ALT-CELTISCHER

SPRACHSCHATZ

VON

ALFRED HOLDER.

ZWEITER BAND.

I — T.

LEIPZIG,
DRUCK UND VERLAG VON B. G. TEUBNER.
1904.

I.

Ĭ *kurzer vocal, air.* i, *w.* y, *bret.* e. *In* ambĭ, -ĭco-, -ĭc-no-, (vidu-)bĭon, bĭtu-, bĭvo-, cervĭsia (-ĕsia), cĭsium, ĭscā, Ĭvav, (Ande)-lĭpa, Pĭrakos, Sabr-ĭna, vĭro-s *mann,* vĭdu-; Brĭcca *neben* Brĭco, Lĭngones, Miccio, Giltius, Vimpus Vimpuro, Vindos. *Erscheint auch in den lautgruppen* ri *und* li, *die dem skr.* ṛ *entsprechen, cf.* brĭgā = *bṛgá, *brĭta-, lĭtăno-s = *pḷtano-s, Lĭtavia Lĭtavi-s, rĭtu- *für* *pṛtu, trĭ *(per),* Trĭcas(ses), *trĭto-.

Ī *langer vocal, in haupttonigen sylben, air.* í, *cy.* ī, *lat.* ē, *gemeingriech.* η, *germ.* ē, *got.* ē, *deutsch nord.* ā, *lit.* ė, *slaw.* ě, *europ.* ē, *idg.* ē. *In* Atīca *j. Hédic (insel),* *bīo- *bēo-, blīn (ī *aus* ā), Brīco (*daneben* Brĭcca), brīto-, brīva, √dī *idg.* dhê *mittere,* dīvo-, Dīviχtos, Dīvico(n); (Touto-)dīvix.

Ī *in* īeuru, ειωρου, *suffix* -īno- (Carantinus, *Cuno-belīnos *u. a.*), *suffix* -īsios *fem.* -īsiā (cam-isia, τρι-μαρκ-ισία), *stamm* īx-ila, *fl.* Līcca, *ir.* lín *flax, ir.* línaim *ich fülle,* lītu-, *līvo- Līvius *(aber diß kann ein lateinischer name sein),* rīg-, *rīx rīg-os, Rīganticos, *stamm* rīgio- (Catu-rīgio-s *u. a.*), *rīmā (ī *aus* ā), Sīata *insel j. Houat,* *sīdos *woher* Sīdonius, *air.* síl = *idg.* *sēlo-m, Sīrona Ðīrona *zu* *sīro-s, *salass.* Tikovana *cf.* Deico Deica, Tekos, *air.* tír, *vīdā *aus* *veidā, Vīpius *cf.* Vēpo, *vīro-s *(war) in* Viro-magus *(in* Viro-dūnum *ist es nicht sicher, daß* i *lang ist),* Vīsu-rīx? Vīvisci *V.*

ĭ-*stämme, m. und f., acc.* -in. Áed *(oder* u-*stamm?),* Alpis *ligurisch?* Amadis? are-penni-s, Ande-dūnis, -ăti-s, baditi-s, *biali-bihali-, Billiccedni-s, bōdi-, braci-s, *plur. gen.* brivatiom, brogi-, Koisi-s, condāti-, Corbi-s *var. von* Corbo-s, Cosmi-s, *croudi- crōdi-, Dūbi-s, *duli-, Ercias *gen., gen. ogmisch* Evacattôs, Frud(l?)i-s, Gāti-s, Iovi-s? Isuni-s, Iuni-s, lăti-s, Laχtuci-s, (*ad-)(p)lendi- = *ir.* álind, Luguri-s, Mapati-s, Mastuci-s, matari-s, *mati-s *neben* mato-s, (Su-)meli (So-mili), mŏrĭ-, (ver-)nemeti-s, *gen.* . . o-mongedi-as, Plavi-s = *Blāvi-s, *qvrimi-*wurm,* rāti-s, rāti-n renne, sassari-s, Tarani-s, Tarni-s, Taxi-s *oder* Tasi-s, *gen.* Toranias, *dat.* Ucuete *acc.* Ucueti-n, *vāti-s, Vennali-s, *vlati-s.

In zusammensetzung (*der schlußvocal des ersten compositionsglids im Gallischen wechselt oft mit* o-): (Ande-)broci-(*lis* brogi-)rix, Brogi-(mara), Canti-(bedonia *und* -oibis *neben* Canto-), Cassi-(suratos, -talos), Cogi-(dubnus), Comati-(mara *neben* Comatu-marus), Dēvi-(cnata *neben* Dēvo-gnata), Doci (rīx), Magi-(mārus), Mari-(talus *für* *Maro-talo-s), Mati-(donnus), Mori-(cambe, -tasgus), *nanti-, Nappi-(setu), Ogri-(genus), Orciti-(rix *neben* Orgeto-rix), *stamm* rēdi- *neben* rēdo- (Epo-rēdi(o)-rīx), Ressi-(*cf.* Redso-)marus, Rīgi-(samus), Suli- *souli-s, Tati-(cenus *lis* -genus), Taxi-(magulus), Teni-(genonia), Togi-(rīx), Trouceti-(marus), Vecti-(marus -ssus, Victi-sirana, *neben* Con-victo-litavis).

Stämme auf ī, *fem.:* Brigentī *aus* *Brígantī *(göttin),* Brigenti-s *f.?* *caldī? Caldi-s.

i *neben* a *in* Cabillonum, *abgeleitet von* caballos, *in* Magilus *neben* Magalus (*auch* Magulus).

i *wechselt mit* e *in* Atisios Atesos *cf.* ΑΘΙΙ-ΔΙΑC? Belenus Belinus Bilienus, Burde-Burdi-gala, Burdegali *für* Burdegale, Cissonius Cessonius, inigena *cf.* Enigenus, Ricteriacum (i *für* e) *von M.* *Ricterius *Rictius, *neben* Rectu-genus, Ogmi-rectherius, Rictiovārus *aus* *Recto-mārus, sigo- *und* sego-, sint- *und* sent-, (Cato-)tigirni *für* (Catu-)tigerni, Ro-veca *neben* ΡΟΟΥΙΚΑ, victor-vectur-, vecto- victo, Vecti-marus, Vectissus, *Vecturius (*in* Vecturi-ācum) *neben* Victi-sirana, Convicto-litavis, Virgilius, Virginius; Vergilius, Vergiliacum, Verginius; Vergini-ăcum √verg. *w.* Vende-sētli *und* Venni-sētli, Vendumagli Vinnemagli *für* Vindomagli, Cunio-vende *cf.* Vindo-magus; viro- *und* vero-.

i *neben* u *in* Ad(t)vatici *neben* Ad(t)vatuci, Magilus *neben* Magulus.

i *hilfsvocal in* Dex(xs)-ĭ-va *cf.* Desuatus, Desuviaticus, *urspr.* a, *in* Ans-a-va.

Irrationales i *in* Cintugĭnati *sp.* 1023, 2, Tigerinomalus *statt* Tigernomalus.

Unorganisches i *(lateinisch) in* Luguduniensis, Neromagienses, Veroniensis; *und oft vor dem suffix* i *ausgefallen in* Mogit-mārus *statt* Mogiti-marus, Rot-mārus *statt* Roti-mārus (?).

Nominative auf i?: *w.* Burgo-cavi, Corbalengi.

Nominativ ī *für* in-s?: *w.* Subeli.

Genetiv auf ī, o-*stamm:* Ateknatī Ategnatī *von* Ateknatos, Dannotalī, Druticnī, Esanekotī, Segomarī, Sextī. *cf. ir.* eich *(equi) aus urcelt.* *ekuī; *noch in ogam-inschriften, wie:* avī, maqī (maqui) *filii, eigennamen:* Brecī, Cunacennivī, Cunatamī, Dalī, Dolatī, (D)unocatī, Qircī, Sagramnī, Svaqqucī, Trenī, Uddamī, Valamnī, *patronymica* Corba-gni, Dala-gni, Mail-agni.

Dative sing. auf i: Epadatextorīgi, Sacromaini; Alardossi, Argassi, Baiosi, Bascei, Beladonni, Edelati, Garri, Ilunni, Leherenni, Vinturi. — *Von femin.* ā-*stämmen:* Adiantunnenī *von* -enā, Belesamī Βηλησαμι.

-i *locativ-endung* (*cf.* οἴκο-ι) *in* locito-i?

Plur. nom. auf ī (oi), *von* ŏ-*stämmen:* Sēnanī, *villeicht auch* Veliocaϑi (*wenn nicht nom. sing. für* Veliocassis?); *für älteres* oi: Tanotaliknoi = Dannotalicnī *cf.* ἵππο-ι. — *Die nom. plur.-formen mit* o-*suffix sind die jüngeren:* Anartes *(Caes.) daneben* Ἄναρτοι *(Ptol.),* Caletes Caletī, Carnutes Carnutī, Caruces *villeicht auch* Carucī, Gabales Gabalī, Mediomatrices Mediomatricī, Santones Santonī, Teutones Teutonī, Triboces Tribocī, Turones Turonī, Veliocasses Veliocassī.

j *acy.* j, dj, d, *lat. osk. umbr.* j, *griech.* ζ (ʽ—, δ), *got.* j, *lit.* j, *abulg.* j, *ai.* y, *zd.* y, *idg.* j; *z. b. in* Iantumarus, Iovincillus, *clijo- (*ir.* cle, *cy.* cledd), *monjo- *oder* *monijo-.

g *vor* i *ausgefallen in* Boii *Βώϊοι oder Βωϊοί* (*für* *Bōgii? *cf.* Andecombogius, Tolistoboii *und* Tolistobogi), Boiioduri; ΚΟΙΙΟϹ ΚΟΙΙΑΚΑ *M.* Cuiia *für* Cogios? *cf.* Cogi-, ληιούσματα *für* λεγιούσματα, Saiia, *cf. lat.* Maia Maiia *für* *Magja, maior *für* *magior, puleium *für* pulegium, Seius Seiius Seia *für* *Segjus (*vgl.* seg-es).

g *(spirans) geschriben* i *in* Mailoc *(a. 572).*

II *in* ΑΛΑΒΡΟΔΙΙΟϹ, ALISIIA, COMIIOS, Cottaiius, CVBIIO, ΔΕΙΟΥΙϹΙΙΑϹΟϹ, DVϹIIONTIIO, NOVIIOD, TASCIIO *ist wol graphisch für* e *in* -eo- = -io-*stämmen.*

gi *kann im anfang des wortes zu* i *werden, z. b.* Giamilos, Giamius, Iamillius.

-ia- *s.* -io-.

Ia///inius *M. (Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5916: C. Ia////inius Romanus [L]ing.

Iabitiana *F. (Jülich) CIR* 598: Iabitianæ Martiæ uxori.

Iabolentis *s.* Diablintes.

Iabus *fig. (London) Schuerm.* 2534: Iabi. *(Le Châtelet)* 2535: Of. Iabi. *Habert* 618: Of Iabi. *(Rheinzabern) Schuerm.* 2536: Iabus. *(London)* 2537: Iabus fe(cit). *(Tongern)* 2538: Iabus . fe(cit). *(Lyon, Trion):* Iabi . Vir///.

***i̯acco-s, *i̯accā** *fem.* ā-*st., air.* íc, ícc *f. heilung, aus* íacc, *cf. cy.* iâch, *corn.* iach *gesund, abret.* iac, *mbret.* yach *sain, j.* iac'h, *vgl.* ἄκος *statt* *jakos, *ai.* yáças *herlichkeit, heil. cf. fl.* Iecora. *In O.* Iacca, *stadt in Hispania Tarraconensis, j. Jaca, provinz Huesca, nördlich von Zaragoza. Caes. b. c.* 1, 60, 2: Hos Tarraconenses et Iacetani et Ausetani et paucis post diebus Illurgavonenses, qui flumen Hiberum attingunt, insequuntur. *Cn. Pompei. ad senatum* § 4 *(a. u. 680/681) bei Sallust. hist.* 2, 96, 5 *D.:* Recepi Galliam, Pyrenaeum, Iacetaniam (*cod. Aurelian. 169* Lacetaniam), Indigetis. *Strab.* 3, 4, 10 *p.* 161: Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα *(die μεσόγαια zwischen den Pyrenaeen und dem Ebro),* γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. . . . Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήιον, ὕστερον δ' ὁ τοῦ Πομπηίου υἱὸς Σέξτος πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων ὡς ἂν Πομπηιόπολις. *Liv.* 21, 23, 2 *(a. u. 536 = 218 a. Chr.):* Ilergetes inde Bargusiosque et Ausetanos et Iacetaniam (aquitaniam *codd.*), quae subiecta Pyrenaeis montibus est, subegit, oraeque huic omni praefecit Hannonem, ut fauces, quae Hispanias Galliis iungunt, in potestate essent. 28, 24, 4 *(a. u. 548 = 206 a. Chr.):* (Mandonius et Indibilis) concitatis popularibus (Lacetani autem erant) et iuventute Celtiberorum excita agrum Suessetanum Sedetanumque sociorum populi Romani hostiliter depopulati sunt. 26, 7: In

Lacetanos proficisci. 34, 4: Non Ilergetes modo et Lacetani. 34, 20, 2 *(a. u. 559 = 195 a. Chr.)*: Lacetanos, deviam et silvestrem gentem, cum insita feritas continebat in armis, tum conscientia, dum consul exercitusque Turdulo bello est occupatus, depopulatorum subitis incursionibus sociorum. 6: Lacetani. 9: Lacetani. *Plin. n. h.* 3 *(auszug aus der tafel des Agrippa)*, 22: Lacetani. 24: Lacetanos. 25, 17: In Lacetania res gerebatur, Hispaniae proxima parte. *Frontin. strat.* 3, 10, 1 (*aus Liv.* 34, 20): Cato in conspectu Lacetanorum, quos obsidebat, reliquis suorum summotis, Sues<et>anos quosdam ex auxiliaribus maxime inbelles adgredi moenia iussit: hos cum facta eruptione Lacetani facile avertissent et fugientes avide insecuti essent, illis quos occultaverat coortis oppidum cepit. *Plut. Cato mai. c.* 11: *Κατεστρέψατο μὲν τὸ Λακετανῶν* (*Λακεντανῶν codd.*) *ἔθνος, ἑξακοσίους δὲ τῶν ηὐτομοληκότων κομισάμενος ἀπέκτεινεν.* *Ptol.* 2, 6, 66: (*Stadt der Οὐάσκονες*) *Ἰάκκα.* 71: *Ἰακκητανοί* (*ἀκκητάνοι X*). *Dio* 45, 10, 1 *(a. u. 710 = 44 a. Chr.)*: *Ὡς γὰρ τότε ἀπὸ τῆς Κορδούβης ἔφυγε, τὸ μὲν πρῶτον ἐς Λακητανίαν ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐκρύφθη.* *Rav.* 4, 43 *p.* 309, 7: Pacca (*lis* Iacca). *(Val de Ujo, en la Montaneta) CIL* II 3985: Iaccotan(o) posuit Aemiliu(s) Phronimus. *Iberische münze* iaca *MLI n.* 48.

Iaccus *M., ein alter römischer grammatiker. Suet. de gramm.* 3 *p.* 102 *s. R.*: Iam in provincias quoque grammatica penetraverat, ac nonnulli de notissimis doctoribus peregre docuerunt, maxime in Gallia togata, inter quos Octavius Teucer et Sescennius Iacchus (*als quelle genannt für Plin. n. h.* 32 *und* 37 *und citiert* 37, 148) et Oppius Chares.

Iaccus *M. cogn. (Castro el Rio) CIL* II 1580: Iaccus *(lib.)*. *(Murviedro)* 3923: C. Marius Iaccus. *(Mailand)* V 5932: Maria Iusti[na] Iacci fil(ia).

. . **iacd** . . *(Somma) CIL* V 5550: . . . ucillae . . iacdi f.

Iac-tus *nach Glück 'der dahin schießende', von* √ iac, *wovon lat.* iacio, *w.* iaith *f.*, iaeth *lingua, dialectus, idioma, bret. (Léon)* iez *langage, = altem stamm* *iac-ti-s *sprache, ahd.* jicht, *mhd.* giht *aussage, bekenntniss, vgl.* jĕhan *fateri, affirmare, mhd.* jehen, gehen, *as.* gehan *sagen, sprechen; Bezzenberger vgl. čech.* jíkati *stottern, klruss.* zaika *stammler, serb.* ikavka *rülps; fl., nbfl. des Po. Plin. n. h.* 3, 118: Iactum *(acc.)*. *cf. der deutsche fl.* Iagst, Iaxt, *alt* Iagista, *ursprünglich* Iahista, *oder diß zu* *iagi-?

Iacu-la *M. cogn.* (*Mommsen ci.* Facula). *(Fossano) CIL* V 7648: Cn. Egnatius C. f. Fab(ia) Iacula, Considiena L. f. uxsor, Cn. Egnatius Cn. f. Fab(ia) Iacula.

-iacus *merowing. suffix, kommt vom gall. suffix* -āco-s *in anlenung an die hybriden bildungen wie* Antoni-acus (*von* Antonius), Iuli-acus (*von* Iulius).

Iadovi *V. im conventus Lucensium, in Asturien. Plin. n. h.* 4, 111: Iadovi (Ladovi?).

-i-aecus (*8. jh. phonetische zwischenstufe von* -iacus *zu* -iaegus, *dann* -ay) *in:* Cauciaecus, Childrici-aecas, Crisci-aeco Criscecus.

***i̯agi-** *eis, nach Stokes in air.* aig *f. gl. cristallus, aus* *iaig, *gen.* ega *aus* *iaga *m. glacies, corn.* iey *gl. glaties, w.* iā, *bret. (Léon) adi.* i-eu *froid* (= *i̯ăg-ino-s), *w.* iain, *an.* jaki *m. a piece of ice, broken ice,* jökull *m. an icicle* (= *îs-gicel), *as.* gicel, *mnd.* jokele *eiszapfen, lit.* iźa-s *eisscholle,* yžià *treibeis; in* Iagst = *Iagi-sa *Iagasa *kaltbach? nbfl. des Neckar.*

-i-ago *in O.* Acciagum *für* Acci-ācus, Ambariăgo *aus* Ambariăcum, Antiăgum *für* *Antiăcum, Blacciago = *Blatiăcus, Calciagus = *Calciăcus, Camliciagus = Camblici-ăcus, Clipiagum = Clipiăcus, Consiagus, Ditiagus *für* *Deciacus, Flaviagus *für* Flaviacus, Hebriciago, Lociagus, Marciagus = Marciacus, Posthimiagus = Postumiacus, Tertiniago, Tonatiagus vicus; *s.* -āco-.

Iag-umus *M. cogn. (Affreville) CIL* VIII 9634: . . . llus Iagumus.

Iailkovasi s. Ianto-veso-s.

Iairisiu. *(Adria) Giornale Ligustico, Genova* 1879, *p.* 314: VIƧIЯIAI.

Iais-ius *M. (Trier) CIR* 789: Iaisius.

Ialgl-ius *M. cogn. (Idaña) CIL* II 443: Ialgli f. (*cf.* Talgil 413).

-i-alla *in* Niv-ialla, *cf.* Nivella, Nivigella, Nuella; *s.* -all-.

Iall-ius *M. nomen. (Iglitza, a. 161/169 p. Chr.) CIL* III 6169: Ialli(i) Bassi. *(Rom, a. 161)* VI 1119[b]: Locus adsignatus ab Iallio Basso. *Rossi, Roma sotterr.* 1 *pl.* XXXI *fig.* 12: Ialliae Ialli Ba(ss)i et Catiae Cle(me)ntinae fil(iae). *(Krenschela) CIL* VIII 2241: Iall[io Antiocho v. p. praes. prov. Numidiae]. *(Constantine)* 7005: Iallius An-

tiochus v. p. praeses prov(inciae) Numid. *(Miseno)* X 3468: L. Ialli Valentis qui et Liccae Bardi f. *(Rosières, départ. Ardèche, arrond. Largentière, cant. Joyeuse)* XII 2718 = *Inscr. de Languedoc n.* 1932: M(arco) [I]allio, M. f(ilio), Volt(inia), Basso [F]abio Valeriano, co(n)s(uli). *CIL* XII 2719: M. [I]a[ll]io M. f(ilio) Volt(inia) Basso [F]abio Valeriano co(n)s(uli).

Iallus *M. (Entrains) Buhot de Kersers, Inscr. de la Nièvre, no.* 8: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Au(gusto) Iallus comi(c)u(s).

-ialo- *nach Thurneysen cy. w. subst.* iāl *f. an open or fair space or region, a clear or open space, adj.* tir ial *open land. Zweites glid von compos. O.* *Aballo-ialum, *Argento-ialum, *Blano-ialum Blanoilus, Borgo-ialo, bro-ialo brogilo, *Buxo-ialum Buxu-ialus, *Canto-ialum,*Capro-ialum,*Cassano-ialum,*Corbo-ialus, Cristo-ialum, *Eburo-ialo-s, *Germo-ialus, *Ginesto-ialum, *Lemo-ialum, Maro-ialos, Naio-gialum, Nanto-ialus, Neio-ialo cas(tro),Orgado-ialo,*Petro-ialum,*Pino-ialum, Rigo-ialum, Roto-ialus, *Sabulo-ialum, Siro-ialum, *Spino-ialum, *Verno-ialus, Zezino-ialum.—**-iolus** *in O.* Cantojolum; *zum erstenmal saec. 7 med.* -oilum (Maroilum, Orgatoilo, Rioilum *aus* Rigoialum, Septoilum); *saec. 7 med.* -ogelum, *zuerst* Bonogelum *(Bonneil oder Bonneuil)*, Spinogelum; *dann seit saec. 9 med.* -o-gilum. *Aus* -o-gilum, oïlum (*c. a.* 700 Germolio, Radolium) *wird* -iolum, *in* Albentiolum, *fl.* Amantiola *aus* *Amanto-ialum, Aquiniolum = *Aquino-gilum, Argentiolum, *O.* Auriolum *aus* *Auro-gilum (*cf.* Aureolum), Braiolum *aus* *Bragiolum = *Bragogilum, Bruniola *von* *Bruno-ialum, Galliola, Mariolum, Vindiolum *usw.* — *In franz. O. wie* Baslieux *für* Bailleul *(Marne)*, Écueil, Gratreuil, Mardeuil, Reuil, Vendeuil, Venteuil. *s.* -gelum, -gilum.

Ial-onus *G. (Lancaster) CIL* VII 284: Deo Ialono Contre(bi) sanctissimo Iulius Ianuarius em(eritus) ex decu(rione). *(Nîmes)* XII 3057 *add.* = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 543: Ialon(o) et Fort(unae) Son. ///.

Ialvus *M. cogn. (Wöllan) CIL* III 4765: Pileto Moiri [f.] et Severa Ialvi [f.] v. f.

Iami-anus *M. cogn. (Rom) CIL* VI 2410[b], 8: Aurel(ius) Iamianus.

Iamil-ius *M. (Ngaus) CIL* VIII 4474 = 18632: D(is) M(anibus) Iamili Cesi; *cf.* Giamillius.

Iam-ius *M. nomen. (Coria) CIL* II 767: Iamius Favius Cauriensis. *cf.* Giamius.

Iamma *F. (Mainz) CIR* 1066: Sammoni Iamma.

Iamm-ărus *M. cogn. (Salvatierra) CIL* II 2942: Segontius Iammari (*Hübner ci.* Tammari) f(ilius).

Iamnia *F. (Augst) III n.* 352, 231 *M.:* Iamnia. *(Voorburg) Jansen p.* 139 = *Schuermans* 2543: IAMVVA.

Iamni-ăcus *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii, a.* 565, *Dipl. t.* 2 *p.* 423.

Iamo *M. fig. (Enns in Oesterreich) Fröhner* 1178: IAWO (*vermutet* IALLO).

Iamun-o(n) *M. (Maderno, prov. Brescia) CIL* V 4858: Iamuno Rufi [f(ilius)].

Iana . . . . *Merowing. münze. RN* 1864 *p.* 408: IANA . . . .

IΛNΛS. *Silber-münze. Muret-Chab.* 2901 —2911 *pl.* VII: IΛHΛS.

Ianavinsis *s.* Genava.

Ianic? *Gallische bronze-münze (Pommiers, Aisne) RN* 3[e] *s., t.* 4 *p.* 197, *pl.* XI *n.* 8: IANIC.

Ianinus *M. fig. (j. in Mainz) Becker s.* 104, 90: IANIIVS. *(Reims) Habert* 623: Ianinus. 624: IΛΛΛVS (= Ianinus). *(Speier; Vechten)*: IANINVS.

? **Ianisireus** *M. (Bei Aquileja, christl.) CIL* V 1636: Aurel(ius) Ianisireus veteranus. *s.* Ienisireus.

Ianis-ius *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 2547: Ianisius.

Ianta *M. (Hr. Ain Gaeliaen) CIL* VIII 1589 *add.:* C. Aemilius Ianta.

***iánto-s** iantu- *eifersucht, air.* ét, ét *m. zelus, aemulatio, gen. sing.* éoit = *urcelt.* *iánti, *gael.* eud, *cy.* -iant *in* add-iant *longing, idg.* jant, *cf. ai.* yatná-s *bestrebung, anstrengung, eifer, ai.* √ yam *niti? in gall.* Adiantunneni, Iantu-marus, Ad-ianto, Iantuna, Iantullus *u. a., cf.* iatu- ientu- ietu-.

Iantinus *M. (Brescia) CIL* V 4506: D(is) M(anibus) Iantino retiario qui vixit annos XXIIII m. IIII natio Fryx. *cf.* Iatinum.

Ianto-veso-s *M., auf gallischen silbermünzen, gefunden bei Beauregard und Jonquières, dép. Vaucluse in der Provence, nachamung von denaren* ROMA *oder* ROMANO, *in Campanien im namen Roms geschlagen c.* 250 *a. Chr. Pauli taf.* I *nr.* 4. 76. 77 = *Muret-Chabouillet* 2537—2543: IΛNKO-VEƧI = Iantovesi *(gen.). cf.* Bello-, Maglo-, Sigo-vesus.

Iantu (*oder* Ianthus *CIL* X 2643: Iantho?). *(Rom) CIL* VI 9023: D. M. Papiae Aug. lib. proc. Iantu. Aug. lib. cognatus bene merenti fecit.

Iantu-llus *M.* **-lla** *F.* *(Karnburg in Kärnten) CIL* III 4988: Iantullo fratri. *(Einöd)* 5045 = 11622: Aurelio Iantullo *(dat.)*. *(Trifail)* 5143: Iantulle nuri. *(Cilli)* 5191: Iantullus Orgete[i]. 5274[a]: L. Tro- 10 sius Propincus et Iantulla coniunx. *(Bei Aquileja)* V 746 *add.:* Beleno Mansuetius Verus Laur. Lau. et Vibiania Iantulla v. s.

Iantu-mārus *cf. mir.* éd-mur *gl. celopidus = zelotypus 'eifersüchtig' = air.* *étmar, *nir.* eudmhar, *gael.* eudmhor, *zu air.* ét *eifer und* mār *groß.* *(Neunkirchen in Steinfeld) CIL* III 4549: Ian[t]umare Inc. f. *(Skommer)* 5290: Silvanus Iantumari f(ilius). *(Straß)* 5361: Salviae Iantumari f(iliae). *(Altenmarkt bei Fürstenfeld)* 5496: Iantu- 20 maro *(dat.)*. *(Velben, Oberpinzgau, district Mittersill)* 5522: Calventius Iutumari f(ilius) o(biit) a(nnorum) LV; Iantumara c(oniux) e(ius). *(Secon)* 5583: Val(eriae) Iantumarae. *(Rottenmann)* 5637: Mascius Iantumari. *(St. Oswald auf der Rieding)* 11661: Iantumaro f(ilio). *(Traismauer)* 12014,694: Iantu(marus). *(Wien, a. 60) p.* II *p.* 845 = *Hübner, Exempla n.* 814: Nero . . . coh(ortis) II Hispan(orum), cui praest C. Cae- 30 sius Aper, equiti Iantumaro Andedunis f(ilio), Varciano *(aus Varcia)*. *cf.* Adiatumarus, Iantovesus, *daneben* Ientu-mārus (*also auch auf dem festlande wechselt nach den dialecten* an *und* en).

Iantu-na *F.* *(Buda) CIL* III 3594: Iantuna.

Iānu *F.* *(Regensburg) CIL* III 5963: Ianu f. et coni.

40 **Ianua** *s.* Genava.

Ianu-āria *göttin der strenae, zu röm. M.* Ianuarius. *(Vallée de la Tille, 20 minuten von Beire-le-Châtel, dép. Côte-d'Or) BSAF* 1881 *p.* 135: Deae Ianuarie Sacroviru[s] *oder* Sacrovir v. [s. l. m.]

Ianuari-ācus *O, j. Janvry, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Ianuba *s.* Genava.

Ian-ussius *M.* *(Saint-Ferjeux bei Be-* 50 *sançon) CIL* XIII 5391: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Ianussi Ianuaris iunioris . . . Ianussius Ianuaris (*oder* Ianuari(u)s) Gedus pater. *cf.* Annusius.

Ĭapŏdes *V. bei Fiume, ein ursprünglich illyrischer, aber stark mit Celten gemischter stamm. Die form ires (illyrischen) namens ist eine doppelte:* 1) Iapodes (*Ἰάποδες*) *bei Strab.* 4, 6, 1 *p.* 202: *Καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν συνάπτον πως τῇ Ὄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι τῶν Ἄλπεων ἐκτεταμένων.* 10 *p.* 207: *Οἱ Ἰάποδες δὲ ἤδη τοῦτο ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους, καὶ ἡ Ὄκρα πλησίον τούτων ἐστίν. οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες πρότερον εὐανδροῦντες καὶ τοῦ ὄρους ἐφ' ἑκάτερον τὴν οἴκησιν ἔχοντες καὶ τοῖς λῃστηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες. πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρουπῖνοι, Μονήτιον, Οὐένδων.* 7, 5, 2 *p.* 313: *Ταῖς Ἄλπεσιν, αἳ διατείνουσι μέχρι τῶν Ἰαπόδων, Κελτικοῦ τε ἅμα Ἰλλυρικοῦ ἔθνους.* *p.* 314: *Ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων· ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι καὶ καλεῖται Ἄλβια . . . Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Νόαρος πλήθει προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τοῦ Ἀλβίου ὄρους Κόλαπιν συμβάλλει τῷ Δανουΐῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους.* 4 *p.* 314 *sq.:* *Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Ἰαποδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων· ἵδρυνται γὰρ οἱ Ἰάποδες ἐπὶ τῷ Ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν Ἄλπεων ὄντι ὑψηλῷ σφόδρα, τῇ* 30 *μὲν ἐπὶ τοὺς Παννονίους καὶ τὸν Ἴστρον καθήκοντες, τῇ δ' ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, ἀρειμάνιοι μὲν ἐκπεπονημένοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ τελέως· πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρουπῖνοι, Μονήτιον, Οὐένδων· λυπρὰ δὲ τὰ χωρία καὶ ζειᾷ καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ τρεφομένων· ὁ δ' ὁπλισμὸς Κελτικός· κατάστικτοι δ' ὁμοίως καὶ ἄλλοις Ἰλλυριοῖς καὶ Θρᾳξί. μετὰ δὲ τῶν Ἰαπόδων ὁ Λιβυρνικὸς παράπλους ἐστί, μείζων τοῦ προτέρου σταδίοις [πεντακο-* 40 *σίοις].* *Appian. Illyr.* 10: *Ἰάποσι δὲ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων ἐπολέμησε μὲν Σεμπρώνιος ὁ Τουδιτανὸς ἐπίκλην.* 14: *Οἱ δὲ Παίονές εἰσιν ἔθνος μέγα παρὰ τὸν Ἴστρον ἐπίμηκες ἐξ Ἰαπόδων ἐπὶ Δαρδάνους.* 16: *Ἰαπόδων δὲ τῶν ἐντὸς Ἄλπεων Μοεντῖνοι μὲν καὶ Αὐενδεᾶται προσέθεντο αὐτῷ προσιόντι, Ἀρουπῖνοι δ', οἳ πλεῖστοι καὶ μαχιμώτατοι τῶνδε τῶν Ἰαπόδων εἰσίν, ἐκ τῶν κωμῶν ἐς τὸ ἄστυ ἀνῳκίσαντο.* 17: *Μάλιστα δ' ἠνώχλησαν αὐτὸν Σαλασσοί* 50 *τε καὶ Ἰάποδες οἱ πέραν Ἄλπεων καὶ Σεγεστανοὶ καὶ Δαλμάται καὶ Δαισιτιᾶται καὶ Παίονες.* 18: *Ἰάποδες δὲ οἱ πέραν Ἄλπεων, ἔθνος ἰσχυρόν τε καὶ ἄγριον, δὶς μὲν ἀπεώ-*

σαντο Ῥωμαίους.... Οἱ δὲ Ἰάποδες ἐπεξέθεον μὲν ἐκ τῶν ἐνεδρῶν καὶ πολλοὺς ἐτίτρωσκον, ὑπὸ δὲ τῶν ἐν τοῖς ἄκροις ἐπιτρεχόντων κατεκόπτοντο οἱ πλείους· οἱ δὲ λοιποὶ πάλιν ἐς τὰ λάσια συνέφευγον, τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, ᾗ ὄνομα Τέρπωνος. καὶ αὐτὴν ὁ Καῖσαρ ἑλὼν οὐκ ἐνέπρησεν, ἐλπίσας καὶ τούσδε ἐνδώσειν· καὶ ἐνέδωκαν. (19) *ἐπὶ δ' ἑτέραν πόλιν ἐχώρει, Μετοῦλον, ἣ τῶν Ἰαπόδων ἐστὶ κεφαλή κτέ.* 21: *Μετούλου δ' ἁλούσης οἱ λοιποὶ τῶν Ἰαπόδων καταπλαγέντες ἑαυτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ Καίσαρι.... Ἰάποδες μὲν οὖν οἱ πέραν Ἄλπεων τότε πρῶτον Ῥωμαίων ὑπήκουσαν.* 22: *Ὑλώδης δ' ἐστὶν ἡ Παιόνων, καὶ ἐπιμήκης ἐξ Ἰαπόδων ἐπὶ Δαρδάνους.* *Dionys. Halic.* 16 *fr. bei Steph. Byz.*: *Ἰάποδες, ἔθνος Κελτικὸν πρὸς τῇ Ἰλλυρίᾳ, Διονύσιος ἑκκαιδεκάτῳ.* — 2) Iapydes (*Ἰάπυδες*). *Sallust. hist. inc.* 12 *D.*: Primam modo Iapudiam ingressus. *Cic. pro Balbo (a. u. 698 = 56 a. Chr.)* 14, 22: Etenim quaedam foedera exstant, ut Cenomanorum, Insubrium, Helvetiorum, Iapydum, nonnullorum item ex Gallia barbarorum, quorum in foederibus exceptum est, nequis eorum a nobis civis recipiatur. *Panegyr. in Mess. (a. u. 723 = 31 a. Chr.)* 107 *sq.*: Testis mihi victae | fortis Iāpȳdĭae miles. *Verg. georg.* 3, 474—477: Tum sciat, aerias Alpis et Norica siquis | castella in tumulis et Īāpȳdis arma Timavi | nunc quoque post tanto videat desertaque regna | pastorum et longe saltus lateque vacantis. *Liv.* 43, 5, 3: Sub id tempus Carnorum Istrorumque et Iapydum legati venerunt. *epit.* 131: (Caesar) Iapydas et Dalmatas et Pannonios subegit. *Plin. n. h.* 3, 38: ... Veneti, Carni, Iapudes, Histri, Liburni. 127: Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavos. 129: Nonnulli in Flanaticum sinum Iapudiam promovere a tergo Histriae CXXX. 139: Conventum Scardonitanum petunt Iapudes et Liburnorum civitates XIIII. 140: Flumen Tedanium, qua finitur Iapudia. 146: A tergo Carnorum et Iapudum, qua se fert magnus Hister, Raetis iunguntur Norici. *Ptol.* 2, 16, 5: *Κατέχουσι δὲ τὴν ἐπαρχίαν (Illyricum) ἐχόμενοι μὲν τῆς Ἰστρίας Ἰάπυδες καὶ Ὕλλαινοι καὶ Βουλιμεῖς.* *Dio* 49, 34, 2 *(a. u. 719 = 35 a. Chr.)*: *Οἵ τε γὰρ Σαλασσοὶ καὶ οἱ Ταυρίσκοι Λιβυρνοί τε καὶ Ἰάπυδες οὐδὲν μὲν οὐδὲ ἐκ τοῦ πρὶν μέτριον ἐς τοὺς Ῥωμαίους ἔπρασσον, ἀλλὰ τήν τε συντέλειαν τῶν φόρων ἐξέλιπον καὶ ἐσβάλλοντες ἔστιν ὅτε ἐς τὰ ὁμοροῦντά σφισιν ἐκακούργουν· τότε δὲ φανερῶς πρὸς τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐπανέστησαν.* 35, 1: *Αὐτὸς (Καῖσαρ) δὲ ἐπὶ τοὺς Ἰάπυδας ἐστράτευσε. καὶ τοὺς μὲν ἐντὸς τῶν ὀρῶν οὐ πάνυ πόρρω τῆς θαλάσσης οἰκοῦντας απονώτερον προσηγάγετο, τοὺς δὲ ἐπί τε τῶν ἄκρων καὶ ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα αὐτῶν οὐκ ἀταλαιπώρως ἐχειρώσατο.* (2) *τὸ γὰρ Μέτουλον, τὴν μεγίστην σφῶν πόλιν, κρατυνάμενοι πολλὰς μὲν προσβολὰς τῶν Ῥωμαίων ἀπεκρούσαντο, πολλὰ δὲ μηχανήματα κατέφλεξαν αὐτόν τε ἐκεῖνον ἀπὸ πύργου τινὸς ξυλίνου ἐπιβῆναι τοῦ περιβόλου πειρώμενον κατέστρωσαν.* (3) *καὶ τέλος, ὡς οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστατο, ἀλλὰ καὶ δυνάμεις προσμετεπέμπετο, συμβῆναί τε βούλεσθαι ἐπλάσαντο καὶ φρουροὺς ἐς τὴν ἄκραν ἐσδεξάμενοι ἐκείνους τε τῆς νυκτὸς ἅπαντας ἔφθειραν καὶ τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν, καὶ οἱ μὲν ἑαυτούς,* (4) *οἱ δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τά τε παιδία προσαπέκτειναν, ὥστε μηδ' ὁτιοῦν ἀπ' αὐτῶν τῷ Καίσαρι περιγενέσθαι. οὐ γὰρ ὅτι ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ζωγρηθέντες σφῶν ἑκούσιοι οὐ πολλῷ ὕστερον ἐφθάρησαν.* 51, 21, 5 *(a. u. 725 = 29 a. Chr.)*: *Ἑώρτασε δὲ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ τά τε τῶν Παννονίων καὶ τὰ τῶν Δελματῶν, τῆς τε Ἰαπυδίας καὶ τῶν προσχώρων σφίσι, Κελτῶν τε καὶ Γαλατῶν τινων.* *Frontin. strateg.* 2, 5, 28: Iapydes P. Licinio proconsuli pag<an>os quoque ub specie deditionis obtulerunt, qui recepti et in postrema acie conlocati terga Romanorum ceciderunt. *Serv. in Verg. g.* 3, 475: Iapydia pars est Venetiae, dicta ab Iapydio oppido. *Aen.* 11, 247: Iapydia Venetiae regio est, ab oppido dicta. — Iapuzkum (Iapydici) nomen *auf der Iguvinischen tafel* VII[a] *Bréal p.* 176 *auf die Celten bezogen.* *Acta triumph. a. u.* 625 = 129 *a. Chr.*: C. Sempronius C. f. C. n. Tuditan(us) cos. de Iapudibus k. Oct. *(Verona, a. 6/9 p. Chr.)* *CIL* V 3346: Praefuit Iapudiai et Liburn(iai). *(Bonn, a. 161 —169 p. Chr.)* *CIR* 484 = *Hettner* 67 = *Anth. Lat. epigr.* 20 *Buech.*: Ac mox Hiberos Ce[lta]s, Venetos, De[l]matas, [Libur]na regna, post feros Iapudas | Germaniarum consularis Maximus .... aram dicavit. — **Iapys** *als cogn.* *(Nimes)* *CIL* XII 3603: Homullus Iapys Alchimedo lib. *(Apt)* 5696, 3: L. Arleni Iapidis.

Iaraci-o(n) *M. cogn.* *(Aix)* *CIL* XII 2471: D(is) M(anibus) Mari(i) Iaracionis.

Iarb-o(n) *M.* *(Valcabrère)* *CIL* XIII 248: ... vus Iarbonis f. v. s. l. [m.].

[Iaraci-o(n) — Iarb-o(n)]

Iardarus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 851: Severus pater Iardari (lardari *ci. Allmer*) (filius).

Iar-etius *M. (Schwarzerden, kreis Sanct Wendel, reg.-bez. Trier) CIR* 746 = *Haug* 62[a]: D(is) M(anibus) Iaretio Losunio patri d(efuncto) f(ilius).

Iar-illā (*zu* *i̯aro- *hun, acy., corn. und bret.* iar, yar) *F. cogn. (Vienne, Isère) CIL* XII 2026: D(is) M(anibus) Vennoniae Iarilla e.

Iariovidius *M., nach Pauli venetisch. (Fumane in Valle Policella) CIL* V 3908: L. Iariovidius C. l. Cato.

Iaripo-s *M. (Ballintaggart bei Dingle in Irland, county Kerry, prov. Munster) Rhŷs, Hibbert Lectures p.* 524: Maqqvi Iaripi maqqvi moccoi Dovvinias '*pierre tumulaire de Mac Erp fils du descendant de Dovvina*'.

Iar-onius *M. (Narbonne) CIL* XII 4865: T. Iaron[i]us (*lis* [L]aron[i]us?) V. l. Licinio.

Iarsa *M. cogn. (Padua, villeicht aus Ravenna) CIL* V 2834: L. Memmio Iden. Hebreni mil. class. 7 Sabini qui vixit ann. XXX militavit ann. XII. hered. eius fecer(unt) Iarsa frater suus Paulus Q. Cusfilia per L. Coranum Ursu[l]um fiduc. her.

Iartus vicus, *j. Jard, dép. Vendée, arr. Les Sables-d'Olonne, canton Talmont. Merowing. münze. Belfort n.* 2030: IARTO VICO FIT.

Iarus *M. fig. (Rheinzabern; Reims) Habert* 630. 1364: Iarus f(ecit). *(Trier)*: IARVS.

Iasir? *fig. (Reims) Habert* 628. 629: OFI(cina) IASIR.

Iassia *F. (Soulosse) Robert et Cagnat, fasc.* 3 *p.* 79: D(is) M(anibus) Iassia.

Iasso Iassū *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 513: Iasso f(ecit). *(Bavay) Schuerm.* 2568: Iasso. *(Reims; Rouen) Habert* 631: Iasso f(ecit). *(Oehringen) Schuerm.* 2570 (*cf. BJW.* 71, 20): Iassu fec(it). *(Heddernheim)*: Iasso f(ecit).

Iassus *Ernault vgl. w.* iâs *fervor, ebullitio,* iesin *radieux* = *iass-inos, *M.* **Iassa** *F. (Stein am Anger) CIL* III 12014, 300[a]: IASSV/// II. *(Westerndorf)* [b]: IASSVS F(ecit). *(Reims) Habert* 632. 633 *pl.* XVI: Iassus Cat( ). *(Karden) CIR* 712: D(is) M(anibus) Pennausio Lagane Sidonie Iasse monimen[t]um fili faciendum de suo curaverunt. *(Bei Neidenbach, kreis Bitburg)* 816 = *Hettner* 45: Deo Apollini Inecius Iassi (filius). *(Woher?) CIR* 2019 = *Haug* 56: Clementia Iassa sibi et Arruntio Cur[t?]urionis filio. *(Königshofen) CIR* 2074 = *RA n. s.* 15 (1867) *p.* 45: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iassus ex voto p(osuit) l. l. m. *(Zwischen Oberrad u. Niederrad? Nijmegen) Schuerm.* 2571: Iassus. *(j. in Mainz) Becker s.* 104, 75: Iassus fe(cit) *und* Iassus f(ecit). *(Niderrhein) BJ* 95 *s.* 204 *n.* 73[47a]: Iassus f(ecit). *(Speier) n.* 73[47b]: [I]assu(s). [c]: Iassus f(ecit). *WZ* 8 *s.* 264: Iassus f(ecit). *(Saalburg)*: Iassus fe(cit). *(Namur)*: Iassa fec(it).

?**Iasullus** *M. (Rom) CIL* VI 6328: Iasullus Philerotis lib.

?**Iasulones** *O. IA* 264, 5: Iasulonibus.

Iatino-n *dialectische variante von* Iantinum, *O. j. Meaux, dép. Seine-et-Marne. Ptol.* 2, 8, 11: *Μέλδαι καὶ πόλις Ἰάτινον. TP:* Fixtuinum (*für* Iatinum). *Dafür NG* 4, 9: Civitas Meldorum. *cf.* Iantinus.

iato- *in* Ad-iato-rix, *cf.* ianto-, ientu-.

?**Iaules** *M. (Scherschel) EE* 7 *n.* 516 *p.* 159: Licaus Iauletis f. miles c. VII Delmatarum. *cf.* Iauvo, Iavus.

Iausus *M. (Pácson) CIL* III 12014, 314: M. Iulius Iausus. *(Cavaillon)* XII 1052 *u. p.* 821: Lausus *oder* Iausus. *(Museum zu Basel)*: Iausus.

?**Iauvo** *M. (Lorch) CIL* III 6010, 101: Iauvo fe(cit). *cf.* 6010, 85: FAVVO FE. *cf.* Iaules, Iavus.

?**Iav..** *(Boulogne-sur-mer) BSAF* 1863 *p.* 170 = *Desjardins géogr. p.* 369 = *Vaillant* 7: Corio Iav//. f(ilius?) f(ecit) p(edes) CIIII.

Iavarci-ācum *O. j. Javarzay, dép. Deux-Sèvres.*

?**Iav-enn-ius** *M. (Gustavsburg in Hessen, Starkenburg) CIR* 1381: T. Iavennius C. f. [P]ol. Proculus Faventia 7 leg. XXII. pri[m].

Iavvos *M. (Stein am Anger) CIL* III 12014, 301: IAVVOS F. *cf.* 6010, 101.

?**Iavus** *M. (S. Danillo) CIL* III 2781: Baezo Crusu Iavia Iavi f. *cf.* Iaules, Iauva.

Iaxsu-cus *M. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3917 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1177: D(is) M(anibus) Sextinae Karl f(iliae), Iaxsucus uxorI.

I(L?)axt-enses *V. (Cabezo del Griego) CIL* II 6388[ff]: Iaxt[e]nses *oder* Laxtenses.

Iaxt-ia *F. (Langres) CIL* XIII 5793: D(is) M(anibus) Iaxtiae Matidonni f. maritus et fili locus [e(xterum)] h(eredem) n(on) s(equetur).

? **Ibbu.** *(Rom) CIL* VI 25497: C. Rubbi Ruma | Rubbia C. l. Ibbu.

***Iberi-aci** (saltus, fundi *etc.*) *j. Inveriaghi, Pavia. cf.* Ibriacus.

Iberna, Ibernia *s.* *Iveriū.

Ibertus *M. fig. (Lyon, Trion). (Windisch) IH* 322,98[bc]. *(Vertault) Habert* 698. *(Hüfingen; Nijmegen; Vechten):* Ibertus. *Wahrscheinlich auch (Aoste) CIL* XII 5686, 418[a]: Iberius. [b]: Iberi f.

Ibill-aco *O. j. Bellac, dép. Haute-Vienne; oder Ilay, dép. Jura, arrond. Sainte-Claude, canton Saint-Laurent, gemeinde La Chaux-du-Dombief. Merow. münze. Belfort* 2031: + IBILLA COVICO.

Ibitta *ligurisch, cf.* Ibo-celis. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 57: Fund. Ibittam.

Ibl-ia *(Thurneysen vgl. mir.* eblim *erziehe) F. (Pachtem, kreis Merzig) Trierer Provincialmuseum n.* 18891, *cf. Hettner n.* 293: [Carantiae et] Carantiae coniugi Prisco Cani filio defunctis Lusia Iblia sibi et suis viva fecit. *cf.* Ibligo *in Ober-Italien.*

Ibliendus *M. (Stein am Anger) CIL* III 4151 = 10907. *(Bei Trifail)* 5144[a]: Diastumar(us) Ibliendi f(ilius).

Iblio-durus *stadt in Gallia Belgica, j. Hannonville-au-Passage, départ. Meurthe-et-Moselle, arrond. Briey, canton Conflans? 1500 meter nördl. von Rezonville. IA* 364, 5: Ibliodurum (*var.* Ibliodorum).

Ibliomār-ius *M. (Niederbieber, Rheinpreussen, reg.-bez. Coblenz, a. 239) CIR* 694: Genio hor(rei) n(umeri) Brittonum A(ulus) Ibliomarius O . . . us. *(Zwischen Pfaffenhoffen und Ringeldorf, Elsaß)* 1876: [I]bliomarius . . eissae (filius).

Iblio-mārus *M. (Magyar-Peterd, zeit des Traian) CIL* III 1214: D(is) M(anibus) T. Fabio Ib[l]iomaro domo Augus. Treve[r] quond(am) dec[ur. k]anabar(um) vix(it) annis LX Fabii Pulcher Romana Aquileiensis per tutores suos pos. *(Lyon) Boissieu p.* 505. XXII = *Allmer-Dissard n.* 281 *t.* 3 *p.* 209: D(is) M(anibus) et memor(iae) D. Cassi(i) Iuli(i) D. Cassius Ibliomarus patrono pientissimo de suo posuit.

? **Ibn-o**(n) *M. (Lugo) CIL* II 2592: Severio Ibnoni (filio).

Ibo-celis fundus, *ligurisch. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 60: Fund. Ibocelis.

Iboita *G. (Lambesc, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix-en-Provence, am fuße des Collet-de-Viret) CIL* XII 637: Iboite *(dat.)* v. s. l. m. Amoena Pompeiae l. 638: [S]ex. Pompeius Proculi l. Teopil. Iboite v. s. l. m. 639: D. [Ve]ratius D. l. Bassus [Ib]oite v. s.

-ibo-s *in* *clad-ibo-s, *bret.* -é, *air.* -eb.

Ib-osus *G. (Néris) BSAF* 1888 *p.* 243: Deo Iboso.

Ibri-ācum, Ibreium *aus* *Eburi-ācus, *O. j. Ivry. cf.* Iberiaci *und franz.* Ivrey.

Ica *zu* Icos, *villeicht cf.* Ἴππη, Ἴκκη? *oder von* ik *'herausgehen, hervordringen' cf. alban.* ikij (*aor.* ika), ἱκνοῦμαι, *partic.* ikunę ἱκώ-? *G., name einer quellnymphe bei den Liburnen, j. quelle Ika nördlich von Fianona und Lovrana in Istrien. (Fianona) CIL* III 3031: Icae. — *F. (Bordeaux) CIL* XIII 800: Maxsumo Ateulae f(ilio) Maiori Maxsum(i) f(ilio) Icae *(dat.)* Congonnetiaci f(iliae).

Icado *M. (Colonne) RA n. s.* 31 (1876) *p.* 50: Icado f(ecit).

Ic-ara *für* Inc-ara? = Anger, *fl. j. l'Indre. Rav.* 4, 40 *p.* 298, 18.

Ikarenio-s. *(Inschrift von Verona):* Icarenies (*gen.,* = Icarenii).

Icarus *M., auch celtisch? (Tarragona) CIL* II 4970, 437: Scari Icar(i)? *(Westerndorf)* III 12014, 302: Icarus f. *(Sabran)* XII 2736 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1590: D(is) M(anibus) Servatae, Icari filiae. *(Bei Vidy) CIL* XIII 5027: Banira et Doninda et Daedalus et Tato Icari fili Suleis suis qui curam vestra(m) agunt Iden(nicis); Cappo Icari l(ibertus).

Icarus *fl. j. Aygues, nbfl. des Rhône, dépp. Drôme und Vaucluse.*

Ic-auna *nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, fl. j. l'Yonne. Constantii vita s. Germani Autissiod.* 1, 2, 12 *ASS 31. iul.* VII *p.* 204 *F:* Interposito Icauna flumine. *Stephani Africani vita s. Amatoris* 3, 18 *ASS 1. mai* I *p.* 56 *A:* Contra alveum fluminis Ycaunensis. *Pertz dipl.* 36 *p.* 154, 27 *(a. 635, echt):* Villam noncupante Sarclitas, super fluvium Ioina sitam, in pago Stampinse. *Testamentum Vigilii c. a. 670. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 152, *cf. Quantin, Dictionnaire topographique du départ. de l'Yonne, p.* 36: In villa Cauliaca *(Coulanges-sur-Yonne)* super fluvio Igauna. . . . In pago Senonico, in villa Bonorto, quae est sita super fluvio Icaunae. *Rav.* 4, 26 *p.* 235, 9—11: Item est patria iuxta fluvium, qui dicitur Egona, id est Etiflodorum. 236, 2: (Flumen) Egona. [*Alcuin. ad Samuhelem* (*MGPoet.* I *p.* 228)

v. 20: Te sed Igōna suis iam piscibus atque Sigona te pascant, satient, et tota Senonia bachis.] — *Als G., quellgöttin der Yonne. (Auxerre, Yonne) Greppo, Eaux therm. de la Gaule p.* 307 = *Orelli* 187 = *MSAF* 30 (3, 10) (1868) *p.* 137: Aug(usto) sac(rum), deae (*nicht* deab.) Icauni (*dat.*) T. Tetricius African. d. s. d. d. *cf.* Ica, Ico-vellauna.

Icc-alus *M. (Poitiers) Bonsergent p.* 356: Iccalus f(ecit).

Icc-avo-s *M. (Auxey-le-Grand, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Beaune, dioecese Autun; civitas Aeduorum) Dict. arch. inscr. gaul. n.* 4 = *RA n. s.* 15, 388 = *n. s.* 5, 28 = *Lejay* 30: Iccavos Oppianicnos ieuru Brigindoni cantaion (*so nach A. Changarnier, nicht* cantalon). *cf.* Accavos, Liccaus, Saccavus.

Icci-acus *ableitung vom gentilicium* Iccius, = fundus Iccius? *O.* 1) *j. Issy-l'Évêque, dép. Seine-et-Loire, arrond. Autun;* 2) Isciacus, *j. Issy-sur-Seine, dép. Seine, arrond. und canton Sceaux;* 3) Issacum, *j. Issac, dép. Dordogne, arrond. Bergerac, cant. Villamblard;* 4) *j. Issac, dép. Allier, arrond. u. canton Montluçon, gemeinde Prémilhat;* 5) *j. Issac, départ. Ardèche, arrond. Largentière, canton Valgorge, gemeinde Beaumont;* 6) *j. Issac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Blanquefort, gemeinde Saint-Médard-en-Jalles;* 7) *j. Issac, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Villeneuve-sur-Lot, canton Sainte-Livrade, gemeinde Le Temple-sur-Lot;* 8) *j. Issay, dép. Eure-et-Loir, arrond. Châteaudun, canton Brou, gemeinde Yèvres;* 9) *j. Issé, dép. Loire-Inférieure, arrond. Châteaubriant;* 10) *j. Is-en-Bassigny, dép. Haute-Marne, arrond. Chaumont, canton Nogent;* 11) villa Iccia, *j. Isse, dép. Marne, arrond. und canton Châlons-sur-Marne.*

Icci-anus *M. cogn. (Vaison) CIL* XII 1319 = *Vaillant* 25: Mercurio Sex. Silvius Silvester Iccianus.

-iccio- *in gentilic.* Bodiccius, Moniccia, Reniccius? Samoniccius, Svaliccia, Uniccius, Vossaticius.

Iccio-durus '*des Iccius feste*', *O.* 1) *j. Yzeures-sur-Creuse en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, cant. Preuilly. Greg. Tur. h. F.* 6, 7 (12): Graviter tunc pagus Siodunensis (*var.* Isiodorensis) ac Berravensis urbis Toronicae devastati sunt. 10, 31, 5: Per vicos Brixis, Iciodoro, Lucas, Dolus. *in glor. mart.* 58: Eclesia est vici Iciodorensis sub termino Turonicae urbis. *Merow. münzen. Belfort* 2025 (*Prou* 387): HICCIODERO VI. 2026: ICIO⁀ƆORO VI . . . . T. — 2) *j. Issoire en Auvergne, dép. Puy-de-Dôme. Greg. Tur. in glor. conf. c.* 29: Apud Iciodorensim vicum. *Vita I Austremonii* 1, 7 *ASS 1. nov.* I *p.* 50 *E:* In loco qui Iciodorus vocatur. 2, 9 *p.* 52 *A:* In monasterio, quod Hyciodori construxerat. 11 *p.* 52 *B:* In praedicto loco Yciodoro. 3, 14 *p.* 53 *C:* De Iciodorensi fuerit ad Vulvicum delatus et inde Mansiacum. . . . In loco, qui vocatur Hiciodorus. *Vita III Austremonii* 2, 13 *p.* 67 *D:* Locum, qui nomine dictus | antiquitus fertur Flaviacus, quam vocat ipse | Yciodorum, ab aquis idem quibus insitus inest. *Passio Praiecti ASS 25. ian.* II *p.* 633: Magistro traditur Occiodrense diocesim docendus. . . . Ut sancto Preiecto diocesim Ociodrensem ad regendam committeret. . . . Cuius sepulchrum constat fore Ociodrense ęcclesie. *Vita Praiecti* 1, 3 *ASS 25. ian.* II *p.* 633: Scholae traditur Icciodorensi. 5 *p.* 634: Icciodorensi dioecesi est praelatus. — 3) *Yzeure, dép. Allier, arrond. u. canton Moulins, nur als* Isiotrum. — 4) *j. Izeure, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Genlis.*

Iccio-magus Iciomagus *von gentilic.* Iccius, '*feld des Iccius*', *O. bei den Vellavi, j. Usson-en-Forez, dép. Loire, arrond. Montbrison, canton Saint-Bonnet-le-Château; nach Prou Usson-du-Poitou, dép. Vienne, arrond. Civray, canton Gençais. TP:* Icidmago (*für* Iciomago). *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 5: Icutmageon. *Merowing. münzen. Prou* 2314: IC-CIOM·O:+. 2315: IՈCIOMO:+.

Icc-ius (*cf.* Icc-avos, Eccaios) *M., auch als römisches nomen gentilicium.* 1) *Caes. b. G.* 2 *(57 a. Chr.),* 3, 1: Remi, qui proximi Galliae ex Belgis sunt, ad eum (Caesarem) legatos Iccium (siccium *archetyp.*) et Andocombogium, primos civitatis, miserunt. 6, 4: Iccius Remus, summa nobilitate et gratia inter suos, qui tum oppido prae[fu]erat, unus ex is, qui legati de pace ad Caesarem venerant, nuntios ad eum mittit, nisi subsidium sibi submittatur, sese diutius sustinere non posse. 7, 1: Caesar isdem ducibus usus, qui nuntii ab Iccio venerant. *Cic. Philipp.* 3, 10, 26 *(a. 44):* M. Iccius. — 2) *Horat. carm.* 1, 29, 1 *(a. 27):* Icci (*voc.*). *epist.* 1, 12, 1 *(a. 20):* Icci (*voc.*). — *(Saint-Roman-de-Malegarde, dép. Vaucluse, arrond. Orange, canton Vaison) CIL* XII 1335: Deo

Silvano P. Iccius [us] Veratianus ex iussu. *(Au Pègue bei Valréas, dép. Vaucluse)* 1705: Dianae [Ti]fatinae /// i n//cis M. Iccius Mummius. *(Saint-Paul-Trois-Châteaux, dép. Drôme, arrond. Montélimar)* 1733: Icciae M(arcus) F(lavius) (Severus). *(La Coste bei Nîmes, dép. Gard)* 3226 = *Inscript. de Languedoc, Nîmes, n.* 333: D(is) M(anibus) M. Icci(i) Soterichi. *(Nîmes) CIL* XII 3494 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 714: Iccius Vitalis. *(Cabaillon; Vienne) CIL* XII 5686,592: Of. M. Ic(cius) Li . . . . *(Nîmes)* 593: M. Ic(cius) Kat . . . *(Trier) CIR* 807 = *WK* 7 (1888) *n.* 8 *sp.* 181 *n.* 126, 14 = *Hettner, Trier s.* 233: . . . anus Icci *(plur.)* Martia[lis?] filius. — *O. j. Is-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon) Pard. dipl.* 2, 325 *(a. 721):* In pago Athoariorum Hicio. — *Ableitung O.* Icci-ăcus.

Icc-nus = *Iccinos *'son des Icos' M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 579 *p.* 533: Of(ficina) Icceni. *n.* 580: Of(ficina) Ic[ni?].

-icco- *suffix in* Adonn-iccus, Agr-iccos, And-iccus, An[n]-iccus, Atep-iccus, Avet-iccus, Belin-iccus (*neben* Belen-icus Bellinicus), Bell-iccus (*neben* Bell-icus), Bill-icca, Bod-icca (*neben* Bōd-icus, Boud-icca), Boin-iccus, *bŭrr-iccus? Cais-iccus, Cam-icci *(gen.)*, Congenn-iccus, Dol-iccus *oder* Doeccus? Epat-iccus, Esdr-iccus, Iul-iccus, Litav-iccus (*neben* Litavicos), Mar-iccus, Mar-icca, [P]otat-iccus, Samon-icca, Sut-iccos Suticos, Tac-icc, *vl-icc-, ... nicci *(Nîmes) CIL* XII 3101 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 50 = 491, . . ricci *(Narbonne) CIL* XII 4736, . . . rr-icci *(gen.) CIL* VII 1336, 1283. *cf.* -icos, -ico, -icco, -ecco.

-icc-o(n) *suffix in M.* Alb-icco(n), Sen-icco(n), Sir-icco(n). *cf.* -ecco(n) *in* Omb-ecco(n), -ico(n).

Iccon-ius *M. (Burni) CIL* III 6417: L. Icconius L. f. Ani(ensi) Surio Caesaraug(usta) *(in Hispania Tarraconensis)* miles leg(ionis) XI C(laudiae) p(iae) f(idelis).

Icegia *O. Merowing. münze. RN* 1864 *p.* 408: ICETIATITC. *oder* ICEGIAFITC.

Icemusl? *BJ* 61,124[188]: Of. Icemusl(?).

Iceni *V. in Brittanien, j. die counties Norfolk und Suffolk, und warscheinlich teile der angrenzenden counties; hauptstadt Venta, j. Caistor bei Norwich. Caes. b. G.* 5, 21, 1 *list Lipsius* Iceni, Cangi (*s.* Ceangi), *John Horsley* Iceni, Magni, *statt* Cenimagni *der handschriften, Rhys list lieber* Eceni. *Tac. a.* 12 *(a. 50 p. Chr.)*, 31: Cuncta castris Abonam <inter> et Sabrinam fluvios cohibere parat. Quod primi Iceni abnuere, valida gens nec proeliis contusi, quia societatem nostram volentes accesserant. Hisque auctoribus circumiectae nationes locum pugnae delegere, saeptum agresti aggere et aditu angusto, ne pervius equiti foret. Ea munimenta dux Romanus, quamquam sine robore legionum sociales copias ducebat, perrumpere adgreditur et distributis cohortibus turmas quoque peditum ad munia accingit. Tunc dato signa perfringunt aggerem suisque claustris impeditos turbant. Atque illi conscientia rebellionis et obsaeptis effugiis multa et clara facinora fecere, qua pugna filius legati M. Ostorius servati civis decus meruit. 32: Ceterum clade Icenorum compositi qui bellum inter et pacem dubitabant, et ductus in Ceangos exercitus. 14, 31: Rex Icenorum Prasutagus . . . Praecipui quique Icenorum, quasi cunctam regionem muneri accepissent, avitis bonis exuuntur, et propinqui regis inter mancipia habebantur. Qua contumelia et metu graviorum, quando in formam provinciae cesserant, rapiunt arma, commotis ad rebellationem Trinovantibus et qui alii nondum servitio fracti resumere libertatem occultis coniurationibus pepigerant, acerrimo in veteranos odio. Quippe in coloniam Camulodunum recens deducti pellebant domibus, exturbabant agris, captivos, servos appellando, foventibus inpotentiam veteranorum militibus similitudine vitae et spe eiusdem licentiae. Ad hoc templum divo Claudio constitutum quasi arx aeternae dominationis aspiciebatur, delectique sacerdotes specie religionis omnis fortunas effundebant. Nec arduum videbatur excindere coloniam nullis munimentis saeptam; quod ducibus nostris parum provisum erat, dum amoenitati prius quam usui consulitur *qs. Ptol.* 2, 3, 11: Μεθ' οὓς Κατουελλαυνοὺς Ἰκενοὶ *(ci. H. Surita und Zeuß, σιμενοι codd.)*, παρ' οἷς πόλις Οὐέντα. *IA* 474, 6: Icianos. 479, 10: A Venta Icinorum. *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 1: Venta Cemomum. *Vgl.* Ἰκόνιοι (Ἰκένιοι? *Müller*) *bei Strab.* 4, 6, 5 *p.* 203.

Ἰκεσία *O. s.* Ucesia.

Icetia *O. s.* Icegia.

***Ici-acus** (fundus), *ableitung von* Icius, *var. von* Iccius, *O.* 1) *j. Yssac-la-Tourette en Auvergne, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom.*

canton Combronde. Greg. Tur. in glor. mart. c. 65 *(a. 556):* Sacrosanctum oratorium domus *(gen.)* Iciacensis. — 2) *Issy-sur-Seine, dép. Seine, arrond. und canton Sceaux.* — 3) *Issy-l'Évêque, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun.* — 4) *Issé, dép. Loire-Inférieure, arrond. Châteaubriant, canton Moisnon.*

. . . **icianus** *M. cogn. (Cambridge) CIL* VII 1336, 1249: . ./I/CIANI *(gen.).*

Icidiorensis *s.* Icciodurus.

Icidmago *s.* Icciomagus.

Icini *s.* Iceni.

Icini-ācum *O. in Raetien, j. Itzing, auf der Römerstraße von Bopfingen nach Regensburg. TP:* Iciniaco.

-icio- *suffix, in* Arg-ĭcius, Bell-icius Bellicia, Cars-icios, Cass-icius Cass-icia, Congenn-icius (-gencius?), *Cut-ĭcius, Gall-icius List-icius, N[a]m-ici *(gen.) CIL* XII 89, 4, ? Nov-icius, Ol-icios, Ret-icius, Rit-icius, Ros-icia, Sen-icios, Svar-icia, VIIr-iciu, Vir-iciu; *O.* Sol-icia, Ter-iciae.

Iciodolusia *O. bei Autun? Merowing. münze. Belfort* 2034: ICIODOLVSIA.

Ἴκιον *s.* Ἴτιον.

Ἴκ-ιο-ς *villeicht celtisch, M. (Smyrna) CIG* 3394: Ικιου Ικιου του Ευημερου.

-icnio-s *ir.* íne, *in* Teddignius, Ουεννικνιοι.

-ic-no- *von* -ico-s; *ableitung auf* -icnos, *ir.* ín, *gael.* yn, *gr.* ιχν *cf.* πολίχνη; . . . αδρεσσ-ικνος, Aneunicnus, Artiknos, Aurikn(os), celicnon, Gobann-icnos? Lucotiknos, Nantonicn(os), Oppianicnos, Ructicnus, Tanotaliknos, Τουτισσικνος, Trutiknos, Ουερσικνος. *s. zu* -cno-, *cf.* ec-nus, uc-nos-.

-ĭcŏ- *beßer* -ī-co-, *adiectiv-suffix, air.* -ech -each (*in air.* cuimn-ech *eingedenk,* cretm-ech *fidelis,* tairism-ech *standhaft, dazu fem. auf* -iche = *lat.* -ic-ia), *bret.* -ek, *idg.* -iqo-. *In* Abr-icus? Acant-ici *(ligur.),* Agant-icum, ?Alb-icus, Andusian-icus, Ange[t]-icus? Aram-ici, Arandun-ici, Arar-icus, Araur-icus Araur-ica, Araus-icus, (Volcae) Arecom-ici, Aremori-cus, Argil-icus, Ar-nemet-ici, Arvern-icus, Aϑar-icus, Autr-icum, Avant-ici, Avaricum, Avat-ici, Avent-icum, Axant-icus, Beb(v)ron-icus, Bel-ica, Belin-icos, Bil-icos, Bir-icus, Bodiont-ici, Bon-icus, Borman-icus, Brigant-ikos, Buden-ic(um), Mars Budenicus, Can(n)-icus, Cantobenn-icus, Caranton-icus (ager), Kast-ikos, Catalaun-icus, Catu-icus, Catur-icus? Cavillan-icas, Celsinan-icas, Celt-ici, Cnust-icus, Coaranion-icus? Conmoln-icus, Cormar-icus, Dannicus, Dat-icus, Div-icus, dvor-ico-, Durbedicus? Duro-ico-regum, Eburn-icae, Endovellicus? Erred-ici? Freg-(*Vraic-)an-icis, Gapet-ici? Gemed-icus, Grann-icus, Idenn-ica, In-v(w)ir-icus, Lad-icus? Leod-icum *Lüttich.* Lib-ici, Liger-icus, Lim-ici, Lingon-icus, Mamd-ica? Mar-ici *(ligur.),* Mediomatr-ici, Mess-icus, Mosall-ici, Ναμανσ-ικαι, Netaciveil[e]er-ica? Olat-icos? Olibiat-[ic]i? Pagus-icus? Pintaius Pedilici f. Astur transmontanus (*CIR* 478), Pindenet-ici? Prettanicos = Quritan-icos *ir.* Cruithn-ech, Prudca *für* Prud-ica, Raur-ici, Rebr-icus, Ren-icus Rhen-icus, Ress-icus, R(h)odan-icus, Ribricus *für* Rebr-icus? Rīgant-icos? Ruten-icus, Sam-icus, Sam(m)on-icus? Santon-icus, Satico-cenna Sat-ico-gena *od.* Sal-ico-gena, Σεγομαν-ικος, ?Sider-ic-us, Silvan-icus mansus, Suession-icus, Sur-icus, Til-icus, Till-icus, Torr-ici, Turol-ici? Ucellas-icae, Ull-icus, *Urban-icus *in* Orban-icus, pagus Uzet-icus *für* Ucet-icus, Vellav-icus, Verb-icus, ?Veron-icus, Vesunn-ici, Vild-icus, Vind-el-ici. *(Agreda) CIL* II 2849 = 5797: Lougiis Tere[ntius . . . . . i]c(um) aram cum . . . monument[um] . . . *(Les Provenchères) Musée de Craon n.* 43: ICI | CANT. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: ICVSISI = (. . .)icus fec.? — Villa *Acutian-icas, *Albucian-icas, *Aurelian-icas, *Bullian-icas, *Cantilian-icus, *Cassian-icas, *Galatian-icus, *Mallian-ica, *Marcellian-icas, *Marian-icas, *Marinian-icas, *Martinian-icas, *Petronian-icas, *Quintilian-icas, *Sabinian-icas, *Silvinian-icus, *Venerian-icas; *cf.* ecus, aecus, aegus.

-ico *suffix, bret.* -ik, *in* Bōd-īcus *Boud-īcos *neben* Boud-iccā, *abret.* Budic, Litavicos *neben* Litav-iccus, Sut-iccos *neben* Suticos; *cf.* Litucios *und* Lituccios.

-ic-ō(n) *suffix, von* -ĭcŏ-, *in* Al-ico, Dīvico, El-ico, Esdr-ico, . . . ILIVICO (IPILIVICO), Irr-ico, Mat-ico, Ollov-ico *(var.* Sollov-ico, Allov-ico *Nitiobrige),* Sir-ico, Urc-ico, Vail-ico, Vert-ico, Viriconi Pl . . duri f. *CIL* V 4594. *s.* -icco, -ecco.

Ic-o(n) *M. fig. (Limoges) Schuerm.* 2587: Ico. *(Poitiers) Richard p.* 39: O(fficina) Ico(nis). *(Bordeaux) RE* 1 *p.* 182: Ico. *(Mainz)* Ofic. Ico.

ICOCOI *s.* Icuco(n).

Icolisma Icolisima *s.* Iculisna.

Icŏn-iī *V. bei Gap (vallée de la Romanche). Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: Τῶν δὲ

Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι. 6,5 *p.* 203: *Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι* (*Ἰκένιοι? Müller*) *καὶ Τρικόριοι καὶ μετ' αὐτοὺς Μέδουλλοι.* *s.* Uceni.

Icon-ium *O. j. Oingt, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, cant. Le Bois-d'Oingt. Vita s. Germerii* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 552 *D:* In presbyteratu Yconio. 5 *p.* 593 *A:* In termino Yconio. *vgl.* Icauna?

Icon-ius *M. cogn. (Talavera de la Reina) CIL* II 898: Iconio arusp.

Iconna *O. j. Château-Chinon, dép. Nièvre? Merow. münze. Prou* 2565: + ICONNA VI.

Icoppi? *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 32 *n.* 255: Icoppi.

Ico-rigium *vom celtischen stamme* *rigio-, *O. j. Jünkerath bei gemeinde Schüller, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier. TP:* Icorigium. *IA* 373, 1: Egorigio (egoregio *FT*, egorico *R*). *Der name erinnert an die* vicani Secorigienses *der inschrift von Woringen CIR* 306.

Icot-iae *oder* **Icotii** *G. (Cruviers, dép. Gard, arrond. Alais, canton Vezenobres) CIL* XII 2902 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1674: Icotils //?

Ico-vellauna vella = *cy.* guell, *bret.* gwell *melior? G. (Le Sablon, dép. Meurthe-et-Moselle, gemeinde Malzéville bei Metz) BSAF* 1877 *p.* 138—139 = *BJ* 66 (1879), 65—67 = *Hübner, Exempla n.* 903 = *MSAF* 49 (1888) *p.* 227: Deae Icovellaunae sanctissimo numini Genialius Salvaninus (*lis* Saturninus?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *BJ* 66, 67—69 = *BE* 1882 *p.* 104 = *BSAF* 1882 *p.* 277 *s.:* [Deae] Icov|ellaunae C. (?) Maxi]mus Licini[us, magister vi]ci, v. s. l. m. *WK* 1 *n.* 4 *p.* 29: [Deae Ic]ovellau[nae Ap]rili[s] *und* D[eae] //Icov[ellaunae] *und* Deae I[covellaunae?] I[covellaunae]. *(Trier) WK* 10 (1891) *n.* 54 *sp.* 135 (*WZ* 2 *s.* 2. 69) = *Hettner, Trier. Katalog n.* 110 (*Provinzialmuseum n.* 18394): Deae Icovel(launae) M(arcus) Primius Alpicus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf. G.* Icauna.

Icti-s *insel bei Brittanien, j. Wight, depot für das zinn nach Diod.* 5, 22, 2 *(aus Timaios): Ἀποτυποῦντες δ' εἰς ἀστραγάλων ῥυθμοὺς κομίζουσιν* (*καττίτερον*) *εἴς τινα νῆσον προκειμένην μὲν τῆς Πρεττανικῆς, ὀνομαζομένην δὲ Ἴκτιν· κατὰ γὰρ τὰς ἀμπώτεις ἀναξηραινομένου τοῦ μεταξὺ τόπου ταῖς ἁμάξαις εἰς ταύτην κομίζουσι δαψιλῆ τὸν καττίτερον.* *Plin. n. h.* 4, 104: Timaeus historicus a Britannia introrsum sex dierum navigatione abesse dicit insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navigare. *s.* Vectis.

Ictium mare, *der Canal, the British Channel, la Manche, ir.* muir n-Icht. *Vita s. Declani ASS* 24. *iul.* V *p.* 597[b]: Deinde s. pontifex cum suis discipulis ad mare Ycht, quod dividit Galliam et Britanniam, non potuit navigare. *Vita s. Albei* (*E* 3, 11, *Trin. Coll. Dubl. fol.* 132[v] *): Cumque ad mare Icth pervenisset, quod est inter Britanniam et Galliam.

Ict-ium *O. l'Isle-Jourdain, dép. Vienne.*

Icto-durum *s.* Octodurus.

Ἰκτούμουλοι *s.* Victumulae.

Icuc-o(n) *M. fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: ICOCOI? *(London) Schuerm.* 2588. 2589: ICVCO FECI.

Iculisna *O. j. Angoulême, dép. Charente. Auson. epist.* 15, 21 *sq.:* Quondam docendi munere adstrictum gravi Iculisna (*var.* eculisna) cum te absconderet. *NG* 13 *(Aquit. II),* 3: Civitas Ecolisnensium. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 9, 33 *M.:* Lupicinus episcopus de Equilesima. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 98, 8: A domno meo Lupicino episcopo civitatis Eculinensis. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 110, 7: Abthonius episcopus ecclesiae Ecolisnissis. *Greg. Tur. h. F.* 2, 12 (13): Dinamium Ecolisnae. 2, 27 (37): Ecolismam (*var.* Ecolisinam) venit. 4, 35 (50): Ad Colosinensem civitatem. 5, (36): Nanthinus Ecolisnensis *(einwoner von Angoulême)* comes. 6, (8): Ebarchius reclausus Ecolesinensis . . . Ecolesinam veniens. 7, 26: Ecolisinam accessit. 8, 30: Sanctonici cum Petrocoricis, Ecolesenensibus. 9, 41: Nicasium Ecolesinensim. *in glor. conf.* 99: Eparchi Equolenensis urbis reclausi . . . Comes autem antedictae Equolesinensis. 101: Equolesinensis urbis. . . . Urbis Equolesinensis. *Concil. Matisconense a.* 585 *p.* 173, 2 *M.:* Nicasius episcopus Aquilimensium. *Conc. Paris. a.* 614 *p.* 192, 20 *M.:* Ex civitate Equilisima. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 206 *(a.* 615*):* Ecclesias, hoc est, Burdigalensem, Turonicam et Engolismensim (Equilinense *Mabill.*). . . . De domnis pontificibus vel Burdegalensi aut Engolismensi (*Mabill.* Equilemense). *Concil. Clippiacense a.* 626 *aut* 627 *p.* 201,

22 *M.:* Ex civitate Egulisma Nammacius episcopus. *Concil. sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 14 *M.:* Nammatio *(abl.)* Ecolesinensi. *Conc. Burdeg. a. 663—675 p.* 216, 29 *M.:* Tomianus Aequilesiminus urbis episcopus. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 7: Gilissima. *Vita Germerii* 5 *ASS 16. mai* III *p.* 593 *A:* In civitate Incolesmis. *Passio Ausonii* 3 *Anal. Boll.* 5 *p.* 300: Urbs Engolismensium. 4 *p.* 300: Ad urbem devenit Engolismam. 5 *p.* 303: In urbe Engolisma. 7 [8] *p.* 306: Ad urbem Engolismam. . . . Devenit Engolismam . . . 9 *p.* 309: In urbe Engolisma. 10 [3] *p.* 310: Engolisma astitit. *p.* 311: Engolismensi urbi. 12 *p.* 311: Ausonii, primi Engolismensium antistitis. *Vita Eparchii* 1, 3 *ASS 1. iul.* I *p.* 112 *F:* Pagum Equilinensem. 2, 8 *p.* 114 *C:* Ad domini Genesii vicum, quod Equolisma dicebatur. *Merow. goldmünzen. Belfort* 1873 = *Prou* 2177 *(saec. 6 ex.):* + IEOLISIMA FIT. *Belfort* 1874: TOSVENSIRVIT? *R* ICVLNIN . . . CIVIT. 1875 = *Prou* 2178 *(saec. 7 ex.):* + ECOLISINA.

Icus *M. (Zara) CIL* III 2951: Ico Septumi fratri suo Ravonia Maxima. *s.* Ica.

ICVSISI. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: ICVSISI = (. . .)icus fec.?

Icutmageon *s.* Icciomagus.

Idanus *fl. j. l'Ain, nbfl. der Rhône, dép. Jura, Ain. cf.* Danus.

Id-as-a *fl. j. Itz.*

Idbanae *G. (Bonsdorf) CIR* 625: Deab(us) Idban[i]s Gabiab(us) sacrum. *cf.* dae Ana . . bane.

Idcina villa, *Ursines, j. zerstört, départ. Seine-et-Oise; oder Ézanville, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton Ecouen.* [*Gesta Dagoberti* I *c.* 37 *MG SS Mer.* II 415, 1: De Clippiaco superiore *(Saint-Ouen, départ. Seine)* et Idcina atque Salice *(Saulx-les-Chartreuse, départ. Seine-et-Oise)* seu Aquaputta, quae omnes constant in pago Parisiaco.] *cf.* Iticina.

Iddom . . *O. Merowing. münze. Belfort* 6188 = *Prou* 883: IDDOMFVEI.

Idenna *fl. Eyssène, und O.* **Idennae,** *Eyssène südlich von Uzès, j. Seynes, départ. Gard, arrond. Alais, canton Vezenobres.*

Idenni-ca *top. G.* (*cf.* Matres Eburnicae, Namausicae, Ucellasicae). *(Collias, dép. Gard, arrond. Uzès, canton Remoulins) CIL* XII 2974 *und p.* 832 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1512: . . . . . . Suliviae Idennicae, Minervae votum. *(Bei Vidy) CIL* XIII 5027: Banira et Doninda et Daedalus et Fato Icari fili Suleis suis qui curam vestra(m) agunt Iden(nicis?); Cappo Icari l(ibertus?).

Idguino *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 202, *a. 615:* Villam de Idguino.

Idiatt *pyrenae. G. (Saint-Pé d'Ardet) CIL* XIII 65: Deo Idiatte Luc. Pompei Pauliniani n(omine) f(actum) L. P(ompeius) Paulinianus pro salute sua et suorum feliciter v. s. [l. m.].

Idicum castrum, *O. Merow. münze. Belfort* 2040: IDICO CAS . . . . .

Idi-ense *territorium in Baetica. (Villanueva de la Jara, unter Domitianus) CIL* II 2349: Trifinium [trium terr(itoriorum)] Sacil[ien]si[s], Idiensis, Soliensis.

?**Idimum** *O. TP:* Idimo. *IA* 134, 2: Idimo. *Itin. Hieros.* 565, 4 *p.* 9 *Tobler:* Mansio Idomo.

-idio-s *fem.* -idia, *endung, in ir.* bliadnide *gl. anniculus, annotinus. cf.* οἰκίδιον. *In* Ambr-idius, Ant-idius, Coc-idius, Crichidius, Dag-idius, Ep-idius, Ἐπ-ίδιον, Ἐπ-ίδιοι (*vilI eicht von* *pekvidion (p)ekvidioi), Hill-idius Ill-idius, Lart-idius, Lug-idius, Mag-idius Mag-idia, ?Mam-idia, Marc-idius, Nam-idia, Nas-idius, Os-idius Hos-idia, Ῥοβογ-διοι = *Ro-bok-idioi, Sab-idius, Sent-idius, Strat-idius, Tog-idius Tog-idia, Vass-idius. *cf. (Raab) CIL* III 11083: Ana[mus . . . .]idi f.

?**Idlae** amnis, *the Idle. Baeda h. e.* 2, 12: In finibus gentis Merciorum ad orientalem plagam amnis, qui vocatur Idlae.

Idmevis *cogn. (Genf) CIL* XII 5686, 422: Idmevis.

Idmus *M. (Langres) CIL* XIII 5694: Belatulla Idmi s(erva).

Iduert *nach Stokes für* *Iud-nerto-s, *M., cy.* Idnerth, *† c. a. 720? (Cardigan) IBCh* 120: Hic iacet Iduerd filius Iacobi.

-ido- *suffix, in* Berg-idon *(lig.?),* Brig-ida, Iul-ida, mel-ido- *(von* meli- *honig),* Rāv-idus, Sab-idi, Sav-idus, Seg-ida (Segeda)=Segetobriga, Trev-idum, Vir-idus; *davon* -idio- *cf.* deae Clutoidae *und* -issa.

Idodimus *s.* Octodurus.

IDOIXO. *Silbermünze der Remi. Muret-Chaboullet* 8105: IDOIXO *R* (ΑΛ)ΑΒΡΟΔ(ΙΙΟC).

Idomo *s.* Idimum.

Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι. 6,5 *p.* 203: *Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι (Ἰκένιοι? Müller) καὶ Τρικόριοι καὶ μετ' αὐτοὺς Μέδουλλοι. s.* Uceni.

Icon-ium *O. j. Oingt, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, cant. Le Bois-d'Oingt. Vita s. Germerii* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 552 *D:* In presbyteratu Yconio. 5 *p.* 593 *A:* In termino Yconio. *vgl.* Icauna?

Icon-ius *M. cogn. (Talavera de la Reina) CIL* II 898: Iconio arusp.

Iconna *O. j. Château-Chinon, dép. Nièvre? Merow. münze. Prou* 2565: + ICOИИA VI.

Icoppi? *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 32 *n.* 255: Icoppi.

Ico-rigium *vom celtischen stamme* *rigio-, *O. j. Jünkerath bei gemeinde Schüller. preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier. TP:* Icorigium. *IA* 373, 1: Egorigio (egoregio *FT,* egorico *R*). *Der name erinnert an die* vicani Secorigienses *der inschrift von Woringen CIR* 306.

Icot-iae *oder* **Icotii** *G. (Cruviers, dép. Gard, arrond. Alais, canton Vezenobres) CIL* XII 2902 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1674: Icotils //?

Ico-vellauna vella = *cy.* guell, *bret.* gwell *melior? G. (Le Sablon, dép. Meurthe-et-Moselle, gemeinde Malzéville bei Metz) BSAF* 1877 *p.* 138—139 = *BJ* 66 (1879), 65—67 = *Hübner, Exempla n.* 903 = *MSAF* 49 (1888) *p.* 227: Deae Icovellaunae sanctissimo numini Genialius Salvaninus (*lis* Saturninus?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *BJ* 66,67—69 = *BE* 1882 *p.* 104 = *BSAF* 1882 *p.* 277 *s.:* [Deae] Icov|ellaunae C.(?) Maxi]mus Licini[us, magister vi]ci, v. s. l. m. *WK* 1 *n.* 4 *p.* 29: [Deae Ic|ovellau[nae Ap]rili[s] *und* D[eae] //Icov[ellaunae] *und* Deae I[covellaunae?] I[covellaunae]. *(Trier) WK* 10 (1891) *n.* 54 *sp.* 135 (*WZ* 2 *s.* 2. 69) = *Hettner, Trier, Katalog n.* 110 (*Provincialmuseum n.* 18394): Deae Icovel(launae) M(arcus) Primius Alpicus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf. G.* Icauna.

Icti-s *insel bei Brittanien, j. Wight, depot für das zinn nach Diod.* 5, 22, 2 *(aus Timaios): Ἀποτυποῦντες δ' εἰς ἀστραγάλων ῥυθμοὺς κομίζουσιν (καττίτερον) εἴς τινα νῆσον προκειμένην μὲν τῆς Πρεττανικῆς, ὀνομαζομένην δὲ Ἴκτιν· κατὰ γὰρ τὰς ἀμπώτεις ἀναξηραινομένου τοῦ μεταξὺ τόπου ταῖς ἁμάξαις εἰς ταύτην κομίζουσι δαψιλῆ τὸν καττίτερον. Plin. n. h.* 4, 104: Timaeus historicus a Britannia introrsum sex dierum navigatione abesse dicit insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navigare. *s.* Vectis.

Ictium mare, *der Canal, the British Channel, la Manche, ir.* muir n-Icht. *Vita s. Declani ASS 24. iul.* V *p.* 597[b]: Deinde s. pontifex cum suis discipulis ad mare Yeht, quod dividit Galliam et Britanniam, non potuit navigare. *Vita s. Albei (E 3, 11, Trin. Coll. Dubl. fol.* 132[r a]): Cumque ad mare Icth pervenisset, quod est inter Britanniam et Galliam.

Ict-ium *O. l'Isle-Jourdain, dép. Vienne.*

Icto-durum *s.* Octodurus.

Ἰκτούμουλοι *s.* Victumulae.

Icuc-o(n) *M. fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: ICOCOI? *(London) Schuerm.* 2588. 2589: ICVCO FECI.

Iculisna *O. j. Angoulême, dép. Charente. Auson. epist.* 15, 21 *sq.:* Quondam docendi munere adstrictum gravi Iculisna (*var.* eculisna) cum te absconderet. *NG* 13 *(Aquit. II).* 3: Civitas Ecolisnensium. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 9, 33 *M.:* Lupicinus episcopus de Equilesima. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 98, 8: A domno meo Lupicino episcopo civitatis Eculinensis. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 110,7: Abthonius episcopus ecclesiae Ecolisnissis. *Greg. Tur. h. F.* 2, 12 (13): Dinamium Ecolisnae. 2, 27 (37): Ecolismam (*var.* Ecolisinam) venit. 4, 35 (50): Ad Colosinensem civitatem. 5,(36): Nanthinus Ecolisnensis *(einwoner von Angoulême)* comes. 6, (8): Ebarchius reclausus Ecolesinensis . . . Ecolesinam veniens. 7, 26: Ecolisinam accessit. 8,30: Sanctonici cum Petrocoricis, Ecolesenensibus. 9,41: Nicasium Ecolesinensim. *in glor. conf.* 99: Eparchi Equolenensis urbis reclausi . . . Comes autem antedictae Equolesinensis. 101: Equolesinensis urbis. . . . Urbis Equolesinensis. *Concil. Matisconense a.* 585 *p.* 173,2 *M.:* Nicasius episcopus Aquilimensium. *Conc. Paris. a.* 614 *p.* 192, 20 *M.:* Ex civitate Equilisima. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 206 *(a.* 615*):* Ecclesias, hoc est, Burdigalensem, Turonicam et Engolismensim (Equilinense *Mabill.*). . . . De domnis pontificibus vel Burdegalensi aut Engolismensi (*Mabill.* Equilemense). *Concil. Clippiacense a.* 626 *aut* 627 *p.* 201,

22 *M.:* Ex civitate Egulisma Nammacius episcopus. *Concil. sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 14 *M.:* Nammatio *(abl.)* Ecolesinensi. *Conc. Burdeg. a. 663—675 p.* 216, 29 *M.:* Tomianus Aequilesiminus urbis episcopus. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 7: Gilissima. *Vita Germerii* 5 *ASS 16. mai* III *p.* 593 *A:* In civitate Incolesmis. *Passio Ausonii* 3 *Anal. Boll.* 5 *p.* 300: Urbs Engolismensium. 4 *p.* 300: Ad urbem devenit Engolismam. 5 *p.* 303: In urbe Engolisma. 7 [8] *p.* 306: Ad urbem Engolismam. . . . Devenit Engolismam . . . 9 *p.* 309: In urbe Engolisma. 10 [3] *p.* 310: Engolisma astitit. *p.* 311: Engolismensi urbi. 12 *p.* 311: Ausonii, primi Engolismensium antistitis. *Vita Eparchii* 1, 3 *ASS 1. iul.* I *p.* 112 *F:* Pagum Equilinensem. 2, 8 *p.* 114 *C:* Ad domini Genesii vicum, quod Equolisma dicebatur. *Merow. goldmünzen. Belfort* 1873 = *Prou* 2177 *(saec. 6 ex.):* + ICOLISIMA FIT. *Belfort* 1874: TOSVENSIRVIT? *R* ICVLNIN . . . CIVIT. 1875 = *Prou* 2178 *(saec. 7 ex.):* + ECOLISINA.

Icus *M. (Zara) CIL* III 2951: Ico Septumi fratri suo Ravonia Maxima. *s.* Ica.

ICVSISI. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: ICVSISI = (. . .)icus fec.?

Icutmageon *s.* Icciomagus.

Idanus *fl. j. l'Ain, nbfl. der Rhône, dép. Jura, Ain. cf.* Danus.

Id-as-a *fl. j. Itz.*

Idbanae *G. (Bonsdorf) CIR* 625: Deab(us) Idban[i]s Gabiab(us) sacrum. *cf.* dae Ana . . bane.

Idcina villa, *Ursines, j. zerstört, départ. Seine-et-Oise; oder Ézanville, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton Ecouen.* [*Gesta Dagoberti* I *c.* 37 *MG SS Mer.* II 415, 1: De Clippiaco superiore *(Saint-Ouen, départ. Seine)* et Idcina atque Salice *(Saulx-les-Chartreuse, départ. Seine-et-Oise)* seu Aquaputta, quae omnes constant in pago Parisiaco.] *cf.* Iticina.

Iddom . . *O. Merowing. münze. Belfort* 6188 = *Prou* 883: IDDOMFVEI.

Idenna *fl. Eyssène. und O.* **Idennae,** *Eyssène südlich von Uzès, j. Seynes, départ. Gard. arrond. Alais, canton Vezenobres.*

Idenni-ca *top. G.* (*cf.* Matres Eburnicae, Namausicae, Ucellasicae). *(Collias, dép. Gard, arrond. Uzès, canton Remoulins) CIL* XII 2974 *und p.* 832 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1512: . . . . . Suliviae Idennicae, Minervae votum. *(Bei Vidy) CIL* XIII 5027: Banira et Doninda et Daedalus et Fato Icari fili Suleis suis qui curam vestra(m) agunt Iden(nicis?); Cappo Icari l(ibertus?).

Idguino *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 202, *a. 615:* Villam de Idguino.

Idiatt *pyrenae. G. (Saint-Pé d'Ardet) CIL* XIII 65: Deo Idiatte Luc. Pompei Pauliniani n(omine) f(actum) L. P(ompeius) Paulinianus pro salute sua et suorum feliciter v. s. [l. m.].

Idicum castrum, *O. Merow. münze. Belfort* 2040: IDICO CAS . . . . .

Idi-ense *territorium in Baetica. (Villanueva de la Jara, unter Domitianus) CIL* II 2349: Trifinium [trium terr(itoriorum)] Sacil[ien]si[s], Idiensis, Soliensis.

?**Idimum** *O. TP:* Idimo. *IA* 134, 2: Idimo. *Itin. Hieros.* 565, 4 *p.* 9 *Tobler:* Mansio Idomo.

-idio-s *fem.* -idia, *endung, in ir.* bliadnide *gl. anniculus, annotinus. cf. οἰκίδιον. In* Ambr-idius, Ant-idius, Coc-idius, Crich-idius, Dag-idius, Ep-idius, *Ἐπ-ίδιον, Ἐπ-ίδιοι* (*villeicht von* *pekvidion (p)ekvidioi), Hill-idius Ill-idius, Lart-idius, Lug-idius, Mag-idius Mag-idia, ?Mam-idia, Marc-idius, Nam-idia, Nas-idius, Os-idius Hos-idia, *Ῥο-βογ-διοι* = *Ro-bok-idioi, Sab-idius, Sent-idius, Strat-idius, Tog-idius Tog-idia, Vass-idius. *cf. (Raab) CIL* III 11083: Ana[mus . . . .]idi f.

?**Idlae** amnis, *the Idle. Baeda h. e.* 2, 12: In finibus gentis Merciorum ad orientalem plagam amnis, qui vocatur Idlae.

Idmevis *cogn. (Genf) CIL* XII 5686, 422: Idmevis.

Idmus *M. (Langres) CIL* XIII 5694: Belatulla Idmi s(erva).

Iduert *nach Stokes für* *Iud-nerto-s, *M., cy.* Idnerth, † *c. a. 720? (Cardigan) IBCh* 120: Hic iacet Idnerd filius Iacobi.

-ido- *suffix, in* Berg-idon *(lig.?),* Brig-ida, Iul-ida, mel-ido- *(von* meli- *honig),* Räv-idus, Sab-idi, Sav-idus, Seg-ida (Segeda)=Segetobriga, Trev-idum, Vir-idus; *davon* -idio- *cf.* deae Clutoidae *und* -issa.

Idodimus *s.* Octodurus.

IDOIXO. *Silbermünze der Remi. Muret-Chaboullet* 8105: IDOIXO *R* (ΑΛ)ΑΒΡΟ-Δ(ΙΙΟΣ).

Idomo *s.* Idimum.

Ĭdŏnĕā *fl. j. l'Huisne, nbfl. links der Sarthe.*

. . . **idōnius** *G., beiname des Mars. (Bei Saint-Didier) CIL* XII 1172: [M(arti)].... idónió (*nicht* [S]idónió).

Idro-illus *M. (Gilly-les-Citeaux, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Nuits, dioecese Autun) Lejay* 196: . . . ioi Idroillo.

Idunum *O. Vita Eptadii* 8 *ASS* 24. *aug.* IV *p.* 779 *E:* Castrum provinciae Lemovicinae, Idunum nomine. *cf. brittan. busen* Itūna.

-ie- *ligurisch, in* Bereg-ie-ma, Blust-ie-melus, Caept-ie-ma, Lebr-ie-melus.

-ĭē- *für* ē, *in* Ag-iē-dincon, R-iē-dones; Herm-ie-tio(n) *CIL* XII 5064 *für* Hermetio.

Iec-ŏra *fl. j. Iecker, franz. le Jar. cf.* Iacca.

? **Iectofian** *M. Luxorius in Anth. Lat.* 328, 1 *R.:* Iectofian prasino felix auriga colore.

Iēdu *M. (Hr. Aïn-Tunga in Tunis) CIL* VIII 14949. 14950: Faustus Iedonis (filius).

Iedurc-ius *M. nomen gentilicium, aus einem celtischen namen gebildet. (Starkenburg bei Trarbach) WK* 8 (1889) *p.* 217 *n.* 120: D(is) M(anibus) Iedurcio Iuniano Montania Censorina mater h(eres) f. c. *cf.* Iedussius.

-iedus *in* Bor-iedo(n), Derco-iedus. *cf.* Iedussius, Iessilus.

Iedu-ssius *M. (Fliessem, kreis Bitburg) CIR* 840 = *WK* 7 (1888) *n.* 7 *sp.* 147: M. Iedussius Mag[nus?]. *cf.* Iedurcius.

Iegidius *M.*, **Iegienus, Iegius** *nicht celtisch.*

? **Iegvivo** *cogn. (Sisteron) CIL* XII 5686, 424: IEϚVIVO.

IEIKD. *Silbermünze der transpadanischen Boier. Muret-Chab.* 9914: KΔ *R* IEIKD.

IE-ISA. *Gallische münze. RN* 1857 *p.* 460: IE-ISA.

Iem-erii *ligurisch.*

Iemietl . . . *(Langres) CIL* XIII 5666: Pelii Iemietli/.

Iemmus *M. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7856: Vibius Veamonius Iemmi fil(ius) Gallus Mocca Ennania uxor fili posuerunt merito.

Ienae aestuarium, *j. fl. Line. Ptol.* 2, 3, 2: Ἰηνᾶ (ἦιν X) ἔσχυσις. *Rav.* 5, 31 *p.* 435, 13 *sq.:* Civitas quae dicitur Iano.

Ieniscus *M. cogn. (Aquileja) CIL* V 992 = 8307: Q. Fadio Ienisco.

Ienisireus *M. nomen, christlich. Pais n.* 108: Aurelius Ienisireus. *s.* Ianisireus.

IENT. *(Paris) BSAF* 1862 *p.* 98.

Ientinus *cf.* -ianto, -ietius, *M. (Barcelona) CIL* II 4589: [T]er(entius) Ientinus.

iento- *s.* *ianto-s.

Ientu-mārus *nbf. von* Iantumarus, *M. (Gmünd in Kärnten) CIL* III 4731: Ientumaro Adnami et Secundinae coniugi et Vitali genero Ientumarus v(ivus) fecit et Restutae filiae.

Ienudia *F. (Salona) CIL* III 6392: Essoricus et Ienudia (*Mommsen ci.* Ienuaria).

Ier... *M. (Salona) CIL* III 2566: Ier...

Iera *M. fig. (Paris) Schuerm.* 2596 = *BE* 1882 *p.* 121: Iera f(ecit).

Iera-brica *s.* Ara-brĭgā.

? **Ier-anus** *M. cogn. (Foresto) CIL* V 7228: T. Vindonus Ieranus.

Ierdia *F. cogn. (Lumezzane) CIL* V 4927: Ierdiae Stai f(iliae).

. . . . **ieria.** *(Carouge bei Genf) CIL* XII 2612: . . . . ieria Castu . . .

Ἰέρνη **Ierno-s** *fl. s.* Iveriū.

. . . **iessillus** *M. (Ebersdorf) CIL* III 4604: . . . iessillo Vindoroici f.

Iesso *O., municipium (civium Latinorum) der Iaccetani in Hispania Tarraconensis, j. Guisona. Plin. n. h.* 3, 23: Iesonienses (Iesomenses *cod. Leid.*). *Ptol.* 2, 6, 71: Ἰεσσός. *(Guisona) CIL* II 4452: Or[do I]esson[iensis]. *(Isona)* 4463: C. Iulio Gal. Lepido Iesson(iensi). *(Badalona)* 4610: M. Fab. Gal. Nepot[i] Iessoniensi. *(Rom)* VI 28624: Vesonia Cn. f. Procula ex Hispania citeriore Iessonensis. *Iberische münzen* ieŝh *MLI* XLIII *p.* 31 *n.* 20.

? **Iestin-ius** *M. (Aquileja) CIL* V 8399: C. Iestini.

Iestinus *von* *jestā *gischt, M. cogn. (Carlsburg) CIL* III 1221: Iestinus Super.

? **-ieta** *in* Vindieta.

-ietius *in* Su-ietius.

-ietu- *in* Ad-ietuanus.

ī-eurū *verbum, nach Stokes wie ἐι-ωρον, 'fecit', 3. pers. sing. praet. mit partikel* -u, *agglutiniert wie im skr. imperativ* gachatu, *pl.* gachantu; *zusammengesetzt mit praefix* ei = ἐπί *und* √ ur *facere* (*in lat.* urna, ur-ceus, ὄρχη), *nach d'Arbois de Jubainville* ieuru = *epi-uerō *1. pers. praes. ind., zu air.* feraim = *ueromi *(donner, dédier, faire faire, faire). Inschriften:* 1) *(Menhir von Vieux-Poitiers. saec. 2) bei Cenon. Espérandieu* 34: Ratin

Brivatiom Frontu Tarbe[iso]nios ieuru. — 2) *(Auxey-le-Grand b. Beaune, dép. Côte-d'Or, dioecese Autun, civitas Aeduorum) Lejay* 30: Iccavos Oppianicnos ieuru Brigindoni cantaion. — 3) *(Autun, ende der augustischen zeit) Hübner, Exempla n.* 38: . . . licnos Conteχtos ieuru Anvallonnacu canecosedlon. — 4) *(Couchey, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Gevrey-Chambertin, dioecese Langres) Lejay* 62 = *Espérandieu, Poitou* 1889 *p.* 111 = *CIL* XIII 5468 = *Hübner, Exempla* 931: Doiros Segomari ieuru Alisanu ☙. — 5) *(Alise-Sainte-Reine, Cimetière-Saint-Père) RA n. s.* 5, 118 = 3ᵉ *s., t.* 14 (1889) *p.* 368 = *Lejay* 3: Martialis Dannotali ieuru Ucuete sosin celicnon etic gobedbi dugeonteo Ucuetin in Alisea. — 6) *(Guéret, départ. Creuse) BE* 1881 *p.* 38: Ieuru. — 7) *(Marsac, dép. Creuse, arrond. Bourganeuf, canton Bénévent; saec. 1 med. p. Chr.) BSAF* 1865 *p.* 177. 1866 *p.* 39 = *RA n.s.* 13 (1866) *p.* 136. 214-216 = *Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 1: Sacer Peroco ieuru d(D?)vorico v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) (*also* ieuru *neben der formel* v. s. l. m.). — 8) *(Bei Nevers, départ. Nièvre) Dict. arch. de la Gaule t.* 1, *inscr. gaul. n.* 6 = *Jullian n.* 244 *p.* 337: Andecamulos Toutissicnos ieuru. — 9) *Grenouilly, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Graçay) RC* 15, 237: Elvontiu ieuru. Aneuno Oclicno. Luguri Aneunicno. — *Vgl.* iorebe, eurises, And(e)-iourus.

Ieusdrinus *s.* Leusdrino.

Ievenali *M. (In dioecesi Llanor promontorii Lleyn, Caernarvonshire, saec. 5 ex. —6 in.) IBCh* 139: Ievenali fili Etern[i] hic iacit. *s.* Iovenali.

Iffles *G., männliche gottheiten, nicht auf die Eifel zu beziehen. (Bei Dormagen, reg.-bezirk Düsseldorf) CIR* 292 = *BJ* 83 *s.* 172 *n.* 454: Iffibus Marcus et Atius v. s. l. l. m.

? **-iga** *in O.* Albiga.

? **Igauna** *s.* Icauna.

IΓKI. *Bronzemünzen der Carnutes. Muret-Chab.* 6400. 6401: *Æ* IΓK. 6402: IΓKI. 6403. 6404: IΓKK.

-igella *in* Niv-igella, *cf.* Nivella Nivialla Nuella.

Iger *fig. (Lyon, Trion):* Igeris. *(Lyon, Trion, n. 767) Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *n.* 497, 613 *p.* 352: Igeri m.

Iger-ācus *O. j. Girac, dép. Lot, arrond. Figeac, canton Bretenoux.*

-igia *in* Vardigia.

Ig-illus *M. Zosimus* 1, 68, 3: Πρὸς δ' βασιλεὺς (Probus) ἀγανακτήσας ἀναχωροῦσιν αὐτοῖς (βαρβάροις) ἐπιθέμενος ἀξίαν ἐπέθηκε δίκην, αὐτούς τε ἀποσφάξας καὶ τὸν ἡγούμενον Ἴγιλλον ζωγρίᾳ ἑλών. *(Auch) CIL* XIII 463: Felix Igilli f(ilius) sibi et . . . Attaiorig(is) f(ilio) patrI . . . .

Ig-inus *M. (London) CIL* VII 1336, 1250: Igini. ma(nu). *(Lyon, Trion) Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 352 *n.* 497, 614: IGINIΛΛ.

Igno Igni *s.* Ai-no-s.

***Igni-ācus Igneius** *O.* 1) *j. Igny-le-Jard, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Dormans;* 2) *Ignac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Audenge, gemeinde Lège;* 3) *in frz.* Igney; 4) *in frz.* Igny; 5) *villeicht auch Nago in Tirol. cf.* *Enni-ācum.

Ignius *M.* **Ignia** *F. lateinisch; villeicht auch celtisch in (Bordeaux) CIL* XIII 631: D(is) M(anibus) L. Iul. Mutaci Seq(uani) Q. Ignius Sextus frater.

Ignoranda *s.* Ewiranda.

Igona *s.* Icauna.

Igoranda *s.* Ewiranda.

? **Iguas-o(n)** *M. (La Oliva) CIL* II 846: L. Titasid(ius) Iguaso Norban.

Ihamna-galla *G., compos., h parasitisch. (Ex pago Arusnatium, saec. 1 med.) CIL* V 3900: Ihamnagalle Sqnnagalle C. Octavius M. f(ilius) Capito.

Ila *villeicht verw. mit ahd.* īlen īllen *j. eilen? german.* *īl-jan, *fl. in Brittanien, the Helmsdale river, oder the Ullie. Ptol.* 2, 3, 4: Ἴλα ποταμοῦ ἐκβολαί.

-ila *suffix, in* Maccir-ila, Miv-ila, Sen-ila, Sic-ila, Vimpur-ila Vimpurlla, ? Vindic-ila.

Ilac-ida *G(öttin). (Rečka) CIL* III 1590ᵃ: Ilacidae (*Mommsen ci.* Placidae = Isidi) reginae eq(uites) v(oto) l(ibentes) p(osuerunt) per Proculo pr[i]nc(ipe) et [G]aio opt(ione).

Ilacrem *s.* Elaver.

Ilam . . . vico *in Poitou? Merow. münze. Belfort n.* 2042 = *Prou n.* 2566: ILAM ///// VICO.

? **Il-arus** *lateinisch* (Hilarus) *und celtisch, M.* **Ilara** *F. cogn. (Listani bei Lubunčic) CIL* III 2761: Ilarus Cracus. *(Klagenfurt)* 4785, 15: Cl(audius) Ilarus. 16: Spera(tus) Ilari. *(Lietzen)* 5640: Ilare Ittunis fil(iae). *(Vimercate)* V 5735: Severianae Ilari [f(iliae)].

?**Ilateuta** *F. (Concordia, christl.) CIL* V 8740: [F]lavia Servili Otraustaguta e[t] Ilateuta Felicitas.

Ilatis *M. (Lyon) Boissieu p.* 508. XL: Domiti Ilatis. *(Vichy):* Of(ficina) Ilat.

Ilcio villa, *j. Saint-Cybardeaux, départ. Charente, arrond. Barbezieux, canton Montmoreau.*

Ildum *O. JA* 399, 6: Ildum. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3283: Ildum. 3284: Ildu.

Ildūtus *s.* Iltutus.

-ile *in* Penn-ile.

Ilea *adi. von* Ile, *insel, j. Islay, westlich von Cantyre. Adamnani vita s. Columbae* 2, 24 *p.* 134: In Ilea insula.

?**Iledius** *M. (Trier) Le Blant* 264 = *Kraus* 178 = *Hettner n.* 378: Hic puiescit Iledius in pace [f]e[d]ele[s].

ILENV. *(Lyon, Trion) Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 352 *n.* 497, 615: ILENV.

-ileos *in lepontisch* Vars-ileos, *cf.* -ilios.

Ili-āco *von M.* Ilius, *O.* 1) *in Burgund.* [*De s. Bertichramno* 44 *ASS Q. iun.* I 720 *C:* Iliaco.] — 2) *Le Champ du Rouvre. Vita Brioci* 45 *Anal. Boll.* 2, 182: Erat siquidem Rigualis domus in Iliaco Roboris, id est in campo Roboris, sita.

Ili-atus *nach Glück ableitung von* ilio-. *(Ebersdorf) CIL* III 4594: Ariomanus Iliati f(ilius) Boi(us) annorum XV h(ic) s(itus) e(st). Pater posuit. *(Zwischen Fischau und Muthmannsdorf)* 11302: Segillus Ilia[t]i f(ilius) et Abua Tap[p]onis f(ilia). Seg(illus) an(norum) L (h)ic situs es[t]. Fili posierunt. *cf.* Amb-īliatī.

-ilio- *in* Agr-ilius, Art-ilius -ilia, Cab-ilius, Cant-ilius, Carat-ilius, Corob-ilium, Dag-ilius? Div-ilia, Iop-ilia, Mant-ilius, *Mat-ilius, Met-ilius *oder* Metilianus, Nam-ilius, Oc-ilius, *Sent-ilius, *lepontisch* Siv-ilios? *Surd-ilius, Tong-ilius Tong-ilia, Tut-ilius, *lepontisch* Vars-ileos, Vāt-ilius, Verg-ilius, Vert-ilium, Vind-ilius, Vir-ilios, *lepontisch* Vit-ilios = *gallisch* Vind-illius, Vocun-ilios, Volunt-ilius, *(Bessas, dép. Ardèche) CIL* XII 2714: //ilia Svadurigii fil(ia).

īl-io- illio- *'schwellend', nach Glück in cy.* ilio *gären*, iliad *fermentatio, germ.* iljan *festinare, ahd.* ilen illen, *ae.* īlan *fervere, festinare, an.* ilr *calor, tepor, gr.* ἴλια· μόρια γυναικεῖα, ἴλιον· τὸ τῆς γυναικὸς ἐφήβαιον δηλοῖ. καὶ κόσμον γυναικεῖον παρὰ Κῴοις *Hesych.; lat.* īlia *die weichen, afries.* ili *schwile, ae.* īle *fußsole, an.* il *dasselbe, schwäb.* illen *beule. In* Ilio-s, Iliatus, Amb-iliati, Ilio-marus.

Ilio-mārus *M. (Lyon) Boissieu p.* 409: Iliomarus. *(Sainte-Colombe, Rhône) Allmer-Dissard, Lyon, t. 4 p.* 352 *n.* 497, 616: Ilioma(rus). *(Besançon) CIL* XIII 5392: D(is) M(anibus) memoriai Il[iom]ari Vanatasti ann. V. *(Vichy):* III'AAR = Iliomar(us). *(Gegend von Moulins):* Iliomari, Iliomar.

?**Ilir-onius** *M. cogn. (Gradisca) CIL* V 1128: C. Clodio Ilironio.

Il-ius *M.* **Ilia** *F. (S. Georgen ob Murau) CIL* III 5071: Iliae Succes[sae]. *In O.* Iliāco.

-ilis *in breton. insel* Vidilis? Vindilis, *hispan.* Singilis.

... **ili-vico-s** *M., Arverner oder Aeduer. (Goldmünze j. zu Saint-Germain, gefunden auf der gemarkung von Graçay, dép. Cher, saec. 1 a. Chr. in.) RN 3ᵉ s., t.* 3 (1885) *p.* 137 *s. und pl.* VI 1: ... ILIVICO *oder* IPI⊥IVICO.

Ilix-o(n) *iberisch.*

.. **illan** ... *(Montoussé, vallée de la Neste) CIL* XIII 183: .. illanis fi[l].

Illanvi-ācos *adi.? oder* c-*stamm* **Illanviax** = *Illano-vīcos, -vix *cf.* Lemo-vix *etc., cf. ir. M.* Illann; *M. (Nîmes) CIL* XII *p.* 383 *c. add.* = *RE No.* 50 *p.* 382: *Γαρταβ[ος] Ιλλανουιακος (nom., oder gen., son des Illanviax?).*

Illanvi-ssa ā-*stamm, M. (Metz) Gruter p.* 12, 10 = *Robert, Épigraphie* 33: Peregrinus Illanvissae *(latein. gen. masc.)* filius. *s.* *Illanviax, Illanviacos.

Illanv-o(n) *M. (Cöln, 1. hälfte des 1. jh. p. Chr.) WK* 10 (1891) *n.* 47 *sp.* 109: Ocellioni Illanvonis f(ilio).

Illaus *M. (Nux, dép. Gers, arrond. und canton Auch, gemeinde Barran) CIL* XIII 477: Saledunae Illai f(iliae) uxoris.

Illebonum *s.* Iuliobona.

-illeos *in* Κονδιλλεος.

Illiak-eo-s *'son des* *Illiakos *oder* *Illiax', *patronymicon. Inschrift von Groseau, bei Malaucène, dép. Vaucluse:* .... λουσ(ος) Ιλλιακεο(ς).

Ill-idius *M. nomen.* 1) *(Bei Le Luc) CIL* XII 315 *add.:* [L.?] Illidius(?) Resti(tu)tus. — 2) Sanctus Illidius *(franz. saint Allyre), der vierte bischof der Auvergne,* †

384 oder 385. Greg. Tur. h. F. 1 (45): Sanctus Hillidius...beati Illidii. *liber vitae patrum* 2: De sancto Illidio confessore ... Beatus confessor Illidius ... 2, 1: Sanctus Illidius ... Beatum Illidium. 2: Sanctus Illidius ... Beati Illidii *(zweimal).* 3: Beati Illidii. *in glor. conf.* 20: Cum Illidio confessore.... Beati Illidii. 34. 35: Sancti Illidii. *cf. ASS 5. iun.* I 427 *D:* S. Illidius. — *O.* Sanctus Illidius *j. Sainte-Olive, dép. Ain, arrond. Trévoux, canton Saint-Trivier-sur-Moignans.* — 3) *Greg. Tur. de virt. s. Iuliani* 7: Hillidius quidam a Vellavo veniens ... Veniente Hillidio. 8: Hillidius.

-ill-io- *suffix, von* -illo-. *In* *Amb-illius, *Arg-illius, *Aur-illius, *Cap-illius, Combarillius, Dĕv-illius Dev-illia, Excing-illius, Giam-illius, Iam-il(l)ius, [Magi]-llius? Meddillius, Prit-illius Pritt-illius, ?Rev-illius, Romog-illia, Sacr-illius *für* *Sagr-illios, Sagillia, Sint-illius, So-illius, Tav-illius, Teddillius, Trouc-illius, Vass-illius, Vind-illius (= Vit-ilios), Vir-illius Vir illia.

Illio- *zu ahd.* îljan *eilen? in* Illius, Illiomărus, *britt.* *Illio-mănus, *cy.* Illi-man Ilıman; *vgl.* ilio-.

Illi-o(n) *M. (Cahors) Jullian t.* 2 *p.* 644. *cf. p.* 265: Illio.

Illiŏ-mărus *celt. M. und cogn., davon röm. gentilicium* **Illiomar-ius** *M. (London; Colchester; Easlow bei Rougham, Suffolk; Cambridge) CIL* VII 1336, 514: Illiomari. m(anu). *(Anduze, dép. Gard, arrond. Alais)* XII 2895: C. Sulpiciu[s] Illiomaru[s] d(e) vo(to) s(olvit) meritis. *(Église de Vaise, Lyon) Boissieu p.* 409. XVII = *Wilmanns* 2240 = *Allmer-Dissard t.* 2 *p.* 487 *n.* 181: ... et memoriae aetern(ae) Illiomari(i) Apri(i) lintiari(i) ex civitate Veliocassium *(mit hauptstadt Rotomagus = Rouen)* ... Aprius Illiomarus fil(ius). *(Bei der quelle l'Étuvée zu Fleury bei Orléans, dép. Loiret) Orelli* 1955 = *MSAF* 11 *p.* 291 = *RA n. s.* 11 (1865) *p.* 412 = *RE No.* 75 (1894) *n.* 1060 *p.* 311: Aug(ustae) Acionnae sacrum Capillus, Illiomari fi(lius) cum suis ornamentis v. s. l. m. *(Orléans und Avignon):* Illiom[a]ri m(anu). *(Suèvres, j. in Saint-Germain):* Illiom. *(Autun):* IʎʎIOM.

Ill-ius *M.* **Ill-ia** *F. (Périgueux) Espérandieu, Pér. n.* 47: D(is) M(anibus) et m(emoriae) Iul(iae?) Illiae (*oder* Iullinae?). *(Vichy):* Illius fec(it). *(Poitiers) Richard* 146: Illi m(anu).

Illixo *s.* Ilixo.

-i-llo- *bret.* -el, *ableitung, bildet deminutiva. In* Acod-illos, Adbuc-illus, Adgub-illus, Aged-illus Agid-illus *cf.* Agis-illus, Alb-illus Alb-illa, Amb-illos, Amm-illa, Ana-illus, And-illus, Ant-illus, Arant-illus, Argent-illus -illa, Art-illus, Asc-illus, Atep-illa *cf.* Atep-ilos, At-illus Att-illus, Aur-illa, A.avilli *CIL* III 3373 = 10354, Ban-illus, Bara(e)c-illo, Birac(g)-illus, Bis-illus, Bonuss-illa, Bor-illus, Boud-illus, Brix-illum, Bucc-illus, Bud-illus, Busc-illa, Cabr-illus, Cac-illus, Cantian-illa, Cap-illus, Carant-illus Carant-illa, Carat-illus Carat-illa, Car-illus Car-illa, Cas-illus *neben salassisch* Kas-iloi, Cast-illa, Cavar-illus, Celt-illus Celt-illa, Cober-illus, Cobrov-illus, Cocc-illus Coc-illus Coc-illa, Comat-illa, Combar-illus, *Cond-illos, Cop-illos, Corb-illa, Coris-illus Coris-illa, Corob-illa, Cot-illus, Craxx-illus, Cucc-illus Cuc-illus, Curm-illus Curm-illa, Dag-illus, Dags-illus, ?Daun-illa, Decant-illa, Deminc-illa, Divixt-illa, Don-illa, ?Dot-illa, Elv-illus, Ep-illos Ep-illa, *daneben M.* Epp-illus *cf.* Ep-ilos, Excing-illus Excing-illa, Gabr-illus Gabr-illa, ϹIIAMILL, German-illa, Giam-illus, Iar-illa, Idro-illus, Ig-illos, Inderc-illus, Indut-illus, Interc-illus, Ion-illus, Iop-illus, Iopp-illo, Iovinc-illus, Iren-illus, Istat-illus, Iunt-illa, Iurat-illus Iurat-illa, Latin-illa, Laun-illus, Lidav-illa, Luc-illa, Maccir-illa, Mac-illus, Magn-illa, Mam-illus, Mandub-ilus *für* Mandub-illus, Mandu-illos, Map-illa, Mar-illus, Maro-illus, Mars-illus, Mart-illa, Matron-illa, Maur-illa, Medd-illus, Meds-illus *cf.* Mess-ilus, Mess-illa, Medu-illus, Mep-illa, Mes-illa, Meth-illus Meϴ-illus *Μεθθ-ιλλος*, Medd-illus Medd-illu Medd-il, Miss-illus, Mogĕt-illus Moget-illā, Moget-illo, Nert-illa, ?Nonn-illus, Ol-illus, Pav-illus, Pect-illus, Penn-ill Penn-ille, Per-illus, Pict-illus *gen.* Pict-illi *cf.* Pict-ilos, Pist-illus *cf.* Piχt-ilos, Quic-illa, Rant-illus, Rauc-illus, Reg-illus Reg-illa, Ress-illa, Ret-illus, Rig-illus, Ro-mog(c)-illus? Rosc-illus *cf.* Rosc-ius, Sacr-illos Sacr-illa, Salic-illa, Sam-illus [S]am-illa, San-illus, Sanv-illus, Scatn-illa, Seg-illus, Sen-illus Sen-illa, Sent-illa, ?Sext-illa, Sincor-illa, So-illus, Sor-illus, Sur-illus Sur-illa, Svadv-illa, Svobn-illus, Tac-illus, Tanc-illus, Tarv-illus, Tasc(g)-illus Tasc(g)-illa, Tess-illa Teϑϑ-illa, ?Torog-illa, Tout-illus Tout-illa, Trouc(g)-illus, Trout-illus, Ud-illus, Unag-illa, Urm-illus,

Uxap-illus, Uxop-illus Uxxop-illus, ?Varén-illa, Varic-illus, Vass-illus, Verc-illus Verc-illa, Ver-illa, Vert-illum, Viduc-illus, Vim-pur-illa, Vind-illus Vind-illa, Vin-illa, *Virc-illa, Vir-illus, Vix-illa, Voss-illus, ... illus f. (= Meddillus? fecit), ƆVDILLVS *CIL* XII 1231[a)] 1[a], ... rcilla *CIL* III 3089, ... ies-sillus Vindoroici f. *CIL* VII 4804, ... ucilla .. iacdi f. *CIL* V 5550.

-ill-o(n) *in* Coip-illoni *(gen.)*, Iopp-illo(n), Mocc-illo(n) Mog-illo(n), Mog-illon-ius.

***Illo-brīgā** *O. j. Illobre in der span. provinz Coruña.*

Illo-s *M. (Rouen; Bingen; Vechten):* Illos.

Illu-mār-ius *M. (Espaly-Saint-Marcel, départ. Haute-Loire, arrond. und canton Le Puy) RE No.* 55 (1889) *n.* 784 *p.* 459 = *Inscr. de Languedoc n.* 2039: Illum[arius].

Illuna *F. (Trespuentes) CIL* II 2936 = 5815: Rhodanus Attili f(ilius) servos an(norum) L Tychia uxor, [Ill]una socra...

Illusus *M. (Cöln) BJ* 89 (1890) *s.* 53 *n.* 22: Illusus *(dreimal widerholt).*

Ilmeunnus *M. iberisch? (Monturque) CIL* II 1629: M. [F]uficius Ilmeunnus.

-ilo *in* brog-ilo. s. -ialo-.

-ilo- *ableitung, air. u. bret.* -el, *acorn.* -il, *w.* -yll. *In:* Ab-ilus, Aes-ilus, Adsed-ilus, Agist-ilus, Atep-ilos, Bas-ila, Bor-ilus, Bra-cis-ilus, Camb-il, Cam-ilus, Canav-ilus, Canc-ilus, Carat-ilus, *salassisch* Kasiloi *neben gallisch* Cas-illus, Cllam-ili, Ciam-ilus, Cot-ilus Cot-ile, Dev-il.., Diar-ilos (*oder* Dia-rilo-s?), Doc-ila, Doc-ilus, Ep-ilos *cf.* Ep-illos Ep-illa, Geraman-ila, Giam-ilos, Is-ilus, Istat-ilus, Mag-ilos, Mandub-ilus *für* Mandub-illus, map-ilus, Mess-ilus (*s.* Medd-ilus, Meds-illus *usw.*), Mom-ilus, Nant-ilus, Org-ilus, Pent-ilus, Pict-ilos Piχt-ilos *cf.* Pict-illus Pist-illus, Proc-ilus, Rauc-ilus, Sen-ilus, Sen[ni]lus, Strob-ilus? Svad-ilus, Svobn-ili, Tac-ilus, Tap-ilus, Teup-ilus, Tord-ilus, Vass-ilus, *Vir-ilos.

-il-o(n) *in* Cucc-ilo, Mag-ilo, [Ma]iud-d-ilo.

Il-o(n) *M. cogn. (Maria Lanzendorf) CIL* III 4580: At[e]pomārus Ilonis f(ilius) an-n(orum) XXV hi(c?) e(st) s(itus); Brogi-marus fratr(i) posui(t).

Iloncia *O. j. Ilonsa.*

Ilon-ia *M. nomen. (Vence) CIL* XII 45: Ilonia Paterna.

Il-tut-us = Eltutus.

Ilunn-ōsus *pyrenae. M., iberisch? (Ardiège, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 106: Leheren // Uriaxe Ilunnosi filia.

Ilu-nnus *pyrenae. G., beiname des Hercules, nach Luchaire iberisch. (Narbonne, dép. Aude; verdächtig) CIL* XII 4316 = *Inscr. de Languedoc n.* 151: Deus Herculis, invictus. Signum argenteum p(ondere) p(robato) XII (duodecim), de sua pecunia fecit. Cn(eius) Pompeius Cn. l(ibertus) Hyla, Herculi *(dat.)* Ilunno Andose (*von* -osa), v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Haut-Comminges) CIL* XIII 27: Secundinus Secundi f(ilius) Ilunn// v. s. l. m. *cf.* Asto-(v)ilunnus, Iluni.

Ilunon *O., stadt der Bastitani, j. Hellin. Ptol.* 2, 6, 60: Ἴλουνον.

Ilur-o(n) *ist iberisch.*

Ilus *M. (Ischiklii in Phrygien) CIG* 3902[g] = *CIL* III 363: Ilus Gemelus eq. armorum custos Eutaxiae coniu[g(i)] merenti fecit. *Ιλος Γεμελος ιππευς οπλοφυλαξ Ευταξια συμβιω μνημης χαριν εποιησεν.*

Ilva, Ilvates *ligurisch.*

Il-wwetō *fem. stamm, ō statt ā, cy. ogam.; nach Rhys* il = ill *in* Illtud, Illteyrn, *und* el *in acy.* Eljud, Elhearn, Eltutus (*oder diß* = Elvi-tutus?), *ir.* il (u-*stamm*), *gr.* πολύς, *deutsch* vil; -wweto = Fétho, *gen. vom air. namen* Féth, *villeicht von derselben quelle wie w.* gwed *in* dy-wedyd '*to say, to speak*'; *also* Ilwweto '*much-speaking*' *oder* '*much-spoken-of cf.* Πολυφήτης, Πολύφημος; *M. (Trallong Church oder Trallwn bei Brecon, Brecknockshire) IBCh n.* 48 = *Rhys*[2] 281. 384: *(ogam.)* Cunacenniwi Ilwweto (*gen., für* -os) '*the grave of the son of Cunocennos*', *(lat.)* Cunocenni filius Cunoceni hic iacit.

Ilvin *M. (Aislingen) CIL* III 12014, 303: ILVIN.

Im ... alus? *M. (Blasendorf) CIL* III *c.* xx: Sexti Im ... ali.

Imban .. *cogn. (Aldborough, verdorben) CIL* VII 1336, 515[b]: Imban.

Imbetius *Imbeto-s Imbetus *M. (fig.)* '*fülle, menge*', *nach Stokes zu ir.* imbed *gl. copia, multitudo, acy.* immet. *(Nijmegen) Schuerm.* 2632: Imbetius. 2633: Imbetus.

***im-brec-to-n** *s.* em-brec-ton.

?**Imerus** *M. cogn. (Tregnago) CIL* V 3802: C. Valerio Ismari l. Imero.

Imeus mons, *j. Forca Caruso.*

Iminio *s.* Aeminium.

Iminoci-rix? *M. Gallische silbermünze der Sequani. (Aus Chantenay) Muret-Chabouillet* 5637: IMIOCI *R* SΔΛ. 5639: IMIOCI *R* SΔΛ. 5640: ⅄·MI.OC. 5643: K·..SΔΛ. *(Pommiers, dép. Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 *p.* 308 *n.* 20: IMIOCI. *Nach freundlicher mitteilung von Changarnier auch* I.MI.OCI — I.MNOC = I.MI.(N)OCI—(RIX) *R* 2M = SAM, L.MI.OC., L.MI.NOCI., L.MILNOCI(RIX). *cf.* Q. DOCI— SAM F.

-imio- *ableitung, in* An-imia An-emia, *Aut-imius, Dun-imius, Ec-imius, Mon-imius, Olc-imia, Sol-imia, Su-ad-imia, *Vind-imius, C . . . imius *CIL* III 1103.

Immadrae *O. j. plan de Marsilho-Veiré. IA mar.* 506,5: A portu Aemines Immadras positio. 507,1: Ab Immadris Massilia Graecorum portus.

Immurio *beim Taurachübergang.*

Imnis *M. (Viddo) CIL* III 1779: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) L. Munnius Imnis v. s. l. m.

-imo- *ableitung, gr.* (αἴσ-, ὄψ)-ιμο-, *ai.* -ima-. *In:* Aux-imum? Ax-imus, Ax-ima *(ligur.),* Berg-imus, Dasill-ima, Elv-ima, Moc-imus, Moss-imus, Ox-imae, Per-imos, Siss-ima, θίξ-ιμον, Uxell-imus, Vit-imi.

-imo(n) (-imu) *in* Aus-imo, Clūt-imo, Os-imo.

Imones. *Celtiberische münze* IMONḶS. *Davon nachamung der bronze-münze der Ambiani bei Muret-Chabouillet* 8507. 8508: IMΘNIΘ.

Im-oscus *M. cogn. (Bergamo) CIL* V 8115, 55: Imosci.

Imprito *M. fig. (Paris) RA n. s.* 35 (1878) *p.* 381 = *BE* 1882 *p.* 119 *n.* 109 *(auch Rouen und Champlieu):* Imprito. *(Lyon, Trion) Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *n.* 497, 617 *p.* 352ᵃ: IMPRIT . . . . ᵇ: . . . RITO. *(Lyon, Trion n. 770)* 618 *p.* 352: IMPRITO.F(ecit). *(Lyon) RE* 1885 *p.* 153: Imprito. *H. de Fontenay, Inscriptions céramiques d'Autun, p.* 45 *n.* 189: Impritomae. *(Fouilles d'Herbord, dites de Sanxay) BSAF* 1884 *p.* 123: IMPR . . . . *cf.* Inprutu, Inpretu, Inprintu.

Impyliri-ăcum *O. im pagus Dusmensis, j. Ampilly, dép. Côte-d'Or.*

Imunica *F. (Peñalen) CIL* II 3007: Terentia Imunica.

in *praeposition* 'in', *air.* i-n 'in' *mit dat. und acc., gael.* ion, *cy. corn.* in yn, *bret.* e en, *mcy.* y, *gr.* ἐνὶ ἔνι ἐν, *lat.* in, *got.* in, *gdf.* eni, *lit.* į, *preuss.* en, *arm.* en e. *(Alise-Sainte-Reine, Cimetière-Saint-Père) Dictionn. arch. de la Gaule, Inscr. gaul. pl.* XLI *fig.* 7 = *RA n. s.* 5, 118 *etc.* = 3ᵉ *s., t.* 14 (1889) *p.* 368 = *Lejay* 3: In //////// Alisea.

in *praefix, cy.* yn-, *ir.* in- (ion-), *lat.* in-, *deutsch* in-. *In:* In-dāmius, In-dercā, In-dutus, In-dut-, In-ecritu-rix, In-stantius, In-subres Ἰν-σουβροι, *ir.* In-dagh.

in- *praefix;* *in-penn-io- *und* *ini-qenn-? *ir.* inchinn *hirn,* ἐγκέφαλον, *bret.* in-, *praep.* eni- in-, *in:* Eni-boudius, Eni-g(e)nus *cf.* inigina, im-brec-to-n *von* *in-breg-to-n; *s.* en.

in- *air.* in- 'un-' *aus* *en-, *cy.* an, *idg.* *n̥.

In(. . . . .) *(Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 59 *p.* 137: Of(ficina) In(. . . . .).

Inacvangas. *Merowing. münze. Belfort* 2046 = *Prou* 2568: INΛCVANÇAS FIT.

Inaeono. *Merow. münze. RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 219 *n.* 450: IИΛIIONO ΛOMO.

Inaethe *O. Fortunati vita s. Germani* 41, 114: Ad possessionem ecclesiae (Parisinae) quae dicitur Inaethe.

Inam, Inara? *Goldmünze der Brittani, westl. district. J. Evans p.* 149: INARA(?) INΛMᵛ = INMA *oder* INAM *oder* INARA.

Inaronia *O. TP:* Inaronia. *Rav.* 4, 16 *p.* 209: Aronia id est Mucru. 5, 14 *p.* 380, 5: Aronia.

Inc . . . *cogn. (Sučuraz) CIL* III 2301: . . Curio Inc[= geni?] . . . *(Neunkirchen in Steinfeld)* 4549: Si(bi) et Ian[t]umare Inc. f(iliae) con(iugi) [o]pt(imae).

Incara *stadt, j. Ancre.*

Incarus *nach Desjardins phoenicisch, O. j. port Carry. IA mar.* 507, 2: A Massilia Graecorum Incaro positio. 3: Ab Incaro Dilis positio.

Incenus *M. (Cöln) CIR* 392: Incenus (*lis* Ingenu(u)s?) Emeritus.

Incerum *O. in Pannonia superior, zwischen Drau und Sau. IA* 260, 5: Incero. 265, 8: Inicero.

Incesemo *O. j. Montreix, dép. Corrèze, oder Souesme, dép. Loir-et-Cher. Merowing. münze. Belfort* 2048: INCE∽EMO. *vgl.* Cisomo vico?

?**Incia** *fl. j. Enza, nbfl. des Po. Plin. n. h.* 3, 118: Inciam.

I//nciavvervaus. *(Bordeaux) CIL* XIII 746: Memoriae I//nciavvervaus d. ann. XXXI. s. p.

-inco- *ableitung, gallisch (und ligurisch zb.* **Ἄσιγκον, Βόδιγκος**); *cf. w. patronymica auf* ing, *wie* Coel-ing, Kynverch-ing, Maelgyn-ing, Cadell-ing, Dogfeil-ing. *In:* Acum-incum, Aged-incon, Alis-incum, ar-inca, Arl-incum, Audinn-incum, Ausin-incum, Bus-inca, Condev-incon, Dem-inca *cf.* Demionca, Donincum, Durot-incum, *acy.* Ercil-inci *gen., j.* -ing, Glast-incu, Gog-incum? Grin-incensis, Iov-incus Iovinc-illus, Lastr-inco, Lĕm-incum, Lov-incum Lov-ingum, Mor-incum, Pez-incum, Reg-inca, Sabat-inca, San-inco, *Sav-incum Sav-incates, ?tar-inca, ?Ur-inci, Val-inco, Văp-incum Vapp-incum, Vir-inca; *cf.* -enco- *urspr.* -anco-; *vgl.* Waniggo *und* -iaco.

Incolesmis *s.* Iculisna.

Inconsius? *M. (Neuwied) Hettner* 162: Inconsius feci.

Incopi-o(n) *M. (Mainhardt, wirtemberg. oberamt Weinsberg) CIR* 1621: Apies (?) Incopionis(?) (f.).

Incrinus *M. Pard. dipl.* 2 *n.* 322 *p.* 100 *(a. 653):* Incrinus.

Inda *fl. j. Wied? Rav.* 4, 24 *p.* 229, 5: Inda. *s.* Vida.

Indā *nbfl. der Roer, j. die Inde.*

Inda *O. j. Cornelimünster, im preuss. reg.-bez. Aachen.*

In-dām-ius *nach Thurneysen, Ernault und Stokes zu ir.* dám *(gefolge, schaar), cf.* Damus, *dămā, *M.* **Indām-ia** *F. nomen gentilic. (Nîmes) CIL* XII 3227 *und p.* 836 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 277: D(is) M(anibus) VérI *(praen.)* IndámI(i) Volt(inia) ServátI aed(ilis) c[ol(oniae)] Nem(ausensium). *CIL* XII 3521 = *Inscr. de Languedoc n.* 754: D(is) M(anibus) Q. ClodiI, Vettiáni, Indámia Chrésime marito optim(o) et Victorinus ....

Indebilis *s.* Indibilis, Andobales.

Indedius *M. (Nîmes) CIL* XII 3228 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 279: D(is) M(anibus) T. IndediI TertiI aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium). *CIL* XII 3746 = *Inscr. de Languedoc n.* 1001: Messio *(gen.)* Indedi f(ilio).

Indeles *M. cogn. (corrupt). (Bei Aix) CIL* XII 5682, 148: Indeles.

Ind-ellā *demin. von* Indā, *fl.* 1) *j. Indre, nbfl. der Loire;* 2) Andella, Indella, *j. die Andelle, nbfl. der Seine.*

In-dercā *F. (Inschrift von Bordeaux) CIL* XIII 747: Inderca Indercilli fil(ia). *cf.* Dercus, Derco, Derceio, Derceia; Andergus.

In-derc-illus *von* Inderco-, *M. (Lyon, Trion) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *n.* 497, 621 *p.* 353 = *RE* 1885 *p.* 153 *(auch Orléans):* Indercillus f(ecit). *(Bordeaux) CIL* 747: Inderca Indercilli fil(ia). *(Langres)* 5748: D(is) M(anibus) Craxano ... Indercill[i fi]li[o]. *cf.* Intercillus.

Ind-iānus *M. (Chester le Street) EE* 7 *n.* 986 *p.* 313 = *Archaeologia Aeliana* 9 (1883), 174. *Hermes* 29 *s.* 488: [In]diani leg(ati) Aug. pr. — **Indiana** ala *war eine gallische, warscheinlich benannt nach* Iulius Indus (*Tac. a.* 3, 42) *oder einem gleichnamigen vorfaren desselben, und in der civitas Treverorum ausgehoben. (Rom, zwischen Gallienus und Diocletianus) CIL* VI 1641 *cf. RN* 3ᵉ *s., t.* 13 (1895) *p.* 166: [In eade]m provincia praef. ale [Indi]ane. *(Worringen, kreis Cöln) CIR* 307: Albanio Vitali, eq(uiti) alae Indianae, tur. Barbi, civi Trevero. *(Neckarburken, a. 134) Limesbl. Nr.* 3 *n.* 27 *sp.* 70—71: In ala I et coh(ortibus) XV, quae appell(antur) Indiana Gallor(um) ...

Indi-beles *M., könig der Ilergeten. Diod.* 26, 22 *(a. 210):* Ὁ Ἰνδιβέλης ὁ Κελτίβηρ. *s.* Andobales.

Indi-bolis *M. Dio fr.* 56, 46 *(a. 209 a. Chr.):* Ἰνδίβολις καὶ Μανδόνιος Ἰλεργητανοί. *s.* Andobales.

Indici-ācus *O. j. Saint-Flour, dép. Cantal.*

-indo- *air.* -ind, *in* ál-ind *decorus.* Va ...... indus, *cf.* *cur-indi-s, Mel-indus.

Ind-o(n) *M., hispanischer könig. B. Hisp.* 10, 3: Rex nomine Indo, qui cum equitatu suas copias adduxerat, dum cupidius agmen adversariorum insequitur, a vernaculis legionariis exceptus est et interfectus. *cf.* Indus.

-ind-o(n) *in* Brig-indo(n), *nom.* Brigindū, *dat.* Brigindoni; *cf.* Pĕl-endŏnes.

Indortes *M., fürer der Iberer. Diod.* 25, 10, 2: Ἰνδόρτης δὲ πάλιν ἀθροίσας πενταχισμυρίους, καὶ πρὶν πολέμου τραπεὶς καὶ φυγὼν εἰς λόφον τινά, καὶ πολιορκηθεὶς ὑπ' Ἀμίλκα καὶ νυκτὸς πάλιν φυγών, τὸ πλεῖστον αὐτοῦ κατεκόπη, αὐτὸς δὲ Ἰνδόρτης καὶ ζωγρίας ἐλήφθη.

Indovellicus *s.* Endovellicus.

Indu ... *(Heidelsburg bei Waldfischbach, Pfalz, 3. jh.) BJ* 76, 229 = *WZ* 4, 359: Sennae Indu ......

? **Indulcius** *M. (Litlington bei Royston) CIL* VII 1335, 1: Indulcius.

Induolini-o(n). *Vita (alia) Marculfi* 3, 11 *ASS 1. mai* I *p.* 77 *C:* Insulam quam-

dam, cui vocabulum est Induolinionis. *cf.* Linion.

Indus *M.* *Tac. a.* 3, 42: Iulius Indus Trevir. *Von im fürt die* ala Indiana *den namen.* *(Bei Abergele, Denbighshire)* *EE* 7 *p.* 349 *n.* 1165: Indus f(ecit). *cf.* Indo(n).

... **indus** *M.* *(Langres)* *CIL* XIII 5802: [? Ma]cnillae Va ... ... indus. Mar ...

Indūt-illus *ableitung von* Indutus, *M.* *Gallische münze, nach 27 a. Chr., in bronze und electrum, gefunden in Bourbonne-les-Bains; zu Rouen und Caudebec-les-Elbeuf; Étang, Saône-et-Loire; Compiègne, Oise; im départ. Seine-et-Loire; bei Autun; zu Paris; Boviolles, dép. Meuse; in Poitou; in Orange; in Narbonne.* *Muret-Chab.* 9245—9265, *t.* XXXVII. *RN* 3e *s., t.* 7 (1889) *p.* 351. *t.* 12 *p.* 26, 13: ÇERMANVS INDVTILLI L(ibertus).

Indūtĭŏ-mārus *(cf. ir. M.* Iondát-már, Ionnatmar, Iondadmar, *könig 218—210 a. Chr.)* *IV Magistr. s.* 61 *bei O'Connor. Rer. Hibernicar. scriptor. vet.* 3, 60. 61; *M.* 1) *Cic. p. Fonteio (a. 69)* 12, 27: Scit Indutiomarus, quid sit testimonium dicere? movetur eo timore, quo nostrum unus quisque, cum in eum locum productus est? 13, 29: Credo haec eadem Indutiomarum in testimonio timuisse aut cogitavisse, qui primum illud verbum consideratissimum nostrae consuetudinis 'arbitror', quo nos etiam tunc utimur, cum ea dicimus iurati, quae comperta habemus, quae ipsi vidimus, ex toto testimonio suo sustulit atque omnia se 'scire' dixit. Verebatur enim videlicet, nequid apud vos populumque Romanum de existimatione sua deperderet, nequa fama consequeretur eius modi, Indutiomarum, talem virum, tam cupide, tam temere dixisse; non intellegebat se in testimonio nihil praeter vocem et os et audaciam neque civibus suis neque accusatoribus nostris praestare debere. 21, 46: Quodsi tantas auxiliorum copias Indutiomarus ipse despexerit, dux Allobrogum ceterorumque Gallorum, num etiam de matris hunc complexu, lectissimae miserrimaeque feminae, vobis inspectantibus avellet atque abstrahet? — 2) *Fürst der Treverer, † 53 a. Chr.* *Caes. b. G.* 5, 3, 2: In ea civitate (Treverorum) duo de principatu inter se contendebant, Indutiomarus et Cingetorix; (3) ex quibus alter, simul atque de Caesaris legionumque adventu cognitum est, ad eum venit, se suosque omnes in officio futuros, neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmavit quaeque in Treveris gererentur ostendit. (4) At Indutiomarus equitatum peditatumque cogere eisque, qui per aetatem in armis esse non poterant, in silvam Arduennam abditis, quae ingenti magnitudine per medios fines Treverorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet, bellum parare instituit; (5) sed postea quam nonnulli principes ex ea civitate et familiaritate Cingetorigis adducti et adventu nostri exercitus perterriti ad Caesarem venerunt et de suis privatis rebus ab eo petere coeperunt, quoniam civitati consulere non possent, veritus, ne ab omnibus desereretur, [Indutiomarus] legatus ad Caesarem mittit: (6) sese idcirco ab suis discedere atque ad eum venire noluisse, quo facilius civitatem in officio contineret, ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur; (7) itaque civitatem in sua potestate esse, seque, si Caesar permitteret, ad eum in castra venturum et suas civitatisque fortunas eius fidei permissurum. 4, 1: (Caesar) Indutiomarum ad se cum CC obsidibus venire iussit. (2) His adductis, in iis filio propinquisque eius omnibus, quos nominatim evocaverat, consolatus Indutiomarum hortatusque est, uti in officio maneret. 4: Graviter tulit Indutiomarus suam gratiam inter suos minui et qui iam ante inimico in nos animo fuisset, multo gravius hoc dolore exarsit. 26, 2: Indutiomari Treveri nuntiis impulsi. 53, 2: Hac fama ad Treveros perlata Indutiomarus, qui postero die castra Labieni oppugnare decreverat, noctu profugit copiasque omnes in Treveros reducit. 55, 1: Treveri vero atque Indutiomarus totius hiemis nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent, civitates sollicitarent, pecunias pollicerentur, magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse dicerent partem. 3: Hac spe lapsus Indutiomarus nihilo minus copias cogere, exercere, a finitimis equos parare, exules damnatosque tota Gallia magnis praemiis ad se adlicere coepit. (4) Ac tantam sibi iam his rebus in Gallia auctoritatem comparaverat, ut undique ad eum legationes concurrerent, gratiam atque amicitiam publice privatimque peterent. 56, 1: Ubi intellexit ultro ad se veniri, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia faci-

noris instigarei, altera Nervios Atvatucosque bellum Romanis parare neque sibi voluntariorum copias defore, si ex finibus suis progredi coepisset, armatum concilium indicit. 3: In eo concilio Cingetorigem, alterius principem factionis, generum suum, quem supra demonstravimus Caesaris secutum fidem ab eo non discessisse, hostem iudicat bonaque eius publicat. (4) His rebus confectis in concilio pronuntiat arcessitum se a Senonibus et Carnutibus aliisque compluribus Galliae civitatibus; (5) huc iturum per fines Remorum eorumque agros populaturum ac, prius quam id faciat, castra Labieni oppugnaturum. Quae fieri velit praecipit. 57, 2: A Cingetorige atque eius propinquis oratione Indutiomari cognita, quam in concilio habuerat, (Labienus) nuntios mittit ad finitimas civitates equitesque undique evocat; his certam diem conveniendi dicit. (3) Interim prope cotidie cum omni equitatu Indutiomarus sub castris eius vagabatur, alias ut situm castrorum cognosceret, alias conloquendi aut territandi causa; equites plerumque omnes tela intra vallum coiciebant. 58, 1: Cum maiore in dies contemptione Indutiomarus ad castra accederet, nocte una intromissis equitibus omnium finitimarum civitatum, quos arcessendos curaverat, tanta diligentia omnes suos custodiis intra castra continuit, ut nulla ratione ea res enuntiari aut ad Treveros perferri posset. (2) Interim ex consuetudine cotidiana Indutiomarus ad castra accedit atque ibi magnam partem diei consumit; equites tela coiciunt et magna cum contumelia verborum nostros ad pugnam evocant *qs.* 4: (Labienus) praecipit atque interdicit . . . unum omnes petant Indutiomarum, neu quis quem prius vulneret, quam illum interfectum viderit, quod mora reliquorum spatium nactum illum effugere nolebat; (5) magna proponit is, qui occiderint, praemia; submittit cohortes equitibus praesidio. (6) Comprobat hominis consilium fortuna, et cum unum omnes peterent, in ipso fluminis vado deprehensus Indutiomarus interficitur caputque eius refertur in castra. 6, 2, 1: Interfecto Indutiomaro, ut docuimus, ad eius propinquos a Treveris imperium defertur. 8, 8: Cum his (Treveris) propinqui Indutiomari, qui defectionis auctores fuerant, comitati eos ex civitate excesserunt. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 7: Indutiomarus Treveros, Ambiorix concitavit Eburones. *Dio* 40, 11 *(a. 54 a. Chr.)*, 1 *sq.*: *Οἱ γοῦν Τρηούιροι φοβηθέντες, ἐπειδήπερ τοὺς παρ' ἑκάστοις <πρώτους> ὁ Καῖσαρ μεταπέμπων ἐκόλαζε, μὴ καὶ αὐτοὶ δίκην δῶσιν, ἐξεπολεμώθησαν αὖθις [αὐτοῖς] Ἰνδουτιομάρου σφᾶς ἀναπείσαντος καὶ συναποστήσαντες καὶ ἄλλους τινὰς τῶν τὰ αὐτὰ δεδιότων ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λαβιῆνον τὸν Τίτον ἐν Ῥημοῖς ὄντα καὶ ἐπεξελθόντων σφίσι παρὰ δόξαν τῶν Ῥωμαίων ἐφθάρησαν.* 31, 2: *Ὁ γὰρ Ἀμβιόριξ τοὺς Τρηουίρους χαλεπῶς ἔτι καὶ τότε τοῦ Ἰνδουτιομάρου θανάτῳ ἔχοντας παραλαβών.* *Oros.* 6, 10, 10: Indutiomarus Treverorum princeps, magnas armatorum copias habens, postquam de consensu totius Galliae certior redditus est, Labieni castra legionemque, cui is praeerat, quod facile factu arbitrabatur, delere statuit ac deinde Eburonibus Nerviisque coniunctus ad opprimendum Caesarem pergere. (11) Labienus quibus potest artibus simulat timorem atque ita Indutiomarum neglegentiorem cum insultantibus copiis pro vallo oberrantem, repentina eruptione prostravit. — *M. cogn. (Le Mas-Saint-Pierre, 3 kilom. von Beaucaire, Gard) CIL* XII 5884 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 453. 1429: Sex(tus) Fa[lius?] (Ia[ll]i[us]?) Indutiom[ari f., La?]co Minerv[ae] (pago Minerv[io]?) de suo [dat].

Indūt-issā *M. (Umgegend von Zell an der Mosel) Bonner Provinc.-Mus.* 2669 = *BJ* 66, 97 *taf.* IV 4 = *BJ* 90, 41: Indutissae.

Indūt-ius *abgeleitet von M.* In-dutus, *M. (Tavenette) CIL* V 7339: Aemilius Monninus Induti f(ilius). *(Maryport)* VII 1232: Coh(ortis) I Hispa(norum) Indutius fec(it). *(Bei Liestal)* XIII 5311: D(is) M(anibus) C. Induti Sa[l]lustiani C[l]. Victorini[a] coniunx. *(Horburg)* 5317: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deae Victoriae pro salut[e] vicano[r(um)] Cetturo Induti(i) [f(ilius)] v. s. l. m. *(Mainz) Becker s.* 26 *n.* 93 = *BJ* 64, 43 = 67, 7: M(arcus) Biracius Indutius. *(Hechtsheim, Rheinhessen) CIR* 931: L. Induttus (T. Indutius *Becker*) Victor. *In* Indutio-mārus.

In-dūtus *cf.* Dutia, *M. (Epfach) CIL* III 5777: Cl. Indut[i fil.] Clementi[nae] Cl. Paternu[s] Clementian[us] proc. Aug . . . matri. *(Narbonne)* XII 4872 = *Inscr. de Languedoc n.* 915: T. Indutus (*Hirschfeld ci.* Indut[i]us) Arabus. *(Andernach) BJ* 86

s. 157 *taf.* V 18 *s.* 163, *beßer* 89 (1890) *s.* 53 *n.* 23: Induti o(fficina). *(Andernach, Martinsberg)* 89 (1890) *s.* 18 *n.* 148: Indut(us) f(e)c(it). *(Trier)* 96/97 *s.* 95: IN-DV‾HO; *s. auch Habert tab.* XVI 646.

Inecius *M. (Bei Neidenbach, kreis Bitburg) Hettner* 45 = *CIR* 712: Deo Apollini Inecius Iassi (filius).

In-ecritu-rīx *von* e-krit *und* rīx, *M. Bronzemünze der Remi. (Arthenay, départ. Loiret) RN* 1836 *p.* 387 *pl.* X *n.* 7: I..II-CRITVRIX ℞ .... AHIRIMP. 1858 *p.* 44. *Hucher, L'art gaulois t.* 2 *p.* 146: + CRI-TVRIX. *RN* 1858 *p.* 144: INIICRITVRIX ℞ A.HIR.IMP. 1868 *p.* 409: CRITVRIX. *RBN* 44 (1888) *p.* 438—439: INIICRITV-RIX ℞ A.HIR.IMP. *Muret-Chab.* 8092: INIICRITVRIX ℞ A HIR IMP. *cf.* ЄKPIT.

Inenmaco *O. Merowing. münze. Belfort* 1932 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 219 *n.* 451 = *Prou* 2569: + IИЕNПACO.

-ing- *in* Don-ingus, Casp-ingium.

Ingaunes *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, 'die (zwischen dem golf von Genua und dem Appennin) eingeengten', V. um Albenga. In stadt* Albium Ingaunum, Albingaunum.

Ingena *s.* Legedia, Lingedia.

?**Ingen-ani** *V. (Brescia) CIL* V 4488: Iub[e]o castellum abere Ingenan(orum?).

Ingennus *M. cogn. (Timgad) CIL* VIII 2403, 1, 39: Sulpicius Ingennus.

Ingin *O. Kemble n.* 53 *(a. 704—709):* Terram quae dicitur Ingin.

-ingium *für* -inium, *in* Casp-ingium Caspinium *aus* Caspini-ācum, *cf.* Feutengi-ācum *für* Futini-ācum.

Ingm ... *O.? (Old Carlisle, a. 188 p. Chr.) CIL* VII 340: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) ala Aug(usta) ob virtut(em) appel(lata) cui præest Tib. Cl(audius) Tib. fi(lius) INGM Iustinus praef(ectus).

-ingo- *in O.* Salmor-ingum, Vap-ingum, Voroc-ingus.

Ingolinus *O. j. Angoulins, dép. Charente-Inférieure, arrond. und canton La Rochelle.*

?**Ingo-marus** *germanisch? Vita Eusebiae* 2,13 *ASS 16. mart.* II *p.* 454 *F:* Cuiusdam Ingomari.

Ingonius *M. (Utrecht) CIR* 54: M(arcus) Ingonius.

Ingranda *fl. l'Ingrande, nbfl. der Domée, aus den quellen Ingrande und Bouchart. s.* Ewiranda.

Ingrasia *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 133 *(c. a. 570):* In ipso pago Lemovico, Ingrasia.

ini- *ogmisch, in* ini-gena. *s.* ĕní.

Inia ... *fig. (Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices* 59, 6 *p.* 137.

Inicero *s.* Incerum.

... **inicius** *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 1237: /-INICIVS.F.

ini-genā *ogmisch, ā-stamm, 'tochter, mädchen', von praep.* ĕní, in *und* -geno-; *air.* ingen *filia, j.* inghean, *manx* in, *eine abkürzung von* ingen. *(Bilingue inschrift von Eglwys Cymmum, Carmarthenshire) Archaeologia Cambrensis* 5ᵗʰ *ser.* 6 *n.* 23 (1889, *july*) *p.* 224 = *Rhys, Proceedings of the Soc. of Antiquaries of Scotland vol.* 26 *p.* 213: Avitoria filia Cunigni = inigena Cunigni Avittoriges *(og.).*

-inio- *in* Briss-inius, Carant-inius, Cast-inius, *Cat-inius *gen. (ogam.)* Cattini, Cinn-inius, Cintusm-inia, Com-inius, *Corb-inius, Cruc-inius, Crus-inia, Curt-inius, Ep-inia, Ex-vert-inius, Lat-inius, Mas-inius, *Mat-inius, Nert-inius, Sass-inius Sax-inius, *Sent-inius, Tacit-inius, Trit-inius, Verg-inius.

***ĭnissī** *oder* ***ĭn-issi-s** *f., air.* inis innis *pl.* insi *f. insel, manx* insh innis, *w.* ynys, *bret.* inis, *Léon* en-ez *pl.* inizi. *In:* Gavr-inis *ziegeninsel bei Morbihan, cf. O.* Daimhinis *i. e. Ox-Island. s.* enes.

INIXII *oder* **IIXIИI.** *(Langres, Lyon) Habert* 650.

INMA *s.* INARA?

***Inni-ācum** *s.* Enniacum.

Inni-elius fundus, *ligurisch, mit ligurischem secundair-suffix* -el-io-. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 99: (Fundum) Innielium.

***-ĭ-nno-** *w.* -en -yn, *mbret.* -enn, *bret.* -en, *corn.* -in. *In:* Ag-innum, Albinnum (Albenno), Ardu-inna -enna, Arialb-innum, Boud-inna -enna, Brig-innon, Cadr-innius, Cing-inn-ia, Dannad-innis, Let-inno(n), Mag-innus, Masu-innus, Morg-innum, Morv-innum Morv-innus, Murv-innus, Paus-innus Paus-inna *cf.* Poss-enna, Prid-innus, Tor-inna, Torsteg-innus, Vir-innae, Vir-innum. *s.* -nno-s *cf.* -enno-, -unno-.

Innus? *M. fig. (Oehringen) Schuerm.* 2659: IИИITA (= Inni fa?). *(Augst; Héron)* 2660: IИИOI? *(Xanten)* 2661: IИИOVW.

-ĭ-nŏ- *suffix, air.* -en *f., bret.* -en -in -nn, *w.* -yn, *acorn.* -in; *lat.* -ino- *in* fag-inus, iunc-inus, laur-inus, lentisc-inus; *idg.* -ĭno-. *In:*

Accil-īnu-s, Bel-ĭnos Bell-inos *cf.* Belenos, *Καιρι(-ρη-)νοί*, *camm-ĭno- *weg*, Cic-inus, Kill-inus Kill-ena, Cinn-inus, *dang-ĭno-, Dar-ĭni, drag-ĭno- drag-ĭnā, Erd-ĭni, Lic-ĭnus, Morĭ-nī (*aber lat.* mar-īnus), (Mut-ĭna *vorceltisch*), Ol-ĭna, Săbr-ĭna (*aus**Savarina?), Sum-ĭna Somena, *cf. lepontisch* Alkov-inos.

-īno- *deminutiv-ableitung, w.* -in, *idg.* -īno-. *In* Abus-īnā (*von* abu-siā, *cf.* Antisina *von* Antisa?), Aged-inus, Albar-inus, Amm-inus (Am-minus?), An-inos, Aper-inus, Art-inus, Atac-īnī, Aut-īni, Bag-inus, Baxsant-inos, Belg-inum, Bels-inum, Bes-inum *s.* Vanesia, Bland-inus, *Blāv-inus, Brigant-īnos, Calet-inus, Camul-inus, Cant-inus, Carant-inus, Carat-inus, Catull-inus, Cavar-inus Caur-inus, Cimi-ac-inus, Cintusm-ina, Conisov-inus, Cot-īni, Crasare-inus, Crindav-inus, Cunt-inus, Dac-inus, Dam-inus, Derc-inus, Ebel-inus, Eppon-ina, Giar-inus, *iass-inos '*radieux*' *Ernault*, Iat-inum, Ig-inus, Iov-inus, Isa(e)rn-inus Ix(s)arn-inus, Iv-inus, Laur-inus, Lav-inus, Lent-inus, Ler-ina, Liger-inus *von* Liger, Litull-ina, Marc-inus, Matu-inus, Mess-inus, Mogont-inus, Mol-inus, Molt-inus, Mus-inus, Mut-inus, Nolicc-inus, Otad-ini, Poen-inus, Pott-ina, Rect-ina, Reg-inus, Ress-inus, Rut-inus (*Hirschfeld* Ruti[li]us) *CIL* XII 5106, Sacr-ina, Sarrac-ina, Sass-ina, Sol-īnus, Sor-ini, Sul-inus (*von G.* Sulis), Sur-inus, Tanc(g)-inus, Tat-inos, Tocc-inus, Trĭcast-īni, Turr-ina, Ulc-ac-inus, Uxov-inus, Vap-inus, Bovegius Venini f. Lanciesis, Verb-inum, Ver-inus, Vindoc-inum, *ligurisch* Taur-īni, Tic-īnus Tic-inum.

Ino? *fig. (Heddernheim) Schuer.* 2662: Ino.

***Ino-brīga** *O. j. Inobre in der span. provinz Coruña.*

Inoci *fig. (Poitiers) Schuerm.* 2663.

Inoinciu *fig. (Élouges, cercle de Mons) Schuerm.* 2664: INOINCIV. *(Aulnay) Habert* 652: ИΟI(?).

Ino-reixs *M. (Zollfeld) CIL* III 12014, 752: Inoreixs.

..... **inouci.** *(Substantion, bei Montpellier) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 107, *add. p.* 1245: ..... INOVCI.Δ(ΕΔΕ) *nicht* INOYEIA.

***Ino-s Inus** (Inuus?) *M. fig. (Nimes) Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 559: L. Sp(urius) Inus. *(Riegel) Schuerm.* 2674: Inus.

Inpriitus *M. fig. (London) CIL* VII 1336, 517ª: INPRVTV(s) F(ecit). ᵇ: INPRIITV(s) F(ecit). *cf.* Imprito.

Insenos *s.* Covennos.

INSIDOI (?) *fig. (j. in Cöln) BJ* 61, 124[196]: INSIDOI.

In-subrī In-subres *nach Much 'die ser heftigen, wilden', compos. von* in- *und* *suebro-, *cy.* chwefr *violence, rage, cf. ahd.* swepfar, *vgl.* Sobr-inus *und italiän. familiennamen* Sobrero; *V., celtischer stamm in Gallia Cispadana, name eines pagus der Aidui. Polyb.* 2, 17, 4: *Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ περὶ τὰς ἀνατολὰς τοῦ Πάδου κείμενα Λάοι καὶ Λεβέκιοι, μετὰ δὲ τούτους Ἴνσομβρες* (*ἴνσοβρες AFR, ἴσομβρες C*) *κατῴκησαν, ὃ μέγιστον ἔθνος ἦν αὐτῶν· ἑξῆς δὲ τούτοις παρὰ τὸν ποταμὸν Γονομάνοι.* 22, 1: *Εὐθέως τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν, τό τε τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *καὶ Βοίων, συμφρονήσαντα διεπέμποντο πρὸς τοὺς κατὰ τὰς Ἄλπεις καὶ περὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν κατοικοῦντας Γαλάτας, προσαγορευομένους δὲ διὰ τὸ μισθοῦ στρατεύειν Γαισάτους.* 23, 2: *Τὸ μὲν οὖν τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *καὶ Βοίων γένος ἔμεινε γενναίως ἐν ταῖς ἐξ ἀρχῆς ἐπιβολαῖς.* 28, 3: *Οἱ δὲ Κελτοὶ τοὺς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων Γαισάτους προσαγορευομένους ἔταξαν πρὸς τὴν ἀπ' οὐρᾶς ἐπιφάνειαν, ᾗ προσεδόκων τοὺς περὶ τὸν Αἰμίλιον, ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς Ἴνσομβρας* (*ἴσομβρας AFR*). 7: *Οἱ μὲν οὖν Ἴνσομβρες* (*ἴσομβρες AFR*) *καὶ Βοῖοι τὰς ἀναξυρίδας ἔχοντες καὶ τοὺς εὐπετεῖς τῶν σάγων περὶ αὑτοὺς ἐξέταξαν.* 30, 5: *Τὸ μὲν οὖν τῶν Γαισάτων φρόνημα παρὰ τοῖς ἀκοντισταῖς τούτῳ τῷ τρόπῳ κατελύθη,* (6) *τὸ δὲ τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AFR*) *καὶ Βοίων ἔτι δὲ Ταυρίσκων πλῆθος, ἅμα τῷ τοὺς Ῥωμαίους δεξαμένους τοὺς ἑαυτῶν ἀκοντιστὰς προσβάλλειν σφίσι τὰς σπείρας, συμπεσὸν τοῖς πολεμίοις ἐκ χειρὸς ἐποίει μάχην ἐχυράν·* (7) *διακοπτόμενοι γὰρ ἔμενον ἐπ' ἴσον ταῖς ψυχαῖς, αὐτῷ τούτῳ καὶ καθόλου καὶ κατ' ἄνδρα λειπόμενοι, ταῖς τῶν ὅπλων κατασκευαῖς.* 32, 2: *Οὓς* (*Ἀναμάρους*) *εἰς τὴν φιλίαν προσαγαγόμενοι* (*Π. Φούριος καὶ Γ. Φλαμίνιος*) *διέβησαν εἰς τὴν τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *γῆν κατὰ τὰς συρροίας τοῦ τ' Ἀδόα καὶ Πάδου ποταμοῦ.* 4: *Προσλαβόντες τούτους* (*Γονομάνους*) *ὄντας συμμάχους ἐνέβαλον πάλιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς Ἄλπεις τόπων εἰς τὰ τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *πεδία, καὶ τήν τε γῆν ἐδῄουν καὶ τὰς κατοικίας αὐτῶν ἐξεπόρθουν.* (5) *οἱ δὲ τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *προεστῶτες*

θεωροῦντες ἀμετάθετον οὖσαν τὴν ἐπιβολὴν τῶν Ῥωμαίων, ἔκριναν τῆς τύχης λαβεῖν πεῖραν καὶ διακινδυνεῦσαι πρὸς αὐτοὺς ὁλοσχερῶς. (6) *συναθροίσαντες οὖν ἁπάσας τὰς δυνάμεις ἐπὶ ταὐτόν, καὶ τὰς χρυσᾶς σημαίας τὰς ἀκινήτους λεγομένας καθελόντες ἐκ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἱεροῦ, καὶ τἆλλα παρασκευασάμενοι δεόντως, μετὰ ταῦτα τεθαρρηκότως καὶ καταπληκτικῶς ἀντεστρατοπέδευσαν τοῖς πολεμίοις, ὄντες τὸ πλῆθος εἰς πέντε μυριάδας.* (7) *οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ μὲν ὁρῶντες σφᾶς ἐλάττους ὄντας παρὰ πολὺ τῶν ἐναντίων, ἐβούλοντο συγχρῆσθαι ταῖς τῶν συμμαχούντων αὐτοῖς Κελτῶν δυνάμεσι·* (8) *τὰ δὲ συλλογισάμενοι τήν τε Γαλατικὴν ἀθεσίαν καὶ διότι πρὸς ὁμοφύλους τῶν προσλαμβανομένων μέλλουσι ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον, εὐλαβοῦντο τοιούτοις ἀνδράσιν τοιούτου καιροῦ καὶ πράγματος κοινωνεῖν κτέ.* 34, 3: *Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ τῆς ὥρας ἐπιγενομένης ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἦγον εἰς τὴν τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *χώραν,* (4) *παραγενομένοι δὲ καὶ στρατοπεδεύσαντες περὶ πόλιν Ἀχέρρας, ἣ μεταξὺ κεῖται τοῦ Πάδου καὶ τῶν Ἀλπεινῶν ὀρῶν, ἐπολιόρκουν ταύτην.* (5) *οἱ δ' Ἴνσομβρες* (*A*E^2, *ἴσομβρες* B^3DE^1, *ἰσόμβροι C*) *βοηθεῖν μὲν οὐ δυνάμενοι διὰ τὸ προκαταληφθῆναι τοὺς εὐφυεῖς τόπους, σπεύδοντες δὲ λῦσαι τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχερρῶν, μέρος τι τῆς δυνάμεως διαβιβάσαντες τὸν Πάδον εἰς τὴν τῶν Ἀνάρων χώραν ἐπολιόρκουν τὸ προσαγορευόμενον Κλαστίδιον.* (6) *προσπεσόντος δὲ τοῦ συμβαίνοντος τοῖς στρατηγοῖς, ἀναλαβὼν τοὺς ἱππεῖς Μάρκος Κλαύδιος καὶ τῶν πεζικῶν * * ἠπείγετο σπεύδων βοηθῆσαι τοῖς πολιορκουμένοις.* (7) *οἱ δὲ Κελτοὶ πυθόμενοι τὴν παρουσίαν τῶν ὑπεναντίων, λύσαντες τὴν πολιορκίαν ὑπήντων καὶ παρετάξαντο κτέ.* 15: *Ὁ δὲ Γναῖος ἐπακολουθήσας τήν τε χώραν ἐπόρθει καὶ τὸ Μεδιόλανον εἷλε κατὰ κράτος·* (35, 1) *οὗ συμβαίνοντος οἱ προεστῶτες τῶν Ἰνσόμβρων* (*A, ἰσόμβρων* R^a), *ἀπογνόντες τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας, πάντα τὰ καθ' αὑτοὺς ἐπέτρεψαν Ῥωμαίοις.* 3, 40, 8: *Παρακαλέσαντες δὲ τοὺς Ἴνσομβρας* (*ἰνσόμβρους B, ἴνσοβρας DE, ἴσομβρας C*) *καὶ συμφρονήσαντες κατὰ τὴν προγεγενημένην ὀργὴν κατέσυραν τὴν κατακεκληρουχημένην χώραν ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ τοὺς φεύγοντας συνδιώξαντες εἰς Μοτίνην, ἀποικίαν ὑπάρχουσαν Ῥωμαίων, ἐπολιόρκουν.* 56, 3: *Κατῆρε* (*Ἀννίβας*) *τολμηρῶς εἰς τὰ περὶ τὸν Πάδον πεδία καὶ τὸ τῶν Ἰνσόμβρων* (*ἰσόμβρων AR*) *ἔθνος.* 60, 8: *Προσανειληφυίας ἤδη τῆς δυνάμεως, τῶν Ταυρίνων, οἳ τυγχάνουσι πρὸς τῇ παρωρείᾳ κατοικοῦντες, στασιαζόντων μὲν πρὸς τοὺς Ἴνσομβρας* (*ἴσομβρας* R^a) *ἀπιστούντων δὲ τοῖς Καρχηδονίοις,* (8) *τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς εἰς φιλίαν προυκαλεῖτο καὶ συμμαχείαν κτέ.* 16, 40 (41), 1 *bei Steph. Byz.: Ἴνσοβροι, ἔθνος Ἰταλικόν· Πολύβιος ιϛ'. Vgl. Ἰνσόβαρες, ἔθνος Κελτικὸν πρὸς τῷ Πάδῳ. Πολύβιος, ὃς καὶ Ἴνσοβρας φησίν. Cato origg. fr.* 39 *p.* 62 *Peter bei Varro r. r.* 2, 4, 11: De magnitudine Gallicarum succidiarum Cato scribit his verbis: 'In Italia Insubres (in scrobes *cod.*) terna atque quaterna milia [aulia] succidiarum sallere, sus usque adeo pinguitudine crescere solet, ut se ipsa stans sustinere non possit neque progredi usquam. Itaque eas siquis quo traicere volt, in plaustrum inponit.' *Cic. pro Balbo (a. 698)* 14, 32: Etenim quaedam foedera exstant, ut Cenomanorum, Insubrum, Helvetiorum, Iapydum, nonnullorum item ex Gallia barbarorum, quorum in foederibus exceptum est, nequis eorum a nobis civis recipiatur. *in Pis. or. (a. 699)* 15, 34: Ut tu (L. Calpurnius Piso) Insuber dicere ausus es. *fragm.* 11 (*ap. Ascon. p.* 4, 14): Insuber quidam fuit, idem mercator et praeco. Is cum Romam cum filia venisset, adulescentem nobilem Caesonini, hominis frugalissimi, filium ausus est appellare * * * filiam collocavit. Calventium aiunt eum appellatum. (*apud Arus. Mess. p.* 462, 24 *K.*): Homini levi et subito filiam collocavit. *fragm.* 12 (*apud Arus. p.* 496, 11): Maiorem sibi Insuber ille avus adoptavit. *epist.* 15, 16, 1 *(a. u. 709):* (Titus) Catius Insuber *(aus Ticinum)*, Epicureus, qui nuper est mortuus. *Strab.* 5, 1, 6 *p.* 212: *Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός* (*Πάδος*). *Μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βόιοι καὶ Ἴνσουβροι καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων ποτὲ ἐξ ἐφόδου καταλαβόντες Σένονες μετὰ Γαισατῶν. p.* 213: *Ἴνσουβροι δὲ καὶ νῦν εἰσί. Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην* (*ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν*), *νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι.* 9 *p.* 216: *Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἐνετῶν Κάρνοι καὶ Κενόμανοι καὶ Μεδόακοι καὶ Ἴνσουβροι, ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενόμανοι δὲ καὶ Ἐνετοὶ συνεμάχουν καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατείας, ἡνίκα Βοΐους καὶ Ἰνσούβρους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα.* 10: *Καὶ νῦν Ῥω-*

μαῖοι μὲν εἰσιν ἅπαντες, οὐδὲν δ' ἧττον Ὄμβροι τε τινὲς λέγονται καὶ Τυρρηνοί, καθάπερ Ἑνετοὶ καὶ Λίγυες καὶ Ἴνσουβροι. 12 *p.* 218: *Ἐρέαν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουλτάνναν ποταμὸν φέρουσι πολὺ πασῶν καλλίστην, τὴν δὲ τραχεῖαν ἡ Λιγυστικὴ καὶ ἡ τῶν Ἰνσούβρων, ἐξ ἧς τὸ πλέον τῆς οἰκετείας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται, τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ Πατάουιον, ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς καὶ γαυσάπαι καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον κτἑ.* 7, 1, 5 *p.* 292: *Ῥαιτοὶ δὲ καὶ Νωρικοὶ μέχρι τῶν Ἀλπείων ὑπερβολῶν ἀνίσχουσι καὶ πρὸς τὴν Ἰταλίαν περινεύουσιν, οἱ μὲν Ἰνσούβροις συνάπτοντες, οἱ δὲ Κάρνοις καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἀκυληίαν χωρίοις.* *Liv.* 5, 34, 8 *(a. u. 391 = 363 a. Chr.):* Ipsi (Galli) per Taurinos saltusque Iuliae Alpis transcenderunt, (9) fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine, cum, in quo consederant, agrum Insubrium appellari audissent, cognomine Insubribus pago Haeduorum ibi omen sequentes loci condidere urbem, Mediolanium appellaverunt. 21, 25, 2 *(a. u. 536 = 218 a. Chr.):* Boii sollicitatis Insubribus defecerunt. 30, 18, 1 *(a. u. 551 = 203 a. Chr.):* P. Quinctilius Varus praetor et M. Cornelius proconsul in agro Insubrum Gallorum cum Magone Poeno signis conlatis pugnarunt. 31, 10, 2 *(a. u. 554 = 200 a. Chr.):* Insubres Cenomanique et Boii excitis Celinibus Ilvatibusque et ceteris Ligustinis populis Hamilcare Poeno duce, qui in iis locis de Hasdrubalis exercitu substiterat, Placentiam invaserant; (3) et direpta urbe ac per iram magna ex parte incensa, vix duobus milibus hominum inter incendia ruinasque relictis, traiecto Pado ad Cremonam diripiendam pergunt. 32, 7, 5 *(a. u. 555 = 199 a. Chr.):* Cn. Baebius Tamphilus, qui ab C. Aurelio, consule anni prioris, provinciam Galliam acceperat, temere ingressus Gallorum Insubrum finis prope cum toto exercitu est circumventus: supra sex milia et septingentos milites amisit. 29, 5 *(a. u. 557 = 197 a. Chr.):* Consules ambo in Galliam profecti, Cornelius recta ad Insubres via, qui tum in armis erant Cenomanis adsumptis. 30, 1: Boiorum exercitus haud ita multo ante traiecerat Padum iunxeratque se Insubribus et Cenomanis, quod ita acceperant, (2) coniunctis legionibus consules rem gesturos, ut et ipsi collatas in unum viris firmarent. 3: Insubres negare se sua deserturos. (4) Ita divisae copiae, Boisque in agrum suum tutandum profectis Insubres cum Cenomanis super amnis Mincii ripam consederunt. (5) Infra eum locum duo milia et consul Cornelius eidem flumini castra applicuit. (6) Inde mittendo in vicos Cenomanorum Brixiamque, quod caput gentis erat, ut satis comperit non ex auctoritate seniorum iuventutem in armis esse nec publico consilio Insubrum defectioni Cenomanos sese adiunxisse, (7) excitis ad se principibus id agere ac moliri coepit, ut desciscerent ab Insubribus Cenomani et sublatis signis aut domos redirent aut ad Romanos transirent. (8) Et id quidem impetrari nequiit; in id fides data consuli est, ut in acie aut quiescerent aut, siqua etiam occasio fuisset, adiuvarent Romanos. (9) Haec ita convenisse Insubres ignorabant; suberat tamen quaedam suspicio animis labare fidem sociorum. Itaque cum in aciem eduxissent, neutrum iis cornu committere ausi, ne, si dolo cessissent, rem totam inclinarent, post signa in subsidiis eos locaverunt. (10) Consul principio pugnae vovit aedem Sospitae Iunoni, si eo die hostes fusi fugatique fuissent; a militibus clamor sublatus compotem voti consulem se facturos, et impetus in hostis est factus. Non tulerunt Insubres primum concursum. (11) Quidam et a Cenomanis, terga repente in ipso certamine adgressis, tumultum ancipitem iniectum auctores sunt, caesaque in medio quinque et triginta milia hostium, (12) quinque milia et ducentos vivos captos, in iis Hamilcarem, Poenorum imperatorem, qui belli causa fuisset; signa militaria centum triginta et carpenta supra ducenta. (13) Multa oppida Gallorum, quae Insubrum defectionem secuta erant, dediderunt se Romanis. 31, 1: Minucius consul primo effusis populationibus peragraverat finis Boiorum, deinde, ut relictis Insubribus ad sua tuenda receperant sese, castris se tenuit acie dimicandum cum hoste ratus. (2) Nec Boi detrectassent pugnam, ni fama Insubres victos adlata animos fregisset. 5: Ea quoque gens (Ligustini Ilvates), ut Insubres acie victos, Boios ita, ut temptare spem certaminis non auderent, territos audivit, in dicionem venit. 33, 22, 3: Cum Q. Minucius utrique Italiam provinciam obtigisse diceret, communi animo consilioque se et collegam res gessisse, (4) et C. Cornelius adiceret Boios adversus se

transgredientis Padum, ut Insubribus Cenomanisque auxilio essent, depopulante vicos eorum atque agros collega ad sua tuenda aversos esse, (5) tribuni res tantas bello gessisse C. Cornelium fateri, ut non magis de triumpho eius quam de honore dis inmortalibus habendo dubitari possit; (6) non tamen nec illum nec quemquam alium civem tantum gratia atque opibus valuisse, ut, cum sibi meritum triumphum inpetrasset, collegae eundem honorem inmeritum inpudenter petenti daret. 23, 4: C. Cornelius de Insubribus Cenomanisque in magistratu triumphavit. Multa signa militaria tulit, multa Gallica spolia captivis carpentis transvexit, (5) multi nobiles Galli ante currum ducti, inter quos quidam Hamilcarem, ducem Poenorum, fuisse auctores sunt. (6) Ceterum magis in se convertit oculos Cremonensium Placentinorumque colonorum turba, pilleatorum currum sequentium. (7) Aeris tulit in triumpho ducenta triginta septem milia quingentos, argenti bigati undeoctoginta milia; septuageni aeris militibus divisi, duplex centurioni, triplex equiti. 36, 9 *(a. u. 558 = 196 a. Chr.)*: Marcellus Pado confestim traiecto in agrum Comensem, ubi Insubres Comensibus ad arma excitis castra habebant, legiones ducit. 15: Id quoque inter scriptores ambigitur, utrum in Boios prius an Insubres consul exercitum duxerit adversamque prospera pugna oblitteraverit, an victoria ad Comum parta deformata clade in Boios accepta sit. 37, 10: (Marcellus) triumphavit in magistratu de Insubribus Comensibusque; Boiorum triumphi spem collegae reliquit, quia ipsi proprie adversa pugna in ea gente evenerat, cum collega secunda. (11) Multa spolia hostium captivis carpentis travecta, multa militaria signa; aeris lata trecenta viginti milia, argenti bigati ducenta triginta quattuor milia. (12) In pedites singulos dati octogeni aeris, triplex equiti centurionique. 34, 46, 1 *(a. u. 560 = 194 a. Chr.)*: In Gallia L. Valerius Flaccus proconsul circa Mediolanium cum Gallis Insubribus et Bois, qui Dorulato duce ad concitandos Insubres Padum transgressi erant, signis collatis depugnavit. Decem milia hostium sunt caesa. *Plin. n. h.* 3, 124: Insubres Mediolanum (condidere). 125: Interiere et Caturiges Insubrum exsules et Spina supra dicta, item Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus et Bois et Senonibus deletum eo die, quo Camillus Veios ceperit *(a. 396/358)*, Nepos Cornelius (*chron. fr.* 7 *p.* 219 *Peter*[2]) tradidit. 10, 77: Transpadana Italia iuxta Alpes Larium lacum appellat amoenum arbusto agro, ad quem ciconiae non permeant, sicuti nec octavum citra lapidem ab eo inmensa alioqui finitimo Insubrum tractu examina graculorum monedularum, cui soli avi furacitas argenti aurique praecipue mira est. *Tac. a.* 11, 23: An parum quod Veneti et Insubres curiam inruperint, nisi coetu alienigenarum velut captivitas inferatur? *Flor.* 1, 19 (2, 3), 2: Quippe iam Ligures, iam Insubres Galli, nec non et Illyrici lacessebant, sitae sub Alpibus, id est sub ipsis Italiae faucibus gentes, deo quodam incitante adsidue, ne rubiginem ac situm scilicet arma sentirent. 20 (2, 4) *(bellum Gallicum)*, 1: Gallis Insubribus et his accolis Alpium animi ferarum, corpora plus quam humana erant, sed (experimento deprehensum est, quippe sicut primus impetus eis maior quam virorum est, ita sequens minor quam feminarum) (2) Alpina corpora umente caelo educata habent quiddam simile nivibus suis: cum vix caluere pugna, statim in sudorem eunt et levi motu quasi sole laxantur. (3) Hi saepe et alias et Brittomaro duce non prius posituros se baltea quam Capitolium ascendissent iuraverant. Factum est; victos enim Aemilius in Capitolio discinxit. (4) Mox Ariovisto duce vovere de nostrorum militum praeda Marti suo torquem. Intercepit Iuppiter votum; nam de torquibus eorum aureum tropaeum Iovi Flaminius erexit. (5) Viridomaro rege Romana arma Volcano promiserant. Aliorsum vota ceciderunt; occiso enim rege Marcellus tertia post Romulum patrem Feretrio Iovi opima suspendit. *Plut. Marcell.* 3: *Ἐπεὶ δὲ τοῦ πρώτου τῶν Καρχηδονίων πολέμων ἔτει δευτέρῳ καὶ εἰκοστῷ συναιρεθέντος ἀρχαὶ πάλιν Γαλατικῶν ἀγώνων διεδέχοντο τὴν Ῥώμην, οἱ δὲ τὴν Ὑπαλπείαν νεμόμενοι τῆς Ἰταλίας Ἴνσουβρες, Κελτικὸν ἔθνος (aus Polyb.), μεγάλοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες δυνάμεις ἐκάλουν καὶ μετεπέμποντο Γαλατῶν τοὺς μισθοῦ στρατευομένους, οἳ Γαισάται καλοῦνται, . . .* 4: *Φλαμινίου δὲ καὶ Φουρίου τῶν ὑπάτων μεγάλαις ἐκστρατευσάντων δυνάμεσιν ἐπὶ τοὺς Ἴνσομβρας . . .* 6: *Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γενομένης εἰρήνης ἀνακαινίσαι τὸν πόλεμον οἱ Γαισάται δοκοῦσι, τὰς Ἄλπεις ὑπερβαλόντες καὶ τοὺς Ἰνσόμβρους*

ἐπάραντες. Ptol. 3, 1, 29: *Ἰνσούβρων, οἵ εἰσιν ἀπὸ δύσεως Κενομανῶν, Νοναρία, Μεδιολάνιον, Κῶμον, Τίκινον.* 30: *Σαλασσίων, οἵ εἰσιν ὑπὸ Ἰνσούβρους.* 32: *Λιβικῶν, οἵ εἰσιν ὑπὸ τοὺς Ἰνσούβρους. Dio fragm.* 49, 2 *(a. u. 529 = 225 a. Chr.) bei Zonar.* 8, 20: *Ἰνσοῦβροι δὲ Γαλατικὸν γένος συμμάχους ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις (wie Polyb.* 2, 23. 28. 3, 48) *ὁμοφύλων προσειληφότες ὅπλα τοῖς* 10 *Ῥωμαίοις ἐπήνεγκαν κτἑ.* 4: *Ὅτι Αἰμίλιος τοὺς Ἰνσούβρους νικήσας τὰ ἐπινίκια ἤγαγε καὶ ἐν αὐτοῖς τοὺς πρώτους τῶν ἁλόντων ἐς τὸ Καπιτώλιον ὡπλισμένους ἀνεκόμισεν ἐπισκώπτων σφίσιν, ὅτι ὀμωμοκότας αὐτοὺς ᾔσθετο μὴ πρότερον τοὺς θώρακας ἀποδύσεσθαι, πρὶν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβῆναι. (Zonar.* 8, 20: *Καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς τῶν Βοουίων ὁ Αἰμίλιος ἐλυμήνατο καὶ τὰ ἐπινίκια ἤγαγε τούς τε πρώτους τῶν ἁλόντων ὡπλισμένους* 20 *ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἀνεκόμισεν ἐπισκώπτων αὐτοῖς ὡς ὀμωμοκόσι μὴ πρότερον τοὺς θώρακας ἀποδύσασθαι, πρὶν ἀνελθεῖν εἰς τὸ Καπιτώλιον. ἐκ δὲ τούτου τήν τε τῶν Βοουίων ἅπασαν προσεκτήσαντο καὶ τὸν Ἠριδανὸν τότε πρῶτον ἐπὶ τοὺς Ἰνσούβρους διέβησαν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐπόρθουν. (a. u. 532 = 222 a. Chr.:) Ἕτεροι δὲ ὕπατοι Κλαύδιος Μάρκελλος καὶ Γναῖος Σκιπίων ἀνθαιρεθέντες ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἰνσούβρους· εἰρήνην* 30 *γὰρ αὐτοῖς αἰτήσασιν οὐκ ἐψηφίσαντο. καὶ ἄμφω μὲν πρῶτον πολεμοῦντας τὰ πλείω ἐκράτουν, ἔπειτα τὴν συμμαχίδα λεηλατουμένην μαθόντες διῃρέθησαν. καὶ Μάρκελλος μὲν ἐπὶ τοὺς ληιζομένους τὴν σύμμαχον διὰ ταχέων ἐλθὼν οὐ κατέλαβε σφᾶς ἐκεῖ, φεύγοντας δ' ἐπεδίωξε καὶ ὑποστάντας ἐνίκησε, Σκιπίων δὲ κατὰ χώραν μείνας Ἀκέρας ἐπολιόρκει καὶ λαβὼν αὐτὰς ὁρμητήριον τοῦ πολέμου πεποίηκεν, οὔσας ἐπικαίρους καὶ εὐερκεῖς.* 40 *κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι τό τε Μεδιόλανον καὶ κωμόπολιν ἑτέραν ἐχειρώσαντο. ἁλόντων δὲ τούτων καὶ οἱ λοιποὶ Ἰνσοῦβροι ὡμολόγησαν αὐτοῖς χρήματα καὶ μέρος τῆς γῆς δόντες.)* 57, 7 *(a. u. 554 = 200 a. Chr.): Οἱ Ἴνσουμβροι ἐταράχθησαν. Hieronym. chron. a. Abr. 1838:* Statius Caecilius comoediarum scribtor clarus habetur nomine Insuber Gallus et Ennii primum contubernalis. *Oros.* 4, 13 (*aus Liv.* 20), 11: Sequenti anno Manlius 50 Torquatus et Fulvius Flaccus consules primi trans Padum Romanas duxere legiones. Pugnatum est ibi cum Insubribus Gallis, quorum interfecta sunt viginti tria milia, quinque milia capta sunt. 15: Post hoc Claudius consul Gaesatorum triginta milia delevit, ubi etiam ipse Virdomarum regem in primam aciem progressus occidit: et inter multa Insubrium, quos ad deditionem coegerat, oppida Mediolanium quoque urbem florentissimam cepit. 20, 4 (*aus Liv.* 31): Eodem tempore Insubres Boi atque Cenomanni contractis in unum viribus Hamilcare Poeno duce, qui in Italia remanserat, Cremonam Plcentiamque vastantes, difficillimo 10 bello a L. Fulvio praetore superati sunt. *Acta triumph. Capit. (a. u. 532 = 222 a. Chr.) CIL* I² *p.* 47: M. Claudius M. f. M. n. Marcellus ÐXX[XI] cos. de Galleis Insubribus et Germ[an(eis)] k. Mart. isque spolia opima rettu[lit] duce hostium Virdumaro ad Clastid[ium interfecto]. *Acta triumph. (a. 557 = 197 a. Chr.) bei Liv.* 33, 23, 4: [C. Cornelius L. f. M. n. Cethegus cos. de Insubribus Cenomaneisque . . . . .]. *Acta triumph.* 20 *Capit. a. 558 = 196 a. Chr., p.* 48: [M.] Claudiu[s M. f. M. n.] Marcellus a. ÐLV[II cos.] de Gal[leis Ins]ubrib(us) IV. non. M[art.] . . . . . .

Int-arăbo-s *cf. M.* Ar-ăbus, *fl.* Arabo(n), *w.* araf *mitis, oder* **Intar-abus**? *G. (Niersbach, reg.-bez. Trier, kreis Wittlich) CIR* 855: Deo Intarabo ex imperio Q. Solimarius Bitus aedem cum suis ornamentis consacravit l(ubens) m(erito). *cf. (Ilbenstadt an der Nidda* 30 *in der Wetterau, nach Okarben zu gelegen; villeicht von dem Heidenschloß od. Heidenkopf verschleppt; zeit Hadrians) WZ* 11 (1892) *s.* 301: IMPERABO T.? *s.* Entarabus.

Intaranum *O. j. Entrains, Nièvre. (Museum zu Autun) RA n. s.* 1, 1 (1860) *p.* 183 —188 = *Desjardins, Table de Peutinger (Paris 1869—1879 fol.) p.* 25: Ab Autessioduro [LXX]II Intaranum m(ilia) p(assuum) XX[XIII]; ab Autessioduro sic Odouna In- 40 taranum [L]XXX; Intar[anum] m(ilia) p(assuum) XLV; a Nevirno sic Massava Intaranum.

Intemelii *V.*, Albintimilium, *ligurisch.*

in-ter *en-ter *praep. 'innerhalb, zwischen', auch intensiv-praefix, zu air.* e-tar, e-ter, e-tir, i-ter, *praep. mit acc., acy.* (permed-)interedou *(ilia), corn.* ynter, *bret.* entr-e (yntr-e, entr-e, intr-e), *j.* etre; *zu lat.* intr-ā? in-ter, *umbr.* en-der an-der, *osk. umbr.* an-ter, *osk.* Entra; 50 *got.* un-dar, *asl.* ątrĭ *drinnen, ai.* an-tár. *Endlicher's glossar:* Ambe rivo, inter *(oder lateinisch?)*, ambes inter rivos.

Inter-catia *nach Hübner 'lateinisch und*

iberisch gemischt', *cf.* Caturo; *nach d'Arbois de Jubainville celtisch; O.* 1) *stadt der Vaccaei, j. Villalpando (am Valderaduey, nbfl. des Duero), königreich Leon, provinz Zamora. Polyb.* 34, 9, 13 *bei Strab.* 3, 4, 13 *p.* 162: *Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν συλλέγει ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Liv. epit.* 48: Ibi (in Hispania) P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus, L. Pauli filius, Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit; et in oppugnatione Intercatiae urbis maius etiam periculum adiit: nam murum primus transcendit. *Val. Max.* 3, 2, 6: Scipio Aemilianus, cum in Hispania sub Lucullo militaret atque Intercatia, praevalidum oppidum, circumsederetur, primus moenia eius conscendit. *Plin. n. h.* 3, 26: Eodem (conventu) Pelendones Celtiberum IIII populis, quorum Numantini fuere clari, sicut in Vaccaeorum XVII civitatibus Intercatienses, Palantini, Lacobrigenses, Caucenses. 37, 9: Est apud auctores et Intercatiensem illum, cuius patrem Scipio Aemilianus ex provocatione interfecerat, pugnae eius effigie signasse, volgato Stilonis Praeconini sale, quidnam fuisse facturum, si Scipio a patre eius interemptus fuisset. *Ampelius* 22, 3: Scipio Aemilianus, cum esset legatus sub Lucullo imperatore, apud Intercatiam Vaccaeorum urbem provocatorem barbarum occidit. *Ptol.* 2, 6, 49: Ἰντερκατία (*als stadt der Οὐακκαῖοι*). *Appian. Hisp.* 53: *Ὁ δὲ (Λεύκολλος) πολλὴν γῆν ὁδεύσας, ἔς τινα πόλιν Ἰντερκατίαν ἀφίκετο, ἔνθα πεζοὶ μὲν ὑπὲρ δισμυρίους συνεπεφεύγεσαν, ἱππεῖς δὲ δισχίλιοι. καὶ αὐτοὺς ὁ Λεύκολλος ἐς συνθήκας ὑπ' ἀνοίας προυκαλεῖτο· οἳ δ' ἐπ' ὀνείδει τὰ Καυκαίων αὐτῷ προύφερον, καὶ ἐπυνθάνοντο εἰ ἐπὶ τὰς ἐκείνων πίστεις αὐτοὺς καλοίη. ὃ δ', οἷον ἅπαντες οἱ ἁμαρτόντες, ἀνθ' ἑαυτοῦ τοῖς ὀνειδίζουσι χαλεπαίνων, ἔκειρεν αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ περικαθίσας κύκλῳ τὴν πόλιν χώματα ἤγειρε πολλά, καὶ συνεχῶς ἐξέτασσε προκαλούμενος ἐς μάχην. οἳ δ' οὔπω μὲν ἀντεξέτασσον, ἀλλ' ἦσαν ἀκροβολισμοὶ μόνοι, θαμινὰ δέ τις τῶν βαρβάρων ἐξίππευεν ἐς τὸ μεταίχμιον, κεκοσμημένος ὅπλοις περιφανῶς, καὶ προυκαλεῖτο Ῥωμαίων ἐς μονομαχίαν τὸν ἐθέλοντα, οὐδενὸς δ' ὑπακούοντος ἐπιτωθάσας καὶ τῷ σχήματι κατορχησάμενος ἀπεχώρει. γιγνομένου δὲ τούτου πολλάκις, ὁ Σκιπίων ἔτι νέος ὢν ὑπερήλγησέ τε καὶ προπηδήσας ὑπέστη τὸ μονομάχιον, εὐτυχῶς δ' ἐκράτησεν ἀνδρὸς μεγάλου μικρὸς ὤν. (54) καὶ τόδε μὲν ἐπῆρε Ῥωμαίους, νυκτὸς δὲ φόβοι πολλοὶ κατεῖχον· οἱ γὰρ ἱππεῖς, ὅσοι τῶν βαρβάρων, πρὶν ἀφικέσθαι Λεύκολλον, ἐπὶ χορτολογίαν προεληλύθεσαν, οὐκ ἔχοντες ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν Λευκόλλου περικαθημένου, περιθέοντες ἐβόων καὶ συνετάρασσον· καὶ συνεπήχουν οἱ ἔνδον αὐτοῖς. ὅθεν ὁ φόβος ἦν τοῖς Ῥωμαίοις ποικίλος. ἔκαμνον δὲ καὶ τῇ φυλακῇ δι' ἀγρυπνίαν καὶ ἀήθειαν τροφῶν ἐπιχωρίων· οἴνου γὰρ οὐκ ὄντος οὐδ' ἁλῶν οὐδ' ὄξους οὐδ' ἐλαίου, πυροὺς καὶ κριθὰς καὶ ἐλάφων κρέα πολλὰ καὶ λαγωῶν χωρὶς ἁλῶν ἑψόμενα σιτούμενοι κατερρήγνυντο τὰς γαστέρας, καὶ πολλοὶ καὶ ἀπώλλυντο, μέχρι ποτὲ τὸ χῶμα ἠγέρθη, καὶ τὰ τείχη τῶν πολεμίων τύπτοντες μηχαναῖς μέρος μέν τι κατέβαλον, καὶ ἐσέδραμον ἐς τὴν πόλιν· μετὰ δ' οὐ πολὺ βιασθέντες τε καὶ ἀναχωροῦντες ἐσπίπτουσιν ἔς τινα δεξαμενὴν ὕδατος ὑπ' ἀγνωσίας, ἔνθα οἱ πλείους ἀπώλοντο. καὶ νυκτὸς οἱ βάρβαροι τὰ πεσόντα ἀνῳκοδόμουν. πάνυ δ' ἑκατέρων κακοπαθούντων (ὁ γὰρ λιμὸς ἀμφοῖν ἥπτετο) Σκιπίων ἀνεδέχετο τοῖς βαρβάροις οὐδὲν ἔσεσθαι παράσπονδον, καὶ πιστευθεὶς κατὰ κλέος ἀρετῆς διέλυσε τὸν πόλεμον ἐπὶ τοῖσδε, Λευκόλλῳ δοθῆναι παρὰ τῶν Ἰντερκατίων σάγους μυρίους καὶ θρεμμάτων τι πλῆθος ὡρισμένον, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας ἐς ὅμηρα. χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον Λεύκολλος αἰτῶν, οὗ δὴ χάριν, ἡγούμενος ὅλην Ἰβηρίαν πολύχρυσον εἶναι καὶ πολυάργυρον, ἐπολέμει, οὐκ ἔλαβεν· οὐ γὰρ εἶχον, οὐδ' ἐν δόξῃ ταῦτ' ἐκεῖνοι Κελτιβήρων τίθενται. IA* 440, 2: Intercatia. *Aurelius Victor vir. ill.* 58, 2: Lucullo in Hispania legatus apud Intercatiam oppidum provocatorem singulari proelio vicit. (3) Muros hostilis civitatis primus adscendit. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 3: Intercatia. *(Coruña del Conde) CIL* II 2786: At[ti]ae Boutiae Bouti f(iliae) Intercatiensi an(norum) XXXII Aius Antonius uxo(ri) s(uae) f(aciendum) c(uravit). *(Tarragona)* 4233: L. Antonius Modestus, Intercat(iensis) ex gente Vaccæor(um). *(Bei Paredes de Nava, a. 2 a. Chr.) Hübner, Exempla n.* 865 = *CIL* II 5763: Acces Licirni Intercatiensis. *(Tarragona)* 6093: L. Anto[nio] Patern(i) fil(io) [Q]uir(ina) Modesto Intercatiensi ex gen[te V]accaeorum Cluniensi. — 2) *In Asturien, hauptstadt der Orniaci. Ptol.* 2, 6, 31: *Ὀρνιακῶν Ἰντερκατία. (Bonn, etwa zwischen Claudius*

und Vespasianus) CIR 478 = *Hettner* 98: Pintaius Pedilici f(ilius), Astur transmontanus castel(l)o Intercatia, signifer cho(rtis) V. Asturum.

Interc-illus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 608: D(is) M(anibus) Intercillus (Intercilius *Gruter*) Andus, [G]e Aq(uensis) h(eredes) p(onendum) c(uraverunt).

Intincu *F. (Deutsch-Altenburg) CIL* III 12031, 19: Intincu Dubnaci (filia).

-into- *in O.* Bell-intum, Carantr-intum; *urcelt.* mag-into?

Intol. Lacis. *(En el Monte de San Pedro) CIL* II 5622: Intol. Lacis. Naviae *(göttin)* s. l. m.

-intro- *ligurisch? in O.* Berg-intrum.

Inu-cenus = *Inugenus, *M. (Bordeaux) CIL* XIII 748: Inucenus.

Inulus *M. fig. (Le Luc, départ. Deux-Sèvres, arrond. Melle-sur-Béronne, canton Celles-sur-Belle, gemeinde Verrines-sous-Celles) BSAF* 1858 *p.* 138. *(Poitou) Schuerm.* 2672: Inulus.

Inus *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 2674: INVS? *(Langres) Habert* 653. *(Metz) Acad. de Metz* 1879/80 *p.* 10: INVX.

? **Inventus** *M. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3622: D(is) M(anibus) Inventi Sarronis f.

Inv-etius *cf.* Elv-etius? *M. (Besançon, saec. 3 p. Chr.) CIL* XIII 5393: D(is) M(anibus) memoria Invetius Domitianus.

In-vir-icus √vir, *M. (Trier) CIR* 792 (*cf. add. p.* XXX): Sappulo nepote Invirico. *cf.* Verecus.

? **Invitilla** *F. (Ragusa vecchia) CIL* III 1746: ... L. f. Invitilla.

-io- *suffix, abret.* -id, *mbret. u. Léon* -ez, *tréc. u. vann.* -e; *aus* iy(-o), *lat.* -io-s ius, *gr.* -ιο-ς, *ved.* -ia, *skr.* -ya, *idg. ausgänge* -i̯o-s, *-i̯o-m, *-i̯ā, *bret.* -id, -ez, *w.* -ydd, *idg.* -io-, *urspr. adj. zb.* *nŏv-i̯ó-s, *fem.* nŏv-i̯á, *n.* novió-n, *daus-io-s daus-iá daus-ió-n, *vgl. gr.* φίλιο- *neben* φίλο-. *Masc.* io-*stämme, besond. nomina gentil. auf* ius, *ableitungen aus gall. M. auf* os *(des vaters oder anen); in patronymicis, wie* Κογγεννολιτανος Καρθιλιτανιος (*son des* -νος), Eluscon-ios, Villon-ius *son von* Villonos, Viril-ios Ουριλλ-ιος *son von* Virilos. *cf. lat.* Mar-ius, Octav-ia, *gr.* Ἀντιγένε-ιο-ς, Ἀπολλών-ιο-ς, Διονύσ-ιο-ς, Τελαμών-ιο-ς, *ai.* Kaurav-ya-s. *In:* Abrius, -acio-, Acutios, -agius, Alaunius, Albio-, Alisius, *Ambactius, Ambio-, Amius Ammios, Anectius, -anio-, Antessius, -antio-, -argio- (Argio-talus, Seniargii) *neben* argo-, -ārios, -asio-, -ati-o-, Aturios, Aurius *neben* *Auro-s, -ausio-, Autessio-(durus), avi *(gen.)*, -avio-, *Bacios, (Ambi-)barii, Belgius, Belismius, ?Besius, Biracius, Birrius, Bisius, Bitucius, Bituios, *Blanios, Blanuanius *aus* *Blano-manius? Boduacius, Βωκιος, (Touto-)bocio, (Ad-, Ande(o)com-, Setu-, Tolisto-, Vercom-)bogios, Boii, Boiioduro, Βόλγιος, Borcius, Botius, Bottius, Boudius, bovio-, Bovius, (Mandu)-bracius, Bragius, Bricius, Brigios, Brittius, *Broccius, Bruccius, *Brūnius, Buccos Buccius, Bugius, (Ade-, Di-)bugius, Caballius, Cambio-(vicenses), Cambius, Camulius, *Cantio-(rix), Cantius Cantii, Cappius, Caracuttios, Carantius, Carassounius, Caratius, Karius (Su-)carius, Carsius, Cartius, Kasios, Cattios, *Catuios, Catullius, Catusius, Cavarius, ?Celius, Celtius, Κερέθριος, Cicaminios, Cingius, Cintius, Cisius, (Veru-)cloetius, Clotius Cloutius, (Ver-)cobius, Coios (o- *oder* i̯o-*stamm, cf.* KOIIAKA, CVIIA), Comartio-(rix), Comios Commios *cf.* COMMIIOS, (Seno-, Senu-)condius, Connius (Vo-)conius, Corbius, (Petru-)corius, Cos(s)ius, Cotius Cottius, Crasius Craxsius Craxxius, *Cristius, Crixsius, Crovius, Cubios *cf.* CVBIIO, Cucinacios, Cumius, Cunertius, *cy.* Cunio-(vende) *cf.* Cuno-dānios dănnios Dannius, Deccius, Dercius, Dexius, Diccius, Disenius, Dīvio-(dūnum *neben und für* Divo-dunon), Divixtius, Docius Doccius, Domnitius, Donius Donnius, Dontaurios? *(acc. pl.)*, Dotius Dottius, Doutius (In-)dutius, Draccius, Drausius (Con-)draussius, Drusius Drussius, -dubius, Dubius, Ducius Duccius, Dugius, dusii, Eburrius, -ectio-, -edio-, -elio- (Cum-elius, VANDIIAIOS), Elvio-(marus *neben* Elvo-rix), Elvius Helvius, Epius (At-)epius Eppius, Epossius, Epotius, -erio-, Erminius, Esdrius, Esuios Esuvios, -ĕtio- -eitio- -ētio-, Exvertini *(gen.)*, Gaesatius, Gallius, (Matu-)cenius, (Ad-)gennius, (Con-)genetius, Giamius, (Ad)-ginnius, (Busu-, Cintu-, Meddi-)gnatius *zu* -gnatos, Graupius, Iblio-(marius), -iccio-, Iccius Icius, -icio-, -idio-, -ilio-, -illio-, Illio-(marus), In-damius, Indedius, -inio-, Ioppios, (At-)ioucius, -irio-, -isio- *(antritt von* -io- *an s-stämme)*, -issio-, -itio-, -ītio-, -ivio-, Larius lacus, (Ando-, Isto-, Sego-)latios, Lautius, Lavius, Liscius, (Καρθι-)λιτανιος, Lituccius, Livius, Lottusius, Loutios, Lovernios, Lucios Luccios, Lucotios, Lusius, (Are-, Duno)-macios, Magio-(rix), Magius, (Eci-, Iblio-,

*Rigo-, Soli-)marius, Masius Massius, Medio-(lanion, -matrici), Meliddius, Mincius, (Ad)-minius, (Ar-)mogios? Moxius (Pleu-)moxii, Mogsius Moxsius, Namio-(rix), (Ad-)namius, Nantios, (Exvertini-)nappius, Nerio-(magus), Nitio-(briges, -genna), novio- Novios Νόουιος Novio-(magus), Occius, Ὄγμιος, Olicios, -onio-, -orio-, -oudio-, Ounio-(rix), -ovio-, Pipius, *Rectius *Rictius (Rictio-vārus *aus* *Recto-maros), (epo-)rēdios, Regio-(magum *neben und für* Rīgo-magus), Rigius, Rigius, (*Catu-, Suadu-)rigios, Rinnius, ?Roccius, (Ando-)roudius, Rubios? *ligur.* Sabios, Sasius Sassius, Seccius, Sedulius, Sennius, Smerius (Ad-, Ate-, Atd-, Ve-)smerius, (ταρβο-)ταβάτιον, Tacius, Tarvius (Ambi-tarvius), Tascio-(vanus *neben* Tasco-vanus *für* *Tasco-manus?), Tasgius, Taucius, Tausius, (Con-)teddius, (Con-)tedo(v?)ius? Tessius (Con-tessius), Tessicnius *oder* Teϑϑicnius *für* Tensignios, (A-)tettius, *Teurioi, Tincius, (Exver-)tinios, Tisios *(lepontisch)*, Toccius, Togiacius, Togius, Tongius, toutio (Toutio-rix), Toutius *zu* Toutus, Tretios, Trexius, Tritius, Troccius, Trogius, Troucius, Tugnatius, -uccio-, Uccius, -ucio-, Ulattius, -ullio-, -unio-, -unnio- *aus* -unno-, -urio-, Urittius, -usio-, -ussio-, -utio-, Utulius, Villius, Vindius, Vinovallius, (Voreto-)virius *von* vĕros, (Anare-viseos *für* *Andare-)visios, Vocontii, . . . ioi.Idroillo *(Gilly) Lejay* 196, . . . lius Q. f. Gallus *CIL* V 3173. — *Für* io-s *findet sich* eo-s, *in* ΑΛΑΒΡΟΔΙΙΟϹ, ϹΟΜΙΙΟϹ *neben* ϹΟΜΙΟS, COMMIOS, Κονδειλλεος, CVBIIO *cf.* CVBIO(s), Ιλλιακεος, Λιτουμαρεος, NOVIIOD, TASCIIO-, Villoneos, Anare-viseos *für* *Andarevisios. — *Für* -io- *auch* -ia- *in* Eabia-rix, *und* -iu- *in* Evoiu-rix. — -io- *wird in cy. compositis zu* -e- *für* -ja- *in* Anate-mori *für* Anatja-mori, Trene-gussi *für* Trenja-gussi. — *Stämme in* -aio- *sp.* 72; *stämme in* -eio- *sp.* 1410. — *Masc.* iā-*stamm* Avaucia. — *Fem.* iā-*stämme, außer den femininis der oben genannten namen, in appellativis, F. und O.:* Alisia (in Alixie), ambactia, Ambiosia, -antia, atinia, Aventia, Bitugia, Boduia, Bormiae aquae, Brixia, Cacudia, Carattia, Casunia, Catalia, Cloustria, Corritia, κυρτία, Dresia, Dutia, -esia, -īsia, -ισία, Mastria, Moccia, Mossia, Nammia, Naria, Ombania, (Tingil-)onnia, (Tali-)ounia, *gen.* Qicoremies, Saxia, Seneucia, Solisetia (*villeicht* Solibetia), Tarcia, Tioccia, (Con-)trebia, Trittia, (Argento-, Durno-)varia *in O. von M. auf* -vāros, Venivallia, vīria. *Die O. auf* -iā *nach d'Arbois de Jubainville meist kurzformen, zb.* Crovia *aus* Croviācum, Eporēdia *statt* *Eporedio-briga *oder* *Eporedio-bona, Segontia *für* *Segontio-briga; *fl.* Cosia, Druentia, Lupia, Murgantia, Sipia, Vanesia *ligurisch; ebenso die span. fl.* Avia, Limia, Navia, Salia, Turia, Vagia *od.* Vacua. — *Für* -ia *steht* -ea *in abl.* Alisea, atinea, Cobea, taxea. — *Neutr.* -io-*stämme in* -antium (*villeicht verkürzt aus* -antiāco-), Auro-muntium *aus* *Auro-muntiācum, Cantion, Caspingium *für* Caspinium *aus* *Caspiniācum, Cetion, cīsium, Coccium, Conovium, Contium, (Penno-)crucion, Divition, Δούνιον, Eposium *verkürzt aus* *Eposiācon, Ercleutium, Ercunion, Gobannion*O.*, = *Gobanniomagos *oder* -dūnon, Lentium, Londinium, Magnium *für* Magniācum, *span.* minium, Moguntium *aus* Moguntiācum, (Divo-)nantium, (*in-, *vo-)pennion, (epi-)redion, Rentium, rīgion, Sentium, Sitium, Tavion, Titium, (Io-, Lugu-)vallium, Verulamium-(Borco-, Longo-)vicium, Viroconium.

-iō- *sing. nom.-endung in fem.* iā-*stämmen, mit* ō *für* ā (*cf. got.* midjō, niujō), *in* Banio, Fremandio, Qaninio Caninia, Qicoremio, Sosio, *villeicht* Vitori-sario; *vgl.* dugeonteo.

Io *s.* Eo.

Io *fig. (Museum in Genf) Schuerm.* 2676: Io. 2677: Io f(ecit).

Iobiaco *s.* Ioviacum.

Ioc . . . *fig. (Heddernheim) Schuerm.* 2680.

Iocara *M. (Cöln) BJ* 89 (1890) *s.* 53 *n.* 25: Iocara f(ecit).

. . . . **ioctauno.** *(Blankenheim) CIR* 1985: [D(is)] M(anibus) . . . . ioctauno.

Iocundi-ācus *vom gentilicium* Iucundius, *O.* 1) *haus bei Tours, warscheinlich zerstört, hätte Jonzay oder Jonzé oder Janzé gegeben. Greg. Tur. h. F.* 5, 8: Ad Iocundiacensem domum. — 2) Iuconciacus *oder* Iocondiacus (pagus), *pays de Jucondiac ou Jocondiac, j. Le Palais, a. 864, dép. Haute-Vienne, arr. u. canton Limoges.* — 3) *Jonzy, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Semur-en-Brionnais, gemeinde Saint-Julien-de-Jonzy.* — 4) *Janzé, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Rennes.* — 5) *Jenzat, dép. Allier, arrond. u. canton Gannat.* — 6) *Jonzac, dép. Charente-Inférieure.* — 7) *Jonzieux, dép. Loire, arrond. Saint-Étienne, canton Saint-Genest-Malifaux.*

Iodarense, Ióđrus *s.* Dīvo-duron, Iotrus.

Ioenalis = *latein.* Iuenalis Iuvenalis? *(London) CIL* VII 542[a]. *(Colchester)* [b]: Ioenalis. *(Auxerre) MSAF* 30 (3,10) *p.* 132: Ivimari et Iunioris Ioenalis fili. *(Auch Forêt de Compiègne; Vechten; Martres-de-Veyre.)*

Ioen-ilis *M. (Langres) CIL* XIII 5794: D(is) M(anibus) Liberali Ioenilis filio Natalis socer ponendum curavit.

Iogen-ān(us) = *ir.* Euganan Eugenanus Eoghanus, *demin. von* Ougen, *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 9 *p.* 117: Iogenanum presbyterum, gente Pictum. . . . Iogenanus. . . . Iogenani. 3,5 *p.* 197: Iogenanum *(acc.).*

Iogrinia *fl. j. l'Huisne, nbfl. der Sarthe.*

Ioi-mārus *M. (Leuilly, dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy-le-Château) BM* 1879: Ioimaro. *cf.* Ivimari, Iuimarus.

Ioina *s.* Icauna.

Ioinc-atius *M.* **Ioincatia** *F. gentilicium. (Aumale) CIL* VIII 9059: D(is) M(anibus) s(acrum). Ti. Ioincatio Sabino m(iliti) n(umeri) Divitiensis G(ermaniae) s(uperioris). Militavit an(nos) XII. Ioincatius Severus fratri fec(it) et d(e)d(icavit), et Qu[intius Vict]or(?) [h]er(es) s(ecundus). *(Basel)* XIII 5287: D(is) M(anibus) Ioincatiae Nundinae. *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: C. Ioincatius Atto. *cf.* Iovinc.

Ioinc-iss-ius *M. (Michelbach, reg.-bez. Trier) CIR* 760 = *Hettner* 122: Ioincissi Atti ma[nibus] defuncti et sibi po[sterisque] Piraucobruna vi(va) f(ecit).

Ioinc-ius *M. gentilicium. (Wimpfen am Neckar, j. verloren) CIR* 1390: Ioin[c]ius Lupio.

Io-itus *M. (Celovnik bei Lak) CIL* III 5131: Tutor Ioiti.

Ioivai? *(Alsó-Ilosva) CIL* III 807: D(is) M(anibus) Cittius Ioivai, eq(ues) al(ae) Fro(ntonianae).

-iola *in* Amantiola, Bruniola, *s.* -ialo-.

ΙΟΛΟΥ. *Goldmünze der Sequani. Muret-Chab.* 5327: ΙΟΛΟΥ.

-iolum *s.* -ialo-.

-ı̯ŏn- n-*stämme auf* -ı̯ŏn- (*wäre bret.* -iun) -iŏn- (*bret.* -ion, -ien), *nom. sg.* -iū: Abel(l)io, Aiuccio, Alico(n), Arcutio, Artio, Attaedio, Aturo, Bilcaisio, Bittio, Bitutio, blutthagio, Bonio, Broinio, Buc(c)io, Cabalio, Cassio, Corbilo? Corio, Coriso, Ermetio, Gallio, Gobannitio, Laudio, Lugio, Magio, Mantio? Mario, Mascellio? Matutio, Meduttio, Miccio, Mirio, Mottio, Nivio, Obio, Ocellio, Onnio(n), Rinionibol + + uri, Saxio, Senecio, Sollario, Somario, Turrio, Ulmio, Vllaxsio (*CIL* XII 2909), Vergasio, Vetio *w.* Gwydion, Vindio, Virillio. *plur.* -ōn-es *in* Κουρ-ίων-ες, Suessiōn-es, Voclanniones. *O.* Alanthione, Albarno, Albion *ir.* Alba *(Schottland),* Albucio, Allio, Anavio, Arausió *(ligur.?),* Artio, Avennio *(ligur.?),* Aventio, Barbario, Brigantio, Brigetio Brivio, *Brinnio, Cabellio *(ligur.?),* Calambrio, Camb(a)rio, Corbio, Cornelio, Curbio, *Curtio, Derventio, Divio, Elusio, *Gentio, *Granio, *ligur.* (montem) Iov-ention-em, Eriu, *gen.* Erenn = *Iverinnos, *acc.* Erin = *Iverinen *für* *Iveriŏnen, *Iveriū *aus* *Piveriōn, Laenio, *Lantio, *Lattio, *Lucio, Martio, ?Minurio, Mucio, *Pontio, *Quinctio, Revessio, Samnio, Segusio, Sextantio, Sugilione, *Tullio, *Valentio, Vasio, Vencio, Vesontio; *fl.* Agnio, Anio, Orbio.

-ionā *in F.* Materiona.

Iona *O. j. Sainte-Gemmes-le-Robert, dép. Mayenne, arrond. Laval, canton Évron. Testamentum s. Hadoindi* 6 *ASS* 20. *ian.* II *p.* 1143: Mansionem ad prope ipsam Iona.

Iona *s.* Iova.

Iona *fl. la Jouane, mündet bei Entrames in die Mayenne.*

Iona *s.* Icauna.

Ion-illus *M. (Vertault) CIL* XIII 5663: Ionill(i) m(anu).

Iontōras *O. Diod. fr.* 34, 36 *(ad a.* 109 *a. Chr.):* Ὅτι Κοντωνιατός (*l. mit Wesseling* Κογγοννητιακός) τις ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλατικῆς πόλεως τῆς οὕτω καλουμένης Ἰοντώρας συνέσει καὶ στρατηγίᾳ διάφορος ἦν, φίλος δὲ καὶ σύμμαχος Ῥωμαίων, ὡς ἂν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις διατετριφὼς ἐν Ῥώμῃ καὶ κεκοινωνηκὼς ἀρετῆς καὶ ἀγωγῆς νομίμου, διὰ Ῥωμαίων δὲ παρειληφὼς τὴν ἐν Γαλατίᾳ βασιλείαν.

Iop . . . . *gentilic. (Narbonne) CIL* XII 4873: C. Iop . . . .

Iop-ila Iop-ilia *O. j. Jupille an der Maas, prov. u. arrond. Lüttich.*

Iop-illus *M. (Saint-Pourçain-sur-Bèbre):* Iopilli. *(Auch Mâcon; Autun.)*

Ioppill-o(n) *M. Tudot, pl.* 3 *p.* 64 = *Schuerm.* 2687 *cf. MSAF* 51 (1890) *p.* 88: IOPPILLO Ꝛ ATILANO.

Iopp-io-s *M. Tudot tab.* XXI. *Schuerm.* 2688.

Ioppus *M. (Nuits-sous-Beaune) Habert* 654: Ioppus fec(it). *(Autun):* Ioppus. fec(it).

Ior... *cogn.* *(Genf) CIL* XII 5686, 440: IOR.U.

Iora Ἰόρας *s.* Iura.

ἴορκο-ς *eine art wilder ziege, s.* Iurca, *cf. acy.* iurgchell *aus* *iurc-ell- *gl. caprea, w.* iwrch *m. caprea mas, capreolus, pl.* yrch, *fem.* yorch *inuleus, chevreuil,* yrchell *caprea foemina, corn.* yorch *pl. caprea,* kyt-iorch *f. gl. capreolus, mbret. Cath.* yourch *cheureul,* yourches *capriola, nbret.* iourc'h. *Oppian. cyneg.* 2, 296—299: *Τοὺς δ' ἄρα κικλήσκουσιν ἐνὶ ξυλόχοισιν ἴορκους. | κἀκείνοις ἐλάφοιο δέμας, ῥινὸν δ' ἐπὶ νώτῳ | στικτὸν ἅπαντα φέρουσι παναίολον, οἷά τε θηρῶν | πορδαλίων σφραγῖδες ἐπὶ χροῒ μαρμαίρουσι.* 3, 2 *sq.: Ταύρους ἠδ' ἐλάφους ἠδ' εὐρυκέρωτας ἀγανούς | καὶ δόρκους ὄρυγας τε καὶ αἰγλήεντας ἰορκούς. Hesych.: Ἴορκες· τῶν δορκάδων ζῴων. ἔνιοι δὲ ἡλικίαν ἐλάφου. cf. ἴυρκες· αἶγες ἄγριαι. ὑστριχίδες. s.* Iurca.

iore-be *'fecit', verbum, nach Stokes vw. mit* ieuru, *ειωρου, cf.* go-bed-bi. *(Inschrift von Néris-les-Bains, dép. Allier) RA n. s.* 34 (1877) *p.* 137 = 35 (1878) *p.* 94—108 = *RC* 5 (1881) *p.* 116—119 = *BSAF* 1887 *p.* 265: Bratronos Nantonicn(os) epad Ateχtorigi Leucullosu iorebe locitoi.

Iorensis *s.* Iura.

Iorn-ensis *von Saint-Flour bis Massiac, départ. Cantal. Vita III. Austremonii* 3, 19 *ASS 1. nov.* I 70 *D:* Vallem expetit Iornensem.

-iortus *nach Ernault zu w.* iorth *continual,* iorthol *incessant, diligent; in* Aliortus, Ariortus.

Iosion. *(Irsch, reg.-bez. Trier) CIR* 836: Iosion.

Iothur *fig. (Primelles, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Charost):* Iothur. *(Puech-de-Buzeins, Aveyron) BE t.* 3 (1883) *p.* 279: Ioth(ur). *(Autun; Vechten):* Iothur.

Iotobito *s.* Noiobito.

Iotrus Iódrus *s.* Dioduro *IA* 384, 6 = Dīvó-duron 2), *j. Jouarre, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton Laferté-sous-Jouarre. Vita Agili c.* 4, 19 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *C:* Monasterium aedificavit, cui Iotrum nomen imposuit. *Vita s. Blandini v.* 356 (*Anal. Boll.* 7 *p.* 162): Radolium, Iōtrum Resbaccum constituerunt. *Vita Drausii* 3, 14 *ASS 5. mart.* I *p.* 409 *D:* Ex religioso Iotrensi coenobio. *Vita Bertilae c.* 1 (*Mabillon ASS saec. 3,* 1 *p.* 21): (Bertilam) ad monasterium puellarum quod vocatur Iotrus perduxerunt (*cf. c.* 8). *Vita Audoeni* 3, 5 *Anal. Boll.* 5 *p.* 83: In proprio solo Iodarense super fluvium Maternam. *Vita Balthildis* 2, 7 *MGSS Mer.* II *p.* 490, 1: Ex monasterio Iodro. 8 *p.* 492, 18: Ad Iotro monasterio.

iotuo- *villeicht zu* ia(n)tu-, *in* Sequanoiotuos.

Iou .. *G(öttin). (Ousegate bei York) CIL* VII 239: Numinib(us) Augusti et deae Iou . . . sius aedem pro parte d . . . .

Ioudi *fl., j. Jaudy bei Tréguier, départ. Côtes-du-Nord. Vita Brioci* 40 *Anal. Boll.* 2, 179: Ad fluvium quemdam, Ioudi vocitatum.

iougo-n (*nach Thurneysen* *iogu- *aus* iugu- *lehnwort aus lat.* iugum) *joch,* *ióug-es *neutr., nach Stokes in ir.* ughaim *pferdegeschirr, acy.* iou *f.* (*von* *youg-), *w.* iau *f. joch, acorn.* iou *gl. iugum, Voc.* ieu *f. gl. iugum, mbret.* yeu *joug, nbret. (Léon)* geo, *auch* ieo (*plur.* ievaou) *f., cf. lat.* iŭgum (*iŭg-os, *gen.* *iŭgeris, *erhalten in ableitung plur.* iŭg-er-um), *gr. ζυγόν joch, got.* juk-uzi, *an.* ok, *ae.* ȝeoc, *ahd.* joh, *altslaw.* igo (*aus* *jugos-), *lit.* jùngas *joch, ai.* yóg-as *verbindung, cf.* yugá *joch. In* *Ver-iou(iŭ)g(c)os *'der ein großes joch hat',* Ver-iŭgo-dumnus *statt* *Ver-iougo-dumno-s, Rīgo-ver-iŭgus *statt* Rigo-ver-iougos; *dazu* Ate-ioucus *lis* -iougus *'der ein gutes joch hat',* At-iougo(n).

Iounmasco *O. Merow. münze. Belfort* 2056 = *Prou* 2573: + IOVNMASCO.

iouriu *cf.* ieuru, *ειωρου. (Adria, im cisalpin. Gallien, nel museo Bocchi) Vitt. Poggi, Giornale ligustico, Genova 1879:* VIOVOI = iouriu.

-iouro- *in M.* And(e)-iouros *'ad Iuram habitans'.*

Ious-ius *M. (Vercelli) CIL* V 6689: Q. Iousius Perennis et Maternus p. a. d.

Iova *aus* *Ievā, *pict.* Eu, *villeicht vw. mit ir.* eó-rna *gl. hordeum, gr. ζέα ζειά spelt* = *ai.* yáva *getreide, gerste, zd.* yava (*pers.* ǧav *gerste, osset.* yew yau *hirse, pamird.* yumǧ *mel*); *cf.* Iava *und Ptol.* 7, 2, 29. 8, 27, 10 *Ἰαβαδίου* (= *ἸαϜαδίου*) *νῆσος in Indien; vgl. auch den Inselnamen* Tir-ea (-ee) = Tir-etha, *Adamman's* Ethica insula. *Die Hebriden-insel an der westküste Schottlands, j. Iona. Adamnani vita s. Columbae* 1, 2 *p.* 20: Iovam devenit insulam. 4 *p.* 27: In Iova insula. 8 *p.* 33: In Iova insula. 16. 17 *p.* 45. 19 *p.* 48: In Iova. *p.* 49. 22 *p.* 51:

Iovam. 25 *p*. 54: Iovae insulae. 29 *p*.58. 31 *p*. 60. 37 *p*.71: Iovae insulae. 41 *p*.77. 43 *p*. 80: In Iova insula. 48 *p*. 90. 2, 3 *p*. 106. 4 *p*. 107. 111: In Iova insula. 14 *p*. 123: Iovae insulae *(zweimal)*. 15 *p*.124: Iovae insulae. 24 *p*. 136: In Iova insula. 28 *p*. 142: Iovae insulae *(gen.)*. 38 *p*.156: De Iova insula. 39 *p*.156. 162. 40 *p*.163. 42 *p*. 168: In Iova insula. 45 *p*. 176: Ad 10 Iovam insulam. *p*. 179: In Iova insula. *p*.181: Iovae insulae. 3,6 *p*. 202. 7 *p*.204. 8 *p*.205. 9.10 *p*.208. 16 *p*.217. 22 *p*.227: In Iova insula. 23 *p*. 228: Insulae Iovae *(gen.)*. *Bei Baeda heißt die insel* **Hii** = Hí, *gehört nach Stokes nicht zu* Iova, Eu, *sondern zu lat.* pius *von* *pu-i-ios *und* putus: *h. e.* 3, 3: Aedan, utpote de insula, quae vocatur Hii, destinatus, cuius monasterium in cunctis pene septentrionalium Scottorum, 20 et omnium Pictorum monasteriis non parvo tempore arcem tenebat, regendisque eorum populis praeerat: quae videlicet insula ad ius quidem Brittaniae pertinet, non magno ab ea freto discreta, sed donatione Pictorum, qui illas Brittaniae plagas incolunt, iamdudum monachis Scottorum tradita, eo quod illis praedicantibus fidem Christi perceperint. 17: Finan, et ipse illo ab Hii Scottorum insula ac monasterio distinatus. 21: (Ceol-30 lach) reversus est ad insulam Hii, ubi plurimorum caput et arcem Scotti habuere coenobiorum. 4, 4: (Colmanus) primo venit ad insulam Hii, unde erat ad praedicandum verbum Anglorum genti distinatus. 5, 9: Erat autem Columba primus doctor fidei Christianae transmontanis Pictis ad aquilonem primusque fundator monasterii, quod in Hii insula multis diu Scottorum Pictorumque populis venerabile mansit. 15: 40 Adamnam presbyter et abbas monachorum, qui erant in insula Hii.... Curavit suos, qui erant in Hii, quive eidem erant subditi monasterio.... Pene omnes, qui ab Hiensium dominio erant liberi. 21: (Ceolfrid:) 'Eos, qui in Hii insula morabantur, monachos..' 22: Illi quoque, qui insulam Hii incolebant, monachi Scotticae nationis cum his, quae sibi erant subdita, monasteriis ad ritum paschae ac tonsurae canonicum do-50 mino procurante perducti sunt.... Hiienses monachi. 24 *(a. 565)*: Columba presbyter de Scottia venit Brittaniam ad docendos Pictos et in insula Hii monasterium fecit. *Acta Baitheni* 6 *ASS 9. iun.* II *p*. 237 *D*. 8 *p*. 237 *F*: In Iona insula. *Cummian, paschal. epist. a. 634*: Ad Segienum Hiiensem abbatem. *Cummine Ailbe, c. 660, vita s. Columbae*: Iova insula.

Io-valium *O. in Pannonia super. TP*: Ioualio. *Itin. Hieros.* 562,11: Mutatio Iovalia. *Rav.* 4, 19 *p*. 215, 5: Ioballios.

? **Iov-antus** *M. (London) CIL* VII 1336, 518: Iovanti.

Iovavum *s.* Iuvavum. 10

Ioveci *O. Merowing. münze aus Belgica Prima. Prou* 1025: + IOVECI + ////.

Ioven-alis *lateinisch? M. (Beudy'r Mynydd, dioec. Llannor, Caernarvonshire) IBCh* 139 = *Rhŷs* 11: Iovenali fili Etern[i] hic iacit. *(Auxerre) MSAF* 1868 *p*. 132 = *RE No.* 75 (1894) *n*. 1056 *p*. 306: (Monumentum?) I(u)vimari et Iunioris, Io(v)enalis fili(orum).

Iovenci-ăcus *s.* *Iuventi-ăcus. 20

Iovent-ina *F. (Ruprechtshofen) CIL* III 5665: Ioventinae Curionis fil(iae).

Iov-ent-io(n) mons, *ligurisch, j. Mont Giove mit bach la Gioventina; cf.* Iura, *und von derselben* √ iou *wie lat.* iūcundus. *(In Ligurien, bei Genua, a. u. 637 = 117 a. Chr.) CIL* I 199 = V 7749 *lin.* 17: In montem Ioventionem.

Iov-ent-ia *nach Glück gallisch, M. nomen gentilic., lat.* Iuventius -ia. *(El-Kef) CIL* 30 VIII 16098: Ioventia Victoria.

Ioventi-ullus *M. (Carnago bei Mailand) CIL* V 5602: P. Iuentio P. f. Ioventiullo.

Iov-erc. *(Bronze-münze der Nervii) Mur.-Chab.* 8779—8789 (8781. 8783 *aus Maubeuge, dép. Nord;* 8782 *aus Vernon, dép. Eure;* 8784 *aus Reims*): IOVERC *R* ROVERC. 8790: ..VERC. 8791: IOVERC *R* ..VERC.

? **Iovet-ānus** *von* Iovetum *in Hispanien,* 40 *Cantabriae. Plin. n. h.* 34, 164: Iovetanum (plumbum nigrum).

Iov-ia *s.* Botivo *und* Iovista.

Iovi-ăcus *von* Iovius, *O.* 1) *in Noricum, j. bei Schlögen unweit Haibach. IA* 249, 3: Ioviaco. *ND occ.* 34 *(Nor. rip.)*, 37: Praefectus legionis secundae Italicae militum liburnariorum, Ioviaco. *Eugep. vita s. Severini* 24, 1: Ad habitatores praeterea oppidi, quod Iobiaco vocabatur, viginti et am- 50 plius a Batavis milibus disparatum. — 2) *j. merere Jouy in Frankreich; vgl.* Giubiasca = *Iovi-asca.

Iovinc-atus *M. cogn. (Luc-en-Diois, dép.*

Drôme, arrond. Die) CIL XII 1570: Mercurio Novellus Iovincati v. s. l. m.

Iovinc-illus *abgeleitet von M.* Iovincus, *M. (Brescia) CIL* V 4536: Arugus Iovincilli f(ilius) sib(i) et Adluccae Messili f. ux[o]. t. f. i. *Grivaux de la Vincelle, Arts et Métiers p.* XLII = *BE t.* 3 (1883) *p.* 279: Iovincil[li].

Iov-incus (*von* *iov-inco-s *iouénko-s *jung, air.* óac *aus* *óëc ōvéc, *(j)ova(n)ca-s, *ir.* óc, *cy.* ieuanc iouenc, *bret.* iaou-ank, *corn.* yonc youenc, *got.* jugg-s *aus* *jūŋgaz, *an.* ungr, *ae.* ȝeonʒ, *as. ahd.* jung *aus* *jūŋgoz *älter* *juuunȝoz = *lat.* iuvencus; *ai.* yuvaśá-s *von* yavan; *idg.* *i̯uu̯n̥-k̑ó-s *oder* *i̯uu̯n̥-k̑ó-s?) *M.* **Iovinca** *F. cogn. (Casalborgone, prov. und district Turin) CIL* V 7480 = *Pais n.* 955: Miniciae St. f. Iovincae. *(Rom)* VI 6477: Iovincae Theophili et Cissi. *(Heddernheim) CIR* 1490: Iovinci. *cf.* Ioincius, Iovincillus, Ioincissius, Ioincatius.

Iovini-ācum *von M.* Iovinus, *O. in Gallien, j. Jeugny, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Bouilly.*

Iovi-s *(latein.) G. (Stony Stratford) CIL* VII 80: Deo Iovi et Volca(no) Vassinus. Cum vellint me consacratum conserva[re], promisi denarios s[e]x pro voto sa[lutis r]est(itutae?). *(Brampton)* 1289: Iovis. *(Pariser denkmal aus Notre-Dame) Orelli* 1993: Tib(erio) Caesare Aug(usto) Iovi optumo maxsumo [s]u[mm]o nautae Parisiaci publice posierun[t]. Iovis, Volcanus, Esus, Tarvos trigaranus, Castor, Pollux, Cernunnos, Smert[ull]os; eurises Senani useilom (*Stokes list* usellon).

Iov-ista *gauname in Pannonia superior. (Rom) CIL* VI 3297: Ulpius Cocceius eq(ues) s(ingularis) d(omini) n(ostri), castris no(vis), t(urma) Kasti, ex Pan(nonia) sup(eriore) natus ad aquas Balizas, pago Iovista, vic(o) Coc . . netibus. *cf.* Iovia.

Iovisura *station. IA* 259, 5. *Darin will Kiepert CIL* III *p.* 1051 *den namen des flußes* Isar *erkennen.*

Ipadco *cf.* epad? *M. (Yverdun) CIL* XIII 5057: Sucello Ipadco (*oder* Iradco) v. s. l. m.

Ipagrum *O. in Baetica, j. Aguilar de la Frontera, prov. Córdova. IA* 412, 4: Ipagro *(abl.). Rav.* 4, 44 *p.* 315, 18: Ipagios. *Lex Wisigoth. Reccessvind.* 12, 2, 13: Epagro. *(Aguilar) CIL* II 1515: Mart[i] Aug(usto) M. Valerius Herenn(ianus?) Ipagrensis VIvir. August. k(alendis) M(artiis). 1520: L. Cornelio Gallo ordo Ipagrensis statuam f(ieri) i(ussit). L. Corne(ius) Lent(. . . .) honor(e) accepto impensam remisit. 1521: D(is) M(anibus) s(acrum). L. Cornelius Gallus pater anno . LIII . f(ieri) i(ussit). Sempronia L. f. Semproniana annor(um) XXXXIIII Ipagrenses pii in suis h(ic) s(iti) s(unt), s(it) v(obis) t(erra) l(evis).

-ipetes *celtisch? in* Usipetes *cf.* Cannenefates?

Ipe-voret *pictisch (Rhŷs vgl. gall.* Ambi-varetos, *M. (Inschrift von St. Vigeans, Forfarshire in Schottland) IBCh* 212: Drosten ∶ Ipeuoret ett Forcus.

Iporiensis *s.* Eporedia.

Ipatt-eius *M. (Sens) MSAF* 6ᵉ *s., t.* 4 (54) *p.* 129: D(is) M(anibus) Ippateio Censor(i)n(us) er(es).

Ἰψίκουροι *ligur. V. Theopomp. bei Steph. Byz. v.* Ἀρβαξανοί, ἔθνος Λιγυστικόν: *παράπλεον (die Argonauten?) δὲ τὴν χώραν τὴν μὲν πρώτην ἔρημον, ἣν ἐνέμοντο Ἰψίκουροι. v.* Ἰψίκουροι, ἔθνος Λιγυστικόν. Θεόπομπος τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ʻἣν ἐνόμοντο πρότερον Ἰψίκουροι (ὑψίκουροι *RV*) καὶ Ἀρβαξανοὶ καὶ Εὔβιοι, Λίγυες τὸ γένος'.

Iradco *s.* Ipadco.

Irausci. *(Silbermünze aus Pannonien) Muret-Chab.* 10078. 10081. 10082: IRA/SCI.

Irc-avium *O. (Saintes) WK* 6 (1887) *sp.* 205 = *RE No.* 48 (1888) *n.* 696 *p.* 342 = *Hermes* 22 *s.* 547 = *RC* 1887 *p.* 137. 9 (1888) *p.* 78 = *RA* 11 (1888) *p.* 287 = *Espérandieu n.* 69: Evocat[o] gesatorum D̅C̅ Raetorum castello Ircavio.

-irco- *in* Aulircos, *Viv-irc-i? (Wifirhi), *cf.* Avircius, Lovirc.

Irdas *M. (Thornburgh, a. 191 p. Chr.) CIL* VII 271: T(erentius) Irdas (?) s(ingularis) c(onsularis).

Irduc-issa *M. (Petronell, a. 113/4) CIL* III *D.* XXVI *p.* 867 = XXXIX *p.* 1975: Alae Frontonianae, cui praefuit L. Calpurnius Honoratus, ex gregale Nertomaro Irducissae f. Boio.

Ird-utus *M. (Rossberg) CIR* 1762: Mercurio ex v(o)to Masuinnus Irduti f(ilius) c(ustos) a(rmorum) ex numero vi . . . . *cf.* Irducissa, Erdescus.

?**Iren-illus** *M. (Luxeuil) CIL* XIII 5440: D(is) M(anibus) Musin[i] Ire[ni]l(l)i fi(l).

Irio *O. Merow. münze. Belfort* 2057 = *Prou* 2574: + IRIO EICIT.

-irio- *in* Bic(irius), Meddirius Middirius, *(Ladenburg)* . . irius f(ecit) *Schuerm.* 2710, ... irius Macconis f. Pol. Eporedia mil. leg. XIIII gem. *(Mainz) CIR* 1192.

Iris *f. insel. Diod.* 5, 32, 3: *Ἀγριωτάτων δ' ὄντων τῶν ὑπὸ τὰς ἄρκτους κατοικούντων καὶ τῶν τῇ Σκυθίᾳ πλησιοχώρων, φασί τινας ἀνθρώπους ἐσθίειν, ὥσπερ καὶ τῶν Πρεττανῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν ὀνομαζομένην Ἶριν.*

Irmid-ius *s.* Hermidius.

Irm-o(n) *M. fig. (Le Mans) Mowat p.* 69. *(Langres) Habert n.* 657. *(Mainz):* Irmo f(ecit).

? **Irmus** *M. (Strahomer) CIL* III 3788: Bucioni Irmi f.

-irno- *in M.* Iavirnus, Licirnus, Loc(g)irnus, *O.* Nevirnum.

-iro- *in* Banira, Cricirus, Pissirus, Sacira.

-iro(n) *in* Criciro, Cruciro, Saciro, Vaciro, *cf.* -uro(n).

Ironnum vicus. *Merow. münze. Belfort* 6190: IROИИOV—C.

? **Irr-ico** *iberisch? M. (Las Cuevas) CIL* II 2843: Terentius Rufinus Irrico Rufi f.

Irr-ius *M.* **Irria** *F. (Cambolaga) CIL* V 2415: Irrius Fortunat(us). 2419: C. Irrio Pudenti. *(Moncalvo)* 7455: Irria Sal. f. Secunda.

-irro- *in* Cantirrus, Magirra?

-irto- *in* ?Cumpirtus *CIL* XIII 848?

Iru. *(Tuttlingen) CIL* III 12010, 25: C. POSV. IRV. F.

Irucinates *s.* Rucinates.

Iruc-ius *M. (Piuvega) CIL* V 4039: Hostiliai Caiantai C. Irucius C. l. Moderatus.

Iru-mna *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl. in der Bretagne, j. l'Ironne bei Nantes.*

? **Irupinas** *O. (Bulgar.) MG epist.* III *p.* 680, 39: In locum Irupinas.

? **Irus** *M. (Billichgratz, Innerkrain) CIL* III 6010, 270: S. Irus.

Irvaccus vicus, *iberisch? (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6 *lin.* 14: Super vico Irvacco.

-is- *stämme,* 1) *cf. lat.* cin-is, cinis-culus, *gr.* θέμισ-τ-, *in:* Atis-mūria, Cartis-mandua, Civis-mārus, Vīv-is-ci; 2) *aus* -yes-, *lat.* is-(ter), *gr.* -ισ-(τος), *ai.* is-tha-, *got.* -is-ta, *in:* Ux-is-ama *cf. acy.* hinham *der älteste* = *sen-is-am = *sen-is-mmo, *nex-is-amo *der nächste* = *nex-is-mmo, *air.* sinser *älter* = *senis-teros *u. a.*

-isa *in* brac-isa *cf.* cervisia, cervesa, *M.* Bilisa, Condisa, Cracisa, Cremisa, Digrisa, *iber. (Hübner)* Carisa.

Isa *nach d'Arbois de Jubainville 'celle qui va vite', cf.* ἰός *für* *is-vo-s *'celui qui va vite', nom de la flèche,* √ is, *ai.* ish *aus* eis, *ai.* ēsh; *fl.* 1) Isa *oder* Ysa, *j. l'Isis, nbfl. des Hérault;* 2) *ligur., la Hise, r. nbfl. des Ariège;* 3) *in Noricum, j. die Ybbs, nbfl. der Donau in Niderösterreich. TP:* Ad ponte Ises.

? **Isal-eius** *M. (Piemont) CIL* V 7185: L. Isaleius L. f. Blarus.

Isa-mnio-n *nach d'Arbois de Jubainville vom ligurischen stamm* isa- *('du mouvement de la mer sur ses flancs'), vorgebirge in Irland, St. John's Point, östlich von der Dundrum Bay. Ptol.* 2, 2, 7: *Ἰσάμνιον. cf. Σάμνιον, πόλις Πρετανίας bei Steph. Byz.*

Is-āna *ligur. fl.* 1) *j. die Isen, nbfl. des Inn;* 2) *j. die Isenach, nbfl. des Rheins in der Pfalz. cf.* Isunisca.

Is(s)**ando**(n) *O. j. Yssandon, dép. Corrèze, arrond. Brive, canton Ayen. Vita Menelei* 3, 28 *ASS 22. iul.* V *p.* 313 *C:* Exandonensis pagi. 4, 43 *p.* 315 *E:* In Exandonensi pago. 6, 60 *p.* 318 *C:* Ad Exandonensem pagum. *Testamentum s. Aredii = Pard. dipl. t.* 1 *p.* 138 *n.* 180 *(a. 573):* In Issandone castro. *Merow. münzen (saec. 7) RN* 1862 *p.* 237 *n.* 115: + ESANDONE FIT. *Belfort* 1898: + ISANDOИE FIT. 1899. 1900. 6191 (*Prou* 1988): + ISANDONE FI.

Isannavatia *O. IA* 477, 1.

Isa-nnus *M. Vita Samsonis* 1, 8 *ASS 28. iul.* VI *p.* 575 *D (einmal). E (dreimal). F:* Isannus *(viermal).*

Īsă-rā *nach d'Arbois de Jubainville fem. von ligur.* *isaro-s, *adi. ir.* iar, *gen. sing.* iair, = *griech.* ἱερό-ς, *aeol.* ἰαρός *für* *ἰσερός *ἰσαρός *stark, heilig;* √ is, *ai.* ish, *aus* eis, *ai.* ēsh, *act.* ishati ēshati *'il met en mouvement rapide',* ēshatē *'il s'avance avec force, il cherche à atteindre', ai.* ishira-s *rafraîchissant, frais, fort, rapide; fl. 'la rapide, la forte; la sacrée, la sainte', delphin. Izèra, franz. Isère.* 1) *in Gallia Lugdunensis, j. l'Isère, nbfl. links der Rhône. Ptol.* 3, 49, 6 *(a. 218 a. Chr.): Ἧκε πρὸς τὴν καλουμένην Νῆσον, χώραν πολύοχλον καὶ σιτοφόρον, ἔχουσαν δὲ τὴν προσηγορίαν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συμπτώματος· τῇ μὲν γὰρ ὁ Ῥοδανός, τῇ δὲ ὁ Ἰσάρας προσαγορευόμενος, ῥέοντες παρ' ἑκατέραν τὴν πλευράν.* (*Daraus*

Liv. 21, 31, 3 *(a. u. 536 = 218 a. Chr.):* Quartis castris ad Insulam venit. Ibi Isara Rhodanusque amnes diversis ex Alpibus decurrentes agri aliquantum complexi confluunt in unum; mediis campis Insulae nomen inditum. *Flor.* 1, 37 (3, 2), 4 *(schlacht a. 121):* Allobroges deinde et Arverni, cum adversus eos similes Haeduorum querellae opem et auxilium nostrum flagitarent: utriusque victoriae testes Isara et Vindelicus amnes et inpiger fluminum Rhodanus.) *Plancus ad Cic. epist.* 10, 15, 3 *(a. u. 711):* In Isara, flumine maximo, quod in finibus est Allobrogum, ponte uno die facto exercitum a. d. IIII. idus Maias traduxi. 18, 2: Exspectare me ad Isaram, dum Brutus traiceret exercitum. 4: A. d. XII. kal. Iun. ab Isara castra movi; pontem tamen, quem in Isara feceram, castellis duobus ad capita positis reliqui praesidiaque ibi firma posui. 21, 2: Cum Isaram flumen uno die ponte effecto exercitum traduxissem. 23, 3: Pridie nonas Iunias omnes copias Isaram traieci pontesque, quos feceram, interrupi. *Brutus ad Cic. epist.* 11, 13[a] 4: Siquo etiam casu Isaram se traiecerint. *Plin. n. h.* 3, 33: Rhodanus amnis ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum segnemque deferens Ararem nec minus se ipso torrentes Isaram et Druantiam. 7, 166: Q. Fabius Maximus consul apud flumen Isaram proelio commisso adversus Allobrogum Arvernorumque gentes a. d. VI. id. Augustas, CXXX perduellium caesis, febri quartana liberatus est in acie. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν. . . . Μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν. . . . Καθ' ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὁ Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κόιντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε, καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ' Ἡρακλέους. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς Οὐίενναν τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ στάδιοί εἰσι τριακόσιοι εἴκοσι.* 2, 3 *p.* 191: *Πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ' Ἴσαρος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῷ.* 4, 6, 5 *p.* 204: *Ὑπέρκεινται δ' οἱ Μέδουλλοι μάλιστα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἴσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν.* *Lucan.* 1, 399—401: Hi (Lingones) vada liquerunt Īsărae, qui gurgite ductus | per tam multa suo, famae maioris in amnem | lapsus, ad aequoreas nomen non pertulit undas. *Dazu comment. Us.:* Isarae] fluvius Galliae. *Ptol.* 2, 10, 4: *Ὅ τ' Ἴσαρ (ὅ τε σίσαρος X) ποταμὸς καὶ ὁ Δρουεντίας ποταμός, καὶ τοῦ μὲν Ἴσαρος (σίσαρος X) αἱ πηγαὶ ἐπέχουσι μοίρας κη' μδ' . . . Πάλιν δὲ ἡ μὲν τοῦ Ἴσαρος (σίσαρος X) πρὸς τὸν Ῥοδανὸν συμβολὴ ἐπέχει μοίρας κβ' γο'' μδ' L''.* *Dio* 37, 47, 3 *(a. u. 693 = 61 a. Chr.):* *Ὅ τε Κατούγνατος ὁ τοῦ παντὸς αὐτῶν ἔθνους στρατηγὸς καί τινες καὶ ἄλλοι τῶν παρὰ τὸν Ἴσαρα οἰκούντων ἐπεκούρησάν σφισι.* *Oros.* 5, 16, 9: Marius quarto consul cum iuxta Isarae Rhodanique flumina, ubi in sese confluunt, castra posuisset, Teutones Cimbri et Tigurini et Ambrones postquam continuo triduo circa Romanorum castra pugnarunt, siquo pacto eos excuterent vallo atque in aequor effunderent, tribus agminibus Italiam petere destinarunt. *Greg. Tur. h. F.* 4, 30 (44): Cum Eseram fluvium exercitus laboriose transiret. *Rav.* 4, 27 *p.* 242, 10: Izera. *Fredegar. chron.* 2, 57: A finibus Pannoniae usque ad Rodano fluvio, a Terreno mare usque Alpis Poenunas et Isara fluvio. *Vita Tygris* 12 *ASS 25. iun.* V *p.* 75 *D:* Flumen, qui dicitur Baxea, qui intrat in Isaram flumen ad Brientinum castrum, quod Sabaudia vocatur. *Vita Caesarii* 1, 5, 46 *ASS 27. aug.* VI *p.* 74 *E:* Antistites Christi ultra Iseram consistentes. *Ragimberti vita s. Walarici* 2, 11 *ASS 1. apr.* I *p.* 19 *F:* Erga Iserae alveum. — 2) *j. l'Oise (vom ursprung bis zur vereinigung mit der Serre), nbfl. der Seine.* *Vibius Sequester p.* 148 *R.:* Esia Galliae in Sequanam fluit. *Fortun. carm.* 7, 4, 15: Ēsĕra (Esara *DL*)? Sara? Cares? Scaldis? Sate? Somena? Sura? *Passio Iusti* 3 *Anal. Boll.* 5, 375: Venerunt super ripam fluminis Yserae, sed navi non reperta senior turbabatur. *Fredeg. chron.* 4, 20 *(a. 599—600):* Per Secona et Esera. . . . Inter Esara et Secona. *Pertz dipl.* 18 *(c. a. 640) p.* 19, 20: Cotiraco, quae est super fl(uviu)m Isera, s(ito) in pago Camiliacense. *Aigradi vita s. Ansberti* 10, 39 *ASS 9. febr.* II *p.* 355 *D:* Secus fluvium Iseram. *Pertz dipl.* 94 *(a. 726) p.* 84, 15: Villa sua nuncopante Baudrino, super fluvium Hyssera, sitam in pago Cameliacinse. *Fredegar. chron. continuat.* 21 *(a. 737):* In villa Vermbria *(Verberie)* super Isra fluvium. 24 *(a. 741):* Cariciaco *(Quiersy)* villa palatii

super Isra fluvium. *Liber hist. Franc.* 45 *(a. 615):* Usque Isra fluvium. *Vita s. Medardi* 7, 21 *MG a. a.* IV 2 *p.* 70: Inter castellum, quod fertur Noviomagum et Isara fluvium. *Vita Marculfi* 3, 18 *ASS 1. mai* I *p.* 74 *D:* Super fluvium, qui Isera appellatur. *Vita Eloquii ASS Sur. 3. dec. t.* 6 *p.* 769: Super fluvium Isaram nominatum in loco, qui antiquo vocabulo Giriniacus dicitur. *Vita Ettonis* 1, 8 *ASS 10. iul.* III *p.* 60 *D:* Iseram. *Acta Fiacrii* 2, 22 *ASS 30. aug.* VI *p.* 608 *B:* Apud Noviomum in flumine, quod dicitur Ysara. *Vita Filiberti* 2, 15 *ASS 20. aug.* IV *p.* 78 *B:* Super fluvium Isaram. *(Meilenstein von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Isara l(eugae) XVI. *Hat den namen gegeben der* Brīvā Isarae *'Oise-brücke', j. Pontoise, dép. Seine-et-Oise. TP:* Bruusara *(für* Briuisara). *IA* 384, 11: Briva Isarae. *Vita Audoëni* 3, 18 *ASS 24. aug.* IV *p.* 809 *B:* Usque ad pontem Yserae. — *Isara, 3) *j. l'Yser, fl. in Frankreich (Nord) und Belgien, mündet in die Yperlée.* — 4) *in Vindelicien, j. die Isar. Strab.* 4, 6, 9 *p.* 207: Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἴστρον ῥεῖ, καλούμενος Ἰσάρας.

Isar-cī *V. in den Alpen um den Eisack, hat den namen vom fl.* Isara [4]. *(La Turbia, a. 8 a. Chr.) CIL* V 7817, 5: Isarci (Isarchi *Plin. n. h.* 3, 137).

Isar-cus *abgeleitet von* Isara, *fl. in Raetien, j. Eisack. Consolatio ad Liviam* 385 *sq.:* Rhenus et Alpinae valles et sanguine nigro | decolor infecta testis Isargus *(Zeuß;* itargus *ed.)* aqua; *vgl.* Wim-arca.

Isarn-ācus *von M.* Isarnus, *O. j. Yzernay, dép. Maine-et-Loire, arrond. u. canton Cholet.*

Isarn-īnus *ableitung von M.* Isarnus, *abret.* Hoiernin Huiernin, *w.* Heiernin Hiernin Hoeiarnin Houernin, *j.* Hernin *oder* Herlin; *M. cogn.* 1) *(Icklingham in Suffolk, ende der römischen epoche in Brittanien) CIL* VII 1270[a]: Isarninus. [b]: Ixarninus *oder* ISXARNINVS. — 2) *Im 5. jh. name eines gefärten des h. Patricius. Patrologia Lat. ed. Migne t.* 53 *c.* 823—826: Patricius, Auxilius et Isserninus episcopi. *Nennius* 51: Iserninus.

is-arn-o- *urcelt.* *eis-arno- *(daraus entlehnt germ.* īsarna-), *gall.* ēsarno-; *air.* íarn hiarn = *ērno-, *gen.* híairn, *mgael.* iarn, *später nir.* íara *(epenthetisch)* nn, iern(-guala), *gael.* iaran iarunn, *manx* yiarn, *acy.* hearn *(das* h *aus dem innern des wortes* *-iharn *eharn *vorgesetzt?), Mab.* heyrn, *w.* hayarn hauarn haiarn haearn, *abret.* hoiarn hearn, *M.* (Cat)ihernus, plebs Hoiernin, *mbret. nbret. (Léon)* houarn, *corn.* hoern hern horn, *(Vocab.)* hoirn (*u. in compos.* harn). *Vgl. lat.* aes *(erz) und* ahes-, *got.* aiz (<*aisó-) χαλκός, *an.* eir, *ae.* *ár, *engl.* ore, *ahd.* ēr, *ai.* áyas *metal, iron, zd.* ayaṅh. *cf. Plin. n. h.* 12, 5: Produnt Alpibus coercitas et tum inexuperabili munimento Gallias, hanc primum habuisse causam superfundendi se Italiae, quod Helico ex Helvetiis civis earum fabrilem ob artem Romae commoratus ficum siccam et uvam oleique ac vini praemissa remeans secum tulisset *(vor der großen celtischen wanderung).* —

Isarno-s Isarnus *M. [häufig im nördl. Spanien und in Südfrankreich im 10. und 11. jh.], abret.* Hoiarn *(nach d'Arbois de Jubainville zu prov.* uzarn, *frz.* isard *chamois). Merowing. münzen von Marseille. Belfort* 2731: ISARNVS *(münzmeister).* 2732 = *Prou* 1444: + ISΛRИO(s). *Prou* 1445: + ISΛRNO. *(Minerve, Hérault; merow.) Le Blant t.* 2 *n.* 63 *pl.* 501: Isarnus. *Davon ableitung in M.* Isarninus, Isserninus.

Isarno-duro-s *'die feste des Isarnos', O. j. Izernore, dép. Ain, arrond. Nantua. Vita Eugendi († 510)* 1, 2 *ASS 1. ian.* I *p.* 50: Ortus nempe est (Eugendus) haud longe a vico, cui vetusta *(altgallische)* paganitas, ob celebritatem clausuramque fortissimam superstitiosissimi templi, Gallicâ linguâ *(wol burgundisch oder gotisch oder fränkisch)* Ysarnodori *(gen. sing.),* id est, ferrei ostii *(falsch, wollte got.* daur *und* eisarn), indidit nomen. Quo nunc quoque in loco delubris ex parte iam dirutis, sacratissime micant caelestis regni culmina, dicata Christicolis. *Merow. münzen. Belfort* 2061 = 6194 (*Prou* 124): ISAR[NO]DERO VIC. 2062: + ISARNODRO FIT. 2063 (*Prou* 123): IƧARИODERO FIT. 2064 (*Prou* 125): + ISERNODERO. 2065: + IƧERN OBERO. 2066 (*Prou* 126): IƧARNODERO ⅃IT. 2067: + ISΛRNO. 6192: IƧΛRNODERO FIT. 6193: + ISERN ODERO.

Isas *M. cogn. (Santiago de Caçem) CIL* II 21: [F]abius Isas. *(Lillebonne) Schuerm.* 2717: Of Isas.

Isatia *F. (Lyon) Boissieu p.* 304, 6: Isatia.

Isaurus *M. (Buchbach, pfarrei Lankowitz, bei Köflach) CIL* III 11740: Cabalio Isauri fi. et Dresiae Busturi fi. coniugi.

Iscā '*waßer*', *nach Stokes von* *(p)idskā, *mir.* esc *water, villeicht verwant* (*wie acy.* uisc) *mit* *πῖδαξ quelle, πιδύω laße aufquellen, cf. an.* feitr *fett; nach d'Arbois de Jubainville ligur. von* √eis is (*mettre en mouvement les autres, se mettre en mouvement soi-même*), *mit suffix* -co-; *O.* 1) *in Brittanien, stadt der Dumnonii, j. Exeter, mit fl.* Exe, *w.* Wysc(g). *Ptol.* 2, 3, 3: Ἴσκα ποταμοῦ ἐκβολαί. 13: *Δουμνόνιοι, ἐν οἷς πόλεις Οὐολίβα, Οὔξελλα, Ταμάρη, Ἴσκα* [*ἐν ᾗ λεγίων β' Σεβαστή*]. *TP:* Isca Dumnoniorv̄. *IA* 483, 8. 486, 8. 17: Isca Dumnuniorum. *Rav.* 5, 31 *p.* 425, 1: Isca Dumnamorum. 8—10: Iterum iuxta supra scriptam civitatem Scadoniorum (= Iscam Dumnoniorum) est civitas quae dicitur Moriduno. 5, 31 *p.* 437, 15: Isca (flumen). — 2) Isca Silurum, *in Brittanien (vorceltisch), im 3. jh. das standquartier der 2. legion, daher j. Caerleon-on-Usk (Castra Legionis). Ptol.* 2, 3, 13: *Τοῖς δὲ Δοβούνοις Βέλγαι καὶ πόλεις Ἴσκαλις* (*Müller ci.* Ἴσκα λεγ.). *IA* 484, 4: Isca (Iscae *codd.*) leg(io) II. Augusta. 10. 485, 8: Ab Isca. *Rav.* 5, 31 *p.* 427, 2: Isca Augusta. — 3) *Bach der Dyle oberhalb Löwen.* — 4) *Im Saargau, j. Isch, r. nbfl. der Saar, in die sie zwischen Wolfskirchen und Diedendorf mündet. Zeuß Trad. Wizenb. n.* 234 (*a.* 712): Super fluvio Hisca ... Super fluvio iam dictu Hisca. 237 (*zweimal, a.* 711—715): Super fluvio Isca. 244 (*a.* 713): Super Isca. 247 (*a.* 720—737): Esca. 263: Super fluvio Isca. 265 (*a.* 715): In pago Saroinse super fluvio Isca. *Vgl.* Iscara, Amb-iscara.

Isc-adia *O., hispano-iberisch, bei Tucci. Appian. Hisp.* 68: (*Σερουιλιανὸς*) *πόλεις εἷλεν Εἴσκαδίαν τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν, φρουρουμένας ὑπὸ τῶν Οὐριάτθου. Vgl.* Isca, Escua, Osca, Vescitani, Osqua.

***Isc-ăra** *ableitung von* isca *waßer, fl.* 1) *Die Hisscar in Belgien;* 2) *die Ischer bei Markolsheim und Rheinau im Elsaß;* 3) *in* Iscala = *Ischl im Salzburgischen.* — *In* Amb-iscără.

Isc-ia *urspr. fl. l'Isse, dann O. j. Isse, dép. Marne, arrond. u. canton Châlons-sur-Marne.*

Isciacus *s.* Icciacus.

Isciona vicus, *j. Essonnes, dép. Seine-et-Oise, arrond. und canton Corbeil. Liber hist. Francorum* 37 (*a.* 599/600) = *MGSS Mer.* II 307, 15: Usque Iscionam vicum.

Iscittus *G. iberisch.*

-is-co- (*cf.* -er-co) *suffix, specifisch europ. endung (celtisch, griech. und german.):* Arav-isci Erav-isci, (*germ. O.* Attan-iscus, Aulbrand-iscus), Bo-iscus, Clad-iscus, Condat-isci, Isi(u)n-isca, Lod-iscus, Mar-iscus? Mat-isco-s, *Mor-iscus, Peten-isca, Petr-iscus, Roman-iscas, Scord-isci, Taur-isci, Vert-iscus, vitr-iscus *avicula perexigua*, Vīv-is-ci Vīv(b)-iscus. — *Davon abgeleitet ein secundaires suffix auf* -o(n)-: -isco(n)-, Condatisc-o, Latisco, Lavisco, Matisco.

Iscomodi-ācus *O. j. Ecommoy, dans le Belinois, départ. Sarthe, arrond. Le Mans. Testamentum s. Hadoindi* 4 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143 = *Dipl. n.* 300: Villam proprietatis meae Iscomodiacum.

Iscos *O. an der Donau. Procopius de aedif.* 4, 6 *p.* 291, 6 *D:* Ἰσκός. *Hierocles* 655, 6: Ἴσκος.

Ise *fig.* (*Windisch*) *Schuerm.* 2718: Ise of.

? **Iselicus** *M. cogn.* (*Khamisa*) *CIL* VIII 5084: Postumia Paula L. Domiti Iselici uxor.

Isell-ia *F.* (*Padua*) *CIL* V 2967: D(is) M(anibus) Iselliae Renae posuit Sara.

Isera *s.* Isara.

Is-erius *M. Egilberti vita s. Ermenfredi* 1, 1 *ASS 25. sept.* VII *p.* 117 *B:* Vir quidam Iserius nomine. 3 *p.* 117 *D:* Iserius. 5 *p.* 117 *E:* Iserii (*gen.*).

Iserninus *s.* Isarninus.

Isernodero *s.* Isarnoduron.

Ises *s.* Isis.

-isia *s.* -isio-.

? **Isiadus** villa, *j. Izier, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Genlis. Chronicon s. Benigni, ed. Bougaut* (*c. a.* 510) *p.* 16.

? **Isicius** *M., erzbischof von Vienne. Vita Tygris* 11 *ASS 25. iun.* V *p.* 75 *B:* S. Ysicio Viennensi archiepiscopo (*dat.*).

? **Isilus** *M.* (*Chatuzanges, dép. Drôme, arrond. Valence, canton Bourg-du-Péage*) *RE No.* 50 (1888) *n.* 725 *p.* 377: Isili.

? **Isimus** *M.* (*Pozzuoli*) *CIL* X 2578 = 2602: Iulia Isimi Mallisa.

Isina *fl. aus* *Isana, *j. Isenach in der Pfalz. cf.* Isinisca?

Isin . . (*Bei Pettau*) *CIL* III 12014, 309: ISIN.

? **Isinesis** *centuria Arvensis.* (*Alcolêa del Rio*) *CIL* II 1064: Isines(is).

Isin-isca -isco *s.* Isunisca.

-isio- *suffix, auf dem festlande ser ge-*

bräuchlich, ist wol ursprünglich durch antritt von -io- *an* s-*stämme entstanden:* Agisius, Albīsius, Alīsios Alisia, *Artisius *in* Artisiācus, Atisios, *Barisios, Belgisius, Be(i)līsia, Carisius, Catisius, cervīsia, Dunisia, Elvisius, Gatisius, Mimisius, Molisius Molisi-āca, Nivisium *cf.* Novesium, Numisius, Onumisius, Parīsiī, Talīsius, Tarvisius, Volisios, *(Aldborough) CIL* VII 1336, 1256: ... isi *(gen.);* camīsia *villeicht celtische umbildung des germ.* *kamitja-, *kamītion *hemd.*

-isiā *gall. abstract-suffix, air.* -e, *cy.* -edd, *bret.* -ez (*zunächst aus* -iā *oder* -ijā), *in* τρι-μαρκ-ισία *dreipferdschaft.*

Isiodorensis pagus, Isiotrum, *s.* Icciodurus.

.... **isipadenses** *V. (Rovigno) CIL* V 8185 *cf. p.* 1175: L. Campanius L. f. Pol. Verecundus [ve]teran. leg. IIII Scy. [s]ignifer 7 (centurio) cho .... isipadensium.

Isis *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch,* √ is, *ai.* ish, *aus* eis, *ai. fem.* ishi-s *rafraîchissement; fl. in Noricum, j. Ybbs oder Ips. TP:* Ad ponte(m) Ises (*nicht gen. von* Isa, e *steht für* i). *cf. ital. fl.* Is-ex *TP.*

Isis *G., auch von Celten verert? (Hohenstein bei Hulst) CIL* III 4809: Isidi Norei(ae) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) pró salúte Q. Septuei Clémentis con(ductoris) fer(rariarum) N(oricarum) p ..... d.. ... et Ti. Cl(audi) Héraclæ et Cn. Octa(vi) Secundi pro(curatorum) fer(rariarum) Q. Septueius Valéns pro(curator) ferr(ariarum). *(Ulrichsberg bei Feistritz)* 4810: Noreiae Isidi fecit A. Trebonius. *(Arles)* XII 714, 11: Pas[top]horor(um) t(empli?) I(sidis?). *(Arles)* 734: D(is) M(anibus) Maximini Festi, pausar(ii) Isidis t(empli) Arel(atenses) collegae.

Islia *F. Egilberti vita* 1, 4 *ASS 25. sept.* VII *p.* 117 *E:* Unica filia, Islia nomine. 5 *p.* 117 *E:* Iam dicta Islia. 7 *p.* 118 *A:* Islia.

? **Ism** .... *(Iglitza) CIL* III 6179, 4, 3: Val(erius) Ism ....

-ismo- *superlativ-endung, in* *sen-ismo- (*ir.* sinem, *abret.* hinham), castellum Bellismum, nemus Molismus, Osismii, Sūlisma *G.*

Isnioc. *(Cornwall) IBCh* 9 *(später zugefügt):* Isnioc.

-iso- *in* Advocisus, Domisus, Rivisum, Tarvisus, Vacisus, Viredisos.

-is-o(n) *in* Coriso Corisso, Ociso, Saliso, Vec(g)iso.

Ἴσομβρες *s.* Insubres.

Isonta *fl. die Salzach, r. nbfl. des Inn, nach d'Arbois de Jubainville ligur. fl.* *Isontia, *vom partic. praes. von* √ is, *ai.* ish *aus* eis, *ai.* êsh; Pinz-*gau (im Salzburgischen), im MA* Bisontia *für* Amb-isontia. [*Im Indiculus Arnonis p.* 19: Oppidum Salzburch supra fluvium Igonta (*Zeuß list* Isonta), qui alio nomine Salzaha vocatur.] *In* Ambisontes '*umwoner der Isonta*', Ἀμβ-ισόντιοι.

Isonti pons. *Cassiodor. chron.* 1320: Cui Odovacar ad Isontium pugnam parans victus cum tota gente fugatus est. *Marii chron. a. 489:* His consulibus ingressus est Theudoricus rex Gothorum in Italia ponte Isonti.

Isontius *fl. j. Isonzo, s.* Sontius.

ἴσοξ *s.* esox.

Ispanaco *s.* Espaniacus.

Ispis ... *O. Merowing. münze. Belfort* 2070 (*Prou* 2575): ISbIS.

Isquitti *s.* Scittium.

Isra *fl. j. Oise, s.* Isara.

Is-r-us, Ardus, *fl. j. Arroux, nbfl. der Loire.*

-is-sā *aus den suffixen* -io- *mit* -sso- *gebildet, endung in gallischen M.* Aucissa, Cracissa, Cunissa, Ennissa ..., Germanissa, Giamissa, Illanvissa, Inducissa, Ioutissa, Irducissa, Lax(s)tucissa, *urceltisch* Logissēs (*ir.* Mocu-Loigse), Magissa Magissaes, Maiorissa? Mogetissa, Tocissa, Toutissa, Troucissa, Vertecissa, Vindoinissa, *F.* Aterissa, Elvissa, *cf.* deae Clutoidae, *O.* Cantissa, Carissa, Mentesa = Mentissa, Nabrissa Nebrissa, Nemanturissa, Saloissa castro, Turissa, Villonissa, Vindonissa; *cf. iber.* Etovissa, Iturissa? *fl.* Amatissa *aus* *Amantissa, Armisses? Lovissa.

Issacum *s.* Icciacus.

Issando(n) *s.* Isando(n).

-isse *nominativ fem., in* Lagisse.

Issera *s.* Isara.

Issiacus *s.* Icciacus.

issicius *s.* esox.

... **issicus** *cogn. (Chum bei Roseck) CIL* III 6492: ... cunda .... IISSICI. *(Calcar) CIR* 169: ///VS DIX///// | //////ISSICIVS ... ... issicius.

-issio- *in* Catorissium, Cracissius, Ioincissius, Magissius, Montissius, Motissius, Muntissius, Toutissia, Vinissius.

-isso- *in* .. ahoissus? Calissus (*oder* Callistus?), Dubnissus Dumnissus, Epo-issum (*= station der pferde),* Gergissus -esus, Ioincissus, Lalissus, Melissus, semissos, Tarlebissus

oder Tariebissus *(pyrenaeisch)*, *Toutissos *in* Toutissicnos, Vectissus, *CIL* V 5687: Secundus . . . issi f.; *fl.* Navissus, *cf.* Segessa.

-iss-o(n) *in* Boduisso, Carisso, Coris(s)o, Elvisso.

-ista *illyrisch, nach Glück celtisch, im gaunamen* Iov-ista.

Istatillus *M. (La Haute-Borne im gebiete der stadt Fontaines-sur-Marne, départ. Haute-Marne, arrond. Vassy, canton Chevillon beim Châtelet zwischen Joinville u. Saint-Diziers; vgl. RM n. f.* 13 *s.* 291 *a.*) RA* 3, 2 (1847) *p.* 585—590; 4, 1 (1847) *p.* 40—41; 4, 2 (1848) *p.* 556—562. *Letronne, RA* 4, 2 (1848) *p.* 563—564. *Mowat p.* 68: Viromarus Istatilli f(ilius). *s.* Anstadia *für* Anistadia. *cf. gentilic.* Statilius *CIL* XII 393. 1574. 4333.

-isto- *celt. ableitungs-suffix, gr. -ιστο-, ai.* iṣṭha, *in* Ball-ista *M.*, Car-isti, *Τόλαστα, woher die* Tolisto-bogii.

Isto-lat-ios *zu* -lati-, *M. Diod.* 25, 10, 1 *(a. 236): Πολεμήσας δὲ (Ἀμίλκας) Ἴβηρας καὶ Ταρτησσίους μετὰ Ἰστολατίου στρατηγοῦ τῶν Κελτῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πάντας κατέκοψεν, ἐν οἷς καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς σὺν ἄλλοις ἐπιφανεστάτοις ἡγεμόσι· καὶ τρισχιλίους ζῶντας παραλαβὼν ἔταξεν εἰς τὰς ἰδίας στρατιάς.*

Ist-on-io-n *O. der Celtiberi, villeicht Huete bei Valera. Ptol.* 2, 6, 57: *Ἰστόνιον.*

Isu-brigantum *s.* Isurion.

Isug-ius *M. nomen. (Passy bei Sallanches, dép. Haute-Savoie, arrond. Bonneville) CIL* XII 2349: MartI A. Isugius A(uli) f. Volt(inia) Vaturus flamen Aug. IIvir aerarI ex voto. *cf.* Esuggius.

Isunis. *Gallische bronze-münze der Bituriges. Muret-Chab.* 4184—4189: ISVNIS.

Isu(i)**n-isca** *O. bei Helfendorf. TP:* Isunisca. *IA* 236, 3: Isinisca. 257, 3: Isinisca, *var.* Isinisco. 258, 9: Isinisca.

Isun-ius *M. (Turin) CIL* V 6951: Genio M. IsunI Proculi sodalic. iuven. patrono.

. . . **isurcius** *M. (Padua) CIL* V 2845: . . . isurcio.

Isur-ia *F. (Langres) CIL* XIII 5778: D(is) M(anibus) Isur(iae) Flav(ae) Mercurina lib(erta) p(onendum) c(uravit).

Isur-io-n *O. der Brigantes in Brittanien, j. bei Aldborough. Ptol.* 2, 3, 10: *Ἰσούριον. IA* 465, 3. 468, 3: Isurium. 476, 1: Isubrigantum, *villeicht* Isu(rium caput) Brigantum? *cf. ND occ.* 40, 4: Praesidium. 19: Praefectus equitum Dalmatarum, Praesidio. *Rav.* 5, 31 *p.* 434, 1: Praesidium.

Isxarninus *s.* Isa(e)rninus.

Itam-o(n) *M. (Aumale) CIL* VIII 9060: Titulus Itamonis (*vel* Tiamonis) Ituveri (?) ex p(rovincia) G(ermania) s(uperiore) n(umeri) Melenuens(ium) st(ipendiorum?) XIIII.

-itano- *auch celtisch in* Bergusitanus (*zu* Bergusia Ilergetum), *Καρίτανοι Κοριτανοί*, Celtitanus, Leucitana? Ulisitanus?

Itavus *villeicht zu bret.* etéô *(tison)* = *pitavi-s, *corn.* itheu *für* iteu *gl. ticio, abgeleitet von* *pitus *sapin, gr. πίτυς, ai.* pītudāru? *M. cogn. fig. (Annecy) CIL* XII 5688, 2: (It)avi m(anu).

Iter-o(n) *M. (Narbonne) CIL* XII 4911 *u. p.* 851: Iulia Iteronis l. [H]elic[e]?

-iti- *in* Orciti-rix = Orgeto-rix.

-iti *endung in ir.* Naindidh, Ninnidh, Tigrid.

Itiberci-aco *s.* Teodoberciaco.

Iticina Scoa villa, *j. Écouen, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise. Pertz dipl.* 14 *(a. 631 oder 632) p.* 16, 16: ⟨Villa co⟩gnomenante Iticina Scoam, in pago ⟨Parisia⟩co.

-it-io- *ableitung in* Cal-itius, Cisu-ītius, Corritia, Curitius, *Dīvitios, Elvītius, Locotitia, Mannaritium? Ossitius, Procolitia, Togitius; *ligurisch in O.* Sanitium, *vgl.* Capitium *auf Sicilien.*

Itio-n *vorgebirge in Gallia Belgica, j. Boulogne oder Ambleteuse? Caes. b. G.* 5, 2, 3 *(a. 54 a. Chr.):* Omnes ad portum Itium convenire iubet, quo ex portu commodissimum in Brittaniam traiectum esse cognoverat, circiter milium passuum XXX [transmissum] a continenti. 5, 1: Caesar ad portum Itium cum legionibus pervenit. *Strab.* 4, 5, 2 *p.* 199: *Παρ' οἷς* (Morinis) *ἔστι καὶ τὸ Ἴτιον, ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ ὁ θεὸς διαίρων εἰς τὴν νῆσον. Ptol.* 2, 9, 1: *Ἴτιον ἄκρον.*

-ītio(n) *in* Bil-itio, Gobann-itio.

I-ti-s *nach Stokes* √ i, *woher lat.* i-re, *gr. ἰ-έναι, asl.* iti, *lit.* eiti; *fl. in England, mündet in Sound of Sleat; vgl. Loch Etive bei Loch Linnhe. Ptol.* 2, 3, 1: *Ἴτιος (Εἴτιος codd.) ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Itius *M. (In olla trovata a Cernusco Asinario) Vitt. Poggi, Genova 1879:* IXIV⋜ IVIᒷIOS = Itius Ivilios.

Itius *M.* **Itia** *F. (Künzing) CIL* III 12014, 311: Itius fecit. *(Larino)* IX 755: Q. Itio Q. f. Clu. Q. Itius Q. l. patrono et

sibi et Itiae Sympherusae et Q. Itio Celadi et Cn. Maio l. in fr. p. XII.

-ĭto- *suffix, air.* -ed, *bret.* -ed; *in* Albaritus fundus? *ambito-n *in ir.* imbed *gl. ops, copia*, Argita *fl.*, Aritus, Ateuritus, Autaritos, Bituitos, Bonitus, *cambitos cambita, *clamitus, Coinitus, *dligiton, Gallitae, *iaccitus, Induitus, Ioitus, Lilitus, locitoi? Loucita *für* Louceta, Macita, Maritus, Micurita, Namita, Nonnita, Popita, Reita? *cf.* Talto? Borbito-, Bormito-magus *für* Borvetomagus, *und* -etus.

-ito *in* locito-k, *cf. villeicht* uritu (vritu?), karnitu.

? **Itoca** *O. (Trier) Kraus n.* 117, 58 = *Le Blant, NR n.* 354 *p.* 399: De civit | ITOCAE |.

Ito-tagus? *M., gall. gladiator. (Pompeji) CIL* IV 2451: Itotagi.

-itous *cf.* karnitus? *(Apt) CIL* XII 822: ΛΙϘΝΙΤΟΥϹ ΝΑΡΝ̇Ϲ ‖ ΑΔΕ.

? **Itr-ius** *M.* **Itria** *F. (Treffen) CIL* III 3904: Aur(elius) Secundianus qui et Itrius. *(Auf dem Helenenberg bei St. Veit)* 11576: Itria Achillis f(ilia) Tertio Viredonis f. coniugi suo v(iva) f(ecit) s(ibi) et s(uis).

Itta *fl.* 1) *j. l'Epte, mündet in die Seine bei Givernay. Vita s. Geremari* **1, 1** *ASS 24. sept.* VI *p.* 698 *E:* Super fluvium Ittam. — 2) *der ausfluß des sees Grand-Lieu, dép. Loire-Inférieure, dessen zuflüße der Boulogne und der Ognon sind. Pertz dipl.* 23 *p.* 23, 43 *(a. 651):* Super fluviis Taunuco Ittaque.

Itta *F. (St. Margarethen bei Silberberg) CIL* III 5041: Secundinus Ittes (filius).

Ittix-o(n) *M. (Dorf Prat bei Saint-Lizier) CIL* XIII 17: Ti(berio) Iul(io) Ittixonis f(ilio) Nigro centurioni c(o)hort(is) Aquit(anorum) quart(ae) ex testamento fieri iussit Dunomagius Toutannorigis f. frater heres eius faciendum curavit arbitratu Lepidi Dannoni f.

? **-itto-** *in* Lunittus, Sanuittus.

Ittū *M. (Mariasaal) CIL* III 4784: Masculus Ittonis. *(Cilli)* 5242: Atiougius Ittonis lib... Saturninus f. Itton[is] li[b(ertus)] Genialis Ittonis li(bertus)... Finita It[t]o(nis) li(berta). *(Droh bei Oberfeistritz)* 5505: Ittu Peculiaris (filio) .... Vindio It(tunis) f(ilius). *(Admont)* 5640: Ittu Ripani (filius) v(ivus) f(ecit) sibi et Viatorine con(iugi) Θ. an. LX. et Ilare Ittunis fil. Θ. an. XXX.

-itu *verbalform, in* karn-itu (*lis* carn-idu), uritu (vritu?), *villeicht* locito-k?

***ī-tu** = *pi-tu, u-*stamm, air.* i-th *n. korn, getreide* (*gen. sing.* hetho etha), *acy.* it-laur *gl. area, bret. (Léon)* é-d *froment, pl.* edou, *corn.* hit, *später* ys, *pl.* esow, *zu gr.* πίτυ-ς *f. fichte, von derselben wurzel wie lat.* pītu-īta, *air.* ithim *ich eße, asl.* pitati, *lit.* piė̃tūs pė̃-tūs *pl. mittageßen, mittag; ai.* pitú-ś *m. saft, trank, speise, narung;* pītu-dāru *m. fichtenbaum, n. das harz dises baumes, av.* pi-tu-š *m. speise.*

-itū *in* Cnoditū.

It-ulus *M. (Mariasaal) CIL* III 4934: Iusto Itul. Boniata Cintul. marito viv. f. et sibi. *(Wildau?)* 5425: Velleco Cacurdae (filius) et Dousa Ituli f(ilia) con(iux sibi) et Angulato f(ilio) an(norum) X. *(Kummberg bei Kainberg)* 5489: Masculus Ituli f(ilius) sib(i) et Sabinae Quinti f(iliae) c. t. f. i.

Itū-na *busen in Brittanien, the Solway Firth; der fluß heißt j. Eden. Ptol.* 2, 3, 2: Ἰτούνα εἴσχυσις. *cf. ND occ.* 40, 51: Tribunus cohortis primae Aeliae classicae, Tunnocelo (castello). *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 15: Iuliocenon.

? **Itur-issa** *O. stadt der Vascones in Hispania citerior, nach Hübner iberisch, j. Ituren. Ptol.* 2, 6, 66: Ἰτουρίσσα. *IA* 455, 6: Turissa. *Rav.* 4, 33 *p.* 311, 14: Iturisa.

Iturium *insel bei Gallien. Plin. n. h.* 3, 79: Iturium.

Itur-ius *M. (Belluno) CIL* V 2036: Ityrius Secundinus. *(Capodistria, Pirano, Triest, Momiano, Muggia)* 8110, 96: P. Ituri Sabi[ni].

Iturobriga *s.* Turobriga.

Itu-ssius *M. (Sens, c. a. 65 p. Chr.) MSAF* 6ᵉ *s., t.* 4 (54) *p.* 119: Itussius Sabinus veteranus l(egionis) XXII.

Ituus *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4586: Corneliae 7 l. Modest(ae), Ituo.

? **Ituverus** *M. cogn. (Aumale) CIL* VIII 9060: Titulus Itamonis Ituveri(?) ex p(rovincia) G(ermania) s(uperiore) n(umeri) Melenuens(ium) st(ipendiorum?) XIIII. Concibones f(ecerunt) et d(edicaverunt).

iū *in M.* Elvontiū.

-iu- = -io- *in* Evoiu-rix, *vgl.* Amio-rix, Eabia-rix.

Iuao, Iuaum *s.* Iuvavon.

? **Iub** .... *cogn. (Iglitsa) CIL* III 6178, 7, 9: Iul. Iub.

i̯ub-ăro-s, iub-ăro-n *od. ἰουμβ-ἀρού-μ pflanzenname, eine wisenblume. Dioscorid.* 4, 16: *Λειμώνιον* (*cf. Plin. n. h.* 20, 72: Est et beta silvestris, quam limonium vocant), *οἱ δὲ νευροειδές, οἱ δὲ λογχῖτις, οἱ δὲ νάπειον ὀνίννου Μυσοὶ μενδρουτά, Σύροι μεούδα, οἱ δὲ λυκοσέμφυλλον, οἱ δὲ ἐλλεβοροσήματα, οἱ δὲ σκύλλιον, προφῆται λύκου καρδία, Ῥωμαῖοι οὐεράτρουμ νίγρουμ, οἱ δὲ τιντιννάβουλουμ τέρραι, Γάλλοι ἰουμβαρούμ, Δακοὶ δάκινα* (*var. δάκεινα*). *cf.* 149: *Ἐλλέβορος μέλας. . . . Ῥωμαῖοι βεράτρουμ νίγρουμ, οἱ δὲ σαράκα, Δακοὶ προδίορνα* (*var. προδιάρνα*). *Vgl.* eburos, iubron.

Iuberi *s.* Uberi.

Iuberna *s.* Iveriū.

Iubiniaco *s.* Iuveniacus.

iubro-n *nach Ernault 'lampe, candélabre', cf. lat.* iubar *(Stokes), vase de bois d'if, ir.* iubrach? *(Malaucène, dép. Vaucluse, arrond. Orange, bei Vaison) CIL* XII 1351: Iubron (*nach Deloye; Hirschfeld list* Subron) Sumeli(s) Voretovirius f(ecit).

Iucc-osa *F. (Bei Metz) Robert et Cagnat, Épigr. p.* 42—43: Iuvenaliae Iuvenculae sive Iuccosae.

Iuciussico, Iuciussio? *fig. (Flavion) Schuerm.* 2741: IVCIVSMO. *(Juslenville) Schuerm.* 2742. *(Theux, Belgien) WZ* 1885 *s.* 217: IVCIVSSIO. *(Schaerbeeck) Schuerm.* 2743: IVCIVISIO. *(Reims) Habert* 664. 665: IVCIVSSICO.

Iuct-ius *s.* *stuctios, *Στουκκίας*.

Iudac-ailus Iudic-ael *nach Ernault von* judic + hael *guerrier, M., könig der Bretagne, mönch in Saint-Méen, † 16. dec. nach 637, j. Jezequel. Fredegar. chron.* 4, 78 *(a. 637):* Iudacaïle rex Brittanorum. *Vita Mevenni* 11 *Anal. Boll.* 3 *p.* 149: Ipse Britonum dux Iudicaelus. 12 *p.* 149: Duci Iudicaelo. *Excerpta ex vita inedita s. Iudicaeli (a. 636/637), Anal. Boll.* 3 *p.* 157: Iudicaelus . . . Iudicaelum . . . Iudicaelus.

Iud-atus *von* *i̯udo- *i̯udā, *acy.* iud- *kampf, zu ir.* idnae *weapon, mir.* iodhnach *armed, gr. ὑσμίνη treffen, schlacht, ai.* yúdh- *kampf,* √yudh *to fight. M. (Bei Gran) CIL* III 10599: MEMOPIA IVDATI PATIR | MEMOPIA KACCIE | ЄYΛ.

Iud-ella *ir. F., schwester des h. Cronanus. Vita Cronani c.* 1 *ASS 1. ian.* I *p.* 47.

Iudeu *s.* Giudi.

Iudingos *german.? O. j. Géanges, dép. Saône-et-Loire, arrond. Chalon-sur-Saône, canton Verdun-sur-Saône.*

***Iud-nerto-s** *s.* Idnert.

Iudocus *von* *Iud-āco-s, *M., prinz von der Bretagne, † 669. Vita s. Melori* 1 *Anal. Boll.* 5, 166: Iudoci comitis egregii.

Iudus *M. (Heddernheim) Schuerm.* 2756: O(fficina) Iudi, *oder* QIVDI, QVIVDI.

Iud-valus *von* *Iudo-valo-s, *M., breton. könig, acy.* Iud-gual. *Vita Samsonis* 1, 6, 53 *ASS 28. iul.* VI *p.* 585 *F:* Filium eius Iudvalum.... Ob Iudvalum... 6, 55 *p.* 586 *A:* De eodem Iudvalo. 58 *p.* 586 *D:* De supradicto Iudvalo. *E:* Cum supradicto Iudvalo. 59 *p.* 586 *F:* Cum Iudvalo *(zweimal). Vita Leonorii* 2, 13 *ASS 1. iul.* II *p.* 123 *E:* Iudvalo *(abl.). F:* Iudvalo *(abl.).* 15 *p.* 124 *A:* Iudvalum *(zweimal).* 16 *p.* 124 *B:* Iudvalus.

Iuencus *s.* Iuvencus.

i̯ŭgo- *joch, zu lat.* iugu-m, *gr. ζυγό-ν, got. d. pl.* juka-m, *ahd.* joh *n., asl. instr. sg.* igo-mĭ, *lit. nom. sg.* jùng-a-s, *ai.* yug-á-m, *idg.* *jug-ó-m *joch,* √jeu̯g- *anschirren, neben* iūgo- *iougo- (*latein.* iūgera), *nach d'Arbois de Jubainville in* Ver-iūgus *'homme au grand joug',* Ver-iugo-dumnus *'dieu au très grand joug',* Rīgo-ver-iugus *'homme au grand joug royal'.*

Iuliabona *s.* Iuliobona.

Iuli-ācus *ein fundus, dem der* Iulianus *in tab. Velei. entspricht, abgeleitet vom röm. gentilicium* Iulius, *zur zeit des röm. kaiserreichs.* 1) *von einem* Iulius *(vermutlich Caesar oder Augustus) benannt, j. Jülich in Rheinpreussen, reg.-bez. Aachen. TP:* Iuliaco. *IA* 375, 8. 378, 7: Iuliacum. *Ammian.* 17, 2, 1 *(a. 357):* Remos Severus magister equitum per Agrippinam petens et Iuliacum Francorum validissimos cuneos in sexcentis velitibus, ut postea claruit, vacua praesidiis loca vastantes offendit. — 2) *j. Juillac en Limousin, départ. Corrèze, arrond. Brives. Testamentum Aredii, Pard. dipl. n.* 180 *t.* 1 *p.* 137—138 *(a. 573):* Ex fundo Rofiaco domum nomine Iuliaco. *Merow. münze. Belfort* 2078 (*Prou* 1989): + IVLIAC[O] VILLAŦTI. 2079 (*Prou* 1990): IVLIAOVLICI. 6198: IVLIACO CΔTSIT°. — 3) *j. Juillé, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Beaumont-sur-Sarthe. Vita Haduindi* 1, 5 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Iuliacum. — *Außerdem in Juillac (2 dép. Charente, 1 Charente-Inférieure, 1 Haute-Garonne, 1 Gers, 1 Gironde, 1 Lot, 2 Haute-Vienne), Juillac*

(Basses-Pyrénées), Juillé (Charente, Deux-Sèvres), Juilley (Manche), Juilly (2 Côte-d'Or, 1 Seine-et-Marne), Jullié (Rhône), Jully (1 Aube, 1 Côte-d'Or, 1 Saône-et-Loire, 2 Yonne).

Iul-iccus *M. fig. (Paris) RA 3ᵉ s., t. 3 p.* 126: Oficina Iulicci. *(Sévy) Habert* 680: Iulicci. m(anu). *(Vechten):* IVΛICCI.

Iulini-ācum *von* Iullinus, *O. j. entweder Juillenay, départ. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Saulieu, oder Juliénas, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, canton Beaujeu. Merow. münze (in Friesland gefunden) Belfort* 2080 = *RN 3ᵉ s., t. 4 p.* 39—41 = *Prou* 2578: + IVLINIACO.

Iuliŏ-bōnā *zum andenken an* Iulius *(Caesar) genannt (cf.* Augusto-bona), *O. in Gallien, Luillebone, j. Lillebonne, dép. Seine-Inférieure, arrond. Le Havre. Ptol.* 2, 8, 5: *Καλῆται, ὧν πόλις Ἰουλιόβονα (ἰουλιοβάνα X). TP:* Iuliobona. *IA* 382, 1: Iuliobona. 384, 13. 385, 1: A Iuliobona. *Concil. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 39 *M.:* Betto episcopus ecclesie de Iuliabona.

Iulio-brĭgā *'burg des Iulius' (Augustus) vom cantabrischen feldzuge, O. in Hispania Tarraconensis,* 1) *j. Retortillo bei Reinosa, prov. Santander. Plin. n. h.* 3, 21: (Hiberus amnis) ortus in Cantabris haut procul oppido Iuliobriga. 27: In Cantabricis VII populis Iuliobriga sola memoretur. 4, 111: Civitatium novem regio Cantabrorum, flumen Sauga, portus Victoriae Iuliobricensium. Ab eo loco fontes Hiberi XL p. portus Blendium. *Ptol.* 2, 6, 50: *Ἰουλιόβριγα (als stadt der Καντάβροι). ND occ.* 42, 30 *(Callaecia):* Tribunus cohortis Celtiberae, Brigantiae, nunc Iuliobriga. *(Bei Retortillo) CIL* II 2916ᵃ⁻ᵈ: Ter(minus) August(alis) dividit prat(um) leg(ionis) IIII. et agr(um) Iuliobrig(ensem). *(Tarragona)* 4192: C. Annio L. f. Quir(ina) Flavo Iuliobrigens(i) ex gente Cantabrorum provincia Hispania citerior. 4240: Q. Porcio Q. fil(io) Quir(ina) Vetustino Cantabr(o) Iuliobrig(ensi) praefec. chor. pilato[rum]. — 2) *warscheinlich andre stadt. (Lambèse) CIL* VIII 3245: C. Stabilius Pom(ptina) Maternus Iuliobriga, mil(es) leg(ionis) VII g(eminae) f(elicis).

Iulio-măgos *'feld (zum gedächtniss) des Iulius' (Caesar), cf.* Caesaromagus; *O.* 1) *hauptstadt der gallischen Andecavi, j. Angers, départ. Maine-et-Loire. Ptol.* 2, 8, 8: *Ἀνδίκαυοι, ὧν πόλις Ἰουλιόμαγος. TP:* Iuliomago. *Lex. Tir.* 87, 29: Iuliomagum. — 2) *j. Schleitheim in der Schweiz, cant. Schaffhausen. TP:* Iuliomago.

Iul-io-s *M. lateinisch, auch auf gallischen münzen. Silbermünzen (Pictones). Muret-Chab.* 4478. 4479 *(aus Chantenay).* 4480 —4482. *(Pommiers, Aisne) RN 3ᵉ s., t.* 11 *p.* 306 *n.* 10: DVRAT ℞ IVLIOS *(auch aus Vernon). Muret-Chab.* 4599: ÇAIV IVLI ℞ (Aged)OMAPATIS. *(Sequani)* 5632—5636: IVLIVS ℞ TOÇIRIX.

Iulli-acus *M. fig. (Neuwied) Schuerm.* 2817.

Iull-icus *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 606 *p.* 538: I.VI.I.IC.I. *(Poitiers):* IV:LL·IC.

iumbarum *s.* iubaros.

? **Iumeris** *M. Fortunat. vita s. Radegundis* 13, 30: Ad cellam sancti Iumeris.

Iumil-eius *M. Mém. de la commission d'antiq. du départ. de la Côte d'Or* II *p.* 10: Marlosama Iumilei *(gen.)* f.

Iumma *M. (Meinsheim) CIR* 1572: Iumma Exobni fil(io) cive *(dat.)* Mediomatrico.

iun *nach Ernault 'désir', in* Ad-iune; *abret.* Ediunet, *w.* eidduned *vœu* = *ed-iunet, *cf. mbret.* goyunez *vœu* = *guo-iuned.

Iun-antus *von* iun *désir, vœu, O. 'la vallée de Zunault'.*

Iun-ānus *M., bretonischer heiliger, j. Inan, patron von Saint-Aignan, dép. Morbihan, arrond. Pontivy, canton Cléguérec.*

Iuncar-ācus *O. j. Jonchery-sur-Vesle, dép. Marne, arrond. Reims, canton Fismes.*

***Iuncari-ācus** *in* Ionqueriacum, *O. j. Jonquery, dép. Marne, arrond. Reims, cant. Châtillon-sur-Marne.*

-iune . . *in M.* Ad-iune . .

Iun-et-ia *cf. abret.* iunet *in* Iunethuuant, -monoc, *F. (Turin) CIL* V 7090: D(is) M(anibus) Iunetiae Verinae l. IunetIa Epigone fil. p. et Iunetiae Verae patronae.

Iungatus *M. (Regensburg) CIL* III 5968: D(is) M(anibus) Togio et Iungato et Severino filis eius Tulia mar[i]to et filis pientessimis memor fec(it).

***Iuni-ācum** *von* Iunius, *O.* 1) *j. franz. Jeugny, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Bouilly.* — 2) *j. Gignaco, Massa und Carrara.* — 3) *j. Zignago, Genova.*

Iuni-ānus *M.* **Iuniana** *F. römisch und celtisch, cf.* Iuuanus, Iunna. *(Dijon) CIL* XIII 5524: M(onumentum) Iuniani. *(Lan-*

gres, unecht?) 5786a: Monumentum Iuniani. *(Lyon) Boissieu p.* 505. XXI, *cf. Allmer et Dissard t.* 2 *p.* 132: C. Carantio Iuniani Procliani filio. — *Greg. Tur. in glor. conf.* 108: Iunianus reclausus infra Lemovicini urbis territurium. *cf. vita s. Iuniani ASS 16. oct.* VII 2 *p.* 848.

Iuni-avus *nach Ernault von* iun *désir, abret.* Ediunet *désiré gl.* edeiunetic *desideratrix, cf.* Adiune ... sancte Iunanaue (*von* iun + anau), Iunobrus, *acorn.* Iunitor, *M., abret.* Iuniav(us), *davon mbret.* Ingneau; *bret.* sant-Ignaw *oder* Iniaw. *Vita s. Samsonis* 5, 46 *ASS 28. iul.* VI *p.* 584 *C:* Sapientissimum illorum ... Iuniavum nomine, qui et ipse Britannica lingua 'cum illis lux' ('Cum *semble un brittonisme pour* ab [= cant *dans les deux sens*]; lux *indique le sens d'un surnom qui n'est pas donné sous sa forme bretonne' Ernault*) vocitabatur. ... Sanctus Iuniavus.

? **Iunicilla** *F. (Jallieux, Isère) CIL* XII 2357: Pompeiae Iunioris fil(iae) Iunicillae pater piissimae.

Iunil(l)a *F. (Tétény) CIL* III 3399: D(is) M(anibus) Sept. Iunile coniugi kare. *(Ebersdorf)* 4598: Ulpie Iunille. *(Penk bei Bleiburg)* 5078: [Romanius] Iuvenis et coniux Aquilina feceru(nt) filea(e) Iunila(e) an(norum) XVII; item avi Iunile Secundinius Iucundianus et Mira. *(Langres)* XIII 5787: D(is) M(anibus) Iunill(a)e Agisilus p(osuit).

Iunna *F. (Trobaso) CIL* V 6645: Statius Mocci f. sibi et Iunnae Bitti f(iliae) uxsori Maciaco Novellio Baroni Albano Acceptae Privatae Sabinno f. c. *(Meimsheim) CIR* 1572: Atuns ://VNNAE (Bunnae *Apian,* Iunnae *Staelin*) fil(ius).

? **Iunni** ? *(Dijon) CIL* XIII 5545: [Monimen]tum [M]onimii .. Iunni.

Iūnōn-es *pl. G. auch celtisch? (St. Georgen am Sternberg) CIL* III 4766: [I]unonibus vetustate restituit A .. nus Castruc .. l. v. s. *(Micheldorf bei Hirt, Kärnten)* 5030 = 11621: Gracc. civ. Iunonibu[s]. *(Aquileja)* V 780: Iunonibus sacrum Sex. Licinius Verecundus. 781: Iunonibus sacrum M. Magius M. l. Amarantus *q. s.* 782: Iunonibus sacrum M. Mogetius hospes v. s. *(Codigoro)* 2380: Iunonibus sacr(um) L. Vitruius Euthetus v. s. l. m. *(Verona)* 3234: [I]unoni[b(us)] sacr(um). 3235: Iunonib(us) sacrum Ameryllus. 3236: Iunonibus M. Caesius M. f. C. Caesius fratres v. s. l. m. 3237: Iunonib(us) Matron[is]. *(Mezzane di sotto)* 3238: Iunonib(us) Aug. sacrum. *(Verona)* 3239: Iunonibus Aug. L. Licinius Hymnus VIvir v. s. l. m. 3240: Iunonibus Aug. sac. Metella Ide nomine suo et T. Flavi, Hermetis viri sui d. d. *(Vargatara)* 3901: L. Cassius Fulvi lib. Trophimus Iunonibus v. s. *(Manerbio)* 4157: Iunonib(us) C. Naevius Proculus v. s. l. m. *(Brescia)* 4221: Iunonibus Annia L. l. Iuda pro suis v. s. 4222: Iunonibus v. s. l. m. L. Cæcili . Placidus. 4223: Iunonibus L. Clodius Arbusculae l. Auctus v. s. l. m. 4224: Cn. Cornel. Nikanor Iunonibus v. s. l. m. 4224a: Iuno. Iusta v. s. l. m. 4225: Iunonibus v. s. l. m. Mestrius faber. 4226: Iunonib(us) L. Sart. Secundus. 4227: Iunonibus pro sal. Val. Iustae Niceticus ser. v. s. *(Sojano del Lago)* 4228: Iunonibus v. s. l. m. C. Vocianu. Surg. sacrum. *(Maderno)* 4854: D(is) s(anctis) Herculi et Iunonibus L. Valerius Severus et Clodia Corneliana pro L. Valerio Corneliano v. s. l. m. *(Como)* 5248: Iunonibus L. Minicius Severus VIvir et Aug. ex voto. 5249: Iunonib(us) matron(is) ex visu C. Vir. Max. (*und auf jeder seite* Iun. C. V. M. *(Arcisate)* 5450: Matronis Iunonibus Valerius Baronis f. v. s. l. m. *(Arsago)* 5535: Iunonibus Brocchilo Brocchi f. v. s. l. m. *(Aquileja)* 8230: Iunonibu(s). *(Parma)* XI 1048: Iunonibus L. [T]arius Phileros l. m. *(Nîmes)* XII 3067: Iunonib(us) Montan(is) Cinnamis v. s. *(Aigues-Mortes, Gard)* 4101: Iunonibus Aug(ustis). *(Marquise bei Calais, dép. Pas-de-Calais, saec. 4 in.) BE* 3 (1884) 92. 141. 198 = *Vaillant* 13: Sulevi(i)s Iunonibus sacr(um) L(ucius) Cas(sius) Nigrini[us]. *(Néris-les-Bains, dép. Allier, antoninische zeit) RA n. s.* 35 (1878) *p.* 188: Numinibus Augustorum et Iunonibus Neriomagienses. *(Zwischen Langres und Toul) Lepage et Charton, Le Département des Vosges, statistique historique et admin.* 2e *partie, p.* 404 = *MSAF* 5 (1823) *p.* LXII *cf. RA n. s.* 34 (1877) *p.* 132: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deabus Iunonibus Pedula pro salute S. Rufi Agricole et Regalis et Petturonis et Grannic[ae?] v. s. l. m. *(Bordeaux) CIL* XIII 567: Iunonibus Iuliae et Sextiliae. *(Agen)* 914: Iunonibus augustalibus porticum et maceriam Capito Luci f. et Iulia uxsor v. s. l. m. *(Cöln) CIR* 394: Iunonibus [G]abiabus Masius votum retulit. *(Bonn)* 469 = *Hettner* 58: [Matribus *oder*

Iunonibus do]mesticis [Lugo]vibus [com]edonibus. *(Zülpich) CIR* 547 = *Hettner* 59: Iunonibus domesticis. *(Pützdorf bei Altenhoven, reg.-bez. Aachen) CIR* 619: Iunonibus M. Aemilius Genialis.

Iunōn-ius pagus. *(Veleia) CIL* XI 1147, 1, 7. 8. 10. 11. 13. 15. 17. 20. 21. 26. 29. 31. 35. 38. 2, 2. 3, 2. 4. 7. 8. 15. 25. 91. 93. 4, 77. 79: In Veleiate pago Iunonio. 4, 65. 66. 74. 75: Pag. Iunonio. 4, 72: Pag(o) Iunonio sive quo alio in Veleiate.

ἰουπικέλλουσον *wachholder. Dioscor.* 1 c. 103: Ἄρκευθος ἡ μέν τίς ἐστι μεγάλη, ἡ δὲ μικρά· οἱ δὲ ἀρκευθίδα, οἱ δὲ μνησίθεον, οἱ δὲ ἀκαταλίδα, Ἀφροὶ ζουορινσίπετ, Αἰγύπτιοι λιβιούμ, Ῥωμαῖοι ἰουνίπερουμ, Γάλλοι ἰουπικέλλουσον.

Iuppiter *bei den Celten, der gallische sonnengott mit dem rade. Caes. b. G.* 6, 17, 2: Post hunc (Mercurium) Apollinem et Martem et Iovem et Minervam (colunt). De his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere, Minervam operum atque artificiorum initia tradere, Iovem imperium caelestium tenere, Martem bella regere. [*Maximus Tyr. diss.* 8, 8 *p.* 30: *Κελτοὶ σέβουσι μὲν Δία, ἄγαλμα δὲ Διὸς Κελτικὸν ὑψηλὴ δρῦς, sind Germanen.*] *IA* 551, 1: Mutatio ad Iovem *(bei Léguevin, dép. Haute-Garonne?). Sulp. Sever. vita s. Martini c.* 22, 1: Frequenter autem diabolus, dum mille nocendi artibus sanctum virum conabatur inludere, visibilem se ei formis diversissimis ingerebat. Nam interdum in Iovis personam, plerumque Mercuri, saepe etiam se Veneris ac Minervae transfiguratum vultibus offerebat. *dial.* 1 (2), 13, 6: Mercurium maxime patiebatur infestum, Iovem brutum atque hebetem esse dicebat. 2 (3), 6, 4: Ille se Iovem, iste Mercurium fatebantur. *Fortunat. vita s. Martini* 3, 454: Brutum namque Iovem et hebetem memorabat haberi. *Greg. Tur. vitae patrum c.* 17, 5: Pagani vero invocabant deos suos, et ille Iovem, iste Mercurium proclamabat, alius Minervae, alius Veneris auxilium flagitabat. *Acta Macrae* 1 *ASS* 6. *ian.* I *p.* 325: Ut omnis, qui Iovis imaginem venerari, immo adorare renuerit, insuperabilibus tormentis addicatur. — *Beinamen des Iuppiter:* Accio(n), Adceneicus Agganaicus, Ambisagrus? Andero(n) Anderonus, Ar . . . , Aramo(n), Arubianus, Arubinus, Baginatis, Beisirissis? Br . . . , Bussumarus, Candamius, Candiedo(n), Cantab(rorum), Haloissus? Ladicus, Olbius, Poeninus (*cultus auf dem* summus Poeninus, *dem gr. St. Bernhard* [*Formul. imp.* 50, *a.* 814-825, *p.* 324 *Z.:* Ex monasterio, quod est situm in monte Iovis . . . Monasterii in monte Iovis; *cf. Nenn.* 27] *und auf dem* mons Graius *(kl. St. Bernhard)* columna Iovis, *colonne de Joux* [*das Hospiz hieß noch a. 1177* Domus pauperum montis Iovis]), Sabasius? Salasius? Saranicus, Sucaelus Sucellus, Tanarus, Taranucus, Tavianus, Uxellimus, Vesuvius. — *(Dernovo) CIL* III 3919: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio municipi Fl(avii) Nevio-d(uni). *(Cilli, a. 211 p. Chr.)* 5187: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Cel(eiae) sanct(ae). 5188: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Cel(eiae) et Noreiae sancte. 5192: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Eponae et Celeiae sanctae. *(Aquileja)* V 790: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) co(nservatori) et Ambisagrus Primus operi po// l. l. *(Brebbia)* 5501: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Matronis. *(Cavallirio)* 6594: Iovi o(ptimo) m(aximo), Matronis indulgentibus, Mercurio lucrorum potenti. *(Rom)* VI 46: Arduinne, Camulo, Iovi, Mercurio, Herculi M. Quartinius M. f(ilius), cives Sabinus Remus, miles coh(ortis) VII pr(aetoriae) Antoninianae p(iae) v(indicis) v(otum) l(ibens) s(olvit). 2821 *(a. 246):* Iovi o(ptimo) m(aximo) et Marti et Nemesi [et] Soli et Victoriae et omnibus diis patriensibus civ. ex prov(incia) Belgica Aug. Viromanduoru *usw.* *(Collias, dép. Gard, arrond. Uzès, canton Remoulins)* XII 2972: Iovi Coriossedens[es] et Budenicenses// *(unten ein großes rad mit siben speichen). (Nîmes)* 3070: Iovi et Nemaus(o) T. Flavius Herm(es) exactor oper(is) basilicae marmorarI et lapidarI v(otum) s(olvit). *(Marsillargues, dép. Hérault, arr. Montpellier, cant. Lunel)* 4172: [Io]vi *(Iuppiter mit sibenspeichigem rad)* et Augusto [Li]cinia Vitousuri[gis f(ilia)]. *(Bei Soulosse) RA n. s.* 34 (1877) *p.* [129[3]]: Iovi o(ptimo) m(aximo) Solimariacenses faciendum curaverunt Meddugnatus Ategnie f(ilius) et Serenus Silvani lib(ertus). *(Bei Joinville, dép. Haute-Marne, saec. 3 p. Chr.) BSAF* 1878 *p.* 242 = *BM* 1882 *n.* 2. 3: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) pro salute dominorum et liberorum suorum familia Vindoinissae v. s. l. m. *(Hermes, dép. Oise) BSAF* 1878 *p.* 162—164: [In hon(orem)] dom(us) d(ivinae). I(ovi) o(ptimo) m(aximo) e[t Her-

culi Sax(ano)] et vic(anis) Ratum[a(gensibus) templu]m (?) Sex(tus) Fabius As[clepiade]s medic(us) d(e) s(ua) p(ecunia) f(aciendum) [c(uravit)]. (*Mit* Hercules Saxanus *zusammen auch CIR* 651. 652. 657. 660. 662. 665.) *(Remagen) CIR* 646: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loc[i], Marti, Hercul[i], Mercurio, Ambiomarcis milites leg. XXX U(lpiae). 647 *(a. 190 p. Chr.):* I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loci et Rheno. *(Trier)* 794: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) vicus Voclanni. 795: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et vico Vocla. 796: [In h(onorem)] d(omus) d(ivinae). I(ovi) o(ptimo) m(aximo) [et vico Vocl]annionum. *(Zwischen Böckingen und Neckargartach, Wirtemberg)* 1587: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) . . . . Iul(ius) Victi[cius] 7 (centurio) leg(ionis) VII[I] Aug(ustae). 1588: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Marti Caturigi, genio loci C. Iul(ius) Quietus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Jagsthausen, a. 221 p. Chr.)* 1609: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iun(oni) reg(inae) Marti et Herculi. *(Metzingen)* 1648: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) confanesses Armisses v. s. l. l. m. *(Aschaffenburg)* 1756: I(ovi) o(ptimo) m(aximo). 1757: I. o. m. n(umerus) Brit(tonum). *(Saalburg, spät) WZ* 4, 396: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Condollius Mar///us v. s. l. l. m. *(Wihr bei Horburg, Elsaß) BSAF 27. mai* 1885: Iovi Boudillus pos(uit). *(Mainz) BJ* 64 *s.* 42: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Iunoni reginae vicani Mogontiacen[s]es vici novi d. s. p. *(Solothurn) CIL* XIII 5172: Deciman(us) Iovi vot(o). *(Allmendingen bei Thun)* 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *(Königsfelden, canton Aargau)* 5194: In hono[rem domus divin(ae)], Iovis templu[m incendio] consu[mptum] Asclepiades P[hilerotis, Aug(usti)] vernae, disp(ensatoris) [vicarius] vicanis Vind[onissensibus] de suo re[stituit].

Iū-ra *nach d'Arbois de Jubainville ligur., aus* *Ioura, **Iu-res** *pl.*, √ iou (*cf. lat.* iū-cundus), *woher berg* Iov-ent-io(n), *mit suffix* -ra; *mit celtischem suffix* Iur-a-sso-s, Ἰουράσιο-ς Ἰόρας (*vgl.* Sal-assi); *gebirg, j. Jura. Caes. b. G.* 1, 2, 3: Undique loci natura Helvitii continentur: una ex parte flumine Rheno latissimo atque altissimo, qui agrum Helvitium a Germanis dividit; altera ex parte monte Iura altissimo, qui est inter Sequanos et Helvitios; tertia lacu Lemanno et flumine Rhodano, qui provinciam nostram ab Helvitiis dividit. 6, 1: Unum (iter) per Sequanos, angustum et difficile [inter montem Iuram et flumen Rhodanum *von Mommsen getilgt*], vix qua singuli carri ducebantur, mons autem altissimus impendebat. 8, 1: A lacu Lemanno, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Helvitiis dividit, milia passuum XVIIII murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit. *Strab. (nach Caes.)* 4, 3, 4 *p.* 193: Ἐν δὲ τοῖς Σηκοανοῖς ἐστὶ τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος, διορίζει δ' Ἐλουηττίους καὶ Σηκοανούς. 6, 11 *p.* 208: Εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται. *Plin. n. h.* 3, 31: (Narbonensis provincia) amne Varo ab Italia discreta Alpiumque vel saluberrimis Romano imperio iugis, a reliqua vero Gallia latere septentrionali montibus Cebenne et Iuribus, agrorum cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum nulli provinciarum postferenda breviterque Italia verius quam provincia. 4, 105: Universam oram $\overline{\text{XVII}}$ L Agrippa, Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum atque Oceanum ac montes Cebennam et Iures, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem $\overline{\text{CCCCXX}}$, latitudinem $\overline{\text{CCCXVIII}}$ computavit. (*Daraus Solin.* 21, 1: Galliae inter Rhenum et Pyrenaeum, item inter Oceanum et montes Cebennam ac Iuris porriguntur.) 16, 197: (Abietes) Alpibus Appenninoque laudatissimae, in Gallia, Iuribus ac monte Vosego, in Corsica, Bithynia, Ponto, Macedonia. *Ptol.* 2, 9, 2: Τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ὄρει, ὃ καλεῖται Ἀδούλας ὄρος κθ' L'' με' δ'' Ἰούρασσος ὄρος κϛ' δ'' μϛ'. 10: Μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς ὄρος, ὃ καλεῖται Ἰουρασός, Ἐλουίτιοι μὲν παρὰ τὸν Ῥῆνον ποταμόν. *Dimens. prov.* 21 *p.* 12 *R.*: Gallia Narbonensis et Aquitanica ab oriente Alpibus, ab occidente saltu Pyrenaeo, a septentrione montibus Cebenna et Iuribus, a meridie mari Gallico (finitur). (*Steph. Byz. v.* Αἴβουρα: Ἴουρα Ἰουραῖος. *cf. Mnaseas bei Herodian. π. μον. λέξ. p.* 13, 25?) *Martianus Capella* 6, 634: Idem igitur Pyrenaeus ex alio latere Galliarum finibus admovetur, ex cuius radicibus quicquid interiacet usque Rhenum et item inter Oceanum et montes Gebennam

et Iuris (duris *codd.*) Gallicis regionibus attributum. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 25, 5: Nunc ergo Iurensia (iorensia *L*) si te remittunt iam monasteria. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 68 *(a. 523):* Fiant quinque normae, id est Gravensis, Insulana, Iurensis et Lirinensis, et caeterae. *Greg. Tur. vit. patrum cap.* 1, 1: Iorensis heremi *(kloster Condatiscone, später Saint-Claude, Jura)* opaca lustrantes... Iorensis deserti secreta, quae inter Burgundiam Alamanniamque sita Aventicae adiacent civitati. *Ionae vita s. Columbani c.* 17 *ASS Sur. 21. nov. p.* 471: Erat eo tempore dux quidam Waldelenus, qui gentes, quae intra Alpium septa, et Iurani (Iurassi *Mabillon*) saltus arva incolunt, regebat.... In saltum Iorensem super Novisonam fluviolum. 25 *p.* 476: Intra Iurani saltus. *Fredegarii chron.* 4, 13 *(a. 590):* Teudefredus dux Ultraioranus *(in Burgund)* moritur. 24 *(a. 602/603):* In pago Ultraiorano et Scotingorum Protadius patricius ordenatur. 42 *(a. 613):* De pago Ultriorano *(scil. Aventicensi)* ex villa Orba *(j. Orbe).* 43 *(a. 613/14):* Herpone duci genere Franco locum Eudilanae in pago Ultraiurano instituit. 90 *(a. 642):* Francus de pago Ultraiorano contra Willebado confligit. *Vita Agili c.* 4, 19 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582: Intra Ioram saltus. *Acta Ragneberti* 5 *ASS 13. iun.* II *p.* 695 *F:* Per quoddam desertum, in confinio videlicet Lugdunensis territorii Iurae vicinum. *Passio Valerii* 8 *ASS 22. oct.* IX *p.* 533 *A:* Alpium Iurensium partes. *Vita Eugendi* 7, 9 *ASS 1. ian.* I *p.* 51: Eugendi Iurensis monachi *(das* monasterium sancti Eugendi Iurense = *Saint-Oyand de Joux). Vita Romani praef. ASS 28. febr.* III *p.* 741 *A:* Abbatum Iurensium vitam.... Abiegnas Iurensium silvas. *c.* 1 *p.* 741 *C:* Venerabilium Iurensium patrum. 1, 2 *p.* 741 *C:* Vicinas villae Iurensium silvas. *Vgl.* Balma Iurensium, *j. Saint-Romain-de-Roche, départ. Jura, arrond. Saint-Claude, canton Moirans, gemeinde Pratz. Vita Wandregisili* 2, 15 *ASS 22. iul.* V *p.* 268 *B:* Ultra Iuranenses partes.

Iura *als G. im gall. compos. M.* And[e]iouros; *auch in fl.* Giura *in Italien, provinz Porto Maurizio.*

Iura *M. fig. (Montroeul-sur-Haine) Schuerm.* 2843: Iura.

Iurar.... *cogn. (Carlisle) CIL* VII 1335, 2: Iurar Saci i.

Iuras, Ἰουράσιος, Ἰούρασσος *s.* Iura.

Iurca *F. (Saint-Maurice en Valais) CIL* XII 152: Sassonia M. f. Iurca. *s.* Ἰορκος.

Iures *s.* Iura.

Iuri-aco *O. Merow. münze. Belfort* 2081. 6199 = *Prou* 2579: IVRIACO L////.

Iuri-cus *M. (Vesio) CIL* V 4885: Iuricus Triumonis libertus iussu patroni.

Iur-onius? *M. fig. (Le Châtelet) Schuerm.* 2845: M. Iuron. *(Worms):* Iuroni(us). *Sonst* TITVRONIS *und* TVRONIS.

Iurrun? *fig. (Bibl. Straßburg) Schuerm.* 2846: Iurrun.

Iusa? *masc. ā-stamm, M. fig. (j. in Wiesbaden) Schuerm.* 2848: Iusa.

Iusci-āco *s.* *Iusti-ācum.

Iussi-ācus *aus* *Iusti-ācus, *O. j. Jussy, dép. Cher. Vita Agili* 2, 9 *ASS 30. aug.* VI *p.* 577 *D:* Villae, quae Iussiacus vocatur.

Iusti-āca cortis, *von M.* Iustius, *O. j. Jussecourt-Minecourt, dép. Marne, arrond. Vitry-le-François, canton Heiltz-le-Maurupt.*

***Iusti-ācum** *von* Iustius, *in* Iusciaco, *O. j. Joussé, dép. Vienne, arrond. Civray, canton Charroux. Merowing. münze. Prou* 2317: + IVSCIACO FI. 2318 (*Belfort* 2082): + IVSCIACO FIT. — *Weiter franz. Jussat (2 dép. Puy-de-Dôme), Jussey (Haute-Saône), 11 Jussy (2 Aisne, 1 Nièvre, 5 Haute-Savoie, 1 Yonne, 2 Cher); cf. j. Giussago, Pavia, Venedig und Friaul.*

Iutossica *F. (Albona) CIL* III 10074: L. Granius Voltimes(is) f. Rufus Iutossicae v. s. l. m.

Iutu-ccius *M. (Langres) CIL* XIII 5788: Iutucci, Pixtaci, Samoric(g?)os.

Iutu-mārus *M. (Velben, Oberpinzgau, distr. Mittersill) CIL* III 5522: Calventius Iutumari f(ilius) o(biit) a(nnorum) LV. Iantumara c(oniux) e(ius); Severinus f(ilius) e(ius); Ursa f(ilia).

Iutuntes *zwischen Bergamo u. Brescia. Ptol.* 3, 1, 27: Φόρος Ἰουτούντων (ἰουγούντων *X*), *statt* Forum (L.) Licini (Crassi)?

***Iuvaro** *fl., später* Ivar, *j. die Salzach. TP:* Fl. Ivaro.

Iuvav-ia *F. (Este) CIL* V 2626: Iuvavia L. l....

Iuv-ăvo-n *O. in Noricum, j. Salzburg. Plin. n. h.* 3, 146: Raetis iunguntur Norici. Oppida eorum (Noricorum) Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuvavum (*codd.* uiuam, iuuam, iuam, uiani, iuua), omnia Claudia; Flavium Solvense. *Ptol.* 2, 13, 3:

Κλαυδιούιον (Müller ci. Κλαύδιον Ἰούαον oder Κλαυδιούαον). TP: Ivavo. *IA* 235, 4. 256, 7. 258, 6: Iovavi. *Eugepii vita s. Severini* 13: Iuxta oppidum, quod Iuvao appellatur. — *Inschriften: (Petronell) CIL* III 4461: L. Barb[ius L. f.] Cla(udia) Con[stitu]tus Iuao [vet.? leg.] XV Ap(ollinaris), ded[uctus?]. 4492: Ivavo. *(Schladming in Steiermark)* 5525: C. Broc. d(e)c. Cl. Iuai. *(Bischofshofen)* 5527: Edi[lici]us civit(atis) Iuvaves(is). *(Salzburg)* 5536: Iuvav(enses). *(Endorf, distr. Trostberg)* 5566: Iuvavo *(abl.)*. *(Trostberg in Oberbaiern)* 5589: Decurioni Iuvavensium. *(Tittlmoos in Oberbaiern)* 5591: Dec. edili c(ivitatis) Cl(audiae) Iuv(avi). *(Schönberg, distr. Weitwört)* 5607: De[c]urion[i Iu]vavo IIvir[o]. *(Mondsee)* 5625: Dec. Iuvave(nsis), II(vir) i. d. *(St. Georgenhügel am gute Buchrain bei Jardorf zwischen Hallein und Golling, a. 323—326 p. Chr.)* 5725: A Iu. m. p. XIII. *(Oberalben)* 5726: A Iuva(vo) m. p. VIIII. *(Moesendorf, a. 201 p. Chr.)* 5746: Ab Iuvao m. XXXI. *(Rom)* VI 2382ᵃ 7 *(a. 171)*: M. Valerius M. f. Cla(udia) Sabinianianus Iu[a]o. 3588: L. Cuspius L. f. Cla(udia) Iuvai Lautus Norico, mil. coh. I Asturum. 3884, 6. 11 *(a. 198)*: M. Aemilius M. f. Cl(audia) Felicianus Iua. *Notizie d. scavi* 1885 *p.* 353: — — Cottionius Rusticus Claudia Iuvao, mil. coh. V pr. 7 Catonis.

Iuvenadus villa. *Chronicon s. Benigni ed. Bougaut (c. a. 510) p.* 16.

iuven-co-s *gdf.* *iuvn̥-k'ó-s *jung, erweiterung des idg. st.* juven- √jeu-, *air.* óac óc, *armor.* iaouank, *mbret.* youanc, *w.* ieuanc, *acorn.* iouenc, *lat.* iuvencu-s, *got.* jûggs *aus* juŋgaz, *juwuŋʒoz, *an.* ungr, *ae.* ʒeonʒ, *as. ahd.* jung, *ai.* yuvaśá-s; *M. cogn. (Aus Moesia inferior, j. in Pest, a. 105) CIL* III *p.* XXII: Ambireno Iuvenci f(ilio) Raurico *(pedes in der coh. III Gallorum)*. *(Nîmes)* XII 3326: Mur(millo) Iuencus.

iuvene. *Die bilingue inschrift (lat.-ogam.) zu Kormac, einem alten kirchhof bei Dunlavin in county Kildare, Irland: M. Stokes. Christian inscriptions, vol.* 2 *pl.* 1: Iuvene(s = -is) druvides = *ogam.* O(U)vanos avi Ivacattos = '*(the stone) of Iuvenis grandson of Ivocatis*' *ist nach Gaidoz gefälscht.*

***Iuveni-ācus Iuviniacus** *vom gentilicium* Iuvinius Iuvinia, *beßer* Iuvenius, *von* iuvenis *jung; O.* 1) *j. Juvignac, dép. Hérault, arrond. und canton Montpellier. Bulgar (a. 610—612) MG epist.* III *p.*681,19: Iubiniaco. — 2) Iuviniacus, *j. Juvigny, dép. Aisne, arrond. und canton Soissons. Vita s. Arnulfi* 1, 4 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *B:* Ad Iuviniacum in pago Suessionico. — 3) *Juvigné, dép. Mayenne, arrond. Laval, canton Chailland.* — 4) *Jeugny, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Bouilly.* — 5) *Jouaignes, dép. Aisne, arrond. Soissons, cant. Braisne.* — 6) *Joigny, dép. Ardennes, arrond. Mézières, canton Charleville.* — *Ferner in 8 anderen gemeinden Juvigny in Frankreich: dép. Calvados, arrond. Caen, canton Tilly-sur-Seulles; Juvigny-le-Tertre, dép. la Manche, arrond. Mortain;* Iuveniacus, *j. Juvigny, dép. Marne, arrond. u. cant. Châlons-sur-Marne; Juvigny-en-Perthois, dép. Meuse, arrond. Bar-le-Duc, canton Ancerville; Juvigny-sur-Loison, dép. Meuse, arrond. und canton Montmédy; Juvigni-sous-Andaine oder les-Pots, dép. Orne, arrond. Domfront; Juvigny-sur-Orne, dép. Orne, arrond. und canton Argenton; dép. Haute-Savoie, arrond. Saint-Julien, canton Annemasse.* — ***Iuviniacae** villae, *in Juvignies, dép. Oise, arrond. Beauvais, canton Nivillers.*

Iuvense *s.* Adiuvense.

***Iuventi-ācus** *vom röm. gentilicium* Iuventius, *O.* 1) [*a. 832 palast* Iuvenciacum]; 2) Iovenciacum, *auch im j. Jouancy, 2 dép. Yonne;* 3) vicus Iovenciacus, *j. Saint-Donat sur l'Herbasse, dép. Drôme, arrond. Valence.*

Iuverna *s.* Iveriū.

***Iuvini-ācae, Iuvini-ācus** *s.* *Iuveni-ācus.

-iv- -iw- *cy., in* Cunacenniwi, Ercilivi, Nogtivis, -ur ivi *(Llandeilo).*

-iv- *in* Arivos, *G.* Dex(s)iva, Dexsivia, (Matres) Elitivae, Mancivus, Osivia, Resivia, Sanctivia, Suliviae, Sunoiva, Vergivius.

Iva-cattus *ir.*, Ivacattōs *gen., ogmisch,* = Ebicatos *für* Eba-catos, *M. comp. (Killeen-Cormac, county Kildare, Irland; nach Gaidoz gefälscht) M. Stokes, Christian inscriptions vol.* 2 *p.* 1 = *Rhys² p.* 209: Iuvene druvides, *ogam.* Ovanos avi Ivacattos '*(the stone) of Iuvenis grandson of Ivocatus*'. *cf.* Ebi-catus *Evŏ-cătŭ-s, *gen.* Ebicatos, Evotalis, Ev-alus, *w.* Evolengi.

Ivanalaria *F. (Roma) CIL* I 918 = VI 8279: Dercina Ivanalaria ‖. bet (= abit, obit?) idibus novembr(ibus).

Iv-antus *M. (Bei Les Éparres, départ. Isère) CIL* XII 2351: Numini... Ivantus...

Ivanum *O. (Rom, a. 144) CIL* VI 2379[a]: M. Suellius Maximus Ivano.

Iv-anus? *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 246[a—d]: IV, IVA, IVAN, C. IVAN. *(Luceno)* [e]: IVN . . . C.

Ivao *s.* Iuvavon.

Ivaro *s.* Iuvaro.

Ivatus *M. (Rouen) BSAF* 1890 *p.* 161: ECORA | IVATI. *Mowat list* Cora Ivati *oder* Iu(v)ati.

Ivau *M. (Cartagena) CIL* II 6257, 101: Ivau f(ecit). *cf.* Ivan . . ?

Ivavo-s Ivaus *arvernischer, topischer G., genius der heilquellen von Évaux, dép. Creuse, arrond. Aubussons. (Évaux) BE* 1 (1881) *p.* 40. 129 = 3 (1883) *p.* 265 = *BSAF* 1883 *p.* 152 = *BM t.* 48 (1882) *p.* 262 = *Mowat p.* 113 = *Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 4: Vimpuro, Firmi lib(ertus), Ivau *(dem Ivavos, celt. dat. m. sg., 2. decl.)* v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). — S(exti) T(. . . . ii) Epap(h)rod(iti). *cf* Lacavo deo. — *Davon O.* **Ivaunon,** *lat.* **Ivaunum** *j. Évaux. Greg. Tur. in glor. conf.* 80: Ad vicum Evaunensim (*Espérandieu corr.* Evauvensim). *Merow. münzen. Belfort* 6177 (*Prou* 1982): + EUAVNO VICI. 6178: + EVAVNV.

IVII . . . *fig. (j. in Mainz) Becker s.* 104, 96: IVII// *Zangemeister; Becker list* Iutu(s?) f(ecit).

Ivedio *O. entweder Ivoy-le-Pré, départ. Cher, arrond. Sancerre, canton La Chapelle-d'Anguillon, oder Iwuy, dép. Nord, arrond. und canton Cambrai. Merow. münzen. Belfort* 2073 (*Prou* 2576): + IVEDIO VICO. 2074: + IVEGIO VICO.

Iv-enna *O. in Noricum, j. Jaunstein bei Globasnitz in Kärnten. TP:* Iuenna.

***Iveriu** *nach Rhys und Windisch aus* *Piu̯ĕrīi̯-ō *aus fem. stamm* piveriā, pīvarī, *zu air.* pīvan, *griech.* π-ί-(Ϝ)ων, *femin.* πίειρα *fett, 'die fette, fruchtbare', vgl. landesnamen* Πιερία, *und idg. nominal-suffix* -i̯en-; *nach d'Arbois de Jubainville gen.* *Iu̯ĕrīnos, *dat. (loc.)* *Iu̯ĕrīnī, *acc.* *Iu̯ĕrīi̯ŏnĕm; *urir. nominat.* *Iu̯ĕrīi̯ū, *gen.* *Iu̯ĕrīnnos, *dat.* *Iu̯ĕrīnnī, *acc.* *Iu̯ĕrinnen; *air. nominat.* Ériu *f.*, Hériu Héri; *gen.* Hérenn Érenn Éirenn Éirend, *dat.* Erin, *acc.* Éirinn Érinn *aus* *Iverinnen; *später mir. acc. und nom.* Éri (*daher* Ire *von* Ireland); *aus acc.* *Iveri̯ŏnem; *cy.* Iwerddun (dd *für* j), Iwerddon, *mir.* Iwerdon, *mbret.* Yuerdon Hiverdon; Ἰέρνη, *die älteste griech. form, für* Ἰϝέρνη, *hat das ursprüngl.* ϝ *verloren, vgl.* Ἰουέρνη, *lat.* Iuberna; Hiberni, Hibernia *sind latinisierte formen, wie* Galli Gallia *und* Brittani Brittania, *warscheinlich mit anlenung an lateinisch* hibernus; *cf. Propert.* 5, 3, 9: Hiberniqne Getae, pictoque Britannia curru; *die insel Irland. Caes. b. G.* 5, 13, 2: Alterum (latus Brittaniae) vergit ad Hispaniam atque occidentem solem; qua ex parte est Hibernia insula, dimidio minor, ut existimatur, quam Brittania, sed pari spatio transmissus atque ex Gallia est in Brittaniam. *Strab.* 1, 4, 3 *p.* 63: *Οἱ τὴν Βρεττανικὴν [καὶ] Ἰέρνην ἰδόντες οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρεττανικήν.* 4: *Ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν εὕροις ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην), ὥστε τὰ ἐπέκεινα, εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θούλην, οὐκέτ' οἰκήσιμα.* 2, 1, 13 *p.* 72: *Ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψῦχος οἰκουμένην, ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων, ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.* 17 *p.* 74: *Ἡμεῖς δέ γε ἐπεδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. οὗτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναί τινα κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις.* *p.* 75: *Εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῆς διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων. εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, αὐτά γε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.* 18: *Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ, τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐνακισχιλίους σταδίους καὶ ἑκατόν, ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. οὗτος δὲ Πυ-*

θέᾳ πιστεύων κατὰ τὰ ἀρκτικώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπου τέτταρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· οὕς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐννακισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. ἤτοι οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκάσῳ Βακτρίοις ἤ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκάσῳ Βακτρίους σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. 5, 8 *p.* 115: Οἱ γὰρ νῦν ἱστοροῦντες περαιτέρω τῆς Ἰέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων καὶ κακῶς οἰκούντων διὰ ψῦχος, ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον. . . . Τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν τῷ ἀπὸ Βυζαντίου ἐπὶ Βορυσθένη· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην οὐκέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, οὐδ' εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐστιν, οὐδὲ δεῖ φροντίζειν τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι ⟨προσέχοντας⟩. 14 *p.* 119: Αὗται (πλευραὶ) δ' ἦσαν πρὸς ἄρκτοις μὲν ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης, πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου. . . . Τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς ὑστάτης ἀρκτικώτερά ἐστι τὰ κατὰ τὸ στόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. 4, 5, 4 *p.* 201 *(aus Poseidonios):* Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεττανικὴν νῆσοι μικραί· μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παραβεβλημένη, προμήκης μᾶλλον ⟨ἢ⟩ πλάτος ἔχουσα. περὶ ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέγειν σαφὲς πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρεττανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἀνθρωποφάγοι τε ὄντες καὶ πολυφάγοι, τούς τε πατέρας τελευτήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι καὶ φανερῶς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναιξὶ καὶ μητράσι καὶ ἀδελφαῖς. καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας· καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς καὶ Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ ἄλλοι πλείους ποιῆσαι τοῦτο λέγονται. *Pseudo-Aristot. de mundo c.* 3 *p.* 393ᵇ 13: Ἡρακλείων στηλῶν ἔξω περιρρεῖ τὴν γῆν ὁ ὠκεανός· ἐν τούτῳ γε μὴν νῆσοι μέγισταί τε τυγχάνουσι οὖσαι δύο, Βρεταννικαὶ λεγόμεναι Ἀλβίων καὶ Ἰέρνη ὑπὲρ τοὺς Κελτούς. (*Stob. ecl. phys.* 1, 34, 2 *p.* 658 *H.*: Ἐν τούτῳ γε μὴν νῆσοι μεγάλαι τυγχάνουσιν αἵ τε δύο Βρεταννικαὶ λεγόμεναι, Ἀλβίων καὶ Ἰέρνη, τῶν προϊστορημένων μείζους ὑπὲρ Κελτοὺς κείμεναι.) *Anonym.* 13 *Geogr. Gr. min.* 2 *p.* 497 *M.*: Νῆσοι δὲ ταύτης τῆς ἠπείρου ἀξιόλογοι ἐν μὲν τῇ ἐκτὸς θαλάσσῃ αἱ Βρεττανικαὶ δύο Ἰουερνία τε καὶ Ἀλουίων. ἀλλ' ἡ μὲν Ἰουερνία δυτικωτάτη κειμένη, ἀντιπαρεκτείνεται μέχρι τινὸς τῇ Ἱσπανίᾳ. 27 *p.* 501: Τῶν δὲ νήσων τῶν πάνυ μεγίστων πρωτεύει μὲν παρὰ πάσας ἐν τῇ οἰκουμένῃ ἡ Σαλική, δευτερεύει δὲ ἡ Ἀλουίων, τὰ δὲ τρίτα φέροιτ' ἂν ἡ Ἰουερνία. *Isid. Char. fragm. A* 1 *p.* 509: Τῶν δὲ Βρεττανικῶν νήσων ἡ μεγίστη καλουμένη Ἀλβίων τὴν περίμετρον ἔχει σταδίων τρισμυρίων ἐννακισχιλίων, ἡ δὲ Ἰέρνη ἀναλόγως ταύτης μείζων. *Mela* 3, 6, 53: Super Britanniam Iuverna est paene par spatio, sed utrimque aequali tractu litorum oblonga, caeli ad maturanda semina iniqui, verum adeo luxuriosa herbis non laetis modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pecora impleant, et nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant. Cultores eius inconditi sunt et omnium virtutum ignari ⟨magis⟩ quam aliae gentes, pietatis admodum expertes. *Iuvenal.* 2, 159 *sq.*: Arma quidem ultra | litora Iūvernae promovimus (*dazu schol.*: Iuberna insula Britanniae est sita in Oceano mari). *Plin. n. h.* 4, 102: (Britanniae) Agrippa longitudinem DCCC esse, latitudinem CCC credit, eandem Hiberniae, sed longitudinem CC minorem. 103: Super eam haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente XXX. Reliquarum nulla CXXV amplior circuitu proditur. Sunt autem XL Orcades modicis inter se discretae spatiis, VII Acmodae, XXX Hebudes, et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros, infra vero Sambis et Axanthos, et ab adversa in Germanicum mare sparsae Glaesiae, quas Electridas Graeci recentiores appellavere, quod ibi electrum nasceretur. *Tac. Agr.* 24: Eamque partem Britanniae, quae Hiberniam aspicit, copiis instruxit, in spem magis quam ob formidinem, si quidem Hibernia medio inter Britanniam atque Hispaniam sita et Gallico quoque mari oportuna valentissimam imperii partem magnis in vicem usibus miscuerit. Spatium eius, si Britanniae comparetur, angustius, nostri maris insulas superat. Solum caelumque et ingenia cul-

tusque hominum haud multum a Britannia differunt: interiora parum, melius aditus portusque per commercia et negotiatores cogniti. Agricola expulsum seditione domestica unum ex regulis gentis exceperat ac specie amicitiae in occasionem retinebat. Saepe ex eo audivi legione una et modicis auxiliis debellari obtinerique Hiberniam posse; idque etiam adversus Britanniam profuturum, si Romana ubique arma et velut e conspectu libertas tolleretur. *a.* 12, 32: Iamque ventum haud procul mari, quod Hiberniam insulam aspectat, cum ortae apud Brigantas discordiae retraxere ducem, destinationis certum, ne nova moliretur nisi prioribus firmatis. *Ptol.* 1, 11, 7: *Ἔοικε δὲ καὶ αὐτὸς* (*Μαρῖνος*) *ἀπιστεῖν ταῖς τῶν ἐμπορευομένων ἱστορίαις· τῷ γοῦν τοῦ Φιλήμονος λόγῳ, δι' οὗ τὸ μῆκος τῆς Ἰουερνίας* (*ist das graecisierte lateinische* Hibernia) *νήσου τὸ ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς ἡμερῶν εἴκοσι παραδέδωκεν, οὐ συγκατατίθεται διὰ τὸ φάναι αὐτὸν* [*ὑπὸ*] *ἐμπόρων ἀκηκοέναι· τούτους γάρ φησι μὴ φροντίζειν τὴν ἀλήθειαν ἐξετάζειν ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἐμπορίαν, πολλάκις δὲ καὶ αὔξειν μᾶλλον τὰ διαστήματα δι' ἀλαζονείαν.* 2, 2, 6: *Παροικοῦσι δὲ τὴν πλευρὰν μετὰ τοὺς Οὐελλαβόρους* (*οὐτενλάβρους X*) *Ἰούβερνοι, ὑπὲρ οὓς Οὐσδίαι καὶ ἀνατολικώτεροι Βρίγαντες.* 7: *Ἀνατολικῆς πλευρᾶς περιγραφή, ᾗ παράκειται ὠκεανὸς καλούμενος Ἰουερνικός.* 9: *Πόλεις δέ εἰσι μεσόγειοι (in Irland)...Ἰουερνίς.* 10: *Ὑπέρκεινται δὲ νῆσοι τῆς Ἰουερνίας αἵ τε καλούμεναι Ἔβουδαι πέντε . . . καὶ ἀπ' ἀνατολῶν τῆς Ἰουβερνίας εἰσὶν αἵδε νῆσοι . . .* 3, 2: *Δυσμικῆς πλευρᾶς περιγραφή, ᾗ παράκειται ὅ τε Ἰουερνικὸς ὠκεανὸς καὶ ὁ Οὐεργιόνιος.* 7, 5, 11: *Τῶν δὲ ἀξιολογωτέρων νήσων ἢ χερσονήσων πρώτη μὲν Ταπροβάνη, δευτέρα δὲ τῶν Βρεττανικῶν ἡ Ἀλβίωνος, τρίτη δὲ ἡ Χρυσῆ Χερσόνησος, τετάρτη δὲ τῶν Βρεττανικῶν ἡ Ἰουέρνια* (*cf. Marcian. Heracl. peripl. m. ex.* 1, 8. 2 *prooem.* 1; *cap.* 41). *Solin.* 22, 2: Multis insulis nec ignobilibus circumdatur. Quarum Hibernia ei proximat magnitudine, inhumana incolarum ritu aspero, alias ita pabulosa, ut pecua, nisi interdum a pastibus arceantur, ad periculum agat satias. (3) Illic nullus anguis, avis rara, gens inhospita et bellicosa. Sanguine interemptorum hausto prius victores vultus suos oblinunt. Fas ac nefas eodem loco ducunt. (4) Apis nusquam: advectum inde pulverem seu lapillos siquis sparserit inter alvearia, examina favas deserent. (5) Sed mare quod inter hanc et Brittaniam interluit undosum inquietumque toto in anno nonnisi pauculis diebus est navigabile. *Apul. lib. de mundo* 6 *p.* 301: Deinde paulatim Scythicum et Hibernium (*ci. Goldbacher*) freta et rursus mare, per quod Gallicum ⟨sinum⟩ atque Gaditanas columnas circumvectus Oceanus orbis nostri metas includit. 7: Sed in altera parte orbis iacent insularum aggeres maximarum, Britanniae duae ⟨et⟩ Albion et Iberni⟨a, quam⟩ quas supra diximus [esse] maiores. Verum hae in Celtarum finibus sitae sunt. *IA* 509, 1: In Iverione. *Eumenius panegyr. Constantio Caesari d.* 11: Ad hoc natio etiam tunc rudis et solis [Britanni] Pictis modo et Hibernis (= Scotis) assueta hostibus, adhuc seminudis, facile Romanis armis signisque cessit, prope ut hoc uno Caesar gloriari in illa expeditione debuerit, quod navigasset Oceanum. *panegyr. Constantino Aug.* 7: Neque enim ille tot tantisque rebus gestis non dico Caledonum, Pictorum aliorumque silvas et paludes, sed nec Hiberniam proximam nec Thylen ultimam nec ipsas siquae sunt Fortunatorum insulas dignabatur acquirere. *Orpheus Argon.* 1171: *Ἢν νήσοισιν Ἰερνίσιν ἆσσον ἵκωμαι.* 1186: *Παρ' δ' ἄρα νῆσον ἄμειβον Ἰερνίδα (hispanische insel). Avien. or. mar.* 110 *sq.:* Haec inter undas multa caespitem iacit, | eamque late gens Hiernorum (*schließt sich an gr. Ἰέρνη an*) colit. *Claudian. de IV. consul. Honor.* 8, 33: Scottorum tumulos flevit glacialis Hiverne (*codd.* hiberne, hibernae, hyberne). *de cons. Stilich.* 2, 251 *sq.:* Totam cum Scottus Iverneu | movit et infesto spumavit remige Tethys. *Oros.* 1, 2, 75: Et quoniam Oceanus habet insulas, quas Brittaniam et Hiberniam (*var.* hiuerniam, iuerniam) vocant, quae in aversa Galliarum parte ad prospectum Hispaniae sitae sunt, breviter explicabuntur. 80: Hibernia (*var.* hiuernia, iuernia) insula inter Brittaniam et Hispaniam sita longiore ab Africo in boream spatio porrigitur. (81) Huius partes priores intentae Cantabrico Oceano Brigantiam Gallaeciae civitatem ab Africo sibi in circium occurrentem spatioso intervallo procul spectant, ab eo praecipue promunturio, ubi Scenae fluminis ostium est et Velabri Lucenique consistunt. Haec propior Brittaniae,

spatio terrarum angustior, sed caeli soliqne temperie magis utilis, a Scottorum gentibus colitur. *Gildas de excidio et conquestu Britanniae* 21 *p.* 36, 16 *M.:* Revertuntur ergo impudentes grassatores Hiberni domos, post non longum temporis reversuri. *Steph. Byz.:* Ἰέρνη, νῆσος ἐν τῷ πέρατι πρὸς δυσμαῖς. τὸ ἐθνικὸν Ἰερναῖος ὡς Λερναῖος. . . . Ἰουερνία, νῆσος Πρετανικὴ τῶν δύο ἐλάσσων. τὸ ἐθνικὸν Ἰουερνιάτης. Ἰουέρνη, πόλις ἐν τῷ Πρετανικῷ. τὸ ἐθνικὸν Ἰούερνοι. *Martyrolog. Hieronym. XVI. k. april.:* Hibernia Scotiae depositio sancti Patricii episcopi. *Ionae vita s. Columbani ASS Sur. 21. nov. p.* 468: Nobis ex Hibernia vix butyrum pinguescit. *c.* 1: Ortus est in Hibernia insula, quae est in extremo Oceano sita et spectat Titanis occasum, dum vertitur orbis, et lux occiduas ponti descendit in umbras: unde denuo peracto cursu noctis irradiat totum redivivo lumine mundum. *c.* 10 *p.* 471: In Hiberniam perveniret. *c.* 15 *p.* 472: Hibernia. *c.* 16 *p.* 472: Ex Hibernia processerat. *c.* 22 *p.* 475: Ad Hiberniam destinare properabant. . . . Navis, quae finibus Hiberniae reddatur. *Isid. or.* 14, 6, 6: Scottia, eadem et Hibernia proxima Brittaniae insula, spatio terrarum angustior, sed situ fecundior; haec ab Africo in Boream porrigitur, cuius partes priores Hiberiam et Cantabricum Oceanum extendunt. Unde et Hibernia dicta. *Fredeg. chron.* 4, 36: Sicque a regno Theuderici expulsus, iterum Hiberniam insulam repedare disposuit. *Rav.* 5, 31 *p.* 439, 5: Finitur autem ipsa Britannia. 9 *sq.:* A facie septentrionalis (habet) insulam Scotiam. 32 *p.* 439, 12 *sqq.:* Iterum in eodem Oceano occidentali, post ipsam magnam Britanniam, ... 17—440, 2: Est insula maxima quae dicitur Ibernia, quae, ut dictum est, et Scotia appellatur. *Columba epist.* 1 *(a. 595—600) MG epist.* III *p.* 157: Nostris magistris et Hibernicis antiquis philosophis et sapientissimis componendi calculi computariis. 2 *(a. 603/604) p.* 164: Unius enim sumus corporis commembra, sive Galli, sive Britanni, sive Iberi, sive quaeque gentes. 5 *(a. 612—615) p.* 171: Toti Iberi, ultimi habitatores mundi. *Ragimberti vita s. Walarici* 1, 4 *ASS 1. apr.* I *p.* 18 *A:* Ex Hibernia insula natus. *Aldhelm. epistula ad Eahfridum p.* 91 *Giles:* Ex Hiberniae brumosis circionum insulae climatibus. . . . Hibernia. *p.* 94: Hibernensium globo discipulorum. *Beda h. e.* 1, 1: Et cum plurimam insulae partem, incipientes ab Austro, possedissent, contigit gentem Pictorum de Scythia, ut perhibent, longis navibus non multis Oceanum ingressam, circumagente flatu ventorum, extra fines omnes Brittaniae Hiberniam pervenisse, eiusque septentrionales oras intrasse, atque inventa ibi gente Scottorum, sibi quoque in partibus illius sedes petisse, nec inpetrare potuisse. Est autem Hibernia insula omnium post Brittaniam maxima, ad occidentem quidem Brittaniae sita; sed sicut contra Aquilonem ea brevior, ita in meridiem se trans illius fines plurimum protendens, usque contra Hispaniae septentrionalia, quamvis magno aequore interiacente pervenit. Ad hanc ergo usque pervenientes navigio Picti, ut diximus, petierunt in ea sibi quoque sedes et habitationem donari. Respondebant Scotti, quia non ambos eos caperet insula, 'sed possumus' inquiunt 'salubre vobis dare consilium, quid agere valeatis. Novimus insulam aliam esse non procul a nostra contra ortum solis, quam saepe lucidioribus diebus de longe aspicere solemus. Hanc adire si vultis, habitabilem vobis facere valetis: vel, siqui restiterit, nobis auxiliariis utimini.' Itaque petentes Brittaniam Picti, habitare per septentrionales insulae partes coeperunt, nam Austrina Brettones occupaverant. Cumque uxores Picti non habentes peterent a Scottis, ea solum condicione dare consenserunt, ut ubi res perveniret in dubium, magis de feminea regum prosapia quam de masculina regem sibi eligerent: quod usque hodie apud Pictos constat esse servatum. Procedente autem tempore Brittania post Brettones et Pictos tertiam Scottorum nationem in Pictorum parte recepit; qui duce Reuda de Hibernia progressi, vel amicitia vel ferro sibimet inter eos sedes, quas hactenus habent, vindicarunt: a quo videlicet duce usque hodie Dalreudini vocantur, nam lingua eorum daal partem significat. Hibernia autem et latitudine sui status et salubritate ac serenitate aerum multum Brittaniae praestat, ita ut raro ibi nix plus quam triduana remaneat: nemo propter hiemem aut fena secet aestate aut stabula fabricet iumentis: nullum ibi reptile videri soleat, nullus vivere serpens valeat: nam saepe illo de Brittania adlati serpentes, mox ut, proximante terris navigio, odore aeris illius ad-

tacti fuerint, intereunt: quin potius omnia pene, quae de eadem insula sunt, contra venenum valent. Denique vidimus, quibusdam a serpente percussis, rasa folia codicum, qui de Hibernia fuerant, et ipsam rasuram aquae immissam ac potui datam, talibus protinus totam vim veneni grassantis, totum inflati corporis absumsisse ac sedasse tumorem. Dives lactis et mellis insula nec vinearum expers, piscium volucrumque, sed et cervorum caprearumque venatu insignis. Haec autem proprie patria Scottorum est: ab hac egressi, ut diximus, tertiam in Brittania Brettonibus et Pictis gentem addiderunt *qs.* 14: Revertuntur ergo impudentes grassatores Hiberni domus, post non longum tempus reversuri. 2, 4: (Laurentius) non solum novae, quae de Anglis erat collecta, ecclesiae curam gerebat, sed et veterum Brittaniae incolarum, nec non et Scottorum, qui Hiberniam insulam Brittaniae proximam incolunt, populis pastoralem impendere sollicitudinem curabat. 5: Mevanias Brettonum insulas, quae inter Hiberniam et Brittaniam sitae sunt, Anglorum subiecit imperio. 3, 3: Porro gentes Scottorum, quae in australibus Hiberniae insulae partibus morabantur, iamdudum ad admonitionem apostolicae sedis antistitis, pascha canonico ritu observare didicerunt. 4: Venit *(a. 565)* de Hibernia presbyter et abbas habitu et vita monachi insignis, nomine Columba Brittaniam, praedicaturus verbum dei provinciis septentrionalium Pictorum, hoc est eis, quae arduis atque horrentibus montium iugis ab australibus eorum sunt regionibus sequestratae. . . . Fecerat autem, priusquam Brittaniam veniret, monasterium nobile in Hibernia, quod a copia roborum Dearmach lingua Scottorum, hoc est campus roborum, cognominatur. Ex quo utroque monasterio plurima exinde monasteria per discipulos eius et in Brittania et in Hibernia propagata sunt: in quibus omnibus idem monasterium insulanum, in quo ipse requiescit corpore, principatum teneret. . . . Ecgberto de natione Anglorum, qui in Hibernia diutius exulaverat pro Christo. 7: Venit in provinciam de Hibernia pontifex quidam nomine Agilberctus, natione quidem Gallus, sed tunc legendarum gratia scripturarum in Hibernia non parvo tempore demoratus. 13: Nec solum inclyti fama viri Brittaniae fines lustravit universos, sed etiam trans Oceanum longe radios salutiferae lucis spargens, Germaniae simul et Hiberniae partes attigit. . . . Sed et in Hibernia cum presbyter adhuc peregrinam pro aeterna patria duceret vitam, rumorem sanctitatis illius in ea quoque insula longe lateque iam percrebruisse ferebat. . . . Mortalitatis, quae Brittaniam Hiberniamque lata strage vastavit. 19: Supervenit de Hibernia vir sanctus nomine Furseus. 27: Haec autem plaga Hiberniam quoque insulam pari clade premebat. . . . Hiberniam gratia legendi adiit. 4, 3: In Hibernia monachicam in orationibus et continentia et meditatione divinarum scripturarum vitam sedulus agebat. 4: Secessit (Colmanus) ad insulam quandam parvam, quae ad occidentalem plagam ab Hibernia procul secreta sermone Scottico Inisboufinde, id est insula vitulae albae, nuncupatur. . . . Invenit locum in Hibernia insula aptum monasterio construendo, qui lingua Scottorum Mageo nominatur. 25 [23]: Secessit Hiberniam, unde originem duxerat. . . . Hiberniam secessisse. 26 [24]: Ecgfrid rex Nordanhymbrorum, misso Hiberniam cum exercitu duce Bercto, vastavit *(a. 684)* misere innoxiam et nationi Anglorum semper amicissimam, ita ut ne ecclesiis quidem aut monasteriis manus parceret hostilis. At insulani et, quantum valuere, armis arma repellebant et invocantes divinae auxilium pietatis caelitus se vindicari continuis diu inprecationibus postulabant *qs.* 5, 9: Sacerdos Ecgbert, quem in Hibernia insula peregrinam ducere vitam pro adipiscenda in caelis patria retulimus. . . . (Victberct) multos annos in Hibernia peregrinus anchoreticam in magna perfectione vitam egerat. 10: Duo quidam presbyteri de natione Anglorum, qui in Hibernia multo tempore pro aeterna patria exulaverant. 12: In Hibernia insula solitarius ultimam vitae aetatem pane cibario et frigida aqua sustentat. 15: Quo tempore plurima pars Scottorum in Hibernia et nonnulla etiam de Brettonibus in Brittania rationabile et ecclesiasticum paschalis observantiae tempus domino donante suscepit. . . . Navigavit Hiberniam. . . . Qui cum celebrato in Hibernia canonico pascha ad suam insulam revertisset. 19: . . . 'Brittaniae et Hiberniae insulis, quae ab Anglorum et Brettonum nec non Scottorum et Pictorum gentibus incoluntur.' 22: Cum venisset ad eos (Nordan-

hymbros) de Hibernia deo amabilis et cum omni honorificentia nominandus pater ac sacerdos Ecgberet. *Historia Britt.* 1: Secunda (insula) sita est in umbilico maris inter Hiberniam et Brittanniam et vocatur nomen eius Eubonia, id est Manau. 13: Novissime autem Scotti venerunt a partibus Hispaniae ad Hiberniam. . . . Secundus venit ad Hiberniam Nimeth filius quidam Agnominis, qui fertur navigasse super mare annum et dimidium et postea tenuit portum in Hibernia fractis navibus eius et mansit ibidem per multos annos *qs.* Et de familia illius ciulae, quae relicta est propter fractionem, tota Hibernia impleta est usque in hodiernum diem. 15: Siquis autem scire voluerit, quando vel quo tempore fuit inhabitabilis et deserta Hibernia, sic mihi peritissimi Scottorum nuntiaverunt *qs.* Et postea venerunt ad Hiberniam post mille et duos annos, postquam mersi sunt Aegyptii in rubrum mare *qs.* . . . Scotti autem in quarta (aetate) obtinuerunt Hiberniam. 16: Viginti tres cycli decemnovennales ab incarnatione domini usque ad adventum Patricii in Hiberniam et ipsi annos efficiunt numero CCCCXXXVIII. 50: Et profectus est ille Palladius de Hibernia et pervenit ad Brittanniam. 52: Mare Hibernicum. . . . Perrexit ad Hiberniam. 54: Qui fidem ex Hiberniensibus receperunt. . . . Ut non supervixerit aliquis Hiberniensium in adventu iudicii. . . . Benedixit populis Hiberniae. . . . Omnes sanctos utriusque sexus Hiberniensium. 55: Octoginta et quinque annis in Hibernia praedicavit. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 1 *p.* 13: In Hibernia *(var.* Ebernia *A).* 2 *p.* 19: Hiberniam deserens. 3 *p.* 23: In mediterranea Hiberniae parte. 12 *p.* 40. 14 *p.* 42. 17 *p.* 46: Evernia. 18 *p.* 47: Evernia *(zweimal).* 22 *p.* 52. 43 *p.* 82: Evernia. 48 *p.* 90: Everniae *(gen.). p.* 91: Everniam. 2, 15 *p.* 125. 38 *p.* 156: Everniam. 40 *p.* 163: Evernia. 45 *p.* 178: Post Iberniensis synodi condictum. 3, 5 *p.* 200: In Hibernia. 7 *p.* 204: Quidam Everniensis peregrinus. 21 *p.* 226: In tua Evernili patria. 23 *p.* 235: Cuidam Everniensi sancto *Vita Winwaloëi* 2, 10 *ASS 3. mart.* I *p.* 252 *C:* Totius Hiberniae. *Vita Tresani* 1 *ASS 7. febr.* II *p.* 53 *F:* Hibernia insula *(abl.). Vita Samsonis* 4, 40 *ASS 28. iul.* VI *p.* 582 *F:* In Hibernia. 5, 47 *p.* 584 *D:* Suumque currum in duobus imponens equis, quem de Hibernia apud se asportaverat. *Vita Romani* 1 *ASS 1. iun.* I *p.* 83 *F:* In Hiberniensi regione. *Vita Fursei, cod. Augiens. XXXII f.* 68ʳ *c.* 2: Fuit in Hibernia uirtute uenerabilis Furseus nomine, nobilis quidem genere, sed nobilior fide. 6, 28 *ASS 16. iun.* II *p.* 40: Terrae huius Hiberniae principibus. 7, 33 *p.* 41: Per universam Hiberniam. 34: Hiberniae insulae populis. 35: De Hibernia peregrina litora petens. *Vita (alia) Fursei* 1, 2 *p.* 45: Apud Hiberniam insulam, quae Scotiae est contigua. 12, 61 *p.* 48: Illud Hibernense nativum solum. . . . Hibernensis catervula. 2, 1, 2 *p.* 49: In Hibernia. *Vita Agili* 1, 3 *ASS 30. aug.* VI *p.* 575 *B:* Columbanus . . . ab Hibernia in Galliam aduenerat. 7, 34 *p.* 586 *D:* Plebs ex Hibernia. *Vita Eloquii ASS Sur. t.* 6 *p.* 769: Ex Hiberniae regione. *Vita Salabergae* 1, 2 *ASS 22. sept.* VI *p.* 521 *E:* Columbanus, peregrinus ex Hibernia adveniens. *Vita Gobani* 1 *ASS 20. iun.* IV *p.* 23 *A:* Insulam in occiduo sitam, quae dicitur Hibernia. 6 *p.* 24 *C:* Ex provincia Hiberniae insulae progressus. *Vita Fiacrii* 1, 6 *ASS 30. aug.* VI *p.* 605 *E:* In Hiberniae partibus. 8: Hibernia Scotorum insula. *Vita Ettonis* 1, 5 *ASS 10. iul.* III *p.* 60 *A:* In Hibernia insula. Est autem Hibernia proxima Britanniae insula, spatio terrarum angustior, sed situ fecundior. Haec ab Africo in Boream porrigitur, cuius partes priores ab Hiberia et Cantabrico Oceano includuntur. . . . Reversus est Hiberniam. 6 *p.* 60 *B:* Abiit Hiberniam. . . . Eo quoque tempore non solum gens Britonum, sed et confines eius (eo quod mari ambiuntur Britannico) Pictonum et Anglorum et Hiberniorum in dei cultu florebant admodum. 2, 12 *p.* 61 *D:* Ex Hibernia. *Vita Vincentii Madelgarii* 2, 8 *ASS 14. iul.* III *p.* 670 *D:* Totius insulas Hiberniae. *E:* Hiberniensi feliciter constitit in patria. *F:* Felix Hibernia. 9 *p.* 670 *F:* Ad Hiberniam. *p.* 671 *B:* Florentis Hiberniae. 10 *p.* 671 *B:* Felix Hibernia. *Vita Audoëni* 2, 4 *Anal. Boll.* 5 *p.* 81: In Gallias ex Ibernia (Hibernia *E*) insula venerat *(a. 610/611). Acta Blitharii* 4 *ASS 11. iun.* II *p.* 474 *A:* Hiberniam insulam. *Vita Plechelmi* 1 *ASS 15. iul.* IV *p.* 58 *A:* Northumbria, Scotia, Hibernia. *Vita Leutfredi* 1, 10 *ASS 21. iun.* IV *p.* 107 *C:* Hibernia Britanniae insula ortus. *Vita s. Carthaci* 2 *ASS 14. mai* III *p.* 376 *B:* Totam Hiberniae ecclesiam. 11 *p.* 377 *E:*

De australi Hiberniae plaga. *Vita Karadoci, lectio* 1 *p.* 13 *Bord.:* Patricium sequeretur in Hyberniam. Karadocus igitur descendit in Hyberniam. *lectio* 3 *p.* 15: Quidam sanctus in Hybernia nomine Tenenanus. *Acta s. Ethbini* 9 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 487 *F:* In Hiberniam fugiens. *Vita Lugidi* 2, 12 *ASS 4. aug.* I *p.* 344 *F:* In Hibernia. *Vita Kellaci* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 104 *E:* Hiberniae monachiam tenuerunt. 5 *p.* 105 *E:* Per Hiberniam. 8 *p.* 106 *A:* In omnes Hiberniae fines. 11 *p.* 106 *D:* In Hibernia. 12 *p.* 106 *D:* Apud Hiberniae reges. *Acta Baithini* 6 *ASS 9. iun.* II *p.* 237 *E:* Ad ecclesias Hiberniae. *Inschriften: (Rom, graffito):* Bassus Cherronesiia et Tertius Hadrumetinus et Concessus Iverna *(sclavenname). (Bulmore) CIL* VII 130: [Iuli]a Iberna *(cogn.) (Aïn-Ksar)* VIII 4355: A[u]reliæ Hiberne *(cogn.). (Cressier bei Landeron)* XIII 5151: T. Frontin. Hibernus. *(Zahlbach in Hessen) CIR* 1238: Digni Ursi f. Gratiae Hibern(ae) Hegont. f. et Ursio Hibernalis. *(Weißenburg im Elsaß)* 1836: Magiss. et Magissius Hibernus.

I(v)erno-s *fl. in Irland, j. Kenmare. Ptol.* 2, 2, 3: Ἰέρνου ποταμοῦ ἐκβολαί.

-ivi *cy., in ogam.* Cunacenniwi, *cf. cy.* Ercilivi, Curcagnus . . . . . urivi filius *(Llandeilo, Carmarthenshire) Rhŷs*[2] 393.

Ivi-aco *O. Merow. münze. Belfort* 2075 *(Prou* 2577): + IVIACO Ͳ. 6197: + IVIACO VICO.

Iviccowi? *fig. (Le Châtelet) Habert* 676: IVICCOWIO. *Schuerm.* 2761: IVICCWIO.

Iviisomus vicus. *Merow. münze. Belfort* 2076: IVII O MO VICO.

Ivili-o-s *M. Vitt. Poggi, Genova* 1879: Itius Ivilios.

Ivimarus *M. (Auxerre) MSAF* 30 (3, 10) (1868) *p.* 132 = *RE No.* 75 (1894) *n.* 1056 *p.* 309: (Monumentum?) I(u)vimari et Iunioris, Io(v)enalis fili(orum). *s.* Ioi-maro.

Iv-inus *M. fig. (Bonne-Nouvelle; Neuville-le-Poillet) Schuerm.* 2765: IVIN/ *(Poitou; Le Bernard)* 2766: Ivinus.

-ivio- *in* ?Albivia (vicus), Dexs-i-va Dexs-i-via, ?Gambrivii, ?Oclivius, Omivius, ?Orcivius, Sulivia Idennica, Sulevia, ?Venivius.

Ivio *fig. Steiner* 607. *(Reims) Habert* 677: Ivio. *(Lyon) Allmer-Diss.* 4 *n.* 497, 663: I.V.IO.

?**Ivit** . . . *cogn. fig. (Sainte-Colombe) CIL* XII 5686, 448[a]: IV/VII. *(Fins d'Annecy)* [b]: IVMI.

Ivit-ius *M. (Mailand) CIL* V 6234: Aurelius Ivitius.

Ivito *M. (Vienne) CIL* XII 5686, 449: Ivito. *(Cabrières)* 654[a]. *(Notre-Dame-de-Santé bei Carpentras)* [b]: OIIVI. *(Vienne)* [c]: OTIVI. *(Aoste)* 1046: VIIO. *cf.* Otivi.

-ĭvo- *corn.* -ow, *w.* ou eu, *in* Arivos, Ausivos, Bacivus villa, dexs-ĭvos, Lasc-ivos, Lutr-ivos.

Iv-o(n) *M. fig. (Amiens) Schuerm.* 2840: Of(ficina) Ivon.

Ivocatis *s.* Ivacattus.

Ivomagus *M. cogn. (Cuneo, 2. jh. p. Chr.) CIL* V 7717: D(is) M(anibus) Catavigni Ivomagi f(ilii) milit(is) coh(ortis) III Britannorum 7 (centuria) Gesati; vix(it) an n(os) XXV; sti(pendiorum) VI; exercitus Raetici. Paternus h(eres) f(aciendum) c(uravit) commilitoni carissimo.

Ivo-rix *F. (Bordeaux) CIL* XIII 679: D(is) M(anibus) Camulia patribus Blasto et Ivorigi p.

Ivovoi *fig. (Le Châtelet) Schuerm.* 2841 = *Habert* 689: IVOVOI *oder* IOVOVI.

. . . **ivus** *O. in Belgica I. Merowing. münze. Prou* 1023: //IVVS CIVITV TI//.

-ix *in* Aseriecix *oder* //eix Sunix *(Embken bei Zülpich) CIR* 574 = *Hettner* 43, Calitix *von* calito-, Durotix *von* duroto-, Toutodlvix.

Ixarninus *M.* (*s.* Isarninus). *(Icklingham, Suffolk) CIL* VII 1270[b]: Ixarninus *oder* IƧXARNINVS.

IXII *fig. (Reims) Habert* 696: IXII *oder* IIXI.

-ix-es *G(öttinnen). (Como) Pais n.* 739: [F]atis . . . . . . ixibus . .

Ixsarninus *s.* Ixarninus.

-ixto- *in* Dīv-ixto-s.

Ixu? *Merow. münze. RN* 3[e] *s., t.* 8 (1890) *p.* 221 *n.* 469: X IXVVICO∽ +.

Izera *s.* Isara.

Izi-māro-s *M. (Panados bei Rodosto) Hermes* 9 *p.* 117 = *Dittenberger* 1 *n.* 225, 7 *p.* 329: Ἑστιαῖος Ἰζιμάρου. *cf. thrac.* Ἰζίμαρτος.

Iz-marus *wol* = *gr.* Ἴσμαρος? *M. (Mailand) CIL* V 5920: Irenaeo Alexandro Pantonlco Rufo Izmaro.

***Izo-brĭgā** *O. j. Izobre in Spanien, prov. Coruña, ist celtisch nach d'Arbois de Jubainville.*

L.

Celtisch anlautend in Lemannos, Lingones, litu-, -lo- *u. a. Inlautend in* Aul-erci, cilurnon, Galatos *u. a.*

Celtisch l, r, *in air. acy.* l, r, *lat. osk. umbr.* l, r; *gr.* λ, ρ; *got.* l, r; *lit.* l, r; *asl.* l, r; *ai.* l, r; *zd.* r. *In* Loucetius, Roudus *u. a.*

Im anlaut verbindungen bl, cl, dl, gl, pl, sl, vl.

lc *in stamm* volco- (Volcae Catuvolcus Volcatius).

ld *in* Gelduba, Meldae Meldi.

lg *in* Belgae, Calgacos, Selgovae.

ll *in* -allo-, ballo-s, Bolli, Bullu, Burdegalla *für* Burdegala, Su-cellos *neben* Sucaelus, Marti Cicollui, Cillutius, dallo-, Condollius, Drillus, Galli, Illanvo(n), -illo-, illio-, Mogillo(n) *variante von* Magilo(n), Lallus, Lillus, Mello-s *in* Mello-sedum *neben* Melus, ollo-, *Ollos, -ollode-, Olluna, Sollos, Sollius, -ullo-, Ullucci, Vellavi, Vellaunus, Velloudius, Villoneos Villonius, Vergasillaunus.

l *steht für* ll *in* Gril-agni, Oqoli *und* Scilagni.

pyrenae. l *und* ll: Abelioni Abellioni.

lm *in* Ulmio(n).

ls *in* Malso(n).

lt *in* Celta, Celtillus, Giltius, Scultenna, (Nanto-)sveltā.

lv *in* colvo *für* corvo-, Elvii.

l-*stämme in composition:* Arial-dunum, Bil-caisio(n), Misal-dunum.

L..iera *F. (Selza bei Pinguente) CIL* V 434: Boviada L//iera// ann. XX Bovi ... mu.

L.rritus *M. (Petrouce) CIL* III 3222: L//rrito.

Lăb-ără *'die schwatzende, rauschende'; femin. des adj.* labaro-s; *fl.* 1) *die Laber, vier kleine flüße in Baiern,* a) *l. nbfl. der Altmühl, mündet nördlich von Dietfurt;* b) *die schwarze Laber, in der Oberpfalz, fällt bei Sinzing in die l. Donau;* c) *die große Laber, mündet bei Obermotzing in die r. Donau;* d) *die kleine Laber, fällt bei Landsdorf in die r. Donau.* — 2) *Die Leber im Elsaß, frz. Lièvre, im 9. jh.* Lebraha.

Lăb-ărus *von* *lăb-ăro-s *'schwätzer' (loquens, superbus, arrogans), cy.* llafar *(vocalis, sonorus, canorus, loquax), subst. 'parole, voix, son', abret.* helabar *(bene loquens, eloquens), w.* lechlavar *(lapis loquax), nbret.* helavar *(qui parle bien), w.* hylafar, *air.* su-lbair sulbir *eloquens, von* su *und* labair = *urcelt.* *su-labari-s; *woher mbret.* lauaret lauarez *dire, nbret.* lav-ar *parole,* lavaret *parler, vann.* laret *dire, nach Windisch zu gr.* λάβρος *heftig, gefräßig, nach Ernault zu latein.* labrum, *cf. abret.* dar-leber[iat] *gl. pythonicus, cf. ir.* labar *geschwätzig, redend,* labraim *jetzt* labhraim *für* *labaraim *I speak,* labhradh *speech, w.* llafaru llefaru *to speak, corn.* lauar *wort,* leuereth *sprechen, bret.* lauar *sprechen, ir.* labrad *loqui, sermo. M. Silius* 4, 232—234: Inferias caesis mactat Lăbărumque (Latarumque *Schlichteisen*) Padumque | et Caunum et multo vix fusum vulnere Breucum (Leucum *Schlichteisen*) | Gorgoneoque Larum torquentem lumina vultu. *Vgl.* su-lab-aro-s *beredt, cf. G.* Laburus.

Labēro-s *stadt in Irland, j. Athy, prov. Leinster, in Queens County, oder in Bray? Ptol.* 2, 2, 9: Λάβηρος.

Lab-incus *M. (Velcia) CIL* XI 1147 *col.* 5, 90: L. Labincus.

Labi-o(n) *celtisch oder = latein.* Labeo? [*(Mainz; Bonn; Vechten):* OF LABE. *(Limoges) RA* 8 (1851) *p.* 434: OF LABEO] *M. (Ampurias) CIL* II 6257, 103[a]: Of(ficina) Lab(ionis). [b]: Of. Labi. [c]: Of. Labio. [d]: Of. Labioni. *(Calatayud)* [e]: Of Labionis. *(Aislingen)* III 6010, 114 = 12014, 48[a]: [O]f. Labio. [b]: Of. Lab̄. *(London)* VII 1336, 550: Of. Labionis *und* Of. Labio. *(Fréjus)* XII 5686, 473[a]: Of. Labionis. *(Sainte-Colombe)* [b]: LΛBIO. *(Lyon) Allmer-*

Diss. t. 4 *p.* 357 *n.* 497, 667: L A. *(Trion)* 358 *n.* 497, 668: LAB. 669: LABI. 670: LABIO... *(Bingen; Poitiers):* Labio. *(Trion n. 809)* 671: Of(ficina). Lab(ionis). *(810)* 672: Of Labi. *(811)* 673: Of. Labi. *(812)* 674: Of Labio. *(Trion)* 675: Of Labionis. *(Le Châtelet; Brumath) Schuerm.* 2881: Of Labio. *(Tongern)* 2882: Of. Labionis. *(Orléans)* 2883 *(Cöln; Vechten):* Of Labionis. *(Rouen) Habert* 699: Of Labi. *(Langres)* 700: Of. L'abio. *CIL* XIII 5789: Labeo Cassita[li f.?]. *(Windisch) Mitth. d. antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218: Labio fecit. *Plin. n. h.* 4, 111: Navia Labionis *(j. Labio). Ptol.* 2, 6, 4: Ναβιαλλουίωνος (Nabia Labionis) ποταμοῦ ἐκβολαί. *s.* Navia.

Labiscone *s.* Lavisco(n).

Labi-tolōsa *O. der Vascones, iberisch nach Hübner, auf dem hügel del Calvario bei Puebla de Castro. Urkunde von* 551 *p. Chr. bei Fita, Boletin de la Acad.* 4 (1884) *p.* 212 *ss.*: Terra Labetlosana. *(Puebla de Castro) CIL* II 3038 = 5837: Cives Labitolosani et incolæ.

Lab-onia *ligur., fl. in Norditalien. TP.*

Labori-aco *s.* Lauriacus.

Labr-adius *M. (Irische inschrift) Proceedings of the Royal Irish Academy vol.* 1, *ser.* 2 *pp.* 292—297: Corbi poi macui Labradi = (lapis) Corbi (qui) fuit gentis Labradii.

? **Labrases** *cogn. (Vagharschapat, a.* 185 *p. Chr.) CIL* III 6052: Aurel. Labrase Ↄ. leg. eiusdem (XV Apoll.).

? **Labr-icius** *M. (Vallée de l'Huveaune, Julhians, gemeinde Rocquefort) BE* 5 (1885) *p.* 280: Testamento Messi Labrici.

Labrini-ăcum *O. j. Lavergny, départ. Aisne, arrond. und canton Laon, gemeinde Parfondru. Testamentum s. Remigii, a.* 530, *cod. Paris.* 5308.

Labrocin-ensis *im pays du Mans. Vita Carilefi* 2, 11 *ASS* 1. *iul.* I *p.* 93 *A:* In parochia Labrocinensi.

Labrus *s.* Lambrus.

Labu-llus *M. cogn. (Dugga) CIL* VIII 1530: Octavia Victoria Labulli fil.

Labŭ-rus *G., localgottheit von Aemona, villeicht celtisch. (Kaltenbrunn bei Laibach in Krain) CIL* III 3840: Laburo ex vot(o) sacr(um) M. Marcel[l]. fil. et M. Vibius Marcellus ff(ecerunt).

Labu-sius *M. (Asque, comté de Bigorre) CIL* XIII 386: Ageioni deo Labusius v. s. l. m.

Lac ... *F. (Bordeaux) CIL* XIII 756: D(is) M(anibus) C. I. Homul. sac. Lac. ux. pientiss.

Lacare *cogn. (Coria) CIL* II 783: ... . Lacares f. uxsori f.

Lac-ărus *M. cogn. (Coria) CIL* II 770: [Tan]cinus Lacari f. an. XXX [C]aur(iensis).

Lac-ăvo-s *topischer (nicht quell-) G. (Nîmes) CIL* XII 3084 = *Inscr. de Languedoc n.* 13 = *n.* 451: Marti Aug(usto) Lacavo sacrum, Adgentil ex aere collăto. *cf.* Iv-avos.

Lacce ..... *(Cadiz) CIL* II 1895: Vale(ri ..) Lacce ......

Lacci-ăcus *O. j. Lassay, dép. Mayenne, arrond. Mayenne. Merowing. münzen. Prou* 452 *(Belfort* 2095): LASCIAVICO. 453 *(Belfort* 2094): + LASCIA VIC////. 454 *(Belfort* 2084. 6200): + LACCIACO VI. 455 *(Belfort* 2092): LASCIA VICV. 456 *(Belfort* 2093): LAZCIA VICO.

Laccis. *(Idaña a velha) CIL* II 455: Boudicas. Laccis (= Boudica Slaccis?).

Lacco-briga *stadt der Celtici in Lusitanien, j. Lagos, portug. prov. Algarve. Mela* 3, 1, 7: In Sacro Laccobriga (lattobrigal *A*) et Portus Hannibalis. *Ptol.* 2, 5, 5: Λακκόβριγα (Λαγκόβριγα *X*). *s.* Langobriga.

Lacco-burgo-s *an der Donau. Procop. de aedif.* 4, 6 *p.* 289 *D.:* Βουργονόβορε καὶ Λακκοβοῦργο, καὶ τὸ Δορτικὸν ἐπικαλούμενον φρούριον, ὅπερ τῷ χρόνῳ ἐξίτηλον γεγενημένον, ἐς ὀχύρωμα νῦν ἐχυρώτατον κατεστήσατο.

***lakko-s** ***laggó-s** *nach Stokes aus vorcelt.* *lag-nó-s, *ir.* lacc lac *schwach (daraus entlehnt cy.* llacc *laxus, remissus), vw. mit lat.* la-n-guidus, *gr.* λαγ-αρό-ς, λήγω.

Laccuris *O., stadt der Oretani, iberisch nach Hübner. Ptol.* 2, 6, 58: Λακκουρίς. *IA* 404, 5: Hactara.

Lac-enus *M. (Asolo) CIL* V 2095: Vol(umnio) Laceno.

Lacerilis *M. (Ampurias) CIL* II 4625: L. Aemilio Montano Bacasitano Lacerilis f.

Lacetani *s.* Iacca, Iacetani.

Lacetania *O. Dio* 45, 10, 1 *(a. u.* 710 = 44 *a. Chr.):* Ἐς Λακετανίαν ἐλθών.

***Laci-ăcus** *von* Lacius, *oder* = Alatiacum *von* Alatius, *O.* 1) *in Noricum, j. Frankenmarkt bei Voecklamarkt. TP:* Laciacis. *IA* 235, 3. 256, 6. 258, 5: Laciaco. — 2) *j. Lassay, dép. Loir-et-Cher, arrond. Romorantin, canton Selles-sur-Cher; auch dép.*

Sarthe und Vienne. — 3) *j. Lazzago, Como.* — 4) *Lazzago, Friaul.*

Laci-murga *O.* 1) *in Hispania Baetica, j. Villavieja bei Navalvillar. Plin. n. h.* 3, 14: Lacimurgae Constantia Iulia. *Ptol.* 2, 4, 11 *(stadt der Baetici Celtici):* 'Ακουργία *(Müller ci. Λακιμουργία), vgl.* Curiga. *(Villavieja) CIL* II 5068 = 5550: Genio Lacimurgae Norbana Q. f. Quintilla Nor[b]ensis. — 2) *der Vettones in Lusitanien. Ptol.* 2, 5, 7: Λακωνιμουργί.

Lacio-maus *s.* *Latiomagos.

Lacire *O. in Noricum, j. Saifnitz in Kärnten. IA* 276, 3: Lacire (*var.* larice, larico).

Lacis. *(En el Monte de San Pedro) CIL* II 5622: Intol. Lacis. Naviae *(göttin)* s. l. m.

Lac-o(n) *M. cogn. (Fuzeta) CIL* II 12: T. Manlius Lacon. *(Alcántara)* 761: Amico Curio Lacone Igaeditano. *(Karin, a. 37/41 p. Chr.)* III 2882: . . . . nus Laco [cent(urio)?] leg(ionis) VII. *(Bregenz)* 6010, 115: Laco. *(Bibl. Ludwigsburg) Schuerm.* 2885: Lacon. *(Wiflisburg)* 2886. *IH n.* 352, 109ᵃ: Laconis. *(Cöln) BJ* 52 (1872) *s.* 104: Laco.

Laco-brīgā *stadt der Vaccaei in Hispania Tarraconensis, zwischen Carrion-de-los-Condes und Saldana. Gloss. RM n. f.* 40, 325 = *Lucil. fr.* 931 *B.:* Lacobriga (Lactobrica) est qui urina humana dentes sibi fricare solet. *Plin. n. h.* 3, 26: Lacobrigenses. *Ptol.* 2, 6, 49: Λακκόβριγα. *Pauli excerpt. ex lib. Festi p.* 118, 7 *M.* = *p.* 84, 25—26 *P.:* Lacobrigae nomen compositum a lacu et ⟨briga ut in⟩ Arcobriga Hispaniae oppido. *IA* 395, 1: Lacobrica. 449, 3: Lacobriga. 454, 1: Lacobriga. *Rav.* 4, 45 *p.* 318, 15: Lacobrica.

Lacomo *M. (Alt-Ofen) CIL* III 10558: D(is) M(anibus) C. Vadi Lacomo . . . lib. an. LXXX T . . . . Vib(r)ius Moci . . . . sil ius . . .

Laconimurgi *s.* Lacimurga.

?**Lact-illa** *F. (Mailand) CIL* V 5817: Atlliae M. f. [La]ctillae.

***Lacto-durus** *O. in Brittanien, j. Towcester am Tove, in Northamptonshire. IA* 470, 6: Lactodoro (lactorodo *ACM*, lactodrodo *OQTUV*). 476, 11: Lactodoro.

Lact-ōra *nach Zeuß gallisch, nach Desjardins iberisch, O. j. Lectoure, dép. Gers, grafschaft Armagnac, nordwestlich von Toulouse. TP:* Lactora. *IA* 462, 5: Lactura. *NG* 14 *(Novempop.),* 4 *p.* 606 *M.:* Civitas Lactoratium. *Concil. Agath. a.* 506 *(Mansi* 8 *c.* 337 *C):* Vigilius, episcopus de civitate Lactorensi. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 111, 6 *M.:* Alecius episcopus ecclesiae Lactorensis. *Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Ermaricus Laniobrensis (Lactorensis) ecclesiae episcopus. *Conc. Burdig. a.* 663—675 *p.* 216, 26 *M.:* Bosolenus Lactorinsis urbis episcopus. *Not. Tiron.* 87, 77: Lacturatis (*var.* lactoratis, lecturatis, laturatis). *Rav.* 4, 41 *p.* 300, 1: Lacura. *(Aquileja, a.* 105 *p. Chr.) CIL* V 875 = *Hübner, Exempla n.* 364: C. Minicio C. fil. Vel. Italo . . . . . procurat(ori) provinciarum Luguduniensis et Aquitanicae, item Lactorae, praefecto annone, praefecto AegyptI, flamini dIvI Claudi. *(Lectoure) CIL* XIII 504: Matri deum Pomp. Philumene quae prima L[a]ctor[a]e *(zu L.)* taurobolium fecit. 511 *(a.* 241 *p. Chr.)* = *Hübner n.* 605: Proq(ue) statu civitat(is) Lactor(atium) tauropolium fecit ordo Lact(oratium). *CIL* XIII 520 *(a.* 176 *p. Chr.):* R(es) p(ublica) Lactora(tium) tauropol(ium) fecit. 526 *(a.* 176 *p. Chr.):* Aurel(io) Antonino Aug(usto), Germanic(o), Sarmatic(o), p(ontifici) m(aximo), t(ribunicia) p(otestate) XXX, imp(eratori) VIII, co(n)s(uli) III, p(atri) p(atriae); Lactorat(es).

lacu- *stamm in* u, *ir.* loch *gl. stagnum* = *lacu-s = *lat.* lacus. *In:* Eboro-lacum, Medio-lacus.

Lacura *s.* Lactora.

Lad . . *M. (Val di Non) CIL* V 5068: Lad . . . Optatus et Quartus et Lucius et Severus et Maximinus.

?**Lada** *F. (Nijmegen) Orelli* 5211: Minervae cur(iae) Ladae (?) T. Punicius Genialis IIvir colon. Morinorum sacerdos Romae et Aug. ob honorem f. v. a. m. o. v. l. *(Auf einem steinkruge) BJ* 42 *s.* 88: Imple o Lada. *Roncalli, Vetustiora Latin. scriptor. chronica (Patav. 1787) p.* 1592, 3: Lada. *cf.* Ledda.

Ladanus *M. (Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 81 *p.* 180: D(is) M(anibus) Lavanus (*lis* Lad-) et Noma vivi posuerunt. *Davon O.* Ladani-ācus.

Ladavon-ius *M. (Isola Porcarizza) CIL* V 3652: M. Ladavoni P. f. et Semproniae P. f. Primae uxor.

Lad-icus *villeicht topisch, vom gebirge los Codos de Ladoco (Cudos de Laroco), iber. (?) G. in Spanien, beiname des Iuppiter. CIL*

II 2525: Iovi Ladico M. Ulp(ius) Aug. lib. Gracilis ex voto. *Dacon* **Ladicenos**? *Ed. Dioclet.* 16, 9. 10. 15—18: *Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ.*

Ladienus *M. (San Esteban de Gormaz bei Osma) CIL* II 2827: L. Licinius Serani f. Ladienus.

Ladii *O. IA* 268, 8: Ad Ladios.

Ladini-acum *von M.* Ladinius, *oder für* 10 Latiniacum *von M.* Latinius? *O. j. Lagny.*

Ladpai? *(Hallada en Revillo del Campo bei Lara de los infantes) CIL* II 2883: Ladpai.

Ladscensis pagus, *s.* Latisco(n).

Lad-usa *fl. in Tirol.*

Laeb-actes pagani *im Cadober-tale; der name des pagus ist im j. castello Lavazzo bei Longarone erhalten. CIL* V 2035: Horilogium cum sedibus paganis Laebactibus 20 dederunt.

. . . **laebes** *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1258: //LAIIBES.

? **Laecini-acus** *M. (Concordia) CIL* V 1929: D. M. C. Laeciniacu[s] Maximus sib[i] et Vediae Restutae uxori libert. libert. v. f.

Laedi-o(n) *M. (Caorle) CIL* V 1956: Bato Laedionis f.

? **Laeini** . . . . . *(Volargne) CIL* V 3943: M. Laeini . . . . .

30 **Laemotina** *F. (Salona) CIL* III 2549: Tattiae Laemotinae.

laena Laenas *s.* laina.

***Laeni-ăcum** *ableitung von gentilic.* Laenius, *O.* 1) *j. Legnago, Brescia;* 2) *j. Legnago, prov. Verona;* 3) *j. Lignago, Novara;* 4) *j. Lignac, dép. Indre, arrond. Le Blanc, canton Bélabre; und vier weitere ortschaften Lignac (Charente-Inférieure, Corrèze, Basses-Pyrénées und Haute-Vienne);* 5) *16 Ligny* 40 *(1 Ariége, 1 Haute-Savoie, 1 Loiret, 1 Meuse, 1 Nièvre, 3 Nord, 5 Pas-de-Calais, 1 Puy-de-Dôme, 1 Saône-et-Loire, 1 Yonne).*

Laen-illa *F. Aelian. de nat. anim.* 7, 15: *Ἄνθρωπον πρεσβῦτιν Λαινίλλαν ὄνομα.*

***Laeni-o**(n) *ableitung vom gentilicium* Laenius, *O. j. Leignon in der belg. provinz Namur. Pertz dipl. p.* 102, *l.* 24 *(a. 746):* Lenione cum omnibus appendiciis suis in pago Condustrinse.

50 **Laen-ius** *gentilic. M.* **Laenia** *F.* 1) M. Laenius Flaccus. *Cic. p. Plancio* 41, 97: In hortos me M. Laeni Flacci contuli. *ad Att.* 5, 20, 8: Laenii pueris. 21, 4: Laenius . . . Laenio *(dat.).* 10: De M. Laenio tuo. 6, 1, 6: In tuo Laenio. 3, 5: M. Laenio *(dat). epist.* 13, 63, 1: In M. Laenio . . . M. Laenium. 14, 4, 2: Apud M. Laenium Flaccum. — 2) M. Laenius Strabo. *Varro r. r.* 3, 5, 8: M. Laeni Strabonis. *Plin. n. h.* 10, 141: M. Laenius *(ci. Pintianus:* Laelius *codd.)* Strabo. — 3) *(Tarragona) CIL* II 4384: P. Lenio Fortunato. — 4) *(Brindisi) CIL* IX 117: Q. Fufius Q. [f(ilius)] Deceberil[l]us v. a. v. b. s. Laeniaes Pastades filius. 10 — 5) *(Tarent) CIL* IX 244: Laenia Primigenia. — 6) *(Le Châtelet) Hubert* 717: Lenius.

Laer-ius (*nicht zu O.* Liria Edetanorum) *M. (S. Sebastião do Freixo) CIL* II 347 *add.:* Q. Laerio Quirinae Sci[p]ioni. *(Lincoln)* VII 184: Ispanica Lerio.

Laeros *fl. j. Lerez. Mela* 3, 1, 10: Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus recipit fluvios Laeron *(acc.,* laeros *A)* et Ullam. 20

Laes-ŏra *s.* Lesura.

Laetī *V., nach d'Arbois de J. der name der Litauer. Eumen. paneg. Constantio d.* 21: Tuo, Maximiane Auguste, nutu Nerviorum et Trevirorum arva iacentia Laetus postliminio restitutus et receptus in leges Francus excoluit. *Ammian.* 16, 11, 4 *(a. 357):* Laeti barbari ad tempestiva furta sollertes inter utriusque exercitus castra occulte transgressi invasere Lugdunum incautam, camque populatam vi subita concremassent, ni clausis aditibus repercussi quicquid extra oppidum potuit inveniri vastassent. 20, 8, 13 *(a. 360):* Equos praebebo curules Hispanos et miscendos Gentilibus atque Scutariis adulescentes Laetos quosdam, cis Rhenum editam barbarorum progeniem, vel certe ex dediticiis qui ad nostra desciscunt. 21, 13, 16 *(a. 361):* Cum Laetis itidem Gomoarium, venturis in Succorum angustias opponendum. *CTh.* 7, 20, 10 *(a. 369):* Siquis praefectus fuerit aut fabricae aut classi aut Laetis. *ND occ.* 42, 33—44: Praefectus Laetorum (Teutonicianorum, Batavorum et gentilium Suevorum, gentilium Suevorum, Francorum, Lingonensium, Actorum, Nerviorum, Batavorum Nemetacentium, Batavorum Contraginnentium, gentilium Lagentium, gentilium Suevorum). *Zosim.* 2, 54, 1: *Μαγνέντιος γένος μὲν ἕλκων ἀπὸ βαρβάρων, μετοικήσας δὲ εἰς Λετοὺς ἔθνος Γαλατικόν.*

Laet-ia *fl. j. Lesse, r. nfl. der Maas in Belgien.*

Laeti-ācum *O. j. Lessy* 1) *in Lothringen, landkreis Metz, canton Gorze;* 2) *dép. Haute-Savoie, gemeinde Chavonnex.*

? **Lafarda** *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4748: L. Valerio Solibodui f. Lafardæ.

? **Laftus** *M. (Bordeaux) CIL* XIII 787: D(is) M(anibus) Laftus pat.

-λάγαι *cf. ahd.* lahhan *laken, in Βοιτολάγαι?*

Lagana *M. cogn. (Karden) CIR* 712: D(is) M(anibus) Pennausio. Lagane Sidonie. Iasse monimen[t]um fili faciendum de suo curaverunt.

Lagandus *M. fig. (Tarragona) CIL* II 4970, 523: Titi Lagandi.

Lagan-ia *O. in Galatien, westlich von Ancyra, j. Regenagalia, disseits des Halys. TP:* Lagania. *IA* 142, 3: Laganeos. *IHieros.* 574, 10: Mansio Agannia.

***Lagari-ācus** *O. in* Lagereium Latgereium, *j. Lagery, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenoy.*

Lagecio *O. in Brittanien. IA* 478, 7: Lagecio.

Lagena *s.* Lagina.

Lagenotus terra. *Ionae vita s. Columbani* 2 *ASS Sur. 21. nov. p.* 468: Relicto ergo natali solo, quod Lagenotum terram incolae nuncupant.

Lagereium *s.* *Lagariacus.

Laggus *s.* Langos.

Lagina *fl. j. die Leine.*

Lăgīna Lăgēna *O. j. Leinster. Adamnani vita Columbae* 1, 2 *p.* 21: In Laginensium vicinis mari finibus. 2, 9 *p.* 116: In quodam partis Laginorum fluvio. 25 *p.* 137: In parte Lagenensium. 3, 12 *p.* 212: Columbanus (*sonst* Colmanus) episcopus Lagenensis *(bischof in Leinster). p.* 213: De Lagenica provincia.

lagine lag-ino-n. *Plin. n. h.* 24, 139: Sed Graeci clematidas et alias habent, unam quam aliqui aetiten vocant, alii laginen, nonnulli tenuem scamoniam. *Dioscorid.* 4, 148: Ἐλλέβορος λευκός ... Ῥωμαῖοι βεράτρουμ ἄλβουμ, Γάλλοι λάγινον, Δάκοι *(Tomaschek; οἱ δὲ codd.)* ἀνεψᾶ.

Lagisse *F. (Bordeaux) CIL* XIII 646: Diaria Iovensium (serva) p(atri) et Lagisse com(iti) d(ant).

Lagni *iberisch? stadt in Hispanien. Diod.* 33, 17, 1: Τοῦ Πομπηίου ἐλθόντος ἐπὶ πόλιν τὴν καλουμένην Λαγνὶ καὶ ταύτην πολιορκοῦντος. *Münzen MLI n.* 38: Lagne.

Lagnis *fl. la Laigne. Pard. dipl. t.* 2, *p.* 15 *(a. 632):* Locella duo, Posciacum et fontem Lagnis, quae posita sunt in pago Latescinse.

? **Lagnus** *meerbusen. Plin. n. h.* 4, 97: Sinum Lagnum conterminum Cimbris.

Lagona *O. Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523):* Lagona.

Lagu-audus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 788: D(is) M(anibus) memoriae Laguandi Silvini (f(ilii)) d(e)f(uncti) an(norum) LXX ... p(onendum) c(uraverunt). *(Autun) De Fontenay, Inscr. céram., tab.* IV *n.* 199 *p.* 47: Laguaudi m(anu).

Laguirion *s.* Larga.

Lagu-ssa *F. (Luxeuil) CIL* XIII 5437: D(is) M(anibus) Lagussa et Lupula fil.

Laha *pyrenae. G. (Bei Alan, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 142: Lahe nu|mi|ni Severin[us?] Seran[i f(ilius)] v. s. l. m. *(Sana, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, canton Cazères)* 143: Lahe deae | ////////// | ////////// | v. s. l. m. *(Marignac-las-Peyres, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, canton Cazères, zwischen der Garonne und der Louge)* 144: Lahe pro salutæ dominorum *(kaiser)* M(arcus) Iulius Geminus v. s. l. m. *(Francon, dép. Haute-Garonne, arr. Muret, canton Cazères)* 145: Lahe deae Iulia Postumina et Geminia Postuma v. s. l. m. *(Marignac-las-Peyres)* 147: Lahe deae consacrani.

Laya silva, *la forêt de Laye, j. de Saint-Germain; s.* Lida.

Lai-acum *O. aus* Ladiacum *oder* Latiacum.

Laiana *F. (Trifail) CIL* III 5144 = 11682: Laiana Sam////min.

Lai-ancī *V. in Noricum, bei Lienz? (Zuglio, a. 41—54 p. Chr.) CIL* V 1838: Civitas Saevatum et Laiancorum. *s.* Loncium.

Laib *air., zu ir.* laoibh *in* laoibh-rí *von lat.* laevus, *cf. M.* Laebán. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 8 *p.* 33: De rege Cruithniorum, qui Echodius Laib vocitabatur.

Lai-ētānī *V. in Hispanien, nördlich von Tarraco an der küste bei Barcino. Liv.* 21, 60, 1—3 *(a. u. 536 = 218 a. Chr.):* Cn. Cornelius Scipio in Hispaniam cum classe et exercitu missus cum ab ostio Rhodani profectus Pyrenaeosque montes circumvectus Emporiis adpulisset classem, exposito ibi exercitu orsus a Laeetanis omnem oram us-

que ad Hiberum fluvium partim renovandis societatibus partim novis instituendis Romanae dicionis fecit. 61, 8: Urbe eorum (Ausetanorum) obsessa Lacetanos auxilium finitimis ferentes nocte haud procul iam urbe, cum intrare vellent, excepit insidiis. *Strab.* 3, 4, 8 *p.* 159: *Χώρα ἀγαθὴ τῶν τε Λεητανῶν καὶ Λαρτολαιητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορίου.* *Plin. n. h.* 3, 21: Regio Ilergetum, oppidum Subur, flumen Rubricatum, a quo Laeetani et Indigetes. 14, 71: Hispaniarum (vina) Laietana (Lasetana *codd.*) copia nobilitantur, elegantia vero Tarraconensia atque Lauronensia et Baliarica ex insulis conferuntur Italiae primis. *Martial.* 1, 26, 9 *sq.*: A copone tibi faex Lālētāna petatur, | si plusquam decies, Sextiliane, bibis. 49, 21 *sq.*: Aprica repetes Tarraconis litora | tuamque Lālētaniam. 7, 53, 6: Lālētānae nigra lagona sapae. *Ptol.* 2, 6, 18: *Λαιητανῶν παράλιος.* 72: *Τῶν δὲ Λεητανῶν μεσόγειος πόλις Ῥουβρικάτα.* *(Tarragona) CIL* II 4226 = *Dessau* 2714: Praefecto orae maritimae Laeetanae. *Münzen. MLI n.* 19 *cf.* 21 *f.*: Laieścen. — **Laietana** *cogn. (Barcelona) CIL* II 6171: T. Mamilius Primus sibi et Anniae Laietanae uxori et Valeriae Armoniae.

lainā *feminin.* ā-*stamm, oberkleid aus einem dicken, langharigen wollenzeuge, das in Gallien fabriciert ward.* *Cicero Brut.* 14, 56: Cum consul esset (M. Popilius M. f. C. n., *a. u.* 395) eodemque tempore sacrificium publicum cum laena faceret, quod erat flamen Carmentalis (*Popilius hieß daher* Laenas), plebei contra patres concitatione et seditione nuntiata, ut erat laena amictus ita venit in contionem seditionemque cum auctoritate tum oratione sedavit. *Varro l. l.* 5, 30: Laena, quod de lana multa, duarum etiam togarum instar: ut antiquissimum mulierum ricinium, sic hoc duplex virorum. *Strab.* 4, 4, 3 *p.* 196: *Σαγηφοροῦσι (Gallier oder Belger) δὲ καὶ κομοτροφοῦσι καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιτεταμέναις. . . . Ἡ δ' ἐρέα τραχεῖα μὲν ἀκρόμαλλος δέ, ἀφ' ἧς (ἐρέας) τοὺς δασεῖς σάγους ἐξυφαίνουσιν, οὓς λαίνας καλοῦσιν· οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι καὶ ἐν τοῖς προσβορροτάτοις ὑποδιφθέρους τρέφουσι ποίμνας ἱκανῶς ἀστείας ἐρέας.* *Verg. Aen.* 4, 262—264: Tyrioque ardebat murice laena | demissa ex umeris, dives quae munera Dido | fecerat et tenui telas discreverat auro. (*Dazu Servius, nach Varro:* Laena genus est vestis. Est autem proprie toga duplex, amictus auguralis. Alii amictum rotundum: alii togam duplicem, in qua flamines sacrificant infibulati. Quidam tradunt bene filio Veneris habitum laenae datum, quia hunc sibi amictum genus Veneris vindicavit: unde Popilii 'Laenates' propter hunc habitum, qui se de Veneris genere ferebant. Alii inventorem huius vestis ab hac ipsa veste Laenatem appellatum tradunt. Quidam muliebrem vestem quasi amatori aptam volunt. Quidam pontificalem ritum hoc loco expositum putant. Veteri enim religione pontificum praecipiebatur inaugurato flamini vestem, quae laena dicebatur, a flaminica texi oportere: quam vestem cum cultro, quae secespita appellabatur, uti debere.) *Pers.* 1, 32: Hic aliquis, cui circum umeros hyacinthina laena est. *Sil.* 15, 421—424: Fraternum laena nitebat | demissa ex humeris donum, quam foederis arti | Trinacrius Libyco rex inter munera pignus | miserat, Aeoliis gestatum insigne tyrannis. *Stat. silv.* 2, 1, 129 *sq.*: Brevibus constringere laenis | pectora et angusta telas iactare lacerna. *Martial.* 8, 59, 10: Tectus laenis saepe duabus abit. 12, 36, 2: Algentemque togam brevemque laenam. 14, 126: Endromis] Pauperis est munus, sed non est pauperis usus: | hanc tibi pro laena mittimus endromida. 136: Laena] Tempore brumali non multum levia prosunt: | calfaciunt villi pallia vestra mei. *Iuvenal.* 3, 283 *sq.*: Cavet hunc, quem coccina laena | vitari iubet et comitum longissimus ordo. (*Dazu schol.*: Laena quod divites olim utebantur. Coccina purpurea dixit, ut Virg. [*A.* 4, 262]: 'varioque ardebat murice laena.' Aut antiqui amphimallum laenam appellabant.) 5, 130 *sq.*: Plurima sunt, quae | non audent homines pertusa dicere laena. *Paulus ex Festo p.* 117, 10 *M.*: Laena vestimenti genus habitu duplicis. Quidam appellatam existimant Tusce, quidam Graece, quam *χλανίδα* dicunt. *Nonius p.* 541, 6: Laena, vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta sumitur. *Hieron. epist.* 22, 13 *(Opp. Vall. Ven. t.* 1 *p.* 97 *C*: Super humeros hyacinthina laena maforte volitans. *Glossarium Vaticanum* (*Mai, Class. Auct.* 7 *p.* 566): Laena amictus rotundus duplex, ut Iulius Suavis. Suetonius (*p.* 267 *Reiff.*) vero ait: toga duplex, qua infibulati (inflabulati *cod.*) flamines sacrificant. Huius vestis inventor

Laenas appellatus est. *Ennod. epist.* 9, 17: Laenam et racanas cuius vos volueritis coloris rubei aut fusci mihi sub celeritate dirigite. *Regula s. Benedicti c.* 55 (*unterscheidet* laena *von* sagum): Stramenta autem lectorum sufficiat matta, sagum et lena et capitale. *Greg. M. reg.* 11, 2, *a. 600* (*epist.* 12, 16): Misimus laenas XV, rachanas XXX, lectos XV. *Notae Tiron.* 97, 80: Laena. *CGlL* 2 *p.* 477, 20: *Χλαινς* laena. 4 *p.* 106, 28: [Lena tota duplex vestis]. 34: Lena palla. 5 *p.* 306, 56: Lena, toga duplex, vestis regia vel sagum Italice dictum. *p.* 369, 7: Lenam pallam. *p.* 370, 24: Lena toga duplex vestis regia. *p.* 413, 61: Lena toscia. *p.* 463, 9: Lena gausapis seu pallium seu palla. 10: Lena palla. 11: Leria pallium. *p.* 505, 54: Lena gausapis seu pallium vel palla. *Isid. or.* 19, 23, 1: Quibusdam autem nationibus sua cuique propria vestis est, ut Parthis sarabarae, Gallis lenae, Germanis rhenones, Hispanis stringes, Sardis mastrucae. *Baeda h. e.* 2, 10: Lena Ancirianauna. — *Davon*

Laenas *cogn. Varro l. l.* 9, 29: Sic dici virum Perpennam aut P. Laenam muliebri forma. *cf. Quintil. instit. orat.* 1, 4, 25: Iam Cottae, Scipiones, Laenates, Sera⟨ni⟩ sunt ex variis causis. *Priscian. inst.* 4, 22: Inveniuntur tamen etiam propria differentiae causa in fine circumflexa, ut 'Lenâs Lenatis', 'Menâs Menatis', ne accusativi plurales menae et lenae esse putentur. 5, 22: Est etiam 'Laenâs', quod differentiae causa in fine circumflectitur. Iuvenalis in I. (5, 98): Quod captator emat Lenâs, Aurelia vendat. — Popillii. 1) M. Popillius M. f. C. n. Laenas, *cos. I a. u.* 395/359 *a. Chr., II a. u.* 398/356 *a. Chr., III a. u.* 404/350 *a. Chr., IV a. u.* 406/340 *a. Chr. Cic. Brut.* 14, 56 (*s. o.* laina). *Diod.* 16, 15, 1: *Μάρκον Πόπλιον Λαι(Λε)νάτην. Liv.* 7, 12, 1. 16, 9: M. Popilio Laenate. 17, 1. 23, 1. 26, 13: M. Popilius Laenas. *Valer. Max.* 8, 5, 6: M. Popilio Laenate. *Chron. a.* 354: Lenas . . . Lenas. *Hydat.:* Lenate (*viermal*). *Fasti triumph. Cap. a. u.* 404: [M. Popi]llius M. f. C. n. Laenas. — 2) M. Popillius M. f. M. n. Laenas, *cos. a. u.* 438/316 *a. Chr. Chron. a.* 354: Lenas. *Hydat.:* Laenate. *Fasti cos. Cap.* — 3) P. Popillius Laenas, *IIIvir col. deduc. a. u.* 574/180 *a. Chr. Liv.* 40, 43, 1: M. et P. Popilii Laenates. — 4) M. Popillius P. f. P. n. Laenas, *cos. a. u.* 581/173 *a. Chr. Ovid. fast.* 5, 329 *sq.:* Consul cum consule ludos | Postumio Laenas persoluere mihi. *Liv.* 41, 14, 5. 28, 4. 42, 1, 1: M. Popillius Laenas. *Plin. n. h.* 7, 215: Scipio Nasica collega Laenati primus. *Chron. a.* 354: Lenas. *Hydat.:* Benenate (-to *S*). — 5) C. Popillius P. f. P. n. Laenas, *cos. I a. u.* 582/172 *a. Chr. II a. u.* 596/158 *a. Chr. Liv.* 42, 9, 8. 44, 19, 13: C. Popillium Laenatem. *Vell.* 1, 10, 1: M. (C.?) Popilius Laenas. *Chron. a.* 354: Lenas . . . Lenas II. *Hydat.:* Lenate . . . Lenate II. — 6) M. Popilius M. f. P. n. Laenas, *praet. urb. a. u.* 607/147 *a. Chr., cos. a. u.* 615/139 *a. Chr. Polyb.* 33, 10 (7), 1: *Ποπίλιον Λαινᾶτον. Val. Max.* 1, 3, 3 *Par.:* M. Popilio Laenate. 8, 1, 8 *amb.* 1: M. Popilium Laenatem praetorem. *Appian. Hisp.* 79: *Μάρκου Ποπιλίου Λαίνα. Chron. a.* 354: Lenas. *Hydat.:* Baenate. — 7) P. Popillius C. f. P. n. Laenas, *cos. a. u.* 622/132 *a. Chr. Polyb.* 38, 10 (4), 1: *Τὸν νεώτερον Ποπίλιον Λαινᾶτον. Cic. Lael.* 11, 37: Laenati. *legg.* 3, 11, 26: Gracchus in Laenatem. *rep.* 1, 3, 6: Expulsio Laenatis. *Val. Max.* 4, 7, 1: Laenati. *Chron. a.* 354: Lenas. *Hydat.:* Lae(Le)nate. — 8) P. Popilius Laenas, *trib. pl. a. u.* 670/84 *a. Chr. Vell.* 2, 24, 2: P. Laenas tribunus pl. — 9) C. Popillius Laenas. *Cic. p. Balbo (a. u.* 698/56 *a. Chr.)* 11, 28: C. (P.?) Laenati. — 10) C. Popillius Laenas, *augur a. u.* 709/45 *a. Chr. Cic. ad Att.* 12, 13, 2: Laenas. 14, 1: Laenatem. 17: Laenate. *Val. Max.* 5, 3, 4: C. Popilium Laenatem Picenae regionis. *Plut. Brut.* 15. 16: *Ποπίλιος Λαίνας.* 16: *Τοῦ Λαίνα . . . Ὁ Λαίνας. Appian. b. c.* 2, 115: *Ποπίλιος Λαίνας.* 116: *Λαίνας.* 4, 19: *Λαίνᾳ.* 20: *Ὁ δὲ Λαίνας. Dio* 47, 11, 1 *(a. u.* 711/43 *a. Chr.): Ποπίλιος δὲ δὴ Λαίνας.* — 11) Popilius Laenas, *rhetor unter Tiberius. Quintil. inst. orat.* 3, 1, 21: Priores Gallione, Celsus et Lenas. 10, 7, 32: Illud, quod Laenas praecipit. 11, 3, 183: Laenas Popilius. — 12) *(Rom) CIL* VI 2620 IV 9: M. Popillius M. f. Laenas. — *Auch in der gens* Octavia. 1) *Ascon. in Cic. Scaur. (a. u.* 700 = 54 *a. Chr.) p.* 29: M. Octavius Laenas Curtianus. — 2) Sergius Octavius Laenas Pontianus, *cos. a. u.* 884/131 *p. Chr. (Rom) CIL* VI 157: Ser. Octavio Laenatae Pontiano. *(Bei Frascati)* XIV 2610: [Rub]elliae [Bla]ndI f. Bassae OctavI Laenatis Sergius Octavius Laenas Pontianus aviae opti-

[Laenas]

mae. 2636: S. Octavio Lenat[e] cons. — 3) *(Pescina) CIL* IX 3688: ... Octavius Laenas ... Cervarius P. f. — Pompei. *(Morge bei Campli) CIL* IX 5137: Sex. Pompeio Sex. f. Laenati trib(u) Sab(atina). — Vipsanii. *Tac. a.* 13, 30: Vipsanius Laenas. — *Ein anderer (Aulnay-le-Saintonge) RE No.* 48 (1888) *p.* 343 = *Espérandieu* 73: 7 (centuria) Laenatis.

-laio-n *in* Bretolaion.

lais *laies- *nach Osthoff aus gr.-lat.* *tlaies-, *idg. schwach* *tlais- *tlai-es (*es-neutr.*) *mastfleisch*, *urgerm.* s-*neutr.* *þlais-k-iz *mastfleisch (ahd.* fleisk *n., ae.* flǣsc *n., an.* flesk, *got.* *þlais-ks *fleisch), idg.* *tlaies-ko- *mastig, von der mast herkommend, von adi.* *þlais-ko *mastig, lat.* lāridus, *gr.* λαρῑνός, √ tlai- *tiefstufig* tlī, *lat.* laetus *aus* *tlai-to-s *part. gemästet, fett,* largus = *lār-igo-s *lâs-ago-s '*mastigkeit fürend, fett ansetzend*'. *In M.* *Laiso-cantos, *armor.* Loescant, *Ver-laisios Guer-loesius.

Lais *O. Hydat.* 253 *(a. 468)*: In flumine Minio, de municipio Lais miliario ferme quinto.

Laisr-anus *ir. M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 12 *p.* 40: Laisranum *(acc.)*. 18 *p.* 47: De Laisrano hortulano ... Laisranus Mocumoie. 29 *p.* 57: De Laisrano filio Feradachi. *p.* 57. 58: Laisranus. *p.* 58: A Laisrano ... Laisranum. *Baeda h. e.* 2, 19: Laistrano (presbytero).

Laitilo *M. fig. (Mainz) Becker s.* 110, *d.* 12: LΛITILO. *WK* 15 (1896) *sp.* 88: Laitilo fe(cit). *(Speier; Mainz; Feldberg)*: LΛITIΛO, ΛΛITIΛO.

Laitirus Lathir *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 5 *p.* 111: Fratrem Lugaidum nomine, cuius cognomentum Scotice Lathir dicitur. 38 *p.* 155: Lugaidus nomine, cognomento Laitirus.

Laitus? *M. (Speier) BJ* 95 *s.* 206 *n.* 75[1].

Laletani *s.* Laietani.

Lalia *F. (Nîmes) CIL* XII 3119 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 67 = 512: Laliæ Primulæ Proxsumis suis v(otum) s(olvit).

Lali-ac-ensis vicus, centena, *bei Rennes.*

Lalianus *M. Inschrift RE No.* 66 *p.* 165: Dis Manibus Laliano, lorario.

Lalissus *M. (Neumagen) RM n. f.* 36, 454 *n.* 41: Securius Lalissus.

Lall-ius *M. nomen gentilicium. (Rom) CIL* VI 200 *col.* 1, *l.* 72: P. Lallius Primigenius. *(Karden, reg.-bez. Coblenz, kreis Cochem) CIR* 715: D(is) M(anibus) Lallio Atticino defuncto fratri pientissimo et Popae matri Popillianus matri et fratri fecit.

Lall-o(n) *M. cogn., fig. (j. in München) CIL* III 6010, 116: Lallo f(ecit). *(Rom)* VI 2449: T. Lallo Priscus. *(Augst) III* 352, 110 *M.*: Lallo . f(ecit).

Lallus *M.* **Lalla** *F. cogn. (Segovia) CIL* II 2749: Lalla. *(Westerndorf)* III 6010, 117: Lallus fec(it). *(Traismauer)* 117 = 12014, 49[a]: Lallus f(ecit). *(Bregenz)* [b]: Lalli ma(nu). *(London)* VII 1336, 551[a]: Lalli . ma(nu). *(Nimes)* XII 5910 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 968: D(is) [M(anibus)] Lalli ..... Magi .... v. [f]. *(Reims) BSAF* 1888 *p.* 173: D(is) M(anibus) Lalli Danomaro. *(Bastogne)*: Lallus fec(it). *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: .... us Lallus. *(Castell, kreis Saarburg) CIR* 826 = *WK* 2 (1883) *n.* 104, 2. 7 (1888) *n.* 126, 19 = *Hettner, Trier n.* 191: Iucundius *(cogn.)* Buccul[i]ae *(dat.)* La[l-l]a(e) uxsori d[efunctae v(ivus) f(ecit)]. *(Neumagen) CIR* 857: Totia Lalla.

Lalo *O. Vita s. Desiderii Cadurc. ep. c.* 17 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709): Lalo *(acc.)*.

Lalus *M. cogn. (Petronell) CIL* III 11144[a]: Q. Cottius Lalus. *(Aquileja)* V 1399: M. Terenti Lali locus. *(Vicenza)* 3157: L. Furio L. l. Lalo Polla paedagogo. *(Rom)* VI 5045: L. Viriasi Lali. *(Gaujac)* XII 2799 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1533: D(is) M(anibus), Lalus vi(v)us s(ibi) ...... *(Alise-Sainte-Reine) Habert* 702: Lali . ma . n . *(Clermont)*: Lali . man. *(Reims)*: Lalus f. *(Allier) Schuerm.* 2894: Lali . m(anu). *(Le Châtelet) Habert* 703: OF LALV. *(Neumagen) RM n. f.* 36, 454 *n.* 41: D(is) M(anibus) Securius Lalissus et Capitoniae Lalae coniugi vivis f. et Sexto et Tertino et Amma fil. defunc.

***lā-mā** *urcelt.* (p)lā-mā, ā-*stamm, air.* lá-m *f. manus, mir.* lám *f., nir. gael.* lámh, *manx* laue, *acy.* lau, *w.* llaw, *acorn.* lof, *corn.* lêf, *abret.* lau; *lat.* pal-ma, *gr.* παλά-μη (palam-), *ahd. ae. as.* folma (*mit !*) *flache hand, an.* falma *unsicher tasten; dazu* Corolāmus, *cf.* Veru-lāmium?

Lama *O., stadt der Vettones in Lusitania, j. Sierra Jalama. Ptol.* 2, 5, 7: Λάμα. *(Galisteo) CIL* II 513: L. Attius Natalis Lamensis. *(Salamanca)* 885: Ammira (Camira?) Lamesis.

. . . lama *air. ogam. (Ballyknock, county of Cork, a. 600—900 p. Chr.) The Academy Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 2: . . . lama de Licci mac maic Brocc. (*RC* 13, 290: Lamadi Licci mac Maicc Brocc, *cf. ir. M.* Lám-áed?).

Lamacensis, Lamaeco, Lamaticom *s.* *Lame-āco-n.

? **Lamatini** *V. bei Imatz? TP:* Lamatis. *IA* 269, 1: Aemate. *Rav.* 4, 19 *p.* 217, 17: Lamatis. *(Vaganj, distr. Jajce) CIL* III 9864ᵃ: Inter Sapuates e[t La?]matinos.

? **Lamaverus** *M. (Cöln) CIR* 408: Lamaverus leg . . I | M . . . in | . . . . . v | v. s. l. m.

Lamb-erus *M. cogn. (Rozzo bei Pinguente) CIL* V 449: Messius Laevicus Lamberi lib(ertus). — *Davon O. j. Lambres.* 1) *départ. Nord, arrond. und canton Douai. Greg. Tur. h. F.* 4, 36 (51): Apud Lambrus vicum. — 2) *départ. Pas-de-Calais, arrond. Béthune, canton Norrent-Fontes.* — *Von* Lamberus *stammt gentilicium* *Lamberius, *woher O. Lambrey, dép. Haute-Saône, arrond. Vesoul, canton Combeaufontaine.*

? **Lambi-cus** *M. (Bei Albona) CIL* III 3047: Ti. Gavillius C. f. Claud(ia) Lambicus.

Lambi-scum *O. j. Lambesc, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix.*

Lambreus *M. (Mainz) CIR* 984: Valerius Faustus Lambre(us) Modestus.

Lambri-āca *O. in Hispanien. Mela* 3, 1, 10: Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus recipit fluvios Laeron *(j. Lerez)* et Ullam *(j. Ulla).*

Lambris *O. der Aidyes in Hispania Tarraconensis, j. Betanzos. Ptol.* 2, 6, 26: *Φλαουία Λαμβρίς.*

Lambrum *O. TP. Rav.* 4, 30 *p.* 251, 3: Lambrum.

Lambrus *s.* Lamberus.

Lamb-rus *nasaliert aus* *Lab-ro-s, *ligur. fl., j. der Lambro in Mailand, entspringt am Comer see bei Magreglio, mündet bei Corte S. Andrea in den Po. Plin. n. h.* 3, 118. 131: Lambrum. *Rav.* 4, 36 *p.* 289, 3: Lambrus. *Sidon. Apoll. epist.* 1, 5, 4: Ulvosum Lambrum (labrum *T*). *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Lambrum (Lambro flumen 3284).

***Lame-āco-n** Lamaecum *O. in Lusitanien, j. Lamego in Portugal, prov. Beïra, bez. Vizeu. Conc. Bracarense III. a. 572 (Mansi* 9, 841 *D):* Sardinarius Lamecensis (*bistum* Lamecum) ecclesiae episcopus. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *D):* Philippus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. IV. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *B):* Profuturus Lamicensis ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. VI. a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *C):* Profuturus ecclesiae Lamicensis episcopus. *Conc. Tolet. VII. acr. 684 (Mansi* 10 *c.* 771 *B):* Ubitaricus sanctae ecclesiae Lamecensis episcopus. *Conc. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *B):* Filimirus Lamicensis episc. *Conc. Emerit. a. 666 (Mansi* 11 *c.* 89 *C):* Theodisclus dei misericordia episcopus sanctae ecclesiae Lamecensis. *Conc. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *E):* Gundulfus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *E):* Gundulfus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *E):* Fiontius Lamacensis episc. *Conc. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 85 *A):* Fionisus Lamecensis ecclesiae episcopus. — *(Lamas de Moledo) CIL* II 416 *add. p.* 695 = *MLI n.* LVII, *l.* 7: Lamaticom. *Triens des Sisebutus, A. Heiss, Description générale des monnaies wisigothes (Par. 1872) p.* 54. 105.

Lamenus *M. (Talavera la vieja) CIL* II 934: M. Palphurius Lamiinus. *cf. O.* Laminion.

Lam-etii campus, *j. Champlemy, départ. Nièvre, arrond. Cosne, canton Prémery.*

lami *in ir.* Netta-lami.

Lamic. *(Ossero) CIL* III 10184, 28.

Lamicinū *M. (Inschrift von Nimes) BSAF* 1876 *p.* 95—97 = *RA n. s.* 32 (1876) *p.* 349 = *RC* 7, 109 = *CIL* XII *p.* 383 *col.* 2 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 103 *und add. p.* 1245: *Κασσιταλος Ουερσικνος δεδε βρατουδε καντενα Λαμιεινουι.*

Laminio-n *nach Hübner iberisch, O. in Hispania Tarraconensis, j. Fuenllana, prov. Ciudadreal, bez. Infantes. Plin. n. h.* 3, 6: Ortus hic (Anas) in Laminitano agro citerioris Hispaniae. 25: Laminitani. 36, 165: Laminitanae (cotes) ex Hispania citeriore in eo genere praecipuae. *Ptol.* 2, 6, 56 *(bei den Carpetani): Λαμίνιον (Λαμινίου X). IA* 445, 4: Lamini. 446, 4. 8: A Laminio. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 17: Lamini. *(Fuenllana) CIL* II 3228: L. Livius Lupus genio municipi Laminitani. *(Vilches)* 3251: Municipium Flavium Laminitanu[m]. 3252: Mun(icipium) F(lavium) Laminit[anum].

Lamis *O. j. dorf Laimnau im wirtemb. Donaukreis, oberamt Tettnang, am r. ufer der Argen.*

Lam-ius *M. (Vercelli) CIL* V 8112, 55: M. Lami Coloni.

Lamizonipada *fl. Rav.* 4, 17 *p.* 212, 15—213, 2: Per quam Saxoniam transeunt plurima flumina, inter cetera quae dicuntur Lamizon Ipada (*Müllenhoff ci.* Amisa Visara) Lippa Linac.

Lamnum *s.* Tamnum.

Lămus *M. Sil.* 16, 475: Tum Lămus et Sicoris, proles bellacis Ilerdae. *cf.* Lamenus.

lāna *in O.* *Erco-lana, Vindo-lana; *cf.* Mediolanion.

Lanca *stadt der Arevaci, j. Sigüenza in Spanien, prov. Guadalajara. Ptol.* 2, 6, 55: *Σεγοντία Λάγκα* (*Σεγορτιαλάγκα X*).

Lanka-frut *O. Vita Turiani* 5 *ASS 13. iul. p.* 617 *F:* In loco qui dicitur Lankafrut.

Lance *O. in Spanien. IA* 395, 3: Lance.

lanc-ĕă lanc-ĭă *ein langer, leichter, mit lederner schlinge versehener speer, den Spaniern entlehnt; roman.* lancia (*ital. bask.* lancia, *raet.* loncia (lonša), *span. port. bask.* lanza, *prov.* lança lansa, *franz.* lance (*aus* lancja), *dacor.* lance, *ngr. λάντζα*; *engl.* launch; *nach Thurneysen verw. mit air.* lécim *laße*, do-lécim *laße los, nider usw., werfe. Sisenna hist. lib.* 3 *fr.* 21 *p.* 281 *P. bei Nonius s. v.* sparum, telum agreste *p.* 555: Sparis ac lanceis eminus peterent hostis. *fr.* 29 *p.* 282, *bei Nonius s. v.* matere, tela gravia Gallica *p.* 556: Gallei materibus aut lanceis configunt *lib.* 4 *fr.* 71 *p.* 288, *bei Nonius p.* 556: Galli materibus ac lanceis tamen medium perturbant agmen. *Varro bei Gell.* 15, 30, 6: Petorritum enim est non ex Graecia dimidiatum, sed totum [ortum] trans Alpibus; nam est vox Gallica. Id scriptum est in libro M. Varronis quarto decimo rerum divinarum, quo in loco Varro, cum de petorrito dixisset, esse id verbum Gallicum, lanceam quoque dixit non Latinum, set Hispanicum (*vgl. hispan. O.* Lancia *und* Hasta regia *und Arrian. tact. c.* 40 *Κανταβρική τις καλουμένη ἐπέλασις*) verbum esse. *Hirtius b. G.* 8, 48, 5: Commius incensum calcaribus equum coniungit equo Quadrati lanceaque infesta medium femur eius magnis viribus traicit. *Sallust. Cat.* 56, 3 (*cf. Nonius* 554 *Merc.* [Sparos] lanceae tela sunt non bellica): Set ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis instructa; ceteri, ut quemque casus armaverat, sparos aut lanceas, alii praeacutas sudes portabant. *Diod.* 5, 30, 4: (*Γαλάται*) *προβάλλονται δὲ λόγχας, ἃς ἐκεῖνοι λαγκίας* (*ἀγκείας codicum secunda classis*) *καλοῦσι, πηχυαῖα τῷ μήκει τοῦ σιδήρου καὶ ἔτι μείζω τὰ ἐπιθήματα ἐχούσας, πλάτει δὲ βραχὺ λείποντα διπαλαίστων· τὰ μὲν γὰρ ξίφη τῶν παρ' ἑτέροις σαυνίων εἰσὶν οὐκ ἐλάττω, τὰ δὲ σαυνία τὰς ἀκμὰς ἔχει τῶν ξιφῶν μείζους. Verg. Aen.* 12, 374—376: Dum trahitur pendetque iugis, hunc lata retectum | lancea consequitur rumpitque infixa bilicem | loricam et summum degustat volnere corpus. *Ovid. met.* 12, 330 *sq.:* Lancea Pirithoi costis inmissa Petraei | pectora cum duro luctantia robore fixit. *Liv.* 22, 6, 4 *(a. u. 537 = 217 a. Chr.):* (Insuber eques) consulem lancea transfixit. 31, 34, 4 *sq. (a. u. 554 = 200 a. Chr.):* Nam qui hastis sagittisque et rara lanceis facta vulnera vidissent, cum Graecis Illyriisque pugnare adsueti, postquam gladio Hispaniensi detruncata corpora, bracchiis cum umero abscisis, aut tota cervice desecta divisa a corpore capita patentiaque viscera et foeditatem aliam vulnerum viderunt, adversus quae tela quosque viros pugnandum foret, pavidi vulgo cernebant. *Vellei.* 2, 80, 3: Cum lacerna eius perforata esset lanceā. *Curtius* 6, 5, 26 *(von einer Amazone):* Equo ipsa desiluit duas lanceas dextera praeferens. 7, 1, 9: Obluctantem adhuc oblivioni lanceis confoderunt. 7, 18: Ut habitus quoque redderetur armigeri, lanceam dari iussit. 8, 1, 45: Alexander rapta lancea ex manibus armigeri Clitum adhuc eadem linguae intemperantia furentem percutere conatus. 46: Lysimachus et Leonnatus etiam lanceam abstulerant. 13, 14: Quis ducibus promptissimi iuvenum lanceis modo armati transnavere in insulam. 9, 7, 19: Macedq iusta arma sumpserat, aereum clipeum, hastam quam sarisam vocant laeva tenens, dextera lanceam gladioque cinctus. 21: Lanceam emisit. *Sen. suas.* 1, 5: Ille se ab hac urbanitate lancea vindicavit. *Petron. sat.* 62: Servus enim noster lancea collum eius traiecit. *(Seneca?) Anth. Lat.* 409, 11 *sq. R.:* Non, Lusitanus quateret cum moenia latro, | figeret et portas lancĕa torta tuas. *Lucan.* 3, 464—466: Nec enim solis excussa lacertis | lancĕa, sed tenso ballistae turbine rapta | haud unum

contenta latus transire quiescit *qs.* (*Dazu comm. Us.:* Sed tenso ballistae t. r.] ipsa lancea.) 6, 190: Nulla fuit non certa manus, non lancĕa felix. 7, 140 *sq.:* Tunc omnis lancĕa saxo | erigitur. (*Dazu comm. Us.:* Saxi pondere curvamen dirigitur contortae lanceae et recurvae.) 472 *sq.:* Cuius torta manu commisit lancĕa bellum | primaque Thessaliam Romano sanguine tinxit. *Plin. n. h.* 7, 201: Lanceas Aetolos, iaculum cum ammento Aetolum Martis filium (invenisse dicunt). 15, 133 *(als römische waffe):* Romanis (laurus) praecipue laetitiae victoriarumque nuntia additur litteris et militum lanceis pilisque, fasces imperatorum decorat. *Val. Flacc.* 3, 587 *sq.:* Refugi quem contigit inproba Mauri | lancĕa. 6, 124: Inceptus iam lancĕa temnit erilis. *Martial. spect.* 11, 4: Nec volet excussa lancĕa torta manu. *Stat. Theb.* 2, 635 *sq.:* Cum multa gementi | pone gravis curvas perfringit lancĕa costas. (*Dazu schol. Lactantii:* Quando eos lancea coniunxit.) 7, 552: Ante haec excusso frondescet lancĕa ferro. 8, 470 *sq.:* Stat fronte superstes | lancĕa. 684 *sq.:* Ibat atrox finem positura duello | lancĕa. 12, 664: Cuius in Ogygio stet princeps lancĕa muro. *silv.* 2, 6, 32 *sq.:* Nec circum saevi fugientem moenia Phoebi | Troilon Aemoniae deprendit lancĕa dextrae. 5, 1, 93: Nullaque famosa signatur lancĕa penna. *Sil.* 1, 318: Huic impulsa levi torquetur lancĕa nodo. *Tac. G.* 6: Rari gladiis aut maioribus lanceis utuntur (Germani). *h.* 1, 79: Romanus miles facilis lorica et missili pilo aut lanceis adsultans, ubi res posceret, levi gladio inermem Sarmatam (neque enim scuto defendi mos est) comminus fodiebat. 2, 29: Tabernacula ducis ipsamque humum pilis et lanceis *(der gegen Valens kämpfenden Bataver)* rimabantur. 36: Macer ad exitium poscebatur, iamque vulneratum eminus lancea strictis gladiis invaserant. 3, 27: Romanae utrimque artes: pondera saxorum Vitelliani provolvunt, disiectam fluitantemque testudinem lanceis contisque scrutantur. *Suet. Claud.* 35: Neque convivia inire ausus est nisi ut speculatores cum lanceis circumstarent militesque vice ministrorum fungerentur. *Galba* 18: Descendentem speculator impulsu turbae lancea prope vulneravit. *Domitian.* 10: Sallustium Lucullum Britanniae legatum, quod lanceas novae formae appellari Luculleas passus esset. *Flor.* 1, 38 (3, 3), 16: Cum obiectis undique plaustris atque carpentis altae desuper quasi securibus, lanceis contisque pugnarent (Cimbrorum uxores). *Iustin.* 24, 5, 6: Caput eius (Ptolomei) amputatum et lancea fixum tota acie ad terrorem hostium circumfertur. *Apulei. met.* 1, 4 *p.* 21: Ac mox eundem invitamento exiguae stipis venatoriam lanceam, qua parte minatur exitium, in ima viscera condidisse. Et ecce pone lanceae ferrum, qua baccillum inversi teli ad occipitium per ingluiem subit. 11 *p.* 43: Mihi quoque non parvam incussisti sollicitudinem, immo vero formidinem, iniecto non scrupulo, sed lancea *(figürlich).* 4, 19 *p.* 281: Nec inermis quisquam de tanta copia processit, sed singuli fustibus, lanceis, destrictis denique gladiis muniunt aditus. 21 *p.* 283: Quippe quidam procurrens e domo procerus et validus incunctanter lanceam mediis iniecit ursae praecordiis. 7, 11 *p.* 467: Inter lanceas et gladios istos scortari tibi libet? 8, 5 *p.* 517: Cape venabulum et ego sumo lanceam. *p.* 518: Thrasyllus ferae quidem pepercit, sed equi, quo vehebatur Tlepolemus, postremos poplites lancea feriens amputat. *p.* 520: Per femur dexterum dimisit lanceam. 16 *p.* 552: Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat spicula, fustem alius. 9, 2 *p.* 596: Nec dubio me lanceis illis vel venabulis, immo vero et bipennibus, quae facile famuli subministraverant, membratim compilassent. 10, 1 *p.* 678: Lanceam longissimo hastili conspicuam. *Gell.* 10, 25, 2: Quae tum igitur suppetierant, haec sunt: hasta, pilum, phalarica, semiphalarica, soliferrea, gaesa, lancea, spari, rumices, trifaces, tragulae, frameae, mesanculae, cateiae, rumpiae, scorpii, sibones, siciles, veruta, enses, sicae, machaerae, spathae, lingulae, pugiones, clunacula. *Tertullian. ad nationes* 2, 5: Item in adversis qui ferro sauciantur, non gladium ipsum aut lanciam (lanciem *cod.*) accusant, sed hostem vel latronem. *de pudic.* 7: Moechiae vero et fornicationis non drachma, sed talentum, quibus exquirendis non lucernae spiculo [lumine], sed totius solis lancea opus est. *de anima* 10: Sed et personant culices, ne in tenebris quidem aurium caeci: tubam pariter et lanceam *(cod.;* hiantiam *edd.)* oris illius ostende. *Pauli exc. ex lib. Festi p.* 118, 8 *M.* = *p.* 84, 28 *P.:* Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant. *Vulg. Num.* 33, 55: Lan-

ceae. *I Regn.* 13, 19: Lanceam. 22: Ensis et lancea. 18, 10. 19, 9: Lanceam. 10: Lancea . . . Lancea. 20, 33: Lanceam. 26, 8: Lanceā. *II Regn.* 18, 14: Lanceas. *I Par.* 11, 23: Lanceam. *II Par.* 23, 9: Lanceas. *II Esdr.* 4, 13: Lanceis *(abl.)*. 16: Lanceae. 21: Lanceas. *Iudith* 7, 8: In lancea. 9, 9: In lanceis. 11, 2: Lanceam. *Iob* 16, 14: Lanceis *(abl.)*. *Prov.* 26, 18: Lanceas. *Sap.* 5, 21: Lanceam. *Isai.* 2, 4: Lanceas. *Ierem.* 46, 4: Lanceas. *Ioel* 3, 10: Lanceas. *Mich.* 5, 6: In lanceis. *Ev. Ioh.* 19, 34: Lanceā. *Reposianus, Anth. Lat.* 253, 86 *R.*: Decidit aut posita est devictis lancĕa palmis. *Ambros. de officiis ministrorum* 2, 5, 34 *(aus I Regn.* 26, 8 *sq.?)*: Solam lanceam, quae erat ad caput eius . . . . ubi esset lancea regis. *de virginibus* 1, 8, 47: Ille discretus a militibus, ille lancea vulneratus. *Appendix Probi t.* 4 *p.* 198, 8 *Keil* = 72 *Förster*: Lancea non lancia. *Veget. epit. r. mil.* 3, 14: Optimi milites cum spiculis vel lanceis ordinentur, quos prius hastatos vocabant. 3, 24: Hi equis praetercurrentibus ad latiores lanceas vel maiora spicula beluas occidebant. 4, 29: Sed ex alto destinata missibilia sive plumbatae vel lanceae veruta vel spicula in subiectos vehementius cadunt. *Hieronym. epist.* 106 *(c. a. 403)*, 1 (*Opp. Vall. Ven.* 1, 2 *c.* 642 *A, aus Isai.* 2, 4): Lanceas suas. 108, 23 *c.* 717 *E*: Lancea. 112, 13 *(a. 404) c.* 747 *B*: Lancea. *contra Rufin.* 2, 7 *(Opp. t.* 2 *c.* 495 *A)*: Grandi diabolus lancea percutitur. 10 *c.* 498 *B*: O infelices animas, quae tantis vitiorum lanceis vulnerantur. *comment. in epist. ad Ephes. lib.* 1 *c.* 1, *v.* 7 *(t.* 7, 1 *c.* 553 *D)*: Caro et sanguis, quae crucifixus est, et qui militis effusus est lancea. *Oros.* 5, 4, 6 (*aus Liv.* 52): Cum victores Lusitani sparsi ac securi abirent, unus ex his longe a ceteris segregatus cum, circumfusus equitibus pedes ipse deprehensus unius eorum equo lancea perfosso ipsius equitis ad unum gladii ictum caput desecuisset, ita omnes metu perculit, ut prospectantibus cunctis ipse contemptim atque otiosus abscederet. *Augustin. locutionum lib.* 6 *de Iesu Naue* 10: Septuaginta autem interpretes, secundum quos ista tractamus, qui posuerunt gaeson, miror si et in Graeca lingua hastam vel lanceam Gallicanam intellegi voluerunt: ea quippe dicuntur gaesa, quorum et Vergilius meminit, ubi ait de Gallis in scuto Aeneae pictis: Duo quisque Alpina coruscant gaesa manu. *Claudiani Mamerti de statu animae* 1, 3 *p.* 34, 22 *Eng.*: (Divinitas) lancea transfossa. *Zosim* 3, 22: *Τρεῖς λόχοι, ματτιάριοι καὶ λακκινάριοι καὶ βίκτωρες.* *Lex Burgundionum* 18, 2: Lancea vero, vel quodcumque genus armorum aut proiectum in terra aut fixum simpliciter fuerit. *Ennodii vita s. Epifani c.* 176: Qui obvium semper lanceis pectus ingessit. *paneg. d. Theodorico* 7, 31: Ieiunas pectorum crates acta validioribus lacertis lancea transmeabat. 12, 65: Si caelum lancearum imber obtexerit, qui fortius telum iecerit non latebit. *Breviarius de Hierosolyma (c. a. 530) p.* 57 *Tobl.*: Lancea, unde percussus est dominus. *Theodosius de terra sancta (c. a. 530) c.* 6 *p.* 65 *Tobler*: Et ibi est lancea. *Antonini Placentini itinerarium c.* 22: Lancea, de qua in latere percussus est dominus. *Gregor. Tur. h. F.* 3, 14: Emissā lanceā in scapulis eius, perfodit eum. 15: Non est mihi necesse, nisi tantum lancea parvola. 4, 12 (18): Lanceā sauciatus crudeliter vitam finivit. 30 (44): Rodanus sauciatus lancea. (48): Cumque amisso solatio remorum, hastilia lancearum in fundum alvei defixa, remeare conarentur, navis sub pedibus eorum dehiscit. 7, 38: Et inmissā lanceā voluit eum transfigere. 9, 10: Unos e populo, eiecta lancia, frontem eius inlisit. . . . Lanciarum multitudine sauciatur. 35: Missa ex adverso lanceam, contra Waldonem dirigit. 10, 9: Sautiatus lantiā. 10: Iactaque puer ille lantia super custodem silve, pedem eius transfiget. 15: Evaginatis gladiis ac lanceis. 16: Sagittis vel lanceis *(abl.)*. *in glor. mart.* 6: De lancea. 71: Dum columbam auream lancea quaerit elidere. . . . Lancea in latere defixa. *de virtut. s. Mart.* 1, 10: Duae puerorum lanceae. 14: Lanceam. *Martyrolog. Hieronym. 10. kal. dec.*: In Cappadocia Longini martyris et militis, qui Christum lancea percussit. *Pard. dipl. n.* 200, *t.* 1 *p.* 162 *(a. 590)*: Sagittis vel lanceis. *Ionae vita s. Columbani c.* 19 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Lanceaque virum dei traicere voluit. . . . Lanceam. *Isidor. or.* 12, 6, 31: Sparus a lancea missili traxit nomen, quod eiusdem figurae sit. 16, 25, 5: Examen est filum medium, quo trutinae statera regitur et lances aequantur. Unde et in lanceis ammentum dicitur. 18, 7, 5: Lancea est hasta ammentum habens in medio; dicta autem lancea, quia aequa lance, id est ae-

quali ammento, ponderata vibratur. *CGlL* 2 *p.* 121, 3: Lancia λόγχη. *p.* 362, 23: Λογχη lancia. *p.* 589, 44: Pilum lancea. 3 *p.* 23, 54: Λογχη lancea. *p.* 208, 55: Xifos lantea. *p.* 299, 16: Λογκη lancia. 17: Λουκαι lanciae. *p.* 326, 24: Λουχη lantia. *p.* 352, 62: Lancea λόγχη. 4 *p.* 236, 51: Falaria lancea magna vel genus teli magni. *p.* 245, 28: Iacula missilia tela id est lancea vel sagitta. *p.* 382, 34: Pugionem lanciam aut pugnum. *p.* 408, 43: Controssit (Controrsit *a* Contorsit *bcdcf*) iaculum iactavit lanceam (lancea *bdf* lantia *ce*). *p.* 476, 30: Admentum corrigia ad *(om. bc)* lantiam (lantię *b* lancae *c*). *p.* 532, 52: Lanceae patellicę. 5 *p.* 214, 26: Kateias Gallica lingua dicimus lancias. *p.* 255, 28: Zybinn(= σιγυνν?) as lanceas Zybinnarum aculeis lancearum. *p.* 634, 43: Framea gladius versatilius sive lancea Armorecanorum. *p.* 647, 2: Sparus lancia rustica de qua Vergilius agresteque asperos. *p.* 654, 15: Gessa lanceae. *Notae Tiron.* 77, 63: Lancea. *Edictus Rothari* 34: Lancia iactaverit. *Lex Wisigoth. l.* 9 *tit.* 2 § 9: Plerosque vero scutis, spatis, scramis, lanceis sagittisque instructos .... haberet. *Concil. Burdegal. a. 663—675 p.* 215, 18 *M.:* Nec lanceas nec alia arma nec vestimenta secularia habere nec portare debeant. *Arculfi relatio de locis sanctis ab Adamnano scripta* 1 *cap.* 10 *p.* 153 *Tobl.:* Hec eadem lancea. 3, 4 *p.* 195 *T.:* Lanceā percussit ... lancea *(nom.)* ... *p.* 196: Lanceam. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 1 *p.* 17: Lanceas. 36 *p.* 70: Lancea iugulatus. *p.* 71: Lancea transfixus. 2, 25 *p.* 138: Lancea iugulavit. *Baeda de locis sanctis c.* 2 *p.* 217 *Tobler:* Lancea militis. *Form. Bituric.* 17 *p.* 177 *Z.:* Dirigo denique vobis clypeum cum lancea, non a vobis petitum, sed a me pollicitum. *Ahistulfi leges a. 750,* 5: Lanceam. *Passio I. s. Benigni* 6 *ASS 1. nov.* I *p.* 152 *F:* Lancea militis vitam eius crudeliter finiri facite. *Passio VI. s. Benigni* 5, 34 *p.* 172 *D:* Adactisque valide lanceis. *Vita s. Gallae virg.* 5 *ASS 1. febr.* I *p.* 940 *E:* In modum lanceae exustus est. *Vita Eleutherii* 2, 7 *ASS 20. febr.* III *p.* 188 *D:* Cum fustibus et lanceis. *Vita Samsonis* 3, 29 *ASS 28. iul.* VI *p.* 580 *D:* Trisulcā lanceā. *Vita Consortiae* 18 *ASS 22. iun.* IV *p.* 252 *F:* Lanceā quam forte manu tenebat confossus. *Vita Maximi* 4, 24 *ASS 2. ian.* I *p.* 94: Arripuit lanceam suam. *Martyrium Porcani* 4 *ASS 12. aug.* II *p.* 738 *D:* Lanceis pungentes. — *Inschr. (Langres, testament eines Lingonen, saec. 1 p. Chr., nach a. 69) CIL* XIII 5708 II *lin.* 23: Cum lanceis. — **lance-ola** *deminutiv. Apulei. met.* 8, 27 *p.* 580: Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquoversum fluente purpura depictas cingulo subligati, pedes luteis induti calceis deamque serico contectam amiculo mihi gerendam imponunt. *Capitolin. Maximini du.* 30 *(iun. 1),* 2: Lanceola sic fissa est fulmine, ut tota etiam per ferrum scinderetur et duas partes faceret. *Trebell. Poll. Claud.* 8, 5: Tecta sunt flumina scutis, spatis et lanceolis omnia litora operiuntur. *Anonymi Valesiani pars posterior* 78 *MG a. a.* IX *p.* 326: In trinitatem lanceolam non mittis. *Vulg. III Regn.* 18, 28: Lanceolis *(abl.).* — **lanceolatus.** *Macer* 5: Altera (plantago) vero minor, quam lanceolatam dicunt, quod foliis, ut lancea, surgat acutis. — **lanceare** (*aus* lancjare *wird afranz.* lancier). *Tertullian. adv. Marcionem* 3, 13 (*cf. adv. Iudaeos* 9): Aliud est, si penes Ponticos barbariae gentis infantes in proelium erumpunt, credo ad solem uncti prius, dehinc pannis armati et butyro stipendiati, qui ante norint lanceare quam lancinare. *Vulg. II Regn.* 23, 7: Armabitur ferro et ligno lanceato. *Differentiae sermonum* (*Anecd. Helv. p.* 282, 18 —20): Inter laniat et lacerat et lanceat hoc interest, quod laniat, cum membra discerpit, lacerat, qui partibus suis membra destituit, lanceat, qui inutiliter membra discerpit. — **lanciator.** *Origo humani generis cod. Taurin. f.* 65ᵛ, *saec. 7:* Thiras id lanciator ... tharris id lanciator. *Chron. min. ed. Frick* 140, 8. 11. 12: Lanciator. — **lancearii.** *ND or.* 5, 2 = 42: Lanciarii seniores. 6, 7 = 47: Lanciarii minores. 8, 12 = 44: Lanciarii Stobenses. 9, 14 = 36: Lanciarii Augustenses. 16 = 38: Lanciarii iuniores. *occ.* 5, 90: Lanciarii. 152: Lanciarii Sabarienses. 239: Lanciarii Gallicani Honoriani. 259: Lanciarii Lauriacenses. 260: Lanciarii Comaginenses. 7, 58: Lancearii Lauriacenses. 59: Lancearii Comaginenses. 81: Lancearii Honoriani Gallicani. 82: Lancearii Sabarienses. *Ammian.* 21, 13, 16 *(a. 361):* Iter suum praeire cum lanceariis et mattiariis et catervis expeditorum praecepit. 31, 13, 8 *(a. 378):* Ad lancearios confugit et mattiarios. *Cassiod. h.*

eccl. trip. 6, 35: Valentinianus etiam, qui post paululum sumpsit imperium, tunc millenarius erat circa palatia constitutus dux lanceariorum. *Vulg. Act.* 23, 23: Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos, ut eant usque Caesaream, et equites septuaginta et lancearios ducentos. *CGlL* 2 *p.* 362, 24: Λογχοφορος lanciarius. *(Iconii) CIG* 4004: Φλαβ(ιος) Παυλος ακτωαριο[ς] λαγκιαριων. *(Syracus) Kaibel* 157: Αυγουσταλις λανκιαρις (= lanciarius Augustensis?). *(Iglitza, zeit Diocletians) CIL* III 6194: Val(erio) Thiumpo, qui militavit in leg(ione) XI Cl(audia) lectus in sacro comit(atu) lanciarius. *(Rom)* VI 2759: Militabit legione M(o)esiaca ann[i]s V inter lanciarios. 2787: Val(erius) Ursinus m[i]l(es) lanciarius na(tione) Italus. *(christl., nach Constantin) Orelli* 3384 = *EE* 4 *p.* 339 *n.* 911: In prima Minerves mil. ann. V in und(ecima) ann. IIII in lanciaria ann. V. *(Aus diocletianischer zeit) Notizie degli Scavi di Antichità* 1888 *p.* 735 = *Bullettino della commissione archeologica comunale di Roma Serie terza* (17) 1889 *p.* 88 = *Hermes* 24, 231 *anm.* 1: Val(erio) Maxentio aeq̄(uiti) ex numero lanciar[i]orum. *(Arles, nicht vor Diocletian, nicht nach der 1. hälfte saec. 5) CIL* XII 673: Prae(fectus) lanciari(i)s se-n[ioribus et iunio]rib(us).

Lancia *O.* 1) *in Hispania Tarraconensis, metropole Asturiens, j. Sollanco. Plin. n. h.* 3, 28: Lancienses. *Flor.* 2, 33 (4, 12), 57 *sq.*: Reliquias fusi exercitus validissima civitas Lancea excepit, ubi cum locis adeo certatum est, ut, cum in captam urbem faces poscerentur, aegre dux impetraverit veniam, ut victoriae Romanae stans potius esset quam incensa monumentum. *Ptol.* 2, 6, 28: Λαγκιάτοι. *Dio* 53, 25, 8 *(a. u. 729)*: Τίτος μετὰ ταῦτα Καρίσιος τήν τε Λαγκίαν τὸ μέγιστον τῶν Ἀστύρων πόλισμα ἐκλειφθὲν εἷλε καὶ ἄλλα πολλὰ παρεστήσατο. *IA* 395, 3: Lance. *Oros.* 6, 21, 10: Pars eorum proelio elepsa Lancham confugit. — 2) Lancia Oppidana, *stadt der Vettones in Lusitanien. Plin. n. h.* 4, 118: Lancienses. *Ptol.* 2, 5, 7: Λαγκία Ὀππιδάνα. *(Zwischen Monsanto und Valverde, a. 2 a. Chr. oder a. 5/6 p. Chr.) CIL* II 460: Term(inus) Aug(ustalis) inter Lanc(ienses) opp(idanos) et Igaedit(anos). *(Alcántara)* 760, 7: Lancienses oppidani. *(Julia)* 950: Taporus Lisanglensis (Lanciensis?). *(Tricio)* 2889: [Clo]diae Ru[f]in[ae] Lancien[si]. *(Tarragona)* 4223: L. Iunio Bl[aesi] fil. Quiri[na] Maroni Aem[ilio] Paterno Lancien[si]. *(Gyaloca)* III 4227: Bovegius Venini f. Lancie(n)sis. — 3) Lancienses Transcudani *in Lusitanien. (Alcántara) CIL* II 760, 11: Lancienses Transcudani. *(Leon)* 2671: Annua Cæsardia Vedais f(ilia) Viminaci Lancic(i?). *(Mérida)* 5261: M. Arri Reburri Lanc(iensis) Transc(udani). — 4) *Bei den Arevacae. Ptol.* 2, 6, 5: Σεγορτία Λάγκα. *Vgl. (Leon) CIL* II 2671: Viminaci Lancic(i). — *s.* Lanciq(um).

Lanci-ācus ager, villa, *von gentilic.* Lancius (*var.* Lantia), *O. dans le Mâconnais.*

Lanc-inus *M. (Sagunt) CIL* II 4970, 258[a]: Lanc. *(Tarragona)* [b]: Lacini. *(Lissabon)* [c]: Lancin(us).

Lanci-o(n) *abgeleitet vom gentilic.* Lancius *oder von* Lentius, *O.* 1) *Lançon, dép. Ardennes, arrond. Vouziers, cant. Grandpré.* 2) *j. Lançon, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix, cant. Salon.* 3) *j. Lançon, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, gemeinde Carbonne.* 4) *Lançon, départ. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, canton Montreuil-Bellay, gemeinde Brézé.* 5) *j. Lançon, dép. Hautes-Pyrénées, arrond. Bagnères-de-Bigorre, cant. Arreau.* 6) *j. Lançon, dép. Savoie, gemeinde Pallud.* 7) *j. Lançon, dép. Var, arrond. Toulon, cant. Ollioules, gemeinde Saint-Nazaire-du-Var.* 8) *j. Lançon, dép. Vaucluse, gemeinde Apt.* 9) *j. Alençon, dép. Orne.*

Lanciones? *Fasti Philocali, a. 354 p. Chr., dec. 12: CIL* I[2] *p.* 278: Ludi Lancionici. *18. dec.*: Lancionici; c̄(ircenses) m(issus) XXIIII Sol Capricorno.

Lanciq(um) *V.? (Malamoneda) CIL* II 3088: L. Pom(peius) FuscInus Lanciq(um) cum Fusca f(ilia) ann(orum) LXII s. t. t. l. *s.* Lancia.

Lanc-ius *M. gentilicium,* **Lantia** *F. (Mérida) CIL* II 573: G. Lancius Iulianus. *(Venafro)* X 4955: La[n]tiae C. l. Primae. *In O.* Lanciacus; *vgl. O.* Lancia.

Lanco-briga *s.* Laccobriga.

landā *f., gdform* *landhā, 1) *kleinere, eingefridigte fläche; kirchhof, kirche; air.* land lann *freier platz, fläche, hof, acy.* lann, *j.* llan *terre, Cath.* lann *landa, landetum, lande, corn.* lan *f., nbret.* lan *heide, bret.* lan *monastère, lieu consacré, ital.* lande, *prov.* landa, *frz.* lande *heide, ebene; cf. acy.* it-lann *area, ir. gen.* ith-lann *area, acy.* guinlann *vignoble; cf. got.* land *n. gegend, landgut,*

vaterland, germ. landa *n. aus* *landhŏ-n *n., usloю.* lędina *unbebautes land, an. ae. as.* land *land.* — 2) lann *bret. stechginster, pl.* lannou, lanneier, lannegi *heide, frz.* les Landes *mit Stechginster bewachsene ebene.*

Land-avensis *O. Vita Oudocei* 2 *ASS* 2. *iul.* II *p.* 320 *E:* In ecclesia Landavensi.

Landeles vicus. *Merow. münze. Belfort* 1388 = *Prou* 1862: LΛИDELE∞ΠICO.

Landerici-ăcus *von* Landricus, *O. j. Landrecies, dép. Nord, arrond. Avesnes.*

Landini *nach Jullian* '*les douze cités de la Novempopulanie*', *j. Langon. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 8: Landinorum.

Landinus *M. cogn. (St. Martin am Bacher) CIL* III 5292: ... Aurelio ... Landino an(norum) L [mil(iti)] co[h.] I Asturu[m].

Landoldi-ăcus *O. j. Landouzy, départ. Aisne, arrond. Vervins.*

Landuconnum *O. Le Langon, départ. Vienne. Merow. münze. Belfort* 2088 = *Prou* 2319: LVИDVCOИИI +.

Landu-vius *fl. Vita s. Bertuini* 8 *Anal. Boll.* 6 *p.* 25: Fluviolum Landuvium *(zweimal).* 13 *p.* 30: Super fluvium Landuvium nomine.

langā *ein tier. Plin. n. h.* 37, 34: Demostratus lyncurium id vocat et fieri ex urina lyncum bestiarum, e maribus fulvum et igneum, e feminis languidius atque candidum, alios id dicere langurium et esse in Italia bestias languros. Zenothemis *(im periplus?)* langas vocat easdem et circa Padum is vitam adsignat, Sudines arborem quae gignat in Liguria vocari lynca.

Langi-ăcus *O. j. Langeais en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon; villeicht* = Langlo *Rav.* 4, 40 *p.* 298, 8.

Lango-brĭgā '*burg des Langos*', *O. in Lusitanien. IA* 421, 7: Langobriga. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 3: Langobrica. *cf.* Laccobriga, Lacobriga, Lancobriga.

Λαγγο-βρῖται V. in Spanien. Plut. Sert. 13: *Ὁρῶν δὲ τοὺς Λαγγοβρίτας οὐ μικρὰ τῷ Σερτωρίῳ συλλαμβανομένους, δίψῃ δ' ὄντας εὐαλώτους (ἓν γὰρ ἦν αὐτοῖς φρέαρ ἐν τῇ πόλει, τῶν δ' ἐν τοῖς προαστείοις καὶ παρὰ τὰ τείχη ναμάτων ὁ πολιορκῶν ἐπικρατεῖν ἔμελλεν), ἧκεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἡμέραις δυσὶ συναιρήσων τὴν πολιορκίαν, ὕδατος οὐκ ὄντος.*

***Lango-dūno-n** *O., im 9. jh.* Langatun, *j. Langenthal im schweiz. canton Bern, bez. Aarwangen.*

Langonicus *s.* Lingones.

Lango-s *M. (Narbonne, nicht christlich) CIL* XII 4938 = *Inscr. de Languedoc n.* 622: Lagge *(voc.)* fili. *In* Lango-brig(c)a, Langobritai.

Lani-ăcus *O. j. Laigné-en-Craonnais, dép. Mayenne, arrond. und canton Château-Gontier.*

Laniari-ăcus *O. j. Louverné, départ. Mayenne, arrond. Laval, canton Argentré.*

-lānio- *in* Mediolānion.

***Lanio-brĭgā** *O. Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Ermaricus Laniobrensis (Lactorensis) ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. XIII. a.* 683 *(Mansi* 11 *c.* 1076 *A):* Brandila Laniobrensis episcopus. *Conc. Tolet. XVI. a.* 693 *(Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Suniaguisidus Laniobrensis ecclesiae episc.

Lanio-gaisus *zu gall.* gaiso-n, *fränkischer M. Ammian.* 15, 5, 16 *(a.* 355*):* Laniogaiso vetante, tunc tribuno.

Lanisarius *M. (Rom) CIL* VI 2875: Ti. Lanisario Marcellino.

Lan-ius *M. (Bagnolo) CIL* V 4191: C. Lanius C. f. Ani(ensi) de leg(ione) X Vener(ia). L. Lanius C. l. Eros filius de suo.

Lannus *venetisch nach Pauli, illyrisch nach Stolz, M. nomen.* **Lanna** *F. (Verona) CIL* V 3655: L. Lannus Primi f. sibi et C. Lanno fra. et Tertullae Tordinae uxori Lannae Firmae f. C. [Corn]elio Succ[es]so [a]m[i]co.

***lāno-s** = *[p]lā-no-s *voll, air.* lá-n *plenus, mir.* lán, *acy.* laun, *w.* llawn, *abret.* -lon, *mbret.* leun, *nbret. vann.* lān, *(Léon)* leun; *altlat. und umbr.* plē-no-s *(tab. Eugub.* plener *dat. pl.), lat.* plēnus, *ai.* prāṇas.

-lā-no-n *nach Stokes aus* *plāno-n *fläche, neutr. eines adi.* = *lat.* plānus, *gr.* πέλανος *opferkuchen, lit.* plónas *dünn, fein, lett.* plâns *tenne, apreuss.* plonis, *nach Bezzenberger* √pela, plā, pla, *auch in* πλάξ *st.* πλακ, πλακοῦς *kuchen, lett.* plakt *flach werden, deutsch* flühe, flach, πλαθάνη, *deutsch* fladen, *flaþa. *In* Erco-lāna, Medio-lānum, Vindo-lāna, Lano-valus (= *lat.* planum). *Vgl.* Lano-valus.

Lan-o(n) *M. (Padua) CIL* V 3048: C. Titius St. f. Lan(o?). *(Pavia)* 6432: C. Titio C. f. Pol(lia) Lanoni.

Lāno-valus *(cf.* Ate-valus, Kato-valos, Nerto-valus *und* Medio-lānon) *celt. G. (Cadenet, dép. Vaucluse, arrond. Apt) CIL* XII 1065 = *MSAF t.* 48 (1888) *p.* 338—339 = *RE No.* 52 (1889) *n.* 758 *p.* 408 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 13 (1889) *p.* 135: Lanovalo Q(uin-

tus) Corn(elius) Smertullus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) pro Placido fratre.

Lansonna *s.* Lousonna.

Lantennaco *O. s.* *Lentennacus.

Lantia *s.* Lancius.

Lanticiaco *O. j. Lanzac, dép. Lot, arr. Gourdon, canton Souillac. Merow. münze. Belfort* 2089 = *Prou* 1932: + LANTICIACO [VICO].

Lantocal *O. Kemble n.* 19 *(a. 680):* Terram quae dicitur Lantocal.

Lanus *M. (Mainz) CIR* 1128: Attio Lani f(ilius) Montanus annorum XLV mil. co[h]. Ra[e]toru[m].

Lanus siccus, *O. j. Lainsecq, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Saint-Sauveur. cf. cy.* Linn-sych *stagnum siccum.*

Laodunum *(Laon) s.* Lugudunon.

LAONO *O. Merowing. münze. Belfort* 2090: + LAONO FIT ∾.

Lapat-ia *O. der Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis. Polyb. fr.* 100 *Hultsch:* Ὁ δὲ Λεύκιος προχειριζόμενος διαπέμπεσθαι πρὸς τοὺς Λαπατηνοὺς καὶ λαλεῖν ὑπὲρ ἐπιτροπῆς, ἀπαράσκευος ἦν εἰς τὸ μέλλον. *Ptol.* 2, 6, 4: Λαπατικώρουμ ἄκρον τὸ καὶ Τριλευκον.

-lape *in* Ărĕ-lape, Tergo-lape.

Lapius *M. (Gevrey, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, dioecese Langres) Lejay* 195: Gemellinus Lapi fil(ius). *cf.* Lappius, Lappianus.

Lappi-ăcus *O. j. Lachy, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Sézanne.*

Lappi-ānus *M. cogn. (Gevrey, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon) Lejay* 195.

Lappius *M. gentilic. (Beretzk bei Kézdi-Vásárhely, a. 92 p. Chr.) CIL* III *p.* XV: A. Lappi. *(Pisa)* XI 1421: L. Lappius [L. f. G]allus. 1449: L. Lappius Receptus.

Lapp-onius *M. (Verona) CIL* V 3220: Deo Aug. T. Lapponi Domitia Cassia v. s. l. m. l. d. d. d.

Lappus *M. (Straß) CIL* III 5361: Finito Lappi.

Lapurdum *iberisch? bask.* '*port*', *O. seit dem 11. jh., j. Bayonne, Basses-Pyrénées (Labourd oder Lampourdan, j. noch als benennung des landes zwischen dem Adour u. der Bidassoa gebliben). ND occ.* 42, 18 *sq.:* In provincia Novempopulana: Tribunus cohortis Novempopulanae, Lapurdo. *Sidon. Apollin. epist.* 8, 12, 7: Hic ad copias Lapurdensium lucustarum cedat vilium turba cancrorum. *Pactum Guntchramni et Childeberti II = Greg. Turn. h. F.* 9, 20 = *MG Cap.* I *p.* 13, 13 *(a. 587):* (De) Lapurdo.

***Lardari-ăcum** *von M.* Lardarius, *O. in Italien, j. Lardirago, prov. u. distr. Pavia.*

Larensis rivus *in Spanien. (Tarragona, a. 193 p. Chr.) CIL* II 4125: Inter compaganos rivi Larensis et Val(eriam) Faventinam.

Lar-ga = *Lar-i-ga? *fl. j. Ober- und Unter-Larg, nbfl. der Ill; woran O. j. Mansbach im Ober-Elsaß, kreis Altkirch, canton Dammerkirch. TP:* Large. *IA* 349, 4: Larga. *Rav.* 4, 26 *p.* 232, 8: Laguirion. — 2) *j. Largue, dép. Basses-Alpes, nbfl. der Durance.* — 3) *j. Lergue, départ. Hérault, nbfl. des Hérault. Vgl.* Lerga Lirge.

Laril . . . *O. Merow. münze. Prou* 2697: LARIL///+AS.

Lăr-ĭo-s *von* *lāros, *landsee in Gallia Transpadana, j. Lago di Como. Polyb.* 34, 10, 20: Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων (σταδίων), πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον (Βηνάκου), ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν. *Cato origg. lib.* 2 *fr.* 38 *p.* 49 *Peter*[2] *bei Servius zu Vergil. georg.* 2, 159: Larius lacus est vicinus Alpibus, qui iuxta Catonem in originibus per sexaginta tenditur milia. *Catull.* 35, 3 *sq.:* Novi relinquens | Comi moenia Lārĭumque litus. *Vergil. georg.* 2, 158 *sq.:* Lacus tantos, te, Lārī maxime, teque, | fluctibus et fremitu adsurgens Benace marino? *Strabo* 4, 3, 3 *p.* 192: Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικὴν καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον. 6, 6 *p.* 204: Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. 12 *p.* 209: Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον, ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν. 5, 1, 6 *p.* 213: Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός. *Plin. n. h.* 2, 224: In Lario Addua. 232: In Comensi iuxta Larium lacum fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. 3, 131: In hac regione et XI lacus incluti sunt amnesque eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt, ut Adduam Larius . . . 9, 69: Duo lacus Italiae in radicibus Alpium Larius et Verbannus appellantur, in quibus pisces omnibus annis vergiliarum ortu existunt squamis conspicui crebris atque praeacutis, clavorum caliga-

rium effigie. Nec amplius quam circa eum mensem visuntur. 10, 77: Transpadana Italia iuxta Alpes Larium lacum appellat amoenum arbusto agro, ad quem ciconiae non permeant, sicuti nec octavum citra lapidem ab eo inmensa alioqui finitimo Insubrum tractu examina graculorum monedularum cui soli avi furacitas argenti aurique praecipue mira est. *Plin. epist.* 2, 8, 1: Studes an piscaris an venaris an simul omnia? Possunt enim omnia simul fieri ad Larium nostrum. Nam lacus piscem, feras silvae, quibus lacus cingitur, studia altissimus iste secessus adfatim suggerunt. 4, 30, 2: Fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cenatiuncula manu facta: ibi paulum retentus in Larium lacum decidit. 6, 24, 2: Navigabam per Larium nostrum, cum senior amicus ostendit mihi villam adque etiam cubiculum, quod in lacum prominet. 7, 11, 5: Indicavit mihi cupere se aliquid circa Larium nostrum possidere. 9, 7, 1: Ad mare tu, ego ad Larium lacum aedifico. 2: Huius in litore plures villae meae *qs.* *Ptol.* 3, 1, 20: *Ἡ κατὰ τὴν Λάριον λίμνην κεφαλὴ τοῦ ποταμοῦ (Πάδου).* *Vopisci vita Probi* 24, 1: (Posteri Probi) in Italia circa Veronam ac Benacum et Larium atque in his regionibus larem locaverunt. *Philargyrius in Verg. georg.* 2, 159: Larius lacus in Gallia est Cisalpina, non amplius centum viginti stadiorum circuitu patens. Benacus in eadem regione, mille et ducentorum. *Claudian. de bello Pollentino* 319—323: Protinus, umbrosa vestit qua litus oliva | Lārĭus et dulci mentitur Nerea fluctu, | parva puppe lacum praetervolat; ocius inde | scandit inaccessos brumali sidere montes | nil hiemis caelive minor. *epithal. d. Palladio et Celer.* 105 *sq.:* Undique concurrunt volucres, quaecumque frementem | permulcent Athesin cantu, quas Lārĭus audit. *Ennod. epist.* 1, 6: Riparum Larii confinia canis ornasse nemoribus *qs.* . . . Dulcia Larii oculis fluenta transeuntibus et ad natatum quos perdat invitantia *qs.* . . . Nulla enim praeter aquas Larii defuncti ibidem sepulcra meruerunt *qs.* *vita b. Antoni p.* 387 *H.:* Haud procul a beati martyris Fidelis sepulcro, ubi Larius Ionii marmoris minas deponit, quando, ne evagetur longius, obiectis ripis resistunt frena telluris *qs.* *CGlL* 5 *p.* 553, 36: Larius lacus iuxta Alpibus. — **Lariensis** insula, *j. Comacina.* *Florianus MG epist.* III *p.* 117 *(c. a. 550):* Insulam Lariensem, quae Christopolis dicitur.

Lar-ius *M. nomen. (Benevento) CIL* IX 1855: C. Lario Q. f. Ste(llatina).

lărix *f. lärche, nach Stokes lat.? vw. mit ir.* dair, *gen.* darach *eiche; ital.* larĭce, *raetoroman.* larisch; *entlehnt ist mhd.* lęrche, larche, *lęribha. *Vitruv.* 2, 9, 14: Larix vero, quae non est nota nisi is municipalibus, qui sunt circa ripam fluminis Padi et litora maris Hadriani *qs.* 15: Divus Caesar cum exercitum habuisset circa Alpes imperavissetque municipiis praestare commeatus ibique esset castellum munitum, quod vocabatur Larignum *qs.* 16: Tunc ei demonstraverunt eas arbores, quarum in his locis maximae sunt copiae, et ideo id castellum Larignum uti materies larigna est appellata. Haec autem per Padum Ravennam deportatur. *Lucan.* 9, 920 *sq.:* Et lărĭces fumoque gravem serpentibus urunt habrotonum. *Dioscorid.* 1 *c.* 92: *Γίνεται δὲ ῥητίνη ὑγρὰ πιτυΐνη καὶ πευκίνη, κομιζόμεναι ἀπὸ Γαλλίας καὶ Τυρρηνίας, καὶ ἀπὸ Κολοφῶνος πάλαι ποτὲ ἐκομίζετο, ἔνθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε κολοφωνία κληθεῖσα· καὶ ἀπὸ Γαλατίας τῆς πρὸς ταῖς Ἄλπεσιν (Gallia Subalpina), ἣν ἐπιχωρίως οἱ τῇδε ἔποικοι λάρικα (Asulanus δάλακα;* 'laris δάλαξ' *Iulius Pollux, cf. δαλός* taeda) *ὀνομάζουσιν.* *Plin. n. h.* 13, 100: Cum praesertim eodem versu cedrum laricemque una tradat (Homerus) uri. 16, 30: In abiete, larice, picea *qs.* 43: Quinto generi *(der pechbäume)* est situs idem, facies eadem. Larix vocatur *qs.* 44: Laricis morbus est ut taeda fiat. 45: Excepta larice *qs.* 46: Picea minus alta quam larix *qs.* . . . Larix ustis radicibus non repullulat. 49: Larici. 58: In Macedonia laricem masculam urunt, feminae radices tantum. 73: Montes amant cedrus, larix, taeda et ceterae, e quibus resina gignitur. 80. 91: Larici. 95. 100. 125: Larix. 127: Larici. 186: Cedrus et larix et iuniperus rubent. 187: Larix femina habet quam Graeci vocant aegida mellei coloris. 195: Laricis. 200: E larice. 204. 212. 218: Larix. 219: Laricem. 222: Larix. 245: Larice. 24, 28: Laricis. 32. 33: Larice. 136. 28, 194: Laricis. *Pallad.* 12 *tit.* 15 *novemb.,* 1: Larix utilissima, ex qua si tabulas suffigas tegulis in fronte, atque extremitate tectorum, praesidium contra incendia contulisti. Neque enim flammas re-

Lamis *O. j. dorf Laimnau im wirtemb. Donaukreis, oberamt Tettnang, am r. ufer der Argen.*

Lam-ius *M. (Vercelli) CIL* V 8112, 55: M. Lami Coloni.

Lamizonipada *fl. Rav.* 4, 17 *p.* 212, 15—213, 2: Per quam Saxoniam transeunt plurima flumina, inter cetera quae dicuntur Lamizon Ipada (*Müllenhoff ci.* Amisa Visara) Lippa Linac.

Lamnum *s.* Tamnum.

Lămus *M. Sil.* 16, 475: Tum Lămus et Sicoris, proles bellacis Ilerdae. *cf.* Lamenus.

lāna *in O.* *Erco-lana, Vindo-lana; *cf.* Mediolanion.

Lanca *stadt der Arevaci, j. Sigüenza in Spanien, prov. Guadalajara. Ptol.* 2, 6, 55: *Σεγοντία Λάγκα* (*Σεγορτιαλάγκα X*).

Lanka-frut *O. Vita Turiani* 5 *ASS 13. iul. p.* 617 *F:* In loco qui dicitur Lankafrut.

Lance *O. in Spanien. IA* 395, 3: Lance.

lanc-ĕā lanc-ĭā *ein langer, leichter, mit lederner schlinge versehener speer, den Spaniern entlehnt; roman.* lancia (*ital. bask.* lancia, *raet.* loncia (lonša), *span. port. bask.* lanza, *prov.* lança lansa, *franz.* lance (*aus* lancja), *dacor.* lance, *ngr.* *λάντζα*; *engl.* launch; *nach Thurneysen verw. mit air.* lécim *laße,* do-lécim *laße los, nider usw., werfe. Sisenna hist. lib.* 3 *fr.* 21 *p.* 281 *P. bei Nonius s. v.* sparum, telum agreste *p.* 555: Sparis ac lanceis eminus peterent hostis. *fr.* 29 *p.* 282, *bei Nonius s. v.* matere, tela gravia Gallica *p.* 556: Gallei materibus aut lanceis configunt *lib.* 4 *fr.* 71 *p.* 288, *bei Nonius p.* 556: Galli materibus ac lanceis tamen medium perturbant agmen. *Varro bei Gell.* 15, 30, 6: Petorritum enim est non ex Graecia dimidiatum, sed totum [ortum] trans Alpibus; nam est vox Gallica. Id scriptum est in libro M. Varronis quarto decimo rerum divinarum, quo in loco Varro, cum de petorrito dixisset, esse id verbum Gallicum, lanceam quoque dixit non Latinum, set Hispanicum (*vgl. hispan. O.* Lancia *und* Hasta regia *und Arrian. tact. c.* 40 *Κανταβρική τις καλουμένη ἐπέλασις*) verbum esse. *Hirtius b. G.* 8, 48, 5: Commius incensum calcaribus equum coniungit equo Quadrati lanceaque infesta medium femur eius magnis viribus traicit. *Sallust. Cat.* 56, 3 (*cf. Nonius* 554 *Merc.* [Sparos] lanceae tela sunt non bellica): Set ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis instructa; ceteri, ut quemque casus armaverat, sparos aut lanceas, alii praeacutas sudes portabant. *Diod.* 5, 30, 4: (*Γαλάται*) *προβάλλονται δὲ λόγχας, ἃς ἐκεῖνοι λαγκίας* (*ἀγκείας codicum secunda classis*) *καλοῦσι, πηχυαῖα τῷ μήκει τοῦ σιδήρου καὶ ἔτι μείζω τὰ ἐπιθήματα ἐχούσας, πλάτει δὲ βραχὺ λείποντα διπαλαίστων· τὰ μὲν γὰρ ξίφη τῶν παρ' ἑτέροις σαυνίων εἰσὶν οὐκ ἐλάττω, τὰ δὲ σαυνία τὰς ἀκμὰς ἔχει τῶν ξιφῶν μείζους. Verg. Aen.* 12, 374—376: Dum trahitur pendetque iugis, hunc lata retectum | lancea consequitur rumpitque infixa bilicem | loricam et summum degustat volnere corpus. *Ovid. met.* 12, 330 *sq.:* Lancea Pirithoi costis inmissa Petraei | pectora cum duro luctantia robore fixit. *Liv.* 22, 6, 4 *(a. u. 537 = 217 a. Chr.):* (Insuber eques) consulem lancea transfixit. 31, 34, 4 *sq. (a. u. 554 = 200 a. Chr.):* Nam qui hastis sagittisque et rara lanceis facta vulnera vidissent, cum Graecis Illyriisque pugnare adsueti, postquam gladio Hispaniensi detruncata corpora, bracchiis cum umero abscisis, aut tota cervice desecta divisa a corpore capita patentiaque viscera et foeditatem aliam vulnerum viderunt, adversus quae tela quosque viros pugnandum foret, pavidi vulgo cernebant. *Vellei.* 2, 80, 3: Cum lacerna eius perforata esset lanceā. *Curtius* 6, 5, 26 *(von einer Amazone):* Equo ipsa desiluit duas lanceas dextera praeferens. 7, 1, 9: Obluctantem adhuc oblivioni lanceis confoderunt. 7, 18: Ut habitus quoque redderetur armigeri, lanceam dari iussit. 8, 1, 45: Alexander rapta lancea ex manibus armigeri Clitum adhuc eadem linguae intemperantia furentem percutere conatus. 46: Lysimachus et Leonnatus etiam lanceam abstulerant. 13, 14: Quis ducibus promptissimi iuvenum lanceis modo armati transnavere in insulam. 9, 7, 19: Macedq iusta arma sumpserat, aereum clipeum, hastam quam sarisam vocant laeva tenens, dextera lanceam gladioque cinctus. 21: Lanceam emisit. *Sen. suas.* 1, 5: Ille se ab hac urbanitate lancea vindicavit. *Petron. sat.* 62: Servus enim noster lancea collum eius traiecit. *(Seneca?) Anth. Lat.* 409, 11 *sq. R.:* Non, Lusitanus quateret cum moenia latro, | figeret et portas lancĕa torta tuas. *Lucan.* 3, 464—466: Nec enim solis excussa lacertis | lancĕa, sed tenso ballistae turbine rapta | haud unum

contenta latus transire quiescit *qs.* (*Dazu comm. Us.:* Sed tenso ballistae t. r.] ipsa lancea.) 6, 190: Nulla fuit non certa manus, non lancĕa felix. 7, 140 *sq.:* Tunc omnis lancĕa saxo | erigitur. (*Dazu comm. Us.:* Saxi pondere curvamen dirigitur contortae lanceae et recurvae.) 472 *sq.:* Cuius torta manu commisit lancĕa bellum | primaque Thessaliam Romano sanguine tinxit. *Plin. n. h.* 7, 201: Lanceas Aetolos, iaculum cum ammento Aetolum Martis filium (invenisse dicunt). 15, 133 *(als römische waffe):* Romanis (laurus) praecipue laetitiae victoriarumque nuntia additur litteris et militum lanceis pilisque, fasces imperatorum decorat. *Val. Flacc.* 3, 587 *sq.:* Refugi quem contigit inproba Mauri | lancĕa. 6, 124: Inceptus iam lancĕa temnit erilis. *Martial. spect.* 11, 4: Nec volet excussa lancĕa torta manu. *Stat. Theb.* 2, 635 *sq.:* Cum multa gementi | pone gravis curvas perfringit lancĕa costas. (*Dazu schol. Lactantii:* Quando eos lancea coniunxit.) 7, 552: Ante haec excusso frondescet lancĕa ferro. 8, 470 *sq.:* Stat fronte superstes | lancĕa. 684 *sq.:* Ibat atrox finem positura duello | lancĕa. 12, 664: Cuius in Ogygio stet princeps lancĕa muro. *silv.* 2, 6, 32 *sq.:* Nec circum saevi fugientem moenia Phoebi | Troilon Aemoniae deprendit lancĕa dextrae. 5, 1, 93: Nullaque famosa signatur lancĕa penna. *Sil.* 1, 318: Huic impulsa levi torquetur lancĕa nodo. *Tac. G.* 6: Rari gladiis aut maioribus lanceis utuntur (Germani). *h.* 1, 79: Romanus miles facilis lorica et missili pilo aut lanceis adsultans, ubi res posceret, levi gladio inermem Sarmatam (neque enim scuto defendi mos est) comminus fodiebat. 2, 29: Tabernacula ducis ipsamque humum pilis et lanceis *(der gegen Valens kämpfenden Bataver)* rimabantur. 36: Macer ad exitium poscebatur, iamque vulneratum eminus lancea strictis gladiis invaserant. 3, 27: Romanae utrimque artes: pondera saxorum Vitelliani provolvunt, disiectam fluitantemque testudinem lanceis contisque scrutantur. *Suet. Claud.* 35: Neque convivia inire ausus est nisi ut speculatores cum lanceis circumstarent militesque vice ministrorum fungerentur. *Galba* 18: Descendentem speculator impulsu turbae lancea prope vulneravit. *Domitian.* 10: Sallustium Lucullum Britanniae legatum, quod lanceas novae formae appellari Luculleas passus esset. *Flor.* 1, 38 (3, 3), 16: Cum obiectis undique plaustris atque carpentis altae desuper quasi securibus, lanceis contisque pugnarent (Cimbrorum uxores). *Iustin.* 24, 5, 6: Caput eius (Ptolomei) amputatum et lancea fixum tota acie ad terrorem hostium circumfertur. *Apulei. met.* 1, 4 *p.* 21: Ac mox eundem invitamento exiguae stipis venatoriam lanceam, qua parte minatur exitium, in ima viscera condidisse. Et ecce pone lanceae ferrum, qua baccillum inversi teli ad occipitium per ingluiem subit. 11 *p.* 43: Mihi quoque non parvam incussisti sollicitudinem, immo vero formidinem, iniecto non scrupulo, sed lancea *(figürlich).* 4, 19 *p.* 281: Nec inermis quisquam de tanta copia processit, sed singuli fustibus, lanceis, destrictis denique gladiis muniunt aditus. 21 *p.* 283: Quippe quidam procurrens e domo procerus et validus incunctanter lanceam mediis iniecit ursae praecordiis. 7, 11 *p.* 467: Inter lanceas et gladios istos scortari tibi libet? 8, 5 *p.* 517: Cape venabulum et ego sumo lanceam. *p.* 518: Thrasyllus ferae quidem pepercit, sed equi, quo vehebatur Tlepolemus, postremos poplites lancea feriens amputat. *p.* 520: Per femur dexterum dimisit lanceam. 16 *p.* 552: Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat spicula, fustem alius. 9, 2 *p.* 596: Nec dubio me lanceis illis vel venabulis, immo vero et bipennibus, quae facile famuli subministraverant, membratim compilassent. 10, 1 *p.* 678: Lanceam longissimo hastili conspicuam. *Gell.* 10, 25, 2: Quae tum igitur suppetierant, haec sunt: hasta, pilum, phalarica, semiphalarica, soliferrea, gaesa, lancea, spari, rumices, trifaces, tragulae, frameae, mesanculae, cateiae, rumpiae, scorpii, sibones, siciles, veruta, enses, sicae, machaerae, spathae, lingulae, pugiones, clunacula. *Tertullian. ad nationes* 2, 5: Item in adversis qui ferro sauciantur, non gladium ipsum aut lanciam (lanciem *cod.*) accusant, sed hostem vel latronem. *de pudic.* 7: Moechiae vero et fornicationis non drachma, sed talentum, quibus exquirendis non lucernae spiculo [lumine], sed totius solis lancea opus est. *de anima* 10: Sed et personant culices, ne in tenebris quidem aurium caeci: tubam pariter et lanceam *(cod.;* hiantiam *edd.)* oris illius ostende. *Pauli exc. ex lib. Festi p.* 118, 8 *M.* = *p.* 84, 28 *P.:* Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant. *Vulg. Num.* 33, 55: Lan-

ceae. *I Regn.* 13, 19: Lanceam. 22: Ensis et lancea. 18, 10. 19, 9: Lanceam. 10: Lancea . . . Lancea. 20, 33: Lanceam. 26, 8: Lanceā. *II Regn.* 18, 14: Lanceas. *I Par.* 11, 23: Lanceam. *II Par.* 23, 9: Lanceas. *II Esdr.* 4, 13: Lanceis *(abl.).* 16: Lanceae. 21: Lanceas. *Iudith* 7, 8: In lancea. 9, 9: In lanceis. 11, 2: Lanceam. *Iob* 16, 14: Lanceis *(abl.).* *Prov.* 26, 18: Lanceas. *Sap.* 5, 21: Lanceam. *Isai.* 2, 4: Lanceas. *Ierem.* 46, 4: Lanceas. *Ioel* 3, 10: Lanceas. *Mich.* 5, 6: In lanceis. *Ev. Ioh.* 19, 34: Lanceā. *Reposianus, Anth. Lat.* 253, 86 *R.*: Decidit aut posita est devictis lancĕa palmis. *Ambros. de officiis ministrorum* 2, 5, 34 *(aus I Regn.* 26, 8 *sq.?)*: Solam lanceam, quae erat ad caput eius . . . . ubi esset lancea regis. *de virginibus* 1, 8, 47: Ille discretus a militibus, ille lancea vulneratus. *Appendix Probi t.* 4 *p.* 198, 8 *Keil* = 72 *Förster:* Lancea non lancia. *Veget. epit. r. mil.* 3, 14: Optimi milites cum spiculis vel lanceis ordinentur, quos prius hastatos vocabant. 3, 24: Hi equis praetercurrentibus ad latiores lanceas vel maiora spicula beluas occidebant. 4, 29: Sed ex alto destinata missibilia sive plumbatae vel lanceae veruta vel spicula in subiectos vehementius cadunt. *Hieronym. epist.* 106 *(c. a. 403),* 1 (*Opp. Vall. Ven.* 1, 2 *c.* 642 *A, aus Isai.* 2, 4): Lanceas suas. 108, 23 *c.* 717 *E:* Lancea. 112, 13 *(a. 404) c.* 747 *B:* Lancea. *contra Rufin.* 2, 7 *(Opp. t.* 2 *c.* 495 *A)*: Grandi diabolus lancea percutitur. 10 *c.* 498 *B:* O infelices animas, quae tantis vitiorum lanceis vulnerantur. *comment. in epist. ad Ephes. lib.* 1 *c.* 1, *v.* 7 *(t.* 7, 1 *c.* 553 *D)*: Caro et sanguis, quae crucifixus est, et qui militis effusus est lancea. *Oros.* 5, 4, 6 (*aus Liv.* 52): Cum victores Lusitani sparsi ac securi abirent, unus ex his longe a ceteris segregatus cum, circumfusus equitibus pedes ipse deprehensus unius eorum equo lancea perfosso ipsius equitis ad unum gladii ictum caput desecuisset, ita omnes metu perculit, ut prospectantibus cunctis ipse contemptim atque otiosus abscederet. *Augustin. locutionum lib.* 6 *de Iesu Naue* 10: Septuaginta autem interpretes, secundum quos ista tractamus, qui posuerunt gaeson, miror si et in Graeca lingua hastam vel lanceam Gallicanam intellegi voluerunt: ea quippe dicuntur gaesa, quorum et Vergilius meminit, ubi ait de Gallis in scuto Aeneae pictis: Duo quisque Alpina coruscant gaesa manu. *Claudiani Mamerti de statu animae* 1, 3 *p.* 34, 22 *Eng.*: (Divinitas) lancea transfossa. *Zosim* 3, 22: Τρεῖς λόχοι, ματτιάριοι καὶ λακκινάριοι καὶ βίκτωρες. *Lex Burgundionum* 18, 2: Lancea vero, vel quodcumque genus armorum aut proiectum in terra aut fixum simpliciter fuerit. *Ennodii vita s. Epifani c.* 176: Qui obvium semper lanceis pectus ingessit. *paneg. d. Theodorico* 7, 31: Ieiunas pectorum crates acta validioribus lacertis lancea transmeabat. 12, 65: Si caelum lancearum imber obtexerit, qui fortius telum iecerit non latebit. *Breviarius de Hierosolyma (c. a. 530) p.* 57 *Tobl.:* Lancea, unde percussus est dominus. *Theodosius de terra sancta (c. a. 530) c.* 6 *p.* 65 *Tobler:* Et ibi est lancea. *Antonini Placentini itinerarium c.* 22: Lancea, de qua in latere percussus est dominus. *Gregor. Tur. h. F.* 3, 14: Emissā lanceā in scapulis eius, perfodit eum. 15: Non est mihi necesse, nisi tantum lancea parvola. 4, 12 (18): Lanceā sauciatus crudeliter vitam finivit. 30 (44): Rodanus sauciatus lancea. (48): Cumque amisso solatio remorum, hastilia lancearum in fundum alvei defixa, remeare conarentur, navis sub pedibus eorum dehiscit. 7, 38: Et inmissā lanceā voluit eum transfigere. 9, 10: Unos e populo, eiecta lancia, frontem eius inlisit. . . . Lanciarum multitudine sauciatur. 35: Missa ex adverso lanceam, contra Waldonem dirigit. 10, 9: Sautiatus lantiā. 10: Iactaque puer ille lantia super custodem silve, pedem eius transfiget. 15: Evaginatis gladiis ac lanceis. 16: Sagittis vel lanceis *(abl.).* *in glor. mart.* 6: De lancea. 71: Dum columbam auream lancea quaerit elidere. . . . Lancea in latere defixa. *de virtut. s. Mart.* 1, 10: Duae puerorum lanceae. 14: Lanceam. *Martyrolog. Hieronym. 10. kal. dec.:* In Cappadocia Longini martyris et militis, qui Christum lancea percussit. *Pard. dipl. n.* 200, *t.* 1 *p.* 162 *(a. 590):* Sagittis vel lanceis. *Ionae vita s. Columbani c.* 19 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Lanceaque virum dei traicere voluit. . . . Lanceam. *Isidor. or.* 12, 6, 31: Sparus a lancea missili traxit nomen, quod eiusdem figurae sit. 16, 25, 5: Examen est filum medium, quo trutinae statera regitur et lances aequantur. Unde et in lanceis ammentum dicitur. 18, 7, 5: Lancea est hasta ammentum habens in medio; dicta autem lancea, quia aequa lance, id est ae-

quali ammento, ponderata vibratur. *CGl L* 2 *p.* 121, 3: Lancia *λόγχη*. *p.* 362, 23: *Λογχη* lancia. *p.* 589, 44: Pilum lancea. 3 *p.* 23, 54: *Λογχη* lancea. *p.* 208, 55: Xifos lantea. *p.* 299, 16: *Λογκη* lancia. 17: *Λουκαι* lanciae. *p.* 326, 24: *Λουχη* lantia. *p.* 352, 62: Lancea *λόγχη*. 4 *p.* 236, 51: Falaria lancea magna vel genus teli magni. *p.* 245, 28: Iacula missilia tela id est lancea vel sagitta. *p.* 382, 34: Pugionem lanciam aut pugnum. *p.* 408, 43: Controssit (Controrsit *a* Contorsit *bcdef*) iaculum iactavit lanceam (lancea *bdf* lantia *ce*). *p.* 476, 30: Admentum corrigia ad *(om. bc)* lantiam (lantię *b* lancae *c*). *p.* 532, 52: Lanceae patellicę. 5 *p.* 214, 26: Kateias Gallica lingua dicimus lancias. *p.* 255, 28: Zybinn(= *σιγυνν?*) as lanceas Zybinnarum aculeis lancearum. *p.* 634, 43: Framea gladius versatilius sive lancea Armorecanorum. *p.* 647, 2: Sparus lancia rustica de qua Vergilius agresteque asperos. *p.* 654, 15: Gessa lanceae. *Notae Tiron.* 77, 63: Lancea. *Edictus Rothari* 34: Lancia iactaverit. *Lex Wisigoth. l.* 9 *tit.* 2 § 9: Plerosque vero scutis, spatis, scramis, lanceis sagittisque instructos .... haberet. *Concil. Burdegal. a. 663—675 p.* 215, 18 *M.:* Nec lanceas nec alia arma nec vestimenta secularia habere nec portare debeant. *Arculfi relatio de locis sanctis ab Adamnano scripta* 1 *cap.* 10 *p.* 153 *Tobl.:* Hec eadem lancea. 3, 4 *p.* 195 *T.:* Lanceā percussit ... lancea *(nom.)* ... *p.* 196: Lanceam. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 1 *p.* 17: Lanceas. 36 *p.* 70: Lancea iugulatus. *p.* 71: Lancea transfixus. 2, 25 *p.* 138: Lancea iugulavit. *Baeda de locis sanctis c.* 2 *p.* 217 *Tobler:* Lancea militis. *Form. Bituric.* 17 *p.* 177 *Z.:* Dirigo denique vobis clypeum cum lancea, non a vobis petitum, sed a me pollicitum. *Ahistulfi leges a. 750*, 5: Lanceam. *Passio I. s. Benigni* 6 *ASS 1. nov.* I *p.* 152 *F:* Lancea militis vitam eius crudeliter finiri facite. *Passio VI. s. Benigni* 5, 34 *p.* 172 *D:* Adactisque valide lanceis. *Vita s. Gallae virg.* 5 *ASS 1. febr.* I *p.* 940 *E:* In modum lanceae exustus est. *Vita Eleutherii* 2, 7 *ASS 20. febr.* III *p.* 188 *D:* Cum fustibus et lanceis. *Vita Samsonis* 3, 29 *ASS 28. iul.* VI *p.* 580 *D:* Trisulcā lanceā. *Vita Consortiae* 18 *ASS 22. iun.* IV *p.* 252 *F:* Lanceā quam forte manu tenebat confossus. *Vita Maximi* 4, 24 *ASS 2. ian.* I *p.* 94: Arripuit lanceam suam. *Martyrium Porcani* 4 *ASS 12. aug.* II *p.* 738 *D:* Lanceis pungentes. — *Inschr. (Langres, testament eines Lingonen, saec. 1 p. Chr., nach a. 69) CIL* XIII 5708 II *lin.* 23: Cum lanceis. — **lance-ola** *deminutiv. Apulei. met.* 8, 27 *p.* 580: Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquoversum fluente purpura depictas cingulo subligati, pedes luteis induti calceis deamque serico contectam amiculo mihi gerendam imponunt. *Capitolin. Maximini du.* 30 *(iun. 4)*, 2: Lanceola sic fissa est fulmine, ut tota etiam per ferrum scinderetur et duas partes faceret. *Trebell. Poll. Claud.* 8, 5: Tecta sunt flumina scutis, spatis et lanceolis omnia litora operiuntur. *Anonymi Valesiani pars posterior* 78 *MG a. a.* IX *p.* 326: In trinitatem lanceolam non mittis. *Vulg. III Regn.* 18, 28: Lanceolis *(abl.)*. — **lanceolatus.** *Macer* 5: Altera (plantago) vero minor, quam lanceolatam dicunt, quod foliis, ut lancea, surgat acutis. — **lanceare** (*aus* lancjare *wird afranz.* lancier). *Tertullian. adv. Marcionem* 3, 13 (*cf. adv. Iudaeos* 9): Aliud est, si penes Ponticos barbariae gentis infantes in proelium erumpunt, credo ad solem uncti prius, dehinc pannis armati et butyro stipendiati, qui ante norint lanceare quam lancinare. *Vulg. II Regn.* 23, 7: Armabitur ferro et ligno lanceato. *Differentiae sermonum* (*Anecd. Helv. p.* 282, 18 —20): Inter laniat et lacerat et lanceat hoc interest, quod laniat, cum membra discerpit, lacerat, qui partibus suis membra destituit, lanceat, qui inutiliter membra discerpit. — **lanciator.** *Origo humani generis cod. Taurin. f.* 65ᵛ, *saec. 7:* Thiras id lanciator ... tharris id lanciator. *Chron. min. ed. Frick* 140, 8. 11. 12: Lanciator. — **lancearii.** *ND or.* 5, 2 = 42: Lanciarii seniores. 6, 7 = 47: Lanciarii minores. 8, 12 = 44: Lanciarii Stobenses. 9, 14 = 36: Lanciarii Augustenses. 16 = 38: Lanciarii iuniores. *occ.* 5, 90: Lanciarii. 152: Lanciarii Sabarienses. 239: Lanciarii Gallicani Honoriani. 259: Lanciarii Lauriacenses. 260: Lanciarii Comaginenses. 7, 58: Lancearii Lauriacenses. 59: Lancearii Comaginenses. 81: Lancearii Honoriani Gallicani. 82: Lancearii Sabarienses. *Ammian.* 21, 13, 16 *(a. 361):* Iter suum praeire cum lanceariis et mattiariis et catervis expeditorum praecepit. 31, 13, 8 *(a. 378):* Ad lancearios confugit et mattiarios. *Cassiod. h.*

eccl. trip. 6, 35: Valentinianus etiam, qui post paululum sumpsit imperium, tunc millenarius erat circa palatia constitutus dux lanceariorum. *Vulg. Act.* 23, 23: Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos, ut eant usque Caesaream, et equites septuaginta et lancearios ducentos. *CGlL* 2 *p.* 362, 24: *Λογχοφορος* lanciarius. *(Iconii) CIG* 4004: *Φλαβ(ιος) Παυ-* 10 *λος ακτωαριο[ς] λαγκιαριων.* *(Syracus) Kaibel* 157: *Αυγουσταλις λανκιαρις* (= lanciarius Augustensis?). *(Iglitza, zeit Diocletians) CIL* III 6194: Val(erio) Thiumpo, qui militavit in leg(ione) XI Cl(audia) lectus in sacro comit(atu) lanciarius. *(Rom)* VI 2759: Militabit legione M(o)esiaca ann[i]s V inter lanciarios. 2787: Val(erius) Ursinus m[i]l(es) lanciarius na(tione) Italus. *(christl., nach Constantin) Orelli* 3384 = *EE* 4 *p.* 339 20 *n.* 911: In prima Minerves mil. ann. V in und(ecima) ann. IIII in lanciaria ann. V. *(Aus diocletianischer zeit) Notizie degli Scavi di Antichità* 1888 *p.* 735 = *Bullettino della commissione archeologica comunale di Roma Serie terza* (17) 1889 *p.* 88 = *Hermes* 24, 231 *anm.* 1: Val(erio) Maxentio aeq̄(uiti) ex numero lanciar[i]orum. *(Arles, nicht vor Diocletian, nicht nach der 1. hälfte saec. 5) CIL* XII 673: Prae(fectus) lanciari(i)s se- 30 n[ioribus et iunio]rib(us).

Lancia *O.* 1) *in Hispania Tarraconensis, metropole Asturiens, j. Sollanco. Plin. n. h.* 3, 28: Lancienses. *Flor.* 2, 33 (4, 12), 57 *sq.*: Reliquias fusi exercitus validissima civitas Lancea excepit, ubi cum locis adeo certatum est, ut, cum in captam urbem faces poscerentur, aegre dux impetraverit veniam, ut victoriae Romanae stans potius esset quam incensa monumentum. *Ptol.* 2, 6, 28: *Λαγκιά-* 40 *τοι.* *Dio* 53, 25, 8 *(a. u. 729): Τίτος μετὰ ταῦτα Καρίσιος τήν τε Λαγκίαν τὸ μέγιστον τῶν Ἀστύρων πόλισμα ἐκλειφθὲν εἷλε καὶ ἄλλα πολλὰ παρεστήσατο.* *IA* 395, 3: Lance. *Oros.* 6, 21, 10: Pars eorum proelio elepsa Lancham confugit. — 2) Lancia Oppidana, *stadt der Vettones in Lusitanien. Plin. n. h.* 4, 118: Lancienses. *Ptol.* 2, 5, 7: *Λαγκία Ὀππιδάνα.* *(Zwischen Monsanto und Valverde, a. 2 a. Chr. oder a. 5/6 p. Chr.) CIL* II 50 460: Term(inus) Aug(ustalis) inter Lanc(ienses) opp(idanos) et Igaedit(anos). *(Alcántara)* 760, 7: Lancienses oppidani. *(Julia)* 950: Taporus Lisanglensis (Lanciensis?). *(Tricio)* 2889: [Clo]diae Ru[f]in[ae] Lancien[si]. *(Tarragona)* 4223: L. Iunio Bl[aesi] fil. Quiri[na] Maroni Aem[ilio] Paterno Lancien[si]. *(Gyaloca)* III 4227: Bovegius Venini f. Lancie(n)sis. — 3) Lancienses Transcudani *in Lusitanien. (Alcántara) CIL* II 760, 11: Lancienses Transcudani. *(Leon)* 2671: Annua Cæsardia Vedais f(ilia) Viminaci Lancic(i?). *(Mérida)* 5261: M. Arri Reburri Lanc(iensis) Transc(udani). — 4) *Bei den Arevacae. Ptol.* 2, 6, 5: *Σεγορτία Λάγκα.* 10 *Vgl. (Leon) CIL* II 2671: Viminaci Lancic(i). — *s.* Lanciq(um).

Lanci-ācus ager, villa, *von gentilic.* Lancius (*var.* Lantia), *O. dans le Mâconnais.*

Lanc-inus *M.* *(Sagunt) CIL* II 4970, 258[a]: Lanc. *(Tarragona)* [b]: Lacini. *(Lissabon)* [c]: Lancin(us).

Lanci-o(n) *abgeleitet vom gentilic.* Lancius *oder von* Lentius, *O.* 1) *Lançon, dép. Ardennes, arrond. Vouziers, cant. Grandpré.* 20 2) *j. Lançon, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix, cant. Salon.* 3) *j. Lançon, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, gemeinde Carbonne.* 4) *Lançon, départ. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, canton Montreuil-Bellay, gemeinde Brézé.* 5) *j. Lançon, dép. Hautes-Pyrénées, arrond. Bagnères-de-Bigorre, cant. Arreau.* 6) *j. Lançon, dép. Savoie, gemeinde Pullud.* 7) *j. Lançon, dép. Var, arrond. Toulon, cant. Ollioules, gemeinde Saint-Nazaire-du-Var.* 30 8) *j. Lançon, dép. Vaucluse, gemeinde Apt.* 9) *j. Alençon, dép. Orne.*

Lanciones? *Fasti Philocali, a.* 354 *p. Chr., dec.* 12: *CIL* I[2] *p.* 278: Ludi Lancionici. *18. dec.*: Lancionici; c̄(ircenses) m(issus) XXIIII Sol Capricorno.

Lanciq(um) *V.? (Malamoneda) CIL* II 3088: L. Pom(peius) Fuscinus Lanciq(um) cum Fusca f(ilia) ann(orum) LXII s. t. t. l. *s.* Lancia. 40

Lanc-ius *M. gentilicium,* **Lantia** *F. (Mérida) CIL* II 573: G. Lancius Iulianus. *(Venafro)* X 4955: La[n]tiae C. l. Primae. *In O.* Lanciacus; *vgl. O.* Lancia.

Lanco-briga *s.* Laccobriga.

landā *f., gdform* *landhā, 1) *kleinere, eingefridigte fläche; kirchhof, kirche; air.* land lann *freier platz, fläche, hof, acy.* lann, *j.* llan *terre, Cath.* lann *landa, landetum, lande, corn.* lan *f., nbret.* lan *heide, bret.* lan 50 *monastère, lieu consacré, ital.* lande, *prov.* landa, *frz.* lande *heide, ebene; cf. acy.* it-lann *area, ir. gen.* ith-lann *area, acy.* guinlann *vignoble; cf. got.* land *n. gegend, landgut,*

vaterland, germ. landa *n. aus* *landhŏ-n *n., asloc.* lędina *unbebautes land, an. ac. as.* land *land.* — 2) lann *bret. stechginster, pl.* lannou, lanneier, lannegi *heide, frz.* les Landes *mit Stechginster bewachsene ebene.*

Land-avensis *O. Vita Oudocei* 2 *ASS* 2. *iul.* II *p.* 320 *E:* In ecclesia Landavensi.

Landeles vicus. *Merow. münze. Belfort* 1388 = *Prou* 1862: LANDELE∾NICO.

Landerici-ācus *von* Landricus, *O. j. Landrecies, dép. Nord, arrond. Avesnes.*

Landini *nach Jullian 'les douze cités de la Novempopulanie', j. Langon. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 8: Landinorum.

Landinus *M. cogn. (St. Martin am Bacher) CIL* III 5292: . . . Aurelio . . . Landino an(norum) L [mil(iti)] co[h.] I Asturu[m].

Landoldi-ācus *O. j. Landouzy, départ. Aisne, arrond. Vervins.*

Landuconnum *O. Le Langon, départ. Vienne. Merow. münze. Belfort* 2088 = *Prou* 2319: LVNDVCONNI +.

Landu-vius *fl. Vita s. Bertuini* 8 *Anal. Boll.* 6 *p.* 25: Fluviolum Landuvium *(zweimal).* 13 *p.* 30: Super fluvium Landuvium nomine.

langā *ein tier. Plin. n. h.* 37, 34: Demostratus lyncurium id vocat et fieri ex urina lyncum bestiarum, e maribus fulvum et igneum, e feminis languidius atque candidum, alios id dicere langurium et esse in Italia bestias languros. Zenothemis *(im periplus?)* langas vocat easdem et circa Padum is vitam adsignat, Sudines arborem quae gignat in Liguria vocari lynca.

Langi-ācus *O. j. Langeais en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon; villeicht* = Langlo *Rav.* 4, 40 *p.* 298, 8.

Lango-brīgā *'burg des Langos', O. in Lusitanien. IA* 421, 7: Langobriga. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 3: Langobrica. *cf.* Laccobriga, Lacobriga, Lancobriga.

Λαγγο-βρῖται *V. in Spanien. Plut. Sert.* 13: Ὁρῶν δὲ τοὺς Λαγγοβρίτας οὐ μικρὰ τῷ Σερτωρίῳ συλλαμβανομένους, δίψῃ δ' ὄντας εὐαλώτους (ἓν γὰρ ἦν αὐτοῖς φρέαρ ἐν τῇ πόλει, τῶν δ' ἐν τοῖς προαστείοις καὶ παρὰ τὰ τείχη ναμάτων ὁ πολιορκῶν ἐπικρατεῖν ἔμελλεν), ἧκεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἡμέραις δυσὶ συναιρήσων τὴν πολιορκίαν, ὕδατος οὐκ ὄντος.

***Lango-duno-n** *O., im 9. jh.* Langatun, *j. Langenthal im schweiz. canton Bern, bez. Aarwangen.*

Langonicus *s.* Lingones.

Lango-s *M. (Narbonne, nicht christlich) CIL* XII 4938 = *Inscr. de Languedoc n.* 622: Laggo *(voc.)* fili. *In* Lango-brig(c)a, Langobritai.

Lani-ācus *O. j. Laigné-en-Craonnais, dép. Mayenne, arrond. und canton Château-Gontier.*

Laniari-ācus *O. j. Louverné, départ. Mayenne, arrond. Laval, canton Argentré.*

-lānio- *in* Mediolānion.

***Lanio-brīgā** *O. Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Ermaricus Laniobrensis (Lactorensis) ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. XIII. a.* 683 *(Mansi* 11 *c.* 1076 *A):* Brandila Laniobrensis episcopus. *Conc. Tolet. XVI. a.* 693 *(Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Suniaguisidus Laniobrensis ecclesiae episc.

Lanio-gaisus *zu gall.* gaiso-n, *fränkischer M. Ammian.* 15, 5, 16 *(a. 355):* Laniogaiso vetante, tunc tribuno.

Lanisarius *M. (Rom) CIL* VI 2875: Ti. Lanisario Marcellino.

Lan-ius *M. (Bagnolo) CIL* V 4191: C. Lanius C. f. Ani(ensi) de leg(ione) X Vener(ia). L. Lanius C. l. Eros filius de suo.

Lannus *venetisch nach Pauli, illyrisch nach Stolz, M. nomen.* **Lanna** *F. (Verona) CIL* V 3655: L. Lannus Primi f. sibi et C. Lanno fra. et Tertullae Tordinae uxori Lannae Firmae f. C. [Corn]elio Succ[es]so [a]m[i]co.

***lāno-s** = *[p]lā-no-s *voll, air.* lá-n *plenus, mir.* lán, *acy.* laun, *w.* llawn, *abret.* -lon, *mbret.* leun, *nbret. vann.* lān, *(Léon)* leun; *altlat. und umbr.* plē-no-s *(tab. Eugub.* plener *dat. pl.), lat.* plēnus, *ai.* prāṇas.

-lā-no-n *nach Stokes aus* *plāno-n *fläche, neutr. eines adi.* = *lat.* plānus, *gr.* πέλανος *opferkuchen, lit.* plónas *dünn, fein, lett.* plāns *tenne, apreuss.* plonis, *nach Bezzenberger* √pela, plā, pla, *auch in* πλάξ *st.* πλακ, πλακοῦς *kuchen, lett.* plakt *flach werden, deutsch* flühe, flach, πλαθάνη, *deutsch* fladen, *flaþa. *In* Erco-lāna, Medio-lānum, Vindo-lāna, Lano-valus (= *lat.* planum). *Vgl.* Lano-valus.

Lan-o(n) *M. (Padua) CIL* V 3048: C. Titius St. f. Lan(o?). *(Pavia)* 6432: C. Titio C. f. Pol(lia) Lanoni.

Lāno-valus (*cf.* Ate-valus, Kato-valos, Nerto-valus *und* Medio-lānon) *celt. G. (Cadenet, dép. Vaucluse, arrond. Apt) CIL* XII 1065 = *MSAF t.* 48 (1888) *p.* 338—339 = *RE No.* 52 (1889) *n.* 758 *p.* 408 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 13 (1889) *p.* 135: Lanovalo Q(uin-

tus) Corn(elius) Smertullus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) pro Placido fratre.

Lansonna *s.* Lousonna.

Lantennaco *O. s.* *Lentennacus.

Lantia *s.* Lancius.

Lanticiaco *O. j. Lanzac, dép. Lot, arr. Gourdon, canton Souillac. Merow. münze. Belfort* 2089 = *Prou* 1932: + LANTICIACO [VICO].

Lantocal *O. Kemble n.* 19 *(a. 680):* Terram quae dicitur Lantocal.

Lanus *M. (Mainz) CIR* 1128: Attio Lani f(ilius) Montanus annorum XLV mil. co[h]. Ra[e]toru[m].

Lanus siccus, *O. j. Lainsecq, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Saint-Sauveur. cf. cy.* Linn-sych *stagnum siccum.*

Laodunum *(Laon) s.* Lugudunon.

LAONO *O. Merowing. münze. Belfort* 2090: + LAONO FIT ∾.

Lapat-ia *O. der Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis. Polyb. fr.* 100 *Hultsch: Ὁ δὲ Λεύκιος προχειριζόμενος διαπέμπεσθαι πρὸς τοὺς Λαπατηνοὺς καὶ λαλεῖν ὑπὲρ ἐπιτροπῆς, ἀπαράσκευος ἦν εἰς τὸ μέλλον. Ptol.* 2, 6, 4: *Λαπατικώρουμ ἄκρον τὸ καὶ Τρίλευκον.*

-lape *in* Ărĕ-lape, Tergo-lape.

Lapius *M. (Gevrey, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, diocese Langres) Lejay* 195: Gemellinus Lapi fil(ius). *cf.* Lappius, Lappianus.

Lappi-ăcus *O. j. Lachy, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Sézanne.*

Lappi-ānus *M. cogn. (Gevrey, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon) Lejay* 195.

Lappius *M. gentilic. (Beretzk bei Kézdi-Vásárhely, a. 92 p. Chr.) CIL* III *D.* xv: A. Lappi. *(Pisa)* XI 1421: L. Lappius [L. f. G]allus. 1449: L. Lappius Receptus.

Lapp-onius *M. (Verona) CIL* V 3220: Deo Aug. T. Lapponi Domitia Cassia v. s. l. m. l. d. d. d.

Lappus *M. (Straß) CIL* III 5361: Finito Lappi.

Lapurdum *iberisch? bask. 'port', O. seit dem 11. jh., j. Bayonne, Basses-Pyrénées (Labourd oder Lampourdan, j. noch als benennung des landes zwischen dem Adour u. der Bidassoa geblieben). ND occ.* 42, 18 *sq.:* In provincia Novempopulana: Tribunus cohortis Novempopulanae, Lapurdo. *Sidon. Apollin. epist.* 8, 12, 7: Hic ad copias Lapurdensium lucustarum cedat vilium turba cancrorum. *Pactum Guntchramni et Childeberti II = Greg. Turn. h. F.* 9, 20 = *MG Cap.* I *p.* 13, 13 *(a. 587):* (De) Lapurdo.

***Lardari-ăcum** *von M.* Lardarius, *O. in Italien, j. Lardirago, prov. u. distr. Pavia.*

Larensis rivus *in Spanien. (Tarragona, a. 193 p. Chr.) CIL* II 4125: Inter compaganos rivi Larensis et Val(eriam) Faventinam.

Lar-ga = *Lar-i-ga? *fl. j. Ober- und Unter-Larg, nbfl. der Ill; woran O. j. Mansbach im Ober-Elsaß, kreis Altkirch, canton Dammerkirch. TP:* Large. *IA* 349, 4: Larga. *Rav.* 4, 26 *p.* 232, 8: Laguirion. — 2) *j. Largue, dép. Basses-Alpes, nbfl. der Durance.* — 3) *j. Lergue, départ. Hérault, nbfl. des Hérault. Vgl.* Lerga Lirge.

Laril ... *O. Merow. münze. Prou* 2697: LARIL// +AS.

Lăr-ĭo-s *von* *lăros, *landsee in Gallia Transpadana, j. Lago di Como. Polyb.* 34, 10, 20: *Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων (σταδίων), πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον (Βηνάκου), ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν. Cato origg. lib.* 2 *fr.* 38 *p.* 49 *Peter*[2] *bei Servius zu Vergil. georg.* 2, 159: Larius lacus est vicinus Alpibus, qui iuxta Catonem in originibus per sexaginta tenditur milia. *Catull.* 35, 3 *sq.:* Novi relinquens | Comi moenia Lārĭumque litus. *Vergil. georg.* 2, 158 *sq.:* Lacus tantos, te, Lārī maxime, teque, | fluctibus et fremitu adsurgens Benace marino? *Strabo* 4, 3, 3 *p.* 192: *Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικὴν καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον.* 6, 6 *p.* 204: *Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ.* 12 *p.* 209: *Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον, ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν.* 5, 1, 6 *p.* 213: *Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός. Plin. n. h.* 2, 224: In Lario Addua. 232: In Comensi iuxta Larium lacum fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. 3, 131: In hac regione et XI lacus incluti sunt amnesque eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt, ut Adduam Larius ... 9, 69: Duo lacus Italiae in radicibus Alpium Larius et Verbannus appellantur, in quibus pisces omnibus annis vergiliarum ortu existunt squamis conspicui crebris atque praeacutis, clavorum caliga-

rium effigie. Nec amplius quam circa eum mensem visuntur. 10, 77: Transpadana Italia iuxta Alpes Larium lacum appellat amoenum arbusto agro, ad quem ciconiae non permeant, sicuti nec octavum citra lapidem ab eo inmensa alioqui finitimo Insubrum tractu examina graculorum monedularum cui soli avi furacitas argenti aurique praecipue mira est. *Plin. epist.* 2, 8, 1: Studes an piscaris an venaris an simul omnia? Possunt enim omnia simul fieri ad Larium nostrum. Nam lacus piscem, feras silvae, quibus lacus cingitur, studia altissimus iste secessus adfatim suggerunt. 4, 30, 2: Fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cenatiuncula manu facta: ibi paulum retentus in Larium lacum decidit. 6, 24, 2: Navigabam per Larium nostrum, cum senior amicus ostendit mihi villam adque etiam cubiculum, quod in lacum prominet. 7, 11, 5: Indicavit mihi cupere se aliquid circa Larium nostrum possidere. 9, 7, 1: Ad mare tu, ego ad Larium lacum aedifico. 2: Huius in litore plures villae meae *qs.* *Ptol.* 3, 1, 20: *Ἡ κατὰ τὴν Λάριον λίμνην κεφαλὴ τοῦ ποταμοῦ (Πάδου).* *Vopisci vita Probi* 24, 1: (Posteri Probi) in Italia circa Veronam ac Benacum et Larium atque in his regionibus larem locaverunt. *Philargyrius in Verg. georg.* 2, 159: Larius lacus in Gallia est Cisalpina, non amplius centum viginti stadiorum circuitu patens. Benacus in eadem regione, mille et ducentorum. *Claudian. de bello Pollentino* 319—323: Protinus, umbrosa vestit qua litus oliva | Lārĭus et dulci mentitur Nerea fluctu, | parva puppe lacum praetervolat; ocius inde | scandit inaccessos brumali sidere montes | nil hiemis caelive minor. *epithal. d. Palladio et Celer.* 105 *sq.:* Undique concurrunt volucres, quaecumque frementem | permulcent Athesin cantu, quas Lārĭus audit. *Ennod. epist.* 1, 6: Riparum Larii confinia canis ornasse nemoribus *qs.* . . . Dulcia Larii oculis fluenta transeuntibus et ad natatum quos perdat invitantia *qs.* . . . Nulla enim praeter aquas Larii defuncti ibidem sepulcra meruerunt *qs.* *vita b. Antoni p.* 387 *H.:* Haud procul a beati martyris Fidelis sepulcro, ubi Larius Ionii marmoris minas deponit, quando, ne evagetur longius, obiectis ripis resistunt frena telluris *qs.* *CGlL* 5 *p.* 553, 36: Larius lacus iuxta Alpibus. — **Lariensis** insula, *j. Comacina.* *Florianus MG epist.* III *p.* 117 *(c. a. 550):* Insulam Lariensem, quae Christopolis dicitur.

Lar-ius *M. nomen. (Benevento) CIL* IX 1855: C. Lario Q. f. Ste(llatina).

lărix *f. lärche, nach Stokes lat.? vw. mit ir.* dair, *gen.* darach *eiche; ital.* larĭce, *raetoroman.* larisch; *entlehnt ist mhd.* lęrche, larche, *lęrihha. *Vitruv.* 2, 9, 14: Larix vero, quae non est nota nisi is municipalibus, qui sunt circa ripam fluminis Padi et litora maris Hadriani *qs.* 15: Divus Caesar cum exercitum habuisset circa Alpes imperavissetque municipiis praestare commeatus ibique esset castellum munitum, quod vocabatur Larignum *qs.* 16: Tunc ei demonstraverunt eas arbores, quarum in his locis maximae sunt copiae, et ideo id castellum Larignum uti materies larigna est appellata. Haec autem per Padum Ravennam deportatur. *Lucan.* 9, 920 *sq.:* Et lărĭces fumoque gravem serpentibus urunt habrotonum. *Dioscorid.* 1 *c.* 92: *Γίνεται δὲ ῥητίνη ὑγρὰ πιτυΐνη καὶ πευκίνη, κομιζόμεναι ἀπὸ Γαλλίας καὶ Τυρρηνίας, καὶ ἀπὸ Κολοφῶνος πάλαι ποτὲ ἐκομίζετο, ἔνθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε κολοφωνία κληθεῖσα· καὶ ἀπὸ Γαλατίας τῆς πρὸς ταῖς Ἄλπεσιν (Gallia Subalpina), ἣν ἐπιχωρίως οἱ τῇσδε ἔποικοι λάρικα (Asulanus δάλακα;* 'laris *δάλαξ' Iulius Pollux, cf. δαλός* taeda) *ὀνομάζουσιν.* *Plin. n. h.* 13, 100: Cum praesertim eodem versu cedrum laricemque una tradat (Homerus) uri. 16, 30: In abiete, larice, picea *qs.* 43: Quinto generi *(der pechbäume)* est situs idem, facies eadem. Larix vocatur *qs.* 44: Laricis morbus est ut taeda fiat. 45: Excepta larice *qs.* 46: Picea minus alta quam larix *qs.* . . . Larix ustis radicibus non repullulat. 49: Larici. 58: In Macedonia laricem masculam urunt, feminae radices tantum. 73: Montes amant cedrus, larix, taeda et ceterae, e quibus resina gignitur. 80. 91: Larici. 95. 100. 125: Larix. 127: Larici. 186: Cedrus et larix et iuniperus rubent. 187: Larix femina habet quam Graeci vocant aegida mellei coloris. 195: Laricis. 200: E larice. 204. 212. 218: Larix. 219: Laricem. 222: Larix. 245: Larice. 24, 28: Laricis. 32. 33: Larice. 136. 28, 194: Laricis. *Pallad.* 12 *tit.* 15 *novemb.,* 1: Larix utilissima, ex qua si tabulas suffigas tegulis in fronte, atque extremitate tectorum, praesidium contra incendia contulisti. Neque enim flammas re-

mae. 2636: S. Octavio Lenat[e] cons. — 3) *(Pescina) CIL* IX 3688: ... Octavius Laenas ... Cervarius P. f. — Pompei. *(Morge bei Campli) CIL* IX 5137: Sex. Pompeio Sex. f. Laenati trib(u) Sab(atina). — Vipsanii. *Tac. a.* 13, 30: Vipsanius Laenas. — *Ein anderer (Aulnay-le-Saintonge) RE No.* 48 (1888) *p.* 343 = *Espérandieu* 73: 7 (centuria) Laenatis.

10 **-laio-n** *in* Bretolaion.

lais *laies- *nach Osthoff aus gr.-lat.* *tlaies-, *idg. schwach* *tlai̯s- *tlai-es (*es-neutr.*) *mastfleisch, urgerm.* s-*neutr.* *þlais-k-iz *mastfleisch (ahd.* fleisk *n., ae.* flǣsc *n., an.* flesk, *got.* *þlais-ks *fleisch), idg.* *tlai̯es-ko- *mastig, von der mast herkommend, von adi.* *þlais-ko *mastig, lat.* lāridus, *gr.* λαρι-νός, √ tlai̯- *tiefstufig* tlī, *lat.* laetus *aus* *tlai-to-s *part. gemästet, fett,* largus = *lār-20 igo-s *lās-ago-s '*mastigkeit fürend, fett ansetzend*'. *In M.* *Laiso-cantos, *armor.* Loescant, *Ver-laisios Guer-loesius.

Lais *O. Hydat.* 253 *(a. 468):* In flumine Minio, de municipio Lais miliario ferme quinto.

Laisr-ānus *ir. M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 12 *p.* 40: Laisranum *(acc.)*. 18 *p.* 47: De Laisrano hortulano ... Laisranus Mocumoie. 29 *p.* 57: De Laisrano filio Fe-30 radachi. *p.* 57. 58: Laisranus. *p.* 58: A Laisrano ... Laisranum. *Baeda h. e.* 2, 19: Laistrano (presbytero).

Laitilo *M. fig. (Mainz) Becker s.* 110, *d.* 12: LAITILO. *WK* 15 (1896) *sp.* 88: Laitilo fe(cit). *(Speier; Mainz; Feldberg):* LAITIKO, KAITIKO.

Laitirus Lathir *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 5 *p.* 111: Fratrem Lugaidum nomine, cuius cognomentum Scotice Lathir 40 dicitur. 38 *p.* 155: Lugaidus nomine, cognomento Laitirus.

Laitus? *M. (Speier) BJ* 95 *s.* 206 *n.* 75[1].

Laletani *s.* Laietani.

Lalia *F. (Nîmes) CIL* XII 3119 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 67 = 512: Laliae Primulae Proxsumis suis v(otum) s(olvit).

Lali-ac-ensis vicus, centena, *bei Rennes.*

Lalianus *M. Inschrift RE No.* 66 *p.* 165: Dis Manibus Laliano, lorario.

50 **Lalissus** *M. (Neumagen) RM n. f.* 36, 454 *n.* 41: Securius Lalissus.

Lall-ius *M. nomen gentilicium. (Rom) CIL* VI 200 *col.* 1, *l.* 72: P. Lallius Primigenius. *(Karden, reg.-bez. Coblenz, kreis Cochem) CIR* 715: D(is) M(anibus) Lallio Atticino defuncto fratri pientissimo et Popae matri Popillianus matri et fratri fecit.

Lall-o(n) *M. cogn., fig. (j. in München) CIL* III 6010, 116: Lallo f(ecit). *(Rom)* VI 2449: T. Lallo Priscus. *(Augst) IH* 352, 110 *M.:* Lallo. f(ecit).

Lallus *M.* **Lalla** *F. cogn. (Segovia) CIL* II 2749: Lalla. *(Westerndorf)* III 6010, 117: Lallus fec(it). *(Traismauer)* 117 = 10 12014, 49[a]: Lallus f(ecit). *(Bregenz)* [b]: Lalli ma(nu). *(London)* VII 1336, 551[a]: Lalli. ma(nu). *(Nîmes)* XII 5910 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 968: D(is) [M(anibus)] Lalli ..... Magi .... v. [f]. *(Reims) BSAF* 1888 *p.* 173: D(is) M(anibus) Lalli Danomaro. *(Bastogne):* Lallus fec(it). *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: .... us Lallus. *(Castell, kreis Saarburg) CIR* 826 = *WK* 2 (1883) *n.* 104, 2. 20 7 (1888) *n.* 126, 19 = *Hettner, Trier n.* 191: Iucundius *(cogn.)* Buccul[i]ae *(dat.)* La[l-l]a(e) uxsori d[efunctae v(ivus) f(ecit)]. *(Neumagen) CIR* 857: Totia Lalla.

Lalo *O. Vita s. Desiderii Cadurc. ep. c.* 17 *(Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709): Lalo *(acc.)*.

Lalus *M. cogn. (Petronell) CIL* III 11144[a]: Q. Cottius Lalus. *(Aquileja)* V 1399: M. Terenti Lali locus. *(Vicenza)* 3157: L. Furio 30 L. l. Lalo Polla paedagogo. *(Rom)* VI 5045: L. Viriasi Lali. *(Gaujac)* XII 2799 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1533: D(is) M(anibus), Lalus vi(v)us s(ibi) ...... *(Alise-Sainte-Reine) Habert* 702: Lali. ma. n. *(Clermont):* Lali. man. *(Reims):* Lalus f. *(Allier) Schuerm.* 2894: Lali. m(anu). *(Le Châtelet) Habert* 703: OF LALV. *(Neumagen) RM n. f.* 36, 454 *n.* 41: D(is) M(anibus) Securius Lalissus et Capitoniae Lalae coniugi 40 vivis f. et Sexto et Tertino et Amma fil. defunc.

***lā-mā** *urcelt.* (p)lā-mā, ā-*stamm, air.* lá-m *f. manus, mir.* lám *f., nir. gael.* lámh, *manx* laue, *acy.* lau, *w.* llaw, *acorn.* lof, *corn.* lêf, *abret.* lau; *lat.* pal-ma, *gr.* παλά-μη (palәm-), *ahd. ae. as.* folma *(mit !) flache hand, an.* falma *unsicher tasten; dazu* Corolāmus, *cf.* Veru-lāmium?

Lama *O., stadt der Vettones in Lusitania,* 50 *j. Sierra Jalama. Ptol.* 2, 5, 7: Λάμα. *(Galisteo) CIL* II 513: L. Attius Natalis Lamensis. *(Salamanca)* 885: Ammira (Camira?) Lamesis.

. . . **lama** *air. ogam. (Ballyknock, county of Cork, a. 600—900 p. Chr.) The Academy Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 2: . . . lama de Licci mac maic Brocc. (*RC* 13, 290: Lamadi Licci mac Maicc Brocc, *cf. ir. M.* Lám-áed?).

Lamacensis, Lamaeco, Lamaticom *s.* *Lame-āco-n.

? **Lamatini** *V. bei Imatz? TP:* Lamatis. *IA* 269, 1: Aemate. *Rav.* 4, 19 *p.* 217, 17: Lamatis. *(Vaganj, distr. Jajce) CIL* III 9864[a]: Inter Sapuates e[t La?]matinos.

? **Lamaverus** *M. (Cöln) CIR* 408: Lamaverus leg . . I | M . . . in | . . . . . v | v. s. l. m.

Lamb-erus *M. cogn. (Rozzo bei Pinguente) CIL* V 449: Messius Laevicus Lamberi lib(ertus). — *Davon O. j. Lambres.* 1) *départ. Nord, arrond. und canton Douai. Greg. Tur. h. F.* 4, 36 (51): Apud Lambrus vicum. — 2) *départ. Pas-de-Calais, arrond. Béthune, canton Norrent-Fontes.* — *Von* Lamberus *stammt gentilicium* *Lamberius, *woher O. Lambrey, dép. Haute-Saône, arrond. Vesoul, canton Combeaufontaine.*

? **Lambi-cus** *M. (Bei Albona) CIL* III 3047: Ti. Gavillius C. f. Claud(ia) Lambicus.

Lambi-scum *O. j. Lambesc, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix.*

Lambreus *M. (Mainz) CIR* 984: Valerius Faustus Lambre(us) Modestus.

Lambri-āca *O. in Hispanien. Mela* 3, 1, 10: Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus recipit fluvios Laeron *(j. Lerez)* et Ullam *(j. Ulla).*

Lambris *O. der Aidyes in Hispania Tarraconensis, j. Betanzos. Ptol.* 2, 6, 26: Φλαουία Λαμβρίς.

Lambrum *O. TP. Rav.* 4, 30 *p.* 251, 3: Lambrum.

Lambrus *s.* Lamberus.

Lamb-rus *nasaliert aus* *Lab-ro-s, *ligur. fl., j. der Lambro in Mailand, entspringt am Comer see bei Magreglio, mündet bei Corte S. Andrea in den Po. Plin. n. h.* 3, 118. 131: Lambrum. *Rav.* 4, 36 *p.* 289, 3: Lambrus. *Sidon. Apoll. epist.* 1, 5, 4: Ulvosum Lambrum (labrum *T*). *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Lambrum (Lambro flumen 3284).

***Lame-āco-n** Lamaecum *O. in Lusitanien, j. Lamego in Portugal, prov. Beïra, bez. Vizeu. Conc. Bracarense III. a. 572 (Mansi* 9, 841 *D):* Sardinarius Lamecensis (*bistum* Lamecum) ecclesiae episcopus. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *D):* Philippus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. IV. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *B):* Profuturus Lamicensis ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. VI. a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *C):* Profuturus ecclesiae Lamicensis episcopus. *Conc. Tolet. VII. aer. 684 (Mansi* 10 *c.* 771 *B):* Ubitaricus sanctae ecclesiae Lamecensis episcopus. *Conc. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *B):* Filimirus Lamicensis episc. *Conc. Emerit. a. 666 (Mansi* 11 *c.* 89 *C):* Theodisclus dei misericordia episcopus sanctae ecclesiae Lamecensis. *Conc. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *E):* Gundulfus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *E):* Gundulfus Lamecensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *E):* Fiontius Lamacensis episc. *Conc. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 85 *A):* Fionisus Lamecensis ecclesiae episcopus. — *(Lamas de Moledo) CIL* II 416 *add. p.* 695 = *MLI n.* LVII, *l.* 7: Lamaticom. *Triens des Sisebutus, A. Heiss, Description générale des monnaies wisigothes (Par. 1872) p.* 54. 105.

Lamenus *M. (Talavera la vieja) CIL* II 934: M. Palphurius Lamlinus. *cf. O.* Laminion.

Lam-etii campus, *j. Champlemy, départ. Nièvre, arrond. Cosne, canton Prémery.*

lami *in ir.* Netta-lami.

Lamic. *(Ossero) CIL* III 10184, 28.

Lamieinū *M. (Inschrift von Nîmes) BSAF* 1876 *p.* 95—97 = *RA n. s.* 32 (1876) *p.* 349 = *RC* 7, 109 = *CIL* XII *p.* 383 *col.* 2 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 103 *und add. p.* 1245: Κασσιταλος Ουερσικνος δεδε βρατουδε καντενα Λαμιεινουι.

Laminio-n *nach Hübner iberisch, O. in Hispania Tarraconensis, j. Fuenllana, prov. Ciudadreal, bez. Infantes. Plin. n. h.* 3, 6: Ortus hic (Anas) in Laminitano agro citerioris Hispaniae. 25: Laminitani. 36, 165: Laminitanae (cotes) ex Hispania citeriore in eo genere praecipuae. *Ptol.* 2, 6, 56 *(bei den Carpetani):* Λαμίνιον (Λαμινίον *X*). *IA* 445, 4: Lamini. 446, 4. 8: A Laminio. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 17: Lamini. *(Fuenllana) CIL* II 3228: L. Livius Lupus genio municipi Laminitani. *(Vilches)* 3251: Municipium Flavium Laminitanu[m]. 3252: Mun(icipium) F(lavium) Laminit[anum].

Lamis *O. j. dorf Laimnau im wirtemb. Donaukreis, oberamt Tettnang, am r. ufer der Argen.*

Lam-ius *M. (Vercelli) CIL* V 8112, 55: M. Lami Coloni.

Lamizonipada *fl. Rav.* 4, 17 *p.* 212, 15—213, 2: Per quam Saxoniam transeunt plurima flumina, inter cetera quae dicuntur Lamizon Ipada (*Müllenhoff ci.* Amisa Visara) Lippa Linac.

Lamnum *s.* Tamnum.

Lămus *M. Sil.* 16, 475: Tum Lămus et Sicoris, proles bellacis Ilerdae. *cf.* Lamenus.

lāna *in O.* *Erco-lana, Vindo-lana; *cf.* Mediolanion.

Lanca *stadt der Arevaci, j. Sigüenza in Spanien, prov. Guadalajara. Ptol.* 2, 6, 55: Σεγοντία Λάγκα (Σεγορτιαλάγκα *X*).

Lanka-frut *O. Vita Turiani* 5 *ASS* 13. *iul. p.* 617 *F:* In loco qui dicitur Lankafrut.

Lance *O. in Spanien. IA* 395, 3: Lance.

lanc-ĕā lanc-ĭā *ein langer, leichter, mit lederner schlinge versehener speer, den Spaniern entlehnt; roman.* lancia (*ital. bask.* lancia, *raet.* loncia (lonša), *span. port. bask.* lanza, *prov.* lança lansa, *franz.* lance (*aus* lancja), *dacor.* lance, *ngr.* λάντζα; *engl.* launch; *nach Thurneysen verw. mit air.* lécim *laſſe,* do-lécim *laſſe los, nider usw., werfe. Sisenna hist. lib.* 3 *fr.* 21 *p.* 281 *P. bei Nonius s. v.* sparum, telum agreste *p.* 555: Sparis ac lanceis eminus peterent hostis. *fr.* 29 *p.* 282, *bei Nonius s. v.* matere, tela gravia Gallica *p.* 556: Gallei materibus aut lanceis confligunt *lib.* 4 *fr.* 71 *p.* 288, *bei Nonius p.* 556: Galli materibus ac lanceis tamen medium perturbant agmen. *Varro bei Gell.* 15, 30, 6: Petorritum enim est non ex Graecia dimidiatum, sed totum [ortum] trans Alpibus; nam est vox Gallica. Id scriptum est in libro M. Varronis quarto decimo rerum divinarum, quo in loco Varro, cum de petorrito dixisset, esse id verbum Gallicum, lanceam quoque dixit non Latinum, set Hispanicum (*vgl. hispan. O.* Lancia *und* Hasta regia *und Arrian. tact. c.* 40 Κανταβρική τις καλουμένη ἐπέλασις) verbum esse. *Hirtius b. G.* 8, 48, 5: Commius incensum calcaribus equum coniungit equo Quadrati lanceaque infesta medium femur eius magnis viribus traicit. *Sallust. Cat.* 56, 3 (*cf. Nonius* 554 *Merc.* [Sparos] lanceae tela sunt non bellica): Set ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis instructa; ceteri, ut quemque casus armaverat, sparos aut lanceas, alii praeacutas sudes portabant. *Diod.* 5, 30, 4: (Γαλάται) προβάλλονται δὲ λόγχας, ἃς ἐκεῖνοι λαγκίας (ἀγκείας *codicum secunda classis*) καλοῦσι, πηχυαῖα τῷ μήκει τοῦ σιδήρου καὶ ἔτι μείζω τὰ ἐπιθήματα ἐχούσας, πλάτει δὲ βραχὺ λείποντα διπαλαίστων· τὰ μὲν γὰρ ξίφη τῶν παρ' ἑτέροις σαυνίων εἰσὶν οὐκ ἐλάττω, τὰ δὲ σαυνία τὰς ἀκμὰς ἔχει τῶν ξιφῶν μείζους. *Verg. Aen.* 12, 374—376: Dum trahitur pendetque iugis, hunc lata retectum | lancea consequitur rumpitque infixa bilicem | loricam et summum degustat volnere corpus. *Ovid. met.* 12, 330 *sq.:* Lancea Pirithoi costis inmissa Petraei | pectora cum duro luctantia robore fixit. *Liv.* 22, 6, 4 *(a. u. 537 = 217 a. Chr.):* (Insuber eques) consulem lancea transfixit. 31, 34, 4 *sq. (a. u. 551 = 200 a. Chr.):* Nam qui hastis sagittisque et rara lanceis facta vulnera vidissent, cum Graecis Illyriisque pugnare adsueti, postquam gladio Hispaniensi detruncata corpora, bracchiis cum umero abscisis, aut tota cervice desecta divisa a corpore capita patentiaque viscera et foeditatem aliam vulnerum viderunt, adversus quae tela quosque viros pugnandum foret, pavidi vulgo cernebant. *Vellei.* 2, 80, 3: Cum lacerna eius perforata esset lanceā. *Curtius* 6, 5, 26 *(von einer Amazone):* Equo ipsa desiluit duas lanceas dextera praeferens. 7, 1, 9: Obluctantem adhuc oblivioni lanceis confoderunt. 7, 18: Ut habitus quoque redderetur armigeri, lanceam dari iussit. 8, 1, 45: Alexander rapta lancea ex manibus armigeri Clitum adhuc eadem linguae intemperantia furentem percutere conatus. 46: Lysimachus et Leonnatus etiam lanceam abstulerant. 13, 14: Quis ducibus promptissimi iuvenum lanceis modo armati transnavere in insulam. 9, 7, 19: Macedo iusta arma sumpserat, aereum clipeum, hastam quam sarisam vocant laeva tenens, dextera lanceam gladioque cinctus. 21: Lanceam emisit. *Sen. suas.* 1, 5: Ille se ab hac urbanitate lancea vindicavit. *Petron. sat.* 62: Servus enim noster lancea collum eius traiecit. *(Seneca?) Anth. Lat.* 409, 11 *sq. R.:* Non, Lusitanus quateret cum moenia latro, | figeret et portas lancĕa torta tuas. *Lucan.* 3, 464—466: Nec enim solis excussa lacertis | lancĕa, sed tenso ballistae turbine rapta | haud unum

contenta latus transire quiescit *qs.* (*Dazu comm. Us.:* Sed tenso ballistae t. r.] ipsa lancea.) 6, 190: Nulla fuit non certa manus, non lancĕa felix. 7, 140 *sq.:* Tunc omnis lancĕa saxo | erigitur. (*Dazu comm. Us.:* Saxi pondere curvamen dirigitur contortae lanceae et recurvae.) 472 *sq.:* Cuius torta manu commisit lancĕa bellum | primaque Thessaliam Romano sanguine tinxit. *Plin. n. h.* 7, 201: Lanceas Aetolos, iaculum cum ammento Aetolum Martis filium (invenisse dicunt). 15, 133 *(als römische waffe):* Romanis (laurus) praecipue laetitiae victoriarumque nuntia additur litteris et militum lanceis pilisque, fasces imperatorum decorat. *Val. Flacc.* 3, 587 *sq.:* Refugi quem contigit inproba Mauri | lancĕa. 6, 124: Inceptus iam lancĕa temnit erilis. *Martial. spect.* 11,4: Nec volet excussa lancĕa torta manu. *Stat. Theb.* 2, 635 *sq.:* Cum multa gementi | pone gravis curvas perfringit lancĕa costas. (*Dazu schol. Lactantii:* Quando eos lancea coniunxit.) 7, 552: Ante haec excusso frondescet lancĕa ferro. 8, 470 *sq.:* Stat fronte superstes | lancĕa. 684 *sq.:* Ibat atrox finem positura duello | lancĕa. 12, 664: Cuius in Ogygio stet princeps lancĕa muro. *silv.* 2, 6, 32 *sq.:* Nec circum saevi fugientem moenia Phoebi | Troilon Aemoniae deprendit lancĕa dextrae. 5, 1, 93: Nullaque famosa signatur lancĕa penna. *Sil.* 1, 318: Huic impulsa levi torquetur lancĕa nodo. *Tac. G.* 6: Rari gladiis aut maioribus lanceis utuntur (Germani). *h.* 1, 79: Romanus miles facilis lorica et missili pilo aut lanceis adsultans, ubi res posceret, levi gladio inermem Sarmatam (neque enim scuto defendi mos est) comminus fodiebat. 2, 29: Tabernacula ducis ipsamque humum pilis et lanceis *(der gegen Valens kämpfenden Bataver)* rimabantur. 36: Macer ad exitium poscebatur, iamque vulneratum eminus lancea strictis gladiis invaserant. 3, 27: Romanae utrimque artes: pondera saxorum Vitelliani provolvunt, disiectam fluitantemque testudinem lanceis contisque scrutantur. *Suet. Claud.* 35: Neque convivia inire ausus est nisi ut speculatores cum lanceis circumstarent militesque vice ministrorum fungerentur. *Galba* 18: Descendentem speculator impulsu turbae lancea prope vulneravit. *Domitian.* 10: Sallustium Lucullum Britanniae legatum, quod lanceas novae formae appellari Luculleas passus esset. *Flor.* 1, 38 (3, 3), 16: Cum obiectis undique plaustris atque carpentis altae desuper quasi securibus, lanceis contisque pugnarent (Cimbrorum uxores). *Iustin.* 24, 5, 6: Caput eius (Ptolomei) amputatum et lancea fixum tota acie ad terrorem hostium circumfertur. *Apulei. met.* 1, 4 *p.* 21: Ac mox eundem invitamento exiguae stipis venatoriam lanceam, qua parte minatur exitium, in ima viscera condidisse. Et ecce pone lanceae ferrum, qua baccillum inversi teli ad occipitium per ingluiem subit. 11 *p.* 43: Mihi quoque non parvam incussisti sollicitudinem, immo vero formidinem, iniecto non scrupulo, sed lancea *(figürlich).* 4, 19 *p.* 281: Nec inermis quisquam de tanta copia processit, sed singuli fustibus, lanceis, destrictis denique gladiis muniunt aditus. 21 *p.* 283: Quippe quidam procurrens e domo procerus et validus incunctanter lanceam mediis iniecit ursae praecordiis. 7, 11 *p.* 467: Inter lanceas et gladios istos scortari tibi libet? 8, 5 *p.* 517: Cape venabulum et ego sumo lanceam. *p.* 518: Thrasyllus ferae quidem pepercit, sed equi, quo vehebatur Tlepolemus, postremos poplites lancea feriens amputat. *p.* 520: Per femur dexterum dimisit lanceam. 16 *p.* 552: Hic lanceam, ille venabulum, alius gerebat spicula, fustem alius. 9, 2 *p.* 596: Nec dubio me lanceis illis vel venabulis, immo vero et bipennibus, quae facile famuli subministraverant, membratim compilassent. 10, 1 *p.* 678: Lanceam longissimo hastili conspicuam. *Gell.* 10, 25, 2: Quae tum igitur suppetierant, haec sunt: hasta, pilum, phalarica, semiphalarica, soliferrea, gaesa, lancea, spari, rumices, trifaces, tragulae, frameae, mesanculae, cateiae, rumpiae, scorpii, sibones, siciles, veruta, enses, sicae, machaerae, spathae, lingulae, pugiones, clunacula. *Tertullian. ad nationes* 2, 5: Item in adversis qui ferro sauciantur, non gladium ipsum aut lanciam (lanciem *cod.*) accusant, sed hostem vel latronem. *de pudic.* 7: Moechiae vero et fornicationis non drachma, sed talentum, quibus exquirendis non lucernae spiculo [lumine], sed totius solis lancea opus est. *de anima* 10: Sed et personant culices, ne in tenebris quidem aurium caeci: tubam pariter et lanceam *(cod.;* hiantiam *edd.)* oris illius ostende. *Pauli exc. ex lib. Festi p.* 118, 8 *M.* = *p.* 84, 28 *P.:* Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant. *Vulg. Num.* 33, 55: Lan-

ceae. *I Regn.* 13, 19: Lanceam. 22: Ensis et lancea. 18, 10. 19, 9: Lanceam. 10: Lancea . . . Lancea. 20, 33: Lanceam. 26, 8: Lanceā. *II Regn.* 18, 14: Lanceas. *I Par.* 11, 23: Lanceam. *II Par.* 23, 9: Lanceas. *II Esdr.* 4, 13: Lanceis *(abl.)*. 16: Lanceae. 21: Lanceas. *Iudith* 7, 8: In lancea. 9, 9: In lanceis. 11, 2: Lanceam. *Iob* 16, 14: Lanceis *(abl.)*. *Prov.* 26, 18: Lanceas. 10 *Sap.* 5, 21: Lanceam. *Isai.* 2, 4: Lanceas. *Ierem.* 46, 4: Lanceas. *Ioel* 3, 10: Lanceas. *Mich.* 5, 6: In lanceis. *Ev. Ioh.* 19, 34: Lanceā. *Reposianus, Anth. Lat.* 253, 86 *R.*: Decidit aut posita est devictis lancĕa palmis. *Ambros. de officiis ministrorum* 2, 5, 34 *(aus I Regn.* 26, 8 *sq.?)*: Solam lanceam, quae erat ad caput eius . . . . ubi esset lancea regis. *de virginibus* 1, 8, 47: Ille discretus a militibus, ille lancea vulneratus. 20 *Appendix Probi t.* 4 *p.* 198, 8 *Keil* = 72 *Förster:* Lancea non lancia. *Veget. epit. r. mil.* 3, 14: Optimi milites cum spiculis vel lanceis ordinentur, quos prius hastatos vocabant. 3, 24: Hi equis praetercurrentibus ad latiores lanceas vel maiora spicula beluas occidebant. 4, 29: Sed ex alto destinata missibilia sive plumbatae vel lanceae veruta vel spicula in subiectos vehementius cadunt. *Hieronym. epist.* 106 *(c. a. 403)*, 1 30 *(Opp. Vall. Ven.* 1, 2 *c.* 642 *A, aus Isai.* 2, 4): Lanceas suas. 108, 23 *c.* 717 *E:* Lancea. 112, 13 *(a. 404) c.* 747 *B:* Lancea. *contra Rufin.* 2, 7 *(Opp. t.* 2 *c.* 495 *A)*: Grandi diabolus lancea percutitur. 10 *c.* 498 *B:* O infelices animas, quae tantis vitiorum lanceis vulnerantur. *comment. in epist. ad Ephes. lib.* 1 *c.* 1, *v.* 7 *(t.* 7, 1 *c.* 553 *D)*: Caro et sanguis, quae crucifixus est, et qui militis effusus est lancea. *Oros.* 5, 4, 6 *(aus* 40 *Liv.* 52): Cum victores Lusitani sparsi ac securi abirent, unus ex his longe a ceteris segregatus cum, circumfusus equitibus pedes ipse deprehensus unius eorum equo lancea perfosso ipsius equitis ad unum gladii ictum caput desecuisset, ita omnes metu perculit, ut prospectantibus cunctis ipse contemptim atque otiosus abscederet. *Augustin. locutionum lib.* 6 *de Iesu Naue* 10: Septuaginta autem interpretes, secundum quos ista trac- 50 tamus, qui posuerunt gaeson, miror si et in Graeca lingua hastam vel lanceam Gallicanam intellegi voluerunt: ea quippe dicuntur gaesa, quorum et Vergilius meminit, ubi ait de Gallis in scuto Aeneae pictis: Duo quisque Alpina coruscant gaesa manu. *Claudiani Mamerti de statu animae* 1, 3 *p.* 34, 22 *Eng.*: (Divinitas) lancea transfossa. *Zosim* 3, 22: Τρεῖς λόχοι, ματτιάριοι καὶ λακκινάριοι καὶ βίκτωρες. *Lex Burgundionum* 18, 2: Lancea vero, vel quodcumque genus armorum aut proiectum in terra aut fixum simpliciter fuerit. *Ennodii vita s. Epifani c.* 176: Qui obvium semper lanceis pectus ingessit. *paneg. d. Theodorico* 7, 31: Ieiunas pectorum crates 10 acta validioribus lacertis lancea transmeabat. 12, 65: Si caelum lancearum imber obtexerit, qui fortius telum iecerit non latebit. *Breviarius de Hierosolyma (c. a. 530) p.* 57 *Tobl.:* Lancea, unde percussus est dominus. *Theodosius de terra sancta (c. a. 530) c.* 6 *p.* 65 *Tobler:* Et ibi est lancea. *Antonini Placentini itinerarium c.* 22: Lancea, de qua in latere percussus est dominus. *Gregor. Tur. h. F.* 3, 14: Emissā lanceā in scapulis 20 eius, perfodit eum. 15: Non est mihi necesse, nisi tantum lancea parvola. 4, 12 (18): Lanceā sauciatus crudeliter vitam finivit. 30 (44): Rodanus sauciatus lancea. (48): Cumque amisso solatio remorum, hastilia lancearum in fundum alvei defixa, remeare conarentur, navis sub pedibus eorum dehiscit. 7, 38: Et inmissā lanceā voluit eum transfigere. 9, 10: Unos e populo, eiecta lancia, frontem eius inlisit. . . . Lanciarum 30 multitudine sauciatur. 35: Missa ex adverso lanceam, contra Waldonem dirigit. 10, 9: Santiatus lantiā. 10: Iactaque puer ille lantia super custodem silve, pedem eius transfiget. 15: Evaginatis gladiis ac lanceis. 16: Sagittis vel lanceis *(abl.)*. *in glor. mart.* 6: De lancea. 71: Dum columbam auream lancea quaerit elidere. . . . Lancea in latere defixa. *de virtut. s. Mart.* 1, 10: Duae puerorum lanceae. 14: Lanceam. 40 *Martyrolog. Hieronym. 10. kal. dec.*: In Cappadocia Longini martyris et militis, qui Christum lancea percussit. *Pard. dipl. n.* 200, *t.* 1 *p.* 162 *(a. 590)*: Sagittis vel lanceis. *Ionae vita s. Columbani c.* 19 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Lanceaque virum dei traicere voluit. . . . Lanceam. *Isidor. or.* 12, 6, 31: Sparus a lancea missili traxit nomen, quod eiusdem figurae sit. 16, 25, 5: Examen est filum medium, quo trutinae statera regitur 50 et lances aequantur. Unde et in lanceis ammentum dicitur. 18, 7, 5: Lancea est hasta ammentum habens in medio; dicta autem lancea, quia aequa lance, id est ae-

quali ammento, ponderata vibratur. *CGlL* 2 *p.* 121, 3: Lancia λόγχη. *p.* 362, 23: Λογχη lancia. *p.* 589, 44: Pilum lancea. 3 *p.* 23, 54: Λογχη lancea. *p.* 208, 55: Xifos lantea. *p.* 299, 16: Λογκη lancia. 17: Λουκαι lanciae. *p.* 326, 24: Λουχη lantia. *p.* 352, 62: Lancea λόγχη. 4 *p.* 236, 51: Falaria lancea magna vel genus teli magni. *p.* 245, 28: Iacula missilia tela id est lancea vel sagitta. *p.* 382, 34: Pugionem lanciam aut pugnum. *p.* 408, 43: Controssit (Controrsit *a* Contorsit *bcdef*) iaculum iactavit lanceam (lancea *bdf* lantia *ce*). *p.* 476, 30: Admentum corrigia ad *(om. bc)* lantiam (lantię *b* lancae *c*). *p.* 532, 52: Lanceae patellicę. 5 *p.* 214, 26: Kateias Gallica lingua dicimus lancias. *p.* 255, 28: Zybinn(= σιγυνν?) as lanceas Zybinnarum aculeis lancearum. *p.* 634, 43: Framea gladius versatilius sive lancea Armorecanorum. *p.* 647, 2: Sparus lancia rustica de qua Vergilius agresteque asperos. *p.* 654, 15: Gessa lanceae. *Notae Tiron.* 77, 63: Lancea. *Edictus Rothari* 34: Lancia iactaverit. *Lex Wisigoth. l.* 9 *tit.* 2 § 9: Plerosque vero scutis, spatis, scramis, lanceis sagittisque instructos .... haberet. *Concil. Burdegal. a. 663—675 p.* 215, 18 *M.:* Nec lanceas nec alia arma nec vestimenta secularia habere nec portare debeant. *Arculfi relatio de locis sanctis ab Adamnano scripta* 1 *cap.* 10 *p.* 153 *Tobl.:* Hec eadem lancea. 3, 4 *p.* 195 *T.:* Lanceā percussit ... lancea *(nom.)* ... *p.* 196: Lanceam. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 1 *p.* 17: Lanceas. 36 *p.* 70: Lancea iugulatus. *p.* 71: Lancea transfixus. 2, 25 *p.* 138: Lancea iugulavit. *Baeda de locis sanctis c.* 2 *p.* 217 *Tobler:* Lancea militis. *Form. Bituric.* 17 *p.* 177 *Z.:* Dirigo denique vobis clypeum cum lancea, non a vobis petitum, sed a me pollicitum. *Ahistulfi leges a. 750,* 5: Lanceam. *Passio I. s. Benigni* 6 *ASS 1. nov.* I *p.* 152 *F:* Lancea militis vitam eius crudeliter finiri facite. *Passio VI. s. Benigni* 5, 34 *p.* 172 *D:* Adactisque valide lanceis. *Vita s. Gallae virg.* 5 *ASS 1. febr.* I *p.* 940 *E:* In modum lanceae exustus est. *Vita Eleutherii* 2, 7 *ASS 20. febr.* III *p.* 188 *D:* Cum fustibus et lanceis. *Vita Samsonis* 3, 29 *ASS 28. iul.* VI *p.* 580 *D:* Trisulcā lanceā. *Vita Consortiae* 18 *ASS 22. iun.* IV *p.* 252 *F:* Lanceā quam forte manu tenebat confossus. *Vita Maximi* 4, 24 *ASS 2. ian.* I *p.* 94: Arripuit lanceam suam. *Martyrium Porcani* 4 *ASS 12. aug.* II *p.* 738 *D:* Lanceis pungentes. — *Inschr. (Langres, testament eines Lingonen, saec. 1 p. Chr., nach a. 69) CIL* XIII 5708 II *lin.* 23: Cum lanceis. — **lance-ola** *deminutiv. Apulei. met.* 8, 27 *p.* 580: Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquoversum fluente purpura depictas cingulo subligati, pedes luteis induti calceis deamque serico contectam amiculo mihi gerendam imponunt. *Capitolin. Maximini du.* 30 *(iun. 4),* 2: Lanceola sic fissa est fulmine, ut tota etiam per ferrum scinderetur et duas partes faceret. *Trebell. Poll. Claud.* 8, 5: Tecta sunt flumina scutis, spatis et lanceolis omnia litora operiuntur. *Anonymi Valesiani pars posterior* 78 *MG a. a.* IX *p.* 326: In trinitatem lanceolam non mittis. *Vulg. III Regn.* 18, 28: Lanceolis *(abl.).* — **lanceolatus.** *Macer* 5: Altera (plantago) vero minor, quam lanceolatam dicunt, quod foliis, ut lancea, surgat acutis. — **lanceare** (*aus* lancjare *wird afranz.* lancier). *Tertullian. adv. Marcionem* 3, 13 (*cf. adv. Iudaeos* 9): Aliud est, si penes Ponticos barbariae gentis infantes in proelium erumpunt, credo ad solem uncti prius, dehinc pannis armati et butyro stipendiati, qui ante norint lanceare quam lancinare. *Vulg. II Regn.* 23, 7: Armabitur ferro et ligno lanceato. *Differentiae sermonum* (*Anecd. Helv. p.* 282, 18 —20): Inter laniat et lacerat et lanceat hoc interest, quod laniat, cum membra discerpit, lacerat, qui partibus suis membra destituit, lanceat, qui inutiliter membra discerpit. — **lanciator.** *Origo humani generis cod. Taurin. f.* 65ᵛ, *saec. 7:* Thiras id lanciator ... tharris id lanciator. *Chron. min. ed. Frick* 140, 8. 11. 12: Lanciator. — **lancearii.** *ND or.* 5, 2 = 42: Lanciarii seniores. 6, 7 = 47: Lanciarii minores. 8, 12 = 44: Lanciarii Stobenses. 9, 14 = 36: Lanciarii Augustenses. 16 = 38: Lanciarii iuniores. *occ.* 5, 90: Lanciarii. 152: Lanciarii Sabarienses. 239: Lanciarii Gallicani Honoriani. 259: Lanciarii Lauriacenses. 260: Lanciarii Comaginenses. 7, 58: Lancearii Lauriacenses. 59: Lancearii Comagineses. 81: Lancearii Honoriani Gallicani. 82: Lancearii Sabarienses. *Ammian.* 21, 13, 16 *(a. 361):* Iter suum praeire cum lanceariis et mattiariis et catervis expeditorum praecepit. 31, 13, 8 *(a. 378):* Ad lancearios confugit et mattiarios. *Cassiod. h.*

eccl. trip. 6, 35: Valentinianus etiam, qui post paululum sumpsit imperium, tunc millenarius erat circa palatia constitutus dux lancearioram. *Vulg. Act.* 23, 23: Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos, ut eant usque Caesaream, et equites septuaginta et lancearios ducentos. *CGlL* 2 *p.* 362, 24: *Λογχοφορος* lanciarius. *(Iconii) CIG* 4004: *Φλαβ(ιος) Παυλος ακτωαριο[ς] λαγκιαριων.* *(Syracus) Kaibel* 157: *Αυγουσταλις λανκιαρις* (= lanciarius Augustensis?). *(Iglitza, zeit Diocletians) CIL* III 6194: Val(erio) Thiumpo, qui militavit in leg(ione) XI Cl(audia) lectus in sacro comit(atu) lanciarius. *(Rom)* VI 2759: Militabit legione M(o)esiaca ann[i]s V inter lanciarios. 2787: Val(erius) Ursinus m[i]l(es) lanciarius na(tione) Italus. *(christl., nach Constantin) Orelli* 3384 = *EE* 4 *p.* 339 *n.* 911: In prima Minerves mil. ann. V in und(ecima) ann. IIII in lanciaria ann. V. *(Aus diocletianischer zeit) Notizie degli Scavi di Antichità* 1888 *p.* 735 = *Bullettino della commissione archeologica comunale di Roma Serie terza* (17) 1889 *p.* 88 = *Hermes* 24, 231 *anm.* 1: Val(erio) Maxentio aeq̄(uiti) ex numero lanciar[i]orum. *(Arles, nicht vor Diocletian, nicht nach der 1. hälfte saec. 5) CIL* XII 673: Prae(fectus) lanciari(i)s se-n[ioribus et iunio]rib(us).

Lancia *O.* 1) *in Hispania Tarraconensis, metropole Asturiens, j. Sollanco. Plin. n. h.* 3, 28: Lancienses. *Flor.* 2, 33 (4, 12), 57 *sq.*: Reliquias fusi exercitus validissima civitas Lancea excepit, ubi cum locis adeo certatum est, ut, cum in captam urbem faces poscerentur, aegre dux impetraverit veniam, ut victoriae Romanae stans potius esset quam incensa monumentum. *Ptol.* 2, 6, 28: *Λαγκιάτοι.* *Dio* 53, 25, 8 *(a. u. 729): Τίτος μετὰ ταῦτα Καρίσιος τήν τε Λαγκίαν τὸ μέγιστον τῶν Ἀστύρων πόλισμα ἐκλειφθὲν εἷλε καὶ ἄλλα πολλὰ παρεστήσατο.* *IA* 395, 3: Lance. *Oros.* 6, 21, 10: Pars eorum proelio elepsa Lancham confugit. — 2) Lancia Oppidana, *stadt der Vettones in Lusitanien. Plin. n. h.* 4, 118: Lancienses. *Ptol.* 2, 5, 7: *Λαγκία Ὀππιδάνα.* *(Zwischen Monsanto und Valverde, a. 2 a. Chr. oder a. 5/6 p. Chr.) CIL* II 460: Term(inus) Aug(ustalis) inter Lanc(ienses) opp(idanos) et Igaedit(anos). *(Alcántara)* 760, 7: Lancienses oppidani. *(Julia)* 950: Taporus Lisanglensis (Lanciensis?). *(Tricio)* 2889: [Clo]diae Ru[f]in[ae] Lancien[si]. *(Tarragona)* 4223: L. Iunio Bl[aesi] fil. Quiri[na] Maroni Aem[ilio] Paterno Lancien[si]. *(Gyaloca)* III 4227: Bovegius Venini f. Lancie(n)sis. — 3) Lancienses Transcudani *in Lusitanien. (Alcántara) CIL* II 760, 11: Lancienses Transcudani. *(Leon)* 2671: Annua Cæsardia Vedais f(ilia) Viminaci Lancic(i?). *(Mérida)* 5261: M. Arri Reburri Lanc(iensis) Transc(udani). — 4) *Bei den Arevacae. Ptol.* 2, 6, 5: *Στογρτία Λάγκα.* *Vgl. (Leon) CIL* II 2671: Viminaci Lancic(i). — *s.* Lanciq(um).

Lanci-ācus ager, villa, *von gentilic.* Lancius (*var.* Lantia), *O. dans le Mâconnais.*

Lanc-inus *M.* *(Sagunt) CIL* II 4970, 258[a]: Lanc. *(Tarragona)* [b]: Lacini. *(Lissabon)* [c]: Lancin(us).

Lanci-o(n) *abgeleitet vom gentilic.* Lancius *oder von* Lentius, *O.* 1) *Lançon, dép. Ardennes, arrond. Vouziers, cant. Grandpré.* 2) *j. Lançon, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix, cant. Salon.* 3) *j. Lançon, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, gemeinde Carbonne.* 4) *Lançon, départ. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, canton Montreuil-Bellay, gemeinde Brézé.* 5) *j. Lançon, dép. Hautes-Pyrénées, arrond. Bagnères-de-Bigorre, cant. Arreau.* 6) *j. Lançon, dép. Savoie, gemeinde Pallud.* 7) *j. Lançon, dép. Var, arrond. Toulon, cant. Ollioules, gemeinde Saint-Nazaire-du-Var.* 8) *j. Lançon, dép. Vaucluse, gemeinde Apt.* 9) *j. Alençon, dép. Orne.*

Lanciones? *Fasti Philocali, a. 354 p. Chr., dec. 12: CIL* I[2] *p.* 278: Ludi Lancionici. *18. dec.:* Lancionici; c̄ (ircenses) m(issus) XXIIII Sol Capricorno.

Lanciq(um) *V.? (Malamoneda) CIL* II 3088: L. Pom(peius) Fuscinus Lanciq(um) cum Fusca f(ilia) ann(orum) LXII s. t. t. l. *s.* Lancia.

Lanc-ius *M. gentilicium,* **Lantia** *F. (Mérida) CIL* II 573: G. Lancius Iulianus. *(Venafro)* X 4955: La[n]tiae C. l. Primae. *In O.* Lanciacus; *vgl. O.* Lancia.

Lanco-briga *s.* Laccobriga.

landā *f., gdform* *landhā, 1) *kleinere, eingefridigte fläche; kirchhof, kirche; air.* land lann *freier platz, fläche, hof, acy.* lann, *j.* llan *terre, Cath.* lann *landa, landetum, lande, corn.* lan *f., nbret.* lan *heide, bret.* lan *monastère, lieu consacré, ital.* lande, *prov.* landa, *frz.* lande *heide, ebene; cf. acy.* it-lann *area, ir. gen.* ith-lann *area, acy.* guinlann *vignoble; cf. got.* land *n. gegend, landgut,*

vaterland, germ. landa *n. aus* *landhŏ-n *n., aslow.* lędina *unbebautes land, an. ac. as.* land *land.* — 2) lann *bret. stechginster, pl.* lannou, lanneier, lannegi *heide, frz.* les Landes *mit Stechginster bewachsene ebene.*

Land-avensis *O. Vita Oudocei* 2 *ASS* 2. *iul.* II *p.* 320 *E:* In ecclesia Landavensi.

Landeles vicus. *Merow. münze. Belfort* 1388 = *Prou* 1862: LANDELEꙍNICO.

Landerici-ācus *von* Landricus, *O. j. Landrecies, dép. Nord, arrond. Avesnes.*

Landini *nach Jullian 'les douze cités de la Novempopulanie', j. Langon. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 8: Landinorum.

Landinus *M. cogn. (St. Martin am Bacher) CIL* III 5292: . . . Aurelio . . . Landino an(norum) L [mil(iti)] co[h.] I Asturu[m].

Landoldi-ācus *O. j. Landouzy, départ. Aisne, arrond. Vervins.*

Landuconnum *O. Le Langon, départ. Vienne. Merow. münze. Belfort* 2088 = *Prou* 2319: LVNDVCONNI +.

Landu-vius *fl. Vita s. Bertuini* 8 *Anal. Boll.* 6 *p.* 25: Fluviolum Landuvium *(zweimal).* 13 *p.* 30: Super fluvium Landuvium nomine.

langă *ein tier. Plin. n. h.* 37, 34: Demostratus lyncurium id vocat et fieri ex urina lyncum bestiarum, e maribus fulvum et igneum, e feminis languidius atque candidum, alios id dicere langurium et esse in Italia bestias languros. Zenothemis *(im periplus?)* langas vocat easdem et circa Padum is vitam adsignat, Sudines arborem quae gignat in Liguria vocari lynca.

Langi-ācus *O. j. Langeais en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon; villeicht* = Langlo *Rav.* 4, 40 *p.* 298, 8.

Lango-brĭgā *'burg des Langos', O. in Lusitanien. IA* 421, 7: Langobriga. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 3: Langobrica. *cf.* Laccobriga, Lacobriga, Lancobriga.

Λαγγο-βρίται V. in Spanien. Plut. Sert. 13: Ὁρῶν δὲ τοὺς Λαγγοβρίτας οὐ μικρὰ τῷ Σερτωρίῳ συλλαμβανομένους, δίψῃ δ' ὄντας εὐαλώτους (ἓν γὰρ ἦν αὐτοῖς φρέαρ ἐν τῇ πόλει, τῶν δ' ἐν τοῖς προαστείοις καὶ παρὰ τὰ τείχη ναμάτων ὁ πολιορκῶν ἐπικρατεῖν ἔμελλεν), ἧκεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς ἡμέραις δυσὶ συναιρήσων τὴν πολιορκίαν, ὕδατος οὐκ ὄντος.

***Lango-duno-n** *O., im 9. jh.* Langatun, *j. Langenthal im schweiz. canton Bern, bez. Aarwangen.*

Langonicus *s.* Lingones.

Lango-s *M. (Narbonne, nicht christlich) CIL* XII 4938 = *Inscr. de Languedoc n.* 622: Lagge *(voc.)* fili. *In* Lango-brig(c)a, Langobritai.

Lani-ācus *O. j. Laigné-en-Craonnais, dép. Mayenne, arrond. und canton Château-Gontier.*

Laniari-ācus *O. j. Louverné, départ. Mayenne, arrond. Laval, canton Argentré.*

-lānio- *in* Mediolānion.

***Lanio-brĭgā** *O. Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Ermaricus Laniobrensis (Lactorensis) ecclesiae episcopus. *Conc. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1076 *A):* Brandila Laniobrensis episcopus. *Conc. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Suniaguisidus Laniobrensis ecclesiae episc.

Lanio-gaisus *zu gall.* gaiso-n, *fränkischer M. Ammian.* 15, 5, 16 *(a. 355):* Laniogaiso vetante, tunc tribuno.

Lanisarius *M. (Rom) CIL* VI 2875: Ti. Lanisario Marcellino.

Lan-ius *M. (Bagnolo) CIL* V 4191: C. Lanius C. f. Ani(ensi) de leg(ione) X Vener(ia). L. Lanius C. l. Eros filius de suo.

Lannus *venetisch nach Pauli, illyrisch nach Stolz, M. nomen.* **Lanna** *F. (Verona) CIL* V 3655: L. Lannus Primi f. sibi et C. Lanno fra. et Tertullae Tordinae uxori Lannae Firmae f. C. [Corn]elio Succ[es]so [a]m[i]co.

***lāno-s** = *[p]lā-no-s *voll, air.* lá-n *plenus, mir.* lán, *acy.* laun, *w.* llawn, *abret.* -lon, *mbret.* leun, *nbret. vann.* lān, *(Léon)* leun; *altlat. und umbr.* plē-no-s *(tab. Eugub.* plener *dat. pl.), lat.* plēnus, *ai.* prāṇas.

-lā-no-n *nach Stokes aus* *plāno-n *fläche, neutr. eines adi.* = *lat.* plānus, *gr.* πέλανος *opferkuchen, lit.* plónas *dünn, fein, lett.* plâns *tenne, apreuss.* plonis, *nach Bezzenberger* √pela, plā, pla, *auch in* πλάξ *st.* πλακ, πλακοῦς *kuchen, lett.* plakt *flach werden, deutsch* flühe, flach, πλαθάνη, *deutsch* fladen, *flaþa. *In* Ereo-lāna, Medio-lānum, Vindo-lāna, Lano-valus (= *lat.* planum). *Vgl.* Lano-valus.

Lan-o(n) *M. (Padua) CIL* V 3048: C. Titius St. f. Lan(o?). *(Pavia)* 6432: C. Titio C. f. Pol(lia) Lanoni.

Lāno-valus (*cf.* Ate-valus, Kato-valos, Nerto-valus *und* Medio-lānon) *celt. G. (Cadenet, dép. Vaucluse, arrond. Apt) CIL* XII 1065 = *MSAF t.* 48 (1888) *p.* 338—339 = *RE No.* 52 (1889) *n.* 758 *p.* 408 = *RA* 3e *s., t.* 13 (1889) *p.* 135: Lanovalo Q(uin-

tus) Corn(elius) Smertullus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) pro Placido fratre.

Lansonna *s.* Lousonna.

Lantennaco *O. s.* *Lentennacus.

Lantia *s.* Lancius.

Lanticiaco *O. j. Lanzac, dép. Lot, arr. Gourdon, canton Souillac. Merow. münze. Belfort* 2089 = *Prou* 1932: + LANTICIACO [VICO].

Lantocal *O. Kemble n.* 19 *(a.* 680*):* Terram quae dicitur Lantocal.

Lanus *M. (Mainz) CIR* 1128: Attio Lani f(ilius) Montanus annorum XLV mil. co[h]. Ra[e]toru[m].

Lanus siccus, *O. j. Lainsecq, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Saint-Sauveur. cf. cy.* Linn-sych *stagnum siccum.*

Laodunum *(Laon) s.* Lugudunon.

LAONO *O. Merowing. münze. Belfort* 2090: + LAONO FIT ∾.

Lapat-ia *O. der Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis. Polyb. fr.* 100 *Hultsch:* Ὁ δὲ Λεύκιος προχειριζόμενος διαπέμπεσθαι πρὸς τοὺς Λαπατηνοὺς καὶ λαλεῖν ὑπὲρ ἐπιτροπῆς, ἀπαράσκευος ἦν εἰς τὸ μέλλον. *Ptol.* 2, 6, 4: Λαπατικώρουμ ἄκρον τὸ καὶ Τρίλευκον.

-lape *in* Ărĕ-lape, Tergo-lape.

Lapius *M. (Gevrey, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, diocese Langres) Lejay* 195: Gemellinus Lapi fil(ius). *cf.* Lappius, Lappianus.

Lappi-ăcus *O. j. Lachy, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Sézanne.*

Lappi-ānus *M. cogn. (Gevrey, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon) Lejay* 195.

Lappius *M. gentilic. (Beretzk bei Kézdi-Vásárhely, a.* 92 *p. Chr.) CIL* III *D.* XV: A. Lappi. *(Pisa)* XI 1421: L. Lappius [L. f. G]allus. 1449: L. Lappius Receptus.

Lapp-onius *M. (Verona) CIL* V 3220: Deo Aug. T. Lapponi Domitia Cassia v. s. l. m. l. d. d. d.

Lappus *M. (Straß) CIL* III 5361: Finito Lappi.

Lapurdum *iberisch? bask.* 'port', *O. seit dem 11. jh., j. Bayonne, Basses-Pyrénées (Labourd oder Lampourdan, j. noch als benennung des landes zwischen dem Adour u. der Bidassoa geblieben). ND occ.* 42, 18 *sq.:* In provincia Novempopulana: Tribunus cohortis Novempopulanae, Lapurdo. *Sidon. Apollin. epist.* 8, 12, 7: Hic ad copias Lapurdensium lucustarum cedat vilium turba cancrorum. *Pactum Guntchramni et Childeberti II* = *Greg. Turn. h. F.* 9, 20 = *MG Cap.* I *p.* 13, 13 *(a.* 587*):* (De) Lapurdo.

***Lardari-ăcum** *von M.* Lardarius, *O. in Italien, j. Lardirago, prov. u. distr. Pavia.*

Larensis rivus *in Spanien. (Tarragona, a.* 193 *p. Chr.) CIL* II 4125: Inter compaganos rivi Larensis et Val(eriam) Faventinam.

Lar-ga = *Lar-i-ga? *fl. j. Ober- und Unter-Larg, nbfl. der Ill; woran O. j. Mansbach im Ober-Elsaß, kreis Altkirch, canton Dammerkirch. TP:* Large. *IA* 349, 4: Larga. *Rav.* 4, 26 *p.* 232, 8: Laguirion. — 2) *j. Largue, dép. Basses-Alpes, nbfl. der Durance.* — 3) *j. Lergue, départ. Hérault, nbfl. des Hérault. Vgl.* Lerga Lirge.

Laril . . . *O. Merow. münze. Prou* 2697: LARIL///+AS.

Lār-ĭo-s *von* *lāros, *landsee in Gallia Transpadana, j. Lago di Como. Polyb.* 34, 10, 20: Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων (σταδίων), πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον (Βηνάκου), ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν. *Cato origg. lib.* 2 *fr.* 38 *p.* 49 *Peter*[2] *bei Servius zu Vergil. georg.* 2, 159: Larius lacus est vicinus Alpibus, qui iuxta Catonem in originibus per sexaginta tenditur milia. *Catull.* 35, 3 *sq.:* Novi relinquens | Comi moenia Lārĭumque· litus. *Vergil. georg.* 2, 158 *sq.:* Lacus tantos, te, Lārī maxime, teque, | fluctibus et fremitu adsurgens Benace marino? *Strabo* 4, 3, 3 *p.* 192: Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικὴν καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον. 6, 6 *p.* 204: Ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. 12 *p.* 209: Ἡ δ' ἑξῆς (λίμνη) Λάριος τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον, ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν. 5, 1, 6 *p.* 213: Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός. *Plin. n. h.* 2, 224: In Lario Addua. 232: In Comensi iuxta Larium lacum fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. 3, 131: In hac regione et XI lacus incluti sunt amnesque eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt, ut Adduam Larius . . . 9, 69: Duo lacus Italiae in radicibus Alpium Larius et Verbannus appellantur, in quibus pisces omnibus annis vergiliarum ortu existunt squamis conspicui crebris atque praeacutis, clavorum caliga-

rium effigie. Nec amplius quam circa eum mensem visuntur. 10, 77: Transpadana Italia iuxta Alpes Larium lacum appellat amoenum arbusto agro, ad quem ciconiae non permeant, sicuti nec octavum citra lapidem ab eo inmensa alioqui finitimo Insubrum tractu examina graculorum monedularum cui soli avi furacitas argenti aurique praecipue mira est. *Plin. epist.* 2, 8, 1: Studes an piscaris an venaris an simul omnia? Possunt enim omnia simul fieri ad Larium nostrum. Nam lacus piscem, feras silvae, quibus lacus cingitur, studia altissimus iste secessus adfatim suggerunt. 4, 30, 2: Fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cenatiuncula manu facta: ibi paulum retentus in Larium lacum decidit. 6, 24, 2: Navigabam per Larium nostrum, cum senior amicus ostendit mihi villam adque etiam cubiculum, quod in lacum prominet. 7, 11, 5: Indicavit mihi cupere se aliquid circa Larium nostrum possidere. 9, 7, 1: Ad mare tu, ego ad Larium lacum aedifico. 2: Huius in litore plures villae meae *qs.* *Ptol.* 3, 1, 20: *Ἡ κατὰ τὴν Λάριον λίμνην κεφαλὴ τοῦ ποταμοῦ (Πάδου).* *Vopisci vita Probi* 24, 1: (Posteri Probi) in Italia circa Veronam ac Benacum et Larium atque in his regionibus larem locaverunt. *Philargyrius in Verg. georg.* 2, 159: Larius lacus in Gallia est Cisalpina, non amplius centum viginti stadiorum circuitu patens. Benacus in eadem regione, mille et ducentorum. *Claudian. de bello Pollentino* 319—323: Protinus, umbrosa vestit qua litus oliva | Lārĭus et dulci mentitur Nerea fluctu, | parva puppe lacum praetervolat; ocius inde | scandit inaccessos brumali sidere montes | nil hiemis caelive minor. *epithal. d. Palladio et Celer.* 105 *sq.:* Undique concurrunt volucres, quaecumque frementem | permulcent Athesin cantu, quas Lārĭus audit. *Ennod. epist.* 1, 6: Riparum Larii confinia canis ornasse nemoribus *qs.* . . . Dulcia Larii oculis fluenta transeuntibus et ad natatum quos perdat invitantia *qs.* . . . Nulla enim praeter aquas Larii defuncti ibidem sepulcra meruerunt *qs.* *vita b. Antoni p.* 387 *H.:* Haud procul a beati martyris Fidelis sepulcro, ubi Larius Ionii marmoris minas deponit, quando, ne evagetur longius, obiectis ripis resistunt frena telluris *qs.* *CGlL* 5 *p.* 553, 36: Larius lacus iuxta Alpibus. — **Lariensis** insula, *j. Comacina.* *Florianus MG epist.* III *p.* 117 *(c. a. 550):* Insulam Lariensem, quae Christopolis dicitur.

Lar-ius *M. nomen. (Benevento) CIL* IX 1855: C. Lario Q. f. Ste(llatina).

lărix *f. lärche, nach Stokes lat.? vw. mit ir.* dair, *gen.* darach *eiche; ital.* larĭce, *raetoroman.* larisch; *entlehnt ist mhd.* lęrche, larche, *lęribha. *Vitruv.* 2, 9, 14: Larix vero, quae non est nota nisi is municipalibus, qui sunt circa ripam fluminis Padi et litora maris Hadriani *qs.* 15: Divus Caesar cum exercitum habuisset circa Alpes imperavissetque municipiis praestare commeatus ibique esset castellum munitum, quod vocabatur Larignum *qs.* 16: Tunc ei demonstraverunt eas arbores, quarum in his locis maximae sunt copiae, et ideo id castellum Larignum uti materies larigna est appellata. Haec autem per Padum Ravennam deportatur. *Lucan.* 9, 920 *sq.:* Et lărĭces fumoque gravem serpentibus urunt habrotonum. *Dioscorid.* 1 *c.* 92: *Γίνεται δὲ ῥητίνη ὑγρὰ πιτυΐνη καὶ πευκίνη, κομιζόμεναι ἀπὸ Γαλλίας καὶ Τυρρηνίας, καὶ ἀπὸ Κολοφῶνος πάλαι ποτὲ ἐκομίζετο, ἔνθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε κολοφωνία κληθεῖσα· καὶ ἀπὸ Γαλατίας τῆς πρὸς ταῖς Ἄλπεσιν (Gallia Subalpina), ἣν ἐπιχωρίως οἱ τῆσδε ἔποικοι λάρικα (Asulanus δάλακα;* 'laris *δάλαξ' Iulius Pollux, cf. δαλός* taeda) *ὀνομάζουσιν.* *Plin. n. h.* 13, 100: Cum praesertim eodem versu cedrum laricemque una tradat (Homerus) uri. 16, 30: In abiete, larice, picea *qs.* 43: Quinto generi *(der pechbäume)* est situs idem, facies eadem. Larix vocatur *qs.* 44: Laricis morbus est ut taeda fiat. 45: Excepta larice *qs.* 46: Picea minus alta quam larix *qs.* . . . Larix ustis radicibus non repullulat. 49: Larici. 58: In Macedonia laricem masculam urunt, feminae radices tantum. 73: Montes amant cedrus, larix, taeda et ceterae, e quibus resina gignitur. 80. 91: Larici. 95. 100. 125: Larix. 127: Larici. 186: Cedrus et larix et iuniperus rubent. 187: Larix femina habet quam Graeci vocant aegida mellei coloris. 195: Laricis. 200: E larice. 204. 212. 218: Larix. 219: Laricem. 222: Larix. 245: Larice. 24, 28: Laricis. 32. 33: Larice. 136. 28, 194: Laricis. *Pallad.* 12 *tit.* 15 *novemb.*, 1: Larix utilissima, ex qua si tabulas suffigas tegulis in fronte, atque extremitate tectorum, praesidium contra incendia contulisti. Neque enim flammas re-

cipiunt aut carbones creare possunt. *Isid. or.* 17, 7, 44: Larix, cui hoc nomen a castello Laricino *(umgekert!)* inditum est, ex qua tabulae tegulis affixae flammam repellunt, neque ex se carbonem ambustae efficiunt.

Larix *M. (Pozzuoli) CIL* X 2019: M. Caesius Larix. — *O. in Noricum, j. Saifnitz in Kärnten, bezh. Villach. IA* 276, 3: Larice (*var.* Lacire).

Larn-ācum? *O. Merow. münze. Belfort* 2091 = *Prou* 2525: LARNACV (*lis* CARNACV) FIT.

Lar-ŏna *fl. Pard. dipl.* 2, 185.

***lă-ro-s** *nach Stokes* = *plāro- *flur, boden, ir.* lár *gl. solum patrium, gen.* láir = *plārī, *w.* llaw-r *ground, floor, acorn.* lor *gl. pavimentum, solum, mcorn.* ler lear, *corn.* lor ler leur *pavimentum, abret.* laur *gl. solum. Cath.* leur *aire, nbret.* leûr *aire, basvannet.* leu; *mhd.* vluor *m. f. flur, saatfeld, boden, ae.* flôr *m. f. bodenfläche, hausflur, tenne, engl.* floor, *an.* flór *fußboden, estrich, urgerm.* *flō-ru-s *aus vorgerm.* *plō-ru-s *plāru-s, √plā *ausbreiten. In* (lacus) Lārius?

Larras-o(n) *pyrenae. G. der fontaine de Comigne, dép. Aude. (Bei Moux, dép. Aude, arrond. Carcassonne, cant. Capendu) CIL* XII 5369 = *Inscr. de Languedoc n.* 1320: P. Cornelius Phileros Larrasoni *(dat.)*, v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5370 = *Inscr. de Languedoc n.* 148: T. Valerius C. f. Senecio P. Usulenus, Velentonis l., Phileros T. Alfidius T. l. Stabilio, M. Usulenus M. l. Charito magistri pagi ex reditu fani Larrasoni *(dat.)* cellas faciund(as) curaverunt idemque probaverunt. *CIL* XII *p.* 625 = *Inscr. de Languedoc n.* 1321: *Νιπτρωνο[ς] Λαρρασωνι δωρον.*

Larri-ăcus *O. j. Larré.*

Larto-laiētai *V. in Hispanien. Strab.* 3, 4, 8 *p.* 159: *Καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ στηλῶν σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο, ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἑξῆς εὐλίμενα καὶ χώρα ἀγαθὴ τῶν τε Λεητανῶν καὶ Λαρτολαιητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορίου.*

Lărus *M. cogn. Sil.* 4, 234: Gorgoneoque Lārum torquentem lumina vultu. 16, 46—48: Cantaber ingenio membrorum et mole timeri | vel nudus telis poterat Larus. Hic fera gentis | more securigera miscebat proelia dextra *qs. (Tarragona) CIL* II 4970, 259[a]: OF. LARI. *(E regno Valentino)* [b]: Of. Lari. *(Citania)* 5597: Lari. *(Chatham Hill bei Rochester, Kent)* VII 1331, 63: Larus.

-las = -lati-s *in* Are-las = Are-late, Escenco-las = Ex-cingo-latis.

? **Lasaiu** *F. (Igg) CIL* III 3817: Lasaiun. filiae.

Lascia *s.* Lacciacus.

Lasci-āco *von* Lascius = Lascivus, *O. der Mediomatrici, j. Lezey in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Vic. Merow. münze. Prou* 958 (*Belfort* 2096): + LASCIACO VICO.

Lasc-īvo-s Lascius *M.* **Lasciva** *F., villeicht auch celtisch, nach Stokes zu air.* lesc *piger, ir.* lesc *schlaff, träge, cy.* llêsg *piger, an.* löskr *weich, träge, ahd.* lescan *erlöschen. (Montoro) CIL* II 2169: Lasciva. *(Cervera)* 2988: Antonius Lascius. *(Alcalà de Chisvert)* 4049: L. Cal. Lascivo. *(Relorta, Algarve)* 6257, 145: P(ompei) Lasci[vi]? *(Trau)* III 2692: Iuliae Lascivae et Iuliae Lupae. *(Alt-Kreug bei St. Veit)* 4976 = 11526: Lasscive *(dat.)* nepti. *(Augsburg)* 5824: Seniliae Lascivae. *(Triest)* V 577: L. Usius LascIvos. *(Grado)* 1405: [La]scivae. *(Concordia)* 1907: Lascivo *(dat.)*. *(Mailand)* 6122[a]: Valeriae Lascivae *(gen.)*. *(Kl. St. Bernhard)* 6896: Salviae Lascivae *(dat.)*. *(Khamisa)* VIII 5022: Iulius Lascius. *(Feyzin bei Vienne)* XII 1961: D. Galli(i) Lascivi. D. Gallius patri. *(Sainte-Colombe)* 2028: Divicius Lascivus. *(Nîmes)* 3248: Sextus Lucretius LascIvus. *(Narbonne)* 5241: M. Vinucius M. l. Lascivos. *(Bordeaux)* XIII 583: Tútelae Aug. Lascivos Canti l(ibertus) ex vóto l(ocus) d(atus) ex d(ecreto) d(ecurionum). *(Cöln, 1. hälfte des 2. jh.) BJ* 82 *s.* 23 = *WZ* 11 *s.* 272: Hemilius Lasci(v)us ci(vis) Cannan(efas).

Lasc-ontia *F. (Laibach) CIL* III 3855: D(is) M(anibus) s(acrum). Buio Vibi f. v(ivus) posuit sibi et coniugi Lascontie Q. Subloani f. Θ. an. XXXX. et F. Fibioni Θ. an. VII. *(Monspurg bei Stain)* 3895: Maximus Rustici f. coniugi et Lascontiae Terti f. socerae faciund. curavit.

Lasc-ōria *O. der Trocmi in Galatien. Ptol.* 5, 4, 9: *Λασκωρία. TP:* Lassora. *IA* 203, 7: Adapera.

Lascuta *punisch? O. des Gaditanus conventus in Hispania Baetica, j. Alcalá de los Gazules, prov. Cadix, bez. Medina-Sidonia. Plin. n. h.* 3, 15: Lascuta. *(Bei Alcalá, a. u.* 565) *CIL* II 5041: Utei quei Hastensium servei in turri Lascutana habitarent. *Münzen. MLI n.* 147: LASCVT *und* L(a)zkeut.

Lasemo *M. Corse. (Erbalunga) CIL* X 8038, 20: Lasemo Leucani f.

Lasn-ăcus *O. Lanay, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Arbresle, gemeinde Savigny.*

Las-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3790: Lasoni d. Voltani. 3824: Voltre Lasonis f.

Lassciva *s.* Lascivos.

Lassenius *M. (Langres) Habert* 707.

? **Lasser** *M. praen. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7850: Lasser Metela Edanius Car.

Lassira *O., stadt der Edetani, j. Leusa am fl. Miares (Lesyrus). Ptol.* 2, 6, 62: *Λασσίρα.*

Lass-o(n) *O. j. Lesson, dép. Vendée, arrond. Fontenay-le-Comte, canton Maillezais. Merow. münze. Belfort* 6201: + LASSONE.

Lass-onius *M.* **Lass-onia** *F. (St. Margareth bei Ober-Laibach) CIL* III 10723: Voltae Lassoniae Plani f(iliae). *(Worms) CIR* 880 = *Kraus n.* 22: Lassonius Firminus. *cf. V.* Lassunni.

Lassora *s.* Lascoria.

Lassu-nni *ligurisch? V. in Aquitanica, im départ. Basses-Pyrénées, arrond. Pau, cantons Nayest und Clarac, und Hautes-Pyrénées, canton Saint-Pé-de-Bigorre, und vallée du Louzon (früher Lazon). Plin. n. h.* 4, 108: Lassunni (*var.* lasunnis, lasumnis, lasuini, lassunnis). *cf. M.* Lassonius. [*Vgl.* villam Lassunis dictam *pfarrei Saint-Hilaire de Lassun, a. 1010 und 1012.*]

Lastemari-ăco villa, *j. Vimarcé, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Évron. Testamentum s. Hadoindi* 6 *(a. 642) ASS 20. ian.* II *p.* 1143: Villa Lastemarico. *Zu ligur. O.* Laste-mna?

Last-orius *M. nomen. (Aquileja) Pais n.* 1191: L. Lastorio.

Lastr-inco *O. j. Lastens, dép. Tarn, arr. Lavaur, canton Cuq-Toulza, gem. Algans.*

Lastr-ona *O. CIust.* 6, 62, 1 *(a. 326):* Lastronae (Veronae *Mommsen*).

Last-uca *M. cogn. (Chestershall) CIL* VII 1337, 45. *(Paris; Clermont; Rouen):* LASTVCA. F(ecit). *(Limoges) Schuerm.* 2906: LASIVCA F. *(Besançon) Bei Changarnier Nr.* 77: LASTVCA F. *s.* Laxtuca.

Lastucissa *s.* Laxtucissa.

Lasucc-ia *F. (Rom) CIL* VI 21153: D(is) M(anibus) Lasucciae Argyridis.

Lasurius *M. (Mus. Wiesbaden) Schuerm.* 2909: L·ASVRI. *(Frasselt am Reichswalde, preuss. Rheinprovinz, regbez. Düsseldorf, kreis Cleve) BI* 61, 74: Lasuri.

Lat . . . *(Toulouse) CIL* XII 5686, 475: Lat.

Lată *oder* **Latis** *G(öttin) in Großbritannien. (Kirkbampton) CIL* VII 938: Deae Lati *(dat.)* Lucius Ursei. *(Birdoswald)* 1348: Dae Lati.

Latabi-enses *V. ND occ.* 36, 5: Milites Latavienses, Olitione. *(Cöln, 1. hälfte des 2. jh.) BJ* 82 *s.* 23 = *WZ* 11 (1892) *s.* 272 —273: Hemilius (= Aemilius) Lasci(v)us ci(vis) Cannan(efas) mil(es) cho(rtis). I. (primae) Latabi(ensium) an. VL. sti. XXII. h. f. c. *s.* Litavia.

Lat-ăra Lat-ĕra *O. j. Lattes, dép. Hérault, arrond. und canton Montpellier. Mela* 2, 5, 80: Castellum Latara. *Plin. n. h.* 9, 29: Est provinciae Narbonensis et in Nemausiense agro stagnum Latera appellatum, ubi cum homine delphini societate piscantur. *Rav.* 4, 28 *p.* 245, 8. 5, 3 *p.* 340, 15: Latara.

Latasc-o(n) *s.* Latisco(n).

Latavio *O. (Veleia, unter Trajan) CIL* XI 1147 *p.* 6, 65: Saltus praediaque Latavio. *s.* Latabienses.

Latcio *s.* *Lattio.

-lăte- *see in O.* Lătĕra Latara, *fl.* Latis. *Vgl. air.* laith *bier, ir.* lathach *f. schlamm, w.* llaid *latjo- *lutum, coenum, limus, bret.* leiz, *gr.* λάταξ *-γος tropfen, neige des weins, lat.* lătex, *ahd.* letto *thon, an.* ledja *schlamm, pfütze.*

Late *s.* Latta.

Latera *s.* Latara.

Latescinsis *s.* Latisco(n).

Latgereium *s.* *Lagariacus.

Lathir *s.* Laitirus.

Lathreg-inden *zu ir.* láthrach *a site, O. bei Derry? Adamnani vita s. Columbae* 1, 20 *p.* 50: Cellulae, quae Scotice Lathreginden dicitur.

lăti- *villeicht* = *plati-, *mir.* laith *a valiant hero, verw. mit gr.* πάλη, πόλεμος. *In* *Ando-lăti-s, Aneχtio-lătis, Ede-latis, Escengolas = Ex-cingo-lătis. *Vgl.* -latio-. *Nach d'Arbois de Jubainville villeicht in adi. und M.* Ărĕ-lăti-s, *wovon das neutr. als O.* (Arelate *scil.* tegos *haus des Arelatis*) Arĕlăte *Arles. Vgl.* Elate? Horolat, Latia, Lattia?

Lati *G. s.* Lată.

Latiasco *s.* Latisco(n).

Latic-ensis *O. Vita Valentini* 1 *ASS 4. iul.* II *p.* 41 *A:* In Laticensi suburbano Lingonensium oriundus fuit.

Laticinus *O. Greg. Tur. h. F.* 7, 29: Potentiora vina, Laticina videlicet.

Latili-ācus *O. j. Latilly, départ. Aisne, arrond. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front. Merow. münze. Belfort* 2098: LATI LIACO. 6203: +ΓATILI . . . VICO.

Latina *s.* Latona.

Latini-ācus fundus, *abgeleitet von M.* Latinius, *O.* 1) *j. Lagny-le-Sec, dép. Oise, arrond. Senlis, canton Nanteuil-le-Haudouin. Pertz dipl.* 57 *(a. 688 oder 689) p.* 51, 25: Villa noncupanti Latiniaco, que ponitur in pago Meldequo. 35: Ipsa villa Latiniaco. 44: Predicta villa Latiniaco. *Gesta Dagoberti I. c.* 49 *MGSS Mer.* II *p.* 423, 11: Latiniacum villam, quae sita est in Brieio. — 2) villa, *j. Lagny, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux. Pertz dipl.* 78 *(a. 710) p.* 69, 42: Ad villa ipsius baselece Latiniaco. 45: Ad villa ipsius baselece Ladiniaco. 50: De Latiniaco. *Gesta Dagoberti I. c.* 37: De Latiniaco, quae sita est in territorio Meldico. *Baeda h. e.* 3, 19: In loco Latineaco nominato. *Vita Fursei* 7, 38 *ASS 16. ian.* II *p.* 41: In loco quem nuncupant Latiniacum. *Miracula Fursei* 2, 11 *p.* 43: Latiniacum expetivit. 11: Latiniacum . . . construxit. *Vita (alia) Fursei* 12, 57 *p.* 48: In loco quem nuncupant Latiniacum. 58: Latiniacensem locum . . . Latiniaco resideret. 59: Latiniacus. 60: Latiniacoque ipse residens. 61: Latiniacum veniens. 62 *p.* 49: Latiniacensi congregationi. 2, 4, 16 *p.* 52: Ad collem, qui Latiniacus vocabatur. 5, 17 *p.* 52: Latiniacensibus ecclesiis. 19: Latiniacum coenobium. 6, 28 *p.* 53: Latiniaco monasterio. *Vita Fiacrii* 1, 18 *ASS 30. aug.* VI *p.* 606 *F:* De Latiniaco. *Vita Eloquii ASS Sur. 3. dec. t.* 6 *p.* 769: Latiniacus. . . . — 3) *j. Laigné-en-Belin, dép. Sarthe, arr. Le Mans, cant. Écommoy. Merow. münze. Belfort* 2099: LVTINACO. — 4) *Laigné, dép. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, canton Vihiers, gemeinde Passavant.* — 5) *Laigné, dép. Mayenne, arrond. und canton Château-Gontier.* — 6) *Laigny, dép. Aisne, arrond. und canton Vervins.* — 7) *Leigné, départ. Vienne, arrond. u. canton Civray, gemeinde Champniers.* — 8) *Lagnieu, dép. Ain, arr. Belley.* — 9) *Leigneux (2 dép. Loire).* — 10) *Ladignac (1 Cantal, 2 Corrèze, 1 Lot-et-Garonne, 1 Haute-Vienne).* — 11) *Ladinhac (1 Aveyron, 1 Cantal).* — 12) *Ladignat (2 Haute-Loire).* — 13) *Lagnac, dép. Aveyron, arrond. Rodez, cant. Bozouls, gemeinde Rodelle.* — 14) *Lagnat, dép. Ain, arr. Bourg, canton Pont-de-Veyle, gemeinde Cruzilles-les-Mézillat.* — 15) *Lagney, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. u. canton Toul.* — 16) *j. Saint-Germain-sur-l'Aubois, dép. Cher, arrond. Saint-Amand, canton La Guerche-sur-l'Aubois, gemeinde Jouet-sur-l'Aubois.* — 17) *Leinach, im baier. Unterfranken, bez.-amt Königshofen.* — 18) *Leini, Piemont.*

? **Latini-ānus** *M. (Raab) CIL* III 4365: . . . Aug. sac. Aur. Latinianus Strator. cos. v. s. l. l. *(Old Carlisle bei Wigton)* VII 338: Deae Bellonæ Rufinus praef. eq. alæ Aug. et La[ti]nianus fil. *(London)* 1336, 532[a]: Latinianus. [b]: Latinian(us) f(ecit). [c]: Latinian(us). *(Lyon) Boissieu p.* 3: T. Flavius Latinianus. *(Lille) Documens de Charleroi* 3 (1870) *p.* 54: D(is) M(anibus) Latiniani. *(Rheinzabern) Schuerm.* 2912. *(Worms; Kapersburg in Hessen; Saalburg):* Latinianus.

Latin-illa *F. (Tarragona) CIL* II 4415: Veneri Latinillae Spedius Maternianus maritus. *(Brescia, christl.)* V 4846: Latinillae *(dat.)*.

Latin-ius *M. nomen gentilic., zum teil celtisch. (Medina de las Torres) CIL* II 1032: Latinius Trophimus. *(Ecija)* 1501: M. Latinius. *(Gr. St. Bernhard)* V 6877: Latinius. . . . *(Tortona)* 7388: P. Latinius P. f. Primus sibi et Summiae T. f. Secundae matri et P. Latini[o . . .] Lepido patri t. f. i. *(Acqui)* 7512: Latinia Dextra. *(Worthyvale bei Camelford, Cornwall) IBCh* 17 = *Rhys*[2] 402: Latini (= Latinis = Latinius) ic iacit filius Magari *und ogam.* . . . . *ende* i. *(Aime-en-Tarentaise) CIL* XII 110: Latinio Martiniano. *(Narbonne)* 4939: Latinia Satulla. *(Bernay) Mowat p.* 155: Merc(urio) M(arcus) Latinius Astius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lyon) Boissieu p.* 405, 14 *A:* C. Latinius Reginus. *(Altenberg, preuss. Rheinprovinz, kreis Mülheim) CIR* 303: Latinia Fusca. *(Riegel, bad. amt Emmendingen)* 1652: L. Latini Quarti. *(Clermont):* ⅃ΛTINIVS F. *(Bei Moirans, Jura) CIL* XIII 5353: [. . ? Lati]nio Pompti[n]a Latini fil(io) Cam[p]ano Aeduo. *(Bourbonne-les-Bains)* 5916: Borvoni et [Da]monae C. L(*Hirschfeld* I)atinius Romanus (L)ing(o) pro salute Cocillae filie ex voto. — *In* Latini-ācus.

Lati-nnus *M. (Bregenz) CIL* III 6010,

119: Latinni. *(Heddernheim):* ИИИITΛI. *WK* 10 (1890) *sp.* 14. *(Rheinzabern; Oehringen; Rottweil):* ИИИITΛΛ = Latinni. *(Miltenberg) Becker s.* 104, 91: IΛIINNI = Latinni. *(Troyes) Habert* 621: IΛII. *(Reims)* 622: IΛITINI . . ?

Latinus *M.* **Latina** *F., teils lateinisch, teils celtisch; z. b.* Latinus Alcimus Alethius *und* Val. Latinus Euromius *bei Ausonius; Alamanne* Latinus *bei Ammian* 14, 10, 8. *Conc. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 40 *M.:* Betto abbo ad vicem Latino episcopo ecclesiae Toronice. *(Santiponce) CIL* II 1145: Q. Cor. L[atinus?]. *(Madrid)* 3058: L. Valerio Latino. *(Tarragona)* 4264: L. Valerius Latinus Barcinon(ensis). *(Magyar-Egregy)* III 840: Arruntius Latinus. *(Groß-Malenče)* 3925: T. Eppio T. f. Quir. LatIno IIviro iur(e) dic(undo) munic(ipii) Latob(icorum). *(Seckau)* 5333: C. Carminio Latino et Carminio Cupito, opt(ioni) leg(ionis) I Min(erviae) Catulla aunc(ulo) et frat(ri) f(aciendum) c(uravit). *(Stainz)* 5408: Atilius Autoscutti f(ilius), Brigia Brigi f(ilia) Latinae f(iliae) a(nnorum) XX. *(Mondsee)* 5625: Pecciae Latinae uxori. *(Pfersee bei Augsburg)* 5822: Cl(audius) Latinus aedituus singularium. *(wo?)* 6010, 118: Latini. *(Klagenfurt)* 6504: Latino Attunis f(ilio) Iusta soror. *(Brescia, christl.)* V 4846: Fl. Latino episcopo an. III. m. VII. praesb. an. XV. exorc. an. XII et Latinillae. *(Lambrugo bei Lurago)* 5663: M. Asellio Latino, l(iberto). *(Susa)* 7255: Latinus l(ibertus). *(Bath)* VII 50: M. Valerius M. fil. Latinus c(ivis) Eq(uester) mil(es) leg. XX. *(Tranent bei Inveresk, Mid Lothian)* 1319: L. Val(erii) Latini. *(London)* 1336, 553[a]: Latinus. *(Stanwix)* [b]: Latinus. *(Nijmegen; Vechten) Schuerm.* 2913: Latinus. *(Nijmegen)* 2914: Latinus . f(ecit). *(Vienne) CIL* XII 1857: . . . . . . LátIn. Pi . . . . [leg]ato [leg.] Aug. pro pr. [prov. Lugu]dunens(is). 1897: L. Porcio T. fIl. Vol[t(inia)] LatIno. *(Annecy-le-Vieux)* 2528: . . Vinicius Severus. *(Genf)* 2601: Blandio C. [f.] Vol. Latino. *(Nîmes)* 3332: L. Sestius Latinus. *(Le Pègue, dép. Drôme) André Lacroix, L'arrondissement de Montélimar t.* 6 *(Montelimar 1882):* Dianae Latinae M. Iccius Mummius.

latio- *in M.* Isto-latio-s, Sego-latio-s; *vgl.* lati-s.

Latio *M. cogn. (Alt-Ofen) CIL* III 3466: Lib(ero) et Lib(erae) Aug(ustis) M. Aur(elius) Latio ara(m) votum pos(uit) pro salute M. Aur(eli) Iovini fr(umentarii) leg(ionis) II adi(utricis) stip(endiorum) VIIII.

***Latio-magos** *O. in pago Wapencense. Renov. testam. Abbonis a. 739:* Latiomaus . . . Laciomaus.

Latis *G. s.* Latā.

Lati-s *ligurisch? flüßchen, das sich in den westlichen teil des Padus von der rechten seite her ergießt. TP:* Latis. *s.* -lăte.

Lati-sc-ŏ(n) *nach d'Arbois ableitung vom gentile* Latius Lattius, *O. in der dioecese Langres, hauptort des* pagus Latiscensis *(später l'archidiaconé de Bar-sur-Seine, dép. Aube) mit dem* mons Latisc[ŏn]ensis *bei Châtillon-sur-Seine, départ. Côte-d'Or, j. le mont Lassois, gemeinde Vix-Saint-Marcel. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 15 *(a. 632):* In pago Latescinse. *n.* 256: Pauliacus in pago Latiscensi *(Pouilly-en-Lassois). Cartulaire général de l'Yonne, p. Quantin (Auxerre 1860) a. 711:* Pagus Ladscensis. *a. 721 ib.:* Pagus Leotincensis. *Vita Lupi* 6 *ASS 29. iul.* VII *p.* 70 *A:* Turbatum ad montis perfugium Latisconi expertus Olericio festinavit. *Merow. münzen. Belfort* 2100 (*Prou* 614): LATISCVNE. 2101 (*Prou* 613): ΓΑΤΑ∽CONE. 6202: + LATIΛ∽CO ND.

Latiug *fig. (Rottweil).*

Lātius *M. gentilic.* **Latia** *F., nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom gallischen stamm* lati-, *air.* laith. *(Aquileja) CIL* V 1052[c] 19: Vallia Latia. *(Montelione)* X 51 Latiae P. f. Auleiae Aurinae. *(Le Mans) Mowat p.* 68: Latius *(fig.). cf.* Ando-latius, Aneχt-latius, Ex-cengo-lati-s, Isto-latio-s, Sego-lati-us; *villeicht in* Are-late. *s.* Lattius.

Latnastus *M. cogn. (Truxillo) CIL* II 5029: Iulius Latnastus.

lato- *in* Lato-brigī, Veni-latus.

Latobi-cī *V. in Pannonia superior, im Savetale, im 1. jh. p. Chr. in Krain seßhaft. Plin. n. h.* 3, 148 *(aus der reichsstatistik des Augustus):* Latovici (latouiti *DR*). *Ptol.* 2, 14, 2: *Κατέχουσι δὲ τὴν ἐπαρχίαν . . . ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς (μέρεσιν) Λατόβικοι μὲν ὑπὸ τὸ Νωρικόν (gegend bei Emona). IA* 259, 13 *(34 mp. von Emona entfernt):* Praetorio Latovicorum = Ad protoriū *TP* = *Treffen, Trebno oder Trebinje. (Groß-Malenče) CIL* III 3925: T. Eppio T. f. Quir(ina) LatIno IIviro iur(e)dic(undo) munic(ipii) Latob(icorum). *(Schloß Mokric)* 10804: Latobici

[publi]ce patrono d. d. *Vgl.* (Mars) Latobius *und s.* Latobrigi.

Lat-obius *für* Latovius, *norischer G., beiname des Mars. (St. Paul im Lavanttale) CIL* III 5097: Latobio Aug(usto) sac(rum) L. Caesernius Avitus v. s. l. m. 5098: Latobio Aug(usto) sac(rum). Pro salute Nam. Sabinae et Iuliae Basillae Vindonia Vera mat. v. s. l. m. *(Seckau in Steiermark)* 5320: Marti Latobio Harmogio Tioutati Sinati Mog[i]enio C. Val(erius) [V]alerinus ex voto. 5321: [La]tobi[o Q.] Morsius Q. f. Titianus v. s.

Latŏ-brigī *V. im Rheintal, südlich vom Bodensee. Caes. b. G.* 1, 5, 4: (Helvitii) persuadent Rauracis et Tulingis et Latobrigis (*e,* la (lo- *M*)touicis *A'* latocucis *β* latobicis *B* lato cibis *R*) finitimis, uti eodem usi consilio oppidis suis vicisque exustis una cum is proficiscantur. 28, 3: (Caesar) Helvitios, Tulingos, Latobrigos in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit. 29, 2: Summa erat capitum Helvitiorum milium CCLXIII, Tulingorum milium XXXVI, Latobrigorum XIIII, Rauracorum XXIII, Boiorum XXXII; ex his qui arma ferre possent ad milia nonaginta duo. *Oros.* 6, 7, 5: Horum fuit, cum primum progressa est, omnis multitudo Helvitiorum, Tulingorum, Latobogiorum (*var.* latubogiorum, latobrogiorum), Rauracorum et Boiorum utriusque sexus ad centum quinquaginta et septem milia hominum.

Lato-brix *celtische stadt der Βριτολάγαι (Βριγολάται?). Glosse zu Ptol.* 3, 10 *ex.:* Ἀπέναντι Νοουιδούνου πέραν τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ ἐστὶ πόλις τῶν Γόθθων Ἀλιόβριξ (*K. Müller list* Λατόβριξ). *s.* Latobrigi.

Latofao *O. j. Laffaux, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Vally. Fredegarii chron.* 4, 17 *(a. 595):* Loco nominante Latofao.

Latona *O. j. Saint-Jean-de-Losne, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune. Fredegarii chron.* 4, 58 *(a. 629/630):* Latona resedens. ... De Latona. 90 *(a. 642):* Latona properans. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 11 *M.:* Ex civitate Latona Palladius episcopus. *Concil. Latunense a. 673—675 p.* 217, 16 *M.:* Latina. *Merow. münzen. Belfort* 2102 (*Prou* 1267): + LATONA VICO FIT. 2103: LATRICVNE.

Latonium *O. in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 10: Ossigi Latonium.

Latovici *s.* Latobici.

-latrī *in V.* Ambi-latri.

Latridi-ăca cortis, *O. j. Larzicourt, dép. Marne, arrond. Vitry-le-François, canton Thieblemont.*

Latris *insel. Plin. n. h.* 4, 97: Quidam haec habitari ad Vistlam usque fluvium a Sarmatis, Venedis, Sciris[, Hirris] tradunt, sinum Cylipenum vocari, et in ostio eius insulam Latrim, mox alterum sinum Lagnum conterminum Cimbris.

Latta *oder* Late vico, *en Touraine, besteht nicht mehr. Greg. Tur. h. F.* 4, (48) *(a. 574):* Quid de Latta monasterio referam, in quo beati Martini habentur reliquiae? *Merow. münze. Belfort* 2097: LATE VICO.

***Latti-o**(n) *ableitung von M.* Lattius, *O.* [*a. 813* Latcio] *j. La Chapelle-Lasson, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Anglure.*

Lattio *F. (Ould Penrith) CIL* VII 327: D(is) M(anibus). Aicetuos mater, vixit a(nnis) XXXXV, et Lattia filia, vix(it) a(nnis) XII. Limistus (?) coniu(gi) et filiae pientissi[mis] posuit.

Latt-ius *M. nomen gentilic. (Basciano) CIL* IX 5051: Lattiae *(gen.)* M. f. *(Vienne)* XII 1974: M. Lattio M. fil(io) Optato (*lis* Attio?).

Latt-o(n) *M. cogn. (Uzès) CIL* XII 2936: [Ma]xsima Lat[t]onis filia.

Lattus *M. (Alpignano) CIL* V 7091: Lattus Puri f(ilius). *(Reims) Habert* 708. 709: LATTO E = fe(cit). 710: LATTO FIICIT.

Latu-marvo-s *M. (Omavasso) Atti della R. Acc. d. Scienze di Torino* 31 (1895): Latumarvi.

Latu-o(n) *für* *Latuv-o(n), *M. (Nijmegen) CIR* 79[g]: Latuo.

Latusa *in m. a.* Ladosa, la Ladose, *fl. j. la Douze (Gers und Landes), nbfl. des Midou.*

Latus-ates *aquitan. V. in Armagnac u. Lomagne. Plin. n. h.* 4, 108: Latusates.

Latussi-o(n) *M. (Inschrift auf einer patera von Étang-sur-Arroux, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun, canton Saint-Léger-sous-Beuvray) J.-G. Bulliot et Felix Thiollier, La mission et le culte de saint Martin (Paris 1892) p.* 290: Latussio deae Clutoidae.

Laubi-ăcum Laubacum *O. j. Lobbes in Belgien, prov. Hennegau, arrond. Thuin. Vita Ettonis* 2, 12 *ASS 10. iul.* III *p.* 61 *E:* Ex monasterio Laubiacense. *Vita Vincentii*

Madelgarii 4, 25 *ASS 14. iul.* III *p.* 675 *F:* Ecclesiae Laubacensis. *Vita Amelbergae* 6 *ASS 10. iul.* III *p.* 70 *A:* Laubiense monasterium. *Vita Landelini* 7 *ASS 15. iun.* II *p.* 1065 *F:* Profectus est in pagum nuncupatum Hainau, in locum supra fluvium Sambram situm, qui, ex nomine rivuli decurrentis in praefatum flumen, vocatur Laubacus. . . . A Laubaco. . . . A Laubiis. . . . Laubias. 7 *p.* 1066 *A:* Laubiensi coenobio. *Vita (alia) Landelini* 5 *p.* 1068 *A:* In loco qui Laubias appellatur.

Lauconis silva, *forêt de Livry. Fredegar. chron. contin.* 2 *p.* 169, 5 *Kr.:* In Lauconis silvam.

Lauco-nnum *O. j. Saint-Lupicin, arrond. et canton Saint-Claude. Vita Romani* 2, 8 *ASS 28. febr.* III *p.* 742 *F:* Pater tamen Lupicinus in Lauconno, sic namque loci fertur nomen, peculiarius ac liberius versabatur. 9 *p.* 743 *A:* In vicino Lauconnensi monasterio. 3, 13 *p.* 744 *B:* Lauconnum revertar. *C:* Hinc Lauconnum visurus eas. *Vita Lupicini* 4, 12 *ASS 21. mart.* III *p.* 267 *E:* Lauconnensi monasterio designare abbatem. . . . Inspiratione igitur pietatis ingenitae, in ipso, ut diximus, Lauconensi monasterio paternum filioli corpusculum condiderunt: ut quia iam germanus ipsius orationis locum illustrabat ad Balmam. . . . Hic interim Lauconense monasterium virtutibus instrueret. *cf.* Loucona.

Laucus *M. (Aquileja) CIL* V 885: Adiutor Lauci f. cIves Menapius mil. coho. I Pannoniorum. *Nach Pauli n.* 36 *s.* 17. 107 *in der etrusk. inschrift:* Pnake Vitamu Laχeṡ (*gen. von etrusk.* Laχe) = 'Benacus Vindamo Lauci (filius)'.

lauda *ir.* luad, *nach Stokes und Ernault in* a-lauda.

Laudardi-aca villa, *j. Landrethun-lez-Ardres, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Ardres. Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ed. Gérard p.* 18 *(a. 648):* Laudardiaca villa. *Pertz dipl.* 39 *(a. 662) p.* 36, 21: Alio locello, qui vocatur Laudardiaca villa, in pago ⟨Tarvanensi⟩.

Laudi-ācus *O. j. Mont-Louis-sur-Loire en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. u. canton Tours, früher Montloué. Greg. Tur. h. F.* 2, (1): Ad vicum, cui nomen est Laudiacum, sexto ab urbe miliario. 10, 31, 6: Basilicam quoque sancti Laurenti monte Laudiaco ipse construxit. *de virt. s. Martini* 3, 54: Infra terminum ipsius Turonicae urbis ex vico montis Laudiacensis.

Laudi-o(n) *M. BC* 1893 *p.* 136: Breucus Laudionis f(ilius).

Laud-o(n) *M. Vita Emani* 2, 15 *ASS 16. mai* III *p.* 598 *D:* Laudo quidam.

Laudon-ius *M.* **Laudonia** *F. (Brescia) CIL* V 4436: V(ivus) f(ecit) L. Laudonius Hermes VIvir Aug. Brix. sibi et Laudoniae Firmae uxori, Laudoniae Firmulae (filiae), LaudoniIs Primitivo Quartio lib.

Laudosa *fl. j. la Sèvre-Nantaise, nbfl. der Loire, entspringt im dép. Deux-Sèvres. Vita Martini Vertav.* 8 *ASS 24. oct.* X *p.* 803 *F:* Ripam, quae Laudosa prius dicebatur, nunc ab eventu Separis dicitur.

Laudunum *s.* Lugudunon.

Laugn-ācum Leugnacum *O. j. Laugnac, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Agen, canton Prayssas.*

Laug-ŏna *aus* *Louc-ona, *kurzform aus* *Louco-dubro-n? *später* Logana, Loganaha, *dann* Loine, Lohn, *fl. j. die Lahn? Fortun. carm.* 7, 7, 58: Laugŏnă dum vitreis terminus esset aquis.

Laugro-mus *O. j. Loren, dép. Yonne?*

Laum-ello-n *O., stadt der (gallischen) Libici, j. Lomello, ital. prov. Pavia, district Mortara. Ptol.* 3, 1, 32: Λιβικῶν οἵ εἰσὶν ὑπὸ τοὺς Ἰνσούβρους Οὐερκέλλαι, Λαύμελλον. *TP:* Laumellum. *IA* 282, 9: Laumello. 340, 2. 347, 2: Laumellum. 356, 9: Laumello. *Itiner. Hieros.* 557, 6 *p.* 6 *Tobler:* Mansio Laumello. *Ammian.* 15, 8, 18: Ad usque locum duobus columnis insignem, qui Laumellum interiacet et Ticinum. *Rav.* 4, 30 *p.* 251, 1: Laumellon. *Fredegar. chron.* 4, 51 *(a. 623/624):* (Charoaldus rex) Gundobergam in Laumello castro in unam turrem exilio trudit. *(Vicarello) CIL* XI 3281 —3284: Laumellum (-o 3283).

Laumus *M. (Mazano) CIL* V 4275: Laumus Saecilli f(ilius).

Launico *O. Vita Caesarii* 1, 4, 38 *ASS 27. aug.* VI *p.* 73 *A:* In villam, quae Launico dicitur.

Laun-illus *M. Vita Rigomeri* 4 *ASS 24. aug.* IV *p.* 787 *B:* A quodam religioso presbytero Launillo.

Launi-o(n) *M. (Stein am Anger) CIL* III 4222: Launioni. *(Rheinzabern; Ladenburg; Rückingen; Heddernheim):* LAVNIO.

Laun-ius *M. (Concordia, christl.) CIL*

V 8752: Flavio Launio semaforo de numero Bataorum seniorum.

launo-s *nach Glück contrahiert aus urcelt.* *laveno-s *frölich, w.* llawen *hilaris, laetus, gratus, pict.* luan, *corn.* lauen louen lowen louene *gl. letus, abret.* louen louuen, *mbret.* louen *joyeux, nbret.* la-ouen *gai, ir.* láine *frölichkeit,* √ lou *gewinnen, genießen, cf. gr.* λαύω; *M.* Launus. *Vita Melanii* 4, 1 *ASS 6. ian.* I *p.* 330: Launus. 21: Launus. 6, 31 *p.* 332: S. Launus. *Vita Ermenlandi* 4, 24 *ASS 25. mart.* III *p.* 581 *E:* Launus *(fünfmal).* — *In compos.* Are-launum, *abret.* Argant-lowen (-lōn) = *Argento-launo-s *argento gaudens,* *Avi-launo-s *cy.* Eui-laun, *arem.* Euilon, *arem.* Catlowen Catlon, *pict.* Cat-luan, *ir.* Cath-luan, *Epo-launus Epolonus, *Grato-launus, Oro-launon, *Urbi-launos, Veilaunus (*Hirschfeld ci.* Vel-launus), *Ver-launus. *Ferner in M.* Laun-ius *und* *Launo-caros *abret.* Lowen-car, Launo-marus.

Launo-mārus *M. germanisch? Vita Rigomeri* 3 *ASS 24. aug.* IV *p.* 787 *B:* Monacho sancto et religioso, nomine Launomaro. *Vita Launomari* 1 *ASS 19. ian.* II *p.* 231: Beatum Launomarum. 1, 2: Launomarus Carnotensium partium civis. 3, 11. 13 *p.* 232: Launomarus. 4, 21 *p.* 234: Launomarus ... Launomaro *(abl.). Davon* Beatus Launomarus *j. Belhomert, départ. Eure-et-Loir, arrond. Nogent-le-Rotrou, gemeinde La Loupe.*

Launo-vio-s *M., Trierer münzmeister. Merow. münzen. Belfort* 4408. 4409 (*Prou* 904): LAVNOVIOS MONETARIVS.

Laur-ăcus *ableitung von M.* Laurus, *O.* 1) *j. Laurac, dép. Aude, arrond. Castelnaudary, canton Fanjeaux, hauptort des Lauragais.* — 2) *j. Laurac, dép. Ardèche, arrond. und canton Largentière.*

Laur-atus *M. (Lyon, Trion) Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 358 *n.* 676: LAVRATVS. *(Trion n.* 814) *n.* 677: LAVRATVS. *(Langres) Habert* 712: Lauratus. *(Poitiers):* LAVR. ATVS. *(Clermont):* LAVRATVS. *(Vechten; Limoges; Trier):* LAVRATVS. *In einer urkunde von 632 bei Pard. dipl. t.* 2 *p.* 14: Lôrado.

Laurc-o(n) *M. (Touget, Gers) CIL* XIII 472: Viv(us) Laurco Montani f(ilius).

? **Laurens** *M. cogn. (Vaison) CIL* XII 1408: Idvvi (*lis* [L.] Duvii) Laurentis.

Laur-enses *V. (Valle de Abdalajis) CIL* II 2008: Curatores iuvenum Laurensium.

Laurentes Nymphae, *localname. (Grusenheim bei Mainz, aus der zeit des Severus Alexander) BJ* 69, 118, *beßer WK* 6 (1887) *p.* 190: [Ny]mphis Lauren[tib]us.

***Laurenti-ăcus** *von* Laurentius, *O.* 1) *j. Lorenzaga, Friaul und Treviso;* 2) *j. Lorenzago, prov. Belluno, distr. Auronzo;* 3) *j. Loranzè, prov. Turin, distr. Ivrea.*

Laurentinus *M. (Sevilla) CIL* II 1247: Valer(ius) Laurentinus.

Laurenti-o(n) *O. an der Zorn. Trad. Wiz.* 36 *(a. 713):* In pago Alisacinsae in curta Laurentione.

Laurestanicae *O. j. Lostanges, départ. Corrèze, arrond. Brive, canton Meyssac. Deloche, Cart. de Beaulieu p.* 91: Laurestanicas.

Lauri (*wol locativ zu* Laurum) *O. im lande der Bataver, j. Mijzidje in Süd-Holland. TP:* Lauri.

Lauri-ăcus *abgeleitet vom gentilicium* Laurius, *O.* 1) *in Noricum, j. Lorch in Ober-Oesterreich, bez.-hauptm. Linz, ger.-bez. Enns. TP (entstellt):* Blaboriciaco. *IA* 231, 12. 235, 1. 241, 3. 249, 1: Lauriaco. 256, 4. 258, 2: A Lauriaco. 276, 1. 277, 3: Lauriaco. *CIust.* 10, 71 (69), 1 = *CTh.* 8, 2, 1. 12, 1, 31 *(a. 341):* Lauriaco. *Ammian.* 31, 10, 20 *(a. 377):* Per Lauriacum. *ND occ.* 5, 109: Lauriacenses. 259: Lancearii Lauriacenses. 7, 58: Lancearii Lauriacenses. 9, 21: (Fabrica) Lauriacensis scutaria. 34, 39: Praefectus legionis secundae Italicae, Lauriaco. 43: Praefectus classis Lauriacensis. *Eugepii vita s. Severini* 18, 1: Cives quoque ex oppido Lauriaco crebra quondam sancti Severini exhortatione commoniti frugum decimas pauperibus offerre distulerant. 27, 2: Mecum itaque ad oppidum Lauriacum congregati descendite. 28, 1: Igitur post excidium oppidum in superiore parte Danuvii omnem populum in Lauriacum oppidum transmigrantem, qui sancti Severini monitis paruerat, assiduis hortatibus praestruebat. 30, 1: Cives item oppidi Lauriaci et superiorum transfugae castellorum ad suspecta loca exploratoribus destinatis hostes quantum humana poterant sollicitudine praecavebant. 31, 1: Cunctorum reliquias oppidorum, quae barbaricos evaserant gladios, Lauriacum se per dei famulum contulisse. 31, 6: (Romani) de Lauriaco discedentes. *Acta s. Floriani* 1 *ASS 4. mai* I *p.* 462 *E:* In castrum Lauriacense ... Lauriacum. 2 *p.* 462 *F:* A Laboriaco. *(Ips, a. 370 p. Chr.) CIL* III 5670ᵃ: DDD(omino-

rum) nnn(ostrorum) Valentiniani, Valentis et Gratiani perennium Augustorum saluberrima iussion[e] hunc burgum a [f]undamentis, ordinante viro clarissimo Equitio comite et utriusquae militiae magistro, insistente etiam Leontio p(rae)p(osito), milites auxiliares Lauriacenses cure eius commissi, consulatus eorundem dominorum principumque nostrorum tertii, ad summam manum perduxserunt perfection[i]s. — 2) *j. Lorch im Remstal, wirtemb. Jagstkreis, oberamt Welsheim.* — 3) *j. Lorch am Rhein, prov. Hessen-Nassau, reg.-bez. Wiesbaden.* — 4) *j. Lorry in Lothringen, canton Metz.* — 5) *j. Lorich, kreis Trier.* — 6) *in pago Andegavensi, j. Loiré, départ. Maine-et-Loire, arrond. Segré, canton Candé.* — 7) *im pagus Aurelianensis, j. Lorris, dép. Loiret, arrond. Montargis.* — 8) *j. Loirac, dép. Gironde, arr. Lesparre, canton Saint-Vivien, gemeinde Jau-Dignac-et-Loirac.* — 9) Lavariaco, *j. Lavaré, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Vibray.*

Lauri-ānus *M.* 1) *(Mdaurusch) CIL* VIII 4715: T. Fl(avius) Ianuar[i]us Laurianus. — 2) *Bischof von Sevilla. Passio Lauriani praef. ASS 4. iul.* II *p.* 35 *F:* B. Lauriani. *p.* 36 *A:* Laurianum . . . Lauriane. 1 *p.* 36 *B:* Beatus Laurianus Pannoniensium territorio oriundus. 2 *p.* 36 *D:* Laurianum. 3 *p.* 36 *E:* Lauriane, Lauriane, Lauriane. 4 *p.* 36 *F:* Lauriane. *p.* 37 *A (zweimal).* 5 *p.* 37 *B. C:* Laurianus. 6 *p.* 37 *C:* Lauriane. *D:* Laurianus *(zweimal).* 7 *p.* 37 *E:* Lauriane . . . Laurianus. 8 *p.* 37 *F.* 38 *A:* Lauriane. 38 *A:* Laurianus. 9 *p.* 38 *B:* Laurianum. 11 *p.* 38 *D:* Lauriani. *s.* Taurianus.

Laurici-ācum *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570, wol unecht):* In pago Limovicinio Lauriciaco villa . . . Lauriciaco ascolas quatuor.

Lauric-ius *M. (Rom) CIL* VI 3548: Presidi Lauricio.

Laur-illa *F. cogn. (Rom) CIL* VI 15491: DIs Manibus Claudiae Ti. f. Laurillae. 20548*: Iuliae Laurillae. *(Alfidena)* IX 2813: Minatiae C. f. Laurillae. *(Aversa)* X 3750: Plautiae Laurillae.

Laur-inus *abgeleitet vom celtischen M.* Lauros, *M.* **Laurina** *F. (Rom) CIL* VI 15492: DIs Manibus Claudia Laurinae. *(Pozzuoli, a. 187 p. Chr.)* X 1784, 2, 7. 8: P. Manlius Egnatius Laurinus. *(Isola di S. Antioco auf Sardinien)* 7518: L. Corneli Lauri. *(Pompeji)* 8047, 9: Laurini Pinniaes. *(Uzès, dép. Gard)* XII 2928 *bis* = 4278 *add.:* Laurino Celti f(ilio) *und* Laurinus Celti f(ilius). *(Touget, dép. Gers)* XIII 472: Viv. Laurco Montani f. sibi et Primae matri Iustae Fausti f. ux. Festae fil. Θ Laurinae f. l. p. e.

laurio *an* laurus *angelent? cf. w.* llawrig *m. pervinca maior, villeicht aus lat.* laurago *chamaedaphne. Plin. Valerian. de re med.* 1 *c.* 33: Serpyllum item herbam, quae Gallice laurio dicitur, ieiunus diu commanduces. *Marcell. medicam. c.* 11, 5 *p.* 115, 6 *H.:* Serpullum herbam, quam Galli gilarum dicunt, ieiunus diu commanducet.

***Laur-ismus** *cf.* Segisama, *M., dann O. (scil. fundus) j. Lourismo, dorf in Spanien, in Galicia, prov. Coruña.*

laurix *iberisch? erst werdendes oder eben auf die welt gekommenes kaninchen. Plin. n. h.* 8, 217: Leporum generis sunt et quos Hispania cuniculos appellat, fecunditatis innumerae famemque Baliarum insulis populatis messibus adferentes. Fetuus ventri exectos vel uberibus ablatos non repurgatis interaneis gratissimo in cibatu habent. Laurices vocant. (218) Certum est Baliaricos adversus proventum eorum auxilium militare a divo Augusto petisse. *Daraus ahd.* lorichi lorichîn *gl. cuniculus.*

Laurus *M. cogn. (Alfeizarão in Portugal, prov. Estremadura, bez. Leiria) CIL* II 359: Q. Servilius Avitus her. G. Servili Lauri patris sui f. c. *(Mérida)* 5261: M. Arrius Laurus. *(Spalato)* III 2552: P. Novius Laurus. *(Klosterneuburg, a. 80 p. Chr.)* D. XI *p.* 854: P. Manli Lauri. *(Mailand)* V 6073: C. Minervio Lauro. *(Cimiez)* 7903: . . . [Q]uir(ina) Lauro decurioni Cemenelensium. *(Rom)* VI 21172: Lauro P. Caucili Celeris vern. *(Scherschel) BE* 1884 *p.* 63 *n.* 168 = *EE* 5 *p.* 563 *n.* 1306: Flavia Saturnina Lauro (*villeicht* Fl. Tauro) viro suo equiti alae II. Tracum. *(Beni-Hassen, Tunis) Bulletin critique du* 1[er] *juillet* 1883 *p.* 256: [H]ic of[f]icina Lauri. *(Benevento) CIL* IX 1839: Lauro. *(Norcia)* 4566: Laurus. *(Sassari in Sardinien, vom continent herübergebracht)* X 8336, 2: Lauri. *(Narbonne)* XII 4940: Lauro. *(Rottenburg) Schuerm.* 2919 *(Worms):* LAVRO. *(Mainz, saec. 2) Becker s.* 104, 99: LAVRVS. *(Saalburg):* Laurus. *(Windisch) IH* 352, 111 *M.:* LAVRIO. *Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218 = *Schuerm.* 2917 *(Vech-*

ten): LAVR·I:O. *(Langres) Habert* 713 *(Vichy):* LAVRIO. *(Ostia) CIL* XIV 417: C. Silio C. f. Vot(uria) Lauro. *(Zagarola)* 2834: D(is) M(anibus) Lauri. — *In O. Louro* (= fundus Laurus), 1) *portug. prov. Douro, bez. Braga.* 2) *vier dörfer in Galicia, 1 prov. Coruña, 1 prov. Lugo, 2 prov. Pontevreda.*

Laur-ō(n) *O., iberisch nach Hübner,* 1) *in Hispania (citerior, Tarraconensis). Plin. n. h.* 14, 71: (Hispaniarum) elegantia vero (vina) Tarraconensia atque Lauronensia et Baliarica ex insulis conferuntur Italiae primis. *Flor.* 2, 10 (3, 22), 7: Ipsi duces comminus invicem experti aput Lauronem atque Sucronem aequavere clades. *Plut. Sertor.* 18: *Τοῦ περὶ Λαύρωνα πάθους. Pompei.* 18: *Ἤλασε μάλιστα τὸν Πομπήιον ἡ Λαύρωνος ἅλωσις ὑπὸ Σερτωρίου. Appian. b. c.* 1, 109: (*Ὁ Σερτώριος*) *Λαύρωνα πόλιν ἐφορῶντος αὐτοῦ Πομπηίου διήρπασε καὶ κατέσκαψεν. Oros.* 5, 23, 6: Pompeius contracto apud Palantiam exercitu Lauronem civitatem, quam tunc Sertorius oppugnabat, frustra conatus defendere victus aufugit. (7) Sertorius superato fugatoque Pompeio Lauronem captam cruentissime depopulatus est, reliquum agmen Lauronensium, quod caedibus superfuerat, miserabili in Lusitaniam captivitate traduxit. *Zwei amphorae mit der aufschrift* LAVR. *Bullett. comunale* 1879 *p.* 61. 62. *(Murviedro) CIL* II 3875: Baebia Cn. l. Tavacca Laur(onensis). — 2) *in Hispania ulterior. Flor.* 2, 13 (4, 2), 86: Deserta et avia petentem Caesonius aput Lauronem oppidum consecutus.

Lausana *s.* Lousonna.

Lauscitum *O. j. Loisy, in Besny-et-Loizy. dép. Aisne, arr. und canton Laon. Testamentum s. Remigii (a. 530), cod. Par. Lat. 5308.*

Laus-dūnum *compos., von M.* Louso-s, *O. j. Loudun, dép. Sarthe, arrond. u. canton Le Mans, gemeinde Parigné-l'Évêque.*

Lausea vicus, *j. Luzy. Fortunat. vita s. Germani* 3, 8: Ad parentem suum Scupilionem Lausea se conferens.

Lausei villa, *j. Loisé, dép. Orne, gemeinde Mortagne-sur-Huire.*

Lausi-ācus *vom röm. gentilicium* Lausius (*Rom. CIL* VI 21173: M. Lausio Severo), *diß vom gall. M.* Louso-s; *O. j. Loisy-sur-Marne, départ. Marne, arrond. und canton Vitry-le-François.*

Lauson(n)**a** *s.* Lousonna.

Lausus *M. cogn.* 1) *son des Mezentius. Verg. Aen.* 7, 649. 651. 10, 790: Lausus. *Sulpicius Carthagin. Anthologia Latin.* 653, 65 *R.:* Vulnere Mezenti Lauso nam fecerat iram. 654, 43 *sq.:* Eripuit Iuno Turnum, Lausoque parentem | adiecit comitem mortis Cythereia proles. *Victor. orig. gentis R.* 15, 1: Lausus. 3: Lauso *(abl.).* — 2) *son des Numitor. Ovid. fast.* 4, 54: Cum Lauso. 55: Lausus. — 3) *Martial.* 7, 81, 1. 87, 6. 88, 10: Lause. — 4) *Concil. Tolet. IV. a.* 633 *(Mansi* 10 *c.* 643 *A):* Lausus Vasensis ecclesiae episcopum. — *Inschriften: (Evora) CIL* II 114: L. Laberius Lausus (libertus). *(Rom)* VI 26808: M. Státius M. l. Lausus pater. *(Benevento)* IX 1880: C. Calpurnius Lausus. *(Cavaillon)* XII 1052 *und p.* 821: Lausus *oder* Iausus.

Laut-enus *M. Vita Lauteni* 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 284 *C:* Beati Lauteni. 2 *p.* 284 *F:* Lautenus.

Laut-erna *nbfl. des Viaur, j. Lezers, dép. Aveyron. Vita s. Amantii* 3, 19 *MG a. a.* IV 2 *p.* 57, 4: Ut partem nunc eius Lauterna teneat rivus, partem Avarionis habeat ripa fluminis.

Laut-ius *M. Changarnier:* G. Lautius.

Laut-o(n) *M., bischof von Coutances, † 568, vgl. ASS 22. sept.* VI *p.* 438—448. *Concil. Aurelian. II. a. 533 p.* 65, 11 *M.:* Lauto episcopus (Constantiensis) subscripsit. *Conc. Aurelian. III. a. 538 p.* 85, 21: Lauto in Christi nomine ecclesiae Constantiae episcopus consensi. *Conc. Aurelian. IV. a. 541 p.* 98, 15 *M.:* Lautone episcopo Constansiae ecclesiae. *Conc. Aurelian. V. a. 549 p.* 110, 9 *M.:* Lauto episcopus ecclesiae Constantiae vel Brioverensis. *Fortunatus vita s. Paterni* 19, 53: Lauto episcopus. *Vita Marculfi* 3, 23 *ASS 1. mai* I *p.* 75 *C:* Lauto episcopus. *Vita (alia) Marculfi* 4, 20 *p.* 79 *A:* Venerabilis urbis Constantiae praesul Lauto.

***Lautrā** *fem. des st.* lautro-, *fl.* 1) Lutra, *j. die Lauter, nbfl. der Naab;* 2) *fl. Lauter in Wirtemberg, entspringt auf der Alb, mündet zwischen Ober- und Untermarchthal in die Donau;* 3) *Lauter, grenze von Elsaß und der Rheinpfalz, entspringt auf der Hardt, mündet bei Hagenbach in den Rhein;* 4) *Lauter in der Rheinpfalz, nbfl. der Glan.*

***Lautr-icum** *O. j. Lautrec, départ. Tarn, arrond. Castres. Vita s. Desiderii ep. Cadurc. c.* 17 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 709): Lautrego villam.

lau-tro-n '*bad*' *aus* *loutro-, *lovatro-,

nach Windisch, Stokes und Ernault zu air. lóathar *n. gl. pellis (pelvis?),* ló-thur *gl. canalis,* ló-thor *gl. alveus, mbret. (saec. 15)* louazr, *nbret.* lou-er, *(Léon)* laou-er *auge* = *gr.* λου-τρό-ν *bad, waschwaßer,* λο(ϝ)ε-τρό-ν *gr.* λούω *wasche,* *levō *ich spüle, lat.* lu-o, *gr.* √λυ λού-ω, *vgl. lat.* lavatorium, (pol)-lūbrum, *statt lat.* *lavitrum *neubildung (nach* lavāre) lavācru-m, *isl.* lau-dr *seife, seifenschaum, an.* lô-a *adluo, armen.* log-ana-m *bade mich. De nominibus Gallicis* 7: Lautro balneo. *cf. O.* Lovo-lautrum, Luthra.

Lautus *M. cogn.* **Lauta** *F., auch celtisch. Testamentum Remigii. Pard. dipl.* 1 *n.* 118 *p.* 81 *(a. 533):* Lauta (colona). *(Aquileja) CIL* V 1028: L. Cornelio Lauto rhetori. *(Rom)* VI 3588: L. Cuspius L. f. Cla(udia, *geh. zum stadtnamen*). Iuvai Lautus Norico mil. coh. I. Asturum. *(Pozzuoli)* X 2930: C. Satrio C. f. Lauto.

Lavanus *s.* Ladanus.

Lavaratus *G., local. (Alpes-Maritimes, zwischen Le Broc und Carros) CIL* XII 5* *(ist echt, s. p.* 33*) = 5702: D | vic(us) a(ltus) | Lavarat[o deo] | [v.] s. l. [m.].

Lavare *s.* Avare *und* Talabara.

Lavariaco *s.* Lauriacus.

Lavari-oscus *mit ligurischem suffix, O. im pays de Die. Renov. testam. Abbonis a.* 739: In pago Sigisterico Lavariosco.

Lavatrae *in England, a. 197 p. Chr. standort der ala Hispanorum Vettonum c. R., j. Bowes, Yorkshire. IA* 468, 1: Lavatris. 476, 3: Levatris. *ND occ.* 40, 10: Lavatres. 25: Praefectus numeri exploratorum, Lavatres. *Rav.* 5, 31 *p.* 431, 14: Lavaris.

Lav-enus *M. cogn. (Grenoble, unter Hadrian) CIL* XII 2230: D(is) M(anibus) Camul(ii) L. f. Laveni *(Hirschfeld ci.* Laevini), emeriti leg(ionis) III. Gallic(ae). *s.* Lavinus.

lavero- *adi. genügsam, air.* lour, *später* loor lór *sufficiens, satis; subst.* loure *sufficientia, w.* llawer *multitudo.*

Laverric .. *Gundemari decretum a.* 648 *(Mansi* 10 *c.* 512 *C):* Vitulatius ecclesiae Laverricensis episcopus.

Lavi-ācus *O. j. Lavieu, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Saint-Jean-Soleymieux.*

Lavictus *G., beiname des Mars. (Pouzac, dép. Hautes-Pyrénées, arrond. und canton Bagnères-de-Bigorre) Rev. crit.* 1884 *p.* 220: Mars Lavictus.

Lavinius *fl. j. Lavino.*

Lav-inus *M. (Remagen) CIR* 646: T. Aur(elius) Lavinus. *(Speier, saec. 2):* Lavinus f(ecit). *s.* Lavenus.

***Lavionavia** *oder* Labionabia, *O. in Hispania Tarraconensis, j. Labio. Ptol.* 2, 6, 5: Φλαουιοναουία (Φλαούιον φλαυία *X*).

Lavi-sc-o(n) *abgeleitet von M.* Lavius, *O. der Allobroges, j. Les Échelles, dép. Savoie, arrond. Chambéry. TP:* Laviscone. *IA* 346, 6: Labiscone. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 5: Laviscone.

Lav-ius *M. gentilic. (Verespatak) CIL* III 1269: Lavius Verzon(is). *(Danillo)* 2792: Tritanoni Lavi f(ilio). *(Aquileja)* V *suppl.* 1082, 232: C. Lavius Summacus. *In O.* Lavi-sco(n).

Lavobrinta *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 428, 12.

Lavorviarus *M. (Silbermünze der Gallier in Pannonien) Muret-Chabouillet* 10184 *pl.* LV: LAVORVIARVS.

Laxĕ-tā Laxta *fem. von* lax-to-s, *von* √lax, *O. der Celtiberi. Ptol.* 2, 6, 57: Λαξέτα. *(Cabeza del Griego) CIL* II 6338[n]: Nymp(h)ei(us) M(ani) Tirtalico(m), Hilarus et Fuscu[s] Iaxt[e]nses *(oder* Laxt[e]nses?). *Münzen. MLI n.* 95: Lacas, Laca[m].

Laxt-iā *F. (Langres) CIL* XIII 5793: D(is) M(anibus) Laxtiae Matidonni f(iliae) maritus et fili(i). L(ocus) [e(xterum)] h(eredem) n(on) s(equetur).

Laxtucissa *M. fig. (Zollfeld) CIL* III 12014, 323[a]: IVXꓕ·ΛC F. *oder* IƆVTXΛI. *(Bregenz)* [b]: LAXTVCIS ⊦. *(Lyon) Boissieu p.* 445, 9: ƎƧIƆVTXAƎ. *(Paris) RA n. s.* 35 (1878) *p.* 382 = *BE* 1882 *p.* 115 *n.* 110 = *Mowat, Remarques p.* 75 *n.* 44: Laxtucis f(ecit). *(Allier) Schuerm.* 2920: LAXTVCI(?). *(Poitou)* 2908: Lastucis . m(anu). 2922: LAXTVCIS.O. *(Poitiers) Richard p.* 40 *n.* 164: Laxtucis f. *(Augst) III* 352, 112 *M.* = *Schuerm.* 2921: LAXTVCIS.F. *Vgl. Bertrand, Découverte d'une officine de potiers g. r. à Lubié, près Lapalisse (Moulins 1881) p.* 75. 83. *Ledain, Épigr. rom. p.* 89. *(Poitiers) Bonsergent p.* 358: LAXTVCISSA·F. *(Vichy; Moulins; Clermont; Rouen; Forêt de Compiègne; Besançon):* LAXTVCIS F. *Bei Changarnier n.* 78: ꟻ ƧIƆVTXAꓶ. *(Vichy):* LASTVCISSA. *s.* Lastuca, *vgl.* Vertecissa.

Laxtu-cus *M. cogn. fig. (Sainte-Colombe) CIL* XII 5686, 476: Laxtucus f(ecit).

Le .. *M. (Merzweiler im Elsaß, a. 142 p. Chr.) CIR* 1845: Sennaus Le .. (filius).

Lea *O. j. Li (Mag Li, Fir Li) am l. ufer des fl. Bann, bei Coleraine. Adamnani vita Columbae* 1, 22 *p.* 52: Ad Hiberniam reversus, in regione quae vocitatur Lea.

Leathan *s.* *Leitagnos.

λεβηρίς *kaninchen, cf.* laurix. *Strab.* 3, 2, 6 *p.* 145: *Τῶν δ' ὀλεθρίων θηρίων σπάνις πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων, οὓς ἔνιοι λεβηρίδας προσαγορεύουσι· λυμαίνονται γὰρ καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδόν, διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας, ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Erotian. voc. Hippocrat. coll. p.* 93 *Klein: Πολέμαρχος δὲ ὁ γραμματικὸς εὐηθέστερόν φησι δυσανταγωνίστου (δυσοιωνιστοῦ Phot.) καὶ λιμοποιοῦ ζῴου μικροῦ ὄνομα εἶναι τὴν λεβηρίδα μικρῷ λαγωῷ ὁμοίου· ὃ Ῥωμαῖοι μὲν κουνίκλουν καλοῦσι, Μασσαλιῶται δὲ λεβηρίδα.*

Lebi-ācus *O.* 1) *j. Lévy-Saint-Nom, dép. Seine-et-Oise, arrond. Rambouillet, canton Chevreuse;* 2) *Löffingen im bad. schwarzwald, kreis Freiburg, bez.-amt Neustadt.*

Lebinosa *s.* Libisosa.

Lebontia *s.* Lepontii.

Lebor-ius *zu air.* lebor *lang? M. Conc. Cabilon. a.* 639—654 *p.* 213, 34 *M.:* Leborius episcopus ecclesie Maurianinsis.

Lebra *O. j. Lebern in Steiermark, bez.-hauptm. Graz, gem. Feldkirchen. Rav.* 4, 21 *p.* 222, 12: Lebra.

Lebr-onia *F. (Bei Bennette) CIL* V 7719: Polla Lebronia Terti f.

Lebura *s.* Libora.

Lecas *O. villeicht Loches, dép. Indre-et-Loire? Merowing. münze. Belfort* 2130 = *Prou* 2581: + LECAS FIT N.

lekatos *entlehnt von lat.* legatos, legatus. *Inschrift von Briona bei Novara. Pauli n.* 25 *s.* 12. 78—84: Kuitos lekatos = Quintus legatus, *hatte als römischer bürger eine botschaft an Tekos auszurichten, wie Caes. b. G.* 1, 47, 4 *als 'legatum* (3)' *an den Ariovistus den* C. Valerium Procillum, C. Valeri Caburi filium, summa virtute et humanitate adulescentem, cuius pater a C. Valerio Flacco civitate donatus erat, *entsendet.*

? **Lecenti-ensis** *O. Synode zu Orange a.* 441: Agrestius Lecentiensis.

Lectoceto *s.* Letocetum.

-lectri *in* Cambo-lectri, *cf.* Lictoria.

? **Leda** *F. (Baron, dép. Gard, arr. Uzès, canton Saint-Chaptes) CIL* XII 2961: Proxumis Ledae.

Lederata *O. in der Herzegowina, am r. stromufer, j. Rama. TP.*

Ledernaum Lethernaum curtis, villa, *O. j. Lierneux in Belgien, prov. Lüttich, arr. Verviers. Pertz dipl.* 29 *(a.* 667) *p.* 28, 39: Ledernao. 16 *(a.* 746) *p.* 103, 17: Villam aliquam, quae vocatur Lethernau. 23. 30: Ipsam villam Lethernau.

Ledeso *s.* Ledosus.

Led-ia *F. (St. Peter im Holz in Kärnten) CIL* III 4743: Atitoni Attalonis et Lediae Casilli f. Atismerius.

Ledisama *celtisch; auf iberischen münzen* Ledišama, *O. j. Ledesma in Spanien. MLI n.* 68 *p.* 67.

Led-o(n) *O. j. Lons-le-Saunier, départ. Jura. Acta s. Damasi papae a.* 366: Plurimos Ledoni baptisavit.

? **ledo**(n). *Baeda de temp. rat. c.* 29: Malinas . . . appellare ledones (*am r. rande von cod. Valenciennes* 241 = 166 *M. saec.* 9 *ex. f.* 83r: malina quasi maior luna ledo quasi lesa unda). *CGIL* 5 *p.* 571, 37: Ledones maiores estus. *Glossar. cod. Bruxell.* 10859 *f.* 16v *col.* 2: Dodrans. Ledon. id inflatio maris. *Vita Theodulphi prol.* 2 *ASS* 1. *mai* I *p.* 96 *D:* Quorum alia malinas aequiparant immensitate, ledones alia numerositate. *s.* liduna.

Ledors villa, *j. Liours, dép. Aube, arr. Nogent-sur-Seine, cant. Villenauxe, gemeinde La Saulsotte.*

Ledosus *O. j. Lezoux, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Thiers. Merowing. münzen saec.* 6. *Belfort* 2124 (*Prou* 1835): LEDOSVII VICO. 2125 (*Prou* 1836): ƎDO∾O AIDO. 2126 (*Prou* 1837): JEDO∾O //////. 2127. 2128: LEDE∾O VICO. 2129 (*Prou* 1838): IEDV∾V VICO. 6219: LEDO∾VMVCO.

Ledu-ccus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 855: D(is) M(anibus) Sintaugus Leducci (filius) defu(n)ctus annorum XXVII.

Lēdus *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl.* 1) *j. Liron, nbfl. des Orb. Mela* 2, 5, 80: Ledum flumen. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 208: Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Sequana, Lēdus. *Avien. or. mar.* 592—594: At nunc Heledus, nunc et Orobus flumina | vacuos per agros et ruinarum aggeres | amoenitatis indices priscae meant. *cf. M.* Ad-lēdus *'beim Ledus-fluß'.* — 2) *le Lay, départ. Vendée, entspringt bei Saint-Pierre, mündet in den atlant. Ocean.* — 3) *le Loir, nbfl. der Sarthe. Pard. dipl.*

n. 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* Super Ledum fluvium. *Anal. Mabill.* 283 *(a. 713):* Liddus. *Magnobodi vita Maurilii c.* 21 *ASS 13. sept.* IV *p.* 74 *E:* Cum ad Ledi fluvium pervenisset, nullam ibi paratam repperit navim, sed totae ulteriori ripae fluminis tenebantur. *Vita Maurilii c.* 22, 119 *MG a. a.* IV 2 *p.* 97: Cum autem ad portum Lidi fluminis pervenisset, nullam ibi navem repperit, sed omnes ex parte fluminis altera tenebantur nec etiam nauta parebat, qui navigium adduxisset. *Vita Ricmiri* 1, 4 *ASS 17. ian.* II *p.* 177: Super fluvium Lid. *In O.* Brio-ledus *j. Brioloy sur le Loir.*

Leetani *s.* Laietani.

Lefa. *(Jülich?) CIR* 597: Aquileiae Lefae.

Lega *s.* Ligeris.

legasit *nach Stokes verbum, ein* s-*aorist in sg. 3., cf. die irischen formen auf* -ais, *w.* -as, *lat. in* -isset. √leg log (*cf.* loga-n), *ir.* loghaim *remitto, dimitto, luo, solvo. (Inschrift bei Bourges):* Legasit *(placed)* = *legavit, remisit. s. zu* loga.

Lege *nbfl. der Schelde, j. la Lys. Rav.* 4, 26 *p.* 236, 5: Lege.

Legedia *O. der Abrincatui, j. Saint-Pierre Langers, dép. Manche, arr. Avranches, canton Sartilly. TP:* Legedia, *villeicht* = Ἴγγενα (= ΛΙΝΓΕΔΙΑ) *bei Ptol.* 2, 8, 8?

Legeolio *O. IA* 475, 6: Legeolio (laceolio *J*, legeoleo *R*). 478, 7: Lagecio.

Leger Legerecinus Legeris *s.* Ligeris.

Legern-ate *O. j. Saint-Just, dép. Ardèche, arrond. Privas, canton Bourg-Saint-Andéol.*

Leg-ia *fl. die Leie, la Lys; auch O. Vita Samsonis* 1, 6, 59 *ASS 28. iul.* VI *p.* 586 *F:* Legiam Angiamque marinas insulas prospero navigio petierunt. *Vita Monulphi* 2 *ASS 16. iul.* IV *p.* 157 *F*—158 *A:* Hunc locum cum beatus Monulphus episcopus quadam die cum suis comitibus intrasset, et captus situ, et amoenitate eius substitisset, vocabulum loci quaesivit, et Legiam nominatam audivit, moxque prophetico tactus spiritu: 'Eia' inquit adstantibus, 'locum, quem dominus ad salutem multorum suorum fidelium elegit. *Acta Basini* 2 *ASS 14. iul.* III *p.* 701 *B:* Aquam currentem, quae Leia vocata est. 3 *p.* 701 *C:* Iuxta decursum Leiae *(zweimal).*

-legia *in O.* Marilegia = Marolegia.

Legidi-acus *O. Vita s. Desiderii Cadurc. ep. c.* 17 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709: In Cleppio Legidiaco.

***legi-s** = *leigi-s *aus* *līagi- *arzt, nach Bezzenberger aus* *lēp-agi- *besprecher; woher air.* líaig *medicus, gen. sg.* léga *od.* légo = *lēgoi-os, *abgeleitetes subst. air.* lēges, *ir.* léighius *healing, manx* lhee-ys *heilmittel; daraus entlehnt germ.* lēkja, *got.* lēkeis leikeis *m.* (= *lēkio-s) *arzt (eigentl. beschwörer, vgl. mhd.* lâchenære *besprecher), an.* læknir, *ae.* lǣce, *ahd.* lâchi lâhhi; *aus dem German. entlehnt aslaw.* lĕkŭ *m. arznei,* lĕkarĭ *arzt.*

***Legion-ācum** *'legionsstation', O. j. Lechenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Cöln, landkreis Bonn.*

Legonus *M., bischof von Clermont. Greg. Tur. h. F.* 1, (44): In cuius loco Legonus episcopus subrogatur.

?**Legozinis** *O. j. Lecques? dép. Gard, arrond. Nîmes, canton Sommières.*

***legiu-sma legu-sma** *neutr.* t-*stamm, nom. pl. (im suffix graecisiert, cf.* κόρμα), *panzer. Hesych.:* Λειούσματα *(Glück schreibt* ληιούσματα) ἢ λεγούσματα *(Glück* λεγ<ι>ούσματα)· εἶδος καταφράκτου. Γαλάται.

?**Leher-ennus** *nach Ernault iberisch zu bask.* lehen *avant,* lehena *le premier; G., name des aquitan. Mars, südlich von der Garonne. (Dorf Ardiège, dép. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand de Comminges) CIL* XIII 95: . . . . alis | arserris | Leherenn | v. s. l. [m.]. 96: Lehereno deo Bambix Sori f(ilius) v. s. l. m. 97: Leherenno Domesticus Rufi f. v. s. l. m. 98: Leherenno deo Mandatus Masueti f. v. s. l. m. 100: [M]ar[ti] Leherenn(o) deo Maximus Mandati f. v. s. l. m. 101: Leherenno deo Osson Priami f(ilius) v. s. l. m. 102: Lehrenno deo Primulu[s]. 104: Lerenno deo Sabinus v. s. l. m. 105: Leheren. deo Tertullus Lextinikis f. v. s. l. m. 106: Leheren// Uriaxe Ilunnosi filia. 107: . . . Leherenni v. s. l. m. 109: Leheren Marti Bambix Publi(i) lib(ertus) v. s. l. m. 110: Lehe(renno) Mart(i) Cast. Const. te ‖ fil. v. s. l. m. 111: Marti |!!!!!| Leherenni Ingenus Siricconis f. v. s. l. m. 112: Leherenno Mar(ti) Seranus [Sex]ti[ll]i f(ilius). 113: Leherenno Marti Titullus Amoeni fil(ius) v. s. l. m. 114: [L]erenno [M]arti [Ve]rania [I]ngenua [v.] s. l. m. 118: [Marti Lehere]nni Dannonia Harspi filia v. s. l. m. *cf.* Lahe.

Leheri mons, *sonst* Mons Letherici, *j. Montlhéry, dép. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil,*

canton Arpajon. Acta s. Fiacrii 3, 27 *ASS 30. aug.* VI *p.* 608 *F:* Apud Montem Leheri.

Lehrennus *s.* Leherennus.

Lehur .. *ogam. (Llwgor, engl. grafschaft Glamorgan) Rhŷs*[2] 283: Lehuri C.

Leia *s.* Legia.

LEIԻACO *O. Merow. münze. RN* 1861 *p.* 85: LEIԻACO.

***leino-s** *nach Stokes und Strachan in ir.* lían, *w.* llwyn *lucus, arboretum, nemus, saltus, acy. pl.* loinou *gl. frutices, gr.* λει-μών, *lett.* léija *tal. Villeicht in (Welzheim im wirtemberg. Jagstkreis) Limesblatt* 1894 *nr.* 12 *sp.* 368: N(umerus) B(rittonum) L. *(flüßchen Lein; oder germanisch?).*

Leiossa *F. (Cabeza del Griego) CIL* II 3097: Leiosse C(ornelia) Bessuca pro filio v(otum) l(ibens) r(eddidit) m(erito).

Leiria *stadt der Edetani, O. j. Liria in Spanien, provinz Valencia. Ptol.* 2, 6, 62: Ἠδήτα ἡ καὶ Λειρία.

***Leita-gno-s** *ir.* Liathán, Leathan, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 6 *p.* 30: De Cormaco nepote Lethani. 2, 42 *p.* 166: Cormaci nepotis Lethani. 3, 17 *p.* 220: Cormacus nepos Leathain.

Leiturr-o(n) *M. (Brignon bei Lédignan, dép. Gard, arrond. Alais, canton Vezenobres) CIL* XII 2921 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1671: Solimarus [L]eiturronis.

Leitus *M. cogn. (Paganica) CIL* IX 3578, 13: . . . ectus Leiti f. *(Vescovio bei Torri)* 4794: DeIs Manibus M. FulviI M. l(iberti) Leiti. *(Ischia)* X 6789: . . . vius Leitus.

Leivios *s.* Livius.

Lelav. *(Zabern) CIR* 1872: LELAV.

Lēlēd-io-s *M. Phlegon Trall.* περὶ μακροβίων 2 *p.* 88 *Keller:* Γάϊος Ληλήδιος Πρῖμος, πόλεως Βονωνίας, ἔτη ἑκατὸν ἕν.

? **Lelhunnus** *iberisch? G., beiname des Mars, der schutzgott von Aire. (Aire-sur-l'Adour, dép. Landes, arrond. Saint-Sever) CIL* XIII 422: Marti Lelhunno Berulius (*lis* Berullus) TI. Cl. Sabiniani ser. pro se et suis v. s. l. m. 423: Ex voto Marti Lelhunno ob sanitatem suam et suoru(m) Tib. Claudius Faustinus v. s. l. m. 424: Marti Leih. Tib. Claudius Sotericus pro Domestico filio suo v. s. l. m. 425: Marti (?) Lelno (?).

Lella *F. cogn. (Cöln) CIR* 333 = *Düntzer Katal.* 2, 44 = *BJ* 93, 251: Iulia Geneti f(ilia) Lella. *(Floisdorf, reg.-bez. Aachen, kreis Schleiden)* 634: [T]ertini Similis Secundus Lella (= Tertinius Similis, Tertinius Secundus, Tertinia Lella) l. m.

Lellawo *wol germanisch. (Remagen) CIR* 646 = *BJ* 83 *s.* 170 *n.* 444: M. Ulp(ius) Lellawo. *cf.* Haldawo.

Lellua *F. cogn. (Bei Cöln) BJ* 84, 237: Pacatiae Florentiae Urbania Lellua mater fil(iae) f(aciendum) c(uravit).

Lem-anae *pl. nom., nach d'Arbois de Jubainville ligurisch,* portus Lemanni, *hafen in England am canal, westlich von Dover; ae.* Limen(e), *engl.* Lympne, *fl. und O. in Kent, villeicht* Καινὸς λιμήν *Ptol.* 2, 3, 3. *TP:* Lemauio. *IA* 473, 7. 10: Ad portum Lemanis. *ND occ.* 28, 5: Lemannis. 15: Praepositus numeri Turnacensium, Lemannis. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 2: Lemanis. 438, 19: Lemana (flumen).

Lemane Limane *j. la Limagne d'Auvergne, ebene vom Allier bewäßert, im westen durch die berge der Auvergne, im osten durch die des Forez begrenzt. Greg. Tur. h. F.* 3, 9: Vellim umquam Arvernam Lemanaem, quae tantae iocunditatis gratia refulgere dicitur, oculis cernere. 5, 25 (33): Tantaque inundatione Limane est infusum, ut multos, nec sementem iacerent, prohiberet. *in gloria martyrum c.* 83: Cum iam semina triturarentur, et sicut Lemane (*var.* Lemmane) vestitum segitibus nudum habetur a silvis, intercedente gelu, cum non esset unde ignis accenderetur, ab ipsis paleis focos sibi adhibuerant excussores. *In glor. conf.* 30: Ad hospitiolum cuiusdam pauperis Limanici mansionem expetiit. *cf. Sidon. Apollin. epist.* 4, 21. — *Vita I. s. Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 49 *E:* Nam eadem urbs ad quam dei famulus primo perrexit in Limannia sita habetur.

Lĕm-anno-s *cf.* Verb-annus, Gobannicnos (Ceb-enna, Ardv-enna), *Nennius* 69: stagnum Livan = linn (*aus* *lind), pull lyfann, pull lifan; *nach d'Arbois de Jubainville nicht gallisch, sondern ligurisch.* 1) lacus Lemannus, *der Genfer see* (*sonst auch* lacus Lausonius). *Caes. b. G.* 1, 2, 3: (Helvitii continentur) tertia (ex parte) lacu Lemanno et flumine Rhodano, qui provinciam nostram ab Helvitiis dividit. 8, 1: (Caesar) a lacu Lemanno, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Helvitiis dividit, milia passuum XVIIII murum in altitudinem pedum sedecim fossamque perducit. 3, 1, 1: In Nan-

tuatis, Veragros Sedunosque misit, qui a finibus Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 186: *Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων οὗτος (Ῥοδανὸς) πολὺς καὶ σφοδρός, ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς Ληµέννης (Kramer, μεγάλης codd.) φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους.* 6, 6 *p.*204: *Κεύτρωνες καὶ Κατόριγες καὶ Οὐάραγροι καὶ Ναντουάται καὶ ἡ Ληµέννα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ.* 11 *p.* 208: *Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ (lis κατὰ) τὴν λίμνην τὴν Ληµένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας.* 6, 2, 4 *p.* 271: *Μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα διὰ λίμνης ἰόν, ὁρατὴν σῷζον τὴν φύσιν.* *Mela* 2, 5, 74: Gallia Lemanno lacu et Cebennicis montibus in duo latera divisa. 79: Rhodanus non longe ab Histri Rhenique fontibus surgit: dein Lemanno (lemanne *A*) lacu acceptus tenet impetum, seque per medium integer agens quantus venit egreditur, et inde contra occidentem ablatus aliquamdiu Gallias dirimit. *Lucan.* 1, 396: Deseruere cavo tentoria fixa Lĕmanno. (*Dazu comm. Us.*: fluvius.) *Plin. n. h.* 2, 224: Quaedam vero et dulces (aquae) inter se supermeant alias, ut in Fucino lacu Invectus amnis, in Lario Addua, in Verbanno Ticinus, in Benaco Mincius, in Sebinno Ollius, in Lemanno Rhodanus, hic trans Alpes, superiores in Italia, multorum milium transitu hospitalis suas tantum nec largiores quam intulere aquas evehentes. 3, 33: Agatha quondam Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertilissimus Rhodanus amnis ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum segnemque deferens Ararem nec minus se ipso torrentes Isaram et Druantiam. (*Daraus Martianus Capella* 6, 635: In hac provincia Rhodanus fluvius ex Alpibus veniens per Lemannum lacum meat.) *Ptol.* 2, 10, 2: *Τὸ κατὰ τὴν λίμνην αὐτοῦ (Ῥοδανοῦ) μέρος τὴν καλουμένην Λεημένην.* *Dio* 39, 5, 2: *Οὐαράγρους παρά τε τῇ Λεμάνῳ (λεμβάνῳ Ma) λίμνῃ καὶ πρὸς τοῖς Ἀλλόβριξι μέχρι τῶν Ἄλπεων οἰκοῦντας.* *Servius in Verg. georg.* 4, 278: Mella fluvius Galliae est, iuxta quem haec herba plurima nascitur; unde et amella dicitur, sicut etiam populi habitantes iuxta Lemannum fluvium Alemanni dicuntur. Lucanus: Deseruere cavo tentoria fixa Lemanno. *Avien. or. mar.* 676: Lemenicum (Temenicum *V*) et agrum. *Auson. clar. urb.* 113: Qua rapitur praeceps Rhodanus genitore Lĕmanno. *Ammian.* 15, 11, 16 *(a. 355)*: A Poeninis Alpibus effusiore copia fontium Rhodanus fluens et proclivi impetu ad planiora degrediens proprio agmine ripas occultat et paludi sese ingurgitat nomine Lemanno (limanno *V*) eamque intermeans nusquam aquis miscetur externis, sed altrinsecus summitates undae praeterlabens segnioris quaeritans exitus viam sibi impetu veloci molitur. *Eucherii passio Agaun. martyrum* 3: Agaunus sexaginta ferme milibus a Genavensi urbe abest, quattuordecim vero milibus distat a capite Lemanni (limanni *P*) lacus, quem influit Rhodanus. *Greg. Tur. in glor. mart.* 75: Limanni laci, per quem Rhodanus influit, navigium petit. *Isid. or.* 9, 2, 94: Lanus fluvius fertur ultra Danuvium, a quo Alani dicti sunt, sicut et populi inhabitantes iuxta Lemannum fluvium Alemanni vocantur. De quibus Lucanus. *Cod. Paris. 7643 fol.* 65' 1: Lemanus. flauius Gallie. a quo Lemanu uocant'. *CGlL* 5 *p.* 112, 13: Lemannus fluvius Gallie. Lucanus. — 2) Lĕmann-ŏn-io-s *britt. meerbusen, nach Stokes pictisch, nach d'Arbois de Jubainville ligurisch; j. Loch Fine an der südwest-küste von Schottland, grafschaft Argyle.* *Ptol.* 2, 3, 1: *Λεμαννόνιος κόλπος.* 8: *Ἀπὸ δὲ τοῦ Λεμαννονίου κόλπου μέχρι τοῦ Οὐάραρ εἰσχύσεως Καληδόνιοι.*

Lem-ausum *O. j. Limours-en-Hurepoix, dép. Seine-et-Oise, arrond. Rambouillet. Pertz dipl.* 73 *(a. 702) p.* 64, 50: Monastheriolo in pago Stampinse, noncobante Lemauso. 65, 11: De ipso monasthyriolo Lemauso. 16: Ipso monasthuriolo superius nomenato, Lemauso.

Lem-avī *V. in Hispania Tarraconensis, nach Hübner iberisch. Plin. n. h.* 3, 28: Lucensis conventus populorum est sedecim, praeter Celticos et Lemavos ignobilium ac barbarae appellationis, sed liberorum capitum ferme CLXVI. *Ptol.* 2, 6, 25: *Λεμαύων (λεμᾶν X) Δακτόνιον.* *(Arjona) CIL* II 2103: Praef(ectus) coh(ortis) I Chalcedonen(sis), trib(unus) leg(ionis) III Gall[i]cae felicis, pr[aef(ectus)] alae I Lema[v]orum.

Lemauio *s.* Lemanae portus.

Lemen(n)**a** *s.* Lemannos.

Lemica civitas, **Lemicon** *s.* Limici.

lemigae *eine art schwämme, champignons. Vita Pardulphi* 2, 10 *ASS 6. oct.* III *p.* 435 *E:* In vetusta arbore boletos, quos vulgo lemigas vocant, adhaerentes reperit. . . . Cui has deferret lemigas. 11 *p.* 435 *F:* Ex eisdem lemigis. . . . Pro lemigis. *p.* 436 *A:* Praedictae lemigae cum magno strepitu ingentique dolore per os eius rediere.

Lem-incum *von M.* *Lemo-s, *nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, sondern vielleicht ligurisch, O. j. felsenhöhe Lémenc bei Chambéry, Savoie. TP:* Leminco. *IA* 346, 5: Lemincum. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 4: Lenicium.

Lemis-o(n) *M. cogn. (Rom) CIL* VI 6049: Lemiso. *(Nîmes, saec. 1 in.)* XII 3809 *und add. p.* 840 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes n.* 1059: Cn. Pompeio Cn(ei), Sex(ti), T(iti) l(iberto), aut Pal(atina) Lemisoni, Fronto et Felix llbert(i). *Biturigische oder lemovicische münze in Vernon:* LEMISO. *dann lat.* EX. SC. *(vor dem kopfe der Diana), nicht* ETVCOEX. *Silbermünze. Mélanges de Numismatique t.* 1 *p.* 86: LEMISO EX SC.

Lemmo *M. cogn. (Susa) CIL* V 7308: Lemmo coniugi.

Lemmovix *s.* Lemovices.

Lemnus *M. (Bath) CIL* VII 41: Aufidius L[e]mnus libertus.

lemo- *für* *lep-mo- *stimme, schall, nach Stokes in cy.* llêf *m. vox, bret.* leff *gémissement, pleurs, cri, douleur, vgl. ai.* lápati rápati *schwatzen, flüstern; in M.* *Lemo-s, *in* Lemo-vices, Lem-incum?

Lemo *s.* Lemovices.

Lem-o(n) *abgeleitet vom stamm* lemo-, *M. fig. (Limoges) Schuerm.* 2936 = *Espérandieu, Lemovices p.* 149: Lemo fec(it).

Lemocinus Lemodia Lemodicas Lemoegas Lemofex Lemoficinum *s.* Lemovices.

***Lemo-ialo-n** *von M.* *Lemos? *O. Vita Eparchii* 1, 3 *ASS 1. iul.* I *p.* 112 *E:* Levivialum (*bei Labbe* Lemoiallum, *bei Mabill.* Lemoialum) agellum monasterii. 1) *j. Limeil, dép. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Boissy-Saint-Léger, gemeinde Limeil-Brevannes;* 2) *j. Limeuil, départ. Dordogne, arrond. Bergerac, canton Saint-Alvère;* 3) *j. Liméjouls, départ. Dordogne, arrond. Sarlat, canton Carlux.*

***Lĕmōnii** *röm. tribusgeschlecht, patricisch-consularisch, nur vor a. u. 388 nachweisbar. (Padua) CIL* V 2974: C. Lemonius C. f. Mollo. 3026: Lemoniae PrIn . . . *Der pagus Lemonius hat gentilicische form, gab der* tribus Lemonia, *einer der tribus rusticae, den namen. Cic. p. Plancio* 16, 38: Quid Plancio cum Lemonia (tribu), quid cum Ufentina, quid cum Clustumina? *Phil.* 9, 7, 15: Ser. Sulpicius Q. f. Lemonia Rufus. *Iosephus ant. Iud.* 14, 10, 10 (219): Σέρουιος Παύλ-ιος Λεμωνία Κόιντος . . . Φλάουιος Λεύκιον Λεμωνία. *Pauli exc. e Festo p.* 115, 10 *M.:* Lemonia tribus a pago Lemonio appellata est, qui est a porta Capena via Latina. *(Deutsch-Altenburg) CIL* III 11225: Q. Iuventius C. f. Lemonia. *(Arzer Palanka) AEM* 8 *s.* 84, 1: L. Vetilius C. f. Lemon(ia) Modestus, e[q]uo pub., de [q]u[i]nq(ue) dec(uriis), VIvir, aed., IIv[i]r iure dic. colon. Hispel[l]a[ti]um, quaes[t]or II, augur (Ratiariae). *(Aquileja)* 14 (1891) *p.* 101 *n.* 1: M. Glltius M. f. Lem(onia) Bon(onia) mil(es) coh(ortis) VIII pr(aetoriae). *(Parenzo) CIL* V 335: C. Cantio L. f. Lem(onia) Septimino, eq(uo) publ(ico), flam(ini), patron(o) colon(iae) Iul(iae) Parent(ii), curial(i) veter(i) Par(enti). *(Aquileja)* 904: M. Calventius T. f. Lem(onia) Bon(onia) mIl(es) cho(rtis) VIII pr(aetoriae). *Pais n.* 180: C. Aninio . . . Lem(onia) Bono[n(ia)]. *(Rom) CIL* VI 2381 *(a. 155)* [b] 1, 18: . . . . s T. f. Lem(onia) Fortunatus Sen(tino). 2382 *(a. 178)* [b] 24: C. Satrius C. f. Lem(onia) Maximus Bon(onia). 2465: Q. Eneius Q. f. Lem(onia) Montanus Bononia. 2477: L. Taciti L. f. Lem(onia) Dubitati . . . L. Tacitius L. f. Lem(onia) Secundus Parentio. 2687: Q. Pomponius Q. f. Lemonia Bononia Fortunatus. 2693: M. Annius M. f. Lemo(nia) Paulinus Bononia. 2727: L. Vibius L. [f. L]emo[nia] Marcellus Bono[n]. 2761: T. Vennoni Lem(onia) Agricolae Bonon(ia). 3438: M. Tadius M. f. Lem(onia) Tertius domo Bononiae. 3884 *(a. 197)*, 4, 27: M. Domitius M. f. Lem(onia) Getulicus Bon(onia). *Notizie di scavi* 1885 *p.* 191: C. Vesius C. f. Lem. Cordus, domo Bononia. *(Osimo)* IX 5841: L. Praesentio L. fil. Lem(onia) Paeto L. Attio Severo. *(Ancona)* 5903: T. Rubrio L. f. Lem(onia) Varici . . . C. Fulvio C. f. Lem(onia) 5904: . . . . . sidieno L. f. Lem(onia) Tonnio Mode . . . . . *(Ravenna, nach a. 42)* XI

21: T. Curtiacus T. f. Lem(onia) Bon(onia). *(Bologna)* 711: . . . nius L. f. Le[m(onia)]. 765: M. Leuconius T. f. Lem(onia) Marcellus. 770: Arbitratu L. OrganI L. f. Lem(onia) RufI. 786: Sal. Vettius Sal. f. Lem(onia). 809: L. Cornelius L. f. Lem(onia). *(Bei Perugia)* 1937: L. Verseni L. f. Lem(onia) Graniani IIvir(i) Hispellatium. *(Sassoferrato) Orell.* 3861: L. Sentinati L. f. Lem(onia) Vero, IIIIvir(o) quinq. iur. dic., ordo et pleps Senti. *Mur.* 198, 2: C. Fullonio C. fil. Lem(onia) Verecundo aedil(i), C. Fullonio C. fil. Lem(onia) Prisco, aedil(i). *Riccy, Ricerche stor.-filol. dell' antico pago Lemonio* (1802) *p.* 38: C. Aetrio C. f. Lem(onia) Castrensi, aed. *Maffei* 361, 6: T. Flavio T. f. Lem(onia) Sabino. *(Zeit des Caligula) Orelli* 4949: C. Aetrio C. f. Lem(onia) Nasoni. *Grut.* 351, 1: [C.] Alfius C. f. Lem(onia) Rufus, IIvir quin[q.] col. Iul. Hispelli et IIvir quinq. in municipio suo Casini, C. Alfius C. f. Lem(onia) Quadratus. XI *sine numero:* Cn. Decimius Cn. f. Lem(onia) Bibulus, evocatus leg. XIII, VIvir. *Zaccaria, stor.* 10 *p.* 618: T. Statius T. f. Lem., sevir. *Grut.* 474, 6 = *Mur.* 750, 3: C. Titieno C. f. Lem(onia) Flacco. *Orell.* 3866 = *Wilmanns* 2102: C. Matrinio Aurelio C. f. Lem(onia) Antonino. *Murat* 1455, 1: L. Cominius L. f. Lem(onia). 782, 6: C. Appio C. l. Lem(onia) Adiutori. *(Apud Perrotios) Maffei* 361, 7: L. Camur[iu]s T. f. Lem(onia) Secorinus. *(Attigio)* 759, 4: C. Vielio L. fil. Aeliano, VIviro, Ilarius L. f. Lem(onia) Clemens . . . patri. *Orelli* 516: C. Camurio C. f. Lem(onia) Clementi . . . Treienses patrono. *BIA* 1845 *p.* 129: Q. Camurio L. [f.] Lem(onia) Numi[sio?] iuniori. *(Königsfelden bei Windisch, zwischen a. 71 und 103/107) CIL* XIII 5213: L. Titennius L. f. Lemonia Victorinus Bono(nia). *(Xanten, a. 9—16) CIR* 209 = *Hübner, Exempla n.* 197: M. Caelio T. f. Lem(onia) Bon(onia) . . . P. Caelius T. [f.] Lem(onia), frater. *(Mainz, a. 47—67) CIR* 1207: M. Val. M. f. Lem(onia) Matto Bononiae. *(nach a. 43)* 1213: C. Matteius C. f. Lemon(ia) Priscus Bono(nia). *(Cöln) BJ* 81, 233: [A.? Au]relius A(uli) f(ilius) [Le]m(onia) Bon(onia). 93, 199: L(ucio) Metilio, P(ublii) f(ilio), Fab(ia tribu) veter(ano) leg(ionis) vicesimae, Sex(tus) Marcianus, T(iti) f(ilius), Lem(onia tribu) heres faciendum curavit.

Lemonum *s.* Limonum.

Lemó-vic-es *nach d'Arbois de Jub.* 'les guerriers de Lemos', *von M.* *Lemo-s *(urspr. baumname) gebildet wie* Branno-vices, Eburovices, *V.* 1) *der Gallia Celtica im (pays) Limousin* (Lemovicinus, civitas Lemovicum, *prov.* Lemosí), *mit der hauptstadt* Augustoriton, *j. Limoges (prov. Limólges, Limóges), dép. Haute-Vienne. Caes. b. G.* 7, 4, 6: Celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemovices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit (Vercingetorix); omnium consensu ad eum defertur imperium. (7) Qua oblata potestate omnibus his civitatibus obsides imperat, certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet, (8) armorum quantum quaeque civitas domi quodque ante tempus efficiat, constituit; in primis equitatui studet. 75, 3: Bellovacis X (milia), totidem Lemovicibus (Galli imperant). 88, 4: Sedulius (β, Asedullus $\alpha D'$), dux et princeps Lemovicum (β, remustum αD, remoq E), occiditur. *Hirtius b. G.* 8, 46, 4: (Caesar) duas reliquas (legiones) in Lemovicum finibus (posuit), non longe ab Arvernis, nequa pars Galliae vacua ab exercitu esset. *Strab.* 4, 2, 2 *p.* 190: Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λίγηρος ἔθνη τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκυιτανοῖς ἐστιν Ἐλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, Οὐελλάιοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντό ποτε Ἀρουέρνοις, νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρουέρνοι καὶ Λεμοουίκες (λεμοθρίκες *codd.*) καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι. — *Im jar 27 p. Chr. bildeten die* Lemovices *die* civitas Lemovicum, *und mit den 14 gallischen völkern die provincia Aquitanica. Plin. n. h.* 4, 109: Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur, dein Lemovices (leuonices $D E^1 F^1 R^1$), Arverni liberi, Gabales. *Ptol.* 2, 7, 9: Ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ τοῖς μὲν Πίκτοσιν ὑπόκεινται Λιμουικοὶ καὶ πόλις Αὐγουστόριτον. *NG* 12, 6: Civitas Lemovicum. *Sidon. Apollin. epist.* 7, 6, 7: Burdegala, Petrogorii, Ruteni, Lemovices *(j. Limoges)*, Gabalitani, Helusani, Vasati, Convenae, Auscenses, multoque iam maior numerus civitatum summis sacerdotibus ipsorum morte truncatus nec ullis deinceps episcopis in defunctorum officia suffectis. *Nott. Tiron.* 87, 15: Lemofex. *Caesarii Arelat. epist. a.* 506: Ruricius episcopus Lemovicensis. *Concilium Arvernense*

(synode von Clermont) a. 535 p. 70, 22 *M.:* Ruricius in Christi nomine episcopus ecclesiae ⟨Lemovicae⟩. *Conc. Aurelian. a. 541 p.* 96, 19 *M.:* Ruricius deo propitio Lemovice civitatis episcopus. *p.* 99, 2: Roricius episcopus eclesiae Lemodice. *Conc. Aurelian. a. 549 p.* 112, 9 *M.:* Ruricio episcopo ecclesiae Lemovicinae. *Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 138 *(a. 573):* Area cum domo nostra intramuranea Lemovicinae civitatis. *Conc. Matisconense a. 585 p.* 172, 21 *M.:* Feriolus episcopus ecclesiae Lemodicine. *Greg. Tur. h. F.* 1, 28 (30): Lemovicinus Marcialis est distinatus episcopus. 4, 10 (16): Lemovicino rediit. . . . Quod in Lemovecino esset. 13 (20): Tunc duae acies locustarum apparuerunt, quae per Arvernum atque Lemovecinum transeuntes, ut ferunt, Romanicum campum venerunt. 33 (47): Lemovecinum, Cadurcinum vel reliquas illarum propinquas pervadit, vastat, evertit; eclesias incendit, ministeria detrahit, clericos interficit, monasteria virorum deicit, puellarum deludit et cuncta devastat. 5, 7 (13): Usque Lemovicinum transiit. 21 (28): Lemovecinus quoque populus. 6, (22): A Nunnichio Lemovicinae urbis *(le Limousin)* comite. 7, 10: Limovicinum accedens. 13: Gararicus dux Limovicas *(acc., Limoges)* accesserat. 8, 15: Limovicino in termino. 30: Terrenciolus comis quondam urbis Lenuvicinę. 9, 20 (= *Pactum Guntchramni et Childeberti II* = *MG Cap.* I *p.* 13, 40, *a. 587*): De civitatibus vero, hoc est Burdegala, Lemovecas *(stadt Limoges)*, Cadurcus, Benarno et Begorra. 10, 29: Lemovicini urbis incola fuit. 30: Apud Lemoficinam vero urbem. *in gloria martyr.* 36: Fons erat inriguus ruri cuidam infra territurium urbis Lemovicinae, cuius unda tam hortorum sata quam agrorum culta vel fovebat accessu vel impetu fecundabat. 41: (Reliquiae eius) a quodam homine in Lemovicino delatae sunt. 100: Ad locum quendam Lemovicini termini advenissent. *de virt. s. Iuliani* 28: Aredii Lemovicini abbatis. 41: Aridius presbiter ex Lemovicino venisset. *de virt. s. Martini* 2, 39: Aridius vir relegiosus ex Lemovicino causa tantum devotionis Turonus advenit. 3, 4: Ex Lemovicino autem adveniens. 16: Puerulus quidam ex Lemovicino caecus adveniens. 4, 6: Aridius Lemovicinae urbis *(le Limousin)* abba. *lib. vitae patrum* 9, 3: Cum alia Lemovicina puella. . . . Puellae duae de Lemovicino venientes. 17, *prol.:* A beato Aridio abbate urbis Lemovicinae *(en Limousin). in gloria conf.* 9: Aridius autem presbiter ex Lemovicino. 27: In urbe Lemovicina *(le Limousin).* 101: Infra Lemovicini urbis territurium. *Martyrologium Hieronym. prid. kal. iul.:* Lemovicas depositio sancti Martialis episcopi et confessoris. *5. id. aug.:* In urbe Lemovicas Martini. *Fortun. carm.* 4, 5, *tit.* 6, *tit.:* Civitatis Limovecinae. *carm. spur.* 3, 15 *p.* 382 *Leo:* Urbs te nunc retinet Lĕmŏvīca corpore sancto. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 211 *(a. 615):* In Cadurcino, Lemovicino. *Ionae vita Eustasii* 3, 16 *ASS 29. mart.* III *p.* 790 *A:* Iuxta Lemovicensem autem urbem monasterium nobile Solemniacum nomine construxit. *Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(a. 627):* Villa, quae cognominatur Patriago, quae est in pago Lemozino. *Historia epitomata* 80: Kalendis martiis a Lemovicinis interfectus est. *Conc. Cabilonense a. 639—654 p.* 214, 2 *M.:* Felice episcopo ecclesie Limovicine. *Conc. Burdegal. a. 663—675 p.* 216, 33 *M.:* Iohannes abba missus Lemovicine urbis episcopi. *Vita Eligii* 1, 3: Abbo qui in urbe Lemovicina publicam fiscalis monetae officinam gerebat. *Cod. Paris. 4883 A ad a. 701 —705:* In comitatu Lemovicensi in pago Arnaco *(j. Arnac, Haute-Vienne). Rav.* 4, 40 *p.* 297, 4: Limodicas. *Vita s. Iuniani* 9 *ASS 16. oct.* VII *p.* 849 *F:* Ruricii, quondam praesulis Lemovicae urbis. *Vita Vedasti* 9 *ASS 6. febr.* I *p.* 194 *A:* Aquitania montem habet, qui aequalibus pene spatiis Petragoricam et Lemovicam civitates dirimit. *Vita Eptadii* 8 *ASS 24. aug.* IV *p.* 779 *E:* Castrum provinciae Lemovicinae, Idunum nomine. *Vita Ferreoli* 1 *ASS 18. sept.* V *p.* 785 *C:* Ex dioecesi Lemovicensi. *D:* In episcopum Lemovicensem. *E:* Ad praedictam civitatem Lemovicensem. 2 *p.* 785 *F:* In civitate Lemovicensi et Lemovicino. . . . B. Ferreolus Lemovicensis episcopus. *Vita Aredii* 1, 1 *ASS 25. aug.* V *p.* 178 *E:* Ex urbe Lemovica. 2, 18 *p.* 181 *D:* Lemovicensis pontifex urbis. *Vita altera Aridii* 1, 3 *p.* 182 *E:* Lemodiae civitatis *(Limoges).* 2, 10 *p.* 184 *A:* Lemovicum regressus est. 3, 22 *p.* 185 *E:* Lemovicum civitatem veniens. 29 *p.* 186 *E:* Lemovicum civitate. 4, 44 *p.* 190 *A:* Accidit quodam tempore, orto inter duos principes bello, Lemovicum populus regionis civitatis ipsius formidantes moenia rumpere

et in desolatione redigere et destruere. 45 *p.* 190 *B:* Quidam vir ex civibus Lemovicum civitatis, cognomento Nectarius. 5, 51 *p.* 192 *A:* Cum et ad notitiam pontificis urbis Lemovicinae pervenisset. 6, 54 *p.* 192 *F:* Oppidum Lemovicae regionis. *Vita Maximi* 3, 14 *ASS 2. ian.* I *p.* 92: Ad s. Martialis Lemovico experierunt occursum. *Vita Tillonis* 3, 31 *ASS 7. ian.* I *p.* 380: Ad urbem Lemovicum. *Vita Pardulphi* 1, 3 *ASS 6. oct.* III *p.* 434 *A:* Dioecesi Lemovicensi. 6 *p.* 434 *C:* In urbe Lemovica. 7 *p.* 434 *D:* Lantharius, Lemovicum comes. 2, 13 *p.* 436 *C:* Vodolaicus quidam, faber ex Lemovica civitate. *Vita s. Pardulphi* (*Ph. Labbe, Nova Bibliotheca mss. t.* 2 *p.* 599): In urbe Lemovicensium, ex vico cuius vocabulum est Seredinnus. *Passio s. Ausonii* 2 *Anal. Boll.* 5 *p.* 297: Galliarum urbi florentissimae tunc temporis, quae dicitur Lemovicas. 3 *p.* 299: Lemovicam remeavit ad urbem. *p.* 300: Ad urbem Lemovicam. *Vita I Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 49 *B:* Lemovicen *(dat.)* Martialis episcopus . . . (est destinatus). [*Theodulfi carm.* 48, 1. 2. *MG Poet.* I *p.* 549: Mox tamen imbelles petit inde profectio nostra | Lēmŏvīces *(Limoges)*, populos omnes servire paratos. *Wandalberti Prumiensis martyrol.* 373 *(iuni 30) MG Poet.* II *p.* 588: Lēmŏvīcum *(Limoges)* pridie colitur Martialis honore.] — *Inschriften: (Bordeaux) CIL* XIII 576: Mercurio Vid(d?)uco cives Lemovic(us), v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 622: [D(is) M(anibus)] et memoriae Inv[enta]e civ(is) L[e]m(ovicae) def(unctae) an(nos) XXIIII, Martinu(s) marIt(us) p(osuit). *(Moutier-d'Ahun, a. 243) BSAF* 1870 *p.* 140. 1873 *p.* 69 = *BE t.* 1, 5 (1881) *p.* 213: Pr(aetorium) XX L(emovices leugae) XXXIIII *(weg von Lyon nach Bordeaux über Saintes). (Miliarium von Saint-Léger-Magnazeix, Haute-Vienne) RA n. s. t.* 26 (1873) *p.* 131—132 = *Espérandieu, Poitou p.* 43 = *Lejay p.* 125 = *Espérandieu, Lemovic. n.* 13: Imp(eratore) Caes(are) (C.) Pio ⁘ Esuv[io] Tetrico Pio Aug(usto) c(ivitas) L(emovicum) l(eugae) X. . . . *(Lyon, zwischen 138 und 161) RE* 1878 *t.* 1 *n.* 83 *p.* 28 = *BE t.* 2 *p.* 8 = *Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 108 *p.* 228 (*an* C. Alfidius Gallus Pacc[ianus]): Civitas Lemovic(um) [publice . . .]. *Allmer et Dissard, Lyon t.* 2 *p.* 93 *n.* 122 = *Espérandieu n.* 105 *p.* 218: [Lemovices publice]. *Boissieu p.* 92 = *Allmer et Dissard t.* 2 *p.* 95 *n.* 123 = *Espérandieu n.* 106 *p.* 219: Lemo[vices publice]. *Allmer et Dissard t.* 2 *p.* 91 *n.* 121 = *Espérandieu n.* 107 *p.* 221: [Lemovices publice]. *(Clermont, merowing., nicht saec. 9) Le Blant, NR n.* 236 *p.* 234: [An]nos . . VIII kal. M, Limovicins(is) [anno . . . .] dom(ini) n(ostri) . . . . . regi[s]. — *Merow. münzen. Belfort* 859 (*Prou* 1957): *R* LEMO(vicas). 1555 (*Prou* 2044): *R* LEMO. 1556 (*Prou* 2043): *R* LEMO. 1902 (*Prou* 1980): *R* LEMO. 2133 (*Prou* 11): *R* LE. 2135 (*Prou* 1935): + LEMOVECAS. 2136 (*Prou* 1944): LEMOVIX R⊼I(o). 2138 = 2151 (*Prou* 1943): LEMOVECAS FI. 2139 = 6221 (*Prou* 1946): *R* $\frac{\text{Ǝ}|\text{⅃}}{\text{M}|\text{O}}$. 2140 (*Prou* 1937): LEMOVECAS F. 2141 (*Prou* 1940): + LEMOVECAS T̄F. 2145: LIMOVICAS FIT. 2147: *R* LEMO. 2148 (*Prou* 1934 *und p.* XLII, *von Dagobert I 629—639*): + LEMMOVIX *(der neue name)* ΛGVSTOREDO *(der alte name)* ΛNSOINDO MO(netario) *R* + DOMNVS DΛGOBERTHVS REX FRANCORVM *und* IN CI VI(tate) FIT. 2149 (*Prou* 1942): LIMOVEGΛ⥂. 2150 (*Prou* 1941): LIMOdECAS FIT. 2152: LEMO ΔICICIV *R* $\frac{\text{Ш}|\Theta}{+|\Sigma}$. 2153 (*Prou* 1938. 1939): + LEMOVECAS T̄FV. 2154: . . . ΛVNOVICI. 2156 (*Prou* 1936): LEMOVECΛ∽. 2157 (*Prou* 1950, *ungewiss ob von Limoges*): LEMOEEG∀∽. 2158: . . MOVICIS . . . 2159: LEMOVECAS F. 2160: *R* LEMO. 2162: [LEMOVE]CAS. 4040: *R* LE. 4041 (*Prou* 2004): *R* LE. 4043 (*Prou* 2005): *R* LEMO. 4061: LE. 4063 (*Prou* 2014): $\frac{\text{WO}}{\text{LE}}$. 4225 (*Prou* 2041): MOLE. 4661 (*Prou* 2023): LE. 6191 (*Prou* 1988): LE. 6221: *R* EƎMO. — 2) *Als V. in Aremorica unrichtige überlieferung bei Caes. b. G.* 7, 75, 3: (Galli imperant) X (milia) universis civitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Armoricae appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibarii, Cadetes, Ossismi, Veneti, Lemovices *(wofür Zeuß* Lexovii, *andere* Eburovices *einsetzen)*, Unelli.

Lemvno *s.* Limonum.

Lem-ŭri-s, Lemuri-nus *ligurisch.*

lena *s.* laina.

Lenc . . *cogn. (Vienne) CIL* XII 5683, 85: L. E . . . . . Lenc.

Lenda *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 438, 13.

Lengarone *s.* Lingarone.

-lengi *in w.* Corba-lengi, Evo-lengi *(nomin.),* Evolenggi.

Lengiaci portus, *j. Langeais, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon.*

Lenicium *s.* Lemincum.

Lenione *O. s.* *Laenio.

Lenius *O. Merow. münze. Belfort* 2165 = *Prou* 2585: + LENIVꟼ VI VICO.

Lenna castrum, *j. ein Laine oder Laigne, oder* Helena vicus *bei Sidonius Apollinaris? Merow. münzen. Belfort* 2166 (*Prou* 2586). 2167: LENNA CAS(tro). 2168: *R* LENNACΛꟼ.

Lenn-ius *O. in Lusitanien. Bellum Hisp.* 35, 3: (Philo) Caecilium Nigrum, hominem barbarum, ad Lennium convenit, qui bene magnam manum Lusitanorum haberet.

***Lenten-ācum** *O. j. Lentenach* = *Lentigny, schweiz. canton Freiburg.*

***Lentenn-ācus** *vom gentilicium* *Lentennus *zu* Lentius *und O.* Lentia, *O.* 1) *j. Lantenay, départ. Côte-d'Or, arrond. und canton Dijon. Chronique de l'abbaye de Saint-Benigne de Dijon ad a. 587, éd. Bougaud et Garnier p.* 29. 100 (*Migne, Patrol. Lat. t.* 162 *col.* 768[c]): Lanterinaco (*lis* Lantennaco). — 2) *j. Lantenay, dép. Ain, arr. Nantua, canton Brenod.* — 3) *j. Lanthenay, départ. Loir-et-Cher, arrond. und canton Romorantin. s.* *Lentenacum.

Lentia *zu M.* Lentius, *O. in Noricum, j. Linz an der Donau, in Ober-Oesterreich. ND occ.* 34 *(Nor. rip.),* 32: Equites sagittarii, Lentiae. 38: Praefectus legionis ⟨secundae⟩ Italicae partis inferioris, Lentiae.

Lenti-ācus *ableitung von M.* Lentius, *O.* 1) *verkürzt zu* Lentius, *j. Lens en Artois, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune.* — 2) Lentium, *j. Linz in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz, kreis Neuwied.* — 3) Lentiacus, *en Angoumois. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 240. — 4) curtis Lenziacus, *j. Lanzac, départ. Lot, arrond. Gourdon, canton Souillac.*

Lenti-ānus *M. cogn. (Vigarano bei Ferrara) CIL* V 2386: Fronto Ti. Claudi Caesaris Aug. Germanici dispesator, Lentianus.

Lenti-enses *alamann. stamm, Linzgauer, von* Lentia? = *Linz, bad. dorf, bez.-amt Pfullendorf, kreis Constanz, von fl.* Linz, *j. Aach. Ammian.* 15, 4, 1 *(a. 354):* . . . . et Lentiensibus, Alamannicis pagis indictum est bellum conlimitia saepe Romana latius inrumpentibus. 31, 10, 2 *(a. 377):* Et iam Lentiensis Alamannicus populus, tractibus Raetiarum confinis, per fallaces discursus violato foedere dudum concepto, conlimitia nostra temptabat, quae clades hinc exitiale primordium sumpsit. 4: Lentienses. 17: Lentienses. 12, 1 *(a. 378):* Valens, quod Lentienses conpererat superatos.

Lentili-ācus *von M.* *Lentilius, *O.* 1) *j. Lentilly, dép. Rhône, arrond. Lyon, canton l'Arbresle;* 2) *in 3 Lentillac, dép. Lot;* 3) *j. Lantilly, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Semur;* 4) *Lantillac, dép. Morbihan, arrond. Ploërmel, canton Rohan.*

***Lentini-ācum** *von M.* Lentinius (*CIR* 546), *O. j. Linzenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Düsseldorf, kreis Euskirchen.*

Lent-inum *O. j. Lempty, dép. Puy-de-Dôme, arr. Thiers, cant. Lezoux. (Lezoux, christl.) BSAF* 1872 *p.* 74: In Lentino.

? **Lent-inus** *M.* **Lentina** *F. (Mérida) CIL* II 575: Licinia Licinii Baetici l. Lentina. *(Lyon) Allmer et Dissard n.* 134: . . . . . sacerdotis filio, Lentino.

Lenti-scus *M. (Rom) CIL* VI 6241: Lentiscus ex horteis Atriensis.

Lentium *s.* Lentiacus.

Lentius *M. (Cabasse, départ. Var) CIL* XII 345: Lentius Pudentius. *cf.* Lanctio(n).

Lenubar *s.* Maenobora.

Lenumius *M. (Benwell) CIL* VII 508: Deo Marti Lenumius v(otum) s(olvit).

Lenur? *insel Glénan? TP:* I(nsula) Lenur (?).

Lēnus *G.* 1) *(Fliessem, kreis Bitburg) CIR* 840 = *BJ* 56 *s.* 245 = *WK* 7 (1888) *n.* 7 *sp.* 147: [In h(onorem) d(omus)] d(ivinae) Leno Marti Arte . . co M. Iedussius Mag[nus? et] Iulia Iuti[ni]a[na coniux iu]ssu p[osuerunt]. 2) *(Aus Mersch* = *Majeroux bei Virton in belg. Luxemburg, canton Luxemburg).* 3) *(Welschbillig, reg.-bezirk und landkreis Trier) Trierer provincialmuseum* 18853 *vgl. Hettner, Katalog n.* 59: Leno M[arti] Pompe[ius M.] f. Iust[inus] v. s. l. [m.]. 4) *(An der Maximinstraße bei Trier, nicht nach a. 100) BJ* 58, 175, *beßer WK* 7 (1888) *sp.* 148 *n.* 108, 10 = *Hettner* 60: Leno Mar[ti] Sulpicius [Av]i[tus?]. 5) *(Bei Pommern, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz, kreis Cochem) BJ* 77, 50 *taf.* 4 = *WK* 3 (1884) 11 = 8 (1889) *sp.* 227 *n.* 130: *Σωματος εν καματοις μογεροις ψυχης*

τε πονοισιν | αχρι τανηλεγεος θανατου Τυχικος (ein griech. grammatiker) ποτε καμνων, ευξαμενος Δηνω προφυγειν χαλεπ' αλγεα νουσων | Αρηι κρατερω δωρον τοδε θηκε σαωθεις. Dazu die latein. übersetzung: Servatus Tychicus dIvIno Martis amore | hoc munus parvom pro magna dedico cura.

Leodicum Leodium *s.* Leudicum.

Leodous vicus? *Merow. münze. Belfort* 6224: LEOᐅOVCVIƐO.

Leona *O. j. Saint-Pol-de-Léon, dép. Finistère, arrond. Morlaix. Vita Ronani* 1 *ASS 1. iun.* I *p.* 84 *A:* Applicitus oris Leonensibus.

Leonacter *M. Vita altera s. Avidii* 3,28 *ASS 25. aug.* V *p.* 186 *D:* Leonacter quidam.

***Leoni-ăcum** *von M.* Leo *oder* Leonius, *O. j. Leonacco, Friaul.*

Leon-ica *nach Hübner iberisch, O. der Edetani in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 3, 24: Leonicenses. *Ptol.* 2, 6, 62: *Λεονίκα. Rav.* 4, 43 *p.* 310, 7: Leonica. *(Larino) CIL* IX 733: M. Valerius C. f. Hispanus domo Leonica, eques de ala Patrui hic situs est.

Leonno *O. Merow. münze. Prou* 2175 = *Belfort* 5581: //// LEOИИO.

Leonn-ŏrio-s *M.* 1) *galatischer fürer nach Asien a. 378 a. Chr. Strab.* 12, 5, 1 *p.* 566: *Κατέσχον δὲ τὴν χώραν ταύτην οἱ Γαλάται πλανηθέντες πολὺν χρόνον καὶ καταδραμόντες τὴν ὑπὸ τοῖς Ἀτταλικοῖς βασιλεῦσι χώραν καὶ τοῖς Βιθυνοῖς, ἕως παρ' ἑκόντων ἔλαβον τὴν νῦν Γαλατίαν καὶ Γαλλογραικίαν λεγομένην. ἀρχηγὸς δὲ δοκεῖ μάλιστα τῆς περαιώσεως τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν γενέσθαι Λεοννόριος. Liv.* 38, 16, 1: Galli, magna hominum vis, seu inopia agri seu praedae spe, nullam gentem, per quas ituri essent, parem armis rati, Brenno duce in Dardanos pervenerunt. (2) Ibi seditio orta est; ad viginti milia hominum cum Lonorio ac Lutario regulis secessione facta a Brenno in Thraeciam iter avertunt. *Memnon Heracleot. c.* 19, 3. *FHG t.* 3 *p.* 536 *ap. Phot. p.* 720: *Νικομήδης τὸ Γαλατικὸν πλῆθος εἰς Ἀσίαν διαβιβάζει· ὧν περιφανεῖς μὲν ἐπὶ τῷ ἄρχειν ἑπτακαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν, οἱ δὲ καὶ αὐτῶν τούτων προκεκριμένοι καὶ κορυφαῖοι Λεωννώριος ἦστην καὶ Λουτούριος. Inschrift: (Erythrae) Bulletin de la Corresp. Hellénique* 3 (1879) *p.* 388 *sqq. Dittenberger n.* 159, 14 *p.* 245 *und Hermes* 15 *p.* 609. 16 *p.* 194: [*Τοις περι Λεον*]*νοριον βαρβαροις.* — 2) *bischof in der Bretagne. Vita Leonorii* 1, 1 *ASS 1. iul.* I *p.* 121 *A:* Leonorius . . . Leonorio *(abl.). B:* Leonorio *(dat.).* 2 *p.* 121 *B:* Leonorio *(dat.).* 3 *p.* 121 *A:* Sancti Leonorii. 4 *p.* 121 *D:* Leonorio *(dat.).* 5 *p.* 121 *E:* Anglus genere, Leonorius nomine. *F:* Beatus Leonorius. *p.* 122 *A:* Sanctus Leonorius. 6 *p.* 122 *A:* Beatus Leonorius *(zweimal). B:* S. Leonorius. 2, 8 *p.* 123 *A:* Sancti Leonorii . . . Venerandus Leonorius. 10 *p.* 123 *C:* Leonorius. 12 *p.* 123 *D:* Leonorio *(abl.).* 13 *p.* 123 *E:* Sancti Leonorii. 14 *p.* 124 *A:* Beati Leonorii. 15 *p.* 124 *A:* Beatus Leonorius. 16 *p.* 124 *B:* Sanctus Leonorius . . . Sancti Leonorii.

Leotincensis *s.* Latisco.

Lēp-alia. *(Tresivio bei Sondrio im Valtellin) Pauli n.* 27 *s.* 14: Lepalial.

Lepauist *illyrisch* Lepavista, *der Tataer fluß, der bei Almás im Comorner comitat in die Donau mündet. TP:* Lepauist. *s.* Adiabon.

Lepec-ellus *M. cogn. (Mérida) CIL* II 574: Lepecello Lopilio h. s. e.

***Lĕpĭdĭ-ăcus** *vom lat. cognomen* Lepidus, *O. in der Auvergne (j. verschwunden, müßte Lizy, Luzy oder Luzié heißen), wo j. Dompierre-sur-Bèbre, départ. Allier, arrond. Moulins. Greg. Tur. lib. vit. patr. c.* 13, 1: Ad vicum Berberensim, qui nunc Lepidiaco *(nach dem neuen besitzer Lepidus)* dicitur. 3: Populus pagi Lipidiacensis . . . Lipidiacenses . . . Lipidiaco.

Lēp-ontĭī *gallisches V. in den Alpen, auf früher ligurischem gebiete, östlich von den Salassern, in der nach inen benannten Val Leventina, canton Tessin. Cato orig. lib.* 2 *fr.* 37 *Peter*² *bei Plin. n. h.* 3, 134: Lepontios et Salassos Tauriscae *(d. h. gallisch)* gentis idem Cato arbitratur. *Caes. b. G.* 4, 10, 3: Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt. *Strab.* 4, 3, 3 *p.* 192: *Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν Ῥαιτῶν (Bergk statt ἁπάντων) οἰκοῦσι Ληπόντιοι (Bergk statt αἰτουάτιοι; Cluver ci. Ναντουάται), παρ' οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει.* 6, 6 *p.* 204: *Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατα⟨τρέ⟩χοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις λῃστρικὰ καὶ ἄπορα.* 8 *p.* 206: *Διατείνουσι (Ῥαιτοὶ) δὲ καὶ μέχρι τῶν χωρίων δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται· τούτου*

δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Ληπόντιοι (*geographisch, nicht ethnographisch*) καὶ Καμοῦνοι. *Plin. n. h.* 3, 134: Lepontios et Salassos Tauriscae gentis idem Cato arbitratur (*s. oben*). Ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis interpretatione Graeci nominis credunt praeustis in transitu Alpium nive membris. Eiusdem exercitus et Graios fuisse Graiarum Alpium incolas praestantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. Caput eorum Stoenos. (135) Raetorum Vennonenses Sarunetesque ortus Rheni amnis accolunt, Lepontiorum, qui Uberi vocantur, fontem Rhodani eodem Alpium tractu (*d. h. wo auch der Rhein entspringt*). *Sil.* 4, 235: Occidis et tristi, pugnax Lēpontĭce, fato. *Ptol.* 3, 1, 34: Ληποντίων ἐν Κοττίαις Ἄλπεσιν (*unrichtig in die cottischen Alpen versetzt, weil Caes.* 4, 10 *sie in der nähe der quellen des Rheins und Plinius a. a. o. unweit der quellen des Rhodanus kannte*) Ὄσκελα (*j. Domo d'Ossola*). *Rav.* 4, 30 *p.* 251, 13: Lebontia. (*Tropaeum Alpium*) *CIL* V 7817, 19 = *Plin. n. h.* 3, 137: LepontI Viberi. (*Rom*) VI 6453. 6471: Lepontia.

?**Lepor-ius** *M. Constantii vita s. Germani* 2, 2, 68 *ASS 31. iul. p.* 218 *F:* Leporius. *Vita Tygris* 12 *ASS 25. iun.* V *p.* 75 *D:* Leporii Maurianensis episcopi. *s.* Leborius.

?**Leporus** *M.* (*Ruffach*) *CIL* VIII 6473: C. Iulius Leporus.

Leptas *cf. gr.* λεπτός *dünn, zart, fein? fig.* (*Limoges*) *Schuerm.* 2945 (*ganz unsicher*.

Leptinas fisco, *j. les Estinnes in Belgien, prov. Hennegau.*

lepus (*lat.*) *hase, bei den Britten. Caes. b. G.* 5, 12, 6: Leporem et gallinam et anserem gustare fas non putant; haec tamen alunt animi voluptatisque causa.

Lerano. (*Amélie-les-Bains*) *RA* 4ᵉ *année* (1847) *partie* 1, *p.* 409 = *Inscr. de Languedoc n.* 1306: Lerano et Lixoneia.

Lerant . . (*Segovia*) *CIL* II 2737: Atti Lerant . .

Ler-ate *O. j. l'Héras, in Saint-Félix-de-l'Héras, dép. Hérault, arrond. Lodève, canton Caylar.*

Lerei-anus fundus, *iberisch?* (*Veleia*) *CIL* XI 1147 *col.* 2 *l.* 46: Fund. LereIanum.

Lerennus *s.* Leherennus.

Lerga Lirge *zu mir.* lerg, '*abhang*', *fl. j. la Lergue, nbfl. des Hérault. Vgl.* Larga.

lēri- *s.* *leiri-.

Leri-acus *O. j. Lhéry, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Lerina Lerinus *s.* Lero.

Leri-ssus *M.* (*Narbonne*) *CIL* XII 4765 = *Inscr. de Languedoc n.* 919: Vivit Dimudius Lerissus (*lis* L. l. Fuscus *CIL* XII 4773?).

Lēro *und* **Lerīnus, Lērīna** *inseln an der ostküste der Oxybier, j. îles de Lérins, départ. Alpes-Maritimes, gemeinde Cannes. Strab.* 4, 1, 10 *p.* 185: Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία καὶ Λήρων ἔχουσαι κατοικίας. ἐν δὲ τῇ Λήρωνι (*Sainte-Marguerite*) καὶ ἡρῷόν ἐστι τὸ τοῦ Λήρωνος· κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. *Plin. n. h.* 3, 79: Sunt aliae (insulae) viginti ferme parvae mari vadoso, Galliae autem ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum vocatur, et tres Stoechades a vicinis Massiliensibus dictae propter ordinem quo sitae sunt. Nomina singulis Prote, Mese quae et Pomponiana vocatur, tertia Hypaea, ab his Iturium, Phoenice, Phila, Lero (*Sainte-Marguerite*) et Lerina (*Saint-Honorat*) adversum Antipolim, in qua Berconi oppidi memoria. *Ptol.* 2, 10, 9: Αἱ δὲ Στοιχάδες ὑπὸ τὸν Κιθαριστὴν πέντε τὸν ἀριθμόν, ὧν τοῦ μέσου θέσις κε' μβ' δ''. ὑπὸ δὲ τὸν Οὔαρον ποταμὸν Ληρωνὶς νῆσος, ἧς θέσις κζ' L'' δ'' μβ' δ''. *TP:* Ins̄ Lero. Ins̄ Lerone. *IA mar.* 504, 5: Ab Antipoli Lero et Lerinus insulae. m. p. XI. 505, 1: A Lero et Lerino Foro Iuli portus m. p. XXIV. *Paulin. Nolan. epist.* 51, 2 *p.* 424, 18 *sqq. H.:* Quia in proximis brevi interiecta maris rupe etiam cognominibus Lero et Lerino insulis degeretis. Unde, cum se isti filii nostri ex ea, quae Lerinum dicitur, venisse dixissent, recognovi et facile recordatus sum propinqui nominis insulam, in qua sanctitatem vestram ab istius mundi strepitu profugam manere iam noveram. *Sidon. Apoll. epist.* 6, 1, 3: Post desudatas militiae Lirinensis excubias. 7, 17, 3: Fluctuantemque regulam fratrum destitutorum secundum statuta Lirinensium patrum vel Grinincensium festinus informa. 8, 14, 2: In illo quondam coenobio Lirinensi. 9, 3, 4: De senatu Lirinensium cellulanorum. *carm.* 16, 104: Seu te Līrīnus priscum complexa parentem est. *Gennad.* 65: Vincentius, natione Gallus, apud monasterium Lerinensis insulae presbyter. 86: Faustus ex abbate Lerinensis monasterii apud Regium Galliae epi-

scopus. *Ennod. epist.* 7, 14 *p.* 183 *H.:* Habet, quantum conperi, Lirinensis habitator quod de sancta matre discat, etiam quae urbana domicilia non reliquit. *Vita b. Epiphani p.* 354: Medianas insulas, Stoechadas, Lerum ipsamque nutricem summorum montium planam Lerinum adiit. *Vita b. Antoni p.* 391: Sanctorum petamus exercitum et illam Lirinensis insulae cohortem inriguo inquiramus ardore. *p.* 392: Apud Lirinum inprovisus apparuit. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 68 *(a. 523):* Fiant quinque normae, id est Gravensis, Insulana, Iurensis et Lirinensis, et ceterae. *Felix papa IV (Migne Patr. L.* 62 *p.* 91, *c. a. 529):* Librorum Fausti Galliarum episcopi, qui de monasterio Lirinensi provectus est. *Caesarius Arelat. homil.* 25: Beata, inquam, et felix insula Lirinensis, quae cum parvula et plana esse videatur, innumerabiles tamen montes (=episcopos) ad caelum misisse cognoscitur. *Pelagius papa I. MG epist.* III *p.* 72, 12 *(a. 556):* Per servos dei monasterii Lyrenensis dreximus. *Fortunat. carm.* 5, 2, 69: Qui fuit antistes Arelas de sorte Lĕrīni. *Greg. Tur. in glor. conf.* 95 *(a. 581):* Lirinensim monasterium expetere cupiebat ... Contra Lirinensim monasterium devenerunt ... Lirinum adire desidero ... Virum in insula Lirinense depositum. *Greg. M. reg.* 6, 54 *(a. 596):* Gregorius Stephano abbati de monasterio quod appellatur Lirino Galliis. 11, 9, *tit. (a. 600):* Gregorius Cononi abbati Galliae monasterii Lirinensis. *Pertz dipl.* 15 *(a. 635) p.* 17, 15 *sq.:* Monasteria sanctorum Agaunensium, Lirinensium, Luxoviensium. *Marculfi form.* 1, 1 *p.* 39, 13 *Z.:* Monasteria sanctorum Lyrinensis, Agaunensis, Lossoviensis. *Cod. Cotton. MS. Cleopatra, E 1 fol.* 6[r] *(tractat über irische liturgie, c. a. 720):* Lerinensi monasterio (*ms.* Linerensi). *Vita Arnulfi* 6 *MG SS Mer.* II 433, 27: Lerinum *(Saint-Honorat)* usque monasterium ad peregrinandum propter Christum iterare disposuit. *Vita Leobini* 4, 11 *MG a. a.* IV 2 *p.* 74, 28: Volens Lirinum pervenire, quemdam fratrem Lirinensem repperit. 13, 41 *p.* 77: Beatum vero Leobinum derelictis fratribus quibus praepositus fuerat Lirino properaturum, ubi fratribus eiusdem monasterii derelictis Lirino fuerit subiciendus, accedens ibi omnibus fratribus desideraret esse subiectus. *Vita Maturini* 2, 9 *ASS 1. nov.* I *p.* 253 *D:* A Lirinensi insula. *Vita Lupi* 2 *ASS 29. iul.* VII *p.* 69 *E:* In solo Lyrinensi. *Vita Eugendi* 14, 24 *ASS 1. ian.* I *p.* 54: Sanctorum Lirinensium patres. 15, 27: Sancto Marino presbytero, insulae Lirinensis abbate. *Vita Hilari* 3 *ASS 25. oct.* XI *p.* 639 *A:* Ad Lirinensem insulam. *Vita Caesarii* 1, 5 *ASS 27. aug.* VI *p.* 65 *B:* Lirinense monasterium. 11 *p.* 65 *F:* Instituta Lirinensium. *Vita Virgilii* 1, 3 *ASS 5. mart.* I *p.* 401 *B:* Sacrae insulae Lerinensis. *Vita Aigulphi* 2 *ASS 3. sept.* I *p.* 744 *B:* Coenobii Lyrinensis abbas. ... Monasterii Lyrinensis. 1, 6 *p.* 744 *F:* Monachi Lerinenses. 7 *p.* 744 *F:* Monasterium Lerinense. *p.* 745 *A:* Lerinenses fratres. 8 *p.* 745 *A:* Ad fratres Lerinensis coenobii. 10 *p.* 745 *C:* Lerinensis insula. 2, 18 *p.* 746 *F:* Lerinensibus sociis *(dat.)*. *p.* 747 *A:* Ut illorum sacratissima corpora Lerinam deferrent. ... Lerinam delata. *Vita Agricoli* 1, 2 *ASS 2. sept.* I *p.* 450 *C:* Lerinense coenobium. 3 *p.* 450 *E:* In monasterio Lerinensi. 5 *p.* 451 *A:* Ex coenobio Lerinensi. *Martyrium Porcarii* 2 *ASS 12. aug.* II *p.* 737 *D:* Sanctam Lerinensem insulam. *E:* Coenobio Lerinensi. ... In insula Lerinensi. *F:* Lerinensium incolarum. 3 *p.* 738 *B:* Hoc sacrum monasterium Lerinense. 4 *p.* 738 *C:* Littora insulae Lerinensis. 5 *p.* 738 *D:* Lerinensis insulae. *E:* Sacram Lerinensem insulam. 6 *p.* 738 *F:* Coenobii Lerinensis. *p.* 739 *A:* Eversum Lerinense monasterium.

Lēsa *O. der Iaccetani, j. Isona. Ptol.* 2, 6, 71: *Λῆσα (aus Ἀῆσα) s.* Aeso(n) I *sp.* 53.

Lesagus *M. nomen gentile. (Rom, saec. 1 ex.) CIL* XV 1240: Duor(um) Lesagor(um). *(saec. 1 ex. oder 2 in.)* 1241: L. Lesagi Tritogen(is).

Lesala. *(Avila) CIL* II 5866: Lesala Conium d. s. i.

Lescherias *O. j. Les Chères, dép. Rhône, arrond. Lyon, canton Limonest.*

Lesciae *O. j. Liessies, dép. Nord, arrond. Avesnes, canton Solre-le-Château.*

Lescito villa, *j. mühle Lizay bei Saint-Calais, dép. Sarthe.*

? **Lesiginus** *M. cogn. (Cuma) CIL* X 3699, 1, 15: L. Oppius Lesiginus.

Lēsis vicus? *(Veleia) CIL* XI 1147 *col.* 6, 68: Praediaque Lésis *(gen.)* et saltus.

Less-ia *fl. j. la Lesse, r. nfl. der Maas in Belgien. Vita et Passio Mononis* 6 *ASS 18. oct.* VIII *p.* 368 *A:* Inter Urtam et Lessiam.

? **Less-ius** *M. (Rom) CIL* VI 1952: T. Lessius T. l. Clarus.

Less-o(n) *M. ing. (Murviedro) CIL* II 3852: —. Fulvio L. f. Lessoni.

Leston. *(Langres) CIL* XIII 5693: D(is) M(anibus) Fructi col. Ling. lib. Urbicu[s] Leston d. s. p. l.

Lĕs-ūră *nach Zeuß zu corn.* les *herba, nach d'Arbois de Jubainville ligurisch,* 1) *berg der narbonensischen provinz, teil der Cevennen, le mont Lozère (ursprünglich flußname?). Plin. n. h.* 11, 240: Laus caseo Romae, ubi omnium gentium bona comminus iudicantur, e provinciis Nemausensi praecipua, Lesure Gabalicoque pagis, sed brevis ac musteo tantum commendatio. *Sid. Apollin. carm.* 24, 44 *sq.*: Hinc te Laesŏra, Caucason Scytharum | vincens, aspiciet citusque Tarnis. — 2) *später* Lisera, Lesera, *j. l. nfl. der Mosel, die Lieser bei gleichnamigem Lieser, reg.-bez. Trier, kreis Bernkastel. Auson. Mos.* 365: Praetereo exilem Lĕsūram tenuemque Drahonum. *Vgl. ligur. fl.* Lesia *in Piemont, provinz Turin, und O.* Lesorecchio *dorf der Emilia, provinz Reggio.*

Lesuridantaris *M. (Munilla de Cameros) CIL* II 2900: Aurelia Lesuridantaris f(ilia).

Lesur-ius *M.* **Lesuria** *F. (Ravenna) CIL* XI 253: Lesuriæ Iustinæ filiæ dulc. q. v. a. XVIII. m. VII. Lesurius Clemens et Clodia Paulina parentes.

Lĕsūro-s *fl. ligur.? Hecataeus fr.* 16 *bei Steph. Byz.*: *Ὕοψ, πόλις ἐν Ἰβηρίᾳ χερρονήσου. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ 'Μετὰ δὲ Ὕοψ πόλις, μετὰ δὲ Λεσυρὸς ποταμός'. cf. O.* Lassira?

Lesus *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 2947: LIISI FIO, LIIS(us).

Lētā *nach Thurneysen zu ir.* liath *grau, cy.* llwyd *canus, corn.* luit lot, *abret.* loit, *mbret.* loet, *gdf.* *pleito-s, *F. Vita Magnobodi* 3, 29 *ASS 16. oct.* VII *p.* 946 *F*: De muliere quadam Leta nomine.

Lethan *M. s.* *Leita-gno-s.

Lēthē *s.* Limaia.

Lethericus mons *s.* mons Leheri.

Letina *F. cogn. (Alcoléa del Rio) CIL* II 1067: Egnatia Faruciaque et Letina. *(Spalato)* III 2618: Volussia Letina.

Letinn-o(n) *G. von Lédenon, dép. Gard, arrond. Nîmes, canton Marguerittes. (Lédenon, saec. 1 in.) CIL* XII 2990 *und add. p.* 832 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1479: Letinnoni b(onae *oder* bono) opif(erae *oder* -ero) imper(anti) poni, Nemausenses.

Let-ius *M. (Nîmes) CIL* XII 3245 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 243: L. Letius Marullus.

Letoce *O. am Lez bei Bollène, dép. Vaucluse, arrond. Orange. Itin. Hieros. p.* 553, 8 *W. p.* 4 *T.*: Mutatio ad Letoce.

***Lēto-cēto-n** *'grey-wood', acy.* Cair Luit-coit, *w.* Caer Llwydgoed, Lwydgoed, Llwyt koet, Gaer Lugthoet (*lis* Luytkoet), *j. Lichfield in Staffordshire. IA* 470, 2: Etoceto. *Rav.* 5, 31 *p.* 429, 8: Lectoceto. *Baeda h. e.* 4, 3: Habuit autem sedem episcopalem in loco, qui vocatur Lyccidfelth. 5, 23: Aldvino Lyccitfeldensi (antistiti).

Letondo *M.? (Buenafuente, cerca de la divisoria de Huerta Hernando, diócesis de Sigüenza) CIL* II 5790: Letondo Segosseq(um) Melmandi f.

***lĕtrŏ-n** *leder, nach Loth* = *pḷ-trŏ-m √* pel, *in air.* lethar, *grundform* *letara, *w.* lledr *m. corium, mbret.* lezr, *nbret.* lêr. *Celtisches lehnwort ist germ.* *lethra-n *lethro-n, *vorgerm.* létrŏ-m, *got.* *liþra-, *an.* leþr *n., ae.* leder, *ahd.* lĕdar. *Ernault und Thurneysen vgl. lat.* liber *(bast) von* *lifro *liϑro, *alb. λ̂ëκούρε-α.*

Lett-ius *M. (Neumagen) RM n. f.* 36, 455 *n.* 42: D(is) M(anibus) Lettio Serano et Annito coniugi h. f. c.

Leub-ella *F. Greg. Tur. vitae patrum* 9, 2 *(a. 571)*: Leubellae cuidam feminae.

Leuc . . . *F. (Visinada) CIL* V 401: [Me]tra P. l. Leuca . . . *(Aquileja)* 1302: Minic[ia] Leuc . . .

Leuca curtis. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70, *a.* 523.

leuca *s.* leuga.

Leuca *√* leuc, *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 18: Leuca.

Leucada *O. Liv. fr. lib.* 91: Contrebiam, quae Leucada appellatur.

Leu-camulus *aus* *Leuc[o-c]amulo-s, *M. cogn. (Leibnitz in Steiermark) CIL* III 5329: Aelio Leucamulo vetrano an. LXX. et Iuliae Iustinae fil. an. XXVII. *Vgl.* Leucimārā *und* Camulos.

Leucanaus *O. Ragimberti vita s. Walarici* 2, 10 *ASS 1. apr.* I *p.* 19 *D*: Locum . . . qui Leucanaus antiquo vocabulo dicebatur. 5, 26 *p.* 23 *E*: Ad antedictum locum Leuconao.

? **Leucanus** *M. Corse. (Erbalunga) CIL* X 8038, 20: Lasemo Leucani f. sacerd. Aug.

? **Leucar-o**(n) *M. cogn. (S. Germano) CIL* X 5228: L. Cei C. f. Leucaro.

Leuc-ărum *O. in Brittanien, w. Cas Llychwr, j. Loughor. IA* 484, 1: Leucaro.

Leucata *in Gallia Narbonensis. Mela* 2, 5, 82: Ultra est Leucata litoris nomen et Salsulae fons.

Leucena *F. (Bei Ober-Tiefenthal = Zgornji Globodol, distr. Hönigstein, saec. 3 in.) CIL* III 10793: D(is) M(anibus) Leucena Casdeni viva fec(it) sibi [et] Augiae fil(iae) . . .

Leuceris *O. zwischen Bergamo und Brescia, im obern tale des Serio, j. Lecco. TP. Rav.* 4, 30 *p.* 252, 12: Leuceris. *s.* Leucum.

Leuc-ĕt-io-s *G. des blitzes, beiname des Mars, vgl. lat.* Iuppiter Leucesius, Iuno Lucetia, *osk.* Lucetius, *ableitung von* leuc-ĕ-to- louc-ĕ-to-, *air.* lóche *m. blitz, gen.* lóch-et (*stamm* loukent), *cy.* lluched, *corn.* luhet, *mbret.* luhet, *nbret.* luhet luc'hed *blitze, got.* liuhadei *f.*, liuhaþ *n.*, *st.* louco-, *nbf.* leuco-, √leuk- *leuchten. (Bath) CIL* VII 36: PeregrInus SecundI fil(ius) cIvis Trever Loucetio Marti et Nemetona v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) *vgl. (Altripp) CIR* 1790: Marti et Nemetonae Silvini Iustus et Dubitatus v. s. l. l. p. *(Kleinwinternheim in Rheinhessen, kreis Mainz) CIR* 925 = *Becker, Mainzer Museum* 105 = *RA* 1878 *p.* 104 = *WK* 7 (1888) *Nr.* 6 *sp.* 116[1]: [Marti Le]ucetio L. Iulius B . . ulla fontem et it . . onem suam ad tem . . are sac . . publice p . . *(Marienborn, Rheinhessen, kreis Mainz) CIR* 929: Curtelia Prepusa Marti Loucetio v(otum) s(olvit) l(aeta) l(ibens) m(erito). 930: Marti Leucetio T. Tacitius Censorinus v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Frauenstein in Nassau, landkreis Wiesbaden)* 1540: [M]arti [Le]ucetio [pr]o salu[te imp. d. n. Aug. Pii Q. Voconius Vitulus 7 leg. XXII pr. p. f. ponendum curavit]. *(Bei Worms) WK* 7 (1888) *Nr.* 6 *sp.* 115—117 *n.* 76: [In honorem] domu[s] divinae Marti Loucetio sacrum Amandus Velugni f(ilius) Devas. *(Bei Großkrotzenburg) WK* 12 (1893) *sp.* 133 *n.* 47 = *Limesblatt* 5 *sp.* 133: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) Marti [Leu]cet(io) et Vi[ct]oriae M. [?] [S]everinus [p]ro suis fil[is] Sperato et Pupo civ[ib(us) T]reveris. *Vgl.* *Λουκοτιο.*

Leuchio *M. (El Villar bei Segorbe) CIL* II 4021: P. Baebius Leuchio.

Leucī *von stamm* leuco- *glänzend,* = *gr.* *λευκοί*, *von der weißen farbe eines teils irer kleidung genannt,* √leuk, *V. der Gallia Belgica, in der alten dioecese Toul, départ. Meurthe-et-Moselle (Toul und Naix). Caes. b. G.* 1, 40, 11: Frumentum Sequanos, Leucos, Lingones subministrare, iamque esse in agris frumenta matura. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 193: Ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ τῶν Σηκοανῶν Αἴδουοι καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν Λεῦκοι καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος. *Lucan.* 1, 424: Optimus excusso Leucus Remusque lacerto. (*Dazu comm. Us.*: Leuchus populus Galliae cuius oppidum Tullum.) *Plin. n. h.* 4, 106: Leuci liberi. *Sil.* 4, 233: Multo vix fusum vulnere Leucum (*Schlichteisen für* Breucum). *Tac. hist.* 1, 64: Nuntium de caede Galbae et imperio Othonis Fabius Valens in civitate Leucorum accepit. *Ptol.* 2, 9, 7: Ὑπὸ δὲ τούτους (*Μεδιομάτρικας*) καὶ τοὺς Ῥήμους Λεῦκοι καὶ πόλεις αὐτῶν Τοῦλλιον Νάσιον. 9: Ὑπὸ δὲ τούτους (*Ραυρικοὺς*) καὶ τοὺς Λευκοὺς παρήκουσι Λόγγονες. *IA* 385, 6: Tullo Leucorum usque. *NG (Belg. I)* 5, 3: Civitas Leucorum *(Toul). Claudii Marii Victoris Alethias* 3, 207—209: Leucorum factus medicus nunc Gallia rura | transmittens profugus Germanas fraude nocenti | sollicitat gentes et barbara ⟨pectora⟩ fallit. *Notae Tiron.* 87, 17: Leucus. 18: Leucia *(Toul). Conc. Constantinop. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 305—306 *B)*: Ἀδεόδατος ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λεύκων, λεγάτος τῆς σεβασμίας συνόδου τῆς ἐν Γαλλίᾳ τῇ ἐπαρχίᾳ. Adeodatus humilis episcopus sanctae ecclesiae Leucorum, legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutae. *Vita Lupi* 1 *ASS 29. iul.* VII *p.* 69 *D*: Ex urbe Leucorum. *Vita Salabergae* 1, 2 *ASS 22. sept.* VI *p.* 521 *D*: In suburbano Leucorum oppido. *Vita Deodati* 3, 14 *ASS 19. iuni* III *p.* 878 *B*: Iacob reverentissimi praesulis Leucorum. . . . Duos pontifices Leucorum. *(Naix) Orelli* 5239 = *MSAF* 15 (*n. s.* 5) (1840) *p.* XXIX = *Robert, Épigraphie de la Moselle p.* 16 = *L. Maxe-Werly, Collection des monuments épigraphiques du Barrois (Paris, Champion 1883, 8°) p.* 4: Deae Eponae et genio Leuc(orum) Tib. Iustinius Titianus [b. f. leg. l]e[g]. XXII [pr.] Antonin[ian(ae)] ex vo[to]. *(Avenches) Anz. f. schweiz. Alterthumsk. jg.* 27 (1894) *n.* 1 *s.* 299: Carantius Caniniodius ci(vitate) Leucus. — Semita Leucorum *j. Sion.* — **Leucus** *cogn. (Adria) Pais* 1080, 233: Leuci. *(Sens) MSAF*

6e *s., t.* 4 (*t.* 54) *p.* 127: Didi(i) Leuci et Mart(i)niae filio. — *O., Legora, j. pays de Châlus, dép. Haute-Vienne, et de Ligoure, Saint-Jean de Ligoure et Saint-Priest-Ligoure, dép. Haute-Vienne, arr. Yrieix, canton Nexon. Vita Vedasti* 9 *ASS* 6. *febr.* I *p.* 794 *A:* Nomen montis ex tunc et nunc Leucus *(in Aquitania)* est, ex nomine montis castrum illud etiam nomen sortitum est: sed et populus regionis illius Leuci sunt dicti maxima pars Aquitaniae usque in Oceanum. ... De Leucis ergo b. Vedastus oriundus fuit. *Rav.* 4, 40 *p.* 298, 6: Luci *(j. Courbéfy, dép. Haute-Vienne, arr. Saint-Yrieix, canton Châlus, gemeinde Saint-Nicolas).*

Leuci-āna *hispan. O. IA* 438, 5: Leuciana.

Leucĭ-malăco-s *nach Ernault 'digne de louange par son éclat'* (*cf.* 'Ἀλκ-αίνετος, Κλε-αίνετος), *zu w.* mawl *louange, ir.* molad, *gr.* μάλα *etc., G., beiname des Mars. (Demonte an der Stura, provinz und district Cuneo) CIL* V 7862: [Le]ucimal[aco] // [A]ufilliu[s] Augustus votum sol. plostralibu[s] dedicavit. *(Giacomo bei Demonte)* 7862^a^: Deo Marti Leucimalaco M. Fuscius Secundus decur. Quirina v. s. l. l. m.

Leuci-mārā *F. (Cilli) CIL* III 5265: Quartus Sirae v(ivus) f(ecit) sib(i) et Licoviae Ingenuae uxor(i) an. L. et Leucimarae fil. an. X, Finito f. an. VI, Licovio Sexto an. XX, Ausco Muscionis fila an. XXX, Dubnae f. an. XXXX, M. Licovius Barus an., M. Licovius Boniatus ann. L, Vetulla Bucia Urbani f. an. L, M. Licovius Ursus an.

? **Leuc-īna** *F. (Zudetich) CIL* V 402: LeucInae Orfae.

Leucitica *G., die sighafte Diana? (Glovizza zwischen Rovigno und Valle) CIL* V 8184: Seixomniai Leuciticai Polates.

leuco- *adj.* leuco-s louco-s *glänzend, weiß, nach Stokes ir.* luach *(in* luach-té *weißglühend), cy.* llûg *lux, lumen, gr.* λευκός *licht, lit.* laúkas *bläßig, ai.* roká *das licht,* róka(s) *lichterscheinung,* √ luk. *In fl.* Leucus, *V.* Leucī, fundus Licco-leucus, Leuc-amulus *aus* Leuco-camulo-s, saltus Leuco-melius Leucumellus, Leuci-mārā, *M.* Leuc-o(n), Leucetios, Leucitanus, Leucullosos.

Leuc-o(n) *abgeleitet vom stamm* leuco-, *celtiber. M. Appian. Hispan.* 46: (Ἀρουακοὶ) στρατηγοὺς Ἄμβωνα καὶ Λεύκωνα ᾑροῦντο.

Leuco .. *(Cilli) CIL* III 11699.

Leucŏnĭ-cus *von V.* *Leucŏnes (*Ernault vgl.* Pictones *und* Pictī). *Martial.* 11, 21, 8 *(a. 96):* Culcita Leucŏnĭco (*subst., scil.* tomento) quam viduata suo. 56, 9: Leucŏnĭcis agedum tumeat tibi culcita lanis. 14, 159 *(a. 84 oder 85):* Tomentum Leuconicum] Oppressae nimium vicina est fascia plumae? | Vellera Leucŏnĭcis accipe rasa sagis. 160: Tomentum Circense] Tomentum concisa palus Circense vocatur. | Haec pro Leucŏnĭco stramina pauper emit.

Leucofago *O. j. Laffaux, départ. Aisne, arrond. Soissons, canton Vailly.*

Leuco-melius Leucu-mellus saltus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3 *l.* 73: Et saltum Velvias Leucumellum. *p.* 7 *l.* 38: Saltus Velvias Leucomelium.

Leuconaus Legone *O. j. Saint-Valery-sur-Somme, dép. Somme, arrond. Abbeville.*

Leucŏn-ius *röm. nomen gentilicium, abgeleitet vom M.* Leuc-o(n). *(Vobarno) CIL* V 4902: L. Leuconio L. f. Fab(ia) CllonI veter. leg. XXI, L. Leuconio L. f. Firmo, Leuconiae L. f. Proculae, Allia L. f. Suavis viro, filiis, sibI. *(Bei Gueddur)* VIII 9965: V(ivus) f(ecit) C. Leuconius Quir(ina) Velox dec(urio et) II(duum)vir Cominiae [P]aternae uxori Leuconiae Mauritaniae fil(iae) meae piae d(is) M(anibus). *(Bologna)* XI 765: M. Leuconius T. f. Lem(onia) Marcellus t. f. i. *(Bei Barcelonnette, dép. Basses-Alpes)* XII 82: V(ivus) f(ecit) C. Leuconius Quir(ina) Velox dec(urio et) II(duum)vir Cominiae Paternae uxori, Leuconiae Alpinae *(dat.)* fil(iae) meae piae d(is) M(anibus).

Leuconum *O. in Pannonia inferior, j. Rasboistje. IA* 260, 8: Leucono.

Leucopibia *O. in Galloway in Schottland.*

Leucull-ōso-s o-*stamm, cf.* Tol-ōsa, *lat.* Marcell-ōsus, *von* Leucullus, *vw. mit lat.* luculentus, *G., beiname des Mars? (Néris-les-Bains, dép. Allier) RA n. s.* 34 (1877) *p.* 137 = 35 (1878) *p.* 94—108 = *BSAF* 1887 *p.* 265 = *RC* 5, 116—119: Bratronos Nantonicu(os) epad (eques) Ateχtorigi (*oder* Epadateχtorigi?) Leucullosu *(dat.)* iorebe locitoi *oder* locitok.

Leucum *mittelalterlich, j.* Lecco = Leuceris.

Leucu-mellus *s.* Leuco-melius.

Leucur-o(n) *M. (Zoverallo, Intra, im gebiet der Lepontii, gegen ausgang des 6. jh. Roms) Vittorio Poggi, in: Giornale italiano*

di filologia e linguistica classica 1 (1886), 3 *p.* 129—157: Leucuro Moconis f.

Leucus *O.* 1) *in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 426, 15: Leuco magno. — 2) *j. Courbéfy, s.* Leuci.

Leud . . . anus *G., beiname des Mercurius. (Weisweiler) CIR* 592: [Mer]curio Leud[. . . . ano.

Leudicum *O. j. Lüttich in Belgien, vlaem.* Luik, *frz. Liége. Liber hist. Franc.* 50 *MG SS Mer.* II *p.* 325, 2 *(a. 714):* Leudico. *Vita Evermari* 6 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *E:* Leodiensis ecclesiae. *Vita I s. Huberti* 3, 16 *ASS 3. nov.* I *p.* 803 *C:* Ad Leodium.

Leudimo Leudino Leuduna Leudunu Leudunum *s.* Lugudunon, Laudunum.

leugā *fem.* ā*-stamm, das gallische wegmaß, ward erst im anfang des 3. jh. officiell in den drei Gallien und in den beiden Germanien eingefürt durch Severus. Aus* leuga (leuua *bei Baeda) stammt ae.* léowe *meile. Aus* leuga legua *ital.* lega, *span. prov.* legua, *catal.* llega, *port.* legoa, *afrz.* legue leu, *frz.* lieue, *bret.* lév léô; *im Talmud* לגנה. *Nach d'Arbois de Jubainville von derselben wurzel wie ai.* lava-s *morceau, section; nach O. Schrader zu an.* plógr? *Bezzenberger vgl. lett.* lûfcha *eine träge, ndd.* lug *faul, träge, matt, müde(?). Enthält 6750-faches des pes Drusianus (von Claudius Drusus, stiefson des Augustus) oder 4500 entsprechende ellen = 332,7 millimeter = $1^1/_2$ röm. meile (0,3 geogr.) = 2,21775 kilometer nach Hultsch; nach Pistollet de Saint-Ferjeux 2415 meter, nach Aurès = 7500 gallische fuß = 2436 meter. Laterculus Veronensis p.* 253 *Seeck = GLM p.* 129 *R. (unter kaiser Postumius, saec. 3 med.):* Nam LXXX leugas trans Rhenum Romani possederunt. Istae civitates sub Gallieno imperatore a barbaris occupatae sunt. Leuga una habet mille quingentos passus. *TP:* Lugduno caput Galliarum, usque hic leugas *(von Lyon ab wurde nach leugae gerechnet). IA* 238, 1: Ad Fines m. p. XX. 2: Vindonissa leugas m. p. XXX *(d. h. von* Ad Fines, *Pfyn an der Thur, bis* Vindonissa *sind 30 leugen). IA* 251, 5—7. 252, 1—5. 254, 4. 5. 255, 1—5. 256, 2. 3: Leugas. 356, 4. 6: Leugae. 359, 2—5. 360, 1—4. 361, 1—5. 362, 1—4. 363, 1. 2. 372, 3—5. 373, 1—5: Leugas. *Itin. Hierosol. p.* 549, 7—9 *W. p.* 3 *Tobler:* Civitas Burdigala, ubi est fluvius Garonna, per quem facit mare Oceanum accessa et recessa, per leugas plus minus centum. 10: Mutatio Stomatas leug. VII. *qs. p.* 550, 1—551, 2: L. *Hieronym. comm. in Ioel c.* 3, 18 *(Opp. Vall. Ven. t.* 6, 1 *c.* 215 *D:* Nec mirum, si una quaeque gens certa viarum spatia suis appellet nominibus, cum et Latini mille passus vocent et Galli leucas et Persae parasangas et rastas universa Germania, atque in singulis nominibus diversa mensura sit. *Ammian.* 15, 11, 17: Rhodanus — — Ararim, quem Sauconnam appellant, [inter Germaniam primam fluentem,] suum in nomen adsciscit, qui locus exordium est Galliarum. Exindeque non millenis passibus, sed leugis itinera metiuntur. 16, 12, 8 *(a. 357):* A loco, unde Romana promota sunt signa, ad usque vallum barbaricum quarta leuga signabatur et decima, i. e. unum et viginti milia passuum. *Nomina pond. vel mensur. p.* 549, 5 *M.:* Mille quingenti passus leuga. *Iord. Get.* 36, 192: Convenitur itaque in campos Catalaunicos, qui et Mauriaci nominantur, centum leuvas, ut Galli vocant, in longum tenentes et septuaginta in latum. Leuva autem Gallica una mille et quingentorum passuum quantitate metitur. *Notae Tiron.* 91, 32: Leuga. *Greg. Turon. de virt. Iuliani* 18: Triginta leugas a sancti basilica elongatus sum; iam secus propriam domum esse me credo. *Fredegar. chron.* 3, 19: Duodicem leuvas in utrasque partis de Burgundia predarint et incenderint. *Hesych.:* *Λεύγη· μέτρον τι γάλακτος (lis Γαλάται). Isidor. orig.* 15, 15, 3 *(aus Hieronym.):* Mensuras viarum nos miliaria dicimus, Graeci stadia, Galli leuvas, Aegypti schoenos *(var.* signes), Persae parasangas. Sunt autem proprio quaeque stadio. 3: Leuva finitur passibus mille quingentis. *De mensuris excerpta bd.* 1 *s.* 373 *L.:* Octo stadia miliarium reddunt, mille passus habentem. Miliarius et dimidius apud Gallos leuvam facit, habentem passus mille quingentos. Duae leuvae sive miliarii tres apud Germanos unam rastam efficiunt. *Trad. Wiz.* 278 *(a. 712):* Leucas sex. *Cod. Augiens. CCV saec. X:* In leuua sunt mille quingenti passus (sive) 7000 pedes (sive) XC (90000) unciae. *CGlL* 5 *p.* 217, 8. 9: Leugas Galli uocant, Greci stadia, nos milia dicimus *(om.).* Leuga finitur passibus mille quingentis *(om.).* [*cf. cod. Pal. Latin.* 1447 *saec.* 9/10 *fol.* 32ʳ (*Neue Heidelb. Jahrbb.* 4 *s.* 208). — *Cod. Paris. Lat.* 7643 *fol.* 66ʳ 1: Leuga mill.

quingentis passib; finit[1].] *Lex Baiuwar.* 1, 13: Usque 50 lewas (*var.* lequas, leugas). *Vita Betharii* 4 *ASS 2. aug.* I *p.* 170 *A:* Tribus leucis a castello Blesianensium. *Vita Remacli* 2, 14 *ASS 3. sept.* I *p.* 695 *C:* Duodecim leucas in longitudine, similiter et in latitudine. *Vita Landelini* 10 *ASS 15. iun.* II *p.* 1066 *C:* Procul a suo monasterio prope leuga una. — *Inschriften: (Sion, a. 251/4 p. Chr.) CIL* XII 5518: Avent(ic.) leug(ae) XVII. *(Beaune, dioecese Autun, saec. 4 in.) RE No.* 66 (1892) *p.* 167 *n.* 905 = *Lejay* 38: . . . . ., bono rei publ(icae) nato l(eugae, *von Autun*) XXIII. *(Nördlich von Dijon, dans le clos de Thevenin, a. 268 p. Chr.) RA n. s.* 16 (1867) *p.* 58 = *RB de Num.* 4ᵉ *s., t.* 5 (1867) = *RA n. s., t.* 15 (1890) *p.* 407 = *Borghesi, Oeuvres* 7 *p.* 430 *n.* 4 = *Lejay* 146: And(e)m(atunno) l(eugae) XXV. *(Civaux, dép. Vienne, a. 221—235) Espérandieu* 10: Lim(onum) l(eugae) XI; Fines, X. *(Rom, dép. Deux-Sèvres, vom kaiser Tetricus)* 15: C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) XVI; Fin(es) l(eugae) XX. *(Rom, a. 282)* 16: C(ivitate) P(ictonum) l(ibera) l(eugae) XVI; F(ines) l(eugae) XX. *(Cenon, unter Constantius Chlorus)* 18: C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) X. *(Unter Galerius)* 20: [C(ivitas)] P(ictonum) l(eugae) XII. *(Chadenac, 46 p. Chr.) Espérandieu* 23: (Leugae) XXIV a [Med(iolano)?]. *(Longueau bei Amiens, dép. Somme, a. 307, unter kaiser Galerius) Catalogue du musée d'Amiens, 1876, p.* 55 *n.* 234 = *BSAF* 1880 *p.* 229 = *RA n. s.* 40 (1880) *p.* 322: C(ivitas) Amb(ianorum) a S(amarobriva) l(euga) I (prima). *(Dép. Seine-Inférieure) Cochet, Répertoire arch. du dép. de la Seine-Inférieure col.* 360 = *Par. Ac. Mém. t.* 3, *hist., p.* 255 = *Espérandieu p.* 43. 382—383: L(euga) I. *(Norges bei Dijon, dioecese Langres, unter Constantinus II.) Musée n.* 98 = *RA n. s., t.* 5 (1862) *p.* 120 = *Lejay p.* 178 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 15 (1890) *p.* 409: D(omino) n(ostro) Flav(io) Cl(audio) Constantin[o], nob(ilissimo), Ca[es](ari). L(eugae) XV. *(Miliarium von Saint-Léger-Magnazeix, départ. Haute-Vienne) RA n. s.* 26 (1873) *p.* 131 = *Espérandieu, Poitou p.* 43 = *Lejay, Côte-d'Or p.* 125 = *Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 13: C(ivitas) L(emovicum) l(eugae) X . . . . *(Fligéi? villeicht Saint-Léger-de-Peyre, dép. Lozère, arr. und canton Marvéjols, oder Saint-Chély) Inscr. de Languedoc n.* 2017: [L(eugae)] V. *(Rennes, von kaiser Maximinus) Decombe, Bézier et Espérandieu, Les milliaires de Rennes p.* 36 *n.* 2: A c(ivitate) R(edonum) l(eugae) . . . *(von kaiser Victorinus) ib. p.* 47 *n.* 7 *und* B = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 253 = *The Academy No.* 951 *(July 26) p.* 73: (A) c(ivitate) R(edonum) l(eugae) IIII. *(Le Genest, départ. Mayenne, aus Ernée) Mowat, Les dernières découvertes épigraphiques dans le département de la Mayenne, 1887—1889 (Laval 1892) p.* 9 *(a. 305/306)* = *Bulletin historique et archéologique de la Mayenne* 1892 *p.* 163: Nobilissimo Caesari Flavio Valerio Constantio P. f. invicto [Au]g(usto a) c(ivitate) Cor(iosolitum) [leug(ae) . . .]. *(Saint-Méloir bei Corseul, dép. Côtes-du-Nord) Murat p.* 461 *n.* 1 = *BSAF* 1865 *p.* 107 *und Mowat p.* 11: . . . C(ivitate) Cor(iosolitum) leug(ae) . . . *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 *p.* 67 (1890): Cor | leuc II ////. *(Brimont bei Reims, dép. Marne) Loriquet, Reims pendant la domination romaine (1860) p.* 199: C. Rem. l. IIII. *(Meilenstein von Tongern, saec. 1) RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410—411 = *Vaillant* 24: Item a castello *(nemlich* Morinorum, *j. Cassel)* fines Atrebatens. l(eugae) XIIII Nemetac(um) l(eugae) XVIIII item a Bagaco. *(Roudoulous, dép. Lot-et-Garonne, gemeinde Sauvagnas, j. im Musée d'Agen n. 135) Allmer, RE t.* 1 *n.* 11 *p.* 165—166 *n.* 195 = *Bladé n.* 170 *(zwisch. 293—305):* Ci(vitate) N(itiobrogum) l(eugae) VI. *(Meilenzeiger von Vichy, zwisch. 244—247) BE* 2 (1882) *p.* 212: Civi[t]as Arvern(orum) l(eugae) XXI[III] *(von Augustonemetum, Clermont). (Espalion, dép. Aveyron) BE* 6 (1886) *p.* 93: L(eugae) XVIII. *(Bei Zülpich, a. 202 p. Chr.) CIR* 1934 = *Hettner, Bonn n.* 129: Leugae [XIII]. *(Altripp, a. 285 p. Chr.) CIR* 1950: L. V. *(a. 307—317 p. Chr.)* 1951: L. II. *(Bei Rheinzabern, a. 317—323 p. Chr.)* 1952 = *Wilmanns, Exempla n.* 1069: C(ivitas) N(emetum) l(eugae) XIIII. *(Steinbach in Baden, bez.-amt Bühl, a. 220 p. Chr.) CIR* 1956: Ab A(quis) leug(ae) IIII. *(a. 222 p. Chr.)* 1957: L(eugae) IIII. *(Au, a. 222 p. Chr.)* 1958: Leug. *(Nöttingen bei Pforzheim, a. 222 p. Chr.)* 1960: Ab Aquis leug(as) XVII. *(a. 217—222 p. Chr.)* 1961: Ab Aq(uis) l. XVII. *(Wo? a. 213 p. Chr.)* 1962: Ab Aquis leug. IIII. *(a. 139 p. Chr.)* 1965: A Col. Aug. [t]r. m. p. l. XXXVIII. *(Amsoldingen) IH* 309 *M.*

= *BE* 5 *p.* 70: Aventic(o) leug(ae) VII. *(Sitten, a. 251/4 p. Chr.) IH* 310: Avent(ic). leug. XVII. *(Treycovagnes, a. 202/5 p. Chr.)* 333: Aventic. leu[g] XXI. *(Baden im Aargau, a. 275/6 p. Chr.)* 337: Av. l. LVI. *(Heidelberg, a. 220 p. Chr.) BJ* 61, 16. *(a. 222)* 19: A Lop(oduno) l(eugae) IIII. *(a. 238)* 20. *(a. 246)* 23. *(a. 249)* 24. *(a. 250)* 25: L(eugae) IIII. *(a. 254)* 27: A Lop(oduno) leug(ae) IIII. 64 (1878) *s.* 62: Civitas S(ueborum) N(icretum) l(eugae) IIII (*nemlich* a Lopoduno). *(Ladenburg, a. 238) WK* 3 (1884) *sp.* 4: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum) l(euga) I (una). *(Worms)* 4 (1885) *sp.* 108: (A) c(ivitate) V(angionum) l(euga) I. *(Rheinzabern)* 109: C(olonia) N(emetum) l(eugae) XIV.

Pons Leugae *O. j. Pontlieu an der Huisne, dép. Sarthe, arrond. und canton Le Mans. Vita Maurilii* 21, 113, *t.* 2 *p.* 96, 27 *K.:* Ad Pontem Leugae. *Ebenso Magnobodi vita Maurilii c.* 20 *ASS 13. sept.* IV *p.* 74 *E:* Ad Pontem Leugae. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 205, *a. 615:* De Ponteleuga ... xenodochium quod et ad Pontem Leugae ... ad Pontem Leugae.

Leug-ānus *M. cogn. (Karlsburg) CIL* III 1158: Victoriae Aug(usti) L. Iulius T. [f(ilius)] Galer(ia) Leuganus Clunia *(in Tarraconensis)* vet(eranus) leg(ionis) XIIII g(eminae) M(artiae) v(ictricis) aedis custos c(ivium) R(omanorum) leg(ionis) XIII nomine suo et C. Iul(ii) Paterni fili(i) sui d(ono) d(edit).

Leugnacum Laugnacum *O. j. Laugnac, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Agen, canton Prayssas.*

Leugosena *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 438, 1.

Leuni *V. in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 4, 112: Leuni. *Ptol.* 2, 6, 47: *Λουβαίνων Κάμβετον.* — 2) *In Vindelicia. Ptol.* 2, 12, 13: *Λεῦνοι.*

? **Leun-utius** *M. Vita Marculphi* 1, 8 *ASS 1. mai* I *p.* 72 *E:* Virum nomine Leunutium (*var.* Leontium, Leontinum).

Leup-onus? *M. (Port-sur-Saône) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 139: G. Leuponi Borvonici.

Leus *M. (Oltracastello bei Trient) CIL* V 5039: V(ivus) f(ecit) Leus Pladiae Galeri sibi et Ambiae Saubiae Pladiae f. uxori.

Leus-aba *O. TP:* Leusaba. *IA* 269, 2: Leusaba.

Leusdr..nus *G., beiname des Mars. (La Penne, dép. Alpes-Maritimes, arr. und canton Puget-Théniers) Blanc, Épigraphie des Alpes Mar.* 2 *p.* 253 *n.* 350 = *RA n. s.* 35 (1878) *p.* 162 = *CIL* XII 2 *add. p.* 803: Deo Marti Ieusd|rino (*Pais list* LEVSD RTNO) pag(ani) Beriti(ni)ni de suo sibi posuerunt.

? **Leusiae.** *(Rom) CIL* VI 24505: Sex. Pompeius Sex. f. SalvI Leusiarum Sex. Pompei Sex. l. L. f. Philoxeni postereisque eIus.

Leus-ona. *(Vienne) CIL* XII 2040: Oeusona *lis* Leusona.

? **Leusus** *M.* 1) *Vita Domnoli* 1, 4 *ASS 16. mai* III *p.* 607 *E:* Leusi abbatis. — 2) *Concil. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 15 *M.:* Leusus episcopus ecclesie Trecasiae.

leuva *s.* leuga.

Leuv-ius *M. (Taviano) CIL* IX 9: Leuvius et Cale.

Leva *nbfl. der Schelde, j. la Lieue.*

Levae *(G.)* fanum, *station zwischen Waal und Rhein, j. Wageningen, prov. Gelderland. Ptol.* 2, 11, 12: *Λεύφανα. TP:* Leve fano. *Rav.* 4, 24 *p.* 228, 5: Evitano.

Lév-ăci *V. gegen Lèves, südlich von Namur. Caes. b. G.* 5, 39, 1: Itaque confestim dimissis nuntiis ad Ceutrones, Grudios, Levacos, Pleumoxios, Geidumnos, qui omnes sub eorum imperio sunt, quam maximas possunt manus cogunt et de improviso ad Ciceronis hiberna advolant nondum ad eum fama de Titurii morte perlata. *Vgl.* Leve fano?

Lev-ăcus *M. in* Levaci villa *j. Levasville, dép. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Châteauneuf-en-Thimerais, gemeinde Saint-Sauveur-Levasville.*

Levanius *M. cogn. (Saint-Romain-d'Albon, départ. Drôme, christl., a. 516 p. Chr.) CIL* XII 1792: Adoliscens Levanius.

Levatris *s.* Lavatrae.

? **Lev-etus** *M. (Rom) CIL* VI 26584: Silvanus Leveti fil. lib.

Leviae *O. j. Lévy-Saint-Nom, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet, canton Chevreuse; s.* Lebiacus.

Leviaticum *O. Vita Mariani* 7 *ASS 20. apr.* II *p.* 760 *F:* Per oppidum Leviaticum.

***Levio-duno-n** *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 6: Leviodanum.

Levira *O. Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523).*

Levisio *insel. Vita Desiderii* 2 *ASS 23. mai* V *p.* 252 *E:* In insula Levisio nomine.

Passio s. Desiderii 3 *An. Boll.* 9, 253, 30: Ipsius insulae Levisio nomine.

Levitania *O. j. Saint-Savin en Lavedan, dép. Hautes-Pyrénées, arrond. und canton Argelès.*

Levivialum *s.* *Lemoialon.

-levo- *in* Duro-levum.

? **Levon-ius** *M. (Pola) CIL* V 61, 17: Levoni . . . .

lewa *s.* leuga.

Lex . . . *fig. (Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 59, 7 *p.* 137: Lex . . .

Lex-eia *pyrenae. F. (Saint-Pé-d'Ardet, dép. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand de Cominges) CIL* XIII 64: Lexeia Odanni f. Artehe v. s. l. m. *(Cier-de-Rivière, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand)* 84: Andosten | Licini f(ilius) sibi | et Lexeiae Ombexonis f(iliae) uxori Θ. Iullae Iuliae.

Lexovii *s.* Lixovii.

Lextinikis *M. (Ardiège, départ. Haute-Garonne) CIL* XIII 105: Leheren deo Tertullus Lextinikis f. v. s. l. m.

Lezigni-ācus *O. j. Lésigné, dép. Maine-et-Loire, arrond. Baugé, canton Seiches.*

Lezini-ācus *O. j. Lusignan.*

Li . . . . *(Brescia) CIL* V 8885: L. Li . . . . Va . . . .

Lia *fl. die Lühe in Hannover, entspringt bei Bockel im reg.-bez. Stade.*

Lianus *M. (j. in Pest) CIL* III *cer.* XIV: [B]ato Liani (f.).

Liar *s.* Garyennos.

Liarus *M. (Rom) CIL* VI 8817: Liarus Antoniae. Drusi Glaber.

Libaria *Domina, *j. Damelevières, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Lunéville, canton Bayon.*

Lib-arna *O. in Ligurien, j. Serravalle, prov. Alessandria. Plin. n. h.* 3, 49: Libarna. *Ptol.* 3, 1, 41: Λίβαρνον. *TP:* Libarnum. *IA* 294, 5: Libarium. *Sozomen. h. e.* 9, 12: Λιβερῶνα πόλιν τῆς Λιγουρίας. *Rav.* 4, 33 *p.* 271, 9—16: Item ad aliam partem Italiae est civitas, quae dicitur Lavarie, quae confinalis existit praedictae civitatis maritimae quam praediximus Genua. Item est confinalis praedictae civitatis Levarnis civitas quae dicitur Dertona. *(Pavia) CIL* V 6425: Dertonae et Libarnae. *(Rom)* VI 2375[b]: T. Billienus Dexter Libarna . . . T. Vetuleius PrImus Libarna. *(Veleia)* XI 1147 *p.* 4, 34: In VeleIate et Libarn(ensi) pag(is). 87: In Veleiate et in Libarnensi pagis. 5, 22: In Veleiate et in Libarnensi pag(is). 7, 46: In Libernese et Veleiate pagis.

Lĭbĕci *V. in Gallia Cisalpina, an der Sesia und dem Tessin. Polyb.* 2, 17, 4: Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ περὶ τὰς ἀνατολὰς τοῦ Πάδου κείμενα Λάοι καὶ Λεβέκιοι, μετὰ δὲ τούτους Ἴνσομβρες κατῴκησαν, ὃ μέγιστον ἔθνος ἦν αὐτῶν· ἑξῆς δὲ τούτοις παρὰ τὸν ποταμὸν Γονομάνοι. *Plin. n. h.* 3, 33: Lybica appellantur duo eius (Rhodani) ora modica, ex his alterum Hispaniense, alterum Metapinum, tertium idemque amplissimum Massalioticum. 124: Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae. *Ptol.* 2, 6, 68: Κερρητανοί, ὧν πόλις Ἰουλία Λιβύκα. 3, 1, 32: Λιβικῶν, οἵ εἰσιν ὑπὸ τοὺς Ἰνσούβρους Οὐερκέλλαι, Λαύμελλον. *Silbermünzen, nachamungen von massaliotischen hemidrachmen. Muret* 2160—2163: OKЯOIΓ. *(Aus Burwein in Graubünden):* IOKЯOIΓ.

Liber pater, *G., villeicht auch celtisch. (Saint-Jean-de-Garguier bei Géménos) CIL* XII 593: Libero patri. *(Apt)* 1075: Liber(o) patri M. V. S. v. s. l. m. *(Die, a. 245)* 1567: (Sacerdote) Liber(i) patris. *(Nîmes)* 3078: Deo Libero patr[i] Severus Secundin[i] fIlius f. 3132: [D]eo Silvano et Libero patri et Nemauso [xysta]rchus synodi [sacrae]. *(St. Prex, canton Waadt, bez. Morges, j. in Genf)* XIII 5032: Libero patri Cocliensi. *(Dijon)* 5477: Libero patri.

Liber *M. Adamnani vita s. Columbae* 3, 6 *p.* 203: Aidanus, filius Libir.

***Liber-ācus** *O. vom röm. cogn.* Liber, Libera. [*saec. 10* in Liberago.]

Liber-dūnum *für* *Libero-dūno-n, *'feste des Liber', O. j. Liverdun, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Toul, canton Domèvre.*

***Liberi-āca** *von M.* Liberius, *O.* 1) *j. Livraga, prov. Mailand, distr. Lodi;* 2) *j. Livré, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Rennes, canton Liffré;* 3) *j. Livré, dép. Mayenne, arrond. Château-Gonthier, canton Craon;* 4) *j. Levry, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Montmirail, gemeinde L'Échelle.*

Liberi-ācus *vom gentilicium* Liberius, *O. j. Livry,* 1) *dép. Calvados, arrond. Bayeux, canton Caumont;* 2) *dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Suippes;* 3) *dép. Nièvres, arrond. Nevers, canton Saint-Pierre-le-Moutier;* 4) *dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Melun;* 5) *départ. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton Le Raincy.*

Libia *O. j. Leiva in der span. provinz Logroño. IA* 394, 2: Libia. *(Idaña) CIL* II 439: Arreno Crescentis f(ilio) Libiensi M[a]elia Celeris lib(erta) marito f. c. *s.* Livia, Oliba.

Libi-ăcus *O. j. Lubier, dép. Allier, arr., canton und gemeinde La Palisse.*

Libici *s.* Libeci.

Libienses *O. in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 3, 24: Libienses, *zwischen* Lacetanos *und* Pompelonenses.

?**Libin-o**(n) *M. Ammian.* 21, 3, 2 *(a. 360):* Libinonem quendam comitem cum Celtis et Petulantibus misit hiemantibus secum. 4, 7: (Iulianus) barbaros adoriri disposuit, quos peremisse Libinonem comitem in congressu cum militibus docuimus paucis.

Libis-osa immune, *stadt der Oretani in Hispania Tarraconensis, nach Hübner iberisch, O. j. Lezuza bei Alcaraz, prov. Albacete, bez. La Roda. Plin. n. h.* 3, 25: Libisos[n]a (colonia) cognomine Foroaugustana. *Ptol.* 2, 6, 58: Ὠρητανοὶ καὶ πόλεις ... Λιβισῶκα. *IA* 446, 11: Libisosia. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 14: Lebinosa. *(Lezuza, a. 166 p. Chr.) CIL* II 3234: Colonia Libisosanorum. *(Tarragona)* 4254: C. Vibio C. f. Gal(eria) Porciano Quintio Italiciano, Libisosano, equo p. donato a dIvo Hadriano omnib(us) honorib(us) in re publica sua functo, flam(ini) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris). *(Vicarello)* XI 3281—3284: Libisosa (-am 3281).

Libius *s.* Livius.

Libnios *fl. in Irland. Ptol.* 2, 2, 3: Λιβνίου ποταμοῦ ἐκβολαί.

Lib-ŏra *nach Hübner iberisch, O. der Carpetani, j. Montalba. Liv.* 40, 30, 3 *(a. u. 572)*: Ad oppidum Aeburam. *Ptol.* 2, 6, 56: Λιβόρα. *Rav.* 4, 44 *p.* 312, 11: Lebura.

Liborgoiano *O. Merow. münze. Belfort* 2169 = *Prou* 2587: LIBORÇOIANO.

Lib-orius *M., gallischer kosename? bischof von Le Mans. Vita Liborii* 1 *ASS 23. iul.* V *p.* 407 *B:* S. Liborius a domino Cenomanicae urbi pontifex extitit subrogatus. 3 *p.* 407 *C:* Beatissimi patris nostri Liborii. 4: Venerabilis ille pater noster Liborius.

Libr-ānus *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 39 *p.* 156: De Librano ... Libranus. *p.* 162: Libranus ... Tu Libranus vocaberis eo quod sis liber ... Libran. *p.* 163: De Librano ... Libranus.

Libr-elius *O. (Velcia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 22: Fundus Librelius.

Libunca *O. der Callaici in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 22: Λιβοῦνκα.

Liburni-ăcus *O. j. Leuvrigny, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Dormans.*

Lic ... *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5882: M. Pollio Lic ... *(ein libertus).*

-lic- *in* Ambi-lici, Are-lica.

Licabrum *hispan. O. Liv.* 35, 22, 5 *(a. u. 562 = 192 a. Chr.):* Oppidum Licabrum munitum opulentumque.

Lica-io-s *M. cf.* Liccaius, Liccavus. *(Putincze) CIL* III 3224: ... cemaes Liccav[i] f. Amantinus ho[b]se[s] a[n]norum dec[e]m gente Undius centuria secunda in flumen perit Hemona posuere Liccaus pater Loriqus et LicaIos cognati. *(Aquileja)* V 8409: ... M. f. Licaea. *(Wiesbaden) CIR* 1519: Licaius Seri f(ilius) miles ex cho(rte) I. Pa(n)nonioru(m).

Licaniacus *s.* Liciniacus.

Licas Licca Licus *'der steinerne, steinreiche'? (nach Ernault zu bret. (Léon)* leĉh *pierre sépulcrale* = *liccā), *fl. der Lech. Ptol.* 2, 12, 1: Τὰ δὲ πρὸς ταῖς Ποιναῖς κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λικίου ποταμοῦ τοῦ εἰς τὸν Δανούβιον ἐμβάλλοντος, ὃς διορίζει τὴν Ῥαιτίαν ἀπὸ τῆς Οὐινδελικίας. 3: Παρὰ τὸν Λικίαν *(Glück ci.* Λίκον) ποταμὸν Λικάτιοι. *Fortunat. carm. praef. p.* 2 § 4 *Leo:* Liccam Baiuaria (transiens). *vita s. Mart.* 4, 642: Pergis ad Augustam, qua Virdo et Licca fluentant. *CGlL* 5 *p.* 553, 59: Licus fluvius Asie seu Sirię. *Fredegar. chron. contin. (ad a. 743) c.* 112 (26): Super fluvium qui dicitur Lech.

Lic-ates Λικάτ(τ)ιοι *'am Leche wonend', V. in den Alpen, stamm der Vindeliker. Strab.* 4, 6, 8 *p.* 206: Ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐινδολικῶν ἐξητάζοντο Λικάττιοι καὶ Κλαυτηνάτιοι καὶ Οὐέννωνες, τῶν δὲ Ῥαιτῶν Ῥουκάντιοι καὶ Κωτουάντιοι. καὶ οἱ Ἐστίωνες δὲ τῶν Οὐινδολικῶν εἰσὶ καὶ Βριγάντιοι, καὶ πόλεις αὐτῶν Βριγάντιον καὶ Καμβόδουνον καὶ ἡ τῶν Λικαττίων ὥσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. *Plin. n. h.* 3, 137 = *CIL* V 7817, 12: Licates. *Ptol.* 2, 12, 3: Παρὰ τὸν Λικίαν ποταμὸν Λικάτιοι.

Licaus *M. (Altino) CIL* V 2177: Plautiae Tul[l]ae Licai publice dec. dec. *(Scherschel) EE* 7 *n.* 516 *p.* 159: Licaus Iauletis f. c. VII Delmatarum. *cf.* Liccaius.

Licca *fl. s.* Licas.

Licca *M. cogn. (O-Szöny) CIL* III 11051: D(is) M(anibus) Cal. Severo Cl(audia) Liccane coniugis. *(Petronell, a. 150 p. Chr.) AEM* 16 (1893) *s.* 231: Alae I Hispan(orum) Aravacor(um) ex gregale Victori Liccae f(ilio) Azalo .... *p.* 233: [Al(ae)] I Aravacor(um) ex gregale [V]ictori Liccai f(ilio) Azalo. *(Aquileja) Pais n.* 1077, 94[a]: Licca. [b]: Liccae. *(Miseno) CIL* X 3468: L. Ialli Valentis qui et Liccae Bardi f. optionis ex III. Vener. *(Ostia)* XIV 1072: L. Fulvius L. l. Licca. *(Rom, saec. 1)* XV 2252: M. Licini Liccæ.

Liccaius Liccaeus *M. cogn. (Neudorf) CIL* III 3665: Liccaio Vanonb. f. *(Oedenburg)* 4265: ... Liccai f. *(Verespatak, a. 139) cer.* VI *test.:* Liccai Epicadi Marciniesi. *(Deutsch-Altenburg)* III 11227: ... [Li]ccai [fil(ius)] Colap(ianus) [mil(es)?] cho(rtis) I Ulp(iae) [Pan(noniorum)] an(norum) VL st(i)p(endiorum). *(Cervignano)* V 1001: C. Petronius C. f. Licc[a]eus. *(Aquileja)* 1008: L. Suedius Liccaeus. 1395: .. Tarioleno L. l(iberto) Liccaeo. *(Padua)* 2853: P. Caecilius P. l. Liccaeus. *(Aquileja)* 8398: Ianuarius Liccaei (libertus) h(ic) s(epultus) est. 8409: ... M. f. Liccaea. 8469: Liccaea. *Pais n.* 1080, 235: Liccaeus. 1194: Liccaeus. *(Rom) CIL* VI 1952: M. Viseri Q. et Ɔ. l. LiccaeI Casida. 9911: Liccaeus sumptuarius. 10046, 11: Liccaeo *(dat.)*. 21947: De Manlius Liccaeus. 22508: M. Mindius M. l. Liccaeus. 26231: T. Septicius T. [l.] Liccaeu[s]. 26528: P. Sextius Licca[e]us (LICCAVS *traditur*). 28473: Liccaeus Sedt. 28955: Vilonea Sex. l. Liccaea. *(Scherschel)* VIII 9384: Liccaius Carvi f(ilius) natione Maezeius eques coh. VII Delmatarum. *(Bei Brindisi)* IX 42: Scaeva Liccai. *(Ripatransone)* 5322: .... Liccaeus. *(Benevento)* 6407: Liccaeus. *(Aversa)* X 3742: C. Aviani Liccaei. *(S. Maria di Capua)* 4029: C. Avianus Ɔ. l(ibertus) Liccaeus. 4370 = *EE* 8 *p.* 122 *n.* 470: Q. Florius Q. l. Liccaeus *(zweimal)*. *(Garigliano) CIL* X 6054: ... Sex. l. Liccaeo. *(Bei Asberg) CIR* 232: Sasaius Liccai f(ilius) miles ex coh(orte) VIII. Breucorum ann. XXXII. stip. XII h. s. e. h. t. f.

Licc-ävus *M. pannonisch. (Putincze, zeit des Augustus) CIL* III 3224: .... cemaes Liccav[i] f. Amantinus ho[b]se[s] a[n]norum dec[e]m gente Undius centuria secunda in flumen perit Hemona posuere Liccaus pater Loriqus et LicaIos cognati.

Liccirum *O. j. dorf Luceram bei Saint-Pons, dép. Alpes-Maritimes, arrond. Nice, canton Escarène. (Saint-Pons) MSAF* 20 (*n. s.* 10, 1850) *p.* 122 = *RA n. s.* 35 (1878) *p.* 159: Matuciae Paternae ex pago Licciro, vico Navelis.

Licc-o(n) *M. cogn. (Kis-Diós, j. Papa) CIL* III 6480 = 10954: L. Petronius L. l. Licco ... Rufus L. Petroni Licconis f. *(Aquileja)* V 8973: L. Petronius Licco. *(Scherschel, saec. 1 ex.) RA* 14, 1 (1857) *p.* 1 = *CIL* VIII 9377: Eques coh(ortis) VI Delmatarum turma Licconis. *BC* 1893 *p.* 136: Licco Burnionis f(ilius), Panno[nius, eq(ues)?] coh(ortis).

Licco-leucus *'weiß von gestein'?* fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6 *lin.* 23: Fund(um) Liccoleucum.

Licculeius *M. (Recale, a. u. 660) CIL* I 571 = X 3772, 13: M. Licculeius M. l. Philin(us).

Liccus *air. M., ogam. (Ballyknock, county Cork, a. 600—900 p. Chr.) The Academy, Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 2: ... lama de Licci mac maic Brocc (*RC* 12, 290: Lamadi Licci mac maic Brocc).

Licenti-acus *O. Renov. testam. Abbonis a. 739:* In ipso pago Vnapencense, Laciomaus et Licentiaco.

? **Licer-ius** *M.* **Liceria** *F. Auson. parent.* 16: Veria Liceria uxor Arborii sororis filii. *Ennodi dictio* 8 *p.* 447, 7 *H.:* Licerius *(avus Lupicini)*. *Concil. Paris. IV a. 573 p.* 147, 25 *M.:* Licerius. 149, 33: Licerius in Christi nomine episcopus eclesiae Eloronensis. 150, 2: Licerius. 151, 10: Licerius peccator. *Greg. Tur. h. F.* 8, 39: Licerius regis Gunchramni refrendarius. 9, 23: Licerius Arelatensis episcopus. *Conc. Matisconense II a. 585 p.* 173, 5 *M.:* Lucerius episcopus ecclesiae Elaborensium. *Conc. Tolet. a. 597 (Mansi* 10 *c.* 478 *E):* Licerius in Christi nomine Egitanae ecclesiae episcopus. *Conc. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 29 *M.:* Licerius episcopus ecclesie Vindauscensis. *Gundemari decr. a. 648 (Mansi* 10 *c.* 512 *A):* Licerius ecclesiae Egeditanae episcopus.

Licia *fig. (Vechten):* LICIA.

Λικίας s. Licas.

***Licini-äcum** *'die wonung des Licinius' vom römischen gentilicium* Licinius, *O.* 1) *j. stadt Saint-Germain-Lembron, dép. Puy-de-*

Dôme, arrond. Issoire. Greg. Tur. h. F. 2, 15 (20): Basilecam sancti Laurenti et sancti Germani Licaniacensis (*Jacobs ci.* Liciniacensis) vici iussit aedifecare *(ad a. 479).* — 2) *j. Résigny, dép. Aisne, arr. Laon, canton Rozoy-sur-Serre.* — 3) villa Lisiniaca, *j. Lésigny, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Vermenton, gemeinde Mailly-la-Ville.* — 4) *j. Lésignat-Durand, dép. Charente, arrond. Confolens, canton Montemboeuf.* — 5) *j. Lésigné, dép. Maine-et-Loire, arrond. Baugé, canton Seiches.* — 6) *j. Lésigny, dép. Seine-et-Marne, arrond. Melun, canton Brie-Comte-Robert.* — 7) *j. Lésigny, dép. Vienne, arrond. Châtellerault, canton Pleumartin.* — 8) *j. Lézigneux, dép. Loire, arr. und canton Montbrison.* — 9) *j. Lésignac, dép. Haute-Vienne, arrond. Rochechouart, canton Saint-Junien, gemeinde Chaillac.* — 10) *j. Lisignago in Tirol, bezh. Trient.* — 11) *j. Lisignago, Turin.* – 12) *j. Alcenago, Verona.* — 12) *j. Lessenich, preuss. Rheinprov., reg.-bez. Cöln, landkreis Bonn; und landkreis Euskirchen.* — 14) *j. Lusignan, dép. Vienne, arrond. Poitiers.*

Licin-illa *F. (Sevilla la vieja) CIL* II 5378: Licinia Licinilla. *(Nîmes)* XII 3368: Adgennia Licinilla. *(Narbonne)* 5211: Varia Licini[l]l(ae) l(iberta). . . . Vari(a) Licinil[lae l(iberta)].

Licin-ilus *M. (London) CIL* VII 1336, 561[a]: Licinilus. [b]: Lucinilus.

Licīnus *M. cogn.* 1) *in der gens Porcia.* L. Porcius Licinus, *legatus a. u. 543 = 211 a. Chr., Liv.* 26, 6, 1; *aed. pl. a. 544/210, Liv.* 27, 6, 19; *praetor a. 546/208, Liv.* 27, 35, 1. 46, 5. — L. Porcius L. f. M. n. Lic., *praetor a. 561/193, Liv.* 34, 54, 2; *cos. a. 570/184, Liv.* 39, 32, 9, *cf. chron. a. 354:* Licino. *Hydat.:* Licinio. *Cassiod. epit.* — L. Porcius L. f. Lic., *duumvir, Liv.* 40, 34, 4. — L. Porcius Licinus, *Liv.* 42, 27, 7. — Porcius Lic., *c. a. u. 652. Cic. fin.* 1, 2, 5: Licinus. *Varr. l. l.* 5, 34. *Gell.* 17, 21, 45: Porcius Licinus. 19, 9, 10: Porcii Licini. 13. *Charis.* 1 *p.* 129 *K.*: Porcius Licinus. — L. Porcius Lic., *münzmeister a. 662/92, CIL* I 401 *cf. Babelon* 1 *p.* 465. 2 *p.* 132. 373: L(ucii) PORCI(i) LICI(ni). — 2) C. Iulius Licinus, *von geburt ein Gallier. Varro Atacinus anth. Lat.* 414 *R.:* Marmoreo Licīnus tumulo iacet, et Cato nullo, | Pompeius parvo. Credimus esse deos? | Saxa premunt Licīnum. *Horat. a. p.* 301: Tonsori Licīno. *Pers.* 2, 36: Nunc Licīni in campos, nunc Crassi mittit in aedis. *Sen. apocol.* 6: Hunc ego tibi recipio Luguduni natum, ubi Licinus multis annis regnavit. *epist.* 119, 9: Quorum nomina cum Crasso Licinoque numerantur. 120, 19: Modo Licinum divitiis, Apicium cenis, Maecenatem deliciis provocant. *Martial.* 8, 3, 6: Altaque cum Licīni marmora pulvis erunt. *Iuvenal.* 1, 108 *sq.:* Ego possideo plus|Pallante et Licīnis? 14, 306: Licīnus. *Suet. Aug.* 67: Multos libertorum in honore et usu maximo habuit, ut Licinum et Celadum aliosque. *Dio* 54, 21, 2: *Πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν Κελτῶν, πολλὰ δὲ καὶ ὑπὸ Λικινίου τινὸς ἐπεποίηντο.* 3: *Ὁ δὲ δὴ Λικίνιος τὸ μὲν ἀρχαῖον Γαλάτης ἦν, ἁλοὺς δὲ ἐς τοὺς Ῥωμαίους καὶ δουλεύσας τῷ Καίσαρι ὑπὸ μὲν ἐκείνου ἠλευθερώθη, ὑπὸ δὲ τοῦ Αὐγούστου ἐπίτροπος τῆς Γαλατίας κατέστη. Macrob. sat.* 2, 4, 24: Licinius libertus eius (Augusti). *Sidonius Apoll. epist.* 5, 7, 3: Licinus. — 3) *Andere, auf inschriften. (Rom) CIL* I 1090: [L.] . . . . . us L. f. Pom(ptina) Licinus. *(Palestrina)* 1129: Licin(us) T. Osenianus L. l. Licin(us). *(Córdova)* II 2300: C. Pomponius C. l(ibertus) Licinus. *(Tarragona)* 4348: L. Ceionio Licino. *(Hisp. Tarrac.)* 5897: C. Ab(ullii) Licini. *(Cartagena)* 6257, 104: Licinus f(ecit). *(Viddo)* III 1830: C. Catellius C. l(ibertus) Licinus. *(Treviso)* V 2116: P. Carminius P. l(ibertus) Licinus. *(Padua)* 2945: [C. Enniu]s C. fil(ius) [L]icinus. *(Bergamo)* 5150: L. Audasius L. l(ibertus) Licinus. *(Mailand)* 5873: Q. Modio Q. l(iberto) Licin(o) patron(o). 6017: C. Gemini C. l(iberti) Licini. 6036: Sex. Magius Sex. l(ibertus) Licin(us). *(Scarmagno)* 6904: Attio Licino. *(Valperga)* 6925: Aibutia Quarta Lic(ini) f(ilia). *(Turin)* 7019: T. Cassius L. f. Licinus. *(Bei Beinasco)* 7064: Rufus Atili[us L]icinI f(ilius). Vop[a? m]ater, Licinu[s] Atilius . . . f(ilius) filio [f(ecerunt)]. *(Cimella)* 7925: D. Albicci Licini Antoni Liberalis. *(Lucera)* IX 806: L. VIbienus L. f. Cla(udia) Licin[us] IIvir Siponti IIIIvir Luceria. *(Benevento)* 1774: Caesiae Ɔ. l. Licini *(dat.). (S. Valentino)* 3057: Homero C. Alfi Licini ser. *(S. Vittorino)* 4269: . . . o T. l. Licino. *(Civita Tomassa)* 4423: P. Pomponius Q. f. Licinus P. Pomponius P. f. Lic. *(S. Maria di Capua)* X 4008: Q. Ancharius Q. l. Licinus. 4106: Q. Deciri Licini. *(Pi-*

perno vecchio) 6456: C. Soranus C. f. Licinus. *(Cervia)* XI 348: L. Artorius L. l. Licinus. *(Modena)* 881: M. Baebius M. f. Licinus. *(La Rouvière-en-Malgoirès)* XII 3032: Domitia Licini f(ilia). *(Narbonne)* 4521: P. Licinius P. l(ibertus) Licinus. 4892: . . Iulius Licini l(ib.) Inachus. 4935: A. Laelio Licino. 4944: . . . L. LicinI l(ib.). 4948: . . Licino. 5092: P. Rinnius P. l(ib.) Licinus. 5119: Q. Sarioleno Licino. 5154: Licinus. 5250: Q. Ummidius Licini l(ib.) Faustus. 6013: M. Licinus. *(Cier-de-Rivière, départ. Haute-Garonne)* XIII 84: Andosten Licini f(ilius). *(Worms) CIR* 890: Licinus Clossi f. Helvetius ann. XLVII eques alae I Hisp(anorum). *fig. (London)* VII 1336, 557: Of Licini. *(Cambridge)* 558: Licin. *(Colchester)* 559[a]: Licinus. 560: Licinus . f(ecit). *(Vieille-Toulouse)* XII 5683, 162 = 5686, 585[c]: Licin . *(Vienne)* 5686, 484: Of. Lic. *(Genf)* 485[a]: Licin. *(Vienne)* [b]: L . ic . ini ma(nu). *(Murviel)* 486: Of. Licini ma(nu). *(Lyon, Trion):* Of. Licin. *(Paris) RA n. s., t.* 20 *p.* 323: LICINVS. *(Entrain, Nièvre) Habert* 719: Licin. *(Le Châtelet)* 720: Of Licin. *(Vertault)* 721: Of. Licin. *p.* XLIV 13—14: Licinus. *(Troyes)* 722: Licini. *(Reims)* 723: Of. Licini AA. 725: Licin. *(Auxon)* 727: Licinu . . *(Troyes)* 728. 729: Licinus. *(Sens)* 730: Lic . inu . s. *(Langres)* 731: Licinus f(ecit). *(Troyes)* 732: Lic . inus . f(ecit). *(Windisch; Augst; Tongern; Douay) Schuerm.* 2963: Of. Licin. *(Douay)* 2968: Of. Licini AA. *(Tours; Amiens; Allier; Bavay; Tongern)* 2774: LICINVS. *(Bavay)* 2976: LICI(.)VVS. *Auch* LICINI AAO.

Lic-irnus *M. (Ilarduya) CIL* II 2940: Ablonius Licir[n]i serus. *(Bei Paredes de Nava, a. 2)* 5763 = *Hübner, Exempla n.* 865: Acces Licirni Intercatiensis.

Licn-ius = Lic(i)nius? *M. (Zahlbach) CIR* 1185 = *Haug* 46: T. Licnius. *(Windisch) IH* 352, 113[h] *(Soissons):* Licnius.

Licno-s *ir.* Lén, *nach Strachan zu ir.* leco *maxilla, altpreuss.* laygnan, *ksl.* lice *vultus. M. cogn. (Pola in Istrien) CIL* V 21: [T. Va]leri(u)s T. l. Licnos l(ibente) a(nimo) d(at). *(Gemona)* 1818: M. Fouscius C. f. Licnus. *(Mailand)* 6031: Licnus. *(Aquileja) Pais* 1080, 236: Licno. *(London)* VII 559[b]: Licnus. *(Vaison) CIL* XII 1412: Elenai Titiniai ancila(i) Licnus dat. *(Paris) BE* 1882 *p.* 115. *(Vechten):* Of(ficina) Licn(i). *p.* 121: ////ICNV = (L)icnu(s)? LICN/// *und* OF LICNI. *(Celtische inschrift aus Autun) RA n. s.* 15 (1867) *p.* 390—393 = *Hübner, Exempla n.* 38 *(aetas Caesaris? videtur esse posse etiam aetatis Augustae exeuntis vel aetatis recentioris):* Licnos (*nomen, Stokes list* . . . licnos) Contextos *(cogn.)* ieuru Anvalonnacu canecosedlon. *(Bordeaux, aus Italien?) Jullian t.* 1 *n.* 640 *p.* 545: Licnu(s). *(Corberon, dioecese Autun) Lejay* 61. *Habert* 734: LICN? *(Auxerre)* 735: Of Licn. *(Langres)* 736: Of Licn. *(Troyes)* 738: Of. Licni. 739. 740: Licnus. *(Langres)* 741: Licnus. *(Autun) de Fontenay, no.* 203—229. *Villeicht in O.* Linogilus; *vgl.* Soriolicnis.

Licoidi. *(Paris) BE* 1882 *p.* 118, 84: Ascn/// licoidi.

Lic-onius *M. (Rom) CIL* VI 20704: Sex. Liconius Primus. *(Benevento)* IX 1861: C. Liconio Felici. 1969: C. Liconius Celer.

? **Lic-ontius** *M. Paulinus Petrocordiae de vita Martini* 5, 798. 799: Testis adest clarae celsus vice praefecturae | gratifico adsignans haec dona Lycontius (licontius *cod. Regin.* 582 *saec.* 9—10) ore. *(Worms, bei Mariamünster) Weckerling s.* 59: Licont(ia) Ius(ta) mater *oder* Licontius mater. *(Worms) WK* 1885 *s.* 166 = *BJ* 83 *s.* 127 = *WK* 9 (1890) *s.* 215 *n.* 121: Gaud([iani? ien?]us) Licontius. *Derselbe name bei Grut.* 958, 1 (*vgl. ed.* 2) *nur aus Boissard's zeugniss.*

Lico-rix *M. (Bédoin, départ. Vaucluse, arrond. Carpentras, canton Mormoiran) CIL* XII 1178 *und p.* 823. 872. 894: L. Eppius Lico(*var.* Leo) vx (Licor vx *Hirschfeld*) Sacano (Uxsacano).

***Lico-s** *fl. in Noricum, die Gail, nbfl. der Drave. In* Ἀμβί-λικοι.

Lic-ovius *M.* **Licovia** *F. (Cilli) CIL* III 5265: Licoviae Ingenuae . . . Licovio Sexto . . . M. Licovius Barus . . . M. Licovius Boniatus . . . M. Licovius Ursus. *(Grado)* V 1362: Q. Licovio Philocomo. Licoviae Teletini *(dat.).* Q. Licovio Diadumeno. *(Aquileja)* 1452: Q. Licoviu[s]. . . . . . . Q. Lico[vi] Albani. *(Caorle)* 1958: Q. Licovius Q. l. Dida, Licovia Q. l. Sperata, Licovia Ͻ. l. Venustae Q. Licovius Ͻ. l. Ianuarius ann. XXIIII Q. Licovio Ͻ. l. Adaucto vivi fec(erunt) sibi et suis suorumq(ue) suis Q. Licovius Priscus Licoviae Rufinae coniugi. *(Aquileja)* 8489: Licovia Q. l. Primula. 8973: Q. Licovius Optatus.

Lict-avius *M. von* *lĭcto-s, *nach Ernault* √ leg, *deutsch* lecken? *(Zahlbach) CIR* 1161 = *Becker* 151: L(ucius) Lictav(v *oder* n?)ius L(uci) f(ilius) An(iensi tribu) Verus, Foro Iuli.

Lict-orius *M.* **Lictoria** *F.* *(O-Szöny) CIL* III 11022: D(is) M(anibus) Lictoriæ Restut(a)e. *(Urbisaglia)* IX 5545: [L.] LIctor[i Cle]mentis. *(Civita Castellana)* XI 3895: Lictoriae Chaerusae. *cf.* Cambo-lectri.

Licut-anos *M. Gallische bronze-münze, in Jersey gefunden. Muret-Chab.* 10400. 10401: ƧONATVƆIƆ (Licutanos?).

Lida *la forêt de Laye, j. forêt de Saint-Germain-en-Laye, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles. s.* Laya.

Lidavilla *F. (Nîmes) CIL* XII 4038: Et Lidavilla matri fecit.

Lid-ius *M. (Bergamo) CIL* V 5159: V(ivus) f(ecit) T. LIdius C. f. Rufus sibi et C. LIdio Cacorae fratri suo.

liduna. *Marcell. medic. c.* 15, 9 *p.* 142, 11 *H.:* Die Iovis liduna luna vetere. *c.* 16, 101 *p.* 168, 23: Luna vetere liduna die Iovis. *c.* 23, 78 *p.* 243, 4: Die Iovis liduna. *c.* 25, 11 *p.* 247, 25: Die Iovis luna vetere liduna. 13 *p.* 248, 10: Die Iovis vetere luna et liduna. 15 *p.* 248, 33· Vetere luna et liduna. *s.* ledo(n).

Lid *fl. le Loir, s.* Ledus.

lie *ir. stein, cf.* *lisacc. *Inschrift auf einem grabsteine zu Inchaguile in Lough Corrib, saec. c. 6 p. Chr., in O'Donovans ir. gramm. p.* LII: Lie Luguaedon macci Menueh, *nach Stokes 'the stone of Lugu-aed son of M.'*.

Lientia *O. Liez, dép. Aisne, canton La Fère.*

Lienus? *M. (Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 59, 8 *p.* 137: Lienus fec(it) *(ganz unsicher).*

Liftinas *s.* Listinas.

Liga . . . *M. (Verespatak) CIL* III *cer.* xx: Terenti Liga . . . .

Ligano *O. s.* Alicanum.

Lĭg-auni *V. in Gallia Narbonensis. Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates. *Sil.* 4, 206: Iaculo accurrente Lĭgaunus (ligamis *L*) irruit.

Ligauster *s.* Lingauster.

Lĭgĕr *M. Sil.* 4, 120: Exclamat Lĭgĕr.

Lĭgĕr, *r-stamm, oder* **Lĭgĕris,** *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, von derselben wurzel wie lat.* rĭgare *arroser,* rĭg-uo-s *arrosé, fl. j. Loire* (*aus* Legere, *diß aus* Ligerem; *bret.* Loër *aus frz.* Loire). *Polyb.* 34, 10, 6: Ὁ δὲ *Λείγηρ* μεταξὺ *Πικτόνων* τε καὶ *Ναμνιτῶν* ἐκβάλλει. *Caes. b. G.* 3, 9, 1: (Caesar) naves interim longas aedificari in flumine Ligerei (ligere *α* ligeri *β*), quod influit in Oceanum, remiges ex provincia institui, nautas gubernatoresque comparari iubet. 7, 5, 4: Qui cum ad flumen Ligerim venissent, quod Bituriges ab Haeduis dividit, paucos dies ibi morati neque flumen transire ausi domum revertuntur (5) legatisque nostris renuntiant se Biturigum perfidiam veritos revertisse, quibus id consilii fuisse cognoverint, ut, si flumen transissent, una ex parte ipsi, alteri Arverni se circumsisterent. 11, 6: Quod oppidum Genabum pons fluminis Ligeris contingebat. 9: (Caesar) exercitum Ligerim (*β*, -em *αE*) traducit atque in Biturigum finis pervenit. 55, 1: Noviodunum erat oppidum Aeduorum ad ripas Ligeris oportuno loco positum. 9: Praesidia custodiasque ad ripas Ligeris disponere. 10: Quam ad spem multum eos adiuvabat, quod Liger ex nivibus creverat, ut omnino vado non posse transirei videretur. 56, 3: Ad Ligerim (*βE* ligerem *α*) venit vadoque per equites invento pro rei necessitate oportuno . . . 59, 1: Gallique in conloquiis interclusum itinere et Ligerei (ligere *A′β* ligeri *B′D′*) Caesarem inopia frumenti coactum in provinciam contendisse confirmabant. *Hirt.* 8, 27, 2: Nec se satis tutum fore arbitratur (Dumnacus), nisi flumen Ligerim (*β*, flumine Ligeri *αE*), quod erat ponte propter magnitudinem transeundum, copias traduxisset. *Tibull.* 1, 7, 11 *sq.:* Testis Atur, Durannusque celer magnusque Garunna, | Carnuti et fluvii caerula lympha Lĭger. *Strab.* 4, 1, 1 *p.* 177: Προσέθηκε δὲ (ὁ Σεβαστὸς) τετταρεσκαίδεκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ *Λίγηρος* ποταμοῦ νεμομένων. 14 *p.* 189: Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανός, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται καὶ τὸν *Λίγηρα* ποταμόν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα καὶ οὐ πολλὴ περὶ ὀκτακοσίους σταδίους ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾷον· ἐντεῦθεν δ' ὁ *Λίγηρ* εὐφυῶς ἐκδέχεται· ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν ὠκεανόν. 2, 1 *p.* 189:

Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ἀκυιτανῶν λεκτέον καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τετταρεσκαίδεκα Γαλατικῶν τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικούντων καὶ τοῦ Λίγηρος. p. 190: Προσέθησαν καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λίγηρος (μερίδα). παράλληλοι δέ πως εἰσιν οἱ ποταμοὶ τῇ Πυρήνῃ καὶ δύο ποιοῦσι παραλληλόγραμμα πρὸς αὐτὴν χωρία, ὁριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευρὰς τῷ 10 τε ὠκεανῷ καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι· δισχιλίων δ' ὁμοῦ τι σταδίων ἐστὶν ὁ πλοῦς ἑκατέρων τῶν ποταμῶν. . . . Ὁ δὲ Λίγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβιλὼν ὑπῆρχεν ἐμπόριον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ. 2 p. 190: Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λίγηρος ἔθνη τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκυιτανοῖς ἐστιν Ἑλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, Οὐελλάιοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντό ποτε 20 Ἀρουέρνοις, νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρουέρνοι καὶ Λεμοουίκες καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ Σάντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λίγηρι. 3 p. 191: Ἀρουέρνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λίγηρι· μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστι Νεμωσσὸς ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. ῥυεὶς δ' οὗτος παρὰ Κήναβον, 30 τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπόριον κατὰ μέσον που τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν ὠκεανόν. 3, 1 p. 192: Μετὰ δὲ τὴν Ἀκυιτανικὴν μερίδα καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν ἡ ἐφεξῆς ἐστι μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς ἀπὸ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. 2 p. 192: Προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τῶν Σεγοσιανῶν ἡ πόλις αὐτὴ (Λούγδουνον), κειμένον μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Λίγη- 40 ρος (δούβιος *codd.*). . . . Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Λίγηρος (δούβιος *codd.*) καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Αἰδούων ἔθνος. 3 p. 193: Τοῦ δὲ Σηκοάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία μικρῷ πλέον ἐστὶν ἢ τὸ τοῦ Λίγηρος καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα. 4 p. 193: Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λίγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβριξι καὶ τοῖς περὶ τὸ 50 Λούγδουνον· τούτων δ' ἐπιφανέστατόν ἐστι τὸ τῶν Ἀρουέρνων καὶ τὸ τῶν Καρνούτων, δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ Λίγηρ εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔξεισι. δίαρμα δ' ἐστὶν εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς εἴκοσι καὶ τριακόσιοι στάδιοι. 4, 1 p. 195: Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκοάνα καὶ τοῦ Λίγηρος οἱ μὲν τοῖς Σηκοανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι. 3 p. 196: Τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασίν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λίγηρος παροικοῦντα τὸν ὠκεανόν. 6 p. 198: Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φησιν εἶναι νῆσον μικρὰν οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς 10 τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας. [*Lucan.* 1, 439, *interpolation des 13. jh.*: Iam placida Ligĕris recreatur ab unda.] *Plin. n. h.* 4, 107: Flumen clarum Ligerem. *Ptol.* 2, 7, 1: Λίγειρος ποταμοῦ ἐκβολαί. 2: Παρὰ τὸν εἰρημένον ποταμὸν Λίγειρα. 3: Τὸν Λίγειρα ποταμόν. 4: Τοῦ Λίγειρος ποταμοῦ. 10: Μετὰ τὸν Λίγειρα ποταμόν (*trans Ligerim*). 8, 1: Τοῦ Λίγειρος ποταμοῦ. 6: Τῷ Λίγειρι ποταμῷ. 9: Ἀπὸ τοῦ Λίγειρος ποταμοῦ. . . . 20 Παρὰ μὲν τὸν Λίγειρα ποταμόν. 11: Πρὸς μὲν τὸν Λίγειρα. *Dio* 39, 40, 3 (*a. 56 a. Chr.*): Αὐτὸς (ὁ Καῖσαρ) ἐπὶ τοὺς Οὐενετοὺς ἤλασε καὶ πλοῖα ἐν τῇ μεσογείᾳ, ἃ ἤκουεν ἐπιτήδεια πρὸς τὴν τοῦ ὠκεανοῦ παλίρροιαν εἶναι, κατασκευάσας διά τε τοῦ Λίγγου ποταμοῦ κατεκόμισε καὶ πᾶσαν ὀλίγου τὴν ὡραίαν μάτην ἀνάλωσεν. 40, 38, 3 (*a. 52*): Ὁ οὖν Καῖσαρ ἐπεχείρησε μὲν παραχρῆμα ἐπ' αὐτοὺς στρατεῦσαι, μὴ δυνηθεὶς δὲ διὰ τὸν ποταμὸν 30 τὸν Λίγρον ἐπὶ Λίγγονας ἐτράπετο. 44, 42, 4 (*a. 44*): Καὶ νῦν δεδούλωται μὲν Γαλατία ἡ τούς τε Ἄμβρωνας καὶ τοὺς Κίμβρους ἐφ' ἡμᾶς ἀποστείλασα καὶ γεωργεῖται πᾶσα ὥσπερ αὐτὴ ἡ Ἰταλία, πλεῖται δὲ οὐ Ῥοδανὸς ἔτι μόνος οὐδ' Ἄραρις, ἀλλὰ καὶ Μόσας καὶ Λίγρος καὶ Ῥῆνος [αὐτὸς] καὶ ὠκεανὸς αὐτός. *TP*: Fl⁹ Riger. *Auson. Mosell.* 461: Non tibi se Ligĕr anteferet. *Sulpic. Sever. vita s. Martini* 10, 4: Reliquam planitiem Liger 40 fluvius reducto paululum sinu clauserat. *Vibius Sequester*: Liger Galliae dividens Aquitanos et Celtas in Oceanum Britannicum evolvitur. *Martianus Capella* 3, 302 (*als beispil von subst. masc. abl.* i, *acc.* im) Ligeris *und* Tiberis: Secunda species hoc a superiore differt, quod ablativum in i litteram finit, accusativum in im, ut duo sola masculina Ligeris, Tiberis. *Oros.* 1, 2, 67: Aquitanica provincia obliquo cursu Ligeris 50 fluminis, qui ex plurima parte terminus eius est, in orbem agitur. 6, 8, 10 (*aus Caes. b. G.* 3, 9, 1): Naves longas aedificari in Ligeri (ligero *LPR* legere *D* ligere *G* li-

gerio *TO*) fluvio iubet. *Paulin. Petricordiae de vita Martini* 2, 99 *sq.*: Hinc Lĭgĕr inflexis parvo sinuamine ripis | sepserat inclusam praetento gurgite terram. *Hydat.* 69 *a. 418:* Fluvio Rodano per Ligerim fluvium. *Steph. Byz.*: *Λίγυρες, ἔθνος προσεχὲς τοῖς Τυρρηνοῖς. Ἀρτεμίδωρος ἐν ἐπιτομῇ τῶν ἕνδεκα. ἀπὸ Λιγύρου ποταμοῦ.* *Sidon. Apollin. epist.* 1, 7, 5: Britannos supra Ligerim sitos impugnari oportere demonstrans. 3, 1, 5: Metas in Rhodanum Ligerimque proterminant. 7, 1, 1: Quod necdum terminos suos ab Oceano in Rhodanum Ligeris alveo limitaverunt. 12, 3: Aetium Ligeris liberatorem. *carm.* 5, 209 *sq.*: Lĭgĕrimque bipenni | excisum per frusta bibit. *Lex Sal. tit.* 47, 1: Et si ce (*lis* cis, *var.* intra, citra) Ligere (*var.* Legere, Ligare) aut Carbonaria ambo manent. 5: Si trans Legerem (*var.* intra Legere, trans Legem, trans Le(Li)gere) aut Carbonaria mannent. *Chronicorum Gallicorum a. 511 pars posterior 638 p.* 664 *M.*: Fredericus frater Theuderici regis pugnans cum Francis occiditur iuxta Ligerim. *Priscian.* 6, 40: Liger Ligeris. *Vita Genovefae* (*cod. Augiens. XXXII f.* 80r 2): Cumque labentibus carinis prorecta in pronum Ligeris dorsa remorum quaterentur. *c.* 9, 44 (42): Ligeris fluvii.. In Ligere. *Iord. Get. c.* 43, 226: Alanorum partem, trans flumen Ligeris considentem. *Fortun. carm. praef.* § 4 *p.* 2, 6 *Leo:* Ligerem et Garonnam, Aquitaniae maxima fluenta. *carm.* 3, 4, 9: Si Ligerem vobiscum ascendissem, secundis fluctibus Namnetas occurrissem. 5, 7, 7: Qua tua rura lavat vitrea Lĭgĕr algidus unda. 6, 5, 233 *sq.*: Excipit inde repens vitrea Lĭgĕr algidus unda, | quo neque vel piscem levis harena tegit. 7, 10, 3: Nam tibi cum Rhenus, mihi sit Lĭgĕr ecce propinquos. *vita s. Martini* 4, 298: Proicit ut fluvio cassem de puppe magister | molliter ac vitreo Lĭgĕri trahit humida lina. *Notae Tiron.* 114, 3: Liger. *Greg. Tur. h. F.* 1, 35 (43): Ligeris alveum. 2, 8 (9): In his autem partibus, id est ad meridianam plagam, habitabant Romani usque Ligerem fluvium. Ultra Ligerem vero Gothi dominabantur. 26 (35): Coniunctique in insula Ligeris *(gen.)*, quae erat iuxta vicum Ambaciensim territurium urbis Toronicae. 4, 33 (47): Civitates eius pervadit, id est Toronus, Pectavis vel reliquas cytra Legerem sitas. 5, 4: Ultra Ligerem castra ponens. . . . Cum in domo eclesiae ultra Ligerem resederet. 5, 8: In una civitate, quae super Ligeris alveum sita est, in dextera eius parte. 25 (33): Flumina quoque Liger Elavarisque, quem Elacrem vocitant, vel reliqui torrentes decurrentes in eum, ita intumuerunt, ut termino, quos numquam excesserant, praeterirent. 30 (41): Leger fluvius maior ab anno superiore fuit, postquam ei estorens adiunxit. 8, 18: Citra Legerem fluvium commoraretur. *in glor. martyr.* 60: In territurio quoque urbis ipsius, in vico quodam supra alveum Ligeris beati Nazari reliquiae contenentur. *de virt. s. Martini* 1, 10: Dum Ligerem fluvium transit. 2, 13: Ursulfus autem quidam ex Turonica civitate de pago trans Ligerem. 16: Dum quodam tempore iter agerem in pago Balbiacinsi, ad Ligerem fluvium usque perveni. Cumque a nauta, qui nos ripae alteri transponere debeat, sollicite requireremus loca, in qua piscaturi procederimus, locum indicat, *qs.* . . . Dum autem tacitus orarem, vocem in ulteriore ripa audio me vocantem, ut navem homini, qui iter agebat, adducerem. Verum ubi, acceptis contis, tunsorum etiam impetum fluctus secare coepi et in medio utpute amne perveni, subito excursus magnus ex gurgite piscis in navem cecidit; quem confestim obpressum, transpositis hominibus, domi regressus sum, vinditumque piscem uno vini modio, cum ceteris sum refectus. 17: Quodam die, dum Gunthramnus Boso contra vicum Ambiacensim Ligerem fluvium transmearet, et, inruentibus iam tenebris, mundum nox horribilis reteneret, subito adversante vento nautae turbantur in pelago, separatisque navibus, quae pontem illum sustenebant, et aqua usque ad summum repletis, discendunt cuncti usque ad cingulum cum ipsis navibus in profundo, nequaquam tamen navibus subductis a pedibus. . . . Directis a deo navibus mutatoque vento contrario in secundo, nullo pereunte, pervenerunt litore, ubi tam praesens occurrit beati confessoris suffragium, ut etiam argentum, quod fluvio rapiente perdiderant, ipso denique fluvio in litus restituente, reciperent. 3, 55: Mulier Transligeritana *(en Touraine, am r. ufer der Loire)*. 4, 16: In ulteriorem Ligeris fluvii litus. *Marius Aventicensis chron. ad a. 463:* Pugna facta est inter Egidio et Gothos inter Legere et Legerecino iuxta Aurelianis ibique interfectus

est Fridericus rex Gothorum. *Historia Francorum epitomata c.* 25: Regnum eius [Alarici] a mare Tyrrheno, Ligere fluvio et montibus Pyrenaeis usque Oceanum mare, a Chlodoveo occupatum est. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 215: Super alveum Ligeris ... Super Ligeri. *Ionae vita s. Columbani c.* 20 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Ut Ligeri scafa reciperetur.... Super ripam Ligeris. *c.* 21 *p.* 475: Navigantes ergo per Ligerim, ad Turonensem perveniunt urbem. *c.* 22 *p.* 475: Ligeris unda vehar. *Isidor. or.* 14, 4, 27: Aquitania autem ab obliquis aquis Ligeris fluminis appellata. *Pertz. dipl.* 23 *(a. 651) p.* 23, 43: Porto illo qui dicitur Sellis, immoque et vogatio super fluvio Ligeris. 31 *(a. 673) p.* 30, 33—35: Tam ultra Ligerim ... quam etiam citra Ligerim. 53 *p.* 48, 7: Ultra Ligera. 55 *(a. 683) p.* 49, 48—50: Tam ultra Ligerim ... quam etiam citra Ligerim. 77 *spur. (echt, c. a. 681) p.* 193, 21: Tam ultra Ligerim quam citra. *Aigradi vita s. Ansberti* 3, 16 *ASS 9. febr.* II *p.* 350 *C:* In quadam insula alvei Ligeris, quae vocabatur Antrum. *Gesta regum Francorum c.* 14: In illis diebus dilatavit Chlodoveus, amplificans regnum suum usque Sequanam. Sequenti tempore usque Ligeri fluvio occupavit. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 9: Iuxta fluvium, quem inferius nominare volumus, qui dicitur Lega. *p.* 236, 5: Lege. 40 *p.* 298: Ligeris, qui dividit inter Gallias et ipsam Aquitaniam. *Fredegarii chron.* 2, 50: (Gothi) a mare Terrenum et fluvio Rodano per Ligerem fluvium usque Ocianum possident. 53: (Attila) contra Gothus super Legere fluvio nec procul ab Aurelianes confligit certamine. 58: Regnumque eius a Legere fluvium et Rodanum per mare Terrenum et montes Pereneos usque Ocianum mare abstulit. 3, 24: Regnum eius a mare Terreno per Ligere fluvio et montes Pereneos usque Ocianum mare a Chlodoveo occupatum est. 75: Chilpericus filium suum Chlodoveum Toronus transmisit, qui et ultra Legere civitates Childeberti prevaderit. 4, 20: Chlotharius oppressus, vellit nollit, per pactiones vinculum firmavit, ut inter Segona et Legere usque mare Ocianum et Brittanorum limite pras Teuderici haberit, et per Secona et Esera docatum integrum Denteleno usque Ocianum mare Theudebertus reciperit. 25: (Chlotharius) maximam partem inter Segona et Legere pagus et civitates de regno Theuderici presumpsit contra pactum pervadere. 53: Reddensque ei soledatum quod aspexerat ad regnum Austrasiorum, hoc tantum exinde, quod citra Legere vel Provinciae partibus situm erat, suae dicione retenuit. 57: Cumque regnum Chlothariae tum Neptreco quam Burgundias ad Dagobertum fuisset preoccupatum, captis thinsauris et suae dicione reductis, tandem miserecordia mutus, consilio sapientibus usus, citra Legere et limitem Spaniae quod ponitur, partibus Wasconiae seu et montis Parenei pagus et civitates, quod fratri suo Cairiberto ad transagendum ad instar privato habeto cum vivendum potuisset sufficere, nuscetur concessisse: pagum Tholosanum, Cathorcinum, Agenninsem, Petrocorecum et Santonecum, vel quod ab his versus montis Pereneos excludetur. 96: (Franci) Ligere transgressi, usque Vasconos transfugerunt. 108: (Carlus) Liger fluvium transiens.... Denuo Ligere fluvio transiit. 111ᵃ: (Carlomannus atque Pippinus) Liger alveum Aurelianis urbem transeunt. 114: Iterum usque ad Ligerem fluvium pariter adunati venerunt. *Liber hist. Francorum* 14: (Chlodovechus) usque Ligere fluvio occupavit. 28: (Chramnus) qui cum ultra Ligere a patre missus in loco eius fuisset, coepitque regione illa valde iniquiter obpremere. 33: (Chilpericus Merovechum) ultra Ligere dirigit. 53: Chilpericum cum thesauris regalibus sublatum, ultra Ligere recessit. *Vita Lauriani* 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 38 *C:* Ad amnem Ligerim. 11 *p.* 38 *D:* Ad Ligeris fluvium. *Vita Aviti Miciac.* 2, 8 *ASS 17. iun.* III *p.* 354 *B:* Fretum Ligeris. *Vita Carilefi* 1, 7 *ASS 1. iul.* I *p.* 91 *E:* Ligeris adiere fretum. *Vita Rigomeri* 2 *ASS 24. aug.* IV *p.* 787 *A:* Super Ligerim prope Aurelianis civitatem. *Vita Leobini* 1, 3 (*MG a. a.* IV 2 *p.* 74): Erat abbas de Miciacensi loco, qui est situs inter Ligerem et Ligericum. 4, 11: Ligeris littora coepit peragrare. *Vita Agili vicecomitis* 10 *ASS 30. aug.* VI *p.* 567 *F:* Transito Ligeris amne. 11 *p.* 567 *F:* Vicino amni Ligeris. *Vita Theodulphi* 1, 3 *ASS 1. mai* I *p.* 96 *E:* A flumine Ligeri. *Vita Launomari* 4, 21 *ASS 19. ian.* II *p.* 234: Trans Ligerim fluvium. *Vita Martini Vertav.* 2 *ASS 24. oct.* X *p.* 803 *A:* Marinis seu Ligeris abundans mercibus. *Vita Lupi* 1, 1 *ASS 1. sept.* I *p.* 256 *A:* In vicina amnis

Ligeris provincia Aurelianensium civitatis. *Vita Mevenni* 16 *Anal. Boll.* 3 *p.* 154: In flumine Ligeris. *Vita Eusebiae* 1, 2 *ASS 16. mart.* II *p.* 452 *E:* A Ligeri flumine. *Vita Praiecti* 1, 1 *ASS 25. ian.* II *p.* 630: Liger fluvius. *Vita Ragneberti* 2 *ASS 13. iun.* II *p.* 695 *C:* Dux inter amnis Sequanae atque Ligeris confinia plures provincias strenue rexit. *Vita Audoëni* 10, 18 *Anal.* 10 *Boll.* 5, 97: Transmisso Ligeris amne. *Vita Ermenlandi* 3, 13 *ASS 25. mart.* III *p.* 579 *C:* Per alveum Ligeris... Ligeris. 14 *p.* 579 *D:* In medio Ligeris ... Omnes inundationes Ligeris. 15 *p.* 579 *E:* A Ligere. 4, 21 *p.* 581 *B:* Ex fundo Ligeris. *Vita Eucherii* 2, 8 *ASS 20. febr.* III *p.* 218 *E:* Ligeris alveum pertransiens. *Vita b. Maurilii* 2, 6 (*MG a. a.* IV 2 *p.* 85): Super Ligerim fluvium in villa quadam, cui prisca vetustas 20 Calonnae nomen indiderat. 10, 43 *p.* 89: Argis haud modica mercibus referta per Ligerim vehebatur *qs.* 24, 124 *p.* 97 *sq.:* Quadam namque die dum per Meduanae fluvium navali subvectione in Ligeris alveum secure descenderet. *Magnobodi vita b. Maurilii* 2 *ASS 13. sept.* IV *p.* 72 *D:* Loco qui cognominatur Calonna super litus Ligeris. 9 *p.* 73 *B:* Naves necessariae humanis usibus negotia deportantes die noctuque per Lige- 30 rim discurrentiam habent, aliquando quaedam earum grandi mercium onere refertae subita perturbatione flante Austro coeperunt mergi sub ipso, ubi sanctus habitabat, coenobio. *Vita s. Magnobodi* 1, 1 *ASS 16. oct.* VII *p.* 941 *A:* Artatus Ligeris fluminis dirimebat. — **Ligerĭ-ci** nautae, *die Loireschiffer. (Lyon) Boissieu p.* 259, *cf. Allmer et Dissard* 2 *p.* 80: Patron(o) nautar(um) Araricorum et Ligericor(um), item Ante- 40 carrorum et Ponderatium. *(Nantes) BE* 1, 2 *p.* 61: Deo Vol(cano) pro salute vic(anorum) Por(tuensium = *Nantes*) et nau(tarum) Lig(ericorum).

Ligericinus *fl. Marii Aventicensis chron. ad a. 463:* Pugna facta est inter Egidio et Gothos inter Legere et Legericino iuxta Aurilianis.

Ligericus *fl. j. le Loiret, nbfl. der Loire. Vita s. Leobini* 3, 8 *MG a. a.* IV 2 *p.* 74, 50 13: Abbas de Miciacensi loco, qui est situs inter Ligerim et Ligericum.

Ligeris *O. j. Lägerthal unterhalb Trient. Rav.* 4, 30 *p.* 253, 11: Civitas Ligeris. [*cf. Pauli hist. Lang.* 3, 9: De Lagare.]

Liger-io-s *M. Fortunati vita s. Germani* 19, 57: Faber Ligerius nomine. *Meroving. münze von Châteaumeillant, Cher, Belfort* 2854 = *Prou* 1698: LIGERIOS MONT.

Ligir = Ligur? *M. cogn. (Ausonia) CIL* X 5377: P. Manlio Ti. f. Pal. Ligiri.

Ligirrus pagus, *von fl.* Ligeris? *j. cité de Cimiez, Alpes-Maritimes. (Cimiez) CIL* V 7923 *und p.* 931: Matucciae Paternae ex pago Ligirro vico Navelis. 10

Ligni-ăcum Linigeium *O. j. Ligny, dioecese Amiens.*

Ligno Lignone *j. l'Ognon, nbfl. der Saône. Ionae vita Columbani c.* 14 *ASS Sur. 21. nov. p.* 471: Ut ad Lignonem amnem pergeret.

Ligolio *O. j. Ligueil en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches.*

Ligonas *s.* Lingones.

Ligorium *j. la Ligoire, nbfl. der Esvre.* 20

Ligu-ius *M. (La Chiaruccia) CIL* XI 3584: M. Liguius // f. Ser(gia) Rufus.

Ligunn-ius *M. (Este) CIL* V 2645: C. LigunnI C. f.

Liguvi-ānus *von M.* Liguvius, *M. (Perugia) CIL* XI 1941: P. Liguvio Rufino Liguviano.

Lila *air. M. (Ballyknock, in the county of Cork, von a. 600—900 p. Chr.) The Academy Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 30 *n.* 1: Mailaguro maq ... Lila.

Lili-ăcus *aus* *Laeli-ăcus, *von plebej. gens* Laelius, *O.* 1) *j. Lilhac, dép. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton L'Isle-en-Dodon;* 2) *j. Lilly, dép. Eure, arr. Les Andely, canton Lyons-la-Forêt.*

Liliolus *M. Concil. Caesaraugustan. II a. 592 (Mansi* 10 *c.* 472 *B):* Liliolus, in Christi nomine episcopus.

Lilliolus *M. Reccaredi edictum (Mansi* 40 9 *c.* 1002 *B):* Lilliolus Pampilonensis ecclesiae episcopus.

Lillus *M.* **Lilla** *F. cogn. (Koesching) CIL* III 5907 = 11908: ... Lillus heres. *(Eszeg)* 6010, 120 = 12014, 50[a]: Li.lus/. *(Eining)* [b]. *(Großkrotzenburg; Friedberg):* Lillus f(ecit). *(Westerndorf; museum Wiesbaden) Schuerm.* 2983: Lillus fec(it). *(Terracina) CIL* X 6362: [Q.] Favonius L. f. Ouf(entina) Lilla patronus. *(j. in Mainz)* 50 *Becker s.* 104, 94: ISLLVS F(ecit). *(Speier, saec. 2) BJ* 95 *s.* 204 *n.* 73[55a]: Lillus f(ecit). [55bc]: Lillus. *(j. in Mainz) Becker s.* 104, 100. *(Rottenburg; Speier; Bretten;*

Bingerbrück; Friedberg; Heddernheim; Vechten): Lillus (*nicht* Liclus) f(ecit). *(Taunus, am kleinen Feldberg) Limesblatt Nr.* 1 (1892) *sp.* 13: Lillus. *(Feldberg; Heddernheim):* IILLVS F.

Lill-utius (. . l). *(Aus Metz) bei Creuly Cl.* XX *p.* 15. *(Xanten; Arentsburg):* LILLVTIVS F.

Lima *F. (Alcáçovas) CIL* II 86: Lima. *(Westerndorf)* III 12014, 326: Lima. *(Fins d'Annecy)* XII 5686, 488: Lima o(fficina).

Limabiaco *s.* Limariaco.

Limaias *fl. in Callaecia, j. Lima. Sall. hist.* 1, 76 *D:* Limia. Cui nomen Oblivionis condiderant. *Strab.* 3, 3, 4 *p.* 153: *Εἶτ' ἄλλοι ποταμοὶ καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὃν τινὲς Λιμαίαν, οἱ δὲ Βελιῶνα* (*'Οβλιουιῶνα Xyl.*) *καλοῦσι· καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ. Liv. epit.* 55: Cum flumen Oblivionem transire nollent. *Mela* 3, 1, 10: Cui Oblivionis cognomen est Limia. *Plin. n. h.* 4, 112: Flumen Limia. 115: Ab Minio, quem supra diximus, CC (ut auctor est Varro) abest Aeminius, quem alibi quidam intellegunt et Limaeam vocant, Oblivionis antiquis dictus multumque fabulosus. *Sil.* 1, 235 *sq.:* Quique super Gravios lucentis volvit harenas, | infernae populis referens oblivia Lethes. 16, 476 *sq.:* Theron, potator aquae, sub nomine Lethes | quae fluit, immemori perstringens gurgite ripas. *Flor.* 1, 33 (2, 17), 12: Omnis Callaeciae populos formidatumque militibus flumen Oblivionis. *Plut. act. Roman.* 34 *p.* 272 *D: Ἦν δ' οὗτος (Δέκιμος Βροῦτος) ὁ Λυσιτάνειαν ἐπελθὼν καὶ πρῶτος ἐπέκεινα στρατῷ διαβὰς τὸν τῆς Λήθης ποταμόν. Ptol.* 2, 6, 1: *Λίμνιος* (*var. Λιμίου*) *ποταμοῦ ἐκβολαί. Appian. Hisp.* 73 (71): *Διὰ χώρας μακρᾶς, ὅσην ὁ Τάγος τε καὶ Λήθης καὶ Δόριος καὶ Βαίτης ποταμοὶ ναυσίποροι περιέχουσιν.* 74 (72): *Ἐπὶ Λήθην μετῄει.*

Limane Limanicus Limannia *s.* Lemane.

Limannus lacus *s.* Lemannos.

Limariaco *O. j. Limeray, dép. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Amboise. Merowing. münzen. Belfort* 2172 (*Prou* 388: LIMARIACO. 2173: LIMHRIHCO. 2174: LIMAPIACO. 2175 (*Prou* 389): LIMABIACO. 2176: LIMA~RIACO F.

Limenaee *fl. j. Limen. Kemble n.* 77 *(a. 732):* Fluvius, qui dicitur Limenaee. *n.* 1003 *(a. 741):* Fluminis, cuius nomen est Limenea. . . . Apud Limenea.

Limenica vallis, *j. fl. Limergues, dép. Vaucluse, mündet in den Calavon, nbfl. der Durance.*

Limer-ācum* *O. j. Limeyrat, dép. Dordogne, arrond. Périgueux, canton Thenon.*

Lim-et-ius *M. fig. (Brotonne) Schuerm.* 2986: Limetii . m(anu).

limeum *nach Ernault von ders. √ wie* Lemo-, *lat.* ulmus. *Plin. n. h.* 27, 101: Limeum herba appellatur a Gallis, qua sagittas in venatu tingunt medicamento, quod venenum cervarium vocant. Ex hac in tres modios salivati additur quantum in unam sagittam addi solet, ita offa demittitur boum faucibus in morbis. Alligari postea ad praesepia oportet, donec purgentur (insanire enim solent), si sudor insequitur, aqua frigida perfundi. *cf.* 25, 61: Galli sagittas in venatu helleboro tingunt circumcisoque vulnere teneriorem sentiri carnem adfirmant. *Gell.* 17, 15, 7: Praeterea scriptum legimus, Gallos in venatibus tinguere elleboro sagittas, quod his ictae, examinatae ferae teneriores ad epulas fiant; sed propter ellebori contagium vulnera ex sagittis facta circumcidere latius dicuntur. *Pseudaristot. de mirab. auscult.* c. 86 *p.* 837ᵃ *(aus Timaios): Φασὶ δὲ παρὰ τοῖς Κελτοῖς φάρμακον ὑπάρχειν τὸ καλούμενον ὑπ' αὐτῶν τοξικόν (übersetzung einer ableitung des celt. worts für τόξον 'pfeil')· ὅ λέγουσιν οὕτω ταχεῖαν ποιεῖν τὴν φθορὰν ὥστε τῶν Κελτῶν τοὺς κυνηγοῦντας, ὅταν ἔλαφον ἢ ἄλλο τι ζῷον τοξεύσωσιν, ἐπιτρέχοντας ἐκ σπουδῆς ἐκτέμνειν τῆς σαρκὸς τὸ τετρωμένον πρὸ τοῦ τὸ φάρμακον διαδῦναι, ἅμα μὲν τῆς προφορᾶς ἕνεκα, ἅμα δὲ ὅπως μὴ σαπῇ τὸ ζῷον. εὑρῆσθαι δὲ τούτῳ λέγουσιν ἀντιφάρμακον τὸν τῆς δρυὸς φλοιόν· οἱ δ' ἕτερόν τι φύλλον, ὃ καλοῦσι κοράκιον* (*bran-io-n? *nach Ernault*) *διὰ τὸ κατανοηθῆναι ὑπ' αὐτῶν κόρακα, γευσάμενον τοῦ φαρμάκου καὶ κακῶς διατιθέμενον, ἐπὶ τὸ φύλλον ὁρμήσαντα τοῦτο καὶ καταπιόντα παύσασθαι τῆς ἀλγηδόνος. (Carvoran) CIL* VII 763: Deo Vitirine . . . limeo Rov p. l. m.

Limia *O. in Spanien, j. Puente de Lima. IA* 429, 6: Limia. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 16: Limea.

Lim-icī *V. in Spanien im conventus Bracarensis, fürt seinen namen nach dem fluße Lima. Plin. nat. hist.* 3, 28: Limici. *Ptol.* 2, 6, 43: *Λιμίκων Φόρος, bei Jinzo de Limia mit el campo de Limia. Hydat. chron.*

praef.: Idatius provinciae Gallaeciae natus in Lemica civitate. *(S. João de Pesqueira) CIL* II 434: L. Sulpi(cius) Rufinus Limicus sibi et Sul(piciae) Cileae, Sul(picio) Rufo, Sul(piciae) Rufinae [fil]is f(ecit). *(La Oliva)* 827: Sequndus Quinto aunculo meo Limico. *(Antequera)* 2049: L. Pompeius Rufus Limic(us) an. XXX h. s. e. s. t. t. l. L. Calpurnius Vegetus Limicus h. s. e. s. t. t. l. *(Chaves, a. 79 p. Chr.)* 2477: Civitates . X . Aquiflavienses, Aobrigens(es), Bibali, Coelerni, Equaesi, Interamici, Limici, Aebisoc(i), Quarquerni, Tamagani. 2496: Camalus M[el]o[n]is Limi[c]us Silva[no] [v.] s. [a.] l. *(Limia, a. 132/133 p. Chr.)* 2516: Civitas [Limicorum]. *(a. 141)* 2517: [Ci]vitas Limicorum. *(Alcalá de Henáres)* 3034: Cornel[i]us Lim[i]cus. *(Valera de arriba)* 3182: L. Abilius Sabinus d(omo) Lim(icus) an(norum) XIIII. Fronto f(ecit). *(Tarragona)* 4215: M. Flavio M. f. Quir(ina) Sabino Limico IIvir(o) sacerdoti convent(us) Bracari, flamini p. H. c. *(Zwischen Niebla und Moguer, prov. de Huelva: a. 27 p. Chr.)* 4963: Celer Erbuti f(ilius) Limicus Borea Cantibedoniesi muneris tesera(m) dedit anno M. Licinio co(n)s(ule). *(Calañas, sierra Morena, prov. de Huelva)* 5353: Reburrus Vacisi f(ilius) castelli Berensi Limicus (= Limicorum) h(ic) s(itus) e(st). *Vgl. (Lemos, prov. Lugo, gehört zum conventus Lucensis) CIL* II 5621: Lemicon.

Liminaea *fl. Kemble n.* 47 *(a. 700 oder 715):* Ad australem quippe fluminis quae appellatur Liminaea. 77 *(a. 732):* Iuxta Liminaee. 86 *(a. 740):* Fluminis, cuius nomen est Liminaea.

Limingae *O. Kemble n.* 43 *(a. 697). n.* 47 *(a. 700 oder 715):* In loco qui dicitur Limingae.

Liminicus rivus *s.* Limenica vallis.

Limin-ius *M. Greg. Tur. h. F.* 1,(33): Iuxta hanc urbem *(Clermont)* Liminius Antolianusque martyres requiescunt. *in glor. conf.* 35: In hac enim basilica et beatus martyr Liminius est sepultus, cuius agonis historia cum ab incolis teneatur, nullus tamen ei cultus venerationis inpenditur.

Liminlaeae *O. Kemble n.* 86 *(a. 740):* Quod est in Liminlaeae.

Limistus *M. cogn. (Old Penrith) CIL* VII 327: D(is) M(anibus) Aicetuos mater, vixit a(nnis) XXXXV, et Lattio filia, vix(it) a(nnis) XII. Limistus (?) coniu(gi) et filiae pientissi[mis] posuit.

Lim-itium *O. j. Limetz, dép. Seine-et-Oise, arrond. Mantes, canton Bonnières.*

Limm-o(n) *M. cogn. (Thon) CIL* III 4985: Sumario Limmonis f(ilio) et Bussullæ Atianti f(iliae) uxori et Tertio Sumari f(ilio) an. XXXV.

Limnius *s.* Libnius.

Lim-no-s *insel im irischen meere an der ostküste von Irland, j. Lambay. Plin. n. h.* 4,103: . . . Vectis[si] Limnus. *Ptol.* 2,2,10: *Λίμνου ἔρημος. Rav.* 5, 32 *p.* 441, 8: Linnonsa.

Limnum *s.* Tamnum.

Limodecas Limodecini Limodia Limodicas *s.* Lemovices.

Limonum Lemonum *vgl. ir.* lĕ-m *elm, gen.* leim lim, *nir.* leamh *ulme, außerdem auch pappelrose, malve, engl. marsh-mallow, cy.* llwyf *f. orme,* llwyfan llwyfen, = *l̥m, *zu lat.* ulmus = *l̄mo-s; *nach d'Arbois de Jubainville vielleicht ligurisch; abgeleitet von M.* Lem-o(n), *gleichsam 'Ville-Delorme'; O.* 1) *der Pictones, j. Poitiers, départ. Vienne. Hirtius b. G.* 8, 26, 1 *(a. 51):* Interim C. Caninius legatus, cum magnam multitudinem convenisse hostium in fines Pictonum litteris nuntiisque Durati cognosceret, qui perpetuo in amicitia permanserat Romanorum, cum pars quaedam civitatis eius defecisset, ad oppidum Lemonum (limounum *D* limonum *ER*[2]) contendit. (2) Quo cum adventaret atque ex captivis certius cognosceret multis hominum milibus a Dumnaco, duce Andium, Duratium clausum Lemoni (*ci. Oudendorp;* limonem *α* limone *E* lemonum *β* limounum *D*) oppugnari neque infirmas legiones hostibus committere auderet, castra posuit loco munito. (3) Dumnacus, cum adpropinquare Caninium cognosset, copiis omnibus ad legiones conversis castra Romanorum oppugnare instituit. (4) Cum complures dies in oppugnatione consumpsisset et magno suorum detrimento nullam partem munitionum convellere potuisset, rursus ad obsidendum Lemonum (*β;* limonem *αE* limounum *D*) redit. *Ptol.* 2, 7, 5: *Λίμωνον. TP:* Lemvno. *IA* 459, 6: Lomounum (*für* Lemonum, *var.* Lomonum). *Notae Tiron.* 87, 3: Lemonum. *Vita Maximi* 3, 16 *ASS 2. ian.* I *p.* 92: Celluiam scilicet s. Iohannis Limonico monasterio. 4, 20

p. 93: De Limonico monasterio. 21 *p.* 93: Ad Limonicum monasterium. — *Inschriften. (Saint-Pierre-les-Églises, départ. Vienne, arrond. Montmorillon, canton Chauvigny, a. 140 p. Chr.) Espérandieu* 1: Fin(es) *(Ingrandes-sur-Anglin)* XI (leugae, *von Argentomagos = Argenton*) [Lim(onum) X]. *(Antigny, départ. Vienne, arrond. Montmorillon, canton Saint-Savin, a. 140)* 2: Fin(es) VII Lim(onum) XIV. *(Cenon, départ. Vienne, arrond. Châtellerault, canton Vouneuil-sur-Vienne; a. 140)* 3: Lim(onum) X, Fin(es) [VI]. 4: Lim(onum) IX Fin(es) [V]II. 5: [Li]m(onum) [XI (?)], F[in(es) V (?)]. 6: Lim(onum) [VIII Fin(es)] VI[II]. *(Chauvigny, dép. Vienne, arrond. Montmorillon; unter Marc Aurel, Caracalla oder Elagabalus; a. 181 nach Ledain)* 9: F[in(es) XI; Li]m(onum) X. *(Civaux, dép. Vienne, arr. Montmorillon, canton Lussac; a. 221—235)* 10: Lim(onum) l(eugae) XI; Fines X. *(Saint-Pierre-les-Églises; nach dem tode Caracalla's)* 11: [Lim(onum) . . . . . Fin(es)]. — 2) Liomena, *j. Lehmen an der Mosel, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz, kreis Mayen.*

Limones *O. Vita Marculfi* 2, 10 *ASS 1. mai* I *p.* 73 *A:* Ad unam insularum, quae rustica lingua Duaeliniones (*var.* Induolinionis, Duae-Liviones, Duolimonis, Dinolitionis) appellantur.

Limonius *fl. Vita Maximi* 3, 16 *ASS 2. ian.* I *p.* 92: Limonia fluenta *(acc.)*. 5, 28 *p.* 94: Super Limonia fluenta.

Limosi-āca cortis, *j. Melzicourt, départ. Marne, arrond. Sainte-Menehould, canton Ville-sur-Tourbe, gemeinde Servon.*

Limoticinus Limovec(g)as Limovicas *s.* Lemovices.

Limusa *O. in Pannonien. IA* 233, 1: Limusa.

Λιγκάσιοι **Linconas Lincueninses** *s.* Lingones.

Lincus vicus, *j. Lains, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Saint-Sauveur. Merowing. münze. Belfort* 2179. 2192 = *Prou* 127: LINCO VICO FIT +.

Lind-esina (*cf.* Iculisna) *O. j. Bourbonne-les-Bains, dép. Haute-Marne, arr. Langres. TP:* Lindesina (*aus* Lingonensis?).

Lindi-ācum [*a. 896* Lindiche] *O. j. Lintgen in Luxemburg, canton Mersch.*

***Lindi-duro-s** *oder* *Lindo-duro-s [*saec. 9* Lindduri], *O. j. Lindern, preuss. Rheinprovinz, reg.-bezirk Aachen, kreis Geilenkirchen.*

Lindi-macus *aus* *Lindo-magos *'ebene des Lindos' oder 'ebene am fl. Lindos', fl., die dem Züricher see entströmende Limmat. Passio ss. Felicis et Regulae, cod. Sangall. 225 (D. n. 218):* Ad capud laci et fluuii (*aus* ū) Lindimaci qui iuxta castrū Torico^{o} ē.

Lindissa, Lindissi provincia, *j. Lindsey, Lincolnshire.* ? **Lindis-fari,** *Lindisfarn in Northumberland. Baeda h. e. praef.:* In provincia Lindissi . . . A fratribus ecclesiae Lindisfarnensis. 2, 16: Provinciae *(dat.)* Lindissi, quae est prima ad meridianam Humbrae fluminis ripam, pertingens usque ad mare. 3, 3: In insula Lindisfarnensi. 11: Est monasterium nobile in provincia Lindissi, nomine Beardaneu. . . . In Lindissi provincia . . . Lindissae provinciae *(gen.)*. 12: In cymeterio Lindisfarnensis ecclesiae. 17: Ad insulam Lindisfarnensium. 23: Iuxta ritus Lindisfarnensium. 24: Primus autem in provincia Merciorum, simul et Lindisfarorum ac Mediterraneorum Anglorum, factus est episcopus Diuma. 25: In insula Lindisfarnensi fecit ecclesiam episcopali sedi congruam. 26: Ecclesiae Lindisfarnensis. 27: In provincia Lindissi. 4, 3: Episcopatum gentis Merciorum simul et Lindisfarorum. . . . In loco, qui dicitur Adbaruae, id est Ad Nemus, in provincia Lindissi. 4: Omnes, quos in Lindisfarnensium insula congregaverat Scottos. 12: In Lindisfarnensi ecclesia. . . . In provincia Lindisfarorum. . . . De Lindissi *(zweimal)*. 27 (25): Lindisfarnensium ecclesiae. . . . Lindisfarnensis ecclesiae. . . . Ad insulam Lindisfarnensium. 28: Episcopatum ecclesiae Lindisfarnensis. . . . De ipsa insula Lindisfarnensi. . . . Lindisfarnensi ecclesiae. . . . Ecclesiae Lindisfarnensis. 29: Ad insulam Lindisfarnensium. 5, 1: Ecclesiae Lindisfarnensis. . . . In insula Lindisfarnensi. 12: Episcopalem Lindisfarnensis ecclesiae cathedram. 19: Ad insulam Lindisfarnensem. 23: Provinciae Lindisfarorum Cyniberct episcopus praeest. . . . Ediluald in Lindisfaronensi (ecclesia). *Alcuin. carm.* 1, 363, *ad a. 612 (MG Poet.* I *p.* 477): Accola Lindissae.

Lindo-n *'see', vgl. air.* lind, *agy.* linn, *w.* llynn *f. liquor, lacus, w.* llyn llynol *liquide, bret.* lin *étang, marais, Cath.* lenn, *abret. Voc.*

corn. lin, *nbret.* lenn *étang; O.* 1) *in Brittanien, vorort der Coritani, j. Lincoln. Ptol.* 2, 3, 11: *Μεθ' οὓς (Κορναυίους) Κοριτανοί, ἐν οἷς πόλεις αἵδε Λίνδον, Ῥάται. IA* 475, 3. 476, 7. 477, 9. 478, 10: Lindo. *Concil. Arelatense I. a. 314 (Mansi 2 c.* 476 *E):* Adelfius episcopus de civitate colonia Londinensium (*Henry ci.* Lindo). *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 2: Lindum colonia. *Baeda h. e.* 2, 16: Praefectumque Lindocolinae (-colīna *aus* -colonia, *ae.* Lin(d)-cylene, *durch acy.* colūn) civitatis, cui nomen erat Blaecca, primum cum domo sua convertit ad dominum (Paulinus). 18: In Lindocolino. *(Lincoln) CIL* VII 189: D(is) M(anibus) Volusia Faustina c(ivis) Lind(ensis). V(ixit) an-n(os) XXVI, m(ensem) I, d(ies) XXVI. Aur(elius) Senecio dec(urio) ob merita c(oniugi) p(osuit). *(a. 265/267 p. Chr.) EE t.* 7 *p.* 335 *n.* 1097 = *RN* 3e *s., t.* 8 (1890) *p.* 253: A L(indo) S(egelocum = *Littleborough*) m(ilia) p(assuum) X. IIII. — 2) *stadt der Damnonii, j. Delginross in Schottland, grafschaft Perth, bei Comrie, am Earn. Ptol.* 2, 3, 7: *Λίνδον. Rav.* 5, 31 *p.* 433, 9: Clindum. *In O.* Dio-lindum = *Dīvo-lindo-n *'aqua splendens'*, *Dubo-lindo-n *Dublin, 'the black pool', fl.* Lindus *in* *Lindo-magos *Limmat.*

Λινδόνιον *s.* Londinium.

Lineri-ăcum *O. j. Lindry, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Toucy.*

Linerolus villa. *Chronicon s. Benigni (c. a. 510), ed. Bougaut p.* 16.

Lingar-o(n) *O. Merow. münze. Belfort* 2180 (*Prou* 2583): L/Иᒥ + ∀ROИE. 2181 (*Prou* 2584): LINÇARONE. 2182: LINÇARONE. 2183 (*Prou* 2582): XLENÇARONE.

Lingauster *V. (Alt-Ofen) CIL* III 10514: Nertus Dumnotali f. veteranus ala Hisp(anorum) I sesquip(licarius) Lingauster ann. LX stip. XXXVI. h. s. e. Valens frater h. t. m. p. *(Mainz) CIR* 1101: . . . Aprilis Sol. f. > (centurio, *fortasse* eq.) cho(rte) [I.] Belgica, natione Li[n]gaust[e]r. *Villeicht* = Lingones, *Λιγκάσιοι Strab.* 4, 1, 12 *p.* 186.

Lingedia *s.* Legedia.

Lingius villa. *Vita s. Desiderii ep. Cadurc. c.* 16 (*Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 709).

Lĭng-ŏn-es *nom. pl., nom. s.* *Lingū, *n-stamm, zu ir.* lingid *springt* (léim = *lngmen *sprung*), *die 'springer' (auf iren rossen); nach R. Schmidt zu gr. ἐλαφρός leicht, schnell, cf. deutsch* gelingen, *ahd.* gilingen, *got.* leihts, *an.* léttr, *ae.* lîht leoht, *ahd.* lîhti, *nhd.* leicht; *cf. ae.* lungor lungre *'schnell' aus vorgerm.* lnghró-, *ahd.* lungar *hurtig, schnell, ai.* langh ramh *springen, vorwärts kommen; V. in Germania superior, in den arrondissements Chaumont-en-Bassigny und Langres (Haute-Marne), Dijon und Châtillon-sur-Seine (Côte-d'Or), Bar-sur-Aube und Bar-sur-Seine (Aube) und (r. ufer der Saône, grenze von den Sequanern) Neufchâteau und Mirecourt (Vosges), Vesoul und Grey (Haute-Saône) mit vorort* Ande(o)matunnon *j. Langres (aus* Lingones, *wie von London — Londres); eine andre abteilung zog nach der Romagna (in der Aemilia, in den niderungen am meer, am r. ufer des untern Po, in den provinzen Ravenna, Forli und Ferrara) und wurde so nachbar der Boii. Polyb.* 2, 17, 7: *Τὰ δὲ πέραν τοῦ Πάδου, τὰ περὶ τὸν Ἀπεννῖνον, πρῶτοι μὲν Ἄναρες, μετὰ δὲ τούτους Βοῖοι κατῴκησαν, ἑξῆς δὲ τούτων ὡς πρὸς τὸν Ἀδρίαν Λίγγονες (Λίγγωνες ci. Klüwer; αἴγωνες AR αἴγονες F), τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς θαλάττῃ Σήνωνες. Caes. b. G.* 1, 26, 5: In fines Lingonum die quarto pervenerunt. 6: Caesar ad Lingonas litteras nuntiosque misit, ne eos frumento neve alia re iuvarent: qui si iuvissent, se eodem loco quo Helvitios habiturum. 40, 11: Frumentum Sequanos, Leucos, Lingones (*α* lin-g(u)onas *β*) subministrare. 4, 10, 1: Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum. 6, 44, 3: (Caesar) duas legiones ad fines Treverorum, duas in Lingonibus, sex reliquas in Senonum finibus Agedinci in hibernis conlocavit. 7, 9, 4: (Caesar) per fines Haeduorum in Lingones contendit, ubi duae legiones hiemabant. 63, 7: Ab hoc concilio Remi, Lingones, Treveri afuerunt: illi, quod amicitiam Romanorum sequebantur, Treveri, quod aberant longius et a Germanis premebantur, quae fuit causa, quare toto abessent bello et neutris auxilia mitterent. *Hirt. b. G.* 8, 11, 2: Ipse (Caesar) equites in vicem Remorum ac Lingonum reliquarumque civitatum, quorum magnum numerum evocaverat, praesidio pabulationibus mittit, qui subitas incursiones hostium sustinerent. *Liv.* 5, 35, 2 *(a. u. 363 = 391 a. Chr.):* Poeninon deinde Boii Lingonesque transgressi, cum iam inter Padum atque Alpes omnia tenerentur, Pado ratibus traiecto non Etruscos modo, sed

etiam Umbros agro pellunt: intra Appenninum tamen sese tenuere. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 186: *Ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων ὁρίζων Σηκοανούς τε καὶ Αἰδούους καὶ Λι-γ⟨ονας καὶ Οὐαδι⟩κασίους.* 3, 4 *p.* 193: *Ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ τῶν Σηκοανῶν Αἴδουοι καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν Λεῦκοι καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος.* 6, 11 *p.* 208: *Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται.* *Lucan.* 1, 396—398: Deseruere cavo tentoria fixa Lemanno | castraque, quae Vosegi curvam super ardua ripam | pugnaces pictis cohibebant Lingŏnes armis. *Dazu Comm. Us.* 1, 398: Gens Galliae. *Plin. n. h.* 4, 106: Treveri liberi antea et Lingones foederati. *Frontin. strateg.* 4, 3, 14: Lingonum opulentissima civitas, quae ad Civilem desciverat, cum adveniente exercitu Caesaris (Domitiani) populationem timeret, quod contra exspectationem inviolata nihil ex suis amiserat, ad obsequium redacta septuaginta milia armatorum tradidit mihi. *Martial.* 1, 53, 4 *sq.*: Sic interpositus villo contaminat uncto urbica Lingŏnicus Tyrianthina bardocucullus. 8, 75, 1—4: Dum repetit sera conductos nocte penates | Lingŏnus a Tecta Flaminiaque recens, | expulit offenso vitiatum pollice talum | et iacuit toto corpore fusus humi. *Tac. h.* 1, 53: Treveri ac Lingones, quasque alias civitates atrocibus edictis aut damno finium Galba perculerat, hibernis legionum propius miscentur. 54: Miserat civitas Lingonum vetere instituto dona legionibus dextras hospitii insigne *sq.* 57: Ardorem exercituum Agrippinenses, Treveri, Lingones aequabant, auxilia, equos, arma, pecuniam offerentes, ut quisque corpore, opibus, ingenio validus. 59: Erant in civitate Lingonum octo Batavorum cohortes, quartae decumae legionis auxilia. 64: Proxima Lingonum civitas erat, fida partibus. [78: Lingonibus universis civitatem Romanam (Otho) dedit; *es ist vilmer ein hispanisches volk zu substituieren,* Lusonibus *oder* Ilurconibus *mit Lipsius, oder* Lanciensibus *mit Heraeus.*] 2, 27: Cohortes Batavorum, quas bello Neronis a quarta decuma legione digressas, cum Britanniam peterent, audito Vitellii motu in civitate Lingonum Fabio Valenti adiunctas rettulimus, superbe agebant. 4, 55: Miscuere sese Iulius Tutor et Iulius Sabinus hic Trevir, hic Lingonus. . . . Sed plurima vis penes Treveros ac Lingonas. 57: Obtestante Vocula non adeo turbatam civilibus armis rem Romanam, ut Treveris etiam Lingonibusque despectui sit. 67: Fusi Lingones. 69: Constat obstitisse Treveris Lingonibusque apud Gallias, quod Vindicis motu cum Verginio steterant. 70: Igitur non Treveri neque Lingones ceteraeve rebellium civitates pro magnitudine suscepti discriminis agere; ne duces quidem in unum consulere. 73: Mox Treveros ac Lingonas ad contionem vocatos ita adloquitur. 76: Neque Treveros aut Lingonas benevolentia contineri: resumpturos arma, ubi metus abscesserit. 77: Media acies Ubiis Lingonibusque data. *Plut. Caes.* 26: *Διόπερ καὶ κινήσας ἐκεῖθεν ὑπερέβαλε τὰ Λιγγονικά, βουλόμενος ἅψασθαι τῆς Σηκουανῶν φίλων ὄντων καὶ προκειμένων τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν ἄλλην Γαλατίαν.* *Ptol.* 2, 9, 9: *Ὑπὸ δὲ τούτους (Ῥαυρικοὺς) καὶ τοὺς Λευκοὺς παρήκουσι Λόγγονες, ὧν πόλις Ἀνδομάτουννον.* *Dio* 40, 38, 3 *(a. 52 a. Chr.)*: *Ὁ οὖν Καῖσαρ ἐπεχείρησε μὲν παραχρῆμα ἐπ' αὐτοὺς στρατεῦσαι, μὴ δυνηθεὶς δὲ διὰ τὸν ποταμὸν τὸν Λίγρον ἐπὶ Λίγγονας ἐτράπετο.* 66, 3, 1 *(a. 70 p. Chr.)*: *Ἰούλιος γάρ τις Σαβῖνος, ἀνὴρ πρῶτος τῶν Λιγγόνων.* *Incerti paneg. Constantio Caesari dictus* 21: Tricassino solo Lingonicoque restabat. *Paneg. Constantino Aug. dictus c.* 6: Quid commemorem Lingonicam (liugonicam *BCV* bugonicam *W*) victoriam etiam imperatoris ipsius vulnere gloriosam? *Conc. Agrippin. a.* 346 *(Mansi* 2 *c.* 1371 *A)*: Desiderio Lingonicae (episcopo, *cf. Athanas. apol. c. Arianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A ed. Maur.*). *Maximi Victorini de rat. metr. vol.* 6 *p.* 221 *Keil:* Lingŏnes. *Eutrop.* 9, 23: Per idem tempus a Constantio Caesare in Gallia bene pugnatum est. Circa Lingonas *(die stadt)* die una adversam et secundam fortunam expertus est. (*Daher Hieronymus chron. ad a. Abr.* 2317: Iuxta Lingones a Constantio Caesare LX milia Alamannorum caesa, *und aus disem Iordan. Rom.* 300: Constantius iuxta Lingonas una die LX milia Alamannorum cecidit.) *Claudian. de consul. Stilichonis* 3, 94: Lingonico

sudatas vomere messes. *ND* 40 *(Brit.)*, 33: Tribunus cohortis quartae Lingonum (lergorum *codd.*), Segeduno. 48: Tribunus cohortis secundae Lingonum (lergorum *codd.*), Congavata. 42 *(Lugd. I)*, 37: Praefectus Laetorum Lingonentium per diversa dispersorum Belgicae primae. 69: Praefectus Sarmatarum gentilium, Lingonas. *Iul. Hon. cosmograph.* 16 *p.* 33 *R.*: Lingonici (lingeonici *V*, lyngoricum *S*; *Riese ci.* Inguaeones). *NG* 1, 3: Civitas Lingonum. *Cassiod. chron.*: His conss. *(ad a. u. 745)* apud Lingonum gentem templum Caesari Drusus sacravit. *Concilium Epaonense a. 517 p.* 29, 12 *M.*: Graegorius, in Christi nomine episcopus civitatis Lingonicae. *Concil. Arvern. a. 535 p.* 70, 20 *M.*: Gregorius in Christi nomine episcopus ecclesiae Lengonicae. *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 86, 5: Gregorio eclesiae Lingonicae episcopo. *Concil. Aurelian. V a. 549 p.* 110, 1 *M.*: Tetricus episcopus ecclesiae Lingonicae. *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 14 *M.*: Tetreco episcopo ecclesiae Lingonicae. *Fortunat. carm.* 4, 2 *tit.*: Gregori episcopi civitatis Lingonicae. 3 *tit.*: Tetrici episcopi civitatis Lingonicae. *Concil. Paris. a. 573 p.* 149 *M.*: Pappolus in Christi nomine episcopus eclesiae Lingonicae. *Greg. Tur. h. F.* 2, (23): Sanctus Abruncalus Lingonicae civitatis episcopus. 3, 15: Nepus beati Gregorii Lingonaci episcopi. 19: Beatus Gregorius apud orbem Lingonicam magnus dei sacerdos. 5, (5): Beato Tetrico ecclesiae Lingonicae sacerdote. . . . Iterum Lingonici Silvestrum, propinquum vel nostrum vel beati Tetrici, episcopum expetunt. . . . Lingonici iterum episcopum flagitantes. . . . Lingonas *(acc.)* est sepultus. *liber vitae patrum* 7 (*cod. Augiensis XXXII f.* 60ʳ *c.* 1): Vita sc̄i Gregorii episcopi Lingonice civitatis quod est VIII. idus ianuar̄. *c.* 2: Electus a populo, Lingonicae urbis episcopus ordinatur. 3: Ad civitatem Lingonas. 4: Per viam illam, qua beatum corpus a Lingonas est exhibitum. *in glor. conf.* 11: Ternoderensis castri, qui adiungitur Lingonicae civitati. 85 *(ex cod. Bern. 199)*: In Tornoderensi pago in parochia Lingonicensi. 86: Sequanus Lingonici abba territurio. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 161, 3 *M.*: Mummolus episcopus Lingoñ(icus). *Conc. Matisc. II a. 585 p.* 172, 30 *M.*: Mummolus episcopus ecclesiae Lingonice. *Martyrol. Hieronym. (gallican. recension)*: XVI kal. febr. Lingonis, passio sanctorum martyrum geminorum, Speusippi, Helasippi, Melasippi, Leonillae, Iunillae, Neonis. *kal. novembr.*: Et Lingonice civitatis castro Divioni Benigni presbyteri et martyris. *Conc. Paris. a. 614 p.* 191, 26 *M.*: Ex civitate Lingoris. *Warnecarius c. a. 614 MG epist.* III *p.* 457, 10: In suburbio Lingonicae civitatis. *Ionae vita Columbani c.* 19 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Nugetio (Nicetio) avunculo eius, qui Lingonicae eclesiae pontifex erat. *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627 p.* 201, 38 *M.*: Ex civitate Lingonis. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 9 *M.*: Modoaldo *(abl.)* Lingonensi. *Pard. dipl. n.* 256, *t.* 2 *p.* 15, *a.* 632: Masciacum, quod positum est in pago Lingonico. *Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 12 *M.*: Bertoaldus episcopus ecclesie Lingonice. *Fredegarii chron.* 4, 38: Lingonas de universas regni sui provincias mense Madio *(a. 612)* exercitus adunatur. 58 *(a. 629—630)*: Cumque Lingonas civitatem venisset. *Notae Tiron.* 86, 81ᵃ: Lingonas. 82: Lingones. *Rav.* 4, 26 *p.* 230, 15: Ligonas *(Langres)*. *Passio Valerii* 2 *ASS 22. oct.* IX *p.* 532 *B*: Lingonicae urbis. *Vita Agili* 5, 23 *ASS 30. aug.* VI *p.* 584 *A*: Lingonensium concio. 24 *p.* 584 *B*: Langonicae plebi. *Vita Salaberg.* 1, 2 *ASS 22. sept.* VI *p.* 521 *D*: Territorio *(dat.)* Lingonico confini *(abl.)*. 4 *p.* 522 *A*: Qui amnis ex Lingonicis finibus fontem sumens. 2, 12: In suburbio Lingonicae urbis. *Vita Frodoberti* 2, 6 *ASS 8. ian.* I *p.* 507: Bertoaldus Lingonicae urbis episcopus. *Passio VI s. Benigni* 2, 12 *ASS 1. nov.* I *p.* 166 *E*: In suburbio Lingonicae urbis. *Stephani Africani vita Amatoris* 1, 3 *ASS 1. mai* I *p.* 52 *E*: Ex oppido Lingonicae civitatis. *Vita Valentini* 1 *ASS 4. iul.* II *p.* 41 *A*: In Laticensi suburbano Lingonensium. 3 *p.* 41 *D*: Ab episcopo Lingonensium. 7 *p.* 42 *B*: Lingonensium episcopus. *Miracula s. Apollinaris († c. 75) ASS 23. iul.* V *p.* 353 *cap.* 1, 2: Langonicae sedis. — *Inschriften: (Mojgrád) CIL* III 7638: L. Ant(onius) [Ma]rinianus praef(ectus) coh(ortis) V Ling(onum) Antoninianae. *(Zwischen Flémalle und Chokier, bei Lüttich, a. 98 p. Chr.)* D. XXIX *p.* 1969: (Cohortibus) II Lingonum et II Nervio[rum]. *(a. 103, in Britannia, j. in Pest)* D. XXXII *p.* 1972 (XXI *p.* 864) = VII 1193: Coh(orte) IIII (*nicht* III) Lingonum. *(Sydenham, a. 105)*

D. xxxiv (xxiii p. 866) = VII 1194: (Cohorte) I Lingonum. *(Stannington, a. 124?)* D. xliii p. 1976 (xxx p. 872) = VII 1195: (Cohorte) II Ling(onum). *(Chesters, a. 146)* D. lvii p. 1982: (Cohorte) IIII Ling(onum). *(Rom, a. 163—166) CIL* VI 1523: Praef(ecto) coh(ortis) IIII Lingonum. *(Ilkley)* VII 208: Verbeiae *(G., j. fl. Wherfe)* sacrum. Clodius Fronto praef(ectus) coh(ortis) II Lingon(um). 209: Lucanus praef(ectus) coh(ortis) [II Lingon(um)]. *(Moresby)* 359: Deo Silvan . . coh. II Ling . . . cui præses . . . . G. Pompeius M . . . . Saturnin . . . . *(Lanchester)* 432: Tribunus cho. I Ling(onum). 445: M. Aur(elio) Quirino pref(ecto) coh(ortis) I L(ingonum) Gord(ianae). *(a. 238—244)* 446: M. Aur(elio) Quirino pr(aefecto) coh(ortis) I L(ingonum) Gor(dianae). *(Tynemouth)* 493: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Ael(ius) Rufus praef(ectus) coh(ortis) IIII. Lingonum. *(Gloster Hill bei Warkworth)* 1029: [Ca]mpestrib(us) . . . [c]oh(ors) I [Lingonum]? *(High Rochester, a. 140—143)* 1041: Coh(ors) I Ling(onum) eq(uitata). *(Walcot, zwischen 41 und 80) BE* 3 p. 23: [Coh. I Mor]in(orum) et III L[ing(onum)]. *(Harrington bei Moresby) EE* 7 p. 310 n. 969: Praef. coh. II Ling(onum). *(Wallsend am Hadrianswall in Nord-England) WK* 11 (1892) n. 57 col. 82 = *Haverfield, Roman inscriptions in Britain* 3 (1892—93) p. 22. 23: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) coh(ors) IIII (quarta) Lingonum eq(uitata) cui attendit Iul. Honoratus Ↄ (centurio) leg. II (secundae) Aug. v. s. l. m. *(Fossombrone) Orelli* 4039: Praef. coh. II Ling(onum) eq(uitatae). *(Carpegna) Fabretti* 486, 164: Praet. coh. I Lingonum equitat(ae). *(Concordia Sagittaria, prov. Venedig) Notizie degli Scavi di Antichità* 1890 p. 173: P. Comi[nio P. f.] Cl. Cle[menti] Honorat. e . . . . [praef.] coh. V Ling[onum]. *(Lyon, Trion) Allmer et Dissard, Trion* 1, p. 176 n. 75 = *RE* 2 p. 252 n. 640 = *Allmer et Dissard, Lyon* n. 232, t. 3 p. 111: D(is) M(anibus) T. Tinc(i) Alpinl, dec(urioni) Lingon(i), II(duum)vir(o), Potitia Alpina, mater, p(onendum) c(uravit) et sub ascia d(edicavit). *(Alise-Sainte-Reine, dép. Côte-d'Or, c. a. 48 p. Chr.) Orelli* 2028 = *Lejay* 5: Omnibus honoribus apud Aeduos et Lingonas functus. *(Castelnau d'Aude, unter Marc Aurel) RE No.* 70 (1893) n. 964 p. 238: . . . . [C]n(aei *oder* Numerii) f(ilio), V. . . . . *(oder* Voltinia tribu), ... [trib(uno) mil(itum) leg(ionis) II I[talicae, praef(ecto) cohortis . . . . miliar]iae(?) Ling[onum], ... , [tr(ibuno)] m(ilitum) le[g(ionis)] . . . . *(Banassac, départ. Lozère) RC* 3, 317 = *RA n. s.* 38 (1879) p. 119: Lingonis (felici)ter. *(Lanssur-Laignes bei Vertault, Côte-d'Or, dioecese Langres) CIL* XIII 5661: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) L(ucius) Patric(ius) Martialis et L(ucius) Patric(ius) Marcus Ling(ones), fratr(es) omnib(us) offic(iis) civilib(us) in civitate sua funct(i) cellam vestibulam e regione columnae cum suis omnib(us) commod(is) d(e) s(ua) p(ecunia) vikan(is) Vertillensib(us) largiti sunt. *(Langres, a. 199/200)* 5681: [Civitas Lingonum] foede[rata]. *(vor a. 210, villeicht a. 208)* 5682: Ae[dilita]te funct(us) in ci[vitate] Lingonum. 5693: D(is) M(anibus) Fructi col(oniae) Ling(onum) lib(erti) Urbicus Leston d. s. p. d. 5694: Novello, c(oloniae) L(ingonum) s(ervo) cura(n)te Belatulo | Ia. Idmi s(erva). *(Testament eines Lingonen, um die zeit Traians, saec. I)* 5708, II 6: [Rei] public(ae) civitatis Ling(onum). 5883: M(oderato) l(iberto) c(oloniæ) L(ingonum). *(Bourbonne-les-Bains, dép. Haute-Marne)* 5911: Deo Apollini Borvoni et Damonæ C. Daminius Ferox civis Lingonus *(bürger von Langres)* ex voto. 5916: Borvoni et [Da]monae C. Iatinius Romanus [L]ing(onus) pro salu[t]e Cocillae filie ex voto. 5917: Borvoni et Damon(ae) Iul(ia) Tiberia Corisilla, Claud(i) Catonis Ling(oni uxor) v. s. l. m. 5920: Deo Borvo[ni] et Damone Verrea Verilla Lingo. 5942: [L]ingonum (servus *vel* libertus). *(Langres) RA* 3e s., t. 16 (1890) p. 33: . . . . . Attius Euhodus . . . . [sevir A]ug(ustalis) colon(iae) [Lingonum]. p. 36: D(is) M(anibus) Eruci(i), l(iberti) col(oniae) Lingo[num]. *(Gustavsburg) CIR* 1380 = *Haug* 39: Togitio Solimari f(ilius) Lin(go?). *(Ostia) CIL* XIV 1821 = *Anthologia Latina ed. Buecheler* n. 563, 1: [Lin]go, cui pater addiderat nomenqu[e m]erebat. — *Merowingische münzen. Belfort* n. 2184: LINGONIS FIT +. 2185. 2186 *(Prou* 153): + LINCVENINSES MONITA. 2188 *(Prou* 155): + LINGONAS FIT. 2189 *(Prou* 154): + LIИCONAS FI. 2190 *(Prou* 156): + LINCONAS CIVI(tatis). 2191 *(Prou* 157): LINCONAS FI.

Lingu-ācum *O. j. Langeais, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon.*

Lini-acas *O. Vita Humberti* 2, 13 *ASS 25. mart.* III *p.* 563 *E:* Villam quam Liniacas priores dixere, quae sita est in pago Hagnou et Templutensi.

Lini-ācus *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a.* 565, *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 423.

Linicinius *M. (Elsaß) RA* 9, 2 (1853) *p.* 576: D(is) M(anibus) | Latiocaiu ..... Linicinius .. | et .... cinius | Mus .... fili | s. p. ... c.

***Lini-o**(n) villa Linonis, *O. j. Lignon, dép. Marne, arrond. Vitry-le-François, cant. Saint-Remy-en-Bouzemont.*

linnā *mantel oder behänge, nach Stokes aus* *plnnā, *air.* lenn *f. gl. sagana vel saga, ir.* lend *mantel, gl. pallam, pallae, cortina, acy.* lenn *gl. saga, bret.* lenn *couverture de lit, pl.* -ou, *acorn.* lenn *gl. saga, voc. corn.* len *gl. sagum 'blanket, cloak, whittle', w.* llên *f. voile, rideau, veil, curtain, hangings,* llenn *sheet, covering, cf. lat.* pellis, *gr.* ἄ-πελος, *got.* fill, *an. ae. as. ahd.* fel. *Isidor. or.* 19, 23, 3: Linnae, saga quadra et mollia sunt. De quibus Plautus [LV (LXXX) (*inc.* 63) *Goetz*]: Linna coopertus est textrino Gallia (Linnam operátast textrix Gállica *Löwe*). *Vgl.* laina.

***li-nno-s *li-no-s** *eiter, bret.* lîn *pus,* lina *se convertir en pus, particip 'fließend', ai.* ri-ṇá-ti *laufen laßen.* √ lī *fließen.*

***Lino-ialo-s** *ableitung von cogn.* Linus *oder vom gall. M.* Lienus; *oder aus dem pflanzennamen gebildet.* [Linogile (villa) *a.* 884.]

lino-n *nach Stokes u-stamm, zu air.* lín *lein, flachs, cy.* llin *m. linum, corn.* lin *gl. linum, bret.* lin; *gr.* λίνον *flachs, leinpflanze, lat.* linum. *Polyb.* 3, 114, 4: *Καὶ τῶν μὲν Κελτῶν γυμνῶν τῶν δ' Ἰβήρων λινοῖς περιπορφύροις χιτωνίσκοις κεκοσμημένων κατὰ τὰ πάτρια κτλ. cf. Varro Menipp.* ἔχω σε, περὶ τύχης *et de logistorico 'Marius de fortuna'* ıı 170 *p.* 180 *Buech.:* téla dextrá vibrant, rússa *lina (sagula *Buecheler,* trina *Roeper,* tia *cod.*) émicant, | átque ⟨in⟩ insígnibus Márti' torquae aúreae, | scúta caeláta Hiberón argentó gravi | crébra fulgént. (*Non. p.* 228.)

Lintim .. *M. fig. (Heddernheim):* LINTIM .. FE.

Lintini-āco *O. j. Lentignac, dép. Dordogne, arrond. Sarlat, gemeinde Terrasson. Merow. münze. Belfort* 1557 = *Prou* 2423: + LINTINIACO.

Linti-o(n) *M. (S. Maria di Capua) CIL* X 3778, 2, 1: D. Rosci Lin[t]io. *(Narbonne)* XII 5970: ... otI LintIonI.

Linto-magos *O. j. Brimeux, dép. Pas-de-Calais, arrond. Montreuil-sur-Mer, cant. Campagne-les-Hesdin. TP:* Lintomagi.

***lī-nu** *zal, u-stamm, air.* lí-n *m. gl. numerus, mir.* lín *number, gdf.* plē-nu-, *zu* lí *füllen ir.* línaim *ich fülle* = *lat.* plē *in* plēnus plē-rus.

.... **lioi** *lepontisch. (Inschrift in Randineto bei Como) Pauli n.* 18e *und s.* 74: .... lioi *(rest eines genetiv-familiennamens, besitzer)* So .... *(rest eines vornamens).*

Lio-marus *M. (Glénic, Creuse) BE* 1 *p.* 261: Liomari. *(Châlon-sur-Saône, départ. Saône-et-Loire) Canat, Inscr. de Châlon p.* 36 = *EE* 5 *p.* 238 = *RE No.* 72 (1893) *p.* 255 *No.* 978: Samorix Liomari f(ilius) Remus eq(ues) ala Longiniana.

Liomena *s.* Limonum.

... **lioni** *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1254: ... lioni *(gen.)* op.

-lip *nach Ernault zu acy.* *lip, *w.* (cyffe) lyb *consimilis, bret.* dis-leb-er *défiguré, ir.* á-lic ad-laic *angenem, urcelt.* liqqi-s *aus* *lig-ní-s, *got.* ga-leiks, *ahd.* galīh, *an.* glíkr, *nhd.* gleich, *lit.* lýgus, *ai.* liṅga *merkmal (Stokes). In* Ande-lipa, Cuna-lipi, Duroliponte, *cf.* Lippo, Lippinus, Lipuca.

Lipaca *O. in Spanien, auf einer iberischen münze bei Hübner, MLI n.* 55: ᚴᛗᛈᛈᛝᛗ lipaqš; *cf.* Libia Libienses Ὀλίβα.

Lipidi-ācus *s.* *Lepidiacus.

? **Lipor** *M. cogn. (Tétény) CIL* III 3393: Silvana[bu]s Augg. Aur. Lipor vet. alae [et] Aur. Vales. mil. le[g]. II ad. p. [f.].

Lippi-āco *O. in der civitas Cenomannorum, j. Luché? Merowing. münze. Belfort* 1586. 2195 (*Prou* 477): + LIPPIACO.

Lipp-o(n) *römisch? M. (Dijon) CIL* XIII 5528: Moni(mentum) Lepidi Lipponis (filii). *(Brohl) Schuerm.* 2989: Lippo fec(it). *(Trier, prov.-mus.):* Lippo.

Lipuca *M. fig. (Neftenbach) IH* 352, 104: IVCA. *(Vechten) Schuerm.* 2990. *(Cöln; Ems):* Lipuca f. *(Juslenville) Bull. liégeois* 9, 433 *s.:* Lipuca . f(ecit). *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 21 *n.* 167: ΛIPVCΛ. *Hettner* 174, 14: Lipuca.

Liradus *O. j. Léré, dép. Cher, arrond. Sancerre.*

? **Liren-ates** *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 64: Interamnates Sucasini qui et Lirenates.

Lirge Lerga *j. la Lergue, nbfl. des Hérault.*

Liria *fl., iberisch.*

Liri-ăcum *O. Lirec (a. 1322), départ. Vienne.*

Liri-cantus *O. j. Larchant bei Nemours, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau, canton La Chapelle-la-Reine. Vita Maturini* 1, 2 *ASS 1. nov.* I *p.* 251 *A:* In vico, cuius vocabulum est Liricantus. *Vita Romarici* 3 *in Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 780: Liricantum . . . profectus est.

Lirinum *s.* Lero, Lerina.

Lirizinus *fl. j. la Risle (Rille), nbfl. der Seine, entspringt oberhalb Saint-Vaudrille-les-Bois, dép. Orne. Vita Geremari* 2, 13 *ASS 24. sept.* VI *p.* 701 *D:* In pago Rotomagense super fluvium Lirizinum. *Le Prévost, Anciennes divisions de la Normandie p.* 16.

Lirus *M. (Ebersdorf) CIL* III 4376: Lirus Plassari f.

***lisacc-** *aus* plisacc-, pl̥sek-, *nach Ernault in air.* lia liae lie *stein, gen.* liacc, *dat.* liicc *und* lia, *acc.* liicc-n-, *pl. nom.* lieic, *gen.* liacc n-, *bret.* liac'h liac'h-ven, *cf. ahd.* felisa, *an.* fjall *berg.*

***lis-an-** *stammform* *li̯ani-, *li̯anjo *leinen, hemd, air.* léne, *mir.* léne *oder* léine, *gen.* léned lénead, *nir.* léine, *w.* lli̯ain, *bret.* lien liein, *vannet.* lian, *Cathol.* lien, *corn.* lien-. *cf. lat.* līnum, *gr.* λῖνο-ν, *Hom.* λῖτ-ι λῖτ-α, *got.* lein.

***Lisangl-ensis** *O. (Lusitanien) CIL* II 950: Taporus Lisanglensis.

Liscia *O. j. Lisse, dép. Marne, arrond. und canton Vitry-le-François.*

Lisc-ius *patronym., M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: L. Liscius Gentilis.

Lisc-o(n) *M. cogn. (Aquileja) Pais n.* 1080, 237: Lisco.

Liscus *M. Caes. b. G.* 1, 16, 5: Convocatis eorum (Haeduorum) principibus, quorum magnam copiam in castris habebat, in his Diviciaco et Lisco, qui summo magistratui praeerant, quem vergobretum appellant Haedui, qui creatur annuus et vitae necisque in suos habet potestatem, graviter eos accusat (Caesar) *qs.* 17, 1: Tum demum Liscus oratione Caesaris adductus, quod antea tacuerat, proponit *qs.* 18, 1: Caesar hac oratione Lisci Dumnorigem, Diviciaci fratrem, designari sentiebat, sed, quod pluribus praesentibus eas res iactari nolebat, celeriter concilium dimittit, Liscum retinet. (2) Quaerit ex solo ea, quae in conventu dixerat. Dicit liberius atque audacius.

Lisenon *O. (Rom, a. 227) CIL* VI 2799: Vico Lisenon.

Lisera *s.* Lesura.

Lisga *s.* Lisica.

Lisia *fl. Vita Mauronti* 3 *ASS 5. mai* II *p.* 53 *E:* Secus Lisiam.

Lisia *brittan. insel, the Goulphe. IA* 509, 3: Lisia.

Lisica Lisga *wald, j. Licques en Boulonnais, dép. Pas-de-Calais, arrond. Boulogne-sur-Mer, canton Guines. Vita Drausii* 2, 10 *ASS 5. mart.* I *p.* 408 *C:* In saltibus, Cotia videlicet et Lisica.

Lisini-ăcae *O. j. Resigny, départ. Aisne, arrond. Laon, canton Rozoy-sur-Serre. s.* *Liciniacum.

Lisini-ăcus *von M.* Lisinius, *O. j.* 1) *Lusigny en Bourbonnais?* — 2) *Lusignan en Poitou, dép. Vienne, arrond. Poitiers. Vgl.* Liciniacum.

Lis-o(n) *M. cogn. (Brachia) CIL* III 6426: L. T. Lisonis f. Longinus.

Lissin-ia *F. (Duna-Pentele) CIL* III 10321: D(is) M(anibus) Lissinia Galla.

Lisso-s *nach Stokes von* *pl̥sso-s '*ein mit einem ringsumlaufenden erdwall befestigter wohnsitz*', *ir.* less *m.*, 'Lis', *gen.* liss, *w.* llys *m. f. aula, cura, palatium, forum iudiciale, bret.* lez les *cour (auch* lis leis leys), *vgl. ahd.* flezzi *tenne, hausflur, ae.* flet *halle, an.* flet *fußboden im hause; stadt in Illyricum, j. Lisso, Lješ. Polyb.* 2, 12, 3. 3, 16, 3. 4, 16, 6: Ἔξω τοῦ *Λίσσου.* 8, 15, 1: *Περὶ τὸν Λίσσον καὶ τὸν Ἀκρόλισσον.* 3: *Θεωρῶν δὲ τόν τε τοῦ Λίσσου περίβολον καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγαιον ἠσφαλισμένον διαφερόντως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τόν τε παρακείμενον Ἀκρόλισσον αὐτῷ καὶ διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐρυμνότητα τοιαύτην ἔχοντα φαντασίαν ὥστε μηδ' ἂν ἐλπίσαι μηδένα κατὰ κράτος ἑλεῖν, τῆς μὲν περὶ τοῦτον ἐλπίδος ἀπέστη τελέως, τῆς δὲ πόλεως οὐ λίαν ἀπήλπισε.* (4) *συνθεωρήσας δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ Λίσσου καὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἀκρόλισσον πρόποδος σύμμετρον ὑπάρχον πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὴν κατὰ*

τῆς πόλεως, κατὰ τοῦτο διενοήθη συστησάμενος ἀκροβολισμὸν χρήσασθαι στρατηγήματι πρὸς τὸ παρὸν οἰκείῳ. 8: Οὐκ ἀγνοουμένης δὲ τῆς τοῦ Φιλίππου παρουσίας ἦν πλῆθος ἱκανὸν ἐξ ἁπάσης τῆς πέριξ Ἰλλυρίδος εἰς τὸν Λίσσον ἠθροισμένον· τῷ μὲν γὰρ Ἀκρολίσσῳ διὰ τὴν ὀχυρότητα πιστεύοντες μετρίαν τινὰ τελέως εἰς αὐτὸν ἀπένειμαν φυλακήν. 16, 5: Οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον φυλάττοντες. 6: Ἐκλιπόντες τὸν Ἀκρόλισσον. 8: Ἐκ τοῦ Λίσσου. . . . Τὸν Ἀκρόλισσον ἐκλιπόντες. 9: Τὸν Ἀκρόλισσον. . . . Τὸν δὲ Λίσσον. 28, 8, 4: Τὸν Γένθιον ἐν Λίσσῳ διατρίβειν. *Caes. b. c.* 3, 26, 4: Nacti portum, qui appellatur Nymphaeum, ultra Lissum milia passuum III, eo naves introduxerunt. 28, 1: (Nostrae naves) contra Lissum in ancoris constiterunt. 2: Otacilius Crassus, qui Lissi praeerat. 29, 1: Conventus civium Romanorum, qui Lissum obtinebant, quod oppidum is antea Caesar adtribuerat muniendumque curaverat, Antonium recepit omnibusque rebus iuvit. Otacilius sibi timens ex oppido fugit. 3: (Antonius) pontones, quod est genus navium Gallicarum, Lissi relinquit. 40, 5: Ipse Lissum profectus naves onerarias XXX a M. Antonio relictas intra portum adgressus omnes incendit; Lissum expugnare frustra conatus defendentibus civibus Romanis, qui eius conventus erant, militibusque, quos praesidii causa miserat Caesar, triduum moratus paucis in obpugnatione amissis re infecta inde decessit. 42, 4: Item Lisso Parthinisque ex omnibus castellis, quod esset frumenti, conquiri iussit. 78, 4: Praesidioque Apolloniae cohortium IIII, Lissi I, III Orici relicto buique erant ex volneribus aegri depositis per Epirum atque Athamaniam iter facere coepit (Caesar). *Diodor.* 15, 13, 4 *(a. 384 a. Chr.)*: Οὗτος (Διονύσιος ὁ τύραννος) γὰρ ἀποικίαν ἀπεσταλκὼς εἰς τὸν Ἀδρίαν οὐ πολλοῖς πρότερον ἔτεσιν ἐκτικὼς ἦν τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Λίσσον (*Müller ci.* Ἴσσαν). *Liv.* 43, 20, 2: Lissi rex Gentius erat. 44, 30, 6: Lissum omnes copias contraxit. 7: Ipse ad Bassaniam urbem quinque milia ab Lisso ducit. *Strab.* 7, 5, 8 *p.* 316: Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζονικὸν κόλπον Λίσσος ἐστὶ πόλις καὶ Ἀκρόλισσος. *Lucan.* 5, 719 *sq.*: Praetereunt frustra temptati littora Lissi Nymphaeumque tenent. *Plin. n. h.* 3, 144: Lissum oppidum civium Romanorum ab Epidauro C p. (145) A Lisso Macedonia provincia. *Ptol.* 2, 16, 4: Λισσός. *Appian. Illyr.* 7: Τὴν Λίσσον μὴ παραπλέωσιν Ἰλλυρικοὶ λέμβοι δυοῖν πλείονες. *TP:* Lissum. *Hierocl.* 656, 5: Λίσσος. *Steph. Byz.:* Λίσσος, πόλις Ἰλλυρίας, καὶ Ἀκρόλισσος. τὸ ἐθνικὸν Λίσσιος καὶ Λισσεύς. *Rav.* 4, 15 *p.* 206, 8: Lisson. 17: Lissum. 5, 14 *p.* 379, 9: Civitas Lissum. — *Vgl.* *Duro-lissos.

Listenius *M. nomen. (Arzignano, prov. Vicenza) CIL* V 3179: M.' Listeniu[s] M.' f. Mon(enia tribu).

Lister *M. cogn. (Buda) CIL* III 3446: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) L. Septimius Lister ve(teranus) ale Etureorum ex i(mmuni?) c(onsularis?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

***Listerio-s** *M. In O.* *Listri-ăcum Listeriaco Listreio, Littré in der Haute-Bretagne, dép. Ille-et-Vilaine, gemeinde Combourg. Auch ein Littré, dép. Maine-et-Loire, gemeinde Saint-Saturnin, und zwei Listrac, dép. Gironde, 1) arrond. Bordeaux, canton Castelnau-de-Médoc, 2) arrond. La Réole, canton Pellegrue; Littry, départ. Calvados, arrond. Bayeux, canton Balleroy.*

List-ic-ius *M. Vita Lupi* 1 *ASS* 29. *iul.* VII *p.* 69 *D:* Listicio (*var.* Alistichio) patruo.

Listinas *O. Lestines, j. zwei benachbarte orte Estinnes bei Lobbes in Belgien, provinz Hennegau: au-Mont, arrond. Thuin, au-Val, arrond. Soignies. Karlmanni Capitulare Liptinense (a. 743) c.* 1 *MG Cap.* I *p.* 27, 43: In loco qui dicitur Liftinas *(mit cod. Venetus, Marcianus Lat. 169* Listinas *zu lesen).* [*Folcuini gesta abbatum Lobiensium* 1 *MG SS* IV 56: Vicinaque erat Liphthinas fisco tunc regio. 6 *p.* 58: Liptinas villa publica. 31 *p.* 71: Apud Lyptinas. *Miracula s. Ursmari* 3, 19 *ASS* 18. *april.* II 569: Liphtinas nomen est fundi in pago Hainoensi, olim sedes regia. *Annales Laubienses a.* 1150 *MG SS* IV 23, 16: Villa Listinies.]

Lĭtăn-ĭā *ir.* leithne *gl. latitudo, cy.* llydanedd, *F. (Novara) CIL* V 6516: Litaniae Secundae. *Vgl.* Καρθι-λιτανιος.

lĭt-ăno- *adi. breit, für* *plit-ăno-s *plt-nno-s, *air. adi.* lethan *latus* (*in compos.* -lahan, -lane), *ir.* leathan, *acy.* lĭt-an, *w.* llydan lledan, *mbret.* ledan, *nbret. (Léon)* led-an, *corn.* ledan; *cf. gr.* πλάτανο-ς (*woraus lat.* plătănus), πλάθανος *kuchenbrett, ahd.* flado *fladen, air. stamm* prat-ana- *von derselben* √ *wie gr.* πλα-τύ-ς, πλάτ-ος, √ *celt.*

plet, *ai.* √ prath (práthatē) *sich ausbreiten; stamm idg.* pratu, *ai.* pr̥thú-š, *gr.* πλα-τύ-ς, *lit.* platù-s, *zd.* frath-aṇh *breite, idg.* √ prat *ausbreiten.*

Lĭtănus *M. (Valentine, départ. Haute-Garonne, arrond. und canton Saint-Gaudens) CIL* XIII 127: D(is) M(anibus) Litano *(dat.).* — **Lĭtănā** silva, *in Gallia Cisalpina (Transpadana). Cic. Tusc.* 1, 37, 89: Non uno bello pro patria cadentis Scipiones Hispania vidisset, Paulum et Geminum Cannae, Venusia Marcellum, Litana Albinum, Lucani Gracchum. *Liv.* 23, 24, 7 *(a. u. 538/216 a. Chr.):* Silva erat vasta (*genaue übersetzung von* Litana) (Litanam Galli vocabant), qua exercitum traducturus erat. Eius silvae dextra laevaque circa viam Galli arbores ita inciderunt, ut inmotae starent, momento levi inpulsae occiderent *qs.* 34, 22, 1 *(a. u. 559/195 a. Chr.):* Eadem aestate alter consul L. Valerius Flaccus in Gallia cum Boiorum manu propter Litanam silvam signis collatis secundo proelio conflixit. 42, 2: L. Valerius consul, cum post fusos circa Litanam silvam Boios quietam provinciam habuisset, comitiorum causa Romam rediit. *Frontin. strat.* 1, 6, 4: Boii in silva Litana, quam transiturus erat noster exercitus, succiderunt arbores ita, ut ex parte exigua sustentatae starent, donec inpellerentur; delituerant deinde ad extremas ipsi, ingressoque silvam hoste per proximas ulteriores inpulerunt: eo modo propagata pariter supra Romanos ruina magnum manum eliserunt. — **Litana** *O. in Brittanien, j. Castlehill. Rav.* 5, 31 *p* 435, 10: Litana. — *In:* A-marco-litan(os), Bĕpolitanos *Galater,* Cobledu-litanos, Congennolitanos, *Κογκο-λίτανος,* *(Καρθιλιτάν-ιος),* Smerto-litanos; Litano-briga.

Litano-briga *'breite burg' oder 'burg des Litanos', O. j. Chantilly, dép. Oise, arr. Senlis, canton Creil. IA* 380, 4: Litanobriga.

Lit-asius *M. (Pola) CIL* V 61: Litasi.

***Lĭtā-viā Lētavia** *nach Thurneysen* = *ai.* pr̥thivī́, *cf. as.* folda, *an.* fold *erde; oder nach Stokes von* lī *fließen zu lat.* litus, *lit.* Lētuwà *Litauen; mir.* Letha, *der name Galliens bei den Inselcelten, später* Leatha, *acy.* di Litau *gl. Latio, w.* Llydaw = Armorica, *die Bretagne. Vita s. Mevenni* 3 *Anal. Boll.* 3 *p.* 144: Letaviam, id est Minorem Britanniam … Letaviam. 4: Letaviae partibus.

Lĭtăvi-co-s Litaviccus *acy.* Letewic, *pl.* Letewicion, *j.* lledewic, *nach Glück* = *'e terra litorali (Armorica) oriundus', nach d'Arbois de Jubainville von G.* Litavi-s, *M. eines vornemen Aeduers. Caes. b. G.* 7 *(52 a. Chr.),* 37, 1: Convictolitavis Haeduus, cui magistratum adiudicatum a Caesare demonstravimus, sollicitatus ab Arvernis pecunia cum quibusdam adulescentibus conloquitur, quocum erat princeps Litaviccus (*M B′ U,* -uictus *A,* -uicus *D′ G V,* -uius *T*) atque eius fratres, amplissima familia nati adulescentes. 7: Placuit, ut Litaviccus (*A′ B′ E U,* litauicus *D T′*) X illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur atque ea ducenda curaret fratresque eius ad Caesarem praecurrerent. 38, 1: Litaviccus (Litauicus *D V*) accepto exercitu, cum milia passuum circiter XXX ab Gergovia abesset, convocatis subito militibus lacrimans 'Quo proficiscimur', inquit, 'milites? (2) Omnis noster equitatus, omnis nobilitas interiit; principes civitatis, Eporedorix et Viridomarus, insimulati proditionis ab Romanis indicta causa interfecti sunt. (3) Haec ab his cognoscite, qui ex ipsa caede fugerunt; nam ego fratribus atque omnibus meis propinquis interfectis dolore prohibeor quae gesta sunt pronuntiare.' (4) Producuntur i, quos ille edocuerat, quae dici vellet, atque eadem, quae Litaviccus (-uictus *A* -uicus *D V*) pronuntiaverat, multitudini exponunt: (5) omnes equites Haeduorum interfectos, quod conlocuti cum Arvernis dicerentur; ipsos se inter multitudinem militum occultasse atque ex media caede effugisse. (6) Conclamant Haedui et Litaviccum (-uicum *D V*) obsecrant, ut sibi consulat *qs.* 39, 3: Cognito Litavicci (-uici *T′*) consilio. 40, 3: Fratres Litavicci (-uici *D V*) cum conprehendi iussisset, paulo ante repperit ad hostes profugisse. 6: Litavicci (litiuici *D*) fraude perspecta. 7: Litaviccus (-uicus *a D V*) cum suis clientibus, quibus more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos, Gergoviam profugit. 42, 1: Aedui primis nuntiis ab Litavicco (-uico *D T′*) acceptis nullum sibi ad cognoscendum spatium relinquunt. 43, 2: Litavicci (-uici *D V*) fratrumque bona publicant. 54, 1: A Viridomaro atque Eporedorige Haeduis appellatus discit cum omni equitatu Litaviccum (-uicum *D V*) ad sollicitandos Haeduos profectum. 55, 4: Litaviccum (-uicum *D V*) Bibractei ab Haeduis re-

ceptum. 67, 7: Cavarillus, qui post defectionem Litavicci (-uici *V*) pedestribus copiis praefuerat. *Dio* 40, 37, 1: Ἔπειτα δὲ καὶ ἄκοντες (*Αἴδουοι*) ἐπολέμησαν ἀπατησάντων σφᾶς ἄλλων τε καὶ Λιταουΐκου κτἑ. *(Inschrift saec. 1 von Monthureux-sur-Saône, départ. Vosges, arrond. Mirecourt, j. im museum zu Épinal n. 82) BM* 17, 310: Litavicc(i) *(gen.). (Langres) CIL* XIII 5797: . . . i et Litavicco et Bou[do] . . . *Silbermünzen der Aiduer: Muret-Chab.* 5057. 5058: LITA-(vicos). 5060—5062: LITAV(icos). 5063: LITAVICOS. 5064. 5065: (Litav)ICOS. 5066. 5067: LIT(a)VICOS. 5068: . . . I-CO . . 5069: LITA . . . 5070: LITA. 5071: LITA . . 5072. 5073: LITA. 5074: LITAV. 5075. 5076: LITAVICOS. 5077. 5078: LITA. 5079: LITAVICOS. *(Pommiers, dép. Aisne) RN* 3e *s., t.* 11 *p.* 307 *n.* 11: *R* LITA.

Lĭtăvī-crarus *cf.* Medio-crarus, Novem-crarus, *O. im testament eines Lingonen saec. 1 p. Chr. (Langres) CIL* XIII 5708, II *lin.* 11: Ante ce[l]lam memoriae quae est Litavicrari.

Lĭtăvī-s *Göttin, beisitzerin des Mars Cicolluis. (Mâlain, dioecese Langres, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Sombernon) CIL* XIII 5599: Marti Cicollui et Litavi . . . 5600: [Marti Cicollui] e[t] Li-[t]a[vi] Cresce[ns?] Seni M[ar]tialis . . . 5601: [Ma]rti Ci[co]lluI et LitavI L(ucius) Mattius Aeternus ex voto. 5602: [Marti Cicollui?] et Litavi ex voto suscepto v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5603: [Marti Cicollui et Lita]v[i] . . . [v]otum [de] suo [de]dit. *(Aignay-le-Duc, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine) Lejay* 1: Aug(usto) sac(rum). Deo Marti Cicollui et Litavi P(ublius) Attius Paterclu[s] | v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). — *Für sie tritt ein* Bellona, *(Mâlain) CIL* XIII 5598: [Ma]rti Cic[ollui e]t Bell[onae]. — *Davon abgeleitet* Litavi-cos (-ccus), *O.* Litavi-crari, Convicto-litavi-s. *cf.* Cobledu-litavus.

Litenn-o(n) *iberisch nach Hübner, cf.* Litio, *M. Appian. Hisp.* 50: Ὁ τῶν Νομαντίνων στρατηγὸς Λιτέννων.

-liti *in* [B]locu-liti?. *cf.* Lito-geni, *zu* litu-?

Lit-ia *insel, j. Fismes, dép. Marne, arr. Reims, Acta Macrae* 3 *ASS* 6. *ian.* I *p.* 325: In insulam, quae vocatur Litia, ubi Arida fluviolus in fluvium influit Vidulam.

? **Litin** *M. Stephani Africani vita Amatoris* 3, 16 *ASS* 1. *mai* I *p.* 55 *E:* Litini archidiaconi.

Litino-magos *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 3: Litinomago.

? **Liti-o**(n) *cf.* Litenno, *M. (Cabeza del Griego) CIL* II 3098: Lumils exs voto Primi[g]enius Litio (*Mommsen ci.* filio).

Litogene (-i) *s.* Litugenus.

-liton- *s.* Sorio-lit-o(n).

Lit-ōrius *M.* 1) *(Housesteads, a. 232 p. Chr.) CIL* VII 645: Deo Soli invicto Mytræ saeculari Litorius Pacatianus b(ene)-f(iciarius) co(n)s(ularis) pro se et suis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). — 2) *(Zahrwan, a. 239) CIL* VIII 895: Marti . . . T. Aeli Anni Litori. — 3) *(Smyrna, a. 263) CIG* 3309 = *CIL* III 117: Ερμειας ο και Λιτορις . . . H[er]mias qui et Litorius. — 4) *(Luna) CIL* XI 1369^a^: Litorio Rufo. — 5) *(Ostia) CIL* XIV 695: C. Litorius Trophimus. — 6) *Bischof von Tours c. a. 337—372. Greg. Tur. h. F.* 1, 35 (48): Quur post transitum Gatiani episcopi unus tantum, id est Litorius, usque ad sanctum Martinum fuissit episcopus. 10, 31, 2: Secundus anno imperii Constantis primo Litorius ordinatur episcopus. Fuit autem ex civibus Turonicis. . . . Iuxta sepulchrum sancti Litorii. — 7) Fonteius Litorius Auxentius, *praef. urbi a. 425—450. (Rom) CIL* VI 1669: Fonteius Litorius Auxentius v(ir) c(larissimus) praef(ectus) urbi curavit. *EE* 4 *p.* 280: [F]onteius Li[torius Auxentius v(ir) c(larissimus) praef(ectus) urbi]. — 8) *Römischer feldherr, † 439. Sidon. Apoll. c.* 7, 246: Lĭtŏrĭus. 301: Lĭtŏrĭo. *Prosper* 1335: Litorius. (*Daraus Cassiodor. chron.* 1232: Litorius dux Romanus). *Hydat. chron.* 116 *(a. 439):* Litorius Romanus dux. — 9) *Acta synhodi a. 502,* 19 *p.* 443 *Momms.:* Litorio. — 10) *Bischof von Auch. Concil. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1221 *C):* Litorius Aucensis episc. — 11) *(Tarragona, christl.) CIL* II 6085: . . . τι φως Λιτοριου. *(Talaveira de la Reina, a. 510) IHCh* 44: Litorius famulus dei. — 12) *(Trier) Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 259 *p.* 367 = *Kraus n.* 200: Litorius.

Litovir *s.* *Litu-viros.

Littamum *O. in Noricum, j. Innichen. IA* 280, 1: Littamo.

? **Littera** *fig. (London) CIL* VII 1336, 562^a^: Littera . f. ^b^: Littera f. *(Gloucester)* ^c^: Littera f. ^d^: Littere. *(Nijmegen) Schuerm.*

2994: Littera. *(Poitiers)* 2995: Littera f. *(Reims) Habert* 742: Littera. *(Wancennes):* LITTIIRA.

? **Litt-erius** *M. Pard. dipl.* 2 *n.* 320 *(a. 652) p.* 96: Litterius. *Privileg. Landerici c. a. 660 (Mansi* 11 *c.* 63 *A):* Litterius episcopus.

Littidus *O. Charta Leodebodi, Pard. t.* 2 *n.* 358 *(a. 667):* Infra agrum Littidum.

Litti-ossa *F. (Bourges) CIL* XIII 1254: D(is) M(anibus) memoriae Mari Littiossa uxor.

Litt-o(n) *M. (Rom) CIL* VI 4072: Litto Liviae l(ibertus). *(Velcia)* XI 1147 *p.* 5, 92: Fundus Littonianus.

Littus *M. (Poitou) Schuerm.* 2996: Littus . f(ecit).

***litu-** *fest, feststimmung, ir.* lith *fest, festtag, stamm* lithu, *Bezzenberger vgl. gr.* ληιτο- *in* λειτουργός, ληιτῆρες, *bret.* lid *fête, solennité, joie, réjouissance, caresse,* liduz *solennel, pompeux, caressant, qui aime à caresser. Zimmer vgl. germ.* lîþu- *n. obstwein. Auch in O.* Blocu-liti, Duro-litum, Hermo-litum.

Litu *cogn. (St. Johann bei Heberstein) CIL* III 5501: Iulia Litu et Secundinae f.

Litua *F. (Matecа bei Dobovc) CIL* III 11686: Quartus Diastuli anorum Titua *(oder* Litua) Quarti a[n]. ⵏⵏ.

? **Litubium** *O. Liv.* 32, 29, 7 *(a. u. 557 = 197 a. Chr.):* Oppida Clastidium et Litubium, utraque Ligurum. *cf. Plin. n. h.* 19, 9: In vicino Alianis capessunt Retovina (lina).

Lituc(c)**-ius** *M. gentilic.,* **-ia** *F. (Italica) CIL* II 5379: Lituccia Primilla. *(Minuri)* X 8345: T. Litucio Trophimo. *(Colombier, départ. Gard, arrond. Uzès, canton Bagnols, gemeinde Sabron)* XII 2736 = *Inscript. de Languedoc, Nimes n.* 1590: D(is) M(anibus) Luci(i) Litucci(i) Secundi, Lituccia Secundina fratri piissimo.

Litu-ccus *M.* **Litucca** *F. cogn. (Chianocco) CIL* V 7287: V. f. DIvicta Mogeti f. Mogetio Titi f. patri Severae Troucilli f. matri Lituccae Sabini f. *(Vaison)* XII 1398: Epato Litucci *(gen.)* fil(ia) mater. *(Charleville) BSAF* 1885 *p.* 126: Mercurio deo Attaedio LitucceI fil(ius) ex voto sus[c]epto v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). — *fig. (Puy-de-Dôme):* Lituccus.

Litu-geno-s -genus *'son des festes' M.* **Litugena** *'tochter des festes' F. cogn. (Triebendorf bei Murau) CIL* III 5066: C. Cominio Lucano et Attiae Litugenae ux. h. f. c. *(Rabenstein an der Drau)* 5099: C. Priminio Tertio et Litugenae . . . *(Cilli)* 5269: D(is) M(anibus) Sabina Quarti v. f. sib(i) et Sabino fil. pientissim. a. XXX et pos. Litugene fil. an. XL. *(Zwischen Hausmannstetten und Vasoldsberg in der Dürnau)* 5430: C. Firminius Primus vet. leg. II. adi. et Counerta // dabi fil. con. optima C. Firminius Castricius aed. sol. v. f. sibi et Seiae Urbici fil. Litugenae uxori opt. an. XXI. *(Dernovo; Westheim)* 6008, 35 = 12012, 8[a]: Litogene. *(Haidin)* [b]: Litogene(s). [c]: [Lit]ogene(s). [d]: [Lit]ogene(s) f. *(Orsova)* 6286, 4: Litogene(s). *(Carlsburg)* 8076, 21: Litogen. *(Spalato; Potravlje; Ossero)* 10184, 29: Litogene. *(Brege) AEM* 11 (1887) *s.* 79: Litogene. *(Sermione) CIL* V 4027: Litorgines. *(Aquileja)* 8114, 81[a]: LITOGES. *(Cividale)* [b]: LITOGENES *(gen. zu* -gena). *(Venedig)* [c]. *(Lizzafusina)* [d]: LITOGENE. *(Adria)* [e]: LITOGENES. *(Ferrara)* [f]: IITOGEN. *(Verona)* [g]: LITOGENE. [h]: LITOGENES P. *(Vicenza)* [i]: LITOGENE. *(Mailand)* [k]: LITOGENES. *(cf. Pais* 1079, 27: Litogene). *(Chesterford, Essex)* VII 1256: Litugenus. *(London)* 1331, 66: Litugeni. *(London; Colchester)* 1336, 563: Litugenus f(ecit). *(Llandysilio, Pembrokeshire, c. a. 500—700 p. Chr.) IBCh* 98 = *Rhŷs* 81: *(welsch)* Euolenggi fili Litogeni hic iacit. *(Vaison)* XII 1293: Lunæ Paterna Litug[eni filia]. *(Narbonne)* 5022 = *Inscr. de Languedoc n.* 703. 704: V. D. Octavius Nigellio Statiae T(iti) l(ibertae) Litugenae uxori et D. Octavio [G]rato fil(io). *Inscr. de Langued. n.* 65: [. . . . . Ale]xand[er . . . . . . Litu *oder* Matu]genus *(oder* ingenus) . . . [C]aesar(is) *oder* [C]aesar(um) [lib(ertus) *oder* lib(erti)?]. *(Arles) CIL* XII 5682, 67[a]. *(Orange)* 67[b]. *(Vienne)* 67[c]: Litogene *(gen. von* -na). *(Rennes, auf einer fibula) BE t.* 3 (1883) *p.* 279 = *BSAF* 1883 *p.* 290. 297: Litugeni. *(Amiens):* LITVGENI. N. *(Vichy):* LITVGIINOS. *(Dijon, aux Poussots) CIL* XIII 5529: M(onimentum) Litugeni Biracati (filii). *(Grand, Vosges) BSAF* 1888 *p.* 148: Viducus Litugeni fil(ius) sibi et Maturae uxsori testamento fieri ius[sit]. *(Colonne de Cussy):* Litugenus. *(Aus Unteritalien) IH n.* 350, 17: Litogene. *(Luxemburg) Gruter* 732, 7: Litugenius *(zweifelhaft). (Bonn) BJ* 60 *s.* 77 = 89 (1890) *s.* 21 *n.* 168: Litugeni.

Litugius *M. nomen. (Villette-Serpaize bei Vienne) CIL* XII 1891 = *Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 501 *n.* 509, 2: L(ucius) Litugius, Sex(ti) f(ilius), Laena, q(uaestor) col(oniae) [Vi]anens(is). *s.* Litucius.

Litu-lla *F. (Klagenfurt) CIL* III 4906: Cupitus Atedunae l. et Litulla Touti f. Genetivo filio ann. X. et sibi v. f.

Litull-ina *F. (Bei Avenches) CIL* XIII 5135: D(is) M(anibus) D(ecimi) Iul(ii) Iuni Iul(ia) Litullin(a) ux(or).

Litŭmar-ĕŏ-s *ableitung 'son von Litumaros'. (Saint-Remy-de-Provence, départ. Bouches-du-Rhône, arrond. Arles-sur-Rhône) RE t.* 1 *p.* 1 *n.* 1 *cf. p.* 48 = *CIL* XII 127: BIMMOC LITOYMAPEOC.

Litŭ-mārus *von* litu- *und* māro-s *groß. M.* **Litumāra** *F. cogn. (Saint-Maximin) CIL* XII 5749: Silvanus Litum[a]ri f. *(Épinal) BM* 17 *p.* 310: Litumara, *mutter des* Senovir, *tochter des* Litaviccus. — *In patronymicum* Litumar-eos.

Litus *M. cogn. (Montorio Veronese) CIL* V 3551: Q. Cassio Q. l. Lito. *(Mailand)* 5837: M. Aemilius Nasonis l. LItus VIvir et August. [sibi] et Aemiliae.

***Litŭ-vīro-s** *'mann des festes'* **Litovir** *M. (Au Protet, dép. Haute-Garonne, vor a. 419 p. Chr.) Le Blant, N. Rec. des inscr. chrét. n.* 297 *A p.* 331: Hic iacet Litovir c(ui) vissit anus . . [d]ecesit die ka(lend)as [d]ecembris.

Livan-ius *villeicht eher griechisch Λιβάνιος? M.* **Livania** *F. cogn. Concil. Aurelianum a. 511 p.* 10, 2 *M.:* Libanius (Levanius, Lavanianus), episcopus de Silvinectis. *(Potenza, a. 528 p. Chr.) CIL* X 178: Livania. *(Narbonne)* XII 4949 = *Inscr. de Languedoc n.* 633: C. Livanius Maximi l(ibertus) Auctus. *CIL* XII 4950 = *Inscr. de Langued. n.* 634: C. Livanius Maxumus [et] Li[vania]. *s.* Levanius.

***Livī-ācus** fundus, *O. in* 1) *Ligeais, dép. Loire, arrond. Montbrison, cant. Boën, gemeinde Les Débats-Rivière-d'Orpra.* — 2) *Légé, dép. Loire-Inférieure, arr. Nantes.*

Livī-ānus *'aus der gens Livia heraus adoptiert', cogn.* 1) Mamercus Aimilius Mam. f. . . n. Lepid(us) Livianus. *Fasti cons. Cap. a. u. 677/77 a. Chr.:* Mam. [Ai]milius [Mam. f. . . . n. Lepi]d. LIvi[anus]. — 2) Tiberius Claudius Livianus, *praef. praet. des Trajan. Dio* 68, 9, 2 *(a. 101 p. Chr.): Κλαύδιος Λιουιανὸς ὁ ἔπαρχος. Spartiani vita Hadriani* 4, 2 *(a. 108):* Liviani et Turbonis. *(Rom) CIL* VI 718: Alcimus Ti. Cl(audi) Liviani ser(vus) vi[l]icus. 1604: Ti. Claudio Liviano. *(Olevano)* XIV 3439: Ti. Claudi Liviani pr(aefecti) pr(aetorio). *(Zagarolo und Palestrina, a. 123?)* 4091, 30 = XV 2317: Cl(audi) Liviani. *(Rom, a. 123)* XV 932: Ex f(iglinis) Cl(audi) Livia[ni]. — *Andre: (Aphrodisiae) CIG* 2782: *Μαρ(κον) Ουλ(πιον) Καρ(μινιον) Κλαυδιανον υον Καρ(μινιον) Κλαυδιανον Ασιας αρχιερεως . . . παππον Καρμινιων Αθηναγορου κ[αι] Κλαυδιανου και Απφιας και Λειβιανης συγκλητικων.* 2783: *Μαρ(κον) Φλ(αουιον) Καρμ(ινιον) Αθηναγοραν Λειουιανον. (Neapel, a. 71 p. Ch.)* 5838 = *Kaibel-Lebègue* 760: *Ιουλιος Λειουεια[ν]ος ο αρχων. CIA* III 1169: *Κοκκηιος Λιβιανος εφηβος φυλης Αιαντιδος. (Kempten) CIL* III 12014, 327: LIVIAN = Livian.? *(Turin)* V 7094: Livianus. *(Spigno)* 7546: C. Attio Sp. f. Tr. Livia[n]o. *(Tebursuk)* VIII 1440: Q. Urvino Crescenti Liviano equestri dignitate exornato nobili viro. *(Lambèse)* 2904: [C.] Iulius C. fil. domo Arethusa Livianus vet. ex aquilif. leg. III. Aug. Severiae translatus ex leg. III. Gallic. *(Hr. Kaussât)* 15698: L. Iunius Marcellinus Livianus. *(Ain Skiba bei Frenda, a. 243) EE* 5 *p.* 481 *n.* 1044: Livian(us) proc(urator). *(Bei Hadjar Rûm, a. 244)* 7 *n.* 674 *p.* 211: Per Lucium Catillium Livianum procuratorem. *(Conza) CIL* IX 977: M. [Min]dio . . f. Gal(eria) Liviano. *(Pompeji)* X 8048, 3: Crescen[s] C. Calpeta[ni] Liviani. 4: Viato[r C.] Calpeta[ni] Liviani. *(Torre in pietra)* XI 3735: Aufidi Liviani optionis Rav(ennatium) lib(urna) Ammon(e). *(Isola Farnese)* 3832: Carminiae T. f. Livianae. *(Fréjus)* XII 257: Antho. Caesaris (servus) trierarcho Liviano. *(Ostia)* XIV 889: M. Salinator Livianus.

Livī-cus *glänzend? beiname des Apollo. (Dietkirchen bei Bonn, nicht vor a. 166, nicht nach Gallienus) CIR* 463 = *Allmer* 1 *p.* 281: Apollini Livic[o?] Cn. Cornelius Aquilius Niger, leg(atus) leg(ionis) I. M(inerviae) p(iae) f(idelis), item proconsul provinciae Galliae Narbonensis, it(em) sodalis Hadrianali(s).

Livi-enus *M. (Rom) CIL* VI 21372: C. Livienus T. f. Pal. Priscus.

Livili-tta *hypocoristisch, statt* Livillilla, *F. (Khenĉg) CIL* VIII 6777: [I]ulia M. f. [L]ivilitta.

Livi-lla *s.* Livius.

Livima *F. (Noricum) CIL* III 5698: Belatullo Biraconis f. an. LXX. et Ategnatae Malsonis f. con. an. LX et Vergaio f. an. XXXX. et Livimae f. an. XXX. et Claudiae Banonae an. VIII. h. f. c.

Livin-ius *M. (Aquileja) CIL* V 1008: L. Livinius Stator.

Livitti-āna *F. (Rom) CIL* VI 9494: Baloniae LIvittianae.

Līv-ius *cf.* Līvo, *cy.* Gwyn-llīw = *Vindo-līvo-s; *nach Glück zu air.* lí *gl. gloriam,* lii *farbe, glanz, aus* *līvos-, *s-stamm, acy.* lîu *gratia, w.* llîw *m. color,* llîu = lîv, *subst. und adi. color, splendor, coloratus, splendidus, acorn.* līu *gl. color, ncorn.* lyw *color, splendor, abret.* liou *gl. nevum, mbret.* liu *farbe, nbret. (Léon)* liou (*plur.* livou), liv, *hängt zusammen mit lat.* līv-eo, līv-or, līv-idu-s, *falisk.* Leiv-el-io(s), *CIL* XI *p.* 477 *n.* 3160, *M. im cisalpinischen Gallien. Ueber die* Livia gens *s. Suet. Tib* 3: Insertus est et Liviorum familiae, adoptato in eam materno avo. Quae familia, quamquam plebeia, tamen et ipsa admodum floruit octo consulatibus, censuris duabus, triumphis tribus, dictatura etiam ac magisterio equitum honorata, clara et insignibus viris ac maxime Salinatore Drusisque *qs. Notae Tiron.* 116, 94: Livius. — *Von einem des geschlechts der Livii: O.* Forum **Livii** *j. Forlì. Plin. n. h.* 3, 116: Foro Clodi, Livi, Popili, Truentinorum, Corneli, Licini. *TP:* Foro Liui. *IA* 287, 1: Foro Livi. *IHieros.* 616, 2: Civitas Foro Livi. *Rav.* 4, 33 *p.* 272, 13: Forum Livi. *(Rom) CIL* VI 2375ᵇ 1 34 *(a. 119. 120):* [For]o LivI. ᶜ 27: . . . ʀ Faventinus For(o) Liv(i). *(Vicarello)* XI 3281: Forum Livi. 3282. 3283: Foro Livi. 3284: Foro Iuli. *(Galeata in Flaminia) Grut.* 823, 1 = *Anth. Lat.* 386 *v.* 1 *Buech.:* Livia me tellus aluit. — 1) Livius Postumius, *fürer der Latiner. Plut. Romul.* 29: *Λίβιον Ποστούμιον.* — 2) L. Livius, *trib. pl. a. u. 433/321 a. Chr. Liv.* 9, 8, 13: Ab L. Livio et Q. Maelio tribunis plebis. — 2) C. (M.) Livius Macatus, *praefectus arcis Tarentinae a. u. 540—542/214—212 a. Chr. Polyb.* 8, 27, 7: *Γάιον Λίβιον.* 29, 1: *Γαΐῳ τῷ Λιβίῳ.* 3. 5. 8: *Τὸν Λίβιον. Liv.* 24, 20, 13. 26, 39, 1: M. Livius. 21: Livius. 27, 25, 3: De M. Livio. 5: Livi. 34, 3: M. Livius. 7: M. Livii Macati. *Frontin. strateg.* 3, 3, 6: Duce Livio . . . Livio *(dat.).* 17, 3: Livius. *Plut. Fab. Max.* 23: *Μᾶρκος Λίβιος. Appian. Hann.* 32: *Τῷ φρουράρχῳ Λιουίῳ.* — 4) M. Livius, *vater des Salinator. Liv.* 21, 18, 1 *(a. u. 536/218 a. Chr.):* M. Livium. — 5) M. Livius M. f. M. n. Salinator, *cos. I. a. u. 535/219 a. Chr., cos. II a. 547/207, censor 550/204. Fasti cos. Capitol. a. u. 518. CIL* I² *p.* 29: M. LIvio M. f. M. n. SalInatore. *Ennius ann. lib.* 7 *fr.* 180 *Baehrens v.* 302 *Vahlen bei Serv. ad Verg. Aen.* 9, 641: Livius inde redit magno mactatus triumpho. *Polyb.* 11, 1, 4: *Λίβιος. Liv.* 22, 35, 3: Cum M. Livio consul. 27, 34, 3: M. Livius. 10. 15: M. Livium. 35, 7: Livio. 36, 10: M. Livius. 38, 7: Livius. 11: M. Livio. 40, 8: M. Livium. 46, 1: Ab Livio. 47, 4: M. Livii. 48, 3. 4: Livius. 6: M. Livium. 9: Livium. 49, 8: Livio *(dat.).* 28, 9, 10: M. Livii . . . Exercitus Livianus . . . M. Livium. 17: M. Livius. 10, 1: M. Livium . . . Livius. 2: A M. Livio. 11: M. Livius. 29, 5, 5: Cum M. Livio. 9: M. Livius. 13, 4: M. Livio *(dat.).* 37, 1: M. Livius. 5: Salinatori Livio inditum cognomen. 8: M. Livi . . . M. Livium. 9: M. Livium. 10. 13: M. Livius. 31, 12, 8: M. Livio. 36, 36, 5: M. Livius. 39, 3, 5: M. Livio. *Val. Max.* 2, 9, 6: Livius Salinator. 3, 7, 4. 4, 1, 9. 2, 2: Livi Salinatoris. 7, 2, 6: Livium Salinatorem. 4, 4: Livi Salinatoris. 9, 3, 1: Livius Salinator. *Plin. n. h.* 29, 12: M. Livio. *Frontin. strat.* 1, 1, 9: Livio Salinatori. 2, 9: Livii. 2, 3, 8: Livius Salinator. 4, 7, 15: M. Livius. *Flor.* 1, 22 (2, 6), 50: Cum Livio Salinatore. 51: Livius *(daraus Iord. Rom.* 203). *Dio fr.* 56, 73: *Ὁ δὲ δὴ Λιούιος.* 74: *Ὁ Λιούιος. Chronicon a. 354 p.* 114, 21 *Frick:* Marcus Licinius Salinator. *Aur. Victor v. inl.* 27, 3: M. Livio *(abl.).* 48, 2: Livio *(dat.).* 5: Livius. 50, 1: Livius Salinator. *Eutrop.* 3, 18: M. Livius Salinator. *Oros.* 4, 18, 9: M. Livio Salinatore. *Sidon. Apollin. c.* 7, 556: Livius. *Cassiodori chronic.* 338 *a. u. 535:* M. Livius *(om. M). a. u. 547:* M. Livius Salinator. — 5) C. Livius Salinator, *des vorigen jüngerer bruder, pontifex a. u. 543/211 a. Chr., aedilis curulis 550/204, praetor 552/202. Liv.* 26, 23, 7: C. Livius. 29, 38, 8: C. Livio *(abl.).* 30, 26, 11: C. Livius Salinator. 27, 7: C. Livius. 35, 5, 8: C. Livium Salinatorem. 10, 3: C. Livius Salinator. — 6) C. Livius Salinator, *praetor a. u. 563/191, consul 566/188, † 584/170*

als pontifex. *Fasti cons. Capit. a. u. 566:* C. LIvius M. f. M. n. SalInator. *Polyb.* 21, 11 (9), 12: *Τὸν Γάιον Λίβιον.* *Liv.* 35, 24, 1: C. Livius et L. Oppius, utrique eorum Salinator cognomen erat. 36, 2, 6: C. Livio Salinatori. 3, 4: C. Livium. 42, 1: C. Livius. 8: Livius. 43, 1: Livium. 44, 8: Livius. 11: Ab Livio. 37, 9, 6: Livius. 12, 2: Cum Livio. 4. 5: Livius. 14, 4: Ab Livio. 5: A Livio . . . C. Livius. 16, 1: C. Livius. 8: Livius. 10: Livium. 14: Livius. 25, 13: C. Livius. 38, 35, 1: C. Livium Salinatorem (*daraus Cassiod. chron.* 370). 43, 11, 13: C. Livius Salinator... Livii. *Iustin.* 31, 6, 7: C. Livium Romanum ducem. *cf. Obseq.* 2. *Appian. Syr.* 22: *Λιούιος δὲ φύλαξ τῆς Ἰταλίας . . . Λιούιος.* 23: *Λιούιος ὁ ναύαρχος.* 24: *Λιουίου.* 25: *Ὁ Λιούιος.* *Hieron. chron. a. Abr. 1830:* A Livio Salinatore. — 7) L. Livius Andronicus, *kam a. u. 482/272 nach Rom als gefangener eines Livius (villeicht des M. Livius Salinator), † a. 550/204.* *Cic. Brut.* 18, 71: Livianae fabulae. 72: Livius . . . Livium. 73: Livius. *Tusc.* 1, 1, 3: Livius. *Cato mai.* 14, 50: Livium. *legg.* 2, 15, 39: Livianis et Naevianis modis. *Varr. l. l.* 5, 1, 6: A poeta Livio. 7, 5: Livius. *Horat. epist.* 2, 1, 69: Carmina Līvi (*wozu Porfyrion:* Livi . . . Livium autem dicit Andronicum. 69. 71: Livium). *Liv.* 7, 2, 8: Livius. 27, 37, 7: Ab Livio poeta. 31, 12, 10: Livius. *Val. Max.* 2, 4, 4: Poeta Livius. *Quintilian.* 10, 2, 7: Livium Andronicum. *Suet. de poetis* 3 *p.* 10, 2 *Reiff.:* Livium Andronicum. 5 *p.* 22, 6 — 23, 2: Livius tragoediarum scribtor clarus habetur, qui ob ingenii meritum a Livio Salinatore, cuius liberos erudiebat, libertate donatus est. *de gramm.* 1 *p.* 100, 5: Livium et Ennium dico. *de instit. offic. p.* 347, 9. 348, 9: Livius. *Gell.* 3, 16, 11: Livii, antiquissimi poetae. 6, 7, 11: L. Livius. 12: Idem Livius. 17, 21, 42: L. Livius poeta. 18, 9, 5: Livii Andronici. *Fest. exc. p.* 11, 10 *M.:* Livius. 67, 8: Apud Livium. 68, 10. 162, 15. 174, 27: Livius. 181, 19: Aput Livium. 190, 15. 210, 17. 225, 10. 229, 8. 257, 11: Livius. 293, 32: Livius (*Osann statt* Ennius). 297, 7: L. Livillus. 298, 9. 310, 34. 313, 25. 27. 330, 3: Livius. 333, 22: Livius Andronicus . . . in honorem Livi. 375, 6: Teste Livio. *Terentianus Maurus de metris* 1931: Līvius ille vetus Graio cognomine. *Nonius p.* 23, 24 *Merc.* 62, 15. 110, 32. 111, 13. 127, 20. 33. 132, 28. 153, 27. 158, 33. 166, 25. 176, 12. 194, 20. 197, 31: Livius. 207, 32: [Titus] Livius. 334, 8. 335, 28. 365, 37: Livius. 368, 29: [Titus] Livius. 386, 29. 473, 18. 475, 10. 16. 36. 493, 16. 509, 28. 512, 37. 515, 33. 544, 20: Livius. *Euanthius comm. de comoedia:* Comoediam et tragoediam togatam primo Livius Andronicus reperit. *Charisius* 2 *p.* 197, 15 *K.:* Livius. *Diomed.* 1 *p.* 369, 19. 384, 8: Livius. *Servius ad Verg. Aen.* 1, 92: Livius. 4, 37. 10, 636: Livius Andronicus. *Priscian.* 3, 20. 5, 16. 6, 6: Livius. 17: Livius Andronicus. 18. 41: Livius. 42: Liv(b)idius. 85: Livius, *var.* Levius. 7, 18: Livius Andronicus . . . Livius, *var.* Levius. 22. 41: Livius Andronicus. 57. 8, 60. 9, 33. 47. 10, 48: Livius. *Cassiodor. chron.* 316: His conss. *(a. u. 515/239 a. Chr.)* ludis Romanis primum tragoedia et comoedia a Lucio Livio ad scaenam data. *Lydus de magistr.* 1, 40: *Τότε Τίνιος (Λίβιος Reuvens) ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς μῦθον ἐπεδείξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ.* — 8) Livia, *gemahlin des P. Rutilius. Val. Max.* 8, 13, 6: Livia (Silvia *Par.*) Rutili (uxor). *Daraus Plin. n. h.* 7, 158: Livia Rutili. — 9) T. Livius *aus Patavium, geb. a. u. 695/59 a. Chr., † a. 770/17 a. Chr.* *Val. Max.* 1, 8 *ex.* 19: A T. Livio. *Vell.* 1, 17, 2: Livium. 2, 36, 3: Livius. *Sen. suas.* 6, 16: Livius. . . . T. Livi. 21: T. Livius . . . Livius. 22: T. Livi . . . T. Livius. *controv.* 9, 1 (24), 14 *p.* 399, 4 *K.:* T. autem Livius. 2 (25), 26 *p.* 410: Livius. *exc. lib.* 9, 1 *p.* 449: T. autem Livius. 2 *p.* 451: Titus Livius. *contr.* 10, *praef.* 2 *p.* 459: L. Magius gener T. Livi. *Sen. de ira* 20, 6: Livium. *de tranquill. an.* 9, 5: Livius. *de benef.* 7, 6, 1: T. Livius. *nat. quaestt.* 5, 16, 4: Livius. 18, 4: A Tito Livio. *epist.* 46, 1: T. Livii. 100, 9: T. Livium. *Ascon. in Cic. Cornel. p.* 76: T. Livius Patavinus. *Plin. n. h. praef.* 16: T. Livium. 1 *ad libb.* 2. 3. 7: T. Livio. 3, 4. 132: T. Livius. *Joseph. ant. Iud.* 14, 4, 3, 68: *Τίτος Λιούιος.* *Quintilian. instit. or.* 1, 5, 44: Livius. 5, 56: Quemadmodum Pollio deprehendit in Livio Patavinitatem. 7, 24: T. Livium. 2, 5, 19: Livium. 20: Livius. 8, 1, 3: Et in Tito Livio . . . putat inesse Pollio Asinius quandam Patavinitatem. 2, 18: Apud Titum Livium. 3, 53: Apud T. Livium. 6, 9. 20: Livius. 9, 2, 37: T. Livi. 4, 74: T. Livius. 10, 1,

32: Livii. 39: Apud Livium. 101: Apud Livium in epistola ad filium scripta. *Martial.* 1, 61, 3: Censetur Apona Livio suo tellus. 14, 190: Pellibus exiguis artatur Livius ingens. *Frontin. strat.* 2, 5, 31. 34: Livius. *Tac. Agr.* 10: Livius. *a.* 4, 34: T. Livius. *Plin. epist.* 2, 3, 8: Titi Livi. 6, 20, 5: Titi Livi. *Plut. Camill.* 6: *Λιούιος. Marcell.* 11: *Ὁ δὲ Λίβιος.* 24: *Ὁ Λίβιος.* 30: *Λίβιος. Pelop. et Marcell.* 1: *Λιβίῳ. M. Cato* 17. *Tit.* 18: *Ὁ δὲ Λίβιος.* 20: *Λίβιος. Sylla* 6: *Ὁ Τίτος. Lyc.* 28: *Λιούιος.* 31: *Ὁ Λιούιος. Caes.* 47: *Λιβίου τοῦ συγγραφέως . . . Λίβιος . . . Ὁ Λίβιος.* 63: *Λίβιος. qu. Rom.* 25 *p.* 269 *E. fort. Rom.* 13 *p.* 326 *A: Λίβιος. Suet. Cal.* 34: Titi Livi. *Claud.* 41: T. Livio *(abl.). Domit.* 10: Ex Tito Livio. *de viris inl.* 76 *p.* 91 *Reiff.:* Titus Livius Patavinus scribtor historicus nascitur. 77: Livius historiographus Patavi moritur. *Iustin.* 38, 3, 11: In Livio. *Festi exc. p.* 299, 6: Livius. *Dio* 67, 12, 4: *Παρὰ τῷ Λιουίῳ. Aelian. fragm.* 83 *Herch. bei Suidas v.* *Κορνοῦτος: Τίτος Λίβιος . . . Τοῦτον τὸν Λίβιον. Censorin.* 17, 9: Titus Livius. 10: Livio *(abl.). Porfyrion ad Horat. c.* 1, 37, 30—32. *epod.* 16, 2. *serm.* 1, 5, 27: Titus Libius. *Nonius p.* 194, 20 *Merc.:* Livius. 196, 16: [Titus] Livius. 197, 22: Livius. *Aurel. Victor orig. gentis Rom praef.:* Livius. 23, 7: Historia Liviana. *v. inl.* 66, 11: Livius. *Charis.* 1 *p.* 77, 17 *K.* 95, 21: Livius. 2 *p.* 174, 25: Livium. 4 *p.* 271, 12: Apud Livium. *Diomed.* 1 *p.* 374, 9 *K.* 381, 22: Livius. 2 *p.* 449, 32: Apud Livium. *Commenta Lucani* 7, 62. 470 *Us.:* Titus Livius. *Serv. ad Verg. Aen.* 1, 5. 7: Livius. 242: Livium. 343: In Livio. 366. 373. 456: Livius. 476: Livius et Sallustius. 738: Livius. 2, 148: In Livio. 4, 242. 5, 560: Livium. 6, 8. 198: In Livio. 760: Livium. 813. 824. 859. 861. 7, 10: Livius. 158: Catonem et Livium. 8, 72. 330. 9, 712. 742: Livius. 10, 13: Secundum Catonem et Livium. 14. 145: Livius. 388: Totum Livium. 11, 316: Livii, Sisennae et Catonis auctoritas. *buc.* 6, 42: In Livio. *g.* 1, 472. 3, 1: Livius. *Philargyr. ad g.* 2, 533: Livius. *Hieron. chron. a. Abr.* 1955: Ea quae de Catilina, Cethego, Lentulo et consule Cicerone Sallustius scribit et Livius hoc gesta sunt tempore. *epist.* 22, 35 *(Opp. Vall. Ven. t.* 1 *p.* 120 *D) a.* 381: Iosephus, Graecus Livius. 53, 1 *p.* 271 *A:* Ad T. Livium. 58, 5 *p.* 323 *A:* Livium. *Auson. prof.* 21, 8: Historiam callens Livii et Herodoti. *Symmach. epist.* 4, 18, *a.* 396: Livius. 9, 13, *a.* 401: Totius Liviani operis. *Oros.* 3, 21, 6. 6, 15, 3. 7, 2, 11: Livius. *Martianus Cap.* 5, 550: Historia est ut Livii. *Pompeii commentum p.* 98, 12 *K.:* Livii. *Gelasii pap. tract.* 6, 5 *p.* 601 *Thiel:* Livius. *Priscian.* 4, 29. 5, 10. 6, 13: Livius. 17: Titus Livius. 22: Apud Livium. 68. 76. 96. 7, 16. 8, 21. 9, 34. 36. 40. 54. 10, 3. 11. 43. 14, 38. 15, 9 *(zweimal).* 11. 15. 16. 17, 29. 150. 165. 18, 172. 182. 231. 264: Livius. 292: Apud Livium. *de figuris nominum* 3, 12. 13 *zweimal.* 5, 22. 25: Livius. *Cassiodor. chron.* 564: Cuius temporibus *(a. u.* 727*)* floruerunt Vergilius, Horatius et Livius. *Iordan. Get.* 2, 10: Libius. *Ionae vita Columbani Sur. ASS* 21. *nov. p.* 468: Ut Livius ait. *Vgl. Suidas v. Κορνοῦτος, Λούκουλλος.* — 10) *Sein son. Plin. n. h.* 1 *ad l.* 5. 6: Ex . . . T. Livio filio. *Quintilian.* 10, 1, 39: Apud Livium in epistola ad filium scripta. — 11) M. Livius — f. C. n. Denter, *cos. a. u.* 452/302 *a. Chr. Diod.* 20, 106, 1: *Μάρκος Λίβιος. Liv.* 10, 1, 7: M. Livio Dentre. 9, 2 *(a. u.* 450/300 *a. Chr.):* M. Livius Denter. 28, 14 *(a.* 459 = 295*):* M. Livium. 29, 3: Livius. *Cassiodor.:* M. Libius (lybius *P*). — 12) M. Livius Aimilianus, *warscheinlich ein son von* 11, *war der erste des geschlechts, der den namen* Drusus *im j.* 283 *a. Chr. empfieng. praetor urbanus. Suet. Tib.* 3: Drusus, hostium duce Drauso comminus trucidato, sibi posterisque suis cognomen invenit. Traditur etiam pro praetore ex provincia Gallia retulisse aurum, Senonibus olim in obsidione Capitolii datum. — 13) C. Livius M. Aimiliani f. M. [n. D]rusus. *Fasti cos. Capitol. a. u.* 607 = 147 *a. Chr. Obseq.* 20, *daraus Cassiodor. chron.* 415: C. Livius. *Vater von C. und M. Drusus* 14 *und* 15. — 14) C. Livius C. f. Drusus. *Val. Max.* 8, 7, 4: Livius Drusus. — 15) M. Livius C. f. Aimiliani n. Drusus, *trib. pl. a. u.* 632/122 *a. Chr., propraetor von Africa a.* 639—640 = 115—111 *a. Chr., cos.* 642/112, *censor a.* 645. *Liv. epit.* 63: Livius Drusus consul. *Plut. C. Gracch.* 8: *Λίβιος Δροῦσος.* 9: *Ὁ Λίβιος . . . Λιβίῳ . . . Λίβιος . . . Ὁ Λίβιος zweimal. Cato min.* 1: *Παρὰ Λιβίῳ Δρούσῳ. qu. Rom.* 50 *p.* 276 *F: Λιβίου Δρούσου. praec. ger. reip.* 4 *p.* 800 *F: Λιούιος Δροῦσος ὁ δημα-*

γωγός. *Appian. b. c.* 1, 23: Λιούιόν τε Δροῦσον, ἕτερον δήμαρχον. *Dio* 34 *fr.* 93. *Cassiodor. chron.* 453: M. Livius Drusus. *Villeicht bei Priscian.* 8, 16 *p.* 382 *H.*: C. Aelius (*codd.* melius). *Lex agraria (Thoria) a. u.* 643 = 111 *a. Chr. CIL* I 200, *v.* 29: M. Livio. 77. 81: Lege Livia. *Acta triumphal. Capit. CIL* I² *p.* 49, *a.* 644/110: [M. Livius C. f. M. n. D]rusus. *Cassiod. chron.* 453: M. Livius Drusus. *Sein son ist* M. Livius Drusus 16, *seine tochter* Livia 17. — 16) M. Livius M. f. C. n. Drusus, *trib. pl. a. u.* 663/91 *a. Chr. Cic. de legg.* 2, 6, 14: Ne Livias quidem (leges). 2, 12, 31: (Leges) Livias. *p. Cornelio* 1 *frgm.* 11: De legibus Liviis. *Dazu Asconius* 68 *p. Or.*: Has esse leges Livias, quas ... M. Livius Drusus, tribunus plebis, tulerit. *cf. schol. Bob. pro Plancio* 14, 33 *p.* 260: M. Licinius (*l.* Livius) Drusus. *Ps.-Sall. ad Caes.* 2: M. Livii Drusi. *Diod.* 37, 10, 1: Μάρκος Λίβιος Δροῦσος. *Liv. epit.* 70: M. Livio Druso tribuno plebis (*daraus Oros.* 5, 18, 2; *cf. Obseq.* 54). 71: M. Livius Drusus tribunus plebis ... Livius Drusus (*daraus Oros.* 5, 18, 7). *Vell.* 2, 13, 1: M. Livius Drusus. *Sen. ad Marciam de cons.* 16, 4: Livii Drusi. *de brev. vitae* 6, 1: Livius Drusus. *de beneficiis* 6, 34, 2: Livius Drusus. *Plin. n. h.* 33, 46: Livius Drusus. 141: Drusus Livius. *Flor.* 2, 5 (3, 17), 1: Livius Drusus. 4: Livio Druso *(dat.)* ... Livius Drusus. *Appian. b. c.* 1, 35: Λιούιος Δροῦσος δημαρχῶν. *Gell.* 17, 15, 6: Livium Drusum. *Ampelius* 19, 6: Livius Drusus. 26, 4: Livi Drusi. *Aurel. Vict. de vir. inl.* 66, 1: Marcus Livius Drusus. 11: Livius. *Commenta Lucani* 6, 795 *Us.*: Marcus Livius Drusus posterioris Catonis avunculus. *(Rom) CIL* I² *Elog.* xxx *p.* 199 = VI 1312: M. Livius M. f. C. n. Drusus pontifex tr(ibunus) mil(itum) X vir stlit(ium) iudic(andarum) tr(ibunus) pl(ebis) X vir a(gris) d(andis) a(dsignandis) lege sua et eodem anno V vir a(gris) d(andis) a(dsignandis) lege Saufe[i]a in magistratu occisus est. — *Seine schwester* 17) Livia, *vermählt* 1) *mit M. Porcius Cato,* 2) *mit Q. Servilius Caepio, mutter des M. Cato Uticensis.* — 18) C. Livius M. Aimiliani f. M. [n. D]rusus. *Fasti cons. Capit. a. u.* 607/147 *a. Chr.*; *Obseq.* 20: Laelio. *Epit. Cassiodori*: C. Livius. — 19) Livia. *Cic. Att.* 7, 8, 3 *(a. u.* 704/50 *a. Chr.)*: Dolabellam video Liviae testamento cum duobus coheredibus esse in triente, sed iuberi mutare nomen. — 20) M. Livius Drusus, *ein* Claudius Pulcher, *des M. Livius Drusus tr. pl. adoptivson, nannte sich nach dem geschlecht, aus welchem er geschiden war,* Claudianus, *der Livia Augusti vater, † a. u.* 712 = 42 *a. Chr. Vell.* 2, 71, 3: Drusus Livius, Iuliae Augustae pater. *Octavia* 905: Livī. *Tac. a.* 5, 1 *(a.* 29 *p. Chr.)*: Iulia Augusta mortem obiit, aetate extrema, nobilitatis per Claudiam familiam et adoptione Liviorum Iuliorumque clarissimae. *Dio* 48, 44, 1: Ἦν δὲ (Λιουία) θυγάτηρ μὲν Λιουίου Δρούσου. *(San Benedetto) CIL* IX 3660: M. Livius D[rus]us Claudia[nus]. *(Samos) Mitth. des athen. Instit.* 9 *s.* 257: Ο δημος Μαρκον Λιβιον Δρουσον τον πατερα θεας Ιουλιας Σεβαστης μεγιστων αγαθων αιτιον γεγονοτα τωι δημωι. — 21) Livia Drusilla, *des vor. tochter, geb. a. u.* 696/58 *a. Chr., gemahlin des Tib. Claudius Nero, des kaisers Tiberius und des Nero Claudius Drusus († 9 a. Chr.) mutter, seit dec. a. u.* 715/39 *a. Chr. gemahlin des Octavianus (Augustus), † a. u.* 782/29 *p. Chr. Ovid. fast.* 5, 157: Līvĭa. *trist.* 2, 161. 4, 2, 11. *ex Ponto* 2, 8, 4. 3, 3, 87: Līvĭa. 4, 96. 4, 13, 29: Līvĭa! *Vell.* 2, 75, 3: Livia, nobilissimi et fortissimi viri Drusi Claudiani filia. 79, 2: Liviam. 94, 1: Livia, Drusi Claudiani filia. 95, 1: Livia. *Sen. ad Marciam de consol.* 2, 3: Livia. 5: In Liviam. 3, 1: Livia. *de clementia* 1, 9, 6: Livia. *Consol. ad Liviam* 3. 40: Līvĭa! 56: Līvĭa. 168: Līvĭa! 195: Līvĭa. 350. 426. 474: Līvĭa! *Columell.* 5, 10, 11: (Fici) Livianae (libia nae *cod. Corbei.*). 10, 413 *s.*: Arbos| Līvĭa. *Plin. n. h.* 7, 57: Livia. 13, 74: Liviae. 18: Liviana (charta) (*daraus Suet. de vir. inl.* 103 *p.* 132 *Reiff. bei Isid. or.* 6, 10, 3: Liviana charta ob honorem Liviae). 15, 70: Sunt et auctorum nomina iis (ficis) Liviae, Pompei. 136: Liviae Drusillae. 34, 3: Livianum (aes) in Gallia. 37, 27: Livia Augusti. *Tac. a.* 1, 3: Liviae. 5: Liviae *(dat.)* ... Livia. 8: Augusti, cuius testamentum inlatum per virgines Vestae Tiberium et Liviam heredes habuit. Livia in familiam Iuliam nomenque Augustum adsumebatur. 3, 34 *(a. 9 in.)*: Quotiens divum Augustum in Occidentem atque Orientem meavisse comite Livia! 6, 51: Liviam. *Athenae.* 3, 6 *p.* 15 *f*: Τὰ Λιουιανά (σῦκα). *Plut. Anton.* 83: Λιβίᾳ. 87: Λιβίας. ... Δροῦσος ὁ Λιβίας υἱός. *Galb.* 3: Λιβίᾳ τῇ Καίσαρος γυναικί ... Λιβίας. *de E ap. Delphos* 3 *p.* 385 *F*: Λιβίας τῆς

Καίσαρος γυναικός. de garrul. 11 *p.* 508 *A.: Λιβίαν . . . Λιβία. Suet. Aug.* 40: Liviae *(d.).* 62: Liviam Drusillam. 63: Ex Livia. 69: Liviae nuptias . . . Drusillam. 84: Cum Livia. 99: In oraculis Liviae et in hac voce defecit: Livia, nostri coniugi memor vive. 101: Liviam. *Tib.* 4: Liviam Drusillam. 6: Liviae. 14: Livia. 22: Livia. 26: Intercessit et quo minus in acta sua iuraretur, ut ne mensis september Tiberius, october Livius vocarentur. 50: Matrem Liviam. . . . Liviae filius. *Calig.* 7: Livia. 10: Liviae Augustae proaviae. 23: Liviam Augustam proaviam. *Claud.* 1: Livia. 11: Aviae Liviae *(d.). Galba* 1: Liviae *(d.).* 5: Liviam Augustam. *Oth.* 1: Liviae Augustae *(gen.). Fronto de fer. Als. p.* 226 *N.:* Nihil de Augusto Liviae viro. *Dio* 48, 15, 3: *Λιουίᾳ Δρουσίλλῃ.* 4: *Λιουία.* 34, 3: *Τῆς Λιουίας.* 43, 6: *Τὴν Λιουίαν.* 44, 3: *Τὴν Λιουίαν.* 4: *Λιουίᾳ.* 48, 34: *Τῆς Λιουίας.* 52, 3: *Τῇ Λιουίᾳ.* 4: *Ἥ τε Λιουία.* 49, 38, 1: *Τῇ τε Λιουίᾳ.* 51, 13, 3: *Τὴν Λιουίαν.* 53, 33, 4: *Ἡ Λιουία.* 54, 7, 2: *Ἡ Λιουία.* 16, 5: *Τῇ Λιουίᾳ.* 19, 3: *Τὴν Λιουίαν.* 55, 2, 4. 5: *Ἡ Λιουία.* 14, 2. 4. 15, 3. 16, 1. 2: *Ἡ Λιουία.* 22, 1: *Τῆς Λιουίας.* 56, 27, 5: *Ἡ Λιουία.* 30, 1. 31, 1: *Ἡ Λιουία.* 46, 1: *Τὴν Λιουίαν, Ἰουλίαν τε καὶ Αὔγουσταν ἤδη καλουμένην.* 47, 1: *Τῆς Λιουίας (zweimal).* 57, 16, 2. 18, 6. 58, 2, 1: *Ἡ Λιουία.* 59, 2, 4: *Τῆς Λιουίας.* 11, 2: *Τῇ Λιουίᾳ.* 60, 5, 2: *Τὴν Λιουίαν. Porfyrion ad Horat. carm.* 4, 4, 27 *s.:* Libia. *Aurel. Victor epit.* 1, 23: Liviam . . . Liviae. 27: Liviae *(gen.). Claudian. epithalam. de nuptiis Honor.* 13: Livia. *Serv. ad Verg. Aen.* 6, 824: Alter est filius Liviae, uxoris Augusti. *Marcell. med.* 15, 6 *p.* 141, 27 *H.* 35, 9 *p.* 360, 12: Livia Augusta. *Inschriften: (Cabeza del Griego, a. 14—29 p. Chr.) CIL* II 3102: Liviae [Drusi f(iliae), uxori Caesaris Aug(usti), matri Ti. Caesaris], aviae [Germanici et Drusi Iuliorum Ti. f(iliorum). . . .]. *(Pompeji)* IV 3123: Antiochus Liviaes ser(vus). [A]ntio[c]hus Liviae s[e]r(vus). *(Val sabbia)* V 4311: [Liviae Drusi Caesaris, matri T]i. et Ge[rmanici Ca]esarum h. *(Pavia, a. u. 760—761)* 6416, 6: Liviai Drusi f(iliai), uxori Caesaris Aug(usti). *(Rom)* VI 883: Livia [D]rusi f. uxsor [Caesari Augusti]. *(Aus irem hofgesinde)* 3684: Genio M. Livi Euni l. Olymphi fecit Livia Irene patrono. 3927: Zeuxis LIvIae l. aurIfex. 3930: M. Livius Terti l. Nicephor. 3931: M. Liv[i Terti l.] Nicephori. 3934: Faustus Liviae Ter . . . Haline TertiI lib . . . 3938: Sabinus Aug(ustae) l(ibertus) arcarius ollam dedit Liviae Terpni et Saturnini l(ibertae) Secu(n)dae. 3939[a]: M. LIvius Aug(ustae) l(ibertus) Menophilus calciator. [b]: M. Livius Aug(ustae) l(ibertus) ollam dat Liviae Chloe l(ibertae) suae. 3940[a]: Liviae Lalage l(ibertae) M. Livius Sabinus f. úxsóri suae ollam dedit eIque Livia TérpnI et Saturnín. lib(erta) Secunda dedit. [b]: LIvia Menophili et SabIni l(iberta) Chloe M. LIvio SabÍno fil. suo ollam dedit. 3941: Hilarus LIviae Gugetianus. 3942[a]: Antiochus LIviae Atriensis. 3949[a]: M. LIvius Augustae l(ibertus) Menander aurifex. [b]: Atim[etus] dat AcIdi LIv[iae]. 3952: Eutactus Liviae capsarius Asia Liviae Cascelliana. 3953: Anteros Liviae colorator. 3957: Paphie Liviae (serva), Chryseros cub(icularius), M. Livius Alexande[r] filius eorum, Ceulis dat Liviae Thallusæ. 3960: Parthenio LIviae l(ibertus) cubic(ularius). 3965: Calam[us] Livia[e] dispensa[tor]. 3966: M. Livius Pyrsus Lochiadis l(ibertus). 3970: Romanus LIviae dec. a tabulIs. 3973: Q. Annio Q. l. Philocalo Helenus LIvIae ad insul. ollam dat. 3976[b]: M. Livius Aucti l. Lydus a sede Augustae. 3978: Panaenus Liviae lector dec. 3981: GeleuthI Liviae marg. dat Dionysio patrI suo Megiste Celeuthi mater. 3982[a]: Eleutheris LIviae l. [b]: M. LIvius LIviae l. Orestes supra med. 3983/4: M. Livius Boethus medicus dat M. Livio Sperato et Iole l. suae. 3985: Tyrannus LIviae medicus. Isochrysus LIviae ad vestem. 3988: Diadumenus Liviae mensor. dec. dat LochiadI Liviae sarcinatr. coniugI suae. 3993: Aucta LIviae l. ornatrix. 3995: Amphio Liviae ostiar. dat LIviae Augeni coniugi. 3999: Malchio Drusi paedagogus dec. Helpidi Liviae l. Malchioni ollam. 4001: Anthus Liviae puer a pedibus. 4005: Regillus LIviae ped(iseq.). 4006: [Th]amyris Liviae . . pediseq. Cnismo . . Liviae ser. magIstr. . . suo dat ollam Liviae Aphrodisiae | coniugi suae | dat ollam. 4015: Liviae. 4016: Cissus | Parmeno Caesaris | LIviae a purpur. | Maecenat. Maecenatian. 4018[a]: [Ant]igonus [Li]viae l. [A]ntonian. dec(urio). 4022[a]: Livia Secunda Aciri soror. 4025: . . Livia Lezbia. 4027: M. Liviu[s] Augustae [l.] Aphrodi-

s[ius] a sacrario c. 4028: Ampelio Liviae l. sarc. Zenonis Zeno Liviae l. 4029: Damalis Liviae sarcinatrix dat Alexandro viro suo ollam. 4030: Pontia . . . Eut . . . Liviae sar[cinatrix]. 4033: Atticus Liviae strat(or) dec. 4035: M. Livius Aug. l. Anteros Amyntian. ab supelectile. 4040: [A]mianthus LIviae ad Venerem. 4042a: M. Livius Aug. l. [Ph]ryx a veste. 4043: Mena LIviae l. a veste. 4053: Altes Liviae lib. dec. dat LIviae EleutheridI sororI et Liviae CerialI fil. eius oll. I. 4045: Galene Liviae unctrix. 4062: [H]ilarus Liviae l. Cornelianus dec. 4070: M. IuliI LIvi recepti dec. 4072: Litto Liviae l. dec. dat Macariae LIvae l. coniugi suae piae. 4073: M. Livius Silvanus decur. Thymele Silvani. 4079: Antigono Liviae l. 4088: M. Livius M. l. Hilarus Immunis et LIviae proposi. coniugi suae. 4095: Anna Liviae (serva), Maecenatiana *(vorher sclavin des Maecenas)*. 4102: Auge dat. oll. M. Livio Marsico. 4107: Chrysarium Liviae l. Hermae f. suo dat ollam. 4116: Dama Liviae l. Cas . . . Phoebus philologi. 4127: Fausta Epicadi dat LIviae M. M. l. Modestae. 4131: . . . Hedistae . . . us Liviae . . . Musae lib. 4132: Hel . . . LIv[iae]. 4134: HermaIscus LIviae l. 4135: Hermo . . Liviae l. Lyd. dat Lezbiae. 4136: Hilario Isidori l. dat Secundae Liviae l. coniugi. 4154: Lethe LIviae l. Gamo Caesar. Damoclian. oll. ded. 4158: [M.] Livi . . Aug. l. [An]tiocus Au. 4159: M. Livius divae Aug(ustae) l. Astio. 4160: M. Livius Er[os?] Iulia Aug. [l . . .]. 4161: M. Livi Agathonis l. Felicis. 4162: M. Livius Euni l. Olympus dat Liviae Irenae l. suae ollam. 4163a: M. Livius Paederosi l. Speratae filiae. b: M. Livius Felix. 4164: Livi Pamphili SI\. 4165: M. Livius Ph . . Athyi l. sibi Liviae Ch . . et M. Livio Pri . . . 4166: Livia Lydi l. Chloe. 4167: . . Livia [H]elpi . . 4168: LIvia Liviae l. Tertia | Tertia. 4169: Livia Aug. l. Thermutario. 4170: Livia | Zelo . . 4171: Lullu Liviae l. dat Antigono LIviae l. coniugi suo ollam. 4175: Modico Livia . . Musa Liviae l. 4177: . . as Nephad . . . viae Liviae Sal. . . coniug. 4180: Philomusus Liviae l. Drusianus et Epagatho LIviae l. ol. dat. 4183: Sasa LIviae. 4189: Sponsa Li[viae l.] dat Pannychidi. 4190: Sponsa LIviae l. dat Iucundae suae | dat M. LIvio Felici. 4192: Sylla Liviae L. Celado f. dedit. 4193: Telephus Liviae l. dat Fúfiae Clymene et Fúfiae Euche sorores. 4199: Xuthe Liviae l. dat Fausto Caesaris l. ollam. 4231: Apollonius ab ar[gento] dat Antigone Liviae cubi[culario]. 4232: M. Livius Attali l. Hebenus ab argento. 4242: Epander LivIae á manu ollam Tátio matrrí suae dat. 4244: Ma. LIviae l. dat Diadumenus mens(or) matri. 4248: M. Livi Liviae [l.] Homeri a [s]pecular(ibus). 4251: Hyla Liviae a veste dec. dat Glaphurae sorór. 4252: Cornelia Attice Helico LIviae un[g]u[en]ta(rius). 4255: M. Livius Pelopis l. Agatho d[e]c(urio). 4261: Feliculae Livia se . . Hermetis cui ni . . plebi oll. d. 4274: Felix Caesaris et Livia Hygia. 4282: M. Livius H[i]larus. 4289: [M. L]ivius [A]lconis l. [Ba]rnaeus. M. Livius [Alconis?] l. Agate[merus]. 4290: M. Livius Alconis [l.] Chresimus. 4291: M. LIviu[s] PorimI . . . 4292: M. LIvi PrincIpis. 4293: Livia Thetis. 4299: Orpheus d[isp(ensator)] Livi Secundi. *(Aus der letzten zeit des Augustus)* 5813 = *AEM* 13, 107: Ex d[omo] Caesarum [et Liviae]. *CIL* VI 13179: Leivia Drusillae l. Galatea (Galatea *eine freigelaßene der Livia aus der zeit vor a. u. 716 manumittiert)*. 21415 = *AEM* 13 (1890) *s.* 105: Ex domo Caesarum et LIviae lIbertorum et servorum. *(El Lehs, a. 3 p. Chr.) EE* 5 *p.* 372 *n.* 640: IunonI Liviae Augusti sacrum. *(Castelvecchio Subrego, zwischen a. 4 und 14) CIL* IX 3304: Liviae Drusi f(iliae) Augusti matri Ti. Caesaris et Drusi Germanici Superaequani public[e]. *(Rom)* X 2846: Philargurus Liviae ad valetud(inem). *(Termini)* 7340: Ara imp. Cae[sari] et [L]iv[iae], matri [Ti. Caes(aris)] imp. Cae[s. fili]. *(S. Marco in Sicilien)* 7464: Liviae Augusti deae municipium. *cf. (Gozzo)* 7501: Cereri Iuliae Augustae divi AugustI, matrI Ti. Caesaris Augusti, Lutatia C. f. sacerdos Augustae imp(eratoris) perp(etui), uxor M. LIvI M. f. Qui(rina) Optati flaminis G[a]ul(itanorum) Iuliae Augusti imp(eratoris) perp(etui), cum v[iro et *oder* cum V) liberis s(ua) p(ecunia) consacravit. *(Herculaneum und Pompeji)* 8042, 41: Damæ Liviæ. *(Pompeji)* 8069, 9 = *Kaibel-Lebègue* 2414, 40: IIII | ΛIBIA | A. *(Civita Castellana) CIL* XI 3076: Genio Augusti et Ti. Caesaris Iunoni Liviae Mystes l. *(Neuilly-le-Réal, vor 14 p. Chr.)* XIII 1366 = *Hübner, Ex.* 898: Liviae Augustae Atespatus Crixi fil. v. s. l. m. *(Tivoli)* XIV 3575: Liviae

Caesaris Augusti publice. *(Mytilene) CIG* 2167[d], 24: *Ιουλια* (*l. Λιουια*). *(Carthaea)* 2370: *Ο δημος Λειβιαν αυτοκρατορος Καισαρος γυναικα. (Athen) CIA* III 316: *Ιερηας Εστι[ας . . . . . .] και Λειβιας και Ιουλιας. Mitth. des athen. Instituts* 14 (1889) *s.* 321: *Ιερηας Εστιας επ' ακροπολει και Λειβιας και Ιουλιας.* 381: *Λ[ει]βιας oder [Ο]λβιας? Lebas, Voyage arch. en Grèce et en Asie Min.* 2, 1 *p.* 401 *n.* 1790, Iulis, *zu eren der Λειβια. (Thasos) RA n. s.* 37 (1879) *p.* 283: *Ο δημος Λειβιαν Δρουσιλλαν την του Σεβαστου Καισαρος γυναικα θεαν ευεργετιν. (Assos) American Journal of Arch.* 1 (1885) *p.* 150: *Θεαν Λ[ε]ιουιαν Ηραν ν[εαν, Σεβαβαστην]. (Salamis auf Cypern) Journal of Hellen. stud.* 12 (1891) *p.* 176: *Δει Ολυμπιωι Λιβιαν την γυναικα του [αυ]τοκρατορος Καισαρος [Σ]εβ[α]στου* (*cf.* 9, 242, 61). — *Ἀθήναιον* 10 *p.* 68: *Ο δαμος ο Επιδαυριων Λειβιαν Καισαρος Σεβαστου γυναικα. p.* 529: *Η πολις των Επιδαυριων Λιβιαν Καισαρος Σεβαστου γυναικα. Cavvadias, Fouilles d'Épidaure* 1 *p.* 71 *n.* 214—215: *Ο δαμος ο Επιδαυριων Λειβια[ν] Καισαρος Σεβαστου γυναικα.* — *Münzen. Boutkowski n.* 2063: ΚΑΙΣΑΡ.ΣΕΒΑΣΤΟΣ *R* ΛΙΟΥΙΑ.ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. 2065: ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ.ΛΙΒ . . . *R* ΑΡΙΣΤΟΓΕΝΟΥ. *(Romula)* 1531. 2661 = *Cohen, Monn. imp.* 1[2] *p.* 169 *n.* 4: DIVVS.AVGVSTVS.PATER *R* LIVIA.DRVSILLA.AVGVST[A]. *(Cyprus) Cohen p.* 174 *n.* 24: LIVIA IMP. CAESAR *R* A. PLAVTIVS PRO. COS. *(Pergamum) W. Wroth, Catalogue of the greek coins of Mysia. London* 1892, *p.* 139 *No.* 248: ΛΙΒΙΑΝ ΗΡΑΝ ΧΑΡΙΝΟΣ *R* ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ. *Boutkowski n.* 2709: ΛΙΒΙΑ.ΣΕ.. . . . . *R* ΑΙΖΑΝΙΤΩΝ. 2710. 2711: ΛΙΒΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ *R* ΑΙΖΑΝΙΤΩΝ. 2739: ΛΙΟΥΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. 2745 *bis:* ΕΠΙ . . . . ΘΙΣΑΜΟΝΟΣ.ΛΙΒΙΑ.ΣΕΒΑΣ. *R* ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. 2748: ΛΙΟΥΙΑ.CЄΒΑC(*τη*) *R* ΑΛΑΙΤΩΝ ΕΓΝΑΤΙΟΥΜ. 2768: ΛΙΟΥΙΑ.ΣΕΒΑΣΤΗ *R* ΜΑΡΚΟΣ.ΜΑΓΝΗΤΩΝ. 2773: ΛΙΒΙΑ. CЄΒΑCΤΗ *R* ΜΙ(*λησιων*). 2788: ΛΙΒΙΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ *R* ΤΕΡ(*μησσεων*). *Vaillant, Numism. Graeca p.* 7: ΛΙΒΙΑΝ ΗΡΑΝ (*Σμυρναῖοι*) *R* ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ. 2789: ΘΕΑ.ΛΙΒΙΑ *R* ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. 2796: CЄΒΑCΤΟC *R* ΘΕΑ.ΛΙΒΙΑ. 2798: ΘΕΑ ΛΙΒΙΑ *R* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. — *Der Livia zu eren genannt* a) macellum Liviae, *(Rom) CIL* VI 1178: [Ma]cello Liviae; b) pagus Livius *(Bovegno, Val Trompia):* Genio pagi Livi; c) porticus Liviae, *auf dem capitol. stadtplan. Ovid. a. a.* 1, 72: Porticus auctoris Līvia nomen habet. *fast.* 6, 639 *sq.:* Ubi Līvia nunc est porticus. *Strab.* 5, 3, 8 *p.* 236: Ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον καὶ τὰ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ καὶ τῷ τῆς Λιβίας περιπάτῳ. *Plin. n. h.* 14, 11: In Liviae porticibus. *Plin. epist.* 1, 5, 9: In porticum Liviae. *Sueton. Aug.* 29: Porticus Liviae. *Dio* 55, 8, 2: Τὸ τεμένισμα τὸ Λιούιον ὠνομασμένον. *(Rom) CIL* VI 29844, 8: Porticus Liviae; d) Liviana (domus *oder* villa), *O. der Volcae Tectosages in Gallia Narbonensis, j. Capendu, dép. Aude, bei Carcassonne. TP:* Liuiana. *Sidon. Apollin. epist.* 8, 3, 1: Moenium Livianorum. *Concil. Constantinopol. III. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 315 *B.* 776 *B):* Vincentius episcopus sanctae ecclesiae Liviensis (ἐκκλησίας Λιβιένσου); e) *Livia *O. in Spanien, j. Llivia, prov. Gerona;* f) *O.* Liviopolis *im asiatischen Pontus. Plin. n. h.* 6, 11: Liviopolis; g) *balsamdistricte und stadt in Palaestina Peraea, Strab.* 16, 2, 40 *p.* 763: *Λυσιάς. Plin. n. h.* 13, 44: Liviade (convalle). *Ioseph. ant. Iud.* 4, 1, 4, 18: *Λιβιάς* (*sonst auch* Ἰουλιάς). *Ptol.* 5, 16, 9: *Λιβιάς. Hieron. chr. a. Abr. 2043:* Herodes Tiberiadem condidit et Liviadem. *Prosp. Tir. epit. chron.* 374 *p.* 408: Herodes Tiberiadem et Liviadem condidit. *Theodosius de terra sancta c.* 19: Civitas Leviada. *Greg. Tur. in glor. martyr.* 17: Ad Levidam civitatem. 18: Levidae urbis; h) Liviana, *O. in Numidien. Rav.* 3, 6 *p.* 151, 2: Libiana. — 22) M. Livius L. f. Drusus Libo, *cos. a. u. 739 / 15 a. Chr. Dio* 54, 21, 1: *M. Λιούιος* (*λούνιος Vat.*) *Λ. υἱ. Δροῦσος, Λίβων.* — 23) Livia *oder* Livilla, *des älteren Drusus und der Antonia tochter, schwester des Germanicus, verlobt mit C. Caesar, dem sone des Agrippa und der Iulia, später an Drusus den jüngeren, des kaisers Tiberius und der Vipsania Agrippina son († 23 p. Chr.), vermählt. Octavia* 968: Felix thalamis Līvia Drusi. *Plin. n. h.* 29, 20: In Livia Drusi Caesaris. *Tac. a.* 2, 43: Liviam uxorem Drusi. 84: Soror Germanici, Livia, nupta Druso. 4, 3: Liviam. 39: Flagitante Livia . . . Maritus Liviae. 40: Liviam . . . Liviae *(gen.)* . . . Liviam . . . Liviae. 6, 2: Liviae *(gen.)*. *Suet. Aug.* 99: In oculis Liviae et in hac voce defecit: 'Livia, nostri coniugi memor vive, ac vale!' *Tib.* 62:

Livillae uxoris. *Claud.* 1: Livillam. 3: Soror Livilla. *Dio* 57, 22, 2. 58, 11, 7. 24, 5: *Λιουίλλαν.* *(Rom) CIL* VI 4349: Olympus Liviae Drusi Caesar(is) lecticarius. 5226: Ti. Claudius Alexa(nder) Liviae Drusi Caesar(is) l. Claudia Liviae l. Libas. 8786: [I]renaei LIviae Drusi cubic. ser. 8899: Cyrus Liviae Drusi Caes. medicus. 8910: Livillaes medica. 19747: Iucundus Liviae Drusi Caesaris, f(ilius) Gryphi et Vitalis. 20237: Liviae *(gen.)* DrusI Caesaris. 27298: Tettiena Livilla. *Notizie degli Scavi di Antichità* 1890 *p.* 8: M. LIvius Augustae lib. Prytanis LIviae Drusi paedag. *(Metz) Grut.* 807, 4 = *Robert et Cagnat, Epigr. fasc.* 3 *p.* 132: St(abiliae) Martiae coniugi Θ(bitae) et Livillae fil(iae) . . . *(Tivoli) CIL* XIV 3661: C. Albius Livillae l. Thymelus *(also* (Albia) Livilla). — 24) Iulia Livilla, *des Germanicus und der Agrippina jüngste tochter, des C. Caligula schwester, des M. Vinicius gemahlin, geb. 18 p. Chr., † 43 p. Chr. Suet. Calig.* 7: Livilla. *Dio* 59, 22, 6: *Τῇ Λιουίλλῃ.* *(Rom) CIL* VI 891: LIvilla [M. Vinici] GermanicI C[aesaris f.] hIc sita e[st]. — 25) L. Livius Sulpicius Galba *hieß der spätere kaiser nach der adoption durch seine stiefmutter* Livia Ocellina. *(El-Khargeh oder Ghirgé, a. 68 p. Chr.) CIG* 4957, 2—3: *Λουκιου Λιβιου Σεβαστου Σουλπικιου.* (3) *Γαλβα αυτοκρατορος.* 65 *sq.:* [*Λουκ*]*ιου Λιβιου* [*Σουλπικιου Γαλ*]*βα Και*[*σ*]*αρος Σεβαστ*[*ο*]*υ* [*α*]*υτοκρατορος.* — 26) Flavia Livia *(cogn.; das gentilic. von der mutter). (Lyon) Allmer et Dissard t.* 2 *n.* 169: Flavia Livia. — 27) Livius Laurensis (*Λαρήνσιος bei Athenae.*) *Lamprid. vita Commodi* 20, 1. — 28) Livia, *gemahlin des Amphilochios. Gregorii Naz. Anth. Pal.* 8, 118, 4: *Ὡς σὺ μάκαιρα δάμαρ Ἀμφιλόχου, Λιβίη.* 119, 1: *Ὦ Λιβία.* 120, 1: *Λιβίαν.* — 29) Livia, *mutter des Pontus Leontius aus Bordeaux. Sid. Apollinar. epist.* 8, 11, 3 *v.* 34 *sq.:* Leontioque, | prisco LIvia quem dat e senatu. — 30) Livius, *freund des Sidonius. Sid. Apoll. carm.* 23, 445: Tecta illustria seu videnda Livi. — 31) *Cod. Cheltenham. 4626 saec. 12:* Livius. Aspice monstrorum praeeuntia signa duorum. — *Andere: (Ostia) CIL* XIV 1256: Livia A . . . lib. — *(Rom) CIL* VI 21380: Libius Abascantus. — *(Sorrento) CIL* X 740: M. LIvil AcheloI. — *(Ostia) CIL* XIV 899: Livia Acte. — *(Sorrento) CIL* X 741: M. Livius Choes l. Adrastus. — *(Rezzato) CIL* V 4636: M. Livio Aemiliano *(dat.).* — *(Ostia) CIL* XIV 1265: Livi Aeromenus et Callinoe. — *(Périgueux) Espérandieu, Pér. n.* 49: . . . . . . Livius Aesopus *(freigelaßener),* mar(itus), d(e) s(uo) d(at). — *(Ostia) CIL* XIV 1257: LIviae Agathonice. — *(Rom) CIL* XIV 380: Ab A. Livio Agrippa. — *(Resina) CIL* X 1403^a 2, 17: M. Livius M. l. Alcim[us]. — *Fasti a. u. 750. CIL* I^2 *p.* 69 = VI 10395: Θ Livius Alex[ander]. *(Rom)* 21381: C. Livius C. l. Alexander. *(Lambèse)* VIII 3207: C. Livius Alexander. — *(Ostia) CIL* XIV 1258: Livia[e] Alexan[driae]. — *(Bellante) CIL* IX 5140: [L]ivi(ae) Amandae lib. — *(Rom) CIL* VI 21404: Livia Amaryllis. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 10: M. Livius M. l. Amemptus. — *(Rom) CIL* VI 21382: C. Liv[i] Aniceti. — *(Ostia) CIL* XIV 390. 391: P. Nonio P. f. Pal. Livio Anterotiano. —: *(Ostia) CIL* XIV 381: Liviae A. lib. Antigone. — *(Rom) CIL* VI 21383: M. Livius Antigonus. — *(Pozzuoli) CIL* X 2082: L. Livius April(is). — *(Luna) CIL* XI 1355: L. LIvius Aptus. — *(Rom) CIL* VI 21384: M. LIvius Apulus. — *(Rom) CIL* VI 21385: C. Livio C. f. Aquila. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 14: Livia M. l. Aretusa. — *(Rom) CIL* VI 21398: LIviae Ariadine *(dat.).* *(Ostia)* XIV 1259: Livia Ↄ. l. Ariadne. — *(Rezzato) CIL* V 4636: M. Livius Artemidor(us) sibi et M. Livio Aemiliano f. et Liviae Athenaidi uxori. — *(Strà) CIL* III 3183^b: P. Livio Atriculo. — *Phlegon Trall. macrob.* 2 *p.* 88 *K.:* *Λιουία Ἀττική, Ποπλίου ἀπελευθέρα, πόλεως Πάρμης.* — *(Mainz) Becker s.* 117 *n.* 129^a: Livia A(t)tusilla. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 5: M. Livius Augustalis. — *(Pompeji) CIL* IV 1577: Livius Balbinus. — *(Bellante) CIL* IX 5140: Dentriae amatae matri A. Livio Decembrio lib. Dentriae [St]acte uxori suae A. Livio Dentrio Romano fratri [L]ivi(ae) Amandae lib . . . A. Livius Bassus merentibus. — *(Ostia) CIL* XIV 1265: Livi Aeromenus et Callinoe. — *(Ostia) CIL* XIV 381: A. Livius Callistus . . . A. Livi Callisti. — *(Rom) CIL* VI 21402: LIvia Calliste. — *(Rom) CIL* VI 21386: M. Livius M. f. Cassius Clodianus. — *(Rom) CIL* VI 21386^a: M. Livius M. l. Celer. *(Resina)* X 1403^d 3, 15: M. Livius Celer. — *(Guadix) CIL* II 3387:

Livia Ch(a)lcedonica. — *(Ostia) CIL* XIV 1239: A. Livius Charito. — *(Rom) CIL* VI 21418: LIviaé Augustae l. Chloés. — *(Ostia) CIL* XIV 379: A. Livio Chryseroti. — *(Théziers, dép. Gard) CIL* XII 2805 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1487: LIviae C[h]r[y]sopolis. — *(Chiusi) CIL* XI 2358: L. Livius L. f. Ar(nensi) Classicus. — *(Tersatto bei Fiume) CIL* III 3027: C. Livio C. f. Serg(ia) Clementi mil. coh. VIII pr. 7 C. Marci Gemellini Livius Obseques lib. v. f. — *(Ferentino) CIL* X 5881: M. LIvius Augustae l. Clytus. — *(Resina) CIL* X 1403^g 3, 55: M. Livius M. l. Crescens. *(Ostia)* XIV 581: A. Livius Crescens. — *(Ostia) CIL* XIV 1260: Livia Crescentina. — *(Narbonne) CIL* XII 4952 = *Inscr. de Languedoc n.* 635: Liviae Neridi et M. Livio Curtio, filio. — *(Rom) CIL* VI 21387: C. Livius C. l. Dama. — *(Ostia) CIL* XIV 532: Livia Daphne. — *(Bellante) CIL* IX 5140: A. Livio Decembrio lib. — *(Rom) CIL* VI 21419: Livia Delicata. — *(Bellante) CIL* IX 5140: A. Livio Dentrio Romano. — *(Rom) CIL* VI 25989: Livia Deu[tera?]. — *(Rom) CIL* VI 21389: L. LIvius L. l. DIligens. — *(Bordeaux) CIL* XIII 571: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Livia Divogen[a] poni Iussit ✱ (denariis) CL (centum quinquaginta). h(eres) c(uravit). — *(Die) CIL* XII 1604: C. LIvius Docimus. — *(Rom) CIL* VI 21420: Liviae Dorcadi. — *(Rom) CIL* VI 21390: M. Livio Drya///. — *(Ostia) CIL* XIV 1240: A. Livi Earini. — *(Rom) CIL* VI 21421: Livia Eglecte. — *(Rom) CIL* VI 24935: Primigen[i] Liviae Eleu[theridis] l. — *(Rom) CIL* VI 21422: Livia Ephyre Amaranti. — *(Ostia) CIL* XIV 1241: A. Livio Epicteto. 1242: A. Livio Prisci lib. Epicteto. — *(Ostia) CIL* XIV 1255: A. Livius Erastus. — *(Alvito) CIL* II 90: Livia [Ɔ.] lib. Erato. — *(Rom) CIL* VI 21391: M. Livio Eroti. — *(Ostia) CIL* XIV 283 II 8: A. Livius Eucaerus. — *(Rom) CIL* VI 21392: M. Livio Eucharisto. — *(Rom) CIL* VI 21423: Iunoni. Liviae. Euches Lacaena. Attalie matri. — *(Rom) CIL* VI 21424: Livia Euphrosyne. — *(Ostia) CIL* XIV 1251: Livia Euporia. — *(Beirut) CIL* III 6040: Tertius Livius Euprepes. — *(Acqui) CIL* V 7519: L. Livius Ɔ. l. Eurytus. — *(Rom) CIL* VI 21425: Livia Eutychis. *(Canosa)* IX 389: T. Livio Eutucheti Baebia Dapne coiux et Livius Tertius filius b. m. f. — *(Ostia) CIL* XIV 380: Livia Eutychia. — *(Ostia) CIL* XIV 380: (Livio) Eutychiano. — *(Ostia) CIL* XIV 1243: A. Livi A. f. Euty[chi]. — *(Rom) CIL* VI 21434: Dis Manib(us) Livia Successa... Livia Faceta. — *(Rom) CIL* VI 21427: Livia Faustilla. — *(Rom) CIL* VI 21393: M. Livius Faustus. 21426: Liviae Faustae. — *(Cajazzo) CIL* X 4603: Livi Felicionis. — *(Rom) CIL* VI 21393^a: M. Livius Paederotis lib. Felix Aretinus. *(Hr. Medeïna)* VIII 16469: M. Livius Felix. — *(Rom) CIL* VI 21394: D(is) M(anibus) T. Livio Feroci T. Livius Solanus conliberto. — *(Lambèse) CIL* VIII 3179: M. Livius Firmus. *(Pompeji)* X 8058, 47: L. Livi Firmi. — *(Canosa) CIL* I 1269 = IX 352: Livia L. l. Flora Livia A. Ɔ l. Haline. *(Rom)* VI 21395: Livius Florus. — *(Patras) CIL* III 514: Liviae Foebae. — *(Verona) CIL* V 3657: D(is) M(anibus) Liviae Venustae M. Livius Fortunatus libertae et uxori. *(Rom)* VI 21416: P. Livius Fortunatus. 21428: Dis Manibus Liviae Fortunatae. 21437: C. Livius Fortunatus. — *(Ripatransone) CIL* IX 5323: M. Livius M. l. Gallus. — *(Aquileja) CIL* V 1274: A. Livio Ius... an. I. men. III... A. Liviu[s] Gem.... et Iulia Iu... [p]arentes infel. — *(Rom) CIL* VI 21396: A. Livio Gemello. — *Dio* 59, 11, 4 *(a. 38 p. Chr.)*: Λιουίός τέ τις Γεμίνιος βουλευτής. — *(Oberpettau) CIL* III 4026: Livia Genetiva. — *(Ostia) CIL* XIV 1261. 1262: Liviae A. f. Hagiae. — *(Canosa) CIL* I 1269 = IX 352: Livia L. l. Flora Livia A. Ɔ l. Haline. — *(Padua) CIL* V 2865: T. Livius Liviae T. f. Quartae l. Halys. — *(Rom) CIL* VI 21387: Livia C. l. Hedon. — *(Am r. ufer des Wed Braham) CIL* VIII 15716: M. Livi Heleni. — *(Rom) CIL* VI 21401: M. Livio Narcisso ... M. LIvius Helius. — *(Ostia) CIL* XIV 1262: Liviae Helpidi. — *(Ostia) CIL* XIV 581: A. LIvio Hermeroti. — *(Antibes) CIL* V 7187 = XII 217: Livio Onesimo patrI ... Livio Onesimo marIto et LIvio Hermae patrono. *(Subiaco)* XIV 3459: M. Livio Hermeti. — *(Ostia) CIL* XIV 25: A. Libius Hilarianus. — *(Venosa) CIL* IX 461: Liviae L. l. Himerte. — *(Hr. Ben Glaya) CIL* VIII 14379 = *Anth. Lat.* 158, 1 *Buech.*: D. M. s. Liviae Honoratae. *(Hr.*

Sidi Brahim) *CIL* VIII 16867: D. [M.] Livius H[onoratus?]...Liviuc H[onoratus?] q(ui) [et] Dorylaeus. — *(Lyon) Boissieu p.* 506 XXVII = *Allmer et Diss.* 289, *t.* 3 *p.* 222: LIviae Ianthes. — *(Resina) CIL* X 1403[g] 1, 35: M. Livius M. l. Ianuarius. — *(Rom) CIL* VI 21429: Livia Ɔ l. Ias. — *(Rom) CIL* VI 21430: Dis Manibus Liviae Ioles. — *(Cori) CIL* X 6545: M. Livius Iuli[anus]. — *(Aquileja) CIL* V 1274: A. Livio Ius.. *cf.* 8308: Post mon(umentum) A. Livi ustrin(um) (qua) q(ua) p(edes) XVI. — *(Rom) CIL* VI 2540: C. Livius C. f. Iustus Novaria. 21397: L. Livi Iusti. *(Ostia)* XIV 358 II 4: M. Livius M. f. Vot. Iustus. 1244: A. Livi Iussti. 1262: Liviae A. f. Iustae. — *(Turin) CIL* V 7093: T. Livius T. lib. Laevinus. — *(Rom) CIL* VI 21398: A. LIvI Libani. — *(Annûna) CIL* VIII 5611 = 19022: Livia M. f. qui Libosa. — *(Venosa) Fasti a. u. 721 CIL* I² *p.* 66 = IX 422, 24: L. Livius Ligus. — *(Tivoli) CIL* XIV 3796: LIvia C. f. LIvilla. — *(Padua) CIL* V 2975: T. Livio T. f. Longo *(dat.)*. — *(Sorrento) CIL* X 743: Liviae Luciniae quae vixit anis LXXX Livia Primitiva matrI benemer(en)ti fecit. — *(Vital bei Ottochatz) CIL* III 3012: Marcus Livius Lucius. — *(Bordeaux) CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi(i) Lugauni A(uli) Livi Vindiciani (filii) Livius Lugaunus posuit. — *(Fuenllana) CIL* II 3228: L. Livius Lupus. — *(Termini) CIL* X 7351: M. Livius Macedonic[us]. — *(S. Ponzo) CIL* V 6917 = *Pais n.* 926: P. LIvius P. f. Macer... P. Livio Macro... Liviae Pollae. — *(Ostia) CIL* XIV 390: Livia Marcellina. — *(Aquileja) CIL* V 1275: M. LIvI MaritimI. — *(Annûna) CIL* VIII 19021: P. Livius P. f. Q(uirina) Martialis. — *(Amûra) EE* 7 *n.* 528 *p.* 164: M. Livi[us] Maximus. *(Bei Le Fratocchie)* XIV 2412: M. Livius M. f. Fal. Max... — *Suet. Claud.* 26: Liviam Medullinam, cui et cognomen Camillae erat, e genere antiquo dictatoris Camilli *(verlobte des Claudius)*. — *(Adria) CIL* V 2347: .. Livius Memmus. — *(Narbonne) CIL* XII 4951 *add.* = *Inscr. de Langued. n.* 636: M. Livius M. l(ibertus) [M]enander. — *(Rom) CIL* VI 21399: M. Livius Menogenes. — *(Rom) CIL* VI 21400: M. Livius Mithres. — *(Topolevetz) CIL* III 3950 = 10839: C. Livius Moderatus. — *(Bossens bei St. Ives) CIL* VII 1 = *EE* 7 *p.* 275 *n.* 812: Livius (*lis* Aelius?) Modestus Doiuli(?) f(ilius) deo Marti. *(Bei Ariano)* IX 1438: Sex. Livio Modesto Sex. Livius Secundus patri. *(Ostia)* XIV 1245: A. Livi Modesti. — *(Rom) Grut.* 877, 1: M. Libio Mucroni. *(Benevento) CIL* IX 1862: A. Livi Mucronis. — *(Ostia) CIL* XIV 1247: A. Livius A. A. l. Musaeus. — *(Rom) CIL* VI 21401: M. Livio Narcisso ... M. LIvius Helius. — *(Narbonne) CIL* XII 4952 = *Inscr. de Languedoc n.* 635: Liviae Neridi et M. Livio Curtio filio. — *(Subiaco) CIL* XIV 3459: Livia Nicarus. *cf. de Rossi, Bull. crist. 2. ser.* 1 (1870) *tab.* V. — *(Antibes) CIL* V 7187 = XII 217: Livia Nice. — *(Rom) CIL* VI 21402: M. LIvius Nicephor. *cf.* 3930. 3931. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 2: M. Livius M. l. Nico. — *(Antibes) CIL* V 7187 = XII 217: M. Livius Nicostratus Livio Onesimo patrI et Livia Nice Livio Onesimo marIto et LIvio Hermae patrono vIvI fecerunt sibI posterisque suIs. — *(Ostia) CIL* XIV 284, 4: Livius Nothu[s]. — *(Rom) CIL* VI 21431: LIvia Nymphe Pia. — *(Subiaco) CIL* XIV 3459: Livius Nymphodotus. — *(Tersatto bei Fiume) CIL* III 3027: Livius Obseques. — *Suet. Galba* 3: Liviam Ocellinam. 4: Adoptatusque (Galba) a noverca sua Livi nomen et Ocellae cognomen assumpsit. — *(Antibes) CIL* V 7187 = XII 217: Livio Onesimo patrI... Livio Onesimo marIto et LIvio Hermae patrono. — *(Padua) CIL* V 2976: T. Livius T. l. Optatus. *(Gozzo)* X 7501: M. LivI M. f. Qui(rina) Optati. — *Suet. Calig.* 25: Liviam Orestillam C. Pisoni nubentem. — *(Rom) CIL* VI 21403: M. Livi Orphei. — *(Rom) CIL* VI 21404: M. Livius Athyi l. Pamphilus. — *(Ostia) CIL* XIV 1247: A. Livius A. l. Panthagatus. — *(Montopoli) CIL* IX 4868: Livia Parthenis. — *(Rom) CIL* VI 21405: A. Livio Paulino. 21406: T. Livi Paulini. — *(Rom) CIL* VI 21432: Livia Sp. f. PelagIa. — *(Rom) CIL* VI 29562: M. Livius Pelorus. — *(Ostia) CIL* XIV 1246: M. Livius Philargyr(us). — *(Ostia) CIL* XIV 1247: A. Livius A. l. Phileros. — *(Rom) CIL* VI 21407: Livio Phileto Livius Rufinus lib. — *(S. Ponzo) CIL* V 6917 = *Pais n.* 926: LIviae Pollae. — *(Vragnizzac) CIL* III 2418: Livio Pontiano. — *(Rom) CIL* VI 21397: Li-

via Primigenia. — *(Sorrento) CIL* X 743: Livia Primitiva. *cf. (Subiaco) de Rossi, Bull. crist. 2. ser.* 1 (1870), *tab.* V. — *(Rom) CIL* VI 21408: M. Livius Primus. 21414: Livia Scirti l. Thiasus Livia Prima Euphraenusa. 28106: Liviaes Primae. *(Ostia)* XIV 1247: Livia A. l. PrIma. — *(Padua) CIL* V 2975: T. Livio T. f. Prisco *(dat.)*. *(Ostia)* XIV 358 II 13: M. Livius M. f. Priscus. — *(Venosa) CIL* IX 461: L. Livio L. lib. Probo Aug. Liviae l. L. Himerte uxori, L. Livio Silvestri patri, L. Livio Silvestri f., Liviae Laidi, Liviae Sabinae libertis. — *(Ostia) CIL* XIV 1263: Liviae Procope. — *(Rom) Notizie degli Scavi di Antichità* 1890 *p.* 8: M. LIvius Augustae lib. Prytanis Liviae Drusi paedag. — *(Verona) CIL* V 3780: Liviae Psyche. — *(Rom) CIL* VI 21409: M. Livius Quadratus. — *(Zovone) CIL* V 2721: Liviae Quartae *(dat.)*. *(Padua)* 2865: T. Livius Liviae T. f. Quartae l. Halys. *(Prusegana)* 2883: Livia [T.] f. Quarta. — *(Ostia) CIL* XIV 537: Cn. Aemilio Quintiano Livia Quinta coniugi. — *(Palestrina) CIL* XIV 2964 II 16: T. Livius R...... — *(Pozzuoli) CIL* X 2660: M. Livi M. fili Recti. — *(Ostia) CIL* XIV 1248. 1262: A. Livi Restituti. 1263: A. Livius Restitutus. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 9: M. Livius M. l. Rhodinus. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 1: M. Livius M. f. Vot. Rogatus. — *(Delos) Th. Homolle, Bulletin de Correspondance hellénique* 6 (1883) *p.* 29 *ss.* = *Dittenberger n.* 367, 86: Γαιος Λιβιος Ρωμαιος. — *(Rom) CIL* VI 19592: C. Libius Romanus. 21393: M. Livius M. l. Romanus. — *(Gradac bei Gradnići) CIL* III 6367: L. Livio Rufino. *(Rom)* VI 21407: Livio Phileto Livius Rufinus lib. *(Ostia)* XIV 1264: Livia Rufina. 1265: Liviae Rufinae. 1266: Livia Rufina. — *(Ivrea) CIL* V 6785, 7: P. Livius Sabinus. *(Sigus)* VIII 10860 = 19135, 10: T. Livius Sabinus. *(Venosa)* IX 461: Liviae Sabinae (libertae). *(Resina)* X 1403[d] 3, 12: M. Livius Sp. f. Sabinus. *(Ostia)* XIV 1249: A. Livi(o) A. f. Sabino. 1262: Livi A. f. Sabini. — *(Cheltenham) CIL* VII 1339: [... miles legionis] XX Ↄ (centuria) Livi Saturnini. *cf. (zwischen Carrow und Walwick)* 599: Coh. VI. Ↄ (centuria) de Liviana. *(Bei Towertay)* 605: Coh(ortis).... Ↄ (centuria) Libe[r]alis? *(Caerleon) EE* 3 *p.* 118 *n.* 62: Coh(ortis) I. Ↄ (centuria) Liviana. *(Lambèse) CIL* VIII 3364: Aemilia Candida Livius Saturninus matri. 3859: M. Livius Saturninus v. a. LXXXV Livius Saturninus filius et Candida uxor. *(Resina)* X 1403[d] 3, 21: M. Livius Saturninus. — *(Ostia) CIL* XIV 1254: Livius Savi[nianus]. — *(Ostia) CIL* XIV 1254: (Livius) Savinus. — *(Rom) CIL* VI 1964: M. LIvius Aug. l. Secundio accensus DrusI Caesaris et alumnus. — *(Jerez de los Caballeros) CIL* II 6338: Saluti Aug. Livius Secundus. *(Rom)* VI 15133: Livia Secunda. *(Ostia)* XIV 965: A. Livius Secundus. *(Bei Ariano)* IX 1438: Sex. Livius Secundus. *(Miseno)* X 3036: T. Livius Secundus. — *(Polenzo) CIL* V 7616: Sex. Livio C. f. Cam. Senecae IIIIIIviro M. Livius C. f. Cam. frater IIIIIIvir fac. cur. — *(Rom) CIL* VI 21433: DIs Manibus Liviae Servandae. — *(Pompeji) CIL* IV 2993[a]: L. Livius Severus. *(Vienne)* XII 1927: L. Livius Severus. *(Ostia)* XIV 1250: A. Livio Severo. *Münzen des* Libius Severus *(III., kaiser a. 461, † 465) bei Cohen, Monn. imp.* 8[2] *p.* 227 *n.* 2: D. N. LIBIVS SEVERVS P. F. AVG. 3: D. N. LIB. SEVERVS P. A. 4: D. N. LIB. SEVERVS P. F. AVG. 8: D. N. LIBIVS (*oder* LIBVS) SEVERVS P. F. AVG. *p.* 228 *n.* 9: D. N. LIBIVS SEVERVS P. F. AVG. 10: D. N. LIRIVS (*oder* LIBIVS) SEVERVS PERPETV. AVG. — *(Venosa) CIL* IX 461: L. Livio Silvestri patri, L. Livio Silvestri f(ilio). — *(Rom) CIL* VI 21394: T. Livius Solanus conliberto. — *(Ostia) CIL* XIV 1251: A. Livi Soterichi. — *(Kutlovica) AEM* 14 (1891) *s.* 145 *n.* 7: Livii Statilii Severi. — *(Ostia) CIL* XIV 380: A. Livius Strato. — *(Ostia) CIL* XIV 380: (Liviae) Stratonice. — *(Rom) CIL* VI 21434: Dis Manib(us) Livia Successa ... Livia Faceta. — *(Vaison) CIL* XII 1423: T. Liv.... C.... Suillius. — *(Rom) CIL* VI 12389: Livia L. l. Summache. — *(Rom) CIL* VI 21435: S. Libiae Symphoridi. — *(Rom) CIL* VI 18499: LIviae Terentiae ancilla. — *(Canosa) CIL* IX 389: Livius Tertius. — *(Constantine) CIL* VIII 7552: Livia Tertulina. — *(Rom) CIL* VI 21436: Livia[e] Thaidis. — *(Ostia) CIL* XIV 1242: A. Livius Thallus. — *(Rom) CIL* VI 21414: Livia Scirti l. Thiasus. — *(Ostia) CIL* XIV 358 II 11: Livia M. l. Thymele. — *(Venosa) CIL*

IX 518: L. Livius Trophimus. *(Ostia)* XIV 1245: Livia Trophime . . . Liviae Trophimeni. 1252: A. Livius A. et Sextiliae l. Trophimus. — *(Resina)* *CIL* X 1403[g] 1, 28: C. Livius C. l. Tylus. — *(Petronell, a. 212 p. Chr.?)* *CIL* III 4452: Livius Valerianus. — *(Montelcone)* *CIL* IX 4885. 4886: Q. Livio Q. f. Pala[t(ina)] Velenio Pio Severo. — *(Verona)* *CIL* V 3657: Liviae Venustae. *(Rom)* VI 21437: Liviae Venustae *(gen.)*. *(Molina bei Castelvecchio Subrego)* IX 3322: Liviae [M. l.] Venu[stae] M. Livio . . . . *(Ostia)* XIV 1266: Liviae Venustae. — *(Ostia)* *CIL* XIV 1250: Livia Verecunda. — *(Ostia)* *CIL* XIV 1253: A. Livius A. f. Verus. 1267: Liviae Verae. — *(Ostia)* *CIL* XIV 1254: Livio Vian . . . — *(Lambèse)* *CIL* VIII 3041: C. Atili(us) Liv[iu]s Victoria[n(us) ve]t(eranus) l(egionis) III Aug(ustae). — *(Thorda)* *CIL* III 882: L. Livius Victorinus. — *(Bordeaux)* *CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi Lugaun(i) A. Livi Vindiciani (filii). Livius Lugaunus posuit. — *(Limoges)* *CIL* XIII 1410: Seros L. Liv(i) Viv(i *scil.* servus *od.* uxor) p(osuit). — *(Sorrento)* *CIL* X 742: M. Livius Zosimus. *(Ostia)* XIV 1255: A. Livi Zosimi. — *(Ostia)* *CIL* XIV 380: (Livio) Zotico. — *(Sonnegg)* *EE* 2 *p.* 408 *n.* 805: Surus Volt. f. Livius. — *(Ostia)* *CIL* XIV 12: A. Livius . . . . *(Civitavecchia)* 258 II 4: A. Livi . . . *(Civita Castellana)* I 1313 = XI 3160: L(ucio) C(aio) Levieis *(abl.)* L(uci) f(ilieis). *(Alcalà del Rio)* II *490 = 5363: C. Livius Gal(eria) Ilipens(is). *(Verano)* V 5705: C. Livio. *(Civita Castellana)* *CIL* I 1313 = XI 3160: L(ucio) C(aio) Levieis L(uci) f(ilieis). *(Billia)* V 714: L. Livio C. f. *(Scorzarolo, district Verolavecchia)* 4145: L. Livio Sp. f. *(Brescia)* 8885: L. Liv . . . . *(Venosa, a. 725)* I[2] *p.* 66 = IX 422, 58: L. Livius, II vir q. *(Zahlbach)* *CIR* 1264 (*cf.* *CIL* V *p.* 220): L. Livius M. . . . Cam. Atria . . . . *(Rom)* *CIG* 6675: *M. Λιβιος [Κ]αισαρος] α[πελευ-[θ]ερος*. *(Polenzo)* *CIL* V 7616: M. Livius C. f. Cam. *(Aquileja)* 8289: M. Liv[io] . . . . *(Rom)* VI 1964: M. LIvius. 21378: M. Livio ////. 21379: M. Livius L. Asullio Eroni dedit. 21388: M. Livius Temeni et Ambrosi l. 21414: M. Livius Scirti l. 21425: M. LivIus M. l. *(Molina bei Castelvecchio Subrego)* IX 3322: M. Livio . . . . . *(Nemi, saec. a. u. 6)* XIV 4182[a]: Diana M. Livio(s) M. f. praitor dedit. *(Aus Samothrake, a. u. 662)* I 578 = III 713: P. Livius M. l. Pa-l(atina). *(Carpenedolo)* V 4050: P. Livio P. f. Pob. . . . . *(Turin)* 7092: Q. Livio M. f. *(Centallo)* 7658: Sex. Livius M. f. *(Montesilice)* 2657: T. Livius C. f. *(Padua)* 2975: T. Livius C. f. sibi et suis T. Livio T. f. Prisco f. T. Livio T. f. Longo f. Cassiae Sex. f. Primae uxori. *(Wiesbaden)* *Grotefend n.* 63: Titus Livius *(augenarzt)*. *Unter Diocletianus und Maximianus CIust.* 2, 42 (43), 4 *(a. 293)*: Livio *(dat.)*. *(Talmi in Nubien)* *CIG* 5045: *[Γα]ιον Ουαλεριον [του κ]αι Λιβιον*. *(Athen)* *CIA* III 594: *Η βουλη Λιβιον*. *(Pompeji)* *CIL* IV 1272: LivI. *(Monastero)* V 8978: . . LivI . . . . *(Aquino)* X 5487: . . . . Livius . . *(Terracina)* 6319: . . . . Livio . . . . *(Westerndorf)* *Schuerm.* 2999: Livius f(ecit). 3000: Livius fec(it). — Livia *unter Diocletianus und Maximianus CIust.* 7, 34, 4: Liviae *(dat.)*. 8, 27 (28), 19 *(a. 294)*: Liviae *(dat.)*. *CIL* I 177: Matre Matuta dono dedro matrona M'. Curia Pola Livia deda. 894: Livia a. d. X . . . . . 895: Livia a. d. VI n(on). o(ct). *(Salona)* III 9201: ;s. Livie. *(Dernovo)* 12014, 699: Livia. *(Pompeji)* IV 1593: [L]ivia A[lex]andro. 3123, 1: Antiochus Liviaes ser(vus) [A]ntio[c]hus Liviae s[e]r(vus). *(Borghetto)* V 7432: Livia . . . . . *(Bovolone bei Legnago)* 8861: Livia . . . . . *(Rom)* VI 496. 8289. 8290: Livia. 21383: Liviae /// Livia. A. f. 21416: Liviae P. f. 21417: Liviae *(dat.)*. 27637: Troilus Liviae. *(El Gulia)* VIII 6050: Livia. *(Philippeville)* 8102: Livia . . . . . . *(Venosa)* IX 461: Liviae Laidi (libertae). *(Pompeji)* X 1076: Nardus Liviae l. *(Périgueux)* XIII 998: [L]ivia. *(Badenweiler)* 5338: *Τε[ρεν-τιαν]ουμ κουεμ πεπερειτ Λειβ[ια ματε]ρ.* *cf.* *(Ostia)* XIV 12: Liv[iae] . . . 1254: Liv[ia] . . . *(Arsinoe in der Cyrenaica, zeit des Augustus oder Tiberius)* *CIG* 5312: *Λ[ε]ιβια.*

Liv-o(n) *M. F. cogn.* *(Listani bei Lubunčic)* *CIL* III 2761: Ilarus Cracus posuit sepulcrum Livoni filie. *(Lago Maggiore)* V 6644: V(ivus) f(ecit) Vecco Mocconis f. sibi et Utilae Vecati f. uxori et Frontoni f. et Creccae Livonis f. uxori et Masclo f. et Primae Octavi f. uxori et Sexto f.

Livri-ācus *O.* 1) *j. Livré, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Rennes, canton Liffré;* 2) *j. Livré, dép. Mayenne, arrond. Château-Gon-*

thier, canton Craon; 3) Livreium, *j. Livry-sur-Vesle, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Suippes.*

Lixa *M. cogn. (Petronell) CIL* III 11259: C. Aemilius C. f. Fab(ia) Pata(vio) Lixa.

Lĭxŏv-ĭi Lĕxŏv-ĭi *von* *lĭxo- *lĕxo-, *cy.* llech *latebra*, llechu *latere*, llechiad *speculator? nach Stokes von* √lek, lenk *biegen, zu cy.* llechwedd *m. clivus, nach Bezzenberger zu gr. λέχρις, λέχριος schräg; O. in Gallia Lugudunensis, auch die Baiocasses und Viducasses umfassend, bewoner des comté Lieuvin und pays d'Auge, mit hauptstadt Lezou in der Normandie, j. Lisieux, dép. Calvados. Caes. b. G.* 3 *(a. 56)*, 9, 10: (Veneti) socios sibi ad id bellum Osismos, Lexovios (*β Oros.* 6, 8, 8, lexobios *α cod. D*), Namnetes, Ambiliatos, Morinos, Diablintes, Menapios adsciscunt. 11, 4: (Caesar) Q. Titurium Sabinum legatum cum legionibus tribus in Unellos, Coriosolitas Lexovios(*β*, lexobios *α*)-que mittit, qui eam manum distinendam curet. 17, 3: His paucis diebus Aulerci Eburovices Lexoviique senatu suo interfecto, quod auctores belli esse nolebant, portas clauserunt seque cum Viridovice coniunxerunt. (*Daraus Oros.* 6, 8, 18: Isdem diebus Titurius Sabinus Aulercos Eburovices Lixoviosque, qui primates suos, cur auctores belli resuscitandi esse nollent, interfecerant, eruptione facta incredibili caede delevit). 29, 3: Caesar exercitum reduxit et in Aulercis Lexoviisque (*β*, lexobiisque *α*) reliquisque item civitatibus, quae proxime bellum fecerant, in hibernis conlocavit. 7, 75, 3: (Galli imperant V milia) Atrebatibus; IIII Veliocassis; Lixouiis (*α*, lexouiis *β*, luxouiis *E*, Esuviis *ci. Mommsen*) et Aulercis Eburovicibus III (terna); Rauracis et Bois bina; (4) X universis civitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Armoricae appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibarii, Cadetes, Osismi, Veneti, Lexovii *(Zeuß,* lemouices *codd.)*, Unelli. *Auch b. G.* 2, 34 *und* 3, 7, 4 *list Longnon* Lexovios (*für* Esuvios). *Strab.* 4, 1, 14 *p.* 189: *Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων, εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ, κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ τοὺς Ληξοβίους καὶ Καλέτους, ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν.* 3, 5 *p.* 194: *Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξοούιοι, παρωκεανῖται οὗτοι. Plin. n. h.* 4, 107: Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Veliocasses, Galetos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen clarum Ligerem *qs. Ptol.* 2, 8, 2: *Ληξουβίων* (*X, var. λιξουβίων, λειξουβίων*) *Νοιόμαγος πόλις.* 5: *Καλῆται, ὧν πόλις Ἰουλιόβονα· μεθ' οὓς οἱ Ληξούβιοι· εἶτα Οὐενελλοί, μεθ' οὓς Βιδουκάσιοι καὶ τελευταῖοι οἱ μέχρι τοῦ Γαβαίου ἀκρωτηρίου Ὀσίσμιοι, ὧν πόλις Οὔοργον. NG* 2 *(Lugd. II)*, 6: Civitas Lexoviorum (*var.* Lixoviorum). *Concil. Aurelian. a.* 538 *p.* 85, 23 *M.:* Teodobaudus in Christi nomine ecclesiae Lixovi episcopus. *a.* 541 *p.* 98, 19 *M.:* Theudobaudo episcopo Lixivine (lixobinae civitatis *TJ*, civitatis lexobinae *N*) ecclesiae. *a.* 549 *p.* 110, 22 *M.:* Theudobaudis episcopus ecclesiae Lixoviensis. *Greg. Tur. h. F.* 6,(36) *(c. a.* 573*):* Aetherius vero Lixoensis episcopus. *de virt. b. Martini* 2, 54: De puella Lixovinse caeca . . . Paula vero ex Lexoensi. *Concil. Paris. a.* 614 *p.* 192, 19 *M.:* Ex civitate Loxovias Launomundus episcopus. *Concil. Cabilon. a.* 639—654 *p.* 213, 37 *M.:* Launobodis episcopus ecclesie Lixogensis. *Notae Tiron.* 87, 60: Lixovius. *Pard. dipl. n.* 412, *t.* 2 *p.* 210 *(a.* 689*)* = *Tardif, Mon. histor. p.* 637: Cambrimaro in pago Lexuino. *Gallische münzen der Lixovii in bronze. Mur.-Chab.* 7141. 7142: LIXOVIATIS *R* LIXOVIATIS. 7143. 7144: LIXOVIATIS. 7145: OA . . . 7146: . . . . . VIO. 7156: CISIAMBOS *R* . . . SOS LEXOVIO *(zweifelhafte lesart).* 7157: CISIAMBOS *R* PVBLICOS SEMISSOS LIXOVIO(s). 7159—7162: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s). 7163: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVPLICOS LIXOVIO(s). 7165 *(gefunden in Villeret de Berthouville):* CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s). 7166 *(gefunden in Paris).* 7167 *(in Ver-lez-Chartres).* 7168: MAVFENNOS ARCANTODAN *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s). *(Pommiers, Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 (1893) *p.* 309 *n.* 29: (Simis)SOS PVBLICOS LIX(ovio).

Lix-ucus *M. (j. in Cleve) BJ* 61, 75: Lixuc(u)s s(calpsit).

-lo- *aus* -ro- *stamm, deminuierend, bes. in kosenamen, z. b. in* Camulo-, dūlo-, Teutalo-, *vgl.* (a- e- i- u-)llo-.

Lo . . . anco *O. in der provincia Alpium Graiarum. Merow. münze. Belfort n.* 2224 = *Prou n.* 1302: LO///ANCO UICO.

Lo . . tio *M. cogn. (London) CIL* VII 1338, 571: LO⁝TIO F(ecit).

Loa *fl. la Louette, nbfl. der Chalouette, eines nbfl. der Juine. Fredegar. chron.* 4, 26 *(a. 603/604):* Stampas *(Étampes, départ. Seine-et-Oise)* super fluvio Loa.

Lob . . . . . *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 267: Lob ✠ o. *s.* Lov.

Lobas-inus *M. (Tétény) CIL* III 3400: Terso? Precionis f(ilius) Scordisc(us) eques alae Fro(ntinianae) tur(ma) Lobasini ar(morum) cus(tos).

Lobasio. *Le Blant n.* 581.

Loberc-ācum *O. Belfort* 2200 (*Prou* 2589): +LOBERCACO. 6225 (*Prou* 2588): + LOBE(r)CACO.

Lobesus *M.* **Lobesa Lobessa** *F. cogn. lusitan. (Silves) CIL* II 79: Iulia Lobessa. *(Benavilla)* 165: L[o]besa L[ob]esi? f(ilia). *(Leiria)* 346: Iulia [L]obessa. *(Coimbra)* 381: Lobessae. 387: Aponia Lobessa. *(Vizeu)* 5246: [Lob]esae Viriatis *(gen.)*. *s.* Lovesius, Lovessius, Lovessus.

Lŏb-ēto-n *nach Hübner iberisch, O. j. Lombey am fl. Magne. Ptol.* 2, 6, 59: *Καὶ ὑπὸ μὲν τὰ ἀνατολικὰ τῶν Κελτιβήρων Λωβητανοί (-τάνοι X), ὧν πόλις Λώβητον.*

Lobicinus forestarius. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 311.

lokā = **logā, subst. fem., das lager, das grab, acy.* lo, *bret.* lo *(tombe)* = *log, *vgl. gr. λόχος, lat.* lec-tus, lectica, √leg log, *cf.* legasit *(posuit), hinterhalt, aslaw.* lože *lectus,* są-logŭ *consors tori. (Llanfechan bei Llanybydder, Cardiganshire) IBCh* 114: Trenacatus ic iacit filius Maglagni *(dann ogam.)* Trenaccat lo(?). *(Bilingue inschrift von Todi) Pauli n.* 26 *s.* 12. 84—86 = *Stokes, Celtic Declension p.* 51—54: [Ategnato Dr]u[t]ei . . . urdum [C]oisis Druti f(ilius) frater eius [m]inimus locavit [st]atuitque [At]eknati Trutikn[i ka]rnitu lokan Ko[isis Tr]utiknos; logan = *gall.* *loga-n.

Locan-ācus *O.* 1) *j. Saint-Aubin-de-Locquenay, dép. Sarthe, arrond. Mamers, canton Fresnay-sur-Sarthe;* 2) *j. Saint-Mars-de-Locquenay, dép. Sarthe, arrond. Saint-Calais, canton Bouloire.*

***lōc-arno-s** *nach Stokes* *loukarnā *leuchte (daraus got.* lukarn *leuchte, licht), air.* lóch-arn lúach-arnn *f.,* *λαμπάς,* = *lōc-arna *laterna, cy.* llugorn *lucerna, lampass, corn.* lugarn, *bret.* lug-ern *éclat, lustre, vgl. lat.* lŭcerna. *In O.* Locarno *am Lago Maggiore;* Lucerna, Luzern *in der Schweiz hat die lateinische form.*

Loccae *plur. fem. vom cogn.* Luccus, *vulgairlat. in* Lucas, Loccas *scil.* casas, *O. j. Loches, dép. Indre-et-Loire. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 5: Hunc (Eustochium) ferunt instituisse ecclesias per vicos Brixis, Iciodoro, Lucas, Dolus. *vit. patr. c.* 18, 1: (Ursus) monasterium aliud statuit, quod nunc Loccis vocant, situm scilicet super fluvium Angerem in recessu montis, cui nunc castrum supereminet, ipso nomine ut monasterium vocitatum. *Fredegarii chron. contin.* 25 *(a. 742):* Lucca castrum dirigunt.

Locc-eius *M. (Ceresara, a. 208 p. Chr.) CIL* V 4036: Mercurio Q. Locceius Secundus ex voto.

Locc-o(n) *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 565. *(Nijmegen) Schuerm.* 3009: Locco f(ecit).

Loce . . *(Kempten) CIL* III 12014, 328: LOCII/.

Locirnus *s.* Logirnus.

locito-. *(Néris-les-Bains, Allier) CIL* XIII 1388: Bratronos Nantonicn(os) epad (eques) Ateχtorigi Leucullosu iorebe LOCITOIꟻ.

loco- *in* Age-loco, Penne-loci -locos -lucos, Sego-loci.

Loco. *(Rottenstein in Kärnten) CIL* III 11578: Loco Congoneti et Mesiae Parti f. coniugi suae v. f.

Locociagus Locodiacus *s.* Locoteiaco, *Lucoteiacus.

Locoficus *s.* Lucofaus.

Locogiacensis *von Champ-des-Loges. Anal. Mabill.* 252 *(a. 572):* Campus Locogiacinsis.

Loc-onia *O. Vita s. Tygris* 9 *ASS* 25. *iun.* V *p.* 74 *F:* In uno loco qui dicitur Loconia.

Loco-rito-n *O. in Germania Magna, j. Lohr am Main, oder Gemünden in Baiern. Ptol.* 2, 11, 14: *Λοκόριτον.*

Locoteiaco *s.* *Lucoteiacus.

Locoticia *s.* Loucotocia.

Locoverus *O. j. Louviers, dép. Eure.*

Locresi-ānus fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 7: Fundi Locresian(i).

Locuber *M. (Baylen, a. 691) IHCh* 172: Locuber ac si indignnus abba.

Locu-liti *s.* Blocu-liti.

***locu-s** *air.* loch *n. lacus, stagnum* (u-stamm), *acy.* luch *pl.* lichou *marais, w.* llwch *lac* (*nach Rhŷs entlehnt aus air.* loch), *pl.* lychau, *(daraus northumbr.* luh *fretum), armor.* loc'h louc'h *(mare d'eau), bret.* loch *marais,* loh luh *(étang) für* luch, *cornouaillais* loc'h *étang, marais, lat.* lacu-s *m., gr.* λάκ-κο-ς *loch, grube* (*stamm* *λακυ-), *an.* lqgr, *ae.* lago, *as.* lagu, *slaw.* lǫka *etang. cf.* Luxovium, *fl.* Λόξα.

Locutitius *s.* Lucotetius.

Lodena *O. j. Luynes, dép. Bouches-du-Rhône, gemeinde Aix-en-Provence.*

Lodeno *O. in der civitas Lemovicum. Merowing. münze. Prou* 2036: LOƋEИO FIT. 2037: LEVDINO VICO. 2038: +ΓO-DИO FIT.

Lodi-scus villa, *von gentilic.* Laudius *oder vom cogn.* Lautus, *O. in der provinz Mornant, départ. Rhône, arrond. Lyon. s.* Loiscus.

Lod-osa *O. j. Leuze, dép. Seine-et-Oise, arrond. und canton Mantes, gemeinde Villette.*

Loernus *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 45 *p.* 178: In plebe Generis Loerni = *cinel Loairn, Loarni familia (Lorn).*

Log . . . *magistrat der Samnageten? Bronzemünze. Muret-Chab.* 2258: ΛOΓ . . . *R* ΣAMNA(γητων).

***logā** *s.* lokā.

Log-āna *ahd.* Logana Loganaha, *fl., die Lahn, nbfl. des Rheins. Rav.* 4, 24 *p.* 228, 19: Logna. *Gregorius III MG epist.* III *p.* 291, 7 *(c. a. 737):* Wedreciis *(dat.)* et Lognais *(Lahngau). s.* Laugŏna.

Lōgĕt-ius *von* *lōget, *abgeleitetem adi. M. (Dosso di Trento) CIL* V 5011: Dianae sanctae sacrum LogetiI Maximus et Probus v. s. l. l. m.

Logi-ācae *O. j. Les Loges. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 205 *(a. 615):* Locella nuncupata Logiacas (*Mabillon* Longiacas), Noginto, Novavilla, Antonaco.

Logias *fl. in Irland, prov. Ulster, j. Lagan bei Belfast. Ptol.* 2, 2, 7: *Λογία ποταμοῦ ἐκβολαί. cf.* Λόξας.

Log-irnus *cf.* locarno-, *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 268: Logirni. *(London)* VII 1336, 564: LOBI.R[. 566[a]: Logirni. *(Colchester)* [b]: Logirn. *(London; York)* 567: Logirn(i) m(anu). *(Lyon) RE* 1885 *p.* 153: Logirni. *(Lyon, Trion n. 821) Allmer et Dissard, Lyon t.* 4, *p.* 359 *n.* 684: Logirni (officina *oder* manu). *(Lyon, Trion):* Log., Logirni, Logir(ni) m. *(Amiens) Schuerm.* 3010: Logirn(i) m(anu). *(Luxeuil-les-Bains):* Logirni. *(Mainz):* IOÇIRNI, LO-CIRИVS. *(jetzt in Mainz) Becker s.* 104, 102: Logirnus. *(Xanten; Vechten):* Logirnus. *(Vechten):* Locirnus. *(Nijmegen):* LO-ÇIVNI *und* LOCIRNI. *(Vechten):* OPIRN. *(Vieux; Calvados):* LOCIRNI. *(Tours; Paris; Tongern):* . . orgirn . . . *(Liberchies):* LOCIRNI *(rückläufig). (Studenberg, canton Bern) IH* 352, 114[a]: Logirn(i) m(anu). *(Windisch)* [b]: Logirni. *cf. Schuerm.* 3012. *(Vertault) Habert p.* XLIV. 15: Logirnus. *(Bonn) BJ* 90, 45: [Lo]girn[i]. *(Bei Arras) BSAF* 1880 *p.* 91: Iocrn.I° (*lis* LOCRNI°) = Logirni. *(Couvin) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 57: Locirni. 58: Logirn(i) m(anu). *WZ* 12, 408: Locirni | Logirn(i) m(anu). *Alf. Vaissier, Pl.* IV, *No.* 83: LOÇIRNI. *(Beulich) BJ* 89 (1890) *s.* 21 *n.* 169[a]: Logirni. *(Bonn)* [b]: L(o)girn(i). *(Grimmlinghausen)* [c]: Logirn(i) m(anu). *(Obaix) WZ* 14 (1895) *s.* 414: Locirni.

Logium *s.* Loium.

Log-ius *M. (Onda) CIL* II 4036: . . . Lo[g]ius. *(Murviel bei Montpellier)* XII 4188: P. Anthi LogI patris sacrorum.

Logunni *s.* Dobunni.

Lohisus *pyrenae. M., iberisch oder celtisch? (Valcabrère, départ. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, cant. Saint-Bertrand de Comminges) CIL* XIII 261: Alfia | Lohisi f(ilia) | Bulluca. *cf.* Haloissus.

Loi-ācus *O. j. Loué, dép. Sarthe, arrond. Le Mans.*

Loibana *O. der Celtiberi. Ptol.* 2, 6, 57: *Λοιβάνα.*

Loidis regio, *j. Leeds in England, grafschaft York. Baeda h. e.* 2, 14: Reges posteriores fecere sibi villam in regione, quae vocatur Loidis. 3, 24: In regione Loidis.

Loigni-ācus *O. j. Loigné, dép. Mayenne, arrond. und canton Château-Gontier.*

***Loigisus** *M. Adamnani vita s. Columbae* 3, 11 *p.* 210: Sancti Columbani episcopi, Mocu Loigse.

***lōigo-s** *ir.* lóig lóeg *m., gen.* loig (lōigī), *acy.* lo, *w.* llo, *pl.* lloi, *corn.* loch, *Cath.* lue, *nbret.* lué, *(Léon)* leué, *vannet.* lé. *Stokes vgl. gr.* ἐλελίζω *mache erzittern, schwingen, got.* laikan *springen, hüpfen, frolocken,* laiks *m. tanz, lit.* láigyti *wild umherlaufen, ai.* réjati *hüpfen, beben.*

Loiiusus *M. bei M. Gaillard in Sens. Catal. du musée p.* 33: AMMILLA LOIIVSI FILIA.

***Loina Logna Laina Lagina** *fl. j. die Leine.*

Loiscus *M. (Albona) CIL* III 3059 = 10070: Sex. Ceionius Voltimesis f. Claud. Loiscus.

Loiscus Lodiscus *O. Luet, dép. Rhône?*

Loium *O. j. Caudebec-en-Caux, départ. Seine-Inférieure (l'île de Belcinac). IA* 382, 2: Loium (*var.* Lotum, Lolium). *Vita s. Balthildis* 8 *MGSS Mer.* II 492, 12: A Fontenella et Logio.

***Lolli-ăcus** fundus, **Luli-ăcum** *vom röm. gentile* Lollius, *O. in* 1) *Leuilly, dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy;* 2) *Loeuilly, dép. Somme, arrond. Amiens, canton Conty;* 3) *Locuilley, dép. Haute-Saône, arr. Gray, canton Autrey.*

Lom . . . *O. j. Lamanon, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Arles-sur-Rhône, canton Eyguières. Gallische bronze-münze. Muret-Chabouillet* 2227 *pl.* V: ΛOM.

Lomac-ensis pagus *zwischen Sambre und Maas. Vita Dagoberti III* 9 *MG SS Mer.* II 517, 2 *sq.*: Venit in pago Lomacensi et mansit in villa quae dicitur Beverna.

ΛOMBO. *(Encoron oder beßer Encaulon bei Marseille) BE* 5 *p.* 76: ΛOMBO.

Lomoli-avus *M. cogn. (Rom, aus Pinguente) CIL* V 450: Mocolica Lomoliavi f. Pepa an(norum) LXV.

Lomo(ou)num *s.* Limonum.

Lomundo *j. rio Del Monte. Rav.* 4, 44 *p.* 312, 13: Lomundo.

? **Lonastum** *O. j. Loon, dép. Nord, arr. Dunkerque, canton Gravelines?*

Lon-atus *M. Acta s. Kiliani* 1 *ASS 8. iul.* II *p.* 613 *A*: Lonato *(abl.)*.

Lonc-inus *M. (Vizeu) CIL* II 5246: [L]oncinus Reb[urris]. *(In valle S. Pelagii, termino de Liegos)* 5718: M(anibus) Neconi Boddegun *(gentis nomen?)* Loncinis *(gen.)* fil(io) Va(diniensi).

Lonc-ium *O. in Noricum, bei Mauthen, im tal der Gail. IA* 279, 6: Loncio. *Vgl.* Lai-anci.

Lonco-brica *O. s.* Longo-briga.

Londin-ĭo-n '*burg des* *Lond-ino-s' *s.* *londo-s, *acy.* Cair Lundein, *wird (saec. 5 med.) als ae.* Lundenburȝ *übernommen*, Lundene, Lundenne, Lundune, Londone, *auf einer rune* Luntunum, *j. London. Tac. a.* 14, 33: (Suetonius) Londinium perrexit, cognomento quidem coloniae non insigne, sed copia negotiatorum et commeatuum maxime celebre. *Ptol.* 1, 15, 7: *Καὶ Λονδινίου τῆς Βρεττανίας Νοιόμαγον εἰπὼν νοτιωτέραν μιλίοις νθ´, βορειοτέραν αὐτὴν διὰ τῶν κλιμάτων ἀποφαίνει (Μαρῖνος).* 2, 3, 12: *Κάντιοι, ἐν οἷς πόλεις Λονδίνιον κ´νδ´, Δαρούερνον κα´νδ´, Ῥουτουπίαι κα´L´´δ´´νδ´.* 8, 3, 6: *Τῆς δὲ Ἀλουίωνος νήσου τὸ μὲν Λονδίνιον τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχει ὡρῶν ιη, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις δυσὶ καὶ γό.* *Incerti paneg. Constantio Caesari d.* 17: Ut illi quoque milites vestri, qui per errorem nebulosi, ut paulo ante dixi, maris abiuncti ad oppidum Londiniense *(A B V,* londoniense *W,* londunensem *C)* pervenerant. *IA* 471, 5: Londinio *(B J L,* londonio *F G,* londunio (*corr.* londinio) *N,* londioni *R,* longidinio *A C U,* longidimo *M O Q T,* longiduno *V).* 473, 1: A Londinio (londino *F,* lodinnio *N*). 6: A Londinio (londino *F G*). 474, 1: A Londinio (lundinio *A M O Q T U V,* londino *F G*). 476, 7: A Londinio *(B C R,* londonio *F G,* lindinio *N,* lundinio *reliqui).* 477, 10: Londinio *(A M O Q T V,* lundinio *B C I L,* lundunio *N,* londinium *U,* londonio *F,* londinam *R,* londino *G).* 478, 5: Londinio. 6: Londinium *(B F G L N R,* londinio *I,* longidinum *reliqui).* 479, 9: Londinio. 10: Londinio (lundinio *B C I N L²,* lundunio *F G*). 480, 8: Londinio (lundinio *B,* lundino *C,* londonio *F G,* liIIdinio *I,* lindinio *N L²*). *Concil. Arelat. I. a. 314 (Mansi* 2 *c.* 476): Restitutus episcopus, de civitate Londinensis, provincia (Britannia). *Ammian.* 20, 1, 3 *(a. 360):* Adulta hieme dux ante dictus (Lupicinus) Bononiam venit quaesitisque navigiis et omni inposito milite, observato flatu secundo ventorum ad Rutupias sitas ex adverso defertur petitque Lundinium, ut exinde suscepto pro rei qualitate consilio festinaret ocius ad procinctum. 27, 8, 7 *(a. 368):* (Theodosius) egressus tendensque ad Lundinum *(V,* Lundinium *Gelenius)* vetus oppidum, quod Augustam posteritas appellavit. 28, 3, 1 *(a. 369):* (Theodosius) ab Augusta profectus, quam veteres appellavere Lundinium. *Steph. Byz.: Λινδόνιον, πόλις τῆς Βρεττανίας. Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. τὸ ἐθνικὸν Λινδονῖνος.* *Greg. M. reg.* 11, 65, *a. 601:* Quatenus Lundoniensis civitatis episcopus semper in posterum a synodo propria debeat consecrari atque honoris

pallium ab hac sancta et apostolica, cui auctore deo deservio, sede percipiat. . . . Ut Lundoniensis episcopi nullo modo dicioni subiaceat. Sit vero inter Lundoniae et Eburacae civitatis episcopos in posterum honoris ista distinctio, ut ipse prior habeatur qui prius fuerit ordinatus. Communi autem consilio et concordi actione quaecumque erunt pro Christi zelo agenda disponant, unanimiter recta sentiant et ea, quae senserint, non sibimet discrepando perficiant. (*Daraus Baeda h. e.* 1, 29.) *Kemble n.* 5 *(nach a. 605, vor 618):* Mellito Lundoniae episcopo. *(a. 734) n.* 78: In portu Lundoniae. *Baeda h. e. praef.:* Per religiosum Lundoniensis ecclesiae presbyterum Nothelmum. 2, 3: Orientalium Saxonum, qui Tamense fluvio dirimuntur a Cantia, et ipsi Orientali mari contigui, quorum metropolis Lundonia civitas est, super ripam praefati fluminis posita, et ipsa multorum emporium populorum terra marique venientium. . . . Fecit rex Aedilberct in civitate Lundonia ecclesiam sancti Pauli episcopi, in qua locum sedis episcopalis et ipse et successores eius haberent. 4: His temporibus venit Mellitus Lundoniae episcopus Romam de necessariis ecclesiae Anglorum cum apostolico papa Bonifatio tractaturus. 6: Mellitum vero Lundonienses episcopum recipere noluerunt, idolatris magis pontificibus servire gaudentes. 7: Mellitus, qui erat Lundoniae episcopus. 3, 7: Qui (Vini) secedens ad regem Merciorum vocabulo Vulfheri, emit pretio ab eo sedem Lundoniae civitatis, eiusque episcopus usque ad vitae suae terminum mansit. 4, 6: Tunc etiam Orientalibus Saxonibus, quibus eo tempore praefuerunt Sebbi et Sigheri, quorum supra meminimus, Earconvaldum constituit episcopum in civitate Lundonia. 11: Venit ad antistitem Lundoniae civitatis, vocabulo Valdheri, qui Erconvaldo successerat. . . . Accito ad se praefato urbis Lundoniae, in qua tunc ipse manebat, episcopo. 12: (Haeddi) consecratus a Theodoro in civitate Lundonia. 22 (20): Vendidit eum Lundoniam Freso cuidam. 5, 23: Consecratus est autem (Tatvini) in Doruverni civitate a viris venerabilibus Danihele Ventano et Ingvaldo Lundoniensi et Aldvino Lyccitfeldensi et Aldvulfo Hrofensi antistitibus. *chronologia a.* 745 *p.* 292 *H.:* Vilfrid episcopus et Ingvaldus Lundoniae episcopus migraverunt ad dominum. *Bonifatii epist.* 50 *(a. 742) MG epist.* III 301, 1 *sq.:* Synodus et aecclesia, in qua natus et nutritus fui, id est in transmarina Saxonia Lundunensis synodus. *Rav.* 5, 31 *p.* 425, 14: Londinis. 428, 7: Landini. 429, 12: Londinium Augusti. *(Ziegel aus London, saec. 1 ex. oder 2 in.) CIL* VII 1235[a]: P. P. BR. LON. [b]: P. P. BR. ⅄ON. [c]: P. PR. LON. [d]: PR. BR. LON. [e]: P BR LON *nicht* p(ublicani) pr(ovinciae) Bri(tanniae) Lon(dinienses). *Münzstättezeichen auf kaisermünzen, s. Mommsen, Zeitschrift für Numismatik* 15, 240. 244[1)]. *Hettner, WZ.* 6 *s.* 131 *f. (im Emmersweiler fund, vergraben* 297 *oder* 298, *sicher vor* 305). — *(Crispus Caesar, Constantinus Augustus, Constantin. II Caesar, Constantius Caesar, Fausta Augusta, Helena Augusta):* PLON. — *Münzen des Carausius, Diocletianus, Maximianus, Allectus:* ML. — *Münzen des Allectus, Licinius Augustus:* MSL. — *Münzen des Allectus:* QL. — *Münzen des Diocletianus Augustus, Maximianus Augustus, Galerius Caesar:* LON. — *(Diocletianus, Maximianus, Constantius, Galerius Augustus, Maximinus Caesar, Constantinus Caesar, Constantinus Augustus, Crispus Caesar, Constantius II Caesar, Maximinus Augustus, Licinius Augustus, Constantinus II Caesar):* PLN. — *(Crispus Caesar, Constantinus II Caesar):* PL. — *(Constantinus Augustus):* MLL. — *(Contantinus Augustus):* MLN. — *Merow. münzen. Belfort* 2225 = 6527: (Aud)VA(ld) REÇES *R* AMBALLONDENVS. 5775: LONDVNIIS.

Londobris *insel j. Berlanga oder Berlengas an der westküste Portugals. Ptol.* 2, 5, 7: Νῆσος δὲ τῇ Λουσιτανίᾳ παράκειται Λονδοβρίς. *Codex Marciani* Λάνοβρις (Λάνουκρις *in codicis apographo Vaticano).*

***londo-s** *wild, kün, vgl. air.* lond *immitis, amarus, commotus, mir.* lonn *angry, cf. ai.* radh, randhaya. *In* At(e)-londus.

Londuconnum *O. Merow. münze. Belfort* 2227: LONDVCONNI. *s.* Landuconnum.

? **Lonen-boch** *O. j. Laubach im Elsaß, canton Wörth, kreis Weißenburg. Trad. Wiz.* 136 *(a. 745):* In Lonenbocho . . . in Lonenbuah. 148 *(a. 747):* In uilla Lonenbuhah.

Longagio *O. Testamentum Grimonis, in Beyer, Urkundenbuch n.* 6 *(a. 636):* Longagio.

Long-anus *M. (Fuensabiñán) CIL* II 6295: Teida Taurico Longani uxor h. s. e.

Longaticum *station in Pannonia superior, j. Loitsch in Krain. TP:* Longatico. *IA* 129, 1: Longatico. *It. Hieros.* 560, 5 *W., p.* 7 *Tobler:* Mansio Longatico.

Longeid-ocum *gen. pl., V. (Uclés) CIL* II 3121: [D]ru[ttius] Satullus, Druttia Festiva Longeidocum h(ic) s(iti) sunt.

Long-eius *M.* **Longeia** *F. cogn. (Lamas de Moledo) CIL* II 417: C[a]ma[l]a[e] Anogin[n]iae ann(orum) III Longeia C[a]mali mater [f]ec(it). *(Trujillo)* 620: [L]on[g]eia Bouti f. [L]ibero patri. 631: Lon[g]eia Proculi f. *(Ceclavin)* 795: Tit. Serenus Ti. Longe f. an. XI h. s. e. t. t. l. T. Long[e]ius pater fecit. *cf.* Lonceia.

Longiacas *s.* Logiacae.

Long-ius *M. (Ceclavin) CIL* II 795: Tit. Serenus Ti. Longe f. an. XI. h. s. e. s. t. t. l. T. Longius pater fecit.

***longo-** *nach Stokes ir.* long- *vw. mit lat.* longus, *gr.* λογγάζω, *got.* laggs, *ae.* lang, *an.* langr, *ahd.* lang, *nhd.* lang. *In fl.* Longo-s, *Λογγο-σταλητων.*

Longŏ-brĭgā *O. in Callaecia. (Freixa, concelho de Marco de Canavezes) CIL* II 5564: [G]enio [L]on[g]obr[i]censium.

Longones *s.* Lingones.

***Longoni-ācum** *von* Longonius, *O. j. Longonago.*

Longo-rectus -retum *O. j. Saint-Cyran-du-Jambot, dép. Indre, arrond. Châteauroux, canton Châtillon-sur-Indre. Vita Sigiranni* 10 *Anal. Boll.* 3, 388: Locum in ipsius praedicti Flaucadi praedium, cui Longorectus noscitur esse vocabulum. 11 *p.* 389: In loco, qui Longoretus dicitur.

Longo-s *pictischer fl. in Schottland, Argyllshire, j. the Add, the Avon-Fhada (gael. Abhainn Fhada). Ptol.* 2, 3, 1: Λόγγου ποταμοῦ ἐκβολαί.

Longo-stal-etes? *V., volcischer stamm, im norden der alten dioecese Narbonne, dép. Aude, pays de Langonia dans le Gévaudan, und pays de Tallet dans le Roussillon. Celtische bronze-münzen von agrigentinischem typus. Muret-Chabouillet* 2350—2355: ΛΟΓΓΟΣΤΑΛΗΤΩΝ. 2356: ΛΟΓΓΟC(*ταλητ*)ΩΝ. 2357. 2358: ΛΟΓΓΟC ΤΑΛΗΤΩΝ. 2359—2367 (2367 *one* ΒѠΚΙΟC): ΒѠΚΙΟC *R* ΛΟΓΓΟC ΤΑΛΗΤѠΝ *mit* ΓΤΟΓ = Purp(en) = *Perpignan nach Saulcy, cf. MLI p.* 15 *n.* 2. 2368 (*ähnlich* 2369—92): ΛΟΥΚΟΤΙΚΝΟC *R* ΛΟΓΓΟC ΤΑΛΗΤΩΝ ΓΤΟΓ. 2393: ΒΩΚΙΟC *R* ΛΟΓΓΟC(*τα*)ΛΗΤΩΝ ΓΤΟΓ. 2394: ΒΩΚΙΟC *R* ΛΟΓΓΟC(*τα*)ΛΗΤΩΝ. 2395. 2396: ΒΩΚΙΟC *R* ΛΟΓΓΟCΤΑ(λ)ΗΤΩΝ ΓΤΟΓ. 2397: (*Λου-κ*)ΟΤΙΚΝΝΟ *R* ΛΟΓΓΟC(*ταλητων*) ΓΤΟΓ.

Longo-vicium *zu lat.* vicus, *gr.* οἶκος, *got.* weihs, *O. in Brittanien, ae.* *Langcaster *Langceaster, *j. Lancaster, grafschaft Lancashire. ND occ.* 40, 15: Longovicio. 30: Praefectus numeri Longovic⟨i⟩anorum, Longovicio. *(Inschrift von Lanchester, in der englischen grafschaft Durham, a.* 238—244) *WK* 12 (1893) *sp.* 184 *n.* 87: Deae Garmangabi et n(umini) [Gordiani] Aug(usti) [n(ostri)] pro sal(ute) vex(illarii) Sueborum Lon[g(ovicianorum)] Gor(dianorum) votum solverunt m(erito).

Longuntica *O. in Hispanien. Liv.* 22, 20, 6: Ad Loguntieam pervenit classis.

Loni-cus villa, *j. Lorgues, dép. Var, arr. Draguignan.*

Lon-ōrius *s.* Leonnorios.

Lontric-o(n) *M. (der eigentümer des betreffenden terrains). (Este) CIL* V 2546: Caput limitis Lontriconis permutatum ex d(ecurionum) d(ecreto).

Lontu-cus *M. Vita Launomari* 4, 21 *ASS 19. ian.* II *p.* 234: Dedit ... de praedio suo Lontuci villam et Brituogilum.

-lonus *s.* launo-s.

Lonus *M. (Blasendorf) CIL* III *c.* xx: Dasantis Loni qui et Saturnini Scenobarbi.

Lopino *O. j. Louin, départ. Deux-Sèvres, arrond. Parthenay, canton Saint-Loup.*

Lopŏ-dunum *'burg des Lopos', vorort der* civitas Ulpia S(ueborum) N(icretum), *im Lobodengau, j. Ladenburg am Neckar in Baden, amt Mannheim. Auson. Mosell.* 423: Hostibus exactis Nicrum super et Lŭpŏdūnum. *(Ladenburg) Wilmanns* 2256[b]: [Vico] Lopodun(ensi) Q. Vennonius Pompeianus. [c]: Vic(us) Lop(odunensis). Q. Gabinius Peregrinus. [d]: Vic. Lop. Martialin. Ma(rtialis?). 2257: [Matr(ibus) Lopo]du[nensibus]. *Leugenzeiger: (a.* 220 *p. Chr.) BJ* 61, 16. *(a.* 222) 19. *(a.* 254) 27: A Lop(oduno) leug(ae) IIII.

Lopo-sag-io-n *'burg des Lopos', O. im lande der Sequaner, j. Luxiol, dép. Doubs, arrond. und canton Baume-les-Dames. TP:* Loposagio.

***Loppi-ācus** *von M.* Loppius, *in O.* Lupiacus, 1) *j. Loupiac, dép. Cantal, arrond. Mauriac, cant. Pléaux.* — 2) *Fünf Loupiac*

(1 départ. Aveyron, arrond. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières; 2 dép. Gironde, Loupiac-de-Blaignac, arrond. und canton La Réole; und Loupiac-de-Cadillac, arrond. Bordeaux, canton Cadillac; 1 dép. Lot, arrond. Gourdon, canton Payrac; 1 dép. Tarn, arr. Gaillac, canton Rabastens). — 3) j. Louchy-Montfand, dép. Allier, arrond. Gannat, cant. Saint-Pourçain. — 4) Drei Louppy, départ. Meuse: Louppy-sur-Loison, arrond. u. cant. Montmédy; Louppy-le-Château und Louppy-le-Petit, arrond. Bar-le-Duc, cant. Vaubecourt.

?**Lopp-ius** *M. (Pompeji) CIL* X *p.* 1064 *col.* 3: L. Loppius Proculus.

Lopp-o(n) *M. cogn. (Salgareda) Pais n.* 435: /·r Lopponis . f.

?**Lopus** *M.* **Lopa** *F. Pard. dipl.* 1, 212: Lopus (mancipium). *Le Blant n.* 418: Lopa.

Loqtea *F. (Trujillo) CIL* II 628: Loqtea Doci f.

Lōr-ado *M. s.* Laur-atus.

Lor-eius *M.* **Loreia** *F. (Lissabon) CIL* II 309: L. LoreI L. f. Gal(eria) Maximi. *(Caparil)* 5022: M. Lorei M. f. Gal. Materni. *(Aquileja)* V 1052[b] 38: L. Loreius Exoratus. 39: P. Loreius Proculus. *(Verona)* 3395: Loreie Priscille coniugi. *(Medole)* 4049: Loreiae Sp. f. Congidiae. *(Trient)* 5026: Loreia Prima. *(Bergamo)* 5160: C. Loreius C. l. [F]ilogenes, labor[e suo] sibi f. et Musienae . . Q. l. Domestica uxo . . mea C. Loreius C. f. Saturninus . . t. f. i. *(Rom)* VI 21511: C. Loreius Hila[rus]. 21512: Loreiae Veneriae . . . Ti. Claudius Venustinus coniugI et Loreia Cerialis patr. bene merenti. *(Pompeji)* X 937. 938: M. Loreius M. f. *(Narbonne)* XII 4731 = *Inscr. de Languedoc* 427: L. Cornel. Fronto Loreia, Vit[alis] l(iberta), Flora.

Loricius *M. (Sevilla) CIL* II 1164: Loricius Hilus.

Loric-o(n) *M. cogn. (Corfu) CIL* III 577 *add.:* M. Valerius Corvin[i] l(ibertus) Lorico Iovi Casio v(otum) s(olvit).

Lorii *s.* Lorium.

Lor-inus *M. nomen. (Narbonne) CIL* XII 4400 = *Inscr. de Languedoc n.* 110: L. Lorinus Felix. *CIL* XII 4670 = *Inscr. de Languedoc n.* 357: [?Lo]rino Frontoni. *CIL* XII 4709 = *Inscr. de Languedoc n.* 399: L. LorIno Eutycho. *CIL* XII 4953 = *Inscr. de Languedoc n.* 638: L. LorIno L. f. (*oder* l.) Philomuso et L. LorIno M. f(ilio) Montano fIlio vIvo. *(Vienne) CIL* XII 5686, 1123: Lorini S . . . . .

Loriqus *M. (Putincze, zeit des Augustus) CIL* III 3224: . . cemaes Liccav[i] f. Amantinus ho[b]se[s] amnorum dec[e]m gente Undius centuria secunda in flumen perit Hemona posuere Liccaus pater Loriqus et LicaIos cognati.

Lor-ium *O. an der via Aurelia bei Bottaccia und Castel di Guido. Fronto epist. ad M. Caes.* 2, 15 *p.* 37 *N.:* Illa cottidie tua Lorium ventio. 3, 20 *p.* 56: Vos Lorii videbo. 5, 7 *p.* 79: Ne Lorium tardiuscule venias. *ad Antoninum* 1, 1 *p.* 94: Lorium. 3 *p.* 101: Lorium. *de feriis Alsiensibus* 1 *p.* 223: Lorium regressus. 3 *p.* 225: Lorii. *TP:* Lorio. *IA* 290,1: Loria (*Parisinus D* Lorio). *Capitolin. Pius* 1, 8: (Antoninus Pius) educatus Lori in Aurelia, ubi postea palatium extruxit, cuius hodieque reliquiae manent. 12, 6: Spiritum reddit apud Lorium. *Eutrop.* 8, 8, 4: (Pius) obiit apud Lorium, villam suam, miliario ab urbe duodecimo. *Victor de Caesaribus c.* 16, 3: Socero (Aurelii) apud Lorios . . . mortuo. *epit.* 15, 7: Apud Lorios villa propria, milibus passuum duodecim ab urbe, . . . consumptus est. *Hieronym. chron. a. Abr. 2176:* Antoninus Pius aput Lorium villam suam XII ab urbe miliario moritur. (*Daraus Cassiod. chron.* 823 *p.* 638 *M.:* Hoc tempore Antoninus Pius apud Lorium villam suam duodecimo ab urbe miliario moritur, *und Prosperi Tironis epitoma chronicon* 664 *p.* 428: Antoninus Pius apud Lorium in villa sua XII ab urbe miliario moritur. *Iord. Rom.* 271: Defunctus est duodecimo urbis miliario, in villa sua Lorio nuncupata.) *Rav.* 4, 36 *p.* 284, 8: Lorion.

Lor-ius *M.* **Loria** *F. (Le Châtelet) Schuerm.* 3019 = *Habert* 746: LORII. *Trad. Wiz.* 1 *(a. 742):* Cum uxore sua Loria.

Loro . . . . . . us *M. (Bretzenheim in Rheinhessen, kreis Mainz) CIR* 949: L. Loro . . . . . . us L. f. [Polia] Crisp . . . Vale(ntia) *(j. Valenza)* . . . leg. IIII [Mac(edonicae)].

Losa vicus, *iberisch? O. j. Losse, départ. Landes, arrond. Mont-de-Marsan, cant. Gabarret, beim étang de Sanguinet. IA* 456, 3.

Losan(n)**a** *s.* Lousonna.

Losantanas *O., nicht Longuenesse, dép. Seine-et-Oise. Cartulaire de l'abbaye de*

Saint-Bertin éd. Guérard p. 18 *(a. 648):* Losantanas.

Lōsc-ius *M. fig. (Neuss, saec. 2) BJ* 63, 184: Loscius. *(Riegel) Schuerm.* 3020: Loscius. f(ecit). *Vgl. (Anese) CIL* V 5203: [S]urae Cor .... qui vIcanis Bro .. anesiatibus prátum ... num Lóscian(um) vIvu[s] ... dedit. ex cuius red[itu] .....

losco-s *lam, ir.* losc *i. bacach, acc. plur.* luscu. *Nach Stokes zu gr.* λοξός *gebogen, schief, lat.* luxus.

Loscus *M. cogn. (Albona) CIL* III 3059: Sex. Ceionius Voltimesis f. Cla(udia) Loscus.

Losetu-carus *M. (Saintes) CIL* XIII 1069: Dumnomotus Losiltucari f(ilius).

Los-o(n) *M. cogn. (Busachi in Sardinien) CIL* X 7870: Bascio Losonis.

Los-ŏd-ica *O. in Raetia, j. Oettingen? TP:* Losodica.

Losonna *s.* Lousonna.

Los-orius *M. fig. (Poitiers) Bonsergent p.* 358: Losori. m(anu).

Lospistus fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 42: (Fundum) Lospistum.

Loss. *Gallische bronze-münze mit massaliotischem typus. Muret* 2228: ΛΟΣΣ.

Lossā *masc.* ā*-stamm, M. cogn. (Verespatak, a. 167) CIL* III *cer.* XIII: Debentur Lossae ✱ L, quos a socis s(upra) s(criptis) accipere debebit. *(London)* VII 1336, 570: Lossa. *(Museum Wiesbaden) Schuerm.* 2691: Iossa. 29692: Iossa *(verlesen für* Lossa) fec(it). *(Vechten) BJ* 9, 29: LOSSAE. *Schuerm.* 3021: LOSSA. *(Nijmegen)* 3022: Lossa fec(it). *(Trier) BJ* 96/97 *s.* 95: Lossa. fec(it). *(j. in Mainz) Becker s.* 104, 103: Lossa fec(it). *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 21 *n.* 171[a]: Lossa fe(cit). [b]: Lossa fec(it). *(Andernach)* [c]: Loss/. *(Saalburg):* ⅄OSSA FEC. *(Heddernheim; Groẞkrotzenburg):* LOSSΛ. FEC *und* LOSSΛ F. *(Bonn) BJ* 96/97 *s.* 95: LOSA. F. *(Mannheim mus., Nijmegen):* LOSΛ KE.

Lossi-o(n) *M. (Colchester) Proceedings Soc. Ant.* 14 (1892), 108, *und Haverfield, Roman inscriptions in Britain* 2 *p.* 15—16. 29—33 *(a. 222—235):* Donum Lossio Veda de suo posuit nepos Vepogeni Caledo.

Loss-ius *M.* **Lossia** *F. (Turin) CIL* V 7168: Lossia L. f. Quinta. *(Boulogne-sur-mer) RA* 3[e] *s., t.* 27 (1895) *p.* 125: .... Lossio Proc[u]lino, Lottius Secundus benef(iciarius).

Lostoieko- *M., nach Ernault von acelt.* *losto- *lostā *schwanz, ir.* los, *corn.* lost, *w.* llost *f., mbret. nbret.* lost. *(Alexandria in Aegypten) The American Journal of Archaeology* 3 (1887) *n.* 3. 4 *p.* 265 *(saec. 1 p. Chr.):* Βιτος Λοστοιεκο Γαλατης.

***Losuni-ācum** *O. in Lossenig, Lussenich, j. Lösenich an der Mosel, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Bernkastel.*

Losun-ius *M. (Schwarzerden, kreis St. Wendel) CIR* 746: D(is) M(anibus) Iaretio Losunio patri d(efuncto) f(ilius).

Lot ... *G. germanisch? (Binchester) CIL* VII 424: Deab(us) Matrib(us) Lot[tib(us)?] Tib(erius) Cl(audius) Quintianus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Villeicht auch* 425: [M]atrib(us) OLIST = Lott(ib.)?

lotā *frz.* lotte, *ein fisch, gadus lota L. Schol. ad Iuvenal.* 5, 81: Squilla genus piscis optimi et delicati, quem vulgo lotam vocamus.

-lōtī *in* Cosa-lōtī, *s.* *louto-.

Lotodos *O. in Noricum. It. Hieros.* 561, 1 *p.* 7 *Tobler:* Mutatio Lotodos.

Lotoebensis *s.* Luteva.

Lott-eius *M.* **Lotteia** *F. (Spalato) CIL* V 8836: Lotteiae Primigeniae et Lotteio Primigenio filio pientissimo Lotteia Lucifera mater b. m. *(Rom)* VI 1058: Q. Lotteius RusticIan.

Lotticina *F. (Rozzo) CIL* V 433: C. Boico Avito f. ann. XVIII C. Boicus Silvester et Lotticina Marcellina v. f. et sibi.

Lott-ius *M. gentile. (Cilli) CIL* III 11698: L. Lott(ius) Felix. *(Boulogne-sur-mer) RA* 3[e] *s., t.* 27 (1895) *p.* 125: Lottius Secundus benef(iciarius). *(Bavai):* Lottius.

Lott-o(n) *M. cogn. (Magdalenenberg) CIL* III 4899[a]: Coma Lottonis f. Atuiae f. et s. v. f. *(St. Helenenberg)* 11597: Somarioni Lottonis filio. *(Reims):* Lotto m.

Lottus *M. fig. (London) CIL* VII 1336, 571: Lo[t]ti of. *(Vienne)* XII 5683, 81: Dousarni Lottus f. *(Sainte-Colombe)* 5683, 80 = *Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *n.* 494, 96 *p.* 245: L(ottus) ꟻ(ecit)—OC DOV(sarni). *(Douai) Schuerm.* 3023: Lotii. *(Allier)* 3024: Lotti m(anu). *(Moulins):* Lotti m. *(Amiens):* Lotti. of.

Lotu-cus *M. (St. Stephan bei Haimburg in Kärnten) CIL* III 4936 = 11518: Lotucus Cirp(onis) f. v. f. si(bi) et Medsie c(oniugi) et Spectato Cuc(i) [f(ilio)] et Surae coni. eiu. v. f.

Lotu-rus *M. (Eggersdorf) CIL* III 5487: Namma Cabalionis f. an. LX et Soliae Loturi f. an. XXXX.

Lot-ūsa *und* **Lothusa** *O. j. Leuze im belg. Hennegau, arrond. Tournay.*

Lotus-ius *M. nomen. (Clarensac, départ. Gard) CIL* XII 4142 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1783: Luciae, L. Lotusi fil(iae), matri[s].

10 **Louba** *F. Ubierin, germ.? (Grimlinghausen bei Neuss) CIR* 275: Louba Gastinasi f(ilia) Ubia h. s. Q. Cornelius Q(uinti) f(ilius) Gal(lus) coniugi sua(e) Val(e).

Louc *M. (Lara) CIL* II 2871: Secoveso Sens. Louc(i?) f. an. XX h. s. est.

Louccian . . *(Belluno) CIL* V 8804 = *Pais n.* 442: Loucciano.

Louc-ētio-s *s.* Leucetios.

Loucinius *M. cogn. (Moraleja) CIL* II 20 5031: Doutius Loucinii Iovi sol(utorio) votum s(olvit).

? **Loucintr** . . . *M. (Bene) CIL* V 7693: L. Ennius P. f. Cam(ilia) Loucintr . . . Mettia Q. f. Velta uxor.

Louc-ītā *aus* *Louc-ētā? *F. (Hudina bei Skommer) CIL* III 5289: Loucita Messori f.

Louc-ius *G., beiname des Mars. (Angers) Godard-Faultrier, Inventaire des antiquités du musée d'Angers p.* 6: Marti Lou-30 c(io) Aug(usto) C. Iulius Tri . . . . . .

***louco-s** = leuco-s, *adi. leuchtend, glänzend, ir.* lúach *(in* lúach-té *weißglühend), w.* llûg *licht, gr.* λευκός, *lit.* laũks, *ai.* rôcá-, √ luk *leuchten. cogn. (Petisqueira bei Chaves) CIL* II 2487 = *EE* 4 *p.* 16: Louci Maturi f. Caladuma. *(Arles) CIL* XII 796: Cornelia Tertia Louci (*oder* Lucio?) f. *In:* loucios, loucetios loucotios lucotios, Lucotienos, *fl.* Laugona *für* *Loucona, Lauconnum, *Ver-40 louco-s = *Ver-leuco-s, Vinda-luco = *Vinda-louco.

Loug-iae *G. (Muro de Agreda) CIL* II 2849 = 5797: Lougiis Tere[ntius . . . . . i]c(um) aram cum . . . . monument[um] . . . .

Wol zu ***loug-os,** *neutralem* s*-stamm mit nominal-suffix* -es-, *nach Stokes in air.* lóg *preis, lon, oder* lúag lúach, *gen.* lóge, *dat.* luag, *gael.* lógh, *gen.* lóighe, *d. s.* logh, *pl. acc.* logu, *lat.* lū-cru-m *gewinn,* Laverna *diebs-*50 *göttin, gr.* ἀπο-λαύω *genieße,* λῃίς *beute, got.* láu-n *n., an.* laun *lon, engl.* loan, *ahd.* lōn, *ksl.* lov-ŭ *jagd, fang, jagdbeute, ai.* lō-ta *booty, loot,* √ lav.

Loupus *M. (Bergendael bei Cleve) CIR* 161 = *Hettner* 102: Silvano Loupi f(ilio) Trever(o) eq(uiti) ala Vocont(iorum).

Loupus *fl. le Loup, Alpes-Maritimes.*

Lousana *s.* Lousonna.

Lous-ius *M. (Tower Taye) CIL* VII 600: Coh(ortis) VI Ɔ (centuria) Lousi Suavis. *(Haltwisthleburn)* 680: Ɔ (centuria) Lousi Suavi[s]. *Merowing. münze von Paris. Belfort* 6331 = *Prou* 788: LOV + ꞷIΛꞷ.

Lous-onnā *nach d'Arbois de Jubainville* 10 *ableitung von M.* Louso-s, *O. j. Vidy bei Lausanne, canton Waadt. TP:* Lacum Losonne *und* Lacus Losanēnses. *IA* 348, 2: Lacu Lausonio *(Saint-Sulpice). Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523):* Fine Aventicensi et Lausanensi et Visontiensi. *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 11: Lausonna *(Saint-Sulpice). Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 27 *M.:* Arricus episcopus ecclesie Lausonicensis. *(Vidy) CIL* XIII 5026: Curator vi- 20 kanor(um) Lousonnensium. *Merow. münzen. Belfort* 2114 (*Prou* 1269): DE LANSONNA CIVETATE *mit* CE, VIII. 2115 *(spätestens a. 582—602)* = *RN* 3e *s., t.* 6 (1888) *p.* 73 —76 *pl.* V *No.* 10 = *t.* 8 (1890) *p.* 222 *n.* 473: LAVSONN TICV (= Lausonna civit.) *R* LANSONNA CIVETATE PER., mit CE, VIII. 2116: LANSONNA CIVETATE VER., *mit* CE, VIII. 2117: LAVSO NNA. 2118 *(saec. 7, Prou* 1270): LAVSONNA FIT, 30 *mit* VII. 2119: LAVSO + ИΛFI. 2120: + LAVꞷΘNNA CIVETATE. 2121 (*Prou* 1271): + LAVSOИNA FIT. 2122: LAVSONNA CIVITATE. 2123: . . SONNA . . . .

. . . . **louso-s** *M. (Inschrift von Groseau bei Malaucène, départ. Vaucluse) CIL* XII *p.* 824 = *RC* 7, 103—108: ḷḷ λουσ(ος) Ιλλιακος μασελου [β]ρατουδε καντενα.

***louto-** *schnell, nach Stokes für* *plouto-s, *air.* lúath *swift, cf. lat.* plŭit, *gr.* πλέ- 40 (ϝ)-ω, *ahd.* flawēn *spülen, waschen, lit.* pláuju *spüle, aksl.* plovą *schiffe, ai.* pláv-atē *schwimmt, zend.* fru, *armen.* luana-m *wasche. In ogam.* Cosalōti = *Coxo-loutī *(gen. sing.), ir.* cosluath *swiftfooted.*

LOV *fig. (Moulins und Clermont).*

Lov-atus *M. (Santa Cruz de la Sierra) CIL* II 681: [L]ovatus Tancini f.

Lovenno *O. Merowing. münze. Belfort* 2230: ꓶOVꟽNNO +. 50

Lovern-ăco-s *ableitung von* *loverno-s, *cf. abret.* Bot-louuernoc, *w.* Llywernog, *M. (Merthyr bei Caermarthen, saec. 5 ex.—6 in.)*

IBCh 231 = *Rhŷs* 60 = ² 389: Caturugi fili Lovernaci.

Lovern-io-s '*son des fuchses*', *M.* 1) *fürer der Arverner, vater des Bituitos. Poseid. fr.* 25 *FHG* 3 *p.* 260 *bei Strab.* 4, 2, 3 *p.* 191: *Βιτυΐτου δὲ τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον καὶ τὸν Δομίτιον πολεμήσαντος ὁ πατὴρ Λουέρ⟨ν⟩ιος τοσοῦτον πλούτῳ λέγεται καὶ τρυφῇ διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ ἐπίδειξιν ποιούμενος τοῖς φίλοις τῆς εὐπορίας ἐπ' ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου, χρυσοῦ νόμισμα καὶ ἀργύρου δεῦρο κἀκεῖσε διασπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας. Athenae.* 4, 37 *p.* 152ᵈ⁻ᶠ: *Ἔτι ⟨δὲ⟩ ὁ Ποσειδώνιος διηγούμενος καὶ τὸν Λουερνίου τοῦ Βιτύιτος πατρὸς πλοῦτον τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων καθαιρεθέντος, φησὶ δημαγωγοῦντα αὐτὸν τοὺς ὄχλους ἐν ἅρματι φέρεσθαι διὰ τῶν πεδίων καὶ διασπείρειν χρυσίον καὶ ἀργύριον ταῖς ἀκολουθούσαις τῶν Κελτῶν μυριάσι φράγμα τε ποιεῖν δωδεκαστάδιον τετράγωνον, ἐν ᾧ πληροῦν μὲν ληνοὺς πολυτελοῦς πόματος, παρασκευάζειν δὲ τοσοῦτο βρωμάτων πλῆθος, ὥστε ἐφ' ἡμέρας πλείονας ἐξεῖναι τοῖς βουλομένοις εἰσερχομένοις τῶν παρασκευασθέντων ἀπολαύειν ἀδιαλείπτως διακονουμένους. ἀφορίσαντος δ' αὐτοῦ προθεσμίαν ποτὲ τῆς θοίνης ἀφυστερήσαντά τινα τῶν βαρβάρων ποιητὴν ἀφικέσθαι καὶ συναντήσαντα μετὰ ᾠδῆς ὑμνεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχήν, ἑαυτὸν δ' ἀποθρηνεῖν ὅτι ὑστέρηκε, τὸν δὲ τερφθέντα θυλάκιον αἰτῆσαι χρυσίου καὶ ῥῖψαι αὐτῷ παρατρέχοντι. ἀνελόμενον δ' ἐκεῖνον πάλιν ὑμνεῖν λέγοντα, διότι τὰ ἴχνη τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ἁρματηλατεῖ, χρυσὸν καὶ εὐεργεσίας ἀνθρώποις φέρει. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἱστόρησεν. Auf den (bronze-) münzen der Arverner, Muret* 3963—3989, *ist ein fuchs abgebildet.* — 2) *(Llanfaglan in Wales, Caernarvon; christl.) Rhŷs* 15 = *IBCh* 147 = *Rhŷs*² 368: Fili Lovernii (*gen.*, = Maqvilavernii) Anatemori. — *Ableitung von* ***lov-erno-s** *nach Rhŷs aus* *lup-erno-, *ir.* loarn *fuchs,* Loarn, *anglisiert in Schottland* Lorne, *cy.* leuyrn louern leuirn, *w.* llywern, *abret.* louuern loern, *mbret.* lou-arn, *nbret. (Léon) id., plur.* leern lern, *Vannes* loarn luern, *corn.* louuern *gl. uulpes, zu lat.* lupus, *ai.* lopāçá *schakal, fuchs, zd.* raopi urupi *hund, armen.* aluēs *fuchs. Nach d'Arbois de Jubainville von* √ lu *gagner, voler, woher lat.* Laverna *vom stamm* loverna; *s.* LVERNIIS.

Loves-ius *M. (Pombeyro) CIL* II 2380: Lovesius Pugi f. *(Chester) The Athenaeum* 1891 *p.* 590 *f.:* C. Lovesius Papir(ia tribu), Cadarus, Emerita, mil(es) l(egionis) . XX . V(aleriae) v(ictricis) an(norum) XXV, stip(endiorum) VIII; Frontinius Aquilo h(eres) f(aciendum) c(uravit). *s.* Lobesa, Lobessa, Lovessus.

Lovess-ius *M. (Cherchel, a.* 107 *p. Chr.) CIL* III *p.* xxxvi *p.* 1973 = *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat. (Par.* 1895) *n.* 2313 *p.* 712—714: Cohort(is) IIII. Sugambrorum, cui praest Ti. Claudius Ti. f. Qui. Magnus, ex pedite Lovessio Maximi f. Bracar(ensis, *aus Braga in Hispania Tarraconensis), und innere seite:* Lovessi[o Maximi f.] Bracar.

Lovessus *M.* **Lovessa** *F. (Vinhaes bei Chaves, Portugal) CIL* II 2467: Loves[s]a. *(Celanova bei Jinzo de Limia)* 2518: Maxsumus Lovessi f. *(Metz) Robert et Cagnat, Épigraphie gallo-rom. de la Moselle* 1 (1873) *pl.* V *fig.* 1. *cf. Mowat, Rev. crit. t.* 17 (1883) *p.* 403: Lovesso ///// r //// s /// c // .

Lov-incum Lovingum *O. j. Louhans, dép. Saône-et-Loire.*

lovo- *licht, w.* leu-, *bret.* lou *in* go-leu, gou-lou.

Lovo-catu-s *von* *lovo- *licht und* catu- *kampf, breton. M., priester, gegen ende der regierung Chlodwigs oder kurz nach seinem tode. Ein gallisches bischofsschreiben saec.* 6 *in cod. Monac. Lat.* 5508 *saec.* 9 *(Revue de Bretagne et de Vendée, janv.* 1885, *cf. RC* 15, 92): Dominis beatissimis in Christo fratribus Lovocato et Catiherno presbyteris Licinius Melanius et Eustochius episcopi.

Lovo-lautrum castrum, *j. Vollore-Montagne, départ. Puy-de-Dôme, arrond. Thiers, canton Courpière. Greg. Tur. h. F.* 3, 13: Lovolautrum castrum hostes expugnant. *lib. vitae patrum* 4, 2: Inruptis Lovolautrensis castri muris. *s.* lautro.

Loxa *in Brittanien,* 1) *fl. j. the Lossie, mündet in den Murraygolf. Ptol.* 2, 3, 4: *Λόξα ποταμοῦ ἐκβολαί.* — 2) *O. Rav.* 5, 31 *p.* 433, 14: Loxa.

Loxov-ia *O. j. Lisieux. Concil. Paris. a.* 614 *p.* 192, 4 *M.:* Ex civitate Loxovia Chamnegisilus episcopus. *s.* Lixovii.

Lu . . . *cogn.* 1) *(Weitschach bei Pettau) CIL* III 4678: C. Iu. Lu . . . — 2) *Bussoleno) CIL* V 7222: Ti. Claud . . . Rustic . . . Capitoni Lu . . . Verconi Segia . . . Claud. Viriata . . . Claud. Primigenia . . . C. Pinario Severo am[ico].

Lu . . riacus. *(Gerez) CIL* II 5624: Lu// riaci.

Lua *air. M. cf.* Mo-Lua. *Ionae vita Columbani c.* 20 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Unum eorum, qui Lua dicebatur.

Lu-ancī *hispan. V. in Callaecia, iberisch? Ptol.* 2, 6, 45: *Λουαγκῶν (Λουάγκων X) Μερούα.*

Lub . . . . *zweiter name der stadt* Dinia. 10 *(Narbonne) CIL* XII 4427 = 4661 = 4767 = 4903 = 6037[a]: Q. Iulio C. f. Volt(inia tribu) Barbaro aedili col(onia) Dinia Lub(ica *nach Mowat*).

Lubaeni *s.* Leuni.

Lubaina *F. (Namur, unter Traian) La Meuse (Liége) 11 novembre 1886 = Revue de l'instruction publique en Belgique* 29, 6 *p.* 417—420: Sib(i) e(t) Lubaini ux(ori).

Lubama *F. (Nave bei Brescia) CIL* V 20 4637: Lubamae Clussimi f(iliae) Tertiae Sex(tus) Madiae f(ilius) uxori. *(Vezzano)* 5003: V. f. Q. Medenasius C. f. sibi et Lubamae uxori et . . . . . .

Lubari-ācum *von M.* Lubarus, *O. Urkunde a. 690 bei Mabillon, De re diplom.*[2] *p.* 472 *E:* Villas cognominantes Lubariaci in pago Oxminsi . . .

Lubautini fundi. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 2, 19: Fundos Lubautinos.

30 **Lub-elius** vicus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 50: Vico Lubelio.

Lub-ia *F. (Trient) CIL* V 5033: Sassius Remi f(ilius) Lubiae Esdrae uxsori.

Lubiamus *M. (Lumezzane) CIL* V 4929: Huimenus Lubiami f(ilius) sibi et Bitumo Lubia[m]i f(ilio) fratri et Peinoni f. et Messavae Peinonis f(iliae) uxori. *(Riva)* 4992: Lubiamu[s] Triumi Ebus[i] fil(ius) Palariacu[s]. *(Trient)* 5013: Herculi Saxan[o] Lu- 40 biamus Endruri Quintalli v. s. l. [a.].

Lubi-anus *M. cogn. (Herrera de Pisuerga) CIL* II 2914: Vettius Lubianus.

Lubic-ius *M. (Brescia) CIL* V 4757: L. Lubicio Secundo.

***lubo-** *nach Stokes* *lubi-, *ir.* lub lubh *gl. herba,* luib *f. kraut, strauch, pflanze, gen.* lube, *dat.* luib, *cf. got.* lubja *gift, an.* lyf *heilkraut, ae.* lyb *fascinum, venenum, ahd.* luppi *gift, zauberei.*

50 ***lubo(i?)-gorto-s** *krautgarten, air.* lubgort luib-gort, *nir.* lubhghort, *acy. pl.* luird, *corn.* luworth lowarth, *w.* lluarth, *Cath.* liorz, *nbret.* liorz, *sacc. 17* lu-orz, *vannet.* liorh; *cf.* (*aus* *lub-s) *Voc. corn.* les, *ir.* lus, *cf. mbret.* lousouenn *herbe.*

Luca *M. oder F.? (Ellenborough) CIL* VII 410: D(is) M(anibus) Lu=ca vix(it) annis XX.

Luca *O. ligurisch, in* Aspa Luca, *j. Accous, dép. Basses-Pyrénées, arrond. Oloron.*

Lucae . . . *(London) CIL* VII 1337, 46: Lucae . . .

Lucae *O., villa in pago Lemovico. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Luce. *p.* 133: Lucae. 10

Lucaius *zu mir.* loga *splendid, M. (Kutlovica in Bulgarien) AEM* 18 (1895) *s.* 106: Deo sancto invicto Lucaius ex votu po(suit).

Lucani-ācus *benannt nach dem heiligen Lucanus († 409), nach d'Arbois de Jubainville vom gentilicium* Lucanius; 1) *O., villa des Ausonius, j. Loigny, dép. Eure-et-Loir, arrond. Châteaudun, canton Orgères; oder* 20 *Saint-Georges-de-Montagne, départ. Gironde, arrond. Libourne, canton Lussac? Auson. epist.* 5, 35—36: Villa Lūcānī- mox potieris -ācō. 22, 1: Lucaniacus ut inopia liberetur mature. *v.* 42 *s.:* Iam Saguntina fame | Lucānĭācum liberet. 30, 7: Lūcānĭācus Pantheum. *cf. Paulinus Ausonio* 256: Aut cum Lūcāni retineris culmine fundi. — 2) *Ein locellus bei Poitiers. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 240 *(a. 696):* Lucaniaco. 30

Lucapetus *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5830: Felici et Lucapeto et C. Visidio Secundo Derton.

Lucas *O. s.* Luccae.

? **Lucc** . . . . *M. cogn. (St. Johann im Saantale) CIL* III 5111: Met[ilii] Ælianus, Dumviranu[s], Lucc., Simplicianus, Me[tilianus], Victorianus, Severa . . . . fili Lucreti?

Lucc. *(Zollfeld in Kärnten) CIL* III 40 12014, 335: LVCC. RET.

Lucca . . . *cogn. (Colchester) CIL* VII 1336, 576: M. Lucca.

-lucca *in* Ad-lucca.

Lucca *s.* Loccae.

***Lŭcci-ācus** *von* Luccios, *O. j. Loucé, dép. Orne, arrond. Argentan, cant. Écouché.*

Lucci-ācus *M. (Padua) CIL* V 3053: C. Manlio Lucciaco.

Lucc-io-s Luccius *M. gentilic.* **Luccia** 50 *F., variante von lat.* Lucios Lucius, *von* Lucceius, *von* Luccus; *auch celtisch, z. b. (Eszeg) CIL* III 12014, 333[a]: Lucci. *(Zollfeld)* [b]: Lucc. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.*

205: Of Lucc. *Gallische bronzemünzen der Pictones und der Petrocorii mit dem kopfe des Augustus. Muret-Chab.* 4340—4343: LVCCIOS. *s.* Lucios.

Luccium *s.* Luxium.

Lucc-o(n) *M. cogn. (Duraton) CIL* II 2763 *add.:* Q. Valerius Lucco miles leg. II. adiutricis p. f. *(Ebersdorf)* III 4599: Lucco. *(Mariasaal)* 4785: Ursus Lucconi *(gen.). (Steuerberg)* 4937: Lucconi Terti f(ilio), et Aracuni Attunis filiae, eredes f(ecerunt). *(S. Walburg bei Eberstein)* 5019: Lucco Virci[l]les et Bacausus Tertic. fili fecerunt. *(Seckau)* 5368: Lucconi Suri. *(Mailand)* V 6103: L. Sulpicius Cn. f. Severus t. f. i. sibi et Cn. Sulpicio Lucconi patri Billienae Sal. f. Secundae matri. *(Reims) Hubert n.* 752. *(Stockstadt):* ΛVCCO.

Lucconi-ānus *M. (Rom) CIL* VI 8575: Antiochus Aug. n̄. Lucconianus ark. provinciae Africae.

Lucc-onius *M. (Rom) CIL* VI 2714: Lucconius. *(Saint-Bonnet, dép. Gard, arr. Nîmes, canton Aramon) CIL* XII 2989 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1482: M. Lucconius Paternu[s]. *(Nyon)* XIII 5010: C. Lucconi Co[r..] Tetrici.

Luccunius *M. nomen. (Mougins, départ. Alpes-Maritimes, arrond. Grasse, canton Cannes) CIL* XII 218: Q. Luccunio Vero Raielia Secundina mater filio piissimo fecit.

Luccus *M. cogn. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: L. Hilarius Luccus. *In O.* Luccas, *M.* Banoluccus.

Lucdonon Lucduno *s.* Lugudunon.

Luceium *s.* Blucion.

Lucena *G. (Am Monterberge bei Calcar) CIR* 188 = *WK* 8 (1889) *sp.* 5: Deae Hlucenæ *oder* H. Lucenæ. *(Mainz) Jac. Keller, 1. Nachtrag (in der Mainzer Zeitschrift* 1883) *n.* 84ᵃ: Virodacti sive Lucenae.

***Lucen-ācus** *oder* **Lucenn-ācus** *O. vom gentilicium* Lucenius, *von* Lucenus, *cogn. auf* -nno-s. *s.* Luciniacus.

Luceni *V. in Irland. Oros.* 1, 2, 81: Ab eo usque promunturio, ubi Scenae fluminis ostium est et Velabri Lucenique consistunt.

Lucenius *oder* **Lucentius** *M. nomen gentilic.* **Lucenia** *F., von* Lucenus. *(Nizza) CIL* V 7890 *cf. p.* 931: Lucentius Rutani f. Bodi . . . mil. coho. Lig. Domit. h. h. ex [t.]. *(Saint-Césaire)* XII 4063 *und p.* 842: D. M. L. Iuliae (*lis* Luceniae) Dubitatae.

Lucennacus *s.* *Lucenacus, Luciniacus.

Lūcenti-ācum *von* Lūcentius, *O. j. Lusancy, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre.*

Lucere *F. (Bordeaux) CIL* XIII 712: Lucere p(onendum) c(uravit).

***Luceri-ācum** *von M.* Lucerius (*s.* Licerius), *O.* 1) *j. Luseriaco, friaul. dial. Lusariâ.* — 2) *j. Lusseray, dép. Deux-Sèvres, arrond. Melle, canton Brioux.*

Lucerni-o(n) *M. (Militär-Sisek) CIL* III 3987: Lucernio.

Luces *cogn. (York) CIL* VII 1336,578: Luces ma(nu sua fecit).

Luc-esus *M. (Strongoli) CIL* X 1191 = *BE* 3 (1883) *p.* 14 *n.* 20 = *EE* 8 *p.* 73 *n.* 258: D(is) M(anibus) Luceso (Suceso?) frater bene merenti f. vi. a. XXXVI.

Lucetiā *s.* Lucotecia.

Luc-ētius *M. Concil. III. Bracarense a.* 572 *(Mansi* 9 *c.* 841 *D):* Lucetius Conimbriensis episcopus.

Luci *s.* Leuci.

Lūci-ācus *vom praenomen und gentilicium* Lucius, *O.* 1) *j. Lussac, dép. Charente, arrond. Confolens, canton Saint-Cloud. Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 138 *(a.* 572 *oder* 591), *cf. Mabillon, La pancarte noire de Saint-Martin de Tours, p.* 148: Luciaco. — 2) *j. Lucé-sous-Ballon, dép. Sarthe, arr. Mamers, cant. Marolles-les-Braux. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a.* 615*):* Locellum qui appellatur Lucianus *neben* locellus qui appellatur Luciacus, *beide orte lagen in demselben gau.* — 3) *j. Lucy-le-Bois, dép. Yonne, arrond. und canton Avallon.* — 4) *j. Luchy, dép. Oise, arrond. Clermont, cant. Crèvecoeur.* — 5) *j. Lucey, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. und canton Toul.* — 6) *Zwei Luçay, dép. Indre (L.-le-Captif oder L.-le-Libre, arrond. Issoudun, canton Vatan, und L.-le-Mâle, arr. Châteauroux, canton Valençay).* — 7) *Lucé, dép. Eure-et-Loir, arrond. u. cant. Chartres.* — 8) *Le Grand-Lucé, dép. Sarthe, arrond. Saint-Calais.* — 9) *Lucey, dép. Côte-d'Or, arrond. Châtillon-sur-Seine, cant. Recey-sur-Ource.* — 10) *Lucey, dép. Savoie, arrond. Chambéry, canton Yenne.* — 11) *Lucy, dép. Aisne, arrond. Saint-Quentin, gemeinde Ribemont, und Lucy-le-Bocage oder les-Moines, arrond. Château-Thierry, canton Charly.* — 12) *Lucy, dép. Marne, arr. Épernay, cant. Montmort.* — 13) *Lucy, dép. Seine-Infér., arrond. und canton Neufchâtel-en-Bray.* —

14) *Lucy, dép. Yonne (L.-le-Bois, arrond. und canton Avallon; L.-sur-Cure, arrond. Auxerre, arrond. Vermenton; in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Delme; und L.-sur-Yonne, arrond. Auxerre, cant. Coulange-sur-Yonne).* — 15) *Lussac, dép. Charente-Inférieure, arrond. und canton Jonzac.* — 16) *Lussac, dép. Gironde, L.-de-Libourne, arrond. Libourne.* — 17) *Lussac, départ. Vienne, L.-les-Châteaux, arr. Montmorillon.* — 18) *Lussac, dép. Haute-Vienne, L.-les-Églises, arrond. Bellac, cant. Saint-Sulpice-les-Feuilles.* — 19) *Lussat, dép. Creuse, arr. Boussac, canton Chambon.* — 20) *Lussat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Pont-du-Château.* — 21) *Luciacus, *dorf Lussiè, circondario Pignerol.* — 22) Luciacus Mons, *j. Luxémont, dép. Marne, arr. und canton Vitry-le-François.*

Luciatum *s.* Lŭcciacus, Luxium.

Lucic.c. *(Bregenz) CIL* III 12010, 21: LVCIC.C. 12011, 8: LVCIC.

Luci-dunum castrum, *j. Mons in Belgien? Merowing. münze. Belfort n.* 1456: CASTRO LVCIDV.

Lucili-ācus vicus, *vom röm. gentil.* Lucilius, *O.* 1) *j. Luzillé, dép. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Bléré. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 5 *(a. 529—546):* Vici etiam Noviliacus et Luciliacus fundati sunt. *Auch in* 2) *Luzillat, départ. Puy-de-Dôme, arrond. Thiers, canton Maringues.* 3) *j. Lusiè, del Canavese.* 4) *Lusigliè, piem. dial. Lusiè, prov. Turin, distr. Ivrea.*

Lucillus *M.* **Lucilla** *F., lat., auch celt.? (La Batie-Montsaléon, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap, cant. Sèvres) CIL* XII 1531: Pompeia. Lucill[a] | Allobrogi (deo) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lyon)* XIII 1824: Sex. Terenti Lucilli . . Satria Lucilla.

Lucini-ācus *von* Lucinius, *O.* 1) *j. Leugny. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* Luciniaco. — 2) *Louzignac, drei in Charente-Inf.,* a) *arr. Saint-Jean-d'Angely, cant. Matha;* b) *arr. Saintes, cant. Pons, gem. Brives-sur-Charente;* c) *arr. Saintes, gem. Gémozac.* — 3) *Fünf Lucenay:* a) *dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Allier;* b) *Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Montbard;* c) *Lucenay-les-Aix, départ. Nièvre, arrond. Nevers, canton Dornes;* d) *Lucenay-les-Bierre, départ. Côte-d'Or, arr. Saumur, canton Précy-sous-Thil, gemeinde Bierre-les-Semur;* e) *Lucenay-Lévêque, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun.* — 4) *Lusignac, dép. Dordogne, arrond. Ribérac, canton Verteillac.* — 5) *Vier Lusigny:* a) *dép. Allier, arrond. Moulins, canton Chevagnes;* b) *dép. Aube, arrond. Troyes;* c) *dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun, canton Épinac, gemeinde Tintry;* d) *Lusigny-sur-Ouche, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Bligny-sur-Ouche.* — 6) *Luzinay, dép. Isère, arr. und canton Vienne.* — 7) *Luigny, départ. Eure-et-Loir, arrond. Nogent-le-Rotrou, canton Authon.* — 8) *Sieben Lugny:* a) *départ. Aisne, arrond. und canton Vervins;* b) *dép. Côte-d'Or, arrond. Châtillon-sur-Seine, cant. Recey-sur-Ource, gemeinde Leuglay;* c) *dép. Saône-et-Loire, arrond. Mâcon;* d) *dép. Seine-et-Marne, arrond. Melun, cant. Brie-Comte-Robert, gemeinde Moissy-Cramayel;* e) *Lugny-Bourbonnais, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Nérondes;* f) *Lugny-Champagne, départ. Cher, arrond. Sancerre, canton Sancergues;* g) *Lugny-les-Charolles, départ. Saône-et-Loire, arrond. und canton Charolles.* — 9) *Lusignago, Treviso; piem. dial. Lugné.* — 10) *Lugnacco, ital. provinz Turin, distr. Ivrea.*

Lucinus *M. (Reims):* LVCINVS. *Habert n.* 757 *u. p.* XLII: LVCI(NI).M. *rückläufig. (j. in Bregenz) CIL* III 6010, 122: Lucinus fe(cit). *(Mainz):* LVCINVS F.

***Luci-o**(n) *abgeleitet vom gentilicium* Lucius *oder* Luccius, *O.* 1) *Luçon, dép. Vendée, arr. Fontenay-le-Comte.* — 2) *Luçon, départ. Dordogne, arrond. Nontron, canton Saint-Pardoux-la-Rivière, gemeinde Saint-Front-la-Rivière.* — 3) *Luçon, dép. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers, gemeinde Ermenonville-la-Grande.* — 4) *Lusson, dép. Cher, arrond. Bourges, gemeinde Aubinges; départ. Landes, arrond. Mont-de-Marsan, canton Villeneuve-de-Marsan, gemeinde Perquie; dép. Basses-Pyrénées, arr. Pau, canton Lembeye, gemeinde Lussagnet-Lusson; cf. Montluçon, dép. Allier.*

Luci-o(n) *cf. O.* Ver-luci-o(n), *nach d'Arbois de Jubainville vom gall. M.* Ver-leuco-s, Ver-louco-s.

Lūc-io-s Lūcius (*CIL* V 994: Lúcius) *M. cogn.* **Lucia** *F., latein., auch celt., z. b. Cat. Felician.* 1, 58 *ed. Duch.:* A Lucio Brittanio rege. *Baeda h. e.* 1, 4: Lucius Brittaniarum rex. *Nennius* 22: Lucius Brittannicus rex. *CIL* III 3930: Lucius Boniati f. *(Nîmes)* XII 3721: L(ucius) Maelonis fI-l(ius) Maelinus fratrI. *Auch vilfach auf*

töpferstempeln. Gallische silbermünzen der Pictones und der Petrocorii. Muret-Chab. 4336. 4337: LVCIOS *R* LVCIOS. 4338: LVCIOS. *s.* Luccios.

***Lucius** *O.* 1) *im pagus Athoariorum, j. Lux, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Is-sur-Tille. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 325 *(a.* 721*):* Luco. — 2) *j. Lux, départ. Saône-et-Loire, arrond. und canton Chalon-sur-Saône.* — 3) *Lux, dép. Haute-Garonne, arr. und cant. Villefranche-de-Lauragais.*

? **luc-ĭus** *ital.* luccio, *afr.* lus, *engl.* luce, *hecht. Auson. Mosell.* 120—124: Hic etiam Latio risus praenomine, cultor | stagnorum, querulis vis infestissima ranis, | lucius, obscuras ulva caenoque lacunas | obsidet. *Anthim.* 40: Lucius piscis.

Lucofao Lufao *O. j. Laffaux, départ. Aisne, arrond. Soissons, canton Vailly. Liber hist. Franc.* 46 *MG SS Mer.* II *p.* 320, 10: Loco nuncupante Lucofao.

Luconi-anus *M. (Saint-Romans-en-Royans) CIL* XII 2205: T. AeliI LuconianI.

Luc-ontius *M. Sidon. Apoll. epist.* 4, 18: Sidonius Lucontio suo salutem.

Lucopibia *O. der Novantae in Brittanien, j. Whithorn nach Skene, Luce-bay nach Müller. Ptol.* 2, 3, 5: *Λουκοπιβία (villeicht mischung von Λουκοπία und Λουκοβία). Vgl.* Lucotion *Rav.* 5, 31 *p.* 433, 19.

Lucŏtĕciā Lucotociā *ableitung von* Lucotia, '*wonung des Lucotios?*', **Lutĕcĭa** (*verkürzt wie* Leucamulus *für* *Leuco-camulos, Seboddu *für* *Segoboddu) *O. der Parisii,* 1) *die Cité von Paris;* 2) *auf dem l. Seineufer auf der Butte Saint-Geneviève (quartiers de Saint-Victor et Saint-Marcel). Caes. b. G.* 6, 3, 4 *(a.* 53 *a. Chr.):* (Caesar) concilium Luteciam (lutec[lutenc- *M*]iam *A'B'* lutetiā *ET* lucetiam *DU'V*) Parisiorum transfert. 7 *(a.* 52*)*, 57, 1: (Labienus) cum IIII legionibus Luteciam *(A'BT²* lutetiā *D'* luceciā *T'* lucetiā *U')* proficiscitur. Id est oppidum Parisiorum positum in insula fluminis Sequanae. 4: Is (Camulogenus) cum animadvertisset perpetuam esse paludem, quae influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impediret. 58, 3: Id (Meclodunum) est oppidum Senonum in insula Sequanae positum, ut paulo ante de Lutecia *(A'B'T²* lutetia *D'* lucetia *V* lucecia *T')* diximus. 5: Refecto ponte, quem superioribus diebus hostes resciderant, exercitum traducit et secundo flumine ad Luteciam (luteciā *MB'T²* lutetiam *AD'* lucetiā (luceciā *T'*) *β*) iter facere coepit. (6) Hostes re cognita ab is, qui Mecloduno profugerant, Luteciam *(A'B'T²* lutetiā *D'* luceciam *T')* incendi pontesque eius oppidi rescindi iubent; ipsi profecti a palude in ripa Sequanae e regione Luteciae *(AB'T²* lutecia *M* lutetiae *D'* lucecię *T')* contra Labieni castra considunt. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ (la Cité) καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξοούιοι, παρωκεανῖται οὗτοι. Ptol.* 2, 8, 10: *Παρίσιοι καὶ πόλις Λευκοτεκία. TP:* Luteci. *IA* 366, 5: Ab Augustoduno Lutecia (*var.* lutetia lutic(t)ia lucia) Parisiorum m. p. CLXXXVII. 368, 2: Lutecia (*var.* lutic(t)ia lotica). 383, 1: Lutecia (*var.* lutic(t)ia loticiam). 384, 1: A Rotomago Luteciam (*var.* lutic(t)iam luticia luticam). 7: Luticia (*var.* luteciam lutitia lutica). 8: Luteciam (*var.* lutic(t)iam luticam lutitia). 12: Luticia (*var.* -am luteciam lutitia -am). *Iulian. misopogon p.* 340 *CD Sp.: Ἐτύγχανον ἐγὼ χειμάζων περὶ τὴν φίλην Λουκετίαν, ὀνομάζουσι δ' οὕτως οἱ Κελτοὶ τῶν Παρισίων τὴν πολίχνην· ἔστι δ' οὐ μεγάλη νῆσος ἐγκειμένη τῷ ποταμῷ, καὶ αὐτὴν κύκλῳ πᾶσαν [τὸ] τεῖχος καταλαμβάνει, ξύλιναι δ' ἐπ' αὐτὴν ἀμφοτέρωθεν εἰσάγουσι γέφυραι, καὶ ὀλιγάκις ὁ ποταμὸς ἐλαττοῦται καὶ μείζων γίνεται, τὰ πολλὰ δ' ἔστιν ὁποῖος ὥρᾳ θέρους καὶ χειμῶνος, ὕδωρ ἥδιστον καὶ καθαρώτατον ὁρᾶν καὶ πίνειν ἐθέλοντι παρέχων. ἅτε γὰρ νῆσον οἰκοῦντας ὑδρεύεσθαι μάλιστα ἐνθένδε χρή. Ammian.* 15, 11, 3 *(a.* 355*):* Qui (Matrona et Sequana amnes) fluentes per Lugdunensem post circumclausum ambitu insulari Parisiorum castellum Luticia nomine, consociatim meantes protinus prope castra Constantia funduntur in mare. *Vib. Sequester:* Lutecia. *Notae Tiron.* 87, 10: Lutecia. *Glossar. cod. Bruxell.* 10859 *f.* 19ʳ *col.* 1: Durocorterū . ciuitas ē Nunc . Remis dř. sicut Lu(o)cetia q̄ Paris(u)us . uocat'. *Daher zu merow. zeit der name* mons Lucoticius *für la butte Sainte Geneviève (le Panthéon).* [*Vita interpol. s. Genovefae c.* 10, 53: Cuius denique corpusculum est humatum in monte Leutitio (*var.* Locutio) sancti Petri ecclesia. *Gesta Dagoberti I.* 2 *MG SS Mer.* II *p.* 401, 20: Hic (vicus Catulliacus) ab urbe, quae Lutecia sive Parisius vocatur, quinque ferme milibus abest.

***Lucotei-ăcus** vicus, *nach d'Arbois de Jubainville abgeleitet vom römischen gentilicium* Lucot-eius, *welches selbst vom gall. M.* *Lucotos *kommt. In merowingischer zeit O.* Locoteiacus, *j. Ligugé, dép. Vienne, arrond. und canton Poitiers. Gregor. Tur. de virt. s. Martini* 4, 30: Monasterium Logotigiacensim adire. (*In der überschrift dises capitels:* De virtutibus Locodiacinsis monasterii.) *Fortunati lib. de virt. s. Hilarii* 12,41: In vico Locoteiaco (*var.* locodiaco). *Merowing. triens. Belfort* 2201 = *Prou* 2320: + SCI MARTINI LOCOTEIACO.

lucot- t-*stamm, maus, air.* luch *fem., gen.* lochad, *pl. nom.* lochaid, *acc.* lochtha, *cy.* llȳg llygod-en, *plur.* llygod, *corn.* logoden logosan, *mbret.* logodenn, *plur.* logod; *in M.* Lucotos. *Vita Comgalli* 2, 20 *ASS 10. mai* II 584 *F:* Croidhe, cuius mater Luch vocabatur quod sonat Latine Mus. *In* Lucoto(e)cia, *Lucoteios, Lukotiknos.

Lukoti-k-no-s '*son der Maus oder des* *Lukoto-s', *M., name eines gallischen fürers auf einer bronzemünze von sicilischem typus der Longostaleten bei Marseille, saec. 2 ex. a. Chr. Muret-Chab.* 2368: ΛΟΥΚΟΡΙΚΝΟϹ *R* ΛΟΓΓΟϹ ΤΑΛΗΤΩΝ. 2369: ΛΟΥΚΟΡ... *R* ΛΟΓΓΟϹ ΤΑΛΗΤΩΝ. 2370: ΛΟΥΚΟ. *R* ΛΟΓΓΟϹ ΤΑΛΗΤΩΝ. 2371: ΛΟΥΚΟΤΙΚ... *R* ΛΟΓΓΟϹ ΤΑΑΗΤΩΝ. 2372: ΛΟΥΚΟΤΝΚ... 2373: ΛΟΥΚ... 2374: ΛΟΥΚΟΤΝΚ... 2375—2383: ΛΟΥΚΟΤ. 2385: ΛΟΥ... *R* ΛΟΓΓΟϹΤΑ... 2386: ...Κ... *R* ......ΛΗΤΩΝ. 2397: ... ΟΤΙΚΝΝΟ *R* ΛΟΓΓΟϹ... ΓΤΟΓ.

Lucotion *s.* Lucopibia.

Lucot-io-s *M. (Goldmünze der Treveri) Muret-Chab.* 8820—8821: LVCOTIOS *R* LVCOTIO.

Lucotocia *s.* Lucotecia.

***Lucŏtŏ-rix** *M., brittanischer fürst. Caes. b. G.* 5, 22, 2: Nostri eruptione facta multis eorum interfectis, capto etiam nobili duce Lugotorige (*α*, cingetorige *β*), suos incolumes reduxerunt. *cf.* Lugetus?

? **Lucra** *M. (Chiaverano) CIL* V 6793: C. Licinius L. f. Lucra.

Lucretius pagus, *um Gémenos, départ. Bouches-du-Rhône, arr. Marseille. (Saint-Jean-de-Garguier) CIL* XII 594 *u. p.* 815: [P]agáni pági LucretI(i) qui sunt finibus Arelatensium.

? **Lucria** *cogn. (St. Peter am Kammersberg, distr. Oberwölz) CIL* III 5068: T. Samius Passer vius fecit sibi et Eppaeae Luc[r]iae coniugi.

Lucrio *cogn., lateinisch.*

Luct-ĕr-io-s Luχterios *M., nach Stokes* '*ringer*', *cf. mir.* luchtaire *gl. lanista* = *lat.* luctator, *cf. lat.* lucta, luctor. *(Périgueux) CIL* XIII 1024: [Lu]cter[ius]. *(Pern bei Cahors)* 1541: M(arco) Lucter[io] LucteriI Seneciani f(ilio) Leoni omnibus honoribus in patria functo sacerd(oti) arae Au-g(usti) inter confluent(es) Arar(is) et Rhodani cIvitas Cad(urcorum) ob merit(a) eius publ(ice) posuit. *Bronzemünzen, arvernischen stils, der Cadurci (fundorte Cos, dép. Tarn-et-Garonne; Rouen; Saint-Germain) Muret-Chab.* 4367 *pl.* XII: LVXTIIPIOS. 4368: LV... 4369: LVX..

-luctus *in* Ad-luctus.

Lucu-deca *F. (Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5926: D(is) M(anibus) Lucudeca[e p]iae (?) c[o]niug(i), Grat(a)e [et G]raecino fili[s] po[s(uit)]. *(Reims; Flavion; Mainz; Zugmantel; Grimlinghausen):* LVCVPEC. *s.* Lugudex.

Luculus *M. cogn. (Morozzi) CIL* V 7710: L. Mosianus L. f. Luculus. *cf.* Leucullus.

Lucus *G. plur. (Nîmes) CIL* XII 3080: Rufina Lucubus v. s. l. m.

-lucus *in* Ad-lucus, Penni(e, o)-lucus, Vinda-luco = *Vindo-louco.

Lud... *fig. (Vieil-Évreux) Schuerm.* 2557: IVDO, *von Hirschfeld gesehen:* IVDII.

Ludedis vico, *in der civitas Parisiorum. Merow. münze. Belfort* 2235 = *Prou* 880: LVDEDIS VICO.

Ludna *O. j. Saint-Georges-du-Bois, dép. Sarthe, arrond. und canton Le Mans.*

Ludno-măgos *O. zwischen Lugudunum und Matisco, j. la Commanderie bei Saint-Jean-d'Ardières, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Rhône, cant. Belleville-sur-Saône. TP:* Ludnam. *(Bourbonne-les-Bains, a. 237 p. Chr.) CIL* XIII 5923: Mancipibus s.... Ludnomag(ens.) f.... urnam cum Sul[picio] Severin(o) mari[to]. *Mommsen ci.* s[acr(orum)] lud(orum) Nomag(ensium).

Ludo villa, *j. Leudeville, dép. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Arpajon.*

Ludri-anus *G. (Feltre) CIL* V 2066: Hostilia P. f. Serena Ludriano.

? **Lŭdŭlā** *F. Hettner, Trier* 157, 374 = *Kraus, Rh. Inschr.* 174 *tab.* VII 2 = *Anth. Lat.* 773, 4 *Buech.:* Lŭdŭlā dulcissima coniux.

Ludunos *s.* Lugudunon, Laudunum.

Lud-usa *O. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 168: In locis Ludusa, Ancia, Balbengis.

Luentino-n *O. in Brittanien, j. Llanio-i-saw oder Llanio dewi brewi. Ptol.* 2,3,12: *Λουέντινον*.

Luerniis. *RN* 1858 *p.* 114: LVERNIIS.

Lufao *s.* Lucofao.

Lŭg-aidus *M., heiliger, † 515 oder 516. Adamnani vita s. Columbae* 1,22 *p.* 51: Cum Lugaido.... Lugaidus ... *p.* 52: Lugaido *(dat.).* 2,5 *p.* 111: Fratrem Lugaidum nomine, cuius cognomentum Scotice Lathir dicitur. *p.* 112: Lugaido *(dat.).* *p.* 113: Lugaidus. 38 *p.* 155: Lugaidus nomine, cognomento Laitirus. *p.* 156: Lugaidus *(zweimal)* ... Lugaidi. *Vgl. ASS mart.* II *p.* 559. *2. nov.* I *p.* 562—563.

? **Lugas**(s)**o** *O. j. Lugasson im Bazadais, dép. Gironde, arrond. La Réole, cant. Targon.*

Lugau-nus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi(i) Lu[g]aun(i) A. Livi(i) Vindiciani (filii). Livius Lugaunus posuit.

Lug(u)**-beus** *M. Adamnani vita s. Columbae* 1,15 *p.* 43: Per Lugbeum Mocumin. *p.* 44: Lugbeus. 24 *p.* 53: Lugbeum gente Mocumin. 28 *p.* 56: Lugbeus gente Mocumin. *p.* 57: Lugbeus. 41 *p.* 77: Lugbeus. 43 *p.* 81: Lugbeus Mocublai. *p.* 82: Lugbeum. *p.* 83: Lugbeus.

Lugdunum *s.* Lugudunon.

Lugemini-āco villa. *Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Lugeminiaco arcotam.

Lugeo-n *see Zirknitz in Illyrien. Strab.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστε κώμης Καρνικῆς ὑπέρθεσίς ἐστι διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος Λεύγεον καλούμενον.*

Luget-o(n) *fig. (15 aus Reims):* LVGETO E *und seine varianten. (Bonn, sammlung der univ. no. 446). (Am Wichelshof) Hettner* 174,16: Lugeto fe(cit). *Auch Nijmegen, Caudebec-les-Elbeuf.*

Lug-etus *von* lugo-, *M. ASS aug.* I 342. 344, *M. fig. (Paris) RN* 1856 *p.* 82. *RE* 1882 *p.* 121: LVGIITVS. *(Voorburg) Fröhner* 1374: Lugetus. *(Arenteburg, Tongern, Vechten):* LVGIITVS.

Lugi *V. in Brittanien. Ptol.* 2, 3, 8: *Λοῦγοι συνάπτοντες τοῖς Κορναυίοις καὶ ὑπὲρ τοὺς Λούγους Σμέρται.*

Lugidamus t. æ. *(Helenberg) CIL* III 12027[f]: Lugidamu̅ t. æ.

Lug-idius *M. Vita Comgalli* 5 *ASS* 10. *mai* II 581: Sanctus etiam Lugidius episcopus in Condensi ecclesia. *Vita Lugidii s. Luani ASS 4. aug.* I 343—341: Sanctus Lugidius de genere Corchode *qs.*

Lugi-dūno-n *O.* Lugithi, *j. Olden-Lügde bei Pyrmont? Ptol.* 2,11,13: *Λουγίδουνον.*

? **Lug-ii** *'eidgenoßen?', german. V. Strabo* 7, 1, 3 *p.* 290: *Ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε καὶ κατεκτήσατο πρὸς οἷς εἶπον Λουίους (lis Λουγίους) τε, μέγα ἔθνος. Tac. G.* 43: Dirimit enim scinditque Suebiam continuum montium iugum, ultra quod plurimae gentes agunt, ex quibus latissime patet Luegiorum nomen in plures civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, Harios, Helveconas, Manimos, Helisios, Nahanarvalos. 44: Trans Lugios Gotones regnantur. *a.* 12, 29: Lugii aliaeque gentes. 30: Lugius Hermundurusque illic ingruerant. *Ptol.* 2, 11, 10: *Πάλιν ὑπὸ μὲν τοὺς Σέμνονας οἰκοῦσι Σιλίγγαι, ὑπὸ δὲ τοὺς Βουργούντας Λοῦγοι οἱ Ὀμανοί, ὑφ' οὓς Λοῦγοι οἱ Δοῦνοι μέχρι τοῦ Ἀσκιβουργίου ὄρους· ὑπὸ δὲ τοὺς Σιλίγγας Καλούκωνες ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ, ὑφ' οὓς Χαιρουσκοὶ καὶ Καμανοὶ μέχρι τοῦ Μηλιβόκου ὄρους, ὧν πρὸς ἀνατολὰς περὶ τὸν Ἄλβιν ποταμὸν Βαι[ν]οχαῖμαι, ὑπὲρ οὓς Βατεινοί, καὶ ἔτι ὑπὲρ τούτους ὑπὸ τῷ Ἀσκιβουργίῳ ὄρει Κορκοντοὶ καὶ Λοῦγοι οἱ Βοῦροι μέχρι τῆς κεφαλῆς τοῦ Οὐιστούλα ποταμοῦ. Dio* 67, 5, 2: *Ἐν τῇ Μυσίᾳ Λύγιοι Σουήβοις τισὶ πολεμηθέντες πρέσβεις ἔπεμψαν, αἰτοῦντες συμμαχίαν παρὰ Δομιτιανοῦ, καὶ ἔλαβον, οὐ τῷ πλήθει ἰσχυράν, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· ἑκατὸν γὰρ ἱππεῖς μόνοι αὐτοῖς ἐδόθησαν. TP:* Lupiones. *Zosim.* 1, 67: *Κατώρθωσε δὲ (Πρόβος) καὶ ἄλλους πολέμους οὐ σὺν πόνῳ πολλῷ, μάχας δὲ καρτερὰς ἠγωνίσατο πρότερον μὲν πρὸς Λογίωνας ἔθνος Γερμανικόν, οὓς καταγωνισάμενος καὶ Σέμνωνα ζωγρήσας ἅμα τῷ παιδί, τὸν τούτων ἡγούμενον, ἱκέτας ἐδέξατο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὴν λείαν πᾶσαν, ἣν εἶχον, ἀναλαβὼν ἐπὶ ῥηταῖς ὁμολογίαις ἠφίει, καὶ αὐτὸν Σέμνωνα μετὰ τοῦ παιδὸς ἀπέδωκε.*

Lugio-la *F. (Paris, Cité) BE* 1,4 (1881) *p.* 182: Lugiolae *(dat.).*

***lŭg-io-n** *eid, aus* *lughio-, *air.* luge, *n.* luige, *w.* llw, *mbret.* le, *Léon* lé, √leugh, lugh, *vgl. got.* liugan ga-liugan *heiraten,* liuga *ehe, eigentlich 'vertrag', an.* ørlog *pl. schicksale, krieg, ae.* orleȝe *krieg, as.* orlagi, *ahd.* urliugi, *mhd.* urliuge, *nl.* orlog, *gdf.* uz-leughjo- uz-lughjo- *gesetzloser zustand.*

Lugiōno-n *O. in Pannonia inferior, j. Szekcsö? Ptol.* 2, 15, 3: *Λουγίωνον. TP:* Lugione. *CIust.* 9, 20, 10. 11 *(a. 293): hss.* Lucione, Lucionae. *IA* 244, 1: Lugione. *Rav.* 4, 20 *p.* 220, 7: Lugione.

Lugisonis *O. in Hispanien. Rav.* 4, 45 *p.* 321, 1: Lugisonis.

Lug-ius *M. cogn. Oros.* 5, 16, 20 *(aus Livius):* Lugius et Boiorix reges in acie ceciderunt; Claodicus et Caesorix capti sunt. *(Narbonne) CIL* XII 4468 = *Inscript. de Languedoc n.* 179: M'(anius) Egnatius Luglus cocus.

Lugneus *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 18 *p.* 127: De Lugneo Mocumin... Lugneus. 27 *p.* 141: Lugneus Mocumin... Lugneo *(dat.). p.* 142: Lugneum. 41 *p.* 164: De quodam Lugneo guberneta, cognomento Tudida. *p.* 165: Cum Lugneo. 3, 15 *p.* 216: Lugneus Mocublai. 22 *p.* 227: Lugneus Mocublai.

Lugnia *O. in Connaught. Vita Kellaci* 5 *ASS 1. mai* I *p.* 105 *D:* Apud nutricium suum Lugniae ducem.

Λουγό-δινον *s.* Lugudunon.

λοῦγο-ς *rabe? Pseudo-Plut. de fluviis* 6, 4 *p.* 1151 *D* = *GGM* 2 *p.* 644: *Ὄρος Λούγδουνος καλούμενον. . . . Μώμορος δέ, οἰωνοσκοπίας ἔμπειρος ὑπάρχων, τὴν πόλιν Λούγδουνον προσηγόρευσεν· λοῦγον γὰρ τῇ σφῶν διαλέκτῳ τὸν κόρακα καλοῦσι· δοῦνον δὲ τό⟨πο⟩ν ἐξέχοντα· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ἐν ιγ' κτίσεων FHG* 4 *p.* 367.

Lugones *s.* Lungones.

Lugon. *Ogam-inschrift:* Moldagni maqi Gattigni mucoi Lugoni.

Lugotorix *s.* *Lucotorix.

Lugoves *s.* Lugus.

Lugu ... *(Astigi) CIL* II 6254, 26: Lugu|.

Lŭgŭ-ădicus *Ernault vgl.* *Equatex, *gen.* Echdach, *M. cogn. (Segovia, aus Osma?) CIL* II 2732: Valerio Annoni Luguadici f(ilio) Ux[am(ensi)] a[nn(orum)] XXV sodales [f(aciendum)] c(urarunt).

***Lŭgŭ-aidu** *M. Inschrift auf einem grabsteine zu Inchaguile in Lough Corrib, saec. 5–6 p. Chr., in Christian Inscriptions of Ireland vol.* II *p.* 10 *plate* VI: Lie Luguaedon macci Menueh, *nach Stokes 'the stone of Luguaed son of M.'. Vgl. ogmisch* Biv-aid-donas.

Luguballium *s.* Luguvallum.

***Lŭgŭ-dex** *c-stamm, air.* Lugaid, *gen. sing.* Lugudeccas, *air.* Luigdech, Lugdach. *(Ogam-inschrift von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Netasegamonas dolati bigaisgobi.

Lugu-dius *M. Adamnani vita Columbae* 1, 38 *p.* 74: De quodam divite, qui Lugudius Clodus vocitabatur.... Lugudius Clodus.

Lŭgŭ-dūnŏ-n *nach d'Arbois de Jubainville 'festung des G.* Lugus', *mit unterdrückung des stammvocals u des ersten compositionsglids* Lug-duno-n (*vgl.* Cob-nertus -launus *für* Cobo-, Mogit-mārus Rot-mārus *statt* Mogiti- Roto- *oder* Roti-māros; *vgl. lateinisch* puer-pera), *O.* 1) L. Segusiavorum, *j. Lyon* (*hügel Fourvière* = '*foro vetere*' *und quartier de Saint-Jean* [*Sen. apocol.* 7 *v.* 9—13: Vidi duobus inminens fluviis iugum, | quod Phoebus ortu semper obverso videt, | ubi Rhodanus ingens amne praerapido fluit | Ararque dubitans, quo suos rursus agat, | tacitus quietis adluit ripas vadis. *Heirici vita s. Germani* 4, 295—298: In Lugdūnenses aequis processibus arces | vexit Arar Rhodano sese sub moenibus abdens. | Lugdūno celebrant Gallorum famine nomen | impositum quondam, quod sit mons lucidus idem]), *dép. Rhône, nach eroberung der Gallia Lugudunensis (a. u.* 704 = 50 *a. Chr., kaiserliche provinz a.* 17 *p. Chr.) a. u.* 711 = 43 *a. Chr. von L. Munatius Plancus gegründete römische colonie* Copia Claudia Augusta Lugudunum; *vgl. O. Hirschfeld CIL* XIII *p.* 248 *sqq. Hier ward unter kaiser Tiberius den vereinigten gottheiten Mercurius = Lugus und Augustus und der Maia Augusta ein tempel errichtet, CIL* XIII 1769[a—c]: Mercurio Augusto et Maiae Augustae sacrum ex voto. M. Herennius, M. l(ibertus), Albanus aedem et sIgna duo cum Imagi(e)ne TI(berii) Augusti d(e) s(ua) p(ecunia) solo publico fecit. *cf.* 1768: [Merc]urio Aug.... *Strab.* 4, 1, 1 *p.* 177: *Τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἧκται Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχιλίους ἐκταθὲν σταδίους. . . . Ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ τετραχῇ διελὼν τοὺς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν, Ἀκυιτανοὺς δ' οὕσπερ κἀκεῖνος, προσέθηκε δὲ τετταρεσκαίδεκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις.* 11 *p.* 186: *Πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς*

Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις ὅ τε Ἄραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ πεζῇ μὲν περὶ διακοσίους διὰ τῆς Ἀλλοβρίγων, ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους. . . . Κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρίγων καὶ Σεγοσιανῶν συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν. 3, 1 *p.* 191: Μετὰ δὲ τὴν Ἀκυιτανὴν μερίδα καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν ἡ ἐφεξῆς ἐστι μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς ἀπὸ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται. 2 *p.* 192: Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ κατέχουσι Ῥωμαῖοι. εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων πλὴν Νάρβωνος· καὶ γὰρ ἐμπορίῳ χρῶνται καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν ἐνταῦθα τό τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες. τό τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν· ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰκόνες τούτων ἑκάστου μία καὶ ναὸς μέγας. προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τοῦ Σεγοσιανῶν ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Λίγηρος. 3 *p.* 193: Τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκοάνα χιλίων σταδίων ἐστίν, ἔλαττον δ' ἢ διπλάσιον τούτου [τὸ] ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. 4 *p.* 193: Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λίγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβριξι καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον. 6, 11 *p.* 208: Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν καὶ τὴν προσάρκτιον ἡ διὰ τῶν Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον . . . τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστίν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διά τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι· διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε, τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκυιτανίας, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον, καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν ὠκεανόν, τὴν πρὸς Βελλοάκοις καὶ Ἀμβιανοῖς, τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν καὶ τὴν Μασσαλιωτικὴν παραλίαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται. *Sen. epist.* 91, 1: Nuntiato incendio, quo Lugdunensis colonia exusta est. 2: Tot pulcherrima opera, quae singula inlustrare urbes singulas possent, una nox stravit, et in tanta pace quantum ne bello quidem timeri potest, accidit. Quis hoc credat? ubique armis quiescentibus, cum toto orbe terrarum diffusa securitas sit, Lugdunum, quod ostendebatur in Gallia, quaeritur. Omnibus fortuna, quos publice adflixit, quod passuri erant, timere permisit. Nulla res magna non aliquod habuit ruinae suae spatium: in hac una nox interfuit inter urbem maximam et nullam. 10: Civitas arsit opulenta ornamentumque provinciarum, quibus et inserta erat et excepta, uni tamen inposita et huic non latissimo *(ci. Buecheler,* altissimo *codd.)* monti: omnium instar civitatium, quas nunc magnificas ac nobiles audis, vestigia quoque tempus eradet. 14: In hac quoque urbe verisimile est certaturos omnes, ut maiora certioraque quam amisere, restituantur. Sint utinam diuturna et melioribus auspiciis in aevum longius condita! Nam huic coloniae ab origine sua centesimus annus est *(a. 64 ex. oder 65 in.),* aetas ne homini quidem extrema. A Planco deducta in hanc frequentiam loci oportunitate convaluit, quae tamen gravissimos casus intra spatium humanae pertulit senectutis. *apocol.* 6, 1: Luguduni natus est (Claudius), Planci *(Gronov.,* marci *codd.)* municipem vides. Quod tibi narro, ad sextum decimum lapidem natus est a Vienna, Gallus germanus. Itaque quod Gallum facere oportebat, Romam cepit. Hunc ego tibi recipio Luguduni natum, ubi Licinus multis annis regnavit. Tu autem, qui plura loca calcasti quam ullus mulio perpetuarius Lugudunensis *(ci. Gertz;* lug(u)dunenses *codd.)* scire debes multa milia inter Xanthum et Rhodanum interesse. *Plin. n. h.* 1, 32 *(lib.* 4): Lugdunensis Galliae. 4, 105: Gallia omnis Comata uno nomine appellata in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime distincta. A Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad Garunnam Celtica eadem-

que Lugdunensis, inde ad Pyrenaei montis excursum Aquitanica, Aremorica antea dicta. 107: Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Veliocasses, Galetos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurrentem in Oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV, cervice in latitudinem CXXV. Ultra eum Namnetes, intus autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones, Aulerci qui agnominantur Eburovices et qui Cenomani, Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andicavi, Viducasses, Bodiocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turones, Atesui, Secusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugdunum. 122: Est autem ipsius Italiae, ut diximus, |X| XX ad Alpes, unde per Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius (34, 5, 1), |XI| LXVIIII. 9, 10: Tiberio principe contra Lugdunensis provinciae litus insula Rumu. *Plin. epist.* 9, 11, 2: Bybliopolas Lugduni esse non putabam. *Acta s. Timothei* 9, 27 *Usener: Εἰρηναίου τοῦ Λούγδωνος ἐπισκόπου* (*der lateinische text* Irenaeo Lugdunensi). *Tac. hist.* 1, 51: Infensa Lugdunensis colonia et pertinaci pro Nerone fide fecunda rumoribus. 59 (*a. 69*): Iunius Blaesus, Lugdunensis Galliae rector, cum Italica legione et ala Tauriana Lugduni tendentibus. 64 (*a. 69*): Frustra adversus Aeduos quaesita belli causa: iussi pecuniam atque arma deferre gratuitos insuper commeatus praebuere. Quod Aedui formidine, Lugdunenses gaudio fecere. Sed legio Italica et ala Tauriana abductae: cohortem duodevicensimam Lugduni solitis sibi hibernis relinqui placuit. 65: Veterem inter Lugdunenses ⟨et Viennenses⟩ discordiam proximum bellum accenderat. . . . Galba reditus Lugdunensium occasione irae in fiscum verterat. . . . Igitur Lugdunenses exstimulare singulos militum et in eversionem Viennensium impellere, obsessam ab illis coloniam suam, adiutos Vindicis conatus, conscriptas nuper legiones in praesidium Galbae referendo . . . Se coloniam Romanam et partem exercitus . . . 2, 59: Iunius Blaesus Lugudunensis Galliae rector, genere illustri. . . . Praesto fuere Luguduni victricium victarumque partium duces. 65: Digressum a Luguduno Vitellium. 4, 85: Ipse Luguduni vim fortunamque principatus e proximo ostentaret, nec parvis periculis inmixtus et maioribus non defuturus. 86: Ita Lugdunum ventum. *a.* 3, 41 (*21 p. Chr.*): Andecavos Acilius Aviola legatus excita cohorte, quae Lugduni praesidium agitabat, coercuit. 16, 13 (*a. 65*): Cladem Lugdunensem (*brand von Lyon unter Nero*) quadragiens sestertio solatus est princeps, ut amissa urbi reponerent; quam pecuniam Lugdunenses ante obtulerant urbis casibus. *Acta s. Ignatii ed. Lightfoot, Apost. fathers* 2, 1, 534: *Λουγδώ(P, -ού- V)νου. Iuven.* 1, 43—44: Palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem, | aut Lŭgŭdūnensem (*so der cod. Pithoeanus*) rhetor dicturus ad aram. *Suet. Calig.* 17: Tertium autem (consulatum) Luguduni iniit solus. 20: Edidit et peregre spectacula, in Sicilia Syracusis asticos ludos, et in Gallia Luguduni miscellos; sed hic certamen quoque Graecae Latinaeque facundiae *sq. Claud.* 2: Claudius natus est Iullo Antonio, Fabio Africano conss. (*a. u. 744*) kal. Aug. Luguduni, eo ipso die, quo primum ara ibi Augusto dedicata est. *de vir. inl. fr.* 63 *p.* 84 *Reiff. bei Hieron. chron. a. Abr. 1992 = 19. Augusti:* Munatius Plancus, Ciceronis discipulus, orator habetur insignis: qui cum Galliam comatam regeret, Lugdunum (*var.* lucdonum) condidit. *Ptol.* 2, 7, 1: *Ἡ Κελτογαλατία διῄρηται εἰς ἐπαρχίας τέσσαρας, Ἀκουιτανίαν καὶ Λουγδουνησίαν καὶ Βελγικὴν καὶ Ναρβωνησίαν.* 2. 3: *Τῆς Λουγδουνησίας.* 8, 1: *Κελτογαλατίας Λουγδουνησίας θέσις. . . . Τῆς δὲ Λουγδουνησίας κτέ.* 12: *Λούγδουνον μητρόπολις.* 9, 1: *Παρὰ τὴν Λουγδουνησίαν.* 3: *Τῆς τε Λουγδουνησίας καὶ τῆς Ναρβωνησίας (Γαλλίας).* 10, 2: *Ὑπὸ Λούγδουνον.* 3: *Λουγδούνου πόλεως.* 8, 5, 5: *Τῆς δὲ Λουγδουνησίας Γαλλίας τὸ μὲν Αὐγουστόδουνον ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε̅ L′δ, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις β̅ γιβ′. τὸ δὲ Λούγδουνον ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε̅ L′, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις β̅ L′.* *Pseudo-Plut. de fluviis* 6, 4: *Παράκειται δ᾽ αὐτῷ (Ἄραρι ποταμῷ) ὄρος Λούγδουνος* (*wäre neutr. s-stamm; cod. λούσδουλος*) *καλούμενον· μετωνομάσθη δὲ δι᾽ αἰτίαν τοιαύτην. Μώμορος καὶ Ἀτεπόμαρος, ὑπὸ Σεσηρονέως τῆς ἀρχῆς ἐκβληθέντες, κατὰ χρησμοῦ προσταγὴν εἰς τοῦτον τὸν λόφον ἦλθον πόλιν κτίσαι θέλοντες· τῶν δὲ θεμελίων ὀρυσσομένων, αἰφνιδίως κόρακες ἐπιφανέντες καὶ διαπτερυξάμενοι τὰ πέριξ ἐπλήρωσαν δένδρα. Μώμορος δέ, οἰωνοσκοπίας ἔμπειρος ὑπάρ-*

χων, τὴν πόλιν Λούγδουνον προσηγόρευσεν· λοῦγον γὰρ τῇ σφῶν διαλέκτῳ τὸν κόρακα καλοῦσι, δοῦνον δὲ τὸν (*Zeuß list* τόπον) ἐξέχοντα· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ἐν ιγ' κτίσεων. *FHG* 4 *p.* 367. *Dise gründungslegende ist nichts als eine etymologische wappensage der Segusiaven; vgl. den rabenkopf auf colonialmünzen von Lyon, Muret-Chabouillet* 4660—4666: IMP. DIVI F. *(Caesar und Augustus); Babelon, Descr. des monn. de la républ. rom. t.* 1 *p.* 164 *s., n.* 19: M. ANTONIVS III (trium) VIR R(ei) P(ublicae) C(onstituendae) *R* P. CLODIVS M. F. IIII (quattuor) VIR A(uro) P(ublico) F(eriundo), *frühestens 43 a. Chr., cf. A. Vercoutre, RN* 3e *s., t.* 8 (1890) *p.* 1—11; *und das in Orange gefundene terracotta-medaillon aus 1. saec. p. Chr. mit der darstellung des genius von Lugudunum mit scepter und füllhorn* (*emblem von* Copia), *zu dessen füßen ein rabe auf einem felsen sitzt, bei Froehner, Les musées de France n.* X *tab.* 15. *pl.* XV *n.* 2 *u. p.* 59 *s., de Witte in Comptes rendus Ac. Par.* 1877 *p.* 9. 65 *ss. (9 mars). CIL* XII *p.* 656. *cf. n.* 5687, 45; *endlich den aureus des Albinus von 196 oder 197, gefunden zwischen Lyon u. Trévoux, mit R* I GEN(io) LVG(uduni) COS. II. *Annuaire de la Société franç. de numismatique et d'archéol.* 1883 *p.* 354 *s., bei Cohen, Monn. imp.*² 3 *p.* 419 *n.* 40, *mit einem raben zu füßen des Genius. Brief an die Christen in Asien und Phrygien, a. 177, bei Euseb. h. e.* 5, 1, 3: Οἱ ἐν Βιέννῃ καὶ Λουγδούνῳ τῆς Γαλλίας παροικοῦντες δοῦλοι Χριστοῦ κτέ. *Dio* 46, 50, 4 *(a. 43 a. Chr.)*: Ἐκέλευσαν *(die senatoren)* αὐτοῖς τοὺς ἐκ Οὐιέννης τῆς Ναρβωνησίας ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρίγων ποτὲ ἐκπεσόντας καὶ ἐς τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Ἀραρίδος, ᾗ συμμίγνυνται ἀλλήλοις, ἱδρυθέντας, συνοικίσαι. (5) καὶ οὕτως ἐκεῖνοι ὑπομείναντες τὸ Λουγούδουνον μὲν ὀνομασθέν, νῦν δὲ Λούγδουνον καλούμενον ἔκτισαν. 54, 32, 1 *(a. 12 a. Chr.)*: (Δροῦσος) τοὺς πρώτους αὐτοῦ προφάσει τῆς ἑορτῆς, ἣν καὶ νῦν περὶ τὸν τοῦ Αὐγούστου βωμὸν ἐν Λουγδούνῳ τελοῦσι, μεταπεμψάμενος. 36, 4 *(a. 10 a. Chr.)*: Ἐν γὰρ τῇ Λουγδουνίδι τὰ πολλὰ οὗτος *(Augustus)* ἐγγύθεν τοῖς Κελτοῖς ἐφεδρεύων διέτριβε. 59, 22, 1 *(a. 39 p. Chr.)*: (Γάιος) θέας τινὰς ἐν τῷ Λουγδούνῳ ἐπετέλεσε. 65, 1, 3 *(a. 69 p. Chr.)*: Ὁ Οὐιτέλλιος εἶδεν ἐν Λουγδούνῳ μονομάχων ἀγῶνας καὶ ἐν Κρεμώνῃ. 74, 3, 2 *(a. 193)*: Καὶ ἐν Λουγδούνῳ ἄρχοντι (Σεουήρῳ) πᾶσα αὐτῷ ἡ τῶν Ῥωμαίων δύναμις προσῆλθέ τε καὶ ἠσπάσατο, ὄναρ φημί. 75, 6, 1 *(a. 197)*: Ὁ δὲ δὴ ἀγὼν τῷ τε Σεουήρῳ καὶ τῷ Ἀλβίνῳ πρὸς τῷ Λουγδούνῳ τοιόσδε ἐγένετο. 77, 21, 2 *(a. 216)*: Ἐς δὲ τὸ Λούγδουνον ἐλθὼν (Θεόκριτος) ἐκείνους ἅτε καὶ ἀγροικοτέρους ἔτερπε, καὶ ἐκ δούλου καὶ ἐξ ὀγχηστοῦ καὶ στρατιάρχης καὶ ἔπαρχος ἐγένετο. *Paulus libro sec. de censibus = Dig.* 50, 15, 8, 1: Lugdonenses (lygdonenses *F*²) Galli, item Viennenses in Narbonensi iuris Italici sunt. *Herodian.* 3, 7, 2: Περὶ Λούγδουνον, μεγάλην πόλιν καὶ εὐδαίμονα, ἐν ᾗ κατακλείσας ἑαυτὸν ὁ Ἀλβῖνος ἔμενε. 7: Οἱ δὲ τοῦ Σεβήρου τήν τε Λούγδουνον διαρπάσαντες καὶ ἐμπρήσαντες, τόν τε Ἀλβῖνον συλλαβόντες. *Cyprian. epist.* 68, 1: Faustinus collega noster Lugduni consistens. *TP:* Lugduno caput Galliar(um), usque hic legas (*für* leugas) ... Lugdunenses (*für* -is provincia). *Onesimi historiae fr.* 1 *p.* 366 *ed. Peter*² *bei Vopisc. Proc.* 13, 1: Hortantibus Lugdunensibus, qui et ab Aureliano graviter contusi videbantur et Probum vehementissime pertimescebant. *Euseb. fragm.* 2 *p.* 203 *Dind.*: Κελτῶν προσκατημένων Τούρωνι καλεομένη. ἔστι δὲ αὕτη χώρης τῆς Γαλατίης τῶν ἐν τῇ Ἑσπέρῃ κατοικημένων, ἔθνεος τοῦ Λουγδονησίου *(in der provincia Lugdunensis)*. *Laterc. Veron.* 2, 16: Lugdunensis Senonia. 8, 7: Lugdunensis prima. 8: Lugdunensis secunda. *IA* 358, 5—359, 1: Vienna Lugduno m. p. XXIII aut per compendium m. p. XVI. 368, 4: A Lugduno Argentoratum. 462, 4: Ab Aginno Lugdunum. *Concilium Arelatense a. 314* (*Mansi* 2 c. 476): Vocius episcopus, Petulinus exorcista, de civitate Lugdunensium. *CTh.* XI 3, 1 *(a. 319)*: Imp. Constantinus A. ad Antonium Marcellinum praesidem provinciae Lugdunensis primae. *Euseb. h. e.* 5, 1, 1: (Γαλλία) ἧς μητροπόλεις ἐπίσημοι καὶ παρὰ τὰς ἄλλας τῶν αὐτόθι διαφέρουσαι βεβόηνται Λούγδουνος καὶ Βίεννα, δι' ὧν ἀμφοτέρων τὴν ἅπασαν χώραν πολλῷ τῷ ῥεύματι περιρρέων ὁ Ῥοδανὸς ποταμὸς διέξεισι. *Spartiani vita Sever.* 3, 8: Lugdunensem provinciam legatus *(provincialstatthalter)* accepit. *vita Pescennii* 3, 3: Eo tempore, quo (Severus) Lugdunensem provinciam regebat. *Capitolini v. Clodii Albini* 12, 3: Cum apud Lugdunum eundem interfecisset. *Vopisci v. Proculi* 13, 1: (Proculus) hortantibus Lugdunensibus ... in imperium vocitatus est. *Concil. Sardic. a.*

347 (Mansi 3 c. 39 B. 42 D): Verissimus a Gallia, de Lugduno. *CTh* 9, 38, 2 *(a. 353):* Lygduni. *Festi brev.* 6, 4: Sunt in Gallia, Aquitania et Brittaniis provinciae decem et octo: Alpes maritimae, provincia Viennensis, Narbonensis, Novempopulana, Aquitaniae duae, Alpes Graiae, Maxima Sequanorum, Germaniae duae, Belgicae duae, Lugdunensis duae. *Eutrop.* 8, 18, 4: Sub eo etiam Clodius Albinus, qui in occidendo Pertinace socius fuerat Iuliano, Caesarem se in Gallia fecit, victusque apud Lugdunum est interfectus. 10, 12, 2: Orienti mox a Constantio Caesar est datus patrui filius Gallus, Magnentiusque diversis proeliis victus vim vitae suae apud Lugdunum attulit imperii anno tertio ... *Aurel. Victor Caes.* 20, 8: Pescennium Nigrum apud Cyzicenos, Clodium Albinum Lugduni victos coegit mori. *epit.* 21: Aur. Antoninus Bassianus Caracalla, Lugduni genitus ... *Gesetz Constantins Vat. 37 (a. 372):* [Consul]arem provinciae Lugdunensis. *Fasti Vind. priores* (*MG a. a.* IX *p.* 297) *a. 383:* Merobaudo II et Saturnino. His cons. Gratianus occisus est a Maximo Leudimo VIII kl. sept. *Barbarus Scaligeri:* Eo anno occisus est Gratianus imperator sub Maximo tyranno in Leuduna VIII kl. septembris. *Marcellin. a. 383:* Gratianus imperator Maximi tyranni dolo apud Lugdunum occisus est VIII kal. septembris. *Mosaicarum et Romanarum legum collatio* 15, 2, 4: Extat denique decretum divi Pii ad Pacatum legatum provinciae Lugudunensis (lucudinensis *V* lugdunensis *B Wa* lugdonensis *Wb*). *Narratio de imperatoribus domus Valentinianae et Theodosianae* 3 *p.* 629, 17 *M.:* Apud Lugdunum oppidum Galliarum. *Ammian.* 15, 11, 3: Per Lugdunensem. 6: Regebantur autem Galliae omnes iam inde, uti crebritate bellorum urgenti cessere Iulio dictatori, potestate in partes divisa quattuor, quarum Narbonensis una Viennensem intra se continebat et Lugdunensem. 11: Lugdunensem primam Lugdunus ornat et Cabillona et Senones et Biturigae et moenium Augustuduni magnitudo vetusta. 12: Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini Mediolanum ostendunt et Tricasini *qs.* 17: Unde sine iactura rerum per Sapaudiam fertur et Sequanos longeque progressus Viennensem latere sinistro perstringit, dextro Lugdunensem et emensus spatia flexuosa Ararim, quem Sauconnam appellant, [inter Germaniam primam fluentem] suum in nomen adsciscit, qui locus exordium est Galliarum. Exindeque non millenis passibus, sed leugis itinera metiuntur. 16, 11, 4 *(a. 357):* (Laeti) invasere Lugdunum incautam, eamque populatam vi subita concremassent, ni clausis aditibus repercussi quicquid extra oppidum potuit inveniri vastassent. *Chron. Alex.* 186, 1 *p.* 110 *M.* = *p.* 216—217, 1—3 *Frick:* Tallorum autem qui et Narbudisii vocantur gentes et acolae sunt quattuor Lugdunii, Bilici, Sicanii, Ednii = Τάλλων δὲ τῶν καὶ Ναρβωνησίων καλουμένων ἔθνη καὶ ἄποικοί εἰσι τέσσαρες Λουγδουνοί, Βελικοί, Σικανοί, Ἐδνοί. *Auson. parent.* 6, 5 *sq.:* Qua Lugdūnensis provincia quaque potentes | Haedues, Alpino quaque Vienna iugo. *grat. actio* 7, 31: Titianus magister. ... municipalem scholam apud Visontionem Lugdunumque variando non aetate equidem, sed vilitate consenuit. *Hieronym. chronic. a. Abr. 2198:* Hireneus episcopus Lugdunensis insignis habetur (*daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 710 *p.* 433). *a. Abr. 2221* (*aus Eutrop.* 8): Clodio Albino, qui se in Gallia Caesarem fecerat, aput Lugdunum (lugduno *B* lugdunium *A*) interfecto, Severus in Brittanos bellum transfert (*daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 763 *p.* 135). *a. Abr. 2369* (*aus Eutrop.* 10, 12, 2): Magnentius Lugduni (lugdunii *A* lugduno *F*) in palatio propria se manu interficit (*daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1088 *p.* 455). *Hieronymi epist.* 60, 15 *(Opp. Vall. ed. Ven. a. 1766 t. 1 c. 343 D):* Gratianus ab exercitu suo proditus, et obviis ab urbibus non receptus, ludibrio hosti fuit, cruentaeque manus vestigia parietes tui, Lugdune, testantur. *ep.* 75 *(c. a. 399),* 3 *c.* 454 *A:* Irenaeus, vir apostolicorum temporum et Papiae, auditoris euangelistae Ioannis discipulus, episcopusque ecclesiae Lugdunensis. *ep.* 123 *(a. 409)* 16 *c.* 914 *A—B:* Aquitaniae, Novemque populorum, Lugdunensis, et Narbonensis provinciae, praeter paucas urbes populata sunt cuncta. *de vir. inl.* 35, *t.* 2 *c.* 873: Hirenaeus Pothini episcopi, qui Lugdunensem in Gallia regebat ecclesiam, presbyter. *explan. in Esaiam lib.* 17 *cap.* 64 (*t.* 4 *c.* 761): De quibus diligentissime vir apostolicus scribit Hireneus episcopus Lugdonensis et martyr. *lib.* 18 *c.* 767/768: Hirenei tantum

Lugdonensis episcopi faciam mentionem. *comm. in Matth. lib.* 1 *c.* 2 *v.* 22, *t.* 7 *c.* 16 *D* —17 *A:* Ergo Herodes ille, qui cum Pilato postea amicitias fecit, huius Herodis filius est, frater Archelai; quem et ipsum Tiberius Caesar Lugdunum (*dazu cod. Monac.* 11717 *f.* 90ʳ: quod in lingua nostra dicitur Liutana; *nach Ios.* 17, 13, 2, 344 *nach* Vienna), quae Galliarum est civitas, fratremque eius Herodem successorem regni fecit. Lege Iosephi historiam. *Prosp. Tiron. epit. chronic.* 1183 *p.* 461, *a.* 384: (Gratianus) Lugduni captus atque occisus est. (*Daraus Cassiod. chron.* 1142: Gratianus apud Lugdunum captus occiditur. *Nennius hist. Britt.* 29: Gratianus Parassis Meroblaudis magistri militum proditione superatus est et fugiens Lugduni captus atque occisus est.) *Excerpta Latina Graeca Barbari p.* 368/369 *Frick:* Occisus est Gratianus imperator sub Maximo tyranno in Leuduna, VIII. kl. septembris = *Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Γρατιανὸς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Μαξίμου τυράννου ἐν Λουγδούνῳ, πρὸ ή καλανδῶν σεπτεμβρίων. Consularia Ravennatia p.* 392, 7 *Fr.:* Gratianus occisus est a Maximo Leuduno VIII. kl. sept. *NG* 1 *p.* 584: Provincia Lugdunensis prima civitates n. III. ... Metropolis civitas Lugdunensium. 2 *p.* 585: Provincia Lugdunensis secunda civitates n. VII. 3: Provincia Lugdunensis tertia civitates n. VIIII. 4: Provincia Lugdunensis Senonia civitates n. VII. *ND occ.* (*mit var.* Lugdon.) 1, 70: Lugdunensis primae (consularis). 115—117: Lugdunensis secundae, tertiae, Senonicae (praeses). 3, 16: Lugdunensis prima. 29—31: Lugdunensis secunda, tertia, Senonia. 11, 32: Praepositus thesaurorum [per Gallias] Lugdunensium. 42: Procurator monetae Lugdunensis. 55: Procurator gynecii Lugdunensis. 22, 4: Lugdonensis (vicarius). 17—19: Lugdonensis prima, secunda, Senonia. 23: Lugdunensis (consularis). 37—39: (Praeses) Lugdunensis secundae, tertiae, Senoniae. 37, 27—29: (Per) <Lugdunensem> Senoniam, secundam [Lugdonensem] et tertiam. 42, 20—23: In provincia Lugdonensi prima: praefectus classis Araricae, Caballoduno. In provincia Lugdonensi Senonia: praefectus classis Anderetianorum, Parisius. 33: Praefectus Laetorum Teutonicianorum, Carnunta Senoniae Lugdonensis. 34: Praefectus Laetorum Batavorum et gentilium Suevorum, Baiocas et Constantiae Lugdonensis secundae. 35: Praefectus Laetorum gentilium Suevorum ..... et Cenomannos Lugdunensis tertiae. 36: Praefectus Laetorum Francorum, Redonas Lugdunensis tertiae. *Oros.* 1, 2, 63: (Gallia Belgica habet) ab occasu provinciam Lugdunensem. 64: Gallia Lugdunensis, ducta per longum et per angustum inflexa, Aquitanicam provinciam semicingit. 65: Haec ab oriente habet Belgicam, a meridie partem provinciae Narbonensis, qua Arelas civitas sita est et mari Gallico Rhodani flumen accipitur. 66: (Narbonensis provincia, pars Galliarum, habet) a septentrione Lugdunensem. 68: (Aquitanica provincia) ab occasu Hispanias habet, a septentrione et oriente Lugdunensem, ab euro et meridie Narbonensem provinciam contingit. 6, 21, 22 *(aus Livius):* (Piso) victor ad Caesarem Lugdunum venit. 7, 17, 6: Albinus tamen apud Lugdunum oppressus et interfectus est. 29, 13: Magnentius tamen victus aufugit ac non multo post apud Lugdunum propria se manu interfecit. *Socrat. eccl. hist.* 2, 31: (*Μαγνέντιος*) *φεύγει μόνος εἰς Λουγδοῦνον πόλιν τῆς Γαλλίας, εἰς ἣν ἀπὸ Μούρσων ἐστὶ τοῦ φρουρίου τριῶν ἡμερῶν ὁδός· ἐν ταύτῃ τῇ Λουγδούνῳ γενόμενος ὁ Μαγνέντιος ...* 5, 11: *Ὑπαντᾷ τῷ βασιλεῖ πρὸ Λουγδούνου τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως ποταμὸν διαβαίνοντι.* 22: *Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνου τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπίσκοπος.* 4, 7, 3: *Εἰς Λουγδοῦνον διεσώθη. Concil. Araus. a.* 441: Ex provincia Lugdunensi prima civit. Lugdunins. Eucherius episcopus. *Eucherius hom. de s. Blandina Migne P. L.* 50 *c.* 860 *A:* Lugdunus noster. *Polemii Silvii laterculus* 2, 13: Undecima (provincia): Lugdunensis prima. 14: Duodecima: Lugdunensis (secunda) super Oceanum. 15: Tertia decima: Lugdunensis (tertia) ut supra versus Britann. *Polemii Silvii laterculus* 1, 73 *p.* 522 *M.:* (Gratianus) Lugduni occisus est. *Chronicorum a.* 452 *pars posterior* 9 *p.* 646 *M.:* Maximus in Gallias transfretavit et conflictu contra Gratianum habito eundem fugitantem Lugduni interfecit. *Chronicorum Gallicorum a.* 452 *pars posterior* 134 *p.* 662: Eucherius Lugdunensis episcopus *(a.* 449*). Helarus p. epist. a.* 462 *MG epist.* III *p.* 25, 29—31: Episcopis provintie Viennensis, Lucdonensis, Narbonensis primae et secunde et Alpium Peninarum. *a.* 463—464 *p.* 29, 20—22: Episcopis provintiae Viennensis, Lucdunensis, Narbonensis prime

et secunde, Alpine. *Sidon. Apollinar. epist.* 1, 8, 1: Nebulas ergo mihi meorum Lugdunensium exprobras. 2, 10, 2: Ecclesia nuper exstructa Lugduni est. 4, 18, 2: Qui forte pergens in praedia Baiocassina totam[que] provinciam Lugdunensem secundam pervagatur. 5, 7, 7: Quamdiu praesens potestas Lugdunensem Germaniam regit. 7, 13, 1: Lugdunum nuper a Trecassibus venit. 9, 3, 5: Cum in Lugdunensis ecclesiae dedicatae festis hebdomadalibus collegarum sacrosanctorum rogatu exorareris. *carm.* 5, 575—586: Succurre ruinis, Lugdūnumque tuam, dum praeteris, aspice victor: otia post nimios poscit te fracta labores ... Bove, fruge, colono, civibus exhausta est ... Populatibus, igni etsi concidimus, veniens tamen omnia tecum restituis: fuimus vestri quia causa triumphi, ipsa ruina placet. 13, 23 *sqq.*: Ut reddas patriam simulque vitam | Lugdūnum exonerans suis ruinis, hoc te Sidonius tuus precatur. *Fausti de gratia prolog. p.* 4 *Eng.*: In quo quidem opusculo post Arelatensis concilii subscriptionem novis erroribus deprehensis adici aliqua synodus Lugdunensis *(a. 473)* exegit. *epist.* 11 *p.* 217, 28: Qui in Lugdunensi pertulit captivitatem. *De nominibus Gallicis* 1: Lugduno desiderato monte: dunum enim montem. *Constantii vita s. Germani* 1, 7, 56 *ASS 31. iul.* VII *p.* 215 *B*: Ad Lugdunensium urbem. *Gennad.* 64: Eucherius Lugdunensis ecclesiae episcopus. *Steph. Byz.*: Βέρουνος, ὡς Λούγδουνος, Ἰταλικὴ πόλις μεταξὺ τῶν Νωρικῶν· τὸ ἐθνικὸν Βερουνήσιος ὡς Λουγδουνήσιος. ... Λούγδουνα (*var.* Λούγδουνος)· πόλις Κελτογαλατίας· Πτολεμαῖος ἐν περίπλῳ. καὶ Λουγδουνησία ἐπαρχία. *Ars Asperi grammatici (Anecd. Helv. p.* 61, 11 *Hagen)*: Lugduni (lugdoni *B*) tamquam Lugduno. *Ennodii vita s. Epifani* 151: Lugdunum ingressus est, ubi Rusticius tunc episcopalem cathedram possidebat. 171: Quadringentos homines die una de sola Lugdunensi civitate redituros ad Italiam fuisse dimissos. *Lex Burgundionum* 45 *(a. 501)*: Data sub die VI kal. Iunias Lugduno. *(a. 515)* 79, 5: Datum sub d. kal. Mar. Lugduno. *Leges Burgundionum, liber constitutionum p.* 30, 12 *S. (Lex Gundobada)*: Lugduno. 45 *p.* 76, 8: Lugduno. 52, 5 *p.* 87, 6 *(a. 577)*: Lugduno. 79, 5 *p.* 10', 8 *(a. 515)*: Lugduno. *Vita Genovefae* 45 *MGSS Mer.* III *p.* 234: Distant vero ab Aurilianorum urbe usque ad Toronorum civitatem, que tercia Lugdunensis noncupatur, quasi stadia sexcenta. *Concilium Epaonense a. 517 p.* 18, 14: Viventiolus episcopus Lugdunensis. *p.* 29, 3: Viventiolus episcopus ecclesiae Lugduninsis. *Concil. Lugdun. a. 516—523 p.* 32, 22 *M.*: In Leudunensi urbe degentes. *Notae Tiron.* 84, 49: Lugdunum. 49ᵃ. 93, 59: Lugdunensis. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 69 *(a. 523)*: In pagis vel territoriis Lugdunensi, Viennensi, Gratianopolitano, et Augustâ Camerariâ. ... Viventiolus, urbis Lugdunensis episcopus. *Vita abbat. Acaunensium* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 176, 1: Lugduni. 7 *p.* 177, 28 *sqq.*: Lugduno. ... Civitas Lugdunensium. *Pard. dipl. n.* 118, *t.* 1 *p.* 83 *(a. 533)*: Lugdunensibus subdiaconibus, lectoribus, ostiariis, et iunioribus *(dat.)*. *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 85, 2 *M.*: Lupus in Christi nomine Lugdunensis episcopus. *a. 549 p.* 105, 2: In Lugdunensi urbe. 7: Antestis ecclesiae Lugdunensis. 108, 21: Sacerdus episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Vita Marii* 2, 5 *ASS 27. ian.* II *p.* 774: In urbe Lugdunensi. *Conc. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 139, 26 *M.*: In Lugdunensi urbe. *p.* 140, 42: Nicetius in Christi nomine episcopus ecclesiaē Lugdunensis. *Concil. Paris. (IV) a. 573 p.* 148, 23 *M.*: Priscus in Christi nomine episcopus eclesiae Lugdunensis. *Fortunat. carm.* 10, 10, 24: Urbem Lugdūnum. *Greg. Tur. h. F.* 1, 18: Cuius (Augusti) nono decimo imperii anno (*nach Hirschfeld aus Hieron., s. sp.* 312, 24) Lugdunum Galliarum conditam manifestissime repperimus; quae postea inlustrata martirum sanguine, nobilissima nuncopatur. (29): Ille primus Lugdonensis ecclesiae Photinus episcopus fuit. (31): Qui de stirpe Vecti Epagati fuit, quem Lugduno passum pro Christi nomine superius memoravimus. 2, 8 (9): (Burgundiones) habitabant trans Rodanum, quod adiecit civitate Lugdunensi. (36): Lugdunensis episcopus. 3, 5: Lugduno *(nach L.)* regressus est. 4, 24 (31): Tunc et Lugdunum, Bitorex, Cabillonum atque Divione ab hac infirmitate valde depopulatae sunt. (36): Sacerdote Lugdunense episcopo. 5, 5: Lugduno *(nach L.)* regreditur. ... Ut benedictionem episcopalem Lugduno accipiat. ... Lugduno dirigitur. (20): A sancto Nicetio Lugdunensi episcopo. ... Congregari synodum apud urbem Lugdunensim iussit (rex Guntchramnus). 25 (33): Pari modo Roda-

nus cum Arare coniunctus, ripas excidens, gravi damnum populis intulit, muros Lugdunensis civitatis aliqua ex parte subvertit. 6, 1: Apud Lugdunum synodum episcoporum coniungitur, diversarum causarum altercationes incedens neglegentioresque iudicio damnans. 8, 5: Tercius vero Nicecius Lugduninsis (episcopus) erat. 9, 21: Nam tunc ferebatur, Masiliam a luae inguinarie valde vastare, et hunc morbo usque ad Lugdunensim vicum Octavum nomine fuisse caeleriter propalatum. 10, 8: Eulalius viro puellam de monasterio Lugdunense diripuit eamque accepit. 28: Eterium Lugdonensim (episcopum). *in glor. martyr.* 48: Quadraginta octo vero martyrum nomina, qui Lugduno passi dicuntur. 49: Photinus episcopus, qui Lugdunensi praefuit urbi sacerdos. *de virtut. s. Iuliani* 2: Usque Lugduno processissem. . . . In qua (basilica) nos . . . sancti Iuliani martyris cum Niceti Lugdunensis reliquias collocavimus. 50: Cum Nicetio Lugdunense. *lib. vitae patrum* 4, 1: Qui Lugdunensi urbi praeerat. 6, 1: Ab stirpe Vetti Epagati discendens, quem Lugduno passum Eusebi testatur historia. 8, 3: Aegrotante Sacerdote Lugdunensi antestite . . . Ut Nicetius presbiter, nepus meus, eclesiae Lugdunensi substituatur episcopus . . . Ad Armentarium comitem, qui Lugdunensim urbem his diebus potestate iudiciaria gubernabat. *in glor. conf.* 22: Apud Insulam Barbaram *(Île-Barbe in der Saône)* monasterii Lugdunensis peregrinari expetiit. 60: Nicetius quoque confessor in urbe Lugdunensi. 61: Loca sancta Lugdunensim oppidum circuirem. 62: Archidiaconus Lugdunensis . . . Lugduno advenit. . . . In eclesia Lugdunensi. 110: Apud Lugdunensim urbem. *Concil. Lugdun. (III.) a. 583 p.* 154, 32 *M.:* Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Concil. Matisc. a. 583 p.* 160, 29: Priscus Lugdunensis aeclesiae episcopus. *Concil. Valentinum a. 585 p.* 163, 12 *M.:* Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Concil. Matisc. a. 585 p.* 172, 1 *M.:* Et hoc adimplere sollicitudinis sit metropolitane Lugdunensis episcopi. 8: Priscus episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Pard. dipl. n.* 196, *t.* 1 *p.* 156 *(a. 587):* Inter Lugduni civitate inter Rodanum et Ararim. *p.* 157: In pago Lugdunense, in agro Menthearense. *Martyrol. Hieronym. 3. non. febr.:* Lugduno depositio beati Lupicini episcopi. *ib. idus febr.:* Lugduno depositio beati Stephani episcopi. *4. non. april.:* Lugduno Galliae depositio Niceci aepiscopi. *4. id. april.:* Lugduno depositio sancti Siagrii. *10. kal. mai.:* Lugduno Galliae passio sancti Eppodi. *7. kal. mai.:* Lugduno Rustici episcopi. *4. kal. iul.:* Lugduno Galliae Herenei episcopi cum aliis sex. *4. id. Iul.:* Lugduno Galliae Viventioli episcopi. *prid. id. iul.:* Lugduno Galliae Iusti. *14. kal. Aug.:* Lugduno Galliae Rustici presbiteri. *10. kal. sept.:* Lugduno Galliae Minervi. *17. kal. oct.:* Lugduno Albini episcopi. *prid. id. oct.* Lugduno Galliae Iusti episcopi. *12. kal. nov.:* Lugduno Galliae Iusti et beati Victoris. *3. id. nov.:* Lugduno Galliae depositio Verani episcopi Victurini et Donni. *16. kal. dec.:* Lugduno Eucherii. *19. kal. ianuar.:* Lugduno Viatoris episcopi. *Vita Nicetii ep. Lug.* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 521, 20: Sanctus itaque Nicecius Lucdunensis urbis episcopus. 3 *p.* 521, 28: Lucdunensi pontifice. 8 *p.* 522, 35: Musturnaco in agro sanctae ecclesiae Lugdunensis. 9 *p.* 523, 4 *(a. 573):* Contigit, ut maximam partem Lugduni civitatis, consurgentibus flammis, gravissimus incendii ignis exureret. 17 *p.* 524: Devotio populi Lugdunensis. *Greg. I. registr.* 9, 222, *a. 599:* Ecclesia civitatis Augustodunis . . . post Lugdunensem ecclesiam (prima) esse debeat. 11, 40, *a. 601:* Aetherium episcopum Lugdunensem. 13, 7, *a. 602:* Aetherium episcopum Lugdunensem. *Conc. Paris. a. 614 p.* 190, 18 *M.:* Ex civitate Lugdonum Aridius episcopus. *Pard. dipl. n.* 237, *t.* 1 *p.* 222 *(a. 625):* De villa Lucduno. *Concil. Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 200, 32 *M.:* Ex civitate Lugduno Treticus episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Rem. hab. a. 627—630 p.* 203, 6 *M.:* Theoderico Lugdunensi. *Aethicus cosmogr.* 1 *c.* 17, 30: Lugduno. *c.* 22: Eius (Araris) autem medietas habet aculeum pertortuosum Lugduno, ubi et nascitur. *Concil. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 1 *M.:* Candericus episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Fredegar. chron.* 2, 46: Invitati a Romanis vel Gallis, qui Lugdunensium provinciam et Gallea comata, Gallea domata et Gallea Cesalpinae manebant. 4, 24: Aridio Lugdunensi episcopo. *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 3: Lucdonon Scatianorum. *Vita Leodegarii et Gerini* 2, 23 *ASS 2. oct.* I *p.* 469 *D:* Genesii metropolis Lugdunensis episcopi. 35 *p.* 471 *C:*

Usque ad Lugdunum. *Pertz dipl.* 67 *p.* 59, 49 *(a. 695):* Godinus, Lugduninsis urbis episcopus. *p.* 60, 11: De quicquid pars ecclisiae Lugduninsis civetati ibidem possidet. *Aigradi vita s. Ansberti* 3, 18 *ASS 9. febr.* II *p.* 350 *D:* In Lugduno celeberrima urbe Galliae. 5, 22 *p.* 351 *F:* A s. Lantberto archiepiscopo sedis Lugdunensis. *Vita Ansberti* 11 *Anal. Boll.* 1 *p.* 184: In Lugdunensem praesulatum. 14 *p.* 186: Ab episcopo Lugdunensi. *Baeda h. e.* 3, 25: (Vilfridus) apud Dalfinum archiepiscopum Galliarum Lugdoni multum temporis egerat. 5, 19: Qui cum Lugdunum pervenissent, Vilfrid a Dalfino civitatis episcopo ibi retentus est. *Passio Marcelli* 1 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *A:* Eo tempore in urbe Lugdunensium vehementer persecutionis rabies aestuabat. *Acta s. Epipodii* 2 *ASS 22. apr.* III *p.* 8 *C:* In Lugdunensi urbe. *D:* Christi famuli, quos tunc illustrissimae urbes Vienna et Lugdunum tenebant. 3 *p.* 8 *D:* Epipodius Lugdunensis civitas indigena. 14 *p.* 10 *B:* Populus Lugdunensis. *Passio Andeoli c.* 1, 5 *ASS 1. mai* I *p.* 36: Ad Lugdunensem properant urbem. *Passio VI Benigni* 1, 2 *ASS 1. nov.* I *p.* 163 *E:* Lugdunensem ecclesiam. 7 *p.* 165 *A:* Lugdunum perveniunt, quae est urbs metropolis Galliarum. *Vita Romani* 1, 3 *ASS 28. febr.* III *p.* 741 *E:* Sabinum, Lugdunensis Interamnis abbatem. *Vita Eugendi* 12 *MGSS Mer.* III *p.* 159, 17: Civitas maxima Lugdunensium. *Vita Treverii* 1, 5 *ASS 16. ian.* II *p.* 34: In dioecesim Lugdunensis urbis. 2, 9 *p.* 34: In dioecesim Lugdunensis urbis. 3, 15 *p.* 35: Lugduni Galliae urbis. 16 *p.* 35: In civitate Lugduni Galliae. *Vita Apollinaris* 1, 3 *MGSS Mer.* III *p.* 198: In oppido civitatis Lugdunensium, quod noncupatur Sardinia. *Vita Venantii* 2, 19 *ASS 5. aug.* II *p.* 110 *C:* Pergens Lugdunum. *D:* Directo calle usque Lugdunum. *Passio Desiderii* 9 *MGSS Mer.* III *p.* 641, 14. 11 *p.* 642, 7: Territurio Lugdu(o)nensi. (3) *p.* 646, 23: Populi tam Viennenses quam Lugdunenses. 24. 33: Lugdunenses. (6) *p.* 647, 33: Ab territorio Lugdunensi de Prisciniaco villa. *Vita Lupi* 3, 12 *ASS 27. ian.* II *p.* 778: Ex Lugdunense pago. *Vita Launomari* 1, 2 *ASS 19. ian.* II *p.* 231: Inter Galliam Lugdunensem. *Vita Austregisili* I 1, 7 *ASS 20. mai* V *p.* 230* *C:* Lugduno Galliae nobilissimae civitati. *Acta Annemundi* 2 *ASS 28. sept.* VII *p.* 744 *C:* A Viventiolo Lugdunensi episcopo. 3 *p.* 744 *D:* Praefecturam Lugduni (quod est caput Galliae vel aliarum civitatum). 4 *p.* 744 *E:* Lugduni urbis se moenibus contulit. *F:* Lugdunum perveniunt. 12 *p.* 746 *A:* Ad civitatem Lugdunum. 14 *p.* 746 *B:* Lugdunum civitatem. . . . Lugdunum advenit. *Vita Baldomeri* 1 *ASS 27. febr.* III *p.* 683 *E:* Apud Lugdunensium urbem. 3 *p.* 683 *F:* In monasterio s. Iusti Lugdunensis. *Vita Salabergae* 2, 18 *ASS 22. sept.* VI *p.* 526 *C:* Lugdunum properaverunt. *Acta Ragneberti* 5 *ASS 13. iun.* II *p.* 695 *F:* In confinio Lugdunensis territorii. *Vita Balthildis* 4 *MGSS Mer.* II 486, 24: (Genesius) Lugduno Galliae ordinatus est episcopus. *Vita Agricoli* 1, 2 *ASS 2. sept.* I *p.* 450 *D:* Iustus Lugdunensis (episcopus). *Vita Boniti* 5, 20 *ASS 15. ian.* I *p.* 1073: Sed cum Arvernorum gleba relicta Lugdunensem pervenisset in urbem. 6, 28 *p.* 1074: Lugdunum rediens. 7, 31 *p.* 1075: Lugdunensi urbi . . . In oppidum Lugdunense. 34: Lugdunensem urbem. *Formul. Marc. suppl.* 1 *p.* 107, 16 *Z.:* Lugdone. *Fredeg. chron. contin.* 14 *(a. 733)* *p.* 175, 20: Lugdono Gallia suis fidelibus tradidit. 18: Lugdunum Gallie urbem *(a. 736).* 45: In pago Lugdunense. *Gesta Dagoberti* I *c.* 18: Lugdunum. 39: Lucduno Galliae. — *Inschriften. (Heraclea) Bull. de Corresp. hell.* 1889 *p.* 27: *Αυγουστος χωρας Λουγδουνου. (Ishekli, nicht vor Marc Aurel) CIG* 3888: *M. Αυρ(ηλιον) Σεβαστων ἀπε[λ]ευθερον Κρησκεντα [ε]π[ι]τροπον Λυγδουνου Γαλλιας και ἐπ[ι]τροπον Φρυγιας και επιτροπον καστρησιν. (Herrera de Pisuerga) CIL* II 2912: L. Antonius M. f. Gal(eria) Pudens, [e]q(ues) dupl(icarius) d(omo) Lugudu[no]. *(Villanueva de la Fuente, unter Traian)* 3235: M. Ulpio Aug. lib. Gresiano an. XXXXV, tabulario XX hereditatium, item tabulario provinciae Lugudunensis et Aquitanicae. *(Tarragona, aetatis Severianae)* 4114: Tib. Cl(audio) Candido cos. . . . proc(uratori) . XX . (vigesimae) hered(itatium) per Gallias Lugdunensem et Belgicam et utramq(ue) Germaniam. *(Nicht vor 197, noch nach 207)* 4121: Q. Hedio L. f. Pol. Rufo Lolliano Gentiano . . . censitori prov(inciae) Lugd(unensis), item (urbis) Lugdunensium. 4132: Praef(ectus) [coh.] III Lug . . . . . . *(Astigi)* 6254, 26: Lugu[dunum]. *(Cicracci bei Küstendjé zwischen 155—161 p. Chr.) AEM* 8 (1884)

s. 20 *n.* 60, *z.* 12: (T. Flavius Longinus) *αντ[ιστρατηγος] Γαλλιας Λυγδωνησιας.* *(Augsburg) CIL* III 5832: L. Val(erius) Rusticus Lugudunens(is). *(Kuft, saec. 1, villeicht augusteisch)* 6627 I 26: L. Iulius, L(ucii) f(ilius), Gal(eria), Lugdun(i) coh. VI. 35: C. Valerius, C(ai) f(ilius), Gal(eria), Lugd(uni). *(Aquileja, nicht vor Hadrian)* V 867: Proc(uratori) provin[c(iarum)] Lugdunens(is) et Aquitan[icae]. *(a. 105)* 875 = *Hübner, Exempla n.* 364: C. Minicio C. fil. Vel. Italo — — procurat(ori) provinciarum Lugudunensis et Aquitanicae, item Lactorae, praefecto annonae, praefecto AegyptI. *(Avigliana)* 7213: Arcar(ius) Lugud(uni) *und* arc(arius) Lugud(uni). *(Rom, unter Hadrian oder unter Antoninus Pius)* VI 1333: Leg(ato) Aug(usti) pr(o) pr(aetore) censItori provinciae Lugdunensis. 1400: M. Dasumio L. f. Stellatina Tullio Varroni Lugudunenses. 1419: Curatori coloniar(um) sple[ndidissimarum] Lugdunensium. *(a. 198—209)* 1450: Duci exerciti Mysiaci aput Byzantium et aput Lugudunum. 1526: Lugudunenses pa[trono]. 1560: Legat(us) di[vi ..... prov(inciae) Lugd]unensis. 1620: Proc(uratori) provinciarum Lugdunesis et Aquitanicae. 1624 = XIV 170 *(a. 247 oder 248):* V(iro) e(gregio) praef(ecto) vehicul(orum) trium prov(inciarum) Gall(iae), Lugdunens(is), Narbonens(is) et Aquitanic(ae), ad ~~SS~~ (sestertium) LX (sexaginta milia). 1626 *(nicht vor Hadrian):* Proc(uratori) Aug(usti) provinc(iarum) duarum Lugud(unensis) et Aquit(anicae). *(Rom)* 5197: Musicó Ti. Caesaris Augusti scurranó, disp(ensatori) ad fiscum Gallicum provinciae Lugdunensis. 8578: Protoctetus Aug. (servus) dispensator ad census provinciae Lugdunensis. 9998: L. Faeni Telesphori unguentári Lugdunensis. 29709: P. Manlio Vitali decurioni Lugudunensium. 29722: C. Sen[ti]o Reguliano eq(uiti) R(omano) diffus(ori) oleario ex Baetica, curator(i) eiusdem corporis, negot(iatori) vinario Lugudun[i] in canabis consisten(ti), curatori et patrono eIusd(em) corporis, nautae Ararico, patrono eIusd(em) corporis, patrono IIIIII vir(um) Luguduni consistentium. L. Silenius Reginus Aus. et Ulattia Metrodora et fili eiusdem ponendum curaverunt, procurante Dionysio et Belliciano et ... *(Caerleon, saec. 2 ut vid.) CIL* VII 125: D(is) M(anibus) G. Valerius C. f. Galeria Victor Lugduni, sig(nifer) leg(ionis) II. Aug(ustae). *(Lincoln)* 182: DIs Manib(us) G. Iuli Gal(eria) Gal[e]ni Lug(uduno) vet(erani) ex leg(ione) VI vic(trice) p(ia) f[id](eli). 186: L. Licinius L. f. Gal(eria) Sanga Lug(uduno). *(Hexham)* 480: Victoriae Aug(ustae) L. Iul(ius) Iuli[anus] Lug.? *(London)* 1334, 1[a]: Lugudu(ni) factu. [b]: F. Lugudu. [c]: Lugudi f. *(Colchester)* 14: Balbinus Lugd(uni) fec(it). *(Hammâm Darradji)* VIII 1258 = 10578 = 14469: [Proc(urat.)] provinciar(um) Lugu[dunensis et Aquitanicae?]. *(Lambèse)* 18084, 67: C. Sempronius Maternus Lugud(uno). *(Preturo)* IX 4453: [Pro]curat(ori) pr[ovinciar(um) Lugud(unensis)] et Aquitanic(ae). *(Rieti)* 4678: [Proc(uratori) provinciarum Gallia]rum Lug(udunensis) et Aqu[itanice]. *(S. Maria di Capua, a. 223—235)* X 3856: Lugdunen[ses patrono]. *(c. a. 32 p. Chr.)* 3871 = *Allmer t.* 1 *p.* 310: [Procu]ratorI [imp(eratoris) Augu]sti Gallia[rum Aquit]aniae et [Lugdunens]is. *(Gaëta, a. u. 712 = 42 a. Chr.) CIL* X 6087: (L. Munatius L. f. L. n. L. pron. Plancus)...in Gallia colonias deduxit Lugudunum et Rauricam. *(Porto d'Anzo, zeit des Traian)* 6658: C. Iulio M. f. Volt(inia) Proculo.... leg(ato) Aug(usti) p(ro) p(raetore) ad census provinciae Lugdunensis. *(Pozzuoli) EE* 8 *p.* 97 *n.* 366: [Proc. prov. Lugd.] et Aqui[tanicae]. *(Bologna) CIL* XI 716: D(is) M(anibus) P. Vettio Perenni Carnutino ex provincia Lugdunensi du(u)mvirali sacerdot(ali). *(Marseille, aus der vallée de l'Huveaune)* XII 408: AdiutorI ad census provin[c(iae)] Lugudunens(is). *(Die)* 1585: Adlecto in curiam Lugudunensium nomine incolatus a splendidissimo ordine eorum. *(Montélimar, ist echt)* 1742 *u. p.* 827: ..... utri[cul(ariorum) Lu]gudun[i consistentium]. *(Valence, saec. 1 oder spätestens 2)* 1750: Decurioni Luguduni, II(duum)viralib(us) ornamentis exornato, Romae in legatione defuncto. *(Etoa aus anfang saec. 3)* 1751: Q. Iul. Apri. civis Lugdun(ensis) IIIIII-vir(i) Valentiae. *(Tain, départ. Drôme, a. 184 p. Chr.)* 1782: [Pro sal(ute) imp. Caes. M. Aur. Commodi Antonini Aug. Pi]i domuusque divinae, colon(iae) Copiae Claud(iae) Aug(ustae) Lug(udunensis). *(Vienne, älter als Caracalla)* 1854: Proc(uratori) provinc(iarum) duárum [Lugudunensis et Aquitanicae]. *(Unter Antoninus Pius)* 1857:

[Leg(ato)] Aug(usti) pro pr[aet(ore) provinciae) Lugu]dunens(is), adlecto in[ter praetor(ios) ab] imp. Caes. T. Aeli[o Hadriano Antonino Aug.] Pio . . . . [proc(uratori) provinc(iae) duar(um) Aquitanicae et Lug]udu[nens(is)]. *(Saint-Romain-en-Gal, dép. Rhône)* 1871: [D]ecurio Lug(dunensium). *(saec. 2)* 1898: IIIIII (se)vir(o) [Aug(ustali)] c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(udunensis), ite[m] sagario. C. Ruson[ius] Myron IIIIII (se)vir A[ug(ustalis)] Lug(uduni) honoratus, i[tem] centonarius ho[no]ratus et sagarius [cor]poratus colllbe[rto]. *(La Balme, Isère)* 2375: Dec(urionis) Lug(udunensis). *(Genf)* 2619: [Lugudu]ni? *(Bei Charmes, dép. Ardèche, arrond. Privas, canton La Voulte; christlich, a. 536 oder 537)* 2660 = *Allmer et Dissard, Trion* 1 *p.* 103 = *Lyon t.* 2 *p.* 266 = *Inscr. de Languedoc n.* 1992 = *Anth. Lat. ep.* 1366, 1 *sq. Buech.:* Aevi ingens, genus egregium, atq(ue) ordine princeps, Lugduni procerum nobile consilium. *(Nîmes) CIL* XII 3203 = *Inscr. de Languedoc (Barry) n.* 60 = *(Nimes) n.* 238: IIIIII (se)vir Aug(ustalis) col(onia) Cópia Claud(ia) Aug(usta) Lugud(uni). *Lombard-Dumas, La Céramique antique dans la Vallée du Rhône p.* 21, *n. Rev. des Soc. sav.* 6ᵉ *sér., t.* 1 (1875) *p.* 127. *Mém. de l'Ac. du Gard* 1872 *p.* 100. *Aurès, Marques de fabrique du musée de Nimes, pl.* 20, *fig.* 313 *et p.* 84: A(rtemisii) V(alerii) m(anu) Cn(eius) A(teius) Lugu(duni) A(tei) f(abrica). *(Narbonne) CIL* XII 4402: Decur(ioni) c(oloniae) L[ugud(uni)]. *(Aus Lyon, nicht aus Saint-Bertrand-de-Comminges)* 4538 = *Inscr. de Languedoc n.* 681: V. L. Carisio L. l(iberto) Iucun[do], Lugudunensi. *(Arles) CIL* XII 5701, 6: Sacrapo L(uguduni) f(ecerunt). *(Dessine, dép. Isère)* 26 = *Allmer et Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 489 *n.* 505, 3: C(aius) Aurel(ius) MarIn(us) et Q(uintus) I(ulius) Mercator L(uguduni) f(ecerunt). *CIL* XII 5701, 55: S. Venecrius et Eutyches L(uguduni) f(ecerunt). *(Marçay, dép. Vienne, arrond. Poitiers, canton Vivonne)* XIII 1169: . . . . [Lugu]dun[i . . . . . orna]mentis o[rnatus], flamen . . . . . balineum cum suis [ornamentis de] s[u]o [restituit]. *(Le Moutier-d'Ahun, dép. Creuse)* 1428: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Veneriæ et Lutti Marciani civis Lugdunensis i(n) s(uo) v(ivi) p(osuerunt). *(Clermont-Ferrand)* 1461: [Lu]gud. et Marcia . . . 1493: [Te]mpus vite Lugd[uni?]. *(Vichy, zur zeit des Claudius)* 1499: L. Fúñó Equestre, mll(iti) coh(ortis) XVII. Lugudúniensis ad monetam, 7 (centuria) Ianuárl l(ocus) i(n) f(ronte) p(edes) IIII. Ꝺ . r(etro) p(edes) IIII. *(Lyon, rede des kaisers Claudius, a. 48 p. Chr.)* 1668 II 26—29: Quod si haec ita esse consentitis, quid ultrá desideratis, quam ut vobIs digito demonstrem solum ipsum ultra fInes provinciae Narbonensis iam vobIs senatores mittere, quando ex Luguduno habere nos nostri ordinis viros non paenitet. *(a. 198)* 1673: [Io]vi Depulsori], Bonae Menti ac R[e]duci Fortunae redhibita et suscepta próvincia T(itus) Flavius Secundus Philippianus v(ir) c(larissimus) leg(atus) Auggg(ustorum trium) próv(inciae) Lug(udunensis) leg. lēgg. I. m. et XIIII. gem . allect. inter praetorios tribúnicios quáestorios trib. militum lēg. VII. gem. cum Iulia Nepotilla C. f. sua et T. Fl. Victórino Philippiáno C. I. trib. mil. lēg. V. Maced. et T. Fl. Aristo Ulpiano c. p. lecto in patriciís familias aram constituit ac dedicavit. 1679: L. Aem[ilio . . f.] QuirIn(a) Fron[t . . . leg(ato) A]ug(usti) pr(o) pr(aetore) prov[inciae Lug]ud(unensis) cos(uli) tres [provinciae] Galliae. 1688: L. Besio Superiori Viromand(uo), eq(uiti) R(omano), omnibus honorib(us) apud suos funct(o), patrono nautar(um) Araricor(um) et Rhodanicor(um), patron(o) Cond[eat]ium i[tem A]r[ec?]arior(um) Lugu[d(uni)] consistentiu[m], allect(o) ar[k(ae)] Galliar(um); ob allectur(am) fideliter administratam tres provinc(iae) Galliae. 1720 = *Anthol. Lat. n.* 1595 *Buech.:* [Ter d]enos qui vixit annos c[um] coniuge sancta [Lug]duni, cui vita fuit cum fama morari [in t]ribus provincIs [G]a[ll]is [tr]a(n)slabi. 1724: [Ii]uI vir. Lu[g. e quor]um redi[tu et pecunia adve]ntIcia s . . . . v. lege b[eneficia]r(ia) s(ine) f(raude) s(ua) . . n . . 1735: Genio P(ublii) Ae[l]i Sereni IIIIII vir(i) Aug(ustalis) Lugud(unensis) et Iunoni Orbiae Helladis C. Iulius R[e]spec[t]us amicis optimis de suo fecit. 1751 *(a. 160):* Taurobolio Matris d. m. Id. quod factum est ex imperio Matris d. deum pro salute imperatoris Caes. T. Aeli Hadriani Antonini Aug. PiI p. p. liberorumque eius et status coloniae Lugudun(ensium) L. Aemilius Carpus IIIIII vir Aug. item dendrophorus vires excepit et a Vaticano transtulit ara et bucranium

suo inpendio consacravit sacerdote Q. Sammio Secundo ab XV virIs occabo et corona exornato cui sanctissimus ordo Lugudunens(is) perpetuitatem sacerdotI decrevit App. Annio Atilio Bradua T. Clod. Vibio Varo cōs l. d. d. d. 1752 *(a. 190):* [Pro salute imp. Caes. M. Aureli Commodi Antonini Aug.] numinib(us) Aug. totiusque domus divinae et situ c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lugud(unensis) tauribolium fecerunt dendrophori Luguduni consistentes XVI kal. Iulias imp. Commod. cos. IV Marco Sura Septimiano cōs ex vaticinatione Pusoni Iuliani archigalli sacerdote Aelio Castrense tibicine Fl. Restituto honori omnium Cl. Silvanus Perpetuus quinquennalis inpendium huIus arae remisit l. d. d. d. 1753 *(a. 194):* Pro salute imp. L. Septimi Severi Pertinacis Aug. et D. Clodi Septimi AlbIni Caes. domusq(ue) dIvInae et statu c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(dunensium) taurobolium fecerunt Aufustia Alexandria et Sergia Parthenope ex voto praeeunte Aelio Castrense sacerdote tIbicine Fl. Restituto inchoatum est sacrum VII Idus Mai consummatum V Id. easdem [i]mp. L. Septimio Severo Pertinac. Aug. D. Clod. Sept. Albino Caes. II. cos. [l.] d. [d. d.]. 1754 *(a. 197):* [Pro] salute imp. L. Septimi [Seve]ri PiI Pertinacis Aug. et M. Aureli AntonIni Caes. imp. destinati et Iuliae Aug. matris castrór(um) totIusque domus divInae eórum et statú c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(dunensium) taurobolium fecerunt Septicia Valeriana et Optatia Siora ex voto praeeunte Aelio Antho sacerdote sacerdotia Aemilia Secundilla tibicine Fl. Restituto apparatóre Vireio Hermetione inchóatum est sacrum IIII nonas Maias consummatum nonIs eIsdem T. Sextio Laterano L. Cuspio Ru[f]Ino cos. l. d. d. d. 1780: Deo Silvano Aug. Ti. Cl. [C]hrestus clavic(ularius) carc(eris) p(ublici) Lug(udunensis) aram et signum inter duos arbores cum aedicula ex voto posuit. 1789: [L]u[gdunenses]. 1800: M. Aurelio Aug. lib. Itaco ...... proximo a memoria, [proc., ...], proc. fisci Asiatici, proc(uratori) h[ereditatium (*oder* XX hered.)] provinciarum Lugudune[ns(is) et Aquitan(icae)], Annia Myrine coniugi inco[mparabili, vix(it)] cum eo annis XXXVI m(ensibus) ..... 1804: [T. F]l. T. fil. Q[uir(ina)] Titiano [pr]oc(uratori) Aug(usti) provinciar(um duarum) [Lu]g(udunensis) et Aquitanicae proc. [pa]trimoni proc. pro[v. Ga]lat. [et Pon]t. proc. pro[v] ///////. 1806 *(unter Septimius Severus mit Caracalla):* [L(ucio) Fulvio L. f. Ouf(entina) Gavio N]umisio Pe[tr]on(io) Aemiliano [v(iro) c(larissimo), praetori tutelar]io, candid[a]to Augg(ustorum duorum), curatori [col(oniae) Lugudunens(ium), quaestor]i item ca[n]didato Au[g]ustorum,[pontif. pro mag., sodali F]láviali, [S]allio Col[l]ino, [III vir. a. a. a. f. f., praef. f]eriar[u]m Latinar(um), IIIII vir. [turmae I equit(um) Roma]nor[u]m [Lugudunenses patro]no. 1807 *(zeit des Severus Alexander):* C. Furio SabInio Aquilae Timesitheo proc(uratori) prov(inciarum) Lugud(unensis) et Aquit(anicae), proc. prov. Asiae ibi vice XX et XXXX itemq(ue) vice pro cōs. proc. prov. Bithyniae Ponti Paphlagon. tam patrimoni quam rat. prIvatae ibi vice proc. XXXX. item vice proc. patrimon. prov. Belgic. et duarum Germaniar(um) ibi vice praesid. prov. German. inferior. proc. prov. Syriae Palaestinae ibi exactori reliquor(um) annon. sacrae expeditionis proc. in urbe magistro XX. ibi logistae thymelae proc. prov. Arabiae. ibi vice praesid. bis proc. ration. privat. per Belgic(am) et duas Germ. praef. coh. I. Gallic. in Hispan. C. Atilius Marullus Arvern(us) et C. Sacconius Adnatus Medio matr. patrono optimo. 1808 *(vor Hadrian):* C. Iul. C. fIl. Quir(ina) Celso a libellis et censibus proc(uratori) provinciar(um) Lugud(unensis) et Aquitanic(ae), proc. patrimoni proc. XX hereditat. Roma[e], proc. Neaspoleos et mausolei Alexandriae, proc. XX hereditat. per provincias Narbonens. et Aquitanicam, dilectatori per Aquitanica[e] XI populos, curatorī viae lignariae triumphal[is]. Appianus Aug. lIb. tabul. ration. ferrar. 1809: [C. Iu]lio C(ai) [fil(io) Quir]in(a) La[tino mag(istro) a] stud[is Aug(usti), proc(uratori) pr]ovin[ciarum Lugudu]n(ensis) et [Aquitan(icae), praef.] vi[gilum?]. 1810 *(saec. 2):* L. Mario L. f. Quir(ina) Perpetuo pontifici procurítori provinciárum Lugdunénsis et Aquitanicae, procuratori stationis hereditat., procuratori XX hereditátium, procurátóri patrimóni, procuratóri monetae, promagistro hereditátium Q. Marcius Donatiánus eques corniculárius eius. 1812: [C. Iunio C. f. Quir(ina) Flaviano proc(uratori) provinciarum Lugud(unensis) et Aquit(anicae), proc.

hereditatium, proc. prov. Hispan. citer. per Astur.] et Call[a]ec., pro[c. prov. Alpium] maritimar(um), pro[mag.] X[X hered., tri]b. [mil.] leg. VII, [pont. min. Lu]gudunenses [publice]. 1813 *(saec. 1):* . . . . lib(erto) [A]cúto . . . . . [se]x viro Lugud(unensi) [sibi?] et lIbertIs suIs [item conli]b(ertis) Trypherae [et . . . . . Ina]chio lIctóri ex.III. decur(iis). 1821 *(saec. 2):* D(is) M(anibus) M. OppI Placidi har(uspicis) prIm(i) de LX, cui locum sepultur(ae) ord(o) sanctissim(us) Lug(dunensis) dedit. *(Trion)* 1826: [Provin]cia[r(um) Lugud. et Aquitan.]. *(Lyon)* 1846: D(is) M(anibus) et memoriae aete[r]nae Cassiani Lupuli mil. leg. I. m. p. [f.] stip. VII. qui vixit annis. XXV. di[e]bus XIIII. Iuvenis optimi Cyrillia Marcellina mater laboriossima faciendum curavit posterisque su[is] et sub ascia dedicavit procurante Gellio Iusto IIIIII (seviro) Augustale c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(usta) Lug(duni). 1847 *(nicht vor Septimius Severus):* [D(is) M(anibus)] et memoriae aet[er]nae Celerini Fide[lis] civis Batavi mil. l[eg.] XXX, exacti proc(uratoris) p(rovinciae) L(ugdunensis). 1855: Flavius Flori[nus] ex tribunis qui vixit annos octoginta et septim, militavi[t] ann. triginta et novem, positu est ad sanctos et probatus annorum decim et octo hic commemora[tur in] san(c)ta aecclesia Lugdunensi. 1860: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae C. Geminio Artillo vet. leg. VIII. Aug. m. b. m. ex cornuc(ulario) praesidis provinciae Lugdunesis Claudia Catiola coniugi inconparabili ponendum curavit et sub ascia dedicavit. 1881 *(saec. 3):* [Dis] M(anibus) [et m]emor(iae) [aete]rnae . . . ni Quar[ti, qui] probatus [est ann.] XX, milita[vit an]nis XVIII, [. . h]astatus in leg(ione) I M(inervia) [f]actus ex [a]ct[i]s [proc]u[r(atoris)] pro[vinciar]um dua[rum Lug]ud(unensis) et Aquita[n]icae . . . . inia Festa con[iugi] incomparabi[l]i p. c. et s. a. d. 1906 *(nicht vor Hadrian):* D(is) M(anibus) et memoriae aetern[ae] Vitalini Felicis vet. leg. [I.] M. homini sapientissim[o] et fidelissimo negotia[to]ri Lugdunensi artis cr[e]tariae qui vixit annis VIIII. m. V. d. X. natus est d[ie] Martis die Martis prob[a]tus die Martis missione[m] percepit die Martis def[u]nctus est. Faciendum c[ur]avit Vitalin. Felicissimus fil[i]us et Iulia Nice coniunx et sub ascia dedicaverunt. 1908: QuI militavit in [legione ex actis *(oder* beneficiario) procur(atori) provinciar(um) d[u(arum) Lugudunen[sis et Aquitanicae] et . . . . ali matri pIissim[ae]. 1910: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Q. Accepti Venusti dec. c. C. C. Aug. Lug. pueri dulcissimi quem ostensum non datum iniquitas fati praematura morte parentib(us) rapuit, vIxit annIs XI, mensib(us) VI, dieb(us) XXVI, quo tempore floruit at studium liberalium litterarum et blanda puerili adfectio ingenio cum pietate contendit propter quae omnibus karus spem de se fructus gloriosi brevi cursu aetatis ostendit longi temporis dolorem parentibus relIquit et Q. Accepti [Fir]mini qui vIxit annum, menses III, d. III. et Satriae Firminae quae v[ixi]t annum, m. II, d. XXVI ad solacium praecedentis orbitatis nutritI gravi suorum dolore defuncti Q. Acceptius FirmInus, dec(urio) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(udunensis), IIvir et Satria Venusta parentes infelicissimi faciend(um) curaver(unt) et sibi vIvI sub asc. dedicaverunt. 1911: C. Apronio Aproni Blandi fIl(io) Raptori Trevero dec(urioni), eiusd(em) civitatis, n. Ararico, patrono eiusdem corporis negotiatores vinari(i) Lugud(uni) consistentes bene de se m[ere]nti patro[n]o, cuius statuae dedicatione sportulas ded. negot. sing. corp. XV. 1912: D(is) [M(anibus)] Sext. Atti(i) Ian[uari, dec(urionis)] c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(uduni) A[nn . . . et] Pauliae Anic[etae con]iugi eius viv[i sibi po]suerunt et su[b asc. ded.]. 1916 = *CIG* 6796 = *Lebègue* 2528: Iulius PrimitIus dec(urio) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(udunensium). *CIL* XIII 1920: Iul. Martianus dec(urio) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(udunensium) aed(ilitate) et q(uaestura) func[t(us)]. 1921 *(saec. 1 ex.—2):* [S]ex(tus) Ligurius Sex. fIl. Galeria MarInus summus curator c(ivium) R(omanorum) provinc(iae) Lug(udunensis) q̄(uinque) IIviralib(us) ornamentIs suffrag. sanct. ordinis honoratus, IIvir designatus ex postul(atione) populi ob honorem perpetui pontif. dat cuius doni dedicatione decurionib(us) . ✕ . V. ordini equestri. IIIIII virIs Aug. negotiatorib(us) vInarIs ✕ III. et omnib(us) corporib(us) Lug(udunensibus) licite coeuntibus ✕ (denarios) item ludos circenses dedit l. d. d. d. 1923: D(is) M(a-

nibus) L. Valer. Iuliani decurionis coloniae Lugudunensium. 1924 *(saec. 3 in.)*: C. Va-l(erius) Galer(ia) Antiochus LIbanius de-c(urio) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Au-g(ustae) Lug(uduni). 1925 *(saec. 3 in.)*: D(is) M(anibus) et memoriae aeter(nae) /. Valeri(i) Vallonis, fratri Marini quondam d(e-curionis) c(oloniae) Lug(udunensium) Iulius Firminus d(ecurio) c(oloniae) L(ugudunen-sium) questor amico incomparabili de se bene merenti de suo ponendum curavit et sub ascia dedikavit. 1927: [D(is)] M(ani-bus) [et mem(oriae) a]eternae . . . . . . niani [flaminis] Romae [et divi] Aug(usti), [dec(u-rionis) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Au]-g(ustae) Lug(uduni) [vivus (?) sib]i fecit et.... [? Ari]stoclae [coniugi] cariss . . . [pos]te-rIsq(ue) [p. c. et sub asci]a dedic(avit). 1931: Lugudunens(es). *(Nurgii)* 1935: D(is) M(anibus) T. Ae[l]. Prisciani IIIIII vir(i) Aug. c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lu[g(uduni)]. *(Lyon)* 1936: [M. Antonius Fr]uendae lIb(ertus) Sacer IIIIIIvir Aug(ustalis) Lug(udunensis). 1937: T. Mu-nat(ius) Felix cur(ator) IIIIII vir(orum) Au-g(ustalium) Lug(udunensium). 1939 *(sc. 2)*: [D(is) M(anibus) et memo]riae aeternæ [. . C]aesoni Niconis [IIIII]I viri Aug(ustalis) Lug(udunensis), corpo[ra]ti inter fabros ti-gn(uarios) Lug(uduni) consist(entes); [. . Caes]onius Menas con[li]berto optimo po-nend(um) cur(avit) et sub ascia dedicavit. 1940: D(is) M(anibus) Calvisiae Urbicae et memoriae sanctissimae P. Pompon. Gemel-lInus IIIIII vir Aug. Lugud. coniugi caris-simae et incomparabili posuit. 1942: D(is) M(anibus) Q. Capitoni Probati Senioris do-mo Rom. IIIIII vir(o) Aug(ustali) Lugu-dun(i) et Puteolis naviclario marino Nereus et Palaemon liberti patrono quod sibi vivus instituit posterisq(ue) suis et sub ascia de-dicav. 1943: D(is) M(anibus) Ti. Claudi Amandi IIIIII vir(i) Aug(ustalis) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lugud(u-nensis) patrono sanctissimo ClaudI Peregri-nus et Primigenius liberti et heredes p. c. 1944: D(is) M(anibus) Tib. Claudi Peregrini IIIIII viri Aug(ustalis) Lugud. Claudia///ia heres ponendum curavit. *(Trion)* 1945: D(is) M(anibus) et memoriae áetern(ae) Cónstantíni Áequális hominis optimi artis barbaricáriáe IIIIII viri Aug. c. C. C. Aug. Lugudúni cIvis Germániciáni qui vIxit annos XXXXV, menses III, dies XII Pacatia Servanda con-iugi karissimo et incomparabili et sibi viva et ConstantInII Servat[us] et Aequális et Constantius fIli patri piissimo ponendum curavérunt et sub ascia dedicáverunt. *(Lyon)* 1948: ////// Cn. Danius Cor // . . . . . . Minuso IIIIII vir Aug(ustalis) //// Luguduni nego-tiator argentar. vascularius sarcophagum alumno posuit et aram infra script. vivus sibi inscripsit ut animae ablatae corpore condito multis annis celebraretur eoque fato . . . . 1950: D(is) M(anibus) T. Flavi Hermetis IIIIII vir(i) Aug. Lug(dun.) T. Romanius Epictetus et Flavia Melitine patrono optimo et fili eorum posuerunt. 1952: [IIIIII v]ir Aug(ustalis) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) [Aug(ustae) Lug(uduni) pat]ronus corp[oris eius]. 1953 *(saec. 2)*: D(is) M(anibus) Q. Igni Silvini IIIIII virI Aug(ustalis) Lug(uduni). Ignia Helpis col-lib. optimo. 1954 *(saec. 2)*: M. Inthatio M. fI[l(io)] Vítali negotiat(ori) vínari[o] Lugu-d(uni) in kanabís consist(enti), curatúra eius-dem corpor(is) bis funct(o), itemq. q(uin-quennali), nautáe Arare navig(anti), pa-tróno eiusd(em) corporis, patrón(o) eq(ui-tum) R(omanorum) IIIIII vir(o) utr[i]-clar(iorum) fabrór(um) Lugud(uni) consi-st(entium), cui ordo spléndidissimus civitát. Albensium consessum dedit negotiátóres vi-nari [Lug(udunenses)] in kanab(is) consi-st(entes) pat[rono] ob cúius statuae ded[i-ca]tióne sportul. ✱ dedit. 1956: D(is) M(anibus) Sex. Iuli Sex. fIl. PalatIn. Heli Titus Cassius Mysticus socer IIIIII vir Au-g(ustalis) Lug(uduni) et Viennæ genero sibi reverentissimo et Callistus lIb. IIIIII vir Aug(ustalis) Lug(uduni) patrono optim. et indulgentissimo. 1957: [II]IIII [viri Aug.] c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) [Aug. Lugd.?] Iuli(us?) Licini[anus . . . .]. 1958: M(arci) Caesoni(i) Victoris quondam sibi karissimi IIIIII vir(o) Aug(ustali) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lugudun////. 1959: DIs Manib(us) L. LucretI Campani IIIIII viri Aug(ustalis) Lug(uduni) Eusebes lIb. 1960: D(is) [M(anibus)] et mem[oriae aeter-nae] C. Marius Ma . . . . . . [VI vir Aug. (?) coloniae] Flaviáe Augu[stae Puteolorum item] curatúrá eiu[sdem corporis functus eiusque] patrónus et pat[ronus nautarum Rhodanicorum] Arare navig[antium item . . . .] utriclarior[um Luguduni con-sistentium?] vivus sibi et . . . . quondam c[oniugi . . . . . et incompa]rabili

et per [fatorum iniquitatem non] superstiti civ[i Treverae ponendum cu]ravit [et sub ascia dedicavit]. 1961: [D(is) M(anibus) .. Mu]nati Lucensi[s .. Mu]natius Venustus .. [Mu]natius FelIcissimus [Mu]natia Veneria lIbert. karissimo [iu]veni innocentissim[o et s]ibi vIvi posuer(unt) curant[e .. Mu]natio Felice IIIIII vir(o) [A]ug(ustali?) Lug(udunense) eiusdemque corporis curator(e) dendrophoro Aug(ustali?) Lug(udunense) eiusdemq(ue) corporis curat(ore), patrono centonarior(um) Lug(uduni) consist[ent(ium)], omnib(us) honorib(us) apud eos f(uncto) [s]ub ascia dedicavit. 1962: [IIIIII vir Au]g(ustalis) honor(atus) [c(olonia) C(opia) C(laudia) Aug(usta) Lu]gudunI. 1963: ...? [Ian]uari Argentari [VIvir(i)] Aug(ustalis) Lug(uduni). 1965: [IIIIII] vir(o) [Aug. L]ug. 1966 *(saec. 2 ex.)*: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae M. PrImi Secundiani IIIIII vir(i) Aug(ustalis) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(udunensis), curator(is) eiusd(em) corpor(is), nautae Rhodanic(i) Arare navigant(is), corporat(i) inter fabros tign(uarios) Lug(uduni) consist(entes), negot(iatoris) muriar(ii) M. PrImius Augustus fIl. et heres patri karissim. ponend. cur. et sub asc. ded. 1967: [D(is) M(anibus) C. Primi(i) Secu]nd(i), IIIIII [vir(i)] Aug(ustalis) c(olonia) C(opia) C(laudia) [Au]g(usta) Lug(uduni), cur(atoris) [eius]d(em) co[r]p(oris) n(autae) [Rh]od(anici), praef(ecti) [eius]d(em) cor(poris), fab(ri) [tign(uarii)] Lug(uduni) cons(istentis), [om]nib(us) hono[rib(us) a]pud eos fu[nc]t(i), pat(roni) eIusd(em) [co]rp(oris) Prim. Se[cu]ndianus fIl(ius) [pat]ri incomp. [mon.] quod sibi vI[vus p]osuit insc[ribe]nd. cur. et s[ub asci]a [dedic.]. 1968: C[l. A]phrodisius IIIIII v[ir A]ug(ustalis) Lugud(uni). 1969 *(c. saec. 2)*: [D(is)] M(anibus) [T. Romani Epic]teti IIIIII vir(i) Aug. Lug(dun.). 1970: D(is) M(anibus) et quieti aeternae Rusoni Hylae IIIIII vir(i) Aug. Lug. C. Rusoni(us) [C.?] l[ib.] Mercurialis. 1971: D(is) M(anibus) et memoriae C. Salvi Mercuri IIIIII viri Aug(ustalis) Lugud(uni) in suo sibi positus lIberi superstites p. c. 1972 *(saec. 3)*: D(is) M(anibus) et quieti aeternae Touti Incitati IIIIII vir(i) Aug(ustalis) Lug(uduni) et naut(ae) Arar(ici), item centonario Lug(uduni) consistent(i) honorato, negotiatori frumentario. 1973: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Q. Virei LaurentIni IIIIII viri Aug. c. C. C. Aug. Luguduni. 1974: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae C. Ulatti Meleagri IIIIII vir(i) Aug(ustalis) c(oloniae) C(opiae) C(laudiae) Aug(ustae) Lug(dunensis), patrono eIusdem corpor(is), item patrono omnium corpor(um) Lug(uduni) licite coeuntium Memmia Cassiana coniunx sarcofago condidit et s(ub) a(scia) d(edicavit). 1978: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Apricli Prisciani consistentis Luguduni pertinentis ad collegium fabror(um) redempto s(ibi) honor(e) quaestor(io), exserc(entis) art(em) cret(ariam) fecit sibi vivos et Ti. [A]piolae con[iugi carissi]mae et .... 1985: C. Cati Driburonis corporis utriclariorum Luguduni cosistentium Catius Pupus patri pientissimo et Catia Silvina coniugi pientissimo et //// nurus socro dulcissimo ponendum curaverunt et sub ascia dedicaverunt. 1989: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Marci Corneli Rufini civi Lug(udunensi) [t]abellarius eiiusd(em) [c]ivitatis, qui vix(it) annis XXXVII, d. XII Annia Venerea coniugi incomparabili et sibi vivae posterisquae suis p. c. et sub ascia dedicavit. 1996: D(is) M(anibus) L. Hilariani(i) Cinnami, civis Lug(udunensis), naute Rhodanico Rhodano navigantis, curatori eiusdem corporis negotiatoris [ole]ari Q. Maspetius Severianus s[o]cer eius et Cl. Severi[a]nus amicus idemqu // heredes p. c. et sub [as]cia dedicaverun[t]. 1998 *(saec. 3 in.)*: D(is) [M(anibus)] et memoriae aetern(ae) Illiomári Apri lintiari ex civitate Veliocassium, sublecto in numer(um) colonor(um) Lug(udunensium), corporato inter utriclar. Lug(uduni) consistentium (*für* consistentes), qui vix(it) ann. LXXXV sine ullius animi sui laesione Aprius Illiomarus fIl. patri karissim. p. c. et sub a. d. 2008: D(is) M(anibus) C. Latini(i) Regini Remi, sagar(i) Lugud(unensis) h. p. c. 2009: D(is) M(anibus) et memoriae aetern(ae) G. Liberti Decimani civi Viennens(i), naut(ae) Ararico honorato utriclario Luguduni consistenti Matrona Marciani (filia) coniugi carissimo, qui cum ea vixsit annis XVI, mensibus III, diebus XV sine ulla animi lesione ponendum curavit et sub ascia dedicavit. 2023: D(is) M(anibus) et memori[ae] aeternae Poppilli natio[ne] Sequano, civi Lugudunensi, negotiatori artis prossariae, adpertinentis et honorato corpor[is] utriclariorum [et co]rpo-

r[is sagariorum]. 2025: [Di]s Manib(us) [et me]moriae aeter[n]ae L. PrIvati [E]utychetis ne[g]otiatoris Lug(udunensis) et [Pr]Ivatiae Quartiae [co]niugi incompa[ra]bili et Privatiae [Eut]ychiae filiae et [Pri]vati felicissIm. [f. e]t PrivatIae Quar[t..]ae filiae sibi su[per]stites fecerunt [et sub] ascia dedicaver(unt). 2029 *(vor a. 197)*: D(is) M(anibus) M. Senni MetilI [T]reveri negotiatori corporis splendidissimi Cisalpinorum et Transalpinorum eiusdem corporis praef. fabro tignuario Lug. et Senniae Iullae coniugi eius dulcissime vivae parentibus merentissimis fili heredes f. c. et sub ascia dedic. *(Trion, nicht vor Septimius Severus)* 2030: D(is) M(anibus) et memoriae [a]etern[a]e Septimi Iuliani n[e]gotiatoris Lugdu[n(ensis) ar]tis saponariae Quintula Sertoria coniugi karissimo ponendum curavit et sub asscit. de. divt (*lis* sub ascia dedicavit). *(Vaise)* 2033: [?Tur]ranio V.... [civi] Trevero n[egotiat]ori vina[rio et ?art]is creta[riae Lug(uduni)] consist[enti Tur]ran. Con[stans? fr]ater et h[eres Agat]ho Aper[us? lib. p. c.] et sub [asc(ia ded.]. *(Saint-Just, saec. 2)* 2036: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Valeriae Leucadiae infantis dulcissimae quae vixit annis VI, d. XXX et Vireí Vitalis iuvenis incomparabilis ingeni artis fabricae ferrariae fratris eIusdem Leucadiae, quorum mortem soli XXX dies interfuerunt, corporato inter fabros tign(uarios) Lugud(unenses). *(Lyon)* 2039: D(is) M(anibus) et quieti aeternae C. Victori(i) [Ta]urici sive Quiguronis, civis Lug(udunensis), incorporato inter utriclar(ios) Lug(uduni) cons(istentes) qui vixit sine ullius offensa ann. XVIII. m... d. V. Cass. Taurina (*oder* Castauricia) mater unic. fil. piiss. ponend. cur. et sub asc. dedic. *Boissieu p.* 448 *n.* 1 = *Allmer-Dissard t.* 4 *p.* 488 *n.* 505, 2: S(extius) Atti(cius) Apollinaris L(uguduni) f(ecit). *Boissieu p.* 449 *nn.* 5. 12 = *Allmer-Dissard t.* 4 *p.* 492 *n.* 505, 14[a. b]: L(ucius) Tertinius Paul(us) Lug(uduni) fac(it). *cf. Allmer-Dissard* 2 *p.* 338. *(Lyon, Anglefort) Boissieu p.* 528 CXXV = *Allmer* 687: L. Iulio Cintonn(i) Luguduni *(locativ)*. *(Lyon, christl.) Boissieu p.* 544 = *de Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 27 *p.* 62: Conspicuus praesul Lugduni pavit in urbe. *(a. 518—520) Boissieu p.* 581 = *Le Blant* I *n.* 22 *p.* 52 = *Allmer-Dissard* 4 *p.* 94 = *Anthol. Lat.* 1838 *Buech. v.* 9 *s.:* Lugdune inter sanctorum festa sit tibi | et iste festus celeberrimusque dies. *(a. 552) Boissieu p.* 582 = *Le Blant* I *n.* 65 *p.* 142. II *n.* 667 *A p.* 555, *n.* 533 *des pl.* = *Allmer-Dissard* 4 *n.* 457 *p.* 119: In hoc loco requiescit famolus d(e)i Stefanus, primicirius scolae lectorum serviens ecl(esia) Lugduninsi. *(a. 551) Boissieu p.* 542 = *Le Blant* I *n.* 65 *p.* 143 *s.:* Serviet in s(ancta) ecl(esia) Lugduninsi. *(a. 573) Boissieu p.* 590. XLVI = *Le Blant* I *n.* 25 *p.* 58 = *Allmer-Diss.* 4 *p.* 137 = *Anth. Lat.* 1387 *Buech. v.* 3. 4: Urbs Lugdune, tuum rexit per tempora clerum | ecclesiamque dei cordis amore colens. *(a. 586) Boissieu p.* 592. XLVII = *Le Blant* I *p.* 60 = *Allmer-Diss.* 4 *p.* 140 *v.* 11: Haec sibi Lugdunum celsa sacerdotis ad usum.... *Allmer-Diss.* 2 *p.* 172: [Genio] amantissimo co[l. C. C. A. Lug.] Habeas propitium Caesarem. *t.* 4 *p.* 491 *n.* 505, 13: Teren(tia) Secundilla L(uguduni) f(ecit). *(Genay, dép. Ain, arrond. und canton Trévoux; zeit des Septimius Severus) Wilmanns* 2498 = *Allmer-Dissard, Lyon, t.* 3 *p.* 67 = *Lebègue* 2532: [Εν]θαδε κειται Θαιμος ο και Ιο[υ]λιανος Σααδου· | [ε]σ[θ]λος τε πεφυκε και ν[η]δυ[μ]ος Αθειληνος, | βουλευτης πολι[τ]ης τε Κανωθαι[ω]ν επ[ι] Συριης. | [ο]ς πατραν τε λειπων ηκε τωδ επι χωρω, | ... ασιν εχων εν πορ..ν αγορασμων | .ετον, εκ Ακουιτανιης ωδ' επι Λουγουδουνοιο. | ωλεσεν επι [ξ]ενιης θανατω μοιρ[α] κραταιη. DiIs Manibus Thaemi Iuliani Sati [fi]l(ii) Syri de vico Athelani, decurion[i S]eptimiano Canotha, negotiatori Luguduni et prov(incia) Aquitanacica, Avidius Agrippa fratri pientissimo ob memoriam eIus faciendum curavit et sub ascia dedicavit. *(Thorigny aus Vieux bei Caen, a. 238) MSAF* 37 (4, 7) (1876) *p.* 27—38 = *Allmer-Diss. t.* 5 *p.* 28 = *Inscr. de Languedoc* 2037: T(itus) S(ennius) Sollemnis amicus Tib(erii) Claud(ii) Paulini leg(ati) Aug(usti) pr(o)pr(aetore) provinc(iae) Lugd(unensis) et cliens fuit... Fuit cliens probatissimus Aedini(i) Iuliani leg(ati) Aug(usti) prov(inciae) Lugd(unensis).... In provincia Lugd(unens[e]) quinquefascalis cum agerem, plerosq(ue) bonos viros perspexi. *(Avenches, unter Traian) CIL* XIII 5089: Legato imp. Nervae Traiani Caesaris Aug(usti) Germanici Dacici provinciae Lugdunensis. *(Solothurn)* 5174: Mercur(io) Aug(usto) Valer(ius) Hispanus IIIIII vir Aug. Lugnd. exs voto. *(j. in Dijon) BSAF* 1895 *p.* 138: D. Mart. pro sal. Calbini i auc.Cn. Ati-

cus Lug. v. s. l. m. *(Cöln, um die zeit des Tiberius) CIR* 310 = *Hübner, Exempla n.* 200: C. Iulius C. Galeria Baccus Luguduni mil. coh. I. Thracum. *(Oberwinter, kreis Ahrweiler, unterhalb Remagen) CIR* 640 = *Wilmanns* 2279 = *Haug* 30: Dec(urio) col(oniae) Lug(dunensis). *(Zahlbach) CIR* 1169 = *Becker* 153: L. Vinicius L. f. Ga-l(eria tribu) domo Modestus Lugud(uno) mil(es) leg(ionis) IIII. Mac(edonicae). *CIR* 1198 = *Becker* 183: C. Iulius C. f. Gal(eria) Lug(uduno) Optatus miles leg(ionis) XVI. 7 (centuria) Sel. *(Mainz) WK* 1882 *s.* 2: L. Val. Felix Galeria Lug(udun.) mil(es) coh(ortis) XXXII vo(luntariorum). *(Tivoli) CIL* XIV 4250: Procuratori Aug(usti) ad accipiendus census in provinc(ia) Gallia Lugudunenensi et in provincia Thracia. — *Münzen. Silber-quinare mit dem bildniss der Fulvia, ersten gemahlin des Antonius, Boissieu, Inscr. de Lyon p.* 126. *Borghesi, Oeuvres* 1, 498. *Cohen, Méd. consul. pl.* IV *fig.* 21 = *M. imp.* 1² *p.* 51 *n.* 4 = *Muret-Chabouillet* 4639—4650. *Babelon t.* 1 *p.* 169: *R* INAG/LVGV A XL *(geprägt a. u.* 712/42 *a. Chr.). Ein aureus und ein silberdenar von Clodius Albinus von a.* 196 *u.* 197. *Cohen, Monn. imp. t.* 3² *p.* 419 *n.* 40: IMP. CAES. D(ecimus) CLO(dius) ALBIN(us) AVG(ustus) *R* GEN(ius) LVG(uduni) COS. II. *Kleinbronze des kaisers Victorinus aus der samlung Péry, bei de Witte, Rech. p.* 115 *n.* 96ᵇ: L(ugduni) P(rima) O(fficina). *Auf münzen bis zu Valentinian III:* LVGD OFF P, LVGD OFF S, *seit Diocletian:* LD, LG, DLG *(lis* G). *Münze von Tetricus. RN* 3ᵉ *s., t.* 13 (1895) *p.* 134: TETRIIICVS CAE *R* CO-[l(onia) Lugdu]NVM. *Von Tetricus vater (a.* 268—273), *Cohen, Descript. hist. méd. imp.*² 6 *p.* 96 *n.* 47: (C. Pi)V(s) ES(uvius) TETRICVS DCA . . . *R* GENIVS L[ug(duni?)]. *Im abschnitt einer münze Aurelians, Rohde s.* 125. 285. *O. Seeck, Zeitschr. für Numism.* 17 (1890) *s.* 40¹¹: I (Prima) L(ugdunensis). *(Numerian):* LVG. *(Carinus, im abschnitt):* LVG. *(Diocletian, im abschnitt):* S(acra) M(oneta) L(ugdun.). *(Maximian, im abschnitt):* SML. *(Constantius Gallus):* MSLC *(lis* G). *(Iulianus) Cohen, M. imp* 8² *p.* 62 *n.* 148: *R mit* LVG, PLVG, SLVG. *n.* 149: SLVG. *p.* 63 *n.* 159: *R* LVG *oder* PLVG. *n.* 161: *R* LVG. *n.* 163: LVG, PLVG *oder* SLVG. *n.* 165: LVG. *Abschnitte auf münzen des Valentinian I:* LVGMS, LVGR, LGVS, LVGSD, LVGSS, LVGVS, LVGSA. *p.* 89 *n.* 18: PLVG, SLVG. *n.* 20: SLVG *oder* PLVG. *p.* 90 *n.* 28: SMLVG. *p.* 91 *n.* 34: LVG. *p.* 95 *n.* 54: LVG. *(Valens):* LVGP, LVGPA, LVGPM, LVGPP, LVGS, LVGSA, LVGVS. *p.* 108 *n.* 32: SLVG, SMLVG. *p.* 114 *n.* 68: LVG. *p.* 119 *n.* 109: PLVG. *(Gratianus)* LVGF, LVGP, LVGPM, LVGS. *p.* 133 *n.* 56: LVGPS. *p.* 136 *n.* 85: LVGN. *n.* 87: LVGPS. *(Valentinianus II)* LVGP, LVGS. *p.* 141 *n.* 18: LVGPS. *p.* 143 *n.* 37: LD. *p.* 146 *n.* 58: LVG. *p.* 148 *n.* 76: LVGPS. *n.* 78: LVGP, LVGS, LVGPS. *(Theodosius I) p.* 158 *n.* 36: LD. *p.* 160 *n.* 44: LD. *p.* 163 *n.* 72: LVGP, LVGPS, LVGS. *(Maximus)* LVG, LVGP, LVGS, LVGV. *p.* 169 *n.* 19: LVGS. *(Flavius Victor) p.* 171 *n.* 3: LVGP, LVGS. *(Eugenius) p.* 173 *n.* 6: LD. *n.* 7: LVGS. *p.* 175 *n.* 18: LVGPS. *(Constantinus III) p.* 198 *n.* 1: SMLVG. *p.* 199 *n.* 3: LVGP. *n.* 4: SMLD. 5. 6: LD. 7: SMLD. *p.* 200 *n.* 8: SMLD. *(Iovinus) p.* 202 *n.* 1: LD. *n.* 4: SMLDV. 7: LVG. *p.* 203 *n.* 8: SMLD. *(Valentinianus III, im abschnitt) p.* 211 *n.* 12: LVG. P. *Auf bleien:* C(olonia) C(opia) Lᵍ (Lugdunum) *und* LVG(dunum). *MSAF* 55 (1894) *p.* 120. *Die münzen mit* LP, PL, LA, LB *gehören Lyon, nicht London an, s. Salis, Numismatic chronicle* 7 *p.* 58. *Auf münzen des burgund. königs Gundobad:* LD. *Merow. münzen: Belfort n.* 2238: *R* LV (= civitas Lugdunensium). 2239: LV. 2240: LVG. 2248: LD. 2260: *R* LD. 2278 *(Prou* 86, *a.* 511—561): LV. 2280: LV. 2281: LV. 2282: LV. 2283: LV. 2284: LV. 2285: LV. 2291 *(a.* 531—547): *R* LV. 2294: LV. 2300 *(Prou* 88): L. 2307 *(Prou* 90): *R* + LVGDVNO FIT *mit* LV. 2308: *R* + LVGDVNO FIT. 2309: + LVG . . . . 2310 *(Prou* 91): + LVRD [illegible] *R mit* LV. 2311: + LVGΔ . . . . . . *R* LV. 2312: LVGDVN O FIET *R* LV. 2313: + LVGDVN O FIET *R* LV. 2314: *R* • LVGD VNO FIET • *R* LV. 2315: ΓVGD VNOFE T *R* LV. 2316 *(Prou* 92): LEVDVNV FET *R* LV. 2317: LV . . . NO FET *R* LV. 2318: LVGDVNO F. *R* LV. 2319: LVGD VNOFIT *R* LV. 2320: + LVGD. NO FIT· *R* LV. 2321: + LV VNVCVITATES *mit* LV. 2322: LVG . . . . *R* LV. 2323 *(Prou* 93): *R* + LVGDVNV CIVITATEC *mit* LV. 2324: *R* LVGΔVNVM *mit* LV.

2325 (*Prou* 95): *R* [LV]ϚDVNVN EI /// *mit* LV. 2326: *R* + LVϽDVNVM FIT *mit* LV. 2327: LVϚΔVNO. 2328: . . . DVNII ꟿ ꟿ < *R* LV. 2329: + INHΓI CΛONI ꟿ (IN LVϚDVNIS?). 2330: *R* + ... ꟿ *mit* LV. 2331 (*Prou* 94): LVϚDVNO F *R* LV. 2332: *R* LU. 2333: *R* UV. 2334: *R* ⱢU. 2335: *R* ⱧJ. 2336: *R* U. 2337: *R* VU. 2338: LUϚ + ... *R* Πℸ. 2339: *R* UJ. 2340: *R* U<. 2341: *R* ΛV. 2342: *R* UJ, UV, LU. 2345: *R* ⱢU. 2346 = 3014: *R* ⱢU. 2348: *R* JT. 2349: *R* ⊥T. 2350: *R* . . . UU. 2351: *R* LU. 2352 (*Prou* 96): + LVϚDVNO OIИARIOS. 2353 (*Prou* 98—100): L̄V̄. 2354: LVϚ. 2355: LVϚ. 2356 (*Prou* 107): V̄J. 2357: V̄J. 2358 (*Prou* 101): L̄V̄. 2359: LV̄. 2360 (*Prou* 102): LV̇. 2361: L̇V̄. 2362 (*Prou* 103): LV̇. 2363 (*Prou* 108. 109. 110): S̄·V̄·: 2364: V̄J. 2365 (*Prou* 104): V̇J. 2366 (*Prou* 105. 106): V̄⌟. 2367 (*Prou* 111): LV̇Ϛ. 2368 (*Prou* 112): [L]VϚ. 2369 (*Prou* 113): [L]V̇.Ϛ. 2370 (*Prou* 114): LV̂C. 2371 (*Prou* 2836): LVD. 6228: LV. 6229: LV. 6231 (*Prou* 1240): LU. 6032: UJ. 6233: LV. 6234: LEVDV NVFET *R* LV. 6235: + LVϚ . . . OFI + *R* LV. *RN* 3ᵉ *s.*, *t.* 8 (1890) *p.* 133: LVϚΔVNO FI. *t.* 11 (1893) *p.* 465, 3 (159): LEVDVNV FET. *p.* 466, 4 (167): + LVϚD(u)NO FIT.

2) Lugdunum Convenarum, *die gemeinde der 'zusammengelaufenen' (cf. Caes. b. c.* 3, 19, 2: Fugitivis ab saltu Pyrenaeo), *am nordabhange der Pyrenaeen, röm. colonie in Aquitanien, a. 72 a. Chr. von Pompeius gegründet, j. Saint-Bertrand de Comminges, dép. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens. Plin. n. h.* 4, 108: In oppidum contributi Convenae. *Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: Ἡ δὲ μεσόγειος καὶ ὀρεινὴ βελτίω γῆν ἔχει, πρὸς μὲν τῇ Πυρήνῃ τὴν τῶν Κωνουενῶν, ⟨ὅ⟩ ἐστι συγκλύδων, ἐν ᾗ πόλις Λούγδουνον καὶ τὰ τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ κάλλιστα ποτιμωτάτου ὕδατος. *Joseph. ant. Iud.* 18, 7, 2, 252: Ἡρώδην (Gaius imperator) φυγῇ ἀιδίῳ ἐζημίωσεν, ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτοῦ Λούγδουνον πόλιν τῆς Γαλλίας. *(Hierher nach Sacaze und Hirschfeld; cf. Chron. Pasch. p.* 408, 13 *D.*: Λουγδόνου τῆς Σπανίας πόλιν.) *Ptol.* 2, 7, 13: Συνάπτοντες δὲ τῇ Πυρήνῃ Κομουένοι καὶ πόλις αὐτῶν Λούγδουνον κολωνία. *IA* 457, 8: Aquis Convenarum . . . Lugudunum. 462, 4: Iter ab Aginno Lugdunum. 463, 2: Lugdunum. *cf. Hieronym. adv. Vigilantium, Opp. ed. Vall. Ven. t.* 2 *p.* 389 *D*—390 *A (aus Sallust nach Hirschfeld)*: Respondet (Vigilantius) generi suo, ut qui de latronum et convenarum natus est semine, quos Cn. Pompeius, edomita Hispania et ad triumphum redire festinans *(a. 71)*, de Pyrenaei iugis deposuit et in unum oppidum congregavit, unde et Convenarum urbs nomen accepit. *Greg. Tur. h. F.* 7, 34: Est enim (Convenas) urbs in cacumine montes sita nullique monti conticua. Fons magnus ad radicem montes erumpens, circumdatus torre tutissima; ad quem per cuniculum discendentis ex urbe, latentur latices hauriunt. *(Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 255: Statio splend[idissima] vectigal(is) X̄L̄ (quadragesimae) G[all(iarum) Lugd(uni)] Conv(enarum) sub c[ura . . . . proc.?] Aug(usti) n(ostri) a Victo[rino (?) Aug.] n(ostri) vern(a contrascriptore) restituta, [q]u[ae usque ad so?]lum absumpta f[uit . . .].

3) Lugdunum Consoranorum, *nach d'Arbois de Jubainville j. Saint-Lizier, départ. Ariège, arrond. Saint-Girons.*

4) Lugdunum Vocontiorum [Mons Lugdunus, *saec. 13*], *j. Montlahue, dép. Drôme, arrond. Die, canton La Motte-Chalançon, gemeinde Bellegarde.*

5) Lugdunum Batavorum, *in der insula Batavorum, in der nähe von Leiden, prov. Zuid-Holland. Ptol.* 2, 9, 1: Λουγόδουνον *(ci. Müller; -δινον X)* Βατανῶν *(ατανῶν X)*. *TP:* Lugduno. *IA* 368, 3—4: Caput Germaniarum. A Lugduno Argentoratum m. p. CCCXXV. *Merowing. münze. Revue belge de numismatique* 1887 *p.* 95—98: ΛV = LV(gdunum). *Belfort* 2233: + LVCΔVNO. 2234: LVϚDVNV.

6) Lugdunum Remorum, *j. Laon, départ. Aisne, noch im 12. jh. Loün, aus* Ladonu, Laudunum. *Vita Genovefae* 25: In Lugduninsi oppido quid miraculi per eam dominus fecit, edicere series lecciones expostulat. *cod. Augiens. XXXII f.* 78ᵛ 2: In Lugduno vero quid miraculi per eam dominus fuerat operatus. *Testamentum s. Remigii MGSS Mer.* III *p.* 337: Aecclesiam Lug(Lau)dunensem. . . . De prato, quod Lauduni (Lugduni) iuxta vos habeo. . . . *p.* 338: Lug(Lau)dunensibus presbiteris atque diaconibus *(d.)* . . . Aecclesie Lugdunensi . . . Aec-

clesia Lugdunensis . . . *p.* 339: Lugdunensibus subdiaconibus, lectoribus, hostiariis et iunioribus *(dat.)*. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 108, 21 *M.:* In Christi nomine Sacerdus episcopus ecclesiae Lugdunensis. *p.* 112, 17: A domno meo Gennobaudi episcopo ecclesiae Lugdunensi Clavato. *Greg. Tur. h. F.* 6, 4: Infra urbis Lugdune Clavatae murus. *in glor. conf.* 85 *add.* 7, *cod. Paris.* 2204: Cum Lugdunum pergeremus. *Concil. Paris. a.* 614 *p.* 192, 7 *M.:* Ex civitate Lugdono Glavatu Rigobertus episcopus. *Ionae vita Columbani c.* 30 *p.* 27 *Mab.:* Chamnoaldo Lugduno Clavato pontifice. *Ionae vit. Eustasii* 1, 7 *ASS* 29. *mart.* III *p.* 787 *C:* Chagnoaldus Lugduno Clavato episcopus. *Concil. Clippiacense a.* 626 *aut* 627, *p.* 201, 8 *M.:* Ex civitate Lauduno Hainoaldus episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a.* 627—630 *p.* 203, 11 *M.:* Chainoaldo *(abl.)* Lauduni Clavati. *Paulus Virdunensis ep. Desiderio (a.* 632) *MG epist.* III *p.* 209, 30: Leuduno accedit et inde in Masao *(Maasgau)* ac post ripa Reno pergit. *Pertz dipl.* 25 *p.* 25, 31 *(c. a.* 661): Villam nostram nuncupatam Barisiacum, sitam in pago Laudunensi *(le Laonnais)*. *Zacharias papa epist. a.* 748 *MG epist.* III *p.* 362, 30: Genebaudo Laudensi episcopo. *Liber histor. Francorum* 46: Martinus per fugam elapsus, Lauduno Clavato ingressus, illuc se reclusit. *Vita Tresani* 6 *ASS* 7. *febr.* II *p.* 54 *C:* Laudunum ivit. 8 *p.* 54 *D:* Laudunensi laudabili episcopo. *Vita Agili* 2, 5 *ASS* 30. *aug.* VI *p.* 577 *B:* Lugduno Clavato *(dat.)*. *Vita Fursei* II 5, 24 *ASS* 16. *ian.* II *p.* 52: Bercharius Laudunensum dux. *Vita Salabergae* 2, 12 *ASS* 22. *sept.* VI *p.* 525 *D:* Ad urbem Lauduni. *Vita Gobani* 5 *ASS* 20. *iun.* IV *p.* 24 *A:* In Lauduni pago. 6 *p.* 24 *B:* Laudunensem b. Mariae ecclesiam. . . . Ad Laudunum montem, qui antiquo sermone Bibrax nuncupabatur. *Vita Humberti* 1, 1 *ASS* 25. *mart.* III *p.* 561 *C:* Laudunensis sedis urbem adeunt. *Vita Balduini* 1, 4 *ASS* 8. *ian.* I *p.* 503: Laudunensis ecclesiae pontificis. 6 *p.* 503: In pago Laudunensi. 3, 9 *p.* 504: In excelso loco montis Lauduni. *Vita Austrudis* 1, 4 *ASS* 17. *oct.* VIII *p.* 112 *B:* Huius Laudunensis ecclesiae. 5 *p.* 112 *D:* In quadam villa Laudunensis provinciae. 2, 8 *p.* 113 *D:* In excelso Lauduni montis loco. *E:* In Lauduni civitate. 11 *p.* 114 *A:* Lauduni civitatem. 14 *p.* 114 *D:* Castrum Lauduni. 15 *p.* 114 *E:* Laudunum . . . Laudunicae urbis pontifex. 3, 22 *p.* 115 *F:* In ipso monasterio Laudunensi. *Vita Leutfredi* 3, 20 *ASS* 21. *iun.* IV *p.* 109 *E:* Ad castrum Laudunense, quod Clavatum vocant. — *Merowingische münzen. (Theodebert I. von Austrasien,* 534—548) *Prou* 42. 43: LV(gduno). *Belfort* 2104 (*Prou* 1053): + LA"VDVИOƧ. 2105: + ꓛVDINV VI. 2106: LEVD VNO. 2107 (*Prou* 1049): LEVDVNO. 2108 (*Prou* 1050): LAVDVND. 2109: LEVDVNO. 2110 (*Prou* 1052): LAV DVNO. *R* CLO ΛT O. 2111: LAVDVNO FIT. 2112: LEVD NV FIT. 6205 (*Prou* 1051): ΓΛVDVИO *R* CI.OΛTO. 6207: LEVDVNO

7) Lucdunus, *j. Loudon, départ. Sarthe, arr. und canton Le Mans, gemeinde Parigné-l'Évêque. Gesta Pontificum Cenomanensium. a.* 625—654: Duodecim villas . . . id est Iuliacum, Lucdunum . . . *Vita Haduindi* 1, 5 *ASS* 20. *ian.* II *p.* 1141: Lucdunum. 2, 7 *p.* 1142: Totam decimam partem villae suae sedis ecclesiae, cuius vocabulum est Lucdunus.

8) *j. Lion-en-Sullias, dép. Loiret, arrond. Gien, canton Sully.*

9) *j. Laons, départ. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Brezolles.*

10) Laudunum, *j. Laudun, départ. Gard, arrond. Uzès, canton Roquemaure.*

11) *j. Lauzun, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Marmande.*

12) *j. Monlezun, dép. Gers, arrond. Mirande, canton Marciac.*

13) *Montlauzun, dép. Lot, arrond. Cahors, canton Montcuq.*

14) Laudunum, *j. Loudun in Burgund, dép. Vienne.*

Nach Rhŷs auch in 15) Din-lleu = *dunon Lugovos, *in Arvon, und in* 16) Dinlle *in the Wrekin district in Shropshire* (?).

Lŭguni-ăcum *O. im pagus Alsinsis, saec.* 8.

Lugu-qamo-s *M. ogam. (Trughanacmy, county of Kerry) Journal of the R. Soc. of Antiq. of Ireland* 1896 *p.* 392: Luguqami.

Lugu-qriti-s *ogmisch, wird zu* Lucrith, Luicridh.

Lugu-ri-s *M. (Genouilly, départ. Cher. arrond. Bourges, canton Graçay) CIL* XIII 1326: [?Ateχt]os Virilios [Ατεξ]τος Ουιριλ-

λιο Ανεουνος εποει Elvontiu ieuru Aneuno Oclicno Luguri Aneunicno.

Lŭgu-s *u-stamm, ir.* Lug Lugh, *gen.* Loga Logo Luga = *Lugov-os, *ein heros, des Táltiu adoptivson; im zu eren findet järlich eine festversamlung am 1. august, wie in Lyon zu eren des Augustus, statt; w. heros* Lleu *(corrupt* Llew), *des Gwydion son, nach Rhys einer der 'three golden cordwainers', G. des lichtes; nach d'Arbois de Jubainville der celtische Mercurius oder Hermes 'dämmerung'* [*cf. Caes. b. Gall.* 6, 17, 1: Hunc (Mercurium) omnium inventorem artium ferunt, *entspricht dem irischen* Samh-il-dánach '*συμπολύτεχνος*', *beinamen des Lug, in der epischen erzälung Cath Maige Tuired na Fomora.*] *Stokes vgl. lett.* lúgt, *lit.* lugoti *bitten, an.* lokka, *ahd.* lochôn *locken. Von disem G. sind benannt* Lug(u)-beus, Lugu-adicus, *Lugu-aidū, Lugu-vallium, Lugu-dex, Lugu-dius, Lugu-dūno-n, Lugu-selva, *pictisch* Luchtren *(gen. sing.), ogmisch* Trena-lugōs (-lugūs); *auch O. Luxé, dép. Charente, arrond. Ruffec, canton Aigre. Plural nom.* Lugov-es = *-ou-es *aus* *-eu-es, *schutzgötter der schustergilde. (Osma bei den Celtiberern in Hispania Tarraconensis) CIL* II 2818: Lugovibus *(dat.)* sacrum L(ucius) L(icinius?) Urcico collegio sutorum d(onum) d(edit). *(Avenches, bei den Elvetiern)* XIII 5078: Lugoves. *(Bonn) CIR* 469 = *Hettner* 58 = *BJ* 83 *s.* 137 *n.* 212: [Do]mesticis [Lugo]vibus . . . . edonib[(us)] Flavius [Apol]lodo[rus et] M. Aur(elius). . . .

Lŭgŭ-selvā *compos. mit G.* Lugu-s *und* *selvā = *air.* selb, *w.* helw *m., nach d'Arbois de Jubainville 'eigentum des Lugus, die dem L. angehört', F. (Périgueux) CIL* XIII 996: D(is) M(anibus) Iul(iae) Luguselva[e] uxoris et I[ul(ii?)] Armeni(i) et [I]ul(iae) Sacrinae //// soceror(um) . . . . . Pomp(eius) Paternu[s, et sibi, vivus, ponendum curavit?].

Lugu-vallium '*wall des G. Lugus', O. in Brittanien, hat vom Hadrianswall den namen erhalten, acy.* Cair Ligualid, Caerlued, *w.* Liwelidd, *j. Carlisle, county Cumberland. IA* 467, 2: Luguvallo. 474, 1: A Londinio Luguvallio (lugo uallio *Riccardianus,* luguna-tio *Q*) ad vallum *(d. h. von Londinium nach dem am walle gelegenen Luguvallum).* 476, 6: Luguvalio. *ND occ.* 40, 46: Luguvallii. *Rav.* 5, 31 *p.* 431, 8: Lagubalium. *Baeda h. e.* 4, 29: Ad civitatem Lugubaliam. *(Meilenzeiger bei Carlisle, Cumberland, a.* 287—293) *Archaeologia Aeliana part.* 46 (1895) = *RN* 3ᵉ *s., t.* 13 (1895) *p.* 150 = *t.* 14 (1896) *p.* 146: Imp(eratori) C(aesari) M(arco) Aur(elio) Maus(aio) Carausio p(io), f(elici), invicto, Aug(usto) [(A) Luguvalli]o [(ad) Broconav- *oder* Verter]as [m(ille) p(assuum)].

Luii *s.* Lugii.

Luli-ācus *aus* *Lolli-āco-s, *vom röm. gentilicium* Lollius, *O. j. Leuilly, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Coucy-le-Château. Testam. s. Remigii MGSS Mer.* III *p.* 343, 4: Codiciacum et Luliacum.

Lull-ia *O. j. Le Moulinet, dép. Pas-de-Calais, gemeinde Ponches? TP:* Ad Lullia = Ad Iulia?

Lullo-s Lullus *M. cogn. (Genf) CIL* XII 5686, 499: Lullus f(ecit). *(Andernach; Pommern a. Mos.):* Lullos. *(Pommern und Cöln):* LVLLO:I = [f(ecit)]?

Lul-o(n) *M. (Segovia) CIL* II 2759: Luloni.

Luminatus *M. (Nuits) Lejay* 230: Luminatu(s) Bisilli (filius). *cf.* pagus Luminis, *j. Limony, dép. Ardèche.*

Lumnesius *M.* **Lumnesia** *F. (Cartagena, corrupt) CIL* II 5932: A. Lumnesius A. f. Maec. . . . et Lumnesia A. f. Maxuma soror.

Lum-o(n) *O. j. Sospello (Sospel), départ. Alpes-Maritimes, arrond. Nice. IA* 296, 2: Lumone.

Luna *der Pressburger wald, der westliche karpathische waldzug, die kleinen Karpathen. Ptol.* 2, 11, 3: *Τοῦ παρὰ τὴν Λοῦναν ὕλην (bei Lundenburg) πρὸς ἄρκτους ῥέοντος ποταμοῦ.*

Luna *G(öttin), lat., auch von den Galliern verert? (Vaison) CIL* XII 1292: [L]unae [A]nnius [v.] s. l. m. 1293: Lunæ Paterna Litug[eni filia]. 1294: [L]un[ae v. s.] l. m. . . . Verus . . . ull[i f(ilius)]. *(Vechten) CIR* 55: Lunae Dianae *(dat.). (Mainz, a.* 276 *p. Chr.)* 1130 = *Becker* 80: Dae. Lune. *(Nähweiler)* 1838: Soli et Lune Saedullius Visurionis.

Lun-archo-s *cy. M. (Llanboidy. Carmarthenshire) Rhys* 57 = *IBCh* 233 = *Rhys*² 388: Mavoh[eni] fili Luna[r]chi Cocci.

Lundinium, Lundonia, Lundunium *s.* Londinion.

Luner-ăcus *O. j. Luneray, dép. Seine-Inférieure, arrond. Dieppe, cant. Bacqueville.*

Lung-ŏnes *V. in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 32: *Λουγγόνων (λουγόνων X) Παιλόντιον.*

Lunna *O. j. (la Commanderie, près) Saint-Jean-d'Ardières, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, canton Belleville-sur-Saône. IA* 359, 3: Lunna (*var.* Luna).

Lunna *fl., früher Loulne, départ. Orne, mündet in die Sarthe bei Roëzé.*

Lunt .... *M. (Tarragona) CIL* II 4378: C. Iulio Lunt ....

Lūnus *aus* *loun-, *zu abret.* lun *(image, effigie, reproduction d'une figure), w.* llun *(shape, form), in cy. (ogam)* Trilluni *für* Trisluni *'triformis', M. (Cáceres, en la Torre de Don Miguel) CIL* II 5304: Luni Tapili f(ilius) ci(vi)bus (*oder* Cilius?) statuit (*nemlich* sedilia = iuxta sepulcrum). Tapilus et Tritius Luni fili et Caturo Alboni et Ma[g]enus Are[ni?] *(sc. ad opus contulerunt).*

Lu-o(n) *M. cogn. (Magdalenenberg bei Ottmanach) CIL* III 4908[a]: Dresiu Luonis f. v. f. sibi et Tertioni Mannonis f. co. et Cerescenti f.

Luon-ercus *M. (In Dacien, a. 141/161) CIL* III *D* XLIV *p.* 886 = LXX *p.* 1990: Luonerco Molaci f(ilio), Britt(oni), ex pedite coh. I. Ulpiae Britton(um) (miliariae) in .... en ....

Lupa *fl. in Frankreich,* 1) Luva, *j. le Loing, nbfl. der Seine;* 2) *la Louve, nbfl. der Seine;* 3) *la Loue, nbfl. des Doubs;* 4) *la Louve, nbfl. der Eure.*

Lup(a)e Mons, *j. Louvemont, dép. Haute-Marne, arrond. und canton Vassy.*

Lup-assius *M. (Cöln) CIR* 412: Lupassius puer.

Lup-avius *M. (Scandolara) CIL* V 4090[b]: L. Lupavius Q. f.

Lup-eius *O. j. drei Louppy, dép. Meuse,* 1) *L.-sur-Loison, arrond. und canton Montmédy;* 2) *L.-le-Château, und* 3) *L.-le-Petit, beide arrond. Bar-le-Duc, cant. Vaubecourt.*

Lup-era *O. Baedae passio s. Iustini (Migne P. L.* 94 *c.* 600): Locus habetur antiquus Lupera cognomine. *c.* 601: Euntes, inquit, ad locum, qui Lupera dicitur.

Luperci-ăcus *von M.* Lupercus, *O. j. Louvercy, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Suippes.*

Lup-ia *F. (Peñalva de Castro) CIL* II 2793: Lupiae ancillae.

Lup-ia *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl.* 1) *j. die Lippe, r. nbfl. des Rheins. Strab.* 7, 1, 2 *p.* 291: (Ἔστι) *καὶ Λουπίας ποταμὸς ῥέων διὰ Βρουκτέρων τῶν ἐλαττόνων. Vell.* 2, 105, 3: In Germaniam, in cuius mediis finibus ad caput Lupiae *(Lipsius; überliefert* iuliae; *Hülsenbeck list* Viliae = *Wile oder Karbach)* fluminis *(an den Lippequellen, d. h. bei Aliso)* hiberna digrediens princeps locaverat. *Mela* 3, 3, 30: In Rhenum Moenis et Lupia (lupi *A*[1]). *Tac. a.* 1, 60: Quantumque Amisiam et Lupiam amnes inter vastatum. 2, 7: Castellum Lupiae flumini adpositum obsideri. *h.* 5, 22: Multa luce revecti hostes captivis navibus, praetoriam triremem flumine Lupia donum Velaedae traxere. *Ptol.* 2, 11, 28 *(Lippstadt)*: *Λουππία.* 8, 6, 3: *Λουπία. Dio* 54, 33, 1 *(a. 11 a. Chr.): Τόν τε Λουπίαν ἔζευξε καὶ ἐς τὴν τῶν Συγάμβρων ἐνέβαλε.* 4: Ἧι ὅ τε *Λουπίας καὶ ὁ Ἐλίσων συμμίγνυται φρούριόν τι σφισιν ἐπιτειχίσαι. Rav.* 4, 17 *p.* 213, 1 *(aus der carte saec. 5 ex.)*: Lippa. — 2) *j. le Loup, dép. Alpes Maritimes.*

Lupi-ăcus *villeicht variante von* *Loppiacus *aus* *Loppeiacus, *von* Loppius, *Loppeius, *O. j. Loupiac, départ. Cantal, arrond. Mauriac, canton Pléaux; außerdem siben Loupiac in Frankreich: dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières; Loupiac-de-Blaignac, dép. Gironde, arr. und canton La Réole; Loupiac-de-Cadillac, arr. Bordeaux, canton Cadillac; drei dép. Lot, arr. Gourdon, canton Payrac; arr. Cahors, gemeinde Laramière und arrond. Cahors, gemeinde Puy-l'Évêque; dép. Tarn, arr. Gaillac, canton Rabastens; ferner in Louchy-Montfand, dép. Allier, arr. Gannat, canton Saint-Pourçain. Vgl.* Lupeius.

***Lupini-ăcus** *von M.* Lupinius, *O.* 1) *j. acht Louvigny: dép. Calvados (arrond. und canton Caen), drei dép. Eure (arr. Bernay, canton Thiberville, gemeinde Giverville; gemeinde Saint-Aignan-de-Cernières; arrond. Évreux, canton Breteuil, gemeinde Sainte-Marguerite-de-l'Autel); dép. Orne, arr. Alençon, canton Sées, gemeinde Chailloué; départ. Basses-Pyrénées, arrond. Orthez, canton Arzacq: dép. Sarthe, arrond. und canton Mamers;* 2) *drei Louvigné: dép. Mayenne, arr. Laval, canton Argentré; L.-de-Bais, départ. Ille-et-Vilaine, arrond. Vitré, cant. Châteaubourg; L.-du-Désert, départ. Ille-et-Vilaine, arrond. Fougères;* 3) *drei Lövenich, preuss.*

Rheinprovinz: reg.-bez. Aachen, kreis Erkelenz; reg.-bez. und landkreis Cöln; L.-Linz, kreis Euskirchen.

Lupi-o(n) *M. cogn. (Salona) CIL* III 1976: Lupio. *(Spalato)* 2110: Lupioni. *(Varese)* V 5459: Valerius Lupio. *(Soma)* 5551: Lupio. *(Millingen, prov. Geldern) CIR* 130: Herculi Macusano et Haevæ Ulp(ius) Lupio et Ulpia Ammava pro natis v. s. l. m. *(Bonn)* 501 = *Hettner* 113: M. Valerio Lup[ion]i negotiato[ri v]inari[o] et . . . *(Wimpfen am Neckar) CIR* 1390: Io[v]incius Lupio.

Lup-ius *M. (Cilli) CIL* III 6010, 123: Lupius.

Lup-o(n) *M. cogn. (Selza) CIL* V 455: Luponi.

Lupodunum *s.* Lopodunum.

Lupon-ium *O. j. Loupoigne, belg. prov. Brabant, arrond. Nivelles.*

Luppa *M. cogn. fig. (London; Shefford, Bedfordshire; Castlefield bei Manchester) CIL* VII 1336, 582: Luppa. *(London)* 583: Luppa f(ecit). *(Vienne)* XII 5686, 500[a]: Luppa f(ecit). [b]: Luppa. [c]: Luppa . [d]: Luppa. *(Sainte-Colombe, Rhône)* [e] = *Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *n.* 497, 700 *p.* 361: Luppa . . . *(Genf)* [f]: Luppa. *(Lyon, Trion, n. 844) Allmer-Diss. t.* 4 *n.* 497, 701[a] *p.* 361: LVPPA F(ecit). *(Lyon, Trion)* [b]: LVPP. . . . *(Nijmegen; Bavay) Schuerm.* 3089: Luppa. *(Rouen)* 3090: Luppa f(ecit). *(Autun; Bourg)*: Luppa. *(Bingen) WK* 15 (1896) *sp.* 86: Luppa f(ecit). *(Mainz)* 88: Luppa. f(ecit). *(Auch aus Friedberg und Vechten).*

Luppar-ia *O., stadt der Oretani in Hispania Tarraconensis, j. Lupion, span. prov. Jaen, bez. Baeza. Ptol.* 2, 6, 58: *Λουππαρία.*

Luppi-ācus *O. j. Luché, départ. Sarthe, arrond. la Flèche, canton Lude.*

Luppi-ānus *M. christl. (Vercelli, a. 470) CIL* V 6732: Luppiano.

Luppi-o(n) *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4370: Fl(avius) Luppio.

Lupp-o(n) *M. (Westerndorf) CIL* III 6010, 124: Luppo f(ecit). *(Tarvis)* 11479: Surae Lupponis filiae.

Luppus *M. (Arsch Zara) CIL* VIII 11107: C. Tanusio Luppo militi cohortis XIII. urbanae stationis.

Lupus *M., auch celtisch. (Bordeaux) CIL* XIII 614: Jul(ius) Lupus c(ivis) Biturix Vib(iscus). *(Rheinzabern; Cöln) Schuerm.* 3093: Lupus fe(cit). *Auch* Lupus, Lupi *m. usw. häufig in Gallien und Germanien; vgl. Allmer-Diss. t.* 4 *p.* 497 *n.* 702/3 *(11 beispile. — (Bordeaux) Jullian* 1 *n.* 645: Lupu f. *(Vendée) Fillon, L'art p.* 31: Lupos.

Lupus *fl. j. le Loup, Alpes-Maritimes.*

Luran vicus. *Merow. münze. Belfort* 2372: LVR ANVIC O.

? **Lurba** *O. j. la Lobbe, Ardennes.*

Lur-dunum = *Luro-dūno-n, *j. Lourdon, dép. Saône-et-Loire?*

Luri-ācus *von M.* Lurius, *O. j. (Esclavolles-)Lurey, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Anglure. Vgl. französ. Luray, dép. Eure-et-Loir, arrond. und canton Dreux; Lury-sur-Arnon, dép. Cher, arrond. Bourges; Luré, dép. Loire, arrond. Roanne, canton Saint-Germain-Laval, und Lurago, ital. prov. und distr. Como, alt Luyrago.*

Lusa *fig. (Vechten):* Lusa . fec(it). *(Moulins):* Lusa fe(cit).

Lusar-ca Lusar-eca *für* Lusar-icas, *O. j. Luzarches, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise. Pertz dipl. n.* 49 *p.* 45, 24: Lusareca, in palacio nostro. 31: Lusareca. *n.* 64 *(a. 692) p.* 57, 7. 37: Lusarca.

Lusat-ia *F. (Verona) CIL* V 3724: Lusat[iae] C. f. Maxum[ae].

Luscilia Luscilla *F. (Lyon) Allmer-Diss. t.* 4 *n.* 497, 704—706: ΛVSCIΛΛIΛ, ΛVSCILIΛ. *(Poitiers) Richard p.* 75 *n.* 369: . IVSCIΛIA.

Lusc-inius *s.* Luxinius.

Lusci-o(n) *M. fig. (Wichelhof) Schuerm.* 3104. *(Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 22: Luscio f(ecit).

Lusen *M. (Xanten) CIR* 223[b], 7: T. Lusen.

Lus-enos *M. (Bernay No. 2835, nouv. 3062) Mowat p.* 174: M(ercurio et) Vener(i), Lusenos *(oder* Luserios).

Lusi-ācum *von M.* Lusius, *O.* 1) *j. Luzay, départ. Deux-Sèvres, arrond. Bressuire, canton Saint-Varent;* 2) *j. Lusiago, flur bei Moring.*

Lusione, -nium *s.* Lussonion.

Lusna vicus, *O. j. la Commanderie bei Saint-Jean d'Ardières, dép. Rhône. Merow. münze. Belfort* 2373: LVꟅ — NAVIC O. = Lunna.

Lus-on-es *celtiberisches V. in Hispanien, an der grenze von Alt-Castilien, Neu-Castilien und Aragon. Strab.* 3, 4, 13 *p.* 162: *Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοί εἰσι, συνάπτοντες*

καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. Appian. Hisp. 42: *Λούσονες, οἳ περὶ τὸν Ἴβηρα ᾤκηνται.* 79: *Καὶ ὁ Ποπίλιος ἐνέβαλεν ἐς τοὺς γείτονας αὐτῶν* (*Νομαντίνων*) *Λούσονας.*

Lusoniana *in Pannonia inf. TP:* Lusoniana.

Lussedium *s.* Luxovium.

Luss-oius *topische gottheit von Luxeuil-les-Bains. (Luxeuil) CIL* XIII 5425: [Lu]ssoio et Briciae Divixtius Constans v. s. l. m. *s.* Luxovius.

Luss-ŏn-io-n *O. in Pannonia inferior, j. Kömlöd. Ptol.* 2, 15, 3: *Λουσσόνιον. TP:* Lusione. *IA* 245, 1: Lussunio. *ND occ.* 33 *(Valer.),* 19: Lussonio. 26: Cuneus equitum Constantianorum, Lusionio, nunc Intercisa. 40: Equites Dalmatae, Lussonio. 57: Praefectus legionis secundae adiutricis, Lussonio. *Notae Tiron.* 86, 28ᵃ: Lussonium. *Rav.* 4, 20 *p.* 210, 1: Alusione.

Lussor Lussoris? *M. (Nimes) CIL* XII 3283 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 297: C. Valerio L. f(ilio) Vol(tinia) Lussori, q̄(uaestori) col(oniae).

Lussovium *s.* Luxovium.

***lussu-** *nach Stokes aus* *lub-su? *oder* *lud-tu, *ir.* lus luss *gl. porrum, bret.* louz-aou *herbe,* louz-ou, *vannet.* lez-eu = *lus-avo-s, *w.* llys, llys-au, llysieuyn, *pl.* llysiau *herbs, corn.* les *herba. porrum. Bezzenberger vgl. ahd.* lota *schößling.*

Lussunium *s.* Lussonion.

Lustrostaius *M. (Nyon) CIL* XIII 5011: L. Sergio L. f. Corn(elia) Lustrostaio Domitino.

Lustus *M. (St. Leonhard am forst) CIL* III 5664: Obilo Lusti (*l.* Iusti?) lib(erto).

Lusus *M. (Astorga) CIL* II 2648: Lúcī Lúsi.

Luta *O. j. Ludes, dép. Marne, arrond. Reims, canton Verzy; s.* Lutta.

***lutā** *ir.* loth, *gen.* loithe *f. coenum, palus, lat.* lutum. *In* Lutaeus, *lutios, Lutia, lutevos, Lutevus, Lutevā.

Lutaeus *M. fig. (London; York) CIL* VII 1336, 586ᵃᵇ: Lutaeus f(ecit). *(London; Aldborough)* ᶜᵈ: Lutaeus fec(it). *(London)* 1337, 47: Lutaeus.

Lut-ăr-io-s *M., galatischer fürer. Memnon Heracleot. c.* 13, 9 *FHG t.* 3 *p.* 536 *ap. Phot. p.* 720: *Νικομήδης τὸ Γαλατικὸν πλῆθος εἰς Ἀσίαν διαβιβάζει· ὧν περιφανεῖς μὲν ἐπὶ τῷ ἄρχειν ἑπτακαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν, οἱ δὲ καὶ αὐτῶν τούτων προκεκριμένοι καὶ κορυφαῖοι Λεωννόριος ἦστην καὶ Λουτούριος. Liv.* 38, 16, 2: Ad viginti milia hominum cum Lonorio ac Lutario regulis secessione facta a Brenno in Thraeciam iter avertunt. 6: Lutarius Macedonibus per speciem legationis ab Antipatro ad speculandum missis duas tectas naves et tris lembos adimit. Iis alios atque alios dies noctesque travehendo intra paucos dies omnis copias traicit. *(Verona) CIL* V 3260: Sacrum Libero M. Lutarius Verus et Novella. [Ↄ.] liberta Vera voto soluto.

Lutavus *M. (Rom) CIL* VI 1056: Lutavi Philadelfie.

Luteba *s.* Luteva.

Luteciā *s.* Lucotecia.

Luteiā *celtischer gentilname, zusammengezogen aus* Lucoteia, Lucteia, *cf.* Lutecia, Lucotecia, *F. (Heidelberg) CIR* 1710 = *BJ* 63, 61: Luteia Carantī *(des Carantus tochter).*

Lutetua *F. (Karnburg bei Zollfeld) CIL* III 11589: Primigeniae Longinus et Lutetua filiae et Longinae.

Luteus *M.* **Lutea** *F. lat. oder celtisch? (Como) CIL* V 5292: V. f. L. Luteus Atestatis f. sibī et Atīliae C. f. Pupae uxori et L. Lutevio L. f. Prisco et L. Lutevio L. f. Ouf(entina) Calvisio VIvir. *(Lyon)* XIII 1872: Lutea mater. *(Neuenheim bei Heidelberg) BJ* 63, 73. *(Museum in Wiesbaden) Schuerm.* 3111. *(Neuhaus, Speier, Canstatt, Heddernheim):* Luteus. *s.* Lutevos.

Lut-ĕvā (*cf.* Cal-ĕvā), *von* *lutē-vo-s, Lutevus *(von* *lutā *coenum), fl., als O. in Gallia Narbonensis, j. Lodève, dép. Hérault. Plin. n. h.* 3, 37: Lutevani qui et Foroneronenses. *TP:* Loteua. *NG* 15 *(Narb. I)* 8: Civitas Lutevensium. *Concil. Agath. a.* 506 *(Mansi* 8 *c.* 337 *C):* Maternus, in Christi nomine episcopus civitatis Lutevensis. *Concil. Arvern. a.* 535 *p.* 70, 25 *M.:* Deuterius in Christi nomine episcopus ecclesiae Lutivae. *Concil. Toletan. III a.* 589 = *Reccaredi edictum (Mansi* 9 *c.* 1002 *B):* Agrippinus civitatis Lutubensis provinciae Galliae episcopus. *Gundemari decretum aer.* 648 *(Mansi* 10 *c.* 512 *C):* Leontianus Lutobensis episcopus. *Concil. Tolet. IV a.* 633 *(Mansi* 10 *c.* 642 *D):* Anatolius Luthuensis (Lutisensis, Lutuvensis) ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VI a.* 638 *(Mansi* 10 *c.* 671 *D):* Anatolius ecclesiae Lutubensis episcopus. *Divisio terminorum episcopatuum prov. Narb.,*

dum Gothis parcebat, c. 680 (Bouquet t. 2 p. 719): Luteba haec teneat: de Samba usque Rabaval, de Anges usque Montem Rufum. *Ex divisione provinciarum Hispaniarum era 710:* Luteba. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1076 *C):* Ansemundi episcopi Lotoebensis. *(Corneilhan, départ. Hérault, arrond. und canton Béziers) CIL* XII 4247 = *Inscr. de Languedoc n.* 1527: DecurionI c[ol(onia)] Claud(ia), Luteva.

Lutev-ius *M. nomen. (Como) CIL* V 5292: V. f. L. Luteus Atestatis f. sibI et AtIliae C. f. Pupae uxori et L. Lutevio L. f. Prisco et L. Lutevio L. f. Ouf(entina) Calvisio VIvir. *(Arcisate)* 5453: L. Lutevius Laternus.

Lutē-vo-s *M. cogn. (Aux Escoyères, hameau du Queyras, canton Aiguilles, gemeinde Arvieux) CIL* XII 80: Lut[evi?]. *(Saint-Remy, dép. Bouches-du-Rhône)* 998: Sex. Valeri[us] LutevI f. Samicu[s]. *(Vaison, Vaucluse)* 1431: Matto Lutevi f. *(Aramon, Gard)* 2813 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, p.* 1495: Mamidia LutevI f(ilia), sibi, viro, fIlio, vIva fecit. *(Fins d'Annecy) CIL* XII 5686, 1044: [Lu]tevi. *(Merzweiler im Elsaß, a. 412 p. Chr.) CIR* 1845: Gnata Lutevi (filia). *(Straßburger biblioth.) Schuerm.* 3110: Lutevi. *(Elewyt) van Dessel, Annales de l'académie archéol. belg.* 33 (1876) *p.* 595. *(Pfünz in Baiern):* Lutevos. *Vgl.* Luteus.

Luthra *für* *Lutera, *cf.* lautro, √lu, *O. j. Lure in Burgund.*

Luthuensis *s.* Luteva.

Lut-iā *von adi.* *lut-io-s, *von* *lutā *lutum, iber.* lutaqś, *O., stadt der Arevaci in Spanien, in der nähe von Numantia. Appian. Hisp.* 94: Λουτία δὲ πόλις (Ἀρουακῶν) ἦν εὐδαίμων, τριακοσίους σταδίους ἀφεστῶσα ἀπὸ Νομαντίνων, ἧς οἱ μὲν νέοι περὶ τοὺς Νομαντίνους ἐσπουδάκεσαν καὶ τὴν πόλιν ἐς συμμαχίαν ἐνῆγον, οἱ πρεσβύτεροι δ' ἐμήνυσαν κρύφα τῷ Σκιπίωνι. καὶ ὁ Σκιπίων ὀγδόης ὥρας πυθόμενος ἐξήλαυνεν αὐτίκα σὺν εὐζώνοις ὅτι πλείστοις, καὶ ἅμα ἕῳ τὴν Λουτίαν φρουρᾷ περιλαβὼν ᾔτει τοὺς ἐξάρχους τῶν νέων. ἐπεὶ δ' ἐξωρμηκέναι τῆς πόλεως αὐτοὺς ἔλεγον, ἐκήρυξε διαρπάσειν τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς ἄνδρας παραλάβοι. οἳ μὲν δὴ δείσαντες προσῆγον αὐτούς, ἐς τετρακοσίους γενομένους· ὃ δὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκτεμὼν ἀνίστησε τὴν φρουράν, καὶ διαδραμὼν αὖθις ἅμ' ἕῳ τῆς ἐπιούσης παρῆν ἐς τὸ στρατόπεδον.

***Luti-ācum** *von M.* Lutius *oder* Loutius, *O. j. Lüttich, alt* Luticha Luthecha Leudica Leodicum, *holländisch Luik, im Aachener dialect Lück, wallon. Lîge, franz. Liége.*

Lutitia *O. j. Loitz in Preussen, provinz Pommern, reg.-bez. Stralsund, kreis Grimmen.*

Lutiva *s.* Luteva.

Lut-o(n) *M. (Intimiano bei Como) CIL* V 5340: Comago Demincavi f. et Mogtion Lutonis f. *(Horburg)* XIII 5323: D(is) M(anibus) Prittillius, Banuonis (filius). Natalis, Lutonis (filius), d(e) s(uo) donavit.

Lutocis. *(Lampe aus Remagen) BJ* 88, 104: L COSSI *mit* LVTOCIS (?).

Luto-magus *O. j. Brimeux, dép. Pas-de-Calais, arrond. Montreuil-sur-mer, canton Campagne-lès-Hesdin.*

Luton-ia *F. nomen gentilicium. (Verona) CIL* V 3358: Lutonia Festa. *(Calvisson, saec. 1)* XII 4156 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1809: Lutoniae, [ux]ori.

Lutopi *M. gen. (London) CIL* VII 1331, 121: L.VI.OPIM = Lutopi m(anu) *oder* L. Vi(bi) Opim(iani)?

Lutorius *M. Symmachi papae epist.* 1, 1, 1 *p.* 644 *Thiel. Acta synhodi a. 499 p.* 401 *Mommsen:* Lutorio *(abl.).*

?Luto-s *M.* **Luta** *F. Appian Illyr.* 20: Ὁ σωματοφύλαξ Λοῦτος. *(Mailand) CIL* V 6123: VergIniae Lutae.

Lut-ōsa *fl. j. Loze, Côte-d'Or, nbfl. der Brenne.*

Lutosa *O. s.* Lotusa.

Lutra *fl. j. die Lauter, nbfl. des Rheins. Tradd. Wizenb.* 38 *(a. 693?):* Super fluvio Lutra. 205 *(a. 699):* In Vuosogo supra fluvio Luttra. 223 *(a. 699):* In Vuosoco super fluvio Luttra. 252 *(a. 699):* In Vuosago supra fluvio Lutra. 242. 243 *(a. 700).* 169 *(a. 711):* Super fluvio Lutra. 227. 194 = 224 *(a. 718):* Super fluvio Luttra. 195 *(a. 718):* Super fluvium Lutra. 257 *(a. 721).* 187. 266. 16 *(a. 730).* 12. 15 *(a. 730—739).* 13 *(a. 733).* 248 *(a. 737):* Super fluvio Luttra. 241 *(a. 737?):* Supra fluvio Luttra. 8 *(a. 737):* Super fluvio Lutra. 47 *(a. 737):* Super fluvio Murga seu et Lutra. 10 *(a. 739):* Super fluvium Lutra. 17 = 159. 14. 3 *(a. 739):* Super fluvio Lutra. 235 *(a. 711):* Super fluvio Luttra. 7. 1 *(a. 712):* Super fluvio Lutra.

2 *(a. 742):* Super fluvio Luttra. 4 *(a. 743).* 147 *(a. 744).* 188 *(a. 743—752):* Super fluvio Lutra.

Lutr-ivo-s *M. fig. (Bei Weißenburg) CIL* III 12014, 340: Lutrivos f(ecit).

Lutt-ācus *M. cogn. (Nimes) CIL* XII 3075 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 35 = 484: Larlbus augustIs sacrum. Natalis, LuttacI [(filius)].

Lutt-ius *M. nomen. (Tournon) CIL* XII 267 = 2651 = *Inscr. de Languedoc n.* 1937: Q. Luttius, Am ....., IIIIl vir (sevir) Aug(ustalis) ex voto. *(Vienne) CIL* XII 1981: Q. Luttius Valerius. *(Moutier d'Ahun, départ. Creuse)* XIII 1428: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Veneriæ et Lutti(i) Marciani, civis Lugdunensis, i(n) s(uo) v(ivi) p(osuerunt).

?**Lūtt-o**(n) *gen.**lūttonos, *vorcelt.**lūd-nón, *nach Stokes ir.* lútu *der kleine finger, gen. s.* lútan, *dat. acc.* lútain, *nir.* lúda; *vw. mit ae.* lȳtel, *ahd.* luzil. *Ammian.* 15, 6, 4: Lutto comes, Francus. *(Bei Saint-Remy) CIL* XII 995: Sext(us) Iul(ius) Lu[t]to.

Lutton-ius *M. gentile. (Worms) CIR* 903: Luttonius Lupulus.

Luttra *s.* Lutra.

Lutubensis *s.* Luteva.

Lut-udae *plur., minendistrict zwischen Chester und Leicester. Rav.* 5, 31 *p.* 429, 2: Lutudaron *(gen. plur.). (Cromford Nether Moor, pfarrei Wirkworth, bei Matlock in Derbyshire, a. 117—138) CIL* VII 1208: Imp(eratoris) Caes(aris) Hadriani Aug(usti). Met(allorum) Lut(udensium). 1214: L. Aruconi Verecundi. Metal(lorum) Lutud(ensium). 1215: Ti(berii) Cl(audii) Tr(ophimi?). Lut(udense?) Br(itannicum) ex argento. *(Hexgrave Park bei Mansfield, Nottinghamshire)* 1216: C. Iul(i) Proti. Brit(annicum) Lut(udense?) ex arg(ento). *(Bei Matlock, saec. 2 p. Chr.) The Academy* 1894 *No.* 1145 *(april 14) p.* 314 = *No.* 1146 *(april 21) p.* 334 *col.* 3 = *Athenaeum* 3473 *p.* 650: P. Rubri Abascanti metalli: Lutudare(n)s(is). *Vgl. (Cazlona) CIL* II 5280ª = 6247, 2: T(iti) Iuventi, m(etalla) Lu....?

Lutu-llus *M.* **Lutulla** *F. (Intimiano bei Como) CIL* V 5279: Lutullae Pleti f(iliae). *(Ligurno)* 5444: Sammoniae C. f. Lutullae. *(Gundershofen) CIR* 1852: Lupercianus Lutulli.

Lutŭ-marus *M. cogn. (St. Veit bei Greifenburg in Kärnten) CIL* III 4724: C. Antest(ius) C. f. Lutumarus. *(Kreuznach, j. in Worms) Weckerling s.* 69: Lutumarus lanius.

Lutur-ius *M. (Carsoli) CIL* IX 4085: C. Luturius C. f. Sei ....

Luva *s.* Lupa.

Luvi-ācum *O. j. Lhuys, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Braisne.*

lux *wurzelform aus* luc-s, *nach Stokes erweiterung der* √ luk *splendere, davon ir.* lustae *bright, pure, w.* lluched *fulgur, lat.* losna, lūna, in-lus-tri-s, *ai.* ruksha *shining, zd.* raokhsna. *In fl.* Luxia, *O.* Luxŏvium; *cf.* lus- *und* Luss-onium, Lussunium.

Lux-ia *fl. in Hispania Baetica, bei Ossonoba. Plin. n. h.* 3, 7: Oppidum Ossonoba, Aestuaria cognominatum, inter confluentes Luxiam et Urium.

Luxi-ācum *O. j. Château Lichy, départ. Nièvre, arrond. Nevers, canton Saint-Saulge, gemeinde Bona.*

Luxin-ius *M., regulus Hispaniae ulterioris. Liv.* 33, 21, 7: (M. Helvius) litteris senatum certiorem fecit Culcham et Luxinium regulos in armis esse, cum Culcha decem et septem oppida, cum Luxinio validas urbes Carmonem et Baldonem.

Lux-ium Lucc-ium Luci-atum *oder* **Luci-acum** *O. j. Lucheux, dans l'Artois, dép. Somme, arrond. und canton Doullens.*

Luxon-ia *F. (Este) CIL* V 2589: Q. Cartilius Q. f. Luxonia T. f. Tertia.

Luxor-ius *M.* 1) *dichter. Anthol. Lat.* 18 *R.:* Epithalamium Fridi a Luxorio viro clarissimo [et] spectabili dictum centone. 37: De titulo Luxorii cum versibus] Priscos, Luxori, certum est te vincere vates. 203: Luxorii. 287—375: Liber epigramaton viri clarissimi Luxori et spectabilis. — 2) *Greg. M. reg.* 9, 197 *(a. 599):* Siricae, abbatissae monasterii sanctorum Gavini et Luxorii.

Lūxŏv-ium *O. der Sequaner, Luxeu en Franche-Comté, j. Luxeuil* [*diß aus* Luxogilum = *Luxo-ialon; *cf. Cotton MS. Cleopatra E 1 f.* 6ᵛ, *c. a.* 720 *(tractat über irische liturgie):* Luxogilum monasterium], *dép. Haute-Saône, arrond. Lure. Ionae vita s. Columbani* 1, *bei Mabill. ASS OSB. saec.* 2 *p.* 5: Luxoviensis coenobii. 17: Invenitque castrum firmissimo munimine olim fuisse cultum, a supra dicto loco (Anagratis) distans plus minus octo milibus, quem prisca tempora Luxovium nuncupabant: ibique aquae cali-

dae cultu eximio constructae habebantur. Ibi imaginum lapidearum densitas vicina saltus densabat, quas cultu miserabili rituque profano vetusta paganorum tempora honorabant. Ibi residens vir egregius monasterium construere coepit. 20: Fratres, qui penes Luxovium erant. . . . Ad Luxovium venit. 23: In supradicto coenobio Luxovio. 25: In saepe fato coenobio Luxovio. 28: Penes Luxovium. 29: In eodem coenobio Luxovio. 33: Rex ad virum dei Luxovium venit. 51: Iam enim multi fratrum post eum ex Luxovio venerant. 61: Eustasium, qui eius in locum Luxoviense monasterium regebat. . . . Sodales suos, qui Luxovium incolebant. *Ionae vita Eustasii* 1, 4 *ASS 29. mart.* III *p.* 787 *A:* Ad Luxovium. *B:* Ad Luxovium. 2, 8 *p.* 788 *A:* Ad Luxovium veniens. 9 *p.* 788 *C:* Ad Luxovium properat. 3, 13 *p.* 789 *C:* Ad Luxovium veniens. *Raginberti vita s. Walarici* 1, 4 *ASS 1. apr.* I *p.* 18 *A:* Luxovium usque pervenit. 6 *p.* 18 *B:* Coenobio Luxovio inhabitare. 7 *p.* 18 *D:* In praefato vero Luxovio. *Pertz dipl.* 15, *a. 635, p.* 17, 16: Monasteria sanctorum Agaunensium, Lirinensium, Luxoviensium. *Marculfi formul.* 1, 1 *p.* 39 *Z.:* Monasteria sanctorum Lyrinensis, Agaunensis, Lossoviensis. *Audoëni vita s. Eligii:* Lussedium. *Vita Leodegarii et Gerini* 1, 9 *ASS 2. oct.* I *p.* 465 *B:* Luxovio monasterio dirigitur in exilium. 18 *p.* 466 *D:* In Luxovium monasterium. . . . In Luxovio. 19 *p.* 466 *D:* De Luxovio. *E.* 2, 20 *p.* 468 *F:* In Luxovio. *p.* 469 *A:* De Luxovio. . . . Extra Luxovium. 22 *p.* 469 *B.* 23 *p.* 469 *C:* De Luxovio. *Ursini vita s. Leodegarii* 1, 6 *ASS 2. oct.* I *p.* 486 *B:* In monasterio Luxovio. 9 *p.* 486 *E:* Luxovio coenobio. *Vita Nicetii* 7 *ASS 8. febr.* II *p.* 168 *F:* B. Columbanus Luxoviensis coenobii pater. 168 *F.* 169 *A:* Luxovium. 8 *p.* 169 *A:* A Luxovio. *Vita Agili* 3, 15 *ASS 30. aug.* VI *p.* 580 *C:* Ad monasterium Luxoviensium. 5, 23 *p.* 584 *B:* Cuncta Luxoviensium congregatio. 24 *p.* 584 *B:* Luxoviensium fratribus. 25 *p.* 584 *C:* Egrediens Luxovio. *Vita Salabergae* 1, 2 *ASS 22. sept.* VI *p.* 521 *E:* Ex Luxovio monasterio, in Vosago saltu sito. 7 *p.* 522 *C:* Ad Luxovium regressus est. 2, 12 *p.* 525 *C:* A Luxovio monasterio. *Fredegar. chron.* 4, 44 *(a. 613/614):* Exinde latante fuga Lussovio ad domo Austasio abbate pervenit. *Liber hist. Franc.* 45 *(a. 673):* Ebroinum totundunt eumque Luxovio monasterio in Burgundia dirigunt. . . . (Ebroinus) hostiliter a Luxovio caenubio egressus, in Francia revertitur cum armorum apparatu *(a. 675). Vita Romarici* 4 *in Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 781, *dann Mabillon ASS OSB saec. 2 p.* 400: Monasterium Luxovium petiit. *Egilberti vita s. Ermenfredi* 1, 1 *ASS 25. sept.* VII *p.* 117 *A:* Eustasius Luxoviensis monasterii abbas. 2, 16 *p.* 120 *A:* Ad Luxovium. . . . Quod Luxovium omnium caput esset Burgundiae monasteriorum et Franciae. 17 *p.* 120 *B:* Apud Luxovium. . . . Luxoviensis monasterii. . . . Ex Luxovio. *Acta s. Annemundi* 4 *ASS 28. sept.* VII *p.* 744 *E:* Waldebertum, qui Luxovii paternum tenebat cum fratribus principatum. *Boboleni vita s. Germani* 7 *ASS 21. febr.* III *p.* 264 *E:* Monasterium antiquorum opere constructum, cuius vocabulum est Luxovium. *Vita Balthildis* 2, 7 *MGSS Mer.* II *p.* 491: (Teudofredus) magno gregi fratrum praefuit, quem de Luxovio monasterio praefata domna Balthildis a reverentissimo viro domno Waldeberto quondam abbate expetivit et mirabiliter ad ipsum coenobium fratrum condirexit, quod nunc usque et laudabiliter constat. 8 *p.* 492: Quanta enim ad Luxovium vel ad reliqua monasteria in Burgundia et villas multas integras concessit et pecuniam innumerabilem direxit? *Vita Praeiecti* 3, 12 *ASS 25. ian.* II *p.* 632: In exilium Luxovio trusus, *Vita Audoëni* 2, 4 *Anal. Boll.* 5, 81: Luxovium in Galliis. *Vita Filiberti* 1, 3 *ASS 20. aug.* IV *p.* 75 *F:* Luxoviensium. 6 *p.* 76 *B:* Luxovium. 3, 18 *p.* 79 *A:* Luxovium. *Vita Adelphii* 3 *ASS 11. sept.* III *p.* 816 *B.* 6 *p.* 816 *D:* Luxovium usque. *Vita Amati* 2, 11 *ASS 13. sept.* IV *p.* 104 *F:* Luxovium usque.

Luxovius *G., stattgottheit von Luxeuil mit warmen mineralquellen; genius der heißen quellen in Luxeuil; verbunden mit dea Bricia. (Luxeuil) CIL* XIII 5426: Luxovio et Bri[c]iae G. Iul. Firma[n]us v. s. l. m. *Unecht ist die inschrift (Luxeuil) CIL* XIII 1039*: Lixovii therm. | repar. Labienus | iuss(u) C. Iul. Caes. | imp. *Vgl.* Lussoius.

Luxsa *F. (Bédéchan, dép. Gers, arrond. Auch) CIL* XIII 471: Luxsae Solimuti f. uxorI ei(us).

LVXTIIPIOS *s.* Lucterios.

Luxuris *M. (Lyon) CIG* 6796 = *Lebègue* 2528 = *CIL* XIII 1916: *Τγειαινε Λου[ξ]ουρι*. *(Entrains) Bulletin de la Société nivernaise* 1896 *p.* 154: Luxsuri diasmyr(nes) p(ost) im(petum).

Luxus *M. fig. (Reims) BSAF* 1881 *p.* 247: VIIXAI = Luxi. m(anu)?

Lybica *s.* Libeci.

?**Lygdus** *fl. Sil.* 1, 438: Iam Lygdum Duriumque simul flavumque Galaesum.

Lymbri-acus *O. j. Livareix, dép. Haute-Vienne, arrond. Bellac, canton Mézières, gemeinde Nouic.*

?**Lytharmis** *vorgebirge. Plin. n. h.* 6, 34: Extra eos (Scythas) ultraque aquilonis initia Hyperboreos aliqui posuere, pluribus in Europa dictos. Primum inde noscitur promunturium Celticae Lytharmis, fluvius Carambucis, ubi lassata cum siderum vi Ripaeorum montium deficiunt iuga, ibique Arimphaeos quosdam accepimus, haut dissimilem Hyperboreis gentem.

M.

Gallisch **m** = *air.* m, *acy.* m, *latein. osk. umbr.* m, *gr.* μ, *lit. got.* m, *asl.* m, -ⁿ, *ai. zd.* m, *idg.* m. — *Anlautend in* magos, Malso(n), mapo-s, māro-s, *Μώμορος*, *Κομοντόριος*, mori-, Pleu-moxii, Mursa, Mursella *u. a.*; *suffix* -mo- *in* -a-mo-, -i-mo, -o-mo, -u-mo-, Rēmī. — *Inlautend in* Comios Commios Commllos, Imicio-rix, *Μώμορος*, Samuca Samuconius (*Samo-cunius), *cf.* Sammucia.

mb *in* amb-, ambi, ambo, Amb-iani, Ambio-rix, *cambion, cambos, Cisiambos, Combarillius, *combi, EMBAV, gamba, Sembedo, slamb.

ml *in* Sumlo-cenna.

mm *in* Ammi(nus), *Βιμμος*, *Κάμμα*, COMMIOS COMMIIOS, Crummus, Dimmia, Gammi, Iumma, Nammia, [Sa]mmo Coneddi, Sammucia (*cf.* Samuca).

mn *aus* bn *durch assimilation entstanden, in* dumno-, Exomnus, *Ἰσάμνιον*, Cirimnus? Comnertus, Seixomniai, *fl.* Libnius Limnius; *O.* Glomna, Tamnum.

mp *in* *πεμπέ-(δουλα)*, Vimpus, Vimpuro.

mr *im anlaut wird zu* br *in* braci- *aus* *mraci-, brogi- *aus* *mrogi.

cm gm *in* Acmodae, Trocmi, *Ὄγμιος*.

rm *in* *Κόρμα* curmen *κοῦρμι*, Parma.

sm *in* Atismara, Civismarus, Osismii, smert-.

Auslautend in brivatiom, *πονέμ*, usellom.

m *neben* v: *bormos- borvo-.

v *für* m: -varus *für* -mārus *in* Rio-varus = *Rīgo-māro-s, -vanus *für* -mano-s.

M . . . *Bronzemünze der Essui? Muret-Chab.* 7133: M . . .

-ma *suffix, villeicht graecisiert, in* *κόρμα*, *ληιούσματα für λεγιούσματα*.

ma- *verbalpraefix, vill. in* ma-selu *posuit.*

Ma . . . *(Susa, c. a. u. 347/351?) CIL* V 7243: [Iul]ius Escingi f. Ma . . .

Ma . . . *cogn. (j. im Brit. Museum) CIL* VII 1336, 587: Of(ficina) Ma. *(London)* 1337, 48: Ma.

Ma . . . *fig. CIL* VII 587: Of(ficina) Ma . . . *(Arles)* XII 5863,178: Ma. *(Sainte-Colombe, départ. Rhône)* 5686, 38 = *Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 363 *n.* 713: M.Λ. *(Trion, Lyon):* Ma///l *und (Lyon, Trion 847) Lyon t.* 4 *p.* 363 *n.* 713: MA.

ma . . *Ogam-inschrift in Arbory, auf Mann. The Academy n.* 963 *(18. oct. 1890) p.* 343: Cunamagli ma . . .

M . . amio-rix (?). *(Duna-Pentele) CIL* III 10324: Asuius Biatumari f(ilius) vivos sibi et DIIval. M . . amioricis(?) [f(iliae)] an(norum) XXX c[oni]ugi, Biatumaro T. . . . vi (filio): h(ic) s(iti) s(unt).

M . . . nerica. *TP.*

MAIIIV. *(Bei Grancey-le-Châteaux, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon) CIL* XIII 5643: D(is) M(anibus) MAIIIV.

Ma . . . . *(Lyon) CIL* XIII 1694: C. Iulio Ma . . . ., Carnut(ino).

Ma . . iacus *M. (Lažen, a. 227 p. Chr.) CIL* III 6150, 2. 21: Ma . . iacus Bassi.

M . . . mago *M. ogam. (Ballyknock, county Cork) The Academy, Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 11: Acto maqi M . . . mago.

-maarius *in* Ricaamaariu.

?**Maban** *M. Baeda h. e.* 5,20: Cantatorem quoque egregium vocabulo Maban, qui a successoribus discipulorum beati papae Gregorii in Cantia fuerat cantandi sonos edoctus.

Mabiloiaino *s.* Cabillonum.

mac √, *wachsen, cy.* macu, *w.* magu *ernären, d. h. wachsen machen, bret.* maga *nourrir, cf. gr.* *μῆκος*. *In* *mac-tōro-n *narung, mbret.* maezur.

Mac . . . *M. cogn. (En Pino, villa de Leon) CIL* II 2615: Mac . . . Arco f. *(Carlsburg)* III 1251: Aur. Mac. *(Raab)* 4373: Crispus Mac . . . . [f.] Siscianus eq. alae I.

Aravac(orum). *(Hainburg)* 1469: Fl. Mac... *(Aquileja)* V 729: Mac . . . *(Bei Verona)* 3397: Mac . . . *(Ferrara)* 8110,162: . . Veti Maci . . *(Nîmes)* XII 5686,511: Of. Mac . . .

-mac- *in* Seno-mac-ilus.

Maca *F.* *(Valperga) CIL* V 6942: Sariena Sex. f. Maca.

Macai *O. Divisio terminorum episcopatuum prov. Narbonensis, dum Gothis parct (a. 680), bei Bouquet t.* 2 *p.* 719 *D:* De Macai usque Ribafora.

Macacos *M.* *(Museum zu Rouen) RA* 1875 I 143: Macacus.

Macancinsis *s.* Mogontiacon.

Macaratinus *cy.* *(The Gnoll bei Neath, aus Llangadoc, Glamorganshire) IBCh* 80 = *Rhys*[2] 386: Macaritini fili Beri[::ci] *für* Maceratini, *ableitung von* Macerati. *s. Desjardins, Notice sur les Monuments épigraphiques de Bavai et du Musée de Douai (Paris 1873) p.* 136.

Macar-eus *M. cogn.* *(Champagne) CIL* XII 1803: Q. Trebellii Macarei *(gen.)*.

Macar-ius *teils griech., teils celt., aus* *macário-s, *bret.* mager *der ernärer,* **Macarus** *M. cogn.* *(Pest, a. 163) CIL* III *cer.* XI 1: Adiutor Macari. *(Aquileja)* V 8584: [M]acari . . . *(Nîmes)* XII 3937: D(is) M(anibus) Tarcia Marcia Domitiae Macariae. *(Aosta)* 5686, 508: Ma[illegible]. *(Genf)* 509: Of. Ma. *(Fins d'Annecy; Trinquetaille)* 510: Of. Ma . . . *(Aosta; Genf)* 512: Of(ficina) Maca(ri). *(Périgueux)*: MACARI. *(Lyon, Trion)*: Of. Macari. *Allmer et Dissard t.* 4 *p.* 363 *n.* 715: Maca. *p.* 363 *n.* 716: [Of(ficina)] Macari. *n.* 724: Of. Macar. *(Xanten) Schuerm.* 3116: Of. Magar. *(Brumath)* 3116: Of. Macar. *(Bonn) BJ* 90,45: Of(ficina) Macari.

Macato. *(Langres) CIL* XIII 5806: Macato.

macc *s.* mapo-s.

Macc-alus *M.* *(London) CIL* VII 1336, 589[a]: Maccalus f(ecit). *(York)* [b]: Maccal... *(Colchester)* 590[b]: Maccali . m(anu). *(Pas-de-Calais [Saint-Germain]):* Maccali m(anu). *(Stambruges in Belgien):* Maccalus f(ecit).

Macc-arus *M. cogn.* *(Tarragona) CIL* II 4970,288: Mac, Maccari, Maccary. *(London)* VII 588[a]: Of. Mcc. *(Sutton Valence, Kent)* [b]: Op Mac. *(Cambridge)* [c]: Of. Macca. *(Cherchel). (Tunis) Collection de Cardaillac. RA* 3[e] *s., t.* 17 (1891) *p.* 144: Maccarus f(ecit). *(Orange) CIL* XII 5682, 72: Ma . . . *(Nîmes)* 5686, 511: Of. Mac . . . *(Orange)* 513[a]: Of. Macca(ri). *(Vienne)* [bc]: Of. Maccari, Of. Maccar(i). [d]: Maccari. [e]: [Of.] Macca(ri). *(Lyon, Trion n. 853) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 363 *n.* 717: Macca. *n.* 718: Maccar. *(n. 855. 858. 856) n.* 719—721: Maccari. *p.* 364 *n.* 497, 722. 723: Of. Maccar. *n.* 725: Of. Maccar. *n.* 726[a]: Of. Macc . . ri. [b]: . . . Maccari. *(Im Sommetale):* Macca. *(Augenstempel) Espérandieu n.* 118 *cf. RA* 3[e] *s., t.* 25 (1894) *p.* 178: ΛΛACCA. *(Paris) Schuerm.* 1321: Of. Macca. *BE* 1882 *p.* 115: Of(ficina) Maccar(i). *p.* 121: MACRAS *(für* Maccar(i) *und* Of(ficina) Maccar(i)). *(Jublains, dép. Mayenne) Mowat p.* 84: Of(ficina) Maccar(i). *MSAF* 14 *(n. s.* 4), 128: Of. Macca. *(Lectoure, départ. Gers) RE No.* 59 (1890) *p.* 53 *n.* 838: Of(ficina) M(a)ccar(i). *(Tours):* Of. Maccar., Of. (Ma)ccar. *(Museum in Maastricht) Schuermans* 3117: F. Macc. *(Vechten)* 3118: Re . . . Macc . . *(Vic en Auvergne)* 3119: AACCA. *(Mainz)* 3119: Macca. *(Normandie)* 3123: Macca . o . m. *(Poitiers; Brumath)* 3125: Maccar. *(Tours)* 3126: Of. Maccar. *(Xanten; Rouen)* 3127: Of. Maccar. *(Dans l'Allier)* 3128: Maccari. *(Cöln) BJ* 35,44: Maccari. 89, 22 *n.* 178[a]: Offi(cina) Maccar(i). *(j. in Mainz) Becker s.* 105, 106: Of(ficina) Maccar(i). 107: Of. Macca. *(Bonn) BJ* 86, 115: Ofic. Maccari. *(Bonn, sammlung der universität n. 417):* Maccari. *(n. 531):* Of. Maccar. *Hettner* 174, 17: Maccari. *BJ* 89 (1890) *s.* 22 *n.* 178[b]: Of. Maccar//. *(Grimlinghausen oberhalb Neuss) BJ* 89 (1890) *s.* 22 *n.* 178: Maccarus f(ecit). *s.* 57 *n.* 16: Of(ficina). Maccar(i). *(Andernach)* 86, 165: Maccari. 89 (1890) *s.* 22 *n.* 179: Maccari. *(Speier)* 86, 165: Of. Maccar. *(Windisch) III* 352, 118 *M.:* Ofi. Macca.

Maccau-s *aus* *Maccavo-s, *M. (Gebensdorf) CIL* XIII 5211: M. Magius M. Pob(lilia) Maccaus, Verona, mil. leg. XI Cl(audiae) p. f. *(Windisch) III* 352, 118: Ofi. Macca.

Maccia . . . *(Shefford, Bedfordshire) CIL* VII 1336, 591: Of. Maccia.

***Macci-ācus** *vom italischen M.* Maccius, *O.* 1) *j. Masciago Milanese, ital. prov. Milano, distr. Monza;* 2) *Masciago Primo, prov. Como, bez. Varese;* 3) *Masciaga, Brescia;* 4) *piem. Mazzè, prov. Turin, distr. Ivrea.*

Macci-ānus *M. (Nîmes) CIL* XII 3787 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1037:

D(is) M(anibus) Sex. Paterni(i) Macciani, Iu|lia S]evera [nept]Is.

Maccilv ///// *(Paris) BE* 1882 *p.* 116, 83: MACCI|V/////.

macci menueh *s.* mapo-s.

Maccinia *fig. (Paris):* MA.CCINIA F.

Macciril(l)**a** *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 514: Maccirila f(ecit). *(Lyon, Trion n. 860) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 364 *n.* 727: MACCIRILLA F(ecit).

Macc-irra *fig. (Bar-sur-Aube) C.-r. de la Société de numismatique* 2 (1870) *p.* 26. *(Aubusson, dép. Creuse) BE* 1 *p.* 261: Maccirra m(anu). *(Clermont) Bouillet p.* 10: Maccirra fe(cit).

Maccius *auch celtisch, M. (Cambridge; Shefford, Bedfordsh.) CIL* VII 1336, 592[ab]: Maccius. *(London)* [c]: Maccius. f(ecit). *(Vaise)* XIII 1833: Maccius Modestus.

Macc-o(n) *M. cogn. Greg. Tur. h. F.* 9, 41: Maconi com(ite). 10, 15: Maccone *(dat.)* tunc temporis comiti. 16: Macconem. 21: Macco comes. *(Aquileja) CIL* V 1464: Vitalis D. Publici Macconis. *(York) CIL* VII 1336, 594: MACCOIIIA F *(verlesen). (Balangero)* 6908: Macco Duci. *(Nîmes)* XII 5682, 73: Macc(o). *(Zahlbach) CIR* 1192 = *Becker* 165: (Vi)rius Macconis f(ilius) Pol(lia) Eporedia mil. leg. XIII gem. *(Emmerich; Houthem-Saint-Gerlach) Schuerm.* 3133. *Bull. des commiss.* 6 (1867) *p.* 156: Macco fe(cit). *(Vechten)* 3135. *(Nijmegen) WZ* 3 *s.* 190: Off. Maccon. *(Châtillon-sur-Seine) Habert* 778. *(Mainz; Heddernheim; Voorburg; Friedberg) Schuerm.* 3136. *(Saalburg, seit 2. jh.) Jacobi s.* 321. *(Dimesser bei Mainz) Becker s.* 105, 108: Maccon(is) of(ficina). *cf.* Mecco. *In:* Macchoneuillare, *j. Mackweiler im Elsaß, canton Drulingen, kreis Zabern. Trad. Wiz.* 234 *(a. 712):* In uuilare Macchone super fluvio iam dictu Hisca. 237 *(a. 711—715):* In Macchoneuillare. 265 *(a. 715):* Macunevilare. 266 *(a. 730):* Mallone uilara.

Macco-decheti *cy. M. (Buckland Monachorum, Devonshire) IBCh* 26 = *Rhŷs*[2] *p.* 401: Sarini fili Maccodecheti.

***Macconi-acus Macconiaca** *von M.* Macconius, *O. j. Macconago bei Mailand u. Macugnaga, ital. prov. Novara, distr. Domodossola.*

Maccon-ius *M. (Vicolongo) CIL* V 6501: C. Maccon(ius) Priscinus. *(Ravenna)* XI 193: [L.] Macconius Fidelis. *(Voorburg) Schuerm.* 3135: Macconius. *(Nijmegen; Vechten; Voorburg):* Macconius fe(cit).

Macc-onus *M. (Namur) Schuerm., Annales de Namur* 10 (1868/69) *n.* 69: Macconus f(ecit). *s.* Maconus.

Maccu-decheti *cy. (Penrhos Lligwy, Anglesey) IBCh* 154 = *Rhŷs*[2] 361: Hic iacit Maccudecceti=Maccu Decceti *cf.* Maccodecheti, *ir.* Maqvi Decceddas awi Toranias, Maqqvi Decedda, Maqvi Decceda Hadniconas, Maqviddeceda, Maqui Marin.

Maccuro *fig. (Tongern) Schuerm.* 3137: [Ma]ccuro.

Maccus *M. (Chesterford, Essex) CIL* VII 1256: Litugenus Maccus. 1336, 595: Maccus.

Maccu-trenio-s = *ir.* Maccu Tréna, *M. (Bilingue inschrift in Ty'r Capel bei Trecastle, Brecknockshire) Rhŷs, Lectures* 382 = [2] *p.* 282: *(ogam.)* Moq(v)utreni Salicidoni *(lat.)* Maccutreni Saliciduni = *(the stone of) Maccutrenos of Salicidunon, cf.* Macutreni, Maqvitrenos *und* Trene-gussi.

Macedi-āco *O. Merow. münze. Belfort* 2377 = *Prou* 2591: + MACEDIACO.

Macelli-o(n) *M. cogn. (Galliano) CIL* V 5669: V(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Iovi et dibus deabus Vegenisianus Macellionis. *(Le Pouzzin)* XII 2664: Petronius Macellio.

Mac-elus *M. (Ober-Klingen in Hessen-Darmstadt, am südlichen fuße des Otzberges, Starkenburg, saec. 3) CIR* 1398 = *BJ* 66, 45: Cassibus vota fece(runt) Macelu(s) Faustinu(s) m(erito) p(osuerunt).

Macena. *(Cöln) CIR* 347: Have. Mac(g?)ena. villis. have.

Macer *M., villeicht auch celtisch, z. b. (Eza) CIL* V 7963: L. Ulattius Macrinus et Aemilia P. f. Posilla sibi et L. Ulattio Macro filio. *(Rom) CIL* VI 4339: Macro Germaniciano Ti. Caesaris Germano natione Vein. 4340: Macer Ti. Germanici Germanus corpore custos v. a. XXX. 8804: Macer. heres eius ex collegio Germanorum. *(Moresby) CIL* VII 364: Smert[al]o Mac[ri f(ilio)| m(iliti) coh(ortis) I[I T]hrac(um) [e]q(uitatae). *(Orange)* XII 5686, 516[a]: Macri. m(anu). *(Vienne)* [b]: Mac. ri. ma(nu) *und* Macer. f(ecit). *(Aosta)* [c]: Macri. m(anu). *(Nîmes)* [de]: Macer fe(cit) *und* Macer f., Macer i. 517: Magri. *(Vienne)* 518: Macer Fronto. f(ecit). *(Nîmes):* Maceri. *(Cöln) Schuerm.* 3140. *(Rouen; Lyon, Trion):*

Macer. *(Paris; Douai) Schuerm.* 3141: Macer. *(Bavay; Douai)* 3142. 3143: Macer f(ecit). *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: Macer. *fig. (Alise-Sainte-Reine) Habert* 779: Macer. *(Sens)* 780: Maceri m(anu). *cf. BJ* 99, 102.

***Macer-ācus Macerago Maisiracum** *vom cogn.* Macer, *O.* 1) *Mazeray, dép. Charente-Inférieure, arrond. und canton Saint-Jean-d'Angely;* 2) *Mazerac, dép. Gironde, arrond. Bazas, canton Langon, gemeinde Castets-en-Dorthe;* 3) *Mazerac, départ. Lot, arrond. Gourdon, canton Gramat, gemeinde Alvignac;* 4) *Mazerac, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Villeneuve, canton Cancon, gemeinde Pailloles;* 5) *Mazerac, dép. Tarn-et-Garonne, arrond. Montauban, cant. Montpezat, gemeinde Puy-la-Roque;* 6) *Maizeray, dép. Meuse, arrond. Verdun-sur-Meuse, canton Fresnes-en-Woëvre;* 7) *Mézeray, dép. Sarthe, arrond. La Flèche, canton Malicorne.*

Macerati. *(Bartlow-Hills) Schuerm.* 3144. *(j. in Basel) IH n.* 352, 119 *M.:* Macerati. *(Auch in Bavai und Assche.) s.* Macaritini.

Maceri-ācus *vom gentilicium* Macerius (Macirius), *O.* 1) *j. Madriat, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Issoire, canton Ardes;* 2) *j. Mézériat, dép. Ain, arrond. Trévoux, canton Châtillon-sur-Chalaronne.*

Macho villa, *O. j. Saint-Saturnin, départ. Vaucluse, arrond. Avignon, canton de l'Isle. Greg. Tur. h. F.* 4, 45: Amo quidem Ebrenunensem carpens viam, usque Macho villam Avennici territurii, quam Mummolus munere meruerat regio.

-machos *in* Cobiomachos.

Maci-ācus 1) *M. (Valle Guidino) CIL* V 5703*: Maciacus. *(Trobaso)* 6645: Maciaco. — 2) *O. j. Massy, dép. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Lonjumeau. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 17 (*Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 709): Maciaco et Petrolieco. *Auch in Macé und Maccy; ferner in Mössingen in Schwaben, wirtemberg. Schwarzwaldkreis, oberamt Rottenburg.*

Maci-anus *M. (Nuits) Lejay* 230 *bis:* Macianus V... *cf.* Magianus.

Maci-llus *M. (London) CIL* VII 1336, 590[a]: Macilli. m(anu).

-mac-ilus *in* Seno-macilus.

Maci-marus *s.* Magi-marus.

?**maci-o**(n) *nach Diez s. v. maçon, 'einer der den schlägel fürt, steinarbeiter', aus* marcus *schlägel. Isidor. or.* 19, 8, 2: Maciones (*var.* Machiones) dicti a macinis (*var.* machinis), in quibus insistunt propter altitudinem parietum.

Macio *s.* Magio.

Macio-vindus *M. (Klagenfurt) CIL* III 11530: Botucae Maciovind(i) filiae mater v(iva) f(ecit).

Macirus *M. (London) CIL* VII 1336, 601[a]: Macirus. *(Chesterford)* [b]: Macirus. *(Autun; Vechten):* MACIR.

Macius *s.* Magius.

Macliavus *s.* Magliavus.

Maclonius *M.* **Maclonia** *F. (Padua) CIL* V 2983: L. Maclo[nio] Fortunato. *(Rom)* VI 12801: Ossa Auctae. Maclonia[e]. 13706: L. Macloni L. l. *(S. Polo)* IX 4823: [C.] Maclonius C. l. Teres.

-maclus *s.* -maglus.

Macniacus *s.* Magniacus.

Macnilla *F. (Langres) CIL* XIII 5802: [Ma]cnillae. Va//indus mar(itus?).

Mac-o(n) *M. (Reims) Habert* 782: Maco.

Macolicum *stadt in Irland, bei Mallow, prov. Munster, grafschaft Cork? Ptol.* 2, 2, 9: *Μακόλικον.*

Mac-onius *M.* **Maconia** *F. (Rom, saec. I p. Chr.) CIL* VI 3834: Maconiae Severianae. *(Mainz) Schuerm.* 3150: Of. Maconi. *(Nijmegen)* 3151: Maconius fe(cit).

Maconus *M. (Viganello, nördlich von Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 7 *n.* 12: Sunalei *(familienname)*⁝ Mako[nui (*oder* nei) *(vorname)* ⁝ pala. *(Valperga) CIL* V 6931: Tertia Dometia Maconi filia. *(Utrecht):* MACNOVS. *s.* Macconus.

Macor. *(Vienne) CIL* XII 5683, 2 = *Allmer et Dissard t.* 4 *n.* 494, 1 *p.* 232. *(Lyon) Schuerm.* 3152: MACOR. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 205: MACORE?

-macos *in* Brog-macus, Nerto-macus, Ratu-macos.

?**Makpos** *F. (Alvito) CIL* II 91: Perenia Makpos.

Macras *fig. (Paris) Schuerm.* 3153 = *BE* 1882 *p.* 121: MACRAS. *s.* Maccar(i).

***Macrini-ācum** *besitzung eines Macrinus oder Macrinius, O. Megterniche (c. 1300), j. Mechernich, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Schleiden.*

Mactor-ia *F. (Turin) CIL* V 7105: D(is) M(anibus) Q. Rubrius Crescens Mactoriae Publiliae coniugi.

Macu-atus *M. (Cöln) BJ* 61, 124, 186: Macuatus?

Macu-mus *M. (Couvin) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 59: Macumi (?).

Macunevilare *s.* Macco(n).

Macuri *M. (Linz) CIL* III 6010, 128: Macuri (Maguri).

Macus *M. (Khamisa) CIL* VIII 4966: Lucius Didius Macus. *(Bu Ghânem el Djedid)* 11475: Macus Tunin[i]. — *fig. (j. in Mainz) Becker s.* 105, 112. *(Museum in Wiesbaden) Schuerm.* 3147. *(Saalburg, Groß-Krotzenburg):* Maci o(fficina). *(Miltenberg; Heddernheim):* Maci of(ficina).

Macusanus *s.* Magusanus.

Macusenus *M. (Apulum) CIL* III 1160 = *EE* 4 *p.* 402: Macusenus Cesorini (?) aeques. ex [sing]ul(aribus) cos.

Macus-o(n) *M. (L'Huis, Ain?) Allmer* 1710: Macuso f(ecit).

Macutrenus *s.* Maqvitrenos.

madaris *s.* matara.

Madasc-o(n) *s.* Matisco(n).

Maddoallo Maddvallo *s.* Matovall Matvallis.

Maderi-ăcum *O. j. Mézières, dép. Ardennes.*

maderna. *Gloss. Iuvenal.* 6, 310 *cod. Paris. 9345 fol.* 124ᵛ: Siphonibus, quas vulgo madernas dicimus teutiscę scefolon. *cf.* simpho nadirna *Z. f. D. Alt.* 15, 137. 1371.

Maderna *s.* Matrona.

Mades *s.* Ebudae.

Mad-ia *M. (Nave bei Brescia) CIL* V 4637: Lubamae Clussimi f(iliae) Tertiae Sex(tus) Madiae f(ilius) uxori.

Madi-ăcus 1) *M. (Clusone) CIL* V 5198: M. Minicius Vot. Madiac(us). — 2) *O. (a. 636) Testamentum Grimonis, in Beyer, Urkundenbuch n.* 6.

Madi-cenus *M. (Caldas de Vizella) CIL* II 2403 = 5558 *p.* 893: C. Pompeius Gal(eria) Caturonis f(ilius) Madicenus Uxsamensis deo Bormanico v(otum) s(olvit) p(ecunia) [s(ua)?]. *(Gumiel in Spanien, zwischen Aronda und Lerma)* 2771: Madicenus Vailico Acconis f(ilius) h(ic) s(itus) e(st). *(Lara de los Infantes)* 2869: Madiceavus (*villeicht* Madigenus) Calabius Ambati f(ilius). *cf.* Medugenus, Meigenus.

Madic-o(n) *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4602: Faustus Madiconis *(gen.)* f(ilius) sibi et Madiconi patri et Vescassoni matri et Primo et . . .

Madicua *F. (Namur, unter Traian) La Meuse (Liége) 11 novembre* 1886 = *Revue de l'instruction publique en Belgique* 29, 6 *p.* 417—420: (Sibi) v(ivi fecerunt et) | Madicuae delicatae.

Madi . . *(Narbonne) Inscr. de Languedoc n.* 1156: L.MADI.

Mad-o(n) *M. (Autun) De Fontenay tab.* VII, 245. 246, *p.* 50: MADO.F.

? **Mad-ocus** *M. cogn. (Danillo Biragn) CIL* III 2786: Panto Madoci f(ilia).

Mad-onia fluviolus, *j. la Magne, l. nfl. des Hozain (Aube).*

Madri-ăcus *s.* *Matriacus.

Madrini-ăcus *s.* *Matriniacus.

Madronas *O. j. Marnes, départ. Deux-Sèvres, arrond. Parthenay, canton Airvault. Merow. münze. Belfort* 2380 *(Prou* 2321): MADRONA∽. 2381 *(Prou* 2322): MADRONAƧ +.

Madu *F. (Serajevo) CIL* III 8376ᵉ: Aurel(ia) Madu *(frau des Aurelius Gallus).*

Madus *O. villeicht am Medway, r. nfl. der Themse. TP.*

Madusius *M. Simplicii papae ep.* 5 *p.* 186 *Thiel* = *epist.* (57), 1 *p.* 129, 20 *sq. ed. Vindob. (a. 476):* Vir Latinus patricius et spectabilis Madusius.

Maean-vari *V., j. Meon in Hants. Baeda h. e.* 4; 13: Vectam videlicet insulam et Meanvarorum provincia in gente occidentalium Saxonum.

Maeil-o(n) *M. cogn. lusitan. (Cappignia in Lusitanien) CIL* II 453: Maeilo Camali f(ilius) T(aporus?) d(e) v(ico) Talabara. Factum curavit Progela Maeiloni *(gen.)* f(ilia) et Dutaius Arantoni f(ilius). *cf.* Maelo Mailo Melo.

Maela *F. (Bei Redondo) CIL* II 5196: Iulia L. f. Maela. *(Salona)* III 8979: Maela Netis (f.).

***Maeli-ăcus Miliacus** *vom röm. gentilicium* M(a)elius, *O. bei Orléans. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 144 *(a. 667):* Melliacus. *Auch in den französ. O.:* 1) *Meilhac, dép. Haute-Vienne, arrond. Saint-Yrieix, canton Nexon;* 2) *Meillac, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Saint-Malo, canton Combourg;* 3) *Meilly-sur-Rouvres, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, cant. Pouilly-en-Montagne;* 4) *Milhac-d'Auberoche, dép. Dordogne, arr. Périgueux, cant. Saint-Pierre-de-Chignac; Milhac-de-Nontron, départ. Dordogne, arrond. Nontron, cant. Saint-Pardoux-la-Rivière, s.* Milico; *Milhac, dép. Lot, arr. und cant. Gourdon;* 5) *Millac, dép. Vienne,*

arrond. Montmorillon, cant. l'Isle-Jourdain; 6) *sechs Milly: dép. Manche, arr. Mortain, cant. Saint-Hilaire-du-Harcouët; dép. Meuse, arrond. Montmédy, canton Dun-sur-Meuse; dép. Oise, arrond. Beauvais, cant. Marseille-le-Petit; dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon; dép. Seine-et-Oise, arrond. Étampes; dép. Yonne, arrond. Auxerre, cant. Chablis. Auch in Milley, Millay, Meillay, Mellac.* Vallis Miliacensis *j. la vallé du Tave.*

Mael-inus *M. cogn. (Nimes) CIL* XII 3721 *und p.* 839 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 966: D(is) M(anibus) L. Maelónis fIl(ii); MaelInus frátrI. *(Boissières) CIL* XII 4165 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1804: Maell[nus]. *Merow. münze. Belfort* 3313 (*Prou* 1268): OXSELLO *(Osselle, Doubs)* VICO + *R* + MAELINVS MO(netarius).

Maelmin *O. j. Millfield in der engl. grafschaft Durham. Baeda h. e.* 2, 14: In loco, qui vocatur Maelmin.

Mael-o(n) **Mailo Melo** *cf. ir.* mael *sclave. M. cogn. Strab.* 7, 1, 4 *p.* 291: *Ἤρξαντο δὲ τοῦ πολέμου Σούγαμβροι πλησίον οἰκοῦντες τοῦ Ῥήνου, Μέλωνα ἔχοντες ἡγεμόνα. p.* 292: *Δευδόριξ, Βαιτόριγος τοῦ Μέλωνος ἀδελφοῦ υἱός, Σούγαμβρος. cf. (Angora) Mon. Ancyr. c.* 32, 6, 3: Ad mé supplices confug[erunt] regés . . . [Sugambr]orum Maelo ([*M*]*αίλων*). *(Aldêr Pedros) CIL* II 169: Sicae Melonis f. *(An der Armez-quelle)* 260: L. Iulius Maelo caudic(arius) flam(en) divi Aug(usti). *(Vizeu)* 408: Maelo Bouti f(ilius) Tap(orus). *(Trujillo)* 632: Mailo Arqui f. *(Escorial)* 660: Maura Mailonis f. 734: [Re]burr[us] Ma[e]llonis f(ilius). *(Brozas)* 749: Maelo Tongi f. *(Friaens)* 2496: Camalus M[el]o[n]is Limi[c]us S[il]va[no v.] s. [a.] l. *(La Argamasa bei Aldea nueva de S. Bartolomé)* 6336^c: Maelo Dovai f(ilius). *(Casteggio)* V 7356: Aurili Mae(?)l(?)onis f. figul(i). *(Saint-Thomas-en-Royans)* XII 2211: L(ucio) Maec(io) Terti(i) f(ilio) Maeloni. *(Nimes)* 3721 *add. p.* 839 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 966: D(is) M(anibus) L(ucii) Maelónis fIl(ii); MaelInus frátrI. *(Vienne) CIL* XII 5681, 4: Sestius, Ce[l]sus(?), Cesor, Maelo, Gal(l)icanus, Quadratus. *(Kaiseraugst)* XIII 5258: [Mer]cur(io) M(arcus) e[t Q(uintus) Sa]nuci(i), Atti Sanuc[i f]ili, Quir(ina), Messor et Maelo ex voto quod [p]ater eorum [su]sceperat. *s.* Maeilo.

Mael-ōnius *M.* **Maelōnia** *F. (Hallada en Merida) CIL* II 491: L. Maelonius Aper vet. leg. VI. vic. p. f. . . . L. Maelonius Primitivos et Maelonia Caesiola et Maelonia Maelia lib. patrono piissimo. *(Balsemão bei Lamego)* 5257: Celtius Maelonius. *s.* Melonius.

Maen . . . . . *cogn. (Maryport) CIL* VII 382: Maen . . . . .

Maenaca *O. in Hispania Baetica, nach a.* 474 *erbaute colonie der Phocaeer, phoenicisch oder iberisch, aber nach Steph. Byz. p.* 426 *M.: Μαινάκη Κελτικὴ πόλις· εὕρηται καὶ Μάκη, wol wegen Massalia.*

Maenus *M. cogn. (Stranitzen in Steiermark) CIL* III 5287: Trogimarus Maeni f(ilius). *s.* Mainus.

? **Maeta** *M. (Nimes, saec. 2) CIL* 3642 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 882: L. Iulius Maeta.

? **Maeurus** *M. (O-Szöny) CIL* III 12014, 349: MAIIVRI.

mag √ '*wachsen*', *in* mag-it, mag-into, *air.* mag = mágos, *j.* magh, *air.* to-for-magaim *ich vermere,* *magu-illo-s, *in bret.* mevel *serviteur,* magu-issa, *in bret.* maouez *femme,* Magalos, *Μάγ-ιλος M., G.* Mounti *und* Mounti[bus] (*g geschwunden), britt.* √ mag, *woher w.* mae, *idg.* √ magh, *woher gr. μῆχος hilfsmittel, rat, μηχανή werkzeug, anschlag, got.* magan *können,* mahts *f. macht, ksl.* mogą *kann,* moštĭ *macht, ai.* mahat, mahan.

Mag . . . *M. (Mailand) CIL* V 5903: C. Viri . . . Mag . . . 6099: . . . . . . Ouf(entina) Mag[. . . . . sibi et] Statiae Mag . . . uxori.

Mag . . . ia *F. (Susa) CIL* V 7300: Enniae Mag . . . iae.

Mag . . . . *O. (Wien) CIL* III 4576: T(itus) F(lavius) Verecund(us) Mag(. . ., *wol die heimat gemeint*), eques alae (primae) Fl[a(viae)] Aug(ustae) Brit(annicae miliariae) c(ivium) R(omanorum) [t]ur(ma) Italici.

Mag . . . . . *O. (Old Carlisle) CIL* VII 346: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et vik(anis)? pro salute d(omini) n(ostri) M. Antonii) Gordiani p(ii) f(elicis) Aug(usti) vik(o)? Mag. ara(m) . . . . .

Magab . . . *O. in Dalmatien. (Mainhardt, wirtemberg. oberamt Weinsberg) CIR* 1621: Maximo Dasantis (filio) mensori coh. I Asturum . . . c(ivi) Dalmatae ex municipio Magab . . . . et Ba[t]oni Beusantis (filio) optioni coh. s. s. ex municipio Salvia.

Magaba *berg in Galatien, j. Kurg Dagh. Liv.* 38,19,2: Magaba. *Flor.* 1,27 (2,11), 5: Tolostobogi Olympum, Tectosagi Magabam insederunt. *Festi brev.* 11, 2: In Magabam montem, qui nunc Modiacus dicitur.

Mag-ăcus *O. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(a. 627):* In fundo Magacinse.

Magal-ius *M. (Zahlbach) CIR* 1137: Herculi sacrum Vale[r]. Sperata [. . .] L. Magal. Victore C. Valer. Senecione L. Valer. Secundo P. Valer. Pacato filis v. s. l. l. m. *cf.* Magalos, Maglius.

Mag-allı *V. in Celtiberien mit stadt der Verones:* Trition Magallon *(gen. plur.), j. Tricio, prov. Logroño, bez. Nájera. Ptol.* 2, 6, 54: *Τρίτιον Μέταλλον* (*lis* *Μεγάλλων*). *(Tarragona) CIL* II 4227: Tito Mamilio Silonis fil(io) Quir(ina) Praesenti, Tritiens(i) Magall(ensi).

Magal-ona *O. j. Maguelonne, dép. Hérault, arrond. Montpellier, cant. Frontignan, gemeinde Villeneuve-les-Maguelonne. NG* 15, 6 *p.* 608 *M.:* Civitas Magalonensium. *Reccaredi edictum, concil. Tolet. III a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1002 *C):* Genesius, archidiaconus ecclesiae Magalonensis, agens vicem domini mei Boetii episcopi. *Concil. Narbon. a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1018 *C):* Boetius in Christi nomine ecclesiae Magalonensis episcopus. *Concil. Toletan. a. 597 (Mansi* 10 *c.* 478 *E):* Ginesius in Christi nomine Magalonensis ecclesiae episcopus. *Ex divisione provinciarum Hispaniarum a Wamba rege facta era 710 (c. a. 680) bei Bouquet, Receuil des hist. des Gaules t.* 2 *p.* 719 *D:* Narbonae subsint Caucolibium vel Tolosa, Carcasona, Biterris, Agatha, Luteba, Magalone, Nemausum, Elena vel Elna. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.*1076 *A):* Vincentius Magalonensis episcopus. *Rav.* 4, 28 *p.* 244, 12: Magalona. 5, 3 *p.* 340, 12: Megalona.

Magalo-nnum *O. j. Moulons, dép. Charente-Inférieure, arrond. Jonzac, cant. Montendre.*

Mag-alo-s *auch* **Mag-ilo-s** *männlicher o-stamm 'groß', air.* mál *'fürst' aus* *maglo-s, *vgl. gr.* *μεγαλο-*, *μεγάλον*, *got.* mikils, *cy.* -mail *-mael *in eigennamen, britt.* maglus. 1) *Name einer gottheit auf der inschrift zu Sérancourt bei Bourges. RA* 6 (1849) *p.* 554 = *n. s.* 16 (1867), 12: Buscilla sosio legasit in Alixie Magalu *(dat. sing.).* — 2) *Boischer fürst von Gallia Cisalpina. Polyb.* 3, 44, 5: *Αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τὰς δυνάμεις εἰσήγαγε τοὺς βασιλίσκους τοὺς περὶ Μάγιλον (οὗτοι γὰρ ἧκον πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων), καὶ δι' ἑρμηνέως τὰ δεδογμένα παρ' αὐτῶν διεσάφει τοῖς ὄχλοις.* *Livius* 21,29,6 *aus Fabius Pictor:* Boiorum legatorum regulique Magali adventus, qui se duces itinerum, socios periculi fore adfirmantes integro bello nusquam ante libatis viribus Italiam adgrediendam censent. — 3) *fig. (Theux in Belgien):* Magalus f(ecit). *s.* Maglus.

Magantia *s.* Mogontiacon.

Mag-anus *M. (Vienne, christl.) CIL* XII 2122: Hic requiescet Maganus in [p]ace. *In O.* Magan-osc [*saec. 12*], *j. Magagnosc, dép. Alpes-Maritimes, gemeinde Grasse.*

? **Maga-plinus** *M. cogn.* **Maga-plina** *F. (Pinguente) CIL* V 446: L. Mamilio Sp. f. Magaplino. *(Capodistria)* 501: . . Magaplina Mati . . . [M]agaplina Tertiae lib. . . , Magaplina Tertiae (l.) . . . , [Ma]gaplina Raeci f., . . Magaplinus . . . [Ma]rcellae lib. *(Marcenigla bei Pinguente)* 8199 = *Pais n.* 47: L. Magaplinus *(nomen)* L. f. *cf.* Megaplinus.

Magar-ius *M. cogn.* **Magaria** *F. (Worthyvale bei Camelford, Cornwall) IBCh* 17: Latini ic iacit filius Magari. *(Brindisi) CIL* IX 179: Gabinia Magaria.

Magaverum *s.* *Mago-brigā.

Magdain *O. Merow. silbermünze. RN* 3ᵉ *s., t.* 5 *p.* 448: CAST(ri Magd)AINI R SEGIBERTUM.

Mag-dunum *O.* 1) *später* Maidunus, Me-un, *j. Méhun-sur-Yèvre, dép. Cher, arr. Bourges.* — 2) *j. Meung-sur-Loire, départ. Loiret, arrond. Orléans. Vita Lifardi* 3 *ASS 3. iun.* I *p.* 300 *D:* Est autem mons in Aurelianensi pago, quem eiusdem incolae regionis Magdunum appellant. 8 *p.* 301 *D:* Ab oppido Magdunensium.

Magedon *O. j. Médan, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles, canton Poissy.*

Mag-ellı *'campani, Vangiones', von gall.* magos *feld, ligur. V. im tale der Sieve, = j. Mugello. Plin. n. h.* 3, 47: Magelli.

Mage-mārus *M. (Cilli) CIL* III 5255: Magena Magemari (filia) v(iva) f(ecit) sibi et Primulae Primi fi. an. V.

Mag-enus *M. (En la Torre de Don Miguel) CIL* II 5304: Caturo Alboni et Ma[g]enus Are[ni?]. *(Ilici)* 6349, 27: Magen(i).

Magesa *O., zu fluſs Mocsa im Misoccotale. Rav.* 4, 30 *p.* 251, 12: Magesa. *cf.* Mesiates.

Maget-ia *F. Gelasii papae ep.* 33 *p.* 418 *Thiel, a.* 495—496: Magetia, spectabilis femina.

Mageti-ū *F. (Puch bei Treffen, saec. 1) CIL* III 11498: Calvo Quartionis l. et Magetiuni coniug.

măg-ĕ-tŏ- *groſs, berümt,* = *magit, *w.* mait *amplus, largus, longus, taediosus, in* Guer-maet, Gur-vaet; *adi. verbale auf* -to *von* magu *'bin groſs, zu* √ mag, *in* Admagetŏ-brĭgā, *Ver-mageto-s *Ver-maget, *vermagit; *cf.* *leucĕto-s *louceto-s.

magi- *in* Magiatus, Magissus, Magissius, Magidius, Magi-ăcus, Magio-rix, Vaco-magi *in* Vaco-, Veho-, *V.* Verco-magi *zu* magos *feld.*

Magi *O. in Brittanien. ND occ.* 40, 14: Magis. 29: Praefectus numeri Pacentium, Magis. *Rav.* 5, 31 *p.* 433, 3: Maia. *(Rudge Coppice bei Froxfield, Wiltshire) CIL* VII 1291: A Mais Aballava Uxel[l]odu[no] Amboglan[ni]s Banna(m).

Magiā *zu* *magos *feld, cy.* maes mais = magesto magis, *auch* mai = magi *planities. campus, O. in Raetien zwischen Chur und Bregenz, j. Maienfeld auf dem rechten Rheinufer in Graubünden. TP:* Magia. *(Zieltal ober Partschins im Etschtale oberhalb Trient. a.* 217 *oder* 216) *CIL* V 5090: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) sanct(issimae) Dianae aram cum signo AEtetus Augg(ustorum) nn(ostrorum) libert(us) p(rae)p(ositus) stat(ionis) Maiens(is). XXXX (quadragesimae) Gall(iarum) dedic(avit) id. Aug. Praesent(e) cos.

Magi-ăcus *cf. cy.* Maiuc Maioc, *M. cogn (Brescia) CIL* V 4272: Mercurio. Q. Valerius Magiacus v. s. l. m. *(Gallarate)* 5567: Samaus Taciei f. et Banuca Magiaci f. uxor. *(Valle Guadino)* 5703* *add.:* Secundulus Magiacus. *(Turin)* 6957: Mercurio T. Mattius AteurItI f. Maciacus v. s. l. m. *(Rom, a.* 178) VI 2382: L. Magiacus L. f. Severus. *(Rom)* 2382ᵇ: L. Magiacus L. f. *(Vaison)* XII 1444: M. Rutilio Magiaco.

Magi-atus *M. (Sept-Fontaines bei Saint-Avold) Orelli* 1987 = *RC* 4, 2 *p.* 136: Deae Dironae Maior Magiati filius v. s. l. m.

Mag-idius *M. nomen.* **Magidia** *F. (Narbonne) CIL* 4961 = *Inscr. de Languedoc n.* 649: V. Magidius Boiscus (sibi) et Magidiae Quartae contubernal[i]. *CIL* XII 4962 = *Inscr. de Languedoc n.* 648: [Magidi]a S[p]urI(a) f(ilia) Tertia.

Magil-ius *M. (Tivoli) CIL* I 1121: L. Magilius L. f. *(Heramélluri)* II 2907: T. Magilius Rectugeni f. *(Centallo)* V 7659: C. Magilius C. f. P[ol.] Tertius. *(Rom)* VI 2412: Magilius. 21824: Q. Magili Q. l. Gennai PrImae. 21825: Magilia T. l. Prima. *(Cerveteri, a.* 25 *p. Chr.)* XI 3613, 4: L. Magiliu[s]. *(Lyon)* XIII 1676: Iuliae [Regi]nae Magil[i Hon]orati filia[e nep]ti. . . . 1867: D(is) M(anibus) C. Magilio C. f. Quir(ina) Albino mil. coh. XIII urb . . . *(Sens) Julliot, Quelques inscr. rom. des musées de Sens et de Lyon. Sens 1877:* M(arcus) Magilius Honor[atus ex v]oto pos(uit) [pro se s]uisqu[e]. Iuliae Reginae Magili Honorati et Iuliae Thermiolae filiae M. Magilio Honorato, flamini Aug., munerario, omnibus honorib(us) apud suos functo. *Augenärzte* Magilius et D. Gallius Sestus *ed. Thédenat; cf. BE* 1, 1 *p.* 46.

Magill-ius *M. augenarzt. (Reims) s. E. Desjardins. Cachets inédits des médecins oculistes Magillius et D. Gallius Sextus (vilmer* Sestius) *Paris 1880.* 8°. *(Fouilles d'Herbord, dites de Sanxay) BSAF* 1884 *p.* 124: [Magi]llius. *(Reims) Habert p.* 169 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 22 (1893) *p.* 317 *n.* 148: 1) Magilli(i) dialepidos ad cicatri(ces). 2) Magilli(i) thurinum c(rocodes). 3) Magilli(i) dioxsus ad cicatri(ces) v(eteres). 4) Magilli(i) dialepidos c(rocodes). *BM t.* 47 (1881) *p.* 564 *s.:* Magillius. *(Mainz) CIR* 994, 12 = *Becker n.* 21: Magilli(us) Vict(or).

Magil-o(n) *M. (Ventas de Caparra) CIL* II 809: Magilo L. Gouti (Clouti?) f(ilius) ara(m) Angefici? f(aciendum) c(uravit). *(Ciudad Rodrigo)* 865: . . . Magilonis f. *(Astorga, prov. Leon, a.* 27 *p. Chr.)* 2633: Magilo Clouti. *(Avila)* 3051 = 5860: [Re]burr[o] Magilonis f(ilio). *(Bonn) BJ* 93 *s.* 193: Rectugnus Magilonis f(ilius) Segontili(*is* n)e(n)ses, eques ala Longiniana. *Davon variante* Mogillo.

Magilo-s *s.* Magalos, *davon* Magilius.

Magima *cogn. (Trivento) CIL* IX 2622: Magima Dautae.

Magi-mārus *M. (Gyúro bei Vadl) CIL* III 3377: C. I(ulius) Macimarus an(norum) XXXX. *(Szent-Endre)* 3644: Ava Macimari f(ilia). *(Cilli)* 5255: Magena Magemari v. f. sibi et Primulae Primi fi. an. V.

5272: Secundus Magimari f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et s. et Magimaro Auctomari et Cupitae Atevorti f. parentibus et Exorato nepo(ti) an. II. *(Csákvár, comitat Stuhlweißenburg)* 10352: Adnama AsIonis f(ilia) an(norum) XXXV h(ic) s(ita) est; t(itulum) m(emoriae) p(osuit) MagImarus coIunx.

Mag-ĭnā, pagus Meginensis, Magnensis, Maginisius, comitatus Magnacensis, = *air.* mag-en *f., O. an der Nette, j. Mayen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz.*

Magin-ăco *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Maginaco.

Mag-innus *M. cogn. (Puy-de-Dôme) BSAF* 1886, *23 juin:* [Deo] Mercurio Sex. Sulpicius Maginnus.

Mag-inus *M. fig. (Speier) Harster, Pfälz. Mitth.* 1896 *s.* 80. *(Königshofen):* MAGI-NVS. *(Saalburg) Jacobi s.* 323: NVNIGAM.

magio- *zu* √mag, = *idg.* magh, *ai.* mahā *groß, vgl. gall.* magos *feld, in* Magio-mārus, Magio-rīx, Magi-ācus, Magi-atus, Magidius Magidia, Magissus Magissius; Are-magios, Co-magius, Dino-magius, Duno-magios, Esu-magius.

Magi-o(n) *M. cogn. (Gyúró bei Vaál) CIL* III 3377: C. I(ulius) Macimarus an(norum) XXXX, [I(ulia)?] Namusonis f(ilia) Ressona an(norum) [L]II h(ic) s(iti) sunt. C. I(ulius) Magio et C. I(ulius) Comatumarus f(ili) t(itulum) m(emoriae) p(osuerunt). *(Alt-Ofen)* 3594: Brogimara Dallonis f(ilia) ann. XXV. et Iantuna f(ilia) an. II. h(ic) s(itae) s(unt). Magio coniugi et filiae t. m. p. *(Wöllersdorf bei Wiener-Neustadt)* 4555: Tatucae Macioni *(gen.)* f(iliae). *(Ebersdorf)* 4600: Magio Vi . . . . . domionis f. *(St. Helenenberg) EE* 4 *p.* 163 *n.* 569: Chilon Magio parens sibi et suis v. f. *(Rom)* VI 3223: Aelius Magio. *(Vienne)* XII 5686, 519: Macioni *(gen.). (Sens) Habert tab.* 18 *n.* 781: Macioni. *(Vénasque, dép. Vaucluse) RE No.* 69 *n.* 941 *p.* 217 (1893): [Matribus] Tangonis [v. s.] l. m. . . . . Ma[g]io-[nis] f(ilius). *(Fouilles d'Herbord, dites de Sanxay) BSAF* 1884 *p.* 123: Magio f(ecit). [*Douai, mus.*] *Desjardins, Monum. épigr. de Bavai-Douai, tab.* 14 *n.* 106 *p.* 136: MAGON-F = Magion f. *(Wössingen). (Mus. in Stuttgart und Speier):* MAGIO F. *(Groß-Krotzenburg, und Mainz, mus.):* MAGIONI.

Magio-mārus *M. (Am Diexerberg bei Völkermarkt) CIL* III 11579: Magiomarus Dononis f. v. f. sib(i) et Buciae Sacronis f. uxori v. et Secundo f.

Magiona *F. (Cilli) CIL* III 5220: Magiona Verulli f(ilia). *cf.* Maiiona, Maionus.

Magi-ona *O. (Bruchloch, zwischen Junglinster und Burglinster in Luxemburg) RA n. s.* 32 (1876) *p.* 178—181. *BJ* 67, 5—6: Magione.

Magiononos *M. (Lezoux) BSAF* 1883 *p.* 207: MAGIO|NONVMA|NV. *cf. Schuerm. n.* 3147: MACIO F.

Magio-rīx *cf. ahd.* Mag-rîh, *M. (Zabern) CIR* 1867: Mercurio et Apollini Magiorix et Quintus Secundi fil(ii) v. s. l. m.

Magiovini(t)um *O. IA* 471, 1: Magiovinto. 476, 10. 479, 6: Magiovinio.

Magirra *M. (Brescia) CIL* V 4483: Primo Valerio Magirrae colleg. fabr. et cent. qui vixit ann. XXXIII. mens. II. dierum XXIIII plenus probitate, quo defuncto amici dolent, M. Publ. Valentinus amicus locum sepulture dedit, Magius Valerius Surio aram posuit nepoti suo. *(Saintes)* XIII 1032: Magirra.

Magirus *M. (Heddernheim) Schuerm.* 3171: Magirus.

Magi-ssa *cogn. (Aus Pannonia inferior) CIL* III 3695: Magissaes f. parens. *(Landstuhl in der Pfalz) CIR* 1780 *cf. BJ* 55, 167: D(is) M(anibus) Caciro Tegeddi et Billicceddni patribus Magissa filius f(aciendum) c(uravit).

Magiss-ius *M. (Weißenburg im Elsaß) CIR* 1836: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio aedem aram Attianus Magiss(a?) et Magissius Hibernus c(ustos) a(rmorum) l(egionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis).

Mag-ittus *dem. von* magus? *O. j. Mayet, dép. Sarthe.*

Magius *M.* **Magia** *F., röm. gentilicium, villeicht zum teil auch celtisch, z. b. Cic. de or.* 2, 66, 265: Magio, praefecto (Pisonis in Gallia) . . . Magii. *Senec. controv. lib.* 10, *praef.* 2: L. Magius, gener T. Livi. *Servius ad Verg. Aen. prf.:* (Vergilius) matre Magia fuit. *Phocae vita Vergilii* 35: (Vergilii) mater Polla fuit, Magii non infuma proles. *(Talavera de la Reina) CIL* II 916: C. Magius Ton[g]ius. *(Aguilafuente)* 5787: Magia filiae, Sucarius filiæ. *(Alcalá de Henares)* 5855: Magia Atia Clun. *(Podgradje)* III 9939: Q. Magius C. f. Publ. dom. Verona. *(Brescia)* V 4483: Magius Valerius

Surio. *(Pontevica)* 4126: Seneca Magia Magi f. *(Riva)* 4990: L. Magio Magiano . . . Mag(io) Prisciniano. *(Mailand)* 6036: Sex. Magius Sex. l. Licin(us) sibi et Sex. Magio Sex. L. Turpio patrono. *(Calvatone)* 8113, 11: L. Ma[g]i Mars(iani). *(Rom)* VI 2815: C. Magius C. f. Pub. Senecio. 25859: Samniae L. f. Magiae Marcellae . . . L. Samnio L. f. Quir. Magio Gallo. *(Greetland, a. 205 p. Chr.)* VII 200: S(acerdote *der dea Victoria Brigantia*) Mag(io) S(evero). *(Perugia)* XI 2060: P. Magio Vero v. f. Lumagius Verona P. Magius Iustus f(ilii) et Pupa l(ibertus). *(Gebensdorf)* XIII 5211: M. Magius M. Pob(lilia) Maccaus, Verona, mil. leg. XI C(laudiae) p. f. *(Bonn, zeit Domitians) BJ* 57, 70: L. Magius L. Ouf. Dubius Mediolani. *cf.* Maius, Macius Macia.

Magiusa *F.* *(Courseul) BM t.* 6 *n.* 5 *p.* 252 = *RC* 4 *p.* 265. 479: Num. Aug. de Sirona. Ca////// Magiusa (*nicht* Magiusia) lib. v. s. l. m.

Magl-agno-s *später* Maelan, *cy. deminutivum, abgeleitet von* maglo-, *erhalten in den w. O.* Rhos-maelan *in Arvon,* Garth-maelan *und* Cefn-maelan *in Merioneth, M.* Meurig Maelan, *abret.* Ran-Melan, *cf. Saint-Maelan en Guern (Morbihan); M. (Llanfechan oder Llanvaughan, bei Llanybydder, Cardiganshire, saec. 5 ex.—6 in.) Rhŷs* 33 = *IBCh* 114 = *Rhŷs*[2] 273. 380: Trenacatus ic iacit filius Maglagni.

Magl-atius *M. (Pentima) CIL* IX 3267: C. Suetedius C. f. Ser(gia) Maglatius Diochares l. posieit.

Magli-avus *cy.* Magliau Macliau, *M., comes der Bretonen. Greg. Tur. h. F.* 4, 4: Chanao quoque Brittanorum comes tres fratres suos interfecit. Volens autem adhuc Macliavum interfecere, conpraehensum atque catenis oneratum in carcere retinebat. Qui per Felicem Namneticum episcopum a morte liberatus est. Post haec iuravit fratri suo, ut ei fidelis esset; sed nescio quo casu sacramentum inrumpere voluit. Quod Chanao sentiens, iterum eum persequebatur. At ille, cum se evadere non posse videret, post alium comitem regionis illius fugit, nomine Chonomorem. Hic cum sentiret persecutores eius adpropinquare, sub terra eum in loculo abscondit, conponens desuper ex more tumolum parvumque ei spiracolum reservans, unde halitu resumere possit. Advenientibus autem persecutoribus eius, dixerunt: 'Ecce hic Macliavus mortuus atque sepultus iacet.' Quod illi audientes atque gaudentes et super tumolum illum libentes, renuntiaverunt fratri eum mortuum esse. Ille audiens, regnum eius integrum accepit. Nam semper Brittani sub Francorum potestatem post obitum regis Chlodovechi fuerunt, et comites, non reges appellati sunt. Macliavus autem desub terra consurgens, Veneticam urbem expetiit, ibique tonsoratus et episcopus ordinatus est. Mortuo autem Chonoone, hic apostatavit, et demissis capillis, uxorem, quam post clericatum reliquerat, cum regno fratris simul accepit, sed ab episcopis excommunicatus est. 5, 10(16): In Brittanis haec acta sunt. Macliavus (Magliavos *Fredeg. chron.* 3, 77) quondam et Bodicus Brittanorum comitis sacramentum inter se dederant, ut quis eis supervivеret filius patris alterius tamquam proprius defensaret. Mortuus autem Bodicus reliquit filium Theodoricum nomine. Quem Macliavus, oblitus sacramenti, expulsum a patria, regnum patris eius accipit. Hic vero multo tempore profugus vaguusque fuit. Cui tantum misertus deus, collectis a Brittania viris, super Macliavum obiecit eumque cum filio eius Iacob gladio interemit partemque regni, quam condam pater eius tenuerat, in sua potestate restituit; partem vero aliam Warocus, Macliavi filius, vindicavit. 19 (26): Contra Warocum, filium quondam Macliavi.

Magl-ius *(der vocal vor* l *ausgefallen, villeicht für* Magilius *verlesen) M. (Lyon) CIL* XIII 1701: P(ublio) Maglio PrIscian(o) Segusiavo, patri. Pamae PrIscian(i *od.* -ae). [Tres provinciae Gal]liae. *cf. villeicht (Lyon) Allmer et Dissard n.* 302, *t.* 3 *p.* 247: D(is) M(anibus) . . . . Genes[ii?; Ma]gli[us]? Demetrius et Satia Heliane filio dulcissimo . pon(endum) curaverunt et sub asc. d. *cf.* Seriomagilus.

Magl-o(n) *O. in Brittanien. ND occ.* 40, 13: Magloue. 28: Praefectus numeri Solentium, Maglone (*var.* Magloue).

***Maglŏ-cūno-s** '*edler fürst*', *von* maglo-s *fürst; später cy.* Mail-con Mail-cunus, *w.* Mailgwn, *bret.* Mael-gwn, *mbret.* Malgon, *pict.* Mael-chon Mail-con *gen. sg., cf. abret.* Cunmail, *w.* Cyn-vael, *w.* Cyn-fael *aus* Cón-mael *neben urcelt.* *Cuno-máglos, *gen.* Cono-magli;

M. Gildas 33: Maglocune *(vocativ). Baeda h. e.* 3, 4: Meilochon.

Maglo-matonius *G. (Agen) CIL* XIII 915: Maglomatonio *(dat.)* Atto marmorarius v. s. l. m.

***mág-lo-s** *'vornemer, fürst', air.* mál *gen.* máil, *acy. abret.* mael mail, *w.* mael, *mbret.* mael mel, *bret.* mael, √ mag, *verwant mit lateinisch* mag-nus. — **Maglus** (*statt* Magalus) *M. Vita s. Winwaloei* 8 *ASS 3. mart.* I *p.* 254 *F:* Puer quidam nomine Mael. *Vita (alia) p.* 258 *n.* 15: Maglus Conomagli filius. *(Sziszek) CIL* III 3963: Silvano Maglæ Longinia Ingenua. *(Caldey, Pembrokeshire, ogam.) IBCh* 94 = *Rhŷs*² *n.* 13 *p.* 279: Magl Dubr. *(Penmachno, Caernarvonshire, saec. 5 ex.—6 in.) IBCh* 135 = *Rhŷs*² 369: Cantiorix hic iacit, Venedotis cive(s) fuit, consobrinos Magli magistrati. — *Composita:* *Arto-maglo-s *in acy.* Art(h)-mail, Bria-mail, *Brio-maglus = *Brīgo-maglo-s, *cy.* Broho-magli *für älteres* Broc(c)o-magli, *acy.* Broch-mael -mail, *später* Broch-wel Broch-fael, *bret.* Broc-mail, *Catu-maglo-s Cat-maglus Cat-mailus, *w.* Cat-mail, Cono-maglus *Cuno-maglus Cun-mail, *daneben* Maglo-cunus, Ra-maclus Remaclus = *Rīgo-maglos, Seno-magli *und* Sene-magli, *w.* Hen-fael, *durch* *Hen-mail, Taxi-magulus, Tegerno-mali *(gen.)* *Tigerno-magli, *bret.* Tiern(Tiarn)-mael, Mael-tiern, *mbret.* Tiern-vael, *cf.* Maglo-tigerno-s, *bret.* Mael-ti(g)ern, *cy.* Vendu-magli *für* Vindo-magli, *Ver-maglus, *cy.* Fern-mail, *bret.* Vidi-maclus (*lis* Vidi-maglus), *cy.* Vinne-magli *cf. w.* Gwen-fael *etc.*, *bret. O.* Loc Guenuael. *s.* magalos.

Magnā *O. in Irland, j. Ballina am fl. Moy, prov. Munster, grafschaft Cork. Ptol.* 2, 2, 3: *Μάγνατα (aus τὰ Μάγνα) πόλις. Davon die* Magnatae.

Magn-ācum *O.* 1) *j. Magny-la-Ville, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Saumur;* 2) *im pays de Magnazeix, j. Magnac-Laval, dép. Haute-Vienne, arrond. Bellac. S. auch* Megenum.

Magnali, villa Magnalorum, *j. Mignaloux-Beauvoir, dép. Vienne, arrond. Poitiers, canton Saint-Julien-Lars.*

Magnatae *V. in Irland. Ptol.* 2, 2, 4: *Παροικοῦσι δὲ τὴν πλευρὰν μετὰ τοὺς Οὐεννικνίους Ἐρναῖοι, ὑφ' οὓς Μαγνᾶται· εἶτα Αὐτῖνοι· εἶτα Γαγγανοί, ὑφ' οὓς Οὐελλάβοροι.*

Mag-n-ens *fl. Pertz dipl.* 31 *(a. 673) p.* 30, 45. 55 *(c. a. 683) p.* 50, 10: Super ripam fluvioli Magnentis.

Magnensis *M. (Strà) CIL* III 3183ᵃ: D(is) M(anibus) G. Ligustius Felix G. Ligustio Magnensi fratri p. [c.].

Magnensis pagus *s.* Magina.

Magnet- *O. Concil. Bracarense III a.* 572 *(Mansi* 9 *c.* 841 *D):* Viator Magnetensis ecclesiae episcopus.

Magnī *nach Rhŷs zu* maen *m. (a stone), O. in England.* 1) *Festung am Hadrianswall, j. Carvoran. ND occ.* 40, 43: Tribunus cohortis secundae Dalmatarum, Magnis. *Rav.* 5, 31 *p.* 431, 9: Magnis. — 2) *Nach Haverfield erhalten in* Magonsete, *der ältesten namensform der westsächsischen Magasaetas in Herefordshire, j. Kenchester, westl. von Hereford. IA* 484, 7. *Rav.* 5, 31 *p.* 427, 7: Magnis.

Magni-ācus *G., beiname des Mercurius. (Hières, dép. Isère, arrond. La Tour-du-Pin, cant. Crémieux) CIL* XII 2373: Aug(usto) sacr(um) deo Mercuri● Victori Ma[g]niaco Ve[l]launo (*Rhŷs list* Magniaco-vellauno *king or ruler of* Magniācon; *vgl. die gemeinde Magnieu, dép. Ain, arrond. und canton Belley)* C. Capitoius Macrinus restituit.

Magni-ācus *abgeleitet vom römischen gentilicium M.* Magnius, *O.* 1) *j. Magny, dép. Yonne, arrond. und canton Avallon.* — 2) *j. Magnac: 2 im dép. Charente, M.-la-Valette, arrond. Angoulême, canton Villebois-la-Valette, und M.-sur-Touvre, arrond. und canton Angoulême; départ. Haute-Vienne, M.-Bourg, arrond. Saint-Yrieix, canton Saint-Germain-les-Belles-Filles.* — 3) *j. Manhac, dép. Aveyron, arrond. Rodez, canton Cassagnes-Bégonhez.* — 4) *j. Magné: 2 dép. Deux-Sèvres, arr. und canton Niort, und gemeinde Coulonges-sur-L'Autize; dép. Vienne, arr. Civray, canton Gençais.* — 5) *j. Magny: Magny-la-Fosse, départ. Aisne, arrond. Saint-Quentin, canton Le Catelet; 2 départ. Doubs, arrond. Baume-les-Dames, gemeinde l'Isle-sur-le-Doubs, und M.-Châtelard, canton Vercel; 2 dép. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers, und gemeinde Les Châtelets; départ. Indre, Le Magny, arrond. und canton La Châtre; 4 dép. Orne; 2 dép. Seine-et-Marne; 1 dép. Vosges, arrond. Épinal, cant. Bains; 3 dép. Nièvre; 2 dép. Seine-et-Oise; 4 dép. Calvados; 5 dép. Haute-Saône; 8 dép. Côte-d'Or.* — 6) *Magnieu, dép. Ain, arrond. und canton Belley.* — 7) *Montmagny, dép. Seine-*

et-Oise, arrond. Pontoise, cant. Montmorency, = mons Magniacus. — 8) *Magni-ācum, *verkürzt in* Magnium, *j. Mayen bei Andernach.*

? **Magni-anus** *M. (Tétény) CIL* III 3403: Aur. Magniano. *(Langres)* XIII 5801: D(is) M(anibus) Magniani, Marisci (servi); m(ater) p(onendum) c(uravit).

? **Magnigeleca** *O. Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ed. Guérard p.* 18 *(a. 648):* Villa Magnigeleca.

Magni-llā *F. (Rom) Marini, Arv. p.*506: Iuliaes M[ag]niles. *(Velletri) CIL* X 6584: [I]ul(ia) Magnilla. *(Saintes)* XIII 1083: Magnil[l]ae Vodeluteiaci f(iliae) Lucanus Lucani f(ilius) matri.

Magnilli-anus *M. (Buccino) CIL* X 8105: P. Allius Magnillianus.

Magninum *O. bei Beauvais. Pertz dipl.* 32 *(a. 657) p.* 31, 17: Magnino villare.

Magnium *s.* Magniacus 8).

***mag-no-** *oder* *mag-ino- *locus, bret. (Léon)* -uan *aus* -man, *in bret.* debr-on *demangeaison, saec. 15* debr-uan = *depr-man; *cy.* man. *In:* Magnī, Cēni-magnī, *M.* Gallo-magnus?

Mag-ō(n) *groß, mächtig, für* *maghavōn, *nach Stokes = gr.* Μαχάων, *ai.* maghávan *freigebig (name des Indra), M. (Auxon-Dessous bei Besançon, Doubs) CIL* XIII 5375: [Me]rcurio [et A]pollini [v. s.] l. m. ... Magonis (*nicht* Magionis).

***Mago-brīga** **Magobrense** monasterium, Magaverum, *j. Mesvres, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun.*

Magolit ... *ogam. (Caldy, Pembrokeshire) Rhŷs*[2] 278. 400: Magolite Bar ... cene.

Măgōnĭ-anus *M. (Antechera) CIL* II 2029, i: P. Magnio Q. f. Quir(ina) Rufo Magoniano tr(ibuno) mil(itum) IIII (quater), proc(uratori) Aug(usti) XX (vigesimae) her(editatum) per Hisp(aniam) Baet(icam) et Lusitan(iam), item proc(uratori) Aug(usti) per Baetic(am) ad Fal(ernas vites) veget(andas), item proc(uratori) Aug(usti) prov(inciae) Baet(icae) ducen(ario). *(S. Germano)* X 5163: Ti. Cl. Praec. Ligar. Magonianus. *(Pozzuoli) EE* 8 *p.* 109 *n.* 414: D(is) M(anibus) C. Oppió Eutichet Magoniano.

Mag-onius *welsch* Maun, *M. (Pompeji) CIL* IV 579: Magonius. 1975: Cresces Ampliata Magonia. V 579: Magonius. *(Modena)* XI 883: Mago[ni]ae Surisca[e]. Magonius *nach Stokes auch name des h. Patricius wärend seiner studien in Gallien. Vgl.* Mogonius, Magunius.

Magontia *s.* Mogontiacon.

Magonus *s.* Magounos.

mág-os *feld, ebene, neutraler* s-*stamm, mit nominal-suffix* -os *(nom. acc. sing.),* -es = *mag-es-, *air.* mach *gl. campus,* mag *n., j. ir.* magh, *anglisiert* moy, *w.* ma *f. locus, plur.* maoedd, *substant. w.* mais maes = *mag-es *champ non clos, corn.* mes *campus, abret.* ma *champ, lieu, mbret.* maes mes meas, *nbret.* maes *champ, (Léon)* meaz *champ, bret.* maez *champ non clos; ai.* mahás *groß. Windisch vgl. ai.* mahī *erde, land (von* mah *groß, wovon* mahat *magnus). Kommt in vilen O. als zweites glid (zum gentilicium des besitzers, zum namen eines flußes usw.) vor:* *agro-magos (*cy.* aerfa), *Alsio-mago *in* Alsiomao (*Belfort* 5898 = *Prou* 2692), *Ando-magos Andomus? *ir.* Aol-mhagh *'the plain of the Lime'*, Arco-magus, Arga(e)nto-magus, Augusto-magus, Bardo-magus, Baro-magus (*von fl.* *Barus), Bello-mo = magos? *Billio-magus, Blaomio *(Blon),* Blato-magus *und* Blatomum, Bodinco-magus *(d. i. Po-ebene) Plin., verkürzt* Bodincus = *Bodi campus,* Bono-magus, Borbe(i)to-magus *für* *Borveto-magos, *cf.* Wormaz-feld, *ir.* Bréach-mhagh = *Breico-magos, *Brigantino-magos, *Brigo-magos? Broc(g)o-magos Βρευκό-μαγος, Bro-magus (Viro-magus), Bu-maga Bum-maga, Burdo-mag(us), *Burno-magos Burno-mus, Caesaro-magos, Camelio-magus, Cara(e)nto-magus, Cas(s)inó-magus, Cassono-magus, Catorigo-magus *TP u.* Catorigas *IA,* *Catu-magos Cadomus, Catu(o)rigo-magus *heißt im itin. Hieros.* mansio Caturigas, *ir.* Ciar-mhagh = *Keiro-magos, Cisō-magus Cisomo, Claudio-magus (-māgum *bei Fortunat.*), Cobio-machus, Comillo-mago = Camelio-magus, *com-mag- *co-mag-, *mbret.* que-maes queuaes *connenant ou champ,* Condāto-măgus, *Condomagos Condomus, *Cuco-magos Cochomo, Curio-soli-magus, *Daru-(*Deru- *Dervo-)-magos *eichenfeld, ir.* Dar-magh, Dair-mag *j. Durrow in King's County, ir.* Der-mach De(a)r-mhagh, Druso-magos, Durno-magus, Ebro-(Eburo- Hebro-)magus, Ex(Es)cingomagos, Gabro-magus, *Germanico-magos Sermanico-magus, Gie-magus *(Gien),* Icidmago = Ic[c]io-magos, Inen-maco, Iuliomagos, *Latio-magos *in* Latio-maus *und* Lacio-maus, *Lēcco-magos, Lilino-mago,

Lindi-macus = *Lindo-magos, Linto-magus, Ludno-magus, Luto-magus, Manta(o)lo-magus (-maus), Marcó-magus, Maro-magus, *Mauric(i)o-magus (*cy.* Ma-mouric), *Μελιτομαγήσιος* (*gallische ursprungsbezeichnung. Ed. Diocl.* 19, 37), Mo(*Ma)ntālo-magensis vicus, *Mori-magos, Moso-magus, Nerio-magus *neben* Nerio-magiensis, Nid[o-magus?], Niumaga Nivi-magus Nīvo-magus, Novio-magus Noio-magus Novo-magus *Noyon* (*gegensatz* Seno-magus?), Rato-magus Ratu-magu(co)s, Reti-magus, Rico-magus *Rigo-magos *daneben und dafür* Regio-magum, Rigo-magenses, Ripo-magus, Ritu-magus, Roto-magus, *später* Rodomum Rotomum Rothomum, *Salo-magos *in* Salo-macus, Scingo-magus *s.* Es(x)cingo-magus, *Selgo-magos, Senómagus, Sesto-magus, Sito-magus, Sosto-magus (mutatio Sostomago Sustomago), Sparno-magos, Torno-magus, Turno-magus, Uromagus, Wali-mago, Veneto-magus (vIcani Venetonimagenses *und* Venetonimagienses), *Verno-magos *in* Fern-magh, *Vindó-magos = *air.* Find-mag, *w.* Gwynfa, Vīro-magus Uro- *oder* Bro-magus. *cf. V.* Vaco-magi. *Seit ende des 6. jh. ward das g des tonlosen* magus *nicht mer ausgesprochen, z. b.* Latiomaus, Mantolo-maus, Reo-maus = *Rigomagos; *später fiel auch das* a *in* maus, *z. b.* Burnomum, Mosomo, Noviomo, Rotomo.

***mago-s** *adi., variante zu* *mogos *groß, air.* mag, *dazu verbum* *magu '*bin groß*', *part. praes.* *magons, *magontos. *Vgl.* mageto-.

***Mag-ouno-s Magonus,** *auch* **Magunus,** *daneben lepontisch* Mako[nos], *acy.* Maun. *(Ghedi) CIL* V 4155: Hercul[i] v. s. l. m. M. Maeclius Magunus. *(Brescia)* 4609: M. Fulv[i]us Magoni *(gen.)* f. Fab. Marcellus. *cf.* Mogounus.

Mag-plinus *M. (Marcenigla bei Pinguente) CIL* V 8199: L. Magplinus L. f.

? **Magrada** *O. in Hispanien. Mela* 3, 1, 15: Magrada.

Magreceaso *O. Merow. münze. Belfort* 2383 = *Prou* 2592: MAGRECEA∞O.

Magr-eius *O. j. Mairy, dép. Ardennes, arrond. Sedan, canton Mouzon.*

Maguli-o(n) *F. (San Esteban de Gormaz) CIL* II 2825: Magulio.

? **Mag-ulla** *F. Martial.* 12, 91: Magulla. *cf.* *magulos.

Magull-inus *M. (Rom) CIL* VI 23293: Q. Octavio Magullino *(dat.)*.

Magull-ius *M.* **Magullia** *F. (Rom) CIL* VI 6708: Magulliae Chrysidi coiugi. *(Conza)* IX 989: Magulliae Romanae. *(Montella)* X 1171: Macullia . . . . . *(La Civita bei S. Giovanni in Carico)* 5613: Magullia C. f. Rufa. *(Messina)* 6985: A. Magullio A. l. Euhodo Magullia Tyche patrono et coiugi.

***magu-lo-s** '*sclave*', *cf. got.* magula *puerulus, deminutiv abgeleitet von* magu-s *puer, air.* mug. *cf. got.* magus *filius, puer, ir.* mug *servus. In M.* Cono-maglus, Taxi-(*für* xci, x *für* s)-magulus '*sclave des G.* Taxi-s'. *Vgl.* Magalus Magilus Maglus Magulla.

Magula *F. cogn. (Pentima) CIL* IX 3216: Caesia V. f. Magula. *cf. Magalos.*

Maguncia Maguneiacus *s.* Mogontiacon.

Magun-ius *M. nomen gentilic.* **Magunia** *F. (Nîmes) CIL* XII 3724 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 972: D(is) M(anibus) L. MagunI MansuetI C. Iul. Facundus amico optimo. *(Langres) CIL* XIII 5803: Maguniae . . . . ex te[stamen]to. *cf.* Magonius.

Magunt . . . *cogn. (fig.). (Vienne) CIL* XII 5686, 522: Magunt . . .

Maguntia Maguntiacus *s.* Mogontiacon.

Magunti-ānus *M. (Kasr Bu Alem) CIL* VIII 16392: C. Sertorius Saturninus Quirina Magu[n]tianus.

Magunus *s.* *Magounos.

Maguri-o(n) *M. (Amiens) RA n. s.* 40 (1880) *p.* 326: D(is) M(anibus) flamen Magurio vixit annos LXV.

Magur-ius *M.* **Maguria** *F. (Rosendorf in Kärnten) CIL* III 4962: Maguriae *(dat.)*. *(Linz)* 6010, 128: Maguri. *(Padua)* V 2787: Q. Mercurius Q. f. Fab(ia) Ferox. *(Trient)* 5034: . . Magurio . . Pap. Iuc . . . *(Rom)* VI 5750: Maguria.

Magu-rīx *M. Bronze-münze der Carnutes. Muret-Chab.* 6398: MAGVRIX.

***magu-s *mogu-s** *sclave, air.* mug *puer, servus,* (*von* *mag(h)us), *uririsch* mogu-s, *gen.* moga, *pl.* mogæ, *w.* maw, *corn.* maw *valet, garçon,* *magvos, *got.* magu-s *filius, puer, wovon* magu-la, *ahd.* magu, *an.* mogr, *idg.* mog²hu- *der gewachsene. In M.* Ivomagus, magu-los, Mau-Fennos.

Magus-ānus *G., beiname des Hercules. (Mumrills) CIL* VII 1090: Herculi Magusan[o] sacrum. Val(erius) Nigrinus dupli(carius) alae Tungrorum. *(Westkapelle, niderl. prov. Zeeland, auf Walchern, saec. 1 und*

2) *CIR* 51: Herculi Magusano M. Priminis Tertius v. s. l. m. *(Millingen, prov. Geldern)* 130: Herculi Macusano et Haevæ Ulp. Lupi⊙ et Ulpia Ammava pro natis v. s. l. m. *(Rummel in Nord-Brabant, im gebiet von Hertogenbosch)* 134: [M]agusano Herculi sacru Flaus Vihirmatis fil(ius) [su]mmus macistra | [c]ivitatis Batavor(um) v. s. l. m. *(Bonn) BJ* 73, 62: Herculi Magusano Q. Clodio Marcell[i]nus Ↄ leg. I. M. p. f. v. s. l. m. *(Deutz, saec. 2) BJ* 77 *s.* 45. 81 *s.* 207. 83 *s.* 172 *n.* 450 = *WK* 3 (1884) *sp.* 118 *n.* 139: Pro sa[l. Augg. Herc]ul(i) Magusan[o et d]eis Abirenibu[s]. *Henzen zu Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 235 *n.* 25 *(a. 219):* Herculi Magusano . . . equites singulares Antoniniani . . . cives Batavi sive Thraces adlecti ex provincia Germania inferiori. *Münzen des kaisers Postumus, im norden von Gallien (a. 258—267). Cohen, Descr. hist. méd. imp.*[2] 6 *p.* 29 *n.* 129: IMP. C. POSTVMVS P. F. AVG. *R* HERCVLI MAGVSANO. *p.* 30 *n.* 130: IMP. C. M. CASS. LAT. POSTVMVS P. F. AVG. *R* HERCVLI MAGVSANO.

Magusat-ia *F. (Lyon) Boissieu p.* 523. CIV: Magusatia Abileia.

Magus-ius *M. nomen. (Arles) CIL* XII 848: D(is) M(anibus) Magusi Martialis.

Mah-aia *F. (nicht göttin). (Narbonne) CIL* XII 4524 *u. p.* 847. 852. *n.* 4963: Mahaia.

Mahes *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 291: Maes, Maetis, Mahe(s), Mahetis. *(Salerno)* X 557, 1, 4. 2, 7: L. Appuleius L. l. l. Ma[h]es. *(Venafro)* 4959: C. Lufinio C. l. Maheti. *(Narbonne)* XII 4930 = *Inscr. de Languedoc n.* 617: M. Iunius M. l. Mahes. *(Le Luc) CIL* XII 5686, 523[a] = 588: Mahetis (Maetis). 523[b]: Mahetis. [c]: Maet. [d]: Of. Mae. *(Vienne)* [e]: Mahetis. *(Genf)* [f—h]: Mahe, Maetis, Mahet. *(Clermont) Tudot, Coll. de figurines p.* 72: Mahetis. *(Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 59, 9 *p.* 137: Maheti (officina). *(La Roche-au-Gô) Espér. n.* 65 *p.* 154: Maheti. *(Poitiers) Schuerm.* 3412: MAꟻIS = Mahetis. *cf. Allmer, Vienne,* 4, 1206. 1207. *(Rom) CIL* XV 5011: Atei. Maes. *(Vechten):* Mahetis, *und in zalreichen abkürzungen.*

Maia *fl. Pard. dipl.* 2, 280.

Maia *O. s.* Magi.

Maiaanus *M. fig. (Dalheim) Schuerm.* 3184.

Maiae *s.* Magi.

Maia-gnus *M. (Melle, dép. Deux-Sèvres) BSAF* 1858 *p.* 138: Maiagni.

Maianus *M. (Westerndorf) CIL* III 6010, 68[g]. *(Lorch; Westerndorf; Rosenheim)* 191. *(Westerndorf)* 192: C SS MAIANVS F. *(Vercelli, christl., a. 470 p. Chr.)* V 6732: Maianus. *(Lyon)* XIII 2182: Iuliae MaIanae. *(Paris) Schuerm.* 3189. *(Vieux-Virton):* Mai. ianus. *(Reims) Habert* 790: Maianus f(ecit). *(Worms) CIR* 901: Maianus Bellici f. *(Trier, prov.-mus. n.* 9536*):* Maianus. f(ecit). *(Bonn u. Andernach) BJ* 60 *s.* 77. 86 *s.* 164. 89 (1890) *s.* 23 *n.* 183: Maianus f(e(cit). *(Grimlinghausen) n.* 184: Mai. ianus. *(Niderrhein) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 60. *(Nijmegen) Schuerm.* 3185: Maianus f(ecit). *(Tongern)* 3188: MAIIΛ . . . *(Arlon) Steiner* 1963: Prusciae Maianae. *(j. in Mainz) Becker s.* 105, 109: Maianus. *(Museum in Wiesbaden) Schuerm.* 3183: MAIAIII. *(Heddernheim)* 3186: Maianus f. *Auch BJ* 99, 103: Maianus. *(Heddernheim; Friedberg; Saalburg):* MΛI. IΛΛVS. *(Rückingen und Heddernheim):* MAI. IVΛΛVS.

Maia . . . t. *(Butzbach) Der obergerman.-raetische Limes, lief.* 1 *s.* 21, 9: MAIA⁝T.

Mai-ătai *pict. V. Dio* 75, 6, 4 *(a. 197 p. Chr.):* Ὅτι διὰ τὸ τοὺς Καληδονίους μὴ ἐμμεῖναι ταῖς ὑποσχέσεσι, τοῖς Μαιάταις παρεσκευασμένους ἀμῦναι, καὶ διὰ τὸ τότε τὸν Σεουῆρον τῷ παροίκῳ πολέμῳ προσκεῖσθαι, κατηναγκάσθη ὁ Λοῦπος μεγάλων χρημάτων τὴν εἰρήνην παρὰ τῶν Μαιατῶν ἐκπρίασθαι, αἰχμαλώτους τινὰς ὀλίγους ἀπολαβών. 76, 12 *(a. 208),* 1: Δύο δὲ γένη τῶν Βρεττανῶν μέγιστά εἰσι, Καληδόνιοι καὶ Μαιάται· καὶ ἐς αὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσρήματα ὡς εἰπεῖν συγκεχώρηκεν. οἰκοῦσι δὲ οἱ μὲν Μαιάται πρὸς αὐτῷ τῷ διατειχίσματι ὃ τὴν νῆσον διχῇ τέμνει, Καληδόνιοι δὲ μετ' ἐκείνους, καὶ νέμονται ἑκάτεροι ὄρη ἄγρια καὶ ἑλώδη, μήτε τείχη μήτε πόλεις μήτε γεωργίας ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τε νομῆς καὶ θήρας ἀκροδρύων τέ τινων ζῶντες· (2) τῶν γὰρ ἰχθύων ἀπείρων καὶ ἀπλέτων ὄντων οὐ γεύονται. διαιτῶνται δὲ ἐν σκηναῖς γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, ταῖς γυναιξὶν ἐπικοίνοις χρώμενοι καὶ τὰ γεννώμενα πάντα ἐκτρέφοντες. δημοκρατοῦνταί τε ὡς πλήθει, καὶ λῃστεύουσιν ἥδιστα. (3) στρατεύονται δὲ ἐπί τε ἁρμάτων, ἵππους ἔχοντες μικροὺς καὶ ταχεῖς, καὶ πεζοὶ δέ εἰσι καὶ δραμεῖν ὀξύτατοι καὶ συστῆναι παγιώτατοι· τὰ δὲ ὅπλα αὐτῶν ἀσπὶς καὶ δόρυ βραχύ, μῆλον

χαλκοῦν ἐπ' ἄκρου τοῦ στύρακος ἔχον, ὥστε σειόμενον κτυπεῖν πρὸς κατάπληξιν τῶν ἐναντίων· εἰσὶ δ' αὐτοῖς καὶ ἐγχειρίδια. (4) δύνανται δὲ καὶ λιμὸν καὶ ψῦχος καὶ ταλαιπωρίαν πᾶσαν ὑπομένειν· ἔς τε γὰρ τὰ ἕλη καταδυόμενοι καρτεροῦσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔξω τοῦ ὕδατος ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις τῷ τε φλοιῷ καὶ ταῖς ῥίζαις διατρέφονται, καὶ περὶ πάντα σκευάζουσί τι βρῶμα, ἀφ' οὗ κυάμου τι μέγεθος ἐμφαγόντες οὔτε πεινῶσιν οὔτε διψῶσι. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 8: De bello Miathorum. 9 *p.* 33: De bello Miathorum. *p.* 36: Miatorum. *cf. pict. insel Maya.*

ΜΑΙΛΧΙΛ *fig. (Rottweil):* ΜΛΙΛΧΙΛ.

maibliu? *(Bath) Hermes* 15 *p.* 588 = *Hübner, Exempla n.* 947 = *EE* 7 *p.* 279 *n.* 827: [Q]ui mihi maibliu in[v]olavit.

Maidunus *s.* Magdunum.

Maieha . . . *(York) CIL* VII 1336,611: Maieha/

Maiensis statio *s.* Magia.

Maie-scum villa, *j. Maast. Pertz dipl.* 40 *(a. 664) p.* 40,32: Villam Maiescum cum adiacentiis suis.

Mai-genus *aus* *Maio-genus, *M. (La Oliva) CIL* II 847: Vitulus Maigeni f(ilius). *(Talavera de la Reina)* 912: M. Laberio Ma[i]geni f(ilio) M. Laberius f(ilius) exs testamento patri . . o . . . .

-maigus *s.* Epa-maigus.

Maiianus *s.* Maianus.

Maiiona *für* *Magiona, *F. Publications de la Société pour la conservation des mon. hist. dans le Grand-Duché de Luxembourg* 9 (1854) *p.* 81.

Mail-acum *O. Merowing. münze. Belfort* 2382: + MAILACO.

Mail-agno-s *deminutivum, ir.* Máelán *od.* Móelán, *M. (Ballintaggart, county Kerry) ir. ogam-inschrift. Rhŷs, Lectures* 2, 25, 353 = *Archaeologia Cambrensis ser.* 5, *t.* 9 *p.* 134—139: Tria maqa *(wäre gallisch* *trion mapon) Mailagni *(gen. sing.) das grab der drei söne des Mailagnos.*

Mailaguro *ir.* Maelugra, *M. (Ballyknock, county Cork, air. ogam., a. 600—900 p. Chr.) The Academy, Nov.* 21 (1891) *No.* 1020 *p.* 459 *n.* 1: Mailaguro maq . . . Lila = *Maelugra, son of Lil.*

Mail-dub *irisch. M. Baeda h. e.* 5, 18: Monasterii, quod Mailduﬁ urbem *(j. Malmesbury in England, Wiltshire)* nuncupant.

Maill-ed-o(n) *M. fig. (Jublains) Schuerm.* 3191 = *Mowat p.* 84 = *MSAF* 14 (*n. s.* 4) *p.* 128: Mailledo . f(ecit). *s.* Malledo.

Mail-o(n) *s.* Maelo.

Mail-oc *M. Concil. Bracarense a.* 572 *(Mansi* 9 *c.* 841 *E):* Mailoc Britonensis ecclesiae episcopus.

Mail-odranus *'servus Odrani', M., ir.* Mael-Odhráin. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 20 *p.* 50.

Mail-orius *M.* **Mailoria** *F. (Utrecht) CIR* 52: D(is) M(anibus) Adnama[t]iae [p?]ar (. . . . ?) Mailorius Victor et Mailoria Maiorena fili f. c.

mailo-s *kal, stumpf, ir.* mail mael *calvus, gen.* maele, *mir.* máel maol *tonsured, priest, acy.* mail *gl. mutilum, w.* moel *calvus, glaber, nbret.* mouel môal, *vannetais* moél. [*Auch 'sclave', cf. Lucan.* 1, 142 *s.:* Et tunc, tonse Ligur, quondam per colla decore, crinibus effusis toti praelate comatae]. *cf.* Mail-brigte *calvus Brigitae, ir. M.* Mael-dúin = *Maili-dūnos *calvus castri,* *Maglo-vassos *cy.* Mael-guas, *Maglo-venso-s *cy.* Mael-wys; *ir.* Cath-mael, Crunn-mael, Lucat-mael, Tot-mael.

Mail(. . . . ?) *M. (Heddernheim) WK* 10 (1890) *s.* 14: OF MAIL.

Mailros *O. j. Melrose on the Tweed in Schottland, grafschaft Roxburgh. Baeda h. e.* 3, 26: Eata, qui erat abbas in monasterio, quod dicitur Mailros. 4, 27 [25]: Monasterium Mailros, quod in ripa Tvidi fluminis positum tunc abbas Eata vir omnium mansuetissimus ac simplicissimus regebat . . . In Mailronensi monasterio degens. 5, 9: Boisil praepositus monasterii Mailrosensis sub abbate Eata. 12: Ad monasterium Mailros, quod Tvidi fluminis circumflexu maxima ex parte clauditur.

Mailus *O. Vita Agili* 4, 21 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *D:* Ad villam, quae Mailus (*al.* Mastus) dicitur.

Maina *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 10: Maina.

Maina-c-no-s *M. fig. (London) CIL* VII 1336, 1352: Mainacn. *Ebenso Forêt de Compiègne. (Le Luc, départ. Deux-Sèvres, arrond. Melle, canton Celles, gemeinde Verrines-sous-Celles) RA* 15, 2 (1859) *p.* 536 = *Schuerm.* 3192: Mainacni. *(Auxerre) Habert* 792: Mainac[ni]. 793. 794: Mainacni. *(Reims)* 795: Mai[nac]ni? *(Vichy; Lubié):* Mainnacni.

Mainalia *O. Steph. Byz. p.* 426, 9 *M.*: Ἔστι καὶ Μαιναλία πόλις Γαλατίας.

Main-ăti-s *M. cogn. (Nimes) CIL* XII 3725 = *Inscriptions de Languedoc, Nimes, n.* 973: D(is) M(anibus) Mainati Memnonis f(ilio).

Mainina *fig. (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 23 *n.* 185. *(Bei Höchst) WK* 15 (1896) *n.* 1 *sp.* 9: Mainina f(ecit). *Auch aus Heddernheim und Vechten.*

Main-ius *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: M. Mainius Marinus. *(Trier, prov.-mus. 338, seit saec. 2)*: Mainius. *Trier 20318:* Mainius f(ecit). *Auch Saalburg und Zugmantel. (Mainz)*: Mainius fe(cit).

Main-onius *M. (Cöln) CIR* 324: Tib. Mainonius Victor negot. lanio et Iulia Marina coiiux vivi sibi fe[c]. et Surillæ fil. obite.

Mainus *M. cogn.* **Maina** *F. (Mazara) CIL* X 7207: Fl. Maini senatoris. *(Vienne)* XII 2040: Maina. *(Montreuil; Tongern) Schuerm.* 3194: Mainu. *(Forêt de Compiègne) Mowat p.* 51: Mainus. *(Reims) Habert* 791: Main .... 796: Mainus. *(Cöln)* MAINO *(dreimal auf einer schale). In:* Sacro-mainus, -maini *(celt. dat.). s.* Maenus, Mēnos.

Mai-o(n) *nach Glück deutsch, für* Magjo, *gdf.* Magjan, *M. (Bordeaux) CIL* XIII 816: Pub(li) Maionis lib(erti).

Maio *O. in Brittanien. Rav.* 5,31 *p.* 430, 19: Maio.

Maioc *cy.* Maiuc, *bret.* Meoc, = Magiacus, *O. Miracula sancti Fursei* 1, 5 *ASS 16. ian.* II *p.* 42: In villam quae dicitur Maioc. *Vita (alia) sancti Fursei* 2, 1, 2 *p.* 49: In possessionem ... quae Macerias et Maioc vocabatur. *Vita s. Melori* 11 *Anal. Boll.* 5 *p.* 172: In locum qui dicitur vicus Maioci. *(Guimaëc, départ. Finistère, arrond. Morlaix, canton Lanmeur).*

Mai-onus *M. fig. (Vienne) CIL* XII 5686, 525: MAIOΛI *(Londinières, départ. Seine-Inférieure, arrond. Neufchâtel-en-Bray) Schuerm.* 3195: Maioni. *(Normandie)* 3196: Maioni m(anu).

Maio-rīx *M. (Sainte-Colombe, Rhône) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 365 *n.* 738: ΛΛIORIX *(für* Maioris?).

Maipa *O. in den Ardennen. Pertz dipl.* 62 *(a. 692) p.* 55, 32: Locellum, qui dicitur Maipa.

Mairae *G. (Dijon) CIL* XIII 5478: [Di]s Mairis Nigidia Rufula v. s. l. m. *(Til-Châtel, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Is-sur-Tille, a. 250 oder 251 p. Chr.)* 5622: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Deae Eponae et dis Mairabus, g(enio) loci. Sattonius Vitalis lib(rarius) [leg. XXII Pr]im(igeniae) [p. f.] Traiano Decio Aug. ///////// cos. XV. kal. Apr. 5623: [In] h(onorem) d(omus) d(ivinae) [d]eabus Mair[is] ... ius Regulus m[i]les legionis VI[II] [An]to[n]i[ni]ane A[ug. c]absarius ex vo[to] pro se et suis v. s. l. m. *cf. Robert. Épigraph. de la Moselle* 1 *p.* 47, *tab.* V, 1: MAII ABVS. *s.* Matrae.

Mairani-cae Mairanichos, villa, *O. j. Meyrargues, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix, canton Peyrolles.*

Mairiacum *s.* Meriacum.

Mairil-ăcus *s.* *Marillacus.

Maisir-ăcum *s.* *Maceracus.

Maisontini-s *F. (Leon) CIL* II 5705: Filiae suae pientissimae Maisontini.

Maisto *fig. (Clermont)*: ΛΛISTO.

Μαιτώνιον *celtisch oder thracisch? O. am Tyras in Sarmatia, j. Mogilew am Dnjepr. Ptol.* 3, 5, 15: Μαιτώνιον.

? **Maitus** *s.* Mallus.

Maiu *fig. Bonsergent p.* 360: ΛΛIV F.

Maiuddil-o(n) *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 527[a]: Maiuddilo f(ecit). *(Sainte-Colombe, Rhône)* [b] = *Allmer et Diss., Lyon t.* 4 *p.* 365 *n.* 739: [Ma]iuddilo f(ecit).

Maiumelus *M. (Saint-Seine oder -Source-Seine, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Flavigny) RA n. s.* 5 (1862), 114 = *RA* 3[e] *s., t.* 14 (1889) *p.* 377 = *Lejay n.* 254: Mariola Maiumel[i] fil(ia) dia(e) Siquan-n(ae) v(otum) sol(vit) lib(ens) merit(o).

Maiuna *F. cogn. (Segovia) CIL* II 2746: Maiunæ (Matunæ?) [E]paetis.

Maiur-ilus *M. Desjardins, Bavai-Douai tab.* XIV 107 = *p.* 136: ΛΛIVRILVS.

Mai-urrus *G. (Grasse, dép. Alpes-Maritimes, am fuße des Pey-Loubet) CIL* XII 165: Maiurro *(dat.)* C. Flavius Secundinus v. s. l. m.

Maiurus *M. (Barjon, départ. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Grancey-le-Château) CIL* XIII 5642: Maiuri Sedaniiani Marci fili a. LVII (*Lejay n.* 32 *ci.* Ma[t]uri Sedan[t]iani). *(Tonnerre)* 5664: D(is) [M(anibus)] Maiuri.

?**Maius** *M.* **Maia** *F., villeicht auch celtisch. Pard. dipl. n.* 64, *t.* 1 *p.* 35 *(c. a. 499):* Villa Maii. *(San Miguel de Cofiño, a. 265 p. Chr.) CIL* II 5736 *und p.* 1050: Scopci[n]o Aunacum (Avancum?) Maiae Caelionigae. *(La Cave bei Essarois, dép. Côte-d'Or, arrond. Châtillon-sur-Seine, cant. Recey-sur-Ource, dioecese Langres) CIL* XIII 5646: Vind(onno) Mai f(ilia) Iulia v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Le Châtelet) Habert* 797: Maius. *(Allier)* Maia *cf.* Magius.

?**Maius** *fl. in Hispanien. Mela* 2, 6, 90: Inter Subur et Tolobin Maius.

Mai-usus *M.* **Maiusa** *F. (Klagenfurt) CIL* III 11584: Maiusa Felix. *(Tarquinpol in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Dieuze) BE* 5 (1885) *p.* 50 = *WK* 1885 *s.* 51 = *BSAF* 1887 *p.* 175: Maiusi Blandi fil(ii) Mariani(i) fil(ii) Belatullae ux(oris) Belatulla posuit.

Mal . . . . . *O. j. Požega. (Požega) CIL* III 1672 *cf. p.* 1023 = *n.* 8342: M(unicipii) Ma(l . . . .). *(Karan zwischen Požega und Užice)* 8340: P. Ael. Maximus d. m. Mal. 8343: Dec. m. M[a]l.

?**Malabanus** *M. (Galesano bei Pola) CIL* V 150: Malabanus.

***mal-āco-s** *nach Ern. 'digne de louange', zu w.* mawl *louange, ir.* molad, *gr.* μάλα *etc. In* Leuci-malăcos.

Mal-aios *irische insel, eine der Hebriden, nach Stokes pictisch, j. the Mull, norw.* Mýl. *Ptol.* 2, 2, 10: *Μαλαῖος. Rav.* 5, 31 *p.* 423, 2: Malaca (Malaea?). *Adamnani vita s. Columbae* 1, 22 *p.* 51: In Maleam *(adi.)* insulam. 41 *p.* 77: Ad Maleam insulam. 2, 22 *p.* 133: Inter Maleam et Colosum insulas.

Mal-aius *M. (Geisthal) CIL* III 5419: Derva MalaI *(gen.)* f(ilia).

Malaritio *O. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 17 (*Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 709): Portionem Malaritio.

Mala-scus, castrum Malasti, *O. j. Montolieu, dép. Aude, arrond. Carcassonne, cant. Alzonne.*

Malata *O. in Pannonia inferior, später* Bononia, *j. Banoštor bei Peterwardein. TP:* Milatis. *Rav.* 4, 20 *p.* 219, 16: Malatis. *(Peterwardein) CIL* III 3700: Malata [C]usum m. p. XVI. 3701: A. Ma[l] . . . . 3702: A Malata Cus(um) m. p. XVI. *(Neshtin)* 3703: A Mal(ata) Cusum m. p. XIIII.

Mal-auna Mal-ona *nach Ernault villeicht von* *mal-avo-s *adi. (mou, faible) von* *malu-, *gall. fl., j. la Malène.*

Mal-ava Mal-avene *fl. j. le Béal bei Hyères?*

Malbodium *für* *Mallo-bodium, *O. j. Maubeuge, dép. Nord, arr. Avesnes. Vita Ettonis* 2, 12 *ASS 10. iul.* III *p.* 61 *E:* Ex loco Malbodiense. *Vita Vincentii Madelgarii* 2, 14 *ASS 14. iul.* III *p.* 672 *C:* Malbodiensis coenobii. 4, 25 *p.* 676 *A:* A vicino Malbodio. *Vita Aldegundis* 4, 26 *ASS 30. ian.* II *p.* 1040: Coenobium Malbodiense. 27 *p.* 1040: In municipium Malbodium. *Vita Amalbergae* 6 *ASS 10. iuli* III *p.* 69 *F:* Malbodiensis turba . . . Malbodii. *Vita Aldetrudis* 10 *ASS 25. febr.* III *p.* 511 *A:* In Malbodiensi coenobio. *Acta Madelbertae* 8 *ASS 7. sept.* III *p.* 110 *C:* Monasterium, quod vocatur Malbodium, construxit: quod Sambra girat, Malbodius perforat, ac turma premit sanctimonalium. 12 *p.* 110 *E:* A monasterio Malbodiensi. . . . Ad Malbodium monasterium. *s.* Melb.

Malci-o(n) *nach Ernault zu ir.* malcain *verfaule, ahd.* mola[h]wên *tabere, M. (S. Danillo) CIL* III 2777: Malcioni. *(Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 646—649 *p.* 546—547: Malcio. *Auch Lectoure, Camoreyt p.* 38—40 *n.* 86—89. *Jarnac Biais catal., Angoulême supp. p.* 71.

Maldua *von* *maldu-s, *neutr.* maldu (*adi.-stamm auf* u), *ir.* mall, *nach Ernault zu gr.* ἀμαλδύνω, *ai.* mṛdús *etc. F. (Leon) CIL* II 2680: D(is) M(anibus) Attiae Malduae Reburrini f(iliae) an(norum) LVIII Ispana m(ater).

Mal-ea *s.* Malaios.

Malececa *O., warscheinlich iberisch. IA* 417, 3: Malececa (*var.* Malceca).

Mal-ēius *M. (Pischelsdorf) CIL* III 5498: Maleius Atres[si] f.

Maleri-ācus *O. j. Melleray, dép. Sarthe, arrond. Mamers, canton Montmirail.*

Mal-ius *M.* **Malia** *F. nomen. (Narbonne) CIL* XII 4466: Maliæ Caræ contuber(nali). *(Allègre) RE* 2 *p.* 79 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, p.* 1749: D(is) M(anibus) Maliae, L(ucii) Malii f(iliae), Severae.

Mal-ia *celtiber. O. Appian. Hisp.* 77: *Ὅθεν ὁ Πομπήιος ἐπὶ πολίχνης Μαλίας ἤλασεν, ἣν ἐφρούρουν οἱ Νομαντῖνοι. καὶ οἱ Μαλιεῖς τοὺς φρουροὺς ἀνελόντες ἐξ ἐνέδρας, παρέδοσαν τὸ πολίχνιον τῷ Πομπηίῳ. ὃ δὲ τά τε ὅπλα αὐτοὺς καὶ ὅμηρα αἰτήσας, μετῆλθεν ἐπὶ Σηδητανίαν.*

Mali-āca *O. in Asturien. Ptol.* 2, 6, 28: *Μαλίακα. IA* 395, 2: Camala.

Malidunum *s.* Meclodunum.

malina *die flut. Baeda de temp. rat. c.* 29: Et crescentes quidem malinas, decrescentes autem placuit appellare ledones. . . . Malina . . . Malinam . . . Per VII malinae dies . . . Malina . . . Malina . . . Malinam. (*Dazu am rande des cod. Valenciennes 241 (166 M.) sacc. 9, f.* 83ʳ: ·7· malina quasi maior luna ledo quasi lesa unda.) *de nat. rerum c.* 39: Ledones et malinas, id est in minores aestus dividitur et maiores . . . Malinas . . . Malinas. *CGlL* 5 *p.* 572, 23: Malinas estus maiores. *Vita Maglorii c.* 25 *ASS 24. oct.* X 782: Malina incredibilis subito accessit et parvulos cum navi citissime portavit. *Vita Theodulphi prol.* 2 *ASS 1. mai* I *p.* 96 *D:* Quorum alia malinas aequiparant immensitate, ledones alia numerositate. *Vita Hermenlandi* 3, 14 *ASS 25. mart.* III *p.* 579 *D—E:* Quae (Antrum insula) in medio Ligeris sita, se undique a quatuor caeli plagis circumdantium alto sublimatur vertice, per mediam sui longitudinem montuosa, omnes inundationes Ligeris ab Oriente aliquoties ubertim effluentes, et Oceani maris ab Occidente bis per singulos menses eructantes despicit malinas. Quae malinae reliquas insulas in Oriente Occidenteque et Aquilone sitas, aliquoties ad momentum operiunt.

Malinum wadum, *O. j. Maranwez, dép. Ardennes, arrond. Mézières, canton Signy-l'Abbaye.*

malio- *in* Teuto-malius.

Mal-isa *F. christl. (Aquileja) CIL* V 1714: Puella Malisa.

?**Malisi-anus** *M. Martial.* 4, 6, 3: Mălisĭānc.

Malitonense castrum *s.* Meclodunum.

Mall-edo(n) -edū *M. cogn. (Deutsch-Altenburg) CIL* III 12014, 350: [M]alledo f(ecit). *(Ó-Szöny)* 351: Malledu . I. *(York)* VII 1336, 616: Malledo f(ecit). *(London)* 617: Malledu }. *(Vienne)* XII 5686, 528ᵃ: Malledu f. *(Nîmes)* ᵇ: MALLEDVI. *(Paris) BE* 1882 *p.* 118 *n.* 87: [M]alledo f(ecit). *Mowat, Notice épigr. p.* 77: Malledo f(ecit). *(Reillac) Espérandieu, Cité des Lemov. n.* 63 *p.* 152: Malledo f(ecit). *(Bavay) Schuerm.* 3206: MALLEDAS. *(Poitiers) Bonsergent, Arch. hist. t.* 1 *p.* 360. *Ledain, Épigr. rom. p.* 90: Malledo f(ecit). *Richard* 41: Malledo . f. *und* Malledu . f. *(Gléric, dép. Creuse) BE* 1 *p.* 261: Mal . led . v f. *und* of. *(Savennes, dép. Creuse) p.* 262: Malledo f. *(Jublains, départ. Mayenne) Schuerm.* 3191: ANAL F. *(Amiens)* 3207: Malledu. *(Basel) III n.* 352, 121 *M.:* Malledu. *Mém. de la Société des antiq. de Picardie* 9, 412: Malledus. *(vase) RN* 1856 *p.* 82: MALLIID(V). *s.* Mailledo.

Mallia *fig. (Maulèvrier, dép. Seine-Inférieure) Schuerm.* 3210: MALLIA[ci?].

Malli-acus *M. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 352ᵃ: Malli . aci . f. *(Gnozheim)* ᵇ: Malliaci. *(London) CIL* VII 1336, 621: Malliaci. *(Langres) Habert* 798: Malliaci; *ebenso Mém. de la Société des antiq. de Picardie* 9, 412. *(Entre-Sambre-et-Meuse) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 61: Malliaci(us) f(ecit). *(Les Villées, zwischen Berzée und Rognée, in Belgien, prov. Namur, arrond. Philippeville) WZ* 12, 404: Malliaci . f. *(Auch Clermont; Etaples; Tongern; Anthée.)*

Malli-ācum *abgeleitet vom gentilicium* Mallius *(cos. a. 105 a. Chr.), O.* 1) *später Maillé oder Mailly en Touraine, seit a. 1619 Luynes, dép. Indre-et-Loire, arrond. u. cant. Tours. Greg. Tur. in glor. conf. c.* 21: Apud Malliacensim monasterium. — 2) *j. Maillé, dép. Vendée, arrond. Fontenay-le-Comte, canton Maillezais.* — 3) *j. Maillé, dép. Vienne, arr. Poitiers, cant. Vouillé.* — 4) *j. Mailley, départ. Haute-Saône, arrond. Vesoul, canton Scey-sur-Saône.* — 5) *j. Mailly, dép. Aube, arrond. und canton Arcis-sur-Aube.* — 6) *j. Mailly, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, cant. Auxonne.* — 7) Malleius, *j. Mailly, départ. Marne, arrond. Reims, canton Verzy.* — 8) *j. Mailly, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Nancy, cant. Nomény.* — 9) *j. Mailly, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Semur-en-Brionnais.* — 10) *j. Mailly-de-la-Somme, dép. Somme, arrond. Doullens, canton Acheux.* — 11) *zwei Mailly, dép. Yonne, arrond. Auxerre: M.-la-Ville, canton Vermenton, und M.-le-Château, canton Coulange-sur-Yonne.* — 12) *j. Mailhac, dép. Aude, arrond. Narbonne, cant. Ginestas.* — 13) *j. Mailhac, dép. Haute-Vienne, arrond. Bellac, canton Saint-Sulpice-les-Feuilles.* — 14) *j. Maillac oder Mailhac, dép. Hérault, La Salvetat-sur-Agout und Saint-Pont, gemeinden von Montpellier.* — 15) Malliacum, *j. Saint-Menoux, dép. Allier, arrond. Moulins, cant. Souvigny.* — 16) Cortis Malliaco, *in der grafschaft Parma.*

Mall-isa *F. cogn. (Neapel) CIL* X 2578 = 2602: Iulia Isimi Mallisa.

Mall-o(n) *cogn. (Viviers) CIL* XII 2452: [M. Iu]n(io) M. f. Vol(tinia) VestIno Malloni. *cf.* 2454. 2454[a]. — *O. Trad. Wiz.* 266 *(a. 730):* In fine Mallone uilara. *s.* Maccone uilara, *Mackweiler.*

Mallon-ius *M. nomen.* **Mallonia** *F. Suet. Tib.* 45: Mallonia. *(Sainte-Colombe) CIL* XII 1983: Q. Mallonius Bathyllus.

Mall-ōsus *M. Greg. Tur. in glor. mart.* 62: Sancti martyris Mallosi.

Mallur-o(n) *M. fig. (London) CIL* VII 1336, 618: Malluro . f(ecit). *(Lyon) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 366 *n.* 742. *(Dép. Allier) Schuerm.* 3215: Malluro. *(Le Puy-de-Gaudy) Espérandieu, Cité des Lemovices, n.* 60 *p.* 150: Malluro . f(ecit). *Bonsergent, Arch. hist. t.* 1 *p.* 360. *(Allier und Lacken) Schuerm.* 3217. *(Dép. Creuse) BE* 1 *p.* 261: Malluro . f(ecit).

Mallu-rus *M. (London) CIL* VII 1336, 619[a]: Mallurus. *(Chesterford)* [b]: MALIVRN. *(Allier) Schuerm.* 3214: Malluri.

Mallus *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 620: Malli m(anu). *(Pozzuoli)* X 1912: Mallo actori. *(Langres)* XIII 5804: Mallus Festi filiu[s] h(ic) s(itus) e(st). *(Poitou) Schuerm.* 3209: Malli . o(fficina). *(Poitiers):* MALLI. *(Poitiers, vor a. 268 p. Chr.) Richard p.* 14: Malli m(anu). *(Bourges):* Malli. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 23 *n.* 187: Mall(us) fe(cit). *(Worms) CIR* 881: MALLIVS SOFIO. *(Trier, in Löwenbrücken, erst seit der zeit der Antonine) WK* 15 (1896) *Nr.* 6 *sp.* 122: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Marti Intarabo Vitalius Victorinus et Novellinius Mallus (*oder* Maitus) fanum et simulacrum a fundam[ent]is ex voto r[es]tituerunt.

-mallus *in M.* Calo-mallus, Canto-mallus.

Malmund-ārium *hängt nach Windisch mit got.* malma *'sand' zusammen, O., im späteren mittelalter Malmendy, wallonisch Mâmdy, deutsch Malmder, j. Malmedy in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen; das kloster im j. 648 von könig Sigibert III auf veranlaßung des h. Remaclus gestiftet. Pertz dipl.* 22 *(a. 648) p.* 22, 39: Malmunderio seu Stabelaco. 23 *(a. 651) p.* 23, 34 *sq.:* Venerabilia monasteria Malmundarium sive Stabulaus. 27 *(c. a. 664) p.* 26, 38: Ad monasterium Stabulaus et Malmundarium, quae ipse princeps et rex suo opere construxit. 29 *(a. 667) p.* 28, 26 *sq.:* Pro monasteriis suis Stabelau sive Malmunderio, quae bonae recordationis avunculus noster Sigibertus quondam rex suo construxit opere. 44: De monasterio Malmundario. 45 *(a. 677) p.* 42, 17: De monasterio Stabulaus et Malmundario. 53 *p.* 48, 3—6: Godoinus abba de monasterio Stablau et Malmunderio, quae sunt in honore sanctae Mariae et sanctorum apostolorum Petri et Pauli vel ceterorum sanctorum a bonae memoriae avunculo nostro Sigiberto quondam rege ob amorem Christi de foreste fiscibus nostris super fluvium Amblavam constructa. 62 *(a. 692) p.* 55, 26: Ad monasteria Malmunderio et Stabelaco. 43: Monasterio Malmunderio et Stabelaco. 97 *(a. 743—747) p.* 87, 38: Monasteria Stabulaus et Malmundario, qui ponuntur in foresta nostra Ardinna vel super fisco nostro videntur esse constructa. *p.* 88, 3: E Stabulau et Malmundario. *(c. a. 650) p.* 91, 14: Monasterio Malmundario seu Stabulau. *(c. a. 719) p.* 98, 2 *sq.:* Ad monasteria sancti Petri in Stabulaus et Malmundario. *(a. 746) p.* 103, 15 *sq.:* Anglinus abba, rector monasteriorum Stabulaus et Malmundarias. 19: Ad casam sancti Petri et sancti Pauli Stabulaus et Malmundarias. *Vita s. Remacli* 2, 10 *ASS 3. sept.* I *p.* 694 *F:* Monasteria sua in pago, qui Ardoenna dicitur, cognominata Stabulaus, sive Malmundarium. 11 *p.* 695 *A:* Malmundarium. [*Notgeri vita s. Remacli:* In loco vastae solitudinis (*der heilige zerstörte die bildseulen der Diana und weihte* fontes gentilium errore pollutos) . . . 'Et quia eundem (*sc.* locum) a malorum spiritum mundaverunt infestatione, Malmundarium q u a s i a m a l o m u n d a t u m placuit vocitare.']

? **Malo.** *(Treffen) EE* 2 *p.* 410 *n.* 816: MAR MALO : | NINVS.

Mal-o(n) *M. (Pezze) CIL* V 3924: L. Aemilius C. f. Malo.

. . . **maloger** *M. cogn. (Buda) CIL* III 3577 = 3681 = 10513: . . . maloger . . . domo Betav[us] | ala Hisp(anorum).

Mal-ona *fl. s.* Mal-auna.

Mal(l?)**o-rix** *villeicht german., M., könig der Friesen. Tac. a.* 13, 54 *(a. 59 p. Chr.):* Eoque Frisii iuventutem saltibus aut paludibus, inbellem aetatem per lacus admovere ripae agrosque vacuos et militum usui sepositos insedere, auctore Verrito et Malorige

(malorie *cod. m. 1*), qui nationem eam regebant, in quantum Germani regnantur. . . . Perpulit Verritum et Mallorigem *(sic cod.)* preces suscipere.

Mals-o(n) *M. venetisch? (Steiermark) CIL* III 5698: Belatullo Biraconis f(ilio) an. LXX. et Ategnatae Malsonis *(gen.)* f(iliae) coni. an. LX et Vergaio f. an. XXXX et Livimae f. an. XXX et Claudiae Banonae an. VIII. h. f. c.

Malu *fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 115: VLAM = Malu.

Malu-c-nus *M. (Bourges) CIL* XIII 1248: D(is) M(anibus) Malucn(i?).

-mālus. *In ir.* Boid-mālus, *ir.* Cath-mal, *Catu-mālus, ?Centu-mālus, Tegerno-māli *(gen.), cf.* Tigerino-malus, Vincie-malus, Vinco-malus? *s.* Magalos, magulos.

Malusia *F. (St. Helenenberg) CIL* III 11565: Barbiae Malusiae P. Barbius P. f. Firms matri et sibi et suIs v. f.

Malva *aus* *Mal-ava *von* *malu-, *fl. j. la Mauve, départ. Loiret. Vita Lifardi* 3 *ASS* 3. *iun.* I *p.* 300 *D:* Propter fluvium, qui nuncupatur Malva.

Malv-ācus *M. (London) CIL* VII 1336, 622: Malvaci . m(anu).

Malvanus torrens, *j. le Malvan, départ. Alpes-Maritimes.*

Malv-isae *G. (Cöln, c. a. 188) CIR* 362. *Düntzer, Katal.* 2, 33 = *BJ* 83 *s.* 171 *n.* 447: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) diabus MalvisIs et Silvano Aur(elius) Verecundus ord. Brito(num) v. s. l. m. *(Nieukerk, kreis Geldern, a. 185—193) BJ* 96/97 *s.* 249—256: . . . . [Ma]lvisis s(acrum) p(ro) s(alute) [im]p(eratoris) Caes(aris) M. Au[re(lii) Co]mmodi Anton(ini) [Au]g. Pii [Fel(icis) e]t [leg(ionis)] . I . Min(erviae) p(iae) f(idelis) [Ae?]l. P[lo]tinus [l]eg(ionis) eiusdem [v(otum)] s(olvit) l(ibens) m(erito).

Mam . . . *(Naßenfels in Mittelfranken) CIL* III 12014, 353: MAM.

Mam-acas Mam-accas palatium, *j. dorf Montmacq, départ. Oise, arrond. Compiègne. canton Ribécourt. Pertz dipl.* 75 *(a. 706) p.* 67, 23: Mamaccas. 77 *(a. 710) p.* 68, 33: Mamacas in palacio nostro. 78 *(a. 710) p.* 69, 39: Mamaccas in palacio nostro. 70, 20: Mamaccas. 79 *(a. 711) p.* 70, 31: Mamaccas in palacio nostro. 71, 8: Mamaccas.

Mam-ācus *O. j. Mamey, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Toul, canton Domèvre.*

Mamaga? Maiaca *oder* Maiaga Maiaba? *(Troyes) Habert* 799.

Mamb *fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: MAMB.

Mamd-icā *G(öttin), iberisch? (Ponferrada) CIL* II 5669: L. Pompeius Paternu Mamdicae v. m. s.

?**Mam-idia** *F. cogn. (Aramon bei Nîmes) CIL* XII 2813: Mamidia LutevI f(ilia). 2815: Mamidia.

Mamma *ir. cy.* mam *mutter, F. (Lyon) CIL* XIII 1827: . . . . ?[M]amma. *(Langres)* 5783: D(is) M(anibus) Iuliae Mammae Criticus Proculi f. f. uxori c.

? **Mammaius** *M.*, -io-*stamm. (Besançon) CIL* XIII 5372: Mercurio M. Mammaius *(oder als freigelaßener der Iulia Mammaea, mutter des Severus Alexander?)* Scottus v. s. l. m.

Mammisso(n) *F. (Langres) CIL* XIII 5871: [Pau]liniae Mammisson[i con]iugi eIus.

Mamm-ius *M. (O-Szöny; Wels; Straubing) CIL* III 12014, 354: Mammi. *(Stein am Anger)* 355: MAMMIOSL = Mammios l. *(Aquileja)* V 1281: Mammiae Provinciae. 1291: M. Mammius M. f. Niger. C. (Mammius) M. f. Chilo. *(Concordia)* 1933: . . . Mammius C. f. Sabinus . . . C. Mammio C. f. Siloni. *(Fanestre)* XI 6236: L. Mammius Pollio *(cos. des. a. 49, cf. Tac. a.* 12, 9). *(Lyon, Trion) Allmer et Dissard t.* 4 *p.* 366 *n.* 743: MAMM. *n.* 744: MAMMII.I.I. *n.* 875: Mammi fec. *(Paris) RA* 3ᵉ *s., t.* 4 (1884) *p.* 377: Mammi of. *(Poitiers; Bourges; Forêt de Compiègne; Besançon):* MAMMI.OF. *(Moulins; Forêt de Compiègne; Rheinfelden):* MAMMI.

Mamu ////// *O.? Merow. münze. RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 228 *n.* 524: MAMV//////.

Mamucio *s.* Mancunium.

Mamula *M. (Aquileja) CIL* V 875ᵇ: [Ma]mula.

Mamus *M. (Roisan) CIL* V 6862: C. Iulius Mami fil(ius). *(Châtelet) Schuerm.* 3219: MAMI.

Man *gallische münze. RN* 1859 *p.* 317: MAN.

Manados *M. Zosim.* 2, 50 *(a. 351):* Ὁ Κωνστάντιος Σχολιδόαν καὶ Μαναδὸν τοὺς ταξιάρχας *(trib. mil.)* ἐξέπεμπεν.

Man-apia *stadt im südlichen Irland, j. Wicklow, Wexford, prov. Leinster. Ptol.* 2, 2, 7: *Μαναπία πόλις.*

Man-ap-iī *V. an der ostküste Irlands. Ptol.* 2, 2, 8: *Καῦκοι, ὑφ' οὓς Μανάπιοι· εἶτα Κοριόνδοι ὑπὲρ τοὺς Βριγαντας. Vgl. die niderrheinischen* Menapii *und* Monapia.

Man-at-ia *F. (Rockenhausen in Rheinbaiern) CIR* 1767: Manatiae Vict[o]rinae.

Man-atum *O. j. Menat, départ. Puy-de-Dôme, arrond. Riom. Greg. Tur. h. F.* 5, (12): Brachio abba cellulae Manatensis. *vitae patrum c.* 12, 3: In monasterium Manatinse.

Manau *s.* Mona [1]).

Manavi *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 2: Manavi.

Manav-iā *fem.* iā-*stamm, w.* Manaw, *insel Man, s.* Mona [1]).

***Manauiiu** *cy.* Manawyd, *gen.* *Manavinos, = *gen.* *manan, *acc.* Manaviŏnem *nach d'Arbois de Jubainville.*

Mancia *M. cogn.* 1) *Cic. de or.* 2, 66, 266: Helvium Manciam. 68, 274: Mancia. *Quint. inst. or.* 6, 3, 38: Helvio Manciae. 2) *Plin. ep.* 8, 18, 4: Curtilius Mancia *(cos. a. 55 p. Chr.). Phlegon mir.* 27: *Τίτῳ Κουρτιλίῳ Μαγκίᾳ. Tac. a.* 13, 56: Curtilium Manciam. *(Rom) CIL* VI 2037 = *EE* 8 *p.* 328: T. Curtilio M[ancia]. 3) *(Alba) CIL* V 7601: L. Geminio L. f. Cam. Manciae. — *F. Pard. dipl.* 1 *n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 200: Mancia.

Manci-ācus = *Mantiacus? *O. j. Mansigné, dép. Sarthe, arrond. La Flèche, cant. Pontvallain. Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 209: Manciaco.

Manci-llus *M. (Verziana) CIL* V 4280: Primio Esdri [f.] Mancil[lus].

Manc-ius *M.* **Mancia** *F. (Freguezia de S. João Baptista de Pedregão Pequeno) CIL* II 5623: Cicero Manci(i (*lis* Manti *oder* Mantai?) filius), Nabiae *(göttin)* l(ibens) v(otum) s(olvit). *(Pompeji) EE* 8 *p.* 89 *n.* 326: P. Manci[o] P. l. Diogeni ex testamento arbitrátu Manciae p. l. Dorinis. *(Saint-Pons, Hérault) RE t.* 1 *n.* 286: L. Coelius Mancius. *(Westerndorf) Schuerm.* 3226: Mancius fecuit. *s.* Mangius.

Mancun-ium *O., standort der coh. I Frisiavonum, j. Manchester, engl. grafschaft Lancaster. IA* 468, 7: Mamuc(t)io. 482, 2: Mancunio.

Mandal-onius *M. (Bittburg) CIR* 835: [I]n h(onorem) d(omus) [d(ivinae)] deo Mercu[rio] Vasso. Caleti Mandaloniu[s] Gratus d. d. *cf.* Catu-mandus, Mandu-bii *usw.*

Mandatumdurum *s.* Epomanduodurum.

Mand-atus *M. (Klagenfurt) CIL* III 12014, 357: Mandati. *(Narbonne)* XII 6020[d]: [Ma]ndatu[s]. *(Ardiège)* XIII 98: Leherenno deo Mandatus Masueti f(ilius) v. s. l. m. 99: Mandatus. 100: Lehereun[o] deo Maximus Mandati f(ilius) v. s. l. m. *(Garin)* 335: Iscitto deo Sabinus Mandati [f.?] v. s. l. m. *(Karden, reg.-bez. Coblenz, kreis Cochem) CIR* 713: T. Flavius Mandatus Sauri f(ilius).

Mandelana *F. (Ivrea) CIL* V 6803: Mandelanae Ethices.

Mand-ia *F. cogn. (Roedingen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Jülich) CIR* 610 = *Haug* 33: Matronis Vatuiabus Iulia Vegeti filia Mandia.

Mandil-o(n) *M. cogn. (Cavedine) CIL* V 5001: Pliammus /// Mandilonis f.

Mand-o(n) *M. (Varennes-sur-Allier; Feurs; Vechten):* ΛΛΑNDO F.

***Mando-duro-s** *O. j. Mandern, canton Sierck, kreis Diedenhofen. Trad. Wiz.* 14 *(a. 739):* Mandodro.

Mand-ŏnio-s *iberisch? cf. bask.* mando *(mulet), M. Polyb.* 10, 18, 7: *Τῆς Μανδονίου γυναικός, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀνδοβάλου τοῦ τῶν Ἰλεργητῶν βασιλέως.* 35, 6: *Ἀνδοβάλης δὲ καὶ Μανδόνιος, μέγιστοι μὲν ὄντες δυνάσται τότε τῶν κατ' Ἰβηρίαν.* 11, 29, 3: *Παρ' Ἀνδοβάλῃ καὶ Μανδονίῳ. Liv.* 22, 21 *(a. 217 a. Chr.),* 2 *sq.:* Praeterquam quod ipsorum Hispanorum inquieta avidaque in novas res sunt ingenia, Mandonius Indebilisque, qui antea Ilergetum regulus fuerat, postquam Romani ab saltu recessere ad maritimam oram, concitis popularibus in agrum pacatum sociorum Romanorum ad populandum venerunt. 26, 49 *(a. 210),* 11: Inter haec e media turba obsidum mulier magno natu, Mandoni uxor, qui frater Indibilis Ilergetum reguli erat, flens ad pedes imperatoris procubuit obtestarique coepit, ut curam cultumque feminarum impensius custodibus commendaret. 27, 17 *(a. 209),* 3: Eadem causa Indibili Mandonioque fuit, haud dubie omnis Hispaniae principibus. 28, 24 *(a. 206),* 3 *sq.:* Mandonius et Indibilis, quibus, quia regnum sibi Hispaniae pulsis inde Carthaginiensibus destinarant animis, nihil pro spe contigerat, concitatis popularibus (Lacetani autem erant) et iuventute Celtiberorum excita agrum Suessetanum Sedetanumque sociorum populi Romani hostiliter depopulati sunt. 25, 11: Tranquillam

seditionem iam per se languescentem repentina quies rebellantium Hispanorum fecit; redierant enim in fines omisso incepto Mandonius et Indibilis, postquam vivere Scipionem allatum est. 26, 4: Expeditio adversus Mandonium Indibilemque edicitur exercitui, qui Carthagine erat. 27, 13. 28, 5: Cum Mandonio et Indibili. 31, 5: Mandonius et Indibilis in fines regressi paulisper, dum, quidnam de seditione statueretur, scirent, suspensi quieverunt, si civium errori ignosceretur, non diffidentes sibi quoque ignosci posse. (6) Postquam vulgata est atrocitas supplicii, suam quoque noxam pari poena aestimatam rati, vocatis rursus ad arma popularibus contractisque quae ante habuerant auxiliis in Sedetanum agrum, ubi principio defectionis stativa habuerant, cum viginti milibus peditum, duobus milibus equitum et quingentis transcenderunt. 34, 3: Indibilis abiectis belli consiliis, nihil tutius in adflictis rebus experta fide et clementia Scipionis ratus, (4) Mandonium fratrem ad eum mittit; qui advolutis genibus fatalem rabiem temporis eius accusat, cum velut contagione quadam pestifera non Ilergetes modo et Lacetani, sed castra quoque Romana insanierint *qs.* 8: Scipio multis invectus in praesentem Mandonium absentemque Indibilem verbis, illos quidem merito perisse ipsorum maleficio ait, victuros suo atque populi Romani beneficio *qs.* 11: Ita dimissus Mandonius pecunia tantummodo imperata, ex qua stipendium militi praestari posset. 29, 3 *(a. 205),* 1: Tum a Mandonio evocati in concilium conquestique ibi clades suas increpitis auctoribus belli legatos mittendos ad arma tradenda deditionemque faciendam censuere. (2) Quibus culpam in auctorem belli Indibilem ceterosque principes, quorum plerique in acie cecidissent, conferentibus tradentibusque arma et dedentibus sese responsum est in deditionem ita accipi eos, (3) si Mandonium ceterosque belli concitores tradidissent vivos; si minus, exercitum se in agrum Ilergetum Ausetanorumque et deinceps aliorum populorum inducturos. (4) Haec dicta legatis renuntiataque in concilium. Ibi Mandonius ceterique principes conprehensi et traditi ad supplicium. *Silius* 3, 376 *sq.:* Mandōnius populis domitorque insignis equorum | imperitat Caeso. *Dio fragm.* 56, 46 *(a. 209 a. Chr.): Καὶ αὐτῷ (Σκιπίωνι) διὰ τοῦτο πολλοὶ μὲν δῆμοι, πολλοὶ δὲ καὶ δυνάσται, ἄλλοι τε καὶ Ἰνδίβολις καὶ Μανδόνιος Ἰλεργητανοὶ προσεχώρησαν.*

Mandorinus *M. (Anzano Irpino) CIL* IX 1404: Mandorino Silvestro.

Mandroda *s.* Epomanduodurum.

mandu- *gall.* mandú-s, *vorcelt.* mndh-ú-s *nach d'Arbois de Jubainville 'qui réfléchit à', 'qui se préoccupe de', gr.* √ mendh, *in μενθήρα méditation, souci, ἔμαθον j'ai appris. für* é-mndh-om. *In compos.:* Mandu-benos, Mandu-bilus, Mandu-bracius, Mandu-essedum, Catu-mandu-s. *Davon abgeleitet* 1) manduo-, Cartis-mandua, pagi Sextan-manduI, Viromandui; 2) Mandu-ccus, Mandu-illus Manduilla.

Mandu-benos *M., nach Pictet* = *πολύγαμος, πολυγύναιος, cf. air.* ben *weib, cy.* benyw benen *etc. Münze. RN* 7 (1842), 370: MANDVBIINOS.

Mandubii *nach Pictet* Mandu-bii = *'les riches, ou les nombreux' cf.* Esu-bii, *oder* = Mand-ubii *für* Manduvii? *cf.* Manduo-; *nach d'Arbois de Jubainville* Mandu-bilī *'ceux qui réfléchissent bien'. air.* bil *sûr, bon, heureux, bien portant, V. im Auxois, mit der hauptstadt Alesia in der civitas Aeduorum, j. Alise-Sainte-Reine. Caes. b. G.* 7, 68, 1: Alesiam, quod est oppidum Mandubiorum. 71, 7: Pecus, cuius magna erat copia ab Mandubiis (*β*, manduuiis *α*) conpulsa, viritim distribuit. 78, 3: Mandubii, qui eos oppido receperant, cum liberis atque uxoribus exire coguntur. (4) Hi, cum ad munitiones Romanorum accessissent, flentes omnibus precibus orabant, ut se in servitutem receptos cibo iuvarent. (5) At Caesar dispositis in vallo custodiis recipi prohibebat. *Strabo* 4, 2, 3 *p.* 191: *Περὶ Ἀλησίαν πόλιν Μανδουβίων (μανδιβουλων codd. für Μανδουβίλων), ἔθνους ὁμόρου τοῖς Ἀρουέρνοις. Münzen der Mandubii mit* M, MA *oder* AM *bei Muret* 4842. 5278—5314, *planche* XVI.

Mandu-bilo-s *cf. V.* Mandubii, Manduilla, *nach d'Arbois de Jubainville 'celui qui réfléchit bien'. (Aux Poussots, Dijon) CIL* XIII 5532: D(is) M(anibus) MANDVBLI (Mandubili) Dousonni fil(ii) et Suarica ux-s(or).

Mandu-brac-io-s *aus* mandu-, braci- *mraci- *u.* io-, *M., nach d'Arbois de Jubainv. 'le fils de celui qui s'occupe du malt, c'est-à-dire de l'orge à faire (fabriquer) la bière'.*

Caes. b. G. 5,20,1: Interim Trinovantes, prope firmissuma earum regionum civitas, ex qua Mandubracius (*αD'L*, mandrubacius*U'*, mandiubacius *T*, mandru batius *V*) adulescens Caesaris fidem secutus ad eum in continentem [Galliam] venerat, (cuius pater in ea civitate regnum obtinuerat interfectusque erat a Cassivellauno; ipse fuga mortem vitaverat,) legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese ei dedituros atque imperata facturos; (2) petunt, ut Mandubracium (*BME*, -brachiū *L*, -bratium *AD*, mandrobacium *U'*, mandrubacium *T*, mandru batium *V*) ab iniuria Cassivellauni defendat atque in civitatem mittat, qui praesit imperiumque optineat. (3) His Caesar imperat obsides XL frumentumque exercitui Mandubracium-(*var. wie* 3, *nur* mandubracium *L*, mandrubaciū *F*, Mandrusbátiū *V*)que ad eos mittit. Illi imperata celeriter fecerunt, obsides ad numerum frumentumque miserunt. 22, 5: (Caesar) interdicit atque imperat Cassivellauno, ne Mandubracio (*ALTB corr.*, -brancio *E*, -braccio *D*, -bragio *MB'*, mandrusbátio *V*, mandobracio *U'*) neu Trinovantibus bellum faciat (*β*, noceat *α*). *Oros.* 6, 9, 8: Interea Trinovantum firmissima civitas cum Mandubragio (andragio *D*, androgio *L*, androgorio *PR*) duce datis quadraginta obsidibus Caesari sese dedidit.

Mandu-ccus *M. (Tebessa) CIL* VIII 16547: Ti. Claud. Manduccus.

Mandu-essĕdum *nach Pictet πολυ-άρματον, nach d'Arbois de Jubainville von M.* *Mandu-essedo-s *'celui qui veille sur les' oder 'qui s'occupe des chars de guerre', O., römische station in Brittanien, j. Mancetter in England, county Warwick. IA* 470, 3: Manduessedo. *Vgl.* Tarv-essedum.

Mandu-illo-s *M. cogn.* **Manduilla** *F. (Mailand) CIL* V 5985: M. Cassius M. f. Ouf. Cacurius sibi et Atlliæ Manduillae uxori. *(Arles; Avignon)* XII 5686, 530[a b]: Manduil(lus) ma(nu). *(Sainte-Colombe, Rhône) Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 366, *n.* 497, 745[a]: Man.... *(Lyon, Trion)* [b]: MAND. *p.* 367 *n.* 497, 747: Manduil(i) ma(nu). *(Sainte-Colombe) n.* 748[a]: MANDV.... *(Lyon, Trion)*[b]: MANDVI... *(Sainte-Colombe, Rhône) n.* 749: [M]anduil(i) ma(nu). *(Vechten):* Manduil(li) ma(nu) *u.* MAN.DIL MA. *(Xanten):* Mandui(lli) ma(nu).

Mandul-ius *M. oder* **Mandullus**? *(Barcelona) CIL* II 4516 = 6147: —·Manduli[o] | — · fil(io) Ter(etina) | [Cr]escenti, [II]vi]r(o), flamin[i Roma]e et Aug(usti), [praef(ecto) f]abrum.

manduo- *für* *manduvo-, *abgeleitet von* mandu-, *in* Manduus, Carti(s)-manduā, *Epomanduo-s (*cf.* Epomenduos), *O.* Epa(o)-manduo-duros, Viro-manduo-s, pagus Sextanmanduius. *cf. V.* Mandubii *für* Manduvii?

Manduus *M. Inscr. Nassoviens.* 86, 97.

Man-ed-u *M. (Voltino) CIL* V 4882: Celer Man.. donis f. *(Étaples) Schuerm.* 3230: VS.MANEDV.

Manensis *centurie von Arvum. (Alcoléa del Rio) CIL* II 1064: Centuriae Ores(is), Manens(is).

Ma-nertus *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 294: Manert[us?]. *(Vösendorf in Gelsenfeld)* III 4579: Manertus. *(Vienne)* XII 531[a]: Maner.ti. *(Sainte-Colombe, Rhône)* [b]: Mane[rtus]. *(Châtelet-d'Andance)* [c]: Minirt. *(Lyon, Trion n. 879) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 367 *n.* 497, 750: Manertus. *(Sainte-Colombe, Rhône) n.* 751: Manert(us) f(ecit). 752. *(Lyon, Trion)* 753: Manertus f(ecit). *(Trion n. 882)* 754: Manerti. *(Jensberg, Schweiz; Studenberg) Schuerm.* 3232. 3233: Manertus. *(Basel)* 3234. *(Lillebonne; Poitiers)* 3235: Manertus f(ecit). *(Bonn) Herzog* 285 = *CIR* 493: Manertai Musici f(iliae).

?**Mang-andius** *M. (Marienfels in Nassau) CIR* 1545, 6. *(Museum zu Mainz) Becker n.* 304, 119—121: Leg(io) XXII p(rimigenia) p(ia) f(idelis). Mangandi(us) f(ecit).

Mang-ius *M. cogn. (Bei Saint-Pons de Thomières, dép. Hérault) CIL* XII 4218: L. Coelius Rufus, Iulia Severa uxor, L. Coelius Mangius f. Divannoni Dinomogetimaro Martib. (*lis* Matribus?) v. s. l. m. *s.* Mancius.

Mang-o(n) *M. (Nave, prov. Brescia) CIL* V 4600: V. f. Esdrico Caria[ssi] f(ilius) sibi e[t] Esdroni Mang[onis f(iliae)] uxori. *(Tremosine, prov. Brescia)* 4879: Mango Clugasis f(ilius) sibi et Cluideae Vosionis f(iliae) uxori et Clugasioni f.

Mania *F. CIA* II 2738. III 2213: *Μανια Ἀρτεμωνος Ἀγκυρανη. (Tetz, reg.-bez. Aachen) CIR* 603: MNA (*lis* Mania?).

μανι-άκης *masc. ē-stamm, das halsband, air.* muince = *monikiā *halskette, nach Zeuß zu ir.* muin *nacken, rücken, w.* mwn, *acy.*

minci *collier*, *w.* mynci myncyn *n. m. a hame, part of a horse collar. mbret.* moe, *plur. abret.* mogou (*lis* mongou); *gr. μονιός und μάννος, griech. dor. μόννος, deutscher stamm* manja, *ae.* meni-scillingas *lunulas*, mene *m.*, *as.* (hals-)meni *n. zierat, halsschmuck* (*cf. engl.* mane, *ahd.* mana, *nhd.* māne), *ahd.* mani menni *n.*, *an.* men, *aslav.* monisto, *ai.* mányâ manyâkâ *tendon forming the nape of the neck, zd.* minu, *arm.* manéak *monile, ring, kette, armen.* √ man *torquere, gyrare; idg.* mani-s *collier: chaldae.* מניכא (menîka) = *torques, im Talmud* מונייק, מונייקין, *aramae.* מונייקא, מונייקה, מוניכא. *Polyb.* 2, 29, 8: *Πάντες δ' οἱ* (*Κελτοὶ*) *τὰς πρώτας κατέχοντες σπείρας χρυσοῖς μανιάκαις καὶ περιχείροις ἦσαν κατακεκοσμημένοι.* 31, 5: *Καὶ τὸ μὲν Καπετώλιον ἐκόσμησε ταῖς τε σημαίαις καὶ τοῖς μανιάκαις* (*τοῦτο δ' ἐστὶ χρυσοῦν ψέλλιον, ὃ φοροῦσι περὶ τὸν τράχηλον οἱ Γαλάται*). *LXX Daniel* 5, 7. 16. 29: *Μανιάκην χρυσοῦν. I Esdr.* 3, 6: *Μανιάκην περὶ τὸν τράχηλον. Silius* 4, 154—156 *(von den Boii):* Colla viri fulvo radiabant lactea torque, | auro virgatae vestes, mănicaeque rigebant ex auro, et simili vibrabat crista metallo. *Plut. Cim.* 9: *Τῶν μὲν συμμάχων ψέλια χρυσᾶ καὶ μανιάκας καὶ στρεπτοὺς καὶ κάνδυας καὶ πορφύραν φερομένων. praec. ger. reip.* 13 *p.* 808 *F: Ὁ Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν μάχην ἰδὼν νεκρὸν στρεπτὰ χρυσᾶ καὶ μανιάκην περικείμενον. Scholia Theocrit.* 11, 41: *Μάννος δέ ἐστιν ὁ περιτραχήλιος κόσμος, τὸ λεγόμενον μαννάκιον* (*μανιάκιον Warton*). *Favorin.: Μανιάκιον τὸ τοῦ ἱματίου περιστόμιον. Hesych.: Κλοιός· μέρος τι τῆς νεώς. ἢ περιτραχήλιος δεσμός, κολλάριον, ἤτοι μανιάκης, vgl. v. ὁρμίσκοι; auch μανιάκια s. v. μηνίσκοι.*

***Mani-ācum** *vom lat. M.* Manius, *O. in* 1) *13 Magnac (1 Ariège, 2 Cantal, 3 Charente, 2 Dordogne, 1 Gironde, 2 Haute-Vienne, 2 Lot-et-Garonne);* 2) *1 Manhac, dép. Aveyron;* 3) *8 Magné (1 Charente, 2 Charente-Inférieure, 2 Deux-Sèvres, 1 Indre, 1 Lot, 1 Vienne);* 4) *65 Magny (1 Ain, 1 Aisne, 1 Allier, 2 Aube, 4 Calvados, 8 Côte-d'Or, 2 Doubs, 2 Eure-et-Loir, 1 Haute-Marne, 13 Haute-Saône, 2 Haute-Savoie, 2 Indre, 1 Loire, 7 Nièvre, 4 Orne, 2 Rhône, 2 Saône-et-Loire, 1 Savoie, 3 Seine-et-Marne, 2 Seine-et-Oise, 1 Vosges, 3 Yonne;* 5) *Magnago, prov. Mailand, distr. Abbiategrasso.*

Mani-ācus *oder μανιακός? M. (Cervignano, echt?) CIL* V 995 *und p.* 1025: C. Lucius C. f(ilius) Maniacus . . . C. Lucius C. *(des vorigen)* f. Maniacus.

Mani-ānus *M. (Cervignano) CIL* V 826: Silvano Aug. C. Statius C. et L. lib. Eutychus Manianus v. s.

Manili-ācus *von M.* Manilius, *O. j. Maniago, prov. Udine, distr. Friaul.*

Mani-o(n) *M. (Concordia, a. 391 oder 396 oder 402) CIL* V 8768: Arca Manioni milete e numero Brucherum.

? **Manir-ius** *M. (Arnaize bei Saint-Ambroix) CIL* XIII 1348: ...ri Manirii umbra.

-manis *in O.* Veto-manis *TP.*

man(n)**isnavius** *priester (höher als ein flamen) im Arusnatium pagus (Fumane in Valle Policella), nach Pauli venetisch. (Verona) CIL* V 3931: L. Redonius Q. f. Planta flamen vovit, manisnavius posuit. 3932: P. Valerius P. f. Montanus flam(en) mannisnavius dedit.

Maniti vicus. *Merow. münze. Belfort* 2384: ϘANITI VIC.

-manius *in* Blanuanius = *Blano-manius?

Manna *s.* Mona [1]).

Manna . . . *cogn. (Museum zu Pest) CIL* III 12014, 358: МАИИ ///. *(Chesterford)* VII 1336, 624[a]: Manna. *(London)* 625: Of. Manna . . .

Mannaria *F. (Merlola, Portugal, a. 494 p. Chr.) BSAF* 1881 *p.* 106: Mannaria famula XPI.

Mannaritium *O. j. Woudenberg, prov. Utrecht? IA* 369, 3: Mannaritio.

Mannatias *s.* Namnetes.

Manne. *(Erzeg; Gurina) CIL* III 12014, 359: Manne.

-manni *in* Ceno-manni, Duromannensis.

Mannisi *O. villeicht Moussey in Lothringen, canton Rixingen, kreis Saarburg? Trad. Wizenb.* 205. 223. 240. 252 *(a. 699):* In Mannisi.

mannisnavius *s.* manisnavius.

Mann-o(n) *M. cogn. (Magdalenenberg bei Ottmanach) CIL* III 4908[a]: Dresiu Luonis f. v. f. sibi et Tertioni Mannonis f. co. et Cerescenti f. *(Hammam bel Hanefia, a. 577)* VIII 9746: . . . Sallustucius Manno.

Mannus *M. cogn., villeicht auch celtisch. (Mahrenberg)* III 5102: Gannico Manni filio fili et filiae vivi fecere. *(Rom) de Rossi, Roma sott.* III *p.* 614 *not.* 2: M(a)eci Manni c. v. *(Zwischen Drnovo und Brege) AEM*

11 (1887) *s.* 79 *n.* 25: D(is) M(anibus) Mog(ius *oder* Mogetius) Ma[n]nus. *(East Ham, Essex) CIL* VII 1336, 624[a]: Manni *(gen.). (Cambridge)* [b]: MAΛIII.

mannus *ein kleineres wagenpferd, eine art pony, luxuspferd; nach O. Keller dialect. für* *mandus, *bask.* mando mandoa *mulus. Lucr.* 3, 1063: Currit agens mannos ad villam praecipitanter. *Horat. carm.* 3, 27, 5—7: Rumpat et serpens iter institutum, | si per obliquom similis sagittae | terruit mannos. (*Dazu Porfyrion:* Manni equi dicuntur pusilli, quos vulgo burichos vocant. Iam et hoc ad omen dicit pertinere, quod manni terreantur. *Pseudacron (A r γ C):* Buricos *(A,* burdones *r,* Buridos *γ,* burdos *C)* manni ideo dicti, quod mansuetudine familiarius manum sequantur (secuntur *r*).) *Hor. epod.* 4, 13: Appiam mannis terit. (*Dazu Porfyrion:* Eleganter mannis, quia nimiarum deliciarum afluentia est equos burichos habere. Mannos autem equos vulgo burichos appellant.) *Hor. epist.* 1, 7, 76 *sq.:* Inpositus mannis arvum caelumque Sabinum | non cessat laudare. *Propert.* 5, 8, 15: Huc mea detonsis avecta est Cynthia mannis. *Ovid. amor.* 2, 16, 49 *sq.:* Parvaque quam primum rapientibus esseda mannis | ipsa per admissas concute lora iubas! *Senecae epistulae* 87, 10: Ita non omnibus obesis mannis et asturconibus et tolutariis praeferres unicum illum equum ab ipso Catone defrictum? *Auson. epist.* 8, 6—8: Vel cisio triiugi, si placet, insilias, | vel celerem mannum vel ruptum terga veredum | conscendas, propere dummodo iam venias. *Hieronym. epist.* 66 *ad Pammachium (a. 397),* 8 *(Opp. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 399 *AB):* Ubi videris fumare patinas, et Phasides aves lentis vaporibus decoqui, ubi argenti pondus, ubi ferventes mannos, comatulos pueros, pretiosas vestes, picta tapetia, ibi ditior est largitore, cui largiendum est. *comm. in Eccles. cap.* 10 *(t.* 3, 1 *c.* 471 *B):* Vias publicas mannis terant. *Consentii ars (vol.* 5 *p.* 364 *K.):* Omne peregrinum nomen, siquidem id iam receptum est, ut Gallorum manni, Medorum acinacis vel gaza, Poenorum tubur, dirigi ad eius Latini sermonis similitudinem debet, cui proximum est. *Isid. or.* 12, 1, 55: Mannus vero equus brevior, quem vulgo brunicium (buricum?) vocant. (*Vgl. Veget. mulomed.* 6, 2, 2: Haec eumetria equi convenit staturae honestae ac mediae; ceterum non dubitatur, in buricis minora ista, et in primae formae equis esse maiora.) *CGlL* 2 *p.* 127, 2: Mannis βουρίχοις (βουρύγχοις *h*). 5 *p.* 221, 3: Manus equus brevior est quem vulgo brunicum vocant. — *Dazu deminutiv*

mannŭlus. *Plin. epist.* 4, 2, 3 *(a. 102—105):* Habebat puer mannulos multos et iunctos et solutos, habebat canes maiores minoresque, habebat luscinias, psittacos, merulas: omnes Regulus circa rogum trucidavit. *Martial.* 12, 24, 8: Nusquam est mulio: mannuli tacebunt. — **Mannŭlus** *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4488: [D(is) M(anibus) Valerii . . . . .], qui et Mannuli, et Va[l]eriae Aprillae.

-măno- = mnno-, *suffix, cf. lat.* (Vertu, Volu)-mnus. *In* Ari-manus Ario-manus, *Brĭgo-manus, *Catu-manus Cata-manus = *w.* Cad-fan, Bot-catman, *cy. bret.* Cat-man, Cēno-mănī, *ir.* dílmain = *dıl-măno-, -mani- *legitimus,* *Ilio-manus *Illio-manus, *ir.* lámamain *f. paar,* *Māro-manus *oder* *Mori-manus, Morman Morvan, *oino-mano-s *semblable, pareil, bret.* unvan = *un-man, Pae-mani (*aus* Fae-mani Fal-mani?), *Tacio-manus, Tascio-vanus *neben* Tasco-vanus *für* *Tasco-manus, Val-manus *CIL* III 6150, 1, 15, *Ver-manus, Viro-manus, *Nerto-manus -na.

-māno- *in* Car-māno-s.

Manriaco *s.* Materiacus.

Mansa vicus, *j. Mèze, dép. Hérault, arr. Montpellier. Avien. or. mar.* 616: Tum Mansa vicus. *Nach Ernault lat., cf.* manere, mansum?

Mansueri-sca via, *in den Ardennen. Pertz dipl.* 29 *(a. 667) p.* 29, 1: De Sicco Campo per viam Mansueriscam usque ubi Warcina traversat. 11: De ipsas Fanias usque viam Mansueriscam.

?**Manta** *M. (Salonichi) CIL* III 7330: Manta Dizae fil. *(Feltre)* V 2074: P. Gellius Proculus Gellius Manta.

Mant-aius *M. cogn. (Freguezia de S. João Baptista de Pedrogão Pequeno) CIL* II 5623: Cicero Manci (*lis* Manti *oder* Mantai) Nabiae *(göttin)* l. v. s. *(Bath)* VII 52: L. Vitellius Mantai *(gen.)* f. Tancinus cives Hisp. Cauriesis eq(ues) alae Vettonum c. R.

mantăl- *nach Glück von* mant, *cf. acy.* mo(a)ntol *gl. trutina, w.* mantawl mantōl, *pl.* mantolion; *w.* mantoli *to turn scales,* mantoliad *m. a balancing, abret.* menntaul *balance, cy.* cyd-fantawl *aequilibrium* = *äl-*

terem cetmantaul cetmantôl *aus* *cata-mantāl *aequalitas, aequabilitas; nach Loth ableitung in* -āl, *von* ment *aus* *mantī. *In:* Mantāla, Cata-mantāl-oedis, Petro-mantālum -tāla, Montalomagensis vicus.

Mant-āla *stadt im gebiete der Allobroger, j. bei Saint-Pierre d'Albigny, Savoie, arrond. Chambéry. TP. IA* 346, 4: Mantala. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 3: Mantala. *cf.* Mantalomagos, Mantola *und thrac. O.* Μάνταλος *in Phrygien.*

***Mantālŏ-măgos** *O. j. Manthelan, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches, canton Ligueil. Greg. Tur. h. F.* 7, 46 (47): Apud Montalomagensem vicum. 10, 31, 7: Huius tempore vicus Mantolomaus aedificatus est.

Mantav-ia *O. j. Viâpres-le-Petit, départ. Aube, arrond. Arcis-sur-Aube, canton Méry-sur-Seine.*

Mantebri *O. CTh.* 12, 6, 1. 22 = *CIust.* 10, 72 (70), 4, 2 *(a. 366):* Mantebri.

Mantela *s.* Mantola.

***mantī** *mntī *fem. größe, nach Ernault und Thurneysen zu ir.* mét, *air.* méit *größe, nir.* méid, *gael.* meud, *mcy.* meint *m., corn.* myns mens, *w.* maint *quantité, Cathol.* ment, *nbret.* meñt, *franz. provenç.* maint, *von* √ ma.

***Manti-ăcus** *vom gentilicium* Mantius, *O. Pard. dipl. t.* 1 *p.* 209 *(a. 615):* Villa Manciacus. *Auch in: Maincy, dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Melun; Mancey, départ. Saône-et-Loire, arrond. Chalon-sur-Saône, canton Sennecey; Mancy, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Avize.*

? **Mant-ilius** *M. Vita (alia) Eleutherii* 3, 12 *ASS 20. febr.* III *p.* 189 *F:* Mantilius *(zweimal). p.* 190 *A:* Mantilium . . . Mantili *(voc.).* 14 *p.* 190 *B:* Ad ianuam templi, quae illis diebus vocabatur Mantilia.

Mantilli-ăcus *O. j. Mantilli, dép. Orne, arrond. Domfront, canton Passais.*

mant-īsa mantissa. *Paulus ex Festo p.* 132, 10 *sq. M.:* Mantisa additamentum dicitur lingua Tusca (*Stokes ci.* Gallica), quod ponderi adicitur, sed deterius et [quod] sine ullo usu est. Lucilius (*inc.* 95): Mantisa obsonia vincit. *Petron.* 65: Cum vicensimariis magnam mantissam habet.

Mantius *M. cogn.* **Mantia** *F. (Lugo) CIL* II 2588: Aureliae Mantiae. *(Turin)* V 7019: Mantiae L. f. Tertiae. *(Nervia bei Ventimiglia)* 7814: Q. Mantio Q. fil. Palat. Placido . . . et Mantia Lucida cum liberis suis Mantis Lucifero et Zenione. *(S. Pons)* 7913: Manti Paterni. 7942: Mantiae T. fi. Sallucae Mantiae Matura filia. *(Rom)* VI 2649: Q. Man[t]ius Q. f. Cam. Severus. *(York)* VII 1336, 626: Mantii *(gen.)* of(ficina). *(Hr. Makter)* VIII 657: Mantia P. f. Tertulla. *(Tébessa)* 1839: Q. Mantius Q. f. Cam. [Severus]. *(Lambèse)* 2938: L. Man[t]i L. f. Gal. Hispani . . . L. Man[t]ius Caecilianus. 2939: Uxoris Manti Hispani . . . L. Mantius Caecilianus. 3886: L. Manti Victorini. *(Antino)* IX 3840: Baebia Mantia Marcella. *(Arles)* XII 708: Sex. Mantio Eroti. *(Les Vans, départ. Ardèche, arrond. Largentière)* 2717 = *Inscr. de Languedoc n.* 1988: Manṭia Tyndaris. *Auch griechisch* Μάντιος.

Mantola *O. j. Maule-sur-Mandre, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles, canton Meulan. Fortunati vita s. Germani* 25, 73: De vico Mantola. *vita s. Paterni* 14, 41: Mantela vico quidam puer a serpente percussus est. *cf.* Mantala.

Mantolomaus *s.* *Mantalomagos.

? **Mantonius** *M. (Padua) CIL* V 2988: Q. Mantoni Mercatoris et C. Mantoni Gemelli. *(Civita Castellana)* XI 3155[c]: Mantonius Saevius.

Mantua *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 5321: Mantua Caelio Ancieicu(m) Serani f(ilio) frat(ri) be(ne) m(erenti).

Mantus *M. (Viddi) CIL* III 1816: Mantus Fantis f. *(Bittern bei Southampton)* VII 4: Deae Ancastae Geminus Manti *(gen.)* v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Mantusa *M. (Bordeaux) CIL* XIII 667: Avetius Mmantuse (Mi(nucii?) Mantus(a)e *Jullian t.* 1 *n.* 151 *p.* 270) filius.

Mantut-ius *M. (Mdaurusch) CIL* VIII 4710: L. Fabius Alexander Qirina Mantutius.

Manu *F. (Laibach) CIL* III 3871: Secconi Nammonis (filio) an(norum) L ɵ(bito), et Rege Terti f(iliae) ɵ(bitae) an(norum) XL, et Rustico Secconis f(ilio) ɵ(bito) an(norum) XX, et Manuni avie an(norum) C. Quintus et Enignus v(ivi) p(osuerunt).

Manuaria castra, *j. castro Vadiales. Rav.* 4, 43 *p.* 308, 8: Castra Manuaria. *s. Plin. n. h.* 4, 110: Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica colonia.

Manu(o)**-asca** *ligurische stadt, j. Manosque, dép. Basses-Alpes, arr. Forcalquier.*

Manulodulo *s.* Camulodunon.

Manurxi *M. (Ennentach) Jahrbuch des kais. deutschen archaeol. Instituts* 10 *s.* 43[a]: Vranarus f(ecit). *WZ* 12, 375: MANVRXI.

Manus *M. (Citania) CIL* II 5605: Man(i?). *(Alcolea-del-Rio)* 6328: Manus (*oder vielmer* manus?) Aureli Pacatiani filius. *(Fins d'Annecy)* XII 5686, 529[a]: MAИ. *(Genf)* [b]: MAN. *Catalogue du Mus. de Moulins, n.* 811: Manus Cossius. *(Bavay) Schuerm.* 3236: MANI. *(Mus. Zürich)* 3237: MAИI. *(Augst)* 3238: OF. MANI. *(Windisch)* 3239: MANI OF. *(Augst)* 3240: MM (= Mani) OF. *(Xanten)* 3241. *(Vechten):* MANI OF. *(Cöln) BJ* 35 *s.* 46: Manux (*statt* Manus). *(Bonn):* MANVS. *cf.* Manius, Mannus.

?**manutantum.** *Pard. dipl. n.* 139, *t.* 1 *p.* 107 *(a. 542):* Domno meo Leoni presbytero manutantum dari volo.

Manut-anus *M. (Cáceres) CIL* II 710: Manutanus Albini f(ilius).

?**Manut-ia** *F. (Luchon) Bladé n.* 37: Manu(tia) Sacra Rutaen(a) v. s. l. (m.).

Manut-o(n) *M. (Bérriz, span. prov. Viscaya) Boletin de la real Academia de la Historia t.* 12 (1888) *febrero:* Ego Manuto.

Manux *s.* Manus.

Manv-aeus *M. zu ir.* mann *ounce* = *manva? *cf.* μοῦνος μόνος, *lat.* un-cia *mit* unus. *Vita s. Manvaci ASS* 28. *mai* VI *p.* 767 *E*—768.

Manvis villa, *j. Mauves-sur-Huine, dép. Orne, arrond. und canton Mortagne.*

-mao *s.* magos.

Map. *(Eining) CIL* III 12014, 700: MAP ᛉ.

Mapa *M. (Berru, départ. Marne, arrond. Reims, canton Beine) BSAF* 1885 *p.* 302: D. Iov. Mapa Solli fil. v. l. m.

Mapal-ia *F. zu* mapali- *kindlich, w.* mabol *filial, mbret.* mibiliez *enfance, j. enfantillage. (Córdova) CIL* II 5537: Sentia Mapalia.

-map-ăti-s *in* Agedo-mapatis.

Mapil-ius *zu* *Map-ilus *puerulus, demin. von* *mapo-s, *M. fig. (Paris) Schuerm.* 3253. *BE* 1882 *p.* 121: Mapilii.

Map-illus *M.* **Mapilla** *F. cogn. (Vienne) CIL* XII 1950: D(is) M(anibus) Corneliae Mapillae. *(Clermont):* ꟷAPIᐸᐸI M. *(Vichy):* MAPILLI M.

Map-inius *nach Ernault zu w.* mabin mebin *juvénile, mbret. nbret.* mibin *agile, leste; M., bischof von Reims. Conc. Aurelian. a.* 549 *p.* 111, 15 *M.:* Mappinio episcopo ecclesiae Remorum. *Epist. Austras.* 11 *(c. a.* 550) *MG epist.* III *p.* 126, 14. 15 *(c. a.* 540 —550) *p.* 129, 19: Mapinius episcopus.

Mapnusus? *M. (Metz):* MAPИVSI.

Mapo-no-s *für älteres* *maqono-s, *a boy or youth, acy.* mapon, *w.* mabon, *pict.* maphan; *G. bei den Brigantes, beiname des Apollo (im kindesalter?). (Ribchester, county Durham) CIL* VII 218: Deo sancto Apollini Mapon(o) [pr]o salute d(omini) n(ostri) [et] n(umeri) eq(uitum) Sar[mat(arum)] Bremetenn(acensium?) Gordiani P(ompeius) Antoni[an]us Ↄ (centurio) leg(ionis) VI vic(tricis) domu Meliten[s]is(?) .... *(Ainstable bei Armthwaite, Cumberland)* 332: Deo Mapono et n(umini) Aug(usti) Durio et Ramio et Trupo et Lurio Germani v. s. l. m. *(Hexham, county Northumberland)* 1345: Apollini Mapono [L.] Terentius [L.] f. Ouf(entina) Firmus Saen(a) praef(ectus) castr(orum) leg(ionis) VI v(ictricis) p(iae) f(idelis) [d(onum)] dat. *(Bourbonne-les-Bains, départ. Haute-Marne, canton Chavé)* XIII 5924: Maponus histrio Rocabalus decessit ann. XXX. *(Rouen):* MAPONI. — *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 20: Maponi (fanum?). [*Cartulaire de l'abbaye de Savigny, Rhône, publié par Auguste Bernard,* 1853—1856, *t.* 1 *p.* 444—445, *urkunde c. a.* 1090 *(bei Lyon):* De Mabono Fonte; *s. RC* 14 *p.* 152.]

***măpŏ-s** *aus* *maqo-s *m. son, urcelt.* *makuo-s *mac-vo-s, *air. nom.* macc mac *filius, ogam.* *maqa-s = *mac-vas, *ableitung von* maku, *acy.* map, *w.* map, *j.* màb; *bret. (Léon)* map mab *son, corn.* mab, *nbret.* māb, *mbret. nbret.* map, *Cath.* mab, *stamm* maqva, *gen. sing.* maqi *makuī, *ogam. gen.* máqī maqui macci, *air.* maicc; *gen. pl. ogam.* maqa = *mapōn; *germ.* *magwa- *son, got.* magu-s *puer,* magula, mavi (*gen.* maujos) *gleichsam das fem. zu* mac map; *stamm* mauja *für* *mahuja *nach Windisch. (Fardel bei Ivybridge, Devonshire) IBCh n.* 24 = *Rhŷs*[2] 284, 401: Fanoni maqvi Rini. *Rhŷs, Lect.*[2] *p.* 19. 284. [2] 401: *(ogam.)* Svaqquci maqvi Qici. *(St. Dogmael's bei Cardigan in Wales, Pembrokeshire) IBCh n.* 106 = *Rhŷs*[2] 395: Sagrani fili Cunotami; *ogam. teil, von links nach rechts:* Sagramni maqi Cunatami = *(lapis sepulcralis) Sagramni filii Cunotami. (Cilgerran, Pembrokeshire) IBCh* 108 = *Rhŷs*[2] 275: Trenegussi fili Macutreni hic iacit = *(ogam.)* Trenagusu maqi Maqitreni = *(the*

stone) of Trenogustus, son of (the) son of Trenos. (Inchaguile in Lough Corrib, saec. 5—6 p. Chr.) Christian Inscriptions of Ireland vol. II *p.* 10 *plate* VI: Lie Luguaedon macci Menueh = *lapis Luguaedonis filii Menuis. (The Bridell stone, Pembrokeshire) IBCh n.* 107 = *Rhys, Lect.* 394, [2] *n.* 74: Nettasagru maqi mucoi Breci. *(Whitefield, county Kerry) Brash p.* 191 = *The Academy, oct.* 14 (1893) *No.* 1119 *p.* 321: *(ogam.)* (Du)noqati maqi maqi Re . . . maqi mucoi Uddami *(gen.)* = *(the stone) of Dunocatos, son of the son of R . . . , son of the descendant of Udamos. (Inschrift von Bally-crovane, county Cork) Rhys, Lectures* 2, 164: Maqi Decceddas avi Toranias = *the stone of the son of Decces grandson of Toranis. (Minard. schott. grafschaft Argyll):* Maqqi Decedda. *(Auf einer der Ballintaggart-inschriften):* Maqi Deccedda Glasiconas. *(Anglesey) IBCh n.* 154 = *Rhys*[2] *n.* 1: Ic iacit Maccu-Deceti. *(Brecknockshire)* 39[a]: Maccu-Treni Salicidunı. [b]: Moqvu-Treni Salicidoni. *(Auf einem der steine zu Killeen Cormac):* Maqi Ddeceda maqi Marin[i]. *(On the Buckland Monachorum stone, Devonshire) IBCh* 26 = *Rhys, Lect.* 5 *p.* 401, [2] *n.* 86: Sabini fili macco-Decheti. *(In einer Kerry-inschrift) Proceedings of the R. Irish Academy* 1871 *p.* 56: Moinuna maqi Olacon(os). *(Auf dem Knockauranstein) Proc. R. I. A. vol.* 1 *ser.* 2, *p.* 194: Annacanni maqi mari alithri. *(Inschrift von Emlagh East bei Dingle):* Bruscccos maqqi Caliaci = *(the stone) of Bruscus, son of Caliacos. (Inschrift von Ballincraming, Dingle Peninsula) Brash p.* 212: Ccicamini maqqi Cattini = *(the stone) of Cicaminios son of Catinios. (Inschrift von Ardmore, county Waterford)* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Netasegamonas Dolati Brigaisgobi. *(Stradbally, county Waterford)* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Nettasegamonas. *(Ballywiheen, county Kerry) Proc. R. I. A. jan.* 1885 *p.* 281: Togitacc(i?) maqqi Sagarettos. *(Ballintaggart) Rhys* 2, 25, 353: *(ogam.)* Tria maqa Mailagni *(gallisch* *trion mapon Mailagni) = *(the stone) of three sons of Mailagnos. (Inschrift von Roovesmore) Rhys, Lectures,* 2, 187: *(ogam.)* Maqvi Ercias *und* maqi Valamni = *(the stone) of the son of Ercis, son of Valamnos. (Insel Man) The Academy,* 16. *aug.* 1890 *n.* 954 *p.* 134: *(ogam.)* Dovaidona Maqui Droata = *of Dovaido son of (the) druid (?). (Ballyknock, county Cork, a.* 600—900 *p. Chr.) The Academy Nov.* 21 (1891) *No.* 1020, *p.* 459 *n.* 1: *(ogam.)* Mailagura maq . . . Lila (= maq[a Ai]lila *RC* 13, 290) = *Maelagra son of Lil.* 3: Eracobi maqi Eraqetai (Eraqei). 4: Grilagni maqi Scil(bl)agni. 5: Cliucoanas maqi maqi Treni. *(Ballyknock, county Cork) The Academy, Nov.* 21 (1891) *No.* 1021 *p.* 459: Drutikuli maqi maqi : : rodagni. *ib.:* Branan maqi Oqoli. *ib.:* Bogai maqi Biraco. *ib.:* Acto maqi M . . . mago. *n.* 13: *(ogam.)* Domno maqu (= *das indeclinable* maccu mocu) Viducuri. *(Kilgrovan) The Academy March* 9, 1895 *p.* 217: Fedabar[i] m[a]q[i Ule]l[a]s mocoi Odar[i I]re[i]. *(Ogam-inschrift von Gurrane, county Kerry) The Journal of the R. Society of Antiquaries of Ireland, vol.* 4 *p.* 292: Dumeli maqi Glasiconas = *(tombe) de Dumelos, fils de Glasicu. (Lamogne, pfarrei Tullahought, county Kilkenny) p.* 122: Seferit[a maqi mucoi Ro]ttais. *(Kilbeg, pf. Kilbarrymeaden, county Kilkenny) ib.:* Beffi maqi muccoi Trenaqiti. *(Legan, pf. Ballylinch, county Kilkenny) ib.:* Lobb[i] xoi maqqi moccoi Irei. *(Garranemillion, bei Kilmacthomas)* 1896 *p.* 28. 126. *The Academy, Oct.* 3, 1896, *No.* 1274 *p.* 244 *f.:* Moelagni maqqi Ercagnni mucoi Rottaqqi. *(Silchester, engl. county Southampton) Archaeologia (London) t.* 54: Ebicatos *(gen.)* maqi Mucoi. *(Ogam.):* Dalagni maqi Dali, *und* Doveti maqqi. *Proc. R. I. A. vol.* 1 *n.* II *p.* 292—297: Corbi p(?)oi macui Labradi. *(Teampull Geal, Corkaguiney, county Kerry, ogam.) The Academy, July* 25, 1895, *No.* 1264, *p.* 66: Maqiliag maqi Erca. *(Caswilia, ogam.) Archaeologia Cambrensis,* 5. *ser., n.* 47, *p.* 184, *july* 1895, *n.* 50, *april* 1896, *p.* 104: Maqi Qegte *oder* Qaqte *(gen. von F.* Cacht). *(St. Florence, ogam-inschr.) Rhys*[2] *p.* 278. 400: Maqveragi. *(Dolau Cothi, Carmarthenshire)* [2] 391: Talo[ri] *(nomin.)* Adven[ti] Maqv[erigi] filiu[s]. *(Merthyr Mawr bei Brigdend, Glamorganshire)* 387: Pauli[ni] fili Maqvi . . . *cf. ir.* Corpimqas.

Map-osus *M. (Vechten):* MΛPOSI.

Mappin-ius *s.* Mapinius.

maqietorix. *(Dingle) The Academy, July* 25 (1896) *No.* 1264 *p.* 66: [?maqi] etorigas.

Maqiliac *M. (Ogam-inschr. von Teampull Geal) The Academy, July* 25 (1896), *No.*1264 *p.* 66: Maqi Liag *(gen. s.* = maic Liac) maqi Erca. *(Corkaguiney, county Kerry) Journal of the R. Soc. of Antiq. of Ireland* 1896 *p.* 392.

Maqui-treno-s '*son des Trenos*', *M. (Cilgerran, Pembrokeshire) IBCh* 108 = *Rhŷs*[2] 275: Trenegussi fili Macutreni hic iacit, *ogam.:* Trenagusu maqvi Maqvitreni.

Mar *M. (Treffen) CIL* III 10786: Herculi Aug. sac. Mar. Maloninus v. s. l. m.

Mar . . . us *M. (Saalburg) WZ* 4, 396: I(ovi) [o(ptimo)] m(aximo) Condollius Mar///us v. s. l. l. m.

Marace *O. s.* Camarace.

-marandus *in* Catu-marandus.

Μαραρμανὸς *λιμήν. Marc. Heracl. peripl. maris ext.* 2, 32: *Μαραρμανὸς* (*-νὶς*) *λιμήν.*

Marato *O. Vita s. Desiderii ep. Caturcensis c.* 17 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709: Marato (villam in Albiensi territorio).

maratr . . *Anthol. Lat.* 209, 5 *R.:* Ad maratros (maradros *B*) dabitur grandis formica caballus (formusca cauallus *B*).

Marboi-ăcus Marbov-ium *O. j. Marboué, dép. Eure-et-Loir, arrond. und canton Châteaudun.*

Marbu . . . *(Pilis-Szantó) CIL* III 3629: Marbu . . .

marca *streitross, inselcelt.* *marco-s *m., air.* marc *pferd, gael.* marc, *cy. corn. arem. w.* march, *plur.* meirch, *mbret.* march, *nbret. (Léon)* marc̀h. *Aus vorgerm.* marka *wird germ.* marha-, *ahd.* marh *equus,* marach, *n.* maraha, marah *f.* meriha *stute, mähre, mhd.* march (marc), mar *n., ae.* mear, *engl. f.* mare, *an.* marr *m. Pausan. (warscheinl. aus Hieron. von Cardia)* 10, 19, 11 *(zu a. 279 a. Chr.): Τοῦτο ὠνόμαζον (οἱ Γαλάται) τὸ σύνταγμα τριμαρκισίαν τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ· καὶ ἵππον τὸ ὄνομα ἴστω τις μάρκαν (acc. s. eines masc. a-stammes) ὄντα ὑπὸ τῶν Κελτῶν. cf. Aelian. var. hist.* 9, 16: *Τὴν Ἰταλίαν ᾤκησαν πρῶτοι Αὔσονες αὐτόχθονες, πρεσβύτατον δὲ γενέσθαι Μάρην τινὰ καλούμενον, οὗ τὰ μὲν ἔμπροσθεν λέγουσιν ἀνθρώπῳ ὅμοια, τὰ κατόπισθεν δὲ ἵππῳ· αὐτὸ δὲ τοὔνομα εἰς τὴν Ἑλλάδα φασὶν ἱππομιγὴς δύναται. In den ableitungen:* Marc-ānus, Marc-o(n), Marc-ārius, Marc-asius, Marc-atus, Marc-idius, *τρι-μαρκ-ισία, in den compos.* Ă-marco-litan(os), Marco-durum, Marco-magus, *marco-scalo-s *germ.* *marka-scalcas, *ahd.* marah-scalk, *Marco-vidos *cy.* March-vid, callio-marcus, terminum Calimarcensem, *Catu-marco-s *cy.* Cadfarch, *Cuno-marco-s, *Epo-marco-s, Praesa-marcī, *visu-so-marco-s *oder* *vivo-su-marco-s *in bret.* Guionvarc̀h. *cf. thrac. Δρασι-μάρκα, Ζια-μάρκη.*

Marcani-cus *O. j. Saint-Geniès-de-Mourgues, dép. Hérault, arrond. Montpellier, canton Castries.*

Marcan-ius *M. (Rom) CIL* VI 2375[b]: A. Marcanius Restitutus.

Marcānus *ir.* Marcán, *cy.* Marchan, *aus* *Marc-agno-s, *demin.* '*kleines ross*', *M. Vita Brioci* 9 *ASS 1. mai* I *p.* 94 *A:* Marcanus vir probus et religiosus. 54 *Anal. Boll.* 2, 186: Marcano cuidam.

? **Marca-rīdus** *cf. ae.* Mearcrêd, *M. (Concordia, christl.) CIL* V 8753: Fl(avius) Marcaridus tribunus militum Ioviorum iuniorum.

Marc-ārius *M. (Pola) CIL* V 139: Octavius Marcarius.

? **Marc-asius** *O. Vita Agili abbatis* 4, 21 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *D:* In eodem loco, qui prisco *(altromanisch)* vocabulo propter geminum lacunar (= lacuna) Gemellus Marcasius (Mercasius *cd. Mabillon*) nuncupabatur.

Marc-atus *M. (Langres) CIL* XIII 5806: D(is) Ma(nibus) Marcato.

***Marcelli-ăcus** *vom röm. gentilicium* Marcellius, *ableitung vom cogn.* Mărcellus, *O. in* 1) *Marcillac: 2 dép. Corrèze (M.-la-Croisille, arr. Tulle, cant. La Roche-Canillac, und M.-la-Croze, arrond. Brive, cant. Meyssac); 1 dép. Aveyron, arrond. Rodez; 1 dép. Charente, M.-Lanville, arrond. Angoulême, canton Rouillac; 1 dép. Dordogne, arrond. und canton Sarlat; 1 dép. Gironde, arrond. Blaye, canton Saint-Ciers-la-Lande; 1 dép. Lot, arr. Figeac, canton Cajarc. Vita s. Desiderii Caturc. ep. c.* 13 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 707): Nam et Marciliacense coenobium huius temporis a viris laudabilibus Anseberto et Leutado initiatum est. *c.* 17 *p.* 709: Marcialio (Marceliago) (villam, in Albiensi territorio). — 2) Marcelliacus, *saec. 10* Marceglago, *später Massillac, dép. Gard, jetzt zerstört.* — 3) *j. Marcillat, entweder dép. Allier, arrond. Montluçon, oder dép. Puy-de-Dôme, arrond. Riom, canton Menat. Belfort* 378 = *Prou* 1839: MARCILI(aco). — 4) *Marcillé: 1 départ. Mayenne, arrond. und canton Mayenne; 2 dép. Ille-et-Vilaine (M.-Raoul, arrond. Fougères, canton Antrain; und M.-Robert, arr. Vitré, canton Rhétiers). Merowing. münze. Belfort* 2391 = *Prou* 503: MARCILIACO R + DAVVIVS. — 5) *Marcilly: 1 départ. Aisne, 1 Aube, 1 Cher, 3 Côte-d'Or, 2 Eure, 1 Haute-Marne* (villa Marcilliacus, *arrond. Langres, canton Varennes-sur-Amance*), *4*

Indre-et-Loire, 2 Loir-et-Cher, 1) *Marcilly-en-Gault, arrond. Romorantin, cant. Salbris. Merow. münzen. Belfort* 2392 (*Prou* 650): MARCILIAC. 2393: MARCILLIA. 2394 (*Prou* 651): MARCILIAC. 2395 (*Prou* 653): *R* + M[AR]CIIIA. 2396 (*Prou* 652): *R* + MAR + CITIAC. 2) *M.-en-Beauce, arrond. und canton Vendôme; 1 dép. Loire, 3 Loiret (darunter M.-en-Villette, arrond. Orléans, canton La Ferté-Saint-Aubin), 1 Manche, 2 Marne (darunter* Marcelliacus, *j. M.-sur-Seine, arrond. Épernay, canton Anglure), 2 Nièvre, 1 Orne, 2 Rhône* (villa Marcilliacus, *j. M.-d'Azergues, arrond. Lyon, canton Limonest; auch ein M., arrond. Villefranche-sur-Saône, canton Monsol, gemeinde Aigueperse), 3 Saône-et-Loire (darunter M.-les-Buxy, arrond. Chalon-sur-Saône, cant. Buxy, 2 Seine-et-Marne, 1 Vienne, 1 Yonne.* — 6) Marsiliacus, *j. Marsilly, départ. Charente-Inférieure, arr. und canton La Rochelle.* — 7) *Marciliaca, *j. Marciaga, Verona.*

***Marcen-ācus** *vom cogn.* Marc-ēnus *vom lat. praen.* Mārcus, *in* Marcennac(g)us, *O. j.* 1) *Marcenay, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Laignes. Vita s. Veroli* 1, 3 *ASS 17. iun.* III *p.* 383 *D:* Per Marcennacum villam. 4 *p.* 384 *C:* In villa Marcenaco. — 2) *Marsannay-la-Côte, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Dijon.* — 3) *Marsannay-le-Bois, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Is-sur-Tille.* — 4) *Marcenat, dép. Cantal, arrond. Murat.* — 5) *Marcenet, dép. Loire, arrond. und canton Roanne, gemeinde Saint-Maurice-sur-Loire.*

Marci *O. j. Marck, dép. Pas-de-Calais, arrond. Boulogne-sur-Mer.*

Marci-ācus *ableitung vom gentilicium* Marcius, *diß vom praen.* Mārcus, *oder* Martius *von* Mars, *O.* 1) Marciacus *in der Auvergne, j. Marsat, dép. Puy-de-Dôme, arrond. und canton Riom. Greg. Tur. in glor. mart.* 8: In oratorio Marciacensis domus Arverni territurii. — 2) *j. Marsas, dép. Gironde, arrond. Blaye, canton Saint-Savin. Greg. Tur. de virt. s. Martini* 3, 33: Apud villam autem Marciacinsim, quae in hoc termino (Burdegalensi regione) contenetur. *MGSS Mer.* III 98, 5: Marciacus locus. — 3) *j. Marsas, dép. Drôme, arrond. Valence, cant. Saint-Donat.* — 4) *Marsas, départ. Hautes-Pyrénées, arrond. und canton Bagnères-de-Bigorre.* — 5) Martiacus, *j. dorf Marsac, teil der gemeinde Carentoir, dép. Morbihan, arrond. Vannes, canton La Gacilly. Vita s. Melanii* 2, 10 *ASS 6. ian.* I *p.* 329: In Marciag(c)um castrum. *MGSS Mer.* III 373, 20: Marciacus. — 6) *j. Marsac, dép. Charente, arr. Angoulême, cant. Saint-Amant-de-Boixe; und 3 andere.* — 7) *Dép. Creuse, arrond. Bourganeuf, canton Bénévent. Merowing. münze. Belfort* 2389 (*Prou* 1991): + MARCIACO FIT. 2390: IARCIACOI. — 8) *Dép. Dordogne, arrond. und canton Périgueux.* — 9) *Dép. Loire-Inférieure, arrond. Saint-Nazaire, cant. Guémené.* — 10) *Dép. Puy-de-Dôme, arr. und cant. Ambert.* — 11) *Dép. Hautes-Pyrénées, arrond. Tarbes, cant. Vic-en-Bigorre.* — 12) *Dép. Tarn-et-Garonne, arrond. Castelsarasin, canton Lavit.* — 13) *Marçay, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, cant. Richelieu.* — 14) *Marçay, dép. Vienne, arr. Poitiers, cant. Vivonne.* — 15) *Marcé, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, gemeinde Bourgueil.* — 16) *Marcé, départ. Maine-et-Loire, arrond. Baugé, canton Seiches.* — 17) *Marcé, dép. Manche, arrond. u. canton Avranches.* — 18) *Marcei, dép. Orne, arr. Argentan, canton Mortrée.* — 19) *Marciac, dép. Gers, arr. Mirande.* — 20) *Marcieu, dép. Isère, arrond. Grenoble, cant. La Mure.* — 21) *Marcieux, dép. Savoie, arrond. Chambéry, cant. Saint-Genix.* — 22) *Marcy, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Marle.* — 23) *Marcy, dép. Aisne, arrond. und cant. Saint-Quentin.* — *2 Marcy, dép. Cher:* 24) *arr. Sancerre, canton Sancergues, gemeinde Précy; und* 25) *arrond. und canton Sancerre, gemeinde Veaugues.* — 26) *Marcy, dép. Corrèze, arrond. Ussel, cant. Bugeat, gemeinde Saint-Merd-les-Oussines.* — 27) *Marcy, dép. Loire, arrond. Montbrison, canton Boën, gemeinde Cezay.* — *3 Marcy in dép. Rhône:* 28) *M.-le-Loup, arrond. Lyon, canton Vaugneray, gemeinde Sainte-Consorce-et-Marcy;* 29) *M.-l'Étoile, arrond. Lyon, canton Vaugneray; und* 30) *M.-sur-Anse oder la Chassagne, arrond. Villefranche-sur-Saône.* — *3 dép. Nièvre:* 31) *arrond. Clamecy, canton Varzy;* 32) *arrond. Nevers, canton Pougues, gemeinde Poiseux;* 33) *arr. Nevers, canton Decize, gemeinde Champvert.* — 34) *Marcy, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, gem. La Ferté-sous-Jouarre.* — 35) *Maxey-sur-Vaise, dép. Meuse (im 14. jh. Marcey), arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* — 36) *Maxey-sur-Meuse, dép. Vosges, arr. Neufchâteau, canton Coussey.* — 37) Marciacus *und* 38)

Marceium, *j. Mercy, dép. Meurthe-et-Moselle, beide arrond. Briey, cant. Andun-le-Roman.* — 39) *Mercy, dép. Allier, arrond. Moulins, canton Neuilly-le-Réal.* — 40) *Mercy, dép. Yonne, arrond. Joigny, canton Brienon.* — 41) *Mercey, dép. Eure, arrond. Évreux, canton Vernon.* — 42) *Mercey-le-Grand, dép. Doubs, arrond. Besançon, canton Audeux.* — *2 Mercey, dép. Haute-Saône:* 43) *arr. Gray, canton Fresne-Saint-Mamès; und ein andres* 44) *arrond. Vesoul, canton Combeaufontaine, gemeinde Gevigney.* — 45) *Mercey, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Arnay-le-Duc, gemeinde Saint-Prix-lès-Arnay.* — *3 Mercey, dép. Saône-et-Loire:* 46) *arr. Autun, canton Couches, gemeinde Cheilly;* 47) *arr. Mâcon, canton Lugny, gemeinde Montbellet; und* 48) *Saint-Jean-de-Merzé, arrond. Mâcon, canton Cluny, gemeinde Cortambert.* — 49) *Pard. dipl. n.* 256. *Testamentum Grimonis, in Beyer, Urkundenbuch des Mittelrh. n.* 6 *(a. 636):* Villa mea Marciaco. — 50) *a. 720* Marciacum, *j. Mötsch in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, südöstlich von Bitburg.* — 51) Macriacum, Marcetum, *j. Merzig an der Saar, preuss. Rheinprov., reg.-bez. Trier.* — 52) Marciagus, *j. Morzg in Salzburg, bei Hellbrunn. cf.* Commarci-ăcum.

Marciainus *M. (Luxeuil) CIL* XIII 5438: D(is) M(anibus) MarciaIni.

***Marcidi-ăcum** *von M.* Marcidius, *O. j. Mertert in Luxemburg, canton Grevenmacher.*

Marcili-ăcus Marcilliacus *s.* Marcelliacus.

?**Marci-lla** *F. (Bourges) CIL* XIII 1249: D(is) [M(anibus)] Marcilla m(emoriae).

***Marcini-ăcum** *von M.* Marcinius, O. 1) *frz. Marcigny-sous-Thil, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Précy-sous-Thil, und 3 weitere Marcigny in dépp. Nièvre, Nord und Saône-et-Loire;* 2) *Marcignago in ital. provinz und district Pavia.*

Marci-o(n) *abgeleitet vom gentilicium* Marcius *oder* Martius, *O.* 1) *j. Marson, départ. Meuse, arrond. Commercy, canton Void;* 2) *j. Marson, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne;* 3) *j. Marçon, dép. Sarthe, arrond. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir;* 4) *j. Marçon, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, cant. Contres, gemeinde Fresnes;* 5) *j. Marçon, auch dép. Loir-et-Cher, arrond. Blois, canton Marchenoir, gemeinde Oucques;* 6) *j. Marson, dép. Dordogne, arrond. Bergerac, canton Eymet, gemeinde Saint-Aubin-de-Cadelech;* 7) *j. Marson, dép. Maine-et-Loire, arrond. und canton Saumur, gemeinde Rou-Marson.*

Marciolatis *O. j. Marsollat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Ambert, canton Saint-Amant-Roche-Savine, gemeinde Le Monestier.*

Marc-ita *M. (Alla Colombara) CIL* V 1179: M. Cornélio MarcItae.

Marc-io-s *auch celtisch, z. b. Appian. Hisp.* 66: Γάιον Μάρκιον θαμινὰ ἐπιπέμποντος αὐτῷ, ἄνδρα Ἴβηρα ἐκ πόλεως Ἰταλικῆς.

Marc-o(n) *M. (Geisthal in Steiermark) CIL* III 5420: Gemellus Marconis f(ilius) et Adnama co(iux). *(Bourges)* XIII 1250: Marco.

Marcó-durus '*festung des Marcos*', *O. j. Düren an der Roer, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen. Tac. h.* 4, 28 *(a. 70 p. Chr.):* Caesae cohortes eorum in vico Marcoduro incuriosius agentes, quia procul ripa aberant.

Marcolica *O. in Hispanien. Liv.* 45, 4, 1: M. Marcellus ex provincia Hispania decedens Marcolica nobili urbe capta decem pondo auri et argenti ad summam sestertium deciens in aerarium rettulit.

Marcó-magos *vom römischen cogn.* Márcos, '*feld des Marcus*', *O. j. Marmagen in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Schleiden, amtsgericht Blankenheim. TP:* Marcomagus. *IA* 373, 2: Marcomago vicus leugas ⟨L⟩VII.

Marco-mārus *germ.? M. Aurel. Victor de Caes.* 16, 13: Triumphi acti ex nationibus, quae regi Marcomaro abusque urbe Pannoniae, cui Carnuto nomen est, ad media Gallorum protendebantur.

***Marconi-ăca** *von M.* Marconius, *O.* 1) *Marconnay, dép. Maine-et-Loire, arrond. u. cant. Saumur, gemeinde Parnay;* 2) *Marconnay, dép. Vienne, arrond. Loudun, canton Moncontour, gemeinde Verger-sur-Dive;* 3) *j. Marconaga, Como.*

***marco-s** *s.* marca.

Marco-sena *F. (Triest) CIL* V 571: Apuleia Saturnina Marcosena Successa filia Agate Cheraunia Crocale. 616: Marcosena Filone Septimia Cercola uxor Ana v. f.

Marco-taxon *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 14: Marcotaxon.

Marcrotta *M. (Kreug bei St. Veit) CIL* III 4945: Nemeto Marcrottae *(gen.)* fil(io).

Marculus *M.* **Marcula** *F. cogn. (Grenoble) CIL* XII 2246: Senia Marcula. 2252:

D(is) M(anibus) G(ai) Solli Marcull librari XL Galliar(um) stationis Cular. obiti annor(um) XXVI G. Sollius Marcus pater fil(io) piissimo et Attia Marcian. et Marcula sorores fratri pilssimo et Attia Aurelia coniugi [i]ncomparab. sub ascia dedicav.

Mārcus *röm. cogn., auch gallisch, z. b. (Tarragona) CIL* II 4970, 295: ΛΛRcl, MAR|ƧVↃ. 296: Of. Mar. 297: C.MR, C.ΛΛR. 298: Q. Marci. *(Aquileja) Atti di L.* 4, 5, 197: ΛΛRC, ΜΑΡΚΟΥ. *(Newstead, Roxburghshire) CIL* VII 1080: Campestr(ibus) sacrum Ael(ius) Marcus dec(urio) alae Aug(ustae) Vocontio[r(um)] v. s. l. l. m. *(Falkirk)* 1330, 16: Marci. *(London; York)* 1336, 635: Marci. *(Chesterford)* 636[a]: Marcus.f(ecit). *(Colchester)* [b]: Marcus.fec(it). *(London)* 637: Marci f. *(London; Chesterford; York)* 638: Marci.ma(nu), Marcima. *(London)* 639: Marci o(fficina). *(Brindisi) CIL* IX 6082, 51: ΛΛRC. *(Malaucène bei Vaison)* XII 1322: Mine(rvae) Marcus v(otum) r(eddidit) l(ibens) m(erito). *(Genf)* 2597: Deo Silvano pro salu[te] ratiatior. superior amicor(um) suor(um) posit L. Sanct(ius) Marcus civis Hel(vetius) v. s. l. m. *(Vienne; Sainte-Colombe; Aosta; Fins-d'Annecy; Genf; Andance)* 5686, 541: Marcus.fe(cit), Marcus f(ecit), Marcus.I·, MARCΛS·F, Marcus, Marci f, M. Marci, Marci. ma(nu). *(Dormagen, reg.-bez. Düsseldorf) CIR* 292: Iflibu[s] Marcu[s] et Atiu[s] v. s. l. l. m. *(Dottendorf, reg.-bez. Cöln, a. 214 p. Chr.)* 513: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loci dis d. q. omnibus Superinius Marcus bf. cos. pro se et suis v. s. l. m. *(Remagen, reg.-bez. Coblenz)* 646: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loc[i] Marti, Hercul[i], Mercurio Ambiomarcis milites leg. XXXVV M. Ulp. Panno. T. Mans. Marcus M. Ulp. Lellawo T. Aur. Lavinus v. s. l. m. *(Obrigheim am Neckar)* 1724 = *Haug n.* 10: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercurio aed(em) sign(um) agr(um) 7 IIII L(ucius) Bellonius Marcus a Merc(urio) iussus fecit et consacravit. *(Saalburg) Becker, Nass. Ann.* 13 *s.* 233: Condollius Marcus. *Auch auf töpferstemp. seit saec. 2: (Nijmegen) Schuerm.* 3258: Marc(us) f(ecit). *BJ* 43, 223: Marcus. *(Nijmegen; Voorburg)* 3300. *(Bingen) BJ* 34, 282. *(Speier)*: Marcus f(ecit). *(Rottenburg)* 3301: [M]arcus fe(cit). *(Trier) Prov.-Mus. n. 5264:* Marcus f(ecit). *(Voorburg) Schuerm.* 3282: Marci. *(Poitiers)* 3283: Marci.f. *(Allier)* 3285: Marci m(anu). *(Poitou)* 3287: Marcio.o. *(Élouges)* 3288: ΛΛRCIO? *(Poitou)* 3289: Of. Marci. *(j. in Mainz) Becker s.* 105, 113: Of(ficina) Marc(i). *(Poitiers, vor a. 268) Richard p.* 14: MARCV. — *Auch als O. in Marc-la-Tour, dép. Corrèze, arrond. und canton Tulle.*

marcus *cf. frz.* marc *trester, pic.* merc. *Columell.* 3, 2, 25: Tertium gradum facit earum Celsus, quae fecunditate sola commendantur, ut tres helvennacae, quarum duae maiores nequiquam minori bonitate et abundantia musti pares habentur: earum altera, quam Galliarum incolae marcum (*var.* emarcum) vocant, mediocris vini: et altera, quam longam appellant eandemque cavam, sordidi vini, nec tam largi quam ex numero uvarum prima specie promittit. *Plin. n. h.* 14, 32: Fertilitas commendat ceteras principemque helvennacam. Duo eius genera: maior, quam quidem longam, minor, quam marcum appellant, non tam fecundam, sed gratiorem haustu.

? **Mardi-ensis** campus. *Origo Constantini imp.* 5, 17 *MG a. a.* IX *p.* 9, 7: In campo Mardiense.

Mareili-āco *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 208 *(a. 615):* Villam Mareiliaco sitam secus Diablentas vicum.

Marentius curtis, *O. j. Marans, départ. Maine-et-Loire, arrond. und canton Segré, oder Marans en Poitou, dép. Charente-Inférieure, arrond. La Rochelle. Pertz dipl. n.* 74 *(c. a. 705) p.* 65, 43: Marentius.

Mareolo *O. Vita s. Bertiliae* 4, 9 *ASS 3. ian.* I *p.* 157: Fundum . . . qui Mareolo dicitur. . . . In praedicta Mareolensi ecclesia.

-mareos *in* Litu-mareos, Vereto-mareos = -mār-io-s.

Marevodius *M. (Pölling) CIL* III 11580: D(is) M(anibus) Marevodius et Iul. Vegeta Iul. Evodiae fil.

Marfus *M. (Niederbetschdorf in Nider-Elsaß, kreis Weißenburg, canton Sulz) CIR* 1858: Diti patri Vassorix Marfi.

marga *der mergel, nach Ernault bret.* marg *m. mergel, cy.* marl, *bret.* merel; *nir.* mârla (*aus engl.* marl), *afrz.* marle merle, *pic.* marle *eine fette düngererde, mergel; ital. span.* marga, *frz.* marne; *cf. gr.* ὀμόργνυμι, *ai.* mrj? *Eine ableitung aus gall.* marga *ist mlat.* marg-ila, *daraus ahd.* mergil, *an.* mergill. *Plin. n. h.* 17, 42: Alia est ratio, quam Brittanniae et Galliae invenere alendi

eam (terram) ipsa. Est genus quod vocant margam: spissior ubertas in ea intellegitur et quidam terrae adipes ac velut glandia in corporibus, ibi densante se pinguitudinis nucleo. Non omisere et hoc Graeci (quid enim intemptatum illis?) leucargillon vocant candidam argillam, qua in Megarico agro utuntur, sed tantum in umida frigidaque terra. (43) Illam Gallias Brittanniasque locupletantem cum cura dici convenit. Duo genera fuerant. Plura nuper exerceri coepta proficientibus ingeniis. Est enim alba, rufa, columbina, argillacea, tofacea, harenacea. 44: Proxima est rufa, quae vocatur acaunu-marga, intermixto lapide terrae minutae, harenosae *qs.* 45: Quae pingues esse sentiuntur, ex his praecipua alba. Plura eius genera: mordacissimum quod supra diximus. Alterum genus albae creta argentaria est. Petitus ex alto, in centenos pedes actis plerumque puteis, ore angustis, intus ut in metallis spatiante vena. Hac maxime Britannia utitur. Durat annis LXXX. Neque est exemplum ullius, qui bis in vita hanc eidem iniecerit. (46) Tertium genus candidae glisomargam vocant. Est autem creta fullonia mixta pingui terra. . . . . Columbinam Galliae suo nomine eglecopalam appellant. Glaebis excitatur lapidum modo, sole et gelatione ita solvitur, ut tenuissimas bratteas faciat. Haec ex aequo fertilis. (47) Harenacea utuntur, si alia non sit, in uliginosis vero et si alia sit. Ubios gentium solos novimus, qui fertilissimum agrum colentes quacumque terra infra pedes tres effossa et pedali crassitudine iniecta laetificent. Sed ea non diutius annis X prodest. Aedui et Pictones calce uberrimos fecere agros, quae sane et oleis vitibusque utilissima reperitur. (48) Omnis autem marga arato inicienda est. Ut medicamentum rapiatur, et fimum desiderat quantulumcumque, primo plus aspera et quae in herbas non effunditur. Alioquin novitate quaecumque fuerit solum laedet, ne sic primo anno fertilis. Interest et quali solo quaeratur. Sicca enim umido melior, arido pinguis. Temperato alterutra, creta vel columbina, convenit. — *Gleichbedeutend ist die* candida fossicia creta *bei Varro r. r.* 1, 7, 8 *und die* argilla *bei Pallad. r. r.* 1 *c.* 34. — *Auch in* Alba-marla -marna, *j. Aumalle; flurname, 'am weißen mergel'.*

Margi-dūnum *britt. O. j. Bridgeford, county Nottingham. IA* 477, 6: Margiduno (margeduno *JLN*, margidòno *M*). 479, 1: Margiduno.

Maria *fl. j. Maira. Ennod.* 10 *epist.* 1, 6, 6 *MG a. a.* 7 *p.* 16, 14: Mariam fluvium.

Mari-ăcus *ableitung vom röm. gentilicium* Marius, *O. in* 1) *Mairé, 3 dép. Deux-Sèvres:* 1) *M.-Lévescault, arrond. Melle, cant. Sauzé;* 2) *arrond. Melle, canton Brioux, gemeinde Périgné, und* 3) *arrond. Niort, cant. Prahec, gemeinde Aiffres; Mairé-le-Gaulier, départ. Vienne, arrond. Châtelleraull, canton Pleumartin.* — 2) *Mairy, dép. Ardennes, arrond. Sedan, canton Mouzon; Mairy-sur-Marne, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, cant. Écury-sur-Coole; Mairy, depart. Meurthe-et-Moselle, arrond. Briey, canton Audun-le-Roman.* — 3) *Maray, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin, canton Mennetou-sur-Cher.* — 4) *Maray-les-Fussey, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Nuits; Marey-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Selongey; Marey, départ. Vosges, arrond. Neufchâteau, canton Lamarche.* — 5) *Mariac, dép. Ardèche, arrond. Tournon, cant. Le Cheylard.* — 6) *Méré, dép. Seine-et-Oise, arrond. Rambouillet, cant. Montfort-l'Amaury; Méré, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Ligny-le-Châtel.* — 7) *Mérey-sous-Montrond, départ. Doubs, arrond. Besançon, canton Ornans; Mérey-Vieilley, dép. Doubs, arr. Besançon, cant. Marchaux; Mérey, dép. Eure, arrond. Évreux, canton Pacy-sur-Eure.* — 8) *Méry-ès-Bois, dép. Cher, arrond. Sancerre, canton La Chapelle-d'Angillon; Méry-sur-Cher, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Viazon; Méry-sur-Seine, dép. Aube, arrond. Arcis-sur-Aube; Méry-Corbon, dép. Calvados, arrond. Lisieux, canton Méridon; Méry-Prémecy, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois; Méry, dép. Oise, arrond. Clermont, canton Maignelay; Méry, dép. Savoie, arrond. Chambéry, cant. Aix-les-Bains; Méry-sur-Marne, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre; Méry-sur-Oise, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton L'Isle-Adam. Merere davon villeicht von* *Matriacus Madriacus (*cf.* Madriacensis). — 9) *Marac, dép. Haute-Marne, arrond. und canton Langres.* — 10) *Meyrieu, dép. Isère, arr. Vienne, canton Saint-Jean-de-Bournay.* — 11) *Mairago, prov. Mailand, distr. Lodi.* — 12) *Mariăca, *j. Mariaga, prov. Como.* — *Vgl.* Meriacum.

Mari-ccus *M.* **Maricca** *F. Tac. h.* 2, 61 *(a. 69):* Inter magnorum virorum discrimina, pudendum dictu, Mariccus quidam, e plebe Boiorum, inserere sese fortunae et provocare arma Romana simulatione numinum ausus est. Iamque adsertor Galliarum et deus (nam id sibi ⟨nomen⟩ indiderat) concitis octo milibus hominum proximos Aeduorum pagos trahebat, cum gravissima civitas electa iuventute, adiectis a Vitellio cohortibus, fanaticam multitudinem disiecit. Captus in eo proelio Mariccus ac mox feris obiectus quia non laniabatur, stolidum vulgus inviolabilem credebat, donec spectante Vitellio interfectus est. *(Cilli) CIL* III 5257: Mariccae Atemeri f(iliae) ann. LXXX C. Cassius civis her(es) fec(it). *(Yalowadj)* 6850: Maricca Namici f. *cf.* Maricus, *ligur.* V. Marici.

Marici *ligur. V. in Gallia Transpadana, villeicht identisch mit den Anamaren. Plin. n. h.* 3, 124: Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae, Novaria ex Vertamacoris, Vocontiorum hodieque pago, non (ut Cato existimat) Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado, sicut Boi Transalpibus profecti Laudem Pompeiam. *Ire stammesgottheit war die laurentische* Marica.

Maric-ia *F. (Saintes?) Espérandieu* 126: D(is) M(anibus) et memor(iae) Mariciae Artemia mater p(osuit).

Maricolae *O. Vita Humberti* 1, 7 *ASS 25. mart.* III *p.* 562 *D:* Se Maricolas invexit. 2, 11 *p.* 563 *B:* Aptum sacris aedificiis locum secus alveum Sambre, quem priores ruricolae Maricolas dixere.

Mari-cus *M. cogn.* **Marica** *F. (Rinkenberg bei Bleiberg) CIL* III 11647: Sib(i) et Maricae *(dat.)* Blendonis f(iliae) uxori. *(York)* VII 1336, 642: Maric(i) m(anu). *(Sainte-Colombe)* XII 5686, 542: Maricus m.

Mari-dūno-n *britt. O.* Caer-f(m)yrddin (*w.* Myrdyn Merlin), *j. Caermarthen, S. Wales. Ptol.* 2, 3, 12: *Μαρίδουνον. (Bei Neath in Glamorgan) The Academy No.* 1265 (*aug.* 1, 1896) *p.* 86: Im . . . Diocletiano Mari[duno]. *s.* Moridunon.

Marigilum *s.* Maro-ialus.

Mari-lā *F. RE No.* 67 (1892) *p.* 184: Dis Manibus Marila Domni (?) fil(ia).

Marilegia *O. j. Marlenheim in Nider-Elsaß, kreis Molsheim, canton Wasselnheim. Greg. Tur. h. F.* 9, 38: Marilegium villa deducitur. 10, 18: Rex in oraturium domus Mariligensis ingrederetur. *Fredegar. chron.* 4, 43 *(a. 613/614):* In Alesacius villa Marolegia cuinomento.

Marili-o(n) *christl., vom cogn.* Marillus, *M. (Ivrea, a. 474 p. Chr.) CIL* V 6815: Marilio.

Marilla *bach Mareil in der Touraine.*

Marill-ăcus *von cogn.* Maryllus Marillus, *var. von* Marullus. *Tardif, Monuments historiques p.* 32, *col.* 1 *(a. 697):* Mairilacus.

***Marilli-ăcus** *vom latein. gentilicium* Marillius, *O. j. Marillac, départ. Charente, arrond. Angoulême, cant. La Rochefoucauld.*

Mari-llus *M. (Vichy; Autun; Vechten):* MARIʎʎI.

Marinamas villam in Albiensi territorio. *Vita s. Desiderii ep. Caturc. c.* 17 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709).

Marini-ăcus *vom römischen gentilicium* Marinius *(cf.* Mariniana, *römische station von Pannonia inf.), ableitung vom cogn.* Marinus, *O.* 1) *Marigna, départ. Charente-Inférieure, arrond. Saintes, canton Pons.* 2) *Marignac, dép. Drôme, arrond. und canton Die.* 3) *Marignac, dép. Gard, arrond. und canton Uzès, gemeinde Aigaliers.* 4) *Marignac, départ. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Saint-Béat.* 5) *Marignac-Lasclares, dép. Haute-Garonne, arrond. Muret, canton Le Fousseret.* 6) *Marignac-Laspeyres, départ. Haute-Garonne, arrond. Muret, cant. Cazères.* 7) *Marignac, dép. Tarn-et-Garonne, arrond. Castelsarrasin, cant. Beaumont-de-Lomagne.* 8) *Marigna-sur-Valouse, dép. Jura, arrond. Lons-le-Saulnier, canton Arinthod.* 9) *Marigné, zwei in dép. Maine-et-Loire, arrond. Segré, canton Châteauneuf-sur-Sarthe, und* 10) *arrond. Beaugé, canton Beaufort, gem. Fontaine-Guérin.* 11) *Marigné-Peuton, dép. Mayenne, arr. und canton Château-Gontier.* 12) *zwei Marigné in dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Écommoy. und* 13) *arr. und canton La Flèche, gem. Bazouges.* 14) *Marigné, dép. Vienne, arr. und cant. Civray, gemeinde Saint-Pierre-d'Excideuil.* 15) *Marignier, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Bonneville.* 16) *Marigny-en-Orxois, départ. Aisne, arrond. und canton Château-Thierry.* 17) *Marigny, dép. Allier, arrond. Moulins, canton Souvigny.* 18) *Marigny-le-Châtel, dép. Aube, arrond. Nogent-sur-Seine, canton Marcilly-le-Hayer.* 19) *Marigny, dép. Calvados, arr. Bayeux, canton Ryes, gemeinde*

Longues. 20) *Marigny, dép. Cher, arrond. Saint-Amand-Mont-Rond, cant. Châteauneuf-sur-Cher.* 21) *Marigny-le-Cahouët, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Flavigny.* 22) *Marigny-les-Reullée, dép. Côte-d'Or, arrond. und cant. Beaune.* 23) *Marigny, dép. Côte-d'Or, arr. und cant. Châtillon-sur-Seine.* 24) *Marigny, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, canton Brezolles, gemeinde Prudemanche.* 25) *Marigny-Saint-Marcel, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, cant. Rumilly. Dazu* 26) *Marigny, gemeinde Massingy.* 27) *Marigny, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Fougères, cant. Saint-Brice-en-Cogles, gemeinde Saint-Germain-en-Cogles.* 28) *Marigny-Marmande und Le Petit Marigny, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton Richelieu.* 29) *Marigny, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton Preuilly, gemeinde Yzeures.* 30) *Marigny, dép. Jura, arrond. Lons-le-Saunier, canton Clairvaux.* 31) *Marigny, dép. Loiret, arr. und canton Orléans.* 32) *Marigny, dép. Manche, arr. Saint-Lô.* 33) *Marigny, dép. Manche, arr. Avranches, canton Saint-James, gem. Argouges.* 34) *Marigny, dép. Manche, arrond. Coutances, cant. Lessay.* 35) *Marigny und Le Petit Marigny, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Fère-Champenoise.* 36) *Marigny-La-Ville, zu* 37) *Marigny-l'Église, dép. Nièvre, arrond. Clamecy, canton Lormes.* 38) *Marigny-sur-Yonne, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Corbigny, und vier andere M.* 39—42) *dép. Nièvre.* 43) *Marigny, dép. Orne, arr. Argentan, canton Mortrée.* 44) *Marigny, dép. Saône-et-Loire, arr. Châlon-sur-Saône, cant. Mont-Saint-Vincent.* 45) *Marigny, départ. Saône-et-Loire, arrond. und canton Mâcon, gemeinde Verzé.* 46) *Marigny, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, cant. Beauvoir-sur-Niort.* 47) *Marigny, dép. Deux-Sèvres, arr. Parthenay, canton Airvault, gemeinde Boussais.* 48) *Marigny-Brizais, dép. Vienne, arrond. Poitiers, canton Neuville.* 49) *Marigny-Chemereau, dép. Vienne, arrond. Poitiers, cant. Vivonne.* 50) *Mérignac, dép. Charente, arr. Cognac, canton Jarnac.* 51) *Mérignac, dép. Charente, arr. Confolans, canton Chabanais, gemeinde Saulgond.* 52) *Mérignac, départ. Charente-Inférieure, arrond. Jonzac, canton Montlieu.* 53) *Mérignac, départ. Charente-Inférieure, arrond. Saintes, canton Pons, gemeinde Montils.* 54) *Mérignac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton La Roche-Canillac, gem. Marcillac-la-Croisille.* 55) *Mérignac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Ressac.* 56) *Mérignac, dép. Haute-Vienne, arr. und canton Limoges, gemeinde Isle.* 57) *Mérignac, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Montfort-sur-Meu, canton Plélan, gemeinde Maxent.* 58) *Mérignas, dép. Gironde, arr. La Réole, canton Sauveterre.* 59) *Mérignat, dép. Ain, arr. Nantua, canton Poncin.* 60) *Mérignat, dép. Creuse, arrond. und canton Bourganeuf.* 61) *Mérigny, dép. Indre, arrond. Le Blanc, canton Tournon-Saint-Martin. — Auch in Marigneu? Einige können auch von* Matriniacus *kommen.*

Marini-lati-s *M. (Llandysilio, Pembrokeshire) Rhys² p.* 397 *n.* 80: Clotorigi fili Pauli Marinilatio *(gen.).*

Marinio villam in Albiensi territorio. *Vita s. Desiderii ep. Caturc. c.* 17 (*Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709).

***Marini-scae** *vom gentilicium* Marinius *oder vom cogn.* Marinus, *in* Marinescae [*saec.* 12], *j. Marinesques, dép. Aveyron, arrond. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières, gemeinde Naussac.*

Mari-nus *M.* **Marina** *F. (London) CIL* VII 1334,31: Marinus. 32: Marinus fecit. 1336,643: Marini.m(anu). 647ᵃ: Of. Mari. ᵇ: OF MARI. *(Vienne)* XII 5686,543: Marini. *(Saintes)* XIII 1048: [C. Iulio] C. Iuli Ricoveriugi f. Vol(tinia) Marino [flamini Augus]tali prImo c. c. R. quaestórI verg[obreto Iulia] MarIna fIlia p[osuit?]. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 205: Marinus. *(Vechten) Schuerm.* 3312: Marini. *(Prannheim; Saalburg):* MARNVS. *(Voorburg) Schuerm.* 3314. *(Heddernheim; Neuss; Arentsburg):* MARNVS = Marinus. *(Canstatt; Köngen; Idstein; Vechten; Friedberg)* 3312: Marinus. *(Enns):* ... RIIIVS.F. *(Friedberg):* MARINVS. *(Augst)* 3315. *(Osterburken) BJ* 99, 106: Marinus f(ecit). *(Douai)* 3317: Marinus m(anu). *Auch Rheinzabern, Speier, Heddernheim, Saalburg, Cöln.*

Māri-o(n) *von* Māros *'groß', M. (Tarragona) CIL* II 4970, 299: Mario. *(Gardesena, saec. 1 ex.)* V 4647: Marioni Esdricci f(ilio) et Vesgasae Bittionis fil(iae) et Arruntio Marionis f(ilio) Priscus Marionis f(ilius) parentibus et fratri. *(Mailand)* 5937: Albucius Mario Atilius. *(Colchester)* VII 1335, 3: Secundus Mario. *(Orange)* XII 1231: Mario, *name eines gallischen fürers. (Trion) Allmer-Diss., Lyon* 4 *n.* 497, 756: OI MARIO. *s. M.* Solimario(n).

?**Mariocus** *M.* *(S. Benedetto) CIL* IX 3686: M. Mariocus Patronus civitatis Marsorum Marr(uv.).

?**Mari-ola** *F. (Charlieu) CIL* XIII 1650: Quieti aeternae Mariae Severiolae SacrI Severi et Mariae Mariolae filiae. *(Saint-Germain-la-Feuille, dioec. Autun) RA n. s.* 5 (1862), 114 = 3ᵉ *s., t.* 14 (1889) *p.* 377 = *Lejay n.* 254: Mariola Maiumel[i?] fil(ia), dia(e) Siquann(ae) v(otum) sol(vit) lib(ens) merit(o).

Marisanga *O. Pertz dipl. p.* 182, 37, *c. a.* 661: In strata Sarmatorum usque in Marisanga.

Mari-scus *M. (Langres) CIL* XIII 5801: D(is) M(anibus) Magniani, Marisci (filii); m(ater?) p(onendum) c(uravit).

-marisca *V. (Gradište bei Kadikoi, kreis Ruščuk, bezirk Tutrakan in Bulgarien) AEM* 17, 195: Tra(ns)marisca.

Māri-talus *für* *Māro-talo-s *'großstirnig', M. (Bordeaux) CIL* XIII 740: [D(is) M(anibus) et] memoriae Horcolae Soriolitonis filia(e) d(e)f(unctae) an(norum) [L]XV; p(onendum) c(uravit) Maritalus (*oder* mar(itus) Italus?).

Mar-ius *M. cogn.* **Maria** *F., auch celt.? (Komorn) CIL* III 4339: Anniae Mariae. *(Tanzenberg)* 4849: Marius Ructicni [f.] miles cohortis montanorum. *(Capel Brithdir. Glamorganshire) IBCh* 58: Tegernacus filius Marti (*lis* Marii) hic iacit. *(Dic. a. 245 p. Chr.) CIL* XII 1567: Verullia Maria L. Dagid(ius) Marius, pontif(ex) perpet(uus) civit(atis) Valent(iae) et Verullia Martina et Verullia Maria fil. eorum. *(Genf)* 2611: Atis. Maria. *(Alais, dép. Gard)* 2873: Iullini Mariae fili. *(Charlieu)* XIII 1650: Mariae Severiolae SacrI Severi et Mariae Mariolae filiae.

Marlo-sămā *cf.* Belisama, Tragisama, *F., villeicht zu ir.* mall = *marlo-s, *cf. ir.* maraim, *lat.* moror. *Mém. de la commiss. d'antiq. du départ. de la Côte-d'Or* 2 *p.* 10: Marlosama Iumilei f.

Marm-ius *M.* *(Verona) CIL* V 8114, 90ᵃᵇ: L. Marmi, Marmi. ᶜ: L. Marmi. *(Rom) Schuerm.* 3322: L. Marmi.

Marmog-ius *G., beiname des Mars in Ober-Pannonien. (St. Veit an der Klein-Drau) CIL* III 4014: Harmogio [A]ug(usto) sac(rum) C. Marius Serotinus ex iussu. *(Seckau)* 5320: Marti Latobio Harmogio Tioutati Sinati Mogenio C. Val. [V]alerinus ex voto. *(Sziszek in Ober-Pannonien)* 10844: Marti Ma[r]mogio Aug(usto) si[g]num cum si .... Iun(ius) Philocra[tes] cum Iul(io) C[r]is[pino?] coma[g(istro)] ... v. [s. l. m.]. *(Perwart)* 5672 = 11815: Marmogio sacr. M. V. Rutilius v. s. l. m. *s.* *Armogius, Harmogius.

Marmori-ăcus *O. j. Villers-Marmery, dép. Marne, arrond. Reims, canton Verzy.*

-marna *s.* marga.

Marnamanis portus. *Ptol.* 2, 11, 1: *Μαρναμανὶς (Μαραρμανὶς X) λιμήν.*

Marn-ius (*statt* Marinus?) *M.* *(Mengen in Wirtemberg) CIL* III 12014, 362: Marnius. Γ.

Marn-o(n) *M. cogn. (Troia) CIG* 3623ᵇ: *Σ[ω]στρατω Μαρνωνος.* *(Lara de los Infantes) CIL* II 2854: [M]arnoni, Flav[i]ni Carpeti Uxama[e] Barcensi(s), servo an(norum) XX.

Maro .... *M.* *(Santañy bei Las Salinas) CIL* II 3685: Maro .... Talassa.

mā-ro- *adi. für* *mō-ro- *'groß, ansehnlich', air.* má-r *gl. magnus,* mó-r, *ir.* mór muor, *nir.* -mhar, *schott.-gael.* môr *(bedeutet auch insignis, amplus), manx* mooar, *acy.* mor (Cuno-mori *gen.*), maur, *w.* maw-r vawr (= vaur), *corn.* meur mur, maur *gl. magnus, abret.* mor, *mbret. nbret. (Léon)* meur; *griech.* μωρος *in* ἐγχεσίμωρο-ς, ἰό-μωρο-ς, σινά-μωρο-ς, ὑλακό-μωρο-ς, *germ.* mêro-, mæ-ru-z *mêrjo- *in allgerm.* Chatu-, Segi-mērus, *got.* mêri- -mêr-s, *ae.* mære, *an.* mǽr-r, *as. ahd.* mâri *herlich* (*ahd.* -mārus, mirus), *mhd.* mære, *ksl.* -mě-rŭ, *compar. air.* máo máa má mó, *corn.* moy, *cy.* mwy *maior, bret.* mui *plus*=*got.* mais; *idg.* *mō-i̯os- *mo-i̯s-; *superl. air.* máam, *cy.* mwyaf. *cf.* *mato- *gut. Nach Windisch u. Strachan* √mē *mit der bedeutung der ausdenung. In:* Add- (Aθθ-, Ass-)edo-māros, Adiatu-mārus, Ad-mārus, Ago-mārus, Aleasiu-māra, Anate-mōrī *(gen.),* Aneχtlo-mārus, Apete-mārus, Assedo-mārus *s.* Add., Ategnio-mārus, Atepo-māros, Aucto-mārus, ΛLRICMAR[a], Avamaci-mārus, Avitiano-māra, Bardo-mārus, Belatu-māra, Biatu-mārus, Britto-mārus, Brogi-mārus -māra, Bussu-mārus -marius, Cannitogi-mārus, Caro-mārus, Cassi-māra, Catu-mārus, ?Chi-marus *CIL* X 6649, Chio-māra, Civis-mārus, Cobro-māra, Cobrov(l?)o-mārus, Co-mārus *cf.* Commorus, Comati-māra, Comatu-mārus, Combaro-mārus, Comboio-mārus, Condo-mārus, Coro-māra, Coudo-mā[rus],

Cuno-mōro-s *-māro-s, Dagobiuco-mārus, Dag(c)o-mārus, Danno-mārus, Dano-mārus, Diastu-mārus, Dino-mogeti-mārus, Duno-mārus, Ecretu- Ecrito-mārus, Elia-mārus, Elio-márus -māra, Elvio-māros, *Epo-māros *in* At-epo-maros, Ex-cinc(g)o-mārus, Garo-mārus, *Gluno-māros, Iantu-mārus, Iblio-mārus, Ientu-mārus, Ilio-mārus, Illio-mārus, Illu-m[ārus], *Indātio-mārus, *vg.* Iondāt-mār, Indūtio-mārus, Ingo-mārus? Ioi-mārus, It-mārus, *iulo-māros (eolo-mārus), Iutu-mārus, I(u)vi-mārus, Launo-mārus, Lavo-mārus? Leuci-māra, Lio-mārus, Litu-mārus -māra, *patronymicon* Litumareos, Lutu-mārus, Macena Macemari f., Maci-mārus, Mage-mārus, Magi-mārus, Magio-mārus, Marce-mārus, Mato-mārus, Matu-mārus, *mēno-māros, Miletu-mārus, Moceti-mārus, Mogeto-māros Mogit-mārus, Nemeto-mārus, Nerto-māros, Nuo-mārus, Posi-mārus, Recto-mārus, Redso-mārus, *daneben* Ressi-mārus, R[e]stu-mārus, Reti-mārus, Rio-mārus, Ritu-māra, Roth-mārus, Savu-mārus, Sego-māros, *silo-māros, SIno-mārus, *slōgo-māros, Smerto-māra, Soli-mārus Soli-māra Solimari-āca, Soli[māri *oder* -muti] *CIL* XII 3846, Capito Solumarus, Spu-mārus (Eraviscus), *Tecto-māro-s, Togi-mārus, Trogi-mārus Trogi-māra, Trouceti-mārus, Vaddo-mārus? Val-mārus *vermutlich germanisch*, Vē-bru-māros, Vecti-mārus, Veni-mārus f. (*CIL* III 4753), *verto-māro-s, Virdo-márus (*trotz Propert.* 5, 10, 41 Vīrdŭmări), Virido-mārus Virdu-mārus, Vīro-māros, visu-mārus, Zmerto-mārā; *CIL* II 601: .... marus. (*Bei Le-Barrou, zwischen Vaison u. Carpentras*) XII 1157: ..... marI f(ilius), Albarino v. s. l. m. (*Nimes*) *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1339: .... marus. (*Creuse*): /// llomari. — **Mārus** *M. cogn.* **Māra** *F., villeicht celt. in* (*Unter-Rietz*) *CIL* III 6523: Avita Mari f. *Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 46 *p.* 101—1202: Mara. (*Trier*) *Le Blant No.* 276 *fig.* 173 = *Kraus n.* 93 = *Hettner n.* 339: Marus ic quiiscet. *In:* Maro-ialum. *Derivativa von* māro-s: Atepo-mārius, Atis-māria? Bussu-mārius, Clu-mārius? Co-mārius? Eci-mārius -māria, Ecti-mārius, Ibliomarius *CIR* 1876, Iblio-māria, Illu-m[ārius], *Λιτου-μαρεος* = Litu-mārius, Nerto-mārius, *Rigo-mārius *in* Ricaamaariu(s), Soli-mārius Soli-māriaca, Victi-mārius Victi-māria (*vgl. germ.* *Βαλλομάριος*, Chonodo-mārius, *Χνοδομάριος Alamanc*, Frao-mārius, Vado-mārius).

Māro-bŏduo-s *nach Zeuß* '*magna voluntate*', '*der großwillige, ser willkommene*', *die celtische widergabe der germ.* Marhabaþus Marabathus Marabadus, *M. Strab.* 7, 1, 3 *p.* 290: *Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς καὶ τὰ τῶν Σοήβων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ, ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ Βουίαιμον τὸ τοῦ Μαροβόδου βασίλειον, εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον ἄλλους τε μετανέστησε πλείους καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομμάνους.* *Vell.* 2, 108, 1: Nihil erat iam in Germania, quod vinci posset, praeter gentem Marcomannicam, quae Maro(Mara- *A*)boduo duce excita sedibus suis atque in interiora refugiens incinctos Hercynia silva campos incolebat. 2: Maroboduus. 109, 5: Boiohaemum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est). 119, 5: Ad Ma- (Me- *A*)roboduum. 129, 3: Maroboduum. *Tac. G.* 42: Marcomanis Quadisque usque ad nostram memoriam reges manserunt ex gente ipsorum, nobile Marobodui et Tudri genus (iam et externos patiuntur), sed vis et potentia regibus ex auctoritate Romana. *a.* 2, 26: Sic Suebos regemque Maroboduum pace obstrictum. 44: Set Maroboduum regis nomen invisum apud populares. 45: Igitur non modo Cherusci sociique eorum, vetus Arminii miles, sumpsere bellum, sed e regno etiam Marobodui Suebae gentes, Semnones ac Langobardi, defecere ad eum. Quibus additis praepollebat, ni Inguiomerus cum manu clientium ad Maroboduum perfugisset, ... (Arminius) contra fugacem Maroboduum appellans, proeliorum expertem, Hercyniae latebris defensum. 46: Neque Maroboduus iactantia sui aut probris in hostem abstinebat. ... Ni Maroboduus castra in colles subduxisset. 62: Haud leve decus Drusus quaesivit inliciens Germanos ad discordias utque fracto iam Maroboduo usque in exitium insisteretur. Erat inter Gotones nobilis iuvenis nomine Catvalda, profugus olim vi Marobodui. 63: Maroboduo ... Maroboduus. 88: Arminius abscedentibus Romanis et pulso Maroboduo regnum adfectans. 3, 11: Ob receptum Maroboduum. *Suet. Tib.* 37: Marobodum Germanum. *Victor Caes.* 2, 4: Marobodus, callide circumventus, Sueborum rex. *epit.* 2, 8: Maroboduum Suevorum regem callide circumvenit. — *O. bei Ptol.* 2, 11, 14: *Μαρόβουδον* (*-βουνον X*).

Mārŏ-ĭālus Marogilum *ableitung vom*

cogn. Mārus, *O. j.* 1) *26 Mareuil: M.-sur-Cher, dép. Loir-et-Cher, arrond. Blois, cant. Saint-Aignan. Greg. Tur. h. F.* 7, 12: Maroialensem ecclesiam. *Ferner 2 dép. Aisne, 3 Charente, 1 Cher, 2 Dordogne, 1 Gironde, 4 Indre-et-Loire, 1 Lot, 3 Marne, 2 Oise, 2 Seine-et-Marne, 1 Somme, 1 Vendée, 2 Vienne.* — 2) *Mareuil, dép. Pas-de-Calais, arrond. und canton Arras.* — 3) *Mareil: M.-en-Champagne, dép. Sarthe, arr. Flèche, canton Brûlon. Greg. Tur. h. F.* 10, 5: In villa Maroialensi. — *M.-sur-Loir, dép. Sarthe, arrond. und cant. La Flèche.* — Marogilum Maroilum, *j. M.-sur-Mauldre, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles, canton Meulan.* — *M.-Marly, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Saint-Germain-en-Laye. Pertz dipl.* 104, 46 *(a. 747):* In loco, qui dicitur in Marolio. 105, 11: Mansum superius nominatum in Marolio. — *Weitere 2 Mareil, dép. Seine-et-Oise.* — 4) *2 Mareau, départ. Loiret: M.-aux-Bois, arr. u. cant. Pithiviers, und M.-aux-Prés, arr. Orléans, cant. Cléry.* — 5) *Mareugheol, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, canton Saint-Germain-Lembron.* — 6) *3 Mareuge, dép. Puy-de-Dôme.* — 7) *Marvejols, dép. Lozère, und Marvéjols, dép. Gard, arr. Alais, canton Lédignan, gemeinde Marvéjols-lès-Gardon.* — 8) *Marolle bei Orléans? Acta s. Annemundi* 3 *ASS 28. sept.* VII *p.* 744 *D:* In villa, quae vocatur Maroialo. — 9) *Vita III. s. Austremonii* 3, 19 *ASS 1. nov.* I *p.* 70 *D:* Ad quamdam villam, quae Maroiolus vocitatur. — 10) *Maroilles, dép. Nord, arr. Avesnes, cant. Landrecies. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* De Marogilo, villas Rufiniaco et Marogilo. . . . Sicut Marogilo et Rufiniaco tenemus. *Pertz dipl.* 21 *(a. 749) p.* 106, 33: Hormungus abba de monasterio Marigilo. 44: Ad casam sancti Petri, quae est constructa Marigilo monasterio. *p.* 107, 18 *sq.:* Contra Hormungum abbatem suosque successores de partibus Marigili monasterii. — 11) = Aquae Convenarum, *Bagnères-de-Bigorre? Paulini Nolani carm.* 10, 242 *sq.:* Cumque Măroiălĭcis tua prodigis otia thermis, | inter et umbrosos donas tibi vivere lucos. — 12) Marogillus. *Vita s. Tresani* 8 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *D:* Locum supra Maternam fluvium, qui dicitur Marogillus. 11 *p.* 54 *E:* Ad Marogillum. 16 *p.* 55 *C:* In ecclesia s. Hilarii Marogilli.

Marolegia *s.* Marilegia.

[Marolegia — Marrius]

Mārŏ-măgus *O. in Großbritannien. Rav.* 5, 31 *p.* 434, 8: Maromago.

Marometo *M. Testamentum s. Aredii:* Marometo cum uxore sua Sanctonidia.

Mar-ont-ius *M. (Trier) Le Blant n.* 297 *fig.* 111 = *Kraus n.* 217.

Marosallum *ein vicus der Mediomatrici, j. Marsal in Lothringen, kreis Château-Salins. (Marsal, beschloßen a. 43, geweiht 44) Orelli* 5214 = *Robert et Cagnat, Épigr. gallo-rom. de la Mos. fasc.* 2 *p.* 7—11 *pl.* VI *fig.* 2 *vgl. WZ* 3 *s.* 312: Ti(berio) Claudio Drusi f(ilio) Caesar(i) Aug(usto) German[ico] pont(ifici) max(imo). trib(unicia) potestat(e). III. imp(eratori) III p(atri) p(atriae) co(n)s(uli) des(ignato) [IIII?] vicani Marosallenses pub(lice) dedicata VIIII k(alendas) octob(res) anno C. Passieni Crispi II. T. Statilio Tauro co(nsule). *Trad. Wiz. n.* 213 *(a. 729):* In vico Marsello *(zweimal).* 215. 230: In vico Marsallo, Marsello. *Merow. münzen. Belfort* 1106: CΛΛ∽ΛIIVICOT. 1107 = 6238 (*Prou* 964): ΠΛΊMΛΠ VICO + (Marsall vico). 2399: + MΛR∽ ALLO. 2400 (*Prou* 961): ΛRSALLO. 2401: ϽΛRSΛ LINΛI. 2402 (*Prou* 960): ϽΛRSALLO VICO. 2403: MARSALLOVICO. 2404 (*Prou* 959): MΛRSALLO V. 2405: ϽΛRS LIHH. 2406 (*Prou* 969): ϽARSALLO VIΩO. 2407 (*Prou* 965): ϽΛRSΛLLO VICV. 2408 (*Prou* 968): ϽΛR∽ΛLLO VIID. 2409: MAR∽ΛLLOVIƆ. 2410: ϽAR∽ΛLLOVIΓO. 2411: MVB∽ALLOV. 2412: ϽΛR∽ΛLLOVICO. 2413: ϽΛ . . . OVICO. 2414 (*Prou* 967): ϽAR∽ AJJO VICO. 2415: ϽAR∽AJJO VICO. 2416: ϽARSALLO VCO. 2417: . . RSALLOVCO. 2418: . . . SΛLIVO VICO. 2419 (*Prou* 966): ϽARSALLO VICO. 2420: ϽARSALLOVICO. 2421 (*Prou* 962): ꟿARSALLO UT. 2422: MΛRSΛLLO. 2423: ΠΛRSALLO VICO. 6239 (*Prou* 963): ϽARS[A]LLO VICO. *Im Berliner cabinet, Mélanges de numismatique* 3 *p.* 382 *s.:* MARSALLO VCO.

Marosi *fig. (Cöln) BJ* 68, 152.

Marra *F. cogn. (Aps) CIL* XII 2688: Marra.

Marriga *G. (Malton, Yorkshire) CIL* VII 263[a]: Deo Marrigae Scirusor sac(erdos?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Marrilla *F. (Cassago, prov. Como, distr. Lecco) CIL* V 5662: Marrilla Romini f.

Marrius *M. (Coria) CIL* II 782: L. Gutamo Dobiter Vege[t]us Vitulus Marrius Moemi f.

? **Marron-ia** *F. (Salona) CIL* III 9365: Marronia Firma.

? **Marr-uca** *O. in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 12: Marruca. *cf.* Carruca.

Mars *G. bei den Celten. Callimach. h. in Delum* 173: *Κελτὸν ἀναστήσαντες Ἄρηα. Anth. Pal.* 7, 492, 3 *sq.*: *Ἂς ὁ βιατὰς | Κελτῶν εἰς ταύτην μοῖραν ἔτρεψεν Ἄρης. Caes. b. G.* 6, 17, 1: (Galli) deum maxime Mercurium colunt… 2: Post hunc Apollinem et Martem et Iovem et Minervam. De his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere, Minervam operum atque artificiorum initia tradere, Iovem imperium caelestium tenere, Martem bella regere. Huic, cum proelio dimicare constituerunt, ea, quae bello ceperint, plerumque devovent. Quae superaverint, animalia capta immolant, reliquas res in unum locum conferunt. (4) Multis in civitatibus harum rerum extructos cumulos locis consecratis conspicari licet; (5) neque saepe accidit, ut neglecta quispiam relegione aut capta apud se occultare aut posita tollere auderet, gravissimumque ei rei supplicium cum cruciatu constitutum est. *Flor.* 1, 20 (2, 4) *(ad a. 225—223 a. Chr.)*: Mox Ariovisto duce (Insubrium) vovere de nostrorum militum praeda Marti *(als schützendem genius)* suo torquem. *Ulpian. fragm., tit.* 22, 6: Deos heredes instituere non possumus praeter eos, quos senatus consultis constitutionibusve principum instituere concessum est, sicuti Iovem Tarpeium, Apollinem Didymaeum Mileti, Martem in Gallia, Minervam Iliensem, Herculem Gaditanum, Dianam Efesiam, Matrem deorum Sipylenem, quae Smyrnae colitur, et caelestem Selenen deam Carthaginis. *Comm. Lucan.* 1, 445: Hesus Mars sic placatur: homo in arbore suspenditur usque donec per cruorem membra digesserit. . . . Teutates Mars sanguine diro placatur, sive quod proelia numinis eius instinctu administrantur, sive quod Galli antea soliti ut aliis deis huic quoque homines immolare. *Auson. epigr.* 1, 7: Geticum moderatur Apolline Martem. *Ammian.* 15, 10, 6 *(a. 355)*: A summitate autem huius Italici clivi planities ad usque stationem nomine Martis *(bei Oulx)* per septem extenditur milia, et hinc alia celsitudo erectior aegreque superabilis ad Matronae porrigitur verticem, cuius vocabulum casus feminae nobilis dedit. 27, 4, 4 *(a. 367)*: Et partem earum habitavere Scordisci *(Celten)*, longe nunc ab isdem provinciis disparati, saevi quondam et truces, ut antiquitas docet, hostiis captivorum Bellonae litantes et Marti, humanumque sanguinem in ossibus capitum cavis bibentes avidius, quorum asperitate post multiplices pugnarum aerumnas saepe res Romana vexata postremo omnem amisit exercitum cum rectore. *Procop. b. Gotth.* 2, 15: *Οἱ μέντοι ἄλλοι Θουλῖται ὡς εἰπεῖν ἅπαντες οὐδέν τι μέγα διαλλάσσουσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, θεοὺς μέντοι καὶ δαίμονας πολλοὺς σέβουσιν, οὐρανίους τε καὶ ἀερίους ἐγγείους τε καὶ θαλασσίους, καὶ ἄλλ' ἄττα δαιμόνια ἐν ὕδασι πηγῶν τε καὶ ποταμῶν εἶναι λεγόμενα. θύουσι δὲ ἐνδελεχέστατα ἱερεῖα πάντα καὶ ἐναγίζουσι. τῶν δὲ ἱερείων σφίσι τὸ κάλλιστον ἄνθρωπός ἐστιν ὅνπερ ἂν δοριάλωτον ποιήσαντο πρῶτον. τοῦτον γὰρ τῷ Ἄρει θύουσιν, ἐπεὶ θεὸν αὐτὸν νομίζουσι μέγιστον εἶναι. ἱερῶνται δὲ τὸν αἰχμάλωτον οὐ θύοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ξύλου κρεμῶντες, ἢ ἐς τὰς ἀκάνθας ῥιπτοῦντες, ταῖς ἄλλαις τε κτείναντες θανάτου ἰδέαις οἰκτίσταις. οὕτω μὲν Θουλῖται βιοῦσιν. ὧν ἔθνος ἓν πολυάνθρωπον οἱ Γαυτοί εἰσι, παρ' οὓς δὴ Ἐρούλων τότε οἱ ἐπηλύται ἱδρύσαντο. ND occ.* 37 *(Armor.)*, 19: Praefectus militum Martentium, Aleto. *Salvian. de gub. dei* 6 11, 60: Colitur namque et honoratur Minerva in gymnasiis, Venus in theatris, Neptunus in circis, Mars in harenis, Mercurius in palaestris, et ideo pro qualitate auctorum cultus est superstitionum. *Passio Marcelli* 3 *ASS* 4. *sept.* II *p.* 197 *B*: Accidit, ut a Latino quodam ei improvisa hospitalitas praeberetur; qui statuam Martis equestrem, Mercurii etiam et Minervae simulacra eodem expressa metallo, in vestibulo posita, cultu peculiari adoraret et coleret. *Greg. Tur. h. F.* 2, 20 (29): Quid Mars Mercuriusque potuere? Qui potius sunt magicis artibus praediti, quam divini nominis potentiam habere. *de virtut. s. Iuliani* 5: Erat autem haud procul a cellula, quam supra sepulchrum martyris haec matrona construxerat, grande delubrum, ubi in columnam altissimam simulachrum Martis Mercuriique colebatur. Cumque delubri illius festa a gentilibus agerentur, ac mortui mortuis thura deferrent, medio e vulgo commoventur pueri duo in scandalum, nudatoque unus gladio alterum appetit trucidandum. — *Inschriften. (Cartama) CIL* II 1949: Marti Aug(usto)

L. Porcius Quir(ina) Victor Cartimitan. testamento poni iussit huic dono heres XX non deduxit epulo d. d. 1956: Iunia D(ecimi) f(ilia) Rustica, sacerdos perpetua et prima in municipio Cartimitano, porticus public(as) vetustate corruptas refecit, solum balinei dedit, vectigalia publica vindicavit, signum aereum Martis in foro posuit, porticus ad balineum solo suo cum piscina et signo Cupidinis, epulo dato et spectaculis editis, d(e) p(ecunia) s(ua) d(edit) d(edicavit); statuas sibi et C. Fabio Iuniano f(ilio) suo ab ordine Cartimitanorum decretas remissa impensa, item statuam C. Fabio Fabiano viro suo d(e) p(ecunia) s(ua) f(actas) d(edit). *(Outeiro Seco)* 2473: Deo Marti victori ob eventum bonum gladiatori muneris Ceraecius Fuscus ex voto. *(Collado Villalba)* 3061: Cantaber Elguismio Luci p(uer) Marti magno v(otum) s(olvit) a(nimo) l(ubens). 3062: Amia Aelariq(um) Marti v(otum) s(olvit) l(ubens). *(Augsburg)* III 5790 = *Wilm.* 2464—6. 2469: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Marti et Victoriæ contubernium Marti cultorum posuerunt v. s. l. l. m. *EE* 2 *p.* 447 *n.* 998: Deo sancto Mar[ti] et Victoriae tem[pl]um vetustate conla[psu]m . . . *(Gravedona) CIL* V 5240: Marti cum d[i]s dea[bus]. *(Rom, a. 246)* VI 2821: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Nemesi [et] Soli et Victoriae et omnibus diis patriensibus civ. ex prov. Belgica Aug. Viromanduor(um) milites Iul. Fuscus coh. I. praet. 7 Albani et Firm. Maternianus coh. X. praet. Philippianarum 7 Artem[on]is v. s. l. m. *(Bei Bossens)* VII 1 = *EE* 7 *p.* 275 *n.* 812: Aelius (*nicht* Livius) Modestus Doiuli (?) f(ilius) deo Marti. *(Stony Stratford) CIL* VII 81: Deo Marti s(acrum) A . . . . . . nus . . . ? 82: Doe (Deo?) Mar(ti) . . , s . . mu . . s . . l. *(Lincoln)* 180: Deo Mar(ti) et nu(mini)b(us) Aug(usti) Colasuni Bruccius et Caratius de suo donarunt, ad sestertios n(ummos) C. Celatus aerarius fecit et aeramenti lib(ram) donavit factam ✱ (denariis) III (tribus). *(Rockeby)* 276: Deo Marte Nem(etius?) [In]genus? aram posuit votum fec(it) sol(vit) l(ibens) m(erito) et pro se? 277: Deo Marti. *(Lancaster)* 285: Deo Mart[i Octavius] Sabinu[s . .] p(rae)p(ositus) et milit(es) n(umeri) Bar . . . . [q(ui)] s(unt) (*oder* Barc . . . .) [s(ub) c(ura)] eiius p(onendum) [c(uraverunt)]. *(Old Carlisle)* 347: Deo Marti aram do . . . *(Carlisle)* 390: Marti militari coh. I Baetasiorum c. R. c[ui] praeest [T. Atti]us Tutor [prae]fectus v. s. l. l. m. *(Maryport)* 391: Marti militari coh. I Baetasiorum c. R. cui praeest U[l]pius Titianu[s] praef. v. s. l. l. m. *(Binchester)* 425: [Ma]trib(us) cohor. I. Cartov[iorum], Marti Victori, Genio loci et bono Eventui. *(Lanchester, Durham)* 436: Marti Aug(usto) Auffidius Aufidianus d(onum) d(at). 437: Deo Marti Ciiurov . . . . . 438: Deo Ma(rti) Caur. sus. vot. 439: Marti. *(Ebchester)* 457: Deo Marti et n(umini) Aug(usti) n(ostri). *(Benwell)* 508: Deo Marti Lenumius? v(otum) s(olvit). 509: Deo Marti Victori Vind[a?] v(otum) s(olvit). *(Housesteads)* 651: Deo Marti Quin Florius Maternus praef. coh. I Tung. v. s. l. m. *EE* 4 *p.* 201 *n.* 681: Marti. *(Little Chesters)* 706: Marti Victori coh(ors) III Nerviorum [cui] prae[es]t [T.] Canin[i]us . . . . . ? *(Carvoran)* 754: Ael(ia) S[exti filia] Aurel[iana]? Marti . . . . 755: Deo M[arti?] et numinib(us) [Aug(usti)]... *(Bei Thirlwell castle)* 772: D(eo) M(arti). *(Castlesteads)* 884: Deo san[c(to)] Marti Venustin[i]us Lupus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Carlisle)* 926: Marti, Victoriae. *(Risingham)* 992: Marti Victori [C. I]ul(ius) Publi(us) [P]ius trib(uuus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 993: Marti Victor(i) [Va]rron[ius] Au[gust]inu[s] trib(unus) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *(Birrens)* 1068: Marti et Victoriae Aug(ustae) c(ives) Raeti milit(antes) in coh(orte) II Tungr(orum), cui praeest Silvius Auspex praef(ectus), v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *(Auchindavy, zur zeit des Pius)* 1114: Marti, Minervae, Campestribus, Hercl(i), Eponae, Victoriae M. Coccei(us) Firmus Ↄ (centurio) leg(ionis) II Aug(ustae). 1116: Mart. *(Brougham) EE* 4 *p.* 200: Deo Marti s(acrum). *(Chester)* 7 *p.* 289 *n.* 876 = *The Academy No.* 591 *(1. sept. 1883):* Deo // Marti conserv | ////a s. tus. *(York) EE* 7 *p.* 299 *n.* 925: Deo Marti C. Agrius Auspex v. s. l. m. 926: Marti | . . . . . . *(Staincrossmoor bei Barnsley) p.* 352 *n.* 1181: Deo Mar[ti] | pro salut[e] | dd. nn. | imp. Aug. (Au[r.?]). *(Hastings bei Dover) BSAF* 1888 *p.* 131: Num(ini) Augus(ti) deo M[arti] Romulus Camulogeni fil(ius) posuit. *(Au Castelar de Cadenet, dép. Vaucluse, arrond. Apt) CIL* XII 1063 = *Hübner, Exempla n.* 935: D(onum) d(at) Quartus Mar-

(ti) securem; d(onum) d(at) o ... Dexsive Quartus securem. V(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Baumelles) CIL* XII 1077 *und p.* 822: Marti Vectirix Reppavi f. v. s. l. m. *(Bei Saint-Didier)* 1172: [M(arti)] .. idónió. *(Orange)* 1220: Caranti M(arti) v. s. l. m. *(Vaison)* 1295: Marti T. Agileius Q. l. Rufus Sex. Agileius Q. f. Pedo v. s. l. m. f.296: Marti L(ucius) Ceioni f(ilius) v. s. l m. *(Vacqueyras)* 1297: Marti ex voto T. Cornelius Pegasus. *(Vaison)* 1298: Marti v. s. l. m. Sex. Erucius Maximus. 1299: MartI v. s. l. m. Masso. 1301: Marti et Vasioni Tacitus. 1336: [Marti et] Vasioni M. L ... Hom[ul]lus l(ibertus). *(Vienne)* 1821: Marti [S]ex. Contessius Verus aedil. *cf. urkunde a. 543 Pard. dipl. n.* 140, *t.* 1 *p.* 107 (*de Terrebasse. Inscr. du moyen âge de Vienne, t.* 1 *p.* 114): Non longe a loco qui dicitur Martistotum. *(Vienne) CIL* XII 1899: ... [Vol]t(inia) Sammonis flam(inis) Mar[t(is)]. *(Grenoble)* 2236: A. Caprilio Antullo fláminI Martis PrImulus lIb. patrono. *(Passy bei Sallanches, Haute-Savoie)* 2349: MartI A. Is(Ais?)ugius A. f. Volt(inia) Vaturus flamen Aug. IIvir. aerarI ex voto. *(Les Outards bei Passy)* 2350: MartI Aug(usto) pro salute L. VIbI L. fIl. FlavinI L. VIbius Vestinus pater IIvir iur(i)dIc(undo) IIIvir loc. p. p. ex voto. *(Pont-de-Beauvoisin)* 2415: Marti Aug(usto) C. Betutius Hermes IIIIII vir Aug(ustalis) t(estamento) p(oni) i(ussit). *(Gévrier)* 2536: Sex. Iulius Optatus flamen Martis Vienn(ae) d(e) s(ua) p(ecunia) d(at). *(Annemasse bei Genf, a. 5 p. Chr.)* 2574: Firmus Hilari f. Marti pro mer(itis) C. Ateio Capitone C. Vibio Postum. cos. *(Ville-la-Grand, départ. Haute-Savoie, arrond. Saint-Julien)* 2578: .. [I]ul. Saturninus Marti (Allobrogum = Vintio) [v.] s. l. m. *(Douvaine)* 2580: IovI et Marti D. Iul. Capito ex voto. *(Genf)* 2589: Iovi, Marti, Mercurio M. Cassius Mercator suo et L. Cassii Aspri fratris sui nomine t. p. 2592: [M]artI Aug(usto) sacrum [C.] Sennius SabInus. 2600: Flam(ini) Martis, flam. Romae et AugustI. 2613: D. Iul. D. f. Volt. Capiton[i] auguri IIviro aerar[i], flamini Martis tr[ib]. milit(um). *(Saint-Bonnet bei Remoulins, départ. Gard)* 2986: Marti suo Valeri(i) v. s. l. m. *(Béziers)* 4221: M. Cor. GenIalis M(arti) s(uo) v(ovit). 4222: Marti suo P. Pomponius Pudens l. m. *(Rennes-les-Bains)* 5377: C. Pompeius Quartus l(ibenti) a(nimo) M(arti) suo. *(Saint-Bertrand-de-Comminges)* XIII 242: Deo Marti Lucid ... *(Aire-sur-Adour, départ. Landes)* 420: Deo Marti (= Lelhunno) L. Attius Sabinianus. 421: Mart[i] domin(o) Licinius MyrtIllus v. s. l. m. *(Bourges)* 1353: Flavia, Cuba, Firmani filia, Cososo deo, Marti (= Genio *nach Hirschfeld*) suo, hoc signum donavit Augusto. *(Lyon)* 1676: [In honorem domus Augustae, Marti, Vestae, Volkano]. Sex. Iulius Thermianus ex voto posuit pro se suisq(ue) ... [Augusto deo Marti]. 1749: Deo Marti Aug. Callimorphus secunda rudis v. s. l. m. 1750: MartI T. Iul(ius) SaturnInus. *(Sens) Julliot, Quelques inscrr. romaines des musées de Sens et de Lyon (Sens 1877)*: In ho[nor(em) dom(us) A]ug(ustae). Mar(ti), Volk(ano) et deae sancti[s]s(imae) Vestae. M. Magilius Honor[atus ex v]oto pos(uit) [pro se su]isqu[e]. *(Gouzougnat) BE* 1881 *p.* 37: Mars. *(Reims) BSAF* 1879 *p.* 136. 139. 268: Mart(i) sacr(um) Iulius Durnaci/// v. s. l. m. *RE n.* 70: Sulpicius Gallus gutuater Martis. *(Mâcon, dép. Seine-et-Loire) Inscript. ant. de Châlon-sur-Saône et de Mâcon, par M. Marcel Canat,* 1856, *p.* 54 *note* 1 = *RE No.* 70 (1893) *p.* 230 *n.* 949: [In honorem?) ... Sulp(icii) M(arci) fil(ii), Galli, omnibus honoribus apud suos funct(i), II(duum)v(iri) q̄(uinquennalis?), flaminis Aug(usti), p[rim]ogen(ii) dei Moltini, gutuatr[i] Mart(is), VI (sex) cui ordo quod esset civ(is) optimus et innocentissimus statuas publi(ce) ponendas decrevit. *(Paris, Cité) BE* 1, 4 *p.* 184: Martis. *(Pouzac, Hautes-Pyrénées, bei Bagnères-en-Bigorre) BSAF* 1884 *p.* 43. 95: Marti invicto C(aius) Minicius Potitus v. s. l. m. *(Alise-Sainte-Reine) RA n. s.* 5, 111 = *Lejay* 4: Marti et Bellonae Sestius Nigrinus v. s. viv. e. *(Chassenay, Côte-d'Or) RE* 1896 *n.* 1176: Deo Marti et Damonae. *(Vallée de la Nesle) Bladé, Épigraphie antique de la Gascogne n.* 3: Marti deo Candida v. s. l. m. *n.* 4: MartI deo Celius v. s. l. m. 5: [M]arti d/ III Mon | ///ius | v. s. l. m. *(Saint-Pons-de-Thomières, Hérault) Bull. du Comité de la Langue etc. t.* 3 (1856) *p.* 152. 677: Martibus. (*cf.* Minervis.) *Bull. de la Soc. arch. de Béziers* 1866 *p.* 154: D. Caecilius Optatus Marti v. s. l. m. *Bladé n.* 213: (Deo) Marti Tib. Claudius Sotericus pro Domestico (f)ilio suo v. s. l. m. *(Grand-Villars) MSAF*

17 (*n. s.* 7) (1844) *p.* LII: Marti et Bellonae Paternus apud Sequanos vicarius. *(j. in Dijon) BSAF* 1895 *p.* 138: D. Mart. pro sal. Calbini i. auc. Cn. Aticus Lug. v. s. l. m. *(Riaz) CIL* XIII 5036: Mar[ti]. 5037: Mar[t]i. *(Yverdun)* 5053: Marti Aug(usto) C. Sentius Diadumenus medicus v. s. l. m. *(Cressier)* 5150: Marti sacrum T. Frontinius Genialis v. s. l. m. *(Brugg, a. 79 p. Chr.)* 5195: Marti, Apollini, Minervae arcum vicani Vindonissenses cur. T. Urbanio Mattoni T. Valer. Albano, L. Veturio Melo, C. Cottio Ru[f]o [Q.] Sextio .... *(Wettingen bei Baden)* 5234*: Deo Marti mil(itari). *(Auf dem Jura)* 5343: Marti Augusto Q. Petronius Metellus M. Petronius Magnus I[I]IIvir C. Iul(ius) Respectus, C. Iul(ius) Metellus IIII vi[r] v. s. l. m. *(Besançon)* 5367: Ma[rti?] *(Langres)* 5669: [Ma]rti ... eiovi f .. [e]x t(estamento) f(aciendum) c(uravit). *(Ferme de la Croix-d'Arles bei Langres)* 5670: Mar[ti] et Bel[lonae] Augustalis A[q]uilae fi[l(ius)] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Grand)* 5937: Deo Marti. *(Vechten) CIR* 55: Iovi o(ptimo) m(aximo) summo exsuperantissimo, Soli invicto, Apollini, Lunae Di[a]nae, Fortunae, Marti, Victoriae, Paci ... Antistius Adventus [l]eg. Aug. pr. pr. dat. *(Nijmegen)* 91: Mercurio sacrum, Marti sacrum. 92: Iovi sacrum, Marti sacrum. *(Holland)* 138: Marti Vict(ori) gladiatores [c(ohortium)] G(ermaniae) p(iarum) f(idelium). *(Xanten)* 212: Marti sacrum Ulp. Atidenus Ratori f(ilius) c. .... 214: Marti sacrum ex visu Secundinius Martius l. l. p. *(Bonn, a. 295 p. Chr.)* 467: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) pro salute impp. Diocletiani et Maximiani Augg. Constanti[i] et Maximiani nobb. Caess. templum Marti[s] militaris vetustate co[n]lapsum Aur. Si[n]tus prae[f. l]e[g]. I. m[p.] a solo restituit die XIII. kal. oc[t. T]usco et Anulino cos. *(a. 161—169)* 484: [G]ranno, Camenis, Martis et Pacis Lari. *(Dollendorf-Rupsdorf)* 637: Marti et genio Talliatium Claudius Verinus ad perpet. tutelam ædis Talliatibu(s) dedit ✱ CCL quam aedem L. Marcius Similis de suo posuit. 638: Marti .. Talliatium. *(Remagen)* 646: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loc[i], Marti, Hercul[i], Mercurio, Ambiomarcis milites leg. XXXVV M. Ulp. Panno. T. Mans. Marcus M. Ulp. Lellawo T. Aur. Lavinus v. s. l. m. *(Am l. Mosel-ufer auf dem 'Heidenstiefel', eine stunde von Coblenz) WK* 3 *sp.* 13: APHI. *(Heddesdorf-Niederbieber) CIR* 691: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Marti praestanti (?). Ulmio Nis[el]lio Donno ... *(Mainz, a. 223 p. Chr.)* 996 = *Becker* 55: Deo Marti arm(igero? armato?) Iulius Emeritus mil(es) leg(ionis) VIII Aug(ustae) Severianæ [Al]exandrian[æ] exactus co(n)s(ularis) dedicata a(ra)... *(Mainz) CIR* 997 = *Becker* 54: Deo Marti Emeritius Ursinus votum s. l. l. m. *(Worms) CIR* 1035 = *Becker* 57: [I]n h(onorem) [d(omus) d(ivinae)] Mar[ti] Surius Felix v. s. l. l. m. *(Mainz) CIR* 1056: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Marti Flavia Aenia. 1285 = *Becker* 56: Deo Marti .... L(ucius) Mucatralis vet(eranus) leg(ionis) XXII ex voto [pos]uit. *WK* 4 (1885) *sp.* 7: [Ma]rt[i] ult[ori]. *(Straßheim) CIR* 1412: Marti et Victoriae Soemus Severus cornicul. coh. T. Fl. Damas ∞ eq. sac. v. s. l. l. m. *(Oberolm bei Mainz) Becker* 58: Marti et Victoriae in honorem domus divinae L(ucius) Bittius Paulinus anular(ius) voto suscepto pos(u)it. *(Eisenberg) WK* 1, 77. 2, 19. 3 *sp.* 32: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Marti et Victoriae Giamonius Statutus v. s. l. l. m. *(Jagsthausen, a. 221 p. Chr.) CIR* 1609: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iun(oni) reg(inae) Marti et Herc(uli), diis patriis, dis deabusq(ue) omnibus Iunius Iuvenis signi(fer) in suo i. [v.] s. l. l. m. *(Neuenstadt an der Linde, oberamt Neckarsulm)* 1611: Genio Martis Ursus *(cogn.)* Condolli (filius) v. s. l. l. m. *(Diedesheim)* 1701: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) gen(io) Martis Gnaius Vin[d]onius Messor v. s. l. l. m. *(Altripp)* 1790: Marti (= Leucetio) et Nemetonae Silvini Iustus et Dubitatus v. s. l. l. p. *(Osterburken)* 2064: Deo Marti [mili]tari . piru .... Mestule ... leg(ionis). — Mars *in O.:* Ad Martis *(4 versch. Apollinaire).* — *IA* 341, 4. 357, 2: Ad Martis *(j. Oulx?).* — Mansio ad Martem *IHieros.* 70 *p.* 5 *Tobler.* — Fanum Martis, *j. Famars, dép. Nord. ND occ. (Belg. II)* 38, 7: Equites Dalmatae, Marcis (Martis *Seeck*) in litore Saxonico. 42, 39: Praefectus laetorum Nerviorum, Fanomartis Belgicae secundae. — *Zunamen des* Mars: Alator . ., Albiorīx, Arixo(n), Armogios Harmogius, Barrex, Beladonnis, Belatucadrus, Bolvinnus, Braciāca, Brītovius, Budenicus, Buxenus, Camulus, Cariocciecus, Carrus Cicinus, Caturix, Cemenelus, Cicol-

luis, Cnabetius, Cocidius Cocideus, Condātis, Corotiăcus, Cososus, Cosus, Segomo Cuntinus, Dinomogetimārus, Divanno(n), Dunătis, E(I)nt-arabus, Giarinus, Harmogius *s.* Armogios, I(L?)eusdrinus, Lacāvos, Latobius, Lavictus = Invictus?, ? Leherennus, ? Lelhunnus, Lēnus, Leucetius *oder* Loucetios, Leucimalăcus, Marmogius, Mog . . enius, Mogetius, Mullo(n), Nabel(i?)cus, Neto(n), Nodon, Nudens, Mars O . . . *s.* To . . . *CIL* VII 79, Ocelus, Olloudius Ollovidius, Olludius, Randosatis, Mar[ti] Rigae *CIL* VII 263*, Rigisamus, Rudianus, Sediarum, Segomo(n) (Cuntinus, Dunatis), Semnus Cos(us?), Sinatis, To . . . . . *CIL* VII 79, Toutatis Tutatis Tioutatis, Tritullus, V . . . . *CIL* III 6273, Veso[ntius], Vesucius, Vicinnus, deo Marti Vi//ut//o *EE* 3 *p.* 125 *n.* 86, Vintius, Vitucadrus, Vorocius. *Mit im* Nemetona (Nemon); *cf.* Esus Hesus.

Mars-acae *germ.? cf.* Marsaci *aus* *Marsacui, *G. (Xanten) CIR* 1969. *BJ* 83 *s.* 154: Matribus Arsacis (Marsacis?) paternis sive maternis M. Aurelius Veronius Verus b(ene)f(iciarius) praefecti pro se et suis v. s. l. m.

Mars-allum *s.* Marosallum.

Mars-ana *O. j. Foz. TP:* Fossae Marsanae.

Marsavo. *Merow. münze. Belfort* 2424: MAR ∾ NO.

Marsellum *s.* Marosallum.

Marsi-anus *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5869: Magi Germani Statori Marsiani. 5902: Maximo Comagio Vero Marsiano. *(Calvatone)* 8113, 11: L. Maci Mars.

Marsi-gni *V. am nordrand Böhmens. Tac. G.* 43: Retro Marsigni, Cotini, Osi, Buri terga Marcomanorum Quadorumque claudunt. E quibus Marsigni et Buri sermone cultuque Suebos referunt: Cotinos Gallica, Osos Pannonica lingua coarguit non esse Germanos, et quod tributa patiuntur. *cf. germ. (istraeonisch)* Marsi *und* Marsaci *im spätern gaue* Marsum, *und italisch* Marsi.

Marsili-ăcus *s.* Marcelliacus.

Mars-ius *M. (Langres) CIL* XIII 5809: M. Marsius Cosminus.

Mars-o(n) *O. j. Marçon, départ. Sarthe, arrond. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir.*

***Marso-ialo-s** *O. Miracula s. Apollinaris ASS 23. iul.* V *p.* 356, *c.* 2, 13: In vico Marsolio.

Marson-ia *O. in Pannonia II., j. Brod. Ptol.* 2, 15, 4: Μαρσονία. *TP:* Marsonie. *ND occ.* 32, 43: Auxilia ascarii, Tauruno sive Marsonia. *Rav.* 4, 19 *p.* 215, 2: Marsonia.

Marssus *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 304: Marssi. m(anu), Marssi. ma(nu) *und* Marssi o(fficina).

Marsua *M. (Mérida) CIL* II 558: M. Helvius W. (mulieris) lib(ertus) Marsua.

Mars-up-ia *fl. j. Marsoupe um Verdun. Pard. dipl.* 2, 278. *cf. fl.* Marsus.

?**marsuppa** *ein fisch. Vita Filiberti* 3, 27 *ASS 20. aug.* IV *p.* 80 *C:* Multitudinem piscium, quos marsuppas vocant.

Marsus *fl. Pertz dipl.* 66 *(a. 693) p.* 58, 48: Locello noncupanti Baddanecurt super fluvium Marso. *cf.* Marsupia.

?**Martanus** *M. (Rom) CIL* VI 9275: C. Vergilius Martanus.

***Martelli-ăcum** *von M.* Martellius, *O.* 1) *Martillac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Labrède, und arr. Bordeaux, canton Cadillac, gemeinde Loupiac-de-Cadillac.* — 2) *3 Martilly, dépp. Allier, Calvados und Côte-d'Or.* — 3) *Martellago, prov. Venedig, distr. Mestre.*

Martha *O. IA* 291, 3: Martha.

Marti-ăcus *ableitung vom gentilicium* Marcius *vom praen.* Marcus, *oder* Martius *von* Mars, *O.* 1) M., castrum, *j. Marsac, dép. Morbihan, arrond. Vannes, canton La Gacilly. Vita Melanii* 2, 10 *ASS 6. ian.* I *p.* 329: In Martiacum castrum. — 2) *7 Mercey: 1 Côte-d'Or, 1 Doubs, 1 Eure, 2 Haute-Saône, 2 Saône-et-Loire.* — 3) *j. Marans. Vita Bibiani* 2, 13 *ASS 28. aug.* VI *p.* 464 *E:* Ad locum, qui dicitur Martiacus. — 4) *j. Marzago, prov. Verona, und (fem. plur.) Marzaghe, prov. Brescia.*

Martici-ăcus *O. um Limoges. Merow. münze. Belfort* 2426 = *Prou* 2039: MARTICIΛCO. *cf.* Marciacus.

Marti-cum *O. j. Martigues, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix.*

Martili-ăco *[a. 964] O. j. Mertloch, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz, kreis Mayen.*

Martini-ăcus *vom gentilicium* Martinius, *ableitung vom cogn.* Martinus, *O.* 1) *j. Martigny, dép. Indre-et-Loire, arrond. u. canton Tours, gemeinde Fondettes. Greg. Tur. in glor. conf.* 8: Igitur Turonico oppido oratorium erat propinquum, situm in villa Mar-

tiniacensim, in quo celebre ferebatur saepius orasse Martinum. — 2) *j. Martigné-sous-Mayenne, dép. Mayenne, arrond. und canton Mayenne. Merow. münzen. Belfort* 2427: MARTINIACO. 2428: + MARTINIACO. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 70 *(a. 612):* Villa Martiniacus. — 3) Martiniacus *im Cotentin. (Cartulaire de Saint-Florent-le-Vieil, dioecese Angers) Pard. dipl. t.* 2 *p.* 450 *(saec. 8 in.).* — 4) *Testamentum s. Hadoindi* 4 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143: Villas, quibus nomina sunt Taudiniaco, Martiniaco. — *Ferner in den gemeinden Martigna, dép. Jura, arr. Saint-Claude, canton Moirans; Martignas, départ. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Pessac; Martignat, dép. Ain, arrond. Nantua, canton Oyonnac; Martignat, départ. Puy-de-Dôme, arrond. Thiers, canton Saint-Rémy, gemeinde Celles; Martigné-Ferchaud, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Vitré, canton Rhétiers; Martigné, dép. Loire-Inférieure, arr. und cant. Saint-Nazaire, gemeinde Donges; Martigné-Briand, dép. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, canton Doué, und Martigné, dép. Maine-et-Loire, arrond. Angers, canton Les Ponts-de-Cé, gemeinde Juigné-sur-Loire; Martigné, départ. Mayenne, arrond. Château-Gontier, canton Bierné, gemeinde Saint-Denis-d'Anjou; Martigné, dép. Sarthe, arrond. La Flèche, canton Brûlon, gemeinde Avessé; 8 Martigny: 3 dép. l'Aisne, arrond. Laon, canton Craonne, und arr. Vervins, canton Aubenton, und M.-en-Thiérarche, arr. Vervins, canton Aubenton; 2 dép. Calvados, arrond. und canton Falaise, und arr. Lisieux, canton Livarot, gemeinde Le Mesnil-Germain; 2 dép. Indre-et-Loire. (Grand et Petit), arr. Chinon, canton Richelieu, gemeinde Faye-la-Vineuse; 2 départ. Manche, arr. Mortain, canton Saint-Hilaire-du-Harcouet, und arrond. Avranches, cant. Pontorson, gemeinde Aucey; 1 dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Briey, canton Longuyon, gemeinde Colmey; 2 dép. Nièvre, arrond. Château-Chinon, canton Châtillon-en-Bazois, gemeinde Aunay-en-Bazois, und arr. Nevers, gemeinde Cercy-la-Tours; 2 départ. Saône-et-Loire, M.-le-Comte, arr. Charolles, canton Palinges, und arr. Autun, canton Montcenis, gemeinde Saint-Symphorien-de-Marmagne; 1 dép. Haute-Savoie, arr. Saint-Julien, cant. Annemasse, gemeinde Cranves-Sales; 1 dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Crécy, gemeinde Couilly; 1 départ. Seine-Inférieure, arrond. Dieppe, canton Offranville; 2 départ. Vienne, arrond. Poitiers, cant. Neuville, gem. Avanton, und cant. Saint-Georges, gemeinde Chasseneuil; 2 départ. Vosges, arr. Neufchâteau, M.-les-Bains, canton Lamarche; und M.-les-Gerbonvaux, canton Coussey. Martignac, dép. Ariège, arrond. Pamiers, canton Le Fossat, gemeinde Carla-Bayle; Martignac, dép. Charente, arrond. Barbezieux, canton Brossac, gemeinde Passirac; Martignac, dép. Lat, arrond. Cahors, gemeinde Puy-l'Évêque; Martignac, dep. Vaucluse, gemeinde Orange; und in Martinach (Martigny) im Schweizer canton Wallis; Martignacco, prov. und distr. Udine, und Martignago; Merzenich in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Düren, und reg.-bez. Cöln, kreis Euskirchen.*

***Martini-sca** villa, *vom gentilicium* Martinius *oder vom cogn.* Martinus, *O. j. Martinesque, dép. Aveyron, arrond. Rodez, cant. Marcillac, gemeinde Mouret.*

?**Marti-o**(n) *lat.? M. (Troyes) Habert* 835: Martio ma(nu). *(Allier):* Martio m(anu).

Marti-o(n) *O. j. Marson,* 1) *dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne;* 2) *dép. Meuse, arrond. Commercy, canton Void. Auch in dépp. Dordogne und Maine-et-Loire. s.* Marcio(n).

?**Martiri-atis** *O. Pard. dipl. n.* 139, *t.* 1 *p.* 106 *(a. 542):* Agellum Martiriatis.

Martisano. *(Reims) Habert* 836.

Marto. *(Castor bei Peterborough, Northamptonshire) EE* 3 *p.* 116 *n.* 56.

Marto-valus *M. MSAF* 15 (1840) *p.* XXXVI, *wärend in Journal de l'Institut sect.* 2, *année* 6 (1841) *n.* 61 *p.* 14 Mertovalus *steht.*

Marturius = Martyrius? *Venant. Fortunat. c.* 1, 2, 21: Incolit haec pariter Marturius atque Sisennus. *(Chaves) EE* 4 *p.* 16 *zu CIL* II 2487: Louci Marturi f. Caladuma.

Martus *M.* **Marta** *F. cogn. (Cordova) CIL* II 2282: Petilia P. l. Marta. *(Carthagena)* 3483: Marta. 3507: Titinia Ↄ. l. Marta. *(Capel Brithdir bei Gelligaer, Glamorganshire) IBCh* 58: Tegernacus filius Marti hic iacit. *(Caluso) CIL* V 6902: Pliniae T. f. Martae. *(Pozzuoli)* X 2509: Herennia Martus. *Du Mège, Archéol. pyrén.* 3 *p.* 172: Cn. Pompeius Martus.

Maruragene *eine phyle von Ancyra. O. (Angora) CIG* 4025[a] 14: Φυλη [α] Μαρουραγηνη. *Bull. Corresp. hellén.* 7 (1888) *p.* 19:

Φ[υλη] πρωτη Μ[αρουρ]αγηνη. *AEM* 18 (1895) *s.* 231: Φυλη α Μαρουραγηνη.

? **marus** '*tot*', *nach Much germ.* *marusas *nbf.* *marsaz *marzaz *unbeweglich. Plin. n. h.* 4, 94: Septentrionalis Oceanus. Amalchium eum Hecataeus appellat a Parapaniso amne, qua Scythiam adluit, quod nomen eius gentis lingua significat congelatum. (95) Philemon mori marŭsam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, inde usque ad promunturium Rusbeas, ultra deinde Cronium. *Daraus Solin.* 19, 2.

? **Μαρούση** *M. (Orbetello, saec. 6 p. Chr.) CIG* 9853: Σεργιος κονσιλιαριο(ς) και Μαρουση συνζυγος αυτου.

Marusi-ānus *M. cogn. (Merida) CIL* II 5101: Marusianus.

* **mar-vo-s** '*tot*', *air.* mar-b marbaim *töte*, *mir.* marb, *nir.* marbh, *cy.* maru, *w.* mar-w, *corn.* marow, *mbret.* maru, *bret.* marv marf, *Léon* maro, *nach Ernault = griech.* μαῦρος. *ahd.* maro, *flectiert* marawēr *mürbe, urgerm. stamm* *marua-, √mer *sterben, ai.* mṛ. *In:* Latu-marvo-s.

Marx-ius *M. (Rozzo) CIL* V 449: Marxius Pletoris f. *und* Marxius Saius.

Marzani-cus *O. j. Massanes, dép. Gard, arrond. Alais, canton Lédignan.*

Mas. *M. (Nijmegen) Schuerm.* 3373: Of. Mas.

Masa *M. cogn., fig., F. (Baiae) CIL* X 2599: Iuliae Mase. *(Fließem, Rheinpreussen) Schuerm.* 3374. *(Vieux-Virton)*: Masa fecit *(Breux; Vechten)*: Masa f(ecit).

Mas-alla. *(Forêt de Compiègne)*: MASALLA.

Masanae Matres, *zu* Marsana *(Mersen bei Maestricht und Maarssen, prov. Utrecht). (Cöln) CIR* 317: Simplex Sepli (filius) eques a[l]ae Fr(ontonianae *oder* Afrorum) sing(ularis) co(n)s(ularis) Matribus Masanabus sacrum. l. l. m.

Mas-auca *F. (Rom) CIL* VI 22273: D(is) M(anibus) Masaucae coniugi Philia uxor fecit.

Masaus pagus s. Mosa, Mos-avus.

Más-ăva vicus, *j. Mesves-sur-Loire, an der Mesves, départ. Nièvre, arrond. Cosne, cant. Pouilly-sur-Loire. TP:* Massava. *(Museum zu Autun) RA n. s.* 1, 1 (1860) *p.* 183—188 = *Desjardins, Table de Peutinger in fol., p.* 25: A Nevirno sic Massava Intaranum. *(Mesves) Par. Acad. CR* 1865, *p.* 70 *s.* = *RA* 12 (1865) *p.* 386 = *Hübner, Exempla n.* 195 = *BSAF* 1865 *p.* 153: Aug(usto) sacr(um) deae Cluto[i]dae et v[i]canis Masavensibu[s] Medius Acer Medi Anni [f(ilius)] murum inter arcus duos c[um] suis ornamentis d(e) s(uo) d. d. *cf.* Masva, Mesua.

Masav-o(n) *M. (Manchester) CIL* VII 213: Coh(ortis) I Frisi[av(onum)] Ɔ (centuriae) Masavonis p(edes) XXIII.

Masc . . . *(Susa) CIL* V 7303: . . s M. l. Masci . . .

?**mască** *hexe. Rothari ed.* 197: Strigam, quod est mascam. 376: Strigam, quem dicunt mascam.

Masca vicus. *Merowing. münze. Belfort* 6240: MAZCAVICO.

Masc-aius *M. (Neapel) CIL* X 8071, 12: M. MascaI p(ondo) V semunciam (scriptulum) I.

Mask-arus *M. cogn. (Narbonne) CIL* XII 4985: Maskarus.

Masca-tor *M. Ennod. epist.* 3, 24. 9, 20: Ennodius Mascatori.

masc-auda *s.* bascauda.

? **Mascel** *M. (Lyon) Boissieu p.* 522 *C:* Vitalius Mascel. heres.

Mascelli-o(n) **Masc-elio** *M. cognomen (Santiponce) CIL* II 1110: Mascel(lio). *(Cordova)* 2293: Mascellio. *(Astorga)* 2639: Cumelius Mascelio. *(Tarragona)* 4299: M. Herennius Mascellio. *(Spalato)* III 2557: C. Tessprio Mascellioni. *(Seckau)* 5369: Mascillioni. *(Petronell)* 6010, 134: Mascelion(is) m(anu). *(Como)* V 5311: L. Virilienus L. f. Ouf(entina) Mascellio VI vir gratuit. et Apiniae Pupae uxori [et] Mascellitae f. vivi[s]. *(Angleria)* 5478: Mercurio C. Albin[i]us C. f. Ouf(entina) Mascellio IIIIvir a. p. praef. i. d. iud. ex. V. dec. nomine suo et Iuliae Ingenuae uxoris et Albiniorum Iuliani Mascellionis Ingenuae Montanae liberorum suorum v. s. l. m. *(Bei Arsago)* 5536: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Mascellio Primuli cum suis [f(ecit)]. *(Bei Mailand)* 5676: L. Cominio Atiliano VIvir. iun. Mediol. et Surillae Cintulli f. CominiI Antonius et Mascellio parentibus pientissim. *(Monza)* 5750: P. Atilio Maselo et Macrinaci Macrini fil. Mascellio et Macrinus f. i. *(Mailand)* 6045: Mascellio Felix. *(York)* VII 1336, 665: Mascellio. *(Nîmes)* XII 3405: Anniae Eutycheidis et Mascellionis. *(Vienne)* 5686, 556[a]: Mascelli o[f]. [b]: Of. Masce. *(Lyon)* XIII 2140: Flavius Mascel[l(io)]. 2249:

Regini Mascelliónis. *(Windisch) IH* 128[c]: MASCELI OF. *(Élouges) Schuerm.* 3378: MASCIIʎʎIO. *(Bavai)* 3379: MASCI.ILLIO. *(Die):* OF MASCI IIII. *(Saintes) Espérandieu* 112: [D(is) M(anibus) et m(emoriae) Acc]epti(i) Masceli (*cogn., abgeleitet von* Masculus) Marcus Acceptius Mascellio fil[ius] patri p[i]issimo p(onendum?) c(uravit?). *(Pont-sur-Seine, Aube) Habert* 837: Mascellio. *(Rouen):* MASCIILI.O. *(Dijon) CIL* XIII 5537: Masc[ellio Mas]cell(i fil.)? 5538: D(is) M(anibus) Mascellioni M. Soli (*lis* M[a]sc[el]li) fil. 5539: Mascellio Surami fil(ius) D(is) M(anibus). *(Alzei) CIR* 879: L. Gnatius Mascellio. *(Castel)* 1331[a]: Masc[ellio]. [b]: Mascellio Tovoi. *(Speier)* 1801: Mascellio. *(Friedberg):* Of. Mas. *(Mainz):* OF MAS. *und* ʌʌSCIIʎʎIO.

Mascellion-ius *M.* **Mascellionia** *F.* *(Ruda) CIL* V 1296: Mascellioniæ Aprae lib. rarissimae M. Mascellionis Belliger patronus.

Mascellita *F. (Como) CIL* V 5311: V. f. L. Virilienus L. f. Ouf(entina) Mascellio VIvir gratuit. et Apiniae Pupae uxori [et] Mascellitae f. vivi[s].

Mascell-ius *M.* **Mascellia** *F. (Seprio) CIL* V 5608: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) dis deabusque Mascellia Valeriana votum s. l. m. *(Heddernheim):* MASCƎL OF = Mascel-l(i) of.

Mascelo *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 273 *p.* 360—361.

Masc-es *M. cogn. (Chiroux-les-Bois, dép. Creuse, arr. Guéret, canton Ahun, gemeinde Saint-Yrieix) BM* 1873 *p.* 133 = *BE t.* 1, 5 *p.* 210 = *Espérandieu, Cité des Lemov. n.* 21 *p.* 75: D(is) M(anibus) et memoriam Sulpici Mascis et S[ulpiciae?] . . . . .

Masci-ācu-s *von M.* Mascius, *O.* 1) *in Raetien, j. Schwaz in Tirol, nach Stolz j. Schloß Matzen. IA* 259, 9: Masciaco (Mastiaco *Esc.*). — 2) *Merow. münze. Belfort* 2429: MASCIACO VICO. — 3) *Pertz dipl.* 23 *p.* 109, 9 *(c. a.* 751*):* In pago Belloacense loca nominata. . . . Masciaco. — 4) *Messy, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton Claye-Souilly.* — 5) *Mézy, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Meulan.* — 6) *Mézy-Moulins, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie.* — 7) *Massay, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Vierzon.* — 8) *Massay, départ. Vienne, arrond. Civray, canton Couhé, gemeinde Chaunai.* — 9) *Masciago Milanese, prov. Mailand, distr. Monza.* — 10) *Masciago Primo, prov. Como, bez. Varese.*

Mascill-ius *M. (Tanzenberg) CIL* III 4781: Genio Noricorum Mascill[i]us Mascillinus et Secundinius Vibianus v. s. l. l. m.

Mascillio *s.* Mascellio.

Mascioi *oder* **Masiioc** *fig. (Le Mans) Mowat p.* 69.

Mascitus *M. fig. (Caudebec) Schuerm.* 3380: Of. Mascit(i). *(Londinières)* 3381: Mascit(i) o(fficina). *(Rouen)* 3382: Mascito m(anu).

Masc-ius *M. cogn. (Rottenman) CIL* III 5637: Mascius Iantumari et Iulianna v. f. [sib]i et Constituto f(ilio). *(Deutsch-Altenburg)* 12014, 365[a]: Of. Masci. [b]: Of. Masc. *(Aosta)* XII 5686, 557[a]: OF MASC.I. *(Genf)* [b]: MASCI. [c]: OF ʌʌSCI. *(Windisch, Bonn, Nijmegen und Vechten):* Of. Masci. *(Poitiers) Bonsergent p.* 361: ʌʌSCIVS FF. *Villeicht nur verlesen aus* Masc[l]us *und* Of. Masc[l](i). *(Reims) Habert* 838: MASCO . . . *In* Masci-ācus.

Mascuri-cus *M. cogn. (Vienne; Sainte-Colombe; Aosta; Fins d'Annecy) CIL* XII 5686, 562[a—e]: Mascuricus fe(c(it). *(Vienne)* 924[a]: Mascuricus fec(it). *(Sainte-Colombe)* [d]: [M]ascuri[cus fec.] *und* M[ascuricu]s f(ecit). *(Fins d'Annecy)* [f]: [Masc]uricu[s f.]. [g]: Mascuricus fec.

Mascut-ius *M. (Moron) CIL* II 5410: Mascutius. *(Brugg) Anz. f. schweiz. Alterthumskunde* 1882 *s.* 329: M(arcus) Mas(cutius) Ter(tius).

ma-selu *villeicht verbalform 'posuit'. (Quelle Groseau bei Malaucène, dép. Vaucluse, arrond. Orange) RE* 2 *p.* 104 *n.* 532 = *BE* (1884) 4 *p.* 299. 5 *p.* 53. 198 *ss.* = *CIL* XII *p.* 824: . . . λους . ιλλιαχος μασελον [β]ρατουδε καντενα.

Masen-ācum *s.* Mausonaco.

Masiioc *s.* Mascioi.

Maserachus *O. j. Masarach, in der span. provinz Gerona, bez. Figueras.*

? **Maserva** *M. (Narona) CIL* III 1861: Iulio Maservae.

Maseti . . . *M. (Lažen) CIL* III 6150, 1, 48: Iulianus Masetie.

Masi-ācus *O. j. Massy, départ. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Lonjumeau. s.* Maciacus.

Masica *M. (Ó-Szöny) CIL* III 11006: Cauto P(ati) M. Masica Matern[i]anus v. s. l. m.

Masici-ācus *O. Merow. münzen. Belfort* 2425 = 2432: MA∽ICIACO. 2430 (*Prou* 2593): MA∽ICIACO. 2431 (*Prou* 2594): MA∽ICIACO. 2433: MA∽ICIAC.

Mas-idia *F. nomen. (Die) CIL* XII 1571: Masidia Ingenua.

Masidi-anus *M. (Rom) CIL* VI 14378: L. Canullio Masidiano.

***Masini-ācum** *von M.* *Masinius, *von* Masius, *O.* 1) *Mésigny, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy-Nord;* 2) *Mesenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz;* 3) *Mesenich, reg.-bez. und landkreis Trier;* 4) *Masnago, ital. prov. Como, distr. Varese.*

Mas-ius *M. (Verona) CIL* V 3666: M. Masio M . . . fratri. *(Cöln) CIR* 394: Iunonibus [G]abiabus Masius votum retulit. *(Gressenich in Rheinpreussen, reg.-bezirk Aachen, a. 238 p. Chr.)* 632: . . . et genio loci pro salute im[p]eri Masius Ianuari et Titianus Ianuari v. s. l. m. sub cura Masi ss et Maceri Acce[p]ti Pio et Proclo [coss.].

Masl-ācus *s.* Masolacus.

Masma *F. (Museum zu Bordeaux) Dict. arch. de la Gaule, Époque celtique, t.* 1 *p.* 170: Iulia Masma.

Masnus *M. (Rom) CIL* VI 2642: Cominaus Masnus.

Mas-o(n) *M. (Narbonne) CIL* XII 4392: T. Fadio T. l. Maso[ni] (*lis* Masclo?). *(Lyon, Trion) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 371 *n.* 497, 788: Of. Mâso. 789: Of. Mâso. *(Riegel) Schuerm.* 3400: Maso feci. 3401: Of(ficina) Maso(nis). *Auch in Worms.*

Masocus *M. (Hook Point, county Kilkenny) Journal of the R. Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122: Sedan[i... Der]ca Masoci.

Masol-ācus *von* Massulus Massula, *nach d'Arbois de Jubainville aus* *Masclacus *Masculācus *vom lat. cogn.* Masclus Mascula, *O.* 1) *j. Mâlay-le-Roy oder -le-petit, départ. Yonne, arrond. und canton Sens. Fredegarii chron.* 4, 44 *(a. 613/614):* Chlotharius Masolaco villa cum procerebus resedens. 79 *(a. 639):* Masolaco villa. *Pertz dipl. n.* 41 *(a. 663) p.* 38, 34: Masolago, in palacio nostro. *n.* 47 *(a. 679 oder 680) p.* 44, 11: Maslaco. *n.* 48 *(a. 679 oder 680) p.* 44, 27: Marlaco (*lis* Maslaco). 53: Maslaco. — 2) Maslaico, Maslaco, *j. Meslay-le-Grenet, dép. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers.*

Mason-ius *M.* **Masonia** *F. (Rom) CIL* VI 6804: C. Masonius Niger Masonia, C. l. Chrotalio. 22277: C. Masonius Cilix. 22278: C. Masonius Nicep(orus). 22279: C. Masonius. 22321: Masonia Briseis. *(Venosa)* IX 465: C. Masonius. *(Bei Traetto)* X 6041: Masonia C. l. Dionysia. *(Aosta) RE Nr.* 63 (1891) *n.* 877 *p.* 128: NuminI Aug(ustorum) M. Verrius Mansuetus suo et MasonI fratris nomine t(estamento) p(oni) iussit. *(Augst) Schuerm.* 3402: A. Masonius.

Mass. *(Vienne) CIL* XII 5686, 345: Fabric(a) Mass. *s.* Masus.

Massa *zu ir.* mass *schön, oder ir.* máss *buttock* = *μαστός*, *M. cogn.* 1) Baebius Massa. *Petron. c.* 69: Massa. *Tac. h.* 4, 50: Baebius Massa. *Agr.* 45: Massa Baebius. *Plin. epist.* 3, 4, 4: Massam Baebium. 6, 29, 8: Baebium Massam. 7, 33, 4: Contra Baebium Massam damnatoque Massa. 7. 8: Massa. *Martial.* 12, 29, 2: Massă. *Iuvenal.* 1, 35: Massă. (*Dazu schol.:* Massa morio fuisse dicitur . . . Hi omnes Neronis fuerunt liberti et deliciae Augusti, sed et nequissimi delatores. . . . Massa autem et Carus Heliodoro deferente occisi sunt. *Sidon. Apollin. epist.* 5, 7, 3: Massa Marcellus. — 2) *Andere: (Weitz) CIL* III 5942: Saturninæ Massæ f(iliae). *(Guljanci in Bulgarien) AEM* 17 (1894) *s.* 173 *n.* 8: Sulpicius Massa, veter(anus) alae Hispan(orum), nat(ione) Tun[g(er)] vix(it) ann(is) LX; m[e]r(uit) an(nis) XXXV. h(ic) s(itus) e(st). coniux Pieris. f. *(Rom, a. 103) Henzen, Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 239 *n.* 4: M. Ulp. Massa. *Bull. arch. comunale* 1888 *p.* 143. *(York) CIL* VII 1342: Marcus Rustius v. s. l. Massa. *(Bei Antibes)* XII 166: Vigilia Metia Massae filia Marti Olloudio v. s. l. m. *(Nîmes)* 5925 *add. p.* 839: Q. Terentio Massae. *(Allier) Schuerm.* 3403: Massa. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: Massa. *(Hockenheim in Baden):* Visucio Mercuri Senilis Masse (filius) v. s. l. l. m. *(Bei Saarburg in Lothringen, ende des 1. oder anf. des 2. jh. p. Chr.) WK* 15 (1895) *n.* 2 & 3 *sp.* 53 = *Münch. Allg. Zeitung* 1896 *n.* 9 *(13. jan.) s.* 7 = *RC* 17, 46: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e: Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Mass-ārus *M. (Groß-Vassach bei Villach) CIL* III 11499: Massar[o] Giluti f. et A . . oriae . . . . donis f. uxo[ri] fili et filia.

Mass-atus *M. (Pulst in Kärnten) CIL* III 4903: Massato Babbec. fi[l].

Regini Mascelliónis. *(Windisch) IH* 128[c]: MASCELI OF. *(Élouges) Schuerm.* 3378: MASCIIʎʎIO. *(Bavai)* 3379: MASCI. ILLIO. *(Die):* OF MASCI IIII. *(Saintes) Espérandieu* 112: [D(is) M(anibus) et m(emoriae) Acc]epti(i) Mascli (*cogn., abgeleitet von* Masculus) Marcus Acceptius Mascellio fil[ius] patri p[i]issimo p(onendum?) c(uravit?). *(Pont-sur-Seine, Aube) Habert* 837: Mascellio. *(Rouen):* MASCIILI.O. *(Dijon) CIL* XIII 5537: Masc[ellio Mas]cell(i fil.)? 5538: D(is) M(anibus) Mascellioni M. Soli (*lis* M[a]sc[el]li) fil. 5539: Mascellio Surami fil(ius) D(is) M(anibus). *(Alzei) CIR* 879: L. Gnatius Mascellio. *(Castel)* 1331[a]: Masc[ellio]. [b]: Mascellio Tovoi. *(Speier)* 1801: Mascellio. *(Friedberg):* Of. Mas. *(Mainz):* OF MAS. *und* ʌASCIIʎʎIO.

Mascellion-ius *M.* **Mascellionia** *F.* *(Ruda) CIL* V 1296: Mascellioniæ Aprae lib. rarissimae M. Mascellionis Belliger patronus.

Mascellita *F. (Como) CIL* V 5311: V. f. L. Virilienus L. f. Ouf(entina) Mascellio VIvir gratuit. et Apiniae Pupae uxori [et] Mascellitae f. vivi[s].

Mascell-ius *M.* **Mascellia** *F.* *(Seprio) CIL* V 5608: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) dis deabusque Mascellia Valeriana votum s. l. m. *(Heddernheim):* MASCƎL OF = Mascel-l(i) of.

Mascelo *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 273 *p.* 360—361.

Masc-es *M. cogn. (Chiroux-les-Bois, dép. Creuse, arr. Guéret, canton Ahun, gemeinde Saint-Yrieix) BM* 1873 *p.* 133 = *BE t.* 1, 5 *p.* 210 = *Espérandieu, Cité des Lemov. n.* 21 *p.* 75: D(is) M(anibus) et memoriam Sulpici Mascis et S[ulpiciae?] .....

Masci-ācu-s *von M.* Mascius, *O.* 1) *in Raetien, j. Schwaz in Tirol, nach Stolz j. Schloß Matzen. IA* 259, 9: Masciaco (Mastiaco *Esc.*). — 2) *Merow. münze. Belfort* 2429: MASCIACO VICO. — 3) *Pertz dipl.* 23 *p.* 109, 9 *(c. a. 751):* In pago Belloacense loca nominata.... Masciaco. — 4) *Messy, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton Claye-Souilly.* — 5) *Mézy, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Meulan.* — 6) *Mézy-Moulins, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie.* — 7) *Massay, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Vierzon.* — 8) *Massay, départ. Vienne, arrond. Civray, canton Couhé, gemeinde Chaunai.* — 9) *Masciago Milanese, prov. Mailand, distr. Monza.* — 10) *Masciago Primo, prov. Como, bez. Varese.*

Mascill-ius *M. (Tanzenberg) CIL* III 4781: Genio Noricorum Mascill[i]us Mascillinus et Secundinius Vibianus v. s. l. l. m.

Mascillio *s.* Mascellio.

Mascioi *oder* **Masiioc** *fig. (Le Mans) Mowat p.* 69.

Mascitus *M. fig. (Caudebec) Schuerm.* 3380: Of. Mascit(i). *(Londinières)* 3381: Mascit(i) o(fficina). *(Rouen)* 3382: Mascito m(anu).

Masc-ius *M. cogn. (Rottenman) CIL* III 5637: Mascius Iantumari et Iulianna v. f. [sib]i et Constituto f(ilio). *(Deutsch-Altenburg)* 12014, 365[a]: Of. Masci. [b]: Of. Masc. *(Aosta)* XII 5686, 557[a]: OF MASC. I. *(Genf)* [b]: MASCI. [c]: OF ʌASCI. *(Windisch, Bonn, Nijmegen und Vechten):* Of. Masci. *(Poitiers) Bonsergent p.* 361: ʌASCIVS FF. *Villeicht nur verlesen aus* Masc[l]us *und* Of. Masc[l](i). *(Reims) Habert* 838: MASCO ... *In* Masci-ācus.

Mascuri-cus *M. cogn. (Vienne; Sainte-Colombe; Aosta; Fins d'Annecy) CIL* XII 5686, 562[a—e]: Mascuricus fe(c(it). *(Vienne)* 924[a]: Mascuricus fec(it). *(Sainte-Colombe)* [d]: [M]ascuri[cus fec.] *und* M[ascuricu]s f(ecit). *(Fins d'Annecy)* [f]: [Masc]uricu[s f.]. [g]: Mascuricus fec.

Mascut-ius *M. (Moron) CIL* II 5410: Mascutius. *(Brugg) Anz. f. schweiz. Alterthumskunde* 1882 *s.* 329: M(arcus) Mas(cutius) Ter(tius).

ma-selu *villeicht verbalform 'posuit'. (Quelle Groseau bei Malaucène, dép. Vaucluse, arrond. Orange) RE* 2 *p.* 104 *n.* 532 = *BE* (1884) 4 *p.* 299. 5 *p.* 53. 198 *ss.* = *CIL* XII *p.* 824: ... λους. ιλλιακος μασελον [β]ρατουδε καντενα.

Masen-ācum *s.* Mausonaco.

Masiioc *s.* Mascioi.

Maserachus *O. j. Masarach, in der span. provinz Gerona, bez. Figueras.*

? **Maserva** *M. (Narona) CIL* III 1861: Iulio Maservae.

Maseti ... *M. (Lažen) CIL* III 6150, 1, 48: Iulianus Masetie.

Masi-ācus *O. j. Massy, départ. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Lonjumeau. s.* Maciacus.

Masica *M. ('O-Szöny) CIL* III 11006: Cauto P(ati) M. Masica Matern[i]anus v. s. l. m.

Masici-ăcus *O. Merow. münzen. Belfort* 2425 = 2432: MAꙅICIACO. 2430 (*Prou* 2593): MAꙅICIACO. 2431 (*Prou* 2594): MAꙅICIACO. 2433: MAꙅICIAC.

Mas-idia *F. nomen. (Die) CIL* XII 1571: Masidia Ingenua.

Masidi-anus *M. (Rom) CIL* VI 14378: L. Canullio Masidiano.

***Masini-ăcum** *von M.* *Masinius, *von* Masius, *O.* 1) *Mésigny, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy-Nord;* 2) *Mesenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz;* 3) *Mesenich, reg.-bez. und landkreis Trier;* 4) *Masnago, ital. prov. Como, distr. Varese.*

Mas-ius *M. (Verona) CIL* V 3666: M. Masio M . . . fratri. *(Cöln) CIR* 394: Iunonibus [G]abiabus Masius votum retulit. *(Gressenich in Rheinpreussen, reg.-bezirk Aachen, a. 238 p. Chr.)* 632: . . . et genio loci pro salute im[p]eri Masius Ianuari et Titianus Ianuari v. s. l. m. sub cura Masi ss et Maceri Acce[p]ti Pio et Proclo [coss.].

Masl-ăcus *s.* Masolacus.

Masma *F. (Museum zu Bordeaux) Dict. arch. de la Gaule, Époque celtique, t.* 1 *p.* 170: Iulia Masma.

Masnus *M. (Rom) CIL* VI 2642: Cominaus Masnus.

Mas-o(n) *M. (Narbonne) CIL* XII 4392: T. Fadio T. l. Maso[ni] (*lis* Masclo?). *(Lyon, Trion) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 371 *n.* 497, 788: Of. Mâso. 789: Of. Mâso. *(Riegel) Schuerm.* 3400: Maso feci. 3401: Of(ficina) Maso(nis). *Auch in Worms.*

Masocus *M. (Hook Point, county Kilkenny) Journal of the R. Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122: Sedan[i... Der]ca Masoci.

Masol-ăcus *von* Massulus Massula, *nach d'Arbois de Jubainville aus* *Masclacus *Masculăcus *vom lat. cogn.* Masclus Mascula, *O.* 1) *j. Mâlay-le-Roy oder -le-petit, départ. Yonne, arrond. und canton Sens. Fredegarii chron.* 4, 44 *(a. 613/614):* Chlotharius Masolaco villa cum procerebus resedens. 79 *(a. 639):* Masolaco villa. *Pertz dipl. n.* 41 *(a. 663) p.* 38, 34: Masolago, in palacio nostro. *n.* 47 *(a. 679 oder 680) p.* 44, 11: Maslaco. *n.* 48 *(a. 679 oder 680) p.* 44, 27: Marlaco (*lis* Maslaco). 53: Maslaco. — 2) Maslaico, Maslaco, *j. Meslay-le-Grenet, dép. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers.*

Mason-ius *M.* **Masonia** *F. (Rom) CIL* VI 6804: C. Masonius Niger Masonia, C. l. Chrotalio. 22277: C. Masonius Cilix. 22278: C. Masonius Nicep(orus). 22279: C. Masonius. 22321: Masonia Briseis. *(Venosa)* IX 465: C. Masonius. *(Bei Traetto)* X 6041: Masonia C. l. Dionysia. *(Aosta) RE Nr.* 63 (1891) *n.* 877 *p.* 128: NuminI Aug(ustorum) M. Verrius Mansuetus suo et MasonI fratris nomine t(estamento) p(oni) iussit. *(Augst) Schuerm.* 3402: A. Masonius.

Mass. *(Vienne) CIL* XII 5686, 345: Fabric(a) Mass. *s.* Masus.

Massa *zu ir.* mass *schön, oder ir.* máss *buttock* = μαστός, *M. cogn.* 1) Baebius Massa. *Petron. c.* 69: Massa. *Tac. h.* 4, 50: Baebius Massa. *Agr.* 45: Massa Baebius. *Plin. epist.* 3, 4, 4: Massam Baebium. 6, 29, 8: Baebium Massam. 7, 33, 4: Contra Baebium Massam damnatoque Massa. 7. 8: Massa. *Martial.* 12, 29, 2: Massă. *Iuvenal.* 1, 35: Massă. (*Dazu schol.:* Massa morio fuisse dicitur . . . Hi omnes Neronis fuerunt liberti et deliciae Augusti, sed et nequissimi delatores. . . . Massa autem et Carus Heliodoro deferente occisi sunt. *Sidon. Apollin. epist.* 5, 7, 3: Massa Marcellus. — 2) *Andere: (Weitz) CIL* III 5942: Saturninæ Massæ f(iliae). *(Guljanci in Bulgarien) AEM* 17 (1894) *s.* 173 *n.* 8: Sulpicius Massa, veter(anus) alae Hispan(orum), nat(ione) Tun[g(er)] vix(it) ann(is) LX; m[e]r(uit) an(nis) XXXV. h(ic) s(itus) e(st). coniux Pieris. f. *(Rom, a. 103) Henzen, Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 239 *n.* 4: M. Ulp. Massa. *Bull. arch. comunale* 1888 *p.* 143. *(York) CIL* VII 1342: Marcus Rustius v. s. l. Massa. *(Bei Antibes)* XII 166: Vigilia Metia Massae filia Marti Olloudio v. s. l. m. *(Nîmes)* 5925 *add. p.* 839: Q. Terentio Massae. *(Allier) Schuerm.* 3403: Massa. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121: Massa. *(Hockenheim in Baden):* Visucio Mercuri Senilis Masso (filius) v. s. l. l. m. *(Bei Saarburg in Lothringen, ende des 1. oder anf. des 2. jh. p. Chr.) WK* 15 (1895) *n.* 2 & 3 *sp.* 53 = *Münch. Allg. Zeitung* 1896 *n.* 9 *(13. jan.) s.* 7 = *RC* 17, 46: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e: Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Mass-ărus *M. (Groß-Vassach bei Villach) CIL* III 11499: Massar[o] Giluti f. et A . . oriae . . . . donis f. uxo[ri] fili et filia.

Mass-atus *M. (Pulst in Kärnten) CIL* III 4903: Massato Babbec. fi[l].

Massā-vā *s.* Masava.

Massi-ācus *O. j. Massiac, dép. Cantal, arrond. Saint-Flour.*

Massiaenius *M. (Vinxtbach) CIR* 649: M. Massiaenius Secundus.

Massic-o(n) *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 307: Massico.

Massili-ācus *O. j. Marcillé-la-Ville, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne.* [*Form.* 570 (II *p.* 715 *R.*): In villa quae nominatur Massiliacus.]

Massingi-ācum *O. j. 4 Massingy, 3 Côte-d'Or, 1 Haute-Savoie.*

Mass-ius *M. nomen gentilic.* **Massia** *F. (Paris) Schuerm.* 3404: Massia. *(Bei Metz, saec. 1) Robert et Cagnat, Épigr. de la Moselle* 2 *p.* 16—19, *pl.* VI *fig.* 4: Sex(tus) Massius Gen . . . . . *(Metzer museum, nr.29)* 3 *p.* 68: D(is) M(anibus) Massiae Se[c]cula(e).

Mass-o(n) *lateinisch* (Papirii Mas(s)ones) *und villeicht celtisch, zu ir.* mas *luculentus, nitidus, venustus. M. cogn. (Hochhaus bei Vorchdorf) CIL* III 5623: Masso Pretoriani. *(Vaison)* XII 1299: MartI v. s. l. m. Masso. *(Grenoble)* 2243: D(is) M(anibus) P. Helvius Masso dec(urio) Viennensi[s] vivos sibi. 2259: D(is) M(anibus) Aproniae Sabini filiae Casatae P. Helvius Masso coniugi piissimae. *(Luxemburg) Schuerm.* 3405: Masso. f(ecit).

Massona *M. Edictum Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1000 *B):* Massona (Mausona) in Christi nomine ecclesiae catholicae Emeritensis metropolitanus episcopus provinciae Lusitaniae. *Concil. Toletan. a.* 597 *(Mansi* 10 *c.* 478 *D):* Massona in Christi nomine Emeritensis ecclesiae episcopus.

***Massoni-ācum** *von* Massonius, *O.* 1) *j. Meschenich in Rheinpreussen, reg.-bez. und landkreis Cöln;* 2) Mausonaco, Masenacum, *j. Masnago, ital. prov. Como, distr. Varese.*

Masson-ius *M. nomen gentilc.* **Massonia** *F. (Baron, dép. Gard, arrond. Uzès, canton Saint-Chaptes) CIL* XII 2864 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1701: D(is) M(anibus) Massonia[e] Materna[e] . . . . *(Saint-Maurice) Orelli* 213: Massonia M. f. *(Bonn) CIR* 466: Aufaniab(us) L. Massonius . . .

?**Mass-ula** *demin. von* massa *masse? M. cogn. (Bei Cöln) CIR* 434 = *Hettner* 116: Val. Massulae. *(Berkum) BJ* 67, 49 *ff.* 63; 83, 135 *n.* 205: Domi(tius) Massula. *In O.* *Masolacus, Maslācus?

?**Masta-o**(n) *M. (Neunkirchen) CIL* III 11299: Mesinus Mastaonis.

mastigia *vilmer griechisch,* μάστιξ. *Sulpic. Sev. dial.* 1 (2), 3, 6: Consumit Gallicas mularum poena mastigias.

Mast-onia *F. (Lyon) CIL* XIII 1760: Matris aug(ustis) Mastonia Bella v. s. l. m.

Mastra *fig. (Reims) Habert* 840—842: Mastra.

Mastra-bala Mastro-mela *sumpf in Gallia Narbonensis, j. Miramas. Artemidor. bei Steph. Byz.:* Μαστραμέλη, πόλις καὶ λίμνη τῆς Κελτικῆς. Ἀρτεμίδωρος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἕνδεκα. *Plin. n. h.* 3, 34: Mastromela. *Avien. or. mar.* 691: Oppidum Mastramelae priscum paludis. *RN* 1867 *p.* 333 *in monogramm.*

Mastria . . . *nomen gentilic. (Como) CIL* V 5355: Mastriae . . . *(Saint-Gilles)* XII 4126: Mastriae Redo//ni Aurelius Quart(i) f(ilius) coniugi.

Mastromela *s.* Mastrabala.

mastrūca *ein schafpelz, eine wildschur, ist sardisch, trotz cod. Paris. Lat.* 7643 *f.* 71ʳ 2: Mastruga. vestis Germanica. ex pelliculis. ferarū quasi montuosa. eo qđ ea induunt'. quasi inferarum. abitu transfirmat'. *Cod. Bern.* 386 *f.* 18ᵃ *(Anecd. Helv. p.* CXV 3 *Hagen):* Mastruga lingua Gallica dicitur vestis ex pellibus ferarum facta. *Don. p.* 392, 7. *Quaestiones grammaticae codicis Bernensis* 83 *(Anecd. Helv. p.* 174, 18 *Hagen):* 'Mastruga' vestis Germanica ex pelliculis ferarum: in libro differentiarum legitur.

Mastucis. *BM* 23, 356.

Mastus *M. (Irgenhausen) Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 217: Masti of.

Mast-utus *M. (Allier) Schuerm.* 3406: Mastut.

Masu . . . *M (Citluk) CIL* III 1866: C. Masur Masupaib.

Masu-c-ius *M.* **Masucia** *F. (Rom) CIL* VI 3213: Aurel. Masucius eq. sin. Aug. n. tur(ma) Veri imf(erioris *vel* imfimi) nat(ione) Raet(us). *(Miliana)* VIII 9613: Aureli Masuc . . . *(Nimes)* XII 3522 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 755: D(is) M(anibus) Cocusiae Masuciae Cocusia Eutychis lib(ertae) piiss(imae). *(Basel-Augst) CIL* XIII 5285: D(is) M(anibus) Cocusiae Masuciae Cocusia Eutychis lib(ertae) piiss(imae).

Masuc-o(n) *M. (Basel) CIL* XIII 5292: D(is) M(anibus) Masuconi Lib(eri), frat(ri).

Masuinn-ius *M. nomen. (Ó-Szöny) CIL* III 11007: [M]asuinnius amicus Augustalis mun. Brig. An[t]oniniani [v.] s. l. m. *(Valle Guidino)* V 5703: Victoriae Masuinniorum lib(ertus) Successor v. s. l. m. *(Fréterive, dép. Savoie, arrond. Chambéry, cant. Saint-Pierre-d'Albigny)* XII 2335: Masui(nnia) Iulia. *(Saint-Sigismond, dép. Savoie, arr. und canton Albertville)* 2346: Sex. Masuinnius VérInus.

Masu-innus *M. (Rossberg) CIR* 1762: Masuinnus Irduti f(ilius) c(ustos) a(rmorum) ex numero Vi . . . .

Masu-ius *M.* **Masuia** *F. (Bologna) CIL* XI 767: T. MasuI T. Cn. l. Protem[i] T. T. f. SpInae Masuiae T. l. Philum . . T. Masui [T. l.] Turpionis.

Masu-nnus *M. (Prantlhof) CIL* III 4927: D(is) M(anibus) Iulio Masunno Antonia Nicae Marto op. fac. cur.

Masu-onia *F. (Castel) CIR* 1356: Oclatie Masuoni[ae].

Masu-onn . . *M. (Corbetta zwischen Mailand und Novara) CIL* V 5584: Sanctis Matronis Ucellasicis Concanaunis Novell[i]us Marcianu[s P]rimuli filiu[s] votum Masuonnum Matronis v. s. l. m.

Masuv-ius *M. (San Vittore) CIL* IX 5731: [H]erculi Compoti L. Masuvius Bassus d. d.

Mat . . *M. F. (Victring) CIL* III 4831: Fulvia Mat . . *(Rottenburg) Schuerm.* 3407: MAT.

Mat . . . . . *M. nomen. (Ellmosen) CIL* III 5564: Mat . . . . . Seccio.

Matacone *s.* Matisco(n).

Mătāc-o(n) *von* *măt-āco-s *von* *mato- *gut, in bret.* Matoc *später* Madec, *w.* Madoc, *und*

Matacon-ius *M. (Ács) CIL* III 4345 = 11055: D(is) M(anibus) perpetuae securitati Mataconis Tasgillae et Clare Primanius Quintinus parentibus Mataconius Augendus patronis.

Mat-ācus *M. (Voorburg):* Matacu(s). *(Reims) Habert* 843: Matacism.

Mat-ant-es pagus, *nach Loth le Mantois. (Rennes) BSAF* 1896, *p.* 298: In honorem domus divinae et pagi Matantis, Marti Mulloni *qs. s.* Medantum.

***Mat-ăra** *fl.* 1) *Die Moder (mit O. Moderen), fließt aus dem Elsaß in den Rhein.* 2) *Bach Moder im kreis Malmedy.*

Matar-ello-s *M. libertus. Pard. dipl. n.* 559 *(a. 739).*

matări-s matĕri-s (*falsch* matara) *das gall. wurfbeil; cf. w.* medr-u *to hit, to shoot, to have skill; nach Stokes zu lit.* metù *ich werfe,* ùž-matas *vorwurf; afranz.* matr-as, mater-asse *f., verb.* matrasser, *prov.* matr-atz, matr-at, *abgeleitet* matr-assina, *verb.* matr-asseiar, *nprov.* matr-assar; *cf. nordit.* marel marelo *pfal, knüttel. Auctor ad Herennium* 4 (5), 32, 43: Aut item Gallos significans: Nec tam facile ex Italia materis *(Victorius;* matris *archetypus)* [Transalpina] depulsa est. *Sisenna lib.* 3 *fr.* 29 *p.* 180 *P. bei Nonius p.* 556 *Merc.:* Materae, tela gravia bellica, Sisenna histor. lib. III: Galli materibus aut lanceis configunt. *lib.* 4 *fr.* 71 *p.* 183: Galli materibus aut lanceis tamen medium perturbant agmen. *Caes. b. G.* 1, 26, 3 *(von den Elvetiern, Boiern und Tulingern):* — — Nonnulli inter carros rotas-(redas- *Meiser*)que mataras (*lis* matareis) ac tragulas subiciebant nostrosque vulnerabant. *Strab.* 4, 4, 3 *p.* 196: Ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς μὲν σωμάτων μεγέθεσι, μάχαιρα μακρὰ παρηρτημένη παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρόν, καὶ θυρεὸς μακρὸς καὶ λόγχαι κατὰ λόγον καὶ μάδαρις, πάλτου τι εἶδος. *Liv.* 7, 24, 3: Laevo umero matari prope traiecto. *Petron.* 62: Gladium tamen strinxi et matari (matauita tau *H*) umbras cecidi. *Hesych.:* μαδάρεις· τὰ πλατύλογχα τῶν κρεάτων (κεράτων *'des ailes d'armées' ci. Ernault*). Κελτοί. *cf. ableitung* Materi-ona.

Mataris *O. Sulpic. Sever. epist.* 6 *(ad Salvium),* 2: An aliud aequum Romae sit, aliud Matari.

Matar-o(n) *cogn. (Monselice) CIL* V 2608: Prima Coelia Mataronis f. p.

Matasco *s.* Matisco.

Matattus *M. fig. BJ* 9 (1846) *s.* 30: MATATTF. *(Vechten) Schuerm.* 3408: MATATTE. *s.* Mattatus.

Matav-o(n) **Matavon-ium** *O. j. Cabasse, dép. Var, arrond. Brignolles, canton Besse. TP:* Matauone. *IA* 298, 2: Matavonio. *Rav.* 4, 28 *p.* 243, 18: Pataum. 5, 3 *p.* 340, 1: Patavi. *(Cabasse, a. 37—41) CIL* XII 342: Pro salute C. Caesaris German(ici) f(ilii) Germanic(i) August(i) pagus Matavonicus.

Mateiclus *M. cogn. (Cori) CIL* X 6505: C. Geminius C. f. Mateiclus.

Mateius *M. (London) CIL* VII 1336, 681: Of. Mate *oder* = Mate(rni)? *(Tebessa)* VIII 2034: L. Attius Mateius. *(Kutlowitza) EE* 4 *p.* 525, 27: Aur(elius) Mateio (?).

(Le Châtelet) Habert 814. *Schuerm.* 3410. *(Tongern)* 3411: Of. Mate.

Matell-ia *F. (Rom) CIL* VI 22283: Matellia Sp. f. Galla.

Matellionem *s.* Matilone.

***mā-tēr** *f. mutter, r-stamm, air.* mā-thir, *mir.* má-thair, *w.* modr-, *abret.* motr-, *bret.* mo-er-, *saec. 15* mo-zr-, *aus* *mō-ter, *lat.* mā-ter, *umbr.* matrer *matris, osk.* maatreís *matris, gr.* μή-τηρ, *voc.* μῆτερ, *gen.* μητρ-ός, *dor.* μάτηρ, *germ.* môder, *lit.* mo-tė mó-tė *ehefrau, preuss.* mote mūti, *asl.* ma-ti, *armen.* mair, *gen.* maur, *ai.* mātá mātr mātri má-tar mā-tár-, *zend* mā-ta, *idg.* mā-tér-, *uridg.* *máter *mutter,* √mā *bilden. s.* mātrā.

Matera Matiera *F. (Pettau) CIL* III 4083: M. Ulp(ius) M. f. Cutio v(ivus) f(ecit) sibi et Medulliae Matierae con(iugi), Medulliae Respectae fil(iae). *(Palota)* 4146: Aurelius Dialo veter. chr. VII pr. an. L. h. s. e. Troucissae vivo Aur. Materæ viva p. c. par.

Materconensis *s.* Matisco.

Materia *M. (Museum in Leibnitz) CIL* III 12014, 704: MATIIRIA.

Materi-ācus *M. (Rom) CIL* VI 2878: P. Materiaco Maximo.

Materi-ācus *O.* 1) *j. Madré, dép. Mayenne, arr. Mayenne, canton Couptrain. (Inschrift mont Beuvray) RA n. s.* 23 (1872) *p.* 59: MATERIAC. — 2) *j. Mairy, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Briey, canton Audun-le-Roman. Merow. münzen. Belfort* 2385 = 6237 (*Prou* 918): ƜALLO ƜANRIACO. 2789 (*Prou* 915): ƜALLO ƜATIRIACO. 2790: MALLO MATIRIACO. 2791 (*Prou* 916): ƜALLO ƜATIRIACO. 2792: ƜALLO ƜATIRIACO. 2793: MALLO MA . . . . 2794 (*Prou* 917): ƜALLO ƜATRIACO.

Materi-lla *F. (Paris) RA* 35 (1878) *p.* 373. *BE* 1882 *p.* 56: D(is) M(anibus) mo(nimentum) Max[i]mille Materil[la] donavit.

Materi-ona *von* materi-s, *F. (Geiselprechting, a. 61) CIL* III *p.* III *p.* 846: Cattao Bardi f. Helvetio, et Sabinae Gammi filiae uxori eius Helvetiae, et Vindelico f. eius et Materionae filiae eius.

materis *s.* mataris.

Materiu *F. cf.* Caletiu Cnoditu Samicantu. *(Straßgang) CIL* III 5435: Nammonia Materiu v. f. sibi et G. Sempronio Secundino mar. D. Sol. et G. Sempro. Secundino fil. libr. cos. an. XVIIII.

Materna *s.* Matrona.

Matescensis *s.* Matisco.

? **Math-o**(n) *M. Martial.* 4, 79, 1. 6, 33, 1. 7, 10, 3. 4. 90, 1. 2. 8, 42, 3. 46, 1. 11, 68, 2: Măthŏ. *Iuvenal.* 1, 32: Măthōnis. 7, 129. 11, 34: Mătho. *(Rom) CIL* VI 22286: C. Matho. 22287: DIs Manibus Mathoni.

Mathon-ia *F. (Rom) CIL* VI 22286: Mathonia.

-mathus *in* Saci-mathus, Vino-mathus.

Matian-ia *F. (Parenzo) CIL* V 354: Matianiae C . . . .

Matiana mala *s.* Mattiana.

Mati-ani villa, *O. j. Majainville, départ. Eure-et-Loir, arrond. und canton Dreux, gemeinde Saulnières.*

Matic-ius *M.* **Maticia** *F. nomen. (Westerndorf) CIL* III 6010, 137: Maticius fecuit. *(Antibes)* XII 200: Q. Maticius Albucianus. *(Saint-Remy)* 1011: Ma[t]icia. *(Amsoldingen bei Thun)* XIII 5156: D(is) M(anibus) Maticiae Pu[s]innae quae vixit an. XXV / Mat(icius) Pervincus patr. f. c.

Matic-o(n) *M. (Le Hallai bei Auch, dép. Gers) CIL* XIII 475: Viv. Matico Ocellionis filius sibi et suis. *v. lat.* matticus?

Mati-donnus *M. (Langres) CIL* XIII 5793: D(is) M(anibus) Iaxtiae (Laxt(u)lae *Mowat*) Matidonni f(iliae) maritus et fili l(ocus) [e(xterum)] h(eredem) n(on) s(equetur).

Matiera *s.* Matera.

Matil-ius *M. nomen. (Cöln) WK* 5 *sp.* 13: Ma[ti]lius Duri[s]es; *und in O.* Matiliācus Medolago, *j. Mettlach, kreis Merzig.*

Matil-o(n) *O. j. Rhynenburg. TP:* Matilone. *Rav.* 4, 24 *p.* 228, 7: Matellionem.

***Matini-ācum** *von M.* Matinius, *O.* 1) *j. Mettnich in Rheinpreussen, reg.-bez. u. landkreis Trier;* 2) *j. Matigny in Frankreich, dép. Somme, arrond. Péronne, canton Ham.*

Mati-nus *M.* **Matina** *F. cogn. (Regensburg) CIL* III 12014, 368: MATIИA. *(Formia)* X 6151: C. Curtius Matinus. *(Anglefort)* XIII 2560: Sollio Matini fil(io).

Matio-nā *lepontischer vorname, F.* **Matio-nes** *M. (Arano bei Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 8 *n.* 13[c]: Mationa. [d]: [Ma]tionei p[ala]. *Vgl.* Pivonei.

Matiriaco *s.* Materiacus.

***má-ti-s** *adi. gut, air.* maith, *cy.* mat, *w.* mad, *corn.* mas, *bret.* mat. *In* Mati-donnus, Vihir-matis = *Vīro-matis. *s.* *ma-to-s.

Matisc-o(n) *von M.* *Mati-sco-s, *O.* 1) *j.*

Mâcon, dép. Saône-et-Loire. Caes. b. G. 7, 90, 7: Q. Tullium Ciceronem et P. Sulpicium Cabillonni et Matiscone in Haeduis ad Ararim rei frumentariae causa conlocat. *TP:* Matiscone. *IA* 359, 4: Matiscone. *NG* 1 *(Lugd. I)*, 5: [Castrum Matisconense]. *ND occ.* 9, 32: (In Gallis fabrica) Matisconensis sagittaria. *Greg. Tur. h. F.* 8, 12: Sinodum, quod Matiscone futurum erat. 20: Apud Matiscensim urbem. 9, 1: Aput Matascense opidum. *Fortunati vita s. Germani* 63, 173: Florentinus deinceps Matascone ordinatus est episcopus. *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 85, 14: Placidus in Christi nomine ecclesiae Matascensis episcopus. *Concil. Aurelian. IV. a. 541 p.* 96, 21 *M.:* Placidus in Christi nomine civitatis Matiscensis episcopus. *Concil. Aurelian. V. a. 549 p.* 109, 11 *M.:* Placidus ecclesiae Matiscensis episcopus. *Chilperici edictum a. 561—584 MG Cap.* I *p.* 12, 21: In sancta synodo Matisconensi. *Concil. Lugdun. (II.) a. 567 aut 570 p.* 141, 8 *M.:* Caelodonius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matescensis. *Conc. Lugdun. a. 583 p.* 155, 1 *M.:* Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matescensis. *p.* 155, 29: In urbe Matiscensi nostra. *p.* 160, 41: Eusebius episcopus Matesc(ensis). *Conc. Valentinum (II.) a. 585 p.* 163, 17 *M.:* Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matascensis. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 172, 26 *M.:* Eusebius episcopus ecclesiae Matescensis. *p.* 173, 32: Explicit sinodus Matescensis. *Guntchramni regis edictum a. 585 (MG Cap.* I *p.* 12, 21): In sancta synodo Matisconensi. *Conc. Paris. a. 614 p.* 191, 19 *M.:* Ex civitate Matascone. *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 2: Matiscum. *Ionae vita Eustasii* 2, 10 *ASS 29. mart.* III *p.* 788 *D:* In suburbano Matisconensis urbis. *Pard. dipl. t.* 2, 372, 505: Cornaco in pago Matascense *(en Mâconnais). Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 8 *M.:* Deodatus episcopus ecclesiae Materconensis. *Acta s. Annemundi* 9 *ASS 28. sept.* VII *p.* 745 *D:* Ad urbem Matisconem. *Bleic, MSAF* 55 (1894) *p.* 120: M *und* MA(tisco). *Merow. münzen. Belfort* 2773 (*Prou* 241): + ϺATASCONE. 2774 (*Prou* 240): + MATA[S]C/////////. 2775 (*Prou* 239): + MATACONE *R mit* MA. 2776: MA[TASCO]NE FIIT. 2777: + MATA SCONECI *R mit* MA. 2778: + MATASCONEC. *R mit* MA. 2779: ...... ONE FET *R mit* MA. 2780 (*Prou* 238): MATA∞ COИE FE[T] *R mit* MA. 2781 (*Prou* 237): MATA∞ COИE FET *R mit* MA. 2782: + MATI SCONE FIT *R mit* MA. 2783 (*Prou* 242): MATASCONE *R mit* MA. 2785: MADA∞ CONE. 2786 (*Prou* 1620): AM. 2787: + MA . . . ON. 2788 (*Prou* 243): MATACOE *(monogramm).* 6268: MAꓶA COИE FET. — 2) *Mâcon oder Fontaine-Mâcon, dép. Aube, arr. und canton Nogent-sur-Seine. Vita s. Lupi ep. Trec.* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 120: Ad oppidum Matiscone. 6 *p.* 122: Matiscone se censuit transferendum. . . . In praedio Matiscone. — 3) *Maclaunay für älteres Mâcon-Aunay, dép. Marne, arrond. Épernay, cant. Montmirail.*

Matis-ius *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 309: Of(ficina) Matisi.

?**Matislius** *M. (Saint-Remy) CIL* XII 1007: Matislius Maxsumus.

Matis-onius *M. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2206: Q. Matisoni(i) Pollionis.

Mat-ius *M., latein., s.* Mattius.

. . . **matius** *M. (Pamparato) CIL* V 7800: . . . matius (Admatius?) Ti. f. Tertius.

***mă-to-** *adi. 'gut', daneben, mit übertritt in die* i-*declination,* *mă-ti-s, *air.* maith = *mati-s, maid *bonus, aber gen.* maith = *matī, *von* mato-s, = mat, *air. nom. pl.* maithi, *cy.* mat, *w.* mad, *mbret.* mat mad, *bret.* mat *bon,* mad *bien, corn.* mas. *cf. lat.* im-mānis, mānĕ *früh, bei guter zeit,* Mānēs, *altlat.* mānus *gut* = *mat-nus, *mat-inus? *nach Strachan idg.* *mətós *zu* √ mē, *cf.* māro-s. *In:* Ad-matā, Βοιτό-μαρτος *oder* Βοιτό-ματος, Rata-matus, Satto-matā, *gall.* Teuto-matos. *cf.* Matonius.

Mat-o(n) *M. cogn. F. (Talavera la vieja) CIL* II 926: Mato Iovi opt(imo) max(imo) vo[tum] a. [l. p.]. *(Magdalenenberg)* III 11559: Atuco Maton(i)s f(ilius) Ateia l. viva fecit sibi et suis. *(St. Helenenberg)* 11860: T. CATT. MATTONIS. *(Klagenfurt)* 12013, 6: /. Cati Matonis. *(Zollfeld)* 12014, 369: Mato. *(Montona in Istrien)* V 404: P. Postumius P. l(ibertus) Mato. *(Canosa)* IX 358: P. Avillius P. f. Mato. *(Pentima)* 6332: P. Marium C. [f.] Mato. *(Alvito)* X 5148: M. (Crittius) C. f. Mato. *(Bordeaux)* XIII 816: Matonis *(oder* Maionis?) lib. defu(n)c. *(Mâcon):* Mato. *(Lyon, Trion n. 908) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 372 *n.* 497. 794: Of(ficina) Mato (*nach Allmer* = Mato(ri *od.* -rini)). *cf.* Matto.

(*Le Châtelet*) *Habert* 844. *Schuerm.* 3410. (*Tongern*) 3411: Of. Mate.

Matell-ia *F.* (*Rom*) *CIL* VI 22283: Matellia Sp. f. Galla.

Matellionem *s.* Matilone.

***mā-tēr** *f. mutter, r-stamm, air.* mā-thir, *mir.* má-thair, *w.* modr-, *abret.* motr-, *bret.* mo-er-, *saec. 15* mo-zr-, *aus* *mō-ter, *lat.* māter, *umbr.* matrer *matris, osk.* maatreís *matris, gr.* μή-τηρ, *voc.* μῆτερ, *gen.* μητρ-ός, *dor.* μάτηρ, *germ.* môder, *lit.* mo-tė mó-tė *ehefrau, preuss.* mote mūti, *asl.* ma-ti, *armen.* mair, *gen.* maur, *ai.* mātā́ mātr mātri mā́-tar mā-tár-, *zend* mā-ta, *idg.* mā-tér-, *uridg.* *mā́ter *mutter,* √ mā *bilden. s.* mātrā.

Matera Matiera *F.* (*Pettau*) *CIL* III 4083: M. Ulp(ius) M. f. Cutio v(ivus) f(ecit) sibi et Medulliae Matierae con(iugi), Medulliae Respectae fil(iae). (*Palota*) 4146: Aurelius Dialo veter. chr. VII pr. an. L. h. s. e. Troucissae vivo Aur. Materæ viva p. c. par.

Materconensis *s.* Matisco.

Materia *M.* (*Museum in Leibnitz*) *CIL* III 12014, 704: MATIIRIA.

Materi-ācus *M.* (*Rom*) *CIL* VI 2878: P. Materiaco Maximo.

Materi-ācus *O.* 1) *j. Madré, dép. Mayenne, arr. Mayenne, canton Couptrain.* (*Inschrift mont Beuvray*) *RA n. s.* 23 (1872) *p.* 59: MATERIAC. — 2) *j. Mairy, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Briey, canton Audun-le-Roman. Merow. münzen. Belfort* 2385 = 6237 (*Prou* 918): ΜΑLLO ΜΑΝRIACO. 2789 (*Prou* 915): ΜΑLLO ΜΑΤIRIACO. 2790: MALLO MATIRIACO. 2791 (*Prou* 916): ΜΑLLO ΜΑΤIRIACO. 2792: ΜΑLLO ΜΑΤIRIACO. 2793: MALLO MA . . . . 2794 (*Prou* 917): ΜΑLLO ΜΑTRIACO.

Materi-lla *F.* (*Paris*) *RA* 35 (1878) *p.* 373. *BE* 1882 *p.* 56: D(is) M(anibus) mo(nimentum) Max[i]mille Materil[la] donavit.

Materi-ona *von* materi-s, *F.* (*Geiselprechting, a. 64*) *CIL* III *p.* III *p.* 846: Cattao Bardi f. Helvetio, et Sabinae Gammi filiae uxori eius Helvetiae, et Vindelico f. eius et Materionae filiae eius.

materis *s.* mataris.

Materiu *F. cf.* Caletiu Cnoditu Samicantu. (*Straßgang*) *CIL* III 5435: Nammonia Materiu v. f. sibi et G. Sempronio Secundino mar. D. Sol. et G. Sempro. Secundino fil. libr. cos. an. XVIIII.

Materna *s.* Matrona.

Matescensis *s.* Matisco.

? **Math-o(n)** *M. Martial.* 4, 79, 1. 6, 33, 1. 7, 10, 3. 4. 90, 1. 2. 8, 42, 3. 46, 1. 11, 68, 2: Măthŏ. *Iuvenal.* 1, 32: Măthōnis. 7, 129. 11, 34: Mătho. (*Rom*) *CIL* VI 22286: C. Matho. 22287: DIs Manibus Mathoni.

Mathon-ia *F.* (*Rom*) *CIL* VI 22286: Mathonia.

-mathus *in* Saci-mathus, Vino-mathus.

Matian-ia *F.* (*Parenzo*) *CIL* V 354: Matianiae C . . . .

Matiana mala *s.* Mattiana.

Mati-ani villa, *O. j. Majainville, départ. Eure-et-Loir, arrond. und canton Dreux, gemeinde Saulnières.*

Matic-ius *M.* **Maticia** *F. nomen.* (*Westerndorf*) *CIL* III 6010, 137: Maticius fecuit. (*Antibes*) XII 200: Q. Maticius Albucianus. (*Saint-Remy*) 1011: Ma[t]icia. (*Amsoldingen bei Thun*) XIII 5156: D(is) M(anibus) Maticiae Pu[s]innae quae vixit an. XXV // Mat(icius) Pervincus patr. f. c.

Matic-o(n) *M.* (*Le Hallai bei Auch, dép. Gers*) *CIL* XIII 475: Viv. Matico Ocellionis filius sibi et suis. *v. lat.* matticus?

Mati-donnus *M.* (*Langres*) *CIL* XIII 5793: D(is) M(anibus) Iaxtiae (Laxt(u)lae *Mowat*) Matidonni f(iliae) maritus et fili l(ocus) [e(xterum)] h(eredem) n(on) s(equetur).

Matiera *s.* Matera.

Matil-ius *M. nomen.* (*Cöln*) *WK* 5 *sp.* 13: Ma[ti]lius Duri[s]es; *und in O.* Matiliācus Medolago, *j. Mettlach, kreis Merzig.*

Matil-o(n) *O. j. Rhynenburg. TP:* Matilone. *Rav.* 4, 24 *p.* 228, 7: Matellionem.

***Matini-ācum** *von M.* Matinius, *O.* 1) *j. Mettnich in Rheinpreussen, reg.-bez. u. landkreis Trier;* 2) *j. Matigny in Frankreich, dép. Somme, arrond. Péronne, canton Ham.*

Mati-nus *M.* **Matina** *F. cogn.* (*Regensburg*) *CIL* III 12014, 368: MATIИA. (*Formia*) X 6151: C. Curtius Matinus. (*Anglefort*) XIII 2560: Sollio Matini fil(io).

Matio-nā *lepontischer vorname, F.* **Matio-nes** *M.* (*Arano bei Lugano, canton Tessin*) *Pauli s.* 8 *n.* 13[c]: Mationa. [d]: [Ma]tionei p[ala]. *Vgl.* Pivonei.

Matiriaco *s.* Materiacus.

***mā-ti-s** *adi. gut, air.* maith, *cy.* mat, *w.* mad, *corn.* mas, *bret.* mat. *In* Mati-donnus, Vihir-matis = *Vīro-matis. *s.* *ma-to-s.

Matisc-o(n) *von M.* *Mati-sco-s, *O.* 1) *j.*

Mâcon, dép. Saône-et-Loire. Caes. b. G. 7, 90, 7: Q. Tullium Ciceronem et P. Sulpicium Cabillonni et Matiscone in Haeduis ad Ararim rei frumentariae causa conlocat. *TP:* Matiscone. *IA* 359, 4: Matiscone. *NG* 1 *(Lugd. I),* 5: [Castrum Matisconense]. *ND occ.* 9, 32: (In Gallis fabrica) Matisconensis sagittaria. *Greg. Tur. h. F.* 8, 12: Sinodum, quod Matiscone futurum erat. 20: Apud Matiscensim urbem. 9, 1: Aput Matascense opidum. *Fortunati vita s. Germani* 63, 173: Florentinus deinceps Matascone ordinatus est episcopus. *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 85, 14: Placidus in Christi nomine ecclesiae Matascensis episcopus. *Concil. Aurelian. IV. a. 541 p.* 96, 21 *M.:* Placidus in Christi nomine civitatis Matiscensis episcopus. *Concil. Aurelian. V. a. 549 p.* 109, 11 *M.:* Placidus ecclesiae Matiscensis episcopus. *Chilperici edictum a. 561—584 MG Cap.* I *p.* 12, 21: In sancta synodo Matisconensi. *Concil. Lugdun. (II.) a. 567 aut 570 p.* 141, 8 *M.:* Caelodonius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matescensis. *Conc. Lugdun. a. 583 p.* 155, 1 *M.:* Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matescensis. *p.* 155, 29: In urbe Matiscensi nostra. *p.* 160, 41: Eusebius episcopus Matesc(ensis). *Conc. Valentinum (II.) a. 585 p.* 163, 17 *M.:* Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiae Matascensis. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 172, 26 *M.:* Eusebius episcopus ecclesiae Matescensis. *p.* 173, 32: Explicit sinodus Matescensis. *Guntchramni regis edictum a. 585* (*MG Cap.* I *p.* 12, 21): In sancta synodo Matisconensi. *Conc. Paris. a. 614 p.* 191, 19 *M.:* Ex civitate Matascone. *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 2: Matiscum. *Ionae vita Eustasii* 2, 10 *ASS 29. mart.* III *p.* 788 *D:* In suburbano Matisconensis urbis. *Pard. dipl. t.* 2, 372, 505: Cornaco in pago Matascense *(en Mâconnais). Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 8 *M.:* Deodatus episcopus ecclesiae Materconensis. *Acta s. Annemundi* 9 *ASS 28. sept.* VII *p.* 745 *D:* Ad urbem Matisconem. *Blcic, MSAF* 55 (1894) *p.* 120: M *und* MA(tisco). *Merow. münzen. Belfort* 2773 (*Prou* 241): + MATASCONE. 2774 (*Prou* 240): + MATA[S]C///////. 2775 (*Prou* 239): + MATACONE *R mit* MA. 2776: MA[TASCO]NE FIIT. 2777: + MATA SCONECI *R mit* MA. 2778: + MATASCONEC. *R mit* MA. 2779: ...... ONE FET *R mit* MA. 2780 (*Prou* 238): MATA∾ CONE FE[T] *R mit* MA. 2781 (*Prou* 237): MATA∾ CONE FET *R mit* MA. 2782: + MATI SCONE FIT *R mit* MA. 2783 (*Prou* 242): MATASCONE *R mit* MA. 2785: MADA∾ CONE. 2786 (*Prou* 1620): AM. 2787: + MA . . . ON. 2788 (*Prou* 243): MATACOE *(monogramm).* 6268: MATA CONE FET. — 2) *Mâcon oder Fontaine-Mâcon, dép. Aube, arr. und canton Nogent-sur-Seine. Vita s. Lupi ep. Trec.* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 120: Ad oppidum Matiscone. 6 *p.* 122: Matiscone se censuit transferendum. . . . In praedio Matiscone. — 3) *Maclaunay für älteres Mâcon-Aunay, dép. Marne, arrond. Épernay, cant. Montmirail.*

Matis-ius *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 309: Of(ficina) Matisi.

? **Matislius** *M. (Saint-Remy) CIL* XII 1007: Matislius Maxsumus.

Matis-onius *M. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2206: Q. Matisoni(i) Pollionis.

Mat-ius *M., latein., s.* Mattius.

. . . **matius** *M. (Pamparato) CIL* V 7800: . . . matius (Admatius?) Ti. f. Tertius.

***mă-to-** *adj. 'gut', daneben, mit übertritt in die* i-*declination,* *mă-ti-s, *air.* maith = *mati-s, maid *bonus, aber gen.* maith = *matī, *von* mato-s, = mat, *air. nom. pl.* maithi, *cy.* mat, *w.* mad, *mbret.* mat mad, *bret.* mat *bon,* mad *bien, corn.* mas. *cf. lat.* im-mānis, mānē *früh, bei guter zeit,* Mānēs, *altlat.* mānus *gut* = *mat-nus, *mat-inus? *nach Strachan idg.* *mətós *zu* √ mē, *cf.* māro-s. *In:* Ad-matā, Βριτό μαρτος *oder* Βριτό-ματος, Rata-matus, Satto-matā, *gall.* Teuto-matos. *cf.* Matonius.

Mat-o(n) *M. cogn. F. (Talavera la vieja) CIL* II 926: Mato Iovi opt(imo) max(imo) vo[tum] a. [l. p.]. *(Magdalenenberg)* III 11559: Atuco Maton(i)s f(ilius) Ateia l. viva fecit sibi et suis. *(St. Helenenberg)* 11860: T. CATT. MATTONIS. *(Klagenfurt)* 12013, 6: /. Cati Matonis. *(Zollfeld)* 12014, 369: Mato. *(Montona in Istrien)* V 404: P. Postumius P. l(ibertus) Mato. *(Canosa)* IX 358: P. Avillius P. f. Mato. *(Pentima)* 6332: P. Marium C. [f.] Mato. *(Alvito)* X 5148: M. (Crittius) C. f. Mato. *(Bordeaux)* XIII 816: Matonis (*oder* Maionis?) lib. defu(n)c. *(Mâcon):* Mato. *(Lyon, Trion n. 908) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 372 *n.* 497. 794: Of(ficina) Mato (*nach Allmer* = Mato(ri *od.* -rini)). *cf.* Matto.

Matogene *O. Constantii vita s. Germani* 1, 3, 21 *ASS 31. iul.* VII *p.* 207 *A:* Aggere, quod est monte Matogene.

Matoli-āco *O. j. Mayet, départ. Sarthe, arrond. La Flèche. Merow. münze. Prou n.* 457: MATOLIACO.

Mato-marus *M. cogn. (Promontor Csepel) CIL* III 3409. *s.* Matumarus.

Mato-na *F. (Reims) BSAF* 1883 *p.* 151: D(is) M(anibus) Matone Martinus.

Maton-ius *M. (Bergamo) CIL* V 5163: D(is) M(anibus) Q. Matoni Crescentis Q. Matonius Primus et Crescen[ti]lla [Fus]cina [fil.] pien[ti]ssimo. *s.* Maglo-matonius.

Matovallo *O. j. Saint-Calais, dép. Sarthe. Bréquigny, Acta et dipl.* 1, 26: Villa Maddoallo. *Urkunde Childeberts I, Pard. dipl. t.* 1 *p.* 75: De fisco nostro Maddvallo, super flumine Anisola. *Merow. münzen. Belfort* 2796 (*Prou* 458): MATOVALLO. 2797 (*Prou* 459): MATOVALL(o). 2798: + MATOVALLO.

Matov-io-n *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 20: Matovion.

Matra *fl. in Elsaß, j. die Moder. Trad. Wiz.* 44 *(a. 702):* Fluvius Matra. *Dazu nach K. Christ die* Medio-matrici *'die mitten um die Matra herum wonen'. Vgl. Madder, fl. in Wiltshire,* Matr-ŏna *und rechtsrheinisch die Metter, nbfl. der Enz.*

mātrā māter a- *und* r-*declination, mutter, acy.* modr-, *abret.* mōtr-, *mbret.* mozr-, *nbret.* moer-, *pl.* Matrae Matres, *dat.* Matrabus, *Ματρεβο* (*nach d'Arbois de Jubainville italisch, nicht celtisch. s. Ναμαυσικαί*), *G. in Germania super. (gebiet der Triboci, Sequani, Lingones), in Süd-Frankreich in und um Lyon, und in Gallia Narbonensis, in Brittanien, Hispanien und Rom. (Porcuna) CIL* II 2128: Ara M(atribus) Veteribus. *(Duraton)* 2764: Matribus Terentia Megiste v(otum) s(olvit) l(ibens). *(Muro de Agreda, prov. Soria)* 2848: Matrubos . . roni . . . *(Winchester)* VII 5: Matrib(us *d. h. den heimatgöttern der englischen legionare)* Ital[i]s, Germanis, Gal(lis), Brit(annis) Antonius Cretianus [b(ene)]f(iciarius) co(n)s(ularis) rest(ituit). *(London)* 20: Matr[ibus . . . . .] vicinia de suo res[tituit. . . . .]. *(Chester)* 168ᵃ: Deae Matri . . . . . *(Doncaster)* 198: Matribus M. Nantonius Orbiotal(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Ribchester)* 221: Deis Matribus M. Ingenuius Asiaticus dec(urio) al(ae) Ast(urum) [v(otum)] s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Micklegate)* 238: Mat(ribus) Af(ricanis) Ita(licis) Ga(llicis) M. Minu(cius) Mude(nus?) mil(es) leg(ionis) VI vic(tricis), guber(natricibus?) leg(ionis) VI, v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Carrawburgh) EE* 4 *p.* 201 *n.* 680 = 7 *p.* 322 *n.* 680: Matribus com[munibus]. *(Aldborough) CIL* VII 260: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Matribus M . . . . *(Lowther)* 303: Deabus Matribus tramarin(is) vex(illatio) Germa[norum] . . . pro salute . . . *(Lough bei Plumpton Wall in Cumberland, zwischen 222 und 235)* 319 = *Vaillant* 27 *(von den Morini):* Deabus Matribus tramarinis et n(umini) imp(eratoris) Alexandri Aug(usti) et Iul(iae) Mammeae matr(is) Aug(usti) n(ostri) et castrorum toti[que] domui divin[ae] . . . . iatio . . . *(Old Carlisle)* 348: [Dea]bus Ma[tribus pro s]alute . . . *(Skinburness bei Silloth)* 418: Matribus Par(cis) . . . *(Binchester)* 426: Mat(ribus) sac(rum) Gemellus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Newcastle-upon-Tyne)* 499 = *Vaillant* 28: Dea[bus] Matribus tramarinis patri(i)s. Aurelius Iuvenalis. *(Malfen Hall) CIL* VII 559: Deabus Matribu[s] . . . *(Chesters) EE* 7 *p.* 320 *n.* 1017 = *The Academy* 1884 *n.* 642 *p.* 128: Deabus Matribus communibus [p]ro salute de[c(uriae) A]ur(elii) Severi. *(Housesteads) CIL* VII 652: Ma[tribus] G . . . M. Senec[ius? . . .]nius v . . . 653: Matribus coh. I Tungr[or]u[m] . . . . *(Carvoran)* 756: Matri . . . *EE* 7 *p.* 326 *n.* 1054: Matrib(us). *(Cambeckfort in Cumberland) CIL* VII 887: M[at]ribus omnium gentium templum olim vetustate conlabsum G. Iul(ius) Cupitianus Ͻ (centurio) p(rimi)p(ilaris) restituit. *(Walton-House-Station) EE* 7 *p.* 331 *n.* 1081: Matribus t[ra]ma[rinis]. *(Stanwix) CIL* VII 915: Matribu[s d]omesticis *(schutzgeister der fernen heimat)* Vis(ellius) Messo[r] *(ein röm. soldat)* signifer v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens). *(Carlisle)* 927: Matrib(us) Parc(is) pro salut[e] Sanctiae Geminae. *(Dykesfield)* 939: Matri(bus) dom(esticis) vex(illatio) [l]eg(ionis VI [vic(tricis) p(iae)] f(idelis). *(Bowness)* 950: Matribus suis milit(es). *(Risingham)* 994 = *Vaillant* 29: Matribus tramarinis Iul(ius) Victor v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Burnfoot Hall) EE* 7 *p.* 333 *n.* 1091: Ma[tribus] sa . . . *(Castlecary) CIL* VII 1094: Matribus milites vexill[at]io[n(um)] leg(ionum) XX, VI Brit-

ton(es)? v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito). *(Newcastle, Backworth)* 1285: Matr(ibus) Fab(ius) Dubit(atus). 1299: Matr|um C. C(ornelius) Ae(lianus). *(York)* 1342: [M]atribus suis Marcus Rusticus Massa v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Le Plan-d'Au(l)ps* [*aus* de Almis, Almes], *dép. Var, arrond. Brignolles, canton Saint-Maximin)* XII 330: Matribus almahabu[s] Sex. Vin[d]ius Sabinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Aix)* 497, *add. p.* 813: Matrib[u]s conservatricibus T. P... R... 504: T. Pomp(eius) Fel(ix) Matrib(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Saint-Remy de Ventabren)* 634: Ma[t]ris L. Iul(ius) Eupr[epes] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Arles)* 656: [F]ortunæ [A]relaten(si) [Nem?]ausen(si), [Mat]ribus, [Bonae Deae]. *(Apt)* 1078: M. At[ili]us Karus Matrib(us) pro prae(diis). *(Montbrun)* 1173: Matribus... *(Vaison)* 1302: Matrabus. 1303: Matribus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Q. Abudius Frontonis l(ibertus) Theodotus. *(Rasteau)* 1304: Matribus Adcultus Vassedonis f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Vaison)* 1305: Matribus Catius Mansuetu[s] et fratres votum. 1306: Matrabus Sex. Co[e]lius Nigri lib(ertus) Ingenuus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 1307: Matris C. Dunatius Gratus praefectus pagi Iuni d(e) s(uo) d(edicat). 1308: Matribus L. Epidius L. l(ibertus) Murran. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 1309: Matrabus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Euneos Sex. Afrani l. *(Sahune, dép. Drôme, cant. Rémusat)* 1310: Ingenua Solimuti (filia) Matris v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Curnier, canton Nyons)* 1699: Sabinu[s] Coelius Matribu[s] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Dieulefit)* 1713: Matris M. Lusius Rhod. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Pont-de-Barret, dép. Drôme)* 1716: Sex. Sergius TIro Matris [v(otum)] r(eddidit) l(ibens) m(erito). *(Saint-Romain-en-Gal)* 1823: MatrIs august(is) aedem et... *(Vienne)* 1824: Matris augustis D(ecimus) Dimarius Messulus restituit ex voto. *(Vienne)* 1825: [M]a[t]ris [a]ug[ustis C]n. P[o]mp. Quar[tus] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 1826: MatrIs augustIs C. Titius Sedulus ex voto. *(Grenoble)* 2220: Matris aug(ustis) sacrum T. Cassius Eros. *(Allondaz bei Albertville)* 2348: Matris Mithres soc. XL (quadragesimae) vil(icus) ad Tur(rim) l(oco) XIII p(er) a(nnos) VI. *(Aoste)* 2388: Matris aug(ustis) exs stipe annua ✱ XXXV et d///. *(Le Bourget)* 2436: Mercurio et Matr[is]. *(Saint-Innocent)* 2448: Matris au[gustis] L. Daverius M.... v(otum) s(olvit) l(ibens) [m(erito)]. *(Genf)* 2593: Matr(ibus) aug(ustis).... *(Brienne bei Brignon)* 2915: Casuna v(otum) [s(olvit)] l(ibens) m(erito) Mat(ribus). *(Nîmes)* 3085: Matris L. Cassius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Narbonne)* 4330: [M]a[t]ribus. *(Lyon)* XIII 1757: M.a.t.r... 1758: MatrIs aug(ustis) L. Dextrius Apollinaris. *(Fourvière)* 1759: Matris aug(ustis) in honorem domus Saediorum Eutyches //lIb. aedem cum ara dat. *(Lyon)* 1760: Matris aug(ustis) Mastonia Bella v. s. l. m. 1761: Matr[ib(us) *oder* -is] P. Mattius Quar[tus], L. Mattius Satto, C. Mattius Vitális ex vóto. 1762: Matr(is *oder* -ibus) aug. Phlegon Med. 1763: Sappiena Lyc[h]nis MatrIb(us) v. s. l. m. *(Vaise)* 1764: Numinib[us] Aug. Matris augustis C. Nonius [Euposius]. *(Allmendingen bei Thun)* 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni *und nochmals* Matribus *und* Minervae. *(Bei Moirans)* 5344: [M]a[t]ra[b(us)] Iul(ius) Verani(u)s. *(Saint-Vit bei Besançon)* 5369: Matrabus. *(Straße von Besançon nach Grand-Fontaine)* 5370: Matrabus sacrum. Oxia Messori filia v. s. l. m. *(Besançon)* 5371: Matrabus angg(ustis) Martialis Augg. n. n. ver(na) ex disp(ensatore) ex voto monitus. *(Langres)* 5671: Matra[b(us)] *und* Matra. 5672: [Mat]ris. 5673: [Et Ma]trab(us) Vatin. Magninus pro Lupercla fil. v. s. l. m. *(Holdoorn in Geldern)* CIR 107: Matribus. *(Bonn)* 469: [Matribus *oder* Iunonibus do]mesticis [et quadru]vibus [com]edonib(us) Flavius [Apol]lodorus et M. Aurelius..... *(Bonn)* 470 = *Hettner* 60: Matiribus domesticis.... *(Bei Andernach)* CIR 684 = *Hettner* 61: Matribus suis Similio miles ex casse (*statt* classe) Germanica p(ia) f(i)d(eli) pler(omate) Cresimi v. s. l. m. *(Straße von Zahlbach nach Mainz)* CIR 1140 = *Becker n.* 25: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Matribus Perpe[t]ua p(osuit) v(otum) s(olvens) l(aeta) l(ibens) d(e suo). *(Frankfurt am Main)* CIR 1439: D(i)v(is) [M]atribus s(a)c(rum) Solimarus m(iles) coh(ortis) IIII. Vind. v. s. l. l. m. s. *(Heddernheim)* 1470: Matribus, C/ Eirmus dec/ in suo e. *(Ell im*

Elsaß) 1903: Matrabus *(dat.)* Acru ex macerie circumductum Sextus Clementis fil. v. s. l. l. m: *(Berkum) BJ* 67, 54: Matribus suis *(die mütter des ortes, dem der weihende durch geburt angehört)* Candidus et Patirnus v(otum) s(olverunt) l(ubentes) m(erito). — *S. auch unter den beinamen (die sicher germanischen sind nicht aufgezält):* Alante-dobae? Arsacae (Marsacae?), Britannae, Brittae, Comedovae, Eburnicae, Elitivae, Gallae, Gallaicae, Gerudatiae, Icotiae? Lopodunenses? Lot . . . , Marsacae Maxacae, Masanae, Mediotautehae, Menmandutae? Mopatessuae, Ναμαυσικαί, Nemetiales, Obeleses, Octocannae, Ollototae, Suleviae, Tangonae, Treverae, Trisavae paternae, Ube[l]kae Ubelnae, ⟨V⟩acallinehae, Vesuniahenae? Veteranehae? *s.* Olatonae, Osidiavae. *Vgl.* Mairae.

Matr-eium *celtisch nach Zeuß, illyrisch nach Stolz, O. in Nord-Tirol, j. Matrei, bezirkshauptmannschaft Innsbruck, gerichtsbez. Steinach. TP:* Matreio.

Matrena *fl. s.* Matrona.

***Matri-ācus** *ableitung vom röm. gentilic.* Matrius, *O.* 1) *j. Mérey, dép. Eure, arrond. Évreux, canton Pacy-sur-Eure. Testamentum Grimonis (a. 636) in Beyer, Urkundenb. des Mittelrh. n.* 6: Portionem meam de Madriaco. *Vita Leutfredi* 2,11 *ASS 21. iun.* IV *p.*107 *F:* In fines Madriacensis pagi. *Pertz dipl.* 23 *(c. a. 751) p.*109, 11: In pago Madriacense. — 2) *j. Méré, départ. Seine-et-Oise, arrond. Rambouillet, canton Montfort-l'Amaury.* — 3) Mairiacum, *j. Méry-Prémecy, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* — 4) *j. Mary, dép. Saône-et-Loire, arrond. und canton Mâcon, gemeinde Berzé-la-Ville.* — 5) *j. Méré, départ. Yonne, arrond. Auxerre, canton Ligny-le-Châtel.* — 6) *j. Merry-la-Vallée, dép. Yonne, arrond. Joigny, canton Aillant-sur-Rhône.* — 7) *j. Merry-Sec, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Courson.* — 8) *j. Merry-sur-Yonne, dép. Yonne, arrond. Auxerre, canton Coulange-sur-Yonne.* — 9) *Merrey, dép. Aube, arrond. und canton Bar-sur-Seine.* — 10) *Merrey, dép. Haute-Marne, arrond. Chaumont, canton Clefmont.* — 11) *Merri, dép. Orne, arrond. Argentan, canton Trun.*

Matrica *O. in Pannonia inferior, südlich von Budapest, j. Batta. IA* 245, 3: Matrica. *ND occ.* 33 *(Valer.),* 15: Matric(a)e. 36: Equites promoti, Matrice.

Matr-idia *F. (Bourges) CIL* XIII 1257: Matridiae d(is) M(anibus).

***Matrini-ācus** *vom gentilic.* Matrinius, *O.* 1) Madriniacus, *j. Marnay-sur-Seine, dép. Aube, arrond. Chaumont, canton Nogent-sur-Seine. Außerdem 3 Marnay dép. Indre-et-Loire, 2 Haute-Marne, 1 Haute-Saône, 1 Nièvre, 2 Saône-et-Loire, 1 Vienne, 1 Yonne.* — 2) Madriniacus, *j. Marigny-Marmande, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton Richelieu.* — 3) *j. Marigny, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Fère-Champenoise.* — 4) *j. Margny, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Montmort.* — 5) Madriniacus, *j. Mayrinhac-Lentour, dép. Lot, arr. Figeac, canton Saint-Céré.* — 6) *j. Martigni, dép. Orne?* — 7) Matrini-ăcum, *j. Metternich in Rheinpreussen, reg.-bez. und kreis Coblenz; reg.-bez. Coblenz, kreis Mayen, und reg.-bez. Cöln, kreis Euskirchen. cf.* Cant(a)rini-ăcum, Sutrini-ăcum. — 8) *j. Madergnago, Brescia.*

Matri-olae *deminutiv vom römischen gentilicium* Matrius, *O.* 1) Madriolas, Matriolas, *Vieux-Marolles (verschwunden), dép. Seine-et-Marne, auf der gemarkung Saint-Germain-Laval, arrond. Fontainebleau, canton Monterau, zwischen Courbeton und schloß Pontville.* — 2) de Matriolis, *j. Marolles-sous-Lignières, dép. Aube, arrond. Bar-sur-Seine, canton Chaources. Außerdem noch 22 Marolles: 1 dép. Calvados, arrond. und canton Lisieux, 1 dép. Cher, 4 dép. Eure-et-Loir, 1 dép. Indre-et-Loire, 2 dép. Loir-et-Cher, 1 dép. Maine-et-Loire, 1 dép. Marne, 1 dép. Nièvre, 1 dép. Oise, 3 dép. Sarthe, 2 dép. Seine-et-Marne, 4 dép. Seine-et-Oise.*

Matr-ius villa. *Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(a. 627):* Villa quae vocatur Matrius, quae est in opido Camliacense.

Mátr-ŏna *nach Zeuß 'derivatione cumulata* (-on- + -a)', *zu ir.* máthir *mutter. cf.* Mātra; *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch; fl. (ursprüngl. nymphe? cf. cy.* Modron, *mutter des Mabon).* 1) *Nebenfl. der Seine, frz.* la Marne, *ae.* Mæterne, *mit einem tempel zu Langres. Caes. b. G.* 1, 1, 2: Gallos ab Aquitanis Garunna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. *Auson. Mosell.* 461 *sqq.:* Non tibi se Liger antefe-ret, non Axona praeceps, | Mātrŏnă non, Gallis, Belgisque intersita finis, | Santonico refluus non ipse Carantonus aestu. *Ammian.* 15, 11, 3 *(a. 355):* A Belgis vero eandem gentem Matrona discindit et Se-

quana, amnes magnitudinis geminae: qui fluentes per Lugdunensem post circumclausam ambitu insulari Parisiorum castellum, Lutetiam nomine, consociatim meantes protinus prope castra Constantia funduntur in mare. *Sidon. Apoll. carm.* 5, 208: Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Mātrŏna. *Iulii Honorii cosmographia* 16 *p.* 23 *Riese:* Matrona (matronae *V*). *Greg. Tur. h. F.* 5,29 (39): Transire Matronam fluvium et in villa, cui Nuceto nomen est, custodiae. 6, 17 (25): Tantum inundatione Sygona Matronaque circa Parisius invaluerunt, ut inter civitatem et basilicam sancti Laurenti naufragia saepe contingerent. (37): Cum super Matronam *(Longnon;* Axonam *codd.)* fluvium tentorium tetendisset. 8,10: Iussit eum in alveum Matronae fluminis proici. *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 18: Maderna. *Vita Tresani* 2 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *A:* In pago scilicet Remensi super Maternam fluvium. 8 *p.* 54 *D:* Supra Maternam fluvium. *Ionae vita s. Columbani c.* 25 *ASS Sur. 21. nov. p.* 476: Ad villam quandam Vulciacum, quae supra amnem Matronam sita est. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 129 *(c. a. 662):* Super fluvium Maternae. *Pertz dipl.* 72 *(c. a. 700) p.* 64, 11: Super fluvium Matrena in pago Parisiago. *Vita Fursei* 12, 57 *ASS 16. ian.* II *p.* 48: Maternâ aquâ. II 4, 16 *p.* 52: Situm super irriguum Maternae fluvium. *Vita Agili* 4, 19 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *C:* Super amnem Maternam. *Vita Fiacrii* 2, 19 *ASS 30. aug.* VI *p.* 607 *F:* In fluvium, qui Materna vocatur. *Vita s. Bathildis* 7 *MG ASS Mer.* II *p.* 489: In pago Parisiaco, unda circumfluente Maternae fluminis. *Vita Audoëni* 2, 4 *Anal. Boll.* 5, 82: Super amnem Maternam. 3, 5 *p.* 83: In proprio solo Iodarense super fluvium Maternam. *Vita Lupentii* 7 *ASS 22. oct.* IX *p.* 611 *A:* In flumen Matrone (*hs.* Mateone) proiecerunt. *Vita Remigii ep. Rem. app. MG SS Mer.* III *p.* 344, 11: Plebeias supra Matronam. *(Marne-quelle la Marnotte bei Balesmes, dép. Haute-Marne, arr. und canton Langres) CIL* XIII 5674: Successus Natalis l(ibertus) maceriem caementicim circa hoc templum de sua pecunia Matronae ex voto suscepto v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). — *O.* Madronas, *j. Marnes, dép. Deux-Sèvres. Merow. münzen. Belfort* 2380 (*Prou* 2321): MADRONA∽. 2381 (*Prou* 2322): MADRONAS+. — 2) *Quelle* **Matróna** [*1013*], *j. la Meyronne, nbfl. des Gapeau, dép. Var.* — 3) *Le mont Genèvre, dép. Hautes-Alpes. Itin. Hieros.* 556, 1 *W.*, *p.* 5 *Tobler:* Inde ascendis Matronam *(cod. Paris.,* ascendens Matroniam *cod. Veron.; quelle der Durance). Ammian.* 15, 10, 6 *(a. 355):* A summitate autem huius Italici clivi planities ad usque stationem nomine Martis per septem extenditur milia, et hinc alia celsitudo erectior aegreque superabilis ad Matronae porrigitur verticem, cuius vocabulum casus feminae nobilis dedit. Unde declive quidem iter, sed expeditius ad usque castellum Virgantiam patet. *Ennod. carm.* 1, 1, 23: Mātrōnas taceo scopulos atque invia dictas, | in foribus blandas, cetera difficiles. — 4) *F. cogn. Virg. Maron. epit.* 4 *p.* 17 *Huemer:* Iste (Vitellius) vero in laude Matronae uxoris suae cantatellam satis iocundam intulit, in quadam ita infiens: Mea, mea Matrona, tuum amplector soma. *(Kavala) CIL* III 684: Ulpia Matrona. *(Zalatna)* 1286: Matron(a). *(Sissek)* 3970: Septimiae Matronae coniugi. 3981: Aelia P. filia Matrona. *(S. Dionysen bei Bruck)* 5464: Sabinia Matrona. *(Haselbach bei Braunau)* 5612: Attiania Matrona. *(Gaimersheim)* 5905: Matrone. *(Iglitza)* 6209: Domitiae Matronae. *(Pola)* V 180: Iulia Matrona. *(Brescia)* 4576: Corneliae Matronae lib. *(Como)* 5383: Geminia Matrona. *(Ribchester)* VII 229: Ae-l(ia) Matrona. *(Salerno)* X 604: Matron(a). *(S. Maria di Capua)* 3306/7 = 4527: Flavia Matrona. *(Cagliari, christl.)* 7760: Matrona. *(Bordeaux)* XIII 758: D(is) M(anibus) Iul(io) Polyerdonio Matronae fil(io) def. ann. VIIII Candidus lib. p. c. *(Saintes, zeit des Augustus)* 1041: Iulia Matrona f(ilia) (*des* C. Iulius Agedilli f. Voltinia Macer Santonus). *(Lyon)* 2009: Matrona Marciani (filia). *(Museum zu Sens, no. 67—69) MSAF* 55 (1894) *p.* 276: D(is) [M(anibus) m(emoriae) *od.* M(onumentum)] Secun[d(i)] Marcelli et Matro[n]a coniux eiius. *(Rottenburg, wirtemb. Schwarzwaldkreis) CIR* 1638: Otacilia Matrona Herecure v. s. l. l. m. 1639: Dis M(anibus) Matrona Caratulli f(ilia) cives Hel(vetia) an. XL. Balbus Liber(. . .) marit(us) f(aciendum) c(uravit).

Mātr-ōnae *zu* *mā-ter, *local-G(öttinnen) in Gallia Cisalpina (Ligurien und Transpadana) und Germania inferior, s.* Matrae, Matres. *Die Germanen des l. Rheinufers namen iren cult von den Galliern an. (Verona) CIL* V 3237: Iunonib(us), Matro-

n[is]. *(Marzana)* 3264: Matrona[b(us)] Valeria Nempsis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Isorella)* 4134: Matronis pro Cornelia Macrina Cornelia Methe v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Calcisano)* 4137: Matronabu[s] Vergilia C. f. Vera pr[o] Munatia T. f. Cat[ull]a v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Manerbio)* 4159: Matronab(us) M. C. H. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 4160: Matr(onabus) G. Caecilius G. l. Calamus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Nuvolento, prov. Brescia)* 4246: Matronls Cornelia Andia v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Carziago)* 4247: Matronis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) M. Orusius Tertullus. *(Brienno)* 5226: Matronis P. Caesius Archigenes v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Ossuccio in Tremezzina)* 5227: Matronis et genIis Ausuciatium consacravit Arvius NigrI f(ilius) nomine suo et C. Semproni Nigri et Banionis Cucalonis filiae parentium suorum. *(Como)* 5249: Iunonib(us), Mátrón(is) ex visu C. Vir(ius) Max[i . . .]. *(Montorfano, a. 101 p. Chr.)* 5252: Imp. Nerva Traiano v. cos. Matronis v. s. l. l. m. M. Catullius Mercator et M. Catullius Secundus. *(Como)* 5253: D(is) M(anibus) Matroniae (?) L. Lucilius uxoris dono d. d. *(Arcisate)* 5450: Matronis, Iunonibus Valerius Baronis f. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Angera)* 5475: Matronis Q. Minicius Vindex v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5476: Matronis Nepotianus v(otum) s(olvit) nundinis [l(ibens) l(aetus)] m(erito). *(Brebbia)* 5501: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Matronis Concam L. Clodius Marcian. v(otum) s(olvens) l(ibens) m(erito). *(Besozzo)* 5502: Matronis M. Valerius Albanus laet. lib. fecit. *(Rosate)* 5587: Matronis. *(Lomazzo)* 5638: Matron(is) v(otum) s(olvit) [Ti.] S[e]xtius Agathon. *(Galliano)* 5671: Niger Tertullius Severus Matronis et Adganais v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Fino)* 5689: Matronis Quartinia Viriana v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Coronate)* 5716: Matronis et vicanis C. Sexsticius Carbasus. *(Vimercate)* 5727: Matronis L. S. A. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Mailand)* 5786: Matron(is) Annia Q. l. Servanda v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5787: Matro[nis] Atili[a] C. f. Vener[ia] v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. 5788: Matronis sacrum L. Auxilius Mercator cum suis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5789: Matronis Calvisia C. fil(ia) cum filis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) l. d. d. d. 5790: Secundus Rufianus pro natis suis Matronis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Casalvolone)* 6488: Matronis Ennia Valeria votum solvit l(ibens) m(erito). *(Casalbeltrame)* 6491: Matronis dis deabusque Cornelii. *(Peltrengo)* 6497[a]: Dianae et Mat[r(onis)] L[Vetidio]. *(Novara)* 6504: Matronis v. s. l. l. m. . . . . *(Suno)* 6575 *add.*: Matronis et dis deabus T. Matus(ius) Iustin(us) pro se suisque v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cavaglietto)* 6594: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Matronis indulgentibus Mercurio lucrorum potenti L. Valerius Vagianr. v(otum) s(olvit). *(S. Cristina)* 6615: Matronis D. Vignidius Crescins v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Mercurago)* 6619: Q. Aurelius P. f. Optatus Matronis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Pallanza, unter Caligula)* 6641 (*gezeichnet Archaeologia* 46, 1 *p.* 173): Matronis sacrum pro salute C. Caesaris Augusti Germanici Narcissus C. Caesaris. *(Vercelli)* 6654: Q. Valerius Viator Matronis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Ferrero n. 1):* Q. Valerius Secundus veteranus M(atronis?) v(otum) s(olvit). *(Avigliano) CIL* V 7210: Matronis Ti. Iulius Prisci l. Acestes. 7211: Caes . . . . ser. vi[licus] station[is . . . .] Matro[nis]. *(Foresto)* 7224: C. Iulius Caturonis l(ibertus) Aptus M(atronis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Meana)* 7225: M. Iulius Restitutus M(atronis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Foresto)* 7226: Matronis v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito) Sex. Iulius Secundinus. 7227: Matronis votum solvit T. Sanucius Marcellus l(ibens) l(aetus) m(erito). 7228: Divis Matronis T. Vindonus Ieranus compitum vetustate conlabsum ex voto restituit l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Susa)* 7241: Decumia Nymphe M(atronis) v. l. . . 7242: M. LucIlius Fruendi l(ibertus) Albanus M(atronis) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Roccoforte)* 7423: Ma[t]ronis C. [T]r[e]bius Nepos v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *(Roncaglia)* 7690: Matr(onis) L. Vennonius Macer v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(S. Albano)* 7703: Ma[tronis] . . . . *(Borgo S. Dalmazzo)* 7848: Matronis S . . . . nus C. l. ser. v(otum) s(olvit). 7849: Matro[nis] sacr[um] I. Publ. Rap. v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *(Industria, auf dem r. Po-ufer) Atti*

della Società d' archeol. . . per la provinc. di Torino 1880, III *p.* 83, 15 (*tav.* VIII 18): C. Erboni[us] C. l. Rutundus IIIIIvir M(atronis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(La Côte-d'Aime) CIL* XII 100: Matronis, Aximo L. Iulius Marcellinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Les Beaux bei Arles) Lenormant, RM n. f.* 21 (1866) *s.* 223: Ι(ουλιος) Σμερ[τοριξ] Mat[ronis]. *(Allmendingen bei Thun) CIL* XIII 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *(Gripswald bei Gelb) CIR* 255: Matronis. *(Bürgel, kreis Solingen)* 298: [Matro]nis . . . . . bus . . . . . anus. *(Antweiler, reg.-bez. Cöln)* 532: [Ma]tronis. *(Tetz, reg.-bez. Aachen)* 606: [Mat]ronis Aelianus . . . . Latinus [l.] m. *(Berkum) BJ* 67, 63: [Mat]ron[i]s . . . . . . is. — *Beinamen (zumeist germanisch; die celtischen werden unter irem stichworte behandelt):* Abiamarcae, Afliae, Ahveccanae, Alagabiae Algabiae, Albiahenae, Ambiomarcae, Andrustehiae, Anesaminehae, Arvagastae, Asericinehae, Atirienivae, Atufrafinehae, (Matres *sive* Matronae) Aufaniae, Aumenahenae, Avehae, Axsinginetae, Boudunneae, Braecorium Gallianatium, Caimineae, Campanehae, Cantrusteihiae, Cantruneae, Concanaunae, Cuchinehae, Dervonnae, ... enae *BJ* 88, 120, Etttrahenae, Fachinehae (-neihae), Fernovineae (-nehae), Gabiae, Braecorium Gallinatium, Gavadiae, Gesahenae Gesaienae, Gratich . . , Guinehae, Hama[v]ehae, Hellivesa, . . . henehae *CIR* 543, Hiherapiae, ... iae *CIR* 615, Iulineihiae, Iunones, Lanehiae, Mahlinehae, Maviaitinehae, Nersihenae, Octocan(n)ae (-canehae), Ratheihae, Romanehae Rumanehae, Sait-chamiae (-hamiae), Seccannehae, Seno . . . , Teniaueh., Tum maestae, Ucellasicae, Udravarinehae, Ulauhinehae, Vacal(l)inehae, Val(l)abneiae Vallamneibiae, Vataranehae Veteranehae, Vatuiae, Vediantiae, Vesuniahenae, Vlauhine(ae).

Matron-ia *F. gentilic. (Verona) CIL* V 3668: Matroniae Materninæ. *(Lyon)* XIII 2009: Matronia Marcian[e].

Matroni-ānus *M., praef. praetorio. Vopisc. Numerianus, Carin.* 16, 5: Matronianum.

? **Matroni-lla** *F. cogn. (Rochegude) CIL* XII 1728: Vettia Matr[o]nill[a].

Matru-lla *F. (Weißenburg in Raetien, a. 108) CIL* III *p.* XXIV: Alae I Hispanorum Aurianae, cui praest M. Insteius M. f. Pal. Coelenus, ex gregale, Mogetissae Comatulli f. Boio, et Verecundae Casati filiae uxori eius Sequan(ae), et Matrullae filiae eius.

Matruso *M. (Lyon) Allmer et Diss. t.* 3 *p.* 31: Matruso.

Matsiu *M. (Ofen) CIL* III 3602: Matsiu Tuionis f.

Matta *nach d'Arbois de Jubainville zu air.* mát *f.* = *mättā = *mōd'dā, *var.* mait = *mätti-s *schwein; F. (Gols bei Neusiedel) CIL* III 4392, 3: Matta Catonis f. *(Augsburg)* 5836: D(is) M(anibus) Aeli Crisni Iul. Matt(a) [ux]or. *(St. Helenenberg)* 11574: Matta uxor. *(Saint-Germain-la-Feuille, dioecese Autun) Lejay* 257. 259: Matta. *(Namur, unter Trajan) La Meuse (Liége) 11. nov.* 1886 = *Revue de l'instruction publique en Belgique* 29, 6 *p.* 417—420: Mattae uxori.

Matt-aius *M. (Zabern, Elsaß) CIL* XIII 6003: D(is) M(anibus) Mattai Carasi [f]i[l]i.

Matt-atus *M. (Vechten) BJ* 9, 29: Mattatus f(ecit). *(Miltenberg):* Mattatus. *(Mus. zu Speier):* MΛTTΛTVS. *s.* Matattus.

Matteia *F. (Herculaneum) CIL* X 2722: Matteiae C. f. Pollae. *(Zahlbach) CIR* 1213: C. Matteius C(ai) f(ilius) Lemon(ia tribu) Priscus Bono(nia), mil(es) leg(ionis) XXII pri(migeniae) ann(orum) XXXIII sti(pendiorum) XIII. h(ic) s(itus) e(st).

Matti-ăcī *V. im Rheingau. Martial.* 14, 27, 1 *sq. (a. 84 oder 85):* Sapo] Si mutare paras longaevos cana capillos, | accipe Mattĭăcas — quo tibi calva? — pilas *(seifenkugeln). Tac. G* 29: Est in eodem obsequio et Mattiacorum gens; protulit enim magnitudo populi Romani ultra Rhenum ultraque veteres terminos imperii reverentiam. Ita sede finibusque in sua ripa, mente animoque nobiscum agunt, cetera similes Batavis, nisi quod ipso adhuc terrae suae solo et caelo acrius animantur. *a.* 11, 20 *(zum j. 48):* (Curtius Rufus) in agro Mattiaco *(villeicht bei Ems)* recluserat specus quaerendis venis argenti; unde tenuis fructus nec in longum fuit: at legionibus cum damno labor, effodere rivos, quaeque in aperto gravia, humum infra moliri. *h.* 4, 37 *(zum j. 70):* Discesserant obsessores, mixtus ex Chattis, Usipis, Mattiacis exercitus, satietate praedae nec incruentati, quia dispersos et nescios miles noster invaserat. *Ammian.* 29, 4, 3: Antegressus contra Mattiacas aquas *(Wiesbaden)* primus Severus. *ND or.* 5, 12. 53:

Matoiaci seniores. 6, 12. 53: Mattiaci iuniores. *occ.* 5, 20: Mattiaci. 61: Mattiaci. 164: Mattiaci (*codd.* Matriciaci) seniores. 165: Mattiaci iuniores. 209: Mattiaci iuniores Gallicani. 7, 15: Mattiaci seniores. 52: Mattiaci Honoriani Gallicani. 64: Mattiaci iuniores. 77: Mattiaci iuniores Gallicani. *(Gertina) CIL* III 785, 2 = 7620: Coh(ors) II WV.II. (= Matt(iacorum)). *(Oltina in Rumänien, gbz. Constantza, a. 99) p.* xxxi 10 *p.* 1971: Cohortibus sex . . . (cohorte. II. Mattiacorum. *(Giurgiu in Moesia infer., a. 431) p.* xxxiv 6 *p.* 877 = xlviii *p.* 1979: (Cohortibus) Brac(araugustanorum) et II. Matt(iacorum). *(Tenca, kreis Trnovo, bezirk Paskalevci) AEM* 15 (1892) *s.* 213: L. Spurennio Rufo b(ucinatori?) c(o)h(o)r(tis) Mattiacorum militant[i] an(nos) XX. *(Rusčuk) s.* 221 *n.* 116: [Coh. II] Matti[a]c(orum). *(Concordia) CIL* V 8737: Fl(avius) Agustus de numeru Mattiacoru(m) seniorum. 8739: Fl(avius) Ampio semissalis de n(umero) Mattiacorum. 8744: Fl(avius) Dassiolus vetranus de numero Matiacorum iuniorum. 8751: Fl(avius) Ianuarinus vet(eranus) de numero Mattiacor(um) iunior(um). *(Castel, a. 248) CIR* 1313: [I(ovi) o(ptimo)] m(aximo) [Iu]noni Re[gi]næ Aquili[n]ius Paternus, d(ecurio) c(ivitatis) Matti(acorum), ex voto posi(t) l(aetus) l(ibens) m(erito) dedicata k(alendis) oct(obribus) et bis cos. 1316: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Iunoni Reginæ L(ucius) Secundinius Favoralis IIIIII vir Aug(ustalis) c(ivitatis) M(attiacorum) in suo p(osuit). 1330: [Pro sal]ute c(ivium) c(ivitatis) M(attiacorum) *(Castel)* Tau[nensium *(Praunheim = Heddernheim)*]. 1336 *(Castel, a. 236 p. Chr.)* = *Hübner, Exempla* 1101: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deae Virtuti Bellon(a)e montem Vaticanum vetustate conlabsum restituerunt hastiferi *(bürgerwehr)* civitatis Mattiacor(um). *(Castel, a. 224) BJ* 83, 251 = *WK* 6 (1887) *s.* 180. 8 (1889) *sp.* 19—27. *cf. Hermes* 22 *s.* 557: [I(n)] h(onorem) d(omus) d(ivinae) n[u]min[i] Aug(usti) hastiferii sive pastor(es) consistentes kastello Mattiacorum [d]e suo posue[r]unt VIIII kal. Apriles [I]uliano e[t] Cri[s]pino c[o]s. *(Oberolm bei Mainz) Becker, Katalog des Mainzer museums n.* 267 = *WK* 8 (1889) *sp.* 27—28. 50—52: Vicanis [et] hastiferis castelli Mattiacorum Aur(elius) Candidus cornicularius Matti[a]c[o]rum Gordianor(um) allectus inter [i]p[sos]. *(Castel, a. 122) WK* 15 (1896) *n.* 10 & 11 *sp.* 196: [Imp(eratori) Caes(ari), divi Traiani Parthici filio, divi Nervae] nepoti Traiano Hadriano Aug(usto) pont(ifici) max(imo), trib(uniciae) pot(estatis) VI, co(n)s(uli) III, p(atri) p(atriae). Ab Aquis Mattiacorum *(Wiesbaden, hauptort der civitas Mattiacorum)* m(ilia) p(assuum) VI. *p.* 195 *(nach a. 202)*: [Ab] Aq(uis Mattiacorum) l(eugae) IIII. *(Kleestadt, a. 235) CIR* 1963: Imp. Caes. G. Iul(io) Vero Maxsimin(o) pio felici Aug(usto) et G. Iulio Vero Maxsimo Caes. nobilissimo a(b) A(quis) M(attiacorum).

Matti-āco-n *abgeleitet vom gentilicium* Mattius, *O.* 1) *in Germanien, j. Wiesbaden. Plin. n. h.* 31, 20 *(a. 50, ed. 77)*: Sunt et Mattiaci in Germania fontes calidi trans Rhenum, quorum haustus triduo fervet, circa margines vero pumicem faciunt aquae. *Ptol.* 2, 11, 14: *Ματτιακόν (zwischen Βουδορίς und Ἀρταυνον).* — 2) *j. Mazzè in Italien, prov. Turin, distr. Ivrea.*

matti-ārii *waffengattung. Ammian.* 21, 13, 16: Iter suum praeire cum lanceariis et mattiariis et catervis expeditorum praecepit. 31, 13, 8: Ad lancearios confugit et mattiarios (matsiarius *V*): qui, dum multitudo tolerabatur hostilis, fixis corporibus steterant inconcussi. *ND or.* 5, 7. 47: Matiarii iuniores. 6, 2. 42: Matiarii seniores. 9, 9. 31: Matiarii constantes. *occ.* 5, 83: Mattiarii. 282. 7, 30: Mattiarii iuniores. 52: Mattiarii Honoriani Gallicani. *Zosim.* 3, 22: Ἦσαν δὲ οὗτοι τρεῖς λόχοι, ματτιάριοι καὶ λαγκιάριοι καὶ βίκτωρες. *cf.* Mattzarī.

Mattiaticum *O. CTh.* 10, 19, 6 *(a. 369)*: (Dat . . .) Mattiatici.

Mattini-āca cortis, *j. Matignicourt, dép. Marne, arrond. Vitry-le-François, canton Thieblemont.*

?**mattio-barbulus** *ein mit bleikugeln bewaffneter soldat. Veget. r. mil.* 1, 17: Plumbatarum quoque exercitatio, quos mattiobarbulos vocant, est tradenda iunioribus. Nam in Illyrico dudum duae legiones fuerunt, quae sena milia militum habuerunt, quae, quod his telis scienter utebantur et fortiter, mattiobarbuli vocabantur. Per hos longo tempore strenuissime constat omnia bella confecta, usque eo, ut Diocletianus et Maximianus, cum ad imperium pervenissent, pro merito virtutis hos mattiobarbulos Io-

vianos atque Herculianos censuerint appellandos eosque cunctis legionibus praetulisse doceantur. Quinos autem mattiobarbulos insertos scutis portare consuerunt. 3, 14: Quartus item ordo construitur de scutatis expeditissimis, de sagittariis iunioribus, de his, qui alacriter verutis vel mattiobarbulis, quas plumbatas nominant, dimicant, qui dicebantur levis armatura.

10 **Matt-ius** *M. gentilicium,* **Mattia** *F.* (*wie* Matius), *auch celtisch, vom* i-*stamm* mati- *gut (das doppelte* t *stammt nach Streitberg aus dem kurznamen). (Thyatira) CIG* 3510: *Αυρ(ηλια) Ματτια (oder Ματρια?). (Kemer in Mysien) CIL* III 378: P. Matti Cornelia(ni). *(Cilli)* 5186: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Culminali et dis deabusque omnibus T. Mattius Hecato pro s. sua et suorum v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5224:
20 Matt(iae) P. f. Verinae. *(Bregenz; Eining)* 12014,372: Matti m(anu). *(Turin)* V 6957: Mercurio T. Mattius AteurItI f. Magiacus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Rom, a. 186)* VI 1980, 3: C. Matti Sullini. 22303: Mattius Adiutor. 22304: Dis Manibus Mattio Herculanio Pal. [fi]lio pientissimo fecerunt parentes infelicissimi Mattius Heraclida et Mattia Prima. 22305: P. Mattio Hermeti. 22306: C. Mattio Posforo q(ui) v(i-
30 xit) an(nis) LX Mattia Helpis coiugi b. m. f. 22307: D(is) M(anibus) C. Mattio Probo, vixit annis IX, mensibus V, diebus XXVI, Mattia Ampliata filio pientissimo fecit. 22308: C. Mattius Zosimus. 22309: Mattiae [Sec]unde. 22310: Mattiae Amandæ. 22311: DIs Manib(us) Mattiae Aphrodite, v(ixit) a(nnis) XXX C. Vibulliacus Arabs coniug. kar. sanctis . . . *(Tukâber)* VIII 1318 = 14850: Q. Mattius PrImus. *(Hr.*
40 *Meruïna?)* 4440 = *EE* 7 *p.* 250 *n.* 788: Mattius Fortis. *(Notre-Dame-de-Laval, dép. Aveyron) CIL* XII 2978 = 3017: D(is) M(anibus) Mattiae Secundae Mattius Iulianus fil. piissim. *(Vienne)* 5686, 568: }Matti. m(anu). *(Sainte-Colombe, Rhône) Allmer et Diss., Lyon t.* 4 *p.* 372 *n.* 497, 795: Matti. m(anu). *(Lyon) CIL* XIII 1761: Matr[is] *oder* Matr[ib(us)] P. Mattius Quart[us], L. Mattius Satto, C. Mattius Vitális ex vóto.
50 *(Paris) RA n. s.* 35 (1878) *p.* 382 = *BE* 1882 *p.* 119 *n.* 111. *Mowat p.* 79 *n.* 111. *(L'Allier) Schuerm.* 3429. *(Moulins mus.; Clermont mus.):* Matti(i). m(anu). *(Glanon, dioecese Chalon; civitas Lingonum) Lejay* 199: D(is) M(anibus) Ma[tt]iu(s)? *(Malain, dioec. Langres)* 204: L(ucius) Mattius Aeternus. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 25 *n.* 196: Matti m(anu). *Mainz:* Matti o(fficina). *(Neustadt) CIR* 1825: Atturus Matti fillius. *(Saint-Girard, Gers) Creuly C[t]* V 33: — Salinanus. — *Davon O.* Mattium, Matti-ācon, *V.* Matti-āci.

Matt-ium *der name des hauptorts der Chatten, nachmals dat. pl.* Mathanon, Madanun, *j. Maden bei Gudensberg. Tac. a.* 1, 56: Caesar incenso Mattio (id genti caput) aperta populatus vertit ad Rhenum.

Matt-o(n) *kosenamen, cy.* Math, *M. F. cogn., auch griechisch. (Emersdorf bei Klagenfurt) CIL* III 4874: Aelio Mattoni Aelia SecundIna sibi et con(iugi) pientissimo v(iva) f(ecit). *(Altenbaind)* 5868: Flavio Victori Claudia Matto coiux f(aciendum) curavit. Vixit annis LXV. *(Westerndorf)* 6010, 138: Matto f(ecit). *(Vaison)* XII 1431: Matto Lutevi f(ilius). *(Brugg, a. 79 p. Chr.)* XIII 5195: Imp. T. Vespasiano Caesar Aug. VII. cos. Marti, Apollini, Minervae arcum vicani Vindonissenses cur. T. Urbanio Mattoni T. Valer. Albano, L. Veturio Melo, C. Cottio [R]u[f]o. Q. Sextio . . . . *(Saalburg) Jacobi s.* 323: Matto f. *(Clermont) Bouillet p.* 11: Of. Matto. *(Zahlbach) CIR* 1207: M. Val(erius) M(arci) f(ilius) Lem(onia) Matto Bononiae mil(es) leg(ionis) XXI rap(acis). *(Mainz) Becker* 129[a]: Senn(i)cia Matto . . . . *(Bei Metz, saec. 1 p. Chr.) Robert et Cagnat, Épigr. de la Moselle fasc.* 2 *p.* 16—19, *pl.* VI 4: C. Celsius Matto, *ein sevir Augustalis.*

Matt-o(n) *O. Vita Consortiae* 12 *ASS* 22. *iun.* IV *p.* 251 *F:* In agro suo, qui vocatur Matton vicus.

Matton-ius *M. (Aquileja) AEM* 6 (1882) *s.* 81 = *Pais n.* 216: Praedium Mattonianum. *(Lyon) CIL* XIII 2018: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Mattoni Restituti civis Triboci negotiatoris artis macellariae hominis probissimi, qui defunctus est annor(um) XXXX men. III. d. XVIII Ruttonia Martiola coniunx, quae cum eo vixit ann. VIIII. d. VIIII. sine ulla animi laesione et Mattonius Germanus relictus a patre ann. III m. I. d. XII. et Mattonius Respectinus mens. VIIII filI et heredes ponendum curaverunt et sibi vivi sub ascia dedicaverunt.

Matt-oria *F. (Caraglio) CIL* V 7835: Mattoria . . . . ciana.

Matt-ōsa *F.* *(Bei Weilerberg, nördlich von Dortelweil an der Nidda) WK* 10 (1891) *n.* 7 *sp.* 161—164: . . . mittet Mattos(a)e salutem, coingi carisim(a)e et o[p]tat . . . . . do usque at te.

Mattua *F.* *(Tabajd) CIL* III 3375 = 10342: Ulp(iae) Mattua[e].

***Mattu-sca** *oder* **-scus** *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, O.* Matusgus, *j. Matougues, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Ecury-sur-Coole.*

Mattzarī *V., oder* = mattiarii? *(Cilli) CIL* III 5234: Matt. Adiecto. Interfectus a Mattzaris an. XL Ant. Quincta con(iunx) v(iva) f(ecit).

matu- u-*stamm,* matu-s, *nach Ernault und d'Arbois de Jubainville ir.* math *bär? gen.* matho, *cy.* madawg *fuchs,* maden *eine kleine füchsin. Davon die primairen ableitungen cogn.* Matuus Matua, Matuacus, Matucus, *woher* Matuccius, Macuc-o(n), Matutio, *und die composita M.* Matugenos, Teuto-matus, *O.* Matucaium, *cy.* Matgueith = *Matu-vecto-s.

Matu . . . cis *M. (Dijon, Côte-d'Or) CIL* XIII 5496/7: Balatulla Matu . . . cis (filia).

Matu-ācus *cy.* Matauc Matōc Matūc, *M. (Voorburg) Schuerm.* 3431: Matuacu(s). *(Trier und Arentsburg):* Matuacus.

Matualis *s.* Matovall.

Matu-caium *von* matu- *und* *caio-n, *O. in Noricum, j. Treibach in Kärnten, bezirkshauptm. St. Veit, ger.-bez. Althofen. TP:* Matucaio.

Matucc-ius *ableitung von* Matucus, *M. Dig.* 37, 5, 7: Secundum constitutionem divi Pii ad Tuscium Fuscianum (*Renier ci.* Matuccium Fuscinum) Numidiae legatum. *(Rom) CIL* VI 22312: T. Matuccius Agathopus. 22314: D(is) M(anibus) T. Matuccio Peculiari. *(El-Kantara, a. 158)* VIII 2501: L. Matuccio Fuscino leg(ato) Aug. pr. pr. leg. III. Aug. *(Lambèse, a. 158)* 2630: [Is]idi et [S]erapi [L. M]atuccius Fuscinus leg. Aug. [pr. p]r. aedem cum Volteia Cornificia uxore [et Ma]tuccia Fuscina filia ab antecessoribus [suis i]nstitutam exaltatam et adiecto pronao per leg. III. Aug. [columni]s sua pecunia positis exornavit. *(Bei Aïn-Drinn)* 2653: [Dedicante L. Matuccio Fuscino le]g. Aug. pr. pr. *(Timghâd, a. 158)* 17857: L. Matuccius Fuscinus leg(atus Numidiae) cos. desig. 17858: L. Matuccius Fuscinus legatus Augusti pr. pr. consul designatus patronus col. *(Ostia)* XIV 249, 3: Matuccius Fuscinu[s]. *(Tivoli, a. 161)* 3596: Matucciae L. f. . . *s.* Matucius.

Matucenos *s.* Matugenos.

Matuc-ius *ableitung von* Matu-cus, *M. gentilic.* **Matucia** *F.* *(Cimiez, a. 181) CIL* V 7907: Curantibus Matu[cis Ma]nsuet(o) et Albuci[ano]. *(Saint-Pons bei Nizza)* 7923 *add. p.* 931: Matuciae Paternae ex pago Licirro, vico Navelis (*lis* Ravelis), immatura morte subtractae, q(uae) v(ixit) ann(is) XXV, m(ensibus) XI, d(iebus) V, L. Matucius Quartinus et Aelia Materna parentes. *(Nizza)* 7933: [M]atucius Paternus. *(Rom)* VI 11686: Cn. Matucius Castalius. *(Lyon)* XIII 2207: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae // Matuciae . . . *s.* Matuccius.

Matuc-o(n) *kosename, M. cogn. (Lützelberg bei Seewalchen) CIL* III 5624: Messo[r]i[u]s Matuco vet(eranus) leg(ionis) I[I]. Itali(cae), ob. ann. LXX Mottu coniux [v]iva. *Davon* Matuconius.

Matucon-ius *von cogn.* Matuco(n), *M., nomen gentilic. (Castellane, départ. Basses-Alpes) CIL* XII 66: D(is) M(anibus) M. Matuconi Marcellini et M. Matuconi Maximi decc(urionibus) civit(atis) Salin(ensium) M. Matuconius Sev[e]rus et Iul(ia) Fuscina filiis piissimis et sibi vivi fecerunt.

Matu-cus *cf. cy. M.* Matauc Matoc (= *Mat-ācos), Matuc, *M. cogn. (Eining) CIL* III 6010, 139 = 12014, 57: Matucus f(ecit). *(Shefford, Bedfordshire)* VII 1336, 682: Matucus. *Woher* Matuco *und* Matuccius.

Matu-geno-s *'Bärenson', M. cognomen. (Westerndorf) CIL* 6010, 139: Matug(enus) fec(it). *(London)* 1334, 34: Matugenus, Matugenu, [M]atugen, Matuge. 1336, 683: Of(ficina) Matugeni. *(Barron, zwischen Alais und Uzès)* XII 2865 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1702: D(is) M(anibus) Matugeno Montani f(ilio). *(Olympie, départ. Gard, canton Alais, gemeinde Mons) CIL* XII 2880 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1729: D(is) M(anibus) Matugeni Primi f(ilii). *(Narbonne) CIL* XII 4986 = *Inscr. de Languedoc n.* 670: . . . o Matugeni f(ilio). *(Sainte-Colombe) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 372 *n.* 497, 796: MATVCENVS. *(Lyon, Trion n. 909)* 797: OF. MAT.VCI. *(Bordeaux) CIL* XIII 570 = *Hübner, Exempla n.* 386: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Boi(as) Tertius Unagi f. ex test.

poni iussit Matugenus et Matutio f(ilii) curaver(unt). *(Langres)* 5853: Dis Manib(us) Severa Ma[t]ugen. *(Reims) Habert* 846. 847: MATVGIIWS. *(Clermont):* OF MATVGE, OF MAVG. *(Moulins):* OF MVG. *(Tours) Schuermans* 3434: OF MATVG. *(Vechten)* 3436: OF MAT·VGE. — *Bronze-münzen der Leuci. Muret-Chab.* 9203—9231 (9209 *und* 9210 *aus Boviolles, dép. Meuse, arrond. Commercy, canton Void*): MTVCIINOS *R* MTVCIINOS. 9232: ..V-CIIN .. — *Von* Matugenos *ableitung* **Matugen-ius** *M. nomen gentilic.* **Matugenia** *F. (Saint-Benezet-de-Cheyran, dép. Gard, arr. Alais, canton Lédignan, nicht vor saec. 3) CIL* XII 3035 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 219: D(is) M(anibus) S(exti) Matuceni(i, *gen.,* c *statt* g) Frontini, v(eterani) l(egionis) XXII. p(rimigeniae) p(iae) f(idelis), ex optione; Matucenia Placida patri, et Syronia Qu(i)eta marito. *(Solothurn) CIL* XIII 5185: Matugeniae Marcellinae.

Matu-gentus *M. (Magdalenenberg bei Ottmanach) CIL* III 4962[a]: Redsato MatugentI f. et MartialI f. Iulia C. f. Quinctilla uxor et C. Iulius Bassus f. v. f.

Matui ... *M. (St. Helenenberg) CIL* III 11581: Matui////////// C//soni///.

Matu-inus *M. (Landstuhl in der Pfalz) CIR* 1779: Diss Cassibu(s) Matuinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Kreuznach, j. in Worms) Weckerling s.* 69: Co[ss]us Matui[n?]i.

Matui-o(n) *M. cogn. (Bei Siders) CIL* XII 134: Valerius Terentius t. f. i. Adnamu, Matuio, Te .. fevo, Terti[a] fil(ii) her. f. c.

Matull-ina *F. (Limoges) CIL* XIII 1408: Dis Ma[n(ibus) et] memori[ae] Matu[llin]a[e].

Matull-o(n) *M. cogn. (Bei Saint-Chef, dép. Isère) CIL* XII 5698, 7: Matu[l]lo (?) f(ecit).

Matu-mārus *M. (Csepel) CIL* III 3409: Matomarus. *(Waitzen)* 3546: M. Cocceius Ma[t]umari f(ilius).

? **Matundus** *M. (Contorniate, vor Nero) Cohen, Monn. imp.* 6 *p.* 565 *n.* 51: EVTIMVS MATVNDVS.

Matunis *F. (Mdaurusch) CIL* VIII 16884: Avia Matunis.

Matu-nus *G. cogn.* **Matuna** *F. cogn. (Sevilla) CIL* II 1209: Agria Matuna *(nach Hübner villeicht* Matura *zu schreiben). (Segovia)* 2746: Maiunæ (*lis* Matunæ) [E]paetis. *(Elsdon in Northumberland)* VII 995: Deo Matuno pro salute [imp(eratoris) Caes(aris) ....] bono generis humani imperant[is] C .... [leg(atus)] Aug(usti) pr(o) pr(aetore) posuit ac dedicavit, c(uram) a(gente) Caecil(io) Pac[ato tribuno?]. *cf. O.* Andematunnum, *nach d'Arbois de Jubainville* = *Ande-matunnŏ-dūnon.

Matur *M. (Lausanne) CIL* XIII 5034: Matur Caratilius pater.

Matu-reus *M. (Bolar bei Nuits, départ. Côte-d'Or) Autun archéologique (Société Éduenne) p.* 262 = *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 205 *pl.* XIX = *BM* 1882 *n.* 2. 3 = *Mowat p.* 109 = *Lejay* 237: Gallio l(ibertus) Maturci v(otum) s(olvens) l(ibenter) m(erito) d(eo) Segomoni donavi.

Matur-ius *M.* **Maturia** *F. (Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5918: Deo Borvoni et Damon(ae) Maturia Rustica v. s. l. m. *(Rockenhausen) CIR* 1767: Serro[tini]us Iustin. e[t] .... Maturio Serroni et Manatiae Vict[o]rinae fili[is] eorum [fe]cerunt. *s.* Maiurus.

Maturn ... *M. (London) CIL* VII 1336, 684: Maturn ...

Matu-rus *M.* **Matura** *F., auch celtisch. (Talavera de la Reina) CIL* II 904: Aestiva Nigri f. et Anniae Mustari f. Aquilus Albinus Maturus fili. *(Petisqueira)* 2487: Louci :///: Maturi f. *(Segovia)* 2748: Quieto Maturi. *(Tarragona)* 4150, 1: Caecili Maturi. *(Sagunto)* 4970, 310: Matur(i), Of(ficina) Mat(uri), Of. Matur(i). *(Steinberg bei Güns)* III 4226: D(is) M(anibus) Maturo .... *(Kroissbach)* 4236: L. Avit(us) Maturus. *(Reisach in Kärnten)* 4720: Maturus et Mercator vilicI. *(Mariasaal)* 4784: Tretucio Maturi. *(Klagenfurt)* 4954: Maturo. *(St. Marein)* 5054: Tittionius Maturus. *(Cilli)* 5158: Genio Aug. et Laribus P. Ursinius Maturus et Cassia Censorina. *(Fridorfing)* 5600: Matura. *(Augsburg)* 6010, 140: [M]aturus. *(Feldkirchen)* 6498: Maturo annc(ulo). *(Traismauer)* 12014, 57': Maturi m. *(Rom)* VI 2646: Maturi. *Orelli* 3504: Marcus Ulpius Maturus, natione Noricus coloniae Claudiae Viruni. *(Bath) CIL* VII 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(London)* 1336, 684: MATVRN. *(Orange)* XII 5686, 569: I MATVRV. *(Lyon)* XIII 2017: L. Materni Maturi Voconti L. Ma-

ternius Servandus lib. et heres patrono pi- Issimo posuit. 2153: Pudens et Maturus conservi. *(Champagne)* 2565: M. Maruli Maturi. *(Grand, dép. Vosges, arrond. und cant. Neufchâteau)* 5950: Viducus Litugeni fil(ius) sibi et Maturae uxsori testamento fieri ius[sit. M]atura uxsor h(eres) p(osuit). *(Pontailler-sur-Saône) Habert* 848. *(Luxeuil):* Maturi. *(Entrains)* 849: Maturu. *(Tongern) Schuerm.* 3437: Maturi m(anu). *(Douai)* 3438: Maturin. *(Rottweil)* 3440: Maturus. 3441: Maturus f(ecit).

?**Matus** *M. (Sadjar) CIL* VIII 6021: Musosus Matus. *(Bavay) Schuerm.* 3442: Matus.

Matusarum *O. in Lusitanien, nach Hübner iberisch. IA* 419, 2: Matusaro. *Rav.* 4, 45 *p.* 316, 5: Massusaria.

Matu-sgus *s.* Mattusca.

Matus-ius *M. nomen. (Suno) CIL* V 6575 *add.:* T. Matus(ius) Iustin(us). *s.* Matussius.

Matus-o(n) *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5701, 44[ab]: Senecio et Matuso f(ecerunt).

Matuss-ius *M. (Anglefort, Ain) CIL* XIII 2555: D(is) M(anibus) Matussi Rottali Matussius Cantlus fil. p. c. et s. a. d. 2558: Matussius Cantius. *s.* Matusius.

?**Matutinus** *G. M.* **Matutina** *F. (Wettingen im schweizer. canton Aargau, bezirk Baden) CIL* XIII 5234[c]: Mercuri[o] Ma[tut(ino)] pondo unciae novem semuncia scripula VII. G. Helvi Privati. *(Baden)* 5235: MERCVRIO MATVTINO IV///RIS ex voto [v(otum) s(olvit)] l(ibens) m(erito). *(Lichtenberg, reg.-bezirk Coblenz, kreis Simmern) CIR* 749: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) v. s. l. m. Matutinus et Victor f. r. *(Hagenau im Elsaß) CIL* XIII 6017: D(eo) Medru Matutina Cobnert(i filia). *s.* Matuinus.

Matuti-o(n) *M. (Bordeaux) Hübner, Exempla n.* 386 = *CIL* XIII 570: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Boi(as) Tertius Unagi f(ilius) ex test. poni iussit. Matugenus et Matutio f(ilii) curaver(unt).

Matuus *von* matu-s *bär, M. (Bordeaux) CIL* XIII 773: D(is) M(anibus) Iulia Betudaca Matui filia anorum XXXXV. 844: [D(is)] M(anibus) L. Sec. Cintuenato et Cl(audiae) Matuæ coni(ugi) et Senodonnæ fil. Sec. Urbana p. 862: D(is) M(anibus) et memoriae Sulpiciae Matu(a)e def. an. LXX gener p. c.

Mau ... *Gallische münzen. (Silber) Muret-Chab.* 5892: BI *R* MAV. *(Bronze-münzen der Suessiones)* 7762 *(aus Château-Porcien, dép. Ardennes).* 7764. 7765: MAY. 7766. 7768—7772: MAV. *s. auch* MAVC *(unter* Maus).

Mauc ... *(Southill) Archaeologia Cambrensis* 1896 *cf. RC* 18, 123: XP (Christus) |cum regni| fili Mauci.

Maudan-ense monasterium, *j. Mont-Saint-Michel, dép. Manche, arr. Avranches, canton Pontorson. Fortunati vita s. Paterni* 18, 50: In Maudanense monasterio.

Mauf-enno-s *nach Ernault villeicht ableitung von* magu-, *M. Gall. bronze-münzen der Lixovii. RN* 1861 *p.* 179: (Ve)RCO(breto) MAVFENN ..... 1862 *p.* 182 *(in der Seine zu Paris gefunden):* ARCANTODAN MAVFENN .... *Muret-Chab.* 7166. 7167. *(Ver-lès-Chartres, dép. Eure-et-Loir, arrond. und canton Chartres)* 7168: MAVFENNOS ARCANTODAN *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO. *Vgl.* Mevennus?

Maugdorni *V. in county of Monaghan, genannt von Mughdorn Dubh. Adamnani vita s. Columbae* 1, 43 *p.* 81: In provincia Maugdornorum. *p.* 82: In parte Maugdornorum.

Maugina *ir.* Mógain, *F. Adamnani vita s. Columbae* 2, 5 *p.* 111: De Maugina sancta virgine Daimeni filia. *p.* 112: Maugina, sancta virgo, filia Daimeni... Ad Mauginam.

Maugon-āco *O. j. Magnac-Bourg (früher -la-Tour) bei Limoges, dép. Haute-Vienne, arrond. Saint-Yrieix, canton Saint-Germain-les-Belles-Filles. Merowing. münze. Belfort* 2799: MAVGONACO.

Maulion *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 15.

***Maurenti-ācus** *von cogn. (adi.)* Maurentius, *O.* 1) Maurinciagi curtis [*a. 841*], Morinciaca curtis [*a. 862*], *j. Morancy sur l'Oise, dép. Oise, arrond. Senlis, cant. Neuilly-en-Thelle, gemeinde Boran.* — 2) *Montmorency bei Paris, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise.* — 3) *Morancé, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Anse.* — 4) *Maurentiacas villas, *j. Morenchies, dép. Nord, arr. und cant. Cambrai.* — 5) *Maurentiacas (domus *oder* villas), *j. Morancez, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Chartres.*

Mauri-ācus *ableitung vom gentilicium* Maurius, *vom cogn.* Maurus, *O.* 1) *Moirey, dép. Aube, arrond. Nogent-sur-Seine, canton Marcilly, j. im territorium der gem. Dierrey-*

Saint-Julien. Hydatii chron. a. 451: Chuni repedantes Trecassis in Mauriacensem consedentes campaniam . . . cum Attilanem et Chunis Mauriaco confligit certamine. *Leges Burgundionum, liber constitutionum* 17, 1 *p.* 55, 7 *M.:* Omnes omnino causae, quae inter Burgundiones habitae sunt et non sunt finitae usque ad pugnam Mauriacensem, habeantur abolitae. *Additamenta ad Prosp. Havn. a. 451 MG a. a.* IX *p.* 302: Pugnatumque... est in quinto (*Longnon list* quinto decimo) miliario de Trecas loco nuncupato Maurica (maurico *H*[a]) in eo Campania. *Iord. Get.* 36, 192: In campos Catalaunicos, qui et Mauriaci nominantur, centum leuvas, ut Galli vocant, in longum tenentes et septuaginta in latum. *Greg. Tur. h. e.* 2, 5: Mauriacum campum adiens. *Fredegar. chron.* 2, 53: Chuni repedantes Trecassis, in Mauriacensim consedentis campaniam *(la Champagne). Vita s. Aniani, Hist. Franc. SS. op. Du Chesne* 1 *p.* 522 *C:* In loco, qui vocatur Mauriacus. — 2) *j. Mauriac, départ. Cantal. Merow. münzen. Belfort* 396 = 2802 (*Prou* 1840, *pl.* XXVI 26): MAVIRI(aco). 2800 (*Prou* 1841): MAVRIACO VIC(o). 2801 (*Prou* 1842): MAVRIACO VICO. — 3) *j. Mauriac, dép. Gironde, arr. La Réole, canton Sauveterre.* — 4) Mauriacense ministerium, *j. Mauriac, dép. Aveyron, arrond. Millau, cant. Vezeins, gemeinde Saint-Léons [a. 920].* — 5) *j. Mauriat, départ. Puy-de-Dôme, arrond. Issoire, cant. Saint-Germain-Lembron.* — 6) Moriacum *[a. 1008], j. Moréac, dép. Morbihan, arrond. Pontivy, cant. Locminé.* — 7) *Morey, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Gevrey.* — 8) *Morey, départ. Meurthe-et-Moselle, arrond. Nancy, canton Nomeny.* — 9) *Morey, départ. Haute-Saône, arrond. Vesoul, canton Vitrey.* — 10) *Morey, dép. Saône-et-Loire, arrond. Chalon-sur-Saône, canton Givry.* — 11) *[a. 982] j. Mory, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton Claye, gemeinde Mitry-Mory.* — 12) *Mory-Montcrux, dép. Oise, arrond. Clermont, canton Breteuil-sur-Noye.* — 13) *Mory, dép. Pas-de-Calais, arrond. Arras, canton Croisilles.* — 14) *Moiré, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, cant. Le Bois-d'Oingt.* — 15) *Moirey, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Damvillers.* — 16) *Moiry, dép. Ardennes, arrond. Sedan, canton Carignan.* — 17) Mauriacus mons, *j. Moiremont, départ. Marne, arrond. u. canton Sainte-Menehould.* — 18) Castellum de Maureaco, *le château de Marai en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. und canton Loches, gemeinde Chambourg.* — 19) *Maury, départ. Ariège, arrond. Pamiers, gemeinde Le Mas-d'Azil.* — 20) *Maury, départ. Aveyron, arrond. Rodez, cant. Naucelle, gem. Camjac.* — 21) *Maury, dép. Dordogne, arrond. Ribérac, canton Neuvic, gemeinde Chantérac.* — 22) *Maury, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve, canton Cancon, gemeinde Pailloles.* — 23) *Maury, dép. Lot-et-Garonne, arr. und canton Agen, gemeinde Pont-du-Casse.* — 24) *Maury, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Marmande, gemeinde Seyches.* — 25) *Maury, dép. Pyrénées-Orientales, arrond. Perpignan, canton Saint-Paul-de-Frénouillet.* — 26) *Mauriācum, *j. Moirago, provinz Mailand, district Pavia.* — 27) *Moriago, provinz Treviso, district Valdobbiadone.*

Maurili-ācus *O. j. Milly, dép. Seine-et-Oise, arrond. Étampes. Ionae vita s. Vulfranni* 1 *ASS 20. mart.* III *p.* 145 *E:* Patrimonio nuncupato Mauriliaco. *Merow. münze. Belfort* 2822: MAVRILIACO . . . .

Mauriciagi curtis *s.* *Maurentiacus.

***Maurin-ācus** *von* Maurinus, *O.* 1) *drei Mornac in dépp. Charente und Charente-Inférieure.* — 2) *neun Mornay in dépp. Ain, Charente-Inférieure, Cher, Côte-d'Or, Creuse, Drôme, Saône-et-Loire und Vienne.*

***Maurini-ācus** *von* Maurinius, *O.* 1) Maurigniacus, *j. Morigny-Champigny, dép. Seine-et-Oise, arrond. und canton Étampes.* — 2) *Morgny, dép. Eure, arrond. Les Andelys, canton Étrépagny.* — 3) *Morgny-en-Thiérache, dép. Aisne, arrond. Laon, cant. Rozoy-sur-Serre.* — 4) *Morgny-la-Pommeraye, dép. Seine-Inférieure, arrond. Rouen, canton Buchy.*

Mauriŏpes vicus, Morivensis pagus, *dépp. Marne und Aube, auf dem mont Morvois, über Pont-sur-Seine, dép. Aube, arrond. und canton Nogent-sur-Seine. Greg. Tur. h. F.* 9, 19: Ad parentes suos Mauriopes vicum expetiit. — Pagus Mauripensis, Morivensis, *j. le Morvois.*

Mauri-sca *entweder vom gentilicium* Maurius *oder vom cogn.* Maurus, (colonica) *O.*

Maurisini-ācum *O. j. Moresnet bei Aachen.*

Mauritonnum *O. j. Mortain, dép. Manche.*

Maurogena *s.* Morginnum.

***Maurul-ācae** *abgeleitet von* *Maurulus

Maurula, *demin. von cogn. (urspr. V.)* Maurus '*aus Mauretania*', *O. in* Morlacae, *j. La Morlaye, dép. Oise, arrond. Senlis, canton Creil. Merow. urkunde von 670 oder 671, Tardif, Monuments historiques n.* 19 *p.* 17 *col.* 1: Morlacas *(acc.)* vico publico.

-maus -mao *s.* -magos.

Mausaiio-s Mausaeos 1) *M., gallischer fürst. Münzen. RN* 1857 *p.* 460: NINNOS MAVC(AIIOS). 1859 *p.* 96: NINNO—MAVCAIIOS, NINNO MAVC, MAV. *Bulletin de la Société d'agriculture de la Sarthe,* 1857: NINNO — MAVSAIIOC. *Hucher, Art gaulois,* 2*e part. n.* 97 *p.* 67: MAVC . . . AIIOS. *ib. und RN* 1883 *p.* 12: NINNO—MAVC. *Muret-Chab. (alle silber, nur* 9348 *bronze)* 9347. 9348: NINNO *R* MAVC *(rückläufig).* 9349. 9350: NINNO *R* MAVC. 9351: MAVC. 9352: NINO *R* MAVC. 9353. 9354: MAVC. 9359 = *RN* 3*e s., t.* 13 *p.* 131 *(Mowat list so):* ϽVAM AIIOC. — 2) *Beiname des kaisers Carausius. (Meilenzeiger aus dem bette des flußes Petterill bei Carlisle, England, county Cumberland, a.* 287—393*) Archaeologia Aeliana. part* 46 (1895) = *The Academy,* 12. *jan.* 1895 = *RN* 3*e s., t.* 13 (1895) *p.* 150 = *t.* 14 (1896) *p.* 146 = *BSAF* 1895 *p.* 146: Imp(eratori) C(aesari) M(arco) Aur(elio) Maus(aeo) Carausio p(io), f(elici), invicto, Aug(usto). [(A) Luguvalli]o [(ad) Broconav]as *oder* [Verter]as *oder* [Lavatr]as [m(ille) p(assuum)]. *Münzen des Carausius. Cohen, Monn. imp.* 164: IMP C M(aus.) CARAVSIVS AVG. *R* MARS VICTOR. 204: IMP. C. M. CARAVSIVS P. F. AVG. *R* PAX AVG. 205: IMP. C. M. CARAVSIVS AVG. *R* PAX AVG. 247: IMP. C. M(aus.) CARAVSIVS P. F. AVG. *R* PIETAS AVG. 261: IMP. C. M. CARAVSIVS P. F. AVG. *R* PROVID. AVG. *(Bronze-münze) RN* 3*e s., t.* 14 (1896) *p.* 145: IMP(erator) C(aesar) M(arcus) AV(relius) M(ausaius) CARAVSIVS P(ius) F(elix) AVG(ustus) *R* PROV(identia) AVGGG(ustorum trium = Diocletiani, Maximiani, Carausii) *mit* SP *und* C. *William Stukeley, The medallic history of M. Aurelius Valerius Carausius emperor in Britain (London* 1757) *in* 4°, I *p.* 115 *pl.* V 1 = *RN* 3*e s., t.* 14 (1896) *p.* 147: IMP. C. M. AVR. V CARAVSIVS P. AVG. *R* PAX AVG. *mit* S, P *und* C. *Von* Mausaeus *abgeleitet villeicht O.* Mausiacum.

Maus-atis *O. Vita Romani* 1, 2 *MGSS Mer.* III 132,30: Usque paginem Mausatis extimum.

Mausi-ăcus *ableitung von M.* Mausius *oder* Mausaeus, *O. j. Mozac, dép. Puy-de-Dôme, arrond. und canton Riom, zwischen Volvic und Riom. Vita I. s. Austremonii* 3, 12 *ASS 1. nov.* I *p.* 53 *A:* Ad Mausiacense monasterium. 13 *p.* 53 *A:* Mausiacus. *B:* Mausiacus. 14 *p.* 53 *C:* Mausiacum *(acc.)* . . . Mausiacense coenobio. 15 *p.* 53 *C:* Ad monasterium Mauziacum. 17 *p.* 54 *A:* Mausiacum monasterium advenit. [*cf. Labbe. Nova Bibliotheca rerum Aquitanicar.* (1659) 2 *p.* 503 *(erzälung aus dem j.* 761*):* Coenobium Mauzacum in Arvernis sic cognomentatum dicitur eo quod inter aquas (*also aus* medius — aqua!) conditum sit.]

? **Mausona** *M. Iohannis abbatis Biclarensis chron. a.* 573 (?) 8: Mausonis Emeritensis ecclesiae episcopus.

Mauson-ăcus *von M.* Mason-ius? *O.* 1) *Masny, dép. Nord, arrond. und canton Douai.* — 2) *Mesnac, dép. Charente, arrond. und canton Cognac.* — 3) *Mesnay, départ. Jura, arrond. Poligny, canton Arbois.* — 4) Mausonaco, Masenacum, *j. Masnago, Como.*

Mauziacus *s.* Mausiacus.

Mav-ētus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 799: Memoriae Mavetus d(e)f. an. XXIII Ianuaris [et] Spart[i]ola p. c.

? **Maviaitin-ehae** *G. (Bürgel, kreis Solingen, reg.-bez. Düsseldorf) CIR* 297 = *BJ* 83 *s.* 153 *n.* 318: Matronis Rumanehis et Maviaitinehis C. Iul(ius) [Vi]ta[l]is . . . .

mavo- *nach Ernault mbret.* mau *agile, gaillard, nbret.* mao *gai.* — **Mavus** *M. (Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 25 *n.* 197: Mavi (?) *rückläufig. Vgl.* *Mavo-senos, Vedomāvi, Wor-mawi.

***Mavo-seno-s** *M. cy.* Mavoheni *(gen.). (Llanboidy, Carmarthenshire in Cornwall) IBCh* 233 = *Rhŷs*[2] 388—389: Mavoh[eni] fili Lunar[c]hi Cocci.

? **Max-acae** *oder* Maxaciae *G.* = **Marsaciae** *durch* Ma(s)saciae? *(Xanten) CIR* 208 = *BJ* 83 *s.* 155 *n.* 332: M(atribus) Brittis Maxacis L(ucius) Andas[ius?] m(iles) l(egionis) XXX U(lpiae) v(ictricis) in pr(ivato) /// | //////.

***Maxenti-ăcum** *von M.* Maxentius, *O. j. Massanzago, prov. Padua, distr. Camposaniero.*

Maxilua *iber.? O. der Turdetani in Hispan. Baetica. Vitruv.* 2, 3, 4: Est autem in Hi-

spania ulteriore civitas Maxilua, item Calle, in Asia Pitane, ubi lateres cum sunt ducti et arefacti, proiecti natant in aqua. *Plin. n. h.* 35, 171: Pitanae in Asia et in ulteriore Hispania civitatibus Maxilua et Callet fiunt lateres, qui siccati non merguntur in aqua. *Ptol.* 2, 4, 10: *Μαξιλούα. cf. Strab.* 13, 1, 67 *p.* 614.

Maximi-ăcus *O.* 1) *j. Mesnay, départ.* 10 *Jura, arrond. Poligny, canton Arbois. Vita s. Lauteni* 7 *ASS 1. nov.* I *p.* 285 *C:* Monasterium loco cui vocabulum est Maximiacus. 14 *p.* 286 *A:* In Maximiacensi monasterio. 15 *p.* 286 *B:* Maximiaco residens. — 2) *j. Marsangis, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Anglure.* — 3) *j. Messimy, départ. Rhône, arrond. Lyon, canton Vaugneray.* — 4) *j. Messimy-sur-Saône, dép. Ain, arrond. Trévoux, canton Saint-Trivier-sur-Moignans.* 20 — 5) *j. Meximieux, dép. Ain, arr. Trévoux.*

Max-o(n) *F.* *(Mailand) CIL* V 6091: Sextiae L. f. Maxoni.

Mazaei *V. s.* Masiaei.

Mazeri-ăcus *O. j. Mazerier, dép. Allier. arrond. und canton Gannat.*

Maziaei *V. s.* Masiaei.

? **mazuvia** *franz.* massue *keule. Glossar. cod. Bruxell. 10859 f.* 12ʳ *col.* 2: Cláua. genus teli qua Ercules utebat² qd rustici ma- 30 zuuiã uocañ.

. . . . *μβατι* . . . . *(Nîmes) RE t.* 1 *p.* 170 *n.* 201 = *CIL* XII *p.* 383: . . . . *μβατι* | . . . . *τοον* [*τιους*] *τιμ* . . . .

Me . . *(Langres) CIL* XIII 5824: Parameius Ser(vii) Anto(nii) M . . filius.

Me . . . . *(Zwischen Xanten und Essemborck) CIR* 206: Mercurio sacrum. Civi(tas) Me . . . . *(Menapier?).*

Me . . . . iccul . . . *(York) CIL* VII 1331, 40 75: Me . . . . iccul . .

Me . . . *cogn. (York) CIL* VIII 1338, 14: Me . . .

Me . . . viacus *G. (Zamora) CIL* II 2628: Deo Me . . . viaco M. Atilius Silonis f. Quir. Silo ex voto.

Me. Cre. *(Zollfeld) CIL* III 12014, 376: ΜΕ . CRE.

Me. s. *(Zollfeld) CIL* III 12014, 378. 379: ME . S.

50 **Mea**? *fig. (Worms, j. in Mainz) Becker s.* 105, 131: MIIA.

Mear-ius *M. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7853: Nevio Meario a(mico) c(arissimo) et Velacostai Velaiuniai ux(ori).

Mearus *hispan. fl., j. Mera. Mela* 3, 1, 13: Ducanaris. *Ptol.* 2, 6, 4: *Μεάρου ποταμοῦ ἐκβολαί. Auch M. (Friaens) CIL* II 2497: M[e]arus Con[t]ari [f.] an. LX hic est. Fidus [P]u[l]tari f. [here]s *oder* [d(e)] s(uo) f(aciendum) c(uravit).

Mebdus *M. (Bei Villa Real) CIL* II 5556: Trites Mebdi h(ic) s(itus) est. *(Carqueres)* 5580: Pissirus Mebdi f. *Vielleicht* Meddus.

Mecacus *M. Cochet, Normandie souterr.* 10 *p.* 126: Mecacus. *(Tours) Berger, Comptes rendus de la société de numismat.* 1, 1869: MECAC *und* OF MECA.

Mecanus *M. (Iglesia Pinta) CIL* II 2861: Atiliæ Betounæ Mecani libertae an. LX M. Secundus de suo f(ecit).

Meccessus? *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 655 *p.* 541: [O(fficina)] Mecclissi(??). *cf.* Mecco Meco Mecesc.

Mecc-ius *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 20 (1883), 124 = *Hettner* 489: C. Meccius Nommus.

Mecc-o(n) *cf. ir.* mecon *root, M. fig. (Museum München) CIL* III 12014, 380: Mecco f(ecit). *(Rheinzabern) Schuerm.* 3470: Mecco. *(Heddernheim)* 3471. *(Pommern an der Mosel) BJ* 89 (1890) *s.* 25 *n.* 198. *(Saalburg; Gent; Lochmühle am Limes):* Mecco fec(it). *(Solothurn):* Meconi. *cf.* Macco Meco. 30

Mecen-ia *F. (Pola) CIL* V 169: Mecenia Secundina.

Mec-etius *M. christl. (Mailand) CIL* V 6175: Mecetius. *s.* Meget.

Meciedone *s.* Meclodunum.

? **Mec-ilius** *M. C. Theod.* 6, 4, 3. 4 *(a. 339):* Ad Mecilium Hilarianum.

Mecledo, Mecleto, Mecletodunum *s.* Meclodunum.

Meclŏ-dūnum *festung des* *Meclos, *cf.* 40 Meculonius? *O. j. Melun, dép. Seine-et-Marne, zwischen Paris und Fontainebleau. Caes. b. G.* 7, 58, 2 *(a. 52):* Eodem, quo venerat, itinere Meclodunum (mellodunum *A′U′* melledunum *B′DL* meledunū *E* met(mec *V*)iosedum *T′U²* *mg., als dittographie in X*) pervenit. (3) Id est oppidum Senonum in insula Sequanae positum, ut paulo ante de Lutecia diximus. (4) Deprehensis navibus circiter L celeriterque coniunctis atque eo 50 militibus iniectis et rei novitate perterritis oppidanis, quorum magna pars erat ad bellum evocata, sine contentione oppido potitur. (5) Refecto ponte, quem superioribus

diebus hostes resciderant, exercitum traducit et secundo flumine ad Luteciam iter facere coepit. (6) Hostes re cognita ab is, qui Mecloduno (melloduno *A'* a metc(mec' *L*)lodone *B'EL* a met(mec- *V*)iosedo *Dβ*, *als dittographie in X*) profugerant, Luteciam incendi pontesque eius oppidi rescindi iubent; ipsi profecti a palude ad ripas Sequanae e regione Luteciae contra Labieni castra considunt. 60, 1: Naves, quas Mecloduno (me-de done *L* ameclodono *B'E* met(mec- *V*)iosedo *A'Dβ*, *als dittographie in X*) deduxerat, singulas equitibus Romanis attribuit. 61, 5: Parva manu Meclodunum (manu(m) et losedum *B'DL* manu.& iosedū *E* manu meciosedū *V*) versus missa. *TP:* Meteglo (*verdorben aus* Megleto). *IA* 382, 2: Mecledo (*a'l. von* Mecledum; mededo *D* mecleto *ACQ* metleto *BR* metledo *LN* medeto *MOTUV* metheto *FG* methedo *J*). *Leo Senon. episc. ad Childebertum I. MG epist.* III *p.* 437, 29 *(c. a. 540):* Ad ordenandum Mecledoninsim episcopum. *p.* 438, 20: Mecledonum episcopum voluerit ordenare. *Fortunati vita s. Germani* 16, 50: De domo Medardi Meglidonensis familiae. *Gregor. Turon. h. F.* 6, 22 (31): Ad Miglidunensem castrum abiit, cuncta incendio tradens atque devastans. 23 (32): Ad regem direxit, qui tunc cum exercitu in pago Migludinense degebat. *Liber historiae Francorum* 14 *MGSS Mer.* II *p.* 260: Accepitque Aurelianus castrum Malidunensem (*var.* Milid-). 37 *p.* 307: Secus fluvium Sequana Malitonensem (*var.* Militonem) castrum ingressus. [*Baedae*] *passio s. Iustini* (*Migne, PL.* 94 *c.* 597): In Milidonensi castro recepti hospitio. *c.* 598: Igitur in Milidone noctu requieverant. *Vita Lupi* 4, 18 *ASS 1. sept.* I *p.* 261 *A:* Ad Miledunum castrum. *Passio s. Iusti* 2 *Anal. Boll.* 5, 375: Apud Melidonense castrum. *Merow. münzen. Belfort* 2823 (*Prou* 562): + MECHIDONE. 2824 (*Prou* 563): + MECLIDONE. 2825 (*Prou* 565): MECLIDONЄ. 2826 (*Prou* 564): MECΓЄDONЄ. 2827 (*Prou* 566): + MECLIDONE. 6272: MECIC DONЄ.

Meclon-ius *M.* *(Balsa) CIL* II 4989: L. Meclon(ius) Cassius. *(S. Angelo bei Tolentino)* IX 6376: Meclonia P. l. Picentina. *(Rom)* XV 1970: Sex. Mecloni Bassa.

Mec-o(n) *cf. ir.* Mechon, *M.* *(Bingen) Schuerm.* 3473: Meco f(ecit). *(Trier n.* 5266*):* Meco f(ecit). *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 25 *n.* 199: Meco. *(Stuttgart, mus.):* MIICO F. *s.* Mecco.

Mecon-ius *M.* *(El-Gulêa) CIL* VIII 19236: P. Meconius Victor. *(Strongoli)* X 113. 114: M'. Meconio M'. f. Cor(nelia) Leoni. *EE* 8 *p.* 74 *n.* 260: Megonius Leo. 261: Megoni Leonis.

Meculon-ius *M. nomen.* *Cic. p. Flacco* 20, 46: De pupillo Meculonio. *(Narbonne) CIL* XII 4988 *und add. p.* 852 = *Inscr. de Langued. n.* 672: /Meculonia [Rustica?] P. f(ilia) sibi et v(ivo) P. Attio Privato patrI et v(ivae) Meculoniae M. f(iliae) Successae, matrI et v(ivo) M(arco) MeculonIo Festo frat[ri].

Mecusa *O. an der Mosel, zwischen Scarbona und Gaunia.* *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 2: Civitas Mecusa. *cf.* Hercules Magusanus.

Med . . . *(Eining) CIL* III 12014, 377: F. Med?.

Med-alus *M. (Augsburg) CIL* III 12014, 381: MEDALVS FEK.

Med-amus *M.* **Medama** *F., superl.-form.* *(Coria) CIL* II 774: Bassus Medami f(ilius) Crovus. *(Talavera de la Reina)* 911: [I]ul(iae) Me[dam]ae (*nach Mommsen* Lucullo Vale(rii)) Capitonis f. *(Caldas de Vizella)* 2402 = *Hübner, Exempla n.* 230: Medamus Camal(i) Bormanico v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cadones) CIL* II 2520: Medamus Arcisi f(ilius) hic situs est castel[l]o Meidunio. Monumentum fecerunt Ancondei amico caro. *(Aus Hispanien)* 4980: L. Aemilius Medamus Mir(obriga?) ann. LXXX h. s. e. s. t. t. [l.]. Atlondus Maquiaesus Sunnae f. Mir. pius su[i]s omni[b(us)] an. XIX [h.] s. e. s. t. t. [l.]. *(Citania)* 5594: Coruabe Medamus Camali. *(Aquileja)* V 980 = 1766 *add. p.* 1051: Ti. Cl. Asianus IIIIII vir. Aquil. Tutiliae Medamae con. *(Grado)* 1428: Dis Man(ibus) Tutiliae Medame ////// Alexandrin//. *(Lauersfort bei Gelp, saec. c. 1 ex.) CIR* 241 = *Hübner, Exempla n.* 938: Medamus.

Medani-ca *F. (Contrasta) CIL* II 2955: M[e]danica (Minicii) Flori ancilla.

Med-anta *fl. im dép. Seine-et-Oise, j. Vaucouleur, mündet bei Mantes in die Seine. Davon ein dorf Mantes-la-Ville. s.* Matantis.

Medanus 1) *M. Vita Fursei* 4, 19 *ASS 16. ian.* II *p.* 39: Medanus. *s.* Meldanus. — 2) *fl. [c. a. 859].*

Med-arcus *O. j. Marcq, dép. Ardennes, arrond. Vouziers, canton Grandpré.*

Med-atus *M. (Alise-Sainte-Reine) Lejay* 27[a]: Meda[ti].

Medđ. *(Bingen) WK* 15 (1896) *sp.* 86: Medđ.

Medđ-catus? *M. (Vienne en Dauphiné) BSAF* 1877 *p.* 180: MEPPCATVS.

? **Medden** *M. christl. (Lamta) CIL* VIII 11126: Medden in pace vixit.

Medđi. *(Bourges):* MIIddi.

Medđi-cus *M. (Neuburg) CIL* III 6010, 141 = 12014, 58[a]. *(Pfünz)* [b]: Meddic. f(ecit). *(Tongern) Schuerm.* 3475: Meddic (fi). *(Cöln)* 3475: Meddic f(ecit). *(Friedberg)* 3476: MEĐĐIC FI. *(Butzbach)* 3476: Meddic f. *(Mainz)* 3476: Meddici. *(Vechten)* 3834: Nebbic f. 3836: Nebbici. *(Voorburg)* 3835: Nebbic fe. *(Xanten)* 3835: Mebico *oder* Meddici? *WZ* 5 (1886) *s.* 227: Meddic ////. *(Andernach) BJ* 89 (1890) *s.* 54. 55 *n.* 33. *(Weisenau) Steiner* 3647. *(Mainz) Becker s.* 105, 126 = *WK* 15 (1896) *n.* 1 *sp.* 9: Meddic(us) f(ecit). *(Heddernheim; Friedberg) BJ* 99 *s.* 109 *n.* 234[a]: MEĐĐIC FE. *(Heddernheim) BJ* 99 *s.* 110 *n.* 234[i]: M.eddic f. *(Trier 20347):* Meddic fe(cit). *(Trier, prov.-mus., sammlung Wendel n. 79, seit saec. 2):* Meddicus. *(Rottweil; Friedberg) BJ* 99 *s.* 109 *n.* 234[c]: MEĐĐIC H. *(Rottweil)* 234[d]. *(Kesselstadt)* [e]: Meddic fe. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 25 *n.* 200: MEĐ ///////. 202[a]: Meddic(us) f(ec(it). *(Grimlinghausen)* 202[b]: Meddic(us) f(ec(it). [cd]: Meddic fe. [e]: Meddic fi. [f]: Meddic fi. [g]: Meddic ///. *(Bonn) BJ* 90, 45, 28: Meddic(us) f(e)c(it). 29: Medd[icus f(ecit)]. *(Bonn, samml. der univ. n. 533)* MEĐĐICE. *(Marberg bei Pommern an der Mosel) BJ* 90 (1890) *s.* 25 *n.* 201. 101 (1897), 113: Medđicus. *(Asberg) WZ* 12 *s.* 401 = *BJ* 94 *s.* 72: MEĐĐIC(us) FE(cit). *(Xanten) Clemen p.* 162. *(Gellep) Stollwerck p.* 95, 21. *(Butzbach) Der obergerm.-raet. Limes, lieferung* 1 *n.* 14 *s.* 21: Meddice. *(Museum Grefeld) Jahrbuch des kais. deutschen arch. Instituts* 10 *s.* 49: Meddic. fe. *(Saalburg; Bingen) BJ* 99 *s.* 109 *n.* 234[h]: MEĐĐIC. FE. *(Zweimal im Heidelberger fund) BJ* 62, 15: Meddicus. *cf.* Medsiec ...

Medđignāt-ius *ableitung von* *Meddignāto-s, *'gewont an M.', M. (Castel, a. 236 p. Chr.) CIR* 1336 = *Hübner, Exempla n.* 1101: G. Meddignatius Severus cur(ator) bis, (hastifer civitatis Mattiacorum).

Medd-ila *F. (Neckargemünd) CIR* 1718 = *Haug n.* 85: D(is) M(anibus) Petoatici a(nnorum) LXXX et Meddil(a)e coniugi a(nnorum) LX Fortis Elius f(aciendum) c(uravit).

Medđill-ius *M. cogn. (Murrhardt, im wirtemb. oberamt Backnang) CIR* 1569 = *Obergerm.-raet. Limes lief.* 1 *n.* 44 *s.* 13: D(is) M(anibus) Meddillio Caranto patri et Victorinæ matri Carantia Ælia filia dulcissima heres ex testamento posit. *(Rottweil):* ME⊕ILIV.

Medđi-llus *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 314. *(Augsburg)* III 6010, 142: ME⊕ILLVS. *(Gallarate bei Mailand)* V 5527: Novani Medsilli. *(London)* VII 1336, 690[a]: ME⊕ILLVS. *(York)* [b]: MEFDIX/VS. *(Nimes, verdächtig) Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 560: Μεθθιλλος Κασσιμοτουλου Σεγομανικος κεκονιακε (tessellavit?). *(Sainte-Colombe) (n.* 916) *p.* 373, 497 *n.* 802: ME⊕ILLVS. *(n.* 917) *n.* 803: ME⊕ILLVS. *n.* 804: ME⊕ILLVS. 805: OF MED. *(Vienne) CIL* XII 5686, 576[a]: ME⊕ILLVS. *(Sainte-Colombe)* [b]: MEΘ LVS. *(Aosta)* [c]. *(Nimes)* [d]: ME⊕ILLVS. *(Lyon, Trion n. 653) Allmer et Dissard, Lyon t.* 4 *n.* 497, 465 *p.* 335: OHEĐĐIHO. *(Saintes) BSAF* 1891 *p.* 83: MIIĐĐILLVS. *(Lezoux):* MEĐĐILLVS. *(Augst) IH* 352, 80: [M]EĐĐIL. *(Riegel) Schuermans* 3478: MEĐĐILV(s). *(Grimlinghausen, reg.-bez. Düsseldorf, kreis Neuss) BJ* 89 (1890) *s.* 26 *n.* 203: ME⊕ILLV[s]. *Vgl.* Medsilus Medsillus Messilla Methillus Missillus Mesilla.

Medđir-ius *M. (Cöln) Schuerm.* 3479: MEĐĐIRIVS. *(Tongern)* 3480: ...) MEĐĐIRIVS. *(Cöln):* MEĐĐIRIVS. *(Mainz):* ME⊕IRVS. *(Le Châtelet)* 3585: MIDDIRIVS. *(Bonn) BJ* 80 *s.* 78. *(Vechten):* MEĐĐIRIVS F(ecit). *(Grimlinghausen)* 89 (1890) *s.* 57 *n.* 17: Meddirius f.

Medđu *nach Brugmann zu ir.* mess *urteilen, gericht,* = *met*tu- √ med, *M. (Inheiden; Heddernheim; Neuwied) Schuerm.* 3481: MEĐĐVFE, MEDDVII, ME.D.D.V. FF. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 205: MEĐĐVƎE. *(Marköbel) Obergerm.-raet. Limes lief.* 3 *n.* 21 *s.* 20: Meddu [f]e(cit). *(Auch Saalburg, Niederbiber, Bassenheim, Bonn, Adenau, Vechten). (Inheiden) Schuerm.* 3481: MEĐĐVL FE. *(Museum in Wiesbaden)* 3482: MEĐĐVL FE(cit). *(Bonn) BJ* 60, 83. 89 (1890) *s.* 26 *n.* 205. 96/97 *s.* 365:

MEΘΘVIF(ecit), MEΘΘVIE//, MEΘΘVLE, MEΘDVI// F. *(Asberg) WZ* 14 (1895) *s.* 405: MEΘΘVI F(ecit). *BJ* 96/97 *s.*261: MEΘΘVI F. *(Heddernheim)* 99 *s.* 110 *n.* 236[a]: MEΘΘLF. *(Heddernheim; Friedberg)* [b]: MEΘΘVL E. *(Heddernheim)* [c]: MEΘΘL F. *(Neuwied)* [d]: ME.Θ.Θ.V.FE. *(Saalburg)* [e]: }ΘΘVL F.

Meddu-gino-s *M. ogam. (Ballyknock, county Cork) The Academy, Nov.* 21, 1891, *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 14: Anm Meddugini *(gen. sg.). cf.* Medugenos.

Meddu-gnātus *M. (Bei Soulosse, j. in Épinal) Murat* 1082, 2 = *J.-B. P. Jollois, Antiquités du dép. des Vosges, gr.-8°, 1843, pl.* XVIII = *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 129[3]): Meddugnatus Ategni(a)e f(ilius).

Meddus *s.* Mebdus.

Medeconno *s.* Mediconnus.

Medenae *O. j. Meynes, dép. Gard, arr. Nimes, canton Aramon.*

Meden-asius *M. (Vezzano) CIL* V 5003: V(ivus) f(ecit) Q. Medenasius C. f. sibi et Lubamae uxori et . . .

Mederi-ācum *O. j. Melick, niederländ. prov. Limburg. IA* 375, 5: Mederiacum.

Medet-icca *F. (Amiens) RA n. s.* 40 (1880) *p.* 325: M. Popilius Sodalis. Medeticca. Senicati f.

Med-ētus *vgl. air.* commdiu coimmdiu *gl. dominus aus* *com-mĕdiō, *gen.* -ded = *com-mediĕt-os, *abgeleitet von* √ med *richten, M. fig. (London) CIL* VII 1336, 689: Medeti *(gen.). (Nijmegen; Mainz) Schuerm.* 3484: Medeti. m(anu). *(Le Châtelet) Habert* 853: M.DETI.M. *(Grand, Vosges)* 854: Medeti m(anu). *s.* Comedovae.

Medi .... *(Poitiers) CIL* XIII 1136: D(is) [M(anibus)] C. Va[le]rio...San[ton]i Cr . . . Medi . . . . h(eres) ex [te]s[t(amento)] p(osuit).

Medi *fig. (Épinay-Sainte-Beuve, Normandie; Bavay) Schuerm.* 3486: Medi. *s.* Medius.

Medi. *(Tournay) E. Soil, Les Potiers et Faïenciers Tournaisiens (Tournay 1886), pl.* IV 27: MEΘI. *(Troyes und Angreau):* MEΘI.

?**Mediae** *O. Itin. Bordig. p.* 6 *T.:* Mutatio ad Medias.

?**Medi-āna** *O. in Raetien, j. Gnotzheim in Baiern, reg.-bez. Mittelfranken, bez.-amt Gunzenhausen. TP:* Medianis. *s. sp.* 502, 24.

Medi-anā *fl. j. la Mayenne.*

Mediana villa, *j. Menneville, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Neufchâtel.*

?**Medianae** insulae. *Ennodii vita Epifani* 93: Medianas insulas, Stoechadas Lerum ipsamque nutricem summorum montium planam Lerinum adiit.

Medi-annus *M. (Mesves-sur-Loire bei Nevers) RA* 12 (1865) *p.* 386 = *Hübner, Exempla n.* 195: Medius Sacer Medianni f(ilius).

Medianus *M. (Cabra) CIL* II 1619: M. Fabius Antiatis l(ibertus) Medianus, M. Fabius Antiatis l(ibertus) Seneca.

Medianus vicus, *j. Moyenvic in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Vic. Merow. münzen. Belfort n.* 2829: MEΔIANVVICV. 2830: MEDIANOVICO. 2831 *(Prou* 970): MEDIANO VICO. 2832: MEDIANOVICO. 2833: MEDIANOVICO. 2834 *(Prou* 971): MEDIANO VICO FICI. 2835: MEDIANO VICO. 2836: MEDIAN VICO. 2837: ME-DIANOVICO. 2838: MEDIANO VICO FIT. 2839: MEDIANOVICO. 2840: M...ANO VICO. 2841: MEDIANOVICO. 2842 *(Prou* 974): MEDIANO VICO. 2843 *(Prou* 973): MEOIVNO A C FA *(aus* VICTV). 2844: MEDIVNOCTA. 2845 *(Prou* 975): ME-DIANO VICO. 2846: R MDIAN~CLODPPI. 2847 *(Prou* 972): MEDIVNO C TAC. 2848: + M.DI ANO VIC.

?**Mediaquinta** *O. in der dioecese Le Mans.*

Medi-atus *M. fig. (Mainz, Asberg, Vechten) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73[66]: MEΘIATVS. *(Voorburg) Schuerm.* 3555: Methiat. *(Nijmegen und Vechten):* Methiatus.

?**Medic-o**(n) *M. (Hr. Nebhana) CIL* VIII 79: Q. Iulius Lucanus Mediconis fil(ius) ut hanc in patriam plenus laetitia pervenirem annos LXXX. certando vici iam quietus ego hic Medico semper.

Mediconnus vicus, *O. j. Mougon, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton l'Isle-Bouchard, gemeinde Crouzilles. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 6: Huius tempore aedificatae sunt ecclesiae in vicis, id est Evina, Mediconno, Barrao, Balatedine, Vernao. *Merow. münze. Belfort* 2828 = *Prou* 390: MEDE-CONNO.

?**Medicus** *M. (Madrid) CIL* II 4975, 24: P. Fanni Medici. *Vgl.* Meddicus, Messicus.

Medienses *s.* Nediensis.

Mediio. *(Xanten) Schuerm.* 3487: Mediio.

Medilus *M. (Troyes) Habert pl.* XX *n.* 855: [M]EÐILI.Θ. *(Auxerre) n.* 856: MIIÐILVS. *(Reims) n.* 857: MIIDILVS.

mĕdĭŏ- *mitten* = *lat.* mediu-s *für* **me*dh-io-s, *umbr.* *mefio-s, *osk. fem. locativ vom stamm* mefiā *media,* mefiaí *inmitten, gr.* μέσσο-ς = *meϑjos, μέσο-ς; *ableitung air. subst.* medón *die mitte, gl. medium; medius, j.* meadhon *medium, w.* mewn, *mbret.* en me-tou; *germ.* midjaz, *got.* midji-s *mitten, aisl.* midja, *an.* miðr, *as.* middea *schwaches fem.,* '*mitte*', *ahd.* mitti, *aksl. substantiv. fem.* mežda *medium, mitte, grenze, aus* *mediā, meždu *zwischen, cf. ai.* mádhya-s *medius, armen.* mēj, *gen.* mijoy *mitte, av.* maidya- *medius, osset.* mēdäg *D.,* mīdäg *T.* '*in*', *idg.* *médh-i̯o-s *medius,* √médh. — **Medius** *M. in Ostgallien und Germanien. (Worms, Friedberg, Wiesbaden, Cöln, Xanten, Nijmegen, Melenborg). (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 26 *n.* 206: MEDIVS F(ecit). *(Reims; Limé, Aisne):* MIIDIVS. *(Mesves-sur-Loire bei Nevers) RA* 12 (1865) *p.* 386 = *Hübner, Exempla n.* 195: Medius Sacer Medianni f(ilius). *s.* Medi. — *In gall.* Medio-cantus, Medio-crarus, Medio-lanon, Medio-matrici.

Medio-cantus *O. dorf la Celle-Saint-Patrocle, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Commentry. Greg. Tur. vitae patrum* 9, 2: Locum, qui dicitur Mediocantus.

Medio-crarus *G. (Ancien prieuré de Saint-André-de-Roquebrun, départ. Hérault, canton d'Olargues) BE* 3 *p.* 127. *Louis Noguier, La Colonie romaine de Béziers, épigraphie et monuments (Béziers 1883) n.* 43. *Mowat, BE* 3 *p.* 197: [Me]diocraro. *cf.* Litavi-crarus.

Medioga *s.* Μεδίολον.

Mĕdĭŏ-lānŏ-n *und* **-lān-ĭŏ-n** *von* mĕdĭŏ- *mitten und* -lā-nŏ-n *fläche, nach Loth* '*lieu uni, endroit consacré*', '*ebene der mitte*' *oder* '*die mitte des landes*'; *d'Arbois de Jubainville hält es für synonym mit* *Medio-nemeton *und vgl.* Mide *in Mittel-Irland, privatdomaine des obersten königs der insel. Nach Claudianus zu* medius *paneg. de tertio consulatu Honorii* 128—130 *(a. 396):* Cum tu genitoris amico | exceptus gremio mediam veherere per urbem) *und* lana *(wäre gall.* vlanā!) *wolle (epithalam. de nuptiis Honorii Aug.* 182—184 *(a. 398):* Continuo sublime volans ad moenia Gallis | condita, lanigeri suis *(cult des ebers in Mailand)* ostentantia pellem | pervenit). *cf. Sidon. Apollinaris epist.* 7, 17, 2 *v.* 20: Et quae lanigero de sue nomen habent.? *O.* 1) *Hauptstadt der Insubrer, der mittelpunct von Gallia Transalpina, a. u.* 532 *von Scipio erobert, seit* 560 *beständig römisch, municipium, später colonie* C(olonia) A. A. M(ediolanum), A. [M.], A. [A.], C. A. A. F. M., Colon(ia). G(alliena-na?). A(ugusta). F(elix). Med(iolanum), *j. Milano, deutsch Mailand. Polybius* 2, 34, 10: Ἐκχωρησάντων εἰς τὸ Μεδιόλανον τῶν Γαλατῶν, ὅσπερ ἐστὶ κυριώτατος τόπος τῆς τῶν Ἰνσόμβρων χώρας. (11) οἷς ἐκ ποδὸς ἐπακολουθήσαντος τοῦ Γναίου καὶ προσβαλόντος ἄφνω πρὸς τὸ Μεδιόλανον. 15: Ὁ δὲ Γναῖος ἐπακολουθήσας τήν τε χώραν ἐπόρθει καὶ τὸ Μεδιολάνιον εἷλε κατὰ κράτος. *Cic. in Pison.* 26, 62: Mediolanensi praecone, avo tuo. *Varro r. r.* 1, 8, 2: Vites, ut in Mediolanensi (agro). 3: Ubi traduces possint fieri vitium, ut Mediolanenses faciunt in arboribus, quas vocant opulos. *Liv.* 5, 34, 8: Ipsi (Galli) per Taurinos saltusque Iuliae Alpis transcenderunt, (9) fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine, cum, in quo consederant, agrum Insubrium appellari audissent, cognomine Insubribus pago Haeduorum, ibi omen sequentes loci, condidere urbem, Mediolanium appellarunt. 34, 46, 1 *(a. 194 a. Chr.):* In Gallia L. Valerius Flaccus proconsul circa Mediolanium cum Gallis Insubribus et Bois, qui Dorulato duce ad concitandos Insubres Padum transgressi erant, signis collatis depugnavit. *Verrius Flaccus ap. Festum* 36, 10 *sq. M., p.* 26, 16 —18 *T. (aus Varro):* Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorum Gallorum. Is autem est in Gallia citra Alpes, quae togata dicitur; in quibus sunt Mediolanenses. *Strab.* 5, 1, 6 *p.* 213: Ἴνσουβροι δὲ καὶ νῦν εἰσί· Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην (ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν), νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. πλησίον δὲ καὶ Οὐήρων, καὶ αὕτη πόλις μεγάλη. *Val. Max.* 9, 15, *ext.* 1: In consimili mendacio muliebris temeritas Mediolani repressa est. *Plin. n. h.* 3, 124: Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae, Novaria ex Vertamacoris, Vocontiorum hodieque pago, non (ut Cato existimat) Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado, sicut Boi Transalpibus profecti Laudem Pompeiam, Insubres Mediolanum. 6, 218: (Septima divisio vadit super) Mediolanum omniaque ab Apen-

nino. 14, 144: Novellius Torquatus Mediolanensis. *Frontin. strateg.* 1, 9, 3: Trucidato ab exercitu Mediolani senatu. *Plin. epist.* 4, 13, 3 *(a. 102—105):* Mediolani. *Tac. h.* 1, 70: Transpadanae regionis municipia, Mediolanum ac Novariam et Eporediam et Vercellas. *Sueton. de poetis* 5 *p.* 25, 5—26, 2 *Reiff.:* Statius Caecilius comoediarum scribtor clarus habetur natione Insuber Gallus et Ennii primum contubernalis; quidam Mediolanensem ferunt. 25 *p.* 43, 8: Vergilius sumpta toga Mediolanum transgreditur. *de gramm. et rhet.* 30 *p.* 126: In cognitione caedis Mediolani apud L. Pisonem defendens reum. *Aug.* 20: Ravennam vel Mediolaneum vel Aquileiam usque ab urbe progrediens. *Plut. Marcell.* 7: Κτείνας δὲ τοὺς πλείστους καὶ κρατήσας ὅπλων καὶ χρημάτων ἐπανῆλθε πρὸς τὸν συνάρχοντα μοχθηρῶς πολεμοῦντα Κελτοῖς περὶ πόλιν μεγίστην καὶ πολυανθρωποτάτην τῶν Γαλατικῶν. Μεδιόλανον καλεῖται, καὶ μητρόπολιν αὐτὴν οἱ τῇδε Κελτοὶ νομίζουσιν· ὅθεν ἐκθύμως μαχόμενοι περὶ αὐτῆς ἀντεπολιόρκουν τὸν Κορνήλιον. ἐπελθόντος δὲ Μαρκέλλου, καὶ τῶν Γαισατῶν, ὡς ἐπύθοντο τὴν τοῦ βασιλέως ἧτταν καὶ τελευτήν, ἀπελθόντων, τὸ μὲν Μεδιόλανον ἁλίσκεται, τὰς δὲ ἄλλας πόλεις αὐτοὶ παραδιδόασιν οἱ Κελτοὶ καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέπουσι πάντα Ῥωμαίοις. *Caes.* 17: Τῆς δὲ περὶ τὴν δίαιταν εὐκολίας κἀκεῖνο ποιοῦνται σημεῖον, ὅτι τοῦ δειπνίζοντος αὐτὸν ἐν Μεδιολάνῳ ξένου, Οὐαλερίου Λέοντος, παραθέντος ἀσπάραγον καὶ μύρον ἀντ' ἐλαίου καταχέαντος, αὐτὸς μὲν ἀφελῶς ἔφαγε, τοῖς δὲ φίλοις δυσχεραίνουσιν ἐπέπληξεν. *Dionis et Bruti comp.* 5: Καὶ Δίωνος μὲν τιμωρὸς οὐδεὶς ἐφάνη πεσόντος· ἀλλὰ Βροῦτον καὶ τῶν πολεμίων Ἀντώνιος μὲν ἔθαψεν ἐνδόξως, Καῖσαρ δὲ καὶ τὰς τιμὰς ἐτήρησεν. ἕστηκε δὲ χαλκοῦς ἀνδριὰς ἐν Μεδιολάνῳ τῆς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίας. τοῦτον ὕστερον ἰδὼν ὁ Καῖσαρ εἰκονικὸν ὄντα καὶ χαριέντως εἰργασμένον παρῆλθεν· εἶτ' ἐπιστὰς μετὰ μικρὸν ἀκροωμένων πολλῶν τοὺς ἄρχοντας ἐκάλει φάσκων ἔκσπονδον αὐτῶν τὴν πόλιν εἰληφέναι πολέμιον ἔχουσαν παρ' αὐτῇ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ὡς εἰκός, ἠρνοῦντο καὶ τίνα λέγοι διαποροῦντες εἰς ἀλλήλους ἀπέβλεψαν. ὡς δ' ἐπιστρέψας ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν ἀνδριάντα καὶ συναγαγὼν τὸ πρόσωπον 'ἀλλ' οὐχ οὗτος' ἔφη 'πολέμιος ὢν ἡμέτερος ἐνταῦθα ἕστηκεν;' ἔτι μᾶλλον καταπλαγέντες ἐσιώπησαν. ὁ δὲ μειδιάσας ἐπῄνεσέ τε τοὺς Γαλάτας, ὡς τοῖς φίλοις καὶ παρὰ τὰς τύχας βεβαίους ὄντας, καὶ τὸν ἀνδριάντα κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσε. *Ptol.* 3, 1, 29: Ἰνσούβρων, οἵ εἰσιν ἀπὸ δύσεως Κενομανῶν, Νοναρία, Μεδιολάνιον, Κῶμον, Τίκινον. *Iustin.* 20, 5, 7 *sq.:* His autem Gallis causa in Italiam veniendi sedesque novas quaerendi intestina discordia et adsiduae domi dissensiones fuere, quarum taedio cum in Italiam venissent, sedibus Tuscos expulerunt et Mediolanium, Comum, Brixiam, Veronam, Bergomum, Tridentum, Vicetiam condiderunt. *Dio* 73, 11, 2: (Δίδιος) πρὸς τοῦ Κομμόδου ἐς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα τὸ Μεδιόλανον ἐξελήλατο. *Vat. fr.* 282 *(a. 286):* Proposita IIII. id. feb. Mediolani. *CIust.* 3, 29, 4. 8, 53 (54), 6 *(a. 286).* 4, 24, 9 *(a. 293):* Mediolani. *Cl. Mamertini genethl. Maximiani* 11: In Mediolanensi palatio. 12: Mediolanensi civitati. *Cod. Hermogenian. tit.* 5, 2 *(a. 295):* Mediolani. *Consultatio veteris cuiusdam iurisconsulti* 5, 7 *(a. 295):* PP. Mediolano. *IA* 98, 3. 6: A Mediolano. 123, 9: Ab urbe Mediolano. 127, 9: Mediolanum civitas. 277, 4: Mediolanum usque. 278, 2: Mediolano. 339, 7. 344, 3. 346, 10. 350, 4. 356, 1. 387, 5: A Mediolano. *Vopisc. Aurelian.* 18, 3: Omnia circa Mediolanum graviter evastata sunt. *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 7: Qui fuit dies ille quo Mediolanum ingressus <es>! . . . Mediolani resistens. *L. Caecilii de mortibus persecutor.* 45, 1: Constantinus rebus in urbe compositis hieme proxima Mediolanum concessit *(a. 312).* Eodem Licinius advenit, ut acciperet uxorem. 48, 1: Cum feliciter tam ego Constantinus Augustus quam etiam ego Licinius Augustus apud Mediolanum convenissemus. *Cod. Theod.* 15, 1, 1 *(a. 313):* Dat. IIII. non. febr. Mediolano. 10, 8, 1 *(a. 313):* Dat. VI. id. Mart. Mediolano. *Concil. Arelatense a. 314* (*Mansi* 2 *c.* 476): Merocles episcopus, Severus diaconus, de civitate Mediolanensi, provincia Italia. *Vat. fr.* 273: Dat. XIIII. kal. nov. Mediolano *a. 315. Gesetz kaiser Constantins vom 7. sept. 318:* Mediolano. *Gesetz Constantins a. 319:* Dat. VII. id. sept. Mediolano. *CTheod.* 15, 1, 1 *(a. 320):* Mediolano. *Euseb. h. e.* 10, 5, 4 *(a. 325):* Ἐν Μεδιολάνῳ. *CTheod.* 9, 21, 3 = *CIust.* 9, 24, 2 *(6. iul. 326):* Mediolano. *CTheod.* 4, 22, 1 = *CIust.* 8, 5, 1 *(23. oct. 326):* Mediolano. *Itin. Hieros.* 549, 5: Mediolanum usque. 557, 10: Civitas Mediolanum . . .

(*Par. 1808*, -no *Veron.*). 558, 1: Ab Arelate Mediolanum usque. 559, 12: A Mediolano Aquileiam usque. 612, 10: Ab urbe Mediolanum. 617, 5: Civitas Mediolanum. 6: Ab urbe Roma Mediolanum usque. *Chronicon a. 334 p.* 120, 10 *sq. Frick:* (Gallienus) occisus Mediolano. *CIust.* 9, 19, 2: Mediolani = *CTheod.* 9, 17, 1 *(a. 340):* Mediolano. *CTheod.* 9, 7, 3 *(a. 342, 346?):* Mediolano. *Concil. Sardic. a. 347 (Mansi* 3 *c.* 39 *B):* Protasius ab Italia, de Mediolano. *c.* 42 *D:* Partasius ab Italia de Mediolano. *CIust.* 10, 14, 1: Mediolani = *CTheod.* 10, 14, 2 *(a. 318):* Mediolano. *CTheod.* 15, 14, 5 *(a. 352).* 11, 1, 6 *(a. 354):* Mediolano. 12, 1, 42 *(a. 354):* Mediolani. *Chronogr. a. 354 p.* 148, 5: Gallienus ... occisus Mediolano. *Athanasius hist. Arianorum ad monachos, in Opp. Paris. 1698 fol.* 1 *p.* 363 *(ad a. 355): Διονύσιος ὁ* ὑπὸ Μεδιολάνων· ἐστὶ δὲ καὶ αὕτη μητρόπολις τῆς Ἰταλίας. *CTheod.* 9, 34, 6 *(a. 355).* 11, 34, 2 *(a. 355):* Mediolano. 6, 29, 1: Mediolano = *CIust.* 12, 22 (23), 1 *(a. 355):* Mediolani. *CTheod.* 12, 1, 43 *(a. 355):* Mediolani. 12, 12, 1 *(a. 355):* Mediolano. 1, 5, 5 *(a. 355):* Mediolani. 2, 1, 2 *(a. 355):* Mediolano. 14, 3, 2 *(a. 355).* 12, 12, 2 *(a. 356).* 6, 4, 9 *(a. 356).* 9, 42, 2 *(a. 356).* 11, 16, 7 *(a. 356).* 16, 10, 6 *(a. 356):* Mediolano. *Iuliani epistul. ad s. p. q. Athen. p.* 275 *B:* Ἐλθὼν ἐς τὸ Μεδιόλανον ᾤκουν ἔν τινι προαστείῳ. *CIust.* 9, 18, 5 = *Theod.* 9, 16, 4 *(a. 357):* Mediolani. *CIust.* 9, 18, 6 = *Theod.* 9, 16, 5: Mediolani. *CIust.* 9, 19, 4, 3 *(a. 357).* 10, 48 (47), 8, 3 *(a. 357):* Mediolani. *CIustinian.* 11, 48 (47), 2, 1 = *Theodos.* 13, 10, 3 *(a. 357):* Mediolani. *CIustinian.* 12, 22 (23), 2, 3 = *Theodos.* 6, 29, 2 *(a. 357):* Mediolani. *CIust.* 12, 50 (51), 3, 1 = *Theod.* 8, 5, 22 *(a. 357):* Mediolani. *CTheod.* 9, 17, 4 *(a. 357):* Mediolano. 16, 2, 13. 14, 8, 7 *(a. 357):* Mediolano. 11, 16, 8 *(a. 357):* Mediolano. 6, 29, 2 *(a. 357):* Mediolano. 9, 16, 4. 5 *(a. 357):* Mediolano. 13, 10, 3 *(a. 357):* Mediolano. 8, 5, 8. 9 *(a. 357):* Mediolano. 16, 8, 7 = *CIust.* 1, 7, 1 *(a. 357):* Mediolano. *CTheod.* 1, 5, 7 *(a. 358):* Mediolani. 8, 4, 6 *(a. 358):* Mediolani. *CIust.* 12, 57 (58), 2 = *Theod.* 8, 7, 7 *(a. 358):* Mediolani. *CTheod.* 10, 20, 2 *(a. 358):* Mediolano. 16, 2, 15 *(a. 360):* Mediolano. *Victor Caes.* 33, 18: Eum Gallienus apud pontem, cui ex eo Aureoli nomen est, fusum acie Mediolanum coegit. 32: Recepta Mediolani urbe. 39, 45: Ac mirum in modum novis adhuc cultisque moenibus Romana culmina et ceterae urbes ornatae, maxime Carthago, Mediolanum, Nicomedia. *epit.* 32, 4: Pari modo Aelianus apud Mogontiacum, in Aegypto Aemilianus, apud Macedonas Valens, Mediolani Aureolus dominatum invasere. 33, 2: Quem cum apud pontem, qui ex eius nomine Aureolus appellatur, obtentum detrusumque Mediolanum obsedit. 41, 4: Hic sororem suam Constantiam Licinio Mediolanum accito coniungit. 48, 19: (Theodosius) apud Mediolanum excessit. *Eutrop.* 3, 6: Postea cum collega ingentes copias Gallorum peremit, Mediolanum expugnavit, grandem praedam Romam pertulit. 9, 11, 1: Gallienus interea Mediolani cum Valeriano fratre occisus est imperii anno nono. 27, 2: Herculius Mediolani ... *CTheod.* 12, 1, 62 *(a. 364):* Mediolano. *CIust.* 7, 62, 24 = *Theod.* 11, 30, 32 *(a. 364):* Mediolani. *CTheod.* 11, 30, 34 *(a. 364):* Mediolano. [1, 6, 1. 2, 1, 4. 5, 14, 3. 8, 5, 17 *(a. 364):* Med. *ist wol* Med⟨ianis⟩.] *CTheod.* 5, 15, 7. 8 *(a. 365):* Mediolani. 13, 5, 11. 6, 2. 14, 3, 8. 6, 3. 8, 7, 8. 11, 2. 9, 2, 2: Mediolano. 1, 6, 5. 15, 5 *(a. 365):* Mediolani. 7, 1, 7. 6, 1. 18, 1. 8, 1, 10. 4, 10. 10, 20, 3. 11, 1, 10. 11. 12 *(a. 365):* Mediolano. 11, 2, 2. 7, 11. 31, 2. 32, 1: Mediolano. 11, 11, 3 *(a. 365):* Mediolani. 9, 30, 3. 4. 15, 1, 14. 15. 16, 1, 1 *(a. 365):* Mediolano. *CIust.* 11, 48 (47), 3, 1 = *Theod.* 11, 1, 12 *(a. 365):* Mediolani. *CIust.* 11, 62 (61), 3, 1 *(a. 365):* Mediolani. 12, 50 (51), 5 = *Theod.* 8, 5, 25 *(a. 365):* Mediolani. *CIust.* 12, 52 (53), 1 = *Theod.* 8, 7, 8 *(a. 365):* Mediolani. *CTheod.* 8, 5, 23. 24. 25. 27. 10, 1, 9. 4, 2. 10, 10. 11, 36, 18. 12, 1, 65. 67. 70 *(a. 365):* Mediolano. *CIust.* 4, 61, 6, 2 *(a. 365):* Mediolani. 9, 3, 1 = *Theod.* 9, 2, 3 *(a. 365):* Mediolani. *CIust.* 10, 16, 6 = *Theod.* 11, 1, 11 *(a. 365):* Mediolani. *CIust.* 10, 32, 28 = *Theod.* 12, 1, 67 *(a. 365):* Mediolani. *CIust.* 11, 8 (7), 3 = *Theod.* 10, 23, 3 *(a. 365):* Mediolani. *Consultatio veteris cuiusdam iurisconsulti* 9, 1. 5. 7 *(a. 365):* Mediolani. *CTheod.* 8, 7, 18 *(a. 368).* 8, 11, 3 *(a. 369):* Mediolano. *Rufus Festus* 6, 1: Mediolanum. *Damasi papae (a. 369—374) epist.* 6 (*Mansi* 3 c. 443): Auxentium Mediolanensem. *Optatus Milevitanus* 1, 23: Merocles a Mediolano (episcopus). *Concil. Rom. II. a. 372 (Mansi*

3 c. 459 B): Auxentium Mediolanensem. c. 460 A: Sabinus diaconus Mediolanensis. *CTheod.* 12, 10, 1 *(a. 373):* Mediolano. *cf. CIust.* 12, 52 (53), 2, 1 *(a. 373):* Mediolano. *CTheod.* 13, 1, 10 *(a. 374):* Mediolano. *CTheod.* 16, 5, 5 = *CIust.* 1, 5, 2 *(a. 379):* Mediolano. *CIust.* 6, 32, 4 *(a. 379):* Mediolano. *CTheod.* 15, 7, 4. 5 *(a. 380):* Mediolano. *Servius ad Verg. Aen. pr.:* Et Cremonae et 10 Mediolani (mediolanii *L*) et Neapoli studuit. *CTheod.* 6, 22, 5 *(a. 381):* Mediolano. 6, 26, 2 *(a. 381):* Mediolani. 15, 7, 6 *(a. 381):* Mediolano. *Concil. Aquilei. a. 381 (Mansi* 3 *c.* 599 *D):* Ambrosius episcopus Mediolanensis. *CTheod.* 1, 6, 8 *(a. 382):* Mediolani. 8, 4, 13 *(a. 382):* Mediolano. 11, 6, 1 *(a. 382):* Mediolano = *CIust.* 10, 18, 1: Mediolani. *CTheod.* 3, 1, 4 *(a. 383):* Mediolani. 5, 1, 3 *(a. 383):* Mediolano. 9, 27, 5 20 *(a. 383):* Mediolano = *CIust.* 9, 27, 3: Mediolani. *CTheod.* 11, 13, 1 *(a. 383):* Mediolano. 12, 1, 95. 99. 100 *(a. 383):* Mediolano. 13, 10, 8 *(a. 383):* Mediolano. *CIust.* 1, 9, 5 = *Theod.* 12, 1, 99 *(a. 383):* Mediolani. *CIust.* 11, 48 (47), 9 = *Theod.* 13, 10, 8 *(a. 383):* Mediolani. *CIust.* 10, 25, 1 = *Theod.* 13, 10, 8, 1 *(a. 383):* Mediolani. *CIust.* 6, 57, 4 *(a. 383):* Mediolani. *CTheod.* 1, 6, 9. 4, 17, 4 *(a. 384):* 30 Mediolani. 6, 5, 2. 30, 6. 9, 38, 7. 11, 30, 44. 13, 1, 12 *(a. 384):* Mediolano. *Marcellini et Faustini de confessione verae fidei* 2, 23 *(a. 383 oder 384), CSEL* 35 *p.* 12, 21 *G.:* Dionysius Mediolanensium. *CIust.* 9, 29, 2 (3) = *Theod.* 1, 6, 9 *(a. 384):* Mediolani. *CIust.* 12, 8, 1 = *Theod.* 6, 5, 2 *(a. 384):* Mediolani. *CIust.* 12, 23 (24), 6 = *Theod.* 6, 30, 6 *(a. 384):* Mediolani. *Appendix legis Roman. Wisig.* 1, 23 *(a. 384):* 40 Med. *CTheod.* 2, 1, 6 *(a. 385):* Mediolani. 2, 4, 4. 7, 2, 2 *(a. 385):* Mediolano. 8, 4, 15 *(a. 385):* Mediolano = *CIust.* 12. 57 (58), 6, 1: Mediolani. *CTheod.* 8, 5, 46: Mediolano. 9, 38, 8 = *CIust.* 1, 4, 3 *(a. 385):* Mediolano. *CTheod.* 11, 16, 16. 30, 45. 36, 29. 12, 1, 110: Mediolano. *CIust.* 1, 23, 5 *(a. 385):* Mediolani. 7, 62, 26 *(a. 385)* = *CTheod.* 11, 30, 45 *(a. 385):* Mediolano. *CIust.* 7, 65, 7 = *Theod.* 11, 36, 29 *(a. 385):* 50 Mediolani. *CIust.* 10, 48 (47), 13 = *Theod.* 11, 16, 16 *(a. 385):* Mediolani. *Epist.* 4, 2 *(a. 385) CSEL* 35 *p.* 48, 8: Mediolani. *CTheod.* 1, 32, 5 *(a. 386):* Mediolano = *Iust.* 11, 7 (6), 4: Mediolani. *CTheod.* 6, 35, 13.

8, 8, 4. 10, 13, 1 *(a. 386):* Mediolano. 11, 37, 1 *(a. 386):* Mediolano = *CIust.* 7, 69, 1: Mediolano. *CTheod.* 14, 1, 2. 3, 18. 16, 2, 1 *(a. 386):* Mediolano. *CIust.* 12, 28 (29), 4, 1 = *Theod.* 6, 35, 13 *(a. 386):* Mediolani. *CIust.* 12, 59 (60), 2 = *Theod.* 8, 7, 18 *(a. 386):* Mediolani. *CIust.* 12, 59 (60), 3, 2 = *Theod.* 8, 8, 4 *(a. 386):* Mediolani. *Appendix legis Rom. Wisig.* 2, 2 *(a. 386):* Mediolano. *Ambrosii epist. cl.* I *ep.* 24, 7 10 *col.* 889 *E:* Pervenisse Mediolanum. *Augustin. epist.* 24, 4: Mediolanium. 43, 7, 20: Iussit enim ille, ut ei partes ad agendam causam Romam occurrerent. quo cum Caecilianus nescio qua causa non occurrisset, interpellatus ab eis praecepit, ut Mediolanum sequerentur. *de quantit. animae* 5, 8: Urbis Mediolanensis. 18, 31: Itane tu non vidisti Mediolani adulescentem. *de civ. dei* 10, 29, 4: Simpliciano, qui postea Mediola- 20 nensi ecclesiae praesedit episcopus. 22, *c.* 8 *p.* 567, 8 *D.:* Miraculum, quod Mediolani factum est. *p.* 573, 2: Memoria martyrum ibi est Mediolanensium Protasii et Gervasii. *CTheod.* 6, 24, 4. 28, 4. 13, 3, 13 *(a. 387):* Mediolano. 15, 14, 7 *(a. 388):* Mediolano. *Auson. ordo urb. nob.* 35—45: Et Mĕdĭō-lānī mira omnia, copia rerum, | innumerae cultaeque domus, facunda virorum | ingenia et mores laeti, tum duplice muro | amplifi- 30 cata loci species populique voluptas, | circus, et inclusi moles cuneata theatri, | templa Palatinaeque arces opulensque moneta et regio Herculei celebris sub honore lavacri: | cunctaque marmoreis ornata peristyla signis | moeniaque in valli formam circumdata limbo. | Omnia quae magnis operum velut aemula formis | excellunt nec iuncta premit vicinia Romae. *CTheod.* 1, 5, 9 *(a. 389)* = *Iust.* 1, 26, 3: Mediolani. *CTheod.* 40 1, 15, 13 *(a. 389):* Mediolani. 2, 4, 5 *(a. 389):* Mediolano. 3, 17, 3. 4, 4, 2. 5, 1, 4 *(a. 389):* Mediolani. 8, 4, 16 *(a. 389):* Mediolano = *CIust.* 12, 57 (58), 7, 2 (1): Mediolani. *CTheod.* 8, 11, 5. 12, 1, 120 *(a. 389):* Mediolano. 14, 1, 3 *(a. 389):* Mediolano = *CIust.* 11, 14 (13), 1: Mediolani. *CTheod.* 15, 14, 8. 16, 5, 17. 19 *(a. 389):* Mediolano. *CIust.* 5, 33, 1, 5 (3). 6, 55, 9. 9, 22, 24 *(a. 389):* Mediolani. *CTheod.* 3, 50 17, 4. 6, 27, 6 *(a. 390):* Mediolano. 30, 12 *(a. 390):* Mediolani. 9, 1, 17 *(a. 390):* Mediolano = *CIust.* 9, 2, 15: Mediolani. *CTheod.* 9, 2, 4 *(a. 390):* Mediolano = *Iust.* 9, 3, 3:

Mediolani. *CTheod.* 9, 10, 4 *(a. 390):* Mediolano. 9, 27, 7 *(a. 390):* Mediolano = *CIust.* 9, 27, 5, 1: Mediolani. *CTheod.* 10, 22, 3 *(a. 390):* Mediolano = *Iust.* 11, 10 (9), 2: Mediolani. *CTheod.* 11, 16, 18. 12, 1, 121. 15, 1, 26. 27. 28 *(a. 390):* Mediolano. 16, 2, 27 *(a. 390)* = *CIust.* 1, 3, 9: Mediolano. 1, 40, 9 *(a. 390):* Mediolani. 5, 35, 4 *(a. 390):* Mediolano. *CTheod.* 1, 10, 4 *(a. 391):* Mediolani. 3, 3, 1 *(a. 391):* Mediolano. 11, 16, 19 *(a. 391):* Mediolano = *CIust.* 10, 48 (47), 14: Mediolani. *CTheod.* 16, 10, 11 *(a. 391):* Mediolano. *CIust.* 1, 28, 4 = *Theod.* 1, 10, 4 *(a. 391):* Mediolani. *Ammian.* 14, 10, 16 *(a. 354):* Imperator Mediolanum ad hiberna discessit. 11, 5: Mediolanum itineribus properavimus magnis. 15, 1, 2: Mediolanum advenit ingressusque regiam . . . 2, 8: Ad Comum oppidum Mediolano vicinum. 3, 1: Haec dum Mediolani aguntur. 11: Residui ducti Mediolanum excruciatique tormentis et confessi inter epulas petulanter se quaedam locutos iussi sunt attineri poenalibus claustris sub absolutionis aliqua spe licet incerta. 4, 13: Imperator Mediolanum ad hiberna ovans revertit et laetus. 16, 7, 2 *(a. 356):* Venit Mediolanum. 25, 8, 9 *(a. 363):* Properare Mediolanum. 10, 6: Lucillianus Mediolanum ingressus cum Seniaucho et Valentiniano tribunis . . . effuso cursu petierat Remos. 27, 7, 5 *(a. 368):* Quorum memoriam apud Mediolanum colentes nunc usque Christiani, locum, ubi sepulti sunt, Ad Innocentes adpellant. 28, 6, 30 *(a. 370):* Cum Mediolanum venissent. *Origo Constantini imp.* 5, 13 *MG a. a.* IX *p.* 8, 26: Ut Licinius Constantiam sororem Constantini apud Mediolanum duxisset uxorem. *Hieronym. chron. a. Abr. 2285:* Gallienus Mediolanii (-ni *PF)* occiditur. (*Daraus Cassiod. chron.* 979, *a. 269 p. Chr., Iordan. Rom.* 287.) *2321:* Diocletianus Nicomediae, Maximianus Mediolanii (-ni *P*) purpuram deposuerunt. *(Daraus Prosperi Tironis epitoma chron.* 969 *p.* 447. *Cassiod. chron.* 1035, *a. 308.)* *2371:* Lucifer ac Dionysius Caralitanae et Mediolanensis ecclesiae episcopi. (*Daraus Prosp. Tir. epit. chron.* 1091 *p.* 455.) *2371:* Iulianus frater Galli Mediolanii (-ni *P*) Caesar appellatur. (*Daraus Prosper* 1093 *p.* 455.) *2390:* Mediolanii Ambrosio episcopo constituto. (*Daraus Prosper* 1153 *p.* 459.) *Hieronymi epist.* 1, 15 *ad Innocentium, c. a. 370* *(ed. Vall. Ven. opp. t.* 1, 1 *c.* 7 *D):* Quis enim valeat digno canere praeconio Auxentium Mediolani incubantem huius excubiis sepultum paene ante quam mortuum? *de viris inl. c.* 124 *p.* 53, 20 *Rich.:* Ambrosius, Mediolanensis episcopus. *c.* 127 *p.* 54, 9: Librum, quem (Maximus) Mediolani Gratiano principi dedit. *epist.* 81, 2 *t.* 1 *c.* 512 *B (a. 399):* Mediolanum misimus. *epist.* 121 *t.* 1 *c.* 868 *A (a. 407):* Ambrosius Mediolanensis episcopus. *CTheod.* 2, 1, 8 *(a. 395)* = *Iust.* 8, 4, 8: Mediolani. *CTheod.* 2, 12, 6 *(a. 395):* Mediolani. 4, 21, 1 *(a. 395):* Mediolano. 7, 12, 3 *(a. 395):* Mediolani. 7, 24, 1 *(a. 395):* Mediolano = *CIust.* 12, 48 (49), 1: Mediolani. *CTheod.* 8, 5, 53. 54. 8, 5. 6. 7. 18, 7. 9, 23, 2. 10, 9, 2. 11, 1, 24 *(a. 395):* Mediolano. 16, 20 *(a. 395):* Mediolano = *CIust.* 10, 48 (47), 15, 1: Mediolani. *CTheod.* 11, 28, 1. 30, 53. 54. 12, 1, 141. 142. 143. 144. 145. 146. 148. 13, 5, 24. 25. 15, 1, 32. 33. 14, 9. 10. 11. 12. 16, 2, 29 *(a. 395):* Mediolano. *CIust.* 6, 60, 2 *(a. 395):* Mediolani. 7, 62, 27 = *CTheod.* 11, 30, 53 *(a. 395):* Mediolani. *CIust.* 8, 2, 3, 1 *(a. 395):* Mediolani. 9, 2, 16, 1 = *CTheod.* 2, 1, 8 *(a. 395):* Mediolani. *CIust.* 9, 37, 1 *cf. CTheod.* 2, 1, 8, 1 *(a. 395):* Mediolani. *CIust.* 10, 32, 45 = *Theod.* 12, 1, 142 *(a. 395):* Mediolani. *CIust.* 10, 32, 46 = *Theod.* 12, 1, 140. 148: Mediolani. *CIust.* 12, 50 (51), 15 *cf. CTheod.* 8, 5, 53 *(a. 395):* Mediolano. *CIust.* 12, 60 (61), 1 = *Theod.* 8, 8, 6 *(a. 395):* Mediolani. *CIust.* 12, 60 (61), 2 = *Theod.* 8, 8, 7 *(a. 395):* Mediolani. *Consultatio veteris cuiusdam iurisconsulti* 7[a], 3 *(a. 395):* Mediolano. *Rufini Apulei. apologia lib.* 1, 19 *in Hieronymum (Hieron. opp. ed. Vall. Ven. a. 1667 t.* 2 *c.* 393 *C):* Cum falsam huiusmodi sententiam apud Mediolanum recitaret. 2, 23 *(c.* 649 *D):* Ambrosium episcopum, qui non solum Mediolanensis ecclesiae, verum omnium ecclesiarum columna quaedam et turris inexpugnabilis fuit. *ND occ.* 11 *(Ligur.),* 28: Praepositus thesaurorum Mediolanensium Liguriae. 50: Procurator gynaecii Mediolanensis Liguriae. *Consularia Constantinopolitana MG a. a.* IX *p.* 246: His conss. *(a. 395)* recessit apud Mediolanum Theudosius Aug. *Prosperi Tironis epitoma chron.* 1206 *p.* 463 (*daraus Cassiod. chron.* 1162): Theodosius imperator Mediolani moritur *(a. 395). Consularia Ravennatia p.* 393,

8 *Frick (a. 396). Fasti Vind. priores:* His cons. *(a. 396)* Theodosius defunctus est Mediolano XVIII kal. Ian. *CTheod.* 4, 22, 4. 7, 4, 22. 18, 9. 21, 3. 8, 5, 55. 11, 14, 2 *(a. 396):* Mediolano. 21, 2 *(a. 396):* Mediolano = *CIust.* 10, 29, 1: Mediolani. *CTheod.* 11, 36, 32 *(a. 396):* Mediolano = *Iust.* 7, 65, 8: Mediolani. *CTheod.* 12, 1, 151. 13, 5, 26. 11, 8. 14, 3, 19 *(a. 396):* Mediolano. *CIust.* 11, 2 (1), 2 (4) *cf. CTheod.* 13, 5, 26 *(a. 396):* Mediolani. *CIust.* 11, 58 (57), 6 = *Theod.* 13, 11, 8 *(a. 396):* Mediolani. *CTheod.* 1, 11, 1 *(a. 397):* Mediolani = *Iust.* 1, 33, 2: Mediolani. *CTheod.* 4, 6, 5 *(a. 397):* Mediolani. 22, 5 *(a. 397):* Mediolano = *CIust.* 8, 5, 2: Mediolano. *CTheod.* 6, 2, 12. 13. 15 *(a. 397):* Mediolani. 4, 31 *(a. 397):* Mediolano. 14, 2 *(a. 397):* Mediolani. 26, 11 *(a. 397):* Mediolano. 7. 13, 12 *(a. 397):* Mediolani. 8, 7, 19 *(a. 397):* Mediolano = *CIust.* 10, 32, 48: Mediolani. *CTheod.* 10, 1, 14. 11, 16, 21. 22. 12, 1, 153. 154. 155. 156. 5, 3. 6, 24. 13, 5, 27. 9, 5. 14, 2, 3. 4, 7. 7, 1 *(a. 397):* Mediolano. 14, 15, 3 *(a. 397):* Mediolano = *CIust.* 11, 23 (22), 2: Mediolani. *CTheod.* 16, 2, 30 *(a. 397):* Mediolano. *CIust.* 3, 13, 5. 23, 1 *(a. 397):* Mediolani. 7, 32, 11 *(a. 397):* Mediolano. 45, 12 *(a. 397):* Mediolani. 10, 32, 52 *(a. 397):* Mediolani = *CTheod.* 12, 5, 3; *CTheod.* 1, 5, 11. 7, 3. 11, 2 *(a. 398):* Mediolani. 1, 12, 6 *(a. 398):* Mediolani = *CIust.* 12, 55 (56), 2: Mediolani. *CTheod.* 2, 1, 12. 6, 2, 16 *(a. 398):* Mediolani. 7, 14, 1. 22, 12. 8, 5, 58. 9, 39, 3. 10, 2, 2. 5, 1. 10, 22. 11, 19, 4. 12, 1, 157. 158. 14, 3, 20. 15, 4. 19, 1. 15, 1, 37 *(a. 398):* Mediolano. 16, 2, 31 *(a. 398):* Mediolano = *CIust.* 1, 3, 10. *CIust.* 1, 4, 7. 24, 1 *(a. 398):* Mediolani. 8, 11 (12), 13 *(a. 398)* = *CTheod.* 15, 1, 37: Mediolani. *CIust.* 10, 19, 6 *(a. 398):* Mediolani. 32, 49 *(a. 398)* = *CTheod.* 12, 1, 157: Mediolani. *CIust.* 11, 74 (73), 1 *cf. CTheod.* 1, 11, 2 *(a. 398):* Mediolani. *CIust.* 12, 50 (51), 17 *cf. CTheod.* 8, 5, 58 *(a. 398):* Mediolani. *CTheod.* 6, 27, 11. 12 *(a. 399):* Mediolano. 30, 16. 17 *(a. 399):* Mediolano. 7, 5, 1 *(a. 399):* Mediolano = *CIust.* 12, 38 (39), 1, 1; *CTheod.* 9, 30, 5. 10, 1, 16. 11, 1, 26. 30, 58. 12, 1, 162. 6, 25. 9, 3. 15, 1. 13, 5, 28. 6, 8. 11, 10. 15, 2, 8. 3, 4. 16, 5, 35. 8, 14 *(a. 399):* Mediolano. *CIust.* 1, 51, 3, 1 *(a. 399):* Mediolani. 7, 62, 30: Mediolani = *CTheod.* 11, 30, 58 *(a. 399):* Mediolano. *CIust.* 10, 75 (73), 2 *(a. 399)* = *Theod.* 12, 9, 3: Mediolani = *Iust.* 11, 65, 3. *CIust.* 11, 3 (2), 3 *(a. 399)* = *Theod.* 13, 6, 8: Mediolani. *CIust.* 11, 65 (64), 5, 1 *(a. 399):* Mediolani. *CTheod.* 1, 5, 13 *(a. 400)* = *Iust.* 11, 74 (73), 2, 1: Mediolani. *CTheod.* 1, 12, 8. 15, 15 *(a. 400):* Mediolani. 2, 14, 1 *(a. 400):* Mediolani = *CIust.* 2, 14 (15), 1, 4; *CTheod.* 3, 31, 1 *(a. 400):* Mediolani. 4, 31, 1 *(a. 400):* Mediolano. 7, 1, 18 *(a. 400):* Mediolano = *CIust.* 12, 35 (36), 14, 1: Mediolani. *CTheod.* 7, 8, 6 *(a. 400):* Mediolano = *Iust.* 12, 40 (41), 3: Mediolani. *CTheod.* 7, 8, 7. 18, 10. 20, 12. 8, 5, 60. 61 *(a. 400):* Mediolano. 10, 3 *(a. 400):* Mediolano = *CIust.* 12, 61 (62), 3: Mediolani. *CTheod.* 9, 26, 2. 10, 3, 5. 11, 1, 28. 8, 2 *(a. 400):* Mediolano. 26, 2 *(a. 400):* Mediolano = *CIust.* 10, 30, 2: Mediolani. *CTheod.* 11, 30, 60. 12, 1, 166 *(a. 400):* Mediolano. 12, 6, 26 *(a. 400):* Mediolano = *CIust.* 10, 72 (70), 11: Mediolani. *CTheod.* 12, 6, 27 *(a. 400):* Mediolano = *Iust.* 10, 72 (70), 12: Mediolani. *CTheod.* 12, 19, 1 *(a. 400):* Mediolano. 2 *(a. 400):* Mediolano = *CIust.* 11, 66 (65), 6: Mediolani. *CTheod.* 12, 19, 3. 13, 5, 30. 15, 2, 9 *(a. 400):* Mediolano. *CIust.* 10, 20, 1, 1 *cf. CTheod.* 11, 8, 1 *(a. 400):* Mediolani. *CTheod.* 1, 10, 6 *(a. 401):* Mediolani. 7 *(a. 401):* Mediolani = *CIust.* 1, 32. 1, 2: Mediolani. *CTheod.* 1, 15, 16. 6, 2, 17 *(a. 401):* Mediolani. 7, 4, 26 *(a. 401):* Mediolano = *CIust.* 12, 37 (38), 11: Mediolani. *CTheod.* 8, 2, 5 *(a. 401):* Mediolano = *Iust.* 10, 71 (69), 3, 1: Mediolani. *CTheod.* 8, 5, 63. 9, 42, 18. 11, 1, 29 *(a. 401):* Mediolano. 7, 16 *(a. 401):* Mediolano = *CIust.* 10, 19, 7, 4: Mediolani. *CTheod.* 11, 17, 2. 3. 28, 3. 12, 6, 28. 15, 1, 41. 16, 2, 36 *(a. 401):* Mediolano. *CIust.* 10, 16, 11 *(a. 401):* Mediolani. *Symmach. epist.* 1, 86 (80) *Seeck (a. 380):* Mediolani. 102 (96): Mediolani. 3, 52 *(a. 387):* Mediolani. 4, 20 *(a. 395):* Mediolanium. 31 *(a. 400):* Mediolanium. 36 *(a. 396):* Mediolanium. 49 *(a. 400?):* Mediolani. 5, 95 (93), *a. 402:* Mediolanium. 6, 52 (53), *a. 397:* Theodorus vir inlustris Mediolanensium legatione suscepta. 7, 13 *(a. 402):* Mediolanium per Ticeni longinqua perveni. 14 *(a. 402):* Mediolan⟨i⟩um. 72: Mediolanium. 9 (10), 119 (109), *a. 394:* Mediolan⟨i⟩um. *Gennad. de vir. inl. c.* 95: Fecit (Gelasius) et hymnos in similitudinem Ambrosii episcopi, quos

ego legi. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 39, 3: Mediolanum convenitur, ubi tum aderat imperator. 48, 4: Regressi Mediolanum aeque adversantem sibi Ambrosium repperernnt. *vita s. Martini* 6, 1: Cum Mediolanum praeterisset. 4: Mediolani sibi monasterium statuit. *CIust.* 1, 55, 7 = *Theod.* 9, 2, 5 *(a. 405):* Mediolani. *CTheod.* 9, 42, 20. 11, 28, 4 *(a. 408):* Mediolano. *Paulin. Nolan. epist.* 3, 4: Apud Mediolanium. 20, 3: Mediolanensis quoque episcopus novus, filius vester hucusque, nunc frater, Venerius. *vita s. Ambrosii c.* 13: Hoc in tempore primum antiphonae, hymni ac vigiliae in ecclesia Mediolanensi celebrari coeperunt. *Orosius* 4, 13, 15 (*aus Liv.* 20): Inter multa Insubrium, quod ad deditionem coegerat, oppida Mediolanium quoque urbem florentissimam cepit (Claudius). 20, 15 (*aus Liv.* 34): Apud Mediolanium decem milia Gallorum caesa. 7, 22, 13 (*aus Eutrop.* 9): Gallienus autem cum rempublicam deseruisset ac Mediolani libidinibus inserviret, occisus est. 25, 14 (*aus Hieron. chron. a. 2321 und Eutrop.* 9, 27): Diocletianus apud Nicomediam, Maximianus apud Mediolanium potestatem imperii simul cultumque deposuerunt. 35, 23: (Theodosius) apud Mediolanium constitutus diem obiit (*cf. Rufin.* 11, 34). 36, 7: Beatum Ambrosium episcopum Mediolani. *Philostorg.* 4, 1: *Ἐκ Μεδιολάνων. Socrates h. e.* 2, 36: *Πρόσταγμα δὲ ἦν τοῦ βασιλέως ἐν Μεδιολάνῳ πόλει ποιεῖσθαι τὴν σύνοδον.* 37: *Ὅτι ἐν Μεδιολάνῳ τὸ συνέδριον τῆς συνόδου συνεκροτεῖτο.* 4, 30: *Ἐν τῇ Μεδιολάνῳ . . . Οἱ ἐν τῇ Μεδιολάνῳ . . . Οἱ ἐν Μεδιολάνῳ.* 5, 11: *Τὴν Μεδιολάνων.* 12: *Ἐπὶ τὴν Μεδιόλανον.* 26: *Ἐν τῇ Μεδιολάνῳ. Sozomen. h. e.* 3, 13, 3: *Αὐξέντιος ὁ Μεδιολάνου (sonst hieß M. auch Ἄλβα bei Sozomenos) ἐπίσκοπος.* 3 c. 14: *Εἰς Μεδιόλανον ἐλθών.* 23 § 4: *Ἐν τῇ Μεδιολάνων.* 4, 9, 3: *Ἐν Μεδιολάνῳ . . . Τοῦ ἐν Μεδιολάνῳ συλλόγου.* 11: *Τῆς ἐν Μεδιολάνῳ συνόδου.* 18 § 5. 4, 9, 1. 5. 11, 2: *Ἐν Μεδιολάνῳ.* 6, 24, 2: *Τῆς ἐν Μεδιολάνῳ ἐκκλησίας.* 7, 13, 2: *Ἀμβροσίῳ ἐπισκόπῳ Μεδιολάνων.* 7, 25, 1: *Εἰς Μεδιόλανον.* 29, 3: *Ἐν Μεδιολάνῳ.* 8, 6: *Ὑπὸ Ἀμβροσίῳ τῷ ἐπισκόπῳ Μεδιολάνων. Theodoret. e. h.* 2, 12: *Περὶ τῆς ἐν Μεδιολάνῳ γενομένης συνόδου . . . Εἰς Μεδιόλανον, πόλις δὲ αὕτη τῆς Ἰταλίας, σύνοδον συναγεῖραι.* 15: *Ὅτε ἐν Μεδιολάνῳ τὸ συνέδριον τῆς συνόδου συνεκροτεῖτο.* 17: *Αὐξέντιον τοῦ Μεδιολάνου.* 4, 27: *Δάμασος μὲν τῆς Ῥώμης ἡγούμενος, Ἀμβρόσιος δὲ Μεδιόλανον ἰθύνειν πεπιστευμένος.* 5, 14: *Ἐπὶ τὴν Μεδιόλανον ὥρμησεν. epist.* 170: *Μαρτῖνος ὁ τῆς Μεδιολάνων ἐπίσκοπος. Polem. Silvius* 1, 9 *p.* 251: Liguria, in qua est Mediolanum. *Constantii vita s. Germani* 2, 1, 66 *ASS 31. iul.* VII *p.* 217 *F:* Mediolani. *Narratio de imperatoribus domus Valentinianae et Theodosianae* 4 *MG a. a.* IX *p.* 629, 29: Apud Mediolanium. *Chronicorum a. 452 pars posterior* 13 *p.* 646 *M.:* Iustina mater Valentiniani Arrianis favens in Ambrosium et omnem Mediolanensem ecclesiam diversa iniuriarum genera congerit (*aus Rufin. h. e.* 11, 15). 14 *p.* 646: Reliquiae Gervasi et Protasii martyrum ab Ambrosio primum Mediolani repertae. 17 *p.* 648: Augustinus Mediolani rhetoricam adprime docens omissis scholis ad fidem rectam convertitur, cum ante Manichaeus fuisset (*Augustin. confess.* 5, 23). *Additamenta ad Prosp. Havn. a. 452* (*MG a. a.* IX *p.* 302): Aquileia et Mediolanum et nonnullae aliae urbes ab Attilane subversae. *Leonis M. epist.* 97, 1 *opp. ed. Ven. 1753 t.* 1 *c.* 1080) 3 *c.* 1082: Eusebius Mediolanensis episcopus. *Claudiani Mamerti de statu animae* 2, 9 *p.* 131, 13 *Engelbrecht:* Ad Mediolanensem populum. *Paulini Petricordiae de vita Martini* 1, 258 *sq.:* Hic, ubi gaudentem nemoris vel palmitis umbris Italiam pingit pulcherrima Mĕdĭŏlānus. *Hydat. chron.* 8 *a. 382:* Ambrosius in Italia Mediolani episcopus. 25 *a. 395:* Apud Mediolanium. *Anon. Valesiani pars post.* 51 *MG a. a.* IX *p.* 316: Perambulavit Theodericus patricius Mediolanum. 53: Odoacar rex exiit de Cremona et ambulavit Mediolanum. *Auct. Havn. a. 491 p.* 319: Odoachar rex ab Ravenna Mediolanium rediit. *Gelasii I. papae epist.* 42, 3 *(a. 495—496) p.* 457 *Thiel:* Opuscula beati Ambrosii Mediolanensis episcopi. *tract.* 3, 37 *p.* 556: Ambrosii episcopi Mediolanensis. *epist.* (95), 53 *CSEL* 35 *(a. 496) p.* 387, 18 *Günther:* Apud Mediolanum (medolanum *V*). 60 *p.* 390, 18: Beatae memoriae Ambrosius Mediolanensis sacerdos ecclesiae. *Zosim.* 1, 40, 1 *(a. 260): Αὐρίολον ἐν Μεδιολάνῳ τῇ πόλει τὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν πάροδον Ποστούμου τεταγμένον παραφυλάττειν.* 2, 10, 1 *(a. 307): Ἐξορμήσαντος δὲ αὐτοῦ τοῦ Μεδιολάνου.* 17, 2 *(a. 312): Μεταπεμψάμενος δὲ Λικίννιον ἐν τῷ Μεδιολάνῳ κατεγγυᾷ τὴν ἀδελφὴν τούτῳ Κωνσταν-*

τίαν. *Symmachi papae ep.* 5 *(a. 501) p.* 667 *Thiel:* Laurentius episcopus ecclesiae Mediolanensis. 6 *p.* 688 *(a. 502):* Laurentius, episcopus Mediolanensis. 6, 8, 19 *p.* 692 *(a. 502):* Laurentius episcopus sanctae Mediolanensis ecclesiae. *Acta synhodi Rom. a. 501,* 1 *p.* 432, 13 *Mommsen:* Laurentius episcopus ecclesiae Mediolanensis. *a. 502,* c. 7: Laurentius episcopus Mediolanensis ecclesiae. *Ennod. epist.* 2, 25: Mediolanum. 3, 20: Ad Mediolanensis fori audientiam. 5, 25: Mediolanum. 6, 11: De Mediolanensi urbe. 7, 8: Cum Mediolanensibus muris includerer. 8, 1: In Mediolanensi civitate. 9, 21: De civitate Mediolanensi. *vita beati Epiphani p.* 339, 24 *H.:* Mediolanum. *p.* 341, 9: Mediolanum. *p.* 344, 9: Ricemerem patricium Mediolani ea tempestate residentem. *p.* 350, 1: Mediolanensibus. *p.* 359, 6: Mediolani. *dictio* 1 *p.* 428, 3: Mediolanensium urbi. *Chron. Gallic. a. 511 (a. 533) p.* 651 *M.:* Ipse (Theodosius) vero Mediolani obiit. *Eugepii vita s. Severini* 26, 1: Leprosus quidam Mediolanensis territorii. 36, 2: Beatus Ambrosius, Mediolanensis episcopus. *Cassiodor. var.* 1, 9 *(a. 507/11):* Eustorgio viro venerabili Mediolanensi episcopo Theodericus rex. 2, 29 *(a. 507/11):* Eustorgii episcopi sanctae Mediolanensis ecclesiae. 30 *(a. 507/11):* Defensores itaque sacrosanctae Mediolanensis ecclesiae. 3, 39 *(a. 511):* A Mediolanensibus aurigis. 5, 25 *(a. 523/26):* Tribunatus curam in Mediolanensi urbi diligentissime peragendam. 37 *(a. 523/26):* Iudaeis Mediolanensibus Theodericus rex. 8, 19 *(a. 527/28):* In Mediolanensi foro. 12, 27 *(a. 535/36):* Datio episcopo Mediolanensi Senator ppo. *Vita Genovefae c.* 6, 21 (25) *p.* 60 *Kohler:* (Ambrosius antistes) Mediolani consistens. *Auctar. Havniense a. 511 MG a. a.* IX *p.* 331: Theudoricus rex Mediolanium veniens Petiam comitem interfecit. *extr.* 17 *p.* 339: Mediolanium recepit. 24 *p.* 339: Mortuo apud Mediolanim Agilulfo. *Hormisdae papae ep.* 125, 4, 5 *p.* 934 *(a. 520):* Opuscula beati Ambrosii Mediolanensis episcopi. *Marcellin. a. 395,* 1: Theodosius Magnus apud Mediolanum vita decessit. *a. 398,* 2: Ambrosius Mediolanensis, virtutum episcopus. *a. 539,* 3: Gothi Mediolanum ingressi muros diruunt praedamque potiti omnes Romanos interficiunt. *Iordan. Roman.* 316. 318: Apud Mediolanum. *Get.* 42, 222: Mediolanum quoque Liguriae metropolim et quondam regiam urbem pari tenore devastant. *Clerici Mediol., MG epist.* III *p.* 440 *(a. 552),* 19: Sanctus Dacius Mediolanensis episcopus. *Pelagii papae epist. p.* 446, 24 *(a. 558—560):* Mediolanensem episcopum. *Procop. b. Gotth.* 1, 14: (Φιδέλιον) ἄνδρα ἐκ Μεδιολάνων ὁρμώμενον, ἣ ἐν Λιγούροις κεῖται. 2, 7: Ὅ τε Μεδιολάνων ἱερεὺς Δάτιος καὶ τῶν πολιτῶν ἄνδρες δόκιμοι. . . . Οὐ Μεδιολάνα μόνην, ἀλλὰ καὶ Λιγουρίαν ὅλην πόνῳ οὐδενὶ Γότθων τε ἀποστῆσαι καὶ βασιλεῖ ἀνασώσασθαι. αὕτη δὲ ἡ πόλις ᾤκεῖτο μὲν ἐν Λιγούροις, μέση που μάλιστα Ῥαβέννης τε πόλεως καὶ Ἄλπεων τῶν ἐν Γάλλων ὁρίοις κειμένη. ἑκατέρωθεν γὰρ ἐς αὐτὴν ὀκτὼ ἡμερῶν ὁδὸς ἀνδρὶ εὐζώνῳ ἐστί, πρώτη δὲ πόλεων τῶν ἑσπερίων μετά γε Ῥώμην μεγέθει τε καὶ πολυανθρωπίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ ἐτύγχανεν οὖσα. 21: Βελισάριος ἐπειδὴ Οὐραΐαν τε καὶ τοὺς βαρβάρους Μεδιόλανον πολιορκεῖν ἤκουσε. . . . Ἐς ποταμὸν Πάδον, ὃς Μεδιολάνου ἀπέχει ἡμέρας ὁδόν. . . . Μεδιόλανος γὰρ ἦδε. πόλεων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πασῶν μάλιστα μεγέθει τε καὶ πολυανθρωπίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ παρὰ πολὺ προὔχουσα, χωρὶς δὲ τούτων πρός τε Γερμανοὺς καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐπιτείχισμά τε οὖσα καὶ πάσης, ὡς εἰπεῖν, προβεβλημένη τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐς κίνδυνόν τινα ἐμπέπτωκε μέγαν. . . . Ὑμᾶς δέ φημι χρῆναι αὐτίκα δὴ μάλα κινδυνεύουσι Μεδιολανίταις ἀμύνειν. . . . Ἐς Μεδιόλανον κατὰ τάχος ἰέναι. . . . Τῶν ἐν Μεδιολάνῳ πολεμίων. . . . Στρατιώτας ἐς Μεδιόλανον ἐνθένδε ἰέναι. . . . Ἐς Μεδιόλανον ἴωσι. . . . Αὐτὸς μὲν Ἰωάννην τε καὶ Ἰουστῖνον ἐπέστελλεν ἐς Μεδιόλανον ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἰέναι. . . . Ἐντὸς ἐν Μεδιολάνοις ἔτυχε. 22: Τὰ ἀμφὶ Μεδιόλανον τετυχηκότα. *Vict. Tonn. chr. a. 551,* 3: Datius Mediolanensis episcopus Constantinopolim venit. *Not. Tir.* 84, 18: Mediolanum. *Fortun. vita s. Hilarii* 5, 15: Dionysium Mediolanensem atque Eusebium Vercellensem pontifices. *vita s. Mart.* 1, 88: Hinc loca praeteriens pulcherrima Mēdĭŏlāni. 147: Sub vertice Mēdĭŏlāni. *c.* 3, 12, 10: Haec tibi parturiunt, Mēdĭŏlāne, dapes. 8, 3, 168: Gervasium, Ambrosium, Mēdĭŏlāne, meum. *Greg. Tur. h. F.* 1, 35 (48): Primum ei monasterium cum Mediolanensibus fuit. 10, 3: Ad Mediolanensem urbem advenit. . . . In ipso Mediolanensis urbis territurio, quod Ceresium vocitant, ex quo parvos quidem fluvius, sed profundus, egreditur. 31, 3: Apud

urbem Mediolanensem Italiae primo monasterium instituit. *in glor. martyr.* 44: Magnificatur etiam apud Mediolanensium urbem Victor inclytus martyr.... Apud urbem Mediolanensim. *de virt. s. Martini* 1, 5: (Ambrosius) Mediolanensi civitati praeerat episcopus. *Marii chron. a. 524,* 3: Eo anno interfectus est Boetius patricius in territurio Mediolaninse. *a. 538:* Mediolanus a Gotis et Burgundionibus effracta est ibique senatores et sacerdotes cum reliquis populis etiam in ipsa sacrasancta loca interfecti sunt, ita ut sanguine eorum ipsa altaria cruentata sint. *a. 568:* Mediolanum vel reliquas civitates, quas Goti destruxerant, laudabiliter reparatas. *Martyrolog. Hieronym. prid. non. apr.:* Mediolanio sancti Ambrosii episcopi. *2. non. mai.:* Mediolanio Victoris, Felicis. *8. id. mai.:* Mediolanio Victoris martiris. *2. id. mai.:* Mediolanio Victoris, Naboris. *id. mai.:* Mediolanio Petri, Andrei, Dionisii. *8. kal. iun.:* In Mediolanio depositio Dionisii episcopi. *13. kal. iul.:* Mediolanio sanctorum Protasii et Gervasii, Marcelli. *7. id. iul.:* In Mediolanio Moeci. *4. id. iul.*: Mediolanio Naboris, Felicis. *17. kal. aug.:* Mediolanio Mochimi. *16. kal. aug.:* Mediolanio Marcelli. *7. id. aug.:* Mediolanio Faustini. *14. kal. oct.:* Mediolanio Eutropi episcopi et Saturi. *11. kal. oct.:* Mediolanio Victoris martyris. *5. kal. dec.:* In Mediolanio Lucii, Andreae, Iohannis, Severi. *prid. kal. dec.:* In Mediolanio Ambrosii. *Vita Emani* 3 *ASS 16. mai* III *p.* 596 *D:* Apud Mediolanum. . . . Mediolanensem urbem adiit. *Vita Verani* 12 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 468 *C:* Mediolanum usque pervenit. *D:* In eadem Mediolanensi urbe. *Gregor. M. reg.* 1, 80 *(a. 591):* Laurentio episcopo Mediolanensi. 3, 26 *(a. 593):* Magno presbytero ecclesiae Mediolanensis. 29: Presbiteris, diaconibus et clero Mediolanensis ecclesiae. 30: Defuncto igitur Laurentio ecclesiae Mediolanensis episcopo. . . . Multi Mediolanensium. 31: Laurentii, ecclesiae Mediolanensis episcopi. 4, 1: Constantio, episcopo Mediolanensi. 2: Constantio, episcopo Mediolanensium. 3: Constantio, episcopo Mediolanensi. 22. 37 *(a. 594):* Constantio episcopo Mediolanensi. 5, 18 *(a. 594):* Constantio, episcopo Mediolanensi. 7, 14 *(a. 596):* Constantio, Mediolanensi episcopo. 8, 10 *(a. 597):* Constantio Mediolanensi. 9, 103. 149 *(a. 599):* Constantio episcopo Mediolanensi. 155: Reverentissimus vir, frater noster Constantius Mediolanensis episcopus. 183. 186: Constantio episcopo Mediolanensi. 223: Reverentissimi fratris nostri Constantii Mediolanensis ecclesiae episcopi. 235: Constantio episcopo Mediolanensi. 10, 11 *(a. 600):* Constantio episcopo Mediolanensi. 11, 6: Presbyteris, diaconibus et clero Mediolanensi. . . . Deusdedit Mediolanensis. 11: Presbyteris, diaconibus et clero Mediolanensi. . . . Ecclesiae Mediolanensis. 14: Diaconem ecclesiae Mediolanensis. . . . Mediolanenses. 12, 14, *a. 602:* Deusdedit episcopo Mediolanensi. . . . Deusdedit episcopum Mediolanensem. 13, 33, *a. 603:* Deusdedit episcopo Mediolanensi. 50: Mediolano. *Ionae vita s. Columbani c.* 29 *ASS Sur. 21. nov. p.* 477: Penes Mediolanium urbem. *Magnobodi vita s. Maurilii* 1 *ASS 13. sept.* IV *p.* 72 *C:* In Mediolanensium urbe. *Isidor. or.* 15, 1, 57: Galli quidam intestina discordia et assiduis dissensionibus suorum permoti sedes novas quaerentes Italiam profecti sunt, sedibusque propriis Tuscis expulsis Mediolanum atque alias urbes condiderunt. Vocatum autem Mediolanum ab eo, quod ibi suo m e d i o (media *cod. Wolfenb.*) l a n e a perhibetur inventa *(cf. ob. Claudian.)*. *CGlL* 4 *p.* 255, 15: Liguria provinc(t)ia Italię, in qua est Mediolanus. *Quaestiones grammaticae codicis Bern. 83* (*Anecd. Helv. p.* 178, 6): Civitas, quod Mediolanum dicitur. *Rav.* 4, 30 *p.* 252, 9: Mediolanum. *Concil. Constantinopol. III. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 680 *D):* Mansuetus dei gratia episcopus sanctae Mediolanensis ecclesiae. *c.* 774 *C:* Mansuetus dei gratia episcopus sanctae ecclesiae Mediolanensis. *Nennius* 29: Ambrosius Mediolanensis episcopus. — *Inschriften. (Mailand) CIG* 6762 = *Kaibel* 2294, 10 *sq.:* *Σε καλυπτουσι* [*ϑ*]*αλερ*[*η*] *αμπελος και γ*[*ε*]*α εν Μεδιωλανω*. *(Pettau) CIL* III 4061: C. Rufius C. f. Ouf(entina) Med(iolanio), mile[s] leg(ionis) XIII gem(inae). *(Salona, a. 432 p. Chr.)* 9517: Prim(icerius) scrin(ii) tabularior(um) Mediol(ani). *cf. ND occ. c.* 11, 90. *(Buje in Istrien)* V 1785: . . . . us Proculus Mediol . . . *(Bergamo)* 5126: C. Cornelio C. f. Vot(uria) Miniciáno praef(ecto) coh(ortis) prím(ae) Damasc(enorum), trib(uno) míl(itum) legiónis III. August(ae), praef(ecto) fabr(um), curatóri reI p(ublicae) Otesinórum, IIIIviro i(ure) d(icundo), pontifici, flámini dIvi ClaudiI Bergomi, patróno,

flámini divi Traiáni Medioláni, plebs urbán(a). *(Como)* 5303: L. Romatius Trophimus VIvir et Aug. com. VIvir Mediol(aniensis). 5418 *(christl., a. 556):* Subdiac(onus) s(an)c(t)e Mediol(anensis) eccl(esie). *(Stabbio)* 5445: C. Virius Verus Ouf(entina) Med(iolano) VI vir iun(ior), pontif(ex) et decur(io). *(Angera)* 5465: M. Statius Nig[er] VIvir Aug(ustalis) c(reatus) d(ecreto) d(ecurionum) Med(iolanensium) [col]leg. dend(rophororum) c(oloniae) A(ureliae?) A(ugustae?) M(ediolan.). *(Leggiuno)* 5515: L. Viri Frontini pontificis c. A. A. Mediol. *(Crena)* 5556: Decurio Mediolani. *(Seprio)* 5612: Coll. fabr(orum) et centon(ariorum) c. A. A. [M.]. *(Tavernerio)* 5658: L. Coelio Valerio VI viro Mediol ..... et M. Aemilio Coelio Coeliano decur(ioni) Mediol(ani) et Novar(iae). *(Cantù)* 5676: L. Cominio Atiliano VIvir(o) iun(iori) Mediol(ani). *(Caponago)* 5738: C. Atilius C. f. Ouf(entina) Tertulli[n]us pon[tif(ex)] et c[ur]at(or) arc(ae) coll(egii) fabr(um) et cent(onariorum) m(unicipii) M(ediolaniensis) ann(i) LXX et allect(us) eidem coll(egio) et centurio Ↄ (centuriae) VII cum Atilia C. f. Veneria coniug(e) v(otum) s(olvit) aram cum aedicula. *(Monza)* 5749: Q. Audasius Acmazon VIvir Aug(ustalis) g(ratuito) d(ecurionum) d(ecreto) Mediol(anensium) et foro Popil. *(Mailand)* 5801: Sacro suscepto sortib(us) sublatIs C. Gallio Atticus Mediolaniens(is). 5844: Vercellensis flaminis Mediola(ni) Q. Atilius Eutyches VIvir Aug. c. d. d. orna[m]. d[e]c. 5847: M. Atusio M. f. Ouf. Glycero eq. R., IIvir(o) i(ure) d(icundo) m(unicipii) pont., quaest. aer., patron. et repunct(ori) coll. aerar. col(oniae) M(ediolanensis). 5854: Coll. fabr. et cent. m(unicipii) M(ediolaniensis). 5858: Epitynchan(i) m(unicipum) M(ediolaniensium) ser(vi) vi[l]ic(i) ark(ae). 5869: Magi Germani Statori Marsiani eq(uitis) R(omani) eq(uo) p(ublico), dec(urionis) dec(uriae) V ex Ↄ (centuria) IIII. coll. fabr(orum) et centon(ariorum) curator(is) ark(ae) Titianae coll. s. s. anni. c. l. i. colon(iae) G(allienianae?) A(ugustae?) F(elicis?) Med(iolani). 5870: Maximus Maximinus Primitivus VIvir Mediolaniens(is). 5886: ... cum subur[banis] suis Mediolanien[sibus] ... 5891: Decurion. ab ordine Mediolanens. honorato. 5892: P. Tutili Callifontis VIvir(i) sen(ioris) patr(oni) Ↄ (centuriarum) XII coll(egii) aerar(ii) c(oloniae) A ..... A(ugustae) M(ediolani), neg(otiatoris) stip(is) arg(entarii) splendid(issimi). 5894: C. Valeri Petroniani decur(ionis), pontif(icis), sacerd(otis) iuven(um) Med(iolaniensium), causidic(i), gratuit(o) legation(ibus) urbic(is) et peregrin(is) pro re p(ublica) sua funct(i). 5908: ... Traiani pat[ris] IIII viro i(ure) d(icundo) VI viro iunior(i), p(atrono) [m(unicipum) M(ediolanensium)]. 6253 *(christlich)*, 3 = *Anthol. Lat.* 1413 *Büch.:* Hunc M(edio)l(an)i populus nunc lugeat omnis. *(Lodi vecchio)* *CIL* V 6344: H(erculi) l(ibens) m(erito) C. Apron. C. l. Clemens Mediolan. v(otum) s(olvit). 6345: Herculi sacrum. C. Blandius Secundinus cum Blandio Prisco pontific(e) et Blandio Agricola filis Mediolani v. s. l. d. d. d. 6346: Herculi L. Cassius Albucius Mediolanien. v. s. l. m. l. d. d. d. 6348: L. Geminius L. f. Ouf. Messius VIxir, curator aerari Mediol(ani) Herculi v. s. l. m. 6349: Herc(uli) sac(rum). M. Mascarpius Symphorio VIvir sen. et Aug. c. d. d. ornam(entis) dec(oratus) ab ord(ine) splendid(issimo) m(unicipum) M(ediolaniensium) honor. cum Mascarpio Festo filio eq. p. VIvir. iun. dec. vot. sol. *(Arona)* 6624: Elvio Fluconis f. Salamae. *(Briga bei Gozzano)* 6630: I(ovi) o(ptimo) [m(aximo)] C. Poblicius municipum Mediolaniensu[m] l(ibertus) Alexsander v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Tivoli)* VI 326 = XIV 3545: Herculi invicto P. Lucilius P. f. Ouf(entina) Successor Mediolan(io), quot votum fecerat centurio, p(rimus) p(ilus) sol(vit) l(ibens) m(erito). VI 1409 *(saec. 3):* Mediolanenses. *(Rom, nach Gallienus; nach Borghesi zur zeit des Severus Alexander)* VI 1507: L. Ranio Optato c(larissimo) v(iro), co(n)s(uli), curat(ori) rei p(ublicae) Mediolanensium. 2375[b], 28: Mediol(ano). 2379[a], 42 *(a. 144):* C. Cornelius Verus Mediolan(o). 50: L. Caetronius Albucius Mediolan(o). [b], 2, 29 *(a. 144):* ...... Sel[eu]cus Mediol(ano). 3, 30: Q. Campanius Crescens Mediol(ano). 2381[a], 1, 12 *(a. 153):* [.. L]ollius L. f. Ouf. Titullinus Mediol(ano). 2382[b], 4 *(a. 176):* Sp(eculator) L. Bassennius L. f. Off. Felix MEVI *(lis mit Grotefend* Mediolanio?). 2404, 5 *(a. 116):* ... Mediolan(o). 2721: T. Sattio Sat. ... Mediolani, mil. [coh.] VIII. pr. 7. Sabin[i]. 2749: P. Petroni Constantis Mediolan. veteran. mil. in coh. X. pr. 3449: — — M. Atilius Maximus, veteranus Aug.,

natione Offentina Mediolano. 3559 *(a. 168):* Q. Romanius Charito Mediol(ano). 3629: L. Sentius L. f. Ouf. Saturninus Mediolanio, speculator (centuriae) L. Corneli Viatoris. 3884 *(a. 197)*, 2, 38: L. Cassius L. f. Ofent. Veturianus Mediol(anio). 3893: Sex. Epullio Sex. f. Hofentina Aponiano Mediolani, mil. cho. V. pr., evoc. Aug. *Rossi, Inscript. Christ.* I 159, 361 *(a. 386):* [Defunctus].. Aug. Mediol(anii), perduct(us) [Romam]. *(Karthago) CIL* VIII 1025: //Rufrius D. f. Ouf. Adiutor Mediolani mil. coh. XIII urb. 7 Publili. *(Recina)* IX 5752: Q. Lucilius Charinus sagarius Mediolanensis, VIvir Mediolani. *(Mailand)* XI 1230: Refunctori splendid. collegiorum fabrum et cent(onariorum) c(oloniae) A(ntonianae *oder* Aeliae *oder* Aureliae) A(ugustae) F(elicis) M(ediolaniensis). *(Travi)* 1296: L. Cóelius Agathopus Mediol. *(Königshofen, a. 9—43)* XIII 5976: Ti[b]erius Babuleius Garrulus Tib(e)ri (filius) Ofent(ina tribu) Medioleanio, mil(es) [l]eg. II 7 (centur.) Scaevae Petr(oni?). *(Straßburg)* 5979: T. Flavius T. f. Off(e)ntina Peregrinus Mediolanni, mil(es) leg(ionis) VIII Aug. *(Xanten, vor Vespasian) CIR* 218 (*cf. BJ* 53/4 *s.* 245): C. Calventius Omnii (Omuli?) fil. Ouf. Med. .... mil(es) leg(ionis) V (alaudae, Augustae). *(Bonn, zwischen Claudius und Trajan) CIR* 479 = *Hübner, Exempla n.* 201 = *Hettner* 86: Q. Petilius Q. f. Ofen(tina) Secundus dom(o) Medio(lanii). miles l(egionis) XV prim(igeniae). *(Zahlbach, zwischen Claudius und Vespasian oder Trajan) CIR* 1216: M. Novellius M. f. Ouf. [d]om(o) Mediolani, mil(es) leg(ionis) XXII pr(imigeniae). 1222: Q. Valerius Q. f. Ofe(ntina) Virilio Me(diolanio) mil(es) leg(ionis) XXII pri(migeniae), 7 (centuria) Bargoni. 1225: C. Vibulius C. f. Ofen(tina) Valentinus Mediola(nio), mil(es) leg(ionis) XXII. *(Mainz, a. 242) BJ* 84 (1887) *s.* 89 = *WK* 11 (1892) *n.* 12 *sp.* 231 = *Körber, Inschriften des Mainzer Mus.* 1897 *n.* 1: Missus adv(ersus) h(ostes) p(ublicos) in re[g(ionem) Transp]ad(anam) tir(onibus) legend(is) et arm(is) fabr(icandis) in [ur(be) Me]diol(anio). *(Bonn, zeit Domitians) BJ* 57 (1876) *s.* 70 = *EE* 5 *p.* 202. *WZ* 12 *s.* 203: L(ucius) Magius L(uci filius) Ouf(entina) Dubius Mediolani, mil(es) leg(ionis) I. F(laviae) M(inerviae) p. f. D(omitianae) armorum custos Ɔ (centuria) Aufidi Martialis ann(orum) XXXI stip(endiorum) XIII h(eres) f(aciendum) c(uravit). *Auf röm. münzen:* M(ediolani) P(rima), M(ediolani) S(ecunda), M(ediolani) T(ertia), *nach kaiser Postumus. (Von Valentinian II) Cohen* 8[2] *p.* 146 *n.* 60: MD (Mediolano) PS. *(Theodosius I) p.* 154 *n.* 12: MDOB. *p.* 159 *n.* 37: MD *und* MDOB. *p.* 160 *n.* 44. 45: MD. *p.* 161 *n.* 57. *p.* 162 *n.* 67. *p.* 163 *n.* 68: MDPS. *(Maximus) p.* 168 *n.* 15: MDOB. *p.* 169 *n.* 20: MDPS. *(Flavius Victor) p.* 171 *n.* 6. 7: MDPS. *(Eugenius) p.* 173 *n.* 2: MDPS. 6: MD. *p.* 174 *n.* 10: MD. 14. 17: MDPS. *(Honorius) p.* 180 *n.* 15: MD. *p.* 183 *n.* 34: MDPS. *p.* 184 *n.* 37. 38: MD. *p.* 185 *n.* 44. 45. 47. 51: MD. *p.* 187 *n.* 59: MDPS. 61: MD. 64: MDPS. *(Constantinus III) p.* 199 *n.* 7: MDPV. *(Valentinianus III) p.* 212 *n.* 19: MD. *(Avitus) p.* 220 *n.* 1: MD. *(Maiorianus) p.* 224 *n.* 1: MD. *(Severus III) p.* 228 *n.* 10: MD. *(Anthemius) p.* 231 *n.* 6. 9. 12: MD. *(Glycerius) p.* 237 *n.* 2: MD. *(Iulius Nepos) p.* 239 *n.* 5: MD. — 2) M. Santonum *in Aquitanien, hauptstadt der gallischen Santones in Gallia Transalpina, gehörte zur tribus Voltinia, j. Saintes, dép. Charente-Inférieure. Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: *Τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον. Ptol.* 2, 7, 6: *Σάντονες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον.* 8, 5, 3: *Τῆς μὲν οὖν Ἀκουιτανίας Κελτογαλατίας τὸ μὲν Μεδιολάνιον ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε L'δ, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις ἰσημεριναῖς βγ'. cf. Marcian. Heracl.* 2, 21 *p.* 552, 7 *M.*: *Ἐνταῦθα παροικοῦσι Σάντονες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον ἐπὶ θαλάσσῃ κειμένῃ παρὰ τὸν Γαρούνναν ποταμόν. TP:* Mediolano Sanco꜡. *IA* 459, 3: Mediolanum Santonum. *Stephan. Byz.*: *Μεδιολάνιον (cod. Rhedigeranus; μεδιόλανον Vossianus), πόλις Ἀκυτανίας. οἱ οἰκοῦντες Μεδιολάνιοι. Rav.* 4, 40 *p.* 297, 6: Mediolano Santinis. *(Bei Saintes) RA* 13, 1 (1886) *p.* 43: MED(iolani). *(Consac, zwischen a. 139 und 143) Espérandieu 7:* Med(iolanum)...... *(Pons, dép. Charente-Infér., a. 243 oder 244) BSAF* 1879 *p.* 288 = *Espérandieu* 12: Me[d(iolanum)....]. *(Chadenac, a. 46 p. Chr.) Espérandieu* 23: (Leugae) XXIV a [Med(iolano)?]. — 3) M. Biturigum *in Gallia Transalpina, zwischen Argenton und Néris, j. Châteaumeillant, départ. Cher, arrond. Saint-Amand. TP:* Mediolano. *Greg. Tur. h. F. (a. 583)* 6, 22 (31): Biturigi vero cum quindecim milibus ad Medio-

lanensim castrum confluunt. 10, 19: Unde factum est, ut commotus exercitus Bituricas urbem, pagum Stampensem, vel Mediolensem castrum atterrirent atque depopularent. *(Meilenzeiger von Alichamps) Edm. Tudot, Carte des voies rom. du dép. de l'Allier p.* 12: Avar. l. XIIII, Med(iolan.) l. XII, Ner. l. XXV. *Merow. triens (saec. 7?). Belfort* 2849 (*Prou* 1697): MEDIOLANO. 2851 (*Prou* 1696): MEIOLANO. 2853: MEDIOLANO CASTRO. 2854 (*Prou* 1698): +MEDIOLVNO TRO LV∞. — 4) M. Aulercorum *bei den Aulerci Eburovices in Gallia Transalpina, j. Évreux oder villeicht Saint-Aubin-du-Vieil-Évreux, dép. Eure. Ptol.* 2, 8, 9: *Αὐλίρκιοι οἱ Ἐβουρονικοί, ὧν πόλις Μεδιολάνιον. TP:* Mediolano autercorvm = Mediolanum Aulercorum (Eburovicum). *IA* 384, 4: Mediolano Aulercorum. 13: Iter a Iuliobona Mediolanum. *Ammian.* 15, 11, 12: Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini Mediolanum ostendunt et Tricasini. *(Museum zu Évreux, saec. 2) Desjardins, Géogr.* 2 *p.* 496, 6: P. Suillius P. [fi-l(ius) . . . . fecit] opus piscinae [ex permissu] viri clarissimi . . . . . aca fi(?) legati Aug(usti) ex or[dinis de]creto ussibus fullon[um Mediol]annensium. d(ecreto) [d(ecurionum)]. — 5) M. *bei den Segusiavi in Gallia Transalpina, civit. Lugdunensium, j. Le Miolan, dép. Rhône, arrond. Villefranche-sur-Saône, canton Tarare, gemeinde Pontcharra-sur-Tardine. TP:* Mediolano. — 6) Mediolanum, *villeicht j. Ru Mélaine, dép. Oise, am walde von Compiègne, beim Mont-Berny. (Bleitessera, Mont-Berny) RA n. s.* 10 (1864) *p.* 232—234. *RN* 1866 *p.* 1. *n. s., t.* 12 (1894) *p.* 19. *RBN* 47 (1891) *p.* 217. *MSAF* 55 (1894) *p.* 113. 114: MEDIOL(anum) *und* MED-LV *und* MED. — 7) *Villeicht j. Montmeillan, départ. Oise, arrond. und canton Senlis, gemeinde Plailly. Merow. münze. Belfort* 2852 = *Prou* 2631: +SCI PETRI R +MEDIOLANO MON(te?). — 8) *Montmeillant, dép. Ardennes, arrond. Rethel, canton Chaumont-Porcien.* — 9) *Montmeillant, dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Fontainebleau, gemeinde Samoreau.* — 10) *Montmeillien, départ. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Saulieu, gemeinde La Roche-en-Brenil.* — 11) *Meilhan, dép. Gers, arr. und canton Lombez.* — 12) *Meilhan, dép. Landes, arrond. Saint-Sever, canton Tartas.* — 13) *Meilhan, dép. Lot-et-Garonne, arr. Marmande.* — 14) *Méolans, départ. Basses-Alpes, arrond. Barcelonnette, cant. Le Lauzet.* — 15) *Meillan, dép. Haute-Garonne, arr. Muret, canton Le Fousseret, gemeinde Saint-Araille.* — 16) *Meillan, dép. Gironde, gemeinde Civrac.* — 17) *Les Maillands, dép. Dordogne, arrond. Périgueux, canton Vergt, gemeinde Breuilh.* — 18) *Meylan, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Nérac, canton Mezin.* — 19) Mediolanum Meiolanum Meolanum, *j. Meylan, dép. Isère, arrond. und canton Grenoble.* — 20) Mediolanum, Meilanum, *j. Mâlain, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Sombernon.* — 21) Mediolanum, Meiolanum, Miolanum, *j. Miolan, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton und gemeinde Saint-Pierre-d'Albigny.* — 22) Miolanum, *j. Mioland, départ. Saône-et-Loire, arrond. und canton Mâcon, gemeinde Hurigny.* — 23) *Miaullens (Saint-Nicolas)? dép. Pas-de-Calais.* — 24) Mediolanense castrum, Melianum *zwischen Eclaron und Saint-Dizier, j. Moëlan, départ. Haute-Marne, arrond. Vassy, canton Saint-Dizier.* — 25) Mediolanas, Meulanum, *Moilins, j. Moislains, dép. Somme, arrond. und canton Péronne.* — 26) *Meulin, dép. Saône-et-Loire, arrond. Mâcon, canton Matour.* — 27) *Molain, dép. Jura, arrond. und canton Poligny.* — 28) *Molien, dép. Vosges, arrond. Épinal, cant. Xertigny, gem. Le Clérjus.* — 29) Mediolanas (*scil.* villas *oder* domus), *j. Moliens, dép. Oise, arrond. Beauvais, canton Formerie.* — 30) *Moliens, départ. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre, gemeinde Ussy.* — 31) *Molliens-au-Bois, dép. Somme, arrond. Amiens, canton Villers-Boccage.* — 32) *Molliens-Vidame, départ. Somme, arrond. Amiens.* — 33) *Mollans, dép. Drôme, arrond. Noyons, canton Buis, und* 34) *arrond. Montélimar, canton Marsanne, gemeinde Cléon-d'Andran.* — 35) *Mollans, dép. Haute-Saône, arrond. und canton Lure.* — 36) *Mosliens oder beßer Molins, dép. Marne, arrond. Épernay, cant. Avize.* — 37) *Molins, dép. Aube, arrond. Bar-sur-Aube, cant. Brienne-le-Château.* — 38) Mediolanum castellum, *nach K. Christ Medelingen an der Mosel, dicht beim einfluß der Trohn, bei Neumagen an der Mosel, am fl. Rodanus. Fortunat. carm.* 3, 12, 10 *(a. 566):* Haec tibi parturiunt, Mĕdĭŏlāne, dapes. — 39) *In Germania inferior, j. Metelen an der Vechta in Westfalen, reg.-bez.*

Münster, kreis Steinfurt. Ptol. (der es irrtümlich in die Germania magna versetzt) 2, 11, 13: *Μεδιολάνιον.* — 40) *In Germania magna im Donau-gebiete, j. Wolkersdorf in Nider-Oesterreich, bez.-h. Korneuburg. Ptol.* 2, 11, 15: *Μεδιολάνιον. IA* 375, 3: Mediolano. — 41) *In Moesia secunda. ND or.* 40, 21: Milites Dacisci, Mediolana. — 42) M. Ordovicum *in Brittanien, j. Clawdd-coch in Shropshire, am Severn. Ptol.* 2, 3, 11: *Μεδιολάνιον. IA* 469, 4. 481, 1. 482, 4: Mediolano. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 16: Mediolano.

Mediolo-n *O. der Celtiberi in Spanien. Ptol.* 2, 6, 57: *Μεδίολον. Rav.* 4, 43 *p.* 308, 4: Medioga.

Medio-mano *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 428, 13: Mediomano.

Mĕdĭŏ-matrĭ-cī *nach Glück aus* mĕdĭŏ- *und* matrici *(von* materis mataris *abgeleitet)* '*medium telis petentes*' *oder* '*medium iaculantes*' *oder* '*mittelpunct der lanzenschwinger*'? *nach K. Christ* '*die mitten um die (elsäßische) Matra (Moder) herum wonen*', *V. in Gallien mit den civitates Mediomatricorum* (*mit vorort* Divoduron [*Metz*], *später* Metis, Mettis, *nach d'Arbois de Jubainville dat. abl. von* (fundi) Metti *vom röm. gentilicium* Mettius), *Verodunensium und Argentoratensium. Caes. b. G.* 4, 10, 3: Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt, et longo spatio per fines Nantuatium, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricum (*α*, mediomatricorum *β*), Tribocorum, Treverorum citatus fertur et, ubi Oceano adpropinquavit, in plures diffluit partes multis ingentibusque insulis effectis, quarum pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur (ex quibus sunt qui piscibus atque ovis avium vivere existimantur) multisque capitibus in Oceanum influit. 7, 75, 3: (Galli imperant) sena Andibus, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus. *Strabo* 4, 3, 4 *p.* 193: *Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον, ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας Τρίβοκχοι . . . Ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν Λεῦκοι (οἰκοῦσι) καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος.* 5 *p.* 194: *Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρηούιροι, καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. Plin. n. h.* 4, 106 *(in Gallia Belgica):* Introrsus Catoslogi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. Coloniae Equestris et Raurica. *Tac. h.* 1, 63: Divoduri (Mediomatricorum id oppidum est) = *Metz.* 4, 70: Qui (Valentinus) ubi adventabat furens cunctaque rursus in turbas et exitium conversurus, legiones in Mediomatricos, sociam civitatem, abscessere. 71: Eo rapitur Cerialis, missis in Mediomatricos qui breviore itinere legiones in hostem verterent, contracto quod erat militum Mogontiaci quantumque secum transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit, quem locum magna Treverorum manu Valentinus insederat, montibus aut Mosella amne saeptum. 72: Convertit inde animos accitarum e Mediomatricis legionum miserabilis adspectus. *Ptol.* 2, 9, 7: *Μεσημβρινώτεροι δὲ Μεδιομάτρικες, ὧν πόλις Διουόδουρον. TP:* Diuo Duri medio Matricorum = Divoduri Mediomatricorum. *NG (Belg. I)* 5, 2: Civitas Mediomatricum (*var.* -corum) [id est Mettis]. *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c.* 1371 *A:* Victore Mediomatricorum (episcopo). *Ammian.* 15, 11, 9 *(a. 355):* Post has Belgica prima Mediomatricos praetendit et Treviros domicilium principum clarum. 17, 1, 2: Unde cum captivis omnibus praedam Mediomatricos servandam ad reditum usque suum duci praecipit. *Notae Tiron.* 86, 95: Mediomatricum. *Vita Arnulfi* 28 *MG SS Mer.* II *p.* 445: Mulier quidam nomine Ciorcilla in suburbano Mediomatrici degens. *Vita Ettonis* 1, 3 *ASS 10. iul.* III *p.* 59 *E:* In Mediomatricensi urbe. — *Inschriften. (Mailand) CIL* V 5929: D(is) M(anibus) perpetuae securitati M. Matutinio Maxim[o] negotiatori sagario civi Mediomatrico p. c. M. Matutinius Marcus frater et C(aius) Sanctinius Sanc[tinus *oder* Sanctus]. *(Bath)* VII 55: Rusoniae Aventinae c(ivi) Mediomatr(icae) annor(um) LVIII h. s. e. L. Ulpius Sestius h. f. c. *(Bordeaux)* XIII 623: [D(is)] M(anibus) [Fa]vor. [def.] an. XXXV . . . Faber [civ(is) Medi]omatricus [p]at(er) *oder* [m]at(er) ci. *(Lyon, vor a. 241)* 1807 *(cf. Hübner, Ex. n.* 608): C. Sacconius Adnatus Mediomatr(icus). *(Autun)* 2674: Medicus Mediom(atricus). *(Museum zu Sens n. 45, p. 41) MSAF* 6ᵉ *s., t.* 4 (*t.* 54) *p.* 113: D(is) M(anibus)

Aniceti civis *(originaire de la cité de Metz)* Mediomatrici v(ixit) an(nis) XIIX (= 18). *(Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5919: Borvoni et Damonae [Se]xtilia Sexti fil(ia) Med(iomatrica). *(Mainz) CIR* 1089: D(is) M(anibus) Primniae Comitillae, quae vixit annis . XX . cives Mediomatrica Maternius Nemausus strator cos. et Lucinus mensor frumenti numer(orum). *(Meimsheim im wirtemb. Neckarkr., oberamt Brackenheim)* 1572: Iumma Exobni fil(io) cive Mediomatrico. *(Leimen) WK* 3 (1884) *Nr.* 9 *sp.* 105 *n.* 118: D(is) M(anibus) [M]ogetio Middei *(oder* Middili) f(ilio) c(ivi) Mediomatr(ico). *(Heddernheim)* 6 (1887) *sp.* 45 = *WZ* 13, 84: Deo in(victo) M(ithrae) Senilius Carantinus c(ivis) Mediom(atricus) v(otum) s(olvit) l. l. m(erito). *(Trier, in der nähe des Moselufers, Metzer Kalkstein) WK* 15 *Nr.* 2 & 3 (1896) *sp.* 35: [I]ndus Mediom[atr(icus)] Mercurio v(otum) [l(ibens)] m(erito) s(olvit). *(Saint-Marcel bei Briey, a. 97 p. Chr.) Robert et Cagnat, Épigraphie gallo-romaine de la Moselle, fasc.* 2 *p.* 11, *pl.* VI *fig.* 3: Imp(eratori) Nervae Caesari Aug(usto) [po]ntif(ici) max(imo) [trib(unicia) p]otest(ate), [c]on[s](uli) III Med(iomatrici, *nomin. pl.*). *(Metz) p.* 15: [. . . . tr]ib(unicia) potestate . . . [Mediom]atrici publice. *p.* 19, *pl.* VI *fig.* 5: [Med]iomatricis. *(c. a. 55 p. Chr.):* M[ediom(atricis)]. *p.* 20 *(c. a. 55):* [In honore]m domus Augustae [. . . Celeris f(ilius) sac]erd(os) Rom(ae) et Aug(usti) piscin(am) et campum [Med]iomatricis et advenis dedit. *p.* 19—23. *p.* 191, *pl.* VI *fig.* 5 *(c. a. 55):* [I]n honorem domus Aug[ustae. . . . .] Celeris f(ilius) sac(erdos) Rom(ae) et Aug(usti) camp(um) et piscin(am) [Mediom(atricis) et adven(is) dedit]. *(Metz, wol unecht) Orell.* 2908: T. Coelio T. f. Celeri a cur. amic. Aug. praef. X. salut. Mediom(atric.) civ. b. m. p. *(Großer St. Bernhard, gegen 234) Notizie degli Scavi* 1889 *p.* 392: vus | [Medio]matricus. *Celt. bronze-münzen der Mediomatrici. Lelewel, pl.* 6, 41. 42. *Dictionn. d'arch. celt. n.* 101. 102: MEDIO, MEDIOMA. *RN* 1883 *p.* 6: MEDIOMA(trici). *cf. Robert, Études num. du Nord-Est pl.* I *n.* 1: MEDIOMA. *Muret-Chab.* 8946—8952 (8950 *aux Meaux,* 8951 *aus Tarquimpol in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Dieuze,* 8952 *aus Château-Thierry):* *R* MEDIO. 8953 *(aus Tarquimpol).* 8954. 8955: *R* MEDIOMA.

Mĕdĭŏ-nĕmĕtŏ-n *nach d'Arbois de Jubainville* '*temple du milieu*', *O. in Brittanien, j. Kirkintilloch. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 8: Medio Nemeton.

Mĕdĭŏ-taut-ĕhae *germ., vom celt. stammnamen* Medio-tautī *d. i. mittelvolk, mittelleute, aus* mĕdĭŏ- *und* tout-. *(Cöln) CIR* 329: Matrib[us] Mediotautehi[s] Iul(ius) Primus veteranus leg. I. M. p. f. v. s. l. m.

Medi-ox-imus = *Medi-oss-imus, *fl. j. Miossan bei Nouaillé, dép. Vienne.*

Me-divixta *oder* Medi-vixta (*cf.* Meddignatius)? *M. (Metz, verdächtig) Grut.* 795, 8 = *Murat* 2073, 2 = *Robert et Cagnat, fasc.* 3 *p.* 156—157: Iulo Ruesario Medivixtae convic. viva p.

Medoaci Medoacus *s.* Meduacus.

Medo-brega *s.* Medubriga.

Medocius *G., beiname des Mars. (Colchester, a. 222—235, nach Zangemeister unecht) Proc. Soc. Ant.* 14 (1892), 108. *Haverfield, Roman inscript. in Britain* 2 *p.* 15—16. 29—33: Deo Marti Medocio Campesium et Victorie Alexandri Pii Felicis Augusti nos[tr?]i, donum Lossio Veda de suo posuit — nepos Vepogeni Caledo.

Medolago *s.* Matiliacus.

Medoleanio *s.* Mediolanion.

? **Medoni-cus** *M. Pard. dipl. n.* 118, *t.* 1 *p.* 82 *(a. 533):* Fratrem Medonicum.

Med-ro-s *G., celtische form von* Mithras? *(Auf dem Daxhübel nördlich von Hagenau im Elsaß) CIL* XIII 6017: D(eo) MEDV *(dativ)* Matutina Cobnert(i filia). *cf.* Meduris.

Meds-ia *F. (St. Stephan bei Haimburg in Kärnten) CIL* III 4936 = 11518: Lotucus Cirp(onis) f. v(ivus) f(ecit) si(bi) et Medsie c(oniugi) et Spectato Cuc(i) [f(ilio)] et Surae coni. eiu. v. f.

Medsillus *s.* Meddillus.

mĕdŭ- u-*stamm, met, air. mir.* mid, *gen.* meda '*met*', *gl. sicera, acy.* med *sicera, w.* medd, *acorn.* medu, *corn.* medh, *mbret.* mez, *mlat.* medum mezium, *provenç.* medo, *afrz.* mies miez, *griech.* μέθυ *wein, urgerm.* medu *met, neutraler* u-*stamm, as.* medo, *engl.* mead, *ahd.* metu meto *m., nhd.* meth *met, ksl.* medŭ *m. honig, wein, lit.* med-ù-s midùs *honig, ai.* mádhu jalu *süßigkeit, süßer trank und speise, met, später auch honig. zd.* madhu *n. süßigkeit, honig, idg.* *médhu *n.*, √ mad *sich freuen, pannonisch* μέδος *bei Priscus hist. Gotth. fr.* 8 *p.* 300 *Dind.:* Ἐχορηγοῦντο δὲ ἡμῖν κατὰ κώμας (τῶν Σκυθῶν) τροφαί,

ἀντὶ μὲν σίτου κέγχρος, ἀντὶ δὲ οἴνου ὁ μέδος ἐπιχωρίως καλούμενος. ἐκομίζοντο δὲ καὶ οἱ ἑπόμενοι ἡμῖν ὑπηρέται κέγχρον, καὶ τὸ ἐκ κριθῶν χορηγούμενον πόμα· κάμον οἱ βάρβαροι καλοῦσιν αὐτό. *Auch M.* Medu-s, *O.* Medu-antium, Medu-briga. *In* (Epo)medvos, Medu-genus *var.* Medu-cinus, *G.* Meduna, *M.* Meduillus, Medulus, Medussa, Medutio.

Medu-ācus *fl. in Gallia Cisalpina, j. la Brenta, Bacchiglione. Strab.* 5, 1, 7 *p.* 213: Καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ. *Liv.* 10, 2, 6: Ostium fluminis praealti, quo circumagi naves in stationem tutam possint vidisse (Meduacus amnis erat); eo invectam classem subire flumine adverso iussit. (7) Gravissumas navium non pertulit alveus fluminis. *Plin. n. h.* 3, 121: Pars eorum et proximum portum facit Brundulum, sicut Aedronem Meduaci duo (Meduacus maior = *Porto di Malamocco*, M. minor = *Porto Secco?*) ac fossa Clodia. *TP:* Meduacus.

***Mĕdŭ-ācī** *V. in Italien. Strabo* 5, 1, 9 *p.* 216: Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἐνετῶν Κάρνοι καὶ Κενόμανοι καὶ Μεδόακοι καὶ Ἴνσουβροι, ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενόμανοι δὲ καὶ Ἐνετοὶ συνεμάχουν καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατείας, ἡνίκα Βοΐους καὶ Ἰνσούβρους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα.

***Mĕdŭ-āna** *fl. im gebiete der Diablintes, Arvi und Andes, j. la Mayenne, bildet durch vereinigung mit der Sarthe die Maine.* [*Lucan.* 1, 438 *sq. (einschiebsel aus saec. 13):* In nebulis, Mĕdŭānă, tuis marcere perosus, Andus.] *Magnobodi vita s. Maurilii* 23 *ASS* 13. *sept.* IV *p.* 74 *F:* Quadam vice dum beatus Maurilius per fluvium Meduanae navali evectione cum ipso aquae decursu descenderet, navicula coepit mergi fluctu intumescente, sanctum vero dei sacerdotem ex nocturnis fatigatum vigiliis sopor oppresserat. *Vita Maurilii* 24, 124 *MG a. a.* IV 2 *p.* 97, 31—98, 4: Quadam namque die dum per Meduanae fluvium navali subvectione in Ligeris alveum secure descenderet, Maurilius ieiunio fatigatus et oratione in navis puppe paululum obdormierat, cum subito humani generis insidiante inimico diabolo coeperunt gurgitis intumescere fluctus, ita ut cadentibus desuper limphis submergi navis autumaretur in undis. *Greg. Tur. h. F.* 10, 9 *(a. 590):* Ad Andigavam urbem dirigit, Meduane turrentis expetens pontem.

***Medu-anta** (*fem. von* Meduantum), *O. j. Mantes, dép. Seine-et-Oise, im M. A.* Medanta; *s.* Matantis.

Medu-antum *abgeleitet von M.* Medu-s, *O. j. Nohan. TP:* Meduanto.

Meduas *M.? (Vieux-Poitiers) CIL* XIII 1170: Meduas.

***Mĕdŭ-brĭgā** '*burg des Medus*' *oder* '*metburg*', *O. in Lusitanien. Bell. Alex.* 48, 2 *(46 a. Chr.):* Cum in Lusitania Medobrigam oppidum montemque Herminium expugnasset, quo Medobrigenses confugerant. *Sall. hist.* 2 *p.* 132[3] *Jord.:* Mec . . . . . [Medobriga?]. *Plin. n. h.* 4, 118: Mirobricenses qui Celtici cognominantur, Medubricenses (*lis* Medubrigenses) qui Plumbari. *(S. Antão de Benespera, comarca de Guarda) CIL* II 458: Proculo Erari Proculo Meidubri[gensi?] Proculia Proculiana an. XV. h. s. e. s. v. t. l. Ca[mal]a Bou(ti) f. c. *(Alcántara)* 760: Municipia provinciae Lusitaniae stipe conlata quae opus pontis perfecerunt: Igaeditani, Lancienses oppidani, Talori, Interannienses, Colarni, Lancienses Transcudani, Aravi, Meidubrigenses, Arabrigenses, Banienses, Paesures. *(Lamego)* 5250: Caturo et Virius Copori Cel(enus) f. et Boutia Meid(ubrigensis, *nach Fita* Meid(uniensis)) ex t. f. c.

Medu-genus *variante* **Medu-cinus** '*son des mets*', *M. cogn. (Aramenha, port. prov. Alemtéjo) CIL* II 162: C. Liciniu[s] Verus Medugeni f(ilius) C[l]u(niensis). *(Pierrefeu bei Vence, Alpes-Maritimes)* XII 21: . . . . Meducino . . . . me . . . . f . . . . [fr]atribus . n . . . . [n]epotibus ca[rissimis Medu]llinis, quibus [Cemen]elo civita . . . . s b . . . . a s. col. at . . . . . don. *cf.* Maducenus; *s. ogam.* anm Meddugini.

Medu-illus *M. (Lyon, Trion n.* 564) *Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 335 *n.* 497, 466: [M]EDVILLI.

Medul-ius *M. (Szent-Endre) CIL* III 3644 = 10576: Medulius.

Mĕdŭ-lī *gall., cf. gr. M.* Μέθυ-λλο-ς = *Medu-llo-s, *V., die bewoner des Médoc* [*von* Medulĭcum] *um Bordeaux, zwischen der Gironde und dem meere. Plin. n. h.* 32, 62: Sunt ergo Muciani (= C. Licinii Muciani, *saec. 1*) verba, quae subiciam: Cyzicena (ostrea) maiora Lucrinis, dulciora Brittannicis, suaviora Medullis, acriora Ephesis, pleniora Iliciensibus, sicciora Coryphantenis, teneriora Histricis, candidiora Cerceiensibus.

Auson. epist. 4, 2: Paganum Mĕdŭlis *(also* Medulli *ein pagus)* iubeo salvere Theonem. 16: Quam tamen exerces Mĕdŭlorum in litore vitam? 5, 28: Mĕdullīni te feret aura noti. 7, 1—3: Ostrea Baianis certantia, quae Mĕdŭlorum | dulcibus in stagnis reflui maris aestus opimat. 9, 18—21: Set mihi prae cunctis lectissima, quae Mĕdŭlorum | educat Oceanus, quae Burdigalensia nomen | usque ad Caesareas tulit admiratio mensas, | non laudata minus, nostri quam gloria vini. *Sidon. Apollinar. epist.* 8, 12, 7: Istos Medulicae (medullicae *MCFP*) supellectilis epulones.

Medulli *ligur.? Alpenvolk in der vallée de l'Arc, zwischen Briançon und Saint-Jean-de-Maurienne, dép. Savoie, mit den quellen der Druantia und Duria. Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι.* 6, 5 *p.* 203: *Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι* (*Ἰκένιοι coni. Müller*) *καὶ Τρικόριοι καὶ μετ' αὐτοὺς Μέδουλλοι, οἵπερ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς· τὸ γοῦν ὀρθιώτατον αὐτῶν ὕψος σταδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν, κἀνθένδε πάλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. p.* 204: *Ὑπέρκεινται δ' οἱ Μέδουλλοι* (*ci. Coray; hss. Μεδούαλοι und Μεδούαλλοι*) *μάλιστα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἴσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν. Vitruv.* 8, 3, 20: Aequiculis autem in Italia et in Alpibus natione Medullorum est genus aquae, quam qui bibunt efficiuntur turgidis gutturibus. *Ptol.* 2, 10, 7: *Εἶτ' ἀπ' ἀνατολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ ἀρκτικώτατοι μὲν Ἀλλόβριγες ὑπὸ Μεδούλλους* (ב, *μενδούλλους ΧΣΦΨ*), *ὧν πόλις Οὐίεννα. (Susa, a. 6 a. Chr.) CIL* V 7231: Imp. Caesari Augusto divi f. pontifici maxumo tribunic(ia) potestate XV. imp. XIII. M. Iulius regis Donni f(ilius) Cottius praefectus ceivitatium, quae subscriptae sunt, Segoviorum, Segusinorum, Belacorum, Caturigum, Medullorum, Tebaviorum, Adanatium, Savincatium, Ecdiniorum, Veaminiorum, Venisamorum, Iemeriorum, Vesubianorum, Quadiatium, et ceivitates, quae sub eo praefecto fuerunt. *(La Turbia, a. 8 a. Chr.)* 7817, 26 = *Plin. h. n.* 3, 137: Medulli.

Medu-lla *F. cogn. (Padua, a. 96/98 p. Chr.) CIL* V 2822: T. Mustio C. f. Fab(ia) Hostilio Fabricio Medullae AugurIno Allecto.

Medulla *fl. j. la Midouze, Landes, nbfl. des Adour. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 15: Medulla, quae in Oceanum merguntur. 45 *p.* 321, 13: (Per ipsam Spaniam) Medulla.

Medull-ius (*nach d'Arbois de Jubainville für* *Medullo-dūnon) mons, *in Spanien, im gebiete der Cantabri. Flor.* 2, 33 (4, 12), 50 (*aus Livius* 135?): Tertio Aracelium (Racilium *Oros.*) oppidum magna vi repugnat; captum *(a. 26 a. Chr.)* tamen postremo fuit Medulli montis obsidio, quem perpetua XV milium fossa conprehensum undique simul adeunte Romano postquam extrema barbari vident, certatim igne ferro inter epulas venenoque, quod ibi volgo ex arboribus taxeis exprimitur, praecepere mortem, seque pars maior a captivitate, quae morte gravior ad id tempus indomitis videbatur, vindicaverunt. *Oros.* 6, 21, 7: Nam et Medullium montem Minio flumini inminentem, in quo se magna multitudo hominum tuebatur, per quindecim milia passuum fossa circumsaeptum obsidione cinxerunt *sq.*

Medullo-n *n., nach d'Arbois de Jubainville für* *Medullo-magos *oder* *Medullo-dūnon, *'champ ou château de Medullus', von M.* Medu-llus *von* medu-, *römische station in Vindelicien, j. Müln bei Innsbruck. Ptol.* 2, 12, 4: *Μέδουλλον.*

Mĕdŭ-nā *nach Stokes und d'Arbois de Jubainville zu* medu- *met, G(öttin) des mets. (Bertrich, reg.-bez. Coblenz, kreis Cochem) CIR* 709. 710 = *BJ* 61 *s.* 79 = *Hettner, Trier n.* 111: De(abus) Vercane *(göttin des zornes)* et Medun(a)e L(ucius) T(itius?) Acc(e)ptus v. s. l. m.

Medunta *s.* Medanteum.

mĕdu(v)**o-s** *'trunken', nach Ernault w.* meddw, *mbret.* mezu, *nbret. trécorois* mèv, meo, mê, *vannetais* meau, méu, *Léon* mez-o, *abgeleitet vom stamm* medu-. *In M.* Epomedvos, *cf. O. ir. fr.* Medb = *Medvā.

Meduris *G., beiname des Toutatis. Bullettino archeol. comunale (Rom)* 1885 *p.* 141 = *WK* 1886 *sp.* 123: Toutati Medurini *(dativ?).*

Mĕdŭ-ssa *abgeleitet vom stamm* medu- *met, 'berauschend', M.? F.? koseform. (Brescia) CIL* V 4278: Minervae sacrum. Medussa Cariassi[s] v. s. l. m. *(Stazzona in Valtellina, Lombardei, prov. Sondrio)* 8896: Pontico GermanI f. et Cussae Graeci f. CamunnIs *(prov. Bergamo)* Medussae GraecI f. sororI hIc sitI sunt. *cf.* Catu-ssa.

Medutius pagus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 17: In Veleia[t]e pag(o) Medutio. 38:

In VeleI pag(o) Medutio. 4, 59: In Veleiate pao Medutio. 5, 42. 6, 37: In Veleiate pag(o) Medutio.

Meduttio *F. (San Esteban bei Osma, provinz Soria, Alt-Castilien) CIL* II 2823: . . . nice Atiliae Meduttio.

Μέδυλλοι *s.* Medulli.

? **Meffius** *M. (Brescia) CIL* V 4373: C. Meffio C. f. Saxoni primo pilo, praef. cohort., praef. fabr., pontif. quinquen. cohors Carietum et Veniaesum.

Megalona *s.* Magalona.

Megaplina *F. (Chersicla) CIL* V 447: Megaplina Maximilla v(iva) f(ecit) sibi et Gemoniae Marcellae filiae. 448: [Meg]aplina [Ter]tia. *cf.* Magaplinus.

Megara-vicus *M., fürer der Numantiner. Flor.* 1, 34 (2, 18), 4: Statim Megaravico fortissimo duce ad arma conversi.

Megari? *(Lillebonne) RA n. s.* 29 (1875) *p.* 142.

Megentira *von* maginti, *F., schwestertochter des Ausonius. Auson. parent.* 23 *tit.:* Paulinus et Dryadia filii Paulini et Megentirae sororis filiae.

Meg-etius Migetius *M.* **Megetia** *F. christl.,* **Megeti-olus** *M. Concil. Paris. a.* 552 *p.* 117, 22: Migetius episcopus. *Conc. Toletan. (Ed. Reccaredi) a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1000*C):* Migetius in Christi nomine Narbonensis metropolitanus episcopus Galliae provinciae. *Concil. Narbon. a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1014*E):* Migetius. *c.* 1018*B:* Migetius in Christi nomine ecclesiae catholicae Narbonensis episcopus. *Concil. Toletan. a. 597 (Mansi* 10 *c.* 478*D):* Migetius in Christi nomine Narbonensis ecclesiae episcopus. *(Aquileja) CIL* V 1689: B. M. Megetiolo, qui vixit annos V, mensis X, dies XVIII, Flavius Megetius et Petronia parentes contra votum filio dulcissimo hunc titulum posuerunt. *(Mailand)* 6248: Megetia. *cf.* Mecetius.

Megina *s.* Magina.

Megininius *M. (Turin) CIL* V 7178: Megininio Firmo.

Megium *O. j. le Mesge, dép. Somme, arrond. Amiens, canton Picquigny.*

Meglidonense castrum *s.* Meclodunum.

Megonius *s.* Meconius.

Meidubrigenses *s.* Medubriga.

Meidugenus *s.* Medugenus, Madicenus.

Meidunium *O. (Cadones) CIL* II 2520: Medamus Arcisi f(ilius) hic situs est. Castel[l]o Meidunio monumentum fecerunt Ancondei amico caro. *(Lamego)* 5250: Caturo et Virius Copori Cel(enus?) f. et Boutia Meid(uniensis) h. ex t. f. c.

Meidunum *O. j. Meung-sur-Loire, dép. Loiret, arrond. Orléans.*

Meilo-chu? *M. Baeda h. e.* 3, 4: Regnante Pictis Bridio filio Meilochon, rege potentissimo.

Meinus *M. (Allier) Schuerm.* 3491: Of. Meini.

Meiolanum *s.* Mediolanum.

Meior-enses *V. christl. (Aquileja) CIL* V 1703: Sodalicii Meiorensium.

Meita *F. (Stattenberg bei Treffen in Steiermark) CIL* III 10794: P. Nertomario Quarto an. LX et Meitae Optati f(iliae) con. opt.

Meit-ima *F. (Veréb) CIL* III 3364 = 10348: Meitim(a) Casamonis f. an. XV. t. p. pater. f. p. *(Teeten)* 3401: D(is) M(anibus) Ulp. Valentino eq. ale an. XLX. h. s. e. et Valentino fil. an. XII Meitime f. e[t Ae-t]ius Provincialis her. p. *(St. Veit)* 4857: Diacoxie Meitime con(iugi) karissime.

Meius *M. fig. (Vertault) Habert p.* XLV: OF MEIV. *(Lezoux):* MEIVS *und* MEIIIVS.

mel *in* Meliddius, Su-meli-s, Su-melonis. *cf.* So-mili.

Mela *M. cf. Ars anonyma Bernensis (Anecd. Helv. p.* 97, 16 *Hagen):* Quaedam tamen Graeca nomina s litteram amittunt, cum veniunt in usum Latinum, ut Nicia Mela. 1) Mela, *freund des Caesar. Cic. Phil.* 13, 2, 3: Melam. — 2) Fabius Mela, *röm. jurist zur zeit d. Augustus. Dig.* 15, 3, 7, 2. 19, 1, 17, 6. 2, 13, 8: Mela. 5, 20, 1: Apud Melam. 27, 3, 1, 6: Mela. 33, 9, 3, 10: Apud Melam. 43, 23, 1, 12: Fabius Mela. 46, 3, 39 *pr.* 47, 10, 17, 2: Mela. — 3) Mela *zur zeit des Tiberius. Plin. n. h.* 19, 110: Melam equestris ordinis. — 4) L. Annaeus Mela, *son des L. Annaeus Seneca und vater des dichters Lucanus. Sen. contr. lib.* 1 *prooem. p.* 56, 4 *K. lib.* 2 *pr. p.* 151, 4. *lib.* 3 *prooem. p.* 241, 2. *lib.* 4 *prooem. p.* 256, 2. *lib.* 7 *prooem. p.* 292, 4. *lib.* 10 *prooem. p.* 459, 4 *K.:* Seneca Novato, Senecae, Melae filiis salutem. *lib.* 10, 9 *p.* 463, 20: Mela meus. *Tac. a.* 16, 17: Mela . . . Mela . . . Mela. *Polyaen.* 8, 62: Ἦν ἀδελφὸς Σενέκᾳ Μέλας. *Suet. de philos. p.* 97 *Reiff.:* L. Annaeus Mela, Senecae frater et Gallionis. *Vaccae vita Lucani p.* 76 *Reiff.:* M. Annaeus Lucanus patrem habuit M. Annaeum Melam

ex provincia Baetica Hispaniae interioris Cordubensem equitem Romanum. — 5) Pomponius Mela *aus Tingentera in Spanien. Plin.* 3: Mela Pomponius. 4: Pomponius Mela. 5: Mela. 6: Mela Pomponius. 8. 12. 13. 21: Pomponius Mela. *Schol. Iuven.* 2,160: Orcades insulae, quas Mela scribit. *Serv. Verg. Aen.* 9,30: Secundum Melonem. *Iord. G.* 3, 16: Pomponius Mela. — *Andere: (Sevilla) CIL* II 1227: Firmia A. l. Apate A. Firmius Apat[e]s lib. Chius A. Firmius Nitoris lib. Mela. *(Talavera de la Reina)* 5318: D(eo) s(ancto) I(ovi) Me[la ex]s voto [p(osuit) l(ibens)] a(nimo) m(erito). *(Valle de Abdalajis)* 5492: L. Aelio Quirinae *(tribus im gen.)* Melae Nescaniensi. *(Portogruaro)* V 1883: C. Aquillius C. f. Cla. Mela ex decuria armamentaria quinquevir bis fieri iussit. *(Asolo)* 8809: [M'. Na]evidi Melae. *(Rom)* VI 1374[b]: Ponti P. f. Cl(audia) Melae heredis et Pothi l. 1375: L. Pontius Mela. *(Corneto)* XI 3377: M. Mela Q. f. IIII vir i. d.

? **Mel.** *(Bregenz) CIL* III 12033, 3: MEL.

Melaconditia *O. Rav.* 4, 28 *p.* 243, 12: Melaconditia. 5, 3 *p.* 339, 18: Micalo colonia Diceorum. *s.* Deciates.

? **Melaenus** *M. cogn. (Bei Bouillargues) CIL* XII 4073: D(is) M(anibus) Vedetil Melaeni.

Mel-ămus *M. (Rom) CIL* VI 2685: C. Melamus C. f. Gal(eria) Rufinus, Salacia, miles coh(ortis) VIII pr(aetoriae).

Melana *fl. j. Mehlenbach mit dem O. Mehlen bei Prüm. In O. Melaine, Saint-Melaine in Frankreich, Melain in Belgien. Vgl. in Belgien* Melen-rivus, Melen-riu, *j. Mellery, prov. Brabant, arrond. Nivelles.*

Melanalia *F. (Gardone) CIL* V 4918: Melanalia Severa [N]umphis v. s. l. m.

Mel-ausus *M. fig. (Regensburg; O'-Szöny) CIL* III 6010,144 = 12014,59[a]: MELAVSVS FE. [b]: MELAVS F. *(O'-Szöny)* [cde]: MH IAVSVS. F. *(Eining)* [f]: MEL/VSVS. *(O'-Szöny; Traismauer)* 60: MEΛΛVSVS FI[illegible], \E ΛΛVSVS FE, MEMVSVS F[illegible]. *(Belvezet, canton Lussan)* XII 2855 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1654: Privatia Melausia m(ater). *(Bordeaux) CIL* XIII 801: D(is) M(anibus) et m(emoriae) Melausi. *(Xanten) Schuerm.* 3492: Melausus f(ecit). *(Rottweil)* 3493: Melausus fec(it), Melausus fe(cit). *(Horburg) WZ* 3 (1884) *sp.* 68: Melausus fec(it). [*Speier*]: MELAVSI/. *(Vom Niderrhein) aus der saml. Eberle, katalog n.* 1371 = *BJ* 89 (1890) *s.* 26 *n.* 207: Melausus f(ecit). *(Paris) RA n. s.* 35 (1878) *p.* 382 = *BE* 1882 *p.* 115: Meelausi [manu *oder* officina]. *s.* Memusus.

Mel-bodium *s.* Malbodium.

? **Melboenus** *M. Vita Gobani* 2 *ASS 20. iun.* IV *p.* 23 *C:* Melboenus.

Melcianus pagus, *le Mulcien. Pertz dipl. p.* 109, 8, *c. a.* 751: In pago Melciano loca cognominantes Nartiliaco et Coconiaco.

***Meld-agno-s** Meldānus, *ir.* Meldán Mellan, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 16 *p.* 45: Meldanus. *Vita s. Fursei* 6, 29 *ASS 16. ian.* II *p.* 40: A b. Beano et Meldano. . . . Cum ipso Beano et Meldano. *Miracula s. Fursei* 3,20 *ASS 16. ian.* II *p.* 44: S. Meldani. *Vita (alia) s. Fursei* 2, 6, 28 *p.* 53: Meldanum. *Vita s. Patricii* 10, 80 *ASS 17. mart.* II 559 *F:* Meldanus.

Melddat *M. (Marbach) CIR* 1603: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) genio peregrinor(um) Severus Melddat d. s. d. d.

Meldī Meldae *verkürzter celtischer volksname, cf. air.* meld, *später* mell, *j.* meall, *zart, gelind, annemlich, lieblich, angenem, nach Stokes und Ernault zu lat.* mollis = *moldvis *m̥ldu-is *weich, geschmeidig, griech.* ἀ-μαλδύνω, μαλθακός, *germ.* milda, *got.* milds, *as.* mildi, *ahd.* milti, *asl.* mladŭ *jung, zart. armen.* mełk *weichlich, schlaff, europ. gdf.* maldha, *ai.* mrdús *weich, zart, mild, schwach,* √mrd. *V. mit hauptstadt Iatinum, j. Meaux, départ. Seine-et-Marne. Caes. b. G.* 5, 5, 1: Cognoscit LX naves, quae in Meldis factae erant. *Strabo* 4, 3, 5 *p.* 194: *Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξόουιοι, παρωκεανῖται οὗτοι.* *Plin. n. h.* 4,107: Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Veliocasses, Galetos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurrentem in Oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV, cervice in latitudinem CXXV. Ultra eum Namnetes, intus autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones, Aulerci qui cognominantur Eburovices et qui Cenomani, Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andicavi, Viducasses, Bodiocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turones, Atesui, Secusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugdunum. *Ptol.* 2, 8, 11: *Τῶν δὲ εἰρημένων (Arverner und Segusia-*

ven) ἀνατολικώτεροι Μέλδα καὶ πόλις Ἰάτινον. NG 4 *(Lugd. Senon.)*, 8: Civitas Melduorum. *Vita s. Genovefae c.* 6, 28: Meldus urbem, ubi Cilinia cum Genovefa morabatur, advenit. *c.* 7, 33: In Meldorum urbe occurrit ei homo. *c.* 8, 41: Defensor quidam ex Meldorum urbe nomine Frunimius. *c.* 10, 50: In terreturio Meldensium urbis. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 111, 3 *M*: Medoveus episcopus ecclesiae Meldensis. *Ven. Fortunat. carm.* 3, 27 *tit.*: Ad archidiaconum de Meldis. *Greg. Tur. h. F.* 5, 1: Filias vero eius Meledus tenere praecipit. 7, 4: Childeberto regem, qui tunc apud Meldensem commorabatur urbem. 26 (29): Uxor enim ei ex Meldensi terretorium erat. 8, 18: Gundovaldus autem comitatum Meldensim supero Verpinum competiit, ingressusque urbem, causarum accionem agere coepit. 9, 20 = *Pactum Guntchramni et Childeberti II* = *MG Cap.* I *p.* 13, 11 *(a. 587)*: Civitatis Meldus et duas porciones de Silvanectis ... *Greg. Turon. h. F.* 9, 36: In urbe Sessonicas sibi Meldensi. *Pard. dipl. n.* 226 *t.* 1 *p.* 193 *(a. 610)*: Faro, dei gratia, ecclesiae Meldensis episcopus ... In Meldensi ecclesia ... *p.* 194: S. Leubrandi, archidiaconi Meldensis ... S. Alberici, archidiaconi Meldensis. *Concil. Paris. a. 614, p.* 192, 5 *M.*: Ex civitate Meldus. *Ionae vita Columbani c.* 25 *ASS Sur. 21. nov. p.* 476: Ad Meldense oppidum properat. *Concil. Clippiacense a. 626 oder 627, p.* 201, 31 *M.*: Ex civitate Meldus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a.* 627—630, *p.* 203, 10 *M.*: Gondoaldo *(abl.)* Meldensi. *Vita Agili* 2, 5 *ASS 30. aug.* VI *p.* 577 *B*: Meldensibus est episcopus ordinatus. *Vita Fiacrii* 1, 6 *ASS 30. aug.* VI *p.* 605 *A*: In Meldensi territorio ... Pharonis Meldensis episcopi. 7 *p.* 605 *E*: Meldorum pontificatu. 11 *p.* 606 *A*: Ad urbem Meldensem. 13 *p.* 606 *B*: Per Meldenses affinitates ... In Meldensi territorio. 2, 18 *p.* 607 *F*: Ad civitatem Meldensem. *Acta Fiacrii* 6, 58 *p.* 613 *F*: Apud Meldensem civitatem. *Pertz dipl. n.* 15 *p.* 17, 4—6 *(a. 635)*: Monasterium Ierusalem in honore sancti Petri et Pauli et sancti Antonii, quod vulgo appellatur Resbacis, in Meldensi territorio *(le Meldois)* situm. *n.* 57 *p.* 51, 25 *(a. 688 oder 689?)*: Villa noncopanti Latiniaco, que ponitur in pago Meldequo *(=le Multien, ou pays de Meaux)*. *Baeda h. e.* 4, 1: Hadrianus perrexit primum ad Emme Senonum et postea ad Faronem Meldorum episcopos, et bene sub eis diutius fuit. 5, 19: In Maeldum civitatem Galliae. *Vita s. Bertae* 2, 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *E*: De Meldis civitate. *Epist. Ioannis VII. papae (Mansi* 12 *c.* 171 *B)*: In Meldis. *Gesta Dagoberti I.* 37 *MGSS Mer.* II *p.* 415, 6: De Latiniaco, quae sita est in territorio Meldico. *Zachariae p. epist. a. 768 MG epist.* III *p.* 362, 30: Romano Meldensi episcopo. — *Inschriften. (Auxerre) Gruter* 371 *n.* 8 = *MSAF* 30 (3, 10) (1868) *p.* 142—148 = *RE No.* 73 (1894) *p.* 281 *n.* 1017: D(is) M(anibus) et memoriae Aureli(i) Demetri(i), adiutori(s) proc(uratoris) civitatis (*lis* civitatium) Senonum, Tricassinorum, Meldorum, Parisiorum et civitatis Aeduorum, Ingenuinia (?) Aurelia coniugi carissimo, et Aurelia Demetriane et Aurelius Demetrius fil. patri carissimo faciundum curaverunt. — *Merow. münzen. Belfort* 2857: MELDV∞ CIVE. 2858 (*Prou* 885): + MELDVS CIVE. 2859: MELDVS CIVE. 2860 (*Prou* 888): MEΓDVƧ ⊏IVIT. 2861 (*Prou* 886): MELDVS FIT. 2862: + MELDVƧ CIVETATI FIT. 2864: .. LDVƧ CIVETAT. 2865 (*Prou* 889): MEL·ΩV∽. 2866: ᗰ. 2867: + ᗰELDVS CIVITATI. 2868: *R* + LD. 2869 (*Prou* 890): MELDVϟ +. 2870: MELDVS + CVI. 6273 (*Prou* 887): [MEL]DVƧ CIVETΛ///. 6274: + ᗰELDVS CIVITΛ ... — 2) *Galatisches volk im norden des beckens von Sofia zur zeit der heereszüge des M. Licinius Crassus. Dio* 51, 25, 4 *(a. u. 725)*: *Καὶ σφων Μέλδους* (*cod.* *μερδους*) *μὲν καὶ Σερδοὺς μάχαις τε καταχρατῶν, καὶ τὰς χεῖρας τῶν ἁλισκομένων ἀποτέμνων, οὐκ ἀπόνως μέν, ἐχειρώσατο δ' οὖν.* — *Mit vorort* **Meld-ia,** *etwa bei Sliwnica. TP*: Meldijs. *IA* 135, 3: Meldia, *zwischen Turribus (j. Pirot) und Serdica.*

Meldoc *(acelt.* *Meldāco-s *M.) F. Vita Turiani* 9 *ASS 13. iul.* III *p.* 618 *D*: Erat autem nomen eius puellae Meldoc.

Meldunens-burg *'burg von Maelduin', O. Kemble n.* 48 *(a. 701)*: Monasterii sui quod Meldunensburg vocatur.

Meledus *s.* Meldi.

Mel-eius *M.* **Meleia** *F. (Pöchlarn) CIL* III 5670: M. Ulpio Melei f. Longino. *(In Noricum)* 5697: Bruto Gintussae f. an. LXXXXV [f.] sibi et Meleiae Bricosticis filiae uxori et Ressico f. et Arioni f. an.

XXX et Vetuo f. [et] Vaenoni filie an. XXX et Annico Ve fi[l]. an. XXV.

Mel-ēna castellum, *j. la Malène. Vita Hilari* 4 *ASS 25. oct.* XI *p.* 639 *C:* Melena castellum.

Melenu-enses *V., aus Germania superior stammend. (Rodosto in Thracien, 4. jh.) CIL* III 727 = 7387 = *AEM* 19 *s.* 62: D(is) M(anibus) Aprilis (= Aprilius) Spectatus mi(les) nu(meri) Melenues(ium) emeri(tus) [f]ecit [f]ratri Aprilio [H]e[sp]ero mil(iti) nu(meri) Divitesium; vixit anis XXII, mi-[li]tav[it] anis V; [d]e[f]unc(to). *(Aumale) CIL* VIII 9060: Titulus Itamonis Ituveri (?) ex p(rovincia) G(ermania) s(uperiore) n(umeri) Melenuens(ium).

Mel-eponus *M. (Tarragona, 2. jh.) CIL* II 4118, 5: . . . . us Mele[p]onus.

Meleretum *O. j. Moutiers, dép. Gard?*

?**mēles** *dachs. Serenus Sammon.* 890: Nec spernendus adeps, dederit quem bestia meles.

?**Melet-inus** *nach Tomaschek thracisch,* √ mel *bestreichen, malen, lit.* meletà *grünspecht etc. (Rom) CIL* VI 2736: Mesacus civis Meletinus vico Perepro.

Mel-etum *O. j. Meilly-sur-Rouvres, dép. Côte-d'Or, canton Pouilly-en-Montagne, arr. Beaune. s.* Melitum.

Melfigia *O. Vita Theodulphi* 1, 6 *ASS 1. mai* I *p.* 97 *B:* Inter coenobium et villam Melfigiam. 8 *p.* 97 *E:* Malfigienses.

Melg-aecus *cf. span. O. Melgaço am Minho, M. (Braga) CIL* II 2426: [Ca]malo Melg[aec]o. 2435: Arquius Viriat[i] Ɔ. A[g]rip[p]a[e] h(ic) s(itus) est. Melgaecus Pelisti monime[ntum] co[eravit]. *cf.* Callaecus.

Melg-idius *M. Gennadius de viris inl. c.* 22 *p.* 70, 17 *Rich.:* Melgidium quendam patrem familias.

Meli *M. (Llangian bei Pwllheli, Caernarvonshire, saec. 5—6 in.) Rhys* 8 = *IBCh* 142: Meli Medici fili Martini iacit. *Auch name eines schülers des h. Patricius.*

Melianum *s.* Mediolanon.

Meli-avus *M. Vita s. Melori* 1 *Anal. Boll.* 5, 166: Meliavus *(zweimal)* . . . 167: Meliavus *(zweimal).* 2 *p.* 167: Meliavi . . . Meliavum.

Meli-boco-n *vielleicht zu ir.* bocaim *tumeo,* bucca, *βύκτης, cf.* Touto-bocio, Triboci, *nach Much ostgerman.* = *mēli-bōkōs 'malbuchen' (?). *Ptol.* 2, 11, 5: *Τὸ Μηλίβοκον ὄρος (im Osning).*

Melicsina *O. Merow. münze. Belfort n.* 2872 = *Prou* 2595: MELICSINA.

Meliđđ-atius *M. (Marbach) CIR* 1603: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) genio peregrinor(um) Severus Mel[id]dat(ius) d. s. d. d.

Meliđđ-ius *ableitung von* *meliddos, *cf.* Co-meliddus Melissus. *(Luxeuil) CIL* XIII 5439: D(is) M(anibus) Meliddius.

Melidea *s.* Milidea.

Melidonum *s.* Meclodunum.

Meliganna *dorf Mingenne (?), pays de Sens. Pard. dipl. n.* 273, *t.* 2 *p.* 37 *(a. 635):* Meliganna (*var.* Mitiganna) in territorio Senonico.

Melil. *fig. Habert* 855: MELIL.IO.

?**Melimoni.** *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat.* (1895) *p.* 723 *n.* 2351: Melimoni.

Melinđus *M. (Toul) BSAF* 1889 *p.* 251: Carosae Melindi fil(ia).

***mel-ino-s** *w.* melyn *m.,* melen *f. 'gelb, lohfarbig', corn.* milin, *mbret. nbret.* melen *flavus, fulvus, croceus.* — **Melinus** *M.* **Melina** *F. Vita Patricii* 10, 79 *ASS 17. mart. II p.* 559: Melinus. *(Cartama) CIL* II 1955: D. Iunio Gal(eria) Melino equiti Romano ex civitate Cartimitana primo facto s[tatu]am amici vivo procu[ra]rant defuncto Mel[in]a [ma]ter remi[s]sa impesa [pone]n-d[a]m [curavit]. — **Melina** *fl. j. Mehlenbach im Prümer wald. (a. 720) Beyer n.* 8. *Pard.* 2, 328: In Melina flumen . . . Deinde per Milina.

Mĕlĭŏ-dūnŏ-n *O. in Germania magna, um Troppau, in österreich. Schlesien. Ptol.* 2, 11, 14: *Μελιόδουνον.* [*Lexici fr. HGF* 5 *p.* LXVIII *(unecht): Μελιόδουνον, Γερμανίας. τὸ ἐθνικὸν Μελιοδουνήσιος.*] *Nach Much* = *Μεδιόδουνον 'Mittelburg'.*

?**Melior** *M. (Lyon) CIL* XIII 1690: L. Cassio Melior[i] Suessioni omnibus honoribus apud suos functo inquisitori Ga[ll]. III prov. Gall[iae].

Mel-isa *für* Melissa? *F. (Trögelwang) CIL* III 5635: Mogetius Martiali v(ivus) f(ecit) sibi et Melise coniugi.

?**Melisattius** *M. (Dijon) CIL* XIII 5553: // Regalis Mel. Sat. (Mel[i]satt[i] *Lejay*) lib.

?**Meliss-aeus** *M. (Italica) CIL* II 4968, 20 = 6254[bc]: II (duorum) Iun(iorum) Melissa[ei] et Melisses. *(Pourrières, dép. Var, arrond. Brignolles, canton Saint-Maximin)*

RE No. 79 *p.* 370 *n.* 1129: [M]un(atiorum) Melissi [e]t Melissei. *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 352: Iun. Melissei et Melisse.

***melisso-s** '*süß*', *air.* milis (*von* *melit-ti), *w.* melys melus, *abret.* milis, *van.* melis *fade, insipide, sans saveur; abgeleitet von* *mélit *honig, ir.* mil, *lat.* mel *g.* mellis, *gr.* μέλιτ-, *got.* miliþ.

Melissus Melidđus *M. cogn.* **Melissa** *F., griechisch, villeicht auch celtisch.* *(Barajas) CIL* II 3063: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Coeli Meliss . . . *(Valera de arriba)* 3201: Pomponius Melissa. *(Barcelona)* 4497. 4527: C. Publicius Melissus. *(Ursone)* 4968, 19 = 6254[a]: L. Camilli Melissi. *(Spalato)* III 2185: Melissa. *(St. Johann am Brückl)* 4977: Secundus Adiutoris et Melissa Rustici fili fece. *(Trögelwang)* 5635: Mogetius Martiali v(ivus) f(ecit) sibi et Melise coniugi. *(Untermühlbach bei St. Veit an der Glan)* 11560: Sibi et Iuliae Melissae con(iugi). *(Pompeji)* IV 3340 VIII: [M]elissae F[us]cI. *(Turin)* V 7018: C. Baburius Melissus. *(Rom)* VI 26392: Licinia Melissa. *AI a.* 1878: II Camili Melissi. *(London) CIL* VII 1331, 59[a]: IIVS› ΓΛELISSI //' MELISSES. *(York)* [b]: ILVN. MODESI (L. Iunii Modesti?) ET MELISSES. *(Chesterford)* [c]: I. CAMILI MELISSI. *(Silchester)* [d]: L. IVNI. MELISSI. F. *(York)* [e]: \IVNI. M LISSI. *(London)* [f]: L. IVNI ////ISSI. 59: Melisses(?) *aut* Meliss(us). *(Tebessa)* VIII 15550: P. Messius P. f. Q. Melissus Aug(usto)du(no). *(Canosa)* IX 363: Melisso. *(Pentima)* 3192: Pulfidia Melissa. *(Brindisi)* 6129: Numisia C. l. Melissa. *(Luna)* XI 1368: L. Cosseio C[o]sseius et Melissa parentes filio. *(Narbonne)* XII 5216 = *Inscript. de Languedoc n.* 884: Venusta Atepomari liberta sibi et Melisso lib(erto) suo viva fecit. *(Saint-Gervais) CIL* XII 5683, 154: M[e]lisse *(gen.)* [i]T IVLI Meliss[i]. *(Bei Nîmes)* 5932 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 997: D(is) M(anibus) Melissae, Valer(ii) libertae, Dubitata, fil(ia) matri piissimae. *(Sainte-Colombe-lès-Vienne) Allmer-Diss. (Lyon) t.* 5 *p.* 80 *n.* 38 *ter.* *(Bei Lectoure; Périgueux; [Nantes, museum]; Caudebec-les-Elbeuf; bei Brachy, Seine-Inférieure; Dalheim; Vieux-Virton; [Avenches, mus.]; bei Besançon; Voorburg) CIL* XIII 10001, 154: II (= duo) Camili Melissi. *(Pourrières, dép. Var, arr. Brignolles, cant. Saint-Maximin) RE No.* 79 (1895) *p.* 370 *n.* 1129: Iun(iorum) Melissi et Meliss(a)e. *(Nézon, gemeinde Saint-Cyr-sur-Dive, bei Brissac) BSAF* 1877 *p.* 179. 1878 *p.* 46. 77: II (duorum) Iun(iorum) Melissi et Melisse. *(Amphora im museum von Clermont-Ferrand) BSAF* 1879 *p.* 268: L. Iun(i) Melissi. *(Saintes) CIL* XIII 1085: [Cu]ra Meli[ssi]. *(Bourges)* 1243: D(is) M(anibus) Legitimo M[el]iddi f(ilio). *(Bei Bürglen)* 5165: [Clau]d. Melisso [Claudius?] Caprásius [Aet] . . . cca filio. *(Metz) Grut. p.* 910, 8 = *Steiner* 1891 = *Robert et Cagnat, Épigr. fasc.* 3 *p.* 141: Melissa. *(Pupillin, Jura) BSAF* 1891 *p.* 171: . . . et Melissa *(fig.)*. *(Allier)* 3497: II. IVN (. . .) ET MELISSE. *(Bei Diedenhofen)* 3499: Melisse Melisse. *(Augst) III* 348, 11: M. N ΓΛELISSI ET. MELISSEI. *Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 217: Iun. Melissi et Melissei. *(Vechten) Schuerm.* 3506: MII[l]issus. *(Stolberg, landkr. Aachen) BJ* 75, 179: II Iun. Melissi et Melissei. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 26 *n.* 208: Mılissus. *(Billig bei Euskirchen) n.* 209: Melissus f(ecit). *(Saalburg) Jacobi s.* 323, 100[a]: Melissus f. [b]: ƆƎΉIƆƆIX////. *(Butzbach) Der obergerm. Limes, lief.* 1 *s.* 21, 15 *(vgl. Haupt, s.* 106, *in der Gießener sammlung):* Melissus f. *(Heddernheim):* MELIS . . S F. *(Rom) CIL* XV 2697: II Iun. Melissi et Melisse. 2775: II Camili Melissi. 2966: L. Iuni Melissi. *(Braives in Belgien):* MEΛΛISVS. *(Reims) Habert* 858: MEΛISVS. *(Vechten)* 859—861: MELIISVƧ.

Melisusus *M. fig.* *(Backerbosch, prov. Limburg) WZ* 3 *s.* 191: Melisusi.

?**Melito** *M.* *(Zollfeld) CIL* III 12014, 382: Melito.

***Melitŏ-măgos** *O.* *Edictum Diocl.* 19, 37: Βίρος Μελιτομαγήσιος.

Melitum *O. j. Méallet (früher Melet), dép. Cantal, arrond. und canton Mauriac.* *Greg. Tur. h. F.* 5, 9: Apud monasterium Melitensim termini Arverni. *Vit. patrum c.* 11, 1: Apud monasterium Meletense termini Arverni.

-melius *in* saltus Leuco-melius *neben* Leucumellus.

Mēl-ius *M. nomen und cogn.* **Melia** *F.* *(Lerida) CIL* II 3013: Melia Boria Ful(vi) f. *(Valencia)* 3766: D(is) M(anibus) Meliae. *(Carqueres)* 5576: Melia Toceta. *(Montorio)* V 3680: Q. Melio Aucto lib. *(Brescia)* 4437: Meliae L. f. Maximae. *(Arles)* XII 852: Q. Melius Toutonis f. Vol(tinia) Flavos. *(Amblagnieu, canton Crémieu)*

2378: Mercur(io) August(o) Sennius Martius et Melius Martinianus augur(es) ex stipe. *(Nimes)* 3743 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 994: D(is) M(anibus), Sexto Melio Honorato, filio . . . *(saec. 2 in.) CIL* XII 3744 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 995: L. Mélius, C(ai) f(ilius), Volt(inia), Paternus vIvus sibi. *(saec. 1) CIL* XII 3745 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 996: C. 10 Mélius, C. f., Volt(inia), Sédátus vIvus sibI. *CIL* XII 3745[a] = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 777: C. Melius Trophimus. *(Paris) BE* 1, 185: MELIAI. *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: C. Melius Primigenius.

Mell . . . *M. (Pavia) CIL* V 6449: DIs Manib(us) L. Ponti C. f. Mell . . .

Mella *nach Thurneysen zu ir.* meldach *wonnig, fl.* 1) *bei Brescia in Gallia Trans-* 20 *padana, aus Val Trompia, nebenfluß des Ollius, ital. Mella. Catull.* 67, 33 *sq.:* Flavus quam molli percurrit flumine Mella, | Brixia. *Verg. g.* 4, 278: Curva prope flumina Mellae. *Dazu Philargyr.:* Mella amnis in Gallia Cisalpina vicinus Brixiae, oritur ex monte Brenno. *Servius:* Mella fluvius Galliae est, iuxta quem haec herba plurima nascitur; unde et amella dicitur. *Rav.* 4, 36 *p.* 289, 7: Mella. — 2) *j. die Melde bei* 30 *Borseghem.*

Mellaria *name entweder iberisch oder celtisch, nach Hübner lateinisch, O. in Spanien,* 1) *zum conventus Gaditanus. Strabo* 3, 1, 8 *p.* 140: *Εἶτα Μελλαρία (μενλαρία codd.) ταριχείας ἔχουσα. Mela* 2, 6, 96: Mellaria (melana *A*). *Plin. n. h.* 3, 14: Altera Baeturia, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam, 40 regionis Osintiadis Sisaponem. *Plut. Sertor.* 12, 3: *Ἐν τῷ περὶ τὴν Μελλαρίαν πορθμῷ. Ptol.* 2, 4, 6: *Βαστούλων τῶν καλουμένων Ποινῶν Μενραλία.* 9: *Ἀπὸ Μενραλίας μέχρι Βαρείας πόλεως. Marcianus: Μενραλία. Steph. Byz. s. v. Βῆλος: Μηλαρία ἀπὸ . . . τῶν μήλων. IA* 407, 2: Mellaria. *Rav.* 4, 42 *p.* 305, 14. 5, 4 *p.* 344, 8: Melaria. — 2) Baeturiae, *j. Fuente Ovejuna. IA* 415, 4. *Rav.* 4, 44 *p.* 315, 10: Mellaria. *(Fuente* 50 *Ovejuna) CIL* II 2344: Ordo Mellariensis. 2345: Mellarienses. 2346: Q. Valerius Q. f. Quir(ina) Severinus Mellariensis huic ordo m(unicipii) M(ellariensis) statuam decrevit.

— 3) *Stadt der Contestani. Ptol.* 2, 6, 61: *Μενλαρία.*

Mell-edo(n) *M. (Clermont):* M. ELLEDO.

Mell-entum *O. j. Meulan, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles.*

Melli-ăcus *vom röm. gentilicium* Maelius, *O. bei Orléans, le domaine de Milly. Pard. dipl. n.* 358, *t.* 2 *p.* 144 *(a. 667):* Potestas Melliacus. *s.* *Maeliacus = Miliacus.

? **Mellin-ius** *vielleicht latein., M. nomen.* 10 *(Die) CIL* XII 1642: D(is) M(anibus) C. Mellini Secundini MellinI *(plur.)* Verus et Severus patri. 1643: Mellini Severiani Mel-l(inius) Alexander.

Mellior *M. (Lyon) Boissieu p.* 266 = *Wilmanns* 2218 = *Allmer et Diss. n.* 128: L. Cassio Mellior[i] Suessioni.

Mellitus *M. Kemble* 1 *n.* 4 *(a. 605):* Mellito quoque et Iusto, Londoniae et Rofensis ecclesiae praesulibus. *Mansi* 10 *c.* 505 20 *(a. 610):* Mellitum, episcopum Londinensem. *cf.* Militus, Melitus. — **Mellita** *F. Pard. dipl.* 2 *n.* 452 *p.* 257 *(a. 700):* Mellita (liberta).

Mell-ius *M.* **Mellia** *F. (Nimes) CIL* XII 4127 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 998: D(is) M(anibus) L. Melli(i) Myrismi sive M[y]roni[s.] . . . D(is) M(anibus) Melliæ H[e]lenes et M(arci) ScottI(i).

Mello-dunum *s.* Meclodunum. 30

Mellon-ius *M. nomen.* **Mellonia** *F. (Rom) CIL* VI 3351: C. Mellonius Severus. 3354: C. Melloni(i) Vicani. 3476: [Me]llonia. *(Lambèse) Mélanges d'Archéologie et d'histoire de l'École française de Rome* 1891 *p.* 314: L. Mellonius Felix. *(Mainz) CIR* 1026 = *Becker* 71: C. Mellonius Severus.

Mellonus *M., der erste bischof von Rouen, c. a. 300.*

Mellŏ-sedum *O., compos., nach d'Arbois* 40 *de Jubainville 'résidence de Mello-s' (var. mit* ll *des gallischen M.* Melus), *j. Les Grandes-Sables, dép. Isère, arr. Grenoble, gemeinde Bourg-d'Oisans. TP:* Mellosedo. *Rav.* 4, 27 *p.* 241, 2: Metroselon. *s.* Metiosedum.

-mellus *in* saltus Leuco(u)mellus *neben* Leucomelius.

Mellut-ius *M.* **Mellutia** *F. (Rom) CIL* VI 22350: D(is) M(anibus) Mellutiae Romanae *(dat.). (Penna in Teverina) Notizie* 50 *degli Scavi* 1891 *p.* 81: P. Melluti[.] | Crescentis. *(Rom) CIL* XV 533[a]: Op(us) P. Melluti Euveni. [b]: Op(us) P. Mellu(ti) Euveni.

Melmandus *M.* *(Buenafuente, cerca de la divisoria de Huerta, diócesis de Sigüenza)* *CIL* II 5790: Letondo Segossoq(um) Melmandi f *s.* Mermandus.

Melmanus *M. cogn.* *(Coruña del Conde)* *CIL* II 2803: Reburrus P... iganco Melmani [f(ilius)] h. s. e. *cf.* Aelmanius, Melmandus.

Melminius *M.* *(Este)* *CIL* V 2653: L. Melminio Rom. Festo L. Melminius Eutychus pater.

Melo *s.* Maelo.

melo- *in* Melus, Su-melos? *M.* Melo-cottius, Melo-datius, Melo-sattus, Inte-melii, Cat-melus *für* Cata-melus, Cruind-melus, Maiu-melus?

Melo-cavo-s *O. in Germania magna.* *Ptol.* 2, 11, 14: *Μηλόκαβος.* [*Lexic. Gr. FHG* 5 *p.* 68 *(unecht): Μελόκαβος, Γερμανίας· τὸ ἐθνικὸν Μελοκαβηνός.*] *cf. V.* Ande-cavī. *Nach Much aus Μηλοβάκος entstanden, zu Μηλί-βοκον ὄρος. Caes.* Bacenis = *german.* Bākenī *als bezeichnung des Harzes.*

Melo-dorum *O. j. Chanzy. Ionae vita s. Eustasii* 1, 1 *ASS 29. mart.* III *p.* 786 *E:* Ab urbe Melodorum.

Melomoboda *M.* *(Atri)* *CIL* I 1543 = IX 5027.

Melon-ius *M.* **Melonia** *F.* *(Housesteads)* *CIL* VII 632: Deo Apollini Melonius Senilis ex pr(ovincia) Ger(mania) sup(eriore) s(usceptum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Castel, a. 170 p. Chr.)* *CIR* 1321 = *Hübner n.* 407: [In h(onorem)] d(omus) d(ivinae) I(ovi) o(ptimo) m(aximo) E(liopolitano?) Meloni(i) Carantus et Iucundus de suo d(ant) vico novo Melonior(um) Cethego et Claro co(n)s(ulibus). *(Frankfurt a. Main)* *CIR* 1438: Vegisonio Primo et Meloniae Iuniae coniugi frat. f. c. *s.* Maelonius.

Mel-orius *breton.-corn. heiliger. Vita s. Melori* [*Anal. Boll.* 5, 167—175].

Melo-sattus *M.* *(Dijon)* *Lejay* 86: [D(is) M(anibus)] Regalis Mel[o]satt[i] lib(ertus).

Mels-onius *zu* *melsā *gelenk, knöchel* (*cy.* mâl, *corn.* mal, *bret.* mell), *M. nomen.* *(Tarent)* *CIL* IX 6152: C. Melsonius Cn. l. Hercolei donum. *(Pompeji)* X 885. 886: M. Melsoni A. f. Iter.

Melso-s *fl.* *Strab.* 3, 4, 20 *p.* 167: *Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοῖγα.* *cf. Ptol.* 2, 6, 5: *Παισικῶν Φλαουιοναονία, Ναίλου ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Melsyagum. *Mela* 3, 3, 29: Paludum Suesia, Metia et Melsyagum maximae.

Meltedonus *bach bei Saint-Martin-le-Beau, nfl. des Cher, dép. Indre-et-Loire.*

Melti-ācus *O. j. Mailly, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Semur-en-Brionnais.*

Mel-tus *M. fig.* *(Paris)* *Schuerm.* 3508: MELTI.

Meluas *M.* [*Vita s. Gildae* § 10: Ingressus est Glastoniam in aestiva regione Meluas rege regnante in aestiva regione *(Somersetshire).* 11: Meluas regi suo.]

Meluro *M. fig.* *(Mainz, Groß-Krotzenburg, Heddernheim, Vechten):* MIILVRO F.

Mēlus '*gelb?*', *nach d'Arbois de Jubainville variante von M.* Mello-s, *M. cogn. (auch ir.).* *(Verona)* *CIL* V 1216 = 3615: T. Iulius Mélus. *(Tunis)* *Schuerm.* 3494: MELI. *(Sainte-Colombe, Rhône)* *CIL* XII 5686, 574ª = *Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 373 *n.* 807: OF ME (*oder* OF MEM?). (*Lyon, Trion t.* 2 *p.* 414 *n.* 918) *Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 373 *n.* 497, 806: Melus fe(cit). *(Reims)* *Habert pl.* XX *n.* 863: MIILVS. 864: Melus. 865. 866: MIILVS. 867: MIILUS FE (*rückläufig, außer* F). 884: MIILVS. *(Auxerre):* MIILVS. *(Lezoux):* MEIVS *und* MIIIVS (*lis* MELVS *und* MIILVS). *(Brugg)* *CIL* XIII 5195: L. Veturio Melo. *(Mainz)* *WK* 14 (1895) *nr.* 5 *sp.* 86: Melus f(ecit). *(Metz)* *Robert p.* 31 *sq., pl.* II *fig.* 1: Melus Cintusmi f(ilius).

? **Meman** .. *O. Concil. Tolet. IV a. 633* *(Mansi* 10 *c.* 642 *B):* Remassarius Memanensis ecclesiae episcopus.

Memandus *M.* *(Bregenz)* *CIL* III 11884: Memandus Ledavi. *s.* Melmandus.

Memanturissa *O. der Vascones, j. Siresa.* *Ptol.* 2, 6, 66: *Μεμαντουρίσσα.*

Mem-ausus *s.* Melausus.

Memficus *O. Vita Treverii* 1, 5 *ASS 16. ian.* II *p.* 34: Silvae, cui nomen erat Memficus.

Mēminī *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, V. in Gallia Narbonensis, westlich der Alpen, in der alten dioecese Carpentras, dép. Vaucluse. Plin. n. h.* 3, 36: Carbantorate Meminorum. *Ptol.* 2, 10, 8: *Μήμινοι καὶ πόλις αὐτῶν Φόρος Νέρωνος (Carpentras) ... Οὐοκοντίων δὲ καὶ Μημίνων ἀνατολικώτεροι Σέντιοι, ὧν πόλις Δίνια.* *(Orange)*

CIL XII 1239: [D(is)] M(anibus) . . . co-l(onia) Iul(ia) Mem(inorum) hered. ex testamento.

? **Memin-ius** *M. (Petra in Arabien) Orell.* 6915 = *Herzog* 651: Meminio(?) . . . fil(io) Pal(atina) Sexto Florentino.

Memmatinsis *s.* Mimate.

Memmin-ia *ligur. partic. med., mit secundair-suffix* -io-, -ia. *cf.* Veaminii.

Mempi-scus pagus *s.* Menapii.

Mem-usus *M. (Augst) CIL* XIII 5280: D(is) M(anibus) P. Aulio Memuso Prittusa liberi fratri pientissimo p. c. *s.* Melausus.

-men- *neutrales nominal-suffix,* -min, -man *oder* -mann, *air.* -m, *bret.* -o, -n. *In:* *an-mén -men-s, *nom.* *anmé, *ir.* ain-m *nomen,* *āp-men *hand,* *ben-mén, *air.* béimm béim *illisio, offensio,* *ceng-mén, *air.* céimm céim *gradus, cy.* cam, *cur-men, *air.* coirm cuirm *bier;* *dros-men, *air.* druimm *rücken;* *gar-me(n), *air.* gairm *ruf, geschrei, cy. corn. bret.* gar-m; *grend(*idg.* dh)-men, *air.* gréimm gréim *progressus;* *leng-men *sprung, air.* léimm; *ret-mén *cursus,* *ambi-retmen; *segh-s-men, *irisch* semmenn *rivets;* *snā-min *action de nager, bret.* -n; *srou-mén, *air.* sruaim *strom. Ebenso in ir.* boim *bit,* deilm *noise,* dirim *multitude, crowd,* imm *butter,* loimm *milk,* maidm *a breaking, air.* men-me (*dat.* menmain) *sinn, gdf.* *men-ə-men-, *F.* Menimanē; teidhm *disease,* toghairm *invocation; mit* -ə-men: feid-m *anstrengung,* fonaidm *binden, vertrag. cf. lat.* ag-men.

-mĕna *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, in fl.* Su-mĕna, *s.* Su-mina.

? **Mena** *F. (Newcastle) CIL* VII 1336, 693: Men(a) Me(mmii) fe(cit)? *(In Gallia et orig. inc.)* XIII 10001, 207: MIINΛ. 310: [S]ulpici Mena. *(Paris) BE* 1882 *p.* 121. *(Rom) CIL* XV 5042: Mena | Avili.

? **Menac-ius** *M. (Pola) CIL* V 47: Menacius L. f. Vel(ina) Priscus.

Mĕn-ăp-iī *V.* 1) *am Niderrhein, an beiden Maasufern, vor 59 a. Chr. auch am rechten ufer des Rheins; in Belgien, niderländisch Brabant; in der civitas Turnacensium. Caes. b. G.* 2, 4, 9: (Polliceri) XV milia Atrebates, Ambianos X milia, Morinos XXV milia, Menapios VII milia (*Oros.* 6, 7, 14: Menapii novem milia) *qs.* 3, 9, 10 (*daraus Oros.* 6, 8, 8): Socios ad id bellum Osismos, Lexovios, Namnetes, Ambiliatos, Morinos, Diablintes, Menapios adsciscunt; auxilia ex Brittania, quae contra eas regiones posita est, arcessunt. 28, 1: (Caesar), quod omni Gallia pacata Morini Menapiique supererant, qui in armis essent, neque ad eum umquam legatos de pace misissent, arbitratus id bellum celeriter confici posse eo exercitum duxit; qui longe alia ratione ac reliqui Galli bellum gerere coeperunt. (2) Nam quod intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse continentesque silvas ac paludes habebant, eo se suaque omnia contulerunt. 4, 4, 2: (Usipetes et Tencteri) ad Rhenum pervenerunt. Quas regiones Menapii incolebant et ad utramque ripam fluminis agros, aedificia vicosque habebant; (3) sed tantae multitudinis adventu perterriti ex is aedificiis, quae trans flumen habuerant, demigraverant et cis Rhenum dispositis praesidiis Germanos transire prohibebant. (4) Illi omnia experti, cum neque vi contendere propter inopiam navium neque clam transire propter custodias Menapiorum possent, reverti se in suas sedes regionesque simulaverunt (5) et tridui viam progressi rursus reverterunt atque omni hoc itinere una nocte equitatu confecto inscios inopinantesque Menapios oppresserunt, (6) qui de Germanorum discessu per exploratores certiores facti sine metu trans Rhenum in suos vicos remigraverant. (7) His interfectis navibusque eorum occupatis, prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum erat, certior fieret, flumen transierunt atque omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis aluerunt. 22, 5: Reliquum exercitum Titurio Sabino et Aurunculeio Cottae legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, a quibus ad eum legati non venerant, ducendum dedit. 38, 3: At Q. Titurius et L. Cotta legati, qui in Menapiorum fines legiones duxerant, omnibus eorum agris vastatis, frumentis succisis, aedificiis incensis, quod Menapii se omnes in densissimas silvas abdiderant, se ad Caesarem receperunt. 6, 2, 3: Caesar, cum undique bellum parari videret, Nervios, Atuatucos, Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis, Senones ad imperatum non venire et cum Carnutibus finitimisque civitatibus consilia communicare, a Treveris Germanos crebris legationibus sollicitari, maturius sibi de bello cogitandum putavit. 5, 4: Erant

Menapii *(Cisrhenan.)* propinqui Eburonum finibus, perpetuis paludibus silvisque muniti, qui uni ex Gallia de pace ad Caesarem legatos numquam miserant. Cum his esse hospitium Ambiorigi sciebat; item per Treveros venisse Germanis in amicitiam cognoverat. (5) Haec prius illi detrahenda auxilia existimabat, quam ipsum bello lacesseret, ne desperata salute aut se in Menapios abderet aut cum Transrhenanis congredi cogeretur. (6) Hoc inito consilio totius exercitus impedimenta ad Labienum in Treveros mittit duasque ad eum legiones proficisci iubet; ipse cum legionibus expeditis V in Menapios proficiscitur. (7) Illi nulla coacta manu loci praesidio freti in silvas paludesque confugiunt suaque eodem conferunt. 6, 6, 1: Caesar partitis copiis cum C. Fabio legato et M. Crasso quaestore celeriterque effectis pontibus adit tripertito, aedificia vicosque incendit, magno pecoris atque hominum numero potitur. (2) Quibus rebus coacti Menapii legatos ad eum pacis petendae causa mittunt. (3) Ille obsidibus acceptis hostium se habiturum numero confirmat, si aut Ambiorigem aut eius legatos finibus suis recepissent. (4) His confirmatis rebus Commium Atrebatem cum equitatu custodis loco in Menapiis relinquit; ipse in Treveros proficiscitur. 9, 1: Caesar, postquam ex Menapiis in Treveros venit, duabus de causis Rhenum transire constituit. 33, 1: Partito exercitu T. Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum versus in eas partes, quae Menapios attingunt, proficisci iubet. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 194: *Τρηουίροις δὲ συνεχεῖς Νέρουιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι πλησίον τῶν ἐκβολῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἕλη καὶ δρυμοὺς οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης καὶ ἀκανθώδους.* 5: *Τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορῖνοι καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ· ἐμφερὴς δ' ἐστὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορίνων καὶ ἡ τῶν Ἀτρεβατίων καὶ Ἐβουρώνων.* 5, 2 *p.* 199: *Ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μεναπίοις Μορίνων.* *Plin. n. h.* 4, 106 *(in Gallia Belgica):* A Scaldi incolunt extera Texuandri pluribus nominibus, dein Menapi, Morini ora Marsacis iuncti pago qui Chersiacus vocatur, Britanni, Ambiani, Bellovaci, Bassi. *Tac. h.* 4, 28: Aliam manum Mosam amnem transire iubet, ut Menapios et Morinos et extrema Galliarum quateret. *Martial.* 13, 54: Perna] Cerretana mihi fiat vel missa licebit | de Mĕnăpis: lauti de petasone vorent. *Ptol.* 2, 9, 5: *Μετὰ τὸν Μόσαν ποταμὸν Μενάπιοι καὶ πόλις αὐτῶν Κάστελλον (j. Cassel, dép. Nord).* *Dio* 39, 44, 1 *(a. 56 a. Chr.): Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπί τε Μορίνους καὶ ἐπὶ Μεναπίους ὁμόρους σφίσιν ὄντας (ὁ Καῖσαρ) ἐστράτευσε προσκαταπλήξειν τε αὐτοὺς ἐκ τῶν προκατειργασμένων καὶ ῥᾳδίως αἱρήσειν ἐλπίσας.* (2) *οὐ μέντοι καὶ ἐχειρώσατό τινας· οὔτε γὰρ πόλεις ἔχοντες, ἀλλ' ἐν καλύβαις διαιτώμενοι καὶ τὰ τιμιώτατα ἐς τὰ λασιώτατα τῶν ὀρῶν ἀνασκευασάμενοι πολὺ πλείω τοὺς προσμίξαντάς σφισι τῶν Ῥωμαίων ἐκάκωσαν ἢ αὐτοὶ ἔπαθον. ἐπεχείρησε μὲν γὰρ ὁ Καῖσαρ καὶ ἐς αὐτὰ τὰ ὄρη τὴν ὕλην τέμνων προχωρῆσαι, ἀπειπὼν δὲ διά τε τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ διὰ τὸ πρὸς χειμῶνα εἶναι ἀπανέστη.* *TP:* Castello Menapiorū. *Diocl. edict. cap.* 4, 1, 8 *p.* 12 *Bl.:* Pernae optimae sive petasonis Menapicae vel Cerritanae. *IA* 376, 5: Castello. *Victor Caes.* 39, 20: Carausius, Menapiae civis. *ND or.* 8, 3. 35: Menapii. *occ.* 5, 75 = 224 = 7, 83: Menapi seniores. 41, 16: Praefectus militum Menapiorum, Tabernis. *Oros.* 1, 2, 76: Unde haud procul a Morinis in austro positos Menapos Batavosque prospectat. 6, 10, 15 *(aus Caes. b. G. 6, 5 sq.):* Deinde Menapios, qui sibi propter inmensas paludes atque inpeditissimas silvas munitissimi videbantur, tribus agminibus invadit nimiaque caede vulgo agitata residuos supplices in deditionem recepit. *Notae Tiron.* 87, 37: Menapius. *Vita Amati* 9 *ASS 13. sept.* IV *p.* 129 *E:* In pago Menapensi in fundo suo, qui Broilus dicitur. *Vita s. Vulmari* 6 *Anal. Boll.* 3 *p.* 452: In pagum Mempiscum (*adi. zu* Menapii). *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin, ed. Guérard, p.* 49 *(29. aug. 723):* Infra Mempisco. — *(Stannington, a. 124 p. Chr.) CIL* III *p.* XXX. XLIII *p.* 873 = VII 1195: (Coborte) I Menap(iorum). *(Aquileja)* V 885: Adiutor Lauci f. cives Menapius mil(es) coho. I. Pannoniorum. *(Rimini)* XI 390: Salinatores civitatis Menapiorum. *(Bordeaux)* XIII 624: [D(is) M(anibus)] et memor(iae) Pomp(eiae) Menap(iae) df. an. XXXVIII Pomp. Iunius ob meritis con(iugi) c[arissi]mae. *(Paris) BE* 1882 *p.* 54 = *Le Blant NR n.* 25 *p.* 33: Memoria fecit Ursina coiogi suo Ursiniano veterano de Menapis v(ixit)

XXXXXXXV (= 75) annos m(ilitavit) XXXXV. *(Zwischen Xanten und Essemborck) CIR* 206: Mercurio sac. civi(tas) Me.... — 2) *An der ostküste Irlands: s.* Manapii. *cf. O.* Manapia, Monapia.

Menari-ācum *von M.* Menarius *oder* Minarius, *O.* 1) *stadt der Morini, j. Merville.* — 2) *Magnery in Belgien, bei Clermont, Huy.* — 3) *In ital.* Menedrago, *mailänd. dial. Mendrag. s.* Minariacum.

Men-ate *O. j. Menat, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Riom. Vita Aviti Miciac.* 1,5 *ASS 17. mai* III *p.* 352 *E:* Monasterium, in territorio Arvernensi, quod vocatur Menate. *Vita Carilefi* 1, 5 *ASS 1. iul.* I *p.* 91 *B:* In monasterium, cui Menate vocabulum est.

Menat-ius *M. nomen. (Pola) CIL* V 47: L. Menacius L. f. Vel(ina) Priscus. *(Malcesine)* 4007: G. Menatius G. filius Fab(ia) Severus.

Men-atus *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5688, 5: Menatus. *cf. ir. M.* Menathus.

Menaudonius *M. (Cividale) CIL* V 1777: L. Menaudonius L. l. Flaccus.

Menavia *s.* Mona.

***mendo-s** *der junge bock, ir.* menn, *gael.* meann, *manx* mannan, *cy.* mynn, *corn.* mynan, *mbret. nbret.* menn *chevreau, cf. ital.* manzo, *rum.* mânzo, *alban.* mantz, *cf. gr.* μάνδρα. — **Mendus** *M.* **Menda** *F. (Ossero) CIL* III 3144: Mendae Opiae f(iliae, *dat.*). *(Balijina-Glavica)* 9796: Vercaius Me[n?]di f(ilius). *(Cittanuova)* V 381: Clepiæ Sp. f. Mendae. *(Reims) Habert* 873. 874: MIINDA. 875—878: Menda.

***Mĕnĕ-vā** *G., vergl. lateinisch* Minerva (Mener-va Miner-va *aus* Menes-va) *wie gr.* μένος *mut, ai.* mánas- *sinn, verstand, adi.* Menev-io-s -iā -io-n, *cy.* Menyw Menw Mynyw; Menev-ia *nach Stokes pict.* = Moni Iudeorum; Menevi-ācum fretum *the Menai Straits.*

Meng-ausus *zu mir.* meng *f. guile, deceit, craft, gr.* μάγγ-ανον, *latein.* mango(n), *M. (Ossero) AEM* 16 (1893), 34 *n.* 9: Mengausus me fecit.

Men-ilus *M. (Lyon, Trion) Allmer et Diss.* 921: MENILVS.

Meni-manē *air.* menma *geist, sinn,* = *menmen, *cf. air.* men-me, *gen.* men-man *für* *men-i-mon-(os), *gr.* (Ἀγα-, Θρασυ-)μέμνων *aus* *μεν-μον, √ men, *ai.* mán-man *n., idg.* men-men *sinn, geist, gedanke; cf. nbret.* menec *mémoire, mention, w.* mynag *rapport, lat.* men-(t)-is, Miner-va, *ahd.* minna *liebe, lit.* min-iù *denke, fem. ē-stamm, F. (Weisenau in Rheinhessen) CIR* 939: Menimanti. Brigionis f(ilia).

Μενλαρία *s.* Mellaria.

Menmandūtae *oder* **Menmandūtiae** (matres)? *topische G. (Béziers, Hérault) CIL* XII 4223 = *Inscr. de Languedoc n.* 1544: Menmandútis *(dativ)* M. Licinius Sabinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf.* Minmantiae? Menmanhia.

Men-man-(h)iā *G. (Rom) Henzen, Annali dell' Instituto* 1885, 289 = *WK* 1886 *sp.* 123 = *BJ* 83 *s.* 103: D(e)ae Menmanhiae.

Menme *fig. (Wels) CIL* III 12014, 383: Menme.fe(cit).

Menneianis *O. IA* 260, 4.

Mennic.. *F. (Cimego) CIL* V 4888: Mennic.. Ciustici filiae *(dat.)*.

***mēno** = *meino-, *ir.* min *tener, bret.* moan, *w.* mwyn.

-mĕnŏ- *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, cf. gr.* (τιθέ)-μενον, *in* Κέμ-μενο-ν, *cf.* Vi-mina, Su-mina.

Menŏ-gĕnŏ-s *M. CIA* II 2741: *Σωσικρατεια Μηνογενου Αγκυρανη Ηρακλεωτος [Τυ]ρμ[ειδ]ο[υ].*

Menoio villa, *j. Ménouville, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton Marines. Merow. münzen. Belfort* 2855 (*Prou* 276): + MENOIOVILA. 6275 (*Prou* 2567): IMEИOI////.

Menoncaleni *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3,133: Incolae Alpium multi populi, sed inlustres a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni, iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici.

Μηνορριζειτῶν *gen. pl., eine phyle (tribus) von Ancyra.*

Mēno-s *M. CIA* II 2736: *Ασκληπιας Μην[ου] Αγκυρανη. (Vienne) CIL* XII 5686, 581: MENOS F, *oder* Nos(ter) f(ecit) me? *s.* Mainus Maenus.

Men-osca *ligurisch nach d'Arbois de Jubainville, hafenstadt der Varduli in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 4, 110: A Pyrenaeo per Oceanum Vasconum saltus, Oiarso, Vardulorum oppida, Morogi, Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica colonia. *Ptol.* 2, 6, 9: *Μηνόσκα.*

Menosgada *O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 14: *Μηνόσγαδα* (*var.* *Μονόσγαδα*; *Much list* *Μοινο-σγάδα*, *zu fl.* Moinos).

Μενραλία *s.* Mellaria.

mentā *pflanzenname, minz* [*ir.* miontas, *gael.* meannd, *mbret.* mentenn, *nbret.* ment, *var.* bent, *w.* mintys, *corn.* mente, *nach Ernault und Stokes wol entlehnt*], *griech.* *μίνθα μίνθος (formal stimmt dazu μίνθος kot), daraus latein.* menta *entlehnt, ac.* minta, *ahd.* minza, *seltener* munza, *einmal* menza, *asl.* męta mętva, *lit.* mėta, *plur.* mėtos, *f.* mėtas, *plur.* mėtai *m.* *Ovid. metam.* 10, 729: Menthas. *Vgl. Dioscorid.* 3 *p.* 36: Ἡδύοσμος, οἱ δὲ μίνθην ἢ καλαμίνθην. *Plin. n. h.* 19, 159: Genus eius (mentae) silvestre mentastrum. Ex hoc propagatur ut vitis, vel si inversi rami serantur. Mentae nomen suavitas odoris aput Graecos mutavit, cum alioqui mintha vocaretur, unde veteres nostri nomen declaraverunt; nunc autem coepit dici ἡδύοσμον. (160) Grato menta mensas odore percurrit in rusticis dapibus. Semel sata diutina aestate durat. Congruit puleio, cuius natura in carnariis reflorescens saepius dicta est. Haec quoque servantur simili genere, mentam dico puleiumque et nepetam, condimentorum iam omnia. *Apul. de herb. virt. c.* 91: Mentastrum (nepetam) Hispani creobula, Galli mentam vocant.

Ment-esa *nach Hübner iberisch, O., zwei städte in Hispania Tarracon.* 1) M. Bastitanorum, *j. La Guardia in Andalusien, prov. Jaën.* *Plin. n. h.* 3, 9: Baetis in Tarraconensis provinciae non, ut aliqui dixere, Mentesa oppido, sed Tugiensi exoriens saltu. 19: Primi in ora Bastuli, post eos quo dicetur ordine intus recedentes Mentesani, Oretani et ad Tagum Carpetani. 25: Mentesani [qui et Oretani *om. Leid.*], Mentesani qui et Bastuli, Oretani qui et Germani cognominantur. *IA* 402, 4: Mentesa Bastia (*Hübner list* Bastitana). *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1000 *E):* Ioannes in Christi nomine Mentesanae ecclesiae episcopus. *Synod. Tolet. a. 610 (Mansi* 10 *c.* 508 *A):* Iacobus Mentesanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. IV a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *B):* Iacobus Mentesanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. V a. 636 (Mansi* 10 *c.* 657 *A). Concil. Tolet. VI a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *B):* Iacobus ecclesiae Mentesanae episcopus. *Concil. Tolet. VII acr. 684 (Mansi* 10 *c.* 771 *D):* Giberici episcopi Mentesanae ecclesiae. *Concil. Toletan. VIII a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *C):* Froila Mentesanus episc. *Concil. Tolet. IX a. 655 (Mansi* 11 *c.* 31 *C):* Ubalfredus Mentesanus episcopus. *Concil. Tolet. X a. 656 (Mansi* 11 *c.* 43 *E):* Valdefredi episcopi ecclesiae Mentesanae. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1076 *A):* Florus Mentesanus episcopus. *Concil. Tolet. XIV a. 684 (Mansi* 11 *c.* 1091 *B):* Florus Mentesanae sedis episcopus. *Concil. Tolet. XV a. 688 (Mansi* 12 *c.* 22 *B):* Pontificis Flori Mentesani episcopi. *Concil. Tolet. XVI a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *C):* Florus Mentesanae ecclesiae episcopus. *Lex Visigot.* 12, 2, 4. *(La Guardia) CIL* II 3377: De Tutel(ae) genio Mentes(anorum). 3378. 3380: Ab ordine Mentesano. — 2) M. Oretanorum, *j. Villanueva de la Fuente in Neu-Castilien, prov. Ciudad-Real.* *Liv.* 26, 17, 4 *(c. 211 a. Chr.):* Locus Lapides atri, in Ausetanis (Oretanis? *wie Glareanus und Hübner lesen*) inter oppida Iliturgim et Mentissam. *Plin. n. h.* 3, 25: Mentesani [qui et Oretani], Mentesani qui et Bastuli, Oretani qui et Germani cognominantur. *Ptol.* 2, 6, 58: *Μέντησα.* *(Vicarello) CIL* XI *n.* 3281—3284: Mentesa (3281 -am). *Heiss, Monn. wis. p.* 56: Mentesa.

Menthear . . *O.* *Pard. dipl. n.* 196, *t.* 1 *p.* 157 *(a. 587):* In pago Lugdunense, in agro Menthearense.

Mentia *s.* Mincius.

Menti-na *zu* *mantī? *F.* *(Traguntia) CIL* II 5036: Mentina Ambati f(ilia).

Mentissa *s.* Mentesa.

Mentivi-ăcus *G. iberisch? (Zamora, saec. 1) CIL* II 2628 = 5649: Deo Mentiviaco.

Ment-o(n) *nach Mommsen römisch. M. cogn.* *(Lopera bei Porcuna) CIL* II 2149[a]: . . . icio L. f. L. n. L. pron. Gal. Mentoni Man . . . . . *(Monasteri)* V 8329: C. Allius C. f. Mento.

Mentovini *pagus Genuatium, ligurisch. (a. 117 a. Chr.) CIL* I 199 = V 7749, 38: (Agro poplico), quem Mentovines posident. 39: Mentovines. 41: Mentovines. *Vgl. stadt* Montogia.

Mentuni-ăcus *O. j. Mantenay-Montlin, dép. Ain, arr. Bourg, canton Saint-Trivier-de-Courtes.* *Vita s. Leonis* 2 *ASS* 25. *mai* VI *p.* 74 *A:* In villa, cui vocabulum est Mentuniaco . . . Mentuniaci coenobii abbate.

Mentu-sca *ligur. O., j. Mantoche, départ. Haute-Saône, arrond. Gray, canton Autray.*

Menueh *gen. sing., M.* *(Inchaguile in Lough Corrib, saec. 5—6) Christian Inscrip-*

tions of Ireland vol. II *p.* 10 *plate* VI: Lie Luguaedon macci Menueh, *nach Stokes* '*the stone of Lugu-aed son of M.*'.

? **Men-ulla** *M. Cic. de domo* 30, 81: Anagnino nescio cui Menullae.

Meomea? *(San Pedro de Arlanza bei Lara de los Infantes) CIL* II 2881: Meomea Flamion.

Meo-riga *O., stadt der Vaccaeer. Sallust. hist.* 2 *fragm.* 92 *M. (cod. Orléans 169. XI) cf. Hauler, Wiener Sitzungsber.* 113 *s.* 658: Occupato prope Meo⟨rigam?⟩ quam tutissimo loco. *Ptol.* 2, 6, 49: *Μεόριγα* (*codd. BEZ; X hat Λαχχοβρίγα*).

Mep-illa *M. (Luxeuil) CIL* XIII 5427: M. Nu . . . . Mepilla Inoc . . . v. s. l. m.

Mep-onius *M. (Rom) CIL* VI 9422: Cornelius Meponius . . . per Cornelium Meponium. *Thurneysen vgl.* Maponus?

Meran-ius *M. (Silves) CIL* II 79: Meranius (Afranius?) Victus an. XXV. h. s. e. s. t. t. l. Iulia Lobessa coniugi p. c.

. . . **merasius** *M. (Ebersdorf) CIL* III 4593: . . . merasius L. f. d(omo) Ticin(o) Vita[lis miles le]gionis IIII F(laviae) f(idelis).

Mercablo *O. bei Cadiz. IA* 408, 2: Mercablo. *Rav.* 4, 43 *p.* 306, 2: Merifabion.

Mercant-illus *M. (Les Rocheforts auf der insel Oléron) CIL* XIII 1120: . . . Am[bi]ori[g]i [Me]rcantilli f(ilio) Donno Ca[m]ulatucI f(ilius) h(eres) t(estamentarius?).

? **Merc-ăsius** *M.* **Mercasia** *F. (Uröm) CIL* III 3625: T. Mercasius Hermes.

Merc-ăsius *O. Vita Agili* 4, 21 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *D:* In eodem loco, qui prisco vocabulo propter geminum lacunar Gemellus Mercasius nuncupabatur.

? **Merc-atia** *F. nomen. (Aix) CIL* XII 523 *und p.* 814: Mercatiae [?Gra]tilla[e uxo]ri.

Mercat-illa *F. cogn. (Ó-Szöny) CIL* III 4313: Aelia Mercatilla. *(Toscolano)* V 4861: Loreniæ Mercatillæ. *(Die)* XII 1663: [M]ercatilla. *(Nîmes)* 3844: Mercatilla [f(ilia)]?

Mercell-o(n) *iberisch? M. B. Alexandr.* 52, 3. 55, 4: L. Mercello. *(Córdova) CIL* II 2226: T. Mercelloni PersIno Mario.

Mercenn-ăcum *O. j. Marsannay-la-Côte, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Dijon. Pertz dipl. n.* 42 *p.* 40, 24 *(a. 664):* Curtem Molinensem, Mercennacum.

Merc-io-s *M. (Newcastle) CIL* VII 1336, 700: Mercios fe(cit).

Merc-itus *M. (East Ham, Essex) CIL* VII 1336, 701: Mercitus. f(ecit).

Merc-ius *M. cogn. (Rozzo bei Pinguente) CIL* V 449, 9: Sabina Laevica Mercii f.

Merclo-anum *O. Testamentum Caesarii ASS 27. aug.* VI *p.* 62 *D:* Agellum Gallicumanum, Mercloanum.

Merc-o(n) *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 584. 5696, 11: Merco f(ecit). *(Paris) BE* 1882 *p.* 115: ƆƎOЯƎM = Merco f(e)c(it). *(Tongern):* MIIRCO.

Mercon? *(Nuits) Lejay* 231: Sapluto Mercono.

Mercull-o(n) *M. (Autun) de Fontenay. Inscr. céram. tab.* VIII 268 = *p.* 52. *(Bavai) Desjardins, Inscr. du Musée de Douai p.* 137 *n.* 268: MERCVLLO.

***Mercuri-ăcus** *vom cogn.* Mercurius, *in O.* 1) *Mercurey, dép. Saône-et-Loire, arrond. Chalon-sur-Saône, canton Gifry.* 2) *Mercury-Gemilly, dép. Savoie, arr. und canton Albertville.* 3) *Mercurie, dép. Haute-Loire, arrond. Le Puy, canton Loudes, gemeinde Saint-Privat-d'Allier.* 4) *Miécret, belg. prov. Namur.* 5) *Macouray bei Marcour in belg. Luxemburg.* 6) *Mercurago in Italien, prov. Novara.*

Mercurina *F. (Langres) CIL* XIII 5778: D(is) M(anibus) Isur(iae) Flav(ae) Mercurina lib(erta) p(onendum) c(uravit).

Mercurius *G., römische benennung des obersten gottes der Celten, s.* Lugus. *Caes. b. G.* 6, 17, 1 *von den Galliern:* Deum maxime Mercurium colunt (huius sunt plurima simulacra, hunc omnium inventorem artium (*cf. CIR* 1591: Deo Mercurio Cultori) ferunt, hunc viarum atque itinerum ducem (*cf. CIL* VII 271, *a. 191 p. Chr.:* Deo, qui vias et semitas commentus est. XII 1084: Mercurio Veatori. 5849: [Me]rc[urio] Viat[ori], [*nach Zangemeister Wuotan der wanderer,* viator indefessus, *bei Saxo Gramm.* 3 *p.* 128 (*p.* 80, 3 *H.*)]. *CIL* XII 75: Deo Mercurio Finitimo, *und CIR* 649: Finibus et genio loci *etc.*), hunc ad quaestus pecuniae mercaturasque habere vim maximam arbitrantur), (*cf. Comm. Lucan.* 1, 445: Mercurius lingua Gallorum Teutates dicitur, qui humano apud illos sanguine colebatur. Teutates Mercurius sic apud Gallos placatur: in plenum semicupium homo in caput demittitur, ut ibi suffocetur. . . . Hesum Mercurium credunt, siquidem a mercatoribus colitur, et praesidem bellorum et caelestium deo-

rum maximum Taranin Iovem adsuetum olim humanis placari capitibus, nunc vero gaudere pecorum.) (2) post hunc Apollinem et Martem et Iovem et Minervam. *Plin. n. h.* 34,45 *(a. 56):* Verum omnem amplitudinem statuarum eius generis vicit aetate nostra Zenodorus Mercurio facto in civitate Galliae Arvernis *(nicht in Clermont-Ferrand, sondern auf dem berg Dumius, Puy-de-Dôme)* per annos decem HS $\overline{CCCC}$ (*so Urlichs Chrestom. Plin. und Hirschfeld CIL* XIII *p.* 194; *Ian und Detlefsen* |CCCC| = *40 millionen manipreti; diser tempel bei Greg. Tur. h. F.* 1, 29 (32): Horum (Valeriani et Gallieni) tempore et Chrocus ille Alamannorum rex . . . veniens Arvernus delybrium illud, quod Gallica lingua Vasso Galatae vocant, incendit, diruit atque subvertit. Miro enim opere factum fuit atque firmatum. Cuius paries duplex erat, ab intus enim de minuto lapide, a foris vero quadris sculptis (scalptis *A*[1]) fabricatum fuit. Habuit enim paries ille grossitudinem pedes triginta. Intrinsecus vero marmore ac museo variatum erat. Pavimentum quoque aedis marmore stratum, desuper vero plumbum tectum (*s.* Arvernorix). *Pass. s. Marcelli* 3 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *B:* Accidit, ut a Latino quodam ei improvisa hospitalitas praeberetur; qui statuam Martis equestrem, Mercurii etiam et Minervae simulacra eodem expressa metallo, in vestibulo posita, cultu peculiari adoraret et coleret. *Minucius Fel. Oct.* 6, 1: Inde adeo per universa imperia provincias oppida videmus singulos sacrorum ritus gentiles habere et deos colere municipes, ut Eleusinios Cererem, Phrygas Matrem, Epidaurios Aesculapium, Chaldaeos Belum, Astarten Syros, Dianam Taurios, Gallos Mercurium. 30, 4: Tauris etiam Ponticis et Aegyptio Busiridi ritus fuit hospites immolare, et Mercurio Gallis humanas [vel inhumanas *del. Halm*] victimas caedere, Romanis Graecum et Graecam, Gallum et Gallam sacrificio viventes obruere. (*cf. Tac. G.* 9, *von den Germanen:* Deorum maxime Mercurium colunt, cui certis diebus humanis quoque hostiis litare fas habent.) *Tertullian. apol.* 9: Maior aetas apud Gallos Mercurio prosecatur. Remitto fabulas Tauricas theatris suis. 15: Vidimus et inter ludicras meridianorum crudelitates Mercurium mortuos cauterio exanimantem; vidimus et Iovis fratrem gladiatorum cadavera cum malleo deducentem. *Scorpiace* 7 *p.* 160, 3 *R. (aus Lucan.):* Sed enim Scytharum Dianam aut Gallorum Mercurium aut Afrorum Saturnum hominum victima placari apud saeculum licuit. (*cf. Mela* 3, 2, 18: Gentes superbae superstitiosae aliquando etiam immanes adeo, ut hominem optimam et gratissimam diis victimam crederent. Manent vestigia feritatis iam abolitae, atque ab ultimis caedibus temperant, ita nihilominus, ubi devotos altaribus admovere, delibant.) *Auson. epigr.* 12, 5 *sq.:* Volucris sum. Mercurius quae | fortunare solet, trado ego, cum volui. *Sulpic. Sever. vita s. Martini c.* 22, 1: Nam interdum in Iovis personam, plerumque Mercuri, saepe etiam se Veneris ac Minervae transfiguratum vultibus offerebat. *dial.* 1 (2), 13, 6: Mercurium maxime patiebatur infestum, Iovem brutum atque hebetem esse dicebat. 2 (3), 6, 4: Ille se Iovem, iste Mercurium fatebantur. *Salvian. gub. dei* 6, 60: Mercurius colitur in palaestris. *Venant. Fortunat. vita s. Martini* 3, 453: Maxime Mercurium infestum referebat adesse. *Greg. Tur. de virt. s. Iuliani* 5: Erat autem haud procul a cellula, quam supra sepulchrum martyris haec matrona construxerat, grande delubrum, ubi in colomnam altissimam simulachrum Martis Mercuriique colebatur. Cumque delubri illius festa a gentibus agerentur ac mortui mortuis thura deferrent. . . . 6: Simulacra illa, quae a gentilibus dicebantur. *vit. patr.* 17, 5: Pagani vero invocabant deos suos, et ille Iovem, iste Mercurium proclamabat, alius Minervae, alius Veneris auxilium flagitabat. [*Hilduini passio sanctissimi Dionysii, cap.* 36 (*Surius, 9. oct. t.* 5 *p.* 740): Quorum memoranda et gloriosissima passio e regione urbis Parisiorum in colle, qui antea Mons Mercurii *(j. le Montmartre bei Paris),* quoniam inibi idolum ipsius principaliter colebatur a Gallis, nunc vero mons martyrum vocatur. = Mons Mercore *bei Fredegar.*] — *Inschriften. (Lissabon) CIL* II 180: Mercur[io pro salute] Caesa[ris] August[i] C. Iulius Phi[ladespotus] permissu dec[urionum] dedit d[edicavit]. 181: Mercurio Aug. sacrum C. Iulius C. Iulii III Augustalis d. d. *(Enfias)* 425: Deo Mercurio Aponius Sosumus a. l. v. s. *(San Vicente)* 730: Mon[t]anus Pelsini f. Mercurio v. s. l. m. *(Arjona)* 2103: C. Venaecius P. f(ilius) Voconianus, flamen divorum Aug(ustorum), praef(ectus) coh(ortis) I Chalcedonen(sis), trib(unus) leg(ionis)

III Gall[i]cae felicis, pr[aef(ectus)] alae I Lema[v]orum Fortunae signum aureum [p(ondo) V], it(em) Mercurio p(ondo) V, pateram p(ondo) lib(rae) ex voto, et bases II arg(enteas) p(ondo) V l(ibens) s(olvit). *(Caldas de Vizella)* 2407: [Iunoni] Reginae, Minervae, Soli, Lunae, diis omnipot(entibus), Fortunae, Mercurio, Genio Iovis, Genio Martis, Aesculapio, duci? Somno, Veneri, Cupi- 10 dini, Caelo, Castoribus?, Cereri, Gen(io) Victoriae, Genio meo, diis sedis perviae?... *(Caldas de Reyes)* 2544: Deo Mercurio Fuscus Fusci [c]um [fil]ia. *(Osma)* 2819: Mercurio Aug. sacrum Pompeia L. f. Moderata testamento poni iussit. *(Cabeza del Griego)* 3099: Mercur(io) Ti. Claudi. Prosodus v. s. l. m. *(Baza)* 3404: Mercurio Cor. Maternus ex d. *(Murviedro)* 3825: Mercurio Aug. Baebius Eunomus. *(Tortosa)* 20 4054: Mercurio Aug. sacrum P. Cornelius Frontinus sevir Aug. d. s. f. c. *(Mataró)* 4614: Mercur[io Aug.] sacr(um). C. Baebius Corinth[us] VIvir Aug. *(Leon)* 5678: Mercurio [sac]rum. Flaccu[s] Aelianu[s] proc. Augusto v. s. [l.] m. *(El Villar de los Barrios, Leon)* 5706: Mercuri[o] sacrum. Fe[li]x v(otum) p(osuit). *(Leiva de Logroño)* 5810: Mercuri[o com]petali. *(Cartagena)* 5929: C. Laetilio M. f. A[palo] IIvir. quinq. 30 Lares Augustales et Mercurium piscatores et propolae de pecun. sua f. c. i. q. p. *(Klausenburg)* III 861: Mercurio votum sol[v]it Messianus. *(Thorda)* 898: Mercurio consentienti sacrum. Hermias dedicavit idemq(ue) vovit. *(Carlsburg)* 1103: Deo Mercurio C.. imius Veranus v. l. m. *(Haczak)* 1434: C. Iavolenus Modestus 7 leg. XIII. geminae Mercurio Aug. sacr. v. s. l. m. *(Nagy-Osztró)* 1435: Merc. Aug. sacr. 40 C. Sex. Atta pro salute filiorum. *(Filesd)* 1598: Mercurio sacrum. M. Aur. Rogat[i]anus pro salute sua et suorum ex suis. *(Viddo)* 1791: L. Magius Princeps Merc(urio) v. s. 1792: Mercurio Aug. sacr. M. Ulpius Aug. lib. Nedymus, C. Pollius Albanus, T. Vetulenus T. l. Abascantus, Q. Cornelius Augustalis, L. Volceius Cerdo IIIIIviri m. m. ob. hon. 1793: Mercurio Aug. sacrum. L. Volceius L. l. Silvester IIIIIvir ob h. 50 *(Much)* 2744: Turr[a]n[i]us Fir. vexil. coh. I. [B]e[l]. Mercurio v. s. l. m. *(O-Szöny)* 4298: Mercurio sacrum ex viso M. Val(erius) Marinus, vet(eranus) leg(ionis) I ad(iutricis) p(iae) f(idelis) ex sign(ifero), de-

[Mercurius]

c(urio) Bri(getione), qui magistrat, v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Wien)* 4562: Mercurio sacrum M/ Qussius //etus v. s. l. m. *(Töltschach)* 4794: Mercurio Eropa. *(Cilli)* 5196: Mercurio Aug(usto) Iulius Lucifer sac. et cultor eius titulum cum scr(iptura) t(estamento) d(edit) Viator Gaetuli Avitus Magni Spectatus Sexti Secundinius Secundi Finitus Magni Crescens Nertomari Maximus Quinti Aemilius Spectatus Iulius Maximia- 10 nus Calvinius Martialis Avitus Secundi Maximus Viatoris Maximus Terti Iulius Secundi A[t]ilius Firmus Cassius Senilis Secundin. Maximi Saturnini Viatoris Praesens Respecti. *(Bei Marburg)* 5310: Mercurio sacrum Primigenius v. s. l. m. Tatti lib. *(Bischofshofen)* 5526: Mercu[r]io Aug. L. Petilius Alianus ex voto. *(Salzburg)* 5533: Mercurio aedem fecit et signum posuit C. Togionius Cupitus C. Tog. Ius[tin]us fil. re- 20 fecit. *(Ober-Günzburg)* 5772: Deo Mercurio. *(Augsburg)* 5791: Mercurio.... 5792: Mercurio ex voto P. Ael. Senno, qui aedem et signum s. l. l. m. 5793: Mercurio cuius sedes atep.(?) sunt Appius Cl(audius) Lateranus XV. vir sacr. fac. cos. design. leg. Aug. pr. pr. leg. III. Itali v. s. l. m. 5794: Mercurio Aug. sacrum M. Bassinius Vitalis v. s. l. m. *(Lauingen)* 5875: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercur[i]o C[l]. 30 Victor ex vot. pos. l. l. m. 5877: Deo Mercurio sign. ex voto Iul. Gallicus et Aur. Sibulla p. l. l. *(Neuburg)* 5888: Mercurio // unius. 5899: Deo Mercurio Cl. Romanus dupl. ale. Aur. v. s. l. l. m. *(Dünzlau bei Ingolstadt)* 5904: Mercurio templum ex voto suscepto Cl. Augustanus l. l. m. *(Emmetzheim)* 5924: Pro sal(ute) [An]tonini imp. n. Mercurio sacrum. Fl. Raeticus optio eq. al. Aur. v. s. l. l. m. *(Weißenburg)* 5926: 40 Mercu[r(io)] aram D. Iul. Priscinus ex voto suscepto s. l. l. m. *(Heidenheim)* 5931 11913: Mercurio sac(rum). ex voto A[el(ius)] Florentinus [p]ro salute Primitivi fili v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ubens) m(erito). *(Untersaal bei Abach)* 5938: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio Fortun(ae) red(uci) sacr(um) M. Vir(ius) Marcellus dec(urio) al(ae) I F(laviae) s(ingularium) A(ntoninianae?) sing(ularis) co(n)s(ularis), p(rae)- 50 p(ositus) k(astris?) III (tertium *oder* ternis) d(e) s(uo) l(aetus) l(ibens) m(erito) d(ie) L(unae) X. k. iun. l(una) V. *(Regensburg, a. 201)* 5943: In h(onorem) d(omus) d(ivi-

nae). Deo M[ercurio] Censuali pro s[alute dd.] nn. Augg. impp. S[everi et] Antonini par m[aximi nobi]lissimi Caes. n. . . . . . . restituerunt [aedem] cum signi[s consump]tis vetus[tate curam eg.] Iul. Verax [et . . . . . .] neg(otiatores) d. d. Cil[one et Libone] cos. V. id. s[eptembres]. 6016, 2: Merc(urii). *(In Laibach)* 6017, 9: P. Cipi. Nicomachi | sors Mercuri. *(Grignano)* V 521: P. Cassius P. l. Eros M(ercurio) v. s. *(Triest)* 522: Mercurio Aug. sacr. L. Arnius L. f. Pup. Bassus mil. leg. XV. Apol. mil. coh. I. pr. 7 coh. II. c. R et leg. XIIII. ge. 7 leg. II. Aug. 7 leg. I. VI. vic. t. f. i. locus datus d. d. *(Aquileja)* 797: Mercurio sacrum. 798 *(a. 165)*: Merc(urio) Augus[to sacr.] Orfito et Puden[te cos.] Publicano Alfio Plocamo et . . . . . M. C. Anten. Severus Virius Eutyches *qs.* *(Padua)* 2801: Mercurio Aug. sacr. in memoriam C. Larti Taurini filI posuit [A]elia Maxima [m]ater l. d. d. d. *(Colognola)* 3265. 3266: [M]ercurio [s]a[c]rum. 3267: Mercurio v. s. l. m. L. Calvisius P. f. Oriculo. *(Bei Verona)* 3268: Mercurio v. s. l. m. M. Scaevilius Corneolus. 3269: Mercurio L. Vitorius Festus Q. Vitorius Severus Iuventa mater v. s. l. m. *(Sermione)* 4025: C. Betutius Encolpus Mercur(io) redu(centi?). *(Ceresara, a. 208 p. Chr.)* 4036: Mercurio Q. Locceius Secundus ex voto. *(Ghedo)* 4161: [M]ercuri[um A]ugustum voto suscepto amplificavi[t] C. Hostilius C. f. Seneca l. m. *(Coller)* 4248: [M]ercu[rio] . . . *(Brescia)* 4249: Mercur(io) P. Abidius Viator v. s. l. m. 4250: Mercur(io) L. Acutius Clemens v. s. l. m. 4251: Mer(curio) M. Adicius Pulni v. s. *(Erbusco)* 4252: Mercurio Betullus Valentis s. p. f. *(Brescia)* 4253: Mercurio p. c. s. v. s. l. m. *(Lograto)* 4254: Mercurio Cn. Caetronius Praesens v. s. l. m. *(Brescia)* 4255: Mercur(io) Q. Clodius Argutus v. s. l. m. *(Nuvolento)* 4256: Mer(curio) C. Clodius Firmus v. s. l. m. *(Brescia)* 4257: Mercurio l. m. Clodiu . . Sp. f. Tertius. *(Verziano)* 4258: Mercurio Constans Acuti Cominae v. s. l. m. *(Brescia)* 4259: Merc(urio) L. Cornelius Prisc. v. s. l. m. 4260: Mercurio Magius Firm. [v.] s. l. m. *(Nuvolento)* 4261: Mercur(io) Sex. Muna Campan. v. s. l. m. *(Moniga)* 4262: Deo Merc(urio) M. Non(ius) Arr(ius) Paulin(us) Aper c(larissimus) i(uvenis) pro salute sua v. s. l. m. *(Brescia)* 4263: Deo Merc(urio) M. Nonius Arr(ius) Paulinus Aper c(larissimus) i(uvenis) vo(tum) quod vov(erat) s(olvit) l(ibens) m(erito) c(um) s(uis). 4264: Mercur(io) C. Pacatius Ursinus v. s. l. m. 4265: Merc(urio) C. Petronius Fronto v. s. l. m. 4266: PrImio Cariassis fIlius Mercurio aedem et signum solo suo ex voto dedit. 4267: Mercur(io) C. Publicius Proculus v. s. l. m. 4268: Mercurio Quintus Leo v. s. l. m. *(Virlo)* 4269: Mercurio C. Quintius Salvianus v. s. l. m. *(Brescia)* 4270: Mercurio Sex. Salvius Q. f. Quir. Restitutus v. s. 4271: Merc(urio) Surus Attuso Firmi f. v. s. l. m. *(Flero)* 4272: Mercurio Q. Valerius Magiacus v. s. l. m. *(Inzino)* 4912: Mercuria Strenus Brisiae f. v. s. l. m. *(Borno)* 4941: Mercurio C. Fenestellius N[igellio l. m. d. s. d. Mercurio C. Fenes]tellus Nigellio l. m. d. s. d. *(Civedate)* 4942: Mercurio L. Saeconius Zozimus v. s. *(Borno)* 4943: Mercurio L. Sasius L. f. Rufus et Sasi Valerianus et Rufinus filiI d. s. p. d. *(Civedate)* 4944: M[erc]urio Vinicia Tertia v. s. l. m. *(Cadine)* 5014: Mercurio sacrum FuriI Claudianus et Severus v. s. l. l. m. *(Trient)* 5015: Mercurio Q. Iulius Africanus v. s. l. m. *(Vervò)* 5053: Mercur(io). *(Credaro)* 5094: Mercurio L. Poblicius Valens. *(Chiuduno)* 5095: Mercurio P. Valerius Forensis v. s. l. m. *(Bergamo)* 5115: Mercurio . . . l. m. *(Como)* 5254: [Merc]urio sacr[um]. 5255: Mercurio //nius v. s. l. m. 5256: Mercurio C. Licinius Macer v. s. l. m. *(Bernate)* 5257: Mercurio L. Ru[s]ticelius Ouf. Secundus VIvir Augustalis decurio Comi votum solvit l. l. m. *(Ligornetto)* 5442: Mercurio v. s. l. m. C. Capellinus Sora. *(Arcisate)* 5451: Mercurio L. Cominius Pollio miles leg. XIII. gem. beneficiarius legati consularis aram et tectum v. s. l. m. 5452: Mercurio C. f. Martialis Mar//. *(Calcinate degli Origoni, distr. Lissago)* 5464: Mercur[io] Adafenia Sals m. f. v. s. l. ad i. *(Angleria)* 5478: Mercurio C. Albin[i]us C. f. Ouf. Marcellio IIIIvir a. p. praef. i. d. iud. ex V. dec. nomine suo et Iuliae Ingenuae uxoris et Albiniorum Iuliani Mascellionis Ingenuae Montanae liberorum suorum v. s. l. m. 5479: Mercurio C. Iuventius Receptus v. s. l. m. 5480: [Me]rcurio [P. Q]urtius [Vi]ctor [v.] s. l. m. P. Qurt[ius] Victo[r] v. s. l. [m.]. *(Lentate)* 5491: Mercurio Quintulus Vitalis Quintionis fil. v. s. l. m. *(Ispra)* 5494: Mercurio Spurius Salv. v. s.

l. m. *(Sestocalende)* 5522: Mercurio C. Albinus Maximus v. s. l. m. *(Soma)* 5547: [Me]rcuri[o] Voii//rius Vifillio c. t. v. s. l. m. *(Gallarate)* 5562: Mercurio o. p. u. p. v... 5563: Mercur[io] Secundia .. Vitalis f .. /// l. m. *(Daverio)* 5590: Mercurio v. s. l. m. C. Antonius Maximus. *(Gornate)* 5599: Mercurio Restitutu[s] v. s. l. m. *(Carnago)* 5601 *add.:* [Me]rcuri[o] v. s. l. m. Muscus Secundi Salvi f. *(Cairate)* 5631: Mercur(io) v. s. l. m. Opimius Marci fil(ius). *(Inciro)* 5650: Mercurio Varia Severa Q. f. v. s. l. m. *(Galliano)* 5672: Mercurio Saturninus cum suis omnibus p. v. s. 5673: Mercurio //v/ri .... *(Casate bei Monticelli)* 5700: Mercurio .. Miciric .. Pandarus v. s. l. m. *(Agliate)* 5706: Mercurio Arpagi. *(Carate)* 5711: M. Coelius cum suis Mercurio v. s. l. m. *(Monza)* 5745: Mercurio L. Albucius Nepos v. s. l. m. 5746: Mercurio ..... *(Desio)* 5760: S. Ploius IIIII Mercurio v. s. l. m. *(Mailand)* 5792: Mercurio sacrum L. Satrius Amaranti l. Amandus v. s. 5793: Mercurio C. Valerius Valerian. v. s. l. m. l. d. ab Alb. Cara. *(Lodi vecchio)* 6354: Mercurio et Maia[e] ... *(Pavia)* 6410: Mercurio vot. M. Cornelius Hermes. 6411: Mercurio sacrum Cn. Papirius Oculatius et Salvia Pudentina uxor. *(Lomello)* 6471: ManIlius Sal. f. Iustus M(ercurio) v. s. l. m. *(Rosasco)* 6482: M. Domitius M / Claruscantus IIIIIvir M(ercurio) v. s. *(Novara)* 6505: Mercurio C. Atilius Parthenius VIvir et Aug. 6506: Optatus Cassius Optionis f. susceptum merito votum tibi [M]ercuri solvi ut facias hilares semper tua templa colamus. *(Suno, a. 161)* 6573: M(ercurio) v(otum) s(olvit) Eburius Exorati f. 6574: T. Vibius T. l. Optatus M(ercurio) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) lIbertatis caussa. 6576: C. Mogetius Gaetulicus IIIIIvir Mercurio v. s. 6577: Mercurio //erinus v. s. l. m. 6578 *add.:* Mercurio v. s. Eburius Verus. *(Cavallirio)* 6594: Iovi o(ptimo) m(aximo), Matronis indulgentibus, Mercurio lucrorum potenti L. Valerius Vagianr. v. s. *(Fontanetto, a. 196?)* 6596: Mercurio lucrorum potenti et conservator(i) sacr. C. Gemellius C. fil. Ouf. Valerianus IIIIvir a. p. praef. i. d. cum Cilonia Secunda coniug. et Gemellis Valeriana Secundo Valeria l[i]beris suis ex voto donum posuit et dedicavit l. d. d. d. *(Cureggio)* 6610: //// Licinia L. f. //// Mercurio v. s. l. m. *(Mercurago)* 6620: Mercurio Secundus Gemelli f. v. s. l. m. hoc positum [es]t. *(Ivrea)* 6777: Mercurio sacrum M. Attius Patrobius vestiarius tenuiarius [V]Iv[ir] et Augustal(is) ob honorem Augustal. *(Aosta)* 6830: [Mer]curio [v. s.] l. m... TIlius Crispus. *(Turin)* 6957: Mercurio T. Mattius AteurItI f(ilius) Magiacus v. s. l. m. *(j. in Turin)* 7145: Mercuri[o] v. s. l. m. M. Fortumeius Mercator. *(Montiglio)* 7463: Vitalis, Tertius, Quartus, Firmus Mar[ii] L(ucii) f(ilii) fratres M(ercurio?) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti). *(Moncsiglio)* 7553: M(ercurio) v(otum) s(olvit) C. Mettius C. f. Cam. Verecundus Alba 7 leg. X. gem. p. f. l. l. m. *(Saint-Pons)* 7874: Vipus Scaevaei f. Mercuri *(dativ)* v. s. l. m. *(Aquileja, a. 214)* 8237: Mercurio A[ug(usto)] Valerius Valens sig. et Domitius Zosimus act. in rat. Domiti Terentian[i] moniti renovaverunt. *(Verona)* 8843: Merc[urio] v. s. [l. m.] Saturi ... et Marc. ... *(Mornago, Lombardei)* *BM* 1881 *n.* 7: Mercurio Castus Veri filius v. s. l. m. *(Rom)* VI 46: Arduinne, Camulo, Iovi, Mercurio, Herculi M(arcus) Quartinius M(arci) f(ilius), cives Sabinus Remus, miles coh(ortis) VII pr(aetoriae) Antoniniane p(iae) v(indicis) v(otum) l(ibens) s(olvit). 2822: Diis [san]ctis patrii[s I(ovi) o(ptimo)] maximo et Invic[to et Apo]llini, Mercurio, Dianae . II ... ex provincia Belgica [milites] Iul. Iustus mil. coh. I. praet. p[iae vindicis Philippianae (?)] 7 .... Va ..... Firmius Mater[nianus mil. coh. X praet.] piae vindi[cis Philippianae (?) 7 Artemonis(?)]. *(Lincoln)* VII 181: D(eo) Mercurio. *(Thornburgh, a. 191)* 271: Deo, qui vias et semitas commentus est T(erentius) Irdas? s(ingularis) c(onsularis) f(ecit) v(otum) l(aetus) l(ibens) m(erito). Q. Varius Vitalis [b(ene)f(iciarius)] co(n)s(ularis) aram sacram restituit. *(Little Chesters)* 707: Deo Mercurio. *(Netherby)* 956: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) D(olicheno), Iu[n(oni) r(eginae?), M]er(curio) sanct[o, F]ortuna[e v(otum)] m(erito). *(Birrens bei Middleby)* 1069: Deo Mercurio Iul(ius) Crescens sigill(um) col(umnam) lign(eam) cult(oribus) eius d(e) s(uo) d(edit). V(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 1070: Num(ini) Aug(usti), deo Merc(urio) sign(um) posuerunt cultores col(umnae) ligni(ae) eiusdem dei cur(ante) Ing(enuio) Rufo. V(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *(Castlecary)* 1095: Deo Mercurio milites leg(ionis) VI.

victricis pie f(idelis) ed(em) et sigillum cives Italici et Norici. V(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito). *(Gloucester) EE* 4 *p.* 196 *n.* 665: Deo | INIOCHCVRIO (= Mercurio?) | . . orivendus | . . . . ai. *(Hr. Mscherga)* 5 *p.* 290 *n.* 317: Deo Mercurio Aug. sacrum Cimbrius Saturus manceps *qs.* *(Tourettes-de-Vence) CIL* XII 4: L(ibentes) m(erito) L. Coelius Rufinus Q. Coelius Nicep. Mercurio ara posueru. quot pater voverat. *(Bei Chorges, Hautes-Alpes)* 75: Deo Mercurio Finitimo Sex(tus) At(ilius) Nepotianus v. s. l. m. *(Aime)* 101: L. Manilius Apr. Mercurio v. s. l. m. *(Sierre)* 132: Mercurio L. Valerius Optatus v. s. l. m. *(Aix)* 506: Mercurio v. s. l. m. Sex. Annius C. [f.] Verus. 507: Mercurio v. s. Priscilla. 508: . . . us S[yn]eros Mercuri[o] v. s. l. m. *(Villars)* 1079: Mercurio. 1080: Mercuri . . . *(Bei Apt)* 1081: Mercurio L. Coe(lius) Surillio ser(vus) v(ovit), liber s(olvit). 1082: ////////// Vogientis et /// Mercurio soci(i) [vect(igalis)] c̄(entesimae) et [r]otari(i) v. s. *(Apt)* 1083: [Me]rcuri[o v.] s. l. m. [M]artina Pri[m]uli fil(ia). *(Rustrel, dép. Vaucluse, cant. Apt)* 1084 *u. p.* 822: Mercurio Veatori v. s. l. m. Fronto Kapinius. *(Villelaure bei Cadenet, dép. Vaucluse)* 1086: M. s. v. s. l. m. M B. *(Venasque, Vaucluse)* 1175: [Me]rcurio [v.] s. l. m. . . Aetius // Masculus. *(Bei Mourmoiron)* 1176: Mercurio Rufus Sacconis f. v. s. l. m. *(Vaison)* 1312: Mercurio Cominia ///e// v. s. l. m. 1313: Erucia Prisca M(ercurio?) d(e) s(uo) d(edit). 1314: Mercurio vot. Sex. Marcelli lib. 1315: Mercurio Sex. Marius . . . 1316: [Mercu]rio . . . 1317: Mercurio Messius Sennonis fil. 1318: M(ercurio) Scotaus v. s. l. m. 1319: Mercurio Sex. Silvius Silvester Iccianus. *(Pauliane bei Luc)* 1570: Mercurio Novellus Iovincati v. s. l. m. *(Le Pègue)* 1706: Mercurio . . . . . *(Montbrison)* 1709: [M]erc(urio) omn(*schwerlich* -ipotenti) Nonnus [v.] s. l. m. 1710: Mercurio Taurus Veratius v. s. l. [m.]. *(Valence)* 1746: Mercurio CassI v. s. l. m. *(Notre-Dame-de-Limon bei Vienne)* 1828: [Me]rcurio sacrum L. Taietius Chresimus IIIIIvir Aug. ex voto. *(Vienne)* 1829: Mercur(io) Aug(usto) sacr. Publ(ilius) Avi[tu]s. 1830: Mercurio Aug(usto) sac(rum) voto suscep[t]. T. Laetorius Duel[l]us Antestianus et // LaetorIus Numida Antestianus p(ater) f(ilius) d(ant). 1831: [M]er[curio]. 1832: [Merc]ur[io]. 1904: D(ecreto) d(ecurionum) flaminica Viennae tegulas aeneas auratas cum carpusculIs et vestIturIs basium et signa Castoris et Pollucis cum equIs et signa Herculis et MercurI d(e) s(uo) d(edit). *(Bei Chatte)* 2196: Mercur(io) Aug(usto) sacr(um). T. Eppius D. f. IullInus ex v(oto). *(Beaucroissant)* 2199: Mercurio Aug(usto) sacr(um). Sex. Geminius CupItus ex voto. *(Rives)* 2200: Mercurio sacrum C. Atisius Sedulus ex voto. *(Saint-Jean-en-Royans)* 2213: Mercurio Aug(usto) Dannia Martina ex voto. *(Grenoble)* 2222: Mercurio Aug(usto) L. Divius Rufus ex voto s. l. m. 2223: Mercurio L. Manilius Silanus. *(La Rochette)* 2318: Apollini ex voto Iustus Mercuri et Cereris ser(vus). *(Montgilbert bei Aiguebelle)* 2322: [Mercu]rio Aug(usto). *(Saint-Vital)* 2339: Mercur(io) C. Betutius Bassinus et Q. Bet. Gratin. votum. *(Tournon)* 2340: T. Domitius T. f. Montanus sacerdos MercuriI d. s. d. *(Aydier bei Tournon)* 2341: [Mer]curio . . . . *(Hyères)* 2373: Aug(usto) sacr(um) deo Mercurio victori Ma[g]niaco Ve[l]launo C. Capitoius Macrinus restituit. *(Amblagnieu, cant. Crémieu)* 2378: Mercur(io) August(o) Sennius Martius et Melius Martinianus augur(es) ex stipe. *(Charancieu)* 2417: Mercurio // M. Verat[ius] . . . . *(Le Bourget)* 2435: Mercurio August(o) sacrum T. Terentius Catullus v. s. l. m. 2436: Mercurio et Matri[s]. 2437: Mercur[i]o Aug(usto) Sex. Apicius Successus ex vot. [l.] m. *(Lucey)* 2440: Deo Merqurio propit(io), ius[s]u Sp[e]r[a]n[t]iolus. *(Saint-Félix)* 2490: [Me]r. Aug(usto) . . . . *(Talloires)* 2521: [Mercuri]o sacr. *(Les Fins d'Annecy)* 2529: Mer. Aug. G. Spur. *(Novel bei Annecy)* 2530: [Se]x. Iuliu[s] Sex. f[il . . . . . .] Mer[cur]io. *(Les Fins d'Annecy)* 2531: [Me]rcur(io) [pro sa]lute. *(Villaz)* 2557: Mercu[rio] et [Maiae] T. Coeli[us . . . .]. *(Saint-Hilaire bei Groisy)* 2570: Mercu[rio et] Maia[e] G. Verriu[s Aure]lius e[x voto]. *(Thiez)* 2573: . . . . Mer(curio) . . . . *(Genf)* 2589: Iovi, Marti, Mercurio M. Cassius Mercator suo et L. Cassii Aspri fratris sui nomine t. p. 2594: Mercurio Aug(usto) M. Attius Birr . . v. s. *Anz. f. schweiz. Alterthumsk.* 1897 *s.* 54: Mercurio Aug. Marcus et LInus filius [ex v]oto. *(Bonvard, gem. Choulex bei Genf) CIL* XII 2595: MercurIo Aug(usto) N. MarathonIus v. s. l. m. *(Saint-Just)* 2711: Mercurio ex voto M. Rutilius Firminus nomine C. Rutili Fron-

tini. *(Bei Laudun)* 2771: L. Pompeius L. l. Puer Mer(curio) v. s. l. [m.]. *(Nîmes)* 3086: Mercurio Augusto M. Pullius Celsus L. Domitius Sedulus ex voto. 3087: Mercurio Aug(usto) T. Valerius Grátus ex vóto Valeriae patrónae suae. 3088: Merc[urio] sacr[um] P. Vat[inius?] Euty[ches?]. 3089: Veter[an(us)] Mercurio v. s. l. m. 3090: [Mercurio] v. s. l. [m.]. 3091: [Mercurio v.] s. l. m. *(Béziers)* 4224: Mercurio sacr. pos. *(Fonfroide)* 4331: [Merc]ur(i)o N[egotiatori *oder* Ny[mphis]. *(Théza)* 5362: Euhangelus soc(iorum) XXXX (quadragesimae) ser(vus) Mercurio v. s. l. m. *(St.-André-de-Sorède, Pyrénées orient.)* 5365: Mercurio Aug(usto) Q. Valerius Hermetio l(oco) d(ato) d(ecreto d(ecurionum). *(Vienne)* 5687, 10: [Mercu]rius felix N[egotiator]. *(Nîmes)* 5693, 1: Deo Mercurio. *(Lambesc Rognes)* 5792: Merc v. s. l. m. *(Vercheny, départ. Drôme)* 5849: [Me]rc[urio] Viat[ori]. *(Le Bourget-du-Lac, Savoie)* 5873ᵃ = *RE n.* 678 *p.* 311: L. Catius Lucanus Mercurio v. v. s. l. m. *(Plainpalais bei Genf)* *CIL* XIII 5877: Mercu[rio] L. Iuli[us] Acc . . . *(Sommières bei Dumas)* 5951: Q. Serva(eus?) Reburrus Mer(curio) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Bei Saint-Bertrand de Cominges)* XIII 243: Mercurio . . . 244: Merc(urio) Masculus Ingenuae l. v. s. l. m. *(j. in Toulouse)* 398: Merc . . . *(Bordeaux)* 574: Pro s(alute) G(raecini) Merc(urio) sacr(um). Autumn(alis?) Graecini ser(vus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 575: Mercurio sacrum Pompeia Thelegusa mater sacrorum v. s. l. m. 576: Merc[u]rio Viduco *(nominativ)*, cives Lemovic(us), v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Poitiers)* 1124: Aug. et Mercurio v. s. l. m. Tib. Cl. Potit[i l. H]elpinu[s]. 1126ᵃ: Mercurio s(acrum). ᵇ: M(ercurio). 1127: Me[rcurio?]. *(Sanxay)* 1172: Me[r]c[u]r[io] et [A]pol[li]ni [sac]ru[m]. *(Bei Bourges)* 1191: Deo Mercurio. 1192: Deo Mercurio Marcellus Latinae lib. *(Sous-Parsac)* 1426: Deo Mercurio. *(Lezoux)* 1514: Mercurio et Augusto sacrum. *(Auf dem Puy-de-Dôme)* 1517: [Deo] Mercur[io *nemlich* Arverno] Sex(tus) Sulpicius MagnInus. *(La Tourette)* 1518: Merc(urio) sacr(um) Vindon. Silvanus. 1518ᵃ: [Mer]c. sacr. Vind[on.] Silvan[us]. 1519: [M]erc. sac. [V]ind[on.] Silv[anus]. 1521: M[er]curi[o]. *(Lyon)* 1767: [Merc]urio Aug(usto). *(Lyon, verdächtig)* 1768: Mercurio Augusto L. Peregrinius [L.] libertus Pomtina Rullinus. 1769ᵃ⁻ᶜ: Mercurio Augusto et MaIae Augustae sacrum ex voto M. Herennius, M. l(ibertus), Albanus aedem et sIgna duo cum Imagi(e)ne TI(berii) Aug(usti) d(e) s(ua) p(ecunia) solo publico fecit. 2031 *(wirtshausschild)*: Mercurius hic lucrum promittit, Apollo salutem, Septumanus hospitium cum prandio. Qui venerit, melius utetur, post hospes, ubi maneas prospice. *(Belley)* 2461: Mercurio Aug. sacrum ex stipe. *(Briord)* 2462: Deo Mer(curio) In honorem domus divinæ deo Mercurio proscaenium omni inpendio suo Camulia Attica d. d. *(Belley)* 2501: Numini Augustor(um) Mercurio sacrum . . . 2502: [Merc]urio . . . *(Izernore)* 2572: Mercurio sacrum . . . cius Tutellus . . et sui v. s. l. m. *(Saint-Remy-du-Mont bei Coligny)* 2579: Deo Merc(urio) et Apol(lini) s. L. Max . . . . *(Saint-Jean-des-Vignes bei Chalon-sur-Saône)* 2605: Deo Mercurio T(itus) Fl(avius) Hermes ex voto. *(Chalon-sur-Saône)* 2606: Deo Mercurio Augu(sto) sacro (*für* sacrum) Habro Aviti (filius). 2607: Deo [Mercurio] Octav[ius?]. *(Chalon-sur-Saône)* 2608: Aug(usto) sacr(um) deo Mercurio Sex. Orgius Suavis d(e) s(ua) p(ecunia) d(at), l(oco) d(ato) ex d(ecreto) pag(i). (*cf.* 1462: Genio Arvernorum.) *(Mellecey bei Chalon-sur-Saône)* 2631: Deo Mercur(io) [M]arul[l]ius Scopono. *(Mont de Senne oder montagne des Trois-Croix, gemeinde Santenay, Côte-d'Or)* 2636: Aug(usto) sacr(um) d[e]o Mercurio C[e]nsorinus Paullini filius ex voto. *(Chatenois, Vosges)* *BSAF* 1859 *p.* 160: Mercurio et Rosmertæ sacrum Regalis et Augustus Ru(fii) haeredes Febr(uarini) v. s. l. m. *(Soulosse)* *p.* 166: D(eo) M(ercurio) et Rosmerte dono dedit Albula ex voto s. l. m. *J.-B. P. Jollois, Antiquités du département des Vosges* 1843, *pl.* XIX, *cf. RA n. s.* 34 (1877) *p.* 130¹: Mercurio Rosmert(ae) sacr(um) vicani Solimariac(enses). *BSAF* 1878 *p.* 213: Mer[c]u[rio et] genio pagi. *(Bernay, dép. Eure, No.* 2813, *nouv.* 3040) *MSAF* 19 *p.* 23 = *BICA* 1830 *p.* 111 = *Mowat p.* 162: Mercurio Camulognáta Coici filia v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(No.* 2811, *nouv.* 3041) *Mowat p.* 172: Mercurio sacr[um] Maxuminus Carantini fi(lius) d(e) s(uo) d(at). *(No.* 2831, *nouv.* 3058) *BM* 6ᵉ *s., t.* 1 (1885). *BE* 1885 *p.* 268 = *Mowat p.* 168: Mercur(io) Aug(usto) sacrum; Germanissa

ViscarI (filius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(No. 2832, nouv. 3059) Orelli* 5693 = *BM* 6e *s., t.* 1 (1885) = *BE* 1885 *p.* 268 = *Mowat p.* 170: Merc(urio) Aug(usto) Germanissa, Viscari f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(No. 2833. 2834, nouv. 3060. 3061) Mowat p.* 164: Merc(urio) [*und* Mercur(io)] Aug(usto) Creticus Runatis (filius) d(e) s(. . .)o (. . .), v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(No. 2035, nouv. 3062) p.* 174: M(ercurio et) Vener(i), Lusenos (*oder* Luserios). *(Berthouville, départ. Eure, arrond. Bernay, No. 2852, nouv. 3079) p.* 163: Mercurio Aug(usto) Combaromarus Buolani fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Melun) Desjardins, Géogr. de la Gaule* 2 *p.* 471[1]: Mercurio et Laribus [Ti]b. Claudi. Neroni Druso Germanico Augusto, *und* Mercurio et Laribus Augusti v . . . . *und* M[e]rcuri . . . . . . *p.* 471[2]: [Fan]um dei Mercuri cum s . . . . . o sediti . . . . . vis aedificavit auspicis praef. [pagi] (?) . . . . . cur . . . . . *(Puy-de-Dôme) RA n. s.* 30 (1875) *p.* 261: [I(ovi)] o(ptimo) m(aximo) o(c?)c(g?) i. (e?) [Mer]cu[r]e M. fe[l(iciter?) v. s. l. m. *(Voutenay, auf der Roemerstraße von Avallon nach Auxerre) MSAF* 30 (3, 10) (1868) *p.* 126: . . . . [A]ug(usto) sac(rum) deo Mer[c]urio Am- . . us Celsus [A]mbiori[x]s ex voto sol(vit) [l(ibenter)] m(erito). *(Montmartre bei Avallon) RA n. s.* 29 (1875) *p.* 34: Deo M[e]rc[urio] ex stipib[us et] cura iu[venum]. *(Corbeny bei Laon, dép. Aisne)* 34 (1877) *p.* 187: Caraniusa meliori deorum Mercurio libens votum solvit. *(Mont-Beuvray) BSAF* 1883 *p.* 107: [Aug(usto)] M[ercurio?] sac(rum) Neg(otiatiori); [Seg]om(arus?) [V]ereti f(ilius) [e]x [v]oto suscept(o). *(Charleville) BSAF* 1885 *p.* 126: Mercurio deo Attaedio LitucceI fil(ius) ex voto su[s]cepto v. s. l. m. *(Saint-Pons-de Mauchiens, dép. Hérault, cant. Montagnac) RE No.* 49 (1888) *n.* 704 *p.* 356: [Mer]curio Sex. Licin[ius] . . . . *(Beauvais, dép. Oise) BM* 27 *p.* 30 = *Mowat p.* 31: Sacrum Mercurio Augusto C. Iulius He(Hy- *coni. Mowat*)alissus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Mont-Saint-Jean, dioec. Autun) BSAF* 1867 *p.* 179 = *Lejay* 227: Deo Mercurio et Apoloni Sextus Trifaust. filius v. s. l. m. *(Sablon bei Metz) WK* 1 *n.* 4 *s.* 29: Deo Mercurio pr[o] salute Aureliani Diviciana mater ex voto *und* Deo M[ercurio] //// vsta ex voto. *(Sion, Meurthe-et-Moselle) Musée de Nancy n.* 127: Mercurio et Rosmertae. *(Nyon) CIL* XIII 5003: Mercurio v. s. l. m. Ocellio. *(Valeyres bei Yverdun)* 5047: Daeo Mercurio Iul. Iuliana v. s. l. m. *(Yverdun)* 5055: Mercurio, ApollinI, Minervae Togirix Metiae f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5056: Merc(urio) Aug(usto) L. SIlanius Candidus nomine suo et M. SIlani Sabini et T. Silvi Similis fratrum s[u]orum ex HS. n̄. IIII.Ī p. i. M. Domitius Magnus heres ponend. curavit et eo amplius de suo adiecit. HS n̄. ∞ CCCC. *(Allmendingen bei Thun)* 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *(Rapperswyl, canton Bern)* 5163: Mercurio Aug(usto) Sta . . . . inincanus ex v[oto de pe]cunia sua [fec]it. *(Solothurn)* 5174: Mercur(io) Aug(usto) Valer(ius) Hispanus ĪIIIIĪvir Aug(ustalis) Lugud(uni) exs voto. *(Windisch)* 5196: Mercur(io) //// incrn | //////. *(Wettingen bei Baden bei Zürich)* 5234[c]: Mercuri[o] Ma[tut(ino)]. 5235: Mercurio Matutino iv//ris ex voto // l. m. *(Kaiser-Augst)* 5258: [Mer]cur(io) M. e[t Q.? Sa]nuci, Atti Sanuc[i f]ili, Quir(ina), Messor et Maelo ex voto quod [p]ater eorum [su]sceperat. 5259: Merc(urio) Aug(usto) Q. Attius Messor v. s. l. m. 5260: Mercurio Augusto sacr(um) L(ucius) Giltius Celtilli f(ilius) Quirina Cossus ĪIIIIĪvir Aug(ustalis) l(ocus) d(atus) d(ecurionum) d(ecreto). *(Besançon)* 5366: A[p]ollini, Mercur[i]o Norbanus Sinisser(i) f[il(ius) v.] s. [l. m.]. 5366[a]: Apolli(ni) et Merc(urio) Esu[gg]us Minerv . . . [f(il.) et] Biccus V[e]ri(?) [f(il.)] v. s. l. m. 5372: Mercurio M. Mammaius Scottus v. s. l. m. 5374: Mercurio et Apollini v. s. l. m. Albanus Iul. fil. *(Auxon bei Besançon)* 5375: [Me]rcurio [et A]pollini [v. s.] l. m. . . Magionis. *(Dijon)* 5480: Deo Merqurio d(ono *oder* D(omitius)) Agrilies (*villeicht* Achilles) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5481: Deo Mercur(io) Marianus //// G. Runi ////. 5482: Deo Mercurio G(aius) Priminius Ursulu[s mil.] le[g. . . . *(Villey-sur-Tille)* 5639: Mercurio et Minervae Arnaliae *(so weit später zugefügt)*. Numinib(us) Augustor(um) sacrum. C. Lucceius Marcellinus decur. v. s. l. m. *(Aux Auges bei Langres)* 5675: Deo Mercurio Cocus filius. *BSAF* 1895 *p.* 138: D. Mart. pro sal. Calbini i auc Cn. Aticus Lug. *(Langres) CIL* XIII 5677: Deo Mercurlo et Rosmerte Cantius Titi filius ex vot.

(Dampierre) 5909: Mercur(io, *nemlich* Arverno). *(Zwischen Vitrey, dép. Haute-Saône, und Montigny-lès-Cherlieu)* 5910: Mercurio Saturninus Vegetii fi(lius) v. s. l. m. *(Grand)* 5939: [Merc]urio et [Ros]mertae [Cint]usmus [et] Ael. Vest. [v.] s. l. m. *(Bischofsheim)* 5965: Mer(curio) Ti. (*oder* Nerti?) Pabenn . . . *(Königshofen)* 5969: Deo Mercurio Augustus Toc(g?)isse *(gen.)* fil(ius) ex voto v. s. l. l. m. *(Zabern)* 5992: Mercurio et Apollini Magiorix et Quintus Secundi fil. v. s. l. m. *(Pfalzburg)* 5993: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio Secundius Belatulus v. s. l. m. *(Bei Zabern im walde Greifenstein)* 5994: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) M(ercurio?) Arem . . . *(Zwischen Pfaffenhofen und Ringeldorf)* 6018: [Me]r(curio) e[t] Maiae [I]bliomarus [?To]cissae (filius) v. s. l. l. m. *(Mertzweiler, a. 112)* 6025: [M]ercurio et Ma[iae s]acr(um) Sennaus Le . . . (filius), Gnata Lutevi (filia) [*Sennai, ut vid., coniux*], Vire . . . ratulla fil(ia *oder* Vire . . [et] Ratulla fil(ii) *vel* fil iae)) — Rufino et Quadra[to cos.]. *(Zwischen Gundershofen und Uttenhofen)* 6028: D(eo) M(ercurio) Iulius Coventi (filius) et Exsuperator Taluppe (filius) v(otum) [s(olverunt)] l(ibentes) l(aeti) m(erito). *(Bei Gundershofen)* 6029: Deo Mer(curio) Iulius Matutinus ex v. p. *(Zwischen Gundershofen und Gumprechtshofen)* 6030: Mercurio sacrum Lucius SA/ [e]x iussu posuit [l. m.?]. *(Bei Gundershofen)* 6031: D(eo) M(ercurio) Lupercianus Lutulli v(oto) f(ecit) l. l. m. 6032: D(eo) M(ercurio) Paternianus Pacati (filius) p(osuit) l(ibens) l(aetus) m(erito). 6033: Deo M(ercurio) s(acrum). Pervinca Paterni ex v. p. 6034: Deo Me(rcurio) s(acrum). [S]everus Equoni [e]x p. l. l. m. 6035: D(eo) Mer(curio). 6036: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) Mer(curio) s(acrum) . . . . . . 6037: [Me]rcu. sa[c(rum)] Ollus. 6038: M(ercurio) [s(acrum)]. *(Reichshofen)* 6044: Deo Mer(curio) s(acrum) Victorina Natalis (filia) ex v(oto) p(osuit) l(ibens) l(aeta) m(erito). 6045: [Deo] Merc(urio) s(acrum). Fortunatus [pro se et] suis ex i. p. l. l. m. *(Wasenburg, saec. 1, 1. hälfte)* 6054: Deo Mercurio attegiam teguliciam compositam Severinius Satullinus c(ivis) T(ribocus) ex voto posuit l. l. m. *(Wasenburg)* 6055: [Me]rcurio aedem [cum s]uis ornament[is]. *(Langensulzbach)* 6060: Mercurio /// *(Lembach, zwischen Niederbronn und Weißenburg)* 6064: Mer[cu]rio sac. Ael(ius) Supe[r] v. s. l. m. *(Ebenda) L'Alsacien-Lorrain, 21 juin 1885:* Mercurio voto p. Matrona Tertio et Libo. *(Hatten) CIL* XIII 6065: Deo Mer(curio) Civilis v. s. l. m. 6066: D(eo) M(ercurio) Lucius A[tt]ici(?) f(ilius) ex v(oto) [p(osuit)]. 6067: Mer(curius) Moderatus. 6068: [D]eo M[er(curio) Iu]stu[s] . . . . 6069: [Deo Mercur]io Mo[deratus] Pat?]erni e(x voto?) [p(osuit?)]. *(Nijmegen) CIR* 70: Mercurio regi sive Fortune Blesio Burgionis fil. v. s. l. m. 78: Mercu / rorf = Mercur[i]o r[egi]? 79: Mercurio et regis fil. Emaicus fecit. Latuo posuit. 80: Mercurio regiso. | Gratio. a. g. v. m. 91: Mercurio sacrum, Marti sacrum. *(Ubbergen)* 97: D[eo] Mercurio Biausio [S]impliciu[s] Ingenu[s] v. s. l. m. *(Nijmegen)* 123: Mercurius. *(Bei Xanten)* 153 = *Hettner* 18: Mer[curio] C. Iulius Martialis v. s. l. m. *(Cleve) CIR* 158 = *Hettner* 17: Mercurio M(arcus) C. P. v. s. l. m. *(Zwischen Xanten und Essemborck) CIR* 206: Mercurio sac. civi(tas) Me(napiorum?). *(Gripswald)* 258: [Mer]curio (*s.* Arvernus). *(Grimlinghausen bei Neuss)* 266: Deo Mercurio. *(Cöln)* 335: Mercurio T. Flavius Victorinus Ↄ leg. XXX U. v. v. s. 402: Mercu[rio et Ros]merte /// v. s. l. m. *(Sechtem)* 450 (*Hettner* 16): Mercurio sacrum Albania Albani f(ilia) Aspra ex imperio ipsius s. l. m. *(Bonn)* 496: L. Cornelius Urbanus miles leg. XXI rap. Mercurio v. s. l. m. *(Remagen)* 646: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et genio loc[i], Marti, Hercul[i], Mercurio, Ambiomarcis. *(Andernach)* 681: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Merc[urio et] Rosmertae a[edem cum] signis du[obus] Flavia Pri[mula] v. s. l. [m.]. 682: [I]n h(onorem) d(omus) d(ivinae) Me[rcuri]o. *(Kreuznach)* 720: Mercurius, Hercu[l]es, [Iu]no, Fortuna. 721: In ho(norem) d(omus) d(ivinae) Mercurio et Mailae caducium et aram Masclius Satto ex vo[t]o v. s. l. l. m. 722: Merc(urio) et M. *(Hüttigweiler)* 750: [Mercu]rio [et Ro]smer[tae]. *(Pachten, kreis Saarlouis)* 754: Deo Mercurio coloni Crutisiones ferunt de suo per Dannum Giamillum. *(Trier) WK* 15 *Nr.* 2 & 3 (1896) *sp.* 35: [I]ndus Mediom[atr(icus)] Mercurio v(otum) [l(ibens)] m(erito) s(olvit). *(Auf dem berge oberhalb Niederemmel, district Zumeth, kreis Bernka-*

stel) CIR 818^bcd. 819^a = *WK* 2 (1883) *Nr.* 5 *s.* 32 = *Hettner, Trier n.* 75: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). D[eo] Me[rc]urio [et] Ro[s]me[rtae aed?]em .. da.|... n[tiu]s Pr[ud]ens [e]x iu[ss]u posuit. *(Idenheim) CIR* 839: Deo Mercurio sac. Sautus Novialchi fil. aedes duas cum suis ornamentis et triburn. (= tribunalibus) a. v. s. l. m. *(Niederemmel)* 862: [In h(onorem) d(omus) d(ivinae).] Deo Mer[curio e]t Rosm[ertae A]diuto[rius Ur]sulus [v. s.] l. m. *(Auf dem berge oberhalb Niederemmel, district Zumeth, kreis Bernkastel)* 863 = *Hettner, Trier n.* 74: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio et d(e)ae [R]osmertae Mer[curiali]s, Aug(usti) lib(ertus), [adiutor. t]abula[riorum, v(otum)] s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Worms) CIR* 888: Deo Mercuri(o) et Rosmerte L. Servandius Quietus ex voto in su(o) p(osuit). *(Oppenheim)* 916: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio Felicio, Secci (filius) v. s. l. l. m. *(Hechtsheim)* 931 (*Becker* 37): In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio templum pos(uit) ex voto T. Indutius Victor l. l. m. *(Finthen)* 954 (*Becker* 43): Mercurio sacr(um). M(arcus) Iulius Crescens vet(eranus) leg(ionis) XXII. p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) v. s. l. l. m. 955 (*Becker* 39): In h(onorem) d(omus) d(ivinae). D(eo) Mer(curio) Bytytral(is) Biti (filius) v(eteranus) leg(ionis) XXI v(otum) s. l. l. m. 956 (*Becker* 38, *a. 198 p. Chr.*): In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio L(ucius) Senilius Decmanus q(uaestor) c(urator) c(ivium) R(omanorum) m(anticulariorum) neg(otiatorum) Mog(ontiaci) c(ivis) T(aunensis) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). 957 (*Becker* 42): Mercurio sac(rum). Donatus pub(lici) XX (vicesimae) lib(ertatis) ser(vus) vilicus v. s. l. l. m. 958 (*Becker* 41): Mercurio [b]ene merenti [T]itus Iulius Ingenu(u)s leg(ionis) XXII. primigeniae [v. s.] l. l. m. 959 (*Becker* 40): In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercu(rio) L(ucius) Iullonius Iullinus v. s. l. m. 960 (*Becker* 47): [Me]rcurio [C]aecilius|..rranus. 961 (*Becker* 45): Mercur[io] ex voto su[scepto]. 962 (*Becker* 35): Deo M[ercurio] Iusti[nius?]. 963 (*Becker* 44): Mercurio v(otum) s(olvit) Saturninus Domitian[us]. 964 (*Becker* 34): Deo Merc[urio] votum l. l. 965 (*Becker* 46): Mercuri[o] .. ISEMI .. 966 = 1045 (*Becker* 49): [Mercu]rio |ꟻus. 967: Mer(curio) T(itus) Fl(avius). IPPC. *(Mainz. a. 210 p. Chr.)* 999: Deo Mercurio Tib(erius) Iustinius *usw.* *(Mainz)* 1037: [Merc]urius (?). *(Castel)* 1324: Mercurium domesticum *(der entfernten heimat)* C(aius) Iulius Satto. 1325 *(a. 183 p. Chr.)*: Mercurio Pat. Sanctinus [i]mm. cos. v. s. l. l. *(Wimpfen a. N.)* 1388: Mercurio ara[m] ex voto su[s]cepto Iulianus fieri m. *(Heddernheim, Nassau)* 1459: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Mercurio (*wol* Cissonio) Iul(ia) Secundina ex voto posuit. 1460: In honorem d(omus) d(ivinae) Mercurio negotiatori. *(Bierstadt)* 1508: Deo Mercu(rio) nundinatori. *(Böckingen in Wirtemberg)* 1591: Deo Mercurio Cultori Ripanus ex iuss(u) e(ius) l(aetus) l(ubens) m(erito) r(ettulit? reddidit?). *(Staufenberg bei Baden-Baden)* 1669: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercur(io) Merc(atori *Zangemeister*) [Va]l(erius) Pruso. *(Balg)* 1674: [I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae)] Mercur[io] Q. Caeciliu[s] Sollemnis v. s. l. l. m. *(Bahnbrücken)* 1693: Mercurio Cessorin[us] v. s. l. l. m. *(Iffezheim)* 1694: Mercurio C. L. (*od.* Cl.) Secundin[u]s v. s. l. l. m. *(Hockenheim)* 1697 = *Haug, Mannh. Denksteine* 89: Mer(curio?) Domitia Facundini(a) pro [se et suis]. *(Rohrbach) CIR* 1702 (*Haug* 13): Mercurio Timonia Vittuo. *(Heidelberg) CIR* 1703: Mercurio [.....]. *(Auf dem Heiligenberg bei Heidelberg) WK* 4 (1885) *sp.* 140: [Merc]urio. *(c. 200 p. Chr.) WK* 7 (1888) *Nr.* 6 *sp.* 113 *n.* 75: Mercurio (*neml.* Visucio) M(arcus) Lusius Vicarius et Mess[o]rius Perpetuus et Valma[r]us l(ibentes) p(osuerunt). *(Reinsport an der Mosel, kreis Bernkastel, nicht Heidelberg, j. in Mannheim) CIR* 1711 = *Hettner, Trier n.* 76: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mer[c]urio et Rosme[r]te Docci(i) Apr[o]ssus et Accep[t]us IIIIIviri (seviri) A[u]gusta[l(es)] v(otum) [s(olverunt)] l(ibentes) [m(erito)]. *(Obrigheim) CIR* 1725: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercurio aed(em), sign(um), agr(um) IIII. L. Bellonius Marcus a Merc(urio) iussus fec(i)t et consacravit. *(Rossberg)* 1762: Mercurio ex v(o)to Masuinnus Irduti f(ilius) c(ustos) a(rmorum) ex numero Vi .... 1763: Mercurio et Maia Q. Seius Postumus v. s. l. l. m. *(Rehweiler)* 1772: Deo Merc(urio) Sex. Cottius Tasgillus v. s. l. m. *(Blieskastel)* 1782: Deo Merc(urio) sacrum Campanius Maternimus v. s. l. l. m. *(Speier)* 1797: Deo Mercu-

rio Acconius. *(Dudenhofen)* 1808: Mercurio sacrum Flavi Ubtio Avitus Maxim[u]s v. s. l. l. m. *(Impflingen)* 1813 (*Haug* 9): Deo Mercurio Cambo *(nomin.)* Iusti (*neml.* filius) v. s. l. m. *(Rheinzabern)* 1819: Deo Mercurio Mansue[t]us Arfaci et Oc[l]atia Secunda v. s. l. l. m. *(Ruppertsberg)* 1829: Deo Mercurio Caupinius Adiutor. *(Weißenburg, Elsaß)* 1836: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio aedem aram Attianus Magiss. et Magissius Hibernus c. a. leg. XXII p. p. f. *(Geitershof)* 1837: Deo M(ercurio?) sacrum. *(Herbitzheim)* 1861: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercurio Sex. Iulius. *(Hohe Donne)* 1908: De(o) M(ercurio). *RA n. s.* 31 (1876) *p.* 261—267: D(eo) M(ercurio) L. Vatini(us) Fel(ix). *(Cöln) CIR* 2040: [Merc]urio August[o. pro salute imper]atoris Titi Caesari[s Aug . . . .] templum a fundament[o . . . . . . mace]riem in circumitu et aedificis. 2073: Deo Mercurio Augustus Toc(g?)isse *(gen.)* fil(ius) ex voto v. s. l. l. m. *(Deutz, sacc. 2) BJ* 77 *s.* 45 = *WK* 3 (1884) *sp.* 118 *n.* 139: Mercu[rio cete]risque dis dea[bus om]nibus. *(Esthal bei Neustadt an der Hardt, c. a. 300) BJ* 81, 82—83: [Merc(urio)] Vituo (*cf.* Vittuo *CIR* 1702) Favionis (filius *oder* filia) v. [s.] l. l. m. *(Stockstadt) BJ* 82, 209: Mercur(io) C. Iul(ius) Iustinus b(eneficiarius) co(n)s(ularis) v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Spechbach, rechtsrheinisch, gemarkung Neurott)* 83, 238 = *Correspondenzblatt des Gesammtvereins der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine* 31 (1883) *n.* 7 *s.* 56: [Mercur]io [et Ros]merte [vic]ani [Ned]iens[es]. *(Miltenberg am Greinberg) WZ* 1, 264: [I]n h(onorem) d(omus) d(ivinae) [M]ercurio sacrum /peretus(?) [e]rrexu[s](?) v. s. l. l. m. *(Mettenheim) WK* 4 (1885) *sp.* 67: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercuri Victorius Victor. *(Echzell) WZ* 16 (1897), 329: Mercurio Valentinius Domesti[cus?]. *(Saalburg) Jacobi s.* 280 *n.* 18: [Deo] Mercurio [ar]am [Ant]onius . . . . p(r?)ius d. d. d. *(Rockenhausen in der Pfalz, am Donnersberg) WK* 17 (1898) *n.* 3 *sp.* 37: Deo Mer(curio) Vitalius Pe[i](l?)to . . . . [v. s. l. m.]. *(Chèrremont bei Lüttich) Ad. de Ceuleneer, Notice sur un diplome militaire de Trajan (Liége 1881) p.* 8—9: Mercurio Ingenuus Tanehi filius v. s. l. m. — *Celtische beinamen des* Mercurius: Adsmerius, Advernus, Alaunus, Andescox, Arcecius, Artaius, Arvernus Arverno-rix, Atesmerius, Biausius, Canetonnessis, Cimbrianus? Cimiacinus, Ci-s(ss)onius, Clavariatis, Dumiatis, Gabrus? Iovantucarus, Leud . . . anus? Magniacovellaunus *oder* Magniacus Veilaunus, Matutinus, Moccus, Naissatis, Ounio-rix, Riccossillus? Romogilius, Secate? *CIR* 1907, Teutatis, Vesucius Visucius, Vosegus? *Vgl. zu* Caletos, Esus, Lugus. *Unecht* Allianacus, Tourenus? *Germanisch* Channo, Leudisius? *Nach dem G. oder auch dem cogn.* Mercurius *sind benannt die O. Mercoeur (aus* Mercorius), *dép. Corrèze, arr. Tulle; 3 dép. Haute-Loire; 1 dép. Puy-de-Dôme; Mercoiras, dép. Ardèche; Mercoire, 2 dép. Lozère; Mercoirel, dép. Gard; Mercoirol, dép. Gard; Mercuer, dép. Ardèche; Mercuire, dép. Rhône; Mercuret, dép. Haute-Loire; Mercurey, dép. Saône-et-Loire; Mercurie, dép. Haute-Loire; 3 Mercurol, dépp. Allier, Drôme und Puy-de-Dôme; Mercury-Gemilly, dép. Savoie; 8 Marcoux, dépp. Basses-Alpes, Loire, Lot-et-Garonne, Nièvre, Saône-et-Loire, Var; Le Marcoux, dép. Haute-Vienne; Les Marcoux, dép. Isère; Mauguio, dép. Hérault, arrond. Montpellier; St.-Michel-Mont-Mercure, dép. Vendée, arrond. Fontenay-le-Comte, canton Pouzauges; Montmartre* (mons Mercurii, *volksetymologisch* mons martyrum) *in Paris.*

Mercusa *M. cogn. (Saalburg) Jacobi s.* 323, 101. *s.* Mercussa.

Mercu-senus *M. (Petronell) EE* 4 *p.* 156 *n.* 534: L. Mercusenus frater.

Mercusina *F. (Triest) CIL* V 625: Planitiae L. l. Sbanateae Mercusin(ae). *cf.* Vibiasena?

Mercu-ssa *M. cogn. fig. (Alt-Ofen) CIL* III 10214, 385: Mercussa. *(York)* VII 1336, 702: Mercusse m(anu). *(Richborough) Schuerm.* 3545: Mercusso m. *(Fins d'Annecy) CIL* XII 5686, 585: Mercussev. *(Caudebec-lès-Elbeuf):* Mercuss. m.

Mercussena *F. (Aquileja) CIL* V 1390: T. Varron. Mercuri et Varroniae Marcussenae maceriam Mercur. et Mercussena v. pecunia sua fecer(unt).

Merd-ācus *O. Merduel, dép. Rhône(?).*

Merdero(n) rivus, *j. le Marderau, mündet in die Indre.*

***Merdo-ialo-s** Merdoil *O. j. Mardeuil, dép. Marne, arrond. und canton Épernay.*

Mereccusa *F. (Bölcske) CIL* III 3319 = 10299: Mereccusa mater *(des L. Septimus Tatulus).*

Mer-entium *O. j. Merens, dép. Ariège, arrond. Foix, canton Ax.*

Meretha *s.* Mertha.

Merev-ius *M.* **Merevia** *F. (Bigliemme bei Vercelli) CIL* V 6697: A . . . i Merevi Aniketi Severini Merevia Chrusumis patri pientissimo t. p. i.

Merga *s.* Morga.

Merg-ellus *O. j. Le Mériot, dép. Aube, arrond. und canton Nogent.*

Mergenialis? *(Langres) CIL* XIII 5812: Memiæ (= Mem[m]iæ?) Politicæ Mergenialis *(corrupt)* maritus p. c.

Meri . . *M. (Dernovo) CIL* III 12014, 386: C. Meri.

Meri-ācum *auch* Mairiacum Mariacum, *O. j. Méry-sur-Seine, dép. Aube, arr. Arcis-sur-Aube.*

Meri-brĭgā *s.* Merobriga.

Μηρίων *O. Hierocl.* 656, 1: *Μηρίων.*

Meris *M. (Rozzo) CIL* V 461: Diticae Meris f.

μερι-σειμόρ-ιο-ν *cf. ir. kleenamen* seamar, *nach Stokes von* *semmoro- *oder* *semboro-. *Dioscor.* 3, 108: *Μελισσόφυλλον Γάλλοι μερισειμόριον. Ernault vgl.* visumarus.

Merium Midrium *O. j. Villevieille, dép. Gard, arrond. Nîmes, canton Sommières (diß aus* Sub-Merium Sub-Midrium Sumidrium).

Merlaus *s.* Merulavus.

Merliacum *O. j. Meslay, dép. Eure-et-Loir.*

Mermandus *M. (Quintanova) CIL* II 98: Iulia Mermandi f. Brocina. *s.* Melmandus.

Merminus *ir. M. Nenn. hist. Britt.* 16: Mermini regis.

Mernus *M. (Eiras) CIL* II 96: Q. Corneli Merni P. f.

Mero-brĭgā *O. der Celtici in Lusitanien, bei Santiago de Caçém in portug. Estremadura, zwischen Guadiana im süden und Tajo im norden. Plin. n. h.* 4, 116 *(aus Varro):* Merobrica. 4, 118 *(aus Augustus):* Mirobricenses qui Celtici cognominantur, Medubricenses qui Plumbari. *Ptol.* 2, 5, 5 *zwei städte Μιρόβριγα und Μερίβριγα. (Santiago) CIL* II 25: M(unicipium) F(lavium) M[erobrig(ense)].

? **Merocles** *M. Concil. Arelatense a.* 314 *(Mansi* 2 *c.* 476): Merocles episcopus de civitate Mediolanensi, provincia Italia.

Mero-clia *F. (Metz) Grut. p.* 811, 3 = *WK* 3 (1884) *sp.* 27 = *Robert et Cagnat, Épigr.* 3 *p.* 58—59: D(is) M(anibus) Nocturnio Nocturniano Meroclia coniux posuit.

Meroliacus *O. j. Chastel-Marlhac, dép. Cantal, arr. Mauriac, canton Saignes. Greg. Tur. h. F.* 3, 13: Meroliacensis castris.

? **Meromenni** *V. Appian. Illyr.* 16: *Ὀξυαίους μὲν δὴ καὶ Περθεηνάτας καὶ Βαθιάτας καὶ Ταυλαντίους καὶ Καμβαίους καὶ Κινάμβρους καὶ Μερομέννους καὶ Πυρισσαίους εἷλε.*

Meronno, Mironnum (domus), *O. j. Méron en Poitou, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Montreuil-Bellay. Belfort* 2875 *(Prou* 2327): + MEROИИO DOMO. 2876 *(Prou* 2326): MIRONNO F.

Mersella *s.* Mursella.

Μερσούιον *s.* Mesovion.

Mertha Meretha *O. j. Merten in Lothringen, bei Metz, dorf am bach la Merta.*

Mertovalus *s.* Martovalus.

Mertronnus *G., beiname des Hercules. (Arsago) CIL* V 5534: Herculi Mertronno anteportano pro inpe(trata) sa(lute) Rusticio v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

***Merul-ăvus** Merul-aus, *nach d'Arbois de Jubainville abgeleitet vom lat. cogn.* Merula, *O.* 1) villa Merlaus, sita in pago Camsiacinse, *j. Merlaut, dép. Marne, arrond. u. canton Vitry-le-François.* — 2) *j. Merloux, dép. Saône-et-Loire, arrond. Mâcon, canton Tramayes, gemeinde Saint-Point.*

-merus *ir.* mer, *j.* mear *rastlos, närrisch, in M.* Ate-merus, ? Rigo-merus, Teutu-merus.

Merva *O. in Hispania Tarraconensis, j. Mereira. Ptol.* 2, 6, 45: *Λουάγκων Μερούα.*

Merv-inus *M. Nenn. hist. Brit., prol.:* Mervini regis Britonum.

Mes . . . *fig. (Jublains) Mowat p.* 87: MES . . .

? **Mesa** *F. praen. (Preseglie in Val Sabbia) CIL* V 4894: Mesa Manilia.

Meseriacum *s.* Miceriacus.

mesga '*molken*' *aus* *medgā, *älter* *mezgā, *in air.* medhg medg, *nir.* meadg meidhg, *gael.* meóg meug *m., manx* meaig, *wcy.* meidd, *w.* maidd *aus* *medja, *w.* meiddiad *lait caillé,* meiddion *lait caillé et petit lait, corn.* maith, *abret.* meid *gl. serum, mbret.* -uez, *roman. gdf.* *med..ga, *afrz. frz.* mè(è)gue *f., nprov.* mergue *m. molken, wal.* męsgę *saft, wallon.* makaie *weißer käse, picard.* mingle, *cf. lat.* mergus, *ahd.* marg, *deutsch* meghe matten, *lit.* mazgóti *waschen, slaw.* mozgŭ, *ai.* majján-, *av.* mazga, *idg.* √ mezg- *oder* mezgh- *eintauchen, versenken.*

Mesiates *V. südöstlich vom Verbanus lacus, Vintschgau? TP.* s. Magesa.

Mesicum *V. (Cabeza del Griego) CIL* II 3135: . . . Mesicum Cantabri f.

Mesiglos *s.* Meziclis.

Mes/ima *(Nimes) CIL* XII 5686, 586.

? **Mesinus** *M. (Neunkirchen) CIL* III 11299: Mesinus Mastaonis an. XX. *s.* Messinus.

Mesius *M., oskisch nach Hübner,* **Mesia** *F. (Rottenstein am berg Sassnitz) CIL* III 11578: Loco Congoneti et Mesiae Parti f. coniugi suae v. f.

Mes-loen *nach Stokes*=*Messo-loino-s, *M. Adamnani vita s. Columbae* 3, 21 *p.* 226: Berchano *(dat.)*, cuius cognomentum Mesloen.

Mesov-io-n *O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 13: Μεσούιον (Μερσούιον X). *cf.* Mesua.

Mess-ava *F. (Leno bei Brescia) CIL* V 4164: Messavae Deivari. *(Ustecchio)* 4884: Messava Sex. f. *(Bovegno)* 4910: Messava Veci f(ilia) uxor. *(Lumezzane)* 4929: Messavae Peinonis f. uxorI.

? **Messi-anus** *M. cogn. (Klausenburg) CIL* III 861: Mercurio votum so[lv]it Messianus. *(Ragusa vecchia)* 1755: P. Marcio P. f. Messiano Varius Festus heres ex testam(ento) posuit. l. d. d. d. *(Spalato)* 2188: D(is) M(anibus) Arrius Messianus Secundine b. m. *(Arles)* XII 733 = *Inscript. de Langued. n.* 2145: M. Iunio Messiano utricl. corp. Arelat. *(Nîmes) CIL* XII 3644 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 884: D(is) M(anibus) Sex(ti) Iuli(i) Messiáni. *(Lyon, saec. 3 in.) CIL* XIII 1992: Orgius Messianus.

Messi-cus *M. (St. Michael bei Villach, zwischen Zauchen und Gratschach) CIL* III 11502: Cotuni Messici f(ilio).

Messi-lla *F. (Citluk) CIL* III 1872: Dis (Manibus) Pomponiae Messillae coniugi karissimae ann. XXV et Lusiae Proculae coniugi et Lusio Rufino adfini L. Caerellius Proculus v. f. sibi et lib. libertabusq(ue) suis. *(Baska Voda)* 1901: Aur(elia) Messilla. *(Bol)* 3105: Messille *(dat.)*. *(Szella bei Sziszek)* 3990: Messillae *(dat.)*. *(Aquileja)* V 1438: Valeriae Messillus. *s.* Meddillus Medsillus Missillus Messilus.

Messi-lus *M. (Brescia) CIL* V 4536: Arugus Iovincilli f(ilius) sib(i) et Adluccae Messili f(iliae) uxo(ri) t. f. i.

Messi-nus *M. cogn.* **Messina** *F. (Zwischen Potz-Neusiedel und Gattendorf) CIL* III 4537[b]: . . . . Messini lib. Restituta. *(Saint-Gilles, saec. 1)* XII 4112 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1391: Bottiae, Cn(ei Bottii) f(iliae), MessInae, uxori. *(Villevieille, dép. Gard) CIL* XII 4160 *add. p.* 843 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1819: Qu[in]ta Rutundus Quintulus Demogeta Messina, Senicio, Messinus v. s. l. m. *(Bordeaux) CIL* XIII 859: D(is) M(anibus) Sul(picio) M[es?]sino.

Mess-ius *M. nomen, cogn.* **Messia** *F., italisch, villeicht auch celtisch, z. b. (St. Margarethen in der Reichenau) CIL* III 11552: Messiae Belatussae. *(Vaison)* XII 1317: Messius Sennonis fil(ius). *(Nimes, saec. 1)* 3429 *u. p.* 838: G. Asuio Atepillae G. As- . . . . Messio Atessatis fil(iae) pa . . . . . . Asuia Asui fil. *(Nîmes, saec. 2 ex. oder 3 in.)* 3746 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1001: Messio Indedi f(ilio). *CIL* XII 3748 *u. p.* 840 = *Inscript. de Languedoc n.* 1000: T(iti) MessI(i) BellinI. *(Selongey, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon) Lejay* 268 = *Espérandieu, Recueil des cachets d'oculistes rom.* 1894 *n.* 167: M(arci) Messi(i) Orgili . . . | M(arci) Mes(sii) Orgili . . . | M(arci) Mes(sii) Orgili . . . *s.* Mesius.

Messo . . . . *M. (Castel bei Mainz) WK* 15 (1896) *n.* 10 & 11 *sp.* 200: Ollogabiabus Anuva Messo . . . . *(mann oder vater der stifterin).*

Messon-ius *M. (Clairmarais, Reims) BE* 5 *p.* 140: D(is) M(anibus et) mem(oriae) Messoni(i).

Messori-anus *M. cogn. (Trion) CIL* XIII 2075: Aurel. Messorianus.

Messor-ius *M., gentilicium, cf.* Leonnorios. *(Narenta) CIL* III 1901: Aur(elia) Mes[s]oria. *(Hudina bei Skommer in Steiermark)* 5289: Loucita Messori f. *(Halten Chesters)* VII 571: [Dis Manibus Messorii Ge]nial[is? civ]is Norici an(norum) XXX Messorius Magnus [f]rater eius, dupl(arius) alae Sabinianae, f(aciendum) c(uravit). *(Lyon, Trion)* XIII 1849: Messorius Florus. *(Straße von Besançon nach Grand-Fontaine, dép. Doubs)* 5370: Matrabus sacrum. Oxia Messori filia v. s. l. m. *(Mainz) CIR* 992: Messoria Plac[i]da. *(Castel)* 1331[b]: Messoris Senecia[n]us. *(Auf dem Heiligenberg bei Heidelberg, c. 200 p. Chr.) K. Zangemeister, Heidelb. Zeitung* 1887 *Nr.* 93 (22. april) = *WK* 7 (1888) *Nr.* 6 *sp.* 113

n. 75: Mercurio M. Lusius Vicarius et Mess[o]rius Perpetuus et Valmarus l(ibentes) p(osuerunt).

?**Messul-enus** *M. (Deutz) CIR* 445: C. Messuleno C. l. iuveni.

?**Messu-lus** *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 1824: D(ecimus) Dimarius Messulus.

***messu-s** = *med + tu-s, *zu air.* mess *maß, urteil.*

Messur-ius *M. nomen. (Narbonne) CIL* XII 4734: C. Messurius C. l. Au[c]tus.

?**Mesta** *F. nomen. (Lara de los Infantes) CIL* II 2882: Mesta Veniena.

Mestar-o(n) *O. Vita s. Desiderii ep. Caturcensis c.* 15 (*Labbei Nov. Bibl.* I *p.* 707): Mestarone (habebat dominus Iesus servum) Diodorum.

Mesto *M. (Sagunto) CIL* II 4970, 323: Mesto f(ecit).

Mesu *M. (Flavion in Belgien) Ann. de Namur* 7 (1861/2) *p.* 31: MESV F.

Mesua *name eines hügels in Gallia Narbonensis, j. Mese. Mela* 2, 5, 80: Mesua collis incinctus mari paene undique. *cf.* *Με[ρ]σούιον*, Massava, Masava.

?**Mesua** *O. j. Mèze, dép. Hérault, arrond. Montpellier.*

Metallon *s.* Magalli.

Metamaucum *O. j. Malamocco, Chioggia. Gregorius III. a.* 731 *MG epist.* III *p.* 706, 13: Dominicus episcopus Metamaucensis.

Metapinum *fl. Plin. n. h.* 3, 33: Lybica appellantur duo eius (Rhodani) ora modica, ex his alterum Hispaniense, alterum Metapinum, tertium idemque amplissimum Massalioticum.

Met-ăris *j. the Wash. Ptol.* 2, 3, 4: *Μεταρὶς* (*Μέταρις ci. Müller*) *εἴσχυσις.*

Meteglo *s.* Meclodunum.

Metela *M. nomen. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7850: Vicarius Metela . . . Lasser Metela Edanius Car.

?**Metel-aio-s** *M. (Cadenet, dép. Vaucluse) RA* 3ᵉ *s., t.* 20 (1892) *p.* 52 = *CIL* XII *p.* 137, 3: ΜΕΤΕΛ|ΑΙΟϹ ΛΑ|ΔΟϹ.

***Metelli-ācum** *Metiliācum *von* Metellius *oder* Metilius, *O. j. Medolago.*

***Meten-ācus** *vom gentilicium* Metenus, *diß vom gentilic.* Metius, *O. j. Maynal (für Mayna), dép. Jura, arrond. Lons-le-Saunier, canton Beaufort.*

?**Meter** *M.* **Metra** *F. (Visinada) CIL* V 401: [Me]tra P. l. Leuca . . . dio sibi et [P. M]etro P. l. Felici [fi]lio et [P. M]etro P. l. Acasto. *(Trient)* 618: L. Meter Sex. f. Metra Sex. l. Caesulla.

Metere-ōsa *iberisch nach Hübner, O., stadt der Carpetani, j. Madridejos, prov. Tolosa. Ptol.* 2, 6, 56: *Μετέρκωσα* (*Μεντερκῶσα X*). *(Tarragona) CIL* II 4280: Ex H(ispania) c(iteriore) Vet(tones) Met(ercosani).

Meteri-ola *F. christl. (Remagen) BJ* 93, 203: Hic iacet Meteriola mihi dulcissima coniux.

?**Meter-ius** *M. Ammian.* 28, 6, 26 *(a. 370):* Meteri cuiusdam epistula . . . Domino patrono Romano Meterius. 27: Meterius. *Testamentum s. Domnoli ASS 16. ian.* III *p.* 612 *D:* Meterius presbyter. *Pard. dipl. n.* 178, *t.* 1 *p.* 135 *(a. 572):* Meterius pbr subscripsit.

?**Methema** *O. j. Methen.*

Methiatus *s.* Mediatus, Medicus.

Methillus *Μεθθιλλος s.* Meddillus.

?**Methuinus** *M. Vita s. Vincentii Madelgarii* 4, 26 *ASS 14. iul.* III *p.* 676 *D:* Methuinus.

Metia *palus. Mela* 3, 3, 29: Paludum Suesia, Metia et Melsyagum maximae.

Meticanio *ligurisch? M. gentilic. CIL* I 199 = V 7749, 46 *(a. u. 637):* Legati Moco Meticanio Meticoni f(ilius).

Meticon-ius *ligur. M. (Genua, a. u. 637) CIL* I 199 = V 7749, 46: Legati Moco Meticanio Meticoni f(ilius).

***Metili-ācum** *s.* *Metelliacum.

Metil-ius *M., latein., villeicht auch celt., z. b.* 1) Metilius Crispus *aus Como. Plin. epist.* 6, 25, 3 *(a. 106/7):* Metilio Crispo *(dat.).* — 2) *(Lyon) CIL* XIII 2019: Metllia Donata medic[a] dé sua pecúnia dedit l. d. d. d. — 3) *(Lyon, vor a. 197 p. Chr.)* 2029: D(is) M(anibus) M. Senni(i) Metill(i) [T]reveri negotiatori corporis splendidissimi Cisalpinorum et Transalpinorum eiusdem corporis praef. fabro. tignuario Lug. et Senniae Iullae coniugi eius dulcissime vivae parentibus merentissimis fili heredes f. c. et sub ascia dedic. — 4) *(Grimlinghausen bei Neuss) CIR* 270: M. Metilius P. f. Rom. Marcellus. — 5) *(Cöln) BJ* 93 *s.* 199: L(ucio) Metilio, P(ublii) f(ilio), Fab(ia tribu). — 6) *(Museum in Leiden) Schuerm.* 3557: Metili. — 7) *(Rom) CIL* XV 729: Ex ofic(ina) Met(ili?) Atal(i?).

Metill-ius *M. (Zahlbach) CIR* 1181 =

Haug 45: Secundus *(praen.)* Metillius M(arci) f(ilius) St(e)l(latina) Tau(rinis).

Metina *insel. Plin. n. h.* 3, 79: Galliae ora in Rhodani ostio Metina.

Metio-sedum *nach d'Arbois de Jubainville 'sitz des Metio-s oder Metlo-s', O. der Senones, auf einer Seine-insel, j. Meudon, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles, canton Sèvres. Caes. b. G.* 7, 58, 2 *(a. 52)*: Metiosedum. 6: Metiosedo. 60, 1: Metiosedo. 61, 5: Mediosedum; *überall variante von* Meclodunum, -no; *s. sp.* 490 *f.* (*Mommsen liest* Metlo-). *TP:* Mellosedo *(Les Grandes-Sables). Notae Tiron.* 90, 24: Metosidum. *Vgl.* Tarvesede.

Metis *Metz, s. zu* Mettius.

Mĕti-scus *M.* 1) *Saguntiner. Sil.* 1, 437—439: Iamque Hostum Rutulumque Pholum ingentemque Mĕtiscum, | iam Lygdum Duriumque simul flavumque Galaesum | et geminos, Chromin atque Gyan, demiserat umbris. — 2) *Auson. epist.* 14, 16: Ne celeres mulas ipse Mĕtiscus agas.

Met-ius *aus* Metio-s, *röm. gentilic., var von* Mettius, *villeicht auch celtisch. Caes. b. G.* 1, 47, 4: M. Metium, qui hospitio Ariovisti utebatur. 53, 8: M. Metius. *(Dorchester) CIL* VII 1336, 703: Meti(i) m(anu)? *(Amiens):* MIItti m(anu). *(Bavai, Nord) Schuerm.* 3559: Metius. *(Au Châtelet, Haute-Marne):* Metti. m(anu). *(Yverdun) CIL* XIII 5055: Togirix Metiae f(ilius). *s.* Metiosedum.

Metlosedum *s.* Meclodunum, Metiosedum.

Meto . . . *(Exeter) CIL* VII 1336, 704.

Metodori *s.* Nemetodurus.

Metolo *s.* Medolo.

Metroselum *s.* Mellosedo.

***Metsiacus** villa *s.* *Mettiacus.

Mettan-ia *F. (Turin) CIL* V 7197: Mettaniaé . . . Inae ux[ó]r[i].

Mettasius *M. (Brescia) CIL* V 4728: Mettasio Secundo.

***Metti-ăcus** *von* Mettius, *in O.* Metsiacus villa (*en Poitou* [*a.* 915. 941]), *j. Messay, dép. Vienne, arrond. Loudun, canton Moncontour.*

Mett-ius *M.* **Mettia** *F., ital. gentilicium, ableitung von* **Mettus**; *villeicht auch celtisch* Mettios (*s.* Metios), *z. b. (Straubing) CIL* III 12014, 387: M[et]ti m(anu)? *(Acqui)* V 7526: Mettiae ComavI f(iliae). *(London)* VII 1336, 705: Met(tius) S[empronii]? *(London; Sibson and Bedford Purlieus, Wansford station)* 706: Metti. m(anu). *(Nimes)* XII 3750 *und add. p.* 840 = *Inscr. de Languedoc n.* 1003: D(is) M(anibus) Mettiae T. fIl. FirmInae Tertulla matri. *(Vienne) CIL* XII 5686, 589[a]: MIlttus v. s. m. [b]: MIltti m(anu). *(Trinquetaille)* 5814: Mettia NIce. *(Lyon)* XIII 1873: D(is) M(anibus) L. Metti FirmI emer. leg. XXX ~ ~ L. Mettius HIlarus frat. carissImo. 2214: D(is) M(anibus) M. Metti OnesimI. *(Trion n.* 926) *Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 374 *n.* 497, 815: MIITTI(i) M(anu). *(n. 929) n.* 816: METTI M(nu). *(Clermont; Angers; Forêt de Compiègne; Amiens; Cöln; Arentsburg):* METTI M(anu). *(Rheinzabern) Hefner. Röm. Bayern s.* 278: P. METTVS F. — *Davon nach d'Arbois de Jubainville* Metti (*römische* fundi), *in* Mettis, *dat. abl. pl.* (*für* Mettiis) *von gentilic.* Mettius Metius, *deriv. vom röm. praenomen* Mettus; 1) *j. Metz. NG (Belg. I)* 5, 3: Civitas Mediomatricum [id est Mettis]. *ND occ.* 11, 59: Procurator [g]ynaecii Augustoduno translati Mettis (*s. Hirchfeld zu CIL* XIII *p.* 404). 12, 27 (*nach Hirschfeld zu CIL* XII *p.* 831): Procurator [g]y[n]aecei [Di]v[odu]rensis rei privatae Metti[s] translat[us] A[rg]e[ntor]at[um]. *Vgl. noch Fortunat. carm.* 3, 13, 9 *sq.:* Hoc Mettis fundata loco speciosa coruscans | piscibus obsessum gaudet utrumque latus. 7, 4, 16: Seu qui Mettis adit de sale nomen habens. *In Italien* 2) *prov. Parma;* 3) *prov. Massa und Carrara.*

Metturicum *gentis nomen, iberisch nach Hübner. (Bei Torres) CIL* II 3044 = 5854: Domitia Fuscina Fusci Metturicum f. h. s. e. s. t. t. l.

Metubarbis *insel. Plin. n. h.* 3, 148: Insula in Savo Metubarbis, amnicarum maxima.

Metu-cus *M. (Lyon, Trion n. 928) Allmer-Diss., Lyon t.* 4 *p.* 374 *n.* 497, 817: P. METVCI'.

? **Metu-mus** *M. (Beni Fulda, a. 331) EE* 7 *n.* 474 *p.* 147: Cerelius Metumus.

Metuonis *der Belt? Plin. n. h.* 37, 35: Sotacus credidit in Brittannia petris effluere quas electridas vocavit, Pytheas Gutonibus Germaniae genti accoli aestuarium Oceani Metuonidis nomine spatio stadiorum sex milium, ab hoc diei navigatione abesse insulam Abalum, illo per ver fluctibus advehi et esse concreti maris purgamentum, incolas pro ligno ad ignem uti eo proximique Teutonis vendere. (36) Huic et Timaeus credidit, sed insulam Basiliam vocavit.

Meulanum *O. j. Moislains, s. sp.* 520, 25.

? **Meus** *M. (Centallo) CIL* V 7661: Tertius Meus Maximi f(ilius).

Mevania *s.* Mona 1).

Mev-ennus *cf.* Maufennos, *M. Vita s. Mevenni* 2, *Anal. Boll. t.* 3 *p.* 143. 4 *p.* 144: Conaidus Mevennus. 6 *p.* 146: Beatus Mevennus. 7 *p.* 146: Sanctum Mevennum. 7. 8 *p.* 147: Conaidus Mevennus. 11 *p.* 149. 20 *p.* 156: Sancti Mevenni. *Excerpta ex vita inedita s. Mevenni p.* 157: Venerabili patri Mevenno . . . S. Mevennus. 158: Sanctum Mevennum.

Mezengi-ācum *O. j. Mézangers, départ. Mayenne, arrond. Laval, canton Evron.*

Meziclae *O. j. Mézilles, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Saint-Fargeau. Vita s. Mariani* 2 *ASS 20. apr.* II *p.* 760 *B:* Ad locum, cuius vocabulum est Meziclis (*var.* Miciglis). 5 *p.* 760 *D:* Iuvenes Mezicliensium. 7 *p.* 760 *F:* A Mezicliensibus.

Mhucca *F. (Aquileja) CIL* V 1355: T. Regius M. [f.] Niger Regiae Mhuccae [ux]ori carissim. v. v. *cf.* Mucc-.

-mi- *suffix, bret.* -nv-, *in* *cnā-mi *knochen*, *kuri-mi, *pre-mi-s *und* *qure-mi-s *wurm.*

Mi-accum *iberisch? O. in Spanien. IA* 435, 6: Miaccum.

Miacnus *M. (Anthée in Belgien):* MIΛII-NVS.

Mianus *M. (Worms; Vechten):* MIA-ИVƧ F.

MIAS? *(Andernach) BJ* 64, 185.

Mias . . *M. (Alléan bei Baugy) CIL* XIII 1339: D(is) M(anibus) Mias ////// v///.

Miathi Miati *s.* Maiatai.

Mibo? *M. (Enge halbinsel bei Bern) Schuerm.* 3574: Mibo.

? **Micalo** *M. Rav.* 4, 28 *p.* 243, 12. 5, 3 *p.* 339, 18: Micalo colonia Diceorum. [*Guido* 80 *p.* 513, 9: Nicalon colonia.] *cf. CIL* XII *fals.* 24*: Colonia y. y. micalorum | Suessionum.

? **Mic-arus** *M. cogn. (Salerno) CIL* X 557, 2, 17: L. Appuleius L. l. Micarus.

Miccat . . . *M. (Hr. Bu Schater) CIL* VIII 14319: Octavianus Micca[t]i[s] (filius).

Micci-o(n) *M. cogn. (Alora; Tarragona) CIL* II 4970, 325: Of. Miccionis, Of. Mic. *(Pompeji)* IV 2416: MiccIo *(voc.)* . . . MIccionis statum co(n)siderate. *(Rom)* VI 4528: M. Aurelius M. l. Miccio. *(London)* VII 1336, 707[a]: Miccio. *(Chesterford)* [b]: Miccio f(ecit). *(Colchester)* [c]: Miscio f(ecit). *(Chesterford)* [d]: Micci. *(Easlow bei Rougham, Suffolk)* [e]: Miggio f. *(London)* 708[a]: Miccionis.m(anu). *(Chedworth, Gloucestershire)* [b]: Miccio m(a)n(u). *(Piacenza)* XI 1274: L. Sulpicius Miccionis f. *(Vienne)* XII 1914: C. Gessi Miccionis. *(Lyon) Boissieu p.* 521. XCV: Miccio | coniugi. [*Mainz*]: WICCFIV? *(Sigillatenstempel aus Heddernheim) WK* 8 (1889) *n.* 3 *sp.* 66: Miccio. *(Bei Heddernheim) sp.* 212 *n.* 116: MICCI OF. *(Bonn; Grimlinghausen; Billig bei Euskirchen) BJ* 89 (1890) *n.* 27: Miccio. *(Bonn)* 90, 45, 30: Miccio f[ecit]. [*Bonn, samlung der univ. n.* 535]: MICCIO.I. *(Osterburken):* Mi[c]cio f. *(Mannheim) Baumann* 239. *(j. in Mainz) Becker s.* 105, 129: ƆIII ƆƆIM = Micc(io) fec(it). *(Voorburg; London; Le Châtelet; bibliothek Straßburg; Amiens)* 3577. *Habert* 888: Miccio. *(Bingen) WK* 15 (1896) *sp.* 86. *(Mainz)* 17 (1898) *n.* 1 *sp.* 6. *(Saalburg) Jacobi s.* 323, 102. *(Miltenberg) (Heddernheim; Nijmegen; Vechten) Schuerm.* 3578: Miccio f(ecit). *(Tongern)* 3579: MICCIO F *(rückläufig). (Nijmegen)* 3580: Miccio fec(it). *(Rheinzabern):* Mircio. *(Rouen):* Miccio f(ecit).

Micci-ola *F. (Lyon) CIL* XIII 2259: Miccio[la].

Miccion-ius *M. (Rom) CIL* VI 2648: Miccionius Montanus.

Micc-ius *M. (Vichy; Vechten):* MICCIVS F. *(Museum Darmstadt; Mainz; Vechten) Schuerm.* 3576. *(Anthée; Mainz; Heddernheim):* MICCI FEC. *s.* Micius.

Micc-o(n) *M. (Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 27 *n.* 217: Micco f(ecit).

? **Miccus** *M. griech.? (Herculaneum) CIL* X 1403* 2, 12: Q. Iunius Q. l(ibertus) Micc[us]. *(Formia)* 6162: M. Mari M. l. Micci.

Miceri-ācus (fundus) *O.* 1) Miseriacum Meseriacum, *j. Missery, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Bouilly-en-Montagne. Pard. dipl. t.* 2, 324 *(a.* 721*).* — 2) *Miserey, dép. Doubs, arr. Besançon, cant. Audeux; auch ein Miserey in Haute-Saône.* — 3) *Miserey, dép. Eure, arrond. und canton Évreux.* — 4) *Misery, dép. Somme, arr. Péronne, canton Nesle; auch je ein Misery in dép. Seine-et-Oise und Yonne.* — 5) [*1130*] Miceriac, *später Missiriac, dép. Morbihan, arr. Ploërmel, canton Malestroit.*

Michu *M.* *(Stalbhofen) CIL* III 5409: Ner. Michu . . . . . *s.* Micu.

? **Micia** pagus, *nach Tomaschek thracisch, j. Veczel in Dacien. (Deva) CIL* III 1331 = *EE* 2 *p.* 314 *n.* 424: Promot(us) ex st(atione) Mic[ia] ex vi . . . *(Vajda-Hunyad) CIL* III 1405: Gen(io) pagi Mic . . . . . T. Aur(elius) Prim[a]nus m[a]g(ister) pag(i) eiusd(em) ex suo fecit l(ibens) m(erito). — 10 *Grabschrift AEM* 8 *p.* 48: Dacia te voluit, possedit Micia secum.

Mīci-ăcus *O. Micy, j. Saint-Hilaire-Saint-Mesmin, dép. Loiret, arr. und cant. Orléans. Vita s. Leobini* 3, 8 *MG a. a.* IV 2 *p.* 74: (Avitus) abbas de Miciacensi loco, qui est situs inter Ligerim et Ligericum. 4, 11: Ad praedictum Miciacense monasterium. *Vita Aviti conf. Aurel.* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 383, 8: Ad Miciacensis monasterii congregatio- 20 nem. 9 *p.* 384, 15: Ex Miciacense monasterio. *Vita Carilefi abb. Anisolensis* 1, 7 *ASS 1. iul.* I *p.* 91 *F:* In coenobio Miciacensi. *MGSS Mer.* III *p.* 390, 3 *dafür unrichtig* Aurelianensis urbis praesulis. *Vita Lifardi* 11 *ASS 3. iun.* I *p.* 302 *A:* Miciacensis monasterii. *Vita Agili* 5 *ASS 30. aug.* VI *p.* 567 *B:* Miciacensem locum. 7 *p.* 567 *D:* Basilicam protomartyris Stephani, quae fundata est Miciaco. 12 *p.* 568 *A:* Pro abbate 30 Miciacensi Maximino. [*Cf. Theodulfi carm.* 30, 35 *sq. MG Poet.* I *p.* 521: Quam bene Mitiacum vocitavit prisca vetustas, | quae fuit auspicium m i t i b u s ante choris.]

Mici-anus *M. (Bei Stanhope in Weredale, Durham) CIL* VII 451: C. Tetius Veturius Micianus praef(ectus) alae Sebosianae.

Miciglae *s.* Meziclae.

Micinus *M. (Torre d'Ares) CIL* II 6257, 120: Micin.

40 **Micine.** *(Mailand) CIL* V 6260: Quirace supernomen Micines.

Mici-o(n) *M. (Ursone) CIL* II 6237, 121: Off. Micioni Ↄ. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 27 *n.* 218: Micio. *s.* Miccio.

Miciric . . *M.* *(Casate nuovo) CIL* V 5700: Mercurio . . Miciric . . Pandarus v. s. l. m.

Mic-ius *M. cogn.* **Micia** *F. (Nimes) CIL* XII 3609: DIs Manibus H[e]lviae Miciae. 50 *(Bonn; Cöln) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73[67]: MICI. OF. *s.* Miccius.

? **Mic-o**(n) *M. (Verespatak, a. 139) CIL* III *c.* VI *p.* 939: Epicadi Plarentis qui et Mico. *(Heddernheim):* Miconof.

Micra *fig. (Museum in Bordeaux) Schuermans* 3583: Micra. *(Poitiers):* Micr. f(ecit). *(Reims) Habert* 890: Micrus?

Mictim *s.* Vectis, Ictim.

? **Micu** *M.* *(Petronell) CIL* III 4459: Aurelis Micuni et Valentie alumnis. *s.* Michu.

Micurita *F. (Bordeaux) CIL* XIII 802: Micurita (= Mi(nucia?) Curita) coniux.

mid *s.* *mins-.

Midđeus *M.* *(Leimen) WK* 3 (1884) 10 *n.* 9 *sp.* 105 *n.* 118 = *BE* 1885 *p.* 212: D(is) M(anibus) [M]ogetio MIÐÐIII (-ei *od.* -ili) f(ilio) c(ivi) Mediomatr(ico) an(norum) LXX f(ilius) f(aciendum) c(uravit).

Middirius *s.* Meddirius.

Midenus *M. (York)* VII 238 = *BJ* 83 *s.* 157 *n.* 348: M. Minu(cius) Mu(i?)de(nus).

Mid-orius *fl. j. Midou(r), dépp. Gers, Landes, vereinigt sich mit der Douze zur Midouze.* 20

Midrium *s.* Merium.

Miec-ius *M. Pertz dipl. n.* 48 *p.* 44, 29 *(a. 677):* Chramlinus filius Miecio *(gen.). cf.* Megetius. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 26 *M.:* Ex civitate Lingoris Miechius episcopus.

Migaur-ia *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a. 535, dipl. t.* 2 *p.* 423: Migauria.

Mig-etius *s.* Megetius.

Miglidu(o)**num** *s.* Meclodunum. 30

Milasius *M.* *(Rom) CIL* VI 2652: Q. MIlasius M. f. Arn. Bassus. XV 1305: C. Milasi Cupiti.

Milata *s.* Malata.

Mildunum *s.* Minnodunum.

Mile *F. (Turin) CIL* V 7014: Aebutiae *(dat.)* Mile libert(ae) et delicatae suae.

Mile-beccus *O. Vita s. Sigiranni* 10 *Anal. Boll.* 3, 387: Locum compendiosum, ut illis visum est, qui Milebeccus dicitur, intra sal- 40 tus Brioniae elegerunt. 12 *p.* 389: Iterum ad supradicta cellula advenisset, vocabulo videlicet Milebeccum. *p.* 390: Locum, scilicet Milibeccum.

Mile(i)**dunum** *s.* Meclodunum.

Miletu-mārus *nach Ernault* = '*grand par la destruction*', *ir.* milliud, *cf.* Belatumārā, *M. (Tétény in Pannonia infer.) CIL* III 3404/5: Quartio Miletumari [f.].

Milfi-acus *O. j. Merfy, dép. Marne, arr.* 50 *Reims, canton Bourgogne.*

Milgiacis villa. *Charta Theodetrudis. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(a. 627):*

Villa quae vocatur Milgiachis, quae est in pago Bellovacinse.

Milia *fig. (Maulévrier, départ. Maine-et-Loire) Schuerm.* 3592: Milia.

Mili-ăcus *M. (York) CIL* VII 1336, 709: Miliaci.

Mili-ăcus *s.* *Maeliacus.

Milico *O. j. Milhac-de-Nontron, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Saint-Pardoux-la-Rivière. Merow. münze. Belfort* 2991: MILICO + VICO. *s.* *Maeliacus.

Milicia *fl. j. la Milesse, mündet in die Sarthe süd-östl. von Saint-Saturnin* [*c. a.* 834].

Milici-ăcus *O.* 1) Milisiacum, *j. Mélisey, 1 départ. Saône, arrond. Lure; 1 dép. Yonne, arr. Tonnerre, cant. Cruzy-le-Châtel.* — 2) Miliziac, *j. Saint-Vincent, dép. Morbihan, arr. Pontivy, cant. Guémené-sur-Scorff, gemeinde Persquen.* — 3) *Milizac, dép. Finistère, arrond. Brest, canton Plabennec.* — 4) *Vita s. Desiderii Caturc. episc. c.* 19 (*Labbe, N. Bibl.* 1 *p.* 711): Ventum est ad praedium, cui vetus antiquitas Mil⟨ic⟩iacum vocabulum indidit . . . Miliaco. *s.* Maeliacus, Miliacus.

Milidea *F. (Metz) Robert et Cagnat, Épigr.* 2 *p.* 53: Milideæ *oder* Melideæ.

Milidone Milidunense *s.* Meclodunum.

milimindrum *bilsenkraut, warscheinlich iberisch, span.* milmandro (*bei Cabrera*), *port.* meinendro; *oder cf.* bilinuntia? *Isidor. or.* 17, 9, 41: Hanc (herbam) vulgus milimindrum *(acc.)* dicit, propter quod alienationem mentis inducit.

Milina *fl. s.* Melina.

Milinandra *fl. s.* Milmandra.

Milisiacum *s.* Miliciacus.

Militonis castrum *s.* Meclodunum.

Milleli-ăcus *O. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 4, 67: Fund(us) Milleliac(us).

Millon-ius *M. (Rom) CIL* VI 3892: Q. Millonio Pollia Marcellina Verona.

Milmandra *fl. j. la Marmande, nbfl. des Cher. Ionae vita s. Eustasii* 3, 16 *ASS* 29. *mart.* III *p.*790*A* (*Mabillon ASB* 2 *p.*122): Super fluvium Milinandram . . . *B:* Supra fluvium iam dictum Milinandram (*Mab.* Milmandram). *cf.* *Malmandra.

milo- *in M.* Canto-milus.

Milon *O. Vita Maxentii* 2, 12 *ASS* 26. *iun.* V *p.* 172*D:* Villam vocabulo Milon.

Milt *in O.* Villamilt, *j. Villemeux, départ. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Nogent-le-Roi.*

milto- *in Μιλτο-σέλευκος, s.* Mons Seleucus.

Milus *fig. BM* 21, 502.

Mimantusa *s.* Mantusa.

Mim-āte *berg, j. lou mont Mimat, dép. Lozère, mit gallischem suffix* -ăti-, *aber nach d'Arbois de Jubainville vielleicht ligurisch, O. j. Mende, dép. Lozère. Greg. Tur. h. F.* 1, (34): In criptam Memmatinsis montis. 10, 29: Privatus ex Mimate. *Vita s. Hilari* 2 *ASS* 25. *oct.* XI *p.* 638 *D:* A Mimatensi vico.

Mim-eius *M. (Tarragona) CIL* II 4970 328: C. Mime . . .

Mimir . . *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 87: MIMIR (?).

Mimur-ium *O. in Noricum, j. Mautern-dorf. TP:* Mimurio.

Min. *(Ságvár) CIL* III 12014, 401 ИIM.

-mĭna *in ligur. O.* Etura-mina = Tura-mina Tora-mina Tora-minas, Tala-mina, *fl.* Sa-mina, Sŭ-mina, Vī-mina.

Mina . . *F. cogn. (Oderzo) CIL* V 1990 *add.:* Carmin[iai] C. f. Minai et Stact[e] nutrici. *(Verona)* 3558: Mina . .

Minari-ăcum *O.* 1) *j. Pont d'Estaires, Nord. IA* 377, 4. 7: Minariacum. — 2) *Menoury, dépendance von Aiseau, belg. Hennegau. s.* Menariacum.

Minati-ăcus *abgeleitet vom röm. gentilicium* Minatius, *oder zu lesen* Vīnictacum? *O., station bei Reims, Le Haut-Chemin, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Sissonne, gem. Nizy-le-Comte. TP:* Ninittaci. *IA* 381, 4: Minatiticum (*oder* Ninittacum; *Matton list* Ninaticum). *Vgl.* pagus Vennecti (Nennecti?).

Minau *für* *Minavia, *s.* Mona 1).

Minc-ĭus *vielleicht verw. mit frz.* mince, *im gegensatze zu* Ollius *'ein größerer fluß'? fl. in Gallia Cisalpina, Transpad., j. Mincio. Polyb.* 34, 10, 19 *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 209: Ἡ μὲν Βήνακος (λίμνη) ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ ⟨ἑκατὸν⟩ τριάκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος. *Verg. Aen.* 10, 205 *sq.:* Quos patre Benaco velatus harundine glauca | Mincĭus infesta ducebat in aequora pinu. (*Dazu Servius:* Benacus lacus est Venetiae, de quo fluvius nascitur Mincius.) *g.* 3, 14 *sq.:* Tardis ingens ubi flexibus errat | Mincĭus et tenera praetexit harundine ripas. *ecl.* 7, 12 *sq.:* Hic viridis tenera praetexit harundine ripas | Mincĭus, eque sacra resonant examina quercu. *Liv.*

Michu *M.* *(Stalbhofen) CIL* III 5409: Ner. Michu . . . . . *s.* Micu.

? **Micia** pagus, *nach Tomaschek thracisch, j. Veczel in Dacien. (Deva) CIL* III 1331 = *EE* 2 *p.* 314 *n.* 424: Promot(us) ex st(atione) Mic[ia] ex vi . . . *(Vajda-Hunyad) CIL* III 1405: Gen(io) pagi Mic . . . . . T. Aur(elius) Prim[a]nus m[a]g(ister) pag(i) eiusd(em) ex suo fecit l(ibens) m(erito). — *Grabschrift AEM* 8 *p.* 48: Dacia te voluit, possedit Micia secum.

Mici-ācus *O. Micy, j. Saint-Hilaire-Saint-Mesmin, dép. Loiret, arr. und cant. Orléans. Vita s. Leobini* 3, 8 *MG a. a.* IV 2 *p.* 74: (Avitus) abbas de Miciacensi loco, qui est situs inter Ligerim et Ligericum. 4, 11: Ad praedictum Miciacense monasterium. *Vita Aviti conf. Aurel.* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 383, 8: Ad Miciacensis monasterii congregationem. 9 *p.* 384, 15: Ex Miciacense monasterio. *Vita Carilefi abb. Anisolensis* 1, 7 *ASS 1. iul.* I *p.* 91 *F:* In coenobio Miciacensi. *MGSS Mer.* III *p.* 390, 3 *dafür unrichtig* Aurelianensis urbis praesulis. *Vita Lifardi* 11 *ASS 3. iun.* I *p.* 302 *A:* Miciacensis monasterii. *Vita Agili 5 ASS 30. aug.* VI *p.* 567 *B:* Miciacensem locum. 7 *p.* 567 *D:* Basilicam protomartyris Stephani, quae fundata est Miciaco. 12 *p.* 568 *A:* Pro abbate Miciacensi Maximino. [*Cf. Theodulfi carm.* 30, 35 *sq. MG Poet.* I *p.* 521: Quam bene Mitiacum vocitavit prisca vetustas, | quae fuit auspicium m i t i b u s ante choris.]

Mici-anus *M. (Bei Stanhope in Weredale, Durham) CIL* VII 451: C. Tetius Veturius Micianus praef(ectus) alae Sebosianae.

Miciglae *s.* Meziclae.

Micinus *M. (Torre d'Ares) CIL* II 6257, 120: Micin.

Micine. *(Mailand) CIL* V 6260: Quirace supernomen Micines.

Mici-o(n) *M. (Ursone) CIL* II 6237, 121: Off. Micioni Ↄ. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 27 *n.* 218: Micio. *s.* Miccio.

Micirie . . *M.* *(Casate nuovo) CIL* V 5700: Mercurio . . Miciric . . Pandarus v. s. l. m.

Mic-ius *M. cogn.* **Micia** *F. (Nîmes) CIL* XII 3609: DIs Manibus H[e]lviae Miciae. *(Bonn; Cöln) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73[67]: MICI. OF. *s.* Miccius.

? **Mic-o**(n) *M. (Verespatak, a. 139) CIL* III *c.* VI *p.* 939: Epicadi Plarentis qui et Mico. *(Heddernheim):* Miconof.

Micra *fig. (Museum in Bordeaux) Schuermans* 3583: Micra. *(Poitiers):* Micr. f(ecit). *(Reims) Habert* 890: Micrus?

Mictim *s.* Vectis, Ictim.

? **Micu** *M.* *(Petronell) CIL* III 4459: Aurelis Micuni et Valentie alumnis. *s.* Michu.

Micurita *F. (Bordeaux) CIL* XIII 802: Micurita (= Mi(nucia?) Curita) coniux.

mid *s.* *mins-.

Midđeus *M.* *(Leimen) WK* 3 (1884) *n.* 9 *sp.* 105 *n.* 118 = *BE* 1885 *p.* 212: D(is) M(anibus) [M]ogetio MIÐÐIII (-ei *od.* -ili) f(ilio) c(ivi) Mediomatr(ico) an(norum) LXX f(ilius) f(aciendum) c(uravit).

Middirius *s.* Meddirius.

Midenus *M.* *(York)* VII 238 = *BJ* 83 *s.* 157 *n.* 348: M. Minu(cius) Mu(i?)de(nus).

Mid-orius *fl. j. Midou(r), dépp. Gers, Landes, vereinigt sich mit der Douze zur Midouze.*

Midrium *s.* Merium.

Miec-ius *M. Pertz dipl. n.* 48 *p.* 44, 29 *(a. 677):* Chramlinus filius Miecio *(gen.). cf.* Megetius. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 26 *M.:* Ex civitate Lingoris Miechius episcopus.

Migaur-ia *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a. 535, dipl. t.* 2 *p.* 423: Migauria.

Mig-etius *s.* Megetius.

Miglidu(o)**num** *s.* Meclodunum.

Milasius *M.* *(Rom) CIL* VI 2652: Q. MIlasius M. f. Arn. Bassus. XV 1305: C. Milasi Cupiti.

Milata *s.* Malata.

Mildunum *s.* Minnodunum.

Mile *F. (Turin) CIL* V 7014: Aebutiae *(dat.)* Mile libert(ae) et delicatae suae.

Mile-beccus *O. Vita s. Sigiranni* 10 *Anal. Boll.* 3, 387: Locum compendiosum, ut illis visum est, qui Milebeccus dicitur, intra saltus Brioniae elegerunt. 12 *p.* 389: Iterum ad supradicta cellula advenisset, vocabulo videlicet Milebeccum. *p.* 390: Locum, scilicet Milibeccum.

Mile(i)**dunum** *s.* Meclodunum.

Miletu-mārus *nach Ernault* = '*grand par la destruction*', *ir.* milliud, *cf.* Belatumārā, *M. (Tétény in Pannonia infer.) CIL* III 3404/5: Quartio Miletumari [f.].

Milfi-acus *O. j. Merfy, dép. Marne, arr. Reims, canton Bourgogne.*

Milgiacis villa. *Charta Theodetrudis. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(a. 627):*

Villa quae vocatur Milgiachis, quae est in pago Bellovacinse.

Milia *fig. (Maulèvrier, départ. Maine-et-Loire) Schuerm.* 3592: Milia.

Mili-ăcus *M. (York) CIL* VII 1336, 709: Miliaci.

Mili-ăcus *s.* *Maeliacus.

Milico *O. j. Milhac-de-Nontron, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Saint-Pardoux-la-Rivière. Merow. münze. Belfort* 2991: MILICO + VICO. *s.* *Maeliacus.

Milicia *fl. j. la Milesse, mündet in die Sarthe süd-östl. von Saint-Saturnin [c. a. 834].*

Milici-ăcus *O.* 1) Milisiacum, *j. Mélisey, 1 départ. Saône, arrond. Lure; 1 dép. Yonne, arr. Tonnerre, cant. Cruzy-le-Châtel.* — 2) Miliziac, *j. Saint-Vincent, dép. Morbihan, arr. Pontivy, cant. Guémené-sur-Scorff, gemeinde Persquen.* — 3) *Milizac, dép. Finistère, arrond. Brest, canton Plabennec.* — 4) *Vita s. Desiderii Caturc. episc. c.* 19 (*Labbe, N. Bibl.* 1 *p.* 711): Ventum est ad praedium, cui vetus antiquitas Mil⟨ic⟩iacum vocabulum indidit . . . Miliaco. *s.* Maeliacus, Miliacus.

Milidea *F. (Metz) Robert et Cagnat, Épigr.* 2 *p.* 53: Milideæ *oder* Melideæ.

Milidone Milidunense *s.* Meclodunum.

milimindrum *bilsenkraut, warscheinlich iberisch, span.* milmandro *(bei Cabrera), port.* meinendro; *oder cf.* bilinuntia? *Isidor. or.* 17, 9, 41: Hanc (herbam) vulgus milimindrum *(acc.)* dicit, propter quod alienationem mentis inducit.

Milina *fl. s.* Melina.

Milinandra *fl. s.* Milmandra.

Milisiacum *s.* Miliciacus.

Militonis castrum *s.* Meclodunum.

Milleli-ăcus *O. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 4, 67: Fund(us) Milleliac(us).

Millon-ius *M. (Rom) CIL* VI 3892: Q. Millonio Pollia Marcellina Verona.

Milmandra *fl. j. la Marmande, nbfl. des Cher. Ionae vita s. Eustasii* 3, 16 *ASS* 29. *mart.* III *p.* 790 *A* (*Mabillon ASB* 2 *p.* 122): Super fluvium Milinandram . . . *B:* Supra fluvium iam dictum Milinandram (*Mab.* Milmandram). *cf.* *Malmandra.

mīlo- *in M.* Canto-milus.

Milon *O. Vita Maxentii* 2, 12 *ASS* 26. *iun.* V *p.* 172 *D:* Villam vocabulo Milon.

Milt *in O.* Villamilt, *j. Villemeux, départ. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Nogent-le-Roi.*

milto- *in* Μιλτο-σέλευκος, *s.* Mons Seleucus.

Milus *fig. BM* 21, 502.

Mimantusa *s.* Mantusa.

Mim-āte *berg, j. lou mont Mimat, dép. Lozère, mit gallischem suffix* -āti-, *aber nach d'Arbois de Jubainville vilelicht ligurisch. O. j. Mende, dép. Lozère. Greg. Tur. h. F.* 1, (34): In criptam Memmatinsis montis. 10, 29: Privatus ex Mimate. *Vita s. Hilari* 2 *ASS* 25. *oct.* XI *p.* 638 *D:* A Mimatensi vico.

Mim-eius *M. (Tarragona) CIL* II 4970 328: C. Mime . . .

Mimir . . *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 87: MIMIR (?).

Mimur-ium *O. in Noricum, j. Mauterndorf. TP:* Mimurio.

Min. *(Ságvár) CIL* III 12014, 401 ИIM.

-mīna *in ligur. O.* Etura-mina = Tura-mina Tora-mina Tora-minas, Tala-mina, *fl.* Sa-mina, Sŭ-mina, Vĭ-mina.

Mina . . *F. cogn. (Oderzo) CIL* V 1990 *add.:* Carmin[iai] C. f. Minai et Stact[e] nutrici. *(Verona)* 3558: Mina . .

Minari-ăcum *O.* 1) *j. Pont d'Estaires, Nord. IA* 377, 4. 7: Minariacum. — 2) *Menoury, dépendance von Aiseau, belg. Hennegau. s.* Menariacum.

Minati-ăcus *abgeleitet vom röm. gentilicium* Minatius, *oder zu lesen* Vīnictacum? *O., station bei Reims, Le Haut-Chemin, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Sissonne, gem. Nizy-le-Comte. TP:* Ninittaci. *IA* 381, 4: Minatiticum (*oder* Ninittacum; *Matton list* Ninaticum). *Vgl.* pagus Vennecti (Nennecti?).

Minau *für* *Minavia, *s.* Mona 1).

Minc-ĭus *villeicht verw. mit frz.* mince, *im gegensatze zu* Ollius *'ein größerer fluß'? fl. in Gallia Cisalpina, Transpad., j. Mincio. Polyb.* 34, 10, 19 *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 209: Ἡ μὲν Βήνακος (λίμνη) ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ ⟨ἑκατὸν⟩ τριάκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος. *Verg. Aen.* 10, 205 *sq.:* Quos patre Benaco velatus harundine glauca | Mincĭus infesta ducebat in aequora pinu. (*Dazu Servius:* Benacus lacus est Venetiae, de quo fluvius nascitur Mincius.) *g.* 3, 14 *sq.:* Tardis ingens ubi flexibus errat | Mincĭus et tenera praetexit harundine ripas. *ecl.* 7, 12 *sq.:* Hic viridis tenera praetexit harundine ripas | Mincĭus, eque sacra resonant examina quercu. *Liv.*

24, 10, 7 *(a. 214 a. Chr.):* Mantuae stagnum effusum Mincio amni cruentum visum. 32, 30, 4 *(a. 197 a. Chr.):* Boisque in agrum suum tutandum profectis Insubres cum Cenomanis super amnis Mincii ripam consederunt. *Plin. n. h.* 2, 224: In Benaco Mincius. 3, 118: Alpium vero Sturam, Orgum, Durias duas, Sesitem, Ticinum, Lambrum, Adduam, Ollium, Mincium. 131: In hac regione et XI lacus incluti sunt amnesque eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt, ut Adduam Larius, Ticinum Verbannus, Mincium Benacus, Ollium Sebinnus, Lambrum Eupilis, omnes incolas Padi. 9, 75: Lacus est Italiae Benacus in Veronensi agro Mincium amnem tramittens, ad cuius emersus annuo tempore, octobri fere mense, autumnali sidere, ut palam est, hiemato lacu, fluctibus glomeratae volvuntur in tantum mirabili multitudine, ut in excipulis eius fluminis ob hoc ipsum fabricatis singulorum milium reperiantur globi. *Anth. Lat.* 242, 9 *R.:* Aeneidemque suam fac maior Mincius ornet. *Claudian. epithal. dictum Pall. et Cel.* 108: Quas excipit amne quieto | Mincius *(G;* Mintius *VL* Minchius *AV).* *de VI cons. Honor.* 197 *sq.:* Tardusque meatu | Mincius (Mintius LV^1). *Fescennin. de nuptiis Honorii* 2 (12), 11—15: Athesis strepat choreis | calamisque flexuosus | leve Mincius susurret | et Padus electriferis | admoduletur alnis. *Sidon. Apoll. epist.* 1, 5, 4: Ulvosum Lambrum, caerulum Adduam, velocem Athesim, pigrum Mincium, qui Ligusticis Euganeisque montibus oriebantur, paulum per ostia adversa subvectus in suis etiam gurgitibus inspexi; quorum ripae torique passim quernis acernisque nemoribus vestiebantur. *Additamenta ad Prosp. Havn. a. 411 MG a. a.* IX *p.* 300: In loco, ubi Mincia fluvius oritur. *Cassiodor. var.* 5, 17, 6 *(a. 523/26):* Nequis in fluminibus navigeris, diversis territoriis meantibus, id est in Mincio, Ollio, Ausere, Arno, Tiberi, audeat fluminum alveos piscandi studio turpissima saepe concludere. 20, 3: In Mincio, Ollio, Ausere, Tiberi et Arno fluminibus, comperimus quosdam saepibus cursum fluminis, quantum ad navigandi studium pertinet, incidisse. *Iordan. Get.* 42, 223: In agro Venetum Ambuleio, ubi Mincius amnis commeantium frequentatione transitur. *Greg. Tur. h. F.* 2, 8 (9): Supra Mincium flumen. *Isid. or.* 13, 19, 7: Benacus lacus Italiae in Venetia, de quo fluvius nascitur Mencius, qui lacus magnitudine sui tempestates imitatur marinas. *CGlL* 5 *p.* 84, 16: Miscius nomen fluuii. *p.* 117, 23: Micius . nomen fluuii.

Minc-ius *M. cogn. Sil.* 9, 627: Mincius. *(Bourno) CIL* V 4908: C. Spuri Primi Minci et Scutriniae Paternae Q. Clod. Festianus soceris et SpuriI Prima Paternus Valentio fratres.

Miner . . *M. (Beauclair, gemeinde Voingt: aus fabrik Lezoux) BSAF* 1882 *p.* 174: MINER OF.

Minerva *G. bei den Galliern. Caes. b. G.* 6, 17, 1: Deum maxime Mercurium colunt. 2: Post hunc Apollinem et Martem et Iovem et Minervam. De his eandem fere quam reliquae gentes habent opinionem: Apollinem morbos depellere, Minervam operum atque artificiorum initia tradere, Iovem imperium caelestium tenere, Martem bella regere. *Sulpicius Severus vita s. Martini c.* 22, 1: Nam interdum in Iovis personam, plerumque Mercuri, saepe etiam se Veneris ac Minervae transfiguratum vultibus offerebat. *Salvian. gub. dei* 6, 60: Minerva colitur in theatris. *Greg. Tur. vitae patrum c.* 17, 5: Pagani vero invocabant deos suos, et ille Iovem, iste Mercurium proclamabat, alius Veneris auxilium flagitabat. *Passio Marcelli* 3 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *B:* Accidit, ut a Latino quodam ei improvisa hospitalitas praeberetur; qui statuam Martis equestrem, Mercurii etiam et Minervae simulacra eodem expressa metallo, in vestibulo posita, cultu peculiari adoraret et coleret. — *Inschriften. (Lugar do Vallado) CIL* II 351: Minerva[e] sacrum in memor[i]am Cari[si]ae G. f. Qui[n]tillae . . . . nia . . . *(Niebla)* 954: Minervae sacrum. M. Cur[iatius Q]uir. Longinus Al . . . . iiensis decurio Ulipu[lensis . . . . o|b [h]ono[rem decur(ionatus)] editis [per] bidu[um] Circiensibus . . . . cur . . . . m . . . . . d. s. p. d. d. *(Los Molares)* 1279: Minervae sacrum. *(Cadiz)* 1724: P. Rutilius Syntrophus marmorarius donum quod promisit in templo Minerve marmoribus et inpensa sua theostasim extruxit. *(Caldas de Vizella)* 2407: [Iunoni] Reginae, Minervae, Soli, Lunae, diis omnipot(entibus), Fortunae, Mercurio, genio Iovis, genio Martis, Aesculapio, Luci?, Somno, Veneri, Cupidini, Caelo, Castoribus?, Cereri, gen(io) Victoriae, Genio meo, diis sedis perviae? . . .

. . . . *(Tarragona)* 4076: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni, Minervae, genio praetoriI consularis, diis p[enat]ibus T. Fl. Titianus leg. Augg. pr. pr. [et Aem(ilia) Iusti]na eius dicaverunt. 4084: Minerve Aug. Mercurius et mulier ex vot. 4085: Q. Attius Messor exhedra(m) cum fronte templi Minervae Aug(ustae) vetustate corrupto, perfector et pictor(?), de suo ref(ecit) et c(ultoribus? collegis? colonis?) dedit. *(Caldas de Mombuy)* 4488: Cornelia Flora pro Philippo Minervae v. s. l. m. *(Vich)* 4618: Minervae sacrum ob honor(em) seviratu[s] C. Cornelius Grati lib Magnio IIIIIvir Idem aram et sed(ilia). *(Duraton)* 5090: Flavianus Minerve vo. s. l. m. *(Osuna)* 5439 II 8: Iovi, Iunoni, Minervae deis deabusq(ue). 21: Iovi, Iunoni, Minervae. *(Leiva de Logroño)* 5811: M[i]nerve aram at lucu[m] Bruv(. . . . ?) c(ultores) p(onendam) f(ecerunt). *(Kising bei Bekás-Megyer oder Krottendorf, com. Pest)* III 3626: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo)], Iunoni [Re]g(inae), Min[e]rvæ, [c]eteris [di]is deabus[que] omnibus possessor[e]s vic[i] Vindoniani ex voto posuerunt q[u]or(um) no[m(ina) scrip]ta // sunt Aur. Æp[ict]etian[u]s [A]ur(elius) Vettianus [e]q. R. ////// Torinus/. quae ara consecrata est [i]n possessi[o]n. Aureli Vettiani eq. R. permissu eiusdem precario petentibus vicanis Vindoniani. *(O'-Szöny)* 4290: Iovem, Iunonem, Minervam . . . . 4299: Minerve sancte Fl. Silvanus 7. leg. XIIII. gem v. s. l. m. *EE 4 p. 146 n.* 503: Minervæ Aug. *(Örkeny) CIL* III 4363: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni reginae, Minervae, Neptuno, Libero pat(ri), Dianae ceterisq(ue) dibus L. Antonius Sabinianus corn[ic]l. leg. leg. I. ad p. [f.] Se[v.] templum vetust(ate) conlapsum [fa]c[i]undum cur. cum Aureliano con. *(Petronell)* 4410: [Iovi, Iunon]i, Min(ervae) . . . ug. // [Silvano] dom. . . . . sacr. . . . . us. dec. [dede]runt. *(Reun)* 5442: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), [Iu]noni, Minervae [H]ostilia C. f. Crispa. *(Glött)* 5867: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni et Minervae [p]ro sal(ute) iuveni spera[t e]t Macrinia pa . . . *(Eining, a. 211)* 5935: [Dominis nostris M. Aurelio Antonino et P. Septimio Getae Augustis et Iuliae] Aug(ustae) matri Aug(ustorum) et kast(rorum). I(ovi) o(ptimo) [m(aximo)] et Iun(oni) Re(ginae) et Miner(vae) sac(rum). Gen[i]o coh(ortis) III Brit(annorum) aram T. Fl(avius) Felix praef(ectus) ex voto posuit l(ibens) m(erito). *(Aquileja)* V 799: Menervae. 800: Minervae Aug. sacr. L. Fabius Quellianus ex voto l. d. d. d. 801: Minervae Aug. sacr. M. Valerius Venustus et Muicedatia Tais gentilibus Artor[i]anis lotoribus aram d. d. 802: Minervae Aug. sacrum . . . . etcia Q. l. . . . . xima. *(Concordia)* 1892: P. Minnius P. f. Cla. Salvius prImip. decur. grat. ornam. IIviralibus vias circa aedem Minervae lapide turbinato testamento sternI iussit. *(Cercia)* 3242: Iovi, Iunoni, Minervae Iva v. s. l. m. *(Verona)* 3270: Minervae [ex] voto. 3271: Min(ervae) P. Cassius P. f. . . . r. v. s. l. m. 3272: Minervae sacr(um) C. Cassius L. f. Iustus VIvir Aug. et Laelia Logas. 3273: [O]cratia C. [f. M]inerva[e] v. s. l. [m.]. 3274: Minervai Titinia D. l. Hymnis. *(Trevenzuolo)* 3275: Minerva[e] Sex. Veron. Apelles v. s. l. m. *(Verona)* 3276: Minervae Aug. Q. Cassius Papiri et Clodi v. s. l. d. d. d. 3277: . . . Minervae Aug. G. Seius Itharus d. d. *(Vargantara)* 3902: [Iovi, Iuno]ni, Min(ervae) ceterisque dis deabusque pro salute L. Servili Domiti Valeri Frontonis Luciani C. I. et L. Servili Iuliani v. e. pat. et Val. Valent. Caesonian. et Iuliani Iunioris eq. pub. Servilius Callimorphus libertus v. s. l. m. *(Marano)* 3906: Minervae Aug. Papiri Threptus et Prepusa v. s. l. d. d. d. 3909: . . . Minervæ v. s. l. m. 3911: Minerv(ae) Aug. P. Cavarasius Procui. v. s. l. m. 3912: Pro C. Au[f]ustio C. f. Severo Rufria P. f. Secunda mater Minervae v. s. l. m. 3913: Minervae Aug. C. Domitius Maximus v. s. l. m. 3914: . . . Minervae . . . *(Pontevica)* 4126: Minervae v. s. l. m. Seneca Magia Magi f. *(Manerba)* 4162: Cornelia Catulla Miner. v. s. *(Brescia)* 4273: G. Consent... Exoratus . . Minerv . . *(Onsato)* 4274: L. L. Minervae v. s. *(Mazano)* 4275: Minervae Laumus Saecilli f. v. s. l. m. *(Manerba)* 4276: Minervae C. Lucret. Hermes v. s. l. m. *(Bidizoli)* 4277: Minervae C. Maesius C. lib. Encolpus v. s. l. m. *(Brescia)* 4278: Minervae sacrum Medussa Cariassis v. s. l. m. 4279: Minerva[e] . . Minicius Firm . . . *(Verziana)* 4280: Minervae Primio Esdri Mancili. *(Nuvolera)* 4281: Minervae M. et G. Valeri Senecionis fili v. s. l. m. *(Brescia)* 4282: Minervae August. Sex. Dugius Valentio VIvir. Aug. *(Maderno)* 4856: Q. Surici f. Minervae v. s. l. m. *(Inzino)* 4913: Minervae Postumia Prisca v. s. l. m. *(Lo-*

vere vecchio) 4945: MInervae Sex. Secci f. Evar. pro se et suos v. s. l. m. 4946: Miner(vae) Munatia Secunda v. s. l. m. *(Povo bei Trient)* 5016: L. Calventius Firmus Minervae v. s. l. m. *(Val di Non)* 5065: Minerv[ae] Aug. L. Nem . . la Iustin[us] cum suis v. s. l. l. [m.]. *(Martinengo)* 5096: Minervae L. Longinius Maximus ex permisso Aeliorum v. s. l. m. *(Cortinuove)* 5097: Minervae QuIntia Terti f. Magia v. s. l. m. *(Brebbia)* 5503: D(is) M(anibus) L. Coeli L. f. Ouf. Baronis VIvir pontifici IIIIvir. a. p. curatori salt. Firronani, item templi Minervae et Albuciae Virillionis f[il.] uxori eius Coeli iuven. et Severus parentib(us) optim//. *(Mairano)* 5588: Iovi, Iunoni, Minervae C. Magius Iustus. *(Alzate)* 5665: Minervae L. Iuventius Pussienus v. s. l. m. 5666: Minervae v. s. l. m. Vitalio Maxumi f. *(Galliano)* 5674: . . . . votum solvit Minervae. *(Mailand)* 5771: Iovi, Iunoni, Minervæ q. v. c. v. s. l. l. 5794: Minervæ v. s. l. m. I//ilius//Ↄestus. *(Gambalotho)* 6179: Minervae Borfagia Quarti f. Firma v. s. l. m. *(Casalcolone)* 6489: Minervae Baebi d(onum) p(osuerunt). *(Cureggio)* 6608: Licinia Iustini filia Iustina Minervae v. s. 6609: Minervae December Optati optionis v. s. l. m. *(Aosta)* 6829: Iovi, Iunoni, Miner(vae), Antonia M. lib. Aphrodisia scyphos .II. Venerem speculum donum dedit. *(Chiavrie)* 7220: Ti. Claudius Severi et Vibiae l. Caprissus MInervae v. s. l. l. m. *(Tortona)* 7363: Maric. Miner. et gen. aer. sacr. *(Monteù da Po)* 7473: Minervae pro salute Destici Iubae c. v. et Destici Sal[l]us[ti] Iubae Cl. Iuvenis et I. fil. Sallustiae Plotinae clariss. [G]a[l]lus ser. actor v. s. l. m. *(Aquileja)* 8238: Min[e]rvae [Au]g. . . . *(Chichester)* VII 11: [N]eptuno et Minervae templum [pr]o salute do[mus] divinae [ex] auctoritate [Ti.] Claud(ii) [?] Cogidubni r(egis)?, lega[ti] Aug(usti) in Brit(annia), [colle]gium fabror(um) et qui in eo . . . . d(e) s(uo) d(ant), donante aream [Clem]ente Pudentini fil(io). *(Chester)* 169: Deae M[i]nerva[e] Furiu[s] Fortunatus mag(ister) v(ovit). *(Kirkhaugh bei Whitley Castle)* 313: Deae Menervae et Herculi Victor. *(Ebchester)* 458: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iun(oni?) Miner]vae Iul(ius) Ger[ma]nus actar[ius] coh(ortis) IIII Br(ittonum?) Antonia[nae v(otum) s(olvit)] l(ibens) l(aetus) m(erito). *(High Rochester)* 1033: Deae Minerve Iul(ius) Carantus s(ingularis) c(onsularis). 1034: Deæ sanctæ Minervæ Flavius Severinus trib. aram dedit. 1035: Deae Minervae et genio collegi Caecil. Optatus trib. v. s. l. m. *(Burnfoot bei Ecclesfechan)* 1071: Deae Minervae coh(ors) II Tungrorum mil(iaria) eq(uitata) c(ivium) L(atinorum), cui praest C. S[i]l(vius) Auspex præf(ectus). *(Auchindavy bei Kirkintilloch, zur zeit des Pius)* 1114: Marti, Minervae, Campestribus, Herc(i), Eponae, Victoriae M. Coccei(us) Firmus Ↄ (centurio) l(egionis) II Aug(ustae). *(Procolitiae) EE 3 p.* 316 *n.* 196: Die Minerve Venico pr(o) s(alute) p[o]s(uit). *(Saint-Remy) CIL* XII 996: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iunoni Minervae [v.] s. l. m. 998: Sex. Valeri[us] LutevI f(ilius) Samicu[s] Minervae v. s. l. m. *(Apt)* 1087: Minervae. *(Tourettes bei Apt)* 1088: Minerva(e T)ulla, Aucalonis [f.] v. s. [l.] a. 1089: Minervae v. s. l. m. Optatus Frontonis f(ilius). *(Vaison)* 1320: [M]inerv[ae] Attia f. v. *(Le Barroux)* 1321: Minervae Erucia Alliola v. s. l. m. *(Malaucène bei Vaison)* 1322: Mine(rvae?) Marcus v(otum) r(eddidit) l(ibens) m(erito). *(Vaison)* 1323: Minervae Paterna Paterni f. vissu l. m. p. *(Saint-Nazaire-en-Royans)* 2206: Sucesa Minervae v. v. s. l. m. *(Collias)* 2974 *u. p.* 832: Sul[e]viae Idennicae Minervae votum. *(Nimes)* 3077: Sulpic(ius) Cosmus rest(ituit). [L]aribus Aug(ustis) sacrum et Minervae, Nemausó, Urniaé, Avicantó T. Cassius T. l(ibertus) Felicio exs vot(o). 3092: . . . . cus Minerva[e] v. s. l. m. *(Montpellier)* 4185: Mine[rv]a[e] Attia Pacula [p]ro se et suos v. s. l. m. *(Beaucaire)* 5884: Sex(tus) Fa[lius?] Indutio[mari f. La?]co Minerv[ae] de suo [dat]. *(Puech bei Saint-Gaudens)* XIII 177: Minervæ Reginæ Auctus Antisti l. v. [s. l. m.]. *(Saint-Guiraud)* 435: Sacrum Minerve M. Attius Sabinianus v. s. l. m. 436: [M]inervae ///ie//v///// f. [v.] s. l. m. *(Saintes)* 1032: Minervae C. Sec[u]nd[i]us Florus Sec[u]ndi [f(ilius)] v. l. m. [s.]. *(Bourges, a. 38—41)* 1194 = *Hübner, Exempla n.* 193: Pro salute Caesarum et p(opuli) R(omani) Minervae et dIvae Drusillae sacrum in perpetuum C. Agileius PrImus IIIIIIvir Aug(ustalis) c. c. R. d(e) s(ua) p(ecunia) d(at). *(Lyon)* 1770: Minervae L. Aemilius Syllectinus praefectus classis Ravennatium dicavit. *(Courtille bei Lucens)* 5044: Deae Minervae . . . . *(Yverdun)* 5055:

Mercurio, Apollini, Minervae Togirix Metiae f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Allmendingen bei Thun)* 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *und noch einmal* Matribus *und* Minervae. *(Brugg, a. 79 p. Chr.)* 5195: Imp. T. Vespasiano Caesar. Aug. VII. cos. Marti, Apollini, Minervae arcum vicani Vindonissenses. *(Bei Villey-sur-Tille, interpoliert; die zwei ersten Zeilen später hinzugesetzt)* 5639: Mercurio et Minervæ | Arnaliae | numinib. Augustor. | sacrum. | *(Selongey, Côte-d'Or)* 5641: D(ea)e Minerv(a)e Saxxamus Cintusmi filius posuit v. s. l. m, *(Straßburg, 202 p. Chr.)* 5970: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Minervae sancte et genio loci C. Amandius Finitus opt. princi[p.] et T. Celsius Victorinus libr. principis refecerunt Muciano et Fabiano cos. *(a. 201)* C. Q(uinctius) Catilus (*oder* Cat[u]lus) opt(io) pr(incipis) inchoatum d. s. perfecit duob. Augg. Sev[e]ro III et [Ant]onino cos. *(a. 202)*. *(Voorburg, 189 p. Chr.)* *CIR* 12: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni Reginae, Minerervae et genio loci T. Fl. Peregrinus Ɔ (= centurio) leg(ionis) I. Min(erviae) pro se et suis v. s. l. m. duobus Silanis cos. *(Utrecht)* 53: Minervae. *(Nijmegen)* 120: Deae Minerve m c l P. Aramo. *(Bergendael bei Cleve, 239 p. Chr.)* 145: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iunoni Regine, Minerve. *(j. in Bonn)* 157 = *Hettner* 9: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo), I]unoni, Minervæ. *(Xanten)* *CIR* 217: D(eae) M[ine]rva[e L.] O//ius mil[es] leg. XXX. U. v. pro se [et su]is v. s. l. m. *(Andernach)* 677 = *Hettner* 15: Minervae dolabrarii. *(Alzey)* *CIR* 878 = *Haug* 35: Deae Minerv(a)e. *(Mainz)* *CIR* 975: Minervæ Fort[u]næ reduci et gen[i]o huius loci, ceteris dis deabusque Immo. *(Mainz, 192 p. Chr.)* 993: Minervæ. *(Mainz, c. a. 303)* 1281: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et] Iunoni R[eginae] Minerva[e ceteris dis dea]busque immortalibus. *(Oehringen, a. 232 p. Chr.)* 1561: Signum Minervae. *(Marbach)* 1599: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) sacrum Minervae. *(Leon)* 1700: Minervæ et Herculi L. Antonius Maternus 7 coh. XXIIII v(oti) c(ompos) r(estituit). *(Neckarburken)* 1727: Minervae pro salute imp. n. librari. *(Oberscheidenthal)* 1738: Minervae aeneatores coh(ortis) I. Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitatae) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito). *(Mainz)* 2059 = *Becker* 76: Minervae Fl(avius) Sextin(us) s(ecutor) tr(ibuni) leg(ionis) v(otum) s(olvit) l(ubens) l(aetus) m(erito). *(Au Hiéraple bei Forbach; Saint-Avold bei Metz)* *Ladoucette, MSAF* 10 (1834) *p.* 163 = *Ch. Robert, Épigr. de la Moselle* 1re *partie* (1873) *p.* 88 = *BE* 6 *p.* 257—259 = *Ihm, BJ* 83 *s.* 174 *n.* 465: MINIIRIS (= Mineris, Minuris? Minervis *ist unwarscheinliche coniectur*) Lucanus v. s. l. m. *(Bei Nijmegen)* *Orelli* 5211 = *Vaillant* 21: Minervae cur(iae) Ladae(?) T. Punicius Genialis .II. vir colon(iae) Morinorum sacerdos Romae et Aug. ob honorem f. v. a. m. o. v. l. *(Pariser denkmal, links von Mars)* *BSAF* 1880 *p.* 260 *s.*: [Min]erv[a]. *(Flémalle-Grande bei Lüttich, a. 188)* *L. Halkin, in Musée Belge t.* 1 = *Schuermans, Le vieux Liége 13 mars 1897 col.* 164 = *RM n. f.* 20, 627: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni, Minervae, Di[anae], n(umini) fluminis Mosa[e] pro salute [imp. M. Aur.] Commodi Antonini Pii Felicis Aug. T. Fl(avius) Hospitalis 7 leg. I. M(inerviae). *(Crain, dép. Yonne, arr. Auxerre)* *MSAF* 30 (3, 10) (1868) *p.* 126: Aug(usto) sacr(um). dea(e) Miner[vae] . . . . . rii Aprili . . . . — *Celtische beinamen der Minerva sind:* Belisama, (medica?) Cabardiacensis, Sulevia Idennica, Sulis. — *Einer Minerva zu eren* Fanum Minervae: *TP, bei la Cheppe? 4500 m. südlich von Bussy-le-Château, départ. Marne;* pagus Minervius *(Orange)* *CIL* XII 1243: Op(us) pagi Minervi(i) p(edes) DCLX.; *und* Minervius vicus *(Brescia)* *CIL* V 4421: Sex. Donnio Antonio vIcáni vIci Minerv(i). *(Nave)* 4450: P. PapIrio Oesiphoro vIkani vIcI Minervi. *(Lograto)* 4451: PapIriae Patrobi lib. Trophime vIkani vici Minervi. — [*Vgl. auch Vaissette* 2 *n.* 98 *(a. 873):* In pago vel territorio Narbonensi, suburbio Minerbense.]

Minervius *auch cogn.*

Minet . . . *M.* *(Besançon, saec. 3 p. Chr.)* *CIL* XIII 5397: D(is) M(anibus) [me]moria Megethius Mineti (filius) an. XXIII. *cf.* Minatus *(Rom)*.

Mini-ācum *abgeleitet von M.* Minius, *O. j. Mignault in Belgien, Hennegau.*

Minici-ācum *von* Minicius, *O.* 1) *franz. Mennecy, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Corbeil.* — 2) *Menzago, Mailand.*

-minii *in ligur. V.* Veamini.

***-minio-** *nach Stokes verwant mit air.* min *sanft, glatt, fein, acy.* mein *gracilenta. w.* main *tenuis, gracilis, exilis, w.* mwyn *clemens, urbanus, comis, lenis, corn.* muin *gracilis, tenuis, exilis.* moin, *Voc.* = mon, *abret.* moen, *mbret. nbret. Léon* moan *grêle, mince, vannet.* moén, *cf. gr.* με-ί-ων. *In abritt. M.* (Ad)minius, Amminus.

min-io- *nach Stokes aus urcelt.* menijo-, monijo *berg, cy.* mynydd *m. mons, mcy.* minid, *mcorn.* menith, *corn.* menit meneth. *abret.* -monid, *mbret. nbret. (Léon)* menez, *trécor.* mene, *vann.* mane, *cf. latein.* monti-, min-eo, men-tum, *got.* munþs *mund. In* Ἑρ-μίνι-ον ὄρος, *adi. von* *ermino-s *ser hoch.* Her-minius mons, Minaticum, *cf.* Monedorigi.

? **Miniriacum** *s.* Minariacum.

. . . **minius** *M. (Lyon, saec. 3 in.) CIL* XIII 1992: . . . minius Marcus.

Minius *iberisch? fl. j. Minho in Hispania Tarraconensis, im gebiete der Artabrer. Strabo (nach Poseidonios)* 3, 3, 4 *p.* 153: *Βαῖνις (οἱ δὲ Μίνιόν φασι) πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν ἐπ' ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους (falsch). Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησι (falsch). Πρόκεινται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι . . . Τῆς μὲν οὖν Βρούτου ὅρος οὗτος. Mela* 3, 1, 10 *(aus Varro):* Totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Grovi, fluuntque per eos Avo, Celadus, Nebis, Minius et cui Oblivionis cognomen est Limia. *Plin. n. h.* 4, 112: Minius amnis IIII m. p. ore spatiosus. 115: Ab Minio, quem supra diximus, CC (ut auctor est Varro) abest Aeminius (*missverständniss aus* Minius), quem alibi quidam intellegunt et Limaeam vocant, Oblivionis antiquis dictus multumque fabulosus. *Ptol.* 2, 6, 1: *Μινίου ποταμοῦ ἐκβολαί.* 38: *Μεταξὺ δὲ τοῦ Μινίου καὶ τοῦ Δορίου ποταμοῦ. Appian. Hisp.* 74 (72): *Περάσας δὲ καὶ τόνδε (Λήθην), καὶ μέχρι Νίμιος (Μινίου list Casaubon mit recht aus Poseidonios) ἑτέρου ποταμοῦ προελθών, Βρακάρων αὐτῷ φερομένην ἀγορὰν ἁρπασάντων ἐστράτευεν* (Brutus) *ἐπὶ τοὺς Βρακάρους. Iustin.* 44, 3, 4: Gallaeciae autem portio Amphilochi dicuntur. Regio cum aeris ac plumbi uberrima, tum et minii, quod etiam vicino flumini nomen dedit. *Iul. Honor.* 21 *p.* 37, 1 *R.:* Fluvius Minio nascitur prope Pyreneum. In rutunditate vertitur, ut Brecantium oppidum maritimum includat, et sic se in Oceanum occidentalem recipit. *Dazu Pseudo-Aethicus p.* 81, 35 *R.:* Currit milia CCCX. *Oros.* 6, 21, 7: Medullium montem Minio flumini inminentem. *Hydat. chron.* 253 *t.* 2 *c.* 244 *E. (a. 468):* In flumine Minio. *Isidor. orig.* 13, 21, 32: Mineus fluvius Galliciae nomen a colore pigmenti sumpsit, qui in eum plurimum invenitur. 14, 4, 29: Interfluunt eam (Hispaniam) flumina magna Betes, Mineus, Hiberus et Tacus currum trahens, ut Pactolus. *Rav.* 4, 45 *p.* 321, 21: Minua.

? **Min-ius** *M.* **Minia** *F. (Coptos) BE* 4, 36: C(enturia) Mini(i). *(Aquileja) CIL* V 1289: P. Minius P. l. Statius. *(Padua)* 2994: Minia Ɔ. l. Cil[a]. *(Monteù da Po)* 7481: M. Minio A. f. Pol(lia) de decem paternis primo pro praef. eq. II vir. quinq. honoris caussa locus ex d. d. datus v. f. sibi et Miniae M'. f. Tertullae uxsori. *(London)* VII 1336,712: Of. Mini. 1337,52: Mini.. *(Pompeji) EE* 8 *p.* 87 *n.* 318: M. Alleio Q f. Men. Minio. *(Bei Saint-Bertrand de Comminges, j. im museum zu Toulouse, Catalogue n. 123):* Sex. Min(ius) Aprilis. *(Langres) CIL* XIII 5780: C. Iul. Minio. *(Heddernheim: Museum Trier n. 388*):* MINIVS F. *(Mainz):* MИIVS F. *cf.* Minnius.

Minmandutiae *s.* Menmandutiae, Minmantiae.

Minmanti . . . *G.? M. (Périgueux) CIL* XIII 940: Iovi o(ptimo) m(aximo) Minmantiis vi . . . . . ; *vgl. hist. Britt.* 25: Quintus Constantinus Constantini magni filius fuit et ibi moritur et sepulcrum illius monstratur iuxta urbem, quae vocatur Cair Segent... et vocatur alio nomine Minmanton (= monumentum?). *Vgl. auch* Minmandutiae.

Minna *F. (York) CIL* VII 252: D(is) M(anibus) Minne . . . *(Chesterford)* 1336, 713: Minna. *(Kudiat Ati)* VIII 7705: Salvidenia Q. f. Minna. *(Lyon) CIG* 6796 = *Lebègue* 2528 = *CIL* XIII 1916: Feliciae Minnae.

Minn-ius *M. nomen gentilic. (Portogruaro) CIL* V 1892: P. Minnius P. f. Cla(udia) Salvius. *(Turin)* 7034: C. Minnio Rufi f. IIII vir(o) Caenonia Polla mater filio v. f. *(Saint-Romain-en-Gal, dép. Rhône)* XII 1871: D(is) M(anibus) Minni(i) Venusti, [de]c(urionis) civitat(is) Sogion[ti]or(um) et Sexti Minni Valeriani fili eius et Sex[ti M]inni Quintiliani // Minnius Vestinus. *(Vaison,*

départ. Vaucluse) RE No. 56 (1890) *p.* 5 *n.* 805 = *No.* 71 (1893) *n.* 972 *p.* 243: Sex. Minnio Parco, C. Minnio Tauro, L. Minnius Nivatus, et Tertio lib(erto) v(ivus) f(ecit).

Minnŏ-dūnum *'des Minnos feste'*, Mildunum, *O. j. Moudon (Milden), schweiz. canton Waadt. TP:* Minodum. *IA* 352, 3: Minnodunum, *var.* Minnid. *(Moudon) CIL* XIII 5042: Item donavit vican(is) Minnodunens(ibus) ... L(ocus) d(atus) d(ecreto) v(icanorum) M(innodunensium). 5043: A vican[is M]i[nodunen]si[bus].

Mino-canno-s *M. Histor. Brittonum* 19: Ipse (Iulius Caesar) pugnabat apud Dolobellum, qui erat proconsul regi Brittannico, qui et ipse Bellinus vocabatur, et filius erat Minocanni, qui occupavit omnes insulas Tyrreni maris.

Mino-cyno-belinus *M. Oros.* 7, 5, 5: Minocynobelinum Britannorum regis filium; *bei Suet. Cal.* 44: Adminio Cynobellini Britannorum regis filio. *cf.* Amminus.

Minodum *s.* Minnodunum.

Minox *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 23: Minox.

***mins-** *monat, gen.* mins-os, ns-*stamm, air.* mí, *gen. sg.* mís, *cy.* mîs, *corn. mbret.* mis, *nbret.* miz; *latein.* mēns-i-s, *umbr.* menzne 'mense' (-nz- *aus* -ns-), *gr. dor. att.* μήν *statt* μηνς, *gen. sg.* μην-ός *monat* (μήνη *mond*), *ion.* μείς *monat von* *μενς, *aeol. lesb. gen. sg.* μῆνν-ος *aus* μηνσ-ος, *thessal.* ὑστερο-μειν-ν-ία, *got.* mē-na *mond,* mēnōþs, *lit.* mėnů, *gen.* mėnesio *mond,* mėnesi-s *monat, ksl.* mēsę-cĭ *mond, monat, ai.* más mása-s *mond, monat,* = *zd.* māoṅh māoṅha, *avest.* māo māos-ca māoṅh-em, *armen.* a-mis, *gen.* amsoy *monat, idg. stamm* méns- *monat,* √ ma *messen. Nach Ernault in der inschrift von Coligny* M, *fragm.* 4 MID (33 MIDX) = MIÐ *von* *mins; *nach Stokes* mid *für* *midi- *half, ir.* mid.

Minsius *M. fig. (Jusleville, museum in Lüttich) Schuerm.* 3596: MINSIM? *(Le Châtelet) Habert* 895: MINSINA. 896: MINSINA·F. 897: MINSIVS. 898: MINSIVS OF. CEN.

Minthi-acum *O. j. Mentque-Nord-Bécourt, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Ardres.*

Mintri-ăcus villa, *j. Mitry-Mory, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, cant. Claye.*

Minu *fig. (Langres) Habert* 899: MINV.

? **Minucon-ius** *M. (Turin) CIL* V 6953: Isidi T. Minuconius Alexander v. s. l. d. d. d.

Minuku *lepontischer vorname. (Inschrift bei Stabbio, südlich vom Luganer see, canton Tessin) Pauli s.* 9 *n.* 16: Minuku:Komonos.

Minuri-o(n) *M. (Autun) de Fontenay n.* 478: Minurio f(ecit).

? **Minu-ro-s** *M. Appian. Hisp.* 71 (74): Οὐρίατθος δὲ Καιπίωνι περὶ συμβάσεων τοὺς πιστοτάτους αὐτῷ φίλους ἐξέπεμπεν, Αὔδακα καὶ Διτάλκωνα καὶ Μίνουρον.

-minus *in* Amminus.

Minus (portus) *s.* Aemines.

... **minus** *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1262: ... MINVSSFE.

? **Minusi-lla** *F. (Burgund) CIL* XIII 5958: Hect(or) Minusilla[e] co[ni(ugi) fe-c(it)].

Minus-o(n) *M. cogn. (Bei Urmitz) BJ* 89 (1890) *s.* 28 *n.* 220: Minuso f(ecit). *(Aosta) CIL* XII 5686, 594: Minuso . f. *(Lyon)* XIII 1948: Cn. Danius Cor[elia (Corinthus?)] Minuso. *(Lyon, s. 2 ex.)* 2120. 2121: Cn. Danius Minuso. *(Reims) BSAF* 1893 *p.* 205: MINVSO. *(j. in Mainz) Becker s.* 105, 132: MIWI·(Mini) O(fficina). [*Trier, prov.-museum n.* 328. 329] *Schuerm.* 3607: MINVS OF. *(Rückingen):* MINVS OF. *(Poitou) Schuerm.* 3603: MINVS. *(Tongern)* 3605: MINVS l'l. *(Reims) Habert* 904: Minus fe.

Minŭ-tus *M.* **Minŭta** *F. (London; Chesterford) CIL* VII 1336, 716: Minu[t]i. m(anu). *(Tabarka)* VIII 5199: L. Marcellus Minuti fil(ius). *(Vaison)* XII 1435: Namuta Minutae fil(ia). *(Dijon)* XIII 5543: M[i]nuta Blandi fil(ia). *(Bonn) BJ* 62, 171: Minutus. *fig. (Cöln) Schuerm.* 3610: Minuti. *(Grimlinghausen, oberhalb Neuss) BJ* 89 (1890) *s.* 57 *n.* 18: Minutus. *s. BJ* 99, 112. *(Voorburg) Schuerm.* 3612. 3613: Minutus, [Mi]nutus f(ecit). *(Harfleur)* 3614: Minutus. *(Saalburg) Jacobi s.* 315, 3. 323, 103: MINVTVS. 183: MIVIV.

Minuus *M. (Val Sabbia) CIL* V 4897: Dieupala Minui. *(Reims) Habert* 900: Minui . m(anu). 901—903: MINVIO. *(Harfleur) RA* 14, 2 (1858) *p.* 563: O(fficina). Minui.

-mio- *suffix, in* Ὄγ-μιο-ς, *ati-sē-mio- *in cy.* etifedd *(heres) von* *at-hî-fedd, √ se *säen.*

Mio? *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 3615: Mio fe.

Miogm-ius *M. nomen, corrupt? (Narbonne) CIL* XII 4993: Miogmi L. [l.] Ianuari(i).

Miolanum *s.* Mediolanon.

Miono? *fig. (Mirebeau) CIL* XIII 5617: MIO NO. *(Limoges) Schuerm.* 1316 *cf. RA* 8, 1 *p.* 434: Of. Miono [*zu lesen* Damoni o(fficina)?]. *cf. Schuerm.* 1915: Dimiono.

Miori? *fig. (Le Châtelet) Habert* 905: MIORI.

-mir *in* Nerto-mir *CIR p.* XXX *n.* 1376, 11.

Miran-ius *M. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7850, 7: Miranius Carb.

Mirapicum *O. j. Mirepoix, dép. Ariège, arrond. Pamiers.*

Mircio *fig. (Le Châtelet) Habert* 907: MIRCIO.

Miri-ăcus *O. j. Miré.*

Mirido *fig. (Bei Rheenen, Utrecht) Schuermans* 3617.

Miri-o(n) *s.* Miro(n).

-miris *in fl.* Seso-miris.

Mirisco *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Mirisco.

Mirmandia *O. j. Marmande, Touraine.*

? **mirmill-o**(n) *s.* murmillo.

? **Mirm-ius** *M. (Narbonne) CIL* XII 5226 = *Inscript. de Languedoc n.* 896: L. Mirmio, L. l(iberto), Menioni.

? **Mir-o**(n) *M. Greg. Tur. h. F.* 5, 30 (41): Mirus rex Galliciensis. 6, 30 (43): Mironis Galliciensis regis. . . . Myronem regem. . . . Myro. *de virt. Mart.* 4, 7: Mironis regis . . . Miro rex. *Iohannis abbatis monasterii Biclarensis chron. a. 570 (?),* 4: In provincia Gallaeciae Miro post Theudemirum Suevorum rex efficitur. *a. 572 (?).* 3: Miro Suevorum rex bellum contra Runcones movet. *a. 576 (?),* 3: A rege Mirone. *a. 583 (?):* Miro Suevorum rex. *a. 584 (?),* 2: Mironis regis. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *D):* Miro Conimbriensis episcopus. *XV a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *E):* Miro Conimbrensis episc. *Fredegarii chron.* 3, 83: Post mortem Mirionis regis Galliciae. *(La Guardia) CIL* II 3384: Q. Valerius Miro.

Miro-brĭgā *O. auf der pyrenaeischen halbinsel,* 1) *stadt der Oretani in Hispania Tarraconensis, j. Capilla im span. Estremadura, bei Almaden, prov. Badajoz. Plin. n. h.* 3, 14: Altera Baeturia, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam, regionis Osintiadis, Sisaponem. *Ptol.* 2, 4, 10: *Τουρδετανοί, ἐν οἷς πόλεις . . . Μιρόβριγα (verschiden von* Merobriga *Ptol.* 2, 5, 5). 6, 58: *Ὠρητανοὶ καὶ πόλεις Μερόβριγα (-ίγα X). IA* 444, 6: Mirobriga (Turdulorum). *(Capilla, a. 117—138) CIL* II 2365: [Im]p. C[aes. Tr]aian[o H]adri[ano Aug. G]erm[anico Max.] p[ont. m]a[x . . . . . . mun[icipes] Miro[brigenses]. *(a. 138—161)* 2366: Imp. Caesari divi Hadriani f., divi Traiani Parthici n]epoti, [divi] Nervae prone[poti T.] Aelio Hadriano Antonino Aug. Pio . . . . . . Mirobricensium . . . Licinius Licinianus. 2367: Pulcher Pulchri f. Miro. *Mionnet* 1 *p.* 35. — 2) Miro-briga *s.* Merobriga. — 3) Mirobriga *in Nord-Lusitanien, villeicht eine stadt der Celtica, j. Ciudad Rodrigo. Plin. n. h.* 4, 118: Mirobricenses qui Celtici cognominantur, Medubricenses qui Plumbari, Turduli qui Bardili et Tapori. *(Ciudad Rodrigo) CIL* II 857: Inter Mirobrig. Val. Ut. et Salmantic. Val. 858: Inter Mirobrig. Val. Ut. et Bletis(am) Val. 859 *(a. 6 p. Chr.):* Inter Bletisam et Mirobr(igam) et Salm. — 4) *(Originis incertae) CIL* II 4980: L. Aemilius Medamus Mir. ann. LXXX. h. s. e. s. t. t. [l.] Atlondus Maquiaesus Sunnae f. Mir(obrigensis) pius su[i]s omni[b(us)] an. XIX. [h.] s. e. s. t. t. [l.]. *(Traguntia)* 5033: [Termin]us Augustalis [inter Mi]robrigenses [et] . . . polibedenses.

-miron *in O.* Glandomiron.

Mironno *s.* Meronno.

Mirus *s.* Miro.

Misal-dūnum *s. d'Arbois de Jubainville, Introduction p.* 26.

Mis-aucus *M. (Neuburg) CIL* III 5891: . . et Victori Misauco filio.

Miseri-ăcus *O. j. Mézerai; s. auch* Miceriacus.

Miso-s *cogn. (Gogmagog hills bei Cambridge) CIL* VII 1303: Mise vivas.

Mispili-ăcus *Ernault vgl. mbret.* mesperec *f.,* = *-icā *'lieu abondant en néfliers'. O. j. Mépillat, dép. Ain.*

Misquilenses pagani. *(Asolo) CIL* V 2090: Paganis Misquilen.

Missi-ăco *O. j. Saint-Hilaire-Saint-Mesmin (de Micy), dép. Loiret, arr. und canton*

Orléans? Merow. münze. Belfort 2995 = *Prou* 2596: + MISSIACO.

Missiamanus *O. Testamentum Caesarii ASS 27. aug.* VI *p.* 62 *D* = *Pard. dipl. n.* 139, *t.* 1 *p.* 106 *(a. 542):* Silvam et agellum Missiamanum (Missinianum).

Missi-llus *M. (Susamon, a. 239 p. Chr.) CIL* II 5812: Ant(onius) Missillus sutor. *cf.* Medsillus Messilla Meddillus.

Missinianus *s.* Missiamanus.

MISSO///VS. *(Saalburg) Jacobi s.* 330, 211.

Misti-acus *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* In pago Alavodiense locello cognominante Mistiaco.

Mitiacum *s.* Miciacum.

Mitiganna *O. s.* Meliganna.

Mitiglis *O. s.* Meziclis.

Mitrias *s.* Metrias.

. . **miu.** *(Aus Kenchester) EE* 7 *p.* 287 *n.* 868: Deo | . . miu.

Miuđđilo *fig.:* MIVĐĐILO.F.

Mivila *F. (Klagenfurt) CIL* III 6505 = 11535: Mivilae Adiatulli Secundus . . rronis f. [u]xori v. f.

Mixa *O. in Brittanien. Rav.* 5,31 *p.* 436, 21.

Mix-alus Mix-ilus *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 3626: Mixali. 3627: Mixili.

Mizago *s.* Mnizos.

Miziri-acus *O. j. Mezériat, dép. Ain.*

. . . . **mma** *F. (Périgueux) Espérandieu, Pér. n.* 63: D(is) M(anibus) et m(emoriae? . . . .]mmae, ... ae [fili]ae, [sibi e]t suis.

MMORI·И (= *Schuerm.* 3734?). *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 205.

Mnizos *O., gegend westlich von Ancyra. disseits des Halys. Hierocles* 697, 1: Ῥεγέμνηζος = regio Mnizos. *TP:* Mizago. *IA* 42, 4: Minizo. *It. Hieros.* 575, 1: Mnizos.

-mnŏ -mnā *ligurisch nach d'Arbois de Jubainville in fl.* Garu-mna, Iru-mna, Olomna, Rodu-mna, Vultu-mna, *O.* Ala-mnus, Alo-mna, *wald* Fisa-mnus, Intra-mnae, Lastemna.

Mnta *M. (In Numidien) CIL* VIII 6309: Ti. Claudius Mntai (?) f. Cilius Lusitanus eques alae Pannoniorum I.

-mo- *secundaires suffix, in gall.* Bitumus, Vesu-mus, *primaires suffix in* *l-mo- *air.* le-m *m. ulme, air.* gor-m = *gorsmo-s *blau, air.* lua-m *schnell segelndes schiff; w. bret.* -m *in* *tēp-mo-s *warm, w.* twym, *bret.* tomm; *bret.* -nv, *w.* f *in* ha-nv, *w.* haf *sommer, ai.* sa-mā *jar. Nach d'Arbois de Jubainville ligur. suffix in* Axi-ma, Bergo-mum, bhor-mo- = bor-v-mo *cf. lat.* for-mo-, fermentum, Cara-m-ius, Par-ma.

-mō(n) *celt. suffix für m. und f., in* Aramo, Carmo (*cf. air.* cairem *schuster* = *carimo(n)), casa-mo, Decu(o)m-o(n), Eru-mo, Gedo(e)-mo, Sego-mo. *(Velleron) CIL* XII 1180: Sulevis Tertius . . . . monis (filius) [v.] s. l. m.

Mo . . . *M. (Susa) CIL* V 7243: M. Iulius Congonni f(ilius) Mo . . .

Mo . . . . . . *M. (Vertault) Habert p.* XLV: OF.MO. *cf. n.* 917. *(Grimlinghausen) BJ* 90, 45, 31: Of(ficina) Mo . . . . . .

MO///CO *O. in Friesland. Merowing. münze. Belfort* 6282 (*Prou* 1241): MO///CO.

. . . . **mo** *O. Merowing. münze. RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 236 *n.* 581: /////MO ƎIT.

Moav . . . *M. (Morozzo) CIL* V 7709: Q. Moavi ivi (?) [Q.] f. . . . . . *(Saint-Bertrand de Comminges) Roschach p.* 52: P. Licinio Moav | Ianil. Rufioni | Haviensoni | Al. Scotaris | filiae.

Moboutiaci *s.* Mogontiacon.

. . . **mocca.** *(Heilbrunn) CIL* III 5508: . . . mocca Adiut(oris).

Moccas-ius Mocc-asus *M. (Bastia) CIL* V 7673: [Q.] Ennius M. f. Cam(ilia) Moccasus T. f. [her(edes)] Moccasi Super et Feroxs [fecerunt].

Moccensis vallis *s.* Occensis.

Moccil-o(n) *M. (Mailand) CIL* V 6042: V(ivus) f(ecit) Mogetius Moccilonis f(ilius) sibi et Dometiae P. f. uxori et Iul. Callicarpo in agr. p. XX infr. p. XX.

Mocc-ius *M. gentilic.* **Moccia** *F. (Piemont) CIL* V 7147: V. v. s. l. l. m. L. Moccius Q. f. Ligus. *(Caraglio)* 7835: Moccius Iustus. *(Cimella)* 7936: Moccia Vera. *(Revel)* 7947: Mocciae Paternae Q. Alb[ic]ci Pudentian[i] filiae vivae fecit. *(Beaucaire)* XII 2824 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 379: D(is) M(anibus) Mocciae, C(ai) f(iliae), Silvlnae, centonari(i) Ucernenses ob merita.

Mocc-o(n) *M. cogn. (Pallanza) CIL* V 6644: V(ivus) f(ecit) Vecco Mocconis f(ilius ('*Bock, son des schweinehirten*') sibi et Utilae Vecati f(iliae) uxori et Frontoni f(ilio) et Creccae Livonis f(iliae) uxori et Masclo f(ilio) et Primae Octavi f(iliae) uxori et Sexto f(ilio). *(Khamisa)* VIII 5050: Moc-

coni Ianuari fil. p. v. a. . . . D(is) M(anibus) s(acrum) Honorata Mocconis filia p. v. a. XXV. D. M. s. Ianuarius Balienis p. v. a. LX . . . *cf.* Moco.

Moccon-ius *M. (Rom, saec. 1 ex.) CIL* VI 1463: C. Mocconio C. f. Fab(ia) Ver[o] praetori, legato pr(o) [pr(aetore)] provinciae Achaiae, t[r(ibuno) pl(ebis)], q(uaestori) urbano, III. (trium) vir(o) capit[ali] tribuno laticlavio l[eg(ionis)] VII. gemin(ae) at census accipi[en]dos civitatium XXIII[I.] Vasconum et Vardulorum.

mocco-s muccu-s *'schwein', air.* mŭcc *f. schwein, gen.* muic-ce, *fem.-stamm in* u, *w. mbret.* moch, *bret. (Léon)* mo-ĉh *m., corn.* mogh, *zu lat.* mūcus *schleim,* *mucco-, *woher* *muccare *cf.* exmuccav(i)t *CIL* IV 1391 *(d'Arbois), mbret.* mechien, *nbret.* mec̄hi, *gr.* *μύξα, ἀπο μύσσω schnäuze, μύκ-τηρ rüssel, nase, lit.* maûkti *streifen, gleiten lassen, lett.* mukt *sich abstreifen, fliehen, ai.* muñcáti *läßt los, läßt aus.*

Moccus *G., beiname des Mercurius 'das Schwein'. (Langres) CIL* XIII 5676: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercur(io) Mocco L. Masci. Masculus et Sedatia Blandula mater p(osuit) ex voto. — *M.* **Mocca** *F. (Schorsten) CIL* III 965: Ƨ.ƧVCCOM.. *(Trobaso)* V 6645: Statius Mocci f. sibi et Iunnae Bitti f. uxsori Maciaco Novellio Baroni Albano Aceptae Privatae Sabinno f. c. *(Valle dell' Ossola)* 6650 = *Notizie degli Scavi di Antichità, R. 1890, p.* 3: Tinco Mocco. *(Borgo San Dalmazzo) CIL* V 7856: Mocca Ennania uxor. *s.* Mocus.

Moceti- *s.* Mogeti-.

Moceti-mārus *s.* Mogit-marus.

Moci-ācus *M. cogn.* **Mociaca** *F.? (Nîmes) CIL* XII 3769: . . . . ico . . . . . [? M]ociaco (Mociaca? *Hirschfeld;* [T]ogiaco *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1218) Vel . . . . [et Su]ccessae f(iliae) et S[ext(o)] Valerio Fe[s]to (?) viva [p(osuit)].

Mocianeus *s.* Mogianeus.

Mocilo *M. (Stettberg auf dem Hartl bei Neuburg) CIL* III 12020: . . Mocilo ie Secun[d . . .] Mar. p. T. ⊥.

? **Mocio** *M. (Groß-Pold) CIL* III 969 *add.:* Mocio.

Mociunc-ius *M. (Carlsburg) CIL* III 1194: M. Mociuncius Valentinus, lib(rarius) legati leg(ionis) XIII g(eminae). *s.* Mocianeus.

Moc-ius *M.* **Mocia** *F. (Alt-Ofen) CIL* III 10558: D(is) M(anibus) C. Vadi Lacomo . . . . lib. an. LXXX T . . . . Vib(r?)ius Moci . . . . sil ius . . . . *(Raab)* 11083: Catus. Moci f. *(Notre-Dame-d'Entrevigne)* XII 5703: Mocia *(nomen)* Valeria.

Moc-o(n) *ligur. M. (Genua) CIL* I 199 = V 7749,46: Moco *(praen.)* Meticanio Meticoni f(ilius). *(Zoverallo, Intra, gebiet der Lepontii, gegen ausgang des 6. saec. a. u.) Vittorio Poggi, im Giornale Italiano di filologia e linguistica classica* 1886 I 3 *p.* 129—157: Leucuro Moconis f. *s.* Mocco.

Mocolica *F. (Rom) CIL* V 450: Mocolica Lomoliavi f. Pepa.

Μοκοντιακόν *s.* Mogontiacon.

Moct-ius *zu air.* mochtae *(grandi; loué beaucoup)* = *moct-io-s *von* *mocto-s *(zu* mogo-), *air.* mocht *groß, M. (Saluces) CIL* V 7639: V. Anivius Auci f. Moctius. — S. Mochta, *† 534, von Lughmagh oder Louth, in den kalendern 19. aug., Adamnani vita s. Columbae praef.* 2 *p.* 6: Brito, Mauctens nomine.

Moctor *F. (Meano bei Susa) CIL* V 7229: Suri Cossi f. Q. Cossutio Optato Secundo Suri f. Cossutiae Tertiae Volatia Moctor sibi et suis v. f.

mocu *nach Stokes 'great-grandson', gen. sg.* mocoi moccoi, *in clan-namen. Adamnani vita s. Columbae* 1, 2 *p.* 20: Nomine Fintenus, gente Mocumoie (*von* Maan). *p.* 22: Gente Mocu Neth Corb (*aus dem clan* Ui Niadh-corb). 5 *p.* 29: Sancti Colmani episcopi, Mocusailni. 15 *p.* 43: Per Lugbeum Mocumin. 18 *p.* 47: Gente Mocuruntir. . . . Laisranus Mocumoie. 20 *p.* 50: Gente Mocurin (*cod. B* Mocucurin, *von* Ui Cuirin). 24 *p.* 53: Lugbeum gente Mocumin. 26 *p.* 55: Brendeno *(dat.)* Mocualti *von M.* Alta, *seinem großvater.* 28 *p.* 56: Lugbeus gente Mocumin. 41 *p.* 77: De Erco fure Mocudruidi. 43 *p.* 81: Lugbeus Mocublai. 2, 4 *p.* 108: Silnanum filium Nemanidon Mocusogin (*warscheinlich von* mocu Soghain = filiorum Soghani). 18 *p.* 127: De Lugneo Mocumin. 27 *p.* 141: Lugneus Mocumin. 3, 11 *p.* 210: Sancti Columbani episcopi, Mocu Loigse. 15 *p.* 216: Lugneus Mocublai. 17 *p.* 220: Comgellus Mocu Aridi. . . . Cainnechus Mocu Dalon. *p.* 220. 222: Brendenus Mocu Alti. 22 *p.* 227: Lugneus Mocublai (*in O.* Druim-mic-Ua-blae). 23 *p.* 237: Ernene, gente Mocufirroide. *(Legan, pfarrei Ballylinch, county Kilkenny) The Journal of*

the Royal Society of Antiquaries of Ireland 1896 *p.* 122: Lobb[i]xoi maqqi moccoi Irei. *(Kilgrovan, ogam.) Academy 9. march* 1895 *p.*217: Fedabar[i] m[a]q[i Alle]l[a]s mocoi Odar[i I]re[i] = *grab des Fedbar, des sones des Ailill, abkömmlings von Odhar Ireo.*

Moculatus *M. (Piloña) CIL* II 5741: Moculati (*oder* M(anibus) Oculati?) Ocmugilis (*oder* Oc[ulatius] Mugilis?) Segisamo gente Viromenicorum ano(rum) XXX.

Mocus *M. (Centallo) CIL* V 7656: Mocus *(praen.)* Caranius Nevi f(ilius) Pol(lia). *(Vaison)* XII 5683, 191: .. P. Moc[...] *(nomen)* Figedo. *s.* Moccus.

Mōda *fl. in Mayo, ir.* Muadh, Muaidhe, *j. river Moy bei Ballina. Adamnani vita s. Columbae* 1, 6 *p.* 30: Ultra Modam fluvium.

Modd-agnos *M. Inschrift:* Moddagni maqi Gattigni mucoi Lugoni.

Moden-ācus *O.* 1) *j. Monnaie, départ. Indre-et-Loire, arrond. Tours, cant. Vouvray.* — 2) *j. Müden in der preuss. Rheinprovinz, kreis Cochem.*

Modi-ācus *berg in Galatien. Rufus Festus* 11, 2: In Magabam montem, qui nunc Modiacus dicitur.

Modicia *O. j. Monza, provinz Mailand. Ennod. epist.* 6, 10: Martinus conductor de Modicia. [*Paul. h. Langob.* 4, 21: In Modicia construxerat, qui locus supra Mediolanum duodecim milibus abest. 27. 4, 47: Modicia. 5, 6: In loco, qui Modicia dicitur.] *(Monza) CIL* V 5742: Herculi Modiciates Iovenii ...

?**Modinnius** *M. (Rom, a. 115) CIL* VI 2411: Modinnius.

Mod-o(n) *fl., j. le Meu, dép. Ille-et-Vilaine. Vita s. Mevenni* 6 *Anal. Boll.* 3, 146: Usque ad Modonem fluvium. 7 *p.* 146: Fluvium Modonem.

Modogarnomum castrum, *j. Langoiran en Guyenne, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Cadillac. Concil. Burdegalense a.* 663—675 *p.* 215, 11 *M.:* In diocesim Burdigalense Modogarnomo castro super fluvio Garonna.

***Modol-incum** Modolingo *O. j. Moudoulens, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Villeneuve-sur-Lot, canton Penne, gemeinde Trémons.*

***Modonias** [*a. 1201* Moona] *O. j. Mosnes, dép. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Amboise. Rav.* 4, 26 *p.* 235, 4: Bodonias.

Modonnos *fl. in Irland, j. the Slaney? Ptol.* 2, 2, 7: *Μοδόννου ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Modov[e]**r** *s.* *Mogeto-briga.

Modunum *O. j. Meudon, dép. Seine-et-Oise, arrond. Versailles, canton Sèvres. cf.* Metio-sedum.

Moebrium *s.* *Mogeto-briga.

Moelagnus *M. (ogam., Garranemillion bei Kilmacthomas) Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 28. 126. *The Academy, Oct.* 3, 1896, *No.* 1274 *p.* 244 *f.:* Moelagni maqqi Ercagnni mucoi Rottaqqi.

Moel-cronius *M. Vita Kellaci* 8 *ASS 1. mai* I *p.* 106 *A:* Moelcronio *(dat.).* 13 *p.* 106 *F:* Moelcronius.

Moemus *M. (Coria) CIL* II 782: L. Gutamo Dobiter Vege[t]us Vitulus Marrius Moemi *(gen.)* f.

Moen-enus *M. (Alsó-Kosaly) CIL* III 822: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Aurel(ius) Moenenus co(n)s(ulari) leg(ionis) VIII Aug(ustae) [min]is[t]rans pro sal(ute) sua suorumq(ue) omnium v. l. m.

***Moeni-captos** *nach d'Arbois de Jubainville syntactisches compositum 'captif, esclave, prisonnier du Mein als G.', cf. Θεόδουλος, von* Moenis, Moenus *und* *capto-s, *ir.* cacht *esclave, bret.* keaz *malheureux* = *cacto-s, *M. Liv.* 24, 42, 8 *(a. 211 a. Chr.):* Duo etiam insignes reguli Gallorum (Moeniacoepto et Vismaro nomina erant) eo proelio ceciderunt.

Moenis *fl. s.* Moenus.

Moen-ius *'son des Mains', M. gentilic. (Lara de los Infantes) CIL* II 2865: Carilla Moenio filio suo an. XX. *(Vragnizza)* III 2436: D(is) M(anibus) Moenius Herma Murgidie Hil(arc) coniug(i) rarissim(e) posuit et sib(i). *(Padua)* V 2995: M'. Moenio C.

?**Moentini** *V. Appian. Illyr.* 16: Ἰαπόδων δὲ τῶν ἐντὸς Ἄλπεων Μοεντῖνοι (*Μοντῖνοι oder Μονητῖνοι ci. Schweighäuser*) *μὲν καὶ Αὐενδεᾶται προσέθεντο αὐτῷ προσιόντι.*

Moe-nus *irisch* Máin, *nach Glück von* *mei *gehen, lateinisch* meo, *G. und fluß, in M.* *Moeni-captos, *j. Main, ahd.* Môin, *cf. aisl.* Móinsheimar. *Mela* 3, 3, 30: Amnium in alias gentes exeuntium Danuvius et Rhodanus, in Rhenum Moenis et Lupia, in Oceanum Amissis, Visurgis et Albis clarissimi. *Plin. n. h.* 9, 44: Moenus Germaniae amnis siluros habet. *Tac. G.* 28: Igitur inter Hercyniam silvam Rhenumque et Moenum amnes Helvetii, ulteriora Boii, Gal-

lica utraque gens, tenuere. *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 13: Ubi iam plurimos hausit amnes, quos hic noster indigena fluvius et barbarus Nicer et Moenus invexit. *Ammian.* 17, 1, 6 *(a. 357):* Quae res Germanorum perculit animos atque desertis insidiis, quas per arta loca et latebrosa struxerant nostris, trans Menum nomine fluvium ad opitulandum suis necessitudinibus avolarunt. *Victor Caes.* 21,2: Alamannos gentem populosam, ex equo mirifice pugnantem, prope Moenum amnem devicit. *Rav.* 4, 24 *p.* 229, 3: Movit. *(Mainz) WK* 1 *s.* 2: Abstulit huic Moenus, quae domino eripuit.

Moenus vicus. *Vita Aridii abb. Lemoricini* 45 *MGSS Mer.* III *p.* 598: Nec procul a vico, cui vocabulum est Moeno.

Moerheb *wald. Kemble n.* 80, *a. 736:* (Silvam) aliam, cui nomen est Moerheb . . . In memorata silva Moreb.

Moericus *M. Liv.* 25, 30, 2 *(a. 212 a. Chr.):* Erat e tribus Achradinae praefectis Hispanus, Moericus nomine. 26, 21, 9 *(a. 211):* Moericus Hispanus. 30, 6 *(a. 210):* Moericum Hispanum.

mog *verbal-√ ablaut von* *mag = *ai.* √ mah *crescere für* magh, *in* Ambi-mogidus (*aus* *-dos), mogeti- *in* Dino-mogeti-mārus, mogĕto- Mogetios, Mogetiāna, Mogeti-llā, Mogitus, Mogit(i)-marus, Mogitu-ma, *altbritt.* mog-as, *davon* Mog-ius Mogia, Har-mog-ius, Ro-mog(c)-illus, *mogons, *mogontos, *dativ* deo Mogonti, Mogontem *(acc.),* Mog-ontio-s, Mogounus, mogovio-s.

Mog *M. (Zwischen Drnovo und Brege) CIL* III 10813: D(is) M(anibus) Mog(ius *oder* Mog(etius)) Ma[rcelli]nus v. f. s. [et Au?]r. Suadr[ae coni. c]arissi[mae].

Mogant(c)**ia** *s.* Mogontiacon.

Mogarum *O. TP:* Rogmorum. *IA* 205, 1: Mogaro. *ND or.* 38, 38: Mochora. *cf. Vita Theodosii c.* 1 *ASS 11. ian.* I *p.* 685 —701: Mogarissus.

Mogdani *s.* *Mogetani.

Mog-dunum *O. j. Montebourg, départ. Manche, arr. Valognes. Vita Germani* 6, 19 *ASS 2. mai* I *p.* 267 *E:* In portum Mogduni applicuere. 20 *p.* 267 *E:* Mogduni indigena.

Mogentianis *s.* Mogetiana.

Moget . . *(Cilli) CIL* III 11699: Felix Moget (?).

***Mŏgĕt-ānī** fundi [*saec. 10* Mogdani], *j. Moydans, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap, canton Rosans.*

mogeti-(s) *in* Mogetius, Mogetiana, Mogetillus, Mogit-marus, Dīno-mogeti-mārus; *vgl.* mogitu-.

Mogeti-ana (villa), *abgeleitet vom gentilicium* Mogetius, *röm. station in Pannonia superior, in der nähe von Keszthely. IA* 233, 4: Mogetiana. 263, 5: Mogentianis *(falsch). (Kék-Kut) CIL* III 4137 = 10900: [Du]bi . . . us s(criba) m(unicipii) [M(ogetianae)]. *(Billyeg bei Szöny)* 4338 = 11043: Dec(urioni) m(unicipii) Moge(tianae). *(Bei Ács)* 10993: Dec(urionis) m(unicipii) Moget(ianae).

Mogĕti-llus *abgeleitet von* Mogĕto-s *M.*

Mogetilla *F. (Brescia) CIL* V 4457: Naeviae Cn. f. Mogetillae *(dat.). (Como)* 5299: C. Munatius Q. f. Mogetillus VIvir sibi et Surae Frontonis f(iliae) uxori et C. Munatio Maximo f. Tertiae Firmi nuri et filiis eorum. *(Genola)* 7650: Flavia Mogeti[lla].

***Mŏgĕtī-māro-s** *compos. M. (Moustiers-Sainte-Marie, dép. Basses-Alpes, arr. Digne, bei Riez) CIL* XII 378 *u. p.* 810: Veratio, Mocetimari f(ilio) et Gratae uxori Vera f. parentibus t. f. c. *s.* Mogit-marus, Dinomogetimarus *und* Mogitumarus.

Mogeti-ssa *abgeleitet von* Mŏgĕtŏ-, *M. (Weißenburg, a. 107, nicht 108) CIL* III *D.* XXIV *p.* 866. 1058 = XXXV *p.* 1972: Mogetissa Comatulli f(ilius) Boius, ex gregale alae I Hispanorum Aurianae, in Raetia.

***Mogeti-u** *gen.* *Mogetion-os, *abgeleitet von* Mogetio-s, *F.? (Intimiano) CIL* V 5340: Comago Demincavi f. et Mogtion *(dativ)* Lutionis f.

Mogĕt-ius *aus* *moget-io-s '*erwachsen, groß*', *abgeleitet von* Mog-ĕto-s, *G., beiname des Mars. (Bourges) CIL* XIII 1193: Num(ini) Aug(usti) et Marti Mogetio Gracchus, Ategnutis fil(ius) v. s. l. m. *Villeicht* = deo Mogti *CIL* VII 320. *Daraus* Mogsius. *cf. dat.* Mogtion *s.* *Mogetiu.

Mogetius *M. gentilicium und cogn.* **Mogetia** *F. (Petronell, a. 212 p. Chr.) CIL* III 4452, 18: Moget(ius) Paulinus. *(j. in Wien)* 4568: S. Mogetius Paulinus. *(Untermühlbach)* 4885: P. Barbio . . . Mogeti . . . *(Trögelwang bei Lietzen)* 5635: Mogetius Martiali v(ivus) f(ecit) sibi et Melise coniugi [ka]r(issimae) an(norum) XL f(iliae) Capitonis. *(Klagenfurt)* 6506 = 11536: Sibi et Mogetio f(ilio). *(Aquileja)* V 782: Iunonibus sacrum M. Mogetius Hospes v. s. *(Mela)* 5713: C. Atilius Mocetius veter. leg.

VIII. Aug. VI vir decur. *(Mailand)* 6042: V(ivus) f(ecit) Mogetius Moccilonis f(ilius) sibi et Dometiae P. f. uxori et Iul(io) Callicarpo in agr. p. XX infr. p. XX. *(Lodi, prov. Mailand)* 6350: Herculi v. s. l. m. M. Mogetius Mercator. *(Suno bei Novara)* 6576: C. Mogetius Gaetulicus IIIIIIvir Mercurio v. s. *(Turin)* 7013: Corneliae MogetI(i) f(iliae) Sabinae *(dat.)*. *(La Chiusa bei Susa)* 7219: V(ivus) f(ecit) Surius Clemens Mogeti f(ilius) sibi et Mogetio Surio M. f. patri, Orbiae Vibiæ L. f. matri, Aureliae L. f. Quartae uxori. *(Chianocco)* 7287: V(iva) f(ecit) DIvicta Mogeti f(ilia) Mogetio Titi f(ilio) patri, Severae Troucilli f(iliae) matri, Lituccae Sabini f. *(Pizzoli)* IX 4505: P. Caesius P. C. l. Mogetius. *(La-Bâtie-Mont-Saléon)* XII 1547: Victorino Moget[i] fil(io). *(Leimen)* *WK* 3 (1884) *Nr.* 9 *sp.* 105 *n.* 118 = *BE* 5 *p.* 212: D(is) M(anibus) [M]ogetio Middei (*oder* -ili) f(ilio) c(ivi) Mediomatr(ico) an(norum) LXX f(ilius) f(aciendum) c(uravit. *(Mainz)* *WK* 15 (1896) *sp.* 83. *Körber, Röm. Inschriften des Mainzer Museums 1897 n.* 75: [D(is) M(anibus)] Mogetiae Quintin(a)e matronae sanctissi(mae). *s. O.* Mogetiana.

***Mŏgĕtŏ-brīgā** *nach d'Arbois de Jubainville in* Modover [*saec. 9*] (*nach Thurneysen* = *Modio-brīgā), Moebrium [*saec.10*], *j. Moyeuvre-la-Grande, Lothringen, canton Diedenhofen; vgl.* Admageto-briga.

Mogetus *von adi. verbale* mŏg-ĕtŏ-s, *nach d'Arbois de Jubainville* '*considéré comme grand, loué beaucoup*' *oder villeicht passiv* '*celui qui est grand par autrui*'. *M.* *(Feldkirchen bei Klagenfurt in Kärnten)* *CIL* III 6506: Sextus Secundini et Iunia Sam. v. f. sibi et Mogeto *(dat.)* f. an. IX. e[t] Sextiano f. a. VII. — *In compos.:* Mogeto-maros, Mocetimari, Mogitmarus, Mogeto-briga; *ableitungen:* fundi *Mogetani, Mogdani; Mogetio-, Mogeti-on-, Mogeti-llo-, Mogeti-ssa.

Mog(c)**i-ancus** *M.* *(Bei Inzersdorf)* *CIL* III 4584: . . . . [Moci]anci . . . . ex af . . . . atue . . . . h(ic) s(it .) e(st). *(Mariasaal bei Klagenfurt)* 4944: Montissius *(venet.)* Mogianci lib(ertus) sibi et Vibiae Bouterionis f(iliae) et Ci[nt]ul[l]ae f. annor(um) XV. v. f. *(Roseck)* 6491: Mocianeus Ingenui fil(ius) et // cunertius // Secundini v. f. et ingenue. *(Tauchendorf bei Friedlach)* 11555: Mogi[ancus] . . . Dianu . . . sibi et M . . . . . coniug[i] C. Mogian[co] decu(rioni) C[l]a[udi Viruni]. *(Friaul)* V 1789: Mogiancus Ingenui [f.].

***mog-ido-s** √ mog *in M.* Ambi-mogidus, *hispan. var. von* mogeto-, mogit-, moceti-.

Mogi/ *(Zollfeld)* *CIL* III 12014, 706: MOGII.

Mogien-ius *M.* *(Seckau in Steiermark)* *CIL* III 5320: Marti Latobio Harmogio Tioutati Sinati Mog[i]enio C. Val. [V]alerinus ex voto.

Mogill-o(n) *variante von* Magilo, *M. cogn.* *(Nimes)* *CIL* XII 3407 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 620: Anniconi, Mogillonis f(iliae), Statutus, vir.

Mogillon-ius *ableitung von* Mogillo, *M. gentilname.* *(Saalburg bei Homburg. sacc. 2 in. oder med.)* *CIR* 1427 = *WZ* 4 (1885) 395 = *Jacobi s.* 277, 10, *taf.* XXIV 4: Fortunae C. Mogillonius Priscianus, praef(ectus) coh(ortis) II. Raet(orum) c(ivium) R(omanorum).

Moginum *O. j. Mougins, départ. Alpes-Maritimes, arrond. Grasse, canton Cannes.*

-mogio- *in* Ar-mogio-s.

Mogi-o(n) *M.* *(S. Ponzio)* *CIL* V 7891 (*cf. p.* 931): C. Marius C. f. Mogio, miles cohortis Ligurum hic situs est.

Mogiogilo *s.* Neogilo.

Mŏgit-mārus Mŏgĭtŭ-mārus *compos., nach Ernault vom abstr.* mogītu '*größe*' *zum verbum* *moigiu *cf. air.* do-for-maigim *vermere, und* māros, *M. cogn.* *(Alsó-Szent-Iván in Ungarn, comitat Albens)* *CIL* III 3325: Bato Trantonis f(ilius) Araviscus ann(orum) L h(ic) s(itus) e(st). Firmus h(ic) s(itus) e(st). Mogitmarus t(itulum) m(emoriae) p(osuit). *(Arles, Bouches-du-Rhône)* XII 731: Mogituma<ri> Epipodius et Iustina. *s.* *Moceti-marus, Dino-mogeti-marus.

? **Mogium** *O.* *(Rom, a. 209)* *CIL* VI 2385, 23: Mog[io]. 2396: Mogi[o]. 2398: Mogio.

Mog-ius *M.* *(Rom)* *CIL* VI 1057: [C.] Mogius Saturnin. 1058: C. Mogius Saturninus. *s.* Mog *und vgl.* *(zwischen Gradwein und Klein-Stübing)* *CIL* III 5445: . . . mogiae [A]ccepti fil.

***mŏgo-** '*groß*', *air.* mog, *zum verbum* *mogu *(praes.-stamm)*; *var.* *mago-s, *air.* mag (*dabei verb.* *magu '*bin groß*', *part. praes.* *magons magont-os, *mocto-s).

Mog-o(n) *ligur.? M.* *(Val Polcevrana)* *CIL* I 199, 46 *(a. u. 637)*: Mogo Meticanio Meticoni f(ilius).

Mogol-ius *M. (Parochia de Terena, vici Alandroal) CIL* II 6267[b]: Mogolius.

Mogon-ia *F. cogn. (Nimes) CIL* XII 3995 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1255: D(is) M(anibus) Val(eriae) Mogoniae; C. Iulius Maternus uxori plentissimae. *cf. gentilicium* Moconia.

Mogoninon *iberisch? F.? G.? (Cabeza del Griego) CIL* II 3136: Mogoninon C. Iuli Silvani. *cf.* Mogons.

***Mŏgous** *gen.* *Mogont-os, nt-*stamm* mogo-nt-, *part. praes. von* *mogu '*bin groß*', *verbal-√* mog, *nach Ernault aus* Mogov-ius, Mogou-nos.; *G., beiname des Apollo, gottes des lichtes und der gesundheit, in Brittanien von abteilungen des römischen heeres verert, welche aus den Vangiones ausgehoben worden waren. (Plumptonwall, Old Penreth) CIL* VII 320: Deo Mog[on]ti. *(Netherby)* 958: Deo Mogonti vitire [sanc(to)?] Ae[l(ius)]? Secund(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Risingham)* 996: Deo Mogonti, Cad(enorum) et n(umini) d(omini) n(ostri) Au-g(usti) M. G(avius?) Secundinus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) Habitanci prima stat(ione) pro se et suis pos(uit). *cf.* vicus Apollinesis (*CIR* 1138), *eine später aufgekommene bezeichnung des* vicus Mogontiacus, *d. h. der altstadt.* — *Vgl. daneben* Mounti, *dat. pl.* Mountibus; deo Mouno *neben* Apollini Mogouno. *Davon abgeleitet M.* *Mogontius.

Mogont-iā *stamm* Mogontī (*cf. G.* Brigantī, *lat.* Brigantia), *fem. zu* Mogons, *G., eine topische göttin. (Le Sablon bei Metz, weg nach Forbach, auf dem gebiete der Mediomatrici, saec. 2, 2. hälfte) BJ* 69 (1880) *p.* 34 = *MSAF* 41 (1880) *p.* 7: Deáe Mogontiae Iúl(ius) Paternus tabellár. ex vótó.

Mŏgontĭ-ăcŏ-n *vom röm. gentilicium M.* *Mogontius, *diß von G. dat.* Mogont-i; Mo(a)-go(u)ntia *ist eine hypocoristische form, fem. des gentilicium, woher die officielle römische form* Mogontiacus (*sc.* fundus) *abgeleitet ist. O., nach Mommsen eine schöpfung des Drusus, hauptstadt der römischen provinz Ober-Germanien, j. Mainz. Tac. h.* 4, 15: Mox occultis nuntiis pellexit Britannica auxilia, Batavorum cohortes missas in Germaniam, ut supra rettulimus, ac tum Mogontiaci agentes. 24: Emissas a Mogontiaco Batavorum cohortes. 25: Eius (Hordeonii) iussu derectam adversus Batavos aciem, tamquam a Mogontiaco legiones sequerentur. 33: Aliis a Novaesio, aliis a Mogontiaco universas copias advenisse credentibus. 37: Dein mutati in paenitentiam primani quartanique et duoetvicensimani Voculam sequuntur, apud quem resumpto Vespasiani sacramento ad liberandum Mogontiaci obsidium ducebantur. 59: Occisis Mogontiaci tribunis. 61: Cohortium, alarum, legionum hiberna subversa cremataque, iis tantum relictis, quae Mogontiaci ac Vindonissae sita sunt. 62: Non tulit ala Picentina gaudium insultantis vulgi, spretisque Sancti promissis aut minis Mogontiacum abeunt. 70: Tutor Treveris comitantibus, vitato Mogontiaco, Bingium concessit. 71: Hic belli status erat, cum Petilius Cerialis Mogontiacum venit. . . . Eo rapidius Cerialis, missis in Mediomatricos, qui breviore itinere legiones in hostem verterent, contracto quod erat militum Mogontiaci quantumque secum transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit. *Ptol.* 2, 9, 8: *Μοκοντιακὸν λεγίων κβ΄*. *Vatic. fragm.* 271: Proposita Mogontiaci XI. kal. iul. *(a. 286). Nomina provinciar. omnium p.* 129 *R.* (*Laterc. Veron.* 15, 7) = *p.* 253 *Seeck (saec. 3 med., unter kaiser Postumus):* Trans castellum Mo⟨go⟩ntiace(n)se: nam LXXX leugas *(= 120 römische meilen)* trans Renum Romani possederunt. *TP:* Mogontiaco. *Chronogr. a. 354 p.* 147, 25 *M.:* Alexander occisus Mogontiaco. *IA* 350, 4: Iter a Mediolano per Alpes Penninas Magontiacum m. p. CCCCXIX. 355, 5: Maguntiaco. 374, 5: Mogontiaco. *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi* 2 *c.* 1371 *A):* Martino episcopo Moguntiacensium *(cf. Athanas. apologia c. Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.). Victor Caes.* 33, 8: Mogontiacorum *(zur bezeichnung der bevölkerung, missbräuchlich). Eutrop.* 7, 13, 1: Post hunc Claudius fuit, patruus Caligulae, Drusi, qui apud Mogontiacum monumentum habet, filius. 9, 9, 1: Qui (Postumus) seditione militum interfectus est, quod Mogontiacum ⟨civitatem, *oder* Mog. *als femin., cf. Paulin. Petroc.* 1, 259: Pulcherrima Mediolanus⟩, quae adversus eum rebellaverat Laeliano res novas moliente, diripiendam militibus tradere noluisset. (*Daraus Oros.* 7, 22, 11: Aemilianus apud Mogontiacum cum res novas moliretur oppressus est.) *CTh.* 15, 7, 2 *(a. 371):* Magontiaci. 4, 12, 7 *(a. 375):* Mogontiaci (*var.* mob-). 1, 16, 13 *(a. 377):* Dat. . . . . Mogontiaci. *Ambrosii epistularum classis* I *ep.* 24, 6 *col.* 889 *D (a. 386):* Nonne intra

Gallias iuxta urbem Moguntiacum comes Victor occurrit mihi? *Ammian.* 15, 11, 8 *(a. 355):* Dein prima Germania, ubi praeter alia municipia Mogontiacus est et Vangiones et Nemetae et Argentoratus barbaricis cladibus nota. 16, 2, 12 *(a. 356):* Audiens itaque Argentoratum, Brocomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas et Vangionas et Mogontiacum civitates barbaros possidentes territoria earum habitare (nam ipsa oppida ut circumdata retiis busta declinant) primam omnium Brocomagum occupavit eique iam adventanti Germanorum ⟨manus⟩ pugnam intentans occurrit. 17, 1, 2 *(a. 357):* Unde cum captivis omnibus praedam Mediomatricos servandam ad reditum usque suum duci praecipit et petiturus ipse Mogontiacum, ut ponte conpacto transgressus in suis requireret barbaros, cum nullum reliquisset in nostris, refragante vetabatur exercitu. 18, 2, 7 *(a. 359):* Post cuius (Hariobaudis) adventum incitatis viribus omnes venere Moguntiacum, ubi Florentio et Lupicino, Severi successore, destinate certantibus per pontem illic constitutum transiri debere, renitebatur firmissime Caesar adserens pacatorum terras non debere calcari, ne, ut saepe contigit, per incivilitatem militis occurrentia vastitantis abrupte foedera frangerentur. 8: In unum coacta barbara multitudo venit prope Mogontiacum prohibitura viribus magnis exercitum ne transmitteret flumen. 27, 10, 1 *(a. 368):* Alamannus regalis Rando nomine, diu praestruens quod cogitabat, Mogontiacum praesidiis vacuam cum expeditis ad latrocinandum latenter inrepsit. 29, 4, 7 *(a. 373):* Bucinobantibus, quae contra Mogontiacum gens est Alamanna, regem Fraomarium ordinavit. 30, 2, 10 *(a. 374):* Remigius, quem populanti provincias rettulimus comiti favisse Romano, postquam Leo in eius locum magister esse coepit officiorum, a muneribus rei publicae iam quiescens, negotiis se ruralibus dedit prope Mogontiacum in genitalibus locis. 3, 4: Statimque, ut conducebat rei communi, prope Mogontiacum blandius rex ante dictus accitur, proclivis ipse quoque ad excipiendum foedus, ut apparebat. *Hieronym. chron. a. Abr. 2057 (aus Eutrop.):* Iste et Claudius patruus Drusi qui aput Mogontiacum monumentum habet. (*Daraus Prosperi Tironis epitoma chron.* 416 *p.* 411 *und Hist. Brit.* 21: Cuius (Claudii) monumentum in Mogantia apud Longobardos ostenditur.) *a. 2251 p.* 179: Alexander occiditur Mogontiaci (moc: *F*) tumultu militari. (*Daraus Oros.* 7, 18, 8: (Alexander) militari tumultu apud Mogontiacum interfectus est. *Prosper* 814 *(a. 232) p.* 437: Alexander apud Mogontiacum tumultu militari occiditur. *Cassiodor. chron.* 931 *(a. 235):* His conss. Alexander occiditur Mogontiaci tumultu militari = *Iordan. Rom.* 280: Ipseque Mogontiaco tumulto occiditur militari. *Get.* 15, 88: Eoque Mogontiaco militari tumulto occiso.) *Hieronym. epist.* 123 *(a. 409),* 16, *t.* 1 *c.* 914 *A ed. Vall. Ven.:* Moguntiacum, nobilis quondam civitas, capta atque subversa est, et in ecclesia multa hominum milia trucidata. *ND occ.* 1, 49. 5, 143. 41, 1: (Dux) Mogontiacensis. 9: Mogontiaco. 14: Sub dispositione viri spectabilis ducis Mogontiacensis. 21: Praefectus militum armigerorum, Mogontiaco. *NG* 7 *(Germ. I),* 1: Metropolis civitas Mogontiacensium *(spätere glosse:* id est Magontia, Maguntia, Magantia, Magentia *usw.). Salvian. gub. dei* 6, 39: Mogontiacensium civitas excisa atque deleta est. *Notae Tiron.* 86, 86: Mogontia (*var.* Magantia). 87, 53: Mogont(c)iacum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 9 *(nach Sulpicius Alexander):* Nanneno Mogonciacum reverso. *Fortunat. c.* 2, 11, *tit.:* De baptisterio Magantiae. 9, 9, 1: Felix Māgantĭa. *Ionae vita s. Columbani c.* 26 *ASS Sur. 21. nov. p.* 476: Ad urbem, quam Magontiacum veteres appellarunt, perveniunt. *Concilium sub Sonnatio ep. Rem. hab. a. 627—630 p.* 203 *M.:* Lupoaldo *(abl.)* Magonciacensi. *Constantii ep. Albig. epist. a. 632 MG epist.* III *p.* 211, 12: Regem modo Magancia esse. *Fredeg. chron.* 2, 60: (Chrocus) Renum Mogancia ponte ingeniosae transiens, primum ipsamque civitatem et populum vastavit. 4, 38: Lesio Mogancensis urbis episcopus. 74: Magancia cum exercito adgreditur. 87: Macancinsis hoc prilio non fuerunt fedelis. *Rav.* 4, 24 *p.* 227, 4—6: Iuxta fluvium Renum civitatem, quae dicitur Maguntia. *p.* 228, 9: Maguntiam. 26 *p.* 231, 2: Maguntia civitate Francorum. *Zachariae papae epist. a. 748 (?) MG epist.* III *p.* 361, 3: In civitate Magontia. 8 *sq.:* Sanctae Magontinae aecclesiae. *Dronke, Cod. n.* 2 *p.* 1 *(a. 750):* Urbis Mogontiae. . . . Civitatis Mogontiae. . . . Actum Mogontiae civitatis. *Zachariae pap. epist. a. 751 p.* 373, 1: Zacharias papa Bonifatio episcopo san-

Mogol-ius *M. (Parochia de Terena, vici Alandroal) CIL* II 6267[b]: Mogolius.

Mogon-ia *F. cogn. (Nimes) CIL* XII 3995 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1255: D(is) M(anibus) Val(eriae) Mogoniae; C. Iulius Maternus uxori plentissimae. *cf. gentilicium* Moconia.

Mogoninon *iberisch? F.? G.? (Cabeza del Griego) CIL* II 3136: Mogoninon C. Iuli Silvani. *cf.* Mogons.

***Mŏgons** *gen.* *Mogont-os, nt-*stamm* mogo-nt-, *part. praes. von* *mogu *'bin groß'. verbal-√* mog, *nach Ernault aus* Mogov-ius, Mogou-nos.; *G., beiname des Apollo, gottes des lichtes und der gesundheit, in Brittanien von abteilungen des römischen heeres verert, welche aus den Vangiones ausgehoben worden waren. (Plumptonwall, Old Penrith) CIL* VII 320: Deo Mog[on]ti. *(Netherby)* 958: Deo Mogonti vitire [sanc(to)?] Ae[l(ius)]? Secund(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Risingham)* 996: Deo Mogonti, Cad(enorum) et n(umini) d(omini) n(ostri) Aug(usti) M. G(avius?) Secundinus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) Habitanci prima stat(ione) pro se et suis pos(uit). *cf.* vicus Apollinesis (*CIR* 1138), *eine später aufgekommene bezeichnung des* vicus Mogontiacus, *d. h. der altstadt. — Vgl. daneben* Mounti, *dat. pl.* Mountibus; deo Mouno *neben* Apollini Mogouno. *Davon abgeleitet M.* *Mogontius.

Mogont-iā *stamm* Mogontī (*cf. G.* Brigantī, *lat.* Brigantia), *fem. zu* Mogons, *G., eine topische göttin. (Le Sablon bei Metz, weg nach Forbach, auf dem gebiete der Mediomatrici, saec. 2, 2. hälfte) BJ* 69 (1880) *p.* 34 = *MSAF* 41 (1880) *p.* 7: Deáe Mogontiae Iúl(ius) Paternus tabellár. ex vótó.

Mŏgontĭ-ăcŏ-n *vom röm. gentilicium M.* *Mogontius, *diß von G. dat.* Mogont-i; Mo(a)go(u)ntia *ist eine hypocoristische form, fem. des gentilicium, woher die officielle römische form* Mogontiacus (*sc.* fundus) *abgeleitet ist. O., nach Mommsen eine schöpfung des Drusus, hauptstadt der römischen provinz Ober-Germanien, j. Mainz. Tac. h.* 4, 15: Mox occultis nuntiis pellexit Britannica auxilia, Batavorum cohortes missas in Germaniam, ut supra rettulimus, ac tum Mogontiaci agentes. 24: Emissas a Mogontiaco Batavorum cohortes. 25: Eius (Hordeonii) iussu derectam adversus Batavos aciem, tamquam a Mogontiaco legiones sequerentur. 33: Aliis a Novaesio, aliis a Mogontiaco universas copias advenisse credentibus. 37: Dein mutati in paenitentiam primani quartanique et duoetvicensimani Voculam sequuntur, apud quem resumpto Vespasiani sacramento ad liberandum Mogontiaci obsidium ducebantur. 59: Occisis Mogontiaci tribunis. 61: Cohortium, alarum, legionum hiberna subversa cremataque, iis tantum relictis, quae Mogontiaci ac Vindonissae sita sunt. 62: Non tulit ala Picentina gaudium insultantis vulgi, spretisque Sancti promissis aut minis Mogontiacum abeunt. 70: Tutor Treveris comitantibus, vitato Mogontiaco, Bingium concessit. 71: Hic belli status erat, cum Petilius Cerialis Mogontiacum venit. . . . Eo rapidius Cerialis, missis in Mediomatricos, qui breviore itinere legiones in hostem verterent, contracto quod erat militum Mogontiaci quantumque secum transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit. *Ptol.* 2, 9, 8: *Μοκοντιακὸν λεγίων κβ'. Vatic. fragm.* 271: Proposita Mogontiaci XI. kal. iul. *(a. 286). Nomina provinciar. omnium p.* 129 *R.* (*Laterc. Veron.* 15, 7) = *p.* 253 *Seeck (saec. 3 med., unter kaiser Postumus):* Trans castellum Mo<go>ntiace(n)se: nam LXXX leugas *(= 120 römische meilen)* trans Renum Romani possederunt. *TP:* Mogontiaco. *Chronogr. a.* 354 *p.* 147, 25 *M.:* Alexander occisus Mogontiaco. *IA* 350, 4: Iter a Mediolano per Alpes Penninas Magontiacum m. p. CCCCXIX. 355, 5: Maguntiaco. 374, 5: Mogontiaco. *Concil. Agrippin. a.* 346 *(Mansi* 2 *c.* 1371 *A):* Martino episcopo Moguntiacensium *(cf. Athanas. apologia c. Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.). Victor Caes.* 33, 8: Mogontiacorum *(zur bezeichnung der bevölkerung, missbräuchlich). Eutrop.* 7, 13, 1: Post hunc Claudius fuit, patruus Caligulae, Drusi, qui apud Mogontiacum monumentum habet, filius. 9, 9, 1: Qui (Postumus) seditione militum interfectus est, quod Mogontiacum <civitatem, *oder* Mog. *als femin., cf. Paulin. Petroc.* 1, 259: Pulcherrima Mediolanus>, quae adversus eum rebellaverat Laeliano res novas moliente, diripiendam militibus tradere noluisset. (*Daraus Oros.* 7, 22, 11: Aemilianus apud Mogontiacum cum res novas moliretur oppressus est.) *CTh.* 15, 7, 2 *(a.* 371*):* Magontiaci. 4, 12, 7 *(a.* 375*):* Mogontiaci (*var.* mob-). 1, 16, 13 *(a.* 377*):* Dat. . . . . Mogontiaci. *Ambrosii epistularum classis* I *ep.* 24, 6 *col.* 889 *D (a.* 386*):* Nonne intra

Gallias iuxta urbem Moguntiacum comes Victor occurrit mihi? *Ammian.* 15, 11, 8 *(a. 355):* Dein prima Germania, ubi praeter alia municipia Mogontiacus est et Vangiones et Nemetae et Argentoratus barbaricis cladibus nota. 16, 2, 12 *(a. 356):* Audiens itaque Argentoratum, Brocomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas et Vangionas et Mogontiacum civitates barbaros possidentes territoria earum habitare (nam ipsa oppida ut circumdata retiis busta declinant) primam omnium Brocomagum occupavit eique iam adventanti Germanorum ⟨manus⟩ pugnam intentans occurrit. 17, 1, 2 *(a. 357):* Unde cum captivis omnibus praedam Mediomatricos servandam ad reditum usque suum duci praecipit et petiturus ipse Mogontiacum, ut ponte conpacto transgressus in suis requireret barbaros, cum nullum reliquisset in nostris, refragante vetabatur exercitu. 18, 2, 7 *(a. 359):* Post cuius (Hariobaudis) adventum incitatis viribus omnes venere Moguntiacum, ubi Florentio et Lupicino, Severi successore, destinate certantibus per pontem illic constitutum transiri debere, renitebatur firmissime Caesar adserens pacatorum terras non debere calcari, ne, ut saepe contigit, per incivilitatem militis occurrentia vastitantis abrupte foedera frangerentur. 8: In unum coacta barbara multitudo venit prope Mogontiacum prohibitura viribus magnis exercitum ne transmitteret flumen. 27, 10, 1 *(a. 368):* Alamannus regalis Rando nomine, diu praestruens quod cogitabat, Mogontiacum praesidiis vacuam cum expeditis ad latrocinandum latenter inrepsit. 29, 4, 7 *(a. 373):* Bucinobantibus, quae contra Mogontiacum gens est Alamanna, regem Fraomarium ordinavit. 30, 2, 10 *(a. 374):* Remigius, quem populanti provincias rettulimus comiti favisse Romano, postquam Leo in eius locum magister esse coepit officiorum, a muneribus rei publicae iam quiescens, negotiis se ruralibus dedit prope Mogontiacum in genitalibus locis. 3, 4: Statimque, ut conducebat rei communi, prope Mogontiacum blandius rex ante dictus accitur, proclivis ipse quoque ad excipiendum foedus, ut apparebat. *Hieronym. chron. a. Abr. 2057 (aus Eutrop.):* Iste et Claudius patruus Drusi qui aput Mogontiacum monumentum habet. (*Daraus Prosperi Tironis epitoma chron.* 416 *p.* 411 *und Hist. Brit.* 21: Cuius (Claudii) monumentum in Mogantia apud Longobardos ostenditur.) *a. 2251 p.* 179: Alexander occiditur Mogontiaci (moc: *F*) tumultu militari. (*Daraus Oros.* 7, 18, 8: (Alexander) militari tumultu apud Mogontiacum interfectus est. *Prosper* 814 *(a. 232) p.* 437: Alexander apud Mogontiacum tumultu militari occiditur. *Cassiodor. chron.* 931 *(a. 235):* His conss. Alexander occiditur Mogontiaci tumultu militari = *Iordan. Rom.* 280: Ipseque Mogontiaco tumulto occiditur militari. *Get.* 15, 88: Eoque Mogontiaco militari tumulto occiso.) *Hieronym. epist.* 123 *(a. 409),* 16, *t.* I *c.* 914 *A ed. Vall. Ven.:* Moguntiacum, nobilis quondam civitas, capta atque subversa est, et in ecclesia multa hominum milia trucidata. *ND occ.* 1, 49. 5, 143. 41, 1: (Dux) Mogontiacensis. 9: Mogontiaco. 14: Sub dispositione viri spectabilis ducis Mogontiacensis. 21: Praefectus militum armigerorum, Mogontiaco. *NG* 7 *(Germ. I),* 1: Metropolis civitas Mogontiacensium *(spätere glosse:* id est Magontia, Maguntia, Magantia, Magentia *usw.). Salvian. gub. dei* 6, 39: Mogontiacensium civitas excisa atque deleta est. *Notae Tiron.* 86, 86: Mogontia (*var.* Magantia). 87, 53: Mogont(c)iacum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 9 *(nach Sulpicius Alexander):* Nanneno Mogonciacum reverso. *Fortunat. c.* 2, 11, *tit.:* De baptisterio Magantiae. 9, 9, 1: Felix Măgantĭa. *Ionae vita s. Columbani c.* 26 *ASS Sur. 21. nov. p.* 476: Ad urbem, quam Magontiacum veteres appellarunt, perveniunt. *Concilium sub Sonnatio ep. Rem. hab. a. 627—630 p.* 203 *M.:* Lupoaldo *(abl.)* Magonciacensi. *Constantii ep. Albig. epist. a. 632 MG epist.* III *p.* 211, 12: Regem modo Magancia esse. *Fredeg. chron.* 2, 60: (Chrocus) Renum Mogancia ponte ingeniosae transiens, primum ipsamque civitatem et populum vastavit. 4, 38: Lesio Mogancensis urbis episcopus. 74: Magancia cum exercito adgreditur. 87: Macancinsis hoc prilio non fuerunt fedelis. *Rav.* 4, 24 *p.* 227, 4—6: Iuxta fluvium Renum civitatem, quae dicitur Maguntia. *p.* 228, 9: Maguntiam. 26 *p.* 231, 2: Maguntia civitate Francorum. *Zachariae papae epist. a. 748 (?) MG epist.* III *p.* 361, 3: In civitate Magontia. *8 sq.:* Sanctae Magontinae aecclesiae. *Dronke. Cod. n.* 2 *p.* 1 *(a. 750):* Urbis Mogontiae. . . . Civitatis Mogontiae. . . . Actum Mogontiae civitatis. *Zachariae pap. epist. a. 751 p.* 373, 1: Zacharias papa Bonifatio episcopo san-

ctae ecclesiae Mogontiae et per eum in eadem venerabile ecclesiae perpetuam salutem. 17: Supra dicta eclesia Mogontina. *Commentum Einsidlense in Donati artem minorem* (*Anecd. Helv. p.* 214, 20): Cis Renum, est civitas Magontiae .i. de ista parte. — *Inschriften: (Monza) CIL* V 5747: C. Sertorius L. f. Ouf(entina) Te . . . . . us veteranus leg. XVI., curator civium Roman[or(um)] Mogontiaci. *(Rom)* VI 3343: Aeli(o) P. fil. . . . [M]ogonti[aco Secu]ndo. *(Benevento, zu a. 217)* IX 1609: [Mo]contiaci Atuno IIII. *(Finthen, a. 198) CIR* 956 = *Becker* 38 *cf. WK* 3 *sp.* 31: L. Senilius Dec[i]manus q(uaestor), c(urator) c(ivium) R(omanorum) m(anticulariorum) neg(otiatorum) Mog(ontiacensium), civis T(aunensis). *(Mainz) CIR* 1067 = *Becker* 106: Mog[ontiaci]. *(Mainz, a. 276) CIR* 1130 = *Becker* 80: D(ecurio) c(ivium) R(omanorum) Mog(ontiaci). *(Mainz, j. in Mannheim, a. 293—305) CIR* 1281 = *Haug n.* 86 = *WZ* 11 (1892) *s.* 318: CIvitas Mog[ont(iacensium) dedic(ante) A]urelio Lau[reo] (*cf. Vat. frgm.* 42 *ed. Mommsen 1890*) . . . c//s Kal. *(Mainz) BJ* 64, 42—45 = 67, 8 = *Keller, nachtrag zu Becker* 22[a]: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Iunoni Reginae vicani Mogontiacen[s]es vici novi d(e) s(ua) p(ecunia). *(Salzig, a. 220) CIR* 1938: A M[og(ontiaco)] m. p. XXIX. *(a. 271—73)* 1939 = *RM n. f.* 15, 500: A Mog[ontiaco] XXV[II]. *(Capellen, gegen die Johanneskirche, a. 43—45) CIR* 1941 = *WZ* 3 *s.* 311: Ab Mog(ontiaco) [m. p.] LVI. *(Bei Brohl, a. 282—283) CIR* 1943 = *WZ* 3, 318: A M(ogontiaco) L (leugae). *(Boppard) BJ* 50/51 *s.* 63: I Mog. m. p. X(XXXV) = *30 leugen. (Straßenseule von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: [Mo]gontiac(um). *(Bruchloch, zwischen Junglinster und Burglinster in Luxemburg) RA n. s.* 32 (1876) *p.* 178 = *BJ* 67, 5—6: Vetere, Mogontiaci. *(Bühl, a. 100 von Trajan, nicht in's ende) WZ* 3 (1884) *s.* 237—246: Imp. Caesar divi Nervae f. Nerva Traianus Aug. Germ. p. m. trib. pot. IIII. cos. III. p. p. a Mog(ontiaco) m(ilia) p(assum) CXX//. — *Blei-medaillon (münzen der kaiser Diocletian und Maximian) RN* 1862 *p.* 426. *Froehner, Médaillons rom. 1878 p.* 259. *Cohen, Descr. hist. des monnaies frappées sous l'empire romain t.* 6[2] *p.* 464[1]. *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat.* *(P. 1895) No.* 849 *p.* 370—371 *(a. 287)*: MOGONTIACVM CASTEL(lum), *unten* FL RENVS. *Merowing. münzen: Belfort* 2997 (*Prou* 1148): MOGVNCIACO FITVR. 2999 (*Prou* 1149): MOGVNCIAFO FI. 3000 (*Prou* 1150): *R* MOGONTIACV FIT. 3003: MOGONCIACO CIA. 3006: MOGVNCIACO CIV. 3009: MOGVNCIACO? 3012 (*Prou* 1151): MO ƆOIƎCꓕꓯ CIV. 3015: DILIVCIIꓨOM. 3018: MOGONTIACO. 3020: MOGVNVICO CIV. 3022: + MOCO . . . . . 3032: MOCVNCIACO? 3033: ƆG I. 3034: . . . . . NOMO . . . 3057—3059: M. 3060 *(nach Prou 2760 unbestimmt): R* ///OCO. *Nachamungen: Belfort* 3004 (*Prou* 1152): MOGIIVNCO CI. 6281 (*Prou* 1155): GOM///ИƧO. *R* ꟻƐONꟷICИO. 6284 (*Prou* 1153. 1154): /////NИTO *R* VN.

Mogontin-ius *abgeleitet von M.* *Mogont-inus, *diß von G.* Mogont-, *M. gentilic. (Blanckenheim) CIR* 1988: [D(is) M(anibus)] Potentini[ae] Frontinae P. Mogontinius Vic[tor]inus coniugi carissime obi[t]e etc.

Mogotinsis *s.* Vogladensis.

***Mŏgo-uno-s** *aus* *Mŏghŏ-ṷeno-s, *Mogo-s, *mir.* mogh *groß,* √ mogh; *Stokes vgl. ai.* maghavan *freely giving, a giver, d. h. der großmächtige, gen.* maghônas, *beiname des Indra und anderer götter, zd.* magavan *(a young man who is grown up but not married, a bachelor), nom.* maghávā, *G., beiname des Apollo Grannus. (Horburg im Elsaß) CIL* XIII 5315: Apollini Granno Mogouno aram Q. Licini Trio d. s. d. *(Aux Ronchers, dép. Meuse, arrond. Bar-le-Duc, cant. Montiers-sur-Saulx) RA n. s.* 31 (1876) *p.* 397—407 = *Collection des Monuments épigraphiques du Barrois, par Léon Maxe-Werly. Paris, Champion 1883, p.* 13: MΘGOVNVS INVCIIINVO. *cf.* Magonia, Magonus, Magounus, deo Mouno, Mounti *neben* Mogonti.

Mogov-ius *stamm* mogov-io-, √ mogh, *M. nomen gentilic. (Nîmes, saec. 1) CIL* XII 3851 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1103: D(is) M(anibus) Quártíniae Paternae; M. Mogovius Bredo uxóri rárissimáe et sibi vívos posuit. *(Manduel) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1424: D(is) M(anibus) C. Furenti(i) Iuliani; M. Mogovius Bredo, amic(o) optim(o).

Mogra *fl. j. Le Meix-Saint-Époing, dép. Marne.*

Mogs-ius *oder √-form* mox *aus* mog-s, *weiterbildung der idg. √* magh *wachsen, cf.* Moxius, Pleu-moxii, Mosa, Mosella, *M. cogn. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883),124 = *Hettner* 489: . . . us. Mogsius.

Mogti *s.* Mogons.

Mogtio *s.* *Mogetiu.

Mogunt(c)**iacum** *s.* Mogontiacon.

***mŏgŭ-s** *diener, sclave, eu̯-stamm, air.* mug *m. servus, nir.* mugh, *gen.* moga *(masc. u-stamm), nom. u. acc. du.* *mogu- (*air.* dá mug), *nom. pl.* *mogavi *für vorhistor.* *mogav-es, *mogeu-es, *ir.* mogi *und* moge, *acc. pl.* mogu (*got.* maguns); *davon abgeleitet bret.* mével(l) *valet* = *mogu-illo-s (*cf. got.* magula), *bret. (a. 1245)* Mauv-e-dat *'serviteur de son père', bret.* maou-ez *a woman, corn.* maw *a boy, a lad, a servant. Aus dem celtischen* *moghu-s *mogus *nach d'Arbois de Jubainville entlehnt kommt got.* magu-s *m., as.* magu *m. knabe, nhd.* magd, *engl.* maid. — *In ir. M.* Cath-mog *oder* Cath-mug = *Catu-mogus *'diener der schlacht'. cf.* *magu-s, Taxi-magulus.

Moicus *M. (Gradino bei Nadin) CIL* III 2858: Pupillor(um) MoIcorum liberta Dumna Latrae v. s. l. m.

MOIIO *fig. (unbestimmbar). (j. in Mainz) Becker s.* 106, 136: MOIIO *(Cöln):* OF MOI (*oder* = Modesti?).

? ***Μοίν-ιος*** *M. (Kanawât) CIG p.* 263. *add. p.* 1182. 4612: *Μοινίου Χλαμμέους*; *cf.* Moenius.

***Moino-stada** *zu fl.* Moenus, *ahd.* stado, *O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 14: *Μηνόσγαδα, var. Μηνοστάδα, Μονόσγαδα*; *Much ci. Μοινο-στάδα.*

Moinuna *M. (In einer Kerry-inschrift) Proceedings RIA* 1871 *p.* 56: Moinuna maqi Olacon(os).

Moiota *F. (Igg) CIL* III 3785 = 10726: Filia Moiota. 3804: Pletor Laepius vius fecit sibi et Moiotae uxor(i) . . .

Moira *nfl. der Sarthe, j. le Moire, Rosai.*

? **Moirus** *M. (St. Peter im Holz) CIL* III 4765: Pileto Moiri [f.] et Severa Ialvi [f.] v. f.

Moisiacensis ecclesia. *Vita s. Calminii* 10 *ASS 19. aug.* III *p.* 760 *F:* Moisiacensis ecclesia.

Mol-ācus *zu air.* mŏlaim *laudo, acy.* mŏlim, *w.* moli *to praise, mbret.* meuliff, *bret. (Léon)* meuli *louer, vann.* melein, *M. (In Dacia, a. 145/161) CIL* III *p.* XLIV *p.* 886: Luonerco Molaci f(ilio) Britto(ni), ex pedite coh. I Ulpiae Britton(um). (miliariae) in . . . . en . . . *cf.* Leuci-malācos.

? ***Μολανεῖσα*** *F. (Termessi) CIG* 4366[t]: *Τειμοθεος Δαι . . . δις Μανησου την σωματοθηκην εαυτω και τη γυναικι Μολανεισῃ Διο[γ]ενους Θοαντος.*

Molanum *s.* Mediolanon.

Molceium *s.* Mulciacum.

Moled *fl. j. Malig. Rav.* 5, 32 *p.* 440, 7—9: Et Sodisinam Cled = Ausoba Sina Moled.

Molgenus *M. (Valière bei Clermont) CIL* XIII 1472: D(is) M(anibus) et m(emoriae) MOL|GEN.

Molin-auna *nach Thurneysen etwa aus* *Molin-abona *'Mülbach' in Lothringen, der 'mülgraben', der bei Mackweiler in die Eichel mündet. Trad. Wiz.* 1 *(a. 712):* Super fluvio aqua Molinauna in fine vel in marca Haganbache.

Molini-ācus *abgeleitet von gall. M.* Molinus, *O. in pago Cenomanico, j. Moulins. Pard. dipl. n.* 137, *t.* 1 *p.* 103: Moliniaco. *cf.* curtis Molinensis (*Pard.* 2, 135).

Molinus *gall. M., Vindelicier. (Bei Günzburg) CIL* III 5866: Neptu(no) sacr(um) Molin(us, *von Mommsen erklärt* molin(arii)).

? **Molis** *O. Vita Virgilii* 1,5 *ASS 5. mart.* I *p.* 401 *D:* Ad littus aequoris, quod vocatur Molis.

Molisi-āca *von M.* *Molisius, *O.*

Moli-smus *von* smo-, *var. von* samo- = sm̥mo-, *O. j. Molesme. dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Laignes.*

? **Mŏlistŏmo-s** *M. Appian. Illyr.* 4: *Μολιστόμῳ γὰρ αὐτοὺς (Αὐταριέας) καὶ Κελτοῖς τοῖς Κίμβροις λεγομένοις ἐπὶ Δελφοὺς συστρατεῦσαι, καὶ φθαρῆναι μὲν αὐτίκα τοὺς πλέονας αὐτῶν πρὸ ἐπιχειρήσεως, ὑετῶν σφίσι καὶ θυέλλης καὶ πρηστήρων ἐμπεσόντων, ἐπιγενέσθαι δὲ τοῖς ὑποστρέψασιν ἄπειρον βατράχων πλῆθος, οἳ διασαπέντες τὰ νάματα διέφθειραν κτέ.*

***Mollici-ācus** *von gentilic.* Mollicius, *nach d'Arbois de Jubainville in* Mulciacum Molceium *s. 12, j. Moussy, dép. Aube, oder* *Mustiacus?

? **Mollicius** *M. (Beligna) CIL* V 1305: Ossa T. MolliciI T. l. Corinthi.

? **Moll-o**(n) *M. (Padua) CIL* V 2974: C. Lemonius C. f. Mollo sibi et FremantIoni uxorI.

Mollon-ia *F. (Verona) CIL* V 3500:

ctae ecclesiae Mogontiae et per eum in eadem venerabile ecclesiae perpetuam salutem. 17: Supra dicta eclesia Mogontina. *Commentum Einsidlense in Donati artem minorem* (*Anecd. Helv. p.* 214, 20): Cis Renum, est civitas Magontiae .i. de ista parte. — *Inschriften: (Monza) CIL* V 5747: C. Sertorius L. f. Ouf(entina) Te . . . . . us veteranus leg. XVI., curator civium Roman[or(um)] Mogontiaci. *(Rom)* VI 3343: Aeli(o) P. fil. . . . [M]ogonti[aco Secu]ndo. *(Benevento, zu a. 217)* IX 1609: [Mo]contiaci Atuno IIII. *(Finthen, a. 198) CIR* 956 = *Becker* 38 *cf. WK* 3 *sp.* 31: L. Senilius Dec[i]manus q(uaestor), c(urator) c(ivium) R(omanorum) m(anticulariorum) neg(otiatorum) Mog(ontiacensium), civis T(aunensis). *(Mainz) CIR* 1067 = *Becker* 106: Mog[ontiaci]. *(Mainz, a. 276) CIR* 1130 = *Becker* 80: D(ecurio) c(ivium) R(omanorum) Mog(ontiaci). *(Mainz, j. in Mannheim, a. 293—305) CIR* 1281 = *Haug n.* 86 = *WZ* 11 (1892) *s.* 318: CIvitas Mog[ont(iacensium) dedic(ante) A]urelio Lau[reo] (*cf. Vat. frgm.* 42 *ed. Mommsen* 1890) . . . c//s Kal. *(Mainz) BJ* 64, 42—45 = 67, 8 = *Keller, nachtrag zu Becker* 22ª: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Iunoni Reginae vicani Mogontiacen[s]es vici novi d(e) s(ua) p(ecunia). *(Salzig, a. 220) CIR* 1938: A M[og(ontiaco)] m. p. XXIX. *(a. 271—73)* 1939 = *RM n. f.* 15, 500: A Mog[ontiaco] XXV[II]. *(Capellen, gegen die Johanneskirche, a. 43—45) CIR* 1941 = *WZ* 3 *s.* 311: Ab Mog(ontiaco) [m. p.] LVI. *(Bei Brohl, a. 282—283) CIR* 1943 = *WZ* 3, 318: A M(ogontiaco) L (leugae). *(Boppard) BJ* 50/51 *s.* 63: I Mog. m. p. X(XXXV) = *30 leugen. (Straßenseule von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: [Mo]gontiac(um). *(Bruchloch, zwischen Junglinster und Burglinster in Luxemburg) RA n. s.* 32 (1876) *p.* 178 = *BJ* 67, 5—6: Vetere, Mogontiaci. *(Bühl, a. 100 von Trajan, nicht in's ende) WZ* 3 (1884) *s.* 237—246: Imp. Caesar divi Nervae f. Nerva Traianus Aug. Germ. p. m. trib. pot. IIII. cos. III. p. p. a Mog(ontiaco) m(ilia) p(assum) CXX//. — *Blei-medaillon (münzen der kaiser Diocletian und Maximian) RN* 1862 *p.* 426. *Froehner, Médaillons rom.* 1878 *p.* 259. *Cohen, Descr. hist. des monnaies frappées sous l'empire romain t.* 6² *p.* 464¹. *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat.* (*P.* 1895) *No.* 849 *p.* 370—371 *(a. 287):* MOGONTIACVM CASTEL(lum), *unten* FL RENVS. *Merowing. münzen: Belfort* 2997 (*Prou* 1148): MOGVNCIACO FITVR. 2999 (*Prou* 1149): MOGVNCIAFO FI. 3000 (*Prou* 1150): *R* MOGONTIACV FIT. 3003: (ꟽOGONCIACO CIA. 3006: ꟽOGVNCIACO CIV. 3009: MOGVNCIACO? 3012 (*Prou* 1151): MO ƋOIꓘC⅃V CIV. 3015: DILIVCIIꝋOM. 3018: MOGONTIACO. 3020: ꟽOGVN\ICO CIV. 3022: + ꟽOCO . . . . . 3032: MOCVNCIACO? 3033: ƆG I. 3034: . . . . . NOꟽO . . . 3057—3059: M. 3060 *(nach Prou 2760 unbestimmt): R* ///OCO. *Nachamungen: Belfort* 3004 (*Prou* 1152): ꟽOGIIVՈCO CI. 6281 (*Prou* 1155): GOM/// ИƧO. *R* ƎƎON∾ICИO. 6284 (*Prou* 1153. 1154): ///// NИTO *R* VN.

Mogontin-ius *abgeleitet von M.* *Mogont-inus, *diß von G.* Mogont-, *M. gentilic. (Blanckenheim) CIR* 1988: [D(is) M(anibus)] Potentini[ae] Frontinae P. Mogontinius Vic[tor]inus coniugi carissime obi[t]e etc.

Mogotinsis *s.* Vogladensis.

***Mŏgo-uno-s** *aus* *Mŏghŏ-ṷeno-s, *Mogo-s, *mir.* mogh *groß*, √ mogh; *Stokes vgl. ai.* maghavan *freely giving, a giver, d.h. der großmächtige, gen.* maghônas, *beiname des Indra und anderer götter, zd.* magavan *(a young man who is grown up but not married, a bachelor), nom.* maghávā, *G., beiname des Apollo Grannus. (Horburg im Elsaß) CIL* XIII 5315: Apollini Granno Mogouno aram Q. Licini Trio d. s. d. *(Aux Ronchers, dép. Meuse, arrond. Bar-le-Duc, cant. Montiers-sur-Saulx) RA n. s.* 31 (1876) *p.* 397—407 = *Collection des Monuments épigraphiques du Barrois, par Léon Maxe-Werly. Paris, Champion* 1883, *p.* 13: MOGOVNVS INVCIIINVO. *cf.* Magonia, Magonus, Magounus, deo Mouno, Mounti *neben* Mogonti.

Mogov-ius *stamm* mogov-io-, √ mogh, *M. nomen gentilic. (Nîmes, saec. 1) CIL* XII 3851 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes n.* 1103: D(is) M(anibus) Quártiniae Paternae; M. Mogovius Bredo uxóri rárissimáe et sibi vívos posuit. *(Manduel) Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1424: D(is) M(anibus) C. Furenti(i) Iuliani; M. Mogovius Bredo, amic(o) optim(o).

Mogra *fl. j. Le Meix-Saint-Époing, dép. Marne.*

Mogs-ius *oder* √*-form* mox *aus* mog-s, *weiterbildung der idg.* √ magh *wachsen*, *cf.* Moxius, Pleu-moxii, Mosa, Mosella, *M. cogn.* *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883),124 = *Hettner* 489: . . . us. Mogsius.

Mogti *s.* Mogons.

Mogtio *s.* *Mogetiu.

Mogunt(c)iacum *s.* Mogontiacon.

***mŏgū-s** *diener, sclave, eu-stamm, air.* mug *m. servus, nir.* mugh, *gen.* moga *(masc. u-stamm), nom. u. acc. du.* *mogū- (*air.* dá mug), *nom. pl.* *mogavi *für vorhistor.* *mogav-es, *mogeu-es, *ir.* mogi *und* moge, *acc. pl.* mogu (*got.* maguns); *davon abgeleitet bret.* mével(l) *valet* = *mogu-illo-s (*cf. got.* magula), *bret. (a. 1245)* Mauv-e-dat '*serviteur de son père*', *bret.* maou-ez *a woman, corn.* maw *a boy, a lad, a servant. Aus dem celtischen* *moghu-s *mogus *nach d'Arbois de Jubainville entlehnt kommt got.* magu-s *m., as.* magu *m. knabe, nhd.* magd, *engl.* maid. — *In ir. M.* Cath-mog *oder* Cath-mug = *Catu-mogus '*diener der schlacht*'. *cf.* *magu-s, Taxi-magulus.

Moicus *M. (Gradino bei Nadin) CIL* III 2858: Pupillor(um) Moicorum liberta Dumna Latrae v. s. l. m.

MOIIO *fig. (unbestimmbar). (j. in Mainz) Becker s.* 106, 136: MOIIO *(Cöln):* OF MOI (*oder* = Modesti?).

? *Μοίν-ιος M. (Kanawât) CIG p.* 263. *add. p.* 1182. 4612: *Μοινίου Χλαμμέους*; *cf.* Moenius.

***Moino-stada** *zu fl.* Moenus, *ahd.* stado, *O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 14: *Μηνόσγαδα, var. Μηνοστάδα, Μονόσγαδα*; *Much ci. Μοινο-στάδα.*

Moinuna *M. (In einer Kerry-inschrift) Proceedings RIA* 1871 *p.* 56: Moinuna maqi Olacon(os).

Moiota *F. (Igg) CIL* III 3785 = 10726: Filia Moiota. 3804: Pletor Laepius vius fecit sibi et Moiotae uxor(i) . . .

Moira *nfl. der Sarthe, j. le Moire, Rosai.*

? **Moirus** *M. (St. Peter im Holz) CIL* III 4765: Pileto Moiri [f.] et Severa Ialvi [f.] v. f.

Moisiacensis ecclesia. *Vita s. Calminii* 10 *ASS 19. aug.* III *p.* 760 *F:* Moisiacensis ecclesia.

Mol-ācus *zu air.* mŏlaim *laudo, acy.* mŏlim, *w.* moli *to praise, mbret.* meuliff, *bret. (Léon)* meuli *louer, vann.* melein, *M. (In Dacia, a. 145/161) CIL* III *D.* XLIV *p.* 886: Luonerco Molaci f(ilio) Britto(ni), ex pedite coh. I Ulpiae Britton(um). (miliariae) in . . . . en . . . *cf.* Leuci-malācos.

? ***Μολανεῖσα*** *F. (Termessi) CIG* 4366[t]: *Τειμοθεος Δαι . . . δις Μανησου την σωματοθηκην εαυτω και τη γυναικι Μολανειση Διο[γ]ενους Θοαντος.*

Molanum *s.* Mediolanon.

Molceium *s.* Mulciacum.

Moled *fl. j. Malig. Rav.* 5, 32 *p.* 440, 7—9: Et Sodisinam Cled = Ausoba Sina Moled.

Molgenus *M. (Valière bei Clermont) CIL* XIII 1472: D(is) M(anibus) et m(emoriae) MOL|GEN.

Molin-auna *nach Thurneysen etwa aus* *Molin-abona '*Mülbach*' *in Lothringen, der* '*mülgraben*', *der bei Mackweiler in die Eichel mündet. Trad. Wiz.* 1 *(a. 712):* Super fluvio aqua Molinauna in fine vel in marca Haganbache.

Molini-ācus *abgeleitet von gall. M.* Molinus, *O. in pago Cenomanico, j. Moulins. Pard. dipl. n.* 137, *t.* 1 *p.* 103: Moliniaco. *cf.* curtis Molinensis (*Pard.* 2, 135).

Molinus *gall. M., Vindelicier. (Bei Günzburg) CIL* III 5866: Neptu(no) sacr(um) Molin(us, *von Mommsen erklärt* molin(arii)).

? **Molis** *O. Vita Virgilii* 1,5 *ASS 5. mart.* I *p.* 401 *D:* Ad littus aequoris, quod vocatur Molis.

Molisi-āca *von M.* *Molisius, *O.*

Moli-smus *von* smo-, *var. von* samo- = smmo-, *O. j. Molesme, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Laignes.*

? **Mŏlistŏmo-s** *M. Appian. Illyr.* 4: *Μολιστόμῳ γὰρ αὐτοὺς (Αὐταριέας) καὶ Κελτοῖς τοῖς Κίμβροις λεγομένοις ἐπὶ Δελφοὺς συστρατεῦσαι, καὶ φθαρῆναι μὲν αὐτίκα τοὺς πλέονας αὐτῶν πρὸ ἐπιχειρήσεως, ὑετῶν σφίσι καὶ θυέλλης καὶ πρηστήρων ἐμπεσόντων, ἐπιγενέσθαι δὲ τοῖς ὑποστρέψασιν ἄπειρον βατράχων πλῆθος, οἳ διασαπέντες τὰ νάματα διέφθειραν κτέ.*

***Mollici-ācus** *von gentilic.* Mollicius, *nach d'Arbois de Jubainville in* Mulciacum Molceium *s. 12, j. Moussy, dép. Aube, oder* *Mustiacus?

? **Mollicius** *M. (Beligna) CIL* V 1305: Ossa T. MollicI T. l. Corinthi.

? **Moll-o**(n) *M. (Padua) CIL* V 2974: C. Lemonius C. f. Mollo sibi et FremantIoni uxorI.

Mollon-ia *F. (Verona) CIL* V 3500:

V. f. Q. Atisius Ɔ. lib. Iucundus et C. Autus Narcissus sibi et Molloniae Ɔ. l. Lectae contubernali in front. p. XV in recess. p. XII et Heraclae fratri.

Molnicus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 712: D(is) M(anibus) et morie df. ano LXXV con! Molnico lucere p. c.

Molota *F. (Chieri) CIL* V 7500: Cominia M. f. Pupa T. f. I. M. Ennio T. f. Supero T. Ennio T. [f.] Stab[i]lloni Molotae matri.

***molto-s *multo-s** *hammel, schöps, ir.* molt *widder, gen.* muilt, *acc. pl.* multu, *manx* mohlt, *w.* mollt, *corn.* mols *vervex, mbret.* mout, Moult, Maoult, *nbret. (Léon)* maout, mèut *(Vannes), mlat.* mult-o(n), *frz.* mouton, *engl.* mutton; *Bezzenberger vgl. russ.* molitĭ *verschneiden, nach Miklosich zu ahd.* muljan *zerreiben.*

Molt-elius *für* Mult-elius, *mit ligur. secundair-suffix* -el-io-, *M. nomen. (Antibes) CIL* XII 175: M. Moltelio C. f. Vol(tinia) Secundino. *cf. (Vienne) RE* 1891 *No.* 61 *n.* 848 *p.* 74: . . . . . téli . . . . [fi]l. fa . . . . . *s.* Multelius Multilius.

Molt-inus *G. (Le Puy, Mâcon) CIL* XIII 2878 = *Inscr. de Languedoc n.* 2038: C. Sulp(icii) M. fil(ii), Galli, omnibus honoribus apud suos funct(i), II (duum) vir(i) q̄(uinquennalis?), flaminis Aug(usti), pogen. (*priester? oder* p[rim]ogen(ii)) dei Moltini, gutuatri Mart(is) U[lt(oris?)] cui ordo quod esset civ(is) optimus et innocentissimus statuas publi(ce) ponendas decr(evit).

Molua (*auch* Lua), *ir. M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 29 *p.* 143: Quidam frater nomine Molua, Nepos Briuni. *Vita Carthaci* 12 *ASS 11. mai* III *p.* 377 *F:* Molua *(abl.)*.

Momi-lus *M. (Trion n. 952) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *n.* 497, 846: MOMILVS. *(Clermont):* MOMILI.

Momm.. *F. (Morozzo) CIL* V 7705: Cesonia M. f. Momm.

?**Momm-eius** *M. (St. Wallburgen bei Eberstein) CIL* III 11626: A. Momm[eius].

Momm-o(n) **Momus**? *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 330: Mom, Momi, Of. Mom., Of. Momi. *(Aislingen, Bayern) CIL* III 12014, 390: Mom. *(Bregenz)* 391ᵃ: MONO. *(Kempten)* ᵇ: °M°M. *(Verona)* V 8115, 72: Of. Mommo. *(London; Colchester)* VII 1336, 721: Mom... *(London)* 722: O. Mom., Of. Mom. *(Mount Bures bei Colchester)* 723: Momi. m(anu). *(London)* 1338, 16: MOMVVL. *(Pompeji) Anz. für Schweiz. Alterthumsk.* 27 (1894) *n.* 2 *s.* 326: O(fficina) Mom(m)onis. X 8055, 27: Mommonis, Of. Mommo, OF MOMMO. *(Avignon; Vaison; Orange; Vienne; Nîmes; Vieilleville bei Sommières)* XII 5686, 600: Of. Mom., O. Mom., OL WOW, M////MA, Mom. *(Fréjus)* 602: Mommonis. *(Lyon) Boissieu p.* 440, 89: Of(ficina) Mom(ini?). *(Trion n. 946) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 n. 497, 839 *p.* 377: MOM. (*n.* 947) 840: ΛΛΘΛΛ. *(Lyon-Trion, Sainte-Colombe)* 841: OMOM. *(Lyon)* 842: OIˡMOM (*nicht* OPMOM). *(Lyon, Trion n. 918 und Lyon)* 843: OF MOM. *(Trion n. 949, Sainte-Colombe) p.* 378 *n.* 497, 844: MOMꟻO. *(Trion n. 950)* 845: ṀΛΟΜΘ. *(Reims) Habert* 927: Mom(monis). 928: Of. Mom. *(Le Châtelet)* 929: Momama. *(Auxerre)* 930: Of. Mo(mm)o. *(Avallon)* 931: . . . . o. fe(cit). *(Le Châtelet)* 932: Of. Mom. Cr. *(Solothurn) Mitth. der Antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218: Momo. *(Windisch) ebd.* = *Schuerm.* 3672: Of. Mommo. *(Wöllstein) WK* 15 (1896) *sp.* 205. *(Neuss) BJ* 84, 263: Of. Mom. 102, *s.* 154, 544: ; OΛΛO [Mo]mo. *(Grimlinghausen) BJ* 90, 46, 32: Mom . . . . *(Vechten; Paris; Tongern) Schuerm.* 3662: Mom. *(Bibliothek Basel)* 3663: . . .) MOM. *(Nijmegen)* 3664: MOM(. . . . *(Vechten; Tongern)* 3666: O. MOM. *(Basel; Augst; Rossum; Tongern)* 3667: OF MOM. *(Bonn)* 3671: MOMM.

Mommo-lenus *M. fränkisch.*

Mommus *M. (Hasenbach bei Taxenbach, Unterpinzgau) CIL* III 5523: Attito Atevali f(ilius) ann(orum) LXXV h(ic) s(itus) e(st). Uttu Elvissonis f(ilia) uxor. Mommus Atittonis f(ilius), Conginna Quordaionis f(ilia), fil(ius), nu(rus) par(entibus) fec(erunt).

Momo *s.* Mommo.

Momoci-acus *O. 'dans la partie cisrhénane des anciens diocèses de Worms et de Spire' Longnon. Greg. Tur. h. F.* 9, 29: Igitur Childebertus rex, invitante Sigimundo Momotiacensis opidi sacerdote, die paschae ad supradictam chaelebrari statuit urbem. *glor. conf.* 52: Theomastus quoque iuxta expositionem nominis sui mirabilis sanctitate Momociacensis urbis fuisse fertur episcopus.

Momon-ia *air.* Muma, *ir.* Mumha, *gen.* Mumhan, *stamm auf* n, *O. j. Mumhain oder Munster in Irland, county of Waterford. Adamnani vita s. Columbae* 1, 44 *p.* 85: De

Muminensium provincia. *Vita Carthaci* 11 *ASS 14. mai* III *p.* 377 *E:* De australi Hiberniae plaga, scilicet de Momonia. *Vita (alia) Fursei* 1, 2 *ASS 16. ian.* II *p.* 45: Rex Findloga Muminensium regna regebat. 5 *p.* 45: Findlogae regis Muminensium. 4, 21 *p.* 47: Fundloga rex Muminensium.

Mōmŏ-rŏ-s *M. Pseudo-Plut. de fluviis* 6, 4: *Παράκειται δ' αὐτῷ (Ἄραρι ποταμῷ) ὄρος Λούγδουνος καλούμενον· μετωνομάσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μώμορος καὶ Ἀτεπόμαρος, ὑπὸ Σεσηρονέως τῆς ἀρχῆς ἐκβληθέντες, κατὰ χρησμοῦ προσταγὴν εἰς τοῦτον τὸν λόφον ἦλθον πόλιν κτίσαι θέλοντες· τῶν δὲ θεμελίων ὀρυσσομένων, αἰφνιδίως κόρακες ἐπιφανέντες καὶ διαπτερυξάμενοι τὰ πέριξ ἐπλήρωσαν δένδρα. Μώμορος δέ, οἰωνοσκοπίας ἔμπειρος ὑπάρχων, τὴν πόλιν Λούγδουνον προσηγόρευσεν· λοῦγον γὰρ τῇ σφῶν διαλέκτῳ τὸν κόρακα καλοῦσι, δοῦνον δὲ τόπον ἐξέχοντα· καθὼς ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ἐν ιγ' κτίσεων. FHG* 4 *p.* 367.

-mon- *suffix, lat.* -mōn, -mĭn, *gr.* -μον, -μών, *got.* -man, *ahd.* -mon, *ai.* -man -mān; *air.* -m: brithem *iudex, gen.* brithemau; *ir. gael.* -mh: *in* breitheamh, *gael.* britheamh; *mbret.* -ff: eneff *seele, pl.* anaffon, *nbret.* ene *(Léon),* ineañ *(Vannes), plur.* anaon. *In:* Aramo, casamo, Segomo, Net(*und* Nett)-a-segamonas. *(Velleron, dép. Vaucluse) CIL* XII 1180: Sulevis Tertius ////monis (filius) [v. s. l. m.].

Mŏna 1) *insel bei Brittanien Man (von manx* Mannin) *im irischen meer, mit goidel. bevölkerung; air.* inis Manann (*gen. von* Mana = Mona), *acy.* Manau, *w.* Manaw, *ac.* Monig. *Caes. b. G.* 5, 13, 2: Qua ex parte est Hibernia, dimidio minor, ut existimatur, quam Britannia, sed pari spatio transmissus atque ex Gallia est in Britanniam. (3) In hoc medio cursu est insula, quae appellatur Mona; complures praeterea minores obiectae insulae existimantur, de quibus insulis non nulli scripserunt dies continuos XXX sub brumam esse noctem. *Plin. n. h.* 4, 103: Inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia (*lis* Manav-ia?) *an* Monapia *erinnert der volksname der Μανάπιοι,* Menapii *an der ostküste Irlands. Ptol.* 2, 8, 8), Riginia, Vectis, Silumnus, Andros, infra vero Sambis et Axanthos. *Ptol.* 2, 2, 10: *Καὶ ἀπ' ἀνατολῶν τῆς Ἰουερνίας εἰσὶν αἵδε νῆσοι· Μοναρίνα* (*Müller list Μονάουα*), *Μόνα νῆσος, Ἄδρου ἔρημος, Λίμνου ἔρημος. Iulii Honorii cosmographia* 16 *p.* 33 *Riese:* Mevania (meuania *Veron. s. 6/7,* mebania *Salm. s. 6/8,* meubania *Pal. 973 s. 10*) insula. *Oros.* 1, 2, 81: Haec (*nemlich* Hibernia) propior Brittaniae, spatio terrarum angustior, sed caeli solique temperie magis utilis, a Scottorum gentibus colitur. (82) Huic etiam Mevania (*für* Menavia *od.* Manavia) insula proxima est et ipsa spatio non parva, solo commoda. Aeque a Scottorum gentibus habitatur. *Iordan. Get.* 1, 8: Habet tamen et alias insulas interius in suo estu, quae dicuntur Baleares, habetque et alia ⟨M⟩evania, nec non Orcadas numero XXXIII quamvis non omnes excultas. *Aethicus* 16 *p.* 78, 18: Mevania. *Notae Tironianae* 84, 4: Mevania. *Rav.* 5, 32 *p.* 440, 19: Manna (*var.* Manua). *Baeda h. e.* 2, 5: Nec non et Mevanias Brettonum insulas *(Man und Anglesey),* quae inter Hiberniam et Brittaniam sitae sunt, Anglorum subiecit imperio. 9: Quin et Mevanias insulas, sicut et supra docuimus, imperio subiugavit Anglorum: quarum prior, quae ad Austrum est et situ amplior et frugum proventu atque ubertate felicior, nongentarum sexaginta familiarum mensuram iuxta aestimationem Anglorum, secunda trecentarum et ultra spatium tenet. *Nennius h. Britt.* 8: Tres magnas insulas habet, quarum una vergit contra Armoricas et vocatur insula Gueith; secunda sita est in umbilico maris inter Hiberniam et Brittanniam et vocatur nomen eius Eubonia, id est Manau: alia sita est in extremo limite orbis Brittanniae ultra Pictos et vocatur Orc. 14: Buile autem cum suis tenuit Euboniam insulam et alias circiter. — 2) Mona, *insel, w.* Mon; *hieß auch* Môn-finnid = Mona montium, *mit brittanischer bevölkerung in römischer zeit, j. Anglesey. Plin. n. h.* 2, 187: In Mona, quae distat a Camaloduno Britanniae oppido circiter ducentis milibus. 4, 103: Inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros, infra vero Sambis et Axanthos. *Tac. Agr.* 14: (Suetonius Paulinus) Monam insulam ut vires rebellibus ministrantem adgressus terga occasioni patefecit. 18: (Agricola) Monam insulam, ⟨a⟩ cuius possessione revocatum Paulinum rebellione totius Britanniae supra memoravi, redigere in potestatem animo intendit. *a.* 14, 29: (Suetonius Paulinus) Monam insulam, incolis validam et receptaculum perfugarum, adgredi parat, navesque

fabricatur plano alveo adversus breve et incertum. *Ptol.* 2, 2, 10: *Μόνα νῆσος.* *Dio* 62, 7, 1: *Ἔτυχον γὰρ ἄναρχοι ὄντες διὰ τὸ Παυλῖνον τὸν ἡγεμόνα σφῶν εἰς νῆσόν τινα Μῶναν ἀγχοῦ τῆς Βρεττανίας κειμένην ἐπιστρατεῦσαι.* 8, 1: *Ὁ δὲ Παυλῖνος ἔτυχε μὲν ἤδη τὴν Μῶναν παραστησάμενος, πυθόμενος δὲ τὴν Βρεττανικὴν συμφορὰν ἀπέπλευσεν εὐθὺς ἐς ταύτην ἐκ τῆς Μώνης.* *Rav.* 5, 32 *p.* 440, 15: Mona.

Monapia *s.* Mona[1]).

Monarvilla *O. j. Monerville? Pertz dipl. n.* 16 *p.* 18, 23 *(a. 635):* Monarvillam et Wasconis vallem in pago Stampinse.

Mon-ate *O. in Noricum, j. Enzersdorf. IA* 276, 7: Monate (Montana).

Μονάονα *s.* Mona[1]).

Monc-ellus *O. j. Monceau-sur-Oise, dép. Aisne, arrond. Vervins, canton Guise.*

Monci-ācus *O.* 1) *j. Moncé-en-Belin, dép. Sarthe, arrond. Le Mans, canton Écommoy. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 205 *(a. 615):* Villam Monciaco. . . . In ipso territorio Condacense vel Monciacense. *Pertz dipl. n.* 35 *p.* 33, 42 *(c. a. 658):* Bursito, Coriaco et Munciaco, sitas ⟨in⟩ pagus Cinnomannico. — 2) *j. Monchy-le-Preux, dép. Pas-de-Calais, arrond. Arras, canton Vitry. Pertz dipl. n.* 40 *p.* 37, 21 *(a. 662):* Monciaco, Walliaco, Bellirino, cum adiacencias earum, in pago Atraretense.

Moncostigo *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Moncostigo.

Monedo-rīx *compositum von* mon-edoberg (*ir.* muine, *pict.* moned moneth, *gen.* monid, *abret.* monid, *mbret.* menez = *moni-i(o-s), *nbret.* men-ez *m.*, *plur.* men-esi-ou, *w.* mynydd, *corn.* menit(h) meneth, *cf. lat.* mons montis, pro-minere, e-minere) *und* rīx *könig, 'königlicher berg' oder 'bergkönig'; Stokes vgl.* Ceann-Righmonadh *oder* Cill-Righmonaidh, Bal-rymonth *(St. Andrews), und pict.* Ríg-moned, *gen.* Ríg-monid, *Ῥιγόδουνον.* *(Llanaber, Merioneth? saec. 5 ex. — 6 in.) Rhŷs* 27 = *IBCh* 128 = *Rhŷs*[2] 376—377: Caelexti (*für* Caelestis?) Monedorigi(s *oder* Monedo Rigi)?

? **Mon-eius** *M. (Tarragona, seit Vespasian) CIL* II 4161 = *Barry, Inscript. de Languedoc n.* 80 = *n.* 61: D(is) M(anibus) Q. Moneio Verecundo, Narbonensi.

? **monem** *s.* monimenton.

Mon-eta *F. (Périgueux) CIL* XIII 1001: . . . . . et Moneta, uxor.

Monĕt-iŏ-n *in Dalmatien, O. der Iapoden. Strab.* 4, 6, 10 *p.* 207. 7, 5, 4 *p.* 314: *Πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρουπῖνοι, Μονήτιον, Οὐένδων.* *Appian. Illyr.* 16: *Ἰαπόδων δὲ τῶν ἐντὸς Ἄλπεων Μοεντῖνοι (Μονητῖνοι ci. Schweighäuser) μὲν καὶ Αὐενδεᾶται προσέθεντο αὐτῷ προσιόντι.*

Monhora curtis, *im Trierischen. Pard. dipl. n.* 458: In curte nostra Monhore.

Moni . . . . *M. (Chesters) CIL* VII 606: Ɔ Caecili Moni//.

Monian-ius *M. (Turin) CIL* V 7118: Valeriae M. f. Tertiae Monianius C. f. Cam(ilia) Valens.

Moni-anus *M.* **Moniana** *F. (Madrid) CIL* II 4975, 23: Faeniae T. f. Monianae.

Moniccia *zu air.* muince *torques, acy.* minci, *F. gentilic. (Tresques) CIL* XII 2757: . . . Moniccia Severina. *cf. μανιάκης.*

Moni-enta *fl. Vita Treverii* 1, 3 *ASS 16. ian.* II *p.* 33: Rivulus, qui dicitur Monienta.

monimenton monimetu *celtische formen von lat.* monimentum. *(Beaune) CIL* XIII 2646: Monimetu Sacuria Mutaci. *(Til-Châtel)* 5628: Monimenton Iuli Vitalis. 5635: Monem.

? **Monimu-anus** *M. (Salona) CIL* III 2426: D(is) M(anibus) MONIMVANI vixit an. XV. d. XVII. Sexaria Primitiva mater filio piissimo.

***Monin-ăti-s** pagus. *(Veleia) CIL* XI 1147, 4, 34: Pag(o) Moninate. 7, 46: Pagis Bagienno et Moninate.

Mon-inus *M.* **Monina** *F. (Turin) CIL* V 7195: Monina Q. f. Quarta. *(Lombriasco)* 7341: T. Moninus M. f. Pol(lia) Tertius veteranus T. Monino T. f. Pol. Maxsimo. *s.* Monninus.

? **Monisaten** *O. j. Saint-Paul-de-Fenouillet, départ. Pyrénées-Orientales, arrond. Perpignan.*

-monius *ligurisch, in* fundus Ula-munius *oder* Ulamonius.

? **Monna** *F. (Lyon) CIL* XIII 1893: Monna.

***Monni-ăcum** *oder* **Mauniacum** *von M.* Monnius *oder* Maunius, O. 1) *Moigny, dép. Seine-et-Oise, arrond. Étampes, cant. Milly.* 2) *Moniat bei Lambusart in der belg. prov. Hennegau.* 3) *Moniat bei Waulsort in der belg. prov. Namur.* 4) *Moinet bei Longvilly in der belg. prov. Luxemburg.* 5) *Mogné in Italien.*

?**Monn-inus** *M.* **Monnina** *F.* *(Tavernette bei Cumiana)* *CIL* V 7339: Aemilius Monninus Induti f(ilius) Firmus Monninus Aemili f(ilius). *(Bei Umm-el-Snab)* VIII 4368: Iulia Monnina. *(Mdaurusch)* 4734: Iul(ia) Monnina. *(El-Ouricia)* 8417: Publilia Monnina. *(Hadjar er-Rûm)* 9861: Florentia Monnina iun(ior). 9875 *(a. 392):* Iulia Monnina. *s.* Moninus.

?**Monnus** *M. (Rom)* *CIL* VI 2553: ·7· (centuria) Monni. *(Neapel)* X 6792: Aur(elius) Monnus. *(Brumath)* XIII 6013: [M]onnus Tatae (filius). *(Trier)* *WZ* 4 (1885) *s.* 216: Monnus fec(it).

?**Mon-o**(n) *M. Vita et passio s. Mononis martyris (de provincia Scotiae) ASS 18. oct.* VIII *p.* 367—368.

monomalesedlin. *(Rom, a. 265)* *CIL* VI 2844: Monomalesedlin'.

?**Monsus** *pyrenae. M. (Redoun bei Izaour)* *CIL* XIII 301: Borienno deo Monsus Taurini f(ilius) v. s. *s.* Bonxus *für* Bonosus.

Montai-o(n) *M. (St. Peter am Wallersberg bei Völkermarkt)* *CIL* III 11595: Satucioni Montaionis f. et Boniae Privati f. con.

Montairani-cae *O. j. Montezorgues, dép. Gard, arrond. Alais, canton Saint-Jean-du-Gard.*

Montalomagensis *s.* Mantalomagos.

***Montan-ācus** *von M. cogn.* Montanus, *O.* 1) *j. Montenay, dép. Mayenne, arrond. Mayenne, canton Ernée.* — 2) *j. Montigny? Vita sancti Fiacrii* 2, 19 *ASS 30. aug.* VI *p.* 607 *F:* Homo quidam de Montinaco.

***Montani-ācus** *abgeleitet vom gentilicium* Montanius, *diß vom cogn.* Montanus, *O.* 1) Montiniacus (villa), *j. Montigné, départ. Mayenne, arrond. und canton Laval. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 211 *(a. 615):* Villam Montiniaco. — 2) Montiniacus, *im südwesten der Loire. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 159 *(saec. 7).* — 3) Montiniacus, *j. Montignac, dép. Haute-Vienne, arrond. Limoges, canton Pierre-Buffière, gemeinde Eyjeaux. Merowing. münze, saec. 7. Belfort* 3064 (*Prou* 1992: MONTINIACO. 3065 (*Prou* 1993): + MVNTINIACO. — 4) Montiniacus, *j. Montignac, dép. Aveyron, arr. Rodez, cant. Conques.* — 5) (villa) Montiniacus, Monteniacum, Montiniacum, *j. Montigny-sur-Loing, dép. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau, canton Moret, im pays de Meaux.* — 6) Montiniacus, *j. Montigny-l'Engrain, départ. Aisne, arrond. Soissons, canton Vic-sur-Aisne.* — 7) Villa Montaniacus, *j. Montagny-lez-Seurre, départ. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Saint-Jean-de-Losne. — Außerdem 23 Montagnac (1 départ. Aveyron, 1 départ. Basses-Alpes, 2 dép. Cantal, 2 dép. Corrèze, 3 dép. Dordogne, 2 dép. Gard, 1 dép. Gers, 1 dép. Hérault, 7 dép. Haute-Loire, 2 dép. Lot-et-Garonne, 1 dép. Lozère); 2 Montagna, dép. Jura; 2 Montagnat, dép. Ain; 4 Montagney (2 dép. Doubs, 1 dép. Haute-Saône, 1 dép. Savoie); 4 Montagnieu (1 dép. Ain, 3 dép. Isère); 27 Montagny (1 dép. Calvados, 1 dép. Côte-d'Or, 2 dép. Loire, 5 dép. Oise, 2 dép. Rhône, 8 dép. Saône-et-Loire, 6 dép. Savoie, 1 dép. Haute-Savoie, 1 Seine-Inférieure).* Montiniacus *auch in O.: 15 Montignac (4 dép. Charente, 1 dép. Charente-Inférieure, 3 dép. Dordogne, 2 dép. Gironde, 1 dép. Lozère, 1 dép. Hautes-Pyrénées, 1 dép. Haute-Vienne, 2 dép. Lot-et-Garonne); 3 Montignat (2 dép. Creuse, 1 dép. Puy-de-Dôme); 6 Montigné (1 dép. Charente, 1 départ. Deux-Sèvres; 3 départ. Maine-et-Loire, 1 départ. Mayenne); 87 Montigny (8 dép. Aisne, 3 dép. Allier, 3 dép. Ardennes, 1 dép. Aube, 2 dép. Calvados, 1 dép. Cher, 3 dép. Côte-d'Or, 1 dép. Doubs, 2 dép. Eure, 3 dép. Eure-et-Loir, 2 dép. Indre-et-Loire, 3 dép. Jura, 1 dép. Loir-et-Cher, 2 dép. Loiret, 1 dép. Manche, 2 dép. Marne, 2 dép. Haute-Marne, 2 dép. Meurthe-et-Moselle, 3 dép. Meuse, 7 dép. Nièvre, 3 dép. Nord, 2 dép. Oise, 1 dép. Orne, 1 dép. Sarthe, 1 dép. Haute-Savoie, 2 dép. Haute-Saône, 1 dép. Pas-de-Calais, 6 dép. Seine-et-Marne, 3 dép. Seine-et-Oise, 4 dép. Seine-Inf., 1 dép. Deux-Sèvres, 4 dép. Somme, 2 dép. Vienne, 4 dép. Yonne); und in Belgien ein Montigny, prov. Hennegau. Außerdem in Montenacken in Limburg; Montegnée in der prov. Lüttich; Montegnet bei Flostoy in der prov. Namur; 4 Montignies im Hennegau.* — *Montini-ācum *auch in Montegnacco, Friaul.*

Monteristernas *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Monteristernas.

Monti-ācus *O. j. Moussy, dép. Marne, arrond. und canton Épernay. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. c.* 17 (*Labbei Nova Bibl.* 1 *p.* 709): Montiago (villam).

***Montici-ācus** *von M.* Monticius (*oder* Mons Icciacus, Iggiacus?), *O. j. Montezago, Piacenza.*

Montiniacus *s.* Montaniacus.

Monti-one *O. j. Mousson, dép. Meurthe-*

et-Moselle, arrond. Nancy, canton Pont-à-Mousson.

***Monti-oscus** Montiosco Monciosco Monzosco, *ligur. von M. gentilic.* Mont(c)ius Muntius? *O. um Autun, dép. Saône-et-Loire.*

Montiss-ius *venetisch? M. (Mariasaal bei Klagenfurt) CIL* III 4944: Montissius Mogianci l. sibi et Vibiae Bouterionis f. et Ci[nt]u[l]ae f. annor(um) XV v. f. *(Judenburg)* 5478: Muntissius Privati.

Monto-brīgā *O. in Hispania. IA* 420,4.

montorio- *in* Κομ-μοντόριος, Mal-mundarium.

Montun-ates *V. (Albizzate) CIL* V 5601: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Montunates Lovanius v. s. l. l. m.

Mōnus *M. fig. (Saint-Nicolas) Schuerm.* 3680: Moni m(anu). *(Xanten)* 3681: Monimi. *(Heddernheim; Lezoux):* MONVS F. *cf. M.* Riomonus = *Rīgo-monus.

Mo/ota *F. (Brunndorf bei Igg) EE* 2 *p.* 406 *n.* 798: Amatu f. Voltaronis filius Opalo Hostis filiu filia Mo/ota v. f. m.

Mopates *G. (Nijmegen) CIR* 71: Matribus Mopatibus suis M. Liberius Victor cives Nervius neg(otiator) fru(mentarius) v. s. l. m. *Vgl.* Agedo-mopatis, Esu-mopas, Urupas.

Mopi. *M. (Sevilla la vieja) BSAF* 1897 *p.* 135: Mopi | simo.

Mŏqu-trēni(o)s = *ir.* Maccu Tréna, *M. (Bilingue inschrift in Ty'r Capel bei Trecastle. Brecknockshire) Rhŷs, Lectures* 382 = ² *p.* 282: Maccutreni Saliciduni, *ogam:* Moq(v)utreni Salicidoni.

Mor. *Gallische münzen. Muret-Chab.* 5916. 5922: MOR. R CAL. *s.* ROVV.

Mor-anus *M. (Caroiba di Montona) CIL* V 8197: . . . M. Mor[ano] Voltio[ni] Apiaria[e] Tertiae, M. Morano Rufo fratri [cent.] leg. VIIII, [M.] Morano M. f. fr[a]tri militi [leg.] XI.

Morb-ium *O. in Brittanien, j. Moresby. castell an der küste von Cumberland. ND occ.* 40,6: Morbio. 21: Praefectus equitum catafractariorum, Morbio. *(York) CIL* VII 248: M(arcus) Verec(undius) Diogenes IIIIII vir col(oniae) Ebor(aci), idemq(ue) Morb[i], Biturix Cubus haec sibi vivus fecit. *s.* Vinovia.

Morcinetum *O. j. Mulcent, dép. Seine-et-Oise, arrond. Mantes, canton Houdan.*

Moreb *s.* Moerheb.

Moren-ăcus *von M.* Maurinus, *O. j. Rochemaure. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villam vero Morenaco.

Morga Morg-ia *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl.* 1) *Morge, mündet in den Genfer see.* — 2) *j. Morges, nbfl. der Isère, dép. Isère.* — 3) *j. Morge, nbfl. des Allier, départ. Puy-de-Dôme.* — 4) *(Untere) Murg, nbfl. des Rheins in Wirtemberg und Baden. Pertz dipl. n.* 44 *p.* 41, 38 *s.:* Usque in fluvium Murga. *Trad. Wiz.* 278 *(a. 712):* Ad fluvium Murga. — 5) *(Obere) Murg, nbfl. des Rheins, bad. bez.-amt Säckingen.* — 6) *Anderer name für Lauter, bei Weißenburg im Elsaß. Trad. Wiz.* 8 = 47 *(737):* Super fluvio Murga [seu et Lutra]. 37 *(737):* Super fluvio Murga. — 7) *nbfl. der Thur in der Schweiz.*

Morga *O. Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523).* — *O. plur.* **Morgae** villa (*von* morga) [*saec. 9*]; Morgi [*a. 1184*] *von* morgo-. *idg.* | merg, *nach d'Arbois de Jubainville zu ai.* marj, mrj *essuyer, purifier, blanchir, im part. passé 'agréable, aimable'.*

Morgec-ensis *O. j. Martres-sur-Morges bei Clermont, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom, canton Ennezat. Vita Aregii* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 109 *B:* Ecclesia Morgecensis.

Morg-ia *fl. in der Schweiz.* 1) *j. Morge bei Lausanne;* 2) *bei Sitten;* 3) *bei Conthey. cf.* Morga, Morginnum.

Morg-innum *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, von* morgo- *oder* morga, *O. j. Moirans-de-l'Isère, dép. Isère, arrond. Saint-Marcellin, canton Rives. TP:* Morginno. *Rav.* 4, 27 *p.* 241, 6: Maurogena.

Morg-ŏnā Morg-ŏnus *von* *morgeno-s, *nach d'Arbois de Jubainville 'celui qui lave'. cf. ai.* mārdjana-s, *fl. j. Morgon, nbfl. der Saône.*

Mor-hatto-s *compos., cy.* Morhatho Morbaitho, *M. (Phillack bei Hayle, Cornwall) IBCh* 230 = *Rhŷs² p.* 405: Clotuali Morhatti.

mŏrĭ- *neutraler* i-*stamm, 'meer', air. nom. sing. n.* muir *n., gl. equor, gen.* maro mŏra mara, *cy. und arem.* mor, *cy.* moroed, *w.* moroedd *meere, w., corn. und bret.* mor, *abret. mbret. nbret. (Léon)* mor, *armor. dialect von Cornouaille* mour; *latein.* măre *aus* *mari, muria *salzlache, gr.* Ἀμφί-μᾰρο-ς *son des Poseidon? (nach Hirt griech.* βρύξ *gen.* βρυχός *der meeresschlund* (*von* *mrogh), βρύχ-ιος [*cf. engl.* brack, *ndd.* brakig *salz-seewaßer*]), *urgerm.* mari *meer,*

neutr. i-*stamm*, mori *f.* (*in* morimarusam), *got.* marei *stamm* mariān- *f.*, mari-sáiws (i-*st.*), *an.* mar-r *m.*, *as.* meri *f.*, *ae.* meri mere *m.*, *engl.* mere, *ahd.* meri *n.*, *mhd.* meer; *lit.* mārēs *pl.* 1) *das kurische haff,* 2) *jeder gröβere binnensee, aslaw.* morje *meer, russ.* móre *(entlehnt?), europ.* mori mari *meer, cf. ai.* mīra *meer, ocean. Nach Hirt idg. neutraler* i-*stamm* mə-ri- *stamm* mr- *meer. De nominibus Gallicis* 2: Aremorici antemarini, quia are ante, more mare, morici marini. *In:* Mŏrĭ-nī, Ārĕ-mŏrĭco-s, Vindo-mora (*nach Loth ist* mora *villeicht der plur. neutr. von* mori-), *Mori-branus, *cy.* Morbran, *w.* Morfran, Μορι κάμβη, *Mori-canto-s, *w.* morgan, *abret.* Morcant, *pict.* Morgunn, *mori-catu-s, *ir.* muirchad, Moridunum (*falsch* Muridunum, Ridunum), Mori-tasgus. *Vgl.* Morbihan = *mori beccanon.

Moriacum *s.* Mauriacus.

Moricam. *M. fig. cogn.* (*London*) *CIL* VII 1336, 734: Moricam . fecit.

Mŏrĭ-cambē *nach Stokes* 'mare curvum', *von* mori- *(meer) und von* cambē, *griech. fem. von* cambo-s *(krumm), meerbucht, ein meerbusen, fjord, villeicht j. Morecambe Bay in Lancashire. Ptol.* 2, 3, 2: Μορικάμβη (Μοριακάμβη *X*) εἴσχυσις.

mŏrĭ-cŏ-s *bret.* mor-ek *maritime. De nominibus Gallicis* 2: Aremorici antemarini, quia are ante, more mare, morici marini. *In* Are-moricī.

?**Moricus** *M.* (*Nantes*) *BSAF* 1896 *p.* 304: [A]ug. Marti M[ull]oni signum [c]um suo templo [et] ornamentis omnibus, suo et Toutil[l]ae filiae nomine Agedovirus Morici fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Mŏridic *M.* (*Llanamlwch zwischen Crickhowel und Brecon*) *IBCh* 44: Iohannis Moridici surixit hunc lapidem.

***Mŏrĭ-dūnŏ-n** 'arx maritima' *O.* 1) *in Brittanien, j. Seaton? TP entstellt* Ridumo [*oder diβ eher* = Duridunion, *j. Dorchester?*]. *IA* 482, 9: A Muriduno (*var.* -dono, -dano). 483, 7: Muriduno. 486, 16: Muriduno (mariduno *Q*). *Rav.* 5, 31 *p.* 425, 8—10: Iuxta supra scriptam civitatem Scadoniorum est civitas, quae dicitur Moriduno. — 2) *Nach Bacmeister villeicht auch in* Mortenaugia, Mortono-gowa, Mordun-, Mortun-, Mortan-, Mortin-, Morden-owa, *j. Ortenau in Baden.* — 3) *Murten (Morat) im schweizer canton Freiburg.* — *Vgl.* Mari-dunon.

Mori fanum. *Vita Rigomeri* 6 *ASS* 24. *aug.* IV *p.* 787 *C:* In proximo loco antiquum fanum esse, quod vocabat populus Morifanum, quod populus venerabatur.

morimarusam *s.* marus *und* mori.

Morinciaca curtis *s.* *Maurentiacus.

Mor-incum *nach d'Arbois de Jubainville ligur., O. j. Moirans-du-Jura, départ. Jura, arrond. Saint-Claude.*

Mŏrĭ-nī *pl., nach Zeuβ von* mori *meer,* = *marini, maris accolae, maritimi. anwoner des meeres, V. mit* civitas Morinum, *j. Thérouanne, dép. Pas de Calais,* civitas Bononiensium, *und in Morinie, Calaisis, Boulon(n)ais, Artois Flamingant, Flandre maritime et occidentale. Polyb.* 34, 15, 1 *bei Plin. n. h.* 4, 121 *s.:* Polybius latitudinem Europae ab Italia ad Oceanum scripsit XI L esse, etiam tum in conperta magnitudine. Est autem ipsius Italiae, ut diximus, X XX ad Alpes, unde per Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, XI LXVIIII. *Caes. b. G.* 2, 4, 7: (Suessiones) opera habere munero XII, polliceri milia armata L; (8) totidem Nervios, qui maxime feri inter ipsos habeantur longissimeque absint; (9) XV milia Atrebates, Ambianos X milia, Morinos XXV milia (*daraus Oros.* 6, 7, 14), Menapios VII milia, Caletos X milia, Veliocasses et Viromanduos totidem, Atuatucos XVIIII milia; (10) Condrusos, Eburones, Caerosos, Caemanos, qui uno nomine Germani appellantur, arbitrari ad XL milia. 3, 9, 10: (Veneti) socios sibi ad id bellum Osismos, Lexovios, Namnetes, Ambiliatos, Morinos (*daraus Oros.* 6, 8, 8), Diablintes, Menapios adsciscunt; auxilia ex Brittania, quae contra eas regiones posita est, arcessunt. 28, 1: Eodem fere tempore Caesar, etsi prope exacta iam aestas erat, quod omni Gallia pacata Morini Menapiique supererant, qui in armis essent neque ad eum umquam legatos de pace misissent, arbitratus id bellum celeriter confici posse eo exercitum duxit; qui longe alia ratione ac reliqui Galli bellum gerere coeperunt. (2) Nam quod intellegebant maximas nationes, quae proelio contendissent, pulsas superatasque esse continentesque silvas ac paludes habebant, eo se suaque omnia contulerunt. (3) Ad quarum initium silvarum cum Caesar pervenisset castraque munire instituisset neque hostis interim visus esset, dispersis in opere no-

stris subito ex omnibus partibus silvae evolaverunt et in nostros impetum fecerunt. (4) Et compluribus interfectis longius impeditioribus locis secuti paucos ex suis deperdiderunt. 29, 1: Reliquis deinceps diebus Caesar silvas caedere instituit, et nequis inermibus imprudentibusque militibus ab latere impetus fieri posset, omnem eam materiam, quae erat caesa, conversam ad hostem conlocabat et pro vallo ad utrumque latus extruebat. (2) Incredibili celeritate magno spatio paucis diebus confecto, cum iam pecus atque extrema impedimenta a nostris tenerentur, ipsi densiores silvas peterent, eius modi sunt tempestates consecutae, uti opus necessario intermitteretur et continuatione imbrium diutius sub pellibus milites contineri non possent. (3) Itaque vastatis omnibus eorum agris, vicis aedificiisque incensis Caesar exercitum reduxit et in Aulercis Lexoviisque, reliquis item civitatibus, quae proxime bellum fecerant, in hibernis conlocavit. 4, 21, 3: (Caesar) ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur (ad Morinos venit *Oros.* 6, 9, 2), quod inde erat brevissimus in Brittaniam traiectus. (4) Huc naves undique ex finitimis regionibus et, quam superiore aestate ad Veneticum bellum fecerat, classem iubet convenire. 22, 1: Dum in his locis Caesar navium parandarum causa moratur, ex magna parte Morinorum ad eum legati venerunt, qui se de superioris temporis consilio excusarent, quod homines barbari et nostrae consuetudinis imperiti bellum populo Romano fecissent, seque ea, quae imperasset, facturos pollicerentur. (2) Hoc sibi Caesar satis oportune accidisse arbitratus, quod neque pos tergum hostem relinquere volebat neque belli gerendi propter anni tempus facultatem habebat neque has tantularum rerum occupationes Brittaniae anteponendas iudicabat, magnum iis numerum obsidum imperat. (3) Quibus adductis eos in fidem recipit. Navibus circiter LXXX o[ne]rariis coactis contractisque, quot satis esse ad duas transportandas legiones existimabat, quod praeterea navium longarum habebat, quaestori, legatis praefectisque distribuit. (4) Huc accedebant XVIII onerariae naves, quae ex eo loco a milibus passum VIII vento tenebantur, quo minus in eundem portum venire possent: has equitibus distribuit. (5) Reliquum exercitum Titurio Sabino et Aurunculeio Cottae legatis in Menapios atque in eos pagos Morinorum, a quibus ad eum legati non venerant, ducendum dedit. (6) Sulpicium Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere iussit. 5, 37, 1: Quibus ex navibus cum essent expositi milites circiter CCC atque in castra contenderent, Morini, quos Caesar in Brittaniam proficiscens pacatos reliquerat, spe praedae adducti primo non ita magno suorum numero circumsteterunt ac, si sese interfici nollent, arma ponere iusserunt. (2) Cum illi orbe facto sese defenderent, celeriter ad clamorem hominum circiter milia VI convenerunt. Qua re nuntiata Caesar omnem ex castris equitatum suis auxilio misit. (3) Interim nostri milites impetum sustinuerunt atque amplius horis IIII fortissime pugnaverunt et paucis vulneribus acceptis complures ex his occiderunt. (4) Postea vero quam equitatus noster in conspectum venit, hostes abiectis armis terga verterunt magnusque eorum numerus est occisus. 38, 1: Caesar postero die T. Labienum legatum cum iis legionibus, quos ex Brittania reduxerat, in Morinos, qui rebellionem fecerant, misit. (2) Qui cum propter siccitates paludum quo se reciperent non haberent, quo perfugio superiore anno erant usi, omnes fere in potestatem Labieni venerunt. 5, 24, 2: Ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam C. Fabio legato dedit. 7, 75, 3: Sena (milia) Andibus, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus (Galli imperant). 76, 1: Huius opera Commii, ut antea demonstravimus, fideli atque utili superioribus annis erat usus in Brittania Caesar; pro quibus meritis civitatem eius immunem esse iusserat, iura legesque reddiderat atque ipsi Morinos attribuerat. *Verg. Aen.* 8, 726—728: Euphrates ibat iam mollior undis, | extremique hominum Mŏrĭnī *(warscheinlich auf den krieg des Carrinas und Agrippa hindeutend; cf. Mon. Ancyr. p.* 103 *M.*[2]*)* Rhenusque bicornis | indomitique Dahae et pontem indignatus Araxes. (*Dazu Servius:* Morini populi Galliae in finibus, qui Britanniam spectant, proximi Oceano.) *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορῖνοι καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ. ἐμφερὴς*

δ' ἐστὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορίνων καὶ ἡ τῶν Ἀτρεβατίων καὶ Ἐβουρώνων. 4, 3 *p.* 196: Οἱ μέντοι Ὁμομορινοὶ (Ῥωμαῖοι καὶ *codd.*) ἐν τοῖς προσβορροτάτοις ὑποδιφθέρους τρέφουσι ποίμνας ἱκανῶς ἀστείας ἐρέας. 5, 2 *p.* 199: Τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων ἀναγομένοις οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μεναπίοις Μορίνων, παρ' οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Ἴτιον, ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ ὁ θεός, διαίρων εἰς τὴν νῆσον. *p.* 200: Τοῦτο δὲ κἂν τοῖς Μορίνοις συμβαίνει καὶ τοῖς Μεναπίοις καὶ ὅσοι τούτων πλησιόχωροι. *Mela* 3, 2, 23: Ab illis enim iterum ad septentriones frons litorum respicit, pertinetque ad ultimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu, quem Gesoriacum vocant, quidquam notius habet. *Plin. n. h.* 4, 102: Haec (Albion) abest a Gesoriaco Morinorum gentis litore proximo traiectu L. 106: A Scaldi incolunt extera Texuandri pluribus nominibus, dein Menapi, Morini ora Marsacis (oromarsacis *D*) iuncti pago qui Chersiacus vocatur, Britanni, Ambiani, Bellovaci, Bassi. 122: Est autem (latitudo) ipsius Italiae, ut diximus, |X| XX ad Alpes, unde per Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, |XI LXVIIII. 10, 53: Mirum in hac alite (ansere) a Morinis usque Romam pedibus venire. Fessi proferuntur ad primos, ita ceteri stipatione naturali propellunt eos. 12, 6: Platanus haec est, mare Ionium Diomedis insula tenus eiusdem tumuli gratia primum invecta, inde in Siciliam transgressa, atque inter primas donata Italiae et iam ad Morinos usque pervecta ac tributarium etiam detinens solum, ut gentes vectigal et pro umbra pendant. 19, 8: Cadurci, Caleti, Ruteni, Bituriges ultumique hominum existimati Morini, immo vero Galliae universae vela texunt, iam quidem et Transrhenani hostes, nec pulchriorem aliam vestem eorum feminae novere. *Sil.* 7, 605: Et Mŏrĭnum pugnas aeris stridore cientem. 15, 723: Lancea deturbat Mŏrĭnum. *Tac. h.* 4, 28: Ille (Civilis), ut cuique proximum, vastari Ubios Treverosque, et aliam manum Mosam amnem transire iubet, ut Menapios et Morinos et extrema Galliarum quateret. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 6: Illae quoque accessere diversitates pro gentium locorumque natura. Aquitani, callidum genus, in speluncas se recipiebant: iussit includi; Morini dilabebantur in silvas: iussit incendi. Nemo tantum feroces dixerit Gallos: fraudibus agunt. 16: Classe igitur conparata in Brittaniam transit mira celeritate; quippe qui tertia vigilia cum Morinorum solvisset a portu, minus quam medio die insulam ingressus est. *Ptol.* 2, 9, 1: Ἴτιον ἄκρον Μορινῶν Γησοριακὸν ἐπίνειον. 4: Μεθ' οὓς (Ἀμβιανοὺς) Μορινοί (οἱ Μορινοί *codd., Müller ci.* Ὀρομορινοί), ὧν πόλις μεσόγειος Ταρουάννα. *Dio* 39, 44 *(a. 56 a. Chr.)*, 1: Καὶ μετὰ τοῦτο ἐπί τε Μορίνους καὶ ἐπὶ Μεναπίους ὁμόρους σφίσιν ὄντας ἐστράτευσε προσκαταπλήξειν τε αὐτοὺς ἐκ τῶν προκατειργασμένων καὶ ῥᾳδίως αἱρήσειν ἐλπίσας. (2) οὐ μέντοι καὶ ἐχειρώσατό τινας· οὔτε γὰρ πόλεις ἔχοντες, ἀλλ' ἐν καλύβαις διαιτώμενοι καὶ τὰ τιμιώτατα ἐς τὰ λασιώτατα τῶν ὀρῶν ἀνασκευασάμενοι πολὺ πλείω τοὺς προσμίξαντάς σφισι τῶν Ῥωμαίων ἐκάκωσαν ἢ αὐτοὶ ἔπαθον. ἐπεχείρησε μὲν γὰρ ὁ Καῖσαρ καὶ ἐς αὐτὰ τὰ ὄρη τὴν ὕλην τέμνων προχωρῆσαι, ἀπειπὼν δὲ διά τε τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ διὰ τὸ πρὸς χειμῶνα εἶναι ἀπανέστη. 50 *(a. 55)*, 2: Ἡ δὲ δὴ χώρα αὕτη (Βρεττανία) ἀπέχει μὲν τῆς ἠπείρου τῆς Βελγικῆς κατὰ Μορίνους σταδίους πεντήκοντα καὶ τετρακοσίους τὸ συντομώτατον, παρήκει δὲ παρά τε τὴν λοιπὴν Γαλατίαν καὶ παρὰ τὴν Ἰβηρίαν ὀλίγου πᾶσαν ἐς [τε] τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα. 51, 1: Ἐς ταύτην οὖν τότε ὁ Καῖσαρ, ἐπειδὴ τά τε ἄλλα τὰ τῶν Γαλατῶν ἡσύχαζε καὶ τοὺς Μορίνους προσεποιήσατο, ἐπεθύμησε διαβῆναι. 3: Πέμπουσι (βάρβαροι) πρὸς τὸν Καίσαρα τῶν Μορίνων τινάς, φίλων σφίσιν ὄντων, ἐπικηρυκευόμενοι. 51, 21, 6 *(c. a. 29 a. Chr.)*: Γάιος γὰρ Καρίνας τούς τε Μορίνους καὶ ἄλλους τινὰς συνεπαναστάντας αὐτοῖς ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Σουήβους τὸν Ῥῆνον ἐπὶ πολέμῳ διαβάντας ἀπεώσατο· καὶ διὰ ταῦτα ἤγαγε μὲν καὶ ἐκεῖνος τὰ νικητήρια . . . . . ., ἤγαγε δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ, ἐπειδὴ ἡ ἀναφορὰ τῆς νίκης τῇ αὐτοκράτορι αὐτοῦ ἀρχῇ προσήκουσα ἦν. *Hieronym. epist.* 123 *(a. 409)*, 16, *Opp. ed. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 914 *A*: Remorum urbs praepotens, Ambiani, Atrebatae (Attrebetae), extremique hominum Morini, Tornacus, Nemetae, Argentoratus, translatae in Germaniam. *Paulin. Nolan. epist.* 18, 4: Ita et nunc terra Morinorum situ orbis extrema, quam barbaris fluctibus fremens tundit Oceanus, gentium populus remotarum, qui sedebat in latebris via maris harenosa extra Iordanem. *NG (Belg. II)* 6, 11: Civitas Morinum. *ND occ.* 40, 52:

Tribunus cohortis primae Morinorum, Glannibanta. *Oros.* 1, 2, 76: Brittania Oceani insula per longum in boream extenditur; a meridie Gallias habet. Cuius proximum litus transmeantibus civitas aperit, quae dicitur Rutupi portus; unde haud procul a Morinis in austro positos Menapos Batavosque prospectat. 3, 20, 8: Hispanus et Morinus ad supplicandum Alexandro Babylonam adiit cruentumque ultro dominum, ne hostem exciperet, per Assyriam Indiamque quaesivit, terrarum metas lustrans et utrique infeliciter notus Oceano. *Ennodius Ambrosio et Beato p.* 405, 10 *s. H.:* Barbarum quamvis tumeat Gelonus, | Parthica et latret Mŏrĭnus figura. *Baeda h. e.* 1,1: (Brittania) habet a meridie Galliam Belgicam, cuius proximum litus transmeantibus aperit civitas, quae dicitur Rutupi portus, a gente Anglorum nunc corrupte Reptacaestir vocata, interposito mari a Gesoriaco Morinorum gentis litore proximo, traiectu milium quinquaginta, sive, ut quidam scripsere, stadiorum quadringentorum quinquaginta. 2: (Caesar) venit ad Morinos, unde in Brittaniam proximus et brevissimus transitus est. *Acta s. Scariberqae* 1 *ASS 18. iul.* IV *p.* 419 *B:* Sancti Patricii primi Morinorum episcopi. *Vita Amati* 15 *ASS 13. sept.* IV *p.* 130 *E:* Advocato Morinensi episcopo nomine Baino. *Vita Mummolini* 4 *ASS 16. oct.* VII *p.* 981 *E:* Erga Morinos . . . Morini *(nom. pl.)* siquidem, circa maris littora in accessibilibus paludum confisi munitionibus. 5 *p.* 982 *A:* Morinorum. 6 *p.* 982 *C:* A Morinis. . . . Morinorum. *Vita s. Vulmari* 6 *Anal. Boll.* 3 *p.* 453: Morinorum urbis episcopi. *Ionae vita s. Vulfranni* 4 *ASS 20. mart.* III *p.* 146 *A:* Regioni Morinorum. — *Inschriften. (Spalato in Dalmatien) CIL* III 2049 = *Vaillant* 26: Q. Servilio M(arci) f(ilio) Palat(ina tribu) Pacuviano aed(ili) praef(ecto) coh(ortis) I (primae) Morinorum M. Servilius Copiensis Pacuvianus pater fecit et sibi. *(Malpas, Cheshire, in Brittanien, a. 103) CIL* III D. XXI *p.* 864 *cf.* XXXII *p.* 1972 = VII 1193: (Cohorte) I Morinorum. *(Lough bei Plumptonwall, zwischen a. 222 und 235)* VII 319 = *Vaillant* 27: [Vexil]latio M(o)r(inorum). *(Rimini) CIL* XI 391 = *Vaillant* 23: L. Lepidio L. f. An(iensi) Proculo mil. leg. V. Macedonic. 7 leg. eiusdem. 7 leg. eius[d(em)] II. 7 leg. VI. victricis 7 leg. XV Apollinar. prim. leg. XIII geminae donis donato ab imp. Vespasiano Aug. bello Iudaico torquib(us), armill(is), phaleris, corona va[ll]ar(i) salinatores civitatis Morinorum ob mer(ita) eius Septimina f. reponend. curavit. *(Bei Nijmegen) Orelli* 5211 = *Vaillant* 21: Minervae cur(iae) Ladae (?) T. Punicius Genialis IIvir colon(iae) Morinorum *(Térouanne?)* sacerdos Romae et Aug. ob honorem f. v. a. m. o. v. l. *Vaillant* 22: D(is) M(anibus) Ti. Cl. Honoratiani Castrensis *(von Cassel)* Morini in civitate sua sacerdotalis locum claudendum curavit T. Iulius Martialis amicus.

Morinus *M. cogn. (Sasamon, a. 239 p. Chr.) CIL* II 5812: Iul(ius) Morinus. *(Le Mans) Mowat p.* 69: MORINVS H = fe(cit). *(Andresy, dép. Seine-et-Oise:* OF MORIN. *(Museum Wiesbaden; Nijmegen) Schuerm.* 3706: Morini. *Vgl.* Curtis Morini, Cormorinum, *j. Saint-Benoit-sur-Vanne, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Aix-en-Othe.*

Moriniago Muriniacum *O., Murigny bei Reims, dép. Marne.*

? **Mori-rex** *nach d'Arbois de Jubainville 'roi de la mer', M. (Ellenborough, England) CIL* VII 409: D(is) M(anibus) Moriregis *(gen., oder* Mori Regis?) filii et heredes eius substituerunt. Vix(it) a(nnos) LXX.

? **-moris** *in* Annamoris?

Mŏrĭ-tasgus *von* mŏrĭ *'meer' und* tasgo-, *s.* Tasg-etius. 1) *M. Caes. b. G.* 5, 54, 2: Tamen Senones, quae est civitas in primis firma et magnae inter Gallos auctoritatis, Cavarinum, quem Caesar apud eos regem constituerat, cuius frater Morita(á *T*)sgus adventu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum obtinuerant, interficere publico consilio conati, cum ille praesensisset ac profugisset, usque ad fines insecuti regno domoque expulerunt. — 2) *G., local-. (Bei Alise-Sainte-Reine, um 48 p. Chr.) Orelli* 2028 = *Lejay* 5 = *BSAF* 1896 *p.* 91: Ti(berius) Cl(audius) Professus Niger, omnibus honoribus apud Aeduos et Lingonas functus, deo Moritasgo porticum testamento poni iussit suo nomine, Iuliae Virgulinae uxoris et filiarum Claudiae Professae et Iulianae Virgulae *(neml.* nomine) Iulia Virgula; filia, m[ae]rens posuit.

Mori-tex *celtisches ethnicum, M. cogn. (Cöln, saec. 2) BJ* 92, 261: Apollini C. Aurelius Cl(audia) Verus negotiator Britannicianus Moritex d(onum) d(edit) l. d. d. d.

Morius *M.* **Moria** *F. (Langres) Habert*

940: Of. Mori? *(Le Châtelet)* 941: Moria. *s.* Mori-rex.

Morivensis *s.* Mauriopes.

Morlacas *s.* Maurulacae.

Morni-ācus *O. Vita (alia) s. Domnoli* 4 *ASS 16. mai* III *p.* 611 *E:* In Morniaco.

Mŏr-o(n) *O. in Lusitanien. Strab.* 3, 3, 1 *p.* 152: *Κεῖται δ' ἡ νῆσος κατὰ Μόρωνα πόλιν εὖ κειμένην ἐν ὄρει τοῦ ποταμοῦ (Τάγου) πλησίον, ἀφεστῶσαν τῆς θαλάττης ὅσον πεντακοσίους σταδίους, ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς μέχρι μὲν πολλοῦ καὶ μεγάλοις σκάφεσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί.*

Morodon *s.* Moroica.

Mor-ogi *O. in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 4, 110: A Pyrénaeo per Oceanum Vasconum saltus, Oiarso, Vardulorum oppida, Morogi, Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica colonia. *cf.* Moroica, Turmogi.

Moroica *O. der Cantabri. Ptol.* 2, 6, 50: *Μόροικα (Μοροίκα X). Rav.* 4, 43 *p.* 308, 11: Morodon. *cf.* Morogi, Salus Umeritana.

Moroin *s.* Murum.

mōro-s *'groß' in* Anate-mori, Cuno-morus, *s.* māro-s.

? **Morp** . . . *F. cogn. (Padua) CIL* V 3027: Graniae Morp . . .

Morsa *O. s.* Mursa.

Morsorsa *fl. Pard. dipl.* 2, 10: Fons Morsorsa.

Mor-ta Mortha Mur-ta *fl., die Meurthe. Vita Deodati* 2, 9 *ASS 19. iun.* III *p.* 875 *C:* Mortha piscosus et vastus fluvius. 11 *p.* 876 *A:* Mortham. *B:* Mortha. 3, 16 *p.* 878 *F:* Mortha transito.

Mortrue *O. Vita Leonorii* 1, 5 *ASS 1. iul.* I *p.* 121 *E:* In villa Mortrue vocata.

-morucus *M. in* pedatura Vindomoruci.

Morus *s.* Morirex.

Morvennum vicus? pagus, *O. im gebiete der Aedui, j. le Morvan. Notae Tiron.* 86, 96: Morvennum. — *Daraus* **Morvinnicus** *M. cogn. (Rom. saec. 2 od. 3; Autun) CIL* VI 11090 = *Lejay app. B p.* 250: D(is) M(anibus) Aemilio Morvinnico Aeduo. *cf. Fortun. vita s. Germani* 29, 83: Occurrentes per Murvinnum fletu gemituque clamabant. 32, 93: Dum de vico Cervedone in Murvinno progreditur. *Vita Eptadii* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 189, 15: Proripuit ad deserta Morvinni, in montanam solitudinem properavit.

Mŏsa *nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, sondern ligurisch, für älteres* *Mŭsā, ŏ *aus ursprüngl.* ŭ (Moltelius *für* Multelius, Eborelius *für* Eburelius), √mus *in latein.* mus-cus *moos, nhd.* moos *(aber in ahd.* mos *moor,* mos = *musa-n √meu *mouiller, salir, laver);* 1) *gall. fl., ahd.* Măsa, *ae.* Masu, *j. die Maas, frz. la Meuse. Caes. b. G.* 4, 9, 3: Cognoverat enim (Caesar) magnam partem equitatus ab is aliquot diebus ante praedandi frumentandique causa ad Ambivaritos trans Mosam missam: hos expectari equites atque eius rei causa moram interponi arbitrabatur. 10, 1: Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum, et parte quadam ex Rheno recepta, quae appellatur Vacalus, [insulamque efficit Batavorum] in Oceanum influit neque longius ab Oceano milibus passuum LXXX [in Rhenum influit]. 12, 1: Quod i, qui frumentandi causa ierant trans Mosam (*α*, erant trans mosam profecti *β*), nondum redierant. 15, 2: Cum ad confluentem Mosae et Rheni pervenissent, reliqua fuga desperata magno numero interfecto reliqui se in flumen praecipitaverunt atque ibi timore, lassitudine, vi fluminis oppressi perierunt. 16, 2: Accessit etiam, quod illa pars equitatus Usipetum et Tencterorum, quam supra commemoravi praedandi frumentandique causa Mosam transisse neque proelio interfuisse, post fugam suorum se trans Rhenum in fines Sugambrorum receperat seque cum his coniunxerat. 5, 24, 4: Unam legionem, quam proxime trans Padum conscripserat, et cohortes V in Eburones, quorum pars maxima est inter Mosam ac Rhenum, qui sub imperio Ambiorigis et Catuvolci erant, misit. 6, 33, 3: Ipse cum reliquis III (legionibus) ad flumen Scaldem, quod influit in Mosam, extremasque Arduennae partes ire constituit, quo cum paucis equitibus profectum Ambiorigem audiebat. *Plin. n. h.* 4, 100: Amnes clari in Oceanum defluunt Guthalus, Visculus sive Vistla, Albis, Visurgis, Amisis, Rhenus, Mosa. 101: In Rheno autem ipso, prope C in longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannanefatium, et aliae Frisiorum, Chaucorum, Frisiavonum, Sturiorum, Marsaciorum quae sternuntur inter Helinium ac Flevum. Ita appellantur ostia in quae effusus Rhenus a septentrione in lacus, ab occidente in amnem Mosam se spargit, medio inter haec ore modicum no-

mini suo custodiens alveum. *Tac. a.* 2, 6: Insula Batavorum in quam convenirent praedicta, ob faciles adpulsus accipiendisque copiis et transmittendum ad bellum oportuna. Nam Rhenus uno alveo continuus aut modicas insulas circumveniens apud principium agri Batavi velut in duos amnes dividitur, servatque nomen et violentiam cursus, qua Germaniam praevehitur, donec Oceano misceatur: ad Gallicam ripam latior et placidior adfluens (verso cognomento Vahalem accolae dicunt), mox id quoque vocabulum mutat Mosa flumine eiusque inmenso ore eundem in Oceanum effunditur. 11,20: Ut tamen miles otium exueret, inter Mosam Rhenumque trium et viginti milium spatio fossam perduxit, qua incerta Oceani vitarentur. *h.* 4, 28: Ille (Civilis), ut cuique proximum, vastari Ubios Treverosque, et aliam manum Mosam amnem transire iubet, ut Menapios et Morinos et extrema Galliarum quateret. 66: Claudius Labeo Baetasiorum Tungrorumque et Nerviorum tumultuaria manu restitit, fretus loco, quia pontem Mosae fluminis anteceperat. 5, 23: Spatium velut aequoris electum, quo Mosae fluminis os amnem Rhenum Oceano adfundit. *Flor.* 2, 30 (4, 12), 26: Praeterea (Drusus) in tutelam provinciae praesidia atque custodias ubique disposuit per Mosam flumen, per Albin, per Visurgin. *Ptol.* 2, 9, 1: *Μόσα ποταμοῦ ἐκβολαί.* 5: *Εἶτα μετὰ τὸν Μόσαν (μώσαν X) ποταμὸν Μενάπιοι καὶ πόλις αὐτῶν Κάστελλον.* *Dio* 44, 42, 4 *(a. 44 a. Chr.)*: *Καὶ νῦν δεδούλωται μὲν Γαλατία ἡ τούς τε Ἄμβρωνας καὶ Κίμβρους ἐφ' ἡμᾶς ἀποστείλασα καὶ γεωργεῖται πᾶσα ὥσπερ αὐτὴ ἡ Ἰταλία, πλεῖται δὲ οὐ Ῥοδανὸς ἔτι μόνος οὐδ' Ἄραρις, ἀλλὰ καὶ Μόσας καὶ Λίγρος καὶ Ῥῆνος [αὐτὸς] καὶ ὠκεανὸς αὐτός.* 60, 30, 6 *(a. 47 p. Chr.)*: *Διετάφρευσε (Δομίτιος Κορβούλων) δι' αὐτῶν πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Μόσου, σταδίους ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα, ἵνα μὴ οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ τοῦ ὠκεανοῦ πλημμυρίδι ἀναρρέοντες πελαγίζωσιν.* *Ammian.* 17, 2, 2 *(a. 357)*: Mosa fluvius praeterlambit. 9, 1 *(a. 358)*: Munimenta tria recta serie superciliis inposita fluminis Mosae. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 208: Rhenus, Arar, Rhodanus, Mŏsă, Matrona, Sequana, Ledus. *Ioh. Laur. Lydus mag.* 3, 32 *p.* 225 *Bk.*: *Πρὸς δὲ τὸ πέρας σχεδὸν τῆς ῥύσεως (ὁ Ῥῆνος) εἰς Μόσον τὸν ποταμόν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀποβάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ καταρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου δὲ τοῖς τῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις.* *Venant. Fortunat. carm. praef.* 4 *p.* 2 *Leo*: Praesertim quod ego impos de Ravenna progrediens Padum, Atesim, Brintam, Plavem, Liquentiam Teliamentumque tranans, per Alpem Iuliam pendulus montanis anfractibus, Dravum Norico, Oenum Breonis, Liccam Baivaria, Danuvium Alamannia, Rhenum Germania transiens ac post Mosellam, Mosam, Axonam et Sequanam, Ligerem et Garonnam, Aquitaniae maxima fluenta, transmittens, Pyrenaeis occurrens Iulio mense nivosis paene aut equitando aut dormitando conscripserim. 7, 4, 11: Aut Mŏsa dulce sonans, quo grus, ganta, anser olorque est, triplice merce ferax (alite, pisce, rate). *Liber historiae Francorum* 51 *MGSS Mer.* II *p.* 325: Qui, commoto cum rege exercitu, Carbonaria silva transeuntes, usque Mosam fluvium terras illas vastantes succenderunt. *Paulus Virdunensis ep. epist. ad Desiderium Cadurc. a.* 732 *MG epist.* III *p.* 209, 30: Inde autem Leuduno accedit et inde in Masao ac post ripa Reno pergit. *Ionae vita s. Eustasii* 1, 5 *ASS 29. mart.* III *p.* 787 *B*: Ad villam, quam Mosam vocant, ob amnem in loco fluentem. *Vita Arnulfi* 1, 7 *ASS 18. iul.* IV *p.* 436 *A*: Per Mosellae amnis pontem. *Vita Agili* 3, 15 *ASS 30. aug.* VI *p.* 580 *D*: In villa, quam Mosam vocant, ob amnem, super quem sita est. *Vita Salabergae* 1, 4 *ASS 22. sept.* VI *p.* 522 *A*: Apud villam, Mosam nomine, ob amnem in eo loco defluentem sic appellatam, qui amnis ex Lingonicis finibus fontem sumens, post multos anfractus crebrosque terrae circuitus, Rheni velocissimi fluminis in se fluenta ex parte recipiens, Oceanum Barbaricum late ingreditur. *Vita Emermari* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *B*: A Mosa usque Mosellam. *Vita I. Huberti* 1, 5 *ASS 3. nov.* I *p.* 799 *E*: Per alveum Mosae. *Vita Evermari* 3 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *C*: Iuxta Mosam. *(Flémalle bei Lüttich, a. 188) Brambach, RM n. f.* 20, 627: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni, Minervae, Di[anae], n(umini) fluminis Mosa[e]. — 2) *O.* a) *in der civitas Lingonum, j. Meuvy, dép. Haute-Marne, arr. Chaumont, cant. Clefmont.* *IA* 585, 8: Mosa. *Merow. münze. Belfort* 3066 (*Prou* 161): + MOꙍA VICO. 3067: MOOSA VOCO. 3068: + MOꙍΛ VICO.

[Mŏsa]

3069: + NO ∽AIↃO. *Vgl. oben vita Eustasii, s. Agili und vita s. Salabergae.* — b) *in der civitas Remorum, zerstörter ort bei Warcq, dép. Ardennes, arrond. und canton Mézieres. TP:* Mose. — 3) *M. F. Silius* 15, 726 *s.:* Tunc aversi turgentia colla | disicit ense Mŏsae *(eines gallischen soldaten). (El-Kantara) CIL* VIII 18011: [Gargili]a Mosa (*lis* Famosa?).

Mosalinsis, Mosalla *s.* Mosella.

Mosc-onnum *ligurisch* (*oder iberisch? cf. baskische Orte: Musquiz, Musquez-Iriberri, Musculdy* [*der navarrische name von Mauléon*]), *O. zwischen Dax und Bordeaux, j. Saint-Girons-en-Marensin, dép. Landes, arr. Dax, canton Castets, gemeinde Vielle-Saint-Girons. IA* 456, 1: Mosconnum.

Mŏs-ellā *deminutiv-ableitung von ligur.* Mŏsā, *fl. die Mosel, nbfl. des Rheins. Tac. a.* 13, 53: Ne tamen segnem militem attinerent, ille (Paulinus Pompeius) inchoatum ante tres et sexaginta annos a Druso aggerem coercendo Rheno absolvit, (L.) Vetus Mosellam atque ⟨Ararim⟩ facta inter utrumque fossa conectere parabat, ut copiae per mare, dein Rhodano et Arare subvectae per eam fossam, mox fluvio Mosella in Rhenum, exim Oceanum decurrerent, sublatisque itineris difficultatibus navigabilia inter se occidentis septentrionisque litora fierent. *h.* 4, 71: Eo rapidius Cerialis, missis in Mediomatricos qui breviore itinere legiones in hostem verterent, contracto quod erat militum Mogontiaci quantumque secum transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit, quem locum magna Treverorum manu Valentinus insederat, montibus aut Mosella amne saeptum; et addiderat fossas obicesque saxorum. 77: Media acies Ubiis Lingonibusque data; dextro cornu cohortes Batavorum, sinistro Bructeri Tencterique. Pars montibus, alii via, alii viam inter Mosellamque flumen tam improvisi adsiluere, ut in cubiculo ac lectulo Cerialis (neque enim noctem in castris egerat) pugnari simul vincique suos audierit, increpans pavorem nuntiantium, donec universa clades in oculis fuit, perrupta legionum castra, fusi equites, medius Mosellae pons, qui ulteriora coloniae adnectit, ab hostibus insessus. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 14: Hic vero iam Caesar ultro Mosellam *(Bergk schreibt* Mosam *aus Livius)* navali ponte transgreditur ipsumque Rhenum et Hercynis hostem quaerit in silvis. *TP:* Fl⁹ Musalla. *Auson. Mos.* 20—22: Culmina villarum pendentibus edita ripis | et virides Baccho colles et amoena fluenta | subter labentis tacito rumore Mŏsellae. 73 *s.:* Haud aliter placitae subter vada laeta Mŏsellae | detegit admixtos non concolor herba lapillos. 108 *sq.:* Ne laeta Mŏsellae | flumina tam celebri defrudarentur alumno. 148: Hic nostrae mitis ballena Mŏsellae. 192 *sq.:* Quis color ille vadis, seras cum propulit umbras | Hesperus et viridi perfundit monte Mŏsellam! 349—354: Sed mihi qui tandem finis tua glauca fluenta | dicere dignandumque mari memorare Mŏsellam, | innumeri quod te diversa per otia late | incurrunt amnes? quamquam differre meatus | possent, sed celerant in te consumere nomen. 374: Dia Mŏsella. 381: Salve, magne parens frugumque virumque, Mŏsella! 466—473: Insanumque ruens per saxa rotantia late | in mare purpureum, dominae tamen ante Mŏsellae | numine adorato, Tarbellicus ibit Aturrus. | Corniger externas celebrande Mŏsella per oras, | nec solis celebrande locis, ubi fonte supremo | exeris auratum taurinae frontis honorem, | quave trahis placidos sinuosa per arva meatus, | vel qua Germanis sub portibus ostia solvis. *ord. urb. nob.* 33 *sq.:* Largus tranquillo praelabitur amne Mŏsella, | longinqua omnigenae vectans conmercia terrae. *epist.* 20 (2), 4—6: Iam super egelidae stagnantia terga Mŏsellae | protulerat te, nate, ratis maestique parentis | oscula et amplexus discreverat invidus amnis. *Symmach. epist.* 1, 14 (8) *ad Auson.:* Volitat tuus Mŏsella per manus sinusque multorum, divinis a te versibus consecratus: sed tantum nostra ora praelabitur. Cur me istius libelli, quaeso, exortem esse voluisti? . . . Nequaquam tibi crederem de Mosellae ortu ac meatu magna narranti, ni scirem, quod nec in poemate mentiaris. *Ammian.* 16, 3, 1 *(a. 356):* Nullo itaque post haec repugnante ad recuperandam ire placuit Agrippinam ante Caesaris in Gallias adventum excisam, per quos tractus nec civitas ulla visitur nec castellum nisi quod apud Confluentes, locum ita cognominatum ubi amnis Mosella confunditur Rheno, Rigomagum oppidum est et una prope ipsam Coloniam turris. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 17, 1: Quirinalis impletus fonte facundiae potor Mosellae Tiberim ructas. *Fortunat. carm. praef.* 4 *p.* 2 *Leo:* Praesertim quod

ego impos de Ravenna progrediens padum, Atesim, Brintam, Plavem, Liquentiam Teliamentumque tranans, per Alpem Iuliam pendulus montanis anfractibus, Dravum Norico, Oenum Breonis, Liccam Baivaria, Danuvium Alamannia, Rhenum Germania transiens ac post Mosellam *(cod. A*, musellam *rell.)*, Mosam, Axonam et Sequanam, Ligerem et Garonnam, Aquitaniae maxima 10 fluenta, transmittens, Pyrenaeis occurrens Iulio mense nivosis paene aut equitando aut dormitando conscripserim. *carm.* 3, 12 *tit.:* Super Mosella. *ib. v.* 7: Quem Mōsella tumens, Rodanus quoque parvulus ambit. *v.* 24: Dum Mōsella suis terminus extet aquis. 3, 13, 1—4: Gurgite caeruleo pelagus Mōsella relaxat | et movet ingentes molliter amnis aquas: | lambit odoriferas vernanti gramine ripas | et lavat herbarum le-20 niter unda comas. *v.* 7. 8: Hic ubi perspicuis Mōsellam (*var.* musellam) cursibus intrat, | alterius vires implet et ipse perit. 7, 4,7—10: An super uviferi Mūsellae obambulat amnem, | quo levis ardentem temperet aura diem, | pampinus et fluvius medios ubi mitigat aestus: vitibus umbra rigens, fluctibus unda recens. 10, 9, 3 *sq.:* Mōsellam (*var.* Mus.) hinc iubeor percurrere navita remo, | accelerans tremulis pergere lapsus 30 aquis. 48: Hinc Rhenus spumans, inde Mŭsella ferax. *Greg. Tur. h. F.* 3, 15: Venientes autem ad Musellam (*lis* Mosam) fluvium, ut transirent, cum detenerentur a quibusdam, relictis equitibus et vestimentis, natantes super parma positi amnem, in ulteriorem egressi sunt ripam, et inter obscura noctis silvas latuerunt. 8, 13: Ad castrum Confluentis, qui ob hoc nomen accepit, pro eo quod Musella Renus-40 que amnes pariter confluentes in eodem loco iungantur. *de virtut. s. Mart.* 4, 29: Sola commendatione beati Martini nec fluvium sensimus et Mosellae tumescentes undas naufragas evitamus, et, quod satis est, inter saxa nocturno tempore praeterimus incolomes, non nauta vigile, non vento flante, non remo ducente. *vitae patrum* 17, 3: Dum Mosellam fluvium navigio transnataret, inter pilas pontis fluctuum actus inpulsu, 50 palmis tantum pilae adhaesit, pede contenens navem, et sic ab intuentibus iam ad dimersionem paratus erutus est. *Passio ss. Faustiani et Victorici 3. id. dec.* (*cod. Augiens. XXXII. fol.* 46ᵛ *col.* 2): Urbem super Musella amnem condita quae Treveris nuncupatur. *Ionae vita s. Columbae c.* 10 *ASS Sur. 21. nov. p.* 471: Musella tenus pervenerunt. *Not. Tiron.* 113, 86: Musella (*var.* Mosella). *Rav.* 4, 26 *p.* 233, 13—15: Iuxta praenominatum fluvium Mosela, quae Francia Rinensem nominavimus, sunt civitates. *Pertz dipl. n.* 89 *p.* 78, 53—79, 1 *(a. 717):* Villam nostram noncupante Marte, sitam in pago Moslinse. *Vita Adelphii* 6 10 *ASS 11. sept.* III *p.* 816 *D:* Alveum Mosellae. *Trad. Wiz.* 205. 223 *(a. 699):* In (pago) Mosalinse. 240 *(a. 699):* In Mugilinse. 252 *(a. 699):* In (pago) Mosalinse. 186 *(a. 712):* Mosligum. *Beyer n.* 8 *(a. 720):* In Moslisi super fluvio Mosella. *Liber hist. Franc.* 8: Treveris civitatem super Mosellam fluvium. *Vita Germani Ambian.* 4, 15 *ASS 2. mai* I *p.* 265 *E:* Mosellam fluvium aggressus. *Vita Evermari* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *B:* 20 A Mosa usque Mosellam. — **Mosall-ici.** *(Metz) Robert et Cagnat, fasc.* 3 *p.* 114—117: M. Publicio Sec[un]d[i]ano nautaru[m] Mosallicor(um) liber[to] tabulario, sevi[ro] Augustali.

Mosgait-o(n) *M. cogn. (Hüttenberg in Kärnten) CIL* III 5033: D(is) M(anibus) Rufius Mosgaito et Iulia Ingenua vi. f. sib(i) et Eburo filio f. Θ an. XXX et Ingenue con.

Mosgaitus *M. cogn. (Pulst in Kärnten)* 30 *CIL* III 4903: Counerta Mosgaiti. *(Im Zollfeld)* 4983: Quarte coniugi et Mosicaito filio.

Mosi-anus *M. (Morozzo) CIL* V 7710: L. Mosianus L. f. Luculus.

Mosicaitus *s.* Mosgaitus.

Mosicu *M. (St. Veit im Vogau bei Leibnitz) CIL* III 5373: C. Mimisio C. l. Ianuario et C. Mimisio Draconiae an. X Mosicu Adsedili f. 40

Mosi-mus *M. Iulian. hist. de Wamba c.* 34. *Esp. sagr. tom.* 6, 569 *(saec. 7). s.* Mossimus.

Moslensis Moslisis Mosligum *s.* Mosella.

***Mŏsŏ-brĭgā** Mosobro Mosovro, *nach d'Arbois de Jubainville von M.* Moso-s, *von fl. G.* Mosa *(Maas), O. j. Moussouvre, dép. Rhône, arrond. Lyon, canton l'Arbresle, gemeinde Lentilly.* 50

Mŏsŏ-măgos *hat von der* Mosa *seinen namen, 'Maasfeld', cf.* Rotomagus *an der Rota. O.* 1) *j. Mouzon, dép. Ardennes, arr. Sedan. ND occ.* 7, 105: Musmagenses. *Re-*

migii Rem. episc. ad Falconem epist. (c. a. 500?—533) MG epist. III 115, 9: Occupandam loci Mosomagensis ecclesiam, quam metropolitani urbis Remorum sub ope Christi sua semper ordinatione rexerunt. [*Vita Remigii auctore Hincmaro* 20 *MGSS Mer.* III *p.* 313, 15: Duziacum villam in pago Mosomagensi. 32 *p.* 339, 15: Mosomagensi (aecclesiae).] *Auf merow. münzen* Mosomo *für* Mosomago. *Belfort* 3070: MOSOMO. 3071 (*Prou* 1037): MOƧOMO CAƧTELLO. 3072: MO∽OMO FIET. 3073: MOSOMO FIT. 3074 (*Prou* 1040): ƜO∽OƜ CA∽TИ. 3075 (*Prou* 1044): MO∾OWO. 3076 (*Prou* 1043): + MⵀSOMO CA∽⊥R. 3077 (*Prou* 1042): ƜOSOƜO CAST. 3078 (*Prou* 1041): MOSOMO CAS. 3079: MOSOMOCAS. 3080: MOSOMOCASTRVM. 3081 (*Prou* 1038): ƜOSOƜOИ VICO CAI◌TVR. 3082: + MOSOMO CASTRI + BE. 3083: ƜOSOƜON VICO CA . . R. 3084 (*Prou* 1039): [M]O∽OMO ⱠIET. — 2) *j. Mozain oder Mazain-fosse de la forêt d'Arche in Belgien.*

Mosos *s.* Mosa.

Mossi-anus *M. (Langres) CIL* XIII 5694: Mossianus d(is) Mani(bus) Novello c(oloniae) L(ingonum) s(ervo) cura(n)te Belatulo la. Idmi s(erva).

Mossi-mus *M. (Dijon) CIL* XIII 5546: ///Mossimo /// tin (?). *s.* Mosimus.

Moss-ius *M.* **Mossia** *F. (Hr. Oghab) CIL* VIII 12118: Mossius [Phil]o[tim]us. *(Bourbonne-les-Bains)* XIII 5921: Damonae Aug(ustae) Claudia Mossia et C(aius) Iul(ius) Superstes fil(ius) l(oco) d(ato) ex d(ecurionum) d(ecreto) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) merito. *s.* Moxius.

Moss-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3820: Secunda Mossonis f.

Mossus *M. cogn. fig. (London) CIL* VII 1336, 735[a]: Mossi. m(anu). *(Chesterford)* [b]: Moss(i). man(u). [c]: Mos . . . . *(Vienne)* XII 5686, 606[a]: Mossi. m(anu). *(Orange)* [b]: Mossi o(fficina). *(Lyon, Trion n. 963) Allmer et Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 379 *n.* 497, 861: Mossi (officina *oder* manu). *(n. 966) n.* 862: Mossi m(anu). *cf. BSAF* 1897 *p.* 344: I. ISSOVV. *p.* 345: MOSSIMA/ = Mossi manu. *(Nijmegen; Voorburg) Schuermans* 3713: Mossur f. *(Entre-Sambre-et-Meuse) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73[70]: Mossus f(ecit) = *(Les Villées, zwischen Berzée und Rognée, in Belgien) WZ* 12, 404: Mossus. f. *s.* Moxsus.

?**Mota s. Desiderii** *O. j. Saint-Antoine, dép. Isère, arr. und canton Saint-Marcellin.*

?**Mot-aria** *F. (Mailand) CIL* V 6045: Motariae P. f. piiss. Mascellio Felix et Lutatia Cris[p]ina filio dulcissimo memoriam posuerunt contra votum.

?**Mot-asius** *M. (Hr. Hejah) CIL* VIII 1557: Marcus Motasius.

Motkalia *O. j. Mouchard, départ. Jura, arrond. Poligny, canton Villers-Farlay.*

?**Motrus** *M. (Wöllan) CIL* III 4765 = 11493: Piletro Motri [f(ilius)] et Severa Ialvi [f(ilia)] v. f.

Motti-o(n) *M. (Aus dem Wareswald oder Varuswald bei Tholey, kreis Ottweiler, reg.-bez. Trier) Robert, Épigr. de la Moselle* 1 *p.* 58 = *WK* 1888 *s.* 92 = *MSAF* 49 (1888) *p.* 221: [In h(onorem) d(omus) d(ivinae) [Mer]curio *oder* deo Vi)]sucio [*(praen. und gentile)* Ac]ceptus [et *(desgl.)*] Mottio v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *cf.* Dumnomotus?

Mott-ius *M.* **Mottia** *F. (Bei Raab, a. 133) CIL* III *D.* XLVII *p.* 1978: Ex gregale Claudio Motti f(ilio) Novano Helvet(io) et Secundo f(ilio) eius. *(Novara)* V 6545: Mottiaes Verecundi f. Verecundaes. *(Racconigi)* 7630: C. Mottius C. f. Celer. t. f. i. sibi et C. Mottio C. f. Pol. Rufo patri, Vettiae L. f. Secundae matri, C. Mottio C. f. Maxumo fratri, Mottiae C. f. Severae sorori Rufus Mottius C. f. Pol. adiutore Ati . . . *(Bergweiler) CIR* 2056: D(is) M(anibus) Dexterius Placentinus sibi vi(v)us et Mottia Victorina coniugi defu[n]ct(a)e faciendum cur. et Vicentio filio.

Mott-o(n) *M. Concil. Tolet. a. 597 (Mansi* 10 *c.* 478 *D):* Motto in Christi nomine Setabitanae ecclesiae episcopus. *(Langres) Habert* 943: OFMOT(D?). *(Troyes)* 944. *(Reims)* 945: MOTTO *(rückläufig)*. 946: MOTTO F *(rückläufig)*.

Mottu *F. (Lützlberg bei Seewalchen) CIL* III 5624: Messo[r]i[u]s Matuco vet(eranus) leg(ionis) I[I] Ita(licae), ob. ann. LXX Mottu coniux [v]iva.

Mottus *M. fig. (Voorburg) Schuerm.* 3714: Mottus f(ecit). 3715: [M]ottus fec(it). *Außerdem Forêt-de-Compiègne; Theux bei Lüttich.*

Motu-ācus *M. (Mainz) CIR* 1074 = *Becker, Inschr. des Mus. Mainz* 1875 *p.* 116 *n.* 4: L. Mo[t]uac[i]? *cf.* Amotacianus Mutacus?

Motu-cus *M.* **Motuca** *F.* **Motuc-ius** *M.* *(Lyon) Boissieu p.* 522 = *Allmer et Diss. n.* 381, *t.* 3 *p.* 372: Curante Sexto Vitalio Motuco. *(Reims) Habert* 947: MOTVCVS. 948—950: Motucus f(ecit). *(Trier) CIR* 809 *und corrig. p.* XXX: Motucio Luperco liberto bene cognito [def]uncto Secu[ndinius M]otucu[s] f. [c.]. *(Neuhausen bei Worms)* 912: Lupulio Luperco doctori artis calculaturae Novionia Motuca mater per Lupulium Lupianum fIlium f. *(Neuss) BJ* 53, 73 *s.* 311: Motucus.

Motuidi-acos *M. Gallische bronzemünzen der Arverner. Muret-Chab.* 3990: MOTVIDIAC. 3991 *(aus Corent, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Clermont-Ferrand, canton Veyre):* MOTVIDI. 3992 *(Corent):* MOTV.... 3994: ...OTVIDI. 3996: MOTVIDI. 3997: MO.... 3998: MOTV.... 3999: MOT...D.... 4001: ...ΩI. 4002: MOTVI.... 4003: MO.... 4004. 4005: M.... *cf.* Tar-condi-motus, Dumno-motus, *Κασσι-μοτουλος*, Tuto-motulus; *cf.* Mottio.

Motus *M. (Simontitsch bei Fürnitz) CIL* III 6490: Iunius Sabini et Ursina Moti Sabinus Iuni fil. fe.

Motusu *fig. (Reims) Habert* 951: MOTVSV, *wol* = Motucu.

Mount.. *(für* Mogont.., *g geschwunden) G. in Großbritannien. (Plumpton Wall) CIL* VII 321: Deo Mounti ... o salute ... stius. *(High Rochester)* 1036: Dis Mountibus *(männliche gottheiten)* Iul(ius) Firmin(us) dec(urio) f(ecit).

Mou-nus *G. (Risingham) CIL* VII 997: Deo Mouno Cad(enorum) Inventus b(eneficiarius) co(n)s(ularis), *cf.* Apollo Mogounus.

?**Moverta** *F. Venant. Fortunat. vita s. Martini* 69, 185: Moverta quaedam Parisius pustulam habens in brachio.

Mov-ia *(urspr. fl. la Moivre, nbfl. der Marne) O. j. Moivre, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Marson.*

Movit *s.* Moenus.

mox *√-form aus* mog-s, *weiterbildung der idg. √* magh *wachsen. In:* Mox-ius, Mogsius, Pleu-moxii; *cf.* Mosa, Mosella?

Moxi-llus *M. (Lezoux):* MOXIλλI.

Mox-ius Moxs-ius *M. gentilic. (Alt-Ofen; Traismauer) CIL* III 12014, 394: Moxi.ma(nu). *(London)* VII 1336, 736: Moxius. *(York)* 737: ƎSVISXOM = Moxsius f(ecit). 738: ƎSXOΛ = Moxs(ius) f(ecit). *(Vienne)* XII 5686, 1130: MO X.VI. *(Limoges)* XIII 1400: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Divixti T(itus) Moxius p(ater) vius p(osuit). *(Lyon, Trion) Allmer et Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 380 *n.* 497, 863: Moxsi m(anu). *Auch* MOXI M. 864: O Mox... 865: Of Mox... *(Rouen) Schuerm.* 3716: MOX. *(Wichelshof)* 3717: OF. MOX (NVX?). *(Normandie)* 3718: Moxius. *(Élouges)* 3719: MOXSI M. *(Ems in Nassau)* 3720: MOXƧI M. *CIL* XIII 10001, 215: Moxius. *(Reims) Habert* 952: MOXI.MA(nu) *(auch in Rouen). (Metz) Robert et Cagnat, Épigr.* 2 *p.* 51: D(is) M(anibus) Cnii *(lis* Cavii *oder* Canti?) f(ilius) Visutius. *Grut. p.* 692, 4 = *Robert et Cagnat, Épigr. fasc.* 3 *p.* 149: Ius... Tro... Moxi fil. et Senoniae uxori. *(Juslenville):* MO/IVS F. *(Frégivau) Ann. de Namur* 4, 90 *ss.:* OX.... [*Trier, prov.-mus., no.* 389. 702. 898. 3249. 3383. 7094. 7095. 12014, *seit saec.* 2]: Moxsius f. *(Mus. Wiesbaden; Nijmegen; ebd., museum Guyot. und Vechten; Voorburg) Schuerm.* 3721: Moxsius f(ecit), Moxsius f(e)., Moxsius f., Moxsius.f., Moxsius f., Moxsius f. *(Tongern)* 3722: MOXSIVS Ǝ. *(Basel) IH* 352, 136 *M.:* Moxsius f. *s.* Mossus, Mogsius.

***mrac-i-s** *s.* braci-.

MV. *Silbermünzen der Elvetii. Muret-Chab.* 9339 *(bei Aarau):* R MV. 9340. 9341: VV. 9342: VM. 9343: Λ.

Mu... *O. (Petronell) CIL* III 4523: ..Varroniu[s] C. f. Priscus dom. Mu...v. b. f.

Mu... *Inschrift von Coligny, dép. Ain, fr.* 33: MV...

Muadus Mouda, *ir.* Muad, √meud *netzen, saugen, fem.* ā-*stamm, gen.* Muaide, *fl. j. the Moy, der in die bay von Killala in Connaught mündet. Vita Kellaci* 1 *ASS* 1. *mai* I *p.* 104 *F:* Ad Muadum fluvium. 6 *p.* 105 *E:* Muado fluvio *(dat.).*

Muc... *M. (Várhely) CIL* III 1526: Aur. Muc.......

Muc... *O.? (Colchester) CIL* VII 92: Muc.

Mucai-anus *M. christl. (Aquileja) CIL* V 8631: Mucaiano.

Muccala. *(Juslenville) Bull. Liég.* 9, 68 *p.* 441: Muccala f.

?**Muccasen-ia** *röm. gentilicium vom barbarischen namen* Muccasena, *F. (Vaise, nach Septimius Severus) CIL* XIII 1874: D(is) [M(anibus)] et memoriae aeternae Muccaseni(a)e Fortunat(a)e coniugi rarissime ex Ger(mania) sup(eriore) Septimius Sextianus

mil. leg. VIII. Aug. merentissimo et sub ascia dedicavit.

muccoi. *(Ogam., Kilbeg, pfarrei Kilbarrymeaden, county Kilkenny) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland,* 1896 *p.* 122: Beffi maqi muccoi Trenaqiti = *(grab) des Beo, sones des abkömmlings des Trénquit. s.* mucoi.

***Muci-ācus** *O. in* 1) *Mussey, dép. Meuse, arr. Bar-le Duc, canton Revigny.* 2) *Mussey, dép. Haute-Marne, arr. Vassy, canton Doulaincourt.* 3) *Mussey, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Feurs, gemeinde Rozier-en-Donzy.* 4) *Mussy-la-Fosse, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Flavigny.* 5) *Mussy-sous-Dun, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Chauffailles.* 6) *Mussy-le-Rouvray, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, cant. La Clayette, gem. Vauban.* 7) *Mussy-l'Évêque oder -sur-Seine, dép. Aube, arrond. Bar-sur-Seine.* 8) *Mussy, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Pierre-le-Moutier, gemeinde Chantenay-Saint-Imbert.* 9) *Le Grand Mussy, dép. Nièvre, arrond. Nevers, canton Pougues, gemeinde Parigny-les-Vaux.*

Muci-o(n) *vom lat. gentilic.* Mucius, *O. bei Tours.*

mucoi *gen. von* *muc-o(v)o-s (*cf.* Ordo(v)us, Selgovae) *abkömmling,* √muk, *ai.* muc, muncati *loslaßen, auslaßen; nach Ernault zu* maqu- *wie* φύρω *zu* ferv-eo. *(welsch. ogam. On the Bridell stone, Pembrokeshire, bei Cilgeran) IBCh* 107 = *Rhŷs, Lectures* 394² *p.* 274: Nettasagru maqi mucoi Breci. *(ogam. Inschrift von Whitefield, county Kerry) Brash p.* 191 = *The Academy Oct. 14* (1893) *No.* 1119 *p.* 321: [Du]nocati maqi maqi req[i] Maqi mucoi Uddami *(gen.)* = *(the stone) of Dunocatos, son of the son of Re..., son of the descendant of Udamos. (Silchester, county Southampton) Archaeologia (London), t.* 54: Ebicatos maqi Mucoi. *(Inschrift von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi [mu]coi Netasegamonas Dolati Netasegamonas Dolati bigaiscobi. *(Inschrift von Island, Stradbally, county Waterford) Brash* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Nettasegamonas. *(Lamogue, pfarrei Tullahought, county Kilkenny) The Journal of the Royal Soc. of Antiquaries of Ireland,* 1896 *p.*122: Seferit[a maqi mucoi Ro]ttais = *grab des Sefred, sones des abkömmlings des Rott. (ogam., Garanemillion, bei Kilmacthomas railway-station) Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 28. 126. *The Academy Oct. 3,* 1896, *No.* 1274 *p.* 244 *f.:* Moelagni maqqi Ercagnni mucoi Rottaqqi. *Inschrift:* Moddagni maqi Gattigni mucoi Lugoni. *s.* muccoi.

Muc-ra *oder* Mocra, 1) *O. j. Morains, départ. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Vertus; urspr. fl.* Petra Mucrane, *j. Pierremorains; le Grand-(Petit-)Morin, nbfl. der Marne; le Morin im bassin séquanais; oder Moeurs, départ. Marne, arr. Épernay, canton Sézanne.* — 2) *fl. zur Maas. Ionae vita Eustasii* 1, 3 *ASS 29. mart.* III *p.* 787 *A:* Inter fluvios Mugam (*lis* Mucram) et Albam. *Vita Agili c.* 2, 5 *ASS 30. aug.* VI *p.* 577 *B:* Inter Albam et Mucram in loco, qui dicitur Eboriacus. 4, 21 *p.* 582 *D:* Inter duas Mucras.

?**Mucr-o**(n) *M. cogn., auch celtisch? (Ponz) CIL* II 1135: ..it Gabinius Mucro c(ivis) R(omanus) c(oloniae) V...... Italicensium. *(Segovia)* 2731: G. Pompeio Mucroni Uxamensi an. XC. sodales f. c. *(Turin)* V 7197: V. v. P. Vettius Q. f. Pol. Mucro. *(Arezzo) Schuerm.* 3735: Mucro pubb¹.

?**Mucron-ia** *F. (Millingen) CIR* 129: Mucronia Marcia.

?**Mucurda.** *(Pompeji) CIL* IV 1535: Mucurda *oder* Mucurba *cf.* Bacurdus?

?**Mudasenus** *M.* **Mudasena** *F. (Rom) CIL* VI 787: Mudasena Trophime. 4983: Q. Mudasenus Q. l. Eros. 4984: Mudasena Q. l. Optata.

?**Mud-enus** *M. (York, unter Hadrian) CIL* VII 238 = *BJ* 83 *s.* 157 *n.* 348: Ma t(ribus) Af(ris) Ita(lis) Ga(llis) M. Minu(cius) Mude(nus? *oder* Mide(nus?)) mil(es) leg. VI vic(tricis) guber(nator? *aus Germanien?*) leg. VI.

Muenna *s.* Axuenna.

Muffa *s.* Musfa.

Muf-o(n) *M. (Freiberg bei St. Ruprecht an der Raab) CIL* III 5485: Totulo Mufonis Fuf. sib(i) et P. Gianillane Corni [f.] con. an. LX.

Mufoienos *O. Merow. münze. Belfort* 3087: *R* MVFOIENOS.

Mugiliuse *s.* Mosella.

Mugilis *M. (Piloña) CIL* II 5741: Ocmugilis (*oder* Oc[ulatius] Mugilis?) Segisamo gente Viromenicorum.

Muicedatia *venetisch nach Pauli, F. (Aquileja) CIL* V 801: Minervae Aug. sacr. M. Valerius Venustus et Muicedatia

Tais gentilibus Artor[i]anis lotoribus aram d. d.

?**Muiel-ius** *M. (Trient) CIL* V 5020: Gen(io) pro ge(nitura) dei Q. Muiel(ius) Iustus cum s(uis). (*cf.* M. Mutellius 4987.)

Muix *fig. (unbestimmbar). (j. in Mainz) Becker s.* 106, 140: MVIX??

Mul... *M. (Ljubuški) CIL* III 6364: L. Herennius [L. f.] Pap. Mul. Iade *(domus)* vetr. leg. VIII. an. LX sti. XXX. h. s. e.

***Mulce-dūnum** *in* Mulcedonum, *j. Mussidan, dép. Dordogne, arrond. Ribérac.*

?**Mulcha** *fl. CGlL* 5 *p.* 466, 38: Mulcha nomen fluminis.

Mulci-ācum Molceium *entweder aus* *Molliciacus *von* Mollicius *oder aus* Musciacus *für* *Mustiacus, *j. Moussey, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Bouilly.*

Muletati *iberisch? (Veleia, a. 102/113) CIL* XI 1147: Collem Muletatem.

Mulgipit *fl. j. le Mouillepied, S. Martin, ergießt sich bei Allonnes in die Sarthe.*

Mulia... *F. (Aquileja) CIL* V 1129: Muliae...

Muli-ācus *O. Vita (alia) s. Domnoli* 4 *ASS 16. mai* III *p.* 611 *E:* (In) Muliaco.

?**Mullicensis** *O. Hygin. de limit. constit. p.* 171 *Lachm.:* Mullicensis (Multicensis *Arcerianus,* Mulliciensis *Gudianus*).

Mull-o(n) *G., beiname des Mars als beschützers der transporttiere* (*cf.* Epona). *(Nantes) Mowat, Not. ep. p.* 74 = *RA* 6 (1878) *p.* 363 *cf. BSAF* 1896 *p.* 303: [A]ug(usto) Marti M[ull]oni signum [c]um suo templo [et] ornamentis omnibus suo et Toutil[l]ae filiae nomine Agedovirus Morici fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Craon, dép. Mayenne) Mémoires de la Société académique de Maine-et-Loire, t.* 13 (1863) *pl.* IV *n.* 48 = *Bull. du comité, t.* 3 *p.* 207 = *Mowat p.* 70 *cf. BSAF* 1896 *p.* 303: Aug(usto) Marti Mul[l]on(i) Tauricus Tauri f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Les Provenchères bei Craon) Musée de Craon n.* 48: Mulionis. *(Rennes) BSAF* 1896 *p.* 298: In honorem domus divinae et pagi Matantis, L(ucius) Campanius Priscus et Virilis, fil(ius), sacerdotes Romae et Aug(usti), statuam cum suis ornamentis de suo posuerunt, l(oco) d(ato) ex d(ecreto) s(enatus). *p.* 299: In honorem domus divinae et pagi Sextanmandul Marti Mulloni L(ucius) Campanius Priscus et Virilis fil(ius), sacerdotes Romae et Aug(usti), statuam cum suis ornamentis de suo posuerunt. l(oco) d(ato) ex d(ecreto) s(enatus).

Mullus *M. (Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5912: Aug. Borvoni C. Valent(inus *oder* -inius) Censorinus Mulli f(ilius) ex voto.

mulo- *zu cy.* mul *esel, latein.* mūlus? *in abritt.* Epo-mulus = Equo-mulus *'ross-esel'.* Vēpo-mulus, Victi-mulus, *Mulo-litano-s *in ir.* Muil-lethan.

?**Mulsula** *F. (Spalato) CIL* III 3214, 1: Attiae Mulsulae T. f°. *(Udine; Matrona)* V 8110, 105: Mulsulae L. f. Attiae.

Multaconnum *s.* Vultaconnum.

Mult-elius, *dafür* **Molt-elius** *u.* **Mult-ilius** *unter dem einfluß der latein. aussprache, ligurisch, M. (Nizza) CIL* V 7932: Memoriae Cattiae Eucarpiæ coniugis optimae C. Multelius Secundinus mar(itus) fec(it). *(Vallauris, canton Antibes)* XII 201: Balbiae P[at]ernae M. Multilius Pate[rnus et..] Lucilia [al]umnae et sibi posteris[que suis] vivi fecerunt. 5726: Carine Q. [M]ultelius [pa]ter filiae.

***multo-s** *nach d'Arbois de Jubainville zugleich ligurisch und celtisch, ursprünglich nicht idg., woher* Mult-elius, Molt-elius. *s.* *molto-s.

MVΛVCꟻO *O. Merow. münze. Belfort* 6440 (*Prou* 2706): MVΛVCꟻO.

Mulviro? *O. Merowing. münze. Belfort* 6285: + MVLVIRO.

Mum. *(Voorburg) Schuerm.* 3737: MVM. *(Teramo) CIL* IX 6082, 83: MVM.

Muminenses *s.* Momonia.

***Mummi-ācum** *von* Mummius, *O.* 1) *j. Moimacco, friaul. dial. Moimà, prov. Udine, distr. Cividale nel Friuli.* 2) *j. Moimay, dép. Haute-Saône, arrond. Lure, cant. Villersexel.* 3) *j. Momuy, dép. Landes, arr. Saint-Sever, canton Hagetmau.* 4) *j. Momy, dép. Basses-Pyrénées, arrond. Pau, canton Lembeye.*

***Mummini-ācum** *von M.* *Mumm-inius, *in belg. O. Momignies im Hennegau.*

Munci-ācus *O. im pagus Cinomannicus, j. Moussy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Dammartin. Pertz dipl.* 35 *p.* 33, 42. 46 *(c. a. 658):* Munciaco. *Merow. münzen. Belfort* 6286 (*Prou* 862): ꟽVNCIACO ꟽO. 6287 (*Prou* 863): + MVNCIACO VICO.

-mundarium *in* Mal-mundarium. *cf.* Κομμοντόριος.

***Mundi-āco-s** *von M.* Mondius, *O. j. Mognè, Novara. cf. frz. Moigné, dép. Ille-*

et-Vilaine, arrond. Rennes, canton Mordelles, und Moigny, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Milly.

Munec . . . ias *s.* Munitais.

? **Munerica** *O. j. Mederah? (wol nicht = Mürringen). TP.*

? **Munerigio** *M. (Calderuela bei Soria) CIL* II 2834: Marti Aug(usto) aram posuit A. M. Munerigio Arqui(i) f(ilius) f. l. m.

? **Munienses** pop. Albensis. *Plin. n. h.* 3, 69.

Munigallus? *M. (Valdoré) CIL* II 5717: Munigalio (*Hübner ci.* Munigallo) Arani. Bouti Vad. an. XXV. h. s. e.

Munigua *in Baetica, nach Hübner iberisch, O.* municipium Flavium, *j. Castillo de la Mulva. (Castilla de la Mulva, c. a. 75 p. Chr.) CIL* II 1049: Divo Caesari Aug(usto) Vespasiano censori municipium M[u]niguense d. d. L. Aelius Fronto dedicavit. 1050: Divo T. Divi f. Caesari Aug. censori municipium Muniguense d. d. . . Licinius Victor dedicavit. 1051: Res p(ublica) Muniguensium d(ecurionum) decreto d(edit), L. Licinius Annianus d(edicavit). 1053: Res p(ublica) Muniguens(ium). *(Carmona)* 1378: T. Aemilio T. f. Quir(ina) Pudenti, IIvir(o) bis m(unicipum) m(unicipii) Flavi(i) accepto loco ex decreto ordinis epulo dato utriusq(ue) sexus d. d. *(La Rambla)* 1551: In munic. m. Munigu . . . . . . sena.

Munilla *F. (Evora) CIL* II 117: Iulia Rufi f. Munilla h. s. Iulia Galla h. s.

Munini-elia *F. nomen, ligurisch. (Antibes) CIL* XII 214: Muninielia Luciana.

Muni-o(n) *fl. j. Mignone.*

Munitais *O. in der civitas Genavensium. Merowing. münzen. Belfort* 3089: ꟽVNEC . . . IAS N̄. 3090 (*Prou* 1340): MVNITAIS.

Munius *s.* Munnius.

-munius *ligur., in* fundus Ula-munius *oder* -monius.

? **Munna** *M. F. Martial.* 9, 82, 1: Dixerat astrologus periturum te cito, Munna. 6: Munna *(voc.)*. 10, 36, 3: Munna *(voc.)*. 60, 2: Munna *(nom.)*. *(Lissabon) CIL* II 238: D(is) i(nferis) M(anibus) Nigellioni m(ater) Munna filio p(ientissimo) p(osuit) [a(nnorum)] XVII. 251: D(is) M(anibus) T. Nigrino annor(um) . . . m . IIII. [Mu]nna marito annorum . . . . VII m . . . . f . . . . *(Unhoz)* 264: —. Iulius Mun[nae l.] Italicus Augustal. h. s. e.

Munni-acum *von M.* Munnius, *in belg. O. Muno? in Luxemburg.*

Munn-ius *M. (Alora, a. 84—95) CIL* II 1945: L. Munius Quir(ina) Novatus et L. Munius Quir(ina) Aurelianus. *(Narona)* III 8437: Munnius et Gentius heredes. *(Rom, a. 101)* VI 1492: T. Munnius Nomantinus. *(Nimes)* XII 3756 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 1009: D(is) M(anibus) C. Munni(i) Euphemi, Sex(tus) Caratius Onesimus et Cambaria Chrysanthe amico optimo.

? **Munnus** *M. christl. (Benevento) CIL* IX 2080: Aurelius Munnus. *Merow. münzen. Belfort* 210 (*Prou* 475): ANISIACO VIC. *R* MVNNVS FIT. 3953 (*Prou* 297): +SAIVS CIVITA‾. *R* MVNNVS MONI.

Munti- *s.* Monti-.

Munus *M. (De Pascual Ibañez) CIL* II 688: [L.] Rutilius Munus an. LV. h. s. [e.] s. t. t. l. f. f. c.

Mu-ra *nach d'Arbois de Jubainville ligur.,* √ meu, mu *näßen, beschmutzen, waschen, woher ir.* mún *urin, ai.* mūtra-m *urin, slaw.* my-ti *waschen, preuss.* au-mūsnan *wäsche,* a) *fl. die Mur, nbfl. der Drau.* — b) *O.* 1) *dorf, j. La Mure, dép. Basses-Alpes, arrond. Castellane, canton Saint-André.* 2) *j. Lamure, dép. Rhône, arrond. Villefranche.* 3) *j. La Mure-d'Isère, dép. Isère, arrond. Grenoble.* 4) *j. Mura in Italien, prov. Brescia.* 5) *j. Mauer in Nider-Oesterreich, a. 1091.*

Mur-anus *M. (Tarragona; Sagunto) CIL* II 4970, 334: MVR, ꟿR, ꟿRI, MVRI, IRAW, ꟿꟼR, MVꟼRI, MVRRI, IRRVM, OF. ꟿR, OFI MVR, OF. ꟿRI. *(Tarragona, Archena, Valencia, Cadix)* 335: ꟿRAN, OF. ꟿRRAN, OF ꟿRRA, OF. M RRAN, RRA, OF. MARRAN. *(London)* VII 1336, 739: Muran(i). *(Narbonne)* XII 5686, 611[d]: ꟿRΛN. *(Paris) Schuerm.* 3745: Of. Mur... *(Tongern)* 3753: Of. Muran. *(Poitiers; Bavai; Trion; Vechten):* Muranus. f(ecit). *(Wiesbaden) CIR* 1525: Muranus [eq.] a[l]a [I F]lavia And[i]ouri f(ilius) civis Se[c?]uanus. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 29 *n.* 232: Of(ficina) Murani. *Auch in Rouen. (Rottweil; Vechten) BJ* 46, 116: Of. Murani.

Muratto curtis. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523).*

Murbogi *s.* Turmodigi, Turmogi.

Murga *s.* Morga.

Murgillo *s.* Mursella.

Murgi-o(n) *christl. M. (Grado) CIL* V

1599: Burgio lector et Bona cum filiis suis feceru. pedes X.

Murgis *iberisch nach Hübner, stadt der Turduli in Hispania Baetica, regio Malacitana, j. Campo de Dalias bei Almeria. Plin. n.h.* 3,6: A fine Murgitano. 8: Murgi *oder* Murgis (Murcis *Paris.* 6795) Baeticae finis. 17: A Murgi maritima *(gehört zum Gaditanus conventus). Ptol.* 2,4,9: (*Τουρδούλων*) 10 *Μουργίς. IA* 405, 2: Murgi. *(Campo de Dalias, saec. 1) CIL* II 5489: Municipibus Murg(itanis). *Münze bei Hübner, MLI p.* 117 *n.* 135: MVRCIS. *cf. O.* Laci-murga, -ia, -is, Laconi-murgi, -is.

MVRI . . . *gallische silber-münze, im museum zu Metz; man hat* MVRINO *zu lesen geglaubt, aber die zwei letzten buchstaben sind zweifelhaft. Lelewel, pl.* 6, 28: MVPIIO. *RN* 1847 *pl.* XIII 8. 1868 *p.* 416: MVR, MV-20 RIIO. *Annuaire de la Société française de numismatique* 1867.

Muriduno *s.* Moridunon.

***Murini-ācus** Moriniago *O. Murigny bei Reims, dép. Marne.*

Mur-ius *M. (Este) CIL* V 2607: T. Coelius Phoebus sibi et Asconiae [R]enatae uxori optimae et suis [T]i. Rubenio et Albinae Muriae. *(Heddernheim):* MVRIVS.

murmill-o(n) **mirmill-o**(n) **myrmil-**30 **l-o**(n) *ein gladiator, nach Ernault villeicht griechisch, μορμύλος μορμύρος. Nach Rich. Fisch, Die Walker. (B. 1891) aus* *murmurillo *'murmler' wegen des dumpfen widerhalls der stimme im geschlossenen helm. Cic. Philipp.* 3, 12, 31: Ille autem ex myrmillone dux, ex gladiatore imperator quas effecit strages, ubicumque posuit vestigium! 5, 7, 20: Gladiator Asiaticus, qui myrmillo Mylasis depugnarat. 6, 4, 10: Hoc myrmillone 40 Asiatico. 5, 13: Mylasis myrmillo Thraecem iugulavit. 7, 6, 17: Myrmillo in Asia depugnavit. *Seneca de provid.* 4, 4: Triumphum ego murmillonem sub Tiberio Caesare de raritate munerum audivi querentem: 'quam bella', inquit, 'aetas perit'. *Pauli excerpta ex lib. Festi* 144 *p.* 127, 5—6 *P.:* Murmillonica scuta dicebant, cum quibus de muro pugnabant. Erant siquidem ad hoc ipsum apta. *Festus p.* 285 *M.*=*p.* 396, 50 11—21 *P.:* Retiario pugnanti adversus murmillonem, cantatur: 'Non te peto, piscem peto, quid me fugis, Galle?' quia murmillonicum genus armaturae Gallicum est, ipsique murmillones ante Galli appellabantur, in quorum galeis piscis effigies inerat (*cf.* μορμύλος, mormylus, *der* sparus mormyrus). Hoc autem genus pugnae institutum videtur a Pittaco, uno ex septem sapientibus, qui adversus Phrynonem dimicaturus propter controversias finium, quae erant inter Atticos et Mytilenaeos, rete occulte lato impedivit Phrynonem. *Quintil. instit. or.* 6, 3, 61: Pedo de myrmillone, qui retiarium consequebatur nec feriebat, 'vivum' inquit 'capere vult'. 10 *Iuvenal.* 6, 80 *s.:* Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo | nobilis Euryalum aut murmillonem exprimat infans. 8, 199—201: Et illic | dedecus urbis habes, nec murmillonis in armis | nec clipeo Gracchum pugnantem aut falce supina. *Dazu schol.:* Mirmillo armaturae Gallicae nomen ex pisce inditum, cuius imago in galea fingitur. *Flor.* 2, 8 (3, 20), 12: Contra myrmillonem (Spartacum) consurgunt. *Suet. Cal. c.* 32: 20 Murmillonem e ludo, rudibus secum battuentem et sponte prostratum, confodit ferrea sica ac more victorum cum palma discucurrit. 55: Threces quosdam Germanis corporis custodibus praeposuit. Myrmillonum armaturas recidit. *Nero* 30: Menecraten citharoedum et Spiculum myrmillonem triumphalium virorum patrimoniis aedibusque donavit. *Domit.* 10: Patrem familias, quod Threcem myrmilloni parem, munerario im-30 parem dixerat, detractum spectaculis in harenam, canibus obiecit, cum hoc titulo: Impie locutus parmularius. *Pacati panegyr. Theodosio Aug. d. c.* 23: Mirmillonum agmen. *Solin.* 1, 82: Armentarius murmillo et Cassius Severus orator ita se mutuo reddiderunt, ut siquando pariter viderentur, dinosci non possent, nisi discrepantiam habitus indicaret. *Victor epit.* 10, 10: Petitoque ex industria mirmillonum, quorum pugnae vi-40 sebantur, gladio. *Auson. technopaegnion* 11, 3: Quis mirmilloni contenditur aequimanus? Thraex. *cento nuptialis p.* 141, 30 *Sch.:* Helephantus belua aut aper bestia, anser volans et mirmillo in armis. *Ammian.* 16, 12, 49 *(a. 357):* Vulneribus declinandis intentus seque in modum mirmillonis operiens hostium latera, quae nudabat ira flagrantior, districtis gladiis perforabat. 23, 6, 83 *(a.* 50 *363):* Pedites enim in speciem mirmillonum contecti iussa faciunt ut calones. *Prudent. c. Symmach.* 2, 784—786: Nec alter | ore sacerdotis, quam myrmillōnis anhelat | spiritus: aerio vitam qui temperat haustu.

Notae Tiron. 94, 71: Mirmillo. *(Thasos)* *CIG* 2164: *Μορμίλλονες.* *(Spalato?)* *CIL* III 8828: Felici myr[milloni]. *(Pompeji)* IV 2387: T(hrex). M(urmillo). Pinna Neronianus XVI (pugnarum) v(icit). Columbus liber(tus) LXXXVIII (pugnarum) p(eriit). *(Rom, a. 177 p. Chr.)* VI 631, I 11: Carpophorus mur(millo) vet(eranus). 12: Crispinus mur(millo) vet(eranus)... Miletus mur-(millo) vet(eranus). II 1: Vitulus mur(millo) vet(eranus). 9: Iuvenis mur(millo) sp(ectatus). *(Rom)* 10174: Gratus doctor murm(illonum). 10175: A. Postumius Acoemetus doctor myrmillon(um). 10176: Gaesus murmillo veteranus. 10177: M. Ulpi Felicis murmillonis veterani, vixit ann(is) XXXXV, natione Tunger. 10178: P. Aelio Aplo myrmilloni XI. 10179: C. Pompei murmilloni. 10180: D(is) M(anibus) Lyco lib(eratus) mur(milloni) scaev(ae) pugna IIII fec. Longinas lib(eratus) contra rete fratri b. m. *(Venosa)* *CIL* IX 465: C. Alfidius t(iro) m(urmillo). 466: C. Perpernius mur(millo). *(Nimes)* XII 3325 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 385: Mur(millo) Columbus Serenianus *(von der truppe des Serenus)* (pugnarum) XXV, nat(ione) Aedvs (= Aeduus) hic adquiescit. Sperata, coniux. *CIL* XII 3326 = *Inscr. de Languedoc, N., n.* 386: MVR(millo) IVENCVS. *CIL* XII 3330 = *Inscr. de Languedoc, N., n.* 2090: M(urmillo), d(e) s(uo) d(at). *(Bourges)* *CIL* XIII 1200: L. Tarquinius Primus, mur(millo), III (pugnarum *oder* coronarum) hic s(itus) e(st); Romanus, contuber(nali).

Murn-ācus *O. j. Mornac,* 1) *dép. Charente, arrond. und cant. Angoulême;* 2) *dép. Charente-Inférieure, arrond. Marennes, canton Royan.*

Murni-ācus? *O. j. Moulins.*

Muro *F. cogn.* *(Alpignano)* *CIL* V 7023: Muroni delicatae.

Murosnetum *O. Pard. dipl. n.* 201, *t.* 1 *p.* 164 *(a. 593):* Cusiacum vero et Murosnetum (*alias* Tursiatum et Martinetum).

Murra *fl. die Murr.* *(Oehringen)* *CIR* 1563^{d} 3 = *Der obergerman.-raetische Limes lief.* 5 *s.* 23: Num. B(rittonum) M(urrensium) su(cura) C. V[......] *(haben den namen von dem castell bei Benningen).* *(Aus dem Böckinger felde)* *CIR* 1592: Pro salute commili(tonum) Fortun(ae) sacrum. Cassius Troianu[s] 7 (centurio) Britto(num) Mu[rrensium?] *(Marbach-Benningen in Wirtemberg, am ausfluß der Murr in den Neckar)* 1595: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Volcano sacrum vicani Murrenses *(die dorfbewoner an der Murr)* v. s. l. m.

Murranianus *M. fig.* *(Windisch)* *IH* 352, 138: Murranianus.

Murranus *M.* **Murrana** *F. Sil.* 4, 529. 532: Murrānum. 5, 172: Murrāne. 461: Murrānum. *(Olleria)* *CIL* II 3650: L. Furius Murrus, Furia L. f. Murrana. *(Cartagena)* 6257, 127: MVRRANVSI. *(Siszek)* III 6014, 146^{a}: MRRI. *(Gurina)* ^{b}: C. MRR. *(Alt-Ofen; Dernova; Zollfeld)* 12012, 62: Murri. *(Klagenfurt)* 12014, 397: Murra. *(Morimondo)* V 5586^{a}: C. Tull[ius]... Murran[us]. *(Mailand)* 6119: Cn. V[erginio] Murran(o) sibi et lIberis suIs Hispan[ae] Murrano f. et Verginia[e] Symphe[rusae] Cn. Ver. III. Fortunato l. *(Colchester)* VII 1311^{a}: Q. Iuli Murrani melinum ad claritatem. ^{b}: Q. Iuli Murrani stactum opobalsamat(um) ad ca[l(iginem)]. *(Nottington, Dorsetshire)* 1336, 740: Murran(i). *(London; Colchester)* 741: Of Murra(ni), Of. Murra(ni). *(London; Exeter)* 742: Of. Murran(i). *(Fréjus)* XII 610^{a}: OF MVR////. *(Sainte-Colombe)* ^{b}: OF MVR. *(Nimes)* 611^{a}: OF MRRAN. *(Vaison)* ^{b}: OF. MRRAI. *(Sainte-Colombe)* ^{c}: OF.MRRA/. *(Vienne)* 612^{a}: OF MVRRE. *(Autun):* OF MRRAN. *(Lyon)* *Allmer et Diss. t.* 4 *p.* 380—381 *n.* 497, 867—875: Murranus. *(Jublains)* *Mowat p.* 84: Murra(ni). *(Paris)* *BE* 1882 *p.* 115: Of(ficina) Mur(rani). *(Vertault)* *Habert p.* XLIV, 17^{a}: OF (MV)RRA. *n.* 956: (o)CF MRR(AN). *(j. in Mainz)* *Becker s.* 106, 39: OF(ficina) MVRR(ani). *(Tongern)* *Schuerm.* 3748: Of. Murra. *(Vic en Auvergne)* 3751: Of. Murra. *BJ* 99, 115: Of Murrani, Murran. *(Neuss)* *BJ* 102 *s.* 154, 536: Of(ficina) Murran(i). *(Riegel; museum Wiesbaden; Windisch und Augst; Lillebonne)* *Schuerm.* 3752: Of. Murran. *(Riegel)* 3754. 3755: Of Murran., Murrani. *(Allier)* 3756: Murrani. *(Augst)* 3758: Of. Murrani. *(Lillebonne)* 3759: Of Murrani. *(Saalburg)* *Jacobi s.* 323, 107: Murran.

***Murri-ācum** *von M.* Murrius, *O.* 1) *j. Moreux, bei Populles im belg. Hennegau.* 2) *Morhet in belg. Luxemburg.* 3) *j. Moirago.*

Murrianus *M.* *(Coruña del Conde)* *CIL* II 2787: M. Aemilius Murrianus Carbili f(ilius) Uxamen(sis).

Murr-ius *M.* *(Vicu)* *CIL* XIII 2547: D(is) M(anibus) Sex. Murri Sextiani parentes.

?Murrus *M.* **Murra** *F. Sil.* 1, 377: Murrus. 457: Murro. 479. 482. 499. 504: Murrus. 2, 556: Murro. 563: Murrum. 570: Murre. 670: Murri tumulum. 15, 467: Murrum. *(Cartagena) CIL* II 6257, 128: Murri f. *(Tettelham, district Laufen)* III 5599: Murrai. *(Vighizzolo)* V 2530: Volumniae Ↄ. l. Murrae. *(Capua) Schuerm.* 3761: MVRRI. *(Rom)* 3762: C. MVRRI. *(Vienne) CIL* XII 5686, 612[b]: oF MVRRI. *(Fréjus)* [c]: MVRRI.

Mursa *nach Pauli venetisch, O. in Pannonia inferior,* Col(onia) Aelia Mursa, *gegründet von Hadrian, tribu Sergia, j. Eszeg. Ptol.* 2, 15, 4: *Μουρσία κολωνία.* 8, 7, 7: *Ἡ δὲ Μουρσία τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχει ὡρῶν ιε L' η, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρᾳ α ς'. TP:* Mursa maior (Mursa minor *ist* = Mursella *bei Mursa*). *IA* 131, 1: Mursa civitas. 232, 6. 243, 5: Mursa. 265, 5: Iter a Siscia Mursa. 10. 267, 3: Mursa. *Itin. Hieros.* 562, 12 *sq.*: Mutatio Mersella. Civitas Mursa. *Athanas. apol. c. Arrianos* 48, *t.* 1 *p.* 131 *B ed. Pat.*: *Οὐάλης ἀπὸ Μουρσῶν τῆς Παννονίας. CTheod.* 12, 1, 46 *(a. 358)*: Mursae. *Eutrop.* 9, 8, 1: Occiso apud Mursam Ingenuo, qui purpuram sumpserat, et Trebelliano. 10, 12, 1: Magnentius apud Mursam profligatus acie est ac paene captus. *Consularia Constantinopol. a. 351:* His conss. bellum Magnentii fuit Morsa die IIII. kal. oct. *Iulian. in encomio Constantii imp. p.* 36 *A*: *Τῶν πεδίων δὲ τῶν πρὸ τῆς Μύρσης ὀφθέντων.* 48 *B*: *Πρὸ τῆς ἐν τῇ Μύρσῃ παρατάξεως. Victor Caes.* 33, 2: (Gallienus) Ingebum . . . Mursiae devicit; moxque Regallianum, qui receptis militibus, quos Mursina labes reliquos fecerat, bellum duplicaverat. *epit.* 41, 25: Vetranio magister militum imperium in Pannonia apud Mursiam corripuit. 42, 4: Constantius cum Magnentio apud Mursiam dimicans vicit. *Ammian.* 15, 5, 33 *(a. 355)*: Ante Mursense proelium. *Zosim.* 2, 43: *Ἐν τῇ Μούρσῃ Παιονίας οὔσῃ πόλει διέτριβε. Steph. Byz.*: *Μοῦρσα. πόλις Παιονίας, κτίσμα Ἀδριανοῦ. τὸ ἐθνικὸν Μουρσαῖος, ὡς Παρθένιος Φωκαεύς. λέγεται καὶ Μούρσιον. Sulpic. Sev. chron.* 2, 38, 3: A Mursa. *ND occ.* 32 *(Pann. II)*, 52: Praefectus classis Histricae, Mursae. *Hieron. chron. a. Abr. 2366:* Vetranio Mursae, Nepotianus Romae imperatores facti. (*Daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1078 *p.* 454.) 2367: Magnentius Mursae victus, in quo proelio Romanae vires conciderunt. (*Daraus Prosper* 1082 *p.* 454: Et Magnentius Mursae magna rei publicae clade superatus est.) *Oros.* 7, 29, 12: Bellum illud horribile inter Constantium Magnentiumque apud Mursam urbem gestum. *Socrat. h. e.* 2, 32: *Περὶ Μοῦρσαν, φρούριον δὲ τοῦτο τῶν Γαλλιῶν (fälschlich). . . . Εἰς Λουγδοῦνον πόλιν τῆς Γαλλίας, εἰς ἣν ἀπὸ Μούρσων ἐστὶ τοῦ φρουρίου τριῶν ἡμερῶν ὁδός. Sozomen. h. e.* 3, 12: *Οὐάλεντα τὸν Μουρσῶν τῆς Παννονίας ἐπίσκοπον.* 4, 7, 1: *Ἔφυγεν εἰς Μοῦρσαν· Γαλατῶν δὲ τοῦτο τὸ φρούριον.* 4, 15: *Οὐάλης ὁ Μουρσῶν ἐπίσκοπος. Rav.* 4, 19 *p.* 215, 3: Mursa maior. 4: Mursa minor. *(Eszek) CIL* III 3279: Divo Hadriano Mursenses conditori suo. 3282 *(a. 145—160 p. Chr.)*: C. Iul(ius) Geminus Capellianus leg. Aug. pr. pr. Mursensib(us) d. d. 3288: C. Aemilius C. f. Serg(ia) Homullinus, dec. col. Murs(ae), ob honorem flaminatus tabernas L cum porticibus duplicib(us), in quib(us) mercatus ageretur, pecunia sua fecit. *(Buda)* 3560: D(is) M(anibus) G. Pollio G. filio domo col(onia) Ae-l(ia) Mursa Martiano vet. leg. II. *(Duna Pentele)* 10305: D(ecurio) col(oniae) Murs(ae) sacerd(os) [pr(ovinciae) Pannoniae inf(erioris)]. *(Venedig)* V 2254: M. Percen-n(ius) Mursensis. *(Concordia, christl.)* 8770: Arca Numeriani prencipalis de civitate Mursese. *(Rom)* VI 2386[a] 6: Mursa. 2388, 4. 8. 11: Mursa. 2397, 9: Murs(a). 2833 *(tres)*: Mursa. 3214: Mursa. 3235: Mursa. 3373: Ex civ(itate) [Mur]sa (?). *EE* IV *n.* LXVI *p.* 185 *und p.* 325 *und n.* 896, 1 (I 44). *(Old Carlisle, a. 191) CIL* VII 341: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) ala Aug(usta) ob virtutem appellata, cui præest P. Ael. Pub. fil. Sergia Magnus d(omo) Mursa ex Pannon(ia) inferiore præfec(tus) . . .

Murs-ella *O. in Pannonia superior, j. bei Lowasz-Patona. Ptol.* 2, 14, 4: *Μουρσέλλα* (*μουρσίλα X*). *IA* 262, 11: Mursella. *It. Hieros.* 562, 12: Mursella *(wo unrichtig* Mersella *steht)* = Mursa minor *TP. CIust.* 1, 9, 3: Murgillo = *CTh.* 16, 8, 1 *(a. 315)*: Mursillo. *Gesetz Constantins v. 13. aug. 329:* Murgillo. *(Lowasz-Patona) CIL* III 4267: Cl. Gallonio an. XXV. scrib(ae) Mursel(lae) hic situs est et Claudio Nigrino ann. LXXXV et Ulp. Finitae an. LX Claud. Gallonia ob memor. fratris et parentibus vivis f. c. *(Petronell)* 4490: G. I(ulius) Proculus, dec(urio)

m(unicipii) Murs(ellae). *(Surduk)* 10243: Dec(urio) m(unicipii) Murselensium. *cf.* Morsella *in Belgien.*

?**Mursin-ense** oppidum. *Epistola Maximi tyranni ad Valentinianum Aug. iuniorem* 39, 4 *p.* 89, 23 *ed. Günther (a. 386 oder 387):* Mursinense oppidum.

?**Murs-ius** *M. (Pola, a. 227) CIL* V 56: Q. Mursio Q. [f(ilio)] Plinio Miner[vi-10 ano].

Mur-ta *s.* Morta.

?**Murum** *O. bei Laminium in Spanien. IA* 446, 5: Murum. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 16: Moroin.

Murus *M. fig. (Poitiers) Schuerm.* 3763: MVRVS FE. *(Troyes) Habert* 955: OF. MVR..

Murvinnus *s.* Morvennum, Morvinnicus.

?**Musa** *M. F., auch celtisch? (Nimes) CIL* 20 XII 4005 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1267: D(is) M(anibus) Vediae Musae. *(Castel) CIR* 1340: Cornelia Musa uxor. *(Bei Bitburg) Schuerm.* 3764: Musa. fecit. *(Lyon) CIL* XIII 10001, 219: MVS.

Musalla *s.* Mosella.

Musano-s *M. (Angora) CIG* 4039, 38: *Μουσανος Αρτικνου. (Düsseldorf; Nijmegen) Schuerm.* 3765: MVSANO.

Musaro *O. Rav.* 4, 16 *p.* 209, 6: Unione 30 id est Musaro.

Musburgi *s.* Turmogi.

Musceium Musciacus *s.* Mustiacus.

?**Muscidius** *M. (Langres) CIL* XIII 5782: H[y]ginius (*od.* Licinius?) Muscidius.

Muscillus *M. (Cadiz) CIL* II 1853: Muscillus.

Musci-o(n) *M. (Cilli) CIL* III 5265: Ausco Muscionis fil(io).

Muscion-ius *M. (Pomparato) CIL* V 40 7797: M. Valeri P. f. Muscioni.

***Mūscŏ-rīgĭŏ-n** Muscraighe '*reich des (Coirpre) Mûsc*', *j. Muskerry in Munster.*

Muscus Muscius *thracisch nach Tomaschek, M. (Carnago bei Seprio) CIL* V 5601 *add.:* [Me]rcuri(o) v. s. l. m. Muscus Secundi Salvi f.

Musella *s.* Mosella.

Musfa (Muffa) pagus. *Pertz dipl. n.* 35 *p.* 33, 43 *(c. a. 658):* Audicavo, Rodonico 50 et Muffa (Musfa?).

Musial.. *M. (Salamanca) CIL* II 879: Sabino Musial. an. XL.

Music-ăcus *O. j. Mouzay, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches, canton Ligueuil. Merowing. münze. Belfort* 3091 *(Prou* 391): + MVSICVCO ΛΙΣ(o).

?**Musi-cus** *M. (O'-Szöny; Petronell) CIL* III 12014, 398: Musici m(anu). *(York)* VII 249: D(is) M(anibus) AEl. Severe Honeste femine coniugi Caec. Rufi quond. v. an. XXVII. m. VIII. d. IIII. Cæc. Musicus lib. eius d. *(Nimes)* XII 3757 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1010: D(is) M(anibus) Musici. *(Le Puy-en-Velay, dép. Haute-* 10 *Loire) CIL* XIII 1575 = *Inscr. de Languedoc n.* 2041: Adidoni et Augusto Sex(tus) Talonius Musicus d(e) s(ua) p(ecunia) p(osuit). *(Langres) CIL* XIII 5817: D(is) M(anibus) Musico Sod(a)lis p(onendum) c(uravit). *(Bonn) CIR* 493: T. Carisio T. f. Vol. Alba vet. ex leg. I. h. ex t f. c. et Manertai Musici f(iliae). *(Augst) III* 352, 140 *M.:* Musici. m(anu).

Musi-mus *M. (Carmona) CIL* II 1382: 20 D(is) M(anibus) s(acrum). Aureli M. fil. Musimum.

Musini-ăcum *O. j. Musigny, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune, canton Arnay-le-Duc.*

Musi-nus *M. (Luxeuil) CIL* XIII 5440: D(is) M(anibus) Musin[i?] Ire[ni]l(l)i(?) fi(l).

Mus-ius *M. (Zahlbach) CIR* 1183: Cn(eus) Musius T(iti) f(ilius) Gal(eria tribu) Veleias, an(norum) XXXII, stip(endiorum) XV, aquilif(er) leg(ionis) XIIII gem(inae) 30 M. Musius Ↄ (centurio) frater posuit.

Musmagenses *s.* Mosomagos.

Mus-o(n) *M. (Seckau) CIL* III 5365: Samudæ Musonis f(iliae).

Mussa *M. F. (Seckau) CIL* III 5344: L. Gautius Finitus aed. sol. v. [f. s]ib(i) et Firmidiae Mussae uxor(i) optim(ae) an. L. et Finitae fil(iae) an. V. *(Kalsdorf)* 5429: Nammonius Mussa et Kalandina con. v. et Saturninus Saturionis v. f. 40

Muss-atis *M. (Raab) CIL* III 4369: D(is) M(anibus). Aur(elio) Dorisoni, ve[t(erano)] ex sta[t(ore)] praef(ecti) al(ae) cont(ariorum), an(norum) XLIIX, et Aur(elio) Mussati *(dat.)* fil(io) an(norum) VII, Aur(elia)..... lib(erta) et coniunx et Aur(elii) Lupus et Aulupor et Basilla fil(ii) titulum patri et fratri fac(iendum) curaverunt.

Must-ăcus *M. (Ruffach) CIL* VIII 6359 6360: L. Propertius Mustacus. *(Beni Ziad)* 50 6548: M. Nonius Mustacus.

Must-arus *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 904: Aestivo Nigri f. et Anniae Mustari f. Aquilus Albinus Maturus fili.

(Alcalá de Henáres) 3040: F(lavius) Mustaro F(laviae) Flavinae lib(ertus).

Musteri-ācus *O. j. Mutry, dép. Marne, arr. Reims, canton Ay, gemeinde Taurières-Mutry.*

***Musti-ācus** (fundus, *später* vicus), Musciacus, *vom röm. gentilicium* Mustius, 1) *j. Moissat, dép. Puy-de-Dome, arr. Clermont, canton Vertaizon. Greg. Tur. in glor. conf.* 40: Actum in vico Musciacas. — 2) Musciacum, *j. Moissac, dép. Tarn-et-Garonne.* — 3) *Moissac, départ. Lozères, arrond. Florac, cant. Saint-Germain-de-Calberte.* — 4) *Moissac-du-Cantal, dép. Cantal, arr. und canton Murat, gemeinde Neussargues.* — 5) *Moissac, dép. Cantal, arr. und canton Aurillac, gemeinde Labrousse.* — 6) *Moissac, départ. Haute-Loire, arr. Le Puy, canton Allègres, gemeinde Monlet.* — 7) *Moissac, dép. Tarn, arr. und cant. Lavaur, gemeinde Lugan.* — 8) *Moissac, dép. Var, arr. Brignolles, cant. Tavernes.* — 9) *Moissey, dép. Jura, arr. Dôle, canton Montmirey-le-Château.* — 10) *Moissieu, dép. Isère, arrond. Vienne, cant. Beaurepaire.* — 11) *Moissy, dép. Loiret, arrond. und cant. Montargis, gemeinde Mormant.* — 12) *Moissy, dép. Loiret, arrond. und canton Montargis, gemeinde Vimory.* — 13) *Château-Moissy, dép. Nièvre, arrond. Clamecy, cant. Tannay, gemeinde Moissy-Moulinot.* — 14) *Moissy, dép. Orne, arr. Argentan, cant. Trun, gemeinde Chambois.* — 15) *Moissy, dép. Seine-et Marne, arrond. Melun, canton Brie-Comte-Robert. — Villeicht* 16) *Moussac, dép. Gard, arrond. Aveyron, gemeinde Mélagues.* — 17) *Moussac, dép. Charente, arr. Ruffec, canton Aigre, gemeinde Charmé.* — 18) *Moussac, dép. Gard, arrond. Uzès, cant. Saint-Chaptes.* — 19) *Moussac, dép. Lot, arr. Cahors, canton Cazals, gemeinde Gindou.* — 20) *Moussac, dép. Tarn-et-Garonne, arrond. Moissac, canton Bourg-de-Visa, gemeinde Touffailles.* — 21) *Moussac-sur-Gartempe, départ. Vienne, arrond. Montmorillon.* — 22) *Moussac-sur-Vienne, dép. Vienne, arr. Montmorillon, canton l'Isle-Jourdain.* — 23) *Moussay* [*saec. 12* Mulciacum *villeicht aus* *Molliciacus, Molceium], *dép. Aube, arr. Troyes, cant. Bouilly.* — 24) *Moussey, dép. Vosges, arrond. Saint-Dié, cant. Senones.* — 25) *Le Moussy, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Saint-Amant-de-Boixe, gemeinde Vars.* — 26) *Moussy, dép. Marne, arr. und canton Épernay.* — 27) *Moussy, dép. Nièvre, arr. Cosne, canton Prémery.* — 28) *Moussy, dép. Haute-Savoie, arrond. Bonneville, canton La Roche, gemeinde Cornier.* — 29) *Moussy, dép. Haute-Savoie, arr. Saint-Julien, gem. Reignier.* — 30) *Moussy, dép. Haute-Savoie, arr. Bonneville, canton La Roche, gemeinde Saint-Laurent.* — 31) *Moussy, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton Marines.* — 32) *Moussy, départ. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, cant. Dammartin.* — 33) Musceium, *j. Moussy-sur-Aisne, dép. Aisne, arr. Laon, canton Craonne. Vita s. Rigoberti Remensis, ASS 4. ian.* I *p.* 174—178. — 34) Musciacus, *südöstlich der Loire. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 159 *(a. 673):* Musciacus.

Musticae Calmes, *O. j. la plaine du Plan-de-Fazi, gemeinde Guillestre, départ. Hautes-Alpes, arr. Embrun, am zusammenfluße des Guil und der Durance. Greg. Tur. h. F.* 4, 29 (42) *(a. 571):* Inruentibus iterum Langobardis in Gallias et usque Musticas Calmes accedentes, quod adiacit civitatem Ebredunensem *(Embrun).*

Musturn-ācus *O. Vita Nicetii ep. Lugdunensis* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 522, 35: Musturnaco in agro sanctae ecclesiae Lugdunensis.

Musuli-ācum *O. j. Muzillac, dép. Morbihan, arrond. Vannes.*

Musus *M. (Colle Canzano bei Capodistria) CIL* V 8110, 66: C. CEIONI MVSI.

Mut-ācus *M.* **Mutaca** *F. (Bordeaux) CIL* XIII 631: D(is) M(anibus) L(ucii) Iul(ii) Mutaci Seq(uani) Q(uintus) Ignius Sextus frater. *(Beaune, dioecese Autun)* 2646: Monime(n)tu(m) Sacuria Mutaci (filia). *(Mandeure)* 5413: Mutacus v. s. l. m. *(Langres)* 5818: D(is) M(anibus) Mutac(a)e Sanucus p(onendum) c(uravit). 5859: D(is) M(anibus) Torogill(a)e Mutacus m(aritus) p(onendum) [c(uravit)]. *(Mandeure) BSAF* 1882 *p.* 321: Mutacus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf.* Motucus.

Mut-elius Mutell-ius *M. (Gariak) CIL* III 2753: D(is) M(anibus) Surus Panenti Muteli fec[it] sibi et Buoni coiugi v. p. *(Riva)* V 4987: M. Mutellius M. f. Fab(ia) leg. X. t. f. i. *cf.* Muielius.

Muten-ia *F. (Magnac-Laval) CIL* XIII 1444: . . . . ses Mut. eniae d(e) s(uo) [f(aciendum)] c(uravit).

Mut-enum *O. in Pannonia superior. IA* 233, 7. 266, 6: Muteno.

Muti-lus *M. (Mâcon) CIL* XIII 2583: .. DIorata. Mato. Antullus Mutilus Combucovati f(ilius) ex v(oto) s(olvit). Iovi et Aug(usto) sacrum.

Mutini-ăcus *O. j. Mutigny, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ay. Vita Tresani* 3 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *A:* Est locus, qui dicitur Mutiniacus. *E:* In Mutiniaco.

Muti-nus *M. (Bronze-münze der Bellovaci. Muret-Chabouillet* 7976 *(aus Vendeuil-Caply):* NIREI MVTINVS R VORO. 7978: MVTINVS ...

Muti-o(n) *M. fig. (Nijmegen) Schuerm.* 3773: Mutio.f(ecit).

Mut-ius *zu* *mŭto- *oder* *mŭtā-, *ir.* moth .i.guth *stimme, M.* **Mutia** *F. (Talavera de la Reina) CIL* II 5330: [M]utia Muturræ f(ilia) [C]ilie soro[r]i et p(atri) vi(va) se p(osuit). *(Rom)* VI 22784: Mutiae Festae Pediani (uxori). *(Neapel)* X 8051, 24. *(Vaison)* XII 5682, 162: MVT. *(Worms) CIR* 893: Partus, Mutii f(ilius), eques ala Agripiana, natione Trever.

-muto- *in* Solimutus, *(Nîmes) CIL* XII 3846: Soli[muti] *oder* Soli[mari].

Mutr ... *oder* **Murt** ... *(Avignon) CIL* XII 5686, 617: MVTR.

Mutr-onius *nach Strachan zu* *mŭtro-, *ir.* mothar *dark, arm.* mut' *tenebre, nebbia,* mtár *oscuro. (Rom) CIL* VI 25322: Sex. Mutronius Successus.

Mutsa *von* *mutso- *'schmutz' in ir.* mosach *inmundus, spurcus* = *muts-āko-s, *cy.* mŵs *spurcus, bret.* mous *fimus, F. (Zwischen Potz-Neusiedel und Gattendorf) CIL* III 4537b: .. Messini lib. Restituta | u. s. b. Mutsæ. v. mater f. p. p.

Mutt-o(n) *M. cogn. Horat. serm.* 1, 2, 68: Muttonis. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *A):* Mutto Setabitanae ecclesiae episcopus. *(Aquileja) CIL* V 1412: T. Titius T. f. Mutto fieri iussit. 8473: [T. T]itius T. f. Mutto.

Mutuanna *fl. j. la Muanne en Touraine, dép. Indre-et-Loire, nbfl. der Claise.*

Mutuantonis *O. in Brittanien, zwischen Nuba und Lemanis. Rav.* 5, 31 *p.* 428, 1: Mutuantonis. *s.* Trisantona.

Mutudurei *V. Sallust. hist.* 2 *fragm.* 93 *(cod. Orléans 169)* XII = *fragm.* III *p.* 137, 17[3] *Jord. cf. Hauler, Wiener Sitzungsberichte* 113 *s.* 658: Propinquae civitates Mutudurei et [N?]eores.

Muturra *M. iberisch? zu span.* morro *schnauze? (Talavera de la Reina) CIL* II 5330: [M]utia [Mu]turræ f(ilia) [C]ilie soro[r]i. et p(atri) vi(va) se p(osuit).

Muxtu-llus *M. cogn. fig. (Eszeg) CIL* III 12014, 399: Muxtulli.m(anu). *(London)* VII 1336, 743: Muxtuli. *(London; York; Chester-le-Street)* 744: Muxtulli.m(anu). *(Chesterford)* 1337, 54: Mux.tulli. *(Vienne)* XII 5686, 618: [M]uxtulli m. *(Vichy)* XIII 10001, 400: MXTA. *(Lyon, Trion n. 978) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 381 *n.* 497, 876. *(Augst; Frégiyau) Schuerm.* 3773: Muxtulli m(anu). *(Amiens)* 3776/7: [M]uxtulli m. *(Allier)* 3774: MVXTILII. *(Élouges)* 3778 *cf. BSAF* 1897 *p.* 345: MVXTVLLIM.

myrmillo *s.* murmillo.

N.

Celtisch anlautend z. b. in novio-; *air. acy.* n, *lat. osk. umbr.* n, *gr.* ν, *got.* n, *altbulg.* n, -ⁿ, *lit.* n, *ai. zd.* n, *idg.* n.

Nasal n *wird vor dem folgenden consonanten nicht geschriben in* Anoko(m)pokios, kanta(n), Kuitos *für* Quintus, saso *für* sa(n)s(i)o.

n *wird zu* m *in* Iculisna *(Angoulême)*, Vindocinum *(Vendôme)*.

n-*stämme:* *γελασουέν (acc.)*, Cliu(*lis* *Cleo)-coanas *gen.* (= *gr.* κυνός, *ai.* çúnas), com-benn-on-es, Glasiconas, *villeicht* onno, Segamonas, *sg. gen. ogmisch* Broinioonas, casamo *(latinisiert)*.

ō, ū *in M. sg. nomin.* (*z. b.* Alingu, Cinto, Frontu, Nappisetu, Peroco, Setu, *woher* Seton-ius), *O.* (*z. b.* Aballo *latinisiert*, Ἀραβών *graecisiert*), *V. pl. nomin.* (*z. b.* Ambrones, Centrŏnes, Lingŏnes, Pictones, Redŏnes, Santones, Senones, Sexsionas, Suess(i)ōnes), *pflanzenname* blutthagio, *G.* Abellio, *O.* Brigantio, Cabellio, Divio, Minurio, Vasio, Vesontio. *s.* -men- *sp.* 543, 14—34.

nc *in suffix* -nco-, -ncā: *fl.* Calanca, Calanconnum, *Κολάγκορον*, *Κογκολίτανος*, Donc-o(n), Bodencus, iacca *von* *isaccā *von* *isancā, -inco-, Intincū, *ir.* lia *erde, stein, gen.* liac, *w.* llech *cf. lat.* planca, tanco-, Tincius Tincia, Toncetamus, Toncius, *w.* trwch *cf. lat.* truncus, *tunketa; ank, enk, nk *werden* éc *in air.* écen *necessity*, géc *branch*, éc *death*.

nd *in air.* √ band bond *befehlen; stamm* *brond, *ir.* brú *mutterleib*, cand, Condos, *ir.* ithla *granary*, *landā *fläche*, -lendā, Lindo-n -lindum, (Catu)mandus, (*Epo)manduus, *V.* Pel-endones, *cf.* Brigindu, *dat.* Brigindoni; *randos *oder* *randa, Randanense monasterium.

nn *für* nd *in* onno *flumen*, *ai.* andha *waßer*, *fl.* Und-ussa, anna *aus* -andā? *in fl.* Arv-anna; *gemeinceltisch* *tŭnnā *oder* *tundā. -inda *s.* inna; *celt. stamm* benn- *oder* bend-; *qrennos *baum*.

ng *(air. acy.)* = *lat. osk. umbr.* ng, *gr.* γγ, *got. lit.* ng, *abulg.* -ⁿ, *ai.* ṅ, *zd.* ñ, *urspr.* ng. *In* -cingo-, Cingo-s, Cingeto-rix, Escenga, ΕϹΚΕΓΓΑΙ ΒΑΛΟΟΥΙΚΟΥΝΙΑΙ, *Κογγεννολιτανος*, *drungo- *truppe*, *M.* Lango-s, *M.* (Corba-)lengus, longo-s, Tongo-(briga), Tongius.

nn *in* Adonniccus, Anna, Anniccus, Anniceo(n), Anniccoios, -anno- (Dumannos, Esianni, Lemannos, Toutanno-rix), Anvalonnacos, Avennio, Banna, Bannatia, benna, Brannos, Brennos *aus* *Mrnno-s *(Stokes)*. -cenna, Cenno, Connos, Connius, Divanno-(ni) *dativ*, Danno(-marus, -talos Tanotalos), ?Dannius, Dannonius -ia, *arvern. münze* Donnadu, Donnus (Mati-donnus, Seno-donnos? Senodonna), Donnius, Donneius *oder* Donneus, Donnaucus, Donnedo, Donnetus, do-nno-s, -enna, (Mauf)ennos, Idennica, (ΑΔ)-ΓΕΝΝΟΡΙΓ, (Ad-)ginnius, (Ambo-)glanna, Grannos, (*ad-)grenni, (Ardu-)inna, (Let)-inno(n), Iunna, Minno-dūnum, *gall. münze* NINNO, NINO, NININO, NONNOS, NOWOS, OMONNON, (Lemann-, Venn)ŏnio-s, (Dous)onnus, penno-s (*Epo-)pennus, ΠΕΝ-NILLE, prinni, *qrennos, Rann-, *rannā *rann-ārio-s, Rinnius, Sennus -a, -aeus, -ius -ia, -o(n), Sonno, Tanno(genus), u-nno- (*Αυ*[*δο*]*υννακος*, Ardu-nnus, Matronis Boudunn[eis], Cernunnos, Ilunnosus, Tasgunnos), Vennus Venna, Vianna Vienna.

nn (*verdoppelung des* n) *für* n *in* (Nemeto-, Sumelo-)cenna, (Nitio-)genna *für* *-gena, *gonn-eto-s *var. von* *gon-eto-s, Sagrani *für* Sagranni, *ogam.* Sagramni.

Pyren. Boneconis Cissobonis *und* Bonnoris, Iluni *und* Ilunno.

Pyren. verdoppelung des n *in den casibus obliquis:* Andosten, Bonten, Cisonten, Sembetten *und* Andostenno, Belexennis, Sembe-

tennis, Senipennis, Leherenno, Seniponnis; *jedoch* Lehereno *und* Cundueseni.

nn *ligurisch in fl.* Olo-nna.

nn *in iberischen G.* Aegiamunniaegus, Vagodonnaegus.

n *neben* nn *in* Bēnācus *für* *Bennacos, Brānos Brānnos, Dān-ius Dănn-io-s, Enabarri *für* Ennabarri, *w.* Fanoni *für* Fannoni, *cf.* Fannuci, Matūnus *neben* Andematunnum *für* *Ande-matunno-dūnon, prini prino prinni, *w.* Qvenatauci *für* Qvennatauci; *von* Rēnos *kommt gallisch gentilicium* Rĕnnius; Venextos *und* Vennectis (Tanotaliknos, *lis* Dannotalicnos), Siquanna *neben* Siquana, Sequana, Secuana, Tanotalos Dannotalos.

nn *dialectisch assimiliert aus* nd: -anna *aus* -andā? *in fl.* Arv-anna, Anna-roveci, ane- *aus* ande- *in* Esanekoti = Ex-annekotti = Ex-ande-cotti, an-are-viseos = Annare-viseos = And-are-viseos, *w.* Anni-curi- .... = anda *in* Anda-gelli, Anokopokios *für* Annokombogios *für* Ando-com-bogius, *w.* ena *für w.* *enna *für* *enda *in w.* Enabarri *für* Ennabarri, *air.* cenn cend, *cy.* penn pen, *urcelt.* *kuindo-, *qvendo-? *cf.* *spundā, *w.* ffon; Vinne-magli *für* Vendu-magli Vindomagli; *w.* Vende-sētli *und* Vennisētli.

nn *assimiliert für* d-n *in* Annamatus *Annamatre *für* Ad-namatus, Annamus *für* Ad-namus.

ns *wird gallisch* θθ, ss *in* Assedo-mārus Aθθedo-maros *aus* ans-, *gallisch* cassi *oder* caθi = *got.* hansa *(Rhŷs)*; Abudod *und* Abudos *aus* Abudons *(Rhŷs)*; *grisso- *aus* *grenso-. *s.* MID.

ns-*stämme: air.* mí *(month) aus* *mīns *monat.*

nt nt *(participial-suffix) cf. lat.* sapient-ia, -anto- (arganto *cf.* -argento, Brigantia, -tiō, Caiant-olus, Carantius, -ia, carbanto-, Numant-ia, Scarab-antia, Togi-antos, Vedant-ii, Matronae Vedantiae, *visant-ēn), Atanta, canto- *idg.* *kmtó-m, *air.* cét, *cy. bret.* cant, *lit.* szimta-s, Canto-s (Canto-rīx), Cant-ia *(ligur.)*, ... cantaran, Centu(gnatus), Commont-orios, -ento- (argento-, Avent-ia, Brodentia, carpento-, Druent-ia), ianto- *oder* *iantu-? Iantu-marus Ientu-marus, Intincu, *nantī-, *Nanto-s, nantu, Nantu-ates, *nenta- *in* Netta-sagru, -ont *in* cartaont, heiont, titiont, onteza, -ontio- *cf.* γερουσία *für* γεροντια (Alisontia, Brodiontii, dugiiont-iiō, Gerontius, -ia, Lecontia, Lepontii, Lucontius, Segontia, Segiontii, Vesontius Vesontiō, Visorontia, Vocontii, *bituvontio-s), ponti, *rantu-s, *sento-n, Sinturo(n).

nt-*stämme, z. b.* Brigantes, *dat. sg.* deo Mogonti, Trinovant-es. *ir. z. b.* bráge *gullet, dat. sg.* brágait; cara *freund*, anam-chara, cariā, *cariant, fiada *gott*, náma *m. feind, gen.* námat, tipra *well, adi.* tee *warm, j.* teo, *pl.* teit.

-nv- *in celt.* Banvius.

N .... *G. (Watercrook bei Kendal) CIL* VII 291: Dee N AELIT VV.

N .... *(Faucigny, Haute-Savoie) RA n. s.* 15 (1867) *p.* 226: N .... AIRVCII.

N ... nus *M. (Aquileja) CIL* V 1113: Aurelius N ... nus.

N .. ulla *M. (Fumane in Valle Policella) CIL* V 3926: C. Octavius M. f. Capito memo[ria] suor[u]m nomine L. P. Octavior[u]m M. f. Clementis N .. ulla[.. e]t Staberi optumo[rum] fra[tr]um .. udisnam Augustam solo p[ri]vato Arusnatibus de[di]t.

-na *s.* -no-s.

-nā *suffix, fem. von* -no-s, *in* (Pirāco)-brū-na = Φρύνη, *G.* Medu-na, *G.* Verca-na *für* *Vergana, *dognā *umgelautet aus* *dugnā *oder urinselcelt.* *dōgnā = *idg.* *dheughnā *oder* *dhough-nā; *ir.* fiann, *vlă-nā *wolle*, *vō-nā *von* *vos-nā *mantel; ligur. in* Sab-rina; *iberische göttinnen auf* -na: Ataecina, Obana, Poemana, Uvarna.

Na. *Gallische münze. Muret-Chabouillet* 692—695: NA R MA.

Naali-ācus *O. [saec. 11] j. Nailly.*

Naam-atus *M. Vita Desiderii* 1 *ASS 23. mai* V *p.* 252 *C:* A Naamato eiusdem urbis (Viennae) archiepiscopo ... S. Naamato *(dat.)*.

Naba *s.* Nava.

Nab-alia *cf. ai.* nabhanú *'quell'*. *fl., j. der Leck, nördliche Rheinmündung. Tac. h.* 5, 26: Petito (a Civili) conloquio scinditur Nabaliae fluminis pons, in cuius abrupta progressi duces. *Ptol.* 2, 11, 13: Ναυαλία. *cf. fl.* Nablis.

Nab-ăro-s *cf. ai.* nabhanú *quell, fl. in England, j. the Naber. Ptol.* 2, 3, 1: Ναβάρου ποταμοῦ ἐκβολαί.

Nabelcus *G., beiname des Mars, als beschützers der vallée de la Nesque. (Saint-Didier, dép. Vaucluse, canton Pernes) CIL* XII 1169: M(arti) N(abelco) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) M. Attius Sextinus. 1170: M(arti) Nabelco v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).. Marci[a]nus. *(Monieux, dép.*

Vaucluse, arrond. Carpentras, canton Sault) 1171 *u. p.* 823: Marti Nab[e]lco [e]x m[onitu?] T./// in[i]us Sev[e]rinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Nabia, *Ναβιαλουιων s.* Navia.

Năbli-s *fl. in Thüringen, nach Zeuß* = Albis; *villeicht die Naab, nbfl. der Donau. Venant. Fortunat. arm.* 6, 1, 75: Quam Năblis ecce probat, Toringia victa fatetur. *Vgl.* Nabalia.

? **nabrastanos.** *Anthol. Lat.* 204, 10—12 *Riese:* 'Servande in parte misera nabras tanos aesis | vitivalas valmam vitiduis tanda vitritam | capia feis': gibatus enim transire volebat.

Nabrissa *nach Hübner iberisch, stadt der Turdetani in Hispania Baetica, j. Lebrija. Strab.* 3, 1, 9 *p.* 140: Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν καὶ ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις καὶ Νάβρισσαν. 2, 5 *p.* 143: Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ Νάβρισσα καὶ Ὄνοβα καὶ Ὀσσόνοβα καὶ Μαίνοβα καὶ ἄλλαι πλείους. *Plin. n. h.* 3, 11: Inter aestuaria Baetis oppidum Nabrissa cognomine Veneria et Colobana, coloniae Hasta quae Regia dicitur et in mediterraneo Asido quae Caesarina. *Sil.* 3, 393—395: Ac Nebrissa dei Nysaeis conscia thyrsis, | quam Satyri coluere leves redemitaque sacra | nebride et arcano Maenas nocturna Lyaeo. *Ptol.* 2, 4, 10: Νάβρισσα. *Münzen bei Hübner, MLI n.* 159 *p.* 127: NA *oder* ΛΛ, A *und* NABRSISA, *und* NA.

Nabum *s.* Navia.

Naca. *Bronze-münze der Veliocasses. Muret-Chab.* 7331: NΛCΛ.

Naca? *fig. (Le Châtelet) Schuerm.* 3789 = *Habert* 957: Naca. *(Heddernheim) Schuerm.* 3790: NACÆIFE?

Nacca? *fig. (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 29 *n.* 234: Nacca fe(cit).

Naccarārum palus. *Avien. ora mar.* 492: Palus per illa Naccararum extenditur.

? **Nac-ia** *F. (Mailand) CIL* V 6003: Nacia P. l. Egn(atia).

Nac-inus *M. (Pettau) CIL* III 12012, 114: Nacini.

-nacto-s *in* Epad-nactos; *cf. suffix* *-nactā, *bret.* nez, *in* *cacto-nactā *f. misère.*

? **Nacu.** *(Antras, gemeinde Jégun) CIL* XIII 476: Viva | NIII | o | O. Nacu | et vivu[s] | uxo[r].

Nacusso? *M. (Reims) Habert* 958: ИACVSSO?

na-dem-tissie. *(Rom, Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *A* 3 *B* 11.

? **Nadi-acus** *M. cogn. (Rimini) CIL* XI 494: Q. (Ovius) Nadiacus.

Nadilli-acus *O. j. Nailhac, dép. Dordogne, arrond. Périgueux, canton Hautefort. Testamentum Elaphii a.* 565, *Dipl. t.* 2 *p.* 423: Nadilliacus.

nadirna *s.* maderna.

Nadottus *cy. M. (Doidon, Trigg Minor, Cornwall) IBCh* 15 = *Rhŷs*[2] 402: Brocagiani ic iacit Nadotti filius.

Naeditae *s.* Neditae.

Naelus *s.* Nailos.

-naerta *in* Covi-naerta, *s.* Cobnertos.

Naeva *O. in Hispania Baetica, zwischen Canama und Ilipa, j. Cantillana. Plin. n. h.* 3, 11: [N]aeva. *Rav.* 4, 45 *p.* 317, 11 *sq.*: Hispalis est civitas, quae dicitur Tema (Tenia). *(Bei Cazalla de la Sierra) CIL* II 1048: L. Sergius Aelius Rusticus Quir(ina) Naevensis. *(Sevilla)* 1166: Vestae Aug(ustae) sacrum. M. Iunius Quir(ina) [Hi]spanus Segoviensis testamento suo fieri iussit huic ordo Naevens(is) decreto locum dedit. 1182: C. Aelio C. f. C. n. Quir. Avito lyntrariorum omnium patrono lyntrari Canamenses, Oducienses, Naevenses. 1191: [C. Titi]us Quir(ina) [Titia]nus II(duo)vir [municipii N]aevensis. *Iberische münze bei Hübner, MLI n.* 153 *p.* 123: N(e)uas.

Naevi-o(n) *M. (Aquinci, a. 167) CIL* III *p.* XLVI: Oxetius Naevionis f. Erav(iscus).

Nag-alta *fl. die Nagold* [*von saec. 8 an*], *cf.* Nāva.

nagarba *der gallische name einer art verhärteter erde, mlat. ahd.* garba. *Pseudo-Augustin. lib. de mirabilibus s. scripturae c.* 24 *Opp. t.* III *c.* 1269 *Migne (von einem Iren des 7. jh.):* In ceteris quoque quos (lapides) longe admodum aetatis mare ad terras proiecit, superpositae more nagarbae (superposita moles, ut garbae *Martinius*) videntur, quas non de maris glarea elevatas, sed ex ipsa marini umoris qualitate et eorum extrema corporum indurata cute admodum esse concretas, ipsa consideratione probamus.

Nagel-ius *M. (Vienne) CIL* XII 2040: //// Nagelii pius filius?

Naha *fl. s.* Nāva.

Nahantenn *ist iberisch.*

Naiaiolo *s.* *Naioialos.

Naice *F. cogn. (Carate am Comer see) CIL* V 5224: [Ny]nfab(us) e viso Naice donu(m).

Naicus *M. (Aquileja) CIL* V 868: Naico ser(vo) unctori Fabianus co(n)s(ervus).

Nailo *O. Merow. münze. Belfort* 3174 = *Prou* 2707: + ИAILO M̄O.

Nailo-s *fl. j. der Nalon. Strab.* 3, 4, 20 *p.* 167: *Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοῖγα, καὶ πλησίον ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνάχυσις (riva de Sella?) ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας τῶν Καντάβρων. Plin. n. h.* 4, 111: Amnes Florius, Nelo. *Ptol.* 2, 6, 5: *Ναίλου ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Naio-duno *O. in Thracien, an der Donau. Procop. de aedif.* 4, 11 *p.* 307, 49 *Dind.*: *Ναϊοδουνώ.*

***Naio-ialo-s** villa, *O.* 1) *j. Nieul-les-Saintes, dép. Charente-Inférieure, arrond. und canton Saintes. Greg. Tur. de virt. s. Mart.* 4, 31: Naiogialo villa est in hoc (Santonico) terreturio sita. — 2) *j. Nueil-sous-Faye, dép. Vienne, arrond. Loudun, canton Monts; oder Nueil-sur-les-Aubiers, dép. Deux-Sèvres, arrond. Bressuire, cant. Châtillon-sur-Sèvre. Merow. münzen. Belfort* 3187 (*Prou* 2329): + NEIOIALO CAS(tro) FI(t). 6289 (*Prou* 2330): NΛIΛIOL◊.

Νάϊσος *s.* Naissos.

Naiss-ăti-s *G., beiname des Mercurius. (Zukovac) CIL* III 8260: Mercurio Naissati Claudia Plotina ex voto ne pos.

Naisso-s *thrac. O. in Moesia superior, byzantin.* Nysos, *slavisch j.* Niš Nisch, *deutsch* Nissa, *benannt nach dem fluße, am fl.* Nišava, *celtisch* Navissus. *Ptol.* 3, 9, 4: *Ναϊσσόν. TF:* Naisso. *IA* 134, 5: Naisso. *IHier.* 564: Civitas Naisso. *CIust.* 5, 17, 7, 1 *(a. 337).* 10, 32, 20 *(a. 340)* = *CTheod.* 12, 1, 29: Naisso. *Ammian.* 21, 10, 5 *(a. 361):* Imperator revertitur Naessum copiosum oppidum. 12, 1. 21: Apud Naessum. 26, 5, 1 *(a. 365):* Naessum advenerunt. *Origo Constantini imp.* 2, 2: In oppido Naisso. *Hieronym. chron. a. Abr. 2367:* Vetranioni apud Naisum a Constantio regium insigne detractum. (*Daraus Prosper Tir. epit. chron.* 1081 *p.* 454.) *ND or.* 11, 37: Naissatensis. *Olympiodor. fragm.* 39 *p.* 466 *Dind.*: *Ὅτι Κωνστάντιος Ἰλλυριὸς ἦν τὸ γένος, ἀπὸ Ναΐσσου πόλεως τῆς Δακίας. Prisci fragm.* 1[b] *p.* 278 *Dind.*: *Ἐπολιόρκουν οἱ Σκύθαι τὴν Ναϊσσόν· πόλις δὲ αὕτη τῶν Ἰλλυριῶν ἐπὶ Δανούβα κειμένη ποταμῷ. Κωνσταντῖνον αὐτῆς εἶναι οἰκιστήν φασιν.* 7 *p.* 287: *Ἐν Ναϊσσῷ, ἣν ὅριον, ὡς ἐπ' αὐτοῦ δηωθεῖσαν, τῆς Σκυθῶν καὶ Ῥωμαίων ἐτίθετο γῆς, πέντε ἡμερῶν ὁδὸν εὐζώνῳ ἀνδρὶ τοῦ Ἴστρου ἀπέχουσαν ποταμοῦ.* 8 *p.* 291: *Ἐς Ναϊσσόν . . . τῆς Ναΐσσου . . . τῆς Ναΐσσου. Zosim.* 1, 45: *Ἐκ τῆς ἐν Ναΐσσῳ Κλαυδίου καὶ Σκυθῶν μάχης.* 3, 11: *Τὴν Νάισον. Hierocl. p.* 654, 6: *Νάισος. Iordan. Get.* 56, 285: Naissum primam urbem invadit Illyrici. 286: Egrediens Naisitanam urbem. *Marcellin. chron. a. 441,* 3 *p.* 80: Naisum, Singidunum aliasque civitates oppidaque Illyrici plurima exciderunt. *a. 516,* 3 *p.* 99: Gaianum Naisitanum. *Procop. b. Goth.* 3, 40: *Ἴστρον δὲ ποταμὸν διαβάντες ἀμφὶ Ναϊσὸν ἦλθον. de aedif.* 4, 1: *Ναϊσουπόλεως. Steph. Byz.*: *Ναϊσσ(σ)ός, πόλις Θρᾴκης, κτίσμα καὶ πατρὶς Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως. τὸ ἐθνικὸν Ναϊσσιτανός. καὶ ἔοικεν ἀπὸ τοῦ Ναϊσσός Ναϊσσίτης καὶ κατὰ παραγωγὴν ἐπιχωρίως Ναϊσσιτανός. Rav.* 4, 7 *p.* 191, 16: Naison. *(Rhodus) CIL* III 461 = *Anthol. Lat.* 330 *Buech.*: Ursulus illustris meritis et sanguine clarus | Nāisso gaudet patria genitore Lavino. *(Rom) CIL* VI 2386: Naiss. 2388: Naiss[o]. *s.* Navi-ssus.

Nama *F. nomen. (Saint-Alban) CIL* XII 2356: Nama Veruci fIliae Caupius vir dat.

-nama *in* Ad-nama.

? ***Ναμ-αῖο-ς*** *M. (Bei Sigazik in Lydien) CIG* 3096: *Συμφορι Ναμαιου χρηστε χαιρε.*

Nămant-ĭus *M. nomen gentilic. (Trespau bei Alais) CIL* XII 2877 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1726: D(is) M(anibus) G. Namantio Severino.

Namant-o(n) *M. (Reims) BSAF* 1884 *p.* 137. *(Bavai):* NΛMΛNTO. *Kamp Antic. n.* 83: NAMANTO. *(Mainz):* NΛMΛNTo.

Nam-ăra *O. in Noricum, in der nähe von Melk? TP:* Namare. *cf.* Namarini.

Namăr-ĭni *V. in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 4, 111: Cibarci [Egivarri] cognomine Namarini.

Nămas-ăti-s *V., einwoner von Namausos, j. Nimes. Celt. Bronze-münzen von Nemausus, unter Pompeius. Muret-Chab.* 2684. 2685: NAMA' . . 2686. 2687: NAMAΣAT. 2688:

NAM . . . 2689: . . . . ΣΑΤ. 2690: NAM. ΣΑ.. 2691: NAMA... 2692 *(Murviel)*. 2693. 2694: NAMAΣΑΤ. 2695: NAMA . . . 2696: NAMAΣΑΤ. 2697: NAMA . . . 2698: NA-MAΣΑΤ. 2699: NAMA. 2700: . . . . ΣΑΤ. 2701—2706 (2703 *aus Vieille-Toulouse*, 2704—2706 *aus Narbonne*): Λ.M.V. *(nachamung celtiberischer münzen durch die völker Süd-Galliens). cf. inschrift* NAMAYCATIC. *s.* Nemausos.

-namatius *in* Ad-namatius *und O.* Annamatia.

Nam-atius *M.* 1) *CTheod.* 6, 27, 15 *(a. 412):* Namatio magistro officiorum. *Villeicht der dichter* Rutilius Claudius Namatianus. — 2) *Aus Saintes. Sidon. Apoll. epist.* 8, 6, *tit.:* Sidonius Namatio suo salutem. — 3) *Aus Clermont: Ruricius epist.* 2, 1—4, *tit.:* Namatio et Cerauniae Ruricius. 5 *tit.:* Namatio Ruricius. 62 *tit.:* Ruricius episcopus fratri Namatio. — 4) *Bischof von Clermont. Concil von Vaison, a. 442:* Ex provincia os civit. Viennensis Claudius episcopus, Auxilius et Namatius diaconi. *Greg. Tur. h. F.* 2, (16): Sanctus vero Namatius post obitum Rustici episcopi apud Arvernus in diebus illis octavus erat episcopus. (21): Defuncto autem apud Arvernus Namatio episcopo. *in glor. martyr.* 43: Namacius Arvernorum episcopus. — 5) *Concil. Arausicanum a. 529 p.* 54, 5 *M.:* Namatius vir inlustris. — 6) *Bischof von Vienne, c. a. 562—567. Venant. Fortun. c.* 4, 27, 13: Vir cui Nāmātĭus datus inde Vienna sacerdos. *(Vienne) Le Blant, Inscr. chrét.* II *n.* 425 *p.* 97: Ut tenuit tumulo positus Nămātĭus isto. — 7) *Bischof von Orléans. Greg. Tur. h. F.* 9, 18: Namatium Aurilianinsim episcopum . . . Namatius vero episcopus. *Concil. Matisc. I. a. 583 p.* 161, 1 *M.:* Namatius episcopus Aurilianensis. *Concil. Matiscon. II. a. 585 p.* 172, 27 *M.:* Namaticius episcopus ecclesiae Aurilianensis. *cf.* Nammacius, Adnamatius, Adnamatus.

Nămaus-ăti-s (i-*stamm*), *ein adj. auf* -ăti- *gebildet (die Römer sagen* Nemausensis) *von* Namausos *neben Νέμαυσος* Nemausus, *j. Nimes. Celtische inschrift von Vaison. Orelli* 2123 = *CIL* XII *p.* 162: *Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον* (*Stokes list νεμετον*) = Segomaros Villoneos (Eques?) civis (magistratus?) Nemausensis fecit Belesamae hoc templum. *Südgallische bronze-münze. Muret-Chab.* 2707. 2708: APHTOIΛΑMOS *R* NAWΛY. (*Der revers ist von der familie Plancia. Cohen pl.* XXXII).

Nămausĭ-ko-s *V. (Inschrift von Nîmes, nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, sondern italisch). BE* 1885 *p.* 191 = *CIL* XII *p.* 383 *n.* 1 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 87 *u.* 104: [K(Γ?I?T?Y?P?)]*αρτα Β[ι]διλλανουιακος δεδε ματρεβο Ναμαυσικαβο βρατουδε.*

Năm-ĕr-ius *M. nomen.* **Namer-ia** *F. (Vienne) CIL* XII 1814: Namerius Eupre-pes magist. astiferor(um) d. d. *(Lyon)* XIII 2220: D(is) M(anibus) Nameriae Titullae.

Nametis *s.* Namnetes.

-nametos *in* Ad-nametus.

Nami-cus *M. cogn. (Aosta) CIL* V 6850: T(estamento) f(ieri) i(ussit) Maricca Namici fil(ia) sibi et Saturninae f(iliae). T. Tullius Cassi fil(ius) Secundus f(aciendum) [c(uravit)]. *(Embrun)* XII 89: Velageno *(dat.)* N[a]mici f(ilio).

Namili-ānus *M. fig. (London; Colchester; York; Chesterford) CIL* VII 1336, 746: Namiliani (*var.* Nim-). *(London)* 1337, 55: NAN. *(Allier; Juslenville) Schuerm.* 3798: Namiliani; *cf. BSAF* 1897 *p.* 345: Nam[i-l]iani.

Nămil-ĭus *M. (Vienne) CIL* XII 5686, 625: Namil. Croesi.

Nămĭŏ-rīx *M. (Duna-Pentele) AEM* 14 (1891) *s.* 56 *n.* 13: Asuius Biatumari f(ilius) vi(v)us sibi et Deva[e](?) Namiori[g]is [f(iliae)] an(norum) XXX, c[oi]u[g]i; Biatumaro [patri]. h(ic) s(iti) s(unt).

Năm-ĭta ? *M. (Allier) Schuerm.* 3799. 3800: N(?)amita m(anu).

Năm-ĭus *M.* **Namia** *F. Auson. parent.* 19 *tit.:* Namia Pudentilla adfinis. *(Rottweil):* NAMIO. *cf.* Ad-namius.

Namma *cogn. (Eggersdorf) CIL* III 5487: Namma Cabalionis f. an. LX. et Soliæ Loturi f. an. XXXX.

? **Nammachus** *M. Vita Eremberti* 4 *ASS 14. mai* III *p.* 390 *E:* Nammachus.

Nammac-ius *M. Concil. Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201, 22 *M.:* Ex civitate Egulisma Nammacius episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 14 *M.:* Nammatio Ecolesinensi. *s.* Namatius.

Namm-avo-s *M. (Neuburg an der Donau) CIL* III 5901: Nant(ius) Nammavos lib(ertus) et her(es) f(aciendum) c(uravit).

Namm-ēius *von* *Nammo-s *mit ablei-*

tungssylben -ēius, *M. Caes. b. G.* 1, 7, 3: Ubi de eius adventu Helvitii certiores facti sunt, legatos ad eum (Caesarem) mittunt nobilissimos civitatis, cuius legationis Nammeius et Verucloetius principem locum optinebant. *s.* Namm-ius -ia, Namm-o(n), Nammon-ius -ia.

Namm-inus *M. (Rom) CIL* VI 3274: Tur(ma) Nammini.

Nammĭŏ-la *F. (Périgueux) CIL* XIII 1007: D(is) M(anibus) et memoriae Pompeiae Nammiolae. *s.* Nammius.

Namm-ius *M. nomen gentilic.*, **Namm-ia** *F. (Hürben [Hirm?] in Noricum) CIL* III 5662: Nammius. *(Pontecorvo)* X 5430: . . Nammi C. l. Char[mi]. *(Grenoble)* XII 2283: Nammiae Saturninae. *(Genf)* 2629: L. Nammio Numidae. *(Bordeaux) CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi Lu[g]aun(i) A. Livi Vindiciani (filii). Livius Lugaunus posuit. *(Alléan bei Baugy)* 1332: D(is) M(anibus) Canti(i) Nammi. *(Metz) WK* 3 (1884) *s.* 30 = *Robert et Cagnat, Épigr. p.* 45—46: D(is) M(anibus) Iul(ius) Sacer Nammiae. Ate. pae t(umulum) p(osuit).

Namm-o(n) *M. (Laibach) CIL* III 3871: Secconi Nammonis (filio) an(norum) L o(bito), et Rege Terti f(iliae) o(bitae) an(norum) XL, et Rustico Secconis f(ilio) o(bito) an(norum) XX, et Mamuni avie an(norum) C. Quintus et Enignus v(ivi) p(osuerunt).

Nammon-ius *M. (Klagenfurt) CIL* III 11584: Optatus Nammoni Moderati v. f. sibi et//vi//ae u[x]orI et Maiusa Felix annorum XX.

Namnasa *fl. in Hispanien, j. Nansa. Mela* 3, 1, 15: Per Autrigones et Orgenomescos Namnasa descendit.

Námn-ĕt-es t-*stamm mit suffix* -ĕt-, *V. an der Loire, um Nantes, mbret.* Naffnet, *j. bret.* Naonet (*für* *Navnet), *(Léon)* Naoned (*für* *navned), *vann.* Nannet, *(Batz)* Nenneit, *im pays de Nantes et Betz, dép. Loire-Inférieure. Polyb.* 34, 10, 6: Ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. *Caes. b. G.* 3, 9, 10: Socios ibi ad id bellum (Veneti) Osismos, Lexovios, Namnetes, Ambiliatos, Morinos, Diablintes, Menapios adsciscunt; auxilia ex Britannia, quae contra eas regiones posita est, arcessunt. (*Daraus Oros.* 6, 8, 8.) *Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: Ὁ δὲ Λίγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. 4, 6 *p.* 198—199: Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φησιν (Poseidonios) εἶναι νῆσον μικρὰν οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς τῶν Σαμνιτῶν (*Tyrhwitt ci.* Ναμνιτῶν) γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε καὶ ἄλλαις ἱεροποιίαις ἐξηλλαγμέναις. οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ πάλιν ἐπανιέναι· ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἧς δ' ἂν ἐκπέσῃ τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· ἀεὶ δὲ συμβαίνειν ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. τούτου δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον, φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας· τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστά, ἑκάτερον χωρίς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐπιπτάντας τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν· οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστά, ἐκεῖνον νικᾶν. ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει, περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης πιστότερα, ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεττανικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθρᾴκῃ περὶ τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. *cf. Dionys. perieg.* 570—574: Ἄγχι δὲ νησίδων ἕτερος πόρος, ἔνθα γυναῖκες | ἀνδρῶν ἀμφιπέρηθεν ἀγαυῶν ⟨Ν⟩αμνιτάων | ὀρνύμεναι τελέουσι κατὰ νόμον ἱερὰ Βάκχῳ, | στεψάμενοι κισσοῖο μελαμφύλλοιο κολύμβοις, | ἐννύχιαι· παταγῆς δὲ λιγύθροος ὄρνυται ἠχή. *Plin. n. h.* 4, 107: Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Veliocasses, Galetos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurrentem in Oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV, cervice in latitudinem CXXV. Ultra eum Namnetes, intus autem Aedui foederati *qs. Ptol.* 2, 8, 6: Τὴν δὲ δυσμικὴν παράλιον ὑπὸ τοὺς Ὀσισμίους ἔχουσι Οὐένετοι, ὧν πόλις Δαριόριτον. Ὑφ' οὓς[ς] ⟨Ν⟩αμνῖται πλησιάζοντες τῷ Λίγειρι ποταμῷ. 8: Μεθ' οὓς (Αὐλιρκίους τοὺς Κενομάννους) Ναμνῖται, ὧν πόλις Κονδηούινκον. *TP:* Portunamnetv = Portus Namnetum (Condevincum, *j. Nantes*). *NG (Lugd. III)* 3, 5: Civitas Namnetum *(j. Nantes). ND occ.* 37, 7: Mannatias. 18: Praefectus

militum superventorum, Mannatias. *Not. Tir.* 87, 70: Namnetis. *Concil. Aurelian. a. 511, cod. C, p.* 9, 36 *M.:* Epyfanius episcopus de Namnitis *(cod. C,* Namnatis *K,* eclesiae Namniticae *P). Concil. Aurelian. a. 538 p.* 86, 8 *M.:* Martilianus presbyter directus a domino meo Eumerio episcopo eclesiae Nameticae. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 22 *M.:* Eumerius in Christi nomine episcopus Namnetece civitatis. *p.* 99, 17: Eumerius episcopus eclesiae de Namnetes. *Concil. Parisiense a. 573 p.* 148, 33 *M.:* Item Felix, ac si peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiae Namneticae. *Venant. Fortun. carm.* 3, 4, *tit.:* Ad Felicem episcopum Namneticum. § 9: Si Ligerem vobiscum ascendissem, secundis fluctibus Namnetas *(die stadt)* occurrissem. 10, *tit.:* De domno Felice Namnetico, cum fluvium alibi detorqueret. 4, 1, *tit.:* Epitaphium Eumeri episcopi civitatis Namneticae. 5, 7, *tit.:* Ad Felicem episcopum Namneticum. *Fortunati vita s. Germani* 47, 129: Reddat hic testimonium nobilis facti urbis Namnetum *(gen.).* 134: Negotiatores civitatis Namneticae. 59, 158: Accidit, ut sanctus vir remeans de Namnetico domum Nunnichi inlustris inlustraret vestigio. *Vita b. Maurilii* 4, 16: Mulier quaedam Namnetensis pagi incola male a daemonio vexabatur. *Greg. Tur. h. F.* 4, 4: Felicem Namneticum episcopum. 5, (5): Felix Namneticae urbis episcopus. 24, (31): Brittani eo anno valde infesti circa urbem fuere Namneticam *(territorium von Nantes)* atque Redonecam. 6, (15): Felix episcopus Namneticae civitatis *(das territorium)*. . . . Accedens usque Namnetas *(acc.).* 22 (31): Berulfus vero dux cum Toronicis, Pectavis Andecavisque atque Namneticis ad terminum Bituricum venit. 8, 43: Namnetas *(acc.)* accessit ac lacessire Nonnitium episcopum coepit. 9, 18: Brittani quoque inruentes in terminum Namnitico praedas egerunt, pervadentes villas et captivus abducentes. . . . Euntes in termino Namnitico. . . . Infra terminum Namnetice urbis. (Warocus) vineas Namneticorum abstullit. 24: Brittani eo anno graviter terraturium Namneticum Redonicumque prede subiecerunt, vindimiantes vineas, culturas devastantis ac populum vilarum abducentes captivum. 10, 8: Britanni circa urbes Namnaeticam et Redonicam valde sevirent. 25: Namneticus *(acc.)* atque Cenomanicus valida famis oppressit. 30: Hoc anno mense secundo tam in Turonica quam in Namnetica gravis populum lues adtrivit. *in gloria martyr.* 59: Apud urbem Namneticam. *de virt. s. Martini* 4, 20: Leudardus, servus Eumerii Namnetici urbis diaconi. 27: Nonnichius Namneticorum pontifex. *liber vitae patr.* 10, 1: Apud insulam Vindunittam urbis *(territorium)* Namneticae. 2: Vindonitensim Namnetici territurii insula sunt adgressi. *in glor. conf.* c. 53: Infra ipso Pectavo termino, quod adiacet civitati *(territorium)* Namneticae, id est in vico Ratiatense. 77: Felicem Namneticum. *Martyrologium Hieronym. 8. kal. iun.:* In Nametis civitate Rogatiani. *Vita s. Martini Vertav.* 1 *ASS 24. oct.* X *p.* 802 *F:* Urbis Neustriae nomine Nannetis. *p.* 803 *A:* Nannetensis episcopus. 2 *p.* 803 *A:* Herbadilla: quae urbs Nannetis contigua. *Concil. Parisiense a. 614 p.* 191, 15 *M.:* Ex civitate Namnatis. *Ionae vitae Columbani c.* 19 *Sur. ASS 21. nov. p.* 474: Qui eum Nametis usque perduxit. 21 *p.* 475: Ad Nammetense oppidum venit. . . . Apud Nammetense oppidum. 22 *p.* 475: Soffronius Nammetensis urbis episcopus. *Concil. Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 13 *M.:* Ex civitate Namnetis. *Concil. sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 16 *M.:* Leobardo Namnetico. *Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 41 *M.:* Sallappio episcopo ecclesiae Namnatice. *Vita Merenni* 15 *Anal. Boll.* 3 *p.* 153: Namneticam dioecesim. *Aigradi vita s. Ansberti* 3, 16 *ASS 9. febr.* II *p.* 350 *C:* Pontifice Paschario Nannetensis urbis. . . . In eamdem regionem Nannetensem. *Vita Ermenlandi* 2, 8 *ASS 25. mart.* III *p.* 577 *F:* Namnetensem ecclesiam. 11 *p.* 578 *F:* Urbem Namnetensem. 4, 19 *p.* 580 *F:* Per pagum Namneticum. 21 *p.* 581 *B:* Namnetensem episcopum. 27 *p.* 582 *B:* Duarum urbium, Namneticae et Redonicae comes. 6, 38 *p.* 584 *C:* A Namnetensi urbe. — *Inschrift. (Worms) CIL* XIII 6230: Argiotalus Smertulitani f(ilius) Namnis *(aus Nantes, nomin. sing.)* equ(es) ala Indiana stip. X. anno .XXX. h. s. e. eredes posuerunt. — *Merow. münzen. Belfort* 3093: NATI NIAI. 3095 (*Prou* 534): N̄ *und* S. 3096: N̄S. 3097: NATNI. 3098 (*Prou* 535): ИИEIVΓ+ R ИΛM////. 3099: NAMNET. 3100 (*Prou* 536): NAMNET. 3101 (*Prou* 537): T. R NE. 3102: AT R NAMNETIS CIVITATE. 3103: NAMN. 3104: NAMNI. 3105: NAM-

NETIS +. 3106 (*Prou* 539): + NAMNETIS. 3107: + NAMNETIS. 3108: NAMNETIS. 3109: + NAMNETI. 3110: + NAMNETIS. 3111 (*Prou* 538): + NAMNETIS. 3112 (*Prou* 542): NAM *und* NET. 3113 (*Prou* 540): + NANETIS. 3114: + NAMNE∵TI. 3115 (*Prou* 541): + NANNETI. 3116: + NAMNETI. 3117: + NAMNETI. 3118: + NVENT VS. 3119: HVE + VJFJ. 3120 (*Prou* 2598): NAMC (?).

Namo *s.* Namū.

Namon *s.* Namucum.

Namon-ius *M. (Mailand) CIL* V 6048: Namonius Hemull. M. f. Magniae Statiae ux. Stat(io) Namonio seni marito opt. Roman. et L. Namoni l. eius li. Paulina Cassiano amic. opt.

Namton-ensis *s.* Nantonis castrum.

Nam-ū Nam-o(n) *M. F. (Bieno) CIL* V 6640: Octavius Cimonis f. sibi et Sumelae Senonis f(iliae) uxori et Primae f(iliae) et Namuni *(dat.)* Novell(i) f(iliae) uxori. *(Chignolo Verbano) E. Ferrero, Iscrizioni di Ch. Verbano, 1896, p.* 57: NAMV ESOΠVIO = Namu Esopnio. *(Trier):* NAMO. *cf.* Ad-namū.

Nam-ucum Namugum *O., römische station von Germania inferior, j. Namur in Belgien. Rav.* 4, 26 *p.* 233, 10: Namon. *Fredeg. chron. contin.* 4 *MGSS Mer.* II *p.* 171, 4: Ad castro Namuc(g)o. *Vita Bertuini* 8 *Anal. Boll.* 6, 25: Ad castellum, quod Namucum vocatur. *Pertz dipl. n.* 62 *p.* 56, 4, *a.* 692: Namucho. *Merowing. münzen. Belfort* 3120 (*Prou* 2598): NAMC (?). 3123 (*Prou* 1217): NAMVCO C. 3124: NAMVCOC. 3125 (*Prou* 1219): NAΠV. . CO C. 3126: NAMV∞ COC. 3127: NAΠV∞ COCI. 3128 (*Prou* 1218): NAMVCO. 3129: NAMVCOC. 3130 (*Prou* 1220): NAMVCO CIVE(tas). 3131 (*Prou* 1215): NAMV/////. 3133 (*Prou* 1216): NAMVCO. 3134 (*Prou* 1221): + ИAMVCO. 3135: NVMVCOF IT. 6288: NA∘VC.FIT.

-namus *in* Ad-namus.

Namu-sa *M. Dig.* 1, 2, 44: Aufidius Namusa . . . Ab Aufidio Namusa. *cf.* Calussa, Catussa.

Namus-o(n) *M. (Gyriro bei Vail) CIL* III 3377: C. I(ulius) Macimarus an(norum) XXXX, [I(ulia)?] Namusonis f(ilia) Ressona an(norum) [L]II h(ic) s(iti) sunt. C. I(ulius) Magio et C. I(ulius) Conatumarus f(ili) t(itulum) m(emoriae) p(osuerunt).

Nam-ūta *F. cogn. (Zwischen Vaison und Villedieu) CIL* XII 1433: Modesta Namutae fil(ia) [sibi et . . . . marito] suo vIva fecit h. m. [h. n. s.]. *(Bei Vaison)* 1435: Namuta Minutae fil(ia) [sibi et . . . . .] marito suo f. h. m. [h. n. s.].

Namuto *M. fig. (j. in Mainz) Becker s.* 106, 141: Namuto. *cf.* Namita.

Nan . . . *(Kempten) CIL* III 12014, 400: ИAИ.

Nanciaco *s.* Nantiacus.

Nand-o(n) *M. (Thorda) CIL* III 917: D(is) M(anibus). Aia Nandonis vixit annis LXXX. Andrada Bituvantis vix(it) anis LXXX, Bricena vixit anis XL, Ius[t]a vixit anis XXX, Bedarus vixit XII. Pos(t) obitum ei Herculanus libertus patrone benemer(enti).

Nanea *F. (Prizren) Evans, Archaeologia* 49, 1 *p.* 68 *n.* 37: Nanea Prudentis filia.

Nanetis *s.* Namnetes.

Nanguli-āca cortis, *j. Naglaincourt, dép. Vosges, arrond. Mirecourt, canton Dompaire-la-Viéville.*

Naniacui. *(Inschrift aus Egremont in South Wales) Archaeologia Cambrensis* 1889 *(april) p.* 176—177: Naniacui.

Nan-ius *M. (Dijon) CIL* XIII 5563: D(is) M(anibus) m(onumentum) Sacur[ia]e (?), Nanii (?) [f]i[l]. et Sacurii . . . . [f]i[l].?

Nanna *F. cogn. (Baena in Andalusien) CIL* II 1588: Pompeiae Q. f. Nannae. *(Coca)* 2728: Val(erius) Qui[nt]us Narissi? f(ilius) pe[r] tutorem Caelium Flavum Nannae? [e]x t(estamento) m(atris) Proc[li]nae f(ecit). *(Blanckenheim) CIR* 1985: Nanna.

Nann-eius *M. Martial.* 5, 14, 2: Nanneius. 11, 61, 1: Nanneius.

Nann-enus *M. Vita Magnobodi* 2, 16 *ASS 16. oct.* VII *p.* 944 *B:* Homo qui nuncupabatur Nannenus, ex praedio Vernemitensi (*B.* Vermentensi; *lis* Vernemetensi?). *s.* Nannienus, Nanninus.

Nannetis *s.* Namnetes.

***Nanni-ācum** *in O.* Nannec, Nenniche, Nanniche, *j. Nennig, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Saarburg.*

Nanni-enus *M., comes Britanniae. Ammian.* 28, 5, 1 *(a. 370):* Cuius eruptionis primae procellam Nannenus sustinuit comes, regionibus isdem adpositus. 31, 10, 6 *(a. 377):* (Gratianus) Nannieno negotium dedit, virtutis sobriae duci. 7: Nannieno *(abl.)*.

Nann-inus *M.* 1) *Greg. Tur. de virtut. s. Iuliani* 48: Nanninus presbiter domus Vibriacensis. — 2) *Greg. Tur. h. F.* 2, 8 (9): Nanninus et Quintinus militaris magistri ... Nanninus ... Nannino Mogonciacum reverso. *s.* Nannenus, Nannienus.

Nannus *M. (Mainz, a. 205 p. Chr.) WK* 5 *n.* 3 *sp.* 69: Nanno fecer(unt).

Nan-o(n) *M. (Bourges) CIL* XIII 1261: Nanoni et Fuscin.

Nano-s *nach d'Arbois de Jubainville nicht griechisch, sondern ligurisch, M., könig in Massalia. Aristoteles fragm.* 549 *Rose*, πολιτεῖαι (*Μασσαλιωτῶν*) *p.* 1561ᵃ 35—ᵇ 5 (*bei Athenae.* 13, 36 *p.* 516ᵃ): *Φωκαεῖς οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορίᾳ χρώμενοι ἔκτισαν Μασσαλίαν. Εὔξενος δ' ὁ Φωκαεὺς Νάνῳ τῷ βασιλεῖ (τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα) ἦν ξένος. οὗτος ὁ Νάνος ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυγατρὸς κατὰ τύχην παραγενόμενον τὸν Εὔξενον παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θοίνην. ὁ δὲ γάμος ἐγίγνετο τόνδε ⟨τὸν⟩ τρόπον· ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσελθοῦσαν τὴν παῖδα φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιτο δοῦναι τῶν παρόντων μνηστήρων· ᾧ δὲ δοίη, τοῦτον εἶναι νυμφίον. ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσιν εἴτε ἀπὸ τύχης εἴτε καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῷ Εὐξένῳ· ὄνομα δ' ἦν τῇ παιδὶ Πέττα. τούτου δὲ συμπεσόντος καὶ τοῦ πατρὸς ἀξιοῦντος ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως ἔχειν αὐτήν, ἔλαβεν ὁ Εὔξενος γυναῖκα καὶ συνῴκει μεταθέμενος τοὔνομα Ἀριστοξένην.* *Iustin.* 43, 3, 8—11: (Phocaeenses) regem Segobrigiorum, Nanum nomine, in cuius finibus urbem condere gestiebant, amicitiam petentes conveniunt. Forte eo die rex occupatus in apparatu nuptiarum Gyptis filiae erat, quam more gentis electo inter epulas genero nuptum tradere illico parabat. Itaque cum ad nuptias invitati omnes proci essent, rogantur etiam Graeci hospites ad convivium. Producta deinde virgo cum iuberetur a patre aquam porrigere ei, quem virum eligeret, tunc omissis omnibus ad Graecos conversa aquam Proti porrigit, qui factus ex hospite gener locum condendae urbi a socero accepit. 4, 3: Mortuo rege Nano Segobrigiorum, a quo locus acceptus condendae urbi fuerat, cum regno filius eius Comanus successisset ...

Nan-osces *ligur., O. im Maurienne-tale, Savoyen. Renov. testam. Abbonis, a.* 739: In Nanosces.

Nansa *M. (Vaudallaz bei Lavigny, canton Waadt, saec.* 6—7*) Egli, Die christl. Inschr. der Schweiz n.* 24: Nasualdus Nansa vivat deo utere felex Daninil (= Danihel).

Nansus? *M. fig. (Augst) III n.* 352, 141 *M.:* Of. Nansi(?).

Nant-avia *O. j. Lantages, départ. Aube, arrond. Bar-sur-Seine, canton Chaource.*

Nantes civitas. *Rav.* 4, 26 *p.* 230, 17: Nantes.

Nanthinus *s.* *Nantinos.

Nanth-onis oppidum *s.* Nantonis castrum.

***Nanti-ācus** (fundus, *landgut des* Nantius), *ableitung vom römischen gentilicium M.* Nantius, *O.* 1) Nanciaco, *j. Nanzig, Nancy, dép. Meurthe-et-Moselle. Merowing. münze. Belfort* 3136 (*Prou* 986): NANCIACO. — 2) *Nancy, dép. Seine-et-Marne, arrond. Coulommiers, cant. La Ferte-Gaucher, gemeinde Jouy-sur-Morin.* — 3) *Nancy-sur-Cluses, dép. Haute-Savoie, arrond. Bonneville, cant. Cluses.* — 4) *Nançay, départ. Cher, arrond. Bourges, canton Vierzon.* — 5) *Warscheinlich (Le Grand) Nanciat, dép. Ain, arrond. Bourg, canton Saint-Trivier-de-Courtes, gem. Saint-Nizier-le-Bouchoux.*

Nanti-lus *M. (Dijon) CIL* XIII 5514: D(is) M(anibus) mon(umentum) Flavini Nantil(i) et .....

Nantini-āca vallis. *Vita Menelei* 6, 61 *ASS* 22. *ind.* V *p.* 318 *D:* Ex valle Nantiniaca.

***Nanti-no-s** *M. Greg. Tur. h. F.* 5, (36): Nanthinus Ecolisnensis comes ... Nanthinus ... Nanthinus ... Nanthinus.

Nantiŏ-rīx *nach d'Arbois de Jubainville 'supérieure à Nantios, reine de Nantios', F. (Couternon, dép. Côte-d'Or) CIL* XIII 5485: [Do]mui divin[ae] ... o . sacrum . | ..... Nantiorix uxso[r] ... d.

***Nant-io-s Nantius** *stamm* nantio-, *M. nomen, röm. gentilicium, ableitung vom gall. M.* *Nantos. *(Neuburg an der Donau) CIL* III 5901: Sex(tus) Nant(ius) Secundus civ(is) Trevir, v(ixit) a(nnos) LXXXX. Nant(ius) Nammavos lib(ertus) et her(es) f(aciendum) c(uravit). *(Bordeaux)* XIII 666: D(is) M(anibus) Aveta Nanti (filiae) maritus def(uncta) an(norum) LXXᵛ Iul(ia) Divixta m(atri) p. o. c. (*sollte heißen:* D. M. Aveta Nanti (filiae) def. an. LXXV; Iul(ius) Divixt[i]a|n(u)s?] maritus). 805: [D(is) M(anibus)] e(t) m(emoriae) Nanti d. an. XLI. coniux et frater p. c. *In* Co-nant-ius, *O.* *Nanti-ācus, *Divo-nantium *aus* *Divo-

nanti-ācum? Dio-nante, *zu M.* *Divo-nantius *gehörig.*

Nanti vinea, *O. Nanvigne, seit a. 1697 Menou, dép. Nièvre, arrond. Clamecy, cant. Varzy.*

nanto *s.* nantu-.

Nanto *O. Baudemundi vita s. Amandi* 6, 22 *ASS 6. febr.* I *p.* 853 *B:* Locum nuncupatum Nanto.

Nant-o(n) *M. in* Nantonis castrum, Castra Nantonense, *später* Nandonis castrum, *j. Château-Landon, départ. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau.* [*Vita Severini* 20 *MGSS Mer.* III *p.* 169, 20: Mons est, cuius vocabulum est Castra Namtonense. 7 *p.* 170, 15: Se Castra-Namtonense contulit.]

***Nantŏ-ialo-s** Nantogilum Nanto-īlus, *von M.* Nantos *oder von gall.* nantu- *tal. Vita Agili c.* 4,21 *ASS 30. aug.* VI *p.*582 *D:* Ex fisco quondam Nantolialinse *(j. Nanteuil?). In folgenden französ. O.:* 1) *Nanteuil-la-Fosse, dép. Aisne, arrond. Soissons, cant. Vailly.* — 2) *Nanteuil-Notre-Dame, départ. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Fère-en-Tardenois.* — 3) *Nanteuil-Vichels, sur-Ourcq, dép. Aisne, arrond. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front.* — 4) *Nanteuil, dép. Ardennes, arrond. und canton Rethel.* — 5) Nantogilo, *j. Nanteuil-en-Vallée, dép. Charente, arrond. und canton Ruffec. Merowing. münze: Belfort* 6355 (*Prou* 2328): +NANTOGILO UI. — 6) *(Grand et Petit) Nanteuil, dép. Charente, arrond. und canton Confolans, gemeinde Brigueil.* — 7) *Nanteuil, départ. Charente, arrond. Angoulême, canton Villebois-la-Valette, gemeinde Sers.* — 8) *Nanteuil, dép. Deux-Sèvres, arrond. Niort, cant. Saint-Maixent.* — 9) *Nanteuil, départ. Dordogne, arrond. Nontron, canton Thiviers.* — 10) *Nanteuil-de-Bourzac, dép. Dordogne, arr. Ribérac, canton Verteillac.* — 11) *Nanteuil, dép. Dordogne, arrond. Nontron, cant. Bussière-Badil, gemeinde Busserolles.* — 12) *Nanteuil, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Bracieux, gemeinde Huisseau-sur-Cosson.* — 13) *Nanteuil, dép. Loir-et-Cher, arrond. Blois, gemeinde Montrichard.* — 14) Nantoilus, *j. Nanteuil-la-Fosse, départ. Marne, arrond. Reims, canton Châtillon-sur-Marne.* — 15) *Nanteuil, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy, gemeinde Billy-Chevannes.* — 16) *Nanteuil-le-Haudouin, dép. Oise, arr. Senlis.* — 17) *Nanteuil-lez-Meaux, dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Meaux.* — 18) *Nanteuil-sur-Marne, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre.* — 19) *Nanteuil, dép. Vienne, arrond. und canton Poitiers, gemeinde Migné.* — 20) *Nampteuil-sous-Muret, départ. Aisne, arrond. Soissons, cant. Oulchy-le-Château.* — 21) Mons Nantoiali, *j. Monampteuil, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Anizy-le-Château.* — 22) *deminutiv Nantouillet, départ. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton Claye.* — 23) *Nanteau, dép. Yonne, arr. Auxerre, cant. Coulange-la-Vineuse, gemeinde Migé.* — 24) *Nanteau-sur-Essonnes, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau.* — 25) *Nanteau-sur-Lunain, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau, cant. Nemours.* — 26) Nantogilum, *j. Nanton, dép. Saône-et-Loire, arrond. Châlon-sur-Saône, canton Sennecey. Auch je ein Nanton in dépp. Nièvre und Yonne.*

Nantoni-c-no-s *patronymicon, 'son des Nantonos. (Inschrift bei Néris-les-Bains, Allier) CIL* XIII 1388: Bratronos Nantonicn(os) epad *(eques)* Ateχtorigi (*oder* Epadateχtorigi) Leucullosu iorebe L'CITOIF.

Nanton-ius *ableitung von* *Nantu, *gen.* -ŏnos, *von stamm* nantu *tal, 'vallensis', M. (Doncaster) CIL* VII 198: Matribus M. Nantonius Orbiotal(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Davon patronymicum* Nantonicnos.

***Nanto-s** *G. M., ir. M.* Mog Néit (*gen.* = *Nanti), *'sclave des Nantos', ir. G.* Nét, *gen.* Néit, *gott des krieges, großvater des Baler, cf. germ. stamm* nantha-, *vorgerm.* nanto-, *cf. got.* ana-nanþjan τολμᾶν. *In* Nanto-ialo-s, *Nanto-sveltā.

Nantŏ-sveltā *von* *Nanto-s *und* svelta, *nach d'Arbois de Jubainville part. passé der verbalwurzel* suel *briller (woher air.* sollus, follus *brillant* = *sualnestu-s), *'celle qui est brillante par sa bravoure, brillante à la guerre, brillante par le courage, aussi brillante que le dieu de la guerre'; nach Thurneysen locale göttin 'tal-biegung', vgl. cy.* chwel *drehung. G. (Bei Saarburg in Lothringen, saec. 1 ex. oder 2 in.) Jahrbuch der Ges. für lothring. Gesch. u. Altertumskunde* 7 (1895) *s.* 128 —163 = *RC* 17, 46 = *(Münchener) Allg. Zeitg.* 1896 *n.* 9 *(13. ian.) s.* 7 = *(Trier WK* 15 (1895) *nr.* 2 & 3 *sp.* 53 = *The Academy, March 28,* 1896, *No.*1247 *p.*263: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e: Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

nantu- (√nem *biegen*) *aus* nm-tu- *n. tal, trécorois* hañdon *m. (source) von* *nantu-n-, *mbret.* ant *raie, j.* añt *pl.* -ou *m. (creux entre deux levées de terre), vann.* andenn *raie, w.* cornant *ruisseau, ravin arrosé,* = cor-nant *petite vallée, cy. w.* nant *tal, ravine, brook, pl.* neint, *j. plur.* nentydd *f. vallis, corn.* nance nans *gl. vallis,* nantz *pl.* nanssow, *savoy.* nā nāt *tal, cf. ai.* nati *senkung, ai. part.* natá *gebogen; Stokes vgl. ir.* nemed *gl. sacellum, gall.* nemeton, *gr.* √νεμ (*νέμος biegung*). *De nomin. Gall.* 8: Nanto valle, trinanto tres valles. *Davon abgeleitet* Nantuāti-s, *O.* Nantuadis, Nantonius, *O.* Adnantum, Voginantus. *Auch in französ. O.* Nant.

Nantu-adis = *Nantu-áte *kloster, j. Nantua, dép. Ain. cf.* Nantuates.

Nantu-asius *M. (Brunholdisstuhl bei Dürkheim) BJ* 94, 47 *ff.* = 95, 186: Nantuas(ius) I(ovi) o(ptimo).

Nantŭ-ātes (*nach Ernault* -ātes, *nach d'Arbois de Jubainville* -ātes), *von* nantu-, *nach Glück* '*vallenses, vallis incolae*', *V. zwischen den Allobrogern und dem Genfersee einerseits und den Veragri anderseits, eine der vier civitates, die später die civitas Vallensium bildeten. Caes. b. G.* 3, 1, 1: Caesar Ser. Galbam cum legione XII. et parte equitatus in Nantuatis, Veragros Sedunosque misit, qui a finibus Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent. 4: (Galba) constituit cohortes duas in Nantuatibus conlocare et ipse cum reliquis eius legionis cohortibus in vico Veragrorum, qui appellatur Octodurus, hiemare. 6,5: (Galba) incolumen legionem in Nantuatis, inde in Allobroges perduxit ibique hiemavit. 4, 10, 3: Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt, et longo spatio per fines Nantuatium, Elvitiorum, Sequanorum, Mediomatricum, Tribocorum, Treverorum citatus fertur. *Strab.* 4, 3, 3 *p.* 192: *Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Αἰτουάτιοι* (*so codd., Cluver und Desjardins lesen richtig Ναντουάται*), *παρ' οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει.* 6, 6 *p.* 204: *Σαλασσοί· ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κεύτρωνες καὶ Κατόριγες καὶ Οὐάραγροι καὶ Ναντουᾶται καὶ ἡ Λημέννα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ.* *Plin. n. h.* 3, 137 = *(La Turbià) CIL* V 7817, 21: Nantuates (*zwischen Uberi und Seduni*). *(Tel-el-Ghanime bei Djerâbis in Syrien) CIL* III 6707: Scaurus Ambitouti f(ilius) domo Nantuas, eques ala [B]osphoranorum h(ic) [s(itus)] e(st). *(Saint-Maurice, zwischen 12 und 6 p. Chr.)* XII 145: [I]mp(eratori) Caesa[ri] dIvI f. Augusto [c]os. XI. trIbun. potest[ate . .] pontifi[ci] maxi[mo] Nantu[ate]s patron[o].

Nantu-s *O. j. dorf Saint-Marcouf, départ. Manche, arr. Valognes, canton Montebourg. Vita s. Marculphi* 1,6 *ASS 1. mai* I *p.*72 *C:* Locus, qui Nantus nuncupatur, situs in littore Oceani maris, non valde procul ab urbe, quae appellatur Constantina. *Vita (alia) s. Marculfi* 2,4 *p.*76 *B:* Locum quemdam in hoc pago Constantino, cui Nantus est vocabulum. 7 *p.* 76 *E:* In pago Constantino, qui Nantus dicitur. 4, 20 *p.* 79 *A:* In loco, qui dicitur Nantus.

Nape *F. (Tiermes) CIL* II 5795: Emilia Nape.

Napoca Napuca *nach Tomaschek thracisch, O. TP:* Napoca. *(Clausenburg, a. 139—161 p. Chr.) CIL* III 860: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Taviano pro salute imp. Antonini et M. Aureli Caes(aris) Gal[at]ae consistentes municipio (Napocae) posuerunt. *(Karácsonfalva)* 963 = 7726: Ulp(ius) Sab(inus) d(ecurio) col(oniae) Aur(eliae) Na[pocae]. *(Apulum?)* 7804: C. Antonio C. fil. Papir(ia) Valentino q(uondam) dec(urioni) col(oniae) Apul(i) C. Ant(onius) Agrippinus a milit(iis), dec(urio) col(oniae) Napoc(ae) et munic(ipii) Pot(aissae) fil(ius) *usw. (Zuppa)* 7996: Coloniarum Sa[rmiz]egetuse et Napu[ce]nsium. *(Lambèse)* VIII 18085: Nap(oca, *19mal*).

Nappi-setu n-*stamm, compos. von* Nappi- (i-*stamm*) *und* setū (*nom. sg., cf.* Setonius). *(Ring bei Thiaucourt) BE* 5 *p.* 52: Adiantunneni *(dativ eines* a-*stammes)* Exvertini *(gen.)* Nappisetu *(nom.).*

Napsini-ăcus villa, *j. Nassigny, départ. Allier, arrond. Montluçon, canton Hérisson. Pertz dipl.* 67 *(a. 695) p.*59,47: Villa noncopanti Napsiniaco, in pago Bitorico. 60, 10: Ipsa villa Napriniaco cum adiecencias suas. 15: Predicta villa Napsiniaco. 28: Predicta villa Napsiniacus.

Nārbā Nārb-ō(n) *O. Steph. Byz.: Νάρβων, ἐμπόριον καὶ πόλις Κελτική. Στράβων (nicht aus Hecataeus) τετάρτῃ* (4,1,6 *p.*181). *Μαρκιανὸς δὲ Ναρβωνησίαν αὐτήν φησι. τὸ ἐθνικὸν Ναρβωνίτης ὡς Ἀσκαλωνίτης. ἔστι καὶ λίμνη Ναρβωνῖτις, ὡς Ἀσκαλωνῖτις. καὶ*

ποταμὸς "*Αταξ*. '*Εκαταῖος* (*fr.* 19 *ed. Didot p.* 2) *καὶ Ναρβαίους* (*von Νάρβα*) *αὐτούς φησι*. *O. der Elesyces* (*Naro bei Avien. or. mar.* 587), *seit a. u.* 636 = 118 *a. Chr. römische colonie, j. Narbonne, dép. Aude; ursprüngl. fl. (seit Polyb.) in Gallia Transalpina* (*cf.* Arr-a-bo); *ist iberisch* Nernhcen, *in celtischem munde* *Narbū, *gen.* *Narbŏn-os, *bei den Römern* Nārbo (próvinciá[e] Nárbonénsis *CIL* XII 3163, Narbóne Mártio 3203), *gen.* Narbōnis, *seit saec.* 4 *auch* Narbōna, *griech. (seit Polybios) Νάρβων*.

|**nareg** *F. (Dijon, saec. 2) CIL* XIII 5488: |nareg.

Nari-ssus *M. cogn. (Coca) CIL* II 2728: Val(erius) Qui[nt]us Nariss[i] f(ilius). *(Colchester)* VII 1336, 748: Of(ficina) Naris...

Nar-ius *M. gentilic.* **Naria** *G., aus idg. adi.* *ner-i̯o-s, *cf. latein. gentilnamen* Nerius, *ai.* narya, *av.* nairya *mannhaft, mann, germ.* nærjaz, *an.* nærr *fortis, strenuus, got.* nēreis *oder* *nērs. *(Aquileja; Butrii; [Genua]) CIL* V 8114, 97: L. Nari. *(Brescia, a. 487)* 8120, 1: Nar.... Manl(ius) Boethius. *(Bovolone)* 8861: C. Nar... L. f. F.... Livia. *(Venosa)* IX 422, 59: M. Narius. *(Pozzuoli)* X 2764: L. Nario C. f. Clu. Pudenti. — **Nariā** *G., cf.* Nerio, *gemalin des Mars bei den Sabinern. (Cressier bei Landeron) CIL* XIII 5151: Nariae Nousantiae T. Frontin. Hibernus v. s. l. m. *(Muri bei Bern)* 5161 = *Hübner, Exempla n.* 902: Deae Nariae reg(io) Arure(nsis; *cf.* Aruranci *CIL* XIII 5096) cur(ante) Feroc(e) l(iberto).

Narn-o(n) *M. cogn. (Lara de los Infantes) CIL* II 2854: [N]arnoni Flav[i]ni Carpeti *(gen.)* Uxama[e] Barcensi(s).

Narri-ssus *fl. j. le Narais, dép. Sarthe, mündet unterhalb Saint-Mars-la-Brière in die Huisne.*

Nar-s-in-a *fl. j. Nerschina, nbfl. der Nersa.*

Nartili-ācus *O. j. Marcilly. Pertz dipl. n.* 23 *p.* 109, 8, *c. a.* 751: In pago Melciano loca cognominantes Nartiliaco et Coconiaco.

Narus *M. Vita Kellaci* 6 *ASS* 1. *mai* I *p.* 105 *E:* Cum suo filio Naro, et Nemedio Fercoghae filio. 9 *p.* 106 *B:* Narus filius.

? **Nār-vālī** *die* '*manngewaltigen*'? *nach Much von urcelt.* *nār, *ai.* nár, *gr. ἀνήρ, alb.* nér *mann, umbr.* nerus *viros, gr. ἀγήνωρ, ahd. in* Nôrinc, Nuvrinc, *und urcelt.* valos *mächtig, gewaltig, V. in Germanien. Tac. G.* 43: Lygiorum nomen in plures civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, Harios, Helveconas, Manimos, Helisios, Naharvalos (*var.* naharnaualos, nahauerhales). Apud Naharvalos (*var.* nabarnalos, nahauernales) antiquae religionis lucus ostenditur. Praesidet sacerdos muliebri ornatu, sed deos interpretatione Romana Castorem Pollucemque memorant.

Nas... *fig. (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 29 *n.* 235: Nas...

Nasaga *O. in Francia Rinense, Nasania, j. Nassogne in belg. Luxemburg, arr. Marche. Rav.* 4, 26 *p.* 233, 7: Nasaga.

Nasavia *F. (Brescia) CIL* V 4629: D(is) M(anibus) Iuventiae Primae eadem Q. Quintius Brixianus uxori karissimae et sibi Nasavia have.

Nasbin. *(Bordeaux) CIL* XIII 635: D(is) M(anibus) m(emoriae) VILDICI c(ivis) Trev(eri) an. XXXV. d. Nasbin.

Nascania *s.* Nescania.

Nasiab-ius *M. (Toscolano) CIL* V 4861: D(is) M(anibus) Loreniae Mercatillæ quae vixit ann. XXVIII. m. II. Lorenius Nasiabius coniugi incomparabili b. m.

Nās-iŏ-n *nach d'Arbois de Jubainville* Nasium, *scil.* praedium, *adi. neutr. vom gentilicium* Nasius Nassius, *von* nasus *nase, O. der Leuci, j. Naix-aux-Forges (sur l'Ornain, dans le Barrois), dép. Meuse, arrond. Bar-le-Duc, canton Vavincourt. Ptol.* 2, 9, 7: *Λεῦκοι καὶ πόλεις αὐτῶν Τοῦλλιον Νάσιον. TP:* Nasie. *IA* 365, 3: Nasium. *Notae Tiron.* 87, 19: Nasium. *Fredegar. chron.* 4, 38 *(a. 612):* Dirigensque per Andelaum, Nasio castra ceptum, Tollo civitate perrexit et cepit. *Blei-tessera im pagus Barrensis: MSAF* 55 (1894) *p.* 117: NA|SI(enses). *Merow. münzen: Belfort* 3175 (*Prou* 987): + NASIO VICV IN BARRENSE. 3176: NASIO VICO. 3177: + NAƧIO. 3178: + NAIVOΛꓤF. 3179: NAIΛ IOCO.

Nason-ācum *O. a.* 372. *CIust.* 12, 4, 4 = *Th.* 6, 7, 1. *CIust.* 12, 12, 1 = *Th.* 6, 14, 1. *CTheod.* 6, 4, 21. 7, 1. 9, 1. 11, 1. 14, 1. 22, 4. 8, 7, 12: Nasonaci.

? **Nasorvoit-inus** *M. (Las Cuevas) CIL* II 2842: Sofus Colinentis et Nasorvoitinus XL. f. c.

Nassan-ia fons, *bei Namur. Vita et passio s. Mononis* 2 *ASS* 18. *oct.* VIII *p.* 367 *B:* Nassania fons. 6 *p.* 368: Nassaniense collegium.

Nass-o(n) *M. cogn. (Westerndorf; Nassenfels) CIL* III 6010, 148: Nasso. *(Pom-*

peji) IV 3204: Nasso Fadius. *(Colchester)* VII 1336, 749[c]: Nasso . f(ecit). *(Saint-Geniès-de-Laudun)* XII 2778 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1569: T. Cornelio, T(iti) f(ilio), Nassoni, Tertia uxor. *(Uzès)* *CIL* XII 2960 = *Inscript. de Languedoc. Nimes, n.* 1640: Manibus L. ValeriI, L(ucii) f(ilii), Volt(inia), Nassonis. *(Reims)* *Habert* 964: NASSV? *(Bavai)* *Schuermans* 3805: Nasso. *(Sablon bei Metz)* *WK* 1 *n.* 4 *s.* 28: Nasso . I . S . f. *(Friedberg; Vechten)* *Schuerm.* 3807: Nasso . f(ecit). *(Friedberg; [museum Darmstadt]; Nijmegen; Vechten; Voorburg)* 3808: NASSOIS F. *(j. in Mainz)* *Becker s.* 106, 142: Nasso. *(Mainz)* *WK* 15 (1896) *sp.* 88: Nasso. *(Neuss; Bonn; Cöln; Grimlinghausen)* *BJ* 89 (1890) *s.* 29—30 *n.* 237. 238: Nasso f(ecit) *u. a.* *(Saalburg)* *Jacobi s.* 316: Nasso. 323, 108[a]: NASSO . . [b]: NASSO F. [c]: NASSO FEC(it). [d]: NASSOIS F. [e]: NASSO . I . S . F. 329, 181: NAS[so?]. *(Bei Heddernheim)* *WK* 8 (1889) *sp.* 212 *n.* 116: NASSO . I . S . F. *(Heddernheim)* *WK* 10 (1890) *sp.* 14: Nasso f(ecit). *(Butzbach)* *Der obergerm.-raet. Limes, lfg.* 1 *s.* 21, 16: Nasso [f.]. *(Rückingen)* *WZ* 3 (1884) *s.* 175: Nasso. *(Klein-Steinheim)* *WZ* 3 (1884) *s.* 175: Nasso. *(Bonn)* *BJ* 102 *s.* 175: NASSO F. *s. BJ* 99, 116.

Nasson-ācum *O. j. Nassogne, belg. prov. Luxemburg.*

Nast . . . *(Cività vecchia)* *CIL* III 3214, 3: C. Cornel. Nasti.

Nasta *M. cogn.* *(Rom)* *CIL* VI 7971: Loc L. SallyI L. l. Nastai sagari. 14037: P. Caetranius P. l. Nasta. *(Pompeji)* X 926: M. Calldius Nasta. *(Calvi)* 4636, 12: Nasta.

Nasti-acus *O.* *Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a.* 570*)*: Nastiaco (villa).

***Nasto-ialo-s** Nastogilus, *O. j. Nailloux, dép. Haute-Garonne, arrond. Villefranche-de-Lauragais.*

Nasu-cus *M. fig.* *(Lyon, Trion n.* 982*)* *Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 382 *n.* 497, 884: Nasuci.

? **Nasus** *M.* *(Weisenau; auch Rheintürkheim)* *WK* 15 (1896) *sp.* 205: NΔSVS.

Nat. *Celtische bronze-münze. Muret-Chab.* 2230 *pl.* V: ИAT | HΛIKIΩ.

Nati *oder* **Natae** *G.* *(Pallanza)* *CIL* V 6642: Natis . . . Severiani Para Valeriana v. s. l. m.

Nati-o(n) *M.* *(Bonn)* *CIR* 498: Biturix, Nationis f(ilius), Aedu(u)s, equ(es) ala Longin[i]a[na] ann. XLII, stip. XX heres ex testa.

Natira *nach Pauli venetisch, M.* *(Tolmezzo)* *CIL* V 1848: L. Cominius L. M. l(ib.) Natira.

Natis-o(n) *fl. in Italien bei Aquileja, j. Natisone.* *Strab.* 5, 1, 8 *p.* 214: Κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμόν. *Mela* 2, 4, 61: Dein Natiso (atiso *A*) non longe a mari ditem adtingit Aquileiam. *Plin. n. h.* 3, 126: Natiso cum Turro, praefluentes Aquileiam coloniam XV p. a mari sitam. [*Ettore Pais will Plut. Mar.* 23: Τὸν Ἀτισῶνα *(daraus Livius* Athesis) ποταμόν . . . Πέραν τοῦ Ἀτισῶνος *in* Νατισ. *ändern?*] *Ptol.* 3, 1, 22: Νατίσωνος ποταμοῦ ἐκβολαί. *Ammian.* 21, 12, 8: Natisone (tesioni *codd.*) amni praeterlabente. *Iordan. G.* 42, 219: Atriatici sinus, cuius ab oriente murus Natissa amnis, fluens a monte Piccis elambit.

? **Nato** *O.* *Marcellin. a.* 505: In castellum, quod Nato dicitur.

***nāto-s** *für* *snāto-s *faden, woher bret.* neud *(sing.* neudenn), *w. corn.* noden. *De nominibus Gallicis* 12: Nate fili, *lis mit d'Arbois de Jubainville* nato] filo *für* *snātum] filum.

Natotus *M.* *(Westerndorf)* *CIL* III 6010, 150: NATO/TVS T.

? **Natron-ia** *F.* *(Rom)* *CIL* VI 22888: Natronia Ti. l. Trofime.

***nă-tr** . . ***nă-tr-ū** *waßerschlange, w.* neidr = *natrī, *plur.* nadroedd nadredd *serpents, couleuvres, adi.* neidraidd *(comme un serpent), mbret. saec.* 15, *Cath.* azr *couleuvre* (*für* *nazr); -nazrez *serpents im O.* Kernazrez *(saec.* 15*)*, *bret.* *(Léon)* a-er *für* *na-er *serpent* = nazr, nadr, *bret.* èr, èl, *pl. bret.* *(vannetais)* aeron, airon *(des serpents) für* naeron, nazron, nătron = *na-tr-ŏn-es, *abret. mit suffix* āli *in* natr-olion '*regulosis*', *adi. plur.* = '*relatifs aux serpents (d'eau)*', *corn.* nader, mornader; *air. nomin. sing.* nathir, nathair *gl. pantera*, *gen.* nathrach, *stamm* *natric, *gutturalstamm, wurzelstufe* nə-, *suffix* -k̑ *oder* -q-; *cf. lat.* nătrix; *got.* nadrs *m., gdf.* nətró- *zu* √nē-, *ae.* næ̂d(d)re *f. snake, as.* nādra, *an.* nadr nadra, *ahd.* nātara; *idg.* nătrō.

Nătrum *zu* *nătrū, *fl. in Brittanien, j. Nader.* *Rav.* 5, 31 *p.* 437, 13: Naurum (*J. Loth list* Natrum).

Natta *ist lateinisch.*

Natt-ia *F. nomen.* *(Vienne)* *CIL* XII

1810: ApollinI Aug(usto) sacrum Nattia SoilII fil(ia) Severa.

Nattus *M. (Allier) Schuerm.* 3823: Nattus. *(Frankreich) Tudot pl.* 7, *MSAF* 51 (1890) *p.* 84. 90: Natti forma m(anu). *Catalogue du musée de Moulins, n.* 518: NAT. *(Médaillon):* M(anu) Natti. Arverni. *(Clermont) CIL* XIII 10001, 226: Nattus f(ecit). — *MSAF* 51 *p.* 93: M. Natti. Arv. *oder* M. Natti. Arve. — *RA n. s.* 4 (1861) *p.* 262: Natti Arve(rni). m(anu). *p.* 264: C. Natti | Xanti. = Cn. Atei Xanti.

Nauri-ăcus *O. Venant. Fortun. carm.* 6, 8, 33: Naurĭăcum veniens refero mea tristia regi. 43: Naurĭăco interea fecit me stare parumper.

Naurum *s.* Natrum.

Nausaron *O. TP:* Anausaro. *Rav.* 4, 15 *p.* 205, 19: Nausaron.

Nausas. *(Lažen, a. 227 p. Chr.) CIL* III 6150, 1, 16: Ael. Rufinus fil. Nausas.

Nau-stalo *O. Avien. or. mar.* 616: Tum Mansa vicus, oppidumque Naustalo (*Wernsdorf ci.* Naustalos, *de Saulcy* Longostalo).

nausum (*cf. air.* nau, *gen.* noe *schiff, cf. w.* noe *pétrin, bret.* néau, neff *auge, vann.* nof, off *crèche; lat.* navis, *griech.* ναῦς, *an.* naust *und* nóa-tún *schiffstätte,* nokkvi *nachen, ae. as.* naca, naco, *ahd.* nacho, *bair.* naue, *ai.* nāus, *altp.* nāvi; *cf. Adamnani vita s. Columbae praef.* 2 *p.* 9: Cuius pater Latine filius Navis dici potest, Scotica vero lingua Mac Naue) *eine art gallischer schiffe. Auson. epist.* 22, 1: Nauso aliave qua navi usque ad oppidum praebita frugis aliquantum nostrae advehi possit. 2 *v.* 37: Ut inde nauso devehat.

Nava *F. cogn. (Lamego) CIL* II 5252: [P]isiria Nav(a).

Nava *aus* *Snāva? *fl.* 1) *j. die Nahe bei Bingen* [*vom 8. jh. an* Naba, Nawa, Naha *geschriben*]. *Tac. h.* 4, 70: Tutor Treveris comitantibus, vitato Mogontiaco, Bingium concessit, fidens loco, quia pontem Navae fluminis abruperat, sed incursu cohortium, quas Sextilius ducebat, et reperto vado proditus fususque. *Auson. Mos.* 1 *sq.:* Transieram celerem nebuloso flumine Navam | addita miratus veteri nova moenia Vingo. *C. Hisp. Chron.* II 363, 114 *Mommsen:* Navam fluvium. *(Zwischen Junglinster und Burglinster, Luxemburg) RA* 1876 *p.* 176—181. *BJ* 67, 5—6: A = (Ad Navam), *später name statt* Bingium. — 2) *Die Naab, nbfl. der Donau* [*saec. 9* Naba]. — 3) *Die Nau* [*1003* Navua, *1150* Nawa, *1515* Naw], *woran Langenau bei Ulm.* — 4) *Villeicht in Nagold im Schwarzwald, vom 8. jh. an* Nagalta, *germanisiert auch* Naglacha *genannt.* — 5) Nagal-bach *in der gegend von Trier* [*11. jh.*]. *cf. fl.* Novios, Novaria, Novi-antum, Nabaeus?

Ναυαλία *s.* Nabalia.

***Navaro-dūno-n** *O. j. Navardún in Aragon (Spanien), prov. Zaragoza, bez. Sos.*

Navata *O.* 1) *ND occ.* 33 *(Valer.),* 47: Auxilia Ursarensia, Pone Navata, nunc Ad Statuas. — 2) *j. Névache, dép. Hautes-Alpes, arrond. und canton Briançon.*

Navelae vicus, *O. j. Plan de Revel. (Saint-Pons bei Nizza) CIL* V 7923 (*cf. p.* 931): Matuciae Paternae ex pago | Licciro vico Navelis immatura morte subtractae q. v. ann. XV. m. XI. d. V. L. Matucius Quartinus et Aelia Materna parentes. *s.* Revelis, Ravelis.

Nav-ensis vicaria, *in pago Lemovicensi, j. dorf Naves, dép. Corrèze, arr. und canton Tulle.*

Nav-ia *nach Hübner, der span.* nava *(planities) und land* Navarra *vergleicht, iberisch, fl. Navea und göttin;* **Navios** *fl. Plin. n. h.* 4, 111: Deinde conventus Lucensis. A flumine Navialbione (*lis* Navia Albionis *oder vilmer* Navia Labionis, *j. Labio*) Ciburci; *stadt* Navia, *rechts der mündung des flußes Navia. Ptol.* 2, 6, 4: Ναβίου (Ναρίου *X*) ποταμοῦ ἐκβολαί, Ναβιαλλουίωνος (*aus* Navialvion) ποταμοῦ ἐκβολαί. 5: Φλαουιοναουία (*stadt* Navia). *Rav.* 4, 45 *p.* 321, 19: Nabum. *Flußgöttin: (Alcántara) CIL* II 756: Boutius Antubel. f. d. Navi v. s. l. m. *(Zwischen Porto und Penafiel)* 2378: Caturo Pintam(i) Nabiae [l]ibens [a(nimo) p(osuit)]. *(In Galicia)* 2601: Navia[e] *(göttin)* Ancetolu[s] exs [g(ente) *oder* vico?] Sesm[. . . . . .] votum [l(ibens) a(nimo)] possit, q(uoius) e(um) c(ompotem) [fecit]? 2602: Naviae Sesmacae v. Anniv//. *(En el Monte de San Pedro)* 5622: Intol. Lacis Naviae *(göttin)* s. l. m. *(Roqueiro, Freguezia de S. João Baptista de Pedregão Pequeno)* 5623: Cicero Manci(i, *neml.* filius, *oder lis* Manti *oder* Mantai) Nabiae l(ibens) v(otum) s(olvit).

Navi-ca *F. (Nîmes) CIL* XII 3932 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1191: D(is) M(anibus) Suriae Navicae Sex. Con[g]enn(i)us Seranus uxori karissim(ae).

? **Navicellae** *O. j. Nazelles, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Amboise. Greg. Tur. mir. Mart.* 1, 29: Loco autem illi Navicellis nomen prisca vetustas indiderat.

Navicoa? *O. Merowing. münze. Belfort* 5529 (*Prou* 2599): NAVIOOΔ *R* + LA/ИO/// CIL.

Navimago *s.* Noviomagos.

? **Navina** *F. (Danilo) CIL* III 9871: Navina A. Patavini filia.

Navi-ssus *fl. j. Nišawa. Consentii ars. vol.* 5 *p.* 346, 6 *Keil:* Hoc Navissum et haec Navissus. *s.* Naissos.

Navitutius *M. (Riaño) CIL* III 5721: [T]uravo Navitutio Cumoni [filio] vivi f(ecit) ann(orum) . . . . .

? **Nav-ius** *M. cogn. (El Padron) CIL* II 5631: Navio, Toiion(i) libe(rto). *(Vicenza)* V 3209: Navius patronus h. n. s. *cf.* Navia.

Nav-onius *M. (Treviso) CIL* V 2130: M. Navonio N . . .

? **-navus** *in* Vanonavus? *cf. fl.* Nava.

N'conisovini. *(Bordeaux) CIL* XIII 711: D(is) M(anibus) [et] m(e)m(oriae) filii N'conisovini. | XII. a.

NDN. *Bronze-münze der Senones. Muret-Chab.* 7577. 7578: NDN.

/ndoerdus *M. (Vienne, a. 495 p. Chr.) CIL* XII 2059: /ndoerdus.

Nearchi *V. an der Rhônemündung. Avien. or. mar.* 700: Gens hinc Nearchi (Avatici *Unger*, Ernachi = Ernagini *Müller; cf.* Veragri) Bergineque civitas.

Nebarnensis, Neberno, Nebirnum *s.* Nevirnum.

Nebis *nach Hübner iberisch. fl. in Hispanien, j. Neyca. Mela* 3, 1, 10: Totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Grovi, fluuntque per eos Avo, Celadus, Nebis, Minius et cui oblivionis cognomen est Limia. *Ptol.* 2, 6, 1: Νήβιος ποταμοῦ ἐκβολαί. *IA* 425, 2. 430, 10: Ponte Neviae. *Rav.* 4, 45 *p.* 321, 2: Ponte Abei (Neviae). *Davon die* Nebisoci.

Nebis-oci *vom fluß* Nebis, *iberisch nach Hübner, V. (Chaves, a. 79 p. Chr.) CIL* II 2477 = 5616: Civitates X Aquiflavienses, Aobrigens(es), Bibali, Coelerni, Equaesi, Interamici, Limici, Nebisoc(i), Quarquerni, Tamagani.

Nebres *G. unter den Bacchanten. (Pola) CIL* V 8133: Nebribus *(dat.)* Tertia Aug. pro barbar . . .

Nebr-idius *M. (Genua) CIL* V 7759: D(is) M(anibus) Dionysi Augg. lib. q. v. ann. XXIV. m. VI. Nebridius.

Nebrigiac. *(Provenienz unbekannt) Allmer et Dissard, t.* 4 *p.* 230 *n.* 493, 2: NEBRIGIAC. *(Vienne) CIL* XII 5688, 6: NEBRIGI . .

* **Nebrili-acus** *oder* * **Nervili-acus** *O. in belg. Niverlée, prov. Namur.*

? **Nebris** *F. (Aquileja) CIL* V 8480: Veneteia 7 l. Nebris.

Nebrissa *s.* Nabrissa.

Nebus *M. (Piemont, a. 246) CIL* III *D.* LXVI = *D.* LXXXIX *p.* 2000: Neb(o) Tullio Neb(i) f. Ma . . . . .

Nec *O. Acta Theodardi* 2, 14 *ASS* 7. *sept.* III *p.* 591 *D:* In loco, qui dicitur Alliae (*lis* in loco Alsatiae), qui dicitur Nec.

? **Necarite** *F. christl. (Mailand) CIL* V 6235: Iulia Necarite coniugi Car. Aurelio Trifoni.

? **Necca** . . *M. (Petronell) CIL* III 6485: Necca . . eq. ala[e Tu]ngro[r(um) tu]rma VI. civi s. f.

Neccarus *s.* Nicer.

Neciarus *M. christl. (Pola) CIL* V 306: Ardica et Neciarus.

Nec-o(n) *M. (In valle S. Pelagii, termino de Liegos) CIL* II 5718: M(anibus) Neconi Boddegun *(gentis nomen?)* Loncinis fil(io) Va(diniensi).

* **Nect-a**(g)**no-s** Nait-anus *zu air.* necht . i. *glan, ir.* nigim *ich wasche, gr.* νίζω, ἄ-νιπτος *ungewaschen, ai.* nik-tá *gewaschen. M., könig der Picten, entthront a.* 729, *pict.* Necton, Necthon, Nechtán, Nectan, Néctan, Nectu, Nectonius, *abret.* Naitan Naidan *für* *Naithan Neithán. *Ceolfridi ep. ap. Baed. h. e.* 5, 21 *(t.* 89, 349 *Migne):* Regi Naitano Ceolfrid abbas in domino salutem. *Baedae h. e.* 5, 21: Naiton rex Pictorum, qui septentrionales Brittaniae plagas inhabitant.

Nect-ensis silva, *bei Kildare. Acta Ethbini* 9 *ASS* 19. *oct.* VIII *p.* 487 *F:* In Hiberniam fugiens, in silva, quae Nectensis dicitur. 11 *p.* 488 *A:* In silva, quae Nectensis dicitur.

? **Nect-ĕrius** *M.* **Necter-ia** *F. Vita Magnobodi* 4, 31 *ASS* 16. *oct.* VII *p.* 947 *D:* Puellae, quarum una Necteria, alia vero Theodechildis vocabatur. *Synode zu Orange a.* 441: Necterius Avenionensis. *(Saint-Irénée, a.* 541) *Boissieu p.* 481 = *Le Blant* I *p.* 109 = *Allmer et Dissard* 4 *p.* 107: In hoc tumulo requiiscet bonae memoriae Necteria.

Ned? *(Bronze-münze von Lyon) Muret-Chab.* 4765: TI CAESAR DIVI AVG F AVGVSTVS R NED.

***neđdo-s** *'nest', inselceltische zwischenstufe aus uridg.* *nizdo-s, *air.* net nett, *manx* edd, *cy.* nȳth (*für* *nydd), *acorn.* neid, *später* neith, nyth, *bret.* nez nezz neizz, *(Léon)* neiz, *vann.* néh, *tréc.* nej; *lat.* nīdus, *ahd.* nest, *arm.* nist, *ai.* nīḍá-s.

Nedi-ensis vicus, *O. bei Lobenfeld, von* Nedia, *einer 'niederlaßung' bei dorf Neidenstein (alt Nidenstein) an der Schwarzach, nbfl. der Elsenz, oder nach einem bache* Neda (Nida), *der in die Elsenz mündet; oder die Spechbach. (Spechbach, gemarkung Neurott) WK* 2, *s.* 48 *n.* 141: [Vic]ani [v(ici)] Nediessis de suo fecerunt cura Quinti(i) Dacci(i), *und* [Mercu]r(i)o [et Ros]mert(a)e [sacr(um) vi]cani [vici N]ediens(is).

Nedin-ates *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 130: Nedinates (*zwischen* Foretani *u.* Quarqueni).

Nedinum *O. in Liburnia, j. Gradino bei Nadin in Dalmatien, bewoner* Neditae. *Ptol.* 2,16,7: *Νήδινον. TP:* Nedino. *Rav.* 4,16 *p.* 210,3: Nedisso. 211,7. 5,14 *p.* 381,3: Nedinon. *(Gradino) CIL* III 2868: C. Lartio Sabiniano officiali Naeditarum. *(Karin, Dalmatien, a. 37/41 p. Chr.)* 2882: Inter Ned[itas et] . . . . . *(Novigrad, vor Vespas.)* 2883: Fin[i]s inter Neditas et Corinienses derectus. *(Popović bei Karin)* 9973: Inter Neditas et Corinienses. *(Herculaneum, a. 70)* III *p.* VI *test.* 6: Neditani.

Negalaet. *(Bucklemund) CIR* 446: Deae Virtuti Fatalis Negalaeti Grati. lib. v. s. l. m.

Negal-o(n) *M. cogn. (Valmartin) CIL* II 5714: M(onumentum) d(is) Ma(nibus); Dovide ara(m) f(ilio) Negalo Veronigoru(m, *gentis nomen*) an(norum) XXV.

Negelia *F. (Genua) CIL* V 7763: D(is) M(anibus) Negeliae T. f. Nonianae.

Negi-ăcum *O. Testamentum s. Aredii, Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 180 *(a. 573):* In Negiaco.

Neio-ialo *s.* Naioialos.

? **Neitinbeles** *cf. african.* Nectiberes? *M. (Tarrasa, augustisch oder ein wenig älter) CIL* II 6144: Titiniae P. f. Bastogaunini M. Licinius Neitinbeles coniugi.

Neivirnum *s.* Noviodunon.

Nelo *s.* Nailos.

Nem . . . *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 752: Of. Nem . . .

Nem . . . . *M. nomen. (Iglitza) CIL* III 6178, 3, 16: Nem(. . . .) Valens.

Nem . . . *M. nomen. (Val di Non) CIL* V 5065: Minerv[ae] Aug(ustae) L. Nem . . . la Iustin[us] cum suis v. s. l. m. *(Genua)* 8112, 61: C. Nem.

Nem . . . *M. (Nîmes) CIL* XII 5686, 265[a]: COS. NEM. [b]: COS. N.

Nemaloni *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137 = *(La Turbià) CIL* V 7817, 32: Nemaloni.

Nemaning *V. (Aschaffenburg, a. 178 p. Chr.) CIR* 1751: Apollini et Dianae n(umerus) Brit(tonum) et explorat(io) Nemanin[g(ensis)] c(uram) a[g]ent(e) Aurel(io) Firmino 7 (centurione) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis) v(otum) s(olvit) m(erito). 1757: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) n(umerus) Brit(tonum) [et expl.] N[e]man[in]g(ensis) . . .

Nem-ā(g)nus *ir.* Neman, *M.* 1) *Adamn. vita s. Columbae* 1, 21 *p.* 50: De Nemano. *p.* 51: Nemanus filius Cathir . . . O Nemane. 2) *Adamnani vita s. Columbae* 1, 39 *p.* 75: De Nemano filio Gruthriche . . . Nemane *(voc.)* . . . Nemanus. 3) *Adamnani vita s. Columbae* 2, 4 *p.* 108: Silnanum filium Nemani-don Mocusogin (= mocu Soghain).

Nemasensis *s.* Nemausos.

? **Nemas-ia** *O. Cod. Theod.* 12, 7, 3 *(a. 367):* Nemasia.

Nem-asius *M. nomen. (Venedig) CIL* V 8125, 20: Nemasi Probati.

Nemat-evus *M. cogn. (Briançon, saec. 1) CIL* XII 95: Vennae NematevI f(iliae).

Nema-turi *ligur. V. in den Alpen. Columell.* 12, 22, 1: Picis liquidae Nemeturicae metretam. 2: Pici Nemeturicae. 24, 1: Pix Nemoturica in Liguria conficitur. *Plin. n. h.* 3, 138 = *(La Turbia) CIL* V 7817, 42: Nematuri. *s.* Turi.

Nemaus-ina *F. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3661 *add. p.* 839 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 984: D(is) M(anibus) [M]ariae Nemausin(ae), Maria Marituma liberta.

Nĕm-auso-s -o-n *aus* Năm-auso-s, *daneben* Namausikabo, Namausatis, *zu* *nĕm-os *himmel,* aus- *aus* av-s, *cf.* Nem-avia, *O.* 1) *der Volcae Arecomici, latin.-narbonensische bürger-colonie* (colonia Augusta Nemausus), *von Caesar herrürend, tribu Voltinia, a. 49 a. Chr.; j. Nîmes (aus* Némosum), *provenç. Némze, départ. Gard. Strab.* 4, 1, 3 *p.* 178: Ἔστι δ᾽ ἔνθεν μὲν εἰς Νάρβωνα μίλια ἑξήκοντα

τρία, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον ὀγδοήκοντα ὀκτώ, ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστί, πεντήκοντα τρία. p. 179: Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοττίου μέχρι μὲν Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου, ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους καὶ τὴν ἀρχὴν 10 τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντία καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία. 12 p. 186—187: Μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομίσκων ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν πολὺ Νάρβωνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτήν, ἐχούσας (s. *Hirschfeld zu CIL* XII p. 833) καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον, 20 ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμιείας ἐν Νεμαύσῳ Ῥωμαίους ὑπάρχειν· διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ὑπὸ τοῖς προστάγμασι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστι τὸ ἔθνος τοῦτο. ἵδρυται δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων. 30 ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χείμαρροι καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ' ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθείσης ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐστί, καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς μακροτέρα μέν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν. διέχει δ' ἡ 40 Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἔστι Ταρούσκων, τῆς δὲ Νάρβωνος ἑπτακοσίους εἴκοσι. 6,4 p. 203: Ἀλλόβριγες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν, Οὐοκόντιοι δέ, καθάπερ τοὺς Οὐόλκας ἔφαμεν τοὺς περὶ Νέμαυσον, τάττονται καθ' αὑτούς. *Mela* 2, 5, 75: Urbium, quas Narbonensis habet, opulentissimae sunt. . . . Arecomicorum Ne- 50 mausus. *Lucan.* 1, 419—423: Tunc rura Nĕmausi *(ci. Joh. Schrader,* nemetis *codd.)* | qui tenet et ripas Aturi, qua litore curvo | molliter admissum claudit Tarbellicus aequor, | signa movet, gaudetque amoto Santonus hoste | et Biturix longisque leves Suessones in armis. *Plin. n. h.* 3, 37: Nemausum Arecomicorum. . . . Oppida vero ignobilia XVIIII sicut XXIIII Nemausensibus adtributa. 9, 29: Est provinciae Narbonensis et in Nemausiense agro stagnum Latera appellatum, ubi cum homine delphini societate piscantur. 11, 240: Laus caseo Romae, ubi omnium gentium bona comminus iudicantur, e provinciis Nemau- 10 sensi praecipua, Lesure Gabalicoque pagis, sed brevis ac musteo tantum commendatio. *Suet. Tib.* 13: Contemptior in dies et invisior, adeo ut imagines eius et statuas Nemausenses subverterint. *Ptol.* 2,10,7: Οὐόλκαι οἱ Ἀρηκόμιοι, ὧν πόλεις μεσόγειοι Οὐινδόμαγος κα' L'' μδ' L'', Νέμαυσον κολωνία. 8, 5, 7: Ἡ δὲ Νέμαυσος ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε γιβ', καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις β L' ιε'. *TP:* Ne- 20 muso. *IA* 388, 7. 396, 5: Nemausum. *It. Hieros.* 35 p. 552 *W.* p. 4 *Tobler:* Civitas Nemauso. *Spartianus vita Hadriani* 12, 2: Per idem tempus in honorem Plotinae basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit (*cf. CIL* XII 3070). *Capitolinus vita Ant. Pii* 1, 1 *sq.:* Tito Aurelio Fulvo Boionio Antonino Pio paternum genus e Gallia Transalpina, Nemausense scilicet. *Auson. ordo urb. nob.* 161 (20, 33) *sq.:* Non Apo- 30 nus potu, vitrea non luce Nemausus | purior. *Hieronym. chron. a. Abr.* 2062, *t.* 2 *p.* 153 *Sch.:* Domitius Afer Nemausensis clarus orator habetur qui postea Nerone regnante ex cibi redundantia in cena moritur. *Sulpic. Sev. dial.* 1 (2), 13, 8: Apud Nemausum episcoporum synodus habebatur, ad quam quidem ire noluerat, sed quid gestum esset scire cupiebat. *NG* 15 *(Narb. I)* 7: Civitas Nemausensium. *Sidon. Apoll. epist.* 40 2, 9, 1: Quaeris, cur ipse iampridem Nemausum profectus vestra serum ob adventum desideria producam. *Notae Tiron.* 84, 59: Nemausum. *Concilium Agath. a.* 506 *(Mansi* 8 *c.* 337 *B):* Sedatus, in nomine domini Nemausensis episcopus. *Fortunati vita Martini* 3, 415 *sq.:* Concilium allectum fuerat synodale Nĕmausum, quo sacer antistes mediator adesse recusat. *Greg. Tur. h. F.* 8,30: Usque ad urbem Nemausus processe- 50 runt. . . . Hic vero, qui Nemausum adgressi fuerant, devastantes universa regionis, succensis domibus, incensis segitibus, decisis olivitis viniisque succisis, nihil inclusis no-

cere potentes, ad alias urbes progressi sunt. . . . Sic se infra murus Nemausensis urbis inclusit. *in glor. mart.* 77: Est apud Nemausensis urbis oppido Baudillii beati martyris gloriosum sepulchrum. . . . Extetit ei quidam archipresbiter paruchiae Nemausensis invisus. . . . Inquirite, si pueri, quos Nemauso direximus, iam venerunt. *Steph. Byz.*: Νέμαυσος, πόλις Γαλλίας, ἀπὸ Νεμαύσου Ἡρακλείδου, ὡς Παρθένιος. τὸ ἐθνικὸν Νεμαύσιος, ἢ Νεμαυσῖνος διὰ τὴν χώραν. *Rav.* 4, 28 *p.* 244, 11: Nemaus. 5, 3 *p.* 340, 11: Nemausus. *Reccaredi edictum (a. 589, Mansi* 9 *c.* 1002 *C):* Valerianus archidiaconus ecclesiae Nemasensis (*var.* Masensis). *Concil. Narbon. a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1018 *C):* Pelagius in Christi nomine ecclesiae Nemausensis episcopus. *Divisio terminorum episcopatuum prov. Narbonensis a. 673, Rerum Gall. et Franc. SS* II *p.* 719 *D:* Nemauso haec teneat: de Busa usque Angoram, de Castello usque Sambiam. (*cf. Longnon, Géogr. p.* 58.) *Pertz dipl. n.* 42 *p.* 40, 39 *(a. 664):* Nemauso feliciter. *Fredegar. chron. contin.* 20 *MG SS Mer.* II *p.* 178, 13—15: Urbes famosissimas Nemausum, Agatem hac Biterris, funditus muros et moenia destruens, igne subposito, concremavit; suburbana et castra illius regiones vastavit. *Vita Aegidii* 2, 13 *ASS 1. sept.* I *p.* 301 *C:* Nemausensis urbis. 3, 22 *p.* 303 *A:* Apud Nemausensem urbem. — *Inschriften. (Nîmes) Kaibel* 2495 *(CIG* 6786 = *CIL* XII 3232 = *Inscr. de Languedoc n.* 258; *a. 127 p. Chr.):* T. Iulio T. f(ilio) Vol(tinia) Dolabellae IIII (quattuor) vir(o) ab aerar(i) pontif(ici), praef(ecto) vigil(um) et armor(um), sacra synhodos NeapolI certamine quInquennalI decr[evit]. Ψηφισμα της ιερας θυμε[λικ]ης Αδριανης συνοδου των [περι τον] αυτοκρατορα Καισαρα Τραιανον Αδριανον Σεβαστον νεον Διον[υσον] συναγωνιστων. επει Δολαβελλ[ας α]νηρ ου μονον εν τη λαμπρο[τατη Ρωμη, αλλα και εν τηδε τη πολει επισημος εγενετο] δια τε γενους δοξαν και βιου επιεικειαν [και λ]ογω και ψυχης μεγαλειο[τητι, ετιμησεν αυτον η συνοδος, ειδυια σαφ]ως, οτι δια του τοιουτου παση γν[ωστος τη ο]ικουμενη, ουκ ηκιστ[α δε αυτω εσται τω βασιλει. το δε προτερον δογμα βεβαιοι η παρο]υσα γνωμη το γε[γεν]ημ[ενο]ν ανθ ων και προτε[ρον. . . . περι τ]ου ανδρος εν[δοξοτ]ατου μαρτυρ[ιαν . . . .]τερο . . . . . ω της Νεμαυσ[ιων πολεως] . . . . . Αυγουστ . . . . . *Kaibel* 2496 *(CIG* 6785 = *CIL* XII *p.* 417 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 392): [Ψηφισμα της ιερας θυ]μελικης εν Νεμαυσω των α[γωνιστων των περι τον αυτοκρατορα Νερ]ουαν Τραιανον Καισαρα Σεβαστον [συνοδου]. *Kaibel* 2497 *(CIG* 6788 = *Inscr. de Languedoc n.* 394): Γεγονοτων εν [Νεμαυσω]. *Kaibel* 2503 *(CIG* 6786[d] = *Inscr. de Languedoc n.* 402): [Τη Νε]μαυσ[ιων πολει]? *(Tarragona) CIL* II 4173: C. Vallicius Avillius Volt(inia) Nemauso veteranus leg. VII g. f. *(Rom)* VI 951: L. Sertorius L. f. Volt(inia) Euanthus aedil(is) c(oloniae) C(. . . .) N(emausi). 29718 = *Inscript. de Languedoc n.* 2156: D(is) M(anibus) v(ivus) f(ecit) Sex. Sammius Sex. f. Vultin(ia) Aper domo Nemauso IIII. vir iure dicund(o) pontifex publicoru(m) sacrificiorum, praefect(us) vigulum et armorum. *(Ellenborough bei Maryport) CIL* VII 371: Iovi Aug(usto) M. Censorius M. fil(ius) Voltinia [Co]rnelianus, Ↄ (centurio) leg(ionis) [X fr]etensis, prae[posi]tus coh(ortis) I Hisp(anorum), ex provincia Narbon(ensi), domo Nemauso [v. s.] l. m. *(Vicarello, saec. 1 oder 2)* XI 3281—3284: Nemauso (-um 3281). *(Arles)* XII 656: [Fo]rtunae [A]relaten(si) [Nem?]ausen(si). *(Lédenon, dép. Gard, canton Marguerittes; verdächtig)* 2990: Letinnoni B(oni) Opi imper(io *oder* -anti?) poni Nemausenses. *(Nimes)* 3058 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 94 = 447: Dec[uri]onibus Nemausensium et ornamentar[iis omnibus] singulis (denarios) V ita ut in publico vescerentur distribui iussit. *CIL* XII 3095 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 42 = 280: Ae[d(ilis) col(oniae)], Nemauso *(in N.). CIL* XII 3152 *(a. 24 a. Chr., restauriert 121 p. Chr.):* Res publica Nemausesiu[m]. 3155 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 128 *(zwischen a. u. 748 und 753):* C. Ca[esar, Aug]usti f[il(ius), co(n)s(ul) desig(natus), [patro]nus col(oniae) [Nemausi *oder* Aug(ustae) Nem(ausensium)]. *CIL* XII 3163 = *Inscr. de Langued. n.* 185 *(unter Severus Alexander):* [Nemausenses patrono?]. *CIL* XII 3165[b] = *Inscript. de Languedoc n.* 376: FabrI tign(narii) Nem(ausenses). *CIL* XII 3170 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 186 *(vielleicht nach Gallienus):* P. Ranio Optato . . . praesidi integerrimo Nemausenses p[ublice]. *CIL* XII 3171 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 187 *(vor Severus Alexander):* [Decr]éto d[ecurionum] Nema[usenses]. *CIL* XII 3180 =

Inscript. de Languedoc, Nimes, n. 221: Nemausens[es]. *CIL* XII 3195 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 274: Aed(ili) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). *(Zwischen Nimes und Clarensac, dép. Gard) CIL* XII 3200 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 234: Decurioni ornamentario col(oniae) Aug(ustae) Nemausi. *(Nimes) CIL* XII 3203 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 238: Ornámentīs dec(urionalibus) honórátus col(onia) Aug(usta) Nemausī. *CIL* XII 3212 *u. p.* 836: Flam(ini) co[l(oniae)] Au[g(ustae) Nem(ausensium)]. 3213 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 200 *(zeit Hadrians):* Flam(ini provinciae) [N]arb(onensis), [fla]m(ini) col(oniae) [Aug(ustae) Nem(ausensium?)]. *CIL* XII 3219 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 239: Dīs Manib(us) Firmī Lucánī l(iberti), IIIIIvir(o) Aug(ustali) ornámentīs decurión(alibus) Nemausī honóráto. *CIL* XII 3227 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 277: Aed(ilis) c[ol(oniae)] Nem(ausi *oder* -ausensium). *CIL* XII 3228 = *Inscr. de Lang., Nimes,* n. 278: Aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). 3229: [Aed. col. A]ug. Nem(ausi). 3235 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 264 *(a. 51—60):* IIIIIvir(i) Aug(ustales) corp(orat.) Nemauséns(es). *CIL* XII 3236 = *Inscr. de Langued. n.* 247 *(älter als saec. 3):* L. Iulio Q. f. Volt(inia) Nigro Aurélio Serváto omnib(us) honórib(us) in colónia sua fúncto IIIIII viri *(nom. pl.)* corporát[i] Nemausénses patróno ex postulatione populi l. d. d. d. *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 366: IIIIII (se)viri [Aug(ustales)] corporati Nemausenses patrono. *CIL* XII 3239 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 279: Aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -sensium). *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 284: A[ed(ilis) col(oniae)] Aug(ustae) Nem(ausensium). *CIL* XII 3257 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 282: Aed(ili) col(oniae) Nem(ausi *oder* -ensium) L(ucio) Messio Silvino. *CIL* XII 3258 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 370: IIIIII (se)vir(i) Aug(ustal.) corp(orati). col(onia) Aug(usta) Nem(ausi). *CIL* XII 3263 = *Inscript. de Languedoc n.* 293: Q(uaestori) [col(oniae) Nem(ausensium)]. *CIL* XII 3265 *u. p.* 863 = *Inscr. de Languedoc n.* 2079: Q(uaestori) c(oloniae) A(ugustae) N(emausi). *(Saint-Gilles) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 292: Q(uaestori) c[ol(oniae) Nem(ausensium)]. *(Nimes) CIL* XII 3267 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 294: D(is) M(anibus) TertīI Vol(tinia) Kari q̄(uaestoris coloniae) Nem(ausi *oder* -ensium) et decur(ionis). *CIL* XII 3269 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 313: Flamin(icae) Aug(ustalis) Nem(ausi). *CIL* XII 3272: Q(uaestoris) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi). 3273 = *Inscr. de Languedoc n.* 285: Aed(ili) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). *CIL* XII 3285 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 296: Q(uaestoris) col(oniae) [Nem(ausi *oder* -ensium)]. *Inscr. de Langued., Nimes, n.* 298: [Q(uaestoris) col(oniae) A]ug(ustae) Nem(ausensium). 299: [Q(uaestor)] col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium). *CIL* XII 3288 = *Inscr. de Languedoc n.* 236: Dec(urionis) orn(amentarii) col(onia) Aug(usta) N(emausensium). *CIL* XII 3291 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 235: Decurion(is) col(onia) Iul(ia) Aug(usta) Apollinar(e) Reior(um), item col(onia) Aug(usta) Nem(ausi) ornam(entario). *CIL* XII 3299: Q(uaestor) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi). 3304: . . . . . [flamen?] divi Augu[sti] [Nemausensibu]s sphaeristeria d(e) [s(uo) d(at)]. 3309: Statori Nem(ausensi *oder* -sium). 3316. 3317 = *Inscr. de Languedoc (saec. 1 p. Chr.) n.* 421—424: N(autis) Atr(icae) et Ovidis loca n̄(umero) XXV d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium)... n(autis) Rhod(anicis) et [A]rar(icis) (loca numero) XL d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium). *CIL* XII 3322 = 5699, 3 *und p.* 837 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 229: R(ei) p(ublicae) N(emausensium). *CIL* XII 3351 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 377: L. Valerius Secundinus, m(agister) bis colleg(ii) utriclarior(um) Nemausensium, vivus sibi pos(uit). *CIL* XII 5624 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 181 *(a. 305—308):* Gal(erio) Val(erio) Maximino, nob(ilissimo) Caesari c(ivitas) N(emausensium). *(Vallon, dép. Ardèche, und Nimes) CIL* XII 5686, 1161[a. b]: Col(onia) Nem(ausensium). *(Balaruc-les-Bains, dép. Hérault, arrond. Montpellier, canton Frontignan; und Aps)* 5701, 58[a. b]: Col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium) Tiberinus L. F . . . F . . . s(ervus) f(ecit)? *(Nimes)* 5891: Cn. Ro.... Niger a[edil(is) col(oniae)] Aug(ustae) Nem(ausi) V(eneri? Victoriae? Volcano?) v. s. [l. m.]. *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 165 *(a. 114—117):* N[emausenses] . . . *n.* 201

(zeit Hadrians): Flamini Aug(ustali) [col(oniae) Nem(ausensium)]. *(Bei Château de Lacoste bei Nîmes) BSAF* 1892 *p.* 182: D(is) M(anibus) L. Numeri Paterni f. L. Iuventius aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi) viv(us) sibi et suis. *(Bei Xanten) CIR* 1968[a]: Cn. Carantiu[s] Cn. [f.] Vol(tinia) Nema(uso) mil(es) leg(ionis) XXI stipen. XV an. XXXV. — ***Münzen**, aus den ersten zeiten der römischen herrschaft. (Silber) Muret-Chab.* 2709: NEMAY(σατις?). 2710: A. *R* NEMAY. 2711. 2712: NEMA. 2713. 2714: A. *R* NEMAY. 2715. 2716: NEMAY. 2717—2724: *R* NEM(ausus) COL(onia). *(Bronze)* 2725—2728: Q(uadrans) *R* NEM COL. 2729—2739: S(emissis) *R* NEM COL. 2740—2742: *R* COL NIM. 2743. 2744: IMP DIVI F *R* COL NM. 2745—2766: *R* COL NEM. 2767: COL NI\X/. 2768: NEM. 2769—2776: COL NEM. 2777: COL NE. 2778: COL NEM. 2779: COL NIM. 2780: COL NEM. 2781: COL . . . 2782: COL *CIC (statt* NEM). 2783: COL MEM. 2784: COL NEW. 2785: . . . 2786: COL . . . 2787: CO . . . . . M. 2788. 2789. 2791—2794: COL NEM. 2795: COL . . . 2796: COL N . . 2797—2808: COL NEM. 2809: NEM. 2810: COL NE. 2811: COL NEM. 2812: . . . NEM. 2813. 2814: COL NEM. 2815: COL NE. 2816—2835: COL NEM. 2836: COL . . . 2837—2843: COL NEM. 2844: COL NE. 2845—2849: COL NEM. 2850: COL NE. 2851: COL . . . . 2852: . . . . NEM. 2855: COL NM *(münze von Augustus mit Agrippa? vor a. 727;* P P = patroni parentes). 2856. 2857 *(Octavius):* CO . . . 2858 *(Agrippa):* COL . . . 2859 *(Agrippa):* COL. 2860 *(Octavius):* C . . . 2861 *(Octavius):* . . . 2862 *(Agrippa):* CO . . . 2865 *(Agrippa):* CO . . . 2866. 2867 *(Octavius):* COL . . . 2868. 2869 *(Agrippa):* . . NEM. 2870 *(Octavius):* COL NI . . 2871 *(Agrippa):* . . . EM. 2872 *(Octavius):* COL . . 2873 *(Agrippa):* COL NEM. 2874 *(Octavius):* COL . . *Münze. Cohen, Monn. imp.* 1[2] *p.* 179 *n.* 7—10: COL. NEM(ausus). *NR* 4e *sér., t.* 1 (1897) *p.* 3: COL . NEM(aus). — *RN* 3e *s., t.* 5 (1887) *p.* 126. 158: NEM(ausus) . CO(l)O(nia). *Münze vom j. 11 der aera Alexandrina = 29. aug. 737—738 a. u. BE* 3 (1883) *p.* 252: IMPE DIVI F *R* COL NEM(ausus). — **Nemausus** *G., der genius der quelle, von der* Nemausos, *Nîmes, den namen hat; cf.* Nemesa. *(Nîmes) CIL* XII 3070 = *Inscriptions de Languedoc, Nîmes, n.* 3: IovI et Nemaus(o) T(itus) Flavius Herm(es), exactor oper(is *oder* -um) (*cf. Spartiani Hadrian.* 12, 2: Per idem tempus in honorem Plotinae basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit) basilicae, marmorarI(i) et lapidarI(i) v(otum) s(olverunt). *CIL* XII 3072 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 2 = 461: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Héliopolitán(o) et Nemauso C(aius) Iulius Tib(erii) fII(ius), Fab(ia tribu), Tiberinus, p(rimi)p(ilaris), domo Beryto, vótum solvit. *CIL* XII 3077 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 23 = 486: Sulpic(ius) Cosmus restituit. [L]aribus Aug(usti) sacrum, et Minervae, Nemausó, Urniaé, Avicantó T(itus) Cassius, T(iti) l(ibertus), Felicio, exs vót(o). *CIL* XII 3093 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 51 = 487: C(aius) Andolatius Nemauso v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* XII 3094 *u. p.* 834 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 52 = 290: Nemausó Q(uintus) Crassius SecundInus q(uaestor) col(oniae), [v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3095 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 42 = 280: Q(uintus) Iulius [Quinti? f(ilius)] Bucca a[ed(ilis) *oder* a[ug(ustalis) *oder* aerar(ius) col(oniae)] Nemauso v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3096 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 45 = 488: Nemaus[o] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Sex(tus) Iul(ius) Severu[s]. *CIL* XII 3097 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 43 = 493: [De]o Nemauso . . . . . Marius Paternus pro patr[e] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* XII 3098 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 47 = 489: Deo Nemauso Valeria Procilla. *CIL* XII 3099 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 46 = 490: Virrius A . . . . . Nem(auso) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3100 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 44 = 492: Deo Nem[auso Se]x(tus) Vtullius (Titulius?) Perseus horologium et cerulas II (duas) argenteas t(estamento) p(osuit). *CIL* XII 3101 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 50 = 491: [Nema]uso sacrum . . . . . [Re]nicci . f(il.) capitulum. *CIL* XII 3102 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 49 = 494: Nem(auso) Aug(usto) cénsor, iugárius, ex vóto, sI [f]ilia superstit(e) decessisset. *CIL* XII 3132 = *Inscr. de Lang., Nîmes, n.* 26 = 398 = 2094: [D]eo Silvano et Libero patri et Ne-

mauso [xysta-, hiera]rchus synodi [v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3137 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 53: [Nemauso] Q(uintus) Aemilius Titullus [v(otum) s(olvit)] l(ibens) m(erito). *(Nimes, a. 24 a. Chr., restauriert 121 p. Chr.) CIL* XII 3152 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 166. 228: [Deo Nemauso] e[t Dia]na[e sanctae] res publica Nemausesiu[m nymphaeum cum columnis m]armo[reis, signis, c]eter[is]que o[rname]nt[is suis exst]ru[ctum munificentia] imperatoris Ca[es]aris, [divi fili, Augu]sti, [co(n)s(ulis) X,] des(ignati) [X]I, a[d]ditis p]o[rticu et aede, dedicavit]. *(Nimes) CIL* XII 3244 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 38: [Lari]bus [Tertius?], Lesbi(i *cogn.*) [f(ilius), Minervae et] Nemauso [votum solv]it. *(Lansargues, dép. Hérault, arrond. Montpellier, cant. Mauguio) CIL* XII 5953 = *Inscr. de Lang. n.* 2088: Nem[auso] Au-g(usto) et n(uminibus) deorum, [i]tem g[eni]o c[oll]eg . . . . . c[ent]onariorum et dendro[phor]or(um) . . . . . . — 2) Nemaus, Nemos, *Nemaúso, Nemaúsi, *O. j. Nemours, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau. Vgl.* Νεμωσσός.

Nemausus *M. cogn. (Altenburg bei Windisch in der Schweiz, nicht vor a. 42 p. Chr.) CIL* XIII 5214: C. Cominius Nemausus. *(Mainz) CIR* 1089: D(is) M(anibus) Primniae Comitillae, quae vixit annis XX. cives Mediomatrica Maternius Nemausus strator cos. et Lucius Lucinus mensor frumenti numer(orum).

Nem-āv-ia *cf.* Nem-ausum, *O. in Vindelicien, keine colonie. IA* 237, 1. 258, 12: Rostro Nemaviae.

Nemea *wald, j. Nevei. Vita Ronani* 2 *ASS 1. iun.* I *p.* 84 *A:* Venit in Cornubiam usque magnam silvam, vocabulo Nemeam (*lis* Nemetis?). *B:* Iuxta silvam Nemeam, scilicet nemus olim nimis amplum ac beluarum ferax latibulum.

Nemed-ius *M. Vita Kellaci* 6 *ASS 1. mai* I *p.* 105 *E:* (Cum) Nemedio Fercoghae filio . . . Nemedius. 9 *p.* 106 *B:* Nemedius.

Nemeus, Nemes *s.* Nemetes.

Nĕm-ĕsa *im MA* Nimisa, *cf.* Nemausus, *fl. j. die Nims, nbfl. der Sure in Luxemburg. Auson. Mos.* 354 *sq.:* Namque et Promeae Nemesaeque adiuta meatu | Sura tuas properat non degener ire sub undas.

Nemesi-āci *collegium. CTheod.* 14, 7, 3 *(a. 412):* Collegiatos et vitutiarios et Nemesiacos, signiferos, cantabrarios et singularium urbium corporatos simili forma praecipimus revocari. *(Evora) CIL* II 5191: T. Call(a)eus Marcianus an. XX. h. s. e. s. t. t. l. Cas(sia) Marcella sobrina f. c. item amici Nemesiaci ex lapidsūii [N]emesiaci.

Nĕmĕs-ĭi *V. (Vence) CIL* XII 22: Collign(ii) iuvenum Nemesiorum.

Nĕmĕt-ācŏ-n *nach Thurneysen 'das zum nemeton (heiligtum) gehörige land', nach d'Arbois de Jubainville vom kosenamen M.* *Nemet-ācos, *ableitung von M.* Nemetos, *'son des Nemetos', etwa für* Nemeto-cenna *für* *Nemetoceno-brĭgā, *compos. von* Nemeto(genos *u. ä.*), *O.,* 1) *in Belgium, j. Arras, dép. Pas-de-Calais. Ptol.* 2, 9, 4: Ἀτριβάτιοι, ὧν πόλις Νεμετακόν. *TP:* Nemetaco. *'IA* 377, 8. 378, 10. 379, 2: Nemetacum. 9: A Nemetaco. *ND occ.* 42, 40: Praefectus laetorum Batavorum Nemetacentium, Atrabatis Belgicae secundae. *(Auf dem meilenzeiger von Tongern, saec. 3) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 411 = *Vaillant* 24: Item a castello fines Atrebatens. l(eugae) XIIII Nemetac(um) l. XVIIII item a Bagaco. — 2) *j. Nampty (-Coppegueule), dép. Somme, arrond. Amiens, canton Conty.*

Nemet-āvi *ableitung von M.* Nemeto-s, *'söne oder hörige des Nemetos', V. in Gallaecia, im nordwestlichen Spanien. Ptol.* 2, 6, 40: Νεμετανῶν (*var.* -άνων, -άτων) Οὐολόβριγα.

Nĕm-et-es *celtisch, nach d'Arbois de Jub. 'les nobles'. Celtischer name eines german. volks* (*Nemetŏs), *nom. sg.* Nemes, *am Rhein im Spiragowe,* civitas Flavia Nemetum, *mit vorort* Novio-magus *(Speier in Rheinbaiern). Caes. b. G.* 1, 51, 2: Tum demum necessario Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt paribus intervallis, Harudes, Marcomanos, Tribocos, Vangiones, Nemetes (németes *M*); *daraus Oros.* 6, 7, 7: Nemetes [*mit glosse saec. 11 cod. Schaffhausen n. 60:* nemetes, spirenses], Sedusios, Suebos, omnemque aciem suam redis et carris circumdederunt, nequa spes in fuga relinqueretur. 3: Eo mulieres imposuerunt, quae ad proelium proficiscentes passis manibus flentes inplorabant, ne se in servitutem Romanam traderent. [4, 10, 4 nem&ū *T* ne metum *V* nānetū *FU statt* Nantuatium.] 6, 25, 4: Oritur (Hercynia silva) ab Helvitiorum et Nemetum et Rauricorum finibus, rectaque fluminis Danuvii

regione pertinet ad fines Dacorum et Anartium. *Lucan.* 1, 419 *sq.:* Tunc rura Nemētis (*Joh. Schrader coni.* Nemausi) | qui tenet *und dazu Comment. Us.:* fluvius. vel dea quae a barbaris colitur. vel civitas in Gallia. *Plin. n. h.* 4, 106: Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones, in Ubis colonia Agrippinensis, Guberni, Batavi et quos in insulis diximus Rheni. *Tac. G.* 28: Ipsam Rheni ripam haut dubie Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes. *a.* 12, 27 *(a. 50 p. Chr.):* P. Pomponius legatus auxiliares Vangionas ac Nemetas *(cohorte),* addito equite alario ⟨inmittit⟩, monitos ut anteirent populatores vel dilapsis inprovisi circumfunderentur. *Ptol.* 2, 9, 9: *Νεμήτων (falsch η statt ε) μὲν (πόλεις) Νοιόμαγος, Ῥουφιάνα. IA* 353, 3. 355, 1. 374, 7: Nemetes. *Concil. Agrippin.* [*a. 346?*] (*Mansi* 2 *c.* 1371 *A; cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1): Iesses Nemetum (episcopus). *c.* 1375 *A* (*= vita s. Servatii*): Iessius Nemetum (pontifex). *Ammian.* 15, 11, 8 *(a. 355):* Prima Germania, ubi praeter alia municipia Mogontiacus est et Vangiones et Nemetae *(aus acc.* Nemetas *erschloßen, Speier)* et Argentoratus barbaricis cladibus nota. 16, 2, 12 *(a. 356):* Audiens itaque Argentoratum, Brotomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas et Vangionas et Mogontiacum civitates barbaros possidentes territoria earum habitare (nam ipsa oppida ut circumdata retiis busta declinant) primam omnium Brotomagum occupavit eique iam adventanti Germanorum ⟨manus⟩ pugnam intentans occurrit. *ND occ. (Germ. I)* 41, 6: Nemetis. 18: Praefectus militum vindicum, Nemetis. *NG (Germ. I)* 7, 3: Civitas Nemetum [id est Spira]. *Eutropius, additamenta Pauli MG a. a.* II *102, 5: Nemetes. *Symmachi laudatio in Valentinianum* 2, 28 *ed. Seeck p.* 329, 11 *(a. 370):* Regio Nemetensis. *Hieronym. epist.* 123 *ad Ageruchiam de monogamia* 16 *(Opp. Vall. Ven. t.* 1 *col.* 914 *A), a. 409:* Remorum urbs praepotens, Ambiani, Atrebatae, extremique hominum Morini, Tornacus, Nemetae *(Speier),* Argentoratus, translatae in Germaniam. *Eunapii Sard. FHG* 4 *p.* 19 = *frg.* 13 *p.* 221 *Dind.: Καὶ αὐτὸς εἵπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Pertz dipl. n.* 24 *(c. a. 653) p.* 25, 3: Ad ecclesiam Nemetense *(Speier).* 28 *(a. 664—666) p.* 27, 39: Ad ecclesiam domnae Mariae vel domni Stephani Nimetensis ecclesiae. *p.* 28, 2: Curtis praefatae ecclesiae Nimetensis. *Acta s. Theodardi* 2, 15 *ASS 10. sept.* III *p.* 591 *E:* Urbis Nemeti omnium domorum culmina perflat. — *Inschriften: (Naßenfels) CIL* III 5902: D(is) M(anibus) P. Primit. Montanus civ(is) Nem(es, *aus der volksgemeinde der* Nemetes *um Speier stammend). (Gardun-Vojnić)* 9735: [Eu]genio Eucisi f. eq. ala Frontoni an. XL. stip. XX. Nemis Sige h. s. e. frateres frater fecerunt. *(Rom, a. 118—141)* VI 31171. *N. Heidelb. Jahrbb.* 3 *s.* 3: M. Ulpius Nonius veteranus Aug. [ex eq. sing.] cives Nemens (*d. h.* Nemes). *(Seligenstadt, a. 201 p. Chr.) CIR* 1406 = *BJ* 76 *s.* 87: L. Gellius L. f. Flavia *(von Vespasian a. 70)* Celerianus Nemes. *(Heiligenberg bei Heidelberg) CIR* 1704 = *Haug, Mh. Dkst. n.* 19 *z.* 5. *Zangemeister, BJ* 69, 40. *N. Heidelb. Jbb.* 3 *s.* 4: D(ecurio) c(ivium) c(ivitatis) S(ueborum) N(icretum), item dec(urio) c(ivium) c(ivitatis) Nemet(um) fec(it). *(Speier) CIR* 1796 = *CIL* XIII 6106: D(ecurioni) c(ivitatis) N(emetum). *(Altripp) CIR* 1948 *(a. 259):* [C]ol(onia) N(emetum). 1949 *(a. 284):* C(ivitas) Nem(etum). 1950 *(a. 285):* C. Ne[m]et. 1951 *(a. 307—317):* C. N. *(Bei Rheinzabern)* 1952 *(a. 317—323, oder a. 293?)* = *Wilmanns, Exempla, n.* 1069 = *WK* 4 (1885) *sp.* 109: C(ivitas) N(emetum) l(eugae) XIII *(von Speier). (Neckarau) BJ* 69, 38: [D(is) M(anibus) T. Valer]io Valen[ti dec(urioni) c.]. N(emetum?) et Cons[tantiae] Consti[tutae T. Val]erius T. . . . . *(Bonn, aus der früheren kaiserzeit) WK* 8 (1889) *sp.* 247 *n.* 141 = *BJ* 88 (1890) *s.* 128: Niger *(cogn.)* Aetonis f(ilius) Nemes ala Pomponiani anno[s] L aera XXV h(ic) s(itus) e(st).

In der redaction B des Iulius Honorius c. 19 *p.* 35 *(Riese) ist, zwischen* Augusta Triberorum *und* Augusta Vindeliacum, Augusta Nemetrum *Speier gemeint, durch verwechslung mit* Augustonemetum *bei den* Arverni, Augustum Nemetum, Nemetum *(Clermont-Ferrand), vgl. Zangemeister BJ* 76, 89[1] *CIL* XIII *p.* 161.

Ire schutzgöttin hieß Němět-ōnā. —

Němět-īāles *G., beschützerinnen der hl. haine,* nemeta. *(Grenoble, Isère, unter dem kaiserreiche) CIL* XII 2221: Matris Nemetiali[b(us)] Lucretia. q lib. cuum.

Nemet-o(n) *ableitung von M.* Nemeto-s,

M. (Kreuz bei St. Veit in Steiermark) CIL III 4945: Nemeto Marcrottae f. *(St. Veit bei Waldeck)* 5109: Cupita Nemetonis f.

Nĕmĕto-brĭgā *'burg des tempels' oder 'burg des M. Nemetos', O. der Triburi in Hispania Tarraconensis, j. Puente de Navéa bei Puebla-de-Trives, prov. Orense. Ptol.* 2, 6, 36: *Τιβούρων* (*Τριβούρων Müller*) *Νεμετοβρίγα. IA p.* 428, 6. *Rav.* 4, 45 *p.* 320, 7: Nemetobriga.

Nemeto-cen(n)ā -genā 1) *nach d'Arbois de Jubainville 'fille du temple personnifié et divinisé' oder villeicht 'fille du dieu Nemetos', F. (Bordeaux) CIL* XIII 603: D(is) M(anibus) Nemetogenae ancillae publicae *(der civitas der Bituriges Vivisci)* d(efunctae) XXI et Apalaustro marit(o) et primitivo publ(ico). 806: D(is) M(anibus) Nemetocen(ae) Samoceni [f]il(iae) defu(n)ct(ae) ann[o]r(um) LX Ogilolu[s c]oniux [p(onendum)] c(uravit). — 2) *Nach d'Arbois de Jubainville abkürzung für* *Nemetoceno-brĭgā, *'forteresse de* *Nemeto-ceno-s' *oder 'du fils de Nemetos', stadt der belgischen Atrebaten, O. j. Nampcel, dép. Oise, arrond. Compiègne, canton Attichy. Hirtius b. G.* 8, 46, 6 *(a. 51 a. Chr.):* Ad legiones in Belgium se recepit hibernavitque Nemetocennae. 52, 1: Cum omnes regiones Galliae togatae Caesar percucurrisset, summa celeritate ad exercitum Nemetocennam (nemetocenam *a M*) rediit legionibusque ex omnibus hibernis ad fines Treverorum evocatis eo profectus est ibique exercitum lustravit. *Davon koseform* Nemet-ăcon.

***Nĕmĕtŏ-duro-s** *nach d'Arbois de Jubainville entweder 'forteresse du temple* (nemeton)*' oder 'forteresse de Nemeto-s' oder 'forteresse sacrée', O.* 1) *der Mont Valérien, zu deßen fuß j. Nanterre, dép. Seine, arrond. Saint-Denis, canton Courbevoie. Constantii vita s. Germani* 1, 5, 42 *ASS 31. iul.* VII *p.* 211 *F:* Vicus quidam, cui Metodori vetustas vocabulum indidit. *Vita s. Genovefae* 1: Sancta igitur Genovefa in Nimetodorensi parrochia nata, quae septem ferme milibus a Parisius urbe est constituta. 11: Quemadmodum Nemetodero palam cunctis edixerat. 56: Ex Nemetoderense. *Greg. Tur. h. F.* 10, 28 *(a. 591):* In vico Nemptudoro. — 2) *in La Nanterre, dép. Calvados, arr. Vire, canton Saint-Sever, gemeinde Le Mesnil-Robert.* — 3) *in Les Nanterres, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Artenay, gemeinde Cercottes.* — 4) *ir.* Nemthor Nemptor, *der ältere name für* Ail Cluade *'rock of Clyde'. j. Dumbarton in Schottland.*

Nemeto-gena *s.* Nemeto-cena.

***Nemeto-ialo-s** (sacellum), Nemetoil, *j. Nampteuil-sous-Muret, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Oulchy-le-Château.*

nĕmĕ-tŏ-n *n. heiliger hain, geweihter ort, heiligtum, capelle; vgl. Caes. b. G.* 6,13,10: Hi certo anni tempore in finibus Carnutum, quae regio totius Galliae media habetur, considunt in loco consecrato. — *Davon air.* nemed *n., gl. sacellum (cf.* ard-nemed, fid-nemed *für* *vidu-nemeto-n *oder* fid-neimid *für* *vidu-nemeti-s *ara), villeicht w.* nyfedd *sanctity or purity.* √nem. — *(Citania, s. 5—6) IHCh p.* 97 *n.* 37* = *CIL* II 5607: Nimidi (*oder* Niminid) fiduenearum hic *und* cosuneae h. s. *(Vaison, dép. Vaucluse) CIL* XII *p.* 162: *Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον 'disen hain'. (Marignac bei Saint-Béat in den Pyrenaeen)* XIII 38: Silvano deo et montibus nimidIs (*Hirschfeld list* Numidis) Q. Iul(ius) Iulianus et Publicius Crescentinus qui primI hinc columnas vicenarias celaverunt et | et exportaverunt v. s. l. m. *cf. (Nîmes)* XII 3080: Rufina lucubus v. s. l. m. [*Capitulatio de partibus Saxonie (a.775—790) c.* 21 *MG Cap.* I *p.* 69: Siquis ad fontes aut arbores vel lucos votum fecerit aut aliquit more gentilium obtulerit et ad honorem daemonum commederit, si nobilis fuerit, solidos sexaginta, si ingenuus, triginta, si litus, quindecim. *Indiculus superstitionum et paganiarum* 6 *p.* 223: De sacris silvarum quae nimidas (= nemeta) vocant. *Cartulaire de Quimperlé a. 1031 bei D. H. Morice, Mémoires pour servir de preuves à l'histoire ecclésiastique et civile de Bretagne* 1 *col.* 368: Silva quae vocatur Nemet *(mbret.; noch zum teil in Plogonnec, dép. Finistère, arr. Quimper, cant. Douarnenez).*] *In compos.* *Ar-nemeton *in* Arnemetici, Augusto-nemetum, Augustum Nemetum *'heiligtum des Augustus', früher* Nemossos, *δρυ-νέμετον 'erzheiligtum'*, Medio-nemetum *'h. der mitte'.* Tasi-nemeton *'h. des gottes Tasis'*, Ver-nemeton *'fanum ingens'*, Vernemito, Ernemitus vicus, *pl.* Vernemeta (-tas), *dat. abl.* Vernemetis. — *Erhalten in O. Némy im Bas-Poitou, Némy bei Mons, Hainaut; cf. dithmars. Nemeden, sächs. O. Nimodon, Nimeden.* — *s.* nanto, nĕmos-.

Něměť-ŏnā *G., stammesgöttin der Nemetes (und Treveri?), mit Mars zusammengestellt. (Bath in Brittanien, aber von einem civis Trever gesetzt) CIL* VII 36: PeregrInus SecundI fil(ius) cIvis Trever Loucetio Marti et Nemetona *(götterpaar, dat.)* v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Altrip in Rheinbaiern)* XIII 6131: Marti et Nemetonae Silvini Iustus et Dubitatus v. s. l. l. p. *(Klein-Winternheim bei Mainz, a. 97 p. Chr.) WK* 3 (1884) *sp.* 86 = *BE* 1885 *p.* 213 = *Keller, Katalog* 2 *n.* 82ᵃ: A(ulus) Didius Gallus [F]abricius Veiento co(n)s(ul) III (ter) XVvir sacris faciend(is) sodális Augustál(is), sod(alis) Flavial(is), sod(alis) Titiális et Attica eius Nemeton(ae) v(otum) s(olverunt) l(ubentes) merito. — *Vgl.* Matres Nemetiales.

***nĕmĕ-to-s** *adi., nach d'Arbois de Jubainville 'sacré', im masc. als M., im neutr.* nemeto-n. — **Nemeto-s** *M. 'sacré, noble', acy.* Nimet *und* Nemet, Nevet, Eid-nivet Ed-nyfet, Gno-nemet, Gor(Gur)-nivet = *Ver-nemeto-s; *abret.* Cat-nemet = *Catunemetos *'noble dans la bataille'*, Cadnemet Kadnemedus Cat-nimet C(K)at-nemet, Iudnimet, Iun-nimet; *ir. M.* Nemed = *Nemeto-s, *gen.* Nemid. *Silbermünze der transpadanischen Boier. Muret-Chab.* 10019—10023 (10019. 10020 *aus Udine*) *pl.* LII: *R* NEME-T(os). — *Davon abgeleitet* Nemet-avi, Nemet-o(n); *compos.* Nemeto-durus; *koseformen* Nemetacon, Nemetogena. *Vgl.* cămbo-.

Nemeto-tacio *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 424, 7: Nemetotacio.

Nemeturicus *s.* Nematuri.

Nemi . . . *(Néris-les-Bains) CIL* XIII 1371: Cassia Nemie f(ilia) Nerio (deo) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)].

Nemni . . . *M. (Bei Brecknock) IBCh* 45: Nemni? *(name des gestorbenen)* filius Victorini.

Nemnic . . . . *G(ott). (Obermühlbach, aus republicanischer oder wenigstens augustischer zeit) CIL* III 4805: Nemnic. L. Bar(bius) L. l(ibertus) Pilocl(es) d(ono) d(edit).

?**Nem-onius** *M. nomen.* **Nemonia** *F. (Rom) CIL* VI 22902: M. Nemonio Callistioni dulcissimo M. Nemonius Eutyches. *(El Kef)* VIII 1743: Q. Nemonius Q. f. Maximus. 1744: Nemonia Quintina. *(Tenes)* 9680: L. Nemonio L. f. Quir(ina) Pastori. *(Pozzuoli, a. 168 p. Chr.)* X 1563: Nemonia Calliste Nemoni Eutychetis cum duobus M. M. Nemonis M. filiis Eutychiano et Gemelliano fratribus suis et Nemonia Ianuaria filia sua dono dant. 1564: M. Nemoni M. fili Tugurinus et Sabinus Felix. 1576: M. Nemonio M. f. Pal. Eutychiano . . . . M. Nemonius Callistus. 2768: M. Nemonio Theodoto. *(Quarto bei Pozzuoli)* 2769: Nemoniae Nellae M. filiae Marcianae. *(Nîmes)* XII 3258 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 370: D(is) M(anibus) M. Nemoni(i) Titi, IIIIII (se)vir(i) aug(ustalis) corp(orati) col(onia) Aug(usta) Nem(ausi). *CIL* XII 3450 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 671: Nemonia Cinge (= Circe?). *CIL* XII 3760 *(saec. 2 ex.)* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1013: D(is) M(anibus) C. NemonI(i) PlocamI, patrono pIissim(o) C. Nemonius Paederos. *CIL* XII 3761 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1014: Nemoniae Niceni *(dat. von* Nice); G. Nemonius Plocamus coniunx uxori. *(Mainz) CIR* 1049 = *Becker* 78: C. Nemonius Senecio c(urator) v(eteranorum). *(Neuss) BJ* 95, 85: Nem(oni) Ruf(ini)? *Villeicht in O. Nemmenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-b. Cöln, kreis Euskirchen, erhalten.* — *s.* Nemunius.

?**Nemoratta** *F. (Csobánka, westlich von St. Andreae) AEM* 14 (1891) *s.* 77 *n.* 71: D(is) M(anibus) Nemoratta Sperati f(ilia).

nĕm-ŏs *himmel, neutr. s-stamm, urir.* *nemos, *air.* nem *n. himmel, gen.* nime, *ir.* nemh, *gen. s.* nimhe *für* *nemes-os, *dat.* nim nimh, *acc.* nem nemh, *plur. gen.* nime, *dat.* nimhibh, *aber* nembaibh *(zur o-decl.), gael.* neamh *m., gen.* neimhe, *acy.* nem, *w.* nef *m. himmel, plur.* nefoedd, *bret.* nev, *plur.* nevou, *abret.* *neb *nem, *mbret. Cath.* eff, *nbret.* neñv, *geschriben (Léon)* eñv (an eñv *für* an neñv), *vannet.* neañ, *corn.* nef, *lat.* nemus *hain, urspr. tal, gr.* νέμος *wald, tal, weidetrift; lit.* námas *haus? ai.* námas *gewölbe, himmel,* √nam (nám-ā-mi *beuge mich, verneige mich*), *idg.* nĕmos *nach Johanssen urspr. 'biegung, krümmung', gewölbe, himmel,* √nem *biegen.*

Nĕm-ŏssŏ-s *daraus röm. zur kaiserzeit* Augustonemetum, *O. der Arverni, j. Clermont-Ferrand, dép. Puy-de-Dôme. Strab.* 4, 2, 3 *p.* 391: Ἀρουέρνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λίγηρι· μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστι Νεμωσσὸς ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. — *cf.* Nĕmausos.

Nempto- *s.* Nemeto-.

Nemun-ius *M. nomen. (Torretas = Tou-*

rette, dép. Alpes-Maritimes, arr. Nice, cant. Levens) CIL V 7915 = *Blanc n.* 334 = *Pais n.* 1024: M. Nemunio M. f[il.] Cupito dec. II vir. muner(ario) [f]lam. civit. M. Nemunius Neosni . . . patri. *s.* Nemonius.

Nemuso *s.* Nemausus.

Nen *fig. christl. (Neapel) CIL* X 8053, 148: NEN. *(Worms)* XIII 10001, 227: NEN.

***Nennecti** pagus, *j. Nizy-le-Comte, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Sissonne. TP:* Ninittaci. *IA* 381, 4: Minaticum (*Matton list* Ninaticum). *s.* Vennecti.

Nenni. *Ein ring RA* 3e *s., t.* 13 (1889) *p.* 165: NENNI + VADINEHNE.

Nenter-ācus Nantriacus Nentri *O. j. Nitry, départ. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Noyer. Belfort* 3199 (*Prou* 591): ИЕИ-TERAC. 6290 (*Prou* 592): +ИЕИTERA.

Neoclanum (agellum). *Pard. dipl. n.* 139, *t.* 1 *p.* 106 *(a. 542):* Neoclanum.

Neodenaco *O. der civitas Cenomannorum. Merow. münze. Belfort* 2874 = *Prou* 479: NEODENAC · +

Neogilo *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 209 *(a. 615)*: Neogilo (*Mabillon* Mogiogilo) villam.

Neolone villa. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villas Neolone et Walionno.

Neonsigo *O. in Francia Rimense, nicht Nassogne. Rav.* 4, 26 *p.* 233, 11: Neonsigo.

Neores *V. in Celtiberien? cf.* Neoris *in Hiberien am Caucasus. Sallust. hist. fragm. (cod. Orléans 169)* XII *cf. Hauler, Wiener Sitzungsber.* 113 *s.* 658: Civitates *(den Vasconen benachbart)* Mutuderei et [N?]eores.

Neoudinorus *O. Merow. münze. Belfort* 3200: + NEOVDINOBV.

Nep. *(Lyon) CIL* XIII 10001,404: NEP.

***nêpōt- *nepát-** *oder* ***nipant-s** *dentalstamm, nominalsuffix auf* -t-, *intervocalisches* p *in urceltischer zeit geschwunden,* '*neffe, schwesterson*'; *air. ir.* nia *m. schwesterson, gen.* niath, *stamm* *niat, *mir.* niæ, *gen.* niath niad = *nep-āt-as, *cy.* ney nei '*fratris vel sororis filius*', *mcy.* ney nei (*pl.* neyeynt nyeint) '*bruder- oder schwesterson*', *mbret.* ny, *bret. (Léon)* niz *neveu, w.* nai, *corn.* noi *gl. nepos; latein.* nep-ō(t)-s, *gen.* nep-ōt-is *enkel, m. f., gr.* νέποδες (?) *junge abkömmlinge, aus* *νεποτες; ἀ-νεψιός '*neffe*' *zu lat.* nepti-s; *got.* niþ-ji-s *m. vetter, verwanter,* = *neptio-s, *gdf.* neptjo- *resp.* netjo-, niþjō *f. base, verwante, ac. pl.* niddas, *aisl.* nidr *verwanter, abkömmling; ahd.* nëvo, *ae.* nefa, *germ.* *nefō *neffe, verwanter, und* népēt (*an.* nefi), *aus* *nefō(d), *war zur* n-*decl. übergetreten; altlit.* nepotis *enkel, aksl.* net-ijĭ *neffe, vetter, oder* netĭjĭ *neffe, aus* *nept-, *ai.* nápāt napát *abkömmling, nachkomme, kind, enkel,* napṭ- *enkel, daneben n. gthav.* nafšu, *loc. pl. aus* *napt-su, *zd.* napat (*nom.* napō) '*abkömmling*' *und* '*enkel*', *apers.* napā *enkel, idg.* *népōt- *und* *nept-.

Nepoti-ācum *von M.* Nepotius, *O. in Belgien:* 1) *Nivezé bei Spa, Lüttich;* 2) *Nivesez bei Sart, Lüttich.*

Nepran . . . *M. (Tavistock, grafschaft Devon) IBCh* 27 = *Archaeologia Cambrensis* 1896 *cf. RC* 18, 122: Neprani fili Conbevi.

Nept-ācus *verlesen für* Nert-ācus? *M. (Bordeaux) CIL* XIII 857: D(is) M(anibus) Solini Neptaci fil(ii) et Sextino Aulici fil. Nep[t]acus filio et nepoti p. c.

***neptı-** *nichte, air.* necht *f. neptis, für* nect (ct *statt* pt), *ir.* nécht, *cy.* nith, *abret.* nith, *mbret.* nyz *nièce, acorn.* noit *neptis, latein.* nepti-s, *f.* nepta, neptis filia fratris, *griech.* ἀνεψιό-ς *geschwisterson* (*aus* *ἀ-νεπτιο-ς (ἀ- *aus* *sm-)), *ahd.* nift, *stamm* nifti-, *enkelin, stieftochter,* níft-ila, *an.* nipt (*aus* *nept-í) *nahe verwante, nd.* nicht *enkelin, nichte, aksl.* netijĭ '*neffe, vetter*' *aus* *neptĭjĭ, *urslaw.* *neti *nichte, lit.* nĕptis, nepte *enkelin, ai. ved.* napt-í-š *weiblicher abkömmling, tochter, enkelin,* náptī *enkelin, zd.* napti *enkelin, idg. fem.* *néptī (neptí?).

Neptūnus *G. auch bei den Celten. Salvian. gub. dei* 6, 60: Neptunus colitur in circis. *(Bobadella in Lusitanien) CIL* II 398: Neptunale. *(Peñalva de Castro)* 2777: Neptuno deo . . . *(Tarragona)* 4087: Neptuni Aug(usti) sacrum in honorem et memoriam Aemil. Augustalis Aemil. Nymphodote fil. et conliberto s. p. f. *(Citluk)* III 1794: Neptuno Aug(usto) sac(rum). *(Alt-Ofen, a. 145/160)* 3486: Neptuno C. Iulius Geminus Capellianus leg. Aug. *(Neudorf)* 3662: Neptuno et Nymphis pro salute imp. Caes. M. Aurel. Aug. Antonius Aulianus praef. coh. V. Lu[c]e posuit. *(Laibach)* 3841: Neptuno Aug(usto) sac(rum) Hostilius Ergiano ex voto. *(Szala-Apati)* 4124: Nep(tuno) Aug. Iulius Lupus pro se et suis. *(Laibach) EE* 2 *p.* 409 *n.* 810: Neptuno Aug. sacrum M. Asinius Maximus. *(Örkeny)*

CIL III 4363: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni Reginae, Minervae, Neptuno, Libero patri, Dianae ceterisq(ue) dibus L. Antonius Sabinianus corn[ic]l. leg. leg. I. ad. p. [f.] Sev. templum vetust(ate) conlapsum [fa]c[i]undum cur. cum Aureliano con. *(Cilli)* 5137: Nep(tuno) Aug(usto) sacrum C. Castric. Opta[t]us s. l. m. 5197: Neptuno Aug(usto) sac(rum) Celeiani publice. *(Bei Günzburg)* 5866: Neptu(no) sacr(um) Molin(us *oder* molinarii). *(Mitrovica)* 10219: Neptuno Aug. sac. d. d. *(Alt-Ofen)* 10430: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni, Neptuno, Marti L. Val. Italus optimo collegio negotiantium d. d. *(Parenzo)* V 328: Neptuno deIsque Aug(ustis) T. Abudius Verus post . . . subpraefect(us) classis Raven n(atis) templo restituto, molibus extruct(is), domo exculta in area d(ecurionum) d(ecreto) concessa sibi dicavit. *(Gussago)* 4285: Neptuno v. s. l. m. Viribus v. s. l. m. *(Brescia)* 4286: Neptuno Aug(usto) L. Sulpicius Claudian(us) ex voto. *(Gargnano)* 4874: Neptuno sacrum p(opulus) B(enacensis). *(Bolgaro)* 5098: Neptuno sacrum M. Dunillius homo . . . *(Como)* 5258: Neptuno et dIs Aquatilib(us) pro salute et incolumit. v. s. l. m. C. Quart. Secundin. *(Intimiano bei Como, saec. 1 p. Chr.)* 5279: L. Caecilius L. f. CIlo IIII vir a. p. qui testamento suo HS n. XXXX municipibus Comensibus legavit ex quorum reditu quot annIs per Neptunalia oleum in campo et in thermIs et balineIs omnibus quae sunt Comi populo praeberetur t. f. i. et L. Caecilio L. f. Valenti et P. Caecilio L. f. Secundo et Lutullae PIcti f. contubernali aetas properavit faciendum fuit noli plangere mater, mater rogat quam primum ducatis se ad vos. *(Varallo Pombia)* 6565: Neptun[o] sacrum L. Labienu[s] Bucculu[s] Comu . . . *(Roatto)* 7457: Neptuno sac. L. Gessius Optatus l. l. m. *(Borgo S. Dalmazzo)* 7850: Neptuno sac[rum] Maximus Teurius vicarius Metela Danius Carb. Vibius Velagenius Peda Parra Enicius Miranius Carb. Silvanus Velagenius Ebelin. Lasser Metela Edanius Car. Maximus Minatius Carb. Secundus Enicius Parrae f. Barg. piscatores l. m. *(Frampton bei Dorchester)* VII 2: Neptuni vertex, regmen sortiti mobile ventis, | scultu[ra] cui cerulea es[t] delfinis cincta duobus. *(Lymne)* 18: . . . . [Nep]tu[no]? aram [C.] Aufidiu[s] Pantera praefect(us) clas(sis) Brit(anni-cae) . . . . *(Chichester)* 11: [N]eptuno et Minervae templum [pr]o salute do[mus] divinae [ex] auctoritate [Ti.] Claud(ii) [?Cogidubni r(egis)?, lega[ti] Aug(usti) in Brit(annia), [colle]gium fabror(um) et qui in eo . . . . d(e) s(uo) d(ant), donante aream [Clem]ente Pudentini fil(io). *(Chesterholm)* 708: Deo Neptuno Sarabo Sano(?). *(Newcastle-upon-Tyne)* *EE* 3 *p.* 132 *n.* 99: Neptuno le(gio) VI vi(ctrix) p(ia) f(idelis). *(Île de Lérins)* *CIL* XII 168: Neptuno Veratia Montana. *(Arles)* 660: Neptuno Aug(usto) L. Veratius Verus v. s. l. m. 697: Si[gna duo?] Nept[uni a]rgent[ea]. *(Substantion bei Castelnau)* 4186: . . . [beneficiario (*oder* sorniculario) trib(uni)] . . . . . item trib(uni) leg(ionis) II. . . . [item] Gemelli proc(uratoris) [Aug(usti)] Neptuno et N[ymphis.....]. *(Zwischen Arles und Tarascon)* 5697, 4: Neptun(o) p(ondo uncias decem semunciam scripula) XI. *(Genf, im Rhônebette)* 5878: Deo Neptun(o) C(aius) Vitalinius Victorinus miles leg(ionis) XXII a curis v. s. l. m. *(Plombières) De Rouveroy, Petit traité des eaux minérales de Plombières p.* 130 = *RA n. s.* 35 (1875) *p.* 96 = 1878 *p.* 96 = *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiq. de la Bibliothèque nationale (P. 1895) n.* 2305 *p.* 710: Deaeo Neptun(o) Toutissia Vestina v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Allmendingen bei Thun)* *CIL* XIII 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *(Doomburg, Zeeland)* *CIR* 26: Deo Neptu[no] Octavius Ammius v. s. l. m. *(Utrecht)* 53: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) I]unon[i Reginae Mi]nervæ . . . . . . [g]enio hu[ius loc]i Neptuno . . . *(Großkrotzenburg)* 1433: Neptuno *(dat.)*. *(Ettlingen)* 1678: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) Neptuno contubernio nautarum Cornelius Aliquandus d(e) s(uo) d(at). *(Heidelberg, vor 200 p. Chr.)* *BJ* 62, 20: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Neptuno aedem *(capelle)* cum signo Val. Paternus arc(hitectus *brückenbaumeister*) et Aelius Macer ex voto fec.

Nequres *M. fig. (London) CIL* VII 1336, 754: NEQVR, NEQVRF *und* NEQVRE° = Nequr(es) f(ecit). *(Lyon, Trion n. 984; Sainte-Colombe) Allmer-Dissard, Lyon, t. 4 p.* 382 *n.* 497, 887. *(Forêt de Compiègne; Cocquerelle, dép. Somme) BSAF* 1877 *p.* 107. *(Seurre, dioec. Besançon, doyenné Neublans, civitas Sequanorum) Lejay* 270. *(Vechten) Schuerm.* 3846: NEQVRES. *(Séron, Belgien)*

3847: Neq. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 143: NEQVRE. *(Bonn; Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 30 *n.* 241: Nequr(es) fe-c(it)? *(Suippes, Marne) Habert tab.* XXI 966 = *p.* 102: NEQVRES.

? **Nerate** *O., castell in Dalmatien. Plin. n. h.* 3, 142: Nerate. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 3: Netrate. 5, 14 *p.* 380, 7: Nerente.

Nerco-brĭgā *s.* Nertobriga.

Nerco-s *M. Gallische silbermünze der Santones. Muret-Chabouillet* 4535 *(aus Vernon, Vienne)* 4536: NERCOD *R* NERCOD.

Nereensis, Nereus vicus *s.* Neriomagus.

Nereus *M. (Rom) CIL* VI 4344: Nereus nat(ione) German(us) Peucennus Germanicianus Neronis Caesaris vixit annis XXVII.

Nergo-briges *V. s.* Nertobriga.

Neri *celt. V. in Hispania Tarraconensis. Mela* 3, 1, 11: Cetera super Tamarici Nerique incolunt in eo tractatu ultimi. *Plin. n. h.* 4, 111: Celtici cognomine Neri et Supertamarci. *s.* Nerion.

Neri-anus *M. nomen. (Klosterneuburg, a. 80) CIL* III *p.* XI: Cohort(is) I Montanorum, cui praest Sex. Nerianus Sex. f. Clu(stumina) Clemens. *(Bei Palestrina)* XIV 4091, 10 = XV 2299: Macrin(i) Nerian(i) aed(ilis).

Neri-atius *M. nomen. (Beligna) CIL* V 1315: L. Neriatius P. f. Lem.

Neri-ccus *M. (Douai) Desjardins tab.* XV 126 = *p.* 138. *(Anthée):* Nericci.

***Nerici-ācum** *von* Nericius, *in belg. O. Narcimont bei L'Église, Luxemburg. cf.* Narissus.

Nerid-o(n). *(Bilak bei Bistritz) CIL* III 7625: . . . Neridonis . .

Nerio-măgus '*feld des G.* Nerios', *O. im gebiete der Biturici Cubi, j. Néris-les-Bains, dép. Allier, arrond. und canton Montluçon. TP:* Aquis Neri (*gen. vom gentilic.* Nerius). *Greg. Tur. vit. patr.* 9, 2 *(a. 566):* Venit ad vicum Nereensim, ibique aedificato oratorio ac sancti Martini reliquiis consecrato, pueros erudire coepit in studiis litterarum. 3 *(a. 576):* Archipresbiter Nereensis vici. — *Inschriften. (Néris-les-Bains, aut recens aut male descripta) CIL* XIII 1373: N(umini)-b(u)s A(u)g(ustoru)m (et) I(unoni)b(u)s v(ican)i N(erioma)g(ense)s. *(Inschr. au Péchin, sous Néris, nach 161)* 1374: Numinibus Augustorum et Iunonibus vicani Neriomagienses. *(Néris)* 1375: [Templum dei] Solis. [Numinibu]s Augus[torum et G]enio v[icanorum Neriomagensium]. 1376. 1377 *cf. Hübner, Exempla n.* 604 *(saec. 2):* [Nu]minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus-(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(orum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr?]is fIl. Equester IIvir II, flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes NerIi et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs ob hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt] *oder* o[btulerunt]. 1378: L. Iul. IulI Eq[uestris fil. Equester?] ex decreto [vican(orum) Neriomag . . . . . diri]bitoria ta[bernas, porticus] . . . . . . 1379: [?Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. et Cu[b. et vicanorum Neriomagensium]. *(Meilenzeiger bei Alichamps):* Avar. l. XIIII, Med. l. XII, Ner. l. XXV.

Nĕr-iŏ-n *vorgebirge in Hispania Tarraconensis, j. Cab Neria oder Nerizan. Strab.* 3, 1, 3 *p.* 137: *Μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας ἣν καλοῦσι Νέριον.* 3, 3 *p.* 153: *Τὸ μὲν οὖν μῆκος ⟨μέχρι⟩ Νερίου ἄκρου τρισχιλίων σταδίων.* 5 *p.* 153: *Περὶ τὴν ἄκραν ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί. cf. Mela* 3, 1, 9: Promunturium quod Celticum vocamus. *Ptol.* 2, 6, 2. 3: *Νέριον ἀκρωτήριον.* 21: *Περὶ τὸ Νέριον ἀκρωτήριον. Marcian. Heracl. p. m. ext.* 2, 17 *p.* 549, 17: *Ἀπὸ τοῦ Κορίου (Müller ci. Νερίου) ἄκρου.*

Nērīt-ānus *M. cogn. (Weißenkirchen bei Alt-Ofen) CIL* III 3558: D(is) M(anibus) Pacato Mucaris mil. leg. II. adi. stup. X. vixit annis XXXV, Bato Neritani comilitoni obsequentissimo et fratri ex testamento fieri curavit ex HS n. DCCC.

? **Nēr-ītus** *griechisch? M. cogn. (Salona) CIL* III 2422: Lotini | Nerito filis. *(Verona)* V 3393: Cn. Cornelius Curvini l(ibertus) Neritus VIvir Aug. sibi et Clodiae Tonnianae L. Chrestae contubernal. *(Susa)* 7264: Nerito Satri st(ationis) l(iberti), [v]ilico summ(arum) Segusione, [M]asculus so-c(iorum). *(Rom)* VI 1921: Nérito dIvI ClaudiI [liberto] . . . Nerito fIlio. 9761: Dis Man(ibus) NeritI Pomponi Materni pueri conpedagogit(ae) merenti. 10125: C. Cornelius Neritus. 15063: Ti. Claudio Neriti

l. Felici. *(Rom, aetatis Hadrianae incipientis)* XV 644: Sex. Vism(ati) Neriti.

Nĕr-ius *G., cf. die* Nerio Martis *der Sabiner. (Néris-les-Bains, Allier) CIL* XIII 1371: Cassia Nemi . . . f(ilia) Nerio (deo) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. 1372: . . . e[t] Nerio? — [ex] vissu [posuit]. 1376. 1377 *(antoninische zeit, cf. Hübner, Exempla n.* 604): [Nu]minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(orum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr.?]is f ll(ius) Equester II(duum)vir II (iterum), flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes Nerii et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs et hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt *oder* obtulerunt]. 1379: [?Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. Cu[b. et vicanorum Neriomagensium]. *In* Nerio-magus; *cf. O.* Niriacus. — 2) **Nĕrius** *M.* **Neria** *F. gentilic., villeicht auch celtisch. Sil.* 5, 260: Obtruncat Nĕrĭum. *(Rom) CIL* I 919: L. Ner(ius). *(Cordova)* II 2296: T. Nerius T. l. Antigonus, T. Nerius T. l. Hilarus f., Cornelia, L. l. Danais mater, Neria T. l. Firma [f.] Neria Ↄ. et T. l. Daphne, T. Nerius T. l. Asiaticus. *(Tarragona)* 4970, 344: NER, OF.NER *und* ONFR'. *(S. Danillo)* III 2784: Neriae Helpidi *(dat.)* Eutychu[s] coniugi l. m. *(Albona)* 3215, 10: Neri. 6008, 42 ([a] *Siscia,* [b] *Agram, im museum):* NERIVS. ([cd] *Stein am Anger,* [e] *Oedenburg,* [f] *Wien, im museum,* [g] *Salzburg,* [h] *Rosenauberg):* NERI. *(Semendria)* 8119: Neria Claudia. *(Skopia)* 8218: Neri // lib. . . . Q. Nerius Fortunatus. *(Zollfeld)* 12012, 65: L. Neri. *(Siszek)* 12012, 66: Nerius. *(Augsburg) Schuerm.* 3849: Neri f. *(Este) CIL* V 2726: T. Nerio Macro . . Nerio Liberali. 8114, 98 *(aus* [a] *Aquileja,* [b] *Adria,* [c] *Este,* [d] *Monselice,* [e] *Vicetia,* [f] *Verona,* [g] *Calvatone,* [h] *Brescia,* [i] *Vercelli,* [k] *Pollentia,* [l] *Vadi):* NERI. *(Lampe: Padua)* 8118, 7: Ner(ius) Caspe . . . *(glasgefäß). (London)* VII 1336, 755: Of(ficina) Neri. *(Chesterford)* [b]: Of. Nert. *(gen.). s.* Nert. *(Trinquetaille)* XII 812: L. Nerio Faustiniano. *(Narbonne)* 5002: Neriae. *(Avignon, mus.; Vaison)* 5682, 81[ab]: Neri. *(Vienne)* [c]. 4686, 630: Neri f. *(Lampe: Allier) Schuerm.* 3849. *(Lyon)* 3851: Neri f. *(Reims) Habert* 967: NERI. *(Paris):* OB NIIRI.F. *(Varennes; Clermont; Trier; Obernburg am Main; Gonsenheim; Nierstein; Mainz; Bingen; Heddernheim; Echzell; Saalburg; Wiesbaden; Castel; Ems; Cöln; Vechten) CIL* XIII 10001, 228: NERI. *cf.* XV 6576. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 144: NRIO = Neri? officina. *(Cleve) WK* 8 (1889) *sp.* 281 *n.* 163: Of(ficina) Neri. *(Rottweil):* NR (Nerio). *(Mainz) BJ* 88 (1890), 49: Fl(avi) Neri Sar(*oder* Sab)ini. *Vgl.* Claudio-nerium.

Nerrus *M. (Rouen) Bull. de la Seine-Inférieure* 5 (1879/81) *p.* 209: Nerrus f. *(Vechten):* Nerrus f.

Nersihenae Matronae, *vw. mit O. Neersen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bz. Düsseldorf, kr. M.-Gladbach, oder flüßchen Neers, weist auf die Niers,* *Nersa, *hin, nbfl. der Maas. (Im Jülicher Lande) CIR* 626: Matro[nis] Vatuiab[us] Nersihenis Priminia Iustina pro se et suis ex imperio ip(sarum) l(ibens) m(erito).

Nert-ăcus *acy.* nerthauc, *w.* northawg *(potens, validus, robustus, fortis) von* *nerto-n, *cf. mir.* di-nertach *feeble, strengthless, M. (Dorf Les Trois et demi, dép. Creuse, arr. Guéret, gemeinde Fleurat) CIL* XIII 1442: [D]is Manibus et memoriae Paul[li]ni fili, item memoriae Paul[ini?] patris, item (memoriae) Nertaci avi, N[ert]acus vivus pos(uit).

Nertenn-acus *vom gentilic.* *Nert-enus *zu* *Nertius, *O. im dép. Yonne.*

Nertes? *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 1 *p.* 371: Urogenio Nerti.

***Nerti-ăcus** *von* *Nertius, Nerciacum, Nerciaco, *O. villa en Forez.*

Nerti-lla *F. cogn. (Scardona) CIL* III 2806: Mu[t]i[l]ia P. f. Nertilla v. s. l. m.

Nerti-nus *M.* **Nertin-ius** *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 182 *p.* 291—292: G(aius) Sulp(icius) Nert[us] *oder* Nert[inus]. *(Chantenille) CIL* XIII 1432: D(is) M(anibus) et memor(iae) Marcel(li) Nertini C(aius) Te[r?]gen(ius) T . . . h(eres) e[x t(estamento) f.]. *(Lyon, Trion)* 2222: D(is) M(anibus) Sex. Nertini Saceris Sex. Nertinius Quietus patronus (liberto) de se bene merito p(onendum) curavit.

Nert-io-s '*son des* Nertos', *cf. urcelt.* *nertijā, *w.* nerthedd *potency, strength, M. gentil. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2223: D(is) M(anibus) C. Nerti(i). Censorini Celer Victori-

? **Navicellae** *O. j. Nazelles, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Amboise. Greg. Tur. mir. Mart.* 1, 29: Loco autem illi Navicellis nomen prisca vetustas indiderat.

Navicoa? *O. Merowing. münze. Belfort* 5529 (*Prou* 2599): NAVIOOΔ *R* + LAV-ИO////CIL.

Navimago *s.* Noviomagos.

? **Navina** *F. (Danilo) CIL* III 9871: Navina A. Patavini filia.

Navi-ssus *fl. j. Nišawa. Consentii ars, vol.* 5 *p.* 346, 6 *Keil:* Hoc Navissum et haec Navissus. *s.* Naissos.

Navitutius *M. (Riaño) CIL* III 5721: [T]uravo Navitutio Cumoni [filio] vivi f(ecit) ann(orum) . . . . .

? **Nav-ius** *M. cogn. (El Padron) CIL* II 5631: Navio, Toiion(i) libe(rto). *(Vicenza)* V 3209: Navius patronus h. n. s. *cf.* Navia.

Nav-onius *M. (Treviso) CIL* V 2130: M. Navonio N . . .

? **-navus** *in* Vanonavus? *cf. fl.* Nava.

N conisovini. *(Bordeaux) CIL* XIII 711: D(is) M(anibus) [et] m(e)m(oriae) filii N co-nisovini. | XII. a.

NDN. *Bronze-münze der Senones. Muret-Chab.* 7577. 7578: NDN.

/ndoerdus *M. (Vienne, a. 495 p. Chr.) CIL* XII 2059: /ndoerdus.

Nearchi *V. an der Rhônemündung. Avien. or. mar.* 700: Gens hinc Nearchi (Avatici *Unger,* Ernachi = Ernagini *Müller; cf.* Veragri) Bergineque civitas.

Nebarnensis, Neberno, Nebirnum *s.* Nevirnum.

Nebis *nach Hübner iberisch, fl. in Hispanien, j. Neyea. Mela* 3, 1, 10: Totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Grovi, fluuntque per eos Avo, Celadus, Nebis, Minius et cui oblivionis cognomen est Limia. *Ptol.* 2, 6, 1: Νήβιος ποταμοῦ ἐκβολαί. *IA* 425, 2. 430, 10: Ponte Neviae. *Rav.* 4, 45 *p.* 321, 2: Ponte Abei (Neviae). *Davon die* Nebisoci.

Nebis-oci *vom fluß* Nebis, *iberisch nach Hübner, V. (Chaves, a. 79 p. Chr.) CIL* II 2477 = 5616: Civitates X Aquiflavienses, Aobrigens(es), Bibali, Coelerni, Equaesi, Interamici, Limici, Nebisoc(i), Quarquerni, Tamagani.

Nebres *G. unter den Bacchanten. (Pola) CIL* V 8133: Nebribus *(dat.)* Tertia Aug. pro barbar . . .

Nebr-idius *M. (Genua) CIL* V 7759: D(is) M(anibus) DionysiI Augg. lib. q. v. ann. XXIV. m. VI. Nebridius.

Nebrigiac. *(Provenienz unbekannt) Allmer et Dissard, t.* 4 *p.* 230 *n.* 493, 2: NEBRIGIAC. *(Vienne) CIL* XII 5688, 6: NEBRIGI .

***Nebrili-ăcus** *oder* ***Nervili-ăcus** *O. in belg. Niverlée, prov. Namur.*

? **Nebris** *F. (Aquileja) CIL* V 8480: Veneteia 7 l. Nebris.

Nebrissa *s.* Nabrissa.

Nebus *M. (Piemont, a. 246) CIL* III *p.* LXVI = *p.* LXXXIX *p.* 2000: Neb(o) Tullio Neb(i) f. Ma . . . . .

Nec *O. Acta Theodardi* 2, 14 *ASS 7. sept.* III *p.* 591 *D:* In loco, qui dicitur Alliae (*lis* in loco Alsatiae), qui dicitur Nec.

? **Necarite** *F. christl. (Mailand) CIL* V 6235: Iulia Necarite coniugi Car. Aurelio Trifoni.

? **Necca** . . *M. (Petronell) CIL* III 6485: Necca . . eq. ala[e Tu]ngro[r(um) tu]rma VI. civi s. f.

Neccarus *s.* Nicer.

Neciarus *M. christl. (Pola) CIL* V 306: Ardica et Neciarus.

Nec-o(n) *M. (In valle S. Pelagii, termino de Liegos) CIL* II 5718: M(anibus) Neconi Boddegun *(gentis nomen?)* Loncinis fil(io) Va(diniensi).

***Nect-a**(g)**no-s** Nait-anus *zu air.* necht .i. *glan, ir.* nigim *ich wasche, gr.* νίζω, ἄ-νιπτος *ungewaschen, ai.* nik-tá *gewaschen, M., könig der Picten, entthront a.* 729, *pict.* Necton, Necthon, Nechtán, Nectan, Néctan, Nectu, Nectonius, *abret.* Naitan Naidan *für* *Naithan Neithán. *Ceolfridi ep. ap. Baed. h. e.* 5, 21 *(t.* 89, 349 *Migne):* Regi Naitano Ceolfrid abbas in domino salutem. *Baedae h. e.* 5, 21: Naiton rex Pictorum, qui septentrionales Brittaniae plagas inhabitant.

Nect-ensis silva, *bei Kildare. Acta Ethbini* 9 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 487 *F:* In Hiberniam fugiens, in silva, quae Nectensis dicitur. 11 *p.* 488 *A:* In silva, quae Nectensis dicitur.

? **Nect-ĕrius** *M.* **Necter-ia** *F. Vita Magnobodi* 4, 31 *ASS 16. oct.* VII *p.* 947 *D:* Puellae, quarum una Necteria, alia vero Theodechildis vocabatur. *Synode zu Orange a. 441:* Necterius Avenionensis. *(Saint-Irénée, a. 541) Boissieu p.* 484 = *Le Blant* I *p.* 109 = *Allmer et Dissard* 4 *p.* 107: In hoc tumulo requiiscet bonae memoriae Necteria.

Ned? *(Bronze-münze von Lyon) Muret-Chab.* 4765: TI CAESAR DIVI AVG F AVGVSTVS R NED.

***neddo-s** *'nest', inselceltische zwischenstufe aus uridg.* *nizdo-s, *air.* net nett, *manx* edd, *cy.* nŷth (*für* *nydd), *acorn.* neid, *später* neith, nyth, *bret.* nez nezz neizz, *(Léon)* neiz, *vann.* néh, *tréc.* nej; *lat.* nīdus, *ahd.* nest, *arm.* nist, *ai.* nīḍá-s.

Nedi-ensis vicus, *O. bei Lobenfeld, von* Nedia, *einer 'niderlassung' bei dorf Neidenstein (alt Nidenstein) an der Schwarzach, nbfl. der Elsenz, oder nach einem bache* Neda (Nida), *der in die Elsenz mündet; oder die Spechbach. (Spechbach, gemarkung Neurott) WK* 2, *s.* 48 *n.* 141: [Vic]ani [v(ici)] Nediessis de suo fecerunt cura Quinti(i) Dacci(i), *und* [Mercu]r(i)o [et Ros]mert(a)e [sacr(um) vi]cani [vici N]ediens(is).

Nedin-ates *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 130: Nedinates (*zwischen* Foretani *u.* Quarqueni).

Nedinum *O. in Liburnia, j. Gradino bei Nadin in Dalmatien, bewoner* Neditae. *Ptol.* 2, 16, 7: *Νήδινον. TP:* Nedino. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 3: Nedisso. 211, 7. 5, 14 *p.* 381, 3: Nedinon. *(Gradino) CIL* III 2868: C. Lartio Sabiniano officiali Naeditarum. *(Karin, Dalmatien, a. 37/41 p. Chr.)* 2882: Inter Ned[itas et] . . . . . *(Novigrad, vor Vespas.)* 2883: Fin[i]s inter Neditas et Corinienses derectus. *(Popović bei Karin)* 9973: Inter Neditas et Corinienses. *(Herculaneum, a. 70)* III *p.* VI *test.* 6: Neditani.

Negalaet. *(Bucklemund) CIR* 446: Deae Virtuti Fatalis Negalaeti Grati. lib. v. s. l. m.

Negal-o(n) *M. cogn. (Valmartin) CIL* II 5714: M(onumentum) d(is) Ma(nibus); Dovide ara(m) f(ilio) Negalo Veronigoru(m, *gentis nomen*) an(norum) XXV.

Negelia *F. (Genua) CIL* V 7763: D(is) M(anibus) Negeliae T. f. Nonianae.

Negi-ācum *O. Testamentum s. Aredii, Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 180 *(a. 573):* In Negiaco.

Neio-ialo *s.* Naioialos.

? **Neitinbeles** *cf. african.* Nectiberes? *M. (Tarrasa, augustisch oder ein wenig älter) CIL* II 6144: Titiniae P. f. Bastogaunini M. Licinius Neitinbeles coniugi.

Neivirnum *s.* Noviodunon.

Nelo *s.* Nailos.

Nem . . . *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 752: Of. Nem . . .

Nem . . . . *M. nomen. (Iglitza) CIL* III 6178, 3, 16: Nem(. . . .) Valens.

Nem . . . *M. nomen. (Val di Non) CIL* V 5065: Minerv[ae] Aug(ustae) L. Nem . . . la Iustiu[us] cum suis v. s. l. m. *(Genua)* 8112, 61: C. Nem.

Nem . . . *M. (Nîmes) CIL* XII 5686, 265ᵃ: COS. NEM. ᵇ: COS. N.

Nemaloni *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137 = *(La Turbia) CIL* V 7817, 32: Nemaloni.

Nemauing *V. (Aschaffenburg, a. 178 p. Chr.) CIR* 1751: Apollini et Dianae n(umerus) Brit(tonum) et explorat(io) Nemanin[g(ensis)] c(uram) a[g]ent(e) Aurel(io) Firmino 7 (centurione) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis) v(otum) s(olvit) m(erito). 1757: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) n(umerus) Brit(tonum) [et expl.] N[e]man[in]g(ensis) . . .

Nem-ā(g)nus *ir.* Neman, *M.* 1) *Adamn. vita s. Columbae* 1, 21 *p.* 50: De Nemano. *p.* 51: Nemanus filius Cathir . . . O Nemane. 2) *Adamnani vita s. Columbae* 1, 39 *p.* 75: De Nemano filio Gruthriche . . . Nemane *(voc.)* . . . Nemanus. 3) *Adamnani vita s. Columbae* 2, 4 *p.* 108: Silnanum filium Nemani-don Mocusogin (= mocu Soghain).

Nemasensis *s.* Nemausos.

? **Nemas-ia** *O. Cod. Theod.* 12, 7, 3 *(a. 367):* Nemasia.

Nem-asius *M. nomen. (Venedig) CIL* V 8125, 20: Nemasi Probati.

Nemat-evus *M. cogn. (Briançon, saec. 1) CIL* XII 95: Vennae NematevI f(iliae).

Nema-turi *ligur. V. in den Alpen. Columell.* 12, 22, 1: Picis liquidae Nemeturicae metretam. 2: Pici Nemeturicae. 24, 1: Pix Nemoturica in Liguria conficitur. *Plin. n. h.* 3, 138 = *(La Turbia) CIL* V 7817, 42: Nematuri. *s.* Turi.

Nemaus-ina *F. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3661 *add. p.* 839 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 984: D(is) M(anibus) [M]ariae Nemausin(ae), Maria Marituma liberta.

Nĕm-auso-s -o-n *aus* Năm-auso-s, *daneben* Namausikabo, Namausatis, *zu* *nĕm-os-*himmel,* aus- *aus* av-s, *cf.* Nem-avia, *O.* 1) *der Volcae Arecomici, latin.-narbonensische bürger-colonie* (colonia Augusta Nemausus), *von Caesar herrürend, tribu Voltinia, a. 49 a. Chr.; j. Nîmes* (*aus* Némosum), *provenç. Némze, départ. Gard. Strab.* 4, 1, 3 *p.* 178: Ἔστι δ' ἔνθεν μὲν εἰς Νάρβωνα μίλια ἑξήκοντα

τρία, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον ὀγδοήκοντα ὀκτώ, ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστί, πεντήκοντα τρία. *p.* 179: Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοττίου μέχρι μὲν Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου, ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντία καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία. 12 *p.* 186—187: Μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομίσκων ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν πολὺ Νάρβωνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτήν, ἐχούσας (*s. Hirschfeld zu CIL* XII *p.* 833) καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον, ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας καὶ ταμιείας ἐν Νεμαύσῳ Ῥωμαίους ὑπάρχειν· διὰ δὲ τοῦτο οὐδ᾽ ὑπὸ τοῖς προστάγμασι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστι τὸ ἔθνος τοῦτο. ἵδρυται δ᾽ ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων. ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χείμαρροι καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ᾽ ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. τῆς δ᾽ ὁδοῦ τῆς λεχθείσης ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἐστί, καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς μακροτέρα μέν, τὰς δ᾽ ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν. διέχει δ᾽ ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ᾽ ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἔστι Ταρούσκων, τῆς δὲ Νάρβωνος ἑπτακοσίους εἴκοσι. 6, 4 *p.* 203: Ἀλλόβριγες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν, Οὐοκόντιοι δέ, καθάπερ τοὺς Οὐόλκας ἔφαμεν τοὺς περὶ Νέμαυσον, τάττονται καθ᾽ αὑτούς. *Mela* 2, 5, 75: Urbium, quas Narbonensis habet, opulentissimae sunt. . . . Arecomicorum Nemausus. *Lucan.* 1, 419—423: Tunc rura Nĕmausi *(ci. Joh. Schrader,* nemetis *codd.)* | qui tenet et ripas Aturi, qua litore curvo | molliter admissum claudit Tarbellicus aequor, | signa movet, gaudetque amoto Santonus hoste | et Biturix longisque leves Suessones in armis. *Plin. n. h.* 3, 37: Nemausum Arecomicorum. . . . Oppida vero ignobilia XVIIII sicut XXIIII Nemausensibus adtributa. 9, 29: Est provinciae Narbonensis et in Nemausiense agro stagnum Latera appellatum, ubi cum homine delphini societate piscantur. 11, 240: Laus caseo Romae, ubi omnium gentium bona comminus iudicantur, e provinciis Nemausensi praecipua, Lesure Gabalicoque pagis, sed brevis ac musteo tantum commendatio. *Suet. Tib.* 13: Contemptior in dies et invisior, adeo ut imagines eius et statuas Nemausenses subverterint. *Ptol.* 2, 10, 7: Οὐόλκαι οἱ Ἀρηκόμιοι, ὧν πόλεις μεσόγειοι Οὐινδόμαγος κα´ L″ μδ´ L″, Νέμαυσον κολωνία. 8, 5, 7: Ἡ δὲ Νέμαυσος ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε̄ γιβ´, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥραις β̄ L´ ιε´. *TP:* Nemuso. *IA* 388, 7. 396, 5: Nemausum. *It. Hieros.* 35 *p.* 552 *W. p.* 4 *Tobler:* Civitas Nemauso. *Spartianus vita Hadriani* 12, 2: Per idem tempus in honorem Plotinae basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit (*cf. CIL* XII 3070). *Capitolinus vita Ant. Pii* 1, 1 *sq.:* Tito Aurelio Fulvo Boionio Antonino Pio paternum genus e Gallia Transalpina, Nemausense scilicet. *Auson. ordo urb. nob.* 161 (20, 33) *sq.:* Non Aponus potu, vitrea non luce Nemausus | purior. *Hieronym. chron. a. Abr. 2062, t.* 2 *p.* 153 *Sch.:* Domitius Afer Nemausensis clarus orator habetur qui postea Nerone regnante ex cibi redundantia in cena moritur. *Sulpic. Sev. dial.* 1 (2), 13, 8: Apud Nemausum episcoporum synodus habebatur, ad quam quidem ire noluerat, sed quid gestum esset scire cupiebat. *NG* 15 *(Narb. I).* 7: Civitas Nemausensium. *Sidon. Apoll. epist.* 2, 9, 1: Quaeris, cur ipse iampridem Nemausum profectus vestra serum ob adventum desideria producam. *Notae Tiron.* 84, 59: Nemausum. *Concilium Agath. a. 506 (Mansi* 8 *c.* 337 *B):* Sedatus, in nomine domini Nemausensis episcopus. *Fortunati vita Martini* 3, 415 *sq.:* Concilium allectum fuerat synodale Nĕmausum, quo sacer antistes mediator adesse recusat. *Greg. Tur. h. F.* 8, 30: Usque ad urbem Nemausus processerunt. . . . Hic vero, qui Nemausum adgressi fuerant, devastantes universa regionis, succensis domibus, incensis segitibus, decisis olivitis viniisque succisis, nihil inclusis no-

cere potentes, ad alias urbes progressi sunt. ... Sic se infra murus Nemausensis urbis inclusit. *in glor. mart.* 77: Est apud Nemausensis urbis oppido Baudillii beati martyris gloriosum sepulchrum. ... Extetit ei quidam archipresbiter paruchiae Nemausensis invisus. ... Inquirite, si pueri, quos Nemauso direximus, iam venerunt. *Steph. Byz.:* *Νέμαυσος, πόλις Γαλλίας, ἀπὸ Νεμαύσου Ἡρακλείδου, ὡς Παρθένιος. τὸ ἐθνικὸν Νεμαύσιος, ἢ Νεμαυσῖνος διὰ τὴν χώραν.* *Rav.* 4, 28 *p.* 244, 11: Nemaus. 5, 3 *p.* 340, 11: Nemausus. *Reccaredi edictum (a. 589, Mansi* 9 *c.* 1002 *C):* Valerianus archidiaconus ecclesiae Nemasensis (*var.* Masensis). *Concil. Narbon. a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1018 *C):* Pelagius in Christi nomine ecclesiae Nemausensis episcopus. *Divisio terminorum episcopatuum prov. Narbonensis a. 673, Rerum Gall. et Franc. SS* II *p.* 719 *D:* Nemauso haec teneat: de Busa usque Angoram, de Castello usque Sambiam. (*cf. Longnon, Géogr. p.* 58.) *Pertz dipl. n.* 42 *p.* 40, 39 *(a. 664):* Nemauso feliciter. *Fredegar. chron. contin.* 20 *MG SS Mer.* II *p.* 178, 13—15: Urbes famosissimas Nemausum, Agatem hac Biterris, funditus muros et moenia destruens, igne supposito, concremavit; suburbana et castra illius regiones vastavit. *Vita Aegidii* 2, 13 *ASS 1. sept.* I *p.* 301 *C:* Nemausensis urbis. 3, 22 *p.* 303 *A:* Apud Nemausensem urbem. — *Inschriften. (Nîmes) Kaibel* 2495 *(CIG* 6786 = *CIL* XII 3232 = *Inscr. de Languedoc n.* 258; *a. 127 p. Chr.):* T. Iulio T. f(ilio) Vol(tinia) Dolabellae IIII (quattuor) vir(o) ab aerar(i) pontif(ici), praef(ecto) vigil(um) et armor(um), sacra synhodos Neapoli certamine quinquennali decr[evit]. *Ψηφισμα της ιερας θυμε[λικ]ης Αδριανης συνοδου των [περι τον] αυτοκρατορα Καισαρα Τραιανον Αδριανον Σεβαστον νεον Διον[υσον] συναγωνιστων. επει Δολαβελλ[ας α]νηρ ου μονον εν τη λαμπρο[τατη Ρωμη, αλλα και εν τηδε τη πολει επισημος εγενετο] δια τε γενους δοξαν και βιον επιεικειαν [και λ]ογω και ψυχης μεγαλειο[τητι, ετιμησεν αυτον η συνοδος, ειδυια σαφ]ως, οτι δια του τοιουτου παση γν[ωστος τη ο]ικουμενη, ουκ ηκιστ[α δε αυτω εσται τω βασιλει. το δε προτερον δογμα βεβαιοι η παρο]υσα γνωμη το γε[γεν]ημ[ενο]ν ανθ ων και προτε[ρον. ... περι τ]ου ανδρος εν[δοξοτ]ατου μαρτυρ[ιαν ....]τερο ..... ω της Νεμαυσ[ιων πολεως] ..... Αυγουστ .....* *Kaibel* 2496 *(CIG* 6785 = *CIL* XII *p.* 417 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 392): [*Ψηφισμα της ιερας θυ]μελικης εν Νεμαυσω των α[γωνιστων των περι τον αυτοκρατορα Νερ]ουαν Τραιανον Καισαρα Σεβαστον [συνοδου].* *Kaibel* 2497 (*CIG* 6788 = *Inscr. de Languedoc n.* 394): *Γεγονοτων εν [Νεμαυσω].* *Kaibel* 2503 (*CIG* 6786[d] = *Inscr. de Languedoc n.* 402): [*Τηι Νε]μαυσ[ιων πολει]?* *(Tarragona) CIL* II 4173: C. Vallicius Avillius Volt(inia) Nemauso veteranus leg. VII g. f. *(Rom)* VI 951: L. Sertorius L. f. Volt(inia) Euanthus aedil(is) c(oloniae) C(....) N(emausi). 29718 = *Inscript. de Languedoc n.* 2156: D(is) M(anibus) v(ivus) f(ecit) Sex. Sammius Sex. f. Vultin(ia) Aper domo Nemauso IIII. vir iure dicund(o) pontifex publicoru(m) sacrificiorum, praefect(us) vigulum et armorum. *(Ellenborough bei Maryport) CIL* VII 371: Iovi Aug(usto) M. Censorius M. fil(ius) Voltinia [Co]rnelianus, Ↄ (centurio) leg(ionis) [X fr]etensis, prae[posi]tus coh(ortis) I Hisp(anorum), ex provincia Narbon(ensi), domo Nemauso [v. s.] l. m. *(Vicarello, saec. 1 oder 2)* XI 3281—3284: Nemauso (-um 3281). *(Arles)* XII 656: [Fo]rtunae [A]relaten(si) [Nem?]ausen(si). *(Lédenon, dép. Gard, canton Marguerittes; verdächtig)* 2990: Letinnoni B(oni) Opi imper(io *oder* -anti?) poni Nemausenses. *(Nîmes)* 3058 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 94 = 447: Dec[uri]onibus Nemausensium et ornamentar[iis omnibus] singulis (denarios) V ita ut in publico vescerentur distribui iussit. *CIL* XII 3095 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 42 = 280: Ae[d(ilis) col(oniae)], Nemauso *(in N.). CIL* XII 3152 *(a. 24 a. Chr., restauriert 121 p. Chr.):* Res publica Nemausesiu[m]. 3155 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 128 *(zwischen a. u. 748 und 753):* C. Ca[esar, Aug]usti f[il(ius), co(n)s(ul) desig(natus), [patro]nus col(oniae) [Nemausi *oder* Aug(ustae) Nem(ausensium)]. *CIL* XII 3163 = *Inscr. de Langued. n.* 185 *(unter Severus Alexander):* [Nemausenses patrono?]. *CIL* XII 3165[b] = *Inscript. de Languedoc n.* 376: Fabri tign(uarii) Nem(ausenses). *CIL* XII 3170 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 186 *(vielleicht nach Gallienus):* P. Ranio Optato ... praesidi integerrimo Nemausenses p[ublice]. *CIL* XII 3171 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 187 *(vor Severus Alexander):* [Decr]eto d[ecurionum] Nema[usenses]. *CIL* XII 3180 =

Inscript. de Languedoc, Nimes, n. 221: Nemausens[es]. *CIL* XII 3195 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 274: Aed(ili) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). *(Zwischen Nimes und Clarensac, dép. Gard) CIL* XII 3200 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 234: Decurioni ornamentario col(oniae) Aug(ustae) Nemausi. *(Nimes) CIL* XII 3203 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 238: Ornámentls dec(urionalibus) honórátus col(onia) Aug(usta) Nemausl. *CIL* XII 3212 *u. p.* 836: Flam(ini) co[l(oniae)] Au[g(ustae) Nem(ausensium)]. 3213 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 200 *(zeit Hadrians):* Flam(ini provinciae) [N]arb(onensis), [fla]m(ini) col(oniae) [Aug(ustae) Nem(ausensium?)]. *CIL* XII 3219 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 239: Dls Manib(us) Firml Lucánl l(iberti), IIIIIvir(o) Aug(ustali) ornámentls decurión(alibus) Nemausl honóráto. *CIL* XII 3227 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 277: Aed(ilis) c[ol(oniae)] Nem(ausi *oder* -ausensium). *CIL* XII 3228 = *Inscr. de Lang., Nimes,* n. 278: Aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). 3229: [Aed. col. A]ug. Nem(ausi). 3235 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 264 *(a. 51—60):* IIIIII vir(i) Aug(ustales) corp(orat.) Nemausénś(es). *CIL* XII 3236 = *Inscr. de Langued. n.* 247 *(älter als saec. 3):* L. Iulio Q. f. Volt(inia) Nigro Aurélio Serváto omnib(us) honórib(us) in colónia sua fúncto IIIIII viri *(nom. pl.)* corporát[i] Nemausénses patróno ex postulatione populi l. d. d. d. *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 366: IIIIII (se)viri [Aug(ustales)] corporati Nemausenses patrono. *CIL* XII 3239 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 279: Aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -sensium). *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 284: A[ed(ilis) col(oniae)] Aug(ustae) Nem(ausensium). *CIL* XII 3257 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 282: Aed(ili) col(oniae) Nem(ausi *oder* -ensium) L(ucio) Messio Silvino. *CIL* XII 3258 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 370: IIIIII (se)vir(i) Aug(ustal.) corp(orati). col(onia) Aug(usta) Nem(ausi). *CIL* XII 3263 = *Inscript. de Languedoc n.* 293: Q̄(uaestori) [col(oniae) Nem(ausensium)]. *CIL* XII 3265 *u. p.* 863 = *Inscr. de Languedoc n.* 2079: Q(uaestori) c(oloniae) A(ugustae) N(emausi). *(Saint-Gilles) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 292: Q(uaestori) c[ol(oniae) Nem(ausensium)].

(Nimes) CIL XII 3267 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 294: D(is) M(anibus) Tertil Vol(tinia) Kari q̄(uaestoris coloniae) Nem(ausi *oder* -ensium) et decur(ionis). *CIL* XII 3269 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 313: Flamin(icae) Aug(ustalis) Nem(ausi). *CIL* XII 3272: Q(uaestoris) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi). 3273 = *Inscr. de Languedoc n.* 285: Aed(ili) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi *oder* -ensium). *CIL* XII 3285 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 296: Q(uaestoris) col(oniae) [Nem(ausi *oder* -ensium)]. *Inscr. de Langued., Nimes, n.* 298: [Q(uaestoris) col(oniae) A]ug(ustae) Nem(ausensium). 299: [Q(uaestor)] col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium). *CIL* XII 3288 = *Inscr. de Languedoc n.* 236: Dec(urionis) orn(amentarii) col(onia) Aug(usta) N(emausensium). *CIL* XII 3291 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 235: Decurion(is) col(onia) Iul(ia) Aug(usta) Apollinar(e) Reior(um), item col(onia) Aug(usta) Nem(ausi) ornam(entario). *CIL* XII 3299: Q(uaestor) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi). 3304: ..... [flamen?] divi Augu[sti] [Nemausensibu]s sphaeristeria d(e) [s(uo) d(at)]. 3309: Statori Nem(ausensi *oder* -sium). 3316. 3317 = *Inscr. de Languedoc (saec. 1 p. Chr.) n.* 421—424: N(autis) Atr(icae) et Ovidis loca n̄(umero) XXV d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium)... n(autis) Rhod(anicis) et [A]rar(icis) (loca numero) XL d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium). *CIL* XII 3322 = 5699, 3 *und p.* 837 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 229: R(ei) p(ublicae) N(emausensium). *CIL* XII 3351 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 377: L. Valerius Secundinus, m(agister) bis colleg(ii) utriclarior(um) Nemausensium, vivus sibi pos(uit). *CIL* XII 5624 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 181 *(a. 305—308):* Gal(erio) Val(erio) Maximino, nob(ilissimo) Caesari c(ivitas) N(emausensium). *(Vallon, dép. Ardèche, und Nimes) CIL* XII 5686, 1161[a. b]: Col(onia) Nem(ausensium). *(Balaruc-les-Bains, dép. Hérault, arrond. Montpellier, canton Frontignan; und Aps)* 5701, 58[a. b]: Col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium) Tiberinus L. F... F... s(ervus) f(ecit)? *(Nimes)* 5891: Cn. Ro.... Niger a[edil(is) col(oniae)] Aug(ustae) Nem(ausi) V(eneri? Victoriae? Volcano?) v. s. [l. m.]. *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 165 *(a. 114—117):* N[emausenses] ... *n.* 201

(zeit Hadrians): Flamini Aug(ustali) [col(oniae) Nem(ausensium)]. *(Bei Château de Lacoste bei Nimes) BSAF* 1892 *p.* 182: D(is) M(anibus) L. Numeri Paterni f. L. Iuventius aed(ilis) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausi) viv(us) sibi et suis. *(Bei Xanten) CIR* 1968ᵃ: Cn. Carantiu[s] Cn. [f.] Vol(tinia) Nema(uso) mil(es) leg(ionis) XXI stipen. XV an. XXXV. — *Münzen, aus den ersten zeiten der römischen herrschaft. (Silber) Muret-Chab.* 2709: NEMAY(σατις?). 2710: A. R NEMAY. 2711. 2712: NEMA. 2713. 2714: A. R NEMAY. 2715. 2716: NEMAY. 2717—2724: R NEM(ausus) COL(onia). *(Bronze)* 2725—2728: Q(uadrans) R NEM COL. 2729—2739: S(emissis) R NEM COL. 2740—2742: R COL NIM. 2743. 2744: IMP DIVI F R COL NM. 2745—2766: R COL NEM. 2767: COL NI\X/. 2768: NEM. 2769—2776: COL NEM. 2777: COL NE. 2778: COL NEM. 2779: COL NIM. 2780: COL NEM. 2781: COL . . . 2782: COL *CIC (statt* NEM). 2783: COL MEM. 2784: COL NEW. 2785: . . . 2786: COL . . . 2787: CO . . . . . M. 2788. 2789. 2791—2794: COL NEM. 2795: COL . . . 2796: COL N . . 2797—2808: COL NEM. 2809: NEM. 2810: COL NE. 2811: COL NEM. 2812: . . . NEM. 2813. 2814: COL NEM. 2815: COL NE. 2816—2835: COL NEM. 2836: COL . . . 2837—2843: COL NEM. 2844: COL NE. 2845—2849: COL NEM. 2850: COL NE. 2851: COL . . . . 2852: . . . . NEM. 2855: COL NM *(münze von Augustus mit Agrippa? vor a. 727;* P P = patroni parentes). 2856. 2857 *(Octavius):* CO . . . 2858 *(Agrippa):* COL . . . 2859 *(Agrippa):* COL. 2860 *(Octavius):* C . . . 2861 *(Octavius):* . . . 2862 *(Agrippa):* CO . . . 2865 *(Agrippa):* CO . . . 2866. 2867 *(Octavius):* COL . . . 2868. 2869 *(Agrippa):* . . NEM. 2870 *(Octavius):* COL NI . . 2871 *(Agrippa):* . . . EM. 2872 *(Octavius):* COL . . 2873 *(Agrippa):* COL NEM. 2874 *(Octavius):* COL . . *Münze. Cohen, Monn. imp.* 1² *p.* 179 *n.* 7—10: COL. NEM(ausus). *NR* 4ᵉ *sér., t.* 1 (1897) *p.* 3: COL. NEM(aus). — *RN* 3ᵉ *s., t.* 5 (1887) *p.* 126. 158: NEM(ausus). CO(l)O(nia). *Münze vom j. 14 der aera Alexandrina = 29. aug. 737—738 a. u. BE* 3 (1883) *p.* 252: IMPE DIVI F R COL NEM(ausus). — **Nemausus** *G., der genius der quelle, von der* Nemausos, *Nimes, den namen hat; cf.* Nemesa. *(Nimes) CIL* XII 3070 = *Inscriptions de Languedoc, Nimes, n.* 3: IovI et Nemaus(o) T(itus) Flavius Herm(es), exactor oper(is *oder* -um) (*cf. Spartiani Hadrian.* 12, 2: Per idem tempus in honorem Plotinae basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit) basilicae, marmorarI(i) et lapidarI(i) v(otum) s(olverunt). *CIL* XII 3072 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 2 = 461: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Héliopolitán(o) et Nemauso C(aius) Iulius Tib(erii) fIl(ius), Fab(ia tribu), Tiberinus, p(rimi)p(ilaris), domo Beryto, vótum solvit. *CIL* XII 3077 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 23 = 486: Sulpic(ius) Cosmus restituit. [L]aribus Aug(usti) sacrum, et Minervae, Nemausó, Urniaé, Avicantó T(itus) Cassius, T(iti) l(ibertus), Felicio, exs vót(o). *CIL* XII 3093 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 51 = 487: C(aius) Andolatius Nemauso v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* XII 3094 *u. p.* 834 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 52 = 290: Nemausó Q(uintus) Crassius SecundInus q(uaestor) col(oniae), [v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3095 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 42 = 280: Q(uintus) Iulius [Quinti? f(ilius)] Bucca a[ed(ilis) *oder* a[ug(ustalis) *oder* aerar(ius) col(oniae)] Nemauso v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3096 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 45 = 488: Nemaus[o] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Sex(tus) Iul(ius) Severu[s]. *CIL* XII 3097 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 43 = 493: [De]o Nemauso . . . . . Marius Paternus pro patr[e] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* XII 3098 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 47 = 489: Deo Nemauso Valeria Procilla. *CIL* XII 3099 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 46 = 490: Virrius A . . . . . Nem(auso) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3100 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 44 = 492: Deo Nem[auso Se]x(tus) Vtullius (Titulius?) Perseus horologium et cerulas II (duas) argenteas t(estamento) p(osuit). *CIL* XII 3101 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 50 = 491: [Nema]uso sacrum . . . . . [Re]nicci . f(il.) capitulum. *CIL* XII 3102 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 49 = 494: Nem(auso) Aug(usto) cénsor, iugárius, ex vóto, sI [f]ilia superstit(e) decessisset. *CIL* XII 3132 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 26 = 398 = 2094: [D]eo Silvano et Libero patri et Ne-

mauso [xysta-, hiera]rchus synodi [v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito)]. *CIL* XII 3137 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 53: [Nemauso] Q(uintus) Aemilius Titullus [v(otum) s(olvit)] l(ibens) m(erito). *(Nimes, a. 24 a. Chr., restauriert 121 p. Chr.) CIL* XII 3152 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 166. 228: [Deo Nemauso] e[t Dia]na[e sanctae] res publica Nemausesiu[m nymphaeum cum columnis m]armo[reis, signis, c]eter[is]que o[rname]nt[is suis exst]ru[ctum munificentia] imperatoris Ca[es]aris, [divi fili, Augu]sti, [co(n)s(ulis) X,] des(ignati) [X]I, a[dditis p]o[rticu et aede, dedicavit]. *(Nimes) CIL* XII 3244 = *Inscr. de Lang., Nimes, n.* 38: [Lari]bus [Tertius?], Lesbl(i *cogn.*) [f(ilius), Minervae et] Nemauso [votum solv]it. *(Lansargues, dép. Hérault, arrond. Montpellier, cant. Mauguio) CIL* XII 5953 = *Inscr. de Lang. n.* 2088: Nem[auso] Au g(usto) et n(uminibus) deorum, [i]tem g[eni]o c[oll]eg . . . . . c[ent]onariorum et dendro[phor]or(um) . . . . . . — 2) Nemaus, Nemos, *Nemaúso, Nemaúsi, *O. j. Nemours, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau. Vgl.* Νεμωσσός.

Nemausus *M. cogn. (Altenburg bei Windisch in der Schweiz, nicht vor a. 42 p. Chr.) CIL* XIII 5214: C. Cominius Nemausus. *(Mainz) CIR* 1089: D(is) M(anibus) Primniae Comitillae, quae vixit annis XX. cives Mediomatrica Maternius Nemausus strator cos. et Lucius Lucinus mensor frumenti numer(orum).

Nem-āv-ia *cf.* Nem-ausum, *O. in Vindelicien, keine colonie. IA* 237, 1. 258, 12: Rostro Nemaviae.

Nemea *wald, j. Nevet. Vita Ronani* 2 *ASS 1. iun.* I *p.* 84 *A:* Venit in Cornubiam usque magnam silvam, vocabulo Nemeam (*lis* Nemetis?). *B:* Iuxta silvam Nemeam, scilicet nemus olim nimis amplum ac beluarum ferax latibulum.

Nemed-ius *M. Vita Kellaci* 6 *ASS 1. mai* I *p.* 105 *E:* (Cum) Nemedio Fercoghae filio . . . Nemedius. 9 *p.* 106 *B:* Nemedius.

Nemeus, Nemes *s.* Nemetes.

Nĕm-ĕsa *im MA* Nimisa, *cf.* Nemausus, *fl. j. die Nims, nbfl. der Sure in Luxemburg. Auson. Mos.* 354 *sq.:* Namque et Promeae Nemesaeque adiuta meatu | Sura tuas properat non degener ire sub undas.

Nemesi-aci *collegium. CTheod.* 14, 7, 3 *(a. 412):* Collegiatos et vitutiarios et Nemesiacos, signiferos, cantabrarios et singularium urbium corporatos simili forma praecipimus revocari. *(Evora) CIL* II 5191: T. Call(a)eus Marcianus an. XX. h. s. e. s. t. t. l. Cas(sia) Marcella sobrina f. c. item amici Nemesiaci ex lapidsnii [N]emesiaci.

Nĕmĕs-ii *V. (Vence) CIL* XII 22: Collign(ii) iuvenum Nemesiorum.

Némĕt-ācŏ-n *nach Thurneysen 'das zum* nemeton *(heiligtum) gehörige land', nach d'Arbois de Jubainville vom kosenamen M.* *Nemet-ăcos, *ableitung von M.* Nemetos, *'son des Nemetos', etwa für* Nemeto-cenna *für* *Nemetoceno-brĭgā, *compos. von* Nemeto(genos *u. ä.*), *O.,* 1) *in Belgium, j. Arras, dép. Pas-de-Calais. Ptol.* 2, 9, 4: Ἀτρεβάτιοι, ὧν πό(λις) Νεμετακόν. *TP:* Nemetaco. *IA* 377, 8. 378, 10. 379, 2: Nemetacum. 9: A Nemetaco. *ND occ.* 42, 40: Praefectus laetorum Batavorum Nemetacentium, Atrabatis Belgicae secundae. *(Auf dem meilenzeiger von Tongern, saec. 3) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 411 = *Vaillant* 24: Item a castello fines Atrebatens. l(eugae) XIIII Nemetac(um) l. XVIIII item a Bagaco. — 2) *j. Nampty(-Coppegueule), dép. Somme, arrond. Amiens, canton Conty.*

Nemet-āvi *ableitung von M.* Nemeto-s, *'söne oder hörige des Nemetos', V. in Gallaecia, im nordwestlichen Spanien. Ptol.* 2, 6, 40: Νεμετανῶν (*var.* -άνων, -άτων) Οὐολόβριγα.

Nĕm-et-es *celtisch, nach d'Arbois de Jub. 'les nobles'. Celtischer name eines german. volks* (*Nemetŏs), *nom. sg.* Nemes, *am Rhein im Spiragowe,* civitas Flavia Nemetum, *mit vorort* Novio-magus *(Speier in Rheinbaiern). Caes. b. G.* 1, 51, 2: Tum demum necessario Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt paribus intervallis, Harudes, Marcomanos, Tribocos, Vangiones, Nemetes (németes *M*); *daraus Oros.* 6, 7, 7: Nemetes [*mit glosse saec. 11 cod. Schaffhausen n. 60:* nemetes, spirenses], Sedusios, Suebos, omnemque aciem suam redis et carris circumdederunt, nequa spes in fuga relinqueretur. 3: Eo mulieres imposuerunt, quae ad proelium proficiscentes passis manibus flentes inplorabant, ne se in servitutem Romanam traderent. [4, 10, 4 nem&ū *T* ne metum *V* nānetū *FU statt* Nantuatium.] 6, 25, 4: Oritur (Hercynia silva) ab Helvitiorum et Nemetum et Rauricorum finibus, rectaque fluminis Danuvii

regione pertinet ad fines Dacorum et Anartium. *Lucan.* 1, 419 *sq.:* Tunc rura Nemētis (*Joh. Schrader coni.* Nemausi) | qui tenet *und dazu Comment. Us.:* fluvius. vel dea quae a barbaris colitur. vel civitas in Gallia. *Plin. n. h.* 4, 106: Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones, in Ubis colonia Agrippinensis, Guberni, Batavi et quos in insulis diximus Rheni. *Tac. G.* 28: Ipsam Rheni ripam haut dubie Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes. *a.* 12, 27 *(a. 50 p. Chr.):* P. Pomponius legatus auxiliares Vangionas ac Nemetas *(cohorte),* addito equite alario <inmittit>, monitos ut anteirent populatores vel dilapsis inprovisi circumfunderentur. *Ptol.* 2, 9, 9: *Νεμήτων (falsch η statt ε) μὲν (πόλεις) Νοιόμαγος, Ῥουφιάνα. IA* 353, 3. 355, 1. 374, 7: Nemetes. *Concil. Agrippin.* [*a. 346?*] (*Mansi* 2 *c.* 1371 *A; cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1): Iesses Nemetum (episcopus). *c.* 1375 *A* (*= vita s. Servatii*): Iessius Nemetum (pontifex). *Ammian.* 15, 11, 8 *(a. 355):* Prima Germania, ubi praeter alia municipia Mogontiacus est et Vangiones et Nemetae *(aus acc.* Nemetas *erschlossen, Speier)* et Argentoratus barbaricis cladibus nota. 16, 2, 12 *(a. 356):* Audiens itaque Argentoratum, Brotomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas et Vangionas et Mogontiacum civitates barbaros possidentes territoria earum habitare (nam ipsa oppida ut circumdata retiis busta declinant) primam omnium Brotomagum occupavit eique iam adventanti Germanorum <manus> pugnam intentans occurrit. *ND occ. (Germ. I)* 41, 6: Nemetis. 18: Praefectus militum vindicum, Nemetis. *NG (Germ. I)* 7, 3: Civitas Nemetum [id est Spira]. *Eutropius, additamenta Pauli MG a. a.* II *102, 5: Nemetes. *Symmachi laudatio in Valentinianum* 2, 28 *ed. Seeck p.* 329, 11 *(a. 370):* Regio Nemetensis. *Hieronym. epist.* 123 *ad Ageruchiam de monogamia* 16 *(Opp. Vall. Ven. t.* 1 *col.* 914 *A), a. 409:* Remorum urbs praepotens, Ambiani, Atrebatae, extremique hominum Morini, Tornacus, Nemetae *(Speier),* Argentoratus, translatae in Germaniam. *Eunapii Sard. FHG* 4 *p.* 19 = *frg.* 13 *p.* 221 *Dind.: Καὶ αὐτὸς εἵπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Pertz dipl. n.* 24 *(c. a. 653) p.* 25, 3: Ad ecclesiam Nemetense *(Speier).* 28 *(a. 664—666) p.* 27, 39: Ad ecclesiam domnae Mariae vel domni Stephani Nimetensis ecclesiae. *p.* 28, 2: Curtis praefatae ecclesiae Nimetensis. *Acta s. Theodardi* 2, 15 *ASS 10. sept.* III *p.* 591 *E:* Urbis Nemeti omnium domorum culmina perflat. — *Inschriften: (Naßenfels) CIL* III 5902: D(is) M(anibus) P. Primit. Montanus civ(is) Nem(es, *aus der volksgemeinde der* Nemetes *um Speier stammend). (Gardun-Vojnić)* 9735: [Eu]genio Eucisi f. eq. ala Frontoni an. XL. stip. XX. Nemis Sige h. s. e. frateres frater fecerunt. *(Rom, a. 118—141)* VI 31171. *N. Heidelb. Jahrbb.* 3 *s.* 3: M. Ulpius Nonius veteranus Aug. [ex eq. sing.] cives Nemens (*d. h.* Nemes). *(Seligenstadt, a. 201 p. Chr.) CIR* 1406 = *BJ* 76 *s.* 87: L. Gellius L. f. Flavia *(von Vespasian a. 70)* Celerianus Nemes. *(Heiligenberg bei Heidelberg) CIR* 1704 = *Haug, Mh. Dkst. n.* 19 *z.* 5. *Zangemeister, BJ* 69, 40. *N. Heidelb. Jbb.* 3 *s.* 4: D(ecurio) c(ivium) c(ivitatis) S(ueborum) N(icretum), item dec(urio) c(ivium) c(ivitatis) Nemet(um) fec(it). *(Speier) CIR* 1796 = *CIL* XIII 6106: D(ecurioni) c(ivitatis) N(emetum). *(Altripp) CIR* 1948 *(a. 259):* [C]ol(onia) N(emetum). 1949 *(a. 284):* C(ivitas) Nem(etum). 1950 *(a. 285):* C. Ne[m]et. 1951 *(a. 307—317):* C. N. *(Bei Rheinzabern)* 1952 *(a. 317—323, oder a. 293?)* = *Wilmanns, Exempla, n.* 1069 = *WK* 4 (1885) *sp.* 109: C(ivitas) N(emetum) l(eugae) XIII *(von Speier). (Neckarau) BJ* 69, 38: [D(is) M(anibus) T. Valer]io Valen[ti dec(urioni) c.]. N(emetum?) et Cons[tantiae] Consti[tutae T. Val]erius T. . . . . *(Bonn, aus der früheren kaiserzeit) WK* 8 (1889) *sp.* 247 *n.* 141 = *BJ* 88 (1890) *s.* 128: Niger *(cogn.)* Aetonis f(ilius) Nemes ala Pomponiani anno[s] L aera XXV h(ic) s(itus) e(st).

In der redaction B des Iulius Honorius c. 19 *p.* 35 *(Riese) ist, zwischen* Augusta Triberorum *und* Augusta Vindeliacum, Augusta Nemetrum *Speier gemeint, durch verwechslung mit* Augustonemetum *bei den* Arverni, Augustum Nemetum, Nemetum *(Clermont-Ferrand), vgl. Zangemeister BJ* 76, 89[1] *CIL* XIII *p.* 161.

Ire schutzgöttin hieß Němět-ŏnā. —

Němět-īāles *G., beschützerinnen der hl. haine,* nemeta. *(Grenoble, Isère, unter dem kaiserreiche) CIL* XII 2221: Matris Nemetiali[b(us)] Lucretia. q lib. cuum.

Nemet-o(n) *ableitung von M.* Nemeto-s,

M. (Kreug bei St. Veit in Steiermark) CIL III 4945: Nemeto Marcrottae f. *(St. Veit bei Waldeck)* 5109: Cupita Nemetonis f.

Nĕmĕto-brīgā *'burg des tempels' oder 'burg des M. Nemetos', O. der Triburi in Hispania Tarraconensis, j. Puente de Navéa bei Puebla-de-Trives, prov. Orense. Ptol.* 2, 6, 36: *Τιβούρων (Τριβούρων Müller) Νεμετοβρίγα. IA p.* 428, 6. *Rav.* 4, 45 *p.* 320, 7: Nemetobriga.

Nemeto-cen(n)ā -genā 1) *nach d'Arbois de Jubainville 'fille du temple personnifié et divinisé' oder villeicht 'fille du dieu Nemetos', F. (Bordeaux) CIL* XIII 603: D(is) M(anibus) Nemetogenae ancillae publicae *(der civitas der Biturigcs Vivisci)* d(efunctae) XXI et Apalaustro marit(o) et primitivo publ(ico). 806: D(is) M(anibus) Nemetocen(ae) Samoceni [f]il(iae) defu(n)ct(ae) ann[o]r(um) LX Ogilolu[s c]oniux [p(onendum)] c(uravit). — 2) *Nach d'Arbois de Jubainville abkürzung für* *Nemetoceno-brīgā, *'forteresse de* *Nemeto-ceno-s' *oder 'du fils de Nemetos', stadt der belgischen Atrebaten, O. j. Nampcel, dép. Oise, arrond. Compiègne, canton Attichy. Hirtius b. G.* 8, 46, 6 *(a. 51 a. Chr.):* Ad legiones in Belgium se recepit hibernavitque Nemetocennae. 52, 1: Cum omnes regiones Galliae togatae Caesar percucurrisset, summa celeritate ad exercitum Nemetocennam (nemetocenam *a M*) rediit legionibusque ex omnibus hibernis ad fines Treverorum evocatis eo profectus est ibique exercitum lustravit. *Davon koseform* Nemet-ācon.

***Nĕmĕtŏ-duro-s** *nach d'Arbois de Jubainville entweder 'forteresse du temple* (nemeton)' *oder 'forteresse de Nemeto-s' oder 'forteresse sacrée', O.* 1) *der Mont Valérien, zu deßen fuß j. Nanterre, dép. Seine, arrond. Saint-Denis, canton Courbevoie. Constantii vita s. Germani* 1, 5, 42 *ASS 31. iul.* VII *p.* 211 *F:* Vicus quidam, cui Metodori vetustas vocabulum indidit. *Vita s. Genovefae* 1: Sancta igitur Genovefa in Nimetodorensi parrochia nata, quae septem ferme milibus a Parisius urbe est constituta. 11: Quemadmodum Nemetodero palam cunctis edixerat. 56: Ex Nemetoderense. *Greg. Tur. h. F.* 10, 28 *(a. 591):* In vico Nemptudoro. — 2) *in La Nanterre, dép. Calvados, arr. Vire, canton Saint-Sever, gemeinde Le Mesnil-Robert.* — 3) *in Les Nanterres, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Artenay, gemeinde Cercottes.* — 4) *ir.* Nomthor Nemptor, *der ältere name für* Ail Cluade *'rock of Clyde', j. Dumbarton in Schottland.*

Nemeto-gena *s.* Nemeto-cena.

***Nemeto-ialo-s** (sacellum), Nemetoil, *j. Nampteuil-sous-Muret, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Oulchy-le-Château.*

nĕmĕ-tŏ-n *n. heiliger hain, geweihter ort, heiligtum, capelle; vgl. Caes. b. G.* 6, 13, 10: Hi certo anni tempore in finibus Carnutum, quae regio totius Galliae media habetur, considunt in loco consecrato. — *Davon air.* nemed *n., gl. sacellum (cf.* ard-nemed, fid-nemed *für* *vidu-nemeto-n *oder* fid-neimid *für* *vidu-nemeti-s *ara), villeicht w.* nyfedd *sanctity or purity,* √nem. — *(Citania, s. 5—6) IHCh p.* 97 *n.* 37* = *CIL* II 5607: Nimidi (*oder* Niminid) fiduenearum hic *und* cosuneae h. s. *(Vaison, dép. Vaucluse) CIL* XII *p.* 162: *Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον 'disen hain'. (Marignac bei Saint-Béat in den Pyrenaeen)* XIII 38: Silvano deo et montibus nimidIs (*Hirschfeld list* Numidis) Q. Iul(ius) Iulianus et Publicius Crescentinus qui primI hinc columnas vicenarias celaverunt et | et exportaverunt v. s. l. m. *cf. (Nîmes)* XII 3080: Rufina lucubus v. s. l. m. [*Capitulatio de partibus Saxonie (a. 775—790) c.* 21 *MG Cap.* I *p.* 69: Siquis ad fontes aut arbores vel lucos votum fecerit aut aliquit more gentilium obtulerit et ad honorem daemonum commederit, si nobilis fuerit, solidos sexaginta, si ingenuus, triginta, si litus, quindecim. *Indiculus superstitionum et paganiarum* 6 *p.* 223: De sacris silvarum quae nimidas (= nemeta) vocant. *Cartulaire de Quimperlé a. 1031 bei D. H. Morice, Mémoires pour servir de preuves à l'histoire ecclésiastique et civile de Bretagne* 1 *col.* 368: Silva quae vocatur Nemet *(mbret.; noch zum teil in Plogonnec, dép. Finistère, arr. Quimper, cant. Douarnenez).*] *In compos.* *Ar-nemeton *in* Arnemetici, Augusto-nemetum, Augustum Nemetum *'heiligtum des Augustus', früher* Nemossos, *δρυ-νέμετον 'erzheiligtum'*, Medio-nemetum *'h. der mitte'*, Tasi-nemeton *'h. des gottes Tasis'*, Ver-nemeton *'fanum ingens'*, Vernemito, Ernemitus vicus, *pl.* Vernemeta (-tas), *dat. abl.* Vernemetis. — *Erhalten in O. Némy im Bas-Poitou, Némy bei Mons, Hainaut; cf. dithmars. Nemeden, sächs. O. Nimodon, Nimeden.* — *s.* nanto, nĕmos-.

Němět-ŏnā *G., stammesgöttin der Nemetes (und Treveri?), mit Mars zusammengestellt. (Bath in Brittanien, aber von einem civis Trever gesetzt) CIL* VII 36: PeregrInus SecundI fil(ius) cIvis Trever Loucetio Marti et Nemetona *(götterpaar, dat.)* v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Altrip in Rheinbaiern)* XIII 6131: Marti et Nemetonae Silvini Iustus et Dubitatus v. s. l. l. p. *(Klein-Winternheim bei Mainz, a. 97 p. Chr.) WK* 3 (1884) *sp.* 86 = *BE* 1885 *p.* 213 = *Keller, Katalog* 2 *n.* 82ª: A(ulus) Didius Gallus [F]abricius Veiento co(n)s(ul) III (ter) XVvir sacris faciend(is) sodális Augustál(is), sod(alis) Flavial(is), sod(alis) Titiális et Attica eius Nemeton(ae) v(otum) s(olverunt) l(ubentes) merito. — *Vgl.* Matres Nemetiales.

***němě-to-s** *adi., nach d'Arbois de Jubainville 'sacré', im masc. als M., im neutr.* nemeto-n. — **Nemeto-s** *M. 'sacré, noble', acy.* Nimet *und* Nemet, Nevet, Eid-nivet Ed-nyfet, Guo-nemet, Gor(Gur)-nivet = *Ver-nemeto-s; *abret.* Cat-nemet = *Catu-nemetos *'noble dans la bataille'*, Cadnemet Kadnemedus Cat-nimet C(K)at-nemet, Iud-nimet, Iun-nimet; *ir. M.* Nemed = *Nemeto-s, *gen.* Nemid. *Silbermünze der transpadanischen Boier. Muret-Chab.* 10019—10023 (10019. 10020 *aus Udine*) *pl.* LII: *R* NEME-T(os). — *Davon abgeleitet* Nemet-avi, Nemet-o(n); *compos.* Nemeto-durus; *koseformen* Nemetacon, Nemetogena. *Vgl.* cămbo-.

Nemeto-tacio *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 424, 7: Nemetotacio.

Nemeturicus *s.* Nematuri.

Nemi . . . *(Néris-les-Bains) CIL* XIII 1371: Cassia Nemie f(ilia) Nerio (deo) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)].

Nemni . . . *M. (Bei Brecknock) IBCh* 45: Nemni? *(name des gestorbenen)* filius Victorini.

Nemnic . . . . *G(ott). (Obermühlbach, aus republicanischer oder wenigstens augustischer zeit) CIL* III 4805: Nemnic. L. Bar(bius) L. l(ibertus) Pilocl(es) d(ono) d(edit).

?Nem-onius *M. nomen.* **Nemonia** *F. (Rom) CIL* VI 22902: M. Nemonio Callistioni dulcissimo M. Nemonius Eutyches. *(El Kef)* VIII 1743: Q. Nemonius Q. f. Maximus. 1744: Nemonia Quintina. *(Tenes)* 9680: L. Nemonio L. f. Quir(ina) Pastori. *(Pozzuoli, a. 168 p. Chr.)* X 1563: Nemonia Calliste Nemoni Eutychetis cum duobus M. M. Nemonis M. filiis Eutychiano et Gemelliano fratribus suis et Nemonia Ianuaria filia sua dono dant. 1564: M. Nemoni M. fili Tugurinus et Sabinus Felix. 1576: M. Nemonio M. f. Pal. Eutychiano . . . . M. Nemonius Callistus. 2768: M. Nemonio Theodoto. *(Quarto bei Pozzuoli)* 2769: Nemoniae Nellae M. filiae Marcianae. *(Nîmes)* XII 3258 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 370: D(is) M(anibus) M. Nemoni(i) Titi, IIIIII (se)vir(i) aug(ustalis) corp(orati) col(onia) Aug(usta) Nem(ausi). *CIL* XII 3450 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 671: Nemonia Cinge (= Circe?). *CIL* XII 3760 *(saec. 2 ex.)* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1013: D(is) M(anibus) C. NemonI(i) PlocamI, patrono pilssim(o) C. Nemonius Paederos. *CIL* XII 3761 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1014: Nemoniae Niceni (*dat. von* Nice); G. Nemonius Plocamus coniunx uxori. *(Mainz) CIR* 1049 = *Becker* 78: C. Nemonius Senecio c(urator) v(eteranorum). *(Neuss) BJ* 95, 85: Nem(oni) Ruf(ini)? *Villeicht in O. Nemmenich, preuss. Rheinprovinz, reg.-b. Cöln, kreis Euskirchen, erhalten.* — *s.* Nemunius.

?Nemoratta *F. (Csobánka, westlich von St. Andreae) AEM* 14 (1891) *s.* 77 *n.* 71: D(is) M(anibus) Nemoratta Sperati f(ilia).

nĕm-ŏs *himmel, neutr. s-stamm, urir.* *nĕmos, *air.* nem *n. himmel, gen.* nime, *ir.* nemh, *gen. s.* nimhe *für* *nemes-os, *dat.* nim nimh, *acc.* nem nemh, *plur. gen.* nime, *dat.* nimhibh, *aber* nemhaibh *(zur o-decl.), gael.* neamh *m., gen.* neimhe, *acy.* nem, *w.* nef *m. himmel, plur.* nefoedd, *bret.* nev, *plur.* nevou, *abret.* *neb *nem, *mbret. Cath.* eff, *nbret.* neñv, *geschriben (Léon)* eñv (an eñv *für* an neñv), *vannet.* neañ, *corn.* nef, *lat.* nemus *hain, urspr. tal, gr.* νέμος *wald, tal, weidetrift; lit.* nảmas *haus? ai.* námas *gewölbe, himmel,* √nam (nám-ā-mi *beuge mich, verneige mich*), *idg.* nĕmos *nach Johanssen urspr. 'biegung, krümmung', gewölbe, himmel,* √nem *biegen.*

Něm-ŏssŏ-s *daraus röm. zur kaiserzeit* Augustonemetum, *O. der Arverni, j. Clermont-Ferrand, dép. Puy-de-Dôme. Strab.* 4, 2, 3 *p.* 391: Ἀρουέρνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λίγηρι· μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστι Νεμωσσὸς ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. — *cf.* Němausos.

Nempto- *s.* Nemeto-.

Nemun-ius *M. nomen. (Torretas = Tou-*

rette, dép. Alpes-Maritimes, arr. Nice, cant. Levens) CIL V 7915 = *Blanc n.* 334 = *Pais n.* 1024: M. Nemunio M. f[il.] Cupito dec. II vir. muner(ario) [f]lam. civit. M. Nemunius Neosni . . . patri. *s.* Nemonius.

Nemuso *s.* Nemausus.

Nen *fig. christl. (Neapel) CIL* X 8053, 148: NEN. *(Worms)* XIII 10001, 227: NEN.

***Nennecti** pagus, *j. Nizy-le-Comte, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Sissonne. TP:* Ninittaci. *IA* 381, 4: Minaticum (*Matton list* Ninaticum). *s.* Vennecti.

Nenni. *Ein ring RA* 3ᵉ *s., t.* 13 (1889) *p.* 165: NENNI + VADINEHNE.

Nenter-ācus Nantriacus Nentri *O. j. Nitry, départ. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Noyer. Belfort* 3199 (*Prou* 591): ИEИ-TERAC. 6290 (*Prou* 592): + ИEИTERA.

Neoclanum (agellum). *Pard. dipl. n.* 139, *t.* 1 *p.* 106 *(a. 542):* Neoclanum.

Neodenaco *O. der civitas Cenomannorum. Merow. münze. Belfort* 2874 = *Prou* 479: NEODENAC · +

Neogilo *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 209 *(a. 615)*: Neogilo (*Mabillon* Mogiogilo) villam.

Neolone villa. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villas Neolone et Walionno.

Neonsigo *O. in Francia Rimense, nicht Nassogne. Rav.* 4, 26 *p.* 233, 11: Neonsigo.

Neores *V. in Celtiberien? cf.* Neoris *in Hiberien am Caucasus. Sallust. hist. fragm. (cod. Orléans 169)* XII *cf. Hauler, Wiener Sitzungsber.* 113 *s.* 658: Civitates *(den Vasconen benachbart)* Mutuderei et [N?]eores.

Neoudinorus *O. Merow. münze. Belfort* 3200: + NEOVDINOBV.

Nep. *(Lyon) CIL* XIII 10001, 404: NEP.

***nēpōt- *nepát-** *oder* ***nipant-s** *dentalstamm, nominalsuffix auf* -t-, *intervocalisches* p *in urceltischer zeit geschwunden, 'neffe, schwesterson'; air. ir.* nia *m. schwesterson, gen.* niath, *stamm* *niat, *mir.* niæ, *gen.* niath niad = *nep-āt-as, *cy.* ney nei *'fratris vel sororis filius', mcy.* ney nei (*pl.* neyeynt nyeint) *'bruder- oder schwesterson', mbret.* ny, *bret. (Léon)* niz *neveu, w.* nai, *corn.* noi *gl. nepos; latein.* nep-ō(t)-s, *gen.* nep-ōt-is *enkel, m. f., gr.* νέποδες (?) *junge abkömmlinge, aus* *νεποτες; ἀ-νεψιός *'neffe' zu lat.* nepti-s; *got.* niþ-ji-s *m. vetter, verwanter,* = *neptio-s, *gdf.* neptjo- *resp.* netjo-, niþjō *f. base, verwante, ae. pl.* niddas, *aisl.* nidr *verwanter, abkömmling; ahd.* nëvo, *ae.* nefa, *germ.* *nefò *neffe, verwanter, und* népēt (*an.* nefi), *aus* *nefō(d), *war zur n-decl. übergetreten; altlit.* nepotis *enkel, aksl.* net-ijĭ *neffe, vetter, oder* netĭjĭ *neffe, aus* *nept-, *ai.* nápāt napát *abkömmling, nachkomme, kind, enkel,* napt- *enkel, daneben n. gthav.* nafšu, *loc. pl. aus* *napt-su, *zd.* napat (*nom.* napō) *'abkömmling' und 'enkel', apers.* napā *enkel, idg.* *népōt- *und* *nept-.

Nepoti-ācum *von M.* Nepotius, *O. in Belgien:* 1) *Nivezé bei Spa, Lüttich;* 2) *Nivesez bei Sart, Lüttich.*

Nepran . . . *M. (Tavistock, grafschaft Devon) IBCh* 27 = *Archaeologia Cambrensis* 1896 *cf. RC* 18, 122: Neprani fili Conbevi.

Nept-ācus *verlesen für* Nert-ācus? *M. (Bordeaux) CIL* XIII 857: D(is) M(anibus) Solini Neptaci fil(ii) et Sextino Aulici fil. Nep[t]acus filio et nepoti p. c.

***nepti-** *nichte, air.* necht *f. neptis, für* neet (ct *statt* pt), *ir.* nécht, *cy.* nith, *abret.* nith, *mbret.* nyz *nièce, acorn.* noit *neptis, latein.* nepti-s, *f.* nepta, neptis filia fratris, *griech.* ἀνεψιό-ς *geschwisterson* (*aus* *ἀ-νεπτιο-ς (ἀ- *aus* *sm-)), *ahd.* nift, *stamm* nifti-, *enkelin, stieftochter,* níft-ila, *an.* nipt (*aus* *nept-í) *nahe verwante, nd.* nicht *enkelin, nichte, aksl.* netijĭ *'neffe, vetter' aus* *neptĭjĭ, *urslaw.* *neti *nichte, lit.* nĕptis, nepte *enkelin, ai. ved.* napt-í-š *weiblicher abkömmling, tochter, enkelin,* náptī *enkelin, zd.* napti *enkelin, idg. fem.* *néptī (neptí?).

Neptūnus *G. auch bei den Celten. Salvian. gub. dei* 6, 60: Neptunus colitur in circis. *(Bobadella in Lusitanien) CIL* II 398: Neptunale. *(Peñalva de Castro)* 2777: Neptuno deo . . . *(Tarragona)* 4087: Neptuni Aug(usti) sacrum in honorem et memoriam Aemil. Augustalis Aemil. Nymphodote fil. et conliberto s. p. f. *(Citluk)* III 1794: Neptuno Aug(usto) sac(rum). *(Alt-Ofen, a. 145/160)* 3486: Neptuno C. Iulius Geminus Capellianus leg. Aug. *(Neudorf)* 3662: Neptuno et Nymphis pro salute imp. Caes. M. Aurel. Aug. Antonius Aulianus praef. coh. V. Lu[c]e posuit. *(Laibach)* 3841: Neptuno Aug(usto) sac(rum) Hostilius Ergiano ex voto. *(Szala-Apati)* 4124: Nep(tuno) Aug. Iulius Lupus pro se et suis. *(Laibach) EE* 2 *p.* 409 *n.* 810: Neptuno Aug. sacrum M. Asinius Maximus. *(Örkeny)*

CIL III 4363: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni Reginae, Minervae, Neptuno, Libero patri, Dianae ceterisq(ue) dibus L. Antonius Sabinianus corn[ic]l. leg. leg. I. ad. p. [f.] Sev. templum vetust(ate) conlapsum [fa]c[i]undum cur. cum Aureliano con. *(Cilli)* 5137: Nep(tuno) Aug(usto) sacrum C. Castric. Opta[t]us s. l. m. 5197: Neptuno Aug(usto) sac(rum) Celeiani publice. *(Bei Günzburg)* 5866: Neptu(no) sacr(um) Molin(us *oder* molinarii). *(Mitrovica)* 10219: Neptuno Aug. sac. d. d. *(Alt-Ofen)* 10430: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni, Neptuno, Marti L. Val. Italus optimo collegio negotiantium d. d. *(Parenzo)* V 328: Neptuno deIsque Aug(ustis) T. Abudius Verus post . . . subpraefect(us) classis Raven-n(atis) templo restituto, molibus extruct(is), domo exculta in area d(ecurionum) d(ecreto) concessa sibi dicavit. *(Gussago)* 4285: Neptuno v. s. l. m. Viribus v. s. l. m. *(Brescia)* 4286: Neptuno Aug(usto) L. Sulpicius Claudian(us) ex voto. *(Gargnano)* 4874: Neptuno sacrum p(opulus) B(enacensis). *(Bolgaro)* 5098: Neptuno sacrum M. Dunillius homo . . . *(Como)* 5258: Neptuno et dIs Aquatilib(us) pro salute et incolumit. v. s. l. m. C. Quart. Secundin. *(Intimiano bei Como, saec. 1 p. Chr.)* 5279: L. Caecilius L. f. CIlo IIII vir a. p. qui testamento suo HS n. XXXX municipibus Comensibus legavit ex quorum reditu quot annIs per Neptunalia oleum in campo et in thermIs et balineIs omnibus quae sunt Comi populo praeberetur t. f. i. et L. Caecilio L. f. Valenti et P. Caecilio L. f. Secundo et Lutullae PIcti f. contubernali aetas properavit faciendum fuit noli plangere mater, mater rogat quam primum ducatis se ad vos. *(Varallo Pombia)* 6565: Neptun[o] sacrum L. Labienu[s] Bucculu[s] Comu . . . *(Roatto)* 7457: Neptuno sac. L. Gessius Optatus l. l. m. *(Borgo S. Dalmazzo)* 7850: Neptuno sac[rum] Maximus Teurius vicarius Metela Danius Carb. Vibius Velagenius Peda Parra Enicius Miranius Carb. Silvanus Velagenius Ebelin. Lasser Metela Edanius Car. Maximus Minatius Carb. Secundus Enicius Parrae f. Barg. piscatores l. m. *(Frampton bei Dorchester)* VII 2: Neptuni vertex, regmen sortiti mobile ventis, | scultu[ra] cui cerulea es[t] delfinis cincta duobus. *(Lymne)* 18: . . . . [Nep]tu[no]? aram [C.] Aufidiu[s] Pantera praefect(us) clas(sis) Brit(annicae) . . . . *(Chichester)* 11: [N]eptuno et Minervae templum [pr]o salute do[mus] divinae [ex] auctoritate [Ti.] Claud(ii) [?Cogidubni r(egis)?, lega[ti] Aug(usti) in Brit(annia), [colle]gium fabror(um) et qui in eo . . . . d(e) s(uo) d(ant), donante aream [Clem]ente Pudentini fil(io). *(Chesterholm)* 708: Deo Neptuno Sarabo Sano(?). *(Newcastle-upon-Tyne)* *EE* 3 *p.* 132 *n.* 99: Neptuno le(gio) VI vi(ctrix) p(ia) f(idelis). *(Île de Lérins)* *CIL* XII 168: Neptuno Veratia Montana. *(Arles)* 660: Neptuno Aug(usto) L. Veratius Verus v. s. l. m. 697: Si[gna duo?] Nept[uni a]rgent[ea]. *(Substantion bei Castelnau)* 4186: . . . [beneficiario (*oder* sorniculario) trib(uni)] . . . . . item trib(uni) leg(ionis) II. . . . [item] Gemelli proc(uratoris) [Aug(usti)] Neptuno et N[ymphis.....]. *(Zwischen Arles und Tarascon)* 5697, 4: Neptun(o) p(ondo uncias decem semunciam scripula) XI. *(Genf, im Rhônebette)* 5878: Deo Neptun(o) C(aius) Vitalinius Victorinus miles leg(ionis) XXII a curis v. s. l. m. *(Plombières) De Rouveroy, Petit traité des eaux minérales de Plombières p.* 130 = *RA n. s.* 35 (1875) *p.* 96 = 1878 *p.* 96 = *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiq. de la Bibliothèque nationale (P. 1895) n.* 2305 *p.* 710: Deaeo Neptun(o) Toutissia Vestina v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Allmendingen bei Thun)* *CIL* XIII 5158: Iovi, Matribus, Matronis, Mercurio, Minervae, Neptuni. *(Doomburg, Zeeland)* *CIR* 26: Deo Neptu[no] Octavius Ammius v. s. l. m. *(Utrecht)* 53: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) I]unon[i Reginae Mi]nervæ . . . . . . [g]enio hu[ius loc]i Neptuno . . . *(Großkrotzenburg)* 1433: Neptuno *(dat.)*. *(Ettlingen)* 1678: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) Neptuno contubernio nautarum Cornelius Aliquandus d(e) s(uo) d(at). *(Heidelberg, vor 200 p. Chr.)* *BJ* 62, 20: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Neptuno aedem *(capelle)* cum signo Val. Paternus arc(hitectus *brückenbaumeister*) et Aelius Macer ex voto fec.

Nequres *M. fig. (London)* *CIL* VII 1336, 754: NEQVR, NEQVRF *und* NEQVRE° = Nequr(es) f(ecit). *(Lyon, Trion n. 984; Sainte-Colombe) Allmer-Dissard, Lyon, t. 4 p.* 382 *n.* 497, 887. *(Forêt de Compiègne; Cocquerelle, dép. Somme)* *BSAF* 1877 *p.* 107. *(Seurre, dioec. Besançon, doyenné Neublans, civitas Sequanorum) Lejay* 270. *(Vechten) Schuerm.* 3846: NEQVRES. *(Séron, Belgien)*

3847: Neq. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 143: NEQVRE. *(Bonn; Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 30 *n.* 241: Nequr(es) fe-c(it)? *(Suippes, Marne) Habert tab.* XXI 966 = *p.* 102: NEQVRES.

? **Nerate** *O., castell in Dalmatien. Plin. n. h.* 3, 142: Nerate. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 3: Netrate. 5, 14 *p.* 380, 7: Nerente.

Nerco-brīgā *s.* Nertobriga.

10 **Nerco-s** *M. Gallische silbermünze der Santones. Muret-Chabouillet* 4535 *(aus Vernon, Vienne)* 4536: NERCOD *R* NERCOD.

Nereensis, Nereus vicus *s.* Neriomagus.

Nereus *M. (Rom) CIL* VI 4344: Nereus nat(ione) German(us) Peucennus Germanicianus Neronis Caesaris vixit annis XXVII.

Nergo-briges *V. s.* Nertobriga.

Neri *celt. V. in Hispania Tarraconensis. Mela* 3, 1, 11: Cetera super Tamarici Neri-20 que incolunt in eo tractatu ultimi. *Plin. n. h.* 4, 111: Celtici cognomine Neri et Supertamarci. *s.* Nerion.

Neri-anus *M. nomen. (Klosterneuburg, a. 80) CIL* III *D.* XI: Cohort(is) I Montanorum, cui praest Sex. Nerianus Sex. f. Clu(stumina) Clemens. *(Bei Palestrina)* XIV 4091, 10 = XV 2299: Macrin(i) Nerian(i) aed(ilis).

Neri-atius *M. nomen. (Beligna) CIL* V 30 1315: L. Neriatius P. f. Lem.

Neri-ccus *M. (Douai) Desjardins tab.* XV 126 = *p.* 138. *(Anthée):* Nericci.

***Nerici-ācum** *von* Nericius, *in belg. O. Narcimont bei L'Église, Luxemburg. cf.* Narissus.

Nerid-o(n). *(Bilak bei Bistritz) CIL* III 7625: . . . Neridonis . .

Nerio-măgus '*feld des G.* Nerios', *O. im gebiete der Biturici Cubi, j. Néris-les-Bains,* 40 *dép. Allier, arrond. und canton Montluçon. TP:* Aquis Neri *(gen. vom gentilic.* Nerius). *Greg. Tur. vit. patr.* 9, 2 *(a. 566):* Venit ad vicum Nereensim, ibique aedificato oratorio ac sancti Martini reliquiis consecrato, pueros erudire coepit in studiis litterarum. 3 *(a. 576):* Archipresbiter Nereensis vici. — *Inschriften. (Néris-les-Bains, aut recens aut male descripta) CIL* XIII 1373: N(umini)-b(u)s A(u)g(ustoru)m (et) I(unoni)b(u)s 50 v(ican)i N(erioma)g(ense)s. *(Inschr. au Péchin, sous Néris, nach 161)* 1374: Numinibus Augustorum et Iunonibus vicani Neriomagienses. *(Néris)* 1375: [Templum dei] Solis. [Numinibu]s Augus[torum et G]enio v[icanorum Neriomagensium]. 1376. 1377 *cf. Hübner, Exempla n.* 604 *(saec. 2):* [Nu]minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(orum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr?]is fIl. Equester IIvir II, flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es 10 Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes NerIi et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs ob hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt] *oder* o[btulerunt]. 1378: L. Iul. IulI Eq[uestris fil. Equester?] ex decreto [vican(orum) Neriomag . . . . . diri]bitoria ta[bernas, porticus] . . . . . . 1379: [?Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. et Cu[b. et vicanorum 20 Neriomagensium]. *(Meilenzeiger bei Alichamps):* Avar. l. XIIII, Med. l. XII, Ner. l. XXV.

Nĕr-īŏ-n *vorgebirge in Hispania Tarraconensis, j. Cab Neria oder Nerizan. Strab.* 3, 1, 3 *p.* 137: Μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας ἣν καλοῦσι Νέριον. 3, 3 *p.* 153: Τὸ μὲν οὖν μῆκος ⟨μέχρι⟩ Νερίου ἄκρου τρισχιλίων σταδίων. 5 *p.* 153: Περὶ τὴν ἄκραν ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς 30 καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί. *cf. Mela* 3, 1, 9: Promunturium quod Celticum vocamus. *Ptol.* 2, 6, 2. 3: Νέριον ἀκρωτήριον. 21: Περὶ τὸ Νέριον ἀκρωτήριον. *Marcian. Heracl. p. m. ext.* 2, 17 *p.* 549, 17: Ἀπὸ τοῦ Κορίου *(Müller ci.* Νερίου) ἄκρου.

Nerīt-ānus *M. cogn. (Weißenkirchen bei Alt-Ofen) CIL* III 3558: D(is) M(anibus) Pacato Mucaris mil. leg. II. adi. stup. X. vixit annis XXXV, Bato Neritani comilitoni 40 obsequentissimo et fratri ex testamento fieri curavit ex HS n. DCCC.

? **Nĕr-ītus** *griechisch? M. cogn. (Salona) CIL* III 2422: Lotini | Nerito filis. *(Verona)* V 3393: Cn. Cornelius Curvini l(ibertus) Neritus VIvir Aug. sibi et Clodiae Tonnianae L. Chrestae contubernal. *(Susa)* 7264: Nerito Satri st(ationis) l(iberti), [v]ilico summ(arum) Segusione, [M]asculus soc(iorum). *(Rom)* VI 1921: Nérito dIvI 50 ClaudiI [liberto] . . . Nerīto fIlio. 9761: Dis Man(ibus) NeritI Pomponi Materni pueri conpedagogit(ae) merenti. 10125: C. Cornelius Neritus. 15063: Ti. Claudio Neriti

l. Felici. *(Rom, aetatis Hadrianae incipientis)* XV 644: Sex. Vism(ati) Neriti.

Nĕr-ius *G., cf. die* Nerio Martis *der Sabiner. (Néris-les-Bains, Allier) CIL* XIII 1371: Cassia Nemi . . . f(ilia) Nerio (deo) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. 1372: . . . e[t] Nerio? — [ex] vissu [posuit]. 1376. 1377 *(antoninische zeit, cf. Hübner, Exempla n.* 604): [Nu]minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(orum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr.?]is f Il(ius) Equester II(duum)vir II (iterum), flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes Nerii et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs et hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt *oder* obtulerunt]. 1379: [?Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. Cu[b. et vicanorum Neriomagensium]. *In* Nerio-magus; *cf. O.* Niriacus. — 2) **Nĕrĭus** *M.* **Neria** *F. gentilic., vielleicht auch celtisch. Sil.* 5, 260: Obtruncat Nĕrĭum. *(Rom) CIL* I 919: L. Ner(ius). *(Cordova)* II 2296: T. Nerius T. l. Antigonus, T. Nerius T. l. Hilarus f., Cornelia, L. l. Danais mater, Neria T. l. Fírma [f.] Neria Ↄ. et T. l. Daphne, T. Nerius T. l. Asiaticus. *(Tarragona)* 4970, 344: NER, OF.NER *und* ONFRI. *(S. Danillo)* III 2784: Neriae Helpidi *(dat.)* Eutychu[s] coniugi l. m. *(Albona)* 3215, 10: Neri. 6008, 42 (*[a] Siscia, [b] Agram, im museum*): NERIVS. (*[cd] Stein am Anger, [e] Oedenburg, [f] Wien, im museum, [g] Salzburg, [h] Rosenauberg*): NERI. *(Semendria)* 8119: Neria Claudia. *(Skopia)* 8218: Neri // lib. . . . Q. Nerius Fortunatus. *(Zollfeld)* 12012, 65: L. Neri. *(Siszek)* 12012, 66: Nerius. *(Augsburg) Schuerm.* 3849: Neri f. *(Este) CIL* V 2726: T. Nerio Macro . . Nerio Liberali. 8114, 98 (*aus [a] Aquileja, [b] Adria, [c] Este, [d] Monselice, [e] Vicetia, [f] Verona, [g] Calvatone, [h] Brescia, [i] Vercelli, [k] Pollentia, [l] Vadi*): NERI. *(Lampe: Padua)* 8118, 7: Ner(ius) Caspe . . . *(glasgefäß)*. *(London)* VII 1336, 755: Of(ficina) Neri. *(Chesterford)* [b]: Of. Nert. *(gen.)*. *s.* Nert. *(Trinquetaille)* XII 812: L. Nerio Faustiniano. *(Narbonne)* 5002: Neriae. *(Avignon, mus.; Vaison)* 5682, 81[ab]: Neri. *(Vienne)* [c]. 4686,630: Neri f. *(Lampe: Allier) Schuerm.* 3849. *(Lyon)* 3851: Neri f. *(Reims) Habert* 967: NERI. *(Paris)*: OB NIIRI . F. *(Varennes; Clermont; Trier; Obernburg am Main; Gonsenheim; Nierstein; Mainz; Bingen; Heddernheim; Echzell; Saalburg; Wiesbaden; Castel; Ems; Cöln; Vechten) CIL* XIII 10001, 228: NERI. *cf.* XV 6576. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 144: NRIO = Neri? officina. *(Cleve) WK* 8 (1889) *sp.* 281 *n.* 163: Of(ficina) Neri. *(Rottweil)*: NR (Nerio). *(Mainz) BJ* 88 (1890), 49: Fl(avi) Neri Sar(*oder* Sab)ini. *Vgl.* Claudio-nerium.

Nerrus *M. (Rouen) Bull. de la Seine-Inférieure* 5 (1879/81) *p.* 209: Nerrus f. *(Vechten)*: Nerrus f.

Nersihenae Matronae, *vw. mit O. Neersen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bz. Düsseldorf, kr. M.-Gladbach, oder flüßchen Neers, weist auf die Niers,* *Nersa, *hin, nbfl. der Maas. (Im Jülicher Lande) CIR* 626: Matro[nis] Vatuiab[us] Nersihenis Priminia Iustina pro se et suis ex imperio ip(sarum) l(ibens) m(erito).

Nert-ăcus *acy.* nerthauc, *w.* nerthawg *(potens, validus, robustus, fortis) von* *nerto-n, *cf. mir.* dí-nertach *feeble, strengthless, M. (Dorf Les Trois et demi, dép. Creuse, arr. Guéret, gemeinde Fleurat) CIL* XIII 1442: [D]is Manibus et memoriae Paul[li]ni fili, item memoriae Paul[ini?] patris, item (memoriae) Nertaci avi, N[ert]acus vivus pos(uit).

Nertenn-ăcus *vom gentilic.* *Nert-enus *zu* *Nertius, *O. im dép. Yonne.*

Nertes? *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 1 *p.* 371: Urogenio Nerti.

***Nerti-ăcus** *von* *Nertius, Nerciacum, Nerciaco, *O. villa en Forez.*

Nerti-lla *F. cogn. (Scardona) CIL* III 2806: Mu[t]i[l]ia P. f. Nertilla v. s. l. m.

Nerti-nus *M.* **Nertin-ius** *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 182 *p.* 291—292: G(aius) Sulp(icius) Nert[us] *oder* Nert[inus]. *(Chantenille) CIL* XIII 1432: D(is) M(anibus) et memor(iae) Marcel(li) Nertini C(aius) Te[r?]gen(ius) T . . . h(eres) e[x t(estamento) f.]. *(Lyon, Trion)* 2222: D(is) M(anibus) Sex. Nertini Saceris Sex. Nertinius Quietus patronus (liberto) de se bene merito p(onendum) curavit.

Nert-io-s '*son des* Nertos', *cf. urcelt.* *nertijā, *w.* nerthedd *potency, strength, M. gentil. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2223: D(is) M(anibus) C. Nerti(i) . Censorini Celer Victori-

n[us] Victorina lib. e[t he]redes p(onendum) c(uraverunt) et su[b as]cia d[e]dic[averunt]. *(Bischofsheim)* 5965: Nerti Pabenn ... *oder* Mer(curio) Ti. Pabenn ... ? *In* Cu-nertius, *O.* Nerciacum.

***nĕr-to-** *kraft, nom.* nerto-n, *dat.* *nertu, *nertō, *air.* nert *n., j.* neart *m.,* (é-nirt *schwach*), *manx* niart, *acy.* nerth, *mbret.* nerth nerd (*in* Doenerth, Doenerd), *bret.* *(Léon)* nerz = *nerto-n, *vannet.* nerh, *bret.* ners, *corn.* nerth; *nach Stokes vw. mit sabin.* ner-o(n) *fortis,* nĕr-io (*stamm* nĕriēn *fortitudo*), *gr.* ἀ-νήρ (*stamm* ἀνερ) *mann,* ἀνδρ-, ἀνδρο-, *an.* njard, Niordr, *ai.* nr̥, nr̥i *mann,* nar nára-s *mann, mensch, cf.* sū-nr̥tā; *zd.* nar nara *mann, idg.* nar *mann, mensch,* √nar. *In ableitungen* Nert-ăcus, Nert-onius, *compos.* Nerto-briga, Nerto-mārus, *Ago-nertos, *Catanertos, Cob(i)-nertus Cou-nertus (-a), Covinertus, Co-nertus, Cob-nertus (a), Com-nertus, *cf.* Covi-naerta, Dig-nertus (*wenn nicht* Dign-ertus), Esu-nertus, Guaid-nerth, *acy.* Iud-nerth, Id-nerd, Louho-nerd, *Toutonertos, Uro-geno-nertus, Gwr-nerth = *Vernerto-s.

Nertus *M.* **Nerta** *F. cogn.* *(Alt-Ofen)* *CIL* III 10514: Nertus Dumnotali f(ilius) veteranus ala Hisp(anorum) I sesquip(licarius) Lingauster ann. IX stip. XXXVI h. s. s. Valens frater h(unc) t(itulum) m(emoria) posuit. *(London)* VII 1336, 755[a]: OF. NERI. *(Chesterford)* [b]: OF. NERT. *(Bordeaux)* XIII 752: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Iul. Cantoseni def. an. XL'V. Iul. Nerta uxsor p. c. *(Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 182 *p.* 291—292: G(aius) Sulp(icius) Nert[us *oder* -inus]. *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 382 *n.* 497, 888: Nertus fec(it). *(Brugg, Aargau) WK* 2 *s.* 1 = *BJ* 77, 194 = *WK* 8, 224: Aram Nert(i) M. M ....) Aster mil(es) leg(ionis) XI Cl(audiae) p(iae) f(idelis) (centuria) Crispi libe(n)s posuit. *(Bonn)* *BJ* 89 (1890) *s.* 54 *n.* 35: Nertus (*villeicht vorn unvollständig,* Cobnertus Manertus). — *Davon:* Nert-ius.

Nertŏ-brīgā *'Starkenburg', von* *nerto-n, 1) *stadt in Hispania Baetica, unter dem kaiserreich den nicht celtischen Turdetani zugeteilt, j. Valera la vieja bei Frejenál de la Sierra, in span. Estremadura, prov. Badajoz.* *Plin. n. h.* 3, 14: Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia. *Ptol.* 2, 4, 10 *(felt in X):* Νερτόβριγα. *(Frejenál) CIL* II 972: D(is) M(anibus) s(acrum). C. Trebonio C. f. Gal(eria) Modesto Nertobrigens(i) an. L. VI. Trebonia Caesia patrono. 973: Nertob ..... C. Trebonio C. f. Gal(eria) Modesto. *(Valera la Vieja, saec. 2) Boletin de La Real Academia de la Historia (Madrid)* *1893 p.* 390: Geni[o] munic(ipii) c(oloniae) I(uliae) Nertobrigae, palmam ex argenti p(ondo)... Octavio Maxum(i) [f(ilia)?] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Frascati)* *CIL* XIV 2613: Ex Hispania ulteriore provincia Baetica municipium Concordia Iulia Nertobrigenses publice. — 2) *Bei Bilbilis.* *IA* 437, 4: Nitobrica, Neto(Netor)briga. 439, 2: Nertobriga. *Rav.* 4, 43 *p.* 309, 15: Nertobrica. *(Zahlbach, zw. a. 43 u. 71) CIR* 1150: Q. Atius Q. f. Gal(eria) Quietus domo Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII. Mac(edonicae) an(norum) XLV, sti(pendiorum) XXV h(ic) s(itus) e(st) h(eres) exs t(estamento) f(aciendum) c(uravit). 1151: L. Attius L. f. Gal(eria) Nepos Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII. Mg. (= Macedonicae) an(norum) XXXIIII, stip(endiorum) XVIII, h. s. e. ex t. municip. et lib. f. c. 1160: T. Iulius L. f. Gal(erius) Macer dom(o) Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII Ma[c]. an(norum) XXXV, stip(endiorum) XVII, h. s. e. frate. f. c. *(Bingen, nach a. 43 n. Chr.) WZ* 11 (1892) *s.* 299: L. Fabius L. f. Gal(eria) Fab[i?]us Nerto(briga) mil(es) leg(ionis) IIII Mac(edonicae) an. XL st[i]p. XXI, Anicius Modestus h(eres) f(aciendum c(uravit). *Iberische münze:* Nertpš *Hübner* XLVI. XLVIII. — 3) *In Celtiberia, j. La Almunia de Doña-Godina.* *Polyb.* 35, 2, 2 *(a. 152 a. Chr.):* *Μάρκος δὲ στρατεύσας εἰς τοὺς Λυσιτανούς, καὶ τὴν Νερκόβρικα (Schweighäuser; ἐρκόβρικα Mon. 185, cod. Ursin.) πόλιν κατὰ κράτος ἑλών, ἐν Κορδύβᾳ τὴν παραχειμασίαν ἐποιεῖτο.* *Val. Max.* 5, 1, 5: Q. vero Metellus Celtibericum in Hispania gerens bellum, cum urbem Centobricam obsideret et iam admota machina partem muri, quae sola convelli poterat, disiecturus videretur, humanitatem propinquae victoriae praetulit: nam cum Rhetogenis filios, qui ad eum transierat, Centobricenses machinae ictibus obiecissent, ne pueri in conspectu patris crudeli genere mortis consumerentur, quamquam ipse Rhetogenes negabat esse inpedimento quominus etiam per exitium sanguinis sui expugnationem perageret, ab obsidione discessit. Quo quidem tam clementi facto etsi non unius civitatis moenia, om-

nium tamen Celtiberarum urbium animos cepit effecitque, ut ad redigendas eas in dicionem populi Romani non multis sibi obsidionibus opus esset. *Flor.* 1, 33 (2, 17), 10: Metellus ille, qui ex Macedonia cognomen meruerat, et Celtibericus fieri meruit, cum et Contrebiam memorabili cepisset exemplo et Nertobrigae maiore gloria pepercisset. *Appian. Hisp.* 48: Νεργόβριγες . . . Νεργόβριγες (*vgl. Suidas v. μετριοπαθεῖν und* Νεργόβριγες). 50: Νεργόβριγα μὲν Ἀρουακῶν πεντακισχίλιοι κατέλαβον. *Ptol.* 2, 6, 57 *bei den Celtiberi:* Νερτόβριγα (*-ιγα X*).

Nerto-mār-ius *M. nomen,* **Nertomaria** *F., ableitung vom gall. nomen* Nerto-māro-s. *(St. Veit bei Waldeck) CIL* III 5109: Secundinus Pallonis f. et Cupita Nemetonis f. et Secundina f. an. XXV et Nertomariæ Avitæ nept. an. XXX. *(Stattenberg bei Treffen in Steiermark)* 10794: P. Nertomario Quarto an. LX et Meitae Optati f. con. opt. v. et Secundo f. an. XXV Iustus et Nigrinus f. parentibus fecerunt. *(Doomburg, Zeeland) CIR* 29: Deae Nehalenniae Sext(us) Nertomarius Nertonius v. s. l. l. m.

Nerto-mārus *air.* nert-mar, *nir.* neartmhar, *gael.* neart-mhor, *cy.* nerth-fawr '*groß an kraft*', *deutsch* Nordmâr, *M. (Wiener Neustadt) CIL* III 4552: Ne[r]tomarus Clitonis f. ann. VII. h. s. e. *(Celovnik bei Laki in Steiermark)* 5131: Tutor Ioiti et Pinit . . Coudoma /// Acceptus Pin[i]t Vibius Nertomari. *(Cilli)* 5196: Crescens *(cogn.)* Nertomari. *(Carnuntum, a. 114) n.* XXVI 20 *p.* 869 = XXXIX *p.* 1975: Alae Frontonianae ex gregale Nertomaro Irducissae f. Boio et Custae Magni fil(iae) uxori eius Aquin(censi). *(Autun) CIL* XIII 2751: D(is) Pricilla Nertomarl uxor Suadaegenu f(ilia). *(Vertault, dép. Côte-d'Or, dioec. Langres, j. in Saint-Germain n. 18501) BSAF* 1883 *p.* 290 = *BE* 3 (1883) = *Lejay* 288: Nertomar(us). *(Bei Zinsweiler bei Niederbronn im Elsaß, am fuß des Rehbergs, Reidbergs) CIL* XIII 6027: Vo[seg]o sil(vestri) sacrum. Adnamus Nertomari fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Windisch) Mitth. d. antiq. Ges. in Zürich* 15 (1865) *s.* 219: NERTOMR. *Vgl. Ulrich, Catalog der Sammlungen der antiq. Ges. in Zürich s. Carton* 913ª. *(Fibula im museum zu Wiesbaden) CIR* 1376, 11 *add. p.* XXXI = *Nass. Ann.* 12, *bd.* 2 *n.* 24 (*s.* 224) = *Cohausen, Führer s.* 73: Nertomir. *(Bei Saargemünd) WZ* 6 (1887) *s.* 288: NIIRToM /// = Nertom[arus]. *Davon abgeleitet* Nertomar-ius.

Nerton-ius *M. cogn. (Auf berg Vipota bei Cilli) CIL* III 5190: [I(ovi)] o(ptimo) m(aximo) di[s deab(us)] omnibu[s . . . . .] Nerton . . . . . v. [s.]. *(Rom)* VI 3435: C. Nertonio Lupo *(dat.)*. *(Doomburg, Zeeland) CIR* 29: Deae Nehalenniae Sext(us) Nertomarius Nertonius v. s. l. l. m.

Nertŏ-vălus *M. cogn. (Embrun) CIL* XII 88: Blaesiae Nertovali fil(iae).

Neru-cus *M. fig. (Vic en Auvergne) MSAF* 8 (1829) *p.* 166 = *Schuerm.* 3855: Neruci?

Nĕr-ūs-ii *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, V. mit hauptstadt Vence, Alpes Maritimes. Plin. n. h.* 3, 137 = *CIL* V 7817 *v.* 44: Nerusi. *Ptol.* 3, 1, 37: Νερουσίων ἐν παραλίοις Ἄλπεσιν Οὐίντιον. — *M. (Magliano) CIL* IX 4796, 21 *add.* = *Anth. Lat.* 437 *Buech.:* L. Nerusius Mithres. *(Rusellae) CIL* XI 2619: Nerusius Vincentius qui vixit annis XXVII Aufidia Sirica coiux benemerenti fecit.

Nerut-ius *M. (Üyüklü bei Yalowadj) CIL* III 6855: L. Nerutius Q. [f.] Ser.

Ner-va *fl. im Cantabrerlande, j. Nerva oder Nervion, bei Bilbao. Ptol.* 2, 6, 7: Νερούα ποταμοῦ ἐκβολαί.

?**Nerv-atius** *M. Concil. Tolet. XVI a.* 693 *(Mansi* 12 *c.* 85 *B):* Nervatius abbas.

Nervenensis *s.* Nevirnum.

Nervicanus tractus, *die küste von Gallia Belgica von der Garonne bis zur Somme, cf. Eutrop.* 9, 21: Carausius, cum apud Bononiam per tractum Belgicae et Armorici pacandum mare accepisset, quod Franci et Saxones infestabant. *ND occ.* 1, 45. 37, 13. 24: Tractus *(gen.)* Armoricani et Nervicani. s. Nervii.

Nerv-ii *nach Strabo Germanen, nach Zeuß Celten, V. in Gallia Belgica, an der Sambre und Schelde, in der alten dioecese Cambrai,* = *civitas Camaracensium in Hennegau und Brabant, Süd-Flandern; ire hauptstadt war* Bagăcon *j. Bavai, dép. Nord, arr. Avesne. Caes. b. G.* 2, 4, 8: Totidem (polliceri milia armata L) Nervios, qui maxime feri inter ipsos habeantur longissimeque absint. 15, 3: Eorum (Ambianorum) fines Nervii attingebant. Quorum de natura moribusque Caesar cum quaereret, sic reperiebat: (4) nullum esse aditum ad eos mercatoribus; nihil pati vini reliquarumque rerum [ad luxu-

riam pertinentium] inferri, quod is rebus relanguescere animos [eorum] et remitti virtutem existimarent; esse homines feros magnaeque virtutis; (5) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent patriamque virtutem proiecissent; (6) confirmare sese neque legatos missuros neque ullam condicionem pacis accepturos. 16, 1: Cum per eorum fines triduum iter fecisset, inveniebat ex captivis Sabim flumen ab castris suis non amplius milibus passum X abesse; (2) trans id flumen omnes Nervios consedisse adventumque ibi Romanorum expectare una cum Atrebatibus et Viromanduis, finitimis suis (3) (nam his utrisque persuaserant, uti eandem belli fortunam experirentur); (4) expectari etiam ab is Atuatucorum copias atque esse in itinere; (5) mulieres quique per aetatem ad pugnam inutiles viderentur, in eum locum coniecisse, quo propter paludes exercitui aditus non esset. 17, 2: Cum ex dediticiis Belgis reliquisque Gallis conplures Caesarem secuti una iter facerent, quidam ex his, ut postea ex captivis cognitum est, eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta, nocte ad Nervios pervenerunt atque his demonstrarunt inter singulas legiones inpedimentorum magnum numerum intercedere, neque esse quicquam negotii, cum prima legio in castra venisset reliquaeque legiones magnum spatium abessent, hanc sub sarcinis adoriri; (3) qua pulsa inpedimentisque direptis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent. (4) Adiuvabat etiam eorum consilium, qui rem deferebant, quod Nervii antiquitus, cum equitatu nihil possent (neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus valent copiis), quo facilius finitumorum equitatum, si praedandi causa ad eos venissent, inpedirent, teneris arboribus incisis atque [inflexis crebrisque] in latitudinem ramis enatis et rubis sentibusque interiectis effecerant, ut instar muri hae saepes munimentum praeberent, quo non modo non intrari, sed ne perspici quidem posset. (5) His rebus cum iter agminis nostri impediretur, non omittendum sibi consilium Nervii existimaverunt. 19, 1: Ratio ordoque agminis aliter se habebat ac Belgae ad Nervios detulerant *qs.* 23, 4: Omnes Nervii confertissimo agmine duce Boduognato, qui summam imperii tenebat, ad eum locum contenderunt; quorum pars aperto latere legiones circumvenire, pars summum castrorum locum petere coepit. 28, 1: Hoc proelio facto et prope ad internecionem gente ac nomine Nerviorum redacto maiores natu, quos una cum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos dixeramus, hac pugna nuntiata, cum victoribus nihil impeditum, victis nihil tutum arbitrarentur, (2) omnium, qui supererant, consensu legatos ad Caesarem miserunt seque ei dediderunt, et in commemoranda civitatis calamitate ex sescentis ad tres senatores, ex hominum milibus LX vix ad quingentos, qui arma ferre possent, sese redactos esse dixerunt. (3) Quos Caesar, ut in miseros ac supplices usus misericordia videretur, diligentissime conservavit suisque finibus atque oppidis uti iussit et finitumis imperavit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent. *(Sic sind nach Plin. n. h.* 3, 106 *frei.)* 29, 1: Atuatuci . . . cum omnibus copiis auxilio Nerviis venirent, hac pugna nuntiata ex itinere domum reverterunt. 32, 2: Se (Caesarem) id, quod in Nerviis fecisset, facturum finitumisque imperaturum, nequam dediticiis populi Romani iniuriam inferrent. 5, 24, 2: Ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam Gaio Fabio legato dedit, alteram in Nervios Quinto Ciceroni. 38, 2: Re demonstrata Aduatucisque concitatis postero die in Nervios pervenit hortaturque, ne sui in perpetuum liberandi atque ulciscendi Romanos pro is quas acceperint iniuriis occasionem dimittant. (3) Interfectos esse legatos duo magnamque partem exercitus interisse demonstrat; (4) nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hiemet, interfici; se ad eam rem profitetur adiutorem. Facile hac oratione Nerviis persuadet. 39, 1: Ad Ceutrones, Grudios, Levacos, Pleumoxios, Geidumnos, qui omnes sub eorum (Nerviorum) imperio sunt. 3: His circumventis magna manu Eburones, Nervii, Aduatuci atque horum omnium socii et clientes legionem oppugnare incipiunt. 41, 1: Tum duces principesque Nerviorum, qui aliquem sermonis aditum causamque amicitiae cum Cicerone habebant, conloqui sese velle dicunt. (2) Facta potestate eadem, quae Ambiorix cum Titurio egerat, commemorant: (3) omnem esse in armis Galliam, Germanos Rhenum transisse, Caesaris reliquorumque hiberna oppugnari. (4)

Addunt etiam de Sabini morte; Ambiorigem ostentant fidei faciundae causa. (5) Errare eos dicunt, si quidquam ab is praesidii sperent, qui suis rebus diffidant; sese tamen hoc esse in Ciceronem populumque Romanum animo, ut nihil nisi hiberna recusent atque hanc inveterascere consuetudinem nolint; (6) licere illis per se incolumibus ex hibernis discedere et, quascumque in partes velint, sine metu proficisci. (7) Cicero ad haec unum modo respondit: non esse consuetudinem populi Romani accipere ab hoste armato condicionem; (8) si ab armis discedere velint, se adiutore utantur legatosque ad Caesarem mittant; sperare se pro eius iustitia quae petierint impetraturos. 42, 1: Ab hac spe repulsi Nervii vallo pedum X et fossa pedum XV hiberna cingunt. (2) Haec et superiorum annorum consuetudine ab nobis cognoverant et quosdam de exercitu nacti captivos ab his docebantur; (3) sed nulla ferramentorum copia, quae sunt ad hunc usum idonea, gladiis caespites circumcidere, manibus sagulisque terram exhaurire cogebantur. (4) Qua quidem ex re hominum multitudo cognosci potuit: nam minus horis tribus milium pedum XV in circuitu munitionem perfecerunt. (5) Reliquis diebus turres ad altitudinem valli, falces testudinesque, quas idem captivi docuerant, parare ac facere coeperunt. 43, 1: Septimo oppugnationis die maximo coorto vento ferventes fusili ex argilla glandes fundis et fervefacta iacula in casas, quae more Gallico stramentis erant tectae, iacere coeperunt. 3: Hostes maximo clamore sicuti parta iam atque explorata victoria turres testudinesque agere et scalis vallum ascendere coeperunt. 5: Hic dies nostris longe gravissimus fuit; sed tamen hunc habuit eventum, ut eo die maximus numerus hostium vulneraretur atque interficeretur, ut se sub ipso vallo constipaverant recessumque primis ultimi non dabant. (6) Paulum quidem intermissa flamma et quodam loco turri adacta et contingente vallum, tertiae cohortis centuriones ex eo quo stabant loco recesserunt suosque omnes removerunt, nutu vocibusque hostes, si introire vellent, vocare coeperunt; quorum progredi ausus est nemo. (7) Tum ex omni parte lapidibus coniectis deturbati turrisque succensa est *qs.* 45, 2: Erat unus intus Nervius, nomine Vertico, loco natus honesto, qui a prima obsidione ad Ciceronem perfugerat suamque ei fidem praestiterat. (3) Hic servo spe libertatis magnisque persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat. (4) Has ille in iaculo inligatas effert et Gallus inter Gallos sine ulla suspicione versatus ad Caesarem pervenit. 46, 4: (Caesar) scribit Labieno, si rei publicae commodo facere possit, cum legione ad fines Nerviorum veniat. 48, 2: (Caesar) venit magnis itineribus in Nerviorum fines *qs.* 56, 1: Ubi intellexit ultro ad se veniri, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia facinoris instigarei, altera Nervios Atuatucosque bellum Romanis parare neque sibi voluntariorum copias defore, si ex finibus suis progredi coepisset, armatum concilium indicit. 58, 7: Hac re cognita omnes Eburonum et Nerviorum quae convenerant copiae discedunt, pauloque habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam. 6, 2, 3: Caesar, cum undique bellum parari videret, Nervios, Atuatucos, Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis, Senones ad imperatum non venire et cum Carnutibus finitumisque civitatibus consilia communicare, a Treveris Germanos crebris legationibus sollicitari, maturius sibi de bello cogitandum putavit. 3, 1: Itaque nondum hieme confecta proxumis quattuor coactis legionibus de inproviso in fines Nerviorum contendit (2) et, prius quam illi aut convenire aut profugere possent, magno pecoris atque hominum numero capto atque ea praeda militibus concessa vastatisque agris in deditionem venire atque obsides sibi dare coegit. 29, 4: Per Arduennam silvam, quae est totius Galliae maxima atque ab ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios pertinet milibusque amplius quingentis in longitudinem patet. 7, 75, 3: (Galli imperant) sena (milia) Andibus, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus. *Cic. ad Q. fr.* 3, 8, 2 *(a. 54):* Ubi enim isti sint Nervii et quam longe absint, nescio. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 194: *Τρηουΐροις δὲ συνεχεῖς Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν (= in Germania) ἔθνος.* *Liv. epit.* 104: (Caesar) contra Nervios unam ex his civitatibus cum magno discrimine pugnavit, eamque gentem delevit, quae bellum gessit donec ex sexaginta milibus armatorum trecenti superessent, ex sexcentis senatoribus tres tantum evaderent. 106: Ea (castra) quibus in Nerviis praeerat Q. Cicero. 139

(a. 9 a. Chr.): Bellum adversus Transrhenanos gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. 141 *(im dritten feldzug des Drusus):* Inter priores Chumstinctus et Avectius tribuni ex civitate Nerviorum. *Val. Max.* 3, 2, 19: Divum Iulium, certissimam verae virtutis effigiem, repraesentemus, cum innumerabili multitudine et feroci impetu Nerviorum (seruorum *Par. epit.*) inclinari aciem suam videret, timidius pugnanti militi scutum detraxit eoque tectus acerrime proeliari coepit. Quo facto fortitudinem per totum exercitum diffudit labentemque belli fortunam divino animi ardore restituit. *Lucan.* 1, 428 *sq.*: Nimiumque rebellis | Nervius et caesi pollutus sanguine Cottae. (*Dazu Comm. Usen.*: Nervi ciuitas est . . . Nervii Galli(a)e populi finxerunt foedus illi et post securum occiderunt. *Plin. n. h.* 4, 106: Introrsus Catuslugi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. *Tac. G.* 28: Treveri et Nervii circa affectationem Germanicae originis ultro ambitiosi sunt, tamquam per hanc gloriam sanguinis a similitudine et inertia Gallorum separentur. *h.* 4, 15: Quippe viribus cohortium abductis Vitellius e proximis Nerviorum Germanorumque pagis segnem numerum armis ornaverat. 33: Nerviorum cohortes, metu seu perfidia, latera nostrorum nudavere. 56: (Claudius Labeo) accepta peditum equitumque modica manu nihil apud Batavos ausus quosdam Nerviorum Baetasiorumque in arma traxit. 66: Claudius Labeo Baetasiorum Tungrorumque et Nerviorum tumultuaria manu restitit. . . . Civilis Baetasios quoque ac Nervios in fidem acceptos copiis suis adiunxit, ingens rerum, perculsis civitatum animis vel sponte inclinantibus. 79: Sed legionem terrestri itinere Fabius Priscus legatus in Nervios Tungrosque duxit, eaeque civitates in deditionem acceptae: classem ultro Canninefates adgressi sunt maiorque pars navium depressa aut capta. Et Nerviorum multitudinem, sponte commotam ut pro Romanis bellum capesseret, idem Canninefates fudere. *Plut. Caes.* 20: *Ἐπὶ δὲ τοὺς ἀγριωτάτους καὶ μαχιμωτάτους τῶν τῇδε, Νερβίους, ἐστράτευσεν, οἵπερ εἰς συμμιγεῖς δρυμοὺς κατῳκημένοι, γενεὰς δὲ καὶ κτήσεις ἔν τινι βυθῷ τῆς ὕλης ἀπωτάτω θέμενοι τῶν πολεμίων αὐτοὶ τῷ Καίσαρι ποιουμένῳ χάρακα καὶ μὴ προσδεχομένῳ τηνικαῦτα τὴν μάχην ἑξακισμύριοι τὸ πλῆθος ὄντες αἰφνιδίως προσέπεσον, καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐτρέψαντο, τῶν δὲ ταγμάτων τὸ δωδέκατον καὶ τὸ ἕβδομον περισχόντες ἅπαντας ἀπέκτειναν τοὺς ταξιάρχους. εἰ δὲ μὴ Καῖσαρ ἁρπάσας τὸν θυρεὸν καὶ διασχὼν τοὺς πρὸ αὑτοῦ μαχομένους ἐνέβαλε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπὸ τῶν ἄκρων τὸ δέκατον κινδυνεύοντος αὐτοῦ κατέδραμε καὶ διέκοψε τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, οὐδεὶς ἂν δοκεῖ περιγενέσθαι· νῦν δὲ τῇ Καίσαρος τόλμῃ τὴν λεγομένην ὑπὲρ δύναμιν μάχην ἀγωνισάμενοι τρέπονται μὲν οὐδ᾽ ὣς τοὺς Νερβίους, κατακόπτουσι δὲ ἀμυνομένους· πεντακόσιοι γὰρ ἀπὸ μυριάδων ἓξ σωθῆναι λέγονται, βουλευταὶ δὲ τρεῖς ἀπὸ τετρακοσίων.* *Appian. Gall.* 1, 4: *Μετὰ δὲ τούτους ὁ Καῖσαρ τοῖς καλουμένοις Βέλγαις ἐπιπεσὼν ποταμόν τινα περῶσι, τοσούτους ἀπέκτεινεν ὡς τὸν ποταμὸν γεφυρωθέντα τοῖς σώμασι περᾶσαι. Νέρβιοι δὲ αὐτὸν ἐτρέψαντο, ἄρτι στρατόπεδον ἐξ ὁδοιπορίας κατασκευάζοντι αἰφνιδίως ἐπιπεσόντες, καὶ παμπόλλους ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ ταξιάρχας καὶ λοχαγοὺς ἅπαντας· καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐς λόφον τινὰ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν πεφευγότα περιέσχον κύκλῳ. ὑπὸ δὲ τοῦ δεκάτου τάγματος αὐτοῖς ἐξόπισθεν ἐπιπεσόντος ἐφθάρησαν, ἑξακισμύριοι ὄντες. ἦσαν δὲ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἀπόγονοι.* *Ptol.* 2,9,6: *Νερούιοι* ((*μὲν*) *ἐρούσιοι* *ΧΣΦΨ Arg.*, *νερούσιοι cett.*), *ὧν πόλις Βάγακον* (*βάσακον codd.*). *Dio* 39, 3 *(a. 57 a. Chr.):* *Νερούιοι δὲ τῆς μὲν πεδιάδος (οὐ γὰρ ἦσαν ἀξιόμαχοι) ἑκόντες αὐτῷ ἐξέστησαν, ἐς δὲ δὴ τὰ ὄρη τὰ ὑλωδέστατα ἀνακομισθέντες, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ* <*καταστρατοπεδευόμενον ἑώρων*>, *ἐκεῖθεν ἐπικατέδραμον ἀνέλπιστοι καί, καθ᾽ ὃ μὲν αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἦν, ἐτράποντο καὶ ἔφυγον, τῷ δὲ δὴ πλείονι τοῦ στρατοῦ καθυπέρτεροί τε ἐγένοντο καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοβοεὶ εἷλον.* (2) *αἰσθόμενος δὲ τοῦτ᾽ ἐκεῖνος (προεκεχωρήκει γὰρ ἐπί τι τοὺς τετραμμένους διώκων) ἀνέστρεψε καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐρύματι ἁρπαγὴν ποιουμένους περιεστοιχίσατο καὶ κατεφόνευσε. πράξας δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔτι μέγα ἔργον τοὺς λοιποὺς Νερουίους χειρούμενος ἔσχε.* 40, 7: *Γενομένου δὲ τούτου ἄλλοι τέ τινες τῶν πλησιοχώρων ἀπέστησαν καὶ Νερούιοι καίτοι Κυίντου Κικέρωνος παρ᾽ αὐτοῖς χειμάζοντος (ἀδελφὸς δὲ τοῦ Κικέρωνος τοῦ*

Μάρκου ἦν, ὑποστρατηγῶν τῷ Καίσαρι) καὶ αὐτοὺς ὁ Ἀμβιόριξ προσλαβὼν συνέβαλε τῷ Κικέρωνι· (2) *καὶ ἀγχώμαλα ἀγωνισάμενος καί τινας καὶ ζῶντας ἑλὼν ἀπατῆσαι μέν πῃ καὶ ἐκεῖνον ἐπεχείρησε, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἔς τε πολιορκίαν κατέστησε καὶ διὰ ταχέων ὑπό τε τῆς πολυχειρίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας, ἣν ἐκ τῆς συστρατείας, ἣν μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπεποίητο, ἐκέκτητο, καί τινα καὶ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων ἀν' ἕκαστον μαθὼν καὶ ἀπεσταύρωσε καὶ ἀπετάφρευσεν.* (3) *ἐγίγνοντο μὲν γὰρ καὶ μάχαι, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ εἰκὸς ἦν, συχναί, καὶ ἀπώλλυντο πολὺ πλείους τῶν βαρβάρων ἅτε καὶ πλείους ὄντες· οὐ μὴν ἀλλὰ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τῆς περιουσίας τοῦ στρατοῦ οὐδὲ ἐν αἰσθήσει τοῦ φθειρομένου σφῶν ἦσαν, οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι μήτε ἄλλως πολλοὶ ὄντες καὶ ἐλάττους ἀεὶ γιγνόμενοι ῥαδίως περιεστοιχίσθησαν.* 8, 1: *Κινδυνευόντων οὖν αὐτῶν ἁλῶναι (οὔτε γὰρ τὰ τραύματα θεραπεύειν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἠδύναντο οὔτε τὴν τροφὴν ἀφθόνως ἅτε ἐν ἀδοκήτῳ πολιορκίᾳ εἶχον· οὐδ' ἐπήμυνέ τις αὐτοῖς καίτοι πολλῶν οὐκ ἄπωθεν χειμαζόντων· οἱ γὰρ βάρβαροι τὰς ὁδοὺς ἀκριβῶς φυλάσσοντες πάντας τοὺς ἐκπεμπομένους σφῶν συνελάμβανον κἀν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐφόνευον)* (2) *Νερούιός τις εὐνοϊκῶς σφισιν ἐξ εὐεργεσίας ἔχων καὶ τότε σὺν τῷ Κικέρωνι πολιορκούμενος δοῦλόν τινα ἑαυτοῦ διάγγελον αὐτῷ παρέσχεν· ἔκ τε γὰρ τῆς σκευῆς καὶ ἐκ τῆς φωνῆς τῆς ἐπιχωρίας ἠδυνήθη λαθεῖν συγγενόμενος τοῖς πολεμίοις ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ὢν καὶ μετὰ τοῦτο ἀποχωρήσας.* 9,1: *Μαθὼν οὖν ὁ Καῖσαρ τὸ γιγνόμενον (οὐδέπου δὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπεληλύθει, ἀλλ' ἔτ' ἐν ὁδῷ ἦν) ἀνέστρεψε καὶ τοὺς ἐν τοῖς χειμαδίοις, δι' ὧν διῄει, στρατιώτας παραλαμβάνων ἠπείγετο. κἀν τούτῳ φοβηθείς, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ Κικέρων ἀπογνώσει τῆς βοηθείας δεινόν τι παθὼν ἢ καὶ συνθέμενος, προέπεμψεν ἱππέα.* (2) *τῷ μὲν γὰρ οἰκέτῃ τῷ τοῦ Νερουίου καίτοι πεῖραν ἔργῳ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ λαβὼν οὐκ ἐπίστευσε, μὴ καὶ τοὺς πατριώτας ἐλεήσας μέγα τι κακὸν σφᾶς ἐξεργάσηται· ἐκ δὲ δὴ τῶν συμμάχων ἱππέα τήν τε διάλεκτον αὐτῶν εἰδότα καὶ τῇ στολῇ τῇ ἐκείνων σκευασθέντα ἔπεμψε κτέ.* *Eumenii panegyr. Constantio Caesari d.* 21 *(a. 297):* Tuo, Maximiane Auguste, nutu Nerviorum (aruiorum *Maguntinus*) et Trevirorum arva iacentia Laetus postliminio restitutus et receptus in leges Francus excoluit. *TP:* Rerviges *und* Baca conervio = Bagaco Nervio(rum) *(Bavai).* *IA* 377, 1. 378, 1: Bagacum. 380, 7: Iter a Bagaco Nerviorum Durocortoro Remorum usque. *Incerti gratiarum actio Constantino Augusto* 6 *(a. 310):* Unde enim nobis Remus aut Nervius aut ipse ille de proximo Tricassinus ager aut arator? *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c.* 1371 *A):* Superiore Nerviorum (episcopo). (*cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A ed. Patav.: Σουπεριώρ.*) *ND or.* 5, 6. 46: Nervii. *occ.* 5, 25. 63. 170. 7, 121: Sagittarii Nervi. 5, 211. 7, 75: Sagittarii Nervi Gallicani. 38, 9: Tribunus militum Nerviorum, portu Epatiaci (= *Tréport, an der mündung der Bresle*). 40, 23: Prafectus numeri Nerviorum Dictentium, Dicti. 53: Tribunus cohortis tertiae Nervorum, Alione *(Whitley Castle).* 56: Tribunus cohortis sextae Nerviorum, Virosido *(Bainbridge?).* 42, 39: Praefectus Laetorum Nerviorum, Fano Martis Belgicae secundae. *Claudian. b. Gildon.* 1, 421: Nervius *(miles cohortis Nerviae)* insequitur. *Oros.* 6, 7, 13: Nervii, quorum adeo indomita feritas praedicabatur, ut numquam in id temporis mercatores ad se admiserint, vina ceteraque venalia deferre, quibus inducta iucunditas torporem virtutis adferret, habuerunt similiter quinquaginta milia. 10, 2: Ambiorix hac victoria elatus Aduatucos et Nervios plurimosque alios raptim ad arma contrahit atque ad Ciceronem legatum, qui similiter tunc legioni in hibernis praeerat, contendit *qs.* 10: (Indutiomarus) Eburonibus Nerviisque coniunctus ad opprimendum Caesarem pergere (statuit). 14: (Caesar) Nerviorum fines diripit, praedam vero, quae copiosissima erat, exercitui permittit. 18: Quae silva (Arduenna) totius Galliae maxima est atque a ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios usque pertingit et in longitudine plus quam quinquaginta milibus passuum patet. *Notae Tiron.* 87, 47: Nervius. *Paulin. Nolan. epist.* 18, 4: In remotissimo Nervici littoris tractu, quem tenui antehac spiritu fides veritatis adflaverat et potissimum in vas electionis excerpsit. *CIust.* 3, 36, 9: A. Nerviae *(dat.).* *Talmud, Masséchet Cicit (Septem libri Talmudici, ed. Kirchheim) p.* 22: נארביקא = *Νερβικά.* *Vita (alia) Eleutherii* 4, 18 *ASS 20. febr.* III *p.* 190 *F:* Cum autem Nerviam portam intraret. — *Inschriften. Fasti Antiates a. u. 769. CIL* I² *p.* 73 = XI 1356 *(a. 20):* Scaripus Nervius. *Diocl. edict.* 19, 27

cd. Bl.: Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ. 32: Βίρρος Νερβικὸς ἢ χε . . νε . . νος κάλλιστος. 22, 21 *p.* 38: Βίρρου Νερβικοῦ καινοῦ (*ist dasselbe mit dem* sagum Gallicum *des lateinischen textes, s. Mommsen a.* 87). *(Militair-dipl., zwischen Flémalle u. Chokier b. Lüttich, a. 98 p. Chr.) CIL* III *D.* XXIX *p.* 1969: (Cohortibus) II Lingonum et . II. Nervio[(rum) et sunt] in Britannia. *(Sydenham, a. 105) D.* XXIII *p.* 866 = XXXIV *p.* 1972 = VII 1194: (Coh.) I Nerviorum. *(Mil.-dipl. von Scherschel, a. 107)* III *D.* XXXVI *p.* 1973: (Ala) I (*nicht* II) Nerviana Augusta fidelis ∞ (miliaria) (cohors) I Augusta Nerviana velox. *(Petronell, a. 114) D.* XXVI *p.* 869 = XXXIX *p.* 1975: (Cohors) II Aug(usta) Nervia Pacensis ∞ (miliaria) Britton(um). *(Stannington, a. 124) D.* XXX *p.* 872 = *D.* XLIII *p.* 1976 = VII 1195: (Coh.) II Ner(viorum) et III Brac(ar)augustanor(um) et III Nerv(iorum) et VI Nerv(iorum), quae sunt in Brittanni[a] sub Platorio Nepote. *(Chesters, a. 146) D.* LVII *p.* 1982: (Cohortes) II et VI Nerv(iorum). *(Domoschnia, a. 145/161) D.* XLIV *p.* 886 = LXX *p.* 1990: (Coh.) I Aug(usta) Nerv(ia). *(Concordia)* V 8762: Fla(vius) Victurus d(e) n(umero) sagit(t)ariorum Ner(viorum). *(Whitley Castle bei Aldstone)* VII 309 = *EE* 3 *p.* 128: Deo A[p]ollini V[etur]ius N . . . . c[u]r(ator) [c]oh(ortis) III Ner(viorum). *CIL* VII 310 *(a. 213—217 p. Chr.):* Coh(ors) III Nerviorum [c(ivium)] R(omanorum) pos(uit). 311: Milit(es) co[h(ortis) III Nerviorum?]. *(Hardriding)* 701: Deo Cocidio Decimus Caerellius Victor præ(fectus) coh(ortis) II Ner(viorum) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Little Chesters)* 706 *cf. EE* 7 *p.* 325 *n.* 1045: Marti Victori coh(ors) III Ner(viorum) cui prae[es]t [T.] Canin[i]us . . . . . . ? *(Great Chesters) CIL* VII 726: Victoriae Aug(ustae) coh(ors) VI Nerviorum cui praeest C. Iul(ius) Barbarus praefec(tus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Brough castle bei Appleby, Westmoreland)* 1269 *n.* 3. 5—8. *p.* 313 *n.* 32. 38: C(ohors) II Ner(viorum) *und* C(ohors) II Ne[r]vio[rum]. *(Procolitia in Brittania, keineswegs besonders alte englische inschrift) EE* 3 *p.* 134 *n.* 103: Genio hu[i]us loci Texand(ri) et Sunic(i) vex(illarii) cohor(tis) II. Nervior(um) *(dise cohorte auch unter den T. und S. recrutiert). (Caer Gai bei Bala in Wales, county Merioneth) The Academy* 1885, *april 4 (no.* 674 *p.* 249) = *BE* 5 (1885) *p.* 149 = *EE* 7 *p.* 286 *n.* 863: Iulius Gaveronis f(ilius) Fel[ix] mil(es) c(o)ho(rtis) . I. Ner(viorum). *(Saintes) CIL* XIII 1056: D(is) M(anibus). Memoriae Ianuaris nat(ione) Nervius (*statt* Nervii), an[n(orum)] XXXV manu pretiari(i) bur(rarii) c(ollegae) pos(uerunt). *cf. ed. Diocl.* 19, 27: Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ. *(Lyon) CIL* XIII 1702: L(ucio) Osidio /// Quieti fIlio Nervio omnib(us) honorib[us apud] suos funct(o) sa[cerdoti] ad aram Caes. n. [apud tem]plum Romae et [Augusti in]ter Confluen[tes Araris] et Rhoda[ni] tres prov[inciae Galliae]. *(Bavai) Desjardins, Géogr.* 2 *p.* 341[1]: D(is) M(anibus) M(arcus) Pomp(eius) Victor q(uaestor) c(ivium) R(omanorum) c(ivitatis) N(erviorum) sibi et Ocratiae Secundae uxori vIvos f(ecit). *(Bei Nijmegen, Lennepe-Camer) CIR* 71: Matribus Mopatibus suis M. Liberius Victor cives Nervius neg(otiator) fru(mentarius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cöln)* 327: Sulpicius . . teio Nervi[us] vivus sibi et . . iae Batave coniugi pientissim[ae] f(ecit). 418 = *Hettner* 115: [Terti]nius Secund(us) [ci]ves Nervius [n]egot(iator) pistor(ius) vivos sibi et [Pr]iminiæ Sabinæ [c]olugi obitae [e]t Tertiniae . . . uae libertæ [vi]vae fecit. *(Weisenau) CIR* 937: Cirata Iulia Annai f(ilia) natione Nervia anno(rum) XXVIII inmunis benefic(io) [L(ucii)] Aproni h. s. e. Rufus Iulius pro pietate posuit. *(Cöln, saec. 1) WZ* 11 (1892) *s.* 273: Vellango Haldauuon[i]s cives [Ne]rvius vivos [s]ibi et Fro[nt]in[i]ae . . . . . iae [coniu]gi [et Front]in[io . . . . . . filio] . . .

***Nervili-ācus** *oder* ***Nebrili-ācus** *O. j. Niverlée, gemeinde in der belgischen provinz Namur.*

Nervi-nī, -nae *G., rom ethnicon* Nervius, *cf.* Allobrog(icis). *(Bavai) Caylus, Recueil d'antiquités* 2 *p.* 395. *cf. Desjardins, Monum. épigr. de Bavai, p.* 32. *pl.* IV 7 = *RA* 1880, 48 = *BJ* 83 *s.* 174[163]: NervinIs *(dat. plur., nemlich* dis *oder* deabus, Matribus) C. Iul(ius) Tertius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

? **Nervisandus** *M. Vita Gobani* 2 *ASS* 20. *iun.* IV *p.* 23 *C:* Nervisandus.

NIIS. *Goldmünze der Arverni. Mur.-Chab.* 3750: NIIS *oder* SIIN?

Nesa *nach Stokes von* *nes-tā, *hed-tā, *vw. mit* Νέδα *und ai.* nadī *river, fl. j. Ness. Adamnani vita s. Columbae* 2, 27 *p.* 140:

Fluvium Nesam. 33 *p.* 147: Ad Nesam fluvium. 34 *p.* 148: Nesae fluminis. *s.* Nisa.

? **Nesact-io-n** *O. in Histria, j. Ceppich. Liv.* 41, 11, 1: Oppidum Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse Aepulo receperat. *Plin. n. h.* 3, 129: Oppidum Nesactium. 140: A Nesactio. *Ptol.* 3, 1, 23: Νέσακτον. *TP: . . . . . (name ausgefallen). Rav.* 4, 31 *p.* 256, 10: Nessatio. 5, 11 *p.* 382, 1: Nesatium.

Nes-ānus *für* *Ness-agnos, *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 20 *p.* 130: De Nesano curvo (Nesán camm) . . . Nesanus . . . Nesanus. 21 *p.* 131: De Nesano.

Nescania *O. j. Cortijo de Escaña bei el Valle de Abdalajis. Appian. Hispan.* 68: *Πόλεις εἷλεν Εἰσκαδίαν (Müller ci. εἷλε Νεσκανίαν) τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν. CIL* II 2006: Genio municipi Nescaniensis L. Postumius Stico Nescaniensis signum Cairae pecunia sua ex HS ∞. n. fieri et Nescaniae in foro poni iussit quot donum ut consummari posset M. Cornelius Niger Nesc. h. eius adiectis de suo ad impensas operis . HS . C//. n. dedicavit. 2007: Genio municipi Nescaniensis Licinia Nigella Osquensis nomine suo et nomine Fabi Firmani mariti sui testamento fieri iussit. 2008 *(mitte saec. 2):* Iovem Pantheum Aug. cum aede et tetrastylo solo [p]ub(lico) L. Calpurnius Gallio et C. Marius Clemens Nescanienses curatores iuvenum Laurensium d. d. k. Iulis P. Septumio Apro, [M.] Sedatio Severiano cos. 2009: Numini divorum Aug-g(ustorum) C. Publicius Fortunatus liber-[t]us m(unicipii) F(lavii) Nesca[n(iensis)] aram solo pub(lico) s(ua) p(ecunia) d(onum) d(edit) d(edicavit). 2010 *(a. 112/113 p. Chr.):* Imp. Caesari divi Nervae f. N[er]vae Traiano Aug. Ger. Dacico, pont. max., trib. pot. XIII (*lis* XVI), Imp. VI. cos. VI. p. p. optumo maxsumoque principi Nescanienses d. d. 2011: C. Mario Quir(ina) Clementi Nescaniensi ordo Nescaniensium statuam . . . . . decrevit; Fabia Restituta mater honore accepto impensam remisit, epulo dato decurionibus et filiis eorum, Nescaniensium singulis X (denarios) binos civibus atque incolis, item servis stationariis singulis X (denarios singulos, dedicavit. *(Antequera)* 2042: L. Calpurnio Quir(ina) [Macri]no ordo Nesc. statuam publice decrevit L. Calpurnius Macer pater honore accepto impensam remisit. *(Valle de Abdalajis)* 5492: L. Aelio Quirinae *(tribus im genetiv)* Melae Nescaniensi. *(Osuna)* 6284: D(is) M(anibus) s(acrum). L(ucius) Calpurnius Gaulinianus Nascanie(n)sis, annorum XXXV, pius in suis, hic situs est. S(it) t(ibi) t(erra) l(evis)!

***ne-sdo-s** *ne-sto-s *netto-s *nest, air.* net nett, *nir.* nead, *manx* edd, *w.* nŷth *aus* *nydd, *abret.* *nizz, *corn.* neid (*lis* neith), *mbret.* nezz nez neiz, *nbret. (Léon)* neiz, *vann.* neċh neiċh néh, *latein.* nīdus, *ae. ahd.* nest, *ai.* nīdá-s, *aus idg.* *nizd-ó-s *durch die zwischenstufe* *neddo-.

Nesi . . . *O. Merow. münze. Belfort* 3201: + NESI . . . . . .

***ness-amo-** *superl. 'der nächste', air.* nessam, *cy.* nessaf nesaf, *mbret.* nessaff, *w.* nesañ nes-a, *gdf.* *nedzh-m̥mo- *aus* *nedh[e]s-, *cf. air.* nessa *näher, cy. mbret.* nes; *osk.* nesimois *proximis, umbr.* nesimei *proxime.*

Nēta Netta *gen. für* *Nēt-os, *M. (Inschr. von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Neta Segamonas *(gen.)* Dolati bigaisgobi. *(Inschrift von Island, Stradbally, co. Waterford)* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Netta Segamonas. *s.* Nētos.

Netāc-agno-s *'son des* Net-āco-s*', nach d'Arbois de Jubainville.* Nēta-cag-nos *'haie guerrière', M., und* **Nētā-caro-s** *'freund der krieger', M. (Castletimon):* Netacari Netacagni.

Net-ācus *M. (El Padron) CIL* II 2539: Netaci Veilfericae Sulpicius Severus v. s. l. m.

Netis *M. (Salona) CIL* III 8979: Maela Netis (f.).

Nēto-s *nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom consonant. stamme* *nēt = *neit, *nom.* *nēt-s, *nēs, *gen.* *nēt-os, *ir.* nía *m., gen.* níath níad *held, krieger; (cf. got.* -nanþjan, *ahd.* -nindan, *ae.* nêdan), *auch* **Net-o**(n) *G., beiname des Mars bei den Accitani in Spanien. Macrob. sat.* 1, 19, 5: Martem solem esse quis dubitet? Accitani etiam, Hispana gens, simulacrum Martis radiis ornatum maxima religione celebrant, Neton vocantes. *(Condeixa a velha) CIL* II 365: Neto Valerius Avitus Turan[i]us Sulpici de vico Baedoro gentis Pinton. *(Guadix)* 3386: Isidi puel-[lar(i?)] iussu dei Ne[tonis?]. *(Trujillo)* 5278: Netoni deo Caelius v. s. l. m. *s.* Nēta.

netta- *nach d'Arbois de Jubainville 'nest'. In* Netta-sagru, Cuna-nettas. *cf.* *ne-sdo-s.

. . . **Nettace** *ogam. (Topped Mountain bei*

ed. Bl.: *Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ.* 32: *Βίρρος Νερβικὸς ἢ χε . . νε . . νος κάλλιστος.* 22, 21 *p.* 38: *Βίρρον Νερβικοῦ καινοῦ* (*ist dasselbe mit dem* sagum Gallicum *des lateinischen textes, s. Mommsen a.* 87). *(Militair-dipl., zwischen Flémalle u. Chokier b. Lüttich, a. 98 p. Chr.) CIL* III *D.* XXIX *p.* 1969: (Cohortibus) II Lingonum et . II. Nervio-|(rum) et sunt] in Britannia. *(Sydenham, a. 105) D.* XXIII *p.* 866 = XXXIV *p.* 1972 = VII 1194: (Coh.) I Nerviorum. *(Mil.-dipl. von Scherschel, a. 107)* III *D.* XXXVI *p.* 1973: (Ala) I (*nicht* II) Nerviana Augusta fidelis ∞ (miliaria) (cohors) I Augusta Nerviana velox. *(Petronell, a. 114) D.* XXVI *p.* 869 = XXXIX *p:* 1975: (Cohors) II Aug(usta) Nervia Pacensis ∞ (miliaria) Britton(um). *(Stannington, a. 124) D.* XXX *p.* 872 = *D.* XLIII *p.* 1976 = VII 1195: (Coh.) II Ner(viorum) et III Brac(ar)augustanor(um) et III Nerv(iorum) et VI Nerv(iorum), quae sunt in Brittanni[a] sub Platorio Nepote. *(Chesters, a. 146) D.* LVII *p.* 1982: (Cohortes) II et VI Nerv(iorum). *(Domoschnia, a. 145/161) D.* XLIV *p.* 886 = LXX *p.* 1990: (Coh.) I Aug(usta) Nerv(ia). *(Concordia)* V 8762: Fla(vius) Victurus d(e) n(umero) sagit(t)ariorum Ner(viorum). *(Whitley Castle bei Aldstone)* VII 309 = *EE* 3 *p.* 128: Deo A[p]ollini V[e-tur]ius N . . . . c[u]r(ator) [c]oh(ortis) III Ner(viorum). *CIL* VII 310 *(a. 213—217 p. Chr.):* Coh(ors) III Nerviorum [c(ivium)] R(omanorum) pos(uit). 311: Milit(es) co-[h(ortis) III Nerviorum?]. *(Hardriding)* 701: Deo Cocidio Decimus Caerellius Victor præ(fectus) coh(ortis) II Ner(viorum) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Little Chesters)* 706 *cf. EE* 7 *p.* 325 *n.* 1045: Marti Victori coh(ors) III Ner(viorum) cui prae-[es]t [T.] Canin[i]us . . . . . . ? *(Great Chesters) CIL* VII 726: Victoriae Aug(ustae) coh(ors) VI Nerviorum cui praeest C. Iul(ius) Barbarus praefec(tus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Brough castle bei Appleby, Westmoreland)* 1269 *n.* 3. 5—8. *p.* 313 *n.* 32. 38: C(ohors) II Ner(viorum) *und* C(ohors) II Ne[r]vio[rum]. *(Procolitia in Brittania, keineswegs besonders alte englische inschrift) EE* 3 *p.* 134 *n.* 103: Genio hu[i]us loci Texand(ri) et Sunic(i) vex(illarii) cohor(tis) II. Nervior(um) *(disc cohorte auch unter den T. und S. recrutiert). (Caer Gai bei Bala in Wales, county Merionneth) The Academy* 1885, *april* 4 (*no.* 674 *p.* 249) = *BE* 5 (1885) *p.* 149 = *EE* 7 *p.* 286 *n.* 863: Iulius Gaveronis f(ilius) Fe-l[ix] mil(es) c(o)ho(rtis) . I. Ner(viorum). *(Saintes) CIL* XIII 1056: D(is) M(anibus). Memoriae Ianuaris nat(ione) Nervius (*statt* Nervii), an[n(orum)] XXXV manu pretiari(i) bur(rarii) c(ollegae) pos(uerunt). *cf. ed. Diocl.* 19, 27: *Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ.* *(Lyon) CIL* XIII 1702: L(ucio) Osidio /// Quieti fIlio Nervio omnib(us) honorib[us apud] suos funct(o) sa-[cerdoti] ad aram Caes. n. [apud tem]plum Romae et [Augusti in]ter Confluen[tes Araris] et Rhoda[ni] tres prov[inciae Galliae]. *(Bavai) Desjardins, Géogr.* 2 *p.* 341[1]: D(is) M(anibus) M(arcus) Pomp(eius) Victor q(uaestor) c(ivium) R(omanorum) c(ivitatis) N(erviorum) sibi et Ocratiae Secundae uxori vIvos f(ecit). *(Bei Nijmegen, Lennepe-Camer) CIR* 71: Matribus Mopatibus suis M. Liberius Victor cives Nervius neg(otiator) fru(mentarius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cöln)* 327: Sulpicius . . teio Nervi[us] vivus sibi et . . iae Batave coniugi pientissim[ae] f(ecit). 418 = *Hettner* 115: [Terti]nius Secund(us) [ci]ves Nervius [n]egot(iator) pistor(ius) vivos sibi et [Pr]iminiæ Sabinæ [c]olugi obitae [e]t Tertiniae . . . uae libertæ [vi]vae fecit. *(Weisenau) CIR* 937: Cirata Iulia Annai f(ilia) natione Nervia anno(rum) XXVIII inmunis benefic(io) [L(ucii)] Aproni h. s. e. Rufus Iulius pro pietate posuit. *(Cöln, saec. 1) WZ* 11 (1892) *s.* 273: Vellango Haldanuon[i]s cives [Ne]rvius vivos [s]ibi et Fro[nt]in[i]ae . . . . . iae [coniu]gi [et Front]in[io . . . . . . filio] . . .

***Nervili-ācus** *oder* ***Nebrili-ācus** *O. j. Niverlée, gemeinde in der belgischen provinz Namur.*

Nervi-ni, -nae *G., vom ethnicon* Nervius, *cf.* Allobrog(icis). *(Bavai) Caylus, Recueil d'antiquités* 2 *p.* 395. *cf. Desjardins, Monum. épigr. de Bavai, p.* 32, *pl.* IV 7 = *RA* 1880, 48 = *BJ* 83 *s.* 174[163]: NervinIs *(dat. plur., nemlich* dis *oder* deabus, Matribus) C. Iul(ius) Tertius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

? **Nervisandus** *M. Vita Gobani* 2 *ASS* 20. *iun.* IV *p.* 23 *C:* Nervisandus.

NIIS. *Goldmünze der Arverni. Mur.-Chab.* 3750: NIIS *oder* SIIN?

Nesa *nach Stokes von* *nes-tā, *hed-tā, *vw. mit Νέδα und ai.* nadī *river, fl. j. Ness. Adamnani vita s. Columbae* 2, 27 *p.* 140:

Fluvium Nesam. 33 *p.* 147: Ad Nesam fluvium. 34 *p.* 148: Nesae fluminis. *s.* Nisa.

? **Nesact-io-n** *O. in Histria, j. Ceppich. Liv.* 41, 11, 1: Oppidum Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse Aepulo receperat. *Plin. n. h.* 3, 129: Oppidum Nesactium. 140: A Nesactio. *Ptol.* 3, 1, 23: Νέσακτον. *TP:* . . . . . *(name ausgefallen). Rav.* 4, 31 *p.* 256, 10: Nessatio. 5, 11 *p.* 382, 1: Nesatium.

Nes-ānus *für* *Ness-agnos, *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 20 *p.* 130: De Nesano curvo (Nesán camm) . . . Nesanus . . . Nesanus. 21 *p.* 131: De Nesano.

Nescania *O. j. Cortijo de Escaña bei el Valle de Abdalajis. Appian. Hispan.* 68: Πόλεις εἷλεν Εἰσκαδίαν *(Müller ci.* εἷλε Νεσκανίαν*)* τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν. *CIL* II 2006: Genio municipi Nescaniensis L. Postumius Stico Nescaniensis signum Cairae pecunia sua ex HS ∞. n. fieri et Nescaniae in foro poni iussit quot donum ut consummari posset M. Cornelius Niger Nesc. h. eius adiectis de suo ad impensas operis . HS . C//. n. dedicavit. 2007: Genio municipi Nescaniensis Licinia Nigella Osquensis nomine suo et nomine Fabi Firmani mariti sui testamento fieri iussit. 2008 *(mitte saec. 2):* Iovem Pantheum Aug. cum aede et tetrastylo solo [p]ub(lico) L. Calpurnius Gallio et C. Marius Clemens Nescanienses curatores iuvenum Laurensium d. d. k. Iulis P. Septumio Apro, [M.] Sedatio Severiano cos. 2009: Numini divorum Aug-g(ustorum) C. Publicius Fortunatus liber-[t]us m(unicipii) F(lavii) Nesca[n(iensis)] aram solo pub(lico) s(ua) p(ecunia) d(onum) d(edit) d(edicavit). 2010 *(a. 112/113 p. Chr.):* Imp. Caesari divi Nervae f. N[er]vae Traiano Aug. Ger. Dacico, pont. max., trib. pot. XIII (*lis* XVI), Imp. VI. cos. VI. p. p. optumo maxsumoque principi Nescanienses d. d. 2011: C. Mario Quir(ina) Clementi Nescaniensi ordo Nescaniensium statuam . . . . . decrevit; Fabia Restituta mater honore accepto impensam remisit, epulo dato decurionibus et filiis eorum, Nescaniensium singulis X (denarios) binos civibus atque incolis, item servis stationariis singulis X (denarios singulos, dedicavit. *(Antequera)* 2042: L. Calpurnio Quir(ina) [Macri]no ordo Nesc. statuam publice decrevit L. Calpurnius Macer pater honore accepto impensam remisit. *(Valle de Abdalajis)* 5492: L. Aelio Quirinae *(tribus im genetiv)* Melae Nescaniensi. *(Osuna)* 6284: D(is) M(anibus) s(acrum). L(ucius) Calpurnius Gaulinianus Nascanie(n)sis, annorum XXXV, pius in suis, hic situs est. S(it) t(ibi) t(erra) l(evis)!

***ne-sdo-s** *ne-sto-s *netto-s *nest, air.* net nett, *nir.* nead, *manx* edd, *w.* nŷth *aus* *nydd, *abret.* *nizz, *corn.* neid (*lis* neith), *mbret.* nezz nez neiz, *nbret. (Léon)* neiz, *vann.* nec̓h neic̓h néh, *latein.* nīdus, *ae. ahd.* nest, *ai.* nīdá-s, *aus idg.* *nizd-ó-s *durch die zwischenstufe* *neddo-.

Nesi . . . *O. Merow. münze. Belfort* 3201: + NESI . . . . . .

***ness-amo-** *superl.* '*der nächste*', *air.* nessam, *cy.* nessaf nesaf, *mbret.* nessaff, *w.* nesañ nes-a, *gdf.* *nedzh-mmo- *aus* *nedh[e]s-, *cf. air.* nessa *näher, cy. mbret.* nes; *osk.* nesimois *proximis, umbr.* nesimei *proxime.*

Nēta Netta *gen. für* *Nēt-os, *M. (Inschr. von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Neta Segamonas *(gen.)* Dolati bigaisgobi. *(Inschrift von Island, Stradbally, co. Waterford)* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Netta Segamonas. *s.* Nētos.

Netāc-agno-s '*son des* Net-āco-s', *nach d'Arbois de Jubainville.* Nēta-cag-nos '*haie guerrière*', *M., und* **Netā-caro-s** '*freund der krieger*', *M. (Castletimon):* Netacari Netacagni.

Net-ācus *M. (El Padron) CIL* II 2539: Netaci Veilfericae Sulpicius Severus v. s. l. m.

Netis *M. (Salona) CIL* III 8979: Maela Netis (f.).

Nēto-s *nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom consonant. stamme* *nēt = *neit, *nom.* *nēt-s, *nēs, *gen.* *nēt-os, *ir.* nia *m., gen.* níath níad *held, krieger;* (*cf. got.* -nanþjan, *ahd.* -nindan, *ae.* nêdan), *auch* **Net-o**(n) *G., beiname des Mars bei den Accitani in Spanien. Macrob. sat.* 1, 19, 5: Martem solem esse quis dubitet? Accitani etiam, Hispana gens, simulacrum Martis radiis ornatum maxima religione celebrant, Neton vocantes. *(Condeixa a velha) CIL* II 365: Neto Valerius Avitus Turan[i]us Sulpici de vico Baedoro gentis Pinton. *(Guadix)* 3386: Isidi puel-[lar(i?)] iussu dei Ne[tonis?]. *(Trujillo)* 5278: Netoni deo Caelius v. s. l. m. *s.* Nēta.

netta- *nach d'Arbois de Jubainville* '*nest*'. *In* Netta-sagru, Cuna-nettas. *cf.* *ne-sdo-s.

. . . **Nettace** *ogam. (Topped Mountain bei*

Enniskillen, county Kilkenny) RC 17 *p.* 313 = *The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122 *cf. RC* 18, 126: ... Nettace.

Netta-sagru *nach d'Arbois de Jubainville 'celui qui est puissant dans le nid'*, u-*stamm, welsch ogam. (Bridell stone, Pembrokeshire, in Bridell churchyard, bei Cilgeran) IBCh* n. 107 = *Rhys, Lectures* 394[2] *p.* 274: Nettasagru (-ū *gen. sing. für* Nettasagrūs (*cf.* Trenagusū) Nettasagru maqi mucoi Breci (Mucoibreci).

Neula *F. (Salona) CIL* III 2440: D(is) M(anibus) Neulæ puelle quæ vixit an. V. men. V. d. IIII. Anteus pater.

? **Neuresine** *pyrenae. (Arrien bei Bethmale, départ. Ariège) CIL* XIII 2: VIv(us) Fuscus Tottonis f(ilius) sibi et uxori Neuresini Sendi f(iliae), Lucilio filio, Luciliae filiae.

? **Neus** *M. (Ossero) CIL* III 3137: L. MagiI NeI.

NEVSTOMI. *Congrès archéologique de France, XLIXe session à Avignon en 1882, ed. 1883.*

Neutto *M. (Celles, prov. Namur bei Dinant) Schuermans, Bullet. des commiss. d'archéologie* 7 (1868) *p.* 39: Neutto Tagausi (filius).

Nev-atus *M. cogn. (Valréas, dép. Vaucluse, arrond. Orange) CIL* XII 5686, 631: Nevati.

Nevern. *s.* Nevirnum.

Nevia *s.* Nebis.

Nevi-asca *mit ligur. suffix, fl. (Genua, a. 117 a. Chr.) CIL* I 199 = V 7749, 9: In flovium Neviascam. 10: Fluio Neviasca.

? **Nevibius** *M. (Antibes) CIL* XII 214: Nevibius (Nevidius?) Licininus = * Vibius Licini[a]nus?

Nevi-ca *F. (Pinguente) CIL* V 453: C. Petronio L. fil. et Nevicae Priscae Valens parentib(us) et sibi et Laepocae Tertullae uxori.

Nevi-dūnus saltus. *(Veleia, a. 101 p. C.) CIL* XI 1147 *p.* 7, *lin.* 54: Saltus Nevidunus.

Neviduno *s.* Noviodunon.

Nevi-lla *F. cogn. (Civitavecchia) CIL* III 3090: D(is) M(anibus) Titiae Nevillæ, def(unctae) ann(orum) L, Flavi Florentini filius et pat(er) mat(ri) dulcissi(mae) et coniug(i) posuerunt b(ene) m(erenti). *(Djemila)* VIII 8314: Pro Egna[t]ul[eia M. f.] Nevilla.

Nĕvĭŏ-dūnŏ-n Nŏvĭŏ-dūno-n *von* nĕvio- *neu (älter als* nŏvio-, *s.* Nevius), *O. in Pannonia superior, j. Dernovo-Skopic-Munkendorf. Ptol.* 2, 14, 4: Νοουιόδουνον. *TP:* Nouioduni. *IA* 259, 14: Novioduno. *Martyrologium Hieronym. prid. non. iul.:* Neveduno. *15. k. oct.:* Neveduno. *Rav.* 4, 20 *p.* 220, 16: Nomiduni. *(Dernovo) CIL* III 3919: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio municipi Fl(avi *von Vespasianus*) Nevio-d(uni) sacrum. L. Pompeius Ingenus b cos. v. s. l. m. *(Wieden)* 3921: Invicto deo Charito Neviod(unensium), summ(arum). *(Pösendorf bei Sittich)* 4616 = 11322: [N]eviodun[o m. p.] XXXXIIII. *(Wiher bei Gurkfeld, a. 141 p. Chr.)* 4618: [Nevi]oduni.m. [p.] III. *(Arch, a. 140 p. Chr.?)* 11325: [Neviodun.] m. p.//.

Nevi-rnum [*nach Aimoinus', Gesta Francorum, praef.* 3 *t.* 3 *p.* 25 *B Bouquet:* 'Nivedunus, quam quidam Nivernis esse putant' *vermutung = Caesars* Noviodunum] *O. j. Nevers, dép. Nièvre. TP:* Ebirno (*lis* Nebirnum). *IA* 367, 2: Nevirnum, Neivirnum. *NG (Lugd. IV)* [4, 9: Civitas Nivernensium]. *Concil. Epaon. a. 517 p.* 30, 14 *M.:* Tauricianus in Christi nomine episcopus civitatis Niverninsium. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 19 *M.:* Rusticius in dei nomine episcopus Nevernensis. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 110, 13 *M.:* Aregius episcopus ecclesiae Nevernensis. *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 6 *M.:* Aeoladius in Christi nomine episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Lugdun. a. 583 p.* 155, 2 *M.:* Agricola in Christi nomine episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 161, 2 *M.:* Agroecola episcopus Neberñ(ensis). *Greg. Tur. h. F.* 8, 1: Guntchramnus rex, anno XXIIII regni sui de Cavillonno progressus, Nevernensem urbem adgreditur ... Degressus vero a Neverno ad Aurilianensem urbem venit. *Concil. Matisc. a. 585 p.* 172, 28 *M.:* Agrecola episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 34 *M.:* Ex civitate Niverno. *Ionae vita Columbani c.* 20 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Ad Nivernensem oppidum venit. *vita Eustasii* 3, 16 *ASS 29. mart.* III *p.* 790 *B:* Iuxta Nivernense oppidum. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 16: In Ibernis (*lis* Nibernis). *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627 p.* 201, 21 *M.:* Ex civitate Neverno. *Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 7 *M.:* Rauracus episcopus ecclesie Nivernis.

Urkunde Emmo's a. 658 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol. 1 *n.* 7 *p.* 16: Leodebaudus peccator, Nebarnensium episcopus. *Pard. dipl. n.* 514 *(a. 721), t.* 2 *p.* 325. *n.* 587 *p.* 400: In pago Aval(l)inse et Neverninse. *Vita Deodati* 1, 2 *ASS 19. iun.* III *p.* 872 *E:* Donatus est pontificio Nivernis. 3 *p.* 872 *F:* Regressus Niversensi oppido. *p.* 873 *B:* Urbem Niversensium. 2, 9 *p.* 875 *D:* Deodatum Nivernensem episcopum. *Vita Eptadii* 1 *MG SS Mer.* III *p.* 186, 25: Castrum Nevernensem sive Lobremense. *Rauracii ep. ad Desiderium (a. 630—655) MG epist.* III *p.* 207, 2: Ecclesiae vestrae Nervernensi. *Merowing. münzen. Belfort n.* 3183: NEBERNOCIVI. 3184 (*Prou* 895): NVE(r)NII. 3185: *Monogramm von* Nevernus civ.

Neviss-atius *M. (Beligna) CIL* V 1316: C. Nevissati[us] Sabinus v. f. sibi et Geminiae Paulinae uxori lib. lib. posterisque eo(rum).

Név-ius *M.* **Nevia** *F. von* *nevió (*älter als* novio-) *neu, ir.* núe, *cy.* newydd, *gr.* νειός, *ai.* návja-s. *(Sziszek) CIL* III 10852: Romania Nevia clarissima femina viva fecit sibi memoriam precurrentibus Cletio Romuliano et Rur. // Calemero. *(Verzuolo)* V 7641: Enica Comiogia Nevi f. *(Centallo)* 7656: Mocus Caranius Nevi f. Pol(lia). *(Borgo San Dalmazzo)* 7853: Nevio *(praenomen)* Meario a(mico) c(arissimo) et Velacostai Velaiunniai ux(ori). *(Saint-Geniez bei Sisteron)* XII 1524: Nevia Galla.

Nex-ius *M. (Auch) CIL* XIII 439: Dea Tutelae Nexius *(corrupt)* v. s. l. m.

Next . . . *(Vienne) CIL* XII 5686, 632: Next . . .

. . . **ngo** *F. (Ciudad Rodrigo) CIL* II 866: Flavina . . . ngo.

-ni- *suffix, zb.* *colani- *colanni-, *air.* colinn, *mcy.* celein, *w.* celain.

Ni . . . . *(Polenzo) CIL* V 7621 *add. p.* 1091: Tertius Ni . . . .

Nialcha *O. j. Neaufles-Saint-Martin, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Gisors. Pertz dipl. n.* 59 *p.* 53, 22 *(a. 691):* Nialcha. 23 *p.* 109, 15 *(c. a. 751):* Marca Nialcha, Nialchis.

Niatus *M. (Lyon) Allmer et Diss., Lyon t.* 4 *p.* 382 *n.* 497, 889: ИIATI (Niati). *s.* Nivatus.

Nibaria *O. s.* Nivaria.

Nibisi-o(n) *O. Merow. münze. Belfort* 3202: NIBISIONE.

Nib-o(n) *M. (Basel) IH* 352, 143 *M.:* Nibo fec(it).

Nica. *(Prantlhof) CIL* III 4927: Antonia Nicae. *(Augst) Schuerm.* 3863: Of. Nica.

Nicar-inus *M. (Luxeuil, unecht oder corrupt) CIL* XIII 1041*: D. Nicarino d. LIXVI.

Nicaris *F. (Nîmes) CIL* XII 3925 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 898: D(is) M(anibus) I(uliae) Sosimeni; I(ulia) Nicaris mater[t](erae) optumae.

Nic-ărus *cogn. (Durazzo) CIL* III 615 = *Anthol. Lat.* 408 *Buech.:* Calocaero Guberni Nicarus coniunx po(suit) Valerius Secundus [et] Cassia Eurudica memoriae amici prodendae [causa] impens. omnem de suo tribuerunt ortus in al[t]a Ephyra.

. . . . . **niccus** *M. (Nîmes) Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 50 = 491: . . . . . ., ... nicci f(ilius).

Niccus *M. (Wolfstein) CIL* XIII 6175: Attonia Selma Nicco Attonis f(ilio) et Quinto et Saturnina(e) Caranti filio et fi[liae, posuit *oder* faciendum curavit?].

Nic-er Nig-er 1) '*waßer, fluß?*', *fl. j. Neckar. Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 13: Ubi iam plurimos hausit amnes quos hic noster indigena fluvius et barbarus Nicer et Moenus invexit. *Vopisci vita Probi* 13, 7: Et cum iam in nostra ripa, immo per omnes Gallias securi vagarentur, caesis prope quadringentis milibus, qui Romanum occupaverant solum, reliquias ultra Nigrum fluvium et Albam removit. *Symmach. laud. in Valentinian. II (a. 370) c.* 23: Accessit aliud, quo magis hoc amice fieri crederemus, quod Nigrum fluvium quasi quoddam pignus accepimus. Nam minus mirum est, quod tibi regum liberi pro foederibus offeruntur: nec Rhenus, ut ita dixerim, Romana pace gauderet, nisi amnem convenam velut obsidem tradidisset. 24: Invenies vetustatem paene ignaram fluminum, quae tenetis. Ipsi illi vates exoticis nominibus licenter ornati, cum ad Indicum Gangen et Borysthenen Scythicum carmen extenderint, Nigrum parem maximis ignoratione siluerunt. Nunc primum victoriis tuis externus fluvius publicatur *qs. Auson. Mos.* 423: Hostibus exactis Nigrum super et Lupodunum. *Ammian.* 28, 2, 2: Denique cum reputaret (Valentinianus, *a.* 369) munimentum celsum et

3847: Neq. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 143: NEQVRE. *(Bonn; Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 30 *n.* 241: Nequr(es) fe-c(it)? *(Suippes, Marne) Habert tab.* XXI 966 = *p.* 102: NEQVRES.

? **Nerate** *O., castell in Dalmatien. Plin. n. h.* 3, 142: Nerate. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 3: Netrate. 5, 14 *p.* 380, 7: Nerente.

Nerco-brīgā *s.* Nertobriga.

Nerco-s *M. Gallische silbermünze der Santones. Muret-Chabouillet* 4535 *(aus Vernon, Vienne)* 4536: NERCOD *R* NERCOD.

Nereensis, Nereus vicus *s.* Neriomagus.

Nereus *M. (Rom) CIL* VI 4344: Nereus nat(ione) German(us) Peucennus Germanicianus Neronis Caesaris vixit annis XXVII.

Nergo-briges *V. s.* Nertobriga.

Neri *celt. V. in Hispania Tarraconensis. Mela* 3, 1, 11: Cetera super Tamarici Nerique incolunt in eo tractatu ultimi. *Plin. n. h.* 4, 111: Celtici cognomine Neri et Supertamarci. *s.* Nerion.

Neri-anus *M. nomen. (Klosterneuburg, a. 80) CIL* III *D.* XI: Cohort(is) I Montanorum, cui praest Sex. Nerianus Sex. f. Clu-(stumina) Clemens. *(Bei Palestrina)* XIV 4091, 10 = XV 2299: Macrin(i) Nerian(i) aed(ilis).

Neri-atius *M. nomen. (Beligna) CIL* V 1315: L. Neriatius P. f. Lem.

Neri-ccus *M. (Douai) Desjardins tab.* XV 126 = *p.* 138. *(Anthée):* Nericci.

***Nerici-ācum** *von* Nericius, *in belg. O. Narcimont bei L'Église, Luxemburg. cf.* Narissus.

Nerid-o(n). *(Bilak bei Bistritz) CIL* III 7625: . . . Neridonis . .

Nerio-măgus *'feld des G.* Nerios', *O. im gebiete der Biturici Cubi, j. Néris-les-Bains, dép. Allier, arrond. und canton Montluçon. TP:* Aquis Neri *(gen. vom gentilic.* Nerius). *Greg. Tur. vit. patr.* 9, 2 *(a.* 566*):* Venit ad vicum Nereensim, ibique aedificato oratorio ac sancti Martini reliquiis consecrato, pueros erudire coepit in studiis litterarum. 3 *(a.* 576*):* Archipresbiter Nereensis vici. — *Inschriften. (Néris-les-Bains, aut recens aut male descripta) CIL* XIII 1373: N(umini)-b(u)s A(u)g(ustoru)m (et) I(unoni)b(u)s v(ican)i N(erioma)g(ense)s. *(Inschr. au Péchin, sous Néris, nach 161)* 1374: Numinibus Augustorum et Iunonibus vicani Neriomagienses. *(Néris)* 1375: [Templum dei] Solis. [Numinibu]s Augus[torum et G]enio v[icanorum Neriomagensium]. 1376. 1377 *cf. Hübner, Exempla n.* 604 *(saec. 2):* [Nu]-minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus-(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(o-rum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr?]is fII. Equester IIvir II, flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes NerIi et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs ob hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt] *oder* o[btulerunt]. 1378: L. Iul. IulI Eq[uestris fil. Equester?] ex decreto [vican(orum) Neriomag . . . . . diri]bitoria ta[bernas, porticus] . . . . . . 1379: [? Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. et Cu[b. et vicanorum Neriomagensium]. *(Meilenzeiger bei Alichamps):* Avar. l. XIIII, Med. l. XII, Ner. l. XXV.

Nēr-ĭō-n *vorgebirge in Hispania Tarraconensis, j. Cab Neria oder Nerizan. Strab.* 3, 1, 3 *p.* 137: *Μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας ἣν καλοῦσι Νέριον.* 3, 3 *p.* 153: *Τὸ μὲν οὖν μῆκος ⟨μέχρι⟩ Νερίου ἄκρου τρισχιλίων σταδίων.* 5 *p.* 153: *Περὶ τὴν ἄκραν ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί. cf. Mela* 3, 1, 9: Promunturium quod Celticum vocamus. *Ptol.* 2, 6, 2. 3: *Νέριον ἀκρωτήριον.* 21: *Περὶ τὸ Νέριον ἀκρωτήριον. Marcian. Heracl. p. m. ext.* 2, 17 *p.* 549, 17: *Ἀπὸ τοῦ Κορίου (Müller ci. Νερίου) ἄκρου.*

Nērīt-ānus *M. cogn. (Weißenkirchen bei Alt-Ofen) CIL* III 3558: D(is) M(anibus) Pacato Mucaris mil. leg. II. adi. stup. X. vixit annis XXXV, Bato Neritani comilitoni obsequentissimo et fratri ex testamento fieri curavit ex HS n. DCCC.

? **Nēr-ītus** *griechisch? M. cogn. (Salona) CIL* III 2422: Lotini | Nerito filis. *(Verona)* V 3393: Cn. Cornelius Curvini l(ibertus) Neritus VIvir Aug. sibi et Clodiae Tonnianae L. Chrestae contubernal. *(Susa)* 7264: Nerito Satri st(ationis) l(iberti), [v]ilico summ(arum) Segusione, [M]asculus so-c(iorum). *(Rom)* VI 1921: Nérito dIvI ClaudiI [liberto] . . . Nerĭto fIlio. 9761: Dis Man(ibus) NeritI Pomponi Materni pueri conpedagogit(ae) merenti. 10125: C. Cornelius Neritus. 15063: Ti. Claudio Neriti

l. Felici. *(Rom. aetatis Hadrianae incipientis)* XV 644: Sex. Vism(ati) Neriti.

Nĕr-ius *G., cf. die* Nerio Martis *der Sabiner. (Néris-les-Bains, Allier) CIL* XIII 1371: Cassia Nemi . . . f(ilia) Nerio (deo) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. 1372: . . . e[t] Nerio? — [ex] vissu [posuit]. 1376. 1377 *(antoninische zeit, cf. Hübner, Exempla n.* 604): [Nu]minib(us) Aug(usti) et Nerio deo usibus(que) r(ei) p(ublicae) B[it(urigum) Cub(orum) et vic(anorum) Ner(iomagensium) L. Iul(ius) Equestr.?]is f Il(ius) Equester II(duum)vir II (iterum), flam(en) Rom(ae) et Aug(usti) itemque flamen p[rov. Aquitanicae(?) et Luc]iI IuliI Equestris fIliI Cimber et Equester flamin[es Rom(ae) et Aug(usti)? diribitoria t]abernas, porticus, quibus fontes Nerii et thermae p[ublicae? cinguntur, cu]m omnibus suIs ornamentIs et hono[r(em)] flam[o]ni c[onsummaverunt *oder* obtulerunt]. 1379: [?Numinibus Augus]tis [et Ner]io d[eo usibus]que [rei publ. Bi]t. Cu[b. et vicanorum Neriomagensium]. *In* Nerio-magus; *cf. O.* Niriacus. — 2) **Nĕrĭus** *M.* **Neria** *F. gentilic., villeicht auch celtisch. Sil.* 5, 260: Obtruncat Nĕrĭum. *(Rom) CIL* I 919: L. Ner(ius). *(Cordova)* II 2296: T. Nerius T. l. Antigonus, T. Nerius T. l. Hilarus f., Cornelia, L. l. Danais mater, Neria T. l. Fírma [f.] Neria Ɔ. et T. l. Daphne, T. Nerius T. l. Asiaticus. *(Tarragona)* 4970, 344: NER, OF.NER *und* ONFR!. *(S. Danillo)* III 2784: Neriae Helpidi *(dat.)* Eutychu[s] coniugi l. m. *(Albona)* 3215, 10: Neri. 6008, 42 *([a] Siscia, [b] Agram, im museum)*: NERIVS. *([cd] Stein am Anger, [e] Oedenburg, [f] Wien, im museum, [g] Salzburg, [h] Rosenauberg)*: NERI. *(Semendria)* 8119: Neria Claudia. *(Skopia)* 8218: Neri // lib. . . . Q. Nerius Fortunatus. *(Zollfeld)* 12012, 65: L. Neri. *(Siszek)* 12012, 66: Nerius. *(Augsburg) Schuerm.* 3849: Neri f. *(Este) CIL* V 2726: T. Nerio Macro . . Nerio Liberali. 8114, 98 *(aus [a] Aquileja, [b] Adria, [c] Este, [d] Monselice, [e] Vicetia, [f] Verona, [g] Calvatone, [h] Brescia, [i] Vercelli, [k] Pollentia, [l] Vadi)*: NERI. *(Lampe: Padua)* 8118, 7: Ner(ius) Caspe . . . *(glasgefäß)*. *(London)* VII 1336, 755: Of(ficina) Neri. *(Chesterford)* [b]: Of. Nert. *(gen.)*. *s.* Nert. *(Trinquetaille)* XII 812: L. Nerio Faustiniano. *(Narbonne)* 5002: Neriae. *(Avignon, mus.; Vaison)* 5682, 81[ab]: Neri. *(Vienne)* [c]. 4686, 630: Neri f. *(Lampe: Allier) Schuerm.* 3849. *(Lyon)* 3851: Neri f. *(Reims) Habert* 967: NERI. *(Paris)*: OB NIIRI.F. *(Varennes; Clermont; Trier; Obernburg am Main; Gonsenheim; Nierstein; Mainz; Bingen; Heddernheim; Echzell; Saalburg; Wiesbaden; Castel; Ems; Cöln; Vechten) CIL* XIII 10001, 228: NERI. *cf.* XV 6576. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 144: NRIO = Neri? officina. *(Cleve) WK* 8 (1889) *sp.* 281 *n.* 163: Of(ficina) Neri. *(Rottweil)*: NR (Nerio). *(Mainz) BJ* 88 (1890), 49: Fl(avi) Neri Sar(*oder* Sab)ini. *Vgl.* Claudio-nerium.

Nerrus *M. (Rouen) Bull. de la Seine-Inférieure* 5 (1879/81) *p.* 209: Nerrus f. *(Vechten)*: Nerrus f.

Nersihenae Matronae, *vw. mit O. Neersen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bz. Düsseldorf, kr. M.-Gladbach, oder flüßchen Neers, weist auf die Niers,* *Nersa, *hin, nbfl. der Maas. (Im Jülicher Lande) CIR* 626: Matro[nis] Vatuiab[us] Nersihenis Priminia Iustina pro se et suis ex imperio ip(sarum) l(ibens) m(erito).

Nert-ăcus *acy.* nerthauc, *w.* nerthawg *(potens, validus, robustus, fortis) von* *nerto-n, *cf. mir.* dí-nertach *feeble, strengthless, M. (Dorf Les Trois et demi, dép. Creuse, arr. Guéret, gemeinde Fleurat) CIL* XIII 1442: [D]is Manibus et memoriae Paul[li]ni fili, item memoriae Paul[ini?] patris, item (memoriae) Nertaci avi, N[ert]acus vivus pos(uit).

Nertenn-ăcus *vom gentilic.* *Nert-enus *zu* *Nertius, *O. im dép. Yonne.*

Nertes? *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 1 *p.* 371: Urogenio Nerti.

***Nerti-ăcus** *von* *Nertius, Nerciacum, Nerciaco, *O. villa en Forez.*

Nerti-lla *F. cogn. (Scardona) CIL* III 2806: Mu[t]i[l]ia P. f. Nertilla v. s. l. m.

Nerti-nus *M.* **Nertin-ius** *M. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 182 *p.* 291—292: G(aius) Sulp(icius) Nert[us] *oder* Nert[inus]. *(Chantenille) CIL* XIII 1432: D(is) M(anibus) et memor(iae) Marcel(li) Nertini C(aius) Te[r?]gen(ius) T . . . h(eres) e[x t(estamento) f.]. *(Lyon, Trion)* 2222: D(is) M(anibus) Sex. Nertini Saceris Sex. Nertinius Quietus patronus (liberto) de se bene merito p(onendum) curavit.

Nert-io-s '*son des* Nertos', *cf. urcelt.* *nertijā, *w.* nerthedd *potency, strength, M. gentil. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2223: D(is) M(anibus) C. Nerti(i). Censorini Celer Victori-

n[us] Victorina lib. e[t he]redes p(onendum) c(uraverunt) et su[b as]cia d[e]dic[averunt]. *(Bischofsheim)* 5965: Nerti Pabenn . . . *oder* Mer(curio) Ti. Pabenn . . . ? *In* Cu-nertius, *O.* Nerciacum.

***nĕr-to-** *kraft, nom.* nerto-n, *dat.* *nertu, *nertō, *air.* nert *n.*, *j.* neart *m.*, (é-nirt *schwach*), *manx* niart, *acy.* nerth, *mbret.* nerth nerd (*in* Doenerth, Doenerd), *bret.* *(Léon)* nerz = *nerto-n, *vannet.* nerh, *bret.* ners, *corn.* nerth; *nach Stokes vw. mit sabin.* ner-o(n) *fortis*, nĕr-io (*stamm* nĕriēn *fortitudo*), *gr.* ἀ-νήρ (*stamm* ἀνερ) *mann*, ἀνδρ-, ἀνδρο-, *an.* njard, Niordr, *ai.* nṛ, nṛi *mann*, nar nára-s *mann, mensch, cf.* sū-nṛtā; *zd.* nar nara *mann, idg.* nar *mann, mensch*, √nar. *In ableitungen* Nert-ācus, Nert-onius, *compos.* Nerto-briga, Nerto-mārus, *Ago-nertos, *Catanertos, Cob(i)-nertus Cou-nertus (-a), Covinertus, Co-nertus, Cob-nertus (a), Com-nertus, *cf.* Covi-naerta, Dig-nertus (*wenn nicht* Dign-ertus), Esu-nertus, Guaid-nerth, *acy.* Iud-nerth, Id-nerd, Louho-nerd, *Toutonertos, Uro-geno-nertus, Gwr-nerth = *Vernerto-s.

Nertus *M.* **Nerta** *F. cogn.* *(Alt-Ofen)* *CIL* III 10514: Nertus Dumnotali f(ilius) veteranus ala Hisp(anorum) I sesquip(licarius) Linganster ann. IX stip. XXXVI h. s. s. Valens frater h(unc) t(itulum) m(emoria) posuit. *(London)* VII 1336, 755[a]: OF. NERI. *(Chesterford)* [b]: OF. NERT. *(Bordeaux)* XIII 752: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Iul. Cantoseni def. an. XL'V. Iul. Nerta uxsor p. c. *(Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 182 *p.* 291—292: G(aius) Sulp(icius) Nert[us *oder* -inus]. *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 382 *n.* 497, 888: Nertus fec(it). *(Brugg, Aargau) WK* 2 *s.* 1 = *BJ* 77, 194 = *WK* 8, 224: Aram Nert(i) M. M . . . .) Aster mil(es) leg(ionis) XI Cl(audiae) p(iae) f(idelis) (centuria) Crispi libe(n)s posuit. *(Bonn)* *BJ* 89 (1890) *s.* 54 *n.* 35: Nertus (*villeicht vorn unvollständig,* Cobnertus Manertus). — *Davon:* Nert-ius.

Nertŏ-brĭgā *'Starkenburg', von* *nerto-n, 1) *stadt in Hispania Baetica, unter dem kaiserreich den nicht celtischen Turdetani zugeteilt, j. Valera la vieja bei Frejenál de la Sierra, in span. Estremadura, prov. Badajoz.* *Plin. n. h.* 3, 14: Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia. *Ptol.* 2, 4, 10 *(felt in X)*: Νερτόβριγα. *(Frejenál) CIL* II 972: D(is) M(anibus) s(acrum). C. Trebonio C. f. Gal(eria) Modesto Nertobrigens(i) an. L. VI. Trebonia Caesia patrono. 973: Nertob . . . . . C. Trebonio C. f. Gal(eria) Modesto. *(Valera la Vieja, saec. 2) Boletin de La Real Academia de la Historia (Madrid)* 1893 *p.* 390: Geni[o] munic(ipii) c(oloniae) I(uliae) Nertobrigae, palmam ex argenti p(ondo)... Octavio Maxum(i) [f(ilia)?] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Frascati)* *CIL* XIV 2613: Ex Hispania ulteriore provincia Baetica municipium Concordia Iulia Nertobrigenses publice. — 2) *Bei Bilbilis.* *IA* 437, 4: Nitobrica, Neto(Netor)briga. 439, 2: Nertobriga. *Rav.* 4, 43 *p.* 309, 15: Nertobrica. *(Zahlbach, zw. a. 43 u. 71) CIR* 1150: Q. Atius Q. f. Gal(eria) Quietus domo Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII. Mac(edonicae) an(norum) XLV, sti(pendiorum) XXV h(ic) s(itus) e(st) h(eres) exs t(estamento) f(aciendum) c(uravit). 1151: L. Attius L. f. Gal(eria) Nepos Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII. Mg. (= Macedonicae) an(norum) XXXIIII, stip(endiorum) XVIII, h. s. e. ex t. municip. et lib. f. c. 1160: T. Iulius L. f. Gal(erius) Macer dom(o) Nertobriga mil(es) leg(ionis) IIII Ma[c]. an(norum) XXXV, stip(endiorum) XVII, h. s. e. frate. f. c. *(Bingen, nach a. 43 n. Chr.) WZ* 11 (1892) *s.* 299: L. Fabius L. f. Gal(eria) Fab[i?]us Nerto(briga) mil(es) leg(ionis) IIII Mac(edonicae) an. XL st[i]p. XXI, Anicius Modestus h(eres) f(aciendum c(uravit). *Iberische münze:* Nertpš *Hübner* XLVI. XLVIII. — 3) *In Celtiberia, j. La Almunia de Doña-Godina.* *Polyb.* 35, 2, 2 *(a. 152 a. Chr.)*: Μάρκος δὲ στρατεύσας εἰς τοὺς Λυσιτανούς, καὶ τὴν Νερκόβρικα *(Schweighäuser;* ἐρκόβρικα *Mon.* 185, *cod. Ursin.)* πόλιν κατὰ κράτος ἑλών, ἐν Κορδύβᾳ τὴν παραχειμασίαν ἐποιεῖτο. *Val. Max.* 5, 1, 5: Q. vero Metellus Celtibericum in Hispania gerens bellum, cum urbem Centobricam obsideret et iam admota machina partem muri, quae sola convelli poterat, disiecturus videretur, humanitatem propinquae victoriae praetulit: nam cum Rhetogenis filios, qui ad eum transierat, Centobricenses machinae ictibus obiecissent, ne pueri in conspectu patris crudeli genere mortis consumerentur, quamquam ipse Rhetogenes negabat esse impedimento quominus etiam per exitium sanguinis sui expugnationem perageret, ab obsidione discessit. Quo quidem tam clementi facto etsi non unius civitatis moenia, om-

nium tamen Celtiberarum urbium animos cepit effecitque, ut ad redigendas eas in dicionem populi Romani non multis sibi obsidionibus opus esset. *Flor.* 1, 33 (2, 17), 10: Metellus ille, qui ex Macedonia cognomen meruerat, et Celtibericus fieri meruit, cum et Contrebiam memorabili cepisset exemplo et Nertobrigae maiore gloria pepercisset. *Appian. Hisp.* 48: Νεργόβριγες . . . Νεργόβριγες (*vgl. Suidas v.* μετριοπαθεῖν *und* Νεργόβριγες). 50: Νεργόβριγα μὲν Ἀρουακῶν πεντακισχίλιοι κατέλαβον. *Ptol.* 2, 6, 57 *bei den Celtiberi:* Νεϱτόβριγα (-*ίγα X*).

Nerto-mār-ius *M. nomen,* **Nertomaria** *F., ableitung vom gall. nomen* Nerto-māro-s. *(St. Veit bei Waldeck) CIL* III 5109: Secundinus Pallonis f. et Cupita Nemetonis f. et Secundina f. an. XXV et Nertomariæ Avitæ nept. an. XXX. *(Stattenberg bei Treffen in Steiermark)* 10794: P. Nertomario Quarto an. LX et Meitae Optati f. con. opt. v. et Secundo f. an. XXV Iustus et Nigrinus f. parentibus fecerunt. *(Doomburg, Zeeland) CIR* 29: Deae Nehalenniae Sext(us) Nertomarius Nertonius v. s. l. l. m.

Nerto-mārus *air.* nert-mar, *nir.* neart-mhar, *gael.* neart-mhor, *cy.* nerth-fawr '*groß an kraft*', *deutsch* Nordmâr, *M. (Wiener Neustadt) CIL* III 4552: Ne[r]tomarus Clitonis f. ann. VII. h. s. e. *(Celovnik bei Laki in Steiermark)* 5131: Tutor Ioiti et Pinit . . Coudoma /// Acceptus Pin[i]t Vibius Nertomari. *(Cilli)* 5196: Crescens *(cogn.)* Nertomari. *(Carnuntum, a. 114) D.* XXVI 20 *p.* 869 = XXXIX *p.* 1975: Alae Frontonianae ex gregale Nertomaro Irducissae f. Boio et Custae Magni fil(iae) uxori eius Aquin(censi). *(Autun) CIL* XIII 2751: D(is) Pricilla Nertomari uxor Suadaegenu f(ilia). *(Vertault, dép. Côte-d'Or, dioec. Langres, j. in Saint-Germain n. 18501) BSAF* 1883 *p.* 290 = *BE* 3 (1883) = *Lejay* 288: Nertomar(us). *(Bei Zinsweiler bei Niederbronn im Elsaß, am fuß des Rehbergs, Reidbergs) CIL* XIII 6027: Vo[seg]o sil(vestri) sacrum. Adnamus Nertomari fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Windisch) Mitth. d. antiq. Ges. in Zürich* 15 (1865) *s.* 219: NERTOMR. *Vgl. Ulrich, Catalog der Sammlungen der antiq. Ges. in Zürich s. Carton* 913[a]. *(Fibula im museum zu Wiesbaden) CIR* 1376, 11 *add. p.* XXXI = *Nass. Ann.* 12, *bd.* 2 *n.* 24 (*s.* 224) = *Cohausen, Führer s.* 73: Nertomir. *(Bei Saargemünd) WZ* 6 (1887) *s.* 288: NIIRToM /// = Nertom[arus]. *Davon abgeleitet* Nertomar-ius.

Nerton-ius *M. cogn. (Auf berg Vipota bei Cilli) CIL* III 5190: [I(ovi)] o(ptimo) m(aximo) di[s deab(us)] omnibu[s . . . . .] Nerton . . . . . v. [s.]. *(Rom)* VI 3435: C. Nertonio Lupo *(dat.). (Doomburg, Zeeland) CIR* 29: Deae Nehalenniae Sext(us) Nertomarius Nertonius v. s. l. l. m.

Nertŏ-vălus *M. cogn. (Embrun) CIL* XII 88: Blaesiae Nertovali fil(iae).

Neru-cus *M. fig. (Vic en Auvergne) MSAF* 8 (1829) *p.* 166 = *Schuerm.* 3855: Neruci?

Nĕr-ūs-ĭī *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, V. mit hauptstadt Vence, Alpes Maritimes. Plin. n. h.* 3, 137 = *CIL* V 7817 *v.* 44: Nerusi. *Ptol.* 3, 1, 37: Νερουσίων ἐν παραλίοις Ἄλπεσιν Οὐίντιον. — *M. (Magliano) CIL* IX 4796, 21 *add.* = *Anth. Lat.* 437 *Buech.:* L. Nerusius Mithres. *(Ruselae) CIL* XI 2619: Nerusius Vincentius qui vixit annis XXVII Aufidia Sirica coiux benemerenti fecit.

Nerut-ius *M. (Üyüklü bei Yalowadj) CIL* III 6855: L. Nerutius Q. [f.] Ser.

Ner-va *fl. im Cantabrerlande, j. Nerva oder Nervion, bei Bilbao. Ptol.* 2, 6, 7: Νερούα ποταμοῦ ἐκβολαί.

? **Nerv-atius** *M. Concil. Tolet. XVI a.* 693 *(Mansi* 12 *c.* 85 *B):* Nervatius abbas.

Nervenensis *s.* Nevirnum.

Nervicanus tractus, *die küste von Gallia Belgica von der Garonne bis zur Somme, cf. Eutrop.* 9, 21: Carausius, cum apud Bononiam per tractum Belgicae et Armorici pacandum mare accepisset, quod Franci et Saxones infestabant. *ND occ.* 1, 45. 37, 13. 24: Tractus *(gen.)* Armoricani et Nervicani. s. Nervii.

Nerv-ĭī *nach Strabo Germanen, nach Zeuß Celten, V. in Gallia Belgica, an der Sambre und Schelde, in der alten dioecese Cambrai,* = *civitas Camaracensium in Hennegau und Brabant, Süd-Flandern; ire hauptstadt war* Bagăcon *j. Bavai, dép. Nord, arr. Avesne. Caes. b. G.* 2, 4, 8: Totidem (polliceri milia armata L) Nervios, qui maxime feri inter ipsos habeantur longissimeque absint. 15, 3: Eorum (Ambianorum) fines Nervii attingebant. Quorum de natura moribusque Caesar cum quaereret, sic reperiebat: (4) nullum esse aditum ad eos mercatoribus; nihil pati vini reliquarumque rerum [ad luxu-

riam pertinentium] inferri, quod is rebus relanguescere animos [eorum] et remitti virtutem existimarent; esse homines feros magnaeque virtutis; (5) increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent patriamque virtutem proiecissent; (6) confirmare sese neque legatos missuros neque ullam condicionem pacis accepturos. 16, 1: Cum per eorum fines triduum iter fecisset, inveniebat ex captivis Sabim flumen ab castris suis non amplius milibus passum X abesse; (2) trans id flumen omnes Nervios consedisse adventumque ibi Romanorum expectare una cum Atrebatibus et Viromanduis, finitimis suis (3) (nam his utrisque persuaserant, uti eandem belli fortunam experirentur); (4) expectari etiam ab is Atuatucorum copias atque esse in itinere; (5) mulieres quique per aetatem ad pugnam inutiles viderentur, in eum locum coniecisse, quo propter paludes exercitui aditus non esset. 17, 2: Cum ex dediticiis Belgis reliquisque Gallis conplures Caesarem secuti una iter facerent, quidam ex his, ut postea ex captivis cognitum est, eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta, nocte ad Nervios pervenerunt atque his demonstrarunt inter singulas legiones inpedimentorum magnum numerum intercedere, neque esse quicquam negotii, cum prima legio in castra venisset reliquaeque legiones magnum spatium abessent, hanc sub sarcinis adoriri; (3) qua pulsa inpedimentisque direptis futurum, ut reliquae contra consistere non auderent. (4) Adiuvabat etiam eorum consilium, qui rem deferebant, quod Nervii antiquitus, cum equitatu nihil possent (neque enim ad hoc tempus ei rei student, sed quicquid possunt, pedestribus valent copiis), quo facilius finitumorum equitatum, si praedandi causa ad eos venissent, inpedirent, teneris arboribus incisis atque [inflexis crebrisque] in latitudinem ramis enatis et rubis sentibusque interiectis effecerant, ut instar muri hae saepes munimentum praeberent, quo non modo non intrari, sed ne perspici quidem posset. (5) His rebus cum iter agminis nostri impediretur, non omittendum sibi consilium Nervii existimaverunt. 19, 1: Ratio ordoque agminis aliter se habebat ac Belgae ad Nervios detulerant *qs.* 23, 4: Omnes Nervii confertissimo agmine duce Boduognato, qui summam imperii tenebat, ad eum locum contenderunt; quorum pars aperto latere legiones circumvenire, pars summum castrorum locum petere coepit. 28, 1: Hoc proelio facto et prope ad internecionem gente ac nomine Nerviorum redacto maiores natu, quos una cum pueris mulieribusque in aestuaria ac paludes coniectos dixeramus, hac pugna nuntiata, cum victoribus nihil impeditum, victis nihil tutum arbitrarentur, (2) omnium, qui supererant, consensu legatos ad Caesarem miserunt seque ei dediderunt, et in commemoranda civitatis calamitate ex sescentis ad tres senatores, ex hominum milibus LX vix ad quingentos, qui arma ferre possent, sese redactos esse dixerunt. (3) Quos Caesar, ut in miseros ac supplices usus misericordia videretur, diligentissime conservavit suisque finibus atque oppidis uti iussit et finitumis imperavit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent. *(Sic sind nach Plin. n. h. 3, 106 frei.)* 29, 1: Atuatuci ... cum omnibus copiis auxilio Nerviis venirent, hac pugna nuntiata ex itinere domum reverterunt. 32, 2: Se (Caesarem) id, quod in Nerviis fecisset, facturum finitumisque imperaturum, nequam dediticiis populi Romani iniuriam inferrent. 5, 24, 2: Ex quibus (legionibus) unam in Morinos ducendam Gaio Fabio legato dedit, alteram in Nervios Quinto Ciceroni. 38, 2: Re demonstrata Aduatucisque concitatis postero die in Nervios pervenit hortaturque, ne sui in perpetuum liberandi atque ulciscendi Romanos pro is quas acceperint iniuriis occasionem dimittant. (3) Interfectos esse legatos duo magnamque partem exercitus interisse demonstrat; (4) nihil esse negotii subito oppressam legionem, quae cum Cicerone hiemet, interfici; se ad eam rem profitetur adiutorem. Facile hac oratione Nerviis persuadet. 39, 1: Ad Ceutrones, Grudios, Levacos, Pleumoxios, Geidumnos, qui omnes sub eorum (Nerviorum) imperio sunt. 3: His circumventis magna manu Eburones, Nervii, Aduatuci atque horum omnium socii et clientes legionem oppugnare incipiunt. 41, 1: Tum duces principesque Nerviorum, qui aliquem sermonis aditum causamque amicitiae cum Cicerone habebant, conloqui sese velle dicunt. (2) Facta potestate eadem, quae Ambiorix cum Titurio egerat, commemorant: (3) omnem esse in armis Galliam, Germanos Rhenum transisse, Caesaris reliquorumque hiberna oppugnari. (4)

Addunt etiam de Sabini morte; Ambiorigem ostentant fidei faciundae causa. (5) Errare eos dicunt, si quidquam ab is praesidii sperent, qui suis rebus diffidant; sese tamen hoc esse in Ciceronem populumque Romanum animo, ut nihil nisi hiberna recusent atque hanc inveterascere consuetudinem nolint; (6) licere illis per se incolumibus ex hibernis discedere et, quascumque in partes velint, sine metu proficisci. (7) Cicero ad haec unum modo respondit: non esse consuetudinem populi Romani accipere ab hoste armato condicionem; (8) si ab armis discedere velint, se adiutore utantur legatosque ad Caesarem mittant; sperare se pro eius iustitia quae petierint impetraturos. 42, 1: Ab hac spe repulsi Nervii vallo pedum X et fossa pedum XV hiberna cingunt. (2) Haec et superiorum annorum consuetudine ab nobis cognoverant et quosdam de exercitu nacti captivos ab his docebantur; (3) sed nulla ferramentorum copia, quae sunt ad hunc usum idonea, gladiis caespites circumcidere, manibus sagulisque terram exhaurire cogebantur. (4) Qua quidem ex re hominum multitudo cognosci potuit: nam minus horis tribus milium pedum XV in circuitu munitionem perfecerunt. (5) Reliquis diebus turres ad altitudinem valli, falces testudinesque, quas idem captivi docuerant, parare ac facere coeperunt. 43, 1: Septimo oppugnationis die maximo coorto vento ferventes fusili ex argilla glandes fundis et fervefacta iacula in casas, quae more Gallico stramentis erant tectae, iacere coeperunt. 3: Hostes maximo clamore sicuti parta iam atque explorata victoria turres testudinesque agere et scalis vallum ascendere coeperunt. 5: Hic dies nostris longe gravissimus fuit; sed tamen hunc habuit eventum, ut eo die maximus numerus hostium vulneraretur atque interficeretur, ut se sub ipso vallo constipaverant recessumque primis ultimi non dabant. (6) Paulum quidem intermissa flamma et quodam loco turri adacta et contingente vallum, tertiae cohortis centuriones ex eo quo stabant loco recesserunt suosque omnes removerunt, nutu vocibusque hostes, si introire vellent, vocare coeperunt; quorum progredi ausus est nemo. (7) Tum ex omni parte lapidibus coniectis deturbati turrisque succensa est *qs.* 45, 2: Erat unus intus Nervius, nomine Vertico, loco natus honesto, qui a prima obsidione ad Ciceronem perfugerat suamque ei fidem praestiterat. (3) Hic servo spe libertatis magnisque persuadet praemiis, ut litteras ad Caesarem deferat. (4) Has ille in iaculo inligatas effert et Gallus inter Gallos sine ulla suspicione versatus ad Caesarem pervenit. 46, 4: (Caesar) scribit Labieno, si rei publicae commodo facere possit, cum legione ad fines Nerviorum veniat. 48, 2: (Caesar) venit magnis itineribus in Nerviorum fines *qs.* 56, 1: Ubi intellexit ultro ad se veniri, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia facinoris instigarei, altera Nervios Atuatucosque bellum Romanis parare neque sibi voluntariorum copias defore, si ex finibus suis progredi coepisset, armatum concilium indicit. 58, 7: Hac re cognita omnes Eburonum et Nerviorum quae convenerant copiae discedunt, pauloque habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam. 6, 2, 3: Caesar, cum undique bellum parari videret, Nervios, Atuatucos, Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis, Senones ad imperatum non venire et cum Carnutibus finitumisque civitatibus consilia communicare, a Treveris Germanos crebris legationibus sollicitari, maturius sibi de bello cogitandum putavit. 3, 1: Itaque nondum hieme confecta proxumis quattuor coactis legionibus de inproviso in fines Nerviorum contendit (2) et, prius quam illi aut convenire aut profugere possent, magno pecoris atque hominum numero capto atque ea praeda militibus concessa vastatisque agris in deditionem venire atque obsides sibi dare coegit. 29, 4: Per Arduennam silvam, quae est totius Galliae maxima atque ab ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios pertinet milibusque amplius quingentis in longitudinem patet. 7, 75, 3: (Galli imperant) sena (milia) Andibus, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus. *Cic. ad Q. fr.* 3, 8, 2 *(a. 54):* Ubi enim isti sint Nervii et quam longe absint, nescio. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 194: *Τρηουίροις δὲ συνεχεῖς Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν (= in Germania) ἔθνος.* *Liv. epit.* 104: (Caesar) contra Nervios unam ex his civitatibus cum magno discrimine pugnavit, eamque gentem delevit, quae bellum gessit donec ex sexaginta milibus armatorum trecenti superessent, ex sexcentis senatoribus tres tantum evaderent. 106: Ea (castra) quibus in Nerviis praeerat Q. Cicero. 139

(a. 9 a. Chr.): Bellum adversus Transrhenanos gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. 141 *(im dritten feldzug des Drusus):* Inter priores Chumstinctus et Avectius tribuni ex civitate Nerviorum. *Val. Max.* 3, 2, 19: Divum Iulium, certissimam verae virtutis effigiem, repraesentemus, cum innumerabili multitudine et feroci impetu Nerviorum (seruorum *Par. epit.*) inclinari aciem suam videret, timidius pugnanti militi scutum detraxit eoque tectus acerrime proeliari coepit. Quo facto fortitudinem per totum exercitum diffudit labentemque belli fortunam divino animi ardore restituit. *Lucan.* 1, 428 *sq.*: Nimiumque rebellis | Nervius et caesi pollutus sanguine Cottae. (*Dazu Comm. Usen.*: Nervi ciuitas est . . . Nervii Galli(a)e populi finxerunt foedus illi et post securum occiderunt. *Plin. n. h.* 4, 106: Introrsus Catuslugi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. *Tac. G.* 28: Treveri et Nervii circa affectationem Germanicae originis ultro ambitiosi sunt, tamquam per hanc gloriam sanguinis a similitudine et inertia Gallorum separentur. *h.* 4, 15: Quippe viribus cohortium abductis Vitellius e proximis Nerviorum Germanorumque pagis segnem numerum armis ornaverat. 33: Nerviorum cohortes, metu seu perfidia, latera nostrorum nudavere. 56: (Claudius Labeo) accepta peditum equitumque modica manu nihil apud Batavos ausus quosdam Nerviorum Baetasiorumque in arma traxit. 66: Claudius Labeo Baetasiorum Tungrorumque et Nerviorum tumultuaria manu restitit. . . . Civilis Baetasios quoque ac Nervios in fidem acceptos copiis suis adiunxit, ingens rerum, perculsis civitatum animis vel sponte inclinantibus. 79: Sed legionem terrestri itinere Fabius Priscus legatus in Nervios Tungrosque duxit, eaeque civitates in deditionem acceptae: classem ultro Canninefates adgressi sunt maiorque pars navium depressa aut capta. Et Nerviorum multitudinem, sponte commotam ut pro Romanis bellum capesseret, idem Canninefates fudere. *Plut. Caes.* 20: Ἐπὶ δὲ τοὺς ἀγριωτάτους καὶ μαχιμωτάτους τῶν τῇδε, Νερβίους, ἐστράτευσεν, οἵπερ εἰς συμμιγεῖς δρυμοὺς κατῳκημένοι, γενεὰς δὲ καὶ κτήσεις ἔν τινι βυθῷ τῆς ὕλης ἀπωτάτω θέμενοι τῶν πολεμίων αὐτοὶ τῷ Καίσαρι ποιουμένῳ χάρακα καὶ μὴ προσδεχομένῳ τηνικαῦτα τὴν μάχην ἑξακισμύριοι τὸ πλῆθος ὄντες αἰφνιδίως προσέπεσον, καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐτρέψαντο, τῶν δὲ ταγμάτων τὸ δωδέκατον καὶ τὸ ἕβδομον περισχόντες ἅπαντας ἀπέκτειναν τοὺς ταξιάρχους. εἰ δὲ μὴ Καῖσαρ ἁρπάσας τὸν θυρεὸν καὶ διασχὼν τοὺς πρὸ αὐτοῦ μαχομένους ἐνέβαλε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπὸ τῶν ἄκρων τὸ δέκατον κινδυνεύοντος αὐτοῦ κατέδραμε καὶ διέκοψε τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, οὐδεὶς ἂν δοκεῖ περιγενέσθαι· νῦν δὲ τῇ Καίσαρος τόλμῃ τὴν λεγομένην ὑπὲρ δύναμιν μάχην ἀγωνισάμενοι τρέπονται μὲν οὐδ᾽ ὣς τοὺς Νερβίους, κατακόπτουσι δὲ ἀμυνομένους· πεντακόσιοι γὰρ ἀπὸ μυριάδων ἓξ σωθῆναι λέγονται, βουλευταὶ δὲ τρεῖς ἀπὸ τετρακοσίων. *Appian. Gall.* 1, 4: Μετὰ δὲ τούτους ὁ Καῖσαρ τοῖς καλουμένοις Βέλγαις ἐπιπεσὼν ποταμόν τινα περῶσι, τοσούτους ἀπέκτεινεν ὡς τὸν ποταμὸν γεφυρωθέντα τοῖς σώμασι περᾶσαι. Νέρβιοι δὲ αὐτὸν ἐτρέψαντο, ἄρτι στρατόπεδον ἐξ ὁδοιπορίας κατασκευάζοντι αἰφνιδίως ἐπιπεσόντες, καὶ παμπόλλους ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ ταξιάρχας καὶ λοχαγοὺς ἅπαντας· καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐς λόφον τινὰ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν πεφευγότα περιέσχον κύκλῳ. ὑπὸ δὲ τοῦ δεκάτου τάγματος αὐτοῖς ἐξόπισθεν ἐπιπεσόντος ἐφθάρησαν, ἑξακισμύριοι ὄντες. ἦσαν δὲ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἀπόγονοι. *Ptol.* 2, 9, 6: Νερούιοι ((μὲν) ἐρούσιοι *ΧΣΦΨ Arg.*, νερούσιοι *cett.*), ὧν πόλις Βάγακον (βάσακον *codd.*). *Dio* 39, 3 *(a. 57 a. Chr.):* Νερούιοι δὲ τῆς μὲν πεδιάδος (οὐ γὰρ ἦσαν ἀξιόμαχοι) ἑκόντες αὐτῷ ἐξέστησαν, ἐς δὲ δὴ τὰ ὄρη τὰ ὑλωδέστατα ἀνακομισθέντες, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ ⟨καταστρατοπεδευόμενον ἑώρων⟩, ἐκεῖθεν ἐπικατέδραμον ἀνέλπιστοι καί, καθ᾽ ὃ μὲν αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἦν, ἐτράποντο καὶ ἔφυγον, τῷ δὲ δὴ πλείονι τοῦ στρατοῦ καθυπέρτεροί τε ἐγένοντο καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοβοεὶ εἷλον. (2) αἰσθόμενος δὲ τοῦτ᾽ ἐκεῖνος (προεκεχωρήκει γὰρ ἐπί τι τοὺς τετραμμένους διώκων) ἀνέστρεψε καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐρύματι ἁρπαγὴν ποιουμένους περιεστοιχίσατο καὶ κατεφόνευσε. πράξας δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔτι μέγα ἔργον τοὺς λοιποὺς Νερουίους χειρούμενος ἔσχε. 40, 7: Γενομένου δὲ τούτου ἄλλοι τέ τινες τῶν πλησιοχώρων ἀπέστησαν καὶ Νερούιοι καίτοι Κυίντου Κικέρωνος παρ᾽ αὐτοῖς χειμάζοντος (ἀδελφὸς δὲ τοῦ Κικέρωνος τοῦ

Μάρκου ἦν, ὑποστρατηγῶν τῷ Καίσαρι) καὶ αὐτοὺς ὁ Ἀμβιόριξ προσλαβὼν συνέβαλε τῷ Κικέρωνι· (2) καὶ ἀγχώμαλα ἀγωνισάμενος καί τινας καὶ ζῶντας ἑλὼν ἀπατῆσαι μέν πῃ καὶ ἐκεῖνον ἐπεχείρησε, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἔς τε πολιορκίαν κατέστησε καὶ διὰ ταχέων ὑπό τε τῆς πολυχειρίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας, ἣν ἐκ τῆς συστρατείας, ἣν μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπεποίητο, ἐκέκτητο, καί τινα καὶ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων ἀν' ἕκαστον μαθὼν καὶ ἀπεσταύρωσε καὶ ἀπετάφρευσεν. (3) *ἐγίγνοντο μὲν γὰρ καὶ μάχαι, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ εἰκὸς ἦν, συχναί, καὶ ἀπώλλυντο πολὺ πλείους τῶν βαρβάρων ἅτε καὶ πλείους ὄντες· οὐ μὴν ἀλλὰ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τῆς περιουσίας τοῦ στρατοῦ οὐδὲ ἐν αἰσθήσει τοῦ φθειρομένου σφῶν ἦσαν, οἱ δὲ δὴ Ῥωμαῖοι μήτε ἄλλως πολλοὶ ὄντες καὶ ἐλάττους ἀεὶ γιγνόμενοι ῥᾳδίως περιεστοιχίσθησαν.* 8, 1: *Κινδυνευόντων οὖν αὐτῶν ἁλῶναι (οὔτε γὰρ τὰ τραύματα θεραπεύειν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἠδύναντο οὔτε τὴν τροφὴν ἀφθόνως ἅτε ἐν ἀδοκήτῳ πολιορκίᾳ εἶχον· οὐδ' ἐπήμυνέ τις αὐτοῖς καίτοι πολλῶν οὐκ ἄπωθεν χειμαζόντων· οἱ γὰρ βάρβαροι τὰς ὁδοὺς ἀκριβῶς φυλάσσοντες πάντας τοὺς ἐκπεμπομένους σφῶν συνελάμβανον κἂν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐφόνευον)* (2) *Νερούιός τις εὐνοϊκῶς σφισιν ἐξ εὐεργεσίας ἔχων καὶ τότε σὺν τῷ Κικέρωνι πολιορκούμενος δοῦλόν τινα ἑαυτοῦ διάγγελον αὐτῷ παρέσχεν· ἔκ τε γὰρ τῆς σκευῆς καὶ ἐκ τῆς φωνῆς τῆς ἐπιχωρίας ἠδυνήθη λαθεῖν συγγενόμενος τοῖς πολεμίοις ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ὢν καὶ μετὰ τοῦτο ἀποχωρήσας.* 9,1: *Μαθὼν οὖν ὁ Καῖσαρ τὸ γιγνόμενον (οὐδέπου δὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπεληλύθει, ἀλλ' ἔτ' ἐν ὁδῷ ἦν) ἀνέστρεψε καὶ τοὺς ἐν τοῖς χειμαδίοις, δι' ὧν διῄει, στρατιώτας παραλαμβάνων ἠπείγετο. κἂν τούτῳ φοβηθείς, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ Κικέρων ἀπογνώσει τῆς βοηθείας δεινόν τι παθὼν ἢ καὶ συνθέμενος, προέπεμψεν ἱππέα.* (2) *τῷ μὲν γὰρ οἰκέτῃ τῷ τοῦ Νερουίου καίτοι πεῖραν ἔργῳ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ λαβὼν οὐκ ἐπίστευσε, μὴ καὶ τοὺς πατριώτας ἐλεήσας μέγα τι κακὸν σφᾶς ἐξεργάσηται· ἐκ δὲ δὴ τῶν συμμάχων ἱππέα τήν τε διάλεκτον αὐτῶν εἰδότα καὶ τῇ στολῇ τῇ ἐκείνων σκευασθέντα ἔπεμψε κτέ.* *Eumenii panegyr. Constantio Caesari d.* 21 *(a. 297):* Tuo, Maximiane Auguste, nutu Nerviorum (aruiorum *Maguntinus*) et Trevirorum arva iacentia Laetus postliminio restitutus et receptus in leges Francus excoluit. *TP:* Rerviges *und* Baca conervio = Bagaco Nervio(rum) *(Bavai). IA* 377, 1. 378, 1: Bagacum. 380, 7: Iter a Bagaco Nerviorum Durocortoro Remorum usque. *Incerti gratiarum actio Constantino Augusto* 6 *(a. 310):* Unde enim nobis Remus aut Nervius aut ipse ille de proximo Tricassinus ager aut arator? *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c.* 1371 *A):* Superiore Nerviorum (episcopo). (*cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A ed. Patav.: Σουπερίωρ.*) *ND or.* 5, 6. 46: Nervii. *occ.* 5, 25. 63. 170. 7, 121: Sagittarii Nervi. 5, 211. 7, 75: Sagittarii Nervi Gallicani. 38, 9: Tribunus militum Nerviorum, portu Epatiaci (= *Tréport, an der mündung der Bresle*). 40, 23: Prafectus numeri Nerviorum Dictentium, Dicti. 53: Tribunus cohortis tertiae Nervorum, Alione *(Whitley Castle).* 56: Tribunus cohortis sextae Nerviorum, Virosido *(Bainbridge?).* 42, 39: Praefectus Laetorum Nerviorum, Fano Martis Belgicae secundae. *Claudian. b. Gildon.* 1, 421: Nervius *(miles cohortis Nerviae)* insequitur. *Oros.* 6, 7, 13: Nervii, quorum adeo indomita feritas praedicabatur, ut numquam in id temporis mercatores ad se admiserint, vina ceteraque venalia deferre, quibus inducta iucunditas torporem virtutis adferret, habuerunt similiter quinquaginta milia. 10, 2: Ambiorix hac victoria elatus Aduatucos et Nervios plurimosque alios raptim ad arma contrahit atque ad Ciceronem legatum, qui similiter tunc legioni in hibernis praeerat, contendit *qs.* 10: (Indutiomarus) Eburonibus Nerviisque coniunctus ad opprimendum Caesarem pergere (statuit). 14: (Caesar) Nerviorum fines diripit, praedam vero, quae copiosissima erat, exercitui permittit. 18: Quae silva (Arduenna) totius Galliae maxima est atque a ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios usque pertingit et in longitudine plus quam quinquaginta milibus passuum patet. *Notae Tiron.* 87, 47: Nervius. *Paulin. Nolan. epist.* 18, 4: In remotissimo Nervici littoris tractu, quem tenui antehac spiritu fides veritatis adflaverat et potissimum in vas electionis excerpsit. *CIust.* 3, 36, 9: A. Nerviae *(dat.). Talmud, Masséchet Cicit (Septem libri Talmudici, ed. Kirchheim) p.* 22: נארביקא = *Νερβικά. Vita (alia) Eleutherii* 4, 18 *ASS* 20. *febr.* III *p.* 190 *F:* Cum autem Nerviam portam intraret. — *Inschriften. Fasti Antiates a. u. 769. CIL* I² *p.* 73 = XI 1356 *(a. 20):* Scaripus Nervius. *Dioclet. edict.* 19, 27

ed. Bl.: Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ. 32: Βίρρος Νερβικὸς ἢ χε . . νε . . νος κάλλιστος. 22, 21 *p.* 38: Βίρρον Νερβικοῦ καινοῦ (*ist dasselbe mit dem* sagum Gallicum *des lateinischen textes, s. Mommsen a.* 87). *(Militair-dipl., zwischen Flémalle u. Chokier b. Lüttich, a. 98 p. Chr.) CIL* III *D.* XXIX *p.* 1969: (Cohortibus) II Lingonum et . II. Nervio-[(rum) et sunt] in Britannia. *(Sydenham, a. 105) D.* XXIII *p.* 866 = XXXIV *p.* 1972 = VII 1194: (Coh.) I Nerviorum. *(Mil.-dipl. von Scherschel, a. 107)* III *D.* XXXVI *p.* 1973: (Ala) I (*nicht* II) Nerviana Augusta fidelis ∞ (miliaria) (cohors) I Augusta Nerviana velox. *(Petronell, a. 114) D.* XXVI *p.* 869 = XXXIX *p.* 1975: (Cohors) II Aug(usta) Nervia Pacensis ∞ (miliaria) Britton(um). *(Stannington, a. 124) D.* XXX *p.* 872 = *D.* XLIII *p.* 1976 = VII 1195: (Coh.) II Ner(viorum) et III Brac(ar)augustanor(um) et III Nerv(iorum) et VI Nerv(iorum), quae sunt in Brittanni[a] sub Platorio Nepote. *(Chesters, a. 146) D.* LVII *p.* 1982: (Cohortes) II et VI Nerv(iorum). *(Domoschnia, a. 145/161) D.* XLIV *p.* 886 = LXX *p.* 1990: (Coh.) I Aug(usta) Nerv(ia). *(Concordia)* V 8762: Fla(vius) Victurus d(e) n(umero) sagit(t)ariorum Ner(viorum). *(Whitley Castle bei Aldstone)* VII 309 = *EE* 3 *p.* 128: Deo A[p]ollini V[etur]ius N . . . . c[u]r(ator) [c]oh(ortis) III Ner(viorum). *CIL* VII 310 *(a. 213—217 p. Chr.):* Coh(ors) III Nerviorum [c(ivium)] R(omanorum) pos(uit). 311: Milit(es) co-[h(ortis) III Nerviorum?]. *(Hardriding)* 701: Deo Cocidio Decimus Caerellius Victor præ(fectus) coh(ortis) II Ner(viorum) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Little Chesters)* 706 *cf. EE* 7 *p.* 325 *n.* 1045: Marti Victori coh(ors) III Ner(viorum) cui prae[es]t [T.] Canin[i]us . . . . . . ? *(Great Chesters) CIL* VII 726: Victoriae Aug(ustae) coh(ors) VI Nerviorum cui praeest C. Iul(ius) Barbarus praefec(tus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Brough castle bei Appleby, Westmoreland)* 1269 *n.* 3. 5—8. *p.* 313 *n.* 32. 38: C(ohors) II Ner(viorum) *und* C(ohors) II Ne[r]vio[rum]. *(Procolitia in Brittania, keineswegs besonders alte englische inschrift) EE* 3 *p.* 134 *n.* 103: Genio hu[i]us loci Texand(ri) et Sunic(i) vex(illarii) cohor(tis) II. Nervior(um) *(disc cohorte auch unter den T. und S. recrutiert). (Caer Gai bei Bala in Wales, county Merioneth) The Academy* 1885, *april* 4 (*no.* 674 *p.* 249) = *BE* 5 (1885) *p.* 149 = *EE* 7 *p.* 286 *n.* 863: Iulius Gaveronis f(ilius) Fel[ix] mil(es) c(o)ho(rtis) . I. Ner(viorum). *(Saintes) CIL* XIII 1056: D(is) M(anibus). Memoriae Ianuaris nat(ione) Nervius (*statt* Nervii), an[n(orum)] XXXV manu pretiari(i) bur(rarii) c(ollegae) pos(uerunt). *cf. ed. Diocl.* 19, 27: Βίρρος Λαδικηνὸς ἐν ὁμοιότητι Νερβικοῦ. *(Lyon) CIL* XIII 1702: L(ucio) Osidio /// Quieti fIlio Nervio omnib(us) honorib[us apud] suos funct(o) sa-[cerdoti] ad aram Caes. n. [apud tem]plum Romae et [Augusti in]ter Confluen[tes Araris] et Rhoda[ni] tres prov[inciae Galliae]. *(Bavai) Desjardins, Géogr.* 2 *p.* 341[1]: D(is) M(anibus) M(arcus) Pomp(eius) Victor q(uaestor) c(ivium) R(omanorum) c(ivitatis) N(erviorum) sibi et Ocratiae Secundae uxori vIvos f(ecit). *(Bei Nijmegen, Lennepe-Camer) CIR* 71: Matribus Mopatibus suis M. Liberius Victor cives Nervius neg(otiator) fru(mentarius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cöln)* 327: Sulpicius . . teio Nervi[us] vivus sibi et . . iae Batave coniugi pientissim[ae] f(ecit). 418 = *Hettner* 115: [Terti]nius Secund(us) [ci]ves Nervius [n]egot(iator) pistor(ius) vivos sibi et [Pr]iminiæ Sabinæ [c]oiugi obitae [e]t Tertiniae . . . uae libertæ [vi]vae fecit. *(Weisenau) CIR* 937: Cirata Iulia Annai f(ilia) natione Nervia anno(rum) XXVIII inmunis benefic(io) [L(ucii)] Aproni h. s. e. Rufus Iulius pro pietate posuit. *(Cöln, saec. 1) WZ* 11 (1892) *s.* 273: Vellango Haldauuon[i]s cives [Ne]rvius vivos [s]ibi et Fro[nt]in[i]ae . . . . . iae [coniu]gi [et Front]in[io . . . . . . filio] . . .

***Nervili-ācus** *oder* ***Nebrili-ācus** *O. j. Niverlée, gemeinde in der belgischen provinz Namur.*

Nervi-nī, -nae *G., vom ethnicon* Nervius, *cf.* Allobrog(icis). *(Bavai) Caylus, Recueil d'antiquités* 2 *p.* 395. *cf. Desjardins, Monum. épigr. de Bavai, p.* 32, *pl.* IV 7 = *RA* 1880, 48 = *BJ* 83 *s.* 174[163]: NervinIs *(dat. plur., nemlich* dis *oder* deabus, Matribus) C. Iul(ius) Tertius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

? **Nervisandus** *M. Vita Gobani* 2 *ASS 20. iun.* IV *p.* 23 *C:* Nervisandus.

NIIS. *Goldmünze der Arverni. Mur.-Chab.* 3750: NIIS *oder* SIIN?

Nesa *nach Stokes von* *nes-tā, *hed-tā, *vw. mit* Νέδα *und ai.* nadī *river, fl. j. Ness. Adamnani vita s. Columbae* 2, 27 *p.* 140:

Fluvium Nesam. 33 *p.* 147: Ad Nesam fluvium. 34 *p.* 148: Nesae fluminis. *s.* Nisa.

? **Nesact-io-n** *O. in Histria, j. Ceppich. Liv.* 41, 11, 1: Oppidum Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse Aepulo receperat. *Plin. n. h.* 3, 129: Oppidum Nesactium. 140: A Nesactio. *Ptol.* 3,1,23: *Νέσακτον. TP: . . . . . (name ausgefallen). Rav.* 4, 31 *p.* 256, 10: Nessatio. 5, 11 *p.* 382, 1: Nesatium.

Nes-ānus *für* *Ness-agnos, *M. Adamnani vita s. Columbae* 2, 20 *p.* 130: De Nesano curvo (Nesán camm) . . . Nesanus . . . Nesanus. 21 *p.* 131: De Nesano.

Nescania *O. j. Cortijo de Escaña bei el Valle de Abdalajis. Appian. Hispan.* 68: *Πόλεις εἷλεν Εἰσκαδίαν (Müller ci. εἷλε Νεσκανίαν) τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν. CIL* II 2006: Genio municipi Nescaniensis L. Postumius Stico Nescaniensis signum Cairae pecunia sua ex HS ∞. n. fieri et Nescaniae in foro poni iussit quot donum ut consummari posset M. Cornelius Niger Nesc. h. eius adiectis de suo ad impensas operis . HS . C//. n. dedicavit. 2007: Genio municipi Nescaniensis Licinia Nigella Osquensis nomine suo et nomine Fabi Firmani mariti sui testamento fieri iussit. 2008 *(mitte saec. 2):* Iovem Pantheum Aug. cum aede et tetrastylo solo [p]ub(lico) L. Calpurnius Gallio et C. Marius Clemens Nescanienses curatores iuvenum Laurensium d. d. k. Iulis P. Septumio Apro, [M.] Sedatio Severiano cos. 2009: Numini divorum Aug-g(ustorum) C. Publicius Fortunatus liber-[t]us m(unicipii) F(lavii) Nesca[n(iensis)] aram solo pub(lico) s(ua) p(ecunia) d(onum) d(edit) d(edicavit). 2010 *(a. 112/113 p. Chr.):* Imp. Caesari divi Nervae f. N[er]vae Traiano Aug. Ger. Dacico, pont. max., trib. pot. XIII (*lis* XVI), Imp. VI. cos. VI. p. p. optumo maxsumoque principi Nescanienses d. d. 2011: C. Mario Quir(ina) Clementi Nescaniensi ordo Nescaniensium statuam . . . . . decrevit; Fabia Restituta mater honore accepto impensam remisit, epulo dato decurionibus et filiis eorum, Nescaniensium singulis X (denarios) binos civibus atque incolis, item servis stationariis singulis X (denarios singulos, dedicavit. *(Antequera)* 2042: L. Calpurnio Quir(ina) [Macri]no ordo Nesc. statuam publice decrevit L. Calpurnius Macer pater honore accepto impensam remisit. *(Valle de Abdalajis)* 5492: L. Aelio Quirinae *(tribus im genetiv)* Melae Nescaniensi. *(Osuna)* 6284: D(is) M(anibus) s(acrum). L(ucius) Calpurnius Gaulinianus Nascanie(n)sis, annorum XXXV, pius in suis, hic situs est. S(it) t(ibi) t(erra) l(evis)!

***ne-sdo-s** *ne-sto-s *netto-s *nest, air.* net nett, *nir.* nead, *manx* edd, *w.* nŷth *aus* *nydd, *abret.* *nizz, *corn.* neid (*lis* neith), *mbret.* nezz nez neiz, *nbret. (Léon)* neiz, *vann.* nec̓h neic̓h néh, *latein.* nīdus, *ae. ahd.* nest, *ai.* nīḍá-s, *aus idg.* *nizd-ó-s *durch die zwischenstufe* *neddo-.

Nesi . . . *O. Merow. münze. Belfort* 3201: + NESI . . . . . .

***ness-amo-** *superl. 'der nächste', air.* nessam, *cy.* nessaf nesaf, *mbret.* nessaff, *w.* nesañ nes-a, *gdf.* *nedzh-m̥mo- *aus* *nedh[e]s-, *cf. air.* nessa *näher, cy. mbret.* nes; *osk.* nesimois *proximis, umbr.* nesimei *proxime.*

Nēta Netta *gen. für* *Nēt-os, *M. (Inschr. von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Neta Segamonas *(gen.)* Dolati bigaisgobi. *(Inschrift von Island, Stradbally, co. Waterford)* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Netta Segamonas. *s.* Nētos.

Netāc-agno-s *'son des* Net-āco-s*', nach d'Arbois de Jubainville.* Neta-cag-nos *'haie guerrière', M., und* **Nētā-caro-s** *'freund der krieger', M. (Castletimon):* Netacari Netacagni.

Net-ācus *M. (El Padron) CIL* II 2539: Netaci Veilfericae Sulpicius Severus v. s. l. m.

Netis *M. (Salona) CIL* III 8979: Maela Netis (f.).

Nēto-s *nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom consonant. stamme* *nēt = *neit, *nom.* *nēt-s, *nēs, *gen.* *nēt-os, *ir.* nía *m., gen.* níath níad *held, krieger;* (*cf. got.* -nauþjan, *ahd.* -nindan, *ae.* nêdan), *auch* **Net-o**(n) *G., beiname des Mars bei den Accitani in Spanien. Macrob. sat.* 1, 19, 5: Martem solem esse quis dubitet? Accitani etiam, Hispana gens, simulacrum Martis radiis ornatum maxima religione celebrant, Neton vocantes. *(Condeixa a velha) CIL* II 365: Neto Valerius Avitus Turan[i]us Sulpici de vico Baedoro gentis Pinton. *(Guadix)* 3386: Isidi puel-[lar(i?)] iussu dei Ne[tonis?]. *(Trujillo)* 5278: Netoni deo Caelius v. s. l. m. *s.* Nēta.

netta- *nach d'Arbois de Jubainville 'nest'. In* Netta-sagru, Cuna-nettas. *cf.* *ne-sdo-s.

. . . **Nettace** *ogam. (Topped Mountain bei*

Enniskillen, county Kilkenny) RC 17 *p.* 313 = *The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122 *cf. RC* 18, 126: . . . Nettace.

Netta-sagru *nach d'Arbois de Jubainville 'celui qui est puissant dans le nid'*, u-*stamm, welsch ogam. (Bridell stone, Pembrokeshire, in Bridell churchyard, bei Cilgeran) IBCh* n. 107 = *Rhŷs, Lectures* 394[2] *p.* 274: Nettasagru (-ū *gen. sing. für* Nettasagrūs (*cf.* Trenagusū)) Nettasagru maqi mucoi Breci (Mucoibreci).

Neula *F. (Salona) CIL* III 2440: D(is) M(anibus) Neulæ puelle quæ vixit an. V. men. V. d. IIII. Anteus pater.

? **Neuresine** *pyrenae. (Arrien bei Bethmale, départ. Ariège) CIL* XIII 2: VIv(us) Fuscus Tottonis f(ilius) sibi et uxori Neuresini Sendi f(iliae), Lucilio filio, Luciliae filiae.

? **Neus** *M. (Ossero) CIL* III 3137: L. MagiI NeI.

NEVSTOMI. *Congrès archéologique de France, XLIX*[e] *session à Avignon en 1882, ed. 1883.*

Neutto *M. (Celles, prov. Namur bei Dinant) Schuermans, Bullet. des commiss. d'archéologie* 7 (1868) *p.* 39: Neutto Tagausi (filius).

Nev-atus *M. cogn. (Valréas, dép. Vaucluse, arrond. Orange) CIL* XII 5686, 631: Nevati.

Nevern. *s.* Nevirnum.

Nevia *s.* Nebis.

Nevi-asca *mit ligur. suffix, fl. (Genua, a. 117 a. Chr.) CIL* I 199 = V 7749, 9: In flovium Neviascam. 10: Fluio Neviasca.

? **Nevibius** *M. (Antibes) CIL* XII 214: Nevibius (Nevidius?) Licininus = *Vibius Licini[a]nus?

Nevi-ca *F. (Pinguente) CIL* V 453: C. Petronio L. fil. et Nevicae Priscae Valens parentib(us) et sibi et Laepocae Tertullae uxori.

Nevi-dūnus saltus. *(Veleia, a. 104 p. C.) CIL* XI 1147 *p.* 7, *lin.* 54: Saltus Nevidunus.

Neviduno *s.* Noviodunon.

Nevi-llā *F. cogn. (Civitavecchia) CIL* III 3090: D(is) M(anibus) Titiae Nevillæ, def(unctae) ann(orum) L, Flavi Florentini filius et pat(er) mat(ri) dulcissi(mae) et coniug(i) posuerunt b(ene) m(erenti). *(Djemila)* VIII 8314: Pro Egna[t]ul[eia M. f.] Nevilla.

Něvĭŏ-dūnŏ-n Nŏvĭŏ-dūno-n *von* něvĭo- *neu (älter als* nŏvĭo-, *s.* Nevius), *O. in Pannonia superior, j. Dernovo-Skopic-Munkendorf. Ptol.* 2, 14, 4: Νοουιόδουνον. *TP:* Nouioduni. *IA* 259, 14: Novioduno. *Martyrologium Hieronym. prid. non. iul.:* Neveduno. *15. k. oct.:* Neveduno. *Rav.* 4, 20 *p.* 220, 16: Nomiduni. *(Dernovo) CIL* III 3919: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio municipi Fl(avi *von Vespasianus*) Neviod(uni) sacrum. L. Pompeius Ingenus b cos. v. s. l. m. *(Wieden)* 3921: Invicto deo Charito Neviod(unensium), summ(arum). *(Pösendorf bei Sittich)* 4616 = 11322: [N]eviodun[o m. p.] XXXXIIII. *(Wiher bei Gurkfeld, a. 141 p. Chr.)* 4618: [Nevi]oduni. m. [p.] III. *(Arch, a. 140 p. Chr.?)* 11325: [Neviodun.] m. p.//.

Nevi-rnum [*nach Aimoinus', Gesta Francorum, praef.* 3 *t.* 3 *p.* 25 *B Bouquet:* 'Nivedunus, quam quidam Nivernis esse putant' *vermutung* = *Caesars* Noviodunum] *O. j. Nevers, dép. Nièvre. TP:* Ebirno (*lis* Nebirnum). *IA* 367, 2: Nevirnum, Neivirnum. *NG (Lugd. IV)* [4, 9: Civitas Nivernensium]. *Concil. Epaon. a. 517 p.* 30, 14 *M.:* Tauricianus in Christi nomine episcopus civitatis Niverninsium. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 19 *M.:* Rusticius in dei nomine episcopus Nevernensis. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 110, 13 *M.:* Aregius episcopus ecclesiae Nevernensis. *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 6 *M.:* Aeoladius in Christi nomine episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Lugdun. a. 583 p.* 155, 2 *M.:* Agricola in Christi nomine episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 161, 2 *M.:* Agroecola episcopus Neberñ(ensis). *Greg. Tur. h. F.* 8, 1: Guntchramnus rex, anno XXIIII regni sui de Cavillonno progressus, Nevernensem urbem adgreditur . . . Degressus vero a Neverno ad Aurilianensem urbem venit. *Concil. Matisc. a. 585 p.* 172, 28 *M.:* Agrecola episcopus ecclesiae Nivernensis. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 34 *M.:* Ex civitate Niverno. *Ionae vita Columbani c.* 20 *ASS Sur. 21. nov. p.* 474: Ad Nivernensem oppidum venit. *vita Eustasii* 3, 16 *ASS 29. mart.* III *p.* 790 *B:* Iuxta Nivernense oppidum. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 16: In Ibernis (*lis* Nibernis). *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627 p.* 201, 21 *M.:* Ex civitate Neverno. *Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 7 *M.:* Rauracus episcopus ecclesie Nivernis.

Urkunde Emmo's a. 658 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol. 1 *n.* 7 *p.* 16: Leodebaudus peccator, Nebarnensium episcopus. *Pard. dipl. n.* 514 *(a. 721), t.* 2 *p.* 325. *n.* 587 *p.* 400: In pago Aval(l)inse et Neverninse. *Vita Deodati* 1, 2 *ASS 19. iun.* III *p.* 872 *E:* Donatus est pontificio Nivernis. 3 *p.* 872 *F:* Regressus Niversensi oppido. *p.* 873 *B:* Urbem Niversensium. 2, 9 *p.* 875 *D:* Deodatum Nivernensem episcopum. *Vita Eptadii* 1 *MG SS Mer.* III *p.* 186, 25: Castrum Nevernensem sive Lobremense. *Rauracii ep. ad Desiderium (a. 630—655) MG epist.* III *p.* 207, 2: Ecclesiae vestrae Nervernensi. *Merowing. münzen. Belfort n.* 3183: NEBERNOCIVI. 3184 (*Prou* 895): NVE(r)NII. 3185: *Monogramm von* Nevernus civ.

Neviss-atius *M. (Beligna) CIL* V 1316: C. Nevissati[us] Sabinus v. f. sibi et Geminiae Paulinae uxori lib. lib. posterisque eo(rum).

Něv-ius *M.* **Nevia** *F. von* *nevió (*älter als* novio-) *neu, ir.* núe, *cy.* newydd, *gr.* νειός, *ai.* návja-s. *(Sziszek) CIL* III 10852: Romania Nevia clarissima femina viva fecit sibi memoriam precurrentibus Cletio Romuliano et Rur. // Calemero. *(Verzuolo)* V 7641: Enica Comiogia Nevi f. *(Centallo)* 7656: Mocus Caranius Nevi f. Pol(lia). *(Borgo San Dalmazzo)* 7853: Nevio *(praenomen)* Meario a(mico) c(arissimo) et Velacostai Velaiunniai ux(ori). *(Saint-Geniez bei Sisteron)* XII 1524: Nevia Galla.

Nex-ius *M. (Auch) CIL* XIII 439: Dea Tutelae Nexius *(corrupt)* v. s. l. m.

Next . . . *(Vienne) CIL* XII 5686, 632: Next . . .

. . . **ngo** *F. (Ciudad Rodrigo) CIL* II 866: Flavina . . . ngo.

-ni- *suffix, zb.* *colani- *colanni-, *air.* colinn, *mcy.* celein, *w.* celain.

Ni . . . . *(Polenzo) CIL* V 7621 *add. p.* 1091: Tertius Ni . . . .

Nialcha *O. j. Neaufles-Saint-Martin, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Gisors. Pertz dipl. n.* 59 *p.* 53, 22 *(a. 691):* Nialcha. 23 *p.* 109, 15 *(c. a. 751):* Marca Nialcha, Nialchis.

Niatus *M. (Lyon) Allmer et Diss., Lyon t.* 4 *p.* 382 *n.* 497, 889: ИIATI (Niati). *s.* Nivatus.

Nibaria *O. s.* Nivaria.

Nibisi-o(n) *O. Merow. münze. Belfort* 3202: NIBISIONE.

Nib-o(n) *M. (Basel) IH* 352, 143 *M.:* Nibo fec(it).

Nica. *(Prantlhof) CIL* III 4927: Antonia Nicae. *(Augst) Schuerm.* 3863: Of. Nica.

Nicar-inus *M. (Luxeuil, unecht oder corrupt) CIL* XIII 1041*: D. Nicarino d. LIXVI.

Nicaris *F. (Nîmes) CIL* XII 3925 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 898: D(is) M(anibus) I(uliae) Sosimeni; I(ulia) Nicaris mater[t](erae) optumae.

Nic-ărus *cogn. (Durazzo) CIL* III 615 = *Anthol. Lat.* 408 *Buech.:* Calocaero Guberni Nicarus coniunx po(suit) Valerius Secundus [et] Cassia Eurudica memoriae amici prodendae [causa] impens. omnem de suo tribuerunt ortus in al[t]a Ephyra.

. . . . . **niccus** *M. (Nîmes) Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 50 = 491: . . . . . ., ... nicci f(ilius).

Niccus *M. (Wolfstein) CIL* XIII 6175: Attonia Selma Nicco Attonis f(ilio) et Quinto et Saturnina(e) Caranti filio et fi[liae, posuit *oder* faciendum curavit?].

Nĭc-er Nĭg-er 1) *'waßer, fluß?', fl. j. Neckar. Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 13: Ubi iam plurimos hausit amnes quos hic noster indigena fluvius et barbarus Nicer et Moenus invexit. *Vopisci vita Probi* 13, 7: Et cum iam in nostra ripa, immo per omnes Gallias securi vagarentur, caesis prope quadringentis milibus, qui Romanum occupaverant solum, reliquias ultra Nigrum fluvium et Albam removit. *Symmach. laud. in Valentinian. II (a. 370) c.* 23: Accessit aliud, quo magis hoc amice fieri crederemus, quod Nigrum fluvium quasi quoddam pignus accepimus. Nam minus mirum est, quod tibi regum liberi pro foederibus offeruntur: nec Rhenus, ut ita dixerim, Romana pace gauderet, nisi amnem convenam velut obsidem tradidisset. 24: Invenies vetustatem paene ignaram fluminum, quae tenetis. Ipsi illi vates exoticis nominibus licenter ornati, cum ad Indicum Gangen et Borysthenen Scythicum carmen extenderint, Nigrum parem maximis ignoratione siluerunt. Nunc primum victoriis tuis externus fluvius publicatur *qs. Auson. Mos.* 423: Hostibus exactis Nigrum super et Lupodunum. *Ammian.* 28, 2, 2: Denique cum reputaret (Valentinianus, *a.* 369) munimentum celsum et

tutum', quod ipse a primis fundarat auspiciis, praeterlabente Nicro nomine fluvio paulatim subverti posse undarum pulsu inmani, meatum ipsum aliorsum vertere cogitavit et quaesitis artificibus peritis aquariae rei copiosaque militis manu arduum est opus adgressus. (3) Per multos enim dies conpaginatae formae ⟨e⟩ roboribus, coniectaeque in alveum, fixis refixisque aliquo-10 tiens prope ingentibus stilis, fluctibus erectis confundebantur avulsaeque vi gurgitis interibant. (4) Vicit tamen imperatoris vehementior cura et morigeri militis labor, mento tenus, dum operaretur, saepe demersi: tandem non sine quorundam discrimine castra praesidiaria, inquietudine urgentis amnis exempta, nunc valida sunt. *Sidon. Apoll. carm.* 7, 324: Bructerus, ulvosa vel quem Nĭcer alluit unda. *Weißenb. urk.* 1 *n.* 2 = 20 *SG urk.* 1 *n.* 1 *(c. a. 700):* Canstat ad Neccarum. — 2) Nicer, *M. cogn., vom fluß entlehnt. (Rom, a. 141) Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 253: M. Ant(onius) Nicer. *(Glantschach bei Feistritz) CIL* III 11582: Nicro Mani f. Hosu viva fecit sibi et marito optimo. *(Nîmes)* XII 3763: D(is) M(anibus)//Nigro Cippaci [f.? et Se]rvatae Craxae [f.?] C. Li[c]inius Iul[ianus?] parentibus. *(Narbonne)* 5008 = *Inscr. de Langued. n.* 865: . . . et 30 V[alerius]? . . . Nicer Ecritonis Viratus f. Valeriae Sextiae, Sextiae Excingillae, f(iliae).

***Niceri-ăcum** *oder* ***Nuceri-ăcum** *von* Nicerius *oder* Nucerius *oder von* Neciarus, *O. j. Nisramont bei Ortho in belg. Luxemburg.*

Nĭc-ētius *M.* 1) *Ex comite, bischof von Auch. Concil. Aurelian. a. 511 p.* 9, 29. 11, 10. 14, 2 *M.:* Nicetius episcopus de Auscis, eclesiae Auscinsi, ex civitate Auscis. *Greg.* 40 *Tur. h. F.* 7, 31: Nicecius. 8, 20: Nicecius. — 2) *Bischof von Lyon, † 573. Concil. Lugdun. a. 567 aut 570, c.* 6 *p.* 140, 42: Nicetius in Christi nomine episcopus ecclesiae Lugdunensis. *Greg. Tur. h. F.* 4, (36): Sanctus Nicetius . . . Nicetii. (37): Sanctus Nicetius. 5, (5): Beato Nicetio episcopo . . . Sancti Niceti episcopi. (20): A sancto Nicetio Lugdunensi episcopo . . . Cum patriarcha Nicetio beato. 8, 5: Nicecius Lugdu-50 ninsis. *Liber de virtut. s. Iuliani* 2: Beati Niceti antestitis. 50: Cum Nicetio Lugdunense . . . Niceti Lugdunensis . . . In libro vitae sancti Niceti. *Liber vitae patrum* 8: De sancto Nicetio Lugdonensi episcopo . . . De beato Nicetio. (1) Nicetium. (3) Nicetius presbiter . . . Sanctus vero Nicetius . . . (4) Sanctus Nicetius. (5) Nicetium. (7) Sancte Niceti . . . Nomen Niceti. (8) Beati Niceti antestitis . . . Beati Niceti. (9) Sancti Niceti . . . Sancti Niceti . . . Sancti Niceti. (11) Sancti Niceti . . . Beati Niceti . . . Beati Niceti . . . Sancti Niceti. *in glor. conf.* 60: Nicetius quoque confessor in urbe Lugdunensi. — 3) *Bischof von Trier, † 566. Concil. Arvern. a. 535 p.* 70, 8 *M.:* Nicetius. 24: Nicecius in Christi nomine episcopus ecclesiae Treverecae. 71, 2: Nicecius. *Concil. Aurel. a. 549 p.* 109, 5: Nicecius gratia domini episcopus Trivericae civitatis. *Brief von Mapinius an in (c. 550) p.* 126, 13: Nicetio papae. *Brief an in von Rufus (c. 550) p.* 133, 24: Papae Nicetio. *Briefe von Florianus an in (a. 550—52) p.* 116—118. *Ein brief an in a. 561 p.* 137: Ad domnum Nicetium episcopum. *Concil. Paris. a. 552 p.* 117, 10: Etnecius. *Venant. Fortun. c.* 3, 11, *tit.:* De Nicetio episcopo Treverensi. *v.* 1: Splendor, apex fidei, venerabile mente Nĭcēti. 12 *tit.:* Ad Nicetium episcopum Treverensem. 12, 19: Hoc vir apostolicus Nīcētius ergo peragrans. *append. carm.* 34, 5 *(c. a. 568) p.* 291 *Leo* = *MG epist.* III *p.* 128, 32: Nīcēti *(voc.). Nicetius' brief an k. Iustinian, vor a. 565, MG epist.* III *p.* 118, 15: Nicetius. *An Chlodosvinda p.* 119 *(vor a. 568?):* Nicetius. *Greg. Tur. h. F.* 10, 29: Erat enim tunc temporis apud urbem Trivericam vir eximię sanctitatis Nicętius episcopus. *lib. vit. patrum c.* 6 (3): Sanctum Nicetium episcopum. *c.* 17: De sancto Nicetio Treverorum episcopo . . . Sancti Niceti Treverici sacerdotis . . . Ab ipso Nicetio antestite . . De sancto Nicetio. (1) Sanctus Nicetius episcopus. (4) Nicetius. (5) Sanctum Nicetium . . . Deus Niceti. *in glor. conf.* 91: A Nicetio episcopo. 92: Nicetius. — 4) Nicetius, *dux Arvernus etc. Greg. Tur.* 5, (14): Nicecius, vir neptis meae. 8, 18: Nicecius. 30: Nicecius dux. 30: Nececius Arvernorum dux. 43: Nicecius. 9, 22: Nicetium. — Niceti ecclesia *j. Nicey, dép. Côte-d'Or, arr. Chatillon-sur-Seine, canton Laignes.*

-niche *in ligur. fl.* Sabi-niche, *die Sarbling.*

***Nici-ăcus** *vom griech. M.* Νικίας, *O.* 1) *j. Neci, dép. Orne, arr. Argentan, canton Trun.* — 2) *Neucy in Belgien, bei Chevron, arrond. Verviers, prov. Lüttich.*

Niciola *fl. j. l'Issole, dép. Var, nbfl. des Argens, nimmt den Calami auf.*

Niciovelius *M. s.* Nictovelius.

Niclinus *M., ethnicum. (In Sardinia) CIL* X 7884: Ubasus Chilonis f. Niclinus tubicen ex coho. Lusitanor(um).

Nicorontes *M., freund des Viriathus. Diod.* 33, 21: *Αὔδας καὶ Διτάλκης καὶ Νικορόντης ἐκ πόλεως Ὄρσωνος.*

Nĭcr-e-s *pl.* **Nĭcr-ĕt-es** *V., abteilung der Neckar-Sueben, deren vorort Lopodunum war. (Genf) CIL* XII 2604: F. Fl. Exomn// [dec(urioni?)] c(ivitatis) S(ueborum) N(icretum). *(Bei Aubigny, départ. Saône-et-Loire, nordöstlich bei Aluze, östlich von Saint-Léger-sur-Dheure, saec. 2, oder 3 in.) CIL* XIII 2633: D(is) M(anibus) Tertiniae Florentiniae (*für* -nae) cives *(genetiv)* Sueba(e) Nicreti(s) *(gen.)* vixit a[nn]is XVI. *Die civitas* Ulpia S. N. *ist von Traian widerhergestellt. (Heiligenberg bei Heidelberg) CIR* 1704: Visucio aedem cum sign(o) C. Candidius Calpurnianius d(ecurio) c(ivium) c(ivitatis) S(ueborum) N(icretum *nach Zangemeister*), item dec(urio) c(ivitatis) Nemet(um) fec(it). *(Ladenburg)* 1713: [I]mp(eratori) Ca[es(ari)] L. Septi[mio] Sever[o] Perti[naci] Aug(usto) civit[as] Ulp(ia) S(ueborum) [N(icretum)]. *(Heidelberg) BJ* 44/45 *s.* 37 = *WK* 2 *s.*49: Genio c(ivitatis) U(lpiae) S(ueborum) N(icretum). *(a. 220 p. Chr.) BJ* 61, 16: C(ivitas) U(lpia) S(ueborum) N(icretum). *(a. 222 p. Chr.) s.* 19: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum). *(a. 238) s.* 20. *(a. 246) s.* 23. *(a. 249) s.* 24. *(a. 250) s.* 25: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum). *(a. 251) s.* 27: Civit(as) Ulp(ia) S(ueborum) N(icretum). *(Heidelberg)* 64 (1878) *s.* 62: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum) l(eugae) IIII (quattuor, *nemlich* a Lopoduno). *(Leugenseule, Ladenburg, a. 238) WK* 3 (1884) *sp.* 4: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum) l(euga) I(una). *(a. 246):* C(ivitas) U(lpia) [S(ueborum) N(icretum)]. *(a. 248) sp.* 5: C(ivitas) S(ueborum) N(icretum). *(a. 249) sp.* 5: C(ivitas) U(lpia) N(icretum). *(a. 253):* C(ivitas) U(lpia) S(ueborum) N(icretum). *(Ladenburg, a. 238) BJ* 76 *s.* 219, 1: S(ueborum) N(icretum). 2: C(ivitas) U(lpia) [S(ueborum) N(icretum)]. *(a. 248/49? 249/50?) s.* 230, 3: S. N. *(a. 249/50) s.* 221, 4: C. Ul(pia) S(ueborum) N(icretum). *(a. 253)* 5: C. U(lpia) S(ueborum) N(icretum).

Nicri-ŏnes *V. Ptol.* 2, 11, 6: *Τέγκεροι καὶ Ἰγκρίονες μεταξὺ [δὲ] τοῦ τε Ῥήνου καὶ τῶν Ἀβνοβαίων ὀρέων. Vgl.* Nicretes?

Nicto-velius *M. (Mumerills) CIL* VII 1091: D(is) M(anibus) Nic[t]ovelius f. Vindicis an(norum) XXX stip(endiorum) VIIII nat(ionis) Brigantis, militavit in coh(orte) II Thr(acum).

Nictr-enses *V. im gau Niftharsi an der Diemel. Laterc. Veron.* 15, 4*p.* 253 *Seeck:* Nictrensium. *Vgl. Gregor. III MG epist.* III *p.* 291 *(c. a. 737):* Thuringis et Hessis, Bortharis et Nistresis, Wedreciis et Lognais, Suduodis et Graffeltis.

Nicua *M. (Como) CIL* V 5322: Aurelius Nicua.

Nicus *M. (Basel; Windisch) IH* 352, 145: Nici of. *(Vaison) CIL* XII 5686, 637. *(Castel) Schuerm.* 3872: Of. Nici.

Nida 1) *fl. j. Nidda, nbfl. des Mains. Rav.* 4, 26 *p.* 229, 1: Nida. — 2) *j. Nied, nbfl. der Saar. Rav.* 4, 26 *p.* 235, 16: Nida. — 3) *O. an fl.* 1). *(Castel) CIR* 1311 = *Becker s.* 111, *C.* 1: Plat(ea) dext(ra) e(unti) N(idam *nach Heddernheim an der Nied, nach O. Nida*). 1312: Plat(ea) dex(tra) eunt(i) Nid(am). — *In* Nitachgowe Nitagowa, Nitensis (Nedinsis) pagus. *Urk.* in pago †Hidonense (*lis* Nidenense = Nitense). *Vgl.* Nidenses.

Nidalfa *O.* 1) villa, *j. Neauphlette, dép. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Bonnières.* — 2) *j. Neauphle, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet, canton Montfort-l'Amaury.* — 3) *j. Neaufles-sur-Risle, dép. Eure, arrond. Evreux, cant. Rugles.* — 4) *j. Niaufle, dép. Sarthe, arrond. Mamers, cant. Fresnay-sur-Sarthe, gemeinde Saint-Georges-le-Gaultier. Vgl.* Nialcha, Bon-alfa.

Nidd *fl., j. the Nidd. Baeda h. e.* 5, 19: Iuxta fluvium Nidd.

N(idenses?) *V. (Capersburg, a. 198—209) Limesblatt* 1898 *Nr.* 17: Impp(eratoribus duobus) L. Sep(timio) Severo P(io) Pert(inaci) et M. Aurel(io) Antonino Augg(ustis) et P. Sept(imio) [Getae *ausradiert*] Caes(ari) horreum n(umeri) N(idensium?) qura(m) agente Aiacio Modesto. *(Capersburg) Jahrbuch des kais. deutschen Arch. Instituts (Arch. Anz.)* 1898 *s.* 25: [In honor(em)] d(omus) d(ivinae); d[eae F]ort(unae); p[ro s]alute [num(eri)] N(idensis?) Dec[i]o [et Grato] co(n)s(ulibus), cal(endis) [se]pt(embribus). *Vgl.* Nida.

Nide. *Silbermünze der Remi. Muret-*

Chabouillet 8100: NIDE *R* . . ABΡΟΔΙΙΟC. 8101—8104: NIDE *R* ALABΡΟΔΙΙΟC. *cf. RBN* 44 (1888) *p.* 441—444: NIDE — ALABROΔIIOS. *(Pommiers, Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 (1893) *p.* 311 *n.* 47: NIDE *R* ABЬO-AIIOC.

Nidi. *Gallische münze. RN* 1838 *p.* 305: NIDI — VBI.

Nidomafo *O. Merowing. münze. Belfort* 3203: NIDOMAFO.

Nid-vari *pictisch, nach Stokes 'men of the Nith'. Baedae vita s. Cuthberti c.* 11: Ad terram Pictorum, quae Nidvari vocatur, navigando pervenit.

Nidum *O. j. Neath in Glamorganshire. IA* 484, 2: Nido.

Niella *s.* Nigella.

Niellus *M. Vita s. Kellaci* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 104 *F:* Nielli Magni. *s.* Nigellus.

Nielsius *O., ein dorf Niel in Belgien bei Maestricht, ein anderes bei St. Trond. Pertz dipl. p.* 92 *n.* 2 *(a. 691):* Actum in villa Nielsio.

? **Nigali** *(etwa* Nivalis?) *fig. (Rottweil).*

? **Nigela** *F. (Colignola) CIL* V 3317: Orgivia Nigela.

Nig-ella Ni-ella *fl. u. O.* 1) Niella, *j. Nêlle, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon, canton Laignes.* — 2) *5 Nielles im dép. Pas-de-Calais: N.-lès-Ardres, arr. Saint-Omer, canton Ardres; N.-lez-Bléquin, arrond. Saint-Omer, canton Lumbres; N.-lez-Calais, arrond. Boulogne-sur-mer, canton Calais; N., arr. Saint-Omer, canton Aire-sur-la-Lys, gemeinde Thérouanne.*

? **Nig-ellus** *M.* **Nigella** *F. auch celtisch? (Nimes) CIL* XII 3741: D(is) M(anibus) Maximiæ Nigellae M. Numerius Maximinus uxori. *(Narbonne)* 4763: Didia Sex. l. Nigella. *(Annemasse, Haute-Savoie, arrond. Saint-Julien)* 5698, 8: Nigelli of(ficina). *s.* Niellus.

Niger *s.* Nicer.

Niger mons, *pays de Nigremont, départ. Creuse. Greg. Tur. h. F.* 4, 10 (16): Usque ad montem, quem Nigrum nomen dicunt.

Niger Pullus *O. bei Goudsche-Sluis. TP:* Nigropullo.

Nigidi-ācum *von M.* Nigidius, *O. j. Nickenich bei Andernach, preuss. Rheinprov., reg.-bez. Coblenz, kreis Mayen.*

Nigorloto Nigroloto *O. Merow. münzen. Belfort* 3204 *(Prou* 2602): NIGOR-LOTO. 3205: + NLROLOFITV. 3206: NI⅃ROLOTO. 3207 *(Prou* 2600): + NI-ϚROLOTO. 6291: + NIϚROΓOTO.

Nigr-ācus *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii, a. 565, Pard. dipl. 2 p.* 423.

Nigr-antus *s.* Nigr-ontus.

Nigri-ācum *O. j. Le Neyrac, dép. Aveyron, arr. Espalion, canton Estaing.*

Nigrontus *O. j. Néron, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Seignelay, gemeinde Gurgy.*

? **Nilus** *M. (Novara) CIL* V 6516: P. Valerio Nilo *(dat.). (Walwick Chesters, a. 221 p. Chr.)* VII 785: Septimio Ni[l?]o prae[f(ecto) eq(uitum)]. *(Trion) Aller-Diss., Trion n.* 993 = *musée de Lyon* 4 *n.* 497, 900: OF NILI. *(Andernach) BJ* 89 (1890) *p.* 31: NILVS F.

? **Nim-asius** *M. Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 139 *(a. 573):* Nimasio *(dat.)* cum uxore sua Maria.

Nim-eius *M. (Creuznach, j. in Worms) Weckerling s.* 69: Nimeius Silvanus.

Nimet. *s.* Nemet.

***Nimi-ācum** *oder* ***Numi-ācum** *von M.* *Nimius *oder* *Numius, *in O. Nimy-Maissières, belg. Hennegau.*

nimidas *s.* nemeton.

Nimi-o(n) *O. im testament des bischofs Bertchram von Mans bei Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 199 *(a. 615):* Villa de Nimione, sita in territorio Parisiaco. *s.* NIIϚIONE.

Nimis *s.* Minius.

Nimp(h)ae *s.* Nymphae.

Ningum Ninia *O. in Dalmatien, zwischen Tergeste und Parentium. Strab.* 7, 5, 5: *Πόλεις Σάλωνά τε καὶ Πρώμωνα καὶ Νινίαν καὶ Σινώτιον. IA* 271, 1: Ningum. *cf. fl.* Nengone *Rav.* 4, 36 *p.* 291, 6.

Ninittaci *s.* Minatiacus.

Ninn-aros *M. agnomen. (Ravenna) Kaibel* 1715: *Λουκιω Ιουλιανω τωι και Νινναρω.*

Ninnoca. *Pard. dipl. n.* 14 *(a. 458):* Ninnoca.

Ninno-s *M., name eines gallischen fürsten. Gallische silbermünzen der Elvetii (?). Lelewel, Atlas, pl.* IV *fig.* 26. *Hucher, Art gaulois,* 2ᵉ *partie p.* 67. *RN* 3ᵉ *s., t.* 2 (1884) *p.* 184. *Robert p.* 46: NINNO(s) *R* NINNO. *RA n. s.* 17 (1868) *p.* 137: NINNOS. *Lelewel pl.* IV 26. *Duchalais p.* 92: NINNO — MAVS . . . AHOS. *Hucher, Art gaulois,* 2ᵉ *partie, n.* 97 *p.* 67: NINNO — MAVC. *Bulletin de la Société d'agriculture de la Sarthe* 1857. *Art gaulois, p.* 67: NINNO — MAV-

SAIIOC. *RN* 1857 *p.* 460: NINNOS MAV-S(AIIOS). 1859 *p.* 96: NINNO — MAV-CAIIOS, NINNO — MAVC. 1883 *p.* 12: NINNO — MAVC. *Silberfund von Burwein:* NINNO — MAVC, NINNO — ONNIN. *Muret-Chab.* 9344: NINNO *R* Θ. 9345. 9346: NINNO. 9347—9350 *(nur 9348 bronze):* NINNO *R* MAVC. 9352: NINO *R* MAVC. 9355—9357: NINNO *R* NINNO. 9358: NININO *R* NINNO. 9359: NINNO. *Ferner* NINNOC — MAVÇN. — *Dazu* **Ninna** *F. (Rom) CIL* VI 4178: Ninna.

Ninoa *O. Merow. münze. Belfort* 3208: + NI + NOAFIT.

Ninus *M. cogn. (London) CIL* 1334,13: Aur(elius) Ninus? fec(it).

Niomago *s.* Noviomagos.

Niopa *fl. bei Strazeele, dép. Nord, arrond. und canton Hazebrouck.*

? **Niosson** *O. in Sarmatien, j. Mozyr. Ptol.* 3, 5, 15: *Νίοσσον.*

Niostrum *j. le Negron, nbfl. der Vienne.*

Nioucento *s.* Noviantum.

Nirbanium *O. bei Celle-Saint-Cloud, dép. Seine-et-Oise.*

Nire ... *Bronze-münze der Bellovaci. Muret-Chab.* 7976 *(aus Vendeuil-Caply):* NIREI MVTINVS *R* VORO. 7977: NIREI...

Nirell-io-s *M. Phlegon Trall. π. μακροβίων* 1 *p.*86,15 *K.: Μάρκος Νιρέλλιος, Γαΐου υἱός, πόλεως Πάρμης.*

Niron-ius *M. (Alichamps) CIL* XIII 1356: Numi[ni]bus Augustorum mon(i)mentu(m) Dico Niron[i f]i[l]ius.

Nis .... *(Esthal) CIL* XIII 6118: Mer(curio) Visuc(io) Favio Nis(....)?

Nisa *fl. Adamnani vita s. Columbae* 3, 14 *p.*214: Secus Nisae fluminis lacum *(Loch Ness). s.* Nesa.

Niskai *quell-gottheiten von Amélie-les-Bains, dép. Pyrénées-Orientales, arr. Céret, canton Arles-sur-Tech. CIL* XII 5367 = *Inscr. de Languedoc n.* 1306 *und Lebègue, RA* 3ᵉ *s., t.* 12 *p.* 137—139, *fragm. n.* 1: Kantas Niskat ... Nisqie ... *fr.* 2: Niskas aquis. 5: Kanta, Niskas. 7: Dominas? .. ... Niskas.

Nisi .. *(Pinguente) CIL* V 451: L. Nisi ////.

... **nisienses** *V. (Palomares) CIL* II 1271: ... nisiensibus.

Nisincii Aquae, *j. Saint-Honoré-les-Bains, dép. Nièvre, arrond. Château-Chinon, canton Moulins-Engilbert. s.* Alisincum.

Nisiobrix *s.* Nitiobroges.

Nis-ŏna *fl. j. la Lisone.*

Nispro *M. cogn. (Mosteiró, concelho de Baião) CIL* II 5567: Iovi Nispro ex voto.

Nisserus *M. fig. (Reims) Habert tab.* XXII 977 *p.* 103: NISSERVS.F.

Nistus Nistusa *M. fig. (Vechten) Schuerm.* 3897: Nistus f(ecit). *(Voorburg)* 3898: Nistus fe(cit). *(Saint-Nicolas bei Nancy, dép. Meurthe-et-Moselle)* 3899: Nistus.n. *(Vechten)* 3900: Nistusa. *(Voorburg)* 3901: Nistusa f(ecit). *(Saalburg) Jacobi s.* 324, 110: NISTV[S], *vielleicht* = FIISTVS?

? **Nita** *s.* Nida.

Nit-elius vicus, *ligur. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 44: (Vico) Nitelio. *s.* Nitielius.

Nith *fl. j. the Ardee river, county Louth.*

Nith-orna Nitorne *fl. die Nidder in Nassau.*

Niti-ana *christl. (Grado) CIL* V 1584: Concordius et Nitiana cum suis fr. p. XXV.

Niti-elius fundus, *ligur. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3 *l.* 35: Fund. Atilianum, Nitielium, qui est in Veleiate p. p. VIII. pag. Bagienno. *s.* Nitelius.

nĭt-ĭŏ- *neid, kampf, zu air.* níth *proelium, pugna, not, bedrängniss, kampf, todeswunde, got.* neiþ *n. neid (urspr. 'anstrengung', bes. im kampf), germ. stamm* nîþa niþan *unterstützen, an.* nīd *hon, schmach, ae.* nîþ *streben, anstrengung, as.* nîd *eifer, haß, ahd.* nîd *neid (und* nît); *vgl. ahd.* Nîd-bald, Nîdberht, Nîd-hart, Nîtho Nîzo. *In* Nitio-bro(i)-ges, Nitio-genna.

Nitio-brŏg-es *compos. von* nĭtĭŏ- *und* brŏg *land, bei den Griechen* Nitiobriges *von* nĭtĭŏ- *und* brĭg = *'pugna validi, potentes', die 'kampfberühmten'; südgallisches V. um Agen an der Garonne. Caes. b. G.* 7, 7, 2: Progressus (Lucterius Cadurcus) in Nitiobriges (in nitiobriges *MBET* iniciobriges *A* innitti obriges *D* initio briges *L* ininitiobries *U* inicio bri^g^es *F*) et Gabalos ab utrisque obsides accipit et magna coacta manu in provinciam Narbonem versus inruptionem facere contendit. 31,5: Interim Teutomatus Olloviconis filius rex Nitiobrogum (nitiobrogum (nic- *M*) *A' B D' L F T* -brugū *R* -brigum *U*[1]), cuius pater ab senatu nostro amicus erat apellatus, cum magno numero equitum suorum et quos ex Aquitania conduxerat ad eum pervenit. 46,5: Toutomatus rex Nitiobrogum. 75,3: (Galli imperant) sena (milia)

Andibus, Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus *(AR D'L*, nitiobrugib⁹ *M* nitiobr(i)gibus *B* nithiobrigib; *U* nithio brogibus *FT). Liv. epit.* 65 (L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, quia civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu caesus est) *will Mommsen* Nitiobrogum *statt* Allobr. *lesen. Strab.* 4, 2, 2 *p.* 190: *Εἶτα Ἀρουέρνοι καὶ Λεμοουίκες καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι. Plin. n. h.* 4, 109: Rursus Narbonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Ante(*var.* anto-)broges (*Scaliger ci.* Nitiobriges) Tarne ⟨utri⟩que (*cf. Hirchfeld zu CIL* XIII *p.* 118) amne discreti a Tolosanis, Petrocori. *Ptol.* 2, 7, 11: *Ὑπὲρ μὲν τοὺς Πετροκορίους παρήκουσι Νιτιόβριγες καὶ πόλις Ἄγιννον. TP:* Nitiobro[ges *im saec. 16 von Peutinger selbst zugefügt*]. *Sidon. Apoll. epist.* 8, 11, 1: Quid agunt Nisiobroges, quid Vesunnici tui, quibus de te tibi altrinsecus vindicando nascitur semper sancta contentio? *Not. Tir.* 87, 32 *(n.* 53 *Zangem.):* Nisiobrox (nisiobrix *cod. W* nisiobri *cod. G. (Magnebal, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Villeneuve-sur-Lot, canton Penne, gemeinde Hautefage) CIL* XIII 916: Num(inibus) Aug(ustorum) M. Cl(audius) Severus aedIlIs, permiss(u) ordInIs c(ivitatis) NIt(iobrogum) d(e) s(ua) p(ecunia) p(osuit). *(Roudoulous, départ. Lot-et-Garonne, arr. Agen, canton Laroque-Timbault, gem. Sauvagnas, zwischen a.* 293 *und* 305) *RE* 1 *p.* 165 = *BSAF* 1895 *p.* 252: [Dd. nn. impp. Caess.] C. V[al. Dioc]letiano p. f. in[v. A]ug. et M. Au[r. Ma]ximiano p. f. inv. Aug. et Fl. Val. Constantio et Gal. Val. Maximiano nobb. Caess. ci(vitate) N(itobrogum) l(euga) VI (sexta).

Nitio-genna *F. cogn. (Villeneuve) CIL* XII 162: Victori[a]e Aug(ustae) Nitiogenna Tullia . . . nt[i].

Nit-issa *fl. die Nette.*

Nitliata *F. cogn. (Numantia) CIL* II 2847: Pompeia Nitliata.

Nitol-ārias, ad, *j. Nidolères, dép. Pyrénées-Orientales, arr. Perpignan. cant. Thuir, gemeinde Tresserre.*

Nitori *M. (London) CIL* VII 1336, 764: Of(ficina) Nitori *(gen.). cf. (Dic)* XII 1658: D(is) M(anibus) Publici Nitoris Pusinna uxor.

Nit-orn-e *s.* Nithorna.

Nitr-andus *M. Pard. dipl.* 1 *n.* 65 *(c. a.* 499); *später* Nitrannus.

Nittor *fig. (Mainz) Schuerm.* 3904: Nittor fec(it).

Niug. *M. (Wien) RA n. s.* 7 (1863) *p.* 207: C. Niugi et filis.

Niuli-ācus villa, *j. Neuillay-les-Bois, dép. Indre, arr. Châteauroux, canton Buzançais. Gesta Dagoberti I.* 35 *MGSS Mer.* II *p.* 414, 1: Niuliacum.

Nivacio *M.* = Nivatio. *Pard. dipl. n.* 404 *(a.* 685).

Nivalense monasterium *s.* Nivialcha.

Nivalis *M. fig. (Rottweil) Schuerm.* 3905: Nivalis f(ecit). *(Poitou)* 3906: Nivi. *(Museum Bonn)* 3007: OF VITAL. *(Bibliothek Straßburg)* 3909: NIVALIS.F. *(Limoges) Espérandieu, Cité des Lemovices n.* 59, 12 *p.* 137, 12: NIV. *Auch in Speier, Osterburken, Worms.*

Nival-ius *M. (Bourbonne-les-Bains) Catalogue des Bronzes antiques de la Bibl. Nat.* (1895) *n.* 2412 *p.* 733 = *CIL* XIII 5929[c]: Nivalius Agedinius f(ecit). *(Museum in Langres, von einem christl. grab) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 37: Nivali Saturnini fil.

Nivaria *O. IA* 435, 3: Nivaria. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 1: Nibaria.

Niv-atus *M. (Vaison, dép. Vaucluse) RE No.* 56 (1890) *p.* 5 *n.* 805: L. Minnius Nivatus. *s.* Nevatus, Niatus.

Niv-ella (i *setzt direct* e *fort*) *O. j. Nibelle-Saint-Sauveur, départ. Loiret, arrond. Pithiviers, canton Beaune-la-Rolande. Vita Ettonis* 2, 12 *ASS* 10. *iul.* III *p.* 61 *E:* A villa Nivella. *Vita Vincentii Madelgarii* 4, 25 *ASS* 14. *iul.* III *p.* 676 *A:* Ab ipso advolando Nivella. *Vita Aldegundis* 2, 5 *ASS* 30. *ian.* II *p.* 1036: Abbati nomine Sobino, de monasterio Nivellensi. *Vita Aldetrudis* 10 *ASS* 25. *febr.* III *p.* 511 *A:* De Nivellensi monasterio.

Niv-entis *O. Pertz dipl. p.* 109, 12, *c. a.* 751: Niventis.

Niv-er Niv-eris *fl. la Nièvre.*

Nivern *s.* Nevirn.

Niviala Nivialla Nivialcha *O. j. Nivelles, Brabant. Vita Geretrudis, prol. MGSS Mer.* II *p.* 453, 28: Nivialense monasterio. 3 *p.* 457, 19: In Nivialcha monasterio.

Nivialcha *O. j. Néaufles-Saint-Martin, départ. Eure, arrond. Les Andelys, canton Gisors. Merowing. münzen. Belfort* 3210:

+ NIVIALCHA. 3211 (*Prou* 277): + NI-VIA LCHA.

Nivi-ella *O. j. Nivelle bei Lixhe, zwischen Lüttich und Maestricht. Vita s. Huberti* 2, 9 *ASS 3. nov.* I *p.* 801 *A:* Ad villam Niviellam.

Nivig-ella *O. j. Saint-Martin-de-Nigelles, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, cant. Nogent.*

Nivi-o(n) *M. (Aszár bei Kis Bér, comit. Komorn, a. 118) CIL* III *p.* LX *p.* 1985: Ex pedite Attae, Nivionis f(ilio) Azalo. *(Jublains) Mowat p.* 84: Nivio *(fig.).*

Nivisium *s.* Novaision.

Niviti-ācus *O. j. Neuvizy, dép. Ardennes, arrond. Rethel, canton Novion-Porcien; oder Nuisy, départ. Marne, arr. Épernay, canton Sézanne, gemeinde Fontaine-Denis; oder Nizy-le-Comte, dép. Aisne, arr. Laon, canton Sissonne.*

Niv-o(n) *M. Pard. dipl. n.* 345, *a.* 662: Nivoni.

Nivora *O. j. Niefernheim, baier. Rheinpfalz, bez.-amt Kirchheimbolanden.*

Nivortus vicus. *Vita Maxentii* 3, 20 *ASS 26. iun.* V *p.* 173 *E:* Ex vico Nivorto. *cf.* Niviortus.

-nno-s -nnā *bret.* -n -nn, *in* Cebe-nna *cebi-nno-s *oder* *cebe-nnos, Mauf-enno-s, Ardui-nna, *[g]linna λαῖνα, linna, *li-nno-s, Adiatu-nnus, Ardu-nnus, Cernu-nnus, Hercules Ilunnus, *O.* Vesunna.

°nnobi. *(Essarois, dioecese Langres) Lejay* 189: °nnobi. fontibus | pivi. vs. s. lm.

. . ai . . nnum *O. j. Beynost, dép. Ain, arr. Trévoux, canton Montluel.*

-no- *(participial-)suffix* -no-s -nā, *ir.* -no, *bret.* -n. *In* Abru-nus, Aino-s Aenus, Arnu-s *(ligur.?),* Breu-no- Breu-nī, χάρ-νο-ν, Caunus, *air.* cloe-n *schief,* COVNOS Counus, *air.* crín *krē-no-s, cŭ-no-, *ir.* dron, *ligur.* dru-nó-s, √dreu drou *stark sein,* dub-no-s *später* dum-no-, dūno-, Icc-nus? mannus? Moi-no-s Moenus, -om-no-s, *(p)étno-s, *(p)lā-no-s, *reg-no-, *fl.* Rē-no-s, Rī-no-s, Sar-nu-s, *seg-no, *fl.* Sēnus, *slib-no-s, *sl̥-no- *(air.* slán *heil, gesund, ganz, voll) zu lat.* sal-vo-s *aus* *sl̥-u̯o-, tréx-no-s, *veg-no-s *wagen, belg.* co-vinnus *für* *coveg-no-s, *vla-na; *cf. suffix* -c-no- *in* Aneun-ic-nos, keli-c-no-n, Ocl-ic-no-s, Maluc-nus, Taranucnus; -ar-no- *und* -er-no-.

. ¦ . . . . **nn** *fig. (Alise-Sainte-Reine) Lejay* 25: . ¦ . . . . no fecit.

Noastri, Mota, *O. la Motte de Nouastre in der Touraine.*

Nobia *s.* Noviomagus.

Nobiliacus *s.* Novelliacus.

Noca *F. Testam. Remigii MGSS Mer.* III 338, 20 *(a. 533):* Ancillam nomine Nocam.

Nocatus *M. ogam. (Whitefield, J.) Brash p.* 191 = *The Academy, 14. oct. 1893, No.* 1119 *p.* 321: Nocati *(gen.)* maqi Maqireq[i] Maqi mucoi Uddami *(gen.).*

Nocciomo *s.* Noviomagos.

Nocina *M. (Novara) CIL* V 6512: D(is) M(anibus) Buri Nocine Ↄ leg. XIII g. qui vixit ann. XXX Burius pater f. k. et Soniae nuri pintissime m. p.

Nociogilos *s.* *Novio-ialos.

Nocl-ensis *O. bei Córdova. Rav.* 4, 44 *p.* 315, 12.

***noct-s** *die nacht (urcelt.* cht (χt) *aus* kt) *in air.* nocht, *britt.* *noith, *acy.* noid, *w.* noeth, nos *(für* *not-s *noths *nocts), *cy.* -no (he-no *aus* *-nog *to-night), mbret.* nos, *nbret.* noz nos = *nots, *ein casus obliquus* nocti, *bret.* henoas, *vann.* henoah, *w.* henoeth, *cf. lat.* nox *gen.* noct-is *(bildete auch* i-*casus), gr.* νύξ *gen.* νυκ-τό-ς, *got.* nah-t-s *f., gdf.* nokt²i-, *gen. s.* nah-t-s, *dat.* nah-t, *nom. acc.* nahts, *ahd.* naht naht-e-s, *dat.* nah-t, *lit.* nak-tì-s, *gen. pl.* nak-t-u, *ksl.* noš-tĭ, *ai.* náktis (nák-t- nákta- nákti), *idg.* *noq-ti-s *neben stamm* nok²-t- *(nominal-suffix auf* -t-).

Nocturnacum *s.* Noiternacum.

Nodens *s.* Nodons.

Nodium *s.* Roudium.

Nōdons Nōdens (e *unter einfluß des lateinischen)* **Nūdens,** *dental-stamm, nach d'Arbois de Jubainville part. praes. des nicht abgeleiteten verb.* *nōdu noudu neudu; *Stokes vgl. got.* niutan naut nutum, *ae.* néotan, *an.* njóta, *deutsch* ge-nießen, genoß, ge-noßen, *lit.* naudâ *ertrag, hab und gut,* √nud; *nach Rhŷs 'the rich or wealthy' god, oder vilmer (causativ) one who enabled others to enjoy riches and wealth, especially in the matter of cattle-one; cf. ir. M.* Nóda Núada Nuad Nuadha Núadu *(Cathir's druide) gen.* Núadat, *dat.* Núadait, *acc.* Núadat, *und in ir. M.* Mog-nuadat, *w.* Nûd Nudd, *mbret.* Nuz, *in O.* Ker-nuz. *G., verert in Irland und in Großbrittanien. (Sydney Park, Gloucestershire) CIL* VII 137 = *BJ* 67, 38 = *Vaillant* 38: D(eo) m(agno) N(odonti) T. Flavius Senilis pr(aepositus) rel(iquationi)

ex stepibus possuit c[ur]ante Victorino Inter[amna]te. *CIL* VII 138 = *BJ* 67, 33 = *Hübner, Exempl. n.* 943: D(eo) m(agno?) Nodonti Fl(avius) Blandinus armatura v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* VII 139 *(saec. 3)* = *BJ* 67, 34 = *Hübner, Exempla n.* 944: Pectillus votum quod promissit deo Nudente m(erito?) dedit. *CIL* VII 140 = *BJ* 67, 35: Devo Nodenti Silvianus anilum perdedit, demediam partem donavit Nodenti. Inter quibus nomen Seniciani nollis pe[r]mittas sanitatem, donec perferat usque templum Nodentis. *cf.* Lôdens.

Nodus *M. fig. (Tarragona) CIL* II 4970, 349: Nodi *(gen.)*.

Noebia *zu adi. air.* nóib, *mir.* nóeb *heilig* (o-*stamm*), *F. (Magdalenenberg bei Ottmanach) CIL* III 4990ᵃ: Titia Sp. f. Tertia, P. Titius P. l. Surus v. f. s. et s. T(itia) P(ublii) l(iberta) Noebia. *Vgl.* Noeibio.

Noeca *s.* Noiga.

Noecium *O. in Belgica I. Merowing. münze. Belfort* 6292 (*Prou* 1014): *R* NOE-C + IO I ÇA∽TRV.

Noeibi-o(n) *M. (Helenenberg) CIL* III 11558: Atara Noeibionis f. Bulluni uxori et sibi et suls v. f. *Vgl.* Noebia.

Noela *O. in Callaecia, j. Noya. Plin. n. h.* 4, 111: Copori, oppidum Noela (noeta *codd.*). *(Leon) CIL* II 5682: Per Flavium Campilum No[elic]um lib(ertos) f(aciendum) c(uravit). *s.* Novion.

Noeren . . . *(Raab) CIL* III 4369: D(is) M(anibus) Aur(elio) Dorisoni, ve[t(erano)] et sta[t(ore)] praef(ecti) al(ae) cont(ariorum), an(norum) XLIIX, et Aur(elio) Mussati fil(io) an(norum) VII, Aur(elia) Noeren. lib(erta) et coniunx et Aur(elii) Lupus et Aulupor et Basilla fil(ii) titulum patri et fratri fac(iendum) curaverunt.

Noeta *s.* Noela.

Noetus *fig. (A monte Alcinio in Italien, mus. Lugd.) Schuerm.* 3917: Noetus.

Nogentum *s.* Noviantum.

Nogianis *O. j. Saint-Cloud, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, cant. Sèvres? Merow. münze. Belfort* 3213 (*Prou* 639): ИᵕJIV-ИI∾.

Noginto *s.* Noviantum.

Nogiogilus *O. j. Neau, dioec. Le Mans, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Évron.*

Nogrado villa. *Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Nogrado.

Nogt-en *ogam., cy.* Nogt-ivis. *(Trefgarn Fach, engl. Truggarn, bei Haverfordwest, Pembrokeshire) Rhŷs*² *p.* 277: Nogtivis fili Demeti (*ogam.* Nogtene).

***nog-vido-s** *nach Ernault* *noq-tó-s *nackt, ir.* nocht, *acy.* noid, *w.* noeth, *corn.* noyth, *mbret. nbret. (Léon)* noaz, *vannet.* nuah, *lat.* nūdus *aus* *noudos *für* novidus *nogvedos = *nŏ(g)vidos, *got.* naqaþs, *ae.* nacod, *ahd.* nacot, *an.* nǫkkved-r nǫkkvid-r, *deutsch* nackt, *ksl.* nagŭ, *lit.* nů́gas, *ai.* nag-ná-s, *gdf.* nog²oto *oder eine contamination zwischen gdf.* nog²otó *und gdf.* nog²etó- *von idg.* *nag²tá, √ nŏg-.

noi *dat.? (Rom, Deux-Sèvres) RC* 19 *p.* 170 *B* 5.

Noyae *fl. in pago Ambian. Vita Ulphiae* 5 *ASS* 31. *ian.* II *p.* 1123: Iuxta rivum Noyæ.

***Noid-ialo-s** *O. j. Noaille.* [*Fortunati*] *vita Leobini* 1, 2: Noidgelinsem monachum.

Noidu. *Merow. münze von Nantes. Belfort* 3095 (*Prou* 534): NOIDV = IOVNNO?

Noiga *iberisch? O. der Astures in Hispania Tarraconensis, j. bei Villa Viciosa. Strab.* 3, 4, 20 *p.* 167: Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοίγα, καὶ πλησίον ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνάχυσις ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας ἀπὸ τῶν Καντάβρων. *Mela* 3, 1, 13: Noeca oppidum. *Plin. n. h.* 4,111: Regio Asturum, Noega oppidum, in paeninsula Pesici. *Ptol.* 2, 6, 6: Καντάβρων Νοίγα Οὐκεσία (Ἰκεσία *X*). *Divisio orbis terrarum* 5 *Riese:* Noeca Asturum. 6: Noeca.

Noiibio. *(Straß bei Spielfeld) CIL* III 11733: Noiibio | Docnim | ari.

Noiio- *s.* Novio-.

Noili-ăcus *O. j. Nuillé,* 1) *N.-le-Jalais, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort-le-Rotrou.* 2) *N.-sur-Ouette, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Montsurs.* 3) *N.-sur-Vicoin, arrond. und canton Laval.*

Noil . . . *M. (Autun) CIL* XIII 2783: . . . Noil . . . . patr(ono).

Noilo. *Merowing. münze. Belfort* 3214: NOIL℧ *R* NOILO . . . . .

Noiobito *fig. (Lyon, Trion) Allmer-Diss., Musée de Lyon, t.* 4, *p.* 384 *n.* 497, 902: Noiobito. *(Vertault, dép. Côte-d'Or) Habert p.* XLV: IOTOBITO.

Noio- *s.* Novio-.

Noita *s.* Noviomagos.

Noitern-ăcum, *auch* villa **Nocturnacum,** *O. in pago Laudunensi, j. Luthernay,*

dép. Marne, arrond. Reims, canton Fismes, gemeinde Bouvancourt.

Nol-aesus *M. (Bragança) CIL* II 2506: Domitia Nolaesi, an. LX.

Noliannum *O. Merow. münze. Belfort* 3216: + NOJIVNNO. *Nach d'Arbois ein Nolian, Neulian oder Neuillan.*

Noliba *O. der Oretani in Hispanien. Liv.* 35, 22, 7: (M. Fulvius proconsul) in Oretanos progressus et ibi duobus potitus oppidis, Noliba et Cusibi, ad Tagum amnem ire pergit.

Noliccin *M. (Rodez) BE* 6 (1886) *p.* 92 = *BSAF* 1886 *p.* 185: Alcovindos Noliccini (*s.* Suolicc//no), *auf der andern seite* Saturnio Codoni f. Cadurco.

Nolunti-ossus *M. fig. (Neuwied) Schuerm.* 3920: Noluntiossus.

?**Noma** = *gr.* Νομάς? *(Limoges, corrupt oder unecht?) CIL* XIII 1407: D(is) M(anibus) Lauanus (*oder* Ladanus) et Noma vivi posuerunt.

Nomant-inus *M. (Rom, a. 101) CIL* VI 1492: T. Munnius Nomantinus. 2743: M. Fadio Nomantino. *s.* Numantinus.

?**Nom-asius** *M. (Cremona, a. 129) CIL* III *D.* XXXII *p.* 875 = V 4091: M. Numisio Saionis f. Nomasio, Corso Vinac(ino, *cf.* Οὐαναχινοί *Ptol.* 3, 2, 7).

-nomato- *in* Adnomatus.

Nomeditus *M. (S. Danillo) CIL* III 2785: D(is) M(anibus) Nomedito Benni posui[t . .] viva.

?**-nomesci** *in* Argenomescon, Orgenomesci.

Nomi.eiius *M. (Antweiler) CIR* 530: Am. Nomi. eiius Primu(s?).

Nŏmi-stĕrio-n *cf.* Sterius, Epo-sterovidus, Segu-stero, Stere-ontion, *O. in Germania Magna, villeicht Niemes. Ptol.* 2, 11, 14: Νομιστήριον. *Vgl.* Νομίστρων *in Lucanien Plut. Marc.* 24.

Nommus *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: C. Meccius Nommus.

Nonat-ensis vicaria *und* aicis, *in der Auvergne.*

-nonia *ligur., nach d'Arbois de Jubainville in fl.* Dor-nonia *aus* *Duro-nonia, Visnonia.

Noni-ăcus *vom römischen gentilicium* Nonius, *O.* 1) *Gallischer fundus. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 7, 42: Fundus Noniacus. — 2) *Villeicht j. dorf Saint-Julien-le-Vendômois, dép. Corrèze, arr. Brive, canton Lubersac. Vita Aridii abbatis Lemovicini* 16 *MGSS Mer.* III *p.* 587, 35: Dum Noniaco colonica sua in honore beati Iuliani martyris oratorium conderet. *Auch im Testamentum Aridii, Pard. dipl. t.* 1 *p.* 138, *a.* 573: Nonniacum domum nostram. — 3) *Auch in Nogna. dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Conliège.*

Noniconius *M. (Bordeaux) CIL* XIII 738: Heleno def. an. XXI. Noniconius Senecianus pat. p. c.

Noni-ssus *G. (Bei Essey, bei den quellen des Armançon) CIL* III 2834: Noni[s]so Agisillus Sul(picii?) Marsii f[ili]us v. s. l. m.

Non-ius *M.* **Non-ia** *F., auch celtisch. (Döllach im Möll-tale in Kärnten) CIL* III 4725: Nonia Enobugi ux(or) de(functa) an(norum) . . . Enobux Gnavo . . . et Adnami[u]s p. *(Cilli)* 5191: Boto Non[i]. *(Oristano)* X 8053, 149: Noni Acar. *(Paris)* XIII 10001, 229: NONIACA = Noni Aca(r.)? *(Rom und umgebung)* XV 6578: Noni Acar., Noni Aca., Noni Ac.

Nonni-ca *F. (Susa) CIL* V 7274: Aurelia Nonnica. *(Modena, a. 570)* XI 941: Gundeberga qui et Nonnica sp(ectabilis) f(emina).

Nonnic-ius *M.* 1) *Fortunat. vita s. Marcelli* 8, 27: Quidam clericus (Parisinus) Nonnicius. — 2) *Bischof von Nantes. Greg. Tur. h. F.* 6, (15): Nonnichius. 8, 43: Nonnitium episcopum . . . Noncius episcopus. *de virtut. s. Martini* 4, 27: Nonnichius Namneticorum pontifex. *s.* Nunnichius.

Nonni-llus *M. (Trier) CIR* 772 = *WK* 7 (1888) *n.* 126, 12 = *Hettner, Trier, n.* 200: Noniani *(nom. pl.)* Nonnillus et Saturninus.

Nonn-it(t)us *M.* **Nonn-ita** *F. deminut. Conc. Tolet. IV. n.* 633 *(Mansi* 10 *c.* 641 *D):* Nonnitus (*al.* Venitus) Gerundensis ecclesiae episcopus. *(Beligna, christl.) CIL* V 1691: Ego Barbius Nonnite coniugi. *(Mailand)* 6252: Nonnica. *(Tregoney, Cornwall, in Eglwys Nynyd bei Margam) IBCh* 10 = *Rhŷs* 79: Nonnita, Ercilivi, Ricati, tris fili Ercilinci. *(Eauze, Gers, christl.) CIL* XIII 563: Nonnita pereg[rina]. *(Trier) BJ* 12 *s.* 82 = *Le Blant, Inscr. chrét. de la Gaule* I *n.* 273 *p.* 380 = *Kraus* 100 = *Hettner n.* 337: [N]onnita. *BJ* 12 *s.* 81 = *Le Blant n.* 278 *p.* 385 = *Kraus n.* 99 = *Hettner n.* 341: Hic Nonnita [quies]cet. *(Saint-Acheul) Le Blant n.* 326 *p.* 430: Nonnite. *Merow. münzen. Belfort* 43. 44 *(Prou* 2174): NONNITO MON⁻ (monitarius) AÇENNO

(Agen, Lot-et-Garonne) ⊏IET (fiet). 117 (*Prou* 350): AMBACEΛ *(Amboise, Indre-et-Loire). R* NONNITV∽I. 118. 119 (*Prou* 349): AMBACEA *R* NONN[I]⊥⊥Λ∽ (Nonnittus), *merow. münzmeister.* 1616 (*Prou* 2428): + ⊏ONBENAS *(Saint-Bertrand-de-Cominges, Haute-Garonne)* FIT. *R* + NONNITVS MO⁻.

Nonn-ius *M. (Le Puy) RE No.* 55 (1889) *n.* 781 *p.* 456: Nonn(ium) Ferocem. *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: C. Nonnius Germanus. *cf.* Nunnius.

Nonno-s *M.* **Nonna** *F.* (*appellativ; w.* nain *avia* = *nanī, *cf. lat.* nonna, *gr.* νάννα νέννα, *ved.* naná *mütterchen. Vita s. Radegundis* 2, 4 *MGSS Mer.* II *p.* 381, 7: Per nonnanem nomine Fridovigiam). — *cogn.*, *auch celtisch. (St. Lorenz in Stranitzen) CIL* III 5286: Nonnae Tatuci f(iliae). *(Regensburg)* 5955: Iul(iae) Nonnæ matri. *(Grado, christl.)* V 1600: Nonnus. *(Mailand, christl.)* 6251: Nonna Sarcogną. *(Old Penrith)* VII 328: DIs Manib(us) Coccei Nonni. *(London)* 1336, 766: Of. Non[ni]. *(Bei Rieti)* IX 4693: D(is) M(anibus) P. Memmio Mercuriali sev. August. Romanus Nonno suo de se bene merenti posuit. *(Montbrison, Drôme)* XII 1709 *u. p.* 827: [M]er[cu]rium Nonnus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Reims) BSAF* 1888 *p.* 174: Nonnae. *(Périgueux) Espérandieu, Périg. n.* 52: D(is) M(anibus) et memoriae Nonnae. *(Metz) Steiner* 1872 = *Robert et Cagnat, Épigr.* 3 *p.* 39: Finitimiae Nonnae coniugi. *(Trier) Steiner* 1765 = *Kraus n.* 100: Nonna. *(Bonn) WK* 11 (1892) *Nr.* 4 *n.* 44 *sp.* 65 = *BJ* 93 *s.* 188: Vellaunus NonnI f(ilius) Biturix eques ala Longiniana, turma L(ucii) Iuli(i) Reguli. — *Silbermünzen der Gallier in Pannonien. Muret-Chab.* 10145: *R* ƧОИИОИ. 10146—10153 *pl.* LIV (10153 *aus Jahrendorf*): *R* NONNOS. 10154: NOЛЛO... *Merow. münzen. (Saint-Aubin, Meuse) Belfort* 245 (*Prou* 2487): + ИОИИVS MV(nitarius) *R* ARCEϾETO. 1115 (*Prou* 169): NONNVS ϽONITARIVS. *R* CABILOINO *(Chalon-s.-Saône, Saône-et-Loire)* CIVITATЄ. 2855 (*Prou* 276): ИONN//// OII. *R* + MENOIOVILΛ *(Ménouville, Seine-et-Oise). s.* Nannus.

? **Nonn-osus** *M. Greg. M. reg.* I 21 *(a. 591):* Nonnoso *(dat.).*

Nonn-ovius *M. Concil. Autissiodorense, c. a.* 573—603, *p.* 184, 20 *M.:* Nonnovius presbyter.

Nontoecus vicus, *um Poitiers. Merow. münze. Belfort* 3217 (*Prou* 2412): NONTOECO VIC. 6294 (*Prou* 2413): NONTOƎ<O VI.

Nontron *O. j. Nontron en Limousin, dép. Dordogne. Merow. münze, saec. 8 in. Belfort* 3218: NONTRON(u? i?).

? **Noponta** = Nepotia? *F. (Il Vasto d'Aimone) CIL* IX 2892: D(is) i(nferis?) M(anibus) Q. Messio Solleni Licinia Noponta qun c(o)vinsin annis XXX congigi ponsi.

Norbus *M.* **Norba** *F. (Briord) CIL* XIII 2463: Norbus et Vasto Caltri f. votu v. s. l. m. *(Autun)* 2747ª: Norba Avvet(i f.).

Nōr-ēia *zu* Nōrus, *nach Zeuß celtisch. stadt der Taurisci in Noricum, j. Neumarkt in Steiermark, bez.-h. Murau. Sempronius Asellio lib.* 5 *fr.* 9* *Peter*² *p.* 111 *in schol. Bern. ad Verg. georg.* 3, 474: Norica castella dixit ab urbe Noreia, quae est in Gallia, ut Asellio historiarum non ignarus docet. *Caes. b. G.* 1, 5, 4: (Elvitii) persuadent Rauracis et Tulingis et Latobrigis finitimis, uti eodem usi consilio oppidis suis vicisque exustis una cum is proficiscantur, Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant Noreiamque oppugnarant, receptos ad se socios sibi adsciscunt. *Strab.* 5, 1, 8 *p.* 214: Ἔξω δ' ἐστὶ τῶν Ἐνετικῶν ὅρων ἡ Ἀκυληία. διορίζονται δὲ ποταμῷ ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπείων ὀρῶν, ἀνάπλουν ἔχοντι καὶ διακοσίων σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς Νωρηίαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος Κάρβων συμβαλὼν Κίμβροις οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσιοπλύσια εὐφυῆ καὶ σιδηρουργεῖα. *Plin. n. h.* 3, 131: In hoc situ interiere per oram Irmene, Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia. *TP (irrtümlich zweimal):* Noreia *(recte* Candalicae = *Einöddorf)* ... Noreia (= *Scheifling).*

Nōr-eia *G., landesgöttin. (Berg Avala bei Belgrad, a.* 287*) CIL* III 1660: D[ea]e Nor[e]ia[e] sacrum p[r]o s[al]u[te] d(ominorum duorum) n(ostrorum) Diocleti[an]i et Maximiani Aug(ustorum duorum) ordo [a]mplis(simus) co[l(oniae)] S[i]ng(iduni) per M(arcos duos) Aur(elios duos) C.... et Sosonem IIviros curante Simplicio v(iro) e(gregio?) d(ominis duobus) n(ostris) Diocletiano [III] et Ma[x]imiano Aug)ustis duobus) co(n)s(ulibus). *(Hohenstein bei Pulst)*

4806: Noreiae Aug(ustae) sacr(um). Q. Fabius Modestus domo Róma, dec(urio) al(ae) I Aug(ustae) Thracum, phialam argent(eam) p(ondo) II (quadrantem), embl(emata) Nóreiae aurea uncias duas d(ono) d(at). *(Zwischen Pulst und Feistritz)* 4807: Noreiae Au[gustae] do ////Auc////p/////. *(Pulst)* 4808: Nor(eiae) Chrysanthus CypaerI, Ti. Claudi Caes(aris) Aug(usti), ser(vus) vic(arius) v(otum) s(olvit). *(Hohenstein bei Pulst)* 4809: Isidi (*cf. Tac. G.* 9: Isidi) Norei(ae) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) pró salúte Q. Septuci Clémentis con(ductoris) fer(rariarum) N(oricarum) P(annon.) D(almat.) et Ti. Cl(audi) Héraclæ et Cn. Octa(vi) Secundi pro(curatorum) fer(rariarum) Q. Septueius Valéns pro(curator) ferr(ariarum). *(Ulrichsberg bei Feistritz im Glan-tale)* 4810: Noreiae Isidi fecit A. Trebonius. *(Trojana bei St. Oswald)* 5123: Noreie August(ae) et honori stat(ionis) Atrant(inae) Bellicus et Eutyches Ↄ(contra)sc(riptores) stat(ionis) eiusdem ex vot(o). *(Cilli)* 5188: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Cel(eiae) et Noreiae sancte Rufi Senilis bf. cos. pro se et suis v. s. l. m. 5193: Marti, Herculi, Victoriae, Noreiae. *(Kerschbach bei Windisch-Feistritz)* 5300: ... [Marti A]ug(usto) e[t N]oreiae Re[g(ina)e et] Britania[e pr]o vic(toria) L. Sep[timii Severi p]ert(inacis) inv(icti). *(Weihmörting in Niderbaiern, distr. Griesbach)* 5613: Noreiæ Aug(ustae) sacrum [Sep]timius C[lau]dianus [tribu]nus co[h . .] Breuc. pie [Gordi]an[ae] pro s[e suisq(ue)] v(otum) r(eddidit) l. l. [m.]. *(Khamisa)* VII 4882: D(is) M(anibus) s(acrum) TItania Primula origine Norica p. v. a. XLIII h(ic) s(ita) e(st). G. Artorius Tertullus veteranus f. f. p. p. maritus posuit pudice uxori. G. Artorius Tertullus veteranus f. f. p. p. sibi coniugi et filio hanc memoriam sepultis posuit. D(is) M(anibus) s(acrum) Norei(ae) G. Artorius Tertullus eq. Rom. p. v. an. XIIII. h. s. e. G. Artorius Tertullus veteranus f. f. p. p. pater posuit.

Noreii-ānus *M. cogn. (Gleuel bei Cöln, unter Traian) BJ* 94, 153 = 95 *s.* 195 *n.* 38 = *WK* 12 (1893) *n.* 5 *sp.* 100: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Ulpius NoreIianus v. s. l. [m.].

Nōr-ēius *M. cogn. (Setif) CIL* VIII 8553: Cornelius Noreius.

Norenus *M. (En el Soto de Cangas, feligresia de Abamia) CIL* II 5745: [P(osuit)?] Norenu(s).

Noriceia *G. (Istrien) CIL* I 1465 = V 717: Veicae Noriceiae A. Poblicius D. l. A/// P. Postumius P. l. Pau . coir.

Nōrĭ-cī *celtisches V. Polyb.* 34, 10, 10—14 *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 208: Ἔτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληίαν μάλιστα ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυὲς ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν, τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν, εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρὸν κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὀγδόου μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, αἰσθομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους μονοπωλεῖν ἐκβαλόντας τοὺς συνεργαζομένους. *Caes. b. c.* 1, 18, 5 *(a. 48 a. Chr.):* Legio VIII ad eum (Caesarem) venit cohortesque ex novis Galliae dilectibus XXII equitesque ab rege Norico circiter CCC. Quorum adventu altera castra ad alteram oppidi partem ponit; his castris Curionem praefecit. *Hor. c.* 1, 16, 9—12: Tristes ut irae, quas neque Nōrĭcus | deterret ensis *(steirisches eisen, vgl. die celtischen klingen, wol aus Noricum, die schon im 3. jh. a. Chr. Philon erwänt)* nec mare naufragum,| nec saevos ignis nec tremendo | Iuppiter ipse ruens tumultu. *epod.* 17, 70 *sq.:* Voles modo altis desilire turribus, | modo ense pectus Norico recludere. *Verg. georg.* 3, 474—476: Aerias Alpis et Nōrĭca siquis | castella in tumulis... videat. *Ovid. met.* 14, 712: Durior et ferro, quod Nōrĭcus excoquit ignis. *Strab.* 4, 6, 8 *p.* 206: Οἱ δὲ Οὐινδολικοὶ καὶ Νωρικοὶ τὴν ἐκτὸς παρώρειαν κατέχουσι τὸ πλέον μετὰ Βρεύνων καὶ Γεναύνων, ἤδη τούτων Ἰλλυριῶν. ἅπαντες δ' οὗτοι καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ καὶ τῆς Ἑλουηττίων καὶ Σηκοανῶν καὶ Βοΐων καὶ Γερμανῶν. 9: Μετὰ δὲ τούτους οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληίαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι· τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι. πάντας δ' ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ, ὥστ' ἤδη τρίτον καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστὶν ἐξ οὗ καθ' ἡσυχίαν ὄντες ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους. κατὰ

πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὀρεινὴν ἔστι μὲν καὶ γεώλοφα χωρία καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα καὶ αὐλῶνες εὖ συνεκτισμένοι, τὸ μέντοι πλέον καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφάς, περὶ ὃ δὴ καὶ συνίσταντο οἱ λῃσταί, λυπρὸν καὶ ἄκαρπον διά τε τὰς πάχνας καὶ τὴν τραχύτητα τῆς γῆς. κατὰ σπάνιν οὖν τροφῆς τε καὶ ἄλλων ἐφείδοντο ἔσθ' ὅτε τῶν ἐν τοῖς πεδίοις, ἵν' ἔχοιεν χορηγούς· ἀντεδίδοσαν δὲ ῥητίνην πίτταν δᾷδα κηρὸν τυρὸν μέλι· τούτων γὰρ εὐπόρουν. *Vellei.* 2, 39, 3: Raetiam autem et Vindelicos ac Noricos Pannoniamque et Scordiscos novas imperio nostro subiunxit (Ti. Caesar) provincias *(als kaiserl. provinz a. u. 739 = 15 a. Chr.).* Ut has armis, ita auctoritate Cappadociam populo Romano fecit stipendiariam. 109, 3: Erat etiam eo timendus, quod cum Germaniam ad laevam et in fronte, Pannoniam ad dextram, a tergo sedium suarum haberet Noricos, tamquam in omnes semper venturus ab omnibus timebatur. 5: Ipse a Carnunto, qui locus Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est. *Plin. n. h.* 1 *lib.* 3: ... Dalmatiae, Noricorum, Pannoniae ... 3, 133: Incolae Alpium multi populi, sed inlustres a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni, iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. His contermini Raeti et Vindelici, omnes in multas civitates divisi. 146: A tergo Carnorum et Iapudum, qua se fert magnus Hister, Raetis iunguntur Norici. Oppida eorum Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuaum, omnia Claudia, Flavium Solvense. Noricis iunguntur lacus Peiso, deserta Boiorum. 147: Amnes clari et navigabiles in Danuvium defluunt Draus e Noricis violentior, Saus *qs.* 4, 98: Graeci et quidam nostri [XXV] oram Germaniae tradiderunt, Agrippa cum Raetia et Norico longitudinem DCLXXXVI, latitudinem CCLXVIII. 21, 43: Pannonia hanc (saliuncam) gignit et Norici Alpiumque aprica, urbium Eporedia, tantae suavitatis ut metallum esse coeperit. 34, 145: In nostro orbe aliubi vena (ferri) bonitatem hanc praestat, ut in Noricis, aliubi factura ut Sulmone, aqua ubi diximus, quippe cum exacuendo oleariae cotes aquariaeque differant et oleo delicatior fiat acies *qs.* *Dionys. periegesis* 321: *Πρὸς δὲ Νότον Γέρραι καὶ Νωρίκι' ἄστε' ἐρυμνά.* *Taciti annal.* 2, 63: Danuvium, qua Noricam provinciam praefluit. *h.* 1, 11: Duae Mauritaniae, Raetia, Noricum, Thraecia et quae aliae procuratoribus cohibentur, ut cuique exercitui vicinae, ita in favorem aut odium contactu valentiorum agebantur. 70: Ipse (Caecina) paulum cunctatus est, num Raeticis iugis in Noricum flecteret adversus Petronium Urbicum procuratorem, qui concitis auxiliis et interruptis fluminum pontibus fidus Othoni putabatur. Sed metu, ne amitteret praemissas iam cohortes alasque, simul reputans plus gloriae retenta Italia, et ubicumque certatum foret, Noricos in cetera victoriae praemia cessuros, Poenino itinere subsignanum militem et grave legionum agmen hibernis adhuc Alpibus transduxit. 3, 5: Sextilius Felix cum ala Auriana et octo cohortibus ac Noricorum iuventute ad occupandam ripam Aeni fluminis, quod Raetos Noricosque interfluit, missus. Nec his aut illis proelium temptantibus, fortuna partium alibi transacta. 5, 25: Respicerent Raetos Noricosque et ceterorum onera sociorum: sibi non tributa, sed virtutem et viros indici. *G.* 5: (Terra) umidior qua Gallias, ventosior qua Noricum ac Pannoniam aspicit. *Flor.* 1, 38 (3, 3), 18: Tertia Tigurinorum manus, quae quasi in subsidio Noricos insederat Alpium tumulos, in diversa lapsi fuga ignobili et latrociniis evanuit. 2, 21 (4, 12), 3: Ad septentrionem conversa ferme plagas ferocius agebat, Norici, Illyrii, Pannonii, Delmatae, Moesi, Thraces et Daci, Sarmatae atque Germani. Bellum Noricum] (4) Noricis animos Alpes dabant, quasi in rupes et nives bellum non possit ascendere; sed omnes illius cardinis populos, Breunos, Ucennos atque Vindelicos, per privignum suum Claudium Drusum (Augustus) perpacavit. (5) Quae fuerit Alpinarum gentium feritas, facile est vel per mulieres ostendere, quae deficientibus telis infantes suos adflictos humi in ora militum adversa miserunt. *Martial.* 4, 55, 11—13: Saevo Bilbilin optimam metallo, | quae vincit Chalybasque Nōrĭcosque, | et ferro Plateam suo sonantem. *Suet. Tib.* 16: Ac perseverantiae grande pretium tulit, toto Illyrico, quod inter Italiam regnumque Noricum et Thraciam et Macedoniam interque Danubium flumen et sinum maris Hadriatici patet, perdomito et in dicionem redacto. *Ptol.* 1, 16: *Παρῆλθε δέ τινα αὐτὸν καὶ κατὰ τοὺς περιορισμούς, ὡς*

ὅταν τὴν μὲν Μυσίαν πᾶσαν ἀπ' ἀνατολῶν ὁρίζῃ τῇ Ποντικῇ θαλάσσῃ, . . . καὶ τὴν μὲν Ἰταλίαν ἀπ' ἄρκτων μὴ Ῥαιτίᾳ καὶ Νωρικῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ Παννονίᾳ. 2,13,1: Τὸ Νωρικὸν περιορίζεται ἀπὸ μὲν δύσεως Αἴνῳ ποταμῷ, ἀπὸ δὲ ἄρκτων μέρει τοῦ Δανουβίου τῷ ἀπὸ Αἴνου ποταμοῦ μέχρι τοῦ Κετίου ὄρους, οὗ ἡ θέσις ἐπέχει μοίρας λζ' L'' μς' L'' γ'', ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν αὐτῷ τῷ Κετίῳ ὄρει, ἀπὸ δὲ μεσημβρίας τῷ τε ὑπὸ εἰρημένον ὄρος μέρει τῆς Παννονίας τῆς ἄνω, οὗ τὸ δυσμικώτατον πέρας ἐπέχει μοίρας λς' με' γ'' καὶ τῷ ἐντεῦθεν ὑπὲρ τὴν Ἰστρίαν ὄρει, ὃ καλεῖται Καρουάγκας, οὗ τὸ μέσον ἐπέχει μοίρας λε' με' γ''. 2: Κατέχουσι δὲ τὰ δυσμικώτερα τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ ἄρκτων ἀρχομένοις Σεούακες καὶ Ἀλαυνοὶ καὶ Ἀμβισόντιοι, τὰ δὲ ἀνατολικώτερα Νωρικοὶ καὶ Ἀμβίδραονοι καὶ Ἀμβίλικοι. 3: Πόλεις δὲ εἰσὶν ἐν αὐτῇ ὑπὸ μὲν τὸν Δανούβιον ποταμὸν Ἀρελάπη . . ., Κλαυδίουιον . . . Ὑπὸ δὲ ταύτας Γαμαυόδουρον . . , Γησόδουνον . . , Βέδακον . . , Ἄγουντον . . , Οὐακόριον . . , Ποίδικον . . , Οὐίρουνον . . , Τεουρνία . . , Ἴδουνον . . , Σιαντικὸν . . , Κέλεια . . . Μεταξὺ δὲ Ἰταλίας καὶ Νωρικοῦ Ἰούλιον Καρνικόν . . . 14, 1: Ἡ Παννονία ἡ ἄνω περιορίζεται . . . ἀπὸ δὲ ἄρκτων τῷ εἰρημένῳ ὁρίῳ τοῦ Νωρικοῦ καὶ τῷ τοῦ Δανουβίου μέρει τῷ ἀπὸ τοῦ Κετίου ὄρους μέχρι τῆς κατὰ τὸν Ἀραβῶνα ποταμὸν ἐκτροπῆς . . . 5: Μεταξὺ δὲ Ἰταλίας καὶ Παννονίας πόλις Ἠμῶνα. 8,6,2: Περιορίζεται δὲ ὁ (τέταρτος) πίναξ (τῆς Εὐρώπης) . . ἀπὸ μεσημβρίας Ῥαιτίᾳ καὶ Νωρικῷ καὶ δυσὶ Παννονίαις. 7, 1: Ὁ πέμπτος πίναξ τῆς Εὐρώπης περιέχει Ῥαιτίαν καὶ Οὐινδελκίαν καὶ Νωρικὸν καὶ τὰς δύο Παννονίας καὶ τὴν Ἰλλυρίδα πᾶσαν σὺν ταῖς παρακειμέναις νήσοις. 5: Τοῦ δὲ Νωρικοῦ ἡ μὲν Ἀρελάτη τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχει ὡρῶν ιε̄ L' δ, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρᾳ ᾱγ' · τὸ δὲ Ἰούλιον Καρνικὸν ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε̄ L' καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρᾳ ᾱγιε'. 8, 2: Περιορίζεται δὲ ὁ (ἕκτος) πίναξ τῆς Εὐρώπης . . . ἀπὸ δὲ ἄρκτων τοῖς τε ὑπὸ τὴν Ῥαιτίαν καὶ Οὐινδελκίαν Ἀλπίοις ὄρεσι καὶ τῷ ὑπὸ τὸ Νωρικὸν Ἀλπίῳ ὄρει καλουμένῳ τε Καρουάγκᾳ καὶ μέρει τοῦ Ἀλπίου κόλπου. *Plut. Mar.* 15: Τῶν δὲ βαρβάρων διελόντων σφᾶς αὐτοὺς δίχα Κίμβροι μὲν ἔλαχον διὰ Νωρικῶν ἄνωθεν ἐπὶ Κάτλον χωρεῖν καὶ τὴν πάροδον ἐκείνην βιάζεσθαι. *Arrian. Ind.* 4, 16: Ἕνος μὲν ἐν μεθορίῳ τῆς Νωρικῶν καὶ Ῥαιτῶν γῆς μίγνυται τῷ Ἴστρῳ, ὁ δὲ Σάος κατὰ Παίονας. *Appian. Gall.* 13: Ὅτι τῶν Τευτόνων μοῖρα λῃστεύουσα πολύανδρος ἐς τὴν γῆν τῶν Νωρικῶν ἐσέβαλε, καὶ ὁ Ῥωμαίων ὕπατος Παπίριος Κάρβων δείσας μὴ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβάλοιεν, ἐφήδρευε τοῖς Ἀλπείοις, ᾗ μάλιστά ἐστιν ἡ διάβασις στενωτάτη. οὐκ ἐπιχειρούντων δ' ἐκείνων αὐτὸς ἐπέβαινεν αὐτοῖς, αἰτιώμενος ἐς Νωρικοὺς ἐσβαλεῖν, Ῥωμαίων ξένους ὄντας· ἐποιοῦντο δ' οἱ Ῥωμαῖοι ξένους, οἷς ἐδίδοσαν μὲν εἶναι φίλοις, ἀνάγκη δ' οὐκ ἐπῆν ὡς φίλοις ἐπαμύνειν. οἱ μὲν δὴ Τεύτονες πλησιάζοντι τῷ Κάρβωνι προσέπεμπον ἀγνοῆσαί τε τὴν ἐς Ῥωμαίους Νωρικῶν ξενίαν, καὶ αὐτῶν ἐς τὸ μέλλον ἀφέξεσθαι. *Illyr.* 6: Ῥωμαῖοι δὲ καὶ τούσδε καὶ Παίονας ἐπ' αὐτοῖς καὶ Ῥαιτοὺς καὶ Νωρικοὺς καὶ Μυσοὺς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ὅσα ἄλλα ὅμορα τούτοις ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἴστρου καταπλέοντι ᾤκηται, διαιροῦσι μὲν ὁμοίως τοῖς Ἕλλησιν ἀπὸ Ἑλλήνων, καὶ καλοῦσι τοῖς ἰδίοις ἑκάστους ὀνόμασι, κοινῇ δὲ πάντας Ἰλλυρίδα ἡγοῦνται, ὅθεν μὲν ἀρξάμενοι τῆσδε τῆς δόξης, οὐκ ἔσχον εὑρεῖν, χρώμενοι δ' αὐτῇ καὶ νῦν, ὅπου καὶ τὸ τέλος τῶνδε τῶν ἐθνῶν, ἀπὸ ἀνίσχοντος Ἴστρου μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, ὑφ' ἓν ἐκμισθοῦσι καὶ Ἰλλυρικὸν τέλος προσαγορεύουσιν. 29: Λοιποὶ δ' εἰσὶ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων νομιζομένης Ἰλλυρίδος εἶναι πρὸ μὲν Παιόνων Ῥαιτοὶ καὶ Νωρικοί, μετὰ Παίονας δὲ Μυσοὶ ἕως ἐπὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον. Ῥαιτοὺς μὲν οὖν καὶ Νωρικοὺς ἡγοῦμαι Γάιον Καίσαρα πολεμοῦντα Κελτοῖς ἐπιλαβεῖν, ἢ τὸν Σεβαστὸν χειρούμενον Παίονας· ἐν μέσῳ γάρ εἰσιν ἀμφοτέρων, καὶ οὐδὲν ηὗρον ἴδιον ἐς Ῥαιτοὺς ἢ Νωρικοὺς γενόμενον· ὅθεν μοι δοκοῦσι τοῖς ἑτέροις τῶν γειτόνων συναλῶναι. *Tertullian. apol.* 24: Unicuique etiam provinciae et civitati suus est deus, — ut Noricis Belenus. *ad nationes* 2, 8: Belenum Noricum. *Dio* 49, 36, 2: Οἱ δὲ δὴ Παννόνιοι νέμονται μὲν πρὸς τῇ Δελματίᾳ παρ' αὐτὸν τὸν Ἴστρον ἀπὸ Νωρικοῦ μέχρι τῆς Μυσίας τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ. 54, 20, 2: Οἱ Παννόνιοι τήν τε Ἰστρίαν μετὰ Νωρίκων κατέδραμον, καὶ αὐτοί τε πρός τε τοῦ Σιλίου καὶ τῶν ὑποστρατήγων αὐτοῦ κακωθέντες αὖθις ὡμολόγησαν, καὶ τοῖς Νωρίκοις αἴτιοι τῆς αὐτῆς δουλείας ἐγένοντο. 22, 1: Ῥαιτοὶ οἰκοῦντες μεταξὺ τοῦ τε Νωρίκου καὶ τῆς Γαλατίας. 55, 24, 4: Ἀντωνῖνος ὁ Μάρκος τό τε δεύτερον τὸ ἐν Νωρικῷ καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐν Ῥαιτίᾳ, ἃ καὶ Ἰταλικὰ κέκληται. 76, 9, 2: Ἐκδοθεὶς γὰρ ὑπὸ Σαβίνου τοῖς Νωρικοῖς, ὧν ἄρξας οὐ-

δὲν χρηστὸν ἐπεποιήκει, αἴσχιστα πέπονθε. *Incerti paneg. Constantio Caesari* 10: Noricum (noricium *BV*) Pannoniaeque vastatae. *Laterc. Veron.* 6, 7: Noricus ripariensis. 8: Noricus mediterranea. *Polem. Silv.* 5, 10: Noricum ripense. 11: Noricum mediterraneum. *TP:* Norico (= Noricum, *provinz unter Augustus*). *Theomnestus* τετάνου θεραπεία διὰ πείρας *cod. Paris. 2322. Noctices et extr. t.* 21 *p.* 56: Πᾶσαν τὴν Νωρικόν. *Athanas. apologia contra Arrianos* 1. 36: Νωρικοῦ. *Vita Pertinacis* 2, 4: Statimque Raetias et Noricum *(a. 169)* ab hostibus vindicavit. *Itin. Bordig. p.* 7 *Tobler:* Finis Italie [& Norici *cod. Paris., om. cod. Veron.*]. *Liber generat.* 1, 197, 56 *(Chronogr. a. 354, p.* 107 *M.):* Norici. *Iulian. orat.* 1 *p.* 35 *D:* Ἀρθεὶς γὰρ ὁ δείλαιος ὑπὸ τῆς εὐτυχίας ταύτης μετέωρος, κατέλιπε μὲν τὰ προκείμενα τῆς Ἰταλίας ἔρυμνα χωρία, ἐς Νωρικοὺς δὲ καὶ Παίονας ἀφυλάκτως ᾔει. *Eutrop.* 9, 7: Hinc Licinius Valerianus in Raetia et Norico * agens ab exercitu imperator et mox Augustus est factus. *Pseudo-Caesarius dial.* 2, 110 *p.* 614 *C:* Καὶ πολὺς ὁ λόγος περὶ Λογγοβάρδων καὶ Νόρων καὶ Γάλλων τῶν Ἑσπερίων τῶν Ἑρμαϊκῆς καὶ Κρονικῆς ἀμοιρούντων ἐπιστήμης τῶν ἄστρων. *Ruf. Fest.* 3, 4: Alpes . . . Noricae. 7: Noricorum provinciae. *Avien. o. t.* 459 *sq.:* Gerrhas attingunt oppida late | Norica. *Servius ad Vergil. ecl.* 5: Saliunca herbae genus, quam Orci (Osci?) tunicam volgo vocant *(s. oben Plin.). Schol. Bern. ad Verg. georg.* 3, 474, *p.* 950 *Hagen:* Norica castella dixit ab urbe Noreia, quae est in Gallia, ut Asellio historiarum non ignarus docet. *Ammian.* 15, 1, 2 *(a. 354):* Nondum apud Noricum exuto penitus Gallo. 21, 12, 2 *(a. 361):* Iovinum magistrum equitum venientem per Alpes, Noricosque ingressum ad id, quod exarserat, quoquo modo corrigendum redire citius imperavit (Iulianus). *Divisio orbis terrarum* 10 *Riese:* Noricus. *Dimensuratio provinciarum* 19 *Riese:* Ager Noricus (agrum noricum *VS*). *ND occ.* 1, 40: (Dux) Pannoniae primae et Norici ripensis. 88. 89: (Praesides) Norici mediterranei, Norici ripensis. 2, 33. 34: (Praefecti) Norici mediterranei, Norici ripensis. 5, 138: (Dux) Pannoniae primae et Norici ripensis. 11, 11: Rationalis summarum Pannoniae primae, Valeriae, Norici mediterranei et ripensis. 34, 13: Sub dispositione viri spectabilis ducis Pannoniae primae et Norici ripensis. 40: Praefectus legionis primae Noricorum militum liburnariorum cohortis quintae partis superioris, Adiuvense. 41: Praefectus legionis liburnariorum primorum Noricorum, Fafianae. *Claudian. de bello Pollentino (sive Gothico)* 363—365: Iam foedera gentes exuerant Latiique audita clade feroces | Vindelicos saltus et Norica rura tenebant. *Zosimus* 1, 52, 3: Ἀντεστρατοπεδεύετο τῇ τε Δαλματῶν ἵππῳ καὶ Μυσοῖς καὶ Παίοσι καὶ ἔτι γε Νωρικοῖς καὶ Ῥαίτοις, ἅπερ ἐστὶ Κελτικὰ τάγματα. 2, 46, 1: Ἐν τοῖς πρὸ τοῦ Πετοβίου πεδίοις, ἅτινα μέσα τέμνων Δρᾶος ὁ ποταμός, Νωρικοὺς καὶ Παίονας παραμείψας, ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἐκδίδωσιν. 48: Φιλίππου δὲ εἰπόντος χρῆναι τὴν Ἰταλίαν αὐτὸν καὶ Νωρικοὺς ἀπολιπόντα τὴν Ἰλλυρίδα καταλαβεῖν καὶ ἐν ταύτῃ τοὺς περὶ τῶν σπονδῶν ποιήσασθαι λόγους. τούτων ἀκηκοὼς τῶν λόγων Κωνστάντιος ἀπέστησε μὲν τῆς διώξεως τοὺς οἰκείους, ἐνεδίδου δὲ Μαγνεντίῳ τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν εἰς τὰ μεταξὺ Νωρικοῦ καὶ Παιονίας καὶ Μυσίας καὶ Δακίας πεδία μεταστῆσαι, τῶν μὲν δυσχωριῶν ἀπαλλαγῆναι βουλόμενος, ὡς δὲ τῷ ἵππῳ πλεονεκτεῖν ἐν ἱππασίμοις αὐτὸν καταπολεμῆσαι χωρίοις. 3, 10, 2: Ἐλθὼν δὲ εἰς Ῥαιτούς, ὅθεν ὁ Ἴστρος ἀρχόμενος Νωρικούς τε καὶ Παιονίαν πᾶσαν παραμείβεται καὶ προσέτι γε Δάκας καὶ τοὺς ἐν Θράκῃ Μυσοὺς καὶ Σκύθας, οὕτω τε εἰς τὸν Εὔξεινον ἐξίησι πόντον. 4, 35, 6: Εὑρὼν δὲ ταύτας (Ἄλπεις) ἀφυλάκτους ἐπὶ Ῥαιτίας ἐχώρει καὶ Νωρικὸν Παιονίας τε καὶ τὴν ἄνω Μυσίαν. 5, 29: Εἰς Ἥμωνα πόλιν ἐπήξατο, μετὰ Παιονίας τῆς ἀνωτάτω καὶ Νωρικοῦ κειμένην . . . . Ἐκ δὲ τῆς Ἥμωνος προελθὼν καὶ τὸν Ἄκυλιν περαιωθεὶς ποταμὸν τῷ Νωρικῷ προσέβαλεν, ἤδη τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἔξω γενόμενος. ὁρίζει δὲ ταῦτα τὰς Παιονίας ἐσχατιάς, στενωτάτην ὁδὸν διδόντα τοῖς ἐπὶ τὸ Νωρικὸν ἔθνος διαβαίνειν ἐθέλουσι, καὶ πρὸς ἣν ὀλίγοι φύλακες ἤρκουν, εἰ καὶ πλῆθος τὴν πάροδον ἐβιάζετο. διαβὰς δὲ ὅμως ὁ Ἀλάριχος ἐκ τοῦ Νωρικοῦ πρὸς Στελίχωνα πρεσβείαν ἐκπέμπει, χρήματα αἰτῶν ὑπέρ τε τῆς ἐν ταῖς Ἠπείροις τριβῆς, ἣν ἔλεγεν αὐτῷ Στελίχωνι πεισθέντι γενέσθαι, καὶ τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸ Νωρικὸν εἰσβολῆς. 36, 1: Μεταστῆσαί τε εἰς Παιονίαν ἐκ τοῦ Νωρικοῦ τὸ στράτευμα. 48, 3: Οἰκεῖν δὲ αὐτὸν (Ἀλάριχον) ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ πᾶσι Βενετίας ἄμφω καὶ Νωρικοὺς καὶ Δαλματίαν. 50, 3: Μόνους ἄμφω Νωρικούς, ἐν ταῖς ἐσχα-

τιαῖς που τοῦ Ἴστρου κειμένους. *Rutil. Nam.* 1,352: Occurrit chalybum memorabilis Ilva metallis, | qua nihil uberius Norica gleba tulit. *Oros.* 1, 2, 60 (*woraus Isidor. or.* 14, 4, 16): Pannonia, Noricus et Raetia habent ob oriente Moesiam, a meridie Histriam, ab Africo Alpes Poeninas, ab occasu Galliam Belgicam, a circio Danuvii fontem et limitem, qui Germaniam a Gallia inter Danuvium Galliamque secernit, a septentrione Danuvium et Germaniam. 6, 21, 14 *(aus Florus):* Norici, Illyrii, Pannonii Dalmatae, Moesi, Thraces et Daci, Sarmatae plurimique et maximi Germaniae populi per diversos duces vel superati vel repressi vel etiam obiectu maximorum fluminum, Rheni Danuviique, seclusi sunt. *Hydatius* 93 *ad a. 429, t. 2 p.* 235 *B Sirm.:* Iuthungi per eum (Aetium) similiter debellantur, et Nori. 95 *ad a. 430:* Aetius dux utriusque militiae Noros edomat rebellantes. *Philostorg.* 4, 1: Ἐπεὶ δὲ τοὺς Νωρικοὺς κατέλαβεν (Γάλλος). *Prisci fragm.* 8 *p.* 301 *Dind.:* Πρoμoῦτος τῆς Νωρικῶν ἄρχων χώρας. 302: Ἀπὸ Παταβίωνος τῆς ἐν Νωρικῷ πόλεως. *Sidon. Apollin. carm.* 2, 377: Noricus Ostrogothum quod continet, iste tenetur. 7, 233: Norica bella subacto victor Vindelico. *Hierocl.* 734, 8: Ἐπαρχία Νωρικοῦ. *Iulii Honorii cosmographia* 16 *p.* 33 *Riese:* Noricum. 18 *p.* 34: Noricum *(om. V)* provincia. *Eugepii epist. ad Paschasium* 10: Ad Norici Ripensis *(das mittlere Noricum)* oppida, Pannoniae superiori vicina, quae barbarorum crebris premebantur incursibus. *vita s. Severini* 1, 1: In vicinia Norici Ripensis. 11, 1: Dum adhuc Norici Ripensis oppida superiora constarent et paene nullum castellum barbarorum vitaret incursus. 17, 4: Pro decimis autem, ut diximus, dandis, quibus pauperes alerentur, Norici quoque populos missis exhortabatur epistolis. 21, 2: Cives Tiburniae, quae est metropolis Norici. 25, 1: Quidam de Norico Maximus nomine. 29, 1: Maximus Noricensis . . . (Vestes), quas Noricorum religiosa collatio profligaverat. *Schreiben des Ostgotenkönigs Theoderich, bei Cassiod. var.* 3, 50 *(c. a. 507):* Provincialibus Noricis *(den bewonern des Mittelnoricum)* Theodericus rex. *Priscian. perieg.* 313 *sq.:* Huius ad australes terras Gerrhaeque feroces, | Nōrĭcīque colunt bellaces Pannoniique. *Procop. b. Goth.* 1, 16: Ὑπὲρ τούτους (Σουάβους) Κάρνιοί τε καὶ Νουρικοὶ *(die Mittel-Noriker)* ἵδρυνται. 3, 33: Λαγγοβάρδας δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐδωρήσατο Νωρικῷ τε πόλει καὶ τοῖς ἐπὶ Παννονίας ὀχυρώμασί τε καὶ ἄλλοις χωρίοις πολλοῖς καὶ χρήμασι μεγάλοις ἄγαν. *Iordan. Rom.* 217: Finesque inter Romanos et barbaros Augustas Vindicas per Noricum Moesiamque dispositae. 218: Illyricus autem cuncta per partes quidem et membra devicta ad unum tamen corpus apta est, quae habet intra se provincias XVIII et sunt Norici duo, Pannonias duas, Valeria, Suavia, Dalmatia, Moesia superior, Dardania, Dacias duas, Macedonia, Thessalia, Achaia, Epyros duos, Praevales, Creta, simul XVIII. 241 *(aus Florus):* Norici in Alpibus Noricis habitantes credebant, quasi in rupes et nives bellum non posset ascendere: sed mox omnes illius cardinis populos Brennos, Teutonios, Cennos atque Vendilicos, per eodem Claudio Caesarem Romanus vicit exercitus. *Get.* 50, 264: Pannoniam, quae in longo porrecta planitiae habet ab oriente Moesiam superiorem, a meridie Dalmatiam, ab occasu Noricum, a septentrione Danubium. *Notae Tironianae* 85, 9: Noricum. *Stephan. Byzant.:* Βέρουνος, ὡς Λούγδουνος, Ἰταλικὴ πόλις μεταξὺ τῶν Νωρικῶν. *Venant. Fortun. carm. praef. p.* 2, 4 *Leo:* Dravum Norico (*var.* nurico) (transiens). *vita s. Martini* 4, 648: Nōrĭca rura petens, ubi Byrrus vertitur undis. *Isid. or.* 14, 4, 5: Post Moesiam (missiam *cod. Wolf.*) autem Pannonia est. Inde Noricus ager frigidus, et parcius fructuosus. Post quem Reticus frugibus ferax quia excipit Galliam Belgicam. 16 (*aus Oros.* 1, 2, 60): Coniungitur autem (Pannonia) cum Norico et Retia. *CGlL* 5 *p.* 554, 57: Noricum pars Illirici. *Schol. in Horat. c.* 4, 14, 8 *cod. A:* Roeti. Vindelic// Norici. Baioarii . unum sunt . dicti Raeti a proprio rege. Sunt autem partibus German. [*Vgl. glosse saec. 11 in hs. des Orosius n. 60 in der ministerial-bibliothek zu Schaffhausen:* Noricus, in qua Baioarii.] *Passio s. Floriani* 2: Apud Noricum Ripensem. [*Suidas:* Βηρούνιον. ὄνομα πόλεως. Νωρικοὶ γὰρ ἔθνος, ἔνθα συὸς χρῆμα θεόπεμπτον τὴν χώραν ἐλυμαίνετο, καὶ αὐτῷ πάντες ἐπιχειροῦντες οὐδὲν ἤνυον, μέχρι τις ἀνὴρ τὸν σῦν περιτρέψας ἐπὶ τοὺς ὤμους ἀνέθετο, οἷόν τι καὶ περὶ Καλυδῶνος μυθεύεται. οἱ δὲ Νωρικοὶ ἐπεβόησαν· εἷς ἀνὴρ τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, τουτέστι βηρούνους (vir unus)· ὅθεν ἡ πόλις Βηρούνιον ἐκλήθη.] — *Inschriften. (Tarragona, unter*

Severus und Caracalla) CIL II 4114: Tib(erio) Cl(audio) Candido co(n)s(uli), XV vir(o) s(acris) f(aciendis), leg(ato) Aug(ustorum) pr(o) pr(aetore) provinc(iae) H(ispaniae) c(iterioris) et in ea duci terra marique adversus rebelles h(omines) h(ostes) p(opuli) R(omani), item Asiae, item Noricae. *(Zile)* III 237: D(is) M(anibus) Ael. Victoris dec. al(a) No[ricorum]. *(Kleinschelken)* 966: D(is) M(anibus) Cotu Successi f(ilia) cives Norica, vix(it) an. LV. Cl. Elatinus. posuit coniugi bene merenti. h. s. e. *(Schwechat, saec. 4)* III 4655ᵃ: Leg(io) I Nor(icorum). *(Tanzenberg)* 4781: Genio Noricorum Mascill[i]ius Mascillinus et Secundinius Vibianus v. s. l. l. m. *(Tiefen bei Feldkirchen)* 4788: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Trebius M. fil(ius) Palat(ina) Alfius, equo p(ublico), praef(ectus) i(ure) d(icundo) Aquil(eiae?), c(onductor) f(errariarum) N(oricarum), v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Tanzenberg, a. 311)* 4796: D(eo) i(nvicto) M(ithrae) templum vetusta(te) conlabsum, quot fuit per annos amplius L desertum, Aur(elius) Hermodorus v(ir) p(erfectissimus) p(raeses) p(rovinciae) N(orici) m(edi)t(erranei) a novo restitui fecit. Quot edificatum est divo Maximiano VIII et Maximino it(e)r(um) A(u)g(ustis) con(sulibus), Quar(tinio) Ursiniano cur(ante). *(Tanzenberg)* 4797: D(eo) i(nvicto) M(ithrae) Diadúmenus, Nicolai Aug(usti) disp(ensatoris), arcar(ius) regn(i) Noric(i), d(onum) d(at). *(Posau)* 4798: ...... Diadu[menus], Nicol[ai Aug(usti) d]isp(ensatoris), a[rc(arius) regn(i) N]o[rici]. *(Töltschach, a. 239)* 4800: Pro salute Aug(usti), in honorem d(omus) d(ivinae), SolI invicto Mythr(ae) HIlarus, Aug(usti) lib(ertus), tab(ularius) p(atrimonii *oder* privatae?) r(egni) N(orici) et Epictetus, ark(arius) Aug(usti) n(ostri), tem(plum) vetustate conl(apsum) sumptu suo cum pictura refe[c(erunt)]. *(Mariasaal)* 4803: D(eo) i(nvicto) M. Ulpius Valerius specul. leg. primae Nor(icorum) votum a patre suscept(um) solv. l. l. m. *(Hohenstein bei Pulst)* 4809: Isidi Norei v. s. l. m. pró salúte Q. Septuei Clémentis con(ductoris) fer(rariarum) N(oricarum) P(annon.) D(almat.) et Ti. Cl(audi) Héraclæ et Cn. Octa(vi) Secundi pro(curatorum) fer(rariarum) Q. Septueius Valéns pro(curator) ferr(ariarum). *(Möderndorf)* 4828: D(is) M(anibus) Eutycheti Aug. n. disp(ensatori) p(atrimonii?) r(egni) N(orici) Claudia Domna coniugi et Faustina et Romulus fili et vikari eius bene merenti fecer(unt). *(Friesach bei Judenburg)* 5036: Termunibus Aug(ustis) sacr(um) Q. Calpurnius Phoebianus c(onductor) f(errariarum) N(oricarum) et Quintus Calpurnius Phoebianus iunior et Charitonianus fili restituerunt curante C. Iul(io) Hermete proc(uratore). *(Cilli, a. 323/337)* 5207: D(omino) n(ostro) Fl(avio) Cl. Constantino nobilissimo Caes. filio d. n. Constantini Maximi victoriosissimi semper Au[g(usti)] nepoti M. Aureli Maximiani et Fl. Constanti divorum et divi Claudi abnepoti Norici mediter(ranei) devoti numini maiestatique eorum. 5208 *(a. 323/337):* D(omino) n(ostro) Fl(avio) [I]u[l(io)] Constantio [nob(ilissimo)] [C]a[es(ari)], filio d(omini) n(ostri) Constantini maximi victoriosissimi semper Aug(usti), nepoti M. Aur(elii) Va[l(erii)] Maximiani et Fl(avii) Constanti divorum, N(orici) m(edi)t(erranei) d(evoti) n(umini) m(aiestati)q(ue) e(orum). *(Cilli)* 5209: D(omino) n(ostro) Fl(avio) Constanti clementissimo adque victori Augusto Martinianus v. p. praeses provinciae Norici medit(erranei) d(evoti) n(umini) m(aiestati) eius. *(Seckau)* 5326: D(omino) n(ostro) Fl(avio) Val. Constantino maximo, beatissimo ac supra omnes retro principes piissimo et victoriosissimo semper Augusto b. r. p. n. Fab. Claudius v. p. p(raeses) p(rovinciae) N(orici) m(edi)t(erranei) d(evoti) n(umini) m(aiestati)que eius semper. *(Mauer bei Oeling)* 5756: Leg(io) I. Nor(icorum). *(Ephesus)* 6075: ... s. proc. [Augg. nost]or(um) item prae[sidi Alpiu]m Cottiar(um) et ma[rit(imarum) praef. vehic]ulationis Panno[niae utriu]sq(ue) et Moesiae sup[erioris et N]orici, praef. al(ae) pr(imae) A[sturum (*oder* Aravacorum) tri]b(us) leg. XI. Cl. advoc. f[isci comiti Fulvi Plautiani pr. pr. c.] v. adfinis domin[orum nostr]orum Augustor[um Ly]cus Augustor[um ser. a]diutor. tabul. pr[ov. Asiae] or. ark. mag. o... *(Ragendorf, Mitrovicz)* 6489 = 11349: Figolinas Vensianas (*oder* IVENSIANAS) leg. I. Nor(icorum). *(Angora)* 6763: T. Aur. Firmino libr(ario) eq(uitum) sing(ularium) imp. n. nat. Norico. *(Bilolia oder Monastir)* 7317: [C]rescens eq. sing. Aug. nat(ione) Noricus. *(Salona)* 8730: Aur. Maternus vet. leg. II. Italic. natione Noric(us). *(Duna-Szekcsö)* 10279: Coh(ors) I. Nor(icorum?)

Antoniniana eq. *(Groß-Koren, distr. Seisenberg)* 10791: [Al(ae) N]oricor(um). *(Mauer an der Url)* 11847 *cf.* 5756: Leg(io) I Nor(ica). *(Klosterneuburg bei Wien, a. 80) CIL* III *D.* XI *p.* 854: (Coh.) I Noricorum. *(Petronell, a. 84) D.* XVI *p.* 1963: (Cohorte) I Noricorum. *(Belegh in Pannonia, a. 85) D.* XVII *p.* 855: (Coh.) I Noricorum. *(Stein am Anger, zwischen a. 138 und 146) D.* LVIII *p.* 1983: (Ala) I Noricorum. *(Regensburg) D.* LXIV *p.* 1988: [Sunt in Norico s]ub Ulpio Victore. *(Altofen in Pannonia inferior, a. 167) D.* LXX: (Coh.) I Noricor(um). *Diocl. edict.* 19,43: Βάνατα Νωρικὴ, διπλῆ ἤτοι καταβίων. 44: Βέδοξ Νωρικὸς κάλλιστος ἤτοι βῆλον. 47: Σινγιλίων Νωρικός. 22, 24 *p.* 38 *Bl.*: Βίρρου Νωρικοῦ καινοῦ. *(Aquileia)* V 810: Pro salute Tiberi Claudi Macronis con(ductoris) fer(rariarum) Nor(icarum) Velox ser(vus) vil(icus) speleum cum omni apparatu fecit. *(Zuglio, zwischen a. 41 und 54, = Dessau 1349)* 1838—1839: C. Baebio P. f. Cla. Attico . . procurator(i) Ti. Claudi Caesaris Aug. Germanici in Norico civitas Saevatum et Laiancorum. *(Concordia)* 1908: L. Manlio Manliani f. Tutori Norico Titensian(o). *(Rom)* VI 250: Genio Noricorum L. Iulius Bassus stationarius eorum d. d. 1569: Aed. cur. civitates. [Norici VI] Aguntens., Runenses, Celeienses . . . . . . [Ce]tienses, [Teur]nenses, Ov[ilabenses]. 1599 *(a. 177)*: M. Bassaeo M. f. St[el(latina)] Rufo . . . proc(uratori) regni [Nori]ci. 2408 I 1: Aur. Auscus sti. X. natione Nor[icus]. 2482 *(nach-severische praetorianerinschrift)*: Ael(io) Emerito ev(o)[k(ato)] oriund(o) ex provincia Norica. 2712 *(nachseverische praetorianer-inschr.)*: Iustius Frontinus mil. cho. VIIII pr. 7 Secundini . . . nat(ione) Noricus. 3206: T. Aur. T. f. Genetivo dec. eq. sing. Aug. nat(ione) Noricus. 3211: T. Aurelio Mansuetino eq. sing. Aug. tur(ma) Lucaniana nat(ione) Noricus. 3225: T. Aurel. Summus eq. sing. Aug. Claudio Viruno, nat(ione) Noric(us). 3229: Terti. na(tione) Noric(i). 3253: T. Fl. Iulio sesq. eq. sing. Aug. tur. Ulpi Italici nat(ione) Noricus. 3283: Rexpectinus Respectianus n(atione) Noricus. 3295: Ulpius Angulatus eques sing. imp. n. natione Noricus. 3304: M. Ulpio Maturo signif. tur. Sereni eq. sing. imp. n. nat(ione) Noricus, Cl(audio) Viruno. 3588: L. Cuspius L. f. Cla(udia *gehört zum stadtnamen* = Claudium Iuvavum). Iuvai Lautus Norico mil. coh. I Asturum. 10056 *(in den ludi circenses)*: Norico r(usseo). *(Manchester)* VII 212: [. . . . praep]os[it(us)] vexil(lationi) [R]aetor(um) et Noricor(um) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Halton Chesters)* 571: [Dis Manibus Messorii Ge]nial[is? civ]is Norici an(norum) XXX. Messorius Magnus [f]rater eius, dupl(arius) alae Sabinianae, f(aciendum) c(uravit). *(Castlecary)* 1095: Deo Mercurio milites leg(ionis) VI victricis pie f(idelis) ed(em) et sigillum cives Italici et Norici. V(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *(Lambèse, a. 260)* VIII 2615: M. Macrinius Decianus, v(ir) c(larissimus), leg(atus) Augg(ustorum duorum) pr(o) pr(aetore) prov(inciarum) Numidiae et Norici. *(Khamisa)* 4882: D(is) M(anibus) s(acrum). TItiania Primula origine Norica . . . D(is) M(anibus) s(acrum) Norei(ae deae). *(Constantine)* 7146 = 19448: . . . us P. f. Q(uirina) Noricus eq. R. *(Bei Scherschel)* 9363: Ti. Cl. Prisciano proc(uratori) Aug., proc(uratori) provinciae Pannoniae superioris, proc(uratori) regni Norici. 9391: L. Terentius Secun[dus . . . . natio]ne Noricus [in leg. . . . militavit. *(Henchir el M'den, saec. 2)* 12442: C. Memmio C. f. Quir(ina) Fido Iulio Albio cons. sodali Titio leg(ato) Aug(usti) pro. pr. prov. Noricae. *(Trivento)* IX 2593 *(cf. EE* 4 *n.* 598): P. Florio P. fil. Vol(tinia) Praenestino mil(iti) legion(is II Italicae) in Norico Ael(iis) Obilab(is). *(Contigliano, unter Traian) CIL* IX 4753: Proc(uratori) prov(inciae) Noricae. *(Toffia)* 4964: D. Sex. Ba[io] . . . proc(uratori). . . . Norici, Raetiae, Vindelic[iae Maur]etaniae. *(Fermo)* 5363. 5364: L. Volcacio Q. f. Vel. PrImo praef(ecto) coh(ortis) I. Noricor(um) in Pann(onia). *(Pozzuoli)* X 1755: Aur(elius) Iulianus mil(es) coh(ortis) II. pr. 7 Quintiliani, vix(it) an. XL, mil. an. VIIII, nat(ione) Noricus Aur(elius) Teutumerus coh. II. pr. frat. et Aelia Marcia coiux b. m. f. c. r. *(Vienne)* XII 1857: [Proc. provi]nc. [R]aet[iae et regni] Nor[ici]. *(j. Norges, meilenzeiger) RA n. s.* 5 (1862) *p.* 120: In Noric. *(Lyon) Espérandieu* 173: Praef(ectus) [alae Nori]corum? *Boissieu p.* 273: Leg(ato) Augg(ustorum duorum) pr. pr. provinciae H(ispaniae) c(iterioris) et in ea duci terra marique adversus rebelles H. H(ispaniarum) p. p(rovinciarum duarum) item Asiae, item Noricae. *(Autun) CIL* XIII 2664: . . . Nor[ic., ... pro-

vin]ciae S[yriae ..... provinc. Belgi]cae *oder* Aquitani]cae. *(Calcar, reg.-bez. Düsseldorf, kreis Cleve, zwischen Vespasian und Hadrian) CIR* 168: L. Carantiu[s] .. f. Senecio .... cus eq(ues) alae [Nori]cor(um). 176[a]: [Al]ae [Noricor]um. *(Am fuß des Monterberges)* 187 = *Hettner, Trier n.* 308: C. Iulio, Adari f(ilio), Primo, Trevero, eq(uiti) alae Noric(orum). *(Bei Dormagen) CIR* 285: Deo Soli i(nvicto) M(ithrae) p(ro) s(alute) i(mperatoris) Sura[n?] //is. Didi l(ibertus)(?) dup[l(arius)] ale Noricorum, c[i(vis)] Thrax. v. s. l. m. *(Worringen, kreis Cöln, zeit des Pius)* 305: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) pro salute imp(eratoris) Aeli Antonini Aug. Pii p(atris) p(atriae) et M. Aurel. Caes. fili eius T. Fl(avius) Firmus pr(aefectus) ale .. eq .... [No]ric(orum). *(Mainz)* 1118 = *Becker, Mainzer katal. s.* 73 *n.* 225: [Eq(ues) alae N]oricorum. *(Zahlbach bei Mainz) CIR* 1229: C. Romanius eq(ues) alae Norico(rum) Claud(ia tribu) Capito Celeia. *(Cöln) BJ* 81 *s.* 104: T. Flavius Bassus Mucalae f(ilius) Dansala eq(ues) alae Noricoru(m) tur(ma) Fabi(i) Pudentis. 82 *s.* 21: Eques alæ NorIco(rum) tur(mae) Patercli cives Remus. *(Metz) Robert et Cagnat, Épigr.* 3 *p.*53: [No]ricae coniugi. *(Villeicht aus Palestrina) CIL* XIV *p.* 16* *n.* 289*, c: Praeposit(o) v[exillat(ionum) per Ital(iam)] et Raet(iam) et Noric(um) [bello Germanico]. *(Vechten bei Utrecht) Arch. Zeitung* 1869, 89 = *BJ* 83 *s.* 156 *n.* 338: Matribus Noricis Anneus Maximus mil. leg. I. M. v. s. l. m. *Münzen Hadrians: Cohen, M. imp.* 2[2] *p.* 112 *n.* 73: ADVENTVI AVG. NORICI S. C. *p.* 155 *n.* 565—566: EXERC. NORICVS S. C.

Noricus *M. ethnicum als cogn. (Salzburg) CIL* III 5548: D(is) M(anibus) Lol(lius) Noricus et Iul(ia) Ingenua uxor. *(Verona)* V 3400: Ti. Flavius P. f. Noricus IIIIvir i(uri) d(icundo). *(Carvoran)* VII 779: Coh(ors) X Ↄ (centuria) Fl(avi) Norici. *(Tebessa)* VIII 1912: Q. Avidius Noricus. *(Kherbet Gidra)* 8831: Ae(lia) Norica. *(Carthago)* 12806: D(is) M(anibus) s(acrum) [P]upi NoricI. 12876: .. oricus. 13811 *(christlich):* ... Noricu[s]. XI 984: M. O. Noricus... D M M l. Noricus. *(Attigio)* 5672: Q. Cornelius Flaccus Numisius Noricus [Iunior] Q. Camurius Numisius. *(Nîmes)* XII 3860 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.*1112: D(is) M(anibus) Cn. Reiconi(i) Norici.

[Noricus — Novae]

Noriene *O. Merow. münze. Belfort* 3219: NORIENE VICO.

Norisius *M. cogn. (Santaño) CIL* II 3680: [Q]uinta Caecilia Norisi *(gen.)*.

Norlonas *O. Merowing. münze. Belfort* 3220: ИORLONAS FIT.

Noromertus *M. (Kirk Santon auf Man) IBCh* 164: Aviti Noromerti (filius).

Nortio castro *s.* Tinurtium.

Nōr ... *M. nomen. (Vaison) CIL* XII 1291: L. Nór .... Mur ... *(Jens) Schuerm.* 3930: Nor. *(Saint-Nicolas bei Nancy; Allier)* 3932: Norus. *cf.* Noreia.

Norvia in pago Oscarensi, *j. Norges-la-ville, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon.*

Nosio villa. *Vita s. Desiderii ep. Caturcensis cap.* 17 (*Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 709): Nosio (villam, in Albiensi territorio). *cf. O.* Nosiacus.

Nos-o(n) *M. Testamentum s. Domnoli ASS 16. mai* III *p.* 612 *D:* Noso diaconus.

Noson-ius *M. (Le Mans; villeicht unecht) CIL* XIII 3196: D(is) M(anibus) P(ublius) Lu(...ius)? Nosonius fil(io) m(erenti?) f(aciendum) c(uravit).

... **noti** *cy. (St. Hilary, Cornwall) Rhŷs*[2] 405: ::: noti ::: noti. (*Jago list* AN3NOTI).

Nous-antia *G. (Grissach bei Landeron, canton Neuenburg) CIL* XIII 5151: Nariae Nousantiae T. Frontin. Hibernus v. s. l. m. *cf.* ate-noux?

Novadus *M. (Lucera) CIL* IX 881: C. Genucco Ↄ. l(ib.) Novado ... Novado *(dat.)*.

Novae *O.* 1) *in Moesia super., j. Brnjica in Serbien, kreis Poscharowatz, bezirk Golubac. TP:* Novas. *IA* 218, 1: Novas. *ND or.* 41, 10: Ad Novas. 23: Auxiliares Novenses, Ad Novas. 34: Praefectus militum exploratorum, Novis. *Procop. de aedif.* 4, 6 *p.* 287 *Dind.:* Ἐκ δὲ Βιμινακίου προϊόντι τρία πρὸς τῇ τοῦ Ἴστρου ἠιόνι ξυμβαίνει εἶναι, Πικνούς τε καὶ Κούπους καὶ Νοβαί, οἷς δὴ πρότερον ἥ τε οἰκοδομία καὶ τὸ ὄνομα ἐπὶ πύργου ἑνὸς ἔκειτο ... Νοβῶν δὲ καταντικρὺ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ πύργος ἐκ παλαιοῦ ἀπημελημένος εἱστήκει, ὄνομα Λιτεράτα· ὅνπερ οἱ πάλαι ἄνθρωποι Λεδεράτα ἐκάλουν ... Μετὰ Νοβὰς δὲ φρούρια Κανταβαζάτης καὶ Σμόρνης τε καὶ Κάμψης καὶ Ταννάτας καὶ Ζέρνης καὶ Δουκέπρατον. *Rav.* 4, 7 *p.* 190, 16: Novas. — 2) *In Moesia infer., bei Šištov, Bulgarien. Ptol.* 3,10,5: Νοοῦαι. *TP:* Ad Novas. *IA* 221,4: Novas leg. I. Ital. *ND or.* 40,23: Milites Novenses, Transmari-

scae. 30: Praefectus legionis primae Italicae, Novas. 31: Praefectus ripae legionis primae Italicae cohortis quintae pedaturae superioris, Novas. *Prisci fragm.* 7 *p.* 287 *Dind.*: *Κατὰ τὸ ῥεῦμα τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν Παιόνων ἄχρι Νοβῶν τῶν Θρᾳκίων. Hierocles synecd. p.* 636, 6: *Νόβαι. Marcellini Comitis chron. a. 487 MG a. a.* XI *p.* 93, 20: Ad Novensem Moesiae civitatem. *Iordan. Get.* 18, 101: (Cniva) ad Eusciam, id est Novas, conscendit. *Procop. de aedif.* 4, 11 *p.* 308, 11 *Dind.*: *Νόβας. Rav.* 4, 7 *p.* 187, 7: Nobas Italica. 189, 9—12: Item ultra Danubium iuxta civitatem quam praediximus Nobas Italicam est civitas quae dicitur Dimon. — 3) *j. Runovich in Dalmatien, bez.-h. Imoschi. TP:* Ad Novas. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 10: Novas. *(Zastrogh) CIL* III 1892: Aurelio Veturio, dec(urioni) munic(ipii) Novensium. *(Runovich)* 1908: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio m(unicipii) N(ovensium) salvis civibus Novensibus Aurelius Donatus votum posuit. *(Bei Macarsca, a. 191)* 1909: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) [et] G(enio) m(unicipii) N(ovensium). . . . *(Runovich)* 1910: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et G(enio) m(unicipii) N(ovensium). *(Trigl, a. 184 p. Chr.)* 3202: (Imp.) . . . pontem Hippi fluminis vetustate corruptum restituit sumptum et operas subministrantibus Novensibus, Delminensibus, Priditis. — 4) *In Pannonia inferior. IA* 243, 6: Ad Novas et aureo monte Antianis. *ND occ.* 32, 9: Novas. 28: Equites Dalmatae, Novas. 40: Auxilia Novensia, Arsaciana (Antiana?) sive Novas.

Novais-io-n *lager am Niderrhein, eine halbe stunde von Neuss bei Grimlinghausen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Düsseldorf. Tac. h.* 4, 26: Ingressis Novaesium sexta decuma legio coniungitur. 33: Aliis a Novaesio, aliis a Mogontiaco universas copias advenisse credentibus. 35: Inpedimenta legionum cum inbelli turba Novaesium missa, ut inde terrestri itinere frumentum adveherent; nam flumine hostes potiebantur. Primum agmen securum incessit, nondum satis firmo Civile. Qui ubi rursum missos Novaesium frumentatores datasque in praesidium cohortes velut multa pace ingredi accepit, rarum apud signa militem, arma in vehiculis, cunctos licentia vagos, compositus invadit, praemissis qui pontes et viarum angusta insiderent. 36: Interim Civilis Vetera circumsedit: Vocula Geldubam atque inde Novaesium concessit. Civilis capit Geldubam; mox haud procul Novaesio equestri proelio prospere certavit. 57: (Vocula) verso itinere Novaesium concedit. 62: Legio sexta decuma cum auxiliis simul deditis a Novaesio in coloniam Treverorum transgredi iubetur. 70: Legiones a Novaesio Bonnaque in Treveros, ut supra memoravimus, traductae se ipsae in verba Vespasiani adigunt. 77: (Cerialis) mox in castra reversus palantes captarum apud Novaesium Bonnamque legionum manipulos et rarum apud signa militem ac prope circumventas aquilas videt. 79: Classicus quoque adversus equites Novaesium a Ceriale praemissos secundum proelium fecit. 5, 22: Profectus (Cerialis) Novaesium Bonnamque ad visenda castra, quae hiematuris legionibus erigebantur, navibus remeabat disiecto agmine, incuriosis vigiliis. [*Ptol.* 2, 11, 14: *Ναναίσιον X, nach Zangemeister zweifelhaft.*] *TP:* Nouesio. *IA* 255, 2: Novesio leg. V. ala. 370, 5: Novesiae. *Ammian.* 18, 2, 4: (Civitas) Novesium. *Sulpicius Alexander bei Greg. Tur. h. F.* 2, 8 (9): Quintinus cum exercitu circa Nivisium castellum Rhenum transgressus. *Rav.* 4, 24 *p.* 227, 17: Novesio.

Novali-ācus *vom gentilicium* *Novalius, *abgeleitet vom adi.* novalis, *O. j. Nouaillé, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton La Villedieu.*

Nŏv-ant-es *von* *novant-s, *plur.* *novantes, *partic. praes.*, √nov *'neu sein', dann 'frisch, kräftig, munter, lebhaft sein', caledonisches V. im norden des busens von Cardigan, j. die grafschaften Kirkcudbright und Wigtown. Ptol.* 2, 3, 1: *Νοουαντῶν (Νεουάντων cod. Marciani) χερσόνησος καὶ ὁμώνυμον ἄκρον (Mull of Galloway).* 2: *Μετὰ τὴν τῶν Νοουαντῶν χερσόνησον,* . . . 5: *Οἰκοῦσι δὲ τὰ μὲν παρὰ τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν ὑπὸ μὲν τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον Νοουάνται, παρ' οἷς εἰσι καὶ πόλεις αἵδε· Λουκοπιβία, Ῥεριγόνιον. cf.* Tri-nov-antes, *Νάβαιος, Νάβιος.*

Novant-ius *M. cogn. (Bath) CIL* VII 47: . . . Novanti fil. pro se et suis ex visu possuit.

Nov-ānus *nach d'Arbois de Jubainville von* √sneu snou snu, *ai.* snáuti, *gr.* *νέω*, *fl. Plin. n. h.* 2, 229: In agro Pitinate trans Appenninum fluvius Novanus omnibus solstitiis torrens bruma siccatur. —

M. auch celtisch. (Eining) CIL III 12014, 403: Novanus f. *(Bei Raab, a. 133)* III *n.* XLVII *p.* 1978: Ex gregale Claudio Motti f(ilio) Novano Helvet(io). *(Vergiate)* V 5527: Novani Medsilli Volta uxor. *(Marseille)* XII 408: L. Dudistio L. f. Vol(tinia) Novano pontif. LaurentInorum orn(amentis) flamin(atus) colon(iae) Aquens(is) exorn(ato), praef(ecto) alae Hispanae, adiutorI ad census provin[c]. Lugudunens. proc. Aug. Alpium Cottian. DudistI Eglectus et Apthonetus patrono optumo.

Nŏvăr-ĭa *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch,* 1) *nbfl. des Po und O.* (*stadt des* *Novaro-s) *in Oberitalien, eine gründung der Gallier, j. Novara in Piemont. Plin. n. h.* 3, 124: (Orta) Novaria ex Vertamacoris, Vocontiorum hodieque pago, non (ut Cato existumat) Ligurum. 17, 212: Novariensis agricola traducum turba non contentus, nec copia ramorum, inpositis etiamnum patibulis palmites circumvolvit. Itaque praeter soli vitia cultura quoque torva fiunt vina. *Tac. h.* 1, 70: Ut donum aliquod novo principi firmissima Transpadanae regionis municipia, Mediolanum ac Novariam et Eporediam et Vercellas, adiunxere. *Suet. de gramm. et rhetorib.* 30 (6) *(Hieronym. chron. a. Abr. 2011):* C. Albucius Silus, Novariensis cum aedilitate in patria fungeretur, cum forte ius diceret, ab iis contra quos pronuntiabat pedibus e tribunali detractus est . . . Novariam rediit. *Ptol.* 3, 1, 29: (*Ἰνσούβρων*) *Νουαρία*. *TP. IA* 344, 5. 350, 6: Novaria. *ND occ.* 42, 58: Praefectus Sarmatarum gentilium, Novariae. *Leo I. epist.* 97 *(a. 451):* Simplicianus episcopus Novariensis. *Ennod. dict.* 2 *p.* 430, 13 *H.:* Honorato episcopo Novariensi. *Procop. b. Gotth.* 2, 12: *Ἐπεὶ ὁ Μουνδίλας πόλεις τε καταλαβὼν ἔτυχεν, ὅσαι Μεδιολάνου ἄγχισται οὖσαι ὀχυρώματα εἶχον, Βέργομόν τε καὶ Κῶμον καὶ Νοβάριν καὶ ἄλλ' ἄττα πολίσματα. Concil. Constantinopol. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 307 *A.* 774 *D):* Gratianus episcopus sanctae ecclesiae Novariensis (Novarensis). *Nov.* 4, 30 *p.* 252, 6: Novania. *(Bei Knin) CIL* III 9906: Novar(ia). *(Tavernerio)* V 5658: M. Aemilio Coelio Coeliano decur(ioni) Mediol(ani) et Novar(iae). *(Novara)* 6514: Albuciae M. [f. C]andidae [f]lamini[cae div]ae Iuliae Novar(iae)]. 6520: IIII vir(o) i(ure) d(icundo) m(unicipii) N(ovariae). 6633: Fylacrius ep(iscopu)s ecl(esiae) Novar(iensis). *(Chieri)* 7501: Valeria C. l. Aretusa sibi et Cn. Pompeio Cn. f. Quirina Laevino viro et Cn. Pompeio Cn. f. Laevinulo filio v. f. Novariesis. *(Rom)* VI 2540: C. Livius C. f. Iustus Novaria mil. cho. IIII. pr. 7 Licini milit. ann. XVIIII. *(York)* VII 244: . . . us C. fil. . . . [N]ovaria [mil. leg. I]X Hisp.

Nŏvăr-ĭus *M. cogn. (Verona) CIL* V 3511: S(acrum) d(is) M(anibus). Aurelio Novario infanti dulcissimo vix. ann. I. d. XXVII. L. Statius Diodorus et Aurelia Cleopatra parentes infelicissimi. *(Cureggio)* 6606: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Atilia Severi Novari Polla v. s. l. m. *Veroneser provincialverzeichn.* 15, 5 *p.* 243 *Seeck:* Novariorum.

Nŏv-ărŏ-s '*frisch*', *cf. gr. νεϝαρός, lat.* noverca, *armen.* nor *neu, fl. Strab.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Οὗτος Κορκόρας μὲν οὖν εἰς τὸν Σάβον ἐμβάλλει, ἐκεῖνος δ' εἰς τὸν Δράβον, ὁ δὲ εἰς τὸν Νόαρον κατὰ τὴν Σεγεστικήν. Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Νόαρος πλήθει προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τοῦ Ἀλβίου ὄρους Κόλαπιν συμβάλλει τῷ Δανουΐῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους.*

Nŏv-ărus pagus, Novalarii, *les Noulicrs, zwischen Mediolanum (Saintonge) und Angeriacum. Auson. epist.* 24, 95 *sq.:* Totque mea in Nŏvăro sibi proxima praedia pago | dispositis totum vicibus variata per annum.

Nŏvātus *M., vilcicht auch celtisch,* *novato-s. *(Coria) CIL* II 777: Celsus [N]ovati f. *(In vico Pentagii)* III 569: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) restitutori Auruntius Novatus p. *(Spalato)* 2431: Mariae Rectinae coniugi optimae C. Laepicus Secundus maritus et Marius Novatus libertus. *(London)* VII 1336, 1277: [N]ova[ti].

Noved . . *F.? (Barriano) CIL* V 5171: Samicio Duntri f. et Novedi *(dat.)* Alléeni f(iliae).

***Novelli-ăcus** *vom gentilicium* Novellius, *O.* 1) Noviliacus, *j. Neuillé-le-Lierre, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Vouvray. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 15 *(zwei vici):* Vici etiam Noviliacus et Luciliacus fundati sunt. 16: Huius tempore alter vicus Noviliacus aedificatus est. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 181 *(a. 680). Pertz dipl. n.* 74 *p.* 65 *l.* 44 *(c. a. 705):* Noviliacus. — 2) Noviliacus, *j. Neuillé, dép. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Bléré, gemeinde Épeigné-les-Bois? Greg. Tur. in glor. conf.* 7: Fuit et in Nobiliacensi pago urbis Turonicae arbor, quae ab inpulsu

venti ruens viam publicam inpedibat. — 3) Noviliaco in pago Attoariorum, *j. ein Neuilly? Pertz dipl. n.* 42 *p.* 40 *l.* 23 *(a. 664):* Noviliacum. *Tardif, Monuments historiques p.* 637 *col.* 1 *(a. 689):* Noviliacus. — 4) *j. Neuillé-Pont-Pierre in der Touraine, départ. Indre-et-Loire, arrond. Tours.* — 5) *Neuillé-le-Noble, ou le-Brignon, départ. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton La Haye.* — 6) *in Neuillé, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur.* — 7) *Neuillac, départ. Charente, arrond. Angoulême, cant. Hiersac, gemeinde Asnières.* — 8) *Neuillac, dép. Charente-Inférieure, arr. Jonzac, canton Archiac.* — 9) *Neuillat, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Riom, gemeinde Ennezat.* — 10) Nuviliacus, *j. Neuillay-les-Bois, dép. Indre, arr. Châteauroux, cant. Buzançais. Merow. münze. Belfort* 3271: NVV—LIAC. — 11) *Neuilli-le-Bisson, dép. Orne, arr. Alençon, canton Le Mesle.* — 12) *23 Neuilly: 2 im dép. Allier.* 1) *Neuilly-en-Donjon, arr. La Palisse, cant. Le Donjon;* 2) *N.-le-Réal, arr. Moulins. 2 dép. Calvados,* 1) *arr. Bayeux, cant. Isigny;* 2) *arr. Caen, canton Evrecy. 2 dép. Cher,* 1) *N.-en-Dun, arr. Saint-Amant-Mont-Rond, canton Sancoins;* 2) *N.-en-Sancerre, canton Henrichemont. 2 dép. Haute-Marne,* 1) *N.-l'Évêque, arr. Langres;* 2) *N.-sur-Suize, arr. und canton Chaumont. 2 dép. Oise,* 1) *N.-en-Thelle, arr. Senlis;* 2) *N.-sous-Clermont, arr. Clermont, canton Mouy. 3 dép. Seine-et-Oise,* 1) *N.-sur-Marne, arrond. Pontoise, canton Raincy;* 2) *Neuilly, arrond. Pontoise, canton Marines;* 3) *N.-Plaisance, arr. Pontoise, canton Raincy, gemeinde Neuilly-sur-Marne. 2 dép. Somme,* 1) *N.-le-Dieu, arr. Abbeville, canton Crécy-en-Ponthieu;* 2) *N.-l'Hôpital, arr. Abbeville, canton Nouvion-en-Ponthieu. 1 dép. Aisne, N.-sans-Front, arr. Château-Thierry. 2 dép. Côte-d'Or,* 1) *N.-lez-Dijon, arr. und canton Dijon;* 2) *arrond. Beaune, canton Arnay-le-Duc, gemeinde Maligny. 2 dép. Eure,* 1) *arr. Evreux, canton Pacy-sur-Eure;* 2) *arr. Pont-Audemer, gemeinde Beuzeville. 1 départ. Indre-et-Loire, N.-le-Brignon, arr. Loches, canton La Haye-Descartes. 1 dép. Indre, arr. Châteauroux, canton Levroux, gemeinde Rouvres-les-Bois. 1 dép. Mayenne, N.-le-Vendin, arr. Mayenne, canton Couptrain. 3 dép. Nièvre,* 1) *arrond. Clamecy, cant. Brinon-les-Allemands;* 2) *arr. Nevers, canton Pougues, gemeinde Varennes-les-Nevers;* 3) *arr. Château-Chinon, canton Moulins-Engilbert, gemeinde Villapourçon. 1 dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Buxy, gemeinde Cersot. 1 dép. Seine, N.-sur-Seine, arr. Saint-Denis. 1 dép. Orne, N.-sur-Eure, arr. Mortagne, canton Rongny. 1 dép. Yonne, arr. Joigny, canton Aillant-sous-Thalon.* — 13) *Les Neuillys, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers, canton Rebais, gemeinde Doue.* — 14) *Neuvilley, dép. Jura, arr. und canton Poligny.* — 15) *2 Neuvilly: dép. Meuse, arr. Verdun-sur-Meuse, canton Clermont-en-Argonne; dép. Nord, arr. Cambrai, cant. Le Cateau.* — 16) *3 Nuillé:* Nulliacus, *j. N.-le-Jalais, dép. Sarthe, arr. Le Mans, cant. Montfort-le-Rotrou;* Noviliacus, *j. Nuillé-sur-Ouette, dép. Mayenne, arr. Laval, cant. Montsurs; Nuillé-sur-Vicoin, dép. Mayenne, arrond. und canton Laval:* — 17) *2 Nully: dép. Haute-Marne, arr. Vassy, canton Doulevant; dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Sennecey, gemeinde Saint-Cyr.* — 18) Nobiliacus, *j. Nouaillé, dép. Vienne, arr. Poitiers, cant. La Villedieu.* — 19) Nobiliacus, *j. Saint-Vaast d'Arras, dép. Pas-de-Calais.* — 20) *j. Saint-Léonard-le-Noblat, dép. Haute-Vienne, arr. Limoges. Vita s. Leonardi 7 MGSS Mer.* III *p.* 398: Appellavit praeterea sanctus Leonardus eundem locum Nobiliacum, eo quod a nobilissimo rege sibi esset condonatum.

Novelli-ānus *M. (Bölcske bei Kömlöd) CIL* III 3320: [F]l(avius) Nov[e]llianus . . . . .

Novell-ius *M. cogn.* **Novellia** *F. Plin. n. h.* 14, 144: Novellius Torquatus Mediolanensis. *Scaevola, Dig.* 26, 8, 21: Novellius curator. *(Rovigo) CIL* V 2452: Maxima sibei et Curtiae L. f. Secundae Nurvae Q. Novellio Q. f. Crescenti n. Sex. Novellio Q. f. n. *(Castelnovate)* 5570: Novelius Cat[t]i [P]hileronis f. *(Mailand)* 5875: Q. Novellius L. f. Vatia VI vir. si[bi et] . . . *und* C. Novellio L. f. Rufo fratr. 6080: D(is) M(anibus) Romaniaes Novelliaes quae vix(it) ann. XXXII. m. VIII. d. XII. Novellia Atiliana mater. *(Trobaso)* 6645: Statius Mocci f. sibi et Iunnae Bitti f. uxsori Magiaco Novellio Baroni Albano Aceptae Privatae Sabinno f. c. *(Greatchesters, saec. 2 med.) Archaeologia Aeliana* 19 *p.* 269: D(is) M(anibus) L. Novel(ius) Llanuccus? c(ivis) R(omanus), an(norum) LX. Novel(lia) Iustina fil(ia) f(aciendum) c(uravit). *(Lyon, a. 216 p. Chr.) CIL* XIII 2020: C. Novel-

lio Ianuario civi Vangioni, nautae Ararico, curatori et patrono eiusde[m c]orp(oris); Novelli(i) Faus[tus et Sote]ricus de se [merenti?] patrono in[dulgen]tissimo, c[uius statu] a[c] dedica[tione ded]it sportulas u[niversis n]a[u]tis praesent[ibus] ✱ III. *(Autun)* 2748: Novelliae Saturninae coniugi karissime p(onendum) c(uravit et) s(ub) a(scia) [d(edicavit)]. *(Zahlbach) CIR* 1216: M. Novellius M. f. Ouf. Rom. Mediolani. *(Ostia) CIL* XIV 155. 156: P. Nóvellius Atticus. *(Tivoli, saec. 1 in.)* 3602: Torquati Novelli P(ubli) f(ili) Attici.

***nŏv-ello-s** *oder* **nov-illo-s,** *arem.* Ker-neuguell, *von derselben √ wie* nevez; **Nov-ellus** *M. cogn., auch celtisch.* *(Salona) CIL* III 1968[d]: Novelli. *(Ebersdorf)* 4593: Nove[ll]ae . . . *(St. Veit)* 4845: Iulia Ti. l. Novella. *(St. Margarethen bei Knittelfeld)* 5471: ...sen..Novello. *(Mauerkirchen, a. 182)* 5567: Novella Essibni f. *(Mailand)* V 6123: C. Vettius Novelli f. sibi et VergIniae Lutae matri et Privatae l. Adiutori l. Methe l. t. f. i. *(Bieno)* 6640: Octavio Cimonis f. sibi et Sumelae Senonis f. uxori et Primae f. et Namuni Novell(i) f(iliae) uxori. *(Maryport)* VII 398: Helstrius Novellus praefectus numini Volcan[o p]o[s(uit)]. *(Luc)* XII 1570: Novellus Iovincati (f.) v. s. l. m. *de Boissieu p.* 488, 14: Novella. *(Langres) CIL* XIII 5694: Mossianus d(is) Mani(bus) Novello c(oloniae) L(ingonum) s(ervo) cura(n)te Belatulo la. Idmi s(erva). 5821: Monu(mentum) Novel[li] Sacrobenn[a] uxor h(eres) p(onendum) c(uravit). *(Langenau, oberamt Ulm) Haug-Sixt* 27 *s.* 21: D(is) M(anibus) Ael(iae) Novellae matri.

***nŏv-en *nouen** *neun, air.* nói n- *aus* *novem, *uririsch* noven, *mir.* nói, *cy.* nau, *w.* naw, *mbret.* nau, *bret. (Léon)* nao *aus* *naven, *lat.* nov-e-m, *gr.* ἐ-ννέα, *got.* niun, *lit.* devyn-i, *kslaw.* devę-tĭ, *ai.* náva, *zd.* návan, *idg.* *neu̥n̥.

Novena *F.* *(St. Pölten) AEM* 17 (1894) *s.* 151: [N]ovena[e] Camuli f(iliae).

Novencrares -arae *O. j. le Logis de Berre, dép. Drôme, au passage de la Berre, arrond. Montélimar, canton Pierrelatte, gemeinde Les Granges-Gontardes.* *It. Hieros. p.* 553, 9 *cod. Veron.:* Mutatio Novencrares (*Paris. 4808* Novem Craris). *Vgl.* Litavicrari.

Novento *s.* Noviantum.

Novио- *s.* Novio-.

? Novesis *M.* *(Salona) CIL* III 2126: Novesis servus age(n)s.

Nov-ia *fl. s.* Novios.

Nov-ia *kurzform für* Noviomagos, *O.* 1) *in Hispanien bei Corduba.* *Rav.* 4, 44 *p.* 315, 13: Nobiam. — 2) *j. Neumagen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Bernkastel.* *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 5: Nobia. *cf. (Neumagen) CIR* 858: . . . . Ateponi patri . . do Noviano fratri. — 3) *(Urbino, a. 185/193) CIL* XI 6053: C. Vesnio C. f. Stel(latina) Vindici popul(us) Urvin(as) patrono suo et municip[i] aedil(i) ponti-f(ici) IIII vir(o) viarum curandar(um) tribun(o) milit. leg. VIII. Aug. quo militante cum liberata esset Novia(? nova *Bormann*) obsidione legio pia fidelis constans Commoda cognominata est ipse ut devotissimus imp(eratori) Commodo Aug. pio felici oblato honore quaestor designatus est annorum XXIII divisit ob dedication(em) bigae decurion. singul. ✱ V. collegiis omnibus ✱IIII plebei et honore usis ✱ III. l. d. d. d. — 4) *(Rom) CIL* VI 3891: D(is) M(anibus) L. Licinius L. f. Quir(ina) Paternus Novia. *s.* Noviomagos.

***Novi-ācus** *vom gentilicium* Novius, *kurzform von etwa* Noviodunon, Noviomagos, *O. Merow. münze. Belfort* 6295: NOVIACV. R FENDO . . . . . — *Französisch* 1) *Neuvy: 1 dép. Allier, arrond. und canton Moulins. 3 dép. Cher,* a) *Neuvy-deux-Clochers, arrond. Sancerre, canton Henrichemont;* b) *Neuvy-le-Barrois, arrond. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Sancoins;* c) *Neuvy-sur-Barangeon, arr. Bourges, canton Vierzon. 2 dép. Eure-et-Loire,* a) *arr. Chartres, canton Janville;* b) *arr. Châteaudun, cant. Bonneval. 2 dép. Indre,* a) *N.-Pailloux, arr. und cant. Issoudun;* b) *N.-Saint-Sépulchre, arr. La Châtre. N.-Bouin, dép. Deux-Sèvres, arr. Barthenay, canton Secondigny. N.-sur-Beuvron, dédart. Loir-et-Cher, arrond. Blois, canton Bracieux. N.-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau. 1 dép. Maine-et-Loire, arrond. Cholet, canton Chemillé. N.-l'Abbesse, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Esternay. N.-sur-Loire, dép. Nièvre, arr. u. cant. Cosne. N.-au-Houlme, dép. Orne, arrond. Argentan, canton Putanges. N.-Grand-Champ, départ. Saône-et-Loire, arr. Charolles, cant. Gueugnon. N.-Sautour, dép. Yonne, arr. Tonnerre, cant. Flogny. — Andere Neuvy gehen auf* Novo

vico *zurück.* — 2) *Neufvy, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Ressons.* — 3) *Novy-Chevrières, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel.* — 4) *2 Nevy, départ. Jura,* a) *N.-les-Dôle, arr. Dôle, canton Chaussin;* b) *N.-sur-Seille, arr. Lons-le-Saunier, canton Voiteur.* — 5) *In Nouvie bei Rosée, belg. prov. Namur, arrond. Dinant.* — *Italiänisch Novacco oder Novaco, friaul. dialect Noasch.*

Novi-alchus *M. (Bei Idenheim, kreis Bitburg) CIR* 839 = *Hettner, Trier n.* 67: Sautus Novialchi fil(ius).

Novianensis *s.* Noviomagos.

Novi-antum Novi-entum Novigentum *'neuheit, neustadt', O.* 1) *j. Void, dép. Meuse, arr. Commercy. Urkunde a. 627. Liénard, Dict. topogr. du départ. de la Meuse p.* 259: Noviantum super fluviolum Vidum, cum palatio regio. *Merow. münzen: RNB 2e série, t.* 1 *p.* 329—331. *RN* 1852 *p.* 238: NOVIENTO VICO.FI. *Belfort* 3222 *(gefunden in Elseghem bei Oudenarde):* NOVIENTO VICO FI. 3223 (*Prou* 989): + NIOVↃƎN-TO VIↃVM. 3224: + NOVIEENTO VIEV FIT. 3225: NOVIENTO VICO FI. 3226 (*Prou* 988): + NOVICENTO VICVM. 3227 (*Prou* 990): + NOVIIИTO VI᷍O. 3228: NOVIEETVW VICO. 3230: + NOEΔ + ENTOM. — 2) *Unbestimmt. Merow. münze. Belfort* 3229 (*Prou* 2605): NOΛICENTO +. — 3) *Testamentum Bertranni. Pard. dipl.* 1 *n* 230 *p.* 205 *(a. 616):* Locella nuncupata Logiacas, Noginto, Novavilla, Antonaco. — 4) *j. Nogent-sur-Marne, dép. Seine, arr. Sceaux, canton Charenton-le-Pont. Venant. Fortun. vita s. Germani* 40, 111: Cum de vico Novigento ad Vicum Novum visitandi gregis cura solita pervenisset. *Greg. Tur. h. F.* 6, 2: Tunc ego Novigentum villa ad occursum regis abieram. *Pertz dipl. n.* 60 *p.* 53, 52 *(a. 692):* Noviento in palacio nostro. *p.* 54, 13: Noviento in ipso palacio nostro. 25: Noviento. *n.* 61 *p.* 55, 5 *(a. 692):* Noviento. *n.* 69 *p.* 62, 18 *(a. 696):* Noviginto. — 5) Noviandum Noviantum, *j. Novéant in Lothringen, landkreis Metz, canton Gorze.* — 6) *j. Nogent-le-Phaye, départ. Eure-et-Loir, arr. und cant. Chartres. Form.* 549 § 2 (II *p.* 686 *R.*): De Nogento fisci. — 7) *j. Saint-Cloud, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Sèvres. Liber hist. Franc.* 24 *MGSS Mer.* II *p.* 282: (Chlodovaldus) Noviente villa Parisiace suburbano depositus requiescit. *Vita s. Chlodovaldi* 12 *p.* 356: Condidit preterea monasterium in loco olim vocabulum Novigentum, nunc ob insigne eius meritum sanctitatis vocatur monasterium sancti Chlodoaldi, cuius et nomine pollet et merito. *Vita ss. Leodegarii et Gerini* 2, 25 *ASS 2. oct.* I *p.* 469 *E:* Noviente villâ. — 8) *j. Nogent-en-Othe, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Aix-en-Othe. Vita s. Winebaudi* 1 *ASS 6. apr.* I *p.* 573 *C:* Nogenti vici dioecesis Tricassinae civitatis. — 9) *j. Noyant-la-Gravoyère, départ. Maine-et-Loire, arrond. und cant. Segré. Gesta Dagoberti I. regis Francorum* 35 *MGSS Mer.* II *p.* 413: Villas . . . Novientum in pago Andegavinse. — 10) Novientum Novigentum villa in pago Otminse, *j. Nogent-l'Artaud, dép. Aisne, arrond. Château-Thierry, canton Charly; nach Longnon Nogent, dép. Marne, arrond. Reims, canton Chatillon, gemeinde Anthenay.* — 11) Novigentus, *j. Nogent-sur-Seine, dép. Aube.* — 12) *Vita ss. Bovae et Dodae* 2, 11 *ASS 24. apr.* III *p.* 287 *A:* Noviantus scilicet ex eis fulget patrimoniis, villa pulcherrima. — 13) Nogentum, *j. Nogent-l'Abbesse, départ. Marne, arrond. Reims, canton Beine.* — 14) *Nogent, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Coucy-le-Château, gemeinde Auffriques-et-Nogent.* — 15) *j. Nogent, dép. Aisne, arrond. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie, gem. Baulne.* — 16) *j. Nogent-les-Montbard, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Montbard.* — 17) Gentovillare, *j. Janvilliers für *Nogent villiers, dép. Marne, arrond. Épernay, cant. Montmirail.* — 18) Noviantum Novientum Nogentum Noiantum Noigentum, *j. Nogent, dép. Marne, arrond. Reims, canton Verzy, gemeinde Sermiers.* — 19) *Nogent-Haute-Marne oder Nogent-le-Roi, dép. Haute-Marne, arrond. Chaumont.* — 20) *Nogent, départ. Nièvre, arrond. Nevers, canton Dornes, gemeinde Lamenay.* — 21) *Nogent, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Tournus, gem. La Chapelle-sous-Brancion.* — 22) *Nogent, départ. Saône-et-Loire, gemeinde Saint-Léger.* — 23) *Fort de Nogent, dép. Seine, arrond. Sceaux, canton Vincennes, gemeinde Fontenay-sous-Bois.* — 24) *Nogent, dép. Seine-et-Oise, arrond. Pontoise, canton L'Isle-Adam.* — 25) *Haut-Nogent, dép. Aube, gemeinde Nogent-en-Othe.* — 26) *Nogent-le-Bernard, dép. Sarthe, arrond. Mamers, canton Bonnétable.* — 27) *Petit-Nogent, dép. Aube, gem. Nogent-sur-Aube.* — 28) *Nogent-le-Petit, dép.*

Seine-et-Marne, arrond. Melun, canton Mormant, gemeinde Yèbles. — 29) *Nogent-le-Roi oder Roulebois, dép. Eure-et-Loir, arrond. Dreux.* — 30) *Nogent-le-Rotrou oder Le Grand, dép. Eure-et-Loir.* — 31) *Nogent-le-Sec, dép. Eure, arrond. Évreux, canton Conches.* — 32) *Nogent-les-Vierges, départ. Oise, arr. Senlis, cant. Creil.* — 33) *Nogent-sur-Aube, dép. Aube, arrond. Arcis-sur-Aube, canton Ramerupt.* — 34) *Nogent-sur-Eure, dép. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers.* — 35) *Nogent-sur-Loire, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Château-du-Loir.* — 36) *Nogent-sur-Vernisson, dép. Loiret, arr. Montargis, canton Châtillon-sur-Loing.* — 37) Noviant Novigentum Novient, *j. Noviand bei Lieser im Liesertal, kreis Bernkastel.* — *Vgl. Nogentel,* 1) *dép. Aisne, arr. und canton Château-Thierry;* 2) *dép. Aisne, arr. Laon, cant. Coucy-le-Château, gemeinde Auffrique-et-Nogent.*

Novidunum *s.* Noviodunon.

Novientum *s.* Noviantum.

Novietunensis *s.* Noviodunon.

Novjiod *M. Gallische silbermünze der Suessiones? Muret-Chab.* 7713 *(bei Laon):* NOVIIOD.

Noviliacus *s.* Novelliacus.

Nŏvĭŏ-dūnŏ-n *von adj.* nŏv-ĭŏ-s *und* dū-nŏ-n, *'neue festung, Neuburg' (im gegensatze dazu* *Seno-dunon, *air.* Sendún, *j. Shandon, 'alte festung'), O.* 1) *bei den Suessiones, j. Camp des Pommiers, départ. Aisne, westlich von Soissons, später* Augusta Suessonum. *Caesar. b. Gall.* 2, 12, 1 *(a. 57):* (Caesar) in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit et magno itinere [confecto] ad oppidum Noviodunum contendit. (2) Id ex itinere oppugnare conatus, quod vacuum ab defensoribus esse audiebat, propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit. (3) Castris munitis vineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant comparare coepit. (4) Interim omnis ex fuga Suessionum multitudo in oppidum proxima nocte convenit. (5) Celeriter vineis ad oppidum actis, aggere iacto turribusque constitutis magnitudine operum, quae neque viderant ante Galli neque audierant, et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt et petentibus Remis ut conservarentur impetrant. 13, 1: Caesar obsidibus acceptis primis civitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis armisque omnibusque ex oppido traditis in deditionem Suessiones accipit exercitumque in Bellovacos ducit. — 2) *Bei den Bituriges Cubi, j. Nouan-le-Fuselier, dép. Loir-et-Cher, arrond. Romorantin, canton La Motte-Beuvron. Caes. b. G.* 7, 12, 2: Ille (Caesar) oppidum Biturigum positum in via, Noviodunum oppugnare instituerat. (2) Quo ex oppido cum legati ad eum venissent oratum, ut sibi ignosceret suaeque vitae consuleret, ut celeritate reliquas res conficeret, qua pleraque erat consecutus, arma conferri, equos produci, obsides dari iubet. (4) Parte iam obsidum tradita, cum reliqua administrarentur, centurionibus et paucis militibus intromissis, qui arma iumentaque conquirerent, equitatus hostium procul visus est, qui agmen Vercingetorigis antecesserat. (5) Quem simul atque oppidani conspexerunt atque in spem auxilii venerunt, clamore sublato arma capere, portas claudere, murum complere coeperunt. (6) Centuriones in oppido, cum ex significatione Gallorum non aliquid ab is iniri consilii intellexissent, gladiis destrictis portas occupaverunt suosque omnes incolumes receperunt. 13, 1: Caesar ex castris equitatum educi iubet proeliumque equestre committit; laborantibus iam suis Germanos equites circiter CCCC submittit, quos ab initio secum habere instituerat. (2) Eorum impetum Galli sustinere non potuerunt atque in fugam coniecti multis amissis se ad agmen receperunt. Quibus profligatis rursus oppidani perterriti comprehensos eos, quorum opera plebem concitatam existimabant, ad Caesarem perduxerunt seseque ei dediderunt. 14, 1: Vercingetorix tot continuis incommodis Vellaunoduni, Genabi, Novioduni acceptis suos ad concilium convocat. — 3) *N. im lande der Aidui, später Nevers, dép. Nièvre. Caes. b. G.* 7, 55, 1 *(a. 52):* Noviodunum erat oppidum Haeduorum ad ripas Ligeris opportuno loco positum. 5: Interfectis Novioduni custodibus quique eo negotiandi causa convenerant . . . oppidum, quod a se teneri non posse iudicabant . . . incenderunt. *Dio* 40, 38, 2: *Νοουιοδοῦνον (acc., νοουιδουνόν Ma);* *s.* Nevirnum. — 4) *N. bei den Diablintes, j. Jublains, dép. Mayenne, arrond. Mayenne, cant. Bais. Ptol.* 2, 8, 7: *Αὐλίρκιοι οἱ Διαβλῖται, ὧν πόλις Νοιόδουνον. TP:* Nv Dionnum. — 5) *Ein pagus von Placentia in*

Gallia Cisalpina. (Veleia, a. 104 p. Chr.) CIL XI 1147 *c.* 5, 72: In Placentino pag(o) Novioduno. — 6) Noiodunus, colonia *(vor 27 a. Chr. angelegt)* Iulia Equestris, tribu Cornelia, *j. Neuss, Nyon am Genfer see, im schweizerischen canton Waadt. NG* 9, 2: Civitas Equestrium [id est Noiodunus]. *Vita s. Romani* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 133, 24: Duo quidam iuvenes Noiudinensis municipii clerici. — 7) *In Moesia inferior, bei Isaccea im rumän. kreis Tultscha, Dobrudscha. Ptol.* 3, 10, 2: *Κατὰ Νουίδουνον πόλιν. (Anonymus GGM* 2 *p.* 496 § 9: *Μέχρις Οὐδούνου* [*l.* *Νοιουδούνου*] *πόλιν Δάνουβιν καλοῦσι.*) 5: *Νουιόδουνον. Gloss. cod. X: Ἀπέναντι Νοουιδούνου πέραν τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ ἐστὶ πόλις τῶν Γόθθων Ἀλιόβριξ* (*Müller liest Λατόβριξ, s. Hermes* 15, 303). *TP:* Novioduni. *IA* 226, 1: Novioduno leg. II. Herculea. *CIust. (a. 369)* 10, 2, 4 = *CTheod.* 10, 16, 2: Novioduno. *CIust.* 11, 9 (8), 1 = *CTheod.* 10, 21, 1: Nebiodumi. *Ammian.* 27, 5, 6 *(a. 367):* Per Novidunum navibus ad transmittendum amnem conexis, perrupto barbarico, continuatis itineribus longius agentes Greuthungos bellicosam gentem adgressus est. *ND or.* 39, 25: Milites primi Constantiani Novioduno. 32: Praefectura legionis primae Ioviae, Novioduno. 33: Praefectus ripae legionis primae Ioviae cohortis quintae pedaturae superioris, Novioduno. *Priscus fragm.* 1ª *p.* 278 *Dind.: Οὐάλιψ ὁ πάλαι τοὺς Ῥούβους τοῖς Ῥωμαίοις ἐπαναστήσας τοῖς ἑῴοις, καταλαβὼν Νοβίδουνον (ὀβιδουνον cod.) πόλιν πρὸς τῇ ὄχθῃ κείμενον τοῦ ποταμοῦ, τινάς τε τῶν πολιτῶν διεχειρίσατο καὶ συμπάντα τὰ ἐν τῷ ἄστει ἀθροίσας χρήματα κατατρέχειν τὴν Θρᾳκῶν καὶ Ἰλλυριῶν παρεσκευάζετο μετὰ τῶν νεωτερίζειν σὺν αὐτῷ ἑλομένων. Procop. aedif.* 4, 11 *p.* 307, 49 *Dind.: Ναϊοδουνώ. Hierocl. synecdem. p.* 637, 13: *Νοβιοοδοῦνος. Iord. Get.* 5, 35: Sclaveni a civitate Novietunense et laco qui appellatur Mursiano usque ad Danastrum et in boream Viscla tenus commorantur. *Rav.* 4, 5 *p.* 178, 16: Novioduno. — *Auch in* 8) *Nyon, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun, canton Couches, gemeinde Saint-Sermin-du-Plain.* — 9) *Nyons, dép. Nièvre, arrond. Nevers, canton Pougues, gemeinde Ourouer-aux-Amognes.* — 10) *Emptines-les-Ciney, und Emptinnes-lez-Eghezée, früher Emetines* [*a.* 1361], *Hemetines in Belgien.* — *s.* Neviodunon.

***Nŏvĭŏ-ialŏ-s Noviolium Noiolium** *O. j. Nueil-sous-Passavant, dép. Maine-et-Loire, arrond. Saumur, cant. Vihiers. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* Villam vero Nociogilos (Novisolio), quae est in territorio Pictavo, super alveum Ligeris. *n.* 412 = *R. de Lasteyrie, Cartulaire de Paris p.* 18 *(a. 690):* Noviolio in pago Andegavino. *Dipl. ed. Bréquigny n.* 240 *p.* 350 *(a. 697):* Noiolio.

Nŏvĭŏ-măgŏs *'Neufeld' gegenüber* Senomagos, *O.* 1) *Stadt der Bituriges Vivisci, j. la Ville de Brion zwischen Vertheuil-en-Médoc und Saint-Germain-d'Esteuil, dép. Gironde, arrond. Lesparre, oder Macau, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Blanquefort. Ptol.* 2, 7, 7: *Βιτούριγες οἱ Οὐιβίσκοι, ὧν πόλεις Νουιόμαγος, Βουρδίγαλα.* — 2) *Vorort der Lexovii, j. les Tourettes bei Lisieux, dép. Calvados. Ptol.* 2, 8, 2: *Νοιόμαγος πόλις. IA* 385, 3: Noviomago. *(Frénouville, Calvados) Annuaire des antiquaires de France* 1850 *p.* 286 *note* 1: N. — 3) *Beim dorfe Pompières, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Charly, gemeinde Essises. Ptol.* 2, 8, 11: *Μεθ' οὓς (Μέλδας) πρὸς τῇ Βελγικῇ Οὐαδικάσιοι καὶ πόλις Νοιόμαγος.* — 4) *j. Saint-Paul-Trois-Châteaux, dép. Drôme, arr. Montélimar. Ptol.* 2, 10, 7: *Ἀνατολικώτεροι δὲ Τρικαστινοί, ὧν πόλις Νοιόμαγος. TP:* Senomago. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 14: Bonomago. *(Tain, dép. Drôme, arrond. Valence; zeit der Antonine) CIL* XII 1783: Q. Val(erio) C. fil(io) Vol-t(inia) Macedoni flam(ini) iuvent(utis) q(uaestori) c(oloniae) V(iennensis) IIvir(o) aer(ari) auguri IIIvir(o) [l(ocorum)] p(ublicorum) p(ersequendorum). Huic divos Hadrianus látum clavom cu[m] quaest(ura) optuli[t] et petentis excusatiónem acc[ep(it)]. V[i]cani Boxs[ani] et Noiomagens[es] patróno. — 5) *Stadt der Leuci, j. dorf Nijon, dép. Haute-Marne, arr. Chaumont, canton Bourmont. TP:* Nouiomagus. — 6) *Stadt der Veromandui, j. Noyon, dép. Oise, arrond. Compiègne. IA* 362, 3: Noviomago. *ND occ.* 42, 41: Praefectus laetorum Batavorum Contraginnentium, Noviomago Belgicae secundae. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 11, 24 *M.:* Soffronius episcopus eclesiae Noiomanginsae subscripsi. *Fortunat. vita s. Radegundis* 12, 26: Directa igitur a rege veniens ad beatum Medardum Novomago. *Vita s. Medardi* 7, 21 *MG a. a.* IV *p.* 70, 15—16: Inter castellum quod fertur Noviomagum

et Isara fluvium. *Martyr. Hieron. kal. dec., cod. Aug. XXXII f.* 95ᵛ*:* In civitate Noviomo depositio sancti Elegii episcopi. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 15 *M.:* Ex civitate Nocciomo (*lis* Nouiomo) Berhtmundus episcopus. *Concil. Clippiacense a. 626 oder 627 p.* 201, 30: Ex civitate Noviomago Aigahardus episcopus. *Concil. Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 32: Elegius episcopus ecclesie Noviomensis subscripsi. *Liber historiae Francor.* 53 *MGSS Mer.* II *p.* 328: Noviomo civitate sepultus. *Gesta Dagob. I.* 35 *MGSS Mer.* II 413, 25: (Villam) Noviomum. *Zachariae papae epist. a.* 748 *MG epist.* III *p.* 362, 26 *sq.:* Heleseo Novianensi episcopo. *Audoeni vita s. Eligii* 2, 33 *in D'Achéry, Spicileg. ed. in fol. t.* 2 *p.* 111: (Eligius) coepit quadam die cum discipulis Noviomo in oppido deambulare, ut fortuito conspiciens eminus vidit ex fronte basilicae s. Medardi parietem ea parte dissipatum... *Chlothachar. III. dipl. Pertz n.* 39 *(a.* 662*) p.* 36, 3: Mummolenus, Noviomensis urbis episcopus. 8 *sq.:* Tam in pago Constantino, quam in Noviomagense *(Noyonnais),* vel Cameracense, seu Vermandense. 12: De parte domno Mummoleno episcopo vel civitate Noviomense ipsius pontificato. 35: Noviomagense civitate. *Merow. münzen: Belfort* 3232 (*Prou* 1077): ·NOVIOMOI· *R* S(an)C(t)I MEDARDI. 3233: + NOVIVMV. 3234: + NOVIOMO FIT. 3235: + NOVIOMO FIT. 3238 (*Prou* 2604): + ИO-IOMAVOI. 6293 (*Prou* 2603): NOIIIO-MAFO. — 7) *Noyon, dép. Eure, arr. Louviers, canton Le Neubourg, gemeinde Canappeville.* — 8) *Noyon, dép. Eure, arrond. und canton Louviers, gemeinde Hondouville.* — 9) Noviomus. *Fortunati vita s. Germani* 17, 52: Bobolinus quidam de vico Noviomo vehemente inimici pervasus insidiis. — 10) *Noyon-sur-Sarthe, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Malicorne. Merow. münzen: Belfort* 3236: NOIOWOΣIV. 3237 (*Prou* 460): + NOVIOMO. 3239 (*Prou* 461): + NOVIOMO. 3240: NOVIOMO. 3241 (*Prou* 463): + NOVIOMO FIT. 3242 (*Prou* 462): NΘVIVMV +. 3243: NOIOOMOD. 3244: NOVIOMAGO. — 11) *Noyen-sur-Seine, dép. Seine-et-Marne, arrond. Provins, canton Bray-sur-Seine.* — 12) *Novion-Porcien, dép. Ardennes, arr. Rethel. TP:* Nouiomagus. *(Meilenzeiger von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: [Nov]iomag. l(eugae) XV. — 13) *Eine verschollene Celtenstadt* Noviomagos, *erhalten im namen des baches* *Novios? Númage, *j. Neumagen, der in die Möhlin* (Melia, *nbfl. des Rheins*) *unterhalb Biengen im badischen amte Staufen mündet.* — 14) *Vorort der Nemetes in Germania superior, als* colonia Nemetum *bezeugt (a.* 259*) CIR* 1948, *j. Speier in der baier. Rheinpfalz. Ptol.* 2, 9, 9: Νεμήτων μὲν (πόλεις) Νοιόμαγος, Ῥουφινιάνα. *TP:* Nouiomagº. *IA* 253, 3. 355, 2. 374, 7: Noviomago. — 15) *Stadt der Treveri in Belgica I, j. Neumagen in der preuss. Rheinprov., reg.-b. Trier, kreis Bernkastel. TP:* Nouiomagº. *IA* 371, 4: Noviomago. *Auson. Mos.* 10 *sq.:* Et tandem primis Belgarum conspicor oris | Noiomăgum, divi castra inclita Constantini. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 5: Nobia. *(Bruchloch zwischen Junglinster und Burglinster) RA n. s.* 32 (1876) *p.* 178—181: [No]viomagi. — 16) *In Germania inferior (seit Diocletian Germ. II), j. Nijmegen in der niderländ. provinz Gelderland, an der Waal. TP:* Nouiomagi. *Rav.* 4, 24 *p.* 228, 3: Noita. *(Pfünz) CIL* III 5918ᵇ: [Genio castror]um T. Fl(avius) Romanus Ulpia Noviomagi Bataus, dec(urio) al(ae) I Flaviae, praepositus [cohortis I Breucorum?] .... *(Rom)* VI 3237: D(is) M(anibus) T. Aurelio T. f. Ulp. Noviomag. Vindici eq. sing. imp. n. tur. Ael. Verecundi vix. ann. XXIIX, mil. an. XI. T. Aur. Placidus heres amico optimo f. c. [*Die münzen (Escharen, niderl. prov. Nordbrabant) La Gazette numismatique,* 2ᵉ *année* (1897) *No.* I *p.* 8—10 = *RBN* 54 (1898) *p.* 262—263 *n.* 26: + NIOM AGO. *p.* 263 *n.* 27: NIO—NAG. *p.* 264 *n.* 29: ПIOMΔ. 30: ТИIO ION *sind nach M. Prou fälschung.*] — 17) *Namèche, früher Nameka, belgische provinz und arrond. Namur.* — 18) *Stadt der Regni in Brittanien, j. Hollywood Hill bei Bromley, county Kent. Ptol.* 1, 15, 7: *Καὶ Λονδινίου τῆς Βρεττανίας Νοιόμαγον (acc.) εἰπὼν* (*Μαρῖνος*) *νοτιωτέραν μιλίοις νθ', βορειοτέραν αὐτὴν διὰ τῶν κλιμάτων ἀποφαίνει.* 2, 3, 13: *Ῥῆγνοι καὶ πόλις Νοιόμαγος. IA* 472, 1: Noviomago. *Rav.* 5, 31 *p.* 426, 8: Noviomagno. *cf.* 13: Navimago.

Nŏv-ĭŏ-n *neutr. von* novios *'neu', O. der Artabri in Hispania Tarraconensis, j. Noya, prov. Coruña. Ptol.* 2, 6, 21: *Νοούιον. s.* Noela.

Nŏvĭ-onia *F. (Neuhausen bei Worms) CIL* XIII 6247: Novionia Motuca.

Nŏvĭŏ-regum *O. j. Royan, dép. Charente-Inférieure, arrond. Marennes, an der grenze der gemeinden Marignac, Neuillac und Clam. IA* 459, 2: Novioregum.

***Nŏvĭŏ-rĭtum** *'Neufurt', j. Niort, dép. Deux-Sèvres. Merow. münze: Belfort* 3215 (*Prou* 2331): + NOIORDO VIC·(o).

***nŏv-ĭó-s nŏv-ĭá nŏv-ĭó-n** *adj., jünger als* *něv-ĭó-s *'neu', air.* núe (*aus* *novio-) nua.

Nov-io-s *'frisch'? m. fl. an der westküste Englands, j. Nith. Ptol.* 2, 3, 2: *Νοουίου ποταμοῦ ἐκβολαί. Rav.* 5, 31 *p.* 438, 6: Novitia. 20: Novia. — **Nov-ius** *M.* **Novia** *F. sabinisch, villeicht auch celtisch. (Beligna) CIL* V 8426: G. Novius L. f. Tappo. . . . G. Novius C. f. Tappo. *(Exeter)* VII 1336, 767: Of. Nov. *(Cagliari)* X 8053, 150: M. Nov(i) Ger(mani). *(Narbonne)* XII 5015 *add.*: M. Novius M. l. Seloucus. *(Trinquetaille: Vienne)* 5682, 83: Novi. *(Haute-Savoie)* 5683, 200: C. Nov. E . . . . . *(Narbonne)* 6028, 2: M. Nov(i) [G]erm(ani). *(Jublains) Mowat p.* 87: NOV. . . *(Vieux) CIL* XIII 3170: Novius Victor. *(Schwanderhof)* 6159: Bellius Suavis f(ilius) viv(us) sibi et Noviae Postumi (filiae) uxsori. *(Worms)* 6218: Novia Prisc(a). [*Berlin*] 10001, 230: M. Nov(i) Germ(ani?). *(Xanten) Schuerm.* 3941: NOVIVW?

***Novi-oscus** Noioscus [*a. 970*] *von* Novius, *ligur. O. j. Niost, départ. Ain, arrond. Trévoux, canton Meximieux, gemeinde Saint-Jean de Niost.*

***Novio-vasto-n** *O. j. Naoust, später Néaux, der franz. name für Eupen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen.*

Nov-irius *M. (Mombach bei Mainz, a. 178 p. Chr.) CIR* 973: L. Novirius Camerinus.

Novisolio *s.* *Novioialos.

Novis-ŏna *fl. Ionae vita s. Columbani c.* 17 *ASS Sur. 21. nov. p.* 471: In saltu Iurensi, super Novisonam fluviolum.

Novitia *s.* Novios.

Noviumu *s.* Noviomagos.

Novo-com-enses *s.* Comon I *c.* 1080.

Novomagus *s.* Noviomagos.

. . . **nr** . . *Bronze-münze der Bellovaci. Muret-Chabouillet* 8014: . . . NR . .

*. **nstrilius** *cogn. (El Carpio) CIL* II 2187: Iovi optimo maximo Q. Rutil . . . . . . L. Aelius Aug. . nstrilius cum filils suis d. d.

. . . **ntirio** *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1260: NTIRIOM.

-ntio-n -nto- *nach d'Arbois de Jubainville ligur. und celt. suffix.*

-nu- *suffix, in κάρ-νυ-ξ,* lïn *zal, grundf.* *plē-nu, *orgonu- orgunu- *töten.*

Nu-apa villa in pago Lemovico. *Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 133, *c. a. 570:* Nuapa.

Nuba (= Nova), *j. Newhaven bei Seaford an der Ouse. Rav.* 5, 31 *p.* 427, 19: Nuba = *Καινὸς λιμήν Ptol.* 2, 3, 3 *und fl.* Novia.

Nubilin-o(n) *M. (Im Fumane) CIL* V 3959: . . . o M. f. Nubilinon . .

? **Nuccon** *O. (Rom) CIL* VI 2379[b]: Nuccon *(zweimal).*

. . **nucc-o**(n) *M. (Hohenburg bei Ruppertsberg) CIL* XIII 6125: [D(is)] M(anibus) . . nucconi *(dativ)* Cacussonis et Prime coniugi et Pepponi fillio i. a. p.

Nuceriacum *s.* *Niceri-ăcum.

? **Nucia** *M. Münze von Carteia bei Hübner MLI* 143[b]: L. ATINI C. NVCIA IIII VIR. *s.* Noca.

Nudens *s.* Nodons.

Nudionnum *s.* Noviodunon 4).

Nudus *w.* Nûd, *nach Stokes von altcelt.* *Noudo-s, *vgl. got.* nuta *fischer, fänger; M. (Yarrow Kirk, Selkirkshire) IBCh* 209 = *The Academy, august 29,* 1891, *No.* 1008 *p.* 180—181: Hic memoria leti [be]llo insignisimi principes Nudi Dumnogeni. hic iacent in tumulo duo filii Liberali.

Nueridum *O. j. Nauroy, départ. Marne, arr. Reims, cant. Beine.*

Nue(r)nii *s.* Nevirnum.

Nugio *M. (Cabeza del Griego) CIL* II 3138: Nugio.

Nulli-ăcus *s.* Novelliacus.

Nŭm-ant-ĭa *O., celtiberische stadt der Arevaci in Hispania Tarraconensis, j. bei Garray und Garayejo, Arancon, la casa fuerte de San Gregorio, Calderuela, Soria. Claudius Quadrigarius lib.* 9, *fr.* 75 *p.* 148 *Peter bei Lactant. schol. ad Stat. Theb.* 8, 1: Claudius: Heri recedens vesperi Numantinis incidit. *Auctor ad Herennium* 4, 13, 19: Scipio Numantiam sustulit. 27, 37: Populus Romanus Numantiam delevit. . . . Nihil

Numantinis vires corporis auxiliatae sunt. 53, 66: Numantia. *Cicero pro Caecina* 33, 98: Si non accipiunt, ut Mancinum Numantini. *epist.* 5, 12, 2 *(a. 56):* Numantinum (bellum). *de lege agr.* 2, 33, 90: Bella gravia, Carthaginiense, Corinthium, Numantinum. *in Catil.* 4, 10, 21: Africanus, qui duas urbes huic imperio infestissimas, Carthaginem Numantiamque, delevit. *pro Murena* 28, 58: Bis consul fuerat P. Africanus et duos terrores huius imperii, Carthaginem Numantiamque, deleverat. *de harusp. resp.* 20, 43: Numantini foederis. *de or.* 2, 66, 267: Quod Cicero apud Numantiam . . . dixisse dicitur. *de rep.* 1, 11, 17: Sub ipsis Numantiae moenibus. 3, 18, 28: De Numantino foedere. 6, 11, 11: Numantiam excindes. *Brutus* 27, 103: Foederis Numantini. *pro Deiot.* 7, 19: Qualis rex Attalus in P. Africanum fuit, cui magnificentissima dona, ut scriptum legimus, usque ad Numantiam misit ex Asia. *de fin.* 2, 17, 54: In foedere Numantino. *de fato* 12, 27: Capiet Numantiam Scipio *(zweimal)* . . . Cepit Numantiam Scipio. *de offic.* 1, 11, 35: (Maiores nostri) Numantiam funditus sustulerunt. 22, 76: Nec plus Africanus . . . in excindenda Numantia rei publicae profuit, quam eodem tempore P. Nasica privatus, cum Ti. Gracchum interemit. 3, 30, 109: C. Mancinus, qui, ut Numantinis, quibuscum sine senatus auctoritate foedus fecerat, dederetur, rogationem suasit. *Philipp.* 4, 5, 13: (Maiores vestri) Numantiam everterunt. 11, 8, 18: Africanus, qui anno ante de Numantinis triumpharat. *Sallust. Iug.* 7, 2: Bello Numantino. 4: (Iugurtha) Numantinis maxumo terrori esset. 8, 2: Numantiā deleta. 9, 2: Bello Numantino. 10, 2: Rediens Numantiā. 15, 1: Iugurtham ab senatu petere, ne se alium putarent, ac Numantiae cognitus esset. 20, 1: Quod ex amicis apud Numantiam acceperat (Iugurtha). 101, 6: Latine, nam apud Numantiam loqui dedicerat. *Horat. carm.* 2, 12, 1: Longa ferae bella Numantiae. *Diodor.* 32, 4, 5: *Κόρινθον γὰρ κατέσκαψαν, καὶ τοὺς κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐρριζοτόμησαν, οἷον τὸν Περσέα, καὶ Καρχηδόνα κατέσκαψαν καὶ ἐν Κελτιβηρίᾳ τὴν Νομαντίαν, καὶ πολλοὺς κατεπλήξαντο.* 33, 16, 1: *Ὅτι Νομαντῖνοι καὶ Τερμήσσιοι περὶ διαλύσεως διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Ῥωμαίους. συνεχώρησαν αὐτοῖς τὴν εἰρήνην ἐπὶ τούτοις· δοῦναι τῶν πόλεων ἑκατέραν Ῥωμαίοις ὁμήρους τριακοσίους, σάγους ἐνακισχιλίους, βύρσας τρισχιλίας, ἵππους πολεμιστὰς ὀκτακοσίους, ὅπλα πάντα, καὶ ταῦτα πράξαντας φίλους εἶναι καὶ συμμάχους. ταχθείσης δὲ ἡμέρας ἐν ᾗ ταῦτα συντελεῖν ἔδει τὰς πόλεις, κατὰ τὰς ὁμολογίας πάντα ἐτέλεσαν.* (2) *ὡς δὲ ἐπὶ τελευτῆς ἔδει τὴν τῶν ὅπλων παράδοσιν ποιήσασθαι, ὀδυρμός τις εὐγενὴς ἦν καὶ παράστασις ψυχῆς πρὸς ἐλευθερίαν ἐνέπεσε τοῖς πλήθεσι. διὸ πρὸς ἀλλήλους ἐδεινοπάθουν εἰ γυναικῶν τρόπον γυμνώσουσιν ἑαυτοὺς ὅπλων, μεταμελόμενοι δὲ τοῖς ψηφισθεῖσιν ἀλλήλους κατεμέμφοντο, καὶ πατέρες μὲν υἱοῖς ἐνεκάλουν, παῖδες δὲ γονεῦσι, γυναῖκες δὲ ἀνδράσι. καὶ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν ἀναδραμόντες καὶ τῶν ὅπλων οὐ παραχωρήσαντες, ἀνεκαίνισαν τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον.* 17, 1: *Ὅτι τοῦ Πομπηίου ἐλθόντος ἐπὶ πόλιν τὴν καλουμένην Λαγνί, καὶ ταύτην πολιορκοῦντος, οἱ Νουμαντῖνοι βουλόμενοι βοηθῆσαι τοῖς ὁμοεθνέσιν ἔπεμψαν στρατιώτας τετρακοσίους νυκτός. οἱ δὲ τούτους ἀσμένως δεξάμενοι σωτῆρας ἀπεκάλουν καὶ δωρεαῖς ἐτίμων. μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας καταπλαγέντες καὶ τὴν πόλιν προδιδόντες τοῖς σώμασιν ᾔτουν ἀσφάλειαν.* (2) *τοῦ δὲ Πομπηίου δόντος ἀπόκρισιν ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ποιήσαιτο πρὸς αὐτοὺς ὁμολογίας, εἰ μὴ πρῶτον ἐκδώσουσι τοὺς συμμάχους, τὸ μὲν πρῶτον ἐντρεπόμενοι τὸ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἀνόμημα διεκαρτέρουν· τοῦ δὲ δεινοῦ πλησίον ὄντος διεπρεσβεύοντο, καὶ τῇ τῶν φίλων ἀπωλείᾳ τὴν σωτηρίαν αὑτοῖς ἐπεχείρουν περιποιήσασθαι. οὐ μὴν ἔλαθόν γε τοὺς ἐπιβουλευομένους, ἀλλὰ τοῦτο μαθόντες πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο, καὶ νυκτὸς τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἐπιθέμενοι πολὺν ἐποίουν φόνον.* (3) *ὁ δὲ Πομπήιος τοῦ θορύβου αἰσθόμενος, καὶ κλίμακας προσερείσας τοῖς τείχεσιν, ἐκυρίευσε τῆς πόλεως. καὶ τοὺς μὲν εὐγενεῖς ἅπαντας ἀπέσφαξε, τοὺς δὲ συμμάχους ὄντας διακοσίους τὸν ἀριθμὸν ἀπέλυσε τῶν κινδύνων, ἅμα μὲν ἐλεήσας κινδυνεύουσαν ἀρετὴν καὶ τὸ περὶ τοὺς ἀκληροῦντας γενόμενον πάθος δι᾽ ἀχαριστίαν, ἅμα δὲ τὴν Νουμαντίνων εὔνοιαν πρὸς Ῥωμαίους πόρρωθεν ἐκκαλούμενος ταῖς εὐεργεσίαις. τὴν δὲ πόλιν κατέσκαψεν.* *Ovid. fast.* 1, 596: Ille Nŭmantīna traxit ab urbe notam. *Propert.* 5, 11, 29 *sq.:* Sicui fama fuit per avita tropaea decori, | Afra Nŭmantīnos regna locuntur avos. *Strabo* 3, 3, 4 *p.* 153: *Δούριος μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νομαντίαν καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας.* 4, 12 *p.* 162: *Ὁ Δούριος φέρεται*

παρὰ τὴν Νομαντίων καὶ τὴν Σεργουντίαν. 13: *Οἱ Ἀρουάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. . . . Οἱ Νομαντῖνοι πολιορκούμενοι ἀπεκαρτέρησαν πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος . . . Διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἣν ἔφαμεν ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρῦσθαι, σταδίους ἐπὶ ὀκτακοσίους.* 6, 4, 2 *p.* 287: *Τὰ δ' αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἴβηρες καὶ Κελτοὶ καὶ ἅπαντες οἱ λοιποὶ ὅσοι Ῥωμαίων ὑπακούουσι· τήν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις ἕως ἅπασαν κατεστρέψαντο, Νομαντίνους τε ἐξελόντες καὶ Οὐρίαθον καὶ Σερτώριον ὕστερον διαφθείραντες, ὑστάτους δὲ Καντάβρους. Liv. lib.* 56 *frg. (aus Poseid.):* Qui Pompeium morbum excusasse ferunt, ne cum interesset deditioni, animos Numantinorum irritaret. *Liv. epit.* 54: (Q. Pompeius) cum eisdem (Termestinis) et Numantinis pacem a populo Romano infirmatam fecit. 55: M. Popillius a Numantinis, cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est . . . Victus enim (C. Hostilius Mancinus) a Numantinis et castris exutus, cum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. Triginta milia Romanorum a Numantinorum milibus quattuor victa erant. 56: M. Aemilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit, clademque similem Numantinae passus est. Ad exsolvendum Numantini foederis religione populum Mancinus, cum huius rei auctor fuisset, deditus Numantinis non est receptus . . . Cum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus. 57: Scipio Africanus Numantiam obsedit, et corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit . . . Cum undique Numantiam obsidione clausisset et obsessos fame videret urgeri, hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi, quod diceret velocius eos absumpturos frumenti quod haberent, si plures fuissent. 59: Numantini fame coacti ipsi se per vicem tradentes trucidaverunt, captam urbem Scipio Africanus delevit et de ea triumphavit, quarto decimo anno post Carthaginem deletam. *Vell.* 2, 1, 3: Interempto Viriatho fraude magis quam virtute Servilii Caepionis Numantinum (bellum) gravius exarsit. (4) Haec urbs numquam plura quam decem milia propriae iuventutis armavit, sed vel ferocia ingenii vel inscitia nostrorum ducum vel fortunae indulgentia cum alios duces, tum Pompeium magni nominis virum ad turpissima deduxit foedera (hic primus e Pompeis consul fuit), nec minus turpia ac detestabilia Mancinum Hostilium consulem. 4, 2: Et P. Scipio Africanus Aemilianus, qui Carthaginem deleverat, post tot acceptas circa Numantiam clades creatus iterum consul missusque in Hispaniam fortunae virtutique expertae in Africa respondit in Hispania, et intra annum ac tris menses, quam eo venerat, circumdatam operibus Numantiam excisamque aequavit solo. (3) Nec quisquam ullius gentis hominum ante eum clariore urbium excidio nomen suum perpetuae commendavit memoriae: quippe excisa Carthagine ac Numantia ab alterius nos metu, alterius vindicavit contumeliis. 5, 1: Ante tempus excisae Numantiae praeclara in Hispania militia D. Bruti fuit. 9, 4: Sub P. Africano Numantino. 90, 3: Illae (provinciae) terrore Numantini belli populum Romanum concusserunt. *Val. Max.* 2, 7, 1: P. Cornelius Scipio . . . consul in Hispaniam missus, ut insolentissimos Numantinae urbis spiritus superiorum ducum culpa nutritos contunderet, eodem momento temporis, quo castra intravit, edixit ut omnia ex his, quae voluptatis causa conparata erant, auferrentur ac summoverentur . . . Hac turpi atque erubescenda sentina vacuefactus exercitus noster, qui paulo ante metu mortis deformi se foederis ictu maculaverat, erecta et recreata virtute acrem illam et animosam Numantiam incendiis exustam ruinisque prostratam solo aequavit. 3, 2, *ext.* 7: Numantino vero Rhoetogeni ad consimilem virtutem capessendam quasi magistra gentis suae ferocitas extitit: perditis namque et adflictis rebus Numantinorum, cum omnes cives nobilitate, pecunia, honoribus praestaret, vicum suum, qui in ea urbe speciosissimus erat, contractis undique nutrimentis ignis incendit protinusque strictum gladium in medio posuit ac binos inter se dimicare iussit, ut victus incisa cervice ardentibus tectis superiaceretur. Qui, cum tam forti lege mortis omnis absumpsisset, ad ultimum se ipse flammis inmersit. 4, 3, 13: Karthaginis ac Numantiae spoliis con-

parare plures (triumphos) potuerat (Scipio Aemilianus). 5, 3, 2[d]: Duabus enim urbibus, Numantia atque Karthagine, imperio Romano inminentibus ex rerum natura depulsis raptorem spiritus domi invenit (Africanus), mortis punitorem in foro non repperit. 6, 2, 3: P. Africanum a Numantiae ruinis summo cum gloriae fulgore venientem ... Recens ipsius victoria Numantina. 7, 6, *ext.* 2: Numantini autem a Scipione vallo et aggere circumdati, cum omnia, quae famem eorum trahere poterant, consumpsissent, ad ultimum humanorum corporum dapibus usi sunt *qs.* 8, 15, 7: Cum (C. Marius) sub eo duce (Africano) equestria stipendia mereret. 9, 12, 3: En cui Numantia aut Karthago excindenda traderetur! *Mela* 2, 6, 88: Urbium de mediterraneis in Tarraconensi clarissimae fuerunt Palantia et Numantia, nunc est Caesaraugusta. *Senec. dial. ad Serenum nec iniuriam nec contumeliam accipere sapientem* 6, 8: Carthaginis aut Numantiae moenia, una manu capta. *de ira* 11, 7: Quid alter Scipio? non circa Numantiam multum diuque sedit et hunc suum publicumque dolorem aequo animo tulit, diutius Numantiam quam Carthaginem vinci? dum circumvallat et includit hostem, eo conpulit, ut ferro ipsi duo caderent. *ad Polyb. de cons.* 1, 2: Carthaginis ac Numantiae Corinthique cinerem et siquid altius cecidit, lamentetur. *epist.* 7, 4, (66), 13: Magnus Scipio, qui Numantiam cludit et conprimit cogitque invictas manus in exitium ipsas suum verti. *Plin. n. h.* 3, 26: Eodem (Cluniensi) conventu Pelendones Celtiberum IIII populis, quorum Numantini fuere clari. 4, 112: Durius amnis ex maximis Hispaniae, ortus in Pelendonibus et iuxta Numantiam lapsus. 8, 37: Pellis eius (serpentis) maxillaeque usque ad bellum Numantinum duravere Romae in templo. 10, 123: Post Carthaginem Numantiamque deletas ab eo (Scipione Aemiliano). 15, 55: Patriae nomina habent (pira) serissima omnium Amerina, Picentina, Numantina, Alexandrina, Numidiana, Graeca et in is Tarentina, Signina. 33, 141: Numantia quidem deleta idem Africanus in triumpho militibus ✱ VII dedit. *Quintil. instit. or.* 3, 8, 3. 7, 4, 12: Foedus Numantinum. 8, 6, 30: Eversionem quoque Karthaginis et Numantiae. *Frontin. strateg.* 2, 8, 7: Scipio apud Numantiam, cum aversum suum videret exercitum, pronuntiavit pro hoste sibi futurum, quisquis in castra redisset. 3, 17, 9: Numantini obsessi ne pro vallo quidem instruxerunt aciem adeoque se continuerunt, ut Popilio Laenati fiducia fieret scalis oppidum adgrediendi: quo deinde suspicante insidias, quia ne tunc quidem obsistebatur, ac suos revocante, eruptione facta aversos et descendentis adorti sunt. 4, 1, 1: P. Scipio ad Numantiam corruptum superiorum ducum socordia exercitum correxit. 5, 23: Numantini, ne se dederent, fame mori praefixis foribus domuum suarum maluerunt. 7, 27: Scipio Aemilianus ad Numantiam omnibus non cohortibus tantum, sed centuriis sagittarios et funditores interposuit. *Iuvenal.* 8, 10 *sq.:* Si luditur alea pernox | ante Nŭmantinos. *Plut. Aemil. Paul.* 22: *Σκηπίων ὁ τοῖς ἱκνουμένοις Καρχηδόνα καὶ Νομαντίαν κατασκάψας. Mar.* 3: *Ὅτι Σκηπίων Ἀφρικανὸς Νομαντίαν ἐπολιόρκει.* 13: *Σκηπίωνος γάρ, ὅτε Νομαντίαν ἐπολιόρκει ... Lucull.* 38: *Σκηπίωνα Καρχηδόνι προσθέντα Νομαντίαν. Ti. Gracch.* 5: *Ἔλαχε τῶν ὑπάτων Γαΐῳ Μαγκίνῳ συστρατεύειν ἐπὶ Νομαντίνους ... Ἡττηθεὶς γὰρ μάχαις μεγάλαις ἐπεχείρησε μὲν ἀναζευγνύναι νυκτὸς ἐκλιπὼν τὸ στρατόπεδον· αἰσθομένων δὲ τῶν Νομαντίνων καὶ τὸ μὲν στρατόπεδον εὐθὺς λαβόντων, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ἐπιπεσόντων φεύγουσι καὶ τοὺς ἐσχάτους φονευόντων, τὸ δὲ πᾶν ἐγκυκλουμένων στράτευμα καὶ συνωθούντων εἰς τόπους χαλεποὺς καὶ διάφευξιν οὐκ ἔχοντας, ἀπογνοὺς τὴν ἐκ τοῦ βιάζεσθαι σωτηρίαν ὁ Μαγκῖνος ἐπεκηρυκεύετο περὶ σπονδῶν καὶ διαλύσεων πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ πιστεύειν ἔφασαν οὐδενὶ πλὴν μόνῳ Τιβερίῳ, καὶ τοῦτον ἐκέλευον ἀποστέλλειν πρὸς αὐτούς. Ἐπεπόνθεσαν δὲ τοῦτο καὶ δι' αὐτὸν τὸν νεανίσκον (ἦν γὰρ αὐτοῦ πλεῖστος λόγος ἐπὶ στρατιᾶς), καὶ μεμνημένοι τοῦ πατρὸς Τιβερίου, ὃν πολεμήσας Ἴβηρσι καὶ πολλοὺς καταστρεψάμενος εἰρήνην ἔθετο πρὸς τοὺς Νομαντίνους καὶ ταύτην ἐμπεδοῦντα τὸν δῆμον ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀεὶ παρέσχεν κτέ.* 6: *Τὰ δὲ ἐν τῷ χάρακι ληφθέντα χρήματα πάντα κατέσχον οἱ Νομαντῖνοι καὶ διεπόρθησαν κτέ. ... Ἐκκαλέσας δὲ (Τιβέριος) τῶν Νομαντίνων τοὺς ἄρχοντας ... Ἡσθέντες οὖν οἱ Νομαντῖνοι τῇ συντυχίᾳ τῆς χρείας ... Τοὺς Νομαντίνους.* 7: *Τὸν μὲν γὰρ ὕπατον ἐψηφίσαντο γυμνὸν καὶ δεδεμένον παραδοῦναι τοῖς Νομαντίνοις ... Οὐδὲ τὰς σπονδὰς ἐμπεδωθῆναι τοῖς Νομαντίνοις ἐσπούδασε δι'*

ἀνδρὸς οἰκείου καὶ φίλου τοῦ Τιβερίου γενομένας... Ἐκείνου περὶ Νομαντίαν ὄντος ἤδη καὶ πολεμοῦντος. 8: *Εἰς Νομαντίαν.* 13: *Ὑπὸ Σκηπίωνι πρὸς Νομαντίαν στρατευόμενος.* 21: *Ἐν Νομαντίᾳ.* *C. Gracch.* 15: *Περὶ Νομαντίαν.* *Agid. et Cleom. et Gracch. comp.* 3: *Τὰς ἐν Νομαντίᾳ σπονδάς.* *Regum et impp. apophth.* 15: *Τῶν δὲ Νομαντίνων ἀμάχων εἶναι δοκούντων καὶ πολλοὺς νενικηκότων στρατηγούς.* 20: *Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιθέμενος ἐν καιρῷ τοὺς Νομαντίνους ἐτρέψατο.* 22: *Τὴν Νομαντίαν ἑλὼν καὶ θριαμβεύσας τὸ δεύτερον.* *de fort. Rom.* 5: *Σκιπίων ὁ Νομαντῖνος.* *Flor.* 1, 5 (11), 9: Numantiam. 33 (2, 17), 1: Numantia. 13: (Cum) Numantinis. 34 (2, 18), 1: Numantia quantum Carthaginis, Capuae, Corinthi opibus inferior, ita virtutis nomine et honore par omnibus, summumque, si viros aestimes, Hispaniae decus. (2) Quippe quae sine muro, sine turribus, modice edito in tumulo aput flumen sita quattuor milibus Celtiberorum quadraginta exercitum per annos undecim sola sustinuit, nec sustinuit modo, sed saevius aliquanto perculit pudendisque foederibus adfecit. Novissime, cum invictam esse constaret, opus fuit eo, qui Carthaginem everterat. 4: Segidenses, socios et consanguineos suos Romanorum manibus elapsos, exceperant. Habita pro his deprecatio nihil valuit. Cum se ab omni bellorum contagione removerent, in legitimi foederis pretium iussi arma deponere. Hoc sic a barbaris acceptum, quasi manus absciderentur. Itaque statim Megaravico fortissimo duce ad arma conversi. Pompeium proelio adgressi, foedus tamen maluerunt, cum debellare potuissent. (5) Hostilium deinde Mancinum. Hunc quoque adsiduis caedibus subegerunt, ut ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quisquam sustineret. (6) Tamen cum hoc quoque foedus maluere, contenti armorum manubiis, cum ad internecionem saevire potuissent. (7) Sed non minus Numantini quam Caudini illius foederis flagrans ignominia ac pudore p. R. dedecus quidem praesentis flagitii deditione Mancini expiavit, (8) ceterum duce Scipione Carthaginis incendiis excidia urbium inbuto tandem etiam in ultionem excanduit. (9) Sed tum acrius in castris quam in campo, nostro cum milite quam cum Numantino proeliandum fuit. (10) Quippe adsiduis et iniustis et servilibus maxime operibus adtriti ferre plenius vallum, qui arma nescirent, luto inquinari, qui sanguine nollent, iubebantur. Ad hoc scorta calones sarcinae nisi ad usum necessariae amputantur. (11) Tanti esse exercitum quanti imperatorem vere proditum est. Sic redacto in disciplinam milite commissa acies, quodque nemo visurum se umquam speraverat, factum ut fugientes Numantinos quisquam videret. (12) Dedere etiam se volebant, si toleranda viris imperarentur. Sed cum Scipio veram vellet et sine exceptione victoriam, eo necessitatum conpulsi primum ut destinata morte in proelium ruerent, cum se prius epulis quasi inferiis implevissent, carnis semicrudae et caeliae; sic vocant indigenam ex frumento potionem. (13) Intellectum ab imperatore consilium; itaque non est permissa pugna morituris. Cum fossa atque lorica quattuorque castris circumdatos fames premeret, a duce orantes proelium, ut tamquam viros occideret, ubi non impetrabant, placuit eruptio. (14) Sic conserta manu plurimi occisi, et cum urgueret fames, aliquantisper inde vixerunt. Novissime consilium fugae sedit; sed hoc quoque ruptis equorum cingulis uxores ademere, summo scelere per amorem. (15) Itaque deplorato exitu in ultimam rabiem furoremque conversi, postremo Rhoecogene duce se suos patriam ferro veneno subiecto igne undique peregerunt. (16) Macte fortissimam et meo iudicio beatissimam in ipsis malis civitatem! Adseruit cum fide socios, populum orbis terrarum viribus fultum sua manu aetate tam longa sustinuit. Novissime maximo duce oppressa civitas nullum de se gaudium hosti reliquit. (17) Unus enim vir Numantinus non fuit qui in catenis duceretur; praeda, ut de pauperrimis, nulla: arma ipsi cremaverunt. Triumphus fuit tantum de nomine. 47 (3, 12), 3: A Carthaginis, Corinthi Numantiaeque excidiis. *Ptol.* 2, 6, 55: *Ἀρεουάκαι, ἐν οἷς πόλις ... Νουμαντία.* *Appian. Hisp.* 46 *(a. 153 a. Chr.)*: *Ἀρουακοὶ μὲν οὖν εὐθὺς αὐτῆς νυκτὸς ἐς Νομαντίαν, ἣ δυνατωτάτη πόλις ἦν, συνελέγοντο, καὶ στρατηγοὺς Ἄμβωνα καὶ Λεύκωνα ᾑροῦντο... Φυγὴ οὖν τῶν Ῥωμαίων ἐγίγνετο ἄτακτος· ἣν οἱ Νομαντῖνοι κατιδόντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξέθορον, καὶ διώκοντες ἔκτειναν ἄνδρας μὲν ἐς τετρακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ τρεῖς, ὅπλα τε πολλὰ καὶ σημεῖα ἔλαβον. Κελτιβήρων δὲ ἀπέθανον ἐς δισχιλίους.* 49: *Κορ-*

νηλίῳ Σκιπίωνι τῷ Καρχηδόνα μετ' οὐ πολὺ ἑλόντι, καὶ Νομαντίαν ὕστερον. 50 (a. 151): Μάρκελλος δ' ἐπὶ Νομαντίαν ἐχώρει, καὶ πέντε σταδίους ἀποσχὼν παρεστρατοπέδευεν αὐτοῖς καὶ συνεδίωκεν ἐς τὴν πόλιν, ἕως ὁ τῶν Νομαντίνων στρατηγὸς Λιτέννων ὑποστὰς ἐβόα βούλεσθαι Μαρκέλλῳ συνελθεῖν ἐς λόγους, καὶ συνελθὼν ἔφη Βελλοὺς καὶ Τίτθους καὶ Ἀρουακοὺς ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν Μαρκέλλῳ. 66 (a. 144): Καὶ πόλεμον ἄλλον οἵδε ἐφ' ἑαυτῶν ἐπολέμουν, ὃν ἐκ πόλεως αὐτῶν μιᾶς Νομαντῖνον ἡγοῦνται, μακρόν τε καὶ ἐπίπονον Ῥωμαίοις γενόμενον. 76 (a. 141—133): Ἐπάνεισι δ' ἐς τὸν Ἀρουακῶν καὶ Νομαντίνων πόλεμον ἡ γραφή, οὓς Οὐρίατθος μὲν ἠρέθιζεν ἐς ἀπόστασιν, Καικίλιος δ' αὐτοῖς Μέτελλος ἀπὸ Ῥώμης ἐπιπεμφθεὶς μετὰ πλέονος στρατοῦ Ἀρουακοὺς μὲν ἐχειρώσατο, σὺν ἐκπλήξει καὶ τάχει θερίζουσιν ἐμπίπτων. Τερμεντία δ' αὐτῷ καὶ Νομαντία ἔτι ἔλειπον. ἦν δ' ἡ Νομαντία ποταμοῖς δύο καὶ φάραγξιν ἀπόκρημνος, ὗλαί τε αὐτῇ πυκναὶ περιέκειντο, καὶ μία κάθοδος ἦν ἐς τὸ πεδίον, ἣ τάφρων ἐπεπλήρωτο καὶ στηλῶν. αὐτοὶ δ' ἦσαν ἄριστοι μὲν ἱππεῖς τε καὶ πεζοί, πάντες δ' ἀμφὶ τοὺς ὀκτακισχιλίους. καὶ τοσοίδε ὄντες ὅμως ὑπ' ἀρετῆς ἐς μέγα ἠνώχλησαν τὰ Ῥωμαίων. . . . Ὁ δὲ Πομπήιος τῇ Νομαντίᾳ παραστρατοπεδεύων ᾤχετό ποι, καὶ ἱππέας αὐτοῦ μεταθέοντας αὐτὸν οἱ Νομαντῖνοι καταβάντες ἔκτειναν. ἐπανελθὼν οὖν παρέτασσεν ἐς ⟨τὸ⟩ πεδίον, καὶ οἱ Νομαντῖνοι καταβάντες ὑπεχώρουν κατ' ὀλίγον οἷα φεύγοντες. 77: Ὁ Πομπήιος ἐπὶ πολίχνης Μαλλίας ἤλασεν, ἣν ἐφρούρουν οἱ Νομαντῖνοι. 78: Ὁ δὲ Πομπήιος αὖθις ἐλάσας ἐπὶ Νομαντίαν, ποταμόν τινα μετωχέτευεν ἐς τὸ πεδίον ὡς λιμῷ πιέσων τὴν πόλιν. οἳ δὲ ἐργαζομένῳ τε ἐπέκειντο, καὶ σαλπικτῶν χωρὶς ἐκτρέχοντες ἀθρόοι τοὺς ὀχετεύοντας ἠνώχλουν. ἔβαλλον δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ χάρακος ἐπιβοηθοῦντας, ἕως κατέκλεισαν ἐς τὸ στρατόπεδον. καὶ σιτολογοῦσιν ἑτέροις ἐπιδραμόντες καὶ τῶνδε πολλοὺς διέφθειραν, Ὄππιόν τε χιλίαρχον ἐπ' αὐτοῖς ἀνεῖλον. καὶ κατ' ἄλλο μέρος τάφρον ὀρύσσουσι Ῥωμαίοις ἐπιδραμόντες ἔκτειναν ἐς τετρακοσίους, καὶ τὸν ἡγούμενον αὐτῶν . . . Κρύψαντες ἐνέδραν οἱ Νομαντῖνοι παρ' αὐτὸ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἠκροβολίζοντο ἐρεθίζοντες, ἑὼς οἳ μὲν οὐ φέροντες ἐπεξῄεσαν, οἳ δ' ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀνίσταντο· καὶ Ῥωμαῖοι πολλοὶ μὲν ἐκ τοῦ πλήθους, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀπέθανον. οἱ δὲ Νομαντῖνοι καὶ τοῖς τὸν σῖτον φέρουσιν ἀπαντήσαντες ἔκτειναν καὶ τῶνδε πολλούς. 79: (Ὁ Πομπήιος) ἔπρασσεν ἐς τοὺς Νομαντίνους κρύφα τοῦ πολέμου διαλύσεις. οἳ δὲ καὶ αὐτοὶ κάμνοντες ἤδη φόνῳ τε πολλῷ ἀρίστων καὶ γῆς ἀργίᾳ καὶ τροφῶν ἀπορίᾳ καὶ μήκει τοῦ πολέμου, μακροῦ παρὰ προσδοκίαν γεγονότος, ἐπρέσβευον ἐς Πομπήιον. ὃ δὲ δὴ ἐς μὲν τὸ φανερὸν ἐκέλευεν αὐτοὺς Ῥωμαίοις ἐπιτρέπειν, (οὐ γὰρ εἰδέναι συνθήκας ἑτέρας Ῥωμαίων ἀξίας), λάθρᾳ δ' ὑπισχνεῖτο ἃ ἔμελλε ποιήσειν. καὶ συνθεμένων ἐκείνων καὶ ἐπιτρεψάντων ἑαυτούς, ὁμηρά τε καὶ αἰχμάλωτα ᾔτησε καὶ τοὺς αὐτομόλους, καὶ πάντα ἔλαβεν. ᾔτησε δὲ καὶ ἀργυρίου τάλαντα τριάκοντα· ὧν μέρος αὐτίκα ἔδοσαν οἱ Νομαντῖνοι, καὶ τὰ λοιπὰ ὁ Πομπήιος ἀνέμενεν. παραγενομένου δ' αὐτῷ διαδόχου Μάρκου Ποπιλίου Λαίνα, οἳ μὲν ἔφερον τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων, ὃ δ' ἀπηλλαγμένος μὲν τοῦ περὶ τοῦ πολέμου δέους τῷ παρεῖναι τὸν διάδοχον, τὰς δὲ συνθήκας εἰδὼς αἰσχράς τε καὶ ἄνευ Ῥωμαίων γενομένας, ἠρνεῖτο μὴ συνθέσθαι τοῖς Νομαντίνοις. καὶ οἳ μὲν αὐτὸν ἤλεγχον ἐπὶ μάρτυσι τοῖς τότε παρατυχοῦσιν ἀπό τε βουλῆς καὶ ἱππάρχοις καὶ χιλιάρχοις αὐτοῦ Πομπηίου, ὁ δὲ Ποπίλιος αὐτοὺς ἐς Ῥώμην ἔπεμπε δικασομένους τῷ Πομπηίῳ. κρίσεως δ' ἐν τῇ βουλῇ γενομένης, Νομαντῖνοι μὲν καὶ Πομπήιος ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον, τῇ βουλῇ δ' ἔδοξε πολεμεῖν Νομαντίνοις. 80: Ὁ δὲ Μαγκῖνος τοῖς Νομαντίνοις συμβαλὼν ἡττᾶτό τε πολλάκις, καὶ τέλος ἀναιρουμένων πολλῶν ἐς τὸ στρατόπεδον ἔφυγεν. λόγου δὲ ψευδοῦς ἐμπεσόντος ὅτι Νομαντίνοις ἔρχονται βοηθοῦντες Κάνταβροί τε καὶ Οὐακκαῖοι . . . Περισχόντων αὐτὸν τῶν Νομαντίνων, καὶ πάντας ἀποκτενεῖν ἀπειλούντων εἰ μὴ συνθοῖτο εἰρήνην, συνέθετο ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Ῥωμαίοις καὶ Νομαντίνοις. Καὶ ὃ μὲν ἐπὶ τούτοις ὤμνυε τοῖς Νομαντίνοις, οἱ δ' ἐν ἄστει πυθόμενοι χαλεπῶς ἔφερον ὡς ἐπὶ αἰσχίσταις πάνυ σπονδαῖς, καὶ τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων Αἰμίλιον Λέπιδον ἐς Ἰβηρίαν ἐξέπεμπον, Μαγκῖνον δ' ἀνεκάλουν ἐς κρίσιν. καὶ τῷδε μὲν ἕσποντο πρέσβεις Νομαντίνων· ὁ δὲ Αἰμίλιος . . . Οὐακκαίων κατεψεύδετο ὡς ἀγορὰν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ Νομαντίνοις παρασχόντων . . . 81: Στρατιὰν Οὐακκαῖοι τοῖς Νομαντίνοις παρέσχον. 83: Μαγκίνῳ δ' ἐδίκαζον (Ῥωμαῖοι) καὶ τοῖς πρέσβεσι τοῖς Νομαντίνων. οἳ μὲν δὴ τὰς συνθήκας, ἃς ἐπεποίηντο πρὸς Μαγκῖνον, ἐπεδείκνυον· ὃ δὲ τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐς Πομπήιον ἀνέφερε τὸν πρὸ αὐτοῦ γενόμενον στρατηγόν, ὡς ἀργὸν

καὶ ἄπορον τὸν στρατὸν ἐγχειρίσαντά οἱ, καὶ δι' αὐτὸ κἀκεῖνον ἡσσημένον τε πολλάκις καὶ συνθήκας ὁμοίας αὐτῷ θέμενον πρὸς τοὺς Νομαντίνους ... Μαγκῖνον δ' ἔγνωσαν (Ῥωμαῖοι) ἐκδοῦναι τοῖς Νομαντίνοις, ἄνευ σφῶν αἰσχρὰς συνθήκας πεποιημένον... Μαγκῖνον μὲν δὴ Φούριος ἀγαγὼν ἐς Ἰβηρίαν γυμνὸν παρεδίδου τοῖς Νομαντίνοις· οἳ δὲ οὐκ ἐδέξαντο. στρατηγὸς δὲ ἐπ' αὐτοὺς αἱρεθεὶς Καλπούρνιος Πίσων οὐδ' ἤλασεν ἐπὶ Νομαντίαν. 84: Ἐν δὲ Ῥώμῃ κάμνων ὁ δῆμος ἐπὶ τοῖς Νομαντίνοις...ᾑροῦντο Κορνήλιον Σκιπίωνα τὸν Καρχηδόνα ἑλόντα αὖθις ὑπατεύειν, ὡς μόνον ἐπικρατῆσαι τῶν Νομαντίνων δυνάμενον...Ὁ Σκιπίων αὖθις ὑπατεύων ἐς Νομαντίαν ἠπείγετο. 87: Μετέβαινεν ἀγχοῦ τῶν Νομαντίνων... Οὐδ' ἐπεχείρει τοῖς ἐχθροῖς, ἔτι περισκοπῶν αὐτόν τε τὸν πόλεμον καὶ τὸν καιρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν Νομαντίνων ὁρμήν, ἐς ὅ τι τρέψοιντο...Ὁδὸς μὲν ἦν παρὰ τὴν Νομαντίαν ἐπὶ τὰ πεδία σύντομος κτἑ....Ἐς τὰ Οὐακκαίων, ὅθεν οἱ Νομαντῖνοι τὰς τροφὰς ἐωνοῦντο. 89: (Λεύκολλος) παρῆλθεν ἐς τὴν Νομαντίνην χειμάσων, ἔνθα αὐτῷ καὶ Ἰογόρθας ἐκ Λιβύης ἀφίκετο. 90: Ἀγχοτάτω τῆς Νομαντίας ... Νομαντίνων δὲ θαμινὰ ἐκτασσόντων καὶ προκαλουμένων αὐτὸν ἐς μάχην...Ἦν δὲ ἡ περίοδος ἡ μὲν αὐτῆς Νομαντίας τέσσαρες καὶ εἴκοσι στάδιοι, ἡ δὲ τοῦ χαρακώματος ὑπὲρ τὸ διπλάσιον. 91: Δόριον ποταμόν, συμφερόμενον τῷ περιτειχίσματι καὶ πολλὰ τοῖς Νομαντίνοις χρήσιμον ἔς τε ἀγορᾶς κομιδὴν καὶ διαπομπὴν ἀνδρῶν κτἑ. 93: Οἱ δὲ Νομαντῖνοι πολλάκις μὲν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπεχείρουν κτἑ. 94: Ῥητογένης δέ, ἀνὴρ Νομαντῖνος, ᾧ Καραύνιος ἐπίκλησις ἦν, ἄριστος ἐς ἀρετὴν Νομαντίνων.... Ἐξίππευσαν ἐς τὰς Ἀρουακῶν πόλεις σὺν ἱκετηρίαις, δεόμενοι Νομαντίνοις συγγενέσιν οὖσιν ἐπικουρεῖν... Λουτία δὲ πόλις ἦν εὐδαίμων, τριακοσίους σταδίους ἀφεστῶσα ἀπὸ Νομαντίνων, ἧς οἱ μὲν νέοι περὶ τοὺς Νομαντίνους ἐσπουδάκεσαν καὶ τὴν πόλιν ἐς συμμαχίαν ἐνῆγον. 95: Νομαντῖνοι δὲ κάμνοντες ὑπὸ λιμοῦ πέντε ἄνδρας ἔπεμπον ἐς τὸν Σκιπίωνα, οἷς εἴρητο μαθεῖν εἰ μετριοπαθῶς σφίσι χρήσεται παραδοῦσιν αὐτούς. Αὔαρος δ' αὐτῶν ἡγούμενος πολλὰ μὲν περὶ τῆς προαιρέσεως καὶ ἀνδρείας τῶν Νομαντίνων ἐσεμνολόγησε, καὶ ἐπεῖπεν ὡς οὐδὲ νῦν ἁμάρτοιεν, ὑπὲρ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἐλευθερίας πατρίου κακοπαθοῦντες ἐς τοσόνδε κακοῦ κτἑ. ... ὧν ἀπαγγελθέντων οἱ Νομαντῖνοι, χαλεποὶ καὶ τέως ὄντες ὀργὴν ὑπ' ἐλευθερίας ἀκράτου καὶ ἀηθείας ἐπιταγμάτων, τότε καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν συμφορῶν ἠγριωμένοι τε καὶ ἀλλόκοτοι γεγονότες τὸν Αὔαρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πέντε πρέσβεις ἀπέκτειναν ὡς κακῶν ἀγγέλους καὶ τὸ σφέτερον ἀσφαλὲς ἴσως διῳκημένους παρὰ τῷ Σκιπίωνι κτἑ. 97: Ἀμάχῳ κακῷ, ᾧ δὴ καὶ μόνῳ ληφθῆναί τε δυνατὸν ἦν ἄρα Νομαντίνους, καὶ ἐλήφθησαν μόνῳ... Περὶ Νομαντίνων ... 98: Ἐπιλεξάμενος δ' αὐτῶν πεντήκοντα ὁ Σκιπίων ἐς θρίαμβον, τοὺς λοιποὺς ἀπέδοτο, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε, δύο μὲν τάσδε πόλεις δυσμαχωτάτας ἑλὼν στρατηγὸς ὅδε Ῥωμαίων, Καρχηδόνα μὲν ..., Νομαντίαν δὲ σμικράν τε ὀλιγάνθρωπον ... Καλοῦσι γοῦν αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι μέχρι νῦν, ἀπὸ τῶν συμφορῶν ἃς ἐπέθηκε ταῖς πόλεσιν, Ἀφρικανόν τε καὶ Νομαντῖνον. Τότε δὲ τὴν γῆν τὴν Νομαντίνων τοῖς ἐγγὺς οὖσι διελών. *Dio* 50, 24, 3: Τῶν τοὺς Νομαντίνους, τοὺς Καρχηδονίους ἀναστησάντων. *fragm.* 76 *(a. 140 a. Chr.)*: Ποταμὸν γάρ τινα διὰ τῆς τῶν Νουμαντίνων χώρας ῥέοντα. 79 *(a. 136)*, 1: Ἐλθόντων Νουμαντίνων πρέσβεων. 3: Οἱ δὲ Νουμαντῖνοι ... Τοῖς Νουμαντίνοις. 82, 2: Τὰ τῶν Νουμαντίνων ἐπινίκια. *Ampelius c.* 18, 11: Alter Scipio minor, Numantinus, qui Carthaginem et Numantiam diruendo in hac Africam, in illa Hispaniam fregit. *c.* 24: Scipio minor Numantinus, qui Numantiam et Carthaginem diruit. *c.* 47, 2: (Populus Romanus vicit) per Scipionem Aemilianum Celtiberos et Numantiam. *IA* 442, 2: Numantia. *Eutrop.* 4, 17, 1: Q. Pompeius deinde consul a Numantinis, quae Hispaniae civitas fuit opulentissima, superatus pacem ignobilem fecit. Post eum C. Hostilius Mancinus consul iterum cum Numantinis pacem fecit infamem, quam populus et senatus iussit infringi atque ipsum Mancinum hostibus tradi, ut in illo, quem auctorem foederis habebant, iniuriam soluti foederis vindicarent. (2) Post tantam igitur ignominiam, qua a Numantinis bis Romani exercitus fuerant subiugati, P. Scipio Africanus secundo consul factus et ad Numantiam missus est. Is primum militem vitiosum et ignavum exercendo magis quam puniendo sine aliqua acerbitate correxit, tum multas Hispaniae civitates partim cepit, partim in deditionem accepit, postremo ipsam Numantiam diu obsessam fame confecit et a solo evertit, reliquam provinciam in fidem accepit. 19, 2: P. Scipio Africanus

de Numantinis secundum triumphum egit quarto decimo anno postquam priorem de Africa egerat. 10, 17, 2: Quin etiam legiones nostrae ita et apud Caudium per Pontium Telesinum et in Hispania apud Numantiam et in Numidia sub iugum missae sunt, ut nihil tamen finium traderetur . . . Nam et Samnitibus et Numantinis et Numidis confestim bella inlata sunt neque pax rata fuit. *Rufus* 5, 2: Celtiberi in Hispania saepe rebellavere, sed misso iuniore Scipione cum excidio Numantiae subacti sunt. *Symmach. epist.* 4,24,1 *(vor a. 395):* Post excidium Numantinum. *Pacati paneg. Theodosio Augusto d.* 5: An si eius saeculo mos ille vixisset quo Romani duces Macedonici Cretici Numantini de vocabulis gentium subactarum adoptivum insigne sumebant. *Ammian.* 14, 11, 32: Eadem (fortuna) Mancinum post imperium dedit Numantinis. (17, 11, 3: Cuius [Aemiliani Scipionis] inpetrabili vigilantia obstinatae in perniciem Romae duae sunt potentissimae urbes excisae.) 23, 5, 20: Evertit funditus Numantiam Scipio post multiplices casus obsidionis emensos. 25, 9, 11: Auctore turpiter pactionis festinatae Mancino dedito Numantinis. *Vegetius epit. rei mil.* 1, 15: Adversum Numantinos, qui exercitus populi Romani sub iugum miserant. 3, 10: Numantinos capta civitate sic concremavit (Scipio Africanus), ut nullus evaderet. *Victor vir. inl.* 58, 6: Scipio Numantiam in Hispania . . . fame vicit. Hinc Numantinus. 59, 1: Mancinus praetor adversum Numantinos vetantibus avibus et nescio qua voce revocante profectus cum ad Numantiam venisset . . . 2: Numantini forte solemni nuptu filias locabant . . . 4: Mancinus Numantinis deditus. *Sulpic. sat.* 45: Ergo Nŭmantīnus Libycusque erravit in isto | Scipio. *Oros.* 5, 4, 13 *(aus Liv.):* (Pompeius) fines Numantinorum ingressus. 20: Apud Numantiam . . . Ut turpissimum foedus cum Numantinis facere cogeretur. 21: Cum isdem Numantinis . . . Numantinis *(dat.)* . . . Numantinorum. 5, 1: A Numantinis. 3: Numantini *(nom. plur.)*. 7, 1: Apud Numantiam . . . Ad expugnandam Numantiam. 2: Numantia. 6: Numantinorum . . . Numantinos. 10: Numantia. 12: Numantini *(nom. pl.)*. 15: Adversum Numantinos . . . Numantini *(nom. pl.)*. 17: Neque enim eversa Numantia vicisse se magis Numantinos quam evasisse duxerunt. (18) Unum Numantinum victoris catena non tenuit *qs.* 8, 1: Apud Numantiam . . . Deletā Numantiā . . . Res Numantina. 2: Carthagine Numantiaque deleta. 3: Numantini foederis. *Sidon. Apollinar. epist.* 8, 11, 11: Numantini Scipionis. *Iordan. Rom.* 212 *(aus Rufus):* Celtiberes similiter cum Numantinis adversus Romanos insurgentes Scipio iunior sedavit, conpescuit atque pene subvertit. *Steph. Byz.:* Νομαντία, πόλις Ἰβηρίας. Ἰόβας ἐν δευτέρῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. τὸ ἐθνικὸν Νουμαντῖνος λέγεται διὰ τῆς ου. *Rav.* 4, 43 *p.* 311, 3: Numaniam. *Ars anonyma Bernensis (Anecd. Helvet. p.* 66 *Hagen):* Ut Numantinus et Aemilianus dictus est Scipio, eo quod Numantiam et Aemiliam provincias vicit. *Acta triumph. a. u. 622 CIL* I² *p.* 176: [P. Cornelius P. f. P. n. Scipio African. procos. de Numantineis . . . . . .] Aimilian. II. — **Numantinus** *M.* **Numantina** *F. cogn. Tac. a.* 4, 22: Numantina, uxor Plauti Silvani. *(Luna) CIL* XI 1362: Appuleio Sex. f. Gal(eria) Sex. n. Sex. pronep. Fabia Numantina nato ultimo gentis suae. *s.* Nomantinus.

Numeri-ăcum *von M.* Numerius, *O. j. Saint-Outrille, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Graçay.*

***Numi-ăcum** *oder* ***Nimi-ăcum** *von* *Numius *oder* *Nimius, *in belg. O. Nimy-Maissières, im Hennegau.*

Numidi montes. *(Marignac bei Saint-Béat) CIL* XIII 38: Silvano deo et montibus Numidis (*nicht* Nimidis) Q. Iul(ius) Iulianus et Publicius Crescentinus qui primI hinc columnas vicenarias celaverunt et et exportaverunt v. s. l. m.

Nunc-ia *F. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* De actione Nunciana . . . post obitum ipsius Nuncianae . . . portionem illam Nuncianae . . . Nuncia.

? **Nundinus** *M.* **Nundina** *F. (Nîmes) CIL* XII 3196: Sex. Allio Nundino. *(Basel)* XIII 5287: D(is) M(anibus) Ioincatiae Nundinae.

Nunechius *M. Concil. Veneticum (Vannes) a. 465 (Mansi* 7 *c.* 955 *E):* Nunechius episcopus. *s.* Nunnichius.

Nunna *F. (Rom) CIL* VI 2431: Claudia Nunna.

Nunni-agus *O. j. Les Nouvagères?*

Nunnichius *M.* 1) *Fortunat. vita s. Germani* 59, 158: Accidit ut sanctus vir remeans de Namnetico domum Nunnichi inlustris inlustraret vestigio. — 2) *Greg. Turin. h. F.* 6, (22): A Nunnichio Lemovicinae urbis comite. *s.* Nonnichius, Nunechius.

Nunn-inus *M. Greg. Turin. in gloria confess.* 40: Nunninus quidam tribunus ex 10 Arverno.

Nunni-o(n) *M. Greg. Tur. vitae patrum* 9, 1: Nunnioni, qui quondam cum Childeberto Parisiorum rege magno habebatur.

Νουρικοί *s.* Norici.

Nusa *F. cogn. (Mérida) CIL* II 596: Statia Nusa. *(Rom)* VI 6023: Satria Q. l. Nusa.

Nusa *O. Divisio terminorum episcopatuum provinciae Narbonensis, dum Gothis parebat* 20 *(a. 673), in Bouquet t.* 2 *p.* 719 *D:* Agatha haec teneat: de Nusa usque Riberam, de Gallar usque Mirlam. Magalona haec teneat: de Nusa usque Ribogar, de castello Millia usque Angoram.

. . . **nusat** . . . . *cogn. (Chichester) CIL* VII 14: [D(is)] M(anibus) . . nusat . . arius [an.] LXXXV.

? **Nusitacius** *M. Conc. Tolet. VI a. 638 (Mansi* 10 *c.* 672 *C):* Nusitacii episcopi.

30 **Nuta** *fl. Pard. dipl.* 2, 349.

Nutha *O. bei Bilbilis. Martial.* 1, 49, 17: Avidam rigens Dercenna placabit sitim | et Nutha, quae vincit nives.

? **Nutria** *O. in Illyrien. Polyb.* 2, 11, 13: *Εἷλον δὲ καὶ πόλεις τινὰς Ἰλλυρίδας ἐν τῷ παράπλῳ κατὰ κράτος, ἐν αἷς περὶ Νουτρίαν οὐ μόνον τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλον πολλούς, ἀλλὰ καὶ τῶν χιλιάρχων τινὰς καὶ τὸν ταμίαν.*

40 ***Nutri-ācum** *O. j. Noidré bei Sprimont in Belgien, provinz Lüttich.*

Nuviliacus *s.* *Novelliacus.

Nuv-into-s *cy. M. (Cynwyl Caio, Caermarthenshire) IBCh* 84 = *Rhŷs*[2] 391 = *Archaeol. Cambr.* 5. *ser. t.* 10 (1893) *p.* 94: Regin . . . . filius Nu[v]inti. *cf.* Ednywain.

? **Nux** *M. fig. unbestimmbar. (j. in Mainz) Becker s.* 106, 147: ꟽVX. *cf. (Tongern) Schuerm.* 3955: ИVXI.

50 **Nymphae** *G. auch bei den Celten. (Monforte) CIL* II 168: Nymphis Avitus Proculi f. pro salute Flaccillae Flacci uexoris suae v. l. a. s. *(Mérida)* 469: Nymphis Isaiuraninu/// ex [vo]to. *(Baños)* 886: [Su]nua [R]eburr(i) Nymphis v. s. l. a. 887: Ninphis Ciuch. p. a. v. 888: Ub . . . . . Cresius Nimpis v. s. l. m. 889: Nymphys v. a. Cro. *(Talavera de la Reina)* 894: Nymphis All[i]a Nerei l. votum l. a. s. m. *(Sevilla)* 1164: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) conservatori e[t] domini[s] Nymphabus p(osuit) [a(nimo) l(ibens)] Lorichius Hilus. *(Caldelas bei Braga)* 2457: Caes. Clem. Nymphis 10 ex voto. *(Chaves)* 2474: [N]ymph[is . . . . i]s Aur. Dion[y]s[i]us Aug. lib. *(Granginha)* 2475: [Ny]mp[h(is)] . . er . . f . . . pro [? fili]o Biba[l]us ex voto posui lib[(ens)] animo. *(Orense)* 2527: Nimphis Calpurnia A[l]bana Aeboso(ca) ex visu v. s. l. *(Baños)* 2530: Nym[phi]s Boelius Rufus pro salute [s]ua v. s. *(Caldas de Cuntis)* 2546: Nymphis C. Antonius Florus. *(Herrera de Pi- 20 suerga)* 2911: Nymphis sacrum L. C(ornelius) S(alutaris). *(Alcalá de Henáres)* 3029: Nymphis Attalus Corneliorum. *(Liria)* 3786: Templum Nympharum Q. Sert(orius) Euporistus Sertorianus et Sert(oria) Festa uxor a solo, ita uti exculptum est, in honorem Edetanorum et patronorum suorum s(ua) p(ecunia) fecerunt. *(Leon)* 5679: Nymphis T. Pomponius Proculus Vitrasius Pollio cos. pontif. pro cos. Asiae leg. Aug. pr. pr. pro- 30 vinciar(um) Moesiae inf. et Hisp. citer. et Faustina eius . . . *(Salona)* III 1957: Nymphis Aug. sacrum pro salu. Liberalis ñ Coetonicus ser. *(Neudorf)* 3662: Neptuno et Nymphis pro salute imp. Caes. M. Aurel. Aug. Antonius Aulianus praef. coh. V. Lu[c]e posuit. *(Wien)* 4556: [Apollini et Nymphi]s sac(rum) Claudia Attuia [pro salute sua et] suorum et Ulpiorum . . . *(Ennetach, wirtemb. oberamt Saulgau)* 5861: Apollini 40 Granno et Nimphis C. Vidius Iulius pro se et suis v. s. l. l. m. *(Gyogi) EE* 4 *p.* 71 *n.* 176: Nymphis M. Stati[u]s Priscus legatus Aug. pr. pr. v. s. l. m. *(Spalato) p.* 95 *n.* 292 *zu* 2 *p.* 338 *n.* 520: Nymphis M. Thorius Valens v. s. l. m. *u. ö. (Göttweig)* 4 *p.* 171 *n.* 603: [Ny]mphis. *(Puszta-Maroth)* 2 *p.* 390 *n.* 719: Nymphis medicis sacrum. C. Iulius Commodu[s] Orfitianus leg. Aug. pr. pr. v. s. l. m. *(Römerbad bei Tüf- 50 fer) p.* 442 *n.* 972: Nymphis Aug(ustis) sacrum. Appuleius Finiti v. s. l. m. *(Lopresti haspól)* 4 *p.* 144 *n.* 497: Nymph[is] . . . *(Schio) CIL* V 3106: Nymphis Lymphis-

q(ue) Augustis ob reditum aquarum P. Pomponius Cornelianus c. i. ut vovit. *(Vicenza)* 3184: Nimphis. *(Fumane in Valle Policella)* 3915: Nymphis Aug(ustis) et genio pag(i) Arusnatium C. Papirius Threptus. *(Gardone)* 4918: Melanalia Severa [N]umphis v. s. l. m. *(Carate am Comer see)* 5224: [Ny]nfab(us) e viso Naice donu(m). *(Great Boughton)* VII 171: Nymphis et Fontibus leg(io) XX V(aleria) V(ictrix). *(Bei Greta-bridge)* 278: Deae Nympha[e] Neinebrica et Ianuaria fil(ia) libentes ex voto solverunt. *(Blenkinsop castle)* 757: Deabus Nymphis Vet[tia] Mansueta [et] Claudia Tur[ia]nilla fil(ia) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) [m(erito)]. *(Newtown of Irthington)* 875: Deae Nymphae Brig(antiae) quod voverat pro sal(ute) [Ful(viae) Plautillae] dom(ini) nostri invic(ti) imp(eratoris) M. Aurel(ii) Severi Antonini Pii Felic[i]s Aug(usti) totiusque domus divinae eius M. Cocceius Nigrinus [p]roc(urator) Aug(usti) n(ostri), devo[tissimus] num[ini maie]statique eius, v(otum) [s(olvit)] l(ibens) m(erito). *(Risingham)* 998: Somnio praemonitus miles hanc ponere iussit | aram quae Fabio nupta est Nymphis venerandis. *(Nether-Croy-farm bei Croyhill)* 1104: Nymphis vexillatio leg(ionis) VI vic(tricis) p(iae) f(idelis) sub Fabio [Li]bera[li ......]. *(Saint-Saturnin-d'Apt)* XII 1090: Nymphis [v.] s. l. m. M. Alfius Asper. 1091: Nymphis Attis v. s. l. m. *(Bei Goult)* 1092: N[y]mphis v. s. l. m. C. Iuventius Honor[at]us m[o]n(itu). *(Apt)* 1093: Nymphis v. s. l. m. *(Carpentras)* 1177: N[y]mp[i]s v. s. l. m. Maxsumi[n]a Maxsumi fil(ia). *(Rasteau)* 1325: Nymph. *(Vercoiran)* 1326: Nymphis L. Carenius Carus v. s. l. m. *(Vaison)* 1327: N[y]mp[h]is Ma[tern]u[s v.] s. l. m. 1328: Nymphis Augustis Maternus v. s. l. m. *(Bourgoin)* 2352: [N]ymp[his A]ug[ustis]. *(Les Fumades bei Allègre, dép. Gard, mit schwefelquellen)* 2845: Nymphis Casunia Quintina v. [s. l.] m. 2846: [N]ym[p(his)]. L. Iul(ius) Asca[n]ius v. s. [l.] m. 2847: Nymphis Lucia G. fil. Aquilina v. s. l. m. 2848: Nymfis L. Lucretius Euprepes v. s. l. m. 2849: Nymp. Quintina Maximi f(ilia) v. s. l. m. 2850: Nymphis Augustis /////rum/////////////. *(Uzès, saec. 1 in.)* 2926 = *Anth. Lat. n.* 863 *Buech.:* Sex(tus) Pompeius D(ecimi) cognómine Pandus, | quoius et hoc ab auIs contigit esse solum, | aediculam hanc NymphIs posuit, quia saepius ússus | hóc sum fonte senex tan bene quam Iuenis. *(Nîmes) CIL* XII 3103: Nymp. 3104: NymphIs. 3105: Nymphis sacrum. 3106: Nymphis T. Claudius Rufus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 3107: Nimpis Lucanus et Protis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 3108: Nymphis Aug(ustis) sac(rum) //ae.//en Severina v. s. l. m. 3109: Nymphis Augustis sacrum Tertius Baebi f(ilius) L. Decumius Decumanus, L. Pomptienus Martialis, L. Annius Allobrox de suo. *(Balaruc bei Castelnau)* 4186: .... [beneficiario (*oder* corniculario) trib(uni)] ..... item trib(uni) leg(ionis) II.... [item] ... Gemelli proc(uratoris) [Aug(usti)] Neptuno et N[ymphis .....]. 4187: Nym[phis]// C. P....... *(Puech en Provence)* 5772: Nymphis v. s. l. m. C. P..... Satur. *(Luchon)* XIII 350: Nymphis Aug. sacrum. 351: Nym[phis] .... 352: Nymphis Cassia Touta Segusiav. v. s. l. m. 353: Nymphis T. Claudius Rufus v. s. l. m. 354: Nymphis Ebelo ... 355: Nymphis Lucanus et Erotis v. s. l. m. 356: Nymp[his] Manu// Sacra// Rutaen[a] v. s. l. [m.]. 357: Nimpis Montana Montani [f.] v. s. l. m. 358: Nymphis C. Rufoni[us] Dex[t]er v. s. l. [m.]. 359: Nimp. C. V. Optatus v. s. l. m. 360: Nymphis Aug. Valeria Hellas v. s. l. m. *(Bagnères-de-Bigorre)* 390: Nymphis Aug. sacrum. 391: Nymphis pro salute sua Sever. Seranus v. s. l. m. *(Bei Auch)* 437, *add. p.* 519: Nymphis Aug. Eutyches Augg. n̄n̄ v.s.l.m. *(Castéra-Vivent)* 438: Nymphis Aug. sacrum. *(Lez?) RA* 13, 2 (1857) *p.* 680: Nymphis pro salute Lexeiae v. s. l. m. *p.* 681: Nymph. Iulia Horti f. Pulina v. s. l. m. *(Castillon) p.* 686: Nymphis C. Vale. L. Severi v. s. l. m. *(Dormagen) CIR* 290: Nymphis T. Celsinius Cumius v. s. l. m. 291: Nimpis Simmio et Quartus v. s. l. m. *(Alzey, a. 223)* 877: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eabus) Nymphis vicani Altiaienses aram posuer(unt). *(Mombach, a. 178 p. Chr.)* 973: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Nymphis. *(Castel)* 1328: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deabus Nymfis Antiocus Apollinaris. 1329: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deabus Nimphis signa et aram G(aius) Carantiniu[s] Materun[u]s præfectus aque v. s. [l. m.]. *(Amorbach in Unterfranken)* 1745: Nymphis n(umerus) Britton(um) Triputien(sium). *(Merten, spätestens saec. 3 in.) BJ* 80, 234: Nymphis sacrum ... *(Saalburg, saec. 2) WZ*

14 (1895) *s.* 156 = *Jacobi s.* 285 *n.* 41: Numphis sacrum coh(ors) II Ræ[t(orum)] c(ivium) R(omanorum) cui [p]reest///[S]exti[us Vi]ctor [prae]fect(us) [v(otum)] s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *Vgl.* Caparenses, Coventina, Griselicae, Percernes, Silonsaclo . . . , Varcilenae, Volpinae.

Nynia *M., bischof der Picten. Baeda h. e.* 3, 4: Nynia episcopo reverentissimo et sanctissimo viro de natione Brettonum.

Nyrax *celtische stadt. Steph. Byz.: Νύραξ, πόλις Κελτική.* Ἑκαταῖος (*Miles. fragm.* 21 *FHG ed. Müller* 1 *p.* 2) *Εὐρώπῃ.* τὸ *ἐθνικὸν Νυράκιος. cf. die angeblich von dem Iberer* Norax *erbaute* Nora *auf Sardinien und die dortigen* nuraghen, *Müllenhoff, DA* 1, 96 *f.*

O.

ŏ *kurzer vocal, wird ir.* ŏ, *cy.* ŏ, ĕ. *Entspricht* ă *in* brog, coc, **lo**citon, mog, mori, rod *u. a.*

Beispile von ŏ: co-(vinnus), Cob-eia, Cobios, -obo-, Lobesa Lovesus, Strobili, Broc., -**o**co-, Doci-(rīx), ti**o**co-(breχtio), Vocontii Vocuntia, Odu., B**o**dio-(casses), R**o**dano-, (Ambi-)mogidus, M**o**gonti, (Corio-)solites, T**o**listo-, T**o**losa, Volusius, -on-, **o**no- onā, *g**o**neto-s, Caraditonos Carantonus, (Esu)-mopas, Borius, corio-, C**o**robus, dv**o**rico, Cos-, Mosa, V**o**segos, -**o**-to-, Caracotinum, Covertom**o**tul., *r**o**to-, Lovesus Lobesa.

In position: Cobl-, c**o**bro-, Occo-, Docc-, Rocca, Tocca Toccius, Troccius, Coddacatus(?), Seboddu, (Derco-)mognus, **o**gro-, Coll-, **o**llo-, Cicollui, Sollus, Comb-, combaro-, Comma Commius, M**o**mmo(n), C**o**nco-(litanos), bond, C**o**ndos, Let**o**ndo Letondiq(um), l**o**ngo-, Tongilia, Tong(c)ius, Tong(c)etamus, T**o**ngoenabiagus, Onna, Adonna, Adonnicci, Donn-, *g**o**nnetos *variante von* *gonetos, Nonnus (Nannos), s**o**nno-, Canetonnum, Crouciat**o**nnou, Ronsius, (carta-, heititi-)ont, ontega, Mog**o**nti, ponti, *(bitu)-v**o**ntios, Orbissa, B**o**rbeto-, Corbi-s C**o**rbo-s, V**o**rganion Vorgium, B**o**rmo(n), corn-, T**o**rno-s, Corr-, Blossus, ClossI, Cossus, Lossa, Mossia, tossia, cost (cast), Vostrus, **O**tt-o(n), Bottus, Cotta C**o**tto-s Cottius, *crottā, Lottus, M**o**tto, Scottī, Oxi-(dubna), Bloxus, Moxsus Moxsius Pleumoxiī.

ŏ-stämme, masc., nom. sg. auf ŏ-s, *lat.* o-s us, *griech.* ο-ς, *urgerm.* a-s. Abudos, Acapusos, Acastos, Acussros, Add(Ass)edomaros, Agriccos, Alabrodeos, Alaucos, Anagantios, Anareviśeos, Anavos, Ande-camulos, Andounnakos, Aneunicnos, Aneunos, Anniccoios, Anninos, Anorbos, Are-macios, Arivos, Artos, Atepilos, Atesos Atisios, Atrectos, Atullos, Audos, Auscrocos, Autinos, Avos, BIINOC *für* Belinos, Bimmos, Biracos, Bodv**o**s, Boic**o**s, Brätron**o**s, Brenos Brennos, Brigios, Brigo-magl**o**s, Brogi-taros, Bucios, Caballos, Camulos, Cantlos, Carmanos, Carsicios, Cassisu-ratos, Cassi-talos, Cattos, Cernunnos, Ciallos, C(L?)icutanos, Cingos, Cisiambos, Cobrovomarus, Coios Koiios, Comios Commios, Conteχtos, Contoutos, Contovios, Coriarcos, Counos, Crispos, Cutios, Danno-talos, Deio-taros, Deiviciăcos, Diarilos, Diasulos, Diviχtos, Doiros, Dubnoco-veros, Dubnovellaun**o**s, Dumnoveros, Dumannos, Dumnocoveros, Duratios, Durnăcos, Earos, Eburovicos, Eccaios, Epenos, Epillos, Epo-medvos, Equos, Escingos, Euĕnos, Ganicos, Giamilos, Iartos, Iccavos, Icos, Illos, Ivavos, legatos, Licnos, L(C?)icutanos, Litavicos, Litugenos, . . lousos, Lucios, Luχterios, Magalos, Matuc(g)enos, Maufennos, Nonnos, Oassos, ... OBNOS, Oclicnos, Octos, odocos, Ogarios, Oinos, Olicios, Olillos, Pennovind**o**s, Pictilos Piχtilos, Pirakos, publicos puplikos, Kvi(n)tos, Ratumacos, Rēmos, Riuros, Sactnos, Santon**o**s, Sego-māros, semissos simissos, Senilos, Sequanoiotv**o**s, Seviros, Silvos, Smert[ull]os, Sollos, Sonnocing**o**s, Stratos, Suticos, Suticcos, Tarbelinos, Tarros, tarvos, Tasgetios, Tatinos, Tecos, Togiant**o**s, Toutissicnos, Triccos, Trutiknos, Turon**o**s, Ubios, Ulcos, Ullantos? U(V)rităcos, Vandelos Vadnelos Vandelios, Vedantos? Veneχtos, Vericos, Vertros, Viducos, villoneos, Viredios, Viredisos, Viros, Viscunos, vlatos, Volisios Vosenos, . . *λλανοιτακος*, . . . trinos *CIL* XIII 10006, 165. . . . los *CIL* XIII 10006, 153. . . . os *(Saalburg) Jacobi s.* 330, 12. (*Salassisch* Ulkos *oder* Vụkos, *lepontisch* Alkovin**o**s, Alios, Komonos Komoneos, Mako[nos *oder* -nios], Pivotialos, Ritu-kalos, Sivilios, Slanios (*gen.* -iui), Tekialos, Tisios (*gen.* -iui), Varsileos, Vitilios.)

Daneben nom. sg. auf od: Abudod, Ner-

cod, Noviiod, *und auf* o: Abucato, Anorbo, Atisio, Aulirco, Auscroco, Avareco, Carmano, Cupinacio, dēvo-rivo, Doubno Dobno, Douno Dono, Durato, Giamilo, Lixovio, Matugeno, Nino Ninno Ninino, Nonno, Octo, Remo, Santono, Setubo, Touto-bocio, Verico *u. a.*

Neutr. ŏ-*stämme, nom. acc. auf* o-n (*ursprünglich* o-m *in* u[s]eilom, vīnom?): -āco-n, (Vidu-)bīon, cantalon *cantlo-n, karnon, celicnon, Crouciatonnon, (Penno)crūcion, -dūnon, ἐμβρεκτόν *von* *imbrecton = *in-breg-to-n, gaison, (in)quimon, iubron, nemeton, Ramedon, (caneco-)sedlon, Suindinon, Vorganion Vorgium, *(dī-)bion, *dligeto-, *galaron.

Gen. sg. masc. ī *in* Ateknatī, Ciallī, Segomārī, Trutiknī *u. a.*

Dat. ū *in* Alisānū, Anvalonnācū, Caraditonū; *und* ui *in* Cicollui.

Plur. masc. nom. -oi *in* Tanotaliknoi; *und* ī *in* senānī?

Neutr. auf -ā *in* -āca, cantena, esseda, petorrita; *und* ŏ *in* avallo, dvorico, nanto?

Gen. m. Eburovic-om, *hispanisch* (*MLI p.* CXXXVII. *EE* 8 *p.* 437) -q-um *in* Abliqum, Acciqum, Aelariqum, Bedaciqum, Caecanqum, Cecciqum, Clounioqum, Comenesciqum, Cossouqum, Couneidoqum, Etommoq(u)m, Lanciqum, Leran[i]qum, Segossoqum, Uloqum, Venniq(um), ..otaliqum, ..rioqum; -cum -cu *in* Abboiocum, Acceicum, Aeticum, Amaonicum, Aminicum, Aucieicu, Auvancum, Avelicu[m], Calnicum, Canbaricum, [C]oronicum, Corovescum, Elaisicum, Lancicum, Longeidocum, Mesicum, Metturicum, S[e]anicocum, Tamnicum, Tediv[i]an[c(um)], Tritalicum, Vellic(um), ...aucum, ...avum, ..eicum, ..icum; *in* c-un, g-un, -gu: Aulgigun, Balatuscum, Boddeg(c)un, Celtigun, Chilasurgun, Veliagu.

Die stämme der o-*declination lauten in der composition gewönlich auf* o *aus. In:* Abulo-(brica), Acinco-(vepus), Agedo-(virus), Agio-(marus), Aicio-(gnu[s?]), Albio-(rīx), Alleyo-(rīx), Amio-(rīx), Aneχtlo-(marus), Ardo-(briga), Augustŏ-(*bei Fortunatus* Augustŏ-dunum), Augustŏ-(nemetum, -ritum), Bodio-, Baio-(casses), Borbeto-(magus), Borvo-, Boudo-(brigā), Brigo-(banne, -*ialon), Cambo-(dunum), Camulo-(gnāta), caneco-(sedlon), Canto-(gnātus, -rīx), Carento-(magus), Lovo-(catos), Celeco-(rīx), Cingeto-, Ver-cingeto-(rīx), Coverto-motul., Derco-(mognus), Doro-meni? Escenco-(las = *Excingo-latis), Combaro-(marus), Cobrovo-(marus), Corio-(solites), Danno-(talī), Dario-riton, Derco-(mognus), devŏ-(rivo), Domno-(tonus), Donno-(taurus), Eburo-(vix), Evo-iu-(rīx), Epo-(rēdia), epŏ-rēdiae, Epo-rēdo-rīx, Adgenno-(rīx), Iblio- Illio-(marus), Icio- Iccio-, Indutiŏ-(mārus), Λογγο-(σταλητων), Lovo-(catos), (Ā-)marcŏ-(litanos), Nanto-(sveltā), Nerto-(marus), Nitio-(broges, -genus), Occo-cnu, Octŏ-(durus), Ollo-, Olo-(gnato), Onnior.., Ounio-(rīx), Ovio-(rīx), Penno-(crūcion), Rio-(cenus), Sacco-(mainus), Samo-(talos), Sego-(brigā, -latius, māros), *senŏ-(castu), Sunno-(virā), Taro-(dunon), Tecto-(sagi), tioco-(breχtio), Tolisto-(bogii), Toutio-(rīx), trino-(sam *neben* trinuxsamo), Touto-, Truto-brigā, Ulido-rīx *oder* VILLAORIX *CIL* XIII 3179, Uxello-, verc(g)o-breto, Verno-(dubrum), Vēro-(mandui), Vindo-(bōnā, -magos), Virdŏ- Virido-(mārus), Virido-(vix), Voreto-(virius *von* -vĕros), Votepo-(rīx).

Aus der a-*declination:* Brīvo-, Brio (*zu* brīva), Samaro-briva (*zu* Samara).

Aus o- *entwickelt sich* io- *in:* Cambio-vīcenses *neben* *Cambo-, Dīvio-dūrum *neben* Dīvo-, Elvio-mārus *neben* Elvo-rīx, Regio-magum *neben* Rigo-magus, Rictio-vārus *aus* *Recto-māros, Tascio-vanus *neben* Tasco-vanus *für* *Tasco-manus?

Der stammvocal o- *fällt aus in* Allot-rīges *für* *Alloto-rīges (*cf.* Lugoto-rix), Bisul-dunum *für* Bisulo-dūnon, Cob-launum, Cob-nertus *für* *Cobo-launon, -nertos, Conem-briga *für* *Coneno-brigā, Durot-rīges *für* *Duroto-rīges, Mal-dunum, Mal-mundarium, Rot-marus *aus* *Roto(*oder* Roti)-māros, *ir.* con- *für* *cono- *in* Conchubar Conchobar.

Weitere ŏ-*stämme sind:* -āco-, alio-, arépo-, arto-, *bāgo-, ballo-, bepo-, (verco-)breto-, *buco- *und* *bucco-, carro-s, catto-s, *cladibo-, *adi. auf* -co-s, *patronymica auf* -c-no-s, dago-, dēvo-, dubno- dumno-, -eno-ēno-, -eo-, epo- *aus* equo-, giamo-, -ialo, -ico- -icco-, -io-, litano-, *mallo-, marco-, mā(mō)ro-, mato- (*neben* *mati-), nevio- novio-, ogro-, *reidho, *roto-, samo-, *sceito-, seno-, *sruto-, *succo-, -to-, *trito-, trōgo- *aus* trougo-, -ucco- ucio- uccio-, vergo-, vēro- *aus* *veiro, vindo-, viro- *mann*, vīro- *wahr*.

Für -ŏ- *steht auch* -ă-: -ovius *und* -avius (Alovius Alavius, Cornovium Durocornovium Cornavii, *cf.* Aus-o-ba *für* Aus-o-va Ausavā),

Bria-mail = *Brīgo-maglos, Cappo *und* Coppus, *Κάρνον*, cost *und* cast-, cuma *und* *cumo-s, Cunacenniwi *und* Cunocenni, Cunotami *richtiger als* Cunatami, Damnonii *und* Domn., Domn. *und* Damnonis, *cy.* Dunnagual *für* Dumnagual, *Dumno-valo-s, Loronius *und* Laronius, √mag *und* mog, *adi.* *mogo-s, *var.* măgo-s, Maguntiacum *und* Mog., Adnomatus *und* Adnamatus, Nonnus *und* Nannus, Pădos *cf.* Bod-enkos, Laus-onna *und* Laus-anna, √răd *und* rod, a *aus* o *verderbt,* Regadonum *aus* Rīgo-dūnum, Regamaga *aus* *Rīgo-magos, Ricaamaariu(s) = *Rīgo-mārios, *cy.* Ria-taf, Cona-tam, Wora-tam *aus* *Rīgo- *Cuno- *Vero-tamos, Tannia Tonnia *cf.* Tennia, Teuta-car, -gonus *aus* *Teutocaros, -cunos, (ver-)tragos, Trēna-catus *aus* Trēno-catus, Vassa-rotus *aus* *Vasso-rotos, Vinda-luco *aus* *Vindo-louco.

Der stammvocal o *ist zu* e *abgeschwächt in IBCh* Conetōci *für früheres* Cunatāci *oder* Cunotāci, Senomagli *und* Senemagli.

a, e *wechselnd mit* o *in* Tennia Tannia Tonnia, Tonge-tamus, Vendumagli, Vinnemagli *für* Vindomagli, *cf.* ande, ando Andugovoni, Burde-gala Burdigala Burdogilum.

ŏ *aus* ĕ *in* Condato-magus *von* Condate; *cf.* Ambo-glanna *zu* ambe.

Pyrenaeischer wechsel von e *und* o: Senipennis *und* Seniponnis.

Schlußvocal o *des ersten compositionsglides zu* ī *geschwächt, in* Canti-bedonia *und* Cantioibis *neben* Cantŏ-, Convicto-litavis *neben* Victi-sirana, Devicnata *neben* Devo-gnata, Eporēdo-rīx *neben* Eporēdi-rīx, Mari-talus *für* Maro-talos, Orgeto-rīx *und* Orciti-rīx, Redso-mārus *cf.* Ressi-mārus.

Im Gallischen wechseln ŭ *und* ŏ *manchmal mit einander, auch im stammesauslaut der composita:* Petro-(mantalum), *früher* Petru-(corii), *daneben aber* Petrucorii *und* Petrocorii, Smertu-litanus *neben Σμερτομάρα*

ŭ *für* ŏ: Cunu-pennius *statt* Cuno-pennius, Seno-condius *neben* Senu-condius, Vasso-rīx, *O.* Vassure-curtis *Vassurīgo-curtis, Vendumagli Vinnemagli *für* Vindomagli, Virdumārus *neben* Virdo-mārus.

o *für* u *in:* Adiatu-mārus *neben* Adiatorīx, (ianto- *für* iantu-), Epo-so-gnātus *für* *-su-gnāto-s, Lito-gene *s.* Litu-genius.

u *neben* o: cunos *neben* conos (Cunatius, Conatius), dŭmnus *neben* dŏmna, Dŏmnitius, *Δομνόκλειος*.

[ō — O . . . us]

Pyrenaeisch wechsel von u *und* o: Condannoi Cundueseni, Sori Suri.

ō *langer vocal, länge von Brücke's* oa, *contrahiert aus* ou, *wird ir.* ó, ua, *cy. zu* ū = *idg.* au (*ai.* ō). *Beispiele:* Acōrus, *Βώκιος*, *bōdi- *woher* bōdio- *aus diphthong* ou, (Teuto-)bōdiācī *neben* Boudius, Bōdicus (*cf.* Boudicca), *-βώγιοι*, Boii, -bōnā Bōn(ōnia), Bōtilla *neben* Boutia, *clōnis *für* *clouni-s, Clōta *beßer* Clouta, clūto- clouto- clōto-, cōmi-, Cōmo-n, cot cout, *adi.* crōdi- *aus* croudi-, *lōcerna *loucerna, lōdix *neben* loudix, Epo-lōnus *für* *Epo-launos, Coxalōtī = *Coxa-loutī, Mōda, Nōdens Nōdenti Nūdente, Nōricī, *ōgā *virgo,* -ōn-, -ōnio-, *δουκ-ωνέ*, . . idónio *CIL* XII 1172, -ōno- -ōnā, Ōnŭ-ăva, -ōso- -ōsā *plōg plōxenum, *slōgo- (Catu-slōgī), *altbritt.* sōcā, *inselcelt.* *tōtā, Tōtatis, Totatigens *neben* Toutatis Teutatis Tutatis; *suffix* -tōt *oder* tāt *in w.* Vene-dōtis *(gen.);* trōco- (trōcaria) *aus* *trouco-; trōgo- *aus* *trougo-,* vōla *urina.*

ō *steht in stämmen auf* -ōn- *im nominativ; auch femin.:* Anavo, Acco, Baxo, Boso, Cobluto, Cudsō, Diseto, *ogmisch* ilvveto, Ranto, Sapluto? Sirvando, Tarkno, Titullo, Vaenico, Vittuo, Vosseno; Ioviono = Ioviāna?

In -iōn-*stämmen, sg. nom.; auch femin.:* Arocio, Artio, Banio, dugeonteo, Fremandio, Magulio, Meduttio, Moenio, Qaninio, Sosio, Vitori-sario Vitusurio? *auch O.* Lero (insula).

ō *steht auch für* ā *in cymrisch (seit saec. 6 p. Chr.)* Boduacus, *gen.* Boduoci, Catvoconi *für älteres* Catuvocani, Cunetoci *für früheres* Cunotaci, mōros, Cunomor[i] *für* Cunomari.

ō *findet sich im gen. der* u-*stämme auf* -ōs, *z. b.* Brusscōs, E(I)vacattos, Trenalugos.

In den schwachtonigen schluß-sylben war ō *im Celtischen zu* -u *geworden im nom. sg. der* -on-*stämme; deshalb schreiben die Gallier selbst* Frontu *für lat.* Fronto.

O . . . s *G. (Great Casterton bei Stamford, oder Chesterton Lordship, Huntingdonshire) CIL* VII 79: . . . Mart(i) O . . . *oder* Mar(ti) To . . .

O . . . *M. (Preseglie in valle Sabbia) CIL* V 4894: Au[r(elio)] O . . .

O . . . us *M. (Niederbieber, Rheinpreussen, reg.-bez. Coblenz, a. 239) CIR* 694: A(ulus) Ibliomarius O . . . us.

O . . . omna *cogn.* *(Buje) CIL* V 418: L. Mariario Sex. f. pat. Axsoniae L. f. O///omnae mat. Sex. Mariario L. f. fr. Mariariae L. f. sor.

OA . . . *(Bronze-münze der Lexovii) Muret-Chab.* 7145.

Oassos = Vassos? *(Morsbach, j. in Metz) BJ* 96/97 *s.* 95: OAΣΣOΣ?

-ob- *ableitungssylbe, in* Ab-n-ob-a, *Αὔσ-οβ-α für* Aus-o-va, Onoba Onuba (*s.* Onusa), *Ὄρ-οβ-ις*, Or-ob-ii, Ossonoba? Osunoba, *Τοίσ-οβ-ις*, *Τουέρ-οβ-ις*; *vgl.* -ua *in* Ausua, pagus Deob-ensis, *fl.* Venobia, *iber.* -oba *neben* -uba. *s.* -ŏbŏ-.

Ob . . *(Rom) CIL* XV 3051: OB.

? **Oba** *nach Hübner iberisch, stadt der Turduli in Hispania Baetica, j. Jimena de la Frontera. Ptol.* 2, 4, 10: *Ὄνοβα (Müller ci. Ὄβα). (Jimena) CIL* II 1330: . . . . Res publica Obensis epulo dato dedicavit curantib(us) L. Cor. Herennio Rustico et M. S[e]n[ti]o Restituto II vir. 1334: [R(es) p(ublica) O]bensis . . . *Zweisprachige münze MLI n.* 142: OBA Obac?

Obana *G(öttin), iberisch? (Jelsa bei Velilla, am Ebro) CIL* II 5849: Pro salute et reditu Aburi [Cres]c[e]ntis Lu[r *oder beßer* [Ab]u[r(ius) F]lorus Obanae v. s. l. m. *s.* Obiona.

Ob-avus *M. (Narbonne) CIL* XII 4898 *add.* = *Inscr. de Languedoc n.* 602: D(is) M(anibus) IulI Obav[i], Chiae l(iberti).

Obduru *s.* Oltuba.

Obel-e(n)ses Matres, *von O.* Obelum *oder* Obela. *(Crossillac, zwischen Ville-Dieu und Villeneuve-de-Berg, dép. Ardèche, arr. Privas) CIL* XII 2672 = *Inscr. de Languedoc n.* 1978: Matris Aug(ustis) Obelesibus [Iu]l(ius?) Sec[u]nd[us] . . . .

? **Obel-ia** *s.* Obellius.

Obelli-ānus *M. (Vragnizza) CIL* III 2610: M. Vivio Obellian.

Ob-el(l)ius *M.* **Obellia** *F. (Almenara) CIL* II 3976: D(is) M(anibus) [O]bellies G. f(ilies) Stap[h]yleni[s] ann(orum) XXX. *(Pola)* V 203: Obelliae Maximae. *(Nîmes)* XII 3226 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 333: Obelia Philete. *(Lyon, Fourvière)* XIII 1738: Q. Obellius Euangelus. *(Voroux):* Obeli f. *(Lyon):* Obeli.

Obelonon *s.* Obilonna.

Ὀβιδοvναι Ὀβιδουνον *s.* Noviodunon.

Obien-ia *F. nomen. (Narbonne) CIL* XII 5020: Obieni[a Q. l.] Vera.

Obila *G. (Zwischen Spring und Drassau) CIL* III 6263: Obile et Herculi M. D. P. D. Col. v. s. l. m.

Obila *O. der Vettones in Lusitanien, j. Oliva. Ptol.* 2, 5, 7: *Ὄβιλα (Müller ci. Ὄλιβα)*.

Obilaba *O. s.* Ovilava.

Obil-ēdus *G. (Murstetten) CIL* III 5653 = 11794: Obiledo Quint(i) v(ivus) f(ecit) sibi et Speratiae Maximae vivae Speratius Lupulus an. XX.

Obil-ia *F. (S. Veit in Kärnten) CIL* III 4979: Secunda Obilies lib. v. f. s. et Primo mar. opt. *(Klagenfurt)* 6503 = 11534: Iunio [Pr]imi f. et Obilie Atonis f(iliae) con.

Obilonna *O. bei den Allobroges, j. La Bathie, Savoie. TP:* Obilonna. *IA* 346,2: Obilinnum (*var.* Oblimum, Belumnum, Bilummum, Billunum, Billumnum). *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 18. 239, 1: Obelonon.

Obi-lus *M. (St. Leonhard am Forst) CIL* III 5664: D(is) M(anibus) Tutuia Crispae lib. v(iva) f(ecit) sibi et Obilo Lusti lib(erto) marito [a]n. LX.

Obione *localgöttin. (Socastillo bei Estollo, unweit Burgos) CIL* II 5808: Segontius Obione s(olvit) a(nimo) l(ibens) m(erito). *(Saint-Saturnin-d'Apt, Vaucluse)* XII 1094: Obioni *(dat.)* v. s. l. m. *s.* Obana.

-obio- *in* Argobium, *M.* Vercobius, Vindobius? Latobius *für* Latovius?

-ŏbis *in fl. Τοίσ-οβις Τουέρ-οβις.*

Obli-ăcus *O. j. Lys-Saint-Georges, dép. Indre, arrond. La Châtre, canton Neuvy-Saint-Sépulcre.*

Oblivio *s.* Aeminius, Limaias.

***ob-no-s** *om-no-s *m.* '*furcht*', *grundform* *obhno-, *cy.* ŏuyn, *w.* ofyn ofn, *corn.* own, *mbret.* aoun oun, *nbret.* aoun aon heon *(Batz), vannetais* eun, *bas-vannetais* owen awen aon, *Léon* aou-n, *ir.* óman, úaman. *Nach Bezzenberger zu gr. ἄφνω plötzlich, got.* bi-abrjan *sich entsetzen, staunen, aslaw.* abije *sofort. — In air.* ess-amin, *ir.* esomain *fearless* = *gall.* Ex-obnus Exs-omnus Ex-omna, = *w.* eh-ofn, *mbret.* eh-affn, Suobn-edo *bien terrible,* Suobnilli (-ili?); *bret.* aoun-ik *timide* = *omn(obn)-ĭco-s.

Obno-s *M. Gallische bronzemünze Muret-Chab.* 6310: OBNOS. *(Camp d'Amboise)* 6311, *pl.* XIX: SONAO. *Zu* Conetodun?

-ŏbŏ- *in* Aitol-obos, Cor-obus, Rudi-obus, Verelobi? *Vgl.* -ob-.

Obocas *fl. in Irland, j. Ovoca. Ptol.* 2, 2, 7: *Ὀβόκα ποταμοῦ ἐκβολαί. cf. Ἴσ-ακα.*

-obr- *in fl.* Obr-inca, Tri-obri-s, Urobr-ica (Matres?).

Obrege *O. im territorium von Albi. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 1 (*Labbei Nov. Bibl.* I *p.* 699): Desiderius Caturcensis episcopus Obrege Galliarum oppido oriundus fuit. Haec itaque inita, in extremis paene Galliarum finibus sita; regionibus quippe Aquitaniarum extrema, habens a meridie provinciam Narbonensem.

Ŏbr-incă-s Ŏbr-incŏ-s *fl. nach F. W. Schmidt und Zangemeister (WZ* 3, 315 *f.) j. der Vinxtbach* (*von* fines), *bis zur Napoleonischen zeit die grenze zwischen den dioecesen Trier und Cöln; nach Clüver und K. Christ die Ahr. Ptol.* 2, 9, 2: *Ἡ δ' ἀπ' ἀνατολῶν πλευρὰ περιορίζεται τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ παρὰ τὴν Μεγάλην Γερμανίαν, οὗ ἡ μὲν κεφαλὴ ἐπέχει μοίρας κθ´ γ´´ μϛ´, τὸ δὲ κατὰ τὴν τοῦ Ὀβρίγκου* (*Ἀβρ: variante, Ἀβρίκκα Marcianus*) *ποταμοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτροπὴν μοίρας κη´ ν´, καὶ ἔτι τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ὄρει, ὃ καλεῖται Ἀδούλας ὄρος κθ´ L´´ με´ δ´´. Ἰουρασσὸς ὄρος κϛ´ δ´´ μϛ´.* 8: *Τῆς δὲ παρὰ τὸν Ῥῆνον χώρας ἡ μὲν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ καλεῖται Γερμανία ἡ κάτω, ἐν ᾗ πόλεις ἀπὸ δυσμῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ τῶν μὲν Βατανῶν μεσόγειος Βατανόδουρον.* 9: *Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ πρὸς μεσημβρίαν καλεῖται Γερμανία ἡ ἄνω, ἐν ᾗ πόλεις ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ Νεμήτων μὲν Νοιόμαγος, Ῥουφινιάνα, Οὐαγγιόνων δὲ Βορβητόμαγος, Ἀργεντόρατον, Λεγίων η´ Σεβαστή, Τριβόκων δὲ Βρευκόμαγος Ἔλκηβος, Ῥαυρικῶν ⟨δὲ⟩ Αὐγοῦστα Ῥαυρικῶν, Ἀργεντουαρία. cf.* Abrincatui, Tri-obris.

Obucior? *(Igg) CIL* III 3790: Buio Brocci v. f. sibi et Maximae Epponis f. coiugi suae Θ. an. LX et Severo et Obuciori f. v. Quincio Severi f. Θ an. XX . . . .

Obuc-ula *iberisch? O., stadt der Turdetani in Hispania Baetica, j. La Moncloa. Hist. b. Alex.* 57, 3: Ad Obuculam. *Strab.* 3, 2, 2 *p.* 141: *Ὀβούλκων* (*irrtümlich für* Obulcola). *Plin. n. h.* 3, 12: Obulcula. *Ptol.* 2, 4, 10: *Ὀβουκάλα. Appian. Hispan.* 68: *Πόλεις εἷλεν* (*Σερουιλιανὸς*) *Εἰσκαδίαν τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν. IA* 413, 2. 414, 3: Obucula. *Rav.* 4, 44 *p.* 315, 4: Obucula *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Obucla (-am 3281, -ae 3284).

? **Obulc-ius** *M.* **Obulcia -ea** *F. (Bardofze bei Skopia) EE* 4 *p.* 81 *n.* 219: Iulia Obulcla. *(Rom) CIL* VI 9689: Q. Obulcius Q. Q. l. Andronicus. *(Visciano) EE* 8 *p.* 137 *n.* 536: Obulcia Ↄ. l. Iucunda sibi et Obulciae Ↄ. l. Hecate fIliae N. Obulcio Ↄ. l. Pharnaci.

Obulc-o(n) *iberisch? O. der Turduli in Hispania Baetica, j. Porcuna. Strab.* 3, 2, 2 *p.* 141: *Κάρμων καὶ Ὀβούλκων.* 3, 4, 9 *p.* 160: *Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς ἐλθεῖν Καίσαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν τὸν περὶ τὴν Μοῦνδαν πόλεμον. Plin. n. h.* 3, 10: XIII p. remotum (a Baeti), in mediterraneo Obulco quod Pontificense appellatur. *Ptol.* 2, 4, 9: *Ὀβουλκών* (*ὄβουλκον codd.*). *Steph. Byz. p.* 482, 18 *M.*: *Ὀβόλκων, Ὀβόλκωνον, πόλις* (*Βαιτικῆς*). *(Porcuna) CIL* II 2129: Aedil., flamen, IIvir, pontif. municipi P[ontif(iciensis) Obulc(onensis)]. 2131: L. Porcius L. f. Galeria Stilo Obulconensis an. LXV, aedilis, IIvir designatus p. i. s. h. s. e. s. t. t. l. Huic ordo Pontificiensis Obulconensis locum sepulturae impensam funeris laudationem statuam equestrem decrevere. *(Córdova)* 2252: M. Cornelius Fannianus Obulconensis annorum LXXII. *(Cortijo del Rio)* 5496: L. Fabius L. f. Quir(ina) Chrysippus Obulconens[i]s. *Münzen: MLI n.* 120: OBVLCO, OBVLCONII (= -ne) *und* OBVL(co). *Vgl.* Ipolcobulcula Ipocobulcla (*CIL* II 1565. 1632. 1643. 1645. 1651. 1653) *aus* Iporca (*n.* 1046) *und* Obulcula.

? **Obuldino-s** *G. (Voltino bei Limone, nw. vom Garda-see) Stokes, Celtic Declension p.* 56 *zweifelnd:* Tetumus Sexti Dugiava Sasadis to me decavi Obuldinu Tinu *(dativ). Pauli s.* 15, 30. 86 *list* :: omezeclai Obalzana :- ina.

Obvit *M. (Lyon, Trion n. 996) Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *n.* 384 *p.* 497, 907: OBVIT. F.

-oc -oq *hispanisch, in* Abboiocum, Aebosoca, Amocensis, Clounioq(um), Couneidoq(um), Eliocroca, Etommoq(um), Longeidocum, Nebisoci, Sambroca fluv., S[e]aniocum, Segossoq(um), Turoqua, Uloq(um), Urcaliocus, . . rioq(um).

-oca *in* Amoca, Oltoca? *M.* Turoca.

Ocaere *G.* *(S. João do Campo) CIL* II 2458: Anicius Arqu[i]i votum libens Ocaere solvit.

Ocaro? *fig.* [*Moulins; Clermont*]: OCΛRO.

. . . **occa** *cogn.* *(Mailand) CIL* V 6013: . . . occae patrueli . . ontáno.

?**occ-abo-s** *armband*, *vgl. gr.* ὄχθοιβος. *Hesych.*: Ὄκκαβος· τὰ περὶ τὸν βραχίονα ψέλλια. *cf. Etymol. M. p.* 383, 22: Ἐπὶ δὲ κρίκον ἔστορι βάλλον, ἀντὶ τοῦ τῷ δὲ ὀκκάβῳ τὸν ἔστορα ἔβαλλον. *(Bei Baiae, a. 289 p. Chr.) CIL* X 3698: Permisimus ei occavo et corona dum taxat intra fines coloniae vestrae uti. *(Lyon, a. 160)* XIII 1751: Sacerdote Q. Sammio Secundo ab XVvirIs occabo et corona exornato. *Vgl. M.* M. Ocabius *CIL* X 2188.

Occ-asus *M.* *(Pouech bei Saint-Gaudens) CIL* XIII 178: θ Iullo Occasi f. et θ Bonexsi Senixsonis f. uxsor et Primae matre θ Sennagi Paulli f.

Occ-ensis vallis, *vallée des Orres ou de Barcelonnette. Testamentum Abbonis. Pard. dipl. n.* 559, *t.* 2 *p.* 373 = *Cartulaires de l'église cathédrale de Grenoble dits Cartulaires de Saint-Hugues, p. J. Marion, p.* 39 *(5. mai 739)*: In vallem Occense (*nicht* in valle Moccense) et Rigomagense.

Occi-ācum *O. von M.* Occius, 1) *j. Saint-Rambert-sur-Loire, en Forez, arrond. Montbrison.* 2) *Oizy in Belgien, provinz Namur, arrond. Dinant.* 3) *Ozo, bei Izier in der belg. prov. Luxemburg. arrond. Marche.*

Occi-ārius *M.* *(Grugua) CIL* X 7537: Farsonio Occiario mil. stip. XX. q. v. a. XL.

***Occili-ācum** *von M.* Occilius, *O. j. Oseacco, Friaul.*

Occiodrensis *s.* Iciodorum.

Occis-o(n) *M.* *(Hanau) Schuerm.* 3963: Occiso f(ecit). *(Juslenville) Bull. Liégeois* 9, 433: Occiso. *s.* Ociso.

Occius *ist italisch.*

Occ-o(n) *fig.* *(Llanllyr in Wales, Cardiganshire) BC* 17, 312: Tesquitus Ditoc Madomnuac Occon filius Asaitgen dedit. *(Mechten-el-Haouan) BC* 1896 *p.* 398 *n.* 118: ?Aius (filius) Arinis (filii) Occonis fecit et dedicavit s(ua) p(ecunia) l(ibens) a(nimo). *(Calcar) CIR* 769: Occo . . . *(Nijmegen; Vechten) Schuerm.* 3964: Occo f(ecit). *(Reims) Habert* 989: Occ.

Occo . . . . *(Werfen) CIL* III 5529: . . tonio [Ge]mello an . . . et Occo . . .

Occoc. *M.* *(Veuves, Loir-et-Cher)*: OCCOC' MA(nu).

Occo-c-nus *M.* *(Charbonnières, Puy-de-Dôme) Jusserand, Congr. scient.* 22, 1 (1856) *p.* 706: OCCOCNV.

Occus *M.* *(Helenenburg in Kärnten) CIL* III 4987: Tertio Caesaris l. Causia Occi f. uxor v. f.

Occ-us-ius *M.* **Occusia** *F.* *(Aquileja) CIL* V 814: Occusia Venusta. *(S. Canciano, Gradisca)* 1219: L. Occus[i] Festi. *s.* Ocusius.

Okdnucio? *O.* *Merow. münze. Belfort* 6299: + O KDИVCIO.

OCII. *(Aislingen) CIL* III 12014, 405: OCII.

-oce *in O.* Letoce.

Ocel . . . *cogn.* *(Vercelli) CIL* V 8115, 113: [C. S]ert. Ocel . . . *(Figlina Campana)* X 8056, 329: Q. Sert . . Ocel . . . *(Bonn)*: OCIIL.

Oceli-o(n) *M.* *(Rovio, Tessin) Anz. für schweiz. Alterthumsw.* 1896 *s.* 103: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Crescent. Ocelionis cum suis.

-ocelis *in* Ibocelis.

Ocelli-o(n) *(römischen ursprungs) M.* *(Saudörfel) CIL* III 5136: Adsallute Aug. sac. Ocellio [C]astrici Marcelli ser(vus) v. s. l. m. *(Mochenwangen, wirtemberg. oberamt Ravensburg) CIL* III 11895: L. Cusseius Ocellio fecit col(onia) Iul(ia) Eq(uestri) *(d. h. von Nyon, am Genfer see). (Cöln, saec. 1 p. Chr., 1. hälfte) WK* 10 (1891) *n.* 47 *sp.* 109: [I] Ocellioni Illanvonis f(ilio), Exomnae coniugi eius Optatae f. Annae neptiae Bienus Gati f. pie de suo f. c. . . . [II] Gato ≣ Cabiri f. civI Viromanduo Demioncae coniugi eius Athamae et Atrecto Gati filis Bienus Gati f. pIe de suo f. c. . . . [III] Bieno Gati f. civi Viromanduo Ingenuae Ocellionis fil. coniugi eius. *(Le Hallai bei Auch)* XIII 475: Matico Ocellionis f(ilius). *(Bordeaux)* 612: L. Antonio L. f. Gal. Statuto domo Bilbil. Ocellio l. *(Nyon)* 5003: Mercur(io) v. s. l. m. Ocellio.

Ocellius -ia, Ocellus Ocella *M. F. römisch.*

Oc-ĕlŏ-n *O.* 1) Ocelum Duri, *in Lusitanien, bei Zamora am Duero. Lucil. sat.* 30, 91 *v.* 117 *p.* 130 *M.* = *v.* 702 *B.*: Ut semel in Caeli pugnas te invadere vidi. *Caes. b. G.* 1, 10, 3: Ipse (Caesar) in Italiam magnis itineribus contendit duasque ibi legio-

nes conscribit et tres, quae circum Aquileiam hiemabant, ex hibernis educit et, qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat, cum his quinque legionibus ire contendit. (4) Ibi Ceutrones et Grai Oceli *(Mommsen)* et Caturiges locis superioribus occupatis itinere exercitum prohibere conantur. (5) Compluribus his proeliis pulsis ab Ocelo, quod est citerioris provinciae extremum, in fines Vocontiorum ulterioris provinciae die septimo pervenit. *Strab.* 3, 4, 3 *p.* 157: *Ἐνταῦθα δὲ καὶ Ὠψίκελλαν* (*Ὤκελαν ci. Siebenkees*) *πόλιν Ὠκέλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Plin. n. h.* 4, 118: ... Lancienses, Mirobricenses qui Celtici cognominantur, Medubricenses qui Plumbari, Ocelenses, Turduli qui Bardili et Tapori. *Ptol. (nach zwei sich widersprechenden documenten)* 2, 5, 7: *Ὄκελον (stadt der Vettones).* 6, 49: *Ὀκτώδουρον* (*lis mit Cortez* Ocdo Duri = Ocelo Duri). *Appian. Hisp.* 57: *Ὄκιλην πόλιν ἐπολιόρκουν. . . .* (*Μούμμιος*) *τὴν πολιορκίαν διέλυσε τὴν Ὀκίλης. IA* 434, 6. 439, 10: Ocelo Duri. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 4: Ocelodorum. — 2) *O. der Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis, j. Navia? Ptol.* 2, 6, 22: *Ὄκελον. Rav.* 4, 43 *p.* 307, 11: Odeio. — 3) *O. in Gallia Narbonensis, an der Duria, im gebiet des Cottius gelegen, an der grenze zwischen dem diesseitigen und jenseitigen Gallien, j. Ocello bei Fenestrella, südlich von Susa. Strab.* 4, 1, 3 *p.* 179: *Ὤκελον, τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς . . . ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται· ἔστι δὲ ἐνθένδε ἐπὶ Ὤκελον μίλια εἰκοσιοκτώ.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὤκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης ἡ πολλή. Rav.* 4, 30 *p.* 249, 17—250, 3: Segatione, Occellio, Fines, Staurinis. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3283: Ocelo (3282. 3283, -um 3281), *dafür* Ad Fines 3284. — 4) *Vorgebirge an der ostküste von England, j. Spurn-Head, Yorkshire E., an der mündung des Humber in die Nordsee. Ptol.* 2, 3, 4: *Ὀκέλον* (*ὀκαλίλου X*) *ἄκρον.* — *Vgl.* Alb-ocela, Tunn-ocelum.

Oc-ĕlus *G., beiname des Mars. (Carlisle in Nord-England) WK* 13 (1894) *Nr.* 3 *sp.* 50 *n.* 32 = *The Classical Review* 8 (1894) *p.* 228 = *Proceedings of the Society of Antiquaries of London,* 1894 *p.* 118: Deo Marti Ocelo et numini imp(eratoris) Alexandri Aug. et Iul(i[ae Mam]meae mat(ris) Au[g(usti) et castrorum totique] dom[ui divinae eorum]. *cf. suffix* -elius -elia -elis, Ibocelis, Iunielius, Iuanelius, Laeveli, Librelius.

Ocenus *M. Boissieu p.* 439, 67: I(ulii) Oceni m(anu). *(Wiesbaden) WZ* 7 (1888) *s.* 289: Ocenus f(ecit)?

Ocerensis aquis *s.* Originae.

'Ὀκίλη *s.* Ocelon.

Ocilis *O. in Hispanien. Appian. Hisp.* 47: *Πόλις Ὄκιλις, ἔνθα ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ χρήματα ἦν τὰ Ῥωμαίων, μετέθετο ἐς τοὺς Κελτίβηρας.* 48: (*Κλαύδιος Μάρκελλος*) *παρὰ τὴν Ὄκιλιν ἐστρατοπέδευσεν.*

Ocil-ius *M. (Cremona) CIL* V 4092: P. Ocili Prisci. *(Castell Heidenstock bei Obereschbach) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73 [74]: Ocelius f(ecit). *(Obereschbach in Hessen) Limesblatt* (1892) *nr.* 1 *sp.* 3: Ocilius fe(cit). *(Mainz) WK* 17 (1898) *nr.* 1 *sp.* 6: OCIΛI.

Oci-llus *M. (Utrecht):* OCIΓL. *(Friedberg):* OCIΛ///. *(Vechten):* OCILLI *oder* IΛΛIƆO.

Oc-ilus *M.* [*Stemma Aridii MGSS Mer* III *p.* 612, 11: Obtatus (Bituricensis archiepiscopus) igitur genuit ... Ocilum Sessionensem nobilissimum presulem. 15: Pientia genuit Ocilum.]

Oc-imus *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5998: ... sibi et Ocimo Albinae C. Cominius Cominio Ocimo in agr. p. XXXX in fron. p. XXI.

Ocin... *(Saalburg):* OCIN////? *(Vechten):* OCIN.

-ocĭŏ- *in* Otocius? *O.* Avallocium, Vorocium.

Ocio-c-nus *M. (Jublains) Mowat p.* 84: OCIOCИI (Octocni? Niocori?).

oci-omu *nach Thurneysen villeicht* *ogiomu. *Kalender von Coligny, Ain:* Ociomu, ociom, . . omu rivo.

Ociso *M. (Saint-Nicolas bei Nancy) Schuerm.* 3968: Ociso. *(Nijmegen; Hanau)* 3969: Ociso f(ecit). *(Juslenville):* Ociso. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 31 *n.* 253: Ociso. f(ecit). *(Kesselstadt; Juslenville):* Occiso. *(Osterburken; Mannheim) Baumann* 242: OCI⸗SO. *(Saalburg) Jacobi s.* 324, 111: OCISO F(ecit). *(Bei Straelen):* OCISO OF. — *Auch aus Euge bei Bern, Cöln, Vechten.*

Ocituis *fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: OCITVIS.

Ociuteso *fig. (Reims) Habert* 990. 991: OƆIVTIISO.

Ocl . . . [*Lyon*] *CIL* XIII 10002, 372: Q. Ocl.

Ocli-c-no-s '*des Oclos son*', *nach Ernault von* *(p)ok-lo- *verbindung, ir.* ól, *lat.* pac-iscor, *got.* fagrs, *ae.* fēgan, *ahd.* fuogan, *ai.* pāça. *(Genouilly, départ. Cher, arrond. Bourges, canton Graçay) CIL* XIII 1326: [?Atext]os Virilios [*Ατεξ*]*τος Ουιριλλιο Ανεουνος εποει* Elvontiu ieuru Aneuno Oclicno Luguri Aneunicno.

Ocl-ivius *M. cogn.* *(Concordia) Pais n.* 1079, 88: Oclivi.

Ocmamo? *O. Merowing. münze. Belfort* 3272: O°°°ƆM MΛO.

Ocmugilis *M.* *(Piloña) CIL* II 5741: Ocmugilis (*oder* Oc[ulatius] Mugilis?) Segisamo gente Viromenicorum.

-ocnus *in* pag(us) . . ublocnus.

Oco . . *(Tongern)*: OCO{. *(Besançon)*: OCƆCO.

Ococ. *(Bei Charbonnières, Puy-de-Dôme) Jusserand, Congr. scient.* 22 (1856) *p.* 706: OCOC.

Ocon-ia *zu thrac. O.* *"Οκονα*? *(Nizza) CIL* V 7948 = *Pais n.* 1031: D(is) M(anibus) Oconiae Secundinae uxori.

Oconi-aco *O. Merow. münze. Belfort* 1315 = *Prou* 2608: OƆONIAƆO.

-oco-s *in* [d]eo Alosi-oco, Auscr-ocos, Bibr-oci, IMIOCI, *O.* Noziocum, Pelliocus, Quadom-ocus, Sam-ocus, Sext-ocus, Sid-ocus, deo Stoi-oco, ti-oco-breχtio, Urcali-ocus, Volocus, . . ndacoco filio . . . *CIL* XIII 6183. *Im Cymrischen (seit saec. 6 p. Chr.) wird* -āco- *zu* -ōco-, *w.* awg og, *bret. corn.* -ōc: Anauōc = *gall.* *Anavācos, Bodu-ōci *modification von* Bodv-āci, Bri-ocus, Bud-ocus, Cad-ocus *Catu-āco-s, Chaid-ōcus, Cunetōci *für* Cunotaci, Conetoci, Conhinoc(i), Dubnoc, Gueroci, Ingen-ocus, *M.* Iud-ocus *für* *Iud-āco-s, Mad-ocus, vicus Maioci, *acy.* Matóc, *w.* Matauc Madawg Madog, Motocus, *cf.* Motucius, War-ocus (Verācius), *bret.* War-ochus, Winn-ocus = Winn-ochus. *Vgl.* āce (Tunccet-āce). *Histrisch* -ōcus *in* Clangocus, Ferval-ocus, Laep-ocus, *gott* Meles-ocus.

Ocra *gebirg bei den Japoden, j. der Birnbaumer wald.* *Strab.* 4, 6, 1 *p.* 202: *Καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν συνάπτον πως τῇ Ὄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων ἐκτεταμένων.* 10 *p.* 207: *Καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ ἤδη τοῦτο ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους, καὶ ἡ Ὄκρα πλησίον τούτων ἐστίν . . . Ἡ δ' Ὄκρα τὸ ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι, καθ' ὃ συνάπτουσι* (*οἱ Ἰάποδες*) *τοῖς Κάρνοις.* 5, 1, 3 *p.* 211: *Μέχρι τῆς Ὄκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Εἰς γὰρ Ναύπορτον ἐξ Ἀκυληίας ὑπερτιθεῖσι τὴν Ὄκραν εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι κατάγονται, τῶν Ταυρίσκων οὖσαν κατοικίαν· ἔνιοι δὲ πεντακοσίους φασίν. Ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων· ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι καὶ καλεῖται Ἄλβια. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστε, κώμης Καρνικῆς, ὑπέρθεσίς ἐστι διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος Λούγεον καλούμενον.* *Plin. n. h.* 3, 133: Inlustres (populi) a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni, iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. *Ptol.* 2, 12, 1: *Τὰ δὲ πρὸς τῇ Ὄκρᾳ* (*Ἄκρα X*) *ὄρει.* 3, 1, 1: *Τῇ Ὄκρᾳ.*

Ocra *O. bei Zoll.* *Plin. n. h.* 3, 131: In hoc situ interiere per oram Irmene, Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia.

Ocr-io-n *ἄκρον (cf. gr. ὄκρις aspera extremitas), j. Cap Lizard in England, Cornwall.* *Ptol.* 2, 3, 2: *Δαμνόνιον τὸ καὶ Ὄκριον* (*var.* *Ὄκρινον*) *ἄκρον.* 3: *Μετὰ τὸ Ὄκριον ἄκρον Κενίωνος ποταμοῦ ἐκβολαί* . . . *Vgl.* Inter-ocrium, *j. Antrodoco im Sabinerlande.*

Octa-pitaron *O. j. St. David's Head, vorgebirge in Wales, Pembrokeshire.* *Ptol.* 2, 3, 2: *Ὀκταπίταρον ἄκρον.*

Octasi-ācum *O. j. Thoisy, dép. Côte-d'Or.*

***Octavi-ācum** *von M.* Octavius, *O.* 1) *j. Taviet bei Achêne in Belgien, prov. Namur, arrond. Dinant.* 2) *j. Tavy bei Aye in belg. Luxemburg, arrond. und canton Marche.* 3) *j. Tabiago, Como.* 4) *j. Tavacco oder Tavaco, Corsica.*

***Octaviani-ācum** *von M.* Octavianius *oder* Octavianus, *O.* 1) *Tavigny, gemeinde in der belg. prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 2) *ital. Tavagnacco, Friaul. dial. Tavagnà, prov. und distr. Udine.*

Oct-o(n) *M.* *(Im Leithagebirge) nach Kubitschek:* Octo . Magurigi[s] f(ilius).

? **Octo-cannae** *Matres, einer aus acht hütten bestehenden niderlaßung, kaum celt., zusammengesetzt mit zalwort* octo *und* cann, *wie* Sec(Sex)cannehae *CIR* 1979, *cf. gr.* *κάννα verzäunung, hütte.* *(Auf dem Grips-*

walder schloße bei Uerdingen) CIR 249: Matronis Octocanabus C. Salvius Quetus (*für* Quietus) v. s. l. m. 250: Mat(ronis) Octocannis Q(uinti) Iul(ii) Quietus et Iucundus et Ursulus imp(erio) ips(arum) l. m. 251: Matronis Octocannabus C. Iul(ius) Seranus et Vipsania Fahena ex imp(erio) ibsa(rum) v. s. l. m. 252: [M]atronis Octoca[nna]bus ////// us // | // i // o v| [s.] l. m. 10 253: [Ma]tronis [Octo]cannabus [Vi]ctorini ///? 254: Octo[canne]his C/// ///? *Stollwerck, Gelduba p.* 173 = *BJ* 83 *s.* 154 *n.* 327: Matronis Octocanabus Q. Va[le]rianus ///?

Octó-durus *nach Glück 'arx in angustia sita', nach Ernault 'château resserré, forteresse resserrée' im gegensatze zu* Litanobriga; *zu ir.* octe ochte *angustia; vgl. cy.* eh-ang, *bret.* ech-on, *nicht eng, lat.* ango, 20 angustus, *gr.* ἄγχω, *got.* aggw-u-s, *an.* ǫngr, *ahd.* angi engi, lit. ànksztas, *ai.* aṅhuš *eng; nach d'Arbois de Jubainville aber 'forteresse d'Octos'; O.* 1) *Vorort der Veragri im Rhonetal, dorf Octan (jetzt zerstört) bei Martinach im schweizerischen canton Wallis (Martigny-Bourg-en-Valais), bei den Römern Forum Claudii Vallensium, 15 a. Chr. in Raetien einverleibt. Caes. b. G.* 3, 1, 4 *(57—56 a. Chr.)*: In vico Veragrorum, qui appellatur Octodurus 30 (*A' B'*, octodorus *D' β B²*), hiemare; (5) qui vicus positus in valle, non magna adiecta planitie, altissimis montibus undique continetur. (6) Cum hic in duas partes flumine *(la Dranse)* divideretur, alteram partem eius vici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram vacuam ab his relictam cohortibus attribuit. Eum locum vallo fossaque munivit. *Plin. n. h.* 3, 135 *(zeit des Claudius, nicht des Augustus)*: Sunt praeterea Latio 40 donati incolae, ut Octodurenses et finitimi Ceutrones. *Ptol.* 2, 12, 3: Ὀκτόδουρον. *TP:* Octoduro. *IA* 351, 5: Octoduro. *Concil. Aquilei. a. 381 (Mansi* 3 *c.* 599 *D)*: Theodorus episcopus Octodorensis. *NG* 10, 2: Civitas Vallensium [id est Octodoro]. *Oros.* 6, 8, 2 *(aus Caesar)*: (Galba) cum hiemandi causa in vico Veragrorum, cui nomen erat Octodurus, consedisset mediamque oppidi partem, quae torrente distinguebatur, acco- 50 lis concessisset, quadam die eosdem discessisse per noctem ac proximo insedisse colli videt. Octodurus, Veragrorum vicus. *Concilium Epaonense a. 517 p.* 30, 1 *M.:* Constantius in Christi nomine episcopus civitatis Octodorensis *(Sion)*. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 25 *M.:* Rufus in Christi nomine civitatis Octodorinsium episcopus. *Conc. Aur. a. 549 p.* 109, 15 *M.:* Rufus episcopus ecclesiae Octorinsium. *Eucherii passio Acaunensium martyrum* 4: (Maximianus) se circa Octodorum itinere fessus tenebat. Ubi cum ei per nuntios delatum esset legionem hanc adversum mandata regia rebellem in Acau- 10 nensibus angustiis substitisse, in furorem instinctu indignationis exarsit. *Passio s. Mauricii et sociorum eius* 1, 2 *ASS 22. sept* VI *p.* 345 *C:* Grata planities quo in loco oppidum factum est, quod Octodorus nomen accepit. *D:* Octodorense oppidum . . . Octodorum venit . . . Ab Octodoro. 4: Transgressos se Octodorum . . . Octodorum non redire. . . . Ut Octodorum legio redeat iubetur. 6: Ut Octodorum redeant iubentur. *Rav.* 20 4, 26 *p.* 237, 7: Octodorum. 27 *p.* 240, 8: Idodimus. *(St. Tryphon, a. 307/323) CIL* XII 5523: Imp. Caes. Val. Liciniano Licinio p. f. invicto Aug. F(orum) Cl(audii) Vall(ense *oder* -ensium) Oct(odurus). — 2) *s.* Ocelum Duri. — 3) *j. Ocquier in der belg. prov. Namur, arrond. Huy.*

Octo-gesa *nach d'Arbois de Jubainville* = *Octogaiso-brĭgā *'château d'Octogaisos' (celui qui a un gaison [javelot] dur, violent, pointu), O. in Hispania citerior, j. Mequi- 30 nenza, prov. Zaragoza, bez. Caspe, am einfluß des Segre in den Ebro. Caes. b. c.* 1, 61 *(a. 49 a. Chr.)*, 5: Toto flumine Hibero naveis conquirei et O⟨c⟩togesam adduci iubent. Id erat oppidum positum ad Hiberum miliaque passum a castris aberat XX⟨X⟩. (6) Ad eum locum fluminis navibus iunctis pontem imperant fieri legionesque duas flumen Sicorim transducunt ca- 40 straque muniunt vallo pedum XII. 68, 1: Quae itinera ad Hiberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur. (2) Ipsi erant transcendendae valles maximae ac difficillimae, saxa multis locis praerupta iter impediebant, ut arma per manus necessario traderentur militesque inermei sublatique alii ab aliis magnam partem itineris conficerent. 70, 4: Iugis Octogesam perveniret. — *Auf iberischen münzen. MLI n.* 34: Htkšcen *und* Htkšcn. 50

Oct-onius *M. cogn. (Bei Alzey, a. 223 p. Chr.) CIL* XIII 6265 = *WK* 6 (1887) *sp.* 229: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eabus) Nymphis vicani Altiaienses aram

posuer(unt) cura Octoni(i) Terti(i) et Castoni(i) Cassi(i).

Octŏ-s *nach d'Arbois de Jubainville zu w.* oeth *violent, excessif, dur, hargneux, M.*

Octa *F. (Baetica) CIL* II 6252, 36: Q. OCTA VRSI. *(Baiae) EE* 8 *p.* 101 *n.* 377: P. Octa Lutati Quintilian. CV. *(Langres) CIL* XIII 5827: D(is) M(anibus) Peregrini Octa curavet. *Merow. münze von Moutiers-Tarantaise, Savoie. Belfort* 1702 (*Prou* 1280): DABИTAωIA F. *R* + OƆTVω MONITARVS. *In* Ati-oχtus, Ati-oχta, *O.* Octodurus, *Octo-g(a)esos.

***octū** *villeicht ein dual, 'acht' aus* *oktō, *air.* ócht n-, *mbret.* eiz, *nbret. (Léon)* eiz, *vannetais* eih, *w.* wyth *für* oith, *corn.* eth eath, *lat.* octō, *gr.* ὀκτώ, *got.* ahtáu *gdf.* ok'tóu, *an.* átta, *ae.* eahta, *as. ahd.* ahtō, *lit.* asztů-nì, *ksl.* os-mĭ, *albanes.* tete, *ai.* aṣṭāú aṣṭā́, *zd.* ašta astan, *armen.* ut', *idg.* *oḱtṓ *oḱtóu *octm̥.

Ocuilluto *O. Merow. münze. Belfort* 3273: OΔO VALΔO. *R* O CVILLVTO.

?**Ocul-esis** *V. (Fuente Redonda cerca de Uclés) CIL* II 5888: Deae A.ironi fecit familia Ocules(is) Use[t(ana)] Crispinu.

Ocumisa *cogn. (Narbonne) CIL* XII 4732: Ocumisae (= Decuminae?).

Ocuritānus *iberisch? O. in Hispania Baetica, j. Ubrique el alto, prov. Cadiz, bez. Grazalema. (Bei Ubrique, a. 142 p. Chr.) CIL* II 1336: [Res] pub(lica) Ocuritanor(um) [de]creto decurionum d. d. 1337 *(a. 186 p. Chr.?):* Res p(ublica) Ocurritanorum. Ocuritanorum decreto decurionum d. d. *Vgl. BSAF* 1890 *p.* 259.

?**Ocus-ius** *M. (Aquileja, a. 165 p. Chr.) CIL* V 798ᵃ 6: Ocusius Thallus. *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 493 *n.* 506,1 = *RE No.* 68 (1892) *n.* 925 *p.* 198: Ocusiorum. *s.* Occusius.

Od-annus *iberisch? pyrenae. M. (Saint-Pé d'Ardet, départ. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand) CIL* XIII 64: Lexeia Odanni f(ilia) Artehe v. s. l. m.

Od-ăro-s *M. ogam. (Kilgrovan) The Academy 9. march* 1895 *p.* 217 *cf. RC* 18,126¹: Vedebar[i] m[a]q[i Ule]l[a]s mocoi Odar[i I]re[i] = *(tombe) de Fedbar, fils d'Ailill, descendant d'Odhar Ireo (ou le jeune?). ib.:* Ull[e]las Irei avi Odari = *tombe d'Ailill Ireo (ou le jeune?), petit-fils d'Odhar. Davon ir. M* Odrán *von* Odaragno-s, Mael-odráin.

Odax *M. Münze von Salacia. MLI* 188: ODACIS.A. (filius?). *s.* Audax.

-oddus *in* Seboddu, Valoddus, *cf.* Atlondus?

Odeio *s.* Ocelon.

Odel. *(Bei Agen) CIL* XIII 10002, 376: ODEL. *Vgl. (Rom)* XV 3499: OPEL SV.

Odiabo *s.* Adiaum.

Odi-ates *ein vicus, ligurisch. (Genua, a. 117 a. Chr.) CIL* I 199, 38. 40 = V 7749, 38: Odiates. 39: Odiatibus. 40: Odiates.

odico *s.* odocos.

Odili-ăcus *M., erhalten im bois de Houdelimont* = de Odiliaci monte.

Odin-ius *M. (Rom) CIL* VI 1381ᵇ: Q. Odinius Q. f. Pom.

-odio- *in* All-odius, Genetodia, Rivodius.

Odma? *fig. (Agen):* ODMV, ODMΛ.

-ōdo(n) *in* Broc-ōdū, Donn-ōdū.

odocos *cf. ahd.* attuh atah *attich. Marcell. medicam. c.* 7, 13 *p.* 54, 2 *H.:* Herba, quae Graece acte (chamaeacte *Cornarius*), Latine ebulum, Gallice odocos dicitur. [*Vgl. medic.-botan. glossar von Siena* (*Hermes* 18 *s.* 544 *n.* 437): Odico ebolo vel camoacris.] *Daraus hat Dioskorides* 4, 172 (175) *δουκωνέ gemacht.*

***Odŏ-măgos Odomus** *O., hauptstadt des pagus Olmensis, l'Omois, j. Château-Thierry, dép. Aisne. Merow. münzen. Belfort* 3274 (*Prou* 1065): ODOMO FITVR. 3275: + ODOMO FITIR. 3276 (*Prou* 1066): ODOMO FIT. 3277 (*Prou* 1067): ODOW + O F⊥. 3278 (*Prou* 1068): [ODO]-MO ƎIT.

Od-ouna Odona *O. j. Ouanne, départ. Yonne, arrond. Auxonne, canton Courson. Testam. s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 21: In Odonam villam. *(Autun, saec. 2) CIL* XIII 2681ᵇ = *Hübner, Exempl. n.* 611: Ab Autessioduro sic Odouna Intaranum [L]XXX.

Od-oxus *pyren. M. (Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 268: Borso Adeitui f. Silex Epamaigi uxor heres ex testamento θ Odoxo f. Lohitton. f. Andostenni f. Andosso f.

Oduc-ia *O. in Spanien im conventus Hispalensis, j. Villartilla. (Lora del Rio) CIL* II 1056: Cornelia L. f. Rustica Oduciensis huic ordo . . . . *(Sevilla)* 1182: C. Aelio C. f. C. n. Quir. Avito lyntrariorum omnium patrono lyntrari Canamenses, Oducienses,

de Numantinis secundum triumphum egit quarto decimo anno postquam priorem de Africa egerat. 10, 17, 2: Quin etiam legiones nostrae ita et apud Caudium per Pontium Telesinum et in Hispania apud Numantiam et in Numidia sub iugum missae sunt, ut nihil tamen finium traderetur . . . Nam et Samnitibus et Numantinis et Numidis confestim bella inlata sunt neque pax rata fuit. *Rufus* 5, 2: Celtiberi in Hispania saepe rebellavere, sed misso iuniore Scipione cum excidio Numantiae subacti sunt. *Symmach. epist.* 4, 24, 1 *(vor a. 395):* Post excidium Numantinum. *Pacati panegyr. Theodosio Augusto d.* 5: An si eius saeculo mos ille vixisset quo Romani duces Macedonici Cretici Numantini de vocabulis gentium subactarum adoptivum insigne sumebant. *Ammian.* 14, 11, 32: Eadem (fortuna) Mancinum post imperium dedit Numantinis. (17, 11, 3: Cuius [Aemiliani Scipionis] inpetrabili vigilantia obstinatae in perniciem Romae duae sunt potentissimae urbes excisae.) 23, 5, 20: Evertit funditus Numantiam Scipio post multiplices casus obsidionis emensos. 25, 9, 11: Auctore turpiter pactionis festinatae Mancino dedito Numantinis. *Vegetius epit. rei mil.* 1, 15: Adversum Numantinos, qui exercitus populi Romani sub iugum miserant. 3, 10: Numantinos capta civitate sic concremavit (Scipio Africanus), ut nullus evaderet. *Victor vir. inl.* 58, 6: Scipio Numantiam in Hispania . . . fame vicit. Hinc Numantinus. 59, 1: Mancinus praetor adversum Numantinos vetantibus avibus et nescio qua voce revocante profectus cum ad Numantiam venisset . . . 2: Numantini forte solemni nuptu filias locabant . . . 4: Mancinus Numantinis deditus. *Sulpic. sat.* 45: Ergo Nŭmantīnus Libycusque erravit in isto | Scipio. *Oros.* 5, 4, 13 *(aus Liv.):* (Pompeius) fines Numantinorum ingressus. 20: Apud Numantiam . . . Ut turpissimum foedus cum Numantinis facere cogeretur. 21: Cum isdem Numantinis . . . Numantinis *(dat.)* . . . Numantinorum. 5, 1: A Numantinis. 3: Numantini *(nom. plur.)*. 7, 1: Apud Numantiam . . . Ad expugnandam Numantiam. 2: Numantia. 6: Numantinorum . . . Numantinos. 10: Numantia. 12: Numantini *(nom. pl.)*. 15: Adversum Numantinos . . . Numantini *(nom. pl.)*. 17: Neque enim eversa Numantia vicisse se magis Numantinos quam evasisse duxerunt. (18) Unum Numantinum victoris catena non tenuit *qs.* 8, 1: Apud Numantiam . . . Deletā Numantiā . . . Res Numantina. 2: Carthagine Numantiaque deleta. 3: Numantini foederis. *Sidon. Apollinar. epist.* 8, 11, 11: Numantini Scipionis. *Iordan. Rom.* 212 *(aus Rufus):* Celtiberes similiter cum Numantinis adversus Romanos insurgentes Scipio iunior sedavit, conpescuit atque pene subvertit. *Steph. Byz.:* Νομαντία, πόλις Ἰβηρίας. Ἰόβας ἐν δευτέρῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας. τὸ ἐθνικὸν Νουμαντῖνος λέγεται διὰ τῆς ου. *Rav.* 4, 43 *p.* 311, 3: Numaniam. *Ars anonyma Bernensis (Anecd. Helvet. p.* 66 *Hagen):* Ut Numantinus et Aemilianus dictus est Scipio, eo quod Numantiam et Aemiliam provincias vicit. *Acta triumph. a. u.* 622 *CIL* I² *p.* 176: [P. Cornelius P. f. P. n. Scipio African. procos. de Numantineis . . . . . .] Aimilian. II. — **Numantinus** *M.* **Numantina** *F. cogn. Tac. a.* 4, 22: Numantina, uxor Plauti Silvani. *(Luna) CIL* XI 1362: Appuleio Sex. f. Gal(eria) Sex. n. Sex. pronep. Fabia Numantina nato ultimo gentis suae. *s.* Nomantinus.

Numeri-ācum *von M.* Numerius, *O. j. Saint-Outrille, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Graçay.*

***Numi-ācum** *oder* ***Nimi-ācum** *von* *Numius *oder* *Nimius, *in belg. O. Nimy-Maissières, im Hennegau.*

Numidi montes. *(Marignac bei Saint-Béat) CIL* XIII 38: Silvano deo et montibus Numidis (*nicht* Nimidis) Q. Iul(ius) Iulianus et Publicius Crescentinus qui primI hinc columnas vicenarias celaverunt et et exportaverunt v. s. l. m.

Nunc-ia *F. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* De actione Nunciana . . . post obitum ipsius Nuncianae . . . portionem illam Nuncianae . . . Nuncia.

? **Nundinus** *M.* **Nundina** *F. (Nîmes) CIL* XII 3196: Sex. Allio Nundino. *(Basel)* XIII 5287: D(is) M(anibus) Ioincatiae Nundinae.

Nunechius *M. Concil. Veneticum (Vannes) a.* 465 *(Mansi* 7 *c.* 955 *E):* Nunechius episcopus. *s.* Nunnichius.

Nunna *F. (Rom) CIL* VI 2431: Claudia Nunna.

Nunni-agus *O. j. Les Nouvagères?*

Nunnichius *M.* 1) *Fortunat. vita s. Germani* 59, 158: Accidit ut sanctus vir remeans de Namnetico domum Nunnichi inlustris inlustraret vestigio. — 2) *Greg. Turin. h. F.* 6, (22): A Nunnichio Lemovicinae urbis comite. *s.* Nonnichius, Nunechius.

Nunn-inus *M. Greg. Turin. in gloria confess.* 40: Nunninus quidam tribunus ex Arverno.

Nunni-o(n) *M. Greg. Tur. vitae patrum* 9, 1: Nunnioni, qui quondam cum Childeberto Parisiorum rege magno habebatur.

Νουρικοί *s.* Norici.

Nusa *F. cogn. (Mérida) CIL* II 596: Statia Nusa. *(Rom)* VI 6023: Satria Q. l. Nusa.

Nusa *O. Divisio terminorum episcopatuum provinciae Narbonensis, dum Gothis parebat (a. 673), in Bouquet t. 2 p. 719 D:* Agatha haec teneat: de Nusa usque Riberam, de Gallar usque Mirlam. Magalona haec teneat: de Nusa usque Ribogar, de castello Millia usque Angoram.

. . . **nusat** . . . . *cogn. (Chichester) CIL* VII 14: [D(is)] M(anibus) . . nusat . . arius [an.] LXXXV.

? **Nusitacius** *M. Conc. Tolet. VI a. 638 (Mansi* 10 *c.* 672 *C):* Nusitacii episcopi.

Nuta *fl. Pard. dipl.* 2, 349.

Nutha *O. bei Bilbilis. Martial.* 1, 49, 17: Avidam rigens Dercenna placabit sitim | et Nutha, quae vincit nives.

? **Nutria** *O. in Illyrien. Polyb.* 2, 11, 13: *Εἷλον δὲ καὶ πόλεις τινὰς Ἰλλυρίδας ἐν τῷ παράπλῳ κατὰ κράτος, ἐν αἷς περὶ Νουτρίαν οὐ μόνον τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλον πολλούς, ἀλλὰ καὶ τῶν χιλιάρχων τινὰς καὶ τὸν ταμίαν.*

***Nutri-ăcum** *O. j. Noidré bei Sprimont in Belgien, provinz Lüttich.*

Nuviliacus *s.* *Novelliacus.

Nuv-into-s *cy. M. (Cynwyl Caio, Caermarthenshire) IBCh* 84 = *Rhŷs*[2] 391 = *Archaeol. Cambr.* 5. *ser. t.* 10 (1893) *p.* 94: Regin . . . . filius Nu[v]inti. *cf.* Ednywain.

? **Nux** *M. fig. unbestimmbar. (j. in Mainz) Becker s.* 106, 147: ꟽVX. *cf. (Tongern) Schuerm.* 3955: ИVXI.

Nymphae *G. auch bei den Celten. (Monforte) CIL* II 168: Nymphis Avitus Proculi f. pro salute Flaccillae Flacci uexoris suae v. l. a. s. *(Mérida)* 469: Nymphis Isaiuraninu/// ex [vo]to. *(Baños)* 886: [Su]nua [R]eburr(i) Nymphis v. s. l. a. 887: Ninphis Ciuch. p. a. v. 888: Ub . . . . . Cresius Nimpis v. s. l. m. 889: Nymphys v. a. Cro. *(Talavera de la Reina)* 894: Nymphis Al-l[i]a Nerei l. votum l. a. s. m. *(Sevilla)* 1164: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) conservatori e[t] domini[s] Nymphabus p(osuit) [a(nimo) l(ibens)] Lorichius Hilus. *(Caldelas bei Braga)* 2457: Caes. Clem. Nymphis ex voto. *(Chaves)* 2474: [N]ymph[is . . . . i]s Aur. Dion[y]s[i]us Aug. lib. *(Granginha)* 2475: [Ny]mp[h(is)] . . er . . f . . . pro [? fili]o Biba[l]us ex voto posui lib[(ens)] animo. *(Orense)* 2527: Nimphis Calpurnia A[l]bana Aeboso(ca) ex visu v. s. l. *(Baños)* 2530: Nym[phi]s Boelius Rufus pro salute [s]ua v. s. *(Caldas de Cuntis)* 2546: Nymphis C. Antonius Florus. *(Herrera de Pisuerga)* 2911: Nymphis sacrum L. C(ornelius) S(alutaris). *(Alcalá de Henáres)* 3029: Nymphis Attalus Corneliorum. *(Liria)* 3786: Templum Nympharum Q. Sert(orius) Euporistus Sertorianus et Sert(oria) Festa uxor a solo, ita uti exculptum est, in honorem Edetanorum et patronorum suorum s(ua) p(ecunia) fecerunt. *(Leon)* 5679: Nymphis T. Pomponius Proculus Vitrasius Pollio cos. pontif. pro cos. Asiae leg. Aug. pr. pr. provinciar(um) Moesiae inf. et Hisp. citer. et Faustina eius . . . *(Salona)* III 1957: Nymphis Aug. sacrum pro salu. Liberalis ñ Coetonicus ser. *(Neudorf)* 3662: Neptuno et Nymphis pro salute imp. Caes. M. Aurel. Aug. Antonius Aulianus praef. coh. V. Lu[c]e posuit. *(Wien)* 4556: [Apollini et Nymphi]s sac(rum) Claudia Attuia [pro salute sua et] suorum et Ulpiorum . . . *(Ennetach, wirtemb. oberamt Saulgau)* 5861: Apollini Granno et Nimphis C. Vidius Iulius pro se et suis v. s. l. l. m. *(Gyogi) EE* 4 *p.* 71 *n.* 176: Nymphis M. Stati[u]s Priscus legatus Aug. pr. pr. v. s. l. m. *(Spalato) p.* 95 *n.* 292 *zu* 2 *p.* 338 *n.* 520: Nymphis M. Thorius Valens v. s. l. m. *u. ö. (Göttweig)* 4 *p.* 171 *n.* 603: [Ny]mphis. *(Puszta-Maroth)* 2 *p.* 390 *n.* 719: Nymphis medicis sacrum. C. Iulius Commodu[s] Orfitianus leg. Aug. pr. pr. v. s. l. m. *(Römerbad bei Tüffer) p.* 442 *n.* 972: Nymphis Aug(ustis) sacrum. Appuleius Finiti v. s. l. m. *(Loprcsti haspól)* 4 *p.* 144 *n.* 497: Nymph[is] . . . *(Schio) CIL* V 3106: Nymphis Lymphis-

q(ue) Augustis ob reditum aquarum P. Pomponius Cornelianus c. i. ut vovit. *(Vicenza)* 3184: Nimphis. *(Fumane in Valle Policella)* 3915: Nymphis Aug(ustis) et genio pag(i) Arusnatium C. Papirius Threptus. *(Gardone)* 4918: Melanalia Severa [N]umphis v. s. l. m. *(Carate am Comer see)* 5224: [Ny]nfab(us) e viso Naice donu(m). *(Great Boughton)* VII 171: Nymphis et Fontibus leg(io) XX V(aleria) V(ictrix). *(Bei Gretabridge)* 278: Deae Nympha[e] Neinebrica et Ianuaria fil(ia) libentes ex voto solverunt. *(Blenkinsop castle)* 757: Deabus Nymphis Vet[tia] Mansueta [et] Claudia Tur[ia]nilla fil(ia) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) [m(erito)]. *(Newtown of Irthington)* 875: Deae Nymphae Brig(antiae) quod voverat pro sal(ute) [Ful(viae) Plautillae] dom(ini) nostri invic(ti) imp(eratoris) M. Aurel(ii) Severi Antonini Pii Felic[i]s Aug(usti) totiusque domus divinae eius M. Cocceius Nigrinus [p]roc(urator) Aug(usti) n(ostri), devo[tissimus] num[ini maie]statique eius, v(otum) [s(olvit)] l(ibens) m(erito). *(Risingham)* 998: Somnio praemonitus miles hanc ponere iussit | aram quae Fabio nupta est Nymphis venerandis. *(Nether-Croy-farm bei Croyhill)* 1104: Nymphis vexillatio leg(ionis) VI vic(tricis) p(iae) f(idelis) sub Fabio [Li]bera[li ......]. *(Saint-Saturnin-d'Apt)* XII 1090: Nymphis [v.] s. l. m. M. Alfius Asper. 1091: Nymphis Attis v. s. l. m. *(Bei Goult)* 1092: N[y]mphis v. s. l. m. C. Iuventius Honor[at]us m[o]n(itu). *(Apt)* 1093: Nymphis v. s. l. m. *(Carpentras)* 1177: N[y]mp[i]s v. s. l. m. Maxsumi[n]a Maxsumi fil(ia). *(Rasteau)* 1325: Nymph. *(Vercoiran)* 1326: Nymphis L. Carenius Carus v. s. l. m. *(Vaison)* 1327: N[y]mp[h]is Ma[tern]u[s v.] s. l. m. 1328: Nymphis Augustis Maternus v. s. l. m. *(Bourgoin)* 2352: [N]ymp[his A]ug[ustis]. *(Les Fumades bei Allègre, dép. Gard, mit schwefelquellen)* 2845: Nymphis Casunia Quintina v. [s. l.] m. 2846: [N]ym[p(his)]. L. Iul(ius) Asca[n]ius v. s. [l.] m. 2847: Nymphis Lucia G. fil. Aquilina v. s. l. m. 2848: Nymfis L. Lucretius Euprepes v. s. l. m. 2849: Nymp. Quintina Maximi f(ilia) v. s. l. m. 2850: Nymphis Augustis /////rum////////////. *(Uzès, saec. 1 in.)* 2926 = *Anth. Lat. n.* 863 *Buech.*: Sex(tus) Pompeius D(ecimi) cognómine Pandus, | quoius et hoc ab auls contigit esse solum, | aediculam hanc NymphIs posuit, quia saepius úsus | hóc sum fonte senex tan bene quam Iuenis. *(Nimes) CIL* XII 3103: Nymp. 3104: NymphIs. 3105: Nymphis sacrum. 3106: Nymphis T. Claudius Rufus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 3107: Nimpis Lucanus et Protis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 3108: Nymphis Aug(ustis) sac(rum) //ae.//en Severina v. s. l. m. 3109: Nymphis Augustis sacrum Tertius Baebi f(ilius) L. Decumius Decumanus, L. Pomptienus Martialis, L. Annius Allobrox de suo. *(Balaruc bei Castelnau)* 4186: .... [beneficiario (*oder* corniculario) trib(uni)] ..... item trib(uni) leg(ionis) II.... [item] ... Gemelli proc(uratoris) [Aug(usti)] Neptuno et N[ymphis .....]. 4187: Nym[phis]// C. P....... *(Puech en Provence)* 5772: Nymphis v. s. l. m. C. P..... Satur. *(Luchon)* XIII 350: Nymphis Aug. sacrum. 351: Nym[phis] .... 352: Nymphis Cassia Touta Segusiav. v. s. l. m. 353: Nymphis T. Claudius Rufus v. s. l. m. 354: Nymphis Ebelo ... 355: Nymphis Lucanus et Erotis v. s. l. m. 356: Nymp[his] Manu// Sacra// Rutaen[a] v. s. l. [m.]. 357: Nimpis Montana Montani [f.] v. s. l. m. 358: Nymphis C. Rufoni[us] Dex[t]er v. s. l. [m.]. 359: Nimp. C. V. Optatus v. s. l. m. 360: Nymphis Aug. Valeria Hellas v. s. l. m. *(Bagnères-de-Bigorre)* 390: Nymphis Aug. sacrum. 391: Nymphis pro salute sua Sever. Seranus v. s. l. m. *(Bei Auch)* 437, *add. p.* 519: Nymphis Aug. Eutyches Augg. n̄n̄ v.s.l.m. *(Castéra-Vivent)* 438: Nymphis Aug. sacrum. *(Lez?) RA* 13, 2 (1857) *p.* 680: Nymphis pro salute Lexeiae v. s. l. m. *p.* 681: Nymph. Iulia Horti f. Pulina v. s. l. m. *(Castillon) p.* 686: Nymphis C. Vale. L. Severi v. s. l. m. *(Dormagen) CIR* 290: Nymphis T. Celsinius Cumius v. s. l. m. 291: Nimpis Simmio et Quartus v. s. l. m. *(Alzey, a. 223)* 877: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eabus) Nymphis vicani Altiaienses aram posuer(unt). *(Mombach, a. 178 p. Chr.)* 973: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Nymphis. *(Castel)* 1328: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deabus Nymfis Antiocus Apollinaris. 1329: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deabus Nimphis signa et aram G(aius) Carantiniu[s] Materun[u]s præfectus aque v. s. [l. m.]. *(Amorbach in Unterfranken)* 1745: Nymphis n(umerus) Britton(um) Triputien(sium). *(Merten, spätestens saec. 3 in.) BJ* 80, 234: Nymphis sacrum ... *(Saalburg, saec. 2) WZ*

14 (1895) *s.* 156 = *Jacobi s.* 285 *n.* 41: Numphis sacrum coh(ors) II Ræ[t(orum)] c(ivium) R(omanorum) cui [p]reest///[S]exti[us Vi]ctor [prae]fect(us) [v(otum)] s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *Vgl.* Caparenses, Coventina, Griselicae, Percernes, Silonsaclo . . . , Varcilenae, Volpinae.

Nynia *M., bischof der Picten. Baeda h. e.* 3, 4: Nynia episcopo reverentissimo et sanctissimo viro de natione Brettonum.

Nyrax *celtische stadt. Steph. Byz.: Νύραξ, πόλις Κελτική. Ἑκαταῖος (Miles. fragm.* 21 *FHG ed. Müller* 1 *p.* 2) *Εὐρώπῃ. τὸ ἐθνικὸν Νυράκιος. cf. die angeblich von dem Iberer* Norax *erbaute* Nora *auf Sardinien und die dortigen* nuraghen, *Müllenhoff, DA* 1, 96 *f.*

O.

ŏ *kurzer vocal, wird ir.* ŏ, *cy.* ŏ, ĕ. *Entspricht* ă *in* brog, coc, lociton, mog, mori, rod *u. a.*

Beispile von ŏ: co-(vinnus), Cob-eia, Cobios, -obo-, Lobesa Lovesus, Strobili, Broc., -oco-, Doci-(rīx), tioco-(breχtio), Vocontii Vocuntia, Odu., Bodio-(casses), Rodano-, (Ambi-)mogidus, Mogonti, (Corio-)solites, Tolisto-, Tolosa, Volusius, -on-, ono- onā, *goneto-s, Caraditonos Carantonus, (Esu)-mopas, Borius, corio-, Corobus, dvorico, Cos-, Mosa, Vosegos, -o-to-, Caracotinum, Covertomotul., *roto-, Lovesus Lobesa.

In position: Cobl-, cobro-, Occo-, Docc-, Rocca, Tocca Toccius, Troccius, Coddacatus(?), Seboddu, (Derco-)mognus, ogro-, Coll-, ollo-, Cicollui, Sollus, Comb-, combaro-, Comma Commius, Mommo(n), Conco-(litanos), bond, Condos, Letondo Letondiq(um), longo-, Tongilia, Tong(c)ius, Tong(c)etamus, Tongoenabiagus, Onna, Adonna, Adonnicci, Donn-, *gonnetos *variante von* *gonetos, Nonnus (Nannos), sonno-, Canetonnum, Crouciatonnon, Ronsius, (carta-, hei-, titi-)ont, ontega, Mogonti, ponti, *(bitu)-vontios, Orbissa, Borbeto-, Corbi-s Corbo-s, Vorganion Vorgium, Bormo(n), corn-, Torno-s, Corr-, Blossus, ClossI, Cossus, Lossa, Mossia, tossia, cost (cast), Vostrus, Ott-o(n), Bottus, Cotta Cotto-s Cottius, *crottā, Lottus, Motto, Scottī, Oxi-(dubna), Bloxus, Moxsus Moxsius Pleumoxiī.

ŏ-*stämme, masc., nom. sg. auf* ŏ-s, *lat.* o-s us, *griech.* o-ς, *urgerm.* a-s. Abudos, Acapusos, Acastos, Acussros, Add(Ass)edomaros, Agriccos, Alabrodeos, Alaucos, Anagantios, Anareviseos, Anavos, Ande-camulos, Andounnakos, Aneunicnos, Aneunos, Anniccoios, Anninos, Anorbos, Are-macios, Arivos, Artos, Atepilos, Atesos Atisios, Atrectos, Atullos, Audos, Auscrocos, Autinos, Avos, BIINOC *für* Belinos, Bimmos, Biracos, Bodvos, Boicos, Brātronos, Brenos Brennos, Brigios, Brigo-maglos, Brogi-taros, Bucios, Caballos, Camulos, Cantlos, Carmanos, Carsicios, Cassisu-ratos, Cassi-talos, Cattos, Cernunnos, Ciallos, C(L?)icutanos, Cingos, Cisiambos, Cobrovomarus, Coios Koiios, Comios Commios, Conteχtos, Contoutos, Contovios, Coriarcos, Counos, Crispos, Cutios, Danno-talos, Deio-taros, Deiviciācos, Diarilos, Diasulos, Diviχtos, Doiros, Dubnoco-veros, Dubnovellaunos, Dumnoveros, Dumannos, Dumnocoveros, Duratios, Durnācos, Earos, Eburovicos, Eccaios, Epenos, Epillos, Epo-medvos, Equos, Escingos, Euēnos, Ganicos, Giamilos, Iartos, Iccavos, Icos, Illos, Ivavos, legatos, Licnos, L(C?)icutanos, Litavicos, Litugenos, .. lousos, Lucios, Luχterios, Magalos, Matuc(g)enos, Maufennos, Nonnos, Oassos, ... OBNOS, Oclicnos, Octos, odocos, Ogarios, Oinos, Olicios, Olillos, Pennovindos, Pictilos Piχtilos, Pirakos, publicos puplikos, Kvi(n)tos, Ratumacos, Rēmos, Riuros, Sactnos, Santonos, Sego-māros, semissos simissos, Senilos, Sequanoiotvos, Seviros, Silvos, Smert[ull]os, Sollos, Sonnocingos, Stratos, Suticos, Suticcos, Tarbelinos, Tarros, tarvos, Tasgetios, Tatinos, Tecos, Togiantos, Toutissicnos, Triccos, Trutiknos, Turonos, Ubios, Ulcos, Ullantos? U(V)ritācos, Vandelos Vadnelos Vandelios, Vedantos? Veneχtos, Vericos, Vertros, Viducos, villoneos, Viredios, Viredisos, Viros, Viscunos, vlatos, Volisios Vosenos, .. λλανοιταχος, ... trinos *CIL* XIII 10006, 165. ... los *CIL* XIII 10006, 153. ... os *(Saalburg) Jacobi s.* 330, 12. (*Salassisch* Ulkos *oder* Vukos, *lepontisch* Alkovinos, Alios, Komonos Komoneos, Mako[nos *oder* -nios], Pivotialos, Ritu-kalos, Sivilios, Slanios (*gen.* -iui), Tekialos, Tisios (*gen.* -iui), Varsileos, Vitilios.)

Daneben nom. sg. auf od: Abudod, Ner-

cod, Noviiod, *und auf* o: Abucato, Anorbo, Atisio, Aulirco, Auscroco, Avareco, Carmano, Cupinacio, dēvo-rivo, Doubno Dobno, Douno Dono, Durato, Giamilo, Lixovio, Matugeno, Nino Ninno Ninino, Nonn**o**, Oct**o**, Remo, Santon**o**, Setubo, Touto-boci**o**, Verico *u. a.*

Neutr. ŏ-*stämme, nom. acc. auf* o-n (*ursprünglich* o-m *in* u[s]eilom, vīnom?): -āco-n, (Vidu-)bīon, cantalon *cantlo-n, karnon, celicnon, Crouciatonnon, (Penno)crūcion, -dūnon, *ἐμβρεκτόν von* *imbrecton = *inbreg-to-n, gaison, (in)quimon, iubron, nemeton, Ramedon, (caneco-)sedlon, Suindinon, Vorganion Vorgium, *(dī-)bion, *dligeto-, *galaron.

Gen. sg. masc. ī *in* Ateknatī, Ciallī, Segomārī, Trutiknī *u. a.*

Dat. ū *in* Alisānū, Anvalonnācū, Caraditonū; *und* ui *in* Cicollui.

Plur. masc. nom. -oi *in* Tanotaliknoi; *und* ī *in* senānī?

Neutr. auf -ă *in* -āca, cantena, esseda, petorrita; *und* ŏ *in* avallo, dvorico, nanto?

Gen. m. Eburovic-om, *hispanisch* (*MLI p.* CXXXVII. *EE* 8 *p.* 437) -q-um *in* Abliqum, Acciqum, Aelariqum, Bedaciqum, Caecanqum, Ceccíqum, Clounioqum, Comenesciqum, Cossouqum, Couneidoqum, Etommoq(u)m, Lanciqum, Leran[i]qum, Segossoqum, Uloqum, Venniq(um), . . otaliqum, . . rioqum; -cum -cu *in* Abboiocum, Acceicum, Aeticum, Amaonicum, Aminicum, Aucieicu, Auvancum, Avelicu[m], Calnicum, Canbaricum, [C]oronicum, Corovescum, Elaisicum, Lancicum, Longeidocum, Mesicum, Metturicum, S[e]anicocum, Tamnicum, Tediv[i]an[c(um)], Tritalicum, Vellic(um), . . . aucum, . . . avum, . . eicum, . . icum; *in* c-un, g-un, -gu: Aulgigun, Balatuscum, Boddeg(c)un, Celtigun, Chilasurgun, Veliagu.

Die stämme der o-*declination lauten in der composition gewönlich auf* o *aus. In:* Abulo-(brica), Acinco-(vepus), Agedo-(virus), Agio-(marus), Aicio-(gnu[s?]), Albio-(rīx), Alleyo-(rīx), Amio-(rīx), Aneχtlo-(marus), Ardo-(briga), Augustŏ-(*bei Fortunatus* Augustō-dunum), Augustŏ-(nemetum, -ritum), Bodio-, Baio-(casses), Borbeto-(magus), Borvo-, Boudo-(brigā), Brigo-(banne, -*ialon), Cambo-(dunum), Camulo-(gnáta), caneco-(sedlon), Canto-(gnātus, -rīx), Carento-(magus), Lovo-(catos), Celeco-(rīx), Cingeto-, Ver-cingeto-(rīx), Coverto-motul., Derco-(mognus), Doro-meni? Escenco-(las = *Excingo-latis), Combaro-(marus), Cobrovo-(marus), Corio-(solites), Danno-(talī), Dari**o**-riton, Derco-(mognus), dēvŏ-(rivo), Domn**o**-(tonus), Donno-(taurus), Eburo-(vix), Evoiu-(rīx), Epo-(rēdia), epŏ-rēdiae, Eporēd**o**-rīx, Adgenno-(rīx), Iblio- Illio-(marus), Icio- Iccio-, Indutiŏ-(mārus), *Λογγο-(σταλητων)*, Lov**o**-(catos), (Ā-)marcŏ-(litanos), Nanto-(sveltā), Nerto-(marus), Nitio-(broges, -genus), Occo-cnu, Octŏ-(durus), Ollo-, Olo-(gnato), Onnior . . , Ounio-(rīx), Ovio-(rīx), Penn**o**-(crūcion), Rio-(cenus), Sacco-(mainus), Samo-(talos), Sego-(brigā, -latius, māros), *senŏ-(castu), Sunno-(virā), Taro-(dunon), Tecto-(sagi), tioco-(breχtio), Tolisto-(bogii), Toutio-(rīx), trino-(sam *neben* trinuxsamo), Touto-, Truto-brigā, Ulido-rīx *oder* VILLAORIX *CIL* XIII 3179, Uxello-, verc(g)o-breto, Verno-(dubrum), Vēro-(mandui), Vindo-(bōnā, -magos), Virdŏ- Virido-(mārus), Virido-(vix), Voreto-(virius *von* -vĕros), Votepo-(rīx).

Aus der a-*declination:* Brīvo-, Brio (*zu* brīva), Samaro-briva (*zu* Samara).

Aus o- *entwickelt sich* io- *in:* Cambio-vīcenses *neben* *Cambo-, Dīvio-dūrum *neben* Dīvo-, Elvio-mārus *neben* Elvo-rīx, Regiomagum *neben* Rīgo-magus, Rictio-vārus *aus* *Recto-māros, Tascio-vanus *neben* Tascovanus *für* *Tasco-manus?

Der stammvocal o- *fällt aus in* Allot-rīges *für* *Alloto-rīges (*cf.* Lugoto-rix), Bisul-dunum *für* Bisulo-dūnon, Cob-launum, Cobnertus *für* *Cobo-launon, -nertos, Conembriga *für* *Coneno-brigā, Durot-rīges *für* *Duroto-rīges, Mal-dūnum, Mal-mundarium, Rot-marus *aus* *Roto(*oder* Roti)-māros, *ir.* con- *für* *cono- *in* Conchubar Conchobar.

Weitere ŏ-*stämme sind:* -āco-, alio-, arépo-, arto-, *bāgo-, ballo-, bēpo-, (verco-)breto-, *buco- *und* *bucco-, carro-s, catto-s, *cladibo-, *adi. auf* -co-s, *patronymica auf* -c-no-s, dago-, dēvo-, dubno- dumno-, -enoēno-, -eo-, epo- *aus* equo-, giamo-, -ialo, -ico- -icco-, -io-, litano-, *mallo-, marco-, mā(mō)ro-, mato- (*neben* *mati-), nevionovio-, ogro-, *reidho, *roto-, samo-, *sceito-, seno-, *sruto-, *succo-, -to-, *trito-, trōgo- *aus* trougo-, -ucco- ucio- uccio-, vergo-, vēro- *aus* *veiro, vindo-, viro- *mann*, vīro- *war*.

Für -ŏ- *steht auch* -ă-: -**o**vius *und* -**a**vius (Al**o**vius Al**a**vius, Corn**o**vium Durocorn**o**vium Corn**a**vii, *cf.* Aus-**o**-ba *für* Aus-**o**-va Ausavā),

Bria-mail = *Brīgo-maglos, Cappo *und* Coppus, *Κάρυον*, cost *und* cast-, cuma *und* *cumo-s, Cunacenniwi *und* Cunocenni, Cunotami *richtiger als* Cunatami, Damnonii *und* Domn., Domn. *und* Damnonis, *cy.* Dunnagual *für* Dumnagual, *Dumno-valo-s, Loronius *und* Laronius, √mag *und* mog, *adi.* *mogo-s, *var.* măgo-s, Maguntiacum *und* Mog., Adnomatus *und* Adnamatus, Nonnus *und* Nannus, Pădos *cf.* Bod-enkos, Laus-onna *und* Laus-anna, √răd *und* rod, a *aus* o *verderbt,* Regadonum *aus* Rīgo-dūnum, Regamaga *aus* *Rīgo-magos, Ricaamaariu(s) = *Rīgo-mārios, *cy.* Ria-taf, Cona-tam, Wora-tam *aus* *Rīgo- *Cuno- *Vero-tamos, Tannia Tonnia *cf.* Tennia, Teuta-car, -gonus *aus* *Teutocaros, -cunos, (ver-)tragos, Trēna-catus *aus* Trēno-catus, Vassa-rotus *aus* *Vasso-rotos, Vinda-luco *aus* *Vindo-louco.

Der stammvocal o *ist zu* e *abgeschwächt in IBCh* Conetōci *für früheres* Cunatāci *oder* Cunotāci, Senomagli *und* Senemagli.

a, e *wechselnd mit* o *in* Tennia Tannia Tonnia, Tonge-tamus, Vendumagli, Vinnemagli *für* Vindomagli, *cf.* ande, ando Andugovoni, Burde-gala Burdigala Burdogilum.

ŏ *aus* ĕ *in* Condato-magus *von* Condate; *cf.* Ambo-glanna *zu* ambe.

Pyrenaeischer wechsel von e *und* o: Senipennis *und* Seniponnis.

Schlußvocal o *des ersten compositionsglides zu* ĭ *geschwächt, in* Canti-bedonia *und* Cantioibis *neben* Cantŏ-, Convicto-litavis *neben* Victi-sirana, Devicnata *neben* Devo-gnata, Eporēdo-rīx *neben* Eporēdi-rīx, Mari-talus *für* Maro-talos, Orgeto-rīx *und* Orciti-rīx, Redso-mārus *cf.* Ressi-mārus.

Im Gallischen wechseln ŭ *und* ŏ *manchmal mit einander, auch im stammesauslaut der composita:* Petro-(mantalum), *früher* Petru-(corii), *daneben aber* Petrucorii *und* Petrocorii, Smertu-litanus *neben* *Σμερτομάρα*

ŭ *für* ŏ: Cunu-pennius *statt* Cuno-pennius, Seno-condius *neben* Senu-condius, Vasso-rīx, *O.* Vassure-curtis *Vassurīgo-curtis, Vendumagli Vinnemagli *für* Vindomagli, Virdumārus *neben* Virdo-mārus.

o *für* u *in:* Adiatu-mārus *neben* Adiatorīx, (ianto- *für* iantu-), Epo-so-gnātus *für* *-su-gnāto-s, Lito-gene *s.* Litu-genius.

u *neben* o: cunos *neben* conos (Cunatius, Conatius), dŭmnus *neben* dŏmna, Dŏmnitius, *Δομνόκλειος*.

[ō — O...us]

Pyrenaeisch wechsel von u *und* o: Condannoi Cundueseni, Sori Suri.

ō *langer vocal, länge von Brücke's* oa, *contrahiert aus* ou, *wird ir.* ó, ua, *cy. zu* ū = *idg.* au (*ai.* ō). *Beispiele:* Acōrus, *Βώκιος*, *bōdi- *woher* bōdio- *aus diphthong* ou, (Teuto-)bōdiācī *neben* Boudius, Bōdicus (*cf.* Boudicca), -*βώγιοι*, Boii, -bōnā Bōn(ōnia), Bōtilla *neben* Boutia, *clōnis *für* *clouni-s, Clōta *beßer* Clouta, clūto- clouto- clōto-, cōmi-, Cōmo-n, cot cout, *adi.* crōdi- *aus* croudi-, *lōcerna *loucerna, lōdix *neben* loudix, Epo-lonus *für* *Epo-launos, Coxalōtī = *Coxa-loutī, Mōda, Nōdens Nōdenti Nūdente, Nōricī, *ōgā *virgo,* -ōn-, -ōnio-, *δουκ-ωνέ*, ..idōnio *CIL* XII 1172, -ōno- -ōnā, Ōnŭ-ăva, -ōso- -ōsā *plōg plōxenum, *slōgo- (Catu-slōgī), *altbritt.* sōcā, *inselcelt.* *tōtā, Tōtatis, Totatigens *neben* Toutatis Teutatis Tutatis; *suffix* -tōt *oder* tāt *in w.* Vene-dōtis *(gen.);* trōco- (trōcaria) *aus* *trouco-; trōgo- *aus* *trougo-, * vōla *urina.*

ō *steht in stämmen auf* -ōn- *im nominativ; auch femin.:* Anavo, Acco, Baxo, Boso, Cobluto, Cudsō, Diseto, *ogmisch* ilvveto, Ranto, Sapluto? Sirvando, Tarkno, Titullo, Vaenico, Vittuo, Vosseno; Iovīono = Iovīāna?

In -i̯ōn-*stämmen, sg. nom.; auch femin.:* Arocio, Artio, Banio, dugeonteo, Fremandio, Magulio, Meduttio, Moenio, Qaninio, Sosio, Vitori-sario Vitusurio? *auch O.* Lero (insula).

ō *steht auch für* ā *in cymrisch (seit saec. 6 p. Chr.)* Boduacus, *gen.* Boduoci, Catvoconi *für älteres* Catuvocani, Cunetoci *für früheres* Cunotaci, mōros, Cunomor[i] *für* Cunomāri.

ō *findet sich im gen. der* u-*stämme auf* -ōs, *z. b.* Brusscōs, E(I)vacattos, Trenalugos.

In den schwachtonigen schluß-sylben war ō *im Celtischen zu* -u *geworden im nom. sg. der* -on-*stämme; deshalb schreiben die Gallier selbst* Frontu *für lat.* Fronto.

O . . . s *G. (Great Casterton bei Stamford, oder Chesterton Lordship, Huntingdonshire) CIL* VII 79: . . . Mart(i) O . . . *oder* Mar(ti) To . . .

O . . . *M. (Preseglie in valle Sabbia) CIL* V 4894: Au[r(elio)] O . . .

O . . . us *M. (Niederbieber, Rheinpreussen, reg.-bez. Coblenz, a. 239) CIR* 694: A(ulus) Ibliomarius O . . . us.

O . . . omna *cogn.* *(Buje) CIL* V 418: L. Mariario Sex. f. pat. Axsoniae L. f. O///omnae mat. Sex. Mariario L. f. fr. Mariariae L. f. sor.

OA . . . *(Bronze-münze der Lexovii) Muret-Chab.* 7145.

Oassos = Vassos? *(Morsbach, j. in Metz) BJ* 96/97 *s.* 95: OAΣΣOΣ?

-ob- *ableitungssylbe, in* Ab-n-ob-a, *Αὔσ-οβ-α für* Aus-o-va, Onoba Onuba (*s.* Onusa), *Ὄρ-οβ-ις*, Or-ob-ii, Ossonoba? Osunoba, *Τολσ-οβ-ις*, *Τουέρ-οβ-ις*; *vgl.* -ua *in* Ausua, pagus Deob-ensis, *fl.* Venobia, *iber.* -oba *neben* -uba. *s.* -ŏbŏ-.

Ob . . *(Rom) CIL* XV 3051: OB.

?**Oba** *nach Hübner iberisch, stadt der Turduli in Hispania Baetica, j. Jimena de la Frontera. Ptol.* 2, 4, 10: *Ὄνοβα* (*Müller ci. Ὄβα*). *(Jimena) CIL* II 1330: . . . . Res publica Obensis epulo dato dedicavit curantib(us) L. Cor. Herennio Rustico et M. S[e]n[ti]o Restituto II vir. 1334: [R(es) p(ublica) O]bensis . . . *Zweisprachige münze MLI n.* 142: OBA Obac?

Obana *G(öttin), iberisch? (Jelsa bei Velilla, am Ebro) CIL* II 5849: Pro salute et reditu Aburi [Cres]c[e]ntis Lu[r *oder beßer* [Ab]u[r(ius) F]lorus Obanae v. s. l. m. *s.* Obiona.

Ob-avus *M. (Narbonne) CIL* XII 4898 *add.* = *Inscr. de Languedoc n.* 602: D(is) M(anibus) IulI Obav[i], Chiae l(iberti).

Obduru *s.* Oltuba.

Obel-e(n)ses Matres, *von O.* Obelum *oder* Obela. *(Crossillac, zwischen Ville-Dieu und Villeneuve-de-Berg, dép. Ardèche, arr. Privas) CIL* XII 2672 = *Inscr. de Languedoc n.* 1978: Matris Aug(ustis) Obelesibus [Iu]l(ius?) Sec[u]nd[us] . . . .

?**Obel-ia** *s.* Obellius.

Obelli-ānus *M. (Vragnizza) CIL* III 2610: M. Vivio Obellian.

Ob-el(l)ius *M.* **Obellia** *F. (Almenara) CIL* II 3976: D(is) M(anibus) [O]bellies G. f(ilies) Stap[h]yleni[s] ann(orum) XXX. *(Pola)* V 203: Obelliae Maximae. *(Nîmes)* XII 3226 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 333: Obelia Philete. *(Lyon, Fourvière)* XIII 1738: Q. Obellius Euangelus. *(Voroux):* Obeli f. *(Lyon):* Obeli.

Obelonon *s.* Obilonna.

Ὀβίδονναι Ὀβίδουνον *s.* Noviodunon.

Obien-ia *F. nomen. (Narbonne) CIL* XII 5020: Obieni[a Q. l.] Vera.

Obila *G. (Zwischen Spring und Drassau) CIL* III 6263: Obile et Herculi M. D. P. D. Col. v. s. l. m.

Obila *O. der Vettones in Lusitanien, j. Oliva. Ptol.* 2, 5, 7: *Ὄβιλα* (*Müller ci. Ὄλβα*).

Obilaba *O. s.* Ovilava.

Obil-ēdus *G. (Murstetten) CIL* III 5653 = 11794: Obiledo Quint(i) v(ivus) f(ecit) sibi et Speratiae Maximae vivae Speratius Lupulus an. XX.

Obil-ia *F. (S. Veit in Kärnten) CIL* III 4979: Secunda Obilies lib. v. f. s. et Primo mar. opt. *(Klagenfurt)* 6503 = 11534: Iunio [Pr]imi f. et Obilie Atonis f(iliae) con.

Obilonna *O. bei den Allobroges, j. La Bathie, Savoie. TP:* Obilonna. *IA* 346, 2: Obilinnum (*var.* Oblimum, Belumnum, Bilummum, Billunum, Billumnum). *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 18. 239, 1: Obelonon.

Obi-lus *M. (St. Leonhard am Forst) CIL* III 5664: D(is) M(anibus) Tutnia Crispae lib. v(iva) f(ecit) sibi et Obilo Lusti lib(erto) marito [a]n. LX.

Obione *localgöttin. (Socastillo bei Estollo, unweit Burgos) CIL* II 5808: Segontius Obione s(olvit) a(nimo) l(ibens) m(erito). *(Saint-Saturnin-d'Apt, Vaucluse)* XII 1094: Obioni *(dat.)* v. s. l. m. *s.* Obana.

-obio- *in* Argobium, *M.* Vercobius, Vindobius? Latobius *für* Latovius?

-ŏbis *in fl. Τολσ-οβις Τουέρ-οβις.*

Obli-ācus *O. j. Lys-Saint-Georges, dép. Indre, arrond. La Châtre, canton Neuvy-Saint-Sépulcre.*

Oblivio *s.* Aeminius, Limaias.

***ob-no-s** *om-no-s *m.* '*furcht*', *grundform* *obhno-, *cy.* ŏuyn, *w.* ofyn ofn, *corn.* own, *mbret.* aoun oun, *nbret.* aoun aon heon *(Batz), vannetais* eun, *bas-vannetais* owen awen aon, *Léon* aou-n, *ir.* óman, úaman. *Nach Bezzenberger zu gr. ἄφνω plötzlich, got.* bi-abrjan *sich entsetzen, staunen, aslaw.* abije *sofort.* — *In air.* ess-amin, *ir.* esomain *fearless* = *gall.* Ex-obnus Exs-omnus Ex-omna, = *w.* eh-ofn, *mbret.* eh-affn, Suobn-edo *bien terrible,* Suobnilli (-ili?); *bret.* aoun-ik *timide* = *omn(obn)-ico-s.

Obno-s *M. Gallische bronzemünze Muret-Chab.* 6310: OBNOS. *(Camp d'Amboise)* 6311, *pl.* XIX: SONRO. *Zu* Conetodun?

-ŏbŏ- *in* Aitol-obos, Cor-obus, Rudi-obus, Verelobi? *Vgl.* -ob-.

Obocas *fl. in Irland, j. Ovoca. Ptol.* 2, 2, 7: Ὀβόκα ποταμοῦ ἐκβολαί. *cf.* Ἴσ-ακα.

-obr- *in fl.* Obr-inca, Tri-obri-s, Urobr-ica (Matres?).

Obrege *O. im territorium von Albi. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 1 (*Labbei Nov. Bibl.* I *p.* 699): Desiderius Caturcensis episcopus Obrege Galliarum oppido oriundus fuit. Haec itaque inita, in extremis paene Galliarum finibus sita; regionibus quippe Aquitaniarum extrema, habens a meridie provinciam Narbonensem.

Ŏbr-incă-s Ŏbr-incŏ-s *fl. nach F. W. Schmidt und Zangemeister (WZ* 3, 315 *f.) j. der Vinxtbach* (*von* fines), *bis zur Napoleonischen zeit die grenze zwischen den dioecesen Trier und Cöln; nach Clüver und K. Christ die Ahr. Ptol.* 2, 9, 2: Ἡ δ' ἀπ' ἀνατολῶν πλευρὰ περιορίζεται τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ παρὰ τὴν Μεγάλην Γερμανίαν, οὗ ἡ μὲν κεφαλὴ ἐπέχει μοίρας κϑ' γ'' μς', τὸ δὲ κατὰ τὴν τοῦ Ὀβρίνκου (Ἀβρ: *variante*, Ἀβρίνκα *Marcianus*) ποταμοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτροπὴν μοίρας κη' ν', καὶ ἔτι τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ὄρει, ὃ καλεῖται Ἀδούλας ὄρος κϑ' L'' με' δ''. Ἰουρασσὸς ὄρος κς' δ'' μς'. 8: Τῆς δὲ παρὰ τὸν Ῥῆνον χώρας ἡ μὲν ἀπὸ ϑαλάσσης μέχρι τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ καλεῖται Γερμανία ἡ κάτω, ἐν ᾗ πόλεις ἀπὸ δυσμῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ τῶν μὲν Βαταυῶν μεσόγειος Βαταυόδουρον. 9: Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ πρὸς μεσημβρίαν καλεῖται Γερμανία ἡ ἄνω, ἐν ᾗ πόλεις ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ Νεμήτων μὲν Νοιόμαγος, Ῥουφινιάνα, Οὐαγγιόνων δὲ Βορβητόμαγος, Ἀργεντόρατον, Λεγίων η' Σεβαστή, Τριβόκων δὲ Βρευκόμαγος Ἔλκηβος, Ῥαυρικῶν ⟨δὲ⟩ Αὐγούστα Ῥαυρικῶν, Ἀργεντουαρία. *cf.* Abrincatui, Tri-obris.

Obucior? *(Igg) CIL* III 3790: Buio Brocci v. f. sibi et Maximae Epponis f. coiugi suae Θ. an. LX et Severo et Obuciori f. v. Quincio Severi f. Θ an. XX ....

Obuc-ula *iberisch? O., stadt der Turdetani in Hispania Baetica, j. La Moncloa. Hist. b. Alex.* 57, 3: Ad Obuculam. *Strab.* 3, 2, 2 *p.* 141: Ὀβούλκων (*irrtümlich für* Obulcola). *Plin. n. h.* 3, 12: Obulcula. *Ptol.* 2, 4, 10: Ὀβουκόλα. *Appian. Hispan.* 68: Πόλεις εἷλεν (Σερουιλιανὸς) Εἰσκαδίαν τε καὶ Γέμελλαν καὶ Ὀβόλκολαν. *IA* 413, 2. 414, 3: Obucula. *Rav.* 4, 44 *p.* 315, 4: Obucula (*Vicarello*) *CIL* XI 3281—3284: Obucla (-am 3281, -ae 3284).

? **Obulc-ius** *M.* **Obulcia -ea** *F.* (*Bardofze bei Skopia*) *EE* 4 *p.* 81 *n.* 219: Iulia Obulclla. (*Rom*) *CIL* VI 9689: Q. Obulcius Q. Q. l. Andronicus. (*Visciano*) *EE* 8 *p.* 137 *n.* 536: Obulcia Ↄ. l. Iucunda sibi et Obulciae Ↄ. l. Hecate fIliae N. Obulcio Ↄ. l. Pharnaci.

Obulc-o(n) *iberisch? O. der Turduli in Hispania Baetica, j. Porcuna. Strab.* 3, 2, 2 *p.* 141: Κάρμων καὶ Ὀβούλκων. 3, 4, 9 *p.* 160: Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς ἐλϑεῖν Καίσαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦϑα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν τὸν περὶ τὴν Μοῦνδαν πόλεμον. *Plin. n. h.* 3, 10: XIII p. remotum (a Baeti), in mediterraneo Obulco quod Pontificense appellatur. *Ptol.* 2, 4, 9: Ὀβουλκών (ὄβουλκον *codd.*). *Steph. Byz. p.* 482, 18 *M.*: Ὀβόλκων, Ὀβόλκωνον, πόλις (Βαιτικῆς). (*Porcuna*) *CIL* II 2129: Aedil., flamen, IIvir, pontif. municipi P[ontif(iciensis) Obulc(onensis)]. 2131: L. Porcius L. f. Galeria Stilo Obulconensis an. LXV, aedilis, IIvir designatus p. i. s. h. s. e. s. t. t. l. Huic ordo Pontificiensis Obulconensis locum sepulturae impensam funeris laudationem statuam equestrem decrevere. (*Córdova*) 2252: M. Cornelius Fannianus Obulconensis annorum LXXII. (*Cortijo del Rio*) 5496: L. Fabius L. f. Quir(ina) Chrysippus Obulconens[i]s. *Münzen: MLI n.* 120: OBVLCO, OBVLCONII (= -ne) *und* OBVL(co). *Vgl.* Ipolcobulcula Ipocobulcla (*CIL* II 1565. 1632. 1643. 1645. 1651. 1653) *aus* Iporca (*n.* 1046) *und* Obulcula.

? **Obuldino-s** *G.* (*Voltino bei Limone, nw. vom Garda-see*) *Stokes, Celtic Declension p.* 56 *zweifelnd:* Tetumus Sexti Dugiava Sasadis to me decavi Obuldinu Tinu (*dativ*). *Pauli s.* 15, 30. 86 *list* :: omezeclai Obalzana :· ina.

Obvit *M.* (*Lyon, Trion n.* 996) *Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *n.* 384 *p.* 497, 907: OBVIT. F.

-oc -oq *hispanisch, in* Abboiocum, Aebosoca, Amocensis, Clounioq(um), Couneidoq(um), Eliocroca, Etommoq(um), Longeiocum, Nebisoci, Sambroca fluv., S[e]aniocum, Segossoq(um), Turoqua, Uloq(um), Urcaliocus, ..rioq(um).

-oca *in* Amoca, Oltoca? *M.* Turoca.

Ocaere *G.* *(S. João do Campo) CIL* II 2458: Anicius Arqu[i]i votum libens Ocaere solvit.

Ocaro? *fig.* [*Moulins; Clermont*]: OCΛRO.

. . . **occa** *cogn.* *(Mailand) CIL* V 6013: . . . occae patrueli . . ontáno.

?**occ-abo-s** *armband, vgl. gr.* ὄχθοιβος. *Hesych.:* Ὄκκαβος· τὰ περὶ τὸν βραχίονα ψέλλια. *cf. Etymol. M. p.* 383, 22: Ἐπὶ δὲ κρίκον ἕστορι βάλλον, ἀντὶ τοῦ τῷ δὲ ὀκκάβῳ τὸν ἕστορα ἔβαλλον. *(Bei Baiae, a. 289 p. Chr.) CIL* X 3698: Permisimus ei occavo et corona dum taxat intra fines coloniae vestrae uti. *(Lyon, a. 160)* XIII 1751: Sacerdote Q. Sammio Secundo ab XVvirIs occabo et corona exornato. *Vgl. M.* M. Ocabius *CIL* X 2188.

Occ-asus *M.* *(Pouech bei Saint-Gaudens) CIL* XIII 178: Θ Iullo Occasi f. et Θ Bonexsi Senixsonis f. uxsor et Primae matre Θ Sennagi Paulli f.

Occ-ensis vallis, *vallée des Orres ou de Barcelonnette. Testamentum Abbonis, Pard. dipl. n.* 559, *t.* 2 *p.* 373 = *Cartulaires de l'église cathédrale de Grenoble dits Cartulaires de Saint-Hugues, p. J. Marion, p.* 39 *(5. mai 739):* In vallem Occense (*nicht* in valle Moccense) et Rigomagense.

Occi-ăcum *O. von M.* Occius, 1) *j. Saint-Rambert-sur-Loire, en Forez, arrond. Montbrison.* 2) *Oizy in Belgien, provinz Namur, arrond. Dinant.* 3) *Ozo, bei Izier in der belg. prov. Luxemburg, arrond. Marche.*

Occi-ārius *M.* *(Grugua) CIL* X 7537: Farsonio Occiario mil. stip. XX. q. v. a. XL.

***Occili-ăcum** *von M.* Occilius, *O. j. Oseacco, Friaul.*

Occiodrensis *s.* Iciodorum.

Occis-o(n) *M.* *(Hanau) Schuerm.* 3963: Occiso f(ecit). *(Juslenville) Bull. Liégeois* 9, 433: Occiso. *s.* Ociso.

Occius *ist italisch.*

Occ-o(n) *fig.* *(Llanllyr in Wales, Cardiganshire) RC* 17, 312: Tesquitus Ditoc Madomnuac Occon filius Asaitgen dedit. *(Mechten-el-Haouan) BC* 1896 *p.* 398 *n.* 118: ?Aius (filius) Arinis (filii) Occonis fecit et dedicavit s(ua) p(ecunia) l(ibens) a(nimo). *(Calcar) CIR* 769: Occo . . . *(Nijmegen; Vechten) Schuerm.* 3964: Occo f(ecit). *(Reims) Habert* 989: Occ.

Occo . . . . *(Werfen) CIL* III 5529: . . tonio [Ge]mello an . . . et Occo . . .

Occoc. *M.* *(Veuves, Loir-et-Cher):* OCCOC' MA(nu).

Occo-c-nus *M.* *(Charbonnières, Puy-de-Dôme) Jusserand, Congr. scient.* 22, 1 (1856) *p.* 706: OCCOCNV.

Occus *M.* *(Helenenburg in Kärnten) CIL* III 4987: Tertio Caesaris l. Causia Occi f. uxor v. f.

Occ-us-ius *M.* **Occusia** *F.* *(Aquileja) CIL* V 814: Occusia Venusta. *(S. Canciano, Gradisca)* 1219: L. Occus[i] Festi. *s.* Ocusius.

Okdnucio? *O.* *Merow. münze. Belfort* 6299: + O KDИVCIO.

OCII. *(Aislingen) CIL* III 12014, 405: OCII.

-oce *in O.* Letoce.

Ocel . . . *cogn.* *(Vercelli) CIL* V 8115, 113: [C. S]ert. Ocel . . . *(Figlina Campana)* X 8056, 329: Q. Sert . . Ocel . . . *(Bonn):* OCIIL.

Oceli-o(n) *M.* *(Rovio, Tessin) Anz. für schweiz. Alterthumsw.* 1896 *s.* 103: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Crescent. Ocelionis cum suis.

-ocelis *in* Ibocelis.

Ocelli-o(n) *(römischen ursprungs) M.* *(Saudörfel) CIL* III 5136: Adsallute Aug. sac. Ocellio [C]astrici Marcelli ser(vus) v. s. l. m. *(Mochenwangen, wirtemberg. oberamt Ravensburg) CIL* III 11895: L. Cusseius Ocellio fecit col(onia) Iul(ia) Eq(uestri) *(d. h. von Nyon, am Genfer see).* *(Cöln, saec. 1 p. Chr., 1. hälfte) WK* 10 (1891) *n.* 47 *sp.* 109: I) Ocellioni Illanvonis f(ilio), Exomnae coniugi eius Optatae f. Annae neptiae Bienus Gati f. pie de suo f. c. . . ., II) Gato ≡ Cabiri f. civI Viromanduo Demioncae coniugi eius Athamae et Atrecto Gati filis Bienus Gati f. pIe de suo f. c. . . ., III) Bieno Gati f. civi Viromanduo Ingenuae Ocellionis fil. coniugi eius. *(Le Hallai bei Auch)* XIII 475: Matico Ocellionis f(ilius). *(Bordeaux)* 612: L. Antonio L. f. Gal. Statuto domo Bilbil. Ocellio l. *(Nyon)* 5003: Mercur(io) v. s. l. m. Ocellio.

Ocellius -ia, Ocellus Ocella *M. F. römisch.*

Oc-ĕlŏ-n *O.* 1) Ocelum Duri, *in Lusitanien, bei Zamora am Duero. Lucil. sat.* 30, 91 *v.* 117 *p.* 130 *M.* = *v.* 702 *B.:* Ut semel in Caeli pugnas te invadere vidi. *Caes. b. G.* 1, 10, 3: Ipse (Caesar) in Italiam magnis itineribus contendit duasque ibi legio-

nes conscribit et tres, quae circum Aquileiam hiemabant, ex hibernis educit et, qua proximum iter in ulteriorem Galliam per Alpes erat, cum his quinque legionibus ire contendit. (4) Ibi Ceutrones et Grai Oceli *(Mommsen)* et Caturiges locis superioribus occupatis itinere exercitum prohibere conantur. (5) Compluribus his proeliis pulsis ab Ocelo, quod est citerioris provinciae extremum, in fines Vocontiorum ulterioris provinciae die septimo pervenit. *Strab.* 3, 4, 3 *p.* 157: *Ἐνταῦθα δὲ καὶ Ὠψίκελλαν (Ὤκελαν ci. Siebenkees) πόλιν Ὠκέλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Plin. n. h.* 4, 118: ... Lancienses, Mirobricenses qui Celtici cognominantur, Medubricenses qui Plumbari, Ocelenses, Turduli qui Bardili et Tapori. *Ptol. (nach zwei sich widersprechenden documenten)* 2, 5, 7: *Ὄκελον (stadt der Vettones).* 6, 49: *Ὀκτώδουρον (lis mit Cortez* Ocdo Duri = Ocelo Duri). *Appian. Hisp.* 57: *Ὀκίλην πόλιν ἐπολιόρκουν. . . . (Μούμμιος) τὴν πολιορκίαν διέλυσε τὴν Ὀκίλης. IA* 434, 6. 439, 10: Ocelo Duri. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 4: Ocelodorum. — 2) *O. der Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis, j. Navia? Ptol.* 2, 6, 22: *Ὄκελον. Rav.* 4, 43 *p.* 307, 11: Odeio. — 3) *O. in Gallia Narbonensis, an der Duria, im gebiet des Cottius gelegen, an der grenze zwischen dem disseitigen und jenseitigen Gallien, j. Ocello bei Fenestrella, südlich von Susa. Strab.* 4, 1, 3 *p.* 179: *Ὤκελον, τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς . . . ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται· ἔστι δὲ ἐνθένδε ἐπὶ Ὤκελον μίλια εἰκοσιοκτώ.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὤκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης ἡ πολλή. Rav.* 4, 30 *p.* 249, 17—250, 3: Segatione, Occellio, Fines, Staurinis. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3283: Ocelo (3282. 3283, -um 3281), *dafür* Ad Fines 3284. — 4) *Vorgebirge an der ostküste von England, j. Spurn-Head, Yorkshire E., an der mündung des Humber in die Nordsee. Ptol.* 2, 3, 4: *Ὀκέλον (ὀκαίλλον X) ἄκρον.* — *Vgl.* Alb-ocela, Tunn-ocelum.

Oc-ĕlus *G., beiname des Mars. (Carlisle in Nord-England) WK* 13 (1894) *Nr.* 3 *sp.* 50 *n.* 32 = *The Classical Review* 8 (1894) *p.* 228 = *Proceedings of the Society of Antiquaries of London,* 1894 *p.* 118: Deo Marti Ocelo et numini imp(eratoris) Alexandri Aug. et Iul(i[ae Mam]meae mat(ris) Au[g(usti) et castrorum totique] dom[ui divinae eorum]. *cf. suffix* -elius -elia -elis, Ibocelis, Iunielius, Iuanelius, Laeveli, Librelius.

Ocenus *M. Boissieu p.* 439, 67: I(ulii) Oceni m(anu). *(Wiesbaden) WZ* 7 (1888) *s.* 289: Ocenus f(ecit)?

Ocerensis aquis *s.* Originae.

'Ὀκίλη *s.* Ocelon.

Ocilis *O. in Hispanien. Appian. Hisp.* 47: *Πόλις Ὄκιλις, ἔνθα ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ χρήματα ἦν τὰ Ῥωμαίων, μετέθετο ἐς τοὺς Κελτίβηρας.* 48: *(Κλαύδιος Μάρκελλος) παρὰ τὴν Ὄκιλιν ἐστρατοπέδευσεν.*

Ocil-ius *M. (Cremona) CIL* V 4092: P. Ocili Prisci. *(Castell Heidenstock bei Obereschbach) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73[14]: Ocelius f(ecit). *(Obereschbach in Hessen) Limesblatt* (1892) *nr.* 1 *sp.* 3: Ocilius fe(cit). *(Mainz) WK* 17 (1898) *nr.* 1 *sp.* 6: OCIΛI.

Oci-llus *M. (Utrecht):* OCIΓL. *(Friedberg):* OCIΛ///. *(Vechten):* OCILLI *oder* IλλIϽO.

Oc-ilus *M.* [*Stemma Aridii MGSS Mer* III *p.* 612, 11: Obtatus (Bituricensis archiepiscopus) igitur genuit . . . Ocilum Sessionensem nobilissimum presulem. 15: Pientia genuit Ocilum.]

Oc-imus *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5998: . . . sibi et Ocimo Albinae C. Cominius Cominio Ocimo in agr. p. XXXX in fron. p. XXI.

Ocin... *(Saalburg):* OCIN////? *(Vechten):* OCIN.

-ocĭŏ- *in* Otocius? *O.* Avallocium, Vorocium.

Ocio-c-nus *M. (Jublains) Mowat p.* 84: OCIOCИI (Octocni? Niocori?).

oci-omu *nach Thurneysen villeicht* *ogiomu. *Kalender von Coligny, Ain:* Ociomu, ociom, . . omu rivo.

Ociso *M. (Saint-Nicolas bei Nancy) Schuerm.* 3968: Ociso. *(Nijmegen; Hanau)* 3969: Ociso f(ecit). *(Juslenville):* Ociso. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 31 *n.* 253: Ociso. f(ecit). *(Kesselstadt; Juslenville):* Occiso. *(Osterburken; Mannheim) Baumann* 242: OCI♂SO. *(Saalburg) Jacobi s.* 324, 111: OCISO F(ecit). *(Bei Straelen):* OCISO OF. — *Auch aus Euge bei Bern, Cöln, Vechten.*

Ocituis *fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: OCITVIS.

Ociuteso *fig. (Reims) Habert* 990. 991: OϽIVTIISO.

Ocl . . . [*Lyon*] *CIL* XIII 10002, 372: Q. Ocl.

Ocli-c-no-s '*des Oclos son*', *nach Ernault von* *(p)ok-lo- *verbindung, ir.* ól, *lat.* pac-iscor, *got.* fagrs, *ae.* fêgan, *ahd.* fuogan, *ai.* páça. *(Genouilly, départ. Cher, arrond. Bourges, canton Graçay) CIL* XIII 1326: [?Atext]os Virilios [*Ατεξ*]*τος Ουιριλλιο Ανεουνος εποει* Elvontiu ieuru Aneuno Oclicno Luguri Aneunicno.

Ocl-ivius *M. cogn. (Concordia) Pais n.* 1079, 88: Oclivi.

Ocmamo? *O. Merowing. münze. Belfort* 3272: O°°°ƆM MΛO.

Ocmugilis *M. (Piloña) CIL* II 5741: Ocmugilis (*oder* Oc[ulatius] Mugilis?) Segisamo gente Viromenicorum.

-ocnus *in* pag(us) . . ublocnus.

Oco . . *(Tongern):* OCO{. *(Besançon):* OCƆCO.

Ococ. *(Bei Charbonnières, Puy-de-Dôme) Jusserand, Congr. scient.* 22 (1856) *p.* 706: OCOC.

Ocon-ia *zu thrac. O.* "*Οκονα*? *(Nizza) CIL* V 7948 = *Pais n.* 1031: D(is) M(anibus) Oconiae Secundinæ uxori.

Ooni-aco *O. Merow. münze. Belfort* 1315 = *Prou* 2608: OƆONIAƆO.

-oco-s *in* [d]eo Alosi-oco, Auscr-ocos, Bibr-oci, IMIOCI, *O.* Noziocum, Pelliocus, Quadom-ocus, Sam-ocus, Sext-ocus, Sid-ocus, deo Stoi-oco, ti-oco-breχtio, Urcali-ocus, Volocus, . . ndacoco filio . . . *CIL* XIII 6183. *Im Cymrischen (seit saec. 6 p. Chr.) wird* -āco- *zu* -ōco-, *w.* awg og, *bret. corn.* -ōc: Anauōc = *gall.* *Anavācos, Bodu-ōci *modification von* Bodv-āci, Bri-ocus, Bud-ocus, Cad-ocus *Catu-āco-s, Chaid-ōcus, Cunetōci *für* Cunotaci, Conetoci, Conhinoc(i), Dubnoc, Gueroci, Ingen-ocus, *M.* Iud-ocus *für* *Iud-āco-s, Mad-ocus, vicus Maioci, *acy.* Matóc, *w.* Matauc Madawg Madog, Motocus, *cf.* Motucius, War-ocus (Verācius), *bret.* War-ochus, Winn-ocus = Winn-ochus. *Vgl.* āce (Tunccet-āce). *Histrisch* -ōcus *in* Clangocus, Ferval-ocus, Laep-ocus, *gott* Meles-ocus.

Ocra *gebirg bei den Japoden, j. der Birnbaumer wald. Strab.* 4, 6, 1 *p.* 202: *Καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν συνάπτον πως τῇ Ὄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων ἐκτεταμένων.* 10 *p.* 207: *Καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ ἤδη τοῦτο ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους, καὶ ἡ Ὄκρα πλησίον τούτων ἐστίν . . . Ἡ δ' Ὄκρα τὸ ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι, καθ' ὃ συνάπτουσι (οἱ Ἰάποδες) τοῖς Κάρνοις.* 5, 1, 3 *p.* 211: *Μέχρι τῆς Ὄκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Εἰς γὰρ Ναύπορτον ἐξ Ἀκυληίας ὑπερτιθεῖσι τὴν Ὄκραν εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι κατάγονται, τῶν Ταυρίσκων οὖσαν κατοικίαν· ἔνιοι δὲ πεντακοσίους φασίν. Ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων· ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι καὶ καλεῖται Ἄλβια. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστε, κώμης Καρνικῆς, ὑπέρθεσίς ἐστι διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος Λούγεον καλούμενον. Plin. n. h.* 3, 133: Inlustres (populi) a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni, iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. *Ptol.* 2, 12, 1: *Τὰ δὲ πρὸς τῇ Ὄκρᾳ* (*Ἄκρα X*) *ὄρει.* 3, 1, 1: *Τῇ Ὄκρᾳ.*

Ocra *O. bei Zoll. Plin. n. h.* 3, 131: In hoc situ interiere per oram Irmene, Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia.

Ocr-io-n *ἄκρον (cf. gr. ὄκρις aspera extremitas), j. Cap Lizard in England, Cornwall. Ptol.* 2, 3, 2: *Δαμνόνιον τὸ καὶ Ὄκριον* (*var.* *Ὄκρινον*) *ἄκρον.* 3: *Μετὰ τὸ Ὄκριον ἄκρον Κενίωνος ποταμοῦ ἐκβολαί . . . Vgl.* Inter-ocrium, *j. Antrodoco im Sabinerlande.*

Octa-pitaron *O. j. St. David's Head, vorgebirge in Wales, Pembrokeshire. Ptol.* 2, 3, 2: *Ὀκταπίταρον ἄκρον.*

Octasi-ācum *O. j. Thoisy, dép. Côte-d'Or.*

***Octavi-ācum** *von M.* Octavius, *O.* 1) *j. Taviet bei Achêne in Belgien, prov. Namur, arrond. Dinant.* 2) *j. Tavy bei Aye in belg. Luxemburg, arrond. und canton Marche.* 3) *j. Tabiago, Como.* 4) *j. Tavacco oder Tavaco, Corsica.*

***Octaviani-ācum** *von M.* Octavianius *oder* Octavianus, *O.* 1) *Tavigny, gemeinde in der belg. prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 2) *ital. Tavagnacco, Friaul. dial. Tavagnà, prov. und distr. Udine.*

Oct-o(n) *M. (Im Leithagebirge) nach Kubitschek:* Octo. Magurigi[s] f(ilius).

? **Octo-cannae** *Matres, einer aus acht hütten bestehenden niderlaßung, kaum celt., zusammengesetzt mit zalwort* octo *und* cann, *wie* Sec(Sex)cannehae *CIR* 1979, *cf. gr. κάννα verzäunung, hütte. (Auf dem Grips-*

walder schloße bei Uerdingen) CIR 249: Matronis Octocanabus C. Salvius Quetus (*für* Quietus) v. s. l. m. 250: Mat(ronis) Octocannis Q(uinti) Iul(ii) Quietus et Iucundus et Ursulus imp(erio) ips(arum) l. m. 251: Matronis Octocannabus C. Iul(ius) Seranus et Vipsania Fahena ex imp(erio) ibsa(rum) v. s. l. m. 252: [M]atronis Octoca[nna]bus ////// us // | // i // o v [s.] l. m. 253: [Ma]tronis [Octo]cannabus [Vi]ctorini ////? 254: Octo[canne]his C ... // ? *Stollwerck, Gelduba p.* 173 = *BJ* 83 *s.* 154 *n.* 327: Matronis Octocanabus Q. Va[le]rianus ///?

Octó-durus *nach Glück 'arx in angustia sita', nach Ernault 'château resserré, forteresse resserrée' im gegensatze zu* Litanobriga; *zu ir.* octe ochte *angustia; vgl. cy.* eh-ang, *bret.* ech-on, *nicht eng, lat.* ango, angustus, *gr.* ἄγχω, *got.* aggw-u-s, *an.* ǫngr, *ahd.* angi engi, lit. ànksztas, *ai.* aṅhuš *eng; nach d'Arbois de Jubainville aber 'forteresse d'Octos'; O.* 1) *Vorort der Veragri im Rhonetal, dorf Octan (jetzt zerstört) bei Martinach im schweizerischen canton Wallis (Martigny-Bourg-en-Valais), bei den Römern Forum Claudii Vallensium, 15 a. Chr. in Raetien einverleibt. Caes. b. G.* 3, 1, 4 *(57—56 a. Chr.):* In vico Veragrorum, qui appellatur Octodurus (*A' B'*, octodorus *D' β B*), hiemare; (5) qui vicus positus in valle, non magna adiecta planitie, altissimis montibus undique continetur. (6) Cum hic in duas partes flumine *(la Dranse)* divideretur, alteram partem eius vici Gallis [ad hiemandum] concessit, alteram vacuam ab his relictam cohortibus attribuit. Eum locum vallo fossaque munivit. *Plin. n. h.* 3, 135 *(zeit des Claudius, nicht des Augustus):* Sunt praeterea Latio donati incolae, ut Octodurenses et finitimi Ceutrones. *Ptol.* 2, 12, 3: Ὀκτόδουρον. *TP:* Octoduro. *IA* 351, 5: Octoduro. *Concil. Aquilei. a. 381 (Mansi 3 c. 599 D):* Theodorus episcopus Octodorensis. *NG* 10, 2: Civitas Vallensium [id est Octodoro]. *Oros.* 6, 8, 2 *(aus Caesar):* (Galba) cum hiemandi causa in vico Veragrorum, cui nomen erat Octodurus, consedisset mediamque oppidi partem, quae torrente distinguebatur, accolis concessisset, quadam die eosdem discessisse per noctem ac proximo insedisse colli videt. Octodurus, Veragrorum vicus. *Concilium Epaonense a. 517 p.* 30, 1 *M.:* Constantius in Christi nomine episcopus civitatis Octodorensis *(Sion). Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 25 *M.:* Rufus in Christi nomine civitatis Octodorinsium episcopus. *Conc. Aur. a. 549 p.* 109, 15 *M.:* Rufus episcopus ecclesiae Octorinsium. *Eucherii passio Acaunensium martyrum* 4: (Maximianus) se circa Octodorum itinere fessus tenebat. Ubi cum ei per nuntios delatum esset legionem hanc adversum mandata regia rebellem in Acaunensibus angustiis substitisse, in furorem instinctu indignationis exarsit. *Passio s. Mauricii et sociorum eius* 1, 2 *ASS 22. sept* VI *p.* 345 *C:* Grata planities quo in loco oppidum factum est, quod Octodorus nomen accepit. *D:* Octodorense oppidum . . . Octodorum venit . . . Ab Octodoro. 4: Transgressos se Octodorum . . . Octodorum non redire. . . . Ut Octodorum legio redeat iubetur. 6: Ut Octodorum redeant iubentur. *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 7: Octodorum. 27 *p.* 240, 8: Idodimus. *(St. Tryphon, a. 307/323) CIL* XII 5523: Imp. Caes. Val. Liciniano Licinio p. f. invicto Aug. F(orum) Cl(audii) Vall(ense *oder* -ensium) Oct(odurus). — 2) *s.* Ocelum Duri. — 3) *j. Ocquier in der belg. prov. Namur, arrond. Huy.*

Octo-gesa *nach d'Arbois de Jubainville* = *Octogaiso-brigā *'château d'Octogaisos' (celui qui a un gaison [javelot] dur, violent, pointu), O. in Hispania citerior, j. Mequinenza, prov. Zaragoza, bez. Caspe, am einfluß des Segre in den Ebro. Caes. b. c.* 1, 61 *(a. 49 a. Chr.),* 5: Toto flumine Hibero naveis conquirei et O⟨c⟩togesam adduci iubent. Id erat oppidum positum ad Hiberum miliaque passum a castris aberat XX⟨X⟩. (6) Ad eum locum fluminis navibus iunctis pontem imperant fieri legionesque duas flumen Sicorim transducunt castraque muniunt vallo pedum XII. 68, 1: Quae itinera ad Hiberum atque Octogesam pertinebant, castris hostium oppositis tenebantur. (2) Ipsi erant transcendendae valles maximae ac difficillimae, saxa multis locis praerupta iter impediebant, ut arma per manus necessario traderentur militesque inermei sublatique alii ab aliis magnam partem itineris conficerent. 70, 4: Iugis Octogesam perveniret. — *Auf iberischen münzen. MLI n.* 34: Htkšcen *und* Htkšcn.

Oct-onius *M. cogn. (Bei Alzey, a. 223 p. Chr.) CIL* XIII 6265 = *WK* 6 (1887) *sp.* 229: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eabus) Nymphis vicani Altiaienses aram

posuer(unt) cura Octoni(i) Terti(i) et Castoni(i) Cassi(i).

Octŏ-s *nach d'Arbois de Jubainville zu w.* oeth *violent, excessif, dur, hargneux, M.*

Octa *F. (Baetica) CIL* II 6252, 36: Q. OCTA VRSI. *(Baiae) EE* 8 *p.* 101 *n.* 377: P. Octa Lutati Quintilian. CV. *(Langres) CIL* XIII 5827: D(is) M(anibus) Peregrini Octa curavet. *Merow. münze von Moutiers-Tarantaise, Savoie. Belfort* 1702 (*Prou* 1280): DABИTAωIA F. R + OↃTVω MONITARVS. *In* Ati-oχtus, Ati-oχta, *O.* Octodurus, *Octo-g(a)esos.

***octū** *villeicht ein dual, 'acht' aus* *oktō, *air.* ŏcht n-, *mbret.* eiz, *nbret. (Léon)* eiz, *vannetais* eih, *w.* wyth *für* oith, *corn.* eth eath, *lat.* octō, *gr.* ὀκτώ, *got.* ahtáu *gdf.* ok'tóu, *an.* átta, *ae.* eahta, *as. ahd.* ahtō, *lit.* asztù-nì, *ksl.* os-mĭ, *albanes.* tete, *ai.* aṣṭāú aṣṭā́, *zd.* ašta astan, *armen.* ut', *idg.* *oktṓ *októu *octm.

Ocuilluto *O. Merow. münze. Belfort* 3273: OΔO VALΔO. R O CVILLVTO.

?**Ocul-esis** *F. (Fuente Redonda cerca de Uclés) CIL* II 5888: Deae A.ironi fecit familia Ocules(is) Use[t(ana)] Crispinu.

Ocumisa *cogn. (Narbonne) CIL* XII 4732: Ocumisae (= Decuminae?).

Ocuritānus *iberisch? O. in Hispania Baetica, j. Ubrique el alto, prov. Cadiz, bez. Grazalema. (Bei Ubrique, a. 142 p. Chr.) CIL* II 1336: [Res] pub(lica) Ocuritanor(um) [de]creto decurionum d. d. 1337 *(a. 186 p. Chr.?):* Res p(ublica) Ocurritanorum. Ocuritanorum decreto decurionum d. d. *Vgl. BSAF* 1890 *p.* 259.

?**Ocus-ius** *M. (Aquileja, a. 165 p. Chr.) CIL* V 798* 6: Ocusius Thallus. *(Lyon) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 493 *n.* 506,1 = *RE No.* 68 (1892) *n.* 925 *p.* 198: Ocusiorum. *s.* Occusius.

Od-annus *iberisch? pyrenae. M. (Saint-Pé d'Ardet, départ. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand) CIL* XIII 64: Lexeia Odanni f(ilia) Artehe v. s. l. m.

Od-ăro-s *M. ogam. (Kilgrovan) The Academy 9. march* 1895 *p.* 217 *cf. RC* 18,126[1]: Vedebar[i] m[a]q[i Ule]l[a]s mocoi Odar[i I]re[i] = *(tombe) de Fedbar, fils d'Ailill, descendant d'Odhar Irco (ou le jeune?). ib.:* Ull[e]las Irei avi Odari = *tombe d'Ailill Irco (ou le jeune?), petit-fils d'Odhar. Davon ir. M* Odrán *von* Odaragno-s, Mael-odráin.

Odax *M. Münze von Salacia. MLI* 188: ODACIS. A. (filius?). *s.* Audax.

-oddus *in* Seboddu, Valoddus, *cf.* Atlondus?

Odeio *s.* Ocelon.

Odel. *(Bei Agen) CIL* XIII 10002, 376: ODEL. *Vgl. (Rom)* XV 3499: OPEL SV.

Odiabo *s.* Adiaum.

Odi-ates *ein vicus, ligurisch. (Genua, a. 117 a. Chr.) CIL* I 199, 38. 40 = V 7749, 38: Odiates. 39: Odiatibus. 40: Odiates.

odico *s.* odocos.

Odili-ăcus *M., erhalten im bois de Houdelimont* = de Odiliaci monte.

Odin-ius *M. (Rom) CIL* VI 1381[b]: Q. Odinius Q. f. Pom.

-odio- *in* All-odius, Genetodia, Rivodius.

Odma? *fig. (Agen):* ODMV, ODMΛ.

-ōdo(n) *in* Broc-ōdū, Donn-ōdū.

odocos *cf. ahd.* attuh atah *attich. Marcell. medicam. c.* 7, 13 *p.* 54, 2 *H.:* Herba, quae Graece acte (chamaeacte *Cornarius*), Latine ebulum, Gallice odocos dicitur. [*Vgl. medic.-botan. glossar von Siena* (*Hermes* 18 *s.* 544 *n.* 437): Odico ebolo vel camoacris.] *Daraus hat Dioskorides* 4, 172 (175) δουκωνέ *gemacht.*

***Odŏ-măgos Odomus** *O., hauptstadt des pagus Otmensis, l'Omois, j. Château-Thierry, dép. Aisne. Merow. münzen. Belfort* 3274 (*Prou* 1065): ODOMO FITVR. 3275: + ODOMO FITIR. 3276 (*Prou* 1066): ODOMO FIT. 3277 (*Prou* 1067): ODOW + O F⊥. 3278 (*Prou* 1068): [ODO]-MO ƎIT.

Od-ouna Odona *O. j. Ouanne, départ. Yonne, arrond. Auxonne, canton Courson. Testam. s. Vigilii c. a.* 680 *bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 21: In Odonam villam. *(Autun, saec. 2) CIL* XIII 2681[b] = *Hübner, Exempl. n.* 611: Ab Autessioduro sic Odouna Intaranum [L]XXX.

Od-oxus *pyren. M. (Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 268: Borso Adeitui f. Silex Epamaigi uxor heres ex testamento ϴ Odoxo f. Lohitton. f. Andostenni f. Andosso f.

Oduc-ia *O. in Spanien im conventus Hispalensis, j. Villartilla. (Lora del Rio) CIL* II 1056: Cornelia L. f. Rustica Oduciensis huic ordo . . . . *(Sevilla)* 1182: C. Aelio C. f. C. n. Quir. Avito lyntrariorum omnium patrono lyntrari Canamenses, Oducienses,

Naevenses. *(Rom)* XV 3058: Por(tus *oder* (de) por(tu)) Odu( ). *cf.* 2647. 2736.

oe *doppelvocal aus* oi; *in* Caer-oesi *cf.* Coinagus; Moinos Moenus, Bloena, Coemea Quemia Qemea, Iovi Poenino *cf.* Silvano Poinino, Veru-cloetius *wol richtiger zu schreiben* *Veru-cloutios, *hispanisch* Vacoeci. *Iber. G.* Poemana, Poecosuosuc[i?]vus, Roncoenathuacus; *cf.* oi.

Oeand-enses *V. in Galatien. Plin. n. h.* 5, 147: Oeandenses.

Oeccia *F. (Rosendorf) CIL* III 4833: Oecciae uxori.

Oecmus *M.* [*Bonn*]: OIICMVS F.

Oeco *fig. (Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 666 *p.* 551: OIICO. *cf.* OICO.

Oecus *M. (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 31 —32 *n.* 254ᵃ: Oecus. ᵇ: [O]f(ficina) Oeci.

Oelunum *iberisch? O. in Hispania Baetica. (Alcalá la Real) CIL* II 1646: D(is) M(anibus) s(acrum). Ordo municipii Polconensi P. Iunio Abito IIvir. Pumienses P. Iunio IIvir. [Oe]lunenses (?) ex decreto decurio ab merita P. Iuni Polconesi . . . d. d. *(Bei Las Bobadillas)* 5467: L. Marius Marullinus Oelunensis.

Oencu. [*Berlin*]: OENCV.

Oeni-ānus. *(Kuft, saec. 1, villeicht augustisch) CIL* III 6627 II 12: C(enturia) Oeniana. *s.* Ainos.

Oenus *s.* Ainos.

OƎO. *Silbermünze der Bituriges. Muret-Chab.* 4127: OƎO. 4128. 4129: ƎOƎ.

Oeoeb.? *fig.* [*Mainz*]: OIIOIIB.

? **Oeonae** *inseln. Mela* 3, 6, 56: Oeonas (oeneas *A*). *Plin. n. h.* 4, 95: Feruntur et Oeonae, in quis ovis avium et avenis incolae vivant.

-oeso- *ableitung, in* Caer-oesi, *sonst nie im Celtischen belegt, lis* Caerōsi, Caerousi. *cf.* Veru-cloetius *für richtigeres* *-cloutios. *cf.* aus *und* eus.

Oesta *fl., j. l'Ouette, nbfl. der Mayenne.*

Oeus-ona *O. (Vienne) CIL* XII 2040: Defunctus est Oeusona; *lis* Leusona *oder* Lousona.

OF . . . *Merow. münze. Belfort* 3280: OF . . . NA.

Ofersi-o(n) *M. (Housesteads) CIL* VII 693: D(is) M(anibus) . . . . . os . . . . ian . . i . . pr . . [Fro]ntoni[s] Venocari, ... ni Ofersionis, Romulo Atimahi, Simili Dalli, Mansuetio Senicionis, Pervince Quartionis. Heres procuravit Delfinus Rautionis ex G(ermania) s(uperiore).

***Offi-ācă *Offi-ācum** *von* Offius, *O.* 1) *Ouffet in Belgien, prov. Lüttich, arr. Huy.* 2) *j. Offaga in Italien, Romagna.*

***Ofili-āca, -us** (fundus), *von M.* Ofilius, *O. in Italien,* 1) *j. Offlaga, prov. Brescia, distr. Verolanuova.* 2) *j. Filago, prov. und distr. Bergamo.*

Ofobiimio *O. Merowing. münze. Belfort* 3279 (*Prou* 2609): ✛OFOBIIMIO CASA.

-og- *in* Mor-ogi Cantabri, Tur(Tor)m-ogi, *G.* Ver-ogius, *fl.* Alogia, Vologia.

Og-arios *M. (Poitiers) Bonsergent p.* 364: OGA|RIOS.

ōgi- *wird zu* ōi- *in* Boius *für* Bōgios, *gallisch* mōios *für* mog-ios *mer?*

Og-ia *aquitan. insel. Baudemundi vita s. Amandi* 1, 2 *ASS 6. febr.* I *p.* 849 *C:* Ad Ogiam insulam. *s.* Oia.

Ogil-olus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 806: D(is) M(anibus) Nemetocen(ae) Samo[g]eni [f]iliae defu(n)ct(a)e ann[o]ru(m) LX Ogilolu[s c]oniux [p(onendum)] c(uravit).

***ogi-omu** *s.* ociomu.

. . **ogition** . . *(Nembro) Pais n.* 723: Sibi et . . . . . . ogition . .

Og-ius *M. (Torcello) CIL* V 2176: L. Ogius Patroclus.

Oglanda *O. Vita Ermenlandi* 4, 24 *ASS 25. mart.* III *p.* 581 *F:* In villa, quae dicitur Oglanda. 25 *p.* 582 *A:* In Oglenda cella.

Ogm-ĭŏ-s *mascul.* -io-*stamm, ir.* Ogma Ogmae Ogmai, *mir.* ogma, *G., der gallische Herakles, der name des celt. gottes der beredsamkeit, der Mercurius bei Caes. b. G.* 6, 17. *Lucian. Hercul.* 1: *Τὸν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα καὶ διακεκαυμένος ἐς τὸ μελάντατον οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ὑποταρταρίων καὶ πάντα μᾶλλον ἢ Ἡρακλέα εἶναι ἂν εἰκάσειας. ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὢν ἔχει ὅμως τὴν σκευὴν τὴν Ἡρακλέους· καὶ γὰρ τὴν διφθέραν ἐνῆπται τὴν τοῦ λέοντος καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τὸν γωρυτὸν παρήρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προδείκνυσι, καὶ ὅλος Ἡρακλῆς ἐστι ταῦτά γε.* (2) *ᾤμην οὖν ἐφ᾽ ὕβρει τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα παρονομεῖν τοὺς Κελτοὺς εἰς τὴν μορφὴν τὴν Ἡρακλέους ἀμυνομένους αὐτὸν*

τῇ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε λείαν ἐλαύνων, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων γενῶν. (3) καίτοι τὸ παραδοξότατον οὐδέ που ἔφην τῆς εἰκόνος· ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων πάμπολύ τι πλῆθος ἕλκει ἐκ τῶν ὤτων ἅπαντας δεδεμένους. δεσμὰ δέ εἰσιν οἱ σειραὶ λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὕτως ἀσθενῶν ἀγόμενοι οὔτε δρασμὸν βουλεύουσι, δυνάμενοι ἂν εὐμαρῶς, οὔτε ὅλως ἀντιτείνουσιν ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπτιάζοντες, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται καὶ γεγηθότες καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες ἐπειγόμενοι ἅπαντες καὶ τῷ φθάνειν ἐθέλειν τὸν δεσμὸν ἐπιχαλῶντες, ἐοικότες ἀχθεσθησομένοις εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν καὶ τοῦτο· οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ἐξάψει τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν ἤδη τὸ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ τὸ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκραν ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπται δὲ εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. (4) ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἱστήκειν ὁρῶν καὶ θαυμάζων καὶ ἀπορῶν καὶ ἀγανακτῶν· Κελτὸς δέ τις παρεστὼς οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδειξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλεῖ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι παρὰ πολὺ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς· μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φιλεῖ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν 'ὁπλοτέρων φρένες ἠερέθονται', τὸ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον.
οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὄπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσιν εὐανθῆ τινα· λείρια γὰρ καλεῖται, εἴ γε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. (5) ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς εἰδὼς τὴν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν· οὐδ' ὕβρις εἰς αὐτόν, εἰ ταύτῃ τετρύπηται· μέμνημαι γοῦν, ἔφη, καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων παρ' ὑμῶν μαθών,

τοῖς γὰρ λάλοισιν ἐξ ἄκρου
ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετρυπημένη.

(6) τὸ δ' ὅλον καὶ αὐτὸν ἡμεῖς τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι σοφὸν γενόμενον καὶ πειθοῖ τὰ πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ οἱ λόγοι εἰσίν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ εὔστοχοι καὶ ταχεῖς καὶ τὰς ψυχὰς τιτρώσκοντες· πτερόεντα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. — *Die älteste schrift (geheimschrift) der Iren hieß* og-ma-s, *nom. s., später* ogam ogum *n.*, *j.* ogham oghum, *von welcher villeicht erst als Eponymos air.* Ogma mac Elathan '*filius scientiae*', *einer der* Tuatha Dé Danann, *hergeleitet ist. Der kopf des Ogmios findet sich auf münzen der Ossismi* (*vgl. Muret-Ch.* 6504—6512. 6514—6516. 6518—6521. 6525—6528. 6530—6538. 6551—6554), *Coriosopites* (6577-6584), *Curiosolites* (6679—6681), *Andecavi, Namnetae* (6725—6734. 6736—6754), *Redones* (6764—6769. 6804—6812), *Abrincatui* (6826—6828. 6830—6842. 6867. 6868. 6877—6894. 6896. 6898. 6899. 6900), *Aremorici* (6903-6905. 6908. 6911. 6912. 6914—6919) *und der Baiocasses* (6955—6991).

Ogmi-rectherius (*von* Ogmio-s *cf.* *Ricterius, Ricteri-ācum, Rectu-genus, √ *in lat.* regere '*richten, lenken*', *woron* rec-to-; th *falsche schreibung für* t) *M. Pertz dipl. n.* 66 *p.* 58, 38 (*a.* 693): Ogmireectherio (Ogmire, Ettherio *Pertz*).

-ogni *in ogam.* Vendogni.

***ogno-s** *m. lamm, urceltisch* *oghno-s, *ogno- (*ogno-), *ognī (*pl.*) *wird ir.* úan *gl. agnus, cy.* oen, *pl.* wyn, *corn.* oin *gl. agnus,* ôn (*var.* oan), *mbret.* oan oen, *Léon* oan, *vann.* oẹn, *pl.* ein, *griech.* ἀμνό·ς, *lat.* agnus, avilla, *german.* *auna- *agnus, ae.* *éan (*woron* ge-éan éanian *lammen, engl.* yean), *nl.* *oon (oonen *jungen, werfen*), *ksl.* agnę, *gdf.* agʷhnó-, *ksl.* agnĭcĭ, j-agnĭcĭ, *gdf. idg.* *oghnó-s *oder* *aghnó-.

-ogo- *in* Bitoviogogus? ver-ogo-s.

***ogos** s-*stamm, 'ei', air.* og *n. gl. ovum, cy.* wy *m., pl.* wyau, *corn.* uy oy, *pl.* oyow, *bret.* ui u vi, *cf. an.* ėgg, *gen. pl.* ėggja, *pl.* ȇgru, *as. ahd.* ei *pl.* eigir, *cf. ngr.* αὐγό, *asl.* jaje.

Ogri-genus *nach Glück von* *ogro- *kalt, M. (Zahlbach) CIR* 1232: Ogrigenus Pinti L. f. ex cohorte Aestureru et Callaecoru(m).

***og-rŏ-** -ā *kalt, adi. stamm auf* o-, *f.* -ā, *air.* úar *später* fúar, *cy.* oer oir, *w.* oer goer, *corn.* oir, *gr.* πάχνη, παγετός.

***Ogrŏnĭu** *monatsname, n-stamm, nach Loth und Thurneysen der 'kälte-monat', monat der beginnenden kälte, october—november. (Coligny, Ain) RC* 19 *fr. n.* 1. 13. 15. 17. 22: Ogron, . . romu, Ogroni, Ogronu, Ogro, Ogr.

. . . **ohuncubi.** *(Tarragona, saec. 2) EE* 8 *p.* 450 *n.* 200ᵃ: . . . ohuncubi.

OHXXKNO . . . *Silbermünze der Aidui. Muret-Chab.* 5367: OHXXKNO . . .

oi *diphthong, irisch* ói *neben* óe, *jetzt* ao, *brittisch meist* ū, *gotisch* ai. *In* Anniccoios, BOIKOS, Broinio(n), Coicus, Coici *(gen.) CIL* XIII 3183[1], *koimos *schön,* Coinagus, Coinitus, Coinus, Coios, Coipillonus, Koipus, Coisa, Coisis, Contedoio, Doidina, Doinus, Doiros, Doitena Doidena (*cf.* Doivide, Dovidena, Dobiter, Doiderus, Doviderus), IDOIXO, . . . λλανοιταxος, *loigo-s, Lostoiek, *Messo-loino-s, *Moinos, noi, Noidenolex, noio-, *oibelo-s, (Canti)oibis, *oico-, OICOIV, Oiconani *oder* Oicavi *CIL* XII 5686, 650, OINIINCILO, oino-s, OITIL, *oito-s, Silvano Poinino, *cf.* Iovi Poenino, (Vindo-)roicus, Soio(n), *stoitta, Togikaioitos, *vroicā.

oi *acy., mcy.* oe, *w.* wy.

-oi *lepontischer genetiv,* . . . . lioi *neben* -ui; *salassisch, in* Kasiloi.

-oi -ī *nom. pl. masc. von* -o-s, o-*stämme,* asoioi (?), asovoi; knoi- *von endung* -cnos, Tanotaliknoi; *villeicht Strabo's* βάρδοι, *Arrian's* οὐέρτραγοι *gl.* ποδώxεις xύνες. *air. nom. plur.* eich *(equi) aus* *ekui̯, *cf. griech.* ἵπποι, *lat.* poploe *populi.*

oi oe *iberisch, in:* Abboiocum, Coelerni, Iloiturgi, Noiga (Noega), Noela, Oelunum, Zoelae (Zelae).

Oia *j. île d'Yeu, départ. Vendée, arrond. Les-Sables-d'Olonne. Rav.* 5, 33 *p.* 443, 1: Noetoia. *s.* Ogia.

OIΛ *fig. (Utrecht).*

***oibelo-s *oibello-s** *hitze, flamme, feuer, funke, air.* óibell, *w.* ufel. *In w. M.* Ufelwyn = *Oibelo-vindos.

***oibi-s** *air.* oiph *das äußere, (freundliche) miene, gael.* aoibh *a courteous, civil look, a cheerful countenance. In O.* Canti-oibis.

Oicani *oder* **Oicavi.** *(Vaison) CIL* XII 5686, 650: OICΛ/.

Oicituis? *fig. (Paris) Gricaud, Antiq. tab.* VIII *n.* 112: OIϽITVIS.

Oic-o(n) *zu* *(p)oico- *feind, air.* oech *krieger, M. (Kugelstein) CIL* III 11745: Attus Olconis f. Victoriae Aug. v. s. l. m. *(Limoges) Schuerm.* 3987: OICO. *(Poitiers) BM* 22 (1856) *p.* 564: OICOC(. [*Boulogne; Douai*]: OICOIOV. *cf.* OIICO.

OIϽOL *oder* ꟼIOCIO *(Andernach)* = Odo f(ecit)?

Oiddi *nach Stokes für* *Oidō, *gen.* *Oidon-os, *zu pict.* oid, *gr.* αἴθων *fiery, in pict.* Cini-oid, *gen.* Cini-oidon, *M., presbyter. Baeda h. e.* 4, 13.

Oidecha *insel, j. the Mull of Oe, Islay, eine der südlichen Hebrideninseln. Adamnani vita s. Columbae* 2, 14 *p.* 123: Ad Oidecham insulam.

OIIVKO. *Celtische münze. RN* 1883 *p.* 17: OIIVKO—ANNOC. *cf.* IVKOX?

? **Oililo** *s.* Ollilo.

-oilum *s.* -ialo-.

Oim *s.* Oium.

Oimenus *M. (Chesters) CIL* VII 587: D(is) M(anibus), Aur(elio) Atheno? Ͻ (centurioni), curatori alae II Astur(um), stip(endiorum) XV. Ael(ius) Oimenus? dec(urio) h(eres) f(aciendum) c(uravit).

Oimn. *(Moind, Loire) CIL* XIII 10005, 30: OIMN.

Oinenc-ilo *fig. (Reims) Habert* 993. *(Forêt de Compiègne):* OINIINCILO.

Oin-gussius *Oino-gustu-s, *ir.* Oin-gus, Aengus, *schott.* Angus, *acy.* Un-gust, *pict.* Oengus Pictonum rex (*Baeda h. e.* 5, 24). *Adamnani vita s. Columbae* 1, 13 *p.* 41: Oingussius cuius cognomentum Bronbachal. *cf. CIL* XII 5685, 16: .ngusso (*lis* Vasso?).

***oi̯-nŏ-s,** *oinā, *oino-n, *cardinalzal 'ein, eine, ein', air.* óin, óen *gl. unus unicus, und* áen, *j.* aon, *w. corn. bret.* un, *abret.* un-, *mbret.* un, *nbret.* ün ung, *(Léon)* eunn, *vw. lat.* oi-no-s oeno-s ū-nus, *umbr.* unu '*unum*', *osk.* úín-itú '*unita*', *griech.* οἴνη *unio, germ.* *aina-z, *got.* ái-n-s, *an.* ei-nn, *ae.* ân ânne ǣnne, *ahd.* ei-n, *lit.* w-ēna-s, *altpreuss.* ain-s, *aslaw.* *ĕ-nŭ i-nŭ *anderer, europ.* *oi-no-s, *ai.* ē-na- *enclitisch 'er'; cf. ai.* ē-ka- '*eins*' *aus* ai-ka-, *gegen zd.* aē-va *gr.* *οἶ-ϝο- (οἶος *allein*), *oi̯-u̯o-s *aus* *ai-va-, *ind.* *oi̯-qo-, *idg. gdf.* *oi̯-no-s, *pronominal-√* i.

Oino-s *M. Goldmünze. Muret-Chabouillet* 10201: OINO.

***oino-tamo-s -tamā** '*ganz allein*', *air.* óintam óentaim *caelebs, mbret.* eintaff, *bret.* intāv *wittwer.*

Οἴνυσσα *s.* Onusa.

-oio- *aus* -ovio-, Aloiăcum *aus* Alov-iăcum, Annicoios Anniccoios, As-oio(s) *für* *as-ovios, Coemoius, pro Contedoio (*für* -ovius?), Contesoius, Dinoius *aus* Dinovius, Lussoius Luxovius, Sequanoiotvos, Sintoion, Vindoius?

OIOIXVO. *Gallische Silbermünze. RN* 1863 *p.* 155 = *Muret* 2170. 2171 *pl.* V: OIOIXVO.

OIOS. *(Mainz) WK* 17 (1898) *n.* 1 *sp.* 6: OIOS. *(Le Châtelet) Hubert* 994: OIOI.

Οἴσκοι *s.* Vivisci.

Οἶσκος *O. j. Gigen. Ptol.* 3, 8, 2: *Κατὰ Οἶσκον.*

Oismi-ăci *s.* Ossismii.

Oiso .. *F. (Auch) CIL* XIII 478: VIva[e] Oiso *(dat.)* Oil . . . . filiae . f . . C. Iul. Coera[nus].

Oissēneus *ir.* Oisséne, *deminutiv von* oss *hirsch, reh, M. Adamnani vita s. Columbae* 12 *p.* 22: Oisseneo *(abl.)*.

-oita *in M.* Apoita, Poloita.

Oit-il .. *[Aarau] CIL* XIII 10001,405: OITIL.

Oitocc-ius *M. (Reims) Habert* 995: OITOCCIVS FE(cit).

***oito-s** *'eid', ir.* oeth, *pl. acc.* oethu, *acy.* *ut *in* an-utonou *gl. periuria, germ.* aiþa-*eid, got.* áiþ-s, *an.* eidr, *ae.* âþ, *engl.* oath, *deutsch* eid.

Oium *O. j. Huy in der belg. prov. Lüttich. Rav.* 4, 26 *p.* 233, 9: Oim. *s.* Hogium, Hoium.

Ola *M. Concil. Toletan. VI a.* 638 *(Mansi* 10 *c.* 671 *D):* Ola ecclesiae Barcinonensis episcopus. *Münze von Sacili Martiales, j. Alcorrucén bei el Carpio. MLI n.* 122: OLAF (*lis* Olae).

?**-ola** *in F.* Cassiola, Lugiola, Marrola, Mant-ola (-ela) vicus, *fl.* Au-ĭs-ola, Arola, Murgola Murcula, Vindola.

Olaatus *M. (Luxeuil) CIL* XIII 5429: Memo(riae) Amini *(frau?)* Olaati.

Olacu *gen.* Olacon-os, *ir.* Olchū, *M. (Auf einer Kerry-inschrift) Proceedings R. I. A.* 1871 *p.* 56: Moinuna maqi Olacon (*für* Olaconos).

Olana *fl. j. Po di Volano. Polyb.* 2, 16, 10: *Ἀναπλεῖται δ' ἐκ θαλάττης κατὰ τὸ στόμα τὸ καλούμενον Ὄλανα σχεδὸν ἐπὶ δισχιλίους σταδίους.* (11) *τὴν μὲν γὰρ πρώτην ἐκ τῶν πηγῶν ἔχει ῥύσιν ἁπλῆν, σχίζεται δ' εἰς δύο μέρη κατὰ τοὺς προσαγορευομένους Τριγαβόλους· τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα.* (12) *κεῖται δ' ἐπὶ τούτῳ λιμὴν οὐδενὸς τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν ἧττω παρεχόμενος ἀσφάλειαν τοῖς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένοις. Plin. n. h.* 3, 120: Auget ibi Padum Vatrenus amnis ex Forocorneliensi agro. Proximum inde ostium Caprasiae, dein Sagis, dein Volan(a)e quod ante Olan(a)e (eolane *AE*[2]) vocabatur, omnia ea fossa Flavia.

Olario(n) *s.* Uliaros.

Ŏla-s *gen.* Ὄλατ-ος, *M. Inschrift a.* 415 *a. Chr. aus einer der griech. Pontos-colonien (Olbia, Tyra, Tomoi, Kallatis oder Herakleа) mitgeteilt von Fleischer:* [Ολας ανηρ] *πολεμου τε προσαγγεθεντος Ολατικου.*

.. **olatonae** *G. Matres? (Nîmes) CIL* XII 3110: . . olatonis.

Olaura *iberisch? O. in Hispania Baetica. (Lora de Estepa) CIL* II 1446: [A]ttia L. lib. T[ert]iola Olaur[ensis]. 1447: Clodia L. filia Augustina Olaur[ensis]. 1448: L. Modius L. f. Cosmus Olaurensis.

Olba *iberisch? O. j. Huelva in Andalusien. (Bonanza) CIL* II 5042 = 5406: Fundum Baianum, qui est in agro qui Veneriensis vocatur, pago Olbensi. *(Concordia, a. 409/410 p. Chr.)* V 8731: *Αυρηλιος Ολβανος. Vgl. Steph. Byz.: Ὀλβία πέμπτη Ἰβηρίας.*

Olbia *die Alpen. Athenae.* 6,23 *p.* 233[d.e] *(aus Poseidonios): Τά τε πάλαι μὲν Ῥιπαῖα καλούμενα ὄρη (τῆς Γαλατίας), εἶθ' ὕστερον Ὄλβια προσαγορευθέντα, νῦν δὲ Ἄλπια (ἔστι δὲ τῆς Γαλατίας) αὐτομάτως ὕλης ἐμπρησθείσης ἀργύρῳ διερρύη.*

Olbia *griechisch? O. j. l'Almanarc, dép. Var, arrond. Toulon-sur-Mer, gem. Hyères, ital. Eri. Mela* 2, 5, 77: Tum post Athenopolim et Olbiam et Tauroin et Citharisten est Lacydon Massiliensis portus.

Olbia *s.* Olba.

olca *'zum pflügen taugliches land', afrz.* ouche ousche, *nach Diez zu gr. ὦλκα ὦλαξ furche. Greg. Tur. in glor. conf.* 78: Erat enim haud procul a basilica campus tellure fecundus (tales enim incolae, *im lande der Remi in der Champagne*) olcas vocant. *In O. Oulches,* 1) *dép. Aisne, arr. Laon, canton Craonne;* 2) *dép. Indre, arrond. Le Blanc, canton Saint-Gaultier.*

Olc-ădes *V. in Hispanien, jenseit der Morena am obern Anas, mit hauptstadt Car-*

tala, später verschollen. Polyb. 3, 13, 5 *(a. u. 533):* (Ἀννίβας) ὥρμησεν ὡς καταστρεψόμενος τὸ τῶν Ὀλκάδων ἔθνος. 14, 3 *(a. 531):* Οἱ τῶν Ὀλκάδων φυγάδες. 33, 9: Ἦσαν δ' οἱ διαβάντες εἰς τὴν Λιβύην Θερσῖται, Μαστιανοί, πρὸς δὲ τούτοις Ὀρῆτες [Ἴβηρες], Ὀλκάδες. *Liv.* 21, 5, 3: In Olcadum prius fines (ultra Hiberum ea gens in parte magis quam in dicione Carthaginiensium erat) induxit exercitum. 7: Ab Hermandica profugi exulibus Olcadum, priore aetate domitae gentis, cum se iunxissent, concitant Carpetanos. 11: Carpetanorum cum adpendicibus Olcadum Vaccaeorumque centum milia fuere.

Olc-ānus *ir.* Olcán, *nach Stokes aus* *Olcagnos, *villeicht zu ir.* olc olce *malus, M. (Nola) CIL* X 1312: L. Licini Olcani.

Olco . . . *fig. (Pachten bei Saarlouis) Schuerm.* 3993: Olco . . .

Olda Oldo Uldo Uldunus, *j. Oudon, nbfl. der Mayenne.*

Oldravus *M. (Aigues-mortes, dép. Gard) CIL* XII 4101: Oldrav[9] s. l. m.

Olecsis *fig. (Poitiers):* Ƨ.O·LECƧIƧ.

Ol-ēdo(n) *M. (Le Mans) Mowat p.* 69: V. Oledo. *(Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: Camulinius Oledo.

Oleiclavis *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 434, 16: Oleiclavis.

Olenaco *s.* Olicana.

? **Olenn-ius** *M. Tac. a.* 4, 72 *(a. 28 p. Chr.):* Olennius e primipilaribus regendis Frisiis inpositus . . . Olennius.

Olerica *O. Rav.* 5, 31 *p.* 430, 20: Olerica.

Oleric-ium *O. j. Lircy, dép. Aube, arr. Troyes, canton Bouilly. Vita Lupi* 6 *ASS* 29. *iul.* VII *p.* 70 *A:* Olericio festinavit.

Oletu? *(Braga) EE* 8 *p.* 401 *n.* 114: Iovi | Oletu | lind . .

***olēv-ōn** *'oel', spätestens in der 1. hälfte des 2. jh. v. Chr. aus dem Lat. in's Celtische gedrungen, lat.* oleum *aus* *oleium olīvum *(vulgair* *oljum), *aus gr.* ἐλαίϝα *ἔλαιϝον *entlehnt; air.* ola, *ir.* olo, *j.* ola, *acy.* aleu, *w.* olew, *mbret.* oleau *gl. crisma, nbret.* oleo(u), *corn.* oleu; *germ.* *olēwo(n), *jünger* *alēwa(n), *got.* alew. *Vgl. Plin. n. h.* 15, 1: Oleam . . . Fenestella . . omnino non fuisse in Italia Hispaniaque aut Africa Tarquinio Prisco regnante, ab annis populi Romani CLXXIII, quae nunc pervenit trans Alpis quoque et in Gallias Hispaniasque medias. *Liv.* 5, 33 *sqq.* — *O.* Mons Olivi, *j. Montolieu, dép. Aude, arr. Carcassonne, canton Alzonne; cf.* Olivula, *O. j. Villefranche-sur-Mer, départ. Alpes-Maritimes, arrond. Nice. IA* 504, 3: Ab Olivula.

-oli- *in fl.* Sivolis.

Oliba *O.* 1) *stadt der Berones, j. Leiva in der span. prov. Logroño. Ptol.* 2, 6, 54: Ὀλίβα. *IA* 394, 2: Livia. | *(Idanha a velha) CIL* II 439: Arreno Crescentis f. Libiensi M[a]elia Celeris lib(erta) marito f. c. *s.* Libia. — 2) *s.* Obila.

Olibiat[ic]**i**. *(Alise-Sainte-Reine) Lejay* 18.

Ŏlic-ana *O. der Brigantes im nördlichsten teile des römischen Brittaniens, j. Ilkley in Yorkshire. Ptol.* 2, 3, 10: Ὀλίκανα *ND occ.* 40, 55: Praefectus alae primae Hercul(e)ae, Olenaco. *Rav.* 5, 31 *p.* 424, 6: Elconio. *cf.* An-aulechan.

Olicc-ia *O. Merow. münze. Belfort* 3281 (*Prou* 2610): + OLICCIA CA(stro).

Olic-io-s *M. (Au Mont Beuvray) Bulliot, Rev. Soc. sav.* 6e *sér.*, 6 (1877) *p.* 343: OLICIOƧ. *(Autun) de Fontenay tab.* XIV 459 *p.* 70: OLICIOS.

Olila *F. cogn. (Belluno) CIL* V 2048: P. Turranio Pap(iria) Pisto IIIIvir(o) a(edilicia) p(otestate) et Aemiliae P. f. Olilae parentib. optimis P. Turranius Placidus v. f.

Oli-llus *M. (Lyon) CIL* XIII 1670: [Di]anae Aug. sacrum [i]n honor(em) pagi Condat(ensis) C. Gentius Olillus magister pagi bis cuius dedicatione honoratis praesentib(us) dedit | epuli - ✱ II l(ocus) d(atus) d(ecreto) p(agi) Cond(atium). *(Angre):* OLILLOS.

Ŏlim-āco-n *O. in Pannonien. Ptol.* 2, 14, 4: Ὀλίμακον. *IA* 261, 9: Alicano. 262, 4: Halicano. *Rav.* 4, 19 *p.* 216, 3: Ligano.

***ŏlī-nā** *f. 'ellenbogen', air.* uilen, *abret.* olin-, *Cath.* elin, *nbret.* ilin elinn elin, *w. corn.* elinn, *lat.* ul-na = *ol-ina, *gr.* ὠλ-ένη, *germ.* *alina alinō, *got.* aleina, *ae.* eln, *ahd.* elina, *europ.* ŏlĕnā, *idg. gdf.* ŏlĕnā-.

Ol-īna *cf.* *olno-s, *bret. (Léon)* ounn *esche, lat.* ornus. 1) *O. der Callaici in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 22: Ὀλίνα. — 2) Olinas, *fl. in Gallia Lugdunensis, mlat.* Olena, *im MA.* Olna, *j. l'Orne-Saosnoise, nbfl. der Sarthe. Ptol.* 2, 8, 2: Ὀλίνα ποταμοῦ ἐκβολαί.

Olinit-ius *M. Vita s. Mariani* 6 *ASS*

20. apr. II *p.* 760*E:* Unum ex fratribus, nomine Olinitium.

Olin-o(n) *O. in der provincia Sequanica, j. Lavans-lès-Orchamps(?), dép. Jura, arr. Dôle, canton Rochefort. ND occ.* 36, 3: Olinone. 5: Milites Latavienses, Olinone (*var.* Olicione).

***olįŏ-** *olj- *adi., ganz, all, air.* ule *totus, omnis, aber bret.* oll, *osk.* allo, *got.* alls, *gdf.* olnó-.

-olio- *in* Mogolius.

***Ŏlĭŏ-măgŏs** Oliomo, *O. Merow. münze. Belfort* 3282: OLIOMO.

?**Olipa** *M. Concil. Tolet. XIII a.* 683 *(Mansi* 11 *c.* 1076 *A):* Olipa Segobriensis episcopus.

.... **olisaius** *M. (Rockenhausen) CIL* XIII 6150: D(is) M(anibus) .... olisa ius Sero et Iustius Liaen|ivi Ma .... i. e. coni.

Olisna *O. in pago Condustrinse, j. Olenne bei Saint-Givet? Pertz dipl. n.* 15 *p.* 102, 27 *(a. 746):* Villam quae vocatur Wadaliono cum omnibus appendiciis suis, Rudis, Olisna, Ferario, Palatiolo et Brabante. *cf.* Alisna, Alsina, Iculisna.

Oliti-ăcus *von M.* Olitius, *O. j. Olizy,* 1) *dép. Ardennes, arrond. Vouziers, canton Grandpré;* 2) *dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Stenay;* 3) *dép. Marne, arr. Reims, canton Châtillon.*

Olit-ius *M. nomen.* **Olitia** *F. (Narbonne) CIL* XII 4406: P. Olitio Apollonio. 4515: Viv. fec. sibI T. Olitius Hermes tonsor et Olitiae Amabili uxori et... Olitio Iuliano f(ilio) posterisq(ue) eius. *(Rom)* XV 3974: [P. Ol]iti Apolloni. 3975: P. Oliti Apolloni. 3976 *(a. 149):* P. Oliti Fausti.

-ŏlium *aus* -ogilum, *s.* -ialo-, *in O.* Aquinolium, Argentolium villa, Brinolium = *Bruno-ialo-n, Britolium = *Brīto-ialo-n, Burgolium = *Borco-ialo-n, Cristolium, Ermolium = *Armo-ialo-n, Exidolium, Radŏlĭum.

Ŏl-ius *M. nomen.* **Ŏlia** *F. lateinisch, vielleicht auch celtisch. (Ferrara) CIL* V 2381: P. Olius Tertullianus. *(Montagnana)* 2548: C. Oli Salvi. *(Este)* 2706: Olia Graphe. *(Rom)* VI 2873: Fl. Olius Paternus. *(Arles)* XII 855 = *Allmer-Dissard t.* 4 *n.* 486, 2 *p.* 210: D(is) [M(anibus)] Oliae ..... Belli[cae]. *(Narbonne) CIL* XII 4357: Oliae L(uci) l(ibertae) Nice uxsori. 5029: .. Olius P. f. Mater[nus]. 5030: Olia. 5031: Olia Q. l. Iucun[da] locum sepulturae [dedit] Q. Olio Q. l(iberto) Phila[rgyro?]. 5140: Oliae Primae. *(Nîmes)* 5683, 205: Ol(ii) Ma[ximimi?]. *(Toulouse)* 5690, 96 = *Inscr. de Languedoc* 1414: L. Oli(i) Maximi. *(Lyon, Trion)* XIII 2224: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Oliae Tributae feminae sanctissimae Arvescius Amandus frater sorori karissimae sibique amantissimae p. c. et sub ascia dedicavit. *(Sézanne) Habert* 997. 998: OLIA OF. *(Rom)* XV 6518: L. Oli. 6584: Oli. — *Auch* Ollius.

ΟΛΛΛ. *Silbermünze der Gallier in Pannonien. Muret-Chab.* 10188: ΟΛΛΛ *und* O.

Ollarione *s.* Uliaros.

Olle-c-nus *M. fig. [Mainz] Becker s.* 106, 148: OLLIICNVS.

***Olleni-ăcum** *von M.* Ollenius *oder* = *Alenniacum *von* Alennius? *O. Ollignies, belg. prov. Hennegau, arrond. Soignies.*

***Olli-ăcum** *von* Ollius, *in belgischen O.* 1) *Olloy, prov. Namur, arrond. Philippeville;* 2) *Ouillies bei Lens, prov. Hennegau, arr. Mons;* 3) *Ollomont bei Wibrin, prov. Luxemburg, arrond. Bastogne.*

Oll-ilo(n) *zu ir.* Ailill, Oilill, *M. (Mainz) WK* 17 (1898) *n.* 6 *u.* 7, *sp.* 100: OLLILO (*oder* Oililo?). *Vgl.* Olillus.

Ol-lio-s *entweder celtisch von* ollo- *magnus (gegensatz* Mincius?), *oder nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, stamm* olo-, *nbfl. des Po in Gallia Cisalpina, j. Oglio bei Mailand. Plin. n. h.* 2, 224: In Sebinno Ollius. 3, 118: Ollium. 131: Ollium Sebinnus (reddit). 5, 122: Ollius. *Cassiodor. var.* 5, 17, 6 *(a. 523/526):* Illud etiam magnopere credidimus amputandum, quod vestra fieri suggestione comperimus: nequis in fluminibus navigeris, diversis territoriis meantibus, id est in Mincio, Ollio, Ausere, Arno, Tiberi, audeat fluminum alveos piscandi studio turpissima saepe concludere. 20, 3 *(a. 523/526):* In Mincio, Ollio, Ausere, Tiberi et Arno fluminibus comperimus quosdam saepibus cursum fluminis, quantum ad navigandi studium pertinet, incidisse. *Rav.* 4, 36 *p.* 289, 6: Ollius. *cf.* Clusios.

.ollius *M. (Gegenüber Trier, bei Pallio) CIR* 796 = *Hettner* 44: .ollius Secco.

Oll-ius *M., lateinisch, s.* Olius.

-ollŏ- *suffix in* Bitu-ollus, Cic-ollus, Cip-ollus?, Cond-ollus Condoll-ius, Coux-olli, Here-ollus?; ... ollo (*CIL* XIII 496[k]), ... ollus (*CIR* 1855[c]).

ollŏ- *für* *pollo- *groß, air.* oll, *gr.* πολλός, *cf. lat.* pollere. *In* *Ollo-brigā, Ollo-gnātus, *M.* Ollo-vico(n), *fl.* Ollius, *G.* (Mars) Olloudius.

***Ollŏ-brīgā** *'großberg' oder burg des G. Ollos? O. j. Olbrück, bergkegel und burgruine, Rheinprovinz, kreis Mayen.*

Ollo-c-nus *M.* [*Lyon*] *Comarmond, Antiq. p.* 59 *n.* 324, *mus. lap. p.* 469 *n.* 184: ΘLLOCNVS.

Ollŏ-dăgus *M. cogn.* *(Zu Foy, gemeinde Noville-lez-Bastogne, bei Bastnach, belg. provinz Luxemburg, saec. 1 p. Chr.) WK* 11 (1892) *n.* 66 *sp.* 103: Deo En[t]arabo et Genio 7 (centuriae) Ollodag(i), porticum, quam Velugnius Ingenuus promIserat, post obitum eius, Sollavius Victor, fil(ius) adoptivos, fecit.

. . . **ollode** . . . *(Klagenfurt) CIL* III 6501 = 11532: . . . ollode . . . Successi v . . . Florianus . . . e. Summia . . .

Ollŏ-gab-ĭae *G.* *(Castel bei Mainz) WK* 15 (1896) *n.* 10 & 11 *sp.* 200: Ollogabiabus Anuva Messo . . . . *(mann oder vater der stifterin).* *(j. in Mainz) sp.* 201: Ollog[abiabus] C. Mam[. . . .] et Arr[. . . . quon]dam . . . . *Vgl.* Ollo-totae.

Ollŏ-gnātus *nach d'Arbois de Jubainville 'celui qui adore le dieu Ollos', M. cogn.,* Ollognāt-ius *M. nomen.* *(Neumagen) RM n. f.* 36, 454 *n.* 40: D(is) M(anibus) M. Ammutius Ollognatus sibi et Atussie Anne coniugi ≡ et Ollognatio Secundo filio et uxori eius Devillia (*für* -ae) Ammillo pi(issimis). *Vgl.* Olo-gnātos.

Ollo-sinus *M. fig.* *(Clermont) Dourif, Acad. de Clermont* 24 (1882) *p.* 126: OLLOSINVS.

Ollŏ-tōtae *G.* *Matres des V.* Ollotouti *'großvolk, -leute, -männer'* (*cf.* Ambitouti Ambituti, Medio-tautehae). *(Binchester bei Durham) CIL* VII 424 = *Proceedings of the Society of Antiquaries of Newcastle-upon-Tyne* 1891 = *BJ* 92, 256: Deab(us) Matrib(us) Ollot(otis) Tib(erius) Cl(audius) Quintianus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *CIL* VII 425 = *BJ* 92, 257: Matrib(us) Ol[lo]t(otis) Cart. Q. Val. Martivetto genio loci lit. ixt. *CIL* VII 426 = *BJ* 92, 257: Mat(ribus) sac(rum) Gemellus v. s. l. m. *Proceedings of the Society of Antiquaries of Newcastle-upon-Tyne vol.* 5 (1891) *n.* 16 = *Journal of the British Archaeological Association* 1891 *sept. p.* 268 = *Archaeologia Aeliana vol.* 15 (1891) *p.* 225 *ss.* = *BJ* 92, 257 = *The Illustrated London News No.* 98 (1891) *p.* 775 (*Saturday, June 13*) = *WK* 10 (1891) *No.* 8 *sp.* 204—207 = *Haverfield, Roman inscriptions in Britain* 2 (1892) *p.* 23. 40—42 *(saec. 2—4 p. Chr.):* I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Matrib(us) Ollototis sive transmarinis *(auf dem festlande)* Pomponius Donatus b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) pro salute sua et suorum, v(otum) s(olvit) l(ibenti) a(nimo) m.

Oll-oud-io-s Ollūdius, *ableitung von* *Ollo-s, *G. beiname des Mars in Großbrittanien. (The Custom Scrubs, pfarrei Bisley) CIL* VII 73: Marti Olludio. *(Antibes)* XII 166: Vigilia Metia, Massae filia Marti Olloudio v. s. l. m. *(Bei Vallauris)* 167: [Marti Ol]loudio?

Ollovic-o(n) *ableitung vom compositum* *Ollŏ-vico-s, *M.* *Caes. b. G.* 7, 31, 5: Teutomatus, Olloviconis filius, rex Nitiobrogum, cuius pater ab senatu nostro amicus erat appellatus, cum magno numero equitum suorum et quos ex Aquitania conduxerat ad eum pervenit.

Ollūdius *s.* Olloudio.

Ollu-na *M.* *(Rognes, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix, canton Lambesc) RE No.* 59 (1890) *p.* 51 *n.* 833. *No.* 76 *p.* 323 *n.* 1073: Potissuma, Ollunae f(ilia).

Olna *s.* Olina.

Olŏ-gnāto-s *M. (Poitiers):* OΛOGNATO. *Vgl.* Ollo-gnātus.

Olondus *M. (London) CIL* VII 1298[a]: Olondus . f(ecit). *(Jessains) Habert* 999: OL(ondi) O.

Olonĭ-ācus Auloniacus, *O. j. Le Vault, dép. Yonne, arrond. und canton Avallon.*

Olonĭ-cus *M.* *Liv. epit.* 43: Motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interempto consedit. *Flor.* 1, 33 (2, 17), 13—14: Fuisset et cum omnibus Celtiberis, nisi dux illius motus initio belli oppressus esset, summus vir astu et audacia, si processisset, Olyndicus (*var.* Solondicus), qui hastam argenteam quatiens quasi caelo missam vaticinanti similis omnium in se mentes converterat. Set cum pari temeritate sub nocte castra consulis adisset, iuxta tentorium ipsum pilo vigilis exceptus est.

Olo-nna *ligurisch, nach d'Arbois de Jubainville stamm* olo-, √ol, *woher* Ol-tis *und* Ol-lius, 1) *fl.* [*saec.* 9, *au Pertois*]. — 2) *fl.*

j. Olona, nbfl. des Po. Rav. 4, 36 *p.* 289, 2: Olonna. — 3) *O. j. Corta Olona.* — 4) *O. j. Saint-Dizier, dép. Haute-Marne, arrond. Vassy.* — 5) *O. um Grenoble, départ. Isère. Cartulaires de l'église cathédrale de Grenoble p. p. J. Marion, Paris 1869, p.* 37 *(a. 739):* In pago Gratianopolitano Olonna.

Ol-ossus *M. (Colchester) CIL* VII 1334, 36: Olossus f(ecit). *cf.* Olussa.

Olosto *M. (Nîmes) CIL* XII 3640: D(is) M(anibus). C. Iu[l(ii)] Iun[iani?] Olosto fil(ius) op[timo] patri.

Olp-ia *nom. pl. die Alpen. Etymol. M.:* Ὄλπια, τὰ ὄρη εἰσὶν τὰ διείργοντα Ἰταλίαν καὶ Κελτικήν. *s.* Alpes, Olbia.

Ol-ti-s Ol-tus *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, j. le Lot, nbfl. der Garonne, und l'Oust, nbfl. der Vilaine. Vita s. Desiderii Caturc. c.* 9 *Labb. N. B.* 1 *p.* 704: Porro industria sua aedificavit prope matrem ecclesiam domos geminas, utrasque duplis arcubus libratas, fenestris obliquas, scalis contiguas, possessione coniunctas, compendio congruas, socias oratoriis, ornatas antis, quadrisque munitas, mirae magnitudinis miraeque dispositionis compactas, quas super ripam Oltis fluvii extruens, praecipuumque atque eximium post facturis compendium praeparavit: aedificavit etiam ultra amnis ripam in aspectu praedictarum aedium basilicam forma convenientissime comptam. *Vita Maximini* 1, 8 *ASS 2. ian.* I *p.* 91: Super fluentum Olto, loco vocato Subtus Rocca. 2, 10 *p.* 92: Super Olto fluento.

? **Olti-sko-s** *M. (Tripi) Kaibel add.* 382[c]: *Ολτισκος Αριστεα.*

ΟΛΤRΑΙƆV *fig. (Lyon, Trion) Allmer et Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 384 *n.* 497, 906: ΟΛΤRΑΙƆV.

Oltuba. *Silbermünze. Muret-Chab.* 5937: OLTVBA.

?**-olus** *in* Acterolus, Asterolus? Caianantolus? Lugudunolus, Ogilolus, Seivolus, villa Fornolus.

Ōlus *latein.? M. Martial.* 2, 68, 8. 9: Ŏle. 3, 48, 1. 2: Ōlus. 4, 36, 2. 7, 10, 3. 5. 7. 9. 11. 13. 16. 10, 54, 1: Ŏle. *(Carlsburg) CIL* III 993: Olus Terentius Pudens Uttedianus. *(Pavia)* V 6445: Olo Manio Erot. patri Cassiae Quartae [m]atri Olo Manio [T]ertullo fratri.

Olu-ssa *M. (London) CIL* VII 29: A. Alfid(ius) Pomp(tina) Olussa. Ex testamento her(es) pos(uit). Annor(um) LXX [na(tus?) Atheni(s)?] h(ic) s(itus) e(st). *cf.* Olossus.

OLVTETIO. *Münze von Tetricus son, a. 267. Cohen*[2] 6 *p.* 120, 8: C. PIV(s) ESV(vius) TE[tricus] ℞ COM? OLVTETIO.

Olyndicus *s.* Olonicus.

OMA. *Gallische silbermünze. Muret-Chab.* 5936: OMA.

Omaos. *Gallische bronzemünze. Muret-Chab.* 8081: OMΛOS.

omāsum *ableitung* -āso-? *'kuttelfleck, caldaune'. Cn. Naev. com.* 65 *Ribb.*[3] *p.* 19 *bei Nonius p.* 151, 1: Praecisum et omasum, partes carnis et viscerum. Naevius Nervolaria: Praecisum, omásum, pernam, cállus, glisis, glándia. *Horat. serm.* 2, 5, 40: Pingui tentus ŏmāso. *epist.* 1, 15, 34: Patinas cenabat ŏmāsi (*dazu Porfyrion:* visceris bubuli). *Val. Max.* 8, 1. *damn.* 8: Non subprimenda illius quoque damnatio, qui puerili sui nimio amore correptus, rogatus ab eo ruri ut omasum (*var.* omansum) in cenam fieri iuberet, cum bubulae carnis in propinquo emendae nulla facultas esset, domito bove occiso desiderium eius explevit eoque nomine publica quaestione adflictus est, innocens, nisi tam prisco saeculo natus esset. *Plin. n. h.* 8, 180: Optume cum domito iuvencus inbuitur. Socium enim laboris agrique culturae habemus hoc animal tantae apud priores curae, ut sit inter exempla damnatus a p. R. die dicta qui concubino procaci rure omassum edisse se negante occiderat bovem, actusque in exilium tamquam colono suo interempto. 28, 161: Omasi quoque iure poto venena supra dicta expugnari putant. *CGlL* 2 *p.* 138, 29: Omasum βό⟨ε⟩ιον. κόπεον. λιπαρὸν τῇ τῶν Γάλλων γλώττῃ.

Ombān-ius *M. nomen gentilic.* **Ombania** *F. (Nîmes) CIL* XII 3775 = *Inscript. de Languedoc n.* 2116: D(is) M(anibus) C. OmbanI A[phrodi]sI Ombania Aph[rodisia?] mater. *CIL* XII 3776: D(is) M(anibus) Ombaniae Maxima[e] t(estamento) p(oni) [i(ussit)]. *(Poussan bei Montpellier, canton Mèze)* 4200 *add. p.* 843: D(is) M(anibus) L. IúliI Chrysiónis Ombánia Soszú(sa).

Omb-exo(n) *iberisch? pyrenae. M. (Cierde-Rivière, dép. Haute-Garonne, arrond. Saint-Gaudens, canton Bagnères-de-Luchon) CIL* XIII 84: Andosten . Licini f(ilius) sibi et Lexeiae Ombexonis (filiae) uxori Θ. Iullae Iuliae Ⅎ.

Omiesi *O. Merow. münze. Belfort* 3283: OMI E∽I.

***Omini-ăcum** *von* *Ominius (*oder von* *Anniacum *von* Annius?), *O.* 1) *Oignies, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune, canton Carvin;* 2) *Oignies, belg. prov. Namur, arr. Philippeville;* 3) *Oignies bei Aiseau, belg. Hennegau, arr. Charleroy;* 4) *Ognée bei Sprimont, prov. und arr. Lüttich.*

Omiv-ius *M. gentilic. (Nîmes) CIL* XII 3911 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes n.* 80 = 532: L(ucius) Omivius Honor(atus).

***Ommati-ăcum** *von M.* Ommatius, *oder von* Homusiacum *von* Homusius? *O. in belg. Omezée, prov. Namur, arr. Philippeville.*

?**Ommat-ius** *M., bischof von Tours. Greg. Tur. h. F.* 3, 17. 10, 31, 12: Ommatius.

... **ommius** *M. cogn. (Narzòle) CIL* V 7687 *tit.:* ... ommius.

Ommon *nach Stokes pictisch,* = *latein.* umb-o(n), *verw. mit* ὀμφαλός; *insel (nicht Incholm). Adamnani vita s. Columbae* 1, 36 *p.* 70: In villa insula, quae Ommon nuncupatur.

Omm-onta *nach Pauli venetisch, F. cogn. (Comeglians) CIL* V 1865: L. Virtius L. f. Albinus et Regia L. f. Ommonta vivi fecesunt sibi suisque lib. libq. postq. eor. h. m. h. n. s.

-om-no-s *s.* *-ob-no-s.

-ŏ-mo- *für* -ŏ-magos, *in O.* Andomus, Argentomus (-mum), Biliomum, Billiomu, Blatomo, Burnomum, Carentomum, Cassanomus (-mum), Cisomum, Dulcomum, Icciomo, Mosomum, Noviomum, Odomus, Riomum, Rodomum, *Rossomum, Rotomum, Vindomum; *cf. celt. und ligur.* B(V)ergomum.

-omo- *in* -omus, *M.* Teutomus, *CIR* 1833: .... uccomi.

OMONDON. *Goldmünze der Arverni. Muret-Chab.* 3760: OMONDON.

***-omo-s** '*roh, ungekocht*', *air.* om, *manx* aw, *w.* of, *lat.* am-ārus, *griech.* ὠμό-ς, *ai.* āmá-(s).

Omotarius *M. Vita Salabergae* 1, 1 *ASS 22. sept.* VI *p.* 521 *B:* Omotario papae *(dat.).*

Omovir *fig. (Lyon, Trion):* OMOVIR.

Omp. *(Poitiers) CIL* XIII 10002, 587: OMP.

... **ompous** *M. (Nîmes) CIL* XII 4041: ... OMPOVS heres.

Omri. *(Colchester) RA* 6, 2 (1850) *p.* 457: Omri.

-ŏ-mu *in* dı-vertomu dı-vortomu, oe(g)iomu.

Omull-ina *F. (Alborache) CIL* II 3658: Vitoria Omullina.

..**omullius** *M. (Trier) CIR* 825: ..omullius Adiutor.

?**Omu-llus** *oder lat.* = Homullus? *M. cogn.* **Omulla** *F. (Nîmes) CIL* XII 3168: D(is) M(anibus) Umidii Aviti milit(is) leg(ionis) VII gemin(ae) felicis, beneficiari(i) IuniI Omulli consular(is), cura T(iti) Vitrasii Pollion(is) legati Aug(usti). *(L'Argentière)* 4128: D(is) M(anibus) Omullae Aretulli f. *(Basel-Augst)* XIII 5295: Tettonis OmullI f(ilii) occissi in Vocrullo; Visurix ma[t]er p(onendum) c(uravit). *(Xanten) CIR* 218: C. Calventius Omuli (?) fil. Ouf. Med(iol. *Mailand*) .... mil. leg. V. *(Rom) CIL* XV 4745: C. Noni Omulli.

-ŏ-n- *(erweiterte)* n-*stämme, von* o-*stämmen abgeleitet, nomin.* ū, *vgl. gr.* ον *in* ἄκμον-α, *πί-Fον-α*, τέκτ-ονα, *got.* ah-an, ahman. *In:* *altr-ŏn, Ambr-ŏn-es, Bil-ŏnis *(gen.)*, Brigind-ŏni *(dat.)*, Britt-ŏnes, (Di)-caled-ŏnes, Cana-on *cf.* *canav-ŏnes, Carant-o(n), Ceutr-ŏnes, fatis Derv-ŏnibus *cf.* Matronis Dervonnis, (At-)epŏn-, -i̯-ŏ(n)-, *Leucŏnes, Ling-ŏnes *daneben* Ling-onus, *suffix* -m-ŏn-, Pelend-ŏnes, Pict-ŏnes, Rēdū *pl.* Rēdŏnes, Sant-ŏnes *neben* -ŏnī, Sen-ŏnes, Sīd-ŏnes, *doppelsuffix* -tr-ŏn- *in* *latrŏnes, *nātrū *pl.* natr-ŏn-es, Tur-ŏnes *neben* -ŏnī; *vgl. ital.* Aus-ŏnes, *iberisch* Autrig-ŏnes, Surdaŏnes, Vett-ŏnes?

-ōn--*stämme, nom. sing.* ū *aus* *-ō, *ir.* -u -o, *cf. osk.* -iuf -íf, *ai.* -ān *in* tákš-ān-am, áš-mān-am; *in schwachtoniger schlußsylbe war* ō *im Celtischen zu* ū *geworden; deshalb schreiben die Gallier* Frontū *für lat.* Frontō. *In:* Acc-o(n), -ādū, Anū, Barō, Bēr-ōnes, Carv-ōnes, Cerōn-es, Creōn-es, Ebur-ōnes *(von* Eburo-s *abgeleitet)*, -ēd-ō(n), -i̯-ōn-, levō, Maeil-o(n) *gen.* Mael-ón-is, *ir.* *nagrū, nóidiu = *no-vidiōn-, -ōdū, Ombrōn-es? Suess-ōnes *neben* Suessi-ōnes, deo Teloni, Vall-ó(n) Venic-ōnes. — *Die substantiva diser categorie waren zum teil feminin, wie* Acco, Anavo, Artio, Baxo, Boso, Cobluto, Cudso, Diseto, *ogm.* ilvveto, Iovionō (= Ioviānā?), Ranto, Sapluto, Sirvando *(auf* ō *ausgehende weibliche namen). Auch in O. und fl., wie* Aball-one, Alant-o(n), Albarn-one, Aling-o(n), Ali-on, Andel-öne, Aram-o(n), Arrab-one, Avall-on,

Avo, Bael-o, Bevr-one, Brienn-one, Cabill-one, Cain-one, Cal-o, Camb-o, Carant-one, Castul-one, Carb-o(n), Carm-one, Carn-one, ?Cesser-o(n), Clim-one, -ēd-ō(n) (*in* Balatedo, Cervedo(n)), Gard-o(n), Gred-one, Gurdonis castrum, castrum Gordonis, Gurth-one, Issand-one, Laur-o(n)? Ledem-o, Letinn-o(n), Matill-o(n), Matisc-o(n), Nárb-ó(ne), Nel-o, Obulc-o(n), Olor-one, Sal-o, Sav-o(n), Segisam-o(n) *von* -ma, Seguster-one, Sucro, Tarnant-one, Tasc-o(n), Tel-on, Turias-o(n), Turn-o(n), Vard-o(n).

-o-n-*stämme noch unbestimmter quantität. M., auch F. G. V. fl.:* Abb-o(n), Acc-o(n), Add-o(n), Adiant-o(n), Adreit-o(n), Advetiss-o(n), Ai-(At-, Et-?)r-o(n) *CIL* XIII 6122, Alatt-o(n) *ogam.*, All-o(n), -al-o(n), Alp-o(n), Amb-o(n), Amm-o(n), And-o(n), -ap-o(n), Arant-o(n), [A- *oder* Du]rat-o(n), -auc-o(n), Arc-o(n), Arix-o(n), Arr-o(n), Atioug-o(n), Atit-o(n), Atitt-o(n), Attal-o(n), Att-o(n), Etr-o(n), Auc-o(n), -auc-o(n), -aus-o(n), Bac-o(n), Bacc-o(n), Bageet-o(n), Banu-o(n), Batt-o(n), Becc-o(n), Belexc-o(n), Bett-o(n)? Bill-o(n), Bitun(v?)-o(n), Bivit-o(n), Bled-o(n), Blend-o(n), Borm-o(n), Borroc-o(n), Borv-o(n) *daraus* Borb-o(n), Bred-o(n), Bric-o(n) Bricc-o(n), Brig-o(n) Brig-i-o(n), Brix-o(n) *cf.* Briccio(n) Brictio(n), Bris-o(n), Bucc-o(n), Cacuss-o(n), Calos-o(n)? Cant-o(n), Cantul-o(n), Carn-o(n), Caront-o(n), Cath-o(n), Catr-o(n), CC. IVO F. *CIL* XIII 10006, 121, Celt-o(n), Ceud-o(n), Cil-o(n), Cin-o(n), Cint-o(n), Cirr-o(n), Cis-o(n)? Coblanu-o(n) *F.*, Coim-o(n), Congenn-o(n), Corb-o(n), Cracc-o(n), Crett-o(n), Crit-o(n), Crixs-o(n), Curadr-o(n), Dall-o(n), Decum-o(n), Deic-o(n), Derc-o(n), Deus-o(n), Diso Dizo? Divann-o(n), Doc-o(n), Divixt-o(n), Div-o(n), Doc-o(n), Domn-o(n), Donc-o(n), Don-o(n), Drap-o(n) Drapp-o(n), Duc-o(n), Dumn-o(n), Dunn-o(n), [D]urat-o(n), Ecc-o(n), -ec-o(n) -ecc-o(n) *cf.* -exo(n), Ecrit-o(n), -el-o(n), Enn-o(n), Ep(r?)at-o(n), Ep-o(n) Epp-o(n), er-o(n), Esdr-o(n), -ex-o(n) -exs-o(n), Flanigg-o(n), Gall-o(n), Garmull-o(n), Giam-o(n), Gipp-o(n), Gis-o(n)? Gobanniln-o(n), Habr-o(n), Ic-o(n) Icc-o(n), -ic-o(n) -icc-o(n), Illanv-o(n), Il-o(n), -il-o(n), Imprit-o(n), -ir-o(n), Isapt-o(n), *secund. suffix* -i-sc-o(n), -is-o(n) -iss-o(n), -ix-o(n) ixs-o(n), Larras-o(n), Laur-o(n), Leuc-o(n), Licc-o(n), ?Lipp-o(n), Locc-o(n), Lott-o(n), Lucc-o(n), Lu-o(n), Lus-ones, Lut-o(n) Lutt-o(n), Macc-o(n), M(N)ain-o(n) *CIL* XIII 6176*, Mar-o(n), Mantr-o(n), Mas-o(n) Mass-o(n), Mat-o(n), Matut-o(n), Mec-o(n) Mecc-o(n), Merc-o(n), Micc-o(n), Minn-o(n), Moc-o(n) Mocc-o(n), Mogill-on-, [Mom- *oder* Sim]m-o(n) *CIL* XII 1180, Mon-o(n), Mont-o(n), Mott-o(n), Mull-o(n), Nant-o(n), Nass-o(n), Nec-o(n), Net-o(n), Nemet-o(n), Neutt-o(n), . . nucconi *CIL* XIII 6125, Cacussonis *CIL* XIII 6125, Occ-o(n), Olac-o(n), Olat-o(n *villeicht* Matres Olatonae?), -ōn-io-, Opilon-, Osedav-o(n), Pe[i- *oder* l?]t-o(n), Oxs-o(n), Pepp-o(n), Peroc-o(n), Pill-o(n), Pirp-o(n), Porr-o(n), Pritt-o(n), Quig-o(n), Reus-o(n), Robe-o(n), Rocc-o(n), Rund-o(n), Sacc-o(n), Sacr-o(n), Sagg-o(n), Sam-o(n) Samm-o(n) *cf.* Damonus, Sarr-o(n), Sass-o(n), Satt-o(n), Sax-o(n), Scat-o(n), Scot-o(n), Secc-o(n), Sen-o(n) Senn-o(n), Sent-o(n), Sentr-o(n), Serranc-o(n), Ser[illegible]o(n), Simm-o(n), Sint-o(n), Sol-o(n) Soll-o(n), Sord-ones, Sorio-lit-o(n), Sorumb-o(n), Sos-o(n) Sosonnis, Stabul-o(n), Suaducc-o(n) *F.*, Talsc-o(n), Tamin-o(n), Tanc-o(n), Tapp-o(n), Tar-o(n), Taus-o(n), Tecc-o(n), Tesc-o(n), Tettar-o(n), Tett-o(n), Titt-o(n), Tott-o(n), Tout-o(n), Tripp-o(n), Tul-o(n), Tumm-o(n), Tur-o(n), Ubilatr-o(n), -uc(g)-o(n), Udent-o(n), -ul-o(n), U(V)ritt-o(n), -ur-o(n) -urr-o(n), -u-sc-o(n) *ligur.*, -us-o(n), //uxassonI *CIL* XIII 2309, Vatt-o(n), Vebr-o(n), Vec-o(n) Vecc-o(n), Veget-o(n), Vel(l)ac-o(n) *von ligur.* Velacus? Vend-oni *cy.*, Venn-o(n), Vep-o(n), Verc-o(n), Vern-o(n), Vert-o(n), Verucl-o(n), ?Vesp-o(n), Vill-on(-eos), Vind-o(n) Vend-o(n), Vindul-o(n), Vot-o(n), . . . onis *CIL* III 5599, . . . onI 5791, Ammae . . . onis 11922, : O FEC. XIII 10001, 463.

ON. *(Saint-Remy) CIL* XII 127: ΟΝ ΘΟΥΟΙΙΟ ΔΙΟΥΙ. ΒΡΑΤΟΥ.

Onaciaco *O. j. Onzay, dép. Indre, arr. Châteauroux, canton Châtillon-sur-Indre, gemeinde Palluau. Merowing. münze. Belfort* 3284 (*Prou* 1699): OИACIACO VICO.

. . . **onacianus.** *(Amasra) CIG* 4149—4152 *add. p.* 1113 = *CIL* III 320: . . . [ο-να]κιανο[ς] Σε[ουηρος χειλ. σπ]ειρης [λβ' πολ. Ῥωμ. χειλ. λ]εγιων[ος γ' Γαλατικῆς επαρχος αλη]ς ουετεραν[ης Γαλατων εαυτωι ζω]ν κατεσκ[ε]υασε = . . . onacianus Severus [trib. c]ohor. XXXII c. R. [trib.] legionis III Gallicae [praefect]us alae veteranae Gallo[rum vi]v. sibi fecit.

On-ācum *O. j. Aunay en Bazois, départ.*

Nièvre, arrond. Château-Chinon, canton Châtillon-en-Bazois.

Onalisus *M.* *(Bei Annecy) CIL* XII 5686, 1138: Onalisi o(fficina).

Onasser *M.* *(Malvezie, dép. Haute-Garonne, cant. Barbazan) CIL* XIII 74: Servus On(h?)asseris fil. fini resumai///

Onat-ed-o(n) *M.* *(Bordeaux) CIL* XIII 611: D(is) M(anibus) ob memoriam Vestini *(gentilicium)* Onatedonis (f.) c(ivis) Bel(lovaci) d. f. an. XXXIIII.

Onc. *(Rom) CIL* XV 6838: ONC.

-onca *in M.* Coronca, *F.* Deminca (*cf.* Demionca), *vensonkā.

? **Oncanio** *M.* *(Viviers) CIL* XII 2454ⁿ: Oncanio.

Oncus *M.* *(Tarragona) CIL* II 4970, 142: Cor/Onc. *(Clermont):* ONCVS (*stilo adscr.* IMA).

-onda *in* Senonda.

Ondemone. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 7 *p.* 32: Bellum, quod Scotice dicitur Ondemone.

?**Onesas** *M.* *(Mailand) CIL* V 6128: Q. Virius Onesas.

On-ēs-ĭī *V. in Aquitanien, in vallée d'Oneil, de Labourst und de Luchon, mit bach Oonne. Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: Τὰ τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ *(Bagnères-de-Luchon)* κάλλιστα ποτιμωτάτου ὕδατος. *Plin. n. h.* 4,108: Onobrisates, Belendi, saltus Pyrenaeus, infra quem Onesi, Oscidates montani, Sybillates *etc.*

-ongio- *nach J. Loth in* *com-ongio-s -iā *(endroit étroit, détresse), ir.* cum-ung, *mbret. in* concoez *gourme, w.* cyfyng (*var.* cyfwng). *Vgl.* octo-?

Ongr . . . *(Mont Beuvray) CIL* XIII 10002, 588: ONGR.

Onia *kloster, O. j. Heugnes (oder vilmer Heugne), dép. Indre, arrond. Châteauroux, canton Écueillé. Gregor. Tur. vita patrum* c. 18, 1: Apud Oniam.

On-ingis *O. Plin. n. h.* 3, 12: Oningis. *(Ecija) CIL* II 1484: L. Cecilius Secundinus Onicitanus.

. . . **oninus** *M. cogn. (Salzburg) CIL* III 5557: . . . oninus.

-ŏn-ĭŏ- *weitergebildet von* n-*stämmen auf* -ŏn *oder* -ōn, *mittels suffix* -ĭŏ-. *In:* Ablonius, Acconius, ?Acerronius, Adgennonius, Adretoni *(gen.)*, Aedonius, Albonius, Aliasonius, Ammiloni, Ammonius, Andautonia? Ando-vartonio-s, Andugovonius, Antr-onius *wol aus* *Antaronius, Aplonius?, ?Apronius Apronia, ?Arbonius, Ἀργανθώνιος *für* *Argantonios, Argentonia, Armonius, Asonius *cf.* Asouni, Ateponius, Attedonius, Attonius Attonia, Attusonius, Auronius, Ausonius, Autronius, Balatonius, Balonia, Bargonius, Baronius -ia, Batonius, Bergonia?, Bettonius, Burrius Betuloni f. Trebocus, Bivonia, Boconius Voconius, Bodionius, *O.* Bōn-onia *beruht auf flußnamen* *Bon-ōna *für* *Bonauna, Bormonia dea, Borvonia dea, Bucconia, Bugionius, ?Bulloni(us), Cacuronius, ?Caesonia, Caetronius, Caletonius, Caledonii *für* *Caletonii, Cantonius, Capitonius, Carantonius, Carassonius, ?Casponius, Castonius, Cataractonium, ?Catonius, ?Cedonius, ?Ceionius, Celedonius, Ceronius? Cetrōnius, Ceutronius, Cingonius, Cioronius, Cisionia, Cissōnius Cessōnius, Cesōnius Cisonius, Codonius, Coionius, Boduisso Coipilloni, Com-bretonium, Connonius, Contionius, ?Cosconius, ?Cossacionius, Cottionius, Criccōnia, ?Critonius, Cusonius, Damnonii *britt.*, Damnonia, Dannonius Dannonia, Deminconia, Dervonia, Drausonius, Dumnonius, Durōnius Duronia, δουηκαληδόνιος ὠκεανός, Eliponius Eliponia, Eluscōnios, Emaionia, Eponius, Epovartonius, Povartonius, *Epponius, Eponius, *dialect. variante von* Equonius, Erbonius, Euronius, Faonios, *cy.* Fanoni *für* *Fannoni, ?Favōnius, Focuronius, Fortiōnius, Gailonius *venetisch nach Pauli*, Gallatronius, Gallonius *und* Galonius, Gargonius, Giamonius, Gimmionius -ia, Ianuconius, Ilonia, Iucconia, ... lonius *CIR* 1295, Larōnius -ia, Lasiōnius -ia, Lassonius, Leuc-ōnius, Loronius, Lutonia, Luttonius -ia, Maconius Macconius, Maglomatonius, Magōnius, ?Mallonius, Mandalōnius, Mandōnios, ?Mandronius, Mas(ss)ōnius -ia, Mastonia, Masuconi, Masuonia, Matisonius, Matonius Mattonius, Matuconius, ?Meculonius -ia, Melōnia, ?Messonius, Moconia, Mogillonius, Mogonia, Mucronius, Nantonios, Nemonius, Neconi, Nemonius -ia, Nertonius, ?Noniconius, ?Nosonius, Novionia, [N]ummonius?, Obultronius, Oconia, Oppōnius, Ossonius, Otonius, ?Otronius -ia, Ovinconius, Pailonia?, Peronius, Petrusonia, Racōnius Raccōnius, Raed-onius -ia, ?Ravonius, Reiconius, ?Reuconius, Rousonia, Rusonius, Ruttonia, Sacconius, Saceronia, *M.* Salonius, Samuconius, Saponius, Sassonia, Satronius, ?Sattonius, ?Secionius, Seneconius, Senonius, Setonius *latinisiert, von einem stamm auf* n (*nom. sg.* Setu) *cf.* Setu-, Nappi-setu, Sidonius, Sidro-

nius *Sedronius, Sironii f. *CIL* XIII 10001, 433, Socconius, ?Solónius, Speronius, Sulponia, Su-mel-onius *d. i.* *Samalonius, Suronius, Talonius Tallonius, Tammonius, Tan(n)onius -ia, Tarbelsonios, Taronius Tarronius, tasconium, Tenigenonia, Teponia, Timonia, ?Tittonia, Togionius, Toutaronia, Toutonius, ?Ubilatronia, . . . Uxassonius, Valatonius,?Varedonius,?Varronius,?Vatronius, ?Veamonius, Vegisonius, ?Venconius, *cy.* Vendoni *(gen.)*, ?Vennonius, Vēpōnius -ia, ?Vernonius, ?Verronius, Vesonius -ia, ?Ve[s]sonius *oder* Vesomn(ius), ?Vestonius, Vettonius, ?Vilonius Villonius, Vindonius, Visionius, Vocōnius -ia, Vollionius, . . . aedagonius *CIL* III 3782, . . cionius Axillius *CIR* 796, //dagionionius [Fir]manus 554, . . etonia Quaeta *CIL* III 5549, . . idónió *CIL* XII 1172, . . uconius Primus III 5177, *O.* Albantonium *aus* *Albanto-dūnum? *Κουρόνιον*, *Δακτόνιον*, Gensonia? Ledoni, Lussonium *cf.* Lussunium, Matavonium, Loconia, *Μαιτώνιον (thrac.?)*, *insel* Medonia, *O.* Tucconia, villam Voloniae nomine, *fl. ligur.* Labonia, *ligur.* *Λεμαννονιος κόλπος*, Rerigŏnius sinus, Vergiŏnius Oceanus, *fl.* Vicinōnia *oder* Vincenonia Vincinōnia, Vicenonia, Vicynonia.

-ŏn-ion- n-*stämme*, *in* Giamŏniu, Ogrŏniu, Samŏniu.

Oni-ōna *F. (Avila) CIL* II 5869: Onionae Euria tament.

On-itus *M. (Tarragona) CIL* II 4313: Cl(audii) Oniti lib(ertus).

?**Onix** . . *(Nantes) CIL* XIII 3125: D(is) M(anibus) [et] memo[riae] Onixi . .

Onna *F. (San Miguel de Cofiño, a. 265) CIL* II 5736: Scopeia Onnaca (?) Ummaiae Caelionigae ex gente Penioru(m). *(Pallantia) EE* 8 *p.* 410 *n.* 133: Alicie Onne an. XXII. Amma Salmio (Salamio?) mater.

Onna *O. Rav.* 5, 31 *p.* 426, 9: Onna (= Antona? Othona?).

-onna *s.* -onno-.

-onniā *in* Criconnia, Tingilonnia, Verconnia, *cf.* *vīrionnijā *warheit.*

Onnio *fig. (Niderrhein) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73 [75]. *(Saalburg, saec. 2) Jacobi s.* 315, 15. 324, 112: ONNIO. 113: OИИIO-R *(etwa* Onni of?). *(Feldberg)*: OИИIOR. *(Limoges) Schuerm.* 4005 = *Espérandieu, Cité des Lemovices p.* 149: Of(f)ic(ina) Onni. *(Élouges) Schuerm.* 4006: ONNIVS . F.

Onno *s.* Hunnum.

onno. *De nominibus Gallicis* 11: Onno flumen. *Nach Stokes villeicht ein femininer* ā-*stamm, das correlat zu ir.* inn *f.* '*fluctus, unda*' *und ai.* andha '*waßer*'; *nach d'Arbois de Jubainville nach* -onna = -umna *in flußnamen fabriciert: die glosse des Ausonius ordo urb. nob.* 160 (20, 32) *zu* Dīvona Celtarum lingua, fons addite dives = *ai.* dēvana '*das stralen, glänzen*' *beruhe auf einer angenommenen identität zwischen unserm* onno *und der endung* -ŏnā.

-onno- -onnā *celtisches und ligurisches suffix in personen-, G.- (quell-, fl.-), O.-namen:* Abi-onnus, Aci-onna, Albar-onna, Alb-onna, Al-onna, Antonnacense castellum, Anvalonn-āco-s, Ar-onna = *Ar umna, Avrionnum, Bac-onna, Balai-onno = Balat-onno? = *Bellato-dūnum, Bebr-onna fons, Marti Belad-onni? Biss-onnum, *Borc-onna, Bricilonnum, Bri-onnum (vicaria), Bri-onna = *Brig-onna, *aus* -auna, -avana, *cf.* -enna *in* Bri-enna = *Brig-enna, Cabil(l)-onno, Calanc-onnum, Calar-onna, Calat-onnum = *Caloto-dūnum, Cal-onna, Kanet-onna? Canet-onnum *Kannet-onnum? Car-onna, Car-onno vico, Ches-onn[um], Cracat-onnum, Cruciat-onnum, Matronis Dervonnis, Di-onna, Dous-onnus, Dous-onna *cf.* Lous-onna, Gabilonnus, Gar-onna, Gavar-onno, Ir-onno vico, Landuc-onnum, Lauc-onnum, Lous-(Laus-, Los-)onna, Medic-onnum, Mer-onno domo, Mosc-onnum, Nudi-onnum, Obil-onna, Obilonnum, Or-onna *aus* *Aurona, Pava . . nisonno, Rot-onna, condita Sag-onnensis, Salimonno, Salm-onna, San-onno, Sauc-ónna, Saug-onna, Saoc-onna, Scarp-on(n?)a, Segonna, Ser-onnus, Sosonnis, Sped-onna, Telonnum, To(u)rtur-onno, Tured-onno *(oder* -dūnum?), Ves-onna, ?Vigi-onnus, Vig-onna, Apollo Vind-onnus, cupiarii Vocronnesses, Vos-onno, Vot-onna, Vultac-onnum, . . onna *CIL* XIII 29, . . . ai . . . | . . . . . onni . . . . 480.

-ō-no- -o-nā *celtisches und ligur. suffix, kurzformen von stämmen auf* -ŏ- -ā *abgeleitet, bret.* -on -en, *corn.* -on, *in M. F. G.:* Adobogi-ōna, Adr-ŏnus, [Am]-ŏnus, Ap-ŏnus, Arant-onus, Ari-onus, Av-onus, Ban-ŏna, Bor-onus, Bratr-ŏnos *(oder* -ōnos *cf. lat.* patr-ōnus?), Cacil-onus, Camb-ŏna dea, Cant-onus, Catr-onus Catur-ona, Cod-onus Codd-onus, Komonos Komoneos *lepontisch,* Cor-onus? Cricir-onus, Dam-ŏnus Dam-ŏna, Dribi-onos *(gen.?)*, Dugi-onus, El-onus, Ep-ŏna, Gall-onus, Ling-ŏnī *V. cf.* Ling-ŏnes,

Litu-ona, Magiononos? Mag-ŏnus Magunus, *lepontisch* Mako[nos], Map-ŏnos, Mas-ŏnus *cf.* Mass-o(n), Materi-ona, Mationa Mationes *lepontisch,* Mat-ŏna, Mell-ŏnus, Sapluto Mercono, Nir-ŏnus, Obi-ona, (Matres) . . olatŏnae, Pivones *lepontisch,* Ress-ŏnā, Rit-ŏna, Rot-ŏna, Sant-ŏnī Sant-ŏnes *V.*, Sir-ŏnus Sir-ŏna Ðir-ŏna, Tanc-ŏnus, Matres Tangŏnae, Tasc-ŏnus, Teutag-ŏnus, Teut-ŏni -ŏnes, Tout-ŏnā, Tur-ŏni -ŏnes, Vill-onos? Vind-ŏnus -ŏna, Vir-ŏnus, Vutlo-biliced-ŏnus, *CIL* XIII 2813: [deae] . . . . . . iton[a]e. — *fl.* Ab-ŏna, Agni-ŏna, Alt-ŏna, Arger-ŏna, Arg-ŏna (Arguna), Ass-ŏna, Aur-ŏna, Aus-ŏna *(auch O.),* Ax-ŏna (Axuenna), *Balc-ŏna, Bebr-ŏna, Biv-ŏna, Bled-ŏna, *Bon-ŏna *für* *Bonauna *in* Bonon-ia, Britt-ŏna, Calar-ŏna Caler-ŏna *(auch O.),* Carant-ŏnus -ŏna Carentŏne, Dabr-ōnas, Dēv-ŏna Dīv-ŏna Dii-ŏna Di-ŏna (*cf.* Dēvānā), Dra-vŏnus Drahōnus, Geront-ŏna, Gobant-ŏnus, Gra-ŏna, It-ŏna, Lar-ŏna, *Louc-ŏna Laug-ŏna, Matr-ŏna, Morg-ŏnus, Nemet-ŏna, Nis-ŏna, Novis-ŏna, Ol-ŏna, *Pav-ŏna *j. Paw,* Rit-ŏna Ritt-ŏna, Salm-ŏna, Togis-ŏnus, Vir-ŏnus. — *O.* Alar-ŏna, Al-ŏna, Alp-ŏna, Als-ŏnum, Art-ŏna Arth-ŏna, Ass-ŏna, Bains-ŏnum, Barb-ŏna, Bem-ŏna, Bri-ŏna, Cabil-ŏnum Cabill-ŏnum, Calyd-ona *wald,* Camb-ŏnum Camp-ŏna, [portus] Ca[mmonus], Carn-ŏna, Car-ona, Cosc-ŏna, Crap-ŏna, Crociat-ŏnum, Cumb-ŏna, Dumnot-onus? Dur-onum, Ex-ŏna, Grann-ŏna Grann-ŏnum, Gred-ŏnum, Lat-ona, Lemonum Lim-onum, Leus-ŏna? Madal-ŏna, Magal-ŏna, Magi-ŏna, Ord-ŏnus, Oth-ŏna, Per-ŏna Perr-ŏna, Sag-ŏnā, Sann-ŏna, Saul-ŏna, Scarp-ŏna, Scladr-ŏna, Sent-ŏna, Strat-ŏna, Ves-ŏna, Viris-ŏna, Vir-ŏnum; Aem-ōna, Anc-ōna? Carcas-ōna, Crem-ōna, Dert-ōna, Narb-ōna, Pampil-ōna, Sūl-ōnae, Vēr-ōna *u. a.*

On-ŏba On-ŭba *O. in Hispania Baetica, j. Huelva, Trigueros. Strab.* 3, 2, 5 *p.* 143: *Τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ Νάβρισσα καὶ Ὄνοβα καὶ* '[*Οσσ*]*όνοβα καὶ Μαίνοβα καὶ ἄλλαι πλείους.* 5, 5 *p.* 170: *Κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας. Mela* 3, 1, 5: Eumque (Baetim) parva oppida Olintigi, Onolappa (*lis* Onoba) contingunt. *Plin. n. h.* 3, 7: A flumine Ana, litore Oceani, oppidum Ossonoba (*Hübner CIL* II *p.* 121 *ci.* Onoba), aestuaria cognominatum. *Ptol.* 2, 4, 5: *Μετὰ τὰς τοῦ Ἄνα ποταμοῦ ἐκβολὰς ἐν τῇ ἐκτὸς θαλάσσῃ Τουρδητανῶν Ὄνοβα αἰστουαρία. Marcianus Heracl. peripl. maris exteri* 2, 9 *p.* 546, 4 *Müll.: Ἀπὸ τοῦ ἀνατολικωτέρου στόματος τοῦ Βαίτιος ποταμοῦ ἐπὶ Ὀνόβα αἰστουαρίαν στάδιοι υκ', στάδιοι τ'· ἀπὸ δὲ Ὀνόβα αἰστουαρίας ἐπὶ τὰς τοῦ Ἄνα ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι σι', στάδιοι ρν'. IA p.* 431, 12: Onoba. *Rav.* 4, 45 *p.* 317, 15: Onoba. *Münze MLI n.* 179[a. b]: ONVBA. [d]: AN BA.

Onobris-ates *villeicht von einer stadt* Onobrisa, *V. in Aquitanien. Plin. n. h.* 4, 108: Onobrisates (*zwischen* Venami *und* Belendi).

onodieni *celtisch? Marcell. medic. cap.* 15, 105 *p.* 152, 10—12: Omnia, quae haeserint faucibus, hoc carmen expellet: Heilen prosaggeri vome si nabuli et onodieni iden editon. Hoc ter dices et ad singula expues.

ONOIIK. *(Vechten).*

Onoguera *F. Vita s. Vincentii Madelgarii* 1, 3 *ASS 14. iul.* III *p.* 669 *C:* Mater regia Francorum stirpe venam ducens, et Onoguera vocitamen habens.

Onolappa *s.* Onoba.

Onon *fig. (Clermont):* ONON.

?**Onoridia** *F. Vita s. Rusticulae* 2, 14 *ASS 11. aug.* II *p.* 660 *B:* Onoridia.

?**Onotnius** *M. (Spital bei Villach) CIL* III 4748: Onotnius.

Onsuadul-ia *F. (Bourg Saint-Andéol, dép. Ardèche, arrond. Privas) Mur.* 1341: Onsuadulia Privata.

-ont- *participialstamm, lat.* -ent-, *gr.* -οντ-, *in* *Mogons Mogontos, *segons *segont-os, Ross-onte, Steni-onte, *vēdont- *(ir.* fiadu *gott),* Veson; Bōdi-onti-cī (*neben* Bōdetia); *vgl.* ont-io- -ia-.

ON . VI. *(Augst) Schweizer. Anz.* 1888 *s.* 75 = *tab.* VI 38.

-ont *verbalform, wie lat.* -unt, *in* bicartaont dugartaont, demtitiont, heiont *in der gallischen inschrift von Rom, Deux-Sèvres, RC* 19, 170.

ontega. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres) RC* 19, 170, *B* 8: Ontega. *Vgl. die celtiberische legende der münze MLI* 15[8] *p.* 28: Untga.

-ont-iŏ- -ontiā *celtisches und ligurisches suffix mittels endung* -iŏ, *in:* Alis-ontia (Alisentia, Alis-antia), Alis-ontium, Als-ontia, Allont-ius, Arcont-ius Arcontia *griechisch?* (Archontia), Bregontius, Brodi-ontii, Cincontium, Curmontium? Degontium, Denegontium, Gerontius Gerontia, Lebedontia, Lecontia, Legontius, Lēp-ontiī, Licontius,

Lucont-ius (*cf.* Leucetius), Marontius, *Mogontius, Mogontiū, Mogontia Moguntia, Mogontiacum (*cf.* Mogounus, Magunus, Mogetius), Reontium, Secontius, Seg-ŏntia, Segontii, Segontios, Segontium, Segontiăci, Sogiontii, Sucontium, Sūr-ontium, Tricontium, Vesontius, Visontium, Visorontia Vez(s)aroncia, Vocont-ios, Vocontii; *vgl.* -untio-, *lat.* -entius.

10 **-onti-o**(n) *in M.* Elv-ontiu, *O.* Vesontio (*cf.* Vesunna), Visontion.

-onto- *in* Bar-ontus, Maur-ontus, Nigrontus (-antus), Ross-ontus. *Vgl.* -unton.

Ontonia *O. in Callaccia, j. Ontoria. Rav.* 4, 43 *p.* 308, 6: Ontonia.

... **onua.** *(Ilici) CIL* II 6254, 43: }onua.

Ŏnŭ-ăvā *G(öttin). (Bordeaux) CIL* XIII 580: C(aius) Iulius | Floru[s] | Onuavae. 20 581 = *Anthol. Lat. n.* 888 *R.* = 2 *p.* 403 *n.* 871 *Buech.:* Sum vagus assidue, toto circu[m feror orbe, | tutela fretus] numinis Ŏnŭăvae. | Nec me diversi cogit distancia mundi | alterius titulo subdere vota r[e]um. | Veri ce[r]ta fides: Tiburni vexit in arce[m, | spes] etiam Ŏnŭăvae numen o[pesque g]erit. | Quare o diva parens, [tibi quae sollemnia vovi], | Ausonia in terra, [reddere vota libet].

30 **Onuba** *O. der Turduli in Hispania Baetica, im conventus Cordubensis. Plin. n. h.* 3, 10: Onuba. *Vgl.* Onoba, Oba.

Onudit-anum *O. Plin. n. h.* 3, 10: Sucaelo, Unditanum (Suel Onuditanum *Müller zu Ptol. p.* 119). *s.* Selia.

On-usa *O. bei Carthago nova. Liv.* 22, 20, 3 *(a. u. 537 = 217 a. Chr.):* Ad Onusam classe provecti. *Polyaen.* 8, 16, 6: *Σκιπίων δορυάλωτον λαβὼν ἐν Ἰβηρίᾳ πόλιν* 40 *Οὔνουσαν. cf. Steph. Byz. v. Καρχηδών (Οὔνουσα). Vgl.* Otobesa.

Onverh. *(Le Mans) Mowat, Not. épigr. p.* 69: ONVERH.

Opalo *s.* Oppalo.

Opara .. *(Tongern; Vechten):* OPΛRΛ...

Opet-atus *M. (Besozzo) CIL* V 5508: Opetatus *oder* G. Petatus.

?**Opet-erius Opetrius** *lateinisch? M. (Beligna) CIL* V 823: C. Opeterius Agate-50 mer(us). *(Concordia)* 1867: C. Opetrius Philetus. *(Villa di Trevignano)* 8110, 110: L. Opetri Torq ....

Opetius *M. fig. [Brüssel] Schuerm.* 4013: Opetius.

Opia *O. in Raetien, j. Bopfingen? im wirtemberg. Jagstkreise. TP:* Opię.

Opiani-cus *M. Cic. pro Cluentio* 4, 9: Statius Albius Opianicus.

Opiarus *M. (Rom) CIL* XV 6589: T. (P.?) Opiari Trophimi.

Opi-avus *M.* **Opiava** *F. (Karin) CIL* III 2900: Orpiae Q. f. Opiavae. *(Insel Veglia) AEM* 1892 *s.* 35: [T]urus Patalius Granp? Opia(vi?) filius, Venetus Lastimeis 10 Hosp(olis) f(ilius) pra(efecti) munerum locaverunt lo[n]g(um) p(edes) CXI, alt(um) p(edes) XX, eisde(mque) proba[v](erunt).

Opiso *M. fig. (Limoges) Schuerm.* 4014: Of. Opi. *(Dormagen)* 4015: Opiso fe(cit).

Opi-tergion *O. ist venetisch.*

Opo *fig. (Reims) Hubert tab.* XXII 1002 = *p.* 106. *(Tongern) Schuerm.* 4017. [*Mainz*] *Becker s.* 106, 149. *(Vechten):* Opo.

Op(p)al-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3785 = 20 10726: Opalo Hostius filiu filia Moiota v. f. m. 3793: Ennae Oppalonis f. uxori. 3803: Oppaloni f. 3821: Voltani Oppa[l]onis f. *(Laibach)* 3866: Oppalo Firmi f(ilius) o(bitus) an(norum) L, et coi(ux) Regae Buionis f(ilia) viva, et fi(lius) Secundus o(bitus) an(norum) LV, et Severa Antoni fi(lia) o(bita) an(norum) L. *(Moulins):* OPPVΛKϽ = Oppal(o) f(e)c(it)?

Oppalus *M. (Geisthal) CIL* III 5422[a]: 30 ... Op[p]ali f.

Oppe ... *M. (Wiesbaden) CIR* 1519: Licaius Seri f. miles ex c(o)ho(rte) Pa(n)nonior(um) an. XXX sti. XVI. h(ic) s(itus) e(st) frater OPPET f(ecit).

Oppianic-no-s *patronymicon von* Oppiano-s. *(Celtische inschrift bei Auxey, départ. Côte-d'Or, arr. und canton Beaune, saec. 1) CIL* XIII 2638: Iccavos Oppianicnos ieuru Brigindoni cantalon. 40

Opp-ius *lat. plebeische gens, aber cf. Val. Max.* 7, 8, 9: Oppium (Orius *Paris. epit.*) Gallum.

-oppo- *in* [C]atu-oppus.

Opp-o(n) *M. fig. (Tarragona) CIL* II 4966, 7 = *BSAF* 1897 *p.* 378. [*Moulins*] *Musée n.* 325: OPPO.

Oppon-ius *M.* **Oppon-ia** *F. (Zuglio) CIL* V 1850: C(aius) P(ublius) Opponi. *(Concordia)* 1884: Opponiai C. l. Tertiai. 50 *(Lessenich) CIR* 452 = *Hettner* 94: .. [Op-p]onio Pater[no] p(rincipali?) [b(eneficiario?)] ex ca(rcerario?) leg. I. Opponius Zoilus lib. et heres f. c. *(Dietkirchen bei Bonn,*

unter Traian oder Hadrian) CIR 468 = *Hettner* 90: Opponius Iustus.

? **Opsi-lus** *zu lat.* Opsius? *M. (Over Denton) EE* 7 *p.* 329 *n.* 1074: Coh. I Ↄ Opsili.

ὄψις *s.* alb-olon.

Optemari-ācus *O. im pagus Dusmensis. Bordier, Du Recueil des chartes mérov. p.* 60: Fines Optemariaco et Cleriaco.

Optu.ius *M. (Alt-Ofen) CIL* III 3591: . . bl . Optu//ius.

opu-lus. *Varro r. r.* 1, 8, 3: Ut Mediolanenses faciunt in arboribus, quas vocant opulos.

Opurim. *(Langres) Habert tab.* XXII 987 = *p.* 104: OЬVRIMII = Opurimi [f.].

Oqivorr *cf.* Ducovaros? *(Ballyhank) The Academy No.* 1119, *11. oct.* 1893, *p.* 322: Anm Oqivorr tigurn.

Oq-olo-s *M. ogam. (Ballyknock, county Cork) The Academy No.* 1021, *21. nov.* 1891, *p.* 459 *n.* 7 = *RC* 13, 290: Branan maqi Oqoli.

-oqum *s.* -qum.

-or *iberisch? in* Sicoris *fl.*, Capori Copori, Talori, Tapori; Elboc-oris.

Or . . . . . *O. Merow. münze. Belfort* 3287: OR . . . . . ΛICO. *R* BO∽OLENV∽MO.

-ŏra *in* Cen-ora, Cod-ora, Si-ora, Iec-ŏra, Ἰοντώρας, Vigera Vigora, ... orae co(n)-[iugi] *(Worms) CIL* XIII 6254, *berg u. fl.* Laes-ŏra Lesura, *O.* Lact-ŏra, Seg-ora; *cf. thrac.* Clevora, Cepora, Κοτύωρα, Scapora *und iberisch* ŏra *in* Bora, Ebora, Epora, Libora; Elboc-oris.

Ŏr-ānus *fl. Avien. or. mar.* 611—614: Taurum paludem nanque gentici vocant | Orani propinquam flumini: huius alveo | Hibera tellus adque Ligyes asperi | intersecantur. *Vgl.* Arauris, Oretum, Oretani?

Orat-elli *V. in den Alpen. (La Turbia) CIL* V 7817, 43 = *Plin. n. h.* 3, 137: Oratelli.

Orba villa, *j. Orbach, Orbe, im Schweizer canton Waadt. Fredegarii chron.* 4, 42, *ad a. 613:* De pago Ultraiorano (= Aventicensi) ex villa Orba. *Vgl.* Urba.

Orb-allum *O. j. Orbais-l'Abbaye, départ. Marne, arrond. Épernay, canton Montmort. Merow. münze. RN* 1844 *p.* 467.

Orb-ana *O. j. Villeurbanne, dép. Rhône, arrond. Lyon. Pertz dipl.* 67 *(a. 695) p.* 59, 49: Nuncopanti villa Orbana. 60, 12: Pro ipsa villa Orbana.

Orbani-ācus *vom gentilicium* *Orbanius = *Orbinius *von* Orbius, *O.* 1) *j. Orbigny, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches, canton Montrésor. Gregor. Tur. h. F.* 10, 31, 18: Taurisiaco, Cerate et Orbaniaco vicis ecclesiae aedificatae sunt. *in gloria martyrum c.* 89: Haud procul autem ab illo vico [Ceratense] est alius quem Orbaniaco vocant. — 2) *j. Orbigny, départ. Indre-et-Loire, gemeinde Civray.* — 3) *j. Orbigny, dép. Calvados, gemeinde Saint-Pierre-la-Vieille.* — 4) *Orbigny, dép. Yonne, arrond. und canton Avallon, gemeinde Pontaubert* — 5) *Orbigny-au-Mont, dép. Haute-Marne, arrond. Langres, canton Neuilly-l'Évêque.* — 6) *Orbigny-au-Val; ebendaselbst.* — *Vgl.* fundus Orbaniacus.

Orbani-cus *s.* *Urbani-cu-s.

Orbiacian-ius *M. (Janas) CIL* II 311: D(is) M(anibus) Orbiacianius h(ic) s(itus) e(st).

***Orbi-ācum** *von* Orbius, *O. j. Orbais in Belgien, prov. Brabant, arrond. Nivelles.*

Orbi-āna *F. cogn. (Tarragona) CIL* II 4080: Clod(ia) O[rbi]ana.

Orbiani-ācus fundus, *vom gentilicium* *Orbianius. *(Veleia, a. 104 p. Chr.) CIL* XI 1147 *p.* 5 *l.* 3—4: Fundum Orbianiacum.

Orbic-ius *M. nomen.* 1) *(Zuglio) CIL* V 1851: M. Orbici L. M. l. Nicetonis. — 2) Ὀρβίκιος, *griech. grammatiker. Anth. Pal.* 9, 210 *tit.:* Ὀρβικίου.

Orbicus *fl. Chron. Caesaraugustan. ad a. 458:* His diebus Gotthi contra Suevos dimicant in campo Paramo iuxta flumen Orbicum.

***Ōrbi-gĕno-s** *cy.* Urb-gen, *w.* Urien. *(Leon) CIL* II 5694: Licinie [O]rbieni Calletis an(norum) XLII A[m]ma mater [posuit].

Orbi-o(n) *j. l'Orbieu, nbfl. des Aude.*

***orb-io-n** *urspr. wol 'verwaistes' sc. gut, air.* or-be or-pe *n. erbschaft, das erbe, ir.* orba *n. land, got.* arbi *das erbe, nhd.* erbe, *zu lat.* orbus, *griech.* ὀρφανός.

Orbiŏ-tālus *M. (Doncaster, York) CIL* VII 198 = *BJ* 98 *s.* 157 *n.* 346: Matribus M. Nantonius Orbiotal(us) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Orbi-s *ligurisch? fl. in Gallia Narbonensis, j. l'Orb, départ. Hérault. Strab.* 4, 1, 6 *p.* 182: Ἐπὶ θάτερα δὲ μέρη τῆς Νάρβωνος ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν θάλατταν, ἐξ οὗπερ καὶ ὁ Ἄταξ ὅ τε Ὄρβις καὶ ὁ

Ἄραυρις. *Mela* 2, 5, 80: Tum ex Cebennis demissus Arauris iuxta Agathan, secundum Beterras Orbis fluit. *Ptol.* 2, 10, 2: *Ὀρόβιος ποταμοῦ ἐκβολαί*. *Avien. o. m.* 592—594: At nunc Heledus, nunc et Orobus flumina | vacuos per agros et ruinarum aggeres amoenitatis indices priscae meant. *Rav.* 4, 28 *p.* 246, 4: Orobs.

Orbi-ssa *M. (Beauvais; Boulogne) CIL* XIII 10006, 64: Orbissa f.

Orb-ius *M.* **Orb-ia** *F., auch celtisch? (Pola) CIL* V 93: C. Orbi Quarti. *(Al Tresto bei Este)* 2658: T. Orbo L. f. patri, Coeliae Sex. f. Priscae matrI Orbia T. f. Severa v. f. *(Verona)* 3581: T. Orbius T... Tuscus. *(Goito)* 4034/5: Orbia M. l. Servilla. *(Alla Sacra di S. Michele della Chiusa)* 7219: Orbiae Vibiæ L. f. matri. *(Pola)* 8151: D(is) M(anibus) C. Orbio Cosmo C. Orbius Prhonimus et C. Orbius Asellio p. b. m. *(Rom)* VI 3328: M. Orbius M. f. Aquis *(Aix en Provence)* M[arcellus?] Sex(tis). *(Saignon)* XII 1118: D(is) M(anibus) Orbiae Titi f. Maximillae. *(Bourges)* XIII 1266: Orbia.

Orbl ... *O. Merow. münze. Belfort* 3288: ORBL... SECI. R + DVTTOLINVS M ...

?**orca** *f.* (*ital.* orca, *span.* urca, *französ.* orque) *seeungeheuer; gefäß mit bauchigem leibe. L. Pomponius Bonon. com.* 189 *sq.*: Illorum, meos | interim dúm contemplor órcam cum taxillis pérdidi. *Varro r. r.* 1, 13, 6: Ubi conditum novum vinum, orcae in Hispania fervore musti ruptae neque non dolia in Italia. (*cf. Festus p.* 180—181 *M.*: Orca genus marinae beluae maximum *(Delphinus Orca, Linné)*, ad cuius similitudinem vasa quoque ficaria orcae dicuntur: sunt enim teretia atque informi specie.) *Hor. serm.* 2, 4, 65: Byzantia putuit orca. *Persius* 3, 50: Angustae collo non fallier orcae. 76: Maenaque quod prima nondum defecerit orca. *Columella* 12, 15, 2: In orcas bene picatas... ficum condere. *Plin. n. h.* 9, 12 *sq.*: In Gaditano Oceano (ballaenas)... tradunt condi aestatis temporibus in quodam sinu placido et capaci mire gaudentis ibi parere. Hoc scire orcas, infestam his beluam et cuius imago nulla repraesentatione exprimi possit alia quam carnis immensae dentibus truculentae. Inrumpunt ergo in secreta ac vitulos earum aut fetas vel etiamnum gravidas lancinant morsu, incursuque ceu Liburnicarum rostris fodiunt ... 14: Orca et in portu Ostiensi visa est oppugnata a Claudio principe. Venerat tum exaedificante eo portum invitata naufragiis tergorum advectorum e Gallia *sq.* 15, 82: Ubi (ficorum) copia abundat, implentur orcae in Asia, cadi autem in Ruspina Africae urbe. 35, 38: Cerussa in orcis (*var.* urcis) cremata. *Vopisc. Aurelian.* 50, 4: (Phagon) biberet autem infundibulo adposito plus orca. *Cassiod. var.* 3, 7, 1 *(a. 507—511)*: Sexaginta orcas olei. *Greg. M. reg.* 1, 54 *(a. 591)*: Olei orcas duas. *Isidor. or.* 20, 6, 5: Orca est amphorae species, cuius minore vocabulo urceus, diminutivo urceolus est.

Orc-ădes *zu* *orco- *porcus, nach Stokes urbrittisch (pictisch?) 'schweineinseln' (cf.* Fær-eyiar *'schafinseln'), nach analogie von Κυκλ-άδες, Σποϱ-άδες, the Orkney islands, ir. Innsi h Orc. Mela* 3, 6, 54: Triginta sunt Orcades (orchades *A*) angustis inter se diductae spatiis. *Iuvenal.* 2, 159—161: Arma quidem ultra | litora Iuvernae promovimus et modo captas | Orcadas ac minima contentos nocte Britannos. (*Dazu schol.*: Iuberna insula Britanniae est sita in Oceano mari. A qua non longe sunt XXX aliae Orcades insulae, quas Mela scribit.) *Plin. n. h.* 4, 103: Sunt autem XL Orcades modicis inter se discretae spatiis. *Tac. Agr.* 10 *(a. 84 p. Chr.)*: Incognitas ad id tempus insulas, quas Orcadas vocant, invenit domuitque. *Solin. append.* 22, 16: Secundam stationem euntibus Orchades praebent. Sed Orchades ab Ebudibus porro sunt septem dierum totidemque noctium cursu numero tres. Vacant homine. Non habent silvas, tantum iunceis herbis inhorrescunt. Cetera earum nudae harenae et rupes tenent. Ab Orcadibus Tylen usque quinque dierum ac noctium navigatio est. *IA* 508, 5: Insulae Orcades. *Hieronym. chronic. a. Abr.* 2061 *(44 p. Chr.)*: Claudius de Brittanis (Brittannis *Cass.*) triumf(triumph- *Cass.*)avit et Orchadas (Orcadas *Cass.*) insulas Romano adiecit imperio. (*Daraus Cassiod. chronic.* 654.) *Serv. in Verg. g.* 1, 30: Thyle insula est Oceani inter septemtrionalem et occidentalem plagam, ultra Britanniam, Hiberniam, Orcadas. *Eutrop.* 7, 13, 3: Quasdam insulas etiam ultra Brittanias in Oceano positas imperio Romano addidit (Claudius), quae appellantur Orchades. *Claudian. de IV. consul. Honor.* 31 *sq.*: Maduerunt Saxone

fuso | Orcădes. *Oros.* 1,2,78: A tergo autem unde Oceano infinito patet Orcadas insulas habet, quarum XX desertae sunt, XIII coluntur. (*Daraus Iord. Get.* 1, 8. *Isid. or.* 14, 6, 5. *Baeda h. e.* 1, 1.) 7, 6, 10: Orcadas etiam insulas ultra Brittaniam in Oceano positas Romano adiecit (Claudius) imperio. (*Daraus Baeda h. e.* 1, 3. 5, 24. *chron.* 286.) *Polemii Silvii laterc.* 11, 6 *MG* 10 *a. a.* IX *p.* 542: [Orcades]. *Iulii Honorii cosmogr.* 15 *p.* 33 *R.:* Mare quod Orcades (oreades *V* ureades *S*) appellant. 16 *p.* 33: Orcades (ortatesi *V* oreades *S*). *Rav.* 1, 18 *p.* 39, 7 *sq.:* Cycladas et Sporadas seu Dorcadas. 5, 31 *p.* 439, 6 *sq.:* Insulam Dorcadas. 52 *p.* 442, 1 - 12: Legimus ut in ipso Oceano, iam expleta parte occidentali, tanquam ad partem regredientes meridianam, sunt numero insulae triginta tres, quae et Dorcades appellantur. Quae quamvis non 20 existant omnes excultae, attamen nomina illarum volueramus Christo nobis iuvante designare: sed quia peccatis emergentibus suete a diversis gentibus ipsa dominatur patria, et ut barbarus mos est, variis vocationibus easdem insulas appellant, reliquimus nomina designandum. *Adamnani vita s. Columbae* 2, 42 *p.* 167: Orcadum regulo ... Orcadas insulas ... *p.* 168: Ad Orcadas ... In Orcadibus. *Anonymi carmen inter* 30 *Aldhelmi opp. p.* 109ᵃ 13 *Giles:* Fugax Orcas. [*Hist. Britt.* 8: Tres magnas insulas habet (Gueith) ... secunda (Eubonia, id est Manau) ... alia sita est in extremo limite orbis Brittanniae ultra Pictos et vocatur Orc (*var.* orca, orcania). 12: Post intervallum multorum annorum non minus DCCC Picti venerunt et occuperaverunt insulas, quae vocantur Orcades. 21: Et postea cum ciulis perrexit (Claudius) ad Orcades insulas 40 et subiecit sibi et fecit eas tributarias. 38: At ipsi (Octha et Ebissa) cum navigarent circa Pictos, vastaverunt Orcades insulas.] *Ogam-inschrift, Proceedings of the Society of the Antiquarians of Scotland* 1886 *p.* 298—313: Aiddai cunninc Orrkonn ip[...] rosii *(ein könig der Orkney-inseln).*

Orc-aium, castellum de Orcaio, *j. le château d'Orsai en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches, canton Montrésor, gemeinde* 50 *Loché.*

Orcandogelus *s.* Orgadoialo.

Orc-as *pictisch nach Stokes, vorgebirge Schottlands, j. Duncansby Head. Diodor.* 5, 21, 3 *(aus Timaios):* Τὸ δ' ὑπολειπόμενον (ἀκρωτήριον) ἀνήκειν μὲν ἱστοροῦσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὀνομάζεσθαι δ' Ὄρκαν. *Ptol.* 2, 3, 1: Ταρουνηδοὺμ ἡ καὶ Ὀρκὰς ἄκρα. (*Marcian. p.* 561, 22: Ἕως Ταρουαιδούνου τῆς καὶ Ὀρκάδος λεγομένης ἄκρας). 4: Μετὰ τὸ Ταρουεδοὺμ ἄκρον ἢ τὴν Ὀρκάδα, ὅπερ εἴρηται. 14: Νῆσοι δὲ παράκεινται τῇ Ἀλουίωνος κατὰ μὲν τὴν Ὀρκάδα ἄκραν Σκηπτὶς νῆσος, Δοῦμνα νῆσος, ὑπὲρ ἣν αἱ Ὀρκάδες νῆσοι. 10

Orc-elis *O.* 1) *der Bastitani in Hispania Tarraconensis, j. Orihuela. Ptol.* 2, 6, 60: Ὀρκελίς. — 2) *im östlichen Haemus-gebiet, in Thracien. Ptol.* 3, 11, 7: Ὀρκελίς (*Müller ci.* Ὀρεστίς). [*Cf. urkunde a.* 854 *MSAF* 29 (3, 9) (1866) *p.* 323: In vicaria Orcellensi.] *cf.* Vercellae?

Orcĕtĭ-rix Orcĭtĭ-rix *M. (Silbermünzen der Aidui, zum teil in Vernon und in Pommiers, Aisne, gefunden) Muret-Chab.* (*pl.* XV) 20 4800—4806: ATPILI F(ilius) *R* ORCETIRIX. 4813: ATPILI *und* OR. 4814: COIOS ORCITIRIX. 4815: COIOS *R* ORCIITIRIX. 4816: COIOS *R* ORCIITI ... 4817. 4818: COIOS *R* ORCIITIRIX. 4819. 4820: COIOS *R* ORCIITIRIX. 4824—4826: EDVIS *R* ORCET. 4827. 4828: EDVIS *R* ORCETIR. *(Bronze)* 4830: ORCET. 4831: OR ... *R* ... EDV ... — *Escher, Schweizer. Münz- und Geldgeschichte* 1 *s.* 9: ORCITIRIX. *s.* 30 Orgeto-rix.

Orcĕt-ius *M. (Unterradelberg bei Aggsbach-Margarethen) CIL* III 11803: Sacrum C. Orcetius Quartus v. s. l. m. *s.* Orgetius.

Orcheus pagus. *Vita s. Mevenni* 2 *Anal. Boll.* 3, 143: Orcheus pagus in Guenta provincia.

Orc-ilus *M.* (*Rom*) *CIL* VI 2120: M. S[i]li (?) Orcili. *Vgl.* Orgilus.

Orcistŏ-s *O. der Asiana dioecesis, prov.* 40 *Phrygia salutaris oder secunda, j. Alekian. Basilii notitia* 280 *G. Nova tactica* 1410: Ὁ Ὀρκιστοῦ. *CIG* 3822ᵇ: Ορκιστηνοι. *Hermes* 22 (1887) *s.* 311 *(a.* 237*):* Ἐν Ὀρκίστῳ. *Stadtrechtbrief von Orkistos (zwischen* 323 *und* 326*), CIL* III 352 *cf. Mommsen, Hermes* 22 (1887) *s.* 316. 317: Incole Orcisti, iam nunc oppidi et civitatis ... [patr]ia nostra Orcistos vetust[issimu]m oppidum fuit et ex antiqui[ssim]is tempo- 50 ribus, ab origine etia[m civ]itatis dignitatem obtinuit. In medio confinio Galatiae p[rim]ae situm est. *s.* 318: Salutem dicunt ordini civit(atis) Orcistanorum.

Orciti-rix *s.* Orceti-rix.

Orc-ia *G. (Berg Avala bei Belgrad, a. 287) CIL* III 1660 = 8151 *cf. p.* 1022: Deae Orciae sacrum pro salute d(ominorum) n(ostrorum) Diocletiani et Maximiani Aug(ustorum) ordo am(plissimus) s(plendidissimae) col(oniae) Sing(iduni) per M(arcos) Aur(elios) Cutia(m) et Sosonem IIviros curante Simplicio v(iro) e(gregio), d(ominis) n(ostris) Deiocletiano III et Ma[x]imiano Aug(ustis) co(n)s(ulibus).

Orc-ius *M. (Clermont) CIL* XIII 1462: Genio Arverno Sex. Orcius Suavis Aeduus. *(Rom)* XV 6095: M. Orci M. [f.]. *cf.* Orgius.

Orcizus *O. j. Troësnes, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front. Vita Vulgisi* 3 *ASS 1. oct.* I *p.* 194 *C:* Locum adire Orcizum vocatum.

***Orco-ialus** Orcogilum, *O. j. Orgeuil, dép. Tarn-et-Garonne, arrond. Castelsarrasin, canton Grisolles.*

Orcopril. *Gallische silbermünze. RN* 3ᵉ *sér., t.* 2 (1884) *p.* 184, *pl.* V *n.* 1: ORCOPRIL *R* SIISIIDI. *(Bronze, in Jersey gefunden) Muret-Chab.* 10413: ODCOPRIL *R* SIISIIDI.

***orco-s** *m. schwein, ferkel, urcelt.* *porko-s, *air.* orc, *lat.* porcus, *umbr.* porka *porcas, gr.* πόρκο-ς, *ae.* fearh, *ahd.* farh farah, *lit.* paršza-s, *aksl.* prasę, *gdf.* *porko-s. *In* Orc-ădes.

***orco-s** *für* *porko-s, *ir.* orc *(salm), nach Stokes in ablaut-verhältniss zu* erc *(trout) von* *perko-s, *verw. mit gr.* πέρκη, *ahd.* forhana *forelle.*

?Orcu-arus *M.* **Orgvarra** *F. iberisch? (Bei St. Georgen im Weinberg, landgericht Waisenberg) CIL* III 4947: Cn. Oc//vio Cn. f. O//arro Octav///. *(Auch, dép. Gers)* XIII 461: D(is) M(anibus) Faustae Orcuari f(iliae). *(Barran, départ. Gers)* 485: Viv(us) Taurinus Deri fil(ius) sibi et Orguarrae Tauri f(iliae) uxor(i) et Sambo, Taurico [fili]s suis.

Orcūn-ius *M. (Rom) CIL* I 926 = VI 8322: P. Orcun(ius) a. d. XV. k. dec.

Orcunt-rūra *fl. die Erkensruhr, die bei Einruhr von rechts in die Roer mündet; cf.* Orcandogelus, Orgadoialo.

Orcus *M. fig. (Voorburg) Schuerm.* 4037: ORCIO.

Orcynia *s.* Ercunion.

Ord . . . *O. (Corao) CIL* II 2713: Civi Ord . . .

ord-iga *zehe, cf. air.* orddu lámae *pollex* (n-*stamm, gen. sg.* ordan); *Ascoli vgl. franz.* orteil. *Casseler glossen* 35: Ordigas zaehun.

Ord-onus *O. j. Ordon, départ. Seine-et-Marne, arrond. Provins, cant. Villiers-Saint-Georges, gemeinde Chalautre-la-Grande.*

***ordo-s** *m. hammer, ir.* órd ordd, *acy.* ord, *w.* g-ordd, *acorn.* ord, *abret.* (h)ird, *Cathol.* orz *maillet, bret.* orz, *vannet.* orh = ord. *In* Ordo-vices.

Ord-ous = *Ord-ovos, *'einer der Ordovices von Nord-Wales'. (Cardigan Bay, in Cardiganshire, saec. 5 ex. — 6 in.) IBCh* 115 = *Rhŷs* 31: Corbalengi iacit Ordous.

Ordo-vices *'hammer-kämpfer', V. Tac. Agr.* 18: Ordovicum civitas haud multo ante adventum eius (Agricolae) alam in finibus suis agentem prope universam obtriverat, eoque initio erecta provincia. Et quibus bellum volentibus erat, probare exemplum ac recentis legati animum opperiri, cum Agricola, quamquam transvecta aestas, sparsi per provinciam numeri, praesumpta apud militem illius anni quies, tarda et contraria bellum inchoaturo, et plerisque custodiri suspecta potius videbatur, ire obviam discrimini statuit; contractisque legionum vexillis et modica auxiliorum manu, quia in aequum degredi Ordovices non audebant, ipse ante agmen, quo ceteris par animus simili periculo esset, erexit agmen. Caesaque prope universa gente, non ignarus instandum famae ac, prout prima cessissent, terrorum ceteris fore, Monam insulam, a cuius possessione revocatum Paulinum rebellione totius Britanniae supra memoravi, redigere in potestatem animo intendit. *a.* 12, 33: Transfert bellum in Ordovicas, additisque qui pacem nostram metuebant, novissimum casum experitur, sumpto ad proelium loco, ut aditus, abscessus, cuncta nobis inportuna et suis in melius essent, hinc montibus arduis, et siqua clementer accedi poterant, in modum valli saxa praestruit. Et praefluebat amnis vado incerto, catervaeque armatorum pro munimentis constiterant. *Ptol.* 2,3,11: Ὑπὸ δὲ τούτους (Παρίσους) καὶ τοὺς Βρίγαντας οἰκοῦσι δυσμικώτεροι μὲν Ὀρδοούικες, ἐν οἷς πόλεις Μεδιολάνιον, Βραννογένιον. *(York) CIL* VII 231: Deo Arciacon(i) et n(umini) Aug(u)st(i) Mat(ernius?) Vitalis Ord(ovix *oder* ordo?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Nach*

Rhŷs erhalten in Dinorwig *aus* Dinorddwig *'the fortress of the Ordovices'.*

Orec-etus *M. (Palencia) CIL* II 2723: D(is) M(anibus) Tertio Oreceti Primus pos. annorum X.

Ὀρεῖται *s.* Oretani.

Or-esis centuria Arvensis. *(Bei Alcoléa del Rio) CIL* II 1064: Q. Fulvio Q. Fulvi Attiani f. Q. Fulvi Rustici N. Gal. Carisiano patrono et pontifici ob merita centuriae Ores(is), Manens(is), Halos . . . , Erques(is), Beres(is), Arvabores(is), Isines(is), Isurgut(anae) in locum quem ordo m(unicipum) m(unicipii) Fl(avii) A(rvensis) decrevit poserunt d. d.

? **Ores-ius** *M. Sidon. Apoll. epist.* 9, 12 *tit.:* Sidonius Oresio suo salutem.

Ŏrest-ŏrĭŏ-s *fürer der Galater. Pausan.* 10,22,3: *Ἀπολέξας οὖν (Βρέννος) τῆς στρατιᾶς μυριάδας τοῦ πεζοῦ τέσσαρας καὶ ὅσον ὀκτακοσίους ἱππέας, Ὀρεστόριόν τε αὐτοῖς καὶ Κόμβουτιν ἐφίστησιν ἄρχοντας· οἳ ὀπίσω κατὰ τοῦ Σπερχειοῦ τὰς γεφύρας καὶ αὖθις διὰ Θεσσαλίας ὁδεύσαντες ἐμβάλλουσιν ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ τὰ ἐς Καλλιέας Κόμβουτις οἱ ἐργασάμενοι καὶ Ὀρεστόριος ἦσαν, ἀνοσιώτατα τε ὧν ἀκοῇ ἐπιστάμεθα, καὶ οὐδὲν τοῖς ἀνθρώπων τολμήσασιν ὅμοια κτέ.*

Ŏrestus *M. (Como, a. 530 p. Chr.) CIL* V 5428: Lampadi et Oresto vv. cc.

Ōrētŏ-n *O., hauptstadt der celtiberischen Oretani, j. la hermita (einsidelei) de Nuestra Señora de Oreto (Azuqueca) beim dorfe Granatula in Neu-Castilien, provinz Ciudad Real, bez. Almagro. Polyb.* 3, 33, 9: *Ἦσαν δ' οἱ διαβάντες εἰς τὴν Λιβύην Θερσῖται, Μαστιανοί, πρὸς δὲ τούτοις Ὀρῆτες [Ἴβηρες]. Ὀλκάδες. Diodor.* 25, 10, 3: *Συνεκβοηθήσαντος δὲ τοῦ Ὀρισσῶν βασιλέως τοῖς πολιορκουμένοις.* 12: *Πολεμήσας δὲ πρῶτον τὸν Ὀρισσῶν βασιλέα. Artemidor. bei Steph. Byz.* 710 *Mein.: Ὠρισία, πόλις Ἰβηρίας. τὸ ἐθνικὸν Ὠριτανός. Ἀρτεμίδωρος ἐν δευτέρῳ γεωγραφουμένων· 'Ἀμφότεροι (Bastuli et Oretani?) γὰρ' φησί 'κατοικοῦσι τὴν παραλίαν καί τινα τῆς μεσογείου, πρῶτον μὲν Ὠριτανοί', πόλεις δ' ἐν αὐτοῖς εἰσι μεγάλαι Ὀρσία καὶ Καστάλων. Darnach Strabo* 3,1,6 *p.* 139: *Ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ καὶ Ὠρητανοὶ καὶ Οὐεττώνων συχνοὶ νέμονται. . . . Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τοῦ Ἄνα πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας.* 2,1 *p.* 141: *Ἀφορίζει δὲ αὐτὴν (Τουρδητανίαν) πρὸς μὲν τὴν ἑσπέραν καὶ Ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμός, πρὸς δὲ τὴν ἕω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί κτέ.* 3, 2 *p.* 152: *Οἱ δὲ ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων μερῶν Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς ἐντὸς στηλῶν, Καρπητανοὶ δὲ μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους. . . . Τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας (cf.* 3, 1, 6) *κρατιστεύουσά ἐστι πόλις Καστουλὼν (καίτουλον codd.) καὶ Ὠρία.* 4, 1 *p.* 156: *Οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ᾐόνα ταύτην ὑπὸ Βαστητανῶν οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν.* 2: *Κατὰ μέρος δὲ ἀπὸ Κάλπης ἀρξαμένοις ῥάχις ἐστὶν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον.* 4, 12 *p.* 162: *Ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. . . . Ἐκ δὲ τῶν νοτίων Ὠρητανοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀροσπέδαν οἰκοῦσι Βαστητανῶν τε καὶ Ἐδητανῶν πρὸς ἕω δὲ Ἰδουβέδα.* 14 *p.* 163: *Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες τὴν Ὀροσπέδαν καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν Ἐδητανοί, μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ καὶ Ὠρητανοί, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας. Liv.* 21, 11, 13 *(a. 218 a. Chr.):* Paulisper tamen adfectos animos recreavit repentina profectio Hannibalis in Oretanos Carpetanosque, qui duo populi dilectus acerbitate consternati retentis conquisitoribus metum defectionis cum praebuissent, oppressi celeritate Hannibalis omiserunt mota arma. 26, 17, 4 *(a. 211):* In Ausetanis (*lis mit Glareanus* Oretanis) is locus est inter oppida Iliturgim et Mentissam. 35, 7, 7 *(a. 193):* C. Flaminius in citeriore Hispania oppidum Inluciam in Oretanis cepit. 22, 7 *(a. 192):* Tum (M. Fulvius) in Oretanos progressus et ibi duobus potitus oppidis, Noliba et Cusibi, ad Tagum amnem ire pergit. *Plin. n. h.* 3, 6: Tarraconensis adfixa Pyrenaeo totoque eius a latere decurrens et simul ad Gallicum Oceanum Hiberico a mari transversa se pandens Solorio monte et Oretanis iugis *(Sierra Morena)* Carpetanisque et Asturum a Baetica usque Lusitania distinguitur. 19: Primi in ora Bastuli, post eos quo dicetur ordine intus recedentes Mentesani, Oretani, et ad Tagum Capetani, iuxta eos Vaccaei, Vettones et Celtiberi Arevaci. 3, 25: Mentesani [qui et Oretani *om. Leid.*], Mentesani, qui et Bastuli, Oretani, qui et Germani cognominantur. *Ptol.* 2, 6, 58: *Μεσημβρι-*

νώτεροι δὲ τούτων τε καὶ τῶν Καρπητανῶν Ὠρητανοί (*haben den namen von der stadt* Oretum Germanorum; *ἠρώτανοι X*) *καὶ πόλεις Σαλαρία, Σισαπώνη, Ὤρητον* (*ἠρώτων X*) *Γερμανῶν, Αἰμιλιάνα, Μιρόβριγα, Σάλικα, Λιβισῶσα, Καστουλών, Λουππαρία, Μίντησα, Κερουαρία, Βιατία, Λακκουρίς, Τουία.* 60: *Ὑπὸ δὲ τούτους* (*Λωβητανοὺς*) *καὶ παρὰ τοὺς Ὠρητανοὺς Βαστιτανοί.* [*Victor*] *de viris ill.* 52: Q. Fulvius Nobilior consul Vettones Oretanosque superavit. *Orosius* 1, 2, 73: Hispaniam citeriorem ab oriente incipientem Pyrenaei saltus a parte septentrionis usque ad Cantabros Asturesque deducit, atque inde per Vaccaeos et Oretanos, quos ab occasu habet, posita in nostri maris litore Carthago determinat. 74: Hispania ulterior habet ab oriente Vaccaeos, Celtiberos et Oretanos, a septentrione Oceanum, ab occasu Oceanum, a meridie Gaditanum Oceani fretum. *Dimensuratio provinciarum* 22 *p.* 13 *Riese:* Hispania citerior finitur ab oriente saltu Pyrenaeo, ab occidente Oretania, a septentrione Oceano, a meridie mari Hiberico. 23: Asturia, Gallicia et Lusitania ab oriente Cantabria et Oretania. 24: Hispania ulterior ab oriente Oretania, ab occidente Oceano. *Divisio orbis terrarum* 4 *p.* 15: Ulterior Cordubensis Baetica. Prima itaque provincia finitur ab oriente saltu Carthaginensi et Oretania. [*Aethici*] *cosmogr.* 34 *p.* 98 *R.:* Hispania citerior ab oriente incipit ex Pirinei saltibus a parte septentrionali usque ad Cantabros Asturesque, atque per Vaccaeos et Oretanos, quos ab occasu habet; post in nostri maris litore Carthago terminat. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1000 *D):* Antonius in Christi nomine ecclesiae Oretanae episcopus. *Concil. Toletan. a. 597 (Mansi* 10 *c.* 478 *E:* Stephanus in Christi nomine Oretanae ecclesiae episcopus. *Synod. Toletan. a. 610 (Mansi* 10 *c.* 508 *A):* Stephanus sanctae ecclesiae Oretanae episcopus. *Concil. Toletan. IV a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *E):* Suanila Oretanae ecclesiae episcopus. *V a. 636 (Mansi* 10 *c.* 657 *B):* Suavila ecclesiae Oretanae episcopus. *VI a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *D):* Suavilla ecclesiae Oretanae episcopus. *VIII a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *B). IX a. 655 (Mansi* 11 *c.* 31 *C). X a. 656 (Mansi* 11 *c.* 46 *D):* Mauricius Oretanus episcopus. *XI a. 675 (Mansi* 11 *c.* 146 *E):* Argemundus Oretanae ecclesiae episcopus. *XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *D):* Gregorius Oretanus episcopus. *XIV a. 684 (Mansi* 11 *c.* 1091 *B):* Gregorius Oretanae sedis episcopus. *XV a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *B):* Gregorius Oretanae episc. *XVI a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *D):* Marianus Oretanae ecclesiae episcopus. — *(Almagro) CIL* II 3221 = 6339: P. Baebius Venustus P. Baebi Veneti f. P. Baebi Baesisceris nepos Oretanus (*von* Oretum Germanorum) petente ordine et populo in honorem domus divinae pontem fecit ex HS. XXC. circensibus editis dono d(edit) i(demque) d(edicavit).

Oreutu *O.* *(Rom) CIL* VI 2414: ORIIVTV.

. . **orevaius** *G.* *(Cimella oder Cimiez, dép. Alpes-Maritimes) CIL* V 7866: P(ro) s(alute) d(omus) d(ivinae) Q. Eniboudius Montanus Ͻ (centurio) leg(ionis) . III . Italicae, ordinatus ex eq(uite) Rom(ano) ab domino imp(eratore) M. Au[r]el(io) Antonino Au-g(usto), [a]ra[m] posuit deo / orevaio (deo Abinio 7865) l(ibens) m(erito).

Orga *fl.* *Plin. n. h.* 18, 190: Est in Narbonensi provincia nobilis fons Orgae nomine. In eo herbae nascuntur in tantum expetitae bubus ut mersis capitibus totis eas quaerant.

Orgado-ialo *aus* *Orcanto-ialo-s? *O. warscheinlich j. Orgedeuil, départ. Charente, arrond. Angoulême, canton Montbron. Pard. dipl.* 438, *t.* 2 *p.* 240, *c. a. 696:* Orcandogelus in pago Ingolininse. *Merow. münzen. Belfort* 3289: + ORCATOILO. 3290 (*Prou* 2180): ORCAdOIALO. 3291 (*Prou* 2179): ORCADOIALO. *cf.* Orcunt-rura.

?**Org-anus** *M.* *(Bologna) CIL* XI 770: Arbitratu L. OrganI L. f. Lem(onia) RufI.

. . **orgen** . . . (*Genf*) *CIL* XII 2605: [Se]x Iul(io)//orgen //// II viro /// [f]lamini di-v(i) A[ug(usti) ex] testam(ento) fili [f.].

Orgenomesquī *V. in Hispania Tarraconensis, zu den Cantabri gezält. Mela* 3, 1, 15: Per Autrigones et Orgenomesquos Namnasa descendit. *Plin. n. h.* 4,111: Orgenomescy e Cantabris (*Müller ci.* Argenomesci et Cambraci). *Ptol.* 2, 6, 50: *Κανταβροὶ καὶ πόλεις ἐν αὐτοῖς . . . Ἀργενόμεσκον* (*j. Argomeda?*). *Rav.* 4, 43 *p.* 308: Arragina. *(In S. Tomas de Collia bei Canges de Onis, saec. 1 oder 2) CIL* II 2707 = 5729: M(onumentum) p(ositum) d(is) M(anibus); Bovecio Bode(ri? filio) cives Org(e)-nom(escus) ex gent(e) Pembelor(um); viv(us)

tumulu(m) posuit erae CL. *(Bei Aguilar de Campó)* 6301: D(is) M(anibus) Danuvi Q(u)in(ti) fili Citati Orgenomes[qum an(norum)..] VII...

org-ĕt- '*totschläger*', *secundaire ableitung vom verbalstamm* orge-, *ir.* orgim *schlage, töte, abret.* orgiat *gl. caesar = caesor, aus* *orgia-to-s, *nach Persson zu griech.* ἐρέχθω, Ἐρεχθεύς, *ahd.* arg, *ai.* ṛgh- *toben,* √ *ir.* orc *occidere, idg.* ergh-. *In:* Orgeto-rīx, Orget-ius -ia -eius.

Orgĕt-eius *von* orgeto-, *M. (Cilli) CIL* III 5191: Iantullus Orgetei. *s.* Orgetius.

Orgĕtĭ-rīx *variante zu* Orceti-rix, *M. Silbermünzen der Aidui. Muret-Chab.* 4824, *pl.* XV: EDVIS *R* ORGET(irix).

Org-ĕtĭus *M.* **Orget-ia** *F. gentil. (Lambach) CIL* III 5630: P. Ael. Flavi dec. et IIvir. et flaminis Ael. Cetiensium, item dec. et IIvir. et pontificis colonia Aurelia Antoniniana Ovil. trib. leg. III. Aug. et Aeliæ P. filiæ Flavinæ filiæ eiusdem et Ael. Mansueti patris eius et Orgetiæ Sisiæ matris ex precepto eius Orgetia Ursa propinqua inpendio heredis fieri instituit. *(Unter-Radelberg bei Melk, nordöstlich von St. Pölten)* 11803: [... sacrum] C. Orgetius Quartus v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *s.* Orget-eius.

Org-ĕtŏ-rīx '*könig der totschläger*', *M.* 1) *Elvetier. Caes. b. G.* 1,2,1 *(a. 58 a. Chr.):* Apud Helvitios longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix. Is [M.] Messala [et] M. [Pupio] Pisone consulibus regni cupiditate inductus coniurationem nobilitatis fecit et civitati persuasit, ut de finibus suis cum omnibus copiis exirent: perfacile esse, cum virtute omnibus praestarent, totius Galliae imperio potiri. (3) Id hoc facilius persuasit, quod undique loci natura Helvitii continentur. 3, 1: Auctoritate Orgetorigis permoti constituerunt ea, quae ad proficiscendum pertinerent, comparare... 3: Ad eas res conficiendas Orgetorix delegitur. Is sibi legationem ad civitates suscepit *qs.* 4, 1: Moribus suis Orgetorigem ex vinclis causam dicere coegerunt (Helvitii); damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur. 2: Die constituta causae dictionis Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam, ad hominum milia decem, undique coegit et omnes clientes obaeratosque suos, quorum magnum numerum habebat, eodem conduxit; per eos, ne causam diceret, se eripuit. 3: Cum civitas ob eam rem incitata armis ius suum exsequi conaretur, multitudinemque hominum ex agris magistratus cogerent, Orgetorix mortuus est; neque abest suspicio, ut Elvitii arbitrantur, quin ipse sibi mortem consciverit. 9, 3: Dumnorix gratia et largitione apud Sequanos plurimum poterat et Helvitiis erat amicus, quod ex ea civitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat. 26, 5: Ibi Orgetorigis filia atque unus e filiis captus est. *Dio* 38, 31, 3: *Καί τινας [μὲν] καὶ ἑτέρους τῶν αὐτῶν δεομένους προσλαβόντες ἀπῆραν (Ἐλουήτιοι), Ὀρκετόριγός σφισιν ἡγουμένου, ⟨ἐν νῷ⟩ ἔχοντες τόν τε Ῥοδανὸν διαβῆναι καὶ πρὸς ταῖς Ἄλπεσί που κατοικισθῆναι.* *Oros.* 6, 7, 3: Helvitiorum animos ... Orgetorix quidam princeps gentis spe totas invadendi Gallias in arma accenderat. 4: Quo ceteri optimates correpto et ad mortem coacto cohibere tamen semel animatas in praedam plebes nequiverunt. *Tiron. lex.* 117, 69. 130, 46: Orgetorix. — 2) *(Meaux) CIL* XIII 3024: [C. Iul(ius?) Orget]orix Orgetori[gis fil. flamen] Aug. theatrum civi[bus suis ob hon(orem) fla]m(onii) d(e) s(ua) p(ecunia) d(edit); effecerunt [...... et T]auricus fil. — *s.* Orcetirix Orgetirix.

Org-ia *O., stadt der Ilergetes, j. Orgaña. Ptol.* 2, 6, 67: Ὤργια (Ὤρκια *X*).

Orgiacon *s.* Ortiagon.

Orgĭ-ăcus 1) *fl. j. l'Orgé, mündet bei Avesnières in die Mayenne.* — 2) *O. j. Orgy, dép. Yonne, arrond. und canton Auxerre, gemeinde Chevannes.*

Orgiagon *s.* Ortiagon.

Orgĭ-lus = *griech.* Ὀργίλος? *M. (Selongey, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, dioecese Langres) MSAF* 18, 223 = *Grotefend, Philol.* 13,15 *n.* 72 = *Lejay, Côte-d'Or* 268 *p.* 210 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 22 (1893) *p.* 325 *n.* 167: 1) M(arci) Messi(i) Orgili ysochrysum ad clar(itatem). 2) M(arci) Mes(sii) Orgili thurinum ex ovo. 3) M(arci) Mes(sii) Orgili lene Hygia ad imp(etum) lipp(itudinis). *Vgl.* Orcilus.

-orgis *iberisch, in* Anist-orgis, Conistorgis.

Org-ĭus *M. (Clermont-Ferrand) CIL* XIII 1462: Genio Arverno Sext. Orgius Suavis Aeduus. 1992: Orgius Messianus. *(Chalon-sur-Saône)* 2608: Aug(usto) sacr(um) deo Mercurio Sex. Orgius Suavis d(e) s(ua) p(ecunia) d(at), l(oco) d(ato) ex

d(ecreto) p(agi). 2609: Aug(usto) s(acrum) deo Herculi Sex. Orgius Suavis d(e) s(ua) p(ecunia) d(at), l(oco) d(ato) ex d(ecreto) pag(i). *(Voorburg):* ORGI. *(Arentsburg):* ORGIO.

Orgnomesci *s.* Orgenomesqui.

-orgo- *verwant mit gall.* argio-s *in* Argiotalo-s, *pict.* arg, *in* Tal-org, = ἀργός *leuchtend.*

Orgo-annus *M. (Boucou-en-Sauveterre-de-Nébouzan, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 80: Orgoanno *(dat.)* et Andoxponni filis.

Orgu-arra *s.* Orcuarus.

Orgus *M.* **Orge** *F.*? *(Aus Noricum) CIL* III 5695 = 11827 = *Anthol. Lat.* 568, 6 *Buech.:* Surilla ego so (= sum) qu(a)e peremor, filia O[r]ge[s]. *(Hr. Ksur) CIL* VIII 16737 = *Anthol. Lat. n.* 634, 3 *Buech.:* [Or]gus.

Orgus *nbfl. des Po, j. die Orca in Ober-Italien. Plin. n. h.* 3, 118: Orgum *(acc.). Ennod. c.* 1, 1, 39 *sq.:* Duria nam, Sessis torrens vel Stura vel Orgus | marmoris Ionii saevitiam superant.

Ὠρία *s.* Oreton.

Oriabus *M. (Le Châtelet) Habert* 1006: ORIABI. *Nach Bohn warscheinlich* OF(ficina) IABI).

Ori-ācus *O. j. Oiry, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Avize. Merowing. münze. Belfort* 3293 (*Prou* 1045): ORIACO VICO. 3294 (*Prou* 1046): ORIACO VICO.

Oricla *masc. ā-stamm, M. (Metz) Robert, Épigr.* 27: Hercli Taliounus Oriclae f(ilius) v. s. l. m.

Oricl-o(n) *M. (Verona) CIL* V 3805: Q. Valerio Q. f. Pob. Oricloni.

Ori-cus *M. fig. (Mainz):* ƆIRO.

Ori-eses = Aurienses, *O. j. Orense. (Santiago de Compostella) CIL* II 2540 = 5625. . . . . no Orieses d. s. p.

Origani-o(n) *M. (Limoges) CIL* XIII 1412: [D(is) M(anibus) et memor]iae Sul(picii) Origanionis.

Ori-gena *F. (Bei Aguilar de Campó, amtsbezirk Cervera de Rio Pisuerga, provinz Palencia) CIL* II 6298: Aia Origena Vironi f(ilia). *s.* Orgenomesqui.

Originae Aquae, *brunnenort. IA* 428,1: Aquis Originis. *Rav.* 4, 45 *p.* 320, 2: Aquae Ocerenis.

Origni-ācum *in O. Origny.*

Ori-lus *M. (Rupertsberg bei Bingen) BJ* 29/30 (1860) *s.* 216 = Borillus?

Orinus *M. (Néris; Rouen):* ORIИ. *(Le Châtelet) Habert* 1007: ORINI.M.

-ŏrio- *ableitung in gallischen kosenamen:* Ἀκιχ-ώριος, Ande-cumb-orius, Arb-orius, Art-orius -oria, *Bacc-orius, Bonx-orius, Bultorius, Canti-orius? Carant-orius, Carbantorigon *für* Carbantorion, Cast-orius, Cel-orius, Clūtoria *cf.* Clūturius, Cŏmontŏrios, Cortŏrius Cortoriăcum, *Curtorius, Gaesorius, Galactorius, *Gēsorius *in O.* Gēsōriăcus, Gīsorius, Grivorius, Iessoria, Ivorius, Leonnōrios, Leporius, Liborius, Lilloria, Litorius, Lonorius *Liv.* 38, 16, 2, Mallorius, Messorius, Loucita Messori f., Nestorius, Onciorius, Ὀρεστόριος, Ressoria, Ricoria, Sertorius, Singoria, Solorius mons, Velorius, Venorius, *Vraicorius *ir.* Frechorius; *cy. F.* . . . oria ic iacit *(Penmachno) Rhŷs*[2] 370; *bret. fl.* Melorius.

Orises *M. (El Padron) CIL* II 2540: . . . . no Orises d(e) s(ua) p(ecunia).

Orisia Orissoi *s.* Oreton.

Orit. *O. (York) CIL* VII 248: M. Verec(undius) Diogenes IIIIIIvir col(oniae) Ebor(acensis) i[t]emq(ue) m(unicipii) Orit(. . . . .) cives Biturix Cubus, haec sibi vivus fecit.

Ὠριτανοί *s.* Oreton.

Orius *M. (Le Mas d'Agenais):* ORIVS.

. . **orivendus** *M. (Gloucester) EE* 4 *p.* 196 *n.* 665.

ORIVIO *M., münzmeister von Rivarennes, départ. Indre. Belfort* 3803 (*Prou* 1700): + ORIVIO MON. *R* RIVARINNA//////. 3804 (*Prou* 1702): ORIVIO MON. *R* [RIV]ARINNA. 3805 (*Prou* 1701): + ORIVIO MON. *R* RIVARINNA. 3806: ORIVIOMO. *R* RIVARINNAVICO.

Ormentĭ-o(n) *j. l'Armançon, nbfl. der Yonne. Vgl.* Derventione, Doroventionem.

Orna *fl. j. Orne. Venant. Fortunat. carm.* 10, 9, 13 *sq.:* Gurgite suscipior subter quoque fluminis Ornae, | quo duplicata fluens unda secundat iter.

Orni-ăci *V. in Spanien. Ptol.* 2, 6, 31: Ὀρνιακῶν (ὀρνιάκων X) Ἰντερκατία. *(Astorga, patronatstafel v. jar 152 p. Chr.) CIL* II 2633: Ex gente Avolgigorum, Sempronium Perpetuum Orniacum (*d. h.* natione).

-orŏ- -orā *suffix, ir. bret.* -or. *In M.* Melorus, Simorus, Sinorus.

oro- *in* Oro-launum, Oro-marsăci.

Orobelexennis *pyrenae. M. (Montsérié)*

CIL XIII 190: [E]rge deo Orobelexennis fil. v. s. l. m.

Or-obi-s Orobs Orobus *s.* Orbis.

Oro-launum *nach Glück zu cy.* llawen *hilaris, laetus, O. im gebiete der Treverer, j. Arlon, Belgien, prov. Luxemburg. IA* 366, 2: Orolanno vicus.

Oro-mago mansio. *Itin. Burdig.* 565, 6: Mansio Oromago = Horreo margi *IA* 134,4.

Oro-marsăci *V. der Morini bei Boulogne, pays de Marks. Plin. n. h.* 4, 106: Menapi, Morini ora Marsacis iuncti pago, qui Gessoriacus vocatur.

Or-ona curtis, *O. Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523):* Dono . . . curtes nuncupatas Briogia, Orona, Cacusa, Rubregio, Communiaco.

Orongis *O. in Hispanien. Liv.* 28, 3, 2: L. Scipionem fratrem . . . ad oppugnandam opulentissimam in iis locis urbem (Orongin barbari appellabant) mittit. (3) Sita in Maesessum finibus est, Bastetanae gentis, ager frugifer, argentum etiam incolae fodiunt. Ea arx fuerat Hasdrubali ad excursiones circa mediterraneos populos faciendas.

Oronna *grundform* *Aurona, *j. l'Aronde, nbfl. der Oise.*

. . . **oronnus** *O. Merow. münze. Belfort* 3295: . . . ORONNO.

Oront-ius *M.* [*Madrid*] *CIL* II 4975, 42: Orontius. *(Rom)* VI 4308: Sibi et Q. Tamudio Oronti f.

Ororiatis *s.* Auriates.

Orosius *s.* Orusius.

. . **oroud** . . *(Nembro) Pais n.* 723: | oroud |.

Or-ousa Ar-ousa *fl., die Reuse bei Neuchâtel, frz. Areuse.*

. . . **orra** *cogn. (Altura) CIL* V 5: . . . orra.

Orr-etum *O., j. stadt Orrit am fl. Rivagorzana, westlich von Isona. (Isona) CIL* II 4465: P. Mar(io), Mar[i]an[i] filio, Calpurniano Orret(ano).

Orsia *s.* Oreton.

Ors-o(n) *s.* Urso(n).

Orsua *hispan. M. Liv.* 28, 21, 6 *(a. 206 a. Chr.):* Neque obscuri generis homines, sed clari inlustresque, Corbis et Orsua patrueles fratres, de principatu civitatis, quam Ibem vocabant, ambigentes, ferro se certaturos professi sunt. (7) Corbis maior aetate erat; Orsuae pater princeps proxime fuerat, a fratre maiore post mortem eius principatu accepto *qs.*

Orta *j. l'Orthe, nbfl. der Sarthe.*

Ort-elius *M. nomen. (Uzès) CIL* XII 2942 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1626: T. Ortelius Marcianus.

Orti . . *fig. (Reims) Habert* 1005: ORII-AVO, *nach Bohn wol* ORTI AVO(t).

Ortiagon *M., galatischer könig der Tolistboier. Polyb.* 21, 38 (22, 21), 1—6 *bei Plut. mulier. virt. p.* 258 *D—F: Χιομάραν δὲ συνέβη τὴν Ὀρτιάγοντος αἰχμάλωτον γενέσθαι μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὅτε Ῥωμαῖοι καὶ Γναῖος ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Γαλάτας. ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ταξίαρχος ἐχρήσατο τῇ τύχῃ στρατιωτικῶς καὶ κατῄσχυνεν. ἦν δὲ ἄρα καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀργύριον ἀμαθὴς καὶ ἀκρατὴς ἄνθρωπος, ἡττήθη δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας, καὶ χρυσίου συχνοῦ διομολογηθέντος ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἦγεν αὐτὴν ἀπολυτρώσων, ποταμοῦ τινος ἐν μέσῳ διείργοντος. ὡς δὲ διαβάντες οἱ Γαλάται τὸ χρυσίον ἔδωκαν αὐτῷ καὶ παρελάμβανον τὴν Χιομάραν, ἡ μὲν ἀπὸ νεύματος προσέταξεν ἑνὶ παῖσαι τὸν Ῥωμαῖον ἀσπαζόμενον αὐτὴν καὶ φιλοφρονούμενον, ἐκείνου δὲ πεισθέντος καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντος ἀραμένη καὶ περιστείλασα τοῖς κόλποις ἀπήλαυνεν. ὡς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ προύβαλεν, ἐκείνου θαυμάσαντος καὶ εἰπόντος 'ὦ γύναι, καλὸν ἡ πίστις', 'ναί', εἶπεν 'ἀλλὰ κάλλιον ἕνα μόνον ζῆν ἐμοὶ συγγεγενημένον'.* 22, 21, 1: *Ὅτι Ὀρτιάγων ὁ Γαλάτης, τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ βασιλεύων, ἐπεβάλετο τὴν ἁπάντων τῶν Γαλατῶν (also aller drei stämme) δυναστείαν εἰς αὐτὸν μεταστῆσαι,* (2) *καὶ πολλὰ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐφόδια προσεφέρετο καὶ φύσει καὶ τριβῇ.* (4) *καὶ γὰρ εὐεργετικὸς ἦν καὶ μεγαλόψυχος καὶ κατὰ τὰς εὐτεύξεις εὔχαρις καὶ συνετός·* (4) *τὸ δὲ συνέχον παρὰ Γαλάτας ἀνδρώδης ἦν καὶ δυναμικὸς πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. Liv.* 38, 19, 2 *(a. 189 a. Chr.):* Erant autem tunc trium populorum reguli Ortiago *(könig der Tolostobogii)* et Combol(oi?)omarus *(könig der Tectosagi)* et Gaulotus *(könig der Trocmi).* 24, 9, 2: Orgiagontis (*Livius las in seinem Polybios-exemplare* ΟΡΓΙΑΓ. *statt* ΟΡΤΙΑΓ.) reguli uxor forma eximia custodiebatur inter plures captivos *qs.* 9: . . . Ad virum Orgiagontem, qui ab Olympo domum refugerat, pervenit. *Val. Max.* 6, 1 *ext.* 2: Orgiagontis reguli uxor. *Flor.* 1, 27 (2, 11), 6: Orgiacontis regis uxor. *Trogi Pompei*

prol. lib. 32: In Asia bellum ab rege Eumene gestum adversus Gallum Ortiagontem. [*Victor*] *de viris ill.* 55: Uxor regis Orgiagontis.

-ortio- *in O.* Trinortium.

Ortoplimia *O. in Dalmatien, bei Starigrad, gegenüber der insel Arbe. Plin. n. h.* 3, 140: Ortoplima (*var.* orthoplinia). *Ptol.* 2, 16, 2: Ὀρτόπλα. *Rav.* 4, 22 *p.* 224, 3. 5, 14 *p.* 381, 10: Ospela.

Ort-orius *M. (Ossero) CIL* III 10140: C. Ortorius Preconinus.

Ortrus *M. (Antibes) CIL* XII 194: C. Albucius Ortrus.

-o-rtu- *in O.* = -rĭtŭ-, Bon-ortus, Cambortese pago, ex vico Nivorto, Noiortum.

Ortus? *M.* [*Clermont*]: ORTI.

Orumbovii *ligur. V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 124: Orumboviorum (*var.* oromobiorum, orumbiuiorum, morum houiorum; *Mommsen list* Orobiorum) stirpis esse Comum atque Bergomum et Licini Forum aliquot circa populos auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Graecia interpretatione etiam nominis vitam in montibus degentium. 125: In hoc situ interiit oppidum Orumboviorum (*var.* orumbiuiorum) Parra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm.

Oru-mus *M. (Gièvres, dép. Loir-et-Cher) Ann. de la Soc. des sciences . . . d'Orléans* 11 (1830) *p.* 79: ORVMI O. *(Orléans) ibid. p.* 79: ORVMIO.

Or-ūs-iu-s *M. (Carziago bei Brescia, zeit der Antonine) CIL* V 4247: Matronis v. s. l. m. M. Orusius Tertullus. *(Poitiers) Ledain, Épigr. du Poitou p.* 91: OBVSI.O. *Daher* (Paulus) Orosius?

Orv-ani vallis, *in comitatu Stadunensi, j. Orbeval près Valmy, dép. Marne, arrond. und canton Sainte-Menehould.*

Orv-edus *O. Testamentum Caesarii ASS 27. aug.* VI *p.* 62 *D:* Agellum Orvedum.

Orv-ĭŏ-n *vorgebirge in Hispania Tarraconensis, j. Cap Ortegal. Ptol.* 2, 6, 2: Καλλαϊκῶν Λουκηνσίων Ὀρούιον (ἀρούβιον Ψ) ἄκρον. *Avien. or. mar.* 160—162 *(aus Pytheas):* Aryium | rursum tumescit prominens in asperum | septentrionem. 171—173: Prominens surgit dehinc | Ophiussae in auras, atque Aruii iugo | in haec locorum bidui cursus patet.

Orv-ita *M.? (Trion n. 996) Allmer-Diss. mus.* 4 *n.* 497, 907: OBVIT. F. *(Bonn):* ORVITA. *Bohn erkl.* OF(ficina) VITA(lis) F(ecit).

Orvite *cy. F., später erhalten in w. O.* Pont-erwyd *in Cardiganshire. (Llangefni auf Anglesey) IBCh* 150 = *Rhŷs*[2] *p.* 363: Culidori iacit et Orvvite mulier Secundi.

-ŏs *endung des gen. sing. In* Samo-rios *beßer* Samo-rīgos, *gen. sing. von* Samo-rīx.

-ōs *endung des genetivs der* u-*stämme, aus idg.* *-eus *oder* *-ous. *In ogmisch* Bruscc-ōs, Galeot-ōs, Sagarett-ōs, Trenalug-ōs.

-os- -oss- -ox- *ableitungssylbe, in* Andosi Andosso Andossius Andoxus, Barhosis, Condanossi, Dunohoxsis, Tarrosius.

Osa *fl. Vita s. Aventini* 2, 5 *ASS 4. febr.* I *p.* 476 *F:* Osae fluvius.

Osaherr . . . *(Auch) CIL* XIII 479: Osaherr | f. et Taro . . . [osa?] | herri f.

Os-anda *O. in Germania magna, j. Olmütz? Ptol.* 2, 11, 14: Ὀσανδα (*variante* Ἄσανκα).

Osando . . *(Osterburken) Baumann, Röm. denksteine s.* 46 [212]: OSAΛƆO, OSA⌉.

Os-aria. *(Trion) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 409 *n.* 497, 1128: OSARIΛ.

Osbi . . *M. (O'-Szöny) CIL* III 12014, 407[a]: OS.B.IMAI. [b]: OSB.IMAI⌉. *(London; York; Chesterford; Gloucester)* VII 1336, 771: OSBIMAI, OSBIMA, OSBIMACA, OSBV . . . . , OSBIM. *(Sainte-Colombe)* XII 5686, 653: OSSIMACΛ. *(Lyon, Trion; Fécamp; Paris; Soissons;* [*Amiens;*] *Élouges; Augst):* OSBIMANVS (Osbi manus; *cf.* Doecci manus), OSBIM.ΛNVS, OSB.IMAI, OSBIMN, OSB.IM.

Osc . . o. *(Jublains) Mowat, Notice épigr. p.* 85: Osc . . o.

Osca *O. in Hispanien, nach d'Arbois de Jubainville ligurisch.*

Ósc-ăra *stamm* osca-, *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch; die Ouche in Frankreich, dép. Côte-d'Or, rechter nbfl. der Saône. Greg. Tur. h. F.* 2, 23 (32): Super Oscaram fluvium. 3, 19: A meridie habet (Divio) Oscara fluvium piscibus valde praediviitem.

Osc-ela *stamm* osca-, *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, O. der Lepontii, j. Domo d'Ossola in Piemont, provinz Novara. Ptol.* 3, 1, 34: Ληποντίων ἐν Κοττίαις Ἄλπεσιν Ὀσκέλα. *Rav.* 4, 30 *p.* 251, 10: Oxilla.

Osc-ella *O. Pard. dipl.* 2 *n.* 570 *p.* 7 *(a. 630):* Oscella.

Oscello villa. *Testam. s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 21: Oscello villam.

Osc-ellus *O. j. Oissel, dép. Seine-Inférieure, arr. Rouen, canton Grand-Couronne.*

-osco- -osca- *variante von* -asco-, *suffix, nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, in O.* Albari-oscus, Amilh-oscus, Blan-o(-u-)sco, Cadar-oscus Cadar-osca, Cador-oscus, Camal-oscum, Cambl-oscus, *Camul-oscus, Cani-oscus (*cf. gall.* Cani-ācus, Can-ascus), Kagn-oscus, Cann-oscus Can-oscus, Catali-osco, *Cathar-oscus, Curi-oscus, *Flavi-oscus, Magagn-osc, *Mani-oscus *Magni-oscus Main-osco, *Marci-oscus Marz-osco (*cf. gallo-rom.* Marciacus), *Monti-oscus, Orn-osc, Ven-oscus, Vil[l]i-oscus, *Vitri-oscus, Vitr-osco.

Osdiavae *G. (Saint-Saturnin bei Montpézat, dép. Basses-Alpes, canton Riez) CIL* XII 362: Quartus // surami f. v. s. l. m. Osdiavis.

. . . **ose.** *(Gaud) CIL* XIII 54: . . . ose [? H]arbelsIs filia uxor.

Osedo *fig. (Cöln; Xanten):* OSIIDO. *BJ* 35 (1863) *s.* 45: OINDO (*lis* OSIIDO).

Osello *s.* Uxellus.

Osen campus *in Lusitania. Greg. Tur. in glor. mart.* 23: Apud Osen campum. *h. F.* 6, 2, (43): Intra castrum Osser *(in Andalusien).*

Ŏseri-ates *slawisch? vgl. russ.* ozere *der see, V. in Ober-Pannonien. Plin. n. h.* 3, 148: Arviates, Azali, Amantini, Belgites, Catari, Cornacates, Eravisci, Hercuniates, Latovici, Oseriates, Varciani, mons Claudius, cuius in fronte Scordisci, in tergo Taurisci. *Ptol.* 2, 14, 2: Ἰάσσιοι δὲ πρὸς ἀνατολὰς καὶ ὑπ' αὐτοὺς Ὀσεριάτες (οἱ δεϱίατες *X*).

Osī *positiv zum V.* Ossismi; *V. in Pannonien, im tal der Eipel. Tac. G.* 28: Utrum Aravisci in Pannoniam ab Osis, Germanorum natione, an Osi ab Araviscis in Germaniam commigraverint, cum eodem adhuc sermone, institutis, moribus utantur, incertum est, quia pari olim inopia ac libertate eadem utriusque ripae bona malaque erant. 43: Retro Marsigni, Cotini, Osi, Buri terga Marcomanorum Quadorumque cludunt . . . Cotinos Gallica, Osos Pannonica lingua coarguit non esse Germanos, et quod tributa patiuntur. *Ptol.* 2, 11, 10: Οὐισβούϱγοι (Ὀσιβούϱγιοι *Müller*) ὑπὲϱ τὸν Ὀϱκύνιον δϱυμόν. *IA* 263, 7: Osonibus. *Capitolin. M. Anton.* 22, 1: Osi, Bessi.

Osi-ācum *abgeleitet von M.* Osius, *j. Oisy, dép. Nord, arrond. und canton Valenciennes.*

? **Osicu** *F. (Cilli) CIL* III 11704: . . Osicu . . . . ec(g?)etioni f. *cf.* Sicu.

? **Os-idius** *M., lateinisch, villeicht auch celtisch in (Lyon) CIL* XIII 1702: L. Osidio . . . . Quieti fIlio Nervio omnib(us) honori[bus apud] suos funct. sa[cerdoti] ad aram Caes. n. [apud tem]plum Romae et [Augusti in]ter confluen[tes Araris] et Rhoda[ni] tres prov[inciae Galliae] *und* . . [Osi]di . . . . ini [gener]o.

? **Osilli-ānus** *M. (Ragusa vecchia) CIL* III 1745: P. Aelio P. f. Tro. Osilliáno.

Osilu. *(Heddernheim) Frankf. Mitth.* 7 (1885) *s.* 213: OSILV.

Osinit . . *M.* [*Lyon*] *CIL* XIII 10001, 407: OSINIT. F.

Osintias *regio in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 14: Regionis Osintiadis Sisaponem.

. . . **osinus** *M. cogn. (Cilli) CIL* III 5305: . . . osinus.

osio- *in V.* Osī, Ossismi, *F.* Ambiosia, *O.* Osi-ācum.

Osiulias *M. Merowing. münze. Belfort* 3298: OSIVLIAS *oder* OSIVLI MON?

Osius *vielleicht gr.* Ὅσιος, *M.* 1) *Bischof von Corduba 296, † 357. Patrum Nicaenorum nomina (a. 362)* 1, 1. 2, 1. 4, 1: Osius. 3, 1: Hosius. 5, 1: Ὅσιος. 7, 1: Hosios. 8, 1: Hwsjws. 9, 1: Hsjws. *Athanas. apol. c. Arrianos* 44 *t.* 1 *p.* 128 *D ed. Pat. 1677:* Ὁσίου. *Concil. Sard. a. 347 (Mansi* 3 *c.* 5 *D):* Ὅσιος ἐπίσκοπος πόλεως Κοϱδούβης. *c.* 38 *C:* Osius ab Hispania, episcopus civitatis Cordubensis. *c.* 42 *A:* Osius ab Spannia Cordobensis. *Athanas. bei Socrates h. e.* 1, 13, 12: Ὅσιος Κονδϱούβης Ἱσπανίας. *Philostorgius e. h.* 4, 3: Τὸν ἐπίσκοπον Ὅσιον. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 40, 5: Osius Cordubensis episcopus. *Lex Burgund. tit.* 3, 8: Osius. — 2) *Cod. Theod.* 7, 8, 5 *(a. 398):* Osio magistro officiorum.

? **Osirinus** *M. (Cabrières) CIL* XII 2995: Q. Iulio Secu(n)di l. Osirino.

Osismii *s.* Ossismi.

Osn-aios? *M. Bronze-münzen der Bituriges. Muret-Chab.* 4177. 4178: OSNAII.

-ōsŏ- *suffix für* -ouso- *in* Caerōsī; *für* *-osso-, *-onso-, *-o-vensus, *-o-ventus, *bret.* -uz, -us, *lat.* -ōso- *in* Abrōsus, ? Alogiosus,

Apinos(s)a, Apr-ōsus, Belli-osa, *lat.* Bon-ōsus *mit gallischem ansehen* Bon-ussos *cf.* Bon-oxus, Brigi-osum, Car-ōsa, Clam-ōsa, Coc-ōsus Coc-ōsa, Coequ-ōsa, Cos-osus, Etn-osus, Ib-ōsus, Ilunn-osus, Iucc-osa, Laud-ōsa, Leucull-ōsos, Matt-ōsa, Patt-ōsus, Seg-ōsa, Vocut-ōsus. *Iberisch nach Hübner in* Ἀνδόσινοι, Dert-osa, Ἔγωσα, Labi-tolōsa, Libis-ōsa, Lod-ōsum, Meterc-ōsāni, Tol-ōsa.

Osonibus *s.* Osi.

Osonoba *s.* Ossonoba.

Ōsōpum *O. j. Osoppo am Tagliamento, prov. Udine, distr. Gemona. Fortunat. vita s. Martini* 4, 651—655: Hinc pete rapte vias, ubi Iulia tenditur Alpes . . . Inde Foro Iuli de nomine principis exi | per rupes, Osōpě, tuas, qua lambitur undis | et super instat aquis Reunia Teliamenti. [*Paul. Diac.* :, 13. 4, 38.]

. . . OS . RE *M., gallischer fürst. (Orange, a. 21 p. Chr.) CIL* XII 1231, 6: [T? P?] OS . RE.

Oss? *fig. (Saalburg):* OSS? *(Mainz) WK* 17 (1898) *n.* 6 *u.* 7 *sp.* 100: OSS.

Osser *O. Greg. Tur. h. F.* 6, 29 (43): Intra castrum Osser.

Ossimaca *s.* Osbi.

Ossi-smī Ŏsi-smī *nach Ernault superl. zu* Osī, *mit* -ismo-, ismmo *cf.* Belisama, Ve-nixsama. *V. in Gallia Lugdunensis, im nordwestlichen teile der aremoricanischen halbinsel, an der nordküste der Bretagne in Léonnais und Cornouailles, dép. Finistère, zwischen dem Ocean im westen, dem fl. Couesnon im osten, in dioecese Quimper. Caes. b. G.* 2, 34: Eodem tempore a P. Crasso, quem cum legione una miserat ad Venetos, Unellos, Osismos, Coriosolitas, Esuvios, Aulercos, Redones, quae sunt maritumae civitates Oceanumque attingunt, certior factus est omnes eas civitates in dicionem potestatemque populi Romani esse redactas. 3, 9, 10: (Veneti) socios sibi ad id bellum Ossismos *(DB'L* osismos *A'β)*, Lexovios, Namnetes, Ambiliatos, Morinos, Diablintes, Menapios adsciscunt; auxilia ex Brittania, quae contra eas regiones posita est, arcessunt *(daraus Oros.* 6, 8, 8 *mit* ossismos *PR* osismos *L).* 7, 75, 4: XXX universis civitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Armoricae appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones, Ambibarii, Caletes, Ossismi (*αL* osissimi *T'* osismi *U'*), Veneti, Lexovii, Venelli. *Strab.* 1,4,3 *p.* 63: *Τὰ περὶ τοὺς Ὠστιμίους δὲ καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν πάντα κατέψευσται τῶν τόπων.* 5 *p.* 64: *Τά ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιμ(ώστιΔΑ- codd.)νίων, ὃ καλεῖται Κάβαιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. ταῦτα δ' εἰπὼν τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων καὶ τῶν Ὠστιμίων καὶ τῆς Οὐξισάμης (insel Ouessant) καὶ ὧν φησι νήσων· ταῦτα γὰρ πάντα προσάρκτιά ἐστι καὶ Κελτικά, οὐκ Ἰβηρικά, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα.* 4, 4, 1 *p.* 195: *Ὀσσίσμιοι (οἱ σίσμιοι codd.) δ' εἰσὶν οὓς ⟨Ὠσ⟩τιμίους ὀνομάζει Πυθέας ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἱκανῶς ἄκρας εἰς τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦνται, οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δέ, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνός φησι καὶ οἱ πιστεύσαντες αὐτῷ. Mela* 3, 2, 23: Ab Garunnae exitu latus illud incipit terrae procurrentis in pelagus et ora Cantabricis adversa litoribus, aliis populis media eius habitantibus, ab Santonis ad Ossismos usque deflexa. Ab illis enim iterum ad septentriones frons litorum respicit, pertinetque ad ultimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu quem Gesoriacum vocant quidquam notius habet. 6, 48: Sena in Britannico mari Ossismicis (osusmicis A^1) adversa litoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites perpetua virginitate sanctae numero novem esse traduntur. *Plin. n. h.* 4, 107: Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Veliocasses, Caletos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurrentem in Oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV, cervice in latitudinem CXXV. *Ptol.* 2, 8, 5: *Μεθ' οὓς Καλῆτας Ληξούβιοι· εἶτα Οὐενελλοί, μεθ' οὓς Βιδουκάσιοι καὶ τελευταῖοι οἱ μέχρι τοῦ Γαβαίου ἀκρωτηρίου Ὀσίσμιοι (οἱ σίσμιοι X), ὧν πόλις Οὐοργον (j. Coz-Castell-Ac'h, départ. Finistère, arrond. Brest, canton Lannilis, gemeinde Plouguerneau).* 6: *Τὴν δὲ δυσμικὴν παράλιον ὑπὸ τοὺς Ὀσισμίους (ὀσμίους X) ἔχουσι Οὐένετοι. TP:* Osismi. *ND occ.* 5, 118. 268. 7, 94: Mauri Osismiaci. 37, 6: Corumosismis. 17: Praefectus militum Maurorum Osismiacorum, Osismis. *NG* 3 *(Lugd. III),* 8: Civitas Ossismorum (*var.* Osismorum, Oxismorum, Oximorum) = *Saint-Pol de Léon, die dioecesen Léon und Tréguier. Steph. Byz.:* *Ὠστίωνες, ἔθνος παρὰ τῷ δυτικῷ ὠκε-*

ανῷ, οὓς Κοσσίνους (Κοδδίνους Zeuß) Ἀρτεμίδωρός φησι, Πυθέας δ' Ὠστιαίους ʿΤούτων δ' ἐξ εὐωνύμων οἱ Κόσσινοι λεγόμενοι Ὠστίωνες. οὓς Πυθέας Ὠστιαίους (*lis* Ὠστῖ Νους) προσαγορεύει.' *Not. Tiron.* 87, 43 = *n.* 64 *Z.*: Othismus (obtismus *M* obthismus *W* obtismum *G*). *Vita Ermenlandi* 6, 40 *ASS* 25. *mart.* III *p.* 584 *E*: In pago Oximensi villam, quae vocatur Cranna. *Vita Brioci* 40 *Anal. Boll.* 2, 179: In portu qui Achim appellatur (*j. Coz-Castell-Ac'h*). [*Acta s. Menulfi* 1 *ASS* 12. *iul.* III 307 *B*: In insula maris Oceani, quae barbara lingua Yrilanda nuncupatur, vir sanctus et venerabilis Menulfus procreatus est, qui divina inspiratione permotus relictis parentibus ac cognatione sua maiorem Britanniam relinquens, navigio delatus pervenit ad minorem in provinciam civitatis, quae ab antiquis Oximorum nuncupatur.]

-ossŏ- -ossa *ableitungssylben. In GMF* And-ossus Toli-and-ossus, And-ōsus And-oxus, And-ossi-cus, Ann-oss., Apin-ossa Apin-ōsa, Billiccatid-ossus, Bort-ossus, Erge de[o] Brite-xan-oss *CIL* XIII 192, Clam-ossus Clam-ōsa (*cf.* Belli-ōsa), Cacc-ossa, Condann-ossus, *Ep-ossus, Ind-ossus, Lei-ossa, Litti-ossa, Ol-ossus (*cf.* Olussa), Rhe///llnoss *CIL* XIII 199, Sap-ossa, Vo-luni-ossus, [Iu]lianus //od-ossi f(ilius) *CIL* XIII 400, ... ossus *cogn. CIL* VII 305, *O.* Bri-ossum, Nem-ōssos. *Vgl.* üss *und* Bonohoxsis.

Oss-on *M. Smaragdi aut Romani epist. ad Childebertum II. a.* 585 *aut* 590 *MG Epist.* III *p.* 147, 37: Cum Ossone viro glorioso. (*Ardège, Haute-Garonne*) *CIL* XIII 101: Leberenno deo Osson Priami f(ilius) v. s. l. m. *s.* Oxso(n).

Ossŏn-ĭus *M.* (*Rom*) *CIL* VI 7935: C. Ossonius Gallu[s]. *cf.* Piandossonnius.

Ossŏn-ŏba *iberisch? O. in Lusitania, j. Estoy bei Faro. Strab.* 3, 2, 5 *p.* 143: Τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ Νάβρισσα καὶ Ὄνοβα καὶ ⟨Ὀσ⟩σόνοβα καὶ Μαίνοβα καὶ ἄλλαι πλείους. *Mela* 3, 1, 7 (*aus Varro*): In Cuneo sunt Myrtili, Balsa, Ossonoba. *Plin. n. h.* 4, 116: Promunturium sacrum et alterum Cuneus, oppida Ossonoba, Balsa, Myrtili. *Ptol.* 2, 5, 2: Τουρδητανῶν Βάλσα, Ὀσσόνοβα, ἱερὸν ἀκρωτήριον, Καλλίποδος ποταμοῦ ἐκβολαί, Σαλακία, Καιτόβριξ. (*Marcian.* 2, 13 *p.* 547, 4). *IA* 418, 6. 426, 2: Ossonoba. *Rav.* 4, 43 *p.* 306, 12: Ossonoba. (*Faro, a.* 251/5) *CIL* II 1: Imp. Caes. P. Licinio Valeriano P. f. Aug. pont. max. p. p. tr. pot. III cos. res p(ublica) Osson(obensis) ex decreto ord(inis) devot[a] numini maiestatiq(ue) eius d. 5141: [C. Iuli]o L. [f(ilio) Quir(ina) F]elici[ori] Vi[... e]nsi, [fl]am[ini] et IIvir[o O]ssonob(ensi) [L. V]areius [S]am[i]arius [?] L. Ael[ius] Optatus [C.] A[cili]us Coma[tus L. A]xiu[s Tiro C. Iul(io) F]eliciori [amico ben]emeren[tissimo e]t pientissimo d(onum) d(ant). (*S. Romão, concelho de Faro*) 5142: D(is) M(anibus) s(acrum). Caeciliae L. fil. Marinae Ossonob. annorum LXXXV h. s. e. s. t. t. l. — *Münzen. MLI n.* 181 *p.* 134: OSVNBA (Osunuba), OSONOBA *und* OSO.

***Osso-s** *M., nach d'Arbois de Jubainville in* *Ossŏ-rīgĭŏ-n 'reich des Ossos', *ir.* Osraige *für* Os-rige *j. Ossory.*

-ost- *ableitungssylbe in* Alardosto de(o); ... ostus *cogn. CIL* VII 1336, 1276; Caustostis castrum, Ven-ostes, Vilag-ostes Velag-ostius Velacosta?

Ὠστιαῖοι *s.* Ossismi.

Osti-ala *illyrisch? M.* (*Padua*) *CIL* V 2906: Birrius Voltiom ... f. Sumbica Ostiala Birria Frem(antio) Birria Quarta Birria Voltiom. f. Tertia testamento fieri iussit.

Osti-la *F.* (*Dignano*) *CIL* V 155: // Cornelius // Calvo v. f. sibi et [Cor]neliae L. l. Ostilae.

Ostimii *s.* Ossismi.

Ostus *M. cogn.* (*Igg*) *CIL* III 3785 = 10726: Amatu f. Voltaronis filius Opalo Hostius filiu filia Moiota v. f. m. 3806: Quartio Ebonici f. vius fecit s(i)b(i) et co. Maxima Osti f. (*Torcello*) V 2221: Passenae Osti f.

OSV\II *s.* Osnaios.

-ot- *in* Arrota, *cf.* Arrotala?, Caracotinum?, Mars Corotiacus, Moiota, *G.* Togotes.

Ot-ălini *zu ir.* úath *schrecklich? (Zeuß, von der lesart* Ōtadinoi *ausgehend, erklärt 'singulares, pauci', cf. ir.* óthath uathath *paucitas, singularitas) V. in Brittanien, in einem teile von Lothian, welsch* Gododin *und* Guotodin. *Ptol.* 2, 3, 7: Ὠταλινοὶ δὲ μεσημβρινώτεροι· ἐν οἷς πόλεις αἵδε· Κορία, Ἀλαῦνα, Βρεμένιον. 10: Πάλιν δ' ὑπὸ τοὺς Σελγοούας καὶ τοὺς Ὠταλινοὺς διήκοντες ἐφ' ἑκάτερα τὰ πελάγη Βρίγαντες. *Rav.* 5, 31 *p.* 435, 4: Volitanio.

Ot-ălus *M.* (*Forêt de Compiègne*) *CIL* XIII 10002, 589: OTAL.I.

Ot-eia *F. nomen. (Arles) Hübner, Exempla n.* 191 = *CIL* XII 855[a] *und p.* 819: Oteia C. f(ilia) Pla Tertulla hIc adquiescit.

Otesgi *s.* Turrotesgis.

? . . . **otgarius** *M. cogn. (Mitrovitz, spät) CIL* III 6449: . . . otgarius.

Oth-ona *O. in Brittanien. ND occ.* 28, 3: Othona. 13: Praepositus numeri Fortensium, Othonae. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 1: Mutuantonis (*lis* Mutatio Antonis). *s.* Trisanton.

Otian.tus? *Merowing. münzen. Belfort* 3300: OTIAN . . . TVS. 3301 (*Prou* 2730): OTIAWIVꟷ. 3302: OTAꟷ. . . IVꟷ. 3303: OW . . AVꟷ. 3304: ◊. . . . . IVꟷ. 3305: ◊TN . . AVS. 3306: T. . . VIVS. 3307: OTAVIVS. 6623 (*Prou* 2731): OTI7W. IVS.

Otice-Joccus *M. (Rottenburg):* OLICЭJOCCVS.

Otictano *O. Merowing. münze. Belfort* 3308: OTICTANO.

otiet. *(Rom, Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *A* 8: Otiet.

? **Otincius** *M. (Sorrento) CIL* X 746: Q. Otincius Ionicus.

-ŏt-ĭŏ- *in M., dann O.* Epotios, *G.* Icotiae, Lucotios, *ligur.* Tallotius, Q. Talotius (*oder* Tarquius?), fundus Rubacotius.

? **Otius** *M. (Pozzuoli) CIL* X 2909: D(is) M(anibus) Otio Raio.

Otivus *M. cogn. (Cabrières; Nôtre-Dame-de Santé bei Carpentras) CIL* XII 5686, 654[a b]: OIIVI. *(Vienne)* [c]: OTIVI. *Oder* Ivito *zu lesen?*

Otmensis pagus *s.* *Odomagos.

-ŏ-tŏ- *ir.* -ad, *gr.* ο το-ς ο τή, *lit.* -a-tà, *aksl.* -o-tŭ, *uridg.* -ŏ-tŏ-. *In* All-ot(o)-(rīges), Arm-otus, Aud-otus, *bivoto-n, *air.* biad, Cer-otus, Durot(o)-(rīges), Gaul-otus, Lucotos, Lugoto-rīx *cf.* Lugetus, Sacr-otus, Senotum, Ver-otus.

? **Otobesa** *nach Hübner iberisch, O.* 1) *der Edetani in Hispania citerior. Ptol.* 2, 6, 62: Ἠτόβησα (*Müller ci.* Ὠτόβησα). *Liv.* 21, 22, 5 *(a. 218 a. Chr.):* Inde (Carthagine) profectus praeter Etovissam (*var.* Omisam, *Müller ci.* Otobissam) urbem ad Hiberum marituma ora ducit. 22, 20, 3 *(a. 217 a. Chr.):* Ad Onusam (*Müller ci.* Otobissam) classe provecti. — 2) *In Lusitania, j. Oropesa. (Ventas de Cabarra) CIL* II 826: . . . Otovesa[n . . . . .] f. Intera[nuiensem]. *(Oliva)* 829: L. Domitius T. f. Gal(eria) Vetto Otobesani (*nemlich* civis) h. s. e., s. t. t. l. Domitius Fortunat. patrono d. s. f. — *Vgl.* Octogesa, Onusa.

Otocius? *M. (Reims) Habert tab.* XXII 995 = *p.* 105: ƆTOCIVS F.

Ot-onius *M. (Rheinzabern [Speier]):* OTONIVꟷ.

Otovesanus *s.* Otobesa.

Otraustaguta = Austro-guta? *(Concordia, christlich) CIL* V 8740: [F]lavii Servili Otraustaguta e[t] Ilateuta Felicitas.

Otr-esa *O. in Galatien. TP:* Otresa.

Otr-imus *M.* [*Orléans*] *CIL* XIII 10001, 408: OTRIMVS.

Otr-onius *M.* **Otronia** *F. AEM* 2 *s.* 88 = *Pais n.* 265: Otronius, Otronia.

Ottavi-olca *von einem* Octavius, *O. der Cantabri in Hispania Tarraconensis, j. Ogarrio. Ptol.* 2, 6, 50: Ὀτταουιόλκα.

Ott-idius? *M. (Xanten oder Cattwijk aan Zee) CIR* 4: Ottidius Severus.

. . . **ottius** *M. (Portogruaro) CIL* V 8712: . . . ottio Prisc . . .

Ott-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3817: Tertius Ottonis f. vius ces. sibi et Ennia Maxumi f. coiugi et Lasaiun filiae Θ. an. XXV. f. filia.

Otu-aneunus *M. (Saintes, nach dem tode des Germanicus, nicht vor 21 p. Chr.?) Wilmanns, Exempla n.* 885 = *CIL* XIII 1036 II: C. Iulius C. IulI OtuaneunI f(ilius) Rufus, C. Iuli Gedomonis nepos, EpotsorovidI pron(epos) sacerdos Romae et Augusti ad aram, quae est ad confluentem, praefectus fabrum d(at).

ou *diphthong, wofür auch das monophthonge* ō *eintritt* (*daneben* au). *In* Boud . . . *CIL* XIII 3204, boudi bōdi, Boudi-cca Bōdicus, Boudi-nna, Boudus, Boudius Boudia (Teuto)bōdiācī, Boudi-llus, Matron[is] Boudunn[eis], bōus, Bout-erius, Boutus *neben* Bōti-lla, Bovegius, Clounio-q(um), Cloustria, clouto- Cloutus *cf.* clūto- clōto-, Cloutius, (Veru)-cloetius *für* *-cloutios, Clōta Cloutine, Cossou-q(um), Coudo-mā[rus], Cougius Cougion Coougium, *coumi- cōmi-, Counos Caunus, Couneid-oq(um), Coura Couria Courunus, Couso, cout cōt, Coutus, Coutusuati *(genet.)*, Couxollus, Crouciatonnon, *croudi- crōdi-, ?Crougintoudadigoe, Crouta, Doufus *cf.* Duφius, Dous(-arnus, -onnus -a), Fouscius, Gouruna, Gouta, Goutius, Gouto, *-iougo- (Ate-ioucus Atioucius, Ver-iugo-dumnus, Ver-iūgus, Rīgo-ver-iugus),

(And)-iourus, *louca, *louccamo-n, *loucerna lōcerna, Loucetios, Loucintr., Loucita, leucos loucos Vinda-louco *aus* *Vindo-louco, lūcos, loudix lodix, *loudho *blei*, *loudo- *aus* *liudo-, Lougiae, Loupus, Louso-s, . . . lous(os), Lousius, Lous-onna, (*Coxa- Cosa)-lōtī, Maciioundus, Mount . . , Mounus, *verbum* *neudu *noudu *nōdu, *got.* niuta, Nousantia, (ate-)noux, ?ompous, -ouco-, -oud-io-, -ougo-, ounio- *in* Ounio-rīx, -ounio-, -ouno-, -ouro-, ous-, Ousanna, -ouso-, *ouxello-s *geschriben* uxello- (*stamm* *ouqso- oukso-ūkso-), poura, Rouca, roudo-s, Roudium, (Ando(e)-)rourus, Raurici, slóugo-s *in* (Catu-)slōgī, *soucā, *souli-s, Sounus, *Ταρατρους*, Tourenus, tóuta (ou *für* eu), touto-, (Toutus, Ambi-toutus, Con-toutos, [Vi]rotoutae, Vogi-toutus, Touto-bocio, -divix, *für und neben* teuto-), *τοουτιους*, Toutio-rīx, Toutio, Touti-llus -lla, Teutates Toutatis Totati-(gens) Tutatis, Touto Toutŏna, Toutissa Toutissos, Toutissi-c-no-s, trouc(g)o-trōc(g)o-, Trouc-ius (T. Roucius? *CIL* XII 3861), Trouces, Troucet-eius, Troucetius, Trouceti-marus, Trouc(g)illus, Troucissa, *trōcaria, Vitousurix, vou. u *für* ou (*diph für* eu) *in* Taurīnī, Tauriscī; *pyrenaeisch* Harausoni *neben* Harousoni.

-oucŏ- *ableitung, in* Sel-oucus. *s.* -auco- *und* -ougo-.

-oud-ĭŏ- *ableitung, in* (Mars) Olloudius *cf.* Olludius, Velloudius.

Oudoc-eus *M. Vita s. Oudocei* 1 *ASS 2. iul.* I *p.* 320 *D:* Sanctus Oudoceus . . . Oudocei. *Vgl.* Audax?

-ougŏ- *ableitung in M.* Vert-ougus *cf.* Sint-augus.

-oun-ĭŏ- *ableitung in* Carassounius, Taliounia.

Ounĭŏ-rīx *G., villeicht Mercurius? (Châtelet en Champagne, départ. Haute-Marne, zwischen Saint-Dizier und Joinville) Hübner, Exempla n.* 930 = *BSAF* 1876 *p.* 46. 47. 74—82. 160 = *Mowat, Notice épigraph. p.* 107 = *Quicherat, Mélanges* 405 = *BM* 48 (1882) *p.* 255 *n.* 2. 3: Deo Ouniorigi Saturnalis Pauli filius ex voto (donavit) ℬ.

***ounŏ-** *in ir.* fúan *lacerna* = *vōno- = *vo-ouno-, *w.* gwn *toga von* *vo-unā? *Nach Strachan zu lat.* ind-uo, ex-uo, sub-ū-cula, *lit.* aũti.

-o-unŏ- *ableitung* -ŏ-ueno-, *in* Ac-aunus Ac-ounis, Adbugi-ouna Adobogi-ona, Al-ounae Al-auni, Aś-ouni Aś-ōnius, Axi-ounus, Surus Brici-oun . . *CIL* III 5086 *add.*. Caradd-ouna, Caras-ounus, Carath-[ounus] [Carat]h-ōnus, Carass-ounus -ius, Carss-ouna *CIL* VII 191, *Mag-ounus Mag-onus, Mog-ounos, Od-ouna, Sas-ouna, Tali-ounus, Vols-ouna.

OYOAV *Bronze-münze der Bellovaci. Muret-Chab.* 7979: CAIC ℞ OYOAV.

. . . **oupuna** *F. (Geisthal) CIL* III 5422[a]: . . . oupune IanuarI f. con.

-ouq *hispanisch, s.* -uc.

-ouro- *ableitung in* Senourus.

-ous *endung, in* Annou-s = Ann-ovo-s. Belinicous, Cirous, Durnacous?, Ordo(v)us *aus* *Ordovos (Ordovices), VIIVOVS *oder* VIVOVS.

***-ouso-** *in V.* Caerōsi *für* *Cair-ousī.

Ous-anna. *(Metz) Robert et Cagnat* 3[e] *fasc., p.* 157 xɪv: D(is) M(anibus) I(ulius) Secundus Ousanna Pol . . . .

***outo-** *aus* *pouto-, *poutto-, *pouttro-*schauer, schrecklich, schrecken. Nach Ernault in ir.* úath, *cy.* uthr *awful, corn.* uth euth *horror, bret.* euz *horreur, vw. mit lat.* pavor(?).

***oux-ĕllo-** *'hoch', stamm, altgall.* uxello-*geschriben, später* *ōxĕllo- *woher ir.* uasal, *w.* uch-el, *abret.* uchel uhel, *mbret.* uhel, *nbret. (Léon)* hu-el uhel, *tréc.* uc'hel, *vann.* ihuel. *cf.* *ouqs-tero, *ir.* ochtar uachtar *pars superior, cy.* uthyr *bewunderungswürdig, das höchste.*

***ouxo-** ūkso- *für* *ouqso-, *in air.* ós úas *über, cy.* uch, *corn.* uch, *bret.* uc'h, *gr.* αὔξω, *lit.* áuksztas *hoch, ai.* úkṣati, √aug. *In* uxello-.

-ov-*stämme:* *are-co-br-oves. *cf. urcelt.* *mogaves *servants, ir.* mogai.

-ov- *in* Argentovaria, ?Combucovatus, Epo-ster-ov-idu-s, Ialkovasi?, Uxovinus.

ovalidia. *Apuleius Mad. de herb. virt. c.* 23: Chamaemilon Galli oualidiam, Campani amalociam, Daci amalustam vocant.

Ovan *in* Ovan-os = *lat.* iuvenis, *genetiv eines* n-*stammes. Die bilingue (lat.-ogam.) inschrift (Killeen Cormac, county Kildare, Irland) M. Stokes, Christian Inscriptions, vol.* 2 *pl.* 1: Iuvene(s = -is) drvvides = *ogam.* Ovanos (*andere lesen* Uvanos) avi Ivacattos *'(the stone) of Iuvenis grandson of Ivocatis' ist nach Gaidoz gefälscht.*

. . . **ovano** . . . *F. (En Bolard bei Nuits) CIL* XIII 2850: ///oVÀNOV///.

Ovetil Duetil? *(Bordeaux) CIL* XIII 645: Duetil *oder* Ovetil.

Ovetiocu. *(Sevilla) BSAF* 1892 *p.* 149 *n.* 6, 4 = *EE* 8 *p.* 495 *n.* 262, 89: OVETIOCV.

Ovi-ăcus *von* Ovius, *O.* 1) *j. Oeuvy, dép. Marne, arr. Épernay, canton Fère-Champenoise.* — 2) *In belg. Ogy, prov. Hennegau, arrond. Soignies.*

10 //**ovicco-rix** *M.* *(Bei Apt) CIL* XII 1147: Va[l]eria IV̇I ≡ | /oviccorigis f.

Ovidis *fl., im mittelalter Ovede, j. l'Ouvèze, in den dépp. Drôme und Vaucluse, nbfl. der Sorgue. (Nimes) CIL* XII 3316 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 421: N̄(autis) Atr(icae *l'Ardèche*) et Ovidis loca n(umero) XXV d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium), n(autis) Rhod(anicis) et [A]rar(icis loca) XL d(ata) d(ecreto) d(ecurio-20 num) N(emausensium). *CIL* XII 3317 = *Inscr. de Langued., Nimes, n.* 423: [N̄(autis) Atr(icae)] et O[vidis] loca [n(umero)] XX[V d. d. d. N.], n̄(autis) R[hod(anicis) et Arar. XL. d. d. d. N.]. *(Saint-Gilles) CIL* XII 4107 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1386: . . . . Naut(a) Atr(icae) et Ov(idis), curator eiusdem corporis; item utriclar(ius) corp(oratus) Arelat(ensis) eiusdemq(ue) corp(oris) curat(or) . . . .

30 **Ovid-ius** *M., name des römischen dichters* P. Ovidius Naso *und des* Q. Ovidius, *freundes des Martialis (auch in Pompeji CIL* IV 1160. *EE* 1 *n.* 157, *und in Gallia Narbonensis CIL* XII 1647. 3782). *Villeicht auch celtisch? (woher w. lehnwort* ofydd *doctor). (Shefford, Bedfordshire) CIL* VII 1336, 772: OVIDI. *(Unbekannten fundorts)* VIII 12215: Ovidia L. f. Sancta . . . C. Ovidius Cupitus. *(Kesselstadt):* OVIDI. 40 *(Xanten):* OVIDI M. *(Cleve) BJ* 61, 74: OVIDI.M. *(Tongern) Schuerm.* 4060: OVIDI.M. *(Saalburg) Jacobi s.* 324, 115: OVIDI M.

Ovil-ăvă *nom. pl., O. in Noricum,* municipium Aelium, *später* colonia Aurelia Antoniniana Ovilava, *j. Wels an der Traun in Ober-Oesterreich. TP:* Ouilia. *IA* 235, 2: Ouilauis. 249, 2: Ouilatus *(verderbt aus* Ouilauis). 256, 5. 258, 4: Ouilauis. 277, 50 2: Ouilauis (Obilabus *Escor.*). *(Köppach) CIL* III 5606: D(is) [M(anibus)]. L. Saplius Agrippa dec(urio) e[t IIvir] col(oniae) Ovil(avorum) sibi et Primiæ Hon[oratae] coniugi et L. Saplio Optato d[ecur(ioni)] col(oniae) s(upra) s(criptae) filio, et L. Saplio Agrippa[e] . . . . filio vivis fecit et L. Saplio Opta[to] . . . . aed(ili) col(oniae) s(upra) s(criptae) fratri Θ (obito) an(norum) L et L. Sap[lio] Honorato mil(iti) praetor(iano) fil(io) Θ (obito) an(norum) XXI die[r(um)] . . . Antiochia Syria, et Sapliae Optatae n[epti?]. *(Lambach)* 5630: P. Ael. Flavi dec. et IIvir. et flaminis Ael. Cetien- 10 sium, item dec. et IIvir. et pontificis colonia Aurelia Antoniniana Ovil(ava), trib. leg. III. Aug. et Aeliæ P. filiæ Flavinæ filiæ eiusdem et Æl. Mansueti patris eius et Orgetiæ Sisiæ matris ex precepto eius Orgetia Ursa propinqua inpendio heredis fieri instituit. *(Salling bei Gunskirchen, villeicht aus Grünbach)* 11785: . . . . . . Ael(iis) Ovilavi[s]. *(Rom)* VI 1569: Civitates [Norici Vi]runenses, Celeienses, [Teur]nenses, Ov[ila- 20 benses]. 12304: D(is) M(anibus) Argentonio Martiali Ovilavis. *(Trivento)* IX 2593 (*cf. EE* 4 *n.* 598): D(is) M(anibus) s(acrum) P. Florio P. fil. Vol(tinia) Praenestino, mil(iti) legion(is) in Norico. Ael(iis) Obilab(is) b(eneficiario) trib(uni). — *Vgl.* Obil-onna.

? **Ovimaugn-ius** *M.* *Merowing. münze. Belfort* 3310 = 6640 (*Prou* 2706): MVΛVCΗO *R* ΘVIMΛV͡ΓΝ NIVS. 30

Ovinc-ius *M.* *(Hrastnigg bei Saudörfel) CIL* III 5139: Sassus Ovincii.

Ovinc-onius *M.* *(Rom) CIL* VI 2613: P. Ovinconius P. f. Pol. Ingenuos domo. Bodincomagus.

-ŏv-ĭŏ- *m. n., suffix aus* u-*stämmen, bret.* -iu -ew, *in* Alovius, *as-ovios (*nom. pl.* asoioi), Bitovius, Mars Britovius, Kanovium, Conovium?, Contedovius, Cornovius, Cornovium, Duro-corn-ovium, Decantovion, Di- 40 noius *aus* *Dinovius, Dullovius Dulovius, Latobius *für* *Latovios?, Lēx-ovii Lixovio(s), Lorovium vicus, Luxovium, Lussoius Luxovius, Mesovion, Mogovius, Nantovius, ? Parov-i-on?, Pent-ovius, Retovium, Segovii, ? Titovius, in villa Tresovio, Vinnŏvion, Οὐιννο-ὑιον, Vir-ovius. — **-ŏvĭā** *f., bret.* -é -eo. *In* *Carn-oviā, Cornovia (*bas-vannet.* Kernèw, *w.* Cernyw), *spätlatein.* Cornubia, Gergovia, Lexovia, Segovia, Vinovia, dea 50 Vin-ovia, *cf.* Esuvius, *lat.* Lanuvium, Pacuvius, Vesuvius, *umbr.* Krapuvio (*später* Grabovio), Fisovio, *thrac. O.* Bersovia. *s.* -vio-, -via.

Ovĭŏ-rīx *M. (Andernach) CIL* XIII 10006, 65: Oviorix Oviorix.

***ovi-s** *schaf, air.* ói oe, *lat.* ovi-s, *umbr.* uvef ovi, *acc.* 'oves', *gr.* ὄϝι-ς, *got.* *awi-, *an.* ær, *ae.* éowu, *mhd.* ow, *lit.* avì-s, *aksl.* ovĭca, *ai.* ávi-s, *idg. gdf.* *oui-s.

Ov-ius *M. (Rom) CIL* XV 3500: C. Ov.( ) C.( )? 3501: Ovi Vir(ilis?). 3981 *(a. 149):* M. Ovi AvillianI. 3982: M. Ovi Av[illiani]. 4585: (Vinum) ex f(undo) Oviano n(ostro *oder* novo?). 6597: Ovi.

-ŏvŏ- -ŏvā *suffix, bret.* -u, *in:* Annous = Ann-ovo-s, Ausoba *cf.* Ausova, Carasova, Comedovae, *lān-ovos, *lōt-avos *aus* -ovos, *muco(v)os, Nassova, Ordo(v)us *Ordovos, qasovā, Selgŏvai.

Ovo *fig. (Bordeaux):* OVO.

OVOΛE. *Goldmünze der Mediomatrici. Muret-Chab.* 8944: *R* OVOΛE.

Ovous *M. fig. (Tongern) Schuerm.* 4066: OVOVS. 4067: OVPVS. *(j. in Mainz) Becker s.* 106, 151: OVVS *(unbestimmbar).*

OVV. *Silber-münzen. Muret-Chab.* 5943: *R* OVV. 5944: OV.

Ox-etius *M.* **Oxetia** *F. (Alt-Ofen, a. 167) CIL* III *D.* XLVI *p.* 888 = LXXIV *p.* 1992: Alae I Thrac(um) veteran(ae) cui praest Flavius Macer ex gregale Oxetio Naevionis f(ilio) Erav(isco), ex gregale. *(Baracska bei Martonvásar)* III 10371: [D(is) M(anibus)] Vibius Respect. m. cho(rtis) I Alpinoru(m) an. XXV Oxetia Vervicl. mater an. LX.

Ox-ia *nach Siegfried* *Oxīās, *ir.* uas, *w.* uch, *F. (Straße von Besançon nach Grandfontaine) CIL* XIII 5370: Matrabus sacrum. Oxia Messori filia v. s. l. m.

Oxi-carus *M. cogn. (Mdaurusch) CIL* VIII 4725: D(is) M(anibus) s(acrum). Hilarae et Oxicaro Libosus C. Iul. socrae suae fecit. *s.* Oxogarus.

Oxi-dubna *F. (Waitzen) CIL* III 3546: M. Cocceius Moesicus an. XV. h. s. e. M. Cocceius Ma[t]umari f. Florus princeps Cocceia Oxidubna Quintionis f. coniux filio et sibi vivi p.

Oxilla *s.* Oscela.

Oxim-ensis pagus, *j. l'Hiémois, dioecese Séez, mit vorort Exmes, dép. Orne, arr. Argentan. Vita Dumnoli* 2, 11 *ASS 16. mai* III *p.* 609 *A:* Clericus quidam Oximensis, Eleutherius nomine. *Vita Serenici* 1, 8 *ASS 7. mai* II *p.* 163 *D:* Oximensem dioecesim petiit . . , Oximensem dioecesim petens.

Oxma *O. j. Villiers-le-Morhier, départ. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Nogent. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 209 *(a. 690):* Oxma in pago Dorcassino . . . Villa cognominante Villare, in pago Oxminsi . . . Ararnio in pago Oxminsi, Ociciaco in pago Oxmensi. *p.* 360 *(a. 730):* Uxxima.

Oxo-garus *M. (Lambèse) EE* 5 *p.* 413 *n.* 782: Oxogarus soc(rui) m(erenti) fec(it). *s.* Oxicarus.

Oxomensis Oxonensis *s.* Uxama.

Oxon-ius *M. (Padua) CIL* V 3003: Parcilia M. Oxoni f. sibi et suis v. f.

Oxs-o(n) *M. (Bordères-en-Louron) CIL* XIII 369: [D(is)] M(anibus) Θ Harsori Senixsonis f. v(iva) Hautense Somenaris f. uxsor Oxson et Gerexso et Severus fili h. s. s. v(ivus) Seranus Harsori f. t(itulum) p(osuit). *s.* Osson.

Oχt-aius *M.* **Oχtaia** *F. (Mandeure, dép. Doubs, canton Montbéliard) CIL* XIII 5408: Deae Bell(onae) Scantrus Oxtai(i) fil(ius). *(Luxeuil)* 5441: D(is) M(anibus) Oxtaiae. *cf.* Ati-oχtus; *inschrift RE No.* 66 *p.* 164: L. (*oder* T.) Catius [. . . .] oxtus; *stamm* octo- *in* Octo-durus, Octogesa.

Oxthracai *V. in Lusitania. Appian. Hispan.* 58: Μᾶρκος Ἀτίλιος, ὃς Λυσιτανῶν μὲν ἐς ἑπτακοσίους ἐπιδραμὼν ἀπέκτεινε καὶ τὴν μεγίστην πόλιν ἐξεῖλεν, ᾗ ὄνομα Ὀξθράκαι.

Ox-ubii (*vgl.* Esuvii, Mandubii? Seguvii) *zu ir.* ós, *cy.* uch *(super), 'montani'? ligurisches V. in Gallia Narbonensis, = civitas Glannativa. Polyb.* 33, 8 (5), 1 *(a. u. 600):* Ἐξέπεμψεν ἡ σύγκλητος τὸν Ὀπίμιον ἐπὶ τὸν τῶν Ὀξυβίων πόλεμον. 10 (7), 2: Τῆς Ὀξυβίων χώρας κατὰ πόλιν Αἴγιτναν. 11 (8), 2: (Κόιντος) ποιησάμενος τὴν πορείαν διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, ἧκεν εἰς τοὺς Ὀξυβίους. 5: Οἱ δ' Ὀξύβιοι . . . 10: Τοῖς Ὀξυβίοις. *Quadratus bei Steph. Byz.:* Ὀξύβιοι, μοῖρα Λιγύων. *Strab.* 4, 1, 10 *p.* 185: Ὁ Ὀξύβιος καλούμενος λιμὴν *(bei Cap Roux, am fuße des berges Montuby),* ἐπώνυμος τῶν Ὀξυβίων Λιγύων. 6, 2 *p.* 202: Πολύβιος δὲ προστίθησι τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τό τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκιητῶν. *Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates. 47: Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi, citra Veneni Esturri, Soti, Vagienni, Statielli, Binbelli, Maielli, Caburriates, Casmonates, Velleiates et 'quorum

oppida in ora proxime dicemus. *Flor.* 1,19 (2, 3), 5 (*woraus Iord. Rom.* 177 Oxuvii): Itaque cum diu multumque eluderent Saluvii, Deciates, Oxubii, Euburiates, Ingauni, tandem Fulvius latebras eorum ignibus saepsit, Baebius in plana deduxit, Postumius ita exarmavit, ut vix reliquerit ferrum, quo terra coleretur. *Κουάδρατος (lib.* 14 *fr.* 4 *p.* 351 *Peter*[2]) *τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Ῥωμαϊκῆς χιλιαρχίας.*

Oxxello *s.* Uxellus.

Ὀξύβιοι *s.* Oxubii.

Ozidinsis *s.* Ucetia.

Oziminia *F. (Petronell) CIL* III 4511: D(is) M(anibus) Claudiae Oziminiae.

Ozindi(n)**sis** *s.* Ucetia.

P.

p *altgallisch und brittanische gruppe, acy.* p, *air.* c ch, *gemeinceltisch urspr.* qu, *lat.* qu (c, v), *osk. umbr.* p, *griech.* π (ππ), τ (ττ), κ (κκ), *urgerm. got.* ƕ, *nordgerm.* hv, *westgerm.* hw, *hd. nd.* w, *aslaw.* k č c (p?), *lit.* k, *indoeran.* k c (p?), *idg.* kᵤ, *labialisierte velare spirans. In:* *apā *waßer,* (Men)ap(ii), Bĕpo-(litanos), Ciposis, Drap-o(n) (*koseformen* Drapp-), epo-s (*in kurzformen* eppo-), neben equos *(Coligny).* (Ande-)lipa, Lopo-(sagium), *mapo-s, *maquo-s, Paemanī, Parisiī, parma, Pelendŏnes, pempe, (ara-)pennis, penno-s, petiux, petor-, petru(o-), Petuaria, Pictī Pictones, -po-, pog . . , pont-o(n), (Vote-)poris, praesa-, Pretannia, prin(n)i, Rutupiae, Sapaudia, sapinus?, *ligurisch* Lupia.

qu *war villeicht zuerst im anlaut zu* p *geworden, im inlaute hielt es sich länger* (equos, inquimon, Sequanī).

pp *in* Cappia, [C]atuoppus, Crappaus, cruppellarii, Drappus, Drapp-es, Drapp-o(n) *cf.* Drap-o(n), Drippius, Giappa, Gippus, Gipp-o(n), Icoppi, Ioppios, Ioppillo, Lipp-o(n), Luppa Luppo(n), Nappi-(sētū), Peppo(n), Popp-illos = *lat.* Coccillus, Poppua, Roppus, Sappossa, Taluppa, Tapp-o(n) Tappon-ia, Tripp-o(n), Uppia, Urappus, Vappincum *neben* Vapincum.

pl *in* Pleu-(moxii), ploxenum, Sapluto.

pr *in* Praesa-marci, prenne, Pron(a)ea, Prumia, Prudeus.

ps *in* Sapsuta.

pt *in* (Moeni-)captus *für* *qaktos?, Neptācus, *septm.

lp *in* Alpes *für* *Albeis.

sp *in* (Bratu-)spantium, Caspingium.

xp *in* Andoxponni.

Vorne verlor sich altgallisches p *in den altceltischen sprachen, vermutlich nach übergang in* f *und* h (*vgl. armenisch* h *für* p). *In:* ἄδεϛ, Adua, Alesia, anam, Anū Anavō, Ἀρκύνια ὄρη, arē-, Areanos, er-, Hí (*s. oben* II 67, 16), Iverion-, labro-, lāmā, lāno-s, lāno-n, lāro-, lenna linua, Lissos, litanos, Oclos, *oiko-s, ollo-, orco-, rannā, ratis, Rēmi, ritu-, ro-, Ulattī.

Im inlaut a- *für* *apo, amella *für* *ampellā, ei *für* *epi, Lu<p>ernios, ver *für* *uper, vo- ve- *für* *upo-.

p *steht für* b *in* Ate-podua *neben* -boduus, carpentum *für* carbanto-, PRIKOV., *villeicht in fl.* Pados *für* *Bados, Plavis *für* *Blavis.

p *nach Rhŷs für* mb *in* Ipe-voret *zu* Ambi-varetos? *vgl.* Esopnio *mit* Exs-omnius, Exsonius.

p.ogen *celtischer priester? (Mâcon) CIL* XIII 2585: C. Sulp. M fil. Galli omnibus honoribus apud suos func., IIvir q̃. flaminis Aug. p.ogen. dei Moltini gutuatri Mart(is) U[lt(oris)?] cui ordo quod esset civ[is] optimus et innocentissimus statuas publ. ponendas decr.

P . . . iganco *M. cogn. (Coruña del Conde) CIL* II 2803: Reburrus P . . . iganco Melmani [f(ilius)] h. s. e.

P . . ruti *M. (Zabern) CIL* XIII 6005: Ga . . . . . . Ianuario Ca[r]as[i]o P . . ruti (filiis?).

P . . . . . unus *M. (Villaquejida) CIL* II 5072: P . . . . . unus.

P.aar *fig. (Fréjus; Antibes):* L.P.AAR.

Pacca *s.* Iacca.

***Pacci-acus Paci-ācus** *vom lat. gentilicium* Paccius Pacius, *O.* 1) Paxiacum, *j. Paissy, dép. Aisne, arr. Laon, cant. Craonne.* — 2) Paci, Pasceium, *j. Passy-Grigny, dép. Marne, arr. Reims, cant. Châtillon-sur-Marne.* — 3) *Passy-en-Valois, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front; Passy-sur-Loire, dép. Cher, arrond. Sancerre, canton Sancergues, gemeinde La Chapelle-Montlinard; Passy, dép. Nièvre, arr. Cosne, canton La Charité, gemeinde Varennes-les-Narcy; dép. Saône-et-Loire, arrond. Mâcon,*

canton Saint-Gengoux-le-Royal; dép. Haute-Savoie, arr. Bonneville, cant. Saint-Gervais; und canton Samoëns, gemeinde Sixt; départ. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Bray-sur-Seine; und arrond. Melun, canton Brie-Comte-Robert, gemeinde Chevry-Cossigny; und [*a.* 836 Paciacus] *arr. Fontainebleau, canton Lorrez-le-Bocage, gemeinde Villebéon (Égreville?); dép. Yonne, arr. und cant. Sens; Passy, 16. arrond. von Paris.* — 4) de Paciaco, *j. Pacy-sur-Armançon, départ. Yonne, arr. Tonnerre, canton Ancy-le-Franc; Pacy-sur-Eure, départ. Eure, arrond. Évreux.* — 5) *Pacé, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. und canton Rennes; dép. Orne, arrond. und canton Alençon.* — 6) *j. Pecé-le-Robert, départ. Sarthe, arrond. Le Mans, canton Sillé-le-Guillaume.*

Pach-ina *j. Fecht, nbfl. der Ill im Elsaß. Pard. dipl.* 2 *p.* 406.

Paci-aecus *M. Bell. Hispan.* 3, 4: L. Vibium Paciaecum. *Val. Max.* 5, 4 *ext.* 3: XII enim milia nummum, quae post mortem vestram his darentur, a Paciaecis pacti, ut eorum patris interfectorem Etpastum gentis suae tyrannum occideretis, nec ausi solum insigne facinus estis, sed etiam strenuo ac forti exitu clausistis: isdem enim Manibus Paciaecis ultionem, Etpasto poenam, genitoribus nutrimenta, vobis gloriosa fata peperistis. *(Rom) CIL* VI 23675: T. Paciaei T. l. Isargyrl.

Pacilaeus *M. (Greina) CIL* III 10: Porticus Caesarei r[estituit] . . . ius M. f. Pacilaeus.

Pac-ina *F. (Bencatel bei Villariçosa) CIL* II 150: Fontano et Fontanae pro salut. Albi Fausti Albia Facina v. s. a. l.

pădi *kiefern, vgl. finnisch* petäja *pinus silvestris, estn.* peddägas *abies. Metrodoros bei Plin. n. h.* 3, 122: Pudet a Graecis Italiae rationem mutuari, Metrodorus tamen Scepsius dicit, quoniam circum fontem (?) arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur padi, hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo carentem.

? **Padin-ates** *O. in Italien, regio VIII. Plin. n. h.* 3, 116: Padinates. *Consentii ars, vol.* 5 *p.* 349, 6 *sq.:* Cum quasi per derivationem cives significentur, ut Padinates: neque enim Padinam dicimus.

Παδόα **Padua** *s.* Padusa.

Padornaga villa *s.* *Paternaca.

Pădo-s *nach F. Rühl celtisch, nach d'Arbois de Jubainville venetisch, hieß* Bodenkos *am oberlauf als 'grundloser' bei den Liguern, und* Rudon *bei den Venetern, fl. lat.* Pădus, *ahd. mhd.* Pfât, *j. der Po. Polyb.* 2, 16, 6: Ὁ δὲ Πάδος ποταμός, ὑπὸ δὲ τῶν ποιητῶν Ἠριδανὸς θρυλούμενος, ἔχει μὲν τὰς πηγὰς ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ὡς πρὸς τὴν κορυφὴν μᾶλλον τοῦ προειρημένου σχήματος, καταφέρεται δ' εἰς τὰ πεδία ποιούμενος τὴν ῥύσιν ὡς ἐπὶ μεσημβρίαν. (7) ἀφικόμενος δ' εἰς τοὺς ἐπιπέδους τόπους, ἐκκλίνας τῷ ῥεύματι πρὸς ἕω φέρεται δι' αὐτῶν, ποιεῖ δὲ τὴν ἐκβολὴν δυσὶ στόμασιν εἰς τοὺς κατὰ τὸν Ἀδρίαν τόπους· τὸ δὲ πλεῖον ἀποτέμνεται μέρος τῆς πεδιάδος χώρας εἰς τὰς Ἄλπεις καὶ τὸν Ἀδριατικὸν μυχόν. (8) ἄγει δὲ πλῆθος ὕδατος οὐδενὸς ἔλαττον τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ποταμῶν διὰ τὸ τὰς ῥύσεις τὰς ἐπὶ τὰ πεδία νευούσας ἀπό τε τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν εἰς τοῦτον ἐμπίπτειν ἁπάσας καὶ πανταχόθεν. (9) μεγίστῳ δὲ καὶ καλλίστῳ ῥεύματι φέρεται περὶ κυνὸς ἐπιτολήν, αὐξόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνατηκομένων χιόνων ἐν τοῖς προειρημένοις ὄρεσιν. (10) ἀναπλεῖται δ' ἐκ θαλάττης κατὰ τὸ στόμα τὸ καλούμενον Ὄλανα σχεδὸν ἐπὶ δισχιλίους σταδίους. (11) τὴν μὲν γὰρ πρώτην ἐκ τῶν πηγῶν ἔχει ῥύσιν ἁπλῆν, σχίζεται δ' εἰς δύο μέρη κατὰ τοὺς προσαγορευομένους Τριγαβόλους· τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα. (12) κεῖται δ' ἐπὶ τούτῳ λιμὴν οὐδενὸς τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν ἧττω παρεχόμενος ἀσφάλειαν τοῖς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένοις. παρά γε μὴν τοῖς ἐγχωρίοις ὁ ποταμὸς προσαγορεύεται Βόδεγκος. (13) τἄλλα δὲ τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἱστορούμενα παρὰ τοῖς Ἕλλησι, λέγω δὴ τὰ περὶ Φαέθοντα καὶ τὴν ἐκείνου πτῶσιν, ἔτι δὲ τὰ δάκρυα τῶν αἰγείρων καὶ τοὺς μελανείμονας τοὺς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦντας, οὕς φασι τὰς ἐσθῆτας εἰσέτι νῦν φορεῖν τοιαύτας ἀπὸ τοῦ κατὰ Φαέθοντα πένθους, (14) καὶ πᾶσαν δὴ τὴν τραγικὴν καὶ ταύτῃ προσεοικυῖαν ὕλην ἐπὶ μὲν τοῦ παρόντος ὑπερθησόμεθα διὰ τὸ μὴ λίαν καθήκειν τῷ τῆς προκατασκευῆς γένει τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀκριβολογίαν, (15) μεταλαβόντες δὲ καιρὸν ἁρμόττοντα ποιησόμεθα τὴν καθήκουσαν μνήμην, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Τιμαίου περὶ τοὺς προειρημένους τόπους ἄγνοιαν. 17, 3: Ἐκ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας. 19, 13: Τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων. 23, 1: (Γαισάται Γαλάται) ἧκον ὑπεράραντες τὰς Ἄλπεις εἰς

τὸν Πάδον ποταμόν. 28, 4: Τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Πάδου κατοικοῦντας Βοίους. 31, 8: Ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ τὸν Πάδον. 32, 2: Κατὰ τὰς συρροίας τοῦ τ' Ἀδόα καὶ Πάδου ποταμοῦ. 34, 4: Περὶ πόλιν Ἀχέρρας, ἣ μεταξὺ κεῖται τοῦ Πάδου καὶ τῶν Ἀλπεινῶν ὀρῶν. 5: (Ἴνσομβρος) διαβιβάσαντες τὸν Πάδον εἰς τὴν τῶν Ἀνάρων χώραν. 35, 4: Ἐκ τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων. 3, 34, 2: Τῆς ὑπὸ τὰς 10 Ἄλπεις καὶ περὶ τὸν Πάδον ποταμὸν χώρας. 39, 10: Εἰς τὰ περὶ τὸν Πάδον πεδία τῆς Ἰταλίας. 40, 5: Ὧν (πόλεων) τὴν μὲν μίαν ἔκτιζον ἐπὶ τάδε τοῦ Πάδου ποταμοῦ, προσαγορεύσαντες Πλακεντίαν, τὴν δ' ἄλλην ἐπὶ θάτερα, κατονομάσαντες Κρεμώνην. 44, 5: Τοὺς περὶ Μάγιλον (οὗτοι γὰρ ἧκον πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων). 47, 4: Τὰ δὲ πεδία τὰ περὶ τὸν Πάδον, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν εἴρηται διὰ πλειόνων, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν 20 Ῥοδανὸν αὐλῶνος διαζευγνύουσιν αἱ τῶν προειρημένων ὀρῶν ἀκρώρειαι, λαμβάνουσαι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Μασσαλίας ἕως ἐπὶ τὸν τοῦ παντὸς Ἀδρία μυχόν. 48, 6: Κελτοῖς τοῖς τὰ περὶ τὸν Πάδον πεδία κατοικοῦσι. 54, 3. 56, 3. 6: Τὰ περὶ τὸν Πάδον πεδία. 61, 1: Διαβεβηκέναι τὸν Πάδον. 61, 11: Τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων. 64, 1: Τὸν Πάδον ποταμὸν ἤδη πεπεραιωμένος. 66, 1: Διὰ τῶν πεδίων ἐπὶ τὴν τοῦ Πάδου γέφυραν. 5: Ἐπὶ 30 τόπον εὐγεφύρωτον ἀφικέσθαι τοῦ Πάδου. 9: Περαιωθεὶς τὸν Πάδον. 69, 5: Τῶν Κελτῶν, οἳ κατῴκουν μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Τρεβία ποταμοῦ. 75, 3: Ἀνὰ τὸν Πάδον ποταμόν. 86, 2: Οὐ μακρὰν τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς τῶν τοῦ Πάδου στομάτων. 5, 29, 7. 10, 3, 3: Περὶ τὸν Πάδον καλούμενον ποταμόν. 34, 10, 21: Πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συρρέουσι. *Catull.* 39, 13: Transpădānus, ut meos quoque attingam. *Sall. hist.* 1, 15 *D.* 40 = *fr.* 20* *M.*: Citra Padum omnibus lex Licinia ⟨in⟩grata fuit. *Cat.* 49, 2: Piso obpugnatus in iudicio pecuniarum repetundarum propter cuiusdam Transpadani subplicium iniustum. *Caes. b. G.* 5, 24, 4: Unam legionem, quam proxime trans Padum conscripserat. *b. c.* 3, 87, 4: Hae copiae, quas videtis, ex dilectibus horum annorum in citeriore Gallia sunt refectae, et plerique sunt ex colonis Transpadanis. *Cic. ad Att.* 5, 2, 50 3 *(a. 51 a. Chr.)*: Eratque rumor de Transpadanis eos iussos IIIIviros creare. 11, 2 *(a. 51)*: Marcellus foede in Comensi. Etsi ille magistratum non gesserat, erat tamen Transpadanus. 7, 7, 6 *(a. 50)*: Nunc legiones XI, equitatus tantus, quantum volet, Transpadani, plebes urbana, tot tribuni pl., tam perdita iuventus, tanta auctoritate dux, tanta audacia. *epist.* 2, 17, 7 *(a. 50)*: Ut alariis Transpadanis uti negarem. 8, 1, 2 *(c. a. 51)*: Nam et illi rumores de comitiis Transpadanorum Cumarum tenus caluerunt. 12, 5, 2 *(a. 43)*: Tuos etiam clientis Transpadanos mirifice coniunctos cum causa habebamus. 16, 12, 4 *(a. 49)*: Ne Gallias 10 amitteret, quas ambas habet inimicissimas praeter Transpadanos. *de offic.* 3, 22, 88: Male etiam Curio, cum causam Transpadanorum aequam esse dicebat, semper autem addebat 'Vincat utilitas!' *Phil.* 10, 5, 10: Habet inimicissimam Galliam, eos etiam, quibus confidebat, alienissimos, Transpadanos. *Horat. epod.* 16, 27 *sq.*: Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando | Padus Matina laverit cacumina. (*Dazu Porfyrion:* 20 Ne radices quidem Matini montis contingere Padus potest, nedum cacumina, quippe cum Padus Galliae sit, Matinus Calabriae.) *Diodor.* 5, 23, 3: Τοῦ δὲ Φαέθοντος πεσόντος πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ νῦν καλουμένου Πάδου ποταμοῦ, τὸ δὲ παλαιὸν Ἠριδανοῦ προσαγορευομένου. *Nepos Hann.* 4, 1: Cum hoc eodem (P. Cornelio Scipione) apud Padum decernit (Hannibal). 6, 1: Bellum gessit adversus P. Scipionem, filium eius Scipionis, 30 quem ipse primo apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat. *Verg. Aen.* 9, 679 *sq.*: Quales aeriae liquentia flumina circum, | sive Pădi ripis Athesim seu propter amoenum. *g.* 2, 451 *sq.*: Nec non et torrentem undam levis innatat alnus | missa Pădo. *Ovid. met.* 2, 258: Hesperiosque amnes, Rhenum Rhodanumque Pădumque. *fast.* 4, 571: Nunc adit Hesperios, Rhenum Rhodanumque Pădumque. 40 *amor.* 2, 17, 31 *sq.*: Sed neque diversi ripa labuntur eadem | frigidus Eurotas populiferque Pădus. *Germanici Arat.* 617: Nigrescitque Padus, terrae qui proximus amnis. *Strab.* 4, 3, 3 *p.* 192: (Ἀδούας) ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει. 6, 5 *p.* 203 *sq.*: Τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει (Δουρίας) κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν· ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος τούτων τῶν χωρίων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος 50 πολύς τε καὶ ὀξύς, προϊὼν δὲ γίνεται μείζων καὶ πραότερος· ἐκ πολλῶν γὰρ λαμβάνει τὴν αὔξησιν ἐν τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος καὶ πλατύνεται· τῇ οὖν διαχύσει περισπᾷ καὶ ἀμ-

βλύνει τὸν ῥοῦν· εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν ἐκπίπτει μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν πλὴν τοῦ Ἴστρου. 6 p. 204: Μετὰ δὲ τούτους (Λίγυας) καὶ τὸν Πάδον Σαλασσοί. 12 p. 209: Πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συρρέουσι. 5, 1, 4 p. 212: Ἔστι δὲ πεδίον σφόδρα εὔδαιμον καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον. διαιρεῖ δ' αὐτὸ μέσον πως ὁ Πάδος καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν· ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι καὶ τῇ Λιγυστικῇ, πέραν δὲ τὸ λοιπόν. 5 p. 212: Τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται, ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θαυμαστοὺς ἔχουσι, μάλιστα δ' ὁ Πάδος· μέγιστός τε γάρ ἐστι καὶ πληροῦται πολλάκις ἔκ τε ὄμβρων καὶ χιόνων, διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη κατὰ τὰς ἐκβολὰς τυφλὸν τὸ στόμα ποιεῖ καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἡ δ' ἐμπειρία περιγίνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων. 6 p. 212: Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός. p. 213: (Μεδιολάνιον,) πέραν τοῦ Πάδου ... Εἶτ' ἐξίησιν (ὁ Ἀδούας) εἰς τὸν Πάδον. 9 p. 215: Οἷον τὰ περὶ Φαέθοντα καὶ τὰς Ἡλιάδας τὰς ἀπαιγειρουμένας περὶ τὸν Ἠριδανόν, τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τοῦ Πάδου λεγόμενον, καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους τὰς πρὸ τοῦ Πάδου καὶ μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς. p. 216: Τὰ μὲν δὴ πέραν τοῦ Πάδου χωρία Ἐνετοὶ νέμονται καὶ οἱ <Ἴστριοι> μέχρι Πόλας. 10: Οἱ δ' ἐντὸς τοῦ Πάδου κατέχουσι μὲν ἅπασαν ὅσην ἐγκυκλοῦται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπεια μέχρι Γενούας καὶ τῶν Σαβάτων... Καὶ δὴ καὶ τῶν Τυρρηνῶν στειλάντων στρατιὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους καὶ πραξάντων εὖ. 11: Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τοῦ Πάδου καὶ περὶ τὸν Πάδον ἐπιφανεῖς Πλακεντία μὲν καὶ Κρεμώνη πλησιαίταται κατὰ μέσην που τὴν χώραν... p. 217: Παραρρέων ποταμὸς (Τικῖνος) συμβάλλων τῷ Πάδῳ ... Ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὦκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης ἡ πολλή ... Εἰς δὲ Ῥάουενναν κατάπλους τῷ Πάδῳ δυεῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν· πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἑλῶν.... ἀλλ' ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διώρυχας πλωτὰς ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι Πάρμης ἄγων. κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου. 5, 4, 3 p. 242: Διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέστησαν. 6, 4, 2 p. 287: (Ῥωμαῖοι πρῶτον μὲν Λατίνους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποιήσαντο, εἶτα Τυρρηνοὺς καὶ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Πάδον ἔπαυσαν τῆς πολλῆς καὶ ἀνέδην ἐλευθερίας... Τὴν λοιπὴν τῆς νῦν Ἰταλίας πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον. ταύτης δ' ἔτι καθεστώσης ἐν πολέμῳ διέβησαν εἰς τὴν Σικελίαν, ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτὴν ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον. *Vitruv.* 2, 9, 14: Larix vero, quae non est nota nisi is municipalibus, qui sunt circa ripam fluminis Padi et litora maris Hadriani. 16: Haec autem (materies larigna) per Padum Ravennam deportatur. 8, 2, 6: Citra Alpis Timavos et Padus. *Obsequens (ad a. 645 p. Chr.):* Intumescente Pado et stagno Arretino. *Dionys. Halic.* 1, 18, 3: Ἑνὶ τῶν τοῦ Πάδου στομάτων ὁρμισάμενοι Σπινῆτι καλουμένου ναῦς μὲν αὐτοῦ ταύτῃ καταλείπουσι. *Liv.* 5, 33, 10: Coloniis iussis, quae trans Padum omnia loca excepto Venetorum angulo, qui sinum circumcolunt maris, usque ad Alpes tenuere. 35, 2: Poeninon deinde Boii Lingonesque transgressi, cum iam inter Padum atque Alpes omnia tenerentur, Pado ratibus traiecto non Etruscos modo, sed etiam Umbros agro pellunt. 4: Saepe ab iis (Gallis) cis Padum ultraque legiones Etruscorum fusas. 21, 25, 2 *(a. 218 a. Chr.):* Boii sollicitatis Insubribus defecerunt, nec tam ob veteres in populum Romanum iras, quam quod nuper circa Padum Placentiam Cremonamque colonias in agrum Gallicum deductas aegre patiebantur. 13: Tannetum, vicum propincum Pado. 32, 5: Eo, qui circa Padum erat exercitus. 35, 8: Subiectosque Alpinis montibus Circumpadanos campos. 39, 10: Occupavit tamen Scipio Padum traicere. 43, 4: Circa Padus amnis, maior Padus ac violentior Rhodano. 47, 1: Campos patentis, quales sunt inter Padum Alpesque. 2: Festinatumque ad Padum est, ut ratibus, quibus iunxerat flumen, nondum resolutis sine tumultu atque insectatione hostis copias traiceret. 3: Ad sexcentos moratorum in citeriore ripa Padi segniter ratem solventes cepit. Transire pontem non potuit, ut extrema resoluta erant tota rate in secundam aquam labente. (4) Coelius auctor est Magonem cum equitatu et Hispanis peditibus flumen extemplo transnasse, ipsum Hannibalem per superiora Padi vada exercitum traduxisse elephantis in ordinem ad sustinendum impetum fluminis oppositis.

(5) Ea peritis amnis eius vix fidem fecerint, nam neque equites armis equisque salvis tantam vim fluminis superasse veri simile est, ut iam Hispanos omnis inflati travexerint utres, et multorum dierum circuitu Padi vada petenda fuerint, qua exercitus gravis impedimentis traduci posset. (6) Potiores apud me auctores sunt, qui biduo vix locum rate iungendo flumini inventum tradunt *qs.* 31, 10, 3 *(a. 210):* Traiecto Pado ad Cremonam diripiendam pergunt. 32, 29, 7 *(a. 198):* Etiam omnia cis Padum praeter Gallorum Boios, Ilvates Ligurum sub dicione erant. 30, 1: Boiorum exercitus haud ita multo ante traiecerat Padum. 33, 36, 9 *(a. 196):* Marcellus Pado confestim traiecto in agrum Comensem, ubi Insubres Comensibus ad arma excitis castra habebant, legiones ducit. *Liv. perioch.* 20: Exercitibus Romanis tunc primum trans Padum ductis Galli Insubres aliquot proeliis fusi in deditionem venerunt. 110: Opitergini Transpadani. *Val. Max.* 3, 2, 5: Ne M. quidem Marcelli memoriam ab his exemplis separare debemus, in quo tantus vigor animi fuit, ut apud Padum Gallorum regem ingenti exercitu stipatum cum paucis equitibus invaderet, quem protinus obtruncatum armis exuit eaque Iovi Feretrio dicavit. *Mela* 2, 4, 62: Superiora late occupat litora Padus. Namque ab imis radicibus Vesuli montis exortus parvis se primum e fontibus colligit, et aliquatenus exilis ac macer, mox aliis amnibus adeo augescit atque alitur, ut per se septem ad postremum ostia effundat. Unum de eius magnum Padum adpellant. 63: Inde tam citus prosilit, ut discussis fluctibus diu qualem emisit undam agat, suumque etiam in mari alveum servet, donec eum ex adverso litore Histriae eodem impetu profluens Hister amnis excipiat. Hac re per ea loca navigantibus, qua utrimque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium haustus est. 64: A Pado ad Anconam transitur... *Asconius in Cic. Pisonianam p.* 3 *Baiter:* Quemadmodum post plures aetates Cn. Pompeius Strabo, pater Cn. Pompeii Magni, Transpadanas colonias deduxerat. *Lucan.* 4, 134 *sq.:* Sic Venetus stagnante Pădo, fusoque Britannus | navigat Oceano. 6, 272—278: Sic pleno Pădus ore tumens super aggere tutas | excurrit ripas et totos concutit agros, | succubuit siqua tellus cumulumque furentem | undarum non passa ruit, tum flumine toto | transit et ignotos aperit sibi gurgite campos; | illos terra fugit dominos, his rura colonis | accedunt donante Pado. 9, 751 *sq.:* Ille vel in Tanain missus Rhodanumque Pădumque | arderet Nilumque bibens per rura vagantem. 10, 352: Trahitur Gangesque Pădusque. 278 *sq.:* Ante tamen vestros amnes, Rhodanumque Pădumque, | quam Nilum de fonte bibit. *Plin. n. h.* 2, 229: Padi fons mediis diebus aestivis velut interquiescens semper aret. 3, 49: Ad Padum amnem Italiae ditissimum. 115: Octava regio determinatur Arimino, Pado, Appennino. 117: Padus e gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen Alpium elati finibus Ligurum Vagiennorum visendo fonte profluens condensque se cuniculo et in Forovibiensium agro iterum exoriens, nullo amnium claritate inferior, Graecis dictus Eridanus ac poena Phaethontis inlustratus, augetur ad canis ortus liquatis nivibus, agris quam navigis torrentior, nihil tamen ex rapto sibi vindicans, atque ubi linquit ubertatem largitur, (118) CCC p. a fonte addens meatu duo de LXXXX, nec amnes tantum Appenninos Alpinosque navigabiles capiens, sed lacus quoque inmensos in eum sese exonerantes, omni numero XXX flumina in mare Hadriaticum defert... 119: Nec alius amnium tam brevi spatio minoris incrementi est. Urguetur quippe aquarum mole et in profundum agitur, gravis terrae, quamquam deductus in flumina et fossas inter Ravennam Altinumque per CXX, tamen qua largius vomit Septem Maria dictus facere. Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vocatur quondam Messanicus appellatus. Proximum inde ostium magnitudinem portus habet qui Vatreni dicitur, qua Claudius Caesar e Britannia triumphans praegrandi illa domo verius quam nave intravit Hadriam. (120) Hoc ante Eridanum ostium dictum est, ab aliis Spineticum ab urbe Spina quae fuit iuxta praevalens, ut Delphicis creditum est thesauris, condita a Diomede. Auget ibi Padum Vatrenus amnis ex Forocorneliensi agro. Proximum inde ostium Caprasiae, dein Sagis, dein Volane quod ante Eolane vocabatur, omnia ea fossa Flavia quam primi a Sagi fecere Tusci egesto amnis impetu per transversum in Atrianorum paludes quae Septem Maria appellantur, nobili portu oppidi Tuscorum Atriae a quo Atriaticum Mare ante appel-

labatur quod nunc Hadriaticum. (121) Inde ostia plena Carbonaria, fossiones Philistina, quod alii Tartarum vocant, omnia ex Philistinae fossae abundatione nascentia, accedentibus Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris. Pars eorum et proximum portum facit Brundulum, sicut Aedronem Meduaci duo ac fossa Clodia. His se Padus miscet ac per haec effunditur, plerisque, ut in Aegypto Nilus quod vocant Delta, triquetram figuram inter Alpes atque oram maris facere proditus, stadiorum V circuitu. 122: Pudet a Graecis Italiae rationem mutuari, Metrodorus tamen Scepsius dicit, quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur padi, hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo carentem. Cui argumento adest oppidum iuxta Industriam vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo incipit. 123: Transpadana appellatur ab eo regio undecima. . . . Oppida Vibi Forum, Segusio, coloniae ab Alpium radicibus Augusta Taurinorum, inde navigabili Pado, antiqua Ligurum stirpe. 124: Ticinum non procul a Pado. 127: Exadversum Padi fauces. . . . Nepos etiam Padi accola. 130: Mantua Tuscorum trans Padum sola reliqua. 130: Foroiulienses cognomine Transpadani. 131: Incolas Padi. 138: Sine Transpadanis. 7, 162: Inter Apenninum Padumque. 8, 190: Alba (lana) Circumpadanis nulla praefertur. 9, 44: Attilus in Pado. 10, 77: Transpadana Italia. 135: Trans Padum. 12, 18: Quo magis mirum est, quod eidem (Herodoto) credimus, qui Padum amnem vidisset neminem ad id tempus Asiae Graeciaeque aut sibi cognitum. 14, 12: Rumpotinus vocatur et alio nomine opulus arbor Italiae Padum transgressis. 125: Liguriae maxime Circumpadanisque mustis crapulae utilitas discernitur. 16, 66: Album (acer), quod praecipui candoris, vocatur Gallicum in Transpadana Italia transque Alpes nascens. 178: Iis velificant non in Pado tantum nautici. 17, 49: Transpadanis cineris usus adeo placet, ut anteponant fimo iumentorumque quod levissimum est ob id exurant. Utroque tamen pariter non utuntur in eodem arvo, nec in arbustis cinere, nec quasdam ad fruges, ut dicemus. Sunt qui pulvere quoque uvas ali iudicent pubescentesque pulverent et vitium arborumque radicibus adspergant. Quod certum est, Narbonensi provinciae et vindemias circius sic coquit, plus quia pulvis ibi quam sol confert. 201: Transpadana Italia praeter supra dictas cornu, opulo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbustat agros. 18, 66: In Transpadana Italia scio vicenas quinas libras farris modios pendere. 101: Panico et Galliae quidem, praecipue Aquitania utitur, sed et Circumpadana Italia addita faba sine aqua. 120: Vergilius eam (fabam) per ver seri iubet Circumpadanae Italiae ritu. 127: A vino atque messe tertius hic Transpadanis fructus. 182: Non omittemus unam etiamnum arandi rationem in Transpadana Italia bellorum iniuria excogitatam. Salassi cum subiectos Alpibus depopularentur agros, panicum miliumque iam excrescens temptavere. Postquam respuebat natura, inararunt. At illae messes multiplicatae docuere quod nunc vocant artrare, id est aratrare. 205: Quidam omissa caelesti subtilitate temporibus definiunt: vere linum et avenam et papaver atque, uti nunc etiam Transpadani servant, usque in quinquatrus, fabam, siliginem novembre mense, far septembri extremo usque in idus octobres, alii post hunc diem in kal. novembris. 19, 9: In Italiae regione Aliana inter Padum Ticinumque amnes. 16: In quodam rustico ac praedulci Italiae Transpadanae cibo. 21, 73: Hostilia vicus adluitur Pado. 33, 66: Aurum invenitur . . . fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniae, Pado Italiae . . . 36, 175: Ab Appennino ad Padum non invenitur fossicia (harena), nec trans maria. 37, 31: Phaethontis fulmine icti sorores luctu mutatas in arbores populos lacrimis electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem quem Padum vocavimus, electrum appellatum, quoniam sol vocitatus sit Elector, plurimi poetae dixere, primique, ut arbitror, Aeschylus, Philoxenus, Euripides, Nicander, Satyrus, quod esse falsum Italiae testimonio patet. (32) Diligentiores eorum Electridas insulas in mari Hadriatico esse dixerunt, ad quas delaberetur Pado. Qua appellatione nullas umquam ibi fuisse certum est, nec vero qua ullas ita positas esse, in quas quidquam cursu Padi devehi posset. Nam quod Aeschylus in Hiberia, hoc est in Hispania, Eridanum esse dixit eundem appellari Rhodanum, Euripides rursus et Apollonius in Hadriatico litore confluere

Rhodanum et Padum, faciliorem veniam facit ignorati sucini in tanta ignorantia orbis. 34: Zenothemis langas vocit easdem et circa Padum is vitam adsignat. 44: Pado vero adnexa fabula est evidente causa, hodieque Transpadanorum agrestibus feminis monilium vice sucina gestantibus, maxime decoris gratia, sed et medicinae, creditur quippe tonsillis resistere et faucium vitis, vario genere aquarum iuxta Alpis infestante guttura hominum. *Stat. Theb.* 12, 413 *sq.:* Sic Hyperionium tepido Phaethonta sorores | fumantem lavere Pădo. *Frontin. lib. 2 de controv. agrorum p.* 50, 10—12. 82, 24—26: Sicut Padus relicto albeo suo per cuiuslibet fundum medium inrumpit et facit insulam inter novum et veterem alveum. *Val. Flacc.* 1, 526 *sq.:* Veteris sat conscia luctus | silva Pădi et viso flentes genitore sorores. 8, 90: Refluens Pădus. *Quintilian.* 1, 5, 8: Catullus 'ploxenum' circa Padum invenit. *Martial.* 10, 12, 2: Phaethontei qui petis arva Pădī. *Silius* 4, 176 *sq.:* Picenti rasilis hasta, | ripis lecta Pădi, letum tulit. 646 *sq.:* Nec tangere ripas | illabique Pădo dabitur. 15, 34 *sq.:* Cannaene tibi graviorque palude | Maeonius Stygia lacus excessere Pădusque? *Plin. epist.* 4, 6, 1 *(a. 102—105):* Tusci grandine excussi, in regione Transpadana summa abundantia, sed par vilitas nuntiatur. *Tac. hist.* 1, 70: Alam Silianam circa Padum agentem sacramento Vitellii accessisse ... Firmissima Transpadanae regionis municipia, Mediolanum ac Novariam et Eporediam et Vercellas. 2, 11: Ad occupandas Padi ripas. 17: Florentissimum Italiae latus, quantum inter Padum Alpesque camporum et urbium, armis Vitellii ... tenebatur. 19: Postquam in conspectu Padus et nox adpetebat, vallari castra placuit. 20: Caecina Padum transgressus. 22: Traiecto rursus Pado Cremonam petere intendit. 23: In adversam Padi ripam. 32: Transpadanam Italiam ... Obiacere flumen Padum. 34: Inchoato ponte transitum Padi simulantes *sq.* 35: Et erat insula amne medio, in quam gladiatores navibus molientes, Germani nando perlabebantur. 39: Plerique copias trans Padum agentes acciri postulabant. 40: Confluentes Padi et Aduae fluminum, sedecim inde milium spatio distantes, petebant. 43: Forte inter Padum viamque patenti campo duae legiones congressae sunt. 44: Superesse cum ipso Othone militum quod trans Padum fuerit. 3, 34: (Cremona condita erat) propugnaculum adversus Gallos trans Padum agentes et siqua alia vis per Alpes rueret. 50: Umentibus Pado campis. 52: Padumque et mare commeatibus compleri. *a.* 11, 24: Cum Transpadani in civitatem recepti. *Florus* 1, 7 (13), 5: Positis inter Alpes et Padum sedibus (*daraus Iordan. Rom.* 130). 22 (2, 6), 10: Ac primi quidem impetus turbo inter Padum atque Ticinum valido statim fragore detonuit (*daraus Iord. Rom.* 185). *Hygin. de generibus controv. p.* 124, 11—14 *L. cf. p.* 17, 5—8: Circa Padum autem cum ageretur, quod flumen torrens et aliquando tam violentum decurrit, ut alveum mutet et multorum late agros trans ripam, ut ita dicam, transferat, saepe etiam insulas efficiat. *Simylos bei Plut. Rom.* 17: *Τὴν δ' οὐτὰρ Βόϊοί τε καὶ ἔθνεα μυρία Κελτῶν | χηράμενοι ῥείθρων ἐντὸς ἔθεντο Πάδου. Marcell.* 6: (*Οἱ Γαισάται*) *ἐπ' Ἀχέρρας ὥρμησαν, πόλιν ὑπὲρ ποταμοῦ Πάδου ἀνῳκισμένην. ἐκεῖθεν δὲ μυρίους τῶν Γαισατῶν ὁ βασιλεὺς Βριτόμαρτος ἀναλαβὼν τὴν περὶ Πάδον χώραν ἐπόρθει. Crass.* 9 *(a. 72 a. Chr.): Κάσσιος ὁ τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας στρατηγός. Sertor.* 4: *Ὅτε πρῶτον ἐπανῆκεν εἰς Ῥώμην ταμίας ἀποδείκνυται τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας ἐν δέοντι. Pompei.* 16: (*Βροῦτος*) *ἀπεχώρησεν εἰς πολίχνιόν τι τῶν περὶ τὸν Πάδον. Caes.* 20: *Εἰς τὴν περὶ Πάδον Γαλατίαν κατέβη.* 21: *Καῖσαρ δ' αὐτὸς εὖ θέμενος τὰ κατὰ τὴν Γαλατίαν πάλιν ἐν τοῖς περὶ Πάδον χωρίοις διεχείμαζε συσκευαζόμενος τὴν πόλιν.* 25: *Ἐκ τῆς περὶ Πάδον Γαλατίας. quaestt. conviv.* 5, 1 *p.* 676 *B: Τῶν Ἰταλικῶν οἱ περὶ τὸν Πάδον οἰκοῦντες. M. Actorius Naso fr.* 1 *p.* 247, 6 *Peter*[2] *bei Suet. Caes.* 9: Per Ambranos et Transpadanos. *Ptol.* 3, 1, 20: *Πάδου ποταμοῦ ἐκβολαί. Appian. Hisp.* 39: *Ὅτε Ῥωμαῖοι Κελτοῖς τε τοῖς περὶ Πάδον ἐπολέμουν καὶ Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνι. Hann.* 5: *Ἐπὶ δὲ τὸν ποταμὸν Ἠριδανὸν τὸν νῦν Πάδον λεγόμενον ἐλθών, ἔνθα Ῥωμαῖοι Κελτοῖς τοῖς καλουμένοις Βοιοῖς ἐπολέμουν, ἐστρατοπέδευσεν... Ἐπὶ τὸν Πάδον... Τὸν Πάδον ἐπὶ γεφυρῶν περάσαντές τε καὶ λύσαντες τὰς γεφύρας ...* 7: *Περὶ Πάδον.* 8: *Περὶ Πάδον ... περὶ τὸν Πάδον ... ἐπὶ τὸν Πάδον.* 10: *Περὶ Πάδον. b. c.* 1, 109: *Ὁ δὲ (Ἠριδανὸς ῥεῖ) ἔνδοθεν τῶν Ἀλπείων ἐπὶ τὸν Ἰόνιον, Πάδος ἀντὶ Ἠριδανοῦ μετονομασθείς. TP:* Regio Transpa[dana]. *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 7: Non Transpadana

provincia videbatur recepta, sed Roma. 14: Recuperata omni cis Padum Italia. 15: Padi limite aut Appennini iugis uteretur. *Auson. Paulino epist.* 21, 2 *v.* 3: Pădi ruentis impetu torrentior. 25, 18 *sq.:* Qui mutatis ignoti Solis habenis | fulmineum Phaethonta Pădo mersere iugales. *Avien. Arat.* 1168 *sq.:* Ad speciem Heridanus pater expuit, abditur alta | Tethye et occidui tegitur Pădus aequore ponti. 1314—1316: Quid nunc nascentis suspectat navita ponto | agmina prima Pădi caelo tum fervere aperto | vicinasque faces rutili manet Orionis? *orb. terrae* 423—427: Tum caeruleum Pădus evomit antro | flumen, et extento patulos premit aequore campos. Hic prius Heridani propter nemorosa fluenta | fleverunt liquidae lapsum Phaethonta sorores, | mutataeque manus planxerunt pectora ramis. *Symmach. epist.* 9, 83 (78): Molestias, quas Pado auctore tolerasti. *Servius in Verg. buc.* 1, 51: *Inter flumina*] Padum et Mincium. *Aen.* 1, 247: Patavium autem dictum vel a Padi vicinitate, quasi Padavium, vel ἀπὸ τοῦ πέτασθαι. 6, 659: *Eridani*] Qui in Italia, id est in Venetia, Padus vocatur. 9, 676: Liquetia flumina iuxta Padum et Athesin, Venetiae flumina, est etiam fluvius Liquetius . . . *Liquentia flumina*] Padus, Italiae fluvius, aliquot provincias dextra laevaque contingit, inter quas et Venetiae partem praeterfluit. Athesis Venetiae fluvius est, Veronam civitatem ambiens et in Padum cadens. 10, 189: (Phaethon) in Eridanum cecidit, qui et Padus vocatur. 202: Trans Padum. 709: Sane de hoc Vesulo quidam duo flumina, Rhodanum et Padum, nasci dicunt, quorum unus, id est Rhodanus, in Tyrrhenum mare, alter, id est Padus, in Adriaticum fluit. 11, 457: Padusa pars est Padi: nam Padus licet unus sit fluvius, habet tamen fluenta plurima, e quibus est Padusa, quae quibusdam locis facit paludem, quae plena est cycnorum. Alii Padum tribus fontibus nasci dicunt, ex quibus uni sit vocabulum Padusa: qui diffusus in modum stagni in amnem digeritur; nam ideo 'per stagna loquacia'. Alii partem fluminis Padi, in quam descenditur fossa: Valgius in elegis 'Et placidam fossae qua iungunt ora Pădūsam | navigat Alpini flumina magna Pădi'. Ceterum illud incongruum est Padusam feminino genere iuxta veteres Padum dictum. Titinius in Setina 'Vidistin Tiberim? Vidi: qui illam derivet, beaverit agrum Setinum'. *g.* 4, 371: Eridanus fluvius Italiae, qui et Padus vocatur. 372: Purpureum autem nigrum ex altitudine accipimus: nam Padus non in rubrum mare, sed iuxta Ravennam in Adriaticum cadit. *Ammian.* 28, 5, 15: Ubi fertitibus pagis acceptis iam tributarii circumcolunt Padum. *Claudian. fescennin. de nuptiis Honorii* 2 (12), 11—15: Athesis strepat choreis | calamisque flexuosus | leve Mincius susurret | et Pădus electriferis | admoduletur alnis. *panegyr. Manlii Theodori* 200 *sq.:* Prima Pădum Thybrimque ligat crebrisque micantem | urbibus Italiam. *in Eutrop.* 1, 375—377: Sic effata rapit caeli per inania cursum | diva potens unoque Padum translapsa volatu | castra sui rectoris adit. *de bello Pollentino sive Gothico* 532: Fregi Alpes Galeisque Pădum victricibus hausi. *de VI. cons. Honor.* 212: Belli medio Pădus arbiter ibat. 302 *sq.:* Rettulit hostiles animos bellumque remenso | evaluit transferre Pădo. 495 *sq.:* Iamque ora Pădi portusque relinquit | flumineos. *de raptu Proserpinae* 2, 178: Missamque Pădo qui remigat alnum. *carm. min.* 31 (40), 11 *sq.:* Fractaque nobilium ramis electra sororum | cycnus oloriferi vexit ab amne Pădi. *Oros.* 4, 13, 11: Manlius Torquatus et Fulvius Flaccus consules primi trans Padum Romanas duxere legiones. *Sozomen. eccl. h.* 1, 6, 4: *Τὸν Ἠριδανόν, ὃν Πάδον οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι.* *Sid. Apoll. epist.* 1, 5, 5: Insuper oppidum (Ravennam) duplex pars interluit Padi, certa pars alluit. 8, 2: Quod te Ravennae felicius exulantem auribus Padano culice perfossis municipalium ranarum loquax turba circumsilit. 9, 13, 5 *v.* 110—112: Super haec fragorem alumno | Pădus atque civitatum | dat amor Ligusticarum. *Pseudo-Appulei. de remediis salut. p.* XXII 7 *ed. Sillig.:* Inter Pratum (*lis* Padum) Ticinumque amnes. *Ennod. vita b. Epiphani p.* 336 *Hartel:* Summias vocitatur ager, qui in eo loci situs est, in quo terrenum marginem gulosus Padani gurgitis morsus adrodit et flexuose serpens fluvius largitur in conpendio alterius quod furatur ab altero simulque fit lucrum finitimi aliena calamitas. *carm.* I 5, 15—30: Tunc sibi forte Padus captivos texerat agros, | canebant spumis et turgida dorsa minaci. | Currebant stantes per fluctus culmina villae. | Servavit rap-

tum pelagus tunc litore tectum, | et mutans terras mansit fortuna casarum. | Respiceres silvas stationem perdere iussas | ad flammas properare Pado ducente voraces. Tunc ego ferventi germanae tractus amore, cui natum Parcae demessum pollice diro sustulerant viduamque domum constante marito | reddebant, turbis peperit quae semper Averni, | hanc ut solarer, vel vitam prodere legi. | Regnator Ligurum fluviorum maximus ille | sub iuga transmissus gemuit sub pondere cumbae, | intumuit rursusque minas flatusque remisit, | quique polos vicit soli mihi cedere iussus. 2, 134 De ave per Padum super spumas sedente et transeunte], 2: Forte Pădus tumido gurgite transierat. 136 De equo Padano], 5: Ecce Pădānus adest sonipes. *Cassiodor. var.* 2, 31 *(a. 507/511):* Per alveum Padi. 5, 17 *(a. 523/526):* Siqua ligna fabricis eorum necessaria per utramque Padi ripam potuerint inveniri . . . Mittat Padus noster indigenas pelago naves et abies, quae fluentis amnicis nutrita surrexit, marinarum superare cumulos discat undarum. 18 *(a. 523—526),* 3: Siqua etiam per ripam fluminis Padi ligna fabricandis apta dromonibus in praediis regalibus potuerint reperiri. 20 *(a. 523/526),* 1: Per utramque ripam Padi reperiri ligna comperimus fabricandis apta dromonibus. 12, 24 *(a. 537/538),* 3: Venetiae praedicabiles quondam plenae nobilibus ab austro Ravennam Padumque contingunt. *Procop. b. Gotth.* 1, 1: *Πάδος τε γὰρ ποταμός, ὃν καὶ Ἠριδανὸν καλοῦσιν, ἐξ ὀρέων τῶν Κελτικῶν ταύτῃ φερόμενος καὶ ποταμοὶ ἄλλοι ναυσίποροι ξὺν λίμναις τισὶ πανταχόθεν αὐτὴν (Ῥάβενναν) ἀμφίρρυτον ποιοῦσι τὴν πόλιν.* 16: *Ὑπὲρ δὲ Ῥαβέννης πόλεως Πάδου τοῦ ποταμοῦ ἐν ἀριστερᾷ Λιγούριοι ᾤκηνται.* 2, 21: *Ἐς ποταμὸν Πάδον, ὃς Μεδιολάνου ἀπέχει ἡμέρας ὁδόν.* 25: *Οἱ δὲ Γερμανοί, ἕως μὲν ἐν Λιγούροις ἦσαν, οὐδὲν ἐς τοὺς Γότθους ἄχαρι ἔπρασσον, ὅπως σφίσι μηδεμία κωλύμη ἐκ τοῦ Πάδου τὴν διάβασιν πρὸς αὐτῶν γένηται. ὡς δὲ ἵκοντο ἐς Τικίνων πόλιν, ἵνα δὴ γέφυραν ἐς τὸν ποταμὸν ἐτεκτήναντο οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, τά τε ἄλλα ὑπούργουν οἱ ταῦτα φυλάσσοντες καὶ τὸν Πάδον κατ' ἐξουσίαν διαβαίνειν εἴων.* 28: *Συχνὰς γὰρ οἱ Γότθοι ἀκάτους πρότερον ἐν Λιγούροις συλλέξαντες ἐς τὸν Πάδον καθῆκαν . . . οὕτω δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου ὕδωρ ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ὑπέληγεν ὥστε αὐτῷ ναυτίλλεσθαι τὸ παράπαν ἀδύνατα ἦν.* 4, 26: *Ἀδιέξοδά τε καὶ ὅλως ἄπορα πανταχόσε ἀμφὶ ποταμὸν Πάδον τὰ χωρία εἶναι ἀνάγκῃ χειροποιήτῳ σκευωρησάμενος (Τεΐας).* 33: *(Γότθοι) διαβάντες ποταμὸν Πάδον . . . (Ναρσῆς) Βαλεριανὸν μὲν ἐκέλευσε πᾶσι τοῖς ἑπομένοις ἀμφὶ Πάδον ποταμὸν φυλακὴν ἔχειν.* 35: *(Γότθοι) ἐς Τίκινόν τε πόλιν καὶ χωρία τὰ ὑπὲρ ποταμὸν Πάδον ἐχώρησαν.* *Auctarium Marcellini* 540, 5: Gothi trans Padum residentes (*cf. Iordan. Rom.* 378): Gothi, qui trans Padum in Liguria consistebant). 542, 2: (Totilas) Padum transit. *Iord. Get.* 29, 148: Quae urbs (Ravenna) inter paludes et pelago interque Padi fluenta unius tantum patet accessu. 149: A septentrionale quoque plaga ramus illi ex Pado est, qui Fossa vocitatur Asconis. 150: A meridie item ipse Padus, quem Italiae soli fluviorum regem dicunt, cognomento Eridanus, ab Augusto imperatore latissima fossa demissus, qui septima sui alvei parte per mediam influit civitatem, ad ostia sua amoenissimum portum praebens, classem ducentarum quinquaginta navium Dione referente tutissima dudum credebatur recipere statione. 151: Qui nunc, ut Favius ait, quod aliquando portus fuerit, spatiosissimus ortus ostendit arboribus plenus, verum de quibus non pendeant vela, sed poma. 57, 293: Transactoque Pado amne ad Ravennam regiam urbem castra componit (Odoacer). *Lactant. Placid. schol. in Stat. Theb.* 1, 221: (Phaethon) fulmine est praecipitatus in Padum. *Antoninus martyr de locis sanctis cap.* 48 *p.* 118 *Tobler:* Super fluvium, qui dicitur Padus. *Fortunat. carm. praef.* § 4 *p.* 2 *Leo:* De Ravenna progrediens Padum, Atesim, Brintam, Plavem, Liquentiam Teliamentumque tranans. *c.* 1, 15, 74: Fortior Hadriacas nec Pădus intrat aquas. *vita s. Martini* 2, 78: Rhenus, Atax, Rhodanus, Tibris, Pădus, Hister, Orontes. 4, 678: Ingrediens Atesim, Pădus excipit inde phaselo. *Gregor. M. dial.* 3, 10: Quod cursus sui Padus alveum egressus ecclesiae agros occupasset. *reg.* 7, 19 *(a. 597):* Quia in Pado isdem exarchus occupatus est. 23 *(a. 597):* Dum eam quidam Langobardus civitatem ingressus in Transpadanis partibus invenisset. *Honori p. I epist. ad Isacium Rav. a. 625 (Mansi* 10 *c.* 577 *C):* Delatum est ad nos episcopos Transpadanos. *Isidor. or.* 13, 21, 26: Padus Italiae fluvius, a iugis Alpium fusus, ex tribus fontibus

oritur, ex quibus unum vocatum est Padus, qui diffusus in modum stagni amnem sinu dirigit, a quo et Padus est nominatus. Hic a Graecis Eridanus cognominatur, ab Eridano Solis filio, quem Faetontem dicunt, qui fulmine percussus in eodem fluvio deiectus est et extinctus. Augetur exortu Canis, liquescentibus nivibus, et cum accessione XXX fluminum circa Ravennam in Atriatico mari differtur. *Lexicon Tironian.* 89, 12: Padum. *CGlL* 4 *p.* 418, 45 *(om d c f):* Padum fluuium Galliae (italiae *c*). 5 *p.* 551, 50: Eridanus qui et Padus fluuius Gallie Cisalpine. — *Inschriften. (Santiponce, senatsbeschluß unter Marcus, a. 176—180) CIL* II 6278 *v.* 42 *sq.:* Trans Padum *(substantivisch)* autem perque omnes Italiae regiones arbitrium iniungendum praefectis alimentorum dandis. *(Angora)* III 249 = 6753: B. f. L. Didio Marino v. e. proc(uratori) Aug. n. provinc. Ara[b]., proc. Galatiae, proc. fam. glad. per Gallias Bret. Hisp[a]nias, German. et Raetiam, [pr]oc(uratori) Minuciae, proc(uratori) alimen[to]r(um) per Transpadum, Histriam [et] Libu[r]niam, proc(uratori) vectigalior(um) [p]opul(i) R(omani), quae sunt citra Padum *(am rechten ufer des Po),* proc(uratori) fam. glad. per Asiam, Bithyn., Galat., Cappadoc., Lyciam, Pamphyl., Cilic., Cyprum, Pontum, Paflag., trib. coh. I praetor. Marianus Aug. n. lib. pp. XX lib. Bithyniae, Ponti, Paflag., nutritor(um) eius. *(Brussa)* 6994: D(is) [M(anibus)] Sex. Pacuv[io] Restituto [proc.] Augg. ad f[amil.] gladiat[or. per] Asiam e[t adhae]rentes p[rovin]cias pro[c. Augg.] ad XX tr[ans Pa]dum Seleuc[us l.]. *(Triest)* V 541: D(is) M(anibus) T. Dom[i]ti Gracilis na(tione) Ditio(nis); vix(it) an(nos) L, mil(itavit) an(nos) ·XIII·IIII· (quadriremi) Pado. Heredes L. Plaetorius Bassus et L. Murranius Super b(ene) m(erenti) p(osuerunt). *(Concordia, a. 161—169)* 1874: [C.] Arrio . . [f. Q]uir(ina) Antonino prae[f(ecto)] aer[a]ri Saturn[i], iurid[i]co per Italiam [re]gionis Transpadanae primo *qs. (Viguenza bei Ferrara)* 2385: D(is) M(anibus) Atiliae Primitivae coniugi inconparab. Herma Augg. verna disp(ensator) region(is) Padan(ae), Vercellensium, Ravennatium b. m. p. *(Verona)* 3351: Loc. sepulturae familiae ·XX· lib(ertatium) reg(ionis) Transpad(anae) Theopompus ark. d. s. p. et Tryphonius et Q. Sicini . . . *(Brescia)* 4332: L. Gaboni Arunculeio Pacilio Fab. Severo c. v., iurid(ico) reg(ionis) Transpad(anae) *qs. (Unter Septimius Severus, vor 207)* 4341: M. Nonio M. f. Fab. Arrio Paulino Apro c. v. . . . iuridico region(is) Tran[spad(anae)] *qs. (Turin)* 7127 = *Anthol. Lat.* 1266 *Buechel.:* Terras nec minus et maria | impuri aqu(a)e Pădi nec minus et SavI. *(Rabland bei Meran, meilenzeiger, 46 p. Chr.) CIL* V 8003: Ti. Claudius Caesar Augustus German[icus] pont. max., trib. pot. VI, cos. desig. IIII, imp. XI. p. p., [vi]am Claudiam Augustam, quam Drusus pater Alpibus bello patefactis derexserat, munit a flumine Pado at [f]lumen Danuvium per [m.] p. CC[CL]. *(Concordia)* 8659: P. Cominio P. f. Cl(audia) Clementi praef(ecto) classium praet(oriarum) Misenens(is) et Ravenn(atis), ... proc(uratori) Aug(usti) ad famil(iam) glad(iatoriam) Transpad(anam, *elliptisch*). *Notizie degli Scavi di Antichità* 1890 *p.* 173: Proc. ad f[amil. glad. Transpad.] per Italiam *qs. (Baccio bei Mailand) CIL* V 8921: Axilio [H]onorato iur(idico) reg(ionis) Transpad(anae) [c.] v. cur. r. p. [C]omens. et Berg. [tr]ib. laticl. leg. III . . . *(Rom)* VI 1418: T. Fl(avio) Postumio Titiano, v. cos. procos. prov. Africae, cos. aquarum et Miniciae, corr(ectori) Campaniae, corr(ectori) Italiae Transpadanae *qs.* 1419: . . . . [cor]rectori Italiae reg(ionis) Tra[nspadanae]. *(a. 237—254)* 1520: [D. S]imoni Proculi Iuliani c. [v. . . . . leg. Aug., prov. Sy]riae, Coeles, Daciarum, III. p. . . . [iur]idico per Transpadum. . . . 1546: [Quin]que [f]asc(alis) reg[ionis Transpadanae]. *(Hr. Buscha, 2. hälfte des 3. jh., vor Dioclet.)* VIII 822: C. Attio Alcimo Feliciano p. v. vice praeff. praet. praef. annonae vice praef. vigulum mag. r[ei] summae privatae magistr[o summa]rum rationum curatori operis [thea]tri proc. hereditatium p[rocuratori?] sacrae monetae . . . . [proc.] prov. Narbonens. proc. priv. per Salariam Tiburtinam, Valeriam Tusciam proc. per Flaminiam, Umbriam, Picenum, item vice proc. quadrag. Galliar(um) proc(uratori) alimentor(um) per Transpadum, Histriam, Liburniam, ad[v]ocat[o] fisci, provinciar(um) XI ob eximium amorem in patriam splendidissimus ordo Turcet. patrono. *(Constantine, a. 186/188)* 7030: [C. Arrio . . . . Antonino cos. procos. Asiae . . . . praef. aerari Saturni . . . .

praet.] curatoribus et tutoribus dandis, primo constituto curatori Nolanorum, fratri Arvali, augur(i), sodali Marciano Antoniniano, iuridico regionis Transpadaneae, curatori Ariminiensium, curatori civitatum per Aemiliam, aedili curuli, ab actis senatus, seviro equitum Romanorum, quaest(ori) urbano, tribuno leg(ionis) IIII. Scythicae, quattuorviro viarum curandarum, patrono IIII. col(oniarum) C. Iulius Libo trierchus classis novae Lybice, patrono d(ecreto) d(ecurionum) .... no f(ecit). 7036: T. Caesernio /· f. Palat. Statio Quintio Stat[ia]no Memmio Macrino cos. sod[al]i augustali leg. pr. pr. provinciae Af[ri]cae leg. leg. XIIII. g. m. V misso ad dilec[tu]m iuniorum a dIvo Hadriano in r[e]gionem Transpadanam trib. pl. quae[st.] candidato dIvi Hadriani comiti eiusdem in [ori]ente .XV. virum stlitib(us) iu[dican]dis d. d. pat[rono IIII c]olon. p. p. *(Hr. el-M'den)* 12442: C. Memmio C. f. Quir(ina) Fido Iulio Albio cons. sodali Titio leg. Aug. pro pr. prov. Noricae, cur. viae Flam., praef. Minic. pro cons. provin. Baetic., leg(ato) Aug(usti) leg. VII. Claudiae, iuridico per Italiam reg(ionis) Transpadanae, praetori leg. pr. pr. prov. Afric. .... *(Damus el-Karita, Karthago, von M. Marcellus iunior)* 12538 = *Elogium* XXIII *CIL* I² *p.* 117: Transpadanis conflixi[t multi]s m[ilib]us hostium caesis cepit et cap[tivos]. *(Mercogliano) CIL* X 1127: Cn. Ma[rcio] Cn. f. Stel(latina) Rust[io Rufino] praef(ecto) class. pr[aet. Misen.], praef. class. Rav[enn. proc.] Aug. prov. Syria[e ...., trib.] coh. I. praet, tri[b. coh. XI. ur]ban., trib. coh. VI. [vig., procuratori regionis] Transpadan(ae), p[roc. Aug]ust. ordinibu[s ... ex] equite Roman[o, exercitato]ri equit[um praetorian.], 7. coh. I [pr. leg. III Cyr. III. Gall.] XV Ap[oll.]. *(S. Maria di Capua, a. 223—235)* 3856: L. Fulvio Gavio N[umisio Petronio] Aemiliano cos. .... pont., electo ab op[timo imp(eratore) Severo] Alexandro Aug(usto) ad [dilect(um) habend(um)] per regionem Tra[nspadanam], praet. can[did.] .... Lugdunen[ses patrono posuer(unt). 3870: L. Vitrasio L. f. Pos. Flaminino cos. pro cons. provinciae Africae, leg. [p]r. pr. Italiae Transpadanae et provinciae Moesiae superioris et exercitus provinciae Dalmatiae, curatori alvei Tiberis riparum cloacarum urbis. .... *(Porto d'Anzo, unter Trajan)* 6658: C. Iulio M. f. Volt. Proculo cos. XV. vir. sacris faciundis, fetiali, cur. operum publicorum, leg. Aug. p. p. ad census provinciae Lugdunensis, leg(ato) Aug(usti) p(ro) p(raetore) region(is) Transpadanae, legato leg. VI ferrat. praet., trib. pl. ab actis imp. Traiani Aug., tr. leg. IIII. Scythic. q̄. Augustor(um), IIIviro a. a. a. f. f. Antiates publice patrono. *(Piacenza, aus Pius' zeit)* XI 1222: D(is) M(anibus) P. Aelio Aug. l. Prothymo tabul(ario) XX her(editatium) Aemil(iae), Liguriæ, Transpadanae *(elliptisch)* Ulpia Aug. lib. Clarina coniunx et Aeli Similis et Prothymus fili patri bene merentI hIc hoc praetorium cum balineo a solo erexit. *(Civitavecchia)* 3530: [Da]sumius [P]a[p]us mil(es) clas. prae. Raven. IIII [Pad]o n̄. Dalmata vix. [a]nnis ·L· militavit an. XXV f. heres Marius Mansuetus b. m. *(Pesaro, unter Gordianus III, nach a. 237)* 6338: C. Luxilio C. f. Pompt. Sabino Egnatio Proculo c̄. v̄. cur. rer(um) publicar(um) Pisaur. et Fanest., leg. leg. X. gem. Gordian. iur(idico) reg(ionis) Transpad(anae), cur(atori) viar(um) et praef. aliment. Clodiae et coherent. leg. prov. Achaiae, praet. aedili ceriali, quaest., pr. pr. prov. Cretae, Cyr., trib. latic. leg. IIII. Flav. patrono coloniarum Pisaur. et Fanest. *(Mainz, a. 242) BJ* 84 (1887) *s.* 89 *cf. WK* 11 (1892) *Nr.* 12 *sp.* 231: .... praef(ectus) fr(umenti) dand(i) p[l]eb(i) Ro[m(anae)] et missus adv(ersus) h(ostes) p(ublicos) in re[g(ionem) Transp]ad(anam) tir(onibus) legend(is) et arm(is) fabr(icandis) in [ur(be) Me]diol(anio). — **Pădus** *M., Gallier. Sil.* 4, 232: Labarumque Pădumque. — **Pădāna** *F. cogn. (Grezzana) CIL* V 3732: .. odius Saturn. sibi et .. ntiae Padanae uxori.

Padua Pădūsa *(cf.* mori-marusa) *der spinetische arm des Po, Po di Primaro. Polyb.* 2, 16,11: *Τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα. Catull.* 95,7*sq.:* At Volusi annales Pădŭam morientur ad ipsam | et laxas scombris saepe dabunt tunicas. *Verg. Aen.* 11,457: Piscosove amne Pădūsae | dant sonitum rauci per stagna loquacia cycni. (*Dazu Servius:* Padusa pars est Padi: nam Padus licet unus sit fluvius, habet tamen fluenta plurima, e quibus est Padusa, quae quibusdam locis facit paludem, quae plena est cygnorum. Alii Padum tribus fontibus nasci dicunt, ex quibus uni sit vocabulum Padusa: qui diffusus in mo-

dum stagni in amnem digeritur; nam ideo 'per stagna loquacia'. Alii partem fluminis Padi, in quam descenditur fossa: Valgius in elegis: 'Et placidam fossae qua iungunt ora Pădūsam, | navigat Alpini flumina magna Pădi'. Ceterum illud incongruum est Padusam feminino genere iuxta veteres Padum dictum: Titinius in Setina: 'Vidistin Tiberim?' Vidi: qui illam derivet, beaverit agrum Setinum.) *Plin. n. h.* 3,119: Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vocatur quondam Messanicus appellatus. *Claudian. epithal. dictum Pall. et Cel.* 109: Eridani ripas et raucae stagna Pădūsae diffugiens nudavit olor. *Liber generationis* 1, 229 *Chronogr. a. 354 p.* 112 *M.:* Heridanus qui est Padusas: Eridanum Altino dicunt esse, ubi Feton dicitur condidisse (qui est . . . condidisse *om. BF*).

? **Paegnalaech** *O. j. Finchale bei Durham. Baeda h. l.* 3, 27: (Tuda) in monasterio, quod dicitur Paegnalaech, honorifice sepultus.

Pae-mani *V. ist germanisch.*

-paes-eris *in* Tannepaeseris.

Paesĭ-ci *V. in Calaecia. Plin. n. h.* 3, 28: In his (Asturibus) sunt Gigurri, Paesici, Lancienses, Zoelae. 4, 111: Regio Asturum, Noega oppidum, in paeninsula Paesici. *Ptol.* 2, 6, 5: *Παισικῶν Φλαουιοναουία, Ναίλου ποταμοῦ ἐκβολαί. Rav.* 4, 45 *p.* 320, 17: Passicin. *Davon abgeleitet cogn.*

Paesicus *M.* **Paesica** *F. (Covadonga) CIL* II 2706: D(is) M(anibus) Antoni Pae[sici], Arreni f., Vad(iniensis) . . . . . an(norum) XL ae[r(um)? . .] f(iliis) p(osuit), s. t. t. l. *(Lara)* 2856: Ambata Paesica Argamonica Ambati uxor f(aciendum) c(uravit). *(Quintanilla Somuño, provinz Burgos) EE* 8 *p.* 422 *n.* 158: Nymp(his) Paesica v. s. l. m.

Paes-urī *V., der nördlichste stamm der Lusitaner am meer. Plin. n. h.* 4, 113: A Durio Lusitania incipit. Turduli veteres, Paesuri, flumen Vagia (Vagua *Unger, j. Vouga),* oppidum Talabrica, oppidum et flumen Aeminium, oppidum Coniumbrica, Collippo, Eburobrittium. *(Lamas de Moledo) CIL* II 418: Ca(m)ala Pisiri (Paesuri?) f(ilia) an(norum) XXV h. s. e. s. t. t. l. *(Alcantara)* 760: Municipia provinciae Lusitaniae stipe conlata quae opus pontis perfecerunt Igaeditani, Lancienses oppidani Talori Interannienses, Colarni Lancienses Transcudani, Aravi, Meidubrigenses, Arabrigenses, Banienses, Paesures. *cf.* Pis(s)irus.

Paetaonium *s.* Petavonion.

Paet-icus *venetisch nach Pauli.*

? **Paet-inus** *M.* **Paetina** *F. (Vranjica) CIL* III 6382: D(is) M(anibus) Publiciae Paetinae domo Urbisalviae sanctissimae coniugi et incomparabili feminæ Visidienus Marcellus maritus rari erga se adfectus. *(Caerleon)* VII 111: 7 Paetini.

Pag-antia *ligur. fl., im MA.* Pag-inz-a Pagenza Begenze, *j. die Pegnitz. s.* *Bagantia.

Pagur-ius *M. (Ivrea) CIL* V 6808: C. Paguri C. l. Gelotis.

Pagusi-cus *M.* **Pagusica** *F. (Santiago de Caçém) CIL* II 22: Marti sacrum in honorem G. Pag(usici) Marini Pag(usica) Mariane fratri pientissimo. 27: G. Pagusico Valeriano ex testament. suo Scribonia G. f. Maxima heres f. c. 28: Pagusicae L. f. Fundanae C. Pagusicus Lucianus sorori optumae.

Paichta *j. Pachten an der Saar, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Saarlouis.*

Paii *M. (j. in Mainz) Becker s.* 106, 152: OF(ficina) PAII *(unbestimmbar). cf. (Tongern) Schuerm.* 4074. 4075: Of. Pa . . . *(Pettau)* 4083: PAFIF . . .

Pail-onia *F. (Verona) CIL* V 3469: V. f. L. Sollius L. [f.] Secund[i]o Pap. Ticinensis sibi et Pailoniae L. f. Maximae uxori.

Pail-ont-io-n *s.* Pallantia.

Paimn *fig. (Paris) BE* 1882 *p.* 121: PAIMN.

Pairolis, Castrum de, *j. Peyrolles, dép. Bouches-du-Rhône, arrond. Aix.*

Pairus *M. fig. (Bordeaux) Schuerm.* 4084: PAIRVS.

Pais-ula *O. der Turdetani in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 15: Besaro. *Ptol.* 2, 4, 10: *Παισοῦλα (zwischen Κάλδουβα und Σαγουντία). cf.* Paesuri.

Paiurin. *BJ* 61 *s.* 74[37].

Paius *venetisch nach Pauli, M. (Caorle) CIL* V 1956: Batolae Dionis f. de Libuirn. clupeo t. f. i. Paius Verzonis f(ilius) de Marte bicrota v. f. sibi et suis lib. libq.

pāla pala-ga palac-urna *halbpfündige masse im goldsande der turdetanischen flüsse, nach Hübner wol iberisch. Strab.* 3, 2, 8 *p.* 146 *(aus Poseidonios): Ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσίου φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε καὶ ἡμιλιτριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς*

καθάρσεως δεομένας. *Plin. n. h.* 33, 77: Aurum arrugia quaesitum non coquitur, sed statim suum est. Inveniuntur ita massae, nec non in puteis, et denas excedentes libras; palagas, alii palacurnas, idem quod minutum est balucem vocant. *Martial.* 12, 57, 7—10: Hinc otiosus sordidam quatit mensam | Neroniana nummularius massa, | illinc palucis malleator Hispanae | tritum nitenti fuste verberat saxum. *cf.* balluca, balux.

Palantia Palantini *s.* Pallantia.

Palantucia *in Callaecia. Heiss, Monnaies des rois wisigoths p.* 57. — *cf. Indicador manual de la Numismatica Española p.* 199: Pal[a]ntucio.

Palari-ăcus *ethnicum cives pagus. (Riva) CIL* V 4992: V. f. Lubiamu[s] Triumi. Ebus[i] fil. Palariacu[s] . . . *(Lomas)* 5008: Cl. Tertius Palariacus T. Cornelius Tertius Tricalianus cur. populi p. p. [re]stituerunt.

Pal-ărus *M. (Barniedo) CIL* II 5709: M(onumentum *oder* Manibus) p(ositum) Ambadus Palari . . . . .

Pala-sca *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, von* pala.

***Palati-ăcum** *von M.* *Palatius, *O. j. Palazzago, prov. und distr. Bergamo.*

Palav-ellius *venetisch nach Pauli, M. (Ferrara) CIL* V 2392: D(is) M(anibus) Q. Palavellio Paulino vet. coh. VII praetoriae Q. Palavellius Pudens patri b. m. ponendum curavit. 2324: D(is) M(anibus) Mur[r]iae Valentinae Q. Palavellius Pudens et P. Papinius Petronianus matri b. m.

***Pālavi-ăcum** *von M.* Palavius, *O. j. Parabiago, prov. Milano, distr. Gallarate.*

***Palaviani-cum** *O. j. Palavanego, Palavianego.*

Paldri-ăcus *O. bei Fontenelle. Aigradi vita s. Ansberti* 11, 44 *ASS 9. febr.* II *p.* 356 *B:* In Rotomagense territorium in locum, qui dicitur Paldriacus.

Paleci-ăcus *O. bei Villefranche.*

Paleis *fl. le Palais, nbfl. der Vègre, dép. Sarthe.*

Palentini *s.* Pallantia.

Paliar-ascus *nach d'Arbois de Jubainville ligur. O., j. Palharès, dép. Ardèche.*

Palis *O. bei Libisosa. (Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Ad Palem (3281, -en 3282, -e 3283, -ae 3284).

-palis *fl., in* Vindu-palis *in Ligurien.*

Pall-antia *O. der Vaccaei in Hispanien. j. Palencia am Carrion, prov. Palencia im chem. kgr. Leon. Strab.* 3, 4, 13 *p.* 162 *C:* Τῶν δ' Ἀρουάκων *(fälschlich)* ἐστὶ καὶ Σεγήδα πόλις καὶ Παλλαντία. *Mela* 2, 6, 88: Urbium de mediterraneis in Tarraconensi clarissimae fuerunt Palantia et Numantia, nunc est Caesaraugusta. *Plin. n. h.* 3, 26: In Vaccaeorum XVII civitatibus Intercatienses, Palantini, Lacobrigenses, Caucenses. *Frontin.* 1 *de agr. qual. p.* 4 *L.:* Hispania citeriore Palatinis. *Ptol.* 2, 6, 32: Λουγγόνων (λουγόνων X) Παιλόντιον. 49: (Οὐακκαίων) Παλλαντία. *Appian. Hisp.* 55 *(a. 151):* Ἐπὶ δὲ Παλλαντίαν ᾔει πόλιν, ἣ δόξαν τε ἀρετῆς εἶχε μείζω... Σιτολογοῦντα αὐτὸν οἱ Παλλάντιοι συνεχῶς ἱππεῦσιν ἠνόχλουν τε καὶ σιτολογεῖν ἐκώλυον . . . Ἑπομένων αὐτῷ καὶ τότε τῶν Παλλαντίων μέχρι Δορίου ποταμοῦ, ὅθεν οἱ μὲν Παλλάντιοι νυκτὸς ἀνεχώρουν. 80 *(a. 136):* Παλλαντίαν πόλιν, ἣ μεγίστη Οὐακκαίων ἐστίν, οὐδὲν ἐξαμαρτοῦσαν ἐς τὰ συγκείμενα ἐπολιόρκει . . . Παλλαντίαν ἐξεῖλεν Αἰμίλιος. 82 *(a. 136):* Μακρᾶς δὲ τῆς ἐπὶ τῇ Παλλαντίᾳ πολιορκίας οὔσης . . . Οἱ Παλλάντιοι πανταχόθεν ἐπικείμενοι πολλὰ ἔβλαπτον ἐξ ἠοῦς ἐπὶ ἑσπέραν... Οἱ δὲ Παλλάντιοι θεοῦ σφᾶς ἀποτρέποντος ἀνεχώρουν. 83: Ἐς τὴν Παλλαντίων γῆν. 88 *(a. 134):* Ἐν δέ τινι πεδίῳ τῆς Παλλαντίας, ὄνομα Κοπλανίῳ, πολλοὺς ἔτι τῶν ὀρῶν ὑπὸ λόφοις ἔκρυψαν οἱ Παλλάντιοι, καὶ ἑτέροις ἐς τὸ φανερὸν τοὺς σιτολογοῦντας ἠνώχλουν. *b. c.* 112: Παλλαντίαν δὲ Πομπηίου περικαθημένου, καὶ τὰ τείχη ξύλων κορμοῖς ὑποκρεμάσαντος, ἐπιφανεὶς ὁ Σερτώριος τὴν μὲν πολιορκίαν ἐξέλυσε, τὰ τείχη δ' ἔφθασεν ὑποκαύσας ὁ Πομπήιος, καὶ ἐς Μέτελλον ἀνεχώρει. *IA* 449, 1. 453, 8: Palantia. *Orosius* 5, 23, 6 *(aus Liv.):* Apud Palantiam. 7, 40, 8: In Pallentinis campis. *Hydatii contin. chron. Hieron.* 186: Palentina civitas. *Steph. Byz.:* Παλλαντία, πόλις Ἰβηρίας. ὁ πολίτης Παλλάντιος. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 4: Palantia. *(Mérida) CIL* II 575: Licinia Licinii Baetica T(?)alentina. *(Bei Paredes de Nava, a. 2 a. Chr.)* 5763 = *Hübner, Exempla n.* 865: Acces Licirni Intercatiensis tesseram hospitalem fecit cum civitate Palantina sibi et filiis suis posterisque. Aneni Ammedi (filii) per mag(istrum) Flaisicum hospitio Ammi Caenecaeni. *(Tarragona) CIL* II 6115: Lic. Flaccilla Palent(ina) Pom. Paternae Viminaciensi sorori pientissimae et incomparabilissimae in memoria posuit. *(Aquileja)* V 920: C. L. Ispanus m. l. VII

g. f. Palentinus a. XX. h. s. es. *(Rom)* VI 10184: Natione Palantinus.

Pallantias *fl. im gebiete der Edetani, j. Pallancia, woran Murviedro ligt. Ptol.* 2, 6, 15: *Παλλαντία (gen.) ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Palliacum *s.* Pauliacum.

Pall-isus *M. (Alcje) CIL* II 5719: Penti Balaesi f. Vadini an. XXX Viamus Pallisilcini hi. s. e.

10 **Pall-o**(n) *M. (St. Veit bei Waldeck) CIL* III 5109: Secundinus Pallonis f(ilius) et Cupita Nemetonis f(ilia) et Secundina f(ilia) an. XXV et Nertomariae Avitæ nept an. XXX.

Palli-ācus *O. j. Pailly, dép. Yonne, arr. Sens, canton Sergnies.*

Palo *oder* **Paulo** *fl. j. Paglione, départ. Alpes-maritimes, arrond. Nizza. Mela* 2, 4, 72: Paulo et Varum flumina utraque ab 20 Alpibus delapsa. *Plin. n. h.* 3, 47: Fluvius Palo.

palux *s.* balux.

Pāma *F. (Salona) CIL* III 2065: Virdomárus Thartontis f(ilius) domo Biturix missicius álae Claudiae novae t(estamento) f(ieri) i(ussit) et Pámae soróri. *(Lyon)* XIII 1701: P. Maglio PrIscian(o) Segusiavo patri Pamae PrIscian(i *oder* -ae) [tres provinciae Gal]liae.

30 **Pām-ēta** *F. (Enzelsdorf bei Fernitz) CIL* III 5426: Cirpo Seni f. et Pameta Deusonis f. *(Egernbach, distr. Traunstein)* 5576: V. f. Acutus L. Mari. Nobil. l. et Amanda Pametae lib.

Pamm-o(n) *M. (Denia) CIL* II 5969: P. S[tatilius] Pammon.

***pan-** '*wann*', *in ir.* can, *cy. bret.* pan, *umbr.* panu-, *lat.* quan-do, *got.* ƕan, *as.* hvan-da, *asl.* kŏ-de ką-dê, *lit.* ka-dà, *lett.* ka-d, 40 *av.* kadha.

panăca *f. eine trinkschale. Martial.* 14, 100: Panaca] Si non ignota est docti tibi terra Catulli, | potasti testa Raetica vina mea.

Pandusa *celtisch? M.* 1) Ti. Pandusa. *Appian. Illyr.* 10: Ἰάποσι δὲ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων ἐπολέμησε μὲν Σεμπρώνιος ὁ Τουδιτανὸς ἐπίκλην καὶ Πανδούσας Τιβέριος. — 2) *Tac. a.* 2, 66: Latinius Pandusa pro prae- 50 tore Moesiae . . . Defuncto Pandusa *(a. 18 p. Chr.).*

***Pani-ācum** *von M.* Panius(?), *in O.* 1) *Pagnac, dép. Haute-Vienne, arr. Limoges, canton Aixe-sur-Vienne, gemeinde Verneuil-sur-Vienne.* — 2) *Pagnat, départ. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Saint-Amand-Tallende, gemeinde Saint-Saturnin.* — 3) *Pagney, dép. Jura, arrond. Dôle, canton Gendrey.* — 4) *Pagney-derrière-Barrine, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. und canton Toul.* — 5) *Pagny-la-Blanche-Côte, départ. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* — 6) *Pagny-la-Ville und Pagny-le-Château, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Seurre.* 10 — 7) *Pagny-sur-Meuse, dép. Meuse, arrond. Commercy, canton Void.* — 8) *Pagny-sur-Moselle (-sous-Precy), dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Pont-à-Mousson.* — 9) *Pany in Belgien bei Baisy-Thy, Brabant, Genappe.* — 10) *Pagnacco, Friuli, dial. Pagnà und Pagnac, prov. und distr. Udine.*

? **panīcum panic-ium** '*wilde hirse*', *wol lat., ital.* panico, *venez.* panizzo, *span.* panizo panisola, *port.* painzo, *dacorom.* parincu, *raet.* 20 panica, *afrz.* panitz, *nfrz.* panic. *Caes. b. c.* 2, 22, 1: Panico enim vetere atque hordeo corrupto omnes alebantur (Massilienses), quod ad huius modi casus antiquitus paratum in publicum contulerant. (*Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: Ἔστι δ' ἡ μὲν παρωκεανῖτις τῶν Ἀκυιτανῶν ἀμμώδης ἡ πλείστη καὶ λεπτή, κέγχρῳ τρέφουσα, τοῖς δὲ ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα.) *Colum.* 2, 9, 17: Inter frumenta etiam panicum et milium ponenda sunt *qs.* 19: Pa- 30 nicum pinsitum et evolutum furfure. *Plin. n. h.* 18, 49: Panicum. 50: Panicum. 52: Panicum. 53: Panicum . . . Panicum a paniculis dictum, cacumine languide nutante *qs.* 54: Sunt et panico genera . . . Panis multifariam et e milio fit, e panico rarus. 60: Panicum. 61: Panicum. 96: Panicum. 99: Panici. 101: Panico et Galliae quidem, praecipue Aquitania utitur, sed et Circumpadana Italia addita faba sine aqua. Pon- 40 ticae gentes nullum panico praeferunt cibum . . . Panicum . . . 117: Panico. 153: Panico similis. 160: Panico. 163: Panicum. 185: Panicum. 192: Panicum. 198: Panici. 250: Panici. 297: Panici . . . Panicum et milium singillatim pectine manuali legunt Galliae. 314: Cum panico. 20, 241: Cum panico. 22, 131: Panicum. *Zu* ἔλυμος *Dioscorid.* 2, 120 *setzt der interpolator* Ῥωμαῖοι πάνικουμ; *auch* panicium; 50 *Diocl. (a. 301) ed. p.* 12: Panicii k. m. X quinquaginta. *Pallad. r. r.* 4, 8: Panicum. *Charis.* 1, 11 *p.* 34, 26 *K.:* Hoc paniceum. *Diomed.* 1 *p.* 328, 21: Panicium. *Ex Charis.*

exc. p. 550, 29: Paniceum μελίνεως κέγχρος. *Paulin. Nolan. epist.* 23, 6: Fabam intrivit panicio. 7: Fabam tantum milio panicioque confundens. *Cassiodor. var.* 9, 5 *(c. a. 527)*, 1: Panicii speciem coemptam in propriam recondidere substantiam spectantes caritatem mediocribus gravem. 12, 26 *(a. 533/527)*, 1: Non vini, non tritici, non panici species apud ipsos (Venetos) fuisse pro-10 creatas. 27 *(a. 335/6)*, 2: (Petimus,) ut de horreis Ticinensibus et Dertonensibus panici speciem, sicut a principe iussum est, tertiam portionem esurienti populo ad viginti quinque modios per solidum distrahi sub vestra ordinatione faciatis. 3: Ex supra dicta quantitate panici. *Not. Tir.* 68, 33: Panicium. *Isidor. orig.* 17, 3, 13: Panicium dictum, quod multis in regionibus ex eo panis vice homines sustententur, quasi pa-20 necibium.

Pannichius *M. Greg. Tur. in glor. mart.* 106: Pannichius Pictavensis termini presbiter.

Pannicus *M. (Játiva) CIL* II 3642: M. Publicius Pannicus sibi et Corneliae [n] Melete.

? **Pann-o**(n) *M. cogn. (Remagen) CIR* 646: M. Ulp(ius) Panno.

Pan-ovius *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 22: Panovius.

30 ***Pantino-brĭgā** *nach d'Arbois de Jubainville in span. O. Pantinobre, prov. Coruña.*

Pant-o(n) *F. (S. Danillo) CIL* III 2773: Pantoni Lavinciae Platoris f(iliae) Apludi Statici Dec. uxor. h. s. e. an. XLV. *(Danillo Biragn)* 2786: Panto Madoci f(ilia) viva fecit sibi et Postume f. ano. II. *(Taschlydja)* 6349: Aaureliae Pantoni.

Pant-ūro(n) *M. cogn. (Basel) CIL* XIII 40 5287: L. Carassounius Panturo.

. . . **panus** *M. cogn. (York) CIL* VII 1336, 1278: . . . pani L. f.

Paoliacus *s.* Pauliacus.

***Papelli-ācum** *von* Papellius, *in frz. O. Pavilly, dép. Seine-Inférieure, arr. Rouen.*

***Papi-ācus** *vom röm. gentilicium* Papius, *in O.* 1) *Paché, départ. Vienne, arr. Poitiers, canton Neuville, gemeinde Avanton; und Le Petit Paché, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours,* 50 *canton Château-la-Vallière, gemeinde Villiers-au-Bouin.* 2) Paveium, Paviacum, *j. Pévy, dép. Marne, arrond. Reims, canton Fismes.* 3) *Pipaix in der belg. prov. Hennegau, arr. Tournay.* 4) *Papiago bei Pavia.*

Papilo *M. (Mainz) WK* 17 (1898) *n.* 1 *sp.* 6: PAPILO.

Papini-ācum *von M.* Papinius, *in belg. O. Papignies,* 1) *in der prov. Hennegau, arr. Soignies;* 2) *bei Gondregnies, provinz Hennegau, arr. Ath.*

Pap-o(n) *M. (Santañy) CIL* II 6315: Paponi filio.

Papus *M. fig. (Rottenburg) Schuerm.* 1094: PAPVS. 10

Papu-Tugualus *nbret.* Pabu, *name des heil. Tudual, M. Vita Brioci* 42 *Anal. Boll.* 2, 180: Nepoti suo Papu-Tugualo.

Paquar . . . *(Ragusa vecchia) CIL* III 1757: Q. Statius Laetus Q. Statio Paquar . . .

par *nach d'Arbois de Jubainville ligur. √ in* Par-ma, Par-ra.

ΠΑΡ. *Silber-münze. Muret* 682—688: ΠΑΡ R MA.

? **pără̆da** *privat-cajüte für hochgestellte* 20 *personen. Auson. epist.* 5, 27—30: Puppe citus propera sinuosaque lintea veli pande. Medullini te feret aura noti | expositum subter părădas lectoque iacentem, | corporis ut tanti non moveatur onus. *Sidon. epist.* 8, 12, 5: Hic, ne tibi pendulum tinguat volubilis sentina vestigium, pandi carinarum ventres abiegnarum trabium textu palpitabuntur; hic superflexa crate paradarum sereni brumalis infida vitabis. *Marculfi form.* 30 1, 3 *p.* 43, 20 *Z.*: Paratas. 4 *p.* 44, 16: Paratas. *p.* 45, 7: Paratas. *Cartae Senon.* 35, 5 *p.* 201, 5. 17: Paradas requirendas.

parafredus *s.* paraveredus.

Param-eius *M. (Langres) CIL* XIII 5824: Parameius Ser(vii) Anto(nii) Me . . filius; Parasitu[s] infel(icissimus) f(rater?) . .

Param-o(n), *davon* **Paramonus** *M.* **Paramona** *F. (Vragnizza) CIL* III 2327: D(is) M(anibus) T. Fl. Primitivos Para-40 mone matri b. m. *(Bei Aquileja)* V 1281: C. Lucretius Paramonis f. Firmus v. f. sibi et fratribus M. Lucretio Paramono, C. Lucretio Philippo, Q. Lucretio Paramono, Lucretiae Severae sorori, C. Lucretio aunculo, Mammiae, Provinciae, C. Vibio Provinciall, Verginiae Iucundae.

paramus *villeicht iberisch, zu span. port.* páramo *'hochgelegene steppe, hohe, wüste berggegend'. Iulii Honorii cosmographia p.* 36 *B.* 50 4 *Riese:* (Durius) currit per campos Hispaniae inlustrans paramum; deinde disrumpere, loca montuosa, dividens Galliciam et Lusitaniam . . . occidit in Oceano. *Chron.*

Caesaraugust. ad a. 458: His diebus Gotthi contra Suevos dimicant in campo Paramo iuxta flumen Orbicum. *(Leon, zeit Hadrians) CIL* II 2660 = *Anth. Lat.* 1526 *C Buech.:* Cervom altifrontum cornua | dicat Dianae Tullius, | quos vicit in parami aequore | vectus feroci sonipede.] — **Parami-ca** *von* paramus, *beiname von O.* Segontia, *stadt der Vaccaei. Ptol.* 2, 6, 49: *Σεγοντία Παραμίκα*; *dieselbe stadt den Varduli zugeteilt* 65.

Paranus *M. (Bonn) Winckelmannsprogramm* 1888 *s.* 40, 12. *BJ* 89 (1890) *s.* 32 *n.* 257: Paranus fe(cit).

Parasenus *M. (Katzelsdorf, zwischen Glocknitz und Wiener-Neustadt) CIL* III 4550: D(is) M(anibus). Aurelio Paraseno ve(terano) leg(ionis) XIIII g(eminae) an(norum) LXX et Cass[i]e Campane an(norum) L. Aurelia Ma(?) f(ilia) p(arentibus) p(ro) p(ietate). H(ic) s(iti) s(unt).

Parasiacus *s.* Parisii.

Parass-ius *M. cogn. (Uzès) CIL* XII 2943: D(is) M(anibus) Parassio Antonia Recepta fratri piIssimo.

pără-vĕrēdus *hybrides compositum (halb griechisch, halb celtisch) aus griech. praepos.* *παρά*, *cf.* *πάριππος*, *und* *vŏ-rēdo-s, *lat.* vĕrēdus, *'beipferd, zelter', in der spätlateinischen postsprache neben dem pferde des courriers und dem des postillons das dritte pferd, welches das felleisen zu tragen hatte. Woher ahd.* parafrit (v *zu* f), parfrit, *nhd.* pferd, *afrz.* palefreid -eiz, *frz.* palefroi *paradepferd, engl.* palfrey, *prov.* palafre palafrei palafren (*angleichung an* fre-num); *vom provenzalischen nach Italien* palafreno *und Spanien* palafren, *cat.* palafre, *port.* palafrem. *Cod. Iustinian.* 12, 50 (51), 2 *(a. 326):* Usurpandi paraveredi licentia derogetur. 19 *(a. 403)* = *CTh.* 8, 5, 64: Comperimus provinciales et pabula et pecuniam pro equorum cursualium sollemni ratione conferre et extrinsecus etiam paraveredorum onere praegravari. *Cod. Th.* 8, 5, 3 *(a. 326):* Usurpandi agminalis seu paraveredi licentia derogetur. 7 *(a. 354):* Paraveredorum exactio. 15 *(a. 363):* Qui parangarias aut paraveredos in civitatibus ad canalem audeat commovere. 16 *(a. 363):* In provincia Sardinia, in qua nulli paene discursus veredorum seu paraveredorum necessarii esse noscuntur. 64 *(a. 403):* Comperimus, provinciales et pabula et pecuniam pro equorum cursualium solemni ratione conferre et extrinsecus paraveredorum onere praegravari. 11, 16, 15 *(a. 382):* Nec paraveredorum huius modi viris aut parangariarum mandetur. 18 *(a. 390):* Nulla paraveredorum et parangariarum praebitione pulsabitur. 8, 5, 59 *(a. 400):* Paraveredum . . . per singulos paraveredos. 63 *(a. 401):* Paraveredos. *Nov. Theodos.* 2, 5, 3 *(a. 441):* Et bastagas et paraveredos. *Nov. Maioriani* 7, 1 § 13 *(a. 458):* Duos paraveredos. *Cassiod. var.* 5, 39, 14 *(a. 523/526):* Paraveredorum itaque subvectiones exigere eos, qui habent veredos adscriptos, provincialium querela comperimus. 11, 14, 1 *(a. 533/537):* Cum multis itineribus Comum civitas expetatur, ita se eius possessores paravedorum assiduitate suggerunt esse fatigatos, ut equorum nimio cursu ipsi potius adterantur. 12, 15, 6 *(a. 533/537):* Dum taedia laboris refugere cupiunt, amoenitate civitatis in paraveredorum et annonarum praebitione proprii cives fatigantur expensis. Quapropter ne laedat urbem amoenitas sua aut res praeconii fiat causa dispendii, paraveredorum et annonarum praebitionem secundum evectiones concessas in assem publicum constituimus imputari. 18, 2: Paraveredorum adscriptus numerus procuretur cum electa qualitate membrorum. *Not. Tir.* 112, 71[a]: Paraveredus. *Pard. dipl. n.* 108, *t.* 1 *p.* 73 *(a. 526):* Paravereda . . . *n.* 391, *t.* 2 *p.* 182: Parafredos. *Vita s. Facundini* 17 *(zwischen saec. 7 und 9) ASS 28. aug.* VI *p.* 474 *F:* Peregrinus et pauper in hac vita non equis et palafredis equitans. *Marculfi form.* 1, 11 *p.* 49 *Z.:* Viridos seu paraveridos tantos. 2, 1 *p.* 72: Caballorum pastus aut paraverida vel carrarum angaria. *Lex Baiuvariorum* 1, 13: Paraveredos donent aut ipsi vadant ubi iniunctum fuerit.

Parcae *G. auch bei Celten? (Aquileja) CIL* V 8242: Decidia Egloge aram Parcabus et Bona deae phialam arg(enti) p(ondo) I unciarum VII dono dedit. *(Skinburness bei Silloth)* VII 418: Matribus Par(cis) . . . *(Carlisle)* 927: Matrib(us) Parc(is) pro salut(e) Sanctiae Geminae. 928: Parcis Probo Donatalis pater v. s. l. m. *(Wies — Oppenheim)* XIII 6223: Deabus Parcis [C?]aesonius LIberalis vet(eranus) l(eg.) [VIII? A]u[g.] v. [s.].

Parci-ācus *O.* 1) P. villa, *j. Parcé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Sablé. Gesta Dagoberti* I *c.* 35 *MGSS Mer.* II *p.* 413, 28:

Parciacum. — 2) *Parcé, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. und canton Fougères.* — 3) *Parçay-Meslay, dép. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Vouvray.* — 4) *Parçay-sur-Vienne, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton L'Isle-Bouchard.* — 5) *Parçay, dép. Vienne, arr. Châtellerault, cant. Lencloître, gemeinde Saint-Genest-d'Ambière.* — 6) *Parcey, dép. Jura, arr. und canton Dôle.* — 7) *Parsac, dép. Creuse, arr. Boussac, canton Jarnages.* — 8) *Parsac, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Lussac.* — 9) *Parsay, dép. Vienne, arr. Civray, canton Couhé, gem. Romagne.*

Parcil-ia *venetisch nach Pauli, F. (Padua) CIL* V 3003: Parcilia M. Oxoni f. sibi et suis v. f.

Parcu .. portus. *(Vechten) CIL* XIII 10002, 28: POR.PARCV.

Pardani-ăcus vicarius, *O. j. Parnac, dép. Indre, arrond. Le Blanc, canton Saint-Benoît-du-Sault.*

Pardi-o(n) *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4683: Postumia Secunda Q. Clodio Pardioni coiug. carissim. b. m. *(Mailand)* 6037: V. f. D. M. Magius Pardion sibi et Oppiae Valerianae coniugi et Q. Oppio Constuto f.

Pard-ius *M. (Trier) CIR* 796: Pardius ... [Pa]rdius.

Pard-on *M. cogn. (Verona) CIL* V 3468: D(is) M(anibus) Pardon Dertonensis pugnarum X hic (situs est), XI (undecima) deceptus. Vixit annis. XXVII. Arriane co[i]u[g]i karis(simo). Mecum vixit annis ....

Parducio *O. j. Pardiac? dép. Gers, arr. Mirande. Merowing. münze. Belfort* 3331: PARDVCIO.

?**Pardus** *M. cogn. Greg. Tur. M. reg.* 9, 89 *(a. 599):* Maria uxore Pardi clerici. *(Tortosa) CIL* II 4062: P. Val(erio) Dionysio VIvir(o) Aug. cui ordo Dertosan(us) ob merita eius aedilic. honores decrevit P. Val(erius) Pardus lib. VI vir Aug. patrono optimo. *(Bergamo)* V 5166: Pardo Crescentiano Supero Pardus Sufinianus Super et Pardus Florentin. Super patri karissim[o]... *(Gerenzano)* 5639: D(is) M(anibus) Pusinna[e] Vol[t]urniu[s] Pardus coniugi carissim[ae]. *(Polenzo, christl.)* 7628: Aurelius. Pa^r^dus. *(Cimella)* 7946: Mettio Pardo Marcinia Lucillia uxor. *(Orange)* XII 1248: M. Ant[onius?] Pardus .. [Par?]dulae p. *(Vienne)* 1969: Dis Manibus Iuliae [D]iscobolidae A. Epri[us] Pardus posuit. *(Narbonne)* 4657: L. Baebi Pard[i] Oppia Sabina uxor marito merentissimo. *(Mainz) CIR* 1068: Maternius Pardus.

?**Pare-avus** *M. (Castilblanco) CIL* II 652: Pareavus Gemel(li) f.

Parecorius *M. christl. (Aquileja, saec. 4) CIL* V 1582: Parecorius Apollinaris consul(aris) Venet(iae) et Histriae v. c. fecit.

Parenc-ia *j. la Viveparance, nbfl. der Huisne, dép. Sarthe.*

?**Paresi-ăcus** *M. cogn. (Rom) CIL* XIV 538: Flavius Paresiacus. 1456: Fl(avius) Parisacus.

Pari-acensis *la vicairie de Peyrat.*

Pari-cus *M. fig. (Riegel) Schuerm.* 4100: OF PARI. *(Tongern)* 4101: OF PARIC. *(Le Châtelet)* 4102: OF PARICI. *(Bavay)* 4103: PARICVS.

Parid-ia *F. (Linares) CIL* II 3309: Paridiae. *cf.* Parridius.

Pari-enna *celtisch oder illyrisch oder dacisch? O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 14: Παρίεννα.

Parili-ăcus villa, *O. Testamentum Bertramni, dipl.* 1 *p.* 205: Villam Pariliacum.

Parini-ăcus *O. j. Parné, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Argentré.*

Pari(s). *(Kloster Saint-Marcel) RA n. s.* 26 (1873) *p.* 191: ...... fil. sacer Pari (s).

Paris-ăcus *M. cogn. (Rom) CIL* XIV 1456: Fl(avius) Parisacus. *cf.* Paresiacus.

Păr-ĭs-ĭi *nach Zeuß 'efficaces, strenui', 'die tatkräftigen, tapfern', nach d'Arbois de Jubainville 'des gens dont les actes produisent des effets', für* *Quăr-ĭsĭi, *abgeleitet vom verbalstamm* *qari- *qariu, *air.* cuirim *'ich setze, stelle, lege, schicke, lade ein', cy.* peri, *infin. des verb* param, paraf *'würke' und suffix* -ĭs-ĭo-, *V.* 1) *in Gallien, provinz Lugdunensis, ac.* Pęrse, *an.* Parísar París-(borgar), *Pariser, bewoner von Paris, dép. Seine. Caes. b. G.* 6, 3, 4: Concilium Luteciam Parisiorum transfert. (3) Confines erant hi Senonibus civitatemque patrum memoria coniunxerant, sed ab hoc consilio afuisse existimabantur. 7, 4, 6: Celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemovices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit (Vercingetorix); (7) omnium consensu ad eum defertur imperium. Qua oblata potestate omnibus his civitatibus obsides imperat, certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet, armorum quantum quae-

que civitas domi quodque ante tempus efficiat constituit. 34, 2: Quattuor legiones in Senones Parisiosque Labieno ducendas dedit. 57, 1: (Labienus) Luteciam proficiscitur. Id est oppidum Parisiorum positum in insula fluminis Sequanae. 75, 3: Octona (milia imperant) Pictonibus et Turonis et Parisiis et Helvetiis. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι* (*παρήσιοι codd. Par. 1393. 1397*), *νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξούιοι, παρωκεανῖται οὗτοι.* *Plin. n. h.* 4, 10, 7 *(in Lugdunensis Gallia):* Ultra eum (Ligerem) Namnetes, intus autem Aedui foederati, Carnuti foederati, Boi, Senones, Aulerci qui cognominantur Eburovices et qui Cenomani, Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andicavi, Viducasses, Bodiocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turones, Atesui, Secusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugdunum. *Ptol.* 2, 8, 10: *Ὑφ' οὓς* (*Καρνοῦντας*) *Παρίσιοι καὶ πόλις Λουκοτεκία.* *TP:* Parisi. *IA* 366, 5: Luticia Parisiorum (*var.* parriseorum, parrhisiorum, pariseorum, parisiorum mipriarum). *Concil. Agripp. a.* 346 *(Mansi* 2 *c.* 1371 *A):* Victorino Parisiorum (episcopo). *cf. Athanas. contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.* *Iulian. misopog. p.* 340 *D* — 342 *B Spanh.* = *p.* 438, 4 — 440, 20 *Hertlein:* *Ἐτύγχανον ἐγὼ χειμάζων περὶ τὴν φίλην Λουκετίαν· ὀνομάζουσι δ' οὕτως οἱ Κελτοὶ τῶν Παρισίων τὴν πολίχνην· ἔστι δ' οὐ μεγάλη νῆσος ἐγκειμένη τῷ ποταμῷ, καὶ αὐτὴν κύκλῳ πᾶσαν* [*τὸ*] *τεῖχος κατα*(*περι- Cobet*)*λαμβάνει, ξύλιναι δ' ἐπ' αὐτὴν ἀμφοτέρωθεν εἰσάγουσι γέφυραι, καὶ ὀλιγάκις ὁ ποταμὸς ἐλαττοῦται καὶ μείζων γίνεται, τὰ πολλὰ δ' ἔστιν ὁποῖος ὥρᾳ θέρους καὶ χειμῶνος, ὕδωρ ἥδιστον καὶ καθαρώτατον ὁρᾶν καὶ πίνειν ἐθέλοντι παρέχων. ἅτε γὰρ νῆσον οἰκοῦντας ὑδρεύεσθαι μάλιστα ἐνθένδε χρή. γίνεται δὲ καὶ ὁ χειμὼν ἐκεῖ πρᾳότερος εἴτε ὑπὸ τῆς θέρμης τοῦ ὠκεανοῦ· στάδια γὰρ ἀπέχει τῶν ἐννακοσίων οὐ πλείω, καὶ διαδίδοται τυχὸν λεπτή τις αὔρα τοῦ ὕδατος, εἶναι δὲ δοκεῖ θερμότερον τὸ θαλάττιον τοῦ γλυκέος· εἴτε οὖν ἐκ ταύτης εἴτε ἔκ τινος ἄλλης αἰτίας ἀφανοῦς ἐμοί, τὸ πρᾶγμά ἐστι τοιοῦτον, ἀλεεινότερον ἔχουσιν οἱ τὸ χωρίον οἰκοῦντες τὸν χειμῶνα, καὶ φύεται παρ' αὐτοῖς ἄμπελος ἀγαθή, καὶ συκᾶς ἤδη τινές εἰσιν οἳ ἐμηχανήσαντο, σκεπάζοντες αὐτὰς τοῦ χειμῶνος ὥσπερ ἱματίοις τῇ καλάμῃ τοῦ πυροῦ καὶ τοιούτοις τισίν, ὅσα εἴωθεν εἴργειν τὴν ἐκ τοῦ ἀέρος ἐπιγιγνομένην τοῖς δένδροις βλάβην. ἐγένετο δὴ οὖν ὁ χειμὼν τοῦ εἰωθότος σφοδρότερος, καὶ παρέφερεν ὁ ποταμὸς ὥσπερ μαρμάρου πλάκας· ἴστε δήπου τὸν Φρύγιον λίθον, ᾧ ἐῴκει μάλιστα τοῦ λευκοῦ τούτου τὰ κρύσταλλα, μεγάλα καὶ ἐπάλληλα φερόμενα· καὶ δὴ καὶ συνεχῆ ποιεῖν ἤδη τὸν πόρον ἔμελλε καὶ τὸ ῥεῦμα γεφυροῦν. ὡς οὖν ἐν τούτοις ἀγριώτερος ἦν τοῦ συνήθους, ἐθάλπετο δὲ τὸ δωμάτιον οὐδαμῶς, οὗπερ ἐκάθευδον, ὅνπερ εἰώθει τρόπον ὑπὸ ταῖς καμίνοις τὰ πολλὰ τῶν οἰκημάτων ἐκεῖ θερμαίνεσθαι, καὶ ταῦτα ἔχον εὐτρεπῶς πρὸς τὸ παραδέξασθαι τὴν ἐκ τοῦ πρὸς ἀλέαν· συνέβη δ' οἶμαι καὶ τότε διὰ σκαιότητα τὴν ἐμὴν καὶ τὴν εἰς αὐτὸν πρῶτον, ὡς εἰκός, ἀπανθρωπίαν· ἐβουλόμην γὰρ ἐθίζειν ἐμαυτὸν ἀνέχεσθαι τὸν ἀέρα ταύτης ἀνενδεῶς ἔχοντα τῆς βοηθείας. ὡς δὲ ὁ χειμὼν ἐπεκράτει καὶ ἀεὶ μείζων ἐπεγίνετο, θερμῆναι μὲν οὐδ' ὣς ἐπέτρεψα τοῖς ὑπηρέταις τὸ οἴκημα, δεδιὼς κινῆσαι τὴν ἐν τοῖς τοίχοις ὑγρότητα, κομίσαι δ' ἔνδον ἐκέλευσα πῦρ κεκαυμένον καὶ ἄνθρακας λαμπροὺς ἀποθέσθαι παντελῶς μετρίους. οἱ δὲ καίπερ ὄντες οὐ πολλοὶ παραπληθεῖς ἀπὸ τῶν τοίχων ἀτμοὺς ἐκίνησαν, ὑφ' ὧν κατέδαρθον. ἐμπιμπλαμένης δέ μοι τῆς κεφαλῆς ἐδέησα μὲν ἀποπνιγῆναι, κομισθεὶς δ' ἔξω, τῶν ἰατρῶν παραινούντων ἀπορρῖψαι τὴν ἐντεθεῖσαν ἄρτι τροφήν, οὔτι μὰ Δία πολλὴν οὖσαν, ἐξέβαλον, καὶ ἐγενόμην αὐτίκα ῥᾴων, ὥστε μοι γενέσθαι κουφοτέραν τὴν νύκτα καὶ τῆς ὑστεραίας πράττειν ὅ,τι περ ἐθέλοιμι. οὕτω μὲν οὖν ἐγὼ καὶ ἐν Κελτοῖς κατὰ τὸν τοῦ Μενάνδρου Δύσκολον αὐτὸς ἐμαυτῷ πόνους προσετίθην. ἀλλ' ἡ Κελτῶν μὲν ταῦτα ῥᾷον ἔφερεν ἀγροικία, πόλις δ' εὐδαίμων καὶ μακαρία καὶ πολυάνθρωπος εἰκότως ἄχθεται, ἐν ᾗ πολλοὶ μὲν ὀρχησταί, πολλοὶ δ' αὐληταί, μῖμοι δὲ πλείους τῶν πολιτῶν, αἰδὼς δ' οὐκ ἔστιν ἀρχόντων. ἐρυθριᾶν γὰρ πρέπει τοῖς ἀνάνδροις, ἐπεὶ τοῖς γε ἀνδρείοις, ὥσπερ ὑμεῖς, ἕωθεν κωμάζειν, νύκτωρ ἡδυπαθεῖν, ὅτι τῶν νόμων ὑπερορᾶτε μὴ λόγῳ διδάσκειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις ἐνδείκνυσθαι.* *Concil. Paris. a.* 360 (*Mansi* 3 *c.* 358): Synodica concilii, seu fides catholica exposita apud Parisiam civitatem ab episcopis Gallicanis ad orientales episcopos. *CIust.* 11, 7 (6), 1, 2 *(a. 365)* = *Theod.* 10, 19, 3: Parisiis. *CIust.* 12, 49 (50), 3 *cf. Th.* 8, 1, 11 *(a. 365):* Parisiis. *CTheod.* 11, 1, 13 *(a. 365):* Parisiis. *Ammian.* 15, 11, 3: Qui (Matrona et Se-

quana) fluentes per Lugdunensem post circumclausum ambitu insulari Parisiorum castellum, Luticiam nomine, consociatim meantes protinus prope castra Constantia funduntur in mare. 17, 2, 4 *(a. 357):* Acturus hiemem revertit Parisios Caesar. 8, 1 *(a. 358):* Caesar hiemem apud Parisios agens Alamannos praevenire studio maturabat ingenti. 18, 6, 16 *(a. 359):* Apud Parisios natus in Galliis. 20, 1, 1 *(a. 360):* Hiemem agens apud Parisios Caesar. 4, 11: Placuit notario suggerente Decentio per Parisios omnes transire, ubi morabatur adhuc Caesar nusquam motus. 5, 1: Etiam illi, quos antegressos rettulimus ducente Sintula, cum eo iam securi Parisios revertuntur. 8, 2: Iulianus apud Parisios hibernis locatis. 9, 6: Ingressus itaque Parisios Leonas. 21, 2, 1: Cum apud Parisios adhuc Caesar Iulianus quatiens scutum variis motibus exerceretur in campo. 27, 2, 1 *(a. 367):* Dagalaifus a Parisiis mittitur. 10: Post haec redeunti Parisios post claritudinem recte gestorum imperator laetus occurrit. *Sulpic. Sever. vita s. Martini* 18, 3: Apud Parisios vero, dum portam civitatis illius magnis secum turbis euntibus introiret. *NG* 4, 7: Civitas Parisiorum. *ND occ.* 42, 23: (In provincia Lugdonensi Senonia:) praefectus classis Anderetianorum, Parisius *(indeclin.)*. 66: Praefectus Sarmatarum gentilium, a Chora Parisios usque. *Zosim.* 3, 9, 1: Ἰουλιανοῦ δὲ ἐν τῷ Παρισίῳ (Γερμανίας δὲ αὕτη πολίχνη) διατρίβοντος *(a. 360)*. *Vib. Seq.:* Sequana Galliae Luteciam Parisiorum circumfluit vel insulam facit. *Prosperi Tironis epit. chron.* 1183 *p.* 461 (*woraus Nemn. hist. Brit.* 29): Gratianus Parisiis (Parassis *Nemn.*) Merobaudis magistri militum proditione superatus est. *Concil. Aurelian. a. 511 p.* 9, 24. 10, 17 *M.:* Hyraclius *(C,* Heraclius *K)* episcopus de Parisius. 11, 13 *(P):* Eraclius episcopus eclesiae Parisiacae. 14, 15: Ex civitate Parisius Eracleus episcopus. *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 85, 18 *M.:* Amelius in Christi nomine ecclesiae Parisiorum episcopus. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 98, 5 *M.:* Amelio episcopo de Parisius. *Conc. Aurelian. a. 549 p.* 109, 17 *M.:* Saffaracus in Christi nomine episcopus ecclesiae Parisiacae. *Vita s. Genovefae cod. Aug. XXXII f.* 76ᵛ 2: A Parisius urbe. 77ʳ 2: Parisius urbem. 77ᵛ 1: Adveniente igitur sancto Germano Parisius ... Parisiaci *(nom. pl.)* ... Relicta Parisius ... A Parisius ... Parisius ... Cives Parisiaci. 2: Parisicis ... Adpropinquare Parisius ... 78ʳ 1: In sexto a Parisius miliario. 79ʳ 1: Ut Parisius ei duodecim simul animae quae graviter a daemonio vexabantur, pariterque offer(r)entur. 79ᵛ 1: Parisiaci. 2: Parisius remearet ... 80ʳ 1: Parisius prospero cursu in propria urbe perveniunt. 80ᵛ 1: Parisius a parentibus est dilatus. *Constantii vita s. Germani* 1, 5, 42 *ASS 31. iul.* VII *p.* 211 *F:* Territorium Parisiacae urbis. 2, 1, 60 *p.* 216 *C:* Parisios expetit. *Concil. Paris. a. 552 p.* 116, 8 *M.:* In urbe Parissius. *Concil. Paris. a. 556—573 p.* 142, 8 *M.:* Parisius *(zu P.)*. *Epistula synodi ad Egidium Remensem episcopum p.* 147, 27 *M.:* Parisius moraremur. 149, 39: Parisius. *Epistula synodi ad Sigibertum regem p.* 150, 8 *M.:* Parisius venientes. *Concil. Paris. a. 573 p.* 146, 33 *M.:* Qui in sancta synodo nunc Parisius convenerunt. *p.* 147, 27: Parisius moraremur. *p.* 148, 18: Parisius *(zu P.)*. 29: Germanus peccator etsi indignus in Christi nomine episcopus ecclesiae Parisiacae. *p.* 149, 39: Parisius *(zu P.)*. *p.* 150, 8: Parisius venientes. *p.* 151, 13: Parisius *(zu P.)*. *Venant. Fortun. c.* 2, 9 *tit.:* Ad clerum Parisiacum. *c.* 2, 9, 17: Celsa Părīsĭăci clerus reverentia pollens. *c.* 2, 10 *tit.:* De ecclesia Parisiaca. *c.* 3, 26, 4: Te quoque, Părīsius, care sodalis, habet. *c.* 4, 26, 13: Sanguine nobilium generata Părīsius urbe. *c.* 6, 2, 9: Dilige regnantem celsa, Părīsĭus, arce. *c.* 8, 3, 159: Ipse Părīsĭăcā properat Dionysius urbe. *Fortunati vita s. Martini* 1, 487: Inde Părīsĭăcam sacer intrans concite portam. 4, 636: Inde Părīsĭăcam placide properabis ad arcem. *Fortunati vita s. Germani* 1, 1: Beatus igitur Germanus Parisiorum pontifex. 12, 38: Claves sibi portae Parisiacae porregi. 14, 47: Qui Parisius sancto viro occurrit in oratorio. 15, 48: In urbe Parisiaca. 24, 71: In pago Parisiaco Vico Novo res gesta est. 30, 90: Sic erepti Parisius occurrunt pontifici qui periclitabantur inclusi. 36, 104: Roteiaco villa Parisiacae ecclesiae ... Parisiacis. 38, 108: Parisius (delatus est). 39, 110: Occurrit Parisius. 42, 116: Parisius (procederet). 43, 120: In Bradeia vico pagi Parisiaci *(le Parisis)*. 50, 138: Parisius (percurrit). 51, 140: Andulfus ecclesiae Parisiacae clericus. 65, 176: Cum Parisius ad basilicam sanctorum Ger-

vasi et Protasi orandi causa procederet. 66, 178: Parisius. 68, 184: Occurrit quidam Parisius. 69, 185: Moverta quaedam Parisius pustulam habens in brachio. *vita s. Albini* 14, 38: Occurrente eo regi Childebercțho Parisius. *vita s. Paterni* 14, 41: Parisius (occurreret). 43: Adventum Parisius. *vita s. Marcelli* 4, 13: Marcellus antestis natus Parisii sed civis paradisi. *Vita s. Leobini* 19, 62: (Leobinus) a . . rege Parisius fuisset invitatus. *Passio Dionisii, Rustici et Eleutherii* 3, 15: (Dionisius) Parisius (pervenit). 23: (Dionisium) Parisius repperernnt. 29: Quod erat Parisiorum populis profuturum. *Greg. Tur. h. F.* 1, 28 (30): (Missus est) Parisiacis *(bewonern von Paris)* Dionisius episcopus . . . Beatus Dionisius Parisiorum episcopus. 2, 28 (38): Egressus autem a Toronus Parisius *(in allen casus, 'Paris', außer gen.)* venit ibique cathedram regni constituit. 29 (40): Cum autem Chlodovechus rex apud Parisius moraretur. 32 (43): Apud Parisius obiit, sepultusque in basilecam sanctorum apostolorum, quam cum Chrodechilde regina ipse construxerat. . . . (Chrotchildis) raro Parisius visitans. 3, 10: (Childeberti soror) postea Parisius adlata, iuxta patrem suum Chlodovechum sepulta est. 18: Dum autem Chrodechildis regina Parisius moraretur. . . . (Childebertus) Parisius venit. 4, 1: (Chrodechildis) Parisius cum magno psallentio deportata, in sacrario basilicae sancti Petri ad latus Chlodovechi regis sepulta est. 11, 17: (Chramnus) Parisius accedens. 12 (18): Apud Parisius civitatem. 13 (20): Cum (Childebertus) diutissime apud Parisius lectulo decubasset, obiit; ad basilicam beati Vincenti, quam ipse construxerat, est sepultus. 15 (22): (Chilpericus) Parisius ingreditur sedemque Childeberthi regis occupat. . . . Deditque sors Charibertum regnum Childeberti sedemque habere Parisius. 19 (26): Presbiter Parisiaci urbis portas ingressus. (36): Apud Parisios. 33 (47): Guntchrannus rex apud Parisius omnes episcopos regni sui congregat. 34 (49): Vicos quoque qui circa Parisius erant maxime tunc flamma consumpsit. 35 (50): (Sygibertus) Parisius venit. 36 (51): Sygibertus vero, obtentis civitatibus illis, quae citra Parisius sunt positae, usque Rotomagensim urbem accessit . . . Parisius est ingressus. 5, 1: Brunechildae regina cum filiis [Parisius] resedebat . . . Chilpericus rex Parisius venit, adpraehensamque Brunechildem apud Rotomagensem civitatem in exilio trusit thesauresque eius, quod Parisius detulerat, abstulit. (8): Beatus Germanus Parisiorum episcopus transiit. 7 (14): Ragnemodus Parisiacae sedis episcopus. 11 (17): (Chilpericus) aput Suessionas atque Parisius circos aedificare praecipit, eosque populis spectaculum praebens. 12 (18): Erant episcopi qui advenerant apud Parisius basilica sancti Petri apostoli . . . Aetius archydiaconus Parisiacae eclesiae . . . Cum autem apud Parisius moraremur. (14): Apud Parisius autem mulier quaedam ruit in crimine . . . Ab episcopo Ragnimodo, qui Parisiacae ecclesiae praeerat. 26 (34): A villa Brinnaco Parisius, ad basilicam sancti Dionisi sepelire mandaverunt. 29 (39): Rex Calam Parisiacae civitatis villam advenit. (40): (Eonius) Parisius adveniens. 30 (41): Parisius custodire. (49): (Leudastis) basilicam sancti Petri Parisius expetiit. 6, 5: (Chilpericus) Parisius venire disponit . . . (Rex) Parisius est regressus. (9): (Domnolus) apud Parisius ad basilicam sancti Laurentii gregi monasteriali praefuerat. 8, 14: In Parisiacum vero terminum verus sanguis ex nube defluxit. 12 (19): Apud pontem vero Urbiensim civitatis Parisiacae Chilpericus rex custodes posuerat. 17 (25): Tantum inundatione Sygona Matronaque circa Parisius invaluerunt, ut inter civitatem et basilicam sancti Laurentii naufragia saepe contingerent. 19 (27): (Chilpericus) Parisius abiit. . . . Ut nullus eorum Parisius sine alterius voluntate ingrederetur . . . Urbem ingressus est. 22 (31): (Chilpericus) Parisius venit. . . . Iussit exercitum, qui ad eum accessit, per Parisius transire . . . Parisius rediit. 23 (32): Regi Parisius revertenti. (34): Chilperico regi egresso de Parisius. 25 (35): Mulieribus urbis Parisiacae. 32 (45): (Chilpericus) regressus Parisius . . . Planctus urbi Parisiaca erat . . . Legati regis Childeberti Parisius venerunt . . . De Parisius progressa, octavo ab urbe miliario tentoria figi praecipit. 33 (46): Ad villam Calensem, quae distat ab urbe Parisiaca quasi centum stadiis, accedit (Chilpericus) . . . (Mallulfus) in basilica sancti Vincenti, quae est Parisius, sepelivit. 7, 4: (Fredegundis) Parisius advenit. 5: (Gunthramnus) Parisius diriget. 6: Cum eum Parisiaci recepere nollent . . .

Parisius urbem ingrederetur. 15: Resedente vero Fredegundę regina in ęcclesia Parisiaca. 16: Ad urbem Parisiacam advenit. 18: Commorante vero rege apud urbem Parisiacam. 28 (27): Usque Parisius velociter accedam. 26 (29): Velociter Parisius atvolavit. 8, 1: (Guntchramnus) Parisius veniebat. 9: Rex Parisius venit. 33: Aput urbem Parisiacam. 39: Berthramnus Parisiacus archidiaconus. 9, 6: Qui usque Pariseus accessit . . . Iussit eum a termino Parisiace urbis excludi . . . Parisius adveneram et ad basilicam beati Iuliani marthiris metatum abebam. 13: Transmissum usque Parisius . . . Veniens Parisius . . . Ad urbem Parisiacam. 20 (*vertrag von Andelot a. 587 zwischen Guntchramnus und Childebert II* = *MG Cap.* I *p.* 13, 6): De Parisius civitatem. 28: Parisius accedens. 32: In Parisius ingredi. 10, 11: Egrediens de Cavillonno, quasi Parisius accidere cupiens. 14: Teudulfus diaconus urbis Parisiacae . . . De Parisius abscedens . . . Parisius commorantes . . . A Ragnimodo Parisiace urbis episcopo. 19: De Calensi Parisiati orbis villa. 26: Regnimodis Parisiace urbis episcopus. 28: Usque Parisius . . . Parisius accedere . . . Accessit Parisius . . . In urbis Parisiacae cathedram. 29: Dionysius ab urbe Parisiaca. *in glor. mart.* 71: Dionisius vero episcopus Parisiorum urbi datus est martyr. *de virt. s. Martini* 2, 12: Beatus Germanus Parisiasae urbis pontifex. 58: Puer Parisiacus. *Liber vitae patrum* 8, 3: Sacerdote Lugdunensi antestite in urbe Parisiaca. 9, 1: Cum Childebertho Parisiorum rege. *in glor. conf.* 19: Ab urbe Parisiaca. 79: Beatus Germanus Parisiacae urbis episcopus. 87: (Marcellus) Parisiacae urbis episcopus. 88: In urbem Parisiacam. 90: Sanctus Germanus Parisiacae urbis episcopus. 103: Tumulum erat in vico Parisiorum haud procul a loco, in quo senior, ut aiunt, eclesia nuncupatur. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 172, 29 *M.*: Ragnebodus episcopus ecclesiae Parisseorum. *Vita s. Radegundis* 2, 7 *MG SS Mer.* II *p.* 382, 10: Germano Parisius civitatis episcopo. *Martyrologium Hieronymian. 3. non. ian.*: Parisius Genovefae uirginis. *5. kal. iun.*: Parisius civitate depositio sancti Garmani episcopi. *7. id. sept.*: Parisius Flodoaldi regis. *7. id. oct.*: Parisius passio sanctorum Dionisii episcopi, Rustici presbyteri, Eleutherii diaconi. *kal. nov.*: Parisius depositio sancti Marcelli episcopi. *Vita s. Aridii abb. Lemovic.* 40 *MG SS Mer.* III *p.* 594, 21: Cumque Parisius civitatis claustra fuisset ingressus, populus urbis huius . . . Civitatis illius. 41 *p.* 596, 3: Priusquam Parisius perveniret. *Greg. M. reg.* 11, 41 *(a. 601)*: Gregorius . . . Simplicio Parisis (episcopo). *Lexic. Tiron.* 87, 9 *(n. 30 Zang.)*: Parisius. 10 *(n. 31 Z.)*: Lutecia (Luticia). *Gloss. cod. Bruxell. 10859 f.* 19r *c.* 1: Durocorterū. ciuitas ē q̄ Nunc Remis dr̄. sicut Lūcetia q̄ Parisius uocat[2]. . . . Parisii gentiles. similit Remi. *Pard. dipl. n.* 226, *t.* 1 *p.* 194 *(a. 610)*: S. Audeberti, Parisiensis episcopi. *Chlothacharii II edictum, titel* = *MG Cap.* I *p.* 20, 32 *(a. 614)*: In sinodo Parisius adunata. *p.* 23, 35: Parisius. *Concilium Parisiense a. 614, p.* 185, 26 *M.*: In orbem Parisius . . . convenissimus. *p.* 190, 16 *M.*: In basilica beati Petri apostoli Parisius. *p.* 192, 29 *M.*: Ex civitate Parisius. *Concil. incerti loci post a. 614, p.* 193, 12 *sq. M.*: Constitutiones ille, quae Parisius sunt decretae. *Warnecarius Ceraunio MG Epist.* III *p.* 457, 6 *(c. a. 614. 615)*: In urbe Parisiaca. *Testament des bischofs Bertchram von Mans bei Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 199 *(a. 615)*: Villa de Nimione, sita in territorio Parisiaco . . . Sanctae ecclesiae Parisiacae. *p.* 202: Infra muros civitatis Parisiorum. 203: In domo superius nominata Parisius. 208: Sancti Germani, Parisiaci antistis. *Pertz dipl. n.* 10 *p.* 13, 20 *(a. 625)*: Infra murus Parisius civitatis. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 196, 17 *M.*: In suburbano Parisius in basilicam dominae Mariae matris domini, quae in atrium sancti Dyonisii martyris sita est. 27. *c.* 4 *p.* 197, 22 *M.*: Parisius *(zu P.)*. *c.* 27 *p.* 200, 26 *M.*: Qui Parisios factum est. *p.* 201, 25 *M.*: Ex civitate Parisius Leodeberhtus episcopus. *Concil. sub Sonnatio ep. Rem. hab. a. 627—630 p.* 203, 11 *M.*: (Cum) Leudeberto Parisiacensi. 24: Capitula canonum Parisius acta in generali sinodo in basilica sancti Petri Lotharii regis studio congregata. *c.* 24 *p.* 206, 1 *M.*: Edictum illud dominicum, quod Parisius factum est. *Dipl. Dagoberti I a. 629 Pertz spur. n.* 23 *p.* 141, 6 *(echt nach Ernst Mayer)*: In illa strada que vadit ad Parisius civitate, in loco qui dicitur Pasellus sancti Martini. 17 *sq.*: In propago Parisiaco. 23: Neque intra ipsa civitate Parisius neque ad foras in ipso pago. *Pertz*

n. 14 *p.* 16, 16 = *Havet, Questions mérov.* 6 *p.* 26 *(a. 631 oder 632):* [Villa co]gnomenante Iticina Scoam, in pago [Parisia]co. *Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 214, 1 *M.:* Germoaldus abbas in vicem Audoberto episcopo ecclesiae Parasiace. *Pertz dipl. n.* 19 *p.* 20, 7 *(a. 653):* Landericus Parisiaci aeclesiae episcopus. *Fredegar. chron.* 3, 24: Secum Parisius duxit. 29: (Sortitus est sedem) Childebertus Parisius. 71: Beatissimum Germanum Parisiorum urbis episcopo. 72: Brunechildis cum filio suo Childeberto Parisius sub custodia tenebatur. 4, 3: Perrexit Parisius. 17: Fredegundis cum filio Clothario regi Parisius vel reliquas civitates rito barbaro occupavit. 26: Teudericus victur Parisius ingreditur. 53: Clippiaco nec procul Parisius venit. 56: Chlotharius moritur et suburbano Parisius in ecclesia nacti Vincenti sepellitur. 58: (Dagobertus) per civitatem Senonas Parisius venit . . . Ad Parisius (pervenit). 79: Dagobertus profluvium ventris Spinogelo villa super Secona fluvio nec procul a Parisius aegrotare cepit. 90: De Parisiaco promovens. *contin.* 10 (107): (Carlus) usque Parisius civitate properavit. 24 (110): Carlus nimpe princeps Parisius basilicam sancti Dionisii martyris multa munera ditavit. . . . Sepultusque est Parisius basilica sancti Dionisii martyris. *Liber hist. Franc.* 17: Chlodoveus rex cum venisset Parisius civitate. 20: Chrodchildis regina cum venisset Parisius. 24: (Chlodovaldus) Noviente villa Parisiace suburbane depositus requiescit. 26: Childebertus vero Parisius veniens, ecclesiam in honore beati Vincenti martyris edificavit. 32: Parisius pervenit. 37: Fredegundis regina senex et plena dierum Parisius in basilica sancti Vincenti martyris sepulta. . . . (Chlotharius) Parisius penetravit. 43: Spinogilo villa in paygo Parisiacense urbis . . . In Parisius civitate. 47: Clepiaco villa regale in suburbana Parisiorum civitate. 53: Eudo fugiens, Parisius civitate regressus. *Ionae vita s. Columbani* 1 *p.* 24: Ad Parisium urbem pervenit. 27: Per Parisios. *vita s. Eustasii* 3, 16 *ASS 29. mart.* III *p.* 790 *A:* Sed et in Parisius puellarum monasterium, quod de regio munere susceperat, aedificat. *vita Iohannis abb. Reomaensis* 17 *p.* 514, 23: De Pari[si]us properae ad patriam remearet. *Privilegium Landerici c. a. 660* (*Mansi* 11 *c.* 62 *E; cf. Pertz dipl. n.* 19 *p.* 20, 40): Landericus ac si peccator, episcopus urbis Parisiacae. *Testamentum s. Vigilii, Pard. dipl. n.* 363, *t.* 2 *p.* 152 *(c. a. 680)* = *Quantin, Cartulaire général de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 18: Ab uno latus strada publica, qui de ipsa porta Parisiaca *(in Auxerre)* ad Senones pergit, et ab alio latus strada publica, qui de ipsa porta Parisiaca ad Broile vadit. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 209 *(a. 690):* Ministirio puellarum in Parisius, ubi Landetrudis abbatissa praeesse dicitur. *Vita s. Balthildis* 7 *MG SS Mer.* II *p.* 489, 8: Kala in Parisiaco = *B* (Kale) in pago Parisiaco. 8 *A p.* 493: Ad urbem vero Parisiacam = *B* Parisiacae urbis. 18 *p.* 506 *A:* Aecclesias in honore sancti Petri Parisius et sancti Georgii in coenobiolo virginum in Kala prima construxit = *B* Parisius fecit. *Pertz dipl. n.* 71 *p.* 63, 31 *(a. 697):* Silva nostra, qui vocatur Cornioletus, super fluvium Sequena, in pago Parisiaco. *n.* 72 *p.* 64, 11 *(c. a. 700):* Super fluvium Matrena in pago Parisiago. *n.* 73 *p.* 65, 4 *(a. 702):* Sub opidum Parisiace civitatis. *n.* 77 *(a. 710) p.* 68, 42: Neque infra pago Parisiaco, aut in ipsa civetate Parisius. 48: Comis de ipso pago Parisiaco. *p.* 69, 1: Gairinus quondam, loce ipsius Parisiace comis. 14: Ad Parisius. 17: Ad Parisius civetate inter sancti Martini et sancti Laurente baselicis ipse marcadus fuit factus. *n.* 87 *p.* 77, 32 *(a. 717):* In pago Parisiaco super fluvium Sigona. *n.* 88 *p.* 78, 15 *(a. 717):* In monasterio Fossatensi in pago Parisiaco. 40: Parisius civitate. *n.* 93 *p.* 83, 5 *(a. 723):* A pontificibus Parisiorum urbis. *Vita Filiberti* 2, 12 *ASS 20. aug.* IV *p.* 77 *E:* Parisius civitatem. *Baeda h. e.* 3, 7: Accepto episcopatu Parisiacae civitatis. 28: (Agilberectus) Parisiacae civitatis factus erat episcopus. 4, 1: Ad Agilberctum Parisiorum episcopum. 5, 19: Agilbercto tunc episcopatum agente Parisiacae civitatis. [*Baedae*] *passio s. Iustini* (*Migne* 94, 598): Et Christo eos ducente venerunt Parisium. *Pertz dipl. mai. dom. n.* 14 *p.* 101, 33 *sq. (a. 711):* Villa nuncupata Clippiacum, in pago Parisiaco constitutam. *Vita Eucherii* 2, 8 *ASS 20. febr.* III *p.* 218 *E:* Ad urbem Parisius. 9: Parisius ordinante principe praeteriens. *Passio ss. Faustiani et Victorici 3. id. dec., cod. Aug. XXXII f.* 46ᵛ 1: Urbe Parisius. *f.* 47ʳ 1: Die quadam Parisius urbe carpentibus iter. *Vita I s. Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I

p. 49 B: Parisius *(nach P.)* Dionysius episcopus. *Acta s. Dionysii Areopagitae, cod. Aug.* XXXVII *f.* 163r 1: Parisius adierat ... Parisius remanens. *Passio s. Iusti* 2 *Anal. Boll.* V 375: Parisiorum civitatem. *Vita Brioci* 2 *ASS 1. mai* I *p.* 93 *A:* B. Germano Parisiensi antistiti. 8 *Anal. Boll.* 2, 165: Illum Parisius transmitti. *p.* 166: Parisius ... deducerent. 9 *p.* 166: Parisius pervenissent. *Vita Marii* 2, 6 *ASS 27. ian.* II *p.* 774: Parisios ibant. *Vita Domnoli* 1, 3 *ASS 16. mai* III *p.* 607 *D:* Germano sanctissimo Parisiorum antistiti. 3,17 *p.* 610 *C:* Germano Parisiensi sanctissimo episcopo. *Vita alia s. Domnoli* 2 *p.* 611 *B:* Germanum Parisiensis civitatis insignem episcopum.... Cum b. Germano praedictae Parisiensis civitatis insigni episcopo. *Vita Verani* 19 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 469 *D:* Apud Parisios. *Vita Winebaudi* 11 *ASS 6. apr.* I *p.* 575 *B:* Parisius civitatem advenit. *Vita Lupi* 4, 17 *ASS 1. sept.* I *p.* 260 *A:* Pertransirent Parisios. 5, 20 *p.* 262 *E:* Iussit inde Parisios deportari. *Vita Magnobodi* 1, 7 *ASS 16. oct.* VII *p.* 942 *B:* Ad se Parisios, ubi tunc temporis morabatur, accersiri precipit. *Vita Ettonis* 2 *ASS 10. iul.* III *p.* 59 *C:* Parisius *(nach P.)* missus. *Acta Fiacrii* 6, 59 *ASS 30. aug.* VI *p.* 614 *A.* 63 *p.* 614 *D:* In territorio Parisiensi. *Vita Pauli Virdun.* 4, 8: S. Germani Parisiensis ecclesiae pontifex ... S. Germani Parisiensis ecclesiae episcopi. *Aigradi vita s. Ansberti* 5, 22 *ASS 9. febr.* II *p.* 351 *E:* In villa Clypiaco, quae sita est in Parisiaco territorio. *Vita Agricoli* 1, 2 *ASS 2. sept.* I *p.* 450 *D:* Germanus Parisiensis (episcopus). *Vita Bertae* 2, 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *E:* Sanctum Germanum de civitate Parisiis. — *Inschriften. (Bordeaux) CIL* XIII 626: Serdus civis Parisius annorum L. *(Auxerre, ser verdächtig: unecht oder interpoliert)* 2924: D(is) M(anibus) aete(rnae) memoriae Aureli(i) Demetri(i) adiutori(s) proc(uratoris *oder* -rum) civitatis (*lis* civitatium?) Senonum, Tricassinorum, Meldorum, Parisiorum et civitatis Aeduorum, Ingenuinia (?) Aurelia coniugi carissimo et Aurelia Demetriane et Aurelius Demetrius fili patri carissimo faciundum curaverunt. *(Paris)* 3026: Tib. Caesare Aug(usto) Iovi optumo maxsumo nautae Parisiaci publice posierun[t]. 3034: ...... fil(io), sacer[doti ad aram Rom(ae) et Aug(usti) civitas] Pari[siorum]. *(Meilenzeiger des kirchhofs Saint-Marcel im s. o. von Paris, a. 307/308) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 86. 153. 160 = *BE* 1882 *p.* 53 *sq. n.* 11: [D(ominis) d(uobus) nn(ostris) M. Aur(elio) Maximiano et Fl(avio) Val(erio) Constantino] Augg (Augustis duobus) et d(omino) n(ostro) Gal(erio) Val(erio) Maximino nobil(issimo) Caes(ari) a civ(itate) Par(isiorum *oder* -isiis) R(emos) CV (centum et quinque milia passuum; *statt* R. CV *list Christ* [l]e(u)g. V). *(Saint-Cloud) Le Blant, Inscript. chrét. de la Gaule n.* 209 *p.* 300 *und NR p.* 459: † Artub; hunc tumulū Clhodoaldus consecrat almis | editus ex regum stemmate perspicuo | qui vetitus regni sceptrum retinere caduci | basilicam studuit hanc fabricare deo | aeclesiaeque dedit matricis iure tenendam | urbis pontefici ... uque foret Parisii. — *Münze von Constantius Gallus († 354) bei Cohen, Monn. imp.* 8² *p.* 40 *n.* 61: PAR. *Merowing. münzen. Belfort* 1868 = 6341 (*Prou* 828): + ////O CCLI. *R* + ///// OROИ. 2134 (*Prou* 687): [CHL]ODOVEVS REX FR. *R* ////////// CIVILI *mit* ELIÇI(us). 3332: PARI∽IV∽ FITV. *R* BEROALDOS. 3333: + PARISIVƧ FITR. *R* + BEROALDOS. 3334: + PARISIV∽ FITP. *R* BEROAL∇OS. 3335 (*Prou* 725): PARI∽IV∽ FITR. *R* BEROADƧ. 3336: PARISIVS HTR. *R* BEROALDS. 3337: PARI SIVS. *R* ELEÇIVS MONE. 3338: + PARISIV∽. *R* ELEÇIVS MONE. 3339 (*Prou* 707): PARISIVS. *R* + ELIGIVS MONETA. 3340 (*Prou* 709): PARISIS F. *R* ELIÇIVS MVN. (*RN* 3e *s., t.* 14 (1896) *p.* 438 = *Prou* 709bis: + PARISIVS.) 3341 (*Prou* 708): + PARISI∽. *R* ELIÇIVS M. 3342: PARI SII CIVI ... *R* ELIÇIV SMON. 3343: PARI SIVS. *R* ELEÇIVS MON. 3344 (*Prou* 711): + PARI ∽ IS FI. *R* ELEÇIVS MON. 3345: PA RISISE. *R* ELIÇIVS MVN. 3346: S ESI MONIT. *R* PARI ∽ IICI. 3347 (*Prou* 710): PARISIVS FIT. *R* ELEÇIVS MONET. 3348: PARISIVS FIT. *R* ELEÇIV∽ MONE. 3351 (*Prou* 685): PARISIVS IN CIVE(tate) FIT. *R* DACOBERTHVS *(I., a. 629—639)* RE[X] ///, *mit* ELI CI. 3352: DAÇOBERTVS REX. *R* PARISIVS CIVIS (*RNF* 1836² *p.* 94) *oder* REX FELICITER ELIÇIVS. 3353: PARISI CIV... *R* DAÇOBERTV∽ REX. 3354: PARI SIVƧ. *R* CHLODOVIVS *(II., a. 639—657)* RE X. *mit* ELIÇ. 3355: +PARISIVƧ. *R* CHLODOVIVS REX, *mit* ELIÇI. 3356: +P.....VSIN CIV. *R* CHLO-

DOV..... X, *mit* ELIGI. 3357 (*Prou* 688): PARISIVS IN CIV. *R* CHLODOVEVS (*II., a. 639—657*) REX, *mit* EL IGI. 3358: .... SIVS IN CIV. *R* CHLODOVEVS. 3359: + PARISIVS IN CIVI. *R* + CHLOD.... S RE X, *mit* ELI CI. 3360 (*Prou* 689): PARIVS IN CIVET. *R* + CHLOD[OVEV∽] REX, *mit* EL ICI. 3362: + CHLODOVEVS RE. *R* + PARI... SIN CIV, *mit* EL IGI. 3363: CH...... VS R. *R* + PA...... IN CIV. 3364 (*Prou* 686): CHLODOVEVS REX FR. *R* [PARI]SIVS IN CIVI///, *mit* EL IGI. 3365: CHLODOVEVS REX. *R* PARISIVS IN CIVET, *mit* ELI CI. 3366: ·HLODOVEVS REX. *R* PARISIVS IN CIV..., *mit* ELI CI. 3367: ... ODOVEVS REXIIX. *R* P......... CIVILI, *mit* ELI GI. 3368: CHLODOVEVS RIX.. *R* ... ∽VS IN CIVILI, *mit* ELI CI. 3369: CHLODOVIV∽ REX. *R* PARI∽II∽ CIV. 3370 (*Prou* 717): + PARISIVS IN CIVI. *R* AIGOBERTO MO. 3371 (*Prou* 716): PARIS FICITVR +. *R* AEIGOBERTVS MO. 3372 (*Prou* 718): + PARISIVS. *R* + ARNOALΔVS MO. 3373 (*Prou* 720): + PARISIVS. *R* + ARNOALDVS MO. 3374 (*Prou* 719): [+ P]ARI∽IVS. *R* + ARNOA[LDV]S MO. 3375: PARISIVS CIAI. *R* ARNOALDVS MON. 3376: + PARISIVS. *R* + ARNOAL∇VS M. 3377: PARI∽IVS. *R* + ARNOA.... MO. 3378 (*Prou* 721. 722): PARISI[VS]. *R* ARNOALΔVS [MO]. 3379: PARISIV∽ [CIVIT]. *R* + ARNOALDVS MO. 3380: PARISIVS. *R* + ARNOALΔO. 3381: + PARISIVS CIVE. *R* MVNS(= Auneb.)O DE MON. 3382: PARISIVS. *R* RIGVLDE. 3383: PARISIVS. *R* THILLO. 3384: PARISIVS CIV. *R* FI+SCOINO M. 3385 (*Prou* 715): + PARISIVS CIVE. *R* + ARNEBOΔE MON. 3386: PARISIVS CIVE. *R* + ARNEBODE MON. 3387: + ... SIVS CIVE. *R* ARNEB...... 3388 (*Prou* 691): CHLODOVIVS R. *R* VILLEBERTO PA_. 3389 (*Prou* 714): + PAR∽IVS. *R* AEGOMVNDO M. 3390 (*Prou* 713): PARI∽IV∽. *R* + AVDC∽I∽ELV∽. 3391 (*Prou* 712): PARI∾IA∾. *R* + AVDECI∾IIAS. 3392: ГARISAS. *R* VITALIS MON. 3393 (*Prou* 728. 729): ГARISIVS FIT. *R* VITAL∽ MON‾. 3394: ГARISVS EIT. *R* VITALS MONE. 3395: ГARISVS EIT. *R* VITALS MONE. 3396: PARISVS ⱠIT, *R* VITAL∾ MONI. 3397: PARISVS FIT. *R* VITAL∽ MONI. 3398 (*Prou* 727): ГARISVS ⱠIT. *R* VITAL IS MV. 3399: PARISVS ⱠIT. *R* VITAL∽ MONI. 3400: PARISVS FIT. *R* VITALS MON. 3401: PARI∽A∽ FIT. *R* VITA ⁘ ⱵISM. 3402: ГARIOS = EIT. *R* AI-ꓕAΓΓI∽HI. 3403 (*Prou* 730): Γ·A·RSIO·S (Parsios) ·EIT. *R* VITALE MONI. 3404: PARISIOS FIT. *R* VITALI∽ MONI. 3405: + PARI[S]IVS. *R* VITA LIS MON[E]TAI. 3407 (*Prou* 723): + PARISIVS C. *R* + BIΔ ////////. 3408: PARISI. *R* VLFINO MONETA. 3409: PARISIVS CIVIS (*oder* FIT) *R* ALCO. 3410: ГARISV...... *R* + AVT RISV.... 3411: PARISI... *R* ...... MONEAR. 3412 (*Prou* 724): DARISIA∾. *R* PARI∾IV ГII. 3413 (*Prou* 743): + PARISIVS. *R* SIGO ⁘ FRE ///////. 3414 (*Prou* 732): PACLOVI. 3415: + PARI∽IV∽. 3416: PARI∽IV∽. 3417 (*Prou* 753): + //////VS. 3418 (*Prou* 754): OIV + ... 3420 (*Prou* 735): //////// I∾. 3422 (*Prou* 782. 783): /////—AL. 3423 (*Prou* 776): S////L. 3424 (*Prou* 744): /////AA///. 3426 (*Prou* 736): + PARI∽IV∽ O. 3427: + PARI∽I + VS. 3428: IARISIV. 3429: .... ∽ ... 3430 (*Prou* 738): + PARISIVS//. 3431 (*Prou* 739): + PARISIV∽ /////. 3432 (*Prou* 740): PARISIVS C. 3433 (*Prou* 762): *R* PVR/////. 3435 (*Prou* 737): PARI∽I4∽ CIuI. 3436 (*Prou* 745): PAO////. 3437: + PARISIVS F. 3438: + PARISIVS. 3439: + PARISV. 3442 (*Prou* 741): PA[RI]SIV∽. 3443: + PARI∽IV∽. 3444: PARISIV∽. 3447: PARIS. 3448: S. 3450 (*Prou* 747): ∽. 3452: + PARISIVS. 3453: PARI.... 3454 (*Prou* 759. 760): PAPHNCR. 3456: A∽EA. 3459: ... PARI. 3463 (*Prou* 801): BAMNIIC///// *R* ////ARBI///. 3467 (*Prou* 748): S. 3469: *ARESOT? *R* + PO.. A. 3473 (*Prou* 807. 808): ///ARW////. 3482: CAR. (*Karl Martell*) *R* P∘AR∘I∘⁘∘. 3530 (*Prou* 787): + R //////A ∽IV∽. 6305: PARI SIVS. *R* ELEGIVS MOHE. 6306: + PARISIVS FIT. *R* ELEGIV∽ MONI. 6307 (*Prou* 726): PA/////S///. *R* + CDuIAOu∽. 6308: + PARI.... *R* CHVGVƆI.... 6311 (*Prou* 733): //////// ∾. 6313: PARISIVS. 6315: .... SVS. 6318 (*Prou* 731): PARIS///////. 6321 (*Prou* 758): P ////// V·. 6322 (*Prou* 761): ∽ ///// VO. 6338 (*Prou* 818): *R* ∾I∾. *Prou* 757: P//////. — **Parisius** *M. cogn.* (*Murviel*) *CIL* XII 5686, 665: Of. Parisi. — 2) **Părisi** *V. in Brittanien zwischen the Humber*

und the Tees, warscheinlich ein zweig der Parisii an der Seine; die Parisii Galliens hatten warscheinlich eine colonie dorthin geschickt. Ptol. 2, 3, 10: *Πρὸς οἷς (den Brigantes) παρὰ τὸν Εὔλιμενον κόλπον Πάρισοι καὶ πόλις Πετουαρία.*

Par-ma *O. der Boii (daher Martial.* 5, 13, 8 Gallica Parma) *hat seinen ligurischen namen behalten.*

par-ma '*rundschild*', *wol gallischer herkunft (trotz Hesych. πάρμη· Θράκιον ὅπλον, σκεπαστήριον, κονδότρον* (?) *θυρεοῦ). Nach Stokes für* *qar-mā, *vw. mit an.* hvarmr, *m. augenlid. Ennius ann.* 288 *sq. B. bei Macrob. sat.* 6, 3, 3: Configunt parmam, tinnit hastilibus umbo | aeratus. *Polyb.* 6, 22, 1: *Καὶ τοῖς μὲν νεωτάτοις παρήγγειλαν μάχαιραν φορεῖν καὶ γρόσφους καὶ πάρμην. ἡ δὲ πάρμη καὶ δύναμιν ἔχει τῇ κατασκευῇ καὶ μέγεθος ἀρκοῦν πρὸς ἀσφάλειαν· περιφερὴς γὰρ οὖσα τῷ σχήματι τρίπεδον ἔχει τὴν διάμετρον.* 29, 14 (6), 4: *Τῇ δυνάμει τῆς πάρμης καὶ τῶν Λιγυστικῶν θυρεῶν ἀντεῖχον ἐρρωμένως οἱ Ῥωμαῖοι. Lucret.* 4, 823: Quem daret obiectum parmai laeva per artem. *Varro l. l.* 5, 24 *Sp.:* Parma quod e medio in omnis parteis par. *Menipp. fr.* 21 *Buech.:* Quém secuntur cúm rutundis vélites levés parmeis, | antesignani quadratis multis ignibus tecti. *Sallust. hist. lib.* 4 *fr.* 1 *D. bei Nonius p.* 554, 20: Parma est scutum breve. Sallustius hist. lib. IIII: Hi locorum pergnari. Et soliti nectere ex viminibus vasa agrestia ibi tum, quod inopia scutorum ferebat, ea arte se quisque in formam parmae equestris ⟨clupeo⟩ armabat. *Nepos Iphicrat.* 1, 4: Peltam pro parma fecit. *Tibull.* 1, 9, 82: Fixa notet casus aurea palma (*für* parma) meos. *Horat. carm.* 2, 7, 10: Sensi relicta non bene parmula. *Verg. Aen.* 2, 175: Emicuit parmamque ferens hastamque trementem. 9, 548: Ense levis nudo, parmaque inglorius alba. (*Dazu Servius:* Quasi tiro, quia picta arma iam probati in bellis habebant.) 10, 817: Transilit et parmam mucro, levia arma minacis. (*Dazu Servius:* Parmam id est levia arma, non clipeum.) 11, 618 *sq.:* Versique Latini | reiciunt parmas. (*Dazu Servius:* Parma autem et equestre scutum.) 711: Ense pedes nudo puraque interrita parma. (*Dazu Servius:* Tunc enim primum in bella descenderat.) *Propert.* 3, 20 [25], 8: Et vetus in templo bellica parma vocat. 5, 10, 21: Picta neque inducto fulgebat parma pyropo. 40 *sq.:* Belgica cui vasti parma relata ducis | Virdomari. *Ovid. met.* 12, 89: Onus cava parma sinistrae. 130: Parmam gladio galeamque cavari. 13, 167: Parmam hastamque petenti. *Liv.* 2, 20, 10: Desiliunt ex equis, provolant in primum, et pro antesignanis parmas obiciunt. 4, 38, 3: Parmata cohors. 4: Eo se inferunt obiectis parmis, ubi suorum plurimum laborem vident. 39, 1: Ut parmatis, novae cohorti hostium, locus detur. 22, 1, 9 (*daraus Oros.* 4, 15, 1): Arpis parmas in caelo visas. 26, 4, 4: Ex omnibus legionibus electi sunt iuvenes maximo vigore ac levitate corporum veloces; eis parmae breviores quam equestres et septena iacula quaternos longa pedes data. 31, 35, 6: Veliti Romano parmam gladiumque habenti pariterque et ad se tuendum et ad hostem petendum armato. 38, 21, 13: Hic miles tripedalem parmam habet et in dextro hastas, quibus eminus utitur. *Festus l.* 16 *p.* 238, 9 *M.:* Parmulis pugnare milites soliti sunt. Quarum usum sustulit C. Marius datis in vicem earum Bruttianis (*cf. Pauli Diac. exc.* 2 *p.* 31, 19 *M.:* Brutianae parmae dicebantur scuta, quibus Brutiani sunt usi.) *Plin. n. h.* 3, 43: Amazonicae figura desinens parmae. 33, 129: Parmae Threcidicae. *Sil.* 1, 628 *sq.:* Et Ligurum horrentes coni parmaeque relatae | Hispana de gente rudes Alpinaque gaesa. 3, 234: Rudis his tum parma. 4, 387: Annexam parmae decidit vulnere laevam. 5, 525: Nec crudae tardarunt tegmina parmae. *Statius Theb.* 2, 584: Hostili propugnans pectora parma. 644: Iaculo parmaque. 4, 267 *sq.:* Inbelli parma pictus Calydonia matris proelia. 5, 662: Obiecta proturbat pectora parma. 8, 496: Parmamque tenenti. 595 *sq.:* Summae qua margine parmae | ima sedet galea. 715: Longius opposita celantem lumina parma. 731—733: Summique in margine campi | effultum gemina latera inclinantia parma | ponunt. 9, 89: Contra collecta ut pectora parmae | fixerat. 172—174: Inpia donec | Eumenis ex oculis reiecta caerula parma | fugit. 358: Parma natat. 472: Obiecta dispellit flumina parma. 746: Primoque in margine parmae. 11, 343: Quid oppositam capulo parmaque repellis? 398 *sq.:* Quod fulta metallo | parma micet. 12, 606 *sq.:* Ipsa metus Libycos servatricemque Medusam | pectoris incussa mo-

vit Tritonia parma. *Quintil. inst. or.* 2, 11, 2: Alius percontanti Theodoreus an Apollodoreus esset, 'ego' inquit 'parmularius sum'. *Martial.* 9, 20, 9 *sq.*: At te protexit superum pater, et tibi, Caesar, | pro iaculo et parma fulmen et aegis erat. 68, 7 *sq.*: Mitior in magno clamor furit amphitheatro, vincenti parmae cum sua turba favet. 14, 213: Haec, quae saepe solet vinci, quae vincere raro, | parma tibi, scutum pumilionis erit. *Sueton. Domitian.* 10: Patrem familias, quod Threcem mirmilloni parem, munerario imparem dixerat, detractum spectaculis in harenam, canibus obiecit, cum hoc titulo: Impie locutus parmularius. *Fronto epist. de orationibus p.* 158 *N.*: Uti clipeo te Achillis in orationibus oportet, non parmulam ventilare neque hastulis histrionis ludere. *Auson. edyll.* 10, 267—269: Sic, ubi fabriles exercet spiritus ignes, | accipit alterno cohibetque foramine ventos | lanea fagineis adludens parma *(klappe unter dem windloch eines blasebalgs)* cavernis. *Oros.* 4, 15, 1: Apud Arpos parmae in caelo visae. *Greg. Tur. h. F.* 3, 15: Natantes super parma positi amnem. *Isidor. or.* 18, 12, 6: Parma, levia arma, quasi parva, non clypeus. *CGlL* 5 *p.* 317, 51: Parma scutum breve. *p.* 378, 7: Parma scuta in caelo Amazonum. *p.* 645, 73: Parme scuta brevia. — *Inschrift. (Rom) Grut.* 1087, 6: Apparitori pontificum parmulario.

Παρμαι-κάμποι *nach Zeuß 'schildkämpen', V. Ptol.* 2, 11, 11: *Μέχρι τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ οἱ Παρμαικάμποι. Vgl.* *'Αδραβαι-κάμποι.*

Parnis *O. Vita s. Desiderii Caturc. ep. c.* 17. *Labbei N. Bibl.* 1 *p.* 709.

Parona *s.* Perrunas.

Paronnus? *G. (Breccia bei Como) Pais* 741: Paronno . . . . . . v. s. l. m. M. Maselius Maxim.

Parra *O. in Norditalien im gebiet der Orobier, um Como und Bergamo, j. Parravicino, provinz und district Como. Plin. n. h.* 3, 125: In hoc situ interiit oppidum Orumboviorum Parra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm. *Steph. Byz.: Πύρρα . . . ἔστι καὶ κώμη Λιγυστική.*

Parra *M. F. (Aquileja) CIL* V 1130: Burredia C. l. Parra. *(Borgo S. Dalmazzo)* 7850: Parra *(praen.)* Enicius . . . Secundus Enicius Parrae f. Barg. *(Rom)* VI 6548: . . [Sta]tIlius TaurI [libertu]s Parra. *(Zahlbach bei Mainz) CIR* 1153: Have Caecili. C. Caecilius C. f. Pup(inia) Parra dom(o) Bae(terris) mil(es) leg(ionis) IIII Mac(edonicae) Ɔ (centuriae) Q. Aemili an(norum) XIIX st(ipendiorum) II h(ic) s(itus) e(st). M. Antonius Flaccus d(e) s(uo) d(edit).

Parrhia *F. gentilic. (Saint-Médard, Chénérailles, Creuse) BE* 1, 3 (1881) *p.* 132: D(is) M(anibus) [e]t m(emoriae) Par[r]rhiae Qu[a]rtae.

Parr-idius *M.* **Parrid-ia** *F. (Briançon, saec. 1 p. Chr.) CIL* XII 95: V. f. T. Parridius Parrionis fil(ius) Quir(ina), Gratus quaest(or), IIvir munic(ipii) Brigantien(i) sibi et ParrionI ExcingI f(ilio) patrI Vennae Nematevi f. matrI SolItae sororI v. Adnemae sororI v. Tittoniae Tittonis f. Tertiae uxorI v. t. Parridio Ingenuo . filio v. Parridiae Gratae filiae.

Parriliacus *s.* Patriliacus.

Parri-o(n) *M. s.* Parridius.

Parroduno *verschriben für* Carroduno.

Parson silva, *j. Paisson bei Pimelles, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Crusy.*

Parssone *s.* Prassone.

Partanum *illyrisch? cf. V.* Parthēni, *fl.* Parthiscus, *O. in Raetien, j. Partenkirchen. TP falsch:* Tarteno. *IA* 257, 6. 275, 2: Parthano.

Parteg-oria *F. cogn. (Grenoble, zeit des Hadrian) CIL* XII 2230: D(is) M(anibus) T. Camul. L. f. Laveni emeriti leg. III. Gallic(ae) honesta missione donat ab imper. Antonino Aug. Pio et ex voluntate imp. Hadriani Aug. torquibus et armillis aureis suffragio legionis honorati Camulia soror eius et Partegoria [p]ro[pt]e[r] merita eius patrono optimo et pIissimo.

Parthen-āeus *vom cogn.* Parthenus = *gr. Παρθένος, O. j. Parthenay, dép. Deux-Sèvres.*

Particus *s.* Perticus.

Part-onus *M. Vita Landrici* 10 *ASS* 17. *apr.* II *p.* 491 *B*: Partonus.

Partus *M. (Rottenstein am berg Sattnitz) CIL* III 11578: Loco Congoneti et Mesiae Parti f. coniugi suae v. f. *(Worms)* XIII 6235: Partus Mutii f. eques ala Agrippiana natione Trever annoru(m) XXXV stip. [X]IIII. hic sit(us) est, fratres posuerunt.

Paruc-ius *M. nomen gentilic. (Nîmes) CIL* XII 3712 *und p.* 839 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 81 = 529: C. Paru-

cius Trophimus. *CIL* XII 3877 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1035: Satulli L(ucii) f(ilii), Paruciae Concessae.

Pasatensis *s.* Vasate.

Pasc-ivos *M. Vita s. Genovefae* 7, 35 (36): Tribunus nomine Pascivos (*var.* Passivos, Passivus).

Paseno *O. Merow. münze. Belfort* 3570: + PAωENO + FETOI . . .

Pasini *s.* Pazinates.

Pas-o(n) *M. (Tongern) Schuerm.* 4115: Paso. f(ecit).

Passerenti-āci. *ND occ.* 6, 14: Passerentiaci. 57: Equites Dalmatae Passerentiaci. 7, 175: Equites Dalmatae Passerentiacenses.

passernix *schleifstein. Plin. n. h.* 36, 165: Repertae sunt (cotes) trans Alpis, quas passernices vocant.

Passi-ācus *von* Passus, *O. j. Paissy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Craonne. Testam. Remigii, Pard. dipl. t.* 1, *n.* 118 *p.* 83 *(a. 533)* = *MGSS Mer.* III *p.* 339, 10: Colonicam Passiacum.

Pass-ivus *M. Greg. Tur. vitae patrum* 16, 2: Passivi presbiteri *(gen.). s.* Pascivos.

Pastori-ācum *von M.* Pastorius, *O.* 1) *Dioecese Cahors. Palladius MG Epist.* III *p.* 213 *(a. 630):* Hospiciola, quascumque in Cadurco ecclesia nostra videtur haberae, hoc est, Bagidone, Pastoriaco, Bassiaco et Alevernaco. — 2) *Pasturago, distr. Mailand.* — 3) *Pasturiaux bei Forchies-la-Marche, belg. Hennegau.*

? **Pat** . . . *(Thorda) CIL* III 904: Ser. Aur. Pat . . .

? **Pata** *F. cogn. (Veglia) CIL* III 3134: . . . [V]olsonis f. Patae. *(Petronell) EE* 2 *p.* 429 *n.* 905: C. Aemilius C. f. Fab(ia) Pata, lixa *(marketender;* Pata(vio), Lixa *Mommsen).*

Pataesa *O. (Trivento) CIL* IX 2600: Aedil(is) C. Pomponius C. f. Vitalis curator viae Traianae Pataesinae (*kaum zu Potaissa in Dacien zu ziehen, wie Mommsen EE* 4 *n.* 200 *will; cf. CIL* III *p.* 1382).

Patas-ius *M. (Alt-Ofen, a. 191 p. Chr.) EE* 2 *p.* 381 *n.* 694: Cla | Patasio.

Pataum Patavi *s.* Matavo(n).

Patavisesis Patavissa *s.* Potaissa.

Patavion *s.* Poetovio(n).

Patavium *j. Padova, ist venetisch.*

Patell-ācum villa, *ort wo man* patellae *(zinnplatten) fertigt? O. j. Pallières, départ. Gard, arr. Le Vigan, canton Lassalle, gemeinde Saint-Félix-de-Pallières.*

? **Paten** . . *M. (Vicenza, Ostiglia, Verona, Vercelli) CIL* V 8112, 51: Iuni Paten. . . .

Pătĕră, *nach Stokes vorcelt.* *Qataira *cf. ir.* Cathāir Mór, *M. Auson. prof.* 4 *tit.:* Attius Patera pater rhetor. 2: Pătĕra *(voc.),* fandi nobilis. 11—14: Tibi Pătĕrae: sic ministros nuncupant | Apollinares mystici: | fratri patrique nomen a Phoebo datum | natoque de Delphis tuo. (*cf. Desjardins, Géogr.* 2, 509[1].) 7, 18—24: Tu Burdigalae | laetus patriae | postque Pătĕrae | clara cohortis | vexilla regens | et praeceptor | maior utroque. 15, 9 *sq.:* Nazario et claro quondam delata Pătĕrae | egregie multos excoluit iuvenes.

Pater-atus *M. (London; Colchester) CIL* VII 1336, 789[ab]: Paterati. of. *(Castlecary in Schottland)* [c]: Patirati. of.

Pateri-o(n) *M. (Brumath) CIL* XIII 6013: Legitimus Cossationis, Conteddius Teddilli, Carantus Victoris, Clementinius Carantus, Pater[i]o. Atessatis, Primus Legitimi, Sollemnis Ap(b? r?)agante, C. Iulius Spatalus, Martius Domiti, Iu[ve]ntius(?) Iuvenis, Aelius Segileius, M(N?)onnus Tatae, Maturius Peregrinus.

Pater-ius *M.* 1) *Ennod. dict.* 13 *p.* 465, 21 *H.:* Paterium. 25: Paterius; *cos. a.* 443, *cf. Rossi, Inscr. Christ.* I *p.* 311. — 2) *Des vorigen son oder enkel. Ennod. dict.* 13 *p.* 465, 13: Paterius. 467, 7: Paterium filium.

Patern-ācus *ableitung vom latein. cogn.* Paternus, *O.* 1) *Pernay, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, cant. Neuillé-Pont-Pierre. Greg. Greg. Tur. vitae patrum c.* 8, 8: In parochia Paternacense urbis Toronicae. *Merowing. münzen. Belfort* 3572 *(silber-denar, gefunden in Langres):* PATERNACO. 3573: PATERNACO FIT. — 2) *Parnac, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Saint-Benoît-du-Sault.* — 3) *Parnac, dép. Lot, arrond. Cahors, canton Luzech.* — 4) *Parnay, dép. Cher, arr. Saint-Amant-Mont-Rond, canton Dun-le-Roi.* — 5) *Parnay, dép. Maine-et-Loire, arrond. und canton Saumur.* — 6) *Parnay, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Noyant, gemeinde Genneteil.* — 7) *Parné, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Argentré.* — 8) Villa Padornoga, *j. Gigean, dép. Hérault, arrond. Montpellier, canton Mèze.* — 9) *Pédernec, dép. Côtes-du-Nord, arr. Guingamp, canton Bé-*

gard. — 10) Paternaco, *j. Bathernay, dép. Drôme, arrond. Valence, canton Saint-Donat.*

***Paternī-ācus** *ableitung vom gentilicium* Paternius, *in* Paterniacum, *O.* 1) *Pattern, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Jülich, post Mersch.* — 2) *Federnach bei Boppard.* — 3) *Pagney-derrière-Barrine, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. und canton Toul.* — 4) *Pagny-sur-Moselle, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Pont-à-Mousson.* — 5) *Pagny-sur-Meuse, départ. Meuse, arr. Commercy, canton Void.* — 6) *Pagny-la-Blanche-Côte, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* — 7) *Pagny-la-Ville und le-Château, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Seurre.* — 8) *Pargny-Filain, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Vailly.* — 9) *Pargny-la-Dhuys, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie.* — 10) *Pargny-les-Bois, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Crécy-sur-Serre.* — 11) *Pargny, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Château-Porcien.* — 12) *Pargny-Resson, départ. Ardennes, arr. und cant. Rethel.* — 13) *Pargny, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* — 14) *Pargny-sur-Saulx, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.* — 15) *Pargny, dép. Somme, arr. Péronne, canton Nesle.* — 16) *Pargny-sur-Mureau, dép. Vosges, arr. und canton Neufchâteau.* — 17) Paterniaca *oder* Paterniacus, *in Peterlingen = Payerne, im schweiz. cant. Waadt.* — 18) *Paterni-ācum *Patrini-ācum *Petrini-ācum, *j. Pedergnaga, prov. Brescia, district Chiara.*

Patiaanta *F. (Kreug bei St. Veit) CIL* III 4945: Nemeto Marcrottae fil. e[t] Patiaante Conbogi fil. sibi et filiae v. f.

Paticaco *von* *Patici-ācus fundus, *oder*
Patigasum *O. j. Pezay, dép. Loir-et-Cher, arr. und canton Blois, gemeinde Marolles. Merow. münzen. Belfort* 3575 (*Prou* 414): + PATIGAωO. 3576 (*Prou* 413): + PATICAEO VIGO. *(saec. 7 ex. oder 8 ex.) RNF* 1858 *pl.* III *n.* 94 *und* 1862 *p.* 449: PATICASO VIGO.

Patin-ius *M. (Milzanello) CIL* V 4182: Q. Surio Q. f. Patinio T. f.

Patir-atus *M. (Altofen) CIL* III 6010, 160: PATIRATI OI.

Pati-sco-s *M. Appian. b. civ.* 2, 119: Πατίσκος.

Patna *M. (London) CIL* VII 1336, 805: Patna fec(it), Patna fe(cit), Patna. *(Douai) Schuerm.* 4181: Patna. f. *(Bavai; Vechten):* Patna fe(cit). *(Beaune) Hubert* 1036 *pl.* 22: Patna. m(anu).

Patrī-ācus *O. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(charta Theodetrudis, a. 627):* Villa quae cognominatur Patriago, quae est in pago Lemozino. *t.* 2 *p.* 42 *(a. 636):* Curtem nostram quae vocatur Patriagus cum tribus ecclesiis in eadem villa consistentibus.

Patricī-ācus villa, *abgeleitet vom cogn.* Patricius. 1) *Perrecy, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Toulon-sur-Arroux.* — 2) *Parcé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, cant. Sablé.* — 3) *Parcé, dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Fougères.* — 4) *Parçay-Meslay, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Vouvray.* — 5) *Parçay-sur-Vienne, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, cant. L'Isle-Bouchard.* — 6) *Parcey, dép. Jura, arr. und canton Dôle.* — 7) *Parçais, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Noyant.* — 8) *Parçay, dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Lencloître, gemeinde Saint-Genest-d'Ambière.* — 9) *Parcieux, dép. Ain, arr. und canton Trévoux.* — 10) *Parcy(-et-Tigny), dép. Aisne, arr. Soissons, canton Oulchy.* — 11) *Percey-le-Pautel, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Longeau.* — 12) *Percey-le-Petit, dép. Haute-Marne, arr. Langres, cant. Prauthoy.* — 13) *Percey-le-Grand, dép. Haute-Saône, arr. Gray, canton Champlitte.* — 14) *Percey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, cant. Flogny.* — 15) *Percy, dép. Allier, arrond. Moulins, canton Dompierre, gemeinde Molinet.* — 16) *Percy-en-Auge, dép. Calvados, arr. Lisieux, cant. Mézidon.* — 17) *Saint-Charles-de-Percy, dép. Calvados, arr. Vire, canton Vassy.* — 18) *Le Percy, départ. Isère, arr. Grenoble, canton Clelles.* — 19) *Percy, dép. Manche, arr. Saint-Lô.* — 20) Patriciacum, *j. Peyrissac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton Treignac.* — 21) Patriciacus, *j. Menetou, dép. Indre, arrond. Issoudun, canton Saint-Christophe.*

Patricinī-ācus *O. j. Périgny-la-Rose, dép. Aube, arrond. Nogent-sur-Seine, canton Villenauxe. Testamentum s. Vigilii c. a.* 680 *bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne, v.* 1 *n.* 8 *p.* 20: In villas Patriciniaco . . Hispatio, Britaniola.

Patrilī-ācus *O. j. Parigné-le-Pôlin, dép. Sarthe, arrond. Le Mans, canton La Suze.*

cius Trophimus. *CIL* XII 3877 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1035: Satulli L(ucii) f(ilii), Paruciae Concessae.

Pasatensis *s.* Vasate.

Pasc-ivos *M. Vita s. Genovefae* 7, 35 (36): Tribunus nomine Pascivos (*var.* Passivos, Passivus).

Paseno *O. Merow. münze. Belfort* 3570: + PAωENO + FETOI . . .

Pasini *s.* Pazinates.

Pas-o(n) *M. (Tongern) Schuerm.* 4115: Paso . f(ecit).

Passerentĭ-āci. *ND occ.* 6, 14: Passerentiaci. 57: Equites Dalmatae Passerentiaci. 7, 175: Equites Dalmatae Passerentiacenses.

passernix *schleifstein. Plin. n. h.* 36, 165: Repertae sunt (cotes) trans Alpis, quas passernices vocant.

Passĭ-ācus *von* Passus, *O. j. Paissy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Craonne. Testam. Remigii, Pard. dipl. t.* 1, *n.* 118 *p.* 83 *(a. 533)* = *MGSS Mer.* III *p.* 339, 10: Colonicam Passiacum.

Pass-ivus *M. Greg. Tur. vitae patrum* 16, 2: Passivi presbiteri *(gen.). s.* Pascivos.

Pastorĭ-ācum *von M.* Pastorius, *O.* 1) *Dioecese Cahors. Palladius MG Epist.* III *p.* 213 *(a. 630):* Hospiciola, quascumque in Cadurco ecclesia nostra videtur haberae, hoc est, Bagidone, Pastoriaco, Bassiaco et Alevernaco. — 2) *Pasturago, distr. Mailand.* — 3) *Pasturiaux bei Forchies-la-Marche, belg. Hennegau.*

? **Pat** . . . *(Thorda) CIL* III 904: Ser. Aur. Pat . . .

? **Pata** *F. cogn. (Veglia) CIL* III 3134: . . . [V]olsonis f. Patae. *(Petronell) EE* 2 *p.* 429 *n.* 905: C. Aemilius C. f. Fab(ia) Pata, lixa *(marketender;* Pata(vio), Lixa *Mommsen).*

Pataesa *O. (Trivento) CIL* IX 2600: Aedil(is) C. Pomponius C. f. Vitalis curator viae Traianae Pataesinae (*kaum zu Potaissa in Dacien zu ziehen, wie Mommsen EE* 4 *n.* 200 *will; cf. CIL* III *p.* 1382).

Patas-ius *M. (Alt-Ofen, a. 191 p. Chr.) EE* 2 *p.* 381 *n.* 694: Cla | Patasio.

Pataum Patavi *s.* Matavo(n).

Patavisesis Patavissa *s.* Potaissa.

Patavion *s.* Poetovio(n).

Patavium *j. Padova, ist venetisch.*

Patell-ācum villa, *ort wo man* patellae *(zinnplatten) fertigt? O. j. Pallières, départ. Gard, arr. Le Vigan, canton Lassalle, gemeinde Saint-Félix-de-Pallières.*

? **Paten** . . *M. (Vicenza, Ostiglia, Verona, Vercelli) CIL* V 8112, 51: Iuni Paten . . . .

Pătĕră, *nach Stokes vorcelt.* *Qataira *cf. ir.* Cathàir Mór, *M. Auson. prof.* 4 *tit.:* Attius Patera pater rhetor. 2: Pătĕra *(voc.),* fandi nobilis. 11—14: Tibi Pătĕrae: sic ministros nuncupant | Apollinares mystici: | fratri patrique nomen a Phoebo datum | natoque de Delphis tuo. (*cf. Desjardins, Géogr.* 2, 509[1].) 7, 18—24: Tu Burdigalae | laetus patriae | postque Pătĕrae | clara cohortis | vexilla regens | et praeceptor | maior utroque. 15, 9 *sq.:* Nazario et claro quondam delata Pătĕrae | egregie multos excoluit iuvenes.

Pater-atus *M. (London; Colchester) CIL* VII 1336, 789[a b]: Paterati . of. *(Castlecary in Schottland)* [c]: Patirati . of.

Paterĭ-o(n) *M. (Brumath) CIL* XIII 6013: Legitimus Cossationis, Conteddius Teddilli, Carantus Victoris, Clementinius Carantus, Pater[i]o. Atessatis, Primus Legitimi, Sollemnis Ap(b? r?)agante, C. Iulius Spatalus, Martius Domiti, Iu[ve]ntius(?) Iuvenis, Aelius Segileius, M(N?)onnus Tatae, Maturius Peregrinus.

Pater-ius *M.* 1) *Ennod. dict.* 13 *p.* 465, 21 *H.:* Paterium. 25: Paterius; *cos. a.* 443, *cf. Rossi, Inscr. Christ.* I *p.* 311. — 2) *Des vorigen son oder enkel. Ennod. dict.* 13 *p.* 465, 13: Paterius. 467, 7: Paterium filium.

Patern-ācus *ableitung vom latein. cogn.* Paternus, *O.* 1) *Pernay, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, cant. Neuillé-Pont-Pierre. Greg. Greg. Tur. vitae patrum c.* 8, 8: In parochia Paternacense urbis Toronicae. *Merowing. münzen. Belfort* 3572 *(silber-denar, gefunden in Langres):* PATERNACO. 3573: PATERNACO FIT. — 2) *Parnac, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Saint-Benoît-du-Sault.* — 3) *Parnac, dép. Lot, arrond. Cahors, canton Luzech.* — 4) *Parnay, dép. Cher, arr. Saint-Amant-Mont-Rond, canton Dun-le-Roi.* — 5) *Parnay, dép. Maine-et-Loire, arrond. und canton Saumur.* — 6) *Parnay, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Noyant, gemeinde Genneteil.* — 7) *Parné, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Argentré.* — 8) Villa Padornoga, *j. Gigean, dép. Hérault, arrond. Montpellier, canton Mèze.* — 9) *Pédernec, dép. Côtes-du-Nord, arr. Guingamp, canton Bé-*

gard. — 10) Paternaco, *j. Bathernay, dép. Drôme, arrond. Valence, canton Saint-Donat.*

***Paterni-ācus** *ableitung vom gentilicium* Paternius, *in* Paterniacum, *O.* 1) *Pattern, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Aachen, kreis Jülich, post Mersch.* — 2) *Federnach bei Boppard.* — 3) *Pagney-derrière-Barrine, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. und canton Toul.* — 4) *Pagny-sur-Moselle, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Pont-à-Mousson.* — 5) *Pagny-sur-Meuse, départ. Meuse, arr. Commercy, canton Void.* — 6) *Pagny-la-Blanche-Côte, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* — 7) *Pagny-la-Ville und le-Château, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Seurre.* — 8) *Pargny-Filain, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Vailly.* — 9) *Pargny-la-Dhuys, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie.* — 10) *Pargny-les-Bois, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Crécy-sur-Serre.* — 11) *Pargny, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Château-Porcien.* — 12) *Pargny-Resson, départ. Ardennes, arr. und cant. Rethel.* — 13) *Pargny, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* — 14) *Pargny-sur-Saulx, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.* — 15) *Pargny, dép. Somme, arr. Péronne, canton Nesle.* — 16) *Pargny-sur-Mureau, dép. Vosges, arr. und canton Neufchâteau.* — 17) Paterniaca *oder* Paterniacus, *in Peterlingen = Payerne, im schweiz. cant. Waadt.* — 18) *Paterni-ācum *Patrini-ācum *Petrini-ācum, *j. Pedergnaga, prov. Brescia, district Chiara.*

Patiaanta *F. (Kreug bei St. Veit) CIL* III 4945: Nemeto Marcrottae fil. e[t] Patiaante Conbogi fil. sibi et filiae v. f.

Paticaco *von* *Patici-ācus fundus, *oder*

Patigasum *O. j. Pezay, dép. Loir-et-Cher, arr. und canton Blois, gemeinde Marolles. Merow. münzen. Belfort* 3575 (*Prou* 414): + PATIGAωO. 3576 (*Prou* 413): + PATICACO VIGO. *(saec. 7 ex. oder 8 ex.) RNF* 1858 *pl.* III *n.* 94 *und* 1862 *p.* 449: PATICASO VIGO.

Patin-ius *M. (Milzanello) CIL* V 4182: Q. Surio Q. f. Patinio T. f.

Patir-atus *M. (Altofen) CIL* III 6010, 160: PATIRATI OI.

Pati-sco-s *M. Appian. b. civ.* 2, 119: *Πατίσκος.*

Patna *M. (London) CIL* VII 1336, 805: Patna fec(it), Patna fe(cit), Patna. *(Douai) Schuerm.* 4181: Patna. f. *(Bavai; Vechten):* Patna fe(cit). *(Beaune) Habert* 1036 *pl.* 22: Patna. m(anu).

Patri-ācus *O. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 227 *(charta Theodetrudis, a. 627):* Villa quae cognominatur Patriago, quae est in pago Lemozino. *t.* 2 *p.* 42 *(a. 636):* Curtem nostram quae vocatur Patriagus cum tribus ecclesiis in eadem villa consistentibus.

Patrici-ācus villa, *abgeleitet vom cogn.* Patricius. 1) *Perrecy, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Toulon-sur-Arroux.* — 2) *Parcé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, cant. Sablé.* — 3) *Parcé, dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Fougères.* — 4) *Parçay-Meslay, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Vouvray.* — 5) *Parçay-sur-Vienne, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, cant. L'Isle-Bouchard.* — 6) *Parcey, dép. Jura, arr. und canton Dôle.* — 7) *Parçais, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Noyant.* — 8) *Parçay, dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Lencloître, gemeinde Saint-Genest-d'Ambière.* — 9) *Parcieux, dép. Ain, arr. und canton Trévoux.* — 10) *Parcy(-et-Tigny), dép. Aisne, arr. Soissons, canton Oulchy.* — 11) *Percey-le-Pautel, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Longeau.* — 12) *Percey-le-Petit, dép. Haute-Marne, arr. Langres, cant. Prauthoy.* — 13) *Percey-le-Grand, dép. Haute-Saône, arr. Gray, canton Champlitte.* — 14) *Percey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, cant. Flogny.* — 15) *Percy, dép. Allier, arrond. Moulins, canton Dompierre, gemeinde Molinet.* — 16) *Percy-en-Auge, dép. Calvados, arr. Lisieux, cant. Mézidon.* — 17) *Saint-Charles-de-Percy, dép. Calvados, arr. Vire, canton Vassy.* — 18) *Le Percy, départ. Isère, arr. Grenoble, canton Clelles.* — 19) *Percy, dép. Manche, arr. Saint-Lô.* — 20) Patriciacum, *j. Peyrissac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton Treignac.* — 21) Patriciacus, *j. Menetou, dép. Indre, arrond. Issoudun, canton Saint-Christophe.*

Patricini-ācus *O. j. Périgny-la-Rose, dép. Aube, arrond. Nogent-sur-Seine, canton Villenauxe. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne, v.* 1 *n.* 8 *p.* 20: In villas Patriciniaco . . Hispatio, Britaniola.

Patrili-ācus *O. j. Parigné-le-Pôlin, dép. Sarthe, arrond. Le Mans, canton La Suze.*

Pard. dipl. n. 230, *t.* 1 *p.* 205 *(a. 610):* Villam vero Parriliaco (*Mabillon list* Patriliaco).

Patrinī-ācus *abgeleitet von M.* Patrinius *für* Paternius (*vgl.* Paterniacum), *O.* 1) *j. Perrigny-près-Auxerre, dép. Yonne, arr. und canton Auxerre. Pertz dipl. n.* 42 *p.* 40, 31 *(a. 664):* In villa, quae Patriniacus dicitur. *Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 8 *p.* 18: Ad fines Patriniacense per fontanam quae vocatur Dianna. — 2) *Perrigny, dép. Calvados, arr. Bayeux, canton Balleroy, gemeinde Planquery.* — 3) *Perrigny-lez-Dijon, dép. Côte-d'Or, arr. und cant. Dijon.* — 4) *Perrigny-sur-l'Ognon, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Pontailler.* — 5) *Perrigny, dép. Jura, arrond. Lons-le-Saunier, canton Conliège.* — 6) *Dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Luzy, gemeinde Tazilly.* — 7) *Dép. Orne, arr. Mortagne, canton Bellême, gemeinde Saint-Martin-du-Vieux-Bellême.* — 8) *Dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Saint-Martin-en-Bresse.* — 9) *Perrigny-sur-Loire, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Bourbon-Lancy.* — 10) *Perrigny-la-Plaine, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun, canton Issy-l'Évêque.* — 11) *Perrigny, dép. Yonne, arrond. Avallon, canton Guillon.* — 12) *Perrigny sur-Armançon, dép. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Ancy-le-Franc.* — 13) *Perrigny-sur-Serein, dép. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Noyers, gemeinde Annay-sur-Serein.* — 14) *Pérignac, dép. Cantal, arr. Mauriac, canton Saignes, gemeinde Chastel-Marlhac.* — 15) *Pérignac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac.* — 16) *Pérignac, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes, canton Pons.* — 17) *Pérignac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Agen, canton Prayssac, gem. Montpezat.* — 18) *Pérignac, départ. Haute-Vienne, arr. Saint-Yrieix, canton Chalus, gemeinde Pageas.* — 19) *Payrinhac, départ. Lot, arr. und canton Gourdon.* — 20) *Peyrignac, dép. Dordogne, arr. Sarlat, canton Terrasson.* — 21) *Pérignat, dép. Ain, arr. Nantua, gemeinde Izernore.* — 22) *Pérignat, dép. Ain, arr. Bourg, canton Pont-de-Vaux, gemeinde Saint-Étienne-sur-Reyssouze.* — 23) *Pérignat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom, canton Aigueperse, gem. Bussière-et-Pruns.* — 24) *Pérignat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, canton Tauves, gemeinde Larodde.* — 25) *Pérignat-ès-Allier, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Billom.* — 26) *Pérignat-lès-Sarliève, dép. Puy-de-Dôme, arrond. und canton Clermont-Ferrand.* — 27) *Périgné, dép. Deux-Sèvres, arr. Melle, canton Brioux.* — 28) *Périgny, dép. Allier, arr. und canton La Palisse.* — 29) *Périgny, dép. Calvados, arr. Vire, canton Condé-sur-Noireau.* — 30) *Périgny, dép. Charente-Inférieure, arrond. und canton La Rochelle.* — 31) *Périgny, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, canton Selommes.* — 32) *Périgny-sur-Yères, dép. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Boissy-Saint-Léger.* — 33) *Périgny, départ. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Coulonges-sur-Lautrize, gemeinde Ardin.* — 34) *Périgny, dép. Vienne, arrond. Poitiers, canton Vouillé.* — 35) *Périgneux, dép. Loire, arr. Montbrison, cant. Saint-Rambert.* — 36) *Parigny, dép. Eure, arr. Évreux, canton Breteuil, gemeinde Condé-sur-Iton.* — 37) *Parigny, départ. Loire, arrond. Roanne, canton Perreux.* — 38) *Parigny, dép. Manche, arr. Mortrain, canton Saint-Hilaire-du-Harcouët.* — 39) *Parigny, dép. Nièvre, gemeinde Alligny.* — 40) *Parigny-la-Rose, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Varzy.* — 41) *Parigny-les-Vaux, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Pougues.* — 42) *Parigny-sur-Sardolles, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Decize, gemeinde Druy-Parigny.* — 43) *Parigny, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Saint-Georges, gemeinde Jaulnay.* — 44) *Parigné, dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Fougères.* — 45) *Parigné, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne.* — 46) *Parigné-le-Pôlin, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton La Suze.* — 47) Padriniacus, *j. Parigné-l'Évêque, dép. Sarthe, arr. und canton Le Mans.*

? **Patroi-lus** *M. (Rom) CIL* VI 2534. 2548: 7 (Centuria) Patroili. 3069: Centurione Patroilo.

Patruissa *s.* Potaissa.

Patta *F. (Bingerbrück) CIR* 745 = *RM n. f.* 16, 627 = *Lehner, Führer durch das Altertumsmuseum zu Wiesbaden 1899 s.* 8 *n.* 324: D(is) M(anibus) Focuroni(a)e Patt(a)e et Firminio . . . sinto genero Adiutoria Bodica mater de su[o vi]va pos(u)i[t].

Patt-eius *M. (Sens) CIL* XIII 2978: D(is) M(anibus) I(ulio?) Patteio Censor(i)n(us) (h)er(es).

Patt-o(n) *M. (London) CIL* VII 1336, 812: Patto . f(ecit).

Patt-ōsus *M. fig.* [*München (aus Rheinzabern?)*] *CIL* III 12014, 420.

Patt-usius *M. (Solothurn) CIL* XIII 5169: T(itus) Cr. Pattusius.

Pauc-evus *M. (Coria) CIL* II 776: Paucevo (Paugendo) Taladi [f.].

***Paucĭ-ăcus** *in O.* Pociacus, *villeicht auch in* Pisciacus, *j. Poissy, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles.*

Paugendus *M.* **Paugenda** *F. (Coria) CIL* II 776: Paucevo (Paugendo?) Taladi [f.]. *(Braga)* 2445: Paugenda Tritei.

Paulĭ-ăcus *abgeleitet vom gentilicium* Paul(l)ius, *O.* 1) *j. Pauillac, dép. Gironde, arr. Lesparre. Auson. epist.* 5, 16: Paulĭăcos tanti non mihi villa foret. — 2) *j. Pauliac, dép. Haute-Garonne, arr. Villefranche-de-Lauragais, canton Nailloux, gemeinde Calmont. Greg. Tur. in glor. mart. c.* 47: Plato quidam Chlotharii regis tempore ad Pauliacensim monasterium accedens, in cuius oratorium huius sancti reliquiae contenentur. — 3) *j. Pouillé, dép. Loir-et-Cher, arrond. Blois, canton Saint-Aignan. Merow. münzen. Belfort* 436 (*Prou* 394): PAVLIACO. 3577 (*Prou* 395): PAV[LIA]CO +. 3578 (*Prou* 396) :PAVLIAC:O. 3579: PAVLIA CO. 3580 (*Prou* 397): PAVLIACO FIT. 3581 (*Prou* 398): PAVLIACVM FIIT. 6349: + PAVLIACO VICO. 6350: + PAVLIACO. — 4) *j. Boulay, dép. und arr. Mayenne, cant. Prez-en-Pail. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 208 *(a. 615)*: Villam Pauliacum. — 5) Pauliacus, *j. Pouilly-sur-Loire, dép. Nièvre, arr. Cosne. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 18: Pauliaco villa, sita in pago Autissioderinse proprietatis meae super fluvio Ligeris. — 6) *j. Pouilly-en-Lassois, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Beaune. Urkunde a. 711 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 9 *p.* 22: In pago Ladscense, Pauliaco et Bagnolo. *Urk. a. 719 n.* 10 *p.* 24: In pago Lastcense, in villas nuncupantas Reciaco *(Ricey)* sive Pauliaco. — 7) Pauliacus in pago Alsensi, *j. Pouilly-en-Montagne (oder en-Auxois), dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune. Testamentum s. Widradi, im Cartulaire de Flavigny:* In pago Alsinse et in Pauliacinse. — 8) Pauliacus in pago Caturcino, *j. Pauliac sur la Dordogne, dép. Lot, arr. Figeac, canton Bretenoux, gemeinde Prudhomat oder Bretenoux.* — 9) *Pauliat bei Sérilhac, dép. Corrèze, arr. Brive, cant. Beynat.* — 10) *Pauilhac, dép. Gers, arr. Lectoure, canton Fleurance.* — 11) *Paulhan, départ. Hérault, arr. Lodève, canton Clermont.* — 11) *j. Pavilly, dép. Seine-Inférieure, arrond. Rouen. Vita Filiberti* 2, 16 *ASS 20. aug.* IV *p.* 78 *D:* Coenobium nomine Pauliacum. *Vita Austrebertae* 1, 3 *ASS 10. febr.* II *p.* 419 *F:* In fundo, qui Pauliacus nuncupatur. 2, 11 *p.* 421 *E:* In fundo proprio, qui Pauliacus dicebatur. 13 *p.* 422 *B:* Coenobium ... quod, ut ante diximus, antiquo vocabulo nominatur Pauliacus: quod quidem tunc temporis paucum fuit et modicum, sed post paululum factum est magnum. *Miracula s. Austrebertae* 3, 18 *p.* 425 *F:* Pauliacum ad Austrebertae ecclesiam adducitur. 25 *p.* 426 *E:* Pauliacum properantes. *Vita Ermenlandi* 4, 28 *ASS 25. mart.* III *p.* 582 *D:* Ad Pauliacum devenit villam. — 12) *j. Pouillac, dép. Charente-Inférieure, arr. Jonzac, canton Montlieu.* — 13) Pauliacum, *j. Pailly, dép. Yonne, arr. Sens, canton Sergines.* — 14) *j. Paulhac, dep. Cantal, arr. und canton Saint-Flour.* — 15) Pauliacus, Poliac, *j. Peillac, dép. Morbihan, arr. Vannes, canton Allaire.* — 16) *Poillé, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, cant. Neuillé-Pont-Pierre, gemeinde Charentilly.* — 17) *Poillé, départ. Mayenne, arr. Laval, canton Évron, gem. Sainte-Gemmes-le-Robert.* — 18) *Poillé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Brulon.* — 19) *Poillé, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir, gemeinde Marçon.* — 20) *Poilley, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Fougères, canton Louvigné-du-Désert.* — 21) *Poilley, dép. Manche, arr. Avranches, canton Ducey.* — 22) *Poilly, dép. Loiret, arr. und canton Gien.* — 23) *Poilly, dép. Marne, cant. Ville-en-Tardenois.* — 24) *Poilly-sur-Tholon, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Aillant-sur-Tholon.* — 25) *Poilly-sur-Serein, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers.*

***Paulin-ăcus** *oder* *Pullin-acus *von M.* Paulinus. *O.* 1) *Paulnay, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Mézières-en-Brenne.* — 2) *Polenaco oder Polenago in Italien, Umbrien.* — 3) *Polinago in Pavia.* — 4) *Polinago, prov. Modena, distr. Pavullo nel Frignano.* — 5) *Pollinago, Pavia.*

Paulinĭ-ăcus *O.* 1) *Polignac, dép. Cantal, arr. und canton Saint-Flour, gemeinde Lavastrie.* — 2) *Polignac, dép. Charente-Inférieure, arr. Jonzac, canton Montlieu.* — 3) *Polignac, dép. Gers, arr. Condom, cant. Montréal, gemeinde Gondrin.* — 4) *Polignac, dép. Haute-Loire, arr. und canton Le Puy.*

— 5) *Poligné, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Redon, canton Bain.* — 6) *Poligné, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Argentré, gemeinde Bonchamp.* — 7) *Poligny, départ. Hautes-Alpes, arr. Gap, cant. Saint-Bonnet-en-Champsaur.* — 8) *Poligny, dép. Aube, arr. und canton Bar-sur-Seine.* — 9) *Poligny, dép. Eure, arr. Évreux, cant. Breteuil, gemeinde Le Chesne.* — 10) *Poligny, dép. Jura.* — 11) *Poligny, dép. Seine-et-Marne, arrond. Fontainebleau, canton Nemours.* — 12) *Poligny, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers, canton La Ferté-Gaucher, gemeinde Jouy-sous-Morin.* — 13) *Poligny, dép. Vienne, arr. Loudun, canton Monts, gemeinde Chouppes.* — 14) *Poligny-le-Grand, départ. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lizy-sur-Ourcq, gemeinde Puisieux.* — 15) *Poullignac, dép. Charente, arr. Barbezieux, canton Montmoreau.* — 16) *Pulligny, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Nancy, canton Vezelise.* —

Paull-inus *auch celtisch? M. (Visignot en Bourgogne, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Arnay-le-Duc, gemeinde Viévy, 1. jh. p. Chr.) BSAF* 1881 *p.* 279 = *Mowat, Notice épigr. p.* 119 = *Hübner, Ex. n.* 932 = *Lejay* 291: Deo Alisanu Paullinus pro Contedoio fil(io) suo v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Paullĭ-o(n) *O.* 1) *j. Pouillon, dép. Marne, arr. Reims, canton Bourgogne.* 2) *Pouillon, dép. Landes, arr. Dax.*

Paulo *s.* Palo.

Paut-o(n) *M. (Arlon) Wilthem. Lucilib. pl.* 62 *n.* 255: D(is) M(anibus) Corbillio Pautoni et Pruscia Motto coniugibus Mottus.

Pava..nisonno? *Merow. münze. Belfort* 6351 (*Prou* 2612): PAVA///NISONNO.

Pav-eium *O. j. Saint-Aubin-du-Pavoil, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Segré.*

Pavi-lus *M. (Saint-Martin-de-Bavel bei You) CIL* XIII 2471: D(is) M(anibus) Veri Pavili fili et Ca[li?]ssi Veri fili. *(Langres) Habert* 1046: Pavili (manu). *(Vertault)* 1047: Pavili.m(anu) *p.* XLIV. 24°: PAVI.LI.M.

Pavilĭ-ăcus *O.* 1) Pavilleus, *j. Poilly, dép. Marne, arrond. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* — 2) *Poilly, dép. Loiret, arrond. und canton Gien.* — 3) *Poilly-sur-Serein, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers.* — 4) *Poilly-sur-Tholon, dép. Yonne, arr. Joigny.* — 5) *Poillé, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Neuillé-Pont-Pierre, gemeinde Charentilly.* — 6) *Poillé, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Évron, gemeinde Saint-Gemmes-le-Robert.* — 7) *Poillé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Brulon.* — 8) *Poillé, départ. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir, gemeinde Marçon.* — 9) *Poilley, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Fougères, canton Louvigné-du-Désert.* — 10) *Poilley, départ. Manche, arr. Avranches, canton Ducey.*

Pavi-llus *M. (Paris) BE* 1882 *p.* 120: ILLIVAP.

Pavum silva, *la forêt de Pauvain?* [*Vita Leonardi conf. Nobiliacensis* 4 *MGSS Mer.* III *p.* 397, 5: Silvam, cui vocabulum est Pavum.]

Paxi-ăcum *s.* Pacciacus.

?**paxim-aticus** '*induratus seu bis coctus*'. *Vita s. Geremari* 2, 13 *ASS 24. sept.* VI *p.* 701 *D:* Panis paximaticus cum oleribus parvulis.

Pazin-ates *V. in Liburnia, j. Stare Padžene oder Pagjine. Plin. n. h.* 3, 140: Civitas Pasini. *CIL* III 8783: Q(uaestori) munic(ipiorum) Pazinat[ium], Splonistarum Ar[upin(orum)].

pe *coni.* '*und*', *lat.* -que (*in* quis-que). *Bianchetti, I sepolcreti di Ornavasso, (Tor. 1895)* 1 *p.* 69 *n.* 20 *(celtisch?):* Latumarui Sapsutaipe vinom naśom '*dem Latumaros und der Sapsuta (seiner frau) ich (die urne) brachte wein?*

Pean-fahel *pictisch, britt.* penn guaul *ende des walles* (*ir.* cenn fáil Kinneel) *der caledonische wall Edinburgh-Glasgow. Baeda h. e.* 1, 12: Incipit autem duorum ferme milium spatio a monasterio Aebercurnig *(j. Abercorn)* ad occidentem in loco, qui sermone Pictorum Peanfahel, lingua autem Anglorum Penneltun appellatur; et tendens contra occidentem terminatur iuxta urbem Alcluith. [*Derselbe name in einer randnote cod. L der Hist. Brit. des Nennius* 23 Et vocatur *(der wall)* Brittannico sermone Guaul] Penguaul, quae villa Scottice Cenail, Anglice vero Peneltun dicitur, usque ad ostium fluminis Cluth et Cair Pentaloch.]

pecatos *s.* picatos.

Pecc-ĭa *F. (Hungerbrunn bei St. Veit in Kärnten) CIL* III 4775: D(is) d(eabus) o(mnibus) M. Ulp(ius) Servatus et Pecci(a) Primitiva ex visu pro [se] et suis omnibus posuerunt. *(Globasnitz in Kärnten)* 5081: L. Turpilius L. l. Secund. [et] Peccia L. f. Ingenua L. Turpilio L. f. Probo Turpiliae L.

f. Urbanæ et s. v. f. *(Mondsee)* 5625: L. Cotinius L. f. Martialis dec. Iuvave, II. i. d. sib(i) et Pecciae Latinae uxori v. f.

Peccĭ-o(n) *M. (Sinigaglia) CIL* XI 6215: L. Tampius L. f. Peccio cisiar(ius) vivos fecit sibi et Maximae Oppiae C. f. uxori et Q. Oppio C. f. vivit. *(Narbonne, vom letzten jh. der republik oder vom 1. jh. des kaiserreichs) CIL* I 1489 = XII 5208 = *Inscr. de Languedoc n.* 879: Vivit Q. Vaarius C. C. (duorum Gaiorum) l(ibertus) Nicepor(us) Peccio.

***Pecĭ-ăcum** Peceium, *von M.* Pecius, *O. j. Pécy, dép Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Nangis.*

***Pecĭ-ava** Peciau villa, *O. j. Pesot oder beßer Pesau, bei La Chapelle-Montligeon, dép. Orne, arr. und canton Mortagne.*

? **Pecor-ius** *M. christl. (Mailand) CIL* V 6252: Pecorius.

? **Pecorus** *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 98: L. C(. . . . .) Pecori?

Pectavi *s.* Pictavi.

Pect-helm (helm *ist germanisch*) *M., bischof in Whiterne, Galloway, † 737. Baeda h. e.* 5, 13: Antistite Pecthelmo. 18: Antistes Pecthelm. 23: (Episcopus) Pecthelm in ea (ecclesia), quae Candida Casa vocatur. *MG Epist.* III *p.* 282, 23 *(a. 735):* Pehthelmo coepiscopo Bonifatius.

Pecti-llus *M. (Lydney Park, Gloucestershire) CIL* VII 139: Pectillus votum quod promissit deo Nudente m(erito?) dedit.

Pectones *s.* Pictones.

peculium *persönliches vermögen, ist lateinisch, trotz Ulpian. lib.* 31 *ad Sabinum, Dig.* 23, 3, 9, 3: Ceterum si res dentur in ea, quae Graeci παράφερνα dicunt quaeque Galli (alii *Mommsen, wogegen Bremer, und Collinet RC* 17, 30) peculium appellant, videamus, an statim efficiantur mariti.

Pedeverius *s.* Petuarii.

Pedilicus *M. (Bonn) CIR* 478 = *Hettner* 98: Pintaius Pedilici f. Astur Transmontanus castello Intercatia signifer cho. V. Asturum.

Pedrolio *s.* *Petroialum.

Pedull-ius *M. nomen. (Caveirac) CIL* XII 4138: D(is) M(anibus) L. Pedulli Valeriani C. Pedullius Ameri[m]nus fratri piIssimo et sibi vivos p.

Pedu-llus *M. cogn. (Esparron bei Moustiers) CIL* XII 349: T. Domit(io) L. f. Ter(etina) Pedullo Arelatensi omnibus honorib(us) in colonia sua functo Eutychon libertus.

Pedu-lus *M. (Bei Saint-Didier) CIL* XII 1163: Mart[i] Pedulu[s].

Pedusia *F. (Vauvert) CIL* XII 4091 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1831: D(is) Pedusiae Maxsimillae.

Pedveris *O. s.* Petuarii.

Pegu *M. (Nijmegen) CIL* XIII 10001, 412: PIICV.

Peht- *s.* Pect-.

peika- *nach Much celtische umbildung von lat.* ficus, *in got.* peika-bagms *palmbaum?*

Pein-o(n) *M. cogn. (Lumezzane) CIL* V 4929: V. f. Huimenus Lubiami f. sibi et Bitumo Lubia[m]I f. fratri et Peinoni f. et Messavae Peinonis f. uxorI.

Peintius *s.* Pentius.

Pē-ĭŏ-n *O. in Galatien, östl. von Basra (Basri). Strab.* 12, 5, 2 *p.* 567: Τολιστοβώγιοι δὲ ὅμοροι Βιθυνοῖς εἰσι καὶ τῇ Ἐπικτήτῳ καλουμένῃ Φρυγίᾳ· φρούρια δ' αὐτῶν ἐστι τό τε Βλούκιον καὶ τὸ Πήιον, ὧν τὸ μὲν ἦν βασίλειον Δηιοτάρου, τὸ δὲ γαζοφυλάκιον.

Peito *s.* Pelto.

***Pĕlăgĭŏ-duro-s** *vom latein. cogn.* Pelagius, *urspr. griech., O. [a. 1052]* Plaiotrum, *nach d'Arbois de Jubainville in Pleurs, dép. Marne, arr. Épernay, canton Sézanne.*

pelax *s.* pilax.

Pĕlend-ŏn-es *nach d'Arbois de Jubainville abgeleitet vom celt. M.* *Pel-endos Plendus, √qel *in lat.* inquiiinus, *celtiberisches V. in Hispania Tarraconensis, im norden der provinz Soria. Liv. fr. lib.* 91 *(a. 77 a. Chr.):* M. Marium quaestorem in Arevacos et Cerindones (*lis* Pelendones?) misit ad conscribendos ex iis gentibus milites, frumentumque inde Contrebiam, quae Leucada appellatur, comportandum. *Plin. n. h.* 3, 26: Eodem (*scil.* in Cluniensem conventum) vadunt Pelendones Celtiberum quattuor populis, quorum Numantini fuere clari. 4, 112: Durius, amnis ex maximis Hispaniae, ortus in Pelendonibus et iuxta Numantiam lapsus. *Ptol.* 2, 6, 53: Ὑπὸ μὲν τοὺς Μουρβόγους Πελένδονες, ἐν οἷς πόλεις Οὐισόντιον, Αὐγουστόβριγα, Σαουία. 55: Ὑπὸ δὲ τοὺς Πελένδονας καὶ τοὺς Βήρωνας Ἀρεουάκαι. *Vgl.* Belendi *in Aquitanien.*

Pelgi-ăcus villa, *O. j. Pigy, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Villiers-Saint-Georges, gemeinde Léchelle-lès-Provins.*

Pelgus *M. (Bei Astorga) CIL* II 5076

= 5662: C. Pelgus L. f. Scaptia Camalus Valerevex vi. an. LVI. h. s. e. C. Pelgus Primus lib. ex testamento.

Pelistus *M. (Avellar) CIL* II 2435: Arquius Viriat[i] Ɔ. A[g]rip[p]a[e] h. s. est Melgaecus Pelisti monime[ntum] co[eravit].

Pel-ius Pell-io-s Pell-ius *M. cogn. Phlegon Trall. macrob. c.* 1 *p.* 87, 25 *K.*: *Κέλτιος Πελλίου υἱός, πόλεως Ἀπειλοχαρίου.* *(Caparra) CIL* II 853: A[l]burae Tancini [f.] matri an. [L]XX. Camirae f. an. XX. Ambatus Pe[l]li f. c. *(Astorga)* 2657: Pelliáe Visall f. *(Porto de Mós)* 5238: C. Sulpicio Pıllio (Pelio *oder* Pellio) Celti f(ilio) militi cortis Lusitanorum. *(Narbonne)* XII 4408: C. Pellio Agathodoro, C. Pellio Antho C. Pellius Silvanus VIvir Aug. *(Langres)* XIII 5666: Domui divin[ae] (*aut* [in honorem] domu[s] divin[ae]) Herculi s[a]cr(um) Pelii. Iemitli . . q. h. c.

Pella *O. s.* Tela.

Pelli-cus *M. (Madrid) CIL* II 3054: L. Albinio . . Pellici v. s. patri. *(Sacedon)* 3166: Proculo Pellico fili. faci.

Pelli-etus *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 906 = 5316: Pellieio (*lis* Pellieto?) Danceti f(ilio).

Pelli-ocus *M. (Zwischen Caceres und Trujillo) CIL* II 687: C. Iulius Pelliocus h. s. e. S. t. [t. l.].

Pĕllus *zu ir.* ciall *verstand, w.* pwyll, *mbret.* poellat, *M. (Viseu) CIL* II 406: Frontoni Pelli Flac[c]us frater c(uravit). *(Santa Cruz de la Sierra)* 675: Saturnina P[e]lli f(ilia) Iovi s(olutorio) a(nimo) l(ubens). *(Caparra)* 834: Bolosea[e] Pelli f(iliae). *(Alcollarin, al Sur de la provincia de Cáceres)* 5301: Pellus Taltici f. an. L. G. Pelli f.

Pels-inus *M.* **Pelsina** *F. (San Vicente) CIL* II 730: Mon[t]anus Pelsini f(ilius) Mercurio v. s. l. m. *(Castro de Castiello)* 5750: [Pelsin]ae Talavi f(iliae) [Retuge]nei uxsori.

Pelso lacus, *slawisch? vgl. russ.* pleso *'der see', der Plattensee. Plin. n. h.* 3, 146: Noricis iunguntur lacus Peiso (*lis* Pelso), deserta Boiorum. *Aurel. Victor Caes.* 40, 9: Emisso in Danubium lacu Pelsone *(P.* pennonis *O). Iordan. Get.* 52, 268: Iuxta lacum Pelsois. 53, 274: Ad lacum Pelsodis. *Rav. (aus Iordan.)* 4, 19 *p.* 218, 19 *sq.*: In qua Pannonia est lacus maximus qui dicitur Pelsois.

Pelto *oder* **Peito** *M. (Bei Rockenhausen in der Pfalz, am Donnersberg, saec. 3) CIL* XIII 6149: Deo Mer(curio) Vitalius Pe[i *oder* l)to . . . . . [v. s. l. m.].

? **Pelus-ius** *M. (Fuente Encalada) CIL* II 2629: C. Pelisius C. f. Po[l]. Polent.

Pelva *O. IA* 269, 5: Pelva.

Pembeci-ācum *aus* *Pennobecci-ācum *von M.* *Penno-beccus *'capite parvus', O. nach Quicherat j. Pembé (?), dép. Loire-Inférieure.*

Pembeli *V. (Santo Tomas de Collia bei Canges de Onis, saec. 1 oder 2) CIL* II 2707 = 5729: M(onumentum) p(ositum) d(is) M(anibus); Bovecio Bode(ri? filio) cives Orgnom(escus), ex gent(e) Pembelor(um); viv(us) tumulu(m) posuit erae CL.

pempe *num. 'fünf', aus urcelt.* *kuenkue, *air.* cóic cúic, *nir.* cóig cúig, *acy.* pimp, *mcy. w.* pump, *corn.* pymp, *mbret.* pemp, *bret. vann.* puemp *Léon* pemp, *lat.* quīnque *für* *quenque, *osk.* pompe pump(erias), *Πομπ(τιες)* = *lat.* Quinctius, *umbr.* *pompe *in* Pomperio, pump(erias), *cf. samnit.* Pontius *und* Pompēius, *gr. πεμπ-(ώβολον), πέν-τε, aeol. πέμπε, urgerm.* *fimfi (*got.* fimf, *an.* fimm, *ae.* fīf, *ahd.* fimf finf), *lit.* penkì (-ì *lit. neubildung*) penkja-, *ksl.* pętĭ *(aus* *pęktĭ = *ai.* paṅktí *fünfzal), ai.* páñca, *av.* pañca, *armen.* hing, *idg. gdf.* *pénk²e pénqe *pénqē. *In* pempedulā.

pempe-dulā *f. 'fünfblatt', frz. 'quintefeuille', gallische pflanze, compos. aus* pempe *'fünf' und* dulā *'blatt', bret.* pemp-delyen *cinque-feuille. w.* pum-dalen, -nalen. *Dioscorid.* 4, 42: *Πεντάφυλλον . . . Ῥωμαῖοι κιγκεφόλιουμ, Γάλλοι πεμπέδουλα (var. πομπαίδουλα), Δακοὶ (falsch) προπεδουλά (vorderfuß). Apulei. Madaurensis de herbarum virtut.* c. 2: Graeci pentaphyllon, . . . Galli pompedulon, Daci propedula, alii drocila, Itali quinquefolium.

Pemp-inas *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villam nomine Pempinas, quae appellatur Cella.

Penetale Pentale *O. Saint-Samson-sur-Risle, dép. Eure, gegründet c. 537 von Samson, bischof von Dôle, zerstört a. 843. Vita Samsonis* 4, 38 *ASS 28. iul.* VI *p.* 582 *D:* In Penetale monasterio.

Peneus *M. (Gyalóka) CIL* III 4227: Abilus Turanci f. dom. Lucocadiacus, eques ala Pannoniorum an. XLIII, stipen. XXIII h. s. e. ex tes. her. posuerunt Bovegius Ve-

nini f. Lanciesis Peniius (Pentius? Pentilus?) Dovideri f. Aligantiesis.

Penguaul *s.* Pean-fabel.

Pen-ĭī *V. (San Miguel de Confiño, a. 265 p. Chr.) CIL* II 5736: Caelionicae ex gente Penioru(m).

Peninus *s.* Poeninus.

penis *s.* pennos.

Penna Varia, *fl. la Peyne, nbfl. des Hérault.*

Penn-aus-ius *M. (Karden, rgb. Coblenz) CIR* 712: D(is) M(anibus) Pennausio Lagane Sidonie Iasse monimen[t]um fiII faciendum de suo curaverunt.

Penneloci *s.* Pennolucos.

Penneltun *s.* Peanfabel.

Pennille . . . *Gall. silbermünze. (Fund von Jersey) RN* 3e *série, t.* 1 (1883) *p.* 11, *pl.* I *n.* 6. *t.* 2 (1884) *p.* 185: PENNILLE . . . . *R* RVPIL . . . *Muret-Chab.* 10383: PENNILL *(nachamung des T. Carisius) R* RVPIL. *(nachamung des L. Rustius).*

Penninus *s.* Poeninus.

Penn-ius *M. nomen. (Aosta) CIL* XII 2386: Asclepio Aug. M. Pennius [A]pollon(ius).

***Pennŏ-brigas** *cf. M.* Cunopennius *Hochhaupt?* Cunupennius, *cf. cy.* Penn Bre, *O. frz. Pencuvre(?), von* pennŏ- *(kopf) und* brigā *(hügel und festung), 'burgen des Pennos'. Merowingische goldmünzen, geschlagen um Berry, Nivernais, Orléanais. Belfort* 3641: PENOBRIAS *R* MO[DE]RICVS. 3642 (*Prou* 2614): MODERICV *R* PEИOBRI(a). 3643 (*Prou* 2613): PENOBRIA *R* MODERICV. *BSAF* 1897 *p.* 233: [D]ACOMERES *(münzmeister) R* + PENNOBRIΛS VICO.

Pennŏ-crūcĭō-n *compos. von* *penno-s *'haupt' und* *croucā *'kegelförmiger haufe', ir.* Cenn Crúaich, *w.* Pen Crûg, *nach Rhys cultstätte eines G. 'Chief of the Mound', O. in Britannien, römische station bei den Cornavii, j. Penkridge am Penk, Staffordshire. IA* 470,1: Pennocrucio (pennocrutio *ACG MTUV* penocrutio *OQ*). [*Die urkunde Aethilwalds von Wessex a. 729 Kemble* 1 *p.* 91 *n.* 76: In loco qui appellatur Pencrik *ist unecht.*]

Pennŏ-lucos *nach Thurneysen wol 'seeende' zu ir.* loch *see, O. bei Villeneuve (Neustadt) am östl. ende des genfer sees, im schweizer. canton Waadt, bez. Arles. TP:* Pennolucos. *IA* 351, 7: Pennelocos. *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 9: Pennolocus.

pĕnnŏ-s *m. 'kopf, als ende, spitze, gipfel', für älteres* *quenno-s, *air.* cenn, *ir.* cend cenn ceann (*stamm* *cenno-), *gael.* cenn, *pict.* Pean(fabel), *cy.* penn, *w.* pen, *corn. bret* pen, *mbret. nbret. Léon* penn, *vann. von Sanzeau* piénn; *cf. CGlL* 4 *p.* 139, 43: Penis caput (capud *a*). — **Pennus** *M.* 1) *Cogn. der Iunii.* a) M. Iunius Pennus. *Liv.* 29, 11, 13: Ti. Claudius Asellus et M. Iunius Pennus plebei aediles fuerunt *(a. 205 a. Chr.).* 30, 40, 5: Praetores *(a. 201)* M. Iunius Pennus, cui sors urbana evenit, . . . b) M. Iunius M. f. M. n. Pennus, *Fasti cos. Capit. a. u. 587; son des vorigen, praetor a. 172, consul 167 a. Chr. Cic. Brut.* 28, 109: M. Pennus. *Liv.* 42, 9, 8: M. Iunius Pennus. *Chronogr. a. 354:* Penno *(abl.). Fasti Hydatiani:* Penno (paenno *C*). c) Pennus, *des vorigen son. Cic. Brut.* 28, 109: (Fuit) tribunus *(a. 126 a. Chr.)* Pennus, illius Marci filius, qui cum Q. Aelio consul fuit; sed is omnia summa sperans aedilicius est mortuus. *off.* 3, 11, 47: Ut Pennus apud patres nostros. *Festi fragm. e cod. Farn. l.* 18 *p.* 286b, 10 *M.:* De lege Penni. — 2) *Cognomen der Quinctii.* a) *Liv.* 4, 31, 1 *cos. a. u. 328 (426 a. Chr.):* T. Quintius Pennus ex consulatu (= T. Quinctius Poenus Cincinnatus). b) *Acta triumph. Capit. a. u. 393 (361 a. Chr.):* T. Quinctius — f. — n. Pennus Capitol. Crispinus dict. de Galleis. *Liv.* 7, 9, 3: Dictatorem T. Quinctium Pennum eo anno fuisse satis constat. — 3) Pompeius Pennus, *consularis. Sen. de benef.* 2, 12, 1: C. Caesar dedit vitam Pompeio Penno. — [*Vgl. Formul. Sangall. misc.* 3 *p.* 381, 15 *Z. (a. 883):* Pennum comitem.] — *In den ableitungen* Penn-ius, Penni-lus, Penni-ll . . , Penn-ausius, *und in compos.* Cunopennus, Penno-brigas, Penno-crūcion, Pennolucos, Pem-becci-ācum, Penno-vindos; *nach Windisch belg.* Nemeto-cenna *'berg mit dem heiligtum'?*

Pennŏ-vindo-s *'capite albus'* (*ir.* Cennfhinn, *w.* Penwyn), *von* *penno-s *und* *vindo-s, *M. Silbermünze der Remi. Muret-Chab.* 8095: *R* Π . . . . 8096—8099 (8098 *aus der Seine*): ΠΕΝΝΟΟVΙΝΔΟC. *Davon deminutiv ir.* Quen-vendani. — *Nach d'Arbois de Jubainville O.* *Penno-vindo-s (*scil.* fundus), *im mittelalter* Pinne-vendus, Pennennum *'besitz des Penno-vindos, du maitre à la tête blanche', j. Pavant, départ. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Charly.*

Penobri *s.* Penno-brigas.

Pentae *fl. j. the Freshwell. Baeda h. e.* 3, 22: In ripa Pentae amnis.

Pentale *s.* Penetale.

Pent-allum *O. Vita Geremari* 2, 13 *ASS 24. sept.* VI *p.* 701 *C:* In monasterium Pentalli vocabulo denominatum. *D:* In monasterium, quod supra nominavimus Pentallum, in pago Rotomagense super fluvium Lirizinum. *Vgl. M.* Pint-aius.

Pent-ānus *abgeleitet von* Pentius *oder* Pentos, *plur.* Pentani Pentanos, *j. Pentanes, dorf in Asturien, prov. Oviedo.*

Pentil-ia *F. (Algarza, jurisdiccion de Illana, Guadalajara, cerca del termino de Leganiel, Cuenca) CIL* II 5858: Faustae Pub(liciae) Verecundae (ancillae) Pentilia.

Pent-ilus *abgeleitet von* *pentos *für* *pemptos *'der fünfte', cf. lat.* Quinctilius, *M. (Astorga, a. 27 p. Chr.) CIL* II 2633: Per Abiennum PentilI (filium). *(Talavera de la Reina)* 5335: Uralo *(dat.)* P[en]tili Ale[tia] matron[a patri] d. s. f. c. *(York; Gloucester)* VII 1336,825[ab]: Pentil(i) manu. *(London)* [c]: Pentil}.

Pent-inus (fundus), **Pentinum** *zu M.* Pentinus *(demin. von* *pentos *cf. lat.* Quintinus, *demin. von* Quintus), *O. j. Pantin, dép. Seine, arr. Saint-Denis.*

Pentio-lus *abgeleitet von M.* Pentius, *O. j. Penzol, dorf in Asturien, prov. Oviedo.*

Pent-ius *mit variante* Pintius, *O.* Pintia, *abgeleitet von M.* *Pento-s, *M. (Corao, prov. Oviedo) CIL* II 2712: Penti Flavi Vic[tor]is f. *(Aleje, Leon, saec. 1)* 5719: M(anibus) Penti Balaesi f(ilii) Vadini(ensis), an. XXX Viamus Pallisilcini hi. s. e. *(Westerndorf)* III 6010, 162: Pentius, Peintius. *(Lille) BSAF* 1897 *p.* 345: PIINTI[I.MAN(u)]. *(Basel) IH* 352, 156 *M.:* Pentii. manu. *Davon O.* Pentius (fundus), *j. Penzo, drei dörfer in Galicia, prov. Coruña. und Pontevedra.*

***pento-s** *'der fünfte' für* *pemp-to-s, *lat.* quin(c)tus *qenqtos, *osk.* ponz = *pontos *pomptos, *gr.* πέμπ-το-ς = *πεμπετος, *got.* fimfta, *ksl.* pętŭ, *lit.* peñktas, *cf. ai.* pañcathá-s, *idg.* pnq-to-, *ordinalzal zu* pempe. *(Die inselcelt. wörter ir.* cóiced, *acy.* pimphet, *mcy.* pemet pymet pembet, *w.* pummed, *corn.* pempes pympas, *mbret.* pempet, *bret.* pemp-ed, *gehen auf* *qenqeto-s *zurück). In* Pentius, Pentilus, Pintos, Pinta *F., und nach d'Arbois de Jubainville in O. plur.* Penti *'besitztümer des *Pentos', j. Pentes, drei dörfer in Galicia, prov. Orense.*

Pentŏ-vius *M. (Velilla de Guardo, partido judicial de Saldaña) CIL* II 6338[k] = *EE* 8 *p.* 507 *n.* 285. *p.* 518: M(onumentum) p(ositum) Cadus Pedaccianus Pentovio Aucicun amico suo E(F? T?)almici filio an. XXX.

Pentus *O. j. Pennes, dép. Drôme, arr. Die, canton Luc-en-Diois.*

Peoenino *s.* Poeninus.

Peon-ense monasterium, *von M.* P(a)eonius? *Vita Fructuosi* 1, 5 *ASS 6. apr.* II *p.* 432 *C:* Ex altera parte Gallaeciae, in ora maris, construxit monasterium Peonense (*var.* Ph(F)eonense).

Pepa *F. cogn. (Pinguente) CIL* V 450: Mocolica Lomoliavi f. Pepa an(norum) LXV.

? **peper-acium** *nach Ernault von lat.* piper. *Dioscorid.* 1 *c.* 2: Ἄκορον, οἱ δὲ χορὸς ἀφροδισίας, Ῥωμαῖοι βενέρεα, οἱ δὲ ναυτικὰ ῥάδιξ, Γάλλοι (ἄλλοι?) πεπεράκιουμ . . . Διαφέρει δὲ τὸ πυκνὸν καὶ λευκόν, ἄβρωτόν τε καὶ πλῆρες εὐωδίας. τοιοῦτον δ' ἐστὶ τὸ ἐν Κολχίδι καὶ ἐν Γαλατίᾳ σπληνίον λεγόμενον. *Pseudo-Apul. de virt. herb. c.* 6: A Graecis dicitur acoros, choros aphrodisias, Gallis piperapium (*var.* piperatium), Italis veneria.

Peponilla *s.* Epponina.

Pepp-o(n) *M. (O'-Szöny) CIL* III 12014, 423[a]: PIIPPO F. [*Museum Neuburg*] [b]: Peppo fec(it). *(Hohenburg bei Ruppertsberg)* XIII 6125: [D(is)] M(anibus) . . nucconi Cacussonis et Prime coiugi et Pepponi fillio i. a. p. *(Voorburg) Schuerm.* 4274: PIIP.PO.. *(Rheinzabern)* 4275: Peppo fec(it). *(Maria-Münster bei Worms) WZ* 2, 39: Peppo fec(it). *(Osterburken) Baumann* 243: Peppo fecit. [*Speier*]: Peppo fec(it) *und* Peppo fecit. *(Mainz) WK* 17 (1898) *n.* 6 *und* 7 *sp.* 99: [Pe]ppo fec(it).

perca *gr.* πέρκη *barsch, auch in Gallien; wäre gallisch* *ercā. *Auson. Mosell.* 115: Nec te, delicias mensarum, perca, silebo. *Oribasius* 1 *p.* 127 *Daremb.:* Ἡ ἐν Ῥήνῳ πέρκη.

Percei-āna *lateinisch? O. in Spanien. IA* 432, 7: Perceiana. *Rav.* 4, 44 *p.* 314, 13: Pergelana.

Perc-ernes *G. mit topischem character. (Vaison) CIL* XII 1329: Nymphis Aug(ustis) Percernibus T. Gengetius Dionysius ex voto.

Perces *der alte name des fl. Baetis in*

Hispanien. Liv. 28, 22, 1 *(nach Cato?):* Baete amni, quem incolae Certim appellant. *Steph. Byz.:* Βαῖτις, ποταμὸς κατὰ Ἰβηρίαν, ὃς Πέρκης λέγεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Perecatus *M. (Coria) CIL* II 764: Samacia Perecati f. Amo(censis) an. XIIII.

Pere . . *(Zollfeld und Gurina) CIL* III 12014, 425: a) PEKE.SA. b) PER.S^.

Perg-ant-ĭŏ-n *O. der Ligurer, j. Fort Brégançon, dép. Var, arr. Toulon-sur-Mer, canton Collobrières, gemeinde Bormes. Steph. Byz. (nach Artemidor):* Περγάντιον, πόλις Λιγύων. τὸ ἐθνικὸν Περγάντιος.

Pergelana *s.* Perceiana.

Periagoris *s.* Petrucorii.

***Perilli-ācum** *von* Perillius, *in belg. O. Perlé, Luxemburg.*

Peri-mo-s *cf. griech.* Πέριμος, *M. fig. (Reims) Habert* 1058. 1059: ϘIIRIMOS.

Perindones *s.* Pelendones.

Peritur *s.* Pireta.

Pernaco, Perniciacum *s.* Perviciacum.

Per-oc-o(n) *M. (Sazeirat, gemeinde Arrènes, nicht weit von Marsac, dép. Creuse, arr. Bourganeuf, canton Bénévent) CIL* XIII 1452: Sacer Peroco ieuru dvorico; v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito), *nach Pictet* = *Sacer Peroco fecit porticus (vel porticum).*

Per-ona *s.* Perrunas.

Perr-ius *M. (Castel, a. 236 p. Chr.) CIR* 1336: Perrius Iustinus.

Perrn . . . *M. (Lyon) CIL* XIII 1739: [I]ovi | I. Perrni | m.

Perrolio *s.* *Petro-ialum.

Perrucori *s.* Petrucorii.

Perrunas *O. j. Péronne, départ. Somme. Guntchramni regis edictum a. 585 MG Cap.* I *p.* 12, 21: Perrunas. *Fortunati vita s. Radegundis MG a. a.* IV 2 *p.* 41, 13 = *SS Mer.* II *p.* 368, 13: In Perunna villa. *Vita Fursei* 7, 39 *ASS 16. ian.* II *p.* 41: In villa, cui Perona vocabulum est. *Miracula Fursei* 2, 9 *p.* 43: Ad palatium Perronensis vici. 13 *p.* 43: Montem Cygnopum (cygnorum?), qui Perrona nuncupatur. 14 *p.* 43: Perronam. 3, 19 *p.* 43: Ad villam vocabulo Perronam. *Vita alia Fursei* 12, 60 *p.* 48: Ad palatium Paronense. 64 *p.* 49: In vico, qui vocatur Perona. II 4, 14 *p.* 51: Ad Paronense palatium. 5, 22. 23 *p.* 52: Ad Peronam. *Vita Eloquii ASS Sur. t.* 6 *p.* 769: Apud villam Peronam. *Vita Ettonis* 1, 8 *ASS 10. iul.* III *p.* 60 *D:* Peronam in Veromandensi pago. *Vita Amati* 5 *ASS 13. sept.* IV *p.* 129 *A:* Peronam, quae est regium Vermandorum castrum. *B:* Peronae. 6 *p.* 129 *B:* Peronae. *C:* Peronam. *Vita et passio Mononis* 2 *ASS 18. oct.* VIII *p.* 367 *B:* Confessor Furseus quem Perona retinet laeta. *Vita Mauronti* 3 *ASS 5. mai* II *p.* 53 *D:* In Perona, monasterio in oppido Viromanduorum sito. *Baeda h. e.* 3, 19: Perrona villa.

Perrus *M. (Bregenz) CIL* III 12014, 426: Perri m(a)n(u). *(London)* VII 1336, 829: Perrus f(ecit). *(Windisch) III* 352, 158 *M.:* Perri m(a)n(u). *Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218: Perri m(a)n(u). *(Lyon, Trion n. 1049) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 391 *n.* 497, 970: Per(r)us. *(Trion)* 972: Perrus f(ecit). *(n. 1046)* 973: Perrus. f. *(n. 1047)* 974: Perrus. f. *(Trion)* 975: Perri m(anu). 976: Perri ma(nu). *(Trion n. 1048)* 977: Perri m(a)n(u). *(Trion)* 978: Perri man(u). *(Reims) BSAF* 1881 *p.* 246 = *Habert* 1060: Perri m(anu). 1061. 1062: Perri m(a)n(u). *(Langres)* 1063: Perrus. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 205: Perrus f. *(Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 34 *n.* 270: Perrus f(ecit). [*Wiesbaden*] *Schuerm.* 4294: Perri m(a)n(u). *(Vechten)* 4295: Perri mo. *(Riegel)* 4296: Perrus. f(ecit). *Mortillet, Les potiers allobroges. Annecy 1879, p.* 8. 10: Perri manu.

***Persi-ācum** *abgeleitet von M.* Persius, *O.* 1) *franz. Persac, dép. Orne, arr. Montagne, canton Pervenchères, gemeinde Coulimer.* 2) *Persac, dép. Vienne, arr. Montmorillon, canton Lussac.* 3) *Persago, Brescia.* 4) *Persacco, Verona.*

Pers-inus *M.* **Persina** *F. (Guadiaro) CIL* II 1938: Marti Aug. sacrum. L. Vibius Persinus de sua p(ecunia) d. d. *(Córdova)* 2226: T. Mercelloni PersIno Mario aedil. IIvir. coloni et incolae. *(Tarragona)* 4265: Claud(ia) Persina sacerd(os) locum acceptum a re publ(ica) sanctum inpens(a) s(ua) f(ecit).

Pers-onia *F. (Calaone) CIL* V 2660: Personiae Venustae concubinae.

Perta *G(öttin). (Im bache Vistre, beinahe an der grenze der gemeinden Uchaud und Vestric, départ. Gard, arr. Nimes, canton Vauvert; daselbst eine quelle le Peïroou 'der keßel') RE No.* 64 (1891) *n.* 879 *p.* 131 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 2135: Pertae *(dat.)* ex voto.

Perta *O.* 1) *in Galatien. j. Tuzun Hüyük. TP:* Petra. 2) *j. Perthes-en-Perthois (com pa-*

gus Pertensis), *dép. Haute-Marne, arrond. Vassy, cant. Saint-Dizier, dorf in der Champagne, zwischen Vitry-le-François und Saint-Dizier. Blei-tesserae RN* 1862 *p.* 167 = *MSAF* 55 (1894) *p.* 112: PERTE(nsis). *RNF* 1866 *p.* 2: Perte(nsium). *Merow. triens. Belfort* 3644 (*Prou* 1073): PERTA + VICO. 3645 (*Prou* 1074): PETRA [VICO] FIT. — 3) Pertae, *j. Perthes, dép. Ardennes, arr. Rethel, cant. Juniville. — Auch in* 1) *Perthes-en-Rothière, dép. Aube, arr. Bar-sur-Aube, canton Brienne-le-Château;* 2) *Perthes-en-Gâtinais, départ. Seine-et-Marne, arr. und canton Melun.*

Pert-ăcus *M. (Silchester) Haverfield, Roman Inscriptions in Britain 3* (1892—1893) *p.* 7: Pertacus.

Pertĭ-cus saltus, Perticum, *j. le Perche. Greg. Tur. in glor. conf.* 97: Avitus abba Carnoteni pagi, quem Pert<ic- *Longnon*>ensim vocant. *Vita s. Leobini* 3, 8 *MG a. a.* IV 2 *p.* 74, 12: Beatum Avitum, qui tunc temporis heremita vocabatur in Pertico. 6, 19 *p.* 75, 19: Sanctum Avitum in vasta Pertici solitudine commorantem. *Vita s. Aviti conf. Aurel.* 5 *MGSS Mer.* III *p.* 383, 25: Vastas Pertici solitudines beatus expetiit. *Vita Carilefi* 2, 9 *ASS 1. iul.* I *p.* 92 *E:* Vastas expetunt Perthici saltus solitudines. *Vita Almiri* 1, 2 *ASS 11. sept.* III *p.* 803 *D:* Iuxta eremum Partici. 3 *p.* 803 *E:* Iuxta eremum, quae Particus dicitur. *Vita s. Betharii* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 616, 32: (Lotharius) usque Perticam silvam venit. *Vita Launomari* 2, 7 *ASS 19. ian.* II *p.* 231: Silvae, quae Particus dicitur.

Perunna *s.* Perrunas.

-perus *in* Su-per(us)?

Perus *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 828: Perus. *(Narbonne)* XII 5686, 685: Peri . . . *(Sainte-Colombe, Rhône) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 391 *n.* 497, 971: Offi(cina) Peri. *(Windisch) IH* 352, 160 *M.:* Peri m(a)n(u). *Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218: Peri, Peri m(a)n(u), Perri m(a)n(u).

Perv-ia *F. (Quincey bei Nuits) CIL* XIII 2853: Pervia Bodua.

Pervi-ca *F. oder lat.* Pervinca? *(Walltown Mill bei Greatchesters) CIL* VII 743: Dis M(anibus) Pervicae filiae.

Pervici-ăcum *O. j. Avennes-lez-Hannut bei Braives, belg. prov. Lüttich. TP:* Pernaco. *IA* 378, 4: Peruciacum (*var.* Perviziacum, Perniciacum).

Pesi-vius *M. (York) CIL* VII 1336, 830: Pesivius.

. . . **pessa** *M. (Gottesthal bei Villach) CIL* III 4769: P. Petro . . . . pessae f.

Pessici-nnus? *M. (Nantes) CIL* XIII 3114: D(is) M(anibus) et memoriae Pessicinni (= Pesconni?) Sabini nauta(e) Ligirici.

Pess-iŏ-n *O. im lande der Iazygen, anlage der Boier? Ptol.* 3, 7, 2: Πέσσιον (*zwischen* Κάνδανον *und* Παρτίσκον).

Pestika *M. (Auf einem Venusbilde) MSAF* 51 (1890) *p.* 93. *CIL* XV 6148: PESTIKA. *Vgl. V.* Pestici *am Caspischen meere. Mela* 3, 5, 39?

Petabio(n) **Petavio**(n) *s.* Poetovio(n).

Petavon-io-n *iberisch? O. j. Penuza unterhalb Sobre Castro. Ptol.* 2, 6, 34: Σουπερατίων Πεταυόνιον (Πεπαυόνιον *X*). *ND occ.* 42, 27: Tribunus cohortis secundae Flaviae Pacatianae Paetaonio. *IA* 423, 3: Petavonium.

Peteni-sca *s.* *Petini-sca.

Pĕtĕri-s *O. bei Bilbilis. Martial.* 4, 55 18: Textis Pĕtĕrin rosis rubentem.

Peti-ānus *M. (Mainz) CIR* 1304: [An]-ni(us) Petianus.

Peticio *F. Zeuss, Trad. Wizenb.* 170: Peticio uxor Helfolti, nomen Welaratane *(gen.)*.

Petic-ius *M. (Bonn) BJ* 89 (1890) *s.* 34 *n.* 271: Of(ficina) Petici.

Pĕtin-ēso-s *O. in Galatien. Hierocl.* 697, 6: Πητίνησος.

Petini-ăcum *ableitung von* Petinius, *in O.* 1) *Pétignac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac, gemeinde Jurignac.* 2) *Pétigneux, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Saint-Génix, gemeinde Novalaise.* 3) *Palignies und* 4) *Petigny, gemeinden der belg. provinz Namur.*

***Petini-sca** *nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom gentilicium* Petinius (*cf.* Petilius) *von* P(a)etinus? *röm. castell in Elvetien, bei Biel (frz. Bienne), canton Bern, am östlichen abhang des Jensbergs. TP:* Petenisca. *IA* 353, 1: Petinesca.

? **Peti-sia** mala, *art kleiner äpfel. Plin. n. h.* 15, 50: Omnium autem nuperrime adoptata sunt (mala) parva gratissimi saporis quae petisia nominantur. *Von M.* Petus(s)ius *aus Urbino?*

Pet-ius *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 383: Peti . . . . *(Trion)* XIII 10001, 205: PET. *(Rom)* XV 6613: A. Peti( ) Privati.

petiux. *Kalender von Coligny. Ain.*

Pet-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3820: Venixema Petonis f. *(Neckargemünd) CIL* XIII 6393: D(is) M(anibus) Peto Atici (filius; *oder* filio?) a(nnorum) LXXX et Meddil(a)e coniugi a(nnorum) LX Fortio filius f(aciendum) c(uravit).

Petobio(n) *s.* Poetovio(n).

***Pĕtŏ-brĭgā** *O. in Galatien, j. Kalé od.* 10 *Assar. Itin. Burd. p.* 574, 11 *W.* = 15, 11 *Geyer:* Mutatio Petobrogen ('petobrogen *cod. Par.*). *cf.* Πεῶν *Vita s. Theodori Siceotae, in* Μνημεῖα ἁγιολ. *p.* 468.

petor- *num.* '*vier*', *aus britt.* petuar (o *für* ua *oder* uo), *air.* cetheoir cetheora (*fem.* = *ku̯etesor-es) cethor *oder* cethar- *aus* *ku̯etru- *oder* *qetra-, *air.* cethir = *qĕtuarĕs (*dat.* cethrib), *fem.* cetheoir cetheora, *nir.* ceathair, *gael. (schott.)* ceithir, *manx* 20 kiare, *acy.* petguar, *mcy. w.* peduuar, *w.* pedair pedr, *fem.* pedeyr, *acy.* pedeir *fem.* = *peteores, *cy.* peteir, *corn.* peswar (*fem.* pedyr), *mbret. Cath.* peuar, *fem.* peder = *peteores, pevar peoar, *nbret.* pèvar pévar péouar pouar *und* pèor, *haut-vannet.* piar puar, *bas-vannet.* pwar, *fem.* pedèr padèr, *lat.* quattuor *aus* *quetuor, *umbr.* petur- (pursus), *osk.* petora, *gr.* τέτρα- τέτταρ-ες τέσσαρ-ες, *urform* *τετϝαρ *κετϝαρ, *homer.* 30 πίσυρες = *kŭtvres, *aeol.* πέσσυρες *für* πέτϝαρες, *boeot.* πέτταρες, *lesb.* πέσσυρες, *dor. lokr.* τέτορες = *τέτϝορες, *ion.* τέσσερες, *got.* fidwōr (*und* fidūr-) *aus* *petwóres = *qetwóres, *an.* fjōrer, *ae.* fyder-, *ahd.* fior, *lit.* keturì ketveri, *abulg.* četverŭ, *kslaw.* četyr-ije, *gemeinslaw.* *čbtȳr *und* *čbtvbrt- (*neben* *četyr- *und* *četvbrt-), *čech.* čtyři *und* čtvrtý, *poln.* cztéry *und* czwarty, *thrac.* peto(r), *rumän.* patru, *ai.* catvár-as (= ka- 40 tvar- kátur), katara, *av.* cathwārō, *idg.* *ku̯etu̯r̥-, *stamm uridg.* *ku̯etu̯er, *davon nom. acc. pl.* *ku̯etu̯ōr-ə. *In* petor-ritum, *O.* Petuar-ia. *Andere gallische formen* petru-, petro-.

pĕtor-rĭtum *ein vierrädriger wagen; nach Glück ist* *petor-rito-n *das zum subst. erhobene neutrum des adi.* *pĕtor-rĭto-s, *petru-rŏtos; *von* petor- *vier und* *rŏtŏ-s *rto-n, *ir.* roth *rad, air.* rith *course; vgl. mbret.* parefarth pere- 50 farth *quart, j.* palevarz, *vann.* palevarh; *vgl. ahd. gloss.* 2 *s.* 764, 39: Quadrige feorhrédiro réitun. — *Gellius* 15, 30, 1: Qui ab alio genere vitae detriti iam et retorridi ad litterarum disciplinas serius adeunt, si forte idem sunt garruli natura et subarguttuli, oppido quam fiunt in litterarum ostentatione inepti et frivoli. (2) Quod genus profecto ille homo est, qui de 'petorritis' nuper argutissimas nugas dixit. (3) Nam cum quaereretur, 'petorritum' quali forma vehiculum cuiatisque linguae vocabulum esset, et faciem vehiculi ementitus est longe alienam falsamque et vocabulum Graecum esse dixit atque adsignificare volucres rotas in- 10 terpretatus est, commutataque una littera 'petorritum' esse dictum volebat quasi 'petorrotum'; (4) scriptum etiam hoc esse a Valerio Probo contendit. (5) Ego, cum Probi multos admodum commentationum libros adquisierim, neque scriptum in his inveni nec usquam alioqui Probum scripsisse credo: (6) 'petorritum' enim est non ex Graecia dimidiatum, sed totum [ortum] trans Alpibus; nam est vox Gallica. (7) Id 20 scriptum est in libro M. Varronis quarto decimo rerum divinarum, quo in loco Varro, cum de 'petorrito' dixisset, esse id verbum Gallicum, 'lanceam' quoque dixit non Latinum, set Hispanicum verbum esse. *Varro Prometheo libero bei Nonius p.* 196: Gallica petorrita (porta *C*), carros adcura, Tusca pilenta. *Horat. serm.* 1, 6, 103 *sq.:* Plures calones atque caballi | pascendi, ducenda pĕtorrĭta: nunc mihi curto | ire licet mulo. 30 (*Dazu Porfyrion:* Petorritum genus vehiculi est, quod vulgo carrum dicitur. *Ps.-Acron:* Genus vehiculi; alii carpenta intellegunt, nonnulli carrucas.) *epist.* 2, 1, 192: Pilenta, pĕtorrĭta, naves. (*Dazu Acr.:* Esseda Gallorum vehicula sunt, quibus victi reges ab aliis regibus captivi, pilentà, quibus vehuntur reginae captivae. Petorrita vehicula familiarum (famularum *F*) captivarum, quae iam omnia ad spectaculum ducebantur.) 40 *Festus p.* 206 *M.* = 250, 30 — 251, 1 *P.:* Petoritum, et Gallicum vehiculum esse, et nomen eius dictum esse existimant a numero IIII rotarum. Alii Osce, quod hi quoque petora quattuor vocent, alii Graece, sed Αἰολικῶς dictum. *(Pauli excerpt. p.* 207 *M.* = 251 *P.:* Petoritum vehiculum Gallicum. Alii Osce putant dictum, quod hi pitora quattuor appellant; quattuor enim habet rotas.) *Plin. n. h.* 34, 163: Coepere 50 deinde et esseda sua colisataque ac petorita exornare simili modo, qua iam luxuria ad aurea quoque non modo argentea staticula pervenit, quaeque in scyphis cerni pro-

digum erat, haec in vehiculis adteri cultus vocatur. *Quintil. inst. or.* 1, 5, 57: Plurima Gallica (verba) evaluerunt, ut 'reda' ac 'petorritum', quorum altero tamen Cicero, altero Horatius utitur. *Auson. epist.* 5, 35: Invenies praesto subiuncta pĕtorrĭta mulis. 8, 5—8: Cornipedes rapiant inposta pĕtorrĭta mulae, | vel cisio triiugi, si placet, insilias, | vel celerem mannum vel ruptum terga veredum | conscendas, propere dummodo iam venias. 14, 15: Cantheris moneo male nota pĕtorrĭta vites. *Isidor. or.* 20, 12, 4: Pilentum vel petorritum (pr&oritum *cod. Wolfenb.*), contecta quattuor rotarum vehicula, quibus matronae olim utebantur. *CGlL* 5 *p.* 252, 16: Vehicula plurima genera sunt id est carrum reda carpentum plaustrum cara capsum pilentum uel pretoritum.

Petovio *s.* Poetovio.

Petra *s.* Perta.

Petragoris Petragorici *s.* Petrucorii.

petr-ăria. *Vita s. Melori* 5 *Anal. Boll.* 5 *p.* 168: Accepta puerilitatis framea, quae vulgo vocatur petraria . . . Petrariam.

Petrecoris *s.* Petrucorii.

***Petri-ăcus** *von M.* Petreius, *O. j. Pierry, dép. Marne, arr. und canton Épernay.*

Petrianae *oder* **Petriana** (*abl.* Petrianis), *castell in Brittanien, standort der cohors II Tungrorum ∞ eq. C. L., benannt nach der* ala Petriana, *j. Castlesteads oder Cambeckfort. ND occ.* 40, 45: Prafectus alae Petrianae, Petrianis. *(Caufields bei Greatchesters, a. 223—225) Archaeol.* 40, 138. 236: A Petr(ianis m. p.) XVIII. *(Cliburn bei Clifton, saec. 3) EE* 7 *p.* 307 *n.* 960: [Ala nob]ilis Pétriana. *(Hexham, saec. 2) p.* 315 *n.* 995: Flavinus eq(ues) alae Petr(ianae).

Petric. *(Reznei) CIL* III 12014, 427: Petric.

Petrignas *s.* *Petrinias.

petrina *iaculatio. Hadrianae reliquiae partic.* 1 (*adlocutionum legionis III Augustae auxiliorumque fragmenta Ab.*) *p.* 6, 10 *ed. S. Dehner, Bonnae* 1883 = *CIL* VIII 2532: Vos ex difficilibus difficil[limum fecistis,] ut loricati iaculationem perageretis [petrinam]. *cf. Arrian. tact. c.* 37, 2—5 *p.* 132, 32—133, 18 *H.*: Μεταξὺ δὲ δὴ τοῦ τε δεξιοῦ κέρως τῆς τάξεως καὶ τῆς προβολῆς τοῖν δυοῖν ἱππέοιν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἱππεῖς ἐκθέουσι, προϊππεύοντες μὲν αὐτοὶ τῆς οἰκείας τάξεως, ἀκοντίζοντες δὲ ἐς τοὺς παριππεύοντας· καὶ τούτοις ἐπ᾽ ἀσπίδα ἡ ἔγκλισις γίγνεται, καὶ ταύτῃ ἀφρακτότεροι παριππεύουσιν. (3) ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἀγαθοῦ δεῖ τοῦ ἱππέως, ὡς ὁμοῦ μὲν ἐξακοντίζειν δυνατός τε γίγνηται ἐς τοὺς ἐπελαύνοντας, ὁμοῦ δὲ σκέπειν τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῇ προβολῇ τοῦ ὅπλου. (4) καὶ ἐν μὲν τῇ παρελάσει ὁ κατὰ δεξιὰν ἐπιστροφὴν ἀκοντισμὸς ἀναγκαῖος αὐτῷ γίγνεται· ἐν δὲ τῇ παντελεῖ ἐπιστροφῇ ὁ πέτρινος δὴ ὀνομαζόμενος τῇ Κελτῶν φωνῇ, ὅς ἐστι πάντων χαλεπώτατος. (5) χρὴ γὰρ ἐπιστραφέντα, ὅση δύναμις μαλακαῖν ταῖν πλευραῖν, ἐς τὸ κατ᾽ οὐρὰν τοῦ ἵππου ὡς ἔνι μάλιστα εὐθὺ ἐς τοὐπίσω ἀκοντίσαι καὶ τοῦτο δράσαντα ὀξέως αὖ ἐπιστρέψαντα κατὰ νώτου βαλεῖν τὸ ὅπλον, ὅτι τὰ γυμνὰ οὕτω γε παραδίδοται τοῖς πολεμίοις, εἰ ἄνευ προβολῆς ἐπιστρέψειεν. *c.* 42, 3.

***Petrini-ăcum** *O. j. Parnay, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur. s.* *Paterniăcum.

***Petrinias** *(acc.),* Petrignas, *von M.* Petrinius, *O. j. Preignes, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Seiches.*

πέτρινος *s.* petrina.

Petri-scus *O. j. Peyresq, dép. Basses-Alpes, arr. Castellannes, cant. Saint-André.*

? **Petr-ius** pons, *O.* 1) *j. Pompierre sur le Mouzon, dép. Vosges, arr. und canton Neufchâteau. Greg. Tur. h. F.* 5, 11 (17): Pontem, quem Petrium vocitant. — 2) *j. Pierrepont, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond. Briey, canton Longuyon. Merow. münzen. Belfort* 3297 (*Prou* 926): OBNTE+ORTI. 3671 (*Prou* 925): POИTEPETRIO. — *Außerdem zwölf andere Pierrepont.*

petro- *in* Petro(-mantalum, -corii), *jüngere form des gallischen* petru-.

Petr-o(n) *M. (Marzialesco) CIL* V 6604: Petroni Cintulli f(ilio) patri, Valeriæ L. f. matri fIII f. c.

Petroc-ia *vom cy. M.* Petrŏcus, *O. j. Peyrusse, dépp. Ariège, Aveyron, Cantal, Creuse, Gers (3), Haute-Loire.*

Petro-corii, -goricus *s.* Petrucorii.

***Petrŏ-ialum** Petroilum, *von M.* Petrus, *O.* 1) *Preuil, dép. Allier, arrond. Montluçon, canton Hérisson, gemeinde Audes.* 2) *Preuil, dép. Cher, gemeinde Vallenay.* 3) *Preuil, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Vihiers, gemeinde Neuil-sous-Passavant.* 4) Pedrolio Perrolio, *j. Pérolet, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon, gemeinde Loché.*

Petrolieeus *O. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 17 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 709): Maciaco et Petrolieco.

Petrŏ-mantălum *früher* *Petru-, *comp. von* petor *(vier) und cy.* mantōl *(trutina), O. bei Paris, zwischen Saint-Gervais und La Chapelle-en-Vexin, départ. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Magny. TP:* Petrum . uiaco. *IA* 382, 5: Petromantalum. 384, 10: Petromantalium.

Pĕtrōnĭ-ācum *von M.* Petrōnius, *O.* 1) *Parignargues, dép. Gard, arrond. Nîmes, canton Saint-Mamert.* 2) *Perrogney, départ. Haute-Marne, arr. Langres, cant. Longeau.*

Pĕtr-ōn-ĭus *ist sabinisch; trotz* Q. Petronio Gallioni *CIL* III 10009, L. Petronius P. f. Gallus VI 3619, Petronia C. l. Galla VI 5003, Q. Petronius Britto . . . Petronius Gallicus VIII 3962 = 18446, [Pe]tron(iae) Gallae XV 2481. (*Collection Alberici in Rom, vente 5 avril 1886, Catalogue n.* 86: Septimia . Galla . Alennia Sabina . Petronia . Tertulla . bonae deae).

Petrŏ(ŭ)-sĭdĭ-us *M.* **-ia** *F. latein.? Caes. b. G.* 5, 37, 5: L. Petrosidius aquilifer. *(Rom) CIL* VI 15156: Petrusidiae Primae uxori. 24052: D(is) M(anibus) Petrosidia Quita filie Petrosidie Fortunule. *(Macerata)* IX 5777: D(is) M(anibus) Q. Petrusid(io) Ianuario Sapsa Mirtale coniugi cum quo vix(it) annis XXI Petrusidius Secundus patri b. m. 5778: D(is) M(anibus) Petrusidiae Cervillae Publi[c]ius Sabinus coniugi bene merenti posuit.

petru *numerale* '*vier*', petuar petor-, *daneben jünger* petro-, *cf. air.* cethar- cethir (*dat.* cethrib), *cetru-cont- *in air.* cethor-cha *vierzig, acy.* petguar, *w.* pedry-, *cf. lat.* quadru (*für* quatru *aus* quatur) *in* quadru-pes -plus, *gr.* τετϝρ- *qetru- *in* [τε]τρυ-φάλεια, *cf.* [τε]τρά-πεζα, *ai.* catvāras, *zd.* čathru *aus* čatur, *idg.* *qetru- *qtru-, *idg. stamm masc. neutr.* *qetuer- *qetuor. *In* Petru-corius -corii (*cf.* Tri-corii) Petro-corii, petru-decametos, Petro-mantalum.

Petruc-idius *M. (Carteia, zeit des Augustus) CIL* II 4967, 1: M. Petrucidius M. f(ilius).

Petruci-lus *M. (Sisseck) CIL* III 12031, 8: Petrucili.

Petruc-ius *M. Symmach. epist.* 7, 123 *p.* 211, 28 *Seeck:* Petrucio *(abl.).* 9, 60 (57) *p.* 253, 22: Petrucio *(dat.).*

Pĕtrŭ-cŏrĭī '*die vier heere, die vierheerigen*', *plur. compos. von* pĕtru '*vier*' *und* cŏr-ĭŏ-, *ir.* cuire = *got.* harjis *stamm* harja, *ahd.* hari, *nhd.* heer, *cf.* Tri*(drei)*-corii, *V. in Aquitanien, mit hauptstadt Vesunna, in der tribus Quirinia, j. Périgueux, dép. Dordogne. Caes. b. G.* 7, 75, 3 *(a. 52):* (Galli imperant octona milia) Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus. *Strab.* 4, 2, 2 *p.* 190—191: *Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λίγηρος ἔθνη τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκυιτανοῖς ἐστιν Ἐλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, Οὐελλάϊοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντό ποτε Ἀρουέρνοις, νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρουέρνοι καὶ Λεμοουίκες καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ Σάντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λίγηρι. Ῥουτηνοὶ δὲ καὶ Γαβαλεῖς τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. παρὰ μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις σιδηρουργεῖά ἐστιν ἀστεῖα καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι.* *Plin. n. h.* 4, 109: Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur, dein Lemovices, Arverni liberi, Gabales. Rursus Narbonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Antobroges (antebroges *R*, Nitiobriges *Scaliger*), Tarne <*Hirschfeld* utri>que amne discreti a Tolosanis, Petrocori. *Ptol.* 2, 7, 9: *Ὑφ' οὓς (Καδούρκους) Πετροκόριοι καὶ πόλις Οὐέσουνα.* 11: *Πάλιν δ' ὑπὸ μὲν τοὺς Πετροκορίους παρήκουσι Νιτιόβριγες.* *Sulpic. Sever. chron.* 2, 45, 7: A Petrucoriis sacerdotio pulsus. *NG (Aquit. II)* 13, 6: Civitas Petroc(g)oriorum. *Paulin. Nolan. epist.* 48 *p.* 390, 3 *und bei Greg. Tur.* 1, 12 (13): Pegasium Petrocoris (Petrocorius *Gr.*). *Sidon. Apoll. epist.* 7, 6, 7: Petrogorii. *Concil. Agath. a.* 506 *(Mansi* 8 *c.* 337 *C):* Cronopius episcopus de civitate Petrocorica. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 9, 28. 11, 5 *M.:* Cronopius episcopus de Petrocoricus *(cod C,* eclesiae Petrocoricae *P). Greg. Tur. h. F.* 6, (8): (Ebarchius) Petrocoricae urbis *(Périgueux)* incola fuit. 7 (12): Petrocoricum *(das territorium von Périgueux)* pervadit. 14 (22): Charterio Petrogoricae urbis episcopi. 7, 27 (26): Petrocoricum adgreditur. 8, 30: Similiter et Byturigi, Sanctonici cum Petrocoricis, Ecolesenensibus vel reliquarum urbium populum, qui tunc ad antedicti regis imperio pertenebant, usque ad Carcasonam urbem devicti, similia mala gesserunt.

9, 31: Ipse cum Santhonices, Petrocoricis Burdegalensibusque, Agennensibus etiam ac Tolosanis illuc direxit. 41: Gundegysilū Burdigalensis episcopus adiunctis secum Nicasium Ecolisinensem et Safarium Petrocorium ac ipso Maruveo Pectavensi episcopum. *lib.* 4 *de virtut. s. Martini* 44: Principius quidam vir bonus, Petrocoricae urbis civis. *in glor. conf.* 98: Cyprianus abba Petrocorici oppidi *(territorium von Périgueux)*. 99: (Caecus) de Petrecorico territurio. *Venant. Fortunat. c.* 4, 8, *tit.:* Epitaphium Cronopi episcopi civitatis Petrocoricae. *Concil. Matiscon. a.* 585 *p.* 172, 36 *M.:* Carterius episcopus ecclesiae Petrocorice *(Perigueux)*. *Vita Vedastis* 9 *ASS* 6. *febr.* I *p.* 794 *A* = *MG SS Mer.* III *p.* 413: Aquitania montem habet, qui aequalibus pene spatiis Petragoricam et Lemovicam civitates dirimit. *Vita s. Eparchii* 1, 2 *p.* 553, 12: Eparchius igitur Petrugorice urbis genitus fuit. *Vita s. Aridii* 25 *p.* 589, 26: De urbe Petrogoricus. *Vita s. Gaugerici* 11 *p.* 656, 5: In terraturium Petragorico *(Périgord)*. *Vita Sori* 1, 2 *ASS* 1. *febr.* I *p.* 199 *F:* Petrogoricum ingressi pagum. 3, 12 *p.* 201 *F:* Territorio Aquitanorum et Petrogorico pago *(dans le Périgord)*. *Concil. Paris. a.* 614 *p.* 192, 32 *M.:* Ex civitate Petrocorius. *Concil. Burdegal. a.* 663—675 *p.* 216, 20 *M.:* Ermenomaris Petrogoris urbis episcopus. *Vita s. Desiderii ep. Caturcensis cap.* 15 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 707): Petrogorico (habebat dominus Iesus servum) Austerium. 17 *p.* 709: Petrogo. *Passio s. Ausonii* 7 [8] *Anal. Boll.* 5 *p.* 306: Pictagoricae *(Périgueux)* urbis antistes ... Urbi Pictagoricae ... Civitatis Pictagoricae. 307: Pagum repetere coepit Petragoricum ... Urbi Petragoricae. *Fredegar. chron.* 4, 57: Pagum Tholosanum, Cathorcinum, Agenninsem, Petrocorecum et Santonecum. *Not. Tiron.* 87, 34 *n.* 55 *Z.:* Petrogorius (*var.* petragorius, petrecorius). *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 8: Periagoris (*lis* Petragoris; *var.* Petiagroris). — *Inschriften. (Fréjus) CIL* XII 275: C. Iulio Severo Petrucorio. *(Meilenzeiger bei Périgueux, nordöstlich der quelle des Toulon, a. 276) RE t.* 1 *p.* 14 *n.* 22 = *Espérandieu, Périgueux n.* 1: C(ivitas) P(etrucoriorum) l(ibera). *(Périgueux, zeit des Augustus) CIL* XIII 972: [.... civitas?] Petrucor(iorum) et D? .. *(Saintes, c. a. 51)* 1038: Ti. Claud[io Drusi f. Caes. Aug. Germanico ...] P[e]tr[uc]ori[i]. *(Lyon)* 1704: [P]ompeiae Sabinae, fIliae [C.] Pompei Sancti, nepti [M.] Pompei [L]ibonis — C. Pompeio M. Pompei Libonis sacer[d]otis fIlio, C. Pompei Sancti sacerdotis nepoti, Quirina Sancto — [Petrucorii] publice. *(Mainz) CIR* 1230 = *Haug* 42 = *BSAF* 1881 *p.* 297 = *Espérandieu, Pér. n.* 102: Adbogius, Coinagi f(ilius), na(tione) Petrucorius *(aus dem Périgord)*, eq(ues) al(ae) Rusonis. — *Celtische münzen. RN* 1841 *p.* 181, *pl.* X *n.* 1: PETRVCOR. *R* (Ve)S. 1847 *p.* 263: PIRRVCORI. 1851 *p.* 388, *pl.* XV. 1855 *p.* 432: PETRVCORI *R* .. CINCOVEPVS. 1860 *p.* 417. 1883 *p.* 7, *Hucher, Art gaulois,* 1re *partie pl.* 98, 2: PETRVCORI (PERRVCORI? *vielleicht von* Vercors) *R* ACINCOVEPVS. *Auch aus Jersey* (*RN* 1884 *p.* 185) *und Vernon.* — *Merow. münzen. Belfort* 3655: + PETROCORIS⁝CIVITATEAMAN. 3657: + ⁝ PETROCORIS ⁝. 3658 (*Prou* 4218): PETROCORIS. *R* MARCELLVS. 3659: PETROCORIVS. 3660 (*Prou* 2417): PETRECORIS. *R* MARCELLVS. 3661: + PETROCORIS.

pĕtrŭ-dĕcămĕtŏ-s *'der vierzehnte (tag)'?* *(Grlignieu) CIL* XIII 2494: Memoriae aeternae. M. Rufius Catullus curator n(autarum) R[hod(anicorum)] vivus sibi et R[uf(io)] Rufiano f(ilio), Ruf(iae) Pupae fil(iae) et Rufiae Saciratae fil(iae) defunctae annor(um) XXII aediclam cum vInea et muris ad opus consummandum et tutelam eius et ad cenam omnibus TrIcontis ponendam ✕ II (denariorum binorum) in perpet(uum), sic ut petrudecameto consumatur. Hoc opus sub ascia est; haec o(pera?) s(ive) l(ocus?) h(eredem) n(on) s(equentur).

Petru-llus *M. kann auch celtisch sein. z. b. (Dijon) CIL* XIII 5557: Mon[im]entu[m] Roxtani Petrulli. *(Juslenville; Mainz):* PETRVLLV FX (= fecit). *WK* 15 (1896) *sp.* 205: PETRVLLVS FX. *(Friedberg, Heddernheim, Miltenberg). (Ladenburg) BJ* 47, 23. *(Oberrad, Voorburg) Schuerm.* 4302: PETRVLLVS FX. *(Saalburg) Jacobi s.* 325, 123[a]: PETRVLLVS FX. [b]: PETRVLLVS FEC(it). [c]: PETRVLLVS F(ecit). 570, 8 (7496): PETRVLLVS F. *(Butzbach):* PETRVLL. *(Osterburken):* PETRV. *(Bonn) BJ* 89, 34: PETRVLLVSI ////, /// ETRVLLVSI ///. *s.* 35 *n.* 272: Petrullus f(ecit). *(Darmstadt) BJ* 8, 162: PEIRVL\VS FX·

(Wiesbaden) WK 18 (1899) *Nr.* 1 *sp.* 2: Petrullus f.

Petrum-uiaco *s.* Petromantalum.

Petrusidius *s.* Petrosidius.

Petru-sius *M.* **Petrus-ia** *F. (Aquileja) CIL* V 759: Auribus B(onae) d(eae) d(edit) Petrusia Proba magistra Galgesti Hermerot. *In O.* Sanctus Petrusius, *j. Sainte-Péreuse-en-Morvand, dép. Nièvre, arr. und canton Château-Chinon.*

Petrus-onia *F. cogn. (Valence) CIL* XII 1777: D(is) M(anibus) Vindausciae .. [f.] Petrusoniae C[ae?]lius Aelianus coniugi sanc[tis]sîmae.

Pets-ius *M. (Kirkbride, Cumberland) CIL* VII 333: Deo Belatucadro Petsius m. solvit votum l. m.

?**Pett-ius** *M.* **Pettia** *F. latein.? Horat. epod.* 11, 1: Petti *(voc.). (Aquileja) CIL* V 749: Apollini Beleno Aug. in honorem C. Petti C. f. Pal. Philtati. 1166: Claudiae A[g]ele Pettii Hercoles maritus et Hercoles filius sanctissimae et piissimae vivi fec. [e]t sibi. 8434: Pettia ...

Pett-onius *M. (S. Benigno) CIL* V 6901: C. Pettonio Quarti f. et Pettonio Quarto patri Voluntiliae Sabinae matri Largo f. t. f. i.

Pett-ū *F. (Leibnitz) CIL* III 5370: Masculus Deusi f. v. f. sibi et Pettun[i] Secundi [f.] con. an. LX.

Pettur-o(n) *M. (Zwischen Langres und Toul) MSAF* 5 (1823) *p.* LXII = *RA* 1877 II *p.* 132: Petturonis *(gen.).*

petuar *'vier' s.* petor-.

***petuar-ĭŏ-s** *'der vierte', mcy.* petgwared, *masc.* pedueryd, *w.* pedweridd pedwyr-yd pedwaredd *quarta, bret.* pevar-e, *ai.* túryas *für* *qtúr-io-s = *qetuer-io-s, *in M.* Petuarius, *in O.* **Petuar-ia** *hauptstadt der Parisii in Großbritannien, j. Padrington, Yorkshire. Ptol.* 2, 3, 10: *Πετουαρία. Rav.* 5, 31 *p.* 431, 17: Decuaria. *Die auxiliarii heißen* Petuerienses *ND occ.* 40, 31: Praefectus numeri supervenientium Petueriensium, Derventione. — *Nach d'Arbois de Jubainville in O.* *Pithiviers, dép. Loiret. Aus* Pedeverius [*a. 979*], Pedveris [*a. 1160—1161*], *pl. acc.* Petuariūs Petuarios, *oder abl.* *Petuariis Pĕtuarīs.

Πετουβιωνικός *s.* Poetovion.

Petu-ntium *O. in Dalmatien, j. Podstrana di Poljica. Plin. n. h.* 3, 142: ... Epetini. Ab his castella Petunti(um), Nerate, Oneum. *Ptol.* 2, 16, 3: *Πιγούντιον (Müller cj. Πιτούντιον). Rav.* 4, 16 *p.* 209, 4: Petinitis.

Peucē *insel, das Donau-delta, davon benannt* **Peucīnī** *V., eine bastarnische unterabteilung. Apoll. Rhod.* 4, 309: *Ἴστρῳ γάρ τις νῆσος ἐέργεται οὔνομα Πεύκη. (Dazu schol.: Ἐρατοσθένης ἐν γ' Γεωγραφικῶν νῆσον εἶναι ἐν τῷ Ἴστρῳ φησὶ τρίγωνον, ἴσην τὴν Ῥόδῳ κτλ.) Scymn.* 787—790: *Ὧν (νήσων) ἡ μεταξὺ τῆς θαλάττης κειμένη | καὶ τῶν στομάτων οὐκ ἔστ' ἐλάττων μὲν Ῥόδου, | Πεύκη δὲ λέγεται διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἔχει | Πευκῶν. Strab.* 7, 3, 8 *p.* 301: *Ὁρῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας καὶ τῆς ἐν αὐτῷ νήσου Πεύκης.* 15 *p.* 305: *Πρὸς δὲ ταῖς ἐκβολαῖς μεγάλη νῆσός ἐστιν ἡ Πεύκη· κατασχόντες δ' αὐτὴν Βαστάρναι Πευκῖνοι προσηγορεύθησαν· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι πολὺ ἐλάττους, αἱ μὲν ἀνωτέρω ταύτης, αἱ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ. μέγιστον δὲ τὸ ἱερὸν στόμα καλούμενον, δι' οὗ σταδίων ἀνάπλους ἐπὶ τὴν Πεύκην ἑκατὸν εἴκοσιν, ἧς κατὰ τὸ κάτω μέρος ἐποίησε τὸ ζεῦγμα Δαρεῖος ... Ἔφορος δὲ πεντάστομον εἴρηκε τὸν Ἴστρον.* 17 *p.* 306: *Καὶ γὰρ Ἄτμονοι λέγονταί τινες καὶ Σιδόνες, οἱ δὲ τὴν Πεύκην κατασχόντες τὴν ἐν τῷ Ἴστρῳ νῆσον Πευκῖνοι. Mela* 2, 7, 98: Sex sunt inter Histri ostia: ex his Peuce notissima et maxima. *Lucan.* 3, 201 *sq.*: Sarmaticas ubi perdit aquas sparsamque profundo | multifidi Peucen unum caput adluit Histri. (*Dazu Commenta Usener:* Ubi sparsam mari Peucen regionem multifidi Histri unum caput alluit. Peuce insula in Istro.) *Dionys. per.* 301: (*Ἴστρος*) *πενταπόροις προχοῇσιν ἑλισσόμενος περὶ Πεύκην. (Dazu schol.: Ἡ δὲ Πεύκη νῆσός ἐστιν, ἥντινα ἀποτελεῖ ὁ Ἴστρος ... Πεύκη νῆσος τρίγωνος μεταξὺ κειμένη τῶν τοῦ Ἴστρου στομάτων.) Avien. o. t.* 439—441: Ora per aequor | quinque vomunt amnem, qua se procul insula Peuce | exerit. *Priscian. perieg.* 290: (Hister) irriguam Peucen amplexus gurgite primo. *Plin. n. h.* 4, 79: Primum ostium Peuces, mox ipsa Peuce insula, in qua proximus alveus * * appellatus XIX p. magna palude sorbetur. 93: Hanc temporum horum demonstratio a Borysthene CXL ponit, a Tyra CXX, a Peuce insula L. 100: Quinta pars (Germanorum) Peucini, Basternae supra dictis contermina Dacis. *Stat. silv.* 5, 2, 136 *sq.*: An te septenus habebit | Hister et undoso circumflua coniuge Peuce? *Val. Fl.* 8, 217: Insula Sarmaticae

Peuce stat nomine nymphae. 256: Hister anhelantem Peucen quo presserat antro. 292 *sq.:* Ostia donec | Danuvii viridemque vident ante ostia Peucen. 376: Adversamque procul Peuces defertur in oram. *Tac. G.* 46: Peucinorum Venethorumque et Fennorum nationes Germanis an Sarmatis adscribam dubito, quamquam Peucini, quos quidam Bastarnas vocant, sermone, cultu, sede ac domiciliis ut Germani agunt. Sordes omnium ac torpor procerum conubiis mixtos non nihil in Sarmatarum habitum foedant. Venethi multum ex moribus traxerunt. Nam quicquid inter Peucinos Fennosque silvarum ac montium erigitur latrociniis pererrant. *Martial.* 7, 84, 3: I, liber, ad Geticam Peucen Histrumque iacentem. *Arrian. anab.* 1,2,2: *Ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ·* (3) *Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν. Anonymi peripl. ponti Euxini* 68 *GGM* 1 *p.* 419, 43—420, 50: *Ἔχει δὲ* (*Ἴστρος*) *καὶ νήσους ἐν αὐτῷ κειμένας πολλάς τε καὶ μεγάλας τοῖς μεγέθεσιν, ὡς λόγος· ὧν ἡ μεταξὺ τῆς θαλάττης κειμένη καὶ τῶν στομάτων ἐστὶν οὐκ ἐλάττων μὲν τῆς Ῥόδου νήσου, Πεύκη δὲ λέγεται αὕτη διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἔχει πευκῶν. Ptol.* 3, 5, 7: *Κατέχει δὲ τὴν Σαρματίαν ἔθνη μέγιστα οἵ τε Οὐένεδαι παρ᾽ ὅλον τὸν Οὐενεδικὸν κόλπον· καὶ ὑπὲρ τὴν Δακίαν Πευκινοί τε καὶ Βαστάρναι· καὶ παρ᾽ ὅλην τὴν πλευρὰν τῆς Μαιώτιδος Ἰάζυγες καὶ Ῥωξολανοί.* 10, 2: *Ἐντεῦθεν δὲ τὸ μὲν νοτιώτατον μέρος περιλαβὸν νῆσον καλουμένην Πεύκην . . . ἐκβάλλει εἰς τὸν Πόντον στόματι τῷ λεγομένῳ Ἱερῷ ἢ Πεύκῃ.* 4: *Τὰ δὲ στόματα* (*κατέχουσι*) *Πευκινοί.* 7: *Βριτολάγαι δὲ ὑπὲρ τοὺς Πευκινούς. Ammian.* 22, 8, 43 *(a. 362):* Peuce prominet insula, quam circumcolunt Trogodytae et Peucini minoresque aliae gentes. 44: (Danubius) septem ostiis per hoc Scythicum litus erumpit in mare. (45) Quorum primum est Peuce insula supra dicta, ut interpretata sunt vocabula Graeco sermone. *Iul. Capitol. M. Ant.* 22, 1: Roxolani, Basternae, Halani, Peucini, Costoboci. *Trebell. Poll. Claud.* 6,2: Scytharum diversi populi, Peuci, Grutungi Austrogoti, Tervingi Visi, Gipedes, Celtae etiam et Eruli, praedae cupiditate in Romanum solum inruperunt. *Claudian. paneg. de IV. cons. Honor.* 630 *sq.:* Corporibus (Gruthungorum) premitur Peuce; per quinque recurrens | ostia barbaricos vix egerit unda cruores. *de VI. cons. Honor.* 105 *sq.:* Alaricum barbara Peuce | nutrierat. *Zosim.* 1, 42, 1: *Ἐρούλους καὶ Πεύκας καὶ Γότθους. Sidon. Apoll. carm.* 5, 114 *sq.:* Peucenque rigentem | mente salutatis irrisit lixa pruinis. *Steph. Byz. p.* 520, 4 *M.: Πεύκη, νῆσος ἐν τῷ Ἴστρῳ. οἱ οἰκήτορες Πευκηνοί. cf. p.* 350, 1 v. *Κάλπη: . . . ὡς Πεύκη Πευκῖνος. Iordan. Get.* 16, 91: Gothos et Peucinos ab insula Peucis, quae in ostia Danubii Ponto mergentia iacet. *(Rom) CIL* VI 4344: Nereus, nat(ione) German(us) Peucennus, Germanicianus. Neronis. Caesaris vixit annis XXVII.

Pexa *zu w.* pais, *corn.* peis, peus grwec *(tunique de femme)?* = *pĕxa, *O. in Brittanien, j. Westerwood? Rav.* 5, 31 *p.* 435, 5: Pexa.

Pez-incum *O. j. Pezens, dép. Aude, arr. Carcassonne, canton Alzonne.*

-phe -fe *in* Banephe, Dutphe, Lasphe.

Phila *insel. Plin. n. h.* 3, 79 (*zwischen* Phoenice *und* Lero, Lerina).

Philistina fossa, *mündung des Po. Plin. n. h.* 3, 121: Ostia plena Carbonaria, fossiones Philistina, quod alii Tartarum vocant, omnia ex Philistinae fossae abundatione nascentia.

Philt-ānus *M. Vita (alia) Fursei* 1, 2 *ASS 16. ian.* II *p.* 44: Philtanum. 3 *p.* 45: Phyltanus. 4: Philtani. 5. 2, 7: Phyltanus. 9 *p.* 46: Philtanum. 3, 12 *p.* 46: Phyltano *(dat.)* . . . Phyltanus. 14 *p.* 46: Phyltanum. 4, 21 *p.* 47: Phyltano *(abl.)* . . . Phyltanus.

Phlig-adia *s. bd.* I *sp.* 1497, 32—36.

Pho..d-o(n) *M. (Aquileja) CIL* V 8400: C. Iulius Pho . . donis f. Salmo sibi et suis v. f. et Musae uxori liber[t] . . libert. l. m. in f[r.] p. XVI in agr. p. XIIII.

Phrudis *s. bd.* I *sp.* 1500, 51—1502, 11.

Pi . . . . *M. (Bleatarn) CIL* VII 897: Capud Pi . . . . civitat. Bricic . . .

pia. *Gallische inschrift von Rom, départ. Deux-Sèvres. RC* 19, 170 *A* 6: Pia.

Piaci-ācus *O. j. Piacé, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Beaumont-sur-Sarthe.*

? **Pi-aius** *M. (Verespatak) CIL* III 7823: Piaius [L]insant(is)?

? **Piandi-ca** *F. (Lara) CIL* II 2860: Arcea Piandica Cecatricula f. ann.

Piand-ossonnius *M. iberisch? (Labarthe-de-Rivière, dép. Haute-Garonne, arr. und canton Saint-Gaudens) CIL* XIII 124: Deo Buaicorici Andossus Piandossonnii fil(ius) v. s. l. m.

Pia-rus *M. (Gambalò) CIL* V 6478: Mart(i) sacr(um) nomine C. Gemini Prisci

praef. eq. alae Aug. praef. coh. I. Breu[c.] libero commeatu praef. fabr. [tri.] mil. coh. II. pr. Piarus et Martialis lib. d. s. p.

? **Piavon-ius** Piavvonius *M., gentilicium des kaisers Victorinus, † 267. (Pyle bei Neath im Glamorgan) CIL* VII 1160: Imp(eratore) MC (= Caesare Marco) Piavonio Victorino Aug(usto). *(Lincoln, England, a. 265/267 p. Chr.) Archaeological Journal t.* 38 (1881) *p.* 118 = *EE* 7 *p.* 335 *n.* 1097 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 253: Imp. Caes. Marco Piavonio Victorino p. fel. inv. Aug. pon[t.] max. tr. p. p. p. a L(indo) S(egelocum) m(ilia) p(assuum) ·X·IIII (quattuordecim). *(Bei Plumpton Wall, a. 265/267) Haverfield, Roman inscriptions in Britain* 2 *p.* 23: Imp. Ca[e]s. M. Pia[v]onius Victorinus pius f(elix) f. *(Trier) CIR* 776 = *The Academy n.* 357 *(6. sept. 1890) p.* 205: M. Piaonius Victorinus tribunus pr(a)t[oria]norum [d. s. p. resti]tui[t]. *(Im museum zu Vannes, Morbihan) RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 67: Imp. Caes. Piavonio Victorino pio felici Aug. *(Saint-Méloir bei Corseult, départ. Côtes-du-Nord) ib.* = *BSAF* 1865 *p.* 107 = *Mowat, Les dernières decouvertes épigraphiques dans le dép. de la Mayenne,* 1887—1889. *Laval* 1892 *p.* 11: Imp(eratori) Ca[es(ari)] M(arco) Piavonio p. f. Aug(usto), p(ontifici?) c(iv.) Cor. leuc. II ////. *(Museum zu Nantes) Rev. des Soc. sav.* 6ᵉ *sér., t.* 2 (1876) *p.* 477: [I]mp. Caes. M. Piavonio Vic[t]orino [i]nvicto. *(Brimont, dép. Marne, arr. Reims, canton Bourgogne) Loriquet, Reims pendant la domination romaine, 1860, p.* 199: Imp. Caes. Mar[co] Piavonio Victorino p. f. inv. Aug. p. m. trib. p. cos. p. p. procos. C. Rem. l. IIII. *(Rennes) RN* 3ᵉ *sér., t.* 8 (1890) *p.* 253 *n.* 8: Imp. C. M. Piavonio Victorino p. f. inv(icto) Aug. (a) c(ivitate) R(edonum) l(eugae) IIII (quattuor). *n.* 9: Imp. C. M. Piavvonio Victorino p. f. inv. Aug. c. R. l. IIII. *n.* 10: Imp. C. [M.] Piav[o]nio [Vic]tor[ino]. *Münzen von kaiser Victorinus vater, a.* 265—267. *Cohen, M. imp.* 6² *p.* 72 *n.* 33. 34 = *BSAF* 1888 *p.* 237: IMP. C. M. PIAVVONIVS VICTORINVS P. F. AVG. *Cohen, Monn. imp.* 6² *p.* 72 *n.* 35: IMP. PIAVVONIVS VICTORINVS P. F. AVG. 36: IMP. C. PIA. (*oder* PIAV.) VICTORINVS P. F. AVG. *p.* 73 *n.* 46: IMP. C. PIAV. VICTORINVS P. F. AVG. 47: IMP. C. PI. VICTORINVS P. F. AVG. 48: IMP. C. M. PIAVVONIVS VICTORINVS P. F. AVG. *p.* 77 *n.* 83: IMP. C. PIAV. VICTORINVS P. F. AVG. 84: IMP. C. PIAVVONIVS VICTORINVS P. F. AVG. 85: IMP. C. M. PIAVVONIVS VICTORINVS P. F. AVG. *p.* 81 *n.* 114: IMP. C. PI. VICTORINVS P. F. AVG. 115: IMP. C. PIAV. VICTORINVS AVG.

Picat-ius *M.* **Picatia** *F. (Brescia) CIL* V 4453: C. Picati Trophim. patr. eius VIvir. Aug. mariti optimi Placidia Tertiola et Picatius Eleuther. 4454: . . . L. fil. Picatiae collegia cent. et fabr. l. d. d. d. *(Rom)* VI 24176: Picatia M. f. Sabina.

Picatĭ-ānus *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4338: C. Maesio C. f. Picatiano. *('Ain Zâna, a. 164 oder 165)* VIII 4591 = 18648: C. Maesio P[icatiano)]. *(Bîr Umm Ali, a. 164)* 10658 = 17588: C. Maesio Picatiano leg. Augustor(um) pr. pr. 17587: C. Maesio Picat[iano l]eg. Augus[tor(um)] pr. pr.

picatus *kan. Veget. epit. r. mil.* 4, 37: Scafae tamen maioribus liburnis exploratoriae sociantur, quae vicenos prope remiges in singulis partibus habeant, quas Brittanni picatos (*ε*, pecatos *Π*, pictas *VP*) vocant. *Ich vermute* acatos *nach Auson. epist.* 22, 2, 31 *sq.:* Acatis, phaselis, lyntribus, stlattis, rate | Tarnim et Garumnam permeat.

Picci-ăcus Piciacus (fundus), *abgeleitet von* Picius Pitius, *O.* 1) *villeicht Saint-Avit, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, cant. Mondoubleau. Vita Aviti conf. Aurelian.* 5 *MGSS Mer.* III *p.* 383, 26—384, 2: Erat namque heremi locus nemorosa fronde contectus, satis abditissimus silve, Picciaco fundo, quod manus olim prisca construxerat, ederisque complexa horrebant culmina diruta silentio. *Vita s. Carileffi* 4 *MGSS Mer.* III *p.* 390, 9 *sq.:* Ad heremum densae solitudinis, in loco qui Pitiacus dicebatur et nunc Cella sancti vocitatur Aviti. — 2) *Pitiăcus, *j. Pizy, départ. Yonne, arr. Avallon, cant. Guillon. Quantin, Dictionn. topographique du dép. de l'Yonne p.* 99 *(saec. 7):* Piciacum. — *Vgl.* Pittiacus, *auch ligur. O.* Picigascus.

Picci-enus *M. fig. (Scarpone) Schuerm.* 4319: Piccienus.

? **Piccis** *berg, j. Predil. Iordan. G.* 42, 219: Aquileiensem obsidet civitatem, quae est metropolis Venetiarum, in mucrone vel lingua Atriatici posita sinus, cuius ab oriente murus Natissa amnis fluens a monte Piccis elambit.

Pic-era *F. (Em Penacova) CIL* II 6275ᵃ: Picera Duati f.

Picini-ācus *O. j. Les Pins. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 200 *(a. 615):* Villari cui nomen Piciniaco.

Picio *O. Vita s. Desiderii episc. Caturc. cap.* 17 (*Labbei B. N.* 1 *p.* 709): Picio (villam in Albiensi territorio).

Πικνούς *s.* Pincus.

Pictabionensis *s.* Poetovio(n).

Pictae *s.* Picti.

pictas *s.* picatos.

Pict-āvī *nach Ernault vielleicht von gallisch* *picto-s*; so hießen seit dem 2. jarh. n. Chr. die* Pictŏnes (*bei Auson. und Paulinus Petrocord. noch* Picton- *neben* Pictav-), *in Poitiers, pl. aus* Poiteus, *saec. 12* Peytieus, *diß aus* Pectavis Pictavis, *in der landschaft Poitou aus* Pictávo Pectavu, *prov.* Peitau, *afr.* Peito, Peitou; *V. Epist. CSEL* 35 *p.* 1, 9 *Günther (a. 367):* Hilarius Pictavensis. *Auson. prof.* 11 *tit.:* Anastasio grammatico Pictaviorum. *epigr.* 47, 2: Imago Rufi rhetoris Pictāvīci. *Ammian.* 15, 11, 13 *(ad a. 355):* Aquitanica, amplitudine civitatum admodum culta: omissis aliis multis Burdigala et Arverni excellunt et Santones et Pictavi. *NG (Aquit. II)* 13, 5: Civitas Pictavorum (*var.* pectauorum). *Sulpic. Sever. chron.* 2, 39, 7: Liberius quoque urbis Romae et Hilarius Pictavorum episcopi. *vita s. Mart.* 5, 1: Sanctum Hilarium Pictavi episcopum civitatis. *ND occ.* 42, 65: Praefectus Sarmatarum et Taifalorum gentium, Pictavis [in Gallia]. *Hieron. chron. a. Abr. 2372:* Hilarius episcopus Pictavensis (*daraus Prosperi Tironis epitome chron.* 1096 *p.* 455). *2381* (*daraus Prosp. Tir.* 1135 *p.* 458): Hilarius episcopus Pictavis (pectauis *B* pictabis *F*) moritur. *Hieron. epist. 55 (c. a. 394) t.* 1 *p.* 299 *D ed. Vall. Ven.:* Sanctus Hilarius Pictaviensis episcopus. 112, 20 *(a. 401), c.* 753 *B:* Hilarius Pictaviensis et Eusebius Vercellensis episcopi. *comment. in epist. ad Galatas lib.* 2 *cap.* 3, *t.* 7 *c.* 427/428: Cum et Hilarius Latinae eloquentiae Rhodanus, Gallus ipse et Pictavis genitus, in hymnorum carmine Gallos indociles vocet. *Hieronym. de vir. inl. c.* 100: Hilarius, urbis Pictaviorum Aquitanicae episcopus . . . Mortuus est Pictavis Valentiniano et Valente regnantibus. *Socrat. h. e.* 3, 10: *Ἱλάριος ὁ Πυκτάβων ἐπίσκοπος, πόλις δὲ αὕτη δευτέρας Ἀκυτανίας. Sozomen. e. h.* 5, 13: *Ἱλάριον, ὃς Πυκτάβων, πόλις δὲ ἥδε Ἀκοιτανίας, ἐπίσκοπος ἦν. Paulin. Petrocord. de vita Martini* 1, 288: Dum Pictāvorum doctor floreret in oris. *Pard. dipl. n.* 49, *t.* 1 *p.* 24 *(a. 475):* Hilarius quondam Pictaviensis sacerdos. *Gelasii papae ep.* 42 *c.* 3 *p.* 457 *Thiel (a. 495—496):* Opuscula beati Hilarii Pictavensis episcopi. *Gennad. de vir. inl. c.* 16 *p.* 67, 20 *Rich.:* Hilarium Pictaviensem et Damasum urbis Romae episcopos. *Ruricius epist.* 1, 6, 4 *CSEL* 21 *p.* 359, 24: Sancti Hilarii Pictavae urbis antestitis. *Concil. Aurelian. a. 511 p.* 14, 8 *M.:* Ex civitate Pectavos (*var.* de Ratiate, Rasiate, ecclesiae Raciatecae) Adelfius episcopus subscripsi. *Hormisdae papae epist.* 125, 4, 5 *p.* 934, *a. 520:* Opuscula beati Hilarii Pictaviensis episcopi. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 8 *M.:* Danihel in Christi nomine episcopus civitatis Pictavensis (*p.* 99, 18: Danihil episcopus eclesiae Pectavinsis). *Decretum episcoporum a. 567 (Mansi* 9, 814 *B):* In Pictava civitate. *Lex. Tiron.* 87, 2: Pictavis (*Zangem. list* -vus). *Greg. Tur. h. F.* 1, (38): Beatissimus Helarius Pictavinsis episcopus. 30 (39): Sanctus Helarius apud Pectavus . . . migravit ad caelos. 35 (48): Pectavi populi *(j. Poitevins)* . . . Dicebant enim Pectavi . . . A Pectavensibus . . . Omnes Pectava somno falanga conpraemitur . . . Pectavi *(nom. pl.)* expergefacti. 2, 27 (37): (Rex) Pectavus *(stadt Poitiers)* diregit . . . Apud Pectavus . . . Infra terminum Pectavensem *(le Poitou)* . . . Ab urbe Pectava. 3, 7: Inter Pectavensem urbem. 4, 10 (16): Leonem Pectaviensem . . . Pectavus civitatem. 12 (18): Apud Sellensem castrum, quod in Pectava habetur diocesis Pientio antestite, qui tunc Pectavam regebat eclesiam . . . Dioceses vero suas eclesia Pectava *(le Poitou als kirchlicher sprengel)* recipit. 31 (45): Cum Chilpericus Turonus ac Pectavis pervasisset . . . Pectavum accessit . . . Basilius ac Sigharius Pectavi cives . . . Pectavum accedens. 33 (47): Civitates eius pervadit, id est Toronus, Pectavis vel reliquas cytra Legerem sitas. Qui Pectavus veniens, contra Gundoaldum ducem pugnavit. 5, 2: Chilpericus vero filium suum Merovechum cum exercitu Pectavus dirigit. 4: Pectavo *(Poitevin)* abiit . . . Actionibus, quibus kal. Martias cives Pectavus vel adfligeret vel damnaret. 8: Pectavum remisimus. 17 (24): Eas Pectavus civitatem *(le Poitou)*, qui erat Childeberti regis, perduxit. Chilpericus rex Pectavum pervasit. 18 (25): Guntchramnus Boso

filias suas Pectavo *(Poitou)* auferre conabatur. 19(26): Toronici, Pectavi, Baiocassini, Caenomannici et Andecavi cum aliis multis in Brittaniam ex iussu Chilperici regis abierunt. 30 (41): Per Pectavum termenum *(le Poitou)* . . . Apud Pectavensem civitatem. (48): G(C)racina Pictavensis insula vocitatur. (49) Basilicam sancti Hilarii Pictavensis expetiit. 6, 22 (31): Berulfus vero dux cum Toronicis, Pectavis Andecavisque atque Namneticis ad terminum Bituricum venit. (34): Eam in monasterium Pictavensi posuerat. 32 (45): De Pectavo *(Poitou)* regressi sunt. 7, 3: Infra Pectavum terminum *(le Poitou)*. 12: Toronici vero adque Pectavi ad Chilbertum Shyberti filium transire voluerunt. 13: Pectavis veniens ab ipsis receptus est . . . Contra Pectavos . . . Miserunt ad eos Pectavi legatos. 24: Pectavum *(le Poitou)* petiit. 27 (26): Gundovaldus vero Pectavum *(le Poitou)* accedere voluit. 29 (28): Ab urbe Pectava *(le Poitou)* remotus . . . Pectavis super se inruentibus. 36: Radegundem Pectavam. 46 (47): Pectavum ad uxorem cernendam proficiscitur. 8, 24 (26): Toronicis vero atque Pectavis Ennodius dux datus est. 9, 7: Ennodius cum ducato urbium Toronice atque Pectave *(le Poitou)* minestraret . . . Comitibus Toronice atque Pectave urbis. 9: Multi Thoronorum atque Pectavorum. 13: Wiliulfus civem Pectavum . . . Sic pariter in urbis Pectave *(le Poitou)* delati termino, tumolati sunt. 19: In Toronico sive in Pectavo *(le Poitou)*. 20 (= *Pactum Guntchramni et Childeberti II a. 587, MG Cap.* I *p.* 13, 12): Pari condicione civitatis Meldus et duas porciones de Silvanectis, Thoroniis, Pectavi *(Poitiers)*, Abrincatis, Vico Iulio, Consorannis, Laburdo et Albige domnus Childebertus rex cum terminibus a praesenti die sue vindicit potestate. 30: Childebertus vero rex discriptoris in Pectavo *(Poitou)*, invitante Maroveo episcopo, iussit abire. 33: Pectavum pergit. 35: Infra Pectavum terminum *(le Poitou)*. 39: In monasterio vero Pectavinse . . . Ab abatissa Pectavinse. (40) Pectavine civitate . . . A Pectavo *(Poitou)*. 40: Qui cum clericus suis Pectavo accedens . . . Pectavum regressi sunt. 41: Ipso Maruveo Pectavensi episcopum. 42: Dominis sanctis et apostolica sede dignissimis in Christo patribus episcopis Radegundis Pictavum . . . Monasterium puellarum Pectave urbe constitui . . . Ad Pectavam civitatem. 43: Ad urbem Pectavem regressus est. 10, 12: In Pectavum rediit. 15: In monasterio Pectavense . . . Ipsum urbis Pectave *(stadt Poitiers)* Marovium episcopum *(zweimal)* . . . Ab urbe Pectava . . . Ad Pectavam civitatem . . . Pectavis accessisent. 20: Pectavo regredi iussae sunt. 21: Per Pectavum *(le Poitou)* vagantes. 31, 14: Civis Pictavus. *in glor. martyr.* 5: In monasterium Pictavensim. 89: Apud terminum vero Pictavum *(le Poitou)* vicus est in Arbatilico nomine Becciaco. 106: Pannichius Pictavensis termini presbiter. *lib.* 2 *de virt. s. Martini* 15: Merobaudis quidam ex pago Pictavensi. 44: De Pictavo *(Poitevin)* quidam caecus . . . Maroveus Pictavis antistis aderat. 45: Apud Vultaconum quoque vicum Pictavinsem. 56: Pictavensis mulier. *lib.* 3 *de virt. s. Mart.* 9: Ab urbe Pectava. 46: Ex Pectavo terretorio *(le Poitou)*. *lib.* 4 *de virt. s. Mart.* 16: Apud Pectavensim urbem. 29: Agnes Pectavarum sanctimonalium abbatissa. . . . Unde essem. Dixi: 'De Pictavis'. 30: Cum usque Pectavus accessissemus urbem. 32: Cum Plato episcopatum Pectavae urbis adeptus est. *liber vitae patrum* 15, 1: Beatissimus Senoch genere Theifalus Pectavi pagi *(Poitevin)*, quem Theifaliam vocant, oriundus fuit. 2: In pago Pectavensi. 3: Alius quoque Pectavensis puer. *in glor. conf.* 2: De sancto Helario episcopo Pictavensi. 52: Pictavum oppidum petiit. 53: Infra ipso Pectavo termino *(le Poitou)*, quod adiacet civitati Namneticae, id est in vico Ratiatense *(Rézé)*. 59: Ex genere sancti Pectavensis Helarii. 104: Ad monasterium Pectavensis urbis *(stadt Poitiers)* accessimus, quod ipsa (Radegundis) instituerat. *Fortunati vita s. Hilarii* 3, 6: Beatus Hilarius Pictavorum urbis episcopus regionis Aquitaniae oriundus. 6, 18: Pictavis reliquerat. 19: Tenetur Pictavis. 7, 23: Usque Pictavis perducta est. 11, 40: Introisset Pictavis. *de virt. s. Hilarii* 4, 12: Per fidelissimum lavacrum Pictavis illis purificus Iordanis inventus est. *vita s. Germani* 45, 125: Cum Pictavis vir dei ad beatum confessorem proficisceretur Hilarium. *vita s. Paterni* 3, 9: Sacratissimus igitur Paternus episcopus Pictavus civis Aquitanicae regionis iuxta saeculi ordinem generosis parentibus exortus. *vita Radegundis lib.* 1, 15, 35: Hinc cum in villa Suedas *(Saix)* Pictavo territo-

rio *(en Poitou)* iuxta praedictum vicum decenter accederet. 27, 64: Rogavit se de Francia Pictavis ad sanctae duci devote praesentiam. *lib.* 2, 5: Pictavis. 6: Quo facilius Pictavis accederet. 7: Ad Pictavis civitatem non accederet ... Dominus Germanus Pictavis veniens, ingressus in monasterium. 14: De Hierosolima usque Pictavis. 16: Pictavis civitatem cum congregatione sanctorum advenit. 26: Abbo, dum esset Pictavis in civitate. *carm.* [2, 15, 1 *sq.*: Si Hilarium quaeris qui sit cognoscere, lector, | Allobroges referunt Pictăvĭos genitum.] 6, 5, 215: Post aliquas urbes Pictāvas attigit arces. 8, 1, 13 *sq.*: Pictāvis residens, qua sanctus Hilarius olim | natus in urbe fuit. *append.* 13, 5 *sq.*, *p.* 283 *Leo:* Gratia sic talis niteat, qua crescat in aevo | per vos Pictāvis Arelatense decus. *vita s. Martini* 1, 158: Fitque monasterium Pictāva comminus urbe. *Pard. dipl. n.* 192, *t.* 1 *p.* 151 *(a. 584):* Monasterium puellarum Pictavis urbe constitui. *p.* 152: Ad Pictavos urbem. 154: Maroveus, Pictavorum civitatis pontifex. *n.* 200 *p.* 161 *(a. 590):* Ad Pictavam urbem. *p.* 162: Pictavos accessissent. *Martyrolog. Hieronym. id. ian.:* Pictavis depositio sancti Hilarii episcopi. *Vita altera s. Aridii* 2, 12 *ASS 15. aug.* V *p.* 184 *C:* Sancti Hilarii Pictavensis. *Greg. M. reg.* 1, 41ᵃ *MG epist.* I *p.* 60, 34: Libellos sex beati Hilarii episcopi Pictaviensis. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 13 *M.:* Ex civitate Pectavis. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615), t.* 1 *p.* 210: In territorio Pictavo. *p.* 211: Tam in Pictavo, quam in Herbaticola. *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627, p.* 201, 29 *M.:* Ex civitate Pectavis. *Concil. sub Sonnatio ep. Rem. hab. a. 627—630, p.* 203, 16 *M.:* Iohanne Pictavensi. *Fragm. auctoris incerti a. 673, Bouquet t.* 2 *p.* 693: Didone Pictaviensi episcopo ... Gerino Pictaviensi comite. *Aigradi vita s. Ansberti* 6, 27 *ASS 9. febr.* II *p.* 352 *F:* Ansoaldus episcopus Pictavensis urbis. *Liber hist. Francorum* 43: Didonemque Pectavensem urbis episcopum in Scocia peregrinandum eum direxit. *Fredegar. continuat.* 13 (108): Usque Pectavis profecti sunt. *Gesta Dagoberti I. regis Francorum* 35: In pago Pictavinse. 44: Illustris defensor Pictavensis ecclesiae Ansoaldus. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 5: Pictavis. *Vita Tresani* 8 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *D:* B. Hilarii Pictaviensis episcopi. *Vita Severi* 4, 26 *ASS 1. nov.* I *p.* 226 *A:* Pictavienses. *Vita Savini* 1 *ASS 9. oct.* IV *p.* 1004 *F:* Pictavis *(in P.)*. *Vita Maxentii* 1, 4 *ASS 26. iun.* V *p.* 170 *C:* Ad dioecesim civitatis Pictavensis. 7 *p.* 170 *F:* Praefatae urbis Pictavensis. 3, 25 *p.* 174 *B:* Populo mitteret Pictavensi. *Vita Carilefi* 1, 4 *ASS 1. iul.* I *p.* 91 *A:* Pictavem petiit. *Vita Desiderati* 8 *ASS 8. mai* II *p.* 304 *E:* Pictavos et Andegavenses. *Vita s. Leobini MG a. a.* 4, 2 *p.* 73, 10: Igitur beatissimus Leobinus Pictavorum urbis indigena dignis extitit ortus parentibus. *Acta s. Austregisili* 2, 11 *ASS 20. mai* V *p.* 235* *C:* Urbem Pictavorum. *Vita Sigiranni* 11 *Anal. Boll.* 3, 388: Concivis Pictavensis. *Vita Magnobodi* 2, 16 *ASS 16. oct.* VII *p.* 944 *A:* Archidiaconus quidam Pictaviensis ecclesiae. *Vita Leodegarii et Gerini* 1, 2 *ASS 2. oct.* I *p.* 464 *B:* Didone avunculo suo Pictavis urbis episcopo. 4, 58 *p.* 479 *D:* Ansoaldus Pictavensis. 59 *p.* 479 *F:* Usque solum Pictavensis urbis. 65 *p.* 480 *D:* Intra Pictavense solum. *Ursini vita Leodegarii prol.* 1 *ASS 2. oct.* I *p.* 485 *B:* Ansoaldo praesuli Pictavensi. 1, 2 *p.* 485 *E:* Didoni praesuli Pictavensis urbis. 3 *p.* 485 *F:* Tradidit Pictavensi solo. *Vita Filiberti* 3, 20 *ASS 20. aug.* IV *p.* 79 *C:* Pictavorum pontificem ... Cum ecclesia Pictavensi. 23 *p.* 79 *F:* Regressus Pictavo territorio. 27 *p.* 80 *C:* Territorium Pictavense *(acc.)*. *Vita Eustadiolae* 9 *ASS 8. iun.* II *p.* 134 *E:* De Pictaviensi urbe. *Vita Pardulphi* 2, 15 *ASS 6. oct.* III *p.* 436 *E:* Cum Ismaelitarum gens urbem Pictaviensem fuisset ingressa. — *Inschriften. (Lyon, saec. 2 p. Chr.) CIL* XIII 1697: L. Lentulio CensorIno PIctavo omnibus honoribus apud suos fúncto cúratóri Bit(urigum) VIviscórum inquisitóri tres provinciae Galliae. *(Cenon, départ. Vienne, saec. 3. ex.) Ledain, Épigr. rom. du Poitou n.* LXIX *p.* 71: P(ictavis) l(eugas) XII. *(Rom, dép. Deux-Sèvres) n.* LXX *p.* 72—73: C(ivitate) P(ictavorum) l(eugae) XVI. *(Castel) CIR* 1345: C. Iuli(us) Aquil(inus) nat(ione) Pictav(us). — *Merowing. münzen. Belfort* 3582: PECTAVIS. 3583 (*Prou* 2187): + PECTAVIS. 3584 (*Prou* 2189): PECTAVI∾ CIVI. 3585: PECTAVIS CI ... 3586 (*Prou* 2188): + PECTAVIS. 3587: + PECTAVI∽ CIVE. 3588: EETAΓI. 3589: + PECT·AVI∽. 3590: PECT Λ>IC. 3591: + PECTAVIS CIVE. 3592: PECTAVIC. 3593 (*Prou* 2190. 2191): + DECTAVI∽ CIVI. 3594:

+ PECTAVI∽ CIV. 3595 (*Prou* 2193): D[ECT]AAI∽. 3596: ... ƆIVIPPI .... 3597: PECTAVIS. 3598 (*Prou* 2192): + PECTAVIƧ И. 3599 (*Prou* 2194): + PECꟼAVI∽ CIVE. 3600 (*Prou* 2196): [PE]CTAVI∽ CIVI'.'.. 3601: + PECTAVI ..... 3602 (*Prou* 2206): + PECT[AVI]∽ O. 3603: PECTA ... 3604: + PCCTA-VO∽ IC. 3605 (*Prou* 2199): + PCCTA-VI∾ CI·. 3606 (*Prou* 2201): + PECTAVIS. 3607: .... CIVI. 3608 (*Prou* 2198): + DECTAVI∽ CIVI'.. 3609 (*Prou* 2200): + PEC[TA]VIS. 3610 (*Prou* 2197): + DCC-TAVI∾ CIVETA. 3611: + PEC .. VIS. 3612 (*Prou* 2208): PECTAVI∽ ////. 3613: + PEC-TVA∽ CI. 3616 (*Prou* 2210. 2211): + PEC-TAV. 3617: + PECTA. 3618: + NOOO∽. 3619: + PECTAVIS CIV. 3621: PECTA-VIS. 3623 (*Prou* 2209): + PECTHV∽ CI (*RN* 3ᵉ *s., t.* 7 = 1889, *p.* 57: PECTAV(i)S CI). 3624 (*Prou* 2207): DECTAVIƧ. 3625: + PECTAVI∽. 3626: + PECTAVIƧ CIV. 3627: + PECTAN∽O. 3628: PEC .. VIS CIP. 3629 (*Prou* 2205): PECTAUI∽ CI////. 3630 (*Prou* 2212. 2213): + PECTA/. 3631 (*Prou* 2214): + PECVI. 3632: PLON + I. *R* + . JNI∽. 3633: PECTA O. 3635: PICTA CIV. 3637: + PICTACIƧ. 3638 (*Prou* 2229): + ECLE∾I PEC. 3639 (*Prou* 2226): + ECLC∽I PCCT. 3640 (*Prou* 2226): + CELE////. 6352: PECTAVI∽ CI. 6355 (*Prou* 2328): + NANTOCILO (*Nanteuil, dép. Vienne*) UI. *R* + PCCTAUI∽ CII. 6371 (*Prou* 2195): + PCCTAV∽ CIO. 6391 (*Prou* 2230): PEIAI.

Pictelancea *F.* **Pictelancus** *M. cogn.* *(Petisqueira) CIL* II 2488: Pictelancea Pictelanci filia an. XXXX h. s. e. [G]emel[l]us f(ilius) CVR·AERAR·frater, Modestus p(ater). (*cf.* P... iganco 2803).

Pic-tī = *Qictī *kommt wie* Pict-ŏnes Pict-āvi *nach Stokes von* *picto-s *(nach Ernault vielleicht 'soigneux, diligent') von* *quicto-s *zu* √qvik (*nicht zu lat.* pictus), *mir.* cicht *.i. gebiach Corm., .i. geibire 'carver', .i. rindaire 'engraver', mir.* cicht *von* *qviktu-, *w.* pith *(réduit en grains), bret. armor.* piz *(attentif, soigneux, tenace, avare); gallobrittan. V., in Nord-Brittanien ansäßig; ir britt. name ist* Prydyn *und* Prydein = *Qruteno- Qrteno- *(Brittanien), cy.* Prydain. *Laterc. Veron.* 13, 3: Picti *(Peghten). Eumen. paneg. Constantio Caesari d.* 11 *(a. 297):* Ad hoc natio etiam tunc rudis et solis [Britanni] Pictis modo et Hibernis *(irische invasion in Großbrittanien)* assueta hostibus, adhuc seminudis, facile Romanis armis signisque cesserunt, prope ut hoc uno Caesar gloriari in illa expeditione debuerit quod navigasset Oceanum. *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 7 *(a. 310):* Neque enim ille tot tantisque rebus gestis non dico Caledonum, Pictorum aliorumque silvas et paludes, sed nec Hiberniam proximam nec Thylen ultimam nec ipsas siquae sunt Fortunatorum insulas dignabatur acquirere. *Ammian.* 20, 1, 1 *(a. 360):* Consulatu vero Constantii deciens terque Iuliani in Brittanniis cum Scottorum Pictorumque gentium ferarum excursus rupta quiete condicta loca limitibus vicina vastarent et inplicaret formido provincias praeteritarum cladium congerie fessas, hiemem agens apud Parisios Caesar distractusque in sollicitudines varias, verebatur ire subsidio transmarinis, ut rettulimus ante fecisse Constantem, ne rectore vacuas relinqueret Gallias Alamannis ad saevitiam etiam tum incitatis et bella. 26, 4, 5 *(a. 365):* Pecti Saxonesque et Scotti et Attacotti Brittannos aerumnis vexavere continuis. 27, 8, 5 *(a. 368):* Illud tamen sufficiet dici, quod eo tempore Picti in duas gentes divisi, Dicalydonas et Verturiones, itidemque Attacotti bellicosa hominum natio et Scotti per diversa vagantes multa populabantur, Gallicanos [vero] tractus Franci et Saxones isdem confines, quo quisque erumpere potuit terra vel mari, praedis acerbis incendiisque et captivorum funeribus hominum violabant. *Claudian. paneg. de III. cons. Honorii* 54—58: Ille leves Mauros nec falso nomine Pictos | edomuit Scottumque vago mucrone secutus | fregit Hyperboreas remis audacibus undas | et geminis fulgens utroque sub axe tropaeis | Tethyos alternae refluas calcavit harenas. *paneg. de IV. cons. Honorii* 32: Incaluit Pictorum sanguine Thyle. *in Eutropium* 1, 392 *sq.:* Domito quod Saxone Tethys | mitior aut fracto secura Britannia Picto. *de bello Gothico* 416—418: Venit et extremis legio praetenta Britannis, | quae Scotto dat frena truci ferroque notatas | perlegit exanimes Picto moriente figuras. *de cons. Stilichonis* 2, 253—255: Illius effectum curis, ne tela timerem | Scottica, ne Pictum tremerem, ne litore toto | prospicerem dubiis venturum Saxona ventis. *Origo*

Constantini imp. 2, 4 *MG a. a.* IX *p.* 7,17: Post victoriam autem Pictorum (pictagorum *B*) Constantius pater Eboraci mortuus est. *Chronicorum a. 452 pars posterior* 7 *p.* 646 *M.:* Incursantes Pictos et Scottos Maximus strenue superavit. *Constantii vita s. Germani* 1, 6, 51 *ASS 31. iul.* VII *p.* 213 *F:* Saxones Pictique. *Sidon. Apollin. carm.* 7, 90: Cum Saxone Pictum. *Gildae de excidio* 10 *et conquestu Britanniae* 14: (Britannia) duabus primum gentibus transmarinis vehementer saevis, Scotorum a circione, Pictorum ab aquilone calcabilis, multos stupet gemitque annos. (*cf. Baeda chron.* 461. *MG a. a.* XIII *p.* 299.) 19: Tetri Scottorum Pictorumque greges. 21: Picti in extrema parte insulae tunc primum et deinceps requieverunt, praedas et contritiones nonnumquam facientes. *Acta Baithini* 4 *ASS 9. iun.* 20 II *p.* 237 *D:* Inter Pictos deambulans. *Isidor. or.* 19, 23, 7: Nec abest genti Pictorum nomen a corpore, quod minutis opifex acus punctis, et expressus nativi graminis sucus inludit, ut has ad sui specimen cicatrices ferat, pictis artubus maculosa nobilitas. *CGlL* 4 *p.* 272, 47: Pictae qibus (quibus *ab*) raduntur capita et tegunt se corium crudum (corio crudo *ab*). 5 *p.* 274, 32: Caestos arma Pictorum. *Adamnani vita s.* 30 *Columbae* 1, 1 *p.* 12: In regione Pictorum. 2, 9 *p.* 117: Iogenanum presbyterum, gente Pictum *(in Leinster).* 11 *p.* 119: In Pictorum regione . . . In Pictorum provincia. 24 *p.* 134: De nobili Pictorum genere. 27 *p.* 140. 32 *p.* 145: A Pictorum provincia. 46 *p.* 183: Duobus populis, hoc est, Pictorum plebe et Scotorum Britanniae. *Concil. Roman. I a. 721 (Mansi* 12 *c.* 265 *C):* Fergustus episcopus Scotiae Pictus. *Baeda h. e.* 1, 1: (Quinque 40 gentium linguis) Anglorum videlicet, Brettonum, Scottorum, Pictorum et Latinorum. . . . Contigit gentem Pictorum de Scythia, ut perhibent, longis navibus non multis Oceanum ingressam, circumagente flatu ventorum, extra fines omnes Brittaniae Hiberniam pervenisse, eiusque septentrionales oras intrasse, atque inventa ibi gente Scottorum, sibi quoque in partibus illius sedes petisse, nec inpetrare potuisse . . . Ad hanc 50 ergo usque pervenientes navigio Picti, ut diximus, petierunt in ea sibi quoque sedes et habitationem donari. . . . Itaque petentes Brittaniam Picti, habitare per septentrionales insulae partes coeperunt, nam austrina Brettones occupaverant. Cumque uxores Picti non habentes peterent a Scottis, ea solum condicione dare consenserunt, ut ubi res perveniret in dubium, magis de feminea regum prosapia quam de masculina regem sibi eligerent: quod usque hodie apud Pictos constat esse servatum. Procedente autem tempore Brittania post Brettones et Pictos tertiam Scottorum nationem in Pictorum parte recepit . . . Haec autem proprie patria 10 Scottorum est: ab hac egressi, ut diximus, tertiam in Brittania Brettonibus et Pictis gentem addiderunt. Est autem sinus maris permaximus, qui antiquitus gentem Brettonum a Pictis secernebat, qui ab occidente in terras longo spatio erumpit, ubi est civitas Brettonum munitissima usque hodie, quae vocatur Alcluith. 12: (Brittania) subito duabus gentibus transmarinis vehementer saevis, Scottorum a circio, Pictorum ab 20 aquilone, multos stupet gemitque per annos. . . . Incipit autem duorum ferme milium spatio a monasterio Aebercurnig *(j. Abercorn)* ad occidentem in loco, qui sermone Pictorum Peanfahel, lingua autem Anglorum Penneltun appellatur; et tendens contra occidentem terminatur iuxta urbem Alcluith. . . . Quibus ad sua remeantibus, cognita Scotti Pictique reditus denegatione, redeunt confestim ipsi et solito confidentio- 30 res facti omnem aquilonalem extremamque insulae partem pro indigenis ad murum usque capessunt. 14: Picti in extrema parte insulae tunc primum et deinceps quieverunt, praedas tamen nonnumquam exinde et contritiones de Brettonum gente agere non cessarunt. 15: Tum subito inito ad tempus foedere cum Pictis, quos longius iam bellando pepulerant, in socios arma vertere incipiunt. 20: Interea Saxones Pictique bel- 40 lum adversum Brettones iunctis viribus susceperunt. 2, 5: (Osviu) Pictorum quoque atque Scottorum gentes, quae septentrionales Brittaniae fines tenent, maxima ex parte perdomuit ac tributarias fecit. 3, 1: Tempore toto, quo regnavit Aedvini, filii praefati regis Aedilfredi, qui ante illum regnaverat, cum magna nobilium iuventute apud Scottos sive Pictos exulabant. 3: Hoc 50 etenim ordine septentrionalis Scottorum provincia et omnis natio Pictorum illo adhuc tempore pascha dominicum celebrabat, aestimans se in hac observatione sancti ac laude digni patris Anatolii scripta secutam. . . .

Monachus ipse episcopus Aedan, utpote de insula, quae vocatur Hii, destinatus, cuius monasterium in cunctis pene Septentrionalium Scottorum, et omnium Pictorum monasteriis non parvo tempore arcem tenebat, regendisque eorum populis praeerat: quae videlicet insula ad ius quidem Brittaniae pertinet, non magno ab ea freto discreta, sed donatione Pictorum, qui illas Brittaniae plagas incolunt, iamdudum monachis Scottorum tradita, eo quod illis praedicantibus fidem Christi perceperint. 4: (Columba) praedicaturus verbum dei provinciis Septentrionalium Pictorum, hoc est eis, quae arduis atque horrentibus montium iugis ab australibus eorum sunt regionibus sequestratae. Namque ipsi Australes Picti, qui intra eosdem montes habent sedes, multo ante tempore, ut perhibent, relicto errore idolatriae, fidem veritatis acceperant, praedicante eis verbum Nynia episcopo . . . Venit autem Brittaniam Columba, regnante Pictis Bridio filio Meilochon, rege potentissimo, nono anno regni eius, gentemque illam verbo et exemplo ad fidem Christi convertit: unde et praefatam insulam ab eis in possessionem monasterii faciendi accepit. 6: (Osvald) omnes nationes et provincias Brittaniae, quae in IIII linguas, id est Brettonum, Pictorum, Scottorum et Anglorum, divisa est, in dicione accepit. 24: (Osviu) etiam gentem Pictorum maxima ex parte regno Anglorum subiecit. 25: Vilfrid: 'Praeter hos tantum et obstinationis eorum complices, Pictos dico et Brettones, cum quibus de duabus ultimis Oceani insulis, et his non totis, contra totum orbem stulto labore pugnant'. 27: (Ecgberect) et genti suae et illis, in quibus exulabat, nationibus Scottorum sive Pictorum, exemplo vivendi et instantia docendi et auctoritate corripiendi et pietate largiendi de his, quae a divitibus acceperat, multum profuit. 4, 3: Vilfrido administrante episcopatum Eboracensis ecclesiae, nec non et omnium Nordanhymbrorum, sed et Pictorum, quousque rex Osviu imperium protendere poterat. 12: (Addidit) Trumvini ad provinciam Pictorum, quae tunc temporis Anglorum erat imperio subiecta. 26 [24]: Rex (Ecgfrid), cum temere exercitum ad vastandam Pictorum provinciam duxisset . . . Nam et Picti terram possessionis suae, quam tenuerunt Angli et Scotti, qui erant in Brittania, Brettonum quoque pars nonnulla libertatem receperunt, quam et hactenus habent per annos circiter XLVI; ubi inter plurimos gentis Anglorum vel interemtos gladio vel servitio addictos vel de terra Pictorum fuga lapsos etiam reverentissimus vir domini Trumvini, qui in eos episcopatum acceperat, recessit cum suis, qui erant in monasterio Aebbercurnig, posito quidem in regione Anglorum, sed in vicinia freti, quod Anglorum terras Pictorumque disterminat. 5, 9: Erat autem Columba primus dictor fidei Christianae transmontanis Pictis ad aquilonem primusque fundator monasterii, quod in Hii insula multis diu Scottorum Pictorumque populis venerabile mansit. 19: '(Vilfridus) cum aliis CXXV episcopis in synodo in iudicii sede constitutus et pro omni aquilonali parte, Brittaniae et Hiberniae insulis, quae ab Anglorum et Brettonum nec non Scottorum et Pictorum gentibus incoluntur.' 21: Naiton rex Pictorum, qui septentrionales Brittaniae plagas inhabitant. . . . Statim namque iussu publico mittebantur ad transcribendum, discendum, observandum, per universas Pictorum provincias circuli paschae decennovenales, oblitteratis per omnia erroneis octoginta et quattuor annorum circulis. 23: Pictorum quoque natio tempore hoc et foedus pacis cum gente habet Anglorum, et catholicae pacis ac veritatis cum universali ecclesia particeps existere gaudet. 24: Anno DLXV. Columba presbyter de Scottia venit Brittaniam ad docendos Pictos et in insula Hii monasterium fecit. *Vita s. Vodali s. Vodvali* 1,3 *ASS 5. febr.* I *p.* 691 *C:* De quibus poeta (*Verg. Aen.* 2, 115) agit: 'Pictosque Gelonos' unde et nunc quoque Picti vulgo vocantur. *Nennius hist. Britt.* 7: In ea (Brittannia) habitant quattuor gentes Scotti, Picti, Saxones atque Brittones. 8: Alia sita est in extremo limite orbis Brittanniae ultra Pictos et vocatur Orc. 12: Post intervallum multorum annorum non minus DCCC Picti venerunt et occupaverunt insulas, quae vocantur Orcades, et postea ex insulis vastaverunt regiones multas et occupaverunt eas in sinistrali plaga Brittanniae, et manent ibi tertiam partem Brittanniae tenentes usque in hodiernum diem. 15: Scotti autem, qui sunt in occidente, et Picti de aquilone pugnabant unanimiter et uno impetu contra Brittones indesinenter, quia sine armis utebantur Brittones. 23:

(Severus) ut receptas provincias ab incursione barbarica faceret tutiores, murum et aggerem a mari usque ad mare per latitudinem Brittanniae, id est per CXXXII milia passuum deduxit, et vocatur Brittannico sermone Guaul. Propterea iussit fieri inter Brittones et Pictos et Scottos, quia Scotti ab occidente et Picti ab aquilone unanimiter pugnabant contra Brittones, nam et ipsi pacem inter se habebant. 30: Brittones autem dum anxiebantur a barbarorum gentibus, id est Scottorum et Pictorum, flagitabant auxilium Romanorum. 31: Guorthigirnus regnavit in Brittannia et dum ipse regnabat, urgebatur a metu Pictorum Scottorumque et a Romano impetu nec non et a timore Ambrosii. 38: At ipsi cum navigarent circa Pictos, vastaverunt Orcades insulas et venerunt et occupaverunt regiones plurimas ultra mare Frenessicum usque ad confinium Pictorum. 51: (Palladius) pervenit ad Brittanniam et ibi defunctus est in terra Pictorum. 57: Echgfrid ipse est qui fecit bellum contra fratruelem suum, qui erat rex Pictorum nomine Birdei et ibi corruit cum omni robore exercitus sui et Picti cum rege suo victores extiterunt et numquam addiderunt Saxones ambronum ut a Pictis vectigal exigerent. 65: Fecit bellum contra Pictos. — **Pictus** *M. cogn. (Como. saec. 1 p. Chr.) CIL* V 5279: L. Caecilius L. f. CIlo IIIIvir. a. p. qui testamento suo HS n. XXXX municipibus Comensibus legavit, ex quorum reditu quot annIs per Neptunalia oleum in campo et in thermIs et in balineIs omnibus, quae sunt Comi, populo praeberetur t. f. i. et L. Caecilio L. f. Valenti et P. Caecilio L. f. Secundo et Lutullae PIcti f. contubernali aetas properavit faciendum fuit. Noli plangere mater mater rogat quam primum ducatis se ad vos. *(Nizza)* 7918: L. Venireius Pictus d. s. Cemense vico sibi et libert. libertab(us) posterisque eor(um) C. Metilia C. f. C. Marius C. f. — *O. Pertz dipl. p.* 109, 13, *c. a. 751:* In pago Tellao loca cognominantes Pictus, Macerias, Verno, Fiscera, Pocio, Bodalcha, Brittenevalle, Actiliaco, Agusta, Rausedo, Crisonarias, Guariaco. *s.* Piχt.

Picti-llus Piχtillus *M. (York) CIL* VII 1336, 831: Pict.i.ll[i] *(gen.). (Ardin, dép. Deux-Sèvres) Schuerm.* 4334: PIXTILLI. *(Brioux, dép. Deux-Sèvres):* PIXTILLI. *s.* Pistillus.

Pictĭ-lo-s Piχti-lo-s *M. cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 690: Pictili *(gen.). Silbermünzen der Arverni. Muret-Chab.* 4007 *pl.* XII: PICTILOS. 4008. 4009 *(disc aus Puy-de-Corent):* . . . TILOS. 4010: PIC...S. 4011. 4012: PICTILOS. *Bronzemünzen (nur* 7057 *silbern) der Aulerci Eburovices. Muret-Chab.* (*pl.* XXVII. XXVIII) 7056—7062: PIXTILOS. 7063—7067: PIXTILOS *R* PILX. 7068—7080 (7078 *aus Pommiers, Aisne?*). 7090—7104: *R* PIXTILOS. 7105 *(aus Évreux).* 7106—7110: PIXTILOS *R* PIXTILOS. — *Fürst der Carnutes. (Paris, zw. a. 27 und 12 a. Chr.) RA* 3ᵉ *s., t.* 20 (1892) *p.* 338: PIXTILOS. *(Bordeaux) MSAF* 51 (1890) *p.* 98: PIXTILOS. *s.* Pistillus.

Pict-ŏn-es *nom. sing.* *Pictū, *n.-stamm, V. im Poitou, in dépp. Deux-Sèvres, Vendée und Vienne; dafür schon im 2. jhdt. und später* Pictavi. *Polyb.* 34, 10, 6 *bei Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: Ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. *Caes. b. G.* 3, 11, 5: D. Brutum adulescentem classi Gallicisque navibus, quas ex Pectonibus (*X*, pictonibus $LA^2B^2T^2$) et Santonis reliquisque pacatis regionibus convenire iusserat, praeficit et, cum primum possit, in Venetos proficisci iubet. 7, 4, 6: Celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemovices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum attingunt, adiungit (*β*, -gunt *α*). 75, 3: (Galli imperant) octona (milia) Pictonibus et Turonis et Parisiis et Helvetiis. *Hirtius b. G.* 8, 26, 1: C. Caninius legatus, cum magnam multitudinem convenisse hostium in fines Pictonum (pectonum *B'EL*) litteris nuntiisque Durati cognosceret, qui perpetuo in amicitia permanserat Romanorum, cum pars quaedam civitatis eius defecisset, ad oppidum Lemonum (limounū *D* limonum ER^2) contendit. 27, 1: (C. Fabius) litteris Canini fit certior, quae in Pictonibus gerantur. *Strab.* 4, 2, 2 *p.* 190: Πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ Σάντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λίγηρι. [*Lucan.* 1, 436: Pictŏnes inmunes subigunt sua rura *ist interpolation saec. 12 im cod. Montepessulanus H 113.*] *Plin. n. h.* 4, 108: Aquitanicae sunt Ambilatri, Anagnutes, Pictones, Santoni liberi, Bituriges liberi cognomine Vivisci, Aquitani unde nomen provinciae, Sediboviates. 109: Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur. 17,

47: Aedui et Pictones calce uberrimos fecere agros, quae sane et oleis vitibusque utilissima reperitur. *Ptol.* 2, 7, 1: Πικτόνιον ἄκρον *(j. Pointe de Boisvinet bei der insel Noirmoutiers, dép. Vendée).* 5: Κατέχουσι δὲ τῆς Ἀκουιτανίας τὰ μὲν ἀρκτικώτατα τὰ πρὸς τῷ ποταμῷ καὶ πρὸς τῇ θαλάσσῃ Πίκτονες, ὧν πόλεις· Ῥατίατον, Λίμονον. 9: Ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ τοῖς μὲν Πίκτοσιν ὑπόκεινται Λιμουΐκοι. *Paulin. Nolan. carm.* 10, 249—251: Vel quia Pictŏnĭcis (pictonis *cod. Voss. 111)* tibi fertile rus viret arvis, | Raraunum Ausonia heu devenisse curules | conquerar. *Auson. prof. Burd.* 10, 46—48: Burdigalae hunc genitum | transtulit ambitio Pictŏnĭcaeque dedit. *epist.* 9, 35—37: Sunt et Aremorici qui laudent ostrea ponti, | et quae Pictŏnĭci legit accola litoris, et quae | mira Caledoniis nonnumquam detegit aestus. *Orosius (aus Hirtius)* 6, 11, 16: C. Caninius legatus bellum apud Pictonas invenit. 17: Fabius legatus acceptis Caninii litteris in Pictonas proficiscitur. *Paulini Petricordiae de vita Martini* 1, 293: Pictŏnĭcas citius revehendus ad oras. *Vita s. Genovefae* 1, 5 *(4. familie) p.* 51 *Kohler:* Scothorum ad Pictonum infestinationem. *Vita s. Ettonis* 1, 6 *ASS 10. iul.* III *p.* 60 *B:* Gens Pictonum. *(Poitiers, saec. 2 in.) CIL* XIII 1129: Cl(audiae) Varénillaé. Cl(audii) VarénI cós. fIliáé cIvitás PIctonum fúnus locum statuam moniment(um) publice; M. Censor(ius) Paullus leg. Aug. pr(o) pr(aetore) provinc(iae) Aquitán(iae), cós. desig(natus) maritus honore contentus sua pec(unia) ponend(um) curavit. *(Rom, départ. Deux-Sèvres, a. 276) Ledain, Épigraphie romaine du Poitou (Poitiers 1887) nr.* LXXI *p.* 73—74: C(ivitas) P(ictonum) L(imonum) l(eugae) XVI. *Espérandieu* 15 *(unter Tetricus):* C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) XVI; Fin(es) l(eugae) XX. 16 *(a. 282):* C(ivitate) P(ictonum) l(ibera *nach Hirschfeld, nicht* Limonum) l(eugae) XVI; F(ines) l(eugae) XX. *(Cenon, unter Constantius Chlorus)* 18: C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) X. *(unter k. Galerius)* 20: [C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) XII. 21: [C(ivitas) P(ictonum) l(eugae) X . . .]. *(unter Constantius Chlorus)* 26: C(ivitas) P(ictonum)?

Pictŏn-ia. *Codex Augiensis CXCV f.* 39' *col.* 1: O magnum Scotiæ misit Pꝉctonia dives.

Pic-usus *M. (Gradino bei Nadin) CIL* III 2859: C. Iulius Picusi f. Ceunus Latrae v. s. l. m.

Pid-ancus *M. cogn. (Djemila) CIL* VIII 8338: Memoriae Ploti Pidanci procurationis qui vicsit ann. . . . .

Pide *O. j. Sommepy, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Ville-sur-Tourbe.*

? **Πίδ-οσσα.** *(Messina) CIG* 5630: Πιδοσσα? Παρωνος του Επιανακτος.

Pi-erus *M. (Beja) EE* 8 *p.* 357 *n.* 6: [L. M]arcio Piero Pacensi, Augustali col. Pacensis et municipii Eborensis . . . L. Marcius Pierus. *(Alicante) CIL* II 3566: Sicceia P. l. Donata Piero f. suo qui obit annorum XIIII. hoc m[onumentum] posui[t . . . *s. auch* Ier . .

Pigerius *bach in pago Calvomontisi in Vosago, j. le Pierri? Pertz dipl. spur.* 65 *(c. a. 661, ist echt, nur sprachlich überarbeitet) p.* 182, 39: Cum Pigerio rivulo.

Pigoni-āca *O. j. Pegognaga, provinz Mantua.*

Piguntium *s.* Petuntium.

Pil. *M.? V.? (Villa Fria bei Caldas de Vizella) EE* 8 *p.* 400 *n.* 112: . . . . Lanciensis Traqudanus h. s. e. Braccarus Pil.

Pila *M. (Tarragona) CIL* II 4222: C. Iulio C. f. Gal(eria) Pilae Segobricensi, flamini Romae divorum et August(i) prov. Hisp. citer. p. h. c.

Pil-agus = Pelagius? *M. (Angers) CIL* XIII 3092: Diis Manibus Duroniae Gemini[a]nae Duronius Pilagus.

?**pilax** *cattus murilegus, nach Stokes lat. lehnwort, cf.* pīlare *'rupfen', oder* (ex)pīlare *'plündern'. Die irische Kanonensammlung h. v. Wasserschleben² lib.* 53 *cap.* 8 *p.* 215: De pilacibus] Hibernenses dicunt: Pilax siquid mali fecerit nocte, non reddet dominus eius, in die vero nocens, reddet. *Vita Samsonis* 2, 16 *ASS 28. iul.* VI *p.* 518 *A:* Parum de eo prius pilaci dedit. Pelax autem ut bibit, saltum praecipitem dedit et statim mortuus est.

Pilemo Pilemu *M. (Carthagena) CIL* II 3434 = 5927: Pilemo. Aledi L. s. XI 6700, 325: Philema. *(Marseille)* XII 5686, 691: Pilemu (*oder* = P(h)ilemu(sus)?). *(Nantes)* XIII 10009, 163: Pil(emo) Man(nei). *(Xanten; Lyon, Trion; Bingen; Bonn)* 197: Pilemu.

pīl-entum *ein staatswagen; vgl.* carpentum = *carb-anto-n. *Verrius Flaccus bei*

Macrob. sat. 1, 6, 15: Verrius Flaccus ait cum populus Romanus pestilentia laboraret, essetque responsum id accidere, quod di despicerentur, anxiam urbem fuisse, quia non intellegeretur oraculum, evenisseque ut Circensium die puer de cenaculo pompam superne despiceret et patri referret quo ordine secreta sacrorum in arca pilenti composita vidisset: qui cum rem gestam senatui nuntiasset, placuisse velari loca ea, qua pompa veheretur, atque ita peste sedata puerum, qui ambiguitatem sortis absolverat, togae praetextae usum munus impetravisse. *Verg. Aen.* 6, 665 *sq.*: Castae ducebant sacra per urbem | pilentis matres in mollibus. (*Dazu Servius:* Pilenta sunt vehicula, sicut nunc basternas videmus. Erant autem tunc veneti coloris, non ut nunc sunt, russati, quibus nisi castae non utebantur. 'Mollibus' autem pensilibus, ut (11, 64) 'molle feretrum' et 'oscilla mollia': ut contra 'plumas pensiles' dicimus et molles significamus. Aut 'mollibus' molliter stratis: quidam pilenta, lecticocisia, esseda vulgo dicta trahunt. *Horat. epist.* 2, 1, 192: Esseda festinant, pīlenta, petorrita, naves. (*Dazu Porfyrion:* Esseda sunt Gallorum vehicula, quibus tamquam victi reges vehuntur; pilenta, quibus regina capta; petorrita, quibus familiae regum. *Liv.* 5, 25, 9: Grata ea res ut quae maxime senatui umquam fuit; honoremque ob eam munificentiam ferunt matronis habitum, ut pilento ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur. *Festus p.* 245, 4—7 *M.*: Pilentis et carpentis per urbem vehi matronis concessum est, quod cum aurum non reperiretur, ex voto, quod Camillus voverat Apollini Delphico, contulerunt. *Fortunat. carm.* 6, 5, 181 *sq.*: Hinc pīlente petens loca Gallica Gelesuintha | stabat fixa oculis tristis eunte rota. *Isidor. or.* 20, 12, 4: Pilentum vel petoritum, contecta quattuor rotarum vehicula, quibus matronae olim utebantur. (*Verg., Hor.*) Erant autem antea pilentia veneti coloris, non ut nunc sunt rosati, quibus nisi castae matronae uti non poterant, sicut nec vittis.

Pilet-o(n) *M. (Wöllan in Kärnten) CIL* III 4765 = 11493: Pileto Motri [f(ilius)] et Severa Ialvi [f(ilia)] v. f.

Pilignus *M. cogn. (Oliva) CIL* II 3609: M. Acilius Pilignus an. LXXV h. s. e.

Pilinis *F. (Bordeaux) CIL* XIII 658: Pilinis co[ni]ux.

Pili-nna *nach Pauli venetisch. F. (Oderzo) CIL* V 2018: M. Socellius Cleno T. f. i. sibi et Socelliai M. l. Pilinnai matri.

-pilli *in* Uxo-pilli, Uxxopilli; ... IPILLI *(Galgen bei Zürich),* ... PILLVS *(Ems in Nassau).*

***Pilli-aco** Billike Bilacus, *j. (Welsch)-Billig, kreis Trier.*

Pill-o(n) *M. cogn. (Marguerittes, départ. Gard) CIL* XII 3011* *und p.* 833: D(is) M(anibus) C. Sertori(i) Pillonis Albinus fil(ius).

Pim-ella *O. j. Pimelles, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Cruzy.*

Pimen-ius *M. Vita s. Memorii* 7 *MGSS Mer.* III *p.* 104, 9: Ad Pimenium piscatorem. *Dazu demin.* **Pimini-ŏla** *F. Vita s. Lupi ep. Trecensis* 1 *ASS 29. iul.* VII *p.* 69 *D:* Pimeniola. *MGSS Mer.* III *p.* 120, 14: Piminiola, sancti Hilarii Arelatensis episcopi germana.

Pin ... *F. (Salona) CIL* III 2566: D(is) M(anibus) Tur. Pin. ux. Ier. Mar. et Eyt. Fra. pos.

Pinar-ea *F. (Braga) CIL* II 2445: Pinarea Tritei a. XXXV, Camala Camali m(atri) f(aciendum) c(uraverunt), Paugenda Tritei a. XXX, Vegetus et Flaccus m(atri) f(aciendum) c(uraverunt).

pincas *s.* picatos.

Pinchin-ea insula, *j. Picquigny, départ Somme, arr. Amiens.*

Pinci-ăcus *O.* 1) *j. Poissy, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, im* pagus Pinciacensis, *le Pincerais. Pertz dipl. n.* 79 *(a. 711) p.* 70, 34: In loco noncupante Maurcurte, in pago Pinsciacinse. 41. 44 *sq.* 51 *sq.*: In suprascripto loco Maurcurte in predicto pago Pinciacinse (45. 52: Pinsciacinse). *Vita s. Eremberti* 1 *ASS 14. mai* III *p.* 390 *B:* Territorio Pincinacensi. — 2) *j. Pincé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Sablé.*

Pinci-o(n) *M. (Klagenfurt) CIL* III 4989: Tertio Pincio[nis] f. m(ortuo) Ulpia [Primig]enia fec(it) con[iugi] pientissimo [et O]ptato f. et sibi [v. f.].

Pincione Monte, *j. Montfort-l'Amaury, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet.*

Pincto *M. für* Quintus? [*Martyrol. Gorm. 23. mai C.*]. *Vgl.* Pintones.

Pincus *castell in Moesia superior, am Pek-fluß* (Pingus, *Plin. n. h.* 3, 149: Flumina clara e Dardanis Margus, Pincus, Timachus), *j. Gradište an der Pek-mündung.*

TP: Punicum. *ND or.* 41, 4: Pinco. 12: Cuneus equitum Constantiacorum, Pinco. 18: Cuneus equitum Dalmatorum, Pinco. *Procop. de aedif.* 4, 6 *p.* 287, 19: Πικνούς. *Rav.* 4, 7 *p.* 190, 18: Punicum. *(Metalla) Cohen, Descr. hist. des monn. imp.* 2² *p.* 115 *n.*120. 121: HADRIANVS AVGVSTVS P. P. ℞ AELIANA PINCENSIA AE. II.

Pindedunni *s.* Pinpedunni.

Pindeneti-ci Lares, *iberisch? (Seleyros bei Chaves) CIL* II 2471: Albinus Balesini Lari[b]us Pind[e]ne[t]icis libens posui.

Pindusa *iberische G. (Cabeza del Griego) CIL* II 5876: Pindusæ Torinus v. s. a. . .

Pin-eto-s *O. der Callaici Bracarii. Ptol.* 2, 6, 38: Πίνητος *IA* 422, 7: Pinetum.

Pingus *s.* Pincus.

Pini-ācus *O. j. Pinet, départ. Isère. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 372.

Pin-itus *M. (Celovniki bei Lak) CIL* III 5131: Tutor Ioiti et Pinit(us) Coudoma[ri] Acceptus Pin[i]t(us) Vibius Nertomari LX Tertius. XX Vibi f. an. exortus Secundinus ano. V et Antia Suri ano XXXV.

Pinna *fig. (Amiens):* Pinna fe(cit).

Pinn-atis *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 24.

***Pino-ialum** *nach d'Arbois de Jubainville von cogn.* Pinus Pina Pinna, *nach Thurneysen und Longnon* = pinetum *von lat.* pinus, *O.* Pinolio *(abl.), j. Pineuilh, départ. Gironde, arr. Libourne, canton Sainte-Foy.*

Pin-ossus *M. (Luxeuil) MSAF* 26 (3,6) (1862) *p.* 42: Appia Pinossi ./ Aur. Gel. f.

Pinped-unni *ligurisch? V. Plin. n. h.* 4, 108: Pinpedunni (*var.* Pindedunni).

Pinsci-acensis *s.* Pinciacensis.

Pinta . . . . . . *lusitanisch, M. cogn. (Mérida) CIL* II 551: D(is) M(anibus) s(acrum) Doc. quiricus Vitalio ann. LXV. h. s. e. s. t. t. l. Albana Sabina marito obsequentissimo et amicis dulcisimus cum quo vixsi ann. XXXVIII. Pinta. meus (*l.* Pintameus?) anima optima.

Pint-aius *M. (Bonn, etwa zwischen Claudius und Vespasian) CIR* 478 = *Hettner* 98: Pintaius Pedilici f. Astur transmontanus castelo Intercatia, signifer cho. V. Asturum, anno XXX, stip. VII.

Pin-tămus *nach d'Arbois de Jubainville für* *pemp-tămŏ-s *von* pempe *fünf und* -tămŏ-s = *tmmos; *cf. ir.* óintam, *bret.* intanv. *M. (Idanha a velha in Portugal, district Castello-Branco, prov. Beira-Baxa) CIL* II 441: Cilio Pintami f(ilio) Pontius frater. *(Auf dem berge Baltar, zwischen Porto und Penafiel, prov. Minho)* 2378: Caturo Pintam(i) Nabiae [l]ibens [a(nimo) p(osuit)].

***Pinti-ācus** *in O.* Pinzachas, *j. Pinsach in der span. provinz. Gerona.*

Pinti-ānus *M. (Housesteads) CIL* VII 644: Cocidio, Genio pr[ae]sidi V[al(erius)? P]intianu[s? m(iles) le]g(ionis) VI v(otum) p(onit) m(erito)?

Pinti-o(n) *M. (Berg bei Zülpich) CIR add. p.* XXIX *n.* 2047: D(is) M(anibus) Lupulinius Pintio Valerio q(ui) v(ixit) a(nnis) X, m(enses) V et Faustioni q(ui) v(ixit) a(nnis) II, m(ensibus) V. et Salvino q(ui) v(ixit) a(nnis) VII, m(ensibus) X et filiis suis infantibus dulcissimis tit. pos(uit).

Pintius = 'Quinctius', *M. (Zahlbach) CIL* XIII 7037: Ogrigenus Pinti L. f. ex cohorte Aesturern(m) et Callaecoru(m) an. XXIX, stip. IX heres p. — *Davon* **Pintia** *nach d'Arbois de Jubainville femininum* (villa) *vom gentilicium* Pintius, *O. in Hispanien,* 1) *stadt der Vaccaei, j. Alto de Pinzas, östlich von Valladolid, Leon. Ptol.* 2, 6, 49: Πίντια (Πιντία X). *IA* 440,4: Pintiam. *Rav.* 4, 45 *p.* 318, 18: Antia. *Vgl. Heiss, Monn. wisig. p.* 57, *und* Pintones. — 2) *Bei den Callaici Lucenses in Hispania Tarraconensis, j. ein dorf Pinza in Galicia, entweder in der prov. Lugo, Pinza de Abajo, oder Pinza de Arriba, oder in der prov. Orense. Ptol.* 2, 6, 22: Πιντία. — *Der plural Pinzas* = *Pintias *Pintiae *ist der name von drei dörfern in Galicia, prov. Pontevedra.* — *s.* Pentius.

Pint-ŏn-es *nach Stokes für* *Pinctones?, *nach d'Arbois de Jubainville abgeleitet vom M.* Pintos *oder* Pentos *'der fünfte', F.* Pinta, *V. in Lusitanien. kleine colonie der Celten. (Condeixa a velha bei Coimbra in Portugal) CIL* II 365: . . . . . . neto Valerius Avit . . . . Turran[i]us Sulpici de vico Baedoro gentis Pinton(um).

Pinto-s *Pento-s *nach d'Arbois de Jubainville für* *Pempto-s *'cinquième (enfant)', M.* **Pinta** *F. (Eastness bei Howingham) CIL* VII 266: Titia Pinta.

-pinus *in M.* Simil-pinus *aus* *Samalopennos.

Pinverno *O. Vita s. Filiberti* 2,15 *ASS* 20. *aug.* IV *p.* 78*C:* Pinverno in villa.

Piper *'pfeffer', lat. lehnwort M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 392: Piperi. *(Die)* XII 5686, 692. *(Bonn) BJ* 89 (1890)

s. 35 *n.* 273: Piperi. *(Joigny) Habert* 1066: PIPER. *(Reims)* 1067: PIPERI. *Auch aus Vichy.*

Piperac-ius *M. (Bonn, zwischen Claudius und Traian) CIR* 480 = *Hettner* 87: L. Piperacius L. f. Stell(atina) Optatus domo Taurinus mil. leg. XV. prim. an. XXIII, stip. IV, h. ex t. f. c.

Piper-ăcus *von cogn.* Piper, *O.* 1) *j. Pébrac, dép. Haute-Loire, arr. Brioude, canton Langeac.* 2) *j. Pibrac, dép. Haute-Garonne, arr. Toulouse, canton Leguevin.*

piperapium '*bienenpfeffer*'? *s.* peperacium.

Piperas *M. (Augsburg) CIL* III 5837: Aquilius Piperas.

Pip-ius *G. (Bei Vallauris, dép. Alpes-Maritimes, arr. Grasse, canton Antibes) CIL* XII 5722: Pipió v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Nasidia Epictesis.

Pir-ăko-s Biragos, *cf.* Biraco, Biracius, Ar-viragos. *Silbermünze (bei Burwein im Oberhalbsteinthal nördlich vom Septimerpass, canton Graubünden) Pauli n.* 9 *s.* 6. 91 = *Muret-Chab.* 2160—2163: ƧOK⅃ＡIΠ.

***Pir-agno-s** *in ir.* Ciarán, *corn.* Piran, *urceltisch* *Qveirágnos.

Pirascon *s.* Pisoraca.

Pirauco-brū-na *F. (Michelbach) CIR* 760 = *Hettner* 122: Ioincissi Atti ma[nibus] defuncti et sibi po[sterisque] Piraucobruna vi(va) f(ecit). *cf.* Peroco.

? **Pir-eta** *O. in Pannonia superior. TP:* Piretis. *Itin. Burdig.* 562, 1 *W., p.* 9, 10 *Geyer:* Mutatio Peritur.

Piricat-ius *M. (Pompeji) CIL* X 899: Ianuarius Piricati Quartionis.

Pir-o(n) *M. Vita Samsonis* 2, 20 *ASS* 28. *iul.* VI *p.* 578 *E:* A quodam egregio viro ac sancto presbytero, Piro nomine. 21 *p.* 578 *F:* Cum . . . Pirone. 3, 23. 24 *p.* 579 *E:* Sanctus Piro *(zweimal).* 4, 36 *p.* 582 *A:* Idem Piro.

Piru . . . *M. (Osterburken) CIL* XIII 6574: Deo Marti [mili]tari. Piru . . . Mestuie . . . leg(ionis) . . .

Pir-unt-ĭa *F. (Spalato) CIL* III 2490 = *Anth. Lat.* 638, 3 *sq. Buech.:* Hanc (Vincentiam) post bis quinōs sequitur Pĭruntĭa mater | annos et aeterno iungit pia membra cubili.

Pirus *german.? M. Ammian.* 28, 2, 5 *(a. 369):* Trans Rhenum in monte Piri *(nach K. Christ der heilige Berg am rechten Neckarufer bei Heidelberg),* qui barbaricus locus est, munimentum extruere disposuit raptim.

Pirusi *F. (Magyar-Peterd) CIL* III 1607: D(is) M(anibus) Valerius Lo[ng]inus vet(eranus) n(umeri) Campestror(um) vix(it) ann. XXXXVIII. Aurel. Pirusi Virginio b. m. p. m.

Pisaina *F. cogn. (Brescia) CIL* V 4676: L. Poblicius Hebenus sibi et Optatae Mulviae Contab. et Velliae Firmae Pisainae.

Pĭs-aurum *O. j. Pisaro, illyrisch, nicht gallisch, trotz Liv.* 39, 44, 10 *(a. 183 a. Chr.):* Coloniae duae, Potentia in Picenum, Pisaurum in Gallicum agrum, deductae sunt.

Pis-avae (?) *O. j. La chapelle de Saint-Jean-de-Brenasse (Brégas oder Bernas) oder Pélissanne, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Aix, canton Salon. TP:* Pisauis.

Pisciacus *s.* *Pittiacus.

***Piscin-ăcum** *aus lat.* piscina '*teich*', *O. j. Fischenich, preuss. Rheinprovinz, landkreis Cöln.*

? **Pis-entia** *F. (Oderzo) CIL* V 2015: Sibi et Pisentiai Secund[ai] matri Seiai L. f. sorori.

Pisina *F. (Rom) CIL* VI 2563: Septimia Pisina [coiux].

Pisini-ăcum Pisniacum *abgeleitet von* Pisinius, *cf.* Pisonius Pisenius, *O. j. Piney, dép. Aube, arr. Troyes. Var. von* Pisuniacus.

Pisinī-o(n) *M. (Aquileja, christl.) CIL* V 1698: Pisinio. *(Verona)* 3792: T. Valentino Pisinioni Curfia Ma[r]celina mar. optimo b. m. et III fratres parentibus vi. fe. et sibi = *(Rivoltella)* 4028: T. Valumno Pisinioni Curfia Marcellina mar. optimo b. m. f. et II. patre parentib. VIIII?

Pisin-ius *M. (Rom) CIL* VI 2379ᵃ: C. Pisinius Maximus Brixia. *(Trier) CIR* 810: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) L. Pisinius Celsus.

Pisir-ia *F. nomen. (Lamego) CIL* II 5252: [P]isiria Nav[ae].

Pis(s)i-rus *M.* **Pisira** *F. Lamas de Molledo) CIL* II 418: Ca(m)ala Pisiri (Paesuri?) f(ilia) an(norum) XXV h. s. e. s. t. t. l. *(Coria)* 772, 3: Apinae Luci f. Pisira Cancili filia sacrum pos(uit) d. s. 790: Venica Pisi[r]i an. IX p. c. *(Carqueres)* 5580: Pissirus Mebdi f.

Pis-ocia *F. (Casillas bei Coria) CIL* II 798: Boutia Tancini f. an. XL V[i]talis Frontonis f. an. XX h. s. e. s. t. t. l. Pisocia Cantoni f. f. c.

Pisor-ăca *fl. in Spanien, j. Pisuerga, r.*

nbfl. des Duero. Ptol. 2, 6, 51: Σισάρακα (-άκα *X, Müller ci.* Πισόρακα). *Rav.* 4, 44 *p.* 312, 19: Pirascon. 45 *p.* 318, 13: Pistoraca (*lis* Pisoraca). — *Auch O. j. Herrera de Pisuerga, prov. Palencia, bez. Saldaña. (Herrera, a. 33/34 p. Chr.) CIL* II 4883: A Pisoraca m. I. 4884 *(a. 57/58):* A Pisor(aca) m. I. *(Bei Castro Urdiales, a. 62/63)* 4888: A Pisoraca m. CXXX.

Pissi-s *fl. la Pisse, dép. Orne, bach im Passais, nbfl. der Varenne.*

Pissu . . . *M. (London) CIL* VII 1336, 832: M(anu) Pissu . . .

Pist-auce *F. (Augsburg) CIL* III 5848: D(is) M(anibus) Serotini et Pistauci Isauricae Iul. Statutianus et Iul. Concesi f. c.

Pisti-llus *M. cogn. (Bei Arles) CIL* XII 5689, 1[a]: [P]istillu[s]. *(Arles)* [b]: Pistilus. *(Trinquetaille)* [c]: Pistillus. *(Sainte-Colombe?)* [d]: PIS.TILLV. *(St.-Seine)* XIII 2868: PIST[i]ʎʎV. *(Worms)* 6214: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Pistillus et Quintus et Maianus Bellici f. v. s. l. l. m. *(Besançon)* 10001, 352: Pistillus. *(Lyon) Allmer et Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 485 *n.* 503, 1: PISTIʎʎVS. *(Paris) Schuerm.* 4330 = *BE* 1882 *p.* 121: PISTIᒪᒪI.MA(nu). *(Autun) Schuerm.* 4331 = *MSAF* 51 (1890) *p.* 96: PISTILLVS. *(Nuits) Lejay* 239: Pisti[llus]. *(Saint-Germain-la-Feuille, dioecese Autun)* 260: V⅄⅄ITSIԳ = Pistillu(s). *(Bordeaux) Jullian t.* 1 *n.* 390, *p.* 471—472: Pistillus fecit. *t.* 2 *n.* 979 *p.* 639: ᑫISꓕIΓΓΛS ꓭECIꓕ. *(Bordeaux) Rev. crit.* 1892, *19 déc. No.* 51 (*n. s.* 34) *p.* 487: Pistillus. *MSAF* 51 *p.* 93: PISTILLVS *und* PISTILLVS·FECIT. *cf. J.-Adrien Blanchet, Étude sur les figurines en terre cuite de la Gaule romaine* 1891 *p.* 106 (*cf. MSAF t.* 51 *p.* 168): PISTILLVS FECIT. *(Sens) MSAF t.* 51 (1890) *p.* 96. *t.* 55 (1894) *p.* 298 = *Habert* 1068. 1069: PISTILLVS. *(Dijon) MSAF t.* 51 *p.* 96: PISTIL. *(Collection de Torcy) RA* 3e *sér., t.* 15 (1890) *p.* 423: PISTILLVS. *(Vermand, dép. Aisne) MSAF t.* 51 *p.* 96: PISTILLVS. *(Aubenton, canton de la Capelle) ib.:* PISTILLVS. *(Bei Arles) ib.:* PISTILLVS. *(Eaux, dép. Gers) ib.:* ISTILLV. *(Vienne) ib.:* PYSTILOS. *(Reims) RA* 1862, *t.* 2 *p.* 124 = *Habert* 1075: PISTILLVS. 1076: PISTILLVS FE *(retrogr.).* 1077: [P]ISTILLV[S]. *(Rom) MSAF* 51, 97: ·ISTILLV. *(Gros-Mollard, gemeinde Asnières, Ain) ib.:* PISTILLVS. *(Bellein, départ. Ain) RA t.* 31 (1876) *p.* 44: PISTILLVS. *(Javols) ib.:* PISTILVS. *(de la Forêt, dép. Allier) ib.:* ISTI . . *(Sur le bord supérieur d'un vase en terre rouge recueilli entre Saint-Léger-sur-Dheuve et Chagny) E. Le Blant, Inscriptions chrét. de la Gaule, t.* 1 (1856) *p.* 18 *n.* 6: PISTILLVS. *(Arablon) Habert* 1070: PISTILLVS. *(Jonches)* 1071: PISTILLVS. *(Alise-Sainte-Reine)* 1072. 1073: PISTILLVS. *(Couchey)* 1074: PISTILLVS. *(Entrains, dép. Nièvre) RA t.* 31 (1876) *p.* 44 = *Habert* 1078: PISTILLVS. *(Saint-Honoré-les-Bains, dép. Nièvre) Henry Collin, Guide à Saint-Honoré-les-Bains* 1888 *p.* 72: PISTILLVS. *(Yonne; Belley; Mainz):* PISTILLVS. *Tudot, pl.* X: SVᒧᒧITSIԀ. *(An den quellen der Seine) MSAF* 51 (1890) *p.* 98: VᒧᒧITSIԳ. *Vgl.* Pictillus Piχtillus?

Pistoraca *s.* Pisoraca.

? **Pistus** *M. (Turin) CIL* V 6998: Aur(elius) PIstus.

Pisulus? *M. fig. (Langres) Habert* 1079: PISVLI (. . . . ?).

Pisuni-ācus fundus, *vom gentilicium* *Pisunius, *variante von* Pisonius Pisenius Pisinius, *O. j. Peslago, Como. (Veleia, a. 104 p. Chr.) CIL* XI 1147 *p.* 2, 31: Fund. Geminianos Pisuniacum.

Pisus *M. Servius ad Verg. Aen.* 10, 179: Sane Pisas antiquitus conditas a Peloponneso profectis, vel ab his, qui cum Pelope in Elidem venerunt. Alii Pisum, Celtarum regem, fuisse Apollinis Hyperborei filium et cum Samnitibus bellum gessisse, a quorum regina, quae post coniugis mortem imperio successerat, receptum, in Etruria oppidum suo nomine condidisse.

? **Pitana** *F. (Mérida) CIL* II 516: Iulia Pitane. *(Coruña del Conde)* 2791: Pitanae.

Pitani-(Pitni-)**ssos** *O. j. Kozanli. Strab.* 12, 6, 1 *p.* 568: Πιτνισσόν. *Ptol.* 5, 4, 10: Πετενησσός. *Basil. not.* 276 *G.:* Ὁ Πιτανισσοῦ.

-pitaro-s *in* Ὀκτα-πίταρον ἄκρον.

***Piti-ācus** *O. s.* Picci-ācus, Pici-ācus.

Pit-ius *M. (Veglia) CIL* III 3128: P. PItius P. f. Marullus decurion decr. publice elatus sepultusq(ue) est. *(Petronell)* 4518: C. Pitius C. l. Hilarus an. VIIII h. s. C. Pitius Reditus. *(Ebersdorf)* 4602: C. Pitius . . C. libertu . . Iucundu[s]. *In O.* *Pitiacum.

Pitnissos *s.* Pitanissos.

Pitrigori *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* (In pago Limovicinio) villa quae vocatur Pitrigori.

Pitti-ăcus *O.* 1) *Pécy, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Nangis.* — 2) *Pessac, dép. Gironde, arr. Bordeaux.* — 3) *Pessac, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Pujols.* — 4) *Pessat, dép. Dordogne, arr. Sarlat, canton Belvès.* — 5) *Pessat-Villeneuve, dép. Puy-de-Dôme, arrond. und canton Riom.* — 6) Pisciacus, *a. 751, volksetymologie von* piscis, *statt* *Pittiacum, *j. Pissy, dép. Somme, arr. Amiens, canton Molliens-Vidame. Pertz, dipl. p.* 109, 16 *(c. a. 751):* In pago Ambianensi loca qui dicuntur Pisciaco et Adsulto. — 7) *Pissy-Pôville, dép. Seine-Inférieure, arrond. Rouen, canton Maromme.* — 8) Pisciacus, *nach d'Arbois de Jubainville villeicht von* *Pauciacus, *später* Pociacus, *j. Poissy, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles.* — 9) Pisciaco villam. *Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 17 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 709). — *s.* Picci-ăcus, Pici-ăcus.

***Pittĭ-avus** *O. in Pessoux, belg. prov. Namur.*

Pittito villare, *O. Pertz dipl. p.* 109, 9, *c. a. 751:* Similiter in pago Belloacense loca nominata Pittito villare, Masciaco, Saciaco, Ansino villare, Theodegariovillare, Ambrico curte, Ebroaldo curte, Gellis.

Pitt-ōsus *M. (Rom) Notizie degli scavi* 1890 *p.* 15.

?**Pitu-an-ius** *M. (Chesterholm) CIL* VII 703: Genio praetori sacrum. Pituanius Secundus præfectus coh. IIII Gallor(um).

Pitueris *s.* Petuarii.

. . . **pitus** *M. cogn. (Linz) CIL* III 5688: . . . pitus [m]iliti leg. II. [I]tal.

Pituscanus *M. (Collares) CIL* II 282: Cassianus Pituscan(us).

Piv-on-es *mit* n-*suffix gebildet, lepontisch, M. (vorname). (Sorengo südlich von Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 8 *n.* 14: Pivonei ⁝ *(gen.)* Tekialui ⁝ *(gen.)* tala (*lis* pala *grab*).

Pivotialos *M. lepontisch. (Davesco, nördlich von Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 7 *n.* 11[b]: Pivotialui *(gen.). cf. gall.* Biveio.

Piχt- *älter als* Pict-.

Piχt-ăcus *abgeleitet von* Piχtos, *M. (Langres) CIL* XIII 5788: Iutucci, Piχtaci, Samoricos.

Piχt-aucus *M. (Poitiers) CIL* XIII 10002, 399: Pixtauc(us) f(ecit).

Piχti-cenus '*son des* Piχtos', *M. (Bordeaux) CIL* XIII 870: Piχticenus.

Piχtillos Piχtilos *s.* Pictilus Pistillus.

Pixtionovimxmorucin. *(Amulet, bei Gièvres gefunden) CIL* XIII 1324: PIXTIONOVIMXMORVCIN.

Pl . . durus *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4594: Viriconi Pl . duri f.

Placatus *O. j. Le Trécouet, dép. Ille-et-Vilaine. Vita s. Mevenni* 6 *Anal. Boll.* 3, 145: In pago Placato, qui Transylva dicebatur.

Placi-ăcus *O. j. Placé, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne.*

Plāc-ius *O. Ploelauf, Ploescob, Ploemelen, Ploemelain, bei stadt* Lominium. *Vita Melanii* 1, 2 *ASS 6. ian.* I *p.* 328: In fundo, qui Placio vocatur. 2, 10 *p.* 329: In fundo, qui vocatur Placio. 3, 20 *p.* 330: In Placio, iuxta fluvium Vicenoniae. 4, 22 *p.* 331: In Placio. 5, 25 *p.* 332: In fundo, qui vocatur Placio. 6, 30 *p.* 332: In loco, qui vocatur Placio.

Plada *M. (Pescarzo) CIL* V 4951: Cerialis Pladae f. cent. coh. Alpinae aram refecit l. m.

Plad-anus locus. *Charta Chrotildis n.* 361 *t.* 2 *p.* 149.

Plad-ia *M. (Trient) CIL* V 5033: V(ivus) f(ecit) Sassius Remi f(ilius) Lubiae Esdrae uxsori; Turi Barbarutae f(iliae?); Pladiae Sassi Curisi f(ilio?) et Verecundae Fundaniae uxsori; M. Curisio Sabino miles (*lis* militi) leg. XXI rap(acis) et suis. *(Oltracastello)* 5039: V(ivus) f(ecit) Leus Pladiae Galeri sibi et Ambiae Saubiae Pladiae f. uxsori.

Pladomenus *M. (Danillo) CIL* III 6410: Mevertens Pl[a]dom[e]ni filiu[s].

Plaiotrum *s.* *Pelagioduros.

Plaitili-ăcus *O. j. Plailly, départ. Oise, arr. und canton Senlis. Merowing. münze. Belfort* 3664 = *Prou* 1102: PᒣAITIᒣIACO.

Plancĭ-ăcus *O. j. Plancy, départ. Aube, arr. Arcis-sur-Aube, canton Méry-sur-Seine.*

Plandi-ca *F. V.? (Lara de los Infantes) CIL* II 2860: Arcea Plandica (*lis* Piandica, Plandida?).

Pland-ida *F. (Pancordo, prov. Burgos) EE* 8 *p.* 428 *n.* 172: Ambatae Plandidæ Domitia Doidena et Domitius Reburrus matri.

***Plani-ăcum** *von M.* Planius, *O. j. Plenay bei Mortroux in Belgien, prov. und arr. Lüttich. (Veleia) CIL* XI 1147. ɪ 6: Fundum Planianum qui est in Veleiate pago Iunonio.

***Plārĭ-ăcum** *von M.* Plārĭus, *O. j. Pirago bei Venedig.*

Plassa *M. dalmatisch? (Pischeria) CIL* V 4021: Raedoniae Potogeniae Pup(us) Plassa Marcellinus coniugi incomparabili rarissimae feminae v. et sibi f.

Plass-ārus *M. (Ebersdorf) CIL* III 4376: Lirus Plassari f(ilius).

Plassus *M. dalmatisch? (Mainz) CIR* 1069: ..... Plassi f. Docleas mil. ex cohorte V Dalmatarum d(ecuriae) Capitonis anno(rum) XXXV, stip. VI. h(ic) s(itus) e(st). Ziraeus possuit municeps suo.

platiŏ-dannŏ-s *'straßenaufseher'? celtische amtsbezeichnung. (Mainz) Becker s.* 26 *n.* 93 = *BJ* 64, 43. 67, 7: .... M. Val(erius) Pud[ens], L. Anto(nius) Placidu[s], M. Biracius Indutius, C. Silvius Senecio platiodanni *(nom. plur.)* Vici Novi *(Weisenau?)* sub cura sua d(e) s(uo) posuerunt.

Plaucus *ligurisch? M. praenomen. (Polcevera, a. u. 637) CIL* I 199, 46 = V 7749: Plaucus Peliani(o) Pelioni f(ilius).

plaumorati *s.* ploum.

***Plautī-ăcus** Plauziacus, *vom gentilic.* Plautius, *O. j. Plauzet, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Veyre. Vita III Austremonii* 3,18 *ASS 1. nov.* I *p.* 69 *E:* Villam, quae Plauziacus nuncupabatur. *Vgl. ligur.* *Plauti-asca, Plauciasca, Plosascum.

Plavio ... *(Regensburg) CIL* III 5966: D(is) M(anibus) ... Plavio ...

Plavi-s *zu aslaw.* plawŭ *albus? fl. j. die Piave in Ober-Italien. Venant. Fortunat. carm. praef.* § 4 *p.* 2, 3 *Leo:* De Ravenna progrediens Padum, Atesim, Brintam, Plavem, Liquen tiam Teliamentumque tranans. [*Paul h. Lang.* 2, 12: Ad fluvium Plabem.]

Plebei-ăcus *O. j. Plevy (?); (deminutiv) Plivot, dép. Marne, arrond. Épernay, canton Avize.*

Plendus *M. (Equilaz) CIL* II 2948: Amba[t]us Plend[i] f[il(ius)] an(norum) XXX h(ic) s(itus) e(st). *Vgl.* Pelendones.

Plen-ĭus *M.* **Plen-ia** *F. nomen. (Aquileja) CIL* V 1007: Statiniae StrategidI matrI C. Plenius Strato IIIIII vir v. f. 1339: C. Plenius H[y]acint[h]us C. Plenio Fortunato annor(um) XXX lib. optumo et Pleniae Ursulae sorori eius an. XX. *(Brescia, christl.)* 4852: Pleniae Storaciae. *(Fiumicello) AEM* 3 *s.* 48 = *Pais n.* 277: C. Plenius L. f. ChIlo v. f. sibi et L. Plenio...... fratri C. Plenio .... do (*von* -dus) libertIs l[ibertabusque]. *(Cervignano) Pais n.* 1172: Pleniae T. f. Tertullae.

Πλέννιος *s.* Plinius 3).

Pleu-tuisi *V. in Hispanien. Strab.* 3,3,8 *p.* 156: *Οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες Πληντουίσοι. s. Τουίσοι.*

Plerin-ăcus *O. villeicht (Proviseux-et-) Plesnoy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Neufchâtel. Testamentum s. Remigii MGSS Mer.* III *p.* 341, 25: Plerinacum.

?**Plesontei.** *(Fianona) CIL* III 3042: Plesontei *(gen. oder dat.).*

Pleu-maris *O. in Cappadocien. Ptol.* 5, 6,9: *Πλευμαρὶς ἢ Πλεύμαρις. TP:* Ptemari (*lis* Plemari).

Pleu-mox-ĭi *cf.* Moxius Mogsius *aus* mog-s, *weiterbildung der indogerm.* √ mogh *wachsen, V. nach Desjardins 'sur la Méhaigne, vers Moxhe (?)'. Caes. b. G.* 5, 39, 1: Itaque confestim dimissis nuntiis ad Ceutrones, Grudios, Levacos, Pleumoxios (*A'U'T* pleumolos *V* pleumoximos *B'T²EL* pleu|maximos *D*), Geidumnos, qui omnes sub eorum imperio sunt, quam maximas possunt manus cogunt et de improviso ad Ciceronis hiberna advolant nondum ad eum fama de Tiburii morte perlata.

Pleu-tauri *V. in Callaecia. Strab.* 3, 3, 7 *p.* 155: *Ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς, εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ Ἀλλότριγας καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.*

Plevei *fig. (Limoges) Schuerm.* 4340: PLEVEI. *(Autun) de Fontenay tab.* IX 36 = *p.* 57. *(Nantes; Vechten).*

Pliamnus *M. (Cavedine) CIL* V 5001: Pliamnus /// Mandilonis f. sibi et Primae liber[t]ae ux(ori).

?**Plias.** *(Cabeza del Griego) CIL* II 3137: Octaviae Pliadi Octavia ...

?**Plicia.** *(Rečka bei Karakal) CIL* III 1595: Pliciae Var. Capitonis Ulpius Pulcher [ge]ner b(ene) m(erenti).

Plīn-ius *vgl.* Mag-plinus *und aremor. M.* Plînis. 1) *(Delos, a. 180 a. Chr.) Bull. de corr. hell.* 6 (1882) *p.* 45 *v.* 148 = *EE* 5 *p.* 596 *n.* 1406 = *Dittenberger* 367, 148 *p.* 524: *Αλλο στεφανιον επιγραφην εχον: Κ(ο)ιντος Πλινιος Απολλωνι ευχην.* — 2) *(Monastir, am r. ufer des Isker, gegenüber Reselec, aus augustischer zeit, vor a. 6 p. Chr.) CIL* III 7452: L. Plinius Sex. f. Fab(ia) domo Trumplia mil. leg. XX annorum XLV, stipendiorum XVII hic situs est testamento fieri iussit Secundus L. Plin. et

P. Mestri libertus fecit. — 3) *Appian b. c.* 5,97.98: *Πλέννιον.* 122: *Πλέννιον . . . Πλέννιος . . . Πλέννιον . . . Ὁ Πλέννιος . . . Πλεννίου . . . Τοῦ Πλεννίου.* *(Marsala, zwischen a. 43 —36 p. Chr.) Notizie degli scavi* 1894 *p.* 389 = *Hermes* 30, 460: L. Plinius L. f. Rufus leg(atus) pro pr(aetore), pr(aetore) des(ignato) f. c. — 4) C. Plinius Secundus, *naturforscher aus Comum, geb. 23, † 79 p. Chr.* *Plin. n. h.* 15, 103: Principatus duracinis, quae Pliniana (cerasa) Campania appellat. *Quintilian. inst. or.* 3, 1, 21: Plinius. 11, 3, 143: Plini Secundi. 148: Plinio *(dativ). Tac. a.* 1, 69: C. Plinius, Germanicorum bellorum scriptor. 13, 20: Plinius. 15, 53. *h.* 3, 28: C. Plinius. *Suet. Cal.* 8: Plinius Secundus . . . Plinius . . . Plinium . . . Plini *(gen.). de vir. inl., histor.* 6 *fr.* 92 *Reiff.*: Plinius Secundus Novocomensis. *Gell.* 3,16, 22: Plinii Secundi. 23: Plinii. 24: Plini Secundi. 9, 4, 7: Plinii Secundi. 13: Plinius Secundus. 16: Plinius. 16,1: Plinius Secundus. 7: Plinium. 10, 12, 1: Plinius Secundus. 5: Plinium. 6: A Plinio Secundo. 7: Plinius. 17, 15, 6: Plinius Secundus. *Symmach. epist.* 1, 24 (18): Plinius. 4, 18: Plinii Secundi Germanica bella conquirere *Auson. epigr.* 64, 12 *p.* 213 *Sch.*: Vidit nubentem Plīnius androgynum. *Charis. inst. gr.* 1 *p.* 53, 17. 61, 7. 77, 8. 79, 2. 85, 9. 88,16. 105, 20. 114, 2. 118,25 *K.*: Plinius. 118, 15. 22. 28. 33. 119, 4: Plinius Secundus. 120, 4: Plinius. 9: Plinius Secundus. 23. 27. 30. 121, 14. 122, 7. 11. 14. 17. 25. 123, 3. 10. 124, 28. 125, 3. 10. 126, 1. 9. 127, 16. 18: Plinius. 128, 30: Plinius Secundus. 129, 6. 10. 13. 17. 20. 27. 30. 130, 4. 31. 131, 8. 11. 132, 18. 133, 15. 18. 134, 2. 5. 6. 135, 5. 13. 136, 11. 22. 29. 137, 5. 13. 23. 25. 27. 138, 12: Plinius. 14: Plinio *(abl.)*. 15. 18. 139, 4. 8. 11. 16. 19. 141, 16. 27. 142, 10. 12. 20. 143, 3. 12. 24. 144, 31. 145, 4. 5. 146, 22. 30. 147, 9. 2 *p.* 187, 20. 225, 29. 31: Plinius. *Diomed. art. gramm.* 1 *p.* 368,10: Plinio *(dat.)*. 416, 18. 27: Plinius. *Marcell. de medicamentis praef. p.* 1, 12: Uterque Plinius. *Hieronym. epist.* 125, 12 *(a. 411) t.* 1 *c.* 940 *D ed. Vall. Ven.*: Lenitatem Plinii. *Oros.* 7, 12, 3: Plinii Secundi. *Sidon. epist.* 4, 3, 1: Plinii, vel avunculus vel Secundus. *Priscian. inst.* 1, 6, 34 *p.* 26, 16 *H.*: Plinio *(abl.)*. 7, 38 *p.* 29, 9. 18: Plinio *(dat.)*. 39 *p.* 31, 2: Plinio *(abl.)*. 3, 4, 22 *p.* 98, 16: Plinius. 6, 8, 44 *p.* 233, 13: Plinius Secundus. 11, 63 *p.* 248, 5: Plinius. 15, 78 *p.* 262, 18: Plinius Secundus. 8, 5, 26 *p.* 393, 9: Plinium. 12, 6, 28 *p.* 594, 23: Plinio *(abl.)*. *Ioann. Laurent. Lyd. de ostentis* 3: *Πλινίου τε τοῦ φυσικοῦ.* 7: *Ὁ Ῥωμαῖος Πλίνιος.* *Ioh. Malalas* 7 *p.* 177 *D.*: *Πλίνιος ὁ Ῥωμαίων ἱστοριογράφος.* *Villeicht (Arad) CIG* 4536[f] *p.* 1178: *[Αραδιω]ν η βουλη κ[αι ο δημος Γαιον Πλ]ινιον Σεκουν[δον επαρ]χον σπειρης Θρα[κων πρ]ωτης, επαρχον [ε]θ[νους Ιουδαι]ων, αντεπιτρο[πον Τιβεριο]υ Ιουλιου Αλ[ε]ξ[ανδρου, επ]αρχου [τ]ου Ιουδαι[κου στρατου, επιτ]ροπον Συρ[ιας, επαρχον εν Αιγυπτ]ω λεγεωνος ε[ικοστης δευτερας].* — 5) C. Plinius L. f. Caecilius Secundus, *aus Comum, geb. 61, † ca. 113 p. Chr., hieß vor der adoption durch seinen oheim* (4) P. Caecilius L. f. Secundus; *nennt sich* C. Plinius *in seinen briefen; kaiser Traianus antwortet* Plinio. *Martial.* 10, 19, 3 *sq.*: Facundo mea Plīnio Thalia | i perfer. *Tertull. apologet.* 2: Plinius enim Secundus cum provinciam regeret . . . *Euseb. h. e.* 3, 34: *Πλίνιον Σεκοῦνδον . . . Πλίνιος γὰρ Σεκοῦνδος.* *Auson. cento nuptialis* 4 *p.* 146 *Sch.*: 'Lascivia est nobis pagina, vita proba', ut Plinius dicit *(Martialis* [1, 4, 8] *ci. Poelman)* . . . Probissimo viro Plinio in poematiis lasciviam, in moribus constitisse censuram. *Hieronym. chron. a. Abr. 2121:* Plinius Secundus. (*Daraus Prosperi chron.* 564 *p.* 420.) *2126:* Plinius Secundus Novocomensis orator et historicus insignis habetur, cuius plurima ingenii opera extant. (*Daraus Cassiod. chron.* 756; *Prosper* 569 *p.* 421 *mit dem zusatze* [*verwechslung mit* 4)] Dum inviset Vesuvium periit.) *Sidon. epist.* 1, 1, 1: Gai Plinii. 2, 10, 5: Plinio. 4, 3, 1: Plinii, vel avunculus vel Secundus. 22, 2: Plinio. 8, 10, 3: Gaius Plinius. *Cassiod. var.* 8, 13, 4 *(a. 526)*: Redde nunc Plinium et sume Traianum. *(Como, a. 105 —107) CIL* V 5262: C. Plinius L. f. Ouf(entina tribu) Caecilius [Secundus cos.] augur legat(us) pro pr(aetore) provinciae Pon[ti et Bithyniae] consulari potestat(e) in eam provinciam e[x s. c. missus ab] imp(eratore) Caesar(e) Nerva Traiano Aug(usto) German[ico Dacico p. p.] curator alvei Ti[b]eris et riparum e[t cloacar(um) urb(is)], praef(ectus) aerari Satu[r]ni, praef(ectus) aerari mil[it(aris), pr. trib. pl.] quaestor imp., sevir equitum [Romanorum]

trib. milit. leg. [III.] Gallica[e Xvir stli]tib(us) iudicand(is) therm[as ex HS ......] adiectis in ornatum . HS . CCC [....... et eo amp]lius in tutel[am] HS . CC . t. f. i. [item in alimenta] libertor(um) suorum homin. C HS . XVIII LXVI DCLXVI. rei [p(ublicae) legauit quorum inc]rement. postea ad epulum [pl]eb. urban. voluit pertin[ere ..... item vivu]s dedit in aliment. puero- r(um) et puellar(um) pleb. urban. HS [D item bybliothecam et] in tutelam bybliothecae . HS . C. 5263: C. Plinio L. f. Ouf(entina) Caecilio Secundo cos. aug(ur) cur. alvei Tiber. et rip[ar(um et cloac]a[r(um) urb. 5264: .. [Pl]inio L. f. Ouf.] Caeci[lio Secu]ndo. *(Fecchio, frazione di Cantù nella Brianza)* 5667 = *Ferrero n.* 25: C(aio) Plini[o L(uci) f.] Ouf(entina) Caec[ilio] Secundo [c]os. augur(i), cur(atori) alv(ei) Tib(eris) e[t ri]p(arum) et cloac(arum) urb. p[raef. a]er. sat praef. aer(ari) milit. Ↄ imp. sevir. eq. R. tr. m[i]l. leg. III. Gall. Xviro stl(itibus) iud(icandis), fl(amini) divi T. Aug. Vercellens. *(Spello) CIL* VI 1552 = XI 5272: [C. Plinius L. f. Ouf(entina tribu) Caecilius Secundus co(n)]s(ul), trib(unus) plebis, pr .... Tiberis, ex s(enatus) c(onsulto) pro[co(n)s(ulis) loco in provincia Ponto] et Bithynia et legatus [pro pr(aetore) imp. Traiani Aug. provinciae eiusdem]. *(Rom, a. 108)* VI 10229, 17: [Plinio] Secundo. — 6) *Des vorigen freund* Plinius Paternus. *Plin. ep.* 1, 21: C. Plinius Plinio Paterno suo s(alutem), *cf.* 4, 14. 8, 16. 9, 27. — 7) C. Plinius Zosimus. *(Rom) Kaibel IGSI* 1946: *Γ. Πλεινιωι Ευτυχωι κωμωδωι Γ. Πλεινιος Ζωσιμος συντροφω και απελευθερωι τειμιωτατωι. cf. Plin. epist.* 5, 19, 2 *(a. 105—106):* Liberti mei Zosimi? — 8) *(Ostia) CIL* XIV 1474: D(is) M(anibus) Pliniae Euresini fec(it) Plinius Hermes (*cf. Plin. ep.* 7, 11, 1: Hermes, libertus meus) coniugi suae ben(e) mer. — 9) Plinia Chreste, *villeicht eine freigelassene von Plinius* 5). *(Bei Città di Castello) AEM* 15 (1892) *s.* 39 *n.* 10: Plinia Chreste. — 10) *(Como) CIL* V 5287: C. Plinius Philocalus. — 11) *(Como) CIL* V 5361: C. Plini Pliniani. — 12) *(Como) CIL* V 5362: [C.] Plinio C. l. Pudenti. — 13) *(Como) CIL* V 5300: V. f. C. Plinius Calvos VIvir sibi et PlInIs Successae uxori Chrys ... et Successori f. L. CastIcio L. f. Ouf. Catullo IIIIvir. aed. pat. genero L. Casticio L. f. Ouf. Maximo nepot. Plinis Tharsae et Verecundae pat. Plinio Cerdoni fr. Plinio Phaenomen. amico. — 14) *(Como) CIL* V 5317: C. Plinii Valeriani medici; *schwerlich der verfaßer von* Plinii Secundi de medicina libri III, *benutzt von Marcellus und von Pseudo-Apuleius, medic., praef.* 2 *p.* 1, 12 *H.:* Uterque Plinius (*cf. p.* 13 *sq.:* Epistula Plini Secundi ad amicos de medicina). — 15) *(Pola, a. 227) CIL* V 56: Q. Mursio Q. [f(ilio)] Plinio Miner[viano] IIvir. patr. c[ol. coll. dendroph[orum] ob merita eius e[x aere] conlato l. d. [d. d.] exemplum decre[ti]. — 16) *(Brescia) CIL* V 4675: Pliniae Hermione. — 17) *(Clusone) CIL* V 5198: Pliniae Maximae. — 18) *(Assi) CIL* V 5216: Genio Asc .... P. PlInio Burrus et P. PlInius Paternin[us]. — 19) *(Bellagio) CIL* V 5221: M. Plin. Ouf. Sa .... — 20) *(Viggiù) CIL* V 5448: V. f. Plinia L. l. Modesta sibi et Plinio Phileto filio. — 21) *(Castel Seprio) CIL* V 5614: PlIn .... — 22) *(Mailand) CIL* V 5880: D. PlInio ... Nigro. — 23) *(Mailand) CIL* V 5975: M. Caecilius Plinius. — 24) *(Mailand) CIL* V 6067: C. Plini Fatalis qui vixit an. XII. — 25) *(Mailand) CIL* V 6068: [Q. Plinio .. .. et Pliniae Q. fil.] Secundae et Pliniae Q. f. Maxima[e] Plinia Q. l. Donata patrono idem viro et filis suis et C. Publicio [It]alo amIco. — 26) *(Caluso) CIL* V 6902: Pliniae T. f. Martae. — 27) *(Tortona) CIL* V 1392: C. Plinius Damophilus. — 28) [*Venedig*] *CIL* V 8123 (10): M. Plin(i) Es .... — 29) *(Brindisi) CIL* IX 166: L. Plinius L. l. Per[eg]rinus. 167: Plinia L. l. Prima. — 30) *(Trivento) CIL* IX 2615: C. Ortorius Severus et Plinia Q. fil(ia) Pacatila. — 31) *(Sant' Arpino bei Aversa, saec. 1) CIL* X 3734: M. Verrius M. l. Abascantus M. Verrio M. f. Fal. Celso 7 leg. III Cyrenaicae et M. Verrio M. f. Fal. Flacco fIlis M. Verrio Primigenio socio suo PlIniae Cycladi M. Plinio Fausto M. Verrio Antho Cycladis coniugibus PlIniae Ingenuvae uxor Verriae Hygiae Iuniori lib. lIbertis lIbertabusquae suIs. — 32) *(Pompeji) CIL* X 8071, 32: M. Plini Fausti. — 33) *(Capua) EE* 8 *p.* 128 *n.* 500: D(is) M(anibus) s(acrum). M. Plinio Sileno. — 34) *(Genf) CIL* XII 2614: Annor(um) XII L. PlInio Fausti fIl. SabIno. | C. PlInio M. f. C[or(nelia)] Fausto aedili IIviro [col(oniae)] Iul(iae) eq(uestris) flamin[i Aug.] C.

Plinius Fau[stus] vivos p. c. — 35) *(Fundort unbekannt) CIL* XII 5690, 104: M. Plini Carpi. — 36) *(Toulouse) Inscr. de Languedoc n.* 1421: M(arci) Quint(ii)? Man(ii)? Pl(inii?) Ati . . . . . ? (Italici?). — 37) *(Ostia) CIL* XIV 262 II 9: L. Pli. . . . — 38) *(Monte Cavo) CIL* XIV 2303 II 3: C. Pliniu[s]. . . . — 39) *(Rom) CIL* XV 7079: M(arci) Plini Diogeni(s) *und* M. Plini Diog(enis) *cf.* [*im museum zu Dijon*] *BE* 3 (1883) *p.* 269 *n.* 17: M. Plini Diogenis. — 40) *(Bab-el-Moluk, a. 163/164) CIG* III 4767, 8 *p.* 1207: Π[λ]ηνιου Κεφαλατ[ος του νι]ου — 41) *C. Iust.* 3, 35, 6 *(a. 294):* Plinio *(dat.)*.

? **Plitendum** *O. Liv.* 38, 18, 3: Ad Plitendum (*Madvig ci.* ad Pliten intendit).

Ploc-usa *F. Die inschrift (Rom) CIL* VI 5 *n.* 3100*: D(is) M(anibus) Plocusae suae Alduovorix Autu col(oniae) vic(tricis) Sequan(orum) *ist unecht.*

? **ploum plovum** *der zweirädrige pflug bei den Raetern; lomb.* pio, *tyrol.* plof *pflug, germ.* *plôga, *ahd.* plôh pluag, *verschoben* phluog phluoch fluoc fluog, *ae.* plôh, *afries.* ploch; *aus an.* plógr *entlehnt lit.* pliúgas, *aslav.* plŭgŭ; *cf. latein.* plaustrum? *Plin. nat. hist.* 18, 171 *sq.:* Vomerum plura genera: culter vocatur inflexus praedensam, priusquam proscindatur, terram secans futurisque sulcis vestigia praescribens incisuris, quas resupinus in arando mordeat vomer. Alterum genus est volgare rostrati vectis. Tertium in solo facili, nec toto porrectum dentali, sed exigua cuspide in rostro. (172) Latior haec quarto generi et acutior in mucronem fastigata eodemque gladio scindens solum et acie laterum radices herbarum secans. Non pridem inventum in Raetia Galliae duas addere tali rotulas, quod genus vocant ploum Raeti *(ci. Baist;* plaumorati *codd.)*. Cuspis effigiem palae habet. *Edictus Rothari* 288 *(a. 643):* De plovum] Siquis plovum aut aratrum alienum iniquo animo capellaverit, conponat solidos tres, et si furaverit, reddat in actogild. [*Glossar. Cavense* 134: Plovum. Id. Incibo arati. *Glossar. Vatic.* 79: Plobum. cogum (*lis* iugum)].

plōx-ĕnum √ qlaugs, *cf. lat.* plaustrum = *plaux-tro-m, *kutschkasten. Catull.* 97, 5 *sq. von Aemilius:* Dentis os sesquipedalis, | gingivas vero plōxĕni habet veteris. *Quint. inst. or.* 1, 5, 8: Sicut Catullus 'ploxenum' circa Padum invenit. *Festus p.* 230 *M.* = *p.* 290, 7--10 *P.:* Ploxinum appellari ait Catullus capsum in cisio capsave, cum dixit: 'Gingivas vero ploxini habet veteris'. *Daraus Pauli excerpta p.* 231 *M.* = 291, 10 *P.:* Ploxinum capsam dixerunt.

Plunc-o(n) *M. (Igg) CIL* III 3793: Enignus Plunconis f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Ennae Opalonis f(iliae) uxori suae an. LXX. et Regae filiae suae an. II. Voltrex ano. XXX [Pl]unco Θ Eni[g]ni fi. a. XX. [En]i[g]nus Θ. 3825: Dis Manib(us) sac(rum). Voltrex Plaetoris f. po. Venixamae Plunconis f. Θ uxori suae et si(bi).

Pluncus *M. (Großlobming bei Knittelfeld) CIL* III 5474: Pluncus Victoris et Caletiu Adnamati v. f. sibi et Banonae f. an. XVIII.

Plut-o(n) *G. (Rancon) CIL* XIII 1449: Numinibus Aug. fanum Plutonis Andecamulenses de suo posuer(unt).

ΠΝ. *Silbermünzen. Muret-Chab.* 570—574: ΠΝ *R* MA. 575. 576: N. 657: N *R* MA.

ΠΟ. *Silbermünze. (Auriol, dép. Bouches-du-Rhône) Muret-Chab.* 305—308: ΠΟ.

-πο- = *-qŏ- *suffix, nach Ernault in ἀγρί-πο cf. air.* ses-c, *bret.* hes-p = *urcelt.* *sis-kuo-s *unfruchtbar, latein.* siccus, *idg.* -kuo-.

Pocca *F. (Tarsdorf) CIL* III 5610: Lol(lia) Pocca v. f. sibi et Viatori coiugi obit an. L et Annoni fil. obit. an. XXX posterisque suis.

Pocc-ia *F. (Grisignana) CIL* V 420: L. Flavio Q. f. Maximo Pocciae Velsonis f. Priscae M. Flavius L. f. Maximus parentibus.

pocdedorton. *(Coligny, Ain) frgm.* 4. *RC* 19 *p.* 222: [. . . m]id rixiis | cor . . . cariedit | oa . . antia | pocdedorton in-'qulmon.

Poci-ăcus *vom gentilnamen* Pocius *vom adj.* paucus, *O. j. Pocé, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur, gemeinde Distré. Magnobodi vita Maurilii* 3 *ASS* 13. *sept.* IV *p.* 72 *E:* Erat in villa Pociacense homo nomine Saturnus. *Vita Maurilii* 3, 11 *MG a. a.* 4, 2 *p.* 86, 5: In praedio vero, cui Pociacense nomen est, erat vir quidam Saturnus nomine.

Pocilenus vicus. *Fard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 208 *(a. 615):* Villam secus Pocilenum vicum.

pokio- *in* Anoko-pokios, Setu-pokios *cf.* bogios, Vercombogius, Setuboggius.

Pocio *O. Pertz dipl. p.* 109, 13, *c. a. 751:* In pago Tellao loca cognominantes Pictus, Macerias, Verno, Fiscera, Pocio, Bodalca *etc.*

?**Poc-ius** *M. (Arles) CIL* XII 779: Cemello Ti. Claudi Poci Eutychus conservos bene merenti posuit.

Pocrinium *O. j. Pringues, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Baron. TP:* Pocrinio.

Podemni-ācum Podempni-ācum *O. j. Polignac, dép. Haute-Loire, arr. u. canton Le Puy.*

Podenti-ācus *s.* *Pudentiacus.

Podentini-ācus *s.* *Pudentiniacus.

Podio acuto, castellum de, *Le château de Piègue, Touraine?*

Podiolum *O. j. Le Poujol, dép. Hérault, arr. Béziers, canton Saint-Gervais.*

-podua *für* -bodua *in* Ate-podua.

Poecosuosus[i?]**vus** *iber.? G. (Ubeda) EE* 8 *p.* 240 *n.* 191*: Poecosuos[i?]vo En[o] Pont(ii?).

Poemana *F. (Caceres) CIL* II 717: ...... Ponana (*lis* Po[em]ana) an. XX. h(ic) s(ita) e(st). s(it) t(ibi) t(erra) l(evis). Iulius P. f. cu .... — *G. (Lugo) CIL* II 2573: Sacrum Poemanae collegium divi Aug ....

Poeninus *gebirgszug, durch gelerte etymologie aus* *Penn-in-os *von* *penno- '*gipfel, berghaupt, -kuppe*' *mit anlenung an die Punier und den übergang Hannibals (a. 218 a. Chr.) geworden? auf der passhöhe des Großen St. Bernhard* (summus Poeninus) *ward* Iuppiter Poeninus *von den bergstämmen verert, daher* mons Iovis, *Mont-Joux, Plan de Joux. Vgl. The Irish Liber hymnorum bei Bernard and Atkinson vol.* 2 (= *Henry Bradshaw Society vol.* 14), *London 1898, p.* 18: [*Hymnus auf s. Hilarius von Poitiers:* Hymnum dicat turba fratrum, hymnum cantus personet] Aliter: Locus id est specus in pectore montis Iovis inter Alpes in qua philosophi ante fuerunt. Tempus Valenti(ni)ani et Valentis. Persona Hilarius. Causa id est angelus postulavit quando venit ad Susannam *(Susa)* urbem cum tricentis viris, id est .C. de clericis et .CC. de laicis. Unus vero de clericis mortuus est pro frigore hiemis et Hilarius oravit pro suo monacho. Illa autem nocte angelus dixit ad eum: 'Debet te scrutari scripturas et ymnas (hymnum) facere deo'. Ille ergo fecit iuxta imperium angeli et mortuum suscitavit per gratiam dei. — *Strab.* 4, 6, 7 *p.* 205: *Ἡ μὲν* (ὁδὸς) *διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται ζεύγεσιν οὐ βατὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων.* 11 *p.* 208: *Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν καὶ τὴν προσάρκτιον ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον· διττὴ δ' ἐστίν, ἡ μὲν ἁμαξεύεσθαι δυναμένη διὰ μήκους πλείονος ἡ διὰ Κεντρώνων, ἡ δὲ ὀρθία καὶ στενή, σύντομος δέ, ἡ διὰ τοῦ Ποινίνου... Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία.* *Liv.* 5, 35, 2: Poeninon deinde Boii Lingonesque transgressi. 21, 38, 6: Miror ambigi, quanam Alpis transierit (Hannibal) et vulgo credere Poenino (atque inde nomen ei iugo Alpium inditum) transgressum, (7) Coelium per Cremonis iugum dicere transisse; qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per Salyes montanos ad Libuos Gallos deduxissent. (8) Nec veri simile est ea tum ad Galliam patuisse itinera; utique quae ad Poeninum ferunt obsaepta gentibus semigermanis fuisse. (9) Neque hercule montibus his, siquem forte id movet, ab transitu Poenorum ullo Seduni, Veragri, incolae iugi eius, norunt nomen inditum, sed ab eo, quem in summo sacratum vertice Poeninum montani appellant. *Sen. epist.* 4, 2 (31), 9: Non per Poeninum Graiumve montem nec per deserta Candaviae, nec Syrtes tibi nec Sylla aut Charybdis adeundae sunt, quae tamen omnia transisti procuratiunculae pretio. *Plin. n. h.* 3, 123 Salassorum Augusta Praetoria iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas (his Poenos, Graio Herculem transisse memorant). *Tac. h.* 1, 61: Caecina propiore transitu Poeninis iugis degredi iussus. 70: (Caecina) Poenino itinere subsignanum militem et grave legionum agmen hibernis adhuc Alpibus transduxit. 87: Quando Poeninae Cottiaeque Alpes et ceteri Galliarum aditus Vitellianis exercitibus claudebantur. 4, 68: Legiones victrices, octava, undecima, Vitellianarum unaetvicensima, e recens conscriptis secunda Poeninis Cottianisque Alpibus, pars monte Graio traducuntur. *Ptol.* 2, 12, 1: *Τὰ δὲ πρὸς ταῖς Ποιναῖς κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λικία ποταμοῦ τοῦ εἰς τὸν Δανούβιον ἐμβάλλοντος.* 3, 1, 1: *Ἀπὸ δὲ τῶν ἄρκτων τοῖς τε ὑπὸ τὴν Ῥαιτίαν*

Ἀλπείοις ὄρεσι καὶ ταῖς Ποιναῖς καὶ τῇ Ὄχρᾳ. 20: *Ἡ κεφαλὴ τοῦ Δορία ποταμοῦ ἡ κατὰ τὴν Ποινίναν* (*ποινίαν X*) *λίμνην.* *TP:* Lacus Henus (*lis* Penus) *und:* In summo Pennino *(Hospiz des Großen Sanct Bernhard).* *Laterc. Veron.* 8, 9: Alpes Graiae et Poeninae. *IA* 350, 4: Iter a Mediolano per Alpes Penninas Magontiacum. 351, 4: Summo Penino. *It. Hieros. p.* 555, 9 *W.* = *p.* 6, 1 *Geyer:* Inde incipiunt Alpes Cottiae (*cod. Veron. hat* penninę). *Serv. in Verg. Aen.* 10, 13: Denique loca ipsa quae rupit, Poeninae Alpes vocantur. (Quamvis legatur a Poenina dea, quae ibi colitur, Alpes ipsas vocari. sane omnes altitudines montium licet a Gallis Alpes vocentur, proprie tamen iuga montium Gallicorum sunt. *Ammian.* 15, 10, 9: Deinde emensis postea saeculis multis hac ex causa sunt Alpes excogitatae Poeninae. 15, 11, 12: Alpes Graiae et Poeninae *(Provinz, nach Diocletian).* 16: A Poeninis Alpibus effusiore copia fontium Rhodanus fluens. *NG* 10: Provincia Alpium Graiarum et Poeninarum civitates n. II. *ND occ.* 1, 108: Alpium Poeninarum et Graiarum. 3, 22: Alpes Poeninae et Graiae. 22, 10: Alpium Poeninarum. 30: Alpium Poeninarum et Graiarum. *Oros.* 1, 2, 60: Pannonia, Noricus et Raetia habent ab oriente Moesiam, a meridie Histriam, ab Africo Alpes Poeninas, ab occasu Galliam Belgicam, a circio Danuvii fontem et limitem, qui Germaniam a Gallia inter Danuvium Galliamque secernit, a septentrione Danuvium et Germaniam. 63: Gallia Belgica habet ab oriente limitem fluminis Rheni et Germaniam, ab euro Alpes Poeninas, a meridie provinciam Narbonensem, ab occasu provinciam Lugdunensem, a circio Oceanum Brittanicum, a septentrione Brittaniam insulam. *Zosim.* 6, 2, 6 *(a. 407):* *Ἦσαν δὲ αὗται* (*Ἄλπεις*) *τρεῖς, αἳ τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ Κελτῶν κἀκεῖθεν ἐπέκεινα* [*τὰς*] *ὁδοὺς ἀποκλείουσαι, Κοττίαι, Ποινῖναι, Μαριτίμαι.* *Hilarus papa a. 462 MG Epist.* III *p.* 25, 29—31: Dilectissimis fratribus, episcopis provintie Viennensis, Lucdonensis, Narbonensis primae et secunde et Alpium Peninarum, Helarus episcopus. *Vita Ursi* 1, 4 *ASS 1. febr.* I *p.* 937 *F:* Ex Alpibus Penninis. *Isidor.* 14, 4, 16: Pannonia ab Alpibus Poeninis est nuncupata, quibus ab Italia secernitur. 8, 13: Apinninus mons appellatus, quasi Pinicae, quia Annibal veniens ad Italiam easdem Alpes aperuit, unde et Virgilius: 'Alpes inmittit apertas'. Has enim Annibal post bella Ispaniae aceto rupit. Iubenalis: 'Et montem rupit aceto'. Et inde loca ipsa quae rupit Appinninae (*lis* Poeninae) Alpes vocantur. *Passio s Mauricii et sociorum eius* 1, 2 *ASS 22. sept.* VI *p.* 345 *C (cod. Augiensis XXXVII fol. 172ʳ col. 1):* Ad Alpium Penninarum acutum venit. *Vita Magnobodi* 3, 21 *ASS 16. oct. VII p.* 945 *E:* Transcensis Pennarum Alpibus. *Ionae vita s. Columbani* 4: Apennina iuga *(cod. Taurin. F* IV 12 *fol.* 3ᵛ: Iuga Pennina). *Fredegar. chron.* 2, 57: A finibus Pannoniae usque ad Rodano fluvio, a Terreno mare usque Alpis Poenunas et Isera fluvio. *Adamnani vita s. Columbae* 3, 23 *p.* 241: Alpes Pininas. — *Inschriften: (Tirnowo in Bulgarien) CIL* III 6143: Silvano P/oinino T. Octa[v]ius Nonepoi voto aic ////to. (*Verona c. 166)* V 3936: Q. Caicilio Cisiaco Septicio Picai. Caiciliano procur(atori) Augustor(um) et pro leg(ato) provinciai Raitiai et Vindelic(iai) et vallis Poenin(ai) *(Valais),* auguri, flamini dIvI Aug(usti) et Romai C. Ligurius L. f. Vol. Asper Ɔ. coh. I. c(ivium) R(omanorum) ingenuor(um). *(Auf dem Großen St. Bernhard)* 6865: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Poenino pro salute Heli et suorum Apriclus eius dedit donum voto s. l. m. 6866 = *Hübner Exempla n.* 929: Poenino sacrum P. Blattius Creticus. 6867: Iovi Poenino Q. Cassius Facundus a. com. cos. v. s. l. l. m. 6868: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Poenino C. Catullinus Carinus vet. Aug. n. v. s. l. m. 6869: Iovi op(timo) m(aximo) Poenino T. Cl. Severus fr. leg. III ItalIc. v. s. l. m. 6871: Felicio et Crispinus fratres Puoenino votum solverunt l. m. 6872: Felicio et Terentia Prisca m(issus) h(onesta) m(issione) ex leg. XIIII. gem. Poenlno v. s. l. m. 6873: Iovi P[oenino] Q. Iu[lius] Alp[inus] pro [itu et] re[ditu] v. s. [l. m.]. 6874: C. Iulius Antullus praefectus cohortis V Asturum Poenino v. s. l. 6875: PoenIno pro itu et reditu C. Iulius Primus v. s. l. m. 6876 = *Anth. Lat.* 873 *Buech.:* C. Iul(ius) Rufus Poenino v. s. l. m. At tua templa lybens vota suscepta peregi | (accepta ut tibi sint, numen adoro tuum) | inpensis non macua quidem: te, sancte, precamu[r], | maiorem saculo nostrum aninum accipias. 6877: [Poeni]no votum.... 6878: [Iovi Poen]i-

no . . . . us [ped]isseq . . . . . Libonis . . . . . im. ser. 6879: L. Licinius S. . . rus eques le[g.] IIII. Mac. Peoen[ino] v. s. l. m. 6880: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Poenino T. Macrinius Demostratus v. s. l. m. 6881: Iovi Poenino L. Paccius L. f. Pal. Nonianus fundis 7 leg. VI victricis p. f. ex voto. 6883: Paulus Ve . . . Restitu . . . trib. mi . . . . Poen[ino] v. [s.]. 6884: Phoebus Fuscl Ti. Caesaris Poenino v. s. l. m. 6885: Numinib(us) Augg., Iovi Poenino Sabineiius Censor Ambianus v. s. l. m. 6887: Iovi Poenino Q. Silvius Perennis tabell(arius) colon(iae) Sequanor(um) v. s. l. m. 6888: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Poenino M. Sulpic(ius) Marcellus Ag[r]ip(pinensis) v. s. l. m. *Comptes rendus de l'Ac. des Inscr. et Belles Lettres* 1888 *p.* 31: [S]cribonius Flavus Poenino v. s. l. m. *ib.:* ////cius Diociis L. PrImus pro [salute sua] et suorum Poenino v. s. l. m. *Notizie degli Scavi di Antichità* 1889 *p.* 28: D. Das. . . . tis. Ↄ . . . . PoenIno. p. q. 1892 *p.* 68: TI. Babullius Latinus PoenIno v. s. l. m. *ib.:* Ī(ovi) ō(ptimo) m̄(aximo) PoenIno C. Domitius Carassounus Hel(vetius), mango v. s. l. m. *(Bei S. Valentino unter Augustus oder am beginn der herrschaft des Tiberius, vor a. 17) CIL* IX 3044: [S]ex Pedio Sex. f. An. Lusiano Hirruto prIm. pIl. leg. XXI, pra[ef(ecto)] RaetIs, VindolicIs, valli[s P]oenInae (*nemlich* incolis) et levis armatur(ae) IIIIvir(o) i. d., praef. Germanic[i] Caesaris quInquennalici [i]uris ex s. c., quInquen. iterum. Hic amphitheatrum d(e) s(ua) p(ecunia) fecit M. Dullius M. f. Gallus. *(Fallerone saec. c. 3. med.)* 5439: T. Cornasidio T. f. Fab(ia) Sabino e(gregiae) m(emoriae) v(iro), proc. Aug. Daciae Apulensis proc(uratori) Alpium Atractianar(um) et Poeninar(um) iur(e) glad(ii), subpraef. class. pr. Raven. praef. alae veter. Gallor(um) trib. leg. II Aug. praef. coh. I. Mont(anorum) p(iae) c(onstantis), auguri laur. Lavin. aed. IIvir. q(uin)q(uennali), q(uaestori), p(atrono) p(lebis) collegia fabrum centon. dendrophor. *(La Villette bei Aime)* XII 118: D(is) M(anibus) L. Exomni Macrini Rustici fili hic Brigantione geniti annorum XVI in studIs valle Poenina vita functi reliquIs eius [huc] delatis Nigria Marca mater fili[o kar]issimo et sibi viva faciendum curavit. *(Saint-Maurice en Valais, a. 23 p. Ch.)* 147: [D]ruso Caesari [Ti.] Augusti f. dIvI Augusti nepoti, dIvI IuliI pronep(oti), [a]uguri, pontif(ici), quaestori, [f]lamini augustali, cos. II, [t]ribunicia potestate II civitates IIII vallis Poeninae. *Anz. f. Schweiz. Alterthumskunde* 1896 *s.* 110: [C. Cae]sarI Augusto [Ge]rmanici Caesar. f. [Ger]manico imper. [po]ntifici maxumo [trib]unicia potest(ate) cos. [civi]tates IIII vallis Poen(inae).

Poetani-on *insel. Avien. o. m.* 199: Poetanion autem est insula ad Saefum latus.

Poetavionensis *s.* Poetovio(n).

Poetil-ius *M.* *(Rom) CIL* VI 2504: C. Poetilius C. f. Cla. Paullus Emona.

Poet-ius *M.* *(Turin) CIL* V 7006: L. Poetius M. f. Stel(latina) Quartus veteranus.

Poet-ŏv-īō(n) *O., von Traian zur colonie erhoben, gehörte bis auf Constantinus M. zu Pannonia inferior, seitdem zu Noricum, j. die dörfer Unter-Haidin und Ober-Rann gegenüber Pettau in Steiermark, auf dem rechten Ufer der Drau. Tac. h.* 3, 1: Poetovionem in hiberna tertiae decumae legionis convenerant. *Ptol.* 2, 14, 4: *Πο⟨ι⟩τόβιον.* 8, 7, 6: *Τῆς δὲ ἄνω Παννονίας τὸ μὲν Παταύιον ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε´L´ιβ´, καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρᾳ α´L´. TP:* Petavio. *Dioclet. ed.* 19, 55 *p.* 37 *Bl.: Φιβλατώριον Πετουβιωνικόν. IA* 129, 6: Patavione civitas. 261, 4. 262, 2: Poetovione. 3. 265, 11: A Poetovione. *Itin. Burdig.* 561, 4 *sq. W. p.* 9, 2 *sq. G.:* Civitas Petovione (*abl.; cod. Veron.* Potovione). Transis pontem, intras Pannoniam inferiorem. *Cod. Theod.* 12, 1, 78 *(a. 372):* Patavione. *Ambros. epist. class.* 1 *ep.* 40, 23 *col.* 953 *C (a. 388):* Petavione. *Ammian.* 14, 11, 19 *(ad a. 359):* Venit Petobionem oppidum Noricorum. *Hieronym. de vir. inl. c.* 18 *p.* 19, 22 *Rich.:* Victorinus Petavionensis. *c.* 74 *p.* 40, 25: Victorinus Petabionensis episcopus. *epist.* 61, *t.* 1 *p.* 348 *D:* Taceo de Victorino Petabionensi. *Zosim.* 2, 46, 1: (*Μαγνέντιος*) *ἐπὶ Παιονίαν ἐχώρει, καὶ παραγενόμενος ἐν τοῖς πρὸ τοῦ Πετοβίου πεδίοις, ἅτινα μέσα τέμνων Δρᾶος ὁ ποταμός, Νωρικοὺς καὶ Παίονας παραμείψας, ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἐκδίδωσιν, ἐπὶ Παίονας ἤλαυνε. Priscus fragm. exc. de legat.* 8 *p.* 302 *Dind.: Ἀπὸ Παταβίωνος τῆς ἐν Νωρικῷ πόλεως. Gelasii papae ep.* 42, 4, 8 *p.* 468 *Thiel (a. 495—496):* Opuscula Victorini Petabionis apocrypha. *Libellus schismaticorum ad Mauricium imp., in Monum. eccl. Aquilej. auctore de Rubeis. Arg. 1740 cap.* 21, *col.* 189: In tribus ecclesiis nostri concilii, id est Beconensi (*lis* Peto-

vensi), Tiburniensi et Augustana. *Baeda de locis sanctis c. 3 p. 307 Geyer:* Victorinus Pictabionensis antistes ecclesiae. — *Inschriften: (Tarragona) CIL* II 4147: M. Aur(elio) M. f(ilio) Pap(iria) Lucil[l]o Poetovion(e). *(Angora)* III 260 = 6761: D(is) M(anibus) M. Aebutius M. f. Ulp(ia) Papir(ia) Troiana Victorinus Poetovio(ne) stip. XIV. an. LXIII. mi[l(es) leg(ionis)] X. g(eminae) 7 leg. XI. cl. Ↄ leg. XIIII. g. 7 leg. I. Mine. Ↄ leg. XXII pr. 7 leg. XIII g. Ↄ [leg. VI]I. Cl. 7 leg. XV [Ap.]. *(Turnu Magoreli, a. 161/168 p. Ch.)* 753 = 7429: . . . decurionalib(us) ornamentis honorato ab ordinib(us) coloniar(um) Ulpiae Poetovionensis ex Pannonia superiore, Ulp(iae) Ratiar(iae) ex Moesia superiore, Traianae Sarmizegethusensium ex Dacia superiore. *(Broos)* 1399: Aureliai Florai filiae eius defunctae Petovio. *(Pettau)* 4022: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) C. Clodius Avitus dec(urio) c(oloniae) U(lpiae) T(raianae) P(oetovionensis) v. s. l. m. 4033: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) depulsor(i) Au[r(elius)] Ceionus d[e]c(urio) Poe[t]. sacerdotal. e[t] v(ir) e(gregius) pro salute [s]ua [et] Speciatiae Aisiae uxoris [s]uorumque omnium v. s. [l.] m. 4038: C. Val(erius) Tettius Fuscus, dec(urio) c(olonia) U(lpia) T(raiana) P(oetovione), q(uaestor), aedil(is), praef(ectus) fabr(um), II vir i(ure) d(icundo), augur loca collegio magno Larum et imaginum domini n(ostri) Caesaris ob honorem tribunatus [pe]c(unia) sua fecit. *(Ober-Pettau)* 4050: [Ma]nsuetus [d]ec. c. U. T. P. [v.] s. l. m. [l]. d. d. d. *(Pettau)* 4054: Iuliae Aug. matri castror(um) Poetovionens(es). 4057: C. Cornelius C. f. Pom(ptina) Dert(ona) Verus, vet(eranus) leg(ionis) II. ad i(utricis) deduct(us) c(oloniam) U(lpiam) T(raianam) P(oetovionem) mission(e) agr(aria?) II (altera). *(St. Veit, vor Nero)* 4060: M. Petronius M. f. Arn. Classicus Marrucinus 7 leg. VIII. Aug. hIc est crematus ossa relata domi. *(Pettau)* 4067: Patrini dec. c. U. T. P. T. Aelius Celer dec. col. eiusd(em) frater et Q. Germanius Valens. 4068: C. Iulo Magn.. dec. c. U. T. P. *(Weitschach)* 4070: [C]ol. Poet. *(Pettau)* 4071: C. Caesius C. f. Papiria Ingenuus Poetovione v(ivus) f(ecit) sibi et Ulpiae Adiutae coniugi et Caesiae Ingenuae [f. et lib.] lib. *AEM* 15 (1892) *s.* 127: Co[l(onia) U(lpia) T(raiana) P(oetovione)?] et Ca[lpurnia]. *(Altendorf) CIL* III 4100: Col(oniae) Po[et(ovionis)]. 4101: C(oloniae) U(lpiae) T(raianae) P(oetovionis). *(Krizovljan)* 4108 = *EE* 2 *p.* 418 *n.* 854 = *AEM* 13 (1890) *s.* 14: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) cu[l]. M. Aurel(ius) Maximinus dec(urio) [c]ol(oniae) Poet(oviensis) honore IIvir. q[q] ex curat. sac[e]r[d]os provinci[a]e Pann. superi. *(Klenovnik)* 4111: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) dep. C. Tiberin. Faventinus dec(urio) col(oniae) Poet(ovion.) pref. fabrum quaestor pref. pro IIviris pro salute sua suorumq(ue) omnium. *(Töplitz bei Varasdin)* 4117: Nymphis Aug. sacr(um). Res publica Poet(ovionensium) mandante L. Tullio Tusco leg. Augg. pr. pr. curante T. Gem[i]nio Rufino proc. Augg. *(Kalsdorf bei Graz)* 5427: M. Ulpius Saturnus domu Ulpia Poetovione v. f. sibi et Pomponiae Secundinae con. et insequenti fil. an. XV. *(Podgajce zwischen Verovitic und Valpovo, a. 235)* 6465: A Poet(ovione) m. p. CXXXVII. *(Apamea)* 6700: Poetovion[e]. *Monteu da Po, a. 251) CIL* III *in diplomatis parte exteriore* D. XCV *p.* 2004: P. Anneio P. f. Probo Pap(iria) Petobione. *(Bedizzole) CIL* V 4371: Cives Pe[to]vioniensi[s]. *(Rom)* VI 1057: M. Mummius M. f. Verinus Pap(iria) Poetov(ione). 2375ᵃ *(a. 119)*, 13: . . . . . . s Florus Petavi *(oder Padua?)*. 2385, 7 *(a. 209):* [Ti. Cl]audius Saturnin(us) Poetav. 2388ᵃ, 2, 4: Petov. 2388ᵇ, 11 *(zeit des Antoninus Severi f.):* Dom. Pet[ovione]. 2401, 2: . . . [I]ngenuI Poet(ovio). 11: [Fr]onto Poetavio. 2416 *(saec. 3)*, 3: . . . anus Poe. 7: . . . enus Poetav(io). 10: . . . linus Poe(tavio). 2552: Natione Petoviensis. 2571: P. Barbius P. f. Papiria Poetevione Maximianus. 2579: . . . C. f. Ulpia Petavione. 18878: C. Gallonius C. f. Ulp(ia) Maritimus [Po]et(ovione). *(Rom) Guarnieri ms.*: Oriund. ex provincia Pannonia superiore civitate Poetabionense. *(Ain Zana) CIL* VIII 4600: M. Valerio Maximiano M. Valeri Maximiani q. q. sacerdotalis fil. pontif. coloniae Petovionensium . . . *(St. Leu)* 9765: M. Ulpius Silamius [P]oetovi(o). *(Il Vasto d'Aimone)* IX 2865: Nata Pannon[ia superiore Aqu]is Petovio[nensibus]. *(Canossa)* XI 1016: Cives *(fem.)* Poetavionensis. *(Lyon, a. 222—235)* XIII 1890: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae L. Septimi L. f. n(atione) Pannonius d(omo) Ulp(ia) Papir(ia tribu) Petavione Marcelli-

nus ⩾. leg. I. adiutricis, item XIIII. gemine, item leg. XXX. U(lpiae) v(ictricis) S(everianae) A(lexandrianae) Aelia Clementina.

pog .. *Kalender von Coligny, Ain.*

poi '*fuit*', *nach Ernault für* *(be-)bove? *Inschrift von Monataggart: Ferguson pl.* III *fig.* 3 = *Proceedings of the Royal Irish Academy vol.* 1 *ser.* 2 *p.* 292—297: Broinienas (*lis* Broinioonas) poi (p *nach Stokes zweifelhaft*) netat Trenalugos = *(lapis)* Broiniōnis *(qui) fuit propugnatorum Trenalugūs.*

Poininus *s.* Poeninus.

Poius *M.* **Poia** *F.* *(Počitelj) CIL* III 2994: D(is) M(anibus) Erennia Rufina Poia. *(St. Paul ob Hornburg in Kärnten)* 5020: Poio Cribonis f. v. f. f.

Poli-ācus *von* Polius, Paulius, *O.* 1) Poliacus in pago Divionensi, *j. Pouilly-les-Dijon, dép. Côte-d'Or.* — 2) villa Poliacus, *j. Paillé (diß setzt* Paliacus *voraus), départ. Charente-Inférieure, arrond. Saint-Jean-d'Angely, canton Aulnay.* — 3) Poliacus, *j. Poillé.* a) *départ. Indre-et-Loire, arrond. Tours, canton Neuillé-Pont-Pierre, gemeinde Charentilly.* b) *dép. Mayenne, arr. Laval, canton Évron, gemeinde Sainte-Gemmes-le-Robert.* c) *dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Brulon.* d) *dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-Loir, gemeinde Marçon.* — 4) Poliacum, *j. Pouilley, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Audeux.* — 5) Poliacum, Pulecha, Pulicha Poleka, *j. Polch, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Coblenz, kreis Mayen. Auch in ital. O.* Pojac, Pojaco, Pojago.

Polin-ācus *O. j. Polinago, prov. Modena.*

Pol-inus *M. (Epfach) CIL* III 6010, 175: Polinus f. *(Bregenz)* 12014, 67: Polinus.

Polli-ācus *von M.* Pollius, *O.* 1) Polliacus Pauliacum in pago Attoariorum, *j. Pouilly-sur-Vingeanne, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Fontaine-Française.* — 2) Poliacum in pago Oscarensi, *j. Pouilly-sur-Saône, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Seurre.* — 3) *Paulhac (dépp. Aveyron 2, Cantal 2, Creuse 1, Haute-Garonne 1, Haute-Loire 3, Lozère 1, Tarn-et-Garonne 1).* — 4) *Paulhiac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Monflanquin.* — 5) *Pauliac (dépp. Ariège 2, Corrège 2, Dordogne 2, Lot-et-Garonne 1).* — 6) *Pauliat, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Huriel, gemeinde Treignat.* — 7) *Paulhan, dép. Hérault, arr. Lodève, canton Clermont.* — 8) *Pouillac (dépp. Charente-Inférieure 1, Dordogne 1, Vienne 1).* — 9) *Pouillat (dépp. Ain 1, Charente 1).* — 10) *Pouillé (dép. Calvados 1, Haute-Garonne 1, Loir-et-Cher 1, Loire-Inférieure 1, Maine-et-Loire 1, Vendée 1, Vienne 1).* — 11) *Pouilly (dépp. Ain 2, Aisne 2, Côte-d'Or 5 [s. 1) und* Poliacus], *Haute-Marne 1, Loire 3, Meuse 1, Nièvre 2, Oise 3, Rhône 2, Saône-et-Loire 3, Haute-Savoie 4, Seine-et-Marne 2, Yonne 1. Auch in ital. O. Pojaco, Bergamo, und Pojago, Reggio.*

Pollux *G. auch bei den Celten. (Vienne) CIL* XII 1904: D(ecreto) d(ecurionum) flaminica Viennae tegulas aeneas auratas cum corpusculIs et vestIturIs basium et signa Castoris et Pollucis cum equIs et signa Herculis et MercurI d(e) s(uo) d(edit). *(Les Fins d'Annecy)* 2526: Castori et Polluci G. Ateius Peculiar. p(rimi) p(ilaris) Apollin(em) ex stipe dupla faciendum curavit. *(Seyssel)* 2562: Deo Vintio Polluci Cn. Terenti(us) Billonis fil(ius) Terentianus ex voto. *(Paris)* XIII 3026: Castor *(nach d'Arbois der ir. held Cúchulainn = Esus = Smertullos)* [Pollux *(= Conall Cernach = Cernunnos)*].

Polmarcum *O. j. Pommard, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Beaune.*

Poloita *F. (Sens, c. a. 65 p. Ch.) MSAF* 6° *s., t.* 4 *(t. 54) p.* 119: Teponia Poloita.

Poltovia *s.* Pultovia.

Pomana *G. Arnob. adv. nationes* 3, 30: Nam si aer illa est, quemadmodum vos ludere ac dictitare consuestis Graeci nominis praeposteritate repetita, nulla soror et coniunx omnipotentis reperietur Iovis, nulla Fluvionia, nulla Pomana, nulla Ossipagina, nulla Februtis Populonia Cinxia Caprotina, atque ita reperietur inanissima esse istius nominis fictio opinionis vacuae celebritate vulgata. *(Möhn, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. u. landkr. Trier) WZ* 7 *s.* 298 = *Hettner n.* 61: Marti Smert[a]tio et Pomanæ C(aius) G(ellius) Sec[undus].

pommio *(Rom, dép. Deux-Sèvres) RC* 19 *p.* 170, *B.* 5.

Pomona *O. in Raetia. TP:* Pomone.

Pomp-ael-o(n) *oder* Pomp-elo *(cf.* Andelo), *aus M.* Pompeius *gebildet, stadt der Vascones in Hispania Tarraconensis im conventus Caesaraugustanus, j. Pamplona, prov. Navarra. Strab.* 3, 4, 10 *p.* 161: *Διὰ τούτων δὲ τῶν μερῶν ἡ ἐκ Ταρράκωνος ἐπὶ τοὺς*

ἐσχάτους ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ Οἰασῶνα πόλιν ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκυιτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας . . . Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων ὡς ἂν Πομπηιόπολις. (*Daraus Athenaeus* 14, 75 *p.* 657[f] — 658[a]: *Γράφει δ' οὖν ὁ Στράβων οὕτως· 'ἐν Σπανίᾳ πρὸς τῇ Ἀκυτανίᾳ πόλις Πομπαίλων, ὡς ἂν εἴποι τις Πομπηιόπολις, ἐν ᾗ πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Κανταβρικαῖς ἐνάμιλλοι'*). *Plin. n. h.* 3, 24: Pompelonenses. *Ptol.* 2, 6, 66: *Οὐάσκωνες καὶ πόλεις . . . Πομπελών.* *IA* 455, 5: Pompelone. *Chronica Gallica a. 511,* 651: Gauterit comes Gothorum Hispanias per Pampilonem, Caesaraugustam et vicinas urbes obtinuit. *Chron. Caesaraugustan. ad a. 541:* Francorum reges numero V per Pampelonam Hispanias ingressi Caesaraugustam venerunt. *Reccaredi edictum (Mansi* 9 *c.* 1002 *B):* Lilliolus Pampilonensis ecclesiae episcopus. *Gundemari decretum aer. 648 (Mansi* 10 *c.* 512 *B):* Ioannes Pampilonensis ecclesiae episcopus. *Isidori hist. Gothorum* 34: Pampilonam. *Concil. Tolet. XIII, a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1076 *D):* Atilani episcopi Pampilonensis. *Concil. Tolet. XVI, a. 693 (Mansi* 12 *c.* 85 *C):* Marciani Pampilonensis sedis episcopi. *Rav.* 4, 43 *p.* 311, 13: Pompelone. *(Arre bei Pamplona, a. 57 p. Ch.) CIL* II 2958: Nerone Claudio Caesare Aug(usto) Ger(manico) II, [L(ucio)] Caesio Martiale co(n)s(ulibus) VIII idus decembris, civitas Pompeionensis (*Hübner list* Pompelonensis) hospitium renovavit cum L. Pompeio [L.] f. Ani(ensi) Primiano liberis posterisq(ue) eius. Egerunt leg(ati) Sex. Pompeius Nepos, —· Sergius Crescens. 2959 *(a. 119):* Claudius Quartinus IIviris Pompe[l(onensibus)] salutem. Et ius magistratus vestri exequi adversus contumaces potestis et nihilominus, qui cautionibus accipiendis desunt, sciant futurum ut non per hoc tuti sint. Nam et non acceptarum cautionum periculum ad eos respiciet et quidquid praesentes quoque (quique *list Mommsen*) egerint, id communis oneris erit. Bene valete. Dat(um) non(is) octubri[b(us)] Ca[l]agor[r]i, imp(eratore) Caes(are) Traiano Hadriano Aug(usto) III. co(n)s(ule). 2960 *(a. 185):* Materno et Br[a]d[ua] cos. [k]al. novem. respublica Pompelonensis cum P. Sempronio Taurino Dam[a]nitano liberis posterisq(ue) eius hospitium iunxit eumque sibi civem et patronum cooptavit. Egerunt T. Antonius Paternus et [L.] Caecilius Aestivus. *(Tarragona)* 4208: C. Cornelio [C. fil.] Valenti Ni[gro]Pompae[l]onensi ob legationem [c]ensualem gratuitam summopere gestam sub imperatore p. h. c. 4234: Cn. Pompeio Gn. fil(io) Gal(eria) Pompaelonensi II vir. flam(ini) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris). 4246: Semproniae Fusci f(iliae) Placidae Pompaelonensi flaminicae consensu concili p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris) C. Cornelius Valens maritus s. p. f. *(Dax)* XIII 414: . . . Aemilius Placidus Pompaelonensis. an. X///// h. s. est.

Pompei-ācus *vom gentilicum* Pompeius, Pompeia, *O.* 1) *j. Le Mas-d'Agenais, dép. Lot-et-Garonne, arrond. Marmande. Acta martyrii s. Vincentii* 5 *ASS 9. iun.* II *p.* 167 *E—F:* Ut corpus suum ad locum alium nomine Pompeiacum, quinque ferme milibus a Nemeto constitutum, transferretur, edixit. . . . Pompeiacensis loci presbyteri. — 2) *Mont Arnaud (?) bei Vienne, dép. Isère.* [*Adonis vita s. Theudarii 7 MG SSMer.* III *p.* 528, 2 *s.:* Propiciacus vel Pompeiacus.] — 3) *S. Desiderii Caturcensis ep. mirac.* 10 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 714): Pompegiacum dicitur praedium. *Ferner in* 4) *Pompejac, dép. Gironde, arr. Bazas. canton Villandraut.* — 5) *Pompiac, dép. Gers, arr. Lombez, canton Samatan.* — 6) *Pompiac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Castillonnès.*

Pomponi-ācus *O. j. Pompignac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Créon.*

?**Pompon-isia** *M. (S. Giorgio Ingannapoltron) CIL* V 3922: Sext. Carians Sext. fil. Firminus flamen et Pomponisia Ponti fil. Severa flam.

?**Pomuna** (*aus* Portus Monoeci?), *O. j. Monaco. Rav.* 4, 28 *p.* 243, 9: Pomune. 5, 3 *p.* 339, 15: Civitas Pomune.

. . **pon-ana** *F. (Cáceres) CIL* II 717: /// /// ponana an. XX. h(ic) s(ita) e(st).

Ponc-eia *F. (Trujillo) CIL* II 620: Ponceia (Lonceia *ci. Hübner*) Bouti f. [L]ib[e]r[o p]atri l. a. v. s.

Ponchiacus Ponciacus *s.* Pontiacus.

Poncio *s.* Pontio(n).

Ponciuscinī-ācus, villa. *Pertz, dipl. n.* 35 *(c. a. 658) p.* 33, 41: Ponciusciniaco. 45: ⟨Ponciuscinia⟩co.

Pone *O. ND occ.* 33, 47: Auxilia Ursa-

rentia, Pone (*l.* ponte?) Navata, nunc Ad Statuas.

Pon-elius *M. (Caraglio) CIL* V 7838: V(ivus) Enistalus Ponelius pater Eniana uxsor Ulatunus f(ilius) v. Premelius f. Velisa uxsor v. Veturus f. Val. et Tu.

πονέμ *(nach Ernault latinisierter accus.) sonnenwendgürtel, gürtelkraut. Dioscorid.* 3, 117: Ἀρτεμισία. Ῥωμαῖοι οὐαλέντια, οἱ δὲ σερπύλλουμ, οἱ δὲ ἔρβα ῥέγια, οἱ δὲ ῥαπίουμ, οἱ δὲ τερτανάγετα, Γάλλοι πονέμ, Δάκοι ζουόστη (*cf.* ζωστήρ). *Apulei. Madaur. de herb. virt. c.* 10: Artemisiam Galli ponem, alii titumen, Daci zyred, alii zonusten, Itali serpillum maius.

Ponis *F. (Bordeaux) CIL* XIII 763: Iul. Senecian. def. an. XXXI Ponis /// /// coniux.

-ponnis in Seni-ponnis *cf.* -pennis Andoxponni.

Pontachiuggana *s.* *Cucana.

Pons Leugae *s.* I *sp.* 18—26.

Pont-ācus *O.* 1) *j. Pontacq, dép. Basses-Pyrénées, arr. Pau.* — 2) *Pontac, dép. Gironde, gemeinde Loupiac.*

Pontegune *s.* Pontico.

ponti *(Rom, dép. Deux-Sèvres) RC* 19, 170, *A* 10.

***Pontĭ-ācus** *vom lateinischen (urspr. samnit. umbr. ordinalzal) gentilicium* Pontius. *O.* 1) Poniaco (villa) *j. Poncé, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir.* — 2) *j. Pontiacq-Viellepinte, départ. Basses-Pyrénées, arr. Pau, canton Montaner.* — 3) *Pontiac, dép. Lot, arr. Figeac, canton La Tronquière, gemeinde Gorses.* — 4) *Pontic, dép. Gers, arr. und canton Auch, gemeinde Barran.* — 5) Ponchiacus Ponciacus, Pontiaci ecclesia, *j. Poinchy, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Chablis.* — 6) *j. Poincy, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Meaux.* — 7) *j. Poncey-lès-Athée, départ. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Auxonne.* — 8) Ponti-acus, *j. Saint-Sorlin, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon.* — 9) *j. Ponty, in Belgien bei Bouge, Namur.*

Pontiсĭ-ācus *O. j. Pionsat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom. Greg. Tur. lib. vitae patrum c.* 12, 1: Se inter secreta silvarum Ponticiacensium Arverni territurii abdidit.

Pontic-o(n) villa, *j. Ponthion en Perthois, départ. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont. Greg. Tur. h. F.* 4, 16 (23): Apud Ponticonem villam. 6, (37): Ad Pontigonem villam. *lib.* 4 *de virt. s. Martini c.* 41: Maurellus quidam ex domo Ponticonensi. *Pertz dipl. n.* 94 *(a. 726) p.* 84, 10. 39: Pontegune in palatio nostro.

? **Ponti-cus** pagus. *Vita (alia) Fursei* 2, 1, 2 *ASS 16. ian.* II *p.* 49: Per Ponticum pagum.

Ponti-lema (*lis* Ponti-leuva?), **Ponti-leuga** *O. j. Pontlieue, dép. Sarthe, arr. und canton Le Mans. Vita Haduindi* 1, 3 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Pontilemalensis xenodochii. Xenodochium in Pontilema in honore s. Martini fecerat ... 4: In praefato xenodochio Pontilema. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615), t.* 1 *p.* 200: Ad basilicam domni Martini ad xenodochium, quae est ad Pontileugam. *p.* 203: Stratae, quae vadit ad Pontileuguam *s.* Pons Leugae I *sp.* 18—26.

***Pontili-ācum** *vom röm. gentilicium M.* Pontilius *(aus Pontius), in O.* 1) *j. Pontailler-sur-Saône, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon.* — 2) *Pontaillac, dép. Charente-Inférieure, arr. Marennes, canton Royan, gemeinde Vaux.* — 3) *Pontéjac, dép. Gers, arr. Auch, canton Saramon, gemeinde Tirent-Pontéjac.* — 4) *in belg. O. Pontillas, gemeinde der belg. prov. Namur.* — 5) *j. Ponteacco, friul. dial. Ponteà.*

Pontinĭ-ācus *O. j. Pontigny, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny-le-Châtel. Greg. Tur. lib. vitae patrum* 18, 1: Monasteriis, id est Taurisiacum, Oniam atque Pontiniacum.

Pontio *s.* Pontivus.

***Ponti-o**(n) *ableitung vom gentilicium* Pontius. *O.* 1) Poncio [*saec. 11*] *j. Poisson, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Paray-le-Monial.* — 2) *Poinson-les-Fays, dép. Haute-Marne, arrond. Langres, canton Fayl-Billot.* — 3) *Poinson-les-Grancey, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Auberive.* — 4) *Poinson-les-Nogent, dép. Haute-Marne, arr. Chaumont, canton Nogent.* — 5) *Poinsenot, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Auberive.* — 6) *Poinçon-les-Larrey, départ. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Laignes.* — 7) *Poinçon, départ. Nièvre, arr. Cosne, canton Donzy, gemeinde Colméry.* — 8) Ponzo [*saec. 12*] *j. Ponson, dép. Basses-Pyrénées, arrond. Pau, canton Montaner.*

Pontis? *(Idro) CIL* V 4891: [V]osis Pontis f. ... dassus et Cussae Gassumi f. uxori et [E]lvidiae Vosis f. Edrani.

Pontivus *O. j. Le Ponthieu, gau in Nord-Frankreich, départ. Somme. Miracula s. Fursei* 1, 5 *ASS 16. ian.* II *p.* 42: In

pagum Pontivum. *Cartulaire de l'abbaye de Saint Bertin ed. Guérard p.* 49: In pago Pontivo. — **Wic in Pontio** *(en Ponthieu) zerstörter ort an der mündung der Canche, bei Étaples, dép. Pas-de-Calais, arr. Montreuil-sur-Mer* (s. Quentovic.). *Merow. münzen Belfort* 4981 (= *Prou* 1120. 1121): IN HVVIC POИTIO. 6508 (= *Prou* 1122): VVIC IN PONTIO.

10 **Pont-o**(n) *M. (Furbolc, Casaglia) CIL* V 4547: Boduisso Coipilloni et Bena Criponi et Ponto Boduissonis et Ersea Vorvodisius Crera Boduissonis s. e.

pont-ō(n) *aus* *qontōn; *davon kommt engl. franz.* pontoon, ponton, *engl.* punt; *mgr.* ποντογέφυρα *schiffbrücke, nach Bezzenberger zu gr.* κοντός *ruderstange,* κοντωτά *mit ruderstangen fortgeschobene schiffe?* 1) *ein gallisches transportschiff. Caes. b. c.* 3, 29, 3:

20 Pontones, quod est genus navium Gallicarum, Lissi relinquit. *Gell.* 10, 25, 5: Pontones. 2) *färe, schiffbrücke, ponton. Paulus Dig.* 8, 3, 38: Flumine interveniente via constitui potest, si aut vado transiri potest aut pontem habeat: diversum, si pontonibus traiciatur . . . Usque ad flumen, in quo pontonibus traiciatur. *Auson. edyll. gramm.* 12, 10: Lintribus in geminis prostratus ponto sit, an pons. *Davon* **pontonium,** ii,

30 *n. kleine färe. Isidor. or.* 19, 1, 24: Pontonium (Potonium *cod. Wolfenb.*) navigium fluminale, tardum et grave, quod non nisi remigio (remigium *cod. Wolf.*) progredi potest. [*ae. gloss. p.* 181, 30. 387, 32 *Wright*[2]: Pontonium *flyte*].

Pontōnis *O. j. Pontonx-sur-l'Adour, dép. Landes, arr. Saint-Sever, canton Tartas.*

Ponzo *s.* *Pontio(n).

? **Popa** *F. zu gall.* *pop- *(kochen) für*

40 *qoq *für* *poq, *w.* pobi. *(Karden, reg.-bez. Coblenz) CIR* 715: D(is) M(anibus) Lallio Atticino defuncto fratri pientissimo et Popae matri Popillianus matri et fratri fecit.

Popeo *oder* **Popia** *ogam. (Wales, county Glamorgan) IBCh.* 69 = *Rhŷs, Lectures on welsh philology*[2] *p.* 386 = *Archaeologia Cambr.* 5. *ser., t.* 16, *fasc.* 2, *april* 1899: Punpeius Carantorius*und* Pope : : : . . . .

* **Popili-ācus** *von M.* Popilius, *O.* 1) *j.*

50 *ein Poillé. Vita (alia) Domnoli* 4 *ASS* 16. *mai* III *p.* 611 *E:* (In) Popiliaco. 2) *j. Poviago, Piacenza.*

Popilla *s.* Popillus.

Popini-ācus *von M.* Popinius, *O. j. Pogny, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Marson.*

Popiniagas *O. j. Poigny, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Rambouillet.*

Pop-ita *M. (Tonco) CIL* V 7456: P. Equlnius P. f. Popita Cominia St. f. uxor P. Equinius P. f. Pol. Ingenuos . . Equlnius P. f. Pol. filius sex. vir.

Poppa *F. (Lyon, Trion, seit Domitian) CIL* XIII 1868: D(is) M(anibus) et memo- 10 riae G. Mansueti Terti veter(ani) leg. XXII pr. p. f. missus honestá miss(ione) [ex bf.] proc. h(eredes) eius ex [Ge]rmania superi(ore) Mansuetia Poppa soror et T. Lib. Iustus veteranus p. c. et sub ascia dedicaverunt. H(ic) c(onditus) e(st). *(Lyon) Boissieu p.* 498 = *Allmer u. Diss. n.* 401 *p.* 410: Valeriae Poppae.

Poppa *personenname. Form.* 231 (1 *p.* 281 *Rozière*). 20

Poppal-enus *M. (La Mentana) CIL* XIV 3945: T. Titius T. f. Ser(gia) Poppalenus.

Popp-allus *M.* [*Turin*] *CIL* V 8122, 6: Marini ad Poppallo erupta.

Popp-ausius *M. (Kreimbach, rheinbair. bez.-amt Kusel, saec. 2) WK* 18 (1899) *Nr.* 7/8, *sp.* 115: D(is) M(anibus) Poppausio Cossetioni et coniugi eius et filio defuncto h(eres) fac(iendum) cur(avit). 30

Poppi-āca *(Padua) CIL* V 3019: Poppiaca Valeri[a]na.

Popp-illus Popilla = *lat.* Coccillus, *umbr. cogn., woher röm. gentilic.* Popilius, √ *lat.* coquere, coquina, *bret.* pibi *(kochen). gall.* *pop-to-s *gekocht, part. perf.* pobet, *adi. bret. (Léon)* poaz. *(Lyon) CIL* XIII 2023: D(is) M(anibus) et memori[ae] aeternae Poppilli natio[ne] Sequano, civi Lugudunensi, negotiatori artis prossariae, adpertinentis et 40 honorato corpor[is] utriclariorum [et co]rpor[is sagariorum]. *(Trion)* 2237: Popillæ Affrae.

Popp-ius *M. (Völkersgewann, reg.-bez. Trier) CIR* 764: D(is) M(anibus) Poppius Secundinus sibi et suis fecit. *(Mainz) WK* 2 (1883) *sp.* 72: D(is) M(anibus) Poppio Afro.

Popp-o(n) *M. cogn. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 435′: Poppo f(ecit). *(Arles)* XII 50 5701, 5: Poppo f(ecit). *(Vienne)* 47: Ta-t(ius) Pop(po) V(iennae) f. 50: Tit(ius) Poppo V(iennae) f(ecit). *(Anthée):* POPPV.

Popp-ua *F. (Altrip) CIL* XIII 6132: . . . ia Poppua.

Poptis, *vicus? (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 69: Poptis *(gen.)*.

? **Popus-itus** *cf.* Pupusa, *M. Greg. Tur. lib. vitae patrum* 15, 3: Caecus quidam Popusitus nomine.

Pora *M. (Langres) CIL* XIII 5781: Iul. Anexia M. Iuli(i) Pora *(nomen viri fortasse corruptum vel in fine mutilum)*.

Porci-ācus *von M.* Porcius, *O. j. Pourcy, dép. Marne, arr. Reims, canton Châtillon.*

Porcifera *s.* Porcobera.

Porci-o(n) *von M.* Porcius. *(Salvore) CIL* V 480: P. Trosius C. f. Porcio.

Por-co-bera Pro-co-bera *ligurisch; lat.* Porcifera, *fl. j. Polcevera bei Genua. Plin. n. h.* 3, 48: Flumen Porcifera. *(In valle Porciferae, a. 117 a. Ch.) CIL* I 199 = V 7749 *lin.* 9 *sq.*: In flovium Procoberam. inde flovio Procoberam. 14: Procobera. 22: In flovium Porcoberam. 23: In floviom Porcoberam.

Porcomioveas. *(Lamas de Moledo bei Vizeu) MLI p.* 184 *n.* LVII: Rufin(us) et Tiro scripserunt. Veamnicori doenti anucom Lamaticom crouceaimaca reaicoi. petravio [et] Adom. porcomioveas Caeilobricoi.

Πορηδόραξ *s.* Eporēdorix.

* **Pŏr-ĭo-s Por-ius,** *w.* Pir, *bret.* Pyr, *M. Suet. Gai.* 35: Essedario Porio ob prosperam pugnam servum suum manumittenti. *(Llech Idris bei Traws Fynydd, Merionethshire) Rhŷs*[2] *376 = Archaeol. Cambrensis, april 1897:* Porius hic in tumulo iacit. homo planus fuit; *cf.* Vorti-pori *(vocativ)*.

pŏri-s *nach Stokes von* *qŏris, *gen.* qŏrijos, *ableitung von* √qer *machen, in britt.* Votepori-s, *urir.* Voteqoris, *urcelt.* Votiqori-s, *cf.* Porius.

Porli-ācus *O. j. Porly, dép. Yonne, arr. Avallon, canton L'Isle-sur-Serein, gemeinde Joux-la-ville.*

Porr-o(n) *M. cogn. (Aramon bei Nimes) CIL* XII 2817 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1498: ToutodIvicI AntilllI f. et Iuliae Porronis f(iliae).

? **Porrus.** *(Cività Castellana) CIL* XI 3116: Senatus municipesque C. Aconio C. f(ilio) Porru. IIII vir(o) i. d. s. c. pontifici praefecto perpetuo. 3117. 3118: C. Aconius C. f. Porrus. 3119: C. Aconius L. f(ilius) Porrus q. X vir. sc. pro IIII vir.

Portag-ius *M. Vita Betharii* 11 *ASS 2. aug.* I *p.* 171 C: Portagius.

Port-ensis pagus, *j. le Portois. Pard. dipl. n.* 118 *(a. 553), t.* 1 *p.* 81: In Portensi territorio . . . In solo Portensi. *p.* 83: Portensi (ecclesiae). *Vita Agili* 1, 2 *ASS 30. aug.* VI *p.* 575 *A:* Portensi territorio nobilissimis natalibus oriundus.

Portin *O. j. Port-sur-Saône, dép. Haute-Saône, arr. Vesoul. Rav.* 4, 27 *p.* 242, 2.

Portus Cale *O. j. Porto. Hydat. chron.* 175: Ad locum, qui (loco, ubi) Portumcale (Portugale) appellatur. 187: Aioulfus . . . Portucale moritur. 195: Portumcale castrum. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Constantius Portugalensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. IV, a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *D):* Ansiulfus Portugalensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VI, a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *D):* Usibefus ecclesiae Portugalensis episcopus. *Historia Pseudo-Isidoriana* 14: Conimbriam, quae est in terra Portugalensi. *s.* Cales.

Posci-ācus *O. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 15 *n.* 256 *(a. 632):* Locella duo, Posciacum et fontem Lagnis, quae posita sunt in pago Latescinse.

? **Pŏsēni** *V. Appian. Illyr.* 21: Ἰάποδες μὲν οὖν οἱ πέραν Ἄλπεων τότε πρῶτον Ῥωμαίων ὑπήκουσαν· καὶ αὐτῶν Ποσηνοὺς ἀποχωρήσαντος τοῦ Καίσαρος ἀποστάντας ἐπιπεμφθεὶς αὐτοῖς Μᾶρκος Ἕλουιος εἷλε, καὶ τοὺς μὲν αἰτίους ἔκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέδοτο.

Posili-ācum (villa) *O. j. Pouzillac, dép. Gard, arrond. Uzès, canton Remoulins.*

Posi-mārus *M. (Bogdány bei Waitzen) CIL* III 3647 = 10589: D(is) M(anibus) P. Petron. Urso eq. tub. coh. II Alp. vivi Iul. Posimarus ⊦eic IIpius piienii//.

Possu-nus? *M. fig. (Nijmegen) Schuerm.* 4389: Possun(us).

Postenni-ācus villa. *Pérard p.* 8. *Chronicon s. Benigni p.* 40—41 *(a. 610)*.

Postumī-ăcus *von der röm. patric. gens* Postumia, *O.* 1) Posthimiagus (locus), *im dép. Seine-et-Oise. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 244 *(a. 697)*. — 2) Postumiacus, *j. Potangey, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Genlis, gemeinde Aiserey.* — 3) Postimiacum, *j. Pouthumé, dép. Vienne, arr. Châtellerault.* — 4) Postengi, Postingiacum, Postengiacum, *j. Potangis, départ. Marne, arr. Épernay, canton Esternay.*

Potaissa *dacisch? nebenform* Patavissa, *mit anlenung an das venetische* Patavium, *O. j. Torda in Ungarn. Ptol.* 3, 8, 4: Πατρούισσα (*lis* Παταούισσα). *Ulpian. lib.* 1 *de censibus Dig.* 50, 15, 1, 9: Et Patavissensium vicus, qui a Severo ius coloniae impetravit. *TP:* Patavissa. *Rav.* 4, 7 *p.* 188, 9: Patabissa. *(Torda) CIL* III 913 = 7689: [Trib.? leg.] ad. Anto[nin(ianae)? . . . .] mun(icipii) S(eptimii) Pot(aissae). *(Carlsburg)* 1030: Iunoni reginae C. Aelius Primus dec(urio) c(ivitatis) [P]ot(aissae). *(Ajton bei Torda, a. 109/110)* 1627: A Potaissa Napocæ m. p. X. *(Salona)* 2086: Aur(elius) Aquila dec(urio) Patavisesis ne[g(otiator)] ex pro(vincia) Dacia. *(Várfalva)* 7709: C[ol. Pot.]. *(Carlsburg, nicht vor Septimius Severus)* 7804: C. Ant(onio) C. fil. Papir(ia) Valentino q(uondam) dec(urioni) col(oniae) Apul(i) C. Ant(onius) Agrippinus a milit(iis), dec(urio) col(oniae) Napoc(ae) et munic(ipii) Pot(aissae) fil(ius) et Gali Ant(onii) Marcellus, Agrippinus dec(uriones) col(oniae) Apul(i), Marcella et Agrippina nepot(es) eius. *Kaum ist (Trivento) CIL* IX 2600: Curator viae Traianae Pataesinae *zu Potaissa in Dacien zu beziehen, wie Mommsen EE* 4 *n.* 200 *will; cf. CIL* III *p.* 1382.

Potati-ccus *M. (Northwold, Norfolk) CIL* VII 1336, 840: [P]otaticcus fe(cit)?

potea *(Rom, dép. Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *B* 6: Pot(g?)ea.

Pot-entum *O. j. Pouant, départ. Vienne, arr. Loudun, canton Monts. Merow. münze saec. 7. Belfort n.* 3677 = *Prou* 2337: POTENTO FIT.

Pothus *M. (Rom) CIL* VI 6234: Pothus Germanus.

?**Pot-ia** *F. (Venedig) CIL* V 2245: C. Murius C. f. sibi et Potiae M. f. Secundae.

Potimusa, insula in qua Gades. *Plin. n. h.* 4, 120.

Potincacum *aus* *Poten-tī-ăcum, *j. Château-Ponsac, dép. Haute-Vienne, arr. Bellac. O. Merow. münze. Belfort* 3676 = *Prou* 2000: + ⁻POTINCACO CAS(tro).

Potovione *s.* Poetovio(n).

Pott-acus *M. (Bartlow hills, Essex) CIL* VII 1336, 843: POTTACVΣ. *(London)* 844: Pottaci. *(Poitiers; Vichy):* Pottacus.

Pott-ālus *M. [München] CIL* III 6010, 167: Pottalus.

Pott-ia *(Meylan bei Grenoble) CIL* XII 2286: D(is) M(anibus) L. Primi Valeri et Pottiae (Potitiae?) Carillae Primi Vassillus et Valeria parentib(us).

Pott-ina. *Gallische goldmünze der Treveri. Muret-Chab.* 8825—8831: *R* POTTINA.

Pott-inus *M. (Athen) CIL* III 559: M. Acilius Pottinus medicus colonia Bononia M. Acilius Achillaeus [l]ib. patrono ob merita eius.

Pottus *M. (Im Varus-walde bei Tholey, reg.-bez. Trier, kreis Ottweiler) CIR* 752 = *Hettner, Trier n.* 209: D(is) M(anibus) Primanius Ingenu(u)s sive Pottus sibi et Sementiniae Gabrille coi[u]gi defuncte [s]uisque v. f.

ΠOV. *Münzen der Lemovices. Muret-Chab.* 4538: ΠOV. 4539 *(Moulins):* ΛΠOV. 4541 *(Limoges):* ΠOV. 4542: /ΛΠOV. 4543: VΠOΛ. 4549 *(Breith):* ΠΛON; *die letztere in silber, die fünf andern in gold.*

poura *(Rom, Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *A* 9: Poura. *Vgl.* pura *A* 7.

Povisi *V. Nenn. h. Brit.* 35: A semine illorum omnis regio Povisorum regitur usque in hodiernum diem.

Pozī-ăcus *O. j. Poiry, dép. Yonne, zerstörtes Dorf, wo j. Vaux, arr. und canton Auxerre.*

praella *s.* caelia I *sp.* 675, 23.

Praemiacus *s.* Primiacus.

Praesāmarci *s.* Praestamarci.

Praesidium *s.* Isurion.

praeso-ndo. *(Arroyo del Puerco) CIL* II 738 = *MLI p.* 181 *n.* XLVI: Ambatus scripsi carlae praisom secias erba muitieas. arimo(m) praesondo . singeie[t]o ini . ava . indi . vea un . indi . vedagarom. teucaecom indi. nurim . i[t]e ude[a]ec . rurseeco ampilua indi.

Praesta-marci *nach d'Arbois de Jubainville compos. von* *praesta- = *air.* cróes, crois *gl. cupedia,* cráes *gl. gula, nir.* craos *m. excess, gluttony und* marco-s *pferd, also 'gourmands (gloutons, gros mangeurs) comme des chevaux'. V. vom fl. Tamaris (j. Tambre) in Galicia, prov. Coruña, bis zum Sars (j. Sar). Mela* 3, 1, 9—11: Frons illa aliquamdiu rectam ripam habet, dein modico flexu accepto mox paululum eminet, tum reducta iterum iterumque recto margine iacens ad promunturium, quod Celticum vocamus, extenditur. (10) Totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Grovi, fluuntque per eos Avo, Celadus, Nebis, Minius et cui Oblivionis cognomen est Limia. Flexus ipse Lam-

briacam urbem amplexus recipit fluvios Laeron et Ullam. (11) Partem, quae prominet, Praesamarchi habitant, perque eos Tamaris et Sars flumina non longe orta decurrunt. *Plin. n. h.* 4, 111: Conventus Lucensis, a flumine Navia Albiones Cibarci cognomine Namarini, Iadovi, Arroni, Arrotrebae. Promunturium Celticum, amnes Florius, Nelo. Celtici cognomine Praestamarci, Cileni.

Prẹuneius *s.* Prunidis.

praiso-m *s.* praesondo.

Pras-ius *M. (Alcalá la Real, a. 139—161) CIL* II 1643: C. Annius Prasius Ipolcobulculesis Apueaclesis incola ob honorem seviratus et gratuitum aquae usum quem s[a]epe am[i]simus redd[itum].

Prasmon *O. in Galatien. Itin. Burdig. p.* 575, 2 *W.* = *p.* 15, 13 *Geyer:* Mutatio Prasmon (trasmon *cod. Veron.*).

Prass-o(n) M. *(London) CIL* VII 1334, 40: ƎOXOSSAЯꟼ = Prasso(nis) of(ficina).

Prassone Parssone villare, *O. j. Bärendorf im Elsaß, canton Drulingen, kreis Zabern. Trad. Wiz.* 234: Parssoneuilla. 237: In Prassonevillare.

?**Prastina** *M. (Brescia) CIL* V 4769: C. Prastina Agathangelus.

Prasu-tăgŏ-s, *nach d'Arbois de Jubainville zu* Praesa-marcī, *M. könig der Iceni in Brittanien und mann der Boudiccā, † 62 p. Ch. Tac. a.* 14, 31: Rex Icenorum Prasutagus, longa opulentia clarus, Caesarem heredem duasque filias scripserat, tali obsequio ratus regnumque et domum suam procul iniuria fore. Quod contra vertit, adeo ut regnum per centuriones, domus per servos velut capta vastarentur. Iam primum uxor eius Boudicca verberibus adfecta et filiae stupro violatae sunt.

Prausī *V. in Gallien. Strab.* 4, 1, 13 *p.* 187: *Τὸν ἄλλον* (?) *Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς Πραῦσόν τινές φασιν (hat dem gau der Prausen angehört).*

Prav-aus (*aus* *Prav-avos), *oder* **Prav-aīus** *M. (Bingerbrück) CIR* 742: Aurelius Pravai f. Daverzus mil(es) ex coh(orte) III Delmatarum.

Prav-ius *M. (Junto a Sorihuela) CIL* II 3245: D(is) M(anibus) s(aerum) Pravii an. XXXV. s. t. t. l.

Prec-ele *O. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 5, 20: Fundus Precele.

Preci-ācus *O.* 1) *j. Notre-Dame de Prix, sur la Mayenne?* — 2) *In Priziac, dép. Morbihan, arr. Pontivy, canton Le Faouët.* — 3) *Prizy, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles.*

Precigneyum *s.* Prisciniacum.

Preci-o(n) *M. (Tétény) CIL* III 3400: Terso(?) Precionis f(ilius) Scordisc(us) eques alae Fro(ntinianae) tur(ma) Lobasini ar(morum) cus(tos) an(norum) XX. . . [stipendiorum] XVI. *(Deutsch-Altenburg)* 11227: H(ic) s(itus) e(st) Pre[cio?] Ta . .

Prec-ius *M. (Pola) CIL* V 35: C. Precius Felix Neapolitanus.

Prem-ant-ia *fl. j. Prims, Prinz.*

?**Prematuina** *venetisch. (Montebelluna) Pauli n.* 37*: Prematuina.

Prem-elius *M. (Busca) CIL* V 7838: V. Enistalus Ponelius pater Enania uxsor Vlatunus f. v. Premelius f. Velisa uxsor v. Veturus f. val. et tu.

Premī-ācus *s.* Primiacus.

Preni-cus mons, *ligurisch; cf. bach* Perneco. *(In valle Porciferae, a. 117 a. Ch.) CIL* I 199 = V 7749, 20: In montem Prenicum.

prenno- *'baum, bauholz'*, o- *stamm, neutr.? für* *qrenno-s, prenn *(lignum) in* sloit -prenou *in den gloss. Bern., air.* crann crand *m.* (*qranno-), *gen. sg.* cruinn, *gael.* crann, *manx* croan, *cy.* pren *m., pl.* preniau, *w.* prenn, pren, *corn.* pren *m., pl.* prennyer, *mbret. Cath.* prenn *boys, armor.* prenyer *(bräune), nbret.* prenn *m., villeicht vw. mit lat.* quernus *(eiche), gr. πρῖνος (nach Stokes zu πρέμνον), an.* hlynr hlunr *platanus, ahorn, linde, russ.* klenŭ *ahorn? De nominibus Gallicis* 16: Prenne (*acc. sg. eines neutralstamms auf* -i) arborem grandem. *In ir. O.* Crannach, Crannagh = *Qrenn-ācā; *s. auch O.* Cranna.

Prensens *(Tabajd bei Vaál) CIL* III 3374: Prensens Annamatre ann. VII. h. s. e. pater fil. t. m. p.

Prent-ius *M. (Lauingen) CIL* III 5878: Prentius.

Pres-ia *F. (Tarragona) CIL* II 4324: Memoriae Saturnini v. ex Bracara sibi et Presiae uxori Iulia Antistia soror.

Prĕtanis *aus* Prĭtanis, *w.* Prydain *(s. 2. a. Ch.), aus* *Qrĕtanis *oder* *Qrĭtanis; ***Πρετανοί*** *ist ein anderes wort als Βρεταν.,* Brittanī; *beispiele s. dort.*

Pria-nnu? *(Le Mans) Mowat, Notice épigr. p.* 68: Decanni *oder* Prianni?

priavimo *(Rom, Deux-Sèvres) RC* 19,

170 *B* 6—7: Priavimo. *cf.* compriato *B* 3—4.

Prici-anus *M.* [*Lyon*] *CIL* XIII 10001, 413: PRICIAN.

Prici-lla *F.* *(Autun)* *CIL* XIII 2751: D(is) Pricilla. ✠ / Nertomarl uxor Suadugenu f(ilia).

Pricorn-ia *O. in Mysien. Hierocl.* 657,5: Πϱικοϱνία.

Prikou(s) = *gallisch* *Brigo-vo-s *zu* brigo- *(virtus) oder für* *Brigo-v(esus *oder* -vix). *Goldmünze der Salassi, gefunden in Colombey bei Monthey an der Vièze im unteren Rhône-tal, canton Wallis. Dict. d'arch. celt. pl. des monn. n.* 32 = *RNF* 1861 *p.* 343 = *Pauli n.* 6 *s.* 5: PRIKOV.

Pricus *M.* *(Westerndorf)* *CIL* III 6010, 169: Pricus feit.

Prig-onius *M.* *Vita Aigulphi* 2, 18 *ASS* 3. *sept.* I *p.* 747 *A:* A beato Prigonio.

Prilī-āco *O. j. Pruillé-le-Chétif, départ. Sarthe, arr. und canton Le Mans.*

***Primarī-ācum** *von* Primarius, *O.* 1) *frz. Prémery, dép. Nièvre, arr. Cosne.* — 2) *j. Fremariacco, Friuli.*

Primī-ācus *M. von* Primius, *diß vom cogn.* Primus, *O.* 1) *j. Preignac sur la Garonne, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Podensac. Venant. Fortun. carm.* 1,20, *tit.* 6: De Praemiaco (Primiaco *L* Remiaco *R*) villa Burdegalensi. *v.* 5 *sq.:* Cui quae digna loquar? si syllaba quarta recedat, / Praemĭăcum pollens, praemia nomen habes . . . — 2) *Tardif, Monuments historiques p.* 637 *(a.* 689*)*; *cf. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 209: Premiacus *im pagus Aurelianensis.* — 3) Primiacus villa *j. Prangey, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Longeau.* — 4) *Luché-Pringé, dép. Sarthe, arrond. La Flèche, canton Le Lude.* — 5) *Pringy, départ. Aisne, arrond. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front, gemeinde Rozet-Saint Albin.* — 6) *Pringy, dép. Allier, arrond. Moulins, canton Souvigny, gemeinde Agonges.* — 7) *Pringy, dép. Marne, arrond. und canton Vitry-le-François.* — 8) *Pringy, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Annecy.* — 9) *Pringy, dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Melun, arr. Meaux, canton Lisy-sur-Ourcq, gemeinde Barcy und canton Dammartin, gemeinde Monthyon.*

***Primicī-ācus** Primiceium, *O. j. Méry-et-Prémecy, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Primi-llo(n) *(Sabbio-Chiese)* *CIL* V 4896 *add. p.* 1081: Primillonis Secundi.

Primn-ia *F.* *(Mainz)* *CIR* 1089: D(is) M(anibus) Primniae Comitillae, quae vixit annis .XX. cives Mediomatrica.

Primulī-ācum (praedium) *von M.* Sulpicius Primulus (*CIL* XIII 586), *O. Prémiliac bei Saint-Sulpice-d'Excideuil, dép. Dordogne, arrond. Nontron, canton Lanouaille. Paulin. Nolan. epist.* 31, 1. 32, 7: Apud Primuliacum. *Vgl. Le Blant, Inscr. chrét.* II *n.* 594 *p.* 388.

Prin castellum *O. j. Berncastel, im preuss. reg.-bez. Trier. Rav.* 4, 26 *p.* 234, 6: Princastellum.

Princulo. *Brunetti, Cod. dipl. Toscan.* 1 *n.* 8 *p.* 443 *(a.* 715*)*: Princulo.

Princus *M. Iulii Capitolini vita Clod. Alb.* 7, 5: Infantulo tuo Pescennio Princo.

prinni *auch* prini, prinn, prin, pri, *auch* prinno, prino *auf dem kalender von Coligny, Ain. Vgl.* Com-prinnus, Conpriniaco.

Prin-o(n) *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a.* 570*)*: (Villa) Prinonis.

Prisci-ācus *ableitung vom gentilicium* Priscius, *diß von* Priscus, *O.* 1) Prisciacus collis *im départ. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Beaufort-en-Vallée. Magnobodi vita s. Maurilii* 6 *ASS* 13. *sept.* IV *p.* 73 *A:* Remanserat diutius iuxta oppidum ipsius vici Calonnae collis, qui vocatur Prisciacus, diversis adhuc idolorum titulis repletus. *Vita b. Maurilii* 7, 28 *MG a. a.* IV 2 *p.* 87, 29—31: Non longe vero a praescripto vico Calonnae, cui vir beatus praeerat quemque sedulus incolebat, erat quidam collis Prisciacus nomine diversis idolorum titulis decoratus. — 2) *In der Auvergne. Testam. Elaphii bei Pard. dipl. t.* 2 *p.* 423 *(a.* 565*)*: Prisciacus (villa). — 3) *Vita Winebaudi* 7 *ASS* 6. *apr.* I *p.* 574 *E:* De villa Prisciacensi. — 4) Prisciacus, *im pays de Chambly, départ. Oise. Tardif, Monum. histor. p.* 637, *col.* 2 *(a.* 689*)* = *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 210. — 5) Villa Prisciacus *bildet jetzt* 2 *gemeinden Précy-Notre-Dame und Précy-Saint-Martin, départ. Aube, arr. Bar-sur-Aube, canton Brienne-le-Château.* — 6) Villa Prisciacus *im Poitou.* — 7) Villa Prisciacus *im Autunois.* — 8) Villa Prisciacus, ager Prisciacensis, *j. Prissé, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon.* — Prisciacus *weiter erhalten in Précy, départ. Yonne, arr. Joigny, canton Saint-Julien-du-Sault, und arrond. Avallon, canton Vezelay,*

gemeinde Pierre-Perthuis; Précy-le-Sec, dép. Yonne, arrond. Avallon, canton L'Isle-sur-Serein; Précy, départ. Cher, arrond. Sancerre, canton Sancergues; Précy, dép. Nièvre, arr. und canton Château-Chinon, gemeinde Château-Chinon-Campagne, und arr. Clamecy, cant. Brinon-les-Allemands, gemeinde Guipy, und arrond. Nevers, gemeinde Saint-Pierre-le-Moutier, gemeinde Livry; Précy-le-Grand, 10 *dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Corbigny, gemeinde Cervon; Précy-sous-Thil, départ. Côte-d'Or, arr. Semur; Précy-sur-Oise, dép. Oise, arrond. Senlis, canton Creil; Le Haut et le Bas Précy, dép. Saône-et-Loire, arrond. Charolles, canton Marcigny, gemeinde Anzy-le-Duc, und canton Gueugnon, gem. Nenvy-Grand-Champ; Précy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Claye. — Pressy, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Pol-sur-Ternoise,* 20 *canton Heuchin; Pressy-sous-Dondin, départ. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Saint-Bonnet-de-Joux, und 2 Pressy im départ. Haute-Savoie, arr. Bonneville, canton Cluses, und arr. Annecy, canton Rumilly, gemeinde Moye. Précey, départ. Manche, arr. Avranches, canton Ducey. Pressac, départ. Vienne, arr. Civray, canton Availles. Pressac, dép. Charente, arr. und cant. Confolens, gemeinde Saint-Christophe; départ. Charente, arrond.* 30 *Confolens, canton Chabanais, gemeinde Saint-Quentin. Pressac, dép. Haute-Loire, arrond. Brioude, canton Blesle, gem. Saint-Étienne-sur-Blesle. Prétieux, dép. Loire, arr. und canton Montbrison. Preyssac-d'Excideuil, dép. Dordogne, arr. Périgueux, canton Excideuil. Preyssac, départ. Dordogne, arrond. Périgueux, canton Thenon. Preyssac, dép. Haute-Loire, arrond. Puy, canton Cayres. Preyssac, dép. Haute-Loire, arrond. Brioude,* 40 *canton La Chaise-Dieu, gemeinde Jullianges. Prayssac, dép. Lot, arrond. Cahors, canton Puy-l'Évêque.*

Prisciani-ăcus (vicus), *ableitung vom gentilicium* Priscinius, *diß vom cogn.* Priscinus, *O. j. Saint-Didier-sur-Chalaronne, dép. Ain, arrond. Trévoux, canton Thoissey. Passio sancti Desiderii ep. Vienn.* 11 *MGSS Mer.* III *p.* 642, 5: Prisciniaco vico. (6) *p.* 647, 32 *sq.:* Quando translatus est ab 50 territorio Lugdunensi de Prisciniaco villa in suburbio Viennensi in ecclesia beati Petri. — 1) Prisciniacensis vicus, Priscigneyum, *j. Pressigny-le-Petit, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton Pressigny-le-Grand. Greg. Tur. vitae patrum c.* 8, 91: Apud vicum Prisciniacensem. — 2) Prisciniacus, *j. Pressagny-l'Orgueilleux, dans le Vexin, départ. Eure, arrond. Les Andelys, canton Ecos. Tardif, Monuments historiques p.* 19. *Marquis de Blosseville, Dictionnaire topographique du département de l'Eure p.* 175 *(a. 682 oder 683):* Villa, cui vocabulum est Prisciniacus. — 3) Prisciniaca villa. *Vita Menelei* 1, 5 *ASS 22. iul.* V *p.* 309 *D:* Prisciniaca villa. 11 *p.* 310 *D:* Villa sit natus Priscinia. — 4) Presiniacus *j. Pressagny-le-Val, dép. Eure, arr. und canton Les Andelys, gemeinde Notre-Dame-de-l'Isle.* — 5) Prisciniacus, *j. Précigné, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Sablé.* — 6) Prisciniacus *zur abtei Saint-Ouen in Rouen.* — 7) *Pressignac, départ. Charente, arrond. Confolens, canton Chabanais.* — 8) *Pressignac, dép. Dordogne, arr. Bergerac, canton Lalinde.* — 9) *Pressigny, dép. Loiret, arrond. Montargis, canton Châtillon-sur-Loing.* — 10) *Pressigny, dép. Haute-Marne, arrond. Langres, canton Fayl-Billot.* — 11) *Pressigny, dép. Deux-Sèvres, arrond. Parthenay, canton Thénezay.* — 12) *Pressigny, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Nérondes.* — 13) *j. Selles-sur-Cher, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin. Vita s. Eusicii bei Labbe, N. B.* 2 *p.* 374: Locus antiquo miraculo Prisciniacus dictus, super Charum fluvium positus.

Prisperi-ăca *j. Pipriac, départ. Ille-et-Vilaine, arr. Redon.*

Prissini-ăcus Prissianicus *O. Vita Treverii* 1, 3 *ASS 16. ian.* II *p.* 33: A Prissianico vico. 2, 9 *p.* 34: Prissianico vico. 3, 13 *p.* 35: Secus Prissiniacum.

Priss-o(n) *M. (Arlon bei Luxemburg) Wilthem. Luciliburg. Pl.* 63 *n.* 263 *(cf. p.* 246) = *Bulletin archéolog. français, sept. 1856:* D(is) M(anibus) Primi Prissonis et Prusciae Maianae uxori(s) viva(e) Viducus filius fecit et Simili(a)e Sati(a)e Bimottia Nequigo.

? **Prisus** *M.* [*Würzburg*] *CIL* XIII 10001, 414: PRISI.

Pritmanus *M. (Siszek) CIL* III 12014, 443: PRITMΛII. *(Luxeuil) Vaissier tab.* II 32 = *p.* 20: Pritmani.

Pritt-ill-ius *M. (Horburg) CIL* XIII 5323: D(is) M(anibus) Prittillius, Banuonis 50 (filius, *neml.* hic situs est). Natalis Lutonis (filius) d(e) s(uo) donavit.

Pritt-ius *M. (Forêt de Compiègne):* PRITTIVS.

Pritt-o(n) *M. (Lyon, Trion) CIL* XIII 2242: D(is) M(anibus) memoriae Primillae f[i]li[ae] Ter(entius) Pritto p(onendum) c(uravit).

Prittusa *(Augst) CIL* XIII 5280: D(is) M(anibus) P. Aulio Memuso Prittusa liberi fratri pientissimo p. c.

? **Proballa** *(Szöny) EE* 4 *p.* 149 *n.* 513: Ulp. Proballæ.

* **Probĭ-ăcus** *von* Probius, *O.* 1) *j. Prouviac, dép. Gard, arrond. Nîmes, canton Sommières, gemeinde Aigues-Vives.* — 2) *j. Prouvy, dép. Nord, arrond. und canton Valenciennes.* — 3) *in Prouvy bei Jamoigne, belg. Luxemburg.*

* **Probilĭ-ăcus** Proviliacus *O. j. Prouilly, dép. Marne, arr. Reims, canton Fismes.*

Proce *F. cogn. (Martlesham, Suffolk) CIL* VII 93ª: Deo Marti Corotiaco Simplicia Proce v. p. l. m.

Procobera *s.* Porcobera.

Procol-itia *von M.* Proculus? *O. ein castell Brittaniens, j. Carrawburgh in Northumberland. ND occ.* 40, 39: Tribunus cohortis primae Batavorum, Procolitia. *Rav.* 5, 31 *p.* 432, 17: Brocoliti.

Procri *fig. (Friedberg) Schuerm.* 4491: PROCRI.

? **Prod-amus** *M. cogn. (Pompeji) CIL* X 8042, 91: L. Sagini Prodami.

Prodi-lus *O. Vita Fiacrii* 1, 9 *ASS 30. aug.* VI *p.* 605 *F:* Nemus quoddam in iure proprio et hereditario, quod incolae Prodilum (*var.* Brodolium, Brodilum, Broilum) vocant.

Progela *lusitan. F. (Capinha) CIL* II 453: H(ic) s(itus) e(st), s(it) t(ibi) t(erra) l(evis). Maeilo Camali f(ilius) T(aporus?) d(e) v(ico) Talabara. Factum curavit Progela Maeiloni f(ilia) et Dutaius Arantoni f(ilius).

Prognus *M. fig. (Worms).*

Proiliacus, Proliacus *O.* 1) *j. Pruillé-l'Éguillé, dép. Sarthe, arrond. Saint-Calais, canton Le Grand-Lucé;* 2) *j. Pruillé-le-Chétif, arr. und canton Le Mans.*

Prōmĕa *im mittelalter* Prumia, *fl. die Prüm in den kreisen Prüm und Bitburg. Auson. Mos.* 354 *sq.:* Namque et Prōmēae (*Schenkl;* pro//neç *G* proneç *BZ* pronea est *λ*) Nemesaeque adiuta meatu Sura tuas properat non degener ire sub undas. *Beyer urk. n.* 8 *(a.* 720*):* Circa fluvio Prumia ... Ad monasterio quid vocatur Prumia ... In ipso vado in Prumia ... De Prumia ... Ad monasterio Prumia ... In villa Prumia.

Promut ... *F. (Lamego) CIL* II 5253: Promut ...

Prontano-s *M. (Este) CIL* V 2674: Prontanos.

Propici-ăcus *s.* Pompeiacus.

? **Prosamus** *M. (Aquino) CIL* X 5388: L. Vennonius L. l. Prosamus.

Prosemogo *O. Vita s. Desiderii Caturcensis ep. cap.* 17 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 709): Prosemogo (villam).

Pros-ĕrĭus *M. Greg. Tur. de virt. s. Iuliani* 46ᵇ: Post obitum Proserii martyrarii. *(Spalato) CIL* III 2490 = *Anth. Lat.* 638 *Buech.:* Dulcis Prōsĕrĭī coniux Vincentia quondam | sarcofago hoc tegitur caro condente marito. | Hanc post bis quinos sequitur Piruntia mater | annos et aeterno iungit pia membra cubili.

Proserpina *G. auch bei Celten? (Villaviçosa) CIL* II 143: Q. Helvius Silvanus Proserpinae votum san(us) l. p. 144: Proserpinae sanctae G. Iulius Parthenopaeus vot. quot fecit a. l p. 145: Proserpinae servatrici C. Vettius Silvinus pro Eunoide Plautilla coniuge sibi restituta v. s. a. l. p. *(Mérida)* 462: Dea Ataecina Turibrig(ensis) Proserpina, per tuam maiestatem te rogo oro obsecro, uti vindices quot mihi furti factum est; quisquis mihi imudavit involavit minusve fecit [e]a[s res], q(uae) i(nfra) s(criptae) s(unt): tunicas VI ..., [pa]enula lintea II, in[dus]ium, cuius .... m ignoro ... (*s.* Adaegina). *(Aus der gegend von Heidenheim)* III 11923: Diti patri et Proserpinæ sacr(um). Iulia Flora pro salutem suam et suorum. *(Padua)* V 2804: Iussu Proserpinae L. Calventius L. l. Festus aram posIt sacrum. *(Elvas) EE* 8 *p.* 358 *n.* 9: Deae Proserpinae H[ilarus] Rust[ic]i v. l. a. p. *n.* 10: Proserp(inae) Toncius Andai .. v. a. l. .. *(Vienne)* XII 1833: PlutonI et Proserp(inae) .. cllia G. f. Cornelia ex voto. *(Cöln) CIR* 404: Diti [p]atri et Proserpin(ae) [s]acrum.

Prosius *M. (Carthagena) CIL* II 3434: M. Prosius M. [l.].

? **Protac-ius** *M. (Bath) CIL* VII 39: C. Protaciu[s Libo Ti. C]laudius Ligur.

? **Protatis** ? *M. (Salona) CIL* III 2576: D(is) M(anibus) C. Valerio Protati *(dat.)* Valeria Marcia patrono b. m.

Provilī-ācus *s.* Probiliacus.

Provinius *M. (Camerino) Mur.* 1061, 2: D(is) M(anibus) Cassiae Iulianae coniugi car(issimae) Sex. Provinius Narbonensis v(ixit) a(nnos) XXII m(enses) III.

? **Provino** . *(Westerndorf) CIL* III 12014, 448: PROVINOM, *vielleicht* 6010, 75: Provincialis?

Provisus villa *Pertz dipl. p.* 40, 28 *(a. 664):* In Arzilias et Tremoldo et Proviso et Disto.

Prov-ius *M. (Igg) CIL* III 3797: Firmo Provio . θ . an. LX et Venixemae Voltregis f. b. Vgla . . v . . p . . . .

Provotis *O. Pertz dipl. a.* 746 (?) *p.* 102, 25: Lenione, cum omnibus appendiciis suis in pago Condustrinse . . . Provote.

Proxumae Proximae *G. (Bei Saliers, Bouches-du-Rhône) CIL* XII 661: AttIa PrIma ProxsumIs suIs. *(Avignon)* 1024: Proxsumis Tert(ius) v(ovit). *(Lourmarin)* 1096: Canacia v. s. l. m. P(roxumis). *(Orange)* 1224: Proxs(umis). *(Vaison)* 1330: Proxum(is) suIs Lucceius Fuscus v. s. 1331: Proxsumis Potita C. Codoni < f. v. s. l. m. 1332: Proxumis Seneca Secundi fil. v. s. l. m. *(Clansayes)* 1737: Proxsumis suIs Baebia Erotem[a]. *(Beaucaire, Nîmes)* 2822 = 3113: Proxum(is) Anicia Notata v. s. l. m. *(Barron)* 2861: Proximis Ledae. *(Nîmes)* 3112: [Pr]oxxumis. 3114: Pro[x(umis)] Bituka v. s. l. m. 3115: Calvina P(roxumis) suis v. s. l. m. 3116: ProxumIs suIs Cornelia CupIta. 3117: Proxumis Grātus Celeris f. v. s. l. m. 3118: Hosela (Hoscila?) Solimarion. filia Proxsum(is) v. s. l. m. 3119: Laliæ Primulæ Proxsumis suis v(otum) s(olvit). 3120: Paterna Cari f. Prox(umis) v. s. l. m. 3121: [P]ro[x]u[m(is)] suis Phronimus v. s. l. m. 3122: Proxsumi[s] Pollento v. s. l. m. 3123: Pompeia Pompulla Proxsumis v. s. l. m. 3124: ProxumIs M. Porcius Iuvenalis . . . . . 3125: Proxumis Quintina et Ve[rus?]. 3126: Proxumis Tertia. 3127: UrassI[a] P(roxumis) s(uis) v. s. l. m. *cf.* Iunones.

Pruca *M. (Fünfkirchen) CIL* III 3311: L. Pruca Aper.

Prud-cus *M.* **Prudca** *F. (York) CIL* VII 1336, 876: PRVI≋CI *(gen.)*. *(Metz) Robert et Cagnat, Épigr. fasc.* 3 *p.* 62: Prudca Cingetis fil(ia). *(Waucennes):* PRVÐCVS. *(Maulèvrier) Cochet, Normandie souterraine p.* 178: PRVBCVS. *(Lillebonne) Schuerm.* 4504: PRVBCV . . . *(Jublains) [Saint-Germain n.* 14485]: PRVDCV . . . *(Reims) Habert* 1151—1153: PRVDCVS. *cf. gentilicium* Pruscius.

Prug-ia *F. (Pola) CIL* V 70: Modia L. l. Prugia.

Pruinī-ācum *O. j. Prugny, dép. Aube, arr. Troyes, canton Estissac.*

***Prulī-ācus Prulliācus** *O. Preuilly, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches.*

***prumi-s** (i-*stamm*) '*wurm*', *air.* cruim *f., gen.* cruma, *ir.* cruimh = *qrum-is *für* *qure-mi-s, *qvrimi-, *qr̥mi-s, *acy.* prem, *w.* pryf *m., pl.* pryvet, *corn.* pryf prif, *bret.* preñv pre-nv = *pre-mi-s, *mbret.* preff prev, *alban.* krimb-i, *cf. lit.* kìr-mi-s, *gen.* kirmio *mit übertritt in die* io-*declination*, kir-m-ėlė, *lett.* zérms, *ksl.* črŭvĭ *aus* *kĭrvĭ-, *ai.* kr̥-mi-ṣ *m., zd.* kerema, *idg.* *qr-mi-s *V* qer-.

Prum-ia *s.* Promea.

Prunidis, *später* Prẹuneium Pruniacum, *O. j. Prunay, dép. Marne, arr. Reims, canton Beine.*

Prurī-ācus *O. in pago Tornodorensi, j. Prusy, dép. Aube, arr. Bar-sur-Seine, canton Chaource.*

Prusc-ia *F. gentilicium. (Arlon bei Luxemburg) Wilthem. Luciliburg. Pl.* 62 *n.* 255: D(is) M(anibus) Corbillio Pautoni et Pruscia(e) Motto coniugibus Mottus. *Pl.* 63 *n.* 263 *(cf. p.* 246) = *Bulletin archéolog. français, sept.* 1856: D(is) M(anibus) Primi Prissonis et Prusciae Maianae uxori(s) viva(e) Viducus filius fecit et Simili(a)e Sati(a)e Bimottia Nequigo. *Vgl.* Prudcus -ca.

***Prusci-ācum** *von M.* Pruscius, *in belg. O. Presseux bei Saint-Pierre, Luxemburg.*

Pruscilī-ācum *O. j. Pruzilly, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton La Chapelle-de-Guinchay.*

Prusī-ānus fundus, *O. j. Brésis, départ. Gard, arr. Alais. Sidon. Apollinar. epist.* 2, 9, 7: Prusiani (sic fundus alter nuncupatur).

Prus-o(n) *M. (Staufenberg bei Baden-Baden, j. Mercuriusberg) CIL* XIII 6294: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercur(io) merc(atori) [Va]lerius) Pruso . . . . *(Baden-Baden, im Oosbett)* 6310: Val(erio) Casio patri, Val(erio) Augustali filio Q. Val(erius) Pruso vivos sibi et Domesticae coiugi [f?]e[c(it?)].

Pruson-ius *M. (Scarponne bei Dieu-*

louard) MSAF 8 (1829) *p.* 197: D(is) M(anibus) Amillo Seduli fi. Prusonii ni.

Prut-ius *M. cogn. (Prusegana) CIL* V 2883: Prutio Petroni Aeli dispensatori quem Livia [T.] f. Quarta testamento ...

Pruvinī-acum *O. in Burgund. Bordier, Recueil des Chartes mérov. p.* 58—59: Fines Magnacensis et Pruviniacum.

Pruv-inus *O. j. Provins in der Brie, dép.* 10 *Seine-et-Marne. Acta Fiacrii* 6, 60 *ASS 30. aug.* VI *p.* 614 *A:* In Pruvinensi territorio.

Ptarn-eus *G. (Arraiollos in Portugal) CIL* II 125: Ptarneo (Carneo?) Calantice(n)s(i) Caecilia.

Ptemari *s.* Pleumaris.

Ptian-iī *V. in Aquitania. Caes. b. G.* 3, 27, 1: Ptianii *(A B' E L[1] M[2] T[2]* pacianíí *M* ĩtiani *D* ꝑtiaii *L[2]* pthiani *U'* sani *T* 20 pthiciani *V*).

ΠΘV *s.* ΠOV.

Ptotom *s.* Ratumagos.

Puasi *M. (Worms) CIL* XIII 6258: [R]eq(uiescit) in p(ace) n(o)m(ine) Pauta an(norum) [L?] VI (*oder* [L](mensium) VI?) d(ierum) XV. Titu(lum) p(osuerunt) Puasi et Quito et Sicco Boddi [t]u[t]o(res)?

publicos *s.* puplicos.

Puc-atus? *M. (Reims) Habert* 1156: 30 VVTΛᴗVꟼ.

Pucciliro *O. Merow. münze. Belfort* 3681: ✛ PVCCILIRO. *R* ✛∽ ENEIVV∽.

?**Puch** *M. Baedae h. e.* 5, 4: Villa erat comitis cuiusdam, qui vocabatur Puch.

Puc-ius *M. (Penalva do Castello) CIL* II 423: Rufo Puci f. *(Idanha a velha)* 447: Modesto Proculi f(ilio) Dutiae Puci f(iliae) Rufina Rufi Tongetami f. marito et matri Modestina Modest[i] f. c. *cf.* Pugius.

40 ***Pudentī-ācus** *abgeleitet vom röm. gentilicium* Pudentius, *O.* 1) Podentiacus, *j. Poncey-lez-Pellerey (oder -sur-Lignon), dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Saint-Seine.* — 2) *Poncey-lès-Athée, dép. Côte-d'Or, arrond. Dijon, canton Auxonne.* — 3) *Poncey, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Givry-près-l'Orbize.* — *Villeicht auch in* 4) *Pouançay, dép. Vienne, arr. Vienne, canton Les Trois-Moutiers.* — 5) *Pouancé, depart.* 50 *Maine-et-Loire, arr. Segré.* — 6) *Pouancé, départ. Eure-et-Loir, arrond. Chartres, canton Illiers, gemeinde Ollé.*

***Pudentinī-ācus** *O. j. Pontigné, départ. Maine-et-Loire, arrond. und canton Baugé. Gesta Dagoberti I.* 35 *MGSS Mer.* II *p.* 414, 1: Podentiniacum (villam).

Pudinī-ācus *O. j. Dracé-le-Panoux(?).*

?**Pudri-doctius** villa. *Gesta Dagoberti I.* 35 *MGSS Mer.* II *p.* 413, 28: Pudridoctium (villam).

Pug-ius *M. (Pombeyro) CIL* II 2380: Lovesius Pugi f. sibi et Bouteae filiae suae annoru. XL f. c. *Vgl.* Pucius.

Pugnus *M. BSAF* 1897 *p.* 345: PVO·MI M = Pucni m(anu). *(Clermont; Trion):* PVϚNI. 10

Pul-aenus *M. (London; York; Kirkby Thore, Westmoreland; Aldborough) CIL* VII 1337, 56: Pulaeni?

Pulī-ācus *O. j. Pouilly-en-Auxois, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune.*

Pulin-ācus *O. j. Pulney, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Toul, canton Colombey-les-Belles.* 20

Puli-nna *F. (Montoro) CIL* II 2178: Calpurniae Pulinnae.

***Pullin-ācus** *s.* *Paulinācus.

Pŭllinī-ācus *O.* 1) *j. Pouligney, départ. Doubs, arr. Baume-les-Dames, canton Roulans.* — 2) *Pouligny, dép. Calvados, gem. Saint-Vigor-le-Grand.* — 3) *Pouligny, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Sancergues, gemeinde Charentonnay.* — 4) *Pouligny, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur, gemeinde Torcy-et-Pouligny.* — 5) *Pouligny, dép. Indre, arr. Châteauroux, canton Levroux, gemeinde Rouvres-les-Bois.* — 6) *Pouligny, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Moulins-en-Gilbert, gemeinde Montaron.* — 7) *Pouligny-Notre-Dame, dép. Indre, arrond. La Châtre, canton Sainte-Sévère.* — 8) *Pouligny-Saint-Pierre, dép. Indre, arr. und canton Le Blanc.* — 9) *Pouligny, dép. Yonne, arr. und cant. Auxerre, gemeinde Escamps.* 30 40

Pullopice *O. j. Finale. IA* 295, 4: Pullopice.

Pullus *O., villeicht zu ir.* poll (*'pool' lehnwort), manx* powll, *w.* pwll, *corn.* pol *gl. puteus, mbret.* poul *mare, bret.* poull, *germ.* pōlo-, *ahd.* pfuol *m., nhd.* phuhl *m. TP:* Nigropullo.

Pulmilenus *M. (Lommersum bei Euskirchen) CIR* 565: Matronis Romanehis C. Pulmilenus v. s. l. m. 50

Pultovia *O. in Noricum. Itin. Burdig.* 561, 3 *W. p.* 9, 1 *Geyer:* Mutatio Pultovia (poltouia *cod. Veron.*).

***Pŭni-ācŏ-s** *in O.* 1) (de) Pugneio, Poigni-

acum, *j. Pogny, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Marson. Villeicht auch in* 2) *Pognat, dép. Ain, arr. Trévoux, canton Châtillon, gemeinde Neuville-les-Dames.* 3) *Pognat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom, canton Manzat, gemeinde Charbonnières-les-Varennes.* — 4) *Pognat, dép, Puy-de-Dôme, arr. Thiers, cant. Courpière, gemeinde Vollore-Ville.* — 5) *Pognac, dép. Gironde, arr. Blaye, canton Bourg-sur-Gironde.*

***Pūnĭ-ăcŏ-s** *in O.:* 1) *Le Pugny, dép. Rhône, arrond. Lyon, canton l'Arbresle, gemeinde Saint-Pierre-la-Palud.* — 2) *Pugny, dép. Deux-Sèvres, arrond. Parthenay, canton Moncoutant.* — 3) *Pugny-Chatenod, départ. Savoie, arrond. Chambéry, canton Aix-les-Bains.*

Punĭcŏ-s *M. Lusitanier. Appian. Hisp.* 56: *Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου μέρος ἄλλο Ἰβήρων αὐτονόμων, οἳ Λυσιτανοὶ καλοῦνται, Πουνίκου σφῶν ἡγουμένου τὰ Ῥωμαίων ὑπήκοα ἐλῄζοντο ... Ὁ Πούνικος ... Πούνικος μὲν οὖν λίθῳ πληγεὶς ἐς τὴν κεφαλὴν ἀπέθανε, διαδέχεται δ' αὐτὸν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα ἦν Καίσαρος.*

Punicum *s.* Pincus.

Puoeninus *s.* Poeninus.

Pupila *(Bourges) CIL* XIII 1272: Pupila.

Pupil-onius *M. Pard. dipl. n.* 178 *p.* 134 *not.* 2 *(a. 572):* Pupilonius.

***Pupinĭ-ăcum** *von* M. Pupinius, *O. j. Puegnagno, Povegnago, Brescia.*

puplicos publicus *entlehnt aus dem latein.* publicus. *Bronzemünzen der Lexovii. Muret-Chabouillet* 7156: CISIAMBOS. ℞ CIMISSOS LIXOVIO PVBLICOS. 7157: CISIAMBOS. ℞ SIMI PVBLICOS SEMISSOS LIXOVIO. 7159—7162: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO. ℞ SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s). 7163: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO. ℞ SIMISSOS PVPLICOS LIXOVIO(s). 7165: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO. ℞ SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s). 7166—7168: MAVFENNOS ARCANTODAN. ℞ SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO(s); *vgl. pl.* XXVIII.

Pur-ail-o(n) *cf.* Pomp-aelo(n)? *M. (Novara) CIL* V 6545: D(is) M(anibus) Mottiaes Verecundi f. Verecundaes quae vixsit annos XXVI, m. VI, dies XV secundum formam testamenti eius Serotinus Purailonis coniug. dulcissimae quae cum eo vix(it) a. XII, m. X, dies . .

Purinx *(London) CIL* VII 1336, 879: Purinx.

Purocoronavis *s.* Durocornovium.

Purricina *cogn., venetisch nach Pauli. (Padua) CIL* V 2884: D(is) M(anibus). Purricina Iuveni provocanti coiu[gi] benemerenti fecit, qui vixit annis XXI, [i]n ludo annis IIII: pu[g]nas V.

Purtispar *O. Merowing. münze. Belfort* 3520 = *Prou* 2622: PVRTIƧPAR. ℞ BEN-//////ƧELΛƧ.

?**Purus** *M. (Alpignano) CIL* V 7091: Lattus Puri f.

Pusa *M. (Weisenau bei Mainz) Archaeol. Zeitung* 28 (*n. f.* 3, 2) *s.* 53 = *Becker n.* 234: Pusa Trougilli f(ilius) an(norum) CXX. hic situs est. Prisca Pusa *(gen.?)* f(ilia) an(norum) XXX.

***Pus-ăcum** *O. j. Fussach im Vorarlberg, bezirk Feldkirch.*

***Pusi-ăcum** *O. j. Pfitzingen im wirtemb. Jagstkreis, oberamt Mergentheim.*

***Pusinn-ăcus** *vom cogn.* Pusinnus *M.*, Pusinna *F.* Puzinnaco, Puzenaco, Poznac, *O. en Quercy.*

Pusint-ulus *M. (Duna-Pentele, a. 310) CIL* III 3335: D(is) M(anibus) Val(erius) Pusintulus Protector qui vixit annos XXXVIIII in quadragensimo fatis animam reddidit heredes boni patri memoriam fecerunt.

Pus-intus *M. (Augsburg) CIL* III 5846: D(is) M(anibus) et perpetuæ securitati ob memoriae Pusinti et Victorinae socr(u)s et Pusinnae coniugi dulcissimae ///ctus //////.

Pusiuca *(Mérida) CIL* II 590: D(is) M(anibus) s(acrum). Pusiuca (*oder* Pusinna?) an. XXXX h. s. e. s. t. t. l.

?**Pussĭ-enus** (*Alzate*) *CIL* V 5665: Minervae L. Iuventius Pussienus v. s. l. m.

***Pussinĭ-ăcus** *O. j. Pussigny en Touraine, dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton Sainte-Maure.*

Pussinnĭ-cus *M. (Ilici) CIL* II 6349, 33: Of(ficina) Pussin(nici). *cf.* Pusinnica. *(Adra) CIL* II 1993: Pusinnicae. *(Alcala de Henáres)* 3037: Pusin[ni]cae.

?**Pussitta** *F. (Netherby) CIL* VII 972: D(is) M(anibus) Titullinia Pussitta, ci(vis) Raeta, vixsit annos XXXV, menses VIII, dies XV. Tu . . ? *cf. (Verona)* V 3831: Q. Veronius Pusittio.

Pustrus *oder* **Puster** *M. cogn. (Heidelsburg bei Waldfischbach in der baier. Pfalz,*

saec. 3) WZ 4 (1885) *s.* 360: ..... Couruni et Pustri d(e) s(uo) p(osuit) *oder* p(osuerunt). *BJ* 76, 229. *Vgl.* Poster. *(Sainte-Colombe-lès-Vienne) CIL* XII 1940 = *MSAF* 1889 *p.* 254: D(is) M(anibus) Bittio Pustro (*dat.*) fil(ii) patri et coniux marito optim[o]. *(Vienne) MSAF* 1889 *p.* 253 = *RE No.* 58 (1890) *p.* 33 *n.* 820: Puster. f(ecit).

Pusua *M. (Bürgel, kreis Solingen) CIR* 296: Matroni[s] Alagabiabus Iul(ius) Pusua pro se et Iulis [f(ilis?)] Peregrino Sperato Severo v. s. l. m. *Vgl.* Anbusulus?

Putilĭ-ăcum *von M.* Putilius, *j.* Pudiano.

Putr-imus *M. (London) CIL* VII 1336, 880: Putrimi *(gen.)*.

?**Putta** *M. bischof von Rochester. Baeda h. e.* 4, 2. 5. 12: Putta.

Puttus *M. (Dijon, a.* 219 *p. Ch.) CIL* XIII 5473: Pudentianu[s] Putti fi[l(ius)].

Pux-wilare *O. j. Buchsweiler im Elsaß, kreis Zabern. Trad. Wiz.* 37 *(a. 737):* Buxuuilari. 40 *(a. 724):* In Buxuuilare in pago Alisazinse. *cf.* Buxo-.

Puzenaco Puzinnaco *s.* *Pusinnacus.

Pyro-geri *celtischer (?) stamm auf thracischem Boden. Plin. n. h.* 4, 40.

Πύρρα *s.* Parra.

Pyrr-esus *M. Val. Max.* 3, 2, 21: Idem Pyrresum nobilitate ac virtute omnes Celtiberos praestantem, cum ab eo in certamen pugnae devocatus esset, succumbere sibi coegit. Nec erubuit flagrantissimi pectoris iuvenis gladium ei suum et sagulum utroque exercitu spectante tradere.

Pyrrhĭ-ăcum *von M.* *Pyrrhius, *in belg. O. Pry, villeicht für Piry, gemeinde der provinz Namur.*

Q.

Das ursprüngliche k 1, qv *ist auf den ogam-inschriften noch unverändert:* maqi, maqvi, maqqi, Moqvu-Treni, maqa, Qvici, *cf.* qqv- *in* Swaqqvuci; *das gemeinceltische velar-gutturale geht schon im 2. jh. v. Ch. über in* p *im Brittischen und im Gallischen, auch in der sprache der ungefär zwischen 450 und 550 nach der Bretagne übergesidelten Britten:* qvendo- *wird zu* penno-, eqvo- *wird gallisch zu* epo- Epŏna, Epo-rēdia, *maqvos *zu* *mapo-s, petor-, *qvrimi *zu* *prumi-, *und zu air.* c, *z. b.* cethir. *Auch im Gallischen dialectisch* Sequana, Secuana, Siquana, Siqnanna *(nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, neben celt.* Parisiī = Qarisii), Sequanī (*in deren gebiet auch* equos equi, ton inquImon), Sequanoiotvos *cf.* . . . QANO . . . (*Muret-Chab.* 5356), Aquesilla, Quariates, Quigo, Quita, Quordaio Texquisius; q *ferner in* Qaninio, qasova, Qikoremies, *in ogam* Oqoli, Drutiquli *(gen.)*. *In hispanischen herkunftsbezeichnungen* Clounioqum, Couneidoqum, Etommoq(u)m, Lanciq(um), Segossoqum, Uloq(um) *und* (*CIL* II 6338[kk]) . . . rioqum. *cf. MLI p.* CXXXVII. *EE* 8 *p.* 437. *cf.* quom *und* -cum *in* Tritalicum *(gen.)*. *Nicht celtisch ist* qu *nach d'Arbois de Jubainville in* Alluquius, Arquius, Doquirus, Equaesi *und* Quaquerni.

Quacerec-ensis *carnischer O. in Istrien. Plin. n. h.* 3, 130: Quarqueni. *(Santià) CIL* V 6769: Crescens Suricapr. civis Quacerecensis nepotes posierunt.

Κουακερνοι *s.* Quarquerni.

Quaci-āria *O. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 20: In colonica Quaciaria.

Quadiates *s.* Quariates.

Quadrisī-ăcī *O. j. Carisey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Flogny.*

Quadri-viae Quadru-viae, *auch* **Quadrivii Lares,** *vom lat.* quadru- *und* via, *G. (Carlsburg) CIL* III 1140: Quadrivis sacr(um) Fl. Pulchra pro se et su[is] v. s. l. m. *(Poklisa)* 1440: QuadrIb(is) Cl(audius) Anic[e]tus, Aug(ustalis) c(oloniae) Sarmiz(egetusae) metrop(olis), ex voto. *(Petronell, a. 211)* 4441: Silvanab(us) et Quadribis Aug(ustis) sacrum. C. Antonius Valentinus vet. leg. XIIII. g. murum a fundamentis cum suo introito et porticum cum accubito vetustate conlabsum impendio suo restituit. *(Augsburg)* 5798: Trivis Quadrivis v. s. l. l. m. *(Pleckenalpe)* V 1863: [I(ovi) o(ptimo)] m(aximo) [Trivis Quadri]vis ceterisque dib(us) aram o[b solutum merit]o sollemne votum d[ed(it)] Hermias succeptor operis aeterni; titulum immanem, montem Alpinum ingentem litteris inscripsit, quot saepe invium, comm[e]antium periclitante popu[l]o, ad pontem transitum non p[raeb]uit, cura[nte] Attio Braetiano q(uaestore) eorum viro ornato, viam nov(am) demonstrante Hermia. Multanimis fides operisque paratus — unanimes omnes — hanc viam explicuit. *(Chester-le-Street)* VII 454: Deab(u)s Vialibus et [Q]uadri[viis]. *(Qualburg, reg.-bez. Düsseldorf) CIR* 166: [Biviis, Triviis,] Quadru[viis] et Genio lo[ci] Sep. Flaviu[s] /// [f.] Severu[s] ////// vet(eranus legionis) X[XX] u(t) v(overat) templum cum arbor[ibus] constituit. v. s. l. m. *(Bonn) CIR* 469 = *Hettner* 58: [Matribus *oder* Iunonibus do]mesticis [et Quadru]vibus [com]edonib(us) Flavius [Apol]lodo[rus et] M. Aur(elius) ////////. *(Zülpich, reg.-bez. Cöln) CIR* 550 = *Hettner* 62: QuadrubIis sacrum M. Vitalinius M/////. *(Straßburg) CIL* XIII 5971: Quadr(uviis) Septiminius Victor ar(am) cum templo rest(ituit) v. s. l. l. m. *(Speier)* 6096: BiviIs, TriviIs, QuadruviIs ex voto suscepto posiIt Primus Victor v. s. l. l. m. *(Sandweier, bezirksamt Baden-Baden)* 6315: DiIs Quadrubis vicani Bibienses d. s. p.

(Stettfeld bei Langenbrücken) 6343: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deabus Quadrubi(i)s [U]rsinus, Coccei (filius), et Cassi(i) coniunx Ursinia, Gaiani (filia), ex voto posuerunt. *(Lorsch)* 6426: . . . . et Trib(iis) Quadr[iviis] pro sal(ute) dd. nn. *(Butzbach) CIR* 1419: . . . . . Quadribis Secundus ex voto s. l. l. m. *(Bischofsheim in Starkenburg. Hochheim gegenüber) CIL* XIII 6429ᵃ: Bivi(i)s, Trivi(i)s, Quadrivi(i)s Ael(ius) Demetrius Ↄ (centurio) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) v. s. l. l. m. *(Bei Canstatt, a. 221)* 6437: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Biviis, TrivIs, QuadrivIs Sattonius Iuvenilis b(ene)f(iciarius) cos. pro sa[l]ute sua et suorum posuit v. s. l. l. m. *(Mainz)* 6667: Bibi(i)s, TribI(i)s, Quadrui(i)[s] Iul(ius) Bellicus v[ete]ra(nus) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) v. s. l. l. m. *(Zahlbach)* 6731: Laribus Competalibus sive Quadrivi. . . . . . *In O.* Quatruvium villa, *j. Carouge an der Arve, im Schweizer cant. Genf. Fredegar.* 3, 33: Apud Genavensim urbem villa Quatruvio. *Auch in Carouge près-Mézières, canton Waadt. Auch in O. Carrouge, dép. Calvados, arrond. Pont-l'Évêque, canton Dozulé, gemeinde Putot-en-Auge; Carrouge, dép. Manche, arr. Cherbourg, canton Les Pieux, gemeinde Siouville; Carrouge, départ. Nièvre, arrond. und canton Château-Chinon, gemeinde Château-Chinon-Campagne; Le Carrouge, dép. Orne, arr. Mortagne, canton Bellême, gemeinde Gué-de-la-Chaîne; Carrouges, dép. Orne, arr. Alençon.*

Qaico. *(Ossuna, saec. 5/6) IHChr.* 97: Recesfidi Qaico.

Qualefecetur *O. Vita Venantii* 1, 4 *ASS 5. aug.* II *p.* 108 *B:* De eo loco qui vulgo Qualefecetur (*var.* Calefecetus) nuncupatur.

-qami *in ogam.* Lugu-qami.

Quammerus *(Mitrovitz) CIL* III 3247: D(is) M(anibus) terra tenet corpus nomen lapis atque animam aer. Quammerus ser.

Qanin-io *F., nom. sing. (ein fem. iā-stamm)* = Caninia. *(Verona) Pauli s.* 19 *taf.* II 38, *nach Stokes, Celtic Declension p.* 58: Qaninio Qikoremies bisa (bira *nach Pauli, Veneter* 158) qasova khik Vepisones.

. . . . . . **[qu]ann-ensis.** (*Mainz, warscheinlich unter Postumus, vgl. CIL* VII 287) *CIL* XIII 6779: . . . [qu]annensis pro sal[u]te sua suorumque omnium aram dedicatam posuit Censore ite[rum] et Lepido iteru[m co]nsulibus.

Quant-ia Quanta Quenta Quentus Quento vicus, *stamm* canto- *weiß, fl. j. la Canche, die in den canal fällt. Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ed. Guérard, p.* 49 *(a. 723):* Belrinio super fluvio Quantia. *Vita Austrebertae* 1, 7 *ASS 10. febr.* II *p.* 420 *D:* Ad fluvium, quod dicitur Quantia. *Davon O. Quentavic.*

Quantoilo *s.* *Canto-ialum.

Quanzonus *aus* Wancio, *f.* Vanzo, Cuanci. *Pard. dipl. n.* 581 *p.* 394 *(a. 741).*

Quaquerni *s.* Quarquerni.

Qaqte Qeqte, *gen. von F.* Cacht. *(Caswilia, ogam.) Archaeologia Cambrensis, 5. ser. n.* 47 *p.* 184, *july 1895 und n.* 50, *apr. 1896, p.* 104: Maqi Qeqte *oder* Qaqte.

Quaravedes *s.* Carap-etis.

Quariá-tes *mit suffix* -ti- *von* *quario- *kessel,* qorio-, *ir.* core coire, *w.* pair, *aisl.* huerr, *ae.* hwer, *ai.* carúś; *nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville ligur. V. in Gallia Narbonensis am westl. abhang des Monte Viso, tal Queyrás en Dauphiné, gem. Arvieux, dép. Hautes-Alpes. Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque: super quos Suetri, Quariates, Adunicates. *Inschrift auf dem erenbogen von Susa, a. 6 a. Ch.) CIL* V 7231: QVADIATIVM (*lis* QVARIATIVM). *Écoyères, départ. Hautes-Alpes, arrond. Briançon, canton Aiguilles, gemeinde Arvieux, nach a. 44)* XII 80: . . Quart[inus? Buss]ulli f[il(ius) sibi(?) et B]ussu[llo . . . . fi]l. patr[i . . .]ae Lut[evi(?) fil.] matri, ... Albano Buss[ulli fi]l. fra[t]ri praef(ecto) Capill(atorum), A[danatiu]m, Savincati(um), Quariat[ium item?] Bricianorum qu . . . . o Bussulli f. fratri . . . . niae Bussulli f. sorori.

Quarqueni *s.* Quacerecensis.

Quarqu-erni *V. in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 3, 28: Querquerni. *Ptol.* 2, 6, 46: Κουακέρνων ὕδατα *(brunnenort)* Κουακέρνων. *IA* 428, 2: Aquis Querquernis *(j. S. Juan de los Banos). Rav.* 4, 45 *p.* 320, 3: Aquis Corcenis. *(Chaves, a. 79 p. Ch.) CIL* II 2477 = 5616: Civitates X Aquiflavienses, Aobrigens(es), Bibali, Coelerni, Equaesi, Interamici, Limici, Aebisoc(i). Quarquerni, Tamagani. *(Silistria) AEM* 11 (1887) *s.* 23 *n.* 10: [Q. Carmaeus] Lac[t]us A(quis) Quer(quernis). *(Diplom von Hadrian aus Stannington, a. 124) CIL* III

D. xxx *p.* 873 = XLIII *p.* 1976 = VII 1195: (Ala)I Hisp(anorum) A[s]tur(um) I Qu[arque]rn(orum). *(Hale, West Cumberland, England) The Academy n.* 591 *p.* 152 *(1. sept. 1883)* = *RE* 3 (1883) *p.* 246: Dibus Herculi et Silvano Fl(avius) Primus Cuar(quernus) pro se et vexilatione v. s. l. m. *Vgl.* Perperna, Perpernia?

Quartanĭ-acum *O. Ionae vita Iohannis abb. Reomaensis 1 MGSS Mer.* III *p.* 507, 4 *sq.:* Infra terminos Ternoderensis *(Tonnerre)* castri, qui locus in suburbano Lingonice urbis situs est, villaque vocatur Quartaniacum super fluvium Bridenam *(Brenne).*

***Quartĭ-ācum** *von M.* Quartius, *in O. j. Carzago, provinz Brescia, Cremona und Parma.*

Quartinĭ-ācus *von M.* Quartinius, *O. j. Chartrené, arr. und canton Baugé, oder Querré, dép. Maine-et-Loire, arrond. Segré, canton Châteauneuf-sur-Sarthe. Vita Magnobodi* 2, 10 *ASS 16. oct.* VII *p.* 943 *A:* Ad quoddam praedium, qui Quartiniacus vulgariter nuncupatur.

Quasauna *s.* Cusonius.

Quasn-ācus *O. Pard. dipl. t.* 2 *add. n.* 42 *p.* 449 *(c. a. 718):* In pago Constantino, in condeda Quasnacinse.

qas-ŏvā, *fem. ā-stamm, zu* Cassavus; *nach Stokes vw. mit gall.* cas-ămo cass-ămo *gl. adsectator,* Cas-atus, *ir.* casaim *(flecto, verto, von* *quastāmi), casal *(gl. paenula, lacerna, von* *qastlo), *lat.* quasillus, -um, √quas. *(Verona) Pauli s.* 19 *taf.* II 38: Qaninio Qikoremies hiśa (hira *Veneter* 158) qasova khik Vepisones.

Quatruvium *s.* Quadruviae.

Quatt-enus *M. (Somerleyton bei Lowestoft, Suffolk) EE* 7 *p.* 349 *n.* 1167: Quattenus f.

Queban *F. Vita Romani* 4 *ASS 1. iun.* I *p.* 84 *D:* Mulier scelestissima, nomine Queban. *E:* Queban . . . Queban.

Qegte. *(Brawdy in England, Pembrokeshire) Archaeologia Cambrensis, oct. 1897:* Maqi Qegte.

Queli-anus *(Aquileja) CIL* V 800: Minervae Aug. sacr(um). L. Fabius Queliianus ex voto l. d. d. d.

Qem-ea Quem-ia *F. (Lara de los Infantes) CIL* II 5799: Arceae Longine C. f(iliae) an(norum) XXXV Qemeae matri f. c. *(Bei Aguilar de Campó, gĕrichtsbez. Cervera de Rio Pisuerga, prov. Palencia)* 6298: D(is) M(anibus) Aiae Quemiae, Boddi f(iliae), Celtigun. *s.* Coem-ea.

Quena ecclesia, *j. Quennes, dép. Yonne, arr. und canton Auxerre.*

Quenat-avi *(Gulval bei Penzance, Cornwall) IBCh n.* 3. *Rhys* 102. [2]405—406: Quenatavi ic Dinui filius.

Quenta-vic portus *im départ. Pas-de-Calais, arr. Montreuil-sur-Mer, entweder j. Étaples, oder Saint-Josse-sur-Mer, oder Wicqinghem (cant. Hucqueliers). Eddii Stephani vita s. Wilfridi c.* 24: In Austrum ad Quoentavic navigantem. *Baeda h. e.* 4, 1: Ad portum, cui nomen est Quentavic.

Quenti-lla. *Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartul. gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 18: Una cum colonica quam Quentilla condam super fluviolo Belcha tenuit.

Quen-vend-anus *aus* *Quenna-vendano-s, *ir.* Cennfinnán *von* Cennfinn, *w.* *Penwynnan *von* Penwyn (*'Weißhaupt', ableitung von* *Quenvendi), *deminut. von gall. Pennovindos. (Parcau bei Whitland, Carmarthenshire, zwischen a. 500 und 700) IBCh. n.* 91: Quenvendani fili Barcuni.

Qeqte *s.* Qaqte.

Quer-anus? *cf. ir. M.* *Querānus, Cērānus, *ir. St.* Ciarán, *a. 516—549. M. (Mengen, aus der Donau gezogen) CIL* III 11894: Aram Danuvio Queranus(?) l. l. m. v(otum?) s(olvit?).

Quercolo-dora, Quortolo-, Quercolo-, Querculo- Querkelo-dora, *altes kloster zu Deurne bei Antwerpen.*

?**Queret-inus** *nach Stokes von* Qruteno-, *w. (pict.) M.* Prydyn, *missionar bei den Picten.*

Quernĭ-o(n) *von M.* *Quer-nŏ-s *pict.* Pern, *nach Stokes zu ir.* cern *sig, M. (Aquileja) CIL* V 1270: T. Kanio Quernioni.

Querquerni *s.* Quarquerni.

Querra *M. (Verona) CIL* V 3597: L. Domitius C. f. Pob. Querra.

Quertili-ācum *O. j. Carly, dép. Pas-de-Calais, arrond. Boulogne-sur-Mer, canton Samer.*

Quertli-ācum *O. j. Clerques, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Ardres.*

Quiamel-ius *nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville ligurisch, M. gentilic. (Antibes) CIL* XII 226: D(is) M(anibus) Quiamelius Celer Calvesiae Tyche uxori optimae et Val(eria) Elpis mater.

Quici-lla *F. (Greimerath bei Zerf,*

preuss. Rheinprovinz, kreis Saarburg) CIR 765 = *WK* 9 *sp.* 101 *n.* 57 = *Hettner, Trier n.* 198: D(is) M(anibus) Acceptia(e) Quicilla(e) Taliounia Lucilla matri defun[ctae].

Qikor-em-îō- *fem. -iā-stamm, nach Stokes vic. mit* Cicaru, *suffix* -em-îō- *cf.* Artemius, -ia. *(Verona) Pauli s.* 19, *taf.* II 38: Qaninio Qikoremies *(gen.)* biśa (hira *Veneter* 158) qasova khik Vepisones.

Qico-s *cy.? cf. ir.* Qveci, *M. (Fardel bei Ivibridge, Devonshire, ogam.) IBCh* 24 = *Rhŷs* 401. [2]284, *Rhŷs, Lectures on welsh philology*[2] *p.* 19: Svaqqvuci maqvi *(sones)* Quici *(von Q.)*.

Quig-o(n) *M. cogn., daraus gentilicium*

Quigon-ius *M. (Autun, saec. 2) CIL* XIII 2669: Q. Secund(i) Quigonis civis Treveri, IIIIII vir(i) Augustalis in Aeduis consistentis omnib(us) honorib(us) inter eos functi QuigonI Secundus et HIbernalis liberti et hered. patrono optimo sub ascia dedicaver(unt) l(oco) d(ato) ex d(ecreto) o(rdinis).

Quig-uro(n) *M. (Lyon) CIL* XIII 2039: D(is) M(anibus) et quieti aeternae C. Victori [?Ta]urici sive Quiguronis civis Lug(udunensis) incorporato inter utriclar(ios) Lug(uduni) cons(istentes) qui vixit sine ullius offensa ann. XVIII. m. . . d. V. Cass. Taurina (*oder* Castauricia) mater unic. fil. piiss. ponend. cur. et sub asc. dedic.

quimon *auf dem kalender von Coligny, Ain, frgm.*4: [. . . m]id rixiis | cor . . . cariedit | oa . . antia | pocdedortonin | quImon.

Quint-allus *M. (Trient) CIL* V 5013: Herculi Saxan[o] Lubiamus Endruri Quintalli v. s. l. [a.].

Quintĭ-ācus *vom gentilicium* Quintius Quinctius, *O.* 1) *(Veleia, a. 104 p. Ch.) CIL* XI 1147 *p.* I, 2: Fundum Quintiacum Aurelianum, collem Muletatem cum silvis qui est in VeleIate pagó Ambitrebio. — 2) *An der Loire, Pard. dipl. t.* 2 *p.* 244 *(a. 697)*. — 3) Quintiaco, *j. Quincieux, départ. Isère, arr. Saint-Marcellin, canton Tullins. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 372 *(a. 739):* Quintiaco. — 4) Quinciacum, *j. Quincy, dép. Meuse, arr. und canton Montmédy.* — 5) Quinciacus, *j. Saint-Benoît, dép. Vienne, arr. und canton Poitiers. Vita Filiberti* 3, 24 *ASS 20. aug.* IV *p.* 79 *F:* Perrexit Quinciaco monasterio. *p.* 80 *A:* Quinciacum monasterium *(acc.)*. — 6) *Quinçay, départ. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton Azay-le-Rideau, gemeinde Rivarennes.* — 7) *Quinçay, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Saint-Aignan, gemeinde Meusnes.* — 8) *Quinçay, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Vouillé.* — 9) Quinciacus, *j. Quincey, dép. Aube, arrond. Nogent-sur-Seine, canton Romilly-sur-Seine. Auch in* 10) *Quincey, départ. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nuits.* — 11) *Quincey, dép. Haute-Saône, arr. u. cant. Vesoul.* — 12) *Cuinchy-lez-la-Bassée, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune, cant. Cambrin.* — 13) *Cuincy-Prévot, départ. Nord, arrond. und canton Douai.* — 14) *Quincé, dép. Loire, arr. Roanne, canton Saint-Germain, gem. Bully.* — 15) *Quincé, dép. Maine-et-Loire, arrond. Angers, canton Thouarcé.* — 16) *Quincié, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Beaujeu.* — 17) *Quincieu, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin, canton Crémieu, gemeinde Panossas.* — 18) *Quincieux, dép. Isère, arrond. Vienne, canton Meyzieux, gem. Genas.* — 19) *Château de Quincieux, dép. Isère, arr. und cant. Vienne, gemeinde Chuzelles.* — 20) *Quincieux-d'Azergues, dép. Rhône, arrond. Lyon, canton Neuville-sur-Saône.* — 21) *Quincieux, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Vaugneray, gemeinde Sainte-Consorce.* — 22) *Haut et Bas Quincy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy, gemeinde Guny.* — 23) *La Quincy, dép. Aisne, arrond. Soissons, canton Vailly, gemeinde Nanteuil-la-Fosse.* — 24) *Quincy, dép. Cher, arr. Saint-Amand, canton Nérondes, gemeinde Blet.* — 25) *Quincy-sur-Cher, dép. Cher, arr. Bourges, canton Lury.* — 26) *Quincy-le-Vicomte oder -sur-Armançon, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Montbart.* — 27) *Quincy, dép. Saône-et-Loire, arrond. Autun, canton Bouches, gem. Saint-Martin-de-Commune.* — 28) *Quincy, départ. Haute-Savoie, gem. Chilly.* — 29) *Quincy-Ségy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Crécy.* — 30) *Quincy, dép. Seine-et-Marne, arrond. und canton Provins, gemeinde Saint-Hilliers.* — 31) *Quincy, dép. Haute-Savoie, arrond. Saint-Julien, canton Frangy, gemeinde Clarafond.* — 32) *Quincy, départ. Haute-Savoie, arr. Bonneville, canton Taninges, gemeinde Mieussy.* — 33) *Quincy, dép. Haute-Savoie, arrond. Annecy, canton Annecy (nord), gemeinde Sillingy.* — 34) *Quincy-sous-Senart, départ. Seine-et-Oise, arrond. Corbeil, canton Boissy-Saint-Léger.* — 35) *Quincy, départ. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Crusy, gemeinde Commissey.* — 36) *Quincy-Basse,*

dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy-le-Château. — 37) *Quincy-sous-le-Mont, départ. Aisne, arrond. Soissons, canton Braisne.* — 38) *Quinsac, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Champagnac-de-Belair.* — 39) *Quinsac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Créon.* — 40) *Quinsac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Carbon-Clanc, gemeinde Beychac-et-Cailleau.* — 41) *Quinsac, dép. Haute-Vienne, arr. Bellac, canton Nantiat, gemeinde Roussac.* — 42) *Quinsac, départ. Haute-Vienne, arr. Bellac, canton Nantiat, gemeinde Saint-Yrieix.* — 43) *Quinsat, dép. Creuse, arr. und canton Burganeuf, gemeinde Mansat.* — 44) *Quingey, dép. Doubs, arr. Besançon.* — 45) *In belg. O. Quenzie bei Vezon, in der belg. provinz Hennegau, arr. Tournai.* — 46) *In ital. Cinzago, im novaresischem dialect Zinzag.*

Quintilĭ-ăcus *von M.* Quintilius, *O.* 1) *Quantilly, départ. Cher, arrond. Bourges, canton Saint-Martin-d'Auxigny.* — 2) *Cantillac, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Champagnac? wenn nicht eher* Cantiliacus.

Quirĭ-ăcus castrum, *j. Sainte-Blandine, dép. Isère, arr. und canton La-Tour-du-Pin. Vita s. Theudarii 7 MGSS Mer.* III *p.* 528, 2: Quiriacus, cui, muro per vallem protenso, iungitur Propiciacus vel Pompeiacus.

***Quirinĭ-ăcum** *von M.* Quirinius, *O.* 1) *Guérigny, dép. Cher, arr. Bourges, cant. Lury-sur-Arnon.* — 2) *Guérigny, dép. Cher, arrond. Bourges, canton Vierzon, gemeinde Vignoux-sur-Barangean.* — 3) *Guérigny, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Pougues.* — 4) *Querenaing, dép. Nord, arr. und canton Valenciennes.* — 5) *Chirignago, ital. prov. Venedig, distr. Mestre.*

?**Quita** *cf.* Trēna-qiti *(gen.) zu* Quitos, *F. (Korácsi) CIL* III 3621: Comatimara Quitai f(ilia) ann. XV p. t. m. pat[e]r [b.] m. *(Rom)* VI 24052: D(is) M(anibus) Petrosidia Quita.

?**Quito** *germ., für* Wido? *M. (Worms, christl.) CIL* XIII 6258: Quito.

Quoentavic *s.* Quentavic.

Quoidgual *M. Vita Turiani* 9 *ASS 13. iul.* III *p.* 618 *D.*

Quonaone. *Testamentum Abbonis, Pard. dipl. t.* 2 *p.* 374: Dono Quonaone.

***qŏ-qŏ-s** *'wo oder wie wer, irgendwo oder irgendwie irgend wer', nach Thurneysen in air.* cách *(gen.* cáich), *acy.* pau-p *(quivis, jeder).*

Quordai-o(n) *villeicht zu w.* porth *(auxilium, subsidium), M. (Hasenbach bei Taxenbach im Unterpinzgau) CIL* III 7523: Atitto Atevali f(ilius) ann(orum) LXXV hic s(itus) e(st). Uttu Elvissonis f(ilia) uxor. Mommus Attitonis f(ilius), Conginna Quordaionis f(ilia) fil(ius) nu(rus) par(entibus) fec(erunt).

Quossa *j. le Cousin, nbfl. der Cure, entspringt im dép. Côte-d'Or, mündet bei Givry, dép. Yonne. Vita Eptadii* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 189, 1: Quosse ad fluvium; *s.* Cosa[1]).

quovenna *s.* covinnus.

qrtca. *(Luzaga, prov. Guadaljara) MLI p.* 171 *n.* XXXV, 2: Qrtca. 6: Qrtcan *(acc.).* 7: Qrtca. *(Los Fosos de Bayona) p.* 174 *n.* XXXIX: Lipaca qrtca. car.

Qusonia *F. s.* Cusonius.

Qutio-s *neben* Cutios, *M., auf dem kalender von Coligny, Ain:* Qutio, Cuti. *Vgl.* Cūtius.

R.

Celtisch anlautend in rāte, rāti-s, Rauri-cī, rectu-, rēdā, Rēdones, Rēnos, -rīto-n, rīx, Rīgo-, Rodanos, Roscus, Roto-magus, Roucillus, Roudos, Rugnos, Rutēnī; *mit aphaeresis von* p *in* rannā, rati-s *farn*. Rēmī, ritu-, ro-; *schwund von* v *in* (Vindo)-(v)roico-s. *Inlautend in* arē-, corii, Dara, Dario-, Diarilos, mori, Nerio- Nericcī, Pir-ā-kos, Sīrona, taro- *und in suffix* -ro- rā *in* Camar-ācum, Canta-rā, Mōmo-ros, Rauri-cī. *Auslautend in* ver-. *Celtisch* r, l (Roudus, Loucetius; *übergang des* r *in* l *in* *Estolo- *für* Asturo-dūnum, almo- *cf.* armo, alno- *cf.* arno-, colvo *für* corvo), *lat. osk. umbr.* r, l, *gr.* ρ, λ, *got.* r, l, *lit.* r, l, *asl.* r, l, *ai.* r (l), *zd.* r, *idg.* r (l), *Im anlaut verbindungen* br *in* (Com-)bretonio, (verco-)bretos, brigā, Brittones, brīvā, (*aus* mr *in* braci-, Brennos, brogi-). *Im inlaut* Cantabrī?, dubron, Insubres. cr *in* Criciru, Crito-gnatus, crottā, Crouc-. dr *in* Drillus, dru(v)is, Drūsus. gr *in* Grannos, Gril-agnī, Grinarion, Grudiī. pr *in* Praesta-marcī, Pratu-sagus, Prōmea. tr *in* petru-, Trēveri, Tri-boci. rb *in* Anorbos, Arbeia, Barbollas, Borbeto-, carb-anto-, Carbes, Corbi-s, Corbo-s, Nārbo, Orbissa. rc *in* Ἀβέρκιος?, arcanto-dano-s, Arcea, Coriarcos, Aulerci, ?Barcuni, Cadurcī, derc-, Derco(mognus), Con-dercum, marco-, Nercod, verco-(bretos), Vercobius. rd *in* Arda, Ardobrigā, Arduinnā, Ardunnus, βάρδοι, Burdegala, Bururdo, Burdo, Irducissa, Ordous, Ordo-vices, Serdus, Tordilo(n), Urdo, ...
. . rdi f(ilio) *(Angers) CIL* XIII 3095*. rg *in* Acirgus, Argento(magus, -rate), Argio-(talus), argo-, arg-io-, Gergoviā, margā, vergo-bretus, Vorganion, Vorgium. rm *in* bormo-, Carmanos, κούρμι, Germa, parma. rn *in* Burnus, Carnī, κάρνον, carnu, Carnutes, Cilurnum, Durnācos, -erno-, ēsarno- *eisen* (Isarno-, Iserninus), *Gernios, Iverniu, ?Perniciācum, *Quernos, tigernos, Tornos, Verno-(dubrum), *ir.* eo-rna *barley*. rp *in* carpentum *aus* carbanto-. rr *in* Amb-arrī, Arrus, Arr-o(n), Barrus (*neben* Borsus), Barri-vendi, Ena-barri (*s.* Vendu-bari) Birrantus, Burrus, *carro-s carrus, Darr-antus, Nerrus, Perru-(corii), Perrus, Sarra, Sarrus, Tarros -urrus *in* Reb-urrus? -urr-o(n) *in* Leit-urro(n). rs *in* Arsācus, *barsto- *gipfel*, bers- (*in ir.* berraim *schere*) Borsus (*neben* Barrus), ?Carsicios Καρσίγνατος *neben* Cassignatus (*cf.* Massalia *Marseille*), Covertomotul, ?Marsius, Mursa, Mursella, Sarsicus, Varsā, Varsileos, Versos *und* Versiknos. rt *in* Artos, Arto-brigā, Artissius, Atertā, Anarē-kartos, Cartullus, derti, Nerta Esu-nertus Nerto-mārus Nertinus, Partus, Smertu-(litanus), Ζμέρτων, Ro-smertā, Tartos, Vartice. rv *in* borvo-, Carvōnes, cervesia, Darvernon, dervos, Nervii, Pervincus? Vervio. r-*stämme* Arar, βακκαρ, brātir-, Liger, mātrebo, petor-.

r? *Auf dem Kalender von Coligny, Ain:* INIS R, INI R, IN R.

R . . . . . *(Notre-Dame d'Alençon bei Brissac, dép. Maine-et-Loire) CIL* XIII 3100, 14. 15: M(arcus) I(ulius) R(. . . .).

R. *(Xanten) CIL* XIII 10001, 417: S. R.

-rā *nach d'Arbois de Jubainville ligurisches primair-suffix in* Dura, Iura, Mura, Rura, Sara, Stura, Sūra, Tara; *secundairsuffix in* Avara, Isara, Oscara, Savara *und* Samb-ra.

. . **ra.** *Gallische silbermünzen. Muret-Chabouillet* 10405 (*in Jersey gefunden*): CN CE *R* RA. *Vgl. RN* 3e *sér. t.* 2 *p.* 185: . . . CAVCE *R* . . RA.

ra. *Gallische silbermünzen. Muret-Chabouillet* 3568: CO . . . 3569. 3570: COL RA.

Rā . . . . V. *(Ondara) CIL* II 3599: . . . natio(ne) Ra . . . .

Ra( ) *M.* [*Erlach*] *CIL* XIII 10002,

424: C. Ra( ) Dos( ). *cf.* XV 3121: CRA-DOS.

Rabano. *(La Combe bei Lastours, dép. Aude, arr. Carcassonne, canton Conques-sur-Orbeil) Inscr. de Languedoc n.* 1329: Rabano.

Rabi-ăcus *M. Acta Desiderii et Regnifridi 9 ASS 18. sept.* V *p.* 791 *C:* Dux autem regionis illius nomine Rabiacus.

Rabi-lius *M. (Mérida) BSAF* 1897 *p.* 137: D(is) M(anibus) Clartem coniugi Rabili c. R.

Rab-ō-(n) *fl. in Dacien, j. Drincea. Ptol.* 3, 8, 2: *Ἡ κατὰ Ῥαβῶνος τοῦ ποταμοῦ ἐκτροπή, ὃς φέρεται ἐπὶ τὴν Δακίαν, wenn nicht κατ' Ἀραβῶνος (cf* 2, 14, 1) *zu lesen ist.*

Rac . . . *fig. (Arbre bei Namur) Schuermans* 4594: Rac . . .

racă-nā *s.* rachana.

Rac-ātai Rac-atriai (*cf.* Ar-atrius -ia); *nach Ernault von* rac, *abret.* rac *(devant) und* -atr- *stamm von* atir *(vater)? cf. w.* rhagu '*to get before, to oppose*'; *V. an der westseite der March? Ptol.* 2, 11, 11: *Ἡ Λοῦνα ὕλη, ὑφ' ἣν μέγα ἔθνος οἱ Βαῖμοι μέχρι τοῦ Δανουβίου, καὶ συνεχεῖς αὐτοῖς παρὰ τὸν ποταμὸν οἵ τε Ῥακατρίαι καὶ οἱ πρὸς τοῖς Κάμποις Ῥακάται. Auf sie geht die čechische benennung für Oesterreich* Rakousy *zurück.*

Racc-onius *M. (Rottenmann in Steiermark) CIL* III 5638: D(is) M(anibus) Racconi Lucani obito an. LX et Sumeloni Secundini Succesianus.

?**rachă-nā racă-na** *kleidungsstück, griech. von ῥάκος? cf. auch lat.* recinus. *Diocl. ed.* 7, 60: Sagum sive rachanam rudem = *σάγου ἢ ῥακάνης.* 22,4: *Ἐνδρομίδος ἤτοι ῥακάνης καιν. cf. CTh.* 14, 10, 3 *(a. 399):* Intra urbem Romam nemo vel ragis vel tzangis utatur. *Ennod. epist* 9, 17: Laenam et racanas cuius vos volueritis coloris rubei aut fusci mihi sub celeritate dirigite. *Greg. M. reg.* 11, 2 *(a. 600):* Misimus lenas XV, racanas XXX, lectos XV. 59 *(a. 601):* Duas racanas. *Vita s. Radegundis lib.* 2, 4 *MGSS Mer.* II *p.* 381, 10: Transmisit ei rachinam cilicinam, unde et interius et superius sibi fecit indumentum. *Vgl. ae. glosse* racana *huitil. (Thorigny, a. 238) CIL* XIII 3162 II 10—13: Dalmaticam Laodiciam, fibulam auream cum gemmis, rachanas duas, tossiam Brit(annicam), pellem vit[uli] marini. — **rachan-ella.** *Leontii vita s. Ioannis eleemosyn. c.* 20 *(Migne P. L.* 73 *c.* 356): Venundabantur enim quatuor rachanellae numismate uno.

Raciate Racietera *s.* Ratiaton.

-racte *s.* -rate.

Rada-gaisos *gotischer M. von germ. und celt.* gaison. *Augustin. civ. dei* 5, 23: Radagaisus rex Gothorum *(† 406). Oros.* 7, 37, 4: Radagaisus. 12. 13: Radagaisum. 15: Radagaisus. *Zosim.* 5, 26, 4: *Ῥοδογάισος. Olympiodor. fr.* 9 *p.* 452, 25 *Dind.: Τῶν μετὰ Ῥοδογάισον Γότθων.* 27: *Ῥοδογάισον.*

Rad-antia *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl. j. die Rednitz in Baiern.*

***Radas-bonā** *O. j. Regensburg in bair. Ober-Pfalz.* [*Anamodi traditiones Sanct-Emmerammenses* 1, 27 *a.* 864—891 *ed. Pez, Thesaur. anecd.* 1, 3 *p.* 220: Urbis regiae Radasponensis. *Richer.* 2, 69, *a.* 948: Michahel Radisponensis episcopus.]

Rade *cogn. (Barcelona) CIL* II 4596: [Iuc]unda et Rade po[suerunt].

Radeverum *O. j. Réviers, dép. Calvados, arrond. Caen, canton Creully.*

Radis insula, *s.* Ratis.

Radispona *s.* Radasbōnā.

Radolium *aus* *Rado-ialum, *von germ. M.* Rado *oder von* *Ratu-ia(io)lo-n, *zu w.* ial *open place or region, O. j. Reuil, dép. Seine-et-Marne, arrond. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre. Vita Agili* 4, 20 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *C:* (Rado) super iam dictum amnem (Maternam) monasterium aedificavit, quod ex suo nomine Radolium nominavit. *s.* *Ratu-ialum.

Rad-onus *M. (Kirchheim) CIR* 519: Radon[us Ic]arus.

Raec-onia *F. (Capodistria) CIL* V 497: Raeconiae P. f. Tertullae.

Raecus *M. cogn. (Cherso) CIL* III 3149: Q. Fonteius Raeci f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Volsounae Oplicae Pl[a]etoris f(iliae) coniugi suae. *(Augsburg)* 5789: Marti Crispus Raeci fil(ius) v. s. l. m. *(Capodistria)* V 501: . . [Ma]gaplina Raeci f. *Davon vill. röm. gentile* Raecius.

raeda *s.* rēdā.

Raed-o(n) *M. cogn. (Aquileja) CIL* V 8320: P. Iulius P. l(ibertus) Probus, P. (Iulius) P. l(ibertus) Raedo, P. (Iulius) P. l(ibertus) Dio medicus ocularius p. q. XVI. *Zu pl. V.* Rēdones.

Raedŏn-ius *M.* **Raedon-ia** *F. (Verona) CIL* V 3931: L. Redonius Q. f. Planta fla-

men vovit manisnavius posuit. *(Peschiera)* 4021: Raedoniae Protogeniae Pup. Plassa Marcellinus coniugi incomparabili rarissimae feminae v. et sibi f. *(Banco bei Cles)* 5058: Concordiæ Aug. sacr. RaedoniI Victorinus Tertius et Ingenuus fratres aram cum signo ex voto posuerunt.

Raeii *s.* Reii.

Raep . . . *(O-Szöny)* *CIL* III 4307: Ael. Raep . . . . vet. leg.

Raerus *M. (Avila)* *CIL* II 5863: [A]mbatus Raeri f. ///.

***Raesi-ăcum** *von M.* Raesius, *in belg. O.* 1) *Ressaix, gemeinde im Hennegau.* — 2) *Rossimont bei Jamioulx, Hennegau.*

***Raes-ius Raes-ia** *F. (Rom)* *CIL* VI 2651: . . . . . ae Raesie [femine i]nconparabili.

Raeti *'Ραιτοί (Polyb.) nicht Celten, trotz Zosim.* 1, 52: *Ἔτι γε Νωρικοῖς καὶ Ῥαιτοῖς, ἅπερ ἐστὶ Κελτικὰ τάγματα.*

Raetici-ānus *M. cogn. (Sterzing, zeit des Tiberius oder Claudius)* *CIL* V 5084: Ti. Claudius Raeticianus. *(Trier)* *CIR* 806 = *Hettner, Trier n.* 116: Dibus et deabus Iulia R[e]ticiana pro se et suis d. d. *cf.* Reticius *und* Retimārus.

Raetin-ium *O. j. Golubić bei Bihač? Dio* 56, 11, 3: *Ἐπὶ Ῥαίτινον ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι.* *(Zahlbach bei Mainz)* *CIL* XIII 7023: Andes Sex(ti) f(ilius) cives Raetinio eq. ala Claud(ia).

Ragandone *O. j. Seitz?* *TP:* Ragandone. *IA* 129, 5: Ragundone. *It. Burdig.* 561, 2 *p.* 8, 20 *G.:* Mansio Ragindone *(Par.,* ragendone *Veron.).*

-ragenē *in (Angora)* *CIG* 4025: *Φυλὴ Μαρουραγηνή.*

Ragindone *s.* Ragandone.

***Ragoni-ăcum** *von M.* Ragonius, *in O. Réguiny, dép. Morbihan, arr. Ploërmel, canton Rohan; in belg. O.* 1) *Ragnies oder Ragnée, gemeinde im Hennegau, arrond. Thuin.* 2) *Rognée, prov. Namur, arr. Philippeville.* 3) *Reguignies bei Courcelles, prov. Hennegau, arr. Charleroi, canton Fontaine-l'Évêque.* 4) *Regnée bei Bihain, prov. Luxemburg, arr. Bastogne, canton Houffalize.* 5) *Regniessart bei Couvin, prov. Namur, arr. Philippeville.* 6) *Renaix, prov. Ost-Flandern, arr. Audenarde.* 7) *Renissart bei Arquennes, prov. Hennegau, arr. Charleroi, canton Meslay.*

Ra(Mo?)**gontanus** *M. (Rom, a. 149)* *CIL* XV 4257: Ra(Mo?)gontanum.

Ragundone *s.* Ragandone.

?**raia** *ein fisch.* *CGlL* 2 *p.* 168, 46: Raia *βατισ. ιχθυοσ. ειδοσ.*

raidik-ānŏ-s. *Dioclet. ed.* 19, 53 *p.* 37 *Bl.:* *Φιβλατώριον ῥαιδικᾶνον.*

?**Rai-elia** *F. nomen. (Sartoux bei Le-Mont-Castellaras, bei Antibes, départ. Alpes-Maritimes, arr. Grasse)* *CIL* XII 218 = *Anthol. Lat.* 466 *Buech.:* Luccunio Vero Raielia Secundina mater filio piissimo fecit.

'Ρατιαρία *s.* Ratiaria.

?**Ral-aesus** *M. (Alcje)* *EE* 3 *p.* 195 *n.* 153: Penti Ralaisi *(Hübner list* Balaesi) f. Vadini.

?**Rali** *O. j. Réallon, dép. Hautes-Alpes, arr. Embrun, canton Savines. Testamentum Abbonis, Cartulaire de l'église de Grenoble ou de Saint-Hugues, a.* 739.

Rama *O. j. Rame, départ. Hautes-Alpes, arrond. Embrun, canton Guillestre, gemeinde Champcella.* *TP:* Rama. *IA* 341, 6: Rame. 357, 4: Ramae. *It. Burdig.* 555, 10 *W.* = *p.* 6, 2 *G.:* Mutatio Rame. *(Vicarello)* *CIL* XI 3281—3284: Rama (-am 3281). *Rav.* 4, 27 *p.* 240, 5: Rama

Ramdo(n) *s.* Randovera.

ramedon *via? nach Pictet zu ir.* rámut rámhad *(a great road)*; *Ernault vgl. nbret.* ravénd, ranvet *(sentier).* *(Vieil-Évreux, saec. 1 in.)* *CIL* XIII 3204: S. Crispos Boud . . . . | ramedon *(acc. sing.)* 7 | axtac biti eu . | do Caraditonu[s] | . . . nia *(oder* la) Seiani *(oder* Selani, *scil.* filia) Seboddu Remi filia | . . . druta Gisaci *(ort)* civis Su-[essionis].

Ramel-ăcus *O. j. Le Remblay, départ. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Le Grand-Lucé. Merowing. münze, saec.* 7, *2. hälfte. Belfort* 3710 *(Prou* 2623): + RAMELACO VICO.

Rami-āca cortis, *O. j. Remicourt, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Dommartin-sur-Yèvre.*

Rami-lus *M. (Rom)* *CIL* XV 3557: C. Ramili Apri.

Ramin-ia *F. (Auxerre)* *CIL* XIII 2931: Raminia Carussa.

Ram-ius *M. (Bei Armthwaite)* *CIL* VII 332: Deo Mapono et n(umini) Aug. Durio et Ramio et Trupo et Lurio Germani v. s. l. m.

Ramista *O. It. Burdig. p.* 561, 7 *W.* = *p.* 9, 5 *G.:* Mutatio Ramista.

Ramus *M. cogn. (Mojgrád)* *CIL* III

837: Salmas Rami ex n(umero) P(almyrenorum). *(Dorf Esio bei Trobaso) Pais n.* 1300: Sibi et uxor(i) Diutiu | Rami f. *cf. n.* 86: Ramu . . . . . . *(Pupillin, Jura) BSAF* 1891 *p.* 171: Of. Rami.

***Rancia Rantia** *O. j. Rances, départ. Aube, arr. Bar-sur-Aube, canton Brienne-le-Château.*

Ranc-ĭŏ-s *M. nomen gentile. (Marrodilisi) CIG Sept.* 413, 62: Κοιντος Ραγκιος Κοιντου υιος Κλαυδια. *(Rom) CIL* VI 25368: Q. Rancio Epaphrodito. 25369: Quincti Ranci feilia. 25370: Rancia.

Rancum *O. j. le Ranc bei Puget-Theniers, dép. Alpes-Maritimes.*

***randā** *oder* *rando-s *rand, daraus lehnwort span.* randa, *port.* renda, *an.* rönd, *ae.* rand rond, *ahd.* rand rant, *mhd.* rant, *in O.* Ewi-, Ico- Igo-rando *(grenze). Vgl.* rannā.

Rand-anum *O. j. Randan, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom. Greg. Tur. h. F.* 4 (32): Apud Randanensim monasterium.

Randos-ăti-s *von O.* Randosa, *G. epitheton von Mars. (Taragnat, dép. Puy-de-Dôme, zwischen Thiers und Courpière, bei Lezoux) CIL* XIII 1516: Marti Randosati Bassinus Bassuli f. v. s. l. m.

Rando-vera *F. Egilberti vita Ermenfredi* 1, 3 *ASS* 25. *sept.* VII *p.* 117 *D:* Coniugem illicitam, Randoveram nomine. 4 *p.* 117 *E:* Sub imperio praefatae Ramdone.

ránnā *f. teil, fem. ā-stamm, air.* rann *f.* (*gen. sg.* rainne), rand, *bret.* ran *m.*, rann, *armor.* ran, *cy.* rhan *f.*, *mcorn.* ran, *ncorn.* radn, *abret.* rannou *(gl. partimonia, gl. climatibus), Cath.* rhann, *bret.* ran *m. Nach Windisch gdf.* *randhā *'das in die gewalt gegebene oder überantwortete stück', zu der vedischen* √ randh, *praes.* randhayati *'überantworten, ausliefern', intr. 'in die gewalt jemandes geraten'; nach Bugge für* *(p)rannā, *por-nā, *praet. pass. part. cf. lat.* pars, portio, *gr.* πορεῖν *darreichen,* ἔ-πορον, πέπρωται *es ist bestimmt. s.* *rando-s, *randā.

.. **rannic** . . . *O. (Buxton, Derbyshire) CIL* VII 1168: ////ot c// . . rannic . . . | m. p. X//.

Rann-ius *M. (Maktar) RA* 3ᵉ *s., t.* 19 (1892) *p.* 298: Rannio Salvio, eq(uite) R(omano). [*Lyon*] *CIL* XIII 10001, 415: Rann. m.

? **Rantifanus** *M. (Rom) CIL* VI 2719: P. Rantifanus P. [f.] Gal(eria) Cyrinicus Pisis.

Ranti-llus *M. (Hartberg) CIL* III 5513: Ti. Iulius AvItus et Caixu RantillI f(ilia) v. f. sib(i) et Ti. Iulio Apnnamo.

Ranto *F. (San Esteban de Gormaz) CIL* II 2825: Ranto.

Ranustal *für* Rantiscal? *O. j. Rantechaux, dép. Doubs, arr. Beaume-les-Dames, canton Vercel. Egilberti vita s. Ermenfridi* 1, 10 *ASS* 25. *sept.* VII *p.* 118 *D:* Penes villam, quae Ranustal dicitur. 2, 13 *p.* 119 *D:* Penes villam Ranustal.

Ranvici .. *vgl. abret.* Ranuuicor? *(Einang, Valdres, museum zu Stockholm) BICA* 1883 *p.* 238: RANVICI.

. . . **RAOB.** *Bronzemünze der Cadurci. Muret-Chab.* 4370: . . . RAOB.

Rapetiga *M. (Rom) CIL* VI 9597: Rapetiga medicus civis Hispanus.

Rappa *F. (Salvatierra de los Barros) CIL* II 1012: Valeria Rappa.

Rār-auna Raraunum *O. der Pictones, j. Rom, départ. Deux-Sèvres, arrond. Melle, canton Lezay. TP:* Rarauna. *IA* 459, 5: Rauranum. *Paulin. Nolan. carm.* 10, 249—251: Vel quia Pictonicis tibi fertile rus viret arvis, | Rāraunum Ausonia heu devenisse curules | conquerar et trabeam veteri sordescere fano.

? **Rarĭ-cus** *M. (Nîmes) CIL* XII 3858 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes n.* 1110: D(is) M(anibus) Rarico (?) serv(o) fidelissim(o).

Raro-baccus *später Saurbach, fl. Pertz dipl. n.* 29 *p.* 29, 3 *(a. 667):* Per Amblavam nisus aquam per illam forestem de Vulfebergo usque Rarobacco.

Ras-bacis *bach in der dioecese Meaux, j. le ru de Rebais. Vita s. Audoëni* 7, 11 *Anal. Boll.* 5, 89: Super rivum Rasbacem.

Rasc-an-ius *M. (Troesmi) CIL* III 6203: T(itus) Rascanius Fortunatus, Pollia, Faventius medicus *(arzt aus Faënza).*

Rasc-atius *O. j.* 1) *Le Rascas, départ. Alpes-Maritimes, arr. Grasse, canton Vence, gemeinde Saint-Laurent-du-Var.* 2) *Rascas, dép. Tarn, arr. Castres, canton Lautrec, gemeinde Gibrondes.* 3) *Le Rascas, départ. Var, arrond. Draguignan, canton Grimaud.* 4) *Rascas, dép. Var, arrond. Draguignan, canton Luc-en-Provence, gemeinde Les Mayons-du-Luc.*

Rasiate *s.* Ratiaton.

Rasin-ius Rassin-ius? *M. (London) CIL* VII 1336, 1307: [O]f(ficina) Rassi(nii)

oder Erasti? *(Neuss) BJ* 101, 19. 102, 155. *(Am Monterberg)* 104, 113: Rasin(ius).

? **Rastivale** *O. Pertz dipl. n.* 35 *(c. a. 658) p.* 33, 42. 45: Rastivale (in pagus Cinnomannico).

Ras-ŭco(n) *wol germanisch, M. (Doomburg, Zeeland) CIR* 48: Deae Nehalenniae Ascattinius Rasuco v. s. l. m.

Rat . . *G., schutzgöttin der alten stadt Ratae. (Chesters) CIL* VII 580: Dea(e) Rat . . . . v(otum) s(olvit) l(ibens). *(Birdoswald)* 828: Dae Rat. votum . . .

Ratae *O. in Großbrittanien, j. Leicester. Ptol.* 2, 3, 11: *Μεθ' οὓς Κοριτανοί, ἐν αἷς πόλεις Λίνδον, 'Ράτε (Müller ci. 'Ράται). IA* 477, 4: Ratas. 479, 3: Ratis. *Rav.* 5, 31 *p.* 429, 6: Rate Corion. *(Bei Thurmaston, grafschaft Leicester, a. 120/121 p. Chr.) CIL* VII 1169: Imp. Caes. div. Traiani Parth. f. div. Ner. nep. Traian. Hadrian. Aug. p. p. trib. pot. IV. cos. III a Ratis II (m. p.).

Ratamatus *G. (Mâcon) Canat, Inscr. ant. de Châlons-sur-Saône p.* 53: Deo Ratamato Mutilus, Combucovati f(ilius), ex v(oto) s(olvit).

Ratbertī-ăca cortis, *O. j. Rapsécourt, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Dommartin-sur-Yèvre.*

-rāte *in gallischen O.* Argento-rate (*cf.* Argentré), Baio-rate, Barde-rate, Carbanto-rate, Corte- *Curto-rate, *CIL* XIII 2464: . . . ioratenses (*nicht* [Br]ioratenses), *oder* . . . ior-atenses? *s.* rati-s *und* rato-n.

Ratensis pagus, *j. pays de Retz, départ. Loire-Inférieure.*

? **Rathagōsos** *M. (Olbia) CIG* 2070: *Αβνωζος Ραθαγωσου.*

Ratheihae *wol germanisch, cf.* Gratich? *G. (Euskirchen) CIR* 561 = *BJ* 83, 137 *n.* 218: Matronis Ratheihis Verecundini[u]s Super l. m.

Rathin *O. Vita Carthaci* 11 *ASS 14. mai* III *p.* 377 *E:* In plebe Ferkel, in loco qui Rathin dicitur.

***Ratī-āgrŏ-s** *von* rati-s *und* āgro-, *in V.* Ver-āgrī (*vgl. gr. M. Φαλλικαῖος, Φαλλίων*)

Ratiager *M. (Venafro) CIL* X 4969: C. Numisio sive Ratiagro *(dat.)* sibi et suis et Numisiae A. f. Vindae benemeritae in ag. p. XII, in fr. p. XII.

Rătī-ār-ia *von* ratis *farnkraut? O. in Moesia superior, j. Arčer an der Donau. Ptol.* 3, 9, 3: *'Ρατιαρία Μυσῶν, κολωνία.* 8, 11, 5: *Τῆς δὲ Μυσίας τῆς ἄνω ἡ μὲν 'Ρατιαρία τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχει ὡρῶν ιε δ', καὶ διέστηκεν 'Αλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρας μιᾶς L'δ. CIust.* 4, 33, 5 (4). 6, 59, 8. 7, 60, 3. 8, 13 (14), 21 *(a. 291):* Retiariae. *TP:* Ratiaris. *IA* 219, 3: Ratiaria. *ND or.* 11, 38: Ratiarensis. 42, 38: Praefectus legionis tertiae decimae geminae, Ratiaria. 43: Praefectus classis Ratian(*lis* Ratiari)ensis. *Priscus fr.* 3 *p.* 281, 23 *D: Τῇ 'Ρατιαρίᾳ προσέβαλλε μεγίστῃ καὶ πολυανθρώπῳ.* 7 *p.* 318, 32: *'Ρατιαρίας. Procop. de aedif.* 4, 6 *p.* 290, 6 *D.: 'Ρατιαρίας πόλεως. Hierocles p.* 655, 2: *'Ραζαρία μητρόπολις. Theophylact.* 1, 8: *'Ρατηρίαν. Rav.* 4, 7 *p.* 190, 6: Ratiaris. *(Turnu Magoreli, a. 161/168 p. Chr.) CIL* III 753 = 7429: . . Iul(io) Capitoni . . . decurionalib(us) ornamentis honorato ab ordinib(us) coloniar(um) Ulpiae Poetovionensis ex Pannonia superiore, Ulp(iae) Ratiar(iae) ex Moesia superiore, Traianae Sarmizegethusensium ex Dacia superiore. *(Widdin)* 1641 *cf. add. p.* 1020: M. Ulp. Epistratus Augustal(is) col(oniae) Rat(iariae) o(rnatus) o(rnamentis) d(ecurionalibus) a splendidissimo ordine. *(Kustendsche)* 6156: D(is) M(anibus) Catiliae Respectae domo Ratiaria . . . *(Widdin)* 6294: L. Anatinio L. lib. Phoebo, Aug(ustali) col(oniae) Ulp(iae) Rat(iariae), ornato ornamentis decurional(ibus), immunitate muner(um) public(orum) concessa ab ordine col(oniae) eiusd(em), Augustal(es) col(oniae) e(ius) aere conlato d(ecreto) d(ecurionum). 6295 = 8089: Augustales col. Ulp. Rat . . . . . *(Arčer)* 8088: Dec(urioni) aedilic(io) col(oniae) Ulp(iae) Rat(iariae) . . . dec(urioni) ae(di)li(c.) . col(oniae) Rat(iariae). 8090: D(is) M(anibus) C. Pont. Silvini dec(urionis) aedil(icii) col(oniae) Rat(iariae) Iulia Marcia coni. *(Račna)* 8263: Aug(ustali) col(oniae) Rat. 12647: Aug. col. Rat. 14217: Col(onia) Ulp(ia) Traia(na) Rat(iaria). *(Aus Pannonien oder Dalmatien, a. 165)* D. XLV *p.* 887 *cf.* LXXII *p.* 1990: Valerio Valeri f. Valenti Ratiar(ia). *(Rom)* VI 2385, 11, 4: Ratiar(ia). 2401, 7: Ratiari(a). 2730: Nat. Mysia superiore, reg. Ratiarese, vico Cinisco. *EE* 4 *p.* 325 *n.* 894[d] 5. 896, 2, 19: Ratiaria. *(Lambèse)* VIII 2871: D(is) M(anibus) s(acrum). T. Flavius T. filius Ulpia Herculanus, Retiaria.

Rătī-atŏ-n *'mit farnkraut bewachsener ort'*, **Rati-ate** *neutr. von* *rătī-ato-s *filicatus. O. der Pictones, j. Rézé-lès-Nantes en Poitou,*

auf dem l. ufer der Loire, gegenüber Nantes, dép. Loire-Inférieure, arrond. Nantes, canton Bouaye. Ptol. 2, 7, 5: *Πίκτονες, ὧν πόλεις Ῥατίατον, Λίμονον. Concil. Aurelian. a. 511 p.* 9, 32 *M.*: Adelfius episcopus de Ratiate *codex C; p.* 10, 26: Adelfyus episcopus de Rasiate *K.* 11, 12: Adelfius episcopus ecclesiae Raciatecae *P; var. p.* 14, 8: Ex civitate Pectavos Adelfius episcopus. *Greg. Tur. in glor. conf. c.* 53: Infra ipso Pectavo termino, quod adiacet civitati Namneticae, id est in vico Ratiatense. — *Merow. münzen. Belfort* 3682 (*Prou* 2343): RACIATE VICO. 3683 (*Prou* 2338): RACIATE VICO. 3684 (*Prou* 2344): + RACIATI UICO. 3685: RACIATƎ. 3686: RACIATE. 3687 (*Prou* 2340): RACIATE VIC. 3688 (*Prou* 2342): RACIATE. 3689 (*Prou* 2341): + RACIATE. 6390: + RACIATI VICO. 3691 (*Prou* 2339): RACIATE VICO. 6403: + RACIATE.

Rati-atus *M. (Coutras, Gironde) CIL* XIII 10008, 31: Rati(atus). *(Reims) Habert* 1170—1172: Ratiatus f.

Ratin-ius *M. (Vobarno) CIL* V 4904: M. Laetil. Fab. Cassianus praef. aedilic. pot. Brix. sibi et Laetil. Primulae matri Ratiniae Ingenuae uxori M. Laetil. Quintiano Laetililis Firminae et Severae filiis.

rătĭ-s *m.*, i-*stamm, aus* *prătĭ-s, *pflanzenname, farnkraut, 'das gefiderte'; ir.* raith *m. (aus* *rati), raith-ne, *cy.* *rhad, redin *aus* *ratin, *w.* rhed-yn = *ratin, *acorn.* reden *gl. filix, abret.* raten *(fougeraie) von* *rati-na, *mbret.* radenn radenenn *fougère, bret.* rad-en. *Marcellus de medic. c.* 25, 37 *p.* 252, 8 *H.*: Herbae [he]pteridis, id est fili[ci]culae, quae ratis Gallice dicitur quaeque in fago saepe nascitur. *In:* Rati-aria, Rati-ato-n, -ate, Ratis-bona?

***rati-s** *entweder nach d'Arbois de Jubainville* rātis = *rātī *fem.* i-*stamm, eingeschloßener raum, der einen vorplatz enthält, begrenzt von einem hohen, ringförmigen erdwall, one waßergraben, gen. sg.* rátha *zu ir.* ráith, *acc. s.* ráthi, *daraus w.* rath, *vw. mit gr.* ἔρ-αζε *und got.* airþa; — *oder nach Ernault* răti-s *'amour' ein liñga, = gr.* ἔ-ρασις = *ἐ-ρα-τι-ς, *zu ir.* rath, *w.* rhâd, *abret.* rat *grace, favour, cf. ai.* ráti- *pudenda. (Menhir, saec. 2, zwischen den ruinen von Vieux-Poitiers bei Cenon, dép. Vienne, arr. Châtellerault, cant. Vouneuil-sur-Vienne, und dem fl. Clain) CIL* XIII 1171: Rat(i)n (*acc. sing. = ir.* raith-n) ////////// Brivatiom Frontu Tarbelsonios ieuru, *nach Ernault passivisch 'objet de culte pour les Brivates', oder activisch 'protection (divine) pour les Brivates' (gratum opus Brivatibus); cf. die simulacra von Mercurius Caes. b. G.* 6, 17, 1. *In* -rate, *cf.* rato-n.

Ratis *insel, j. l'Île de Ré, dép. Charente-Inférieure. Rav.* 5, 33 *p.* 442, 17: Ratis. [*Annales Mettenses ad a.* 741 *MG* I *p.* 328, 43: In monasterium, quod Radis insola situm est.]

Ratis-bona (*cf.* Civis-mārus? Atis-māra, Cartis-mandua), Ratispona, Radasbona, Radisponensis *s.* Radasbona.

Rato-magus *s.* Ratumagos.

***ră-tŏ-n** *nach Ernault liñga als 'liebe, gnade', = air.* rath *n., gen.* raith, *acy.* rat *gl. gratia, w.* rhad, *abret.* rat (*in* Ratlouuen, Uuiu-rat), *neutr. eines partic.* = *gr.* ἐρα-τό-ς *aimable, cf. ai.* râtá (-havya) *opfergabe, zd.* rāta *gabe, darbringung, idg.* √ ra *genießen, cf.* rate, răti-s *liebe; oder nach Stokes* rāto-n *erdwand, erdbank, ir.* ráith, *gen. sg.* rátha, *acc. sg.* ráthi, *cy.* rhawd, rhod *in* bedd-rawd, bedd-rod *a grave-mound,* gaeafrawd *a winter-abode, bret.* ret *in* bez-ret *f. cimetière, lat.* prātum. *In O.* Argento-ratum, Lango-raton, *rīgo-ratum; Rato-magus? Ῥατο-σταβίου; *cf.* rate, ratis.

-rătŏ-s *in* Cassi-su-ratos, ?Dicerati civis Remi?

Rato-stab-io-s *fl. in Großbrittanien, j. Taff bei Cardiff. Ptol.* 2, 3, 2: Ῥατοσταβίου (*ΣΦΨ*, Ῥατοσταθυβίου *cett.*). *cf. Rav.* 5, 31 *p.* 439, 1: Raxtomessa *(zu Tamesis).*

Ratrium gens. *(S. Pedro de Villanueva de Cangas) CIL* II 5749: [P]o . . . . . da [ex] gente [R]atia . . . no[r]um [et?] ex gente Ratrium [fa]milia suorum et . . . .

Ratt-ius *nach Pauli venetisch, M. (Oderzo) CIL* V 2011: L. Rattius Sex. f. sibi et suis et uxori v. f. Sex. Rattio Q. f. pat. Cassiai Sex. f. mat.

?**răttus ratta, raturus** *mlat. 'ratte', roman. ital.* ratto, *span. port.* rato, *frz.* rat, *mbret.* razz, *bret. (Léon)* raz, *vann.* rac̆h rah, *gael.* radan, *an.* rotta, *and.* ratta, *ahd.* ratta radda *f.,* rato *m., ae.* ræt, *finn.* rotta, *esthn.* rot.

***Ratu-ialo-n** *O.* Rodolium = *Roto-iolo-n, *j. Le Vaudreuil, dép. Eure, arrond. und canton Saint-Étienne-du-Vauvray. Vgl.* Radolium.

Ratu-lla *F. (Mertzweiler, a. 142 p. Chr.) CIL* XIII 6025: Vire . . . ratulla fil(ia) *oder* Vire . . [et] Ratulla fil(ii *oder* -ae).

Rătŭ-măgŏs '*feld am* *Ratu-s, Rota, Rotobeccus, *j. Robec*'?, *cf. auch ir.* Mag-Rath, Mag Raith; *O.* 1) *hauptstadt der Veliocasses*, Ratumagos Rotŏmagus *über* *Rotomaus *(mit geschwund. g)*, *Rotŏmus, *Ro-uem, Roem *zu* Rouen, *dép. Seine-Inférieure, ae.* Roþem, *an.* Ruduborg. *Ptol.* 2, 8, 7: *Μεθ' οὓς (Ἀρουΐους) μέχρι τοῦ Σηκοάνα Οὐελιοκάσιοι, ὧν πόλις Ῥατόμαγος. TP:* Ratumagus. *IA* 382, 3: Ratomago. 384, 1: Iter a Ratomago (Ratomago *BCDL, var.* Rotomagus, Rothomago) Lutitiam usque m. p. LXXVII. *Concil. Arelat. a. 311 (Mansi 2 c. 476 D):* Avitianus episcopus, Nicetius diaconus, de civitate Rotomagensium. *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c. 1371 B):* Eusebio Rothomagensium (episcopo) *(cf. Athanas. apologogia contra Arrianos* 50, 1 *t.* 1 *p.* 133 *A ed. Maurin.). Ammian.* 15, 11, 12 *(a. 355):* Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini Mediolanum ostendunt et Tricasini. *NG (Lugd. II)* 2, 1: Metropolis civitas *(le Vexin)* Rotomagensium (*var.* Rothomagensium, Rodomagensium). *Innocentius I p. in Leonis M. opp.* 3 *c.* 204 *Ball.* = *Mansi* 3 *c.* 1032 *(a. 404):* Innocentius Victricio Rothomagensi episcopo. *ND occ.* 37, 10: Rotomago. 21: Praefectus militum Ursarientium, Rotomago. *Not. Tiron.* 87, 57 *n.* 78 *Z. (sollte nach* 79 Veliocassus *stehen):* Rotomagus Rodomagus. *Paulin. Nolan. epist.* 18, 5: Denique nunc Ratomagum et vicinis ante regionibus tenui nomine pervulgatum in longinquis etiam provinciis nominari venerabiliter audimus et inter urbes sacratis locis nobiles cum divina laude numerari. *Passio s. Lupi* 5 *ASS 25. oct.* XI *p.* 671 *D:* Rotomagensium archiepiscopus Silvester. *Concil. Aurelian. a. 511 p.* 9, 21 *M. cf. p.* 10, 13. 11, 3. 14, 18: Geldaredus episcopus de Rotomao (*var.* Rotomaus eclesiae Rotomaginse metropolis, Ex civitate Rotomaginŝ Gildaredus episcopus). *Concil. Aurelian. a. 538 p.* 85, 13 *M.:* Flavius in Christi nomine ecclesiae Rotomagensis episcopus. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 15. 98, 44 *M.:* (Flavius) episcopus Rotomagensis (eclesiae Rothomaginsis). *Concil. Turonense a. 567 c.* 21 (20) *p.* 128, 23 *sq. M.:* Victritium episcopum Rotomagensem. *p.* 135, 25: Pretextatus ac si peccator in Christi nomine episcopus ecclesiae Rotomagensis. *Concil. Paris. a. 556—573 p.* 145, 21 *M.:* Pretextatus in Christi nomine episcopus ecclesie Rothomagensis. *Vita (alia) Marculfi* 4, 21 *ASS 1. mai* I *p.* 79 *B:* Venerandus Rotomagensis ecclesiae pontifex Audoënus. *Vita Germani episc. Paris.* 7, 23 *ASS 2. mai* I *p.* 268 *D:* Crepidinem quoque montis transgressus, quod Vetus dicitur Rothomagus *(Vieil Rouen). Venant. Fortunat. carm.* 6, 5, 235 *sq.:* Pervenit qua se piscoso Sequana fluctu | in mare fert, iuncto Rŏtŏmăgense sinu. *Greg. Tur. h. F.* 4, 36 (51): Sygibertus vero, obtentis civitatibus illis, quae citra Parisius sunt positae, usque Rotomagensim urbem accessit. 5, 1: Apud Rotomagensem civitatem. 2: Rothomago petiit. 12 (18): Praetextatus Rhotomagensis episcopus . . . A Rothomagense urbe. 6, 22 (31): Rhotomagensim comitem. 7, 16: Cives Rotomensis *(nom. plur.)* . . . Rothomago. 7, 19: Ad villam Rotoialensem, que in Rotomense termino sita est . . . Cum Melanio episcopo, qui de Rotomago submotus fuerat. 8, 20: Pretextatus Rotomagensis episcopus. 31: Apud Rothomagensem urbem. . . . Rothomaginsis civis *(acc.)*. . . . Ęclesias Rothomaginsis clausit. 41: Pretextatum urbis Rothomaginsis episcopum. *Concil. Matiscon. a. 585 p.* 172, 10 *M.:* Pretextatus episcopus ecclesiae Rotomagensis. *Martyrolog. Hieronym. 9 k. sept.:* Rodomis depositio sancti Audoini episcopi. *Greg. M. reg.* 11, 41, *a. 601:* Melantio Rotumo (episcopo). *Concil. Paris. a. 614 p.* 190, 21 *M.:* Ex civitate Rodomagum Hidulfus episcopus. *Vita Winebaudi* 8 *ASS 6. apr.* I *p.* 574 *F:* Ad oppidum Rothomagense. 10 *p.* 575 *B:* Ab oppido Rothomagensi. *Pertz dipl. spur.* 23 *(a. 629, echt nach Ernst Mayer) p.* 141, 7 —9: Et sciatis nostri missi ex hoc mercato et omnes civitates in regno nostro, maxime ad Rothomo porto et Wicus porto, qui veniunt de ultra mare pro vina et melle vel garantia emendum. 12: Illi Saxones et Wicarii et Rothomenses et ceteri pagenses de alias civitates. *Concil. Cabilon. a. 639—654 p.* 213, 3 *M.:* Audinus episcopus ecclesiae Rotomensis. *Pertz dipl. n.* 37 *p.* 34, 37, *c. a. 659:* Ad sancta aeclisia Rotominse. 39: In R⟨otominse⟩. 50: Aeclesiae Rotominse. *Vita Geremari* 2, 13 *ASS 24. sept.* VI *p.* 701 *D:* In page Rotomagense super fluvium Lirizinum. *Vita Wandregisili* 2, 19

ASS 22. iul. V *p.* 268*F:* Veniens Rodomo. *Acta Fiacrii* 3, 32 *ASS 30. aug.* VI *p.* 609 *D:* Apud Rothomagum. *Acta Ragneberti* 4 *ASS 13. iun.* II *p.* 695*E:* Audoeno Rothomagensis urbis pontifice. *Vita Vincentii (Madelgarii)* 4, 24 *ASS 14. iul.* III *p.* 675*D:* Ecclesiae Rotomagensis. 25 *p.* 675*F:* Rotomagensi dudum clarus episcopio. *Vita s. Audoëni* 9, 17 *Anal. Boll.* 5 *p.* 96: Romano, Rotomagensi praesule, defuncto *(abl.).* 12, 26 *p.* 103: Civitatem Rotomagus advenit *(a. 616).* 14, 35 *p.* 113: Trifaria divisione Rotomagensis ecclesiae dividens administrationem. . . . In dioecesi Rotomagensi . . . Rotomagensium fines. 17, 44 *p.* 122: Per paroechiam Rotomagensem. 26, 69 *p.* 142: Civitas Rotomagus. 71 *p.* 144: Rotomagensem ecclesiam. *Vita Filiberti* 1, 2 *ASS 20. aug.* IV *p.* 75*E:* Rotomagensium civitatis. 7 *p.* 76*C:* In pago Rotomagensi. 3, 19 *p.* 79*B:* Rotomagensium. *Vita Waningi* 1 *ASS 9. ian.* I *p.* 591: In territorio Rotomagensi. 3: In Rotomagensi archiepiscopio. 4: Beatus Rotomagensis archipraesul. *Vita Aquilini* 2, 23 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 509*C:* Portae, quae dicitur Rhotomagensis. *Aigradi vita s. Ansberti prol. Anal. Boll.* 1 *p.* 179: Ansberti pontificis ecclesiae Rotomagensis. 180: Ecclesiae Rothomagensis antistes Ansbertus. 6 *p.* 181: Ad provinciam Rothomagensem . . . In territorio Rothomagensi. 9 *p.* 183: Sancto Audoeno, Rothomagensis ecclesiae pontifice. 14 *p.* 185: Audoenus, Rothomagensis urbis episcopus . . . Rothomagensis urbis. *p.* 186: Ecclesiae Rothomagensis. 25 *p.* 190: Cives, qui advenerant Rothomagenses. *Vita Austrebertae* 3, 18 *ASS 10. febr.* II *p.* 425*F. Miracula s. Austrebertae* 20 *p.* 426*A:* In pago Rotomagensi. 21 *p.* 426*B:* Civis Rotomagensis *(fem.).* *Pertz dipl. n.* 85 *p.* 75, 31—33 *(a. 716):* Vir Benignus abba de monasterio Fontanella, quod est in honore sancti Petri et Pauli apostolorum vel sancti Laurencii Martyris infra diocesem Rothomagensem super fluvium Secana constructum. *Zacharias p. MG Epist.* III *p.* 315, 14 *(a. 744):* Grimonem in civitate, quae dicitur Rodoma. *p.* 362, 25 *(a. 748):* Reginfrido Rodomagensi episcopo. *Fredegar. chron.* 3, 72: Brunechildis iussu Chilperici exilio Rothomo retrudetur. *Liber hist. Francorum* 32: Per Rothomaginsem. 47: Beatus Audoinus Rotomagensis episcopus plenus dierum ac virtutibus preclarus Clepiaco villa regale in suburbana Parisiorum civitate migravit ad dominum; cum gloria basilica sancti Petri apostoli Rothomacum civitate sepultus est. *(Banassac, dép. Lozère, arrond. Marvejols, canton La Canourgue) Musée de Saint-Germain n. 18489; cf. RA* 38 (1879) *p.* 119: R. A. T. V. (magensibus). — *Gallische bronzemünzen der Veliocassi (gefunden zu Meulan, dioecese Rouen; und zu Louvrieis, dioesese Évreux) Muret-Chab.* 7364—7369 = *de La Tour tab.* 30: SVTICOS *R* RATVMACOS. 7372. 7373. *(Pommiers, Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 (1893) *p.* 309 *n.* 32: RATVMACOS. *Merowing. münzen: Belfort n.* 3812. 3813 (*Prou* 260): ROTOXMO. 3814 (*Prou* 261. 262): + PTOTOM CIVIT PT. 3815: + ЬTOTOM CIV. 3816: + dTOTOM CIV. 3817 (*Prou* 263): + hOIOM (= Rotom) CIVIIVI. 3818: ROTOMO CI. 3819: ROT OMOCI . . . 3820: OЬOMO FITVR. 3821 (*Prou* 246): ROTOMO ⊏IV. 3822: ROTMO⊏V. 3823 (*Prou* 248): ROTOMO CIVE. 3824 (*Prou* 249): ROTOMO EIV. 3825: ROT MO ⊏I. 3826: + ROT OMO ⊏IV. 3827 (*Prou* 247): ROTOMO ⊏IV. 3828 (*Prou* 257): ROTOXMO. 3829: RODOMO⊏I. 3830: + ROTO MO⊏I. 3831 (*Prou* 255): + ROTOMO ⊏IVITATI. 3832 (*Prou* 254): + RO[T]OMO ⊏I. 3833 (*Prou* 252): ROTOMO ⊏I. 3834 (*Prou* 253): + ROTOMO ⊏I. 3835 (*Prou* 256): ROTOMO CI. 3836: R·OTO MO. 3837 (*Prou* 258): ROTOXM. 3838 (*Prou* 259): ROTO∗M ΓI. 3839 (*Prou* 2626): RO IO? 3840 (*Prou* 250): ROTOMO ⊏IV. 3841: ROT + OMOĊ. 3842: + ROTOW . . . . 3843 (*Prou* 271): [R]O[T]O[MO]. 3844 (*Prou* 270): + ROTOMO ⊏I. 3845 (*Prou* 269): *R* + RTOMO/// LOI. 3846 (*Prou* 266): + ROT////// O⊏////. 3848: RODOMO CI. 3849 (*Prou* 265): + ROTOLLL////. 3850 (*Prou* 267): ////// LII //// ⊥///. 3851 (*Prou* 264): + ROTOO E⊏L. 3852 (*Prou* 268): + ROTOMO ⊏I. 3853: ICOTORM. 3854 (*Prou* 251): RTOIOMO VE. 3855 (*Prou* 273): + ROTOMO ⊏A. 3856: ROTOMO ECL. 3857: ODO? 3858 (*Prou* 172): + ROT[O]MO ⊏I. — 2) Ratumagos, Ratomagos, *hauptstadt der Silvanectes, j. Pondron (oder beßer Pont-de-Ron, -Ront, -Roont, -Rount), dép. Oise, arr. Senlis, cant. Crépy. gemeinde Fresnoy-la-Rivière; nach d'Arbois de Jubainville Le Mont-de-César, dép. Oise, arr. Beauvais, cant. Ni-*

villers, gemeinde Bailleu-sur-Thérain. Ptol. 2, 9, 6: Σουβάνεκτοι, ὧν πόλις ἀπὸ ἀνατολῶν (im osten) τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Ῥατόμαγος. (Hermes, dep. Oise, arr. Beauvais, canton Noailles) RA n. s. 36 (1878) p. 65 = Par. Ac CR 1878 t. 6 p. 149 = BSAF 1878 p. 162—172: Vic(anis) Ratum[ag(ensibus)] (nicht in Augustomagus zu ändern). (Inschrift von Imtán in Syrien, antik Mothana, christl., a. 342) Wetzstein, Ausgewählte griechische und lat. Inschriften n. 63 = BSAF 1878 p. 166 = Waddington, Inscriptions grecques et latines de la Syrie n. 2036 = Le Blant, NR n. 60 p. 83 = RA 1896 p. 97: Τεσσερακοντουτης Στερχορια Γαλλιξ ενθαδε κιτε, πολ εως) Ρατομαγου. Μονων [α]π' εης και το μνημα τουθ' ως ορας, ἐκ θεμελιων μεχρις υψους Φλ. Γεσσικας ανηρ π(ο)τ' ἐξ ιδιων ἐξετελεσ(εν) αναλωσας ✱M/E (δηνάρια μύρια πεντακισχίλια). Εν ετ(ε)ι σλζ'. — 3) Rodomagus, Rotomum, j. Pont-de-Ruan, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Montbazon. Greg. Tur. h. F. 10, 31, 4: Hunc ferunt instituisse ecclesias per vicos, id est Calatonno, Bricca, Rodomago, Briotreide, Cainone. Merowing. münze. Belfort 3862 (Prou 399): ROTOMO VIC.

Rătŭ-mĕd-ĭa F. (Brescia) CIL V 4457: C. Postumius Q. f. Varus IIIIIvir August. aedilis sibI et Ratumediae L. f. Severai uxorI et Q. Postumio C. f. patri et Naeviae Cn. f. Mogetillae matri et Q. Postumio Q. f. PusionI fratrI et L. Postumio Q. f. FerocI fratrI t. f. i.

Raucĭ-ăcus Raucium O. j. Roucy, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Neufchâtel-sur-Aisne.

Raucillus s. Roucillus.

Rauc-onius M. (Brazda) CIL III 8200: G. Rauconi[us] G. f. Scaptiae Verecundus.

Raucula M. (Brescia) CIL V 4435: Rufae Rauculae fil(iae).

Rauda von adi. *roudo-s *raudo-s rot, O., stadt der Vaccaei, j. Roa in Alt-Castilien, prov. Burgos, auf dem r. ufer des Duero. Ptol. 2, 6, 49: Ῥαῦδα (Ῥαύδα X). IA 440, 5: Raudam.

Rauda. (Rom) CIL VI 3345ᵇ: Aurel. Raudae liberto.

Raud-ĭī (von *roud-io-s, cf. Ande-roudus) campi, bei Vercelli in Piemont, prov. Novara (Plut. Mar. 25 τὸ πεδίον τὸ περὶ Βερκέλλας, doch will Ettore Pais Βρξελλον lesen) oder j. Rho, nordwestlich von Mailand, distr. Gallarate. Vell. 2, 12, 5 (ad a. 101 a. Chr.): Citra Alpis in campis, quibus nomen erat Raudiis. Flor. 1, 38 (3, 3), 14: In patentissimo, quem Raudium vocant, campo concurrere. Aurelius Victor de vir. illustr. 67: In campo Raudio vicit. Vgl. Hieronym. chron. a. Abr. 1916: Iuxta Heridanum. Claudian. b. Goth. 640—642: Illic (bei Pollentia) . . . Cimbrica tempestas alias emissa per Alpes | isdem procubuit campis.

Raudŏ-maeus M. (Czákvár) CIL III 3366: Domitinus Raudomaei fi[l(ius)] ann. XIV h. s. e. Raudomaeus pater t. m. p.

***Rau-ra** nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, aus *Roura, 'la bruyante, celle qui murmure', idg. √ reu rou ru, woher ai. ravati (il rugit, mugit, hurle), rava-s mugissement, cri, cf. fl. Ravios; lat. rūmor, rāvis, raucus; fl. 1) j. die Ruhr, nbfl. r. des Rheins, in Rheinpreussen, reg.-bez. Düsseldorf. Davon abgeleitet nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville gall. V. Raurĭ-cī *Rourĭ-cī. — 2) Rura, j. Roer, nbfl. r. der Maas in Rheinpreussen, reg.-bez. Aachen, und in Belgien. Rav. 4, 25 p. 229, 4: Rura. — In M. Ando(e)-rouro-s von *Rouro- dem flußgotte. Vgl. Orcunt-rura.

Rauraci s. Raurici.

Rauranum s. Rarauna.

Raurarls s. Arauris.

Raure-bacya fl. j. Rohrbach, der in den Klingbach sich ergießt. Trad. Wizenb. 38 (a. 693): Super fluviolo Raurebacya.

Raurĭ-cī nach Glück 'domini' von *rauri-co-s, vw. mit ir. ruiro, gen. ruireach; nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville von fl. *Raura Rūra, j. Ruhr, celt. V., urspr. an der Ruhr, später am r. Rheinufer im Breisgau, um Basel, colonia Augusta Raurica, später castrum Rauracense, festung Augst. Caes. b. G. 1, 5, 4 (a. 58 a. Chr.): Persuadent (Helvitii) Rauracis (A'B'EU'V rauricis T) et Tulingis et Latobrigis finitimis, uti eodem usi consilio oppidis suis vicisque exustis una cum iis proficiscantur, Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant Noreiamque oppugnarant, receptos ad se socios sibi adsciscunt. 29, 2: Quarum omnium rerum summa erat capitum Helvitiorum mil(ium) CCLXIII, Tulingorum mil(ium) XXXVI, Latobrigorum XIIII, Rauracorum (A'B'ELU' Oros. 6, 7, 5 raucoꝝ T') XXIII, Boiorum XXXII;

ex his qui arma ferre possent ad milia nonaginta duo. 6, 25, 2: Oritur (Hercynia silva) ab Helvetiorum et Nemetum et Rauracorum (*U'* raucořū *T'* tauriacorum *a*) finibus, rectaque fluminis Danuvii regione pertinet ad fines Dacorum et Anartium. 7,75, 3: (Galli imperant) Rauracis et Bois bina. *Plin. n. h.* 4, 79: Inde ostia Histri. Ortus hic in Germania iugis montis Abnovae ex adverso Raurici Galliae oppidi. 106: ... Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. Coloniae Equestris et Rauriaca *(in Gallia Belgica). Ptol.* 2, 9, 9: Ῥαυρίκων (αυρίκων *X*) ⟨δὲ⟩ (πόλεις) Αὐγούστα Ῥαυρίκων Ἀργεντουαρία. *TP:* Ravraci *(beim lacus Losanensis, Genfer see) und* Augusta Rvracum *(j. Basel-Augst). IA* 251,7: Rauracis. 353, 3: Augusta Rauracum (rā racū *ACFGM* rū racum *T* ramracum *BJLNR* rāra cus *O* rā racus *Q* raucarum *D*). *Concil. Agripp. a. 346 (Mansi 2 c.* 1371 *A cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1 *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.):* Iustinianus Rauricorum (episcopus). 1375 *B:* Iustinianus Rauricorum (pontifex). *Ammian.* 14, 10, 6 *(a. 354):* Ubi prope Rauracum *(Augst bei Basel)* ventum est ad supercilia fluminis Rheni. 15,11,11 *(a. 355):* Apud Sequanos Bisontios videmus et Rauracos aliis potiores oppidis multis. 16, 11, 2 *(a. 357):* Parte alia Barbatio post Silvani interitum promotus ad peditum magisterium ex Italia iussu principis cum XXV milibus armatorum Rauracos venit. 18,2,16 *(a. 359):* Rex quoque Vadomarius venit, cuius erat domicilium contra Rauracos. 20, 10, 3 *(a. 360):* Unde reversus pari celeritate per flumen, praesidiaque limitis explorans diligenter et corrigens, ad usque Rauracos venit. 21, 8, 1 *(a. 361):* Discedens inter haec Iulianus a Rauracis. 22, 8, 44 *(a. 362):* Amnis vero Danubius oriens prope Rauracos monte *(Schwarzwald)* confine limitibus Raeticis per latiorem orbem praetentus ac sexaginta navigabilis paene omnes recipiens fluvios, septem ostiis per hoc Scythicum litus erumpit in mare. *Eunapii fr.* 13 *p.* 221 *Dind.:* Ἤδη τε ἦν πρὸς τοῖς Ῥαυράκοις, ὅ ἐστι φρούριον. *NG* 9 *(Maxima Sequanorum)* 8: Castrum Rauracense *(Kaiser-Augst). Lex. Tiron.* 87, 25 *n.* 46 *Z.:* Rabracus (*var.* rabrachus rebracus rebraccus). *Rav.* 4, 24 *p.* 228, 14 *sq.:* Renus, qui egreditur de loco qui dicitur Rausa Confitio (= Rauracon finis?). [*Pest*] *(a. 105) CIL* III *p.* 865 *D.* xxii: Coh(ortis) III Gallorum cui praefuit P. Valerius Sabinus, pediti Ambireno Iuvenci f., Rauric(o). *(Watermore bei Cirencester, saec. 1 ex. oder 2 in.)* VII 66: Dannicus eqes alae Indian(ae) tur(ma) Albani stip(endiorum) XVI, cives Raur(icus). Cur(averunt) Fulvius Natalis [et] Flavius Bitucus er(edes) testame(nto). H(ic) s(itus) e(st). *(Gaëta, a. u. 710/11 = a. 43 a. Chr.)* X 6087: L. Munatius L. f. L. n. L. pron. Plancus cos. *(a. u. 712)* cens. imp. VIIvIr epulon. triump. ex Raetis aedem Saturni fecit de manibIs agros divisit in Italia Beneventi in Gallia colonias deduxit Lugudunum et Rauricam *(Augst). (Bei der Zwing) CIR* 1735: Cho. I [Seq. et Raur. eq.]. *(Oberscheidenthal bei Schloßau) CIL* XIII 6503: Minervae aeneatores cohortis I Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitatae) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito). 6509: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) vexil(latio) coh(ortis) I. Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitatae) sub cura Anton(ii) Natalis 7 (centurionis) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) ob burg(um) explic(itum) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aeta) m(erito). *(Miltenberg, a. 191)* 6604: 7 coh. I Seq(uanorum) et R[aur(icorum)]. 6609: ... Seq(uanorum) et Rauracor(um). *(Frankfurt a. M., a. 192) BJ* 53/54 (1873) *s.* 154. *Philologus* 33, 369: [C]oh(ors) I (prima) Seq(uanorum) et R[au-r(icorum)].

Rauri(a, e)cus Rauracius *M., bischof von Nevers. Concil. Paris. a.* 614, *p.* 191, 34 *M.:* Ex civitate Niverno Raurecus episcopus. *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627, p.* 201 *M.:* Ex civitate Neverno Raurecus episcopus. *Concil. Cabilon. a. 639—654, p.* 213, 7 *M.:* Rauracus episcopus ecclesie Nivernis. *Dipl. a. 654 ap. Mabillon de re dipl. p.* 467: Rauracus. *Acta s. Austregisili* 1, 2, 18 *ASS 20. mai* V *p.* 322* *B:* A b. Rauraco episcopo ... Rauraci. *Mon. Germ. epist.* III *p.* 206, 32 *sq. (a. 630—655):* Desiderio episcopo Rauracius peccator. *Conventus Clipiac. a. 659 (Mansi* 11 *c.* 65 *D) = Praeceptum Chlodovei II. regis:* Rauracus peccator consentiens subscripsi. *Privilegium Landerici c. a. 660 (Mansi* 11 *c.* 63 *A):* Rauracus episcopus.

Rauricia *F. (Auf der Karnburg) CIL* III 11613: [Rau]ricia. *(Narbonne)* XII 5088 = *Inscr. de Languedoc n.* 766: Raurici L(ucii) f(ilia) Maxima.

Rausa Confitio *s.* Raurici.

Rauti-o(n) *nach Ernault von* *rou-t- *cf. ir.* rúathar *ansturm, M. (Housesteads) CIL* VII 693: D(is) M(anibus) . . . . . . os . . . . ian. . i. . pr. . [Fro]ntoni[s] Venocari, ... ni Ofersionis, Romulo Alimahi, Simili Dalli, Mansuetio Senicionis, Pervince Quartionis. Heres procuravit Delfinus Rautionis ex G(ermania) s(uperiore).

Raunalus *M. Vita (alia) Winwaloëi* 8 *ASS 3. mart.* I *p.* 254 *F:* Raunalus Domnoniae dux.

Ravat-onium *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 22: Ravatonium.

Rav-ëlae *O. j. Plan de Revel. (Saint-Pons bei Nizza) CIL* V 7923 (*cf. p.* 931) = *RA n. s.* 35 (1878) *p.* 159: Matuciae Paternae ex pago Licciro vico Navelis (*lis* Ravelis *oder* Revelis).

Rav-ina *fl. j. la Ravina, nbfl. rechts der Huisne, in Avézé.*

Ravi-nus *M. (Godramstein) CIL* XIII 6094: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Taranucno Travini (*oder* et Ravini) quibus ex collata stipe //// Iul. Iul //// C. Cop //// //// iuss[u eorum] //// ////.

Rav-io-s *cf. raetisch* Ravenna? 1) *fl. in Irland. Ptol.* 2, 2, 3: Ῥαουίου ποταμοῦ ἐκβολαί. — 2) *ligur. fl.*

Ravis. *Silbermünze: Pannonia, nachahmung von röm. münzen der gens Fabia und Cornelia. Muret-Chab.* 10103—10108. 10110: RAVIS. *s.* Aravisci, Ravisci.

Ravonia *s.* Brauniacum.

Raxtomessa *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 439, 1: Raxtomessa. *cf.* Ratostabius *und* Tamesis.

Ραζαρία *s.* Ratiaria.

Rhdurqu. *O. Hübner MLI n.* 105.

RE. *Bronzemünze der Petrucorii. Muret-Chab.* 4333 *(aus Poitiers).* 4335 *(aus Gergovia):* VRDO RE.

Re . . . *(Whitefield, county Kerry):* (Du)nocati maqi maqi Re . . . *(stein) des Dunocatos, sones des sones von Re . . .*

Re . . . sinus *M. (York) CIL* VII 1336, 921: Re . . . sini *(gen.).*

Rea. *(Rogno) CIL* V 4966: Reae Triumi f. sacerdoti Caesaris et Ennae Tresi f. uxori.

?re-aicoi. *(Lamas de Moledo bei Vizeu) Hübner MLI p.* 184 *n.* VII: Rufin(us) et Tiro scripserunt. veamnicori doenti anucom Lamaticom crouceaimaca reaicoi. petravio [e]tadom. porcomiovea[n]s Caeilobricoi.

Reatinum *s.* Reunia.

Reba *O. in Irland am Ree-see. Ptol.* 2, 2, 9: Πόλεις δέ εἰσι μεσόγειοι· Ῥηγία, Ῥέβα.

Rebelli-o(n) *O. j. Réveillon, dép. Marne, arr. Épernay, canton Esternay.*

Re-bri-cus *nach Ernault von* re- *und* √ ber- *idg.* bher, *M.* **Rebrica** *F. (Belley) CIL* XIII 2516: D(is) M(anibus) Q. Vera[t]li Saceri Veratia Rebrica co[iugi . . . . ponendum] curavit. *(Virieu-le-Grand)* 2531: D(is) M(anibus) et quieti eternae Rebrice Divixti fil(ie) femine incomparabili que vixit sine cuiusquam animi lesione Camilia Maria et Martius Saturni matri karissim. p. c. et n. a. d. *(Dijon)* 5487: . . . Rebrici primi pil. et d . . . [R]ebrici et Sun[illae] uxxo[ri]. 5534: D(is) M(anibus) mon(umentum) Marcelli Ri(*l.* Re)brici fil(ii). 5551: D(is) M(anibus) Rebrica Sedati fil(ia). *(Langres)* 5838: Monumentum Rebrici Sacrillos oi r/. donavit. *(Soulosse) Robert et Cagnat, Épigraphie, fasc.* 3 *p.* 78—79: D(is) M(anibus) Regulus Rebrici (filius).

Reburin-ia *F. (Pino, Leon) CIL* II 2614: D(is) M(anibus) Cal[p]urnius Severinus et Reburi[ni]a[e] Cal[p]urniæ filiæ carissimae memoria an. XIIX.

Rebur-inus *M. (Leon) CIL* II 2679: [D(is)] M(anibus) Attis Reburino f(ilio) picisimo posuerun paretenes pi anor(um) XXV. *(Vivel)* 4007: C. Aurelius Reburinus an. LX. Cassia Agile an. XXXI. *s.* Reburrinus.

Reburrin-ius *M. (Lambèse) CIL* VIII 3226: T. Riburrinius Gal(eria) Fuscus Lugo (*lis* Luco) mil. leg. VII. g. [f.]. *(Baden-Baden)* XIII 6305: L. Reburrinius L. f. Cl. Candidus Ara mil. ch. XXVI vol(untariorum) c(ivium) R(omanorum). *s. auch* Reburinia.

Reburr-inus *ableitung von* Reburrus, *M.* **Reburrina** *F. (Condeixa) CIL* II 382: D(is) M(anibus) P. Lucanius — . f. [R]eburrin[i] an. XXX[I]X Romae sepulto Publia Procula mater. *(Ledesma)* 868: C. Valerio Re[b]urrino. *(Caldas de Vizella bei Guimaraens)* 2404: Reburrinus lapidarius Castaecis v. l. [s.] m. *(Leon)* 2680: D(is) M(anibus) Attiae Malduae Reburrini f. an(norum) LVIII Ispana m(ater). *(San Pedro de Arlanza)* 2853: G. Terentio . . . . Reburri[no . . . . veterano [leg.] VII gem. [fel.] II vir . . . . *(Ibarguren)* 2941: Anicius Reburrus Reburrini f(ilius) an(norum) LXXV h(ic) s(itus) e(st). *(Tarragona)* 4169: D(is)

M(anibus) C. Val(erio) Reburro vet. Marcia Procula uxor et Val(erius) Reburrinus filius patri pientissimo. 4268: Iulia Sex(ti) filia Reburrina. *(Talavera de la Reina)* 5334: Tougetamus Reburrini. *(Slack bei Stainland)* VII 201: Ↄ Rerurrini. *s.* Reburinus.

Reburris *s.* Reburrus.

Reburr-ius *M. nomen. (Cadiz) CIL* II 1876: M. Reburrius Philippus. *(Nimes)* XII 3859 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1111: D(is) M(anibus) Reburrius Suavis; sibi et suis t(estamento) f(ieri) i(ussit).

reb-ŭrrus reb-ūrus '*mit sich emporsträubendem haar*', *nach Zeuß* (*cf.* Aturrus) *und d'Arbois de Jubainville celtisch* (*cf.* Caburrus, Caburus), *nprov.* rebous, *frz.* rebours *struppig. Ammian.* 28, 4, 7: Praenominum claritudine conspicui quidam, ut putant, in inmensum semet extollunt, cum Reburri et Flabunii et Pagonii Gereonesque appellentur ac Dalii cum Terraciis et Perrasiis, aliisque ita decens sonantibus originum insignibus multis. *Augustin. contra Faustum Manichaeum* 6, 1: Calvum ac reburrum et similis notae hominem non constituere sacerdotem. *CGlL* 2 *p.* 169, 22: Reburrus *ανασιλλοσ. ανᾱφαλαντοσ. Hermeneumata Amploniana CGlL* 3 *p.* 86, 87: Anarbix reburrux. *Hermeneumata Monacensia CGlL* 3 *p.* 180, 27: Anafalas reburrus. *Hermeneumata Montepessulana CGlL* 3 *p.* 330, 48: *Αναφαλακροσ* reburrus. *Thom. thes. Lat. ap. A. Mai auct. class. t.* 8 *p.* 509: Reburrus hispidus, cuius primi capilli ceteris altius horrescunt. *cf. Itala Levit.* 13, 42: In reburritio *(kalköpfigkeit des vorderhauptes). (Elvas) CIL* II 152: Anthymus Reb[urrus] Scientini et Celeris ser/// v. s. a. l. *(Viseu)* 411: Valerio Reburro an. XVII pater et mater f. c. *(Idanha a velha)* 448: Rufus Reburri ann. XX Reburro Docquiri Marcia Marci f. filio viro et sibi. 450: T. Va[le]r[i]o Frontoni . . . . . . Reburrus frater f(aciendum) c(uravit). *(Mérida)* 591: [R]eburrus Sexticius Sereninus. *(San Vicente)* 734: [Re]burr[us] Magnonis. *(Salamanca)* 871: Lucius Accius Reburrus Ter(mensis) an. XVI. h. s. s. s. t. t. l. L. Accius Reburrus [et] Atil[i]a Clara privigno pio f. c. *(San Martin del Castañar)* 881: Bolosea Brevi f. vixit an. LXX. h. s. e. s. t. t. l. Reburrus Tapori f. centurio matri. *(Baños)* 886: [Su]nuae Reburr(i) Nymphis v. s. l. a. *(Talavera la vieja)* 938 = 5343: L. Vibio Quiri[na] Reburro Valeria Tagana Duelonis filia test(amento) p(oni) i(ussit). *(Castro el Rio, a. 46 p. Chr.)* 1569: Optatus Reburri l. imag(inem) Caes(aris) Aug. p. [p.] imp. primus d. s. p. d. eamque cum Optato et Reburro filis dedicavit, senatus decrevit perpetuo bonis publicis interesse. *(Adra)* 1987: Concessa Rebu(rri) h. s. est s. t. t. l. Varus Galli f. h. s. est s. t. t. l. *(Sa. Marinha de Ribeira de Pena)* 2387: Antelus Reburri fil. Bande Paeico v. s. l. m. *(Moreira)* 2393: Dis Manibus L. Co[r(nelii)] Flaccilli [ann]or(um) . . . . [c]u[m] filio Reburro. *(Maçada)* 2394[a]: Iovi optimo m(aximo) Alius Reburrus redidi votm. *(Braga)* 2447 = 5609: Reburrus Camali Aenus, ann(orum) XXX. 2482: D(is) M(anibus) Visala, Rebur(ri) Sambrucolen(sis uxor), filiae pientissimae [et] nepotibus suis d. s. fec. *(Sa. Ma. de Ribera)* 2566: M. Iunio Qu[i]r. Robusto Iunius Mo[nt]anus patri e[t] Rutilia Reburra (*oder* P. f. Rufa) marito h(eredes) f(aciendum) [c(urarunt)]. *(Valdeorras)* 2610: L. Pompeio L. f(ilio) Pom(ptina) Reburro Fabeo, Gigurro Calubrigens(i). *(Leon)* 2667[f]: Leg(io) VII ge(mina). Reb(urrus). *(Coruña del Conde)* 2803: Reburrus P. . . iganco Melmani [f(ilius)] h. s. e. Pupi eius, [f]ra[ter?] ac heres d(e) s(uo) f(aciendum) c(urarunt). *(Ibarguren)* 2941: Anicius Reburrus Reburrini f(ilius) an(norum) LXXV h. s. e. *(Avila)* 3051: [Re]burr[o] Magilonis f(ilio). *(San Martin de Valdeiglesias)* 3053 *und p.* 942: Caeciliae Vacemo Reburri f. et T. Semproni[o] Reburro sobrino [m(ater?)] f(aciendum) c(uravit). *(Villajoyosa)* 3570: M. Sempronius Hymnus suo et M. Semproni Reburri fili sui nomine macellum vetustate conlapsum sua pecunia restituerunt itemque et mensas lapideas posuerunt. *(Tarragona)* 4143: T. Flavius Reburrus. 4157: C. Iulio Reburro, mil(iti) leg(ionis) VII g(eminae) f(elicis) d(omo) Segisama Brasaca, an(norum) LII, a(erum) XXIIII, Licinius Rufus miles leg(ionis) eIiusde[m h(eres) f(aciendum) c(uravit)]. 4169: D(is) M(anibus) C. Val(erio) Reburro vet(erano) Marcia Procula uxor et Val. Reburrinus filius patri pientissimo. 4236: Pomp. Maximinae ex 7 (conventu) Bracaraug(ustano) flam. uxori Ulpi Reburri flam. p. H. c. 4257: M. Ulpio Reburro C. fil(io) Quir(ina) Reburro ex 7 (conventu) Bracaraug(ustano), omnibus h(onoribus) in r(e) p(ublica) sua func(to) fla-

m(ini) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris), p(rovincia) H(ispania) c(iterior). *(Vizeu)* 5246: [Lob]esae Viriatis [an]norum XXX [T]oncinus Reb[urris *gen.*] matri f. c. *(Mérida)* 5261: M. Arri Reburri Lanc(iensis) Transc(udani). *(Calañas, Sierra Morena, provincia de Huelva)* 5353: Reburrus Vacisi f(ilius) castello Berensi Limicus h(ic) s(itus) e(st). *(Astorga)* 5663: Caraedudi Fronto Reburri f. v. s. l. m. *(Leon)* 5700: L. Terentio Q. Reburro an. LV L. Terentius. *(Palencia)* 5769: [C]l(audio) Reburro, [C.] Cassius Reb(urrus) p(atri) f(ilius) f(aciendum) c(uravit). *(Tarragona)* 6088: L. Val(erio) Reburro. *(Moncorvo, saec. 1)* 6290 = *EE* 8 *p.* 407 *n.* 126: Reburrus Ari Seurus, Ͻ (centuria) Narelia, an(norum) LXII (*dazu n.* 6289 = *EE* 8 *n.* 427: Coracia uxor an. LII). *(Pinhão, saec. 1)* *CIL* II 6291 = *EE* 8 *p.* 399 *n.* 111: Diis Manibus [L.] Alfii Reburri Quirina Asturica veterani L. Sulpicius Rufus et L. Flavius Clemens ex testamento f. c. *(Pancorbo, prov. Burgos)* *p.* 428 *n.* 172: Ambatae Plandidæ Domitia Doidena et Domitius Reburrus matri. *(Gyalu)* *CIL* III 847: [D(is) M(anibus)] [F]abius sig(nifer) al(ae) Sil(ianae) vix(it) ann(os) XXVIIII m(enses) XI. Aur(elius) Reburrus vet(eranus) et Fabia filio pientissimo p(osuerunt), set et sibi. *(Auf dem Preims bei Wolfsberg in Kärnten)* 5087: Reburrus . . . et Asseda . . . et Graeco . . . at obitis . . . Goutae et Aticin. *(Raskere; Traismauer; Bregenz)* 12014, 461: Reburri . of. *(Raab)* 461[b]: Rervri. *cf.* *(Leibnitzer Feld)* 462: [Re]burrus fec(it). *(Malpas in England, a. 103)* *D.* XXXII. (XXI *p.* 864) = VII 1193: Alae I Pannoniorum Tampianae, cui praest C. Valerius Celsus, decurioni, Reburro Severi f(ilio) Hispano. *(Cividate)* V 4936: C. Pladicius Celsi f. Rebu[rrus]. *(Losine)* 4963: Decio Reburro. *(Almenno)* 5118: Martialis Reburri P. f. et Hygia Silvano v. s. l. m. *(Bergamo)* 5137: M. Cornelio M. f. Pr. Iuliae G. f. Maxumae M. Cornelio M. f. Reburro IIIIvir. aed. pot. *(Clusone)* 5199: M. Vettio Dai f. Reburro [e]t Pittienae Maximae. *(Rom)* VI 1064: Flavi Reburre. 2729: Reburrus. 3256: T. Flavius Reburrus. 8041: L. Pompeio C. f. Vol. Reburro RufInus fratri. 10056: Item Rebur(ro). *(London)* VII 1336, 895: Reburrus . f. *(Castor, Northamptonshire)* 896: Re[b]urri . [m(anu)]. *(London; Cambridge)* 897[a. b]: Reburri of(ficina). *(York)* [c]: Reburri of(ficina). *(Chichester)* 898[a]: Reburris . of(ficina). *(London)* [b]: Reburris. *(Mila)* VIII 8213: Ael(ius) Extricatus Quir. Rebur[ri f.]. *(Hr. Schemtû)* 14631: L. Domitius Cn. f. Quir. Reburrus. *(Diano)* X 329: Epidie Reburriio filiae. *(Garéoult)* XII 328: C. Iulio Reburro patri Iuliae L. [f. D]id[y]me matri. *(Nimes)* 3315 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 411: T. Crispius Reburrus fecit. 412: T. C. R. *CIL* XII 3340 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 558: Manibus Reburri Virilis lintearI(i). *(Saint-Romain; Vienne; Sainte-Colombe)* *CIL* XII 5686, 740[a-d]: Reburri of(ficina). *(Vienne)* [b]: Reburri ☙ of(ficina). [c]: Reburri offi(cina). *(Villevieille bei Sommières, dép. Gard)* 5951 = *Inscriptions de Languedoc, Nimes n.* 1817: Q. Serva(eus?) Reburrus Mer(curio) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Bordeaux)* *Jullian t.* 1 *n.* 690 *p.* 556–557: Reburi. *(Lyon, Trion n. 1109)* *Allmer-Diss., Lyon t.* 4 *p.* 401 *n.* 497, 1053: Reburri of(ficina). *(n. 1110)* 1054: Reburri ☙ of. *(Langres)* *Habert* 1174: Reburrus f(ecit). *(Rouen):* Reburri *und* Reburri of. *BSAF* 1897 *p.* 345: Reburri . of(ficina). *(Cöln)* *BJ* 82, 20: Leg(io) VI (sexta) Rebur(rus). 87, 208: [I]ul. Reburr[o]. *(Zahlbach bei Mainz. zeit des Augustus oder Tiberius)* *CIL* XIII 7045 = *Hübner, Exempla n.* 204: Reburrus Coroturetis f(ilius) mil(es) cho(rtis) I Lucensiu(m) Hispanorum. *([a] Trion; [b] Mainz; [c] Weissenthurm)* *CIL* XIII 10002, 295[a-c]: C. Iun(i) Rebur(i). [b]: 'EBVRI. *(Tongern):* Reburri . off. *(Augst)* *Schuerm.* 4611: KEBVRRIN. = REBVRRI M. *(Maulévrier):* Reburrini. *(Ostia)* *CIL* XIV 413: Sergia Prisca hanc in honore(m) L. Caci Reburri f(ilii); IIvir(i) et decuriones Ost(i)e(n)ses funere pub(lico) [*ergänze* efferendum] statuamq(ue) et turis p(ondo) L (quinquaginta) censuer(unt). L. Kacius Reburrus h(onore) u(sus) funeris impensam remisit. *(Rom)* XV 4090: Reburrini.

Recalem. [*Dijon*] *RA n. s.* 5 (1862) *p.* 122: Recalem Silvint fil's.

Recca. *(Bourges)* *CIL* XIII 1274: D(is) M(anibus) Rec . ca.

Recc-ius *M.* *(Civitella Messer Raimondo)* *CIL* IX 2960: M. Reccius N. f. Reutus IIIIvir i. d. sibi suIsque fecit.

. . . **recco** *cogn.* [*Turin*] *CIL* V 7189: . . . recco fr(ater).

Recenus *s.* Regenus.

Rechrea Rechru *s.* Ricina.

Reci-ācus *von M.* Reccius *oder* Rētius, *O.* 1) *j. Les Riceys, dép. Aube, arr. Bar-sur-Seine. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 231 *(a. 694). Quantin, Cartulaire général de l'Yonne vol.* 1 *n.* 10 *p.* 24 *(a. 719):* In pago Lastcense *(le pays de Lassois),* in villas nuncupantas Reciaco sive Pauliaco. *Merow. münze. Belfort* 3793: RICIACO. — 2) *Recey-Pomcy, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Ozolles.* — 3) *Recey-sur-Ource, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine.* — 4) *Recy, dép. Marne, arr. und canton Châlons-sur-Marne.* — 5) *Rezzago, prov. Como, distr. Lecco.*

Recinus Recnus *s.* Reginus Regenus.

Recta *O., das heutige kirchdorf Recht zwischen Malmedy und S. Vith am Rechtbache oder an der Recht, später Recht-bach. Urkunde von Childerich II. a. 667. Pertz dipl. n.* 28 *falsche lesart* Resta *und* Refta, *p.* 29, 4 *s.:* Per ipsum rivum (Didilonis) usque in Reftam; et de Refta per illam forestem, quae separat Helmin roboretum et Andastviler.

***Recterius, *-rectherius** *Recterius *oder* *Ricterius = *ir.* rechtire rectire *m. praepositus gentis,* ia-*stamm, von stamm* recto- *um ein* r-*suffix erweitert; in* Ogmirectherius, *O.* *Recteri-ācum.

Rect-inā *F. kosename,* 1) *frau des Tascus und freundin des älteren Plinius. Plin. epist. (a. 106/107)* 6, 16, 8: Rectinae Tasci. 9: Rectinae. 2) *(Alcal del Rio) CIL* II 1099: Tertulla Rectina. *(Montoro)* 2168: Iul[iae] M. f. Rectinae. *(Iniesta)* 3216: Rectina. *(Murviedro)* 3866: Popilliae L. f. Rectinae.

rectŏ- *gerecht; auch südlich?* (*cf.* *desso-), *ir.* rect recht *j.* reacht, *cy.* reith reyth *j.* rhaith, *bret.* reth *j.* rez reiz *aisé, facile* = *rĕχto-s, *lat.* rēctus *aufrecht, gerade, recht,* por-rectus *ausgestreckt, lang, gdf.* *reg-to-s (*woher* *rekto-s), *gr.* ὀ-ρεκτός *gereckt, ausgestreckt, got.* raihta raihts *recht, gerade, gerecht, germ.* rehtas *gerade, richtig, recht, gesetzmäßig, ahd. mhd.* rëht, *nhd.* recht; *gereckt, recht, part. perf. von* √reg¹ *richten, aufrichten. In* Rehtiia, *O.* Longo-rectus (-retus). — **Rēctus** *M.* **Rēctā** *F., gallischer kosename, gegenüber römischem* Rēctus. *(Lissabon) CIL* II 190: L. Caecilio L. f. Celeri Rect[o] quaest(ori) provinc(iae) Baet(icae) trib(uno) pleb(is) praetori Fel(icitas) Iul. Olisipo. *(Chellas)* 262: C. [G]avio C. [f.] Gal. Rec[to] aedil[i] ann. XXVIIII. *(Valera de arriba)* 3203: Recta. *(Iviza)* 3659: [Iu]noni [mat(ri)] Reginae L. Oculatius Quir. Re[ct]us . . . et [G]emin[i]a C. f. Restituta [uxo]r et L. Oculatius Quir. Re[ct]us [f. cum] suis d. s. [p. f.]. 3662: L. Oculatio L. f. Quir. Recto aedili IIvir(o) flamini L. Oculatius L. f. Quir. Rectus f. patri indulgentissimo posuit. *(Murviedro)* 3904: G. Fabio Recti filio Gal. Probo pater. *(Tarragona)* 4206: C. Cludio Recti f. An(iensi) Recto proc(uratori) monetae, præf(ecto) fabr(um), flamini provinciae Hispaniae citer. p. H. c. *(Tarragona)* 6084: —.[V]al[erio—.fil. Gal.?] Gran[iano . . . . . .]Grattio [Ceriali?] Geminio R[ecto?]. *(Bastia)* V 7789: M. Valerio M. f. Recto v. a. XXII. *(Fontaine-en-Sologne, dép. Loir-et-Cher) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 180: M(arci) C(laudii) Recti.

Rectogenis *s.* Rectugenos.

***Recto-ialum *Rectogilum** *daraus verkürzt* Recta, *j. Retheuil, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Villers-Cotterêts.*

***Recto-radantia** Reht-ratanze *oder* Reth-ratenza, *fl., die schwäbische oder obere Rezat.*

rĕc-tŭ- reχtu- *aus gdf.* rek¹tu- rktu-, u-*stamm,* '*recht, gesetz*', *air.* rect rech-t *n. oder m., ir.* recht *gesetz, gen.* rechto = *rechtos, *cy.* reith, *w.* rhaith, *abret.* reth reith, *bret. (Léon)* rei-z, *vann.* rec'h, *lat. sup.* rectu-m rēctū, *umbr.* rehte (*lat.* recte), *urgerm.* rehtu *recht, in ahd.* rëht, *aisl* rëtt-r *m. recht. In* Rectu-genus.

Rectŭ-gĕnŏ-s Reχtu-genos *beßer als* **Recto-genos,** *dafür* **Retugenus Reitugenus,** *unter griech. einfluß entstellt zu* **Rētogĕnēs,** '*son des rechtes*' *von* rectu- *und einer ableitung von* gen-; *arem.* Rethian *für* Rethien, *mbret.* Reth-ien; *M. Val. Max.* 3, 2 *ext.* 7: Numantino vero Rhoetogeni (theogeni *LA*). 5, 1, 5: Nam cum Rhetogenis filios, qui ad eum (Metellum) transierat, Centobrigenses machinae ictibus obiecissent, ne pueri in conspectu patris crudeli genere mortis consumerentur, quamquam ipse Rhetogenes negabat ipse inpedimento quominus etiam per exitium sanguinis sui expugnationem perageret, ab obsidione discessit. *Flor.* 1, 34 (2, 18), 15: Itaque deplorato exitu in ultimam rabiem furoremque conversi, postremo

Rhoecogene duce se suos patriam ferro subiecto igne undique peregerunt. *Appian. Hisp.* 94: Ῥητογένης δέ, ἀνὴρ Νομαντῖνος, ᾧ Καραύνιος ἐπίκλησις ἦν, ἄριστος ἐς ἀρετὴν Νομαντίνων, πέντε πείσας φίλους, σὺν παισὶν ἄλλοις τοσοῖσδε καὶ ἵπποις τοσοῖσδε ἐν νυκτὶ συννεφεῖ διῆλθε λαθὼν τὸ μεταίχμιον, κλίμακα φέρων πτυκτήν, καὶ φθάσας ἐς τὸ περιτείχισμα ἀνεπήδησεν αὐτός τε καὶ οἱ φίλοι, καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν φύλακας ἀνελόντες τοὺς μὲν θεράποντας ἀπέπεμψαν ὀπίσω, τοὺς δ' ἵππους διὰ τῆς κλίμακος ἀναγαγόντες ἐξίππευσαν ἐς τὰς Ἀρουακῶν πόλεις σὺν ἱκετηρίαις, δεόμενοι Νομαντίνοις συγγενέσιν οὖσιν ἐπικουρεῖν. *Concil. Bracar. IV a.* 675 *(Mansi* 11 *c.* 159 *E):* Rectogenis in Christi nomine Lucensis ecclesiae episcopus. — *(Almodovar del Rio) CIL* II 2324: Retugeno[s] Bomari filius (*oder* Retugenor(um servus) Bomarthus) h(ic) s(itus) e(st). *(Caldas de Vizella bei Guimarães, Portugal)* 2403 = 5558: C. Pompeius Gal(eria) Ca[t]uronis f(ilius) [R]e[ct?]u(*oder* Meidu)genus Uxsamensis deo Bormanico v(otum) s(olvit). *(Heramélluri)* 2907: T. Magilius Rectugeni f. Uxama A[r]gaela a. XXX h. s. e. *(Castro de Castiello)* 5750: [Pelsin]ae Talavi f(iliae) [Retuge]nei uxsori. *(Termino de Almadrones)* 6294: Attia Abboiocum [R]ectug[e]ni f[i]l(ia) Ux(amensis) h(ic) s(ita) e(st), s(it) t(ibi) t(erra) l(evis). *(Bregetii in Siebenbürgen)* III 4368: Albanus Balvi f. dec. ala Augusta Ituraeorum domo Betavos annor(um) XLII, stipendiorum XX hic situs est. Titulum memoriae posuerunt Tib. Iulius Reitugenus et Lucanus dec. ala Aug. Ituraeorum. *(Paris)* XIII 3045: [D(is)] M(anibus) m(emoriae) Rexs[tug]e[niana]e? Regini Rhenici fil. Sappossa coniunex v(ivus) p(onendum) c(uravit). *Auf verschidenen terracotta-statuetten der Venus. (Aus Caudebec-lès-Elbeuf, dép. Seine-Inférieure, dem alten Uggate) RA* 3e *s., t.* 10 (1887) *p.* 362. 11 (1888) *p.* 155. 13 *p.* 145: RIIXTVϾIINOS (fecit, *name des fabricanten*) SVLLIAS AVVOT (= fecit) *und* REXTVϾENOS SVLLIAS AVVOT. *(Fégréac, dép. Loire-Inférieure) Par. Ac.* 10 *juin* 1887 = *BC* 1887 *p.* 209. 323: Rextugenos Sullias avvo(t). *(Lescières bei Angers, dép. Maine-et-Loire) BC* 1887 *p.* 209: Rextugenos. *Drei andere mit derselben inschrift* Rextugenos *(Corseul, dép. Côtes-du-Nord), davon die eine* Rextusenos. — *Ch. Robert, Notice sur une statuette de terre cuite, Revue des Sociétés Savantes* 6e *sér., t.* 7 *(Paris* 1878) *p.* 105: REXTVϾENOS. *(Bruchstück aus Breteuil en Picarde) Comte d'Allonville, Dissertation sur les camps romains du départ. de la Somme, p.* 184, *et pl.* V *no.* 44: [REXTVϾE'I]OS AVVOT. *(Bonn) BJ* 93 (1892) *s.* 193: Rectug(e)nus Magilonis f(ilius) Segontilieses (*statt* -ensis) eques ala Longiniana an-n(orum) L aer(um) XXII.

Recus *M., cf. abret. M.* Recu. *(Gradino) CIL* III 9958: Recus Sentius.

rēdā *fem. ā-stamm, farzeug, die postkutsche (daraus german.* *reidā *reidha, *ahd.* reita, *ɥ* reidh), *air.* dé-riad *bigae, auch air.* réid réidh *befarbar, eben, glatt, leicht; denom. air.* ríadaim *ich fare, urverw. mit an.* rīda, *ae.* rīdan, *zu ahd.* rītan *sich fortbewegen, faren, reiten, aisl.* rīda *reisen, reiten, germ.* rîdan *faren; acy.* ruid, *w.* rhwydd *(prosper, expeditus) adi.* i-*stamm* rēdi-, *abret.* roed, *mbret.* rouez *rare, clairsemé, nbret.* rouez *clair, rare, qui n'est pas serré. Vgl. ae.* rād *iter, an.* reid *equitatio und currus; got.* ga-raids *angeordnet, ahd.* gereite *bereit, mhd.* bereite *bereit, an.* reidr *passable on horseback,* g-reidr *leicht zu bewerkstelligen, ae.* rǣd *bereit, beritten, engl.* ready. *Warscheinlich aus Gallia Cisalpina in Rom eingefürtes wort. Lucil. lib.* 27 *fragm.* 520 *B bei Non.* 320, 25: Nullo honore rédis fletu *(ci. Munro,* displetu *codd.)* ⟨elátus⟩, nullo fúnere! *Helvius Cinna fr.* 1 *B. p.* 323 *bei Gell.* 19, 13, 5: At nunc me Genumana per salicta | bigis rēda capit citata nanis. *Caes. b. G.* 1, 26, 3: Nonnulli inter carros redas*(?ci. Meiser,* rotas *codd.)*-que mataras ac tragulas subiciebant nostrosque vulnerabant. 51, 2: Tum demum necessario Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt paribus intervallis, Harudes, Marcomanos, Tribocos, Vangiones, Nemetes, Sedusios, Suebos, omnemque aciem suam redis et carris circumdederunt, nequa spes in fuga relinqueretur. Eo mulieres imposuerunt, quae ad proelium proficiscentes milites passis manibus flentes inplorabant, ne se in servitutem Romanis traderent. 6, 30, 2: Redis equisque conprehensis. *Cic. pro Milone* 10, 28: Obviam fit ei Clodius expeditus, in equo, nulla reda, nullis impedimentis, nullis Graecis comitibus, ut solebat, sine uxore, quod numquam fere, cum hic insidiator, qui iter illud ad caedem faciendam apparasset, cum uxore

veheretur in reda, paenulatus, magno et impedito et muliebri ac delicato ancillarum puerorumque comitatu. 29: Cum autem hic (redarius) de reda reiecta paenula desiluisset ... illi, qui erant cum Clodio, gladiis eductis partim recurrere ad redam ... Cum ad redam pugnari viderent. 20, 54: Cum alter veheretur in reda paenulatus, una sederet uxor. *epist. ad Att.* 5, 17, 1: Hanc epistolam dictavi sedens in reda, cum in castra proficiscerer, a quibus aberam bidui. 6, 1, 25: Hic Velius mihi obviam venit cum duobus essedis et reda equis iuncta et lectica et familia magna. *Philipp.* 2, 24, 58: Vehebatur in essedo tribunus pl. ... Sequebatur reda cum lenonibus, comites nequissimi. *Varro r. r.* 2, 7, 15: Neque idem qui vectorios facere vult ad ephippium aut ad raedam, quod ad rem militarem, quod ut ibi ad castra habere volunt acres, sic contra in viis habere malunt placidos. *Nonius p.* 167 *M.:* Reda. Varro epistula ad Neronem: Quodsi tuam heri redam non habuissem, varices haberem. *p.* 451: Raedam pro curru Varro Marcipore. [16, (7) *fr.* 284 *Buech.*:] Dixe regi Medeam advectam per aera in raeda[m] anguibus. *Hor. serm.* 2, 6, 42 *sq.:* Quem tollere rēda | vellet iter faciens. *Vitruv.* 10, 1, 6: Ut sunt molae folles fabrorum redae cisia torni ceteraque quae communes ad usum consuetudinibus habent oportunitates. 3, 9: Tunc vero etiam plostra redae tympana molae cocleae scorpiones ballistae prela ceteraeque machinae isdem rationibus per porrectum centrum et rotationem circini versando faciunt ad propositum effectus. 9, 1: Transfertur nunc cogitatio scripturae ad rationem non inutilem, sed summa sollertia a maioribus tradiditam, qua in via reda sedentes vel mari navigantes scire possimus quot milia numero itineris fecerimus. Hoc autem erit sic. Rotae quae erunt in reda sint latae per mediam diametron pedum quaternum et sextantis, ut cum finitum locum habeat in se rota ab eoque incipiat progrediens in solo viae facere versationem, perveniendo ad eam finitionem a qua coeperit versari certum modum spatii habeat peractum pedum XII S. (2) His ita praeparatis tunc in rotae modiolo ad partem interiorem tympanum stabiliter includatur habens extra frontem suae rotundationis extantem denticulum unum. Insuper autem ad capsum *(der kutschenkorb oder -kasten, in welchem die passagiere sitzen)* redae loculamentum firmiter figatur habens tympanum versatile in cultro conlocatum et in axiculo conclusum, in cuius tympani fronte denticuli perficiantur aequaliter divisi numero quadringenti convenientes denticulo tympani inferioris. 3: In eoque tympano foramina fiant quantum diurni itineris miliariorum numero cum reda possit exire. ... Cum ad eum locum venerint, in redae capsum et vas aeneum quod erit suppositum singuli cadere possint. *Senec. de benefic.* 7, 5, 3: Nec conductum meum, quamquam sis dominus, intrabis nec servum tuum, mercennarium meum, abduces et, cum a te raedam conduxero, beneficium accipies, si tibi in vehiculo tuo sedere permisero. *Martialis* 3, 47, 5 *sq. (a. 87/88):* Plena Bassus ibat in raeda, | omnes beati copias trahens ruris. 10, 13, 1: Cum cathedralicios portet tibi raeda ministros. *Quintil. instit. or.* 1, 5, 57: Plurima Gallica evaluerunt, ut 'reda' ac 'petorritum', quorum altero tamen Cicero, altero Horatius utitur. 68: Aliquando et ex duobus peregrinis, ut 'epiredium'. Nam cum sit 'epi' praepositio Graeca, 'reda' Gallicum (neque Graecus tamen neque Gallus utitur composito), Romani suum ex alieno utroque fecerunt. *Apocalypsis* 18, 13: *Καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν* (*Vulgata:* equorum et redarum). *Sueton. d. Iul.* 57: Longissimas vias incredibili celeritate confecit, expeditus, meritoria reda, centena passuum milia in singulos dies. *Iuven.* 3, 10 *sq.:* Sed dum tota domus rēda componitur una, | substitit ad veteres arcus madidamque Capenam. 236—238: Rēdarum transitus arto | vicorum inflexu et stantis convicia mandrae | eripient somnum surdo *(Speyer;* druso *cdd.)* vitulisque marinis. 4, 118: Blandaque devexae iactaret basia redae *(dazu schol.:* Qui raedae ferenti mulieres oscula iaceret ut caecus). *Festus p.* 372, 25 *M.:* Veredis antiqui dixerunt, quod veherent rhedas, id est ducerent. *Apulei. met.* 10, 18 *p.* 712: At spretis luculentis illis suis vehiculis ac posthabitis decoris redarum carpentis, quae partim contecta, partim revelata frustra novissimis trahebantur consequiis, equis etiam Thessalicis ⟨et⟩ Gallicanis et aliis iumentis. *Gellius* 10, 25, 1: Telorum, iaculorum gladiorumque vocabula, quae in historiis veteribus scripta sunt, item navigiorum genera et nomina libitum

forte nobis est sedentibus in reda conquirere, nequid aliarum ineptiarum vacantem stupentemque animum occuparet. *Porfyrion in Horat. epist.* 2, 2, 72: Festinat, inquit, properus redemptor et mulos agens et sarcinarium ad redam. *Dioclet. edict.* 15, 33: Ῥαῖδα ἀψειδωτοὺς ἔχουσα τοὺς τροχοὺς χωρὶς σιδήρου. *Ausonius epist.* 7, 2, 18: Vel quot habet iunctos Vasatica rēda caballos. 14, 14: Non tibi sit rēdae, non amor acris equi. *Schol. Pers.* 5, 70 *Buech.*: Hunc locum poeta per similitudinem raedae, quod est genus vehiculi quattuor rotarum, exprimit dicens: licet sub uno temone praecedens et subsequens rota decurrat, numquam tamen posterior praecedentem consequitur, licet parvo spatio interposito, tantundemque prior quantum et posterior volvitur. *Schol. Iuven.* 8,66 *zu* epiraedia] Ornamenta raedarum, aut plaustra. 148: Sufflamen vinculum ferreum quod inter radios mittitur, dum clivum descendere coeperit raeda, ne celerius rotae sequantur et animalia vexent. *Hieronymi vita s. Hilarionis* 20 *(Opp. ed. Vall. Ven. t.* 2 *c.* 23 *A)*: Quem cum accepisset Italicus, et stabulum et equos et aurigas suos, ⟨redam⟩ carcerumque repagula aspersit. *comm. in Isaiam lib.* 18 *cap.* 66 *v.* 20 *(Opp. ed. Vall. Ven.* 4 *col.* 823 *E*—824 *A)*: Iudaei et Iudaici erroris heredes Ebionitae, qui pro humilitate sensus nomen pauperum susceperunt omnesque mille annorum delicias praestolantes, equos et quadrigas et redas et lecticas sive basternas et dormitoria mulosque et mulas et carrucas et diversi generis vehicula sic intellegunt, ut scripta sunt. *CTh.* 6, 29, 2 § 2 *(a.* 357 *aus Mailand)*: Hi vero pervigili diligentia providebunt, nequis citra evectionis auctoritatem moveat cursum, vel amplius postulet, quam concessit evectio, ut habens unius copiam rhedae flagitet duas, aut rhedam usurpet, cui birotum vel veredum ... lare permissum est. 8, 5, 8 § 1 *(a.* 357*)*: Statuimus rhedae mile pondo tantummodo superponi, birotae ducentas, veredo triginta. § 2: Octo mulae iungantur ad rhedam aestivo videlicet tempore, hiemali decem. 8, 5, 9 *(a.* 357*)*: Nec passim rhedarum tractorias vel evectiones birotûm faciat. 6,29,5: Singulas rhedas, id est quas quadrigas vel flagella appellant, percipiatis per id tempus, quo curarum et cursus tuendi sollicitudinem sustinebitis. 8, 5, 24 *(a.* 365*)*: Veredorum numerum, qui alteri serviunt necessitati, ad rhedas, quibus utuntur, usurpent. 28 *(a.* 365*)*: Ut non amplius rheda quam mile pondo subvectet. 30 *(a.* 368*)*: Perspicue sanxeramus, ut in carpentis rhedarum mensuram subditam nullus excederet, nemo amplius rhedae quam mile pondo, angariae quam mile quinquenta, veredo quam triginta auderet imponere. 35 *(a.* 378*)*: Ne supra assium numero rheda moveatur. 40 *(a.* 382*)*: Seni veredi, singulae etiam rhedae. *Marcellini et Faustini de conf. verae fidei epist.* 2, 26 *(a.* 383/84*) CSLE t.* 35 *p.* 13, 10: Hunc Epictetus atrox ille et dirus de Centumcellis episcopus ante raedam suam currere coegit et, cum diu currit, sic in via ruptis vitalibus sanguinem fundens expiravit. *CTh.* 8, 5, 47 *(a.* 385*)*: Rhedae mile librarum onus imponi debet, carro sexcentarum, nec amplius. 48 *(a.* 386*)*: Una rheda quingentis auri libris, mile vero argenti, si vero privatarum, auri trecentis, quingentis vero argenti libris oneretur. Sint praeterea duo palatini prosecutores singularum rhedarum cum tribus servis. 49 § 1: Lineae vel amictoria, quibus hactenus onerari rhedae solebant, nec ulterius rhedis, sed angariis vel navibus dirigantur, et si alicubi repertae fuerint huius modi species, thensauris eius urbis, in qua deprehensae fuerint, deputentur, per angarias, ubi facultas fuerit, destinandae; reliquae vero delicatae vestes, sed et linteamen amictorium nostrorum usibus necessarium, rhedis sub mile librarum ponderatione mittantur. *Lampridii Heliogab.* 21, 7: Dedit quadrigas, equos stratos, mulos, basternas et redas. *Alex. Sev.* 43, 1: Carrucas Romae et redas senatoribus omnibus ut argentatas haberent, permisit, interesse Romanae dignitatis putans, ut his tantae urbis senatores uterentur. *Sulpic. Sever. dial.* 1 (2), 3, 2: Interim per aggerem publicum plena militantibus viris fiscalis raeda *(V* reda *AF)* veniebat. 5: Ad raedam suam. *Hesych.*: Ἐριδίαν· ἅμαξα *und* ῥεδίων· ἁρμάτων. *Lydus de mensibus* 1, 32 (28): Βήλωξ, ὀξύς, ὃς καὶ βεραιδαρικὸς (*Schmitz list* βεραιδάριος) ἔτι καὶ νῦν λέγεται. * βεραίδους δὲ Ἰταλοῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς ὑποζυγίους ἵππους ⟨παρὰ τὸ βεραιδεύειν *Hase*⟩, ὅπερ ἐστίν, ἕλκειν τὸ ὄχημα· ὅθεν καὶ δασύνουσι (*mit* h) γράφοντες τὸ ῥαίδας ὄνομα ἐκ τοῦ ῥαδίως ἐπιρρήματος παρηγμένον· οἱ γὰρ βεραίδους τοὺς ῥαίδας ἐκτὸς λί-

γοντες σφόδρα πλανῶνται. *Venant. Fortun. c.* 3, 17, 1—4: Curriculi genus est memorat quod Gallia rēdam: | molliter incedens orbita sulcat humum; | exiliens duplici biiugo volat axe citato | atque movet rapidas iuncta quadriga rotas. 6, 5, 332: Ut nec rēda rotis, non equus isset aquis! *vita s. Martini* 3, 122: Hispidus occurrit rhedae fiscalis amictu. 134: Interea ad rhedam redeunt grassante querella. *Greg. Tur. in glor. conf.* 5: Cum equitibus et carrucis, cum curribus atque rhedis. *Isidor. or.* 12, 1, 55: Veredus antiqui dixerunt, quod veherent redas, id est, ducerent, vel quod vias publicas currant, per quas et redas ire solitum erat. 20, 12, 2: Reda genus vehiculi quattuor rotarum. Has antiqui redas dicebant, propter quod haberent rotas. *CGIL* 2 *p.* 338, 62: Καρουχιον raeda. *p.* 339, 16: Καρρον raeda. *p.* 391, 5: Οχηματιον raeda. *p.* 427, 21: Ραιδιον raeda. *p.* 497, 55: Reda οχηματιον. 3 *p.* 195, 49: Ochima reda. *p.* 262, 35: Ὀχημάτιον reda. *p.* 321, 65: Σαραγαρον rheda. *p.* 462, 20: Reda ὄχημα. 4 *p.* 189, 38: Vehiculum (Veiculum *c*) currus regalis (cursus ręda *c* currus *a*) vel carrus. 5 *p.* 252, 15: Vehiculum currus reda carrum. 16: Vehiculorum plurima genera sunt id est carrum reda reda carpentum plaustrum cara capsum pilentum vel pretoritum. *p.* 512, 33: Reda currus theatri. *p.* 518, 33: Veredarius qui festinanter currit in equo vel vir redarum. *p.* 525, 5: Reda fiscalis et est quoddam curriculi genus apud Gallos. *p.* 577, 35: Reda fiscalis et est quod curriculi genus apud gli. 36: Reda Graece currus unde veredarius. *p.* 646, 68: Reda vehicolum. *Orthographia Bernensis I (Anecdota Helv. p.* 294, 23 *Hagen):* 'Raeda' per ae scribendum. *Vgl. Glossarii Vaticani excerpta 'de orthographia' in Class. Auct. Vatic. ed. A. Mai t.* 6 *p.* 580: Rhaeda per a et e scribendum. — *Davon abgeleitet adiectiv* **rēd-ārius.** *Varro r. r.* 3, 17, 7: Celerius voluntate Hortensi ex equili educeres redarias, ut tibi haberes, mulas, quam e piscina barbatum mullum. — *subst.* 1) *der fürer, lenker einer reda. cf. amhd.* rītāre *reiter, ritter. Cic. pro Milone* 10, 29: Redarium occidunt. *Dazu schol. Bobiensia:* Quos nunc vulgo muliones dicimus, eos scilicet, qui iumenta vehiculis subiunctis moderantur et regunt, eos veteres, ut animadvertis, redarios dicebant. 2) *reden-macher. Capitolini Maxim. et Balb.* 5, 1: Faber ferrarius, ut alii raedarius vehicularius fabricator.

Redeverus *O. j. Réviers, dép. Calvados, arr. Caen, canton Creully. Vita Vigoris* 3 *ASS 1. nov.* I *p.* 299 *A:* Ad vicum quendam qui Redeverus dicitur.

rēdī- *air.* réid *befarbar, für wagen passierbar, frei, eben, glatt, acy.* ruid *gl. vacuum, cy.* rhwydd *prosper, expeditus, in* Epo-rēdi-rīx, *Rēdī-dūnon, rēdio- *kutscher,* *ĕpŏ-rē-dīos, *w.* eb-rwydd, *in O.* Epo-rédia *CIL* XI 3110 *aus* *Eporēdio-brigā *burg des* *Epo-rēdios *(equorum domitor). Vgl.* rēdŏ-, rēdā.

'Ρεδιν-τούινον *Rēdī-dūno-n, *stadt des* *Rēdis *oder* *Rēdio-s? *O. in Südgermanien. Ptol.* 2, 11, 14: 'Ρεδι[Ν *dittogr. von* Δ]]τούινον ('Ρεδιιγούινον *X*).

rēdŏ- *in adi.* *rēdo-s *reidho- *läufer, neutr.* rēdŏ-n *als subst. abstr.* = *ir.* ríad arriad *faren, reiten, cf. cy.* rhwyddâu *expedire, roman.* *ar- (ad-), con-rēdāre, *deutsch* be-reit. *rēdo-n *in* Ande-redus? Epo-rēdŏ(ı)-rīx, *adi.* *epo-rēdo-s, *gdf.* *vo-reido-, ve-rēdo-s, *cy.* gorŵydd *equus, caballus,* para-veredus, *(Karden) CIR* 711: . . . ordo *(dativ). Von* *rē-do-n, *stamm* rēdo- *abgeleitet* rēd-io-s, *rei-dio-n *in* epi-rēdia *Iuven.* 8, 66, *V.* Rēdŏnes. *Vgl.* rēdi-.

rēdo *ein grätenloser fisch, aalruppe oder quappe, nach Roger de Belloguet la loche. Auson. Mosella* 89: Nullo spinae nociturus acumine rhedo (raedo *X*, thedo *λ*). *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 18 *M.:* Redo.

Redo . . *F. cogn. (Saint-Gilles) CIL* XII 4126: Mastriae Redo//ni.

Redonati-ăcum *O. in dép. Seine-et-Oise. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 209 *(a.* 615*):* Villa Redonatiaco quae ad Bonalfa *(Bondoufle)* semper aspexit.

Rēd-ŏn-es n-*stamm, nom. plur. von nom. sing.* *Rēdū, *gen.* *Rēdŏnos, *nach Glück von* rēdā '*curribus utentes*', = *md.* rîte *(ahd.* *rîto) *reiter, nach d'Arbois de Jubainville 'der läufer', d. h. le bon coureur, celui qui, à la guerre, s'avance rapidement, nach Pictet 'les habitants de la plaine', ir.* réidh *planities, mbret.* roez *clairière;* √ *ir.* réidh (= *rēdh) *préparer, arranger, concilier; V. in Gallia Transalpina, prov. Lugdunensis, mit vorort Condate, j. niderbret. Rennes* (Rén-nes *von* Redonas Redonis Réd'nes), *dép. Ille-et-Vilaine, nach Ernault abret.* *Roidon, *nbret.* Roazoun, Roazon, Roéson, Roaon, Roëon;

petit trécorois Raon, *van.* Ruan, Roëhon, Roähon; *in Sarzeau* Roan-, *in Saint-Gildas-de-Rhuis* Ruian-. *Caes. b. G.* 2, 34, 1: Eodem tempore a Publio Crasso, quem cum legione una miserat ad Venetos, Unellos, Osismos, Coriosolitas, Esuvios, Aulercos, Rhedones, quae sunt maritumae civitates Oceanumque attingunt, certior factus est omnes eas civitates in deditionem potestatemque p(opuli) R(omani) esse redactas. 7, 75, 4: (Galli imperant) XXX (milia) universis civitatibus, quae Oceanum attingunt quaeque eorum consuetudine Armoricae appellantur, quo sunt in numero Coriosolites, Redones (α, rhedones β), Ambibarii, Caletes, Ossismi, Lexovii, Unelli. *Plin. n. h.* 4, 107 (*zwischen* Diablinti *und* Turones): Riedones (sedones R^1 rhiedones *F* shiedones *DE* siedones R^2). *Ptol.* 2, 8, 9: Παρὰ μὲν τὸν Ἀἰγειρα ποταμὸν Ῥήδονες (Ρηήδονες ΧΣΦΨ, *andere* Ῥήδονες), ὧν πόλις Κονδάτε. *Notae Tiron.* 87, 68 *n.* 90 *Z.:* Redonas. *NG* 3, 3: Civitas Redonum (*j. Rennes*). *ND occ.* 42, 36: Praefectus Laetorum Francorum, Redonas Lugdunensis tertiae. *Concil. Aurelian. a. 511, p.* 9, 37 *M.*, 10, 12: Melanius episcopus de Redonis. 14, 27: Ex civitate Rethonas Melanius episcopus. *Vita s. Melanii* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 372, 19: Melanius Redonensis (*von* Redonas) episcopus. 4 *p.* 373, 11: Sanctus Melanius praedicator Redonensis episcopus. 5 *p.* 374, 31: Ad Redonis civitatem revertitur. 7 *p.* 375, 33: Ad Redonis usque civitatem (ad Redonensem urbem). *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 110, 19 *M.:* Fybidiolus episcopus ecclesiae Redonensis. *Fortunati vita s. Paterni* 10, 33: Denique per civitates Constantiam scilicet, Baiocas, Cinomannis, Abrincas, Redones (*Rennes*) Britanniae multa monasteria per eum domino sunt fundata. 17, 49: Quaedam femina civis Redonica. *Greg. Tur. h. F.* 5, 22 (29): Brittani quoque graviter regionem Redonicam (*le Rennais*) vastaverunt incendio, praeda, captivitate. Qui usque Cornutium vicum debellando progressi sunt. 24 (31): Brittani eo anno valde infesti circa urbem fuere Namneticam atque Redonecam. Qui inmensam auferentes praedam, agros pervadunt, vineas a fructibus vacuant et captivos abducunt. 8, 32: Domnola, relicta quondam Burguleni, que fuit filia Victuri Redonensis episcopi. 42: A Rhedonicis non est receptus. . . . Ipse quoque ad Rhethonicus rediens. . . . Inruentibus Rhedonicis. 9, 24: Brittani eo anno graviter terraturium Namneticum Redonicumque prede subiecerunt, vindimiantes vineas, culturas devastantis ac populum vilarum abducentes captivum, nihilque de promissis superioribus costodientes. 10, 8: Brittani circa urbes Namnaeticam utique et Redonicam valde sevirent. *in glor. conf.* 54: Melanius autem Redonicae urbis episcopus. *Martyrologium Hieronym. 8. id. ian.:* In civitate Redonis sancti Melani episcopi. *8. id. nov.:* Redonis Galliae depositio sancti Melani episcopi. *Concil. Paris. a. 614, p.* 191, 14 *M.:* Ex civitate Redonis Haimoaldus episcopus. *Concil. Cabilonense a. 639—654, p.* 214, 4 *M.:* Riotero episcopo ecclesie Redonice. *Pertz dipl. n.* 35 *(c. a. 658):* Sitas ⟨in⟩ pagus Cinnomannico, Andicavo, Rodonico (*le Rennois*) et Musfa. *n.* 36 *(c. a. 658) p.* 34, 14: ⟨In⟩ pago Rodonucinse. *Acta ss. Desiderii et Reginfridi* 1 *ASS 18. sept.* V *p.* 789 *D:* Beatissimus Desiderius, Rhodonis civitatis indigena. *E:* Ad Rhodonensem civitatem. *Vita Ermenlandi* 4, 27 *ASS 25. mart.* III *p.* 582 *B:* Duarum urbium, Namneticae et Redonicae comes. — *Inschriften.* (*Rennes*) *CIL* XIII 3151: [In] honor[em domus di]vinae et [pagi Carnut]ini, Mar[ti . . . . . cura P]ostumi (*oder* [per P]ostumi[anum]) . . . sac. Romae] et Aug(usti), q[uaest., civ]itas Ried[onum]. 3153 *(a. 238):* Imp. Caes. M. Antonio Gordiano pio fel. Aug. p. m. tr. p. cos. o(rdo) R(iedonum). *The Academy No.* 951 *(July 26, 1890) p.* 73: Imp. C. M. Piavvonio Victorino p(io) f(elici) inv(icto) Aug(usto) c(ivitas) R(edonum) l(eugae) IIII. *RN* 3ᵉ *sér., t.* 8 (1890) *p.* 253 *n.* 8. 9: (A) c(ivitate) R(edonum) l(eugae) IIII (quatuor). *Decombe, Bézier et Espérandieu, Les milliaires de Rennes (von k. Maximinus) p.* 36 *n.* 2: A c(ivitate) R(edonum) l(eugae) . . . (*Saint-Godran bei Rennes*) *Espérandieu p.* 383: C. R(edonum). *Merowingische münzen.* 3716. 3717. 3718: R(edonis). *Belfort* 3722 (*Prou* 490): REDONIꙮ. 3723 (*Prou* 486): + REDONIꙮ. 3724 (*Prou* 487): REDOИIS +. 3725 (*Prou* 488. 489): + I\IONIS. 3726: REDONIꙮ. 3727 (*Prou* 491): + REDONIƧ +. 3728 (*Prou* 492): REDONIS +. 3729: RƎDᴼNIꙮ. 3730: REDONAƧ. 3731 (*Prou* 498): + REDONIS: 3732: ЋCPOƧNIꙮ FICI. 3733: REDONIꙮ. 3734 (*Prou* 494):

REDOИIIS CIAI(tas). 3735: + REDOИIS. 3736: + REDOИAS. 3737: REDONAS. 3738: REDONI∽ FICI. 3739: + REDONIS. 3740: + REDONI∽. 3741 (*Prou* 493): + REDONAS. 3742 (*Prou* 495): REDONA·S CI. 3743 (*Prou* 497): REDOИA+S CIVI. 3744 (*Prou* 500): REDONIS CI. 3745: ЯE'D NI∽. 3746: REDOИI. 3747 (*Prou* 499): + ·REDOИI∽. 3748: + IREDONI∽ . . . . . . S. 4735 (*Prou* 496): REDOИIS. 6405: + FR . . . CO. *R* + RR. *cf.* Az-raedo, Raedonius Raedonia.

Reds-ātus (*wechselschreibung* Ressatus Resatus) *M. (Paternion bei Villach in Kärnten) CIL* III 4753: Tinco Redsati f(ilius) et Banana Venimari f(ilia) uxor v(ivus?) v(iva?) f(ecerunt) Ambidrabo f(ilio) equiti auxsiliario a(nnorum) XX. H(ic) s(itus) est. *(Magdalenenberg bei Ottmanach)* 4962ᵃ: Redsato MatugentI f. et MartialI f. Iulia C. f. Quinctilla uxor et C. Iulius Bassus f. v. f.

Redso-marus *nach Zeuß* = Reddomārus? *M. (St. Daniel bei Oberdrauburg in Kärnten) CIL* III 4727: C. Rhesio Dextro Q. Redsomarus Briio ei. Liivo p. v. f. *Vgl.* Ressimarus (*wechselschreibung*), Ad-ressi-knos.

Reen. *(Rom, dép. Deux-Sèvres) MSAF* 58 (1897) *p.* 142: RIIEN. *(Riegel) Schuerm.* 4681: RIIV. *(Le Châtelet)* 4682: RIITVS. F. F.

Refta *s.* Recta.

Reg . . *F. (Rozzo) CIL* V 443: Laepoca Dommi f. Reg . .

Rega *Göttin. (Worringen) CIR* 306: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deae Reg(ae) vicani Secorigienses. *s.* Regus.

Regaina *s.* Ricina.

Reg-alis *auch celtisch? M. (Trojana bei S. Oswald) CIL* III 5118: [Atr]anti Reg(alius) Regalis, Iulia Aquili[na] ex vot(o). [*Belgrad*] 6337, 2: Regal. *(London)* VII 1336, 901: Regalis. 902: Regalis f(ecit). *(Chesterford)* 903: RIICALIS . O(fficina). *(Sainte-Colombe)* XII 5686, 742: Regalis . . *(Dijon aux Pous-ots)* XIII 5552: D(is) M(anibus) Regali[s] Aster[o]lo, filio. *(Dijon)* 5553: [D(is) M(anibus)] Regalis Mel[i]satt[i] lib(ertus). 5554: Regalem (*acc., statt* Regalis) Silvin[i] filius. *(Antigny bei Poitiers, dép. Vienne) BSAF* 1884 *p.* 307—309 = *Espérandieu n.* 78 *und p.* 397: Regali Coiniti fi(lio) [def(uncto)] annor(um) XX hIc situ[s est] . . . . et Cintugenus Decu[mo]nis fil(ius) Coin[itu]s patri [et fil(io)]. *(Poitou) Schuerm.* 4623: Rega. *(Frankreich)* 4624: Regalis. *(Suèvres, Loir-et-Cher, seit saec. ?): RECA lis RECA)!S . RO. (Voorburg; Amiens)* 4625: RIICALIS. *(Nuits-sous-Beaune oder Seurre) Habert* 1175: RIICALIS M. *(Rouen)* RIICALI . M *und* RIICALI . O. *(Trier) CIL* XIII 10001, 269ᵃ: Regalis. *(Cöln)* 269: RIIC(alis *oder* -enus?). *(Augst) IH* 352, 173 *M.*: Regalis f.

Regana-galia *O. in Galatia. Hierocl.* 696, 9: Ῥεγαναγαλία *s.* Lagania.

Regano. *(Cilli) CIL* III 11864: Regana (*rückläufig*). *AEM* 9 (1885) *s.* 266: Regano.

Reg-ānus *aus* Regus, *fl. s.* Regnus.

Ῥεγέμνηζος *O. s.* Mnizos.

Regensis *s.* Reii.

Regentium *s.* Regnum.

Reg-enus *cf. cy. M.* Regin, *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 424: REC, RECENI *und* RICENI. [*Linz*] III 6010, 177: RIICIINS FEC(it). *(Colchester)* VII 1336, 904: Regenus *und* Regenus f(ecit). *(Vienne)* XII 5686, 741ᵃ: RECIINVS. *(Narbonne)* ᵇ: RECENVS. *(Substantion)* 1008: [Re]cenus. *(Limoges)* XIII 1413: D(is) M(anibus) et m(emoriae) Sulpic. Reginae Sulpi[c]. Regenus pater et Iullitta mater vivi et sibi posuer(unt). *(Lyon, Trion) Allmer-Dissard, Lyon t.* 4 *p.* 401 *n.* 497, 1058: Regenus. *(Vichy) CIL* XIII 10001, 270: Regenus f. [*Nantes*] 10002, 426: Regenus f(ecit). *(Fouilles d'Herbord, dites de Sanxay; Vichy; Autun; Blain)* 10006, 71ᵃ⁻ᶜ: Regenus f(ecit). *(Tours; Saint-Jean-des-Échelles, Sarthe)* 71ᵈ⁻ᵉ: Regenus. *(Chénehutte-les-Tuffeaux, dép. Maine-et-Loire)* ᶠ: REC . *(Vichy)* 137: Regen(u)? *(Beaune) Habert* 1176: [Re?]CENVS. *(Vervoz in Belgien) WZ* 14 (1895) *s.* 418: Regeni m(anu). [*Bonn, samml. der univ. n.* 545]: Regenus. *(Augst) IH n.* 352, 174 *M.*: Regenus. *(Xanten) Schuerm.* 4627: Regenus. 4628: Off. Regenus. *(Rheinzabern)* RECNVS. [*Trier, prov.-museum n.* 11922] RECENI. *s.* Reginus.

Regetnocnada *O. in Galatien. Hierocl.* 698, 1: Ῥεγετνοκνάδα (*Ernault ci.* Ῥεγεντο-).

Regia *O. in Irland*, 1) *in Fermanagh. Ptol* 2, 2, 9: Ῥηγία. — 2) *j. Athenny, grafschaft Fermanagh, prov. Ulster. Ptol.* 2, 2, 9: Ἑτέρα Ῥηγία.

Regiana *s.* Regina.

Regi-ates *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 116: Veleiates cognomine veteri Regiates.

Regienses *s.* Reii.

Reg-ilius *M.* **Reg-ilia** *F.* *(Blocksberg)* *CIL* III 3598: Cobromara Regili... *(Rozzo)* V 449: Ternila LaevIca Regiliae lib.

Regina *O.* 1) *der Turdetani in Hispania Baetica, j. Reyna, San Pedro de Villacorza.* *Plin. n. h.* 3, 14: Regiones Osintigi (*Müller ci.* Regianam, Sosintigi). *Ptol.* 2, 4, 10: Ῥηγῖνα. *IA* 415, 1: Regiana. *Rav.* 4, 44 *p.* 315, 1: Regina. *(Caçalla, a. 210—211 p. Chr.)* *CIL* II 1037: Imp. Caesari M. Aurelio Antonino Severo Pio Aug. felici imp. Caesaris L. SeptimI Severi Pii Pertinacis Aug. filio Arabico Adiabenico Parthico Maximo Britannico Maximo p. p. res p(ublica) Reginensium devota numini eius posuit. *(Reyna)* 1038: D(is) M(anibus) s(acrum) L. Rufinius Primus Italicus d(omo) Reginensis ann. XXXX Fabia Campana uxor m. m. f. h. s. e., s. t. t. l. — 2) *Plin. n. h.* 3, 15: Gaditani conventus civium Romanorum Regina. *Auf münzen MLI p.* 122 *n.* 149: TVRI RIICINA *und* TVRRI REGINA. — 3) Regina civitas *s.* Reii.

Reg-inca *O. in Lugdunensis III, südlich von Saint-Servan, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Saint-Malo, am r. ufer der Rance.* *TP:* Reginca.

Regini *s.* Reii.

Regin-ius *gentilicium, von* Reginus *abgeleitet, M.* **Reginia** *F.* *(Rom)* *CIL* VI 1636: Reginiae Maxime. 3422: Reginiae Titulae coi(ugi), nat(ione) Arava. *(Paris)* XIII 3045: [D(is)] M(anibus). M(emoriae) Rexs[tug]e[niana]e? Regini(i) Rhenici fil. Sappossa. coniuncx v(iva) p(onendum) c(uravit). *(Cöln)* *CIR* 313: Deae Semelae et sororibus eIius deabus ob honorem sacri matratus Reginia Paterna mater nata et [f]acta aram posuit sub sacerdota[li] Seranio Catullo patre. *(Altrip, a. 239 p. Chr.)* *CIL* XIII 6129: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iun(oni) reg(inae) Reginius Potens v. s. *(Castel)* 7301: Re[gini?]us.

Rēgī-num, castra Regīna *in Raetien auf dem r. Donauufer, von M.* Reginus, *j. Regensburg.* *TP:* Regino. *IA* 250, 1: Regino. *ND occ.* 35, 17: Praefectus legionis tertiae Italicae partis superioris (inferioris?), castra Regina, nunc Vallato. *(Regensburg, a. 178)* *WK* 18 (1899) *Nr.* 11 *sp.* 193: Volk(ano) sacr(um) Aur(elius) Artissius aed(ilis) territor(ii) contr(arii *am l. ufer*) et k(astrorum) R(eginorum) de suo fecit. V(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). Posita (ante diem) X k(alendas) s(eptembres) Orfito co(n)s(ule). — Contra Reginam, *in Moesia I.* *ND or.* 41, 21: Auxiliares Reginenses contra Reginam. *s.* Regni.

Rēgī-nus Regnus *M. cogn., cf. cy. M.* Regin. 1) C. Antistius Reginus, *legat Caesars.* *Caes. b. G.* 6, 1, 1: C. Antistium Reginum. 7, 83, 3: C. Antistius Reginus. 90, 6: C. Antistium Reginum. — 2) *Sein son* C. Antistius Reginus, *IIIvir monetalis unter Augustus a. 16 a. Chr.* *Cohen, Monn. imp.* I² *p.* 110 *n.* 346: C. ANTIST. REGIN. FOEDVS P. R. QVM GABINIS. *p.* 111 n. 347: C. ANTISTIVS REGINVS III. VIR. — 3) *Victor Vitensis, hist. pers. Afr.* 2, 38: Legato Zenonis imperatoris Regino. — *Andere: (Bei Beroea, a. 174 p. Chr.)* *CIG* 4453: Αιμιλιω Ρηγεινω τω εξ Ουλπιας Ρηγιλλης και Αιμιλιον Πτολεμαιον. *(La Coruña, a. 161/169)* *EE* 8 *p.* 523 *n.* 37: Imp. Caesari M. Aurelio Antonino Aug. [Reginus] verna Augustorum exactor ex voto. *n.* 308 *(a. 161—169):* Imp. Caesari L. Aurelio Vero Augusto Reginus verna Augustorum exactor ex voto. *(Sziszek)* *CIL* III 3982: Memoriae aeternae Aur. Reginus Alexsius cara coniux posuit et Amantia. *(O'-Szöny; Traismauer; Linz; Regensburg; Bregenz; Eining)* *CIL* III 6010, 178 = 12014, 70: REGINVS FEC, REGINVS FECI', REGINVS. F, REGIN F, REGIN, RECIN . *(Regensburg):* REGNVS *(rückläufig).* *(Rom)* *CIL* VI 459: Laribus salutaribus Reginus nost(ri) co(n)s(ulis) *oder* co(n)s(ularis). 1521: D(is) M(anibus) s(acrum) L. Sinicio Regino praetori, tribuno plebi, quaestori provinciae Macedoniae. 13199: Aurel(io) Regino *(dat.).* *(Cynwyl Caio, Caermarthenshire)* *IBCh* 84 = *Rhys*² 391: Regin .... filius Nu[v]inti. *(South Shields)* *EE* 4 *p.* 212 *n.* 718ᵃ: D(is) M(anibus) Regina liberta et coniuge Barates Palmyrenus, natione Catuallauna, an(norum) XXX. *(London)* *CIL* VII 1336, 907ᵃ: RECMVS. *(Shefford, Bedfordshire)* ᵇ: Reginus. *(London)* 908: RIIGNVS. *(Exeter; Lancaster; York)* 909: Regini. *(London)* 910: Reginus f., Regnus f. *(Gloucester; York)* 911: Regin(us) f(ecit). *(London; Bath; Crendon, Bucks; Aldborough bei Warrington; Exeter)* 912: Regini. m(anu). *(London)* 913ᵃ: RECINI O(fficina). *(York)* ᵇ: REGINI. OF. *(London)* 914: OF(ficina) RICIMI. *(Sidi Ali el Sedfini)* VIII 883: C.

Iulio Regino. *(Lambèse)* 2761: Aurelius Reginus. 3029: D(is) M(anibus) s(acrum). Annius Reginus miles leg. III Aug. vix. annis XXXV, C. Iulius Rullius Reg(inus) fil. fecit d. d. *(Schemtû)* 10598: M. Hostilius Q. f. Quir(ina) Reginus. *(Macchia lei Reino)* IX 1489: P. Verginio Regin[o]. *(Vienne)* XII 5686, 743[a]: Regin(i) m(anu). [b]: Regini . m(anu). *(Genf)* [c]: Regini m(anu). *(Vienne)* 1204: Regini. *(Poitiers)*: Regini . m. *(Sainte-Colombe, Rhône) Allmer-Dissard, Lyon t. 4 p.* 402 *n.* 497, 1059: Regini [m(anu)]. *(Bordeaux) CIL* XIII 678: Cael(iae) Regin(ae). *(Moutier-d'Ahun)* 1433: D(is) M(anibus) et mem(oriae) Regini et Pompa [et] s(ibi) v(iva) p(osuit). *(Lyon)* 2008: D(is) M(anibus) C. Latini Regini Remi, sagar(i) Lugud(unensis) h(eres) p(onendum) c(uravit). 2087. 2250: Silenius Reginus. 2249: Regini Mascelliónis. *Boissieu p.* 398: L. Sentius Reginus. *(Paris) CIL* XIII 3045: [D(is)] M(anibus) . M(emoriae) Rexs[tug]e[niana]e? Regini Rhenici fil. Sapposa coniuncx v(iva) p(onendum) c(uravit). *(Langres)* 5708 II 19: Macrino Regini f(ilio). 5840: D(is) M(anibus) et memori(a)e Regini Sacrun(ae) filius *(für* filii) et coniugi eius Iovin(a)e Domiti(a)e filia *(für* filiae) miseri patres (= parentes) vivi posuerunt. *(Frankreich) Schuerm.* 4639: REGNVS. *(Maulévrier [Rouen]; Montroeul-sur-Haine)* 4630: Regini. *(Poitiers)* 4631: Regini. m(anu). *(Douai)* 4632: Regini . of. *(Cenon) Espérandieu* 42: Lepida Valentis f(ilia), Regini uxor; Lepida Regini fil(ia) Pietati. *(Develier) Schuerm.* 4615: RIIC . . . . FE. *(Jublains) Mowat p.* 85: Regini o(fficina). *(Troyes) Habert* 1177: REGINI O. *(Morains)* 1178: REGIN. *(Xanten, spätestens im anfang der regierung Vespasians) CIR* 196 = *Hettner* 88: L. Vettius L. f. Vol. Reginus aquilif. leg. XXI. *(Castel)* 1342: Fl. Iulius Reginus miles leg. XXII. *[Mainz] Becker s.* 107, 177: Reginus. *(Mainz) WK* 14 (1895) *Nr.* 5 *sp.* 86: RECINVS FECIT *(rückläufig, vertieft).* 15 (1896) *sp.* 88: REGINI OF. *(Am Wichelhof) Hettner* 174, 30: Reginus . f. *(Saalburg) Jacobi s.* 315, 14: INIDƎA. = Regin(us) f(ecit). 325, 133[a. b]: ꟻEGINVS F. [c]: ꟻEGINVS ////. [d]: ꟻEGIN//. [e]: ///IN ЯIƎA. [f]: ///IDƎA. 325, 134: Recinus fec(it). 330, 4. 5: REG////. 571, 10 (7498): RECINVS FEC. 11 (7499): RFGINVS . F. 572, 1 (7508): ////IN . RIIGINI. *[Bonn, samml. der univ. n.* 157] REGINVS . F. *[Speier, saec. 2]* Reginus f. *(Neuwied) Schuerm.* 4617: RECINI . . . *(Osterburken)* Recinus fec., Reginu[s]. *(Mannheim) Baumann* 254: Reginu[s]. *(Köngen in Wirtemberg; München; Rheinzabern; Riegel; Rottenburg; Trier)* REGINVS. *(München)* REGNVS. *(Nijmegen)* REGIN F. *(Canstatt; Mainz)* REGINVS F. *(Canstatt; Straßburg)* REGNVS F. *(Bonn)* REGINVS FE. *(Mainz; Rheinzabern)* REGINVS FECIT. *(Rheinzabern) Schuermans* 3619: RECNVS. *(Rückingen) WZ* 3 (1884) *s.* 175: Regnus. *(Osterburken; Mannheim) Baumann* 254: [Re]gnus *oder* [Re]ginus. *(Ostia) CIL* XIV 246: M. Sedatius M. fil. Severus Iulius Reginus. 247 *(a. 139? 140? 145?)*: M. Sedatius M. f. Quir(ina) Severus Iulius Reginus. 248: [M. Seda]tius M. f. Quir. Gallus patronu[s Se]verus [Iulius Re]ginus. 250 *(a. 152)*: M. Sedatius M. f. Severus Iulius Reginus.

Regiodola *s.* Rīgodulum.

Rēg-ĭŏ-n *nach d'Arbois de Jubainville aus gall.* Rīg-ĭŏ-n *unter latein. einfluß zu* Regium *geworden; O.* 1) *in Gallia Transpadana. Strab.* 5, 1, 6 *p.* 213: Ἐλάττους δὲ τούτων *(Μεδιολανίου und Οὐήρωνος)* Βριξία καὶ Μάντουα καὶ Ῥήγιον καὶ Κῶμον. — 2) *in Gallia Cispadana, nach Mommsen nach* M. Lepidus tutor reg(is, *des königs Ptolemaios V Epiphanes von Aegypten*) = M. Aimilius M. f. M. n. Lepidus, *cos.* 187 *a. Chr., benannt, daher auch* Regium Lepidi (Lepidum), *j. Reggio nell' Emilia. Cic. epist.* 11, 9: Scr. in castris Regi III k. mai *(a. 43).* 12, 5, 2: Praeter Bononiam, Regium Lepidi, Parmam totam Galliam tenebamus studiosissimam rei publicae. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 216: Ῥήγιον Λέπιδον. *Plin. n. h.* 3, 116: Regienses a Lepido. *Tac. h.* 2, 50: Die, quo Bebriaci certabatur, avem invisitata specie apud Regium Lepidum celebri luco consedisse incolae memorant, nec deinde coetu hominum aut circumvolitantium alitum territam pulsamve, donec Otho se ipse interficeret. *Phlegon macrob.* 1 *p.* 86, 17: Τίτος Αἰμίλιος, Κοΐντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. 22 *sq.*: Τίτος Ἀντώνιος, Μάρκου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. *p.* 87, 1—3: Κούιντος Κάσσιος Ῥοῦφος, Κουίντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. Κούιντος Λουκρήτιος Πρῖμος, Κουΐντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. 2 *p.* 88, 14: Κούιντος Κορνήλιος, Κουίντου υἱός, πόλεως Ῥηγίου. 89, 12 *sq.*: Μουνα[ν]τία Προκούλα, Λουκίου θυγάτηρ,

πόλεως Ῥηγίον. Ptol. 3, 1, 42 *(in Gallia togata): Ῥήγιον Λεπίδιον κολωνίαν. Festus p.* 270, 3 *sq. M.:* In Gallia Cisalpina, ubi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur. *TP:* Lepidoregio. *IA* 99, 3. 124, 4: Regio civitas. 283, 5. 287, 7: Regio. *Itin. Burdig.* 616, 11 *W. p.* 32, 11 *G.:* Civitas Regio. *Ambros. epist.* 39, 3: Nempe de Bononia veniens a tergo Claternam, ipsam Bononiam, Mutinam, Regium derelinquebas, in dextera erat Brixillum, a fronte occurrebat Placentia, veterem nobilitatem ipso adhuc nomine resonans, ad laevam Apennini inculta miseratus, et florentissimorum quondam populorum castella considerabas, atque affectu relegebas dolenti. Tot igitur semirutarum urbium cadavera, terrarumque sub eodem conspectu exposita funera non te admonent unius, sanctae licet et admirabilis feminae, decessionem consolabiliorem habendam; praesertim cum illa in perpetuum prostrata ac diruta sint: haec autem ad tempus quidem erepta nobis, meliorem illic vitam exigat? *Ammian.* 31, 9, 4 *(a. 377):* Vivosque omnes circa Mutinam Regiumque et Parmam Italica oppida, rura culturos examinavit. *Oros.* 5, 22, 17 (*aus Livius* 90): Brutus in Cisalpinam Galliam fugiens persequente Pompeio apud Regium interfectus est. *Rav.* 4, 33 *p.* 272, 6: Lepidum Regium. — *(Rom) CIG* 6523[b]: *Ευψυχι Σεκουνδα ουδις αθανατος Ρηγιτανα. (Rom, a. 181) CIL* VI 212: C. Veturius C. f. Pol(lia) Rufinus L(epido) R(egio). 220, 22 *(a. 199):* L. Cassius L. lib(ertus) Agor(ianus?) Lepidus Regio. 2375[a] I 18 *(a. 120):* Vennonius Super Lepid(o) R(egio). *c.* 23 *(a. 119):* . . Verus Lep(ido) Reg(io). 2379[a] V 9 *(a. 144):* L. Aem[iliu]s Maximus Lepid(o) Reg(io). 2382 *(a. 179)* [b] 28: L. Metellius L. f. Pol(lia) Valerianus Lep(ido) Reg(io). 2615: L. Satrius L. f. Pol(lia) Tiro Lepido Regio, miles coh. VI pr. . . . . . L. Satrius C. f. Pol(lia) Clemens Lepido Regio, miles coh. VI pr. . . . 3653 *vs.* 3: . . . us C. filius Pollia Lepido. *(Roški de Sklap) Bull. dalm.* 9 (1886) *n.* 40: M. Fraxsanius Sex. f. Pol(lia) domo Regio Lepido, veteranus leg. XI eques, ... *(Modena) CIL* XI 845: Q. Acutio Sp. f. Optato, Fulviae Quartae RegiensI, C. Geminio C. f. Lepido, P. Refrio Grato Bononiens., P. Cossutius ZethI l. Bassus Ap(ollinaris) sibi et Speratae lib. suae et amicis. *(Reggio, a. 190 p. Chr.)* 970: In templo collegi fabrum et centonariorum Regiensium. 972: Cn. Bienus L. f. Pol(lia) Broccus VIviral. aedilicius IIvir Regio Lepido. *(Vicarello)* 3281: Lepidum Regium. 3282: Regio Lepidi. 3283: Lepido Regio. 3284: Regio.

Regiso *cf. germ.* Rikiza, *M. (Nijmegen) CIR* 80: Mercurio Grati? Regiso a. g. v. m.

Regium Galliae *s.* Reii.

Rēgnī *von* *rēgno-, *V. pl., um Chichester, grafschaft Sussex. Ptol.* 2, 3, 13: *Πάλιν τοῖς μὲν Ἀτρεβατίοις καὶ τοῖς Καντίοις ὑπόκειται Ῥῆγνοι καὶ Νοιόμαγος. IA* 477, 10: A Regno (*statt* a Regnis) Londinio. *Rav.* 5, 31 *p.* 426, 14: Regentium. *(Bath, saec. 2) CIL* VII 45 *add.:* Locum religiosum per insolentiam dirutum Virtuti et n̄(umini) Aug(usti) repurgatum reddidit C. Severius Emeritus Ɔ(enturio) Reg(nus *oder* -nensis).

Regnī-ācus *O.* 1) Regniaci villa, -ensis abbatia, *j. Regny, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Vermenton.* — 2) *j. Rigny, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers, canton Rozoy-en-Brie, gemeinde Ormeaux.* — 3) Regniacus, *später* Renneus, *j. Rigny-le-Ferron, dép. Aube, arr. Troyes, canton Aix-en-Othe.* — *s.* *Rēnni-ācus.

Regnum *s.* Reginum, Regni.

Regnus *fl. der Regen in Regensburg. Egilberti vita s. Ermenfridi* 1, 1 *ASS* 25. *sept.* VII 117 *A B:* (Eustasius) progrediens Warestos ad fidem domini nostri Ihesu Christi convertit, qui olim de pago, ut ferunt, qui dicitur Stadevanga, qui situs est circa Regnum flumen, partibus Orientis fuerant eiecti, quique contra Burgundiones pugnam inierunt, sed a primo certamine terga vertentes dehinc advenerunt, atque in pugnam reversi, victores quoque effecti in eodem pago Warestorum consederunt. *Rav.* 4, 25 *p.* 229, 18—20: Bac et Reganum, qui in Danubio merguntur.

Regnus *s.* Reginus.

Rego *Göttin iberisch? (Lugo) CIL* II 2574: Regoni m(atri? magnae?) s(acrum).

Regomago *s.* Rīgo-magos.

Reg-onius *M. (Aquileja, a.* 165 *p. Chr.) CIL* V 798[b] 6: Regonius Antonin(us).

Reg-ontius *M. gentilic.* **Regontia** *F. (Zuglio) CIL* V 1830: Regontius PrImI et Genti l. Iucu[ndus] . . . [L.] Regontius L. l. Stepanus. 1844: Regontius [In]sequens. *(Bei Giacomo Stringhetta in Concordia) Notizie degli scavi* 1889 *p.* 173: Locus C Regontl Rufi. Gar. infra.

Regulbium *O. in Brittanien, j. Reculver in Kent. ND occ.* 28, 8: Regulbi. 18: Tribunus cohortis primae Vetasiorum, Regulbio.

Re(i)guli-acus *O.* 1) *j. Rilly-aux-Oies, dép. Ardennes, arr. Vouziers, cant. Attigny. Vita Vedasti* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 407, 19 *sq.*: Venerunt in pago Vungense ad locum qui dicitur Grandeponte, iuxta villam Riguliaco (*cod. Augiensis XXXII f.* 100ʳ *c.* 1: Prope Reguliacam villam), super fluvium Axona. — 2) *Rilly-Sainte-Syre, dép. Aube, arrond. Arcis-sur-Aube, canton Méry-sur-Seine.* — 3) *Rilly, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton L'Isle-Bouchard.* — 4) *Rilly, dép. Indre-et-Loire, arr. und canton Tours, gemeinde Montlouis-sur-Loire.* — 5) *Rilly, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Montrichard.* — 6) *Rilly, dép. Loire, arr. Roanne, cant. Symphorien-de-Lay, gemeinde Cordelle.* — 7) *Rilly (Grand- et Petit-), dép. Loiret, arr. Orléans, canton Beaugenzy, gemeinde Cravant.* — 8) *Rilly-la-Montagne, départ. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Regul-ius *M. (Aignay-le-Duc, dép. Côte-d'Or; spät) CIL* XIII 2888: Mon(umentum) Regulio (o *villeicht interpunction*) Servi (filio).

Regullus *M. (Fouilles d'Herbort, dites de Sanxay) BSAF* 1884 *p.* 123: Regulli (manu).

Regulus *auch celtisch? M. (Soulosse) Robert et Cagnat, fasc.* 3, *p.* 78—79: D(is) M(anibus) Regulus Rebrici (filius). *(Paris) BE* 1882 *p.* 118, 92: Regulus f(ecit).

-regum *in O.* Duro-ico-regum, Novio-regum *cf.* rīgo-.

Regus *M. cogn.* **Rega** *F. (Igg in Krain) CIL* III 3787: Bucci Rega suis Buccie v. 3793: Enignus Plunconis f. v. f. sibi et Ennae Oppalonis f. uxori suae an. LXX. et Regae filiae suae an. II. Voltrex anno XXX [Plun]co Θ. Enigni fi. a. XX. [En]ignus Θ. *(Laibach)* 3866: Oppalo Firmi f(ilius) o(bitus) an(norum) L, et coi(ux) Regae Buionis f(ilia) viva, et fi(lius) Secundus o(bitus) an(norum) LV, et Severa Antoni fi(lia) o(bita) an(norum) L. 3871: Secconi Nammonis [filio] an(norum) L o(bito), et Rege Terti f(iliae) o(bitae) an(norum) XL, et Rustico Secconis f(ilio) o(bito) an(norum) XX, et Manuni avie an(norum) C. Quintus et Enignus v(ivi) p(osuerunt). *(Mainz) CIL* XIII 7048: Cuses Sugent(is *oder* -i) f(ilius) Regus ex cho(rte) Raet(orum) et Vin(delicorum).

Regu-ssus *M. (London) CIL* VII 1336, 919: Regussi *(gen.)*. *(Le Mans) Mowat p.* 69: Reguss.

Reic-onius *M. nomen gentile. (Nimes) CIL* XII 3860 = *Inscript. de Languedoc, Nimes n.* 1112: D(is) M(anibus) Cn. Reiconi(i) Nórici [V]aleria Tyché [nep]ot. kárissim.

Reientus *M. (Enns) CIL* III 12014, 466: Reientus (Repentus?) fec(it).

Reii *ligurisch, narbonensische bürgercolonie,* colonia Iulia Augusta Apollinaris Reiorum, *j. Riez, dép. Basses-Alpes, arr. Digne. Plin. n. h.* 3, 36: Oppida Latina . . . Alaebaece Reiorum Apollinarium. *TP:* Reis Apollinaris. *NG (Narbon. II)* 16, 3: Civitas Regensium (*var.* Reiensium). *Concil. Arausican. a.* 441: Ex provincia ōs (= suprascripta (Viennensi) civit.) Regensis Maximus episcopus. *Concil. Vasense a.* 442: Maximus Reiensis. *Gennadius de vir. inl. c.* 86 *p.* 91, 2 *Rich.*: Faustus, ex abbate Lerinensis monasterii apud Regium Galliae episcopus factus. *Sidon. Apollinar. carm.* 16, 78: Me pridem Reios venientem. *epist.* 6, 12, 8: Quantas tibi gratias Arelatensis, Regensis, Avenniocus, Arausionensis quoque et Albensis, Valentinaeque nec non et Tricastinae urbis possessor exsolvat. 9, 9, 1: Cum Reios advenerant. *Possessor Hormisdae papae epist.* 230, 2 *(a.* 520*)*, *p.* 695, 16 *sq. Günther:* Fausti cuiusdam natione Galli Reginae civitatis episcopi. *Concil. Arelatense a.* 524: Contumeliosus, de Regensi civitate episcopus. *Concil. Massiliense c. a.* 533, *p.* 60, 27 *M.*: Ecclesiae Regensis. *Concil. Aurelian. a.* 549, *p.* 111, 20 *M.*: Fausto episcopo ecclesiae Regensis. *Concil. Paris. a.* 573, *p.* 149, 27 *M.*: Claudianus in Christi nomine episcopus eclesiae Regensis. *Greg. Tur. h. F.* 4, 29 (42): Infra territurium Regensem *(territoire de Riez)*, id est apud Stublonem villam. *in glor. conf.* 82: Maximus Regensis episcopus. *Concil. Valentinum a.* 585, *p.* 163, 20 *M.*: Urbicus in Christi nomine episcopus ecclesiae Rhegiensis. *Concil. Matiscon. a.* 585, *p.* 173, 8 *M.*: Urbicus episcopus ecclesiae Regensis. *Concil. sub Sonnatio ep. Remensi hab. a.* 627—630, *p.* 203, 12 *M.*: Claudio Reiensi. *Concil. Cabilon. a.* 639—654, *p.* 213, 28 *M.*: Claudus episcopus ecclesie Regensis. *Vita Consortiae* 10 *ASS* 22. *iun.* IV *p.* 251 *D:* Pontifex ecclesiae Regiensis (*codd.* Lugdunensis). — *In-*

schriften. (Heraclea) *CIL* III 7397: M. Iulius Avitus V(o)ltinia Reis Apollinar(ibus). *(Rom)* VI 3317: N(atione) Rei(o *dativ*). 28115: D(is) M(anibus) M. Valerio Silvino Reio Apoll(inaris, *aus* colonia Apollinaris Reiorum). *(Riez)* XII 360: Numinibus Augustorum c(oloni) v(eteres) R(eienses) A(pollinares). *(Marseille)* 411: Flamin(i)...col(oniae) Re[i]s Apo[llin]ar[i]. *(Saint-Gabriel bei Arles)* 983 = *Inscr. de Languedoc n.* 2148: IIII vir pontif(ex) col(oniae) Reiór(um) Apollinár(ium). *(Zwischen Clarensac, canton Saint-Mamert, und Nimes, dép. Gard, s. 2)* *CIL* XII 3200 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 234: Decurioni col(onia) Apollinare Reiorum. *(Bei Nîmes)* *CIL* XII 3291 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 235: Decurion(is) col(onia) Iul(ia) Aug(usta) Apollinar(e) Reior(um). *(Nimes oder Bouillargues)* *CIL* XII 3360 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1372: D(is) M(anibus) Tertii Pompei(i) Materni, civis Rei(ensis). *(La Serpentara)* *CIL* XIV 4059 = *EE* 7 *p.* 381 *n.* 1267: [Tribuno legionis]. XX. Valeriae [Victricis, Reii Apolli]nares ex pr[ovincia Narbonensi] patr[ono].

Reita *M. (Verona)* *CIL* V 3743: C. Sempronius C. f. Pob(lilia) Reita.

Reiteste *fem. ē-stamm, O. j. Rethel, dép. Ardennes. Vita Arnulfi* 1,2 *ASS 18. iul.* IV *p.* 403*F:* In villa Reiteste nomine.

Reitugenus *s.* Rectugenus.

-reito(n) *in* Ad-reito(n).

-reix *in* Ἀτεπό-ϱειξ, Dubno-reix, Ἐσκιγγό-ϱειξ, Inoreixs.

Relate colonica. *Testamentum Bertramni, Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 200 *(a. 615):* Colonica nomine Relate.

Rellī-ăcus *O. j. Rillé,* 1) *dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-la-Vallière;* 2) *dép. Vienne, arr. und cant. Montmorillon, gemeinde Jouhet.*

Re-maglus Re-maclus *cf. abret.* Rimail Rimael = *Rīgo-maglos *'königlicher prinz', M. (heiliger) aus Aquitanien, abt von Solignac 631, von Cougnon c. 644, von Malmédy und Stavelot c. 648, bischof von Tongern 652—662, † c. 668* [*ASS 3. sept.* I *p.* 692 – 695, *saec. 9*]. *Pertz dipl. n.* 21 *(a. 644) p.* 22, 6: Remaglum abbatem. *n.* 22 *(a. 648) p.* 22, 40: Remaglus venerandus abba. *n.* 23 *(a. 651) p.* 23, 35: Vir venerabilis Remaglus episcopus et abba. *n.* 27 *(c. a. 664) p.* 26, 36: Venerabilis pater noster Remaclus episcopus et abba. *p.* 27, 16: Venerabilis Remaclus, pater noster. *n.* 29 *p.* 28, 26 *(a. 667):* Domnus et pater noster Remaglus episcopus. *n.* 45 *p.* 42, 18 *(a. 677):* Sancto Remaglo. *n.* 53 *(c. a. 681?) p.* 48, 8: Domnus Remaglus. *n.* 62 *(a. 692) p.* 55, 25: Domno Remaglo episcopo quondam. 40: Gloriosum domnum Remaglum, iam dictum pontificem. *n.* 1 *(c. a. 650) p.* 91, 13: Domino sancto et in Christo patri, Rimagilo episcopo. *Vita Chlodulphi* 3,9 *ASS 8. iun.* II *p.* 129*F:* Erat in Tungrensi urbe dignissimus pontifex...Remaclus. *p.* 130*A:* Remaclum Tungrensis ecclesiae pontificem. 11 *p.* 130*E:* B. Remacli Tungrensium pontificis. *Vita Evermari* 2 *ASS 1. mai* I *p.* 121*C:* Remaclus pontifex.

Rematia *cogn. (Aps)* *CIL* XII 5683, 247: Rematia f.

Remēsi-āna *stadt in Moesia superior, j. Aq-Palanka, bei Bela-Palanka. TP:* Romesiana. *IA* 135, 1: Remisiana. *IBurdig. p.* 566, 6 *W.* = *p.* 11, 13 *Geyer:* Romansiana. *Hierocles* 654, 7: Ῥεμεσιανά. *Concil. Chalced. a. 451 (Mansi* 6 *c.* 609*B):* Διογενιανοῦ Ῥεμεσιάνης τῆς Δακίας. *Procop. de aedif.* 4, 1 *p.* 268, 4: Ῥουμισίανα. 5 *p.* 284, 26: Ἐν χώρᾳ Ῥεμεσιανεσίᾳ. *Rav.* 4,7 *p.* 191, 15: Romessiana. *cf.* Rimesica.

Remessarius *M., bischof von Nimes. Concil. Tolet. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642*B).*

Remesto *M. (Clermont, a. 612 p. Chr.)* *CIL* XIII 1485: † Hic requiescit bone memorie Remesto.

Rē-mī *nach Zeuß von urcelt.* *[p]rei-mo *'vorn befindlich' (von* *prei *vor), ir.* riam *adv. (antea), w.* rhwyf *könig, anfürer, corn.* ruif *könig,* ruif-anes *queen, cf. alat.* prī(mus), *paelign.* pri-, *got.* fri(-sahts) *bild, rätsel, lit.* pri-, prē *bei; belg. V. im Rémois, Réthelois, Argonne, Tardenois und Chalonnais, mit vorort Durocortorum, j. Reims* (*aus* Remis), *dép. Marne. Caes. b. G.* 2, 3, 1: Remi, qui proximi Galliae ex Belgis sunt *(welche, unter den Belgern, die nächsten grenznachbarn Galliens sind),* ad eum (Caesarem) legatos Iccium et Andocombogium, primos civitatis, miserunt, (2) qui dicerent se suaque omnia in fidem atque potestatem populi Romani permittere, neque se cum reliquis Belgis consensisse neque contra populum Romanum coniurasse, (3) paratosque esse et obsides dare et imperata facere et oppidis recipere et frumento ceterisque rebus iuvare; (4) reliquos

omnis Belgas in armis esse, Germanosque, qui cis Rhenum incolant, sese cum his coniunxisse, (5) tantumque esse eorum omnium furorem, ut ne Suessiones quidem, fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et isdem legibus utantur, unum imperium unumque magistratum cum ipsis habeant, deterrere potuerint, quin cum his consentirent. 4, 4: De numero eorum (Belgarum) omnia se habere explorata Remi dicebant, propterea quod propinquitatibus adfinitatibusque coniuncti, quantam quisque multitudinem in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitus sit, cognoverint. (6) Suessiones suos (Remorum) esse finitimos. 5, 1: Caesar Remos cohortatus liberaliterque oratione prosecutus omnem senatum ad se convenire principumque liberos obsides ad se adduci iussit. Quae omnia ab his diligenter ad diem facta sunt. 4: Postquam omnis Belgarum copias in unum locum coactas ad se venire vidit neque iam longe abesse ab iis quos miserat exploratoribus et ab Remis cognovit, flumen Axonam, quod est in extremis Remorum finibus, exercitum traducere maturavit atque ibi castra posuit. (5) Quae res et latus unum castrorum ripis fluminis muniebat et post eum quae erant tuta ab hostibus reddebat et commeatus ab Remis reliquisque civitatibus ut sine periculo ad eum portari possent efficiebat. 6, 1: Ab his castris oppidum Remorum nomine Bibrax aberat milia passuum VIII. 4: Cum finem oppugnandi nox fecisset, Iccius Remus, summa nobilitate et gratia inter suos, qui tum oppido praefuerat, unus ex is, qui legati de pace ad Caesarem venerant, nuntium ad eum mittit, nisi subsidium sibi submittatur, sese diutius sustinere non posse. 7, 1: Eo de media nocte Caesar isdem ducibus usus, qui nuntii ab Iccio venerant, Numidas et Cretas sagittarios et funditores Baleares subsidio oppidanis mittit; (2) quorum adventu et Remis cum spe defensionis studium propugnandi accessit et hostibus eadem de causa spes potiundi oppidi discessit. (3) Itaque paulisper apud oppidum morati agrosque Remorum depopulati omnibus vicis aedificiisque, quo adire potuerant, incensis ad castra Caesaris omnibus copiis contenderunt. 9, 5: Agros Remorum popularentur, qui magno nobis usui ad bellum gerendum erant. 12, 1: (Caesar) in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit. 5: (Suessiones) petentibus Remis ut conservarentur impetrant. 3, 11, 2: Huic (T. Labieno) mandat (Caesar), Remos reliquosque Belgas adeat atque in officio contineat. 5, 3, 4: Quae (silva Arduenna) ingenti magnitudine per medios fines Treverorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet. 24, 2: Quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treverorum hiemare iussit (Caesar). 53, 1: Interim ad Labienum per Remos incredibili celeritate de victoria Caesaris fama perfertur. 54, 4: Tantum apud homines barbaros valuit esse aliquos repertos principes belli inferendi tantamque omnibus voluntatum commutationem attulit, ut praeter Aeduos et Remos, quos praecipuo semper honore Caesar habuit, alteros pro vetere ac perpetua erga populum Romanum fide, alteros pro recentibus Gallici belli officiis, nulla fere civitas fuerit non suspecta nobis. 56, 5: Huc iturum (Indutiomarum) per fineis Remorum eorumque agros populaturum. 6, 4, 5: Eodem (Luteciam Parisiorum) Carnutes legatos obsidesque mittunt usi deprecatoribus Remis, quorum erant in clientela. 12, 7: In eorum (Sequanorum) locum Remi successerant; quos quod adaequare apud Caesarem gratia intellegebatur, i, qui propter veteres inimicitias nullo modo cum Haeduis coniungi poterant, se Remis in clientelam dicebant. (8) Hos illi diligenter tuebantur: ita et novam et repente collectam auctoritatem tenebant. (9) Eo tamen statu res erat, ut longe principes haberentur Haedui, secundum locum dignitatis Remi optinerent. 44, 1: Tali modo vastatis regionibus exercitum Caesar duarum cohortium damno Durocortorum Remorum reducit. 7, 63, 7: Ab hoc concilio (Bibracte) Remi, Lingones, Treveri afuerunt: illi, quod amicitiam Romanorum sequebantur, Treveri, quod aberant longius et ab Germanis premebantur. 90, 5: C. Fabium legatum et L. Minucium Basilum cum legionibus duabus in Remis conlocat, nequam a finitumis Bellovacis calamitatem accipiant. *Hirt. b. G.* 8, 6, 2: Crebris legationibus Remorum certior fieret . . . In fines Suessionum, qui Remis erant attributi. 11, 2: Ipse (Caesar) equites in vicem Remorum ac Lingonum reliquarumque civitatum, quorum magnum numerum evocaverat, praesidio pabulationibus mittit, qui subitas excursiones hostium

sustinerent. 12, 3: Cuius mali sors incidit Remis, quibus ille dies fungendi muneris obvenerat. Namque hi, cum repente hostium equites animadvertissent ac numero superiores paucitatem contempsissent, cupidius insecuti a peditibus undique sunt circumdati. (4) Quo facto perturbati celerius, quam consuetudo fert equestris proelii, se receperunt amisso Vestisco, principe civitatis, praefecto equitum; (5) qui cum vix equo propter aetatem posset uti, tamen consuetudine Gallorum neque aetatis excusatione in suscipienda praefectura usus erat neque dimicarei sine se voluerat. (6) Inflantur atque incitantur hostium animi secundo proelio, principe et praefecto Remorum interfecto. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τῶν δὲ Τρηουίρων καὶ Νερουίων Σένονες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν, ἔτι δ' Ἀτρεβάτιοι καὶ Ἐβούρωνες . . . Ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Δουρικορτόρα μάλιστα συνοικεῖται καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας.* *Lucan.* 1, 424 *sq.:* Optimus excusso Leucus Rēmusque lacerto, | optima gens flexis in gyrum Sequana frenis. *Plin. n. h.* 4, 106: Introrsus (incolunt) Catuslugi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. 18, 85: (Siligo) conveniens umidis tractibus, quales Italiae sunt et Galliae Comatae, sed trans Alpis in Allobrogum tantum Remorumque agro pertinax, in ceteris ibi partibus biennio in triticum transit. 19, 97: Bulbos non nasci nisi e semine priores tradiderunt, sed in Praenestinis campis sponte nascuntur, ac sine modo etiam in Romorum arvis. *Tac. h.* 4, 68 *(a. 70):* Igitur venientis exercitus fama et suopte ingenio ad mitiora inclinantes Galliarum civitates in Remos *(nicht die stadt Reims gemeint, sondern 'bei den Remi')* convenere. 69: At Iulius Auspex e primoribus Remorum, vim Romanam pacisque bona dissertans et sumi bellum etiam ab ignavis, strenuissimi cuiusque periculo geri, iamque super caput legiones, sapientissimum quemque reverentia fideque, iuniores periculo ac metu continuit. *Ptol.* 2, 9, 6: *Μεθ' οὓς (Οὐέσσονας) παρὰ μὲν τὸν ποταμὸν [οἱ] Ῥῆμοι καὶ πόλις αὐτῶν Δουροκόττορον.* 7: *Ἀνατολικώτεροι δὲ τῶν Ῥήμων ἀρκτικώτεροι μὲν Τρίβηροι, ὧν πόλις Αὐγούστα Τριβήρων, μεσημβρινώτεροι δὲ Μεδιομάτρικες, ὧν πόλις Διουόδουρον. ὑπὸ δὲ τούτους καὶ τοὺς Ῥήμους Λεῦκοι καὶ πόλεις αὐτῶν Τούλλιον. Νάσιον.* *Dio* 39, 1, 1 *(a. 57 a. Chr.): Οἱ γὰρ Βελγικοὶ τῷ τε Ῥήνῳ πολλοῖς καὶ συμμίκτοις γένεσι προσοικοῦντες* (2) *καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν κατὰ Βρεττανίαν καθήκοντες ἐν μὲν τῷ πρὶν οἱ μὲν ἔνσπονδοι τοῖς Ῥωμαίοις ἦσαν, οἱ δὲ ἐφρόντιζον αὐτῶν οὐδέν, τότε δὲ τὸν Καίσαρα εὖ φερόμενον ἰδόντες καὶ δείσαντες, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁρμήσῃ, συνεστράφησαν καὶ κοινῷ πλὴν Ῥημῶν λόγῳ χρησάμενοι συνεβουλεύσαντό τε ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ συνώμοσαν Γάλβαν προστησάμενοι.* (3) *Ταῦτ' οὖν ὁ Καῖσαρ παρὰ τῶν Ῥημῶν μαθὼν ἐν φρουρᾷ τε αὐτοὺς ἐποιήσατο κἀνταῦθα πρὸς τῷ Αὐξούνῳ ποταμῷ στρατοπεδευσάμενος ἤθροιζέ τε ἅμα τοὺς στρατιώτας καὶ ἐξήσκει κτέ.* 40, 11, 2: (*Τρηούιροι*) *ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λαβιῆνον τὸν Τίτον ἐν Ῥημοῖς ὄντα καὶ ἐπεξελθόντων σφίσι παρὰ δόξαν τῶν Ῥωμαίων ἐφθάρησαν.* *IA* 380, 7: Durocortoro Remorum. *Incerti gratiarum actio Constantino Aug.* 6: Unde enim nobis Remus aut Nervius aut ipse ille de proximo Tricassinus ager aut arator? *Concil. Arelatense a. 314 (Mansi* 2 *c.* 476 *D):* Imbetausius episcopus, Primigenius diaconus, de civitate Rhemorum. *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi* 2 *c.* 1371 *A; cf. Athanas. apol. contra Arrianos* 50, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.):* Dyscolius Rhemorum (episcopus). *c.* 1375 *B:* Dyscolius Rhemorum (pontifex). *CIust.* 9, 46, 7 = *Th.* 9, 1, 9. *CIust.* 11, 65 (64), 4, 1 = *Th.* 5, 13, 20 *(a. 366):* Remis. *CTh.* 5, 5, 1. 8, 7, 9. 9, 1, 8. 9. 40, 10. 11, 1, 15. 14, 15, 2 *(a. 366):* Remis. *CIust.* 10, 72 (70), 5 = *Th.* 12, 6. 13, 1 *(a. 367):* Romae (Remis *Gothofred.*). *CTh.* 7, 1, 9. 10. 10, 15, 4 *(a. 367):* Remis. 19, 4 *(a. 367):* Rom. (*richtiger* Rem.). 13, 6, 4. 10, 5. 14, 4, 4 *(a. 367):* Remis. *Ammian.* 15, 11, 10 *(a. 355):* Huic (Belgicae primae) adnexa secunda est Belgica, qua Ambiani sunt urbs inter alias eminens et Catelauni et Remi. 16, 2, 8 *(a. 356):* Paulisper moratus dum fatigato consulit militi, civitatem Remos nihil prolatandum existimans petit, ubi in unum congregatum exercitum vehentem ⟨mentis cibaria⟩ iusserat opperiri praesentiam suam. 11, 1 *(a. 357):* (Caesar) secundis ominibus motus Remos properavit. 17,

2, 1 *(a. 357):* Remos Severus magister equitum per Agrippinam petens et Iuliacum Francorum validissimos cuneos in sexcentis velitibus, ut postea claruit, vacua praesidiis loca vastantes offendit. 25, 10, 6 *(a. 363):* (Lucillianus) effuso cursu petierat Remos. 26, 5, 14 *(a. 365):* Ad usque Remos progressus. *Hieronym. epist.* 123 *(a. 409)*, 16, *t.* 1 *c.* 914 *A Ven.:* Remorum urbs praepotens, Ambiani, Atrebatae, extremique hominum Morini, Tornacus, Nemetae, Argentoratus, translatae in Germaniam. *NG (Belgica II)* 6, 1: Metropolis civitas Remorum *(Reims)*. *ND occ.* 9, 36: Remensis spatharia (fabrica). 11, 34: Praepositus thesaurorum Remorum. 56: Procurator gynaecii Remensis, Belgicae secundae. 76: Praepositus bran(*lis* bar)baricariorum sive argentariorum Remensium. 42, 42: Praefectus Laetorum gentilium, Remo⟨s⟩ et Silvanectas Belgicae secundae. 67: Praefectus Sarmatarum gentilium inter Remos et Ambianos provinciae Belgicae secundae. *Oros.* 6, 11, 12 *(aus Hirtius):* Commissoque proelio magnam Remorum manum, quae auxilio Romanis erat, trucidant. *Sidon. Apollin. epist.* 9, 7, 1: Postquam Remos advenerat. *Remegius Falconi MG Epist.* III *p.* 115, 8—10 *(c. a. 500? — 533):* Fas ergo fuit, ut inlicitis ordinationibus tuis a te credideris occupandam loci Mosomagensis ecclesiam, quam Metropolitani urbis Remorum sub ope Christi sua semper ordinatione rexerunt. *Testamentum s. Remigii a. 533 MGSS Mer.* III *p.* 336, 17: Remigius episcopus civitatis Remorum. 20: Sancta et venerabilis aecclesia catholica urbis Remorum. 24: Remensis aecclesia. 337, 10: Compresbiteris meis et diaconibus, qui sunt Remis *(zu Reims)*. 338, 13: Remensibus presbiteris et diaconibus *(dat.)*. 339, 5: Remenses presbiteri et diaconi. 27: Actum Remis. *Concil. Arvern. a.* 535, *p.* 70, 23 *M.:* Flavus in Christi nomine episcopus ecclesiae Reminse. *Concil. Aurelian. a.* 549, *p.* 112, 15 *M.:* Mappinio episcopo ecclesiae Remorum. *Venant. Fortunat. carm.* 3, 15 *tit.:* De Igidio episcopo Remorum. *vita s. Germani* 8, 27: Dum ad Remus remeavit. *Vita s. Remedii* 2, 5 *MG a. a.* IV 2 *p.* 64, 27: In hac urbae Remensium. 5, 14 *p.* 65, 29: Civitatem Remensium. *Greg. Tur.* 2, 22 (31): Sanctum Remigium Remensis urbis episcopum. 3, 15: De Remense urbe. 4, 11 (17): (Childebertus) in campaniam Remensem *(la Champagne rémoise)* accedit, et usque Remus civitatem properans, cuncta praedas atque incendio devastavit. 15 (22): Sygiberto quoque regnum Theodorici sedemque habere Remensem. 16 (23): (Chilpericus) Remus pervadit et alias civitates, quae ad eum pertenebant, abstulit. 35 (50): Commoto Chilpericus exercitu usque Remus accessit, cuncta incendens atque debellans. 5, 12 (19): Dum in Remensem campaniam latitaret (Merovechus). 6, 3: Egydius, Remensis episcopus. 22 (31): Egidius, Remensis episcopus. . . . Se infra murorum Remensium septa conclusit. 9, 13: Remensim urbem. 14: Egidius Remensis urbis episcopus. *in glor. martyr.* 54: Timotheus et Apollinaris, apud Remensium urbem consummato martyrio, caelestia regna meruerunt. *liber de virtutibus s. Iuliani* 32: Quidam apud Belgicae secundae provintiam, id est suburbano Remensis urbis, basilicam in honore beati martyris studiose construxit, cuius reliquias post perfectam fabricam expetiit fideliter ac devote. Quas acceptas, dum via cum psallendo regreditur, Remensim est ingressus campaniam. *de virtutibus s. Martini* 3, 17: Ut Reminsim oppidum peteremus. 4, 26: Iter per pagum Remensem *(das territorium von Reims, le Rémois)* adgressi sumus. *in glor. conf.* 78: Remigius, Remensium urbis episcopus. . . . Ut Remensim urbem adiret. . . . Remensium populus. *Martyrol. Hieronym. kal. oct. cod. Aug. CXXVIII f.* 91ᵛ: Remis depositio sancti Remedii episcopi. *kal. ian. f.* 96ʳ: Remis Nicasi episcopi. *Concil. Paris. a.* 614, *p.* 191, 6 *M.:* Ex civitate Remus Sunnacius episcopus. *Concil. Clippiac. a.* 626 *aut* 627, *p.* 201, 4 *M.:* Ex civitate Remus Sonnacius episcopus. *Lexic. Tiron. p.* 86, 91 *sq.:* Remus Durecortarum. *Glossar. cod. Bruxell.* 10859 *f.* 19ʳ *c.* 1: Durocorterū . ciuitas ē q̄ Nunc Remis dr̄ . sicut Lucetia ·ı̄ Parisius uocat[2]. . . . Parisii gentile[a]. similit̄ Remi. *CGlL* 5 *p.* 577, 57: Rimi regionem. *Paulus Virdunensis ep. Desiderio papae MG Epist.* III *p.* 209, 29 *(a. 632):* Nuper per Viredunum Remus pergit. *Fredegar. chron.* 3, 21: Chlodoveus Remus fuisset reversus. 4, 56: Cumque Remus venisset. 83: Ermenfredus in Auster Remus ad baseleca sancte Remediae fecit confugium; ibique diebus plurimis hanc in-

festacionem devitando et rigio temore resi-dit. *contin.* 3 (97): Reolum Remensis urbis episcopum. *Vita s. Vedastis* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 408, 6: Ad Remorum urbem. 4 *p.* 408, 11. 5 *p.* 409, 6: In praefata urbae Remorum. *Pertz dipl. p.* 91, 17 *(c. a. 650):* Loco cognominante Germiniaco in pago Remensi *(le Rémois). Pard. dipl. t.* 2, *p.* 129, *a.* 662: Locellus, qui dicitur Altivillaris, in fine Remensi, super fluvium Maternae. *Pertz dipl. n.* 27 *(a. 664), p.* 26, 37: Villam Germiniacum nomine, in pago Remensi sitam. *n.* 45 *(a. 677) p.* 42, 18 *sq.:* Ex villa cognominante Germiniaco in pago Remense. *Vita Gaugerici* 6 *MGSS Mer.* III *p.* 654, 5: A pontifice beato Egegio episcopo Remensium civitatis. *Liber hist. Francorum* 36: Fredegundis vero cum reliquo exercitu usque Remos accessit, Campaniam succendit atque vastavit. *Zacharias papa Bonifatio MG Epist.* III *p.* 315 *(a. 741):* Abel in civitate, quae dicitur Remorum. *Vita Tresani* 2 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *A:* In pago scilicet Remensi super Maternam fluvium. 8 *p.* 54 *D:* A s. Remigio Remensi episcopo. *Vita Sollemnis c.* 8 *ASS 25. sept.* VII *p.* 71 *E:* Adiuncto sibi sancto Remedio Remensium urbis episcopo. *Vita Alpini* 2 *ASS 7. sept.* III *p.* 86 *A:* Sancti Nichasii Remensis archiepiscopi. *Vita Principii* 1 *ASS 16. sept.* V *p.* 331 *C:* Divi Remigii Remensis episcopi. *Vita Teuderici* 3 *ASS 1. iul.* I *p.* 63 *C:* Urbe Remense. *Acta Scaribergae* 1 *ASS 18. iul.* IV *p.* 419 *B:* Rhemorum consuli. 3 *p.* 419 *C:* Populus Rhemensis. 4 *p.* 419 *E:* Ecclesiae Rhemensi. *Vita Quinidii* 2, 5 *ASS 15. febr.* II *p.* 830 *E:* Remis *(Reims)* denique cum suis Germanicis populis. *Vita Leonis* 2 *ASS 25. mai* VI *p.* 74 *A:* Episcopum Remensem. *Vita Praecordii* 2 *ASS 1. febr.* I *p.* 196: Episcopus erat metropoleos Remensis. *Vita Vulgisi* 1 *ASS 1. oct.* I *p.* 194 *A:* In pago Rhemensi. *Vita Arnulfi* 1, 5 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *B:* A sanctissimo Remorum apostolico Remigio. *C:* Cum comitatu Remensi. 8 *p.* 404 *F:* Remis accelerans. 2, 20 *p.* 406 *F:* Reversus est Remis *(nach Reims). Vita Salabergae* 1, 10 *ASS 22. sept.* VI *p.* 523 *A:* Urbem Rhemorum Campaniaeque tellurem. *Vita Bovae et Dodae* 1, 5 *ASS 24. apr.* III *p.* 285 *B:* Infra Remorum muros. 2, 11 *p.* 287 *A:* A Remensi urbe. 4, 20 *p.* 289 *D:* Extra muros Remorum civitatis. 5, 22 *p.* 290 *C:* Extra muros Remorum. *Vita Gumberti* 3 *ASS 29. apr.* III *p.* 623 *C:* In porta civitatis Rhemorum. 5 *p.* 623 *F:* In porta Rhemensi. *Vita Eusebiae* 1, 2 *ASS 16. mart.* II *p.* 452 *D:* S. Remigio episcopo Remensium. *Vita Drausii* 3, 19 *ASS 5. mart.* I *p.* 411 *A:* Remensium partium. *Vita Launomari* 1, 2 *ASS 19. ian.* II *p.* 231: A b. Remigio Remorum episcopo. — *Inschriften. (Petronell bei Wien) CIL* III 4466: T. Flavius Crensces equ(es) ale Tam(pianae) vex(illationis) Brit(annicae) an(norum) XXX, st(ipendiorum) XV (?), dom(o) Durocor(toro) Rem(orum), h(ic) s(itus) e(st). Flavius Silvanus dec(urio) a[le ei]usde(m) h(eres) [e(ius)] f(ecit). *(Rom, praetorianerinschrift, unter Caracalla oder Elagabalus)* VI 46: Arduinn(a)e, Camulo, Iovi, Mercurio, Herculi M. Quartinius M. f(ilius), cives Sabinus, Remus miles coh(ortis) VII. pr(aetoriae) Antoninian(a)e p(iae) v(indicis) v(otum) l(ibens) s(olvit). *(Pozzuoli)* X 1705: [P]risco [leg. Aug. Gal]liae Belgi[cae, praeto]ri, candidato Au[g. trib. pleb. q.] candidato Aug. tr[ib. mil. Xviro] stlitibus IudI-[candis] [R]em(i) foed[erati]. *(Vienne, zwischen 103 und 104)* XII 1855: [D. Iul(io) D. f. Vol. Capitoni flam. iuent. IIIvir. loc. public. perseq. IIvir. aerar. augur(i) praef. fabr.] trib. mil. leg. II adiutricis, censorI cIvitatis Remor(um) foeder(atae), proc. imp. Nervae Traian. Caes. Aug. Germ. DacicI optimI provinc. Astur. et Gallaec. conventus Asturum l. d. d. d. 1869 *(kurz vor 114/115):* D. Iul(io) D. f. V[ol.] Capitoni flam(ini) iu(v)ent(utis), IIIvir(o) [l]oc(orum) public(orum) per[seq(uendorum) I]Ivir(o) aera[r(ii) augur(i), praef(ecto) fa[b]r(um), trib(uno) mil(itum) [leg(ionis) a]diu[t(ricis), c]en[sori civ(itatis) Remor(um)] foederatae, RemI public. [l(ocus)] d(atus) d(ecreto) d(ecurionum). 1870: D. Iul. D. fIl. Vo[l.] Capiton[i fl]am. iu(v)ent. IIIv[ir(o) loc. pu]blic. perseq. IIv[ir(o) aer. au]gurI, praef. fa[br., trib. m]ilit. leg. II adiu[t(ricis), censorI] cI[vitatis Remor(um) foeder(atae)]. *(Bordeaux)* XIII 628: . . . Remo *(dat.)* ann(orum) XL Securia Protogenia coniúnx et Maiorius felicissimus lib. d(e) p(roprio). *(Saintes)* 1055: D(is) M(anibus) memoriae Dicerati civis Remi. 1091: D(is) M(anibus) et memor(iae) Gnei Pompei(i) Remi. *(Lyon, christlich)* 1796: Hic iacet Aelianus filius Pauli viri praesidialis qui vixit anno[s] pl. m. XL. cives Remus.

(Vaise, saec. 2, unter M. Aurelius oder Caracalla) 1844: D(is) M(anibus) M. Aurel. Primus veteranus leg. I M. missus honest(a) mission(e) cIvis Rem(us, *kann erst nach der mission das bürgerrecht erworben haben*) vIus sibi fecit et C. Modestin. Peregrino veterano leg. eiusd. misso honest. mission. cIv. Agripp. contubernal. mihi carissim. et sub ascia dedicaverunt. *(Lyon)* 2008: D(is) M(anibus) C. Latini(i) Regini Remi, sagar[i(i)] Lugud(unensis), h(eres) p(onendum) c(uravit). *(Chalon-sur-Saône)* 2615: Samorix Liamari f(ilius) Remus eq(ues) ala Longiniana an(norum) XXXI stipen(diorum) XII h(ic) s(itus) [e(st); f(ecerunt) . . . .] et Singu . . . . fr[atres . . . .]. *(Meaux) BSAF* 1875 *p.* 111: Remorum. *(Reims, a. 337, zeit Constantins I. cf. Mommsen, Hermes* 17, 649) *Grut.* 178, 1 = *Orelli* 1096 (*Collection Hamilton: Berliner excerpten-handschrift n.* 458): Imp. Caes. Fl(av.) Constantinus max. Aug. sempiternus divi Constanti Aug. pii f(ilius) toto orbe victoriis suis semper ac feliciter celebrandus thermas fisci sui sumptu a fundamentis coeptas ac peractas civitati suae Remorum pro solita liberalitate largitus est. *(Rindern bei Cleve, aus Neros zeit) CIR* 164: Marti Camulo sacrum pro salute Neronis Claudi Caesaris Aug. Germanici imp. cives Remi qui templum constituerunt o. c. s. *(Bonn)* 497: Sullae Senni f. Remo argentario. *(Cöln) BJ* 82 *s.* 21: Marcus Sacrius Securi f. Primigenius eques alæ NorIcor(um) tur(mae) Patercli cives Remus. *(Brimont, dép. Marne, arrond. Reims, canton Bourgogne) Loriquet, Reims pendant la domination romaine, 1860 p.* 199: C. Rem. l. IIII. *(Pariser meilenzeiger, cimetière Saint-Marcel, 31. merz 307—1. jan. 308) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 160 = *BE* 1882 *p.* 53. 54: A civ(itate) Par(isiorum) R(emos) $\overline{\text{CV}}$ (= centum et quinque milia passuum; *statt* R. CV *vermutet K. Christ* [l]e(u)g. V). *(Vase) BSAF* 1872 *p.* 75 *cf. RC* 3, 318. *(Banassac, dép. Lozère, arr. Marvejols, canton La Canourgue) Gazette archéologique t.* 3 (1878) *p.* 172 *f., pl.* 28 = *RA n. s.* 38 (1879) *p.* 119: Remis feliciter. *Bronzemünzen der Remi. H. de La Tour, Atlas pl.* XXXII. *Muret-Chab.* 8038. 8039—8051 (8044 *aus Reims,* 8045 *aus Paris,* 8051. 8052 *aus Palenne bei Pierrefonds*). *(Wald von Compiègne) RN* 3ᵉ *s., t.* 12 *p.* 33: REMO(s) *R* REMO(s) (*revers der gens Coelia, Cohen, Monn. républ. pl.* XIII, *Coelia* 2 = *Babelon* 1 *p.* 369). 8054—8080 (8070. 8073. 8076 *aus Paris,* 8074 *aus Corbeny, dép. Aisne,* 8077. 8078 *aus Reims*). 8082. 8083. *RN* 3ᵉ *s., t.* 4 *p.* 199 *n.* 43 *(aus Pommiers, dép. Aisne). t.* 11 (1893) *p.* 311 *n.* 45: ATISIOS *(M. eines fürers)* REMOS *(ethnicum). Muret-Chab.* 8085: KRACCVS *R* RM. *Merowing. münzen. Belfort* 3751: IVSTNIANVS . . . . . . *R* VI°T°RAV . . . . . ., RE *in monogramm, und* COMOB. 3752: ƆNIVSTI NIANIPPO. *R* VICTORI IAAVCCC *mit* RE *und* CONOB. 3753 *(saec. 6 ex.)*: REMAᔕ CIΛITΛ. 3754: REW . . CVᔕO. 3755 (*Prou* 49 *von Theodebert I., könig von Austrasien,* 534—548): RE(mis). 3756. 3757. 3758: RE *in monogramm.* 3759 (*Prou* 1028, *von Sigibert I.,* 561—575): REMVS CIVIT DACE ⊢. 3760 (*Prou* 1034, *saec. 6*): REMᴼS ŦITV. 3761 (*Prou* 1035): RIMVS ᖷ. 3762: REMV SFIT. 3763: RIMV . . . ᖷ. 3764: REMVS FIT. 3765 (*Prou* 1030): REM ⊏VSO. 3766: REMV ᔕFIT. 3767 (*Prou* 1029): REMVᔕ ŦIT. 3768: RIMVS FIT. 3769 (*Prou* 1032): RI. MVᔕ FIT. 3770: RI°°MVᔕ FIT. 3771 (*Prou* 1033): RI . . MVS FIT. 3772: RI°°°MVS FIT. 3773 (*Prou* 1031): REMVS CIVIETAT F. 3774. 3775: R°°°MVSFIT. 3776: RIM Vᔕ. 3778: RIMVS FITVR +. 3779: RIMVS FITAII. 3780. 3781: REMV + SCIVET. 3782: REMV + SCIVET. 3783: RIMVS ⊏IVE· 3784: + PAÇO REMI ᔕ (Remense) ɯ. 3785: RIIMO FITVR. 3792: *R* EƜΘ FI. — **Remus** *M. cogn. (Vicenza) CIL* V 3180: Maxuma Lucilia mater, L Sempronius C. f. Remus. *(Trient)* 5033: V. f. Sassius Remi f(ilius) Lubiae Esdrae uxsori; Turi Barbarutae f(iliae?); Pladiae Sassi Curisi f(ilio?) et Verecundae Fundaniae uxsori; M. Curisio Sabino miles leg. XXI rap(acis) et suis. *(Rom, a. 412) Le Blant, Inscr. chrét.* 2 *n.* 657 *p.* 539 = *Anth. Lat.* 1355 *Buech.*: Epitafium Remo et Arcontiae qui natione Galla germani fratres adalti (adulti *corr. Sirmond*) una die mortui et pariter tumulati sunt. *v.* 7. 8: Ille Rĕmi Latio fictum de sanguine nomen, | sed Gallos claro germine traxit avos. *(Caerleon) CIL* VII 127: D(is) M(anibus). Caesoria Coroca v(ixit) a(nnos) XLVIII Rem[u]s coniux [eiu]s et Munat[ius et Cae]lest[i]nus e[t Le]ontius fecer[u]nt fili eius. *(Zwei kleine latein. kreuze, South Shields, England) The*

Archaeolog. Journal t. 36 *p.* 160: REMO. *(Vieil-Évreux, saec. 1 in.) CIL* XIII 3201: S. Crispos Boud . . . . ramedon 7 axtac biti eu do Caraditonu[s] | . . . nia Seiani (filia), Seboddu Remi filia | . . . . druta Gisaci civis Su[essionis]. *(Lectoure, dép. Gers) MSAF* 13 (1837) *p.* 153: Sacerdote L. Accio Rem(o). *(Graffito von Vertault) Hubert p.* XLV: RIIMI. *(Paris) RA* 3ᵉ *s., t.* 15 (1890) *p.* 369: OFFRM..

Remic-ius *M. cogn. (Avignon) CIL* XII 5686, 745: Remici *(gen.) und* [S]erva[t]i. *(Vechten) Schuerm.* 2071: .emic.f. *(Nijmegen)* 4654. *(Juslenville):* Remic.f. *(Houthem-St-Gerlach, Luxemburg):* Remic.

Remili-āca cortis *von germ. M.* Remila, *O., schwerlich j. Raillicourt, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Signy l'Abbaye.*

Remisiana *s.* Remesiana.

***Remmi-ăcum** *von M.* Remmius, *in belg. O. Ramet, prov. Lüttich.*

Remŭ-la *F. Vita Desiderii* 1 *ASS* 23. *mai* V *p.* 252 *C:* Remula.

Remulĭ-ăcum *von M.* *Remulius, *in belg. O.* 1) *Renlies, prov. Hennegau, arrond. Thuin;* 2) *Remblai bei Silenrieux, Namur, arr. Philippeville.*

Remu-lla *F. cogn. (Domessin) CIL* XII 2416: Ambarriae C. fi[liae] Remullae *(dat.). (Nîmes)* 3927 *und add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1187: D[ec]umiaé Remullaé uxóri.

Renicc-ius *M. (Nîmes) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 48 Paetus et Reniccius votum solv(u)nt. *n.* 50: [Noma]uso sacrum . . . ., [Re]nicci f(ilii), capitulum.

***Rēnĭ-co-s Renicus Rhenicus** *nach d'Arbois de Jubainville koseform für* *Rēnŏgeno-s, *M. cogn. abgeleitet von fl.* Renos, *wie* Rhodanicus *von* Rhodanus. *(Rom) CIL* VI 25426: D(is) M(anibus) Rhenico fratri benemerenti de se Caucasus fecit. *(Paris)* XIII 3045: [D(is)] M(anibus) m(emoriae) Rexs[tug]e[niana]e?? Regini(i) Rhenici fil(io) Sappossa coniunex v(iva) p(onendum) c(uravit).

Renis *fl., nach Thurneysen bei Riez. Nemn. hist. Britt.* 48: Sanctus Germanus baptizavit illum et nutrivit et docuit et condidit locum magnum super ripam fluminis, quod vocitur Renis, et manet usque hodie.

renni *villeicht* = *ir.* rind *point, cf. w.* rhyn *point, promontory, ogam-inschrift. The Academy* 4. *june* 1892 *n.* 1048 *p.* 543.

***Rĕnnĭ-ăcus** *nach d'Arbois de Jubainville von gentilic. M.* Rĕnnius, *in O.* 1) *Regney, dép. Vosges, arrond. Mirecourt, canton Dompaire.* — 2) Regniacus, *j. Regnié, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Beaujeu.* — 3) *Regny, dép. Aisne, arrond. Saint-Quentin, canton Ribemont; Régny, dép. Cher, arr. Sancerre (canton Sancergues, gemeinde Azy und canton Sancerre, gemeinde Crézancy); Regny, dép. Loire, arr. Roanne, canton Saint-Symphorien-de-Lay; Regny, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Vermenton.* — 4) *Reignac, dép. Charente, arr. Barbezieux, canton Baignes; dép. Corrèze, arrond. Tulle (canton Corrèze, und canton Uzerche, gem. Salon-la-Tour); dép. Dordogne, arr. Sarlat, canton Saint-Cyprien; Reignac-de-Blaye, dép. Gironde, arr. Blaye, canton Saint-Ciers-la-Lande; Reignac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Carbon-Blanc, gemeinde Saint-Loubès; dép. Indre-et-Loire, arr. und canton Loches; dép. Lot-et-Garonne, arr. Agen, canton La Plume, gemeinde Moirax.* — 5) *Reignat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, canton Champeix, gemeinde Montaigut-le-Blanc; dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Vertaizon.* — 6) *Reigny, dép. Cher, arrond. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Châteaumeillant.* — 7) *Reigné, dép. Vienne, arrond. Poitiers, canton Vivonne, gemeinde Marnay.* — 8) Regniaco, *j. Rignac, dép. Aveyron, arr. Rodez.* — 9) *Rignac, dép. Cantal, arr. Mauriac, canton Riom-ès-Montagne; départ. Corrèze, arr. und canton Brive, gemeinde Cosnac; dép. Corrèze, arrond. Crive, canton Larche; dép. Gers, arr. und canton Lectoure, gem. Pouy-Roquelaure; dép. Ille-et-Vilaine, arr. Saint-Malo, canton Combourg; dép. Lot, arr. Gourdon (canton Martel, gemeinde Cuzance, und canton Gramat).* — 10) *Rignat, dép. Ain, arr. Bourg, canton Ceyzériat.* — 11) *Rigneux-le-Franc, dép. Ain, arr. Trévoux, canton Meximieux.* — 12) *Rigné, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Baugé, gemeinde Échemiré; dép. Deux-Sèvres, arrond. Bressuire, canton Thouars.* — 13) *Rigney, dep. Doubs, arr. Besançon, cant. Marchaux.* — 14) *Rignieu-le-Désert, dép. Ain, gemeinde Chasey-sur-Ain.* — 15) *Le Rigny, dép. Allier, arr. Varennes-sur-Allier, canton La Palisse, gemeinde Boucé; Rigny-le-Ferron, dép. Aube, arrond. Troyes, canton Aix-en-Othe; Rigny-la-Noneuse, dép. Aube, arr. Nogent-sur-Seine, canton Marcilly-le-Hayer; Rigny,*

dép. Indre-et-Loire, arrond. Chinon, canton Azay-le-Rideau, und arr. Loches, canton La Haye-Descartes, gemeinde Balesmes; Rigny, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Feurs, gemeinde Civens; arr. Roanne, canton Néronde, gemeinde Sainte-Colombe; Rigny-la-Salle und Rigny-Saint-Martin, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs; Rigny (le Grand et le Petit), dép. Nièvre, arrond. Nevers, canton Pougues, gemeinde Nolay; Rigny, dép. Nièvre, arrond. Château-Chinon (canton Châtillon-en-Bazois, gemeinde Ougny, und canton Luzy, gemeinde Tazilly); départ. Haute-Saône, arrond. Gray, canton Autrey; Rigny-Fontaine, dép. Haute-Saône, arr. Gray; Rigny-sur-Arroux, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Gueugnon; Rigny-sur-Drée, dép. Saône-et-Loire, arr. Autun, canton Épinac, gemeinde Saint-Léger-du-Bois; Rigny, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers, canton Rozoy-en-Brie, gemeinde Ormeaux (und Le Petit Rigny, zur gemeinde Pezarches); Rigny, dép. Deux-Sèvres, arrond. Bressuire, canton Thouars, gemeinde Saint-Léger-de-Montbrun; dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Mirebeau, gemeinde Thurageau. — 16) *Rinhac, dép. Lot, arr. Figeac, canton Cajarc, gemeinde Saint-Chels. Vgl.* Regniacus.

Rĕnn-ĭus *nach d'Arbois de Jubainville 'son des Rheins', von M.* Rēnos, *M. nomen.* **Rennia** *F. (Nonnberg bei Salzburg) CIL* III 5550: Rennius Firmus Samianta Viveni Urso filio obito annorum XXX vivi fecerunt. *(Oderzo)* V 1977: M. Fulvius M. f. Marcellinus VIvir Concordiae et Opitergi sibi et Renniae 7. lib. Lygidi uxori optima[e] v. f. in fronte p .... *(Adria)* 2359: Rennia L. f. Max. *(Aquileja)* 8444: M. Rennius M. f. Tertius t. f. i. sibi et Renniae M. l. Urbanae libertae suae suisque omnibus. *(Rom. a. 205)* VI 1056: Renni Felix. *(Narbonne)* XII 5967: L. Rennius Pamphilus. *(Rom)* XV 5518: Renni Secundi. *In O.* Renni-ăcus.

rēn-ō(n) *pl.* renōnes *pelzröcke; vgl. gael.* róin *f. mähne oder schwanzhaar des pferdes, cy.* rhawn, *sg.* rhonyn *m., corn.* ren, *bret.* reûn *m., sg.* -en *f.? Sall. hist. lib. 3 fragm. 104* p. 154 M., bei Isidor. or.* 19, 23, 5: Germani intectum renonibus corpus tegunt. *cf. Serv. ad Verg. georg.* 3, 383: Pecudum fulvis saetis] renonibus: nam, ut Sallustius dicit in historiis, vestes de pellibus renones vocantur. *Caes. b. G.* 6, 21, 5: (Germani) promiscue in fluminibus perluuntur et pellibus aut parvis renonum tegumentis utuntur magna corporis parte nuda. *Varr. l. l.* 5, 35: In his multa peregrina et sagum, reno Galli quid, gaunacuma et amphimallum Graeca. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 20, 2: Viridantia saga limbis marginata puniceis; penduli ex umero gladii balteis supercurrentibus strinxerant clausa bullatis latera rhenonibus (renonibus *F*). *Isidor. or.* 19, 23, 4: Renones sunt velamina humerorum et pectoris usque umbilicum atque intortis villis adeo hispida, ut imbres respuant, quos vulgo reptos vocant, eo quod longitudine villorum quasi reptat. De quibus Sallustius *(s. oben)*. .Dicti autem renones a Reno Germaniae flumine, ubi his frequenter utuntur.' *CGlL* 5 *p.* 387, 34. 512, 51 *(2. hd.)*: Renones vestes de pellibus.

Rē-nŏ-s (Rhēnos Rhēnus) *gallisch, nach d'Arbois de Jubainville aus ligur.* *Rei-nŏ-s, *'strömung'; air.* rían *gl.* muir *'die wogen, flut, meer', gen. sg.* réin = *rēnī, *acc.* rían, *comask.* rin *bächlein, wallon.* arêne *canal, afrz.* riu *fluß (woraus entlehnt w.* rhin *a channel); aus* *Rei-no-s *entlehnt ist germ.* Rīna-z, *an.* Rhín *f., ae.* Rîn, *ahd. [a. 755]* Rîn, *später auch* Rhîn, *vereinzelt* Hrîn, √rei *fließen, woher w.* rhid *semen, lat.* rīvo-s *bach, ai.* rịṇấti *laufen laßen,* rīna *fließend. Sallust. hist.* 1, 8 *D.*: Res Romana plurumum imperio valuit Ser. Sulpicio [et] M. Marcello consulibus omni Gallia cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi qua [a] paludibus invia fuit, perdomita. *Cn. Tremellius Scrofa bei Varro r. r.* 1, 7, 8: In Gallia Transalpina intus, ad Rhenum cum exercitum ducerem, aliquot regiones accessi, ubi nec vitis nec olea nec poma nascerentur, ubi agros stercorarent candida fossicia creta, ubi salem nec fossicium nec maritimum haberent, sed ex quibus lignis conbustis carbonibus salsis pro eo uterentur. *Cic. in Pison.* 33, 81: Non Rheni fossam gurgitibus illis redundantem Germanorum immanissimis gentibus obicio et oppono. *p. Marcello* 9, 28: Rhenum. *Catull.* 11, 11: Gallicum Rhenum. *Caes. b. G.* 1, 1, 4: Germanis, qui trans Rhenum incolunt. 5: Eorum una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano, continetur Garunna flumine, Oceano, finibus Belgarum, attingit etiam ab Sequanis et Helvetiis flumen Rhenum, ver-

git ad septentriones. (6) Belgae ab extremis Galliae finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni, spectant in septentrionem et orientem solem. 2, 3: Undique loci natura Helvetii continentur: una ex parte flumine Rheno latissimo atque altissimo, qui agrum Helvetium a Germanis dividit. 5, 4: Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant. 10 27, 4: Circiter hominum milia VI eius pagi, qui Verbigenus appellatur, . . . e castris Helvetiorum egressi ad Rhenum finesque Germanorum contenderunt. 28, 4: Germani, qui trans Rhenum incolunt. 31, 5: Horum (Germanorum) primo circiter milia XV Rhenum transisse. 11: Futurum esse paucis annis, uti omnes ex Galliae finibus pellerentur atque omnes Germani Rhenum transirent. 16: Ne maior multitudo Ger- 20 manorum Rhenum traducatur. 33, 3: Paulatim autem Germanos consuescere Rhenum transire et in Galliam magnam eorum multitudinem venire populo Romano periculosum videbat. 35, 3: Nequam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam traduceret. 37, 3: Treveri autem, pagos centum Sueborum ad ripas Rheni consedisse, qui Rhenum transire conarentur. 43, 9: Nequos amplius Rhenum transire pate- 30 retur. 44, 2: Transisse Rhenum sese (Ariovistum) non sua sponte, sed rogatum et arcessitum a Gallis. 53, 1: Omnes hostes terga verterunt nec prius fugere destiterunt, quam ad flumen Rhenum milia passuum ex eo loco circiter V pervenerunt. (2) Ibi perpauci aut viribus confisi tranare contenderunt aut lintribus inventis sibi salutem repperenrunt. 2, 3, 4: Reliquos omnes Belgas in armis esse, Germanosque, qui cis Rhe- 40 num incolant, sese cum his coniunxisse. 4, 1: Plerosque Belgas esse ortos a Germanis Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi consedisse Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse. 29, 4: Iis impedimentis, quae secum agere ac portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis. 35, 1: Ab iis nationibus, quae trans Rhenum incolerent. 3, 11, 1: In Treveros, qui proximi flumini Rheno sunt. 4, 1, 1: 50 Usipetes Germani et item Tencteri magna [cum] multitudine hominum flumen Rhenum transierunt (*duraus Oros.* 6, 8, 23), non longe a mari, quo Rhenus influit. 3, 3: Ei (Ubii) paulo, quamquam sunt eiusdem generis, sunt ceteris humaniores, propterea quod Rhenum attingunt multumque ad eos mercatores ventitant et ipsi propter propinquitatem [quod] Gallis sunt moribus adsuefacti. 4, 2: (Usipetes et Tencteri) ad extremum tamen agris expulsi et multis locis Germaniae triennium vagati ad Rhenum pervenerunt. Quas regiones Menapii incolebant et ad utramque ripam fluminis agros, aedificia vicosque habebant; (3) sed tantae 10 multitudinis adventu perterriti ex iis aedificiis, quae trans flumen habuerant, demigraverant et cis Rhenum dispositis praesidiis Germanos transire prohibebant. 6: Menapios oppresserunt, qui de Germanorum discessu per exploratores certiores facti sine metu trans Rhenum in suos vicos transmigraverant. (7) His interfectis navibusque eorum occupatis, prius quam ea pars Menapiorum, quae citra Rhenum erat, certior 20 fieret, flumen transierunt atque omnibus eorum aedificiis occupatis reliquam partem hiemis se eorum copiis aluerunt. 6, 3: Missas legationes ab non nullis civitatibus ad Germanos invitatosque eos, uti ab Rheno discederent. 10, 1: Mosa profluit ex monte Vosego, qui est in finibus Lingonum, et parte quadam ex Rheno recepta, quae appelatur Vacalus, in Oceanum influit (2) neque longius ab Oceano milibus passuum 30 LXXX insulam effecit Batavorum [in Rhenum influit]. (3) Rhenus autem oritur *(aus dem Genfer see)* ex Lepontiis, qui Alpes incolunt, et longo spatio per fines Nantuatium, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricum, Tribocorum, Treverorum citatus fertur et, ubi Oceano adpropinquavit, (4) in plures diffluit partes multis ingentibusque insulis effectis, quarum pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur, (ex quibus 40 sunt qui piscibus atque ovis avium vivere existimantur,) multisque capitibus in Oceanum influit. 14, 5: At reliqua multitudo puerorum mulierumque (nam cum omnibus suis domo excesserant Rhenumque transierant) passim fugere coepit; ad quos consectandos Caesar equitatum misit. 15, 2: (Germani) se ex castris eiecerunt, et cum ad confluentem Mosae et Rheni pervenissent, reliqua fuga desperata magno numero in- 50 terfecto (5) reliqui se in flumen praecipitaverunt atque ibi timore, lassitudine, vi fluminis oppressi perierunt. 16, 1: Germanico bello confecto multis de causis Caesar sta-

tuit sibi Rhenum esse transeundum; quarum illa fuit iustissima, quod, cum videret Germanos tam facile impelli, ut in Galliam venirent, suis quoque rebus eos timere voluit, cum intellegerent et posse et audere populi Romani exercitum Rhenum transire. (2) Accessit etiam, quod illa pars equitatus Usipetum et Tencterorum, quam supra commemoravi praedandi frumentandique causa 10 Mosam transisse neque proelio interfuisse, post fugam suorum se trans Rhenum in fines Sugambrorum receperat seque cum his coniunxerat. (3) Ad quos cum Caesar nuntios misisset, qui postularent, eos, qui sibi Galliaeque bellum intulissent, sibi dederent, responderunt: (4) populi Romani imperium Rhenum finire; si se invito Germanos in Galliam transire non aequum existimaret, cur sui quicquam esse imperii aut pote- 20 statis trans Rhenum postularet? (5) Ubii autem, qui uni ex Transrhenanis ad Caesarem legatos miserant, amicitiam fecerant, obsides dederant, magnopere orabant, ut sibi auxilium ferret, quod graviter ab Suebis premerentur; (6) vel, si id facere occupationibus rei publicae prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret. 8: Navium magnam copiam ad transportandum exercitum pollicebantur. 17, 1: 30 Caesar his de causis, quas commemoravi, Rhenum transire decreverat; sed navibus transire neque satis tutum esse arbitrabatur neque suae neque populi Romani dignitatis esse statuebat. (2) Itaque, etsi summa difficultas faciendi pontis proponebatur propter latitudinem, rapiditatem altitudinemque fluminis, tamen id sibi contendendum aut aliter non traducendum exercitum existimabat. 3: Rationem pontis hanc instituit *qs.* 19, 4: 40 (Caesar) diebus omnino XVIII trans Rhenum consumptis satis et ad laudem et ad utilitatem profectum arbitratus se in Galliam recepit pontemque rescidit. 5, 2, 4: In fines Treverorum proficiscitur, quod hi neque ad concilia veniebant neque imperio parebant Germanosque Transrhenanos sollicitare dicebantur. 5, 3, 1: Haec civitas (Treverorum) longe plurimum totius Galliae equitatu valet magnasque habet copias pe- 50 ditum Rhenumque, ut supra demonstravimus, tangit. 4: Quae (silva Arduenna) ingenti magnitudine per medios fines Treverorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet. 24, 4: Eburones, quorum pars maxima est inter Mosam et Rhenum, qui sub imperio Ambiorigis et Catuvolci erant. 27, 8: Magnam manum Germanorum conductam Rhenum transisse. 29, 3: Subesse Rhenum. 41, 3: Omnem esse in armis Galliam, Germanos Rhenum transisse. 55, 1: Treveri vero atque Indutiomarus totius hiemis nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent. 2: Neque tamen ulli civitati Germanorum persuaderi 10 potuit, ut Rhenum transiret, cum se bis expertos dicerent, Ariovisti bello et Tencterorum transitu. 6, 2, 3: Nervios, Atuatucos, Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis. 5, 5: Ne desperata salute aut se in Menapios abderet aut cum Transrhenanis congredi cogeretur. 6, 9, 1: Caesar, postquam ex Menapiis in Treveros venit, duabus de causis Rhenum transire constituit; quarum una erat, quod ⟨Germani⟩ auxilia contra se Treveris miserant, 20 altera, ne ad eos Ambiorix receptum haberet. 24, 1: Ac fuit antea tempus, cum Germanos Galli virtute superarent, ultro bella inferrent, propter hominum multitudinem agrique inopiam trans Rhenum colonias mitterent. 29, 4 (*davaus Oros.* 6, 10, 18): Per Arduennam silvam, quae est totius Galliae maxima atque ab ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios pertinet mili- 30 busque amplius D in longitudinem patet. 32, 1: Neve omnium Germanorum, qui essent citra Rhenum, unam esse causam iudicaret. 35, 4: Trans Rhenum ad Germanos pervenit fama diripi Eburones atque ultro omnes ad praedam evocari. (5) Cogunt equitum duo milia Sugambri, qui sunt proximi Rheno, a quibus receptos ex fuga Tencteros atque Usipetes supra docuimus. (6) Transeunt Rhenum navibus ratibusque 40 XXX milibus passuum infra eum locum, ubi pons erat perfectus praesidiumque a Caesare relictum. 41, 1: (Germani) trans Rhenum sese receperunt. 42, 3: Quarum omnium rerum maxime admirandum videbatur, quod Germani, qui eo consilio Rhenum transierant, ut Ambiorigis fines depopularentur, ad castra Romanorum delati optatissimum Ambiorigi beneficium obtulerant. 7, 65, 4: (Caesar) trans Rhenum in 50 Germaniam mittit ad eas civitates, quas superioribus annis pacaverat, equitesque ab his arcessit et levis armaturae pedites, qui inter eos proeliari consuerant. *Hirtius b. G.*

8, 13, 2: Germani, quos propterea Caesar transduxerat Rhenum, ut equitibus interpositi proeliarentur. *Verg. ecl.* 10, 47: Nives et frigora Rhēni. *Aen.* 8, 727: Morini Rhēnusque bicornis. (*Dazu Servius:* Rhenus fluvius Galliae, ⟨qui Germanos a Gallia dividit (*cf. Commentum Einsidlense Anecd. Helv. p.* 214, 20 *H.:* Cis Rhenum est civitas Magontiae .i. de ista parte. Rhenus est fluvius dividens Galliam et Germaniam)⟩. 'Bicornis' autem ⟨aut commune est omnibus fluviis, aut proprie de Rheno⟩, quia per duos alveos fluit: per unum qua Romanum imperium est, per alterum qua ⟨interluit barbaros, ubi iam Vahal dicitur et facit insulam Batavorum⟩. *Horat. serm.* 1, 10, 37: Defingit Rhenum luteum caput. *a. p.* 18: Aut flumen Rhenum aut pluvius describitur arcus. *Anth. Pal.* 7, 741 *(Krinagoras): Παρὰ χεύμασι Νείλου* (*var.* *Ῥήνου*). 9, 125: *Θαρσαλέοι Κελτοὶ ποταμῷ ζηλήμονι Ῥήνῳ | τέκνα ταλαντεύουσι, καὶ οὐ πάρος εἰσὶ τοκῆες, | πρὶν πάιν ἀθρήσωσι λελουμένον ὕδατι σεμνῷ. | αἶψα γὰρ ἡνίκα μητρὸς ὀλισθήσας διὰ κόλπων | νηπίαχος πρῶτον προχέει δάκρυ, τὸν μὲν ἀείρας | αὐτὸς ἐπ' ἀσπίδι θῆκεν ἐὸν πάιν, οὐδ' ἀλεγίζει, | οὕτω γὰρ γενέταο φέρει νοῦν, πρίν γ' ἐπαθρήσῃ | κεκριμένον λουτροῖσιν ἐλεγξιγάμου ποταμοῖο. | ἡ δὲ μετ' εἰλείθυιαν ἐπ' ἄλγεσιν ἄλγος ἔχουσα | μήτηρ, εἰ καὶ παιδὸς ἀληθέα οἶδε τοκῆα, | ἐκδέχεται τρομέουσα, τί μήσεται ἄστατον ὕδωρ.* 283, 2 *(Krinagoras): Οὔρεα Πυρηναῖα καὶ αἱ βαθυάγκεες Ἄλπεις, | αἳ Ῥήνου προχοὰς ἐγγὺς ἀποβλέπετε, | μάρτυρες ἀκτίνων, Γερμανικὸς ἃς ἀνέτειλεν, | ἀστράπτων Κελτοῖς πουλὺν ἐνυάλιον. | οἱ δ' ἄρα δουπήθησαν ἀολλέες· εἶπε δ' Ἐνυὼ | Ἄρεϊ 'Τοιαύταις χερσὶν ὀφειλόμεθα.'* 291 *(Krin.)*, 2: *Οὐδ' ἣν Γερμανίη Ῥῆνον ἅπαντ' ἐφίῃ*. *Diodor.* 5, 25, 4 *(a. 55 a. Chr.): Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ποταμῶν ῥεόντων διὰ τῆς Γαλατίας καὶ τοῖς ῥείθροις ποικίλως τὴν πεδιάδα γῆν τεμνόντων, οἱ μὲν ἐκ λιμνῶν ἀβύσσων ῥέουσιν, οἱ δ' ἐκ τῶν ὀρῶν ἔχουσι τὰς πηγὰς καὶ τὰς ἐπιρροίας· τὴν δ' ἐκβολὴν οἱ μὲν εἰς τὸν ὠκεανὸν ποιοῦνται, οἱ δ' εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν. μέγιστος δ' ἐστὶ τῶν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πέλαγος ῥεόντων ὁ Ῥοδανός. . . . Τῶν δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν ῥεόντων μέγιστοι δοκοῦσιν ὑπάρχειν ὅ τε Δανούβιος καὶ ὁ Ῥῆνος, ὃν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις Καῖσαρ ὁ κληθεὶς θεὸς ἔζευξε παραδόξως, καὶ περαιώσας πεζῇ τὴν δύναμιν ἐχειρώσατο τοὺς πέραν κατοικοῦντας αὐτοῦ Γαλάτας.* *Strab.* 1, 4, 3 *p.* 63: *Αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαὶ . . . Καὶ τὰ περὶ τοὺς Ὠστιμίους δὲ καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν πάντα κατέψευσται τῶν τόπων (Πυθέας).* 2, 5, 28 *p.* 128: *Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου. . . . Τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον τὸ μὲν ταῖς Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου.* 4, 1, 1 *p.* 177: *Ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας τὰ μὲν ὁ ὠκεανὸς περιείληφεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, τὰ δ' ἐξ ἐναντίας ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. . . . Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου καί τινας τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις. οὕτω δὲ καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν . . . Τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν (ὁ Σεβαστὸς) δίχα τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις.* 2, 3 *p.* 191: *Διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀρούερνοι καὶ μέχρι Νάρβωνος καὶ τῶν ὅρων τῆς Μασσαλιώτιδος, ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν καὶ μέχρι ὠκεανοῦ καὶ Ῥήνου.* 3, 1: *Μετὰ δὲ τὴν Ἀκυιτανὴν μερίδα καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν ἡ ἐφεξῆς ἐστι μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς ἀπὸ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ.* 2 *p.* 192: *Τὰ δ' ἑξῆς ἔθνη τὰ συντείνοντα πρὸς τὸν Ῥῆνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὁρίζεται τὰ δ' ὑπὸ τοῦ Ἄραρος. . . . Ῥεῖ (Σηκοάνας) δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι.* 3: *Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Ἐλουήττιοι* (*Αἰτουάτιοι codd.; Ναντουάται Cluver*), *παρ' οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει. . . .* (*p.* 193): *Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην, ἧς ἐφάπτονται καὶ Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδολικοὶ τῶν Ἀλπείων τινὲς καὶ τῶν ὑπεραλπείων. φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ σταδίων ἑξακισχιλίων Ἀσίνιος* (*Pollio fr.* 7 *p.* 265 *Peter*[2]), *οὐκ ἔστι δέ· ἀλλ' ἐπ' εὐθείας μὲν τοῦ ἡμίσους ὀλίγον ἂν*

ὑπερβάλλοι, τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προστεθέντες ἱκανῶς ἂν ἔχοιεν· καὶ γὰρ ὀξύς ἐστι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δυσγεφύρωτος καὶ διὰ πεδίων ὕπτιος φέρεται τὸ λοιπὸν καταβὰς ἀπὸ τῶν ὀρῶν· πῶς οὖν οἷόν τε μένειν ὀξὺν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς; φησὶ δὲ καὶ δίστομον εἶναι μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας· ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς 10 σκολιότησι καὶ οὗτος καὶ ὁ Σηκοάνας, οὐ τοσαύτην [δέ]. ἀμφότεροι δὲ ῥέουσιν ἐπὶ τοὺς ἄρκτους ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν· πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρεττανική, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου, τοῦ δὲ Σηκοάνα μικρὸν ἀπωτέρω· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. 4: Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ 20 κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον... (p. 194)... Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρήουιροι, καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. πέραν δὲ ᾤκουν Οὔβιοι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, οὓς μετήγαγεν Ἀγρίππας ἑκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τρηουίροις δὲ συνεχεῖς Νέρουιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι πλησίον τῶν ἐκβολῶν 30 ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἕλη καὶ δρυμοὺς οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης καὶ ἀκανθώδους. κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται Σούγαμβροι Γερμανοί. πάσης δ' ὑπέρκεινται τῆς ποταμίας ταύτης οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι Γερμανοὶ καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων, ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι κατέφευγον εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου νυνί. 5: Νυνὶ δ' ἅπαντες οἱ ἐντὸς Ῥήνου καθ' ἡσυχίαν ὄντες ὑπακούουσι Ῥωμαίων. 4, 2 p. 196: 40 Καὶ γὰρ τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν ἐμφερεῖς εἰσι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις οὗτοι, ὅμορόν τε οἰκοῦσι χώραν διοριζομένην τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ καὶ παραπλήσια ἔχουσαν τὰ πλεῖστα. ... Τούτους δ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πάντας κατέλυσαν, τοὺς ἀνὰ μέσον Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν σύμπαντας. 3: Τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασίν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λίγηρος παροικοῦντα τὸν ὠκεα- 50 νόν. 5, 1 p. 199: Τό τε Κελτικὸν τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης ἄκρα τὰ κατὰ Ἀκυτανίαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τοῦ κατα(ν)τικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, ἑωθινωτάτου σημείου τῆς Βρεττανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς νήσου τὸ κατὰ τὴν Ἀκυτανίαν καὶ τὴν Πυρήνην ἀντικείμενον. τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥῆνόν ἐστιν, ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἴρηται ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν· ἀλλ' εἰκὸς εἶναί τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τῷ ποταμῷ πρὸς τὸ ὄρος, ἀμφοτέρωθεν ἐπιστροφῆς τινος γινομένης κατὰ τὰς πρὸς τὸν ὠκεανὸν ἐσχατιάς. 2: Τέτταρα δ' ἐστὶ διάρματα, 10 οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Σηκοάνα καὶ τοῦ Λίγηρος καὶ τοῦ Γαρούνα. τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων ἀναγομένοις οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν. 6 p. 204: Ἡ Λημέννα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ. οὐκ ἄπωθεν δὲ τούτων οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαί, οὐδ' ὁ Ἀδούλας τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖ καὶ ὁ Ῥῆνος ἐπὶ 20 τὰς ἄρκτους καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. 8 p. 206: Διατείνουσι δὲ (οἱ Ῥαιτοὶ) καὶ μέχρι τῶν χωρίων δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Ληπόντιοι καὶ Καμοῦνοι. 9 p. 207: Πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ τοῦ Ῥήνου πέραν καὶ τῆς λίμνης κεκλιμένη πρὸς ἕω ῥάχις μετρίως ὑψηλή, ὅπου αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ πλησίον Σοήβων καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ. 11 p. 208: Διόπερ 30 καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε, τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκυτανίας, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον, καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν ὠκεανόν, τὴν πρὸς Βελλοάκοις καὶ Ἀμβιανοῖς, τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν καὶ τὴν Μασσαλιωτικὴν παραλίαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς 40 τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται. 5, 1, 6 p. 213: Τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ῥῆνος. 7, 1, 1 p. 289: Τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου ... Προσάρκτια μὲν οὖν ἐστι τῷ Ἴστρῳ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Κελτικῆς. 2 p. 290: Εὐθὺς τοίνυν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μετὰ τοὺς 50 Κελτοὺς πρὸς τὴν ἕω κεκλιμένα Γερμανοὶ νέμονται. 3: Ἔστι δὲ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τῆς χώρας ταύτης τὰ πρὸς τῷ Ῥήνῳ μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀρξαμένοις... Μετὰ

δὲ τοὺς παραποταμίους τἆλλά ἐστιν ἔθνη τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ, ὃς παράλληλός πως ἐκείνῳ ῥεῖ πρὸς τὸν ὠκεανόν, οὐκ ἐλάττω χώραν διεξιὼν ἤπερ ἐκεῖνος. εἰσὶ δὲ μεταξὺ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ πλωτοί (ὧν ἐν τῷ Ἀμασίᾳ Δροῦσος Βρουκτέρους κατεναυμάχησε), ῥέοντες ὡσαύτως ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ τὸν ὠκεανόν... Διήκει γὰρ (τὸ τῶν Σοήβων ἔθνος) ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ἄλβιος. *p.* 291: Λουπίας ποταμός, διέχων Ῥήνου περὶ ἑξακοσίους σταδίους...Ἔστι δὲ καὶ Σάλας ποταμός, οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν καὶ κατ⟨απ⟩ορθῶν Δροῦσος ἐτελεύτησεν ὁ Γερμανικός. 4: Σούγαμβροι πλησίον οἰκοῦντες τοῦ Ῥήνου. *p.* 492: Διέχει δὲ τοῦ Ἄλβιος ὁ Ῥῆνος περὶ τρισχιλίους σταδίους, εἴ τις εὐθυπορούσας ἔχοι τὰς ὁδούς· νυνὶ δὲ διὰ σκολιᾶς καὶ ἑλώδους καὶ δρυμῶν κυκλυπορεῖν ἀνάγκη. 5: Ἔστι δὲ πλησίον αὐτῆς (χώρας) ἥ τε τοῦ Ἴστρου πηγὴ καὶ ἡ τοῦ Ῥήνου καὶ ἡ μεταξὺ ἀμφοῖν λίμνη καὶ τὰ ἕλη τὰ ἐκ τοῦ Ῥήνου διαχεόμενα. 2, 4 *p.* 294: Τῶν δὲ Γερμανῶν, ὡς εἶπον, οἱ μὲν προσάρκτιοι παροικοῦσι τῷ ὠκεανῷ, γνωρίζονται δ' ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχὴν μέχρι τοῦ Ἄλβιος. τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι Σούγαμβροί τε και Κίμβροι. 4, 8 *p.* 312: Τοιαύτη μὲν ἡ ἐκτὸς Ἴστρου πᾶσα ἡ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Τανάιδος ποταμοῦ μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάττης καὶ τῆς Μαιώτιδος. 17, 3, 24 *p.* 839: Τριῶν δὲ ἠπείρων οὐσῶν τὴν μὲν Εὐρώπην σχεδόν τι πᾶσαν ἔχουσι πλὴν τῆς ἔξω τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Τανάιδος παρωκεανιτῶν. *Nicol. Damasc.* περὶ τῆς Καίσαρος ἀγωγῆς 1 *p.* 93 *Dind.*: Ὁπόσοι ἐντὸς Ῥήνου ποταμοῦ κατοικοῦσιν. *Propert.* 5, 10, 41 *sq.*: Virdomari, genus hic Rheno (*nach d'Arbois de Jubainville hieß Virdomaros' vater warscheinlich* Renŏ-gĕnŏs '*son des Rheinstroms*' *und V. selbst war* Rēno-geni-c-no-s) iactabat ab ipso, | nobilis e tectis fundere gaesa rotis (*cf. Claudian. de bello Pollent.* 81: Patrii numen iuraverat Histri). *Vitruv.* 8, 2, 6: Gallia Rhodanus, Celtica Rhenus, citra Alpes Timavus et Padus. *Dionys. Hal.* 14, 1, 2: Σχίζεται μέση (ἡ Κελτικὴ) ποταμῷ Ῥήνῳ, μεγίστῳ μετὰ τὸν Ἴστρον εἶναι δοκοῦντι τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν. καλεῖται δ' ἡ μὲν ἐπὶ τάδε τοῦ Ῥήνου Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶν ὁμοροῦσα Γερμανία, μέχρι δρυμοῦ Ἑρκυνίου καὶ τῶν Ῥιπαίων ὀρῶν καθήκουσα· ἡ δ' ἐπὶ θάτερα τὰ πρὸς μεσημβρίαν βλέποντα μέχρι Πυρρήνης ὄρους, ἡ τὸν Γαλατικὸν κόλπον περιλαμβάνουσα, Γαλατία τῆς θαλάττης ἐπώνυμος. *Ovid. met.* 2, 258: Hesperiosque amnes, Rhēnum Rhodanumque Padumque. *trist.* 4, 2, 42: Decolor ipse suo sanguine Rhēnus erat. *ex Ponto* 3, 4, 88: Alter enim de te, Rhēne, triumphus adest. 107 *sq.*: Squalidus inmissos fracta sub harundine crines | Rhēnus et infectas sanguine porgat aquas. *fast.* 1, 285 *sq.*: Pax erit, et vestri, Germanice, causa triumphi, | tradiderat famulas iam tibi Rhēnus aquas. 4, 571: Nunc adit Hesperios, Rhēnum Rhodanumque Padumque. *Liv. epit.* 137: Civitates Germaniae cis Rhenum et trans Rhenum positae oppugnantur a Druso. 138: Cherusci, Tencteri, Chatti aliaeque Germanorum trans Rhenum gentes subactae a Druso referuntur. 139: Bellum adversus Transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. 140: Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates gestum a Druso refertur. *Vell.* 2, 8, 3: Cimbri et Teutoni transcendere Rhenum. 106, 2: Ad quadringentesimum miliarium a Rheno usque ad flumen Albim, qui Semnonum Hermundurorumque fines praeterfluit, Romanus cum signis perductus exercitus. 119, 4: (Vala Numonius) spoliatum equite peditem relinquens fuga cum alis Rhenum petere ingressus est. 120, 1: (Caesar) ultro Rhenum cum exercitu transgreditur. 3: Vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit. *Val. Max.* 5, 5, 3: Alpes Rhenumque transgressus (Tiberius). *Mela* 2, 5, 74: Gallia Lemanno lacu et Cebennicis montibus in duo latera divisa, atque altero Tuscum pelagus adtingens, altero Oceanum, hic a Varo, illic a Rheno ad Pyrenaeum usque permittitur. 79: Rhodanus non longe ab Histri Rhenique fontibus surgit. 3, 2, 16: Tunc ad septentriones conversa (Gallia) iterum longo rectoque tractu ad ripas Rheni amnis expanditur. 20: Namque a Pyrenaeo ad Garunnam Aquitani, ab eo ad Sequanam Celtae, inde ad Rhenum pertinent Belgae. 24: Rhenus Alpibus decidens prope a capite duos lacus efficit Venetum et Acronum. Mox diu solidus et certo alveo lapsus haud procul a mari huc et illuc dispergitur, sed ad sinistram amnis etiam num et donec effluat Rhenus, ad dextram primo angustus et sui similis,

post ripis longe ac late recedentibus iam non amnis, sed ingens lacus ubi campos inplevit Flevo dicitur, eiusdemque nominis insulam amplexus fit iterum artior iterumque fluvius emittitur. 3, 30: In Rhenum Moenis et Lupia. 6,50: Ceterum ut adhuc habuimus inter septentrionem occidentemque proiecta grandi angulo Rheni ostia prospicit (Britannia). *Pers.* 6, 46 *sq.:* Iam lutea gausapa captis | essedaque ingentesque locat Caesonia Rhēnos (= *Rheni fluvii simulacra*). *Petron. sat.* 122 *v.* 159—162: Sed vulnere cogor, | pulsus ab urbe mea, dum Rhēnum sanguine tinguo, | dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes | Alpibus excludo, vincendo certior exul. *Seneca de brev. vitae* 4, 5: Dum ultra Rhenum et Euphraten et Danuvium terminos movet. *de benef.* 3, 29, 4: Adspice Rhenum, adspice Euphraten, omnes denique inclutos amnes. *nat. quaest.* 1 *prol.* 8: Rhenus Germaniae modum faciat. 3, 27, 8: Flumina vero suapte natura vasta et tempestatibus rapta alveos relinquunt. Quid tu Rhodanum, quid putas Rhenum atque Danuvium, quibus torrens et in canali suo cursus est, cum superfusi novas sibi fecerunt ripas ac scissa humo simul excessere alveo? (9) Quanta cum praecipitatione volvuntur, ubi per campestria fluens Rhenus ne spatio quidem languidus, sed latissimas velut per angustum aquas inplet? 4, 2, 20: Nec Rhenus nec Rhodanus nec Ister subiacent caelo, aestate proveniunt: et illis in septemtrionibus altissimae iugiter sunt nives. 6, 7, 1: Hinc Nilus per aestatem ingentes aquas invehit, hinc, qui medius inter pacata et hostilia fluit, Danuvius ac Rhenus, alter Sarmaticos inpetus cohibens et Europam Asiamque disterminans, alter Germanos, avidam gentem belli, repellens. *Herc.* 1331: Rhenus ferox. *Med.* 377: Albin Persae Rhenumque bibunt. *Anth. Lat.* 421 *R.:* Euphrates ortus, Rēnus secluserat Arctos: | Oceanus medium venit in imperium. 425: Opponis frustra rapidum, Germania, Rēnum; | Eufrates prodest nil tibi, Parthe fugax. *Lucan.* 1, 371: Fregit et arctoo spumantem vertice Rhēnum. 464 *sq.:* Rhēnique feroces | deseritis ripas et apertum gentibus orbem. 481: Hunc inter Rhēnum populos Alpesque iacentes. 2, 52: Indomitum Rhēni caput. (*Dazu Comm. Us.:* Quoniam Gallos numquam eiecerant sede eos qui colunt caput Reni.) 309 *sq.:* Me barbara telis | Rheni turba petat. 570—572: Rhēni gelidis quod fugit ab undis | Oceanumque vocans incerti stagna profundi | territa quaesitis ostendit terga Britannis? 3, 76 *sq.:* Ut vincula Rhēno | Oceanoque daret. 4, 116 *sq.:* Hos campos Rhēnus (*dazu Comm. Us.:* Galliae fluvius) inundet, | hos Rhodanus. 696 *sq.:* Nec Rhēni miles in undis | exploratus erat. 5, 267 *sq.:* Terris fudisse cruorem | quid iuvat arctois Rhodano Rhēnoque subactis (*dazu Comm. Us.:* ἀντὶ τοῦ Gallis)? 289 *sq.:* Rhēni mihi Caesar in undis | dux erat, hic socius. 7, 433: Libertas ultra Tigrim Rhēnumque recessit. 8, 424 *sq.:* Arctoum Dacis Rhēnique catervis | imperii nudare latus. 10, 130 *sq.:* Ut nullis Caesar Rhēni se dicat in arvis | tam rutilas vidisse comas. *Plin. n. h.* 3, 135: Raetorum Vennonenses Sarunetesque ortus Rheni amnis accolunt. 4, 100: Proximi autem Rheno Istiaeones, quorum pars Sicambri. 101: In Rheno autem ipso, prope C in longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannenefatium, et aliae Frisiorum, Chaucorum, Frisiavorum, Sturiorum, Marsaciorum quae sternuntur inter Helinium ac Flevum. Ita appellantur ostia in quae effusus Rhenus a septentrione in lacus, ab occidente in amnem Mosam se spargit, medio inter haec ore modicum nomini suo custodiens alveum. 105: Universam oram |XVIII|L Agrippa, Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum atque Oceanum ac montes Cebennam et Iures, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem CCCCXX, latitudinem CCCXVIII computavit. 106: Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones, in Ubis colonia Agrippinensis, Guberni, Batavi et quos in insulis diximus Rheni. 109: Maria circa oram ad Rhenum septentrionalis Oceanus, inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter eum et Pyrenaeum Gallicus. 122: Certior mensura ac longior ad occasum solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem Alpibus dirigitur, |XII| XLIII. 9, 44: Fiunt et in quibusdam amnibus haut minores, silurus in Nilo, esox in Rheno, attilus in Pado. 12, 98: Quin et in nostro orbe seritur, extremoque in margine imperii, qua Rhenus adluit, vidi in alvariis apium satam. 15, 103: Principatus duracinis quae Pliniana (cerasa) Campania appellat, in Bel-

gica vero Lusitanis, in ripis etiam Rheni. 19, 8: Cadurci, Caleti, Ruteni, Bituriges ultumique hominum existimati Morini, immo vero Galliae universae vela texunt, iam quidem et Transrhenani hostes, nec pulchriorem aliam vestem eorum feminae novere. 90: Gelduba appellatur castellum Rheno inpositum, ubi generositas praecipua, ex quo apparet frigidis locis convenire. 25, 20: In Germania trans Rhenum castris a Germanico Caesare promotis maritimo tractu fons erat aquae dulcis solus, qua pota intra biennium dentes deciderent compagesque in genibus solverentur. Stomacacen medici vocabant et scelotyrben ea mala. 31, 20: Sunt et Mattiaci in Germania fontes calidi trans Rhenum, quorum haustus triduo fervet, circa margines vero pumicem faciunt aquae. *Stat. silv.* 1, 1, 6 *sq.:* Qualem modo frena tenentem | Rhēnus et attoniti vidit domus ardua Daci. 50 *sq.:* Vacuae pro caespite terrae | aerea captivi crinem terit ungula Rhēni. 79: Proelia Rhēni. 4, 89: Arctoas acies Rhēnumque rebellem. 2,5,28: Ab litore Rhēni. 4, 4, 62: Aut Rhēni populos aut nigrae litora Thules. 5, 1, 90: Quid Rhēni vexilla ferant. 128 *sq.:* Pallida Rhēni | frigora. 2, 133 *sq.:* Arctoosne amnes et Rhēni fracta natabis | flumina. *Theb.* 1, 19: Bisque iugo Rhēnum, bis adactum legibus Histrum. *Ioseph. b. Iud.* 2,16,4,377: Ῥῆνον τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι. *Martial.* 2,2,3: Nobilius (nomen) domito tribuit Germania Rhēno. 4,11,7 *sq.:* An tibi promisit Rhēnus quod non dedit illi | Nilus, et arctois plus licuisset aquis? 5, 37, 7 *sq.:* Quae crine vicit Baetici gregis vellus | Rhēnique nodos aureamque nitellam. 7, 7, 3: Fractusque cornu iam ter improbo Rhēnus. 8, 11, 1: Pervenisse tuam iam te scit Rhēnus in urbem. 9,1,3 *sq.:* Dum grande famuli nomen asseret Rhēni | Germanicarum magna lux kalendarum. 6, 1: Tibi, summe Rhēni domitor et parens orbis. 35, 4: Rhēnānam numeras Sarmaticamque manum. 10, 7, 1: Nympharumque pater amniumque, Rhēne. 11, 96, 1: Marcia, non Rhēnus, salit hic, Germane. 14, 170, 1 *sq.:* Haec illi sine sorte datur, cui nomina Rhēnus | vera dedit. *Silius* 1, 594: Iamque volans Rhēnum Rhodanumque in nubila tollit. 3, 599: Compescet ripis (remis *Schrader*) Rhēnum. *Tac. G.* 1: Germania omnis a Gallis Raetisque et Pannoniis Rheno ac Danuvio fluminibus, a Sarmatis Dacisque mutuo metu aut montibus separatur . . . Rhenus, Raeticarum Alpium in accesso ac praecipiti vertice ortus, modico flexu in occidentem versus septentrionali Oceano miscetur. 2: Qui primi Rhenum transgressi Gallos expulerint. 3: Asciburgiumque, quod in ripa Rheni situm hodieque incolatur. 28: Igitur inter Hercyniam silvam Rhenumque et Moenum amnes Helvetii, ulteriora Boii, Gallica utraque gens, tenuere. . . . Ipsam Rheni ripam haut dubie Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes . . . (Ubii) transgressi olim et experimento fidei super ipsam Rheni ripam collocati. 29: Batavi non multum ex ripa, sed insulam Rheni amnis colunt . . . Protulit enim magnitudo populi Romani ultra Rhenum ultraque veteres terminos imperii reverentiam. . . . . Non numeraverim inter Germaniae populos, quamquam trans Rhenum Danuviumque consederint, eos qui Decumathes agros exercent. 32: Proximi Chattis certum iam alveo Rhenum quique terminus esse sufficiat Usipi ac Tencteri colunt. 34: Utraeque nationes (Frisi) usque ad Oceanum Rheno praetexuntur ambiuntque inmensos insuper lacus et Romanis classibus navigatos. 41: Ut quomodo paulo ante Rhenum, sic nunc Danuvium sequar. *h.* 1, 51: Nec deerat pars Galliarum, quae Rhenum accolit. 2, 17: Batavos Transrhenanosque. 32: Quoniam Galliae tumeant et deserere Rheni ripam inrupturis tam infestis nationibus non conducat. 4, 12: Batavi, donec trans Rhenum agebant, pars Chattorum, seditione domestica pulsi extrema Gallicae orae vacua cultoribus simulque insulam iuxta situm occupavere, quam mare Oceanus a fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit. . . . Rhenum perrumpere. 15: Accitis Frisiis (Transrhenana gens est). 16: Haud procul a flumine Rheno. 22: Civilis medium agmen cum robore Batavorum obtinens utramque Rheni ripam. 23: Batavi Transrhenanique. 26: Rhenus incognita illi caelo siccitate vix navium patiens. 28: Transrhenanos. 55: Tutor ripae Rheni a Vitellio praefectus. 59: Apud superiorem Rheni ripam. 63: Transrhenanis gentibus invisa civitas. 64: Tencteri, Rheno discreta gens. 73: Rhenum insedimus . . . Civili Batavisque et Transrhenanis gentibus creditis. 76: Opperiendas Transrhenanorum gentes. 5, 14: Addiderat Civilis obliquam

in Rhenum molem, cuius obiectu revolutus amnis adiacentibus superfunderetur. Ea loci forma, incertis vadis subdola et nobis adversa: quippe miles Romanus armis gravis et nandi pavidus, Germanos fluminibus suetos levitas armorum et proceritas corporum attollit. 16: Batavi Cugernique in dextro, laeva ac propriora flumini Transrhenani tenuere. 17: Rhenum et Germaniae deos in adspectu. 18: E mole, quam eductam in Rhenum rettulimus, Bructerorum cuneus tranatavit. . . . Pulsique Germani Rhenum fuga petebant. 19: Diruit molem a Druso Germanico factam Rhenumque prono alveo in Galliam ruentem, disiectis quae morabantur, effudit. Sic velut abacto amne tenuis alveus insulam inter Germanosque continentium terrarum speciem fecerat. Transiere Rhenum Tutor quoque et Classicus et centum tredecim Treverorum senatores. 23: Spatium velut aequoris electum, quo Mosae fluminis os amnem Rhenum Oceano adfundit . . . Civilis nihil ultra ausus trans Rhenum concessit. 24: Satis peccavisse, quod totiens Rhenum transcenderint. 25: Concussa Transrhenanorum fide inter Batavos quoque sermones orti. *a.* 1, 3: Germanicum Druso ortum octo apud Rhenum legionibus inposuit. 31: Duo apud ripam Rheni exercitus erant. 32: Convulsos laniatosque et partim exanimos ante vallum aut in amnem Rhenum proiciunt. 45: Caesar arma, classem, socios demittere Rheno parat. 56: Germanicus quattuor legiones, quinque auxiliarium milia et tumultuarias catervas Germanorum cis Rhenum colentium Caecinae tradit . . . Caesar incenso Mattio (id genti caput) aperta populatus vertit ad Rhenum. 59: Germanos numquam satis excusaturos, quod inter Albim et Rhenum virgas et secures et togam viderint. 63: Pars equitum litore Oceani petere Rhenum iussa. 67: Illa eruptione ad Rhenum perveniri. 69: Ni Agrippina inpositum Rheno pontem solvi prohibuisset. 2, 6: Rhenus uno alveo continuus aut modicas insulas circumveniens apud principium agri Batavi velut in duos amnes dividitur, servatque nomen et violentiam cursus, qua Germaniam praevehitur, donec Oceano misceatur: ad Gallicam ripam latior et placidior adfluens (verso cognomento Vahalem accolae dicunt), mox id quoque vocabulum mutat Mosa flumine eiusque inmenso ore eundem in Oceanum effunditur. 7: Cuncta inter castellum Alisonem ac Rhenum novis limitibus aggeribusque permunita. 14: Propiorem iam Albim quam Rhenum. 22: Debellatis inter Rhenum Albimque nationibus exercitum Tiberii Caesaris ea monimenta Marti et Iovi et Augusto sacravisse. 83: Arcus *(ehrenbogen für Germanicus, † 19 p. Chr.)* additi Romae et apud ripam Rheni et in monte Suriae Amano, cum inscriptione rerum gestarum ac mortem ob rem publicam obisse. 4, 5: Praecipuum robur Rhenum iuxta, commune in Germanos Gallosque subsidium, octo legiones erant. 72: Frisii, Transrhenanus populus. 73: Utrumque exercitum Rheno devectum Frisiis intulit. 11, 19: Claudius adeo novam in Germanias vim prohibuit, ut referri praesidia cis Rhenum iuberet. 20: Inter Mosam Rhenumque trium et viginti milium spatio fossam perduxit, qua incerta Oceani vitarentur. 12, 27: Ac forte acciderat, ut eam gentem (Ubiorum) Rhenum transgressam avus Agrippa in fidem acciperet. 13, 53: Ille (Paulinus Pompeius) inchoatum ante tres et sexaginta annos a Druso aggerem coercendo Rheno absolvit, Vetus Mosellam atque Ararim facta inter utrumque fossa conectere parabat, ut copiae per mare, dein Rhodano et Arare subvectae per eam fossam, mox fluvio Mosella in Rhenum, exim Oceanum decurrerent, sublatisque itineris difficultatibus navigibilia inter se occidentis septentrionisque litora fierent. 56: Avitus scripto ad Curtilium Manciam superioris exercitus legatum, ut Rhenum transgressus arma a tergo ostenderet, ipse legiones in agrum Tencterum induxit. *Plin. paneg.* 14: Rhenumque et Euphraten admirationis tuae societate coniungeres. 63: Tamquam Danubio Rhenoque dirimare. 82: Nec deformitate ista saltem flumina carebant; atque etiam Danubius ac Rhenus tantum illud nostri dedecoris vehere gaudebant. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 2: Qui (Helvetii) Rhodanum inter et Rhenum siti. 8: Perpetua trans Rhenum fuga latuit. (9) Nec Rhenus ergo immunis. 14: Hic vero iam Caesar ultro Mosellam navali ponte transgreditur ipsumque Rhenum et Hercynis hostem quaerit in silvis; sed in latus ac paludis genus omne diffugerat. Tantum pavoris incussit intra ripam subito Romanus visus. (15) Nec semel Rhenus, set iterum quoque et quidem ponte facto penetratus est. Maior

aliquanto trepidatio. Quippe cum Rhenum suum hic ponte quasi iugo captum viderent, fuga rursus in silvas et paludes, et, quod acerbissimum Caesari fuit, non fuere qui vincerentur. 2, 13 (4, 2), 88: Hic erat Rhenus et Rhodanus et ex auro captivus Oceanus. 30 (4, 12), 22: C. Caesarem bis transvectum ponte Rhenum quaesisse bellum. 26: In Rheni quidem ripa quinquaginta amplius castella direxit. 34 (4, 12), 61: Intra Rhenum atque Danuvium. *Dionys. perieg.* 295—297: *Ἄλπιος ἀρχῇ, | τῆς διὰ μεσσαπίης κατασύρεται ὕδατα Ῥήνου | ἐστάτιον ποτὶ χεῦμα βορειάδος ἀμφιτρίτης. | Ῥήνῳ δ' ἑξείης ἐπιτέλλεται ἱερὸς Ἴστρος.* 566: *Δισσαὶ νῆσαι ἔασι Βρετανίδες, ἀντία Ῥήνου.* *Suet. Iul.* 25: Omnem Galliam, quae saltu Pyrenaeo Alpibusque et monte Gebenna, fluminibus Rheno ac Rhodano continetur, in provinciae formam redegit. . . . Germanos, qui trans Rhenum incolunt, primus Romanorum ponte fabricato adgressus. *Aug.* 21: Suebos et Sigambros dedentis se traduxit in Galliam atque in proximis Rheno agris conlocavit. 25: Ad tutelam ripae Rheni fluminis. *Tib.* 9: Germanico (bello) quadraginta milia dediticiorum traiecit in Galliam iuxtaque ripam Rheni sedibus adsignatis conlocavit. 18: Traiecturus Rhenum, commeatum omnem ad certam formulam adstrictum non ante transmisit, quam consistens apud ripam explorasset vehiculorum onera, nequa deportarentur nisi concessa aut necessaria. Trans Rhenum vero eum vitae ordinem tenuit, ut sedens in caespite nudo cibum caperet, saepe sine tentorio pernoctaret. . . . *Calig.* 45: Paucos de custodia Germanos traici occulique trans Rhenum iussit. 51: Cum trans Rhenum inter angustias densumque agmen iter essedo faceret. *Claud.* 1: Transque Rhenum fossas novi et immensi operis effecit, quae nunc adhuc Drusinae vocantur. *Domit.* 6: Rhenus transituras ad Antonium copias barbarorum inhibuisset. *Plut. Caes.* 19: *Γενομένης δὲ λαμπρᾶς τροπῆς αὐτῶν ἐπὶ σταδίους τετρακοσίους ἄχρι τοῦ Ῥήνου διώξας κατέπλησε τοῦτο πᾶν νεκρῶν τὸ πεδίον καὶ λαφύρων. Ἀριόβιστος δὲ φθάσας μετ' ὀλίγων διεπέρασε τὸν Ῥῆνον.* 22: *Δύο Γερμανικῶν ἐθνῶν μεγάλων ἐπὶ κατακτήσει γῆς ἄρτι τὸν Ῥῆνον διαβεβηκότων. . . . Ὁ Καῖσαρ, ἄλλως δὲ δόξης ἐφιέμενος καὶ τοῦ πρῶτος ἀνθρώπων στρατῷ διαβῆναι τὸν Ῥῆνον, ἐγεφύρου πλάτος τε πολὺν ὄντα καὶ κατ' ἐκεῖνο τοῦ πόρου μάλιστα πλημμυροῦντα καὶ τραχὺν καὶ ῥοώδη καὶ τοῖς καταφερομένοις στελέχεσι καὶ ξύλοις πληγὰς καὶ σπαραγμοὺς ἐνδιδόντα κατὰ τῶν ἐρειδόντων τὴν γέφυραν. ἀλλὰ ταῦτα προβόλως ξύλων μεγάλων διὰ τοῦ πόρου καταπεπηγότων ἀναδεχόμενος καὶ χαλινώσας τὸ προσπῖπτον ῥεῦμα τῷ ζεύγματι, πίστεως πάσης θέαμα κρεῖττον ἐπεδείξατο τὴν γέφυραν ἡμέραις δέκα συντελεσθεῖσαν.* *Otho* 12: *Εἰσὶ δὲ Γερμανῶν ἱππεῖς ἄριστοι, νῆσον οἰκοῦντες ὑπὸ τοῦ Ῥήνου περιρρεομένην.* *Iuven.* 8, 169 *sq.*: Armeniae Syriaeque tuendis | amnibus et Rheno atque Histro. (*Dazu schol.*: Armeniam Tigris proluit, Euphrates Parthos, Hister Sarmatas et Ponto influit, Rhenus inter Alamanniam et Gallos Oceano influit.) *Ps.-Aristoteles περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων* 168 *p.* 846ᵇ 29: *Ῥῆνος καὶ Ἴστρος οἱ ποταμοὶ ὑπ' ἄρκτον ῥέουσιν, ὁ μὲν Γερμανούς, ὁ δὲ Παίονας παραμείβων· καὶ θέρους μὲν ναυσίπορον ἔχουσι τὸ ῥεῖθρον, τοῦ δὲ χειμῶνος παγέντες ὑπὸ κρύους ἐν πεδίου σχήματι καθιππεύονται.* *Ptol.* 2, 9, 1: *Ῥήνου ποταμοῦ τὸ δυσμικὸν στόμα κϛ΄ L΄΄ δ΄΄ νγ΄ γ΄΄, τὸ μέσον στόμα τοῦ ποταμοῦ κζ΄ νγ΄΄ ϛ΄΄, τὸ ἀνατολικὸν στόμα τοῦ ποταμοῦ κζ΄ γ΄΄ νδ΄.* 2: *Ἡ δ' ἀπ' ἀνατολῶν πλευρὰ περιορίζεται τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ παρὰ τὴν Μεγάλην Γερμανίαν, οὗ ἡ μὲν κεφαλὴ ἐπέχει μοίρας κθ΄ γ΄΄ μϛ΄, τὸ δὲ κατὰ τὴν τοῦ Ὀβρίνκου ποταμοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτροπὴν μοίρας κη΄ ν΄, καὶ ἔτι τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ὄρει, ὃ καλεῖται Ἀδούλας ὄρος κθ΄ L΄΄ με΄ δ΄΄ Ἰουρασσὸς ὄρος κϛ΄ δ΄΄ μζ΄.* 8: *Τῆς δὲ παρὰ τὸν Ῥῆνον χώρας ἡ μὲν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τοῦ Ὀβρίγκα ποταμοῦ καλεῖται Γερμανία ἡ κάτω, ἐν ᾗ πόλεις ἀπὸ δυσμῶν τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ, τῶν μὲν Βαταυῶν μεσόγειος Βαταυόδουρον . . .* 10: *Καὶ μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῖς (Λόγγοσιν) ὄρος, ὃ καλεῖται Ἰουρασσός, Ἐλουίτιοι μὲν παρὰ τὸν Ῥῆνον ποταμόν.* 11, 1: *Τῆς Γερμανίας τὴν μὲν δυσμικὴν πλευρὰν ἀφορίζει ὁ Ῥῆνος ποταμός, τὴν δὲ ἀρκτικὴν ὁ Γερμανικὸς ὠκεανός, ἧς ἡ περιγραφὴ ἔχει οὕτως. μετὰ τὰς τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ ἐκβολὰς . . .* 6: *Κατέχουσι δὲ τῆς Γερμανίας τὰ μὲν παρὰ τὸν Ῥῆνον ποταμὸν ἀρχομένοις ἀπ' ἄρκτων οἵ τε Βρούκτεροι οἱ μικροὶ καὶ οἱ Σύγαμβροι, ὑφ' οὓς οἱ Σύηβοι οἱ Λαγγοβάρδοι· εἶτα Τέγκεροι καὶ Ἰγκρίωνες μεταξὺ τοῦ τε Ῥήνου καὶ τῶν Ἀβνοβαίων ὀρέων.* 12, 1: *Τῆς Ῥαιτίας καὶ Οὐινδελικίας ἡ μὲν δυσμικὴ πλευρὰ ὁρίζεται τῷ τε Ἀδούλᾳ ὄρει καὶ τῷ μεταξὺ τῶν κεφα-*

λων τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ. 3: Πρὸς δὲ τῇ κεφαλῇ τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ Ταξγαίτιον κθ″γ″ μϛ′δ″, Βριγάντιον λ′μϛ′ *(Ptol. hielt den Bodensee für die Rheinquelle).* 8, 6, 2: Περιορίζεται δὲ ὁ πίναξ . . . ἀπὸ δὲ δυσμῶν τῇ διὰ Ῥήνου ποταμοῦ Γαλλίᾳ τῇ Βελγικῇ. *Appian. prooem.* 3: Κελτῶν ὅσα ἔθνη τὰ μὲν ἐς τήνδε τὴν θάλασσαν, τὰ δὲ ἐς τὸν βόρειον ὠκεανὸν ἀφορᾷ, τὰ δὲ παρὰ 10 Ῥῆνον ποταμὸν ᾤκηται. 4: Ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ποταμοὶ δύο, Ῥῆνός τε καὶ Ἴστρος, μάλιστα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὁρίζουσι, καὶ τούτων Ῥῆνος μὲν ἐς τὸν βόρειον ὠκεανόν, Ἴστρος δὲ ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον καταδιδοῖ. περάσαντες δέ πῃ καὶ τούσδε Κελτῶν τῶν ὑπὲρ Ῥῆνον ἄρχουσιν ἐνίων, καὶ Γετῶν τῶν ὑπὲρ Ἴστρον, οὓς Δακοὺς καλοῦσιν. *Gall.* 1, 5: Ἐπέρασε καὶ τὸν Ῥῆνον πρῶτος Ῥωμαίων ὁ Καῖσαρ. 2 *(nach Fabius Pictor):* Ἀνίστα-20 ται μοῖρα Κελτῶν τῶν ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ἱκανὴ κατὰ ζήτησιν ἑτέρας γῆς. 16: Ἀριόουιστος Γερμανῶν βασιλεὺς τῶν ὑπὲρ Ῥῆνον. *b. c.* 2, 32: Ἀπὸ Κελτῶν τὸν ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον τὰ ὄρη τὰ Ἄλπεια διελθών. 3, 97: Τόν τε Ῥῆνον περᾶσαι καὶ τὰ ἀγριώτερα τῶν βαρβάρων ὑπερελθεῖν. *Pausan.* 4, 34, 1: Τὸ δὲ αὐτὸ ἐς Ῥῆνόν τε καὶ ἐς τὸν Μαίανδρον ποιοῦσιν οἱ ἰχθῦς. 2: Θηρία δὲ ἐς ὄλεθρον ἀνθρώπων οὐ πεφύκασιν οἱ Ἑλλήνων ποταμοὶ φέ-30 ρειν, καθάπερ γε Ἰνδὸς καὶ Νεῖλος ὁ Αἰγύπτιος, ἔτι δὲ Ῥῆνος καὶ Ἴστρος Εὐφράτης τε καὶ Φᾶσις. 8, 28, 2: Ἴστρον μέν γε καὶ Ῥῆνον, ἔτι δὲ Ὕπανίν τε καὶ Βορυσθένην καὶ ὅσων ἄλλων ἐν ὥρᾳ χειμῶνος τὰ ῥεύματα πήγνυται. *Arrian. anab.* 5, 7, 2: Εἰ δὲ δὴ πλοίοις ἐζεύχθη ὁ πόρος, πότερα ξυνδεθεῖσαι αἱ νῆες σχοίνοις καὶ κατὰ στοῖχον ὁρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεῦγμα ἀπήρκεσαν, ὡς λέγει Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασεὺς ζευχθῆναι τὸν Ἑλλήσποντον, 40 ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ ζεῦγμα ποιεῖται καὶ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ, καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα, ὁσάκις κατέλαβεν αὐτοὺς ἀνάγκη, ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ξυμβαλεῖν. *Clemens Alexandr. paedag.* 3, 3 *p.* 267 *Pott.:* Μάρτυρας ἐπιδείξονται σαφεῖς τὸν Ῥῆνον ὁ Γερμανός, ὁ Σκύθης τὴν ἅμαξαν. *Ampelius* 6, 11: Rhenus in Germania. *Philostrat. (II.) vit. Apoll. Tyan.* 8: Περὶ Σκύθας ἢ Κελτούς, 50 οἳ ποταμὸν Ἴστρον ἢ Ῥῆνον οἰκοῦσι, πόλις ᾤκισται μείων οὐδὲν Ἐφέσου τῆς ἐν Ἰωνίᾳ· ταύτην ὁρμητήριον βαρβάρων οὖσαν, οἳ μὴ ἀκροῶνταί σου, λοιμὸς μέν τις ἀπολεῖν ἔμελλεν, Ἀπολλώνιος δὲ ἰάσατο. *vit. soph.* 19: Ἡ δὲ ὑπὲρ Ἄλπεις τε καὶ Ῥῆνον ἀποδημία τοῦ ἀνδρός . . . Διὰ μὲν δὴ ταῦτα ἐπὶ Ῥῆνόν τε καὶ Κελτοὺς ἦλθεν. *Paulus Dig.* 21, 2, 11: Lucius Titius praedia in Germania trans Rhenum emit. *Porfyrion in Hor. a. p.* 18: Non dixit genere masculino 'Rhenus', sed neutro 'hoc Rhenum', quia est 'hoc flumen'. *serm.* 1, 10, 37: In describendo Rheno, qui recte luteus dicitur, quod et turbida semper aqua et limosis ripis sit, 10 quasi ab ipso poeta luteum fieri mala descriptione ostendit. *Dio* 38, 33, 6 *(a. 58 a. Chr.):* Οἱ δὲ οὐκ ἐθελήσαντες τὰ ὅπλα παραδοῦναι πρὸς τὸν Ῥῆνον ὡς καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν σφῶν γῆν ἐπανελθεῖν δυνάμενοι ὥρμησαν. 34, 2: Τὸν γὰρ Ῥῆνον πάλαι ποτὲ διαβάντες τῆς τε χώρας αὐτῶν τινα παρετέτμηντο καὶ αὐτοὺς ὑποτελεῖς ἐπεποίηντο ὁμήρους σφῶν ἔχοντες. 35, 1: Ἕτεροι τῶν Κελτῶν πολλοὶ οἱ μὲν διαβεβήκασιν ἤδη τὸν Ῥῆνον. 38, 20 50, 4: Ὁ δὲ Ἀριοούιστος μεθ' ἱππέων <πεντήκοντα> τήν τε χώραν παραχρῆμα ἐξέλιπε καὶ πρὸς τὸν Ῥῆνον [παραχρῆμα] ὁρμήσας ἐπεδιώχθη μέν, οὐ κατελήφθη δέ. (5) ἀλλ' ὁ μὲν ἐπὶ πλοίου προεξέφυγε, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν οἱ Ῥωμαῖοι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσβαίνοντες ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὑπολαβὼν ἀπήνεγκεν. 39, 1, 1 *(a. 57):* Οἱ γὰρ Βελγικοὶ τῷ τε Ῥήνῳ πολλοῖς καὶ συμμίκτοις γένεσι προσοικοῦντες καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν 30 κατὰ Βρεττανίαν καθήκοντες. 47, 1 *(a. 55):* Τέγκτηροί τε καὶ Οὐσιπέται, Κελτικὰ γένη, τὸ μέν τι καὶ πρὸς Σουήβων ἐκβιασθέντες, <τὸ> δὲ καὶ πρὸς τῶν Γαλατῶν ἐπικληθέντες τόν τε Ῥῆνον διέβησαν καὶ ἐς τὴν τῶν Τρηουίρων ἐνέβαλον. 48, 3: Οὐ γάρ που οὕτως οἱ πέραν τοῦ Ῥήνου τοὺς Ῥωμαίους ἐφοβοῦντο, ὥστε καὶ τὰ τοιαῦτα αὐτῶν ἀκούειν. 49, 1: Ὁ δὲ δὴ Ῥῆνος ἀναδίδωσι μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων τῶν Κελτικῶν, ὀλίγον ἔξω τῆς Ῥαιτίας, 40 προχωρῶν δὲ ἐπὶ δυσμῶν ἐν ἀριστερᾷ μὲν τήν τε Γαλατίαν καὶ τοὺς ἐποικοῦντας αὐτήν, ἐν δεξιᾷ δὲ τοὺς Κελτοὺς ἀποτέμνεται καὶ τελευτῶν ἐς τὸν ὠκεανὸν ἐμβάλλει. 50, 1: Ὁ οὖν Καῖσαρ τόν τε Ῥῆνον πρῶτος τότε Ῥωμαίων διέβη καὶ ἐς Βρεττανίαν μετὰ ταῦτα τοῦ τε Πομπηίου καὶ τοῦ Κράσσου ὑπατευόντων ἐπεραιώθη. 40, 32, 2 *(a. 53):* Ἔδοξε δ' οὖν καὶ αὖθις τὸν Ῥῆνον διαβεβηκέναι καὶ τῆς τε γεφύρας μόνα τὰ προσεχῆ τοῖς 50 βαρβάροις ἔλυσε καὶ φρούριον ἐπ' αὐτῆς ὡς καὶ ἀεὶ διαβησείων ᾠκοδόμησε. 44, 42, 4 *(a. 44):* Καὶ νῦν δεδούλωται μὲν Γαλατία ἡ τούς τε Ἄμβρωνας καὶ τοὺς Κίμβρους ἐφ' ἡμᾶς

ἀποστείλασα καὶ γεωργεῖται πᾶσα ὥσπερ αὐτὴ ἡ Ἰταλία, πλεῖται δὲ οὐ Ῥοδανὸς ἔτι μόνος οὐδ' Ἄραρις, ἀλλὰ καὶ Μόσας καὶ Λίγρος καὶ Ῥῆνος [αὐτὸς] καὶ ὠκεανὸς αὐτός. (5) ὧν γὰρ οὐδὲ τὰς ἐπικλήσεις ἀκούοντες ἐπιστεύομεν αὐτὰ εἶναι, ταῦθ' ἡμῖν προσκατείργασται ἐμβατὰ μὲν τὰ πρὶν ἄγνωστα, πλωτὰ δὲ τὰ πρὶν ἀδιερεύνητα ἀπό τε τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλογνωμοσύνης ποιήσας. 48, 49, 3 *(a. 37)*: Τοὺς γὰρ Γαλάτας αὐτὸν τοὺς νεωτερίσαντας προσπολεμούμενον, ὅτε περ καὶ τὸν Ῥῆνον δεύτερος δὴ Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμῳ διέβη. 50, 24, 4 *(a. 31)*: Ἀνάξιον δὲ καὶ ἡμῶν αὐτῶν τῶν τοὺς Γαλάτας κατεστραμμένων, τῶν τοὺς Παννονίους κεχειρωμένων, τῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου προκεχωρηκότων, τὸν Ῥῆνον διαβεβηκότων, ἐς Βρεττανίαν πεπεραιωμένων. 51, 21, 6 *(a. 29)*: Γάιος γὰρ Καρρίνας τούς τε Μορίνους καὶ ἄλλους τινὰς συνεπαναστάντας αὐτοῖς ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Σουήβους τὸν Ῥῆνον ἐπὶ πολέμῳ διαβάντας ἀπεώσατο· καὶ διὰ ταῦτα ἤγαγε μὲν καὶ ἐκεῖνος τὰ νικητήρια. 22, 6: Εἰσὶ δὲ οὗτοι (Σουῆβοι) μὲν Κελτοί, ἐκεῖνοι (Δακοί) δὲ δὴ Σκύθαι τρόπον τινά· καὶ οἱ μὲν πέραν τοῦ Ῥήνου, ὥς γε τἀκριβὲς εἰπεῖν, πολλοὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τοῦ τῶν Σουήβων ὀνόματος ἀντιποιοῦνται, οἱ δὲ ἐπ' ἀμφότερα τοῦ Ἴστρου νέμονται. 53, 12, 6 *(a. 27)*: Κελτῶν γάρ τινες, οὓς δὴ Γερμανοὺς καλοῦμεν, πᾶσαν τὴν πρὸς τῷ Ῥήνῳ Κελτικὴν κατασχόντες Γερμανίαν ὀνομάζεσθαι ἐποίησαν, τὴν μὲν ἄνω τὴν μετὰ τὰς τοῦ ποταμοῦ πηγάς *(Bodensee)*, τὴν δὲ κάτω τὴν μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ Βρεττανικοῦ οὖσαν. 54, 20, 4 *(a. 16)*: Σύγαμβροί τε γὰρ καὶ Οὐσιπέται καὶ Τέγκτηροι τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇ σφετέρᾳ τινὰς αὐτῶν συλλαβόντες ἀνεσταύρωσαν, (5) ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ῥῆνον διαβάντες τήν τε Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλατίαν ἐλεηλάτησαν. 32, 1 *(a. 12)*: (Δροῦσος) τοὺς Κελτοὺς τηρήσας τὸν Ῥῆνον διαβαίνοντας ἀνέκοψε. 2: Ἔς τε τὸν ὠκεανὸν διὰ τοῦ Ῥήνου καταπλεύσας τούς τε Φρισίους ᾠκειώσατο, καὶ ἐς τὴν Χαυκίδα διὰ τῆς λίμνης ἐμβαλὼν ἐκινδύνευσε, τῶν πλοίων ὑπὸ τῆς τοῦ ὠκεανοῦ παλιρροίας ἐπὶ τοῦ ξηροῦ γενομένων. 33, 1 *(a. 11)*: Ἅμα δὲ τῷ ἦρι πρὸς τὸν πόλεμον αὖθις ὥρμησε, καὶ τόν τε Ῥῆνον ἐπεραιώθη καὶ τοὺς Οὐσιπέτας κατεστρέψατο, τόν τε Λουπίαν ἔζευξε καὶ ἐς τὴν τῶν Συγάμβρων ἐνέβαλε, καὶ δι' αὐτῆς καὶ ἐς τὴν Χερουσκίδα προεχώρησε μέχρι τοῦ Οὐισούργου. 4: Ὥστε τὸν Δροῦσον ἀντικαταφρονήσαντα αὐτῶν ἐκεῖ τε ᾗ ὅ τε Λουπίας καὶ ὁ Ἐλίσων συμμίγνυνται φρούριόν τί σφισιν ἐπιτειχίσαι, καὶ ἕτερον ἐν Χάττοις παρ' αὐτῷ τῷ Ῥήνῳ. 55, 1, 4 *(a. 9)*: Παραχρῆμα γὰρ ἀπέβη, σπουδῇ τε ὑποστρέψαντος αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ νόσῳ τινί, πρὶν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν, τελευτήσαντος. 2, 3: Γερμανικός τε μετὰ τῶν παίδων ἐπονομασθείς, καὶ τιμὰς καὶ εἰκόνων καὶ ἀψῖδος κενοταφίου τε πρὸς αὐτῷ τῷ Ῥήνῳ λαβών. 6, 1 *(a. 8)*: Ὁ δὲ δὴ Τιβέριος τὸν Ῥῆνον διέβη. 10ª 3 *(a. 2 a. Chr.)*: Τότε δὲ πρός τε τὸν Ῥῆνον μετελθών, καὶ ἐκπεσόντας τινὰς Χερούσκων καταγαγεῖν δι' ἑτέρων ἐθελήσας, ἐδυστύχησε καὶ καταφρονῆσαί σφων καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐποίησεν. 24, 7 *(a. 5 p. Chr.)*: Ξένοι τε ἱππεῖς ἐπίλεκτοι, οἷς τὸ τῶν Βαταούων ἀπὸ τῆς Βαταούας τῆς ἐν τῷ Ῥήνῳ νήσου ὄνομα, ὅτι δὴ κράτιστοι ἱππεύειν εἰσί, κεῖται. 56, 18, 4 *(a. 10 p. Chr.)*: Πολλοὺς μὲν πρὸς τῷ Ῥήνῳ, πολλοὺς δὲ καὶ ἐν τῇ σφετέρᾳ τῶν Ῥωμαίων ὁρῶντες ὄντας, (5) δεξάμενοι δὲ τὸν Οὔαρον ὡς καὶ πάντα τὰ προστασσόμενά σφισι ποιήσοντες προήγαγον αὐτὸν πόρρω ἀπὸ τοῦ Ῥήνου ἔς τε τὴν Χερουσκίδα καὶ πρὸς τὸν Οὐίσουργον. *Zonaras* 10, 37 *(welcher das bei Dio 56, 22, 2 im cod. Venetus ausgefallene blatt einigermaßen ergänzt, a. 9 p. Chr.)*: Καὶ τὰ ἐρύματα πάντα κατέσχον οἱ βάρβαροι ἄτερ ἑνός, περὶ οὗ ἀσχοληθέντες οὔτε τὸν Ῥῆνον διέβησαν οὔτ' ἐς τὴν Γαλατίαν εἰσέβαλον. 24, 1 *(a. 11 p. Chr.)*: Τό τε πολέμιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν ἐτόλμησε. 25, 3: Οὐ πάνυ πόρρω τοῦ Ῥήνου προῆλθον. 59, 21, 3 *(a. 39 p. Chr.)*: Εὐθύς τε γὰρ ὀλίγον ὑπὲρ τοῦ Ῥήνου προχωρήσας ὑπέστρεψε. 60, 30, 6 *(a. 47)*: Διετάφρευσε δι' αὐτῶν πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Μόσου, σταδίους ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα, ἵνα μὴ οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ τοῦ ὠκεανοῦ πλημμυρίδι ἀναρρέοντες πελαγίζωσιν. 71, 3, 2 *(a. 172 p. Chr.)*: Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον *(östlich vom Rhein)* Κελτῶν μέχρι τῆς Ἰταλίας ἤλασαν. *Zonar.* 11, 19 *(ad a. 83 p. Chr.)*: Ληηλατήσας τινὰ τῶν πέραν Ῥήνου τῶν ἐνσπόνδων. *Liber generat.* p. 36, 4 **Frick**: Rhenus = 37, 3: Ῥῆνος. *Herodian.* 2, 9, 1: Διηγγέλλετο τὰ πραττόμενα ἔς τε Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ πᾶν τὸ ἐκεῖσε στρατιωτικόν, ὃ ταῖς ὄχθαις Ἴστρου τε καὶ Ῥήνου ἐπικείμενον, ἀπεῖργον τοὺς ἐκέκεινα βαρβάρους, φρουρεῖ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. 6, 7, 2: Ὅτι ἄρα Γερμανοὶ Ῥῆνον καὶ Ἴστρον διαβαίνοντες τὴν Ῥωμαίων πορθοῦσιν ἀρχὴν καὶ τὰ ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατόπεδα ἐπικείμενα πόλεις τε καὶ

κώμας πολλῇ δυνάμει κατατρέχουσιν. 6: Ἐπέστη ταῖς τοῦ Ῥήνου ὄχθαις, καὶ τὰ πρὸς τὸν Γερμανικὸν πόλεμον παρεσκευάζετο, τόν τε ποταμὸν ναυσὶ διελάμβανεν, ὧν πρὸς ἀλλήλας συνδεθεισῶν γεφυρωθέντα εὐμαρῆ τὴν διάβασιν τοῖς στρατιώταις παρέξειν ᾤετο. Μέγιστοι γὰρ δὴ οὗτοι ποταμῶν ὑπ' ἄρκτῳ ῥέουσι, Ῥῆνός τε καὶ Ἴστρος, ὃ μὲν Γερμανούς, ὃ δὲ Παίονας παραμείβων. *Nemesian. cyneg.* 67 *sq.*: Quae Rhēnum Tigrimque bibunt Ararisque remotum | principium Nilique vident in origine fontem. *Cl. Mamertini pan. Maximiano Aug. d. (a. 289)* 2: Ibo scilicet virtutis tuae vestigiis colligendis per totum Histri limitem perque omnem qua tendit Eufratem et ripas peragrabo Rheni et litus Oceani? *(letzteres geht auf die besatzungen an den beiden ufern des canals).* 7: Atqui Rhenum antea videbatur ipsa sic natura duxisse ut eo limite Romanae provinciae ab immanitate barbariae vindicarentur. Et quis umquam ante vos princeps non gratulatus est Gallias illo amne muniri? Quando non cum summo metu nostro Rheni alveum minuit diu serena tempestas? . . . Licet Rhenus arescat tenuique lapsu vix leves calculos perspicuo vado pellat, nullus inde metus est: quicquid ultra Rhenum prospicio, Romanum est. 6: Vobis Rhenus et Hister et Nilus et cum gemino Tigris Eufrate et uterque qua diem accipit et reddit Oceanus et, quicquid est inter ista terrarum et fluminum et litorum, tam facili sunt aequanimitate communia quam sibi gaudent esse communem oculi diem. *genethl. Maximiani* 7: Transrhenana victoria. 16: Transrhenanas expeditiones. *Eumenii oratio pro restaurandis scolis* 18: Nam quid ego alarum et cohortium castra percenseam toto Rheni et Histri et Eufratis limine restituta? 21: Convexa Rheni cornua. *Eumenii pan. Constantio Caes. d.* 2: A ponte Rheni usque ad Danuvii transitum Contiensem *(Günzburg)* deusta atque exhausta penitus Alamannia. 8: Quamquam illa regio divinis expeditionibus tuis, Caesar, vindicata atque purgata, quam obliquis meatibus Vahalis interfluit quamque divortio sui Rhenus amplectitur, paene, ut cum verbi periculo loquar, terra non est: ita penitus aquis inbuta permadnit, ut non solum qua manifeste palustris est cedat ad nisum et hauriat pressa vestigium, sed etiam ubi paulo videtur firmior pedum pulsu temptata quatiatur et sentire se procul mota pondus testetur. Ita, ut res est, subiacentibus innatat et suspensa late vacillat, ut merito quis dixerit excercendum fuisse tali solo militem ad navale certamen. Sed neque illae fraudes locorum nec quae plurima inerant perfugia silvarum barbaros tegere potuerunt quominus dicioni tuae divinitatis omnes sese dedere cogerentur et cum coniugibus ac liberis ceteroque examine necessitudinum ac rerum suarum ad loca olim deserta transirent, ut, quae fortasse ipsi quondam depraedando vastaverant, culta redderent serviendo. 13: Tu enim ipse, tu domine Maximiane, imperator aeterne, novo itineris compendio adventum divinitatis tuae accelerare dignatus repente Rheno institisti omnemque illum limitem non equestribus neque pedestribus copiis, sed praesentiae tuae terrore tutatus es. *Incerti pan. Maximiano et Constantino d.* 4: Multa ille Francorum milia, qui Bataviam aliasque cis Rhenum terras invaserant, interfecit depulit, cepit abduxit. 8: Hic, quod iam falso traditum de antiquis imperatoribus putabatur, Romana trans Rhenum signa primis barbaris gentibus intulit. *Incerti pan. Constantino Aug. d.* 6: Quid immanem ex diversis Germanorum populis multitudinem, quam duratus gelu Rhenus illexerat ut insulam, quam divortio sui idem amnis amplectitur, pedestri agmine ausa transmittere repente laxato flumine clauderetur et dimissis statim obsessa navigiis ita se dedere cogeretur, ut, quod difficilius est, sorte communi elegeret et ex aequo quos captivitati traderet, relatura cum reliquiis suis infamiam proditionis suorum. 11: Neque enim iam Rheni gurgitibus, sed nominis tui terrore munimur. Quamlibet ille aut arescat aestu aut resistat gelu, neutro hostis audebit uti vado. Nihil enim tam insuperabili vallo natura praecludit, quod non penetret audacia, cui aliqua conandi spes relinquatur. Ille est inexpugnabilis murus, quem extruit fama virtutis. Sciunt posse se Franci transire Rhenum, quos ad necem suam libenter admittas, sed nec victoriam possunt sperare nec veniam. Quid ipsos maneat, ex regum suorum cruciatibus metiuntur ideoque tantum abest, ut amnis illius transitum moliantur, magis ut coepto ponte desperent. Ubi nunc est illa ferocia? Ubi semper infida mobilitas? Iam ne procul quidem Rhenum audetis accolere et vix securi flumina

potiere perenni | nomine: tu fratrem famae securus adopta. | Dives aquis, dives Nymphis, largitor utrique | alveus extendet geminis divortia ripis | communesque vias diversa per ostia fundet. | Accedent vires, quas Francia quasque Chamaves | Germanique tremant: tunc verus habebere limes. | Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni, cumque unus de fonte fluas, dicere bicornis. *Ordo urb. nob.* 29 *sq.:* Trevericaeque urbis solium, quae proxima Rhēno | pacis ut in mediae gremio secura quiescit. 133 *sq.:* Nec enim mihi barbara Rhēni | ora nec arctoo domus est glacialis in Haemo. *Bissula* 4, 1: Bissula, trans gelidum stirpe et lare prosata Rhenum. 11 *sq.:* Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellam: | haec Rheno genitam praedicat, haec Latio. *epist.* 16, 2, 74—76: Apologos en misit tibi | ab usque Rhēni limite | Ausonius. *epigr.* 4, 7 *sq.:* Caede, fuga, flammis stratos periisse Suebos | nec Rhenum Gallis limitis esse loco. *gratiarum actio* 2, 7: Testis est uno pacatus in anno et Danuvii limes et Rheni. 18, 82: Galliam [veterem], insuperabilia Raetiae, Rheni inaccessa (accolas *codd.*), Sequanorum invia. *Libanius orat.* 3 *p.* 137 *ed. Lutet.:* *Ἔστι γένος Κελτικὸν ὑπὲρ Ῥῆνον ποταμὸν ἐπ' αὐτὸν ὠκεανὸν καθῆκον.* *Themistius orat.* 4 *p.* 68, 15 *Dind.:* *Ῥῆνόν τε ὁρᾶν γεφυρούμενον.* 10 *p.* 166, 23: *Εἶτα θηρίων μὲν τῶν ἀγριωτάτων, ἃ διείργει πρὸς ἡμᾶς οὐχ Ἴστρος οὐδὲ Ῥῆνος.* 13 *p.* 216, 19: *Καὶ πλείους τὸν Ῥῆνον περαιοῦσι νῦν τῶν πάλαι ληιζομένων.* *p.* 220, 28: *Ῥῆνος δὲ οὐ κωλύσει, οὐδὲ Τίγρης οὐδὲ Εὐφράτης.* 15 *p.* 243, 1: *Πρός τε τῷ Ῥήνῳ καὶ πρὸς τῷ Τίγρητι.* 18 *p.* 269, 6: *Ὁρμὴ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον.* *Symmach. laudatio in Gratianum (a. 369)* 9: Ecce iam Rhenus non despicit imperia, sed intersecat castella Romana. *laudat. in Valentinian.* 1 *(a. 369),* 14: Ipse supra inpacati Rheni semibarbaras ripas raptim vexilla constituens. 19: Adversum Reni feroces indigenas. 2 *(a. 370),* 1: Ille tamen ornatus insignior est, quem Rhenus meruit. quem limes accepit. 4: Scit bicornis iste vicinus succumbendum esse rostratis, ne ei necesse sit viam praebere vestigiis; cui possibile est fluenta contegere, ludus est navigare. Nec arduis locorum obicibus inpedimur: testis est haec ipsa ripa barbariae, cui altitudo nomen inposuit, imis summa cessisse. 9: Mitiora omnia visa sunt, quam fuerunt: Rhenus placidus, cum aestuaret, terra stabilis, cum dehisceret, ripa planior, cum tumeret. 20: Nam bracchiis utrinque Rhenus urgetur, ut in varios usus tutum praebeat commeatum. 23: Facilis adsertio est, cum Rheno teste nitamur; qui Alpinae nivis defluo liquore cumulatus, cum ripae utriusvis confinia cogeretur excedere, maluit ad victoris iura transire. . . . Nec Rhenus, ut ita dixerim, Romana pace gauderet, nisi amnem convenam velut obsidem tradidisset. 26: Rhenum numquam antehac temere navigatum tumentibus aquis itinera tuta portasse. Semitae in morem nexa navigia constrato desuper solo riparum extima momorderunt. 28: ** ⟨Rheni ab⟩ ortu in Oceani ostia riparum margines operum corona praetexit. Quis credat hoc quoque esse curatum, ne portibus indigeret? Nam qua regio Nemetensis extenditur, recessum fluminis murorum ambitus vindicavit parvo aditu nec satis libero, ut stationis exitus propugnaculis desuper protegatur. Habent sua quodammodo castra rostratae et intra conclave Rheni regia classis armatur. Fallit eminus intuentes theatrale consaeptum, qui cum videant per summa discurri, per ima nesciunt navigari. *epist.* 4, 28, 1 *(a. 395—402):* Ad viciniam Rheni. 23, 3: Ut tibi cottidie litterae meae in vicinia Rheni posito a nostro Albula deferantur. *Ambros. epist. cl. I epist.* 24, 8 *col.* 890 *B (a. 386):* Bauto fecisset, Transrhenanus genere. *Ammian.* 14, 10, 6 *(a. 354):* Ubi prope Rauracum ventum est ad supercilia fluminis Rheni, resistente multitudine Alamanna pontem suspendere navium conpage Romani vi nimia vetabantur ritu grandinis undique convolantibus telis, et cum id inpossibile videretur, imperator cogitationibus magnis attonitus, quid capesseret ambigebat. (7) Ecce autem ex improviso index quidam regionum gnarus advenit et mercede accepta vadosum locum nocte monstravit, unde superari potuit flumen. 15, 4, 2 *(a. 354):* Inter montium celsorum amfractus inmani pulsu Rhenus *** scopulos extenditur ** amnes adoptans, ut per cataractas inclinatione praecipiti funditur Nilus. Et navigari ab ortu poterat primigenio copiis exuberans propriis, ni ruenti curreret similis potius quam fluenti **. (3) Iamque absolutus altaque divortia riparum adradens lacum invadit rotundum et vastum, quem Brigantiam ac-

cola Raetus appellat, perque quadringenta et sexaginta stadia longum parique paene spatio late diffusum horrore silvarum squalentium inaccessum, (nisi qua vetus illa Romana virtus et sobria iter conposuit latum) barbaris et natura locorum et caeli inclementia refragante. (4) Hanc ergo paludem spumosis strependo verticibus amnis inrumpens et undarum quietem permeans pigram, mediam velut funali intersecat libramento et tamquam elementum perenni discordia separatum nec aucto nec imminuto agmine quod intulit, vocabulo et viribus absolvitur integris nec contagia deinde ulla perpetiens Oceani gurgitibus intimatur. (5) Quodque est impendio mirum, nec stagnum aquarum rapido transcursu movetur nec limosa subluvie tardatur properans flumen, et confusum misceri non potest corpus: quod, ni ita agi ipse doceret aspectus, nulla vi credebatur posse discerni. 10, 2 *(a. 355):* Qua caeleste suspicit plaustrum, a feris gentibus fluentis distinguitur Rheni. 16, 1, 5 *(a. 356):* Strata Germania pacatisque rigentis Rheni meatibus. 3, 1: Nec castellum nisi quod apud Confluentes, locum ita cognominatum, ubi amnis Mosella confunditur Rheno, Rigomagum oppidum est et una prope ipsam Coloniam turris. 10, 6: Et tamquam Euphratem armorum specie territurus aut Rhenum altrinsecus praeeuntibus signis insidebat aureo solus ipse carpento fulgenti claritudine lapidum variorum, quo micante lux quaedam misceri videbatur alterna. 11, 8 *(a. 357):* Isdem diebus exercituum adventu perterriti barbari, qui domicilia fixere cis Rhenum, partim difficiles vias et suapte natura clivosas concaedibus clausere sollerter, arboribus inmensi roboris caesis: alii occupatis insulis sparsis crebro per flumen Rhenum ululantes lugubre conviciis et Romanos incessebant et Caesarem: qui graviore motu animi percitus ad corripiendos aliquos, septem a Barbatione petierat naves ex his, quas velut transiturus amnem ad conpaginandos paraverat pontes: qui, nequid per eum impetraretur, omnes incendit. (9) Doctus denique exploratorum delatione recens captorum aestate iam torrita fluvium vado posse transiri, hortatus auxiliares velites cum Bainobaude Cornutorum tribuno misit, facinus memorabile si iuvisset fors patraturos, qui nunc incedendo per brevia aliquotiens scutis in modum alveorum subpositis nando ad insulam venere propinquam egressique promiscue virile et muliebre secus sine aetatis ullo discrimine trucidabant ut pecudes, nanctique vacuas lintres per eas licet vacillantes evecti huius modi loca plurima perruperunt et, ubi caedendi satietas cepit, opimitate praedarum onusti, cuius partem vi fluminis amiserunt, rediere omnes incolumes. 12, 15: Anno nuper emenso Romanis per Transrhenana spatia fusius volitantibus. 19: Promotus exercitus prope collem advenit molliter editum, opertum segetibus iam maturis, a superciliis Rheni haut longo intervallo distantem. . . . (Pedes) . . . indicavit per triduum et trinoctium flumen transisse Germanos. 59: Et quia non nisi Rheno transito ad territoria sua poterat pervenire, vultum ne agnosceretur operiens, sensim retulit pedem. Cumque propinquaret iam ripis, lacunam palustribus aquis interfusam circumgrediens ut transiret, calcata mollitie glutinosa, equo est provolutus. 62: Miles prope supercilia Rheni tendebat. 17, 10, 1 *(a. 358):* Contextoque navali ponte Rheno transito. 18, 2, 8 *(a. 359):* Eius enim pagi Rheni ripis ulterioribus adhaerebant. 20, 4, 4 *(a. 360):* Relictis laribus Transrhenanis. 8, 13: Equos praebebo curules Hispanos et miscendos Gentilibus atque Scutariis adulescentes Laetos quosdam, cis Rhenum editam barbarorum progeniem, vel certe ex dediticiis qui ad nostra desciscunt. 10, 2: Rheno exinde transmisso regionem subito pervasit Francorum, quos Atthuarios vocant. 21, 4, 2: Vadomario viso cis Rhenum. 8: Superato Rheno. 5, 3: Vigore communi Romanis agminibus quotiens libet Rhenum pervium feci. 25, 4, 13 *(a. 363):* Exhortatum eum simplici contione militem Gallicanum pruinis adsuetum et Rheno. 27, 6, 12 *(a. 368):* Adsuesce inpavidus penetrare cum agminibus peditum gelu pervios Histrum et Rhenum. 10, 6: Anni tempore iam tepente Valentinianus cum Gratiano Rhenum transiit. 28, 2, 1: At Valentinianus magna animo concipiens et utilia, Rhenum omnem a Raetiarum exordio ad usque fretalem Oceanum magnis molibus communiebat, castra extollens altius et castella turresque adsiduas per habiles locos et oportunos, qua Galliarum extenditur longitudo: non numquam etiam ultra flumen aedificiis positis subradens barbaros

fines. 5 *(a. 369):* Trans Rhenum in Monte Piri *(vom Heiligenberg bei Heidelberg, j. Bierfelder hof),* qui barbaricus locus est, munimentum extruere disposuit raptim. 5, 10: Pollicitus ipse quoque transito cum Romanis agminibus Rheno occurrere pavidis. 11: Catervas misere lectissimas, quae, antequam milites congregarentur in unum, ad usque ripas Rheni progressae, imperatore ad struenda munimenta destricto, terrori nostris fuere vel maximo. 29, 4, 2 *(a. 371):* Tacite, quantum concessit facultas, nequi conserendo officeret ponti, iunxit navibus Rhenum. 30, 3, 4 *(a. 374):* Ad ipsam marginem Rheni caput altius erigens stetit. 7, 6 *(a. 375):* Ideo autem etiam Valentinianus merito timebatur, quod auxit et exercitus valido supplemento, et utrubique Rhenum celsioribus castris munivit atque castellis, ne latere usquam hostis ad nostra se proripiens possit. 10,3: Ad observandas Rheni ripas. 31, 7, 4 *(a. 377):* Veriti ne destitutae adminiculis Galliae vastarentur licenter Rheno perrupto. 10, 4: Rhenum gelu pervium pruinis februario mense * *. 11: Ad partes tendens eoas, laevorsus flexo itinere latenter Rheno transito. *Comm. Lucan.* 1, 431 *Us.:* Vangiones] [Vuarmacenses populi] qui in Rheni insula habitabant. *Hieronym. epist.* 3 *(a. 374),* 5 = *Opp. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 12 *D:* Et cum post Romana studia ad Rheni semibarbaras ripas, eodem cibo, pari frueremur hospitio. 123 *(a. 409),* 16 *c.* 913 *E:* Quidquid inter Alpes et Pyrenaeum est, quod Oceano et Rheno includitur. *chron. a. Abr. 1961:* Caesar Rhenum transiens Germanos vastat. *a. 2389 (a. 373 p. Chr.):* Burgundionum LXXX ferme (fere *Cassiod.*) milia, quot numquam antea, ad Rhenum descenderunt (*daraus Cassiod. chron.* 1119). *Pacati paneg. Theodosio Aug. d.* 5: Quae Rhenus aut Vacalis vidit aggrediar? *Oribas.* 1 *p.* 127 *Daremb.:* Ἡ ἐν Ῥήνῳ πέρκη. *Dimensuratio provinciarum* 19 *Riese:* Flumine Rheno (aeno *L* eno *M* euo *V*). *Claudiani paneg. Probino et Olybrio* 161: Rhēnus per utrumque latus. *in Rufinum* 1, 133: Rhenus proiecta torpuit urna. 2,112: Quos nascentes explorat gurgite Rhēnus. *paneg. de III. cons. Honorii* 18 *sq.:* Te nascente ferox toto Germania Rhēno | intremuit. *de IIII. cons. Honorii* 439 *sq.:* Hunc tamen in primis populos lenire feroces | et Rhēnum pacare iubes. 457: Quis victum meminit sola formidine Rhēnum? 652: Tu trans Rhēni cornua victor. *epithalam. de nuptiis Honorii* 278 *sq.:* Iam Rhēnus et Albis | serviet; in medios ibis regina Sygambros. *b. Gildon.* 1, 312 *sq.:* Quae gens, quis Rhēnus et Hister | vos opibus iunctos conspirantesque tulisset? 374: Pallida translatum iam sentiat Africa Rhēnum. *paneg. Manlio Theodoro* 54 *sq.:* O quotiens doluit Rhēnus, qua barbarus ibat, | quod te non geminis frueretur iudice ripis. *in Eutrop.* 1, 395: Nostrum video, Germanice, Rhēnum. 2, 248—251: Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens | illis ante vagus tandem regionibus haesit | gaesaque deposuit Graio iam mitis amictu, | pro Rhēno poturus Halyn. *de cons. Stilichonis* 1, 20: Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhēnum. 195 *sq.:* Totidemque diebus | (Stilicho) edomuit Rhēnum, quot vos potuistis in annis. 201 *sq.:* Pax a fonte profecta | cum Rhēni crescebat aquis. 220—226: Rhēnumque minacem cornibus infractis adeo mitescere cogis, | ut Salius iam rura colat flexosque Sygambrus | in falcem curvet gladios, geminasque viator | cum videat ripas, quae sit Romana, requirat; | ut iam trans fluvium non indignante Chauco | pascat Belga pecus. 2,246: Usque adeone levis pacati gloria Rhēni? 3, 13: Rhēni pacator et Histri. 25: Inde catenato gemeret Germania Rhēno. 305 *sq.:* Siquis defensus harundine Rhēni | vastus aper nimio dentes curvaverat aevo. *b. Goth.* 329—336: Sublimis in Arcton | prominet Hercyniae confinis Raetia silvae, | quae se Danuvii iactat Rhēnique parentem | utraque Romuleo praetendens flumina regno: | primo fonte breves, alto mox gurgite regnant | et fluvios cogunt unda coeunte minores | in nomen transire suum. Te Cimbrica Tethys | divisum bifido consumit, Rhēne, meatu. 421 *sq.:* Tutumque remotis | excubiis Rhēnum solo terrore relinquunt. 568—570: Credite nunc omnes, quas dira Britannia gentes, | quas Hister, quas Rhēnus alit, pendere paratas | in speculis. *paneg. de VI. cons. Honorii* 413 *sq.:* Segnius an veteres Histrum Rhēnumque tenebant, | qui nostram coluere domum? *de raptu Proserpinae* 3, 321 *sq.:* Non Rhēni glacies, non me Riphaea tenebunt | frigora. *epithalam. Palladii* 91: Quanto pacatur milite Rhēnus. *carm. min.* 46 (72), 12 *sq.:* Stilicho Mavortia confert | munera: barbaricas strages Rhē-

nique triumphos. *Eunapii fr.* 13 *p.* 221 *Dind.*: *Καὶ αὐτὸς εἵπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Prudent. contra Symmach.* 2, 604 *sq.*: Quos Rhēnus et Ister, quos Tagus aurifluus, quos magnus inundat Hiberus. *Rutil. Namat.* 1, 145: Aeternum tibi Rhēnus aret, tibi Nilus inundat. *Oros.* 1, 2, 52: Flumen Rhenum. 60: A circio Danuvii fontem et limitem ⟨fluminis Rheni⟩, qui Germaniam [a Gallia inter Danuvium] Galliamque secernit (*nicht* Rhenumque). 63: Limitem fluminis Rheni et Germaniam. 6, 7, 3: Rheno tantum flumine dirimuntur. 7: Rhenum transvectus. 21, 14: Obiectu maximorum fluminum, Rheni Danubiique, seclusi sunt. 7, 29, 15: Rheno Germanos revinxit. 32, 11: Burgundionum quoque novorum hostium novum nomen, qui plus quam octoginta milia, ut ferunt, armatorum ripae Rheni fluminis insederunt. (*Vgl. De gentibus, cod. Sangall.* 238 *p.* 395: Hii (Burgundionis) rebelles Romanis effecti ripe Rini fluminis insiderunt et nomen gentes obtinuerunt.) 38, 4: Eas interim ripas Rheni quatere et pulsare Gallias voluit. 40, 3: Gentes Alanorum, ut dixi, Sueborum, Vandalorum multaeque cum his aliae Francos proterunt, Rhenum transeunt, Gallias invadunt ... *Zosim.* 1 *c.* 13, 2 *(a. 235)*: *Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον ἔθνεσι διατρίβων, κἀκεῖσε τὰ νεωτερισθέντα μαθών, τῆς ἐπὶ τὴν Ῥώμην εἴχετο πορείας.* 30 *(a. 253)*: *Ὁρῶν δὲ ὁ Γαλλιηνὸς τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὄντα τὰ Γερμανικὰ χαλεπώτερα σφοδρότερόν τε τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον οἰκοῦσι Κελτικοῖς ἔθνεσιν ἐνοχλοῦντα, τοῖς μὲν τῇδε πολεμίοις αὐτὸς ἀντετάττετο ... Αὐτὸς μὲν οὖν τὰς τοῦ Ῥήνου διαβάσεις φυλάττων ὡς οἷόν τε ἦν, πῇ μὲν ἐκώλυε περαιοῦσθαι, πῇ δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἀντετάττετο ... Τούς τε γὰρ ἄλλους βαρβάρους ἐκώλυεν οὗτος συνεχεῖς διὰ τοῦ Ῥήνου ποιεῖσθαι τὰς διαβάσεις, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ἀνθίστατο. Καὶ τὰ μὲν παροικοῦντα τὸν Ῥῆνον ἐν τούτοις ἦν κτἑ.* 67, 1 *(a. 276)*: *Ἐπεὶ δὲ ταῖς ἐν Γερμανίᾳ πόλεσιν ἐνοχλουμέναις ἐκ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων ἠναγκάζετο βοηθεῖν, αὐτὸς μὲν ὡς ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἤλαυνεν.* 69, 1: *Τούτων οὕτω περὶ τὸν Ῥῆνον αὐτῷ διαπολεμηθέντων.* 2, 53, 3 *(a. 352)*: *Πυθόμενος δὲ ὡς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους χρημάτων πλήθει δυσμενεῖς αὐτῷ πεποίηκεν ὁ Κωνστάντιος.* 3 *c.* 1, 1 *(a. 354)*: *Φράγκους μὲν καὶ Ἀλαμαννοὺς καὶ Σάξονας ἤδη τεσσαράκοντα πόλεις ἐπικειμένας τῷ Ῥήνῳ κατειληφότας, καὶ αὐτὰς μὲν ἀναστάτους πεποιηκότας, τοὺς δὲ τούτων οἰκήτορας ἄπειρον ὄντας πλῆθος ληϊσαμένους μετὰ πλούτου λαφύρων ἀναριθμήτου.* *c.* 3 *(a. 357)*: *Ἰουλιανὸς δὲ τὰ μὲν ἐν Κελτοῖς στρατιωτικὰ διεφθαρμένα κατὰ τὸ πλέον εὑρών, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀκώλυτον ἔχοντας τὴν τοῦ Ῥήνου διάβασιν καὶ μέχρι σχεδὸν τῶν πρὸς θαλάττῃ πόλεων διελθόντας, τὴν τοῦ περιλελειμμένου στρατιωτικοῦ δύναμιν ἀνεσκόπει ... Ἀγγειλάντων δὲ τῶν κατασκόπων ὡς περὶ πόλιν Ἀργεντοράτην, πρὸς τῇ τοῦ Ῥήνου κειμένην ὄχθῃ, πλῆθος ἄπειρον ἐπεραιώθη βαρβάρων, ἅμα τῷ γνῶναι μετὰ τοῦ σχεδιασθέντος αὐτῷ στρατοπέδου προήει, συμμίξας δὲ τοῖς πολεμίοις πάσης ὑπερβολῆς ἐκεῖνα τὸ τρόπαιον ἔστησεν, ἓξ μὲν ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ μυριάδων ἀπολομένων, ἑτέρων δὲ τοσούτων ἁλαμένων κατὰ τοῦ Ῥήνου καὶ διαφθαρεισῶν ἐν τῷ ῥεύματι.* *c.* 4: *Ὁ Καῖσαρ αὐτὸς ἐπεραιοῦτο τὸν Ῥῆνον ... Διαβὰς τὸν Ῥῆνον ἐπέτρεπε τοῖς πρέσβεσι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων ἐπανελθεῖν.* *c.* 5: *Τοῦ Ῥήνου πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Γερμανίας, ὅπερ ἐστὶν ἔθνος Γαλατικόν, εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος ἐκδιδόντος, οὗ τῆς ἠιόνος ἡ Βρεττανικὴ νῆσος ἐνναχοσίοις σταδίοις διέστηκεν, ἐκ τῶν περὶ τὸν ποταμὸν ὑλῶν ξύλα συναγαγὼν ὀκτακόσια κατεσκεύασε πλοῖα μείζονα λέμβων, ταῦτά τε εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐκπέμψας κομίζεσθαι σῖτον ἐποίει· καὶ τοῦτον τοῖς ποταμίοις πλοίοις ἀνάγεσθαι διὰ τοῦ Ῥήνου παρασκευάζων, τοῦτό τε ποιῶν συνεχέστερον διὰ τὸ βραχὺν εἶναι τὸν πλοῦν, ἤρκεσε τοῖς ἀποδοθεῖσι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν εἰς τὸ καὶ τροφῇ χρήσασθαι καὶ σπεῖραι τὴν γῆν καὶ ἄχρις ἀμητοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν.* *c.* 6, 2 *(a. 358)*: *Οἱ δὲ ὑπὸ Φράγκων ὁμόρων αὐτοῖς ὄντων κωλυόμενοι διαβῆναι δέει τοῦ μὴ τῷ Καίσαρι δοῦναι δικαίαν αἰτίαν τῆς κατ' αὐτῶν αὖθις ἐφόδου, πλοῖα ναυπηγησάμενοι καὶ διὰ τοῦ Ῥήνου τὴν ὑπὸ Φράγκων ἐχομένην ὑπερβαλόμενοι γῆν ἐπὶ τὴν ὑπήκοον Ῥωμαίοις ὡρμήθησαν, καὶ τῇ Βαταβίᾳ προσσχόντες, ἣν δίχα σχιζόμενος ὁ Ῥῆνος νῆσον ποιεῖ πάσης ποταμίας μείζονα νήσου, τὸ Σαλίων ἔθνος, Φράγκων ἀπόμοιρον, ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ὑπὸ Σαξόνων εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἀπελαθέντας ἐξέβαλλον.* *c.* 10, 1 *(a. 361)*: *Διαθεὶς τὰ περὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους.* 4 *c.* 3 *(a. 364)*: *Τῶν δὲ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων ... Τῶν ἐπικειμένων τῷ Ῥήνῳ πόλεων ἐποιεῖτο (Οὐαλεντινιανὸς) τὴν δέουσαν φυλακήν.* *c.* 12, 1 *(a. 369)*: *Τῶν προσοικούντων τῷ Ῥήνῳ βαρβά-*

ρων... *Μηδένα τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις πόλεσιν ἐνοχλῆσαι.* c. 24, 4 (a. 378): *Τῶν δὲ περὶ τὸν Ῥῆνον ἐθνῶν ἀκωλύτως ταῖς πόλεσιν ἐπιόντων.* c. 34, 2: *Δύο μοῖραι τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Γερμανικῶν ἐθνῶν.* c. 35, 4 (a. 383): *Παραχρῆμα τὸν ὠκεανὸν ναυσὶ διαβάντες ταῖς τοῦ Ῥήνου προσωρμίσθησαν ἐκβολαῖς.* 5 c. 26, 3 (a. 405): *Ῥοδογάισος ἐκ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον καὶ τὸν Ῥῆνον Κελτικῶν τε καὶ Γερμανικῶν ἐθνῶν εἰς τεσσαράκοντα συναγαγὼν μυριάδας εἰς τὴν Ἰταλίαν ὥρμητο διαβῆναι.* 6 c. 3, 5 (a. 407): *Ἐγκατέστησε δὲ καὶ τῷ Ῥήνῳ πᾶσαν ἀσφάλειαν, ἐκ τῶν Ἰουλιανοῦ βασιλέως χρόνων ῥαθυμηθεῖσαν.* c. 5, 2 (a. 408): *Οἱ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βάρβαροι.* *Divisio orbis terrarum* 7 *Riese:* Flumine Reno. 10: Rheno (flumine Rheno *D*). 11: Flumine Rheno. *Socrat. h. e.* 7, 30: *Πέραν τοῦ ποταμοῦ Ῥήνου ἔχον τὴν οἴκησιν.* *Sozomen. e. h.* 2, 6, 1: *Ἤδη γὰρ τά τε ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον φῦλα ἐχριστιάνιζον.* 5, 2: *Διὰ τῶν πρὸς τὸν Ῥῆνον βαρβάρων.* 9, 13: *Πέραν τοῦ Ῥήνου.* *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1230 *p.* 465, *a. 406:* Wandali et Halani Gallias traiecto Rheno ingressi II k. ian. (*Daraus Cassiod. chron.* 1177.) 1250 *p.* 467, *a. 413:* Burgundiones partem Galliae propinquam Rheno optinuerunt. 1298 *p.* 472, *a. 428:* Pars Galliarum propinqua Rheno. (*Daraus Cassiod. chron.* 1217: Aetius multis Francis caesis quam occupaverant propinquam Rheno partem recipit Galliarum.) 1364 *p.* 481, *a. 451:* Transito Rheno. *Additamenta ad Prosp. Haun., a. 406:* Arcadio et Probo consulibus. Wandali rege Gunderico transito Reno totam Galliam crudeli (-le *H*) persecutione vastant. *Additamenta ad Prosp. Haun., a. 451, MGG a. a.* IX *p.* 302: Tam Gothos, ut diximus, quam etiam Francos in auxilium, qui tunc vicina Rheno obtinebant, de industria vocaret. *Eucherius, passio Acaunensium martyrum* 14 *MGSS Mer.* III *p.* 38, 11 *sq.:* Salodorum vero castrum est supra Arulam flumen neque longe a Rheno positum. *Laterc. Polem. Silv.* 2, 11: Germania prima super Renum. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 17, 2: Belgicis olim sive Rhenanis abolita terris. 7, 12, 3: Praetermisit Attilam Rheni hostem. *carm.* 2, 378: Gallia quod Rheni Martem ligat, iste pavori est. 5, 208: Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Sequana, Ledus *qs.* 283 *sq.:* Hercynii nemoris si stipite lintris | texta Nabataeum pro Rhēno sulcat Hydaspen. 7, 42 *sq.:* Flavis in pocula fracte Sicambris, | Rhene tumens. 325 *sq.:* Cecidit cito secta bipenni | Hercynia in lintres et Rhēnum texuit alno. 373: Rhēnumque ferox, Alamanne, bibebas. 526 *sq.:* Variis nec non quam partibus ambit | Tyrrheni Rhēnique liquor. *Iulius Honorius* 22: Sed hic quem Bicornem diximus ante coniunctionem Rhodani vel conmixtionem in supernis nomen aliud accipit: praeter Bicornem appellatur Rhēnus *(nicht Doubs). Hesych.:* *Ῥῆνος· ὄνομα ποταμοῦ.* *Nonn. Dionys.* 23, 94—96: *Ῥῆνος Ἴβηρ βρεφέεσσι κορύσσεται, ἀλλὰ δικάζων, | καὶ κρυφίην ὠδῖνα διασχίζων τοκετοῖο | κτείνει ξεῖνα γένεθλα.* 43, 410: *Χρυσὸν Ἴβηρ πόρε Ῥῆνος.* 46, 54—62: *Βάρβαρα θεσμὰ φέρουσαν ἐπολβίζω χθόνα Κελτῶν, | ἧχι νέων βρεφέων καθαρὴν ὠδῖνα διδάσκων | Ῥῆνος ἀσημάντοιο θεμιστοπόλος τοκετοῖο | αἵματος ἀγνώστοιο νόθον γένος οἶδεν ἐλέγξαι. | οὐ μὲν ἐγὼ Ῥήνοιο φατιζομένου ποταμοῖο | χεύμασιν οὐτιδανοῖσι δικάζομαι, ἀλλὰ ῥεέθρων | πιστότεροι κήρυκες ἐμοὶ γεγάασι κεραυνοί· | κρείσσονα μαρτυρίην στεροπῆς μὴ δίζεο, Πανθεῦ· | ὕδατι μὲν Γαλάτης, σὺ δὲ πείθεο μάρτυρι πυρσῷ.* *Steph. Byz.:* *Ῥῆνοι, ἔθνος παροικοῦν τῷ Ῥήνῳ τῷ ποταμῷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ καλούμενοι* (-ον?). *Priscian. perieg.* 286 *sq.:* Incipiunt Alpes; quibus exit gurgite vasto | Oceani rumpens glacialis litora Rhenus. 577 *sq.:* Ast aliae Oceani iuxta boreatidas actas | sunt geminae, Rhēnique Britannides ostia cernunt. *Priscian. inst.* 5, 43: Rhenum *(nom.). Cassiodor. var.:* 12, 4, 1: Destinet carpam Danuvius, a Reno veniat anchorago, ... sapori pisces de diversis finibus afferantur. *Cassiodor. chron.* 589 *ad a. u.* 746: Inter Albim et Rhenum Germani omnes Tiberio Neroni dediti. *Iordan. Rom.* 309: Contra Saxones Burgutionesque, qui plus LXXX milia armatorum primum Reni in limbo castra metassent, movit procinctum. *Iordan. Get.* 2, 11: (Brittaniam) angulo Rheni hostia spectantem. *Ioannes Lydus de magistr.* 1, 50: *Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρανεμόμενοι.* 3, 32: *Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὀρῶν, ἅ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς εἶναί φησιν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὅ τε Ῥῆνος ὅ τε Ἴστρος, οὐδέτερος δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται. ὁ μὲν*

γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῇ διῃρημένην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικήν, διατρέχων οὐκ ἄρδει μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφοδον· πρὸς δὲ τὸ πέρας σχεδὸν τῆς ῥύσεως εἰς Μόσον τὸν ποταμόν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀποβάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου δὲ τοῖς τῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. 56: Φράγκους αὐτοὺς (Συγάμβρους) ἐξ ἡγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ Ῥοδανόν. *Procop. b. Vandal.* 1, 3: Βανδίλοι δὲ ἀμφὶ τὴν Μαιῶτιν ᾠκημένοι λίμνην, ἐπειδὴ λιμῷ ἐπιέζοντο, ἐς Γερμανοὺς τε, οἳ νῦν Φράγγοι καλοῦνται, καὶ ποταμὸν Ῥῆνον ἐχώρουν. *b. Goth.* 1, 12: Ἐν Γάλλοις δὲ ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ Ῥοδανός τε καὶ Ῥῆνος ῥέουσι. τούτοιν τὴν ὁδὸν τὴν ἐναντίαν ἀλλήλοιν ἰόντοιν ἅτερος μὲν ἐκδίδωσιν ἐς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, Ῥῆνος δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται. λίμναι τε ἐνταῦθα, οὗ δὴ Γερμανοὶ τὸ παλαιὸν ᾤκηντο, βάρβαρον ἔθνος, οὐ πολλοῦ λόγου τὸ κατ' ἀρχὰς ἄξιον, οἳ νῦν Φράγγοι καλοῦνται. 4, 20: Οὔαρνοι μὲν ὑπὲρ Ἴστρον ποταμὸν ἵδρυνται, διήκουσι δὲ ἄχρι τε ἐς ὠκεανὸν τὸν ἀρκτῷον καὶ ποταμὸν Ῥῆνον, ὅσπερ αὐτούς τε διορίζει καὶ Φράγγους καὶ τἄλλα ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἵδρυνται. οὗτοι ἅπαντες, ὅσοι τὸ παλαιὸν ἀμφὶ Ῥῆνον ἑκατέρωθεν ποταμὸν ᾤκηντο, ἰδίου μέν τινος ὀνόματος ἕκαστοι μετελάγχανον, ὧν δὴ ἔθνος ἓν Γερμανοὶ ὀνομάζονται, ἐπὶ κοινῆς δὲ Γερμανοὶ ἐκαλοῦντο ἅπαντες. Βριττία δὲ ἡ νῆσος ἐπὶ τούτου μὲν τοῦ ὠκεανοῦ κεῖται, τῆς ἠιόνος οὐ πολλῷ ἄποθεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων διακοσίων καταντικρὺ τῶν τοῦ Ῥήνου ἐκβολῶν μάλιστα, Βρεττανίας δὲ καὶ Θούλης τῆς νήσου μεταξύ ἐστιν....Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, παρθένος μέν, ἧπερ αὐτῶν ἦρχε, χάρακα ἐχυρὸν πηξαμένη παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐκβολὴν ποταμοῦ Ῥήνου ξὺν ὀλίγοις τισὶν αὐτοῦ ἔμεινε, παντὶ δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξηγεῖσθαι κελεύει. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ Οὔαρνοι τότε τῆς τε ὠκεανοῦ ἠιόνος καὶ Ῥήνου ἐκβολῆς οὐ πολλῷ ἄποθεν. *Placidus CGlL* 5 *p.* 13,7: Cis Rhenum, citra (inter, intra *codd.*) Rhenum coniecturae factae. *Venantius Fortunat. carm. praef.* 4: Per Alpem Iuliam pendulus montanis anfractibus, Dravum Norico, Oenum Breonis, Liccam Baivaria, Danuvium Alamannia, Rhenum Germania transiens. 1, 15, 73: Rhēnus ab Alpe means neque tantis spumat habenis. 6, 5, 348: Vocibus haec Rhēnum pulsat et illa Tagum. 10, 35: Rhēnus et Hister. 7, 4, 5 *sq.:* Si prope fluctivagi remoratur litora Rhēni, | ut salmonis adeps rete trahatur aquis. 10, 3: Nam tibi cum Rhēnus, mihi sit Liger ecce propinquos. 21, 9: Post Italas terras mittis mihi, Rhēne, parentes. 9, 9, 27: Ut plebem foveas et Rhēni congruis amnes. 10, 9, 7 *sq.:* Tum venio qua se duo flumina conflua iungunt, | hinc Rhēnus spumans, inde Musella ferax. 77 *sq.:* Praesentatur item mensae Rhēni advena civis, | turbaque quo residens gratificatur edens. *append. c.* 2, 28 *p.* 276 *Leo:* Hoc Rhodanus, Rhēnus, Hister et Albis agit. *vita s. Martini* 2, 78: Rhenus, Atax, Rhodanus, Tibris, Padus, Hister, Orontes. 4, 640 *sq.:* Si tibi barbaricos conceditur ire per amnes, | ut placide Rhēnum transcendere possis et Histrum. *Greg. Tur.* 2, 8 (9): Rhenum transierunt . . . Quintinus cum exercitu circa Nivisium castellum Rhenum transgressus, secundis a fluvio castris . . . Transgressus Rhenum, Brictoris ripae proximum, pagum etiam quem Chamavi incolunt depopulatus est . . . Rheni limitem petit . . . De Rheno agmen suorum convertit . . . Rhenum transit, Gallias pervagatur et ad Pyrineus usque perlabitur (*aus Oros.* 7) . . . Eosdem (Francos) de Pannonia fuisse degressos, et primum quidem litora Rheni omnes incoluisse, dehinc, transacto Rheno, Thoringiam transmeasse. 29 (40): Cumque ille egressus de Colonia civitate, transacto Rheno, per Buconiam silvam ambulare disponeret. 4, 34 (49): Sigibertus rex gentes illas, quae ultra Renum habentur, commovit . . . Furorem gentium, quae de ulteriore Rheni amnis parte venerant, superare non poterat. 8, 13: Ad castrum Confluentis, qui ob hoc nomen accepit, pro eo quod Musella Renusque amnes pariter confluentes in eodem loco iungantur. *Euagrius* 5, 14: Τοσοῦτον ἀγείρει στρατὸν ἀνδρῶν ἡρώων ἔκ τε τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν τὰ ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ἀριστίνδην στρατολογήσας. *Isidor. or.* 13,21,30: Renus a Rodani societate fertur vocatus, quoniam cum eodem ex una provincia oritur. Est autem Germaniae fluvius, inter tres Europe maximos conpotatus, qui a iugo Alpium usque in Oceani profunda cursus suos dirigit. 14, 4, 4: Inter Renum fluvium . . . Rheno flumine . . . Duae sunt

Germaniae, superior iuxta septentrionalem Oceanum, inferior circa Renum. 25: A septentrione Reni fluenta . . . Perfusa duobus magnis Reno et Rodano fluviis. 26: Retia vero, quod sit iuxta Renum. 19, 23, 4: Dicti autem renones a Reno Germaniae flumine, ubi his frequenter utuntur. *Excerpta Barbari p.* 218, 20 *Frick:* Rinus = 219, 21 *Ῥῆνος.* *Pauli ep. Virdun. ad Desiderium pap. (a. 632) MG Epist.* III *p.* 209, 30 *sq.:* Inde autem Leuduno accedit et inde in Masao ac post ripa Reno pergit. *Georg. Pisid. de expeditione Pers.* 1, 41: *Γενοῦ δικαστὴς Κελτικοῦ Ῥήνου πλέον.* *Fredeg. chron.* 2, 39: Alexander occidetur Moconcia super Renum fluvio tumulto militare. 60: Qui (Chrocus) Renum Mogancia ponte ingeniosae transiens, primum ipsamque civitatem et populum vastavit. 3, 2: Nec procul a Reno civitatem ad instar Trogiae nominis aedificare conati sunt. 4, 38: Theudebertus cum Saxonis, Thoringus vel ceteras gentes, que de ultra Renum vel undique potuerat adunare, contra Theudericum Tholbiaco perrexit . . . Dirigensque Theudericus ultra Renum post tergum Theudeberti Bertharium cobicularium. 40: Gentes, que ultra Renum adtraherint. 74: Disponens Renum transire. 87: Sigybertus Renum cum exercito transiens, gentes undique de universis regni sui pagus ultra Renum cum ipsum adunati sunt... Ut paceveci Renum aeternum transmearint. *contin.* 12: Renum fluvium transiit. 19: Rebellantibus Saxonis paganissimos, qui ultra Renum fluvium consistunt, strenuus vir Carlus, hoste commoto Francorum, in loco ubi Lippia fluvius Renum amnem ingreditur, sagace intentione transmeavit. 25: (Chiltrudis) Renum transiit . . . Ultra Renum contra Alamannos. *Ionae vita s. Columbani c.* 51 *Mabill. ASS. OSB sacc.* 2 *p.* 22 *ed. Ven.:* Inter Germaniae terminos Rheno tamen transmisso, oppidum olim dirutum, quod Brigantias nuncupabatur. . . 52: Per Rheni alveum, ut diximus. *Weißenburger diplom, a.* 675, *Pertz dipl.* 44 *p.* 41, 35: Balneas illas trans Rhenum in pago Auciacensi *(Oosgau)* sitas. *Trad. Wiz.* 278 *(a. 712):* Trans Renum in pago Auciacinse. *Gregor. pap. (a. 722/3) MG Epist.* III 17 *p.* 266, 22: Aliquas gentes in Germaniae partibus vel plaga orientali Reni fluminibus. 20 *p.* 269, 11: Plebibus Germaniae gentis ac diversis in orientali Reni fluminis parte consistentibus. *Liber histor. Franc.* 4: Venerunt in extremis partibus Reni fluminis in Germaniarum oppidis. 5: Citra Renum usque Ligere fluvio habitabant Romani... Eo tempore Chuni Renum transierunt. 22: Renum transeuntes. 41: (Dagobertus) Renum transiit . . . Renum transiit. 52: Usque Renum fluvium vel Colonia civitate pervenerunt. *Baeda h. e.* 1, 2: Dum contra Germanorum Gallorumque gentes, qui Rheno tantum flumine dirimebantur, bellum gereret, venit ad Morinos, unde in Brittaniam proximus et brevissimus transitus est. 11: Transito Hreno. 5, 10: Quos interemtos in Rheno proiecerunt. . . . In ecclesia Coloniae civitatis iuxta Rhenum. 11: Locum mansionis in insula quadam Rheni, quae lingua eorum vocatur In littore *(j. Kaiserswerth).* [*passio s. Iustini*] (*Migne PL* 94, 596): Qua suos cursus in Rhenum infert Ara fluvius. *Rav.* 4, 24 *p.* 226, 10 *sq.:* Patria quae dicitur Francia Rinensis, quae antiquitus Gallia Belgia Alobrites dicitur. *p.* 227, 4: Iuxta fluvium Renum. *p.* 228, 8—17: Sunt et aliae multae civitates ante praefatam Maguntiam iuxta ipsum fluvium Renum sitae: sed dum ipse Renus per Almanorum venit terram, ideo non Francorum patriam nominavi. Transeunt autem plurima flumina, inter quae fluvius maximus qui dicitur Renus, qui egreditur de loco qui dicitur Rausacon ficio (Rauracon finis?). Ingreditur vero ipse Renus in mare Oceanum sub Dorostate Frigonum patria. 25 *p.* 229, 7—12: Iterum desuper ipsam quomodo ut dicamus ad faciem patriae Francorum Rinensium est patria quae dicitur Turringia, quae antiquitus Germania nuncupatur, quae propinquatur cum patria Saxonum. 26 *p.* 230, 19: Supra scriptum fluvium Renum. *p.* 233, 5: In Francia Rinense. 13 *sq.:* Iuxta praenominatum fluvium Mosela, quae Francia Rinensem nominavimus. *Passio s. Sigismundi* 1 *MG SS Mer.* II *p.* 333, 7: Ad Renum fluvium. 8: Ultra Renum fluvium. *Vita s. Lupi ep. Trecensis* 5 *MGSS Mer.* III *p.* 121, 21: Rheni etiam fluenta visurum. *Vita s. Romani* 1, 2 *MGSS Mer.* III *p.* 132, 30: A limite scilicet Reni sive flatibus aquilonis usque paginem Mansatis extimum. *Vita s. Vedasti* 1, 2 *MGSS Mer.* III *p.* 407, 2: Reni alveum transire vellit. *Cod. Augiens. XXXII f.* 99r *c.* 21: Circa ripas Rheni fluminis. *Vita Leonorii*

1, 5 *ASS 1. iul.* I *p.* 121 *E:* Ad fluvium Rhenum. *Egilberti vita s. Ermenfridi* 1, 1 *ASS 25. sept.* VII *p.* 117 *B:* Circa Regnum fluvium. *Vita Salabergae* 1, 4 *ASS 22. sept* VI *p.* 522 *A:* Rheni velocissimi fluminis fluenta. *Acta s. Theodardi* 2, 15 *ASS 10. sept.* III *p.* 591 *E:* Fama super Rheni fluminis prolabitur undas. *Vita s. Audoëni* 11, 22 *Anal. Boll.* 5, 100: Rheni fluenta transponens. *Vita Mummolini* 3 *ASS 16. oct.* VII *p.* 981 *C:* Constantia, quae non longe a flumine Rheno remota esse dinoscitur. *Vita Evermari* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *B:* A silva Carbonaria usque Rhenum. *Vita Tillonis* 1, 5 *ASS 7. ian.* I *p.* 377: Galliam quae circa Rhenum est. — *Inschriften. Monumentum Ancyranum (a. u. c. 758) cap.* 26, 5, 14 *ed.*[2] *Mommsen:* Cla[ssis mea per Oceanum] ab óstio Rhéni ad sólis orientis regionem usque ad fi[nes Cimbroru]m navigavit, quó neque terra neque mari quisquam Romanus ante id tempus adít, Cimbrique et Charydes et Semnones et eiusdem tractús alií Germánórum popu[l]i per legátós amicitiam meam et populi Románi petierunt. *Graec.* 14, 11 = *CIG* 4040 III: *Απο στοματος Ρηνου. (O-Szöny, a. 303) CIL* III 10981: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Aur(elius) Ianuarius T(ransrhenanus?) Bat(avus) v(ir) p(erfectissimus) dux P(annoniae) s(ecundae) S(aviae) v(otum) m(erito) l(ibens) s(olvit). *(Rom, a. 358)* VI 1207 = *Anth. Lat.* 895 *Buech.:* Ad divortia Rhēni *(den anfang des Rheindeltas)* pervasi hostiles depopulator agro[s]. *(Rom) CIL* VI 3115: C. Iul(ius) Aristianus m(iles) c(lassis) p(raetoriae) M(isenensis, triere) Reno. 3138: Valerio Maximo mil(iti) cl(assis) pr(aetoriae) Misen(ensis) III. (triere) Rheno nat. Syro. *(Pozzuoli)* X 3407: D(is) M(anibus) M. Valerió Antoninó armór(um) III Rheno (Rheno *name einer triere*) nat(ione) Syrus. *(Miseno)* 3467: D(is) M(anibus) Hammonius Aristo optio III Rheno Luciae natione Syrae. *(Burg bei Stein am Rhein)* XIII 5255: [F]lum(ini) Rheno pro salute Q. Spici C(a)r(i)n(i). *(Bei Dhaun)* 6211: M. Pannonius Solu[tus praef(ectus)] latr(ocinis) ar[c(endis)], praef(ectus) Bin[gi(i) ripae Rheni?] praef(ectus) stationib(us) pra[ef(ectus *oder* praesidiisque ?) . . . . *(Holledoorn) CIR* 128[k]: (Tegula) Transrhenana. [*(Xanten)* 223[k]: Cisrhenana (tegula) *beruht nach Zangemeister höchst warscheinlich auf verlesung*]. [l]: Transrhenana (tegula). [12]: [Tr]asrhenana. *BJ* 87, 95 = *WZ* 4 (1885) *s.* 222: Tras. Ren. O . . . [Per]egrin. *(Gellep) CIR* 245[f]: Transrhenana. *(Dormagen)* 288[a 1. 2. 3 α β]: Transrhenana. *(Cöln)* 436[f]: Transrenana. *WZ* 15 *s.* 382: Transrhenana *und* Trarena(na) mil. cho. I Astur(um) fec. mil. l. X Sul(. . . .) Nepos. *(Remagen, a. 190 p. Chr.) CIR* 647: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio loci et Rheno. *(Heidenkirche am Feldberg)* 1497, 5: Transrhenana. *(Aachen) Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins, bd.* 7, *lief.* 3 *und* 4 (1885), *s.* 159—172 *n.* 1. 2: Transrenan(a); C. I(ulius) Can(didus) le(gionis) X g(eminae) f(elicis). *n.* 3: [Te]gula Traren(ana) *usw.* *n.* 4: [Tra]srenana *usw.* *n.* 5. 6. 7: Tras Renu(m). f(ecit) Sec(undinius?) Pauli(nus miles) le(gionis) X. *n.* 8: Te(gula) Tra(nsrhenana) coh(ortis) primae Nobilis f(ecit). 9. 10: Tras Rhenum f(ecit) Atectius Iullinus m(iles) leg(ionis) X g(eminae). *n.* 11: [Tegula tras R]henu(m) [fecit] *usw.* *n.* 12. 13: Tras Renum f(ecit) Atectius Iullinus m(iles) leg(ionis) X g(eminae). *n.* 14: Tegla. Tra(nsrhenana) C. Plo(tius) Corv(inus) f(ecit). — *(Asberg) BJ* 104, 158[c]: TRAVRENAN F. *und* RENA. *Blei-médaillon (münze der kaiser Diocletian und Maximian) RN* 1862 *p.* 426. *Froehner, Médaillons rom.* 1878 *p.* 259. *Cohen, Descr. hist. des monnaies frappées sous l'empire romain t.* 6[2] *p.* 464[1]. *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat.* (*P.* 1895) *No.* 849 *p.* 370—371 *(a. 287):* MOÇONTIACVM, CASTEL(lum), *unten* FL RENVS. — *In:* Ambĭ-rēnus. — 2) *fl. im cisalpinischen Gallien, nbfl. des Po, entspringt auf dem Appennin oberhalb Pistoria, j. Reno. Plin. n. h.* 3, 118: Rhenum. 16, 161: Nullus sagittis aptior calamus quam in Rheno Bononiensi amne. *Sil.* 8, 599: Ocni prisca domus parvique Bononia Rhēni. *Nicht genannt bei Dio* 46, 55, 1: Ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ παρὰ τὴν Βονωνίαν παραρρέοντος. — 3) *fl. Rhin oder Rhins, entspringt am fuße des Mont-Pinay, mündet in die Loire unterhalb Roanne.* — 4) *Auf Corsica zwei kleine seen Rino, südöstlich des Monte Renoso, arrond. Corte, canton Ghisoni, gemeinde Poggio di Nazza.* — 5) *Rhin, nbfl. der Havel, preuss. prov. Brandenburg; an seinem ursprung: Rheinsberg, an seiner mündung: Rhinow. In seinem gebiete* 'das Rhin-Luch' *(torfsümpfe).*

[Rē-nŏ-s]

Rhēno-s Renus Rhenus *M.cogn.* **Rena** *F. Concil. Chalcedon. a. 451 (Mansi 6 c. 573 A):* Ῥήνου Ἰουνοπόλεως. *(Ampurias) CIL* II 6257, 141: MP RENI. [*Tarragona*] *BSAF* 1897 *p.* 386: RENVS. *(Padua) CIL* V 2967: D(is) M(anibus) Iselliae Renae posuit Sara. *(Rom)* VI 24283: Plautius Rhenus. *(Neapel)* X 2872: D(is) M(anibus) Pomponis Crescenti Rheno, Danuvio nepotibus et Euphrate patri eorum filio homini simplicissimo Pomp. Rhenus pater fecit qui me mon. merentem procupaverunt. 2873: D(is) M(anibus) C. Pomponio Rheno homini optimo heredes. *(Aix-les-Bains en Savoie)* XII 2467: D. Totius Rhenus. — *Davon* Rĕnnius. — **Rēn-ānus** *(aus ā-stamm entstanden) M. cogn. (Petronell) CIL* III 11111: Ulp. Renanus.

Rensibus Pons (?), *in Raetien, an der mündung der Vils in die Donau, bei Vilshofen in Niderbaiern, landger. Passau (cf. CIL* III *p.* 734), *oder nach Braumüller* P. Rensibus *verschriben für* Perensibus? *TP:* P(ons?) Rensib'.

***Rentı-ācum** *O., verkürzt zu* Rentium, *j. Rhens am Rhein, reg.-bez. Coblenz.*

Rent-ius *M. (Douai) Schuerm.* 4656: RENTI. *(Justenville)* 4657: Renti of. *(Paris) BE* 1882 *p.* 113: MITNER = Renti m(anu). *(Vertault) MSAF* 57 (1896) *p.* 346: Renti m(anu). *s.* + IENTI.

Reo- *für* *rīgo- *in* Reo-ma(g)us, Re-ontium, Reo-valis.

Re-ontium villa, *O. j. Rioms, dép. Gironde, arr. Bordeaux, cant. Cadillac. Greg. Tur. in glor. conf.* 47: Reontio villa.

Reo-valis *M. Greg. Tur. h. F.* 10, 15: Reovalis archiater. *Vita s. Radegundis* 2, 14 *MGSSMr.* II 386, 27: Reovalem presbiterum.

Repent-o(n) *M. (Malaflon) CIL* XIII 2575: D(is) M(anibus) Cuculæ Repentonis fil. Cintusmus et Manius animæ pientissimæ posuerunt.

Repp-avus *M. cogn. (Baumelles) CIL* XII 1077 *u. p.* 822: Marti Vectirix Reppavi f. v. s. l. m.

Rerigŏn-iŏ-s *bucht am östlichen ufer von Loch Ryan, an der westküste von Schottland, county Wigtown. Ptol.* 2, 3, 1: Ῥεριγόνιος κόλπος. — **Rerigŏn-iŏ-n** *O. j. Strancaer, oder Old-(West-)Patrick, county Dumbarton. Ptol.* 2, 3, 5: *Νοάνται, παρ' οἷς εἰσι καὶ πόλεις αἵδε· Λουκοπιβία, Ῥεριγόνιον. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 12: Credigone.

Rerviges *cf.* Nervii I *sp.* 733, 53.

Res//ora *F. (Alt-Ofen) CIL* III 3593 = 10544: Res ore ann(orum) Memoris f(iliae).

Res-atus *M. (Baracs) CIL* III 6010, 181: Resatus fec(i). *(Alt-Ofen)* 12014, 467: RESATVS. FIICI. *s.* Ressatus Redsatus.

Res-baccum Res-bacis *germ., fl. O. j. Rebais, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers. Pertz dipl.* 15 *(a. 635) p.* 17, 5: Monasterium Ierusalem in honore sancti Petri et Pauli et Antonii, quod vulgo appellatur Resbacis, in Meldensi territorio situm. *Vita s. Blandini c.* 356 (*Anal. Boll.* 7 *p.* 162): Resbaccum *(acc.). Ionae vita s. Columbani c.* 50 *Mabillon, ASS OSB saec.* 2 *p.* 22 *ed. Ven.* 1733: Intra Briegensem saltum supra fluviolum Resbacenum. *Ionae vita s. Eustasii* 1, 6 *ASS 29. mart.* III *p.* 787 *C:* Quendam fratrem, Agilum nomine, qui modo Resbacensis coenobii praesul existit. *Vita Agili* 4, 21 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *D:* Super torrentem, quem veteres incolae Resbacen dixerunt. *Vita Filiberti* 1, 3 *ASS 20. aug.* IV *p.* 75 *F:* Coenobio Resbacensi *(dat.). Vgl.* Rispach, *niderbaier. fl. Reisbach.*

Resbensium monasterium. *Urkunde Emmo's a. 658, bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 7 *p.* 15: Monasterium Resbensium.

Resi-llus *M. (Formia) CIL* X 6178: Dis Manibus Resillus vixit an(nis) XVIII C. Anch[ar]ienus Blas[t]us vern[a]e su[e] posuit.

? **Res-ius** *M.* **Res-ia** *F. (Novigrad) CIL* III 2883: A. Resium Maximum. *(S. Daniel bei Obervillach)* 4727: C. Rhesio Dextro Q Redsomarus Briio ei Llivo p. v. f. *(Poporič)* 9973: Per A. Resium [M]aximum. *(Sossano, prov. Vicenza)* V 3141: C. Resius C. f. Patruu[s]. *(Vicenza)* 3142: C. Resius M.' f. Severus. *(Ivrea)* 6782: Resia Caia coniux. *(Beragna)* XI 5029: T. Resio T. f. Aim(ilia), leg(ato) propr(aetore). [*Aix*] XII 5686, 746: C. Res. Sul. [*Toulouse*] 5690, 36: C. Resi Urion(is). *(Dijon)* XIII 5555: M(onumentum) Resi ////// (Restituti . . . ?).

Res-o(n) *M. (Lyon) CIL* XIII 2260: L. Secund(ius) Reso.

Ress-atu *F. (Csikvar) CIL* III 3358: R[ess]atu Sapurd[ae] f(ilia) an(norum) XXX h(ic) s(ita) e(st). Sa[p]urda et Ressila parentes f(iliae) p(ientissimae) et sibi vivi p(osuerunt).

Ress-atus *wechselschreibung* **Redsatus** *M. (Ötšeny) CIL* III 3299: Ael(ius) Ressatus explorat. et Val. Aelias mater. *(Buda)* 3450: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) votum vovit Victor Ressa[t]i. *(St. Paternion)* 4753: Tinco Redsati f(ilius) et Banana Venimari f(ilia) uxor v(ivus?) v(iva?) f(ecerunt) Ambidrabo f(ilio) equiti auxsiliario a(nnorum) XX. H(ic) s(itus) est. *(Magdalenenberg bei Ottmanach)* 4962ᵃ: Redsato MatugentI f(ilio) et MartialI. f. Iulia C. f. Quinctilla uxor et C. Iulius Bassus f. v. f. *(Lietzen)* 5643: Sul. Ressatus et Atigenta con. vi. f. *s.* Resatus.

ressi- *in* Ressi-cus, Ressi-la -lla, Adressi-knos, Ressi-mārus, *cf.* Redso-.

Ressi-cus *M. (Aus Noricum) CIL* III 5697: Bruto Gintussae f. an. LXXXXV [f.] sibi et Meleiae Bricosticis filiae uxori et Ressico f. et Arioni f. an. XXX. et Vetuo f. [et] Vaenoni filie an. XXX. et Annico Ve. fi[l]. an. XXV.

Ressi-la Ressi-lla *F. (Csikvar) CIL* III 3358: R[ess]atu Sapurd[ae] f(ilia) an n(orum) XXX h(ic) s(ita) e(st). Sa[p]urda et Ressila parentes f(iliae) p(ientissimae) et sibi vivi p(osuerunt). *[Pest]* 3678: Aur(elio) Maximo vet(erano) [l]eg(ionis) II adi(utricis) patri, et Ael(iae) Prime matri, et Ael(iae) Ressille avie Aur(elia) Ingenua filia parentibus karissimis titulum de suo faciendum curavit. Aur(elius) Val(ens?) mil(es) leg(ionis) II adi(utricis) socris benignissimis. *(Altenmarkt bei Fürstenfeld)* 5496: Urbani Ressimari f. an. LXX et Ressillae Adnamati f. con. an. LXI. et Iantumaro f. an. XXX. et II//iae f. an. XVIIII. f. c.

Ressi-mārus *mit wechselschreibung* **Redsŏ-mārus** *M. (Danielsberg bei Obervellach) CIL* III 4727: C. Rhesio Dextro q. Redsomarus Briio et Litvo p. v. f. *(St. Margarethen bei Knittelfeld)* 5469: Buccioni Ressimari fIl. et Taparun. Senecii fI. [co]n. et Vindoni f[il]. an. XXX. *(Altenmarkt bei Fürstenfeld)* 5496: Urbano Ressimari f. an. LXX et Ressillae Adnamati f. con. an. LXI. et Iantumaro f. an. XXX. et II//iae f. an. XVIIII. f. c.

Ress-ius *M. (Gardun) Bullettino di archeologia e storia dalmata* 1894 *p.* 3: M. Ressius Bricomarus.

Ress-ŏnā *F. (Gyirò bei Vaal) CIL* III 3377: C. I(ulius) Macimarus an(norum) XXXX, [I(ulia)?] Namusonis f(ilia) Ressona an(norum)[L]II h(ic) s(iti) sunt. C. I(ulius) Magio et C. I(ulius) Comatumarus f(ili) t(itulum) m(emoriae) p(osuerunt). *(Brougham) EE* 3 *p.* 127 *n.* 89: Annamoris pater et Ressona mater f. c.

Ress-ontius *O. j. Ressons-le-Long, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Vic-sur-Aisne.*

Ressonum *O. j. Resson, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel, gemeinde Pargny-et-Resson.*

Resta *s.* Recta.

Resteoris (?) *(Autun) CIL* XIII 2754: [Me]moria[e] aetern(a)e Resteoris; coniux eius pon(e)ndu(m) cura[vit].

Resti-o(n) *M. (Solothurn, a. 219 p. Chr.) CIL* XIII 5170: Deae Eponae Ma...[O]pilius Restio m .. [l]eg. XXII Antoni[ni]anae p. p. f. immu[ni]s cos. curas a[ge]ns vico Salod. [d. d.] XIII kal. septemb. d. n. Antonino II et Sacerdo[te] II cos. v. s. l. m.

Resti-ŏla (*demin. der cogn.* Restius *und* Restio) *F. (Lyon) CIL* XIII 2092: D(is) M(anibus) et memori(ae) aeter(nae) Cassiæ Restiola.

Resti-s villa, *j. Montsoreau, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur.*

Rest-o(n) *M. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 469: Resto.f(ecit).

Restŭ-mārus *M. (Hudina bei Skommer) CIL* III 5289: Messor CatureI an. L. et Dumba Silvani fil. an. XXXV h. f. c. Loucita Messori f. an. XXX Restumarus f. an. XIV Armianus.

?**Restus** *M. cogn. (Arles) CIL* XII 5686, 747: Resti *(gen.)* o.

Rĕtĕn-ō(n) *der fl. Bacchiglione, griech. verändert in* Ἠριδανός. *Venant. Fortun. vit. Mart.* 4, 677: Hinc tibi Brinta fluens iter est, Rĕtĕnōne secundo.

Retia .. ni *V. (S. Pedro de Villanueva de Cangas) CIL* II 5749: [P]o ..... da [ex] gente [R]etia .. no[r]um [et?] gente Ratrium [fa]milia suorum et ....

Retiaria *s.* Ratiaria.

Retici-āna *s.* Raeticianus.

Retic-ius *M. cogn.* **Reticia** *F.* 1) *Der älteste bischof von Autun. Synodus Rom. a. 313 (Mansi* 2 *c.* 436 *E). Optat. Milevit. de schism. Donatistar.* 1, 23: Reticius ab Augustoduno civitate ... Reticius et Maternus et Marinus episcopi Gallicani. *Conc. Arelat. a. 314 (Mansi* 2 *c.* 469 *A):* Reticius. *c.* 476 *D:* Reticius episcopus Amandus presbyter, Philomatius dia-

interiora potatis. Contra hinc per intervalla disposita magis ornant limitem castella quam protegunt. Arat illam terribilem aliquando ripam inermus agricola, et toto nostri greges bicorni amne mersantur. 13: Quippe cum totus armatis navibus Rhenus instructus sit et ripis omnibus usque ad Oceanum dispositus miles immineat. Sed pulcrum tibi videtur (et revera pulcherrimum est), ut Rhenus ille non solum superioribus locis, ubi aut latitudine vadosus aut vicinia fontis exiguus, sed etiam ibi novo ponte calcetur, ubi totus est, ubi iam plurimos hausit amnes, quos hic noster indigena fluvius et barbarus Nicer et Moenus invexit, ubi iam immani meatu ferox et alvei unius impatiens in duo cornua gestit excedere. Servit profecto, Constantine maxime, ipsa rerum natura numini tuo, cum in illa gurgitum altitudine tantarum molium fundamenta iaciuntur fidam et stabilem firmitatem habitura. 18: Tot dierum iter a Rheno usque ad Ararim sine ulla requie peregerunt indefessis corporibus. *Incerti gratiarum actio Constantino Aug.* 2: Qui (Aedui) primi omnium inter illas immanes et barbaras Galliae gentes plurimis senatus consultis fratres populi Romani appellati sunt et, cum a ceteris a Rhodano ad Rhenum usque populis ne pax quidem posset nisi suspecta sperari, olim iam consanguinitatis nomine gloriati sunt. 3: Deinde Aedui totum istud, quod Rheno, Oceano, Pyrenaeis montibus, Cottiis Alpibus continetur, Romano imperio tradiderunt. *Incerti paneg. Constantino Aug. d.* 2: Rhenum tu quidem toto limite dispositis exercitibus tutum reliqueras. 3: Et quid opus erat ipsi Rheno instructis et militibus et classibus, quem iam pridem barbaris nationibus virtutis tuae terror obstruxerat? 5: Quis enim crederet tam cito a Rheno ad Alpes imperatorem cum exercitu pervolasse? 21: Iam obliti deliciarum circi maximi et Pompeiani theatri et nobilium lavacrorum Rheno et Danuvio quippe praetendunt, excubias agunt, latrocinia compescunt, certant denique cum victoribus, ut civili bello victi hostili iis comparentur . . . Perrexisti ad inferiorem Germaniae limitem, magna scilicet intercapedine temporis ac brevi locorum distantia post annuam expeditionem statim bellum auspicatus a Tiberi ad Rhenum, immo (ut omen et similitudo nominis, sic et tua, imperator, magnitudo animi pollicetur) a Tusco Albula ad Germanicum Albim prolaturus imperium. 22: Ruperat fidem gens levis et lubrica barbarorum et, robore atque audacia lectis eruptionis auctoribus, institisse Rheno nuntiabantur. . . . Toto Rheni alveo oppleto navibus devectus terras eorum ac domos maestas lugentesque populatus es tantamque cladem vastitatemque periurae genti intulisti, ut post vix ullum nomen habitura sit. *Laterc. Veron.* 15, 1 *p.* 129 *Riese:* Nomina civitatum, trans Renum fluvium quae sunt: . . . 7: Istae omnes civitates trans Renum in formulam Belgicae primae redactae. Trans castellum Montiacesenam (*lis* Mogontiacense) LXXX leugas trans Renum Romani possederunt. *TP:* Fl^9^(uvius) Renus *und station* Ad Renum *(Rheineck). Porfyrii carm.* 5 (15), 31 *sq. M.:* Non dubiae ripa Rhenum Rhodanumque tueri | ulteriore parant. 18 (19), 9 *sq.:* Lege tuus tonso Rhenus tibi germinat exul agmina. *Eusebius RA n. s.* 17 (1868) *p.* 404 = *FHG* 5 *p.* 23 *M.* = *fr.* 2 *p.* 203, 32 *Dind. (zu a. 258 p. Chr.?): Τότε γὰρ τῶν Κελτῶν (Germanen) τῶν πέρην Ῥήνου ἐπιστρατευσαμένων. Iulii Capitolini Clodius Albin.* 6, 3: Dein per Commodum ad Galliam translatus, in qua fusis gentibus Transrenanis celebre nomen suum et apud Romanos et apud barbaros fecit. *Maximini duo* 12, 1: Ingressus igitur Germaniam Transrenanam per triginta vel quadraginta milia barbarici soli vicos incendit *sq. Maxim. et Balbin.* 5, 9: Missus praeterea legatus Sarmatas in Illyrico contudit atque inde translatus ad Rhenum rem contra Germanos satis feliciter gessit. *Valerianus in einem angeblichen schreiben ad Gallos: Trebell. Pollion. Postum.* 9: Transrenani limitis ducem et Galliae praesidem Postumum fecimus. *Vopisc. Tacit.* 3, 4: Nam limitem Transrenanum Germani rupisse dicuntur, occupasse urbes validas, nobiles, divites et potentes. *Prob.* 12, 3: Testes Franci, in inviis strati paludibus, testes Germani et Alamanni, longe a Rheni summoti litoribus. 14, 1: Agros et horrea et domos et annonam Transrhenanis omnibus fecit, his videlicet, quos in excubiis conlocavit. *Bonos.* 15, 1: Hic idem, cum quodam tempore in Reno Romanas lusorias Germani incendissent. *Euseb. vit. Const.* 1, 25, 1: *Γένη βαρβάρων τῶν ἀμφὶ Ῥῆνον ποταμὸν ἑσπέριόν τε ὠκεανὸν οἰ-*

κοῦντα. *Liber general.* 1, 229, 36 *(Chron. a. 354) p.* 112 *M.:* Rhenus. *Chr. Alex.:* Rinus. *Iulian. or.* 1 *p.* 34 *D Sp.:* Ἠκολούθουν δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ ξυγγενὲς ξύμμαχοι προθυμότατοι Φράγγοι καὶ Σάξονες, τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον καὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν ἐθνῶν τὰ μαχιμώτατα, καὶ πόλις πᾶσα καὶ φρούριον πρόσοικον Ῥήνῳ τῶν ἐνοικούντων φυλάκων ἐξερημωθέντα προὐδέδοτο μὲν ἀφύλακτα πάντα τοῖς βαρβάροις, ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐξεπέμπετο παρεσκευασμένον λαμπρῶς τὸ στράτευμα. 2 *p.* 56 *B:* Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες Γερμανῶν τε οἱ πρόσοικοι Ῥήνῳ καὶ τῇ θαλάττῃ τῇ πρὸς ἑσπέραν. 3 *p.* 129 *BC:* Ὁπότε ἐστρατεύετο βασιλεὺς *(Constantius)* ζεύγμασι καὶ ναυσὶ τὸν Ῥῆνον διαβὰς ἄγχου τῶν Γαλατίας ὁρίων. *epist. ad s. p. q. Athen. p.* 279 *AB:* Ἧς δ' ἐνέμοντο γῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ῥήνου πάσης οἱ βάρβαροι τὸ μέγεθος ὁπόσον ἀπὸ τῶν πηγῶν αὐτῶν ἀρχόμενος ἄχρι τοῦ ὠκεανοῦ περιλαμβάνει· τριακόσια δὲ ἀπεῖχον τῆς ἠόνος τοῦ Ῥήνου στάδια οἱ πρὸς ἡμᾶς οἰκοῦντες ἔσχατοι, τριπλάσιον δὲ ἦν ἔτι τούτου πλάτος τὸ καταλειφθὲν ἔρημον ὑπὸ τῆς λεηλασίας, ἔνθα οὐδὲ νέμειν ἐξῆν τοῖς Κελτοῖς τὰ βοσκήματα, καὶ πόλεις τινὲς ἔρημοι τῶν ἐνοικούντων, αἷς οὔπω παρῴκουν οἱ βάρβαροι. ἐν τούτοις οὖσαν καταλαβὼν ἐγὼ τὴν Γαλατίαν πόλιν τε ἀνέλαβον τὴν Ἀγριππίναν ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ. *D* — 280 *A:* Ἑξακοσίων νηῶν ἀνήγαγον στόλον, ὧν τὰς τετρακοσίας ἐν οὐδὲ ὅλοις μησὶ δέκα ναυπηγησάμενος πάσας εἰσήγαγον εἰς τὸν Ῥῆνον, ἔργον οὐ μικρὸν διὰ τοὺς ἐπικειμένους καὶ παροικοῦντας πλησίον βαρβάρους. *C:* Τρίτον ἐπεραιώθην καῖσαρ ἔτι τὸν Ῥῆνον· δισμυρίους ἀπῄτησα παρὰ τῶν βαρβάρων ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον ὄντας αἰχμαλώτους. *conviv. (Caes.) p.* 320 *D:* Οὗτος (Ἀλέξανδρος) ἅπαξ ἐπεραιώθη τὸν Ἴστρον, ἐγὼ δεύτερον τὸν Ῥῆνον. *misopogon p.* 337 *C:* Ἐθεασάμην τοι καὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους ἄγρια μέλη λέξει πεποιημένα παραπλησίᾳ τοῖς κρωγμοῖς τῶν τραχὺ βοώντων ὀρνίθων ᾄδοντας καὶ εὐφραινομένους ἐπὶ τοῖς μέλεσιν. *epist. ad Maximum philos.* 16 *p.* 383 *D* — 384 *A:* Πάντως οὐδὲ ὁ Ῥῆνος ἀδικεῖ τοὺς Κελτούς, ὃς τὰ μὲν νόθα τῶν βρεφῶν ὑποβρύχια ταῖς δίναις ποιεῖ, καθάπερ ἀκολάστου λέχους τιμωρὸς πρέπων· ὅσα δ' ἂν ἐπιγνῷ καθαροῦ σπέρματος, ὑπεράνω τοῦ ὕδατος αἰωρεῖ, καὶ τῇ μητρὶ τρεμούσῃ πάλιν εἰς χεῖρας δίδωσιν, ὥσπερ ἀδέκαστόν τινα μαρτυρίαν αὐτῇ καθαρῶν καὶ ἀμέμπτων γάμων τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν ἀντιδωρούμενος. *cf. or.* 2 *p.* 81 *D* — 82 *A:* Ὑπάρχειν δέ φασι καὶ Κελτοῖς ποταμὸν ἀδέκαστον κριτὴν τῶν ἐγγόνων· καὶ οὐ πείθουσιν αὐτὸν οὔτε αἱ μητέρες ὀδυρόμεναι συγκαλύπτειν αὐτὰ καὶ ἀποκρύπτειν τὴν ἁμαρτάδα οὔτε οἱ πατέρες ὑπὲρ τῶν γαμετῶν καὶ τῶν ἐγγόνων ἐπὶ τῇ κρίσει δειμαίνοντες, ἀτρεκὴς δέ ἐστι καὶ ἀψευδὴς κριτής. *Aur. Victor Caes.* 4, 2: Retenti fines seu dati imperio Romano *(unter Claudius);* Mesopotamia per orientem, Rhenus Danubiusque ad septentrionem et a meridie Mauri accessere provinciis, demptis regibus post Iubam. *Eutrop.* 6, 17, 3: Domuit autem (C. Iulius Caesar) annis novem fere omnem Galliam, quae inter Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum et Oceanum est et circuitu patet ad bis et tricies centena milia passuum. 7, 9: Pannonicum, *** quo bello XL captivorum milia ex Germania transtulit et supra ripam Rheni in Gallia conlocavit. 8, 2, 2: (Traianus) urbes (*statt* civitates) trans Rhenum in Germania reparavit. (*Daraus ist Oros.* 7, 12, 2 *abgeschriben:* Apud Agrippinam, Galliae urbem, insignia sumpsit imperii; mox Germaniam trans Rhenum in pristinum statum reduxit.) 10, 14, 2: Multa postea per eundem Iulianum egregie adversum barbaros gesta sunt summotique ultra Rhenum Germani et finibus suis Romanum imperium restitutum. *CTheod.* 7, 1, 9 *(a. 367):* Comites, et quibus Rheni est mandata custodia. *Avien. o. l.* 430—434: Porro inter cautes et saxa sonantia Rhēnus, | vertice qua nubes nebulosus fulcit Adulas, | urget aquas, glaucoque rapax rotat agmine molem | gurgitis, Oceani donec borealis in undas | effluat, et celeri perrumpat marmora fluctu. 748: Conditur occidui qua Rhēnus gurgitis unda. *Festi brev.* 6, 3: C. Caesar cum decem legionibus, quae terna milia militum Italorum habuerunt, per annos VIIII ab Alpibus ad Rhenum usque Gallias subegit, cum barbaris ultra Rhenum positis conflixit. *Auson. Mosell.* 416—422: Dicamus laeto per rura virentia tractu | felicem fluvium Rhēnique sacremus in undas. | Caeruleos nunc, Rhēne, sinus hyaloque virentem | pande peplum spatiumque novi metare fluenti | fraternis cumulandus aquis: nec praemia in undis | sola, sed Augustae veniens quod moenibus urbis | spectavit iunctos natique patrisque triumphos. 428—437: Neu vereare minor, pulcherrime Rhēne, videri: | invidiae nihil hospes habet:

potiere perenni | nomine: tu fratrem famae securus adopta. | Dives aquis, dives Nymphis, largitor utrique | alveus extendet geminis divortia ripis | communesque vias diversa per ostia fundet. | Accedent vires, quas Francia quasque Chamaves | Germanique tremant: tunc verus habebere limes. | Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni, | cumque unus de fonte fluas, dicere bicornis. *Ordo urb. nob.* 29 *sq.:* Trevericaeque urbis solium, quae proxima Rhēno | pacis ut in mediae gremio secura quiescit. 133 *sq.:* Nec enim mihi barbara Rhēni | ora nec arctoo domus est glacialis in Haemo. *Bissula* 4, 1: Bissula, trans gelidum stirpe et lare prosata Rhēnum. 11 *sq.:* Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellam: | haec Rhēno genitam praedicat, haec Latio. *epist.* 16, 2, 74—76: Apologos en misit tibi | ab usque Rhēni limite | Ausonius. *epigr.* 4, 7 *sq.:* Caede, fuga, flammis stratos periisse Suebos | nec Rhēnum Gallis limitis esse loco. *gratiarum actio* 2, 7: Testis est uno pacatus in anno et Danuvii limes et Rheni. 18, 82: Galliam [veterem], insuperabilia Raetiae, Rheni inaccessa (accolas *codd.*), Sequanorum invia. *Libanius orat.* 3 *p.* 137 *ed. Lutet.: Ἔστι γένος Κελτικὸν ὑπὲρ Ῥῆνον ποταμὸν ἐπ' αὐτὸν ὠκεανὸν καθῆκον. Themistius orat.* 4 *p.* 68, 15 *Dind.: Ῥῆνόν τε ὁρᾶν γεφυρούμενον.* 10 *p.* 166, 23: *Εἶτα θηρίων μὲν τῶν ἀγριωτάτων, ἃ διείργει πρὸς ἡμᾶς οὐκ Ἴστρος οὐδὲ Ῥῆνος.* 13 *p.* 216, 19: *Καὶ πλείους τὸν Ῥῆνον περαιοῦσι νῦν τῶν πάλαι ληιζομένων. p.* 220, 28: *Ῥῆνος δὲ οὐ κωλύσει, οὐδὲ Τίγρης οὐδὲ Εὐφράτης.* 15 *p.* 243, 1: *Πρός τε τῷ Ῥήνῳ καὶ πρὸς τῷ Τίγρητι.* 18 *p.* 269, 6: *Ὁρμὴ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Symmach. laudatio in Gratianum (a. 369)* 9: Ecce iam Rhenus non despicit imperia, sed intersecat castella Romana. *laudat. in Valentinian.* 1 *(a. 369),* 14: Ipse supra inpacati Rheni semibarbaras ripas raptim vexilla constituens. 19: Adversum Reni feroces indigenas. 2 *(a. 370),* 1: Ille tamen ornatus insignior est, quem Rhenus meruit, quem limes accepit. 4: Scit bicornis iste vicinus succumbendum esse rostratis, ne ei necesse sit viam praebere vestigiis; cui possibile est fluenta contegere, ludus est navigare. Nec arduis locorum obicibus inpedimur: testis est haec ipsa ripa barbariae, cui altitudo nomen inposuit, imis summa cessisse. 9: Mitiora omnia visa sunt, quam fuerunt: Rhenus placidus, cum aestuaret, terra stabilis, cum dehisceret, ripa planior, cum tumeret. 20: Nam bracchiis utrinque Rhenus urgetur, ut in varios usus tutum praebeat commeatum. 23: Facilis adsertio est, cum Rheno teste nitamur; qui Alpinae nivis defluo liquore cumulatus, cum ripae utriusvis confinia cogeretur excedere, maluit ad victoris iura transire. . . . Nec Rhenus, ut ita dixerim, Romana pace gauderet, nisi amnem convenam velut obsidem tradidisset. 26: Rhenum numquam antehac temere navigatum tumentibus aquis itinera tuta portasse. Semitae in morem nexa navigia constrato desuper solo riparum extima momorderunt. 28: ** ⟨Rheni ab⟩ ortu in Oceani ostia riparum margines operum corona praetexit. Quis credat hoc quoque esse curatum, ne portibus indigeret? Nam qua regio Nemetensis extenditur, recessum fluminis murorum ambitus vindicavit parvo aditu nec satis libero, ut stationis exitus propugnaculis desuper protegatur. Habent sua quodammodo castra rostratae et intra conclave Rheni regia classis armatur. Fallit eminus intuentes theatrale consaeptum, qui cum videant per summa discurri, per ima nesciunt navigari. *epist.* 4, 28, 1 *(a. 395—402):* Ad viciniam Rheni. 23, 3: Ut tibi cottidie litterae meae in vicinia Rheni posito a nostro Albula deferantur. *Ambros. epist. cl. I epist.* 24, 8 *col.* 890 *B (a. 386):* Bauto fecisset, Transrhenanus genere. *Ammian.* 14, 10, 6 *(a. 354):* Ubi prope Rauracum ventum est ad supercilia fluminis Rheni, resistente multitudine Alamanna pontem suspendere navium conpage Romani vi nimia vetabantur ritu grandinis undique convolantibus telis, et cum id inpossibile videretur, imperator cogitationibus magnis attonitus, quid capesseret ambigebat. (7) Ecce autem ex improviso index quidam regionum gnarus advenit et mercede accepta vadosum locum nocte monstravit, unde superari potuit flumen. 15, 4, 2 *(a. 354):* Inter montium celsorum amfractus inmani pulsu Rhenus *** scopulos extenditur ** amnes adoptans, ut per cataractas inclinatione praecipiti funditur Nilus. Et navigari ab ortu poterat primigenio copiis exuberans propriis, ni ruenti curreret similis potius quam fluenti **. (3) Iamque absolutus altaque divortia riparum adradens lacum invadit rotundum et vastum, quem Brigantiam ac-

cola Raetus appellat, perque quadringenta et sexaginta stadia longum parique paene spatio late diffusum horrore silvarum squalentium inaccessum, (nisi qua vetus illa Romana virtus et sobria iter conposuit latum) barbaris et natura locorum et caeli inclementia refragante. (4) Hanc ergo paludem spumosis strependo verticibus amnis inrumpens et undarum quietem permeans pigram, mediam velut funali intersecat libramento et tamquam elementum perenni discordia separatum nec aucto nec imminuto agmine quod intulit, vocabulo et viribus absolvitur integris nec contagia deinde ulla perpetiens Oceani gurgitibus intimatur. (5) Quodque est impendio mirum, nec stagnum aquarum rapido transcursu movetur nec limosa subluvie tardatur properans flumen, et confusum misceri non potest corpus: quod, ni ita agi ipse doceret aspectus, nulla vi credebatur posse discerni. 10, 2 *(a. 355):* Qua caeleste suspicit plaustrum, a feris gentibus fluentis distinguitur Rheni. 16, 1, 5 *(a. 356):* Strata Germania pacatisque rigentis Rheni meatibus. 3, 1: Nec castellum nisi quod apud Confluentes, locum ita cognominatum, ubi amnis Mosella confunditur Rheno, Rigomagum oppidum est et una prope ipsam Coloniam turris. 10,6: Et tamquam Euphratem armorum specie territurus aut Rhenum altrinsecus praeeuntibus signis insidebat aureo solus ipse carpento fulgenti claritudine lapidum variorum, quo micante lux quaedam misceri videbatur alterna. 11, 8 *(a. 357):* Isdem diebus exercituum adventu perterriti barbari, qui domicilia fixere cis Rhenum, partim difficiles vias et suapte natura clivosas concaedibus clausere sollerter, arboribus inmensi roboris caesis: alii occupatis insulis sparsis crebro per flumen Rhenum ululantes lugubre conviciis et Romanos incessebant et Caesarem: qui graviore motu animi percitus ad corripiendos aliquos, septem a Barbatione petierat naves ex his, quas velut transiturus amnem ad conpaginandos paraverat pontes: qui, nequid per eum impetraretur, omnes incendit. (9) Doctus denique exploratorum delatione recens captorum aestate iam torrita fluvium vado posse transiri, hortatus auxiliares velites cum Bainobaude Cornutorum tribuno misit, facinus memorabile si iuvisset fors patraturos, qui nunc incedendo per brevia aliquotiens scutis in modum alveorum subpositis nando ad insulam venere propinquam egressique promiscue virile et muliebre secus sine aetatis ullo discrimine trucidabant ut pecudes, nanctique vacuas lintres per eas licet vacillantes evecti huius modi loca plurima perruperunt et, ubi caedendi satietas cepit, opimitate praedarum onusti, cuius partem vi fluminis amiserunt, rediere omnes incolumes. 12,15: Anno nuper emenso Romanis per Transrhenana spatia fusius volitantibus. 19: Promotus exercitus prope collem advenit molliter editum, opertum segetibus iam maturis, a superciliis Rheni haut longo intervallo distantem. . . . (Pedes) . . . indicavit per triduum et trinoctium flumen transisse Germanos. 59: Et quia non nisi Rheno transito ad territoria sua poterat pervenire, vultum ne agnosceretur operiens, sensim retulit pedem. Cumque propinquaret iam ripis, lacunam palustribus aquis interfusam circumgrediens ut transiret, calcata mollitie glutinosa, equo est provolutus. 62: Miles prope supercilia Rheni tendebat. 17,10,1 *(a. 358):* Contextoque navali ponte Rheno transito. 18, 2, 8 *(a. 359):* Eius enim pagi Rheni ripis ulterioribus adhaerebant. 20, 4, 4 *(a. 360):* Relictis laribus Transrhenanis. 8, 13: Equos praebebo curriles Hispanos et miscendos Gentilibus atque Scutariis adulescentes Laetos quosdam, cis Rhenum editam barbarorum progeniem, vel certe ex dediticiis qui ad nostra desciscunt. 10, 2: Rheno exinde transmisso regionem subito pervasit Francorum, quos Atthuarios vocant. 21, 4, 2: Vadomario viso cis Rhenum. 8: Superato Rheno. 5, 3: Vigore communi Romanis agminibus quotiens libet Rhenum pervium feci. 25, 4, 13 *(a. 363):* Exhortatum eum simplici contione militem Gallicanum pruinis adsuetum et Rheno. 27, 6, 12 *(a. 368):* Adsuesce inpavidus penetrare cum agminibus peditum gelu pervios Histrum et Rhenum. 10, 6: Anni tempore iam tepente Valentinianus cum Gratiano Rhenum transiit. 28, 2, 1: At Valentinianus magna animo concipiens et utilia, Rhenum omnem a Raetiarum exordio ad usque fretalem Oceanum magnis molibus communiebat, castra extollens altius et castella turresque adsiduas per habiles locos et oportunos, qua Galliarum extenditur longitudo: non numquam etiam ultra flumen aedificiis positis subradens barbaros

fines. 5 *(a. 369):* Trans Rhenum in Monte Piri *(vom Heiligenberg bei Heidelberg, j. Bierfelder hof),* qui barbaricus locus est, munimentum extruere disposuit raptim. 5, 10: Pollicitus ipse quoque transito cum Romanis agminibus Rheno occurrere pavidis. 11: Catervas misere lectissimas, quae, antequam milites congregarentur in unum, ad usque ripas Rheni progressae, imperatore ad struenda munimenta destricto, terrori nostris fuere vel maximo. 29, 4, 2 *(a. 371):* Tacite, quantum concessit facultas, nequi conserendo officeret ponti, iunxit navibus Rhenum. 30, 3, 4 *(a. 374):* Ad ipsam marginem Rheni caput altius erigens stetit. 7, 6 *(a. 375):* Ideo autem etiam Valentinianus merito timebatur, quod auxit et exercitus valido supplemento, et utrubique Rhenum celsioribus castris munivit atque castellis, ne latere usquam hostis ad nostra se proripiens possit. 10, 3: Ad observandas Rheni ripas. 31, 7, 4 *(a. 377):* Veriti ne destitutae adminiculis Galliae vastarentur licenter Rheno perrupto. 10, 4: Rhenum gelu pervium pruinis februario mense **. 11: Ad partes tendens eoas, laevorsus flexo itinere latenter Rheno transito. *Comm. Lucan.* 1, 431 *Us.:* Vangiones] [Vuarmacenses populi] qui in Rheni insula habitabant. *Hieronym. epist.* 3 *(a. 374),* 5 = *Opp. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 12 *D:* Et cum post Romana studia ad Rheni semibarbaras ripas, eodem cibo, pari frueremur hospitio. 123 *(a. 409),* 16 *c.* 913 *E:* Quidquid inter Alpes et Pyrenaeum est, quod Oceano et Rheno includitur. *chron. a. Abr. 1961:* Caesar Rhenum transiens Germanos vastat. *a. 2389 (a. 373 p. Chr.):* Burgundionum LXXX ferme (fere *Cassiod.*) milia, quot numquam antea, ad Rhenum descenderunt (*daraus Cassiod. chron.* 1119). *Pacati paneg. Theodosio Aug. d.* 5: Quae Rhenus aut Vacalis vidit aggrediar? *Oribas.* 1 *p.* 127 *Daremb.:* Ἡ ἐν Ῥήνῳ πέρκη. *Dimensuratio provinciarum* 19 *Riese:* Flumine Rheno (aeno *L* eno *M* euo *V*). *Claudiani paneg. Probino et Olybrio* 161: Rhēnus per utrumque latus. *in Rufinum* 1, 133: Rhēnus proiecta torpuit urna. 2, 112: Quos nascentes explorat gurgite Rhēnus. *paneg. de III. cons. Honorii* 18 *sq.:* Te nascente ferox toto Germania Rhēno | intremuit. *de IIII. cons. Honorii* 439 *sq.:* Hunc tamen in primis populos lenire feroces | et Rhenum pacare iubes. 457: Quis victum meminit sola formidine Rhēnum? 652: Tu trans Rhēni cornua victor. *epithalam. de nuptiis Honorii* 278 *sq.:* Iam Rhēnus et Albis | serviet; in medios ibis regina Sygambros. *b. Gildon.* 1, 312 *sq.:* Quae gens, quis Rhēnus et Hister | vos opibus iunctos conspirantesque tulisset? 374: Pallida translatum iam sentiat Africa Rhēnum. *paneg. Manlio Theodoro* 54 *sq.:* O quotiens doluit Rhēnus, qua barbarus ibat, | quod te non geminis frueretur iudice ripis. *in Eutrop.* 1, 395: Nostrum video, Germanice, Rhēnum. 2, 248—251: Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens | illis ante vagus tandem regionibus haesit | gaesaque deposuit Graio iam mitis amictu, | pro Rhēno poturus Halyn. *de cons. Stilichonis* 1, 20: Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhēnum. 195 *sq.:* Totidemque diebus | (Stilicho) edomuit Rhēnum, quot vos potuistis in annis. 201 *sq.:* Pax a fonte profecta | cum Rhēni crescebat aquis. 220—226: Rhēnumque minacem cornibus infractis adeo mitescere cogis, | ut Salius iam rura colat flexosque Sygambrus | in falcem curvet gladios, geminasque viator | cum videat ripas, quae sit Romana, requirat; | ut iam trans fluvium non indignante Chauco | pascat Belga pecus. 2, 246: Usque adeone levis pacati gloria Rhēni? 3, 13: Rheni pacator et Histri. 25: Inde catenato gemeret Germania Rhēno. 305 *sq.:* Siquis defensus harundine Rhēni | vastus aper nimio dentes curvaverat aevo. *b. Goth.* 329—336: Sublimis in Arcton | prominet Hercyniae confinis Raetia silvae, | quae se Danuvii iactat Rhēnique parentem | utraque Romuleo praetendens flumina regno: | primo fonte breves, alto mox gurgite regnant | et fluvios cogunt unda coeunte minores | in nomen transire suum. Te Cimbrica Tethys | divisum bifido consumit, Rhēne, meatu. 421 *sq.:* Tutumque remotis | excubiis Rhēnum solo terrore relinquunt. 568—570: Credite nunc omnes, quas dira Britannia gentes, | quas Hister, quas Rhēnus alit, pendere paratas | in speculis. *paneg. de VI. cons. Honorii* 413 *sq.:* Segnius an veteres Histrum Rhēnumque tenebant, | qui nostram coluere domum? *de raptu Proserpinae* 3, 321 *sq.:* Non Rhēni glacies, non me Riphaea tenebunt | frigora. *epithalam. Palladii* 91: Quanto pacatur milite Rhēnus. *carm. min.* 46 (72), 12 *sq.:* Stilicho Mavortia confert | munera: barbaricas strages Rhē-

nique triumphos. *Eunapii fr.* 13 *p.* 221 *Dind.: Καὶ αὐτὸς εἵπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Prudent. contra Symmach.* 2, 604 *sq.:* Quos Rhēnus et Ister, quos Tagus aurifluus, quos magnus inundat Hiberus. *Rutil. Namat.* 1, 145: Aeternum tibi Rhēnus aret, tibi Nilus inundat. *Oros.* 1, 2, 52: Flumen Rhenum. 60: A circio Danuvii fontem et limitem ⟨fluminis Rheni⟩, qui Germaniam [a Gallia inter Danuvium] Galliamque secernit (*nicht* Rhenumque). 63: Limitem fluminis Rheni et Germaniam. 6, 7, 3: Rheno tantum flumine dirimuntur. 7: Rhenum transvectus. 21, 14: Obiectu maximorum fluminum, Rheni Danubiique, seclusi sunt. 7, 29, 15: Rheno Germanos revinxit. 32, 11: Burgundionum quoque novorum hostium novum nomen, qui plus quam octoginta milia, ut ferunt, armatorum ripae Rheni fluminis insederunt. (*Vgl. De gentibus, cod. Sangall.* 238 *p.* 395: Hii (Burgundionis) rebelles Romanis effecti ripe Rini fluminis insiderunt et nomen gentes obtinuerunt.) 38, 4: Eas interim ripas Rheni quatere et pulsare Gallias voluit. 40, 3: Gentes Alanorum, ut dixi, Sueborum, Vandalorum multaeque cum his aliae Francos proterunt, Rhenum transeunt, Gallias invadunt ... *Zosim.* 1 *c.* 13, 2 *(a. 235): Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον ἔθνεσι διατρίβων, κἀκεῖσε τὰ νεωτερισθέντα μαθών, τῆς ἐπὶ τὴν Ῥώμην εἴχετο πορείας.* 30 *(a. 253): Ὁρῶν δὲ ὁ Γαλλιηνὸς τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὄντα τὰ Γερμανικὰ χαλεπώτερα σφοδρότερόν τε τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον οἰκοῦσι Κελτικοῖς ἔθνεσιν ἐνοχλοῦντα, τοῖς μὲν τῇδε πολεμίοις αὐτὸς ἀντετάττετο ... Αὐτὸς μὲν οὖν τὰς τοῦ Ῥήνου διαβάσεις φυλάττων ὡς οἷόν τε ἦν, πῇ μὲν ἐκώλυε περαιοῦσθαι, πῇ δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἀντετάττετο ... Τούς τε γὰρ ἄλλους βαρβάρους ἐκώλυεν οὗτος συνεχεῖς διὰ τοῦ Ῥήνου ποιεῖσθαι τὰς διαβάσεις, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ἀνθίστατο. Καὶ τὰ μὲν παροικοῦντα τὸν Ῥῆνον ἐν τούτοις ἦν κτέ.* 67, 1 *(a. 276): Ἐπεὶ δὲ ταῖς ἐν Γερμανίᾳ πόλεσιν ἐνοχλουμέναις ἐκ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων ἠναγκάζετο βοηθεῖν, αὐτὸς μὲν ὡς ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἤλαυνεν.* 69, 1: *Τούτων οὕτω περὶ τὸν Ῥῆνον αὐτῷ διαπολεμηθέντων.* 2, 53, 3 *(a. 352): Πυθόμενος δὲ ὡς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους χρημάτων πλήθει δυσμενεῖς αὐτῷ πεποίηκεν ὁ Κωνστάντιος.* 3 *c.* 1, 1 *(a. 354): Φράγκους μὲν καὶ Ἀλαμαννοὺς καὶ Σάξονας ἤδη τεσσαράκοντα πόλεις ἐπικειμένας τῷ Ῥήνῳ κατειληφότας, καὶ αὐτὰς μὲν ἀναστάτους πεποιηκότας, τοὺς δὲ τούτων οἰκήτορας ἄπειρον ὄντας πλῆθος ληϊσαμένους μετὰ πλούτου λαφύρων ἀναριθμήτου.* *c.* 3 *(a. 357): Ἰουλιανὸς δὲ τὰ μὲν ἐν Κελτοῖς στρατιωτικὰ διεφθαρμένα κατὰ τὸ πλέον εὑρών, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀκώλυτον ἔχοντας τὴν τοῦ Ῥήνου διάβασιν καὶ μέχρι σχεδὸν τῶν πρὸς θαλάττῃ πόλεων διελθόντας, τὴν τοῦ περιλελειμμένου στρατιωτικοῦ δύναμιν ἀνεσκόπει... Ἀγγειλάντων δὲ τῶν κατασκόπων ὡς περὶ πόλιν Ἀργεντοράτην, πρὸς τῇ τοῦ Ῥήνου κειμένην ὄχθῃ, πλῆθος ἄπειρον ἐπεραιώθη βαρβάρων, ἅμα τῷ γνῶναι μετὰ τοῦ σχεδιασθέντος αὐτῷ στρατοπέδου προῄει, συμμίξας δὲ τοῖς πολεμίοις πάσης ὑπερβολῆς ἐκέκεινα τὸ τρόπαιον ἔστησεν, ἓξ μὲν ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ μυριάδων ἀπολομένων, ἑτέρων δὲ τοσούτων ἁλαμένων κατὰ τοῦ Ῥήνου καὶ διαφθαρεισῶν ἐν τῷ ῥεύματι.* *c.* 4: *Ὁ Καῖσαρ αὐτὸς ἐπεραιοῦτο τὸν Ῥῆνον... Διαβὰς τὸν Ῥῆνον ἐπέτρεπε τοῖς πρέσβεσι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων ἐπανελθεῖν.* *c.* 5: *Τοῦ Ῥήνου πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Γερμανίας, ὅπερ ἐστὶν ἔθνος Γαλατικόν, εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος ἐκδιδόντος, οὗ τῆς ἠιόνος ἡ Βρεττανικὴ νῆσος ἐννακοσίοις σταδίοις διέστηκεν, ἐκ τῶν περὶ τὸν ποταμὸν ὑλῶν ξύλα συναγαγὼν ὀκτακόσια κατεσκεύασε πλοῖα μείζονα λέμβων, ταῦτά τε εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐκπέμψας κομίζεσθαι σῖτον ἐποίει· καὶ τοῦτον τοῖς ποταμίοις πλοίοις ἀνάγεσθαι διὰ τοῦ Ῥήνου παρασκευάζων, τοῦτό τε ποιῶν συνεχέστερον διὰ τὸ βραχὺν εἶναι τὸν πλοῦν, ἤρκεσε τοῖς ἀποδοθεῖσι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν εἰς τὸ καὶ τροφῇ χρήσασθαι καὶ σπεῖραι τὴν γῆν καὶ ἄχρις ἀμητοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν.* *c.* 6, 2 *(a. 358): Οἱ δὲ ὑπὸ Φράγκων ὁμόρων αὐτοῖς ὄντων κωλυόμενοι διαβῆναι δέει τοῦ μὴ τῷ Καίσαρι δοῦναι δικαίαν αἰτίαν τῆς κατ' αὐτῶν αὖθις ἐφόδου, πλοῖα ναυπηγησάμενοι καὶ διὰ τοῦ Ῥήνου τὴν ὑπὸ Φράγκων ἐχομένην ὑπερβαλόμενοι γῆν ἐπὶ τὴν ὑπήκοον Ῥωμαίοις ὡρμήθησαν, καὶ τῇ Βαταβίᾳ προσσχόντες, ἣν δίχα σχιζόμενος ὁ Ῥῆνος νῆσον ποιεῖ πάσης ποταμίας μείζονα νήσου, τὸ Σαλίων ἔθνος, Φράγκων ἀπόμοιρον, ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ὑπὸ Σαξόνων εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἀπελαθέντας ἐξέβαλλον.* *c.* 10, 1 *(a. 361): Διαθεὶς τὰ περὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους.* 4 *c.* 3 *(a. 364): Τῶν δὲ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων ... Τῶν ἐπικειμένων τῷ Ῥήνῳ πόλεων ἐποιεῖτο (Οὐαλεντινιανὸς) τὴν δέουσαν φυλακήν.* *c.* 12, 1 *(a. 369): Τῶν προσοικούντων τῷ Ῥήνῳ βαρβά-*

ρων . . . Μηδένα τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις πόλεσιν ἐνοχλῆσαι. *c.* 24, 4 *(a. 378):* Τῶν δὲ περὶ τὸν Ῥῆνον ἐθνῶν ἀκωλύτως ταῖς πόλεσιν ἐπιόντων. *c.* 34, 2: Δύο μοῖραι τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Γερμανικῶν ἐθνῶν. *c.* 35, 4 *(a. 383):* Παραχρῆμα τὸν ὠκεανὸν ναυσὶ διαβάντες ταῖς τοῦ Ῥήνου προσωρμίσθησαν ἐκβολαῖς. 5 *c.* 26, 3 *(a. 405):* Ῥοδογάισος ἐκ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον καὶ τὸν Ῥῆνον Κελτικῶν τε καὶ Γερμανικῶν ἐθνῶν εἰς τεσσαράκοντα συναγαγὼν μυριάδας εἰς τὴν Ἰταλίαν ὥρμητο διαβῆναι. 6 *c.* 3, 5 *(a. 407):* Ἐγκατέστησε δὲ καὶ τῷ Ῥήνῳ πᾶσαν ἀσφάλειαν, ἐκ τῶν Ἰουλιανοῦ βασιλέως χρόνων ῥαθυμηθεῖσαν. *c.* 5, 2 *(a. 408):* Οἱ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βάρβαροι. *Divisio orbis terrarum* 7 *Riese:* Flumine Reno. 10: Rheno (flumine Rheno *D*). 11: Flumine Rheno. *Socrat. h. e.* 7, 30: Πέραν τοῦ ποταμοῦ Ῥήνου ἔχον τὴν οἴκησιν. *Sozomen. e. h.* 2, 6, 1: Ἤδη γὰρ τά τε ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον φῦλα ἐχριστιάνιζον. 5, 2: Διὰ τῶν πρὸς τὸν Ῥῆνον βαρβάρων. 9, 13: Πέραν τοῦ Ῥήνου. *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1230 *p.* 465, *a. 406:* Wandali et Halani Gallias traiecto Rheno ingressi II k. ian. (*Daraus Cassiod. chron.* 1177.) 1250 *p.* 467, *a. 413:* Burgundiones partem Galliae propinquam Rheno optinuerunt. 1298 *p.* 472, *a. 428:* Pars Galliarum propinqua Rheno. (*Daraus Cassiod. chron.* 1217: Aetius multis Francis caesis quam occupaverant propinquam Rheno partem recipit Galliarum.) 1364 *p.* 481, *a. 451:* Transito Rheno. *Additamenta ad Prosp. Havn., a. 406:* Arcadio et Probo consulibus. Wandali rege Gunderico transito Reno totam Galliam crudeli (-le *H*) persecutione vastant. *Additamenta ad Prosp. Havn., a. 451, MGG a. a.* IX *p.* 302: Tam Gothos, ut diximus, quam etiam Francos in auxilium, qui tunc vicina Rheno obtinebant, de industria vocaret. *Eucherius, passio Acaunensium martyrum* 14 *MGSS Mer.* III *p.* 38, 11 *sq.:* Salodorum vero castrum est supra Arulam flumen neque longe a Rheno positum. *Laterc. Polem. Silv.* 2, 11: Germania prima super Renum. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 17, 2: Belgicis olim sive Rhenanis abolita terris. 7, 12, 3: Praetermisit Attilam Rheni hostem. *carm.* 2, 378: Gallia quod Rheni Martem ligat, iste pavori est. 5, 208: Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Sequana, Ledus *qs.* 283 *sq.:* Hercynii nemoris si stipite lintris | texta Nabataeum pro Rhēno sulcat Hydaspen. 7, 42 *sq.:* Flavis in pocula fracte Sicambris, | Rhēne tumens. 325 *sq.:* Cecidit cito secta bipenni | Hercynia in lintres et Rhēnum texuit alno. 373: Rhēnumque ferox, Alamanne, bibebas. 526 *sq.:* Variis nec non quam partibus ambit | Tyrrheni Rhēnique liquor. ***Iulius Honorius*** 22: Sed hic quem Bicornem diximus ante coniunctionem Rhodani vel conmixtionem in supernis nomen aliud accipit: praeter Bicornem appellatur Rhēnus *(nicht Doubs)*. *Hesych.:* Ῥῆνος· ὄνομα ποταμοῦ. *Nonn. Dionys.* 23, 94—96: Ῥῆνος Ἴβηρ βρεφέεσσι κορύσσεται, ἀλλὰ δικάζων, | καὶ κρυφίην ὠδῖνα διασχίζων τοκετοῖο | κτείνει ξεῖνα γένεθλα. 43, 410: Χρυσὸν Ἴβηρ πόρε Ῥῆνος. 46, 54—62: Βάρβαρα θεσμὰ φέρουσαν ἐπολβίζω χθόνα Κελτῶν, | ἧχι νέων βρεφέων καθαρὴν ὠδῖνα διδάσκων | Ῥῆνος ἀσημάντοιο θεμιστοπόλος τοκετοῖο | αἵματος ἀγνώστοιο νόθον γένος οἶδεν ἐλέγξαι. | οὐ μὲν ἐγὼ Ῥήνοιο φατιζομένου ποταμοῖο | χεύμασιν οὐτιδανοῖσι δικάζομαι, ἀλλὰ ῥεέθρων | πιστότεροι κήρυκες ἐμοὶ γεγάασι κεραυνοί· | κρείσσονα μαρτυρίην στεροπῆς μὴ δίζεο, Πανθεῦ· | ὕδατι μὲν Γαλάτης, σὺ δὲ πείθεο μάρτυρι πυρσῷ. *Steph. Byz.:* Ῥῆνοι, ἔθνος παροικοῦν τῷ Ῥήνῳ τῷ ποταμῷ καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ καλούμενοι (-ον?). *Priscian. perieg.* 286 *sq.:* Incipiunt Alpes, quibus exit gurgite vasto | Oceani rumpens glacialis litora Rhenus. 577 *sq.:* Ast aliae Oceani iuxta boreatidas actas | sunt geminae, Rhenique Britannides ostia cernunt. *Priscian. inst.* 5, 43: Rhenum *(nom.)*. *Cassiodor. var.:* 12, 4, 1: Destinet carpam Danuvius, a Reno veniat anchorago, ... sapori pisces de diversis finibus afferantur. *Cassiodor. chron.* 589 *ad a. u. 746:* Inter Albim et Rhenum Germani omnes Tiberio Neroni dediti. *Iordan. Rom.* 309: Contra Saxones Burguttionesque, qui plus LXXX milia armatorum primum Reni in limbo castra metassent, movit procinctum. *Iordan. Get.* 2, 11: (Brittaniam) angulo Rheni hostia spectantem. ***Ioannes Lydus de magistr.*** 1, 50: Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρανεμόμενοι. 3, 32: Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὀρῶν, ἃ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς εἶναί φησιν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ᾽ αὐτὸν Γαλλικῆς ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὅ τε Ῥῆνος ὅ τε Ἴστρος, οὐδέτερος δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται. ὁ μὲν

γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῇ διῃρημένην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικήν, διατρέχων οὐκ ἄρδει μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφοδον· πρὸς δὲ τὸ πέρας σχεδὸν τῆς ῥύσεως εἰς Μόσον τὸν ποταμόν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀποβάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου δὲ τοῖς τῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. 56: Φράγκους αὐτοὺς (Συγάμβρους) ἐξ ἡγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ Ῥοδανόν. *Procop. b. Vandal.* 1, 3: Βανδίλοι δὲ ἀμφὶ τὴν Μαιῶτιν ᾠκημένοι λίμνην, ἐπειδὴ λιμῷ ἐπιέζοντο, ἐς Γερμανούς τε, οἳ νῦν Φράγγοι καλοῦνται, καὶ ποταμὸν Ῥῆνον ἐχώρουν. *b. Goth.* 1, 12: Ἐν Γάλλοις δὲ ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ Ῥοδανός τε καὶ Ῥῆνος ῥέουσι. τούτοιν τὴν ὁδὸν τὴν ἐναντίαν ἀλλήλοιν ἰόντοιν ἅτερος μὲν ἐκδίδωσιν ἐς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, Ῥῆνος δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται. λίμναι τε ἐνταῦθα, οὗ δὴ Γερμανοὶ τὸ παλαιὸν ᾤκηντο, βάρβαρον ἔθνος, οὐ πολλοῦ λόγου τὸ κατ' ἀρχὰς ἄξιον, οἳ νῦν Φράγγοι καλοῦνται. 4, 20: Οὔαρνοι μὲν ὑπὲρ Ἴστρον ποταμὸν ἵδρυνται, διήκουσι δὲ ἄχρι τε ἐς ὠκεανὸν τὸν ἀρκτῷον καὶ ποταμὸν Ῥῆνον, ὅσπερ αὐτούς τε διορίζει καὶ Φράγγους καὶ τἄλλα ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἵδρυνται. οὗτοι ἅπαντες, ὅσοι τὸ παλαιὸν ἀμφὶ Ῥῆνον ἑκατέρωθεν ποταμὸν ᾤκηντο, ἰδίου μέν τινος ὀνόματος ἕκαστοι μετελάγχανον, ὧν δὴ ἔθνος ἓν Γερμανοὶ ὀνομάζονται, ἐπὶ κοινῆς δὲ Γερμανοὶ ἐκαλοῦντο ἅπαντες. Βριττία δὲ ἡ νῆσος ἐπὶ τούτου μὲν τοῦ ὠκεανοῦ κεῖται, τῆς ἠιόνος οὐ πολλῷ ἄποθεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων διακοσίων καταντικρὺ τῶν τοῦ Ῥήνου ἐκβολῶν μάλιστα, Βρεττανίας δὲ καὶ Θούλης τῆς νήσου μεταξύ ἐστιν.... Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, παρθένος μέν, ἥπερ αὐτῶν ἦρχε, χάρακα ἐχυρὸν πηξαμένη παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐκβολὴν ποταμοῦ Ῥήνου ξὺν ὀλίγοις τισὶν αὐτοῦ ἔμεινε, παντὶ δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξηγεῖσθαι κελεύει. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ Οὔαρνοι τότε τῆς τε ὠκεανοῦ ἠιόνος καὶ Ῥήνου ἐκβολῆς οὐ πολλῷ ἄποθεν. *Placidus CGlL* 5 *p.* 13,7: Cis Rhenum, citra (inter, intra *codd.*) Rhenum coniecturae factae. *Venantius Fortunat. carm. praef.* 4: Per Alpem Iuliam pendulus montanis anfractibus, Dravum Norico, Oenum Breonis, Liccam Baivaria, Danuvium Alamannia, Rhenum Germania transiens. 1, 15, 73: Rhēnus ab Alpe means neque tantis spumat habenis. 6, 5, 348: Vocibus haec Rhēnum pulsat et illa Tagum. 10, 35: Rhēnus et Hister. 7, 4, 5 *sq.:* Si prope fluctivagi remoratur litora Rhēni, | ut salmonis adeps rete trahatur aquis. 10, 3: Nam tibi cum Rhenus, mihi sit Liger ecce propinquos. 21, 9: Post Italas terras mittis mihi, Rhēne, parentes. 9, 9, 27: Ut plebem foveas et Rhēni congruis amnes. 10, 9, 7 *sq.:* Tum venio qua se duo flumina conflua iungunt, | hinc Rhenus spumans, inde Musella ferax. 77 *sq.:* Praesentatur item mensae Rhēni advena civis, | turbaque quo residens gratificatur edens. *append. c.* 2, 28 *p.* 276 *Leo:* Hoc Rhodanus, Rhēnus, Hister et Albis agit. *vita s. Martini* 2, 78: Rhēnus, Atax, Rhodanus, Tibris, Padus, Hister, Orontes. 4, 640 *sq.:* Si tibi barbaricos conceditur ire per amnes, | ut placide Rhēnum transcendere possis et Histrum. *Greg. Tur.* 2, 8 (9): Rhenum transierunt . . . Quintinus cum exercitu circa Nivisium castellum Rhenum transgressus, secundis a fluvio castris . . . Transgressus Rhenum, Brictoris ripae proximum, pagum etiam quem Chamavi incolunt depopulatus est . . . Rheni limitem petit . . . De Rheno agmen suorum convertit . . . Rhenum transit, Gallias pervagatur et ad Pyrineus usque perlabitur (*aus Oros.* 7) . . . Eosdem (Francos) de Pannonia fuisse degressos, et primum quidem litora Rheni omnes incoluisse, dehinc, transacto Rheno, Thoringiam transmeasse. 29 (40): Cumque ille egressus de Colonia civitate, transacto Rheno, per Buconiam silvam ambulare disponeret. 4, 34 (49): Sigibertus rex gentes illas, quae ultra Renum habentur, commovit . . . Furorem gentium, quae de ulteriore Rheni amnis parte venerant, superare non poterat. 8, 13: Ad castrum Confluentis, qui ob hoc nomen accepit, pro eo quod Musella Renusque amnes pariter confluentes in eodem loco iungantur. *Euagrius* 5, 14: Τοσοῦτον ἀγείρει στρατὸν ἀνδρῶν ἡρώων ἔκ τε τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν τὰ ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ἀριστίνδην στρατολογήσας. *Isidor. or.* 13,21,30: Renus a Rodani societate fertur vocatus, quoniam cum eodem ex una provincia oritur. Est autem Germaniae fluvius, inter tres Europe maximos conpotatus, qui a iugo Alpium usque in Oceani profunda cursus suos dirigit. 14, 4, 4: Inter Renum fluvium . . . Rheno flumine . . . Duae sunt

Germaniae, superior iuxta septentrionalem Oceanum, inferior circa Renum. 25: A septentrione Reni fluenta . . . Perfusa duobus magnis Reno et Rodano fluviis. 26: Retia vero, quod sit iuxta Renum. 19, 23, 4: Dicti autem renones a Reno Germaniae flumine, ubi his frequenter utuntur. *Excerpta Barbari p.* 218, 20 *Frick:* Rinus = 219, 21 Ῥῆνος. *Pauli ep. Virdun. ad Desiderium* 10 *pap. (a. 632) MG Epist.* III *p.* 209, 30*sq.:* Inde autem Leuduno accedit et inde in Masao ac post ripa Reno pergit. *Georg. Pisid. de expeditione Pers.* 1, 41: Γενοῦ δικαστὴς Κελτικοῦ Ῥήνου πλέον. *Fredeg. chron.* 2, 39: Alexander occidetur Moconcia super Renum fluvio tumulto militare. 60: Qui (Chrocus) Renum Mogancia ponte ingeniosae transiens, primum ipsamque civitatem et populum vastavit. 3, 2: Nec procul a 20 Reno civitatem ad instar Trogiae nominis aedificare conati sunt. 4, 38: Theudebertus cum Saxonis, Thoringus vel ceteras gentes, que de ultra Renum vel undique potuerat adunare, contra Theudericum Tholbiaco perrexit . . . Dirigensque Theudericus ultra Renum post tergum Theudeberti Bertharium cobicularium. 40: Gentes, que ultra Renum adtraherint. 74: Disponens Renum transire. 87: Sigybertus Renum cum exercito 30 transiens, gentes undique de universis regni sui pagus ultra Renum cum ipsum adunati sunt... Ut paceveci Renum aeternum transmearint. *contin.* 12: Renum fluvium transiit. 19: Rebellantibus Saxonis paganissimos, qui ultra Renum fluvium consistunt, strenuus vir Carlus, hoste commoto Francorum, in loco ubi Lippia fluvius Renum amnem ingreditur, sagace intentione transmeavit. 25: (Chiltrudis) Renum transiit . . . Ultra 40 Renum contra Alamannos. *Ionae vita s. Columbani c.* 51 *Mabill. ASS. OSB saec.* 2 *p.* 22 *ed. Ven.:* Inter Germaniae terminos Rheno tamen transmisso, oppidum olim dirutum, quod Brigantias nuncupabatur. . . 52: Per Rheni alveum, ut diximus. *Weißenburger diplom, a.* 675, *Pertz dipl.* 44 *p.* 41, 35: Balneas illas trans Rhenum in pago Auciacensi *(Oosgau)* sitas. *Trad. Wiz.* 278 *(a. 712):* Trans Renum in pago 50 Auciacinse. *Gregor. pap. (a. 722/3) MG Epist.* III 17 *p.* 266, 22: Aliquas gentes in Germaniae partibus vel plaga orientali Reni fluminibus. 20 *p.* 269, 11: Plebibus Germaniae gentis ac diversis in orientali Reni fluminis parte consistentibus. *Liber histor. Franc.* 4: Venerunt in extremis partibus Reni fluminis in Germaniarum oppidis. 5: Citra Renum usque Ligere fluvio habitabant Romani... Eo tempore Chuni Renum transierunt. 22: Renum transeuntes. 41: (Dagobertus) Renum transiit . . . Renum transiit. 52: Usque Renum fluvium vel Colonia civitate pervenerunt. *Baeda h. e.* 1, 2: Dum contra Germanorum Gallorumque gentes, 10 qui Rheno tantum flumine dirimebantur, bellum gereret, venit ad Morinos, unde in Brittaniam proximus et brevissimus transitus est. 11: Transito Hreno. 5, 10: Quos interemtos in Rheno proiecerunt. . . . In ecclesia Coloniae civitatis iuxta Rhenum. 11: Locum mansionis in insula quadam Rheni, quae lingua eorum vocatur In littore *(j. Kaiserswerth).* [*passio s. Iustini*] (*Migne PL* 94, 596): Qua suos cursus in Rhenum 20 infert Ara fluvius. *Rav.* 4, 24 *p.* 226, 10*sq.:* Patria quae dicitur Francia Rinensis, quae antiquitus Gallia Belgia Alobrites dicitur. *p.* 227, 4: Iuxta fluvium Renum. *p.* 228, 8 —17: Sunt et aliae multae civitates ante praefatam Maguntiam iuxta ipsum fluvium Renum sitae: sed dum ipse Renus per Almanorum venit terram, ideo non Francorum patriam nominavi. Transeunt autem plurima flumina, inter quae fluvius maximus 30 qui dicitur Renus, qui egreditur de loco qui dicitur Rausacon ficio (Rauracon finis?). Ingreditur vero ipse Renus in mare Oceanum sub Dorostate Frigonum patria. 25 *p.* 229, 7—12: Iterum desuper ipsam quomodo ut dicamus ad faciem patriae Francorum Rinensium est patria quae dicitur Turringia, quae antiquitus Germania nuncupatur, quae propinquatur cum patria Saxonum. 26 *p.* 230, 19: Supra scriptum 40 fluvium Renum. *p.* 233, 5: In Francia Rinense. 13*sq.:* Iuxta praenominatum fluvium Mosela, quae Francia Rinensem nominavimus. *Passio s. Sigismundi* 1 *MG SS Mer.* II *p.* 333, 7: Ad Renum fluvium. 8: Ultra Renum fluvium. *Vita s. Lupi ep. Trecensis* 5 *MGSS Mer.* III *p.* 121, 21: Rheni etiam fluenta visurum. *Vita s. Romani* 1, 2 *MGSS Mer.* III *p.* 132, 30: A limite scilicet Reni sive flatibus aquilonis usque paginem Mansatis extimum. *Vita s. Vedasti* 1, 2 *MGSS* 50 *Mer.* III *p.* 407, 2: Reni alveum transire vellit. *Cod. Augiens. XXXII f.* 99ʳ *c.* 21: Circa ripas Rheni fluminis. *Vita Leonorii*

1, 5 *ASS 1. iul.* I *p.* 121 *E:* Ad fluvium Rhenum. *Egilberti vita s. Ermenfridi* 1, 1 *ASS 25. sept.* VII *p.* 117 *B:* Circa Regnum fluvium. *Vita Salabergae* 1, 4 *ASS 22. sept* VI *p.* 522 *A:* Rheni velocissimi fluminis fluenta. *Acta s. Theodardi* 2, 15 *ASS 10. sept.* III *p.* 591 *E:* Fama super Rheni fluminis prolabitur undas. *Vita s. Audoëni* 11, 22 *Anal. Boll.* 5, 100: Rheni fluenta transponens. *Vita Mummolini* 3 *ASS 16. oct.* VII *p.* 981 *C:* Constantia, quae non longe a flumine Rheno remota esse dinoscitur. *Vita Evermari* 1 *ASS 1. mai* I *p.* 121 *B:* A silva Carbonaria usque Rhenum. *Vita Tillonis* 1, 5 *ASS 7. ian.* I *p.* 377: Galliam quae circa Rhenum est. — *Inschriften. Monumentum Ancyranum (a. u. c. 758) cap.* 26, 5, 14 *ed.*[2] *Mommsen:* Cla[ssis mea per Oceanum] ab óstio Rhéni ad sólis orientis regionem usque ad fi[nes Cimbroru]m navigavit, quó neque terra neque mari quisquam Romanus ante id tempus adít, Cimbrique et Charydes et Semnones et eiusdem tractús alií Germánórum popu[l]i per legátós amicitiam meam et populi Románi petierunt. *Graec.* 14, 11 = *CIG* 4040 III: *Απο στοματος Ρηνου.* *(O-Szöny, a. 303) CIL* III 10981: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Aur(elius) Ianuarius T(ransrhenanus?) Bat(avus) v(ir) p(erfectissimus) dux P(annoniae) s(ecundae) S(aviae) v(otum) m(erito) l(ibens) s(olvit). *(Rom, a. 358)* VI 1207 = *Anth. Lat.* 895 *Buech.:* Ad divortia Rhēni *(den anfang des Rheindeltas)* pervasi hostiles depopulator agro[s]. *(Rom) CIL* VI 3115: C. Iul(ius) Aristianus m(iles) c(lassis) p(raetoriae) M(isenensis, triere) Reno. 3138: Valerio Maximo mil(iti) cl(assis) pr(aetoriae) Misen(ensis) III. (triere) Rheno nat. Syro. *(Pozzuoli)* X 3407: D(is) M(anibus) M. Valerió Antoninó armór(um) III Rheno (Rheno *name einer triere*) nat(ione) Syrus. *(Miseno)* 3467: D(is) M(anibus) Hammonius Aristo optio III Rheno Luciae natione Syrae. *(Burg bei Stein am Rhein)* XIII 5255: [F]lum(ini) Rheno pro salute Q. Spici C(a)r(i)n(i). *(Bei Dhaun)* 6211: M. Pannonius Solu[tus praef(ectus)] latr(ocinis) ar[c(endis)], praef(ectus) Bin[gi(i) ripae Rheni?] praef(ectus) stationib(us) pra[ef(ectus *oder* praesidiisque ?) . . . . *(Holledoorn) CIR* 128[k]: (Tegula) Transrhenana. [*(Xanten)* 223[k]: Cisrhenana (tegula) *beruht nach Zangemeister höchst warscheinlich auf verlesung*]. [1]: Transrhenana (tegula). [12]: [Tr]asrhenana. *BJ* 87, 95 = *WZ* 4 (1885) *s.* 222: Tras. Ren. O . . . [Per]egrin. *(Gellep) CIR* 245[f]: Transrhenana. *(Dormagen)* 288[a 1. 2. 3 α β]: Transrhenana. *(Cöln)* 436[f]: Transrenana. *WZ* 15 *s.* 382: Transrhenana *und* Trarena(na) mil. cho. I Astur(um) fec. mil. l. X Sul(. . . .) Nepos. *(Remagen, a. 190 p. Chr.) CIR* 647: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Genio loci et Rheno. *(Heidenkirche am Feldberg)* 1497, 5: Transrhenana. *(Aachen) Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins, bd.* 7, *lief.* 3 *und* 4 (1885), *s.* 159—172 *n.* 1. 2: Transrenan(a); C. I(ulius) Can(didus) le(gionis) X g(eminae) f(elicis). *n.* 3: [Te]gula Traren(ana) *usw.* *n.* 4: [Tra]srenana *usw.* *n.* 5. 6. 7: Tras Renu(m). f(ecit) Sec(undinius?) Pauli(nus miles) le(gionis) X. *n.* 8: Te(gula) Tra(nsrhenana) coh(ortis) primae Nobilis f(ecit). 9. 10: Tras Rhenum f(ecit) Atectius Iullinus m(iles) leg(ionis) X g(eminae). *n.* 11: [Tegula tras R]henu(m) [fecit] *usw.* *n.* 12. 13: Tras Renum f(ecit) Atectius Iullinus m(iles) leg(ionis) X g(eminae). *n.* 14: Tegla. Tra(nsrhenana) C. Plo(tius) Corv(inus) f(ecit). — *(Asberg) BJ* 104, 158[c]: TRAVRENAN F. *und* RENA. *Blei-médaillon (münze der kaiser Diocletian und Maximian) RN* 1862 *p.* 426. *Froehner, Médaillons rom.* 1878 *p.* 259. *Cohen, Descr. hist. des monnaies frappées sous l'empire romain t.* 6[2] *p.* 464[1]. *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. Nat.* (*P.* 1895) *No.* 849 *p.* 370—371 *(a. 287):* MOGONTIACVM, CASTEL(lum), *unten* FL RENVS. — *In:* Ambi-rēnus. — 2) *fl. im cisalpinischen Gallien, nbfl. des Po, entspringt auf dem Appennin oberhalb Pistoria, j. Reno.* *Plin. n. h.* 3, 118: Rhenum. 16, 161: Nullus sagittis aptior calamus quam in Rheno Bononiensi amne. *Sil.* 8, 599: Ocni prisca domus parvique Bononia Rhēni. *Nicht genannt bei Dio* 46, 55, 1: Ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ παρὰ τὴν Βονωνίαν παραρρέοντος. — 3) *fl. Rhin oder Rhins, entspringt am fuße des Mont-Pinay, mündet in die Loire unterhalb Roanne.* — 4) *Auf Corsica zwei kleine seen Rino, südöstlich des Monte Renoso, arrond. Corte, canton Ghisoni, gemeinde Poggio di Nazza.* — 5) *Rhin, nbfl. der Havel, preuss. prov. Brandenburg; an seinem ursprung: Rheinsberg, an seiner mündung: Rhinow. In seinem gebiete 'das Rhin-Luch' (torfsümpfe).*

Rhēno-s Renus Rhenus *M. cogn.* **Rena** *F. Concil. Chalcedon. a. 451 (Mansi 6 c. 573 A):* Ῥήνου Ἰουνοπόλεως. *(Ampurias) CIL* II 6257,141: MP RENI. *[Tarragona] BSAF* 1897 *p.* 386: RENVS. *(Padua) CIL* V 2967: D(is) M(anibus) Iselliae Renae posuit Sara. *(Rom)* VI 24283: Plautius Rhenus. *(Neapel)* X 2872: D(is) M(anibus) Pomponis Crescenti Rheno, Danuvio nepotibus et Euphrate patri eorum filio homini simplicissimo Pomp. Rhenus pater fecit qui me mon. merentem procupaverunt. 2873: D(is) M(anibus) C. Pomponio Rheno homini optimo heredes. *(Aix-les-Bains en Savoie)* XII 2467: D. Totius Rhenus. — *Davon* Rĕnnius. — **Rēn-ānus** *(aus ā-stamm entstanden) M. cogn. (Petronell) CIL* III 11111: Ulp. Renanus.

Rensibus Pons (?), *in Raetien, an der mündung der Vils in die Donau, bei Vilshofen in Niderbaiern, landger. Passau (cf. CIL* III *p.* 734), *oder nach Braumüller* P. Rensibus *verschriben für* Perensibus? *TP:* P(ons?) Rensib'.

***Rent-ācum** *O., verkürzt zu* Rentium, *j. Rhens am Rhein, reg.-bez. Coblenz.*

Rent-ius *M. (Douai) Schuerm.* 4656: RENTI. *(Juslenville)* 4657: Renti of. *(Paris) BE* 1882 *p.* 113: MITNER = Renti m(anu). *(Vertault) MSAF* 57 (1896) *p.* 346: Renti m(anu). *s.* + IENTI.

Reo- *für* *rigo- *in* Reo-ma(g)us, Re-ontium, Reo-valis.

Re-ontium villa, *O. j. Rioms, dép. Gironde, arr. Bordeaux, cant. Cadillac. Greg. Tur. in glor. conf.* 47: Reontio villa.

Reo-valis *M. Greg. Tur. h. F.* 10, 15: Reovalis archiater. *Vita s. Radegundis* 2, 14 *MGSSMr.* II 386,27: Reovalem presbiterum.

Repent-o(n) *M. (Mataflon) CIL* XIII 2575: D(is) M(anibus) Cuculæ Repentonis fil. Cintusmus et Manius animæ pientissimæ posuerunt.

Repp-avus *M. cogn. (Baumelles) CIL* XII 1077 *u. p.* 822: Marti Vectirix Reppavi f. v. s. l. m.

Rerigŏn-iŏ-s *bucht am östlichen ufer von Loch Ryan, an der westküste von Schottland. county Wigtown. Ptol.* 2, 3, 1: Ῥεριγόνιος κόλπος. — **Rērigŏn-iŏ-n** *O. j. Strancaer, oder Old-(West-)Patrick, county Dumbarton. Ptol.* 2, 3, 5: Νουάνται, παρ' οἷς εἰσι καὶ πόλεις αἵδε· Λουκοπιβία, Ῥεριγόνιον. *Rav.* 5, 31 *p.* 435, 12: Credigone.

[Rhēno-s — Ress-atu]

Rerviges *cf.* Nervii I *sp.* 733, 53.

Res//ora *F. (Alt-Ofen) CIL* III 3593 = 10544: Res/ore ann(orum) Memoris f(iliae).

Res-atus *M. (Baracs) CIL* III 6010, 181: Resatus fec(i). *(Alt-Ofen)* 12014,467: RESATVS. FIICI. *s.* Ressatus Redsatus.

Res-baccum Res-bacis *germ., fl. O. j. Rebais, dép. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers. Pertz dipl.* 15 *(a. 635) p.* 17,5: Monasterium Ierusalem in honore sancti Petri et Pauli et Antonii, quod vulgo appellatur Resbacis, in Meldensi territorio situm. *Vita s. Blandini c.* 356 (*Anal. Boll.* 7 *p.* 162): Resbaccum *(acc.). Ionae vita s. Columbani c.* 50 *Mabillon. ASS OSB saec. 2 p.* 22 *ed. Ven. 1733:* Intra Briegensem saltum supra fluviolum Resbacenum. *Ionae vita s. Eustasii* 1, 6 *ASS 29. mart.* III *p.* 787 *C:* Quendam fratrem, Agilum nomine, qui modo Resbacensis coenobii praesul existit. *Vita Agili* 4,21 *ASS 30. aug.* VI *p.* 582 *D:* Super torrentem, quem veteres incolae Resbacen dixerunt. *Vita Filiberti* 1, 3 *ASS 20. aug.* IV *p.* 75 *F:* Coenobio Resbacensi *(dat.). Vgl.* Rispach, *niderbaier. fl. Reisbach.*

Resbensium monasterium. *Urkunde Emmo's a. 658, bei Quantin. Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 7 *p.* 15: Monasterium Resbensium.

Resi-llus *M. (Formia) CIL* X 6178: Dis Manibus Resillus vixit an(nis) XVIII C. Anch[ar]ienus Blas[t]us vern[a]e su[e] posuit.

?**Res-ius** *M.* **Res-ia** *F. (Novigrad) CIL* III 2883: A. Resium Maximum. *(S. Daniel bei Obervillach)* 4727: C. Rhesio Dextro Q. Redsomarus Briio ei Llivo p. v. f. *(Popović)* 9973: Per A. Resium [M]aximum. *(Sossano, prov. Vicenza)* V 3141: C. Resius C. f. Patruu[s]. *(Vicenza)* 3142: C. Resius M.' f. Severus. *(Ivrea)* 6782: Resia Caia coniux. *(Beragna)* XI 5029: T. Resio T. f. Aim(ilia), leg(ato) propr(aetore). *[Aix]* XII 5686, 746: C. Res. Sul. *[Toulouse]* 5690, 36: C. Resi Urion(is). *(Dijon)* XIII 5555: M(onumentum) Resi ////// (Restituti . . . ?).

Res-o(n) *M. (Lyon) CIL* XIII 2260: L. Secund(ius) Reso.

Ress-atu *F. (Csikvar) CIL* III 3358: R[ess]atu Sapurd[ae] f(ilia) an(norum) XXX h(ic) s(ita) e(st). Sa[p]urda et Ressila parentes f(iliae) p(ientissimae) et sibi vivi p(osuerunt).

Ress-atus *wechselschreibung* **Redsatus** *M. (Ötšeny) CIL* III 3299: Ael(ius) Ressatus explorat. et Val. Aelias mater. *(Buda)* 3450: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) votum vovit Victor Ressa[t]i. *(St. Paternion)* 4753: Tinco Redsati f(ilius) et Banana Venimari f(ilia) uxor v(ivus?) v(iva?) f(ecerunt) Ambidrabo f(ilio) equiti auxsiliario a(nnorum) XX. H(ic) s(itus) est. *(Magdalenenberg bei Ottmanach)* 4962^a: Redsato MatugentI f(ilio) et MartialI. f. Iulia C. f. Quinctilla uxor et C. Iulius Bassus f. v. f. *(Lietzen)* 5643: Sul. Ressatus et Atigenta con. vi. f. *s.* Resatus.

ressi- *in* Ressi-cus, Ressi-la -lla, Adressi-knos, Ressi-mārus, *cf.* Redso-.

Ressĭ-cus *M. (Aus Noricum) CIL* III 5697: Bruto Gintussae f. an. LXXXXV [f.] sibi et Meleiae Bricosticis filiae uxori et Ressico f. et Arioni f. an. XXX. et Vetuo f. [et] Vaenoni filie an. XXX. et Annico Ve. fi[l]. an. XXV.

Ressi-la Ressi-lla *F. (Csikvar) CIL* III 3358: R[ess]atu Sapurd[ae] f(ilia) an-n(orum) XXX h(ic) s(ita) e(st). Sa[p]urda et Ressila parentes f(iliae) p(ientissimae) et sibi vivi p(osuerunt). *[Pest]* 3678: Aur(elio) Maximo vet(erano) [l]eg(ionis) II adi(utricis) patri, et Ael(iae) Prime matri, et Ael(iae) Ressille avie Aur(elia) Ingenua filia parentibus karissimis titulum de suo faciendum curavit. Aur(elius) Val(ens?) mil(es) leg(ionis) II adi(utricis) socris benignissimis. *(Altenmarkt bei Fürstenfeld)* 5496: Urbani Ressimari f. an. LXX et Ressillae Adnamati f. con. an. LXI. et Iantumaro f. an. XXX. et II//iae f. an. XVIIII. f. c.

Ressĭ-mārus *mit wechselschreibung* **Redsŏ-mārus** *M. (Danielsberg bei Obervellach) CIL* III 4727: C. Rhesio Dextro q. Redsomarus Briio et Lllvo p. v. f. *(St. Margarethen bei Knittelfeld)* 5469: Buccioni Ressimari fll. et Taparun. Senecii fl. [co]n. et Vindoni f[il]. an. XXX. *(Altenmarkt bei Fürstenfeld)* 5496: Urbano Ressimari f. an. LXX et Ressillae Adnamati f. con. an. LXI. et Iantumaro f. an. XXX. et II//iae f. an. XVIIII. f. c.

Ress-ĭus *M. (Gardun) Bullettino di archeologia e storia dalmata* 1894 *p.* 3: M. Ressius Bricomarus.

Ress-ŏnā *F. (Gyiró bei Vaal) CIL* III 3377: C. I(ulius) Macimarus an(norum) XXXX, [I(ulia)?] Namusonis f(ilia) Ressona an(norum)[L]II h(ic) s(iti) sunt. C. I(ulius) Magio et C. I(ulius) Comatumarus f(ili) t(itulum) m(emoriae) p(osuerunt). *(Brougham) EE* 3 *p.* 127 *n.* 89: Annamoris pater et Ressona mater f. c.

Ress-ontius *O. j. Ressons-le-Long, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Vic-sur-Aisne.*

Ressonum *O. j. Resson, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel, gemeinde Pargny-et-Resson.*

Resta *s.* Recta.

Resteoris (?) *(Autun) CIL* XIII 2754: [Me]moria[e] aetern(a)e Resteoris; coniux eius pon(e)ndu(m) cura[vit].

Resti-o(n) *M. (Solothurn, a. 219 p. Chr.) CIL* XIII 5170: Deae Eponae Ma... [O]pilius Restio m . . [l]eg. XXII Antoni[ni]anae p. p. f. immu[ni]s cos. curas a[ge]ns vico Salod. [d. d.] XIII kal. septemb. d. n. Antonino II et Sacerdo[te] II cos. v. s. l. m.

Resti-ŏla (*demin. der cogn.* Restius *und* Restio) *F. (Lyon) CIL* XIII 2092: D(is) M(anibus) et memori(ae) aeter(nae) Cassiæ Restiola.

Resti-s villa, *j. Montsoreau, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur.*

Rest-o(n) *M. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 469: Resto. f(ecit).

Restū-mārus *M. (Hudina bei Skommer) CIL* III 5289: Messor Caturel an. L. et Dumba Silvani fil. an. XXXV h. f. c. Loucita Messori f. an. XXX Restumarus f. an. XIV Armianus.

?**Restus** *M. cogn. (Arles) CIL* XII 5686, 747: Resti *(gen.)* o.

Rĕtĕn-ō(n) *der fl. Bacchiglione, griech. verändert in* Ἠριδανός. *Venant. Fortun. vit. Mart.* 4, 677: Hinc tibi Brinta fluens iter est, Rĕtĕnōne secundo.

Retia . . ni *V. (S. Pedro de Villanueva de Cangas) CIL* II 5749: [P]o . . . . . da [ex] gente [R]etia . . no[r]um [et?] gente Ratrium [fa]milia suorum et . . . .

Retiaria *s.* Ratiaria.

Retici-āna *s.* Raeticianus.

Retic-ius *M. cogn.* **Reticia** *F.* 1) *Der älteste bischof von Autun. Synodus Rom. a. 313 (Mansi 2 c. 436 E). Optat. Milevit. de schism. Donatistar.* 1, 23: Reticius ab Augustoduno civitate . . . Reticius et Maternus et Marinus episcopi Gallicani. *Conc. Arelat. a. 314 (Mansi 2 c. 469 A):* Reticius. *c. 476 D:* Reticius episcopus Amandus presbyter, Philomatius dia-

conus, de civitate Augustodunensium. *Euseb. h. e.* 10, 5, 19: Ῥετικίου καὶ Ματέρνου καὶ Μαρίνου, τῶν κολλήγων ὑμῶν. *Hieronym. epist.* 5 *ad Florentium* 2 *(Opp. ed. Vall. Ven.* 1,1 *c.* 15 *B):* Ut tibi Rhetitii Augustodunensis episcopi commentarios ad describendum largiatur, in quibus Canticum canticorum sublimi ore disseruit. 3 *p.* 37 *ad Marcellam* 1 *c.* 171 *E:* Reticii Augustodunensis episcopi. *de vir. inl. c.* 82 *p.* 43, 20 *Rich.:* Reticius, Aeduorum, id est Augustodunensis, episcopus. *Augustin. contra Iulianum* 1,3,7: Reticium ab Augustoduno episcopum. *op. imperf.* 1,55: Reticius ab Augustoduno episcopus. *Martyr. Hieronym. id. mai.:* Augustiduno Retici episcopi. *Stephani Africani vita Amatoris* 4, 28 *ASS* 1. *mai* I *p.* 58 *D:* Reticio quondam episcopo iubente. *Greg. Tur. in glor. conf.* 74: De sancto Riticio ... At Riticius episcopatum Agustidunensis urbis, populo elegente, sortitur. — 2) *(Schmiechen, oberbaier. ldger. Landsberg) CIL* III 5839: Reticio filio. — 3) *(Arles) CIL* XII 956: Optatine Reticiae sive Pascasie.

?**Retico** *celtisch? berg in Germanien. Mela* 3, 3, 30: Montium altissimi Taunus et Retico, nisi quorum nomina vix est eloqui ore Romano.

Reti-cus *M. (Kumpfmühl bei Regensburg) CIL* III 11968: Cl. Reticus vet. ex. leg. III. Ital.

Ret-ilius *M. (Brescia) CIL* V 4753: ...... fil(io) carissimo et Valerio Restuto quondam marito et sibi et Sex. Retilio Titiano bene merenti et ....

Reti-llus *M. (Caveyrac) CIL* XII 4139: D(is) M(anibus) Zene Athenais contubernali Retilli p(ro) p(ietate) p(osuit).

Retĭ-mārus *M. (Szent-Endre) CIL* III 3645 = 10578: Retimar(us) vixit.

Retinacius *M.* **Retinacia** *F. (Zuglio) CIL* V 1841: C. Retinacius C. f. IIvir t. f. i. Retinacia L. f. Secunda uxor Retinacia L. f. Gaia L. Retinacius L. f. Crispus.

..**retis-o**(n) *M. (Wiesbaden) CIL* XIII 10008, 42: RIITISONIS.

***reto-** *villeicht zu ir.* rethim *I run, in* Retus, vo-reto- *Voreto-viros.

Retogenes *s.* Rectugenos.

Retoma *M. (Cleve) CIR* 155 = *Hettner* 3: L. Acceptus Retomae frat(er).

Ret-onius *M. ('O-Szöny) CIL* III 11031: L. Retonio Lu[ci]o ... Retoni Romanus et Satur[ni]n(us)? et Lucilla [f]ili(i) fec(erunt).

Reto-s Retus *M. (Como, christl.) CIL* V 5408: Eioybianos Retos. *Vgl. lat.* Retus Rhetus.

Retovini, Retovium *s.* Litubium.

Rettus *M. Wilde, Catalogue of the Antiquities in the Museum in the Royal Irish Academy (Dublin 1857) p.* 135: Nocatus, filius Retti.

Retugenus *s.* Rectugenos.

-retus *s. O.* Longo-rectus.

Reuc-alus *M. (Caldas de Lafoẽs) CIL* II 420: Reucalus [T]uro[li] f.

Reuc-onius *M. nomen. (Nîmes) CIL* XII 2777: Q. Reuconius Canus. 3265 *und p.* 863 = *Inscript. de Languedoc n.* 2079: D(is) M(anibus) Cn. Reuconio Sextino, q(uaestori) c(oloniae) A(ugustae) N(emausi); lib(erti) eius p(atrono) optumo. *Vgl.* Reiconius.

Reuda *M. Baeda h. e.* 1, 1: Procedente autem tempore Brittania post Brettones et Pictos tertiam Scottorum nationem in Pictorum parte recepit; qui duce Reuda (*nach Stokes ae. verderbniss von* Riata = rig-fhota) de Hibernia progressi, vel amicitia vel ferro sibimet inter eos sedes, quas hactenus habent, vindicarunt: a quo videlicet duce usque hodie Dalreudini vocantur, nam lingua eorum daal partem significat.

Reudĭ-gni *V. rechts der Elbe in Stormarn und gegen Ditmarschen hin. Tac. G.* 40: Reudigni deinde et Aviones et Anglii et Varini et Eudoses et Suardones et Huithones fluminibus aut silvis muniuntur.

Reunia castrum, *j. bergschloß Ragogna, prov. Udine, distr. San Daniele del Friuli, am linken ufer des Tagliamento. Venant. Fortunat. vit. Mart.* 4, 654 *sq.:* Qua lambitur undis | et super instat aquis Rēūnia Teliamenti. *cf. Plin. n. h.* 3, 126: Flumina et portus Reatinum, Tiliaventum maius minusque, Anaxum *qs.*

Reunvis-ium *O. j. Saint-Gildas-de-Ruis, dép. Morbihan, arr. Vannes, canton Sarzeau.*

Reuscina *M. (Revel) MSAF* 20 *(n. s.* 10, *a.* 1850) *p.* 114: Reuscinae matri.

Reus-o(n) *M. (Mödling) CIL* III 11304: Reuso Druti f. ann. L. structor fuit h. s. e. Utto filius posuit.

Reut-ius *M. (La Barete) CIL* IX 4519: T. Reutius T. f. qui Barba.

Reutus *M. (Civitella Messer Raimondo) CIL* IX 2960: M. Reccius N. f. Reutus.

Reuveana-baraecus *iber.? G. (Bei Tru-*

jillo) CIL II 685: Reuveanabaraeco Afer Albini f. Turolus v. s. l. m.

Revelis *s.* Ravelae.

Rev-ess-ĭ-o(n) *s.* Ruession.

Rev-etus *M.* **Rev-eta** *F.* *(Adelsberg) CIL* III 12031, 20: Revetu(s). *(Périgueux, nach-sullanisch)* XIII 988: D(is) M(anibus) Corneliae Revetae quondam.

Revĭ-ārĭus *M.* *(Novaco di Pisino) CIL* V 320 *add.:* Laeiia C. f. Maxim. an. C, Optatus Reviarius (Retiarius?) an. LXXXV.

Rev-idia *F.* *(Aquileja) CIL* V 851: Revidia M. f. Marcella. *(Cividale)* 1778: D(is) M(anibus) Revidiae Marcellae.

Rev-inus *G.* *(Gargnano in Riviera) CIL* V 4875: Revino sacr. p. p. i. v. s. l. m.

Revocca *F.* *(Alt-Ofen) CIL* III 10522: Octaviae Revoccae coniugi sanctissimae.

rēx *s.* rīx.

Rexs . . *M.* *(Paris) BE* 1882 *p.* 51: [D(is)] M(anibus) M. Rexs//// *(dat.)* Regini(i) Rhenici fil(io) Sappossa coniunx v(iva) p(onendum) c(uravit).

reχtu- *s.* rectu-.

rh *s. unter* r.

-rĭ- *suffix in fl.* Amb-ri-s, *ligur.* Sab-rĭ-na.

Ri . . *Bronze-münze der Carnutes. Muret-Chab.* 6376: ARIM *R* RI . .

Riaci-oscus *ligur. O. um Die. Testam. Abbonis Pard. dipl. n.* 559, *t.* 2 *p.* 375 *(a. 739):* Ubi dicitur Riaciosco.

***ri-alo-** *freundlich, liebenswürdig, ir.* Riol, *cf. abulg.* prijatelĭ, *ai.* priya-, -priya *fond, von* √pri *lieben, in* Rialo-brani, *cf.* Ri-cati.

***Rialŏ-brănŏ-s** *von* *rialo- *und* brano-s *rabe, cf.* Brano-dūnum, *cy. M.* *(Lanyon* (*sprich* Lannine) *bei Penzance, Cornwall) Rhŷs* 103 = *IBCh* 2 = *Rhŷs*[2] 406: Rialobrani Cunovali fili.

Rianŏ-rīx *F.?* *(Ellenborough) CIL* VII 411: Rianorix vixit annos II.

Riat-ius *M.* *(Aquileja) CIL* V 8215: Riatius Callistus v. s. d(is) d(eabus) o(mnibus).

Ribafora *O. Divisio terminorum episcopatuum bei Bouquet, Recueil des hist. des Gaules* II *p.* 719 *D (a. 673):* De Macai usque Ribafora.

Ribera *O. Divisio termin. episcopat. bei Bouquet* II *p.* 719 *D (a. 673):* De Nusa usque Riberam.

Ribini-ăcum *O.* 1) *j. Rübenach, preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Coblenz.* — 2) Ripaniacum, *a.* 748 Riviniacus *(Görz), j. Rivenich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Wittlich.* — 3) *j. Revigny, dép. Meuse, arr. Bar-le-Duc.* — 4) *Revigny, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Conliège.*

Ribision *s.* Ruession.

Ribogar *O. Divisio episcopatuum prov. Narbon. bei Bouquet* II *p.* 719 *D:* Magalona haec teneat: de Nusa usque Ribogar.

Riborr . . *(Cabeza del Griego) CIL* II 3139.

Ribricus *s.* Rebricus.

Riburrinius *s.* Reburr.

-rīcā *fem. zu* rīx, *in* Albiorīca.

***rīcā** *furche, nach Thurneysen von* *pr̥kā, *air.* rech, *cy.* rhych, *abret.* rec *gl. sulco, mbret.* reguenn *(discrimen; la raie), mlat.* riga, *afrz.* roie, *frz.* raie, *prov.* rega, *vgl. lat.* porca, *hd.* furche.

Ricaa-maariu = *Rīgomarius? *M. fig. (Paris) Schuerm.* 4669: Ricaamaariu.

Rica-gambeda *G. ist germanisch.*

Ricant. *Celtische silber-münzen, denare mit dem reiter-typus von süd-ost. Muret-Chab.* 5733—5742: RICANT *R* EBVRO. *Vgl.* Rigantikos.

Ri-cati *villeicht für* Rio-cati, *nominativ,* √pri *lieben, cy. M.* *(Tregoney, Cornwall) IBCh* 10 = *Rhŷs* 97 = [2]404: Nonnita, Ercilivi, Ricati, tris fili Ercilinci.

Riccĭ-ăcus *von M. gentile* Riccius, *O. j. Ritzingen in Lothringen, kreis Diedenhofen, canton Sierck? TP:* Ricciaco.

Riccim. *(Nydam, Schleswig; museum zu Stockholm) BICA* 1883 *p.* 236: Ricus | Riccim | Cocillus | umori.

Ricc-ius *M. gentile. (Tarragona) CIL* II 3763: Q. Iunio Cratic[o] Riccius Atimetus et Riccia Nymphe amico. *(Cifluch)* III 1818: L. Riccius L. f. Vel. Pessinunte ann. LX. vet. Marcia Maxima uxor, L. Riccius L. f. Valens, L. Riccius L. f. Gallus, Riccia L. [f.] Bulla h(ic) s(iti) s(unt). L. Atilius L. f. Vel. veter. leg. VII avunculo suo posuit et sibi. *(Vicoforte bei Mondovi)* V 7733: P. Ricci Celer m. c. *(Genf)* XII 2583: T. Riccio T. fil(io) Vol(tinia) Frontoni II vir. aer. et T. Riccio Frontoni patri et Q. Riccio FIdo fratrI. hered. ex testam(ento). *(j. in Genf)* 2615: T. Riccio T. fil(io) [V]ol(tinia) Frontoni vir. aerari [he]r. ex testament(o). *Auch in O.* Ricciăcum.

. . riccus *M. (Narbonne) CIL* XII 4736: Helviæ . . ricci f. Secundæ.

-rice *in* Balorice.

-rici *in* Camulorici.

Riciaco *s.* Reciacus.

Rici-anus *M. (Sens, gemeinde Senneceyle-Grand, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Tournus) BSAF* 1897 *p.* 186: Ricianus.

Rici-na 1) *insel, entweder Rum od. Tirree (zu Schottland), oder Rathlin (Raghery), nördl. von Ballycastle, ir. prov. Ulster, grafschaft Antrim. Plin. n. h.* 4, 103: XXX Hebudes, et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia (*var.* Ricnea, Rignea), Vectis, Silumnus, Andros. *Ptol.* 2, 2, 10: Ῥίκινα. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 5 *p.* 29: Insulam quae vocatur Rechru. 2, 41 *p.* 164: In Rechrea insula. *Rav.* 5, 32 *p.* 440, 16: Regaina. — 2) *O. in Picenum. Plin. n. h.* 3, 111: Ricinenses. *Rav.* 4, 32 *p.* 269, 15. 5, 2 *p.* 337, 12: Ricina. *(Tarragona) CIL* II 4126: L. Ovinio L. f. Quir(ina) Rustico Corneliano ... curat(ori) r(ei) p(ublicae) Riciniens(ium). *(Thala)* VIII 503: P. Vettius P. f. Velina mil(es) leg(ionis) III Aug(ustae) Ric(i)n(a). *(Lambèse)* 4094: [Rici|na Pice[ni]. *Vgl.* Rucinates.

Ricio-varus *nach Borghesi, Oeuvres* 10 *p.* 148 (*cf.* 781) = R(ufius) C(e)io(nius) Varus.

Ricnea *s.* Ricina.

Ricomago *s.* Rīgomagos.

Riconorus *O. Requeneux? dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Toucy, gemeinde Diges.*

Riconi. *Brittanische Goldmünzen. Evans p.* 267—272: TASCIO—RICON. *p.* 268—269: TASCIOV — RICON. *p.* 269—270, *plate* VIII *n.* 6: TASCIO RICON. *p.* 270, *plate* VIII *n.* 7: TASCI RICONI. *n.* 8: TASCIOV RICON. *p.* 270—272, *plate* VIII *n.* 9: TASCI RICON. *Muret-Chab.* 9556: TASCIORICON.

? **Ric-oria** *topische G. (Béziers) CIL* XII 4225 = *Inscr. de Languedoc n.* 1546: Ri- (*oder* Tri)coria[e] C. Pequ(ius) Cat(u)li(nus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Rico-vera *für* *Rigo-vera, *F. Vita s. Aridii* 33 *MGSS Mer.* III *p.* 591, 20: Quaedam mulier Ricovera nomine, coniunx Toronici monetarii.

Ricteri-acum *von M.* *Rict-erius, *cf.* Ogmi-rectherius, √ *in lat.* regere *(richten, lenken), wovon* rec-to-, *O. j. Richterich in der preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Aachen.*

Ricti *s.* Rittion.

Rictus *villeicht zu ir.* richt *form, gestalt, gael.* riochd, *w.* rhith *m. guise, appearance, species,* = *riktu-, *M. (Seurre, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune) CIL* 10002, 427: RICTVS.

... **ricus** *M. (Schlögen) CIL* III 6010, 182: ... rici ma(nu). *(Nydam, Schleswig, je ein stempel auf vier schwertern, j. im museum zu Kiel) BICA* 1883 *p.* 236: ... ricus | Riccim | Cocillus | VMORCI.

-ricus *in* Calet(Chalet)-ricus *aus* *Caleto-rix.

Rid-atus *M. (Gaimersheim in Oberbaiern, bez.-amt Ingolstadt) CIL* III 5905 = 11906: D(is) M(anibus) Ridaus (*lis* Ridatus) vet(eranus) c(o)hor(tis) Vin(delicorum).

? **Rid-itae** *O. j. S. Danillo bei Sebenico in Dalmatien. Rav.* 5, 14 *p.* 380, 18: Rider. *(Salona) CIL* III 2026 *add.*: T. Flavio T. fil(io) Tro. Agricolae .... IIvir(o) q(uin)q(uennali) disp .... municipi Riditar(um). 2774: D(is) M(anibus) Q. Rutilio Q. f. Titiano IIvir(o) q(uin)q(uennali) et Q. Rutilio Q. f. Proculo IIvir(o) q(uin)q(uennali) filio eius principi municipi Riditarum. *(Trigl, a. 184)* 3202: Imp. Caes. M. Aurelius Commodus Antoninus Pius Sarm. Germ. Maximus Brittannicus pont. max. trib. pot. VIIII. imp. VI. cos. IIII. p. p. pontem Hippi fluminis vetustate corruptum restituit sumptum et operas subministrantibus Novensibus, Delminensibus, Riditis curante et dedicante L. Iunio Rufino Proculiano leg(ato) pr(o) pr(aetore).

Riditi-o(n) *O. (Mailand, a. 475 p. Chr.) CIL* V 6183ᵃ *p.* 620, 7. 680 = *Anth. Lat.* 1359 *Buech.*: Aurelius civitatis Riditionis episcopus.

Ridum *O. j. Ray bei Boissy-Maugis, dép. Orne, arr. Mortagne, canton Remalard.*

Ridumo *s.* Moridunon 1).

Riduna *insel. IA* 509, 2: Vecta, Riduna, Sarmia. *Vgl.* Ricina.

Riedones *s.* Rēdones.

Rieo Duninsi *O. j. Le Rieu, départ. Creuse, arr. Guéret, canton Dun-le-Palleteau. Merow. münze saec.* 7. *Belfort* 3797 (*Prou* 2001): RIEO DVNIN.

Riga *G., beiname des Mars. (Malton, Yorkshire) CIL* VII 263ᵃ: Deo Mar[ti] Rigae Scirusor sac(erdos?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

... **rigā** *F. (Clénord bei Vineuil, dép.*

Loir-et-Cher, arr. und canton Blois) CIL XIII 3080: . . . . . riga Atesmerti l(iberta) viva s(ibi) f(ecit). *Vgl.* Camulo-riga.

Rīgae *O. bei Bilbilis. Martial.* 4,55,19: Antiqua patrum theatra Rīgas.

***rīgănā *rīganī** (ī-*stamm*) *königin, gdf.* *rēg̑nn-ī, *air.* ríg-an rígain *königin, nir.* ríghain, *cy.* rhiain *virgo, puella, plur.* rhianedd, *w.* ri-an *maiden, cf. bret.* rouanez *reine* = *rēgani-ssa *abgeleitet von* *rēgănā, *latinis. var. von* *rīgani-ssa, *lat.* rēgīna, *vgl.* rā̆jñ-ī *königin (zu* rā̆j-an *könig),* √râj *regere.*

Rigani. *(Rom)* CIL VI 25435: Rigani.

Rīgantī-cŏ-s *ableitung von* rīg-anto-s, *M., könig der Volcae, von Narbonne, saec. 2 in. oder 3 ex. a. Chr. Gallische bronze-münzen (sicilischer typus von Agathokles) Ch. Robert, Numismatique de la province de Languedoc; la période antique (aus t. 2 der neuen ausg. der Histoire générale du Languedoc) pl.* 4, 19: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟ. *p.* 59 *und pl.* IV *fig.* 17 *und Monnaies gauloises p.* 18—19: *R* ΡΙΓΑΝΤΙΚΟϹ. *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 93: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟΣ. *Muret-Chab.* 2401—2403: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟΥ *(gen. sg. mit griech. endung).* 2404: ΡΙΓΑΤΙΚΟΥ *(mit anusvara). Vgl* Briganticos.

***rīg-anto-s** '*königlich*', *abgeleitet vom part. praes.* *rēgans, *rīgantos *vom celt. denomin. verbum auf* ā, *abret.* riant, *variante* *rēg-anto-s *rēg-anti-s, √rēg, *abret. saec. 9* roiant, *saec. 11* ruant rouant; *neutr.* ***Rīg-antŏ-n,** *w.* Rhiannon, *air.* *Ríg-ēto-n *Ríg-ētān *cf. F.* Étáin Étaein Étaoin, *gen.* Étáine *und* Étáini, *w.* Eddoini; *vgl.* Trisantona. *Davon abgeleitet* Rīganti-co-s.

Rigenus *s.* Regenus.

Riger *s.* Liger.

rīgi- *s.* rīgo-.

Rīg-ĭa *M. (Brescia)* CIL V 4594: [V.] f. Endubro RIgiae f. si[bi] et Viriconi Pl//-duri f. uxori et mansu//.

Riginia Rignea *s.* Ricina.

Rigino-castellum *O. Procop. de aedif.* 4, 4 *p.* 283, 17 *Dind.*: Ῥιγινοκάστελλον.

Rigi-nus *M. (Reims) BSAF* 1884 *p.* 137: R.I.Ç.I.N.V(s).F(ecit). *Habert n.* 1182 *und p.* XLI: R.IÇ.IN.V.FE, *von Thédenat gelesen* R.I.Ç.N.V.F. *Vgl.* Rege-nus.

rīg-ĭŏ- '*königlich*', *abgeleitet vom stamm* rīg- *könig, cf. lat.* rēg-ius. *M.* **Rīg-ius** *nomen. (Narbonne)* CIL XII 5091 = *Inscr. de Languedoc n.* 768: D(is) M(anibus) G. Rigi(i) Silvani, heredes. *In compos.* Caturīgia *F.*, Suadu-rīgius, . . . asirīgiae CIL XII 2650, *ir. M.* Cothraige = *Catu-rīgios. *Davon neutr.* *rīg-ĭŏ-n *königreich, herschaft, urcelt.* *rēg-io-n, *air.* ríge *n., in O.* *Rīgion Regium, Carbanto-rīgon, Ico-rīgium Ego-rīgio, vicani Sego-rīgienses, Vervigium *aus* *Vervi-rīgio-n. *Nach d'Arbois de Jubainville auch in ir.* Calry *aus* Cal-rige = *Calo-rīgion, Ciarraige *aus* Ciar-rige = *Cēro-rīgion, Muskerry *aus* *Mūsco-rīgion, Osraige *für* Os-ríge *aus* *Osso-rīgion *(Ossory),* Orbrige *für* *Urbo-rīgion. *Aus dem celtischen entlehnt ist germ.* *rīk-io-n, *got. stamm* reikja-, *nom.* reiki, *n.* ἀρχή, *an.* ríki, *as.* rîki, *ahd.* rîchi rîhhi, *nhd.* reich *n., finnisch* riiki, *cf. ai.* râjiá *herschaft.*

Rīgĭ-sămus *cf.* Samo-rīx, Beli-samā, Trigi-samum; *nach Rhŷs superl.* '*most royal or kingly*', *von stamm* rīgi- -rīgo- *und suffix* -sămos = *lat.* -simus '*ser königlich, ser mächtig, ser reich*', *G., beiname des Mars. (Chessels, West Coker, Somersetshire)* CIL VII 61: Deo Marti Rigisamo Iuentius Sabinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Bei Bourges)* XIII 1190: MartI RIgisamo Ti(berius) Iul(ius) Eunus ex vIssu. *Vgl.* Rīxamae.

Rigni-ăcus *O.* pago Alvernico, *j. Rignac, dep. Cantal, arr. Mauriac, canton Riom-ès-Montagne, gemeinde Jaleyrac. Vgl.* Rĕnniacus (Rēniacus) Regniacus.

rīgŏ- '*königlich*', *ableitung von* rīx *könig, gen.* rīg-os, *in M.* Brocir(i)go, *acy.* Clotŏrigi, Soli-rigus; Rio-catus (*cf.* Ricati) = *Rīgo-catus, Rīgo-dulum, -dūnon, *-ialos, *-maglos (*in* Remaglus), -magos (*cf.* Caturigo-magus), -mārus, -sages, -vēra, -veriugus, Riomonus = *Rīgo-monos, Riotamus = *Rīgo-tamos, *ir.* Ríg-bardan = *Rīgo-bardanos, *abret.* Ri-anau = *Rīgo-anavos, *abret.* Ria-uual, *cy.* Riowen = *Rīgo-avinos; *O.* Budo-, Carbanto-rīgon *laßen auf M. auf* -rīx *schließen; var.* rēgo- *in* Duroico-regum, reo- *in* Reo-magus, Reo-ntium, Reovalis; *auch* rīgĭ- *in* Rīgĭ-samus; ricaa- *in* Ricaamaarius, *ir.* Ria-catus.

Rīgo-dulum '*königsbusch*'? *ir.* duille *leaf, nach d'Arbois de Jubainville* '*chose du roi*' *von stamm* dūlo-, *variante des stammes* dūli-, *air.* dúil *f., gl. creatura,* dúl *elementum; O. bei den Treveri, zwischen Trier und Mainz, j. Riol in der preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Trier. Tac. h.* 4, 71: Cerialis, missis in Mediomatricos qui breviore itinere legiones in hostem verterent, con-

-rice *in* Balorice.

-rici *in* Camulorici.

Riciaco *s.* Reciacus.

Rici-anus *M. (Sens, gemeinde Sennecey-le-Grand, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Tournus) BSAF* 1897 *p.* 186: Ricianus.

Ricĭ-na 1) *insel, entweder Rum od. Tirree (zu Schottland), oder Rathlin (Raghery), nördl. von Ballycastle, ir. prov. Ulster, grafschaft Antrim. Plin. n. h.* 4, 103: XXX Hebudes, et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia (*var.* Ricnea, Rignea), Vectis, Silumnus, Andros. *Ptol.* 2, 2, 10: Ῥίκινα. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 5 *p.* 29: Insulam quae vocatur Rechru. 2, 41 *p.* 164: In Rechrea insula. *Rav.* 5, 32 *p.* 440, 16: Regaina. — 2) *O. in Picenum. Plin. n. h.* 3, 111: Ricinenses. *Rav.* 4, 32 *p.* 269, 15. 5, 2 *p.* 337, 12: Ricina. *(Tarragona) CIL* II 4126: L. Ovinio L. f. Quir(ina) Rustico Corneliano ... curat(ori) r(ei) p(ublicae) Riciniens(ium). *(Thala)* VIII 503: P. Vettius P. f. Velina mil(es) leg(ionis) III Aug(ustae) Ric(i)n(a). *(Lambèse)* 4094: [Rici]na Pice[ni]. *Vgl.* Rucinates.

Ricio-varus *nach Borghesi, Oeuvres* 10 *p.* 148 (*cf.* 781) = R(ufius) C(e)io(nius) Varus.

Ricnea *s.* Ricina.

Ricomago *s.* Rīgomagos.

Riconorus *O. Requeneux? dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Toucy, gemeinde Diges.*

Riconi. *Brittanische Goldmünzen. Evans p.* 267—272: TASCIO—RICON. *p.* 268—269: TASCIOV—RICON. *p.* 269—270, *plate* VIII *n.* 6: TASCIO RICON. *p.* 270, *plate* VIII *n.* 7: TASCI RICONI. *n.* 8: TASCIOV RICON. *p.* 270—272, *plate* VIII *n.* 9: TASCI RICON. *Muret-Chab.* 9556: TASCIORICON.

? **Ric-oria** *topische G. (Béziers) CIL* XII 4225 = *Inscr. de Languedoc n.* 1546: Ri-(*oder* Tri)coria[e] C. Pequ(ius) Cat(u)li(nus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Rico-vera *für* *Rigo-vera, *F. Vita s. Aridii* 33 *MGSS Mer.* III *p.* 591, 20: Quaedam mulier Ricovera nomine, coniunx Toronici monetarii.

Ricteri-ăcum *von M.* *Rict-erius, *cf.* Ogmi-rectherius, √ *in lat.* regere *(richten, lenken), wovon* rec-to-, *O. j. Richterich in der preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Aachen.*

Ricti *s.* Rittion.

Rictus *villeicht zu ir.* richt *form, gestalt, gael.* riochd, *w.* rhith *m. guise, appearance, species,* = *riktu-, *M. (Seurre, dép. Côte-d'Or, arrond. Beaune) CIL* 10002, 427: RICTVS.

... **ricus** *M. (Schlögen) CIL* III 6010, 182: ... rici ma(nu). *(Nydam, Schleswig, je ein stempel auf vier schwertern, j. im museum zu Kiel) BICA* 1883 *p.* 236: ... ricus | Riccim | Cocillus | VMORCI.

-ricus *in* Calet(Chalet)-ricus *aus* *Caleto-rīx.

Rid-atus *M. (Gaimersheim in Oberbaiern, bez.-amt Ingolstadt) CIL* III 5905 = 11906: D(is) M(anibus) Ridaus (*lis* Ridatus) vet(eranus) c(o)hor(tis) Vin(delicorum).

? **Rid-itae** *O. j. S. Danillo bei Sebenico in Dalmatien. Rav.* 5, 14 *p.* 380, 18: Rider. *(Salona) CIL* III 2026 *add.*: T. Flavio T. fil(io) Tro. Agricolae .... II vir(o) q(uin)-q(uennali) disp .... municipi Riditar(um). 2774: D(is) M(anibus) Q. Rutilio Q. f. Titiano II vir(o) q(uin)q(uennali) et Q. Rutilio Q. f. Proculo II vir(o) q(uin)q(uennali) filio eius principi municipi Riditarum. *(Trigl, a. 184)* 3202: Imp. Caes. M. Aurelius Commodus Antoninus Pius Sarm. Germ. Maximus Brittannicus pont. max. trib. pot. VIIII. imp. VI. cos. IIII. p. p. pontem Hippi fluminis vetustate corruptum restituit sumptum et operas subministrantibus Novensibus, Delminensibus, Riditis curante et dedicante L. Iunio Rufino Proculiano leg(ato) pr(o) pr(aetore).

Riditi-o(n) *O. (Mailand, a. 475 p. Chr.) CIL* V 6183ᵃ *p.* 620, 7. 680 = *Anth. Lat.* 1359 *Buech.*: Aurelius civitatis Riditionis episcopus.

Ridum *O. j. Ray bei Boissy-Maugis, dép. Orne, arr. Mortagne, canton Remalard.*

Ridumo *s.* Moridunon 1).

Riduna *insel. IA* 509, 2: Vecta, Riduna, Sarmia. *Vgl.* Ricina.

Riedones *s.* Rēdones.

Rieo Duninsi *O. j. Le Rieu, départ. Creuse, arr. Guéret, canton Dun-le-Palleteau. Merow. münze saec.* 7. *Belfort* 3797 (*Prou* 2001): RIEO DVNIN.

Riga *G., beiname des Mars. (Malton, Yorkshire) CIL* VII 263ᵃ: Deo Mar[ti] Rigae Scirusor sac(erdos?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

... **rigā** *F. (Clénord bei Vineuil, dép.*

Loir-et-Cher, arr. und canton Blois) CIL XIII 3080: . . . . . riga Atesmerti l(iberta) viva s(ibi) f(ecit). *Vgl.* Camulo-riga.

Rīgae *O. bei Bilbilis. Martial.* 4,55,19: Antiqua patrum theatra Rīgas.

***rīgănā *rīganī** (ī-*stamm*) *königin, gdf.* *reĝņn-ī, *air.* ríg-an rígain *königin, nir.* ríghain, *cy.* rhiain *virgo, puella, plur.* rhianedd, *w.* ri-an *maiden, cf. bret.* rouanez *reine* = *rēgani-ssa *abgeleitet von* *rēgănā, *latinis. var. von* *rīgani-ssa, *lat.* rēgīna, *vgl.* râ´jñ-î *königin (zu* râ´j-an *könig),* √ râj *regere.*

Rigani. *(Rom)* CIL VI 25435: Rigani.

Rīgantī-cŏ-s *ableitung von* rīg-anto-s, *M., könig der Volcae, von Narbonne, saec. 2 in. oder 3 ex. a. Chr. Gallische bronze-münzen (sicilischer typus von Agathokles) Ch. Robert, Numismatique de la province de Languedoc; la période antique (aus t. 2 der neuen ausg. der Histoire générale du Languedoc) pl.* 4, 19: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟ. *p.* 59 *und pl.* IV *fig.* 17 *und Monnaies gauloises p.* 18—19: *R* ΡΙΓΑΝΤΙΚΟϹ. *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 93: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟΣ. *Muret-Chab.* 2401—2403: ΡΙΓΑΝΤΙΚΟΥ *(gen. sg. mit griech. endung).* 2404: ΡΙΓΑΤΙΚΟΥ *(mit anusvara). Vgl* Briganticos.

***rīg-anto-s** *'königlich', abgeleitet vom part. praes.* *rēgans, *rīgantos *vom celt. denomin. verbum auf* ā, *abret.* riant, *variante* *rēg-anto-s *rēg-anti-s, √ rēg, *abret. saec. 9* roiant, *saec. 11* ruant rouant; *neutr.* ***Rīg-antŏ-n,** *w.* Rhiannon, *air.* *Rīg-ēto-n *Rīg-ētān *cf. F.* Étáin Étaein Étaoin, *gen.* Étáine *und* Étáini, *w.* Eddoini; *vgl.* Trisantona. *Davon abgeleitet* Rīganti-co-s.

Rigenus *s.* Regenus.

Riger *s.* Liger.

rīgi- *s.* rīgo-.

Rīg-ĭa *M. (Brescia)* CIL V 4594: [V.] f. Endubro RIgiae f. si[bi] et Viriconi Pl//-duri f. uxori et mansu//.

Riginia Rignea *s.* Ricina.

Rigino-castellum *O. Procop. de aedif.* 4, 4 *p.* 283, 17 *Dind.*: Ῥιγινοκάστελλον.

Rigi-nus *M. (Reims) BSAF* 1884 *p.* 137: R.I.G.I.N.V(s).F(ecit). *Habert n.* 1182 *und p.* XLI: R.IG.IN.V.FE, *von Thédenat gelesen* R.I.G.N.V.F. *Vgl.* Rege-nus.

rīg-ĭŏ- *'königlich', abgeleitet vom stamm* rīg- *könig, cf. lat.* rēg-ius. *M.* **Rīg-ius** *nomen. (Narbonne)* CIL XII 5091 = *Inscr. de Languedoc n.* 768: D(is) M(anibus) G. Rigi(i) Silvani, heredes. *In compos.* Catu-rīgia *F.,* Suadu-rīgius, . . . asirīgiae CIL XII 2650, *ir. M.* Cothraige = *Catu-rīgios. *Davon neutr.* *rīg-ĭŏ-n *königreich, herschaft, urcelt.* *rēg-io-n, *air.* rige *n., in O.* *Rīgion Regium, Carbanto-rīgon, Ico-rīgium Ego-rīgio, vicani Sego-rīgienses, Vervigium *aus* *Vervi-rīgio-n. *Nach d'Arbois de Jubainville auch in ir.* Calry *aus* Cal-rige = *Calo-rīgion, Ciarraige *aus* Ciar-rige = *Cēro-rīgion, Muskerry *aus* *Mūsco-rīgion, Osraige *für* Os-ríge *aus* *Osso-rīgion *(Ossory),* Orbrige *für* *Urbo-rīgion. *Aus dem celtischen entlehnt ist germ.* *rīk-io-n, *got. stamm* reikja-, *nom.* reiki, *n.* ἀρχή, *an.* ríki, *as.* rîki, *ahd.* rîchi rîhhi, *nhd.* reich *n., finnisch* riiki, *cf. ai.* râjiá *herschaft.*

Rīgī-sămus *cf.* Samo-rīx, Beli-samā, Trigi-samum; *nach Rhŷs superl. 'most royal or kingly', von stamm* rīgi- -rīgo- *und suffix* -sămos = *lat.* -simus *'ser königlich, ser mächtig, ser reich', G., beiname des Mars. (Chessels, West Coker, Somersetshire)* CIL VII 61: Deo Marti Rigisamo Iuentius Sabinus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Bei Bourges)* XIII 1190: MartI RIgisamo Ti(berius) Iul(ius) Eunus ex vIssu. *Vgl.* Rīxamae.

Rigni-ăcus *O.* pago Alvernico, *j. Rignac, dep. Cantal, arr. Mauriac, canton Riom-ès-Montagne, gemeinde Jaleyrac. Vgl.* Rēnni-acus (Rēniacus) Regniacus.

rīgŏ- *'königlich', ableitung von* rīx *könig, gen.* rīg-os, *in M.* Brocir(i)go, *acy.* Clotŏ-rigi, Soli-rigus; Rio-catus (*cf.* Ricati) = *Rīgo-catus, Rīgo-dulum, -dūnon, *-ialos, *-maglos (*in* Remaglus), -magos (*cf.* Catu-rigo-magus), -mārus, -sages, -vēra, -veriugus, Riomonus = *Rīgo-monos, Riotamus = *Rīgo-tamos, *ir.* Rīg-bardan = *Rīgo-bardanos, *abret.* Ri-anau = *Rīgo-anavos, *abret.* Ria-uual, *cy.* Riowen = *Rīgo-avinos; *O.* Budo-, Carbanto-rīgon *laßen auf M. auf* -rīx *schließen; var.* rēgo- *in* Duroico-regum, reo- *in* Reo-magus, Reo-ntium, Reovalis; *auch* rīgī- *in* Rīgī-samus; ricaa- *in* Ricaa-maarius, *ir.* Ria-catus.

Rīgo-dulum *'königsbusch'? ir.* duille *leaf, nach d'Arbois de Jubainville 'chose du roi' von stamm* dūlo-, *variante des stammes* dūli-, *air.* dúil *f., gl. creatura,* dúl *elementum; O. bei den Treveri, zwischen Trier und Mainz, j. Riol in der preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Trier. Tac. h.* 4, 71: Cerialis, missis in Mediomatricos qui breviore itinere legiones in hostem verterent, con-

tracto quod erat militum Mogontiaci quantumque transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit, quem locum magna Treverorum manu Valentinus insederat, montibus aut Mosella amne saeptum; et addiderat fossas obicesque saxorum. [*Pertz dipl. t.* 1 *p.* 147, 25: Regiodola *ist unecht.*]

Rīgŏ-dūnŏ-n '*königsburg*' *von* *rīgŏ- '*königlich*' *und* dūno-n, *dūnos, *O.* 1) *bei den Brigantes in Großbrittanien, Lancastershire, d. h. in der umgegend von York. Ptol.* 2, 3, 10: Ῥιγόδουνον. — 2) Regadonum *im Moselgebiet.* [*Beyer, Mittelrhein. urkundenbuch* 1, 46, *a.* 804.]

***Rīgŏ-durŏ-n** '*königsfeste*', *O. j. Rheder, preuss. Rheinprovinz, regbz. Cöln, kreis Euskirchen.*

Rīgo-ialus Rioilus '*königsfeld*', *O. j. Rueil, départ. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Marly-le-Roi. Greg. Tur. h.* 9, 13: Aput villam Rigoialinsim. 10, 28 *(a. 591):* Ad Rotoialinsim (*Longnon liest* Rigoialinsim) villam ipsius urbis. *Fredegar. chron.* 4, 3: Quem Rioilo villa baptizare iobet.

Rīgo-măgŏs '*königsfeld*', *O.* 1) *j. Barcelonnette, dép. Basses-Alpes, am r. ufer der Ubaye, nbfl. der Durance. NG* 17, 3: Civitas Rigomagensium. *Testamentum Abbonis 3. mai 739, in Marion, Cartulaires de l'église de Grenoble dits Cartulaires de Saint-Hughes p.* 39: Colonicas nostras in pago Rigomagense, quem Baronta libertus noster in benefitium habet. .... In villam Occense et Rigomagense. [*Die Inschrift CIL* XII 60 *u. p.* 804: ... Rigoma ... *ist unecht.*] — 2) *Stadt der Ubii in Germania secunda, im alten gebiete der Eburones, auf dem l. Rheinufer, auf der straße von Andernach nach Bonn, j. Remagen, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Ahrweiler. TP:* Rigomagus. *Ammian.* 16, 3, 1 *(a. 356):* Nullo itaque post haec repugnante ad recuperandam ire placuit Agrippinam ante Caesaris in Gallias adventum excisam, per quos tractus nec civitas ulla visitur nec castellum nisi quod apud Confluentes, locum ita cognominatum ubi amnis Mosella confunditur Rheno, Rigomagum oppidum est et una prope ipsam Coloniam turris. *Rav.* 4, 24 *p.* 227, 12: Rigomagus. *Meilenstein von Tongern, Orell.* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: [Rigo]magus l(eugae) VIIII. — 3) R., *stadt der gallischen Libici, bei Trino-Vecchio, Piemont, prov. Novara, auf dem l. Po-ufer, zwischen Turin und Pavia. IA* 340, 5: Rigomago. 356, 10: Rigomago. *It. Burdig. p.* 557, 3 *W.* = 6, 16 *G.:* Mansio Rigomago (regomago *V*). *Rav.* 4, 30 *p.* 250, 15: Rigomagus. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Rigomago (-um 3281, -i 3282). — 4) Ricomagus, *bei den Arverni, j. Riom en Auvergne, départ. Puy-de-Dôme. Greg. Tur. in glor. martyr.* 85: Dies passionis erat Policarpi martyris magni et in Ricomagensi vico civitatis Arvernae eius solemnia celebrabantur. 86: In vico illo Ricomagensi. *in glor. conf.* 5: In cacumine montis Belenatensis, de quo vici Rigomagensis positio contemplatur. 32: Amabilis quidam vici Ricomagensis presbiter. *Vita Amabilis 2 ASS 11. iun.* II *p.* 466 *F:* Vici Ricomagensis. 3 *p.* 467 *B:* In praedicto Reomensi oppido. 4 *p.* 467 *C:* Praenominatum Riomense illustravit oppidum. *Vita Aridii abbat. Lemov.* 55 *MGSS Mer.* III *p.* 605, 28: In vico quodam nomen Rigomago. *Acta martyrii s. Vincentii Aginn.* 1 *ASS 9. iun.* II *p.* 167 *C:* Quoddam Agennensium oppidum invisit festinus, quod Velanum agri Reonemensis ruris dicebat antiquitas. 5 *p.* 168 *A:* Castrum, quod ab incolis Pompeiacum dicitur, fere quinis milibus a Reonemense separatum, expetiit. *Vita Praiecti* 3, 21 *ASS 25. ian.* II *p.* 635: De loco qui dicitur Reomaus. *Merow. münzen. Belfort* 3794: + RICOMAGO VICO.AR. *Folgende von Nordebert, bischof von Clermont, c. 699:* 3795 (*Prou* 1843): *R* RI(comago). 3796 (*Prou* 1844): *R* IR. — 5) *Rigomagus, *j. Riom-es-Montagne, dép. Cantal, arrond. Mauriac.* — 6) *j. Rians, dép. Cher, arr. Bourg, canton Les Aix-d'Angillon.* — 7) *Rion, dép. Ain, arr. Bourg, canton Pont-d'Ain, gemeinde Saint-Martin-du-Mont.* — 8) *Rion-des-Landes, dép. Landes, arr. Saint-Sever, canton Tartas.* — 9) *Rion, départ. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, cant. Chagny, gemeinde Demigny.* — 10) *Rion, dép. Yonne, arr. und canton Auxerre, gem. Charbuy.* — 11) *Abbaye de Réomé, dioecese Langres, j. bourg Moutiers-Saint-Jean, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Montbard. Ionae vita s. Iohann. Reom. MGSS Mer.* III *p.* 505, 16: Ionas abbas per Riomao sancti Iohannis monasterii preteriens. [*Greg. Tur. de glor. conf. c.* 85: Cum monasterium aedificare vellet qui Reomaus nuncupatur. .... Reliquias Iohannis Reomaensis abbatis *ist*

interpolation.] — 12) Rimau, *j. Rimoux, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Fougères, canton Antrain.* — 13) Riomo, *j. Ruan, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, canton Droué. Merow. münzen. Belfort* 1470 (*Prou* 580): + //// RIOMOI ////. 3798 (*Prou* 579): + RIOMO. 3799: + RIOM .... DA∽. — 14) Riomo, *j. Rouen, dép. Sarthe, arrond. Saint-Calais, canton Le Grand-Lucé, gemeinde Pruillé-l'Éguillé.* — 15) *j. Ruoms, zuerst Rioms, dép. Ardèche, arr. Largentière, cant. Vallon.* — 16) Ricomagus, *villeicht in Pondrome für Pont-de-Rome, gemeinde der prov. Namur, arr. Dinant.* — 17) *Rom, dép. Deux-Sèvres, arr. Melle, cant. Lezay.* — 18) *Rome, bei Grand-Han, belgisch Luxemburg.* — 19) *Rome, bei Hamaide, prov. Hennegau.*

Rigonum *ital. fl., j. Rigozo. TP.*

Rīgŏ-sāges *V., galatische söldner im heere Antiochos des gr. Polyb.* 5, 53, 3: Τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς συμμαχικοὺς Κρῆτας, ὧν εἴχοντο Γαλάται Ῥιγόσαγες.

Rīgŏ-ver-iugus *nach d'Arbois de Jubainville 'homme au royal grand joug', M. (Saintes, zeit des Tiberius oder Caligula) CIL* XIII 1048: [C. Iulio] C. Iuli(i) Ri[c]overiugi f(ilio) Vol(tinia tribu) Marino [flamini Augus]tali prImo c(uratori) c(ivium) R(omanorum), quaestórI, verg[obreto Iulia] MarIna fIlia p[osuit?]. *Vgl.* Ever-iuc(us), Ver-iugodumnus.

rigu- *in* Antedrigus, *gen.* -govos.

Rigualdus *vgl. fränk.* Rigoaldus, Rigovaldus, *M. Vita s. Leonorii* 2, 13 *ASS 1. iul.* I *p.* 123 *E:* Dux Britannus, Rigualdus nomine ... Rigualdi.

Rigualis *cy.* Riwall, *M. Vita s. Brioci* 44 *Anal. Boll.* 2, 181: Rigualis cuiusdam comitis eques. 45 *p.* 182: Rigualis *(dreimal).* 52 *p.* 185: Rigualem comitem ... Rigualis *(nom.).*

Rig-usa *O. der Carpetani. Ptol.* 2, 6, 56: Ῥίγουσα.

Ῥιγοῦσκαι *s.* Ruguski.

***ri-i̯o-** *cy.* rhydd, *gdf.* *pri-i̯o-s *'freund (du bist frei!), frei'. Zur sache vergleicht d'Arbois de Jubainville den celtischen krieger, der sich durch einen germanischen kutscher auf einem kriegswagen faren ließ. Vgl. Diod.* 5, 29, 2: Ἐπάγονται δὲ καὶ θεράποντες ἐλευθέρους ἐκ τῶν πενήτων καταλέγοντες, οἷς ἡνιόχοις καὶ παρασπισταῖς χρῶνται κατὰ τὰς μάχας. *Aus dem celt. stammt germ.* *frîja-z, *got.* freis, *an.* frí frjá, *ae.* fréo, *as. ahd.* frî. *Vgl. ai.* priyá-s *lieb, idg.* *prijo-s *frei,* √prei *sorgen für, lieben.*

Riliena *O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Riliena.

-rīlos *in* Dia-rilos.

rī-mā *'zal', air.* rí-m *f., cy.* rhif, *woron w.* adrifo edrifo *recompter,* dyrifo *énumérer, corn.* daryvas deryvas derevas *déclarer, faire savoir, publier, mbret.* ez-reuell, dez-reuell *(raconter) von* *dazrivell, *to-ate-rîm, *bret.* ri *gl. summa, ae.* rîm *zal, as.* unrîm *unzal, ahd.* rîm *reihe, reihenfolge, zal (aus dem german. entlehnt sind ital.* rima, *frz.* rime); *vgl. gr.* ἀρι-θμό-ς.

Rimagilus, Rimau *s.* Remaglus, Rīgomagos.

Rimesica *landschaft im centralen Haemus, am östlichen Haemus, im Galaterreich von Tylos, besetzt von den galatischen Tyleni? TP. Vgl.* Remesiana.

Rimi Rimo *s.* Rēmī.

Rimus *s.* Rēmī.

Rin-āco-s *M. (Carn Hedryn, Pembrokeshire) Archeol. Cambrensis* 1896 = *RC* 17, 312: RINACI NOMENA.

Rinct-ius *'der wütende bach', cf. cy.* ringc *stridor, stridulus sonus,* √rak, *nasaliert* rank *tönen, fl. la Rance, départ. Ille-et-Vilaine. Acta s. Maclovii (Morice pr.* 1, 192): Super ripam fluminis Rincti. *Vita s. Iacuti:* In vicinia territorii quod dicitur Aquarum *(Poudour),* eo quod duobus fluminibus cingitur, scilicet Rinetio (*de La Borderie liest* Rinctio) et Arganona.

***Rind-ācos** Ryndăcus, *von* *rindi-, *air. mir.* rind *gl. cacumen, M. Sil.* 3, 388: Rhyndăcus *(V,* Rhindacus *FO,* Rhydacus *L)* his ductor, telum sparus. *Vgl. fl.* Ῥύνδακος *in Kleinasien.*

Rinetius *s.* Rinctius.

Rininga *O. j. Rincq, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Aire-sur-la-Lys.*

...rini *O. (Sevilla) CIL* II 1163: .... rinorum.

Rinionibol titiuri (?). *(Baden bei Zürich) CIL* XIII 5234.

Rinn-ius *M. nomen.* **Rinnia** *F. (Cagliari) CIL* V 7837: Rinnio Novicio mulioni, v(ivo) Rinnio Vilagosti patri, v(ivus) Rinnius Karius filius patri et fratri fecit. *(Narbonne)* XII 4588 = *Inscr. de Languedoc n.* 769: [Rinniae P. l(ibertae), Primae. H]ic est sepu[lta. R]innia Prim(ae) l(iberta) Aucta, sibi et patronae. *CIL* XII 4933 = *Inscr.*

de Languedoc n. 770: [P. Rinnius] P. l(ibertus) Faustus; Rinnia P. l(iberta) Fausta. *CIL* XII 5092 = *Inscr. de Lang. n.* 771: P. Rinnius P. l. Licinus. *CIL* XII 5093: L. Rinniae P. l. Rumae (*Hirschfeld ci.* [P]r[i]mae).

Rinnus *M. (Basel) Schuerm.* 4686: Rinnus (q).

Rino-s *part. pass. von* √(p)rī, *M. (Fardel, Devonshire) IBCh* 24: Fanoni maqvi Rini *(des Fanonios, sones des Rinos).*

Rinus *s.* Rēnos; *cf. fl.* Badrinus *aus* *Bado-rinus?

Rinx *M. (Rottweil) Schuerm.* 4687: Rinx.

rio- *s.* rīgo-.

Rio ... *G. (Le Fort bei La Folie, dép. Aisne, arr. Vervins, canton Aubenton, gemeinde Any-Martin-Rieux) BSAF* 1889 *p.* 84: [Ex a]ugurio; deo Rio ... [actor]es eius pagi in[sta]uraverunt Auc(alo?) Auconis fil(ius) et ..., Famuli (*oder* Camuli) fil(ius).

Rio ... a *F. (Reims) BSAF* 1888 *p.* 174: D(is) M(anibus) Rio////ae (?).

Riobe *O. j. Châteaubleau, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Nangis. TP.*

Rio-catu-s *für* *Rīgo-cătŭ-s *M. Sidon. epist.* 9, 9, 6: Legi volumina tua, quae Riochatus antistes ac monachus atque istius mundi bis peregrinus Britannis tuis pro te reportat. *cf.* Ricati.

Rio-cenus *M. (Saint-Paulien) CIL* XIII 10002, 428: RIOCE(ni?) *cf.* Ritogeni.

Riocus Hriocus, *ein bret. heiliger im 5. jh., ASS 12. febr.* II *p.* 602—604.

Rio-ilus *s.* *Rīgoialus.

Rio-mārus *für* *Rīgo-māros, *M. J. A. Bouillet, Estampilles sur les vases gallo-romains découverts en Auvergne, 1861, p.* 12: Riomarus.

...**riomas.** *(Walsbetz; Houthem-St.-Gerlach) CIL* XIII 10006, 172: —RIOMAS.

Riomaus *s.* Rīgomagos.

Rio-monus *für* *Rīgŏ-monus, *M. fig. Grivaud de la Vincelle, Antiquités découvertes dans les jardins du Sénat p.* 165. *(Le Châtelet) Schuerm.* 4691: Riomonus. *(Orléans)* 3699: Omonus. [*Basel*] 3700: Omonus.

Riomum *s.* Rīgomagos.

Rion mons, *j. Montrion, départ. Haute-Savoie.*

Rion-áva *O. j. Renève, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Mirebeau-sur-Bèze. Fredegar.* 4, 42: Rionava vico super Vincenna *(Vingeanne)* fluvio.

... **ri-oqum** *gens in Hispanien. (Cabeza del Griego) CIL* II 6338[kk]: ... rioq(um).

.. **rioss** .... *(Langres) CIL* XIII 5706: ... riossi [?Ate]ponis [?Cat]ulus ... arius [p.] c.

Riŏ-tămus *acy.* Riatam Riataf, *abret.* Riatham, *für* *Rīgŏ-tămŏ-s, *M., könig der bretonischen hilfstruppen des Anthenius im Berry. Sidon. epist.* 3, 9: Sidonius Riothamo suo salutem. *Iordan. Get.* 44,237: Anthemius imperator Brittonum solacia postulavit. Quorum rex Riotimus cum duodecim milia veniens in Beturigas civitate Oceano e navibus egresso susceptus est. 45, 238: Ad quos rex Vesegotharum Eurichus innumerum ductans advenit exercitum diuque pugnans Riutimum Brittonum rege, antequam Romani in eius societate coniungerentur, effugavit.

Rioterus *M., sibenter bischof von Rennes. Concil. Cabilonense (Chalon-sur-Saône) a. 639—654, p.* 214, 4 *M.:* Riotero episcopo ecclesie Redonice.

Rio-vārus *M. Vita Hervaei* 1, 3 *ASS 17. iun.* III 366 *E:* Riovaro *(dat.)* ... Riovaro *(abl.)* ... Riovarum.

Rio-vercus *M. (Nîmes) CIL* XII 3979 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes,* 1239: L. Val(erio) Rioverci (*oder* L. Val[e]rio Verci ...) Dud(Dub?)ionis f(ilio) M. Dumerius v(ivus) p(osuit).

Rhinensis *s.* Rēnos.

Rhip *s.* Ripp.

? **Ripa** *(lateinisch?),* 1) *O. in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 10: Ripa. — 2) Alta Ripa, *in Pannonia inferior, j. Tolna in Ungarn. TP:* Alta Ripa. *IA* 244, 2: Ripa alta. *ND occ.* 33, 20: Ripa alta. 27: Cuneus equitum stablesianorum, Ripa Alta, nunc Conradcuba (contra Herculia?). 41: Equites Dalmatae, Ripa Alta. — 3) Alta Ripa, *j. Altripp, bair. Rheinpfalz, bez.-amt Speier. s. CIL* XIII 2 *p.* 175.

Ripaniacum *s.* Ribiniăcum.

Rip-ānus *zu O.* Ripa? *M. (Alcoléa del Rio) CIL* II 1068: L. Fabio Gal(eria) Severo Ripanus Crispini f. et Crispinus Ripani f. d. s. p. d. *(Pino)* 2613: Ri. f. *(Lietzen)* III 5640: Ittu Ripani v. f. sibi et Viatorine con. *(Augsburg)* 6010, 183 = 12014, 72: Ripanus. f(ecit). *(Aquileja)* V 1052[b] 16:

C. Iulius Ripanus. *(Rom)* VI 631: Pertinax c(ontra) ret(iarium) vet(eran.) Ripanus. 2579: C. Antonius Ripanus. 13542: Bellicio Ripano. *(Naworth Castle)* VII 826: Deo Marte cohortis pri(mae) [A]el(iae) Da(corum) cui pr(aeest) Licinius Ripanus? [praefectus v. s.]. 831: Deo Soli invicto... Licini[us] Ripanus praef. v. s. *(London)* 1334, 43: Ripanus, Ripani, Ripanus. m(anu). 56: A. Teren(tii) Ripani. 1336,924: Ripani. *(Nyon)* XIII 5007: D. Iul(io) L. f. Vol(tinia) RIpano Capitoni Bassiano. *(Versoix)* 5008: [D. Iul(io) L. f.] Vol. RIpano Ca[pitoni Bassiano]. *(Böckingen)* 6476: Deo Mercuri[o] Cultori Ri[p]anus ex iuss(u) e(ius) l(ibens) l(aetus) m(erito) r(ettulit *oder* reddidit). *(Pachtem, kreis Saarlouis) Hettner n.* 202 *u. s.* 284: [D(is) M(anibus)] G(ai) Atti R[ipani(i) het (= et)] G(ai) Ripani (*statt* Gaius Ripanus) Artilli fili sibi het (= et) suis fecit. *(Ebersberg) Schuerm.* 4693: Ripanus. *(Westerndorf; um Straßburg)* 4695: Ripanus f(ecit).

Rip-ărus *M. (Solothurn) CIL* XIII 5177: D(is) [M(anibus)]. Pardu[lianus?] Ripari f[ilius].

Ripc.. *M. (Autun) CIL* XIII 2753: D(is) M(anibus) RIPCI (Reci?).

Ripgi-ācus *O. in pago Senonico. Quantin, Cartulaire de l'Yonne p.* 110. 116.

? **Ripp** *wald in Kent. Kemble n.* 86 *(a. 740)*: Ad silbam qui appellatur Ripp.

.... **ripus** *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4974,46: .... rip(....). 47: ....ripus.

Riqu .... *M. cogn. (Marzana) CIL* V 3322: ..Valerius Pii f. Riqu .... d. d. l. m.

-ris = -rīx, *in M.* Luguris, *w.* Camuloris *Camulo-rix, *pyren.* *Bonnoris.

Ris ... *M. (Romeno, val di Non) CIL* V 5068: D(eo) Saturno Aug. Lumennones Arvetius et Maximus et Rufus et Quadratinus et Firmianus et Clemes et Iustus et Asprio et Glabistus Quintus et Ris ... Rufinus et Lad. Optatus et Quartus et Lucius et Severus et Maximinus Aup. Firminus et Paternus et Iustinianus s. p. l. l. m.

Risa *fl. la Rize.*

Ris-ela *fl. in Frankreich, j. la Rille, Risle, dépp. Orne, Eure.*

Risime .. *M. (Cles, val di Non, a. 103 p. Chr.) CIL* V 5067: ... us Risime ..

Risli-ācum Risleius *O. j. Rilly-la-Montagne, dép. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Rispus *M. cogn.* **Rispa** *F. (St. Leonhard) CIL* III 5664 = 11807: D(is) M(anibus) Tutuia Rispa lib. *(Vienne)* XII 5686, 748[a]: Rispi . ma(nu). *(Mainz)* [bc]: Rispi . m(anu). *(Amiens) Schuerm.* 1756: Rispi m(anu). 1757: Rispi ma(nu). *(Aachen, Wiesbaden, Cöln, Grimlinghausen, Vechten.)*

Rissam. *(Apt, Vaucluse) RE No.* 53 (1889) *n.* 774 *p.* 427: R(B?)is(s?)am (Rissma?) T. v. s. l. m.

-ristos *vgl. ahd.* forest, *mhd.* vorst, *nhd.* forst, *ai.* pṛṣṭhá-m *rücken, gipfel, berggipfel; in Λευκο-ριστος?*

.... **ristus** *M. (Cles, Val di Non) CIL* V 5067: .... ristus Fardi.

Rit ... *(Crain) CIL* XIII 2892: Aug(usto) sacr(um), dea(e) Miner[v]ae T. Rit..., April(is) Ita[l]i f. (?) .... *Vgl.* Ritona.

Rit ... *oder* **Tri** ... [*Moulins*] *CIL* XIII 10002, 107: C. Ar( ) Rit( ) *oder* Tri( ).

Rita *fig. (Limoges) Schuerm.* 4698: Rita.

Riticius *s.* Reticius.

Rit-ius *M. nomen. (Concordia) CIL* V 1894: A. Ritius A. l. Tertius augustalis testamento viam sterni iussit in quod opus erogata sunt HS. XXX.

Ritminia *F. (Vienne) CIL* XII 5685,7: ⁝BIT. MAN. F. *(Moulins)* XIII 10006,138: RITMINI/ /.

rĭtŏ- *oder beßer* **rĭtŭ- rĕtŭ-,** *ir.* rith *m. lauf, laufen,* rethim *ich laufe, air.* roth *m. rad, cy.* ret *f. cursus,* retu *currere, w.* rhed *cursus,* ryt *j.* rhyd, *bret.* ret *m. cursus,* red *vgl. lat. rota, got.* *rath, *ahd.* rad, *pl.* radir, *gdf.* rathis *n., lit.* ritù *ich rolle, lit.* rãta-s *rad, ai.* rathas *currus. In* petor-rĭto-n.

Rĭtŏ-gĕnŏ-s *mbret.* Ritgen, *später* Ritien, *M. (London) CIL* VII 1336, 922: RI. IOGENI = Ri[t]ogeni. *(London; Chesterford)* 923: Ritogeni . m(anu). *(Lyon, Trion) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 402 *n.* 497, 1063: Ritoge[nus]. *(Trion, nr. 1118)* 1064: Ritogeni m(anu). *cf.* Roto-genus.

Rĭtŏ-nā *fl. j. le Rieu, als G. (Montaren bei Alais, dép. Gard, arr. und canton Uzès; zeit des Augustus) CIL* XII 2927 = *Inscr. de Languedoc*[2], *Nimes, n.* 1648: L. Gellius Sentronis f(ilius) Ritonae aede(m) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Saint-Honoré-les-Bains, dép. Nièvre)* XIII 2813: [Num]in[ibus Aug. deae ..... R]iton[a]e [sac(rum) Albi]llius Silvius, [Albi]lli f(ilius), qui

aedem [cu]m suis omnib(us) [or]namentis don[av]it, ex [v(oto) l(ibens)] posuit.

Rits-ehe *iber.? (Bei Tardets-Sorholus, dép. Basses-Pyrénées, arrond. Mauléon) CIL* XIII 409: Fano Her... Auscor(um) Ritsehe sacr(u)m. G. Val(erius) Valerianus.

Ritt-ĭŏ-n *O. in Pannonia inferior, j. Szurduk? Ptol.* 2, 15, 3: Ῥίττιον. *TP:* Bittio. *IA* 242, 1: Ritti. *ND occ.* 32, 17: Ricti. 36: Equites Dalmatae, Ricti.

Ritt-ius *M. nomen. (Mainz, zwischen Claudius und Caracalla) CIL* XIII 6969: C. Rittius, C. f(ilius), Vol(tinia tribu), Paulus, Vienna mil. leg. XXII prim(igeniae).

Rittuldiaco *O. in der civitas Tungrorum. Merow. münze. Belfort* 3802 (*Prou* 1222): RITTVLDIACO.

rĭtŭ- *furt, übergang, brücke, für grundf.* *[p]r̥tú-s, *acy.* rit *gl. vadum, mcy.* ryt, *w.* rhyd *pl.* rhydau, *corn.* rid, *abret.* rit, *cf.* Ritychen *Oxford, cy.* Rhyd-ychain -en, *lat.* portus *hafen* = *prtús, porta, *gr.* περάω, πόρο-ς, πορθμός, *urgerm.* *furdús (Λούπ-, Τουλ)-φουρδον, √per-, *engl.* ford fort, *ahd.* furt *m. aus* *prto- *bucht, aslaw.* brodŭ bród *furt, ai.* par *überfaren,* píparmi *füre hinüber, zd.* pərətuš *furt, brücke* (huperetu = Εὐφράτης), *av.* pəšu-š pəsūm *furt,* huperᵉþw-i *f. mit guter furt versehen.* [*Nenn. hist. Britt.* 44: Quod dicitur in lingua eorum Episford, in nostra autem lingua Rit Hergabail.] *In O.* Ande-ritum, Augusto-ritum *bei den Lemovices,* Band-ritum, Cambortus *aus* *Cambo-ritus, Dāno-ritum, Laco-ritum, Loco-ritum, Longo-rectum -retum? *Novio-ritum, Vago-riton; Rĭtŭ-măgŏs, Ritu-k(g)alos.

Rituarus *M. (Besançon) CIL* XIII 10006, 72: RITVRVSF. 73: RITVARVSF. *(Trion n. 1119) Allmer-Dissard, Lyon, t.* 4 *p.* 402 *n.* 497, 1065: Rituaru(s). 1066: Rituarus.

Ritu-ca *F. (Châteauneuf-de-Mazenc, dép. Drôme, arr. Montélimar, canton Dieulefit) CIL* XII 1714 = *Hübner, Exempla n.* 37: Sparti. Cassi|li f(ilii) Ritucai. uxor.

Rĭtŭ-kă-lŏ-s = *Rĭtŭ-gălŏ-s *lepontischer familienname, M. (Topf mit grabinschrift aus Cernusco Asinario südlich vom Lago di Lecco, dem südöstl. arm des Comer sees) Pauli s.* 11 *n.* 22: DIXVKALOS. *cf.* Boio-calus, Gala-tae, Galava, *ir.* Art-gal, Fer-gal *u. a.*

Ritu-lla *F. (Voitsberg) CIL* III 11739: Aeliae (*oder* Caeliae) C. f. Ritullae uxori.

Rĭtŭ-măgus '*feld der furt', O. j. Radepont, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Fleury-sur-Andelle. TP:* Ritumagus. *IA* 382, 4: Ritumago.

Rĭtŭ-māra *F. (St. Johann bei Wolfsberg in Kärnten) CIL* III 5092 = 11654: M. Lónginió Veró quáestorió et Porciáe C. fIl. Ritumaráe coniugI fIliáe fecér(unt).

Ritupiae Ritupis *s.* Rutupiae.

Ritus *M. (Le Châtelet) Schuerm.* 4682: RIITVS.F.F. *(Weinheim)* 4702 *(Cannstatt; Neckarburken; Worms; Xanten):* Ritus f(ecit).

Ritu-scia *F. (Andernach) CIL* XIII 10010, 459ᵃ. *(Nijmegen)* ᵇ: Carisso | Rituscia.

Riu-mano-s *M. (Collias, dép. Gard, arr. Uzès, canton Remoulins; aus der kaiserzeit) CIL* XII 5887 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 1509: Εσκιλιος Ριουμαν[ο]ς Αντουναχο(ς) δεδ(ε) βρατουδε καντεν(α).

Riunda. *(Lyon, saec. 3) CIL* XIII 2022: ...... civio. Riun[dae].

Riu-rŏ-s *nach Thurneysen vielleicht ableitung von* rivo = *ro-ivos '*großes fest'. gallischer monatsname in Coligny, Ain, RC* 19 *n.* 1. 3 (?). 14. 25. 36. 38. 39. 42: Riuros, Riuro, *gen.* Riuri.

Riusa *fl. in der Schweiz, j. die Reuss.*

Riusi-ava *O. in Germania magna. Ptol.* 2, 11, 15: Ῥιουσιαύα.

Riutort *fl. im dép. Hérault, grafschaft Béziers, arr. Lodève.*

Rivar-inna vicus, *O. j. Rivarennes, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Saint-Gaultier. Merow. münzen. Belfort* 3801 (*Prou* 1704): RIVA[RINN]A VI(co). 3803 (*Prou* 1700): RIVARINNA *und* AC. 3804 (*Prou* 1702): [RIV]ARINNA *und* CA. 3805 (*Prou* 1701): + RIVARINNA *und* AC. 3806: RIVARINNA VICO. 3807 (*Prou* 1703): [RIVAR]INNA///. *Prou* 1704: RIVA[RINN]A VI.

Rive. (*Piégon bei Nyons, départ. Drôme) CIL* XII 1337: VLAV (Dulovio *ci. Suarez*) | VASIONI | RIVII.

Rivens///. *(Friedberg) CIL* XIII 10002, 35: RIVE///. *(Rom)* XV 3128: RIVENS///.

Rivili-ācus *O. j. Reuilly, départ. Indre, arr. und canton Issoudun.*

Rivini-ācus *O. Urkunde von 715 MSAF Mettensia* (1898) 4: Donamus etiam supra Musellam villam Cluserado cum illo villacerlo qui dicitur Riviniacus.

Rivisi-ācus Revisi-ācum, *O. j. Revisy*

(zerstört), dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny, gemeinde Pontigny.

Rivisum *O. in Limousin. RNF* 1862 *p.* 239, *saec. 7:* RIVI(sum?).

Rivodius *M. Vita s. Melori* 1 *Anal. Boll.* 5 *p.* 166: Rivodius. *p.* 167: A fratre suo Rivodio. 2 *p.* 167: Rivodius ... A Rivodio comite. 6 *p.* 169: Rivodii ... Rivodius ... Cum Rivodio ... Rivodium. 7 *p.* 169: Rivodius. *p.* 170: Rivodio *(dat.; zweimal).* 10 *p.* 172: Rivodium ... Rivodius.

-rivo-s *auf dem kalender von Coligny, Ain:* Rivo. *Nach Thurneysen* *dēvo-rivo(s) *'großes götterfest'.*

Rivu-lus *M. (Le Châtelet) Schuerm.* 4706: RIVVLVS.

rīx = *rīg-s *'könig', g-stamm, nom. pl.* -rīg-ĕs, *acc.* rīg-ās, *gen.* *rīg-os -ρειγος, *urcelt.* rēg-, *nom.* rēks, *gen.* rēg-os, *gall.* reix = reig-s, rīx rīxs, *air. mir.* rí *aus* *rīss *rīks *m., gen.* ríg *m. und* ríge, *nom. dual.* dou rig, *pl. nom.* ríg, *acc.* rígá, *w.* rhī, *plur.* rhiedd rhiydd rhiau rhion, *abret.* ri, *corn.* rui ruy, *latein.* rēx *gen.* rēg-is, *osk.* rega-tureí *dativ 'rectori', marrucinisch* regen[a *dat. 'reginae'. Aus dem gall.* rīg *ist entlehnt im 4. jh. a. Chr., und zwar vor der germ. lautverschiebung, germ.* *rīko-s (reik = *rēk[1]-) reika (*finnisch* rīkas), *got.* reik-s ἄρχων, *reig-s *aus* *rēig[1]s *für* *reihs (*nom. plur.* reik-s), *an.* rík-r; *ahd.* rīh, *fränkisch* -rīcus, *ahd.* rîch *reich, mächtig* (*daraus frz.* riche), ai. rā́j- -rā́ǵ rādj rā́j-an- *könig, idg.* rēg[1]-s rēig[1]-s, √rēg[1] *herschen. In M. und F.:* Acerie-rīx Sunix, *Αδγεννοριγ(ος)*, *'Αδιατό-ριξ*, Iulia Ad-vo-rīx, Aino-rīx, Albio-rix (*F.* Albiorīca), Allevo- *oder* Alleyo-rīx, *'Αλλότ-ριγες*, Ambio-rīx, Amio-rīx, Ande-broc(g)i-rīgis *f.*, Arverno-rīx, Atecto-rīx, At-epo-rix, *'Ατεπό-ρειγος*, epad Ateχtorigi, ATECTORI A-tecto-rīx, Attaio-rīx, Attio-rīx, Auci-rīx, Aviari-c(is) *oder* Au[t]arigis *CIL* XIII 10010, 235, Belheio-rīx, Bellato-rīx, Bellato-ricis, Bello-rīx *F.*, Bitu-rīx *(auch F.)*, Bitú-rīges, *acc. plur.* Bitu-rīgas, *Blâvo-rīx (*in O.* Blaboriciacum), Bodo-rīx, Boio-rīx, *pyrenae.* Bonnoris *für* *Bonno-rīx, Brogo-rīx, *Caeso-rīx *für* Gaiso-rīx, *Caleto-rīx *cf.* Chalet-ricus Calet-ricus, *w.* Camelo-rigi fili Fannuci *cf.* Camulori Camulorigho? Camuli-rīx, *Camulo-rīx, *Cantio-rīx *in w.* Cantjo-ri, CAИTIO-RII, Canto-rīx, Catu-rīx, Marti Caturigi, Cătū-rīges, Celeco-rīx, Cingeto-rīx, *Cloto-rix, *w.* Clotorigi, *acy.* Clot-ri, *abret.* Clūto-rīgus *latinisiert*, Comartio-[rī]x, *Κουνακο-ριξ*, Co-ti-c(g)o-rixs, Dago-rīx, Dano-Danno-rix -rīgis, Q. Doci-(rīx) *cf.* Togi-rīx, ? Dumnedo[rix], Dumno-rīx Dubnoreix *cf.* Dubnorex ΔΟΥΒΝΟ(rix), Durot-rīges, EA-BIARIX, Elceso-rīx, Elvo-rīx, Epad-ateχto-rīx, *dat.* Epadateχtorigi, Epadeχto-rix, *Epo-rix, At(e) + eporix, Epo-rēdi-rix Epo-rēdo-rīx, *'Εσ-κιγγο-ρειξ* = Escingo-rīx, Ex-ciggo-rīx, Etto-rīgi, Euro-rīx, Ev[oi]o-rīx, EVOIV-RIX Evoiu(v?)-rix, *Gaiso-rix †Caeso-rīx, Gaizato-rīx, *Γεζατόριγος χώρα*, IⅭⅠOⅭI(rīx?), Inecritu-rīx, Iotui-rīx Iotu-rīx, Ivo-rīx *F.*, *Lico[rī]x, Lucoto-rīx, Magio-rīx, Magu-rīx, Maio-rīx, *Mato-rīx, Monedo-rīgi(s), M..amio-rīx, Namio-rīx, Nantio-rīx uxo[r], Orgeto-rīx Orcetirīx ORCITIRIX Orgetirīx, deo Ounio-rīgi, Ovio-rīx, Riano-rīx *F.?* Samo-rīx *gen.* Samo-ricos *besser* -rīgos, Seno-rix Sino-rix (†Synorix), Smerto-rīx, Soli-rīx -gus? Suadu-r(i)x, Suno-rīx, *Talo-rīx *in w.* Talo-ri, Tanco-rīx *F.*, Togi-rīx, Toutanno-rīx, *acy.* Tut-ri, Apollini Toutiorigi, *Touto-rīx, Ulido-rix *oder* VILLAORIX *CIL* XIII 3179, Vasso-rīx, *Vassu-rīx, Vecti-rīx, Ver-cingeto-rīx, Visu-rīx (*cf.* Vesu-tigernos), Vitousu(i?)-rix VITOVSVRIX, Vonato-rīx, Zmerto-rīx. *(Jublains) CIL* XIII 3185: ... avorix ... miani (f.). *(Nîmes)* XII 3759 = *Inscript. de Languedoc, Nîmes, n.* 1012: ..... [P]ompeius ..... corigis .... cices. *(Dijon) CIL* XIII 5485: ... nantiorix.uxso[r]. — *(Besançon) CIL* XIII 5367: ... rīx. — *Ogamisch. (Dingle) The Academy, July 25* (1896) *No.* 1264 *p.* 66: [maqi] torigas; *cy.* Cantiori *(nom.)*, Clotri, Maquerigi *(gen.)*, Rotri, Talori, *ir. M.* Artri. — *Germanisch sind* Baito-rīx, Boio-rīx (?), Crupto-rīx, Deudo-rīx (*gallische aussprache saec. 1 p. Chr. für* Theuda-rix), Malo-rīx. — *Die form* rex *erklärt sich als latinisierung durch einwirkung des lat.* rēx, *in* Amato-rēx, Dubno-rēx (*neben* Dumno-rix Dubno-reix), Mori-regis, VRDO RE(x), *F.* Ande-rex. — Rex *als cogn. u. a. CIL* II 1406. 4964, 1. VII 409. 412. — *Pannonisch (venetisch?) scheint* Voltu-rex (-regis, *dativ* Volte-regi, Volt-rex *gen.* Voltregis). *Von* rīg- *stamm* rīgo-, *adi.* rīg-io-s.

Rixa *M. (Philippi, zwischen Drama und Kavala) CIL* III 633 II 2, 14: C. Velleius Rixa. *(Brescia)* V 4334: M. Iuventio M. f. Fab(ia) Secundo Rixae Postumio Pansae Valeriano cos. 4335: [M. Iuven]tio M. f.

[Fab(ia). Secun]do Rixae [Postumio Pan]-sae Valeriano Severo.

Rīx-ămae = *rīg-sam-, *O. bei Bilbilis. Martial.* 4, 55, 16: Tutelamque chorosque Rīxămarum. *Vgl.* Rigisamus.

rixtis. *(Coligny, Ain) RC* 19 *frgm.* 4: rixtis[iis?]

Rixt-ius? *(Paris) CIL* XIII 3035, 50: RIXTII.

10 **..rmano** (?) *(Genf) CIL* XII 2638: ¦rmano.

RN. *Celtische silbermünze. Muret-Chab.* 3573: RN.

-rno- *suffix, in* -arno- (Isarno-dorum), -erno- (Ar-ve-rnī, tige-rno-, Uge-rno-), -urno- (cilu-rno).

-ró- *suffix,* -ro-s -rā -rŏ-n, *in w.* -r, *bret.* -r, *gr.* -ϱο-, *ag-ro- *in* Ver-agrī, cad-ro-s, *bir-ra = *birg-ra. Cant-a-ra, Capu-rus, 20 Casu-rus, Catu-rus, Cau-ra, *cau-ro-s cav-aros, Cocu-rus, komb-ro, Copi-rus, dīro-s, dub-ro-n, gab-ro-s, laba-ro-s, *(p)lā-ra = *air.* lá-r, Leu-rus, mā-ro-s mō-ro-s = *ma[g]-ro-s *groß, air.* léir, *urcelt.* *og-ro, *ocse-ró- ocsŭ-ró- *in w.* ochr, ochyr, ochor, Riu-ro-s *von* rivo-, Vici(ri), *vĭ-ró-s *mann; air.* bod-ar, sí-r *gdf.* *sē-ro-, fíar = *urcelt.* *vei-ro- *vē-ro-. *In ligur. fl.* Ca-rus, Lamb-rus, Ta-rus, *berg* Tau-ro-s Tou-ros.

30 **rŏ-** *aus vorcelt.* *prŏ-, *augmentativ-praefix 'vil, ser', air. gael.* rŏ- *(daneben air.* ru-), *brittanisch ursprünglich* ro, *w.* ry rhỳ- ri-, *mbret.* ra re, *nbret.* ra, *Léon* re- *trop, bret. praefix* dor = do + ro; *lat.* prōd- pro pro- *vor, fort, gr.* πρό *vor, got.* fra-, *deutsch untrennbare partikel* ver-, *aksl.* pro- *vor, lit.* pra-, *ai.* pra-, *av. apers.* fra- *vor; idg.* pró *vor; voran, fort. In: M.* Epotso-ro-vidus, *V.* Ro-bogdiī = *Ro-boct-iī, (Ambi-)rodacus, 40 Ro-dercus, *ro-ivos, *Ro-mogillus, *G.* Ro-smertă, *M.* Ro-talus.

Ro .... *cogn. (London) CIL* VII 1336, 925: Of(ficina) Ro ....

Ro///scus *M. (Saalburg) Jacobi s.* 346: RO///SCVS.

Ro-bach *fl. bei Saint-Dié, départ. Vosges. Vita Deodati* 2, 11 *ASS 19. iun.* III *p.* 876 *B:* Robach et Mortha *(Meurthe)* non longe a pede eius iunguntur.

50 **Robe-o**(n) *G. (Demonte, prov. Coni, Piemont) Atti della Reale Accademia delle Scienze di Torino* 1891 *p.* 685 *f.:* L. Crispius Augustinus duumvir diis Rubacasco et Robeoni votum s. l. l. m.

Roberti-acum *von M.* Robert, *O. j. Robechies, in der belg. prov. Hennegau, arrond. Thuin.*

Rŏ-bogd-iī *nach Zeuß zu ir.* ro-bocht *(nimis pauper), nach Cuno für* *Ro-bok-idioi, *V. in Irland. Ptol.* 2, 2, 2: Οὐεννίκνιοι· εἶτα ἐφεξῆς καὶ πρὸς ἀνατολὰς Ῥοβόγδιοι.

Robogdion *vorgebirge, j. Fair-head. Ptol.* 2, 2, 1: Ῥοβόγδιον ἄκρον. 7: Λογία ποταμοῦ ἐκβολαί, μεθ' ἃς τὸ Ῥοβόγδιον ἄκρον. 10 *Vgl.* Βογάδιον, Tri-boci.

Robrica *O. j. Vivy, dép. Maine-et-Loire, arr. und canton Saumur. TP:* Robrica.

Roburus *M. (Mohács) CIL* III 12018: Roburi Cl(audi) V... vil(ici).

Rocabalus (?) *M. (Bourbonne-les-Bains, 'canton de Chavé') CIL* XIII 5924: Maponus histrio ROCABA7VS (..Gabalus?) decessit ann. XXX.

Roca-dūnum *O. j. Roquedur, dép. Gard,* 20 *arr. Vigan, canton Sumène.*

? **rocca** *fels, turm, felsennest, mbret.* roch, *bret.* roc'h *f. roche, plur.* rec'hier reier, *ital.* rocca, *span.* roca, *frz.* roche *fels, ae.* rocc (stán-rocc) *fels. Vita Maximi* 1, 8 *ASS 2. ian.* I *p.* 91: Super fluentum Olto, loco vocato Subtus Rocca. 2, 10 *p.* 92: Super Olto fluento; invenies ibi locum, quod dictum est Subtus Rocca. *Z. b. in* Rocca Vanelli, *j. La Roche-Vanneau, dép. Côte-d'Or, arr.* 30 *Semur, canton Flavigny;* Alta Rocha, *j. Haute-Roche.*

Rocca *M. (Reims) CIL* XIII 10002, 429: Rocca.

Roccasa *F. (Tortona) CIL* V 7410: Fl(avia) Roccasa in loco quiescit, que vixit ann. XXII. m. VIII. d. X, Florentinus contra votum posuit.

Rocchinei curtis, *j. Saint-Lumier-la-Populeuse, dép. Marne, arr. Vitry-le-François,* 40 *canton Thiéblemont.*

Rocc-ius *M. nomen. (La Batie-Montsaléon, dép. Hautes-Alpes) CIL* XII 1536: Silvan. D. Rocius Ti[t]ul[l]us v. s. *s.* Rocius.

Rocc-o(n) *M. Conc. Paris. a. 614 p.* 191, 9 *M.:* Ex civitate Agustidunum Rocco episcopus *(von Lyon). Pertz dipl. n.* 48 *p.* 44, 24 *s. (a. 679 oder 680):* Theudericus rex Francorum. Viris inlustrebus Audoberctho 50 et Rocconi patriciis. *Vita Eustadiolae* 8 *ASS 8. iun.* II *p.* 134 *D:* Biturigae urbis pontifex, Rocco nomine.

Roccola *s.* Rocula.

Roccones *s.* Runcones.

Roci-anus *M. cogn.* *(Medina Sidonia)* *CIL* II 1324: L. Fabio L. f. Gal(eria) Capitoni amico optimo L. Aelius Rocianus. *(Cadiz)* 1749: Dominus et domina s(ervo) b(ene) m(erenti). L. [A]elius Rocianus. *(Feltria)* V 2069: L. Oclatius L. f. Men(enia) Rocianus.

Roci-lla *F. (Numidien) CIL* VIII 8360: Caecilia Rocilla v. a. XXII h. s. e. *Vgl.* Roucillus.

Roc-ius *M.* **Rocia** *F.* *(Mailand) CIL* V 5870: V(ivus) f(ecit) d(is) M(anibus) Maximus Maximinus Primitivus VI vir Mediolaniens. sibi et Rociae Secundinae coniugi incomparab(ili) qui vixit annis XXI et Rocio Max(imo) Maximini filio qui vixit ann. unum, m. VI et Rociae Primitivae fil. pientissimae. 6079: C. Rocio Hermiae M. Licinius Mercurius et Munatia Gratia. *(Aquileja)* 8125, 23: Sex. Roci Erotis. *(Rom, a. u. 751)* VI 10243: Rocius Surus . . . Rocia Fortunata. *(Lectoure)* XIII 534: L. Roc(io) Lepid(o). *s.* Roccius.

Roclo *O. Merow. münze. Belfort* 3808 (*Prou* 2625): + ROCГO FIT.

Roconius *M. (Rom) CIL* VI 7455: Roconius.

Roco-s Roχo-s Rocus *M.* *(Bibracte)* *RA n. s.* 24 (1872) *p.* 58: ROCOS. *(Rheinhessen)* ROXOS. [*Mainz*] *Becker s.* 107, 182: Roc(i) m(anu).

Rocu-la *F.* *Vita Frodoberti* 4, 16 *ASS 8. ian.* I *p.* 509: Abbatissā, Roculā nomine. *(Misena) CIL* X 3382: Avidia Roculae coiugi. *(Merow. sigelring) RA* 3ᵉ *s., t.* 2 *p.* 325 = *BE t.* 3 *p.* 256: Roccolane su(bscripsit) | Warenebertus dedi.

Rodacis *O. in Spanien. Rav.* 4, 44 *p.* 312, 15: Rodacis.

Rodacus *in* Ambi-rodacus.

Roda-gnŏ-s *M. (Ballyknock, county Cork; ogam.) The Academy, Nov. 21* (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 6: Drutiquli maqi maqi :: Rodagni.

Rodalcha *O. in pago Vimnao. Pertz dipl. p.* 109, 15, *c. a. 751:* Rodalcha.

Rŏd-ănŏ-s *nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville ligurisch (cf.* 'Ροτ-ανό-ς *auf Corsica), von* rot, *idg.* √ ret *laufen, ir.* reth *currere, cursus,* rethim *laufe, bret.* red = *rĕto-s *cours d'eau, lat.* rŏta *rad, ai.* răthas *kriegswagen, nach Zeuß und Stokes (letzterer* Rŏ-dănŏ-s '*der große schläger*', *cf.* arcantodanos) *celtisch, fl.* 1) *le Rhône* (Rosne *von* *Ródinu *und* Lou Ròse), *ahd.* der Rotan, *mhd.* der Rotten (*in Wallis noch* Rodden). *Von den Ligurern hatten den namen* Rotanos *zuerst die griechischen colonen von Massalia (gegründet 600 a. Chr.) gelernt und, nach d'Arbois, unter einfluß von Hom. Il.* 18, 576 (πὰρ ποταμὸν κελάδοντα, διὰ ῥοδανὸν δονακῆα) *in* 'Ροδανὸς *gewandelt, vor der ankunft der Gallier. Herodor. lib.* 10 *fr.* 20 *bei Constantin. Porph. de admin. temp. c.* 23 = *Steph. Byz. s. v.* Ἰβηρίαι = *FHG t.* 2 *p.* 34: Ἐλβυσινίοι, μετὰ δὲ Μαστιηνοί, μετὰ δὲ Καλπιανοί (Κελκιανοί *codd.*), ἔπειτα δὲ ἤδη ὁ 'Ροδανός. *Scylax peripl.* 3 *GGM* 1 *p.* 17—18: Ἀπὸ δὲ Ἰβήρων ἔχονται Λίγυες καὶ Ἴβηρες μιγάδες μέχρι ποταμοῦ 'Ροδανοῦ. παράπλους Λιγύων ἀπὸ Ἐμπορίου μέχρι 'Ροδανοῦ ποταμοῦ δύο ἡμερῶν καὶ μιᾶς νυκτός. 4: Ἀπὸ 'Ροδανοῦ ποταμοῦ ἔχονται Λίγυες μέχρι Ἀντίου. Ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ πόλις ἐστὶν Ἑλληνὶς Μασσαλία καὶ λιμήν. ἄποικοι αὗται Μασσαλίας εἰσί. παράπλους δ' ἐστὶ ταύτης ἀπὸ 'Ροδανοῦ ποταμοῦ μέχρι Ἀντίου ἡμερῶν δ' καὶ νυκτῶν τεσσάρων. *Aristot. meteorol.* 1, 13, 30 *p.* 351ᵃ *B.:* Καὶ περὶ τὴν Λιγυστικὴν οὐκ ἐλάττων τοῦ 'Ροδανοῦ καταπίνεταί τις ποταμός, καὶ πάλιν ἀναδίδωσι κατ' ἄλλον τόπον· ὁ δὲ 'Ροδανὸς ποταμὸς ναυσιπέρατός ἐστιν. *Polyb.* 2, 15, 8: Τῶν δ' Ἄλπεων ἑκατέρας τῆς πλευρᾶς, τῆς ἐπὶ τὸν 'Ροδανὸν ποταμὸν καὶ τῆς ἐπὶ τὰ προειρημένα πεδία νευούσης, τοὺς βουνώδεις καὶ γεώδεις τόπους κατοικοῦσι τοὺς μὲν ἐπὶ τὸν 'Ροδανὸν καὶ τὰς ἄρκτους ἐστραμμένους Γαλάται Τρανσαλπῖνοι προσαγορευόμενοι. 22, 1 *(zu a. u. 523, aus röm. annalen):* Πρὸς τοὺς κατὰ τὰς Ἄλπεις καὶ περὶ τὸν 'Ροδανὸν ποταμὸν κατοικοῦντας Γαλάτας. 34, 2: Ὥρμησαν ἐπὶ τὸ μισθοῦσθαι τῶν περὶ τὸν 'Ροδανὸν Γαισάτων Γαλατῶν εἰς τρισμυρίους. 3, 35, 7: Ἧγεν διὰ τῶν Πυρηναίων λεγομένων ὀρῶν ἐπὶ τὴν τοῦ 'Ροδανοῦ καλουμένου ποταμοῦ διάβασιν. 37, 8: Τοῦ Νάρβωνος, ὃς οὐ πολὺν ἀπέχει τόπον ὡς πρὸς δύσεις ἀπὸ Μασσαλίας καὶ τῶν τοῦ 'Ροδανοῦ στομάτων, δι' ὧν εἰς τὸ Σαρδόνιον πέλαγος ἐξίησιν ὁ προειρημένος ποταμός. 39, 8: Ἐπὶ τὴν τοῦ 'Ροδανοῦ διάβασιν. 9: Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσεως τοῦ 'Ροδανοῦ πορευομένοις παρ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ τὰς πηγὰς ἕως πρὸς τὴν ἀναβολὴν τῶν Ἄλπεων τὴν εἰς Ἰταλίαν χίλιοι τετρακόσιοι. 41, 5: Πρὸς τὸ πρῶτον στόμα τοῦ 'Ροδανοῦ τὸ Μασσαλιωτικὸν προσαγορευόμενον. 7: Δεξιὸν ἔχων τὸ Σαρδόνιον πέλαγος, ἐπὶ τὴν τοῦ 'Ροδανοῦ διάβα-

σιν. 42, 3: *Τῶν παροικούντων τὸν Ῥοδανόν κτἑ.* 47,2: *Ὁ δὲ Ῥοδανὸς ἔχει τὰς μὲν πηγὰς ὑπὲρ τὸν Ἀδριατικὸν μυχὸν πρὸς τὴν ἑσπέραν νευούσας, ἐν τοῖς ἀποκλίνουσι μέρεσι τῶν Ἄλπεων ὡς πρὸς τὰς ἄρκτους, ῥεῖ δὲ πρὸς δύσεις χειμερινάς, ἐκβάλλει δ' εἰς τὸ Σαρδῷον πέλαγος.* (3) *φέρεται δ' ἐπὶ πολὺ δι' αὐλῶνος, οὗ πρὸς μὲν τὰς ἄρκτους Ἄρδυες Κελτοὶ κατοικοῦσι, τὴν δ' ἀπὸ μεσημβρίας αὐτοῦ πλευρὰν ὁρίζουσι πᾶσαν αἱ πρὸς ἄρκτον κεκλιμέναι τῶν Ἄλπεων παρώρειαι.* (4) *τὰ δὲ πεδία τὰ περὶ τὸν Πάδον, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν εἴρηται διὰ πλειόνων, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ῥοδανὸν αὐλῶνος διαζευγνύουσιν αἱ τῶν προειρημένων ὀρῶν ἀκρώρειαι, λαμβάνουσαι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Μασσαλίας ἕως ἐπὶ τὸν τοῦ παντὸς Ἀδρία μυχόν·* (5) *ἃς τόθ' ὑπεράρας Ἀννίβας ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ῥοδανὸν τόπων ἐνέβαλεν εἰς Ἰταλίαν.* 48,6: *Τοὺς Κελτοὺς τοὺς παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν οἰκοῦντας.* 49, 6: *Ἡ μὲν γὰρ ὁ Ῥοδανὸς ἡ δ' Ἰσάρας προσαγορευόμενος, ῥέοντες παρ' ἑκατέραν τὴν πλευράν, ἀποκορυφοῦσιν αὐτῆς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους σύμπτωσιν.* 60, 5: *Ἀπὸ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ διαβάσεως.* 61, 2: *Περὶ τὴν τοῦ Ῥοδανοῦ διάβασιν.* 64,6: *Περὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμόν.* 76, 1: *Ἀπὸ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων.* 34, 10, 5: *Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον ἀλλὰ δίστομον.* *Ps.-Scymn.* 208 *sq. (aus Timaios): Ἀγάθην Ῥοδανουσίαν τε, Ῥοδανὸς ἣν μέγας ποταμὸς παραρρεῖ.* *Caes. b. G.* 1, 1, 5: Eorum una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano. 2,3: (Helvitii continentur) tertia (parte) lacu Lemanno et flumine Rhodano, qui provinciam nostram ab Helvitiis dividit. 6, 1: [Inter montem Iuram et flumen Rhodanum]. 2: Inter fines Helvitiorum et Allobrogum, qui nuper pacati erant, Rhodanus fluit isque non nullis locis vado transitur. 4: Ad ripam Rhodani omnes conveniant. 8, 1: A lacu Lemanno, qui in flumen Rhodanum influit. 4: Vadis Rhodani, qua minima altitudo fluminis erat. 10, 5: Hi (Segusiavi) sunt extra provinciam trans Rhodanum primi. 11,5: Allobroges, qui trans Rhodanum vicos possessionesque habebant. 12,1: Flumen est Arar, quod per fines Haeduorum et Sequanorum in Rhodanum influit. 33,4: [Praesertim cum Sequanos a provincia nostra Rhodanus divideret]. 3, 1, 1: Qui a finibus Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent. 7, 65, 3: Allobroges crebris ad Rhodanum dispositis praesidiis magna cum cura et diligentia suos fines tuentur. *b. c.* 2,1,2: Qua est aditus ex Gallia atque Hispania, ad id mare, quod adtingit ad ostium Rhodani. *Plancus bei Cic. epist.* 10, 9, 3 *(a. 43):* Exercitum a. d. VI k. Maias Rhodanum traieci magnis itineribus, Vienna equites mille via breviore praemisi. 11, 2 *(a. 43):* Cum Rhodanum copias omnis traiecissem. *Lepidus bei Cic. epist.* 10, 34, 1 *(a. 43):* Cum exercitu meo ab confluente <Arare> Rhodano castra movi. *Nepos Hann.* 4,1: Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule eumque pepulerat. 6,1: Scipionis, quem ipse primo apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat. *Horat. carm.* 2, 20, 20: Discet Hiber Rhŏdănique potor. *Diodor.* 5, 22, 4 *(aus Timaios): Πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ.* 25, 3 *(a. 55): Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ποταμῶν ῥεόντων διὰ τῆς Γαλατίας* . . . (4) *Μέγιστος δ' ἐστὶ τῶν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πέλαγος ῥεόντων ὁ Ῥοδανός, τὰς μὲν πηγὰς ἔχων ἐν τοῖς Ἀλπείοις ὄρεσι, πέντε δὲ στόμασιν ἐξερευγόμενος εἰς τὴν θάλατταν.* [*Tibull.* 1, 7, 11 *ist statt* Rhodanus *mit Scaliger* Duranus *zu lesen.*] *Liv.* 21, 26, 4 *(a. 218 a. Chr.):* Pervenit Massiliam, et ad proxumum ostium Rhodani (pluribus enim divisus amnis in mare decurrit) castra locat. 31, 2: Adversa ripa Rhodani mediterranea Galliae petit. 4: Quartis castris ad Insulam pervenit. Ibi Isara Rhodanusque amnes diversis ex Alpibus decurrentes agri aliquantum amplexi confluunt in unum; mediis campis Insulae nomen inditum. 32, 1: Postquam Hannibal a ripa Rhodani movit. 38, 5 *(aus L. Cincius Alimentus):* Postquam Rhodanum transierit. 40, 2: Ad Rhodanum fluvium. 41, 3: Ad Rhodanum. 43, 4: Maior Padus ac violentior Rhodano. 60, 2: Ab ostio Rhodani profectus Pyrenaeosque montes circumvectus. 27, 39, 4 *(a. 207):* In transitu nunc Rhodani, nunc Alpium. *epit.* 67 *(a. 103):* Cimbri vastatis omnibus, quae inter Rhodanum et Pyrenaeum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt. 139: Ara Caesari ad confluentem Araris (maris *codd.*) et Rhodani dedicata. *Vitruv.* 8, 2, 6: Gallia Rhodanus. *Ovid. met.* 2, 258: Hesperios amnes, Rhenum Rhŏdănumque Padumque.

fast. 4, 571: Nunc adit Hesperios, Rhenum Rhŏdănumque Padumque. *Strab.* 3, 4, 19 *p.* 166: Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου. 4, 1, 2 *p.* 177: Ἔχει δέ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός· καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐστὶ σύρρους, ὥσπερ εἴρηται, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλατταν κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, καὶ διὰ χώρας διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτῃ. 3 *p.* 178: Τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ ποιουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων εὐθεῖαν. 5 *p.* 180: Τὴν δὲ Ῥόην Ἀγάθην τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις. 6 *p.* 181: Τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικός, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ στόμα ... Πρὸς δὲ τῷ Ῥοδανῷ πόλις ἐστὶ καὶ ἐμπόριον οὐ μικρὸν Ἀρελᾶτε. 7 *p.* 182: Μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ πεδίον ἐστὶ τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ καὶ τὴν διάμετρον, κυκλοτερὲς τὸ σχῆμα. 8 *p.* 183 *sq.*: Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον ἀλλὰ δίστομον· Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει. Μάριος δὲ ὕστερον ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως καὶ δυσείσβολον καινὴν ἔτεμε διώχυρα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ Τωυγενοὺς πόλεμον· ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκαντο πολύν, τέλη πραττόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας καὶ τοὺς καταγομένους· ὅμως οὖν ἔτι μένει δυσείσπλοα διά τε τὴν λαβρότητα καὶ τὴν πρόσχωσιν καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθορᾶσθαι μηδ' ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαερίαις. διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύργους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώραν· καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος κἀνταῦθα ἱδρύσαντο ἱερόν, χωρίον ἀπολαβόντες ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ· ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ λιμνοθάλαττα, καλοῦσι δὲ στομαλίμνην, ὀστράκια δ' ἔχει πάμπολλα καὶ ἄλλως εὐοψεῖ. ταύτην δ' ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς στόμασι τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ μάλιστα οἱ φήσαντες ἑπτάστομον αὐτόν, οὔτε τοῦτ' εὖ λέγοντες οὔτ' ἐκεῖνο· ὄρος γάρ ἐστι μεταξὺ τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν λίμνην. 11 *p.* 185 *sq.*: Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν μάλιστα γεωγραφεῖ τά τε ὄρη τὰ περικείμενα καὶ οἱ ποταμοί, διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανὸς μέγιστός τε ὢν καὶ πλεῖστον ἀνάπλουν ἔχων ἐκ πολλῶν πληρούμενος ῥευμάτων· λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμείῳ δὲ διαβᾶσιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν ἡ ἐφεξῆς χώρα πᾶσα Καουάρων ἐστὶ μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ· μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία σταδίων ἐστὶν ἑπτακοσίων. οἱ μὲν οὖν Σάλυες ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι, τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι· μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Καουάρων κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν, τρίτος δὲ Σούλγας ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Ἀηνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδες. ... Καθ' ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὅ Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κόιντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε, καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως τὸν δ' Ἡρακλέους. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς Οὐίενναν τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ στάδιοί εἰσι τριακόσιοι εἴκοσι. πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις ὅ τε Ἄραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ πεζῇ μὲν περὶ διακοσίους διὰ τῆς Ἀλλοβρίγων, ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους ... Οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν (Ἀλλόβριγες), οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐίενναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὖσαν μητρόπολιν δ' ὅμως τοῦ ἔθνους λεγομένην, κατεσκευάκασι πόλιν· ἵδρυται δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ· φέρεται δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων οὗτος πολὺς καὶ σφοδρός, ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς Λημέννης φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους. κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρίγων καὶ Σεγοσιανῶν συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν ... Ἄραρ συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν Οὐίενναν φέρεται. συμβαίνει δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· εἰς ἓν δ' ἤδη συμ-

πεσὸν ῥεῖθρον πάλιν ἄλλην κάμπην λαβὸν νότιον φέρεται τὸ ῥεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοιαύτη τις. 12: Τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ Οὐόλκαι νέμονται τὴν πλείστην, οὓς Ἀρηκομίσκους προσαγορεύουσι. . . . Οἱ μὲν οὖν Οὐόλκαι γειτονεύουσι 10 τῷ Ῥοδανῷ. p. 187: Διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἔστι Ταρούσκων, τῆς δὲ Νάρβωνος ἑπτακοσίους εἴκοσι. 14 p. 189: Ὁ μέν γε Ῥοδανὸς πολύν τε ἔχει τὸν ἀνάπλουν καὶ μεγάλοις φορτίοις καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας διὰ τὸ τοὺς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτοὺς καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλεῖστον. . . . Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανός, τινὰ 20 τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται καὶ τὸν Λίγηρα ποταμόν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα καὶ οὐ πολλὴ περὶ ὀκτακοσίους σταδίους ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾶον. 2,2 p. 190: Ἐλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες. 3 p. 191: Πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ' Ἴσαρος καὶ 30 τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῷ· πρὸς δὲ Δομίτιον κατωτέρω ἔτι κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. 3,1 p. 191: Μετὰ δὲ τὴν Ἀκυιτανὴν μερίδα καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν ἡ ἐφεξῆς ἐστι μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς ἀπὸ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς 40 τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρωκεανιτικὰ ὑπ' ἄλλῃ τέτακται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγαις προσνέμουσιν· ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. 2 p. 192: Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ κατέχουσι Ῥωμαῖοι. . . . Προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τοῦ Σεγοσιανῶν 50 ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος (*lis* Λίγηρος). οὗτοι (Δοῦβις καὶ Ἄραρ) μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ἀπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόντες εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. 3 p. 193: Τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκοάνα χιλίων σταδίων ἐστίν, ἔλαττον δ' ἢ διπλάσιον τοῦτο [τὸ] ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. 4: Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λίγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβριξι καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον. 6, 3 p. 203: Καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων Λίγυας 10 καὶ τὴν χώραν, ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται, Λιγυστικήν, οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι Ἀουενίωνος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιάν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. 5: Ὁ Δρουεντίας ποταμὸς χαραδρώδης, ὃς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καταράττει. 11 p. 208: Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ 20 πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἑλουηττίων πεδία. 6, 2, 4 p. 271: Μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα διὰ λίμνης ἰόν, ὁρατὴν σῷζον τὴν ῥύσιν. *Mela* 2, 5, 78: Inter eum (Lacydonem) et Rhodanum Maritima Avaticorum stagno adsidet, Fossa Mariana partem eius amnis navigabili alveo effundit. 79: Rhodanus non longe ab Histri Rhenique fontibus sur- 30 git: dein Lemanno lacu acceptus tenet impetum, seque per medium integer agens quantus venit egreditur, et inde contra occidentem ablatus aliquandiu Gallias dirimit, post cursu in meridiem abducto hac intrat, accessuque aliorum amnium iam grandis et subinde grandior inter Volcas et Cavaras emittitur. 3, 3, 30: Amnium in alias gentes exeuntium Danuvius et Rhodanus, in Rhenum Moenus et Lupia, in Ocea- 40 num Amissis, Visurgis et Albis clarissimi. *Sen. Med.* 590: Non ubi inpellit Rhodanus profundum. *apocoloc.* 6: Tu autem, qui plura loca calcasti quam ullius mulio perpetuarius, [Lugdunenses] scire debes multa milia inter Xanthum et Rhodanum interesse. 7 *v.* 11: Ubi Rhodanus ingens amne praerapido fluit. *nat. quaestt.* 3, 27, 8: Flumina vero suapte natura vasta et tempestatibus rapta alveos relinquunt. Quid tu Rho- 50 danum, quid putas Rhenum atque Danuvium, quibus torrens et in canali suo cursus est, cum superfusi novas sibi fecerunt ripas ac scissa humo simul excessere alveo?

4, 2, 20: Nec Rhenus nec Rhodanus nec Hister subiacent caelo, aestate proveniunt: et illis in septemtrionibus altissimae iugiter sunt nives. *Lucan.* 1, 433 *sq.:* Qua Rhŏdănus raptum velocibus undis | in mare fert Ararim. 3, 514—516: Et iam turrigeram Bruti comitata carinam | venerat in fluctus Rhŏdăni cum gurgite classis | Stoechados arva tenens. 4, 116 *sq.:* Hos campos Rhenus inundet, | hos Rhŏdănus (*dazu Comm. Us.:* Galliae fluvius), vastos obliquent flumina fontes. 5, 267 *sq.:* Terris fudisse cruorem | quid iuvat arctois Rhŏdăno Rhenoque subactis (*dazu Comm. Us.:* ἀντὶ τοῦ Gallis)? 6, 144 *sq.:* Castrorum in plebe merebat | ante feras Rhŏdăni gentes. 475 *sq.:* Rhŏdănumque morantem | praecipitavit Arar (*dazu Comm. Us.:* qui lenire solet incitavit). 9, 751 *sq.:* Ille vel in Tanain missus Rhŏdănumque Padumque | arderet. 10, 278 *sq.:* Ante tamen vestros amnes, Rhŏdănumque Padumque, | quam Nilum de fonte bibit. *Anth. Lat.* 440, 4 *Riese:* Rhŏdănus nullas in mare ducet aquas. *Plin. n. h.* 2, 224: In Lemanno Rhodanus (amnis), hic trans Alpes. 3, 33: Agatha quondam Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertilissimus Rhodanus amnis ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum segnemque deferens Ararem nec minus se ipso torrentes Isaram et Druantiam. . . . Sunt auctores et Heracleam oppidum in ostio Rhodani fuisse. 34: Ultra fossae ex Rhodano C. Mari opere et nomine insignes. 79: Galliae autem ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum vocatur, et tres Stoechades a vicinis Massiliensibus dictae. 135: Lepontiorum qui Uberi vocantur fontem Rhodani eodem Alpium tractu. 37, 32: Nam quod Aeschylus in Hiberia, hoc est in Hispania, Eridanum esse dixit eundemque appellari Rhodanum, Euripides rursus et Apollonius in Hadriatico litore confluere Rhodanum et Padum, (33) faciliorem veniam facit ignorati sucini in tanta ignorantia orbis. Modestiores, sed aeque falsum, prodidere in extremis Hadriatici sinus inviis rupibus arbores stare quae canis ortu hanc effunderent cummim. *Sil.* 1, 594: Iamque volans Rhenum Rhŏdănumque in subita tollit. 444—450: Inde ferox quaesitum armis per inhospita rura | Volcarum populatur iter tumidique minaces | accedit Rhŏdăni festino milite ripas. | Aggeribus caput Alpinis et rupe nivali | proserit in Celtas ingentemque extrahit amnem | spumanti Rhŏdănus proscindens gurgite campos | ac propere in pontum lato ruit incitus alveo. 463—465: At gregis illapsu fremebundo territus acris (atras *Heinsius, Bentley*) | expavit moles Rhŏdănus stagnisque refusis | torsit harenoso minitantia murmura fundo. 4, 61 *sq.:* Non Pyrenen Rhŏdănumque ferocem | iussa aspernatos. 15, 500: Venales animae, Rhodăni qui gurgite gaudent. 671: Rhŏdănique comas intonsa iuventus. *Flor.* 1, 37 (3, 2), 4: Utriusque victoriae Isara et Vindelicus amnes et inpiger fluminum Rhodanus. 45 (3, 10), 2: Primus Galliae motus ab Elvetis coepit, qui Rhodanum inter et Rhenum siti, non sufficientibus terris venere sedem petitum incensis moenibus suis: hoc sacramentum fuit ne redirent. (3) Sed petito tempore ad deliberandum, cum inter moras Caesar Rhodani ponte rescisso fugam abstulisset, statim bellicosissimam gentem sic in sedes suas quasi greges in stabula pastor reduxit. 2, 13 (4, 2), 88: Caesar in patriam victor invehitur, primum de Gallia triumphum trahens: hic erat Rhenus et Rhodanus et ex auro captivus Oceanus. *Tac. a.* 13, 53: Vetus Mosellam atque <Ararim> facta inter utrumque fossa conectere parabat, ut copiae per mare, dein Rhodano et Arare subvectae per eam fossam mox fluvio Mosella in Rhenum, exim Oceanum decurrerent. *Iustin.* 43, 3, 6: Itaque (Phocaeenses) in ultimam Oceani oram procedere ausi in sinum Gallicum circum ostia Rhodani amnis devenere, cuius loci amoenitate capti, reversi domum referentes quae viderant, plures sollicitavere. 12: Condita igitur Massilia est prope ostia Rhodani amnis in remoto sinu, velut in angulo maris. *Suet. Iul. Caes.* 25: Omnem Galliam, quae saltu Pyrenaeo Alpibusque et monte Gebenna, fluminibus Rheno ac Rhodano continetur . . . in provinciae formam redegit. *Plut. Sol.* 2: Ἔνιοι δὲ καὶ πόλεων οἰκισταὶ γεγόνασι μεγάλων, ὡς καὶ Μασσαλίας Πρῶτις ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. *Mar.* 15: (Ὁ Μάριος) τειχίσας στρατόπεδον παρὰ τῷ Ῥοδανῷ ποταμῷ συνῆγεν εἰς αὐτὸ χορηγίαν ἄφθονον, ὡς μηδέποτε παρὰ τὸν τοῦ συμφέροντος λογισμὸν ἐκβιασθείη δι' ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων εἰς μάχην καταστῆναι. τὴν δὲ κομιδὴν ὧν ἐδεῖτο τῷ στρατεύματι

μακρὰν καὶ πολυτελῆ πρότερον οὖσαν πρὸς τὴν θάλασσαν αὐτὸς εἰργάσατο ῥᾳδίαν καὶ ταχεῖαν. τὰ γὰρ στόματα τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς τὰς ἀνακοπὰς τῆς θαλάττης ἰλύν τε πολλὴν λαμβάνοντα καὶ θῖνα πηλῷ βαθεῖ συμπεπιλημένην ὑπὸ τοῦ κλύδωνος χαλεπὸν καὶ ἐπίπονον καὶ βραδύπορον τοῖς σιταγωγοῖς ἐποίει τὸν εἴσπλουν. ὁ δὲ τρέψας ἐνταῦθα τὸν στρατὸν σχολάζοντα τάφρον μεγάλην ἐνέβαλε, καὶ ταύτῃ πολὺ μέρος τοῦ ποταμοῦ μεταστήσας περιήγαγεν εἰς ἐπιτήδειον αἰγιαλόν, βαθὺ μὲν καὶ ναυσὶ μεγάλαις ἔποχον, λεῖον δὲ καὶ ἄκλυστον στόμα λαβοῦσαν πρὸς τὴν θάλασσαν. *Sertor.* 3: Τὸν Ῥοδανὸν διεπέρασεν. *Caes.* 17: Συντόνως δὲ ἤλαυνεν οὕτως, ὥστε τὴν πρώτην ἔξοδον ἀπὸ Ῥώμης ποιησάμενος ὀγδοαῖος ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν ἐλθεῖν. *Ps.-Plut. de fluv.* 6, 1: Ἄραρ ποταμός ἐστι τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς παρὰ τὸ ἡρμόσθαι τῷ Ῥοδανῷ· καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρόγων. *Ptol.* 2, 8, 12: Ἀπ' ἀνατολῶν δὲ τῶν Ἀρουέρνων μέχρι τῆς πρὸς ἄρκτους ἐκτροπῆς τοῦ Ῥοδανοῦ (ῥοδάνου *X*) ποταμοῦ τὸ τῶν Αἰδούων ἔθνος καὶ πόλεις αὐτῶν. 2, 10, 2: Ῥοδανοῦ ποταμοῦ τὸ δυτικὸν στόμα ..., Ῥοδανοῦ τὸ ἀνατολικὸν στόμα. 3: Ἡ δὲ πρὸς τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν συμβολή. 4: Πάλιν δὲ ἡ μὲν τοῦ Ἴσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανὸν συμβολή. 5: Μετὰ δὲ τὸν Ῥοδανὸν ἐπὶ θαλάσσῃ. 6: Μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ. 7: Ἀπ' ἀνατολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ. *Appian. Celt.* 15: Ὅτι ἔθνη δύο Τιγύριοι καὶ Ἑλουήτιοι ἐς τὴν Ῥωμαίων Κελτικὴν ἐσέβαλον, καὶ τούτων τὸν στόλον ὁ Καῖσαρ Γάιος πυθόμενος διετείχισεν ὅσα περὶ Ῥοδανόν ἐστι ποταμὸν ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους μάλιστα. *b. c.* 1, 109: Ἀμφὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ τε Ῥοδανοῦ καὶ Ἠριδανοῦ, οἳ ἀνίσχουσι μὲν ἐκ τῶν Ἀλπείων ὀρῶν οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, ῥεῖ δ' ὁ μὲν διὰ Κελτῶν τῶν ὑπὲρ Ἄλπεις ἐς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὃ δὲ ἔνδοθεν τῶν Ἀλπείων ἐπὶ τὸν Ἰόνιον, Πάδος ἀντὶ Ἠριδανοῦ μετονομασθείς. 5, 66 *(a. 40)*: Σαλουιδιηνόν, τὸν ἡγούμενον τῷ Καίσαρι τοῦ περὶ Ῥοδανὸν στρατοῦ. *Polyaen.* 8, 23, 3: Ἐπεὶ δὲ ποταμὸν Ῥοδανὸν διαβαίνειν ἔμελλον. *Gellius* 10, 7, 1: Omnium fluminum, quae in maria, qua imperium Romanum est, fluunt, quam Graeci τὴν εἴσω θάλασσαν appellant, maximum esse Nilum consentitur. Proxima magnitudine esse Histrum scripsit Sallustius. (2) Varro autem cum de parte orbis, quae Europa dicitur, dissereret, in tribus primis eius terrae fluminibus Rodanum esse ponit, per quod videtur eum facere Histro aemulum. Histros enim quoque in Europa fluit. *Tertull. ad nationes* 1, 17: Adhuc Galliae Rhodano suo non lavant. *Ampelius* 6, 10: Rhodanus in Gallia. *Passio s. Andeoli c.* 2, 7 *ASS 1. mai* I *p.* 37: Ad Rhódanum fluvium venit. 3, 14 *p.* 38 *E:* Rhódanum fluvium transeundi. 17 *p.* 39 *B:* Et in Rhódanum fluvium. *C:* A ripa ipsius Rhódani fluminis. 18 *p.* 39 *D:* In ulteriore Rhódani ripa. *Dio* 37, 48, 1: Λούκιος δὲ δὴ Μάριος καὶ Σερούιος Γάλβας τόν τε Ῥοδανὸν ἐπεραιώθησαν. 38, 31, 3: (Ἑλουήτιοι) ⟨ἐν νῷ⟩ ἔχοντες τόν τε Ῥοδανὸν διαβῆναι καὶ πρὸς ταῖς Ἄλπεσί που κατοικισθῆναι. 44, 42, 4: Καὶ νῦν δεδούλωται μὲν Γαλατία ἡ τούς τε Ἄμβρωνας καὶ τοὺς Κίμβρους ἐφ' ἡμᾶς ἀποστείλασα καὶ γεωργεῖται πᾶσα ὥσπερ αὐτὴ ἡ Ἰταλία, πλεῖται δὲ οὐ Ῥοδανὸς ἔτι μόνος οὐδ' Ἄραρις, ἀλλὰ καὶ Μόσας καὶ Λίγρος καὶ Ῥῆνος [αὐτὸς] καὶ ὠκεανὸς αὐτός. 46, 50, 4: Ἐς τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Ἀράριδος, ᾗ συμμίγνυνται ἀλλήλοις, ἱδρυθέντας συνοικίσαι. *Dexipp. fr.* 22 *p.* 196 *Dind.*: Ἀπείληπται γὰρ Ῥοδανοῦ (Ἠριδανοῦ *Valois*) μὲν ἔσω καὶ τῶν ἡμετέρων ὁρίων. *Solin.* 2, 53: C. Marius bello Cimbrico factis manu fossis invitavit mare, perniciosamque ferventis Rhodani navigationem temperavit: qui amnis praecipitatus Alpibus primo per Elvetios ruit, occursantium aquarum agmina secum trahens, auctuque magno ipso quod invadit freto turbulentior, nisi quod fretum ventis excitatur, Rhodanus saevit et cum serenum est: atque ideo inter tres Europae maximos fluvios et hunc computant. *Passio VI. s. Benigni* 1, 7 *ASS 1. nov.* I *p.* 164 *A:* Rodani fluminis ostia. *TP:* Ostia fl[u] Rodani. *IA* 507, 5 *sq.*: A fossis ad gradum Massilitanorum fluvius Rhodanus (hrodanus *BK* rodanus *FGJ*). 508, 1: A gradu per fluvium Rhodanum (rodanum *BFGJKP*) Arelatum. *Incerti paneg. Constantino Aug. d.* 18: Et tandem eluctati Araris moras vix ipso Rhodano fuere contenti. 18: Non iam Rhodani curricula. *Incerti gratiarum actio Constantino Aug.* 2: A Rhodano ad Rhenum. 3: Cis Rhodanum. *Porfyrii carm.* 5 (15), 31 *M.:* Non dubiae ripa Rhenum Rhŏdănumque tueri | ulteriore parant. *Euseb. h. e.* 5, 1, 1: Λούγδουνος καὶ Βίεννα, δι' ὧν ἀμφοτέρων τὴν ἅπασαν χώραν πολλῷ τῷ ῥεύματι περιρρέων ὁ Ῥοδανὸς ποταμὸς διέξεισι. 62: Τὰ οὖν σώματα τῶν μαρ-

τύρων . . . κατεσαρώθη εἰς τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν πλησίον παραρρέοντα ὅπως μηδὲ λείψανον αὐτῶν φαίνηται ἐπὶ τῆς γῆς ἔτι. *Liber generat.* 1, 229 *Chronogr. a.* 354 *p.* 112 *M.*: Rhodannus. *Chr. Alex.*: Rodanus. *Eutrop.* 4, 22: Anno sexcentesimo vicesimo septimo ab urbe condita C. Cassius Longinus et Sex. Domitius Calvinus consules Gallis Transalpinis bellum intulerunt et Arvernorum tunc nobilissimae civitati atque eorum duci Bituito, infinitamque multitudinem iuxta Rhodanum fluvium interfecerunt. 5, 1, 1: Iuxta flumen Rhodanum. 6, 17, 3: (Caesar) domuit autem annis novem fere omnem Galliam, quae inter Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum et Oceanum est. *Serv. in Verg. Aen.* 10, 709: Sane de hoc Vesulo quidam duo flumina, Rhodanum et Padum, nasci dicunt, quorum unus, id est Rhodanus, in Tyrrhenum mare, alter, id est Padus, in Adriaticum fluit. *Auson. Mosell.* 480 *sq.*: Duplicemque per urbem | qui meat et Dextrae Rhŏdănus dat nomina ripae. *ord. urb. nob.* 74—80: Gallula Roma Arelas, quam Narbo Martius et quam | accolit Alpinis opulenta Vienna colonis, | praecipitis Rhŏdăni sic intercisa fluentis, | ut mediam facias navali ponte plateam, | per quem Romani conmercia suscipis orbis | nec cohibes populosque alios et moenia ditas, | Gallia quis fruitur gremioque Aquitanica lato. 113: Qua rapitur praeceps Rhŏdănus genitore Lemanno. *Avien. orb. terrae* 311: Romanas aquilas Rhŏdănus tremuit (*bei Dionys. perieg.* 289: Ἠριδανοῖο, *Priscian.* 280: Eridani). *or. mar.* 611—614: Taurum paludem *(l'étang de Thau)* namque gentici vocant | Rhŏdăni *(Vossius zu Mela* 2, 5 *p.* 180, Orani *v)* propinquam flumini: huius alveo | Hibera tellus adque Ligyes asperi | intersecantur. 625 *sq.*: Mons dorsa celsus: huius imos aggeres | stringit fluento Rhŏdănus. 631: Rhŏdăni ut fluentum plenius tibi edisseram. 691 *sq.*: Multa nos Rhŏdăno super | narrare longo res subegerunt stilo. *Ammian.* 15, 10, 10: Transito Rhodano. 11, 16: Et quoniam ad has partes opere contexto pervenimus, silere super Rhodano maximi nominis flumine incongruum est et absurdum. A Poeninis Alpibus effusiore copia fontium Rhodanus fluens et proclivi impetu ad planiora degrediens proprio agmine ripas occultat et paludi sese ingurgitat nomine Lemanno eamque intermeans nusquam aquis miscetur externis, sed altrinsecus summitates undae praeterlabens segnioris quaeritans exitus viam sibi impetu veloci molitur. (17) Unde sine iactura rerum praeter Sapaudiam fertur et Sequanos longeque progressus Viennensem latere sinistro perstringit, dextro Lugdunensem et emensus spatia flexuosa Ararim, quem Sauconnam appellant, [inter Germaniam primam fluentem] suum in nomen adsciscit, qui locus exordium est Galliarum. Exindeque non millenis passibus, sed leugis itinera metiuntur. (18) Hinc Rhodanus aquis advenis locupletior vehit grandissimas nives, ventorum difflatu iactari saepius adsuetas finitisque intervallis, quae ei natura praescripsit, spumens Gallico mari concorporatur per patulum sinum, quem vocant Ad gradus, ab Arelate octavo decimo ferme lapide disparatum. 24, 6, 7: Et miratur historia Rhodanum arma et loricam retinente Sertorio transnatatum, cum eo momento turbati quidam milites, veritique ne remanerent, post signum erectum, scutis, quae patula sunt et incurva, proni firmius adhaerentes, eaque licet inperite regendo per voraginosum amnem velocitatem comitati sunt navium. *Claudian. c. min.* 22 (51), 1: Aspice morigeras Rhŏdăni (rodani *A L*) torrentis alumnas. *in Rufinum* 2, 111: Quo Rhŏdănus velox, Araris quos tardior ambit. *paneg. dictus Manlio Theodoro cos.* 52 *sq.*: Diversoque tuas coluerunt gurgite voces | lentus Arar Rhŏdanusque ferox et dives Hiberus. *in Eutrop.* 1, 404: Invectae Rhŏdăni Tiberina per ostia classes. 2, 269: Rhŏdăno stimulatus Arar. *de cons. Stilich.* 1, 159: Hic Rhŏdăni procera cohors. 2, 392 *sq.*: Quibus Africa per te | nec prius auditas Rhŏdănus iam donat aristas. 3, 158: Quod bibimus passim Rhŏdănum, potamus Orontem. *de bello Pollentino (Goth.)* 299—301: Scilicet Arctois concessa gentibus urbe | considet regnum Rhŏdăno captique superstes | truncus erit? *Hieronym. epist.* 75, 3 *(Opp. Vall. ed. Ven. t.* 1 *c.* 454 *A) c. a.* 399: Et eas partes (Galliarum), per quas Rhodanus et Garumna fluunt. *explan. in Esaiam lib.* 17 *cap.* 64 *(Opp.* 4 *c.* 761 *C) a.* 407—420: Gnosticorum, qui per Marcum Aegyptium, Galliarum primum circa Rhodanum, dein Hispaniarum nobiles feminas deceperunt. *comm. in epist. ad Galat. lib.* 2 *t.* 7, 1 *c.* 425—426: Oppidum Rhoda, coloni Rhodiorum locaverunt; unde amnis Rhodanus

nomen accepit *(aus Varro)*. *c.* 427—428: Cum et Hilarius Latinae eloquentiae Rhodanus, Gallus ipse et Pictavis genitus, in hymnorum carmine Gallos indociles vocet. *Rufin. h. e.* 5, 3: Incensa ossa martyrum et in favillam redacta cum reliquo terrae pulvere in Rodanum fluvium dispersere. *Divisio orbis terrarum* 7 *Riese:* Flumine *(om. Dicuil)* Rhodano (flumen rodanus *P*). *ND occ.* 42, 14: Praefectus classis fluminis Rodani, Biennae sive Arelati. *Martian. Cap.* 6, 635 (*aus Plin.* 3, 33): In hac provincia Rhodanus fluvius ex Alpibus veniens per Lemannum lacum meat, et causas fertilitatis importat terrae germinibus ac fecundis, cuius ora diversis nominibus appellata. 643 (*aus Plin.* 3, 79): In Galliae quoque ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum vocatur. *Honorius et Theodosius II, a. 418, MG Epist.* III *p.* 14, 19—21: Iam vero decursus Rodani et Terreni recursus necesse est ut vicinum faciant ac paene conterminum, vel quod iste praeterfluit, vel illud quod circuit. *Oros.* 1, 2, 65: Partem provinciae Narbonensis, qua Arelas civitas sita est et mari Gallico Rhodani flumen accipitur. 66: A meridie mare Gallicum quod est inter Sardiniam et insulas Baleares, habens in fronte, qua Rhodanus fluvius in mare exit, insulas Stoechadas. 5, 14, 2 (*aus Liv.* 61): Qui (Bituitus) cum sibi ad transferendas copias unum pontem Rhodani fluminis parum esse intellegeret, alium compactis lyntribus catenisque conexum superstratis confixisque tabulis instruxit *qs.* 16, 1 *(a. 105 a. Chr.) aus Liv.* 67 *und diser aus Valerius Antias fr.* 63 *p.* 174 *sq. Peter*[2]*:* Missi provincias sibi Rhodano (rotano *D*) flumine medio diviserunt. 9 (*aus Liv.* 68): Marius quarto consul cum iuxta Isarae Rhodanique flumina, ubi in sese confluunt, castra posuisset. 6, 7, 5 (*aus Caes. b. G.* 1): Quos cum apud Rhodanum fluvium obvios Caesar habuisset. 14, 2: Cimbris Tigurinisque vincentibus cum apud Rhodanum flumen Romanus exercitus periit. *Edictum Honorii et Theodosii a.* 418 = *Pard. dipl. n.* 5, *t.* 1 *p.* 5: Iam vero decursus Rhodani et Tyrrheni recursus necesse est ut vicinum faciant ac pene unum terminum, vel quod iste praeterfluit, vel ille quod circuit. *Paulini Nolani passio s. Genesii Arelatensis* 4 *p.* 407 *H.:* Rhodanum petit et sancta fluvio membra committit. *Eucherii passio Acaunensium martyrum* 5 *MGSS Mer.* III *p.* 34: Acaunus sexaginta ferme milibus a Genavensi urbe abest, quattuordecim vero milibus distat a capite Limanni lacus, quem influit Rhodanus . . . Infestus namque Rhodanus saxosi montis radicibus vix pervium viantibus aggerem reliquit. (*cf. Hieronym. de nominibus Hebr., de Genesi, Opp. ed. Vall. Ven. t.* 3 *c.* 8 = *Eucher. instruct.* 2 *p.* 141, 16 *W.*: Dan iudicium aut iudicans. *Rufinus de benedictionibus patriarcharum, Migne P. L. t.* 21 *c.* 322 *B:* Dan iudicium vel iudex interpretatur.) *De nominibus Gallicis* 4: Roth violentum, dan et in Gallico et in Hebreo iudicem; ideo Hrodanus iudex violentus. *Sozomen. e. h.* 9, 14, 1: *Περῶσι Ῥοδανὸν τὸν ποταμόν.* *Sidon. carm.* 5, 208: Rhenus, Arar, Rhŏdănus, Mosa, Matrona. 7, 301: In Rhŏdanum (rodanum *M.*). *epist.* 3, 1, 5: Metas in Rhodanum (rodanum *CF*) Ligerimque proterminant. 6, 12, 5: Per Araris et Rhodani (rodani *MFP* rodani s) *C*) ripas. 7, 12, 3: Thorismodum Rhodani (rodani *C* rothdani *P*) hospitem. 9, 13, 5: Rhŏdănitidas (rodanitidas *FP* rodani[ti]das *M*[1] rodanaticas *C*) per urbes. *Hydat.* 69, *a.* 418: Fluvio Rodano per Ligerim fluvium. *Paulini Petricordiae de vita Martini* 6, 141: Praecipitem Rhodanum molli quae ponte subegit. *Nepotiani epit.* 21, 3: Sertorius loricatus hastam fixam oculo gerens Rhodano *(vilmer im marsischen kriege)* transnatavit. *Ennod. vita b. Epiphanii p.* 370, 7 *H.:* Trans Rhodanum fluvium. *carm.* 2, 35, 4: Sed natos Rhŏdăni nix probitatis habet. 124, 1 *sq.:* Hic volucrem Rhŏdăni torrentis respice natam | sermonum frenis subdere colla tuis. *Chronicorum Gallicorum a.* 511 *pars posterior* 649 *p.* 664 *M.:* Trans Rhodanum. *Cassiodor. var.* 8, 10: Arelate est civitas supra undas Rhodani instituta. *Steph. Byz.:* *Ἀνενιών πόλις Μασσαλίας πρὸς τῷ Ῥοδανῷ.* *Vita s. Apollinaris ep. Valent.* 1, 4 *MG SS Mer.* III *p.* 198, 33: Ab ardenti aestu fluenta Rodani tepefacta sunt, ut a sicientibus ex eo aqua potari non posset. 2, 7 *p.* 200, 6: Pernicis Rodani fluenta. 10 *p.* 201, 4: Rodano famulante. *Vita Caesarii ep. Arel.* 1, 3, 29 *MG SS Mer.* III *p.* 468, 6 *s.:* Quatinus sub nocte aut profundo Rodani mergeretur aut certe in castro Ugernensi teneretur detrusus. *Lyd. de magistr.* 3, 32: *Ὁ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῇ διῃρημένην εἰς Κελτικὴν*

Γερμανικὴν καὶ Γαλατικήν, διατρέχων οὐκ ἄρδει μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφοδον. 56: *Φράγκους αὐτοὺς (Συγάμβρους) ἐξ ἡγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ Ῥοδανόν.* 74 *(aus Sisenna fr.* 133 *p.* 188 *Peter*[2]*): Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν ἐπιπεσόντων τῇ χώρᾳ. Procop. b. Goth.* 1, 12: *Ἐν Γάλλοις δὲ ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ Ῥοδανός τε καὶ Ῥῆνος ῥέουσι. τούτοιν τὴν ὁδὸν τὴν ἐναντίαν ἀλλήλοιν ἰόντοιν ἅτερος μὲν ἐκδίδωσιν ἐς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, Ῥῆνος δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται.... Ἱσπανίαν τε πᾶσαν καὶ Γαλλίας τὰς ἐκτὸς Ῥοδανοῦ ποταμοῦ κατηκόους σφίσιν ἐς φόρου ἀπαγωγὴν ποιησάμενοι ἔσχον.... Γαλλίας τὰ ἐκτὸς Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἐς ὠκεανὸν τετραμμένα ἔσχον.* 13: *Τὰ μὲν γὰρ ἐντὸς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ Γότθοι ἔλαχον, τὰ δὲ τούτου ἐκτὸς ἐς τὸ Οὐισιγότθων περιέστη κράτος. Venant. Fortunat. carm.* 2,14,13: Adiuvit rapidas Rhŏdăni fons sanguinis undas, | tinxit et Alpinas ira cruenta nives. 6, 5, 213 *sq.*: Excipit hinc Narbo, qua litora plana remordens | mitis Atax Rhodanas (Rhodanus *codd.*) molliter intrat aquas. 10, 55: Nos licet obstet Arar Rhŏdănusque, natamus amore. *append.* 2, 28 *p.* 276 *Leo:* Hoc Rhŏdănus, Rhenus, Hister et Albis agit. *vita s. Martini* 1, 128 *sq.*: Largior Eridano, Rhŏdăno torrentior amplo, | uberior Nilo, generoso sparsior Histro. 2, 78: Rhenus, Atax, Rhŏdănus, Tibris, Padus, Hister, Orontes. *Greg. Tur. h. F.* 2, 8 (9): Burgundiones quoque, Arrianorum secta sequentes, habitabant trans Rodanum, quod adiecit civitate Lugdunensi. 23 (32): Tunc Gundobadus et Godegiselus fratres regnum circa Rhodanum aut Ararem cum Massiliensem provinciam retenebant ... Rhodanitides (*vom nom. sing.* Rhodanitis)que ripas paludesque percurrens, Avennionem urbem ingreditur. 4, 23 (30): Ad amnem Rhodanum dirigunt, ibique parmis superpositi, ulteriorem ripam expetunt. Sed multos ex his violentia amnis direptos enegavit, fecitque Rodanus tunc Arvernis, quod fecisse quondam Semoes legitur de Troianis: 'Correpta sub undis | scuta virorum galeasque et fortia corpora volvit. | Apparent rari natantes in gurgite vasto.' Que vix natandi, ut diximus, inpulsu, parmarumque adiuti amminiculo, litoris alterius plana contingere potuerunt. 24 (31): Super Rodanum fluvium collocatum erat... Rodanus in locis illius inter angustias montium defluit nec habuit in latere, cum fuit exclusus, quo se deverteret. 29 (42): Postquam, expensis fructibus, ad litus Rodani amnis accesserunt, ut, transacto torrente, regno re regi Sygiberti conferrent. 5, (5): In exilio super ripam Rhodani in turri quadam arta atque detecta retruditur. 25 (33): Rodanus cum Arare coniunctus, ripas excidens, gravi damnum populis intulit, muros Lugdunensis civitatis aliqua ex parte subvertit. 6, 18 (26): In Rodano.... Ad Rodanum. 8, 30: Gentes vero, quae ultra Ararem Rodanumque et Sequanum cummanebant, cum Burgundionibus iuncte, Ararica Rhodinitaca (*lis* Rhodanitica) que litora tam de fructibus quam de pecoribus valde depopulati sunt. *in glor. martyr.* 48: Quorum sancta corpora iudex iniquus igni tradi praecepit exustaque in Rodanum pulvera iussit spargi. 68: Pons quondam super Rhodanum fluvium... In Rhodanum de navi praecipitata est. 75: Limanni laci, per quem Rhodanus influit. *de virt. s. Iuliani* 2: Basilica sancti martyris Ferreoli super ipsum Rhodani litus ab antiquis fuerat collocata. *Marii chron. a. 580:* Eo anno mense octubre ita in Valinsi territurio Rodanus exundavit, ut copias messium denegaret. *Iohannis abb. Biclarensis chron. a. 585 (?)* 4: Castrum vero qui Hodierno vocatur tutissimus valde in ripa Rhodani fluminis ponitur. *Pard. dipl. n.* 196, *t.* 1 *p.* 156 *(a. 587):* Inter Rodanum et Ararim. *Vita Venantii* 2, 19 *ASS 5. aug.* II *p.* 110 *C:* Iuxta ripam Rhodani. *D:* Iuxta Rhodani fluvium. *Vita Virgilii* 3, 16 *ASS 5. mart.* I *p.* 403 *F:* Amnem Rhodani fluvii. *Auctarii Havniensis extrema* 7 *MG a. a.* IX *p.* 338: Super amnem Rodanum haut procul a loco Agaunensium martyrum. *Isid. or.* 13, 21, 29 *(aus Plin.):* Rodanus Galliae fluvius ab oppido Rodo cognominatus, quem coloni Rodiorum locaverunt, qui rapido concitus cursu Tyrreni aequoris freta scindens non modicum saepe navigantium facit periculum, dum inter se maris fluctus et amnis fluenta decertant. 30: Renus a Rodani societate fertur vocatus, quoniam cum eodem ex una provincia oritur. 14, 4, 25: (Gallia) perfusa duobus magnis Reno et Rodano fluviis. *Vita Maximi* 3, 16 *ASS 2. ian.* I *p.* 92: Super amne Rhodano... Qui in Rhodanum defluunt. *Vita Rusticulae* 1, 5 *ASS 11. aug.* II *p.* 658 *F:*

Ad ripam nobilissimi fluminis Rodani. *Fredegar. chron.* 2, 50: Gothi a mare Terrenum et fluvio Rodano per Ligerem fluvium usque Ocianum possident. 57: A finibus Pannoniae usque ad Rodano fluvio. 58: Regnumque eius (Alarici) a Legere fluvium et Rodanum per mare Terrenum et montes Pereneos usque Ocianum mare abstulit. *contin.* 20: Rodanum fluvium *(zweimal)*. *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 5 *sq.:* Iuxta fluvium Rodanum. 27 *p.* 242, 6: Rodanus Lausonensis, in quo Rodano ingrediuntur flumine. 12: Qui supra scriptus fluvius Rodanus ingreditur in mare Gallicum subtus praelatam civitatem Arelaton. *Vita Clari* 1, 2 *ASS 1. ian.* I *p.* 55: Ultra Rhodanum ... Rhodanus agitantibus ventis in undas periculosissime assurgere coepit ... Rhodanus blandior redditus. 4, 8 *p.* 56: Rhodanus tunc forte ripas suas impleverat. *Aigradi vita s. Ansberti* 3, 15 *ASS 9. febr.* II *p.* 350 *B:* Ultra fluvium Rhodanum in regione, quae proprie vocatur Provincia. *Vita Aegidii* 1, 9 *ASS 1. sept.* I *p.* 300 *C:* Transito Rodano. 2, 11 *p.* 301 *B:* Rodani fluvii. — *Inschriften. (Vicarello) CIL* XI 3284: Traiectum Rhodani *(gegenüber Tarascon). (Nîmes)* XII 3313 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 454: [Pra]edia fundos [port]um Crindavi[num] ad rIpam flu[mi-n]is RhodanI *(j. Chamone)* ... dedit. *(Arles) CIL* XII 5811 = *Anth. Lat.* 1191 *Buech., v.* 14: [C]armina, quae claudit iam rap[idus (resonans *Buech.*) Rhodanus]. *(Arles, mittelalterlich) CIL* XII 332* *p.* 34*: [Rh]odani decursū. *(Driaude(?)-Saussac-l'Église, dép. Haute-Loire, arr. Le Puy, canton Loudes) Inscr. de Languedoc n.* 2036: .... [sace]rdotis [Romae et Augusti ad aram quae est ad] con[fluentes Araris et Rhodani, ...]. *(Pern bei Cahors) CIL* XIII 1541: M. Lucter(io) LucteriI Seneciani f. Leoni omnibus honoribus in patria functo sacerd(oti) arae Aug(usti) inter confluent(es) Arar(is) et Rhodani cIvitas Cad(urcorum) ob merit. eius publ(ice) posuit. *(Lyon)* 1672: T. Iulio ... Carn[uto] qui sace[rdotium ad confluentes Araris et Rhodani annos habens... consecutus est]. 1674 *(a. 70 p. Chr.):* Iovi o(ptimo) m(aximo) Q. Adginnius Urbici fil(ius) Martinus Seq., sacerdos Romae et Aug(usti) ad aram ad confluentes Araris et Rhodani, flamen .II. vir in civitate Sequanorum. 1702: Sa[cerdoti] ad aram Caes... [apud tem]plum Romae et [Augusti in]ter confluen[tes Araris] et Rhoda[ni]. *(Zwischen Marc Aurel und Caracalla)* 1710: [Sacerd]oti ad [aram Romae] et Augg. [inter confluen]tes Arar(is) [et Rhod(ani)]. 1712: Sacerdo[ti ad aram] Caess. n̄[n̄ apud temdl(um)] Rómáe [et Aug. inter] cónflu[entes Araris] et Rhod[ani primo om]nium ex [civitate Segu]sian[orum]. Tr[es provinciae Galliae]. 1714: ... Aed[uo] summIs [honoribus] apud suos functo, sacerdoti ad templ(um) Rom(ae) et Aug(usti) ad confluent(es) Araris et Rhodani. 1716: [Sacerd(oti) ad te]mpl(um) Rom(ae) [et Aug(usti) ad conf]luentes [Araris et Rhoda]ni, praef(ecto) [nautarum Rhodani]corum. [Tres provinciae] Galliae. [Tres provincia]e [Galliae]. 1719: [Sace]rdoti arae [inte]r confluentes [Ara]ris et Rhodani. 1996: D(is) M(anibus) L. Hilariani Cinnami civis Lug. naute Rhodanico Rhodani navigantis curatori eiusdem corporis negotiatoris [ole]ari Q. Maspetius Severianus s[o]cer eius et Cl. Severi[a]nus amicus idemqu[e] heredes p. c. et sub [as]cia dedicaverun[t]. *(Sens) CIL* XIII 2940: Sext(o) Iul(io) Thermiano sacerdoti arae inter confluent(es) Arar(is) et Rhodani omnib(us) honoribus apud suos functo, socero. *(Corseul)* 3144: [Inter confluent]es Araris et [Rhodani]. — *Davon adi.* **Rhodanī-cus** *'der Rhôneschiffer' (cf.* Araricus Ligericus Renicus). *(Saint-Jean-de-Muzols, dép. Ardèche, arr. und canton Tournon-sur-Rhône, a. 119—120 p. Chr.) CIL* XII 1797: N(autae) RhodanicI indulgentissimo principi. *(Saint-Blaise bei Yenne)* 2438: Na(utarum) Rhod[anicor(um) et Araricorum] corpor[ator(um)] it[e]m[q(ue)] Val[entin?]or(um) patrono. *(Nîmes)* 3316 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 422: N(autis) Rhod(anicis) et [A]rar(icis) (loca numero) XL d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) Nemausensium. *(Zeit Domitians) CIL* XII 3317 = *Inscript. de Languedoc, Nîmes, n.* 424: N(autis) R[hod(anicis) et Arar(icis) (loca numero) XL d(ata) d(ecreto) d(ecurionum) N(emausensium)]. *(Lyon) CIL* XIII 1688: L. Besio Superiori Viromand(uo), eq(uiti) R(omano), omnibus honorib(us) apud suos funct(o), patrono nautar(um) Araricor(um) et Rhodanicor(um), patron(o) Cond[eat]ium i[tem A]re[c?]arior(um) Lugu[d(uni)] consistentiu[m], allect(o) ar[k(ae)] Galliar(um); ob allectur(am) fideliter administratam tres

provinc(iae) Galliae. 1695: Q. Iulió SeverIno Sequánó omnib honóribus inter suos functó, patrónó splendidissimí corporis n(autarum) Rhódanicor(um) et Arár(icorum) cuí ob innóc. mórum ordó cívitatis suáe bis statuas decrevit, inquisitóri Galliarum tres próvinciáe Gall(iae). 1716: [Sacerd(oti) ad te]mpl(um) Rom(ae) [et Aug. ad conf]luentes [Araris et Rhoda]ni, praef(ecto) [nautarum Rhodani]corum. [Tres provinciae] Galliae. [Tres provincia]e [Galliae]. 1918[a b]: L. Helvio L. fIlio Voltin(ia) Frúgi curatóri nautarum bis IIvir. Viennensium patrono ([b] patróno) Rhodanicorum ([b] Rhodanic(orum)) et Araricor(um [b] Arar.) n(autae) Rhod(anici) et Arar(ici [b] Araric.); [l(ocus) d(atus) d(ecreto)] n(autarum) Rhod(anicorum). 1960: Pat[rónus nautarum Rhodanicorum] Arare navig[antium]. *(Vaise, saec. 2 ex.)* 1966: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae M. PrImi Secundiani IIIIII vir(i) Aug. c. C. C. Aug. Lug., curator(is) eiusd(em) corpor. nautae R-odanic(i) Arare navigant(is) corporat. inter fabros tign. Lug. consist. negot. muriar. M. PrImius Augustus fIl. et heres patri carissim. ponend. cur. et sub asc. ded. 1967: Cur. [eius]d(em) co[r]p. n(autae) [Rh]od(anici) praef. [eius]d(em) cor(poris) fab. [tign.] Lug. cons. *(Lyon)* 1996: D(is) M(anibus) L. Hilariani Cinnami civis Lug. naute Rhodanico Rhodano navigantis curatori eiusdem corporis negotiatoris [ole]ari Q. Maspetius Severianus s[o]cer eius et Cl. Severi[a]nus amicus idemqu// heredes p. c. et sub [as]cia dedicaverun[t]. 2002: C. Iúlius SabIniánus nauta Rhod(anicus) in honórem nautárum Rhodanicór(um) dat. l(oco) d(ato) déc(reto) n(autarum) R(hodanicorum). *(Géligneux, dép. Ain, arrond. und canton Belley, gemeinde Murs)* 2494: Memoriae aeternae. M. Rufius Catullus curator n(autarum) R[hod(anicorum)] vivus sibi et R[uf(io)] Rufiano f(ilio), Ruf(iae) Pupae fil(iae) et Rufiae Saciratae fil(iae) defunctae annor(um) XXII. aediclam cum vInea et muris ad opus consummandum et tutelam eius et ad cenam omnibus TrIcontis ponendam ✱II. (denariorum binorum) in perpet(uum), sic ut petrudecameto consumatur. Hoc opus sub ascia est; haec o(pera?) s(ive) l(ocus?) h(eredem) n(on) s(equentur).

Rodanus Rhodanus *M. cogn. (vom flußnamen). Iustin.* 6, 1, 1: Hamilcarem cognomento Rhodanum, virum facundia sollertiaque praeter ceteros insignem (*daraus Oros.* 4, 6, 21). *Sil.* 15, 722: Rhŏdănus. *CIust.* 7, 27, 3 *(c. a. 293):* Rhodano *(dat.). Eunapii fr.* 30 *p.* 231 *Dind.:* Τὸν πραιπόσιτον Ῥοδανόν. *Sozomen. h. e.* 4, 9, 3: Ῥοδανός *(auf dem Mailänder concil; cf.* Rhodanius *bei Sulp. Sev.). Greg. Tur. h. F.* 4, 30 (44): Tres Langobardorum duces, id est Amo, Zaban ac Rodanus, Gallias inruperunt. . . . Rhodanus . . . Rodanus . . . Rodano *(dat.)* . . . Rodanus. *(Lissabon) CIL* II 248: D(is) M(anibus) Rhodani M. Vibi Terentiani an. IX. *(Trespuentes)* 2936 = 5815: Rhodanus Atili f. servos an. L Tychia uxor [Ill]una socra i. e. *(Palencia) EE* 8 *p.* 481 *n.* 255: Capilia(nus) Roda(ni) s(ervus) fecit. *(Verona) CIL* V 3677: L. Novell(ius) R-odan(us). *(Cedrate bei Gallarate)* 5539: Herculi Rodanus pro se et Tatiano v. s. l. m. *(Rom)* VI 5706: L. Iulius L. l. Rhodanus. 8552: Sibi et Rhodano Caesaris vernae. 10206: Rodan(us). 10673: P. Aelius Augusti libert(us) Dares fecit sibi et Rodano fratri. 26531: D. M. T. Sex. Paterno filio dulcissimo T. Sextius Rhodanus pater fecit. 26776: Cn. Statilio Rhodano Annia Helpis coniugi con quo vix. ann. XXX bene merenti fecit. *Scriptorum veterum nova collectio e Vaticanis codd. edita ab A. Maio t.* 5 *(Romae 1831) p.* 401, 8: Rodanus pace. *(Canne) CIL* IX 322: Rhodano Sal(viae?) Rec(eptae?) ser(vo) act(ori). *(Sigelring, gefunden bei Bausendorf, reg.-bz. Trier, kreis Wittich)* [*Trier, prov.-mus. n. 3528*] *BJ* 69, 26 = *Kraus* I *n.* 256: Prudentia Rodani vivas. — **Rodana** *F., eine der 48 Lyoner martyrer a. 177. Martyrol. Hieronym. 4. non. iun.:* Rodanae (*var.* rodiane, -ni). *Greg. Tur. in glor. martyr.* 48: Rhodana (*var.* Rodonae, Rodane). — *Von M.* Rodanus *abgeleitet* **Rodanĭ-cus** *M. cogn. (Aouste-en-Diois, christl.) Leblant, Inscr. chrét.* II *n.* 479 *p.* 204 *tab.* 397 = *CIL* XII 1725: Rodanic(u)s. — **Rŏdăn-ĭus** *M.* 1) *bischof von Toulouse, † in Phrygien c. 358. Marcellini et Faustini de confess. verae fidei epist.* 2, 24 *(a. 383—384) p.* 12, 26 *Guenther:* Sed et Rodanius mittitur in exilium. *Hieronym. chron. a. Abr. 2370:* Paulinus et Rhodanius Galliarum episcopi in exilium ob fidem trusi (*daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1090 *p.* 455). *Sulpic. Sev. chron.* 2, 39, 7: Rhodanium quoque, Tolosatem antistitem *(vgl.*

Ῥοδανός *bei Sozomen.).* 45, 9: Rhodanius. *Symmachi papae epist.* 9 *p.* 698 *Thiel (nach a. 506). Ennodius epist.* 9, 30 *p.* 252, 14 *H.:* Domnus Rodanius (*var.* rodanus). — 2) *Concil. Massiliense a.* 533 *p.* 61, 12 *M.:* Rodanius peccator. — **Rhodanus** *fl.* 2) *j. der Beybach beim dorf Burgen in der preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Bernkastel, mündet auf dem r. Mosel-ufer. Ven. Fortunat. c.* 3, 12, 7 *(vor a. 566):* Quem Mosella tumens, Rŏdănus quoque parvulus ambit. — 3) Fluviolus Rodani, *j. le Rône, l. nbfl. der Sarthe.* — 4) Rodanus, *en Quercy, gemeinde Cazillac, dép. Lot, arr. Gourdon, canton Martel, bei Cahors.* — 5) Rodanus, *j. Rodano in Norditalien, in der Emilia, provinz Reggio, nbfl. des Crostolo, prov. Modena. CGlL* 5 *p.* 480, 26: Rodanus fluvius in Italia. — *Auch O. Rodano, prov. Mailand; vgl. auch* Rodan-o(n) *O. j. Rosans, dép. Hautes-Alpes, arrond. Gap.*

Rōd-ānus *M., der hl. Ruadhán, abt von Lothra in Irland, † 584. Vita s. Rodani ASS 15. apr.* II *p.* 382—386.

Rhŏdăn-ūsia *O., phoenicischer, an fl.* Rodanos *angeglichener name von* Ῥόδη, *colonie der Massalioten, j. Saint-Montant, dép. Gard, arrond. Nimes, canton Beaucaire. Pseudo-Scymn. v.* 208—209. *GGM t.* 1 *p.* 204: Ἀγάθην Ῥοδανουσίαν τε, Ῥοδανὸς ἣν μέγας | ποταμὸς παραρρεῖ. *Iren. bei Epiphan. adv. haereses lib.* 1 *tom.* 3, 3 *v.* 1 *p.* 236 *C ed. Petav.:* Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς κλίμασι τῆς Ῥοδανουσίας πολλὰς ἐξηπατήκασι γυναῖκας. *Sidon. Apoll. epist.* 1, 5, 2: Egresso mihi R(h)odanusiae nostrae moenibus. *Steph. Byz.:* Ῥοδανουσία πόλις Μασσαλίας.

rodarum *gallischer name der pflanze Spiraea almaria L. Plin. n. h.* 24, 172: Rumpotinum arborem demonstravimus inter arbusta. Iuxta hanc viduam vite nascitur herba quam Galli rodarum vocant. Caulem habet virgae ficulneae modo geniculatum, folia urticae in medio exalbida, eadem procedente tempore tota rubentia, florem argenteum, praecipua contra tumores fervoresque et collectiones cum axungia vetere tusa ita ut ferro non attingatur. Qui perunctus est despuit ad suam dexteram terna. Efficacius remedium esse aiunt, si tres trium nationum homines perungant dextrorsus.

Rodenaium *O. j. Rosnay, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Rodenicus *s.* Rutaini.

Rodeno *O. in pago Vimnao. Pertz dipl.* 23 *p.* 109, 15, *c. a.* 751: Rodeno.

Ro-dercus *'ser glänzend', cf. abret.* erderh *évident, bret.* Roderch, *britt.* Rhydderch Hael, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 15 *p.* 43: De rege Roderco filio Tothail. *p.* 44: De rege Roderco.

Rodingis *s.* Rutaini.

Rod-inus *M. Vita Humberti* 4, 18 *ASS 25. mart.* III *p.* 565 *C:* Sacerdos nomine Redinus.

Rhodismi-anus *M. (Nizza) CIL* V 7882: Aurelius Rhodismianus Aug. l.

Rodium *s.* Roudium.

Rodolaigas *s.* *Rutulacae.

Rodolium *s.* *Ratuialon.

Rodomagus Rodomum *s.* Ratumagos.

Rhodonensis Rodonicus *s.* Rēdones.

Rodonis *s.* Rutaini.

?**Rhodochus** *M. (Vienne) CIL* XII 1880: D(is) M(anibus) Q. Connio Sauriae IIIIII vir. Aug. Q. Connius Rhodochus IIIIII vir Aug. patri piissimo Q. Connius Aper avo.

Rodonucinsis *s.* Rēdones.

Rodoza *fl. j. la Roya, dép. Alpes-Maritimes, entspringt am fuße des Col di Tenda (Piemont), mündet in das meer zwischen Mentone und Ventimiglia.*

Rŏ-dŭmnā *'ser tief', oder ligur. zu* Rŏdănos? *O. der Segusiavi, j. Roanne, départ. Loire. Ptol.* 2, 8, 11: Ῥόδουμνα (Ῥουδούμνα X). *TP:* Roidomna. *ND occ.* 42, 68: Rodumnensis tractus.

Roecogenes *s.* Rectugenos.

***Roetei-ăcum** *von M.* Roeteius, *in O Rethy in der belg. provinz Antwerpen, arr Turnhout.*

Rhoetogenes *s.* Rectugenos.

Roflacus *s.* Rufiacus.

Rogmorum *s.* Mogarum.

-roicos *für* *vroicos *in* Vindoroicus.

Roidomna *s.* Rodumna.

Roin . . . i-ae Matronae? *cf. bret.* run *hügel, ahd.* rein *m. grenzstreifen, an.* rein *f. streifen land (Thurneysen). (Odilienberg bei Roermond) WK* 2 (1883) *s.* 18 = *BJ* 83 *s.* 152 *n.* 315: [Matronis] | . . . ROIN . . . | . . . IABVS | [Ner]vianus . . . [I]anua[rius] . . . Primus [Ia]nuarinius . . . .

Roitalus *s.* Rottalus.

***ro-ivos** *'großes fest', nach Thurneysen in* rivos, *wovon abgeleitet* Riuros.

Rolī-ăcus super Noiram, *abtei Saint-Cybard-lez-Angoulême, dép. Charente. cf.* Rulliacus.

. . . **rolitt** . . . *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1282: ROLITT.

Roman-ăcus *von cogn.* Rōmānus, *O.* 1) *j. Romenay, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Tournus.* — 2) *j. Romenay, départ. Cher, arrond. Saint-Mont-Rond, canton La Guerche, gemeinde Germigny-l'Exempt.* — 3) *j. Romenay, départ. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy, gemeinde Diennes.* — 4) *Romenay, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Châtillon-en-Bazois, gemeinde Biches.*

Romani-ăcus fundus, *vom gentilicium* Romanius, *diß vom cogn.* Romānus, *O.* 1) *j. Romagnat, dép. Puy-de-Dôme, arr. und canton Clermont-Ferrand. Greg. Tur. h. F.* 4, 13 (20): Romanicum campum. — 2) Rominiacus, *j. Romeny, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Charly.* — 3) *Romeny, dép. Seine-et-Marne, gemeinde Jouarre.* — 4) Romaniacus, *j. Romagné, dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Fougères.* — 5) *j. Romagnieu, départ. Ain, arr. Belley, canton Champagne, gemeinde Virieu-le-Petit.* — 6) *Romagnieu, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin, canton Le Pont-de-Beauvoisin.* — 7) *Romagny, dép. Manche, arr. und cant. Mortain.* — 8) *Romagny bei Belfort, canton Fontaine.* — 9) *Romagny, dép. Haute-Savoie, arrond. Saint-Julien, canton Annemasse.* — 10) Villa Ruminiacum, *j. Romigny, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* — 11) *Romigny, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Illiers, gem. Bailleau-le-Pin.* — 12) *Rumigny, dép. Ardennes, arr. Rocroy.* — 13) *Rumigny, dép. Somme, arrond. Amiens, canton Sains.* — 14) Ruminiacus, *j. Maigné, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Brulon.* — 15) *Réminiac, dép. Morbihan, arr. Ploërmel, canton Malestroit.* — 16) *Ramegnies-lez-Quevaucamps, belg. prov. Hennegau, arr. Ath.* — 17) *j. Romagnacco, Novara.* — 18) *j. Romaniago.*

***Romani-sca** *entweder vom cogn.* Romanus *oder vom gentilicium* Romanius, *O.* 1) *Romanèche, dép. Ain, arr. Bourg, canton Ceyzériat.* — 2) *Romanèche, dép. Ain, arr. Bourg, canton Coligny.* — 3) *Romanèche, dép. Ain, arr. Trévoux, canton Montluel.* — 4) *Romanèche, dép. Ain, arr. Bourg, canton Bâgé-le-Châtel, gemeinde Replonges.* — 5) Romaniscas, *j. Romanèches-Thorins, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton La Chapelle-de-Guinchay.*

***Romano-dūnum** Rumendines Romandines Romendines, *O. j. Romedenne, belg. dép. Surice, prov. Namur.*

Rōm-atius *M.* **Romatia** *F. (Como) CIL* V 5286: D(is) M(anibus) P. Cobrúni Maximiani VIvir(i) Aug. qui vixit ann. XXVI, m. IIII, dies XII P. Cobrunius Cassiánus et Rómati[a] Maximína fílio pientissimo profu . . . . *Pais n.* 784: Romat(iae) Gorges Romati(i) Senecio f(ilius) et Antiochus vir. *(Riva S. Vitale am Luganersee, unweit Ligornetto)* 1287: [C. Romatio] C. fil. C. . . . Romati ave.

Rombech *berg. Pard. dipl. n.* 231, *t.* 1 *p.* 216, *a. 620:* In monte Rombech, iuxta castrum meum, in monte silvestri satis et horrido, haud procul a Mosellae fluminis ripa.

Rombella *F. (Baeza) CIL* II 3342: Semproniae Pris[cae] annor . . . . . sibi et C. Sempronio Achoristo viro an. LX et Semproniae Rombellae f. ann. XVII.

Romerteria *villa in pago Fanmartinse. Pertz dipl. n.* 75 *p.* 66, 44, *a. 706:* Tam de Garaninga quam et de Romerteria.

Romili-ăcus *oder* Romuliacus *vom röm. gentil.* Romilius Rumilius *oder* Romulius, *O.* 1) *nach Jacobs j. Reuilly, 12. arrond. von Paris. Fredegar. chron.* 4, 58, *a. 629/630:* Gomatrudem reginam Romiliaco villa, ubi ipsa matrimunium accipiens, reginam sublimavit. — 2) *j. Rombly, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune, canton Norrent-Fontes. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 265, *a. 704 = Cartul. de l'abbaye de Saint-Bertin, ed. Guérard p.* 38: In loco nuncupante Rumliaco in pago Taruanense. — 3) *Romillé, dép. Ille-et-Vilaine, arrond. Montfort-sur-Meu, canton Bécherel.* — 4) *Romilly-sur-Seine, dép. Aube, arr. Nogent-sur-Seine.* — 5) *Romilly-la-Puthenaye (près-Bougy), dép. Eure, arrond. Bernay, canton Beaumont-le-Roger.* — 6) *Romilly-sur-Andelle, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Fleury-sur-Andelle.* — 7) *Romilly-sur-Aigre, dép. Eure-et-Loir, arr. Châteaudun, canton Cloyes.* — 8) *Romilly, départ. Loir-et-Cher, arr. Verdun, canton Droué.* — 9) *Romilly, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Patay, gemeinde Coinces.* — 10) *Rumilly-les-Vaudes, dép. Aube, arr. und canton Bar-sur-Seine.* — 11) *Rumilly, dép. Nord, arr. Cambrai.*

cant. Marcoing. — 12) *Rumilly, dép. Pas-de-Calais, arrond. Montreuil-sur-Mer, canton Hucqueliers.* — 13) *Rumilly, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy.* — 14) *Remilly-Aillicourt, dép. Ardennes, arrond. Sedan, canton Raucourt.* — 15) *Remilly-les-Pothées, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Renwez.* — 16) *Remilly-en-Montagne, départ. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Sombernon.* — 17) *Remilly-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon.* — 18) *Remilly-sur-Lozon, dép. Manche, arr. Saint-Lô, canton Marigny.* — 19) *Rémilly, dép. Nièvre, arrond. Château-Chinon, canton Luzy.* — 20) *Remilly, dép. Nièvre, gemeinde Marcy.* — 21) *Remilly-Wirquin, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Lumbres.* — 22) Rumiliacus, *j. Remilly, Elsaß-Lothringen, ldkr. Metz, canton Pange.* — *cf.* Rumiliacus, Rumeliacus.

Romini-ācus *s.* Romani-ācus.

Rominus *M.* *(Cassago) CIL* V 5662: Marrilla Romini f.

Romogill-ius *M. nomen gentilic.* **Romogill-ia** *F.* *(Nîmes) CIL* XII 3415 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 731: D(is) M(anibus) C. Apisi(i) Zozimi et Romogilliae Festae uxori fidiss(imae) C. Quart[i]us Quintinus amicus posuit. *(Auf dem gipfel des Puy-de-Dôme) CIL* XIII 1524: Num. /// *(villeicht später zugefügt)* Romogill[ius] Regali[s] Mac[r]i fil. v. s. l. m.

Rŏ-mŏgi-llus *M. cogn. (Straubing) CIL* III 12014, 474: Romogilli. *(Vienne)* XII 5686, 751: Romogilli. *(Royat-les-Bains)* XIII 1467: . . . biba[e . . Romo]gillus . . . coniug[i . . . et] digna[e . . .]. *(Windisch) Schuerm.* 4722. *Mitth. der antiq. Ges. in Zürich* 15 *s.* 218: Romocilli . m(anu). *(Tours) Schuerm.* 4723. *Harold de Fontenay, Inscriptions céramiques d'Autun, p.* 59 *n.* 337: Romogilli. *Auch aus Bourbon-Lancy. Vgl.* Mogillo, -onius.

Romonum *O. j. Romont, dép. Vosges, arr. Épinal, canton Rambervillers. Vita Deodati* 1, 5 *ASS 19. iun.* III *p.* 873 *C:* Veniens Romonum.

? **Romoridus** *M. schristl. (Mailand, a. 403) CIL* V 6196: Consulis Romoridi discesit Bictoria plus menus anorum trium.

* **Romuli-ācus** *oder* Romiliacum, *O.* 1) *Ramillat, dép. Allier, arrond. La Palisse, canton Mayet-de-Montagne, gemeinde La Chabanne.* — 2) *Ramillies, dép. Nord, arr. und canton Cambrai.* — 3) *Ramillies-Offus, belg. prov. Brabant, arr. Nivelles.* — 4) *Rumillies, im belg. Hennegau, arr. Tournay.* — 5) *Ramelot, belg. prov. Lüttich, arr. Huy.* — 6) *Ramieux bei Heure-le-Romain, Lüttich.* — 7) *Romiée bei Arbre, Namur.* — 8) *Ramegnies-Chin, belg. Hennegau, arr. Tournay.* — 9) *Ramegnies-lez-Quevaucamps, arr. Ath.* — 10) *Rongy, belg. Hennegau, arr. Tournay.* — *s.* Rumeliacum, Romiliacus.

? **Romu-lus** *G. (Painswick) CIL* VII 74: Deo Romulo Vettinus donavit Iuventinus fecit.

-r-on- *in M.* Copiro(n) Coppuro(n), Criciro(n), Crucuro(n), Melu-r-o(n), Saci-r-o(n); *CIL* XIII 6122: F(?)irmi(?)o Ai-(At? Et?)ronis (filius).

* **Rōn-agno-s** *ir.* Rónán, *M.* 1) *Adamnani vita s. Columbae* 1, 43 *p.* 82: Ronanus filius Aido filii Colgen. — 2) *Baedae h. e.* 3, 25: Erat in his acerrimus veri paschae defensor nomine Ronan, natione quidem Scottus, sed in Galliae vel Italiae partibus regulam ecclesiasticae veritatis edoctus. — 3) *Vita s. Mochoemoci* 3, 23 *ASS 13. mart.* II *p.* 284 *C:* Ronanus nomine filius Bledini. 24 *p.* 284 *E:* Dux Ronanus . . . Ronani . . . Ronani ducis *(zweimal)* . . . Ronani. 25: Ronani ducis. *F:* Foelanum filium Ronani. — 4) *Vita s. Ronani* 1 *ASS 1. iun.* I *p.* 83 *F:* Sanctus Ronanus, in Hiberniensi regione oriundus. 2 *p.* 84 *B:* S. Ronanus. 3 *p.* 84 *C:* A s. Ronano. 4 *p.* 84 *D:* Ronanum.

Roncenniăchus Runcennacum, *O. j. Roncenay, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny, gemeinde Pontigny.*

Roni-cus *M. (Lyon, Trion n. 1127) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 403 *n.* 497, 1070: Of. Ronici.

. . **ronius** *M. (Cividale) CIL* V 8891: . . ronio T. f. Quir(ina) Rufino.

Rons-ius *M. (Vertault) MSAF* 57 (1896) *p.* 333: Of(ficina) Ronsi(i).

Ropli *fig. (Frick, in Aargau) Schuerm.* 4728: ROPLI MANA.

Roppus Ropus *M. cogn. fig. (London) CIL* VII 1336, 929: ROP PVS. *(London; Hadstock)* 930[ab]: Roppus. fe. *(London)* [c]: ROIPVS. FE. [d]: }PVS. FE. 931[a]: ROPVSI. [b]: ROPVSI. FE. *(Sainte-Colombe)* XII 5686, 753: ROPPVS. FEC. {OIIVS FIC}. 753[a] = *Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 403 *n.* 497, 1072: ROPPVS. FEC(it). *CIL* XII 5686, 753[b]: ROPPVS. FEC. *(Riegel) Schuerm.* 4713: ROIPVS. F. *(Canstatt)* 4730: Roppi Ru[f?].

(Nijmegen) 4731: ROPPV. *(Allier)* 4732: ROPPVS FE(cit). *(Vechten):* Roppus. *(Mainz) WK* 17 (1898) *Nr.* 6. 7 *sp.* 100: ROPPVS FE}. [*Mainz*] *Becker s.* 107, 181: ROPPVS FIC (= fecit). *(Cöln) Kamp, Antic. n.* 96: Roppus. *(Butzbach) Der obergerm.-raetische Limes s.* 22 *n.* 32: [R]OPPVS. *(Grimlinghausen) BJ* 89 (1890) *s.* 36 *n.* 285: ROPVS FE(cit). *Vgl.* Ruppus.

10 . . **roribis** *s.* Durobrīvae.

Roricius *s.* Ruricius.

Rori-lus *M. (Limoges) CIL* XIII 1402: Rorilus///.

Rori-o(n) *M. Trad. Wizeb. n.* 69, *a.* 749: Rorio (comes).

Rosan-ensis pagus, *en Rosanais, prieuré de Saint-André de Rosans, départ. Hautes-Alpes, arr. Gap, canton Rosans.*

Ros-anna *kl. bach, der am Arlbach entspringt.* 20

Ros-bacius *bach, j. Rolleboise, dép. Seine-et-Oise.*

***Rosci-ācum** Rosceium, *von M.* Roscius, *O. j. Roucy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Neufchâtel.*

?**Roscus** *ir.* rosc *m. auge, pl.* ruisc, *M. (Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 206: ROSCVS?

Roscynos *s.* Ruscino(n).

***Rosi-ācum** *von M.* *Rosius, *O.* 1) *j. Roëzé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton La Suze.* — 2) *j. Rosée, belg. prov. Namur.* — 3) *j. Rosimont bei Gesves, prov. Namur.* 30

Rosic-ia *F. (Bordeaux) CIL* XIII 863: Sulpic(iae) Rosiciae d(e)f(unctae).

***Rosili-ācum** *in belg. O. Roselies bei Presles, belg. prov. Hennegau.*

***Rosini-ācum** *in belg. O. Rosegnies bei Buzet, prov. Hennegau.*

Rosi-o(n) *M.* [*Pest*] *CIL* III 3687: Rosionis. 40

Rŏ-smer-tā *von partikel* rŏ- *für* *prŏ- *u.* smert- (*vgl.* Smertus, Smertu-llos, S(Z)merto-mārā, Smerto-rīx, Smertu-ccus, Smertulitanos, *abritt. V.* Smertae), *nach Fick zu* μορτή. *altlat.* Morta (*eine der* Parcae), dea 'provida', *nach Longpérier* √smert *brillant,* √smer *gedenken, nach Stokes villeicht zu cy.* marwydos *cinis fervidus, pruna,* √smer *schimmern; cf.* Smerius (*lis* Smertus?), Atu- (Ate Ad)smer-ius; *G., begleiterin Mercurs. (Aix) CIL* XII 508: Vssiae Ros[mertae?] (*Hirschfeld list* . . . us S[yn]eros?) Mercuri[o] v. s. l. m. *(Gissey-le-Vieil, dép. Côte-d'Or, arrond. Semur, canton Vitteaux, dioecese Autun)* XII 2831: Aug(usto) sa[c(rum)]. Deae Rosm[er]tae Cne(ius) Cominius Candidus et Apronia Avitilla v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *(Alise-Sainte-Reine)* 2876: [Pro sa]l(ute) e[t red(itu?) imp. Caes. *oder nur* Imp.—Ner]vae pon[tif. max. tribu]nic. pot[est.] . . . cos. . . . . p. p. [Ro]sme[rtae] *oder* Sme[rtullus]. *(Langres)* 5677: Deo MercurIo et Rosmerte Cantius Titi filius ex vot. *(Grand)* 5939: [Merc]urio et [Ros]mertae [Cint]usmus [et] Ael. Vest. [v.] s. l. m. *(Worms)* 6222: Deo Mercuri(o) et Rosmerte L(ucius) Servandius Quietus ex voto in su(o) p(osuit). *(Alzey)* 6263: [In hono]rem d(omus) d(ivinae) [deo Merc]urio et R[osmerte Se]cundius . . . [ex] voto pos[uit laetu]s lib. [m.]. *(Spechbach bei Lobenfeld, rechtsrheinisch, gemarkung Neurott)* 6388: [Mercu]rio [et Ros]mert(a)e [sac(rum) vi]cani [vici N]ediens(is). *(Cöln) CIR* 402: Mercu[rio et Ros]merte ///////// v. s. l. m. *(Andernach)* 681: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Merc[urio et] Rosmertae a[edem cum] signis. du[obus] Flavia Pri[mula] v. s. l. [m.]. 682: [I]n ho(norem) d(omus) d(ivinae) Me[rcurio et R]o[smertae] . . . . italis v. s. l. m. *(Hüttigweiler)* 750: [Mercu]rio [et Ro]sm[e]r[tae]. *(Auf dem berge oberhalb Nider-Emmel, district Zumeth, kreis Bernkastel)* 818[b.c.d]. 819[a] = *WK* 2 (1883) *n.* 104, 1 = *Hettner (Trier) n.* 75: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). D[eo] Me[rc]urio [et] Ro[s]me[rtae aed?]em . . da. | . . . n[tiu]s Pr[ud]ens [e]x iu[ss]u posuit. *CIR* 862: [In h(onorem) d(omus) d(ivinae)]. Deo Mer[curio e]t Rosm[ertae A]diuto[rius Ur]sulus [v. s.] l. m. 863 = *Hettner (Trier) n.* 74: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mercurio et d(e)æ [R]osmertae Mer[curiali]s, Aug(usti) lib(ertus), [adiutor t]abula[riorum, v(otum)] s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Reinsport an der Mosel, zwischen Trier und Bernkastel) CIR* 1711 = *Hettner, Trier n.* 76 = *Haug* 15: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Mer[c]urio et Rosme[r]te Docci(i) Apr[o]ssus et Accep[t]us IIIIIviri (seviri) A[u]gusta[l(es)] v(otum) [s(olverunt)] l(ibentes) [m(erito)]. *(Soulosse, j. in Épinal) BM* 17, 307 = *BSAF* 1859 *p.* 166: D(eo) M(ercurio) et Rosmerte dono dedit Albula ex voto s. l. m. *(ibid.) BM* 17 *p.* 309. *RA n. s.* 34 (1877) *p.* 130[3]): Mercurio (et) Rosmert(ae) sacr. vicani Solimariac(enses). *(Berg Sion, dép. Meurthe-et-Moselle, arrond.*

Nancy, canton Vézelize) [*Nancy n. 127*] *MSAF* 13, 208 = *de Wal* 241: Deo Mercurio et Rosmertae Caranianus sacr(um) iubet pro salute Urbici fil. v. s. l. m. *(Metz) Robert, Épigr. de la Moselle* 1 *p.* 71: Deo Mercurio et Rosmertae Musicus Lilluti fil(ius) et sui ex voto. *(Wasserbillig in Luxemburg, a. 232) Orelli* 5909: Deo Mercurio [et deae Ros]mertae aedem c[um signis orna]mentisque omn[ibus (fecit *oder* restituit?) Acceptus tabul[arius sevir] augustal[is], item hospitalia [sacrorum cele]brandorum gr[atuita (*oder* gratia) sibi poste]risque suis ded[icavit]. *(Chatenoy, dép. Vosges, j. im museum von Épinal) BSAF* 1859 *p.*160: Mercurio et Rosmertæ sacrum Regalis et Augustus Ruf(ii) heredes Febr(uarini) v. s. l. m.

Rosontus *O. j. Resson, dép. Aube, arr. Nogent, canton Villenauxe, gemeinde La Saussotte.*

***Rossi-ăcum** *von M.* Ross-ius, *O.* 1) *Le Rossay, dép. Maine-et-Loire, gemeinde Saint-Clément.* — 2) *Le Bas Rossay, dép. Sarthe, gemeinde Marolles.* — 3) *Le Rossay, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Rambouillet, gemeinde Saint-Hilarion.* — 4) *Rossay, dép. Vienne, arr. und canton Loudun.* — 5) *Les Rossays, dép. Sarthe, arr. und cant. Le Mans, gemeinde Changé.* — 6) *Roussac, dép. Lozère, arr. Florac, canton Énimie.* — 7) *Roussac, dép. Tarn, arr. Castres, canton Labruguière, gemeinde Lagarrigue.* — 8) *Roussac, dép. Haute-Vienne, arr. Bellac, canton Nantiat.* — 9) *Roussat, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail, gemeinde Courbetaux.* — 10) *Roussat, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Issoire, canton Basse, gemeinde Saint-Diéry.* — 11) *Roussay, dép. Maine-et-Loire, arrond. Cholet, canton Montfaucon.* — 12) *Le Roussay, dép. Seine-et-Oise, arrond. und canton Étampes, gemeinde Étréchy.* — 13) *Le Roussay, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Milly.* — 14) *Roussy, dép. Cantal, arrond. Aurillac, canton Montsalvy.* — 15) *Le Roussy, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Ambert, canton Cunlhat.* — 16) *Roussy, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, gemeinde Lugny.* — 17) *Roussy, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Semur-en-Brionnais, gemeinde Oyé.* — 18) *Rossaga, Como.* — 19) *Rossago, Pavia.*

***Rossini-acum** *O. in Rosseignies bei Obaix, belg. prov. Hennegau, arr. Charleroy.*

Ross-ius *M. (Hr. Sidi Soltan) CIL* VIII 14454: M. Rossius Vitulus.

Rosso Rossonum *O. j. Rousson, dép. Gard, arrond. und canton Alais.*

***Rossŏ-măgŏs** *Rossomum Rossem Rossom, *O. j. Rousson, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Villeneuve-sur-Yonne.*

Ross-onte pagus Rossontensis, *le Ressontois, O. j. Ressons-sur-Matz, départ. Oise, arr. Compiègne. Vertrag von Andelot a. 587. Pactum Guntchramni et Childeberti II = Greg. Tur. h. F.* 9, 20 = *MGCapit.* I *p.*14, 10: In Rossontinse (*territorium von* Rossontus). *Baudemundi vita s. Amandi* 6, 24 *ASS 6. febr.* I p. 853*C*: Locum, cui vocabulum est Rossonto, secus Aronnam fluvium. *cf.* Ressontius.

Rosu(o)**lense** monasterium, *l.* Rosolensis, = *Le Moutier-Rozeille, départ. Creuse, arr. Aubusson, canton Felletin.*

Rotagiacus *s.* Roteiacus.

Rŏ-tălus '*großstirn*' *von* ro- *und* *talo-s, *M. (O'-Szöny) CIL* III 12014, 475: Rotali. *(Brescia)* V 4707: Rotalus. *(Rheinzabern)* [*Bibl. Straßburg*] *Schuerm.* 4740: Rotali. [*Mainz, modellform*] *Becker s.* 109, *c.* 3: ROTΛIV. *s.* Rottalus.

Rotama (?) *(Cöln) BJ* 61 *s.* 121 *n.* 191: O. Rotama (?).

Rotan-ia *F. (Turin) CIL* V 7053: St. Aebutius Secundus sibi et St. Aebutio Optato patron. St. Aebutio Secundin. filio Rotaniae Amabili Attiae Valentinae uxori t. f. i. *(Narbonne) Inscr. de Languedoc n.* 761: [R]otaniae [Pro]clionis l(ibertae).

Rŏtăno-s *nach Müllenhoff und d'Arbois de Jubainville ligurisch* = *Rŏt-n-nŏ-s '*celui qui court ou qui fait courir*', √ret rot *laufen, air.* reth, *w.* rhedu, *mit suffix* n-no-s, 1) *fl. auf Corsica, j. Tavignano. Ptol.* 3, 2, 5: Ῥοτάνου ποταμοῦ ἐκβολαί. — 2) *M. cogn. (Narbonne) CIL* XII 5080 *u. p.* 853 = *Inscr. de Languedoc n.* 580: C. Iulio Alexandro Rotani (*var.* -nii) l(iberto), Felici.

Rotegi-acum *O. j. Rouy, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Saulge.*

Rotei-ăcus *O. j. Rozoy-en-Brie, départ. Seine-et-Marne, arr. Coulommiers. Fortunati vita s. Germani* 36, 104: Roteiaco villa Parisiacae ecclesiae. 52, 142: Villa Roteiaco. 61, 163: Rotagiaco. 165: Rotagiaco.

Rotelsito *O. Merow. münze. Belfort* 3810: ROTELSITO.R.

Rot-ende in villa Rotohenge *(saec. 11),*

j. Rouans, dép. Loire-Inférieure, arr. Paimboeuf, canton Le Pellerin.

Rotemus Rotenecus *s.* Rutaini.

Rotenius *M. nomen. (Zuglio) CIL* V 1832: C. Rotenius C. l. Severus.

Rotenus *s.* Rutaini.

roth. *De nominib. Gallicis* 4: Roth violentum, dan et in Gallico et in Hebraeo iudicem; ideo Hrodanus 'iudex violentus' *nach cod. Vindobon. 89; die übrigen* rhod(rodh)anum violentum nam hro (rho, ro, hiro) nimi(mini)um, dan (dun) iudicem hoc et (est) Gall(gal)ice hoc *(felt in 2)* et Hebraice (hebrei ebree) dicit.

Roth *O. villeicht Moira (Magh rath) in Irland, prov. Ulster, county Down. Adamnani vita s. Columbae* 3, 5 *p.* 200: In bello Roth *(a. 637).*

***Rothmārĭ-ācum** *von* *Rot-māro-s *aus* *Roto- *oder* *Roti-māros *cf.* Mogit(i)-mārus, *O. j. Romerée, belg. prov. Namur, arr. Philippeville.* [*Gesta abbatum Fontanellensium* 5 *p.* 13 *Loewenf.*: Possessionem quae vocatur B(*lis* R)othmariacas, quam nuper a quodam homine Rothmaro per venditionis titulum emerat.]

Rothomo *s.* Ratumagos.

Rotila *s.* *Rotula.

Rotinensis Rotinicum Rotinus *s.* Rutaini.

Roto-genus *M. (London) CIL* VII 1336, 932: ROLOÇENI (= Rotogeni?). M(anu).

Roto-ialus *O. in der dioecese Rouen, j. Le Vaudreuil (oder beßer Val de Roel, le Vau-de-Reuil* = Vallis Rodolii), *dép. Eure, arr. und canton Louviers, gemeinde Saint-Étienne-du-Vauvray. Greg. Tur. h. F.* 7, 19: *(a. 584):* Ad villam Rhotoialensem, que in Rotomense termino sita est. 10, 28: Ad Rotoialinsim villam (*s.* Rigoialus). *Vita s. Leobini* 18, 60 *MG a. a.* IV 2 *p.* 79, 12: Rotoialo speraret ad se venturum.

Rotolenus *s.* Roccolenus.

Rotomagus Rotomo *s.* Ratumagos.

Roton *'furt', bret. O., j. Redon, départ. Ille-et-Vilaine.*

Roto-na *G., beiname der Diana. (Rotavella bei Palombara) Orelli* 5710: Dianai Rotonai C. Claudius C. f. Ser. n. Lem(on).

Rotonda *s.* Rotumna Rotonna.

Rotoneco -icus *s.* Rutaini.

***rŏto-s** *oder* ***rŏto-n** *rad, ir.* rŏth *m., n. pl.* roith *rad = wagen, mir.* roth *a wheel, orb (?), cy.* rhôd *f., w.* rhod, *bret.* roth, *cf. armen.* rod *rad; lat.* rŏta, *ahd.* rad, *cf. lit.* rāta-s, *lett.* rats *rad; ai.* rátha-s *wagen, iran.* ratho, *zd.* ratha *wagen*, rathaêstâ, *von* *rótos √ret, *ir.* rethim *laufe, bret.* redek *laufen, ir.* roithes *qui fait courir. Vgl. ligur.* Rotanos. — *Villeicht in* Rotó-magus *(Rouen) u.* 'in bello Roth', *cf. Adamnanus'* Magh-Rath.

Rotonna *s.* Rotumna.

Rotovollum *O. Abbo von Metz an Desiderius von Cahors (a. 630—641), MG epist.* III *p.* 210, 18: De villa autem Rotovollo.

-rotta *in* Marcrotta.

Rotta *M. (Lamogu, pfarrei von Tullaghought in Irland, provinz Leinster, county Kilkenny) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122: Seferit[a maqui mucoi Ro]ttais. *(Drumloghan)* 5. *ser., t.* 9, *pl.* 4: Bir-maqui mucoi Rottais.

Rottalus = Ro-talus *M. (Chesterford) CIL* VII 1336, 926[a]: Rottali: ROTTLAIM. *(Aldborough)* [b]: ROITALIM. *(Anglefort)* XIII 2555: Matussi(i) Rottali Matussius Cantius fil. p. c. et s. a. d.

Rott-aqqo-s *für* -āco-s, *gael.* rothach *'furnished with wheels', M. (Garranemillion bei Kilmacthomas in Irland, prov. und county Munster, ogam.) Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 28. 126 = *The Academy, Oct. 3,* 1896, *No.* 1274 *p.* 244 *f.*? Moelagni maqqi Ercagnni muccoi Rottaqqi (*gen.,* = Rothaich).

rottas *fisch. Nomina cunctorum spirancium atque quadruped. p.* 544, 18 *M.*: Rottas.

Rotti-o(n) *M. (Lyon) CIL* XIII 2104 = *Anthol. Lat. n.* 1278 *Buech.*: Rottio hic sit[us es]t iuvenili robore quondam, [q]ui sibi mox-q(ue)su[ae] nutrici Marciane, item Verinae conlactiae haec monumenta dedit. *Die grabschrift fängt an:* [D(is) M(anibus), quiet]i aeternae L. Claudii Rufini. | Claudius hunc vivus Stygias Rufinus ad umbras | instituit titulum, post animae requiem | qui testis vitae fati sit lege futurus, | cum domus accipiet saxea corpus habens, | Quodque meam retinet vocem data littera saxo, | voce tua vivet, quisque leges titulos.

Rotu-la 1) Raotula, *fl., entspringt auf dem Böhmerwalde, nbfl. der Donau, j. die Rötel.* — 2) Rotila, Rotula, *O. j. Réthel, r. an der Aisne, dép. Ardennes.* — 3) Rotila, *j. dorf Rethel an der Mosel, in Lothringen, kreis Diedenhofen, canton Sierck.*

Rotu-mna Roto-nna Rotonda, *fl. le Retourne, dép. Ardennes.*

Rotumon *s.* Ratumagos.

Rotupis *s.* Rutupiae.

Rouca. *(Rom)* XV 7101: Rouca.

Rouci-llus *M. Caes. b. c.* 3,59,1: Erant apud Caesarem in equitum numero Allobroges II fratres, Roucillus et Aecus, Adbucilli filii, qui principatum in civitate multis annis obtinuerat, singulari virtute homines, quorum opera Caesar omnibus Gallicis bellis optima fortissimaque erat usus. 79, 6: Allobroges, Roucilli atque Aeci familiares, quos perfugisse ad Pompeium demonstravimus.

Rouc-ius *M. nomen. (Nimes) CIL* XII 3861 *u. p.* 840 = *Inscript. de Languedoc, Nimes, n.* 575: T. Roucius Máternus.

Roud-elius fundus, *abgeleitet vom idg., gall. und ligur. adi.* roudo-s. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 67: Fundus Roudelius.

roud-ĭŏ-s raud-io-s *adi.* **Roudius** *M. (Rom) CIL* VI 25494: D(is) M(anibus) T. Roudio Optato patrono . . . fecit. *(Die, dép. Drôme) RE No.*66 (1892) *p.*169 *n.*907: [D(is) M(anibus)] Aviti; Servati fil(i), RoudI (= ii, *aus le Royannais?*); Iulia PotItI (filia), uxor, et AvIta filia. — 1) *s.* campi Raud-ii: II *sp.* 1083, 50 — 1084, 11. — 2) Roudium, *O. j. Roiglisse (für Royéglize = Roie-Eglise, dép. Somme, arr. Montdidier, canton Roye. TP:* Nodium *für* Rodium. *(Meilenstein von Tongern) RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Roudium.

róu-dŏ-s *gallisch (auch ligurisch), 'rot', nach Zeuß in air. mir.* rúad *rot, nir.* rúadh, *w.* rhudd rudd *ruddy, corn.* rud *gl. ruber,* rudh ruth, *abret.* rud, *mbret.* ruz, *nbret. (Léon)* ruz, *vann. und trée.* ru; *urital.* *roufo-, *lat.* rōbu-s rufus *(war lehnwort aus einer umbr.-samnit. mundart),* rŭber (*gen.* rubrī), russus (*aus* *rudh-to-, *rutto-), rub-igo, *umbr.* rofu *rubros, gr.* ἐ-ρεύθω ἔρευθο-ς ἐ-ρυθ-ρός, *got.* ráuþs *rot (stamm* ráuda-), *an.* raudr (rodra *f. blut)* riodr, *ae.* réad réod, *as.* rod, *gdf.* reudho-, *ahd.* rôt *aus* *raudos; *lit.* rùdas raũdas raudà *rote farbe,* raudónas; *aksl.* rŭdrŭ *rot, slaw.* ryzdĭ; *ai.* rudhi-rá-s *blut, rot. Von derselben* √ *kommt auch* rōh-i-ta-s *rötlich für* *rōdh-i-ta-s, lohá, *idg.* *roudho-s, √ reudh *rot sein, röten.* roudh rudh. *Woher O.* Rauda, *M.* Aude-roudos, Roudius, *O.* Roudium.

Roup-ia *F. (Bourges) CIL* XIII 1276: Roupiae.

rouro- Rourus *fl. Ruhr, in* Ando(e)-rourus, *Rouri-cus Rauricī.

Rous-onia *F. (Trion) CIL* XIII 2281: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Tertini Ursi qui vixit annis XVIII. m. IIII Belatullius Victor et Rousonia Gra[ta].

Rov-āria *von* Rubus *und lat. endung* āria? *O.* 1) *j. Royère, dép. Creuse, arrond. Bourganeuf.* — 2) *j. Royères, dép. Haute-Vienne, arr. Limoges, canton Saint-Léonard.*

Rŏ-veca Ῥο-ουικα *M. Celtische silberdenare des gallischen münzmeisters Cn. Voluntilius Roveca.* 1) *Zwischen der Durance und der Rhône, ende der republik. Muret-Chab.* 5895—5899: ROVV(eca) *R* CN(eius) VOL(untilius). 5901—5905: ROVV CN VOL. 5906—5911: ROVV *R* VOLVNT. 5913: ROVV VOLVNT. 5914: OVV *R* OLVNT. 5915: ROVV *R* VO. — 2) *Silbermünzen. Muret-Chab.* 5916: MOR *R* CA-L(itix?). 5919: ROVV. 5920: ROVV *R* CAL. 5921: ..VV *R* CAL. 5922: MOR *R* CAL. 5924: ROV *R* CAL. 5925. 5926: ROVV CAL. — 3) *Münzen der Meldi. Gold: Muret-Chab.* 7631. 7632. *Silber:* 7633. 7634: *R* ROVECA. *Bronze:* 7635, *pl.*XXXI —7641: ROVECA. 7642: ROΛΛCA. 7643 —7656. 7657 *(Paris):* POOYIKA *R* ROVECA. 7658: POOVIKA *(rückläufig) R* ROVECA. 7659: ROΛECA. 7660. 7661: ROVECA *R* POOVIKA. 7672: ROVECA *R* . . . . . 7673—7678: ROVECA *R* POOVIKA. 7680: *R* ROVE. 7681—7683: ROVECA. 7684—7688. 7690: ARCANTODAN(os, *titel*) ROVECA. 7691. 7692. 7699: *R* ROVECA. *Eine münze auch in Vendrest, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lizy-sur-Ourcq: RA* 2, 1 (1845) *p.* 315; *bronze-münzen auch in Pommiers, dép. Aisne, in RN* 3ᵉ *s., t.* 4 *p.* 194. 196. 198. *t.* 11 *p.* 310 *n.* 39. 40. *t.* 12 *p.* 30 —32, *und in Forêt de Compiègne t.* 12 *p.* 30 —32. — 4) *Silber-münzen der Aduatuci. Muret-Chab.* 8893—8895: ANNAROVECI *R* ANNA ROVECI.

Roveos *M. christl. (Concordia) CIL* V 8758: Fl(avius) Roveos centenarius de equitum comitis seni. sagit de propio suo arca sibi posuit si quis eam apirire volu. dabit fis. viribus argenti pondo cinque.

Pooυικα *s.* Roveca.

Roχt-alus *M. (Autun) CIL* XIII 2755: D(is) M(anibus) Roxt[ali].

Roχt-anus *M. (Dijon) CIL* XIII 5557: Mon[im]entu[m] Roxtani Petrulli.

... **rriccus** *M. (York) CIL* VII 1336, 1283: ... rricci *(gen.)*. m(anu).

? **Rrisus** *M.* [*Bonn*]: RRISVS.F?

***-ru** *nominal-suffix, in* *dac-ru, *air.* dér, *acy.* dacr, *idg.* dak-ru *n. zähre, träne.*

Ruane *O. j. Ruvis Ruis (Ruenn), Graubünden, bez. Glenner.*

Rubac-ascos *ligur. G. (Demonte, prov. Coni, Piemont) Atti della Reale Accademia delle Scienze di Torino* 1891 *p.* 685 *s.:* L. Crispius Augustinus dumvir diis Rubacasco et Robeoni votum s. l. l. m.

Rubac-austos *O. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 2, 9, 9: Saltum Rubacaustos.

Rubacotius *O. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 2, 9, 6: Salt. sive fund. Rubacotium.

Rubb-ius *M.* **Rubbia** *F. (Rom) CIL* VI 25496: P. Rub...P...Agat... 25497: C. Rubbi Ruma | Rubbia C. l. Ibbu. 25498: M. Rubbius Sp. f. Restitutus, vIxit annos III, m. II, dies XX M. Rbbius M. l. Minius. 25499: D(is) M(anibus) M. Rubbio Thiophilo fecit Epidia Nereis benemerenti. 25500: Rubbia M. l. Doris M. Rubbius M. l. Xystus.

Rubeacum *s.* Rubiacum.

Rubelli-asca *von M.* Rubellius, *O. j. Roviasca.*

Rubellinus *M. (Néris) CIL* XIII 10006, 73. 74: Rubellini. *(Jublains)* 166: |VBELINO F.

Rub-ĕra *j. die Ruwer bei Trier, ein nebenflüßchen der Mosel. s.* Erūbris.

Rubi-ācum *O.* 1) Rubeacum, *früher* Rufiana (*villa des* Rufus), *j. Ruffach bei Colmar.* — 2) *j. Royac? Vita Boniti* 3,15 *ASS 15. ian.* I *p.* 1072: Rubiacense coenobium.

Rub-idus *M. (Bei Castrillon) CIL* II 5740: Maxsumo f(ilio) annorum XXX Crovesica mater et pater posierunt o(b?) me(moriam?).

***Rubinī-ācum** *von M.* Rubinius, *O.* 1) *Rouvenac, dép. Aube, arr. Limoux, canton Quillan.* — 2) *Rubigny, dép. Ardennes, arrond. Rethel, canton Chaumont-Porcien.* — 3) *Ruvigny, dép. Aube, arr. Troyes, canton Lusigny.* — 4) *Rubignacco, friul. dial.*

Rub-io-s *M. (Bronze-münze der Atrebates, aus Boulogne, Thérouanne) Muret-Chab.* 8688—8693: RVBIOS. *(Bronze-münze) RBN* 1865, *pl.* 4, *n.* 169. 173: RVBIVS.

Rubr-aesus Rubr-ensis lacus, *in Gallia Narbonensis. Mela* 2, 5, 81: Lacus accipit eum (Atacem) Rubraesus nomine spatiosus admodum, sed qua mare admittit tenuis aditu. *Plin. n. h.* 3, 32: Flumen Atax e Pyrenaeo Rubrensem permeans lacum.

Rubr-egio curtis. *Pard. dipl. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523):* Dono ... curtes nuncupatas Briogia, Orona, Cacusa, Rubregio, Communiaco.

Rubrensis *s.* Rubraesus.

***Rubri-ācum** *von M.* Rubrius, *O.* 1) *j. Rouvray, dép. Côte-d'Or, arr. Saumur, cant. Précy-sous-Thil.* — 2) *Rouvray, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nolay, gemeinde Jours-en-Vaux.* — 3) *Rouvray, dép. Eure, arr. Évreux, canton Vernon.* — 4) *Rouvray-Saint-Denis, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Janville.* — 5) *Rouvray-Saint-Florentin, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres.* — 6) *Le Rouvray, dép. Eure-et-Loir, arrond. Dreux, canton Châteauneuf-en-Thymerais, gemeinde Favières.* — 7) *Le Rouvray, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Illiers.* — 8) *Rouvray, dép. Indre-et-Loire, arrond. Loches, canton Preuilly, gemeinde Chambon-sur-Creuse.* — 9) *Rouvray, dép. Indre-et-Loire, arrond. und canton Loches, gemeinde Saint-Jean-Saint-Germain.* — 10) *Rouvray-Sainte-Croix, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Patay.* — 11) *Le Rouvray, dép. Orne, arr. Argentan, canton Vimoutiers, gemeinde Le Sap.* — 12) *Le Rouvray, départ. Orne, arrond. Argentan, canton Écouché, gemeinde Rânes.* — 13) *Rouvray, dép. Orne, arrond. Mortagne, canton Laigle, gemeinde Saint-Sulpice-sur-Rille.* — 14) *Rouvray, dép. Seine, arr. Saint-Denis, canton Pantin.* — 15) *Rouvray, dép. Seine-et-Marne, arr. Melun, cant. Mormant.* — 16) *Rouvray-Catillon oder -en-Bray, dép. Seine-Inférieure, arr. Neufchâtel-en-Bray, canton Forges.* — 17) *Rouvray, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny-le-Châtel.* — 18) *La Rouvraye, départ. Orne, arr. Argentan, canton La Ferté-Fresnel, gemeinde Touquettes.* — 19) *Roracco und* 20) *Roré, Cuneo.*

Rubric-atum *nach Hübner lateinisch, fl. in Hispania Tarraconensis, j. Llobregat, entspringt in den Pyrenaeen, mündet bei Barcelona ins Mittelmeer. Mela* 2, 6, 90: Rubricatum in Barcinonis litore. *Plin. n. h.* 3,21: Flumen Rubricatum, a quo Laeetani. *Ptol.* 2, 6, 18: Ῥυβρικάτου ποταμοῦ ἐκβολαί *(auch in Numidien* 4, 3, 5). *Rav.* 4, 42 *p.* 304, 3: Rubricatum. 5, 3 *p.* 342, 10: Lubricatum.

— *O. Ptol.* 2, 6, 72: *Τῶν δὲ Λαιητανῶν μεσόγειος πόλις Ῥουβρικάτα.* (*Rav.* 4, 43 *p.* 307, 12: Rubriari civitas.)

***Rubr-isa** Roverisse Ruverisse Rivers, *fl. j. Riveris, nebenbach der Ruwer.*

***ruc-** *Ernault vgl. lat.* runco, *gr. ὀρύσσω.*

Ruca *F. (Fünfkirchen) CIL* III 3311 = 10292: Ulp. Ruca.

?**Ruc-antĭī** *V. der Raeter. Strab.* 4, 6, 8 *p.* 206: *Τῶν δὲ Ῥαιτῶν Ῥουκάντιοι καὶ Κωτυάντιοι.*

?**rucca** -ae. *Benedicti Crispi archiepisc. Mediolan. poematium medicum* (*Mai, Auct. Cl. t.* 5 *p.* 402): Pisciculos capito spinae ruccas nomine dictos.

Rucc-o(n) *M.* 1) *kosename des Pariser bischofs Ragnemodus. Fortunat. carm.* 3, 26 *tit.:* Ad Rucconem diaconum, modo presbyterum. *v.* 1: Altaris domini pollens, bone Rūccŏ, minister. — 2) *Greg. Tur. vitae patrum* 9, 3: Inergimini vero Lupus, Theodulfus, Rucco, Scopilia, Nectariola, Tacihildis ad hoc sancti tumulum sunt mundati. — 3) *Pauli ep. Virdun. Desiderio* 2, 12 *MG epist.* III *p.* 209, 26 *(a. 632):* Redeuntibus fratribus Frodoleno et Ruccone de Mettis. — *(Sŏitarjevo) CIL* III 11463: L. LusiRuccon[.

Ruccones *s.* Runcones.

Rucc-ŏn-ĭo-n *thracisch? O. in Dacien. Ptol.* 3, 8, 4: *Ῥουκκόνιον.*

Ruccu-s *M.* (*London*) *CIL* VII 1334, 44: Ruccus. *Vgl.* Senoruccus.

Ruci-acus Rusciacus *O. j. Rouessé-Fontaine, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Saint-Paterne.*

Ruc-ĭn-ātes *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Rucinates. *(La Turbià) CIL* V 7817, 11: Rucinates. *Vgl.* Ricina.

Ruc-ius *M. (Ayora) CIL* II 3654: Valerius Rucius. *(Bei Charbonnières, départ. Puy-de-Dôme)* XIII 10002, 431: Ruci ma-(nu).

Ructi-c-nus *M.* (*Tanzenberg*) *CIL* III 4849: Marius Rusticni [f.] miles cohortis Montanorum primae stipendiorum XXV h. s. est. Montanus h. p.

Rudi-anus *G., beiname des Mars, eponymer genius des pagus Royanensis* [*a. 1030*], *j. le Royans. (Cabasse) CIL* XII 341 *add.:* M(arti) R(udiano) M. Iulius Ianuarius v. s. l. m. *(Saint-Michel-de-Valbonne)* 381: Deo. Rudian(o). 382: Rudia[n]. *(Saint-Étienne, dép. Drôme, arrond. und canton Die, gemeinde Saint-Andéol)* 1566: Deo Marti Aug(usto) Rudiano curatores curaverunt. *(Saint-Genis, dép. Drôme, arrond. Valence, canton Bourg-de-Péage, gemeinde Rochefort-Samson)* 2204: Marti Aug(usto) Rudiano. *s.* Roudius?

Rudi-obus *topischer G. (Neuvy-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau) CIL* XIII 3071: Aug(usto) Rudiobo sacrum. Cur . . . Cassiciate d(e) s(ua) p(ecunia) dedit; Ser(vius?) Esumagius Sacrovi[r], Ser(vius?) Iomaglius (*oder* Seriomaglius) Severus f(aciendum) c(uraverunt).

Rudscus *M. (Pollein bei Praevali, saec. 1 in.) CIL* III 11650: Quincto Rudsci f. et AtecInae SInomari f. coniugi p(arentes) et ff(ilii) et Viriae T[u]ti f(iliae).

Ru-enni *O. j. (Frasnay-)Reugny, dép. Nièvre, arrond. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy.*

Ruenus *s.* Rutainī.

?**Ru-erius** *M. (Narbonne) CIL* XII 5098: Ruerius (*Hirschfeld ci. p.* 880 *nomen* Ru[f]rius).

?**Rues-arius** *M. (Metz, verdächtig) Robert et Cagnat, fasc.* 3, *p.* 156—157: Iulio Ruesario.

Ruessĭ-o(n) **Ro-vessĭ-o**(n) **Re-vessi-o**(n) *O. der Vellavi, j. Saint-Paulien-en-Velay, dép. Haute-Loire, arr. Le Puy. Ptol.* 2, 7, 12: *Ὑπὸ μὲν τοὺς Αὐσκίους* (*lis* *Ἀρουέρνους*) *Οὐέλαυνοι, ὧν πόλις Ῥουέσιον und Ῥουέσσιον aus Ῥουέσσιον. TP:* Reuessione *(abl.). Rav.* 4, 26 *p.* 238, 6: Ribision. *Blei:* R(e)V(essio).

Rufi-ācus *vom gentilicium* Rufius, *O.* 1) Rofiacus *im dép. Haute-Vienne. Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 138, *a. 575:* Ex fundo Rofiaco (*var.* Rosiaco) domum nomine Iuliaco. — 2) Rufiacu, *j. Rouffiac, dép. Cantal, arr. Aurillac, canton La Roquebrou. Merow. münze, saec. 7. Belfort* 3865 (*Prou* 2002): + RVFIACV F. — 3) Ruffiacus, *j. Ruffey-lès-Échirey, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 300, *a. 715:* In villa Ruffiaco quae in pago Atoariorum est . . . in Rufiaco iam dicta villa . . . Rufiaco. — 4) *(Amigny-)Rouy, dép. Aisne, arrond. Laon, canton Chauny.* — 5) *Roffey, départ. Yonne, arrond. Tonnerre, canton Flogny.* — 6) *Roffiac, dép. Cantal, arrond. und canton Saint-Flour.* — 7) *Rouffiac, départ. Aude, arrond. Carcassonne, canton Montréal.* — 8) *Rouffiac-des-Corbières, dép. Aude, arr.*

Carcassonne, canton Tuchan. — 9) *Rouffiac, dép. Cantal, arr. und canton Aurillac, gemeinde Saint-Simon.* — 10) *Rouffiac-Saint-Martial-la-Menècle, dép. Charente, arrond. Barbezieux, canton Aubeterre.* — 11) *Rouffiac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac, gemeinde Plassac.* — 12) *Rouffiac, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes, canton Pons.* — 13) *Rouffiac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton Corrèze, gemeinde Sarran.* — 14) *Rouffiac, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Lanouaille, gemeinde Angoisse.* — 15) *Rouffiac, dép. Haute-Garonne, arrond. und canton Toulouse.* — 16) *Rouffiac, dép. Gironde, arrond. Bordeaux, canton Carbon-Blanc, gemeinde Lormont.* — 17) *Rouffiac, départ. Lot, arr. Cahors, canton Luzech, gemeinde Carnac-Rouffiac.* — 18) *Rouffiac, dép. Lot, arr. Cahors, canton Puy-l'Évêque, gemeinde Duravel.* — 19) *Rouffiac, départ. Lot-et-Garonne, arrond. Villeneuve-sur-Lot, canton Cancon, gemeinde Montbahus.* — 20) *Rouffiac, dép. Lozère, arr. und canton Mende, gemeinde Saint-Bauzile.* — 21) *Rouffiac, départ. Tarn, arr. und canton Albi, gemeinde Maussans.* — 22) *Rouffy, dép. Ardennes, arr. Sedan, canton Mouzon, gemeinde Autrecourt.* — 23) Rufiacus, *j. Rouffy, dép. Marne, arrond. Châlons-sur-Marne, canton Vertus.* — 24) *Rouffy, dép. Puy-de-Dôme, arrond. Ambert, canton Viverolles, gemeinde Églisolles.* — 25) *Ruffec, dép. Charente.* — 26) Ruffiacum, *j. Ruffec, dép. Indre, arr. und canton Le Blanc.* — 27) *Ruffey-les-Beaune, dép. Côte-d'Or, arrond. und canton Beaune.* — 28) *Ruffey, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur, gemeinde Courcelles-Frémois.* — 29) *Ruffey, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Audeux.* — 30) Ruffiacum, *j. Ruffey, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Bletterans.* — 31) *Rouffiac, départ. Lot-et-Garonne, arrond. Marmande, canton Bouglon.* — 32) *Ruffiac, départ. Morbihan, arr. Ploërmel, canton Malestroit.* — 33) Ruffiacum, *j. Ruffieu, dép. Ain, arrond. Belley, canton Champagne.* — 34) *Ruffieu, départ. Ain, arr. Balley, canton Lagnieu, gemeinde Proulieu.* — 35. 36) *Ruffieu, départ. Isère, arr. La Tour-du-Pin, canton Bourgoin, gemeinden Les Éparres und Nivolas-Vermelle.* — 37) Ruffiacum, *j. Ruffieux, dép. Savoie, arr. Chambéry.* — 38) *Les Ruffieux, dép. Savoie, arr. und canton Chambéry, gemeinde Yenne.* — 39) *Ruffy, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Nérondes, gemeinde Tendron.*

?**Rufi-anus** *M. (Mailand) CIL* V 5790: Secundus Rufianus pro natis suis Matronis v. s. l. m. *(Rom)* VI 2503: Claudius Rufianus. *(Headington bei Oxford)* VII 1336, 946: Rufia(ni) *oder* Rufi [m(anu)]?

Rufini-ăcus *von* Rufinus, *O. j. Ravigny, dép. Mayenne, arr. Mayenne, canton Prez-en-Pail. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210, *a.* 615: Villas Rufiniaco et Marogilo . . . Sicut Marogilo et Rufiniaco tenemus.

Rufini-āna *vom röm. M.* Rufinianus? *O. der Vangiones, zwischen Speier und Worms. Ptol.* 2, 9, 9: Ῥουφινιάνα.

Rufinus *Ῥουφῖνος heißt bei Zosim.* 4, 51 *Κελτὸς τὸ γένος der heimat (Elusa), nicht dem namen nach.*

rufius *zu* *roudo-s *rot? eine luchsart, oder von urcelt.* *ruppo-s, *vorcelt.* *rup-nó-s, *nach Stokes in ir.* ropp *m. ein stößiges tier, vw. mit lat.* ru-m-po, rup-tu-s = *ai.* lup-ta, *got.* bi-raubōn, *an.* rjúfan rofna *to be broken, ruptured, ae.* réafian réofan; *ai.* lumpáti *zerbrechen,* √rup *oder* lup, *zd.* raopi *a kind of dog, ai.* lopāka *schakal, gr.* ἀλώπηξ *fuchs, lat.* lupus. *Plin. n. h.* 8, 70: Pompei Magni primum ludi ostenderunt chaum, quem Galli rufium vocabant, effigie lupi, pardorum maculis, idem ex Aethiopia quas vocant cephos, quarum pedes posteriores pedibus humanis et cruribus, priores manibus fuere similes. Hoc animal postea Roma non vidit. *cf.* 84: Sunt in eo genere (luporum) qui cervari vocantur, qualem e Gallia in Pompei Magni harena spectatum diximus. Huic quamvis in fame mandenti, si respexerit, oblivionem cibi subrepere aiunt digressumque quaerere aliud.

Rufus *villeicht auch celtisch, M. zb. (Penalva do Castello) CIL* II 423: Rufo [P]uci. *(Idaña)* 447: Rufi Tongetani. 448: Rufus Reburri. *(Capinha)* 457: Rufus Tangini f. *(Ciudad Rodrigo)* 867: [R]ufus [T]ancini. *(Leno)* V 4164: V. f. Rufus Biveionis f. sibi e[t] Diae Capi [u]xor et Biveioni Triumonis f. et Messavae Deivari f. et C. Valerio Rufo et Q. Valerio Rufo filis meis leg. XXII. primig. defunctis. *(Maderno)* 4858: Iamuno Rufi [fil.] Tertullae Stacassi Basi f. uxori Quartion[i] Sexto militibus leg. XXI rapacis filis defut. Suavi Ivil filii v. f. *(Como)* 5377: V. f. Secundus Maximi f. sibi et Banonae Rufi f. Rufinae uxori et M. Rufinio

Secundino f. *(Valperga)* 6930: Clubusius Rufi. *(London)* VII 945: Rufi. *(London; Colchester; Ewell, Surrey; York)* 947: Of. Rufi. *(Mainz)* *CIR* 1227: Rufus Coutus Vati f. natio(ne) Elvetius eques alae Ispanae. *Stempel des* Cosius Rufus *und* Rufinus *CIL* XIII 10010, 649. 654. *Bronze-münze in Brittanien: J. Evans pl.* VII 12. VIII 1: RVFI. *pl.* VII 14: RVFS.

rufus *ein fisch, der rufolk, rufalk, die aalraupe.* [*Ruodliep h. v. Seiler* 13, 39: Lucius et rūfus, qui sunt in piscibus hirpus *(wolf)*].

Ruga *M. cogn. (El Castillon) CIL* II 2014: M. Acllius C. f. Quir(ina) Ruga Sing(iliensis). *(Alcalá la Real)* 5059: M. Marius Ruga. *(Verona)* V 3358: C. Attio C. fil. Pob. Alfiano Lucilio Rugae praef. coh. II Raetorum Lutonia Festa mater l. d. d. d.

Rugen-mar *j. le Rougemar, nbfl. der Sarthe, nnw. von Roulée.*

Ruginio *s.* Ruignum.

Rug-iŏ-n *O. in Germania magna, im gebiete der Oder, j. Rügenwalde? Ptol.* 2, 11, 12: Ῥούγιον.

Rugium *O. villeicht Zug. Rav.* 4, 26 *p.* 231, 16: Rugium.

Rugni-ati-s *cf. abret.* Run, *w.* Rhun, *ir.* Rúan = *Rugno-s, *cy. M. (Devynnock, Brecknockshire, saec. 5 ex.—6 in.) IBCh* 49 = *Rhŷs*[2] *n.* 35 *p.* 381 = *Arch. Cambr.* 50 (1896) *april:* Rugniatio (*gen., für* -atiŏs) [fi]li Vendoni.

Rugus *M. (Dernovo) CIL* III 12014, 479[a]: C. T. ЯVGI F. *(Heidin)* [b]: T. ЯVGI F. *(Sainte-Colombe)* XII 5683, 30: Q. Ant. Rug. (*Trion;* [*Avenches*]) XII 10002, 101: Q. ANT( ) Я(ug). *Vgl.* Catu-rugi.

Rugu-sci *ligur. V. in Raetien. Plin. n. h.* 3, 137 = *(La Turbia, a. 8 a. Chr.) CIL* V 7817, 15: Rugusci. *Ptol.* 2, 12, 2: Κατέχουσι δὲ τῆς Ῥαιτίας τὰ μὲν ἀρκτικώτερα Βριξάνται, τὰ δὲ νοτιώτερα Σουανῆται καὶ Ῥιγοῦσκαι (*statt* Ῥυγ.), τὰ δὲ μεταξὺ Καλούκωνες καὶ Οὐέννοντες.

Ruignum *O. j. Rovigno in Istrien. Rav.* 4, 30 *p.* 255, 14: Ruigno. 31 *p.* 256, 12: Ruginio [seu Ruigno]. 5, 14 *p.* 382, 3: Revingo.

Ruiliacus *O. s.* Rulliacus.

Ruili-o(n) *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 202, *a.* 615: Viniola seu prata quae sunt Ruilione. *p.* 209: Ad Ruillionem ... Ad ipsum Ruillionem.

Ruilli-o(n) *s.* Ruili-o(n).

Ruill-ius *j. le Rouillé, nbfl. der Sarthe.*

Ruini-ăcus *O.* 1) *j. Rugny, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Cruzy-le-Châtel.* — 2) *j. René, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Marolles-les-Brault.*

Ruitt-ăcus *M. cogn. (Grésy-sur-Aix, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Aix-les Bains) CIL* XII 2476: .. Rutilius Ruittacus. *Vgl.* Ουριτταχος.

Ruiu-la *F. (Mérida) BSAF* 1897 *p.* 134: D(is) M(anibus) s(acrum). Ruiulae ann. VIIII. Castricius Victorinus avus fecit h. s. e., s. t. t. l.

Ruliacus *s.* Rulliacus.

Ruli-na *F. (Nîmes) CIL* XII 3840: Primulo Capausonis f. Primula mater Rulina (*Hirschfeld ci.* Ru[f]ina).

Rūl-ius? *M.* **Rulia** *F. cogn. (Montorio) CIL* V 3367: Gavia C. f. Rulia viva sibi fecit et M. Valerio Crisplno filio Ɔ. le[g.] VII. *(Studenberg) IH* 352, 179 = *Schuerm.* 4792: Of. Rul.

Rūlli-ăcus Rūli-ăcus *vom gentilicium* Rullius Rūlius, 1) Rulliacum, *j. Rouilly-Saint-Loup, dép. Aube, arr. Troyes, canton Lusigny, oder Rouilly-Sacey, arrond. Troyes, canton Piney? Pard. dipl. t.* 2 *p.* 37 = *Cartulaire général de l'Yonne, p. Quantin (Auxerre 1860) vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8, *a.* 634: In pago quoque Trecassino agellum nuncupatum Rulliacum. — 2) Rulliacus, *j. Roilly, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Précy-sous-Til.* — 3) *Rouillac, dép. Charente, arr. Angoulême.* — 4) *Rouillac, dép. Charente, arrond. Confolens, canton Chabanais, gemeinde Étagnac.* — 5) *Rouillac, dép. Côtes-du-Nord, arr. Dinan, canton Broons.* — 6) *Rouillé, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Lusignan.* — 7) *Le Rouillé, dép. Eure, arr. Bernay, canton Broglie, gemeinde Saint-Jean-de-Thenney.* — 8) *Rouilly, dép. Ardennes, arr. und canton Rocroi, gemeinde La Taillette.* — 9) *Le Rouilly, départ. Eure-et-Loir, arrond. Châteaudun, canton Cloyes, gemeinde Saint-Hilaire-sur-Yerre.* — 10) *Rouilly, départ. Loiret, arrond. Orléans, canton Artenay, gemeinde Gidy.* — 11) *Rouilly, départ. Orne, arrond. Alençon, canton Le Mesle, gemeinde Saint-Aubin-d'Appenai.* — 12) *Rouilly, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Provins.* — 13) Rulliaco, *j. Rillé, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-la-Vallière.* — **Rūli-ăcus** *in Westfrankreich.* 1) *Ruillé-*

Froid-Fonds, dép. Mayenne, arr. Château-Gontier, canton Grez-en-Bouère. — 2) Ruiliacus, *j. Ruillé-le-Gravelais, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Loiron.* — 3) Ruiliacus, *j. Ruillé-en-Champagne, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Conlie. Vita Hadoindi* 1, 5 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Ruliacum. — 4) *Ruillé-sur-le-Loir, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton La Chartre-sur-le-Loir.* — 5) *Rully, dép. Calvados, arr. Vire, canton Vassy.* — 6) *Rully, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Saint-Bonnet-le-Château, gemeinde Rozier-Côtes-d'Aurec.* — 7) *Rully, dép. Oise, arrond. Senlis, canton Pont-Saint-Maxence.* — 8) *Rully, dép. Saône-et-Loire, arrond. Chalon-sur-Saône.*

Ruma *M. (Grottenhofen bei Seckau) CIL* III 5350: Adiatullus Vepotali f. Tatucae Vervici filiae uxori et Rumae f. ani. XX·V· et fili sibi et suis fecit. *(Rom)* VI 25497: C. Rubbi Ruma | Rubbia C. l. Ibbu. *(Narbonne)* XII 5093: L. Rinniae P. l. Rumae (*Hirschfeld ci.* [P]r[i]mae).

? **Rumas.** *(Alexandria) CIL* III 85, 7: Rumas.

Rumbelito *O. j. Rambouillet, dép. Seine-et-Oise.*

***Rumbo-dūno-n** Rumbodona *in Thracien. It. Burd. p.* 603, 4 *W.* = 26, 3 *G.*: Mutatio Rumbodona.

Rumeliacus Rumiliacus Rumliacus *s.* Romiliacus.

Ruminiacus *s.* Romaniacus.

Rumit-onia *F. (Como) CIL* V 5369: D(is) M(anibus) Rumitoniae Rufinae.

Rumliacus *s.* Romiliacus.

Rum-o(n) *M. (Mariasaal) CIL* III 4966 *u. p.* 1813: ... avaro Rumonis f(ilio) v. f. sibi et ... Tantiae Saxami f. uxori... Bruttae f.

? **Rumoridus** *M. (Salona, a. 103 p. Chr.) CIL* III 2655: Ru[m]orido v. c.

rumpo-tinus *von* rumpus, *adiectiv, in Gallia Cisalpina gebräuchlich, 'zum halten der weingesenke dienend'. Columella* 5, 7, 1: Est et alterum genus arbusti Gallici, quod vocatur rumpotinum. Id desiderat arborem humilem nec frondosam. Ei rei maxime videtur idonea opulus. 2: Nam fere ita constitutum rumpotinetum *(rebengebüsch)* animadverti. 3: Hoc genus arbusti frequens est in agro Mediolanensi, ubi etiam hodie nomen servat... Arboribus rumpotinis si frumentum non inseritur *etc.* (*Villeicht aus Varro r. r.* 1, 8, 3: Quartum (genus iugorum quaerit) arbusta, ubi traduces possint fieri vitium, ut Mediolanenses faciunt in arboribus, quas vocant opulos.) *subst. f. 'der masholder'. Plin. n. h.* 14, 12: Rumpotinus vocatur et alio nomine opulus arbor Italiae Padum transgressis, cuius tabulata in orbem patula replent puroque perductae dracone in palmam eius inde in subrectos ramorum digitos flagella dispergunt. 24, 172: Rumpotinum arborem demonstravimus inter arbusta. Iuxta hanc viduam vite nascitur herba quam Galli rodarum vocant. Caulem habet virgae ficulneae modo geniculatum, folia urticae in medio exalbida, eadem procedente tempore tota rubentia, florem argenteum, praecipua contra tumores fervoresque et collectiones cum axungia vetere tusa ita ut ferro non attingatur. Qui perunctus est despuit ad suam dexteram terna. Efficacius remedium aiunt, si tres trium nationum homines perungant dextrorsus.

rumpus (*cf. acy. oder acorn.* rump *gl. ungulum, 'pioche, tarière', w.* rhwmp *terebra? bret.* rampa *'mit gespreizten beinen stehen' oder 'gleiten', ital.* rampare, *frz.* ramper, *engl.* ramp, *raet.* rampinar *klettern, kriechen, sich ranken) überschützling. Varr. r. r.* 1, 8, 4: Quartum est pedamentum nativum eius generis, ubi ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit, quos traduces quidam rumpos appellant.

Rumu *insel. Plin. n. h.* 9, 10: Tiberio principe contra Lugdunensis provinciae litus insula Rumu trecentas amplius beluas reciprocans destituit Oceanus mirae varietatis et magnitudinis, nec pauciores in Santonum litore interque reliquas elephantos et arietes candore tantum cornibus adsimulatis, Nereidas vero multas.

rū-na *f. ā-stamm, geheimniss, air.* rú-n, rúun *mysterium, acc. sing.* rúin (*für vorhistor.* *rūn-in), *acy. w.* rhin rin *f. geheimniss, abret.* rin; *vgl. got.* rû-na *f. geheimniss, aisl.* rún *f. geheimniss, rune,* rúnar *runen,* rau-n *f. versuch, prüfung, probe, erfarung, as.* rûna, *ae.* rûn *geheimniss, ahd.* rû-na, *nhd.* raun-en. *cf. griech.* ἔρευνα *nachspürung(?),* ἐρευνάω *forsche, aeol.* ἐρεύω *frage, lett.* runát *reden. Venant. Fortunat. carm.* 7, 18, 19: Barbara *(Fränkische)* fraxineis pingatur rhuna tabellis | quodque papyrus agit, virgula plana facit.

Rūna *F. (Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 82: D(is) M(anibus) Attilliae Runae matri. *Vgl.* Treba-rūna *G.*, Vindruna.

Run-ati-s *M. (Berthouville, dép. Eure, arrond. Bernay, canton Brionne) CIL* XIII 3183[8.9]: Merc(urio *und* Mercur(io)) Aug(usto) Creticus Runatis (filius) d(e) s(uo) o. (*lis* d.) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Runc-asia *F. (Verona) CIL* V 3437: V. f. L. Ildicanus C. f. Silanus VIvir Aug. sibi et Runcasiæ . . . .

Runcennacum *s.* Roncenniachus.

Runch-o(n) **Runc-o**(n) *venetisch? M. cogn. (Portogruaro) CIL* V 1889: . . Ennius L. f. Runcho IIIIIvir d(at). *(ad Patavium) Pais n.* 605: Runconis *(gen.)*. *(Brescia)* 682: M. QuInc| Fab. Runc[ho].

Runcon-es *V. in Navarra. Iohannis abb. monasterii Biclarensis chron. a. 572(?)*, 3: Miro Suevorum rex bellum contra Runcones movet. *bei Isidor. hist. Goth. Wand. Sueb.* 61: Roccones montibus arduis undique consaeptos per duces devicit. 62: Ruccones superavit. 91: Contra Roccones.

Rundictes *V. (Materia bei Triest, a. 41—54) CIL* V 698: [H]anc viam, derectam per Atium centurion(em) post sententiam dictam ab A. Plautio legato Ti. Claudi Caesaris Aug(usti) Germ(anici), et postea translatum a Rundictibus in fines C. Laecani Bassi, restituit iussu Ti. Claudi Caesaris Aug(usti) Germ(anici) imperatoris L. Rufellius Severus primipilaris.

Rund-o(n) *M. (S. Julian im Glan-tale) CIL* XIII 6177: D(is) M(anibus) Oclatio Marito L(ucii) f(ilio) Rundo fil(ius?) (et) Materna (posuerunt).

Rūn-esus *G. (Alemtejo, Portugal) BSAF* 1899 *p.* 270: Sanct(o) Runeso Cesio sacru(m). G(aius) Lic[in(ius)] Quinctinus, Bals(ensis).

Rungon *s.* Buruncum.

Runī-ācum *O. j. Saint-Josse, dép. Pas-de-Calais, arrond. und canton Montreuil-sur-Mer.*

Run-ius Runn-ius *villeicht auch celtisch. (Narbonne, zeit des Augustus) CIL* XII 5102 = *Inscr. de Languedoc n.* 778: L. Runnius, Pa[p(iria tribu)], Cn. f. Pollio. *(Rom) CIL* XV 3561: P. Runi (*oder* [A]pruni) Clari.

-runtir *nach Stokes aus urcelt.* *Runi- *oder* *Runu-terī, *gen. zu nom. sing.* -tero-s. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 18 *p.* 47: Gente Mocuruntir *(= Mac-Ui-Runtir)*. [*Nach Trip. Life von S. Patrick ist* Dal-Ruinntir = *Cluain-chaoin in Fer Ross, j. Clonkeen in the west of the county of Louth.*]

. . . **runus** *cogn. (Chesterford [Audley End]) CIL* VII 1336, 1284: . . runus f(ecit).

Ruoihm *eine insel, ir.* Roinn. [*Nennius*] *hist. Britt.* 31: Guorthigirnus suscepit eos benigne et tradidit eis insulam, quae in lingua eorum vocatur Tanet, Brittannico sermone Ruoihm.

Ruontu. *(Genouilly) CIL* XIII 1325: Ruontu.

Rupi-ācus *O.* 1) *Le Rocher. Vita Hadoindi* 1, 5 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Rupiacum. 3, 9 *p.* 1142: Rupiacus . . . De iam dicta villa Rupiaco. 10 *p.* 1142: De villa quae Rupiacus nominatur. — 2) *Les Roches-l'Évêque.*

Rupianum *O. j. Saint-Chef, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin, canton Bourgoin.*

Rupil. *Silber-münze, in Jersey gefunden. Muret-Chab.* 10383: PENNILL *(nachamung der Carisia)* *R* RVPIL *(nachamung der Rustia)*. *RNF* 1883 *pl.* 1 *n.* 16: PENNILE—RVPIL. 1883 *p.* 11: PENNILLE—RVPIL . . . 1884 *p.* 185: PENNILE—RVPIL . . . *RN* 3[e] *sér., t.* 1 *p.* 11: PENNILLE . . . . *R* PVPIL . . .

***Rupini-ācum** *s.* Ribini-ācum.

Ruppus *M. (Neuss) BJ* 92 *s.* 155, 298: Ru[p]pus.

Ru-ra *s.* Raura.

Ruracum *s.* Raurici.

?**Ruric-ius** *M.* 1) *Nazarii paneg. Constantino Augusto d.* 25: Aderat ibidem Ruricius . . . Idemque Ruricius. — 2) *Praeses Africae. Ammian.* 27, 9, 3: Rurici praesidis. 28, 6, 11: Cūra praesidi delata Ruricio. 22: Ruricium praesidem. 23: Ruricius. — 3) *Bischof von Limoges c. 485 bis über c. 506. Fausti epist.* 8: Ruricio filio Faustus 9: Ruricio Faustus . . . Ruricius. 10: Ruricio filio Faustus. 11. 12: Ruricio episcopo Faustus. 12: Ruricius. *Ruricii epist.* 1, 1—18. 2, 1—8. 10 *inscr.*: Ruricius. 11 *inscr.*: Ruricii. 12 *inscr.* 14—24 *inscr.* 26. 28—42 *inscr.*: Ruricius. 43 *inscr.*: Ruricii. 44 *inscr.*: Ruricius. 45—47 *inscr.*: Ruricii. 48—55 *inscr.*: Ruricius. 56. 58 *inscr.*: Ruricii. 59—65 *inscr.*: Ruricius. *Briefe an Ruricius:* 1 *p.* 443, 4 *Eng.*: Ruricio Graecus. 2 *p.* 443, 20: Ruricio episcopo Victorinus. *Sidon. epist.* 8, 10: Sidonius Ruricio

suo salutem. 3 *p.* 444, 27: Ruricio episcopo Taurentius. 4 *p.* 446, 18: Papae Ruricio Sedatus. 5 *p.* 447, 15: Ruricio Sedatus. 6 *p.* 448, 3: Ruricio episcopo Eufrasius. 7 *p.* 448, 15: Ruricio episcopo Caesarius episcopus. 8 *p.* 449, 27: Papae Ruricio episcopo Sedatus episcopus. *Vita s. Iuniani* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 377, 26: Ruricii pontificis. 7 *p.* 379, 6: Domni Ruricii quondam praesulis. — 4) Ruricius II, *bischof von Limoges. Venant. Fortun. carm.* 4, 5 *tit.*: Epitaphium Ru(*var.* Ro)riciorum episcoporum civitatis Limovecinae. *v.* 7 *sq.*: Ruricii gemini flores, quibus Aniciorum | iuncta parentali culmine Roma fuit. *Vita s. Iuniani* 6 *MGSS Mer.* III *p.* 378, 16: Vir nobilis Ruricius, qui alio nomine Proculus vocabatur. 9 *p.* 379, 15: Antedictus vir Ruricius seu Proculus. *Concil. Arvern. a. 535, p.* 70, 6 = 22 *M.*: Ruricius in Christi nomine episcopus. *p.* 71, 2: Roritius. *Concil. Aurelian. a. 541, p.* 96, 19: Ruricius deo propitio Lemovice civitatis episcopus. *p.* 99, 2: Roricius episcopus eclesiae Lemodice. *Concil. Aurelian. a. 549, p.* 112, 9: Ruricio episcopo ecclesiae Lemovicinae. — 5) Roricius, *priester. Concil. Autissiodorense c. a. 573—603, p.* 184, 8 *M.*: Roricius presbyter.

rurse[e]**co.** *(Arroyo del Puerco bei Norba) MLI p.* 181 XLVI *v.* 11: RVRSEIICO.

Rus . . . *M. (Turin) CIL* V 7129: . . . C. l. Rus . . .

. . . . . **rus** *M. Monum. Ancyr. c.* 32, 6, 3 *ed. 2 M.*: (Rex) Mar[c]omanórum Suebo-ru[m . . . . . rus (ρος)].

Rus° *M. (Heddernheim) CIR* 1471: K . . . . . Rus . . . . Taunens(is).

Rus( ). *(Reims) CIL* XIII 10010, 633ª: Cos(si) Rus( ). *(Soissons)* ᵇ: Cossi Rus( ).

Rusano *fl. j. Risano bei Capo d'Istria. Rav.* 4, 36 *p.* 291, 4: Rusano; *bei Plin. n. h.* 3, 127 Formio amnis *und Ptol.* 3, 1, 23 Φορμίωνος ποταμοῦ ἐκβολαί.

Rusbeas *vorgebirge. Plin. n. h.* 4, 95: Philemon Morimarusam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, inde usque ad promunturium Rusbeas, ultra deinde Cronium.

Ruscatu . . . . *(Trion n. 1138) Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 405 *n.* 497, 1088: RVSCATV . . . . .

Ruscin-o(n) *villeicht phoenicisch, vgl.* Barcino(n), *fl. in Gallia Narbonensis, j. le Tet, und O. Castell-Rossillo oder Roussillon (aus* Ruscell-io(n)), *dép. Pyrénées-Orientales, gemeinde Perpignan. Cato bei Charis.* 2 *p.* 207, 28 *K.*: Ruscinonem. *Polyb.* 34, 10, 1 *bei Athenae.* 8, 4 *p.* 332ª: Πολύβιος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν μετὰ τὴν Πυρήνην φησὶν ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ πεδίον εἶναι, δι' οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ἰλλέβεριν καὶ Ῥόσκυνον ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμωνύμους κατοικουμένας ὑπὸ Κελτῶν. *Strabo* 4, 1, 6 *p.* 182: Ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὅ τε Ῥουσκίνων καὶ ὁ Ἰλίβιρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος αὐτῶν· τοῦ δὲ Ῥουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ καὶ χωρίον ὕφυδρον μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἁλυκίδων μεστόν, τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον. *Liv.* 21, 24, 2 *(a. 218 a. Chr.)*: Galli quamquam Italiae bellum inferri audiebant, tamen, quia vi subactos trans Pyrenaeum Hispanos fama erat praesidiaque valida imposita, metu servitutis ad arma consternati, Ruscinonem aliquot populi conveniunt. *Mela* 2, 5, 84: Ora Surdonum et parva flumina Telis et Ticis, ubi adcrevere persaeva, colonia Ruscino, vicus Eliberrae, magnae quondam urbis et magnarum opum tenue vestigium. *Plin. n. h.* 3, 32 *(aus Agrippa)*: In ora regio Sordonum intusque Consuaranorum, flumina Tetum, Vernodubrum, oppida Illiberis, magnae quondam urbis tenue vestigium, Ruscino Latinorum *(gemeinde lateinischen rechts). Ptol.* 2, 10, 2: Ῥουσκίωνος ποταμοῦ ἐκβολαί. 6: Οὐόλκαι οἱ Τεκτοσάγες, ὧν πόλεις μεσόγειοι Ἰλλιβερίς, Ῥουσκίνων . . . *TP. IA* 397, 5: Ruscione. *Avien. or. mar.* 565—567: Post Pyrenaeum iugum | iacent harenae litoris Cynetici, | easque late sulcat amnis Roschinus. *Priscian. inst.* 6, 14 *p.* 206, 8 *Hertz*: 'Castulo Castulonis, Ruscino Ruscinōnis', nomina sunt urbium Hispaniae. *Rav.* 4, 28 *p.* 245, 1: Suscilone. 13: Rusino. 5, 3 *p.* 341, 7: Rusinone. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Ruscinone (-em 3281, Ruscinne 3282).

rūscŏ- *rinde, korb, bienenkorb, air.* rúsc *cortex, mir.* rúsc *s., hamper, made of bark, gael.* rûsg, *w.* rhisg *rinde,* rhisgl *cortex, Voc. corn.* rusc *gl. cortex, mbret.* rusquenn *écorce, bret. (Léon)* rusk rusquenn *rinde,* rusk-enn *écorce, ruche,* rusken *bienenkorb, lat.* rusca, *ahd. gl.* 4 *s.* 93ᵇ 3, *cf. mhd.* rusche *binse, engl.* rush, *afrz.* rusche rusque, *frz.* ruche, *prov.* rusca ruscha, *piem. lomb.* rusca *rinde, bienenkorb, dauphin.* ruchi *lohe, norm.* ruque. —

Ruscus *M. (St. Veit bei Waldeck) CIL* III 5107: Cotulia Rusci f. v. fe(cit) si(bi) et Asediae Maximi f. co. et Restutae f. an. XX

et Boniae Successi f. [*Avenches*] *CIL* XIII 10006, 74[a. b]: Ruscus f., Ruscu////. 75[a]: Ruscus f. [b]: Ruscu///.

Ruscŏ-ialum *O.* [*a. 791*], *nach d'Arbois de Jubainville von M.* Ruscus, *nach Thurneysen aus pflanzennamen.*

Rus-ĭus *M. Cic. Brut.* 74, 259: Ne a C. Rusio quidem accusatore deterreri potuit. 75, 260: C. Rusius. *(Vienne) CIL* XII 5686, 767: A. Rusi m. *(Dimesser bei Mainz) Becker s.* 107, 186: Of(ficina) Rusi.

Rūs-ō(n) *M. cogn.* 1) *Sall. Iug.* 104, 3 *(a. 106):* Cn. Octavio Rusone. — 2) *Horat. serm.* 1, 3, 86: Rusōnem *(dazu Porfyrion:* Octavius Druso). — 3) *Tac. a.* 6, 30 *(a. 34 p. Chr.):* Abudius Ruso *(als legions-befehlshaber in Mainz). (Zahlbach bei Mainz) CIL* XIII 7031: Adbogius Coinagi f. nat(ione) Petrucorius eq(ues) al(ae) Rusonis. — 4) *(Rom) CIL* VI 597 *(c. a. 81):* P. Calvisio Rusone L. Caesennio Paeto cos. 2065 *(a. 87):* Rusonis P. Calvisius. *(Ephesus) Jahreshefte des österr. archaeol. Instituts in Wien* 1, *beiblatt s.*76: *Επι ανθυπατου Πο. Καλουεισιου Ρουσωνος. Münze des Domitianus c. a. 84 bei Le Bas-Waddington, Fastes des provinces asiatiq. in Le Bas-Waddington* III 2 *n.* 106. 107: *R* ΕΠΙ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΡΟΥΣΩΝΟΣ ΟΜΟΝΟΙΑ ΕΦΕ(*σιων*) ΖΜΥΡ(*ναιων*). *Wiener Numism. Zeitschr.* 23 (1891) *s.* 70: *R* ΕΠΙ Π. Κ. ΡΟΥΣΩ(*νος*) ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΕΩΣ ΕΘΡ *(= a. 107). (Bronze-münze von Kybistra, unter Trajan) Wroth p.* 95 *n.* 1: ЄΠΙ ΡΟΥϹѠΝΟϹ *R* ΚΥΒΙϹ|ΤΡЄѠΝ. — 5) *Plin. ep.* 6, 23, 2: Cremutius Ruso. 3: Rusoni. 9, 19 *tit.:* C. Plinius Rusoni suo s(alutem). — 6) *Martial.* 5, 28, 4: (Licet vineas) comitate Rūsōnes. — 7) *CIust.* 4, 49, 14 *(a. 294):* Aur(elio) Rusoni *(dat.).* — *Andere. (Cervignano bei Aquileja) CIL* V 938: L. Trebius L. f. Ruso. — *(Aquileja)* 1016: L. Vibius T. f. Ruso IIIIvir i. d. IIII vir quinq. T. Vibius T. f. Ruso augur Caeparia Cn. f. — *(Sutri)* XI 3254: M. Occius Ruso. — *(Orange)* XII 1263[a]: Ruso. — *(Aix-les-Bains)* 2443[a]: M. Licin(ius) Ruso. Borm(oni) v(overat) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Rūson-ĭus *M. nomen.* **Rūsonia** *F. (Carlsburg) CIL* III 1138: Deo. b. Posphoro Apollini Pythio D. Iulius Rusonius cust(os) armorum pro salute sua et suorum v. s. l. m. *(Bath)* VII 55: Rusoniae Aventinae c(ivi) Mediomatr(ici) annor(um) LVIII h(ic) s(ita) e(st). L. Ulpius Sestius h. f. c. *(Vienne)* XII 1898: D(is) M(anibus) et quieti per[pe]tuae C. Ruson[i(i)] SecundI ĪIIIIvir(i) [Aug.] c. C. C. Aug. Lug. ite[m] sagario C. Ruson[ius] Myron ĪIIII vir. A[ug.] Lug. Honoratus i[tem] centonarius honoratus et sagarius [cor]poratus collIbe[rto] bonorum exemp[lorum] erga me heres ex [ius]su eius solus pos[ui] et sub ascia de[di]cavi. *(Nîmes)* XII 3862: C. Ruso[nio] Celaedo[ni]. *(Lyon)* XIII 1970: D(is) M(anibus) et quieti aeternae Rusoni Hylae ĪIIIIvir(o) Aug. Lug. C. Rusoni(us) [C.?] l[ib.] Mercurialis [qu]on[l]ib. v[i]us sibi [et . . . .]. 2251: D(is) M(anibus) Rus(onii) Patrophili Ruson. Senator colliberto de se bene merenti in suo posuit et sub ascia dedicavit. — *Davon*

Rusoni-anus *M. cogn. Philostrat. vit. soph.* 2, 25, 2: *Ῥουσωνιανὸς (Klebs; ῥουσιν. codd.) ὁ ἐκ Φωκαίας, ἀνὴρ ὕπατος, Καλλιστὼ γήμας τὴν Ἀττάλου. (Pantano) CIL* XIV 2790: Pompeius Rusonianus cos. XVvir sacris faciund(is). *(Rom, saec. 2 ex. oder 3 in.) Bull. comun.* 1887 *p.* 9 *n.* 1680 = *CIL* XV 7475: Iuli Pompei Rusoniani. *RM n. f.* 49 (1894) *s.* 390 *anm.* = *EE* 8 *p.* 282—290 *(a. 204 p. Chr.).* II 4: Pompeius Rusonianus. 6: Pompeius Ruson[ianus]. 10: Rusonianus. III 2: Pompeius Rus[onianus]. 15: [Pompei]us Ru[so]nian[us]. 57: [Pom]peius Rus[onianus]. VIII *A* 2: [Pompeius] Rusonianus.

Rustici-ago *O. Vita s. Desiderii ep. Cadurcensis cap.* 14 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 707): Unum ex colonis de villa Rusticiago.

Rut . . *(Merow. goldring von Balme-de-Sillingy, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Annecy) CIL* XII 5692, 4: RVT|LΣE.

Rŭt-ainī Rŭt-aenī Rŭtēnī, *V. in Gallia Narbonensis, bewoner des* pagus Rutenĭ-cus. *Von der* civitas Rutenorum *haben die hauptstadt Rodez* (*aus* Rutenis, *früher* Sĕgŏdūnŏ-n), *dép. Aveyron, und die landschaft le Rouergue* (Rutenĭ-cus pagus) *den namen. Cic. p. Fonteio* 3, 4 *(a. 69 a. Chr.):* Diligentius Rutenorum quam populi Romani defendat aerarium. *Caes. b. G.* 1, 45, 2 *(a. 58 a. Chr.):* Bello superatos esse Arvernos et Rutenos (rutones *A*) ab Q. Fabio Maxumo *(a. 121 a. Chr.),* quibus populus Romanus ignovisset neque in provinciam redegisset neque stipendium inposuisset. 7, 5, 1: Lucterium Cadurcum, summae hominem audaciae, cum parte copiarum in Rutenos mittit. 7, 1: Interim

Lucterius Cadurcus in Rutenos missus eam civitatem Arvernis conciliat. 4: (Caesar) praesidia in Rutenis provincialibus, Volcis Arecomicis, Tolosatibus circumque Narbonem, quae loca hostibus erant finituma, constituit. 64, 6: Altera ex parte Gabalos proximosque pagos Arvernorum in Elvios, item Rutenos Cadurcosque ad fineis Volcarum Arecomicorum depopulandos mittit. 75, 3: (Galli imperant) Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus duodena milia. 90, 6: C. Antistium Reginum in Ambivaretos, T. Sextium in Bituriges, C. Caninium Rebilum in Rutenos cum singulis legionibus mittit. *b. c.* 1, 51, 1: Venerant eo sagittarii ex Rutenis, equites ex Gallia cum multis carris magnisque impedimentis, ut fert Gallica consuetudo. *Strab.* 4, 2, 2 *p.* 191: *Ῥουταινοὶ δὲ καὶ Γαβαλεῖς τῇ Ναρβωνίδι πλησιάζουσι. παρὰ μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις σιδηρουργειά ἐστιν ἀστεῖα καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι, παρὰ δὲ τοῖς Καδούρκοις λινουργίαι, παρὰ δὲ τοῖς Ῥουταινοῖς ἀργυρεῖα (cf. CIL* XIII 1150: In me[tal]lis, *La Bastide-l'Évêque, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Rieupeyroux)· ἔχουσι δ' ἀργυρεῖα καὶ οἱ Γαβαλεῖς. Lucan.* 1, 402: Solvuntur flavi longa statione Rŭtēnī. *Plin. n. h.* 3, 37: (In Narbonensi provincia oppida Latina): Ruteni. 4, 109: (Aquitanicae [*zwischen Garonne und Loire*] sunt): Narbonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Nitiobroges, Tarne [utri]que amne discreti a Tolosanis, Petrocori. 19, 8: Cadurci, Caleti, Ruteni, Bituriges ultumique hominum existimati Morini, immo vero Galliae universae vela texunt. *Ptol.* 2, 7, 12: *Ὑπὸ δὲ τούτους (Οὐελαύνους) Ῥουτανοὶ καὶ πόλις Σεγόδουνον. TP:* Ruteni *(Rouergue oder dioecese Rodez). NG (Aquit. I)* 12, 3: Civitas Rutenorum. *Sidon. carm.* 24, 32 *sq.:* Calumniosis vicinum nimis, heu, iugum Rŭtēnis. *epist.* 4, 15, 2: Mitigatoque temporum statu tam desiderio meo Christus indulgeat quam Rutaenorum (*cod. Oxon. Laudianus Lat. 101; cett.* rutenorum), ut possitis et pro illis offerre sacrificia, qui iam pro vobis offertis altaria. 7, 6, 7: Burdegala, Petrogorii, Ruteni, Lemovices, Gabalitani, Helusani, Vasates, Convenae, Auscenses, multoque iam maior numerus civitatum summis sacerdotibus ipsorum morte truncatus nec ullis deinceps episcopis in defunctorum officia suffectis, per quos utique minorum ordinum ministeria subrogabantur, latum spiritalis ruinae limitem traxit. *Iulii Honorii cosmogr.* 13 *p.* 32 *Riese:* Ruteni (rutteni *V* ruttreni *S*). *Lex. Tiron.* 87, 45 *n.* 66 *Z.:* Rutenus. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 *c.* 337 *B):* Quintianus episcopus Rutenae *(Rodez)* civitatis. *Concil. Aurelian. a. 511, p.* 9, 25. 10, 18. 11, 7. 13, 41 *M.:* Quintianus, episcopus de Rotenus (*var.* Rutinus, eclesiae Rotonicae, ex civitate Rutenus). *Concil. Arvern. a. 535, p.* 70, 26 *M.:* Dalmacius in Christi nomine episcopus ecclesiae Rotine. *Concil. Aurelian. a. 541, p.* 97, 2 *M.:* Dalmatius in Christi nomine Rutenicium episcopus. 99, 2: Dalmacius episcopus eclesiae Rutenece. *Concil. Paris. a. 614, p.* 192, 6 *M.:* Ex civitate Rotemus Verus episcopus. *Concil. Clippiac. a. 626 aut 627, p.* 201, 14 *M.:* Ex civitate Rotenus Verus episcopus. *Concil. sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630, p.* 203, 13 *M.:* Vero *(abl.)* Rutenensi. *Greg. Tur. h. F.* 2, (36): Quintianus Rutenorum *(der bewoner des Rouergue)* episcopus . . . Ab urbe Rutena *(Rodez)* egrediens. 27 (37): Chlodovechus vero filium suum Theodericum per Albigensim ac Rutinam *(Rouergue)* civitatem ad Arvernus diregit. 3, 2: Sanctum Quintianum, qui de Rutino *(dem territorium von Rodez)* eiectus fuerat. 3, 21: Gunthecharius usque Rotinus accedens. 5, (5): Nunc vero Dalmatius Rutenensis episcopus iudicat. (46): Dalmatius Rutenae civitatis episcopus. 6, (38): Theodosius Rutenorum episcopus, qui sancto Dalmatio successerat . . . Quia diocesis Rutenae ecclesiae *(genet.)* debitas retineret. 8, 18: Sic in urbe Arverna, Rutena atque Ucetica dux ordinatus est. 10, 8: In confinio vero termini Arverni, Gabalitani atque Ruteni *(territorium von Rodez)* sinodus episcoporum facta est . . . Cumque iam Innocentius episcopatum Rutini urbis *(territorium von Rodez)* ambissaet, mandatum ei mittit Eulalius, ut res, que ipsi in huius civitatis territurio debibantur, per huius auxilium recepere possit. *vitae patrum* 4, 1: (Quintianus) ad episcopatum Rutenae eclesiae elegitur, expetitur, ordinatur. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 11: Rodingis *(Rodez). Martyrologium Hieronym. id. novemb.:* Rotenus (*var.* Rodonis) depositio sancti Amanti episcopi. *Pertz dipl. n.* 12 *p.* 14, 35, *c. a.* 628: In Roteneco *(dans le Rouergue). Vita Segolenae* 3, 21 *ASS* 24.

iul. V *p.* 634 *C:* De Rutenae urbis territorio. *Sulpicius ep. Bitur. MG Epist.* III *p.* 205, 22 *(a. 630 — c. 642):* Vero Rutente urbis *(Rodez)* episcopo. *Gallus ep. Arvern. p.* 214, 9 *(a. 630—655):* Nullus de Cadurcino ad istas ferias in Rutenico vel vicinas urbes non praesumat exire. *Vita s. Desiderii ep. Caturcensis cap.* 1 (*Labbei N. B.* 1 *p.* 699): In urbe Rutena. *cap.* 3 *p.* 700: In urbe Rutena. *cap.* 15 *p.* 707: Rutena (habebat dominus Iesus servum) Verum. *mirac.* 4 *p.* 713: Aredius Ruthenae urbis episcopus ... Cursu concito Ruthenis rediit. *Vita s. Dalmatii MGSS Mer.* III *p.* 545, 3: Dalmatii Rutene *(Rodez)* urbis pontificis. 2 *p.* 545, 10: Beatissimum Dalmatium Rutena urbs civem habuit locique illius indigena fuit. 6 *p.* 546, 27: Rutenam urbem. *Vita s. Amantii* 1, 3 *MG a. a.* IV 2 *p.* 55, 9: Beatissimus Amantius Ruthenae urbis quondam fuit civis ortu, vita pastor. 13, 87 *p.* 63, 1: Cum adversus Ruthenenses Marcomanni truces ingruerent omnemque late provinciam belli nube texissent. 14, 93 *p.* 63, 20: Miraculum quod ipsa Rutena urbe *(Rodez)* teste conspexi. *(Avignon) CIL* XII 5686, 769: RVTEИ. *(Luchon)* XIII 356: Nump[his] Manu[tia] Sacra// Rutaen[a] *(volksname)* v. s. l. [m.]. *(Bordeaux)* 629: [D(is) M(anibus)] et memoriae Valeri(i) Secu[n]di Rut[a]eni *(von Rodez)* defuncti an. ... Secundinu[s] fil. p. c. *(Grosfezenque, dép. Aveyron, gemeinde Millau) BSAF* 1884 *p.* 85: Rutaenus. *(Lezoux, dép. Puy-de-Dôme) RA* 3ᵉ *s., t.* 11 (1888) *p.* 159: Ruten(us) fecit. ... Ruten(us) fe(cit). *BC* 1887 *p.* 324: Rutenus av(ot). *(Zwischen Creuznach und Planig) BJ* 89 (1890) *s.* 36 *n.* 290 (1891 *festschrift s.* 130): Rutaen(i). [*Mainz*] *Becker, die römischen inschriften von Mainz s.* 107 *n.* 187: Rutaen(i). *(Poitiers, Limoges, Saint-Paulien, Autun, Vieux-Virton):* RVTAEN. — *Merowingische münzen. Belfort* 842 = 1511 (*Prou* 1912): R † V. 1377: RVTINY. 1378 (*Prou* 1901): //// RVTENE CIVE. 1379: + RVTENE CIV. 1380: RVTIN. 1381 (*Prou* 1902): RVTE·NO· 1382 (*Prou* 1903): RVTINO. 1383: RVTE ∽ NO. 1384 (*Prou* 1904): R·J·TINO. 1385 (*Prou* 1905): RVT°°° ИOV. 3867 (*Prou* 1870): RTEN. 3868 (*Prou* 1869): RVTE. 3871 (*Prou* 1915): RE. 3872 (*Prou* 1871). 3873. 3874: RVES. 3875 = 3945: + R·VT·EN·E *mit dem monogramm von* Rutenus. 3876. 3878: *monogr.* 3879 (*Prou* 1873): RVTE. 3880—3882: *monogr.* 3883 (*Prou* 1872): RVTE. 3884—3888. 3889 (*Prou* 1880). 3890. 3891 (*Prou* 1878). 3892—3894. 3895 (*Prou* 1879). 3896 (*Prou* 1877). 3897. 3898 (*Prou* 1881). 3899. 3902. 3903. 3904 (*Prou* 1884). 3905 (*Prou* 1882). 3906. 3907 (*Prou* 1883). 3908. 3909: *monogr.* 3910 (*Prou* 1874. 1875): RVENS = Rutenus. 3911 (*Prou* 1876): *monogr. von* Rutenus. 3912—3916. 3917 (*Prou* 1891). 3918. 3919 (*Prou* 1889). 3921 (*Prou* 1888). 3922 (*Prou* 1887). 3923. 3924 (*Prou* 1890). 3925 (*Prou* 1886). 3927 —3930. 3932 (*Prou* 1896). 3933. 3934 (*Prou* 1894). 3935 (*Prou* 1893). 3936 (*Prou* 1892). 3937. 3938 (*Prou* 1897). 3939. 3940 (*Prou* 1895): *monogr.* 3941: *monogr. von* RVTNE. 3943 (*Prou* 1899): + RVENV· ∽ FIT *und monogr.* 3944: + ⊢AENV∽ ⊢I *und monogr.* 3946 (*Prou* 1898): + ROTENV∽ FI *und monogr.* 6125 (*Prou* 1913): + [CI]RILIA RVTN *und* RV. 6407: *monogr.* 6408 (*Prou* 1885): *monogr.*

Rut-aius *M. (Trion n. 1141) Allmer-Diss., Lyon t.* 4 *p.* 405 *n.* 497, 1090: Rutaius. fe(cit).

Rutani *s.* Rutaini.

Rut-anus *M. (Cimella) CIL* V 7890: Lucenius Rutani f. Bodi. mil. coho. Lig. Domit. h. h. ex. [t.]. *cf. p.* 931.

***Ruten-ācus** [Rodenaicum] *O. j. Rosnay, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Ruteni *s.* Rutaini.

Ruten-ius *M. (Aquileja) CIL* V 8261: Ruten[ius] Melite iussu deae posuit. 8448: D(is) M(anibus) C. Ruteni(i) Primi qui vixit ann. XXII, mens. III Lucretia Paulina mater.

RVTESNO *s.* Rutaini.

***Rutĭ-ăcum** *von M.* Rutius, *O. j. Roussy-le-Village oder Rüttgen in Lothringen, kreis Diedenhofen, canton Kattenhofen.*

Ruti-cus *M. (Andernach) BJ* 89 (1890) *s.* 19 *n.* 153: [T]ib(erii) Iul(ii) Rutic(i)? *(Schwarzenbach, fürstentum Birkenfeld) BJ* 90, 36: P. Licini Rutici.

Ruti-o(n) *M. (Autun) CIL* XIII 2756: Rutio.

Ruti-s *ein wald; cf. ahd.* riuti *das reut. Vita s. Evermari* 2 *ASS* 1. *mai* I *p.* 121 *C:* Silvae, quae Rutis nominatur. 5 *p.* 121 *E:* Rutim silvam. 6 *p.* 121 *E:* In villa, quae

iam de extirpata silva nomen retinuerat Rutis.

Ruti-scum castrum, *j. Rochetaillée-sur-l'Aujon? dép. Haute-Marne, arrond. Langres, canton Auberive.*

Rut-ius *M. (Beligna bei Aquileja) CIL* V 932: L. Rutius L. f. Serg(ia) Italica *(in Baetica)* Sabinus ex Hispania mil. leg. X gem. 7 Serani. *(Aquileja)* 1150: L. Ruti Mercatoris. *(Este)* 2677: L. Ruti Fron . . *In O.* Ruti-ăcum.

Rutt-on-iā *F. (Lyon) CIL* XIII 2018: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Mattoni Restituti civis Triboci negotiatoris artis macellariae, hominis probissimi, qui defunctus est annor(um) XXXX men. III. d. XVIII Ruttonia Martiola coniunx.

Rŭt-ŭba *fl. j. Roja im italischen Ligurien. Lucan.* 2, 422: Rutubamque cavum. *Plin. n. h.* 3, 48: Flumen Rutuba.

Rutubi *s.* Rutupiae.

***Rutul-ācae** (villae) Rodolaigas *von cogn.* Rutulus, Rutuli, *V. in Mittel-Italien, O. bei Toulouse.*

Rutunio *O. IA* 469, 5: Rutunio.

Rŭt-ŭp-iae *O. in Brittanien, bei dorf Each End in Kent, bei Richborough Castle, wo die straße von Canterbury einmündet, beim hafen Sandwich. Ptol.* 2, 3, 12: Ῥουτουπίαι. *Lucan.* 6, 67: Rŭtŭpīnāque litora fervent. *Dazu Commenta Lucani Us.:* 'Rutubi portus' dicitur civitas Britanniae, qua excipit ex Gallia ad se vel Hispaniis navigantes. Ut alii, silva. *Iuvenal.* 4, 141: Rŭtŭpīnove edita fundo | ostrea. *Dazu schol.:* Locus in Britannia sive civitas. *TP:* Ratupis. *IA* 463, 4: A Gessoriaco de Galliis Ritupis (Ricupis *J*) in portu Britanniarum. Stadia numero CCCCL. 466,5. 472,6: Ad portum Ritupis. *It. marit.* 496, 4: A portu Gessoriacensi ad portum Ritupium (rutupium *FGKV*) stadia CCCCL. *Auson. parent.* 9, 2: Tellus quem Rŭtŭpīna tegit. 20, 8: Praeside laetatus quo Rŭtŭpīnus ager. *ord. urb. nob.* 71 *sq.:* Felix, quae tanti spectatrix laeta triumphi | punisti Ausonio Rŭtŭpīnum Marte latronem (Maximum). *Ammian.* 20, 1, 3 *(a. 360):* Moto igitur velitari auxilio, Aerulis scilicet et Batavis numerisque Moesiacorum duobus, adulta hieme dux ante dictus Bononiam venit quaesitisque navigiis et omni inposito milite, observato flatu secundo ventorum ad Rutupias sitas ex adverso defertur petitque Lundinium ut exinde suscepto pro rei qualitate consilio festinaret ocius ad procinctum. 27, 8, 6 *(a. 368):* Orbis extrema dux efficacissimus petens cum venisset ad Bononiae litus, quod a spatio controverso terrarum angustiis reciproci distinguitur maris, attolli horrendis aestibus adsueti, rursusque sine ulla navigantium noxa in speciem conplanari camporum, exinde transmeato lentius freto, defertur Rutupias stationem ex adverso tranquilla unda. *ND occ.* 28, 9: Rutupis. 19: Praefectus legionis secundae Augustae, Rutupis. *Oros.* 1, 2, 76: Britannia Oceani insula per longum in boream extenditur; a meridie Gallias habet. Cuius proximum litus transmeantibus civitas aperit, quae dicitur Rutupi portus; unde haud procul a Morinis in austro positos Menapos Batavosque prospectat. *Baedae h. e.* 1, 1: Habet (Brittania) a meridie Galliam Belgicam, cuius proximum litus transmeantibus aperit civitas, quae dicitur Rutubi portus, a gente Anglorum nunc corrupte Reptacaestir vocata. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 5: Rutupis. *Münze des Carausius, a. 286:* R(utupiae) S(tatio) R(omana).

Ruus *M. (Igg) CIL* III 3821: D(is) M(anibus) Voltani Oppa[l]onis [f.] Θ an. LXX et Ennæ Rui f. uxo. an. LX.

Ruxĭ-ăcus *O. j. Rouessé, dép. Mayenne, westlich von Laval.*

Ruy *O. Acta Fiacrii* 4, 43 *ASS 30. aug.* VI *p.* 611 *B:* Apud villam, quae dicitur Ruy.

. . . **rvec-ensis** *O. (Caldas de Vizella) CIL* II 5583: . . . rvecensis.

Rhyndacus *s.* Rindăcus.

S.

Gallisch s, *air.* s *(schwindet zwischen vocalen), acy.* h, — (*vgl.* Hunicius *und* Sunix Sunuci), *lat.* s, *zwischen vocalen* r, *osk. umbr.* s (r, z), *gr.* ʽ —, —, (σ), *got.* s, (z), *lit.* s, *abulg.* s, (ch), *ai.* s, *zd.* h, (s), *idg.* s.

Anlautend z. b. in Sabis, Seduni, Selgovae, Senones, Sesēroneus, Catasextus. *Inlautend z. b. in* Alesia, Alisontia, Bus-o(n) Busu, Cacasus, Casi-lli, Cisius, Cusius, esox, gaison, Giriso(n), isarn Ysarnodori; Lusa, Masa, Maso(n), Venisa, (Bello-Sigo)vesus, Vesontio, *visantēn, Visu-(cius, -mārus, -rīx) *cf.* Mercurius Viducus (*wie* Atisios Atesos *zu* ΑΘΗDΙΑC?), Visurio(n). *Neben dem zeichen* ⸗ *für* s (*in* Anarekartos, Itiusivilios, Pirakos, Ritukalos) *findet sich* ⋈ = ś, ss, (*aus* ns?) *in* artuaś, aśeś, Aśouni, Ciposʹis, bissa, Saśar-i-s (*cf.* Sasa Sas(s)-ius, Sax-ia Sax-amus Sax-o(n), Saxsi-o(n) Saxs-amus?), Anare-viseos. *Wechselschreibung von* d *und* s, Dirona Sirona, *auch im auslaut (missbrauch von seiten des schreibers in)* Abudod *(nominativ) neben* Abudos (*nach Rhys aus* Abudons), Nercod, Sadiod, Epasnactus — Epad-ateχtorīgi. dd *wechselt mit* s, ss *in* Geddi Billi-ceddni *mit* Con-geis(t)lus, Coddacatus Cosso Cussa Couso, Melissus Melissa Melisa — Meliddius. s *wechselt mit* ss *in* Attissu *vgl.* Attiso, Melaus(s)us, Bassinus Basinus, Bonosus Bonoxus Bonussos (= *lat.* Bonosus), Busu- *neben* Bussu *und* Bussumārus Casati Cassati, Kasios, Cassti *für* Casti, Cisus Cisius Cissus Cissa, Cosos·Cosso, Cunissa Cunisa, Drussius Drusius Drausius Condraussius, Trene-gussi *ogam.* Trenagusu, Iassus *und* Iasus, Losa Lossa, Melis(s)us; *pyrenaeischer wechsel von* ss *und* s (Ande)rese -resso -resse, Andoss *und* Andosten Andose. ss (s) *neben* ðð, ϑ Assedo-mārus *oder* Addedo-māros (*nach Rhys von* *ansedo-), Carassounius *neben* Caraddouna Caraditonu, Tessius-ia Con-tessius Tessi-gnius *neben* Teðði-(g)niu(s) *cf.* Teddiatius, *w.* tes, cassi- *oder* caϑi *(nach Rhys zu got* hansa, *nach d'Arbois de Jubainville* = *cad-ti) Velio-casses, -i -caϑi, Cosso Cussa Couso — Codda-catus, Melissus Melissa, Melisa, Meliddius. *Es wechseln* sd *und* ss *in* Casdianus Cassianus; ds *mit* ss: Redsomārus Ressi-marus Reds-atus Ressatus, ss *mit* ds, ϑ, dd: Messilus Messilla Medsillus, Me⊕illus, Meddilu, Meddil. Ꞩ Ꞩ = ϑϑ *in* Uriꞩꞩulius; sb *in* Resbenses; sc *in* Scaldis, Scarponna, Auscus Auscī, basc-auda, Bascio, Batrusconi, Betuscius, Buscilla, *Ἠλουσκόνιος*, Escus, *īscā *waßer, suffix* -i-scī (*cf. ligur. suff.* -ascus, -oscus, -uscus, usc-o(n)), Isinisca, Lascu Lasci, Loscius, Lusci of., Luscilia, Matisco, Muscio(n), territorium Penesciacense, Pruscia *cf. F.* Prudca, Rituscia, Roscillus, Scotti Scōti, Talsc-o(n), Tesc-o(n), Tusci Tusca, *vlisco-s *vliskā. *Celtisch* -sk- *aus* -tsk-? *Pyrenaeisch wechseln* x *und* sc: Bihoxus *und* Bihoscinnis. *Es wechseln* sd *und* ss *in* Casdianus Cassianus, ds *und* sd *sind phonetisch* = dð; sg *in* Sisgi, Tasg-etius Tasg-ius Tasgi-llus (Mori-)tasgus, Turr. o tesgi, sl *in* Catuslōgī, *beslo, *coslo-, *druslo-; sm *in* Cintusmus, Cosmi Cosmini, Sasmi Sasmonos, *Σμέρται* Smertu-llus Smertu-litanus Ro-smertă; *ir.* sm = *bret.* m *in air.* smer *mark,* smerthaim *schmiren, cy.* mēr *mark, ahd.* smero, *got.* máirþr, *lit.* smarsas *fett.* sp *in* (Brātu-)spantium, Sparnacum, Caspingium, Cispi, Cospal(i) Cosp-ius, Crispos. ss *in* . . . *αδρισσι-κ-νος*, Alesso, Ambrussum, Assinno *und* Assi…, Assule *CIL* XIII 3097[d], Assu-talus, Atessatis, Atiassus, Atressus, Aussinus, Bissuni,? Blossus, Blussus, Bonussillă, bussu-Bussugnata, Bus(s)u-mārus, Bussu-lla, Bussuro, Cacuss-o(n), Carisso(n), Cassatus, Casati, Casses, Cassignatus, -gnetus, -netus, -suratos, *Κασσι-(ταλος)* = *cad-ti *(schön)*, Cassi-vellaunus, Baio-casses, Bodio-casses, Tri-casses,

Vidu-casses, Cassiānus, Cassos Cassus, Cassti *für* Casti *CIL* XIII 10010, 478. 148 p[1], Cissus Cissa (Cisius), *clissu-, Clossī *CIL* XIII 6234, Coriossedenses, Cosos Cosso, Cossat(-ai?)tio(n), Cossetio(n), Cossillus, Crissa Crissi, Dasseni, demtissie (*cf.* hotisse), *desso- *aus* *dexvo-, Dessius, grīsso- grenso-, hotisse *s.* demtissie, Iassus Iassa Iasso(n), ...iessillus *CIL* III 4804, Issus, Iucius- sico, Lassenius, Latussio(n), Lossa, Massa, Massius Mass-onia, Messava, Messia Medsia Messilus Messilla, Messori *CIL* III 5289, *messu-s = *med-tu-s, Mossimus Mossus, Mossia; *aquitanisch* Osson; *M.* Osso-s, Ressatus, Ressicus, Ressilla Ressi(o)-mārus Ressinus Ress-oria, Revessio, Sassus, Sas-s-o(n), -onia Sassius, Sissima, tossiam Brit(annicam) *CIL* XIII 3162, Urassia, Ur-assu, Usso-, Vasso Galatae *villeicht v.* vassu-, *neutr.* u-*stamm, gr.* Ϝάστυ, *ai.* vāstu; vasso-s *diener, gr.* Ϝαστός, vass-allus Vassillus, *tó-vessu-s = *to-ved-tu, Vossi-llus, //uxassonI *CIL* XIII 2309. *Suffix* -ssa ssi- -sso- *in* Aprissus, Attussa, Aucissa, Boduisso, Kanetonnessis, Caprissus, Cariassis, Carissa, Carussa, Catussa, Cintussa Gintussa, Corilissus, Cunis(s)a, Eluissa, Eluisso Elussiu, Esdragassis, Germanissa, Iedussius, Inducissa, Ioincissius, Itussius, Laχ(s)tucissa, Litussius, Magissa, Medussa, Melissus Melissa, Mogetissa, Muntissius, Salassī, Segessa, Revessio, semissos, Stacassis, Talussani, Tocissa, Toutissos Toutissia, Troucissa, Vectissus, Vescasso Vesgassis, Vindonissa Vindoinissa; *iberisch? in* Beisirissis, Haloissus. st *in* Stanacum, Stiriate, Στουκκλα, Ἀνηρόεστος, ?Astius, *barsto-, Castus, Costius Costio, Lastucissa *cf.* Laχtucissa, Lostoieko, Maisto, Mastra, Segu-stero, Epostero-vidus, Pistillus *cf.* Piχt-, risto-, Torsteginno, Ουαστεξ, Vostrus. *Assimilation von* st *zu* ss: vassus. *Pyrenaeischer wechsel von* ss *und* st *in* Aherbelste *und* Harbelex (H)arbelsis, Alardossi *und* Alardosto. -stl- *in* ǧeistlos Cogestlus. s *für* x *in* Cosa-lōtī = *Coxa-loutī, des *für* dex *in* Des-uviates, Ἐσ-κιγγαι *für* Excengai *(g.)*, Escingos *für* Ex-cingo-s, Εσκιγγορειξ *für* Ex-cingorīx, Esopnio *cf.* Exomnius Exsonius, *pyrenae.* Bonnoris *für* Bonno-rīx, *cy.* Camuloris (*w.* Camulori) = *Camulo-rīx. x *für* s *in* Alixie, Dilex, Comus *neben* Comux. x *neben* s *in* -brisa Bris-ius Bris-o(n) bris-ates Brix-ia Brix-ellum, Bux-ius Bus-ius Buss-ius Bussu(o)-gnata Busugnatius, Lux-ia Lux-ov-ium Lus-ius (Lusitani?) Lus-ones, Mosa Mosella, Pleu-moxii, Moxius Mogsius, Saxiniācum Sassigniācum Saxinius Saxius Sassonia Sassina Sassus Sassius, sexto- sesto-; *G.* Taxis *oder* Tasis, Con-testos Con-testanī. ss *neben* x *in* Bonossus Bonoxus. x *neben* ss *in* Ciss Cix dexo-desso-, Liss Lix, Luss Lux, Sassius Saxius, *cf. lat.* cossim coxa. *Pyrenaeischer wechsel von* x *und* s *in* Biboxus *und* Bihoscinnis; *von* x *und* ss *in* Andoxus *und* Andoss, Andosso. z *für* s *in* Dizo Diso, Gaizato-diastos *Gaizato-rīx, Viriziaco *für* Virisiāco. bs *in* Mebsus *für* Mebdus; ds *in* Medsi-llus, Redsatus Redso-mārus, *vgl.* ss *und* dd; ls *in* Malso(n); ns- *grenso (*grīsso)-; rs Καρσίγνατος *neben* Cassi-gnatus, *cf.* Massalia Marseille, Darsa, Mursa Murs-ellā. s-*stämme z. b. gall.* magos, *nom. pl.* -casses; *M. acy.* Gildas, *ir.* gilla; *in composition* Atis-māra, Cartis-mandua, Civis-mārus, Ratis-bōna. *Suffix* -is-io- *ist wol ursprünglich durch antritt von* -io- *an* s-*stämme entstanden; fl.* Dīvisa *(j. Devèse) für* *Dēvisa (*vom stamm* dēvo-). -s *nominativzeichen z. b. in* tarvo-s, Taranu-s; *felt z. b. in* Remo, *w.* Subeli *gall.* Sumeli *für* -in-s.

S...cnus *M. (Nîmes) CIL* XII 3451: G(aius) A[v]iulius S... cnus.

S.... *O. (Shap fells bei Clifton) CIL* VII 302 *add.:* I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Genio loci S... U(m)br(icius) Apollinaris princep(s) ce(nturiae).

S..me.. *cogn. (Waldmössingen) CIL* XIII 6356: Abnobæ sacrum L. Vennon[i]us S..me..

S. *(Walldürn) CIL* XIII 6592: Brittones] expl(oratores) S. Tu... *oder* Stu...

S...anus *M. (Schloßau) CIL* XIII 6504: ..., P. Ael(ius) S... anus (centurio) leg(ionis) XXII p. p. f., le[g(ionis)] V Maced(onicae) v. s. l. l. m.

-sa *iberisch, baskisch* za (ça, xa, tza, z) *abondance, fréquence, lieu habité. In* Cara-sa, Elu-sa, Lo-sa.

-sa *ligur. primair-suffix, in fl.* As-sa, Salusa?

?sab-aia sabaium *bier bei den Illyriern und Pannoniern. Ammian.* 26, 8, 2: Est autem sabaia ex ordeo vel frumento in liquorem conversis paupertinus in Illyrico potus. *Hieronym. comment.* 7 *in Isaiae cap.* 19

Opp. ed. Vall. Ven. a. 1767 t. 4 c. 292 D: Notandum quod pro lacunis LXX *ζύθον* transtulerunt, quod genus est potionis ex frugibus aquaque confectum et vulgo in Dalmatiae Pannoniaeque provinciis gentili barbaroque sermone appellatur sabaium.

Sabai-ārius *von* sabaia, *M. spottname des* Valens. *Ammian.* 26, 8, 2: Iniuriose conpellebatur ut Sabaiarius.

sábănum sábăna, *σάβανον grobes tuch zum abtrocknen, abreiben, einhüllen; sicil.* savu *sargtuch, span. fem.* sabana savana *altartuch, betttuch (daraus prov.* savena *velum, daher franz. (s. 15)* savene). *Hermae past. sim.* 8, 4, 1: Praecinge te sabano ... Cumque praecinxissem me sabano, quod e sacco fuerat factum. *Clemens Alexandr. paedag.* 2, 3: *Τοὺς πόδας ἔνιπτεν αὐτῶν σαβάνῳ περιζωσάμενος. Apic.* 6, 2: Sabano calido involves gruem. 8: Temperas anserem elixum ferventem, sabano mundo exsiccabis. 7, 6: Sabano expressam elixam perfundis. 8, 7: Liquamine porcellum elixum ferventem sabano mundo siccatum profundes. *Diocl. ed.* 28, 57—59: *Σαβάνων Γαλλικῶν φώρμης α' ἱστός α', φώρμης β' ἱστός α', φώρμης γ' ἱστός α'.* 60—62: *[Σα]βάνων εὐταλιαίων καὶ παρομοιως τοῦτο.* 63: *[Σ]α[β]άνων ατι..* 65: * *σν' σαβά[ν]ων ... Pallad. r. r.* 7, 7, 3: Nunc mella conficimus, congestis in mundissimum sabanum favis ac diligenter expressis. *Pelagon. art. veter.* 17, 269: Sudorem sabanis detergentes. *Veget. art. veter.* 3, 47: Post sabanis validioribus abstergetur (iuvencus). *Schol. Iuvenal.* 14, 22 uritur ardenti duo propter lintea ferro]: Id est si servus cruciatur propter duo sabana. *Regula s. Pachomii interpr. Hieronym.* 81 (*Opp. Vall. Ven. 1767. t.* 2 *c.* 67): Sabano longiore, quod collo umerisque circumdat. *Marcell. de medicam.* 5, 1: Crasso sabano diligenter siccabis (caput). 7, 17: Sabano diligenter exsicca (caput). 15, 93: Linteo vel sabano intorto. 26, 94: Post balineum in sabanis. 105: Dum sabanis operitur. *Victor Vit.* 3, 35: Sabana baiulabat. *Vita s. Radegundis* 1, 9: Lineum savanum, auro vel gemmis ornatum. 17: Savano. 2, 10: Savano tergens et osculans. *Isidor. or.* 19, 26, 7: Sabanum Graecum est. *CGlL* 2 *p.* 429, 22: *Σαβανον* sabanum lentium. 3 *p.* 22, 1: *Σαβάνια* sabana. 93, 11: Sabania sabana. 115, 67: *Τα σαβανα* sabana. 193, 29: Sabana linthea. 231, 46 sq.: *Σάβανα εἰς τὸ βαλανεῖον,* sabana ad balneum. 272, 69: *Τὰ σάβανα,* lintea. 287, 21: *Δὸς σάβανα,* da sabana. 378, 27. 462, 69. 474, 4: Sabana; *σαβάνια.* 503, 21: Sabania sabana. 638, 8: *Ἐκέλευσα ἀρθῆναι σαβάνια* = iussi tolli sabana. 651, 10: *Κατάγετε σάβανα εἰς τὸ βαλανεῖον* = deferte sabana ad balneum. 652, 10: ... *περίζωσε σάβανα.* 5 *p.* 423, 27: Sabanum linteum ad batn. *Auch bei den griech. ärzten Theomnestos, Aëtios und Alexandros von Tralles.*

Sabaria *s.* Sarabis, Savaria.

Sabarte *la Barte. Vita s. Savini 1 ASS 9. oct.* IV *p.* 1004 *F:* Sabarte aliquantulum demoratus est.

Sabassi ... *cogn. (Brescia) CIL* V 4542: Aur(el.) Sabassi ...

Sābāte *ligur. O. am Lago di Bracciano, j. Trevignano, prov. Treviso, distr. Montebelluno. Colum. r. r.* 8, 16, 2: Sabatinus (lacus). *Frontin. de aquae duct. u. R.* 71: Cum ex lacu Alsietino et deinde circa Careias ex Sabatino accipiat, quantum aquarii temperaverunt. *Sil.* 8, 490—492: Quique tuos, Flavina, focos, Sābātia quique | stagna tenent Ciminique lacum, qui Sutria tecta haud procul et sacrum Phoebo Soracte frequentant. *Festus p.* 343, 32 *M.:* Sabatina a lacu Sabate. *TP:* Sabate.

sab-ati- *ligurischer stamm (von √* sab, *cf. fl.* Sab-i-s, *tal* Sabi-a, *j. Sabbia, prov. Brescia; O.* *Sabio-s; *V.* Sabī-nī) *in* Vada Sabatia, *d. h. furten des fl.* Sabatis, *j. Vado in Ligurien, prov. Genua, distr. Savona (bei Brutus epist. ad Cic.* 11, 10, 3. 13, 2: Vada). *Strab.* 4, 6, 1 *p.* 201: *Τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὐάδα ὅπερ ἐστὶ τενάγη.* 5, 1, 10 *p.* 216: *Μέχρι Γενούας καὶ τῶν Σαβάτων.* 11 *p.* 217: *Μέχρι Σαβάτων.* 2, 9 *p.* 226: *Ὧν (λιμνῶν) ἐστιν ἥ τε Κιμινία καὶ ἡ περὶ Οὐολσινίους καὶ ἡ περὶ Κλούσιον καὶ ἡ ἐγγυτάτω τῆς Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης Σαβάτα. Mela* 2, 4, 72: Sabatia. *Plin.* 3, 48: Portus (Italiae) Vadorum Sabatium. 132: Per Vada Sabatia. *Ptol.* 3, 1, 41 *(in Liguria): Σάβατα. TP:* Vadis Sobates. *IA* 295, 3: Vadis Sabbatis. 502, 5: A Vadis Savadis Albingano portus. *Iul. Capitolini vita Helvii Pertinacis* 9, 4. 13, 4: Apud Vada Sabatia. *Steph. Byz.: Σαββατία, κώμη Κελτική· τὸ ἐθνικὸν Σαββατιανὸς καὶ Σαββάτιος. Rav.* 4, 32 *p.* 270, 6. 5, 2 *p.* 338, 2: Batis Sabatis. — **Sab-ăti-s** *ligur. fl., j. Sabbato in Campanien, nfl. des in den Volturnus fallenden Calore. Daron*

ligur. V. **Sabāti-nī** *(a. 210 a. Chr.). Liv.* 26, 33, 12: Sabatini. 34, 6: Sabatinos. 6, 5, 8: Sabatina (tribus). *(Leon) CIL* II 2664: [M. Titius M. f.] Sabatina [Rufus]. *(Bostra)* III 102: M. Iulii M. f. Sab(atina) Maximi Man[t]ua. *(Ephesus)* 430: L. Cavio Sab(atina) Vescenniano, domo Volaterras. *(Mantua, a. 248) CIL* III *p.* 897 n. LIV = *CIL* V 4056: M. Braetio M. f. Iustino Sabatin(a) Mantua. 4058: Sex. Caecilio Sex. f. Sab(atina) Senecioni. 4059: M. Fabio C. f. Sab(atina) Praesenti. 4060: C. Maecilius P. f. Sab(atina). 4061: M. Messius L. f. Sab(atina). 4062: . . . Sab(atina). 4069: Caepionis .[I.]. .pio M. f. Sab(atina). *(Vado)* 7776: C(ollegium?) c(entonariorum?) S(abatinorum?). *(Rom)* VI 215: Vex. L. Locer. L. f. Sab(atina) Constitutus Volaterra. *(a. 154)* VI 2381: Q. Popilius Q. f. Sab(atina) Faustus Visent(io). 2587: A. Rufius A. f. Sab(atina) Verus Volaterris. 2655: C. Rutilio C. f. Sab(atina) Homuncioni Mantua. 2683: Sex. Ladinius Sex. f. Sab(atina) Modestus Volaterras. 2939: Sex. Pap[i]o Sex. [f]. Sa[b(atina)] Sever[o V]olaterris. *(Lambèse, unter Commodus)* VIII 2752: L. Vespron[ius . . f. Saba]tina Can[didus Man]tua. 3389: C. Annius C. f. Sabatina Ursulus Mantua. 3472: Q. Bierato M. f. Cordo Sab(atina) Mantua. *(Volterra)* XI 1741: A. RésI L. f. Sab(atina) MaximI. 1745: C. Celtus C. f. Sab(atina) Severus. 1758: Q. Aulinna Sex. f. Sab(atina). *(Saturnia, a. 234?)* 2650: C. Didio C. f. Sab(atina) Silvestri. 2661, 1 . . f. Sab(atina). 2671: M. Valeri Sp. f. Sab(atina). *(Bisenzo)* 2910. 2911: M. Minati M. f. Sab(atina) Galli. 2914[a]: L. Caesio L. f. Sab(atina) Cestio Balbino, patri, II vir(o) quinq., L. Caesio L. f. Sab(atina) Valenti, fratri, — — L. Cestio L. f. Sab(atina) Balbino — —, L. Cestio Sab(atina) L. f. Apro — —, L. Caesius L. f. Sab(atina) Balbinus — —. *(Volci)* 2930: C. Septumius C. f. Sab(atina). *(Monte alto)* 2939[a]: C. Lucretio C. f. Sab. Tettiano. 2941: C. Plotius C. f. Sab. *(Mainz, nach Claudius)* XIII 6973: M. Sulpicius M. f. Sabati(a) Vales Mantua.

Sabat-inca *ligur. O. in Noricum, j. Trieben bei Rottenmann in Steiermark. IA* 276, 8: Sabatinca. (*TP:* Surontium.)

Sabatus *fl., in's tyrrhenische meer sich ergießend, j. Savuto, prov. Cosenza.*

Sabatus *fl., zum Volturnus fließend, j. Sabbato. IA* 105, 5: Ad fluvium Sabbatum 110, 8: Ad Sabbatum fluvium.

Sabaud. *s.* Sapaud.

?**Sabbat-ius** *M.* **Sabbatia** *F. Gennad.* 25: Sabbatius Gallicanae provinciae episcopus. *(Trier) CIL* XIII 2076: D(is) M(anibus) et memoriae aeternáe Aureliae Sabbatiáe animáe innocentissimáe quáe vix(it) ann(is) IIII mens(ibus) VIIII d(iebus) XII; . . . Aurel. Sextiánus et Gesatia Clari[na] filiáe dul[cissi]m(ae) p(onendum) c(uraverunt) et sub [ascia] dedic(averunt).

?**Sabelis** *M. Vita Maxentii* 1, 8 *ASS 26. iun.* V *p.* 171 *A:* Puer cuiusdam Sabelis.

?**Sab-ellus** *M. Martial.* 12, 43, 2: Săbelle. *In Tongern, Juslenville, Flavion in Belgien, Saalburg, Bonn, Neuss, Gellep, Nijmegen, Vechten, Arentsburg. (London) CIL* VII 1336, 950[a]: Sabellus. [b]: SABELVI. 951: Sabillus. *(Winterich an der Moul) CIL* XIII 10010, 1680 f: SΛBEL.

Saberna *s.* Sabrina.

Sabesola *s.* Barbesula.

Sabe. .nus *M. (Zudetich) CIL* V 402: C. Sabe. .nus C. f. Maxumus.

Sab-etum *nach Hübner iberisch, O. (Cordova) CIL* II 2193: Genio oppidi Sabetani C. Fabius Nigellio d. d.

Sabi . . . *(Zweikirchen im Glantale) CIL* III 4969: Sabi . . .

Sabi-ăcus Saviacus, *von M.* Sabius, 1) *O. j. Les Ponts-de-Cé, dép. Maine-et-Loire, arr. Angers.* 2) *j. Savy, dép. Ain, gemeinde Saint-Jean-sur-Veyle.* 3) *j. Savy, dép. Aisne, arr. Saint-Quentin, canton Vermand.* 4) *j. Savy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Marle, gemeinde Pierrepont-en-Laonnois.* 5) *j. Savy-Berlette, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Pol-sur-Ternoise, canton Aubigny.* 6) *j. Savy, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Vic-le-Comte, gemeinde Saint-Maurice.* 7) *j. Savy, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton La Chapelle-de-Guinchay, gemeinde Chaintré.* 8) *j. Sagy, dép. Calvados, arr. Caen, canton Tilly-sur-Seulles.* 9) *j. Le Sagy, dép. Jura, arr. Saint-Claude, canton Morez, gemeinde Les Rousses.* 10) *j. Sagy, dép. Saône-et-Loire, arr. Louhans, canton Beaurepaire.* 11) *j. Sagy, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Marines. — Auch in j. Say, Sai, Sçay?*

?**Sabi-ānus** *M.* **Sabi-āna** *F. Ennod. epist.* 7, 28 *p.* 194, 22 *H.:* Domnam Sabia-

nam. *(St. Lorenz in Stranitzen)* CIL III 5287: Trogimarus Maeni f(ilius) an. LX Quadratus TrogImarI f. an. LXX. et SecundInus an. XX. Sabianus Trogimari c. Severa Quarti/// Firmus . . . . .

Săbīn-eius *M. Martial.* 3, 25, 3: Rhetorem Săbīneium. *(Gr. St. Bernhard)* CIL V 6885: Numinib(us) Augg. Iovi Poenino Sabineiius Censor *(cogn.)* Ambianus v. s. l. m.

Sabi-ni *nach d'Arbois de Jubainville ligur. V. in der Val Sabbia, im tal des Chiese. (Savallo, zeit des Augustus)* CIL V 4893: Firmus Ingenui f(ilius) princeps Sabinor(um) sibi et Corneliae Rusticae coniugi M. Cornelio Prisco f. annor(um) XIII. — *Vgl.* [*a. 1057*] Sabiniche *fl. j. die Sarbling, nfl. der Donau in Oesterreich. Vgl.* *Sabios *O., j. dorf Sabbio in der Lombardei, prov. Como.*

Sabini-ăcus Saviniacum Savigneium, Savineius, *ableitung v. lat. gentilicium M.* Sabinius. *Merowing. münzen Belfort* 4002: ∽AIINACO. 4049: +ƧEFINIACOM. 1) Saviniacum, Savigneium, *j. Savigna, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Arinthod.* 2) *Savignac, dép. Ariège, arr. Foix, canton Ax.* 3) *Savignac, dép. Aveyron, arr. und canton Villefranche-de-Rouergue.* 4) *Savignac, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières.* 5) Saviniacum, *j. Savignac, dép. Aveyron, arr. Saint-Affrique.* 6) *Savignac, dép. Cantal, arr. und canton Saint-Flour, gemeinde Talizat.* 7) *Savignac, dép. Charente, arr. Confolens, canton Chabanais.* 8) *Savignac, dép. Corrèze, arr. Brives, canton Larche, gemeinde Cublac.* 9) *Savignac, dép. Dordogne, arr. und canton Ribérac, gemeinde Allemans.* 10) *Savignac, dép. Dordogne, arr. Ribérac, canton Verteillac, gemeinde Nanteuil-de-Bourzac.* 11) *Savignac-de-Nontron, dép. Dordogne, arr. und canton Nontron.* 12) Saviniacum, *j. Savignac-du-Bugue (-de-Miremont), dép. Dordogne, arr. Sarlat, canton Le-Bugue.* 13) *Savignac-Lédrier, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton Lanouaille.* 14) Saviniacum, *j. Savignac-les-Églises, dép. Dordogne, arr. Périgueux.* 15) *Savignac, dep. Gers, arr. und canton Lombez, gemeinde Saint-Lizier-du-Planté.* 16) *Savignac-Mona, dép. Gers, arr. Lombez, canton Samatan.* 17) *Savignac, dép. Gironde, arr. Bazas, canton Auros.* 18) *Savignac-de-l'Isle, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Guitres.* 19) *Savignac, dép. Haute-Loire, arr. Le-Puy, canton Saugues, gemeinde Thoras.* 20) *Savignac, dép. Haute-Vienne, arr. Saint-Yrieix, canton Nexon, gemeinde Meilhac.* 21) *Savignac-le-Haut, dép. Hérault, arr. und canton Béziers, gemeinde Cazouls-les-Béziers.* 22) *Savignac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Marmande, canton Duras.* 23) *Savignac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Monflanquin.* 24) *Savignat, dép. Creuse, arr. Aubusson, canton Evaux, gemeinde Sannat.* 25) *Savignats, dép. Tarn, arr. Gaillac, canton Castelnau-de-Montmiral, gemeinde Andillac.* 26) *Savignec, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Saint-Bonnet-le-Château, gemeinde Périgueux.* 27) *Savigné-sur-Lathan, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-la Vallière.* 28) Saviniacus, *j. Savigné-l'Évêque, dép. Sarthe, arr. und canton Le Mans.* 29) *Savigné-sous-le-Lude, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Le Lude.* 30) *Savigné, dép. Vienne, arr. und canton Civray.* 31) Saviniacum, *j. Savigneux, dép. Ain, arr. Trévoux, canton Saint Trivier-sur-Moignans.* 32) Saviniacum, *j. Savigneux, dép. Loire, arr. und canton Montbrison.* 33) *Savigneux, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Saint-Galmier, gemeinde Chevrières.* 34) *Savigny, dép. Allier, arr. und canton Montluçon, gemeinde Verneix.* 35) Savineius, *j. Savigny-sur-Aisne, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Montbois.* 36) *Savigny-en-Sancerre, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Léré.* 37) *Savigny-en-Septaine, dép. Cher, arr. Bourges, canton Baugy.* 38) *Savigny-les-Beaune, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Beaune.* 39) *Savigny-le-Sec, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon.* 40) *Savigny-sous-Mâlain, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Sombernon.* 41) *Savigny, dép. Indre-et-Loire, arr. und canton Chinon.* 42) *Savigny-le-Grand, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton Pressigny-le-Grand.* 43) Saviniacus, *j. Savigny-sur-Braye, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme.* 44) *Savigny, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau, gemeinde Sandillon.* 45) *Savigny, dép. Manche, arr. Coutances, canton Cerisy-la-Salle.* 46) *Savigny, dép. Manche, arr. Valognes.* 47) *Savigny-le-Vieux, dép. Manche, arr. Mortain, canton Le Teilleul.* 48) Saviniacus, Savineium, *j. Savigny-sur-Ardres, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* 49) *Savigny, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Fayl-Billot.* 50) *Savigny, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Fours, gemeinde Saint-Gratien-Sa-*

vigny. 51) *Savigny, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Saulge.* 52) *Savigny-Poil-Fol, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Luzy.* 53) *Savigny, dép. Rhône, arr. und canton Villefranche-sur-Saône, gemeinde Blacé.* 54) *Savigny, dép. Rhône, arr. Lyon, canton L'Arbresle.* 55) *Savigny, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Tarare, gemeinde Saint-Romain-de-Popey.* 56) *Savigny, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Champlecy.* 57) *Savigny-le-Jeune und -le-Vieux, dép. Saône-et-Loire. arr. und canton Autun, gemeinde Curgy.* 58) *Savigny-sur-Grosne, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Saint-Gengoux-le-National.* 59) *Savigny-en-Revermont, dép. Saône-et-Loire, arr. Louhans, canton Beaurepaire.* 60) Saviniacum, *j. Savigny-sur-Seille, dép. Saône-et-Loire, arr. Louhans, canton Montret.* 61) *Savigny, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Albens, gemeinde La Biolle.* 62) *Savigny, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Saint-Julien.* 63) *Savigny-le-Temple (-le-Port), dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Melun.* 64) *Savigny, dép. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau, canton Lorez-le-Bocage, gemeinde Remauville.* 65) *Savigny, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Villiers-Saint-Georges, gemeinde Sancy.* 66) *Savigny, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Provins, gemeinde Saint-Hilliers.* 67) Saviniacum, *j. Savigny-sur-Orge, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Longjumeau.* 68) *Savigny, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Gonesse, gemeinde Aulnay-les-Bondy.* 69) *Savigny-Levescault, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Saint-Julien-l'Ars.* 70) *Savigny-sous-Faye, dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Lencloître.* 71) *Savigny, dép. Vosges, arr. Mirecourt, canton Charmes.* 72) *Savigny-de-Courtenay, dép. Yonne, arr. Sens, canton Chéroy.* 73) Ecclesia Saviniaci, *j. Savigny-en-terre-pleine (-les-Forges), dép. Yonne, arr. Avallon, canton Guillon.* 74) Saviniacum, *j. Savignies-la-Poterie, dép. Oise, arr. und canton Beauvais.* 75) Saviniacum, *j. Savigny in der Schweiz, canton Waadt, bez. Lavaux.* 76) *Sévignac, dép. Côtes-du-Nord, arr. Dinan, canton Broons.* 77) *Sévignac-Meyracq, dép. Basses-Pyrénées, arr. Oloron-Sainte-Marie, canton Arudy.* 78) *Sévignacq, dép. Basses-Pyrénées, arr. Pau, canton Thèze.* 79) *Sévignat, dép. Allier, arr. und canton Montluçon, gemeinde Lignerolles.* 80) *Sevigni, dép. Orne, arr. und canton Argentan.* 81) *Sévigny-la-Forêt, dép. Ardennes, arr. und canton Rocroi.* 82) *Sevigny-Waleppe, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Château-Porcien.* 83) *Sepvigny, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* 84) *Sévigné, dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Rennes, gemeinde Cesson.* 85) *j. Sevenich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Simmern, amtsgericht Castellaun und* 86) *kreis Mayen, amtsgericht Münstermayfeld.* 87) *Sevenich, regbz. Trier, kreis Bitburg, amtsgericht Neuerburg.* 88) *Sevenich, regbz. Aachen, amtsgericht Jülich.* 89) *j. Sevenig, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Prüm, amtsgericht Waxweiler.* 90) *j. Sippenaeken, belg. prov. Lüttich, arr. Verviers.* 91) *j. Seppenaeken, bei Teuven (Lüttich).* 92) *j. Seven-Eeken in Belgien, prov. Ostflandern, arr. Gent.* 93) *j. Savegnago in Italien, bei Vicenza.*

Sabinn-aeus *M. (Capodistria) CIL* V 495: C. Calpurnius C. Frugi l. Alexsa Sabinnaeus.

Săbi-nnus *M. (Trobaso) CIL* V 6645: Statius Mocci f. sibi et Iunnae Bitti f. uxsori Magiaco Novellio Baroni Albano Aceptae Privatae Sabinno f. c.

Săbī-nus *villeicht auch celtisch, M. cogn.* **Săbīna** *F. Tac. h.* 4, 67 *(a. 71 p. Ch.):* Iulius Sabinus *(Lingone). Plut. amator. c.* 25 *p.* 770 *D: Σαβῖνον (gemahl der Ἐμπονή = Epponina) . . . Τῷ δὲ Σαβίνῳ. F: Ὁ Σαβῖνος. p.* 771 *A: Τὸν Σαβῖνον. C: Σαβῖνος. Dio* 66, 16, 1 *(a. 79) Σαβῖνος ἐκεῖνος ὁ Γαλάτης. Auson. parent.* 9 (Attusia Lucana Sabina uxor), 6: Săbīnă. 18 *tit.:* Soror Sabinae meae. 19, 11. 21, 3: Săbīnae. *epigr.* 53 (37), 3: Săbīnam. 54 (36), 4: Săbīnă. 55 (38), 3: Săbīna. *(Geiselbrechting, a. 61) CIL* III *D.* III *p.* 846, 10: Sabinae Gammī filiae uxori eius Helvetiae. *Rhŷs* 86: Sabini (*l.* Sarini). *(Le Plan d'Aups) CIL* XII 330: Sex. Vin[d]ius Sabinus. *(Arles)* 851: Maspetiae Sabinae. *(Vaison)* 1446: Sabinae AtIII(i f.). *(Die)* 1667: Sollia Sabina. *(Grenoble)* 2259: Aproniae Sabini filiae Casatae. *(Genf)* 2614: L. PlInio Fausti fIl(io) SabIno. *(Notre-Dame-de-Laval)* 2979: D(is) M(anibus) memoriae sanctissim. Seccari Sabini fil. L. Sabinius Severus patri mellitissimo. *(Nimes)* 3929: Sabino fil(io). *(Villevieille)* 4163: D(is) M(anibus) Sabina Terti Vasseti Maximi fil. sibi et Tertio Vassetio

patri viva fecit. *(Béziers)* 4223: Menmandútis M. Lucinius Sabinus v. s. l. m. *(Trier)* *CIR* 825: . . Sincorius Sabinus. *(Cöln)* 2043: Sabini. *Vgl. die töpferstempel (aus Lectoure, Bordeaux, Andenge, Le Mas d'Agenais, Poitiers, Clermont, Montans, La Graufesenque, Trion, Autun, Auxerre, Paris, [Rouen], Reims, [Amiens], Tongern, Metz, Le Châtelet, Jouxtens bei Lausanne, [Yverdun], [Avenches], Enge bei Bonn, Windisch, Riegel, Lons-le-Saulnier, Besançon, Vertault, Langres, Mainz, Heddernheim, Friedberg, Marköbel, Wiesbaden, Coblenz, Bonn, Cöln, Grimmlinghausen, Asberg, Xanten, [Münster], [Nijmegen], [Utrecht], Vechten, Arentsburg)* *CIL* XIII 10010, 1682: Sabinus f(ecit), Sabinus, Sabini m(anu), of(ficina), Sabini, Sabini of., o. Sabini, Sabini o., Sabini, off. Sabin, of. Sabi., o. Sabin., Sabin, off. Sabi, of. Sabi, o Sabi., Sabi, off. Sab., of. Sab., o. Sab., Sab., ƧABIIINVS////. *(Trion)* 1725: Of. Sa[b]i(ni)? *s.* Savinus.

Sabi-ona Sĕbāna *O. Seben. Gregor. III pap. (a. 731) MG Epist.* III *p.* 706, 17: Petrus Sabionensis episcopus subscripsi.

Sabion-ius *M. nomen. (Rom) CIL* VI 3351: M. Sabionius Cinna.

Sabi-s *nach d'Arbois de Jubainville ligur., fl.,* √sab, 1) *j. Sambre in Belgien (von* Samărā *sonst Somme, adj.* Sambrica) *nfl. der Maas. Caes. b. G.* 2, 16, 1: (Caesar) inveniebat ex captivis Sabim flumen ab castris suis non amplius milibus passuum X abesse; trans id flumen omnes Nervios consedisse adventumque ibi Romanorum expectare una cum Atrebatibus et Veromanduis, finitimis suis. 18, 1: Collis ab summo aequaliter declivis ad flumen Sabim, quod supra nominavimus, vergebat. (2) Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur adversus huic et contrarius, passus circiter CC infimus apertus, ab superiore parte silvestris, ut non facile introrsus perspici posset. (3) Intra eas silvas hostes in occulto sese continebant; in aperto loco secundum flumen paucae stationes equitum videbantur. Fluminis erat altitudo pedum circiter trium. 4: Equites nostri cum funditoribus sagittariisque flumen transgressi cum hostium equitatu proelium commiserunt. 7: Ad flumen decucurrerunt, ut paene uno tempore et ad silvas et in flumine et iam in manibus nostris hostes viderentur. *s.* Sambra. 2) *Ein ursprünglicher name des Chiese* (Clesus *Rav.* 4, 36 *p.* 289, 8), *nfl. des Oglio in der Lombardei, prov. Brescia und Mantua.*

Sabivli *M. fig. (Les Provenchères bei Craon) CIL* XIII 3097 [m]: Sabivli?

Sab-ius *M.* **Sabia** *F. (Aquileja) CIL* V 1359: Sabia Plaetoris l. Optata. *(Autun)* XIII 2761: Sabius Sacer.

Sabo *M. (S. Germano) CIL* X 5257: Ter. Sabo.

Saboloium *s.* *Sabulo-ialum.

Sabon-āria *O. j. Saint-Georges-de-la-Couée, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Le Grand-Lucé. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 205 *(a. 615):* Vineolas quae sunt in Sabonariense (*Mabillon* Saborianense).

Sabora *O. in Baetica, j. el cerro de Sábora bei Cañete la Real. Plin. n. h.* 3, 12 *(im conventus Astigitanus):* Oningi, Sabora, Ventippo. *(Cañete, a. 78) CIL* II 1423: Decurionibus Saborensium. *(saec. 2)* 5450: . . Aemilius Sisen[na Qui]rina [Sa]borensis [vi]vo se posuit.

Sab-ostius *M. curialis (senator) von Aquileja. Ammian.* 21, 12, 20 *(a. 361):* Sabostius.

Săb-r-īna *brittan. fl. j. die Severn, ae* Sæfern (*nur vereinzelt* Sefern) *oder* Sęfern *me.* Sæuerne Seuerne, = *cy.* Hăbrĕn *(9. jh.) w.* Hăfrĕn, *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch von stamm* sab-ro- *oder* -ri-) sab; *nach Stokes verwant mit ir.* Sabrann, *dat.* Sabhraind *(j. fl. Lee bei Cork). Tac. a.* 12, 31: Cunctaque castris Avonam ⟨inter⟩ et Sabrinam fluvios cohibere parat *Ptol.* 2, 3, 2: Σαβρίνα εἴσχυσις. *Vita Samsonis* 4, 40 *ASS* 28. *iul.* VI *p.* 582 *F:* Iuxta Abrinum fluvium. 5, 45 *p.* 584 *B:* Citra Sabrinum mare. *Aldhelmi epistula ad Geruntium (a. 675—705) MG Epist.* III *p.* 233, 23: Ultra Sabrinae fluminis fretum Demetarum sacerdotes. *Kemble n.* 56 *(a. 706):* In fluvium qui dicitur Saberna. *n.* 71 *(a. 723):* Sabrinam. *Baeda h. e.* 5, 23: Eis populis, qui ultra amnem Sabrinam ad occidentem habitant. *Rav.* 5, 31 *p.* 437, 11: Sarva. *Gildae de excidio et conquestu Britanniae* 3 *p.* 28, 12 *M.:* (Brittannia) vallata duorum ostiis nobilium fluminum Tamesis ac Sabrinae veluti brachiis, per quae eidem olim transmarinae deliciae ratibus vehebantur, aliorumque minorum meliorata. [*Nennius*] *hist. Britt.* 9: Duo flumina praeclariora ceteris fluminibus Tamesis ac Sabrinae quasi duo brachia Britanniae, per quae olim rates

vehebantur ad portandas divitias pro causa negotiationis. 49: Super ripam fluminis Sabrinae. 68: Aliud miraculum est duo rig Habren, id est duo reges Sabrinae. Quando inundantur mare ad sissam in ostium Sabrinae. 69: Ostium fluminis illius fluit in Sabrina et quando Sabrina inundatur ad sissam, et mare inundatur similiter in ostio supra dicti fluminis et in stagno ostii recipitur in modum voraginis et mare non vadit sursum et est litus iuxta flumen et quamdiu Sabrina inundatur ad sissam, istud litus non tegitur et quando recedit mare et Sabrina . . . 72: Quando mare inundatur, ad mallinam extenditur Sabrina super omnem maritimam et tegit et usque ad fontem producitur et impletur fons de sissa Sabrinae et trahit lignum secum usque ad mare magnum et per spatium trium dierum in mare invertitur et in quarto die in supra dicto fonte invenitur.

***Sabulo-ialum** *O. der Cenomani, j. Sablé (aus Sableil)-sur-Sarthe, dép. Sarthe, arr. La Flèche. Vita Hadoindi* 1, 5 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Saboloium.

Sabus *s.* Savus.

Sacc-ārius *lat.? M. (Salona) CIL* III 2512: Saccario.

Sacc-avus *M. cogn. (Ebersdorf) CIL* III 4604: . . . vassa Saccavi fi[l]ia.

Sacc-etius *M. (Wald Neu-Scheuern zwischen Niederhof und S. Quirin in Lothringen, canton Lörchingen) WZ* 17 (1898) *s.* 350: Saccomaino Cantognati fil(io) Saccetio Saccomaini Bellatori Belatulli fi(lio) Sanctus curavit.

***Sacci-ācus** *vom gentilicium* Sacc-ius, *O.* 1) *j. Cessey-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis.* 2) *j. Cessey, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nolay, gemeinde Jours-en-Vaux.* 3) *j. Cessey-les-Vitteaux, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 4) *j. Cessey, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Quingey.* 5) *j. Cessiat, dép. Ain, arr. Nantua, canton Izernore.* 6) *j. Cessiat, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Saint-Amour, gemeinde Saint-Jean-d'Étreux.* 7) *j. Cessieu, dép. Isère, arr. und canton La Tour-du-Pin.* 8) *j. Cessieux, dép. Ain, arr. und canton Belley, gemeinde Saint-German-les-Paroisses.* 9) *j. Cessy, dép. Ain, arr. und canton Gex.* 10) *j. Cessy-les-Bois, dép. Nièvre, arr. Cosne, canton Donzy.* 11) *j. Sacé, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne.* 12) *j. Saccy, dép. Aube, arr. Troyes, canton Piney, gemeinde Rouilly-les-Saccy.* 13) *j. Saccy, dép. Manche, arr. Avranches, canton Pontorson.* 14) *j. Sassay, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton Richelieu, gemeinde Ligré.* 15) *j. Sassay, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Contres.* 16) *j. Sassey, dép. Eure, arr. und canton Evreux.* 17) *j. Sassey, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Dun-sur-Meuse.* 18) *j. Sacy, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Vic-sur-Aisne, gemeinde Saint-Christophe-à-Berry.* 19) *j. Sacy, dép. Cher, arr. und canton Sancerre, gemeinde Crézancy.* 20) Saceius, *j. Sacy, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* 21) *j. Sacy-le-Grand, dép. Oise, arr. Clermont, canton Liancourt.* 22) *j. Sacy-le-Petit, dép. Oise, arr. Senlis, canton Pont-Sainte-Maxence.* 23) *j. Sacy, dép. Saône-et-Loire, gemeinde Saint-Gervais.* 24) *j. Sacy, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Vermenton.* 25) *j. Saacy-sur-Marne, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton La Ferté-sous-Jouarre.* 26) *j. Sassy, dép. Calvados, arr. Falaise, canton Morteaux-Couliboeuf.* 27) *j. Sassy, dép. Orne, arr. Argentan, canton Mortrée, gemeinde Saint-Christophe-le-Jajolet.* 28) *j. Sassy, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Cluny, gemeinde La Vineuse.*

Sacci-ārius *M. (Laibach) CIL* III 3874: Severo Sacciari.

Sacc-ius *M.* **Saccia** *F. (Emmaus-Nicopolis) BSAF* 1896 *p.* 263: Saccia Primig[e]nia. *(Besançon) Grotefend n.* 88: Luccius Saccius Menander *(augenarzt). (Igel) CIR* 830: L. Saccio Modesto.

Sacc-o(n), *ableitung von* Saccus, *M. cogn. (Mailand) CIL* V 5896 L. Valerio Virillioni VI. vir. iun. fratri piissimo, Uradsarino Sacconis f(ilio) patri, Tertiae Trexae mat(ri). 5931: C. Pomponius C. l(ibertus) Pal. Sacco copo. *(Terracina)* X 6392: C. Sestius M. f. Sacco, Atinia M. f. Tertulla uxor, M. Sestius M. f. Sacco f., C. Sestius M. f. Sacco f. *(Bei Mourmoiron)* XII 1176: Rufus Sacconis f. *(Nantes)* XIII 3129: Sacco. *(Berthouville)* 3183, 27: (Pondo) sextantem, scriptula quinque. Sacconis Sacco. *(Bernay No. 2853, nouv. 3080) Mowat p.* 176: Sacconis. Sacco. *(Reims):* SACCOS. *(Bei Beauvais, Rottenburg, Keßelstadt) CIL* XIII 10010,1683[a,b,e]: Sacco fecit. *(Cannstatt)*[c]: Sacco . fec(it), Sacco . f(ecit). *(Weisenau)*[d]: SAↃↃO FE. *Vgl.* Secco.

Sacco-mainus *M.* *(Wald Neu-Scheuern zwischen Niederhof und S. Quirin in Lothringen, canton Lörchingen)* *WZ* 17 (1898) *s.* 350: Saccomaino Cantognati fil(io) Saccetio Saccomaini Bellatori Belatulli fi(lio) Sanctus curavit.

***Sacconī-ăcus** *von* Sacconius, *O* 1) *j. Sacquenay, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Selongé.* 2) *j. Sacconago, prov. Mailand, distr. Gallarate.*

Saccon-ius *vom cogn.* Sacco(n), *M. nomen gentil.* **Sacconia** *F. Notitia provinciarum et civitatum Africae p.* 117 *Petschenig:* Sacconius Uzalensis. *(Triest) CIL* V 707: Spei Aug. G. Sacconius Varro trib. coh. I miliariae Delmatarum v. s. *(Selva di Crispino)* 2453: M. Sacconio M. l. Anto.... *(Ispra)* 5493 = *Pais* 837: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Sacconius Crescens v. s. l. m. *(Mailand) CIL* V 6127: Sacconia Iustina. *(Neapel)* X 2198: Sacconius Eufemus. *(Nîmes, saec. 1 p. Ch.)* XII 5697, 7: L(uci) M(arci) T(iti) Sacconior(um). *(Sommières, arr. Nîmes) Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1821: D(is) M(anibus) Veneriae Sacconiae, Secundi f(iliae); Secundus et Primula matri piIssimae t(estamento) p(oni) i(ussit). *(Lyon, vor a. 241) CIL* XIII 1807 *cf. Hübner, exempl. n.* 608: C. Sacconius Adnatus Mediomatr(icus).

Saccra *F. (Châlon-sur-Saône) CIL* XIII 2611: .... *(cinem gotte)* Saccra Albini filia.

Saccuasi-cus fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 85: Fundus Saccuasicus Sextianus.

Sacen-o(n)? *M. (Cambridge) CIL* VII 1336, 962: Saceno m(anu).

Sacer = *sac-ro-, sac-ero- *cf.* sac-ir-, sac-ur- *M. cogn. (j. zu Kötsch (Hoče) bei Marburg in Steiermark, saec. 2, 2. hälfte) CIL* III 5311 = *AEM 11* (1891) *p.* 86 *n.* 2: Sennus Sacri f(ilius) h(ic) s(itus) e(st), et Cona Mod[e]s[ti] f(ilia), coni[u]gi. *(Lincoln) CIL* VII 191: DIs Manibus; nomini Sacri, Brusci fili, civis Senoni, et Carassounae coniugis eius et Quinti f(ili). *(Chesterford [Audley End]) 1336, 963: Sacer f. (Colchester)* 964: Saceri of. *(London)* 965: Sacer Vasili (?) f(ecit). *(Birrens in Schottland; London)* 976: S[ac]eror *und* eror. *(Tyddyn Holland, Little Orme, bei Llandudno) Archaeol. Cambrensis* 1897: Sanctanus Sacer . . . s *(in lat. buchstaben). (Feyzin. dép. Isère) CIL* XII 1961: D(ecimus) Gallius Sacer. *(Vienne)* 5686, 774 a—c: Of Sacer, ..fi Sacri, Sacri of. *(Sainte-Colombe)*[d]: Sacer.... *(Beim schloß Sazeirat, dép. Creuse, gemeinde Arrênes, arr. Bourganeuf, canton Bénévent) CIL* XIII 1452: Sacer Peroco | ieuru dvorico *('fecit porticus vel porticum' nach Pictet und Stokes);* v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lyon saec. 3. in.)* 1924: [D(is) M(anibus)] C. Val(erii) Saceris iuvenis optim(i). 1936: [M. Antonius Fr]uendae lIb(ertus) Sacer IIIIII vir Aug. Lug. vivus sibi poster[isque suis] *und* M. [Anto]nI SacrI lib. *und* Antóniae Sacri lIbertae Tychénis M. Antónius Sacer *und* M. Antoni Sacri *und* M. AntonI SacrI lib. Antoniae Sacrae ... Antonia Sacra. *(Trion)* 2222: D(is) M(anibus) Sex. Nertini Saceris Sex. Nertinius Quietus patronus de se bene merito p(onendum) curavit. *(Belley)* 2516: D(is) M(anibus) Q. Vera[t]I(i) Saceri Veratia Rebrica co[iugi.... ponendum] curavit. *(Dennevy)* 2634: M. Sacri Voccili o. v. m. *(Autun)* 2716: D(is) M(anibus) Epiu Sace(r..., *scilicet* filia). 2761: Sabius Sacer. *(Dijon)* 5527: L. Laeli Sacri ... *(Zwischen Heiligenstein und Mechtersheim)* 6108: [D(is) M(anibus)] perpetuae securitati Iustiniae Iustinae coniugi Drombinius Sacer p. c. *(Worms)* 6233: Sacer Iulius. *(Igel) CIR* 832: D(is) M(anibus) L. Senilio Sacrato patri defuncto L. Sacratius Sacer anus Sacratius et Sacrius fili sibi et suis vivis feceru(nt). *(Friedberg) CIL* XIII 10002, 454: Sacer. *([Moulins], Vichy, Lubié bei Lapalisse, [Clermont], Trion; bei Auxerre; Tongern, [Basel], Heidelberg, [Darmstadt], Mainz, Heddernheim, Friedberg, Saalburg, Bonn, Billig, Asberg, Gellep, Vechten)* 10010, 1684: Sacer fec(it), Sacer fe, Sacer f, f. Sacer, Saceri, Sacer, Sacer.us m., Saceri .of., Sacri . man., Sacri. of. *(Martres-de-Veyre; Trion; Troyes; Cöln; Vechten)* 10010, 1685: Sacer Vasil ( ) f(ecit), Sacer . Va . f. *(Metz) Brambach RM* 1865 *s.* 623 = *Robert et Cagnat fasc. 3 p.* 163: D(is) M(anibus) San(c)tinius Sacer. *[Metz] Robert et Cagnat, Épigr. p.* 45—46. *WK* 3 (1884) *s.* 30: D(is) M(anibus) Iul(ius) Sacer Nammiae Atepae t(itulum) p(osuit). *(Paris) BE* 1882 *p.* 52: Sacer. *(Lezoux) BSAF* 1883 *p.* 208: Of Sacri. *(Mesve bei Nevers, dép. Nièvre) RA n. s.* 12 (1865) *p.* 386—388 = *Hübner, Exempla n.* 195: Aug(usto)

sacr(um) deae Cluto[n]dae et v[i]canis Masavensibu[s] Medius Sacer Medianni f(ilius) murum inter arcus duos c[um] suis ornamentis d(e) s(uo) d(onum) d(at). *s.* Sacra.

Sacer *O. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 11: Sacer. *cf.* Atura.

'sacerdotes' *lat., für die gallischen priester. Liv.* 23, 24, 11. 12 *(a. 216 a. Ch.)*: Postumius omni vi, ne caperetur, dimicans occubuit. Spolia corporis caputque praecisum ducis Boi ovantes templo, quod sanctissimum est apud eos, intulere. Purgato inde capite, ut mos iis est, calvam auro caelavere, idque sacrum vas iis erat, quo sollemnibus libarent, poculumque idem sacerdotibus [esse] ac templi antistitibus.

Saceri-lla *F. (Creuznach) CIL* XIII 7536: D(is) M(anibus) Saceronie Sacerille Luculla f.

Sacer-o(n) *M. (Westerndorf) Schuerm.* 4851. *(Salzburg)*: Sacero f. *(London) CIL* VII 1336, 967: Sacero. m. *(High-Rochester)* 968: Saceron... *(Birrens)* 969[a]: [Sac]eror. *(London)* [b]: ..eror. *(Trion) CIL* XIII 10010, 1684[c3]: Sacero f(ecit). *Vgl.* Saciro, Saciru, Sagiro.

Saceron-ia *F. (Creuznach) CIL* XIII 7536: D(is) M(anibus) Saceronie Sacerille Luculla f.

Sacerons. *j. Oloron (aus iber.* Iluro), *j. Sainte-Marie, dép. Basses-Pyrénées. Rav.* 4, 41 *p.* 300, 12.

Sacerus *M. s.* Sacer.

Sach-eium *s.* Sapiácus.

Saci (-e, -r?). *(Horburg) CIL* XIII 5323[a]: D(is) M(anibus) oo SAC[i] (i, e, r?).

Sacĭ-ăcus *von M.* Sacc-ius, *O.* 1) *j. Sacy, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Vermenton. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 20: In villas Saciago et Casido. 2) *Sacy, en Beauvaisis. Pertz, dipl.* 23 *p.* 109, 9 *(c. a. 751)*: In pago Belloacense loca... Saciaco. 3) *auch in Beauvaisis.* 4) Saciacus villa *bei Valence.* 5) villa Saciagus, *dans le Mâconnais.* 6) Saciacus villa, *bei Dijon.* 7) *Sacé, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne.* 8) *Sacey, dép. Manche, arr. Avranches, canton Pontorson.* 9) Saciacus, *j. Cessey-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis. Garnier, Nomenclature historique des communes etc. du dép. de la Côte-d'Or p.* 20 *n.* 80. 10) *Chronicon s. Benigni ed. Bougaut p.* 15—16 *(c. 510)*: Potestas Saciacus *(le domaine de Cessay).* 11) *Sacy-le-Grand, dép. Oise, arr. Clermont, canton Liancourt.* 12) *Sacy-le-Petit, dép. Oise, arr. Senlis, canton Pont-Sainte-Maxence.* 13) Saciacus, Saceius, *j. Sacy, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois. Vgl.* Sacciacus.

Sacĭ-antrus, *M. (Urspring bei Ulm) CIL* III 6010, 196 = 12014, 73: SACIANTRI. *(Königshofen)* XIII 10010, 1686[b]: CACIANTRI. *(Rheinzabern, Heidelberg, Cannstatt, Wimpfen, Heddernheim, Marienfels, Bonn, Vaesrade)* [a, c—l]: Saciantri, Saciantr, Saciant f, SACIANT E, SACI/\\/TI.

Sacĭ-ānus *M. (London) CIL* VII 1336, 970: Sacianus f(ecit).

Sacilantr. [*Clermont*] *CIL* XIII 10010, 1687: Sacilantro. *Vgl.* Cacilantro.

Sacili *O. der Turduli in Hispania Baetica. j. Alcorrucén bei El Carpio. Plin. n. h.* 3, 10: Sacili Martialium, *cf. CIL* II 2186: Gen(io) m(unicipum) m(unicipii) M(artialium) sacrum. *Ptol.* 2, 4, 9: *Καικίλα (Müller ci. Σάκιλι)* ... *Σακιλίς. (El Carpio) CIL* II 2188: Corneliae Q. f. Lepidinae ... flaminic(ae) m(unicipii) S(aciliensis). *(Villanueva de la Jara)* 2349: Trifinium [trium terr(itoriorum)] Sacilernusi (*lis* Sacil[ien]si[s]), Idiensis, Soliensis ex sententia Iuli Proculi iudic(is) [dati ab] imperatore Caesare Domitiano Aug(usto). *Münzen (Eckhel doctr. n.* 1, 28; *cf. Lorichs recherches tab.* LX 5). *Mionnet* 1 *p.* 43: SACILI. *Vgl. Delgado, Nuevo metodo* 2 *p.* 271 *ss.*

Sacil-inium *O. j. Séclin, dép. Nord, arr. Lille.*

Sacin.. *(Langres) CIL* XIII 5845: D(is) M(anibus) Sacini /// VAƎVTINI ///.

Sacir-apo *M. cogn. (London; Castlecary in Schottland) CIL* VII 1336, 974[a d]: Sacirapo. *(Vienne)* XII 5686, 776: Sacirapo. [*Nymegen*] XIII 10010, 1688: Sacirapo. *Vgl.* Sacrapo, arepo?

Sacir-atus *M.* **Sacirata** *F. (Bei Ennetach) CIL* III 12014, 486: Saciratus. *(Gélinieu)* XIII 2494: Memoriae aeternae. M. Rufius Catullus curator n(autarum) R[hod(anicorum)] vivus sibi et R[uf(io)] Rufiano f(ilio), Ruf(iae) Pupae fil(iae) et Rufiae Saciratae fil(iae) defunctae annor(um) XXII aediclam cum vInea et muris ad opus consummandum et tutelam eius et ad cenam omnibus TrIcontis ponendam X̶II (denariorum binorum) in perpet(uum), sic ut pe-

trudecameto consumatur. Hoc opus sub ascia est: haec o(pera?) s(ive) l(ocus?) h(eredem) n(on) s(equentur). *(Strée)* 10010, 1689[a]: Sacirat. *(Horburg)*[b]: Saciratus f(ecit). *Vgl.* Sacratus.

Sacir-ius *M. (Lyon, Trion) CIL* 10010, 1690: SACIRIVS *(rückläufig)*.

Sacir-o(n) **Saciru** *M. cogn. (Petronell) CIL* III 6010, 197. *(York) CIL* VII 1336, 971: Sacipu (*lis* Saceru?) f(ecit). 972: Saciro m(anu). 973: Saciru . . . *(Décines und bei Optevoz)* XII 5686, 777[a.b]: Saciro. fe(cit). *(Autun)* XIII 2762: D(is) M(anibus) Saciro Sattonis fil. con(iux). 2763: Sacironis Victorinus. *(Dijon)* 5560: Saci-[ro?] Avi[ti]ani fi(l). *(Osterburken)* 6585: >Messoris, Saciro. *(Autun)* 10006, 77: Saciro f(eci). *(Vichy, [Clermont], Lyon, Trion, Brou, Autun, Paris, Jublains, [Rouen, Amiens], Calaisis, [Douai], Tholey, Augst, Vertault, Speier, [Mainz], Roedelheim, Marienfels, Cöln, Grimlinghausen, Vechten)* 10010, 1691: Saciro fe(cit), Saciro f, Saciro m(anu), Saciro. *(Autun, Bourbon-Lancy, Forêt-de-Compiègne; Port-le-Grand, Somme; Dalheim)* 1692: Saciru fe(cit), Saciru. *Vgl.* Sacero, Sagiro.

Sac-irus *M. cogn.* **Sacira** *F. (Como) CIL* V 5335: Sacirae Donni f(iliae). *(York)* VII 973: Saciru'. *(Vienne) CIL* XII 5686, 775: Saciri . of(ficina). *(Trion)* 10010, 1693[b]: SACIRVS. *[Clermont] (Paris) [Amiens]*[a c d]: Saciri . of(ficina).

Sac-ius *M. gentil. (Aïn Trab) CIL* VIII 15488: Q. Sacius // filius Victor.

Saclitus *s.* Salio-clita.

Sacomius *M. (Mérida) BSAF* 1897 *p.* 134: D(is) M(anibus) s(acrum) Sen. Sacomio ann. VIIII. Sen. Lucrosa filio pientissimo fec. h. s. e., s. t. t. l.

Sacra *F. (Leibnitz) CIL* III 5351: M. Annio M. lib. Decumo ann. LXX Sacra Sauronis f(ilia) con. et sibi v. f. *(Langres)* XIII 5743: Dis Manlb(us) Cl. Sacrae Gallicanus maritus.

Sacr-ana *cogn. (Crundale, Kent) CIL* VII 1338, 24: SACRANA.

Sacr-ana *O. in Hispalensis conventus in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 12: Sacrana. *(Rom) CIL* XV 4451: Sacranese.

Sacrant-ius *M. [Moulins] CIL* XIII 10010, 1696: SACRANTIVS, SACRANTIV. *(Vechten)*[c]: Sacrant f.

Sacr-antus *M. (Autun) CIL* XIII 10006, 78: SacrantusI.

Sacr-ap-o(n) **Sacr-apu** *M. (O'-Szöny) CIL* III 12014, 487. 488: Sacrapo. *(Wilderspool bei Warrington; York)* VII 1336, 974[b.c]: Sacrapo. f(ecit). *(Bordeaux)* XIII 829: Sacrapo. Coxt[i (filio)]. *(Elewyt oder Laeken, Lede bei Alost, Ciney, Eschenz, Heidelberg, Vechten)* 10010, 1694: Sacrapo . f., Sacrapo. *(Marles de Veyre, Beauvais, Tongern, Worms, Neuenheim, Bonn, Vechten)* 1695: SACRAPV. *Vgl. (Paris)*[b]: SACRAPV.Ƨ. *s.* Sacirapo.

Sacr-apus *M. cogn. (Metz) MSAF* 1834 *p.* 163 = *Robert et Cagnat, fasc.* 3 *p.* 123—124: [Iuli]o. Sacrapo ////////// [San]ct(a)e. *(Paris) CIL* XIII 10010, 1698[b]: Sacrapus.

Sacr-atus *M. cogn., davon* **Sacrat-ius** *nomen. (Djebel-Oust) BC* 1893 *p.* 190: Sacrati fecerunt d(e) s(uo). *(Sablet-près-l'Ouvèze bei Vaison, dép. Vaucluse, arr. Orange, canton Baumes) CIL* XII 1300 = *RE No.* 76 *p.* 321 *n.* 1072: Sex(tus) Cornelius Sacratus. *(Igel) CIR* 832: L. Senilio Sacrato patri defuncto L. Sacratius Sacer anus, Sacratius et Sacrius fili(i). *(Paris, Augst, Heiligenberg, Straßburg, Rottweil, Rheinzabern, Worms, Osterburken, [Bonn]) CIL* XIII 10010, 1697: Sacratus f., Sacratus fe(cit), Sacratus, Sacratu/. *s.* Saciratus. *(Circus-tessera) RN* 4[e] *s., t.* 4 (1900) *p.* 327 *n.* 162[c]: SACR//ATVS.

Sacr-etius *M. nomen gentile. (Hartberg) CIL* III 5512: Sacretio Finito. *(Grafendorf)* 5516: C. Sacretio Spectatino, II vir(o) i(ure) d(icundo) F(lavia) S(olva). *(Bei Wieting im Mühlergraben)* 11630: Sacro Cotunis et Quarta Q(uinti) vivi f(ecerunt) sib(i) et Sacretie filie.

Sacr-icia *F. (Neumagen) RM n. f.* 36, 455 *n.* 43: [D(is)] M(anibus) L. Cossacionio Porcello defucto et Sacriciae Sacrille coniugi eiius sibi et suis viva TIΩI *(bedeutet* fecit).

Sacrill-ius *M. (Bei Heinzerath, kreis Bernkastel) CIR* 864 = *Hettner, Trier n.* 105: Curante G(aio) Velorio Sacrillio q(uaestore).

Sacri-llo-s Sacri-llus *nach d'Arbois-de-Jubainville für* *Sagri-, *M.* **Sacrilla** *F. (Saint-Paulien) CIL* XIII 1596: Memoriae SacrIlle. *(Langres)* 5838: Mon(u)mentum Rebrici Sacrillos oɪʀ/ donavit. *(Neumagen) RM n. f.* 36 *p.* 455 *n.* 43:

[D(is)] M(anibus) L. Cossacionio Porcello defucto et Sacriciae Sacrille coniugi eiius sibi et suis viva TIŒI (= fecit). *(Reims) BC* 1889, *No.* 2 *p.* 22 *n.* 11: Sacrilla. ([*Moulins*], *Trion*, *Arcis-sur-Aube*, *Chatenay*, *Forêt de Compiègne*, *Étaples*, *Élouges*, [*Douai*], *Renaix*) *CIL* XIII 10010, 1698: Sacrilli. m(anu), Sacrilli. *MSAF* 51 (1890) *p.* 84: SACRILLOS. *cf. p.* 89. *(Museum in Moulins, dép. Allier) Edm. Tudot, Collection de figurines en argile. Paris* 1860 *pl.* XII: SACRILLOS . AVOT, *und pl.* 4: Sacr[i]llos Carati (*oder* Grati?). avot. form., Sacrillos avot. form. *Vgl. Catalogue du Musée de Moulins*, 1885, *pl.* XXVI *n.* 813: Sacrillos/Carati.

Sacri-lus *M.* (*Chesterford* [*Audley End*]) *CIL* VII 1336, 975. [*Clermont*] XIII 10010, 1698[b]: Sacrili. m(anu).

Sacri-nus *M.* **Sacrina** *F.* *(Combe Down bei Bath) CIL* VII 1336, 977: Sacrinus. *(Vaison)* XII 1348: Sedatus Sacrini v. l. s. m. *(Bordeaux)* XIII 830: D(is) M(anibus) et memoriae Sacrinae. *(Périgueux)* 996: [I]ul(iae) Sacrinae *(gen.)*.

Sacr-ius *M.* *(Larino) CIL* IX 767: C. Sacrio Fronto. *(Igel) CIR* 832: L. Senilio Sacrato patri defuncto L. Sacratius Sacer anus, Sacratius et Sacrius fili(i). *(Cöln) BJ* 82, 21: Marcus Sacrius Securi f. Primigenius eques alæ NorIco(rum) tur(mae) Paterclí cives Remus.

Sacr-o(n) *M.* *(Am Diexerberg bei Völkermarkt) CIL* III 11579: Buciae Sacronis f. uxori. *(Bei Wieting im Mühlergraben)* 11630: Sacro Cotunis et Quarta Q(uinti) vivi f(ecerunt) sib(i) et Sacretie filie.

Sacro-baro-s? *(Langres) CIL* XIII 5856: D(is) M(anibus) Sacrobari?

Sacrŏ-bĕna **Sacro-benna,** *nach d'Arbois de Jubainville F. zu* Sacrŏ-vĭrŏ-s *M.* *(Talissieu) CIL* XIII 2533: D(is) M(anibus) maemorie eterne Valentinus actor fundi Ammatiaci b(onorum) F[l]avi Stratonis qui vixit an. XXXXI Sacrobena coniux et Valerius fili ponendum curaverunt. *(Dijon)* 5516: Gabrie ... ceris .⅃... a XX fae. Sacrobenæ ... uxor. *(Langres)* 5821: Monu(mentum) Novel[li] Sacrobenn[a] uxor h(eres?) p(onendum) c(uravit). 5846: Sacro[bena *oder* vir?] Fausta coniugi p. c.

Sacrŏ-divus *M.* *(Langres) CIL* XIII 5830: Ponticus Sacrodivi s(ervus) soror et frater d(o)n(a)v(erunt).

Sacrŏ-mainā *F.* *(Dijon) CIL* XIII 5561: Sacromaini *(dat.)* R[uf]i fili(a)e et sororis eius Dousonnae; Rufi[na fi]lia (*scil.* Dousonna) v(iva) s(ibi) ex hereditate d(e) [s(uo) po]suit.

Sacrŏn-ius *M.* *(St. Veit bei Waldeck) CIL* III 5106: Sacron(io) Verino (dat.).

Sacroti-cus *M.* *(Razkeve) CIL* III 12014, 490: Sacrotici m(anu). ([*Niort*], *Trion*, *Arras*, [*Bavai*], *Monterberg*, *Vechten*) XIII 10010, 1700: Sacrotici, Sacrotic.

Sacro-tus *M.* *(Alt-Ofen) CIL* III 12014, 489: Sacroti o(fficina). *(London; Chesterford* [*Audley End*]; *Aldborough)* VII 1336, 978: Sacrot. ma. s. *(Castor, Northamptonshire)* 979: Sacroti. m(anu). *(Martres-de-Veyre; Vechten) CIL* XIII 10010, 1699[a, d]: SACROTI . MS.

***Sacrŏ-vĭrŏ-s** Sacrŏ-vĭrus Sacrŏ-vir *M. cogn. compos.* (*dazu F.* Sacro-benā; *cf.* Seno-viros, *F.* Seno-bena) *Tac. a.* 3, 40: Eodem anno *(21 p. Ch.)* Galliarum civitates ob magnitudinem aeris alieni rebellionem coeptavere, cuius exstimulator acerrimus inter Treveros Iulius Florus, apud Aeduos Iulius Sacrovir ... Sacrovir. 41. 43: Sacrovir. 44: Sacrovirum. 46: Sacrovir. 4, 18: Sacroviriani belli victor. 19: Sacrovir. *h.* 4, 57: Sic olim Sacrovirum et Aeduos, nuper Vindicem Galliasque singulis proeliis concidisse. — *Derselbe auf dem bogen zu eren des Tiberius zu Orange, dép. Vaucluse CIL* XII 1231 a, 5: Sacrovir *(auf dem schild eines Galliers)*. *(Neuvy-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau) CIL* XIII 3071: Aug(usto) Rudiobo sacrum. Cur ... Cassiciate d(e) s(ua) p(ecunia) d(edit); Ser(vius?) Esumagius Sacrovi[r], Ser(vius?) Iomaglius (*oder* Seriomaglius?) Severus f(aciendum) c(uraverunt). *(Vallée-de-la-Tille, 20 minuten von Beire-le-Châtel, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Mirebeau-sur-Beize, dioecese Langres)* 5619: Deae Ianuariae Sacroviru[s]. *(Langres)* 5833: D(is) M(anibus) Pubilici Sarasi et liberorum eiius. P(ublicius?) Sacrovirus [m(onumentum)] v(ivus) p(osuit). [*Clermont*] 10010, 1701: SACROVIRV.

Sacru-na *M. F. cogn.* *(Lyon) CIL* XIII 2028: G. Tipur[in?]ius Sacruna nau[ta] Araric(us). *(Dijon)* 5562: Sacruna Marcella. *(Langres)* 5840: D(is) M(anibus) et memori(a)e Regini Sacrun(a)e filius (*für* filii) et coniugi eius Iovin(a)e Domiti(a)e

filia (*für* filiae) miseri patres (= parentes) vivi posuerunt. *(Autun)* 10006, 79: Sacruna. *(Trier) CIR* 770 = *Hettner n.* 88: In h(onorem) d(omus) [d(ivinae)] Genio are[na]riorum consistentium col(onia) Aug(usta) Tre(verorum). Axsillius Avitus sive Sacruna d(ono) d(edit).

?**Sacs-ena** *für* *Sax-ena *germ.? F. cogn. (Neu-Louisendorf, preuss. Rheinprovinz, regbz. Düsseldorf, Kreis Geldern) CIR* 194: Ermvipia Saxsena coniux et aeres f. c.

Sac-ta *zu* Sacto, Cosaxto Cosaxtis, *oder = lat.* Sancta? *F. (Ebersdorf) CIL* III 4603: Rutilia Ursa et Rutilia Sacta.

Sact-ia *F. (Rom) CIL* VI 2626: Sactie Iustine coiugi.

Sactnos, Sacto. *Celtische Bronzemünze der Santones? RNF* 1853, *pl.* 1, 7: SACTO, SACTNOS. *Mur.-Chab.* 4514—4516 (4515 *aus Poitou*): SACTNOS. *Nach Hucher, Art gaulois* XXX *no.* 1 SACTNOS *münze der Pictones. Vgl.* Santonos?

Săcŭr-ĭus *M.* **Sacuria** *F. (Beaune) CIL* XIII 2646: Monime(n)tu(m) Sacuria Mutaci (filia). *(Dijon)* 5563: D(is) M(anibus) m(onumentum) Sacur[ia]e (?), Nanii (?) [f]i[l.] et Sacurii . . . . [f]i[l.]? *Vgl.* Sacuro.

Săcŭr-o(n) *M. cogn. Auson. prof.* 11, 14 *sq.:* Et libertina | Sacuro *(ci. Vinet; sucuro V)* progenie. *(Bordeaux) CIL* XIII 586: Sulpicius Sacuro f(ecit?). *Vgl.* Saciro, Sacurius, -ia.

Saderni-ăcus *O. Saderne, j. Savigné-l'Evêque, sur le Coeslon, dép. Sarthe, arr. und canton Le Mans.*

Sad-io-s *M. fig. (Arentsburg) CIL* XIII 10010, 1702: SAƆIOÐ = Sadiod.

Sado *O. j. Saze, dép. Gard, arr. Uzès, canton Villeneuve-les-Avignon.*

Sado-bria *s.* *Sodo-brigā.

Sadragita *M. (Studenica) CIL* III 8292: D(is) M(anibus) Vels Sadragita mag(ister) Dom(av . . . .).

?**Sadre-vertus** *M. germ.? Vita Ermenlandi* 5, 35 *ASS* 25. *mart.* III *p.* 583 *F.:* Sadrevertum eiusdem monasterii monachum.

?**Sadr-ia** *F. (Perlosa) CIL* X 388: Maxsuma Sadria S. f.

Saeciensis *(Ejea de los Caballeros) CIL* II 2981: L. Pos[t]. Flacco Q[u]i[r(ina)] Saeciensi (*oder* Q. Visaeciensi?) L. Sempronius Festus f. *s.* Segia.

?**Saeci-llus** *M. (Mazano) CIL* V 4275: Minervae Laumus Saecilli f. v. s. l. m.

Saeclus *M. (Mailand) CIL* V 6009: C. Fulvius C. f. Ouf(entina) Saeclus.

Saec-onius *M. (Cividate, Val Camonica) CIL* V 4942: Mercurio L. Saeconius Zosimus v. s. *(Bienno)* 4947: Silvano L. Saeconius Zosimus [et] L. Saeconius . . po . . . .

Saed-elius *s.* Saidelus.

Saegon *oder* **Saegontius** *zu* *Saegontes, *G. beiname des Hercules. (Silchester) CIL* VII 6: Deo Her[culi] Saegon[ti?] T. Tammon[ius] Saeni Tammon[i fil(ius)] Vitalis ob hono[rem seviratus? . . .].

Saelenī Saelini, *zu fl.* Salia *j. Sella, V. Mela* 3, 1, 15: Salaenos. *Ptol.* 2, 6, 33: Σαιλινῶν (σαιλίνων *X*) Ναρδίνιον. *(Gallaecia) CIL* II 2599: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Candiedoni T. Caesius Rufus Saelenus ex voto fecit.

Sael-ia *F. (Valladolid) CIL* II 2726: Aeliáe Aminnáe T. Aeli f. Saeliá Elani (Spuri Aeli Aeliani? *Mommsen*) mater.

Saelini *s.* Saeleni.

Saemu. *Brittanische silber-münzen: J. Evans p.* 385—386 *pl.* XV. *n.* 1. 7 = *Muret-Chab.* 9586: SAEMV *oder* SAFMV.

Saenecia *s.* Senecius.

Saenus *M. (Altino) CIL* V 2166: Sextiliae Saenī f. *(London) CIL* VII 1331, 102: Saenus. *Vgl.* VII 6: T. Tammon(ius) Saeni(i) *(röm. gentile)* Tammon[i f.] Vitalis.

Saet-ăbī-s 1) *fl. in Spanien, j. Ptol.* 2, 6, 14: Σαιτάβιος ποταμοῦ ἐκβολαί. 2) *O. der Contestani in Hispania Tarraconensis, j. Játiva, arab. Schâtiba, prov. Valencia. Catull.* 12, 14—16: Sudaria Saetāba (s; taba, sethaba) ex Hibereis | miserunt mihi muneri Fabullus | et Veranius. 25, 7: Sudariumque Saetăbum. *Strab.* 3, 4, 9 *p.* 160: Διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως. *Plin. n. h. praef.* 1: Saetabis. 3, 25: Saetabitani qui Augustani (appellantur). 19, 9: Ubi a Setabi tertio in Europa lino palma. *Grattius cyneg.* 40 *sq.:* At contra nostris inbellia lina Faliscis, | Hispanaeque alio spectantur Saetăbis usu. *Sil.* 3, 372—374: Sēdētana cohors, quam Sucro rigentibus undis | atque altrix celsa mittebat Saetābis arce, | Saetābis. 16, 473 *sq.:* Excelso nutritum colle crearat | Saetăbis. *Ptol.* 2, 6, 61: Σεταβία, Σαιταβίκουλα *(diß j. Carjacente oder Alcira). Rav.* 4, 42 *p.* 304, 9: Setavum. 5, 4 *p.* 343, 1: Setabi. *Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *A):* Mutto Setabitanae ecclesiae episcopus. *Concil Tolet. a.* 597

(Mansi 10 *c.* 478 *D):* Motto in Christi nomine Setabitanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. IV. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *C):* Florentius Setabitanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. V. a. 636 (Mansi* 10 *c.* 656 *E):* Florentius ecclesiae Setabitanae episcopus. *Concil. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *B). Concil. Tolet. IX. a. 655 (Mansi* 11 *c.* 31 *C). Concil. Tolet. X. a. 656 (Mansi* 11 *c.* 43 *D):* Athanasius Setabitanus episcopus. *Concil. Tolet. XI. a. 675 (Mansi* 11 *c.* 146 *E):* Athanasius Setabitanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *C):* Isidorus Setabitanae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *E):* Asturius Setabitanus episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *E):* Isidorus Setabiensis sedis episcopus. *Concil. Tolet. XVI a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Isidorus Setabitanae ecclesiae episcopus. — *(Játiva) CIL* II 3625. *(Alzira)* 3655: Saetabi Augustanorum. *(Mandor)* 3782: Postumiae C. f. Aprullae flaminicae Saetabaug(ustanae). *(Tarragona)* 4213: Saet[abitano]. *(Rom)* VI 16247: Ex Hispania citeriore Saetabitanus. *(Vicarello)* XI 3281: Saetabim. 3282—3284: Saetabi. *(Tivoli)* XIV 3795: L. Lic[inio . . .] ex Hisp(ania) ci[teriore] municipio Saetabi. *Münze:* SAETABI, *iberisch* šaitp, šait, ašaitp, *Hübner MLI n.* 43 *p.* 48 *s.*

?**Saetibolus** [*Pest*] *CIL* III 3695: Saetibolus an. XIII. et Quintus an. VII. h. s. e. Magissaės f. parens. t. p. m.

Saev-ates *V. norischer stamm im Pustertale. (Zuglio, a. 41/54 p. Chr.) CIL* V 1838: In Norico civitas Saevatum et Laiancorum in Norico. *Vgl.* Σεούακες *Ptol.* 2, 13, 2, Sebato *IA* 280, 2.

?**Saev-onius** *M. (Turin) CIL* V 7035: C. Saevonius Stabilionis f. Secundus.

Safra *O. im pagus Alsinsis, j. Saffres, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.*

săg *in* *sagō *suche auf, ir.* saigim, *lat.* sāgiō, *got.* sōkjan, *an.* sœkia, *ae.* sécan, *as.* sōkian, *ahd.* suohhen. Tectosagi Aego-sagae, Rigo-sages.

Saga *G. (San Vicente) CIL* II 731: Sagae Maurus Caudi v. l. a. s.

Sagar-ellus *M. Concil. Tolet. VIII a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1223 *B):* Sagarellus diaconus Saturnini episcopi ecclesiae Osonobensis.

Sagaret, *vgl.* Sagra-mni, *cy.* (Netta-) sagru; (*Rhys vgl. ir. F.* Sáraid, *deutsch* Sikilinda Sigilind). *(Ogam-inschrift von Ballywiheen, county Kerry), Graves, Proceedings of the Royal Irish Academy jan. 1885 p.* 281: Togitacc[i?] maqi (maqqi) Sagarettos (*gen. sing. eines ir. stammes auf* t, *für* *Sagret-os).

săg-ārius *zum* sago-s *gehörig, mantelhändler. Sisenna hist. lib.* 3 *fr.* 12 *p.* 179 *Peter*[2] *bei Nonius s. v. sagum p.* 538: Senatus auctoritate sagaria nunc. *Die* sagaria negotiatio *als handel bei Ulpianus in Dig.* 14, 4, 5 § 15: Puta duas negotiationes exercebat, puta sagariam et linteariam. 17, 2, 52 § 4: Quidam sagariam negotiationem coierunt. *Not. Tiron.* 98, 15: Sagaria. 16: In sagaria. *(Pompeji) CIL* IV 753: Gavium Rufum . . . sagari *(nomin.)* rog(ant). *(Mailand)* V 5918: P. Albuci P. f. Pa . . sag(ari) avi? 5925: [D(is)] M(anibus) [M. C]luvio Tertullo negotiatori sagario ex Apulia. 5926: C. Firmus C. l. Flaccus sagarius. 5928: P. Iulio Macedoni negotiatori sagar(io) et pell(icario). 5929: D(is) M(anibus) perpetuae securitati M. Matutinio Maxim[o] negotiatori sagario civi Mediomatrico. *(Lessona)* 6773: D(is) M(anibus) Quinti Quarti sagari Quintia Sextilia coniug. carissimo. *(Rom)* VI 339: Herculi sacrum Sextus Aufidius Threp[t]us M. Octavius Carpus cur(atores) collegi Herculis salutaris c(o)hortis primae sagariorum d(onum) d(e) s(uo) d(ant). 7971: L. SallyI L. l. Nastai sagari. 9675: Hic siti sunt L. Arlenus L. l. Demetrius nat(ione) Cilix negotiat(or) sagar(ius). . . . L. Arlenus L. l. Artemidorus nat(ione) Paphlago mercator sagarius. 9864: D. Caecilius D. l. Diadumenus sagarius. 9865: Q. Caecilius Spendo sagarius. 9866: Q. Cornelius Q. l. Antiph[o] sagari. 9867: C. Conelius Q. et. Ɔ. l. Nicephor sagarius. 9868: C. Cornelius Q. l. Philomusus sagarius. 9869: Sacr(*lis* sag)arius. 9870: Sac(*lis* sag)arius. 9871: Sag(arius). 9872: Sagario *(dat.). Notizie degli Scavi di Antichità* 1897 *p.* 279: A. Cornelius A. l. PrIscus sagarius de horreIs Galbianis v. f. sibi et Corneliae Dextri liber(tae) Crotidi coniugi suae et A. Cornelio A. l. Romano conliberto suo et A. Cornelio A. l. Corintho liberto suo et ceteris libertis libertabusque omnibus suis posterisque eorum. *(Allife) CIL* IX 2399: C. Iuli C . . . . zagar[ii] Iuliai. G. l. *(Recina)* 5752: C. Lucilius Charinus sagarius Mediolanensis VI vir Mediolani sibi et Q. Sulpicio Celado amico in fr. p. XII in agr. p. XIIII. *(Poz-*

zuoli) X 1872: M. Antonius Trophimus August. Puteol. et Neapoli negotiator sagarius. *(Terracina)* 8263: A. Maian[ius H]ymni l(ibertus) Philero[s] sagarius. *(Vienne, saec. 2)* XII 1898: C. Ruson[i] SecundI IIIIII vir. [Aug.] C.C.C. Aug. Lug., ite[m] sagario *(dat.)* C. Ruson[ius] Myron IIIIII vir A[ug.] Lug. honoratus i[tem] centonarius ho[no]ratus et sagarius [cor]po-10 ratus collIbe[rto]. 1928: P. VettI GemellI sagari(i) Romanens(is). 1930: ... [s]agárius. t. f. iúss. *(Bei Saint-Germain, Genf)* 2619: Diis Manib(us) Sex. M ... ... Atro ... VI. sagar[ii *(gen.)*] ...ni.. Narcissus .. an .. *(Narbonne)* 4509 = *Inscr. de Languedoc n.* 219: [L.] Actorius L. l(ibertus) Sp(h)aer[us] sagarius. *(Lyon) CIL* XIII 2008: D(is) M(anibus) C. Latini Regini Remi, sagar(i) Lugud(unensis), h. p. c. 2010: 20 D(is) M(anibus) et memoriae aetern(ae) Litiavi (Lit[t]avi *oder* Litavi *ci. Hirschfeld*) ne[g]o[tiat]oris sagari c[iv]i Carnuteno Macidula coniugi carissimo [et] Vir[otut]us [f]rat[r]i optimo et pientissimo ponendum curaverunt et sub ascia dedicaverunt. 2023: D(is) M(anibus) et memori[ae] aeternae Poppilli natio[ne] Sequano, civi Lugudunensi, negotiatori artis prossariae, adpertinentis et honorato corpor[is] utriclariorum 30 [et co]rpo[ris sagariorum]. *(Chantery bei Langres) RA* 3ᵉ *s., t.* 34 (1899) *p.* 227: VCCVX | RIII FIL | sacarius Mercurio v. s. l. m.

Sagarius *M. (Cumae) CIL* X 3699, 2, 31: M. Sagarius Sedatus.

Sagata, *silva. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 4, 41: Silvae Sagatae.

Săgat-ius *M. (Padua) CIL* V 3025: M. Sagatio T. f.

40 **săgā-tus** *ableitung von* săgo-s. *Afranius in Prosa 2 v.* 284 *Ribb.*[3] *p.* 238: Gallúm săgātum, píngui pastum taxea. *Cic. pro Font. (a.* 69 *a. Ch.)* 15, 33: Sic existimatis eos hic sagatos bracatosque versari animo demisso atque humili? *M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib.* 1 *bei Nonius p.* 538, 27 *M.*: Descendi ad forum sagatus, cum reliqui consularis togati vellent descendere. *Columell.* 11, 1, 21: Cultam vestitamque familiam 50 utiliter magis habeat, quam delicate, id est munitam diligenter a frigoribus et imbribus: quae utraque prohibentur optime pellibus manicatis et sagatis cucullis. *Martial. ep.* 6, 11, 8: Te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia vestit; | vis, te purpureum, Marce, sagatus amem? *Capitolin. M. Ant.* 27, 3: Per Brundisium veniens in Italiam togam et ipse sumpsit et milites togatos esse iussit, nec umquam sagati fuerunt sub eo milites. *Isidor.* 19, 23, 6: Sagati sunt Alamanni. — **Săgatus** *M.* **Săgata** *F. cogn. (Pompeji) CIL* IV 756: Sagata *(nomin.)*. *De vitis patrum Emeritensium* 2, 13 *p.* 332 *C:* Unus nomine Sagatus. *D:* Praedictus Sagatus ... 10 Sagatum.

?**sag-ellum** *stragulum. Cassian. conlat.* 4, 21, 2: Nam nimia devincti diligentia erga curam psiathii, sportellae, sagelli, codicis aliarumque similium rerum quamvis vilissimarum eadem tamen qua antea libidine detinentur. *cf. Ascoli, Gloss. pal. Hib. p.* CCXXXIV *s. v.* sachilli.

Sagenis *M. (Toledo, a. 562) IHCh.* 395: + Sagenis famulus dei. 20

Sagg-o(n) *(Leoben) CIL* III 5465: Sato Togion[i. f(ilio)] et Bussullæ Saggonis f(iliae) con. h. f.

Sag-ĭī *s.* Saii.

Sagila? *M. (Aus Lyon?) Le Blant* II *p.* 551 = *Allmer-Diss. t.* 4 *p.* 183: Advenit Sagile patri cum coniuge luctus.

Sagill-ia *F. (St.-Bernhardin) CIL* III 11788: Sagilliae G. f. Florentinae.

Sagi-llus *M. (Dijon) CIL* XIII 5564: 30 D(is) M(anibus) Sagil ...

-sagina *in* Ande-sagina.

Sagini-ensis, *O. (Leon) CIL* II 2694 = 5726: Fonti Sagin[i]e(n)s(i) Genio Brocci L. Vipst(anus) Alexis aquilegus v(otum) so(lvit) l(ibens) m(erito).

Sagint-ius *M. (Turin) CIL* V 7106: Sagintius.

-sagi-o(n) *in* Con-sagio(n).

Sagiro *(Paris) CIL* XIII 10010, 1691[h]. 40 *s.* Saciro.

Sagis *ostium Padi. Plin. n. h.* 3, 120: Sagis ... a Sagi.

Sagitti. *(Toulouse) CIL* XII 5690, 114: Sagitti.

-sagium *in O.* Lopo-sagium.

Sag-ius *M. (Dijon) Lejay* 65: D(is) M(anibus) Sagii.

Sagnonum *O. j. Saignon, dép. Vaucluse, arr. und canton Apt.* 50

săgŏ-chlamys *kriegsmantel, von* săgŏ-s *und* χλαμύς, *Valerianus bei Trebell. Pollio. Claud.* 14, 5: Sagoclamydes annuas duas.

sagon *s.* sagos.

Sagona *s.* Sauconna.

Săg-ōna Săg-onna *O. j. Saosnes, dép. Sarthe, arr. und canton Mamers. Pard. dipl. n.* 237, *t.* 1 *p.* 223 *(a. 625):* Actum Sagonna. *Vita ss. Lonochili et Agnofledae* 3 *Anal. Boll.* 3 *p.* 162: Ad Cinomanicense, in pago Sagonense. *Vita Rigomeri* 4 *ASS 24. aug.* IV *p.* 787 *B:* In condita Saugonensi. *Vita Haduindi* 2, 7 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: In pago Cenomanico, in .... Sagonense *(Sonnois). Merowingische münze. Belfort n.* 3950: ᔕA∽O+NO *R* ORÇƎSA. *Vgl. karolingische münze RN* 1883 *p.* 235: I—CVRTISΛSONIEH.

Sagontia *s.* Segontia.

săgŏ-s *und* **săgŏ-n** *ein gall. kleidungsstück, kurzer mantel, latinis.* sagum, *vulgairlat.* sayo, *gemeinrom.* saga, saja [*Casseler Gl.* 111 *Förster:* Tunica. seia tunihha], *daraus entlehnt air.* sái, *gl. tunica, paenula (mbret. bret. Léon* sae, *f. junges lehnwort), frz.* saie *grober mantel, sarsche* [*daraus span.* saya *überrock der frauen,* sayo *kittel one knöpfe, port.* saia *frauen-unterrock,* saio *überwurf. cat.* saya, *prov.* saia, *ital.* saja *(aus dem prov.?) wams,* sajo, *m., sarsche, sard.* sau], *mhd.* sei; *Stokes vgl. lat.* segestre, *lit.* sagis, *lett.* sagſcha, *apreuss.* saxtis *rinde. Ennius (sat.) fr.* 485 *B. bei Nonius p.* 223, 30 *M.:* Tergus igitur sagus pinguis opertat. *Charis.* 1 *p.* 105 *K.:* Sagum neutro genere dicitur. Sed Afranius in Deditione masculine dixit 'quia quadrati sunt sagi (*daraus De dubiis nom. vol.* 5 *p.* 591, 9)' et Ennius *(sat. fr.* 486 *B.)* 'sagus caerulus'. *Lucil.* 11, *fr.* 303 *B.:* Conventus pulcher. Bracae, saga, fulgere; torques | inque sagis magni. *Cato de agri cult.* 59: Vestimenta familiae tunicam p. 111, s. saga alternis annis. Quotiens cuique tunicam aut sagum dabis, prius veterem accipito, unde centones fiant. *Polyb.* 2, 28, 7: *Οἱ μὲν οὖν Ἴνσομβρες καὶ Βοῖοι τὰς ἀναξυρίδας ἔχοντες καὶ τοὺς εὐπετεῖς τῶν σάγων περὶ αὑτοὺς ἐξέταξαν.* 30, 1: *Τοῖς μὲν ὀπίσω τῶν Κελτῶν πολλὴν εὐχρηστίαν οἱ σάγοι μετὰ τῶν ἀναξυρίδων παρεῖχον.* 3, 62, 5: *Καθίσας οὖν τούτους εἰς τὸ μέσον προέθηκε πανοπλίας Γαλατικάς, οἵαις εἰώθασιν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, ὅταν μονομαχεῖν μέλλωσιν, κατακοσμεῖσθαι· πρὸς δὲ τούτοις ἵππους παρέστησε καὶ σάγους εἰσήνεγκε πολυτελεῖς. Sisenna hist. lib.* 3 *bei Nonius p.* 538, 31 *M.:* Senatus auctoritate saga ponunt *(ci. Riese;* saguria nunc *codd.). Sall. h.* 2 *p.* 538, 22 *M.:* Accurrere duces, proelium accendere, adeo uti Metello in sagum, Hirtuleio in brachium tela venirent. *Varro vergula divina fr.* 569 *Buech.:* Cúm neque aptam móllis umeris fíbulam sagús ferret. *l. l.* 5, 35 § 167: In his multa peregrina, ut sagum, reno, Gallica ... Posteaquam transierunt ad culcitas, quod in eas acus *(ex ‖* ea sagus *emend. Scaliger)* aut tomentum aliudve quid calcabant, ab sternendo (*al.* inculcando) culcita dicta. *Cic. in Verrem act.* 2 *lib.* 1, 38, 95: Cum iste civitatibus frumentum, coria, cilicia, sagos (*var.* saccos) imperaret neque ea sumeret proque his rebus pecuniam exigeret. *epist.* 7, 10, 2: Quamobrem camino luculento utendum censeo (idem Mucio et Manilio placebat), praesertim qui sagis *(matratzen)* non abundares. *Phil.* 5, 12, 31: Tumultum decerni, iustitium edici, saga sumi dico oportere, dilectum haberi sublatis vacationibus in urbe et in Italia praeter Galliam tota. 8, 11, 32: Equidem, patres conscripti, quamquam hoc honore usi togati solent esse, cum est in sagis civitas, statui tamen a vobis ceterisque civibus in tanta atrocitate temporis tantaque perturbatione rei publicae non differre vestitu. 14, 1, 1: D. Brutum egressum iam Mutina esse cognovissem, propter cuius periculum ad saga issemus. 2: Ab eorum aris, ad quas togati adierimus, ad saga sumenda discedere. 3: Ne memoriae posteritatique prodatur propter unius civis periculum populum Romanum ad saga isse, propter eiusdem salutem redisse ad togas. *Caes. b. c.* 1, 75, 10: Sinistras sagis involvunt (Romani) gladiosque destringunt. *Diodor.* 5, 30, 1: (*Γαλάται*) *ἐπιπορθοῦνται δὲ σάγους ῥαβδωτοὺς (virgatos) ἐν μὲν τοῖς χειμῶσι δασεῖς, κατὰ δὲ τὸ θέρος ψιλούς, πλινθίοις πυκνοῖς καὶ πολυανθέσι διειλημμένους.* 33, 2: *Φοροῦσι δ' οὗτοι (Κελτίβηρες) σάγους μέλανας τραχεῖς καὶ παραπλήσιον ἔχοντας τὸ ἔριον ταῖς αἰγείαις θριξίν.* 33, 16, 1 *(von den Νομαντῖνοι und Τερμήσσιοι): Σάγους ἐνακισχιλίους. Hor. epod.* 9, 27 *sq.:* Terra marique victus hostis Punico | lugubre mutavit sagum. (*dazu Porfyrion:* Deposuit coccinam chlamidem Antonius, qua scilicet ut imperator utebatur, et accepit lugubrem, id est nigram.) *Strab.* 3, 3, 7 *p.* 155: *Μελανείμονες ἅπαντες (Λουσιτανοί) τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷσπερ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι, αἱ γυναῖκες δ' ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθίναις ἐσθήσεσι διάγουσιν.* 4, 43 *p.* 196 *von den Belgiern: Ἡ δ' ἐρέα τραχεῖα μὲν ἀκρόμαλλος δέ, ἀφ' ἧς τοὺς σα-*

σεῖς σάγους ἐξυφαίνουσιν, οὓς λαίνας καλοῦσιν. 197 *(einfürung des sagos in Rom durch die Gallier)*: Οὕτως δ' ἐστὶ δαψιλῆ καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ ὑοφόρβια ὥστε τῶν σάγων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ χορηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. 6, 2 *p.* 202: Οἱ Λιγυστῖνοί τε χιτῶνες καὶ σάγοι. *Liv.* 10, 30, 10 *(a. 295 a. Ch.)*: Data ex praeda militibus aeris octogeni bini sagaque et tunicae, praemia illa tempestate militiae haudquaquam spernenda. 29, 3, 5 *(a. 205)*: (Hispaniae populis) frumentum sex mensum imperatum sagaque et togae exercitui. *Liv. epit.* 72: Saga populus sumpsit. 73: Saga Romae posita sunt. *Verg. Aen.* 8, 660 *(von den Galliern)*: Virgatis lucent sagulis. *Vell.* 2, 16, 4: Ad saga iretur. *Mela* 1, 8, 41 *(von den völkerschaften in Cyrenaica, deren domicilia mapalia heißen)*: Primores sagis velantur, vulgus bestiarum pecudumque pellibus. 3, 3, 26 *(von den Germanen)*: Viri sagis velantur aut libris arborum, quamvis saeva hieme. *Columell. r. r.* 1, 8, 9: Cultam vestitamque familiam magis utiliter quam delicate habeat, munitamque diligenter a vento, frigore pluviaque; quae cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis vel sagis cucullis (= sagatis cucullis 11,1). [*Arrian.*]*peripl. mar. Erythr.* 8: Σάγοι Ἀρσινοητικοὶ γεγναμμένοι καὶ βεβαμμένοι. *Plin. n. h.* 16, 251: Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, falce aurea demetit, candido id excipitur sago (*cf.* 24, 103: Candida veste). *Martial.* 1, 3, 8: Ibis ab excusso missus in astra săgo. 14, 159, 2: Vellera Leuconicis accipe rasa săgis. *Tac. G.* 17: Tegumen omnibus (Germanis) sagum fibula aut, si desit, spina consertum. *Iuvenal.* 6, 591: An săgă vendenti nubat copone relicto. *Suet. Otho* 2: Distento sago impositum in sublime iactare *(d. i. prellen)*. *Plut. Anton.* 4: Ἀεὶ γάρ, ὅτε μέλλοι πλείοσιν ὁρᾶσθαι, χιτῶνα εἰς μηρὸν ἔζωστο, καὶ μάχαιρα μεγάλη παρήρτητο, καὶ σάγος περιέκειτο τῶν στερεῶν. *regum et impp. apophthegm.* 16 *p.* 201 *C*: Αὐτὸς δὲ σάγον ἐμπεπορπημένος μέλανα περιῄει, πενθεῖν τὴν τοῦ στρατεύματος αἰσχύνην λέγων. *Appian. Hisp.* 42 *(a. 181 a. Ch.)*: Ὁ δὲ πολλοὺς αὐτοῖς ἔφη σάγους οἴσειν, καὶ τοῖς πρέσβεσιν αὐτῶν ἑπόμενος τῇ πόλει παρεστρατοπέδευσεν ... Χρῶνται δὲ (Ἴβηρες) διπλοῖς ἱματίοις παχέσιν, ἀντὶ χλαμύδων αὐτὰ περιπορπωμένοι, καὶ τοῦτο σάγον ἡγοῦνται. 43: Καὶ Γράκχῳ τὸ τόλμημα ἀνενεγκὼν ἐνεπορπήσατο σάγον Ἰβηρικῶς. 54: Λευκόλλῳ δοθῆναι παρὰ τῶν Ἰντερκατίων σάγους μυρίους. *Ulpian. Dig.* 34, 2, 23, 2: (Vestimenta) virilia sunt, quae ipsius patris familiae causa parata sunt, veluti togae, tunicae, palliola, vestimenta, stragula amfitapa et saga reliquaque similia. *Coll. Mosaic. et Rom. leg. tit.* 1 § 11: Cognovi, quod Clodius Lupi filius in convivio, dum sago iactatur, culpa Marii Euaristi ita male acceptus fuerit, ut post diem quintum moreretur. *Nonius p.* 223 *M.*: Sagum generis neutri, ut plerumque. Masculini Ennius. 538: Sagum, vestimentum militare. *Capitolin. v. Veri* 6, 4: Sagis fuco tinctis coopertum. *Trebell. Poll. Gallieni duo* 6, 6: Perdita Gallia risisse ac dixisse perhibetur (Gallienus): 'Num Atrabaticis (*identisch mit den* birri ab Atrabatis petiti *bei Vopisc. Carin.* 20, 6; *vgl. Lydus de magistr.* 1, 17: Χλαμύδας Ἀτραβαττικάς) sagis tuta res publica est? *Claudii imp. epist. in Trebell. Poll. trig. tyr.* 10, 12: Duo saga ad me velim mittas, sed fiblatoria. *Treb. Poll. trig. tyr.* 23, 5: Huius insigne est quod convivio discumbere milites, ne inferiora denudarentur, cum sagis iussit, hieme gravibus, aestate perlucidis. *Cassian. inst. lib.* 5, 30, 2: Cuius etiam infirmitatis obtentu sagum quoque habere coactus sum. *C Th.* 8, 5, 37 *(a. 382)*: Eum, qui sagum hippocomorum notabili populatione voluerit usurpare vel scindere. 48 *(a. 386)*: Saga, quibus par erit eos pro itineris necessitate muniri. 50 *(a. 390)*: Siquidem nonnulli veredarii saga eorundem dicantur auferre .... Hippocomis saga abstulisse. *Hieron. epist.* 22, 35 *(a. 384)*: Tunicam et sagum textaque iuncis strata non habeo. *Avien. orbis terrae* 347: Praecinctique săgis semper pictis Agathyrsi. *Amm.* 18, 6, 13 *(a. 359)*: Porrecto extentius brachio et summitatibus sagi contortis elatius adesse hostes signo solito demonstrabam isdemque iunctus impetu communi ferebar equo iam fatiscente. 19, 5, 5: Occultati mane sago punicei coloris elato, quod erat subeundae indicium pugnae. *Vulg. interpr. Exod.* 26, 7: Facies et saga (δέρρεις) cilicina. 8: Sagi *(gen.)* ... Sagorum. 9: Sagum. 10: Sagi ... sagi. 12: In sagis ... sagum. 13: Sagorum. 36, 14: Saga. 15: Sagum ... saga. 17: Sagi ... sagi. 18: Sagis. *Iudic.* 3, 16: Sagum. *Leptogenes. c.* 33 § 3: Levans sagum. *Talmud*: סגוס, סגום. *Marcell. med.* 22, 14: Cooperiat se sagis. *Oros.* 5, 18, 15:

Saga hoc est vestis maeroris. *Hesych.: Σάγος· μέρος τι τῆς πανοπλίας. Vegetius r. mil.* 4, 6: Saga ciliciaque tenduntur, quae impetum excipiunt sagittarum. *veter.* 1,42,4: Quod (iumentum) loco calido statues ac sagis cooperies diligenter. 2, 59, 2: Nam diligentia defendit a vitio, si centones vel saga primum sufficientia, deinde mollia imponantur et lota atque ad tempus diligenter excussa. 3, 15, 16: Ut animalia a collo usque ad pedes involvantur de sagis. *Not. Tir.* 98, 14: Sagum. *Vita Savini* 4 *ASS. 9. oct.* IV *p.* 1005 *D:* Sago pellium substrata. *Vita Amabilis* 6 *ASS 11. iun.* II *p.* 467 *E:* Sagum. *Pard. dipl. n.* 118, *t.* 1 *p.* 83 *(a. 533):* Duo saga delicata. *Regula s. Benedicti* 55: Stramenta autem lectorum sufficiant matta, sagum, et lena et capitale. *Pelagius I. MG Epist.* III *p.* 73, 12—15 *(a. 556):* Et si possibile est, ut nobis de ipsis solidis saga tumentacia, quae pauperibus erogari possint, et tunicas albas aut cucullas vel colobia aut, siquae aliae species in provintia fiunt, ... nobis exinde facite conparari. *p.* 77, 18—19 *(a. 557):* Cucullas et tunicas atque saga. *Isidor. or.* 19, 23, 3: Linnae, saga quadra et mollia sunt. De quibus Plautus *(fragm.* 78, 308 *Winter):* Linna coopertus est textrino Gallia. 24, 12: Est autem vestis militaris, cuius usus Gallicis primum expeditionibus coepit e praeda hostili. De qua vox illa senati: 'Togis depositis Quirites ad saga fuerunt'. 13: Sagum autem Gallicum nomen est; dictum autem sagum quadrum eo, quod apud eos primum quadratus vel quadruplex erat. 20, 16, 5: Sagma, quae corrupte vulgo dicitur salma, a stratu sagorum vocatur. *CGlL* 2 *p.* 429, 29: Σαγος sagus. *p.* 527, 52: Sagum σαγος. 3 *p.* 197, 10: Sagos saccus. 323, 37: Σαγας sagrum. *p.* 418, 42: Sagus atroma *(lis* στρῶμα). 4 *p.* 505, 46: Dipluidis (Diploidis *b* Depluides *cod. Sangall.* 238, 50) sagum uel clamidis (clamis *c*). 5 *p.* 308, 40: Lodex genus sagi. *Gloss. cod. Oening.* 1 *f.* 2[v] *col.* 2 *(zu Exod.* 26, 4): Facies et saga cilicina. Sagum dicitur grossioris materie velum. et est Gallicum nomen. *Cod. Augiensis CCXLVIII f.* 6[rb] *(zu Iudic.* 3, 16): Capulum] sagum sagellum. *Adamnani vita s. Columbae* 3, 1 *p.* 191: Hoc sagum. *Karlmanni capitulare a.* 742 7 *MG Cap.* I *p.* 26, 6 = *Epist.* III *p.* 311, 28—29: Ut presbiteri vel diaconi non sagis, laicorum more, sed casulis utantur. *Bonifatius Cudberhto a.* 747 *MG Epist.* III *p.* 351, 21 *sq.:* Interdiximus servis dei, ut pompato habitu vel sago vel armis utantur. *Diocl. ed.* 7, 60: Sagum sive rachanam rudem = *(CIGSept.* 22): *Σαγον η ῥ[α]καινης.* 16, 23: Sagum Gallicum (= 19, 27 *εν ομοιοτητι Νερβικου und* 32 *βιρρος Νερβικος des griechischen textes*). 19, 60: *Σαγος Γαλλικος, τουτ' εστιν Ανβιανησιος ητοι Βιτουρητικος.* 61: [Sagum A]frum = *σαγος Αφρος. (Rom) CIL* VI 3089: Saga *(pl., viermal). (Zarai, a. 202)* VIII 4508, 14: Sagum purpurium. — *Deminutiv* **sagulum** *kleiner kriegsmantel, daraus roman.* saglare *(prov.* sallar saillar *verhüllen). Cic. in Pison.* 23, 55: Togulae lictoribus ad portam praesto fuerunt; quibus illi acceptis sagula reiecerunt, catervam imperatori suo novam praebuerunt. *Caes. b. G.* 5, 42, 3: (Nervii) manibus sagulisque terram exhaurire cogebantur *(daraus Oros.* 6, 10, 3: Gladiis concidendo terram et sagulis exportando). *b. Afric.* 57, 5: Namque cum Scipio sagulo purpureo ante regis adventum uti solitus esset, dicitur Iuba cum eo egisse, non oportere illum eodem uti vestitu, atque ipse uteretur. (6) Itaque factum est, ut Scipio ad album sese vestitum transferret et Iubae, homini superbissimo ineptissimoque, obtemperaret. *Verg. Aen.* 8, 659 *sq.:* ... aurea vestis; | virgatis lucent (Galli) săgŭlis *(cf. Sil.* 4, 155: Auro virgatae vestes). *Liv.* 7, 34, 15: (Decius) sagulo gregali amictus, centurionibus item manipularium militum habitu ductis, ne ducem circumire hostes notarent. 21, 4, 7: Multi saepe militari sagulo opertum humi iacentem inter custodias stationesque militum conspexerunt. 27, 19, 12 *(a. 209 a. Ch.):* Puero anulum aureum, tunicam lato clavo cum Hispano sagulo et aurea fibula equumque ornatum donat *(und darnach Val. Max.* 5, 1, 7: Puerum anulo fibulaque aurea et tunica laticlavia Hispanoque sagulo et ornato equo donatum). 30, 17, 13 *(a. 203):* Munera, quae legati ferrent regi (Masinissae), decreverunt sagula purpurea duo cum fibulis aureis singulis et lato clavo tunicis. 43, 5, 8 *(a. 170):* Equestria arma ac sagula. 44, 26, 6: Ipse equos phalerasque et sagula donum principibus ferre. *Val. Max.* 3, 2, 21: Inde Pyrresum nobilitate ac virtute omnes Celtiberos praestantem, cum ab eo in certamen pugnae devocatus esset, succumbere sibi coegit. Nec erubuit flagrantissimi pectoris iuvenis gladium ei suum et sagulum utroque exercitu spectante tradere.

Sil. 4, 516 *sq.:* Umeroque refulget | sanguinei patrium săgŭli decus (Gracchi consulis). 9, 420 *sq.:* Iuxta săgŭlo circumvolitare rubenti | lictorem. 17, 526 *sq.:* Umeris imponit honorem | fulgentis săgŭli. *Tac. h.* 2, 20: Ornatum ipsius (Caecinae) municipia et coloniae in superbiam trahebant, quod versicolori sagulo, bracas [barbarum tegmen] indutus togatos adloqueretur. 5, 23 *(von Civilis):* Captae ** lyntres sagulis versicoloribus haud indecore pro velis iuvabantur. *Suet. Vitell.* 11: Urbem denique ad classicum introiit paludatus ferroque succinctus, inter signa atque vexilla, sagulatis comitibus ac detectis commilitonum armis. *Arrian. tact.* 34, 6 *sind* Cimbrica sagula *mit den* Κιμμερικὰ χιτώνια, ἴσα καὶ ὅμοια τοῖς θώραξιν, τὴν δὲ χρόαν οἳ μὲν κόκκου, οἳ δὲ ὑακίνθου, οἳ δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ πεποικιλμένα *gemeint. Ammian.* 25, 6, 14 *(a. 363):* Efficacis audaciae signum elatis manibus contortisque sagulis ostendebant. *Paulini Nolan. epist.* 22, 2: Sagulis palliati. 29, 13: Lectus in sagulo et centone durus. *Constantii vita s. Germani* 1, 2, 11 *ASS 31. iul.* VII *p.* 204 *E:* Superposito uno tantum sagulo. 2, 2, 75 *p.* 220 *B:* Duo sagulum diviserunt. *Not. Tir.* 98, 17: Sagulus. *CGlL* 5 *p.* 389, 56: Sagulum loda. — **sagularis, -ria** via. *Hygini gromatici liber de munitionibus castrorum* 3 *p.* 20, 21 *Gemoll:* Intra viam sagulariam. 26. 21, 2: Per rigorem viae sagularis. 13 *p.* 23, 21 *sq.:* Viae vicinariae ideo dantur percurrentes proxime sagularem. 20 *p.* 26, 8: Viae sagulariae xxx pedes sufficient. 32 *p.* 30, 8: Latitudine viae sagularis. 44 *p.* 34, 3: Intra viam sagularem. — **săgŭl-ātus.** *Flor. Vergil. orat. an poeta p.* 187, 13 *sq. R.:* Utrum praeclarius sit sagulatis an praetextatis inperare? *Suet. Vitell.* 11: Sagulatis comitibus.

Sagraci-āco *O. j. Sarrazac, dép. Dordogne, arr. Nontron, canton La Nouaille. Merow. münze. Belfort* 3951: +SAGRACIACO. 3952 (*Prou* 2424): SAGRACIACO. 3989: +ƧARACIACO. 3990 (*Prou* 2425): +SARACIACO.

Sagr-amno-s *ein medial-particip auf* mana (*gr.* -μενο-ς, *lat.* -mnus, *ai.* -māna) *von* *sagro-. *Testamentum s. Hadoindi* 8 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143: Saigrannus subscripsi. *Bilingue ogam-inschrift (zu St. Dogmael's bei Cardigan in Wales, Pembrokeshire, saec. 5—6 in.) IBCh. n.* 106 = *Rhŷs*² 274. 395—396: Sagramni *(gen.)* maqi (maqvi) Cunatami *und* Sagrani fili Cunotami, = *(the stone) of Sagramnos son of Cunotamos. Vgl. (Fardel bei Joybridge, Devonshire) IBCh. n.* 24 = *Rhŷs*² 284. 401: Sagramni (-nui?).

Sagr-ia *M. (Artonne a. 606) RA n. s.* 6 (1862) *p.* 316: Sagria.

***sag-ro-** *'stark, gewaltig' nach Stokes in ir.* sár *very, exceeding, cy. abret.* haer *entêté; cf. deutsch* sigl- *oder* sigil-; √*ai.* sah *to hold, to restrain, to resist, to over-power, gr.* ἔχω, ἰχυρός, ὀχυρός, *got.* sig-is, *deutsch* sig, √ *seg *(stand)halten.*

Sagrus *M. (Aquileja) CIL* V 790: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Coteambi Sagrus Primus operi po | l. l. *Vgl.* Sagr-amnī, Sagarettos *für* *Sagret-os, (*gen. masc.*), (Netta-) sagrū(s, *gen.*), Sacr-illius = *Sagr-illios.

sagulum sagularis *s.* sago-s.

sahatt- *vielleicht* = *sapa-nt- *part. von praes.-stamm mit* a (sapere) *neben lat.* sapio, sapiens, *germ.* safja, *ahd.* antseffan *intellegere,* √ sap. *Lat.-og. inschr. von Killeen Cormac* (*Rhŷs*² *p.* 209 *liest* Ewacattos), *nach Stokes unecht:* Sabattos (*gen. sing.* = *'sapientis'*).

Sai-acus *j. Les Ponts-de-Cé, dép. Maine-et-Loire, arr. Angers; s.* Castrum Sevini.

Sai-ant *O. Séant-en-Othe, j. Bérulles, dép. Aube, arr. Troyes, canton Aix-en-Othe. s.* Seantius.

Saiaonn. [*Narbonne*] *CIL* XII 5682, 158: L. Saiaonn.

Saibe.. [*Bonn, univ.-samlung n.* 458]: ƧΛIBE

Said-elus *M. (Saalburg) CIL* XIII 10003, 54: SΛIDIILVS. *oder* Saedelius.

Saigr-annus *s.* Sagramnus.

Saii *V., ire hauptstadt j. Sées, dép. Orne, arr. Alençon. NG (Lugd. II)* 1, 5: Civitas Saiorum (*var.* Sagiorum). *Notae Tiron.* 87, 63 *n.* 84 *Z.:* Saius. *Concil. Aurelian. a.* 541 *p.* 97, 12 *M.:* Passivus episcopus Sagensis ecclesiae. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 110, 10 *M.:* Passivus episcopus ecclesiae Sagensis. *Concil. Turon. II. a.* 567 *(Mansi* 9 *c.* 805 *E):* Leudebaudis peccator episcopus ecclesiae Sagensis. *Concil. Paris. a.* 573 *p.* 149, 35 *M.:* Leudobaudis peccator ecclesiae Sagensis. *Concil. Cabilonense a.* 639—654 *p.* 213, 36 *M.:* Amlacarius episcopus ecclesiae Saginsis. *Vita Contesti* 4 *ASS add. ad* 19. *ian.* II *p.* 1137: In Sagiensem pagum. *Aigradi vita s. Ansberti* 6, 27 *ASS* 9. *febr.* II *p.* 352 *F:* Aunobertus episcopus Sagiensis urbis. *(Bordeaux) CIL*

XIII 630: D(is) M(anibus) et memoriae Iuliae Europ(a)e Saiiae *(ethnicum)* d(e) f(unctae) annor(um) XXV t(itulum *oder* testamento) p(onendum) d(e) s(uo) p(onendum) c(uravit). *Merow. münzen. Belfort* 3953 (= *Prou* 297): +SAIVS CIVITA. 3954: SAIO...VT. 3955 (= *Prou* 298): +SAIVꟅ FIT.

Saius *M. (Rozzo) CIL* V 449: Marxius Saius. *(Bordeaux) CIL* XIII 831: D(is) M(anibus) Sai(o) Tertio Veciso frat(er) posuit. *(Rom: Deux-Sèvres) MSAF* 58 (1897) *p.* 441: SAIV *vielleicht für* SALVi *oder* AIVS. *(Salzburg; Bregenz) CIL* III 12014, 492: OFSAI.

Sailli-acum *O. j. Cellieu, dép. Loire, arr. Saint-Étienne, canton Rive-de-Gier. Vgl.* Saliacus, Calliacum.

Saina *fl. j. le Serain, dép. Côte-d'Or und Yonne. s.* Sedena.

Sain-ea insula, *j. Shuna, pfarrei Kilchattan bei Luing, in Nether Lorne. Adamnani vita s. Columbae* 2, 45 *p.* 179: Ad Saineam insulam. *p.* 182: De Sainea insula.

Sai-o(n) *M. (Cremona, a. 129) CIL* III D. XXXII = V 4091, 16.18: M. Numisio Saionis f(ilio) Nomasio Corso Vinace(no). *(Thornborough, Yorkshire, Northriding)* VII 272: Deae Syriae ara(m) Saio b(ene)f(iciarius) . . . .

Saiot *(Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5927: D(is) M(anibus) $\frac{\text{SAIOT}}{\text{IOV}}$.

Sair? *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 88: SAIR (?).

Sait.. *(Saalburg):* SAIT///

Saito-briga *s.* Kaitobrix.

Saitu-llus *nach Ernault zu air.* sáith *souffrance, fatigue, ir.* sáeth sóeth, *acy.* hoet *fatigue, regret.* = *sai-tu- *cf. got.* sai-r, *lat.* sae-vo-s. *M. (Geisthal) CIL* III 5422: Vercaius Saitulli f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Caixuni Quarti f(iliae) an(norum) XX.

Sal. *(Bordeaux) CIL* XIII 756: D(is) M(anibus) C. I. Homul. Sal. Lac. ux. pientiss.

Sala *O.* 1) *der Turdetani in Hispania Baetica. Ptol.* 2, 4, 10: Σάλα (*für* Salpesa). 2) *in Hispania Tarraconensis. Rav.* 4, 43 *p.* 309, 10: Salam. 3) *in Pannonien, übergang über den jetzigen fl. Szala bei Lövö. Ptol.* 2, 14, 4: Σάλα. *IA* 262, 5: Salle. *Rav.* 4, 19 *p.* 216, 4: Salla. *(Bei O'-Szöny) CIL* III 4321: D(is) M(anibus) C. Iul(io) C. [fi]l(io) Luperco domo Sala vet(erano) ex dec(urione) alæ ·III· Thra(cum).

Salac-ia *O.* 1) *römisches (Sex. Pompeius) municipium imperatorium in Lusitanien, ursprünglich an der flußmündung des Sadão, j. Alcaçer do Sal in Portugal, prov. Estremadura, bez. Lissabon. Strab.* 3, 3, 1 *p.* 144 *(aus Artemidor?) über die mündungen des Tagos,* ἐφ' ἃς εὐθυπλοΐᾳ στάδιοι α· εἰσὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἀναχύσεις, ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τοῦ λεχθέντος ἀκρωτηρίου, Σαλακιῆται (*statt* Σαλτιῆται, *Kramer* Σαλτιγῖται), καθ' ἣν πορθμεύονται ἐπὶ Σαλάκειαν. *Mela* 3, 1, 8: Salacia. *Ptol.* 2, 5, 2: (Τουρδητανῶν) Σαλακία. *Marcian. peripl. mar. ext.* 2, 13 *codex p.* 547 *M.*: Ἀπὸ δὲ Καλλίποδος ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Σάλακρα στάδιοι σλ', στάδιοι σί. ἀπὸ δὲ Σαλάκρων εἰς Καιτοβρὶξ στάδιοι ρε', στάδιοι ϛ'. *Plin. n. h.* 4, 116: Salacia cognominata urbs imperatoria. 8, 191: (Lana), quam Salacia scutulato textu commendat in Lusitania. *IA* 417, 4: Salacia. 418, 6: Iter a Salacia Ossonoba. *Rav.* 4, 43 *p.* 306, 14: Salatia. *(Alcaçer do Sal) CIL* II 32: Iovi o(ptimo) m(aximo) Flavia L. f. Rufina Emeritensis flaminica provinc(iae) Lusitaniae, item col(oniae) Emeritensis perpet. et municipi Salacien(sis) d. d. *(Mérida)* 518: D(is) M(anibus) s(acrum) L. Licinius Fundan[i]anus Salaciensis ann. LXX Mummia Modestina uxor marito pientissimo fecit sub cura P. Albiciani Sal. H. s. e., s. t. t. l. *(Rom)* VI 2685: Salacia. 16310: Ex provincia Lusitania Salacensis (*für* Salaciensis). *Münzen: MLI n.* 188: IMP(eratoria) . SAL(acia), SALAC(ia). 2) *der Callaici Bracarii am fl. Salho bei Guimaraens. IA* 422, 3: Salacia.

***săl-āco-s** *adj., ir.* salach *gl. sordidus, libidinosus, gael.* salach, *w.* halawg(c) *filthy,* halog *souillé, abret.* haloc *gl. lugubri, acorn.* halou *gl. stercora, vgl. germ.* *salwa, *ahd. ae.* salo, *an.* sǫlr.

Σάλακρα s. Salaria.

Sal-aeni *s.* Saeleni.

Sal-ama *M. cogn. (Arona) CIL* V 6624: Elvius Fluconis f. Salamae fili posuerunt patri.

Salamaria *O. CTh.* 12, 1, 103 *(a. 383):* Salamariae.

Salamio *F. (Pallantia) EE* 8 *p.* 410 *n.* 133: Alicie Onne an. XXII. Amma Salmio (Salamio?) mater.

Salanĭ-āna *O. der Callaici Bracarii in Gallaecia in Spanien bei Covide. IA* 427, 6: Salaniana. *Rav.* 4, 45 *p.* 320, 1.

Salan-ĭus *M. (Verona) CIL* V 3373:

Sex. Salaniu[s] P. f. Mandat[us] miles leg. XV . . 3422: [S]ex. Salanio Sex. f. Pob(lilia) Mandato VIriano.

***sal-āno-s** *adi. aus urcelt.* *səlāno-s *(Stokes,* *sḷ-no- *Brugmann), air.* slán *gl. sanus, salvus, sospes. vw. mit lat.* sal-vo-s, salū(t)-s, salū-bri-s, *gr.* οὖλε, ὅλο-ς, *got.* sêl-s ἀγαθός, un-sêls, sêlei, *an.* sǫll felix, *ahd.* sâlig *selig.*

***sal-ăno-s** (*salanno-s *Stokes*) *salz, air.* sál, *neutr. s-stamm (meer), ir.* sal-o(a)nn *sal, gen.* salo(a)inn, *manx* sollan, *cy.* halan, *gr.* ἅλ-ς *m. 'salz' und 'meer', lat.* săl, sălis săle, *got. u. engl.* sal-t, *n., salz, lit. casus obl., gen.* saln-és *etc., lett.* sahls, sāls *aus* *sălis, *abulg.* slan-ŭ, *ksl.* solĭ, *slaw.* solŭ *salz, russ.* solon-yj *gesalzen (aus* *saln-ŭ), *urslaw.* *saln-ŭ, *ai.* sara, *armen.* aλ (*gen.* aλi), *idg.* sal *salz. Vgl.* *salēno-s, Sal-usa.

Sălā-nus *M. cogn. Ovid. ex Ponto* 2, 5, 1: Sălāno. *Plin. n. h.* 34, 47: Cassio Salano. — *(Formia) CIL* X 6101: L. Arrio Salano.

Salao *s.* Salavus.

săl-ăr, *m., forelle. Auson. Mosell.* 88: Purpureisque sălar stellatus tergora guttis. 129 *sq.:* Qui nec dum salmo, nec iam sălăr, ambiguusque| amborum medio fario intercepte sub aevo. *Sidon. Apollin. epist.* 2, 2: Ut nocturnis per lacum excursibus rapacissimi salares in consanguineas agantur insidias. *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 18 *M.:* Salar. *Stokes vgl.* sal-mo(n), √ sal *in lat.* sal-iō.

Sal-ar *O. stadt der Turduli in Hispania Baetica. Ptol.* 2, 4, 9: Σαλαρ (ΣΦΨ, Σαλα *cett.; Müller ci.* Σαλάρια).

Salar-ia *F. (Turin) CIL* V 7107: D(is) M(anibus) Salariae m(ulieris) lib(ertae) Aphrodites T. Vennonius Restitutus matri v. f.

Salar-ia *O. in Hispania Tarraconensis, j. Ubeda la vieja, prov. Jaen, am r. ufer des Quadalquivir. Plin. n. h.* 3, 25: Carthaginem conveniunt . . . ex colonia Salariense oppidani Lati veteris, Castulonenses *etc. Ptol.* 2, 6, 58 *(der Oretani):* Σαλαρία. 60 *(der Bastitani):* Σαλαρία. *Marcian.* 2, 13: Σάλακρα. *Rav.* 4, 44 *p.* 314, 1: Solaria. *(Toya) CIL* II 3329: L. Post[u]mius Q. f. Serg(ia) Fabull[us fl]am[en] August[o]rum provinc[iae] His[paniae cit(erioris), tri]b(unus) m[il(itum)] leg(ionis) VII II(duo)vir coloniae Salariae et Manlia L. f. Silana flaminica eiusdem provinc(iae) d. [d.].

***Salarŏ-dūno-n** *O. in Spanien, nach d'Arbois de Jubainville j. Salardu in Catalonien, prov. Lerida, bez. Viella.*

Sal-ārus *M. (Narbonne) CIL* XII 5686, 779: SA_.R *(Vechten)* XIII 10010, 1703: Sal( ). *(La Graufesenque)* 1704: Salari Ar(verni).

?**Sala-s** *'salzwaßer, sole', fl. in Germanien, die Saale (die fränkische oder die thüringische?). Strab.* 7, 1, 3 *p.* 291: Ἔστι δὲ καὶ Σάλας ποταμός, οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν καὶ καταπορθῶν Δροῦσος ἐτελεύτησεν ὁ Γερμανικός.

Sal-ascus, *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, O. j. Salasc, dép. Herault, arr. Lodève, canton Clermont.*

Salas-ius *M.* **Salasia** *F. (Verona) CIL* V 3735: Q. Salasio Q. f. Pob(lilia) Lucilliae uxsori eius Paullus l. fecit et sibi. *(Sutri, spät?)* XI 3273: Salasiae L. f. Merulae.

Săl-assī *nach Stokes zu lat.* salio, *gr.* ἅλλομαι *mit suff.* -asso- *cf.* Iur-assus, *V. celtischen ursprungs in den höchsten Alpen in Gallia Cisalpina am Gr. Sanct Bernhard und in Val d'Aosta im tale der Dora Baltea, im j.* 729 *und von Varro Murena völlig ausgerottet; ire stadt Eporēdia. Polyb.* 34, 10, 18 *(s. u. Strab. p.* 209): Τὴν (ὑπέρβασιν) διὰ Σαλασσῶν. *Cato or. lib.* 2 *fr.* 37 *p.* 49 *Peter*[2] *bei Plin. n. h.* 3, 134: Lepontios et Salassos Tauriscae *(d. h. Celten)* gentis idem Cato arbitratur. *Strab.* 4, 6, 5 *p.* 203: Τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν. 6 *p.* 204: Μετὰ δὲ τούτους (Λίγυας) καὶ τὸν Πάδον Σαλασσοί· ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες καὶ Κατόριγες καὶ Οὐάραγροι καὶ Ναντουᾶται καὶ ἡ Λημέννα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ. 7 *p.* 205: Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐστιν ἐν αὐλῶνι βαθεῖ τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρωθεν κλειόντων τὸ χωρίον, μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερτιθεῖσι τὰ ὄρη διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστιν ἡ ὁδός. εἶτα σχίζεται δίχα· καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται ζεύγεσιν οὐ βατὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων. ἡ δὲ διὰ Κευτρώνων δυσμικωτέρα. ἔχει δὲ καὶ χρυσεῖα ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι. προσελάμβανε δὲ

πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμὸς εἰς τὰ χρυσοπλύσια, διόπερ ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντες εἰς τὰς ἐξοχετείας τὸ ὕδωρ τὸ κοινὸν ῥεῖθρον ἐξεκένουν. τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν, τοὺς δὲ γεωργοῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία τῆς ἀρδείας στερομένους ἐλύπει, τοῦ ποταμοῦ δυναμένου ποτίζειν τὴν χώραν διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ῥεῖθρον. ἐκ δὲ ταύτης 10 τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν πρὸς ἀλλήλους ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι. κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων τῶν μὲν χρυσουργείων ἐξέπεσον καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί, τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι τὰ χρυσεῖα· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν· οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας ἀεὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους εὐπορεῖν 20 προφάσεων ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. μέχρι μὲν δὴ τῶν νεωστὶ χρόνων τοτὲ μὲν πολεμούμενοι, τοτὲ δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἴσχυον ὅμως, καὶ πολλὰ κατέβλαπτον τοὺς δι' αὐτῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη κατὰ τὸ λῃστρικὸν ἔθος· οἵ γε καὶ Δέκιμον Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρα· Μεσσάλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμαδεύων τιμὴν ξύλων κατέβαλε τῶν τε καυσίμων καὶ τῶν πτελεΐνων ἀκοντισμάτων τῶν 30 γυμναστικῶν. ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες ἢ γεφυροῦντες ποταμούς. ὕστερον μέντοι κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐπορεδίαν Ῥωμαίων ἀποικίαν, ἣν συνῴκισαν μὲν φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς, ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος. τῶν μὲν οὖν ἄλλων σω- 40 μάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχίλιοι· πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων ὑπὸ δόρυ καταστρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγοῦσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ ὁ Οὐάρρων, καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. 11 *p.* 208: Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω 50 Κελτικὴν καὶ τὴν προσάρκτιον ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον. 12 *p.* 209: Τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει (Πολύβιος) μόνον· διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων ἣν Ἀννίβας διῆλθεν, εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν, τετάρτην δὲ τὴν διὰ Ῥαιτῶν, ἁπάσας κρημνώδεις. *Liv.* 5, 35, 2: Post hos Salassi (*statt der gewönlichen lesart* Salluvii) prope antiquam gentem Laevos Ligures, incolentes circa Ticinum amnem. 21, 38, 7: Qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per Salassos (*nach Lipsius*) montanos ad Libuos Gallos deduxissent. *Liv. epit.* 53: Ap. Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit (*a. 143 a. Ch.*). 135: Salassi, gens Alpina, perdomiti. *cf. M.G. a. a.* XI *p.* 135 *Cassiodor. ed. M. ad a. 729/25:* Cantabros, Germanos, Salassos Caesar domuit. *Plin. n. h.* 3, 123: Salassorum Augusta Praetoria iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas. 137: Salassi. 18, 182: Salassi cum subiectos Alpibus depopularentur agros, panicum miliumque iam excrescens temptavere. Postquam respuebat natura, inararunt. *Suet. Aug.* 21: Domuit autem partim ductu partim auspiciis suis Cantabriam, Aquitaniam, Pannoniam, Delmatiam cum Illyrico omni, item Raetiam et Vindelicos ac Salassos, gentes Inalpinas. *Ptol.* 3, 1, 30: Σαλασίων, οἵ εἰσιν ὑπὸ Ἰνσούβρους, Αὐγούστα Πραιτωρία, κολωνία Ἐπορεδία. 31: Ταυρινῶν, οἵ εἰσιν ὑπὸ τοὺς Σαλασσίους ... *Appian. Illyr.* 17: Μάλιστα δ' ἠνώχλησαν αὐτὸν Σαλασσοί τε καὶ Ἰάποδες οἱ πέραν Ἄλπεων καὶ Σεγεστανοὶ καὶ Δαλμάται καὶ Δαισιτιᾶται καὶ Παίονες, ὄντες ἑκὰς τοῖς Σαλασσοῖς, οἳ κορυφὰς οἰκοῦσι τῶν Ἄλπεων, ὄρη δύσβατα, καὶ στενὴ δίοδός ἐστιν ἐπ' αὐτὰ καὶ δυσχερής· δι' ἃ καὶ ἦσαν αὐτόνομοι, καὶ τέλη τοὺς παροδεύοντας ᾔτουν. τούτοις Οὐέτερ ἐμπεσὼν ἀδοκήτως τὰ στενὰ προύλαβε δι' ἐνέδρας, καὶ ἐπὶ διετὲς αὐτοὺς ἐπολιόρκει. οἱ δὲ ἁλῶν ἀπορίᾳ, ὧν εἰσὶ μάλιστα ἐν χρείᾳ, φρουρὰς ἐδέξαντο. καὶ Οὐέτερος ἀποστάντος τὰς φρουρὰς ἐξέβαλον εὐθύς, καὶ τὰ στενὰ κρατυνάμενοι τοὺς ἐπιπεμπομένους σφίσιν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος διέπαιζον, οὐδὲν δρᾶν μέγα ἔχοντας. ὅθεν αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ, προσδοκωμένου τοῦ πρὸς Ἀντώνιον πολέμου, συνέθετο αὐτονόμους ἐάσειν, καὶ ἀκολάστους τῶν ἐπὶ Οὐέτερι πραχθέντων. οἱ δ' ἅτε ἐν ὑποψίᾳ ταῦτ' ἔχοντες ἅλας πολλοὺς ἐσώρευον, καὶ τὴν Ῥωμαίων κατέθεον, μέχρι Μεσσάλας Κορουῖνος αὐτοῖς ἐπιπεμφθεὶς λιμῷ παρεστήσατο. 18: Καὶ Σαλασσοὶ μὲν οὕτως ἐλήφθησαν. *Dio fragm.* 74, 1 (*a. u. 611 = 143 a. Ch.*): Ὅτι ὁ Κλαύδιος ὁ συνάρχων Μετέλλου, πρός τε τὸ γένος ὠγκωμένος καὶ τῷ Μετέλλῳ φθο-

νῶν, ἔτυχεν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ λαχὼν ἄρχειν καὶ πολέμιον οὐδὲν ἀποδεδειγμένον εἶχε καὶ ἐπεθύμησε πάντως τινὰ ἐπινικίων πρόφασιν λαβεῖν καὶ Σαλάσσους Γαλάτας μὴ ἐγκαλουμένους τι ἐξεπολέμωσε τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπέμφθη γὰρ ὡς συμβιβάσων αὐτοὺς τοῖς ὁμοχώροις περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐς τὰ χρυσεῖα ἀναγκαίου διαφερομένους [αὐτοὺς] καὶ τήν τε χώραν αὐτῶν πᾶσαν κατέδραμεν ... ἔπεμψαν δὲ αὐτῷ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν δέκα ἱερέων δύο. *lib.* 49, 34, 2 *(a. u. 719):* Οἵ τε γὰρ Σαλασσοὶ καὶ οἱ Ταυρίσκοι Λιβυρνοί τε καὶ Ἰάπυδες οὐδὲν μὲν οὐδὲ ἐκ τοῦ πρὶν μέτριον ἐς τοὺς Ῥωμαίους ἔπρασσον, ἀλλὰ τήν τε συντέλειαν τῶν φόρων ἐξέλιπον καὶ ἐσβάλλοντες ἔστιν ὅτε ἐς τὰ ὁμοροῦντά σφισιν ἐκακούργουν· τότε δὲ φανερῶς πρὸς τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐπανέστησαν κτέ. 38 *(a. u. 720 = 34 a. Ch.),* 3: Τούς τε Σαλασσοὺς καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετ' αὐτῶν νεωτερίσαντας ὁ Μεσσαλᾶς ὁ Οὐαλέριος ἐχειρώσατο (*cf. Strab.* 4, 6, 7). 53, 25, 2 *(a. u. 728):* Τόν τε Αὔγουστον ἐς τὴν Βρεττανίαν, ἐπειδὴ μὴ ἠθέλησαν ὁμολογῆσαι, στρατευσείοντα κατέσχον οἵ τε Σαλασσοὶ ἐπαναστάντες αὐτῷ καὶ οἱ Κάνταβροι οἵ τε Ἄστυρες πολεμωθέντες. οἰκοῦσι δὲ ἐκεῖνοι μὲν ὑπὸ τὰς Ἄλπεις, ὥσπερ εἴρηταί μοι. 3 *(a. u. 729):* Δι' οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος, ἤδη δὲ ἔνατον μετὰ Μάρκου Σιλανοῦ ὑπάτευεν, ἐπὶ μὲν τοὺς Σαλασσοὺς Τερέντιον Οὐάρρωνα ἔπεμψε. καὶ ὃς πολλαχῇ ἅμα, ὅπως μὴ συστραφέντες δυσχειρωτότεροι γένωνται, ἐμβαλὼν ῥᾷστά τε αὐτούς, ἅτε καὶ κατ' ὀλίγους προσπίπτοντάς σφισιν, ἐνίκησε, (4) καὶ συμβῆναι καταναγκάσας ἀργύριόν τέ τι ῥητόν, ὡς καὶ μηδὲν δεινὸν ἄλλο δράσων, ᾔτησε, κἀκ τούτου πανταχῇ πρὸς τὴν ἔσπραξιν δῆθεν αὐτοῦ στρατιώτας διαπέμψας συνέλαβέ τε τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ καὶ ἀπέδοτο, ἐφ' ᾧ μηδείς σφων ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἐλευθερωθείη· καὶ αὐτῶν ἡ ἀρίστη τῆς γῆς τῶν τε δορυφόρων τισὶν ἐδόθη, καὶ πόλιν τὴν Αὐγούσταν *(Aosta)* πραιτωριανῶν ὠνομασμένην ἔσχεν. *Eutrop.* 7, 9: Romano adiecit imperio ... Pannoniam, Aquitaniam, Illyricum, Raetiam, Vindelicos et Salassos in Alpibus. *Iul. Obsequens de prodigiis* 80: Cum a Salassis inlata clades esset Romanis, decemviri pronuntiaverunt se invenisse in Sibyllinis, quotiens bellum Gallis inlaturi essent, sacrificari in eorum finibus oportere. *Macrob.* 3, 14, 14: Sed quid loquor de histrionibus, cum Appius Claudius, vir triumphalis, qui Salius ad usque senectutem fuit, pro gloria optinuerit, quod inter collegas optime saltitabat? *Oros.* 5, 4, 7 (*aus Liv. epit.* 53): Appius Claudius adversus Salassos Gallos congressus est et victus quinque milia militum perdidit. Reparata pugna quinque milia hostium occidit. Sed cum iuxta legem, qua constitutum erat, ut quisque quinque milia hostium peremisset, triumphandi haberet potestatem, iste quoque triumphum expetisset, propter superiora vero damna non impetravisset, infami impudentia atque ambitione usus privatis sumptibus triumphavit. *Cassiodor. chron.* 567: His conss. *(a. u. 729)* Cantabros, Germanos, Salassos Caesar perdomuit. *(La Turbia) CIL* V 7817, 24: Salassi. *(Aosta, a. u. 731/732, a. 23—22 a. Ch.) Notizie degli Scavi di Antichità* 1894 *p.* 369 = *Atti della R. Accad. delle Scienze di Torino vol.* 30 (1895), 7 *p.* 360—361 *(24 Febbraio 1895) Ermanno Ferrero, di un' iscrizione di Aosta:* Imp(eratori) Caesa[ri] DIvI f(ilio) Augus[to] co(n)s(uli) XI, imp(eratori) VI [II], tribunic(ia) pot(estate) Salassi incol(ae) qui initio se in colon(iam) cont(ulerunt) patron(o). *(El-Ma-el-Abiod) CIL* VIII 19923: ..... ‖ Pre | gentis | Salas. — **Salassus** *M. cogn. Cic. epist.* 6, 18, 2 *(a. 45 a. Ch.):* Q. Salasso. *Valer. Max.* 9, 11, 7: Ne Vettius quidem Salassus proscriptus parum amari exitus. *Appian. b. civ.* 4, 24: Σάλασσος. *Hieronym. chron. a. Abr.* *1976:* Curtius Salassus in insula Arado cum quattuor cohortibus vivus combustus est, quod tributa gravius exigeret. *(Megara) CIL* III 546: C. Curtio Salassi l. Pothino ex testamento arbitratu Theophrasti et [Eu]angeli l. ... . *(Bei Aosta) Pais n.* 916: L. Iulio C. f. Serg(ia) Sala[sso?]. *(El-Gossetmta-el-Arneb) CIL* VIII 2056. 2057: C. Iul(ius) Salasus. *(Canosa)* IX 326: Vestae sacru[m] P. Titius L. f. P. Curtius P. f. Salas(sus) IIII vir de munere gladiatorio ex s. c. 327: Vortumno sacrum P. Curtius P. f. Salassus P. Titius L. f. IIIIvir de munere gladiatorio ex s. c. *(Chieti)* 3032: [In] agr. [p.] X Herenia T. f. Avara Sonti Salas(si) val[e]. *(Chiusi)* XI 2348: Salassa Grania L. f. *(Rom, saec. 1)* XV 1481: C. Trebati Salass[i].

Sal-auris *O. Avien. o. m.* 513: Per quas (harenas) Salauri⟨s⟩ oppidum quondam stetit.

Salaut-ensis *O. Anth. Lat.* 156, 7

Riese: Illa Salautensi magis est de stirpe creata.

Salaverus *M. cogn. (Narbonne) CIL* XII 4976: [M]anlius Salaverus.

Sal-āvus vicus *in der civitas Pictavorum. Belfort* 3956 (= *Prou* 2415): +SALAO VIC. 3957 (= *Prou* 2414): ∽ALAVO VI(co).

Salchain (*g. sg. von* Salchán), Coire *O. in Schottland, j. villeicht Salen östlich von Mull. Adamnani vita s. Columbae* 1, 46 *p.* 88: In loco qui Scotice vocitatur Coire Salchain.

Saldae *O. in Pannonia inferior. Ptol.* 2, 15, 4: *Σαλδίς* (*Σαλλίς X*). *TP:* Saldis *(abl.). Rav.* 4, 19 *p.* 214, 20: Saldis. *(Obernburg) CIL* XIII 6620: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) L. Petronius Florentinus domo Saldas praef. coh. IIII aq. eq. c. R. v. s. l. l. m.

Saldan-ia *O. j. Saldaña in Spanien, prov. Palencia. (Leon) CIL* II 2670: L. Lollio Materni f. Lolliano Saldaniesi an. XVIII Lollius Maternus p. *Heiss, Monn. wis. p.* 59.

Sald-uba *ist iberisch.*

Sale =*Sal-ia, *fl.* 1) *j. the Blackwater in Meath. Adamnani vita s. Columbae* 2, 19 *p.* 128: In fluvio Sale piscoso. 2) *j. the Seil in Lorne? Adamnani vita s. Columbae* 2, 45 *p.* 177: Ab ostio fluminis Sale.

Salecon *O. Merowingische münze. Belfort n.* 3958 = *Prou n.* 2627: +SALECON.

Saleduna *F. (Nux, dép. Gers, gemeinde Barran) CIL* XIII 477: Ex testamento arbitratu Saledunae Illai f(iliae) uxoris.

***sălēno-s** *salz, acy.* *săleinā, *w.* hal-en, *mbret., tréc.* holen, *bret. Léon* hol-en, c'hoalen, *Léon* chwalen *aus* hoalen, *vannetais* halen, haleen, halein, *ncorn.* halan, holan, *haut cornouillais* halonn, halenn, *Voc. Corn.* hal-oin *aus* *haloen, *corn.* halein = halên = *salên.

Săl-ĕra *fl. j. la Grande-Sauldre, nfl. des Cher; in sie fließt la Petite-Sauldre.*

Săl-ĕtĭ-o(n) *von* '*salz*', *O. j. Selz in Nider-Elsaß, kreis Weißenburg, am eingang des fl. Selz in den Rhein. TP:* Saletione *(abl.). IA* 354, 6: Saletione (salentione *cod. Esc.*). — *Ammian.* 16, 2, 12 *(a. 356):* Audiens itaque Argentoratum, Brocomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas et Vangionas et Mogontiacum civitates barbaros possidentes territoria earum habitare (nam ipsa oppida ut circumdata retiis busta declinant) primam omnium Brocomagum occupavit. *ND occ.* 41 *(Mogont.),* 3: Salectio. 15: Praefectus militum Pacentium, Saletione. *Fredegar. chron.* 4, 37 *(a. 609/610):* Saloissa (Salossia) castro.

?**Salg-inus** *M. (Sidi-Yûsef) CIL* VIII 16826: Q Iunius Salginus.

Sal-ia *cf. air.* Sale, *fl.* 1) *in Hispanien im gebiet der Astures, j. Sella. Mela* 3, 1, 9: Ab eo flumine quod Saliam vocant. 14: Flumine quod Saliam vocant. 2) *r. nbfl. der Mosel, j. Seille bei Château-Salins in Lothringen. Fortunat. carm.* 3, 13, 5: Hinc dextra de parte fluit qui Sālĭă fertur | flumine sed fluctus pauperiore trahit (*vgl.* 7, 4, 16: Seu qui Mettis adit de sale nomen habens?). *Ionae vita s. Columbani c.* 14: Monasterio cui Salicis nomen, *im Seille-tale. Trad. Wiz.* 205 *(a. 699):* In pago Salinense *(Salingow, j. le Saulnois).* 213 *(a. 729):* De pago Salininse. 218 = 239 *(a. 715):* In pago Saroinse vel Salininse (*oder* Saloninse 239). 223 *(a. 699):* In pago Salininse. 226 *(a. 715):* In pago Saroinse seu et Salininsu. 231 *(a. 713):* Super fluviolo Eblica in pago Salininse. 240 *(a. 699):* In pago Salininse. 252 *(a. 699):* In pago Salinense. 261 *(a. 717):* In pago Salinense.

Salī-ācus *von M.* Salius. *O.* 1) *j. Sailly, dép. Aisne, arr. Vervins, canton Hirson, gemeinde Wattigny.* 2) *Sailly, dép. Ardennes, arr. Sedan, canton Carignan.* 3) *Sailly, dép. Cher, arr. Bourges, canton Vierzon, gemeinde Massay,* 4) *Sailly, dép. Haute-Marne, arr. Vassy, canton Poissons.* 5) *Sailly-lez-Lannoy, dép. Nord, arr. Lille, canton Lannoy.* 6) *Sailly, dép. Nord, arr. und canton Cambrai.* 7) *Sailly-au-Bois, dép. Pas-de-Calais, arr. Arras, canton Pas.* 8) *Sailly-en-Ostrevent, dép. Pas-de-Calais, arr. Arras, canton Vitry.* 9) *Sailly-la-Bourse, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune, canton Cambrin.* 10) *Sailly-sur-la-Lys, dép. Pas-de-Calais, arr. Béthune, canton Laventie.* 11) *Sailly, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Saint-Gengoux-le-Royal.* 12) *Sailly, dép. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Limay.* 13) *Sailly, dép. Seine-Inférieure, arr. Neufchâtel-en-Bray, canton Blangy, gemeinde Saint-Martin-au-Bosc.* 14) *Sailly, dép. Seine-Inférieure, arr. Neufchâtel, canton Aumale, gemeinde Vieux-Rouen.* 15) Saliacum *j. Sailly-le-Sec, dép. Somme, arr. Abbeville, canton Nouvion-en-Ponthieu.* 16) *Sailly-le-Sec, dép. Somme, arr. Péronne, canton Bray-sur-Somme.* 17) *Sailly-Lorette, dép. Somme, arr.*

Péronne, canton Bray-sur-Somme. 18) *Sailly-Bray, dép. Somme, arr. Abbeville, canton Nouvion-en-Ponthieu. gemeinde Noyelles-sur-Mer.* 19) *Saillac, dép. Corrèze, arr. Brive, canton Meyssac.* 20) *Saillac, dép. Lot, arr. Cahors, canton Limogne.* 21) *Seilhac, dép. Corrèze, arr. Tull.* 22) *Saillé, dép. Loire-Inférieure, arr. Saint-Nazaire, gemeinde Guérande.* 23) *in belg. O. Salet.* 24) *Sallet in Belgien bei Warnant, prov. Namur.* 25) *j. Sagliago in ital. prov. Novara, dial. Sajag.*

Salī-ca 1) *F. (Lyon) CIL* XIII 1692: [Iul]iae Salicae (coniugi) [Ti. E]ppI(i) BellicI [tr]es provinc(iae) Galliae. 2) *fl. die Selke, d. i. kleine Saale.* 3) *O. der Oretani in Hispania Tarraconensis, villeicht j. Solana. Ptol.* 2, 6, 58: *Σαλίκα.* 4) *O. Vita Serenici* 1, 7 *ASS 7. mai* II *p.* 163 *C:* Dioecesim devenere Cenomannicam, ad vicum qui dicitur Salica (*auch* Saluca). 8 *p.* 163 *D:* Serenedus itaque remansit Salica. *Belfort* 1683 = *Prou* 2638: ꟅALECA////.

Salice *villa j. Saulx-les-Chartreux, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Longjumeau. Gesta Dagoberti I. regis Francorum* 37 *MGSS Mer.* II *p.* 415, 1: De Clippiaco superiore et Idcina atque Salice seu Aquaputta, quae omnes constant in pago Parisiaco.

Sălĭcĭ-dūnī *nach Rhŷs 'the Willow-town' compos. von* *salik-s *weide, ir.* sail *f., gen.* sailech, salach, helic-, *w.* helygen, *pl.* helyg, *mbret.* halegen, *corn.* heligen, *lat.* salix, *europ.* salik *und* dūnī *von* dūno-. *(Tyr Capel bei Trecastle, Brecknockshire) Rhŷs*[2] *p.* 382 *n.* 39: Maccutreni Saliciduni = *ogam.* Moqvutreni Salicidoni = *(the stone of) Maccutreni of Salicidunon.*

Salici-lla *F. (Luxeuil) CIL* XIII 5442: D(is) M(anibus) Salicillae VI (*lis* Ve)nusti fil(iae).

Salico-genna *F. (Langres) CIL* XIII 5784: DIs Manibus Iul(iae) Salicogenne PonticI f(iliae).

Salimonnum, Saliginense monasterium, *O. j. Saujon, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes. Martyr. Hieronym. 3. id. mai:* In Sanctonico monasterio Salimonno depositio sancti Martini presbiteri et confessoris. *Gemeint, aber nicht genannt Greg. Tur. in glor. conf.* 56: Martinus Sanctonicae urbis abbas Martini, ut ferunt, nostri discipulus, apud vicum urbis ipsius in monasterium, quod ipse post magistri dogmata aedificavit. [*In den späteren Miracula Martini abb. Vertav.* 6 *MG SS. Mer.* III *p.* 571, 20: Salionum petens.]

Salina, Vetus, *O. in Pannonia inferior, j. Adony. Ptol.* 2, 15, 3: *Σαλῖνον. TP:* Vetusallo. *IA* 245, 4: Vetus Salinas (-na *cod. Escor.*). *ND occ.* 33, 16: Vetusalina. 37: Equites Dalmatae, Vetusalinae. *Rav.* 4, 20 *p.* 220, 8: Belsalino. *(Duna-Pentele) CIL* III 10305: Civib(us) R(omanis) [qui consistunt ad Intercisam e]t Vetuss(alinas).

Salinae *O. in Dacien, j. Felvincz bei Maros-Újvár. Ptol.* 3, 8, 7: *Σαλῖναι.* 8, 11, 4: *Τῆς δὲ Δακίας αἱ μὲν Σαλῖναι τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχουσιν ὡρῶν ιε ∠'γ καὶ διεστήκασιν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρας μιᾶς ∠'γ. TP.*

Salinae *O. der Catuvellauni, in Bedfordshire und South Lincolnshire. Ptol.* 2, 3, 11: *Σαλῖναι. Rav.* 5, 31 *p.* 427, 15. 429, 4: Salinis.

Salinae *O. der Suetrii in den Alpes Maritimae, j. viertel N. D. du Plan und la Salaum in Castellane, dép. Basses-Alpes. Ptol.* 3, 1, 38: *Σουητρίων ἐν ταῖς παραλίοις Ἄλπεσι Σαλῖναι. NG* 17, 4: Civitas Saliniensium (*var.* Sol-, Sollinensium). *(Cimiez) CIL* V 7907 *(a. 181):* Decurioni II viro [Sa]lin(iensium) civitatis suae *und* taber(narii) Salinienses. *(Vence)* XII 3: Marti Vintio M. Rufinius Felix Sal(iniensis), IIIIIvir et incola Cemenel(ensis) ex voto s. *(Bei Vence)* 14: [Ci]v[ita]s S[alinie]n[sium]. 23: Q. Vibio Secundiano q(ui) v(ixit) a(nnis) XII, m(ensibus) VI, d(iebus) VIII. Q. Vibius Quir. Salin(iensis) Capito filio supra modum aetatis pientissimo sibi posterisque suis vivus fecit. *(Castellane)* 66: D(is) M(anibus) M. Matuconi Marcellini et M. Matuconi Maximi decc. civit(as) Salin(iensis?) M. Matuconius Sev[e]rus et Iul. Fuscina filiis piissimis et sibi vivi fecerunt h. m. h. n. s. 67: M. Setosius Maru[ll]in[us q(uaestor? *oder* decurio) ci]vit(atis) Sa[l]i[nien]sis.

Salinensis pagus. *s.* Salia 2).

Salini-ācus in pago Senonico, *O. j. Saligny, dép. Yonne, arr. und canton Sens. Quantin, Cart. gén. de l'Yonne* 1, 3 *(c. a. 519).*

Salinis *O. j. Salins, dép. Jura, arr. Poligny.*

Salio-clita, -clitus (*Ernault vgl.* *clē-tā) *O.* 1) *j. Saclas, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Méréville. IA* 368, 1: Salioclita. *Dipl. Pertz n.* 36 *p.* 154, 26 *sq. (ist echt) (a. 635):* Villam noncupante Sarclitas, super fluvium Ioina *(Juines)* sitam, in pago Stampinse. 2) *j. Saclay, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles, canton Palaiseau.*

Sali-onca *villeicht nach der pflanze* saliunca *benannt, O. in Hispania Tarraconensis der Autrigones, j. Salas am fl. Arlanza. Ptol.* 2, 6, 52: *Σαλιόγκα. Vgl.* Salica Oretanorum.

Σαλιόγκα-νο-ς λιμήν *in Gallia Lugdunensis, j. Port Sliocan bei Lo-Christ. Ptol.* 2, 8, 2: *Σαλιόγκανος λιμήν.*

Sali-onno *O. j. Salon, dép. Dordogne, arr. Périgueux, canton Vergt. Merowingische münze. Belfort n.* 3961: +SALIONNO.

Salionum *s.* Salimonnum.

Salisi-o(n) *O. j. Salzig am Rhein. IA* 374, 3: Salisione *(D,* balissone *V; Escor. felt), abl.*

Salis-ius *M. (Bei Acerenza) CIL* IX 418: T. Salisius T. [f.]. *(Saint-Bertrand-de-Comminges)* XIII 263: D(is) M(anibus) Andosic. Salisius fil. pientissimo.

Saliso *s.* Saletio.

Sal-itus *M. (Nîmes) CIL* XII 3421 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 637: Q. Apuleio Sa(*für* o?)lito.

săli-unca *die cisalpinisch-gallische benennung des Alpen-baldrians, spica nardi, Valeriana Celtica L. Verg. ecl.* 5, 17 *sq.:* Puniceis humilis quantum săliunca rosetis *(daraus Anth. Lat.* 686, 4 *Riese),* | iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas (*dazu Servius:* Saliunca herbae genus, quam Orci (Norici?) tunicam Osci vulgo vocant). *Scribon. Larg. compos.* 153. 166: Saliuncae. 195: Saliunca. 258: Celticae, id est saliuncae. 269. 271: Saliuncae. *Plin. n. h.* 21, 43: Saliunca folio quidem subbrevi et quod necti non possit radici numerosae cohaeret, herba verius quam flos, densa veluti manu pressa breviterque caespes sui generis. Pannonia hanc gignit et Norici Alpiumque aprica, urbium Eporedia, tantae suavitatis ut metallum esse coeperit. 144: Saliuncae radix in vino decocta sistit vomitiones, conroborat stomachum. *Dioscorid.* 1 *c.* 7: Ἡ δὲ Κελτικὴ νάρδος γεννᾶται μὲν ἐν τοῖς κατὰ Λιγυρίαν Ἄλπεσιν, ἐπιχωρίως ὠνομασμένη σαλιούγκα (*var.* ἀλιουγγία, ἀλιουάσκα)· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰστρίᾳ. *Itala Isai.* 55, 12. 13: Pro saliuncula (saliunca *Vulg.*) ascendet abies. *Dazu comment. Hieronym.* 15, 55 *Opp. ed. Vall. Ven. t.* 4 *c.* 653 *CD:* Saliuncula. *Not. Tir.* 105, 43: Saliuncula. *Marcell. medic. c.* 22, 19 p. 226, 10 *sq. H.:* Nardi Celticae, id est saliuncae. *c.* 26, 11 *p.* 255, 18. 112 *p.* 268, 17. 35, 7 *p.* 359, 26. 9 *p.* 360, 33: Saliuncae *(gen.). c.* 36, 57 *p.* 370, 1: Saliuncae *(gen.). Sedul. carm. pasch.* 1, 46: Săliuncam (saliunc*am *L,* saliun am *R*). *paschal. operis* 1, 1 *p.* 178, 5 *Huemer:* Quid nitidis saliunculam rosariis antefertis? *Venant. Fortunati vita s. Marcelli* 2, 7 *p.* 50, 6 *K.:* Vitis saliunca. *Ionae vita s. Columbani, prol.* 4: Nobis pennifera iuga, Appennina iuga, quo zephyris rigescunt frigora flabris, vix tandem saliuncam praebent. *CGlL* 2 *p.* 177, 28: Saliunca ἀγριόροδον. λευκόροδον. 217, 24: Ἀγριόροδον saliuncula. 225, 51: Ἀνεμώνη vaccinium saliuncula. 3 *p.* 256, 35: Ἡ ἁλμυρίς saliuncula. 266, 33: Ἀγριόρροδον saliunca. 556, 58: Celtica id est saliunca. 59: Colita id est fasce Galicos sive saliuncula. 621, 24: Celtica id est saliuncula. 25: Colita id est fasce Zalicos id est saliunca. 4, 166, 11. 5, 146, 12: Saliuncula salices ab eo quod velociter (-ces) crescunt (-cit). 4 *p.* 388, 33: Saliuncula salices, que velociter saliunt, id est crescunt. 5, 330, 37: Saliunculae salices sunt qui velociter saliunt, id est crescunt. 394, 25: Saliuncus radices qui velociter crescunt. *p.* 481, 10: Saliunca virgulti [flore] genus. *(Pavia) CIL* V 6415: Obscura iniuria usu mea(e) medicina(e) lenietur. Cur(ato) et pIa Esculapiu(m) Bonam Valetudinem Martem; [q(uo)] f(acto) saliunculam, Vettonicam, anetum in aqua f... m... f... u.. d.. X.. is... o.. laur(us) b.. myrtam sicc(am) viol(a)e bad(iae) in oleo a.. uter(e) solis gra... p.. ligatu(m) porta.

Sal-ius *M. (Narbonne) CIL* XII 4469 = *Inscr. de Languedoc n.* 607: C. Salius C. f(ilius) Primus.

săl-īvă *speichel, lat. und nach Ernault celtisch, cf. ir.* saile, *w.* haliw, *m., mbret.* hal, *nbret.* halo; *ital.* scialiva, *frz.* salive.

Salla *s.* Sala.

Salla *(Merida, a. 691) M. IHCh.* 23[a] = *Anth. Lat.* 900 *Buech., v.* 8: Salla.

Sall-aecus *O. der Lusitani, villeicht Ali-*

seda am fl. Salor. Ptol. 2, 5, 6: *Σάλλαικος*.

Salle *s.* Sala.

Salli-ācum *v. M.* Sallius, *O. j. Seillac, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Herbault.*

Sallidat *(Forêt de Compiègne) CIL* XIII 10010, 1705: SALLIDAT.

Salli-o(n) *M. (Dijon) CIL* XIII 5566: Monim(entum) SAΓLIO Severini filius.

Sall-onius *(Rom) CIL* VI 2724: Sallonius Iustinus.

Sall-ovius *M.* **Sallovia** *F. (Nizza) CIL* V 7916: Salloviae Hilariae. Sallovius Achillaeus IIIIIIv[ir et] Ortia Parthenope filiae dulcissim(ae).

Sallubi-ānus *M. cogn. (Salona) CIL* III 2066: M. Uttedio Sallubiano C. Petilio Amando domo Iguvio, veterano leg(ionis) XIIII gemin(ae), decurioni colon(iae) Salonitan., quaestori pontifici Petilia Secundina coniunx.

Sallubius *s.* Salluvius.

Sallu-ca *F. (Nizza) CIL* V 7942: Mantiae T. f. Sallucae Mantiae Matura filia pientissime.

Sallues, Sallui, Salluius *s.* Salluvii.

Sall-untum *illyrisch? O. in Dalmatien. IA* 338, 8: Sallunto. *Vgl.* Aguntum (Aguontum), Carnuntum, Dalluntum.

Sallus *M. cogn.* **Salla** *cogn. (Histonii) CIL* IX 6078, 148: P. Salius P. [f.] Sallus. *(Neapel)* X 2627: Iunia D. f. Salla. *(Le Mans) Mowat p.* 69: Sallus f(ecit).

Sallŭv-ĭi *V. in Gallia Narbonensis um Aix und Arles. Caes. b. c.* 1, 35, 4: Alter bello victos Sallyas (*ci. Glandorp;* uictas gallias [-ię *T'*] *codd.*) attribuerit. *Strab.* 4, 1, 3 *p.* 178: *Ἡ ἐφεξῆς παραλία, ἣν ἔχουσιν οἵ τε Μασσαλιῶται καὶ οἱ Σάλυες μέχρι Λιγύων ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη καὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν.* 5 *p.* 180: *Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας.* 6 *p.* 181: *Ἅμα δ' ἥ τε τῶν Σαλύων ὀρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κλίνει μᾶλλον καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρόν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἑσπέραν περινεύει.* 9 *p.* 184: *Ὀρεινὴ γάρ ἐστι (χώρα) καὶ ἐρυμνή, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν ἐπιπέδων χωρίων, προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θάλατταν καὶ μόλις αὐτὴν πορεύσιμον ἐῶσα τὴν ὁδόν. κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες, τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες.* 11 *p.* 185: *Ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμείῳ δὲ διαβᾶσιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν ἡ ἐφεξῆς χώρα πᾶσα Καουάρων ἐστὶ μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ· μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία σταδίων ἐστὶν ἑπτακοσίων. οἱ μὲν οὖν Σάλυες ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι.* *p.* 186: *Οἱ μὲν οὖν Οὐόλκαι γειτονεύουσι τῷ Ῥοδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαίᾳ καὶ τοὺς Καουάρους.* 6, 3 *p.* 203: *Τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι Μασσαλίας καὶ μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας καί τινα τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ἕλλησι. καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων Λίγυας καὶ τὴν χώραν, ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται, Λιγυστικήν, οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι Ἀουενίωνος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιάν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. πρώτους δ' ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι τούτους τῶν Ὑπεραλπείων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πολεμήσαντες καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν, ἀποκεκλεικόσι τὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρόδους τὰς διὰ τῆς παραλίας. καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐλῄζοντο καὶ τοσοῦτον ἴσχυον ὥστε μόλις στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν. ὀγδοηκοστὸν δ' ἔτος πολεμοῦντες διεπράξαντο μόλις ὥστ' ἐπὶ δώδεκα σταδίους τὸ πλάτος ἀνεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὁδεύουσι δημοσίᾳ. μετὰ ταῦτα μέντοι κατέλυσαν ἅπαντας καὶ διέταξαν αὐτοὶ τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες φόρον.* (4) *Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκόντιοι νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν. Liv.* 5, 34, 7 *(a. 391 a. Ch.):* Adlatum est advenas quaerentes agrum ab Saluum (Salyum *Leid.*) gente oppugnari. 35, 2: Post hos Salluvii (Salassi?) prope antiquam gentem Laevos Ligures, incolentes circa Ticinum amnem. 21, 26, 3 *(a. 218):* (P. Cornelius): Praeter oram Etruriae Ligurumque et inde Saluium *(Colbertinus u. Med. 1,* Saluum *Med.*[2]) montis pervenit Massiliam. *Liv. epit. 60:* Fulvius Flaccus primus Transalpinos Ligures domuit bello, missus in auxilium Massiliensibus adversus

Saluvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. 61 *(a. 632):* C. Sextius proco(n)s(ul) victa Salluviorum gente coloniam Aquas Sextias *(Aix)* condidit, ob aquarum copiam e calidis frigidisque fontibus atque nomine suo ita appellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium fideliter pugnavit; quibus bellum inferendi causa fuit, quod Teutomalium Saluviorum regem fugientem recepissent et omni ope iuvissent. 73: C. Caecilius in Gallia Transalpina Saluios rebellantes vicit. *Vellei.* 1, 15, 4: Sextio Calvino, qui Sallues apud Aquas, quae ab eo Sextiae appellantur, devicit. *Plin. n. h.* 3, 36: Oppida Latina Aquae Sextiae Salluviorum, Avennio Cavarum *qs.* 37: Glanum Salluviorum (*so list Hirschfeld CIL* XII *p.* 127 *statt* Glanum Livi). 47: Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi. 124: Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae. *Florus* 1, 19 (2, 3), 5: Cum diu multumque eluderent Saluvii, Deciates, Oxubii, Euburiates, Ingauni. 37 (3, 2), 3: Prima trans Alpes arma nostra sensere Salluvi. *Appian. Gall.* 12: *Ὅτι οἱ Σαλύων ⟨δυνάσται⟩ τοῦ ἔθνους ἡττηθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων, ἐς Ἀλλόβρογας κατέφυγον. Ptol.* 2, 10, 8: *Ὑπὸ τούτους (Καυάρους) Σάλυες, ὧν πόλεις Ταρουσκών, Γλανόν, Ἀρέλατον κολωνία, Ὕδατα Σέξτια κολωνία, Ἐρνάγινον. Avien. or. mar.* 701: Salyes atroces. *Ammian.* 15, 11, 15: His prope Salluvii sunt et Nicaea et Antipolis insulaecque Stoechades. *Iul. Obsequens de prodigiis* 90: Ligures Sallyes *(aus Liv.)* trucidati. 92: Sallyes et Allobroges devicti. *Steph. Byz.: Σάλλυες, ἔθνος Λιγυστικόν, πολεμῆσαν Ῥωμαίοις, ὡς Χάραξ ἐν δεκάτῳ χρονικῶν. Acta triumphal. Capitol. a. u.* 631 (= 123 *a. Ch.*) *CIL* I² *p.* 49: M. Fu[lvi]us M. f. Q. n. Flaccus pro[cos. de Li]guribus, Vocontieis Salluveisq(ue) ... VI. *a. u. 632* (= 122 *a. Ch.*): C. Sextius C. f. C. n. Calvin(us) proco[s.] de Ligurib(us) Vocontieis Salluvveisq ....

Salluvius Sallubius Salluius Sallyius *M.* **Salluia Sallubia** *F.* *(Alemquer) CIL* II 316 = 5220: Salluia P. f. Amoena Terentia Maxsuma. *(Rom)* VI 1265: L. Calpurnius PIso, M. Salluius pr(aetores) aer(arii). 7971: Loc(us) L. SallyI L. l. Nastai sagari. 9870: L. Salluius L. [l.] Theuda sacari, L. Salluius L. l. Ascla, L. Salluius L. l. Catta. 9871: L. Sal[l]uius L. l. Suneros sag. 10217: DIbus securis M. Salluvi. 25771: DiIs Manibus Sallubio Agathoni Sallubia Helpis fecit sibi et suis libertis libertabusque et filis filiorum posterisq(ue) eorum ne de nomine exiet. 25771ª: M. Salluvio Narcisso Brochiano. 25772: L. Sallui L. l. PhilonicI Livia P. l Chila Livia have L. Ɔ l. Lezbia v. a. XVI L. Sallui L. l. Eumenes sibi et Salluiae Eglogeni libertae suae M. Popillius M. l. Dymas fecit sibi vivus et suis. *Notizie degli Scavi* 1890 *p.* 320: L.. Salluvius. *(Bei Ariano) CIL* IX 1446: P. Salluvius P. f. Rufus et M. Salluvius P. f. Cogitatus P. Salluvio P. f. Rufo patri et Salluviai P. l. Italiai matri memores pietatis filiI parentibus. *(Allife)* 2413: ... [S]alluvius Ɔ. l. [iu]ssu Salluviae [P]ostumae patro[nae]. 2414: Salluvia. M ....

Salmanes *M.* *(Auchindavy, bei Kirkintilloch) CIL* VII 1119: D(is) M(anibus) Salmanes. Vix(it) an(nis) XV. Salmanes posuit.

Salmant-ĭca *früher* Selmantica *von* Selmana *abgeleitet, O. der Vaccaei in Hispania, j. Salamanca, prov. Salamanca, kgr. Leon, am Tormes. Polyb.* 3, 14, 1 *(a. 219): Ὁρμήσας (Hannibal) ἐπὶ τοὺς Οὐακκαίους, Ἑλμαντικὴν μὲν ἐξ ἐφόδου ποιησάμενος προσβολὰς κατέσχεν.* 3: *Συνεξέκαυσαν δὲ καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλμαντικῆς οἱ διασωθέντες. Liv. (aus Polyb.)* 21, 5, 6: Hermandica et Arbocala eorum Vaccaeorum urbes vi captae. 7: Ab Harmandica profugi exulibus Olcadum, priore aestate domitae gentis, cum se iunxissent, concitant Carpetanos, adortique Hannibalem regressum ex Vaccaeis haud procul Tago flumine agmen grave praeda turbavere. *Frontin. de agrorum qualitate p.* 4, 4 *ed. Lachm.:* In Lusitania Salmanticensibus. *Aggeni Urbici commentum ad Frontinum p.* 4, 27: Salmaticenses vicani proprie nuncupantur. *Plutarch. mul. virt. p.* 248 *E* — 249 *B*: *Σαλματίδες. Ἀννίβα δὲ τοῦ Βάρκα, πρὶν ἐπὶ Ῥωμαίους στρατεύειν, ἐν Ἰβηρίᾳ πόλει μεγάλῃ Σαλματικῇ προσμαχομένου, πρῶτον μὲν ἔδεισαν οἱ πολιορκούμενοι καὶ συνέθεντο ποιήσειν τὸ προσταττόμενον, Ἀννίβᾳ τριακόσια δόντες ἀργυρίου τάλαντα καὶ τριακοσίους ὁμήρους. ἀνέντος δὲ τὴν πολιορκίαν ἐκείνου, μεταγνόντες οὐδὲν ἔπραττον ὧν ὡμολόγησαν. αὖθις οὖν ἐπιστρέψαντος αὐτοῦ καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπὶ διαρπαγῇ χρημάτων κελεύσαντος ἐπιχειρεῖν τῇ πόλει, παν-*

τάπασι καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι συνεχώρησαν ἐξελθεῖν ἐν ἱματίῳ τοὺς ἐλευθέρους. ὅπλα καὶ χρήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τὴν πόλιν καταλιπόντας. αἱ δὲ γυναῖκες οἰόμεναι τῶν μὲν ἀνδρῶν φωράσειν ἕκαστον ἐξιόντα τοὺς πολεμίους, αὐτῶν δ' οὐκ ἂν ἅψασθαι, ξίφη λαβοῦσαι καὶ ἀποκρύψασαι συνεξέπιπτον τοῖς ἀνδράσιν. ἐξελθόντων δὲ πάντων ὁ Ἀννίβας φρουρὰν Μασαισυλίων ἐπιστήσας ἐν τῷ 10 προαστείῳ συνεῖχεν αὐτούς, οἱ δ' ἄλλοι τὴν πόλιν ἀτάκτως ἐμπεσόντες διήρπαζον. πολλῶν δ' ἀγομένων, οἱ Μασαισύλιοι καρτερεῖν οὐκ ἐδύναντο βλέποντες οὐδὲ τῇ φυλακῇ τὸν νοῦν προσεῖχον, ἀλλ' ἠγανάκτουν καὶ ἀπεχώρουν ὡς μεθέξοντες τῆς ὠφελείας. ἐν τούτῳ δ' αἱ γυναῖκες ἐπιβοήσασαι τοῖς ἀνδράσι τὰ ξίφη παρέδοσαν, ἔνιαι δὲ καὶ δι' ἑαυτῶν ἐπετίθεντο τοῖς φρουροῦσι· μία δὲ καὶ λόγχην ἐξαρπάξασα Βάνωνος τοῦ ἑρμηνέως αὐτὸν 20 ἐκεῖνον ἔπαισεν· ἔτυχε δὲ τεθωρακισμένος· τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν καταβαλόντες, τοὺς δὲ τρεψάμενοι, διεξέπεσον ἀθρόοι μετὰ τῶν γυναικῶν. πυθόμενος δ' ὁ Ἀννίβας καὶ διώξας τοὺς μὲν καταλειφθέντας ἀνεῖλεν· οἱ δὲ τῶν ὀρῶν ἐπιλαβόμενοι παραχρῆμα μὲν διέφυγον, ὕστερον δὲ πέμψαντες ἱκετηρίαν εἰς τὴν πόλιν ὑπ' αὐτοῦ κατήχθησαν, ἀδείας καὶ φιλανθρωπίας τυχόντες. (*Daraus Polyaen. strat.* 7, 48: Ἀννίβας ἐν Ἰβηρίᾳ πόλιν μεγάλην 30 Σαλματίδα ἐπολιόρκει· καὶ δὴ συνθήκας ἐποιήσατο, λαβὼν ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια καὶ τριακοσίους ὁμήρους ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν. τῶν δὲ Σαλματαίων οὐκ ἀποδιδόντων τὰ συγκείμενα Ἀννίβας ἐπιστρέψας ἐπαφῆκε τοὺς στρατιώτας ὡς διαρπασομένους τὴν πόλιν. ἱκετεύουσιν οἱ βάρβαροι συγχωρῆσαι αὐτοῖς, ἐν ἱματίῳ μετὰ τῶν γυναικῶν ἐξελθεῖν, ὅπλα δὲ καὶ χρήματα καὶ ἀνδράποδα καταλιπεῖν. αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς κόλποις κρύ-40 πτουσαι ξίφη τοῖς ἀνδράσι συνεξῆλθον. οἱ μὲν δὴ τοῦ Ἀννίβου στρατιῶται τὴν πόλιν διήρπαζον, αἱ δὲ γυναῖκες ἐμβοήσασαι τοῖς ἀνδράσι τὰ ξίφη παρέδωκαν· ἔνιαι δὲ καὶ αὐταὶ σπασάμεναι μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπέθεντο τοῖς διαρπάσασι τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς μὲν κατέβαλον, τοὺς δὲ ἐτρέψαντο καὶ ἀθρόοι διεξεπαίσαντο. Ἀννίβας τὴν ἀνδρείαν τῶν γυναικῶν θαυμάσας ἀπέδωκε δι' αὐτὰς τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν τήν τε πατρίδα καὶ τὰ χρή-50 ματα.) *Ptol.* 2, 5, 7: Οὐέττονες, ἐν οἷς πόλεις Λαγκία Ὀππιδάνα, Κοτταιοβρίγα, Σαλμαντίκα, Αὐγουστοβρίγα κτέ. 6, 49 *(bei den Vaccaei)*: Ἐλδάνα *(Müller ci.* Ἔλμανα). *IA* 434, 6: Salma⟨n⟩tice. *Steph. Byz.*: Ἐλμαντική, πόλις Ἰβηρίας τῆς ἐκτὸς Ἴβηρος ποταμοῦ. Πολύβιος γ'. τὸ ἐθνικὸν Ἐλμαντικός. *Ed. Reccaredi a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1001 *D)*: Leuterius Salmanticensis ecclesiae episcopus. *Gundemari decretum aer.* 648 *(Mansi* 10 *c.* 512 *C)*: Teveristus Salmanticensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. IV. a.* 633 *(Mansi* 10 *c.* 643 *B)*: Hiccila Salmanticensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VI. a.* 638 *(Mansi* 10 *c.* 671 *D)*: Iovila eccle-10 siae Salmaticensis episcopus. *Concil. Tolet. VII. aer.* 684 *(Mansi* 10 *c.* 771 *A)*: Ageredus sanctae ecclesiae Salmanticensis episcopus. *Concil. Tolet. VIII. a.* 653. *X. a.* 656 *(Mansi* 10 *c.* 1222 *B.* 11 *c.* 43 *D)*: Egeredus Salmanticensis episc. *Concil. Emerit. a.* 666 *(Mansi* 11 *c.* 89 *C)*: Iustus Dei miseratione sanctae Salmanticensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XII. a.* 680 *(Mansi* 11 *c.* 1039 *D)*: Providentius Salmanticensis 20 ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a.* 683 *(Mansi* 11 *c.* 1076 *A)*. *XV. a.* 688 *(Mansi* 12 *c.* 21 *D)*: Holemundus Salmanticensis episcopus. *Concil. Tolet. XVI. a.* 693 *(Mansi* 12 *c.* 84 *E)*: Holemundus Salmanticensis ecclesiae episcopus. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 7: Salmantica. *(Idana) CIL* II 438: Aemil[i]ae Rufina[e] L. Antius Avitus Salmantic(ensis) mar(itus) [et] h(eres) ex te-[stamento f. c.]. *(Ledesma, a. 6 p. Ch.)* 857: 30 Terminus August(al.) inter Mirobrig. Val. ut et Salmantic. Val. 858: Terminus Augustal. 859: Inter Bletisam et Mirobr(igam) et Salm(anticam). *(Salamanca)* 870: D(is) M(anibus) s(acrum). L. Iul. Capitoni Salmantic(ensi) ann. LXX Iul. Rusticilla soror pientissima f. c., h. s. e., s. t. t. l. *Auf iberischen münzen:* Elman, Salmantica, Salmatica, Salamuntec *bei Heiss, Monn. wis. p.* 59. *Campaner, Indicador p.* 200. 40

Salm-ensis *O. Pard. dipl. n.* 231, *t.* 1 *p.* 216 *(a. 620)*: Wanbertus, dux inferioris Austriae, comes Salmensis.

Salmi-o *F. (Palencia) EE* 8 *p.* 410 *n.* 133: Alicie Onne an. XXII. Amma Salmio (Salamio?) mater.

sal-mō(n), *ahd.* salmo, *mhd.* salme, salm, *oberd.* salmen, *ein fisch, lachs. Plin. n. h.* 9, 68: In Aquitania salmo fluviatilis marinis omnibus praefertur. *Gargil. Martial. de* 50 *medic.* 62: Salmones. *Auson. Mos.* 97—100: Nec te puniceo rutilantem viscere, salmō, | transierim, latae cuius vaga verbera caudae | gurgite de medio summas referun-

tur in undas, | occultus placido cum proditur aequore pulsus. 129 *sq.:* Qui nec dum salmō, nec iam salar ambiguusque | amborum medio, sario, intercepte sub aevo? *Venant. Fortun. c.* 7, 4, 6: Ut salmōnis adeps rete trahatur aquis. *CGlL* 3 p. 355, 77: Salmo ἀτταχεύς. *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 15 *M.:* Salma. *Vgl.* sal-ar.

Salmo *M. cogn. (Aquileja) CIL* V 8400: C. Iulius Pho.. donis f. Salmo.

Salm-ona Salm-onna *fl. in Gallia Belgica, nfl. der Mosel die Salm. Auson. Mosell.* 366: Nec fastiditos Salmōnae usurpo fluores.

Salmu(o)**nci-acum,** *O.* 1) *j. Samoussy, dép. Aisne, arr. Laon, canton Sissonne.* 2) *Saumoussay, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Montreuil-Bellay, gemeinde Saint-Cyr-en-Bourg.*

Salnensis sive Scarbonensis pagus [*a.* 822].

Săl-o(n) *fl. j. Xalon, nfl. des Ebro. Martial.* 1, 49, 10—12: Mollesque Nympharum lacus, | quibus remissum corpus astringes brevi | Sălōne, qui ferrum gelat. 4, 55, 14 *sq.:* Quam fluctu tenui, sed inquieto | armorum Sălŏ temparator ambit. 10, 20, 1 *sq.:* Ducit ad auriferas quod me Sălŏ Celtiber oras, | pendula quod patriae visere tecta libet. 96, 3: Patriumque Sălōnem. 103, 1 *sq.:* Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri | monte creat, rapidis quem Sălŏ cingit aquis. 104, 6 *sq.:* Altam Bilbilin et tuum Sălōnem | quinto forsitan essedo videbis. 12, 3, 3: Auriferi de gente Tagi tetricique Sălōnis. 21, 1 *sq.:* Municipem rigidi quis te, Marcella, Sălōnis | et genitam nostris quis putet esse locis? 14, 33, 2: Stridentem gelidis hunc Sălŏ tinxit aquis.

Saloato? *O. (Engelhartszell) CIL* III 5755: Imp. Caesar M. Aure[l]lius Antoninus Pius Felix Aug. Part. Maximus Brit. Maximus [p.] p. viam iuxta amnem Danuvium fi[e]ri [i]ussit a Boiioduru Saloato [m. p.] XV.

***Salŏ-brīga** *O. nach d'Arbois de Jubainville j. Salobre in Spanien, kgr. Murcia, prov. Albacete.*

Sal-oca *O. in Noricum. TP:* Saloca.

Sălŏ-duro-s '*tor des Salos?*'. *O. j. Solothurn (Soleure) in der Schweiz. Ptol.* 2, 9, 10: Ἐλουίτιοι μὲν παρὰ Ῥῆνον ποταμόν, ὧν πόλεις Γαννόδουρον *(Cluver ci.* Σαλόδουρον*)* κη′ L″ μς′ L″ Φόρος Τιβερίου κη′ μς′. *TP:* Salodurum. *IA* 353,2: Saloduro. *Eucherii passio Agaunensium martyrum* 6, 14: Ex hac eadem legione fuisse dicuntur etiam illi martyres Ursus et Victor, quos Salodorum passos fama confirmat. Salodorum vero castrum est supra Arulam flumen neque longe a Rheno positum. *Fredegar. chron.* 4, 22 *(ad a. 601/2):* Sancti Victoris, qui Salodero cum sancto Ursio passus fuerat. *(Deutsch-Altenburg) CIL* III 11257: ne II|viro S[alodurensi]|..inus....... [Qui]ri(na) Fl(avio) Aven[tico Helvet]iorum. *(Solothurn, a. 219 p. Ch.)* XIII 5170: Curas agens vico Salod[uro].

Saloissa *s.* Saletio.

***Sălŏ-măgos** '*feld des Salos*'. *O. j. Salles, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Belin. IA* 457, 1: Salomaco.

?**Salona** *M. cogn. (Caneveti) CIL* V 2711: L. Fonteio L. f. Salonae.

?**Săl-ōnae** *O. in Dalmatien, j. Salona bei Spalato,* colonia *(vor a. u. 727 = 27. a. Ch.)* Martia Iulia Salonae. *Caes. b. c.* 3, 9, 1: (M. Octavius) navibus Salonas pervenit. 2: Salonis. *b. Alexandr.* 43, 2: Salonam se recipiens. *Strab.* 7, 5, 5 *p.* 315: Ἡ τῶν Δαλματέων παραλία καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῶν Σάλων. *Mela* 2, 3, 57: Salona (salonia *A*). *Lucan.* 4, 404: Qua maris Adriaci longas ferit unda Sălōnas. *Plin. n. h.* 3, 141: Salona colonia ab Iader CXII. 142: Narona colonia terti conventus a Salona LXXXV *p.* 32, 150: (Pectines) Salonis. *Martial.* 10, 78, 1: Ibis litoreas, Macer, Sălōnas. 12, 21, 1 *sq.:* Municipem rigidi quis te, Marcella, Sălōnis | et genitam nostris quis putet esse locis? *Xenocrates p.* 9: Κατ' Ἰλλυρίδα καὶ Σαλώνας. *Ptol.* 2, 16, 3: Δαλματίας παράλιος Σικοῦν (Σικουλί *ci. Mommsen, cf. Plin. n. h.* 3, 141), Σαλῶναι κολωνία. *Dio* 42, 11, 1 *(a. 48 a. Ch.):* Τὴν δὲ δὴ Σάλωνα καίπερ ἐπὶ πλεῖστον αὐτὴν πολιορκήσας οὐχ εἷλε (ὁ Ὀκταούιος). 55, 29, 4 *(a. 6 p. Ch.):* Ἐπὶ Σάλωνα. 56, 12, 3 *(a. 10 p. Ch.):* Ἐς Ἀνδήριον τεῖχος ἐπ' αὐτῇ τῇ Σαλώνῃ ἐπῳκισμένον. *TP:* Salona. *Appian. Illyr.* 11: Ἐν Σαλώνῃ πόλει. *Porfyrion ad Hor. carm.* 2, 1, 15: Quia Pollio Salonas urbe ex Dalmatis capta triumphavit. *IA* 267, 13: A Sirmio Salonas. 269, 7: Salonas. 270, 2: Ab Aquileia per Istriam extra mare Salonas. 272, 7: Salonas. 497, 3: Ab Aterno Salonas in Dalmatias. *Treb.*

Poll. Gallieni duo 19, 3: Qui Saloninum, idcirco quod apud Salonas natus esset, cognominatum ferunt. *Claud.* 17, 7: Trientes Saloninianos trecentos. *Sidon. Apoll. carm.* 23, 496 *sq.*: Vel ille cuius | bustum Dalmaticae (delmaticae *P*) vident Sălōnae. *Consularia Constantinopolitana, a. 316 p. Ch.*: Salona. *Anonym. Valesiani pars post.* (*M. G. a. a.* IX *p.* 308) *a. 475*: Ad Salonam. *Socrat. h. e.* 7, 23: *Εἰς Σαλώνας· πόλις δὲ αὕτη τῆς Δαλματίας ... Εἰς τὰς Σαλώνας παραγενόμενος.* *Chronogr. a. 354 p.* 148, 28 *M.*: Excessit Diocletianus Salonas, Maximianus in Gallia. *CIust.* 10, 73 (71), 2 (*a. 363*), *cf. CTh.* 12, 7, 2: Salonae. *Eutrop.* 6, 4: (C. Cosconius) multam partem Dalmatiae subegit, Salonas cepit. 9, 27, 2: Concesserunt tamen Salonas unus, alter in Lucaniam. 28: Diocletianus privatus in villa, quae haud procul a Salonis est, praeclaro otio consenuit. *Serv. zu Verg. buc.* 3, 88: Nam vicerat Salonas, civitatem Dalmatiae. 4, 1: Post captam Salonam, Dalmatiae civitatem. 8, 12: Expugnaturus Salonas. *Victor epit.* 39, 6: Utinam Salonae possetis visere holera nostris manibus instituta. *Hier.* 2332: Diocletianus haut procul a Salonis in villae suae palatio (in villa sua Spalato *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 999 *p.* 448) moritur. *ND occ.* 9, 22: Salonitana (facrica) armorum. 11, 23: Praepositus thesaurorum Salonitanorum, Dalmatiae. 46: Translati Salonis. 66: Procurator bafii Salonitani, Dalmatiae. *Oros.* 5, 23, 23 (*aus Eutrop.*): Cosconius pro consule sortitus Illyricum, protrita subactaque Delmatia Salonas, urbem florentissimam, post biennium tandem expugnavit et cepit. 6, 15, 9: Octavius Salonas oppugnare conatus, omnes paene copias quas duxit amisit. *Augustin. civ. dei* 20, 5, 4: Hesychium Salonitanae urbis episcopum. *Procop. b. Goth.* 1, 5: *Μοῦνδον αὐτὸν μὲν τὸν Ἰλλυριῶν στρατηγὸν ἔς τε Δαλματίαν ἰέναι, τὴν Γότθων κατήκοον, καὶ Σαλώνων ἀποπειράσασθαι ἐκέλευεν ... Σάλωνας ἔσχον.* 7: *Σαλώνων ἄγχιστα ἵκοντο ... Σάλωνας εἰσῆλθεν ... Σαλώνων τῷ περιβόλῳ ... Σαλώνων ἀποπειράσασθαι ... Σάλωνας ἔσχον ... Ὁ τῶν Σαλώνων περίβολος ... Μεταξὺ Σαλώνων καὶ Σκαρδώνης πόλεως ... Σαλώνων κατὰ τάχος ἔπλει ... Ἐς Σάλωνας ... Σαλώνων ... Σάλωνας ἔσχον.* 3, 10: *Ἐν Σάλωσιν ... Ἐς Σάλωνας ἦλθε.* 35: *Σαλώνων ... Σαλώνων.* 40: *Ἐν Σάλωσι ... Ἐν Σάλωσι.* 4, 21: *Ἐν Σάλωσι ... Ἐκ Σαλώνων.* 23: *Ἐπὶ Σαλώνων ... Ἄρας ἐκ Σαλώνων τῷ Σκαρδῶνι προσέσχε.* 26: *Ἐκ Σαλώνων.* *Steph. Byz.*: *Σάλωνα, πόλις Ἰλλυρίας. τὸ ἐθνικὸν Σαλωνίτης. εἰσὶ καὶ Σαλῶναι πόλις Δελματίας, ὧν Σαλωνεὺς τὸ ἐθνικόν, ὡς Πρίσκος ἐν ἕκτῳ.* *Victoris Tunnunensis chron. a.* 562, 1: Frontinianus Salonensis episcopus de exilio Antinoensi Ancyram Galatiae transmutatur. *Gregor. M. reg.* 2, 21 (*a. 592*) *MG Epist.* I *p.* 118, 6: Natalis, Salonitanae civitatis episcopus. 22 *p.* 119, 7 (*a. 592*): Honoratus, archidiaconus ecclesiae Salonitanae. *p.* 119, 23: In Salonam. 50 (*a. 592*) *p.* 152, 6: Gregorius Natali episcopo Salonitano. 3, 8 (*a. 592*) *p.* 168, 17: Gregorius Natali archiepiscopo Salonitano. 3, 22 *p.* 180, 3 (*a. 593*): Natalem, Salonitanae ecclesiae fratrem et coepiscopum nostrum. *p.* 180, 26: Salonitanae ecclesiae. 32 (*a. 593*) *p.* 190, 1: Gregorius Honorato archidiacono Salonitanae ecclesiae. 46 (*a. 593*) *p.* 202, 9: Gregorius clero ecclesiae Salonitanae. 4, 16 (*a. 593*) *p.* 249, 10: In Salonitana civitate. *p.* 249, 24: In eadem Salonitana ecclesia. 20 (*a. 594*) *p.* 254, 12: Gregorius Maximo praesumptori in Salona. 5, 39 (*a. 595*) *p.* 328, 18: Salonitanae vero civitatis episcopus. 6, 3 (*a. 595*) *p.* 382, 16: Gregorius Maximo praesumptori ecclesiae Salonitanae. 25 (*a. 596*) *p.* 402, 22: Gregorius Maximo in Salona qui episcopatum arripuit. *p.* 404, 8: Honoratus ecclesiae Salonitanae archidiaconus. 26 *p.* 404, 21: Gregorius dilectissimis filiis, clero, nobilibus Salonis consistentibus. *p.* 405, 12: In tanto Salonitanae ecclesiae clero vel populo. 9, 149 (*a. 599*) *t.* II *p.* 150, 14: Maximus Salonitanae ecclesiae praevaricator. 176 (*a. 599*) *p.* 171, 23: Gregorius Maximo episcopo Salonitano. 178 (*a. 599*) *p.* 173, 14: Maximus Salonitanus. 22 *sq.*: Honorato archidiacone Salonitano. 234 (*a. 599*) *p.* 229, 9: Gregorius Maximo episcopo Salonitano. 10, 15 (*a. 600*) *p.* 249, 26: Gregorius Maximo episcopo Salonitano. *reg.* 13, 1 (*a. 602*): Gregorius Maximo episcopo Salonitano. *Martyrol. Hieronym. 3. id. april.*: Salona Dalmatiae. *14. kal. mai:* Salona (In Salonas, In Salona). *7. kal. sept.*: In civitate Salona. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 9. 5, 14 *p.* 380, 11: Salona. — (*Vranjani in Serbien*) *CIL* III 1671 = 8344: Def. Salona. (*Bei Imoski*)

1914: Decurio allectus Salona[e]. *(Spalato, a. 137)* 1933: Mihi collegisque meis decurionibus, colonis, incolis coloniae Martia[e] Iuliae Salonae. *(Salona)* 1940: Dec. Salonis et Flanonae. 2019: Scriba Salonis. 2026: Decur(ioni) col(oniae) Sal(onitanae). 2055: Dec(urionis) col(oniae) Salon(itanae). 2066: Decurioni colon(iae) Salonitan(ae). 2073: Dec(urioni) Salon. 2074: Dec(u-rioni) Salon. . . . dec. Sal. 2078: [De]c(urioni) col(oniae) Salonitano[ru]m. *(Spalato)* 2081: M. Iunio Iusto dec(urioni) col(oniae) Salonit. *(Salona)* 2087: T. Vettio Augustali decurioni colon(iae) Salon. 2098: R(ei) p(ublicae) Salonitanorum. 2108: Aur(elius) Ursacius Salonitanus ex collegio Veneris. *(Spalato a. 358)* 2654: Aeclesiae Salon. *(Putačevo)* 2765 = 8383: Qui Salona in fata ruit. *(Danillo)* 2770: Dec. Antonius Proculus decur. Salon. *(Zara)* 2920*a*: D(is) M(anibus) L(ucio) Barbuntoio Demetrio archig(allo) Salonitano. *(Spalato a. 16/17 p. Ch.)* 3198 = 10156: A colonia Salonitan[a]. *(vor a. 18 p. Ch.)* 3199 = 10157: [A colonia] Salonita[na]. *(Spalato)* 3200: Viam Gabinianam ab Salonis Andetrium aperuit et munit. *(a. 19/20 p. Ch.)* 3201 = 10159: A Salonls *(zweimal)*. *(Salona)* 3214, 11: SALOИIAИ. *(Salona)* 3217 = 10191: Rei pub. Salonae. *(Oedenburg)* 4252: Nati Salonis. *(Salona)* 6377: Sevir Salonit. *(Visibaba)* 8339: Salona. *(Počega)* 8341: Dec(urioni) m[un.] def(uncto) Sa[lon.]. *(Salona)* 8659: II vir. col. Salon. 8706. 8708: R(es) p(ublica) Salonitana. 8800: Dec(urio) *odcr* dec(essit) S[alonis]. 8804: [IIIII]I vir. Aug. [coloni]ae Salonita[n]orum. 8831: Miscenius Ampliatus facit Salonas (*ethnicon* = Salonitanus). 8836 = *Anth. Lat.* 589 *Buech.*: Rāvvēnae genitus, Sālōn[is funere raptus]. *(Herculaneum, a. 70)* D. VI *p.* 849: C. Helvi Lepidi, Salonitani . . . L. Valeri Acuti, Salonit(ani), M. Nassi Phoebi, Salonit(ani). *(Salona, a. 71)* VII *p.* 850, 23: T. Iuli Rufi Salonit. eq. R. 25: P. Caetenni Clementis Salon. *(Spalato) AEM* 16 (1893) *s.* 143: R(es) p(u-blica) Sal(onitana). *(Salona) CIL* III 9537: Militi Salonitano. 9576 *(saec. 5)*: A Sirmio Salonas adducta est. *Bull. di Arch. e Storia Dalmata* 1891 *p.* 145, 1892 *p.* 131: Arca Mondo puero s(an)c(t)ae eclisie catolice Sal(onitane). *(Kostolac, a. 195) Jahreshefte des öst. arch. Inst.* 1900 *beibl. s.* 111 *f.*: T. Ael. Atilius Sal(ona). *(Rom)* VI 2385: Salona. 2416, 11: Salo(nis). *EE* 4, *n.* 896, 1 *p.* 330 (I 43): L. Septim. Nepos Salo(nis). *(Carvoran) CIL* VII 793: D(is) M(anibus) Aur(eliae) Italae, d(omo) Salonas, Aur(elius) Marcus Ↄ (centuria) Obseq(uentis) coniugi sanctissimae, quae vixit annis XXXIII sine ulla macula. *(Pescara)* IX 3337: L. Cassio Hermodoro nauclero qui erat in colleg(io) Serapls Salon . . . . Ulpia Candida domu Salon. *(Herculaneum, a. 70)* X 1402: C. Helvi Lepidi Salonitani.

Salon-inus *M.* **Salonina** *F.* *Tac. a.* 3, 75: Asinius Saloninus. *h.* 2, 20: Uxoremque eius (Caerinae) Saloninam. *Martial.* 6, 18, 1: Sancta Sălōnīni terris requiescit Hiberis. *Plotin. vita Porphyrii* 12: *Γαλιῆνός τε ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ τούτου γυνὴ Σαλωνίνα.* *Polemii Silvii laterculus* 1, 44: *p.* 521: Gallienus praedicti filius cum Salonino (Salonio *cod. Brux.*) et Licinio filiis occisi. *Trebell. Pollio, Valeriani duo* 8, 5: Saloninum filium etiam Gallieni. *Gallieni duo* 18, 6: Nos ad Saloninum revertamur. 19, 3: De huius nomine magna est ambiguitas. Nam multi eum Gallienum, multi Saloninum historiae prodiderunt. Qui Saloninum, idcirco quod apud Salonas natus esset, cognominatum ferunt. 4: Vestam ad arcum Fabianum, quae haberet inscriptum 'Gallieno iuniori' 'Salonino' additum. 20, 3: Saloninus puer sive Gallienus. 4: Salonino deferimus. 21, 3: Tam variae item opiniones sunt de Salonini nomine, ut, qui se verius putet dicere, a matre sua Salonina appellatum esse . . . *trig. tyr.* 3, 1: Ut Saloninum filium suum eidem Gallienus in Gallia positum crederet. 2: Occiso Salonino. 21, 4: Gallienum et Valerianum et Saloninum imperatores. *Claud.* 17, 7: Trientes Saloninianos trecentos. *Victor Caes.* 33, 3: Salonino filio, cui honorem Caesaris contulerat. 6: Saloninae coniugi. *epit.* 33, 1: Gallienus quidem in loco Cornelii filii sui Salonianum alterum filium subrogavit. *Serv. ad Verg. buc.* 4, 1: (Pollio) suscepit filium, quem a capta civitate Saloninum vocavit (*cf. Acron ad Hor. c.* 2, 1, 15). *Philargyr. in Verg. buc.* 5, 20: Alii luctum Salonini, nonnulli Flacci fratris eius putant. *Zosim.* 1, 38: *Σαλωνῖνον τὸν Γαλλιηνοῦ παῖδα.* — *(Cordova, a. 257) CIL* II 2200: D̄(ominae) n̄(ostrae) Corneliae Saloninae Aug., coniugi d̄. n̄. imp. Caec. P. Licini Gallieni. *(Hussein*

Suleimân) III 184: Licinnius Cornelius Saloninus Valerianus nobilissimus Caesar. *(Smyrna, a. 253—260)* 412 = *CIG* 3182: *Λικιννιος Κ[ορνηλιος Σαλωνινος Ουαλεριανος] επιφανεστατος Καισαρ. (Thorda, a. 253—260) CIL* III 875: Corneliae Salonina[e Augustae]. *(Bei Karansebes)* 1550: Corneliae Saloninae Au[g.] coniugi Gallieni Aug. *(Spalato)* 2506: Romaniae Saloninae [fil.]. 2507: L. Saloninus libertus. *(Czarevopolje, a. 253—268)* 3022: Corneliae Saloninae Aug. coniugi d. n. Gallieni Aug. d. d. *(In Dalmatien)* 3182[a]: D(is) M(anibus) Iuliae Susernae Fabricia Salonina filia. *(Högyesz)* 3323: Salonino. *(Kostolatz)* 6300: Non(ius) Saloninus qui et signo Dalmatis. *(Kavak)* 6956 = 12215: Cor[nelius] Saloninus [Valeri]anus iunior [pius] fel. Aug., Valeriani nepos, Gallieni filius, Cor[ne]lii Valeriani frater minor. *(Apameae Ciboti) p.* 1257: [*Τον*] *θεοφιλεστατον καισαρα . . . Σαλωνεινον Ουαλεριανον Σεβαστον υιον του κυριου ημων Γαλλιηνου Σεβαστου. (Bei Petrovci)* 10206: Corneliae Saloni[nae s]an[ctis]simae [A]u[gustae c]oniugi i[nvicti] Aug(usti) n(ostri). *(Asien) Revue des études grecques* 2 (1889) *p.* 33 = *Ath. Mitth.* 1891 *p.* 146: *Ο θεοφιλεστατος Καισαρ Κορνηλιος Σαλωνινος Ουαλεριανος Σεβαστος. (Chedit-Houyouk, von Constantin) The Journal of Hellenic Studies* 1899 *p.* 106: *Αγαθη τυχη Κορνηλιαν Σαλωνειναν Σεβ. μητερα καστρων γυναικα του Σεβ. Γαλλιηνου ἡ μητρ(οπολις) της Γαλατιας β′ νεωκ(ορος) Αγκυρα. (Aquileja) CIL* V 857: [Salóninàe] sanctissimae Aug. matri castrór(um) senatus ac patriáe Licinius Dioclétiánus v. e. numini eius dicatissimus. *(Treviso)* 2111: [C]orneliae Saloninae Aug. coniugi Gallieni . . . *(Susa)* 7246: Corneliae Saloninae Aug. coni. imp. Caes. P. Licini Gallieni. *(Cimiez)* 7879: Corneliae Saloninae sanctissim(ae) Aug. coniug. Gallieni iunioris Aug. n. *(Rom)* VI 1106: Saloninae sanctissimae Aug. (*Hr. Elmden, a. 253/68)* VIII 960: Corneliae Saloninae Aug(ustae) coniugi . . . Gallieni. *(Setif)* 8473: P. Corneli Licini Salonini nobilissimi Caes(aris) Aug(usti). *(Oudna in Africa) BSAF* 1896 *p.* 339: [Sa?]lonino [pro]cos. c. v. [Colut]hina. *(Le Grotte bei Mirabella) CIL* IX 1392: Claudia Salunina. *(Prata)* 3465: Salonina. *(Agli Arci bei Correse)* 4961: [C]orneliae Sa[loninae sanctissime Aug. con[iugi . . . . G]allieni. *(Cingoli)* 5683: Publio Licinio Cornelio Salonino nobilissimo Caesari. *(S. Maria di Capua)* X 3836: [Corneliae Saloninae] Aug. coniugi d. n. imp. Gallieni Aug. *(Tregghia)* 4557: [Sa]lonin[a]e Aug. coniugi d. n. Gallieni Aug. d. d. *(Cajazzo)* 4575: Licinio Cornelio Salonino Valeriano nobilissimo Caes. d. d. *(Atina)* 5053: Corneliae Saloninae Aug. *(Ferentino)* 5828: Corneliae Saloninae sanctissimae Aug. coniugi d. n. Gallieni invicti Aug. Ferentinates Novani devoti numini maiestatiq(ue) eius. *(Fondi)* 6221: . . . Salonin . . . nobiliss . . . [pri]ncipi iuv[ent. imp. Ca]es. P. Licin[i Gallie]ni P. f. invic[ti Aug. fil.] imp. Caes. [Valer]iani P. f. [invicti A]ug. [nep.] public[e]. *(S. Maria di Tindáro)* 7479: [Divo Caesari P. Cornelio Licinio Valeriano filio imp. Cae]s. P. L[icini Egnati Galli]eni pii fel[ic. Aug. frat]ri. P. Licin[i Saloni]ni nob[ilissimi Caes.]. *(Atina)* 8097: Corneliae Salonin[ae] Aug. publice p. *(Modena, a. 259)* XI 826: P. Cornelius Saloninus Valerianus nobiliss. Caes. *cf.* 5380: P. Corneli[us] Saloninus Valerianus nobil. Caes. *(Briançonnet)* XII 57: D. n. P. Licinio Cornelio Salonino Valeriano nobilissimo Caesari ordo Brig. *(Antibes?)* 171: [Corneliae Saloninae Aug.] con[i]ugi Gallieni Aug. n̄ //////. d. d. — *Münzen. Cohen, Monn. imp.* 5[2] *p.* 491 *n.* 4. 5: *R* CORNELIA SALONINA AVGVSTA. *p.* 492 *n.* 7: IMP. CAES. P. LICINIVS GALLIENVS AVG. CORNELIA SALONINA GALLIENI AVG. 10—13: *R* SALONINA AVG. *p.* 493 *n.* 15: SALONINA AVG. *p.* 495 *n.* 1: SALONINA AVG. *p.* 496 *n.* 2. 3: CORNELIA SALONINA AVG. 4 *p.* 497 *n.* 5: SALONINA AVG. *n.* 6: CORNELIA SALONINA AVG. 7: SALONINA AVG. 8: CORN. SALONINA AVG. 9. *p.* 498 *n.* 10—12: CORNELIA SALONINA AVG. 13: CORN. SALONINA AVG. 14: CORNELIA SALONINA AVG. 15—17: SALONINA AVG. 18: CORN. SALONINA AVG. 19: COR. SALONINA P. F. AVG. *p.* 499 *n.* 21: CORN. SALONINA AVG. 22—29: SALONINA AVG. 30. 31: CORN. SALONINA AVG. *p.* 500 *n.* 33. 34: CORNELIA SALONINA AVGVSTA. 35—39: SALONINA AVG. 40: COR. SALONINA AVG. 41: CORNEL. SALONINA AVG. 42. *p.* 501 *n.* 43. 44: SALONINA AVG. 45. 46: CORNELIA SALOLINA AVG. 47. 49—53 *p.* 502 *n.* 54—56: SALONINA AVG. 57.

58: CORN. SALONINA AVG. 59: CORNELIA SALONINA AVG. 60: SALONINA AVG. *p.* 503 *n.* 62—64: CORNELIA SOLONINA AVG. 65—68: SALONINA AVG. 69: COR. SALONINA AVG. 70: COR. (*oder* CORN.) SALONINA AVG. 71: SALONINA AVG. 72: CORN. SALONINA AVG. 73: SALONINA AVG. *p.* 504 *n.* 74: CORN. SALONINA AVG. 75—77: SALONINA AVG. 78: CORN. SALONINA AVG. 79—82: SALONINA AVG. *p.* 505 *n.* 83: CORNELIA SALONINA AVG. 84. 85: SALONINA AVG. 86. 87: CORNELIA SALONINA AVG. 88: SALONINA AVG. 89. 90: CORN. SALONINA AVG. 91 *p.* 506 *n.* 92: SALONINA AVG. *n.* 93: CORNELIA SALONINA AVG. 94. 95: SALONINA AVG. 96: CORNELIA SALONINA AVG. 97. 98: CORN. SALONINA AVG. 99: SALONINA AVG. 100: CORNELIA SALONINA AVG. 101: SALONINA AVG. 102: CORN. SALONINA AVG. *p.* 507 *n.* 103—108: SALONINA AVG. *p.* 508 *n.* 110—112: CORN. SALONINA AVG. 113—120 *p.* 509 *n.* 121: SALONINA AVG. *p.* 509 *n.* 122. 123: CORNELIA SALONINA AVG. 124: CORN. SALONINA AVG. 125: CORNE. SALONINA AVG. 126—131 *p.* 510 *n.* 132—135: SALONINA AVG. 136. 137: CORN. SALONINA AVO. 138: CORNELIA SALONINA AVG. 139: SALONINA AVG. 140. 141: CORN. SALONINA AVG. 142—144: SALONINA AVG. 145: CORNELIA SALONINA AVG. 146: CORN. SALONINA AVG. 147. 148: SALONINA AVG. 149. 150 *p.* 512 *n.* 151: COR. SALONINA AVG. *n.* 152: CYPNEL SALONINA DVA. 153. 154: CORN. SALONINA AVG. 155: . . . . LONA. 156: CRNIA. SAONINAO. 157: CORNIA SANIONA AVG. 158: CORNE . SONA . AVG. *p.* 513 *n.* 159: CORNELIA SALONIN . AVG. 160: CORNE. SANONA . AVG. 161: CORNE . SALONA (*oder* SALIONA) . A . A. 162. 163: CORNELIA SALONINA AVG. 164—167: CORNE . SALONINA AVG. *p.* 514 *n.* 168: CORNE . SALONINA AVG. 169: CORNE. SALONA AVG. 170: CORNELIA SALONINA AVGVSTI. 171. 172: CORNE SALONINA AVG. 173: CORN . SALONINA AVG. 174: CORNEL . SA . . . . 175: CORNEL. SALONINA AVG. 175. 177: . . . RNEL . SALONI . . . . . (*Mit Saloninus*) *p.* 115 *n.* 1: ΚΟΡ . ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟϹ Κ . ϹΑΛΩΝΙΕΝΑ. — *Von P. Licinius Cornelius Valerianus Saloninus p.* 516 *n.* 1: SAL. VALERIANVS C(ae)S(ar). *p.* 517 *n.* 3: SALON . VALERIANVS CAES. *p.* 518 *n.* 19: P . COR . SAL . VALERIANO CES. *p.* 519 *n.* 21: P . COR . SAL . VALERIANVS CAES. 22: IMP . SALON . VALERIANVS AVG. 23: SALON . VALERIANVS CAES. *p.* 521 *n.* 35. 36: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N. CAES. 38. 39: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. *p.* 522 *n.* 40—43: SALON . VALERIANVS CAES. 44: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. 48 *u. p.* 523, 49: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. 60: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. *p.* 524, 61. 62: SAL . VALERIANVS CS. 63: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. 64: SAL . VALERIANVS CS. *p.* 525 *n.* 69: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. 73: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. *p.* 526 *n.* 82: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N CAES. 84: P . LIC . COR . VALERIANVS CAES. *p.* 527 *n.* 85: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. 86. 87: SALON . VALERIANVS CAES. 88—90: LIC . COR . SAL . VALERIANVS N . CAES. *p.* 528 *n.* 93: SALON . VALERIANVS CAES. 94: IMP. SALON. VALERIANVS AVG. 95: SALON . VALERIANVS NOB . CAES. *p.* 529 *n.* 100: IMP . LICIN . SAL . *u. one nr.* SALON VALERIANVS CAES. *p.* 530 *n.* 102: C . ϹΑΛΟΝΙΝΟϹ. *A Catalogue of the greek coins in the British Museum. Poole, Pontus, Paphlagonia, Bithynia etc. p.* 136 *(Cius) No.* 49: ΚΟΡΝΕΑ ΛΩΝΙΝΑ ΕΕΒ. *p.* 148 *(Heraclea) No.* 60: ΚΟΡΝ ϹΑΛΩΝΕΙΝΑ . ϹΕΒ. *p.* 177 *(Nicaea) No.* 156: ΚΟΡ (Ν ?) ΕΑΛΩΝΙΝΑ Ε. *p.* 192 *(Nicomedia) No.* 73: ΚΟΡΝΗ ΕΑΛΩΝΕΙΝΑ. *Ionia. p.* 107 *No.* 390 *(Ephesus). p.* 108 *No.* 391. 392: ϹΑΛΩΝ . ΧΡVϹ . ΟΓΟΝΗ . ϹΕΒΑ. *No.* 393: ϹΑΛΩΝΕΙ ΝΑϹΕ . Β. 394: ϹΑΛΩΝ. ΧΡVϹ ΟΓΟ ΝΗ . ϹΕΒΑ. 395: ϹΑΛΩΝ . ΧΡV ϹΟΓΟΝΗ . ϹΕ Β. *p.* 109 *No.* 396: ϹΑΛΧΡV[Ϲ] ΟΓΟΝΗ . ϹΕ. 397: ϹΑΛΧΡVϹΟ ΓΟΝΗ ϹΕ. 398: ϹΑΛΩΝ . ΧΡV ϹΟΓΟΝ Η ϹΕ. 399: ϹΑΛΩΝ . ΧΡVϹ ΟΓΟ ΝΗ . ϹΕΒΑ . Ϲ. 401: ΛΙΚ ϹΑΛ ΟΥΑΛΕΡΙΑ ΝΟ Ϲ. *p.* 181 *(Metropolis) Nos.* 33—35: ϹΑΛΩΝ . ΧΡVϹ ΟΓΟ ΝΗ . ϹΕΒΑ. *p.* 182 *No.* 36—38: ϹΑΛΩΝΧΡV ϹΟ ΓΟ ΝΗϹΕ. 39: ΛΙΚ ϹΑΛΩΝ ΟVΑΛΕΡΙΑΝΟϹ. *p.* 300 *(Smyrna) Nos.* 475. 476: ΚΟΡ ϹΑΛ ΩΝΕΙΝΑ . ϹΕ. 477: ϹΑ . ΧΡ VϹΟΓΟΝΗ. 478: ΚΟΡ ϹΑΛ ΩΝΕΙΝΑ. *p.* 395 *(Samos) No.* 387: ϹΑΛΩΝ

ΧΡV C ΟΓΟ ΝΗCΕ. 388: CΑΛΧΡVCΟΓ ΟΓΟΝ. ΗCΕ. *p.* 396 *No.* 389: CΑΛΩΝΧΡVC ΟΓΟΝ ΗCΕ. 390: CΑΛΩΝΙ. ΧΡV VCΟΓ ΟΝΗ. *Wroth, Mysia p.* 59 *(Cyzicus) No.* 285: CΑΛΩ ΝΕΙΝΑCΕ. 286: CΑΛΩΝΙ Ν CΕΒ. 287: CΑΛΩ ΝΕΙΝΑCΕ. 288: CΑΛΩΝ ΕΙΝΑ-CΕΒ. *p.* 163 *(Pergamum) No.* 349: ΚΟΡ. CΑΛΩ ΝΕΙΝΑ. CΕ. *Poole, Alexandria p.* 292 —296 *Nos.* 2243—2282: ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑ-ΛωΝΕΙΝΑ CΕΒ. *p.* 296 *No.* 2285: ΠΟΛΙ-ΚΟΡCΑ ΟVΑΛΕΡΙΑΝΟC Κ CΕΒ. 2286: ΠΟ-ΛΙΚΟ ΡCΑVΑΛΕΡΙΑΝΟC Κ CΕΒ. *p.* 927 *No.* 2289: ΠΟΛΙΚΟΡCΑΟVΑΛΕ ΡΙΑΝΟC Κ CΕΒ. 2291: ΠΟΛΙΚΟΡ CΑΟ VΑΛΕΡΙΑΝΟC ΚCΕΒ. 2292—2294: ΠΟΛΙΚΟΡCΑ VΑΛΕΡΙΑΝΟC ΚCΕΒ. *p.* 298 *No.* 2295: ΠΟΛΙ] ΚΟΡCΑ ΟVΑΛΕΡΙΑΝΟC ΚCΕΒ. 2296: ΠΟΛΙΚΟΡ CΑΟVΑΛΕRΙΑΝΟC ΚCΕΒ. 2297. 2298: ΠΟΛΙΚΟΡ CΑVΑΛΕΡΙΑΝΟC ΚCΕΒ. *Wroth, Troas, Aeolis etc. p.* 32 *(Troas) Nos.* 188. 189: AVRCORN ƧALONINA. *p.* 124 *(Cyme) No.* 163: ΚΟΡ ΟVΑΛΕΡΙΑΝΟC Κ(*αὶ*) ΣΑ-ΛΩΝ ΙΝΑ. *Head, Caria, p.* 124 *(Antiochia) Nos.* 60. 61: ΙΟVΚΟΡ CΑΛΩΝΙΝ. *p.* 51 *(Aphrodisias) No.* 152: ΚΟΡΝCΑ ΛΩΝΙΝΑ. *No.* 153: ΚΟΡ CΑΛΩΝΙΝΑ. *No.* 154: ΙΟV-ΚΟΡ CΑΛΩΝΙΝΑ. *p.* 52 *No.* 155—157: ΙΟV-ΚΟΡΝ CΑΛΩΝΙΝΑ. 158: ΚΟRΝCΑ ΛΩ-ΝΙΝΑ. 159: ΠΟΛΙΚΟΡ CΑΛΩΝΙ ΝΑC. 160: ΛΙΠΟΚΟΡ CΑΛΩΝΙΝΑ. *p.* 58 *(Apollonia Salbace) No.* 28: ΚΟΡC ΑΛωΝΙΝΑ. *p.* 68: *(Attuda) No.* 37. 38: ΚΟΡΝ CΑΛΩΝΙΝΑ. 38—40: ΙΟΥ ΚΟΡ CΑΛΩΝΙΝΑ. *p.* 69 *No.* 41: . . . . CΑΛΩΝΙΝ[ΟC] ΟVΑΛΕ ΡΙΑ-ΝΟC. *p.* 174 *(Tabae) No.* 104: ΙΟΥΛ ΚΟΡΝ CΑΛΩΝΙΝΑC. 105: ΙΟΥΛ ΚΟΡΝ CΑΛΩ-ΝΙΝ[ΑC]. *p.* 175 *Nos.* 106—109: ΙοVΛΙ ΚυΡ CΑΛΩΝΙΝΑ. *No.* 110: ΕΠΙΦΑΚ CΑ-ΛΩΝΙΝΟC. *Hill, Lycia, Pamphylia and Pisidia p.* 109 *u.* 288 *(Aspendus) Nos.* 103. 103 A: ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝΑC ΕΒ. *p.* 288 *No.* 103 A: *p.* 136 *(Perga) Nos.* 84. 85: . ΑV . . . . ΟΛΙΓΑΛ . . . . ΚΟΡΝΗΛΙΑC[Α]ΛΩ-ΝΙΝΑ. 85: ΚοRΝΗΛΙΑ ΝCΑΛ[Ω]ΝΙΝΑΝ [CΕΒ]. *p.* 137 *No.* 86: (ΚΟΡΝΗΛΙΑΝ CΑ-ΛΩΝΙΝVИ. CΕ). 88: ΚοΡΝΗΛΙΑ ΝCΑ ΛΩ ΝΙΝΑΝC. 89: ΚοΡΝΗΛΙΑCΑΛΩΝΙΝΑ ΕΒΑ. 90. 95: (ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝΑ CΕΒΑ). 91 *p.* 138 *No.* 92: ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝ ΑCΕΒΑ. 93. 94: ΚοΡΝΗΛ ΙΑCΑΛΩΝΙΝΑ-CΕΒΑ. 96: ΚοΡΝΗΛΙΑCΑΛΟ . . . . . Α. 97: ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝΑCΕΒΑ. *p.* 139. 292 *Nos.* 99. 99A: ΠοΛΙΚCΑΛΩΝοVΑΛ ΕΡΙΑΝο(s) CΕΒ. *p.* 162 *(Side) No.* 120: ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩ ΝΙΝ ΑCΕΒΑ. 121. 122: ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝΑCΕ. *p.* 163 *Nos.* 123—125. *p.* 296 *No.* 113 A: ΚΟΡΝΗΛΙΑCΑΛΩΝΙΝ ΑCΕ. *p.* 163 *No.* 126: ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩ-ΝΙΝ[Α] CΕΒΑ. *p.* 169 *(Sillyum) Nos.* 20. 22. 24 *p.* 298 *No.* 20 A: ΚοΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙ-ΝΑ CΕΒ. *p.* 169 *No.* 21: ΚΟΡΝΗΛΙΑΝ CΑ-ΛΩΝΙΝΑΝ CΕΒ. 23: ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩ-ΝΙΝΑ CΕΒ. *p.* 214: *(Conana) No.* 7: ΚοΡ-Ν. CΑ[Λ] ωΝΕΙΝΑCΕΒ. *p.* 222 *(Etenna) No.* 11: ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΙΝΑCΕ ΒΑ. *p.* 227 *(Isinda) No.* 22: ΚΟΡΝ CΑΛΩΝΕΙΝΑ. *p.* 67 *(Selge) No.* 84. 85: . ΚΟΡΝΗΛΙΑΝ. CΑΛωΝΙΝΑΝ. ΑVΓ. CΕΒ. *Wroth, Galatia etc. p.* 16 *(Ancyra) No.* 46: ΚΟΡΣΑΛΩ ΝΕΙΝΑ ΣΕΒ. 47: ΚΟΡCΑΛΩΝΕ[ΙΝ]ΑCΕΒ. *Hill, Lycaonia, Isauria, and Cilicia p.* 230 *(Tarsus) No.* 329: ΚΟΡΝΗΛΙΑΝCΑ ΛΩ-ΝΙΝΑΝC. 330: ΚΟΡΝΗΛΙΑΝC ΑΛΩ[ΝΙ-Ν]ΑΝ. 331: ΚΟΡΝΗΛΙΑΝC ΑΛΩΝΙΝΑΝ. *Imhoof-Blumer, Monnaies grecques p.* 174 *(Lakedaimon) n.* 93: CΑΛωΝΕΙΝΑΝ ΑV-ΓΟV. *p.* 334 *(Perga) n.* 60*: ΠΟ. ΛΙΚ. CΑΛΩΝ. ΟVΑΛΕΡΙΑΝΟ. CΕΒ. *p.* 449 *(Ptolemaïs) n.* 58: CORNEL. SALONINA AVG. *(Temenothyrai in Phrygien) RN* 3e *s., t.* 11 (1893) *p.* 457: ΑΥ. Κ. CΑΛΩΝΙΝΟC ΟΥΑ-ΛΕΡΙΑΝΟC.

Sălōn-ius *M. nomen*, **Salonia** *F. Liv.* 35, 10. 11 20, 8: Q. Salonius Sarra. *Plin. n. h.* 7, 61: Catonem censorium octogesimo exacto (generasse filium) e filia Saloni clientis sui. 62: Qua de causa aliorum eius liberum propago Liciniani sunt cognominati, hi Saloniani, ex quis Uticensis fuit. *Plut. Cat.* 24: *Σαλώνιόν τινα . . . Ὁ Σαλώνιος . . . Σαλώνιον.* 27: *Σαλώνιον . . . Σαλώνιος. Concil. Arausican. I. a. 441 (Mansi* 6 *c.* 441 *C:* Salonius episcopus subscripsi. *Salvian. praef. de gub. dei* 1: Sancto episcopo Salonio Salvianus salutem in domino. *epist.* 9, 1: Salonio episcopo Salvianus. *Eucherii instr. lib.* 1, *praef. ad Salonium:* Mi Saloni. *lib.* 2, *praef. ad Salonium. Vgl. Migne P. L.* 53, 967. 993. *Leonis I epist.* 68 *(a. 450):* Papae Leoni Ceretius, Salonius et Veranus. *cap.* 2: Salonius venerator vester. *Zosim.* 5, 44: *Μαρκελλιανὸς καὶ Σαλώνιος. Sidon. Apollinar. epist.* 7, 15: Sidonius Salonio suo salutem. *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570, p.* 141, 7 *M.:* Salonius in Christi nomine episcopus ecclesiae Genavensis. *Concil. Paris. a. 573, p.* 147, 23 *M.:* Salunius . . . item Salunius. *p.* 149, 1: Sa-

lunius in Christi nomine episcopus civitatis Genavensium. 5: Salunius in Christi nomine episcopus eclesiae Ebridunensis. 44: Salunius, item Salunius. 150, 37: Salunius servus vester ... 38: Salunius humelis vester ... *Marii chron. a. 579:* Salonius et Sagittarius episcopi. *Greg. h. F.* 4, 29 (42): Salonius *(bischof von Embrun).* 5, (20): Salunius. 20 (27): Salonium et Sagittarium episcopos. *(Zalatna in Dacien) CIL* III 1312: Salonia Palestrice. *(Spalato)* 2507 = 8639: L(icinius) Salonius libertus. 2584: Variae Flaviae Saloniae ... Salonia. *(Lesina)* 3091: Salon[ia]e. *(Stein am Anger)* 4196: Saloniae Marcellae. *(Parenzo)* V 326: L. Salonius Severus. *(Grado)* 1362: Salonia T. f. Ingenua viva fecit sibi et T. Salonio Germano. *(Asolo)* 2088: Ti. Claudio Caesa ... M. Saloniu[s] .. es. *(Este)* 2681: Q. Salonio ... *(Vicenza)* 3102: .. [S]alonius Secundinus. 3117 *(a. 48 p. Ch.):* Ma[cr]ino a Ti. Cla[u]dio Caesare Augus[t]o Germanico censor[e a]dlecto in senatum et inter tribuni[cio]s relato ab eodem adselto in numerum Saliorum Salonia mater fIlio [pie]ntissimo viva fecit. 3194: Salonia C. f. Modesta. *(Rom)* VI 2056 *(a. 78 p. Ch.)*, 28: Mag(isterio) C. Saloni Matidi Patruini. 2375[b]: Q. Salonius Bassus. 25801[a]: D(is) M(anibus) C. Salonio [E]arino C. Salo Augurinus et Salonia Comice patri b. m. fecerunt. 25802: Saloniae. *(Hr. el Begar, a. 138)* VIII 270 = 11451: Q. Sa[l]onius [Lo]ngus Q. f., tribu [Q]ui(rina *oder* Ou[fentina]). *(Hr. Furna mta Sgralma)* 594: Salonia C. f Tertia. *(Lambèse)* 2586, 49: Q. Salonius Regentinus Tha(mogadi). *(Wed Refâna)* 10643 = 16668: Salonius Fel[i]x. *(Timghâd)* 17903: Antonius Salonius. *(Trivento)* IX 2592: M. Salonio Longinio Marcello. *(Pozzuoli) CIL* X 2927: DIs Manib(us) C. Salonio Polluci fecit Salonia Fortunata vernae suo. *(S. Maria di Capua)* 4326: Saloniae M. l. Augustinae. *(Ferentino)* 5847: P. M. Saloniei Ti. f. aed. pavimentum d. s. p. f. c. [*Neapel*] 8059, 355: M. Saloni Terti. *(Narbonne) CIL* XII 4650 = *Inscr. de Languedoc n.* 334: L. Salonius L. l(ibertus) Petro ... 5113 = *Inscr. de Languedoc n.* 790: Θ Salonia L. l(iberta) Venusta. *(Salles d'Aude) CIL* XII 5256 = *Inscr. de Languedoc n.* 926: Saloniae Castae uxsori. *(Peyriac-de-Mer) CIL* XII 5360 *u. p.* 864* = *Inscr. de Languedoc n.* 220: V(ivit). L. Salonius; L. P. l(ibertus) Buccio, sibI et Θ(obito) L. Salonio L. P. l(iberto) Hilaro, salinatorI. *(Lyon) Allmer et Diss. t.* 3 *p.* 31: T(itus) | Q(uintus) Salon. *(Ostia) CIL* XIV 283: L. Salonius L. f. Verecun. *(Rom) CIL* XV 7822: ... Salon(ius) Epictetus f. **Saloni-ānus** *M. (Kolovrat) CIL* III 8308: Praef(ecto) [mun.(?)] Aureli S[a]lo(niani?).

Saloninsis pagus *s.* Salininsis.

Salossia *s.* Saletio.

Salpia *Σάλπια. Lycophron Alex.* 1355—1361: *῎Αγυλλαν Αὐσονῖτιν εἰσεκώμασαν, δεινὴν Λιγυστίνοισι τοῖς τ' ἀφ' αἵματος | ῥίζαν γιγάντων Σιθόνων πεπαμένοις | λόγχης ἐν ὑσμίναισι μίξαντες πάλην. | εἷλον δὲ Πῖσαν καὶ δορίκτητον χθόνα | πᾶσαν κατειργάσαντο τὴν ῎Ομβρων πέλας | καὶ Σαλπίων βεβῶσαν ὀχθηρῶν πάγων.* [*Tzetzes:* *῎Αλπια, οὐ Σάλπια, ὄρη Εὐρωπαῖα τῆς ᾿Ιταλίας μεγάλα .... ῎Αλβια δὲ τὰ ὄρη ἐκλήθησαν ἀπό τινος ῎Αλπιδος, ἐπὶ τοὺς τόπους ἀνῃρημένου*].

Salpin-ates *V. Liv.* 5, 31, 5: Ob quae Volsinienses Salpinatibus adiunctis superbia elati ultra agros Romanos incursavere. 32, 2: Ex his L. Lucretio et C. Aemilio Volsiniensis provincia evenit, Salpinates Agrippae Furio et Ser. Sulpicio. 4: Salpinates ... Ex Salpinati agro.

salpuga solipuga, *die weiße, giftige ameise. Lucan.* 9, 837: Quis calcare tuas metuat, salpuga (*var.* -pulga, -pi(py)ga), latebras? (*Dazu Comm. Us.:* Salpinga genus serpentis modici, quam Plinius dixit animal formicae simile quod Hispania 'salpungas' dicit.) *Plin. n. h.* 8, 104: Citra Cynamolgos Aethiopas late deserta regio est a scorpionibus et solipugis gente sublata. 22, 163: Et leguminibus innascuntur bestiolae venenatae quae manus pungunt et periculum vitae adferunt, solipugarum generis. 29, 28: Non Virgilio (*georg.* 1, 186. 4, 243) fuit ⟨fastidio⟩ nominare formicas nulla necessitate et curculiones ac lucifugis congesta cubilia blattis. 92: Est et formicarum genus venenatum, non fere in Italia. Solipugas Cicero appellat, salpugas Baetica. *Solin.* 4, 2: Sardinia est quidem absque serpentibus. (3): Sed quod aliis locis serpens, hoc solifuga Sardis agris, animal perexiguum aranei forma, solifuga dicta quod diem fugiat. 6: Fontes calidi et salubres aliquot locis effervescunt, qui medelas adferunt aut solidant ossa

fracta aut abolent a solifugis insertum venenum aut etiam ocularias dissipant aegritudines. *Arnob. adv. nat.* 2, 23. 7, 16: Solifugas. *Fest. lib.* 15 *p.* 300, 9: Solipugna genus bestiolae maleficae, quod acrius concitatiusque fit fervore solis, unde etiam nomen traxit. *Isidor. or.* 12, 3, 4: Est in Sardinia animal perexiguum, aranei forma, quae solifuga dicitur, quod diem fugiat. In 10 metallis argentariis plurima est, occulto reptans, et per inprudentiam supersedentibus pestem facit. 4, 33: Solpunga serpens est quae non videtur. *CGlL* 2 *p.* 185, 57: Solipaga (Solipuga *c*, Solpuga *g*) ἡλιοκεντρίς μυίας εἶδος. 3 p. 433, 7: Πολυπόδιν salpiga. 5 *p.* 97, 17: Salpinta serpens que non videtur.

Salsamus *M. cogn. (Mailand) CIL* V 6130: Vitellii Salsami.

20 **Sals-ovia** *O. IA* 226, 3: Salsovia. *ND or.* 39, 26: Milites quinti Constantiani, Salsovia.

Salsula *M. F. cogn. Ammian.* 28, 4, 28: Lucanicus cum Pordaca et Salsula similesque innumeri. *(Cagliari) CIL* X 7643: Cornelius Estutus et Cornelia Salsula v ta et coniugio amantes et unanimitate pares usq(ue) ad mortem. Estutus vix. ann. XXXVI Salsula vixit ann. XXVII. Cornelius Satur- 30 ninus genero et filiae.

Salsulae fons, *ein haff zwischen Narbonne und Perpignan, j. Étang de Leucate (oder de Salées), dépp. Aude und Pyrénées Orientales; der ort an der quelle heißt noch jetzt Salses, dép. Pyrénées-Orientales, arr. Perpignan, canton Rivesaltes. Strab.* 4, 1, 6 *p.* 182: Τοῦ δὲ Ῥουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ καὶ χωρίον ὕφυδρον μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἁλυκίδων μεστόν, τὸ τοὺς 40 ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύξαντι πόδας καὶ καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες ἔστι περιπεῖραι τὸν ἰχθὺν ἀξιόλογον τὸ μέγεθος· τρέφεται δὲ ἀπὸ τῆς ἰλύος καθάπερ αἱ ἐγχέλυες. *Mela* 2, 5, 82: Ultra (Atacem) est Leucata litoris nomen et Salsulae (salsule *A*, *Glück list* Salŭsa) fons, non dulcibus aquis defluens, sed salsioribus etiam quae marinae sunt. *IA* 389, 7: Salsulis (*var.* Salsulas, *Glück list* Salŭsa).

50 **Salti-etae**? *V. in Lusitanien. Strab.* 3, 2, 6 *p.* 144: Ὑπερβολὴ δὲ καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλτιγῖται κατασκευάζουσιν. *Vgl.* Salacia 1).

Saltu-inus *(Augsburg) CIL* III 5820: D(is) M(anibus) [T]aurini Montani ex 7 vet. Pompeius Saltuinus heres faciendum cura.

Saltus, *nfl. der Marne, j. la Saulx.*

Salu *M. (Bordeaux, Clermont, Martres-de-Veyre, Trion, Autun, Troyes, [Rouen], [Saint-Germain]) CIL* XIII 10010, 1706: Salu fec, Salu f, Salu.

Salunius *s.* Salonius.

Salurus mons *s.* Solorius. 10

Salusa? *(Cannstatt) CIL* XIII 10001, 419: Salusa *(ganz unsicher).*

Sal-utus *M. (Zahlbach) CIL* XIII 6953: C. Annius C. f. Ani(ensi tribu) Salutus Vercellis. *Vgl.* Ad-salluta.

Saluxsia *fl. j. Selzbach, mündet bei Selz in die Sauer. Trad. Wiz.* 7 *(a. 742):* In Saluxsia.

Salva *O. s.* Solva.

Salv-etus *M. (Lectoure; Bordeaux; Agen; Le Mas d'Agenais; Périgueux; Saintes; Niort; Poitiers; Sanxay; Bourges; Moulins; Vouroux; Vichy; Clermont oder Lezoux; Cos; Montans; Trion; Autun; Bourbon-Lancy; Angers; bei Boulogne; Tongern; Trion; Oberculm; Besançon; Port-sur-Saône; Worms; Osthofen; Mainz; Friedberg; Bonn; Cöln; Grimmlinghausen; Neuss; Vechten) CIL* XIII 10010, 1707: Salvetus f(ecit), Salvetus, Salvetu, Salve. 30

Salv-ia *O.* 1) *Vita Serenedi 1 ASS 21. iul.* V *p.* 166 *E:* Apud vicum Salviam in pago Cenomanico. 8 *p.* 167 *F:* Salvia vicus. 2) *Hügel Glavice bei Glamoč in Bosnien. Ptol.* 2, 16, 6: Σαλουία. *IA* 269, 4: Salvie. *(Zwischen Grahovo und Glamoč, a. 282/4 p. Ch.) CIL* III 9860: Pr(aeside) p(rovinciae) [D]elm(atiae) [f]i[ne]s i[nt]e[r] Salvia[t]as e[t] S[tr]ido[n]e[n]ses. *(Mainhardt)* XIII 6538: Ba[t]oni Beusantis (filio), 40 optioni coh(ortis) s(upra) s(criptae = Asturum) ex ... muni[c]ipio Salvi[a?]. *(Castel Sućurac) Jahreshefte des öst. arch. Inst.* 2 (1899), *beibl. sp.* 109: Ael(ius) Capito, dec(urio) municip(io) Salvio, natus Starue.

Salvi-ācus *vom gentilicium* Salvius *O.* 1) *j. Sauviat en Limousin, dép. Haute-Vienne, arr. Limoges, canton Saint-Léonard. Merowing. münze saec. 7. Belfort* 3964: +SALVIACOF. 2) *Sauviat, dép. Puy-de-* 50 *Dôme, arr. Thiers, canton Courpière.* 3) *Salviac, dép. Lot, arr. Gourdon.* 4) *Sauviac, dép. Gers, arr. und canton Mirande.* 5) *Sauviac, dép. Gironde, arr. und canton Bazas.*

6) *Sauviac, dép. Hérault, arr. Montpellier, canton Claret.* 7) *Sauviac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Marmande, canton Seyches, gemeinde Saint-Pierre-de-Lévignac.* 8) *Saujac, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Villeneuve.* 9) *Le Saugey, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Châtelard, gemeinde Jarsy.* 10) *Saugey, dép. Haute-Savoie, arr. Saint-Julien, canton Reignier, gemeinde Arbusigny.* 11) *La Saugiat, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Voiteur, gemeinde Névy-sur-Seille.* 12) *Saugy, dép. Saône-et-Loire, arr. Châlon-sur-Saône, canton Saint-Germain-du-Plain, gemeinde Beaudrières.* 13) *Saugy, dép. Saône-et-Loire, arr. Louhans, canton Montret, gemeinde Saint-Étienne-en-Bresse.* 14) Salviacus, *j. Saugeat, dép. Allier, arr. und canton Montluçon, gemeinde Saint-Victor.* 15) *j. Salvago, Piemont. Vgl. auch O. Saint-Salvy* (16) *und Saint-Sauvy.*

Salvi-llus *M.* **Salvi-lla** *F.* *(Altino)* *CIL* V 2247: Novia Ꞁ. [l(ibertae)] Salvillae Abascan[t]o libert. *(Fossano)* 7647: Salvillo.

Salvinī-ăcus *vom gentilic.* Salvinius, *diß von* Salvinus. *O.* 1) *Salviniac, dép. Lozère, arr. Florac, gemeinde Meyrueis.* 2) *Salvinieux, dép. Loire, arr. Saint-Étienne, canton Rive-de-Gier, gemeinde Pavezin.* 3) *Sauvignac, dép. Charente, arr. Barbezieux, canton Brossac.* 4) *Sauvigney-les-Angirey, dép. Haute-Saône, arr. und canton Grey.* 5) *Sauvigney-les-Pesmes, dép. Haute-Saône, arr. Grey, canton Pesmes.* 6) *Sauvigny, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Condé-en-Brie, gemeinde Reuilly-Sauvigny.* 7) *Sauvigny, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur, gemeinde Vic-de-Chassenay.* 8) *Sauvigny, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.* 9) *Le Haut und le Bas Sauvigny, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy, gemeinde Diennes.* 10) *Sauvigny, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Châtillon-en-Bazois, gemeinde Aunay-en-Bazois.* 11) *Sauvigny, dép. Nièvre, gemeinde Marigny-sur-Yonne.* 12) *Sauvigny-les-Bois, dép. Nièvre, arr. und canton Nevers.* 13) *Sauvigny, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Bourbon-Lancy, gemeinde Chalmoux.* 14) *Sauvigny, dép. Deux-Sèvres, arr. Parthenay, canton Saint-Loup, gemeinde Gourge.*

Salx *O. j. Saint-Benoît-du-Sault, dép. Indre, arr. Le Blanc.*

Sam.. *M. Potin-münzen der Sequani, um 75 a. Ch. Muret* 5393—5396: Q. SAM. *Silbermünzen der Sequani, um 70 a. Ch. Muret-Chabouillet* 5402: QDOCI *R* QDOCI SAM F. 5403: *R* DOC SAM. 5405: DOCI *R* ... SAM F. 5406. 5407: QDOCI *R* QDOCI SAM F. 5409: QDOCI *u.* ... SAM F. 5410—5412: Q DOCI *R* Q DOCI SAM F. 5416: Q DO... *u.* Q DOCI S... 5417: Q DOCI *u.* ... SAM F. 5418: Q D... *u.* ... SAM F. 5419: Q DOCI *u.* ...SAM F. 5420: DOCI *R* ...DOC SAM F. 5421—5424: *R* Q DOCI SAM F. 5425: Q D... *u.* Q DOCI SAM F. 5427: Q DOC... *u.* ... DOCI SAM F. 5428: Q DOCI *u.* ...S... 5429: Q DOC... *u.* ... SAM. 5430: Q DOCI *u.* DOCI SAMI. 5431: Q DOCI *u.* DOCI SAM F. 5432: Q DOC *u.* OCI SAM F. 5436: Q DOCI *R* SAM. 5437: Q DOCI *u.* Q DOCI SAM F. 5440: Q DOCI *u.* SAM F. 5441: Q D... *u.* Q DOC SAM F. 5442: Q DO... *u.* SAM. 5443: Q DOCI *u.* ... ƧAM F. 5444: Q DOCI *u.* DOCI SAMI. 5445: Q DOCI *u.* ...SAM F. 5446: Q DO... *u.* Q DOCI SAM F. 5447: Q DO... *u.* SAM F. 5448—5450: Q̇ DOCI *u.* Q DOCI SAM F. 5451: Q D... *u.* ...DO...SAM F. 5453: QI DCI *u.* DOC SAM F. 5454: Q DO... *u.* Q DOCI SAM F. 5455: Q DOCI *u.* Q DOC SAM F. 5456: Q DOCI *u.* Q DOCI SAM 5458: ...SAM F. 5459: Q D... *u.* SAM F. 5161: Q DO...*R*...SAM. 5462: Q DOCI *u.* ...OCI SAM F. 5464: Q DOCI *u.* Q DOC SAM F. 5465: ...OCI *u.* ...OCI SAM F. 5466: Q DOCI *u.* DOCI SAM F. 5467: Q DOCI *u.* DO... SAM F. 5468: ...DOCI *u.* Q D...S... 5469: Q DOC *u.* DOCI SAM F. 5470: ...Q DOCI...AM F. 5471: Q DOC... *u.* DOCI S. 5472: DOCI *u.* Q DOC... AM. 5473: ... DOC ... AM F. 5474: ...DOC...SAM... 5476: Q DOCI *u.* Q DO...SAM F. 5577: ...SAM F. 5479: Q...S. 5480: SAM F. 5482: Q DOC *u.* SAM F. 5484: Q D... Q D *u.* DOCI SAM F. 5485: SAM F. 5486: OCI SAM... 5487: Q DOC *u.* Q DOCI... AM F. 5488: DOCI *u.* DOCI SAMI. 5489: Q DOCI *u.* Q DOCI SAM F. 5490: Q DO .. *u.* Q DOCI SAMI. 5492: DOCI SAM F. 5493: Q DOC *R* Q DOCI SAM F. 5494: ... Q DOC... SAM F. 5495: Q D... *u.* DOCI SAM F. 5496: Q DOCI, *dahinter* S *R* Q DO.. SAM F. 5497: Q DOCI *u.* Q DO SAM. 5498—5502: S *R* SAM. 5503. 5504: S *R* DOCI SAM. 5505. 5506: DOC SAM. 5507:

Q DOC R DO..S. *Villeicht* Q.DOCI(rix) SAM (illi *oder* Samotali) F(ilius?).

Sam...... *(Alt-Ofen) CIL* III 3563: Q. Sam......us Sirmi.

Sam... *G. (Geitershof bei Altenstadt) CIL* XIII 6077: Deo M(ercurio *oder* Marti) Sam.. Acceptinius Festinus p(osuit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *Vgl.* 6083: In h. d. d. I. o. m. Samm...

Sam... *M. (Bei Feldkirchen) CIL* III 6506: Sextus Secundini et Iunia Sam... [f.] v. f. sibi et Mogeto f. an. IX. e[t] Sextiano f. a. VII. *(Ad ripam Rhodani; Genf) CIL* XII 5686, 782: Sam... *(Rottweil)* XIII 10002, 97: M. Ann. Sam.

Sama. *(Cartagena) CIL* II 6257, 172: SAMA.

săma *s.* sămŏ-.

Samacia *an* sămŏ- *angeschloßen, kosename, F. (Coria) CIL* II 764: Samacia Perecati f. Amo(censis). *(Villar)* 844: Samacia M. Acil(ii) Front[on]is lib(erta).

Sam-aius *M. (Santaña bei Palma auf Mallorca) CIL* II 3679: Q. Caecilius Samaius annoro LX. Val(e).

Samala *O. in Spanien bei Cartagena. Iberische münze MLI p.* 96 *n.* 106: Šamala.

***săm-ăli-**, *adi. urceltisch* *sám-ăli-s, *u.* **sămălŏ-**, *air.* sam-il, *ir.* sam-ail samhail *'gleichniss, bild' aus* sm̥m-lli-, *ir.* amal = *samal *'instar', adi.* *a(n)-samali-s, *cy.* mal = *samal, *w.* hafal *änlich, arem.* evel = *hevel = *sevel, *corn.* avel; *bret. (Léon)* heñv-el *(semblable)*, hevel, *id., tréc.* hañval, *mbret.* haual, heuel, *ir.* co-smail -smil, *w.* cyfal, cyhafal = *lat.* sim-ili-s *änlich*, consimilis.

Săm-ălus *von* *săm-ălŏ-s, *ir.* amal = *samal *instar, gr.* ὁμ-αλό-ς *gleich, M. kosename. (Las Brozas) CIL* II 745: Samalus *(Hübner ci.* Camalus) Turei f(ilius) Iov[i] solutorio ast(ante) Urs(o) Turei f. rite l. a. s.

Samane!, cortis, *O. j. Courcemain, dép. Marne, arr. Épernay, canton Fère-Champenoise.*

Sam-anna *(Vragnizza) CIL* III 2610: M. Vivio Obellian. Samanna et C-Lucreti...... CX.

samara *s.* samera.

Sám-ăra, Sambra *wie* *Sa-ma *für* *Sabma *oder nach d'Arbois de Jubainville von* *sāmo- *'gleichmäßigkeit, ruhe'*, 1) *j. la Somme, in den départements Aisne und Somme, mündet in den Canal. Ptol.* 2, 9, 1: Φρούδιος ποταμοῦ ἐκβολαί. *ND occ.* 38 *(Belg. II)*, 8: Praefectus classis Sambricae, in loco Quartensi *(lis* Quantensi, *j. Port d'Étaples)* sive Hornensi *(j. Cap Hornez, Lornel). (Port d'Étaples) BSAF* 1897 *p.* 342 = *Vaillant* 88. 89: Cl(assis) Sam(arica). *In O.* Samara(-ro)-brīvā (= *Samarae pons). Später (nach d'Arbois de Jubainville ligurisch)* Su-mīna, Su-mĕna, Somĕna. *Vita Quintini ASS 31. oct.* XIII *p.* 786 *(cod. Augiensis CXXXVI fol. 45ʳ):* Fluvius autem Sumina (e). *Fortunat. carm.* 7, 4, 15: Esara? Sara? Cares? Scaldis? Sate? Sōmĕnă? Sura? *Vita s. Medardi* 7, 21 *MG a. a.* IV *p.* 70, 14: Cum transisset fluvium, est Sumina cuius vocabulum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 8 (9): Usque Sumenam fluvium. *Ragimberti vita s. Walarici* 2, 10 *ASS 1. apr.* I *p.* 19 *D:* Fluvius pisciferae Somenae. *Rav.* 4, 26 *p.* 236, 4: Sumena. 2) *in fl.* *Simara, Simera *die Simmer, nebenfl. der Nahe.* 3) Sám-ăra Samåra *j. Sambre, früher* Sabis.

Samarabriva *s.* Samarobriva.

Samari-ăcum *von* Samarius, *in belg. O.* 1) *Samrée, gemeinde in Luxemburg.* 2) *Semrée bei Leuze, bez. Namur.* 3) *Seymerich bei Bonnert, Luxemburg.*

Samari-ensis *Plin. n. h.* 34, 165: Nuper id conpertum in Baetica Samariensi metallo. *cf. Rav.* 4, 43 *p.* 307, 14: Samarium.

Sămăro-brīvā *d. i. Samara-brücke (vgl. f.* Dur-oco-brivis = *pons Durocae;* Caro-briae) *O. der Ambiani, j. Amiens, dép. Somme. Cic. epist.* 7, 11, 2 *(a. 53 a. Ch.):* Una mehercule conlocutio nostra pluris erit quam omnes Samarobrivae. 12, 1 *(a. 53):* Quid tu fecisses, si te Tarentum et non Samarobrivam misissem? 16, 3 *(a. 54):* Constat enim inter omnis neminem te uno Samarobrivae iuris peritiorem esse. *Caes. b. G.* 5, 24, 1: Concilioque Gallorum Samarobrivae (*α* [famor(ı)o (a) brine *M*] samarubriue *β*) peracto. 47, 2: Crassum Samarobrivae (-briue *A*) praeficit. 53, 3: Ipse (Caesar) cum tribus legionibus circum Samarobriam (-brium *αT* -briuam *R2* -briuma *U*) trinis hibernis hiemare constituit. *Ptol.* 2, 9, 4: Ἀμβιανοὶ καὶ πόλις αὐτῶν Σαμαροβρίουα (-βρīγα *X*). *TP:* Sammarobriua. *IA* 379, 9: Iter per Com-

pendium a Nemetaco Samara(o)brivam. 380, 1: A Samara(o)briva Suessonas usque. *Lex. Tiron.* 87, 51: Ambianus. 52: Samarobria. *Aethic.* 19: Amambria. *(Meilenzeiger von Tongern) RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Samarabriva. *(Longueau bei Amiens, a. 307) Catalogue du musée d'Amiens, 1876, p.* 55, *nr.* 234 = *BSAF* 1880 *p.* 229 = *RA n. s.* 39 (1880) *p.* 308, 40 (1880) *p.* 322: Dn. Gal(erio) Val. Maximino nob. Caes. c(ivitas) Amb(ianorum) a S(amarobriva) l(euga) I (prima). *(Amiens) Le b^on de Calonne, Histoire de la ville d'Amiens, t.* 1 *p.* 18: T. Messius Samarobriva.

Sam-ati-s *F. (Treviso) CIL* V 2129: Iulia P. l. Melaenis sibi et Iuliae Samati filiæ Disiniae Primae mat. P. Iulio Ↄ. l. Abascanto Sequanae matri.

sam-auca *fisch. Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 19 *M.:* Samauca.

***Sam-avo-s Samau-s** *an* samo- *angeschloßen, kosename. (Gallarate) CIL* V 5567: Samaus Taeiei f(ilius) et Banuca Magiaci f. uxor.

Samba. *Divisio terminorum episcopatuum prov. Narbon. a. 673 (Bouquet t.* 2, 719 *D):* Luteba haec teneat: de Samba usque Rabaval, de Anges usque Montem Rufum.

Sambarra *M. (Prutting, distr. Rosenheim, a. 310) CIL* III 5565: Per instantiam Val(erii) Sambarrae p(rae)p(ositi) eq(uitibus) Dalm(atis) Aquesianis comit(atensibus).

Sambaru-lla *F. (El Almasar bei Murcia, saec. 1) CIL* II 5944 = *BSAF* 1897 *p.* 134: D(is) M(anibus) Antonia Sambarulla ann. XV hic sita est. S(it) t(ibi) t(erra) l(evis).

Sambati-ola *(Corre) CIL* XIII 5458: Sambat[i]ole.

Sambăt-ius *M. (Trier) Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 275 *p.* 381 *fig.* 177 = *Kraus n.* 208: Sam-ba.tius. Ur.sus.

Samb-ătus *M. bischof von Metz.* [*Versus de episcopis Mettensis civitatis MG P. L.* I 1 *p.* 60, *v.* 26: Sambatus octavus bene mystica sabbata servat].

Samb-ia. *Divisio terminorum episcopatuum prov. Narbon. a. 673 (Bouquet t.* 2 *p.* 719 *D):* Nemauso haec teneat: de Busa usque Angoram, de Castello usque Sambiam.

Sambis *insel Brittaniens. Plin. n. h.* 4, 103: Inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros, infra vero Sambis et Axanthos.

Samb-ra *nach d'Arbois de Jubainville ligur., fl., der zweite name der Sambre (der erste ist* Sab-i-s), √ sab. *Vita Vincentii Madelgarii* 3, 16 *ASS 14. iul.* III *p.* 672 *F:* Sambrae fluvio *(dativ).* 19 *p.* 673 *E:* Sambrae fluvii. *Aigradi vita s. Ansberti* 18 *Anal. Boll.* 1 *p.* 187: Super Sambram fluvium. *Vita Landelini* 7 *ASS 15. iun.* II *p.* 1065 *F:* Supra fluvium Sambram . . . In pago Sambreo . . . Iuxta Sambram. *Vita (alia) s. Landelini* 5 *p.* 1068 *A:* Iuxta fluvium Sambram. *Acta s. Madelbertae* 8 *ASS 7. sept.* III *p.* 110 *C:* Monasterium, quod vocatur Malbodium, construxit: quod Sambra girat, Malbodius perforat, ac turma premit sanctimonalium.

Sambrac-ītanus *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, name des golfs von Grimaud oder Saint-Tropez, dép. Var, arr. Draguignan. IA* 505, 2. Foro Iuli sinus Sambracitanus plagia m. p. XXV. 3: A sinu Sambracitano (*var.* Samblac- Samlac- Sabrac- Sambric- Sambracc- Sambrag-) Heraclia Caccabaria Porbaria portus. *Vgl.* Sambrocas.

Sambrica *s.* Samara 1).

Sambro-ca(s) *hispan. fl. der Indigeten, bei Emporiae, nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, j. der Ter in Catalonien, prov. Gerona.* (*Mela* 2, 6, 5: Ticis. *Plin. n. h.* 3, 22: Flumen Ticer.) *Ptol.* 2, 6, 19: *Σαμβρόκα ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Sambru-cola *O. (Chaves) CIL* II 2482: D(is) M(anibus) Visala, Rebur(ri) Sambrucolen(sis uxor), filiae pientissimae [et] nepotibus suis d. s. fec.

Sambus *aquitanisch M. (Barran, dép. Gers) CIL* XIII 485: Viv(us) Taurinus Deri fil(ius) sibi et Orguarrae Tauri f(iliae) uxor(i) et Sambo, Taurico [fili]s suis. *Vgl.* Sembus.

Sam-eccus *M. (Verespatak) CIL* III 7828: SamIIccus . . . ovi[sil] D[ome]sti[co].

sam-ĕra *der same des ulmbaums. Colum.* 5, 6, 2: Atiniam ulmum Tremelius scrofa non ferre sameram, quod est semen eius arboris, falso est opinatus ... Itaque nemo iam serit (inserit *cod. Corbei.*) ex samera (examera *cod. Corbei.*) ... 6: Sameram. 9: Ex samera. 7, 6, 7: Tum super lactis abun-

dantiam samera vel cytisus aut hedera praebenda. 9, 13, 2: Initio veris, quo tithymalli floret frutex et quo samaras ulmis semina sua promunt. *Plin. n. h.* 16, 72: Atiniae (ulmi) non ferunt samaram (ita vocatur ulmi semen). 17, 76: Ulmorum, priusquam foliis vestiantur, samara colligenda est circa Martias kalendas, cum flavescere incipit.

10 **Sames-iolum** *O. j. Samoreau, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Fontainebleau?*

Sami-anta *(Nonnberg) CIL* III 5550: Rennius Firmus Samianta Viveni Urso filio obito annorum XXX vivi fecerunt.

Sāmi-cantū *F. vollname. (Weyer bei Judenburg) CIL* III 5480: Q. Septueius Adiectus sib. et Samicantuni *(dativ)* Goutonis f. uxori v. f.

Samic-ius *M. nomen.* **Samicia** *F. (Verona) CIL* V 3219: DIs deabus Q. Samicius Successus vix. unquam v. s. l. m. *(Lago di Garda)* 3998: . . . Successus. Q. Samici Myrini v. s. l. m. Q. Samicius Suc[cessu]s iter. *(Brescia)* 4570: Samicius Sex. f. *(Burriano)* 5171: Samicio Duntri f. et Novedi Allécni f. *(Mailand)* 5846: Samiciae M. f. S[abi]nae *(dat.)*. *(Aix)* XII 525: Sex. Samicius Volt(inia) MaximInus . . . Sex. Samicio Vero. *(Arles)* 873: C. Samicio Octavio

30 Romanioni. *(Langres)* XIII 5847: D(is) M(anibus) Samici Saturnini fi[l]i.

Sami-cus *(Saint-Remy) CIL* XII 998: Sex. Valeri[us] LutevI f(ilius) Samicu[s] Minervae v. s. l. m.

Samih . . *cogn. (Orange) CIL* XII 1264: Samih . . Soll[mari?]

Samil-aris *(Cumae) CIL* X 3699, 2, 38: M. Samilaris Fortunius

Sami-llus *M.* **Samilla** *F. kosename*

40 *an* samo- *angeschloßen, oder von* *sămŏ- *sommer? (Lyon) CIL* XIII 2095: D(is) M(anibus) Catulliae Samillae. *(Luxeuil)* 5434: D(is) M(anibus) Divicus et Samilla mater. *(Poitiers vor 268, Lyon, Paris, Jort, Forêt de Compiègne)* 10010, 1710ᵇ⁻ᵍ: Samilli m(anu). *Villeicht auch in der Sequanermünze* Q . DOCI(rix) SAM(illi) F(ilius)? *Vgl.* Samilus.

Sami-lus *M. (Tarragona) CIL* II 4970,

50 455: Samili P(ublicii) of. *(Périgueux)* XIII 10010, 1710ᵃ: Samili. *Vgl.* Samillus.

Sa-mina *fl. nach d'Arbois de Jubainville ligurisch* √ sa *cf.* Sara; *oder zu* *sami-no-s *sommerlich, w.* hefin?

Samirio. [*Tarragona*] *BSAF* 1897 *p.* 384: [OF . SA]MIRIO.

Sami-s *zu ir.* sáimh = *sāmi-s *ruhig, mild, M. F. (Vienne; Nîmes) CIL* XII 5683, 7. *(Castel)* XIII 7306: Aurelia Samis coniunx. *(Mainz)* XIII 10002, 71: SAMIS.

Sam-itus *M. (Diou, dép. Allier, arr. Moulins, canton Dompierre) CIL* XIII 10002, 455: Samitus. *(Alise-Sainte-Reine, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Flavigny)* 10

10006, 81ᵃ: ISAMTVSI = Samitus. *(Blain)*ᵇ: Ɔ SAMIVS Ͼ. *(Vannes)*ᶜ: SAMIV . .

Samm . . . *(Rheinzabern) CIL* XIII 6083: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Samm . . . *cf.* 6077: Deo M(ercurio?) Sam.

Sammarobriua *s.* Samarobriva.

Sammĭ-o(n) *M. (Seckau) CIL* III 5319: Sammio.

Sammĭ-ŏla *F. (Belley) CIL* XIII 2514: 20 D(is) M(anibus) [S]ammiae [S]ammiolae . . ilius File[tus].

Sammis *F. (S. Maria di Capua) CIL* X 4365: Tertullae ossa s(ita) s(unt). Caesia[aesia] Sammis mater fecit.

Samm-ĭus *M. nomen u. cogn.* **Sammĭa** *F. (Nîmes) Kaibel* 2497: *Α(ευκιος) Σαμμιος [Ματερνος]*. 2498: *Α. Σαμμιος [Ματερνος] . . . του υιου Σαμ[μιου]*. *(Deinsberg) AEM* 9 (1885) *s.* 261: Valen[ti]na 30 Sam[mi f(ilia)]. *(Aquileja) CIL* V 1364: Sammio Sabino q. v. ann. X Sammius Cycnus alumno. *(Rom)* VI 29718 = *Inscr. de Languedoc n.* 2156: D(is) M(anibus) v. f. Sex. Sammius Sex. f. Vultin(ia) Aper domo Nemauso IIII vir iure dicund(o) pontifex publicoru(m) sacrificiorum praefect(us) vigulum et armorum. *(Mirabella)* IX 1095: Herculi Aeliano sacrum quem consacravit Sammius Tertullinus ex maioriario. *(St.-* 40 *Laurent-en-Royans, dép. Drôme)* XII 2212: T. Sammio Tertiolo scrib. aerari defuncto ann. XXVI Connia Conniola coniugi op[t]imo et Sammius Connius patri. *(Grenoble, a. 50 p. Ch.)* 2234: Sex(to) Sammio Volt(inia tribu) Severo [Ɔ (centurioni)] leg(ionis) prim(ae) Germanic(ae). *(Saint-Michel-d'Euzet, dép. Gard, arr. Uzès, canton Bagnols)* 2730 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1594: D(is) M(anibus) P. SammI(i) 50 VernI. *(Aramon, dép. Gard) CIL* XII 2808 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 281: Corneliæ SammI(i) f(iliae), uxorI. *(Nîmes, nach Hadrian)* 3183 *add.* = *Inscr. de Lan-*

guedoc, Nimes, n. 204: L(ucio) Sammio L(ucii) fil(io) Vol(tinia) Ae[m]i[li]ano ... L. Sammius Maternus alumnus L(ucii) Sammi(i) Eutyci(i) archiereus synhodi. 3267 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 294: D(is) M(anibus) TertiI SammiI Vol(tinia) Kari, q̄(uaestoris coloniae) Nem(ausensium), et decur(ionis), et Sammiae Atice uxor(is). *CIL* XII 3268 = *Inscr. de Languedoc, n.* 2082: D(is) M(anibus) Sammiae L(ucii) [f(iliae)] Secundinae, flaminic(ae) Aug(ustalis), heredes. *CIL* XII 3269 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 313. 314: D(is) M(anibus) Sammiae Q(uinti) fIl(iae) SeverInae, flamin(icae) Aug(ustalis) Nem(ausi). *(St.-Césaire-lez-Nimes) CIL* XIII 3400 *u. p.* 838 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1117: L. Sammio [Se]vero *(dativ). (Nimes) CIL* XII 3651 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 891: Sammia Charitus(a). *CIL* XII 3869 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 205. 1123: L. Sammio L(ucii) f(ilio) Volt(inia)... *CIL* XII 3870 *(saec. 2)* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1124: D(is) M(anibus) Sex(ti) SammI(i) Aprónián(i), Sammia Helpizúsa máter. *CIL* XII 3871 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1125: [Di]s Manibus [S]ammiae Laidi *(von* Lais), [S]ex(tus) Sammius Mercuria[lis] uxsorI carissimae posuit. *(Alléan bei Baugy) CIL* XIII 1341: Priscus Sammi. *(Lyon, a. 160)* 1751: Sacerdote Q. Sammio Secundo. *(Lyon)* 2257: D(is) M(anibus) [et] memoria[e] aeternae [S]ammiae Su... *(Belley)* 2514: D(is) M(anibus) [S]ammiae [S]ammiolae .. ilius File[tus]. *(Birten, a. 223 p. Ch.) CIR* 151 = *Hettner* 68: Sept(imius) Sammius. *(Saint-André-en-Royans) RE No.* 82 (1896) *n.* 1159 *p.* 416: D(is) M(anibus) Sammiae [P(ublii Sammii)] l(ibertae), Agrestinae .... et .... carissimae, Sammius Primitivus vivus et sibi fecit et sub ascia dedicavit.

Samm-o(n) *M. cogn. (Tata) CIL* III 4282: Anna Sammonis coiux. *(Ehrenhausen bei Straß)* 11732: Sammuni *(dativ)* Castionis f. *(Vienne)* XII 1899: .... [Vol]t(inia) Sammonis flam. Mar[t]. *(Schloß Ivours bei Saint-Genis-Laval, dép. Rhône, arr. Lyon)* XIII 1765: Matris Aug(ustis) Eburnicis L. Iul(ius) Sammo et ... *(Mainz)* 7120: Sammoni. *(Heddernheim)* 7348: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et Iunoni [Sa]mmo Coneddi v. s. l.

Sammo *O. s.* Sanisium.

Sammola *F. (Untersaal bei Abach) CIL* III 5939: HIlarin(iae) Sammol[ae] coniugi.

Sammonī-cus *M. Arnob. adv. nation.* 6, 7: Sammonicus. *Spartian. Carac.* 4, 4: Sammonicus Serenus. *Geta* 5, 6: Sereni Sammonii. *Capitolin. Gordian.* 18, 2: Sereni Sammonici. *Macrob. sat.* 3, 9, 6: Sammonici Sereni. 16, 6: Sammonicus Serenus. 8: Sammonicus. 9: Sammonicus. 17, 4: Sammonicus Serenus. *Servius in Verg. georg.* 1, 30: Sammonicus. 102: Serenus Sammonicus. *Sidon. Apoll. c.* 14 *praef.:* Sereno, non Septimio, sed Sammonico. *Sein son bei Lamprid. Alex. Sev.* 30, 2: Serenum Sammonicum. *Capitolin. Gordian.* 18, 2: Sereno Sammonico. *Lydus de magistr.* 3, 32 *extr.: Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν (Rhein und Donau) ὡς ἐν παρεκβάσει κατὰ Σαμωνικὸν τὸν Ῥωμαῖον ἱστορικόν, ὃς πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη. Inschrift: (Bordeaux) CIL* XIII 832: Sammonicus.

Samm-onius *M.* **Sammonia** *F. (Ligurno) CIL* V 5444: Sammoniae C. f. Lutullae. *(Piacenza)* XI 1306: Minervae medicae Cabardiac. Valeria Sammonia Vercellens(is) v. s. l. m. *(Rom)* VI 13564: M. Sammonius Eutychus.

Sammo-s Sammus *M.* **Samma** *F. (Neudeck) CIL* III 5052: Veranus Sammi et Iulia Secundina vivi fecerunt sibi et Secundino fil. an. XX. *(Leibnitz)* 5372: L. Memmio L. lib. Liberali et Sammae con. patronus fec. *(Concordia, christlich)* V 8732 = *Kaibel* 2345: ✝ *Αυρ(ηλιος) Σαμμος και Φιρμινος νεοφωτιστος Συροι κωμης Μαγαραταριχων ωρων Απομεων ενθα κατακιται. (Birten) CIR* 151: Septimius Sammus. *(Irsch)* 836: D(is) M(anibus) Ataco ..... Sammo ..... Iosion .....io def[uncto] et sib[i vivu]s faci[endum c(uravit)].

Sammuc ... n.. *(Peschiera) CIL* V 4014: L. Sammuc ... no Iustu[s].

Sammuc-ia *(Rom) CIG* 6618 = *Kaibel* 1988: *Μνημης χαριν Σαμμουκιαι Μαρκιαι Πετρωνιος Αντιγονος και Αφρανια Μαρκιατη γλυκυτατη εκγονηι.*

Sammu-lla *F. Plin. n. h.* 7, 159: Sammullam quoque CX annis vixisse auctor est Pedianus Asconius.

Samnagenses Σαμναγητες *V. in Gallia Narbonensis zwischen Rutaeni und Tectosagi; j. Nages, dép. Gard, arr. Nîmes, canton Sommières, im mittelalter Anagia. Plin.*

n. h. 3, 37: Samnagenses. *(Nîmes) CIL* XII 3058 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 94 = 447: ?Signa....Isis] ex [HS....] Serapis Vestae Dianae Somni [ex] HS n̄(umero) VĪ (sex milibus) et phialas II (duas) chrysen[g]l[yptas? et si]gna deorum argentea castrensia [..quae in] domo habebat, item ...... dedicatione templI Isis et Serapis dec[uri]onibus Nemausensium et ornamentar[iis] singulis* (denarios) V ita ut in publico vescerentur distribui iussit inque eius domus [tu]telam HS n̄(umero) X (decem milia) relIquit, item .... [im]aginem Martis argenteam ex arg. p. libr.. [vicanis S]amnagensibus dedit. [Hui]c ordo Bitur[igum....]. *(Montarnaud, dép. Hérault, arr. Montpellier, canton Aniane) BSAF* 1896 *p.* 232: D(is) M(anibus) P(ublii) CaeciliI, P(ublii) f(ilii), Vol(tinia tribu), Titulli, an-[g] n(orum) IV, mens(ium) V. Vib(ia) Eclae Samnag(ensis, *ethnicum*) blandissimo. *Bronzemünzen (nur* 2267 *silber) der Samnageten: Muret-Chab.* 2256 (*Atlas pl.* V). 2257: ΤΚΛΑΛ(διος) ΚΑϹΤΙΚΟ(ς) *R* ϹΑΜΝΑΓΗΤ(ων). 2258: ΛΟΓ... *R* ϹΑΜΝΑ... 2259: *R* ϹΑΜΝΑ...Τ. 2260. 2261: ϹΑΜΝΑ. 2262: ϹΑΜΝ. 2263 *(in Orange gefunden):* ϹΑΜ. 2264: ϹΑΜ...ΗΤ *(gefunden in Levroux, Indre).* 2265: ϹϹΑΜ *u. exergue* ΛΕΜ. 2266: ϹΑΜΝ ΓΗΤ. 2268: ϹΑΜ (ΠΛ *exergue*). 2269: ϹΑΜΝ ΓΗΤ. 2270: ϹΑΜΝΑ. 2271: ...ΑΓΗ Τ. 2272: ...ΑϹΤΙΚΟ *R* ... ΓΗΤ. 2273: ...ΑϹΤΙΚΟΝ *R* ϹΑΜΝ. 2274: ϹΑΜΝ ΓΗΤ. 2275: ϹΑΜ. *F. v. Duhn ed E. Ferrero, Le monete del medagliere dell' ospizio del Gran San Bernardo. Torino* 1891 *p.* 12 *n.* *17: [ΤΚΛ ΑΛ]ΚΑϹΤΙΚΟ *R* ϹΑΜΝΑ[ΓΗΤ].

Samn-ārias *O. j. Saulnières, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Dreux.*

Samni-o(n), *vom gentilic.* Samnius, *O.* Samnione villa *im pagus Avinionensis.*

Samn-ĭō-n *O. Steph. Byz.:* *Σάμνιον, πόλις Πρεττανίας. Τὸ ἐθνικὸν Σάμνιος καὶ Σαμνίτης. καὶ Σαμνιτικὸς κτητικόν. cf.* Isamnio-n.

Samn-ītae *V. an der Loiremündung. Strab.* 4, 4, 6 *p.* 198—199: *Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φησιν (Poseidonios) εἶναι νῆσον μικρὰν οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς τῶν Σαμνιτῶν (Tyrwhitt und Rhŷs ci. Ναμνιτῶν) γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε καὶ ἄλλαις ἱεροποιίαις ἐξηλλαγμέναις. οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ πάλιν ἐπανιέναι· ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἧς δ' ἂν ἐκπέσῃ τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· ἀεὶ δὲ συμβαίνειν ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. τούτου δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον, φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας· τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστά, ἑκάτερον χωρίς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐπιπτάντας τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν· οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστά, ἐκεῖνον νικᾶν. ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει, περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης πιστότερα, ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεττανικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθρᾴκῃ περὶ τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. Dionys. perieg.* 570—574: *Ἄγχι δὲ νησίδων (Βρεττανίδων) ἕτερος πόρος, ἔνθα γυναῖκες | ἀνδρῶν ἀντιπέρηθεν ἀγαυῶν Ἀμνιτάων | ὀρνύμεναι τελέουσι κατὰ νόμον ἱερὰ Βάκχῳ, στεψάμεναι κισσοῖο μελαμφύλλοιο κολύμβοις, ἐννύχιαι· παταγῆς δὲ λιγύθροος ὄρνυται ἠχή. Priscian.* 586 *s.:* In quibus uxores Aunitum Bacchica sacra | concelebrant. *Ptol.* 2, 8, 6: *Ὑφ' οὓς (Οὐενέτους) Σαμνῖται πλησιάζοντες τῷ Λίγειρι ποταμῷ.* 8: *Καὶ πάλιν τῶν μὲν Σαμνιτῶν ἀνατολικώτεροι Ἀνδίκαοι. Marcian. Heracleensis* 21 *GGM t.* 1 p. 552, 17 *corrupt: Παροικοῦσι δὲ τῷ ποταμῷ (Λίγηρι) Σαπινιταὶ τὸ ἔθνος.*

Samn-īus *M. gentil.* **Samnia** *F. (Castilblanco) CIL* II 1044: Proserpinae sanctae sacrum. L. Samnius Sulla voto sanitate condemnat an. [l.] d. *(Sevilla)* 1237: D(is) M(anibus) s(acrum). Samni(a) Germana, an. XXXV h. s. e. t., s. t. t. l. *(Rom)* VI 25859: D(is) M(anibus) Samniae L. f. Magiae Marcellae vix. ann. VII. menses. VIII. dies. XIII. L. Samnio L. f. Quir. Magio Gallo. XV 1409: Ex pr(aedis) Samn(i) Galli. 1410: L. Samni Plocami.

sămŏ- *eben, gleich, gr.* ὁμο-, *got.* sama *derselbe, cf.* sums *irgend einer, compos.* sama-, *aksl.* są *mit, ksl.* samŭ *selbst, ai.* samá, *zd.* hāma-, *derselbe, eben, gleich, idg.* *smm- *von* sa-, sam, *mit, gleich. In* Samo-genus, Samorīx?, Samo-talus?, *kosenamen* ?Samaus = *Samavos, Samacia, Samilla, *kürzungen* Samuca *und* Sammucia *auf* Samuconius *beruhend. Als suffix in* Belisamā Belismius, Blesamius Blesamus, *Bragisamā, Marlosama, Moli-smus, Ossi-smi, Rīgi-samos, '*ser königlich, ser mächtig*', Sulisma dea, *Togisamā, *Tragi-samā *cf.* Tragisa (-isa *verkürzt aus* -i-sama) Trigisamus = *Tragisamus. *Aus Stuhlweißenburg CIL* III 3349: ... sama mater.

***sāmo-** *cf. ir.* sám, sáme *ruhe, nach Stokes villeicht zu an.* sœmr *zimlich, passend, as.* sômi, *as.* samū *ipse, solus, unus, zu* hâma *gleich, vollständig; nach Bezzenberger zu gr.* ἥμερος *zam. In* Sám-ăra '*ruhiger fluß*', *Sam-avos Samaus. *Vgl.* Samo-rīx, Rīgisamus *nach d'Arbois de Jubainville* '*heureux comme un roi*', Samo-talus '*qui a le front doux*': *F.* Samis, Segi-samus, Trigisamum = *Tragisamus? *Vgl.* *sāmi-.

Sam-o(n) *M. Slawenkönig a. 623—650. Fredegar.* 4 *c.* 48 *MG SS Mer.* II *p.* 144, 28: Anno XL. regni Chlothariae *(a. 623/624)* homo nomen Samo, natione Francos, de pago Senonago (= *pagus Senonicus im gebiete der Lingones, bei denen slawische Sarmaten angesidelt waren?)* plures secum negutiantes adcivit, exercendum negucium in Sclavos coinomento Winedos perrexit. 29: Samo. *p.* 145, 2: Utilitatem Samones. 5: Samo. *c.* 68 *(a. 631/632) p.* 154, 18: Winili in regno Samone. 20: Samonem regem Sclavinorum. 21: Samonem. 22: Samo. 24: Samonem. 25: Samone. 29: Samonem ... Samo. 30: Samo. 33: Samo. *p.* 155, 1: De conspectum Samones. 2: Samonem. *c.* 75 *(a. 633/634) p.* 158, 26: Winidi iusso Samone. *(Bordeaux) CIL* XIII 834: Samoni d(e)[f[uncto)] an. XV. *(La Graufesenque)* 10010,1711: Samo(nis) ma(nu). *Vgl.* Sammo.

Sam-o(n) *O. Vita Virgilii* 1, 2 *ASS 5. mart.* I *p.* 401 *A:* In vico proprio, cui vocabulum est Samon, qui est in partibus Aquitaniae.

Samocinus *M. (Langres) CIL* XIII 5848: D(is) M(anibus) Samocino Comi.... fi[l(io)] Ianuarius f(ilius) p(onendum) c(uravit). 5849: DIs M(anibus) Samoci.

Samo-genus *nach Thurneysen von* *samo-s *sommer, M. (Bordeaux) CIL* XIII 806: D(is) M(anibus) Nemetocen(ae) Sa[c]mogeni [f]il(iae) defu(n)ct(a)e ann[o]r(um) LX Ogilolu[s c]oniux [p(onendum)] c(uravit). *(Escles) Ac. Par.* 1888: MARTI SAMOGENI FIL. [*Moulins*] *CIL* XIII 10010, 1712: Samogen. *(Saalburg) Jacobi s.* 337, 56 (6114): SAΛΛOCENI.

Samo-gnatius *M. (Turn-Severin) CIL* III 8014: Dianae Aug(ustae) aram L. Samognatius [Ter]tius] Trever.

Samoialus *s.* Samotalus.

samŏlus *pflanzenname, Anemone pulsatilla, oder j. Samolus Valerandi L., küchenschelle oder mistel? oder 'hopfen'? vgl.* humalus. *Nach Hehn lit.* amalis, emalas, *lett.* âmuls, *preuss.* emelno, *slaw.* omela. *Plin. n. h.* 24, 103: Similis herbae huic Sabinae est selago appellata. Legitur sine ferro dextra manu per tunicam, qua sinistra exuitur, velut a furante, candida veste vestito pureque lautis nudis pedibus, sacro facto prius quam legatur pane vinoque. Fertur in mappa nova. Hanc contra perniciem omnem habendam prodidere druidae Gallorum et contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse. 104: Idem samolum (*codd.* samosum, famosum) herbam nominavere nascentem in umidis, et hanc sinistra manu legi a ieiunis contra morbos suum boumque, nec respicere legentem, neque alibi quam in canali deponere, ibi conterere poturis.

Samon-iccius *M. gentilic.* **Samoniccia** *F. (Tresques, dép. Gard) CIL* XII 2757 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1549: [Sa]moniccia Severina. *(Uzès, dép. Gard) CIL* XII 2951 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1633: D(is) M(anibus) C. Samoniccio Sabino.

Samon-icius *M. (Bordeaux) CIL* XIII 833: [D(is)] M(anibus) [e]t m(emoriae) L(ucii) Samonic(i) Cæd//a. (*nach Jullian* Cæd[i]a[ni] *oder* Caed[i]m[i]).

***Samŏniu?** *zu* *samo-s '*sommer*' *nach Thurneysen* '*sommermonat*' *(jaresanfang, in mitte des sommers*'), *n-stamm im nominativ, vgl. ir.* cét-somain, cét-samun '*sommeranfang*', *ir.* samui-n *(1. november). Kalender von Coligny. Ain., RC fr.* 4. 13. 17. 33: Samon.., Sam, *cas. obl.* Samo, Samoni.

Samŏ-rīx *vollname, nach Thurneysen*

von *samo- *sommer, nach d'Arbois de Jubainville 'agréable roi, aimable roi' cf.* Rīgisamus. *(Chalon-sur-Saône) CIL* XIII 2615: Samorix Liamari f(ilius) Remus, eq(ues) ala Longiniana an(norum) XXXI, stipen(diorum) XII, h(ic) s(itus) [e(st); f(ecerunt) ....] et Singu .... fr[atres ....]. *(Langres)* 5788: Iutucci Pixtaci Samoricos (*gen., für* Samorīgos).

***sa-mŏ-s** *sommer, air.* sam, *acy.* ham, *w.* hâf, *m., mbret.* haff, *bret.* hañ, hañv *(Léon), tréc. vann.* hañ, *corn.* hâf, *gr.* ἡμέρα *tag, ahd.* sum-ar, *ai.* samā, *f. jar, av.* ham-, *armen.* am-arn, *idg.* *sem- *sommer. In* Samŏniu, trinuxsamo, trinosam.

samosus *s.* samolus.

Samŏ-talus *vollname, nach d'Arbois de Jubainville 'front calme, tranquille' = qui a le front doux, 'l'homme au front doux', von ir. adi.* sáim. *M. (Monthureux-sur-Saône, dép. Vosges, arr. Mirecourt) BM t.* 17 *p.* 307: Samotalus. *(Le Châtelet) CIL* XIII 10006, 82: SAMO.IAL.VS. *(Douai)* 160: OıΛIVS. *Villeicht auch in der celtischen münze* Q. DOCI(rix) SAM(otali) F(ilius)?

Sampini-ăcum *aus* *Samo-pennĭăcum *O. j. Sampigny, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Pierrefitte.*

SAMRS *(Montroeul-sur-Haine in Belgien, prov. Hennegau, arr. Mons) CIL* XIII 10001, 420: SAMRS.

Samternus *s.* Santernus.

Samtis. *(Rouen) CIL* XIII 10010, 1713: SAMTIS.

Samucin-ius *(Verona) CIL* V 3253: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) G. Samucin(ius) Tertius pro se et suis v. s. l. m.

Samuco *F. (Maria-Saal) CIL* III 4971: Samuco Mascli f. v. f. sibi et Iulio Tertiano marito.

Samucon-ius *(Neunmarkt bei Slaming) CIL* III 5056 = 10937: C. Samuconius Sectatus et Amuca Burrani f. v. f. sibi et Respectille f. def. an. XX.

Sam-uda *F. (Seckau) CIL* III 5365: Samudæ Musonis f.

Samulocenis *s.* Sumelocenna.

Samus *M. (Arentsburg) CIL* XIII 10010, 1714: Samus. *(Speier) WK* 20 (1901), *sp.* 33: [Merc]urio Samus ... essus v. s. l. l. m.

San. *(Bourges) CIL* XIII 1279: San.

Sana *fl., j. la Selle, nfl. der Schelde. Dipl. Pertz* 75 *p.* 66, 42 *(a. 706):* In pago Fanmartinse super fluvio Sane (*lis* Sale?). *Vgl. iren nfl.* Sensuna.

Sanaeim *s.* Seneim.

Sancĭ-ăcum 1) *im pagus Alsinsis, nicht Saizerey, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Pouilly-en-Montagne, gemeinde Missery.* 2) Sencicho, *j. Sinz bei Saarburg.* 3) Sanciacus *j. Sancy. Vita s. Audoëni* 1, 3 (3 *p.* 15 *Sauv.) Anal. Boll.* 5 *p.* 79: In loco cui vocabulum est Sanciacus.

Sanc-ĭus *M.* (*span.* Sancho) **Sancia** *F. Tac. a.* 6, 18: Sorori eius Sanciae. *(Freixo de Numão) CIL* II 432: Ti. Claudius Sancius eq. chor. III. Lusitanorum dis deabusq(ue) Coniumbric. s. l. m. *(St. Leonhard am Forst)* III 11813: D(is) M(anibus) [Sec *oder* Iuc]undi .. Sanc[ius] T ... s et Sanc(ia) ... fec(erunt).

***Sanct-agno-s** *w.* Sanctagnus, Sanctānus, *bret.* Santan, *ir.* Sanctán, Santán, *von lat.* sanctus. *(Tyddyn Holland, Little Orme, bei Llandudno) Rhŷs, Lectures of welsh philology*[2] *p.* 371 *n.* 19. *Archaeol. Cambr. april* 1897: Sanctanus (filius) sacer[doti]s *in lat. buchstaben.*

Sanct-eius *M. (Baden bei Zürich) CIL* XIII 5236: Tib. Sancteius Valens.

***Sanct-ĭăcus** *vom gentilic.* Sanctius, *dies vom cogn.* Sanctus, *O.* 1) Sansiacus [*a.* 876;] *Sansac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Pont-de-Salars, gemeinde Agen.* 2) *Sansac-de-Marmiesse, dép. Cantal, arr. und canton Aurillac.* 3) *Sansac, Veinazès, dép. Cantal, arr. Aurillac, canton Montsalvy.* 4) *Sansac, dép. Charente, gemeinde Beaulieu.* 5) *Sansac, dép. Charente, arr. Barbezieux, canton Chalais, gemeinde Saint-Quentin-de-Chalais.* 6) *Sansac, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches.* 7) *Sansac, dép. Haute-Loire, arr. Le Puy, canton Cayres, gemeinde Saint-Jean-de-Chalm.* 8) *Sansac, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, canton Saint-Germain-Lembron, gemeinde Chalus.* 9) *Sansais, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Frontenay.* 10) *Sansais, dép. Deux-Sèvres, gemeinde Vanzay.* 11) *Sanssac-l'Église, dép. Haute-Loire, arr. Le-Puy, canton Loudes.* 12) *Sanssat, dép. Allier, arr. La Palisse, canton Varennes-sur-Allier.* 13) *Sansa, dép. Pyrénées-Orientales, arr. Prades, canton Olette.* 14) *Sanxay, dép. Vienne, arr. Poitiers, canton Lusignan.* 15) *Sanzay, dép. Deux-Sèvres, arr. Bressuire, canton Argenton-Château.* 16) *Sanzay, dép. Deux-Sèvres, arr. Bressuire, canton Thouars,*

gemeinde Saint-Martin-de-Sanzay. 17) *Sanzey, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. und canton Toul.*

Sancti-o(n) *vom M. nomen* Sanctius, *O. j. Säckingen in Baden, kreis Waldshut? Amm.* 21, 3, 3: Prope oppidum Sanctionem. *Rav.* 4, 26 *p.* 231, 13: Cassangita *zwischen Kaisten und Zurzach?*

Sanctonas Sanctonis *s.* Santonī.

Sancton-idia *F. Pard. dipl.* 1 *n.* 180 *p.* 139 *(a. 572):* Sanctonidia *(abl.)*

Sandaquitum *O. in Spanien, Santander oder Santona? Rav.* 4, 43 *p.* 308, 16: Sandaquitum.

Sanetium *s.* Sanition.

?**Sanga** *M. Sall. Catil.* 41, 4: Q. Fabio Sangae, cuius patrocinio civitas plurimum utebatur... Cicero per Sangam consilio cognito... *Cic. in Pison.* 31, 77: Q. Sanga. *Appian. b. c.* 2, 4: *Φαβίῳ Σάγγᾳ, ὃς ἦν τῶν Ἀλλοβρίγων προστάτης, ὥσπερ ἁπάσαις πόλεσιν ἔστι τις ἐν Ῥώμῃ προστάτης. Παρὰ δὲ τοῦ Σάγγα μαθὼν ὁ Κικέρων. Not. Tiron.* 118, 53: Sanga. *(Lincoln) CIL* VII 186: L. Licinius L. f. Gal(eria) Sa[n]ga Lug(uduno).

Sange-nus *M. (Osma) CIL* II 2817: Valerius Sangeni f. Calidus Abliq.

Sanic-ius *M. venetisch nach Pauli. (Ferrara) CIL* V 2433: D(is) M(anibus) C. Sanici C. f. Sabini Trebia.

Saniensis *s.* Sanition.

Sani-llus? *M. (Westerndorf) CIL* III 12014, 494: SΛNILLVS = Sanillus. *(London)* VII 1331, 103: OF SANI(lli?) *(Poitiers; au Mont Beuvray)* XIII 10002, 456: SANI, SAN'. [*Clermont*] 10010, 1718: SANILVI = Sanillu [f.] *s.* Sanuillus.

Sanisera *O. auf der balearischen insel Minorca. Plin. n. h.* 3, 77: Civitates habet Labonem, Saniseram, Magonem.

Sanisium *s.* Sanition.

Sanit-iŏ-n *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, O. j. Senez, dép. Basses-Alpes, arr. Castellane. Ptol.* 2, 10, 8: *Οὐοκοντίων δὲ καὶ Μημίνων ἀνατολικώτεροι Σέντιοι, ὧν πόλις Δίνια.* 3, 1, 39: *Οὐεδαντίων ἐν παραλίοις Ἄλπεσι Κεμενέλεον, Σανίτιον. NG* 17 *(Alp. marit.),* 5: civitas Sanitiensium. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 *c.* 337 *C):* Marcellus episcopus de Sanetio. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 17 *M.:* Symplicius in Christi nomine episcopus de Sanisio. *Concil. Arelat. a. 554 p.* 119, 22 *M.:* Simplicius episcopus ecclesiae Saniensis. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 173, 29 *M.:* Vigili episcopi a Senectio. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 14 *M.:* Ex civitate Senacio Marcellus episcopus. 27: Ex civitate Sammo (*nicht* = Oximum, *sondern aus* Sanisium) Marcellus episcopus. *(Nimes) CIL* XII 3288 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 236: D(is) M(anibus) L. VelloudiI Statúti dec(urionis) Sanit(iensium) et dec(urionis) orn. col. Aug. N. Semprónia Statuta patris pilssimi.

...**saniu**... *cogn. (London) CIL* VII 1336, 1285: ... sani u ...

Sanmarci-ăcus. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 200 *(a. 615):* In Sanmarciaco quinto lapide a Coenomanis civitate Portithorengi.

?**Sannacrius** *M. (Carthago) MSAF t.* 56, (6 *s., t.* 6) *p.* 98: Dis Manib(us) sac(rum) Sannacrio pius vixit annis VI h. s. e.

Sannin. *(Perigueux) CIL* XIII 10005, 31: H.SANNIN.

?**Sannī-o**(n) *M. Auctor ad Herenn.* 4, 50, 63: Sannio.

Sannitillius *M. (Paris) BSAF* 1878 *p.* 107: Monimeto | Sannitillii.

Sann-ius *M. Plin. n. h.* 7, 55: A Sannio mimo Paride cognominato.

Sann-onna vicus, *j. Cenon. dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Vouneuil-sur-Vienne. Vita Leodegarii et Gerini* 4, 67 *ASS 2. oct.* I *p.* 480 *E:* In vico, Sanone vocabulo. *Merowing. triens. Belfort* 3969 (= *Prou* 2355): SANO NNO. 3970: +SANNONN.

Sannus *M. (London) CIL* VII 1331, 104: Sannus. *s.* Sanus.

Sanomus, *portus. Acta Austregisili* 2, 11 *ASS 20. mai* V *p.* 235* *C:* Ad fluvium, cui nomen Vincenna, ubi dicitur Portus Sanomus.

Sanone, Sanonno *s.* Sannonna.

Sansiacus *s.* *Sanctiacus.

S(C)**antaran,** *monatsname? Kalender von Coligny, dép. Ain.*

Santernus *fl. Frontin. strateg.* 3, 14, 3: Amnem Santernum (*H,* samternum *P, Oudendorp ci.* Scultennam). *Marcellin. a. 536, 6:* Iuxta fluvium Santernum.

***san-těrŏ-s** *aus* *sāmi-tero-s *halb, in acy.* hanther, anter *(moitié), abret. mbret.*

corn. hanter, *mbret.* hañter, *w.* hanner. *Nach Thurneysen villeicht in* N *(nacht)* S *(halb)* D *(tag)* S *(halb) (d. i. von mitternacht bis mittag),* DS, MA, NS *im kalender von Coligny, Ain.*

Santĭ-ānus *M.* ([*Moulins*]; *dép. de l'Allier;* [*Clermont*], *Forêt de Compiègne, Étaples, Boulogne,* [*Bavai, Douai*], *Montroeul-sur-Haine; Flavion*) *CIL* XIII 10010, 1719: Santianus, Santiani m., Satiani m., Santiani o. fe., Santian f., Santian.

Santi-cum *O. in Noricum, bei Villach? Ptol.* 2, 13, 3: *Σιαντικόν. IA* 276, 4: Santico.

Santinĭ-ăcus *O.* 1) *j. Saint-Igny-de-Vers, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Monsol.* 2) Santĭnium *j. Saint-Ény, dép. Manche, arr. Saint-Lô, canton Carentan.*

Santis *O. Steph. Byz.*: *Σάντις, πόλις Κελτική. τὸ ἐθνικὸν Σαντίτης ὡς Λέπτις Λεπτίτης.*

Sant-ĭus *G. (Miltenberg, bei dem Altstadt-castell) CIL* XIII 6607: [In] h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Santio [et(?) G]enio 7 (centuriae) [L]u-[c]i[li . . . . .]. *Zangemeister vgl.* Santonī.

Sant-o(n) *M. (Rottenburg) Schuerm.* 4922: Santo f(ecit).

-santon *in Τρι-σάντων.*

Sant-ŏnī *und* Sant-ŏn-es, *nom. pl.* (*n-stamm, nach Ernault von* *s-ant- = *s-ṇ̥t *verus, part. von* √ es *sein, cf. got.* sunjis, *ai.* satyás), *acc.* Santonas, *zu nom. sing.* *Santū Santo *V. in Saintonge* (*aus* Centonge, Santonicum = pagus Santonicus) *und Angoumois in den dépp. Charente, Charente-Inférieure, nach Zangemeister* (*zu CIL* XIII 6607) *villeicht früher bei den Elvetiern um Miltenberg, dann erst (mit den Turoni) um Garonne und Loire; mit hauptstadt Mediolanion, j. Saintes, dép. Charente-Inférieure. Caes. b. G.* 1, 10, 1: Caesari renuntiatur Helvitiis esse in animo per agrum Sequanorum et Haeduorum iter in Santonum fines facere, qui non longe a Tolosatium finibus absunt, quae civitas est in provincia. 11, 6: Dum omnibus fortunis sociorum consumptis in Santonos Helvitii pervenirent. 3, 11, 5: D. Brutum adulescentem classi Gallicisque navibus, quas ex Pictonibus et Santonis reliquisque pacatis regionibus convenire iusserat, praeficit et, cum primum possit, in Venetos proficisci iubet. 7, 75, 3: Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus duodena milia (Galli imperant). *Tibull.* 1, 7, 9 *sq.*: Non sine me est (Marte *Baehrens*) tibi partus honos: Tarbella Pyrene testis et Oceani litora Santonici. *Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: *Ἐκβάλλει δ' ὁ μὲν Γαρούνας τρισὶ ποταμοῖς αὐξηθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ Βιτουρίγων τε τῶν Οὔσκων ἐπικαλουμένων καὶ Σαντόνων, ἀμφοτέρων Γαλατικῶν ἐθνῶν . . . Τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον.* 2 *p.* 190: *Πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ Σάντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν.* 6, 11 *p.* 208: *Διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν (von Lugdunon) τὰς ὁδοὺς ἔτεμε, τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκυιτανίας. Mela* 3, 2, 23: Ab Garunnae exitu latus illud incipit terrae procurrentis in pelagus et ora Cantabricis adversa litoribus, aliis populis media eius habitantibus ab Santonis ad Ossismos usque deflexa. *Scribonii Largi compositiones cap.* 141 *p.* 60, 6 *H.*: Santonica herba. *Colum. r. r.* 6, 25: Herba Santonica. *Lucan.* 1, 422: Gaudetque amoto Santŏnus hoste. (*Dazu comment. Us:* Santonus civitas Galliae. uel fluuius. uel populus Galliae.) *Dioscorid.* 3 *c.* 25 (28): *Ἔστι δὲ καὶ τρίτον εἶδος ἀψινθίου, γεννώμενον ἐν τῇ κατὰ τὰς Ἄλπεις Γαλατίᾳ πλεῖστον, ὃ ἐπιχωρίως Σαντόνιον (ci. Goupyl; σαρδώνιον codd.), ἐπωνύμως τῇ γεννώσῃ αὐτὸ Σαντονίδι (codd. σαρδονίδι) χώρᾳ. Plin. n. h.* 4, 108: Santoni liberi *(durch Caesar oder Augustus).* 9, 10: Tiberio principe contra Lugdunensis provinciae litus insula Rumu trecentas amplius beluas reciprocans destituit Oceanus mirae varietatis et magnitudinis, nec pauciores in Santonum *(gen. plur.)* litore interque reliquas elephantos et arietes candore tantum cornibus adsimulatis, Nereidas vero multas. 27, 45 *(aus Diosc.)*: Absinthi genera plura sunt: Santonicum appellatur e Galliae civitate, Ponticum e Ponto. *Tac. a.* 6, 7: Iulius Africanus e Santonis Gallica civitate. *Iuvenal.* 8, 144 *sq.*: Quo, si nocturnus adulter | tempora Santŏnico velas adoperta cucullo? *und dazu der scholiast:* Cucullo de birro Gallico scilicet. Nam apud Santonas *(acc. pl.)* oppidum Galliae conficiuntur. *Martial.* 14, 128, 1: Gallia Santŏnico vestit te bardocucullo. *Vgl. CIL* XIII 1056: Manupretiarii bur(rarii?) *Ptol.* 2, 7, 1: *Σαντόνων ἄκρον (bei la Rochelle).* 6: *Ὑφ' οὓς*

(*Πίκτονας*) *Σάντονες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον. Marciani Heracl. peripl. mar. ext.* 21 p. 552 *M.: Ἐνταῦθα παροικοῦσι Σάντονες, ὧν πόλις Μεδιολάνιον ἐπὶ θαλάσσῃ κειμένη παρὰ τὸν Γαρούνναν ποταμόν. ἀπὸ δὲ Γαρούννα ποταμοῦ ἐκβολῶν ἐπὶ Σαντόνων ἄκρον στάδιοι νοε΄, στάδιοι τκε΄. ἀπὸ δὲ Σαντόνων ἄκρου ἐπὶ Κανεντέλλου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι φξ΄, στάδιοι φν΄. Porfyrion ad Hor. serm.* 2, 1, 14: Marius adversus Santonas talia tela commentus est, ut fracta mitterentur, ne remitti ab hostibus possent. *TP:* Mediolano Sancor(um) *(j. Saintes). IA* 459, 3: Mediolanum Santonum. *Galenus de simpl. med. temper. ac fac.* 6, 1 *t.* 11 *p.* 804 *K.: Ὁ Πάμφιλος, καίτοι ταύτην* (abrotonum) *πρώτην πόαν γράφων καὶ ..... ταύτης γοῦν ἐθελήσας αὐτόπτης γενέσθαι, ὅμως ἔσφαλται μέγιστα, νομίζων ὑπὸ Ῥωμαίων σαντόνικον ὀνομάζεσθαι τὴν βοτάνην. διαφέρει γὰρ ἀβρότονον σαντονίκου, καθότι καὶ Διοσκουρίδης ἔγραψεν ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ὕλης ἀκριβέστατα .... Ἕτερον δέ ἐστιν αὐτοῦ τὸ ἀψίνθιον .... τὸ δὲ σαντόνικον. p.* 805: *Σαντόνικον ... Σαντόνικον ἀπὸ Σαντονείας χώρας, ἐν ᾗ φύεται, τὴν προσηγορίαν ἔχον. de succidaneis t.* 19 *p.* 742: *Ἀντὶ σαντονικοῦ, ἀβρότονον. Prob. cath. p.* 11, 6 *K.:* Britto Brittonis. [Santo Santonis: nomina sunt gentium]. ***Auson. Mosella*** 463: Santŏnĭco refluus non ipse Carantonus aestu. *parent.* 21, 7 *sq.:* Quamvis Santŏnĭcā procul in tellure iacentes | pervenit ad Manes exequialis honor. *epist.* 8, 3: Santonicam (*cod. Voss.* 111 S̃conicā)que urbem *(Saintes)* vicino accessimus agro. 9, 31: Santŏnĭco (*cod. Voss.* S̃conico) quae tecta salo. 11, *v.* 2: Primo tempore Santŏnos *(nach S.)* vehendum. 12, 5: *Σαντονικοῖς κάμποισιν ὅποι κρύος ἄξενόν ἐστιν.* 14, 2: Te propter campos incolo Santŏnĭcos. 15, 11 *sq.:* Cur me propinquum Santŏnorum moenibus declinas. 25, 79 *sq.:* Santŏnus *(Voss. 111:* Sactonis, *Saintes)* ut sibi Burdigalam, mox iungit Aginnum | illa sibi et populos Aquitanica rura colentes. *NG (Aquitan. II)* 13, 4: Civitas Santonum (*var.* Sanctonum = *Saintonge*). *Ammian.* 15, 11, 13: Aquitanica, amplitudine civitatum admodum culta: omissis aliis multis Burdigala et Arverni excellunt et Santones *(Saintes)* et Pictavi. *Marcell. medic. cap.* 28, 2 *p.* 292, 10: Santonica herba, quae absinthium dicitur. 31 *p.* 296, 27: Absinthi sicci Santonici conbusti *(gen.)* cyathum unum. 35 *p.* 297, 21: Absinthi Santonici P. I. *Pelagon.* 1, 16 *p.* 36, 23 *J.:* Santonici III. *CGlL* 2 *p.* 178, 23: Sandonicum *θηριοκτόν(ον) βοτάνη.* 3 p. 576, 76: Santonica . i . artemisia. 577, 7: Sandocus . i . absentio agrestis. *Not. Tiron.* 87, 4 *n.* 25 *Z.:* Santonus *oder* Sanctonus. *Sidon. Apollinar. epist.* 8, 6, 13: Subitus a Santonis *(Saintes)* nuntius. *Steph. Byz.: Σάντονες, ἔθνος τῆς Ἀκυϊτανίας. Scribon. Larg. conp.* 141: Santonica herba. *Veget. veterin.* 5, 54, 7. 6, 10, 2: Pulveris Santonici. *Concil. Aurelian. a. 511 cod. C p.* 9, 26 *M.:* Petrus episcopus de Santonas. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 98, 7 *M.:* Eusebio episcopo Santonicae civitatis. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 110, 3 *M.:* Eusebius episcopus ecclesiae Sanctonicae. *Concil. Paris. a. 573 p.* 149, 19 *M.:* Palladius in Christi nomine episcopus ecclesiae Sanctonicae. *Venantius Fortunat. carm.* 1, 13, 19: Urbis Santŏnĭcae *(Saintes)* primus fuit iste sacerdos. 1, 15, 59 *sq.:* Non solum hic, sed ubique micant tua templa, sacerdos, | inter quae plaudens Santŏnus illa docet. *Greg. Tur. h. F.* 4, 19 (26): Apud orbem Sanctonicam *(stadt Saintes)* Leontius, congregatis provintiae suae episcopis ... Urbis Sanctonicae episcopatum. 5, 7 (13): Usque Sanctonas *(j. Saintes)* transiit. (37): Convenientibus autem apud civitatem Sanctonam sacerdotibus. 6, 32 (45): Maior domus Waddo, qui olim Sanctonicum rexerat comitatum. 7, 31: Palladium Santonicum. 8, 2: Cum Paladio Santonico. 22: Gundegisilum Sanctonicum comitem, cognomento Dodonem ... Clericorum Sanctonicorum. 30: Sanctonici *(nom. pl.).* 43: Santonas venit ... A Paladio urbis Santonicę episcopo. 9, 31: Cum Santhonices, Petrocoricis Burdegalensibusque, Agennensibus etiam ac Tolosanis. *in glor. mart.* 55: Eutropis quoque martyr Sanctonicae urbis. *de virtut. s. Iuliani* 47: Ad Sanctonicam urbem *(gegen das territorium der Saintonge). de virtut. s. Martini* 3, 51: Chardegysilus vero Sanctonicae urbis civis cognomento Gyso. 4, 8: Palladius Sanctonicae urbis episcopus. 31: Sanctonicum terreturium ingressi sumus. *in gloria conf.* 56: Martinus Sanctonicae urbis abba. *Concilium Matisconense a. 585 p.* 172, 22 *M.:* Palladius episcopus ecclesiae Santonice. *Martyrolog. Hieronym. 4. id. febr.:* Sanctonis civitate depositio sancti Trogiani episcopi.

3. id. mai: In Sanctonico monasterio Salimonno. *5. kal. sept.:* Sanctonis *(zu S.)* Viviani episcopi. *Greg. M. reg.* 6, 48 *MG Epist.* II 3 *p.* 423, 1 *(a. 596):* Gregorius Palladio episcopo Santonis, Galliae. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 10 *M.:* Ex civitate Sanctonex. *Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villam Castalione, sitam in Santonico. *Concil. Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 26 *M.:* Ex civitate Sanctonis. *Fredegar.* 4 c. 57: Pagum Tholosanum, Cathorcinum, Agenninsem, Petrocorecum et Santonecum, vel quod ab his versus montis Pereneos excludetur. *Palladius Autissiod. ep. Desiderio MG Epist.* III *p.* 213, 10 *(a. 630—655):* Ecclesiae Sanctonicae. *Urkunde Emmo's a. 658 bei Quantin, Cartul. gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 7 *p.* 16: Bertarius, ac si peccator episcopus ecclesiae Santonicae. *Concil. Burdegal. a. 663—675 p.* 216, 25 *M.:* Agnebertus Sanctonis urbis episcopus. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 6: Mediolano Santinis *(Saintes). Liber hist. Francorum* 17: In Sanctonico vel Burdigalense Francos precepit manere ad Gothorum gentem delendam. *Vita Viviani MG SS Mer.* III *p.* 94, 2: Beatissimi Viviani Sanctonicae civitatis episcopi et confessoris. 2 *p.* 95, 7: Parentibus incolis genitus Sanctonicae civitatis. 4 *p.* 96, 12: Sanctonis civibus. 8 *p.* 99, 20: In urbe Sanctonica. *Acta s. Eutropii* 6 *ASS 30. apr.* III *p.* 735 *C:* Cumque urbem, quae Xanctona dicitur, intraret eamque videret undique muris antiquis optime saeptam, excelsis turribus decoratam, optimo loco sitam, amplitudine congruam, cunctis felicitatibus affluentem, pratis ac vineis uberrimam, salubri aere opertam, plateis ac vicis amoenam, multisque modis venustam. *Acta s. Vasii* 1 *ASS 16 apr.* II *p.* 424 *A:* Vir religiosus in pago Sanctonico, nomine Vassius. 6 *p.* 425 *A:* Apud Santones. *Vita Maxentii* 3, 22 *ASS 26. iun.* V *p.* 174 *A:* Homo quidam Santomicus, nomine Francaredus. *Vita Germerii* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 592 *C:* Apud Santonicam civitatem. 5 *p.* 593 *A:* In Sanctonica civitate. *Vita et virtutes Eparchii* 15 *MG SS Mer.* III *p.* 557, 9: In Sanctonico. 18 *p.* 558, 16: Ex urbem Sanctonicam. — *(Saintes, gehört in die augustische periode) CIL* XIII 1041: C. Iulio Ag[e]dil[li f(ilio) Voltini?]a (tribu) Macro Sant(ono), duplicario alae Atectorigianae, stipendis emeritis XXXII aere incisso, evocat[o] g(a)esatorum DC Raetorum castello Ircavio, clupeo, coronis, aenulis aureis donato a commilitonib(us): Iulia Matrona f(ilia), C. Iul(ius) Primulus l(ibertus) h(eredes) e t(estamento). *(Poitiers)* 1136: D(is) [M(anibus)] M. Va[le]rio ... Sant[on]i Cr ... Medi .... h(eres) ex [te]s[t(amento) p(osuit)]. *(Lyon)* 1716: ... [fi]l. Vul .... [Tu]rono (*oder* [San]tono) [sacerd(oti) ad te]mpl(um) Rom(ae) [et Aug. ad conf]luentes [Araris et Rhoda]ni praef(ecto) [nautarum Rhodani]corum, [iudiciariae] Galli[arum tres provincia]e [Galliae]. — *Gallische münzen von Saintonge. Muret-Chab.* 4511. 4512 *(electrum).* 4513 *(kupfer):* SA. *Silber:* 4517—4521 (4517. 4521 *aus Chantenay;* 4520 *aus Châteauroux*): SANTONOS. 4522: SANTONOC. 4523. 4524: SANTONOS. 4525—4534 (4526 *aus Paris*) *pl.* XIII: ARIVOS *R* SANTONOS. 10385 *(in Jersey gefunden):* .RIVOS *R* ... NOΛI. *Auch im fund von Vernon:* SANTONOS. *Merowingische münzen. Belfort* 3978: +SANTONIS. 3979: SC ON. 3980: +ƧCIONTI∽CΛ∽. 3981 (= *Prou* 2183): +[SA]ИTOИΛS. 3982: SΛNCTONΛS. 3983 (= *Prou* 2184): +ƧANTOII⁻Ƨ (= Santonis). 3984: *R* SANCTONIS...... 3985: SANCTONA∽. 3986 (= *Prou* 2181): +S(an)C(t)ONAS CIVITΛ(tis). 3987 (= *Prou* 2182): +∽ANTONI. 3988: SΛNCTO.... — **Santŏnus** *M. (La Graufesenque) CIL* XIII 10010, 1720[a—c]: Santoni ma(nu), Of Santoni, Of Santo. *(Aachen)*[d]: Santon ma.

Santria, *pays de la Xaintrie (Mercoeur, arr. Tulle, et Beaulieu-sur-Ménoire, arr. Brive dans la Corrèze).*

Santugianae, figlinae. *(Rom) CIL* XV 3165: Fig(linae) Santug(ianae).

Sanuac-ius *(York) CIL* VII 1336, 983[a]: Sanuacius f. *(London)*[b]: Sanucius f.

Sanu-ācus *M.* **Sanuaca** *F. (Bordeaux) CIL* XIII 764: C(aio) Iul(io) Severo Sanúaci f(ilio) d. a. XXXV Aterta mater p. c. *(Mirebeau, dép. Côte-d'Or, dioecese Langres)* 5618: [D]is M[an(ibus) R]eparatae Ma[rin]I fili Sanuacae [Ma]rinae filiae. *(Reims)* 10010, 1721[a, b]: SANVACVS. *(Beauvais)*[c]: CANVACVS. *(Le Châtelet bei Saint-Dizier)*[d]: SANVAENS. *(Cöln)*[e]: SAИVVCV... *(Vechten)*[f]: SAИVACVIS... *(Houthem-St-Gerlach)*[g]: CANVACVS/.

Sanuc-ius *M. (Feltre) CIL* 2080: C. Titius C. f. Sanucius. *(Foresto)* 7227: Ma-

tronis votum solvit T. Sanucius Marcellus l. l. m. *(Kaiser-Augst)* XIII 5258: [Mer]cur(io)? M(arcus) e[t Q(uintus)? Sa]nuci, Atti Sanuc[i f]ili, Quir(ina). Messor et Maelo. (Attius Sanucus *hatte zwei söne* Sanucius Messor *und* Maelo.) ex voto quod [p]ater eorum [su]sceperat. *(Lavoye; Langres)* 10010, 1722: Sanucius f(ecit). *Vgl.* Sanuacius.

10 **Sanu-cus** *M. (Kaiser-Augst) CIL* XIII 5258: [Mer]cur(io) M(arcus) e[t Q(uintus) Sa]nuci, Atti Sanuc[i f]ili, Quir(ina), Messor et Maelo ex voto quod [p]ater eorum [su]sceperat. *(Langres) CIL* XIII 5818: D(is) M(anibus) Mutac(a)e; Sanucus p(onendum) c(uravit).

Sanu-illus *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 984: Sanuilli ma(nu). *(La Crau d'Aubagne bei Arles)* XII 607: Primaae 20 Sanuilli f(iliae) matri. *(Vallat-de-Riou, la vallée de L'Huveaune, dép. Bouches-du-Rhône; Vichy; Vertault)* 10010, 1723[a,d]: Sanuilli m(anu). *(Augst)*[b,c]: Sanuilli ma(nu). *(Vieux, Calvados) Schuerm.* 4927: OF. SANVI. *s.* Sanillus.

Sanuinneae *O. j. Sanvignes, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers-sur-Serein, gemeinde Étivey.*

Sanuitto *M. (Rom) CIL* VI 18892: 30 Genio Gavini f(ecit). Sanvitto l(ibertus).

Sanus *M.* **Sana** *F. (Saint-Nicolas bei Nancy) Schuerm.* 4923: Sanu(s). *[Bordeaux] CIL* XIII 10010, 1715: Sana, *cf.* Sannus.

Sanus *O. It. Burdig. Hieros.* 559, 7 *p.* 7, 20 *G. (cod. Veron.; cod. Paris.* 4808 Sanos): Mutatio Sanus.

saō- *in* Sao-condāro-s.

Sao-(n), curtis Saonis *(nicht Courgeon).*

40 **Saoafa** *Hubert n.* 1228: SAOAFA.

Saō-con-dăro-s *M. schwigerson des Deiotaros. Strab.* 12, 5, 3 *p.* 568: Κῶμαι μικρῷ μείζους τῶν ἄλλων, οἷόν ἐστι τὸ Γόρδιον καὶ Γορβεοῦς, τὸ τοῦ Κάστορος βασίλειον τοῦ Σαωκονδάρου, ἐν ᾧ γαμβρὸν ὄντα τοῦτον ἀπέσφαξε Δηιόταρος καὶ τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. *Vgl. Cic. pro Deiotaro* 11, 30 *und* Tarcondarios, *Condărĭo-s.

Saoc-onna *s.* Sauconna.

50 **Saona** *s.* Savo 1).

?**Sap-ala** *M. Q. Cic. de petitione epist.* 3, 10: Ab atriis Sapalas et Carvilios.

Sapal-o(n) *M. cogn. M. pyrenaeisch? (Nimes) CIL* XII 3886 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1142: Secundo Sapalonis f(ilio). *(Montsérié)* XIII 187: Anderes Sapalonis f.

Sap-alus *M. (Vimercato) CIL* V 5734: Secundinus Sapalus.

sap-āna *hünerdarm, gauchheil. Dioscorid.* 2 *c.* 209: Τῆς ἀναγαλλίδος — — τὸ (εἶδος) φοινικοῦν, ἄρρην (ἄφρων *Grimm*) — — οἱ δὲ χελιδόνιον, Ῥωμαῖοι μακία, Θοῦσκοι μασιτίπως (*C* μασύτυπος, *N* μασύτειπος), Γάλλοι 10 σαπάνα (*var.* κέρκερ), Δακοὶ κερκέρ, ἀφρών, Ἄφροι ἀτιρσισσεί.

Săpaud-ĭa, *dann* Sabaudia, *cf. M.* Sapaudus, *Savoyen, westlich vom Genfer see, südl. von der Rhone, durch dise geschiden von Sequanien. Ammian.* 15, 11, 17: Rhodanus . . paludi sese ingurgitat nomine Lemanno, unde praeter Sapaudiam *(Mommsen; per pensa paudium cod.)* fertur et Sequanos longeque progressus Viennensem sinistro 20 perstringit, dextro Lugdunensem. *ND occ.* 42, 15: Praefectus classis bracariorum, Ebruduni *(Yverdun)* Sapaudiae. 17: Tribunus cohortis pximae Flaviae Sapaudicae, Calaronae. *Chronicorum Gallicorum a. 452 pars posterior* 128 *p.* 660 *M.:* Sapaudia Burgundiorum reliquiis datur cum indigenis dividenda *(a. 443). Aviti epist. 79* (70) *MG aa.* VI 2 *p.* 93, 25 *sq.:* Ceterum non absque scrupulo potest accipi, quod de Sa- 30 paudia itineribus exquisitis videmur ad provinciam praeteriri. *Ennodi vita b. Epiphani p.* 375, 20 *H.:* Per singulas urbes Sapaudiae vel aliarum provinciarum.

Sap-audus *M. cogn. Sidon. Apollin. epist.* 5, 10: Sidonius Sapaudo suo salutem. *Claudian. Mamert. p.* 203, 2: Doctissimo viro Sapaudo rhetori Claudianus. *Avit. epist.* 86 (77) *MG aa.* VI 2 *p.* 95, 16: Leonianus archidiaconus v. s. Sapaudo. *Concil. Aurelian.* 40 *a. 549 p.* 112, 19 *M.:* Sapaudus abbas directus a domno meo Albino episcopo ecclesiae Andicavensis. *Concil. Paris. a. 552 p.* 117, 9 *M.:* Sabaudus in Christi nomine episcopus. *Concil. Arelat. a. 554 p.* 119, 19 *M.:* Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiae Arelatensis. *Pelagius I pap. ep.* 46 *MG Epist.* III 46 *a. 556 p.* 69, 7. 47 *p.* 69, 30 *(a. 556).* 49 *p.* 72, 33 *(a. 556).* 50 *p.* 73, 34 *(a. 557):* Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius. 51 50 *p.* 75, 15 *(a. 557):* Frater et coepiscopus noster Sapaudus. 15 *sq.:* Consacerdoti nostro Sapaudo. 52 *p.* 76, 13 *(a. 557):* Sapaudum fratrem et coepiscopum nostrum. 53 *p.* 77,

1 *(a. 557):* Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius. 5 *p.* 442, 28 *(a. 558—560):* Sapaudo episcopo Arelatensi. *Concil. Paris. a. 573 p.* 147, 21 *M.:* Sapaudus. 148, 21: Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiae Arelatensis. *p.* 149, 42: Sapaudus. *p.* 150, 23: Sapaudus episcopus. *Ven. Fortunat. c.* 6, 10, 67 *s.:* Sacris Theodoro primo lare sede, Săpaudo | felici egregio, quem dedit orbis honor. *Greg. Tur. h. F.* 4, 30: Sabaudus episcopus. 8, 39: Sabaudus Arelatensis episcopus. *vitae patrum* 10, 2: Abba Sabaudus, qui quondam regis Chlotarii minister fuerat. *Concil. Autissiodorense a. 573—603 p.* 184, 6 *M.:* Saupaudus presbyter. *Concil. Valentinum a. 585 p.* 163, 11 *M.:* Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiae Arelatensis. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 173, 14: Saupaudi episcopi ab Arelato. *Concil. Paris. a. 614 p.* 190, 22 *M.:* Ex civitate Treveris Sabaudus episcopus. *Vita et virtutes Eparchii* 7 *MG SS Mer.* III *p.* 555, 14: Sebaudem episcopum (Petrocoricorum?). *Vita Rusticulae* 1, 6 *ASS 11. aug.* II *p.* 659 *F:* Apostolicus vir Sapaudus. *(Sainte-Colombe-lès-Vienne, christl. saec. 4 oder 5) CIL* XII 2033: Hic posuimus Sapaudum filium. *s.* Sapavidus.

Sapavidus *M. (Vienne) CIL* XII 1838: Sanctis vir[g]ini[b]us Sapavidus [et] Campana posuerunt. *s.* Sapaudus.

***Săpī-ăcus** *vom gentilic.* Sap-ius, *spätlat.* Sabius Savius, *O.* 1) Sacheium, *j. Saché, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton Azay-le-Rideau.* 2) *Sachy, dép. Ardennes, arr. Sedan, canton Carignan. Vgl.* Sabiacus, Saviacus.

Σαπινιταί *s.* Samnitae.

Σap-ius *M. (Turin, saec. 3 oder 4) CIL* V 7192: V. f. M. Talicius M. l. Pub. Iucundus Pontia Rufi Voltoena G. M. Oviti f. Pub. Clemes M. Sapio Maximo.

Sapl-ius *aus* Sapilius *für* Sappuleius, Sappulia? *M.* **Saplia** *F. (Burckhausen) CIL* III 5589: L. Bellicio L. f. Quartioni, decurioni Iuvavensium, IIviro iuris dicundi, vixit an. LVIII Sapliae Belatumarae coniugi an. LXII. Bellicius Seccio et Bellicius Achilles cum coniugibus ex testamento faciendum curaverunt. *(Köppach)* III 5606: D(is) [M(anibus)]. L. Saplius Agrippa dec(urio) e[t IIvir] col(oniae) Ovil(avorum) sibi et Primiæ Hon[oratae] coniugi et L. Saplio Optato d[ecur.] col(oniae) s(upra) s(criptae) filio, et L. Saplio Agrippa[e] .... filio vivis fecit et L. Saplio Opta[to] .... aed(ili) col(oniae) s(upra) s(criptae) fratri o(bito) an(norum) L et L. Sap[lio] Honorato mil(iti) praetor(iano) fil(io) o(bito) an(norum) XXI die[r(um)] .. Antiochia Syria, et Sapliæ Optatae n[epti?].

săp-ō(n), n-*stamm, mittel zum rotfärben der hare,* 'seife' (*ital.* sapone, *span.* xabon, jabon, *port.* sabão, *prov.* sabo-s, *cat.* sabó, *franz.* savon, *rum.* săpon), *graecisierte form* ὁ σάπων *und* τὸ σαπών-ιον; *ir.* seuv, *cf. w.* sebon, *mbret.* soauon *seife, nbret.* savann, soavon, saon, *vann.* suann, soévenn, *trég.* zoavon, *zu lat.* sēbum *fett, talg,* sēbo, -onis; *cf. ae.* sâpe, *an.* sâpa, *ahd.* seipha, seiffa, seifa, *mhd.* seife, *oberdeutsch* seipfe, *schwäbisch* soəpf, *urgerm.* *saipjôn, *finnisch* saipo *neben* saippio, saipua, saippua; *wird zu hebraeisch im Talmud* סַבּוֹן. *Moschos:* Νίτρον, τὸ κοινῶς σαπώνιον. *Plin. n. h.* 28, 191: Prodest et sapo, Gallorum hoc inventum rutilandis capillis. Fit ex sebo et cinere, optimus fagino et carpineo, duobus modis, spissus ac liquidus, uterque apud Germanos maiore in usu viris quam feminis. *Martial.* 14, 27 *(a. 84 oder 85):* Sapo (*var.* saepo)] Si mutare paras longaevos cana capillos, | accipe Mattiacas — quo tibi calva? — pilas *(seifenkugeln); cf.* 26: Crines] Caustica (Chattica) Teutonicos accendit spuma capillos; | captivis poteris cultior esse comis. 8, 33, 19 *s.:* Fortior et tortos servat vesica capillos | et mutat Latias spuma Batava comas. *Aretaeus Cappad. de curatione morborum diuturn.* 2 c. 13 *p.* 343 *sq. Kühn:* Φάρμακα δὲ ἄλλα μυρία τῶν Κελτῶν, οἳ νῦν καλοῦνται Γάλλοι, τὰς λιτρώδεις τὰς ποιητὰς σφαίρας, ἧσι ῥύπτουσι τὰς ὀθόνας σάπων ἐπίκλην, τῇσι ῥύπτειν τὸ σκῆνος ἐν λουτρῷ ἄριστον. *Galenus de methodo medendi* 8, 4, *vol.* 10 *p.* 569 *Kühn:* Ἔστι δὲ δήπου καὶ ὁ σάπων ὀνομαζόμενος ἐν τοῖς μάλιστα ῥύπτειν δυναμένοις. *de compositione medicamentorum secundum locos lib.* 2, *cap.* 2 *p.* 586 *Kühn:* Σάπωνος λίτραν α΄ .... *p.* 586—587: Ἄλλο διάχριστον στόματος· σάπωνα διεὶς τεύτλου χυλῷ, χρῖσον τὰ κατὰ τὸν οὐρανίσκον καὶ τὸν κίονα τοῦ στόματος. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἔρρινόν ἐστι. *p.* 589: ℔ σάπωνος λίτρας ϛ΄. *Serenus Sammonicus* 11, 153: Attrito sāpōne genas purgare memento. *Oribasii collect. medic. lib.* 45, 24, 12 *in Mai Class. Auct. e Vatt. codd. t.* 4 *p.* 69: Ἡ τῷ Γερμανικῷ σμήγματι,

καλεῖται δὲ σάπων. Scholia zu Luciani Lexiph. c. 2: *Ῥύμματα τὸν σάπωνα ἢ καὶ νίτρον· ἐχρῶντο γὰρ καὶ νίτρῳ οἱ παλαιοὶ ἐν τοῖς λουτροῖς. Marcell. medicam.* 4, 28 *p* 43, 25 *H.*: Saponem. 6, 31 *p.* 52, 4: Saponis Gallici selibram. 7, 1 *p.* 52, 15: Saponis Gallici. 14, 69 *p.* 139, 27: Saponis albi pilulas III. 18, 26 *p.* 179, 25: Cum sapone. 19, 41 *p.* 184, 5: Saponem Gallicum. 33, 49 *p.* 345, 28: Saponem. *Pelagon.* 16, 241 *p.* 81, 10 *I.*: Sapone. 31, 457 *p.* 123, 11: Saponis Campani pilas XX. *cf. Cassius Felix c.* 16 *p.* 23 *Rose. — Breviarium temporum p.* 547, 34—36 *M.*: Constantinus senior . . . diadema capiti suo propter refluentes de fronte propria capillos (pro qua re saponis eiusdem cognomenti odorata confectio est, qua constringeretur) invenit. *Theomnestus in hippiatr.* 1, 20 *p.* 69. — *Alexander Trullian.* 1, 2 *p.* 5 *ed. Guint.*: *Κεφαλὴν πολλῷ ὑδρελαίῳ, μηδὲ σάπωνι ἢ νίτρῳ σμηχέσθωσαν τὴν κεφαλήν. CGlL* 2 *p.* 429, 49: *Σαπων* sapo. *p.* 592, 1: Sapo . delumentum quo sordes abluuntur. 3 *p.* 70, 10 = 637, 2: *Σήπων* sapo. *p.* 376, 66: Sapon, *σάπων*. *p.* 472, 64: Saponem *σάπονα*. 5 *p.* 515, 21: Smigma sapon (sapone *ante ras.*) vel unguentum. *Paulus Aegineta* 1, 46: *Διάχριστον δὲ στόματός ἐστιν τοιόνδε· σινηπι* (*lis σάπωνα*) *μετὰ τεύτλου χυλοῦ.* 7, 3: *Σάπων ῥυπτικῆς δυνάμεως.* — **Sapo** *M. (Tukāber) CIL* VIII 14864: Q. Germanius Fe[lix] Saponianus o(bitus) a(nnorum) LI. Sapo Felicis Germani (filius). [*vgl. Suidas Σάπων. Σάπωνος. ὄνομα κύριον.*] **Sapōn-ius** *M. agnomen. (Cartagena) CIL* II 3434 = 5927: Acerd(o?) Sapo(nii) M(arci) s(ervus). *(Lambèse)* VIII 3525: D(is) M(anibus) s(acrum). Tib. Claudius Hilarus qui et Saponius v. a. VII Claudius Flavianus fil. dul. **Sāpōnīānus** *(Tukāber) CIL* VIII 14864: Q. Germanius Fe[lix] Saponianus o(bitus) a(nnorum) LI. Sapo Felicis Germani (filius). *s.* Sappo.

sāpōn-ārius, *ital.* saponajo, *rum.* saponar, *franz.* savonnier, *span.* xabonero, jabonero, *port.* saboeiro. *G.-L. Marini, Papiri diplomatici no.* 117 *(a. 541)*: Isacius v(ir) h(onestus) saponarius Classis. *Gregor. I. reg.* 9, 113 *(a. 599)*: Augustinus praesentium portitor, qui reliquorum se sapunariorum civitatis vestrae vice dixit esse transmissum. *(Trion, nicht vor Septimius Severus) CIL* XIII 2030: D(is) M(anibus) et memoriae [a]etern[a]e Septimi Iuliani n[e]gotiatoris Lugdu[n(ensis) ar]tis saponariae Quintula Sertoria coniugi karissimo ponendum curavit et sub asscit (*lis* ascia) dedi(ca)vit.

Saponaria vicus, portus Savonariae, *j. Savonnières, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Les Verchers. Vita b. Maurilii* 27, 132 *MG aa.* IV 2 *p.* 99, 8: A vico Saponaria revertens. *Magnobodi vita s. Maurilii* 27 *ASS 13. sept.* IV *p.* 75 *B*: Ad vicum Saponariam. *Vgl. verschiedene O. La Savonnerie, Savonnière, La Savonnière und Savonnières in Frankreich.*

sāpōn-ātus *eingeseift*, -um *seifenwaßer. Theod. Priscian.* 1, 10: Saponato lavare linimenta.

Saponis *insel. Rav.* 5, 32 *p.* 441, 2.

***săpo-s**, sapus, sappus, *villeicht aus* *saqo-s, *tanne, mbret.* sap (*nbret.* saprenn, *pl.* sapr, *volksetymologisch aus* *sap-prenn?), *prov.* sap-s, sap, *afrz.* sap, *lothr.* sęp', *ae.* sæppe. *In* sap-pinus = *sap(i) pinus, *frz.* sapin (*daraus ncorn.* zaban). *Varro r. r.* 1, 6, 4: Ut abietes ac sappini. *Vitruv.* 1, 2, 8: Namque non omnibus locis harenae fossiciae nec caementorum nec abietis nec sappinorum nec marmoris copia est . . . Abietis aut sappinorum. 2, 9, 7: Ima autem (pars) . . . sappinea vocatur. 17: Sappinea. *Colum. r. r.* 12, 5, 2: Alii nucibus sappineis ardentibus idem faciunt. *Plin. n. h.* 15, 36: Tertium (genus) sappini e picea sativa, nucleorum cute verius quam putamine adeo molli ut simul mandatur. 16, 61: Sappinum . . . . eiusdemque arboris imas partes taedas vocant. Sappinus autem maceries caesurae genere fiat. 193: (Cato) haec adicit: Prelum ex sappino atra potissimum facito. 196: Abietis quae pars a terra fuit enodis est. Haec qua diximus ratione fluviata decorticatur atque ita sappinus vocatur, superior pars nodosa duriorque fusterna. *Serv. in Verg. georg.* 2, 68 Casus abies visura marinos] Est enim abietis species apta navibus, quam sappinum vulgo vocant. *CGlL* 2 *p.* 178, 42: Sapinus *πίτυς*. 43: Sappinus *πεύκη*. 3 *p.* 26, 13: *Πευκη* sappinus. *p.* 301, 8: *Πιτυς* sappinus. *p.* 358, 16: Sappinus *πεύκη*. *p.* 397, 5: Peuce sappinus. *p.* 418, 63: Sappius peuece. *p.* 428, 35: *Πευκης* sappinus.

Sappi *O. Iohannis abb. Biclarensis chron. a. 573* (3), 5: Leovegildus rex Sabariam

ingressus Sappos vastat et provinciam ipsam in suam redigit dicionem.

Sappi-ena *F. (Lyon) CIL* XIII 1763: Sappiena Lychnis MatiIs v. s. l. m.

?**Sappin-ates** *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 114: Sappinates.

Sappinĭ-ăca cortis, *j. Sapignicourt, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.*

10 **Sappin-ius** *M. (Aquileja) CIL* V 8452: T. Sappin[ius] Celer vivus fec[it] sibi et pa[rent.] SappInia[e //] Maxumae Vitellio Feli[ci] et L. Apillio Successo su.

Sapp-ius *M. nomen. (Vaison)* XII 1357: Vasiens(es) Voc(ontii) C. Sappió C. filió Volt(inia) Flávó *(dativ)*. 1448: D(is) M(anibus) Sappiae G. f. Firminae. *(Nîmes)* 3822 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 263: L. Sappi(i) (*var.* Gappi) Secund(i). 3872 20 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1126: D(is) M(anibus) .... *(praen.)* Sappii, L(ucii) f(ilii), Vol(tinia) Grati. *CIL* XII 3873 *(saec. 2)* = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1127: DIs Mánib(us) M. SappiI. L(ucii) f(ilii) Vol(tinia) Merulae, et TertiI SappiI L(ucii) f(ilii), Vol(tinia), Frequentis.

Sapp-o(n) *M. (Iglitza) AEM* 17, 85: Sappone v(iro) p(erfectissimo). *s.* Sapo.

Sapp-ossa *(Paris) CIL* XIII 3045: 30 [D(is)] M(anibus) m(emoriae) Rexs[tug]e[niana]e? Regini Rhenici fil. Sappossa con-iunex v(ivu)s p(onendum) c(uravit).

Sappulus *M.* **Sappula** *F. (Trier) CIR* 792: Sappulo Nepote Invirico. *(Arlon) Wiltheim, ed. Neyen p.* 247, *fig.* 258: D(is) M(anibus). C. Attonius Secundinus et Sappula ux(or) Idieire faciundum (curavit).

?**Saps-uta** *F. (Ornavasso) Bianchetti, I sepulcreti di Ornavasso, inschr.* 16: Latu-40 marui Sapsutaipe vinom nas̆om = *dem Latumaros und der Sapsuta (seiner frau?) ich (die urne) brachte wein; oder 'vinum Naxium'?*

Sapua *O. TP:* Sarute. *IA* 269, 3: Sarnade. *Rav.* 4, 19 *p.* 217, 21. 218, 9: Sapua. *(Vagary, distr. Jajce) CIL* III 9864[a]: Inter Sapuates e[t La?]matinos.

Sapurda *M. (Csikvar) CIL* III 3358: R[ess]atu(?) Sapurd[ae] f(ilia) ann(orum) 50 XXX h(ic) s(ita) e(st). Sa[p]urda et Ressila parentes f(iliae) p(ientissimae) et sibi vivi p(osuerunt).

Saqua *cogn. (Chaves) CIL* II 2487 = *EE* 4 *p.* 16: Louci Marturi f. Caladuma Ɔ. Saqua a. l. h. s. e. fil. f. C. Maximinus s. t. t. l.

Sar... *M. cogn. (Polo)* V 8161: DAR. SAR. *(London)* VII 1336, 985: Of. Sar. 986: Sar.vianus? *(Vienne)* XII 5686, 783: Of. Sar... *(Lyon)* XIII 10001, 417: SAR.V. [*Lyon*] 421: SAR.V. *(Heddernheim)* 10002, 433: L ƧAR. *(Rom)* XV 2663: F(iglinae) Sar. 3141: L. Sar ( ). 10

Să-ra *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch,* \| sa, *vgl.* Sa-mina, 1) *fl. j. die Saar, frz. la Sarr, nfl. der Mosel, mündet bei Conz, rgbz. Trier. Venant. Fortun. c.* 7, 4, 15: Esera? Sara (sarra *B1*)? Cares? Scaldis? Sate? Somena? Sura? 10, 9, 20: Ad Săram (*ci. Tross;* suram, sura *codd.*) pronis labimur amnis aquis. *s.* Sărāvus, Saroa. 2) *Später* Sera, *j. la Serre, nfl. der Oise, entspringt bei Liart, dép. Ardennes.* 20

Sara *cogn. (Padua) CIL* V 2967: D(is) M(anibus) Iselliae Renae posuit Sara.

Sar-ăbis (*vgl.* Saet-ăbis). *O. der Vaccaei in prov. Zamora, südlich des Duero um El Cubo de la Pierra, zwischen Zamora und Salamanca. Ptol.* 2, 6, 49: Σαραβρίς. *Concil. Eliberitan. a. 306 (Mansi 2 c. 5 D):* Ianuarius episcopus de Salaria. *IA* 434, 5: Sabaris, Sabaria, Sibarim, Sibariam. *Iohannis abbatis Biclarensis chron. a. 573* (?), 5: 30 Leovegildus rex Sabariam ingressus Sappos vastat. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 6: Sebarium.

Sara-burgum *O. j. Saarburg. Trad. Wiz.* 192 (*a.* 713): In castro Saraburgo. *Meroving. münzen Belfort* 3992 (= *Prou* 977): SAREDVRGO. 3993 (*Prou* 976): SAREBYRCO. 3994: ᔕAREBVRCO.

Sarac-ia *s.* Savaria.

Saraciaco *s.* Sagraciaco.

Saraga ... *M. (Lyon, a. 510) CIL* XIII 2374: Hic cuius in hoc conduntur membra sepulchro Saraga[enus? dict]us est nomine. 40

σαράγαρο-ν *graecisierte form des vulgairen wortes* sarrācum, *eine art last- oder frachtwagen. Dioclet. ed.* 15, 31[a] *p.* 33 *Bl.:* [Σαράγαρο]ν κάλλιστον τοὺς τροχοὺς ἔχον ἀπὸ βίτου χωρὶς σιδήρου. 32: Σαράγαρον ἀψειδωτοὺς ἔχον τοὺς τροχοὺς χωρὶς σιδήρου. 36 *p.* 33 *Bl.:* Σαράγαρα βίτωτα καὶ ὀχήματα τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν χανθῶν καὶ τοῦ σιδήρου λόγου γενομένου τοῦ σιδήρου πιπράσκεσθαι ὀφείλουσιν. *Hermeneumata Montepessulana CGlL* 3 *p.* 321, 65: Σαράγαρον rheda. 50

Sar-alo-s *O. der Trocmi in Galatien, burg Karahissar. Ptol.* 5, 4, 9: *Σάραλος. TP:* Saralium.

Saramon *s.* Sasamon.

Sar-ānus *aus* *Sar-agno-s *M. ir.* Sarán. *Baeda h. e.* 5, 23: Saranus.

Sar-asus *M. (Langres) CIL* XIII 5833: D(is) M(anibus) Pubilici (*für* Publici?) Sarasi et liberorum eiius P(ublicius?) Sacrovirus [m(onumentum)]? v(ivus) p(osuit).

?**Saraucae** *V. Pompei Trogi prol.* 41: Scythicae gentes Saraucae et Asiani Bactra occupavere et Sogdianos. 42: Reges Thocarorum Asiani interitusque Saraucarum.

Sarauci-o(n) *M. (Palma) CIL* II 5989: D(is) M(anibus) Saraucionis.

Sar-aucus vicus. *Merow. münze Belfort* 6410: ഗΛRΛVCOV.

Sarav-enae Aquae, *in Cappadocien, j. Terzily-Hammâm,* 9½ *stunden s. ö. von Yózgâd. Ptol.* 5, 6, 12: *Σαρούηνα. TP:* Aquas Arauenas. *IA* 202, 3: Sacoena.

Sarav-onī-ci *einwoner des O. Sérorgues, j. Solorgues, dép. Gard, arr. Nîmes, canton Sommières, an der quelle des baches le Rhony, nfl. des Vistre.*

Săr-āvus *ligurisch, mit suffix* -āvo- (*in* Tar-avo) *entwickelte nebenform von* Sara *zu ir.* suire *waßer, fluß,* √ *ai.* sar (*se movere, ire) in die Mosel mündender fluß, j. die Saar. TP:* Ponte Saravi (*j. Finstingen, Fénétrange in Elsaß-Lothringen, kreis Saarburg, landgericht Zabern. IA* 372, 1: Ponte Sarvix, *schreibfeler statt* Ponte Sar[a]vi). — *Auson. Mos.* 91: Tuque per obliqui fauces vexate Sărāvi. 367: Naviger undisona dudum me molle Sărāvus | tota veste vocat .... *Rav.* 4, 26 *p.* 235, 14: Saruba. *Trad. Wizenb.* 1 *(a. 742):* In pago Sarohense. 18 *(a. 724):* In pago Sarauuinse *(deutsch* Sarachow *Saargau).* 192 *(a. 713):* In pago Sarinse. 194 = 224 *(a. 718).* 195 *(a. 718):* In pago Saroinse. 205. 223. 240. 252 *(a. 699):* In pago Saruinse. 218 = 239 *(a. 715):* Super fluvio Saroa (Sara 239) ... In pago Saroinse vel Sali(Salo- 239)nense. 226 *(a. 715):* In pago Saroinse seu et Salininsu. 227 *(a. 718).* 228 *(a. 695—711).* 232. 233 *(a. 713).* 235 *(a. 741).* 237 *(a. 711—715).* 243 *(a. 700).* 247 *(a. 720—737).* 248 *(a. 737?).* 256 *(a. 713).* 257 *(a 724):* In pago Saroinse. 261 *(a. 717):* Super fluvio Saroa. 265 *(a. 715).* 266 *(a. 730):* In pago Saroinse. 267 *(a. 719):* In pago Saruinse. *Inschrift (Donon, saec. 3 p. Ch.) RA n. s.* 31 (1876) *p.* 261—267 = 32 (1876) *p.* 46—49: D(eo) Mer(curio) D. M. L. Vatini(us) Fel(ix) miliaria a vic(o) Sarav(o) *(villeicht j. Saarburg)* l(eucis) XII c(ondi) i(ussit) [p(oni)] v. s. l. [m.]. *Davon der bach* Saraonicus *für* *Saravonicus, *j. le Rhony, dép. Gard, mündet in den Vistre.* — *s.* Sara.

Sar-ca *fl., fließt in den Garda-see.*

Sarc-ella, Cersilla, *O. j. Sarcelles, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Écouen.*

Sarchinium *s.* Sarcinium.

Sarcī-ācus *O.* 1) *j. Sarcy, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.* 2) *j. Sarcé, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Mayet.*

Sarcinī-ācus, Satiacus, *O. j. Charchigné, dép. Mayenne, arr. Mayennes, canton Le Horps.*

Sarcinium, Sarcingo, Sarchinium, *O. j. St. Truyden (Saint-Trond) in Belgien, prov. Limburg, arr. Hasselt. Vita ss. Leodegarii et Gerini* 3, 50 *ASS. 2. oct.* I *p.* 476 *D:* Sarcinio. *Ursini vita s. Leodegarii* 2, 22 *ASS. 2. oct.* I *p.* 490 *C:* In quandam villam, Sarcingo nomine.

Sarclitas *s.* Salio-clita.

Sarcogna *F. (Mailand, christl.) CIL* V 6251: Haic requiescet in pace Nonna Sarcogna.

Sardell-āca *O. in Pannonien. TP:* Sardellaca.

Sard-enus *O. Vita Pardulphi* 1, 3 *ASS 6. oct.* III *p.* 434 *A:* In occidentali plaga partium Aquitaniae, dioecesi Lemovicensi, ex agrorum cultoribus, in vico, cuius vocabulum est Sardenus (*var.* Seredinnus, prope Waractum seu Garactum), vel in Sardeno monte ortus est. 6 *p.* 434 *D:* In praefato Sardeno.

?**Sardin-arius** *M. Concil. III Bracar. a. 572 (Mansi* 9, 841 *D):* Sardinarius Lamecensis ecclesiae episcopus.

Sardona *s.* Scardona.

Sareburc(g)**o** *O. s.* Saraburgum.

Sareina *F. (Ferrara) CIL* V 2393: L. Pontio Paulo vet. ex optio. nat. Pann. her. Pontia Sareina patr. m. p.

Saren-ācus *O. j. Cernay-en-Dormois, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Ville-sur-Tourbe.*

Sarent.. *(London) CIL* VII 1336, 987: Sarenti m(anu).

Sare-nus *M.* **Sarena** *F. (Francui bei*

Oderzo) CIL V 2013: Sarenus Valeriu[s et] Sarena Maxima filio dulcissimo Valentiniano m. fecerunt. *(Langres) RA* 3ᵉ *s., t.* 16 (1890) *p.* 47: Dis M(anibus). Gentili Norbani filia(e), Sarenus.

Saria *(Périgueux) CIL* XIII 10010, 1724ᵃ: Saria. *(Trion)* ᵇ: O. Saria.

Saria *O. s.* Savia 1).

Sarī-ăcus (*so lis statt* Suriacus) *O. j. Sarry, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers-sur-Serein.*

Saricevo *O. Merow.münze Belfort* 6409: ᔓARICEVOꟺI.

Sari-cus *M.* [*Rodez*] *CIL* XIII 10010, 1726: Of Sarici.

Sari-enus *M.* **Sariena** *F. (Valperga) CIL* V 6942: Sariena Sex. f. Maca v. a. XL. *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 88: SARIIIN.

Sarig. *(Carthago, christl.) CIL* VIII 13936: Sarig[.

Sar-inus *M. (Strahomer) CIL* III 3789: Tertia Sarin(i) f(ilia). *(Bregenz) BJ* 66, 141: OF. SARINI. *(Tavistock, aus Buckland Monachorum Devon) IBCh* 26 = *Rhŷs*² 401 *n.* 86: Sarini (*so list Rhŷs statt* Sabini) fili Macco Decheti. *(Trion) CIL* XIII 10010, 1725: Of Sari = Of. Sa[b]i(ni)? *(Chanteau, Clermont, Trion, Saalburg, Bonn; seit saec. 2)* 1727: Sarinus f(ecit), Sarinus, Of(ficina) Sarini, Sar. inie, Of Sarin. (*Bohn list* Sabinus). *(Allier) Schuerm.* 4936: SARINVS. *(Bonn)* SARINV. *(Tongern) Schuerm.* 4937: SARINVS F. *(Le Châtelet) Schuerm.* 4941: Of(ficina) Sar[i]ni(?).

Sarinsis *s.* Saravus.

sario *lachsforelle. Auson. Mosell.* 129 *sq.*: Qui nec dum salmo nec iam salar, ambiguusque | amborum medio, sărĭo, intercepte sub aevo?

-sariō *in* Vitori-sario (*fem. iā-st.,* ō *für* ā; *nom. sing.).*

Săr-ĭus *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, vom stamm* sara- *oder* saro-; *fl. in der Lombardei, j. Serio, nfl. r. in den Po. Rav.* 4, 36 *p.* 289, 5: Sarius. *Vgl.* Sar-āvus, Sura.

Sar-ius *M. nomen. (Klagenfurt) CIL* III 12014, 493. *(Zollfeld)* 496: Sari. *(Dertona)* V 8115, 108: C. Sari(us). *(Aquileja) Pais n.* 1080, 441: Trivus Sari. 1182: L. Sarius L. l. Philinus. *(Rom) CIL* XV: Sarius.

Sariva *(Rom) CIL* XV 5636: Sariva L. Tetti.

Sarmalia *O. der Tectosagen, bei Elma Dagh, j. Süngür südwestlich von Assi (d. i. Rebel) Yuzgat. Ptol.* 5, 4, 8: *Σαρμαλία. IA* 203, 5: Sarmalius.

Sarm-andus *G. (Feigendorf in Dacien) CIL* III 964: Deo Sarmando Demetrius Anton. votum libens posuit.

Sarmanna *(Regensburg, christl.) CIL* III 5972: Sarmannne quiescenti in pace martiribus sociata.

Sarm-asia *hat von den Sarmaten den namen? Vgl. ND occ.* 42, 64: In Gallia. 65: Praefectus Sarmatarum et Taifalorum gentilium, Pictavis. 66: Praefectus Sarmatarum gentilium, a Chora Parisios usque. 67: Praefectus Sarmatarum gentilium, inter Renos et Tambianos provinciae Belgicae secundae. 68: Praefectus Sarmatarum gentilium, per tractum Rodunensem et Alaunorum. 69: Praefectus Sarmatarum gentilium, Lingonas. 70: Praefectus Sarmatarum gentilium, A ......
O. 1) villa, *j. Sermages, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Moulins-en-Gilbert.* 2) in pago Stampensi, *j. Sermaises-du-Loiret, dép. Loiret, arr. Pithiviers, canton Malesherbes.* 3) in pago Sennonico, *zerstörter ort, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny, gemeinde Pontigny.* 4) *Sermaise, gemeinde Cordelle.* 5) Sermaises, *gemeinde Poncins.* 6) Sermasia, Sarmasia, *j. Sermaize-sur-Saulx, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.* 7) *Sermaise, dép. Loir-et-Cher.* 8) *Sermaise, dép. Maine-et-Loire, arr. Baugé, canton Seiches.* 9) *Sermaise, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Guiscard.* 10) *Sermaise, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Vendenesse-les-Charolles.* 11) *Sermaise, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Fontainebleau, gemeinde Bois-le-Roi.* 12) *Sermaise, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet, canton Dourdan.* 13) *Sermasse, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Huriel, gemeinde Viplaix.* 14) *Sermesse, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Verdun-sur-Saône.*

Sarme-dum *O. j. Sermiers, dép. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Sarmens *M. Sil.* 4, 200: Occumbit Sarmens.

Sarm-ia *s.* Sarnia.

Sar-mus *M. fig. (Italica) CIL* II 6254, 36: L. S. Sarmi. [*Rouen, Speier, Miltenburg, Mainz*]; *(Heddernheim; Wiesbaden;*

Castel; Ems) *CIL* XIII 10001, 285: Sarmi. *(Mainz; Weisenau; Ems)* 286: Sarmi Suri, Sar(mi) Suri.

sarna *iberisch? räude, cat. span. port.* sarna, *bask.* sarra *(schlacke)*, zarra *oder* garra. *Isid. or.* 4, 8, 6: Impetigo et sicca scabies, prominens a corpore, cum asperitate et rotunditate formae. Hanc vulgus sarnam appellat. *Vgl. CGlL* 5 *p.* 513, 22: Sarma .... vel impetigo.

Sarna *O.* 1) *Avien. o. m.* 497: Sarna (*lis* Sarra? *vgl.* Sigarra). 2) *Pard. dipl.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570): Sarna.*

?**Sarnacus** *M. Vitruv.* 7 *praef.* § 14: Sarnacus.

Sarnade *s.* Sapua.

Sarnae *O. in Gallia Cispadana an der straße von Trient nach Verona. TP:* Sarnis *(abl.?).*

Sarn-ia *insel, Guernsey im canal, nw. der insel Jersey. IA* 509, 2: Sarmia (*var.* Sarma, Sarnia).

Sarni-ānus *M. (Constantine) CIL* VIII 7517: Iulium Sarnianum.

?**Sar-no-s**, *nach Stokes 'eilend'* √ sar *(se movere, ire, fluere), ai.* saràna *laufend, gr.* ὀρός *molken, lat.* sĕrum. *fl. Campaniens, j. Sarno. Verg. Aen.* 7, 738: Quae rigat aequora Sarnus. (*Serv.:* A Sarno fluvio). *Strab.* 5, 4, 8 *p.* 247: Πομπηίαν ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός ... Ἡ Πομπηία, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. *Plin. n. h.* 3, 62: Pompei haud procul spectato monte Vesuvio, adluente vero Sarno amne. *Stat. silv.* 1, 2, 265: Nec Pompeiani placent magis otia Sarni. *Sil.* 8, 536 *sq.:* Totasque videres Sarni mitis opes. *Ptol.* 3, 1, 7: Σάρνου ποταμοῦ ἐκβολαί. *Oros.* 4, 15, 2: Et cum forte Sarnus late redundans pendulos et dissolutos campos reliquerat, de quibus dictum est (*Verg. A.* 7, 738): et quae rigat aequora Sarnus (*aus Liv.* 22, 2, 2 fluvius Arnus). *Vib. Seq. p.* 151, 10 *sq. Riese:* Sarnus Nuceriae, ex Sarone fluvio Hadriae, per Campaniam decurrens. **Sarn-ensis** *M. cogn. (Pompeji) CIL* IV 2267: Lucrio Amasuc ... Sarne(n)sis. *cf.* Sar-āvus.

Sar-nus *M. cogn. (Petronell) CIL* III 4501: G. Valerius Sarnus. *(Wiesbaden) CIR* 1520: C. Iul. Sarnus filiv 7(centurio) coh. II Rae[t(orum)] c. R. *(Worms):* Of(ficina) Sarni. *Vgl.* Sarini.

Saroa *s.* Saravus.

Sar-ŏdo *O. j. Sourdon, dép. Somme, arr. Montdidier, canton Ailly-sur-Noye.*

Sarohensis Saroinsis *s.* Saravus.

Sarpĭ-āca cortis *O. j. Sapicourt, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

?**Sarra** *F. Fausti epist.* 9 *p.* 215, 4 *E.* 216, 15: Sarra tua. *(Lincoln) CIL* VII 1331, 105[a]: SAR.R. *(Aldborough)*[b]: SAIRR. *Inschrift aus Poitiers:* Iustina quem peperit Sarra. *(Nîmes) CIL* XII 5686, 785: Sarra f(ecit). *(La Graufesenque; Vechten)* XIII 10010, 1728[a-c]: Sarra f(ecit). *(Rottweil)*[b]: Of Sarra. *(Rom) CIL* XV 5544: Of. Sarr.

Sarra *s.* Sara.

Sarracina *von* sarrăcum? *F. (Trier) Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 286 *p.* 390, *fig.* 180 = *Kraus n.* 175: Sarracina.

sarr-ăcum *s.* serracum.

?**sarr-ālia**, *f. hasenkol, span.* sarraja, *port.* serralha. *Isid. or.* 17, 10, 11: Lactuca agrestis est, quam sarraliam nominamus eo, quod dorsum eius in modum serrae est. *CGlL* 3 *p.* 540, 36: Lactuca silvatica, id est sarracla. *p.* 567, 16: Lactuca agrestis .i. sarracla.

Sarr-alis *wol iberisch? O. an der grenze der gemeinden Saint-Georges und Labrihe, dép. Gers. TP:* Sarrali (... nali).

Sarraruirega *F. (Alicante, saec. 7) IHCh* 182.

Sarrigni-aco, de *O. j. Serrigny, dép. Yonne, arr. und canton Tonnerre.*

Sarr-inus *M. (La Graufesenque) CIL* XIII 10010, 1729: F Sarrin, Of Sarri.

Sarr-o(n) *M. cogn. (Nîmes)* XII 3622 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 863: D(is) M(anibus) Inventi Sarronis f(ilii), Quartula uxor sibi et viro v(iva) p(osuit).

Sarr-onius *M.* **Sarron-ia** *F. (Ilici) CIL* II 6259, 18: Sex. Sarra(nius). *(Padua)* V 3027: Sarroniae T. f. Terti[ae]. *(Rom)* VI 10418: L Sarronius. 25867: C. Sarroni Cl. Terti C. (Sarronius) C. l. Bar[gat]e[s] Sarronia C. l. *(Terracina)* X 6388: L. Sarronius .. Ouf. Bassus. 8397, 2, 15: L. Sarronius Pius.

Sarrum *O. des Santoni, ½ kilom. von Le Plessac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac, gemeinde Voulgézac, oder à la Berche, beim dorfe Puy-Gaty, dép. Charente, gemeinde Chadurie. TP:* Sarrvm.

Sarr-utus *M. cogn. (Bregenz) CIL* III 12014, 495[a]: Of(ficina) Sarrut(i). *(Bei*

Günzburg) [b]: Sarrut. *(Colchester)* VII 1336, 988. *(Vaison)* XII 5686, 786. [*Clermont; Rodez;*] *(Trion; Fouchères; Reims; Forêt de Compiègne; Le Châtelet bei Saint-Dizier; Windisch; Rottweil; Mainz; Weisenau; Butzbach; bei Creuznach; Wiesbaden; Bonn; Cöln; Grimmlinghausen;* [*Nijmegen;*] *Vechten)* XIII 10010, 1730: Of. Sarrut.

Sars *fl.* 1) *in Lusitanien, ein rechter, aus der gegend von Santiago de Compostella kommender zufluß der Ulla, j. Sar. Mela* 3, 1, 11: Partem quae prominet Praesamarchi habitant, perque eos Tamaris et Sars flumina non longe orta decurrunt, Tamaris secundum Ebora portum, Sars iuxta turrem Augusti titulo memorabilem. 2) *Nach d'Arbois de Jubainville la Sarce, nfl. der Seine, dép. Aube.*

Sarsi-cus *M.* [*Paris*] *CIL* XIII 10001, 422.

Sart . . . *(Brescia) CIL* V 4226: Iunonis L. Sart . . . Secundus.

Sar-ta *fl. j. la Sarthe, entspringt im dép. Orne. Vita Liborii* 4 *ASS 23. iul.* V *p.* 407 *D:* In ecclesia beatissimorum Petri et Pauli apostolorum supra Sartham fluvium constituta. *Vita Principii* 5 *ASS 16. sept.* V *p.* 331 *F:* Ultra fluvium Sartae. *Dipl. Pard. n.* 128, *t.* 1 *p.* 95 *(a. 537):* Supra fluvium Sartae. *n.* 230, *t.* 1 *p.* 203 *(a. 615):* Ad alveum Sartae. *Vita Domnoli* 1, 5 *ASS 16. mai* III *p.* 607 *E:* Ad flumen Sartam. *F:* Ultra Sartam flumen. *Vita (alia) Domnoli* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 611 *A:* Prope fluvium Sartae. 2 *p.* 611 *C:* Super fluvium Sartae. 3 *p.*611 *D:* Super fluvium Sartae. *Vita Haduindi* 3, 11 *ASS 20. ian.* II *p.* 1142: Ultra fluvium Sartae. *Vita Serenici* 1, 8 *ASS 7. mai* II *p.* 163 *E:* Super Sartae fluvium. *In O.* Brissarthe Brio-sarta = *Briva Sartae.

Sarto. *Dipl. Pertz p.* 37, 26: Fraudebario ex Sarto *(Sidestroit de Trivecort, Mont Aubain).*

Sart-ula *fl. le Sarthon, mündet in die Sarthe, bei Saint-Céneri-le-Geret.*

Sartur-onius *(Prantlhof bei Tanzenberg in Kärnten) CIL* III 4972: D(is) M(anibus). Sarturonius Securus et Respectia Festa v(ivi) f(ecerunt) sibi et Senicionio Sarturoni et Vindrune par(entibus) et Sart(uronio) Tertiano.

Saruba Saruinse *s.* Saravus.

Sarun-etes *sind Raeti.*

Sarus *M. Sozomen. eccl. h.* 9, 9, 3: *Σάρος δέ τις βάρβαρος τὸ γένος.* 15, 3: *Καὶ Σάρος. Oros.* 7, 37, 12: Sarus Gothorum dux. *(Tarragona) CIL* II 4970, 456: Sari | L. Tetti.

?**Saru-scus** *(Musée de Sens n. 87) MSAF* 55 (1894) *p.* 272: Adelp[h(ii . . .)] [S]arusci . . . m coniug(i) e?[t . . . D]emuco . . . | Attius c . . . [e]t Ap?pius.

Sarute *s.* Sapua.

Sarva *fl. in Brittanien, villeicht* = Sabrina, *j. Severn. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 11.

Sarv-elius *M. (Utz-Memmingen, a. 222/225) CIL* III 6570: C. Sar[v]elius T. f. Paternus c(ivis?) c(oloniae) Cl(audiae?) Ar(ae?).

Σαρούηνα *s.* Saravenae.

Sarvendenus *(Iki Kilisse) The Journal of Hellenic Studies vol.* 19, *part* 1; 1899 *p.* 73: *Ξαν[θ]α [κε?] [Κο]σμος Δει Σαρυενδηνον ευχην.*

Sarvix *s.* Saravus.

Sas . . . *(Santañy) CIL* II 3682: Egnatul[eia] C. f. Sas . . . *(Weitschach)* III 4048: . . . Iulii Sas . . . co(n)s(ularis) v. s. l. m. *(Vieux)* XIII 10010, 1731: Of. Sas.

Sasa *M. (Este) CIL* V 2710: P. Trotted[ius] P. l(ib.) Sasa. *(Gegend von Turin)* 8110, 428: Sasa Coci. *(Positano, prov. Salerno)* X 557, 3, 6: L. Appuleius L. l(ib.) Sasa.

Sasadis *s.* Sassaris.

Sas-aei *V. in Dalmatien. Plin. n. h.* 3, 144: Sasaēi.

Sas-aius *M. (Bei Asberg) CIR* 232: Sasaius Liccai f. miles ex coh. VIII Breucorum ann. XXXII. stip. XII h. s. e., h. t. f.

Sasamon *Rav.* 4, 43 *p.* 308, 10: Saramon *oder* Sasamon? *s.* Segisamo?

Sasant-inus *MG Epist.* III *p.* 623, 33: Sasantinus curtis monast. Galliatensis.

Sasar . . . . *M. cogn. (S. Germano) CIL* X 5211: L. Clodio L. l(ib.) Sasar . . . .

Sas-erus *M. (Entrains) CIL* XIII 2912: D(is) M(anibus) Apronianus Saserus.

sas-iā *ligurisch, 'roggen'* *sasa *'kraut, gras; saatfeld', w.* haidd, *m. (barley) aus* *hahja, *mbret.* heiz *(orge),* heyz, *nbret.* heiz, *tréc. vann.* hei *aus* *sesjon, *ai.* sasyá-m *saat auf dem felde, feldfrucht, zd.* hahya *(corn), cf. armen.* haths *brot. Plin. n. h.* 18, 141: Secale Taurini sub Alpibus sasiam *(Stokes ci.;* asiam *codd.)* vocant, deterrimum sed tantum ad arcendam famem, fecunda sed

gracili stipula, nigritia triste, pondere praecipuum.

Sasi-rus *M. (Regensburg, a. 153) CIL* III D. LXX = LXIV *p.* 1988: Ex gregal[e] Secundo Sasip(*oder* r)i f(ilio).

Sas-ius *M. (Tremosine am Gardasee) CIL* V 4880: Sasius Vesgasionis f. sibi et Deicae Sexti f(iliae) uxori et Esdrio et Ves[g]asioni f. *(Borno)* 4943: Mercurio L. Sasius L. f. Rufus et Sasi Valerianus et Rufinus filil d. s. p. d. *(Ossimo)* 4967: Rufiaes Te . . . aes L. Sasius Quir. Secundus II vir i. d. uxori incomparabil(i) et sibi et suis v. f. *(Bienno)* 4973: [S]asius Quir. [Q]uartus d. s. d.

Sasmono-s *M. (La Graufesenque) CIL* XIII 10010, 1732: Sasmonos.

Sasmus *M. (Worms)* 10001,423: Sasmi m(anu).

saso *s.* sosin, sosio.

Sasonien. *O. j. Saosnes, dép. Sarthe, arr. und canton Mamers [Karoling. münze. RN* 1883 *p.* 235: I—CVRTISASONIEH.]; *s. auf merow. münzen* SAÇOMO, SAÇONO, SONNO VICO, SANONO; Sagonna.

Sas-ouna *F. (Bourges) CIL* XIII 1280: [D(is)] M(anibus) Sasouna.

Sass-aius *M. (Asberg bei Mörs) CIR* 232: Sass(s?)aius Liccai filius, miles ex coh(orte) VIII. Breucorum ann. XXXII. stip. XII, h. s. e., h. t. f.

Sass-ări-s *adiectivischer i-stamm. (Voltino) CIL* V 4883 = *Hübner, Exempla n.* 19: Tetumus | Sexti | Dugiava | SAXXADIS (*lis* Sassaris, *gen.*).

Sassĭ-ăcus *s.* Saxĭacus.

***Sassilĭ-ăcum** *von* *Sassilius, *in belg. O. Sasselich, bei Longchamps-lez-Bastogne, prov. Luxemburg, arr. Bastogne.*

Sassiniacas *s.* *Saxoniăcas.

Sass-ius *M. nomen, cogn.* **Sassia** *F. Cic. p. Cluentio* 5, 12: Sassia, mater huius Habiti. 9, 26: Sassiam. 27. 28. 62, 175. 63, 176: Sassia. *(Cividate im Camonicatal) CIL* V 4960: C. Claudius Sassi f. Quir. sacerd. Aug. d. p. s. res p. tribunal fecit et columnam mutavit. *(Trient)* 5033: V(ivus) f(ecit) Lassus Remi f(ilius) Lubiae Esdrae uxori; Turi Barbarutae f(iliae?); Pladiae Sassi Curisi f(ilio?) et Verecundae Fundaniae uxsori; M. Curisio Sabino miles leg. XXI rap(acis) et suis. *(Rom. a. 66 p. Ch.)* VI 2044[c], 7: [Q. Tilli]us Sas[s]ius. 14: [Q. Tillius Sassius]. 20—21: Q. [Tillius Sassius].[g] 5: Q. Tillius Sa[ssius]. 2046 *(a. 66)* 9—10: Q. Tillius Sassius. *(Benevento)* IX 1952: M. Sassius M. f., Q. Sassius M . . . . *(Campomarino) CIL* IX 2827: Procuratorem Tilli Sassi . . . Tillius Sassius . . . proauctorem Tilli Sassi. *(Nîmes)* XII 3509: Sassiae (Cassiae?) Siberae Cassius T . . . . *(Autun)* XIII 2699: D(is) M(anibus) et m(emorie) dulcissim(e) et innocentissime [f]em[i]ne Boudi[e] Hi[l]ariane . . . . . . meritis[s(ime)] et obse[q(uentissime)] memoriae(?) dedicavit; Sassius Atticus m[ar]i[t]u[s]. *s.* Sasius, Saxius.

Sass-o(n) *M. (Dijon) CIL* XIII 5565: . . . us Sassonis fil(ius) et Sabina uxor.

Sasson-ius *M. nomen,* **Sassonia** *F. (Rom) CIL* VI 2375[b]: C. Sassonius Taurus Pat[avio]. *(S. Maurice en Valais)* XII 152: Sassonia M. f. Iurca.

Sass-ula *F. (Bourbonne-les-Bains) CIL* XIII 5913: Deo Borvoni Vitalia Sassula ex voto.

Sassus *M.* **Sassa** *F. (Hrastnigg bei Saudörfel) CIL* III 5139: Sassus Ovincii. *(Westerndorf)* 6010, 188: CSS[S]assus f. *(Sopron) Archaeologiai Ertesitö* 1895 *p.* 324: Hilarus L. et T. Semproniorum nat. Dalmata. an. LXXXX et Sassa coniun et conliberta nat. Daca. *(Reims)* XIII 10010, 1733[a]: SΛSSVI [b]: SΛSSVS. *[Mainz] Becker s.* 107, 195: Sassus fec(it).

Sat . . . *M. (Linz) CIL* III 6010, 58: T. C[l]a. Sat. *(Alt-Ofen)* 12014, 497: SAT. *(Trion)* XIII 10002, 98: M. Anni Sat. *(Bonn)* 172: C. Crassi Sa[t] ( ). *(Rom)* XV 2921: C. I( ) Alb( ), Sat( ) *oder* Sta( ).

Satan-ăcum palatium, Satanagus, Satenaiam, Satiniacum, *O. j. Stenay, dép. Meuse, arr. Montmédy. Vita Dagoberti III. praef. MG SS Mer.* II *p.* 511, 34: Fraternitas itaque Satanagensis. 14 *p.* 520, 35: In locum, qui tunc Sathon, nunc Satanagus vocatur. *Merowing. münze Belfort* 3995: ΜΑΙΗΟΩΔΤΙΛΙΛΙΙ.

Sătĕ *fl. im südlichen Gallien. Venant. Fortunat. carm.* 7, 4, 15: Esera? Sara? Cares? Scaldis? Sătĕ? Somena? Sura?

Satern-inus *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 993: Saternini ·o·

Saternus *fl. s.* Vatrenus.

Sathon *s.* Satanacum.

Sat-ia *F. (Nîmes) CIL* XII 3875 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1128: Memoriae aeternae Satiae Myrtales. *(Lyon)*

Allmer-Diss. n. 302, *t.* 3 *p.* 247: Satia Heliane. *(Arlon bei Luxemburg) Wiltheim, Luciliburg. tab.* 63 *n.* 263 (*cf. p.* 246) = *Bulletin archéolog. français, sept. 1856:* D(is) M(anibus) Primi Prissonis et Prusciae Maianae uxori(s) viva(e) Viducus filius fecit et Simili(a)e Sati(a)e Bimottia Nequigo Salicogenne. *cf.* Sattia.

Satigenus *M. (Autun, merowing.) RA* 3ᵉ *s., t.* 21 *p.* 268: SIPVRA SATIGENI (filia).

Satinus *M. (Berchtesgaden) CIL* III 6010, 268: Satinus. *(Rom)* VI 2556: L. Antonio Satino.

Sati-ō(n) *O. in Illyrien. Polyb.* 5,108,8: Τῶν δὲ περὶ τὴν Λυχνιδίαν λίμνην Ἐγχελᾶνας Κέρακα Σατίωνα Βοιούς.

***sat-io-s *satjā** *in ir.* saithe, *m., schwarm, cy.* haid, *f. examen, mbret. nbret.* het *essaim.*

Sat-o(n) *M. (El Gulia) CIL* VIII 6053: D(is) M(anibus) Aemilius Sato v. a. LXV. *(Vaison)* XII 5686, 787: Of. Sato. *cf.* Satto.

Saton-ius *M. (Pola) CIL* V 71: L. Satonius Trophimus VI. vir Aquileiae. *(Monasteri)* 8415: L. Saton[ius] Socia ....

Sator *M. (Le Châtelet) CIL* XIII 10001, 424: Sator. *Vgl. bd.* I *sp.* 206, 15.

Satos *fig. Vaillant* 135: Satos. *cf.* Satto.

Satovera. *Pard. dipl.* 230, *t.* 1 *p.* 202 *(a. 615):* Colonicam Satoveram.

***Satrĭ-ăcum** *von* Satrius, *O. j. Setterich, regbz. Aachen, kreis Jülich.*

Satta *F. cogn. (Aumale) CIL* VIII 9097: Dis Man(ibus) Claudiæ Sattae piissimae vix. annis XXIIX. *(Reims) BSAF* 1795 *p.* 121: D. M Satta.

Satt-ara *M. cogn. (Zalatna) CIL* III 1322: D(is) M(anibus). T. Aur(elius) Afer Delmata princ(eps) adsignato ex m(unicipio) Splono. Vix(it) ann(os) XXX. Aur(elius) Sattara lib(ertus) patr(ono) optimo p(osuit). *(Niederbieber, a. 246 p. Ch.)* XIII 7754: Sattara. *(Gegenüber Trier bei Pallien) Hettner n.* 297: Saturnino Sattara nepoti.

***Sattari-ăcum** *von M.* Sattara, *O. j. Setterich, regb. Aachen, kreis Jülich. Oder* = *Saturiacum *von* Saturius?

Sattăr-o(n) *M. cogn. (Gegenüber Trier bei Pallien) Hettner n.* 297: Satt[ar]o.

Sattărus *M. (Khamisa) CIL* VIII 5099: D(is) M(anibus) s(acrum) Secchun. Sattari fil.

Satt-asus *M. cogn. (Meschta Nehár) CIL* VIII 6861: Aemiliu[s] Sattasu[s] v. a. LV.

Satt-ava *F. (Devico bei Legnago) CIL* V 3605: Sattavae Sabinae.

***Satten-acus** *von* *Satt-enus *zu* Satt-ius. *O. Satenay (saec. 13), j. Satonnay, dép. Saône-et-Loire?*

Satti. *(Autun) CIL* XIII 10006, 139: ISATTI///IS.

Satti-ānus *M. cogn. (Rom) CIL* VI 25902: C. SattiI C. f. Pal. Sattiani. *(Aix)* XII 5690, 92: Sexti Noni Sattiani. *(Trion)* XIII 2035: V[aleri]um Sattia[num] *son des Valerius Sattiolus, civis Lingonensis.*

Satti-olus *M. (Trion) CIL* XIII 2035: D(is) M(anibus) et memoriae æter(nae) [?G] Valeri Sattioli, civ[is Li]ng[o]nensis(?) ex gente Galerianorum, negotiatorI artis ratiariae ... [Valeri]um Sattia[num?].

Satt-ĭus *M. nomen*, **Sattia** *F. (Piove di Sacco) CIL* V 3029: C. Sattio L. f. Cl[e]menti et Axsiae T. l. Primulae uxsori suæ. *(Mailand)* 6083: C. Sattius C. l. Felix sibi et C. Sattio C. f. Ouf(entina) patrono. *(Rom)* VI 200, 99: A. Sattius Nebenus. 1058,7,15: M. Sattius Felix. 2721: T. Sattio . Sat ..... Mediolani. 9590: C. Mattio Lycdamo medico Sattiae. 25897: Sex. Sattio Agathyrso. vix. ann. XVIII, m. II, d. II. Sex. Sattius Hermes fil. dulcissimo fec. 25898: Sattis Hermeti et Marcianae Sattius Olympicus liberto et filiae eius bene merentibus fecit. 25899: Sex. Sattio Olympo vIxit annis duobus, messes X, dieb(us) XXII, Sex. Sattius Olympicus filio dulcissimo fecit et sibi et suIs. 25900: Sattio Olympico patri rarissimo Sattius Olympus filius fecit. 25901: Sex. Sattius Ɔ. l. Philogenes. 25902: C. SattiI C. f. Pal. Sattiani. 25903: Sattiae Ɔ. l. Erotinis. 25904: D(is) M(anibus) Sattiae Onomaste quae vixit ann. VIII, m. VIII, d. VIIII, Sattius Demetrius fili dulciss. fec. 25905: D. M. Sattiae Tryphose C. Sattius Amandus coniugi. *(Constantine, vor 6 p. Ch.)* VIII 7099: Curante L. Sattio, *zweimal. (Volturara)* IX 945: Sex. Sattius C. f. Scaev ... *(Monte Falcione, saec. 3)* 1088: Sattiae Silvinae. *(Benevento, nach Diocletian)* 1588: Sattius Crescens v. c. 1887: Sattiae Silvae. 1955: Sattiae Ianuariae. *(Nola)* X 1272: L. Sattio L. l. Phileroti ...

et L. Sattio L. l. Ampliáto. *(Pozzuoli)* 1925: L. Satti L. l. Onesimi. *(Presenzano)* 4834: M. Sattio Ianuario . . . Sattia Tymele. *(Venafro)* 4988: L. Satti C. f. Te-r(etina). 4989: Q. Sattius Q. l. Acceptus. 4992: L. Sattio L. f. Ter. Nig(ro), C. Sattio L. f. Ter. Frontoni. *(S. Germano, a. 57 p. Ch.)* 5204: C. Sattius C. f. Calatro. *(Nîmes)* XII 3875: Sattiae Myrtales. *(Lyon)* XIII 1870: Sattia Sabina. *(Ostia)* XIV 1576: D(is) M(anibus) Sattia Athenais Sattio Felici filio b. m. f. *(Tivoli) BSAF* 1897 *p.* 366: Sattiae . L(ucii) f(iliae) III (acetabula) p(ondo) uncias II, scriptula II *und* Sattiae L(ucii) f(iliae) II (scyphi) p(ondo).

Satt-o(n) *M. cogn. (Museum zu Ulm) CIL* III 12012, 81: Sattonis. *(Pfünz)* 12014, 499: Satto. *(Colchester)* VII 1334, 46: Satto f(ecit). *(Lincoln)* 47: L. Satto S. . . . *(London)* 1336, 989: Satto f(ecit). *(Sainte-Colombe-lès-Vienne, dép. Rhône)* XII 5701, 39[a]: Satto et Senter V(iennae) f(ecerunt). [*Lyon*][b]: [Satto] et . Senter V. f. *(Lyon)* XIII 1984: D(is) M(anibus) Cacuroni Sattonis Treveri annor(um) XVII Senilis aunculus. *(Lyon) RE No.* 77 (1895) *p.* 342 *n.* 1097: L. Mattius Satto. *(Autun) CIL* XIII 2762: D(is) M(anibus) Saciro Sattonis fil. con(iux). *(Basel)* 5277: D(is) M(anibus) Ti. In[g]enui Sattonis et Sabiniani fil(ii) med(ici). *(Langres)* 5834: D(is) M(anibus) Publicius Satto mat(er) [f(ecit)] *oder* Satto mate(riarius). *(Castel)* 7276: Mercurium domesticum C(aius) Iulius Satto. (*Reims; Boulogne; Bavai; Trier; Metz;* [*Mettlach*]; *Brumath; Rottweil; Cannstatt;* [*Speier*]; *Worms;* [*Mannheim*]; *Obernburg am Main;* [*Mainz;*] *Niederingelheim; Bingen; Bingerbrück; Heddernheim; Friedberg; Saalburg; Wiesbaden; Castel;* [*Cassel;*] *bei Cobern-Gondorf a. d. Mosel; Bonn; Cöln; Düren; Xanten;* [*Leiden*]) 10001, 287: Sattonis. *(Friedberg)* 430: SIMONIS (*lis* Sattonis). [*Cassel*] 431: SINO////S. *(Xanten)* 435: SNOIIVS = Sattonis. *(Lyon, Trion)* 10006, 19: (Gaius) C . . . Satto f(ecit) *zweimal.* *(Pützchen)* 83: Satto f(ecit). *(La Graufesenque; Trion;* [*Rouen;*] *Reims; Forêt de Compiègne; Amiens;* [*Douai;*] *Bas-Oha; Anthée; Dalheim; Trier; Speicher bei Trier;* [*Avenches; Sigmaringen;*] *Neuenheim bei Heidelberg; Mainz; Heddernheim; Vechten; Arentsburg)* 10010, 1734: Satto fecit, Satto f., Satto, Sattoni, Of. Sattoni, Of. Satto. *(Beauvais) RA* 3e *s., t.* 35 (1899) *p.* 111: Satto fecit. *(Klein-Steinheim) WK* 3 (1884) *s.* 175: Satto. *(Andernach) BJ* 89 (1890) *s.* 38 *n.* 309: Satto fe(cit, *rückläufig*). *(Domburg, Zeeland) CIR* 28: Nehalenniae L. Iustius Satto et L. Secundinius Moderatus fratres v. s. l. m. *(Creuznach)* 721: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercurio et Mailae caducium et aram Masclius Satto [f]aber ex vo[t]o v. s. l. l. m. *(Metz, verdächtig) Grut. p.* 919, 9 = *Steiner* 1900 = *Robert et Cagnat, Epigr. fasc.* 3 *p.* 141: D(is) M(anibus) Nonius Satto.

Satton-ius *M. (Lambèse, a. 253) CIL* VIII 2634: Deo Marti militiæ potenti statuam in honorem leg. III Aug. Valerianæ Gallienae Valerianæ Sattonius Iucundus pp. qui primus leg. renovata aput aquilam vitem posuit votum dedit dedicante Veturio Veturiano v. c. leg. Auggg. pr. pr. *(Lyon)* XIII 2195: Sattonia Ursa. 2259: D(is) [M(anibus)] memori[ae aet(ernae)] M. Satton[i(i) M. lib(erti?) . . .] Alex[andri] LucI Victo[r . . .] Victorinus [patri] et Miccio[la] coniugi p[ientissimo] faciend. cur[averunt]. *(Til-Châtel, dioec. Langres, a. 250 oder 251 p. Ch.)* 5622: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deae Eponae et dis Mairabus, g. loci Sattonius Vitalis lib(rarius) [leg. XXII pr]im(igeniae) [p. f.]. *(Bei Cannstatt, a. 221)* 6437: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Biviis, TrivIs, QuadrivIs Sattonius Iuvenilis b. f. cos. pro sa[l]ute sua et suorum posuit v. s. l. l. m. *(Heddernheim, a. 229 p. Ch.)* 7337: Sattonius Gratus. *(Gegenüber Trier bei Pallien) CIR* 796 = *Hettner* 44: Sattonius *(zweimal)*. *(Bei Bollendorf an der Sauer) CIR* 845 = *Hettner, Trier n.* 197: Sattonius Secundinus. *(Saalburg)* 1428[b], 2: Centuriae Satto. *(Waldbillich, canton Echternach) Steiner* 1939: G. Sattonio . . T . . .

Sattus *M. (Forêt de Darney) BSAF* 1877 *p.* 196: Sabini: Satti f. *s.* Satus.

-sattus *in* Mel[i]satt[i] *oder* Mel[o]-sattus.

Satucĭ-o(n) *M. (St. Peter am Wallersberg, bei Völkermarkt) CIL* III 11595: Satucioni Montaionis f. et Boniae Privati f. con.

Satula *F. (Lorch) CIL* III 5680: Barbia Satula.

Satull-inus *M. (Trier) CIR* 771[a] = *WK* 7, 126, 11 = *Hettner n.* 208: Satullinus.

Satullĭ-o(n) *(Angera) CIL* V 5471: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Calvius Satullio vican(i) Sebuini basim.

Satu-llus *M. cogn.* **Satulla** *F. (Uclés) CIL* II 3121: [D]ru[ttius]? Satullus, Druttia Festiva Longeidocum h(ic) p(ositi) sunt. Fuscus patri matri; et sibi. *(Cilli in Noricum)* III 11705: Vindu Comatillae v. f. sibi et Satullae f. ann. XXX. *(Brescia)* V 4682: Quintiae Satullae. *(Rom)* VI 3118: M. Iul. Satulli. *(Ksar Barai)* VIII 2280: Q. Aemilius Satullus. *(Pompeji)* X 1027: Mesoniae Satullae. *(Tresques)* XII 2764 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1557: ..... Secundiae, Satullae fil(iae), Iuliae. *(Aramon) CIL* XII 2811: Satull[a]. [*Nîmes*] 3876: D(is) M(anibus) Satulli Hospitis f. Avita uxor. 3877: Satulli L. f. Paruciae Concessae. *(Narbonne)* 4635: Atilia P. f. Satulla sibi et P. Atilio P. f. Secundo fratri. 4939: V. Latinia Satulla. 5131 = *Inscr. de Narbonne n.* 805: L. Sempronio Satullo fratri. [*Marseille*] *CIL* XII 5686, 459: Iulius Satullus fecit. *(Narbonne)* 5969: Satullae uxsori. *(Niederbieber, a. 246 p. Ch.) CIR* XIII 7754: Satullus.

Saturi-ācus villa *O. j. Sarry, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Marson. Dipl. Pertz* 31 *(a. 673) p.* 30, 34. 55 *(a. 683) p.* 49, 48: Saturiaco. *Vgl.* *Sattariācum.

Saturĭ-o(n) *von lat.* Saturius, *M. cogn. (St. Helenenberg) CIL* III 11571: Consagioni Saturionis f. et Uppiae Adiatulli f. filI v. f. *(Mailand)* V 5822: C. Atilius C. f. Ouf(entina) Tertullus veteran. sibi et Fusco et Saturioni libertis. *(Ivrea)* 6804: Q. Fabio Q. f. Pol. Frontoni C. Terentius Saturio et Iunia Trophime uxor. *(Aosta)* 6848: D(is) M(anibus) Iul. Saturionis Iul. Saturianus patri karissimo. *(Vienne)* XII 5701, 40: Saturio V(iennae) f(ecit). [*Speier*] XIII 10010, 1735 [d1]: SATVRIO LF. *(Rouen; Siblingen, Rheinzabern;* [*Speier*]; *Neuhaus; Wiesbaden)* [b, c, d2, g, a, f]: Saturio. [*In Palatinatu*]: ƧATVRIO ꟻ.

Saturnī-acus *O. j. Saint-André-le-Désert oder -le-Château, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Cluny.*

Saturnus *G. auch bei den Celten. Passio s. Marcelli (a. 178, 2. recension vor saec. 7)* 5 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *C:* Iubet itaque eum ad Saturni statuam duci, quae ripae Araris *(in Chalon-sur-Saône)* imminebat, et ad Solis simulacrum, quod in alia parte fluminis positum adorabant: quibus si immolare non adquiesceret, gladio puniretur. *(Ferrara) CIL* V 2382: Saturno sac(rum) Cn. Arrius Cn. f. Partus v. s. l. m. *(Verona)* 3291: Saturno Augusto sacrum M. Cassius Firmus v. s. l. m. 3292: Saturno Aug(usto) sacr(um) P. Tossius Zosimus VI vir Aug. et Tossia Saturnina coniux v. s. l. m. 3293: Saturno conserv ... *(Negarine)* 3916: Saturno M. Flavius Festus et Cusonia Maxima flaminica. *(Caliano bei Rovereto)* 4013: [Dom]in[o S]atur[no] . . . mus Q. Se . . . ius Pyramus [V]alerius Herm[od]orus s. m. *(Brescia)* 4198: Deus Alo Saturno Sex. Commodus Valeriu[s] v. s. l. m. *(Cavedine)* 5000: D(omino?) s(ancto?) [S]aturn[o]. *(Dosso di Trento)* 5021: D(eo) s(ancto) Saturno ex vot(o) Cl(audius) Victorinus sig(num) cum base pro sal(ute) sua s(uorumque) omn(ium) l(aetus) l(ibens) m(erito). *(Bei Trient)* 5022: [Sa]turno Iul. Iustinianus v. s. a. [l.]. *(Rovere della Luna)* 5023: D. Saturno L. Lavisno Paternus v. s. l. l. m. *(Trient)* 5024: Saturno Aug(usto) sacrum L. Nonius Sabinus v. s. l. m. *(Vervò)* 5056: Saturno. *(Cles, val di Non, a. 103 p. Ch.)* 5067: [Cur]atores. Satur. (?). *(Romeno)* 5068: D(omino) Saturno Aug(usto) Lumennones Arvetius et Maximus et Rufus et Quadratinus et Firmianus et Clemes et Iustus et Iustinus et Asprio et Glabistus Quintus et Ris. Rufinus et Lad. Optatus et Quartus et Lucius et Severus et Maximinus Aup. Firminus et Paternus et Iustinianus s. p. l. l. m. *(Cles)* 5068a: Saturno sacr. L. Papirius L. [l. Agath]opus [v. s. l. m.]. 5069: M. Propertius Terti(us) et M. P(ropertius) Q(uartus?) f(ilius) Sat(urno) don(um) p(osuerunt) v(otum) s(olverunt). *(Grenoble)* XII 2225: Sáturno D. Decmánius Caper t. p. i. *(Narbonne)* 4337: S(aturno) A(ugusto) F(rugifero). *(Fecchio, frazione di Cantù nella Brianza)* 5667 = *Ferrero n.* 25: C. Plini[o L. f.] Ouf(entina) Caec[ilio] Secundo [c]os. augur(i), cur(atori) alv(ei) Tib(eris) e[t ri]p(arum) et cloac(arum) urb. p[raef. a]er. Sat. praef. aer(ari) mil. Ↄ imp. sevir. eq. R. tr. m[i]l. leg. III. Gall. X viro stl(itibus) iud(icandis), fl(amini) divi T. Aug. Vercelleus. *(Verona)* 8844: Saturno Aug. sac. L. Epidius Adiutor v. s. l. m.

?**Satu-rus** *M. (Irchester bei Welling-*

borough) *CIL* VII 78: D(is) M(anibus) s(acrum). Anicius Saturus strator co(n)s(ularis) M(oesiae) s(uperioris) f(ecit). *(Saulx-le-Duc, dép. Côte-d'Or)* XIII 5638: ... uco. Saturi v. s. l. m.

-satus *in* Aenisatus, Vacasatus, Veransatus.

Satus *M. (Leoben)* *CIL* III 5465: Sato Togion[is f.] et Bussullæ Saggonis f. con. h. f. *s.* Sattus.

Saub-ia *F. (Oltracastello bei Trient)* *CIL* V 5039: Ambiae Saubiae Pladiae f.

Saucai. *(Rom)* *CIL* XV 3012: M. M. Saucai.

Sauci-ăcus *O. j. Soucy? dép. Yonne, arr. und canton Sens. Vita Desiderati* 1 *ASS 8. mai* II *p.* 303 *C:* Civitate nuncupato Sauciaco. [*Die urkunde Theodechildis testamentum c. a. 519 in Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 1 *p.* 3: (Villas) ... Sauciacas . . . *ist unecht.*]

Sauci-o(n) *M. cogn. (Adria)* *CIL* V 2263: T. Saufeius L. f. Saucio salve.

Sauc-ónna, *nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, abgeleitet vom stamm* *sauco- *für* *sou-co-; *souco- *oder* *seuco- *cf. lat.* sūcus, √sau = sou, *oder* Sauconna = *Savo-con-na *cf.* Calu-con-es; *fl. beiname des Arar, die älteste form des namens der Saône (aus* Sacona = *Saucona). *Ammian.* 15, 11, 17: Ararim, quem Sauconnam appellant. *Aviti epist.* 83 (74) *p.* 94, 24 *Peiper:* Stomachos multis Sauconnae deliciis nausiantes. *Collatio episcoporum coram Gundebaldo a. 499 p.* 162, 38: Rex per Sagonam rediens ad urbem. *Vita Treverii* 1, 3 *ASS 16. ian.* II *p.* 33: Iuxta fluvium Araris sive Sagonnae. *Fredegar. chron.* 4, 42: (Chlotharius) usque Ararem Sauc(saoc. *cod. Paris.* 10910)onnam fluvium pervenit. 90: Per Ararem fluvio quoinomento Saoconna Latona properans. *Rav.* 4, 27 *p.* 242, 9: Saganna. *Vgl. auch* Brig-ulos.

Saudo *O. in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 15: Saudo. *Rav.* 4, 45 *p.* 317, 6: Saudone.

Saudon-ium *O. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 428, 17: Saudonio. *(Chester)* *CIL* VII 1212 *cf. EE* 3 *p.* 141: CAESARI . . . . . SᴺΛDOИ(ium). *Villeicht* Setantii *bei Ptol.* 2, 3, 2.

Saue *fl. Aigradi vita s. Ansberti* 10, 40 *ASS 9. febr.* II *p.* 355: Super fluvium Saue in territorio Haunau. *Vgl.* *Sabulo-ialum.

Sauga *iberisch? fl. in Hispania Tarraconensis, j. Saia. Mela* 3, 1, 15: Sauuium. *Plin. n. h.* 4, 111: Flumen Sauga.

?**Saugeanaut** . . . *(Trujillo)* *CIL* II 640 = 5285: SA/ÇEANA/T.

Saugonensis *s.* Sagona.

Sauli-ăcus *O. j. Sully-sur-Loire, dép. Loiret, arr. Gien. Merow. münzen. Belfort* 3959 = 3999 (*Prou* 662): +S[AV]L[I]ACO FITO. 3960 = 4000 (*Prou* 660): ∾AVLIACO FIT. 3998 (*Prou* 661): +∾AVLIACO FIT. 4162 (*Prou* 670): +∽OLLΛCO VIC. 4163: + ∾◊LIAC◊V. 4164: ∾OLLIACOVICO. 4165: +∽OLLIΛCOVIᴄO. 4166 (*Prou* 666): VIVI//////-VO. 4167 (*Prou* 665): ∽///LIVↃO. 4168 (*Prou* 664): ƧΛ//////CO+. 4169 (*Prou* 663): ∽VVILIVCO. 4170: SVLLIACO. 4171 (*Prou* 667): ∽VVLIVCV. 4172: +∽VLIVCVV. 4173 (*Prou* 668): ∽VLIVCO. 6412 (*Prou* 669): +∽OLLΛCO VICO. 2) *j. Souillé, dép. Sarthe. Merow. münze. Belfort* 6411 (= *Prou* 469): ƧΛVLIACO ΛICO.

?**Sauma.** *(Concordia, christl.)* *CIL* V 8760: Flav. Saume Biarco de numero equitum bracchiatoru arcam illi emerunt frater Viax et Evingus Semtor Alagildus Biarcus si quis illam aperire voluerit dabit fisco auri libram unam.

Sau-manna *nach d'Arbois de Jubainville v.* √ sau = sou, *O. dép. Gard, j. Saumane, dép. Gard, arr. Le Vigan, canton Saint-André-de-Valborgne.*

Sauna *s.* Savo(n).

saun-ĭŏ-n *celtisch? Dionys. Halic. ant. R.* 2, 43, 2 *(bei den Römern):* Ἐλασθεὶς διὰ τῶν πλευρῶν σαυνίῳ. 5, 24, 2: *Λόγχαις τε καὶ σαυνίοις καὶ λίθοις χειροπληθέσιν ἔβαλλον. Diodor.* 1, 86, 5: *Πήξαντας ἐπὶ σαυνίων (bei den Aegyptern).* 5, 29, 1: *Ἀπαντῶντες δὲ Γαλάται τοῖς ἐφιππεύουσιν ἐν τοῖς πολέμοις σαυνιάζουσι τοὺς ἐναντίους, καὶ καταβάντες τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους συνίστανται μάχην.* 30, 4: *Τὰ μὲν γὰρ ξίφη τῶν παρ' ἑτέροις σαυνίων εἰσὶν οὐκ ἐλάττω, τὰ δὲ σαυνία τὰς ἀκμὰς ἔχει τῶν ξιφῶν μείζους.* 34, 5: *Χρῶνται δὲ (Λυσιτανοὶ) καὶ σαυνίοις ὁλοσιδήροις ἀγκιστρώδεσι, φοροῦσι δὲ κράνη καὶ ξίφη παραπλήσια Κελτίβηρσιν.* 13, 57, 3: *Τινὲς δὲ (τῶν Σελινουντίων, a. 409 a. Chr.) κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαίσων καὶ τῶν σαυνίων ἀναπείροντες ἔφερον.* 17, 20, 3 *(bei den Persern): Φθάνει βαλὼν τὸ σαυνίον ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον. Strab.* 15, 1, 66 *p.* 717

(*bei den Indern*): Ὁπλισμὸν δ' εἶναι τόξον καὶ οἰστοὺς τριπήχεις, ἢ σαύνιον, καὶ πέλτην καὶ μάχαιραν πλατεῖαν τρίπηχυν. 3 *p.* 734 (*bei den Persern*): Θηρεύουσι δὲ σαύνια ἀφ' ἵππων βάλλοντες καὶ τοξεύματα καὶ σφενδονῶντες. *Arrian. Ind.* 16, 10: Οἱ δὲ ἱππέες αὐτοῖσιν ἀκόντια δύο ἔχουσιν, οἷα τὰ σαύνια ἀκόντια, καὶ πέλτην σμικροτέρην τῶν πεζῶν. οἱ δὲ ἵπποι αὐτοῖσιν οὐ σεσαγμένοι εἰσίν, 10 οὐδὲ χαλινοῦνται τοῖσιν Ἑλληνικοῖσι χαλινοῖσιν ἢ τοῖσι Κελτικοῖσιν ἐμφερέως, ἀλλὰ περὶ ἄκρῳ τῷ στόματι ἐν κύκλῳ ἔχουσι δέρμα ὠμοβόινον ῥαπτὸν περιηρτημένον, καὶ ἐν τούτῳ χάλκεα κέντρα ἢ σιδήρεα, οὐ κάρτα ὀξέα, ἔσω ἐστραμμένα· τοῖσι δὲ πλουσίοισιν ἐλεφάντινα κέντρα ἐστίν. *Pollux* 10, 3 *p.* 143: Καὶ ξυστὰ δ' εἴποις ἂν ... καὶ σαυνία· τὸ μὲν ὄνομα ἐπ' ἀνδρείου αἰδοίου ἐστὶ παρὰ Κρατίνῳ· ἐπὶ δὲ τοῦ δόρατος ἐν Φιλαδέλφοις 20 Μενάνδρου, Ὥστ' ἔγωγ' ἂν εἱλόμην που σαυνίῳ πεπληγμένος. *Festi frgm. lib.* 18 *p.* 326 *M.*: Samnitibus nomen inditum esse tradit . . s propter genus hastae, quod σαύνια appellent Graeci. *Hesych.*: Σαυνίον· ἀκόντιον βαρβαρικόν. καὶ σαθρὸν, χαῦνον, ἀσθενές, παρὰ Κρατίνῳ (*fr. inc.* 112).

Saun-ium *iberisch? fl. in Hispanien. Mela* 3, 1, 15: Saunium.

Sau-nus *M. cogn.* (*Narbissae, a.* 49) *CIL* 30 II 1302 = *Hübner, Exempla n.* 228: Terpulia Sauni f(ilia).

Saur . . . . . *iberisch? G.* (*Carriça*) *CIL* II 2373: S(extus) Arqui(us) Cim[bri] l(ibertus) Saur . . . . . v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Sauria *s.* Saur-ius.

Saurici-ăcus *O.* 1) *zerstörtes dorf, davon jetzt noch ein bach Sorcy; jetzt dorf Longueval, dép. Aisne, arr. Soissons, canton* 40 *Braisne. Greg. Tur. h. F.* 9, 37: Cum aput Sauriciacum villam episcuporum sinodus (*a.* 589) adgregata fuuset. *Pertz dipl. spur. p.* 140, 28 (*a.* 629 *echt, nach Havet*): Sauriciagoro (*locativ*). 2) *Sorcy, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Void. Merow. münze Belfort* 4001 = *Prou* 991: S[A]VRICIACO FIT. 3) *Sorcy-Bauthémont, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Noiron-Porcien.* 4) *Sorcy, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Auneuil,* 50 *gemeinde Saint-Paul.* 5) *Sorcy, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Thonon, gemeinde Orcier.* 6) *Soursac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton Lapleau.* 7) *Soursac, dép. Cantal, arr. und canton Mauriac, gemeinde Méallet.* 8) *Sourzac, dép. Dordogne, arr. Ribérac, canton Mussidan.* 9) *Sourzat, dép. Corrèze, arr. und canton Tulle, gemeinde Saint-Hilaire-Peyroux.* 10) *Sourzy, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Givors, gemeinde Montagny.*

Sauri-cus *M. cogn.* (*Genf*) *CIL* XII 5686, 790: Saurici ma.

Saur-ius Sauria *M.* (*Vienne*) *CIR* XII 1880: Q. Connio Sauriae. (*Niderrhein*) *BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 90: O(fficina) C(ai) Sauri 10 IIXIXII. (*Karden im kreise Cochem*) *CIR* 713 = *Hettner, Katalog des rhein. Museums Bonn* 1876, *n.* 124: L. Saurius Saturninu[s] statuam testamento poni ius[s(it)] T. Flavius Mandatus Sauri f(ilius). D(?)vet. et Sauria Avia soror e[t] L. Carantiu[s A]tticus arcum d(ederunt).

Saur-o(n) *M.* (*Leibnitz*) *CIL* III 5351: M. Annio M. lib. Decumo ann. LXX Sacra Sauronis f. con. et sibi v. f. (*Nîmes*) XII 20 3790: M. Paternae p(atronae) f(ecit) Sauro lib(ertus).

Saurus *M.* (*Buchbach in Noricum*) *AEM* 1885 *p.* 264: Saurus. (*Mailand, a.* 439 *p. Ch., christl.*) *CIL* V 6268: Saura Inl. f. (*Karden*) *CIR* 713: T. Flavius Mandatus Sauri f(ilius).

Saus *s.* Savos.

Sauso *fl. in Hispanien. Mela* 3, 1, 15: Sauso. 30

Sau-tus *M.* (*Bei Idenheim, kreis Bitburg*) *CIR* 839 = *Hettner, Trier, n.* 67: Deo Mercurio sac(rum). Sautus Novialchi fil(ius) aedes duas cum suis ornamentis et triburna; v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Sav . . . *oder* **San** . . . (*Zwischen Gundershofen und Gumprechtshofen*) *CIL* XIII 6030: Mercurio sacrum Lucius SA/ (*patris nomen latere videtur*) [e]x iussu posuit [l. 40 m.?].

Sav . . . . (*Bordeaux*) *CIL* XIII 676: Sav . . . .: [fil]ia.

Sáva *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, fl., fem. zu* Sávo-s, √ su *effundere, gr.* ὑ. 1) *la Save, nfl. der Garonne.* 2) *s.* Savus.

Savadis, Vadis *s.* Sabatia.

savanum *s.* sabanum.

Săvă-ra *nach d'Arbois de Jubainville* 50 *ligurisch, v. stamm* *săva- √ su, *griech.* ὑ, *fl.* 1) *j. le ru de Sèvres, daran O. j. Sèvres, dép. Seine-et-Oise, arr. Versailles. Fortunat. vita s. Germani* 26, 77: In villa Savara.

2) *j. la Sèvre Nantaise, nfl. der Loire.* 3) *j. la Sèvre Niortaise, mündet in l'anse de l'Aiguillon.* 4) Sefferne rivus, *j. Seffersbach, der bei Merzig in die Saar fällt. — Davon* Severa(-ria)-sca.

Săvăr-ia, *cf.**Sav-ara, 1) *fl. j. Mur. Ptol.* 2, 15, 1: *Τὸ κατὰ τὴν ἐκτροπὴν τοῦ πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένου ποταμοῦ, ὃς διὰ τῶν δύο Παννονιῶν ἐρχόμενος καὶ σχισθεὶς κατὰ Καρρόδουνον πόλιν ὡς ἐπὶ τὸ Κέτιον ὄρος κατὰ μὲν τὸ ἀρκτικώτερον μέρος καλεῖται Σαυαρίας, κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινώτερον Δάρος.* 2) *O. in Pannonia superior, vollständig* colonia *(vom kaiser Claudius colonisiert)* Claudia Savaria, *alte stadt der Boier, tribu Claudia, bei dem heutigen Stein am Anger, ungar. Szombathely. Plin. n. h.* 3, 146: Colonia divi Claudi Sabaria. *Ptol.* 2, 14, 4: *Σαβαρία. TP:* Sabaria. *IA* 233, 5: Sabaria. 261, 7: Sabaria. 262, 6: Sabaria. 9: A Sabaria Bregetione. 263, 3: A Sabaria Acinco. 266, 4: A Sabaria Vindobona. *CIust.* 1, 23, 4 = *CTh.* 1, 1, 1 *(a. 322):* Savariae. *Sozomen. eccl. h.* 3, 14, 38: *Σαβωρίας* (*cod. Leonis Allatii Σαμαριας; Valois list Σαβαρίας*). *C Th.* 10, 10, 6 *(a. 342):* Sabariae. *Aurel. Victor epit.* 19, 2: Hoc tempore Niger Pescennius apud Antiochiam, in Pannoniae Sabaria Septimius Severus creantur Augusti. *C Th.* 12, 6, 15 *(a. 369).* 13, 3 *(a. 365):* Sabariae. *Ammian.* 30, 5, 14 *(a. 375):* Nullaque sedes idonea reperiri praeter Sabariam poterat, quamvis eo invalidam tempore adsiduisque malis adflictam. 16: Apud Sabariam. *Sulpic. Sever. vita s. Martini* 2, 1: Martinus Sabaria Pannoniarum oppido oriundus fuit. *ND occ.* 5, 9: Sabarienses. 152: Lanciarii Sabarienses. 7, 82: Lancearii Sabarienses. 11, 25: Praepositus thesaurorum Sabariensium, Pannoniae primae. *Fortunat. vita s. Martini* 1, 46: Săvārĭă vernat. *Greg. Tur. h. F.* 1, (36): Beatissimus praesul Martinus apud Sabariam Pannoniae civitatem nascitur. 10, 31, 3: Fuit autem (sanctus Martinus) de regione Pannoniae, civitate Sabaria. *de virtut. s. Martini* 1, 3: Domnus Martinus ... apud Sabariam Pannoniae ortus. *Martyrolog. Hieronymi prid. non. iun.:* In Sabaria (*var.* sauaria, saracia) civitate Pannoniae Quirini (Cirini) ... In Sabaria civitate Rustoli cum aliis duobus. — *(Angora) CIL* III 264: Natus Savariae. *(Carlsburg)* 1221: ...siat. Vaussi fil. Claudia Savaria. *(Stuhlweißenburg)* 3353: Atilius Marcianus domu Savaria. *(Waitzen)* 3570 = 10525: Proculus Savaria. *(Weitschach)* 4070: Col(onia) Cl(audia) Savaria. *(Stein am Anger)* 4152: Genio candidator(um) Ven(eri) Vict(rici) Daphnus col(oniae) Sav(ariae) (*sc.* servus), vil(icus) kal(endarii) Septimiani, sac(erdote) P. Ael(io) Sabiniano, d(at) d(edicat). *(Schlaning)* 4153: Genium c(oloniae) [C(laudiae) Savariae] cum suo tem[plo] Q. Cl(audius) Lucanus A[ug(ustalis)] col(oniae) Aug(ustae) Trever(orum), c(oloniae) [C(laudiae) S(avariae) et] Q. Cl(audius) Secundus Aug(ustalis) c(oloniae) C(laudiae) [S(avariae) d(ant) d(edicant)]. 4154: Coloniae Cl(audiae) Savar(iae). *(Stein am Anger)* 4156: Dec. c(oloniae) C(laudiae) S(avariae). 4161: Vil(icus) stat(ionis) Savar(ensis). *(Stein am Anger a. 103/111 p. Ch.)* 4178 = 10919: Sacer[dota]l(es) ex colonia [S]avaria. 4183: Dec(urio) c(oloniae) C(laudiae) Savar(iae). 4191: Dec(urio) c(olonia) C(laudia) S(avaria). 4194: Sevir(o) c(olonia) C(laudia) S(avaria). *(Neckenmarkt)* 4253: D(is) M(anibus) Vegeto S[i]lvani an. L. domo Savariae. *(Deutsch-Altenburg)* 4416: T. Flavius Verecundus Cl(audia) Savaria. *(Petronell)* 4473: C. Iulius C. [f.] Cla(udia) Secundus Sav. [mil.] leg. XV Apo(llinaris). *(Stein am Anger)* 4692: L. Savarensis *(als nomen)* Ioni. *(Seckau)* 5348: ... polens Savariens(is) viv. fec. sibi et Maeciae ... *(Iglitza)* 6187: Cla .. Decimus [Sava]ria. *(Pettau)* 10876: .. [dd(ominorum)] n(ostrorum) vil(icus) stat(ionis) Savarensis. *(C-Szöny)* 11047: Q. Antonius Q. f. Cl. Firmus Sav. *(Petronell)* 11223: Dec(urio) c(oloniae) C(laudiae) S(avariae). 11256: [Egnatiu]s [Quar]tio natione Savaresis. *(Aquileja)* V 943: Cla(udia) Savar(ia). *(Bilinia)* 1011: [Co]l(onia) Cl(audia) Savar(ia). *(Rom)* VI 2375[b], 2, 35. 36: Savaria *und* Sa[varia]. 2379, 4, 39: Sa[varia]. 2379[b], 39: Savar(ia). 2385 *(a. 209),* 1[a]. 2. 14. 19: Savar(ia). 5, 6: Savaria. 6, 8: Savari(a). 19, 2: Savar(ia). 22, 2: Savar(ia). 2388, 8: Sabaria. 2416, 4: Sava(ria). 2710: Savaria. 2877: Domo Sa(varia?). 3192: Nat(ione) Savarie. 3272: Nat(ione) Pann(onius) Cl. Savaria. 3276: Cl. Savaria. 3287: [Nati]one Cl(audia) Savaria. 3291: [Nat(ione) Cl. Sav]aria. 3300: Natione Pannoniae superiore, C(laudis) Savaris vico Voleucinis. 3336: M. Ulpius M. f. Iustinus mil. leg. II adiutr. frum. domo

Savaria. *EE* 4 *n.* 892, 30 *p.* 311: Savar(ia). *n.* 894 ᵇ12 *p.* 313: Savari(a). ᶜ20. 34 *p.* 314: Savar(ia). 895, 11. 32 *p.* 316: Savar(ia). 33 *p.* 316: Sava(ria). *n.* 896, I 18. 30 *p.* 329, 36 *p.* 330: Savar(ia). 36 II 30 *p.* 331: Savari(a). 896, II 6 *p.* 331: Savaria. *(Lincoln)* VII 185: T. Valerius T. f. Cla(udia) Pudens Sav(aria), mil(es) leg(ionis) II a(diutricis) p(iae) f(idelis). 10 *(Chester) The Athenaeum* 1892 II *n.* 3376 *p.* 71 *n.* 10: Lu(cius) Valerius L(uci) f(ilius) Claudia Seneca Sav[aria]. *The Athenaeum* 1892 *n.* 29: [Claudi]a Sav[aria ... annorum] XXXX [stipe]ndiorum. *EE* 7 *p.* 295 *n.* 908: .. C. f. Cla(udia) Sav(aria). *(Lambèse) CIL* VIII 18085ᶜ, 5: [M]aximus Sav(aria). *(Aschaffenburg, a. 191 p. Ch.)* XIII 6646: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Dolicheno in honor(em) d(omus) d(ivinae) P. 20 Ferrasius Cl(audia) Avitus Savaria 7 leg. VIII. Aug. p. f. c(onstans) C(ommoda) ex aquilifero leg. I adiutricis pro se et suis v. s. l. l. m. Aproniano et Bradua cos. *(Mainz, zwischen 96 und Antonin oder M. Aurel)* 6825: M. Aemilius M(arci) f(ilius) Cla(udia tribu) Fuscus Sav(aria), mil(es) leg(ionis) ·I· adi(utricis). *(Zahlbach bei Mainz)* 6829: C. Cassius C. f. Cla(udia) Longinus Sav(aria), mil(es) leg(ionis) II. adi(utri-30 cis). 6832: Tit(us) Va[l(erius) Clau(dia)] Mont[a]nus Savar[i(a)], mil(es) leg(ionis) I adiutr(icis). *(Mainz)* 6850: C. Valerius C. f. Cla(udia) [P]ude(n)s Sava(ria), mil(es) leg(ionis) II. adi(utricis). *(Herzogenbusch) WZ* 11 (1892) *s.* 277: Dec(urio) c(oloniae) [C(laudiae)] S(avariae). *(Albano) CIL* XIV 2272: D(is) M(anibus) Atilius Marcianus domu Savaria.

Savari-na *F. cogn. (Aquileja) CIL* V 40 8336: Petronia C. lib(erta) Savarina.

Savar-ius *M. (Rom) CIL* VI 13266: Aurelius Savarius.

Savatione *s.* Stabatio.

Sav-ia *O.* 1) *stadt der Pelendones. Ptol.* 2, 6, 53: *Σαουία, nach Müller villeicht zu schreiben Σαρία, j. Soria.* 2) provincia, *Pannonia ripariensis. Laterc. Polem. Silv.* 5, 12: (In Illirico) undecima: Savia. 3) *Athanas. apologia contra Arrianos, Opp.* 1, 1 *p.* 155 50 *ed. Maur. Paris. 1698:* Siscia (*lis* Savia). 7, 6: Saviensis regio ... Inter Savum. *Sext. Ruf. brev.* 7, 6: Saviensis *(an der S. liegend)* regio. 8, 3: Saviam. (*Iordan. Rom.* 218: Suavia). *ND occ.* 1, 83: (Corrector per Pannoniam unum) Saviae. 2, 30: Saviae. 11, 10: Rationalis summarum Pannoniae secundae, Dalmatiae et Saviae. 24: Praepositus thesaurorum Siscianorum, Saviae. 12, 21: Procurator rei privatae per Suaviam. 32, 21: Sub dispositione viri spectabilis ducis provinciae Pannoniae secundae ripariensis sive Saviae. *((-Szöny a. 303) CIL* III 10981: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Aur(elius) Ianuarius T(ransrhenanus?) Ba-10 t(avus) v(ir) p(erfectissimus) dux P(annoniae) s(ecundae) S(aviae) v(otum) m(erito) l(ibens) s(olvit) dd(ominis) nn(ostris) VIII et VII Augg(ustis) co(n)ss(ulibus) die id(uum) iul(iarum).

Savig-ius *M. cogn. (Bragança) CIL* II 5070: Docio Savigii.

Saviliaco *s.* Sauliacus.

Savilo ... *zu* *sulis *augc. (Rottenburg) CIL* XIII 6370: Savilo/// rialis ra uxor /// 20 /// /// ////.

Savinc-ates *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, von O.* *Sav-incum, *cf. ligur. O.* Savone *(abl.), V. in Alpibus Cottiis, eine der civitates des königs Cottius. (Susa, a. 9/8 a. Ch.) CIL* V 7231: Savincatium. *(Les Écoyères im Queyrac, gemeinde Arvieux, dép. Hautes Alpes, arr. Briançon, canton Aiguilles, nach a. 44 a. Ch) CIL* XII 80: Praef(ecto) Capill(atorum) A[danatiu]m Sa-30 vincatI(um) Quariatium item Bricianiorum.

Savincius *s.* Sabiniacus.

Savinĭ-ăcus *O. j. Savenay, dép. Loire-Inférieure, arr. Saint-Nazaire, s. auch* Sabiniăcus.

Savi-nus *M. Vita Savini* 1 *ASS 9. oct.* IV *p.* 1004 *E:* Savinus de Barcinone, civitate Hispaniae regionis. *Vita Mamertini* 1 *ASS 20. apr.* II *p.* 759 *D:* Quidam, Savinus nomine. [*Lyon*] *CIL* XIII 10001, 40 425: Savin.m.

Săv-o(n) *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, ableitung vom stamm* săvo-, sava-, *ai.* sāva-s, *sovos, *ahd.* sou (*in* Saumanna, Sauconna, *ligur.* Sūra), *variante einer vollen √* sou, *ligurisch* sau, 1) *O. j. Savona in Ligurien, prov. Genua, an der mündung des fl. Letimbro. Liv.* 28, 46, 10 *(a. 210 a. Ch.):* Igitur Poenus Savone *(abl.)*, 50 oppido Alpino, praeda deposita .... *Greg. M. reg. (a. 591)* 1, 76: Ecclesiam Saonensem. 79: Ecclesia Saonensis. *Fredegar. chron.* 4, 71: Saona (*var.* sauna, sauma, saoma). [*Paulus Diac. de gestis Langob.* 2, 16: Genua

quoque et Saona civitates.] *Merow. münze Belfort* 3997 = *Prou* 2628: ∾ΛΟΝ ////. *Belfort* 6414: SΛVON. 2) *fl. in Campanien, j. Savona, nicht weit von einem andern fl., (ligur.) Sabbato. Plin. n. h.* 3, 61: In ora Savo fluvius. *Stat. silv.* 4, 3, 66: Et Literna palus pigerque Săvo (*verlängert nach* săvium).

Savoia, Septem Vie, *j. Saint-Georges-des-Sept-Voies, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Gennes.*

Savon-ius *M. (Lavello) CIL* IX 659: Cum marito suo Savonio Lemno.

Săvo-s Savus Saus *nach d'Arbois de Jubainville vom ligur. stamme* savo-, *fl., j. die Sau oder Save in Noricum und Pannonien. Strab.* 4, 6, 10 *p.* 207: *Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ, παρ' ἣν ὁ Σάος παραρρεῖ ποταμὸς ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον .... Παραρρεῖ γὰρ δὴ τὸν Ναύπορτον ⟨Κορκόρας⟩ ποταμὸς ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος πλωτός, ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον.... Συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν καὶ ὁ Κόλαπις.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Οὗτος (Κορκόρας) μὲν οὖν εἰς τὸν Σάβον ἐμβάλλει, ἐκεῖνος δ' εἰς τὸν Δράβον, ὁ δὲ εἰς τὸν Νόαρον κατὰ τὴν Σεγεστικήν. Plin. n. h.* 3, 128: Subisse autem (Argo navem) Histro, dein Sabo *(abl.)*, dein Nauporto. 147: Amnes clari et navigabiles in Danuvium defluunt Draus e Noricis violentior, Saus ex Alpibus Carnicis placidior, CXX intervallo, Draus per Serretes, Sirapillos, Iasos, Andizetes, Saus per Colapianos Breucosque. 148: Insula in Savo Metubarbis, amnicarum maxima. Praeterea amnes memorandi Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo insulam ibi efficit quae Segestica appellatur, alter amnis Bacuntius in Saum Sirmio oppido influit, ubi civitas Sirmiensium et Amantinorum. Inde XLV Taurunum, ubi Danuvio miscetur Saus. *Flor.* 2, 24 (4, 12), 8: Pannonii duobus acribus fluviis, Dravo Savoque, vallantur (*daraus Isidor. or.* 14, 4, 16: Regio viro fortis et solo laeta, duobus satis acribus fluviis Drabo Saboque vallata; *cf. additam. ad Solin.* 21, 2). *Arrian. Ind.* 4, 15: *Δέκεται δὲ (ὁ Ἴστρος) πολλοὺς ποταμούς, ... πλωτοὺς δὲ δὴ κάρτα ὀλίγους, ὧν τοὺς μὲν αὐτὸς ἰδὼν οἶδα, τὸν Ἔνον τε καὶ τὸν Σάον.* (16) *Ἔνος μὲν ἐν μεθορίῳ τῆς Νωρικῶν καὶ Ῥαιτῶν γῆς μίγνυται τῷ Ἴστρῳ, ὁ δὲ Σάος κατὰ Παίονας. ὁ δὲ χῶρος, ἵνα περ συμβάλλουσιν οἱ ποταμοί, Ταυροῦνος καλέεται. Appian. Illyr.* 22: *Ἐς τὴν Σεγεσταιῶν, καὶ τήνδε Παιόνων οὖσαν, ἐπὶ τοῦ Σάου ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ πόλις ἔστιν ἐχυρά, τῷ τε ποταμῷ καὶ τάφρῳ μεγίστῃ διειλημμένη ... Ἐμβάλλει δ' ὁ Σάος ἐς τὸν Ἴστρον· καὶ αἱ νῆες ἐν τῷ Σάῳ Καίσαρι ἐγίγνοντο, αἳ ἐς τὸν Δανούβιον αὐτῷ τὴν ἀγορὰν διοίσειν ἔμελλον. Ptol.* 2, 15, 1: *Μέχρι τῆς του Δανουβίου καμπῆς, καθ' ἣν ἐκτρέπεται ὁ Σαῦος ποταμός ... μέχρι τῆς τοῦ Σαύου ποταμοῦ ἐκτροπῆς.* 16, 1: *Ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐκτροπῆς τοῦ Σαούου ποταμοῦ μέχρι τοῦ κατὰ τὸ Σκάρδον ὄρος πέρατος. Dio* 49, 37, 3 *(a. 35 a. Ch.): Ὁ γὰρ Κόλοψ ὀνομαζόμενος παρ' αὐτὸν τὸν περίβολον παραρρέων ἐς τὸν Σαοῦον ὀλίγον ἀπέχοντα αὐτοῦ ἐμβάλλει καὶ νῦν πᾶσαν τὴν πόλιν ἐγκεκύκλωται, Τιβερίου τάφρῳ τινὶ μεγάλῃ ἐς τοῦτο αὐτὸν καταστήσαντος, δι' ἧς ἐς τὸ ἀρχαῖον αὖθις ῥεῖθρον ἐπανέρχεται.* (4) *τότε δὲ τῇ μὲν τοῦ Κόλοπος παρ' αὐτὰ τὰ τείχη παρεξιόντος, τῇ δὲ τοῦ Σαούου ὀλίγον ἄπωθεν παραρρέοντος διάκενόν τι κατελέλειπτο, ὃ καὶ σταυρώμασι καὶ ταφρεύμασιν ὠχύρωτο.* (5) *ὁ οὖν Καῖσαρ πλοῖα παρὰ τῶν ταύτῃ συμμάχων ποιηθέντα λαβὼν καὶ διά τε τοῦ Ἴστρου ἐς τὸν Σαοῦον καὶ δι' ἐκείνου ἐς τὸν Κόλοπα αὐτὰ ἀγαγὼν προσέβαλέ σφισι τῷ πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσὶ καί τινας καὶ ναυμαχίας ἐν αὐτῇ ἐποιήσατο.* 51, 27, 2 *(a. u. 725): Ὁ Σαοῦος ἐς τὸν Ἴστρον ἐμβάλλων. Iustin.* 32, 3, 8: In confluente Danuvii et Savi. 14: Alveo Savi fluminis penitus invecti. *Ampelius* 6, 10: Savus et Danubius. *Sext. Rufus brev.* 7, 6: Saviensis *(am S. liegend)* regio ... Inter Savum. 8, 3: Saviam. *Pacati paneg. Theodosio Augusto d.* 34: Testis es, Siscia, testis pulcherrimi, Save, conflictus. *Claudian. de consul. Stilichonis* 2, 192: Pannonius potorque Săvi. *Zosim.* 2, 19, 1 *(a. 314): Τὴν τοῦ Σάου γέφυραν.* 46, 2 *(a. 351): Πότερον χρὴ γεφύρᾳ περαιωθῆναι τὸν Σάον ποταμὸν ἢ ζεῦξαι πλοῖα καὶ ταύτῃ διαβιβάσαι τὸ στράτευμα.* 48: *Τὸν Σάον ... Σισκίαν τὴν πόλιν φυλάττοντες ἐπικειμένην τῇ ὄχθῃ τοῦ Σάου ... Τὸν Σάον.* 49, 2: *Πάντα τὰ περὶ τὸν Σάον χωρία. Prisci fr.* 7 *p.* 286 *Dind.: Πρὸς τῷ Σάῳ ποταμῷ Παιόνων. Iordan. G.* 56, 285: Transit Saum amnem. *Menander fragm.* 27 *(ann. 568) p.* 62, 19 *Dind.: Τὸν Σάον ποταμόν.* 63 *p.* 121, 26: *Τὸν Σάον ποταμόν. CIL* III 3705 *(a. 354)*: Quinarios lapides per Illyricum fecit ab Atrante ad flumen Savum. *(Im bette der Save)* 3896: Savo Aug(usto

als flußgott) sac(rum) P. Rufrius Verus v. s. l. m. *(Scitarjevo)* 4009: Savo Aug(usto) sac(rum). M. Iuentius Primigenius et soci v. s. l. m. *(Saudörfel)* 5134 = 11680: Savo *(flußgott)* et Ads(allutae) v. s. l. m. 5138: Savo et Adsallutæ sacr(um) P. Ant. Secundus v. s. l. m. 11684: Adsallut(ae) et Savo Aug. sac. C. Cassius Quietus v. s. l. m. *(Turin)* V 7127 = *Anth. Lat.* 1266 *Buech.*: Terras nec minus et maria impuri aquae Padi nec minus et Săvī.

Savumarus *M. Celtische münze RNF* 1869 *p.* 287; *bei Muret* 10184: LA/ORVIA-RVS.

Savus *M. cogn. (Carpertras) CIL* XII 1160: Iovi v. s. l. m. Aesilus Savi f.

Sax-ămus Saxs-ămus Saxx-ămus *M. (Groß Marien Buch bei Glanegg in Kärnten) CIL* III 4864: C. Bottio Mercatori edilicio Bottia Saxsami fil. Suaducia uxsor et sibi v. f. *(Mariasaal in Kärnten)* 4909: Elvisio Saxami f. et Maximae Spirviconis f. ux. et Restituto f. an. XVI. Tertia et Elvissa filiae f. *(Herzendorf)* 4960: Quarto Iuniani ser. Quinta ux. v. f. *(Mariasaal)* 4966: . . . tantae Saxami f(iliae). *(Alt-Ofen)* 12014, 501[a]: . . xami . m. *(Zollfeld)*[b]: Saxam. *(Autun)* XIII 2766: Saxxamus d(is) M(anibus). *(Mont Auxois)* 2881: D(is) M(anibus) Asellil Saxsami fili. *(Selongey, Côte d'Or)* 5641: D(ea)e Minerv(a)e Saxxamus Cintusmi filius posuit v. s. l. m. *(Anthée)* 10010, 1737: Saxami . m(anu).

Saxĭ-acus *vom lat. gentilic.* Saxius, *O.* 1) *j. Saisy-les-Bois, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Tannay.* 2) *Sassay, dép. Indre-et-Loire, canton Richelieu, gemeinde Ligré.* 3) *Sassay, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Contres.* 4) *Sassey, dép. Eure, arr. und canton Evreux.* 5) *Sassey, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Dun-sur-Meuse.* 6) *Sassiat, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Bonneville, gemeinde Le Petit-Bornand.* 7) *Sassy, dép. Calvados, arr. Falaise, canton Morteaux-Couliboeuf.* 8) *Sassy, dép. Orne, arr. Argentan, canton Mortrée, gemeinde Saint-Christophe-le-Jajolet.* 9) *Sassy, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Cluny, gemeinde La Vineuse.*

Saxĭ-o(n) **Saxsi-o**(n) *M. cogn. (Cordova) CIL* II 2245: L. Iulius M. [fil. M. n.] Qui(rina) Saxio, d(omo) [Arva, inc(ola)] Patriciensis. *(Salzburg)* III 5552: Saxsioni Volovici l. Aulia Venusta viva fecit et sibi.

Sax-o(n) *M. cogn. (Brescia) CIL* V 4373: C. Meffius C. f. Saxo. *(Hr. Fachamia)* VIII 474: Cornelius Saxo. *(Ksar-el-Ahmar bei Taûra)* 4656: Saxoni fratri. *(Lambèse)* 18068: Q. Aemilius Saxo Cirt.

Saxobacio *O. in Belgica I. Merow. münze Belfort n.* 4003 = *Prou* 1015: SAXOBACIO FIT.

***Saxo(i)ni-acas,** *daraus verderbt* Sassiniăcas *(acc. pl. eines ā-stammes)*, Sassign(i)acas, *von M.* Saxxonius, *O.* 1) *j. Sasse(i)gnies, dép. Nord, arr. Avesnes, canton Berlaimont.* 2) *Sassenage, dép. Isère, arr. Grenoble.* 3) *Sassenay, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Chalon-sur-Saône.* 4) *Sassen, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Coblenz, kreis Adenau.*

Saxs-amus *s.* Saxamus.

Saxsi-o(n) *s.* Saxio.

saχt- *in* Co-saχtis Co-saχto.

Saxxa *F. (Autun) CIL* XIII 2765: Saxxa uxor Ciarini f. v. /l.//.

Saxxamus *s.* Saxamus.

Saxxu. *(Bei Wolfsberg) CIL* III 6519 = 11656: Saxxu.

Sazill-eio, castellum de. *O. j. Sazilly, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton Isle-Bouchard.*

?**Sbanatea** *F. (Triest) CIL* V 625: Planitiae L. l. Sbanateae Mercusin(ae).

SC : L . O. *(Zollfeld) CIL* III 12014, 504: SC : L . O.

Scabr-ona *O. j. Échevronne, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nuits.*

***scadd-** *hering, clupea harengus; air.* scatán, *mir.* sgadan *gl. allec, nir. gael.* sgadan, *manx* skeddan, *m., w.* ysgadan *(herrings)*, ysgadenyn *(a herring)*, *ac.* sceadd, *engl.* shad, *norw.* skadd, *m., nd., nhd.* schade, schaden, *idg.* *scaddh-; *nach O. Schrader in* Scatin-avia *Plin. n. h.* 4, 96, *und* Scadin-avia insula 8, 39 (*Mela* 3, 6, 54 Codanno-via), '*heringsaue*', Scandias 4, 104, *Scadn-avia *Schonen* (*an.* Skáney). *Vgl. Caes. b. G.* 4, 10, 4: (Rhenus) ubi Oceano adpropinquavit, in plures diffluit partes multis ingentibus insulis effectis, quarum pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur, ex quibus sunt qui piscibus *(heringe)* atque ovis avium vivere existimantur, multisque capitibus in Oceanum influit.

Scadoniorum *s.* Isca Dumnoniorum.

Sca-dūnum *nach Meyer-Lübke aus vulgär-latein. und vielleicht gall.* *Isca-dūnon, *von* Isca, *O. j. Achun, dép. Nièvre, arr.*

Château-Chinon, canton Châtillon-en-Bazois.

Scaenu.. *(Seebach) CIL* XIII 10002, 49: S^CA^EN^V(?).

?**Scaev-aeus** *M. (Saint-Pons) CIL* V 7874: Vipus Scaevaei f. Mercuri v. s. l. m.

Scal-ăbis *s.* Scallabis.

?**Scaldis** *nach d'Arbois de Jubainville nicht celtisch, mnl.* Scelt, *älter* Skald, *gen.* Skaldi, *fl. die Schelde, frz. l'Escault. Caes. b. G.* 6, 33, 3: Ipse cum reliquis tribus ad flumen Scaldem (Calbem *ci. Bergk*), quod influit in Mosam (Mosellam *ci. Bergk*), extremasque Arduennae partis ire constituit. *Plin. n. h.* 4, 98: Toto autem mari ad Scaldim usque fluvium Germaniae accolunt gentes haud inexplicabili mensura. 105: Gallia omnis Comata uno nomine appellata in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime distincta. A Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad Garunnam Celtica eademque Lugdunensis ... 106: A Scaldi incolunt extera Texuandri pluribus nominibus ... *Ptol.* 2, 9, 1: Ταβούλα ποταμοῦ ἐκβολαί. 5: Μετὰ τὸν Ταβούλαν (ταβούλλαν *X*) ποταμὸν Τοῦνγροι καὶ πόλις Ἀτουάτουκον. *IP:* Pontes caldis (*lis* Ponte Scaldis, *j. Escaupont, dép. Nord, arr. Valenciennes, canton Condé-sur-l'Escaut*). *IA* 376, 8: Ponte Scaldis. *Incerti paneg. Constantio Caesari d.* 8: Illa regio ..., quam obliquis meatibus Scaldis interfluit quamque divortio sui Rhenus amplectitur, paene, ut cum verbi periculo loquar, terra non est. *Venant. Fortunat. carm.* 7, 4, 15: Esera? Sara? Cares? Scaldis? Sate? Somena? Sura? *Greg. Tur. h. F.* 2, 40: Dum ego, inquit, per Scaldem fluvium navigarem. *Ionae vita s. Columbani (cod. Taurin. F IV 12 saec. 10 ex. f. 2^r):* Ascoque Scaldeus. *Vita Eleutherii* 1, 3 *ASS 20. febr.* III *p.* 187 *D:* Tribunus Scaudiniensis. 2, 5 *p.* 188 *A:* Filia tribuni Scaudiniensis. 3, 14 *p.* 190 *B:* Fluenta Scaldi. 4, 16 *p.* 190 *E:* In fluvio qui dicitur Scalda. *Baudemundi vita s. Amandi* 3, 12 *ASS 6. febr.* I *p.* 850 *E:* Pagum esse quendam praeter fluenta Scaldi fluvii, cui vocabulum est Gandavum. 5, 19 *p.* 852 *D:* Iuxta Scaldum fluvium. *Pard. dipl.* 404 *a. 685:* Super fluvio Scald. *Dipl. Pertz n.* 56 *p.* 50, 44: Super fluvio Scald. *Rav.* 4, 26 *p.* 236, 6: Scaldea.

Scalla *(Rottenburg) CIL* XIII 6371: D(is) M(anibus) Scallæ.

Scall-abis *iberisch? O. in Lusitanien, j. Santarém. Plin. n. h.* 4, 117: (Conventum) Scallabitanum ... (Colonia) Scallabis quae Praesidium Iulium vocatur. *Ptol.* 2, 5, 6: Σκαλαβὶς κολωνία. *IA* 420, 1. 421, 2: Scallabin. *Hydat. chron.* 206 *a. 460?:* Suniericus Scallabim, cui adversabatur, optinet civitatem. *Isidor. de viris illustr. c.* 44: Ioannes Gerundensis ecclesiae episcopus nativitate Gothus provinciae Lusitaniae Scalabi natus. *(Alcaçer do Sal in Portugal) CIL* II 35: L. Cornelio C. f. Boccho flam. provin[c]. tr. mil. colonia Scalabitana ob merita in colonia[m]. 2479 = 5617 *(saec. 1). EE* 8 *p.* 356 *n.* 4: Flamen perp. [coloniae Scallabi]t. *(Rom)* VI 2614: Scallabi. *(Lambèse)* VIII 3182: L. Lucretius Serg. Robustus Scallabi, miles leg(ionis) [VII geminae? *oder* III. Aug.?].

***scalo-** *'diener' in gall.* *marco-scalo-s; *nach d'Arbois de Jubainville celtisch, warscheinlich der name einer unterjochten urbevölkerung, ir.* ban-scal *'femme servant, servante'*, fer-scal, scolóc *(a farm-servant), pl.* scolóca *(les colons d'un monastère), mir.* scál, *held, rise, davon, aus dem celt., germ.* *skalko-s, *got.* skalk-s *diener, an.* skálk-r, *ae.* scealc, *ahd.* schalch, *nhd.* schalk, *ital.* scalco *küchenmeister; got.* sini-skalk, *ital.* siniscalco, sescalco, *prov.* senescal-s, *frz.* sénechal, *span. port.* senescal.

Scalus *M. (Bei Wien) CIL* III 4582: Cateius Scali f(ilius) et Verecundus Catei f(ilius) h(ic) s(iti) s(unt). Apia Cuma patri suo et fratri posui(t).

Scamnis, *vgl. ir.* scamun, *cy.* ysgafn, *abret.* scamn-, *mbret.* scaffn, *bret.* skaoñ, skañv = *lat.* scamnum *bank. O. j. Chammes, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Sainte-Suzanne.*

Scanc-ia *O. Dipl. Pertz p.* 109, 6 *(a. 751):* In pago Bragobanto loca nuncupantes Scancia et Cambrione.

Scanc-inus *M. cogn. (Ciudad Rodrigo) CIL* II 867: Rusus Scancini.

Scandi-o(n) *fl. j. l'Échaudon, nfl. der Indre.*

Scandlanus, *ir.* Scannlán *nach Stokes aus* *Scandala-gno-s, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 11 *p.* 38: Scandlanum filium Colmani.

Scantini-ăcus, fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 5, 45: Fundus Scantiniacus.

Scantrus *M. (Mandeure, dép. Doubs, arr. Montbéliard, canton Audincourt) CIL*

XIII 5408: Deae Bell(onae) Scantrus Oxtai(i) fil(ius).

Scap. *(Lectoure) CIL* XIII 10010, 1738: SCAP.

Scaper *M. (Langres) RA* 3e *s., t.* 16 (1890) *p.* 54: Scaper Crasarcini f(ilius).

Scapiana Scaponna *s.* Scarpiana, Scarponna.

scar √ skar *scheiden; air.* scaraim *ich* 10 *trenne, air.* scorim scuirim *spanne ab,* scarád, *m. scheidung,* scor *gehäge für die abgespannten tiere, cy.* ysgar *separatio,* ysgor, *f. rempart, bulwark, mbret. nbret.* di-scar *abattre cf. lit.* skiriù *trenne, scheide.*

Scaravic *O. Concil. Gradense a. 579 (Mansi* 9 *c.* 926 *D):* Virgilius episcopus sanctae ecclesiae Scaravicensis (*al.* Caravaciensis).

Scarb *fl. Vita Eusebiae* 1,5 *ASS 16. mart.* 20 II *p.* 453 *B:* Super Scarb fluvium.

Scarb-antia Scarab-antia, *O. in Pannonia superior,* municipium Flavium Scarbantia, *j. Oedenburg am Neusiedler see, ungar. Soprony. Plin. n. h.* 3, 146: Scarabantia Iulia, *nach den inschriften ist* Flavia *zu schreiben. Ptol.* 2, 14, 4: Σκαρβαντία. *TP:* Scarabantia. *IA* 233, 6. 261, 6. 262, 7. 266, 5: Scarabantia. *ND occ.* 34 *(Pann. I),* 30: Scarabantia. *(Perénth) CIL* III 4192: 30 Munic(ipium) Flavium Aug(ustum) Scarbant(ia). *(Oedenburg)* 4243: Silvano Aug(usto) sac(rum). Tib. Iul(ius) Quintilianus dec(urio) mun(icipii) Fl(avii) Scarb(antiae), quaes(tor) p(ecuniae) p(ublicae), aedilis, IIvir i(ure) d(icundo), auguratus at pristinam speciem restitu(it). *(Harka)* 4249: L. F(lavius) Fortunatus [se]vi[r] Augus[t(alis)] m(unicipii) Scarb(antiae) . . . *(Oedenburg) Münchener Allg. Zeitung 1893, Bei-* 40 *lage-Nummer 157 (11. juli) s. 7:* Scarb(antiae) quaestor aed(ilis) ob honorem II (duum)viratus gratuitum d(ecurionum) d(ecreto). *(Rom)* VI 2398: Scar[bantia].

Scarbanti-lla. *(Oedenburg) CIL* III 10946: Scarbantilla L. Attieni ser(va).

Scarbanti-na. *(Vcep) CIL* III 4201: Firmia L. f. ScarbantIna an. XXXV h(ic) s(ita) e(st). Q. Caeserinus Iustus fil. h. f. c.

50 **scarb-ea.** *Ionae vita s. Columbani (cod. Taurin. F IV 12 saec. 10 ex., fol. 2r):* Scárbea (aspera) lintris abacta.

Scarb-ia *illyrisch? O. in Raetien, warscheinlich Scharnitz an der Isar. TP:* Scarbia.

Scarb-ona *s.* Scarponna.

Scard-ōna *O. an der grenze von Liburnien und Dalmatien. Strab.* 7, 5, 4 *p.* 315: Σκάρδων Λιβυρνὴ πόλις. *Plin. n. h.* 3, 139: Conventum Scardonitanum petunt Iapudes et Liburnorum civitates XIIII. 141: Liburniae finis et initium Delmatiae Scardona in amne eo XII passuum a mari. *Ptol.* 2, 16, 2: Σκαρδῶνα. *TP:* Sardona. *Procop. b. Goth.* 1, 7: Μεταξὺ Σαλώνων καὶ Σκαρ- 10 δώνης πόλεως. 16: Ἐν χωρίῳ Σκάρδωνι. 4, 23: Ἄρας ἐκ Σαλώνων τῷ Σκαρδῶνι προσέσχε. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 16. 5, 14 *p.* 380, 19: Scardona. *(Salona) CIL* III 2085: T. Turranio T. f. Vero, aedili Scardon(itano). *(Scardona)* 2802: Genio municipI Fl(avii) Scard(onae). 2810: T. Turra[nio] T. f. Ser(gia tribu) Seda[to], decurioni II [uiro?] Scardonis, sacer[doti] ad aram Aug(usti) Lib[urn.] huic ordo Scardo[nitanus] statuam 20 decre[vit] Iulia Sex. f. Maxima inpensa remi[ssa] d. s. p. f. L. d. d. d. 9884: Scard[onitani] . . . publi[ce pos.].

? **Scar-ipus** *M. (Luna, 16 p. Ch.) CIL* XI 1356: Scaripus, Nervius.

Scar-ius *M. (Nîmes) CIL* XII 3270 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 353: Q. Scarius Rufinus.

Scarl-eia, Vetus (grangia), Scarleiae, *O. j. les Vieux Écharlis, dép. Yonne, arr.* 30 *Joigny, canton Charny, gemeinde Villefranche.*

Scarpi-āna. *Rav.* 4, 28 *p.* 243, 10: Scarpiana. 5, 3 *p.* 339, 16: Scapiana.

Scarp-onna Scarpŏna *O. j. Charpeigne, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Pont-à-Mousson, gemeinde Dieulouard. TP:* Scarponna. *IA* 365, 5: Scarponna. *Ammian.* 27, 2, 1: Venit prope locum Scarponna. *Cartulaire de Gorze, urk. a.* 745 40 *MSAF Mettensia* II (1878) *p.* 2: In fine Haldiniaca, in pago Scarponinse, ubi Gorzia consurgit . . . in ipso pago Scarponinse . . . in pago Scarponinse. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 1: Scarbona. *Merow. münzen Belfort* 4006: SCARPONNA FI. 4007 (= *Prou* 995): ∽ CAΠOИИA ΓII. 4008: ∽CARPONNAT. 4009: ∽CARPONNAT. 4010: ∽CARPONNAT. 4011 (= *Prou* 994): ⴖ∽CARPONNA T. 4012: ∽CARPONNAT m. 4013: 50 ∽CARPONNAT. 4014 (= *Prou* 992): SCAROONNA FIT. 4015 (= *Prou* 993: SCARPONNA FIT. 6415: SCARPONNA FIT.

Scarpus *M cogn. (Fins d'Annecy) CIL* XII 5686, 791 $^{a-c}$: Scarpus f. n.

?**Scarus** *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 457: Scarus Icar(i). *(Aquileja)* V 1430: C. Aspanio Scaro.

Scatianorum *s.* Segusiavī.

Scatn-illa *F. cogn. (Dijon) CIL* XII 2738 = XIII 5567: Scatnilla (Sanctilla? *Ernault*) Senilis fil(ia) S . . . l(ibertus).

Scaudiniensis *s.* Scaldis.

Scaurinī-acus *O. in Limousin. Testamentum Aredii, Pard. dipl. t.* 1 *n.* 180 p. 137—138 *(a. 573):* Scauriniacum domum nostram . . . De Scauriniaco.

Scau-rus. *(Tel-el-Ghanime bei Djerûbîs in Syrien) CIL* III 6707: Scaurus Ambitouti f(ilius) domo Nantuas, eques ala [B]osphoranorum h(ic) [s(itus)] e(st).

Scava *M. venetisch? (Aquileja) CIL* V 910: L. Decimio Scavae Dercelonis f. missicius ex classe Monus (= Misenes?).

Scavācum *s.* Senna.

Sceffe-ăcus *O. Merow. münze. Belfort* 4078 = *Prou* 2630: +SCEFFEVC+.

Scell-ānus *aus* *Scella-gno-s, *ir.* Scellán. *Baeda h. e.* 2, 19: Scellano (presbytero) episcopus.

Scena *s.* Senos.

?**Scen-o**(n) *M. (Pola) CIL* V 186: C. Laecanius Sceno. *(Padua)* 2909: M. Appuleio Scenoni.

Scessī-acus *O. j. Saint-Pair, dép. Manche, arr. Avranches, canton Granville.*

Scētī-s *nach Stokes pictisch, 'wing, the wing-shaped' Isle of Skye, an.* Skíd, *ir.* Scii, *ger.* Scéth Scith, *zu mir.* sciath *(wing), die gröste insel der innern Hebriden. Ptol.* 2, 3, 14: *Σκῆτις νῆσος. Rav.* 5, 32 *p.* 441, 7: Scetis. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 33 *p.* 62: In insula Scia *(adi.)*. 2, 26 *p.* 138: In Scia insula.

***scētŏ-s** *aus* *skeitŏ-s *schild, ir.* sciath, *m. schild, acy.* scuit, *w.* ysgwyd, *f.* écu, *abret.* scoit, scoet, *mbret.* scoet, *nbret.* skoued, *lat.* scūtum *aus* *skoito-n, √ skei, skoi, ski, *woher gr.* σκίρον.

Scianea (*zu air.* scí-an *meßer, cy.* ysgien = *sci-anā) *fl. j. la Siagne, dépp. Alpes-Maritimes und Var.*

Sclyutiat *G. (Valle de Abdalagis) CIL* II 5491: Deo Sclyutiat C[orn(elia) M]aio[r].

***Scilla-gno-s** *M. (ogam; Ballyknock, in the county of Cork) The Academy, Nov.* 21 (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 4: Grilagni maqi Scilagni.

Scim-brig-inus *(Algamitas) BSAF* 1896 *p.* 349: Q. Sempronio Secundino Baegensi Sempronia G. f. Rustica mater t. p. i. Sempronius Sempronianus Scimbriginus . . . .

Scingomagos *s.* Escingomagos.

Scipiū *gallische aussprache für lat.* Scipiō(n). *(Agen; Montans) CIL* XIII 10010, 1740: Scipiu.

Sciri-cus *M. (Bussoleni) CIL* V 7223: Sciricus Atesmei f. et Ata Atesmei f. C. Iulius . . itonis l//oma/iu/ [p]aren[t]ibus p. s.

?**Scirna** *M. (Florenz) CIL* XI 1673: L. ScrIbonio L. l. Scirna.

Scirusor *cogn. (Malton, Yorkshire) CIL* VII 263 ^{a}: Deo Marrigae Scirusor sac(erdos?) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Scisci-ācus *in O. Cissey und Cessey.*

Sciscola *M. (Torremilano) CIL* II 2348: P. Frontin[i]us Sciscola medicus c(olonorum) c(oloniae) P(atriciae).

Scissī-ăcus *O. j. Chichée, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Chablis.*

Scista *s.* Siccia.

Scit . . . *cogn. (Igg) CIL* III 3813: D(is) M(anibus) Sexto// o//// Rustici fil. F. Oppe coiugi vive et fili parentibus fecerunt Scit. p. Θ an. LV. et Quarta coiiux Θ. an. XL.

Scitī-ăcum *O. im pagus Alsinsis, j. Cessey.*

Scitī-ānus *M. (Merida) CIL* II 502: Iulius Scitianus Araus.

Scitli-visso-s *villeicht pictisch, air.* scél *a story, news, w.* chwedl = *chwetl *aus* *sqvetlo- = *seqvetlo-, *ir. verb.* fess *(was known)*, fissi *(sciendum)*, *M. (Glamorganshire) IBCh. n.* 67: Scitlivissi *(gen.)*; *vgl.* -vesos.

Scitus = *scitó-s *villeicht air.* scíth *müde, träge,* e[s]-scith (*impiger* = *cy.* esgud, *mbret.* escuyt) *gael.* sgìth, *manx* skee, *corn.* skīth, *mbret.* scuyz, *j.* skouîz *oder* skuîz *(tired, weared), vann.* chuih, chueh, *gr.* φθιό-ς, *ai.* kshitá *aus* *skītuo, √ skhei, *M. (Verona) CIL* V 3479: Q. Afinio Q. f. SeIto. *(Aquileja)* 8318: Q. Aebutius Q. l. SeItus. *(Triest)* 8968, 3: M. C. Scit. *(Heidelsburg bei Waldfischbach, Pfalz, saec.* 3) *BJ* 76, 229 = *WZ* 4 *s.* 358: Tertia Sciti fil.

?**Sclai** . . [*Pest, a.* 139] *CIL* III *c* VI *test. p.* 939: Planius Verzonis Sclaietis.

?**Sclemi-o**(n) *F.* *(S. Maria di Capua)* *CIL* I 1207 = X 4110: Dexsonia Sclemio.

-scŏ- *in celt. suffix* -is-co-, -usco-; *vgl. ligur. suffix* -a-sco-, -ascā; -usco-, -uscā; -osco-, -oscā; *idg. suffix* -sco-, -scā.

Scoam *O. j. Écouen, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise. Dipl. Pertz n.* 14 *p.* 16, 16 *(a. 631 oder 632):* ⟨Villa co⟩gnomenante Iticina Scoam, in pago ⟨Parisia⟩co.

10 **σκοβιήν**, *w.* ysgawen, *alnus, collect.* ysgaw *(alni), f., corn.* scauan, *mbret.* scau, squauenn *(ceu. sureau), nbret.* scav, skav, scaô, scô, *m. sg.* scaven, *f., hollunder. Dioscorid.* 4, 171: *Ἀκτή, οἱ δὲ δένδρον ἄρκτου, οἱ δὲ ἥμερον, Ῥωμαῖοι σαμβούκουμ, Γάλλοι σκοβιήν, Δάκοι σέβα. καλαμοειδεῖς ἔχουσα κλάδους.*

Scobrilum *O. in vicaria Ratinse, j. Saint-Viaud-en-Retz, dép. Loire-Inférieure,* 20 *arr. Paimboeuf, canton Saint-Père-en-Retz.*

Sco-ilus *O. j. Écueil, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Scolivae *O. j. Escolives, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Coulange-la-Vineuse.*

Scopcinus *M. (Parres) CIL* II 5736 *u. p.* 1050: Scopci[n]o Aunacum (Auancum?) Maiae Caelionigae.

Scopili-ăcus mons, *j. Écollemont, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Saint-* 30 *Remy-en-Bouzemont.*

Scop-ilius *M.* **Scopilia** *F. Greg. Tur. vitae patrum* 9, 3: Scopilia. *Vita s. Pardulphi* 3, 20 *ASS 6. oct.* III *p.* 438 *D:* Presbyter quidam, Scopilius (*var.* Scubilius) nomine.

Scop-lus *M. (Chesterford; York) CIL* VII 1336, 995: Scopli . m(anu). *(Forêt-de-Compiègne; Saint-Paulien; [Clermont; Brüssel]* XIII 10010, 1743: Scopli . m(anu), 40 Scop.

Scopono *M. (Mellecey, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Givry) CIL* XIII 2631: Deo Mercurio [M]arul[li]us Scopono *(cogn. aut patris nomen).*

Scopus *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 255: Of(icina) L . . . . . Sco(pi?).

Scor-alia *O. j. Escorailles, dép. Cantal, arr. Mauriac, canton Pléaux.*

SCOR Δ *(Rom) CIL* XV 6933: SCORΔ.

50 **Scordi-sci** *V. abgeleitet v.* Skordosgebirge; *die alten leiteten den namen von σκόροδος ab, 'knoblauchefser', vgl. Hesych. s. v. ἐσκοροδισμένος. Strab.* 7, 2, 2 *p.* 293: *Φησὶ δὲ (Ποσειδώνιος) καὶ Βοίους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον, τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοίων ἐπὶ τὸν Ἴστρον καὶ τοὺς Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι, εἶτ' ἐπὶ Τευρίστας καὶ Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας, εἶτ' ἐπὶ Ἑλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας εἰρηναίους δέ.* 3, 2 *p.* 296: *Τούτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικά, οἵ τε Βόιοι καὶ Σκορδίσκοι καὶ Ταυρίσκοι. τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι (Poseidonios?) Σκορδίστας καλοῦσι· καὶ τοὺς Ταυρίσκους δὲ Τευρίσκους καὶ Ταυρίστας φασί.* 5, 2: *Ποταμοῦ διείργοντος τοῦ Παρίσου, ῥέοντος ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὸν Ἴστρον κατὰ τοὺς Σκορδίσκους καλουμένους Γαλάτας· καὶ γὰρ οὗτοι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἀναμὶξ ᾤκησαν· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οἱ Δακοὶ κατέλυσαν, τούτοις δὲ καὶ συμμάχοις ἐχρήσαντο πολλάκις. p.* 314: *Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Νόαρος πλήθει προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τῶν Ἀλβίου ὄρους Κόλαπιν συμβάλλει τῷ Δανουίῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους.* 6 *p.* 315: *Οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον, Γαλατῶν μὲν Βοῖοι καὶ Σκορδίσται.* 10 *p.* 317: *Πρὸς ἕω δὲ Σκορδίσκοις συνάπτοντα.* 11 *p.* 318: *Καταστρεψάμενοι δέ ποτε οἱ Αὐταριᾶται Τριβαλλοὺς ἀπὸ Ἀγριάνων μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας ἡμερῶν πεντεκαίδεκα ὁδὸν ἐπῆρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρᾳκῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν· κατελύθησαν δ' ὑπὸ Σκορδίσκων πρότερον, ὕστερον δ' ὑπὸ Ῥωμαίων, οἳ καὶ τοὺς Σκορδίσκους αὐτοὺς κατεπολέμησαν πολὺν χρόνον ἰσχύσαντας.* 12: *Ὤικησαν δ' οὗτοι παρὰ τὸν Ἴστρον διῃρημένοι δίχα, οἱ μὲν μεγάλοι Σκορδίσκοι καλούμενοι, οἱ δὲ μικροί· οἱ μὲν μεταξὺ δυεῖν ποταμῶν ἐμβαλλόντων εἰς τὸν Ἴστρον, τοῦ τε Νοάρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος καὶ τοῦ Μάργου (τινὲς δὲ Βάργον φασίν), οἱ δὲ μικροὶ τούτου πέραν, συνάπτοντες Τριβαλλοῖς καὶ Μυσοῖς. εἶχον δὲ καὶ τῶν νήσων τινὰς οἱ Σκορδίσκοι· ἐπὶ τοσοῦτον δ' ηὐξήθησαν ὥστε καὶ μέχρι τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ τῶν Παιονικῶν καὶ Θρᾳκίων προῆλθον ὀρῶν· κατέσχον οὖν καὶ τὰς νήσους τὰς ἐν τῷ Ἴστρῳ τὰς πλείους, ἦσαν δὲ καὶ πόλεις αὐτοῖς Ἑόρτα καὶ Καπέδουνον. μετὰ δὲ τὴν τῶν Σκορδίσκων χώραν παρὰ μὲν τὸν Ἴστρον ἡ τῶν Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἐστιν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον, καὶ τὰ ἕλη τὰ τῆς μικρᾶς καλουμένης Σκυθίας τῆς ἐντὸς Ἴστρου· καὶ τούτων ἐμνήσθημεν … Μεταξὺ δὲ τούτων (Δαρδανίων) τε καὶ τῶν Ἀρδιαίων οἱ Δασαρήτιοι εἰσὶ καὶ Ἀγριᾶνες*

καὶ ἄλλα ἄσημα ἔθνη, ἃ ἐπόρθουν οἱ Σκορδίσκοι μέχρι ἠρήμωσαν τὴν χώραν καὶ δρυμῶν ἀβάτων ἐφ᾽ ἡμέρας πλείους ἐποίησαν μεστήν. *Liv.* 40, 57, 7 *(a. 179):* Per Scordiscos iter esse ad mare Hadriaticum Italiamque; alia via traduci exercitum non posse. Facile Bastarnis Scordiscos iter daturos: nec enim aut lingua aut moribus aequales abhorrere; et ipsos adiuncturos se, cum ad praedam opulentissimae gentis ire vidissent. 41, 19, 7 *(a. 175):* Dardani cum Bastarnas non modo non excedere finibus suis, quod speraverant, sed graviores fieri in dies cernerent, subnixos Thracum accolarum et Scordiscorum auxiliis, audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat, conveniunt. (8) Hiems erat, et id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordiscique in fines suos abirent. Quod ubi ita factum et solos iam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias, pars ut recto itinere ad lacessendum ex aperto iret, pars devio saltu circumducta ab tergo adgrederetur. *Liv. epit.* 56: M. Cosconius praetor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. 63: Cato Porcius consul in Thracia male adversus Scordiscos pugnavit .... Livius Drusus consul adversus Scordiscos gentem a Gallis oriundam in Thracia feliciter pugnavit. *Vellei.* 2, 8, 3 *(a. u. 644):* Per eadem tempora clarus eius Minucii, qui porticus, quae hodieque celebres sunt, molitus est, ex Scordiscis triumphus fuit. 2, 39, 3: Raetiam autem et Vindelicos ac Noricos Pannoniamque et Scordiscos novas imperio nostro subiunxit provincias. *Plin. n. h.* 3, 148: Mons Claudius, cuius in fronte Scordisci, in tergo Taurisci. *Flor.* 1, 39 (3, 4), 3—5: Saevissimi omnium Thracum Scordisci fuere, sed calliditas quoque ad robur accesserat: (4) silvarum et montium situs cum ingenio consentiebant. Itaque non fusus modo ab his aut fugatus, sed (simile prodigio) omnino totus interceptus exercitus quem duxerat Cato. (5) Didius *(praetor a. 640)* vagos et libera populatione diffusos intra suam reppulit Thraciam. Drusus ulterius egit et vetuit transire Danuvium. Minucius toto vastavit Hebro (Scordiscos), multis quidem amissis, dum per perfidum glacie flumen equitatur. *Frontin. strateg.* 2, 4, 3: Minucius Rufus imperator, cum a Scordiscis Dacisque premeretur, quibus impar erat numero, praemisit fratrem et paucos una equites cum aeneatoribus praecepitque, ut, cum vidisset contractum proelium, subitus ex diverso se ostenderet iuberetque concinere aeneatores: resonantibus montium iugis species ingentis multitudinis offusa est hostibus, qua perterriti dedere terga. 3, 10, 7: Scordisci equites, cum Heracleae duarum partium praesidio praepositus esset Lucullus, pecora abigere simulantes provocaverunt eruptionem: fugam deinde mentiti sequentem Lucullum in insidias deduxerunt et octingentos cum eo milites occiderunt. *Phlegon bei Steph. Byz.: Σκορδίσκοι καὶ Σκίρτιοι, ἔθνη Παιονίας, ὡς Φλέγον ἐν Ὀλυμπιάδων ιε´.* *Ptol.* 2, 15 *(Pannon. inf.)*, 3: *Ἐν δὲ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀρκτικώτατοι μὲν Ἀραυίσκοι, μεσημβρινώτεροι δὲ Σκορδίσκοι.* 5, 6, 8: *Ὁ Σκορδίσκος τὸ ὄρος.* *Appian. Illyr.* 2: *Αὐταριεῖ δὲ αὐτῷ Παννόνιον ἡγοῦνται παῖδα ἢ Παίονα γενέσθαι, καὶ Σκορδίσκον Παίονι καὶ Τριβαλλόν, ὧν ὁμοίως τὰ ἔθνη παρώνυμα εἶναι. καὶ τάδε μὲν τοῖς ἀρχαιολογοῦσι μεθείσθω, γένη δ᾽ ἔστιν Ἰλλυριῶν, ὡς ἐν τοσῇδε χώρᾳ, πολλὰ καὶ περιώνυμα ἔτι νῦν, χώραν νεμόμενα πολλὴν Σκορδίσκων καὶ Τριβαλλῶν, οἳ ἐς τοσοῦτον ἀλλήλους πολέμῳ διέφθειραν ὡς Τριβαλλῶν εἴ τι ὑπόλοιπον ἦν ἐς Γέτας ὑπὲρ Ἴστρον φυγεῖν, καὶ γένος ἀκμάσαν μέχρι Φιλίππου τε καὶ Ἀλεξάνδρου νῦν ἔρημον καὶ ἀνώνυμον τοῖς τῇδε εἶναι, Σκορδίσκους δὲ ἀσθενεστάτους ἀπὸ τοῦδε γενομένους ὑπὸ Ῥωμαίων ὕστερον ὅμοια παθεῖν καὶ ἐς τὰς νήσους τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ φυγεῖν, σὺν χρόνῳ δέ τινας ἐπανελθεῖν καὶ Παιόνων ἐσχατιαῖς παροικῆσαι· ὅθεν ἔστι καὶ νῦν Σκορδίσκων γένος ἐν Παίοσιν.* 5: *Αὖθις, ἅμα τοῖς Κελτοῖς, Ἰλλυριῶν οἱ Σκορδίσκοι μάλιστα καὶ Μαῖδοι καὶ Δάρδανοι τὴν Μακεδονίαν ἐπέδραμον ὁμοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν καὶ τὸ Δελφικὸν ἐσύλησαν, πολλοὺς ἀποβαλόντες ὅμως καὶ τότε . . . Σκιπίωνα δὲ Σκορδίσκους μὲν διαφθεῖραι, καὶ εἴ τι λοιπὸν αὐτῶν ἦν, ἐς τὸν Ἴστρον καὶ τὰς νήσους τοῦ ποταμοῦ μετοικῆσαι φυγόντας, Μαίδοις δὲ καὶ Δαρδανεῦσι συνθέσθαι δωροδοκήσαντα τοῦ ἱεροῦ χρυσίου.* *Iustin.* 32, 3, 5: Nam et Gallos Scordiscos ad belli societatem pepulerat. *Dio* 54, 20, 3 *(a. u. 738): Ἡ Μακεδονία ὑπό τε τῶν Δενθελητῶν καὶ ὑπὸ τῶν Σκορδίσκων ἐπορθήθη.* 31, 3 *(a. . 742): Καί σφας (τοὺς Παννονίους) ὁ Τιβέριος, πολλὰ μὲν τῆς χώρας πορθήσας, πολλὰ δὲ*

καὶ τοὺς ἀνθρώπους κακώσας, ἐχειρώσατο, τοῖς Σκορδίσκοις, ὁμόροις τε αὐτῶν καὶ ὁμοσκεύοις οὖσι, συμμάχοις ὅτι μάλιστα χρησάμενος. καὶ τά τε ὅπλα σφῶν ἀφείλετο, καὶ τῆς ἡλικίας τὸ πλεῖον ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο. *Athenae.* 6, 25 *p.* 234[a—c]: *Τῶν δὲ Γαλατῶν οἱ ⟨Σ⟩κορδίσται καλούμενοι χρυσὸν μὲν οὐκ εἰσάγουσιν εἰς τὴν αὐτῶν χώραν, ληζόμενοι δὲ τὴν ἀλλοτρίαν καὶ ἀδικοῦντες ⟨τὸν ἄργυρον⟩ οὐ παραλείπουσι. τὸ δ' ἔθνος αὐτῶν ἐστι μὲν λείψανον τῶν μετὰ Βρέννου στρατευσαμένων ἐπὶ τὸ Δελφικὸν μαντεῖον Γαλατῶν, Βαθάναττος δέ τις ἡγεμὼν αὐτοὺς διῴκισεν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους .... ἀφ' ἧς καὶ τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἐνόστησαν Βαθαναττίαν καλοῦσι καὶ ἀπογόνους τοὺς ἐκείνου Βαθανάττους ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύουσιν. ἀφωσιώκασι δὲ οὗτοι τὸν χρυσὸν καὶ οὐκ εἰσφέρουσιν εἰς τὰς πατρίδας, δι' ὃν πολλὰ καὶ δεινὰ ἔπαθον· ἀργύρῳ δὲ χρῶνται καὶ τούτου χάριν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιοῦσιν. καίτοι γε ἐχρῆν οὐχὶ τὸ γένος τοῦ συληθέντος, ἀλλὰ τὴν ἱεροσυλήσασαν ἀσέβειαν ἐξορίσαι· εἰ δὲ μηδὲ τὸν ἄργυρον εἰσέφερον εἰς τὴν χώραν, ἢ περὶ τὸν χαλκὸν ἂν καὶ σίδηρον ἐπλημμέλουν ἢ εἰ μηδὲ ταῦτ' ἦν παρ' αὐτοῖς, περὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ὁπλομανοῦντες ἂν διετέλουν.* *Sex. Rufus* 9, 1: Scordisci (*daraus Iordan. Rom.* 219). 2: M. Didius vagantes Thracas repressit, M. Drusus intra fines proprios continuit. *Eutrop.* 4, 24: Ab urbe condita anno sexcentesimo tricesimo quinto C. Cato consul Scordiscis intulit bellum ignominioseque pugnavit. 4, 27, 5 *(a. u. 647):* A Minucio Rufo in Macedonia Scordisci et Triballi et a Servilio Caepione in Hispania Lusitani subacti. 5, 7, 1: Interim eo tempore Sulla etiam Dardanos, Scordiscos, Dalmatas et Maedos partim vicit, alios in fidem accepit. *Ammian.* 27, 4, 4: Et partim earum (Thraciarum) habitavere Scordisci, longe nunc ab iisdem provinciis disparati, saevi quondam et truces, ut antiquitas docet, hostiis captivorum Bellonae litantes et Marti, humanumque sanguinem in ossibus capitum cavis bibentes avidius, quorum asperitate post multiplices pugnarum aerumnas saepe res Romana vexata postremo omnem amisit exercitum cum rectore. *Oros.* 5, 23, 17: Interea Macedonicum bellum Claudius sortitus varias gentes, quae Rhodopaeis montibus circumfusae sunt ac tunc Macedoniam crudelissime populabantur (18) (nam inter cetera dictu audituque horrida quae in captivos agebant, raptis, cum poculo opus esset, humanorum capitum ossibus cruentis capillatisque adhuc ac per interiores cavernas male effosso cerebro oblitis avide ac sine horrore tamquam veris poculis utebantur: quarum cruentissimi atque immanissimi Scordisci erant) (19) has itaque, ut dixi, Claudius pellere Macedoniae finibus bello adtemptavit magnisque se malorum molibus obiecit. *Ionae vita s. Columbani c.* 15 *(cod. Taurin. F III 15 fol. 39ᵛ):* Prae ceteris in orbe terrarum gentibus praeter Scordiscos et Dardanos gentes, quae Oceanum incolunt. *Not. Tiron.* 87, 82: Scordisci. *Acta triumph. Capitol. a. u. 644* (= *110 a. Ch.*): [M. Livius C. f. M. n. D]rusus a. DCXLIII [pro cos. de Scordisc]eis Macedonibusq(ue) k. mai. *a. u. 648* (= *106 a. Ch.*): [M. Minucius Q. f. ... n. Rufus pro] cos. a. DCXLVII [de Scordisceis et Triballeis] . . k. sext. (*cf. Liv. epit.* 65. *Vell.* 2, 8). *(Delphi) Bulletin de Correspondance hellénique* 1896 *p.* 482: *Μενεκρατης και Σωπατρος Θηβαιοι εποιησαν* M. Minucium Q. f. Rufum *(cos. a. 109 a. Ch.)* imperatorem Galleis Scordisteis et Besseis [*Μααρκον Μι*]*νυκιον Κο*[*ιντου υιον Ρουφον ανθυπα*]*τον Ρωμαιω*[*ν νικησαντα Γαλλους Σ*]*κορδιστας* [*και Βεσσους και τους λ*]*οιπους Θρακ*[*ας α πολις των Δελφ*]*ων αρετας ενε*[*κεν Πυθιω*]*ι Απολλωνι.* *(Tétény) CIL* III 3400: Terso (?) Precionis f(ilius) Scordisc(us) eques a[la]e Fro(ntinianae) tur(ma) Lobasini ar(morum) cus(tos) an(norum) XX... [stipendiorum] XVI. — Scordisci *sind gemeint in der inschrift Dittenberger* I *n.* 247, 10 *p.* 360: *Εν δε τωι παροντι καιρωι και του των Γαλατων εθνους συναχθεντος και επιστρατευσαντος εις τους κατα Αργος τοπους στρατοπεδωι μειζονι.* — **scordisci** *militairsättel für pferde zum reiten.* *Dioclet. edict.* 10, 2 *p.* 30 *Bl.:* Scordiscum militare(m). *Vegel. mulomed.* 2, 60, 1: Quod si dorsum sedentis iniuria tumere iam coeperit, in recenti statim mallonem ceparum, id est calamos siccos unde fasces dependent, in aquam ferventissimam mittis et aliquamdiu maceratum calidum super tumorem impones, fascia constringes vel ⟨s⟩cordiscum superimpones, una quoque nocte manere patieris absque suppuratione palpabitur tumor. *Pelagon. ars veterin.* 9, 168: Arcadi apopiras ...... et postea calidum supra

tumorem impones aut fascia constringes aut scordiscum superimpones et una nocte et die sic maneat. Certissima medela est. *CGlL* 2 *p.* 180, 20: Scordiscus ἐφίππιον. *p.* 321, 7: Ἐφίππιον scordiscale. 3 *p.* 194, 28: Eppippion sordesco. *p.* 327, 4: Εφιοπιον scordiscus. *p.* 518, 79: Efiopion scordiscus. 4 *p.* 168, 31: Scordiscum corium crudum. *p.* 389, 44: Scordiscum corium pessimum vel crudum. *p.* 423, 3: Scordiscum scortum. *p.* 569, 37: Scordiscum corium crudum. 5 *p.* 331, 4: Scordiscum corium pessimum vel crudum. *p.* 391, 47: Scordiscum curium crudum. *p.* 610, 38: Scordiscum corium crudum. 63: Scordiscum scortum. *Vgl. p.* 482, 63: Scordum sordiscum id est meretrix. *(Im Zolltarif von Zrâya in Mauretanien) CIL* VIII 4508 = 18643, 19: Scordiscum malacum *(100 pfund schwer). Davon*

scordisc-arius *der verfertiger lederner sättel. Hieronym. epist.* 51, 5. *Opp. ed. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 248 *A*: Numquid coriarius aut scordiscarius erat deus?

Scoril-o(n) *M. Frontin. strat.* 1, 10, 4: Scorylo dux Dacorum (*daraus Iord. G.* 12, 73: Coryllus rex Gothorum). *(Alt-Ofen) Jahreshefte des österr. archaeol. Institutes in Wien* 2 (1899), *beiblatt sp.* 65: Scorilo Ressati libertus, domo Dacus, an(norum) IXXXX (= 39), h(ic) s(itus) e(st); item Annamae coniugi viv(ae) et Mattoni filiae vivae; T(itus) P(... ius) Quintus et An[g(?)]ulata fili patri pientissimo b(ene) m(erenti).

Scorobres? *cogn. (Orange) CIL* XII 5683, 273ᵃ. *(Vienne)* 274ᵇᶜ: Scorobres. *(Poitiers;* [*Moulins*]; *Vieu, Ain; Entrains, Nièvre; Reims; Esch bei Berkach)* XIII 10002, 54: SCoRoBRES. *(Trion; Brou, Ain;* [*Douai*]; *Le Châtelet)* 55: P. Va(leri) Faustini Scor(obres). *(Rom)* XV 3170: Scorobres.

Scot-asius *fl. j. l'Écotais, dép. Indre-et-Loir, nfl. des Loir.*

Scot-aus *M. cogn. (Vaison) CIL* XII 1318: M. Scotaus v. s. l. m.

Scoti *s.* Scotti.

***Scoti-ācus** *abgeleitet von M.* Scotius, *O. villa* Scociacus, *in der grafschaft Mâcon.* Escutiaco, Scotia *(villa des Scotius).*

Scotius *s.* Scottius.

Scotnus *M. cogn. (Ampurias; Cadix) CIL* II 6257, 175: SCOTI, SCOTNI. *(*[*Nîmes*]*; Saint-Germain)* XII 5686, 796ᵃᵇ: Scotnus. *(Poitiers; Niort; Limoges; Vichy,* [*Clermont;*] *La Graufesenque; Trion; Autun; Paris;* [*Tours;*] *Jublains; Reims; Forêt de Compiègne;* [*Saint-Germain;*] *Rognée; Windisch; Vertault; Mainz; Bingen; Kobern; Bonn; Grimmlinghausen; Xanten;* [*Nijmegen;*] *Vechten)* XIII 10010, 1746: SCOTNVS, SCOTNS SCOTNI, SCOTN.

Scot-o(n) *M. (Nages) CIL* XII 4150 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1797: ScotonI Domiti f(ilio); SollonI, AviulI. f(iliae); Cremius (?) et Carinus parentibus suis. *(Vechten)* XIII 10010, 1747: SCOTOFIICIT *s.* Scotto.

Scotorium *O. j. Le Dorat, dép. Haute-Vienne, arr. Bellac.*

scotta. *Acta Austregisili* I 2, 15 *ASS 20. mai* V *p.* 231**F*: Accepto ancipiti ferro, quod vulgus scottam vocat.

Scŏttī (*ae.* Scyttisc *von* Scottas) *ir.* Scūit, *nom. sing.* Scōt; *w.* Yscotteit, *sing.* Yscot, *secundair* Scoti; *nach Stokes 'herscher, besitzer', vie. asl.* skotŭ *vih, besitz (got.* skatts *geldstück, ahd.* scaz, *nhd.* schatz *entlehnt?) V. bewoner Irlands, später im nördlichen Brittanien. Laterc. Veron.* 13, 2: Scoti. *Ammian.* 20, 1, 1 *(a. 360):* Consulatu vero Constantii deciens terque Iuliani in Brittanniis cum Scottorum *(Iren)* Pictorumque gentium ferarum excursus rupta quiete condicta loca limitibus vicina vastarent et inplicaret formido provincias praeteritarum cladium congerie fessas, hiemem agens apud Parisios Caesar distractusque in sollicitudines varias, verebatur ire subsidio transmarinis, ut rettulimus ante fecisse Constantem, ne rectore vacuas relinqueret Gallias Alamannis ad saevitiam etiam tum incitatis et bella. 26, 4, 5 *(a. 365):* Picti Saxonesque et Scotti et Attacotti Brittannos aerumnis vexavere continuis. 27, 8, 5 *(a. 368):* Illud tamen sufficiet dici, quod eo tempore Picti in duas gentes divisi, Dicalydonas et Verturiones, itidemque Attacotti bellicosa hominum natio et Scotti per diversa vagantes multa populabantur. *Pacati paneg. Theodosio Augusto d.* 5, 2: Redactum ad paludes suas Scottum loquar? *Claudian panegyr. de III cons. Honorii* 54—58: Ille leves Mauros nec falso nomine Pictos | edomuit Scottumque vago mucrone secutus | fregit Hyperboreas remis audacibus undas | et geminis fulgens utroque sub axe trophaeis | Tethyos alternae refluas calcavit harenas. *de IV. consulatu Honor.* 33: Scottorum tumulos flevit gla-

cialis Hiverne. *de consulatu Stilichonis* 2, 251 *sq.*: Totam cum Scottus Hivernen | movit. *b. Goth.* 416—418: Venit et extremis legio praetenta Britannis, | quae Scotto dat frena truci ferroque notatas | perlegit exanimes Picto moriente figuras. *carm. min.* 25, 89—91: Quae Saxona frenat | vel Scottum legio, quantae cinxere cohortes | Oceanum, quanto pacatur milite Rhenus. *Hieronym. epist.* 69 *ad Oceanum Opp. t.* 1 *c.* 415 *D Ven.*: Ne honesta iungant matrimonia, sed Scottorum et Atticotorum ritu ac de republica Platonis promiscuas uxores, communes liberos habent. *adv. Iovinian.* 2, 7 *t.* 2 *c.* 335: Quid loquar de ceteris rationibus cum ipse adulescentulus in Gallia viderim Scotos (*var.* Atticotos), gentem Britannicam, humanis vesci carnibus: et cum per silvas porcorum greges et armentorum pecudumque reperiant, pastorum nates et feminarum et papillas solere abscindere et has solas ciborum delicias arbitrari? Scotorum natio uxores proprias non habet: et quasi Platonis politiam legerit et Catonis sectetur exemplum, nulla apud eos coniux propria est; sed ut cuique libitum fuerit, pecudum more lasciviunt. *explanatio in Ierem. prol. t.* 4 *c.* 835/836: Nec recordatur stolidissimus et Scotorum *(Iren)* pultibus praegravatus nos in ipso dixisse opere. *Prudent. apotheos.* 216: Semifer et Scotus (*var.* scottus) sentit cane milite peior. *Oros.* 1, 2, 81: Haec (Hibernia) proprior Brittaniae, spatio terrarum angustior, sed caeli solique temperie magis utilis, a Scottorum gentibus colitur (*daraus Isidor. or.* 14, 6, 6). 82: Huic etiam Mevania insula proxima est et ipsa spatio non parva, solo commoda. Aeque a Scottorum gentibus habitatur. *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1307 *MG aa.* 9 *p.* 473, *a.* 431: Ad Scottos *(Iren)* in Christum credentes ordinatus a papa Caelestino Palladius primus episcopus mittitur. *Chronicorum a.* 452 *pars posterior* 7 *p.* 646: Incursantes Pictos et Scottos Maximus strenue superavit. *Sidon. Apollinar. carm.* 7, 88—92: Victricia Caesar | signa Caledonios transvexit ad usque Britannos; | fuderit et quamquam Scŏtum (scottum *MF* schotum C^a schottum $C^b P$) et cum Saxone Pictum, | hostes quaesivit, quem iam natura vetabat | quaerere plus homines. *Vita s. Germani* 1, 5 *ASS* 2. *mai* I *p.* 262 *D*: Scotorum gentis. *Vita Genovefae (4. familie) c.* 1, 5 *p.* 51 *Kohler*: Scothorum et Pictonum infestinationem. *Gildae de excidio et conquestu Britanniae* 14: (Britannia) duabus primum gentibus transmarinis vehementer saevis, Scotorum a circione, Pictorum ab aquilone calcabilis, multos stupet gemitque per annos. 19: Fusci vermiculorum cunei, tetri Scottorum Pictorumque greges, moribus ex parte dissidentes, sed una eademque sanguinis fundendi aviditate concordes furciferosque magis vultus pilis quam corporum pudenda pudendisque proxima vestibus tegentes cognitaque condebitorum reversione et reditus denegatione solito confidentiores omnem aquilonalem extremamque terrae partem pro indigenis muro tenus capessunt. *Laterculus Malalianus* 1 *(a. 573) p.* 426, 5 *sq.*: Iam ne nos fallant multoloquio suo Scottorum scolaces. 4 *p.* 427, 27: Quamvis Scotti concordare nolunt, qui sapientia se existimant habere et scientiam perdederunt. *Fortunati vita s. Germani* 72, 193: Unde sunt contiguae gentes in testimonium, Hispanus, Scottus, Britto, Wasco, Saxo, Burgundio, cum ad nomen beati concurrerunt undique liberandi iugo servitii. *Columbae epist.* 5 *MG Epist.* III *p.* 176, 14 *(a. 612/615)*: Quando rex gentilis peregrinum scribere Langobardus Scotum hebetem rogat. *Isidor. or.* 9, 2, 103: Scoti propria lingua nomen habent a picto corpore, eo quod aculeis ferreis cum atramento variarum figurarum stigmate annotentur. (*Daraus 'de gentibus', cod. Sangall. n.* 238 *p.* 395/396: Sgoti propria lingua nomen habent. a picto corpore eo quod aguleis ferreis cum atramento variarum figurarum. isti. adnotantur.) 14, 6, 6: Scottia autem, quod ab Scottorum gentibus colitur, appellata. 19, 23, 6: Horrent et male tecti cum latratoribus linguis Scotti. *CGlL* 5 *p.* 502, 48: Gothi Scotti. *p.* 653, 32: Caththi qui nunc Scotti dicuntur. *Vgl. p.* 520, 28: Cathis crudelibus. *Commentum Einsidlense in Donati artem maiorem (Anecd. Helv.) p.* 222, 4: Sunt et tonsae (litterae), quas Scotti in usu habent. *Priscianea (Anecd. Helv. p.* CXXV *Hagen)*: Quamquam Scotti tradant: depeciscor contrarium paciscor. ... sic Scotti. *Ionae vita s. Columbani* 1 *cod. Taurin. F. IV.* 12. *fol.* 6^v: Hanc (Hiberniam) Scotorum gens incolit. *c.* 16 *f.* 38^r: Cominium et Eunocum ac Aequonum, ex Scotorum genere. *c.* 22: Navi, quae Scotorum commercia vexerat *(an der Loire-mündung*

Nantes). Vita Fursci 7, 33 *ASS 16. ian.* II *p.* 41: Omnibus populis Scotorum. *Adamnani vita s. Columbae p.* 15: Scotos inter. 2 *p.* 18: Per universas Scotorum ecclesias. 2, 46 *p.* 183: Duobus populis, hoc est, Pictorum plebe et Scotorum Britanniae. 3, 23 *p.* 232: Scotorum reges cum populis. *Vita Ursi* 1, 1 *ASS 1. febr.* I *p.* 937 B: Ursus ... natione Scotus. *Vita Samsonis* 4, 37 *ASS* 10 *28. iul.* VI *p.* 582 *B:* Quidam peritissimi Scoti *(Iren)* de Roma venientes. *Vita Praecordii* 2 *ASS 1. febr.* I *p.* 196: Ex Scotorum *(Iren)* genere. *Vita Romani* 2 *ASS 1. iun.* I *p.* 84 *B:* Genere Scotus. *Vita Wendelini* 3 *ASS 21. oct.* IX *p.* 348 *E:* Wendalinus exortus Scotorum regione. *Vita Gobani* 6 *ASS 20. ian.* IV *p.* 24 *C:* Ex provincia Hiberniae insulae progressus, atque ex prosapia Scotorum natus. *Vita s. Audoeni* 2, 4 20 *Anal. Boll.* 5 *p.* 81: Columbanus, natione Scotus. 22, 55 *p.* 131: Abbas Sidonius, natione Scotus. *Vita Filiberti* 3, 28 *ASS 20. aug.* IV *p.* 80 *D:* Scottorum navis. *MG Epist.* III *p.* 237, 19 *(a. 688—705)*: Aldhelmo Scottus ignoti nominis in deo aeterno salutem. *Vita Tresani* 1 *ASS 7. febr.* II *p.* 53 *F:* Scotorum genere ortus. 2 *p.* 54 *A:* Et cum vidisset eum dominus eius Scotorum genere natum et Francigenae linguae penitus in- 30 scium. 4 *p.* 54 *B:* Virum genere Scotum. *Gregorius III. MG Epist.* III *p.* 706, 30 *(a. 731):* Sedulus episcopus Britanniae de genere Scotorum. *Baeda h. e.* 1, 1: Haec in praesenti, iuxta numerum librorum, quibus lex divina scripta est, quinque gentium linguis, unam eandemque summae veritatis et verae sublimitatis scientiam scrutatur et confitetur, Anglorum videlicet, Brettonum, Scottorum, Pictorum et Latinorum, quae 40 meditatione scripturarum ceteris omnibus est facta communis ... Inventa ibi gente Scottorum ... Respondebant Scotti ... Cumque uxores Picti non habentes peterent a Scottis, ea solum condicione dare consenserunt, ut ubi res perveniret in dubium, magis de feminea regum prosapia quam de masculina regem sibi eligerent: quod usque hodie apud Pictos constat esse servatum. Procedente autem tempore Brittania post 50 Brettones et Pictos tertiam Scottorum nationem in Pictorum parte recepit ... Haec autem proprie patria Scottorum est: ab hac egressi, ut diximus, tertiam in Brittania Brettonibus et Pictis gentem addiderunt ... Ad cuius (Alcluith) videlicet sinus partem septentrionalem Scotti, quos diximus, advenientes sibi locum patriae fecerunt. 12: Denique subito duabus gentibus transmarinis vehementer saevis, Scottorum a circio, Pictorum ab aquilone, multos stupet (Brittania) gemitque per annos ... Quibus ad sua remeantibus, cognita Scotti Pictique reditus denegatione, redeunt confestim ipsi et solito confidentiores facti omnem aquilona- 10 lem extremamque insulae partem pro indigenis ad murum usque capessunt. 13: Cuius (Theodosii iunioris) anno imperii octavo Palladius ad Scottos in Christum credentes a pontifice Romanae ecclesiae Caelestino primus mittitur episcopus. 34: Aedan rex Scottorum, qui Brittaniam inhabitant ... Neque ex eo tempore quisquam regum Scottorum in Brittania adversus gentem Anglorum usque ad hanc diem in proelium ve- 20 nire audebat. 2, 4: (Laurentius) non solum novae, quae de Anglis erat collecta, ecclesiae curam gerebat, sed et veterum Brittaniae incolarum, nec non et Scottorum, qui Hiberniam insulam Brittaniae proximam incolunt, populis pastoralem impendere sollicitudinem curabat ... Scottorum in praefata ipsorum patria ... In magna reverentia sanctitatis tam Brettones quam Scottos venerati sumus; sed cognoscentes Brettones, 30 Scottos meliores putavimus. Scottos vero per Daganum episcopum in hanc, quam superius memoravimus, insulam et Columbanum abbatem in Gallis venientem nihil discrepare a Brettonibus in eorum conversatione didicimus. 5: (Osviu) Pictorum quoque atque Scottorum gentes, quae septentrionales Brittaniae fines tenent, maxima ex parte perdomuit ac tributarias fecit. 19: Misit idem papa Honorius litteras etiam 40 genti Scottorum. 3, 1: (Filii Aedilredi) cum magna nobilium iuventute apud Scottos sive Pictos exulabant ibique ad doctrinam Scottorum cathecizati et baptismatis sunt gratia recreati. 3: (Osvald) misit ad maiores natu Scottorum ... Septentrionalis Scottorum provincia ... Gentes Scottorum, quae in australibus Hiberniae insulae partibus morabantur ... Tam longo exilii sui tempore linguam Scottorum iam plene didicerat. 50 Exin coepere plures per dies de Scottorum regione venire Brittaniam ... Inbuebantur praeceptoribus Scottis parvuli Anglorum ... (Hii) cuius monasterium in cunctis pene

Septentrionalium Scottorum et omnium Pictorum monasteriis non parvo tempore arcem tenebat ... Donatione Pictorum, qui illas Brittaniae plagas incolunt, iam dudum monachis Scottorum tradita. 4: Monasterium nobile in Hibernia, quod a copia roborum Dearmach lingua Scottorum, hoc est campus roborum, cognominatur. 5: Cum de provincia Scottorum rex Osvald postulasset antistitem, qui sibi suaeque genti verbum fidei ministraret. 6: Denique omnes nationes et provincias Brittaniae, quae in IIII linguas, id Brettonum, Pictorum, Scottorum et Anglorum, divisa est, in dicione accepit (Osvald). 13: Scolasticus quidam de genere Scottorum. 17: Finan, et ipse illo ab Hii Scottorum insula ac monasterio distinatus. 19: De nobilissimo genere Scottorum. 21: Quorum ultimus (Diuma) natione Scottus ... Ceollach et ipse de natione Scottorum, qui non multo post, relicto episcopatu, reversus est ad insulam Hii, ubi plurimorum caput et arcem Scotti habuere coenobiorum ... (Trumheri) natione quidem Anglo, sed a Scottis ordinato episcopo. 24: Uterque (Diuma, Cellach) de genere Scottorum: tertius Trumheri, de natione quidem Anglorum, sed edoctus et ordinatus a Scottis. 25: Finan pro illo (Aidano) gradum episcopatus a Scottis ordinatus ac missus acceperat. Qui in insula Lindisfarnensi fecit ecclesiam episcopali sedi congruam; quam tamen more Scottorum non de lapide, sed de robore secto totam composuit atque harundine texit ... Quod Scotti dominicum paschae diem contra universalis ecclesiae morem celebrarent ... Ronan, natione quidem Scottus ... Osviu a Scottis edoctus ac baptizatus, illorum etiam lingua optime inbutus ... Huius doctrinam omnibus Scottorum traditionibus iure praeferendam sciebat ... Eis qui Scottos sequebantur ... Hild abbatissa cum suis in parte Scottorum ... Episcopus Cedd, iamdudum ordinatus a Scottis. 26: Relictis Scottorum vestigiis ... Episcopatus autem Scottorum, quem gesserat in provincia Anglorum ... Tuda, qui erat apud Scottos austrinos eruditus atque ordinatus episcopus ... Fratribus, qui in Lindisfarnensi ecclesia, Scottis abeuntibus, remanere maluerunt. 27: Quos omnes Scotti libentissime suscipientes ... In monasterio, quod lingua Scottorum Rathmelsigi appellatur ... Nationibus Scottorum sive Pictorum. 28: Unde factum est, ut crescente per dies institutione catholica Scotti omnes, qui inter Anglos morabantur, aut his manus darent aut suam redirent ad patriam. 29: Osviu, quamquam educatus a Scottis. 4, 4: Colmanus, qui de Scottia erat episcopus, relinquens Brittaniam tulit secum omnes, quos in Lindisfarnensium insula congregaverat Scottos ... Scotti ... Locum in Hibernia insula aptum monasterio construendo, qui lingua Scottorum Mageo nominatur ... Relictis in praefata insula Scottis. 13: Monachus quidam de natione Scottorum, vocabulo Dicul. 25: Vir de genere Scottorum Adamnanus vocabulo. 26: Picti terram possessionis suae, quam tenuerunt Angli et Scotti, qui erant in Brittania, Brettonum quoque pars nonnulla libertatem receperunt. 5, 9: Monasterii, quod in Hii insula multis diu Scottorum Pictorumque populis venerabile mansit. 15: Quo tempore plurima pars Scottorum in Hibernia et nonnulla etiam de Brettonibus in Brittania rationabile et ecclesiasticum paschalis observantiae tempus domino donante suscepit. 19: Viam, quae tradebatur a Scottis ... His, qui Scottos sequebantur ... Detecta et eliminata, ut et supra docuimus, Scottorum secta ... Pro omni aquilonali parte, Brittaniae et Hiberniae insulis, quae ab Anglorum et Brettonum nec non Scottorum et Pictorum gentibus incoluntur. 23: Scotti, qui Brittaniam incolunt, suis contenti finibus nil contra gentem Anglorum insidiarum moliuntur aut fraudium. 24: Anno CCCCXXX. Palladius ad Scottos in Christum credentes a Caelestino papa primus mittitur episcopus. *Acta synodi Romanae a. 745 MG Epist.* III *p.* 317, 30: Alter, qui dicitur Clemens, genere Scottus est. *Zacharias a. 748* (?) *p.* 359, 17 *sq.:* Quendam presbiterum genere Scottum, nomine Sampson. [*Nennius*] *hist. Britt. prol.:* De annalibus Scottorum Saxonumque. 7: In ea (Brittannia insula) habitant quattuor gentes Scotti, Picti, Saxones atque Brittones. 13: Novissime autem Scotti venerunt. 15: Sic mihi peritissimi Scottorum *(Iren)* nuntiaverunt. 15: Brittones venerunt in tertia aetate mundi ad Brittanniam; Scotti autem in quarta obtinuerunt Hiberniam. Scotti autem, qui sunt in occidente, et Picti de aquilone pugnabant unanimiter et uno impetu contra Brittones indesinenter, quia

sine armis utebantur Brittones. 16: A nativitate domini usque ad adventum Patricii ad Scottos CCCCV anni sunt. 23: Propterea iussit (Severus) fieri inter Brittones et Pictos et Scottos, quia Scotti ab occidente et Picti ab aquilone unanimiter pugnabant contra Brittones, nam et ipsi pacem inter se habebant. 30: Brittones autem dum anxiebantur barbarorum gentibus, id est Scottorum et Pictorum, flagitabant auxilium Romanorum. 31: Guorthigirnus regnavit in Brittannia et dum ipse regnabat, urgebatur a metu Pictorum Scottorumque et a Romano impetu nec non et a timore Ambrosii. 38: Ut dimicent contra Scottos. 50: Sanctus Patricius erat in illo tempore captivus apud Scottos ... Missus est Palladius episcopus primitus a Caelestino episcopo et papa Romae ad Scottos in Christum convertendos. 51: (Patricius) ad Scottos in fidem Christi convertendos mittitur. 54: Prima petitio eius est, ut dicunt Scotti, ut susciperet unusquisque paenitentiam. 62: Scottos cum ingentissima clade expulerunt ab istis regionibus et nusquam reversi sunt iterum ad habitandum. — **Scŏttus Scotus** *M. cogn.* **Scotta** *F.* *(Tarragona) CIL* II 4970, 458: Scoti m(anu). *(Nîmes)* XII 3985 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1262: D(is) M(anibus) Valeria Scotii (*Hirschfeld ci.* Scot[t]i) fil(ia), sibi et filio poni iussit. *(Vienne) CIL* XII 5686, 794: Scot ... m. *(Vienne; La Côte-Saint-André)* 797: Scottus fe(cit), Scottus f(ecit), S.conus, Of Scot//i, Scotti. *(Vienne)* 5688, 8: ꟻƧVTTOƆƧ = Scottus f(ecit). *(Mâcon, a. 224)* XIII 2589: D(is) M(anibus) memoriae C. Q. Scotti M. Q(uintius) Florentinus et Q. Quintius et Q. Flaviola filI p. c. et sub ascia de Iuliano et Cripino co[s]. p(ridie) i(dus) ma[i(as) *oder* -rtias]. *(Besançon)* 5372: Mercurio M. Mammaius Scottus v. s. l. m. *(Langres)* 5759: D(is) M(anibus) Divixtæ Scottus mar(itus) p(onendum) c(uravit). *(Le Mans)* 10002, 459: Scottus. *(Walheim)* 10003, 76: [Sc]otti. *(La Graufesenque; Trion; [Paris;] Trier; Le Châtelet bei St.-Dizier; [Avenches;] Vertault; Langres; Grimmlinghausen; Neuss; Xanten; Vechten)* 10010, 1571: Primi Sco(tti? *sind associés*), Of Prim Sc, Of Prm Sc, Of Pri. Sco, Of Prim . Sco, Of Prm Sco, Of Prm. Sc. *(Poitiers; La Graufesenque; Jublains; [Mainz;] Kempen; Neuss; Vechten)* 10010, 1741: Ofic. Sco, Ofi Sco, Of Sco. *[Orléans]* 1742: SCOI^v *rückläufig.* *(Garros bei Auch; Poitiers; la Graufesenque; Mainz; Neuss; Vechten)* 1744: Scot feci, Scot. f, Scot f, Scot m. *(Originis Narbonensis)* 1750: Scottus f(ecit). *(Reims; [Clermont;] Besançon)* 1752: SCOTVS F, SCOT.VS, ƧCOTⱯS\. *(Périgueux) RE t.* 1 *n.* 61 *p.* 43 = *Espér. Périg. n.* 9: Secundus, Scotti l(ibertus?). *(Edeburg im Ober-Elsaß) BSAF* 1880 *p.* 217: Scottus. *(Trier, saec. 5) WK* 5 (1886) *n.* 52 *sp.* 71 = *Kraus* I *n.* 116 *und taf.* XV 3 = *Le Blant NR n.* 352 *p.* 397: Scotte pax ticum sit. *(zeile 1* Scotto *als nominativ.)* *Vgl. (Aislingen) CIL* III 12014, 503: Scoie *oder* Scote?

Scŏtt-ĭus Scot-ĭus *M. patronym. von* Scotus. *(Museum in Tarragona) CIL* II 4970, 458: Scoti m(anu). *(Ampurias)* 6257, 175: Scoti. *(Elche)* 6349, 38. *EE* 8 *p.* 495 *n.* 262, 80: Of(ficina) Scott(i). *(Bregenz) CIL* III 6010, 199: Scotius. *(Bregenz; Augsburg)* 12014, 502: Ofi Scotti, Scotti . Θ, Cotius. f. *(Bei Saint-Gilles, dép. Gard)* XII 4127 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 998: D(is) M(anibus) Melliæ H[e]lenes et M(arci) ScottI(i). *(Sainte-Colombe)* XII 5686, 792: Sco[ti?]. *(Vaison; Vienne; Sainte-Colombe; Genf; Nîmes)* 795: Scotius f., Scotius .T., Scotius, Of Scotii, SCOTꞀ. *(Périgueux; [Clermont;] la Graufesenque; Trion; Autun; Troyes; [Paris;] Orléans; Reims; Douai; Tongern; Wasmes; Trier; Autrécourt; Windisch; Langres; Mainz; Wiesbaden; Cöln; Neuss; Xanten; Gellep; Vechten)* 10010, 1745: Scotius. f., Scotius . T., Scotius, Of Scoti, Scoti. *(Bordeaux; [Clermont;] la Graufesenque; dép. de l'Aveyron; Trion; Orléans; Angers; Rezé; [Rouen;] Lillebonne; Reims; [Brüssel;] Tongern; Augst; Kuenheim; Langres; Klein-Winternheim; Mainz; Weisenau; [Wiesbaden;] Andernach; Bonn; [Cöln;] Neuss; [Münster;] [Nijmegen;] Vechten)* 1748: Scottius f, Scottius, 'ƆΠIVS, SCΘ.T.T.I.V.S, Scottiu, Scotti m, Scotti ma, Of Scotti, Scotti . of(ficina), Scotti . of, Scotti of, Scotti . Θ, Scotti, Ofi SCOIII. *(Trion)* 1751: Of. Scotti. Cotu *(sind associés)*. *(Neuss) BJ* 102 *s.* 155 *n.* 447: Scoti. *n.* 562: Ofic(ina) Sco(ti). *(Mainz) WK* 18 (1896) *sp.* 88: Ofic(ina) Sco(ti?). *Davon abgeleitet* Scotiācus. — **Scott-ia Scot-ia** *land der Scotti. Hegesipp.* 5, 15: Tremit hos Scotia, quae terris nihil debet. *Martyrol. Hieronym. kal. febr.:* In Scotia depositio sanctae Brigidae virgi-

nis. *6. id. mai.:* In Scotia Fausti depositio. *Isid. or.* 14, 6, 6: Scottia, eadem et Hibernia proxima Brittaniae insula, spatio terrarum angustior, sed situ fecundior; haec ab Africo in Boream porregitur, cuius partes priores Hiberiam et Cantabricum Oceanum ostendunt. Unde et Hibernia dicta. Scotia autem, quod ab Scottorum gentibus colitur, appellata. Illic nullus anguis, avis rara. *Rav.* 5, 31 *p.* 439, 5: Finitur autem ipsa Britannia. 9 *sq.:* A facie septentrionalis (habet) insulam Scotiam. 32 *p.* 439, 12: Iterum in eodem Oceano occidentali, post ipsam magnam Britanniam ... (17—*p.*440,2) est insula maxima quae dicitur Ibernia, quae, ut dictum est, et Scotia appellatur. 5: Per quam Scotiam transeunt plurima flumina. *Adamnani vita s. Columbae praef.* II *p.* 9: De Scotia *(Irland)* ad Britanniam. 1, 1 *p.* 17: In Scotia et in Britannia. 2 *p.* 20: De Scotia. *p.* 21: Ad Scotiam. 3 *p.* 26: Inter Scotiae ecclesias. 7 *p.* 31: De Scotia . . . In Scotia. 12 *p.* 40: De Scotia. 14 *p.* 42: In Scotia. 17 *p.* 46: Ad Scotiam. 18 *p.* 47: Ad Scotiam . . . In Scotia. 22 *p.* 52: Ad Scotiam. 30 *p.* 58: De Scotia. 36 *p.* 67: De Scotia ad Britanniam. *p.* 68: Scotiae regnatorem. *p.* 70: Totius regem Scotiae. 38 *p.* 74: In Scotia. 40 *p.* 76: In Scotiensium memorata regione. 43 *p.* 81: In Scotia. 48 *p.* 90: Scotiae regionem. 2, 1 *p.* 103: In Scotia. 4 *p.* 108: Scotiae partem. 5 *p.* 111: Scotiam. 14 *p.* 123: Ad Scotiam. 25 *p.* 138: Per multas Scotiae provincias. 36 *p.* 152: In Scotia. 38 *p.* 155: Ad Scotiam. 39 *p.* 156: De Scotia. *p.* 162: In Scotia. *p.* 163: Ad Scotiam. 40 *p.* 164: De Scotia. 43 *p.* 171: In Scotia. 46 *p.* 183: Oceani insulae per totum, videlicet Scotia *(Irland)* et Britannia. 3, 9 *p.* 207: In mediterranea Scotiae parte. 11 *p.* 210: De Scotia. 17 *p.* 219: De Scotia. 23 *p.* 237: De Scotia. *p.* 241: Per totam nostram Scotiam *(Irland)*. *Gregorius III MG Epist.* III *p.* 706, 31: Fergustus episcopus Scotiae Pictus. *Baeda h. e.* 2, 4: Dominis carissimis fratribus episcopis vel abbatibus per universam Scottiam Laurentius, Mellitus et Iustus episcopi, servi servorum dei. 3, 19: Multis annis in Scottia (= *Hibernia*) verbum dei omnibus adnuntians. 24: Ad Scottiam rediit. 25: Missus a Scottia . . . De Scottia. 26: Scottiam regressus est. 4, 4: Colmanus, qui de Scottia erat episcopus. 26: Ne Scottiam nil se laedentem inpugnaret. 21: Cum reversus (Adamnanus) ad Scottiam multas postea gentis eiusdem turbas ad catholicam temporis paschalis observantiam sua praedicatione correxit. 24: Anno DLXV. Columba presbyter de Scottia venit Brittaniam ad docendos Pictos et in insula Hii monasterium fecit. *Vita Plechelmi* 1 *ASS 15. iul.* IV *p.* 58 *A:* Northumbria, Scotia, Hibernia. 3 *p.* 58 *C:* Infra confinia Scotiae. *Liber historiae Francorum* 43 *MGSS Mer.* II *p.* 316, 5 *(a. 656):* (Grimoaldus) Daygobertum totundit Didonemque Pectavensem urbis episcopum in Scocia (= *Hibernia*) peregrinandum eum direxit. *Cod. Augiensis (Reichenau) CXCV f. 39ᵛ col. 1:* O magnum Scotiæ misit Pictonia dives. *Vita s. Fursei* 1, 2 *ASS 16. ian.* II p. 15: Apud Hiberniam insulam, quae Scotiae est contigua. *Acta Blitharii* 4 *ASS 11. iun.* II *p.* 474 *A:* Scotiarum fines. *Vita et passio Mononis* 2 *ASS 18. oct.* VIII *p.* 367 *B:* De provincia Scotiae. *Vita Wironis* 2 *ASS 8. mai* II *p.* 315 *D:* Scotia, uber sanctorum patrum insula. [*Vita Tigris virg. Mauriennensis* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 533, 23: Scotiam *(Irland)* pergere.] — **Scotiae** *O. j. Écuisses, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Buxy. Vgl.* *Scotiăcus.

Scottĭ-cus. *Symmach. epist.* 2, 77 (76), *a. 393:* Ut nunc septem Scotticorum canum probavit oblatio. *Claudian. de consul. Stilichonis* 2, 253—255 *(a. 399):* Ne tela timerem (Britannia) Scottica, ne Pictum tremerem, ne litore toto | prospicerem dubiis venturum Saxona ventis. *Hieronym. epist.* 133, 9 *(a. 415), Opp. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 1038 *A:* Neque enim Britannia fertilis provincia tyrannorum, et Scoticae gentes, omnesque usque ad Oceanum per circuitum barbarae nationes, Moysen prophetasque cognoverant. *prolog. libri* 3. *comment. in Ierem. t.* 4 *c.* 925/926: Habet enim progeniem Scoticae gentis *(irische race)* de Britannorum vicinia. *Martyr. Dungall. ASS Mart.* III 268: Eo aevo quoddam navigii genus usitatum, ex viminibus et bovinis coriis contectum, quod Scotica lingua curach appellatur. *Ionae vita s. Columbani c.* 16: Prae ceteris in orbe terrarum gentibus, praeter Scoticas et Dardanas. *Baeda h. e.* 4, 4: Ad insulam quandam parvam, quae ad occidentalem plagam ab Hibernia procul secreta sermone Scottico Inisboufinde, id est insula vitulae albae, nuncupatur. 5, 22: Illi quoque, qui insulam Hii incole-

bant, monachi Scotticae nationis. *chron.* 586 *(a. 716):* (Ecberectus) plurimas Scotticae gentis provincias ad canonicam paschalis temporis observantiam, a qua diutius aberraverant, pia praedicatione convertit. *Aldhelmi epist. ad Eahfridum p.* 92 *Giles:* Scotico in solo. *p.* 94: Scoticos sciolos. *Vita Degae 3 ASS 18. aug.* III *p.* 659 *A:* Dayg vocabitur; hoc enim nomen Scotica lingua magnam flammam sonat. *Vita s. Fursei* 3, 15 *ASS 16. ian.* II *p.* 46: Puerum diligenter suscepit, atque sacrosancti baptismatis fonte renatum, nomine Furseum, quod ex virtutibus in nostra locutione de Scotica lingua interpretatur, vocavit. *Acta s. Kiliani* 1 *ASS 8. iul.* II *p.* 612 *F:* Scottica tellus. *Vita Samsonis* 4, 40 *ASS 28. iul.* VI *p.* 582 *F:* Cum supra dicto Scotico fratre. *Vita Coemgeni* 4, 31 *ASS 3. iun.* I *p.* 319 *A:* Prope civitatem Athcliath habitabat, quae est in aquilonali Laginensium plaga, super fretum maris posita: et illud Scotice dicitur Dublus, quod sonat Latine nigra therma. *Adamnani vita s. Columbae praef.* I *p.* 3: Scoticae *(irisch),* vilis videlicet linguae. *praef.* II *p.* 9: Cuius pater Latine filius Navis dici potest, Scotica vero lingua Mac Naue. 1, 1 *p.* 17: Scoticae linguae. 2 *p.* 19: Qui Scotice vocitabatur Columb Crag. 3 *p.* 23: Monasterium, quod Scotice dicitur Dair-mag. 7 *p.* 32: Bellum quod Scotice dicitur Ondemone. 14 *p.* 42: Lingua Scotica. 20 *p.* 50: Cellulae, quae Scotice Lathreginden dicitur. 36 *p.* 66: Monasterii quod Scotice Artchain nuncupatur. 37 *p.* 71: Locum qui Scotice nuncupatur Cuuleilne. 40 *p.* 76: Monasteriolum quod Scotice Trioit vocitatur. 42 *p.* 79: Scoticus poeta. 46 *p.* 88: In loco qui Scotice vocitatur Coire Salchain *(in Schottland).* 49 *p.* 96: Ad monasterium sancti Comgelli quod Scotice dicitur Cambas. 2, 5 *p.* 111: Fratrem Lugaidum nomine, cuius cognomentum Scotice Lathir dicitur. 8 *p.* 115: In flumine, quod Scotice Boend vocitatur. 13 *p.* 121: Monasterio, quod Latine Campulus Bovis dicitur, Scotice vero Ached-bou. 22 *p.* 133: In loco qui Scotice vocitatur Ait-Chambas Art-muirchol. 33 *p.* 146: Scoticam servam. 39 *p.* 160: Ad locum qui Scotice vocitatur Daire Calgaich (= *Roboretum Calgaci*). 43 *p.* 172: Monasterii, quod Scotica vocitatur lingua Snam-luthir. 45 *p.* 178: Insulam, quae Scotice vocitatur Airthrago. 3, 3 *p.* 193: Monasterii, quod Scotice Birra nuncupatur. 7 *p.* 204: De provincia Anteriorum (= Orientalium), qui Scotice Indairthir nuncupantur. 11 *p.* 209: Monasterii, quod Scotice Birra nuncupatur. 16 *p.* 218: Locus, qui Latine potest dici Colliculus Angelorum, Scotice vero Cnoc Angel. 23 *p.* 235: Monasterio, quod Scotica nominatur lingua Cloni-finchoil. *p.* 237: Senex, cuius nomen etiam potest dici Ferreolus, Scotice vero Ernene.

Scott-o(n) *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 1749: Scotto. *(Trier, christl., saec. 5) WK* 5 (1886) *n.* 52 *sp.* 71 = *Kraus* I *n.* 116 *und taf.* XV 3 = *Le Blant NR n.* 352 *p.* 397: Hic bene pausant Scotto qui vixit annos LXV coiux dulcissima posuit titulum pro caritatem. Scotte pax ticum sit.

Scu . . . *(Nassenfels nördlich von Neuburg) CIL* III 5898 *add. p.* 1050: Marti et Victoriae vik(ani) Scu . . . . curag(entibus) C. Iul(io) Impetrato et T. Fl(avio) Gemellino imp(endio) C. M(arcii?) F(ortunati?).

Scubilī-ācus *O. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 20: In villa Scubiliaco.

Scub-ilius *s.* Scopilius.

Scubuli Scubli *V. (Bei Kîz-kal'-ahsi) CIL* III 386: Praef(ecto) equit(um) alae Ī. Scubulorum. *(Philippi)* 647: Decur(io) alae Scubulor(um). *(Sikator, a. 74 p. Ch.)* D. XI (IX) *p.* 852: Alae Scubulorum, cui praest Ti. Claudius Sp. f. Atticus, gregali, Veturio Teutomi f., Pannon(io). *(Debeltz in Moesia inferior, a. 82)* XIV *p.* 1960: (Ala) Scubulorum. *(Mainz, a. 90 p. Chr.)* XXI *p.* 1965 = *CIL* XIII 6821: In alis quattuor . . . . Scubulorum. *(Wiesbaden, a. 116) CIL* III D. XL (XXVII *p.* 870): In alis duabus et cohortibus decem et septem, quae appellantur I Flavia gemina et I Scubu-[l(orum)]. *(Aquileja) CIL* V 907: Catalus Callaei f. natione Sequ(anus) equ(es) ala Scubl(orum) sesquipl(icarius). *(Worms)* XIII 6212: C. Baburius Festus Pom(ptina tribu) Arretio trib. leg. VII. g. f. praef(ectus) alae Scubulorum Iovi. *(Mainz, nicht vor 200)* 7032: Ianuarius Potens decurio alae Ī Scub(u)lor(um) sin(gularis) co(n)s(ularis). *(Wiesbaden)* 7580: T. Flavius Celsus vetr. ex ala Scubu[l]orum cives Sappaus.

scub-ulum *pflanze. Dioscorid.* 4 *c.* 71: Στρύχνος κηπαῖος· οἱ δὲ ἥμερον, Ῥωμαῖοι στρούμουμ, οἱ δὲ κουκούβολουμ (*al.* κακ.), Γάλ-

λοι(ἄλλοι ci. Diefenbach)σκούβουλουμ, Ἀφροὶ ἀστρεμουνλμ. 72: Στρύχνον ἁλικάκαβον· Δακοὶ κυκωλίδα (var. κοικοδιλά), Ἀφροὶ κακαβούμ. Plin. n. h. 27, 68: Cuculi (*var.* Culiculi; Cuculli *ci. Detlefsen*) folia trita cum aceto serpentium ictibus et scorpionum mederi. Quidam hanc alio nomine strumum appellant, alii Graece strychnum, acinos habet nigros. *Vgl.* 21, 177: Trychno, quam quidam strychnon scripsere, utinam ne coronarii in Aegypto uterentur, quos invitat hederae foliorum similitudo in duobus eius generibus, quorum alterum cui acini coccini granosi in folliculis, halicacabon vocant, alii callion, nostri autem vesicariam, quoniam vesicae et calculis prosit.

Scudilio. *O. Merowing. münze Belfort* 4045 = *Prou* 2632: ∾CVDILIO.

Scult-anna Scult-enna *villeicht vw. mit ir.* scoltaim *(scindo, diffindo), lat.* culter, *fr.* *sculter? *oder (durch dissimilation) aus* *Scuntenna? *fl. in Gallia Cispadana, im obern lauf noch jetzt Scoltenna, im untern der westlichste quellfluß des Panaro, der in den Po mündet. Strab.* 5, 1, 12 *p.* 218: *Οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουλτάνναν ποταμόν. Liv.* 41, 12, 8: Ad Scultennam fluvium. 18: Ad Scultennam fluvium. *Plin. n. h.* 3, 118: Scultennam. *Frontin. strateg.* 3, 13, 7: Milites Scultennam (*ci. Modius;* scutellam *H,* scuttellam *P*) amnem tranabant. 3, 14, 3: Per amnem Scultennam (*ci. Oudendorp;* santernam *H,* samternum *P*). *Davon kurzform* Scolta *in fl. Schult. Scholl-, Écouen, Écouché.*

Scum... *cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 798: Of. Scum ...

Scuntera *s.* Scutara.

Scupili-o(n) *M. Vita Vedastis ep. Atreb.* 9 *MGSS Mer.* III *p.* 412, 6: Scupilioni arcepresbiteri. 13: Scupilio.

Scurei-acus *O. j. Écury, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne* 1) *É.-le-Petit, canton Écury-sur-Coole, gemeinde Champigneul.* 2) *É.-le-Repos, canton Vertus.*

Scut-ăra *idg.* √ scut, *nasaliert* scunt *abfließen, abträufeln, cf.* Scuntera *j. Schunter,* 1) *fl. j. Schutter, nfl. des Rheins, bei Kehl in Baden.* 2) *die baierische Schutter, nfl. der Donau, bei Ingolstadt. Vgl. frz. Escoutay, dép. Ardèche, r. nfl. zur Rhône.*

scutto- *in* Auto-scuttus, -a.

Scuvili-acus *O.* 1) *j. Sainte-Sabine, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Conlie.* 2) Scuviliacus, Sciviliacus, *Sévillé, doyenné Brûlon, dép. Sarthe, arr. La Flèche.*

? **σκυβελ-ίτης** *most, der aus den reifen Trauben, ehe sie gekeltert werden, von selbst abfließt; nach Ernault griech. provincialismus in vordem celtisierten lande, von σκύβαλον. Plin. n. h.* 14, 80: Scybelites vero mulsi (genus) in Galatia nascens. *Galen. de sanitate tuenda* 5, 5, *t.* 6 *p.* 337 *K.*: *Ὅσοι δὲ χωρὶς τοῦ στύφειν μέλανές τε εἰσὶ καὶ παχεῖς, οἷος καὶ ὁ σκυβελίτης καὶ ὁ Θηραῖος. de probis pravisque alimentorum sucis* 11 *p.* 800: *Ὅσοι δὲ παχεῖς, ὥσπερ ὁ Θηραῖός τε καὶ ὁ σκυβελίτης, ἀξιολόγως τρέφουσι. p.* 804: *Ὅσοι γε μὴ πάνυ παχεῖς εἰσὶ καὶ λίαν γλυκεῖς, ὥσπερ ὁ Θηραῖός τε καὶ ὁ σκυβελίτης. method. medendi* 12, 4, *t.* 10 *p.* 833: *Ὁ Σκυβελλίτης καὶ ὁ Θηραῖος καὶ Ἀλβάτης. Vgl. Aretaeus Cappad. de causis et signis diuturnorum morborum* 1, 15, *t.* 24 *p.* 114 *K.*: *Λευκὰ δὲ καὶ ἀργιλώδεα τὰ σκύβαλα ... Ἐπὶ τοῖσι σκυβάλοισι τοῖσι ξυνήθεσι.*

SII... *Gallische münze der Bituriges. Muret-Chab.* 41, 95: SII...

Se... *(London) CIL* VII 1334, 62: Q. Va(lerii) Se(....). *(London)* 1336, 25[a]: Agedilici. Se[c(undi servi?)]. *(Colchester)*[b]: Aged... *(Troyes) CIL* XIII 10010, 1753[a]: OFI SE. *(Riegel; Bonn; Vechten)*[b,c,d]: Of. Se. *(Vechten)* 2398: SE}.

S[e]ani-ocum *hispan. V. (Junto a Soria) CIL* II 2838: Nonius Quintilianus S[e]aniocum.

Sear-ius *M. (Angera) CIL* V 5488: V. f. C. Searius Stephanus.

Searum Siarum *O. in Hispania Baetica, j. landgüter de Sarro, de Gomez Cardeña und de Suertelozana bei Utrera, j. Zarracatin, südlich von Utrera. Plin. n. h.* 3, 11: Siarum. 13 *(aus Varro):* Celticos a Celtiberis ex Lusitania advenisse manifestum est sacris, lingua, oppidorum vocabulis quae cognominibus in Baetica distinguuntur. (14) Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia, Segidae Restituta Iulia, ... Contributa Iulia, Ugultuniacum quae et Curiga nunc est, Lacimbriae Constantia Iulia, Teresibus (*lis* Searesibus) Fortunales et Callensibus Aeneanici. *(Gomez Cardeña) CIL* II 1276: Municipio ñ. Siarensi. 1277: Accepto loco ab splendidissimo ordine Siarensium. *(Almendralejo. saec. 1) EE* 8 *n.* 79[a] *p.* 379. 500: D(is) M(anibus) Setinus Ti. Cl(audii) Epaphroditi Sea(rensis) an. XVIII. h. s. e., s. t. t. l. *(Bei*

Moguerejo, cartijo de Lumbreras, termino de Montellano, partido de Morón de la Frontera, saec. 2) p. 522 *n.* 306: D(is) M(anibus) Luciae P. f. Avirciae Acilianae matri piissumae. Huic ordo Italicens. et Romulens. Hispalens. et Caesarini Asidonens. et Fortunales Siarens. et Aeneanici Callenses decreverunt inpensam funeris et statuas M. Aemilius Afer Acilianus fil. honore usus inpensam remisit. *Münze Hübner MLI p.* 127 *n.* 160: SEARO.

Sebacauso *(St. Stephan bei Friesach) CIL* III 5027: Aunonibe. Iuliani f. Sebacauso . co . fe . et sibi.

Sebagi-nī *V. in Savoyen. Cic. pro Quinctio (81 a. Ch.)* 25, 79: Quam longe est hinc in saltum vestrum Gallicanum? Naevi, te rogo. DCC milia passuum. 80: Administri et satellites Sex. Naevii Roma trans Alpis in Sebaginos (Cebennas *ci. Hirschfeld*) biduo veniunt.

Sebarium *s.* Sarabis.

Sebatum *O. im Pustertal bei S. Lorenz. IA* 280, 2: Sebato.

Sebaudus *s.* Sapaudus.

Sebel-aci *O. in Spanien, bei Saguntum. IA* 400, 1: Sepelaci. *(Vicarello) CIL* XI 3283: Sebelaci.

Seben-dūnŏ-n *von M.* Sebennos *und* dūnŏ-n, *O. in Hispania Tarraconensis, nach d'Arbois de Jubainville j. Besalú in Catalonien, prov. Gerona* = *Beseldunum, *Bisulo-dūnon. *Ptol.* 2, 6, 70: *Καστελλανοί, ὧν πόλεις μεσόγειοι Σεβένδουνον (Σεβέλλουνον X), Βάσσι, Ἔγωσα, Βέσηδα.*

Sĕbe-nno-s *M. cogn. Dio* 76, 9, 2 *(a. 203) p. Ch.): Πολληνίῳ Σεβεννῷ.*

Sebi-nnus lacus, *j. Lago d'Iseo. Plin. n. h.* 2, 224: In Sebinno (lacu) Ollius. 3, 131: Sebinnus.

Seboddu *F. (Vieil-Évreux, saec. 1. in.) CIL* XIII 3204: S. Crispos Boud . . . . | ramedon 7 | axtacbiti eu | do Caraditonu[s] . . . nia (*oder* la) Seiano (Selani? *scil. filia*), Seboddu Remi filia. . . . druta Gisaci civis Sue[ssionis].

Seb-ōsus *M. Cic. ad Att.* 2, 14, 2 *(a. 59):* Sebosus, ille Catuli familiaris. 15, 3: Sebosus. *Plin. n. h.* 1, *als quelle von lib.* 2. 3. 5—7. 9. 12. 13: Seboso. 6, 183: Sebosus. 201: Statius Sebosus. 202: Idem Sebosus. 9, 46: Statius Sebosus. *Tac. h.* 3, 6: Alam, cui Sebosianae nomen. *(Malpas in Cheshire, a. 103) CIL* III *p.* XXXII (XXI *p.* 864) = VII 1193: (Ala) Gallorum [S]ebosiana. *(Lancaster)* VII 284: Deo Ialono Contre(bi) sanctissimo Iulius Ianuarius em(eritus) ex decu(rione) [alae Sebosianae] *(Lancaster, unter kaiser Postumus)* 287: Eq(uites) alae Sebussia[nae] . . . . sub Octavio Sabino v(iro) c(larissimo) praeside n(ostro), curante Fla(vio) Ammausio praef(ecto) eq(uitum). D(atum) d(edicatum) XI kal(endas) septem(bres) Censore II et L[e]pido II co(n)s(ulibus). *(Bei Stanhope in Verdale, Durham)* 451: Silvano invicto sac(rum). C. Tetius Veturius Micianus, praef(ectus) alae Sebosianae, ob aprum eximiae formae captum, quem multi antecessores eius praedari non potuerunt, v(oto) s(olutus) l(ibens) p(osuit). *(Ziegel aus Quarmore bei Lancaster)* 1233: Ale Sebusia(ne). *(Brough castle bei Appleby, Westmoreland)* 1269, 43 = *EE* 3 *p.* 144: Ala Seb(osiana), Val(erius) dec(urio)? *(Hr. Aïn Tunga) CIL* VIII 15139: L. Statius Sebosus Saturno v. s. l. a. 15232: Sebos(us) Sani (f.) Pius. *(Worms, saec. 1)* XIII 6236: M. Sempronius L. f. domo Termestinus anno . XX. [Longini] dec(uria) eques alæ Sebosianae h(ic) s(itus) e(st). *(Worms) WK* 1899 *sp.* 147: Leubius Claupi f. eq. missicius ala Sebosiana an. LXXV. h. s. e. Gratius f. miles ex t. f. *(Rom) CIL* XV 6678: Sebosi.

Sebuini vicani, *j. Angera am Lago Maggiore, prov. Como, distr. Varese. CIL* V 5471: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Calvius Satullio vican(i) Sebuini basim.

Seburri *s.* Seurri.

Sebussiana *s.* Sebosus.

Sec . . . *(Saalburg) Jacobi s.* 326, 143: SEC///NO F.

Sec. *(La Graufesenque; Trion; [Orléans;] bei Boulogne; Tongern; Windisch; Rottweil; Vechten) CIL* XIII 10010, 1754[a—h]. *(La Graufesenque)* a[2]: OFFI . SE[c]. *(Keßelstadt)*[h] *(Vechten)*[1]: OF SEÇ. *(Trion)* 1755: C. Sec.

Seca *M. (Wöllersdorf bei Wiener Neustadt) CIL* III 4555: Tatucae Macioni f. annorum C Fovea Secae f. annorum LXXX h. s. fili f.

Secalaunia *s.* Segovellauni.

Secana *s.* Sequana.

Secan-ium *j. Sagans in Graubünden.*

Secat . . *G. (Hohe Donne im Elsaß) CIR* 1907: Mercurio Secate.

Secc-ălus *M. (Solothurn) CIL* XIII 5178: [D(is)] M(anibus) L. Cr[ass]ici Cor-

bulon[i]s IIIIII viri Augg(ustalium) Iuli Primus et Seccalus fili e[i]us ponendum curaverunt.

?**Seccan-ĕhae,** Matronae, *mit dem latinisierten zalwort* sex, *celt.* *svex *zusammengesetzt, cf.* Octocan(n)ae, -ehae, *u. gr.* κάννα *(verzäunung, hütte)? (Blankenheim an der Eifel) CIR* 1979: Matronis Seccanehis Secundin[i]us Certus s. l. m.

Secc-ārus *M. cogn. (Collias bei Remoulins) CIL* XII 2979: D(is) M(anibus) memoriae sanctissim(ae) Seccari Sabini(i) fil(ii) L. Sabinius Severus patri mellitissimo.

Seccī-ānus *M. (Castell Würzberg) CIL* XIII 6516: Fortunae L(ucius) Favonius Seccianus ˥(centurio) leg(ionis) VIII Aug(ustae).

Seccĭ-o(n) *M. (Paternion in Kärnten) CIL* III 4756: Seccioni Totiionis f. et Accepte Montani f. uxsori f. v. f. *(Greuth)* 5057: Accepto Secci .... eques Virun. et .... Batell Dewsonis f. ux. f. f. *(Burghausen)* 5589: L. Bellicio L. f. Quartioni decurioni Iuvavensium II viro iuris dicundi, vixit an. LVIII Sapliae Belatumarae coniugi an. LXII. Bellicius Seccio et Bellicius Achilles cum coniugibus ex testamento faciendum curaverunt.

Secc-ĭus *M. nomen gentilic.* **Seccia** *F. (Carlsburg) CIL* III 1243: Seccia Cupiti f(ilia). *(Ellmosen)* 5564: D(is) M(anibus) Marcello Primanivi viva fecit sibi et mat. Seccio h. m. h. n. s. *(Lorch)* 5671 = 11814: D(is) M(anibus) Seccius Secundinus, vet(eranus) leg(ionis) II Ital(icae) p(iae) f(idelis), et Iulia Severio coni(ux) eius sibi et Secciae Secundinæ fil(iae) et Mariis Maximo et Secundo nepotibus suis, vivi fecerunt, et Iul(io) Apricio fil(io) mil(iti) leg(ionis) s(upra) s(criptae), b(ene)f(iciario) praef(ecti) stip(endiorum) VI, Θ(bito) an(norum) XXV. *(Bei Čitluk in Dalmatien) CIL* III 9767: [C. Se]ccius Cn. f. Serg(ia) Marcellus decur., IIvir iur(i) d(icundo), C. Seccius C. fil. Serg. Aper. *(Čitluk)* 9777: Cn. Seccio Aucto Cn. [Seccio] Felici. Cn. Seccio Cresconti Cn. [Seccio] Diadumeno Cn. Seccio Mysti Seccia. *(Ervace)* 9778: Seccia Silvia liberta. *(Lieserhofen bei Spittal)* 11490: L. Seccio Summo o(bito) et Secciæ Cupitæ. con. eius. parentibus opti. L. Seccius Summus. fil. v. f. et sibi et Iuniae Fuscae con. opt. h. m. h. n. s. *(Nimes)* XII 3709 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 954: Q. Seccius Mercurius. *(Nages) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1798: Seccia Secun[dina]. *CIL* XII 4151 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1799: D(is) M(anibus) Secciae Secci(i) fil(iae) Secundinae; viva sibi f(ecit). *(Arlaines bei Vic-sur-Aisne) BSAF* 1883 *p.* 229: ... us Secci f(ilius) [A]rvernus eques ala V[oc]ontiorum. (*Catalog des museums zu Amiens, no.* 153): Gesaco Aug. Saturninus Secci fil. v. s. l. m. *(Oppenheim) CIL* XIII 6275: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio Felicio Secci (filius) v. s. l. l. m. *(Zahlbach)* 7105 = *Anth. Lat.* 1116 *Buech.*: C(aius) Seccius C(ai) lib(ertus) Lesbius an(norum) XX hic s(itus) est. *v.* 4: Ingemit et damno Seccius ille gravi. *CIL* XIII 7106: C(aius) Seccius C(ai) l(ibertus) Verecundus anno(rum) .XXV. h(ic) s(itus) e(st). Patronus pro meritis pos(u)it Romanus C(ai) Secci servus anno(rum) .XII. h(ic) s(itus) e(st). *s.* Secius.

Secc-o(n) *M. cogn. (Igg) CIL* III 3810: Secco Maximi f. *(Laibach)* 3861 = 10758: Enno Secconis f(ilius) vivus f(ecit) Cetetiuni Rustic[i] f. Θ. an. L et fil. Valentioni Θ. an. XXXV. e[t] Secco /// Emons Θ. an. LI. Emon Θ. a. XXX. 3871: Secconi Nammonis (f.) an(norum) L. Θ (obito), et Rege Terti f(iliae) Θ (obitae) an(norum) XL, et Rustico Secconis f(ilio) Θ (obito) an(norum) XX, et Manuni avie an(norum) C Quintus et Enignus v(ivi) p(osuerunt). 3877: Voltaronti Urbani f. viva fecit sibi et Rustico Secconis f(ilio) coingi suo o(bito) an. LXXXX et Maxuma o(bita) an. XXV. *(Einöd)* 5046: Castricius Constitutus v(ivus) fec(it) sibi et Secundinae Secconis fil(iae) coniug. karis. *(Augsburg)* 5786: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Tr. Secco. *(Regensburg, a. 166) D.* LXXIII (LXI) *p.* 1991: Ex equite Secconi (*extr.* Sicconi) Iuli ..... *(Somma) CIL* V 5552: [S]enecioni [S]ecconis f(ilio). *(Arles)* XII 826: Iuliai Secconis f. M[a]. fili, matri Quietus et Verus p(ro) p(ietate)... *(Sens)* XIII 2947: D(is) M(anibus) memoriae Secconi Secundini veter(ani) leg(ionis) VIII. Severus fil. par... posuit. *(Ingweiler oder Pfaffenhofen?)* 6024: Auguste filie Secconis et Constans uxo. pos. *(Bei Hofheim)* 10003, 77: [M]ecconis (*oder* [S]ecconis *oder* [T]ecconis. [*Paris; Rouen*:] *Reims; Bailleu-sur-Thérain, dép. Oise; Tongern; Sauvoy; Bar-le-Duc; Grand; Worms;*

Heidelberg; Ladenburg; Atzelburg; Mainz; Heddernheim; Praunheim; Saalburg (seit saec. 2); Zugmantel; Wiesbaden; Bonn; bei Gressenich; [Münster in Westfalen] 10010, 1756: SECCOS, Secco fecit, Secco f, Secco. *(Trier) CIR p.* 357, II. 8: Sec(co?). *(Gegenüber Trier bei Pallien)* 796 = *Hettner* 44: .ollius Secco. *(Daun) CIR* 852: D(is) M(anibus) L. Apronius Secco vivos sibi fecit.

Secc-ula *F., demin. von cogn.* Secca. *(Metz) Robert et Cagnat, Épigr. de la Moselle, fasc.* 3 *p.* 68—69: D(is) M(anibus) Massiae Se[c]cula(e).

Seccus *M. cogn.* **Secca** *F. (Greuth) CIL* III 5057: Acceptus Secci. *(Brescia)* V 4679: L. Popilius L. f. Senex Travia P. f. Secci memoriae causa. *(Lovere vecchio)* 4945: MInervae Sex(ti) Secci f. Evar. pro se et suos v. s. l. m. *(Mailand)* 5865: Fabiae C. f. Seccae, matr(i). *(Bei Avenches)* XIII 5111: D(is) M(anibus) Valeriae Seccae. *(Saalburg)* 10010, 2399: Seccu¦. *(Metz, verdächtig) Grut. p.* 720, 2 = *Robert et Cagnat, fasc.* 3 *p.* 145: Atia *(plebei. gens)* Secca. *s.* Secus.

Secen-iae vicus *O. (Valeia) CIL* XI 1147 *pag.* 1, 65—67: In Veleiate, pag(o) Albense, vIco Seceniae. *pag.* 4, 22—24: In Veleiate, pag(o) Albense, Blondeliae, Seceniae.

Sec-enus *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 5333: D(is) M(anibus) Secen[u]s Fusc[i] an. LXXI. h(ic) s(itus) e(st).

Sec-ia 1) *fl. j. Secchia.* 2) *O. j. Cesse, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Stenay. Testamentum s. Remigii, a. 533 MG. SS Mer.* III *p.* 338, 30: Partem meam de Secia (*var.* Setia) ex integro ad se revocet aecclesia Lugdunensis.

Seci-o(n) *M. (Laak) CIL* III 5132: Secio Maximi f.

Secion-ius *M. (Stockstadt, saec. 2. med.) CIL* XIII 6638: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Isis Sarapis conserva[t]ori ceteris diis deabusque e[t] genio IunI(i) Victorini co(n)s(ularis) C. Secionius Senilis b(eneficiarius) co(n)s(ularis) v. s. l. m.

SECISV *s.* SEÇISV.

Sec-ius *M.* **Secia** *F. (Ustecchio) CIL* V 4884: V. f. Messava Sex. f. sibi et Staio Seci f. viro et Seco Stai f. *(Mailand)* 5777: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Secia Verecunda cum coniug. et filis v. s. l. m. *(Nîmes)* XII 3881: D(is) M(anibus) Se[ci]ae P[r]otogeniae *(cogn.)* fil. *(Zahlbach)* XIII 7104: C. Secius C(ai) l(ibertus) Corintus ann(orum) XXX. h(ic) i(ntus) s(itus) e(st); patronus pos(u)i(t). *s.* Seccius.

Seclatu. [*Rouen;*] *(Reims) CIL* XIII 10010, 1757: SIICΛΛTV.

Seco... *(Grado, christl.) CIL* V 1505: Seco... *(Lyon, Trion)* XIII 10010, 1758: OF SECO, SIICO. *(j. in Mainz) Becker s.* 109, 248: SEƆO *(vertieft). s.* Secco.

Secoanus *fl. j. l'Arc. Vgl.* Sequana?

Secom.....(?) *cogn. (Dorf Esio bei Trobaso) Pais n.* 1300: Secom// ais//.

Secona *s.* Sequana.

Secontia *s.* Segontia.

Sec-ontius *M. (Gastiain) CIL* II 5828: Minicia Aunia Seconti f. an. III. h. s. e.

Secorigienses *s.* Segorīgion.

Seco-rīx *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 1759: [S]IICORIX.

Secos *M. (Mont Beuvray) CIL* XIII 10010, 1760: ƧIICOƧ.

Secovesos Secovetes *s.* Segovesos Segovetes.

Sect-atus *M. (Neumarkt bei Slaming) CIL* III 5056 = 10937: C. Samuconius Sectatus et Amuca Burrani f. v. f. sibi et Respectille f. def. an. XX.

Secuana, Secuanus *s.* Sequana, Sequanus.

Secues *M. (Miltenberg) CIR* 1742: Secues signifr.

Sec/ula. *(Lunette d'Arçon) Metzer museum n.* 29: Massiae Sec/ula *(dativ).*

Secula *(Modena, a. 260) CIL* XI 826: Pontem Secul(ae).

Secundi-ăcus *abgeleitet vom gentilicium* Secundius. *O.* 1) *j. Segny, dép. Ain, arr. und canton Sex. Vita s. Eugendi* 11 *MGSS Mer.* III *p.* 158, 16: Circa Secundiacensim parrochiam. 2) *Ségoazac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Cassagnes-Bégonhez, gemeinde Calmont.* 3) *Segonzac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Marcillac, gemeinde Nauviale.* 4) *Ségonzac, dép. Aveyron, arr. Espalion, canton Estaing, gemeinde Villecomtal.* 5) *Segonzac, dép. Charente, arr. Cognac.* 6) *Segonzac, dép. Corrège, arr. Brive, canton Ayen.* 7) *Segonzac, dép. Dordogne, arr. Ribérac, canton Montagrier.* 8) *Segonzac, dép. Dordogne, arr. Sarlat, canton Villefranche-de-Belvès, gemeinde Campagnac-les-Quercy.* 9) *Segonzac, dép. Gironde, arr. und canton Blaye, gemeinde Saint-Genès-de-Fours.* 10) *Segonzac, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire,*

canton Saint-Germain-Lembron, gemeinde Saint-Gervazy. 11) *Segougnac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Agen, canton La Plume, gemeinde Moirax.* 12) *Secugnago, Italien, prov. Milano, distr. Lodi.*

***Secundinĭ-ācum** *abgeleitet von* Secundinius, *O.* 1) *Secondigny-en-Gâtine, dép. Deux-Sèvres, arrond. Parthenay.* 2) *Secondigné, dép. Deux-Sèvres, arrond. Melle, canton Brioux.*

Secunius? *M. cogn. (Grenoble) CIL* XII 2239: T. Ca[ss.] Secunio.

Securi-acus, *abgeleitet vom gentilicium* Securius, *O. in Belgien.* 1) Securiaco, *j. Sirault, prov. Hennegau, arr. Mons.* 2) *j. Sery bei Abée, prov. Lüttich, arr. Huy.* 3) *j. Sery bei Mettet, prov. Namur.* 4) *j. Schrieck, prov. Antwerpen, arr. Mecheln; und merere dörfer dises namens in derselben provinz und in Ost-Flandern.* 5) *j. Secrée, bei Horrues, prov. Hennegau, arr. Soignies.* 6) *j. Sechery, bei Fosses, prov. und arr. Namur.* 7) *j. Sechery, bei Redu, prov. Luxemburg, arr. Neufchâteau.*

Securi-sca *O. in Moesia inferior. TP:* Securispa. *IA* 221, 2: Securisca. *ND or.* 40, 5: Securisca. 11: Cuneus equitum scutariorum, Securisca. *Procop. de aedif.* 4, 7 *p.* 292 *D.*: Σεκούρισκα τὸ φρούριον ᾠκοδομήσατο Ἰουστινιανὸς βασιλεύς, καινουργήσας αὐτός. *Theophylact.* 7, 2, 19: Ἐν τῇ λεγομένῃ Κουρίσκᾳ. 8, 6, 7: Ἐν Κουρίσκᾳ (χαρίσκᾳ *cod. Vat.* 977). *Rav.* 4, 7 *p.* 189, 13: Securisca.

***Secur-oscus** Siguroscus *abgeleitet von lat. adi.* securus *als cogn. M.* Securus, *O. j. Sirod, dép. Jura, arr. Poligny, canton Champagnole.*

Secus *M. (Ustecchio) CIL* V 4884: V. f. Messava Sex. f. sibi et Staio Seci f. viro et Seco Stai f(ilio).

Secusiavi *s.* Segusiavi.

secusius *s.* Segusius.

Sedantĭ-anus. *(Barjon, dép. Côte-d'Or) CIL* XIII 5642: MAIVRI SIIDANIANI (Maturi Sedantiani *ci. Lejay*) Marci fili a(nnorum) LVII.

Sedanus. *(Hook Point, county Kilkenny) RC* 17 *p.* 313. 18 *p.* 126 = *The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122: Sedan[i ... Der]ca Masoci *(grab des Sédán [, sones des nachkommen des Der]g Mosach).*

Sedatĭ-acum *vom Personennamen* Sedatius Sedatia. *O. Saint-Cybard bei Mouleydier, dép. Dordogne, arr. und canton Bergerac, gemeinde Mouleydier. Vita et virtutes Eparchii Ecolism.* 1, 2 *MG SS Mer.* III *p.* 553, 19: Sedaciaco expetiit monasterium.

Sedati-anus *M. cogn. (London) CIL* VII 1336, 1018: SIIDATIANI. *(Khamisa)* VIII 5078: Priscus Sedatianus. *(Vienne und Sainte-Colombe)* XII 5686, 804[a.b]: SIIDATIANI m(anu). *[Clermont]* XIII 10010, 1768[a.b]: SIIDATIANI, SIIDATIM...

Sedati-nus *M.* **Sedatina** *F. (Triebendorf, bei Murau) CIL* III 5065: C. Annius Lucius. Vi. fec. sib(i) et Anniae Sedatinae uxoriI. *(Rom) EE* 4 *p.* 341 *n.* 921: D(is) M(anibus) Sex. Sedatini Superi mil. dupliciari cl. pr. Mis. triere libera ...

Sedat-ius *nomen gentilic. vom cogn.* Sedatus, *M.* **Sedatia** *F. Concil. Narbon. a.* 589 *(Mansi* 9 *c.* 1014 *E)*: Sedatius. 1018 *B*: Sedatius in Christi nomine ecclesiae catholicae Biterrensis episcopus. *(Eski-Hissar) CIG* 3937: Σηδα[τ]ιον Θε[ο]φιλον. *(Palmyra)* 4494 = *Papers of the American school of Athens* 3 *p.* 443 *n.* 642: Γ. Σηδατιον Ουελληιον Πρεισκον Μακρεῖνον. *(Valle de Abdalajis, saec.* 2 *med.) CIL* II 2008 *cf. p.* 878: M. Sedatio Severiano cos. *(Mehadia c.* 150 *p. Ch.)* III 1575: M. Sedati(i) Severiani. *(Lion, Trion) CIL* XIII 2099: Sedatius Agathonicus. 2264: Sedatiae Primitivae. *(Nantes)* 3106: C. Sedat. Florus. *(Langres)* 5676: Sedatia Blandula. *(Zahlbach)* 7083: Sedatius Gratus. *(Praunheim)* 7347: Sedatia Bassina. *(Bei Heddernheim, a.* 240) 7352: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iunoni Reginae C. Sedatius Stephanus dec(urio) c(ivitatis) T(aunensium). *(Ostia)* XIV 246 I. 8, 9: M. Sedatius C. fil. Severianus. 12/13: M. Severus M. fil. Severus Iulius Reginus. 247 *(a.* 139? 140? 145), 5—7: M. Sedatius C. f. Quir. Severianus Iulius Rufinus. 8—10: M. Sedatius M. f. Quir. Severus Iulius Reginus. 248, I 2—4: [M. Sedatius C. f.] Quir. [Sever]ianus. 5—7: [M. Seda]tius M. f. Quir. [Se]verus. 250 *(a.* 152), I. II 4: M. Sedatius M. f. Severus Iulius Reginus.

Sed-atus *nach Zeuß 'pacatus, pacificus' abgeleitet aus* *sĕd *(var.* sīd *und mit ablaut* sēd) *pax, w.* hedd = *sĕdos *(woron* essĕdum), *gr.* ἕδος, *cf. mbret.* hezaff *cessare, w.* heddu *tranquilliser; vgl. ir.* síd, síth *fride* = *sīdos; *pannonischer G., der auch in No-*

ricum verert ward. (Gurkfeld in Krain) CIL III 3922: Sedato Aug(usto) sac(rum). P(ublius) Paconius edem et aram d(at) d(edicat). *(Pfünz bei Eichstädt)* 5918 = 11929: Sedato sacrum coh(ors) I Bre(ucorum) ex v(oto) s(olvit) l(ibens). V(otum) s(olutum) c(ur)a(gente) Iul(io) Maximo dec(urione). *(Arčer)* 8086: Sedato Aug(usto) pro sal(ute) Impp(eratorum) Severi et Antonin(i) Augg(ustorum) et Genio coll(egii) fabr(um) Q. Ael(ius) Antonin(us) dec(urio primus bis(elliarius), magist(er) coll(egii) s(upra) s(cripti) d(onum) d(edit). *(Stuhlweißenburg, a. 210)* 10335: Sedato Aug(usto) sacrum Publius Ael(ius) Crescens magister coll(egii) centonariorum v. s. [l.] m. Faustino et Rufino cos. *(Saint-Maurice en Valais) Anz. f. Schweiz. altertumskunde* 29 (1896) *s.* 112 *taf.* IX: Deo Sedato T. Vintelius Vegetinus II(duum)viral(is) d(e) s(uo) d(onum) d(edit).

Sed-ātus *M. cogn.* **Sedāta** *F. Plut. quomodo adulescens poetas audire debeat* 1 *p.* 14 *D:* Ὦ Μάρκε Σή(unter einfluß des lat.)δατε. *Aristides or.* 24 *p.* 477, 18 *Dind.:* Σηδᾶτος. 26 *p.* 506, 9—10: Νικαεύς, ἀνὴρ τῶν ἐστρατηγηκότων Ῥωμαίοις, Σηδᾶτος ὄνομα, τὸ δ' ἀρχαῖον Θεόφιλος. *p.* 515, 13: Τὸν Σηδᾶτον. *Cyprian. sentent. episc.* 18 *(a. 256) p.* 444 *H.:* Sedatus a Thuburbo. *epist.* 4 *tit. p.* 472, 19; 67 *tit. p.* 735, 3; 70 *tit. p.* 766, 10: Sedatus. *Auson. prof. Burd.* 19, *tit.:* Sedatus rhetor Tolosanus. *v.* 1: Relligio est, tacitum si te, Sēdāte, relinquam. — Sedatus, *bischof* 1) *von Nîmes, später von Limoges a. 485—507. Ruricii epist.* 2, 18 *inscr.:* Sedato episcopo Ruricius episcopus. 19, 1—2: Sancto Ruricius cliens patrono | Sēdāto. 34 *inscr.* 35 *inscr.:* Sedato episcopo. *Sedatus ad Ruricium, epist.* 4 *inscr.* 5 *inscr.:* Ruricio Sedatus. 8 *inscr.:* Ruricio episcopo Sedatus episcopus. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 *c.* 337 *B):* Sedatus, in nomine domini Nemausensis episcopus. 2) *von Béziers. Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1000 *D):* Sedatus, in Christi nomine Beterrensis ecclesiae episcopus. *Inschriften: (Olympia) Textband* 5 *n.* 127, 5: Σηδατος Σπονδοφορος. *(El Villar) CIL* II 822: Sedatus Agenai S[i]lonis f. Cluniensis. *(El Castillon)* 2020: Aciliae Sedatae Septuminae Sing(ilia) Barb(a) nepti Aciliae Plecusae. *(Thorda)* III 885: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Aur(elius) Sedatus imm(unis) lib(rarius) v(otum) l(ibens) s(olvit). *(Spalato)* 2521: Sen//ca// Sedato. *(Scardona)* 2810: T. Turra[nio] T. f. Ser(gia) Seda[to] decurioni II[viro?] Scardonis, sacer[doti] ad aram Aug. Lib[urn.] huic ordo Scardo[nitan.] statuam decre[vit] Iulia Sex. f. Maxima inpensa remi[ssa] d. s. p. f. l. d. d. d . . . *(Westerndorf)* 6010, 194: C(aius) S(eptimius) S(ecundinus) Sedatus f(ecit). *(Althofen; Bregenz; Künzing)* 203 = 12014, 76: Sedati . m. *und* Sedati. *(Torda)* III 7688: Aur. Sedatus. *(Salona)* 9365: L. TitiI Sedati. *(Augsburg)* 12011, 17: Sedatus fe(cit). *(Oderzo)* V 1988 *add. p.* 1066: Can(nn?)utia Regilla, Can(nn?)utia Sedata. *(Monte di Lorenzo zwischen Sovizzo und Gambugliano)* 3201: C. Terentius Sedatus sibi et Grasiniae Helpidi uxori suae t. f. i. *(Bergamo)* 5139: Q. Sulpicio Q. f. Sedato. *(Monfalcone)* 8110, 133 = 8117, 6: Sedat(us) c(olonorum) Aq(uileiensium). *(Bergamo)* 8893: Sedata. *(Rom, a. 70 p. Ch.)* VI 200 VII 51: C. Licinius Sedatus. 916 *(a. 46 p. Ch.):* C. Calpetanum Rantium Sedatum Metronium. 1056 *(a. 205):* Caecili Sedate. 2379 b 10: P. An[ni]us Sedatus Tiburi. 20: T. Ennius Sedatus Iader. 2927: A. Umbricius Sedatus. 3312: Umbrius Sedatus. 3884: L. Afranius L. f. Poll. Sedatus Sutr. 8832: Sedatus. 9079: D(is) M(anibus) Sedati Ti. Cl. Secundini. 11643: L. Anici Sedati. 25433: Ulpia Sedata mat[er]. 26101: [Dis M]anibus . . . Sp. [f.] Sedati . . . Thais . . . fecit. 27110: Flaviae Sedatae coniugi. 29038: L. Visellius L. f. Pal. Sedatus. *(London)* VII 1313 = *Espérandieu n.* 86 *RA* 3e *s., t.* 21 (1893) *p.* 29: 1) Sex(ti) Iul(ii) Sedati crocodes dialepidos. 2) Sex(ti) Iul(ii) Sedati crocod(es) paccian(um). 3) [Sex(ti) Iul(ii) Sedati cro[co]des ad diathes(is). *(London)* VII 1336, 1019: Sedatus f(ecit). 1020a: SƎDATI.M. *(Lincoln)* b: S.DATI.M. *(York)* 1021: SIIDATIM. *(Hr. Djorf bu Grara)* VIII 28: C. Ummidio Quir(ina) M. f. Sedato cum ordo statuam decrevisset M. Ummid[ius] Sedatus p[atri] honore cont[entus] sua pecunia [posuit]. 29: C. UmmidIo QuirI(na) Sedato C. Ummidius Haterianus, L. Ummidius Pacatus, M. Ummidius Sedatus patrI indulgentissimo s. p. p. *(Lambèse)* 2566, 4: C. Homullius Sed(atus) Tha(mugadi). 3466: Baburio Sedato fratri. 4087: D(is) M(anibus s(acrum). Tannoniae Romana eq. vix. an. XXXVIII

Iul(ius) Sedatus coi(ugi) raris. fecit. *(Khamisa)* 4968: C. Domitius Sedatus Domiti Sedati fil. 5080: C. Postumius Se[da]tus [pi]us vixit annis XL h. s. e. D(is) M(anibus) s(acrum). Agrinia Gaia Sedati uxor. *(Súk Aghas)* 5157: D(is) M(anibus) s(acrum). Paevius Octavius S[e]datus. 5171: .. Sa . . . tius S[e]datus. *(Sigus)* 5851: P. Sittius P. f. Sedatus. *(Scherschel)* 9517: Sedatus. *(Duperré)* 9642: C. Caelius Donatus C. Caelio Sedato pater filio fecit. *(Hr. Djorf bu Ghâra)* 11042: C. Ummidio Quir. M. f. Sedato . . . M. Ummid[ius] Sedatus p[atri]. 11043: C. UmmidIo QuirI. Sedato . . . M. Ummidius Sedatus patrI. *(Hr. Mouès)* 11696: Sedata Namphane. *(Hr. Sidi Amara)* 12190: [To]rquatus [C]rescens [S]edatus. *(Bu Djelida)* 12339: Iulia Sedata. *(Bîr el-Hanascher)* 17074: FlaviIs Sedato avo et Urbico patri. *(Ain Tirchou)* 17764: Cla[udi]a Se[dat]a. *(Lambèse)* *CIL* VIII 18224: Flavi(i) Studiosi Sabinius Ingenuus et Aurelius Sedatus sig(niferi) leg(ionis) III Aug(ustae). *(Ile de Zembra in Africa)* *BSAF* 1898 *p.* 292: Dis Man(ibus) [sacr(um)] M. Iul[ii] Sedati vix. ann. LIIX defunctus Caesarea. *(Ofena)* *CIL* IX 3376: P. Ponpulledius Sedatus Silvan[o] votum so[l]vit libe(n)s p. *(Arsoli)* 4066: C. Iulio Sedato pag. fratri et here. Audacis. *(Fallerone)* 5484: C. Mario Sedato Optatus col. d. s. *(Osimo)* 5843: T. Saleno T. f. Vel(ina) Sedato veterano Augg. *(Bei Nola, a. 31 p. Ch.)* X 1233: Q. Vibi[e]dius Sedatus .II. vir. *(Cuma)* 3699, 2, 31: M. Sagarius Sedatus. *(S. Maria di Capua)* 4334: Sedato col. *(Nettuno)* 6676: Ca[ssia?] Sedata. *(Pozzuoli)* *EE* 8 *p.* 100 *n.* 372: [Mariu]s Sedatus . . . Mario Sedato *(dativ)*. *(Capena)* *CIL* XI 3952: Allidia Sedata. *(Catania)* *Notizie degli Scavi di Antichità*, 1897 *p.* 240: M. Iúlius M. f(ilius) Páp(iria tribu) Sedátus Narb(one) míl(es) leg(ionis) VII gem(inae) fe(licis) [*oder* e] c(enturia) Iúvenis, *etc.* *(Arles)* XII 762: A. Asuio Sedato Pom. GraphinI. 793: Cornelia L. f. Sedata. *(Vaison)* 1348: Sedatus Sacrini (f.). *(Vienne)* 1881: [D]omitio [Se]x. fIl(io) Volt(inia) [Se]dato. *(Nimes, saec. 1)* 3745 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 996: C. Mélius, C(aii) f(ilius), Volt(inia), Sédátus, vIvus sibI. *(Nimes)* *CIL* XII 3791 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1041: Verátius Sedátus. *(Toulouse, christl.)* *Le Blant Inscr. chrét. de la Gaule t.* II *n.* 603 *tab.* 486 *p.* 425 = *CIL* XII 5408 = *Inscr. de Languedoc n.* 1502: Hic requiescit Sedata qui vixet annus plus minus L. *(Rom)* *CIL* XII *p.* 9 * IV 4: L. Visellius L. f. Pal(atina) Sedatus. *(Bordeaux)* *CIL* XIII 846: D(is) M(anibus) Sedatus. *(Bei St.-Jean-des-Vignes)* 2618: D(is) M(anibus) [Q.?] Camulati(i) Sedati. *(Autun)* 2706: [D(is)] M(anibus) [Pr]ocillus Sedati (f.). *(Prangins bei Nyon)* 5009: C. Iul(io) f. f(ilio) Volt(inia) Sedato *(dativ)*. *(Dijon)* 5551: D(is) M(anibus) Rebrica Sedati fil(ia). *(Bei Dagsburg)* 5988: D(is) M(anibus) Ma[n]ilianus Si[tt?]e, Sedati (filiae), uxoris (*für* uxori), matris (*für* matri) Mansueti (posuit). *(Scarponne)* *MSAF* 8 (1829) *p.* 205: S(e)dati et Aine ux. *(Mainz, 1. hälfte des 2. saec.)* *CIL* XIII 6709[a]: L. Sallusti(us) Sedatus hospes. [b]: L. Sallustius Sedatus hospes. *(Mainz)* 6929: C(o)ho(rs) II; leg(io) XIIII g(emina) M(artia) v(ictrix) 7 (centuria) Iuli(i) Sedati. *(Trier)* *Inscr. chrét.* I *n.* 246 *p.* 351 = *Kraus n.* 133: Sedatus et Paulina. *(Saalburg)* *Jacobi s.* 326, 141: SE//TVS (*villeicht* Sedatus) F. [*Lectoure;*] *Bordeaux; Saintes; Niort; Saint-Georges de Montaigu; Poitiers; Châteaumeillant; Montans; Lyon; Montmerle, dép. Ain;* [*Chartres;*] *Reims; Etaples;* [*Douai;*] *Tongern; Solothurn; Augst;* [*Speier;*] *Worms; Heidelberg; Ladenburg; Castel; Wiesbaden; Vechten; Arentsburg)* *CIL* XIII 10010, 1769: Sedatus fe(cit), Sedatus f., Sedatus, Sedati. . m, Sedati, Sedat., Seda, Sed. *(Ostia)* *CIL* XIV 283. II 9: . . . . Sedatus. *(Palestrina)* 2965, 1: [S]edatu[s]. 6: Sedatus. *(Rom, saec. 2. in.)* XV 637: M. Publici Sedati), teg(ula) Ton(neiana). 638: Doliare M. Publici Sedati. 3172: Por(tus *oder* de por)tu Sedati.

? **Sedav-o**(n) *wol german. M.* *(Mainz. s. 1)* *CIL* XIII 7025: Annauso Sedavonis f(ilius) cives Betasiu[s eq(ues) alae] II (secundae) Flavia[e gem(inae) h. s. e.].

Sede-cennis *F.* *Auson. epitaph.* 34 *tit. p.* 80 *Sch.:* In tumulum Sedecennis matronae.

Sedegen-ācus, -agus, *nach Thurneysen von* Sede-cennis, *nach d'Arbois de Jubainville von gall. M.* *Sede(*Sedio)-genos '*son des Sedios*' *O. j. La Touche, dép. Vienne.*

Sede-laucum *s.* Sido-loucus.

sedem. *(Gallische inschrift von Rom. Deux-Sèvres)* *RC* 19, 170 *A* 4: Sedem.

Sedes *fl. die Senz in der Schweiz. Vgl.* Sid-ena.

Sed-ĭae *V.? (Caldington, Bedfordshire) CIL* VII 1262: Tes(sera) dei Mar(tis) Sediarum.

Sedi-anus *(Saint-Irénée) CIL* XIII 2151: .... Inius Sedianus.

Sediliacus *s.* Sidiliăcus.

sedilo- *in* Ad-sedilus.

Sed-ĭus *M. (Rom) CIL* VI 27391: Suis et L. Sedio. 27392: M. Thurius Sedius sibi f. *(Saint-Benoît-de-Ceyssieu)* XIII 2492: [Quieti aeter]nae Sediae [Sextinae ...]cius Civ[il]is [maritus con]iugi optimae [deceptus] ab ea posuit. *In: O.* Sede-genacus.

-sed-lŏ-n *seßel in* caneco-sedlo-n *(acc. sing.) nach Stokes zu lat.* sella *für* *sed-la, *laconisch* ἑλλά· καθέδρα *Hesych., got.* sitls, *ahd.* sezal, *mhd.* seßel, *as.* setl, *engl.* settle.

sĕdŏ- *subst., 'siège, demeure, résidence', cf. air.* sude, suide, *n. sitz, deutsch* sitz, *engl.* seat. *in* Ad-sedus, As-sedos, addedo-, ?Co-sedo, *ex-sĕdon essĕ-dum, *O.* Corios-sedenses *für* Corio-sedenses, ?Mello-sedum, Metio-sedum, †Metlo-sedum *s.* Meclodunum (*oder* Metlosedum *CIL* XIII *p.* 443 *sq.* 461), Tarve-sede Tarvedum *Tarvosedo-n; √ sed *setzen.*

***Sedo-ialus** Sedoilus *O. j. Seuil, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel.*

Sedonis *s.* Seduni.

Sedonius *s.* Sīdonius.

Sedt. *(Rom) CIL* VI 28473: Liccaeus Sedt......

Sedul-atus *M. gallischer gladiator. (Pompeji) CIL* IV 2451: Sedulat(us).

Sedul-ius 1) *s.* Sedullus. 2) *Römischer dichter des 5. jarhunderts. Sedul. carm. pasch. praef. p.* 1 *H.:* Macedonio presbytero Sedulius in Christo salutem. *Turcii Rufi Asterii carm. Anth. Lat.* 491, 4 *R.:* Sēdūlĭus. *Bellesar.* 492. 493: Sēdŭlius. 3) *Venant. Fortunat. carm.* 8, 1, 59: Sedūlius dulcis. *vita s. Martini* 1, 16: Sĕdūli *(gen.). Greg. Tur. h. F.* 5, 32 (44): Sidulium secutus. 6, 33 (46): Sidulium meditatus. *Cassiodor. de inst. div. litt. c.* 27: Ubi Sedulii versus illi dicendi sunt. *Expos. in psalm.* 36 *(extr.):* Sedulii verba. 113, 12: Sedulii, ut ita dixerim, poetae veritatis versus. *Isidor. de viris illustr.* 26 *t.* 7 *p.* 151 *Arev.:* Sedulius presbyter. *carm. p.* 181: Ecce Iuvencus adest Sēdūlĭusque tibi. *De dubiis nominibus Gr. Lat.* 5 *p.* 579, 20: Sedulius. *Carmen inter Aldhelmi opera v.* 6 *MG Epist.* III *p.* 243, 1: Doctiloquus Sedulius. *Baeda h. e.* 5, 18: In exemplum Sedulii. *de arte metr. Gr. Lat. vol.* 7 *p.* 231, 13 *K.:* Hoc Sedulii. 17: Sedulius. *p.* 243, 14: Sedulius. 27: In Aratore et Sedulio. *p.* 244, 11: Sedulius. *p.* 248, 1: In illo Sedulii. *p.* 249, 25. 252, 16: Sedulius. *p.* 256, 29: Sedulii. *p.* 294, 10: Sedulius. *Lactant. Plac. schol. in Statii Theb.* 8, 286 *J.:* In Sedulio legitur. *Ars anonyma Bernensis (Anecd. Helv. p.* 100, 2 *Hagen):* In Sedulio. *Quaestiones gramm. cod. Bern.* 83 *f.* 66ʳ *p.* 184, 20, *f.* 72ʳ *p.* 186, 22 *H.:* Sedulius. *Commentum Einsidlense in Donati artem maiorem p.* 266, 5 *H.:* Sedulius. 3) *Gregorius III pap. a.* 731 *MG Epist.* III *p.* 706, 30: Sedulius episcopus de genere Scotorum subscripsi. *Inschriften. (Scarponne bei Dieulouard) MSAF* 8 (1829) *p.* 197: D(is) M(anibus) Amillo Seduli fi. Prusonii ni. *(Châlons-sur-Marne) CIL* XIII 2625: D(is) M(anibus) et memor(iae) Seduliae Laetae puellae q. vixit an. XIII, m. VII, d. VI. Arrius Sedulus pater ponendum curavit. *(Langres)* 5688: Q. Sedulius Si[lanus fil.] Seduli Maior[is, nep. Clo]di SIlanI, sac(erdos) Au[g(usti)] arcum s[t]atuas, Idem m..... *(Cannstatt, a.* 222) 6440: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Iovi et Iunoni Reg(inae) [et] Genio loci et d. d. omnib(us) P. Sedulius [I]ulianus m[il(es)] leg. VIII. Aug. A[n]toniane b(ene)f(iciarius) co(n)s(ularis) pro sal(ute) sua et suor(um) posuit; stat(ione) iterat(a) imp. d. n. Antonino Aug. *(Metz) Robert et Cagnat, Épigr. p.* 56—57: Sextilia Seduli f[il(ia)]. *Münzen. RA* 5, 2 (1849) *p.* 683 (*gegen RA t.* 3 *p.* 56): Sedulix (Sedulius). *RA n. s.* 13 (1866) *p.* 418 *pl.* XI 26: SEDVLIV. *Davon* Fundanus Sedu[lianus] *(El-Guenana) Recueil de la Société archéologique de Constantine* 1898 *p.* 58.

Sedu-llus *M. fürst der Lemovices. Caes. b. G.* 7, 88, 4: Sedullus (*ci. F. de Saulcy;* asedullus *a* sedulius *β*) dux et princeps Lemovicum occiditur. *Münzen des Lemovices. Muret-Chabouillet* 4578 *(bronze):* CONNO EPILLOS (EPILOS *pl.* XIV) *R* SEDVLLVS. 4579 *(silber, aus Poitiers):* CONNO EPILLOS *R* SEDVLLVS.

Sedu-lus *M. cogn. (San Cristobal de Castro, a.* 167 *p. Ch.) CIL* II 2553: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) pro salute M. Aurelii Antonini Pii et Aurelii Veri Augustorum ob natales

signor(um) vescillarior(um) coh(ortis) III Celtib(erorum) sub cura Zoili ... Augustor(um) [l]ib(erti) proc(uratoris) et Val(erii) [Fl]av[i] Ͻ(centurionis) coh(ortis)I Gall(aecorum) e[t] Flavi(i) Flavi b(ene)[f(iciarii)] proc(uratoris) Augustorum et Lucreti Matern(i) imag(iniferi) leg(ionis) VII ge(minae) et Iuli Seduli tesserari coh(ortis) I. C(allaecorum). *(Arles) CIL* XII 762: A. Asuio Sedato Pom(ptina) GraphinI Sedulus et Securus fIII parentibus v(i)v(i) fecerunt. *(Saint-Paul-trois-Châteaux)* 1732: D(is) M(anibus) C. Cornaiio (Cor[ne]lio?) Sedulo Aemilia Sex. fil. Exorata uxor marito optimo. *(Limony)* 1805: D(is) M(anibus) Contess(iae) Martinae def. ann. V, m. III C. Titius Sedulus et Contessia Severina patroni alumnae dulciss(imae). *(Vienne)* 1826: MatrIs AugustIs. C. Titius Sedulus ex voto. 1874: D(is) [M(anibus)] QuietI a[etern(ae)] L. Val. Castr[ensis] an. III, m. VI, d ... Sedulus mil. [leg. I.] Minerviae . b[f? ...] nepotI suo d[e suo f.?] et s. [a. d.]. *(Beaucroissant bei Rives)* 2200: Mercurio sacrum C. Atisius Sedulus ex voto. *(Nimes)* 3086 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 19 = 473: Mercurio Augusto M. Pullius Celsus L. Domitius Sedulus ex voto. *(Chalon-sur-Saône) CIL* XIII 2625: D(is) M(anibus) et memor(iae) Seduliae Laetae puellae q(ue) vixit an. XIII, m. VII, d. VI. Arrius Sedulus pater ponendum curavit. *(Montcy-Saint-Pierre, dép. Ardennes; augenstempel) BC* 1893 *p.* 243: M. Val(erii) Seduli, penicille ad omne(m) lipp(itudinem) ex ovo. *Dazu 3 weitere* M. Val. Seduli. *Espérandieu, No.* 104 *bis* (197) *RA* 3ᵉ *s., t.* 25 (1894) *p.* 163: M(arci) Valer(i) Seduli. *(Blanckenheim, a. 208 p. Ch.?) CIR* 1977: ...... Perpetuus Sedulus, Aurelius Peregrinus librari(i) de suo posierunt.

Sed-ūnī *V. in den Alpen, unterhalb der lepontischen Uberi; eine der vier civitates der civitas Vallensium. Caes. b. G.* 3, 1, 1: (Caesar) Ser. Galbam cum legione XII. et parte equitatus in Nantuatis, Veragros Sedunosque misit, qui a finibus Allobrogum et lacu Lemanno et flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent. (*Dar. aus Oros.* 6, 8, 1: (Caesar) Galbam cum legione duodecima ad Veragros Sedunosque misit.) 2, 1: Per exploratores certior factus est ex ea parte vici, quam Gallis concesserat, omnes noctu discessisse montesque, qui impenderent, a maxima multitudine Sedunorum et Veragrorum teneri. 7, 1: Superatis Belgis, expulsis Germanis, victis in Alpibus Sedunis. *Liv.* 21, 38, 9 *(a. 218 a. Ch.):* Neque Hercule montibus his, siquem forte id movet, ab transitu Poenorum ullo Seduni Veragri, incolae iugi eius, norunt nomen inditum, sed ab eo, quem in summo sacratum vertice Poeninum montani appellant. *Plin. n. h.* 3, 137: Seduni. *(La Turbia) CIL* V 7817, 22: Seduni. *(Sitten, a. 8—7 a. Ch.)* XII 136: [Im]p. Caesari dIvI fi[li A]ugusto cos. XI, [t]ribunicia potestate XVI, [pa]tr[i] patriae, [pont]ifici maximo [civ]itas Sedunorum patrono. 139: [Civita]s Sedunensis se ...... [c]onstitutius praes. p[rov. dedicavit]. — **Sedunum** *O. Sion im canton Wallis, Schweiz, deutsch Sitten, welches im 6. jh. Octodurum ersetzte. Dipl. Pard. n.* 103, *t.* 1 *p.* 68 *(a. 523):* Sanctus Theodorus, episcopus Sedunensis. *Martyrologium Hieronym. 10. kal. oct.:* In Gallia civitate Sedunis (Sidunis, Siduns) sive Octodero Valense loco Agauno. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 173, 27 *M.:* Eliodori episcopi a Sedunis. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 22 *M.:* Ex civitate Sedonis. *Fredegar. chron.* 3, 68: Taloardus et Nuccio duces Langobardorum per oscula in Sidonense territurio cum exercito sunt ingressi, ad monasterium sanctorum Agauninsium nimia facientes strage. 4, 44: Leudemundus quidem episcopus Seduninsis ... Ad Sidonis suam civitatem ... fugaciter per nocte Sedunis perrexit. *Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 18 *M.:* Protasius episcopus ecclesie Sidonensis. *Merowingische münzen. Belfort* 4080: [SIDVNI CI]VITATE. 4081 (= *Prou* 1288): SIDVNIS CIVET///E FIT. 4082: SEDVNIƧ. 4083: SIDVNIS. 4084: + SI .... ACEFIT. 4085 (= *Prou* 1286): + SEDVNIS C[IVITAT]E ////. 4086 (= *Prou* 1285): + SIDVNIS CIVITATE. 4087: + SIDVNIS CIVITATE FIT. 4088 (= *Prou* 1292): SIDVNIS FIT. 4089: SIDV NI∽FIT. 4090: ∽IDV °°°° NI∽FIT. 4091 (= *Prou* 1289): SIΔVИI∽ CIVE LIT. 4092: SIDV NI∽˥IT. 4093 (= *Prou* 1291): ƧIDVNIƧ ΓIT. 4094: SDV NIS FIT. 4095 (= *Prou* 1294): + ∽IDVИI CIVI[TA]TE FIT. 4096: ∽IDV NISFIT. 4097: + ∽IΔVИO IVEСI. 4098: ... DVNIƧ FIT. 4099 (= *Prou* 1287): FLTΛVNИ∽IΛ = Sidunis fit. 4100 (= *Prou* 1283): [SIDVNI]NƧIVM CIVITATE

FIT. 4101: +SEDVNINSIVM CIVITA. 4102 (= *Prou* 1284): SIDVNINSI IN CIVI VA. 4103: +SIDVNINSIVMCIVITATI. 4104 (= *Prou* 1282): SIDVNINSIVM CIVITATE. 4105: +ᔕIDVNISFIT. 4106: SIDVNENSIVMCIVITATIS. 4107: +SEDVNISCIVITATEFIT. 4110: +SECVSIO [CI]VITATE. *R* SIDVNINS[I(um) IN] CIVI(tate) VA (Ilensium). 6422 (*Prou* 1293): ᔕ///////. 6423 (= *Prou* 1295): +SIDVNIS FIT. 6424: ᔕIΔVNI ᔕTIT. 6425: ƧIDV NIᔕ TIT. 6426: SIDVNIS CIVITAE FIT. 6427 (= *Prou* 1290): SIDVNIS FIT. 6428: ᔕIDV NISTIT. 6429: SIDV NISFIT. 6430: SIDV NISCIVEEIT. 6431: SECVSIO CIVITATE. *R* SIDANINS[IVM] CIVI VA.

Seev-īae *O. j. Petit-Hangest et Petit-Quesnel, gegen die grenze der gemeinden Hangest-en-Santerre und Quesnel, dép. Somme. TP:* Setucis (*corrigiere* Seeuiis?). *(Meilenzeiger von Tongern) RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410 = *Orelli* 5236: Seeviae l. VIII.

Sefiniaco *s.* Sabiniacus.

Sega *M. F. cogn. (Brescia) CIL* V 4717: Sega Triumi f. *(Narbonne)* XII 5069 = *Inscr. de Languedoc n.* 737: Pompeia Lepidae l(iberta) Sega.

Σεγάδουνον *s.* Segodūnon.

Segallaunī *s.* Segovellaunī.

Segam-ŏ(n), *n-stamm, M. (Ogam-inschrift von Ardmore, county Waterford) Brash* 247: Lugudeccas maqi (mu)coi Neta Segamonas *(gen. sing.)* Dolati. *(Inschrift von Island, Stradbally, county Waterford)* 253: Cunanettas m(aqi) mucoi Netta Segamonas. (*nach Rhŷs* '*of Segamo's champion*'; *vgl.* Segomo(n).)

Segana *s.* Sequana.

Segasamunclo *s.* Segisamonculum.

Segatione *s.* Segusio(n).

? **Segavi-anus** *M. Cic. epist.* 10, 17, 3 *(a. 43):* In ea re studium mihi suum L. Gellius de tribus fratribus Segaviano probavit, quo ego interprete novissime ad Lepidum sum usus.

Sĕg-ēda *ableitung vom stamm* sego- *mit celt. suffix* -ē-do-, ē-dā, *nach d'Arbois de Jubainville* = *Segeto-brigā? *O. in Hispanien* 1) *in Celtiberia. Diod.* 31, 39: *Ὅτι ἐν τῇ Κελτιβηρίᾳ πόλις ἦν μικρὰ Βεγέδα καλουμένη, καὶ ταύτης μεγάλην ἐπίδοσιν λαβούσης ἐψηφίσαντο αὐτὴν μείζονα κατασκευάζειν. Strab.* 3, 3, 8 *p.* 156: *Στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων οἵ τε Κωνιακοὶ καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες Σεγίδην (Müller; πλὴν τοῦσοι codd.).* 4, 13 *p.* 162: *Τῶν δ' Ἀρουάκων ἐστὶ καὶ Σεγήδα πόλις καὶ Παλλαντία. Appian. Hisp.* 44: *Σεγήδη πόλις ἐστὶ Κελτιβήρων τῶν Βελλῶν λεγομένων μεγάλη τε καὶ δυνατή, καὶ ἐς τὰς Σεμπρωνίου Γράκχου συνθήκας ἐνεγέγραπτο. αὕτη τὰς βραχυτέρας πόλεις ἀνῴκιζεν ἐς αὐτήν, καὶ τεῖχος ἐς τεσσαράκοντα σταδίους κύκλῳ περιεβάλετο, Τίτθους τε ὅμορον γένος ἄλλο συνηνάγκαζεν ἐς ταῦτα. ἡ δὲ σύγκλητος πυθομένη τό τε τεῖχος ἀπηγόρευε τειχίζειν, καὶ φόρους ᾔτει τοὺς ὁρισθέντας ἐπὶ Γράκχου, στρατεύεσθαί τε Ῥωμαίοις προσέτασσε· καὶ γὰρ τοῦθ' αἱ Γράκχου συνθῆκαι ἐκέλευον. οἳ δὲ περὶ μὲν τοῦ τείχους ἔλεγον ἀπηγορεῦσθαι Κελτίβηρσιν ὑπὸ Γράκχου μὴ κτίζειν πόλεις, οὐ τειχίζειν τὰς ὑπαρχούσας· τῶν δὲ φόρων καὶ τῆς ξεναγίας ὑπ' αὐτῶν ἔφασαν Ῥωμαίων ἀφεῖσθαι μετὰ Γράκχον. καὶ τῷ ὄντι ἦσαν ἀφειμένοι, δίδωσι δ' ἡ βουλὴ τὰς τοιάσδε δωρεὰς ἀεὶ προστιθεῖσα κυρίας ἔσεσθαι μέχρι ἂν αὐτῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ.* (45) *στρατηγὸς οὖν ἐπ' αὐτοὺς Νωβελίων ἐπέμπετο μετὰ στρατιᾶς οὐ πολὺ τρισμυρίων ἀνδρῶν ἀποδεούσης· ὃν ἐπειδὴ σφίσιν οἱ Σεγηδαῖοι προσιόντα ἔγνωσαν, οὔπω τὸ τεῖχος ἐκτελέσαντες ἔφευγον ἐς Ἀρουακοὺς μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν, καὶ σφᾶς ὑποδέχεσθαι τοὺς Ἀρουακοὺς παρεκάλουν. οἳ δὲ ὑποδέχονταί τε, καὶ Κάρον αὐτῶν Σεγηδαῖον, πολεμικὸν εἶναι νομιζόμενον, αἱροῦνται στρατηγόν. ὃ δὲ τρίτῃ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἡμέρᾳ δισμυρίους πεζοὺς καὶ ἱππέας πεντακισχιλίους ἔς τινα λόχμην ἐνεδρεύσας παροδεύουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθετο, καὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀγχωμάλου γενομένης ἐκράτει τε λαμπρῶς, καὶ Ῥωμαίων τῶν ἐξ ἄστεος ἔκτεινεν ἐς ἑξακισχιλίους, ὡς μέγα τῇ πόλει γενέσθαι τὸ ἀτύχημα. ἀτάκτου δὲ αὐτῷ τῆς διώξεως ἐπὶ τῇ νίκῃ γενομένης, οἱ τὰ σκευοφόρα Ῥωμαίων φυλάσσοντες ἱππεῖς ἐπέδραμον, καὶ Κάρον τε αὐτὸν ἀριστεύοντα ἔκτειναν καὶ ἑτέρους ἀμφ' αὐτόν, οὐκ ἐλάσσους καὶ οἵδε τῶν ἑξακισχιλίων, μέχρι νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσεν. Flor.* 1, 34 (2, 18), 4: Segidenses, socios et consanguineos suos Romanorum manibus elapsos, exceperant (Numantini). *Oros.* 5, 23, 11 (*aus Liv.* 92 *oder* 91): Pompeius Belgidam (Segidam *Franc. Fabricius*), nobilem Celtiberiae urbem, cepit. *Steph. Byz.: Σεγίδη, πόλις Κελτιβήρων.* 2) Segida Restituta Iulia Baeturiae, *stadt der Turdetani in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 14: Segidae (adicitur)

Restituta Iulia. *Ptol.* 2, 4, 10: *Τουρδητανοί, ἐν οἷς πόλεις . . . Σεγίδα (σετίδα X). (Zafra, prov. Badajoz; warscheinlich unecht) CIL* II 988: . . . . . . L. f. Sperata Segedensis. 3) Segida Augurina Turdulorum, *in Hispania Baetica. Plin. n. h.* 3, 10: Celeberrima inter hunc (Baetim) et Oceani oram in mediterraneo Segida quae Augurina cognominatur, Iulia (*lis* Ulia) quae Fidentia *q. s. Ptol.* 2, 4, 9: *Τουρδούλων Σεγίδα (ci. Müller, σετίδα X).*

Segeduno *s.* Sego-dūnon.

Seg-ēia *fl. j. the Clwyd in Brittanien. Ptol.* 2, 3, 2: *Σεγηία εἴσχυσις (Σεγηιατὶς χύσις X).*

Seg-ēius *M. cogn.* **Segeia** *F. nomen. (Oviedo) CIL* II 2698: Vianeglo Segei *(gen.)* ex gente Abilicorum Tiogilus Caesari *(gen.)* [p]osit. *(Uzès)* XII 2953 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1634: D(is) M(anibus) Segei(a)e Decumin(a)e Cornelia Verina matri pIssim(a)e posuit. *(Narbonne) CIL* XII 5163 = *Inscr. de Languedoc n.* 238: Sexto Terentio Sex. l. Segeio et in f. p. XV.

Segell-ius *M. nomen. (Genf) CIL* XII 2632: C. Segellio Terreno her. ex testamento. *(Sainte-Colombe, dép. Rhône)* 5701, 42: C(aius) Seg(ellius) et (et *felt auch*) Marin(us) V(iennae) f(ecerunt).

Sege-lŏcus (-*louco-s) *O. j. Littleborough IA* 475, 4: Segeloci. 478, 9: Ageloco. *(Lincoln, a. 265—267 p. Ch.) EE* 7 *p.* 335 *n.* 1097 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 253: Imp. Caes. Marco Piávonio Victorino p. f. inv. Aug. pon[t.] max., tr. p. p. p. a. Lindo S(egelocum) m(ilia) p(assuum) X. IIII.

Segeni *s.* Segineus.

Segesama, Segesamo *s.* Segisama, Segisamo.

Sege-ssa *F. (Brescia) CIL* V 4717: Segae Triumi f. et Leae Sex. f. uxorI et Clevio f. et Segessae Sex. f. BalbInus parent XΛ木.

Segess-ĕra *O. j. Bar-sur-Aube, dép. Aube, im Val de Thors. TP:* Segessera.

Segesta *ligur. (vgl. gleichnamigen ort auf Sicilien) O.* 1) *in Pannonien, j. Sissek oder Sisak an der Sau. Strab.* 4, 6, 10 *p.* 207: Ἡ Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ, παρ' ἣν ὁ Σάος παραρρεῖ ποταμὸς ἐκδιδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον. κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον . . . Ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον (Κορκόρας), ὥστ' εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται καὶ τοὺς Παννονίους καὶ Ταυρίσκους. 7, 5, 2 *p.* 313: Παννόνιοι μέχρι Σεγεστικῆς . . . Ἡ δὲ Σεγεστικὴ πόλις ἐστὶ Παννονίων ἐν συμβολῇ ποταμῶν πλειόνων, ἁπάντων πλωτῶν, εὐφυὲς ὁρμητήριον τῷ πρὸς Δακοὺς πολέμῳ· ὑποπέπτωκε γὰρ ταῖς Ἄλπεσιν, αἳ διατείνουσι μέχρι τῶν Ἰαπόδων, Κελτικοῦ τε ἅμα καὶ Ἰλλυρικοῦ ἔθνους. *p.* 314: Εἰς τὸν Νόαρον κατὰ τὴν Σεγεστικήν . . . Ἐγγὺς δὲ τῆς Σεγεστικῆς ἐστι καὶ ἡ Σισκία φρούριον καὶ Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμενα τῇ εἰς Ἰταλίαν. 12 *p.* 318: Τοῦ τε Νοάρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος καὶ τοῦ Μάργου. *Plin. n. h.* 3, 131: (Ex) Carnis Segesta et Ocra. *Appian. Illyr.* 10. 17: Σεγεστανοί. 22: Τὴν Σεγεστικὴν γῆν . . . Οἱ Σεγεστανοί . . . Ἐς τὴν Σεγεστανῶν. 23: Τῆς Σεγέστης . . . Οἱ Σεγεστανοί *(zweimal).* 24: Οἱ Σεγεστανοί *(zweimal)* . . . Τῶν Σεγεστανῶν *(zweimal).* 2) Segesta Tigulliorum *in Ligurien, j. Sestri Levante.* (*Mela* 2, 4, 72: Tigulia.) *Plin. n. h.* 3, 48: Tigullia intus et Segesta Tigulliorum. (*Ptol.* 3, 1, 3: *Τιγουλλία. IA* 294, 2: Tegolata.) 501, 7: A Luna Segesta positio. 502, 1: A Segesta Portum Veneris.

Segestero *s.* Segusterone.

Segestica *O.* 1) *in Hispania ulterior. Liv.* 34, 17, 12: Segesticam tantum, gravem atque opulentam civitatem, vineis et pluteis cepit. 2) *Insel in Pannonien. Plin. n. h.* 3, 148: Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo insulam ibi efficit quae Segestica appellatur. *s. auch* Segesta 1).

Segestrum *s.* Segustrum.

Sĕg-ĕta *vom adi. verbale* sĕg-ĕtŏ-s *zu ir. göttin der heißen quellen in Moingt, dép. Loire, arr. und canton Montbrison. (Feurs, dép. Loire, arr. Montbrison) CIL* XIII 1641: Deae Seg(etae) F(ori *oder* Forensium?) p(ondo) X *(decem pondus deae Segetae dedicatum). (Bussy-Albieux, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Boën)* 1646: [f]il. A. [ci]vitat[is Segusiav.?] [pra]efecto temp[uli] deae Segetae Fo[ri Seg.], allecto aquae [te]mpuli Dunisiae, [pr]aefectorio ma[xi]m(o?) eiusdem tem[puli] pag(us) . . . . ublocnus.

Aquae **Segetae** '*die waßer der Segeta' zu Moingt bei Montbrison. TP:* Aquiſ Segete. *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 4: Aquis. *Vgl.* (Mars) Segemo(n). *(Moingt) CIL* XIII 1630: Aqui[s Segetae].

Seg-et-ius, *M. (Monte Cildad bei Aguilar*

de Campó, s. 2) EE 8 *p.* 425 *n.* 163: D(is) M(anibus), ego Messorina m(onumentum?) marito m(eo?) Seget(io) Victori. *(Florenz, christl.) CIL* XI 1711: Hic iacit Segetius d. scola gentilium.

Seg-ia *O. der Vascones in Hispania Tarraconensis, j. Éjea de los Caballeros? am fl. Arva. Plin. n. h.* 3, 24: Segienses. *Ptol.* 2, 6, 66: Σετία (Σεγία *ci. Cortez*). *Rav.* 4, 43 *p.* 311, 10: Seglam. *(Arroyo del Puerco bei Cáceres) CIL* II 738 = *MLI p.* 181 *n.* XLVI: Ambatus scripsi carlae praisom Secias erba muitieas. *(Éjea) CIL* II 2981: L. Pos[t.] Flacco Qvvisæciensi (*Müller* civi *oder* Quvi Saegiensi, *Hübner* Q[u]i[r(ina)] Sæciensi *oder* Qu[ir(ina)] Visaeciensi). L. Sempronius Festus f. *Auf iberischen münzen MLI p.* L. 54 *n.* 49: Sega.

Segia . . . *cogn. (Bussoleno) CIL* V 7222: Ti. Claud . . . . Rustio . . . . Capitoni Lu . . . . Verconi Segia . . . . Claud. Viriata . . . . Claud. Primigenia . . . C. Pinario Severo am[ico].

Segia-rnus *M. (Rom, a. 101) CIL* VI 1492: Q. Segiarnus Maecianus.

Segida *s.* Segeda.

Segienus *s.* Segineus.

Segil-eius *M. (Brumath) CIL* XIII 6013: Aelius Segileius.

Segill-ius *M. (Bachhoffen bei Grassendorf im Nider-Elsaß) CIL* XIII 6019: . . . . . . Segillius e[t] Merc[a(torius?)] Constans, Bellatoricis [f]i[l]i(i) [e]x iussu p(osuerunt).

Segi-llus *M. (Zwischen Fischau und Mullmannsdorf) CIL* III 11302: Segillus Ilia[t]i f(ilius) et Abua Tap[p]onis f(ilia). Seg(illus) an(norum) L (h)ic situs es[t]. Fili posierunt.

Segi-lus *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4338: L. Baebius Segilu[s]. 6118: [L. Ba]ebi L. l. [Se]gili. *(Rom)* XV 5972: L. Gavi, L. Segili.

Segineus Segeni Signeus, *ir.* Segine, Seghine, Segene, Seghéne, *abt von Hy 623—652, M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 1 *p.* 16: Segineo abbati. 3 *p.* 26: Segineo abbati . . . cum Segineo. 2, 4 *p.* 111: Coram Segineo. *Iohannes epist. bei Baeda h. e.* 2, 19: Segeno (presbytero). *Baeda h. e.* 3, 5: Eidem monasterio (Hiensi) Segeni abbas et presbiter praefuit. *Cummian. paschal. epist. a. 634, inscr. (Ussher, Syll. XI):* Ad Segienum Hiiensem abbatem.

Segisa *O. der Bastitani in Hispania Tarraconensis. j. Cieza. Ptol.* 2, 6, 60: Σέγισα (Σέγηδα *X*).

Sĕgisămā *nach d'Arbois de Jubainville* = *Sego-ismma, *'la très forte', superl. vom stamme* sego-, *ai.* sahá *puissant, fort* (*cf.* Belisamā; *Laurismus Lourismo = *Louro-is-mo-s). *O. in Spanien,* 1) S. Iulia *stadt der Vaccaei, in Hispania Tarraconensis. Polyb.* 34, 9, 13 *bei Strab.* 3, 4, 13 *p.* 162: Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν συλλέγει ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. *Plin. n. h.* 3, 26: In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi IIII, in quibus Segisamonenses et Segisama Iulienses. *Flor.* 2, 33 (4, 12), 48: Ipse (Augustus) venit Segisamam, castra posuit, inde tripertito exercitu totam Cantabriam amplexus efferam gentem ritu ferarum quasi quadam cogebat indagine. *Ptol.* 2, 6, 49: Οὐακκαῖοι . . . Σεγισάμα Ἰουλία. *Oros.* 6, 21, 3 *(aus Florus):* Caesar apud Segisamam castra posuit, tribus agminibus totam paene amplexus Cantabriam. *(Talavera de la Reina) CIL* II 900: D(is) Manib(us) Antonius Severus Segisamensis All[i]ae matri severae sorori Antonio avonculo Valerio ux. Severino f. an. XXI et sibi an. LXXVIII hoc munimentum her. non sequetur. *(Cazlona)* 3281: L. Caeli Flavini L. fil(ii) [ex]s [civ(itate)] Segisame[nsi]. *Iberisch* Šegšanbš *nach Hübner MLI. münzen n.* 66. 2) Segisama Brasaca. *(Tarragona) CIL* II 4157: C. Iulio Reburro mil(iti) leg(ionis) VII g(eminae) f(elicis), d(omo) Segisama Brasaca, an(norum) LII, a(erum) XXIIII, Licinius Rufus miles leg(ionis) eiiusde[m h(eres) f(aciendum) c(uravit)]. — *In ableitung* Segisam-o(n), Segisamon-culum.

Segisam-o(n), *ableitung von* Segisamā, *O. der Turmodigi in Hispania Tarraconensis, j. Sasamon, provinz Burgos, district Castrogeritz. Plin. n. h.* 3, 26: In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi IIII, in quibus Segisamonenses et Segisama Iulienses. *Ptol.* 2, 6, 51: Σεγισαμών (αἰγίσαμον *X*). *IA* 394, 5: Segesamone. 449, 5: Segisamone. 454, 2: Segisamone. *Rav.* 4, 43 *p.* 308, 10: Saramon. 45 *p.* 318, 12: Segisamone. *(Amaya) CIL*

II 2915: ... Sta[ti]oni ... Segisamonensium ... *(Villamayor am Piloña)* 5741: M(anibus) Oculati Ocmugilis (Oc[ulatius] Mugilis?) Segisamo(nensis) gente Viromenicorum ano(rum) XXX. *(Bei der Villa Isidro, Villasidro, einem kleinen gehöfte unmittelbar westlich von Sasamo)* 5807: [Te]r(minus) Aug[u]st(alis) dividit [p]rat(a) leg(ionis) IIII [et] agrum Se[gisa]mon(ensem). *(Sasamon, a. 239 p. Ch.)* 5812: Vot(a) fel(iciter) susc[e(perunt)] liben(tes) patronis merentissimis et fe(licissimis) et prestantissimis et pientissimis cives pientissimi et amicissimi Seg(isamonenses). *(Rom, a. 163 p. Ch.)* VI 24162: D(is) M(anibus) Phoebus qui et Tormogus Hispanus natus Segisamoi[ne.

Segisamon-cŭlum *nach d'Arbois de Jubainville lateinische ableitung (deminutiv) von* Segisam-o(n), *O. der Autrigones in Hispania Tarraconensis, ein wenig östlich von Briviesca, bei S. Maria de Rivaredondo oder Ballaercanes. Ptol.* 2, 6, 52: *Σεγισαμόνκουλον. IA* 394, 3: Segasamunclo (*BJLN*, sagasamunclo *C*, segasamundo *F*, segesamuncro *R*, regesamuntiae *D*, sagasamundo *reliqui*).

Segisamus *M. (Villapadierna) CIL* II 5713: D(is) M(anibus) Cancilus Virono aunculo suo Segisami f(ilio) Va(diniensi) an(norum) XXXV; h(ic) s(itus) e(st).

Segistericus *s.* Segustero.

Segisu. *Gall. münzen der Aidui. In potin, Dict. arch. de la Gaule n.* 205. *Muret-Chabouillet n.* 4628—4632. *Atlas pl.* VII 4628. *(Bronze, aus Alise; aus Barrey, bei Bollène; aus Vendeuil-Clapy) Atlas pl.* VII 4633. *Dict. arch. de la Gaule n.* 210. *Muret-Chabouillet n.* 4633—4636: CEOIƧΛ; *pl.* VII. *Vgl. unbestimmte gallische bronze-münze aus dem osten, saec. 1 a. Chr., 2. hälfte, RN* 1883 *p.* 12, *pl.* 1, 10; 4ᵉ *s., t.* 3 (1899) *p.* 158: CESICOV.

Sĕg-ĭus *M. Martial.* 4, 21, 2: Sĕgĭus. *(Caprile) CIL* X 5523: Sex. Segius C. f. Ouf.

Segla = Segilia? *F. (Nîmes) CIL* XII 3881 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1134: D(is) M(anibus) Seglae (= Segiliae? *nach Hirschfeld* Se[ci]ae) P[r]otogeniae fil(iae).

Seglam *s.* Segia.

Seg-lătius *M. (Mainz, 2. hälfte des 3. jh.) CIL* XIII 6740ᵃ: Seglatius S[t]atu[t]us. *s.* Sego-latius.

Segloes *s.* Selgovae.

Seg-nī, *von* *seg-no- *netz,* *sogno- *schnur, ir.* sén *sprenkel,* súanem *gdf.* *sognemon- *seil, tau, cy.* hwyn-yn, hoenyn *(pilus ex cauda equina sive bovina etc., pilus maiusculus, seta), cf. lit.* segù *ich hefte,* segà *schleife;* √ segh, *woher gr.* ἔχω? *V. in Oesling (Oesseninc), im tale der oberen Ourthe (dép. Ardennes, arr. Rocroi). Caes. b. G.* 6, 32, 1: Segni Condrusique, ex gente et numero Germanorum, qui sunt inter Eburones Treverosque, legatos ad Caesarem miserunt oratum, ne se in hostium numero duceret neve omnium Germanorum, qui essent citra Rhenum, unam esse causam iudicaret.

sĕgŏ- *'gewalt, sig', ir.* seg, segh *strength: got.* sigis, *n.*, sihu *sig, an.* sigr, *ae.* sigor (*für* *sigur = *sigus), sige, *as. ahd.* sigi siga(-lōs), *ahd.* sigu, *cf. germ.* Segestes, Segi(-mērus, -mundus), *ai.* sáh-as, *n. kraft, macht, sig, av.* hazaṅh hazah- *gewalt, idg. stamm neutr.* *segh-os-, *segh-es, √ sagh, ἔχ = *segh. *In* Segā *F.*, Sege-da, Seg-eia, Segesta, Segisamos, -mā, *G.* Sego-mo(n), Segontia, Segontium, Segontiăcī, Segosa, Segoviī Segovia, Segusio(n) Segusiavī, *composita* Sego-bōdium, -brigā, *-dannos, -dūnon, -latius, -māros, -rīgium, -vax, -vellaunī, -vesus, Segustero(n).

Segobiensis *s.* Segovia.

Sĕgŏ-bōdium *'besitz' des* *Sĕgŏ-bōdio-s *'sigers mit gewalt' O. der Sequani in Gallia Belgica, j. Seveux an der Saône, dép. Haute-Saône, arr. Gray, canton Fresne-Saint-Mamès. TP:* Segobodium.

Sĕgŏ-brĭgā *'feste burg'. O. der Celtiberen, j. Segorbe im spanischen königreich Valencia, prov. Castellon de la Plana. Strab. (aus Poseidonios)* 3, 4, 13 *p.* 162: Καὶ Σεγοβρίγα δ' ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις καὶ Βίλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. *Frontin. (aus Liv., villeicht auch aus Poseidonios) strat.* 3, 10, 6: Viriathus disposito per occulta milite paucos misit, qui abigerent pecora Segobrigensium: ad quae illi vindicanda cum frequentes procurrissent simulantesque fugam praedatores persequerentur, deducti in insidias caesique sunt. 11, 4: Viriathus, cum tridui iter discedens confecisset, idem illud uno die remensus securos Segobrigenses et sacrificio cum maxime occupatos oppressit. 4, 5, 22: Segovienses (Segobrigenses *ci. Scriver*), cum a Viriatho his liberi et coniuges redderentur, praeoptaverunt spectare supplicia pignorum

suorum, quam a Romanis deficere. *Plin. n. h.* 3, 25 *(aus Varro, discr aus Poseidonios):* Caputque Celtiberiae Segobrigenses. 36, 160: Hispania hunc (specularem lapidem) tantum citerior olim dabat, nec tota, sed intra C passus circa Segobricam urbem. *Ptol.* 2, 6, 57 *(im lande der* Κελτίβηρες*)* Ση*(falsch)*γόβριγα. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *B):* Proculus Segobriensis ecclesiae episcopus. *Synod. Tolet. a. 610 (Mansi* 9 *c.* 508 *B):* Poscarius sanctae ecclesiae Segobriensis episcopus. *Concil. Tolet. IV a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *D):* Antonius Segobriensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VIII a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *A):* Floridus Segobriensis episc. *Concil. Tolet. IX a. 655 (Mansi* 11 *c.* 31 *C):* Eusicius Segobriensis episcopus. *Concil. Tolet. X. a. 656 (Mansi* 11 *c.* 43 *D):* Eusicius Segobriensis episc. *Concil. Tolet. XI. a. 675 (Mansi* 11 *c.* 147 *B):* Memorius ecclesiae Segobriensis episcopus. *Concil. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *B):* Simpronius indignus Segobriensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIV. a. 684 (Mansi* 11 *c.* 1091 *B):* Oripa Segobriensis sedis episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *D):* Anterius Segobriensis sedis episc. *Concil. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 c. 84 *D):* Anterius Segobriensis ecclesiae episcopus. *Rav.* 4, 44 *p.* 313, 11: Sigobrica. *(Cabeza del Griego) CIL* II 3122: [Se]gobr[iga]. *EE* 8 *p.* 435 *n.* 182 *(saec. 2 in.):* [Barb]arae rei[publi]cae Segob[rige]nsium [servo *oder* ancillae f]amil[ia pub]lica [f]ec(it). *(Tarragona) CIL* II 4191: L. Annio L. f. Gal(eria) Cantabro flam(ini) Romae et dIvorum August(orum) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris), omnibus honoribus gestis Segobrigae, decreto ordinis pecunia publica Segobrigenses. 4220: L. Grattio C. f. Gal(eria) Glauco Segobrigensi flam(ini) p. h. c. M. Atilius Fraternus amico optim(o). 4222: C. Iulio C. f. Gal(eria) Pilae Segobricensi, flamini Romae divorum et August(orum) prov(inciae) Hisp(aniae) citer(ioris) p(rovincia) H(ispania) c(iterior). 4252: Val(eriae) G. V(alerii) Fidi fil(iae) Fidae, Segobrig(ensi) ex 9 (conventu) Carthag(iniensi) flaminicae, uxori L. Caecili Porciani flam(inis) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris), p(rovincia) H(ispania) c(iterior). *(Rom)* VI 1446: Segobrigenses. 2454: Sego[briga]. 21956: Segobri(ga). *(Narbonne)* XII 4536 = *Inscr. de Languedoc n.* 598: C. Iulius C. f(ilius) Gal(eria tribu), Italus, eques Romanu[s], ex Hispania citeriore SegobrIgens(is). *Römische münzen Cohen, m. imp.* 1[2] *p.* 158 *nr.* 724, *p.* 203 *n.* 161—163, *p.* 243 *n.* 55. 56: SEÇOBRIÇA. *Iberische MLI n.* 89: Šeqprices, -ce, -cs.

Sĕgŏ-brīg-ĭi, *dem O.* Sĕgo-brigā *nachgebildet, V. unter dem sagenhaften könige Nanus. Iustin.* 43, 3, 8: Itaque (Phocaeenses) regem Segobrigiorum, Nanum nomine, in cuius finibus urbem condere gestiebant, amicitiam petentes conveniunt. (9) Forte eo die rex occupatus in apparatu nuptiarum Gyptis filiae erat, quam more gentis electo inter epulas genero nuptum tradere illico parabat. (10) Itaque cum ad nuptias invitati omnes proci essent, rogantur etiam Graeci hospites ad convivium. (11) Producta deinde virgo cum iuberetur a patre aquam porrigere ei, quem virum eligeret, tunc omissis omnibus ad Graecos conversa aquam Proti porrigit, qui factus ex hospite gener locum condendae urbi a socero accepit. 4, 3: Mortuo rege Nano Segobrigiorum, a quo locus acceptus condendae urbi (Massiliae) fuerat, cum regno filius eius Comanus successisset, *** adfirmante quodam regulo, quandoque Massiliam exitio finitimis populis futuram, opprimendamque in ipso ortu, ne mox validior ipsum obrueret. *Vgl. Plut. Sol.* 2: Ἔνιοι δὲ καὶ πόλεων οἰκισταὶ γεγόνασι μεγάλων, ὡς καὶ Μασσαλίας Πρῶτις ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. *Silbermünze Muret* 2244 *pl.* V: CEΓOBI.

Sĕgŏ-dannĭ-ānus *nach Ernault ableitung vom gentilicium* *Sĕgŏ-dann-io-s *'hardi, confiant dans (sa) force,* κύδεϊ γαίων*', diß abgeleitet vom gall. M.* *Sĕgŏ-dannŏ-s, *O. j. Serdinya, dép. Pyrénées-Orientales, arr. Prades, canton Olette.*

Sĕgŏ-dūnŏ-n *„die starke, mächtige, sigreiche stadt", cf. nord.* Sig-tún, *O.* 1) *in Brittanien, j. Wallsend in England, county Northumberland. ND occ.* 40, 33: Segeduno. *Rav.* 5, 31 *p.* 432, 12: Serduno. 2) *in Gallia Aquitanica, j. Rodez en Rouergue, dép. Aveyron. Ptol.* 2, 7, 12: Ῥουτανοὶ καὶ πόλις Σεγόδουνον *(*Σεγάδουνον *X). TP:* Segodvm (= Segoduni?). *Notae Tiron.* 87, 46: Segundunum. *Rav.* 4, 40 *p.* 297, 11: Rodingis. 3) Seodunum, Seudunum, *j. Suin, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Saint-Bonnet-*

de-Joux. 4) *in Germania Magna, in der einst von den Elvetiern bewonten Maingegend, j. Burgsinn am fl. Sinn (zum Main) im baier. regbz. Unterfranken, bez.-amt Lohr. Ptol.* 2, 11, 14: *Σεγόδουνον.*

Sĕgŏ-lăt-ĭus *gentilicium von* *lati-, Latius Lattius *M. nomen gentilic.* **Segolatia** *F. (Narbonne) CIL* XII 5127 = *Inscr. de Languedoc n.* 803: D(is) M(anibus) L. Segolati(i) Victorini, vixit ann(is) VI, m(ensibus) VI, d(iebus) II . . Segolatius Primus et Segolatia Victorina //// filio pientissimo. [*(Moulins;] Trion; Vechten) CIL* XIII 10002, 258: Q. I. C. SEÇI≡, Q. I. C. SEÇS. *(Rom)* XV 2925: Q. I. C. SEÇ. 3993: [L.? Se]colati Alexandri. 3994: L. Segolati Encolpi. 3995: L. Segolati Eucharisti. 3996: [L. Segolat]i Eucharisti. 3997: L. Segolati Iusti. 3998: L. Segolati II (P? T?) R(E?S?). 3999: II (duorum) Segolatiorum et f(iliorum). *s.* Soglatius.

***Sĕgŏ-launia** *fl. j. la Sologne, dép. Allier. Vita Aviti conf. Aurelian.* 3 *MGSS Mer.* III *p.* 383, 14: Seque in Secalauniae locis abditissimis conlocavit.

Segolmett-ius fundus. *(Saintes) CIL* XIII 10008, 3: II (duum) vir(o) Genitor(e) (ex) fund(o) Segolmett(io) sus(ceptum).

Sĕgŏmani-ko-s. *(Nîmes, verdächtig) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 560: *Μεθθιλλος Κασσιμοτουλου Σεγομανικος κεκονιακε (tessellavit?).*

***Sĕgŏ-mārī-aco-n** *O. j. Schömerich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Saarburg.*

Sĕgŏ-mārŏ-s *von* sĕgŏ- *und* māro-s '*groß*', *nach Ernault* '*grand par le force*', *cf.* '*Ιφικράτης*, *deutsch* Segimêrus Sigumâr Sigi-mâr, *M. (Brescia) CIL* V 4205: Dis deabus omnibus L. Veturius L. l(ibertus) Segomarus pro se et suis. *(Vaison, dép. Vaucluse, arr. Orange; spätestens unter Augustus) Dict. arch. de la Gaule, inscr. Gaul., pl.* II *n.* 6 = *CIL* XII *p.* 162: *Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον*, *nach Siegfried* = '*Segomaros Villoneos (Eques?* [*oder son von Villonos? Villo(n)?*]*) civis (nach Pictet* '*magistratus*'*) Nemausensis fecit Belisamae hoc templum*'. *(Mont Beuvray)* XIII 2803: [Aug.] M[ercurio] s[ancto] neg[otiatori Seg]om[arus] Vereti f(ilius) [e]x [v]oto suscept(o). *(Couchey, champ voisin du Mont-Afrique, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Gevrey-Chambertin; in Alesia fabriciert)* 5468 = *Hübner, exempl.* 931: Doiros Segomari *(gen.)* ieuru Alisanu. *(Dijon) CIL* XIII 5568: Segoma[rus] Blandin(i) f(ilius) et Se . . . . *(nominativ)* . . . is *(genetiv)* f(ilius). *(Les Baux, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Arles, canton Saint-Remy) BSAF* 1890 *p.* 78: *Σεγομαρ(ος).* *(Chanteroy bei Langres) RA* 3ᵉ *s., t.* 34 (1899) *p.* 225: Deo Me(r)curio Cantonius retro (= *quondam*) Segomar(us), Liberar(r *für* l)is ex v(o)t(o).

Sĕgŏ-mŏ(n), *ableitung von* sĕgŏ- *mit nominalsuffix* -men-, *nach Zeuß* '*victor?*', *nach Rhys* '*the victorious*' *or* '*the mighty*', *ir.* Seghamain, Sedhamain, *G., beiname des Mars. (Cimiez bei Nizza, dép. Alpes-Maritimes) CIL* V 7868: [S]egomoni Cuntino *(dorf Contes bei l'Escarène, dép. Alpes-Maritimes, arr. Nice)* vic(us) Cun(tinus) p(osuit). *(Lyon unter Vespasianus)* XIII 1675: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) *oder* Num. Aug.) et Ma]rti Segomoni sacrum [ex stipe] annua [Q. Adginnius Ur]bici fil(ius) Martinus [Sequanus sac]erdos Romae et Aug(usti) [creatus(?) M. Ner]atio Pansa cos. [flamen II vir in c]ivitate Sequanorum [cui tres provincia]e Galliae honores [omnes(?) impensis] suis decreverunt. *(Artemare bei Culoz, dép. Ain, arr. Belley, canton Seyssel)* 2532: N(umini) Aug(ustorum) deo Marti Segomoni Dunati Cassia Saturnina ex voto v. s. l. m. *(En Bolard bei Nuits, dép. Côte-d'Or, dioecese Autun)* 2846: Gallio l(ibertus) Maturci v(otum) s(olvi) l(ibens) m(erito); deo Segomoni donavi. *(Arinthod, dép. Jura, arr. Lons-le-Saulnier)* 5340: Marti Segomoni sacrum Paternus Dagusae f. v. s. l. m. *Vgl.* Sega-mŏ(n).

Segones *s.* Sequani.

Segon-ius *zu G. w.* Se *oder* Seon = *Segon- *(Hercules, nach Rhys* '*the victorious*'*). Vgl. sp.* 1284, 8—12. *Pard. dipl. n.* 358 *p.* 145 *(a. 667):* Segonius.

Segonna *s.* Sequana.

Sĕg-ŏnt-iā, *für* *Segontī, *fem.* iā-*stamm, nach d'Arbois de Jubainville v. subst.* Segontios *für* *Segontio-brigā *O. in Hispanien.* 1) *Stadt der gallischen Aravaci in Hispania Tarraconensis, j. Siguenza am Henares, in Neu-Castilien, prov. Guadalajara. Strab.* 3, 4, 12 *p.* 162: *Ὁ Δούριος φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν Σεργουντίαν. Liv.* 34, 19, 10 *(a. 195):* Saguntiae Celtiberum omnis sarcinas impedimentaque relicta. *Plin. n. h.*

3, 27 *(im Cluniensis conventus):* Horum (Arevacorum) VI oppida, Secontia et Uxama, quae nomina crebro aliis in locis usurpantur, praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes ipsaque Clunia Celtiberiae finis. *Plut. Sertor.* 21: Ἐν δὲ τοῖς τῶν Σαγουντίνων πεδίοις εἰς τὰς ἐσχάτας ἀπορίας κατακεκλεικώς. *Ptol.* 2, 6, 55: Σεγοντία Λάγκα (Σεγορτιαλάγκα *X*). *Appian. b. c.* 1, 110: (Ὁ Σερτώριος) ἀγῶνα μέγαν ἠγωνίσατο περὶ Σαγοντίαν. *IA* 436, 5. 438, 12: Segontia. *ND occ.* 5, 65 = 213 = 7, 49: Seguntienses. *Isid. hist. Goth.* 58: Sagontia. *Reccaredi edictum (Mansi* 9 *c.* 1002 *A):* Protogenes Sagontinae ecclesiae episcopus. *Synod. Toletan. a. 610 (Mansi* 10 *c.* 507 *E):* Protogenes sanctae ecclesiae Segontiensis episcopus. *Concil. Tolet. V. a. 636 (Mansi* 10 *c.* 657 *B). Concil. Tolet. VI. a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *E):* Idisclus ecclesiae Segontiensis episcopus. *Concil. Tolet. VII. aer. 684 (Mansi* 10 *c.* 770 *E):* Ubidericus ecclesiae Segontiensis episcopus. *Concil. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *B):* Ubidericus Segontinus episc. *Concil. Tolet. IX. a. 655 (Mansi* 11 *c.* 31 *C):* Videricus Seguntinus episcopus. *Concil. Tolet. X. a. 656 (Mansi* 11 *c.* 43 *D):* Vvidericus Segontiensis episc. *Concil. Tolet. XI. a. 675 (Mansi* 11 *c.* 147 *B):* Egica ecclesiae Seguntiensis episcopus. *Concil. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *D):* Ella Segontiensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *D):* Ella Segontiensis episcopus. *Concil. Tolet. XIV. a. 684 (Mansi* 11 *c.* 1091 *B):* Ella Segontiensis sedis episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *D):* Gundericus Segontiensis episc. *Concil. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *C):* Gondericus Segontinae ecclesiae episc. *Rav.* 4, 43 *p.* 309, 18: Seguntia. *(Tarragona) CIL* II 4195: C. Atilio C. f. Quir(ina) Crasso Segontino omnib(us) honor(ibus) in re pub(lica) sua functo, flam(ini) prov(inciae) Hisp(aniae) citer(ioris) p. H. c. *(Knim)* III 6419: M. Vallius M. f. Qui(rina) Maurinus Seg(ontia *oder* -ovia?), mil. leg. XI. *(Rom)* VI 3853: [Hispania ci]teriore conv[entu Cluniensi] Segonti[ni]. 2) *j. Rueda, zwischen Saragossa und Nertobriga. IA* 437, 5: Segontia. 439, 3: Segontia. 3) S. Paramica. *Ptol.* 2, 6, 49: Σεγοντία Παραμίκα *(bei den Vaccaei), d. h. im bassin des mittleren Duero.* 65: Σεγοντία Παράμικα *(bei den Varduli) cf.* paramus. 4) *unbestimmter lage; cf. Plin. n. h.* 3, 27: Secontia et Uxama, quae nomina crebro aliis in locis usurpantur. *(Játiva) CIL* II 3626: C. Clodio C. f. Flavo Segontinens(is) f. ex testamento. *Münze. MLI p.* 83 *n.* 95: Šeqtas *mit* Lacas *und* Laca[m].

Segontĭ-ăcī *nach d'Arbois de Jubainville ableitung vom stamme* segontio- *oder* Segontia: *'kinder oder untertanen des G. oder M. Segontios', V. in Brittanien. Caes. b. G.* 5, 21, 1 *(a. 55 a. Ch.):* Trinovantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibitis Cenimagni, Segontiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi legationibus missis sese Caesari dedunt. *Brittan. münzen Evans p.* 209: AMMI[nus] — SE(gontiaci?). *Evans p.* 272. 275—276, *pl.* VIII *n.* 10: SEĢO(ntiaci). *p.* 276, *pl.* VIII *n.* 11: TASCIO *R* SEĢO.

***Segontĭ-āco-s**, fundus, Segunciaco, *von M.* Segontios, *O. j. Sonzay-en-Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Neuillé-Pont-Pierre.*

Segontili-ensis *(Bonn) BJ* 93 (1892) *s.* 193: Rectug(e)nus Magilonis f(ilius) Segontilieses (*statt* Segontiliensis) eques ala Longiniana ann(orum) L aer(um) XXII. *Vgl.* Segontia.

Sĕg-ŏntium *von G. oder M.* Segontios, *O. in Großbrittanien bei Carnarvon an der n.-w.-küste von Wales, gegenüber der insel Anglesey, j. Caer Seoint. IA* 482, 5: Iter n Segoncio Devam. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 14: Seguntio. [*Nemn.*] *hist. Britt.* 25: Quintus Constantinus Constantini magni filius fuit et ibi moritur et sepulcrum illius monstratur iuxta urbem, quae vocatur Cair Segeint, ut litterae, quae sunt in lapide tumuli, ostendunt. *Vgl.* Segontiăci.

Sĕgŏnt-ĭus *von* *Sĕgŏntī. *M. cogn. (La Oliva) CIL* II 818: C. Aelius Segonti f. Gal(eria) Paternus Clun. an. XXXXV h. s. e., s. t. t. l. Aelia Aia soror h(eres) e(x) t(estamento) f(aciendum) c(uravit). *(Salvatierra)* 2942: Segontius [T]ammari f(ilius) an(norum) LXX h. s. e. 2946: Segontius Segon[t]i f(ilius) ann. XXXXII h. s. e. *(Contrasta)* 2956: Segontius Ambati Vecti f(ilius) an(norum) XXX h(ic) e(st) s(itus). *(Socastillo)* 5808: Segontius Obione s(olvit) a(nimo) l(ibens) m(erito). *(Iruña)* 5821: Ve[ttius Sego]ntius [Segon]ti filius ann. XXXV. h. s. hest. *(Gastiain)* 5828: Minicia Aunia Seconti f(ilia) an. III. h. s. e. *Davon fem. O.* Segontia *und* fundus *Segontiācus, Segonti-ācī.

Segonus *s.* Sequanus.

Segonzoletas *O. j. Bénévent-l'Abbaye, dép. Creuse, arr. Bourganeuf.*

Segora *O. der Pictones in Gallia Aquitanica, j. Saint-Clémentin, dép. Vienne, arr. Civray. TP:* Segora.

Sĕgŏ-rīg-ĭo-n *O. j. Worringen, preuss. Rheinprovinz, regbz. und kreis Cöln. Rav.* 4, 24 *p.* 227, 16: Serima = Se[go]ri[gium Durno]ma[gus] *nach J. Schneider. (Worringen) CIR* 306: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deae Reg. vicani Secorigienses.

Sĕgŏ-rīx *M. (Aix-les-Bains) CIL* XII 2480: C. Valerius Seb(*lis* Seg)oricis fil. Camulatus.

Σεγορτία *s.* Segontia.

Seg-ŏsa *O. der Tarbelli in Gallia Aquitanica, j. Aureilhan, dép. Landes, arr. Mont-de-Marsan, canton Mimizan oder canton Sabres. IA* 456, 2: Segosa.

Segoss-oq(um) *V. in Spanien. (Buenafuente, cerca de la divisoria de Huerta Hernando, diócesis de Sigüenza) CIL* II 5790: Letondo Segossoq(um) Melmandi f.

Sĕgŏ-vacotŏ-n *O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 15: *Σετουάκωτον* (*Σεγουάτουκον ci. Much*).

Sĕgŏ-vax *nach Glück von* sĕgŏ- *und* vacs *vgl.* Bello-vacī, *M. einer der vier könige von Cantion. Caes. b. G.* 5, 22, 1 *(a. 54):* Cassivellaunus ad Cantium, quod esse ad mare supra demonstravimus, quibus regionibus IIII reges praeerant, Cingetorix, Carvilius, Taximagulus, Segovax, nuntios mittit atque his imperat, uti coactis omnibus copiis castra navalia de improviso adoriantur atque oppugnent. (2) Hi cum ad castra venissent, nostri eruptione facta multis eorum interfectis, capto etiam nobili duce Lugotorige, suos incolumes reduxerunt.

Sĕgŏ-vellaunī *von* sĕgŏ- *und* vellaunī *(plur.) von einer ableitung von* √ vel, *V. in Gallia Narbonensis = civitas Valentinorum, alte dioecese Valence, hauptstadt Valence, dép. Drôme. Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Οἱ μὲν οὖν ⟨Καούαροι σὺν⟩ Σεγοουελλαυνοῖς (ci. Müller; Σάλυες ἐν αὐτοῖς codd.) τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι. Plin. n. h.* 3, 34: Rursus a mari (regio) Tricorium et intus Tritollorum Vocontiorumque et Segovellaunorum, mox Allobrogum. *Ptol.* 2, 10, 7: *Ὑφ' οὓς* (*Μεδούλλους*) *δυσμικώτεροι μὲν Σεγαλλαυνοί* (*σεταλλαυνοι X*), *ὧν πόλις Οὐαλεντία κολωνία.* 8: *Εἶτα ὑπὸ μὲν τοὺς Σεγαλλαυνοὺς* (*σεταλλάνους X*) *Καυάροι. Die form* Segallaunī (*zu ir.* seich, seighion) *verhält sich zu* Sego-vellaunī *wie* Catalaunī *zu* Catu-vellaunī.

Sĕgŏ-vesŏ-s *nach Pictet 'potestatis seu victoriae gnarus', vgl.* Bello-venos, Scitli-visso-s. *Liv.* 5, 34, 2: Ii (Bituriges) regem Celtico dabant. Ambicatus is fuit, virtute fortunaque cum sua tum publica praepollens, quod in imperio eius Gallia adeo frugum hominumque fertilis fuit, ut abundans multitudo vix regi videretur posse. (3) Hic magno natu ipse iam exonerare praegravante turba regnum cupiens Bellovesum ac Segovesum sororis filios, inpigros iuvenes, missurum se esse in quas di dedissent auguriis sedes ostendit: (4) quantum ipsi vellent numerum hominum exirent, nequa gens arcere advenientes posset. Tum Segoveso sortibus dati Hercyni saltus. *(Lara de los Infantes in Alt-Castilien, prov. Burgos) CIL* II 2871: Secovesos (*lis* Segovesos) Sens. Louc(i) f. an. XX. h. s. est.

Sego-vetes *M. cogn. (Iglesia Pinta bei Lara de los Infantes) CIL* II 2855: Ambata Albeauca Segovetis f. an(norum) XXC (octoginta). *cf.* Sennovetus.

Seg-ov-ia *ableitung vom stamm* sego-, *O.* 1) *stadt der Aravaci in Hispania Tarraconensis, j. Segovia in Alt-Castilien. Liv.* 91: (Sertorius) C. Insteium, praefectum equitum, Segoviam et in Vaccaeorum gentem ad equitum conquisitionem misit, iussum cum equitibus Contrebiae sese opperiri. *Plin. n. h.* 3, 27: Horum (Arevacorum) VI oppida, Secontia et Uxama, quae nomina crebro aliis in locis usurpantur, praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes ipsaque Clunia Celtiberiae finis. *Flor.* 2, 10 (3, 22), 7: Mox his apud Segoviam, illis apud Anam flumen oppressis. *Ptol.* 2, 6, 55: *Σεγουία* (*Σετουβία X*). *Frontin. strateg.* 3, 5, 22: Segovienses (Segobrigenses *Scriver*), cum a Viriatho his liberi et coniuges redderentur, praeoptaverunt spectare supplicia pignorum suorum, quam a Romanis deficere. *IA* 435, 5: Segovia. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *E):* Petrus Segobienses ecclesiae episcopus. *Synod. Tolet. a. 610 (Mansi* 10 *c.* 508 *A):* Minitianus sanctae ecclesiae Segobiensis episcopus. *Concil. Tolet. IV. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 643 *A):* Ansericus Segobiensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. V. a. 636 (Mansi* 10 *c.* 657 *B):* Egila ecclesiae Sego-

biensis episcopus. *Concil. Tolet. VI. a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *E):* Ansericus ecclesiae Segobiensis episcopus. *Concil. Tolet. VII. aer. 684 (Mansi* 10 *c.* 770 *E):* Ansericus ecclesiae sanctae Segobiensis episcopus. *Concil. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *A):* Ansericus Segobiensis episc. *Concil. Tolet. XI. a. 675 (Mansi* 11 *c.* 147 *B):* Sinduiti ecclesiae Segobiensis episcopi. *Concil. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *C):* Deodatus Segobiensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *E):* Deodatus Segobiensis episcopus. *Concil. Tolet. XIV. a. 684 (Mansi* 11 *c.* 1091 *A):* Deodatus Segobiensis sedis episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *B):* Deodatus Segobiensis episc. *Concil. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *D):* Decentius Segobiensis ecclesiae episc. *Münze MLI p.* 97 *n.* 111: C L Я SEÇOVIA. 2) *in Hispania Baetica. Hirt. b. Alex.* 57, 6: (Cassius) Segoviam ad flumen Siciliense (Singiliense *Nipperdey*) venit. *(Sevilla, vielleicht aus Naeva) CIL* II 1166: Vestae Aug(ustae) sacrum. M. Iunius Quir(ina) [Hi]spanus Segoviensis testamento suo fieri iussit huic ordo Naevens. decreto locum dedit. *(Knin)* III 6419: M. Vallius M. f. Qui(rina) Maurinus Seg(ovia *oder* -ontia?), mil. leg. XI. 3) *O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 14: Σετουία (Σεγουία *ci. Grashof*). 4) *O. in Dalmatien. Appian. Illyr.* 27: Πολιορκουμένης δὲ πόλεως Σεγ(σετ. *codd.*)ουίας . . . Ἐσδραμεῖν ἐς τὴν Σεγ(σετ., ἐτ. *codd.*)ουίαν.

Sĕg-ov-ĭi *V. in den Alpes Cottiae am r. ufer der Duria Riparia. (Susa a. u. 745/6) CIL* V 7231: Imp. Caesari Augusto divi f., pontifici maxumo, tribunic(ia) potestate XV, imp. XIII, M. Iulius regis Donni f. Cottius praefectus ceivitatium quae subscriptae sunt Segoviorum, Segusinorum, Belacorum, Caturigum, Medullorum, Tebaviorum, Adanatium, Savincatium, Ecdiniorum, Veaminiorum, Venisamorum, Iemeriorum, Vesubianorum, Quadiatium et ceivitates quae sub eo praefecto fuerunt.

Segucio *s.* Segusio(n).

Segud-ia *F. nomen. (Aouste bei Crest) CIL* XII 1723: Segudiae Maximillae *(gen.)*.

Segunciaco *s.* *Segontiacos.

Sĕgŭsĭ-āvī *abgeleitet v. stamm* segu-sio- *'bewoner einer feste,* *segusiā' *oder das 'sigreiche, starke volk' V. im Forez und Lyonnais, civitas Lugdunensium westlich der Saône. Caes. b. G.* 1, 10, 5: Ab Allobrogibus in Segusiavos *(ci. Nipperdey;* sebusianos *archetyp)* exercitum ducit. Hi sunt extra provinciam trans Rhodanum locati. 7, 64, 4: Haeduis Segusiavisque, qui sunt finitimei provinciae, X milia peditum imperat. 75, 2: (Galli) imperant Haeduis atque eorum clientibus, Segusiavis, Ambivaretis, Aulercis Brannovicibus, [Blannoviis,] milia XXXV. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 186: Κατελθὼν δὲ (Ῥοδανὸς) εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρίγων καὶ Σεγοσιαύων (σεγγοσιάνων, -σάβων, -σιαύων *codd.*) συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιαύων (ἐγγοσιάνων, -σιαύων *codd.*). 3, 2 *p.* 192: Προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τῶν Σεγοσιαύων (σαιγοσιάβων, σηγοσιαυῶν *codd.*) ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος (Δἴγηρος *ci. Falconer*). *Plin. n. h.* 4, 107: Secusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugdunum. *Ptol.* 2, 8, 11: Ὑφ' οὓς (Τουρονίους) πλησιάζοντες τοῖς Ἀρουέρνοις, οἳ παροικοῦσι τὰ Κέμμενα ὄρη, Σεγουσιαῦοι *(ci. Müller;* σεγουσίατοι *X)* καὶ πόλεις αὐτῶν Ῥοδούμνα, Φόρος Σεγουσιαύων (σεγουσιαυτων *X, j. Feurs, dép. Loire, arr. Montbrison, unweit Lyon). TP:* Foro Segustauarv̄ *(für* Segusiavorum, *Feurs). Notae Tiron.* 87, 26 *n.* 47 *Zang.:* Segusiauus (*var.* segussiauus segissiauus, segussiacus, segustianus). *Rav.* 4, 26 *p.* 238, 3: Lucdonon Scatianorum *corrupt für* Lugdunum Segusianorum. (*Vienne, vielleicht aus Lyon, a. 214/7) CIL* XII 1851: C. Ulatt[ius. . . . .] sacerd[os Rom. et Aug.] devotus [numini] maiestat[ique eius] civis S[egusiavus]. *(Bleistück aus Barry)* 5700, 1: Segusiavic(orum). *(Bagnères-de-Luchon, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens)* XIII 352: Nymphis Cassia Touta Segusiav(a) v. s. l. m. *(Moingt, dép. Loire, arr. und canton Montbrison)* XIII 1629: . . [I]ul(io) Prisco [fla]mini Aug(usti) [civita]s Segusi[avorum publice?]. *(Marclopt, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Feurs, saec. 1 oder 2)* 1632: Sex. Iul(io) Lucano II (duum) vir(o) cIvitat(is) Segusiavor(um) sacerdotali. apparitores lib(eri) Tittius Cocilius Arda Cettinus Casurinus Atticus. *(Feurs)* 1640: Numin(i) Aug. deo Silvano fabri tignuar(ii), qui Foro Segus(iavorum) (= *les Places de Fors*) consistunt d. s. p. p. *(Bei Feurs)* 1645: C(aio) Iul(io) Iullo funus et monim(entum) cIvit(as) Segusiavór(um) publ(ice) principI suo. *(Bussy-Albieux, dép.*

Loire, arr. Montbrison, canton Boën) 1646: ... [f]il. A[| [ci]vitat[is Segusiav(orum)?] [pr]aefecto tem[puli] deae Segetae Fo[r(i) Seg.] allecto aquae [te]mpuli Dunisiae, [pr]aefectorio ma[xi]m(o) eiusdem tem[puli] & pag(us) .... ublocnus [pa]tro[no]. *(Lyon)* 1701: P(ublio) Maglio PrIscian(o) Segusiavo patri Pamae PrIscian(ae) [tres provinciae Gal]liae. 1711: C. Ulat[tio ....] Aspri fi[l....] Segusia[vo, omnibus] honor[ibus apud suos] fu[ncto].... C. Ulatti[us ....]. *(Lyon)* 1712: C. Ulat[t]io Ulatti] Prisci fi[l(io)....] sacerdo[ti ad aram] Caess. n[n apud templ(um)] Rómaé [et Aug. inter] cónflu[entes Araris] et Rhod[ani primo om]nium ex [civitate Segu]siav[orum] tr[es provinciae Galliae. 2013: [Viv]os fe[cit Marc]ius Ur......... cúrát[or c(ivium) R(omanorum) Se]gusiavIs .n. [et me]moriae .... [pa]troni... [Marci]o . Gemin .... Marc[i ......] Marc[i....]. *(Feurs) De la Mure, Histoire du païs de Forez p.* 85. *MSAF* 18 (*n. s.* 8, 1846) *p.* 381: Deae Seg(usiavorum) F(ori) p(ondo) X (decem). *Meilenzeiger MSAF* 18 *p.* 388: Civit. Seg(usiavorum) libera l(eugae) II *und* Civi(tas) Se(gusiavorum) l(euga) I (prima). *p.* 390: A F(oro) Seg(usiavorum) l(eugae) III *und* Civit(as) Segus(iavorum) libera l(euga) IIII. *(Pommiers, Zeit Trajans) Bull. de la Diana* 1 (1879) *p.* 141 = *Le Forez p.* 410 *n.* 25: Col(onia) Fl(avia) F[orum Segusiavorum]. *(Feurs) RA n. s.* 39 (1880) *p.* 151: Civ. Segus(iavorum) libera l. II. *Gallische silber-münze der Segusiavi. Muret et Chabouillet* 4622, *pl.* VII (*cf. RN* 4ᵉ *s., t.* 3 (1899) *p.* 151—153. *RA* 3ᵉ *s., t.* 35 (1899) *p.* 57): SEGVSIAVS *R* ARVS. 4623: SEGV....S. 4624—4627: SEGVSIAVS.

Seg-ūs-ī-o(n) *Segusīū, *gen.* *Segusin-os, *bewoner* Segusini; *abgeleitet vom gallischen stamm* Segusio- 1) *O. in Gallia Transpadana, residenz des Cottius, an der von Mediolanion über die Cottischen Alpen nach Gallien fürenden straße, auf ligurischem territorium. j. Susa, frz. Suse in Italien. prov. Piemont. Plin. n. h.* 3, 123: Segusio. *Ptol.* 3, 1, 36: Σεγουσιανῶν (*falsch für* Σεγουσινῶν) ἐν Γραίαις Ἄλπεσι. Σεγούσιον (*lis* Σεγουσιών), Βριγάντιον. *TP:* Segusione. *IA* 341, 3. 357, 1: Segusione. *Nazarii paneg. Constantino Augusto d.* 17: Differamus parumper Italicas expeditiones, quibus Segusiensium civitatem, quae superatis Alpibus Italiae claustrum obicit, cum vi ac virtute velut ianuam belli refregisses. 21: Primam igitur Segusiensium civitatem, quam proximam iter dederat, victoria facilis amplexa est. Quae resistendi pertinacia ita in se imperatoris vim convertit, ut pietatem tamen non alienaverit. Nam cum introitus vi manuque quaereretur et portarum inflammatio ignem late distulisset, ... imperatoris fuit cura, non modo ut incendium non adiutum senesceret, sed oppressum emori posset. 22: Nec Segusiensium (segusium *M*) vastitas monet, ut sibi caveant, nec cogitant quo cum principe res futura sit, quod neque vis eius resistendi spem faciat nec mansuetudo rationem. *It. Burdig. p.* 556, 4 *W.* = *p.* 6, 7 *G.:* Civitas Secussione (segucio *Veron.*). *Ammian.* 15, 10, 3: In his Alpibus Cottiis, quarum initium a Segusione est oppido, praecelsum erigitur iugum, nulli fere sine discrimine penetrabile. 7: Huius sepulcrum reguli, quem itinera struxisse rettulimus, Segusione est moenibus proximum Manesque eius ratione gemina religiose coluntur, quod iusto moderamine rexerat suos et adscitus in societatem rei Romanae quietem genti praestitit sempiternam. *Greg. Tur. h. F.* 4, 30 (44): Usque Sigusium urbem. *Fredegar. chron.* 4, 45: Duas civitates Agusta et Siusio cum territuriis ... Agusta et Siusio civitates cum integro illorum territurio. *Rav.* 4, 30 *p.* 249, 17: Segatione. *Vita Tigris* 11 *MGSS Mer.* III *p.* 534, 12: Seusiam civitatem. *(Adam-Klissi) Tocilesco, Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie. Boucarest* 1900. 4⁰. *p.* 63: ... Hilarus Segusi(o). *(Susa, erenbogen des Augustus a. u.* 745/6) *CIL* V 7231: Imp. Caesari Augusto divi f., pontifici maxumo, tribunic(ia) potestate XV, imp. XIII, M. Iulius regis Donni f. Cottius praefectus ceivitatium quae subscriptae sunt Seguviorum, Segusinorum, Belacorum, Caturigum, Medullorum, Tebaviorum, Adanatium, Savincatium, Ecdiniorum, Veaminiorum, Venisamorum, Iemeriorum, Vesubianiorum, Quadiatium et ceivitates quae sub eo praefecto fuerunt. *(Susa)* 7234: Genius municipI Segusini Iul. Marcellinus v(ir) p(erfectissimus) ex voto posuit. 7235: Genio munic. Segu[s]. ex testam[e]nto Miniciae p. f. SabInae de pecunia quae super fuit operis VertumnI C. Pinar. Taurus heres f. c. 7246: Corneliae Saloninae Aug. con-

ingi Imp. Caes. P. Licini Gallieni P. f. invicti Aug. ordo splendidissim(us) Segusinor(um). 7247: Imp. Caesari .... invicto Aug., pont. max., tribun. potest. II, coss. II., procons., p. p. civit. Seg. 7248: Imp. C. Valerio Diocletiano P. f. invict. Aug. ordo splendidissimus civit. Seg. curante Aur. Saturnino v. p. praeside d(evotus) n(umini) m(aiestatis) q(ue) e(ius). 7249: Imp. Caes. [M.] Au[r]. Val. M[axi]m[iano] pio felici invicto p. p. ordo splendidiss. civit. Seg. curante Aurelio Saturnino v. p. praes. d. n. m. q. e. 7250 *(a. 375/8 p. Ch.)*: Salvis ddd. nnn. Valente Gratiano et Valentiniano imp. thermas Gratianas dudum coeptas et omissas mag. aput . . Alp. Cott. extruxit ornavit et usui Segusinae reddidit civit . . formavit fistulas dedit aquam deduxit ne quid vel utilitati vel us ..... 7261: Ti. Iulius Vibi f. Quadratus vikanis Segusinis posterisq. eorum testament. legavit. 7263: . . [Cent]onar[iorum Se]gusino[rum] . . suo fec . . . 7264: Nerito Satri st(ationis) l(iberti), [v]ilico summ(arum) Segusione, [M]asculus soc(iorum). *(Rom. zeit des Commodus)* VI 2382ᵇ 7: C. Memorius C. f. Fla. Messor. Segus. *(Vicarello)* XI 3281—3283: Segusione (3283, -em 3281, Segusio 3282). *Merow. münzen. RN* 1858 *p.* 433 *(triens)*: SICVS(C?)IO FIT. *Belfort n.* 4109: +SICV SIOFI. *R* +ANICIOVACETO. *(Triens, im Brit. Museum.) RN sér.* 3, *t.* 6 *p.* 76—77 *No.* 12 = *Belfort* 4110: +SECVSIO [CI]VITATE *R* SIDVNINS[I(um) IN] CIVI(tate) VA(llensium). *Belfort* 6431: SECVSIO CIVITATE. *R* SIDANINS[IVM] CIVIVA. 2) *j. Suzon, dép. Gard, arr. Alais, canton Saint-Ambroix, gemeinde Bouquet: an einem bache le Séguisson. (Nîmes) CIL* XII 3362 *u. p.* 837 = *Inscr. de Languedoc n.* 39 = 446, 11: Andusia, Brugetia, Tedusia, Vatrute, Ugerni, Sextant., Briginn., Statumae, Virinn., Ucetiae, Segusion.

Sĕgūsius canis, *nach V.* Segusiāvī *oder O.* Segusio(n) *benannt, eine besondere art jagdhund, spürhund, ital.* segugio, *mailänd.* saús savús, *piem.* sus (*sa-us), *afr.* säus seus (*statt* seuis), *span.* sabueso, sabejo *kläffer, port.* sabujo, *prov.* sahus; *von der form* seusius *ahd.* siuso, suso, *mhd.* süse. *Arrian. cyneg.* 1, 4: Τοῦ γένους τῶν κυνῶν τοῦ Κελτικοῦ. 2, 1: Τὸ γένος τῶν κυνῶν τὸ Κελτικόν . . . 2: Τῷ Κελτικῷ . . . 3: Τὰς κύνας τὰς Κελτικάς. 3, 1: Ἔστιν γὰρ καὶ ταύτῃ κυνῶν γένος ἰχνεῦσαι μὲν οὐ μεῖον σοφὸν ἢ τὸ Καρικὸν καὶ Κρητικόν, τὴν δὲ ἰδέαν ἀνιαρὸν καὶ θηριῶδες. καὶ αὗται ἰχνεύουσιν σὺν κλαγγῇ καὶ ὑλαγμῷ. . . . 4: Καλοῦνται δὲ Ἐγούσιαι αἵδε αἱ κύνες, ἀπὸ ἔθνους Κελτικοῦ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχουσαι, οὗ πρῶτον, ὥς γέ μοι δοκεῖ, ἔφυσάν τε καὶ ηὐδοκίμησαν. 6: Αἱ δὲ ποδώκεις κύνες αἱ Κελτικαὶ καλοῦνται μὲν οὐέρτραγοι φωνῇ τῇ Κελτῶν, οὐκ ἀπὸ ἔθνους οὐδενός, καθάπερ αἱ Κρητικαὶ ἢ Καρικαὶ ἢ Λάκαιναι, ἀλλ' . . . . ἀπὸ τῆς ὠκύτητος. *Lex Salica tit.* 6: Siquis sigusium (*var.* segusium, secusium, seusium, siutium, subuso, *marg.* seugium) canem magistrum imbulaverit aut occiderit (furaverit) . . . . *Leges Burgundiorum, liber constitutionum cap.* 97 *p.* 40, 10 *S.*: De canibus veltravis vel segutiis aut petrunculis (*cf. Gratt. cyneg.* 202 *sq.*: Petroniost haec fama cani, volucresque Sycambros | et pictam macula vertraham delige falsa). *p.* 112, 19: De canibus veltravis aut segutiis aut petrunculis. 20: Siquis canem veltravum aut segutium vel petrunculum praesumpserit involare ...... posteriora ipsius osculetur . . . *Lex Alamann. tit.* 82, 1, *lib.* 2, 84 *p.* 75, 3 *Merkel*: Siquis cursale seusiu qui primus currit, involaverit. *Lex Baiuvar. tit.* 20, 1: Siquis canem seucem, quod leitihunt dicunt, furaverit. 20, 2: Si autem seucem doctum, quem triphunt vocant, furaverit seucem, quem spurihunt dicunt.

Segu-ster-o(n) *nach d'Arbois de Jubainville 'forteresse forte' cf. air.* seirt *force, gr.* στερ-εό-ς *(fest), ai.* sthira-s, *cf.* Epo-stero-vidus. *O. der Vocontii in Gallia Narbonensis, j. Sisteron, dép. Basses-Alpes. TP*: Segusterone. *IA* 342, 5: Segusterone. 388, 2: Regusturone. *NG* 16 *(Narb. II)*, 6: Civitas Segesteriorum. *Concil. Epaonense a.* 517 *p.* 29, 9 *M.*: Valerius episcopus civitatis Segistericae. *Concil. Aurelian. a.* 511 *p.* 97, 10 *M.*: Advolus in Christi nomine Sigisterice civitatis episcopus. *Concil. Aurelian. a.* 549 *p.* 112, 8 *M.*: Avolo episcopo ecclesiae Segestericae. *Concil. Paris. a.* 573 *p.* 149, 11 *M.*: Genesius in Christi nomine episcopus eclesiae Segestericae. *Concil. Valentinum a.* 585 *p.* 163, 24 *M.*: Pologronius in Christi nomine episcopus ecclesiae Segestericae. *Concil. Matisconense a.* 585 *p.* 173, 18 *M.*: Pologronius episcopus ecclesiae Segesterice. *Concil. Paris. a.* 614 *p.* 191, 29 *M.*: Ex civitate Sisterone. *Vita s. Marii* 1, 2

ASS 27. ian. II *p.* 774: Bonanensis coenobii, quod est situm in Sistaricensi episcopatu ... Sistaricensi ecclesiae. *Renov. testam. Abbonis a. 739:* In pago Sigisterico Lavariosco. *(Vicarello) CIL* XI 3281—3284: Segusterone (-em 3281).

Segu-strum, Segestrum, monasterium Segestrense, Sicaster. *O. j. Saint-Seine-l'Abbaye (de Sainte-Marie et de Saint-Seine), dép. Côte-d'Or, arr. nw. von Dijon.*

segutius *s.* Segusius.

seia. *(Rom, dép. Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *A* 11: Dunna-voi-seia.

Seidunate! *(Szent-Endre) CIL* III 3644 = 10576: Avamacimari.e an. XXV. et SEIdunate. Appianus ILH Sisie Quintus et Medulius ...

Seil-enses *nicht zu* Sellium, *V. in Callaecia. (Quiruga) CIL* II 2562: C. Attius Attianus Rufinus Seilensis ann. XXII h. s. e. At[t]ius Rufus pater et Sabinula mater fece(runt).

Seiopa *oder* **-e** *O. j. Miltenberg in Baiern, regbz. Unterfranken. (Civita Castellana) CIL* XI 3104 (*cf.* XIII 2 *p.* 281[4]): Praeposit[o numer|is Orrhoenis, praepos[ito e]xplorationis Seiopensis [et] numeri Aurelianensis, praeposito numeri Brit[t]onum, praeposito ann[o]nae expeditionis [Ger|manicae. *(Miltenberg)* XIII 6600: [G]en[i]o num. [Se]io[pe]n.? T. Va[l]. Carantinus Ͻ ex [v]o[t]o sus[c]ept[o] l. [m]. 6605 *(a. 189 oder 212):* In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Mercurio Ci[mbri]ano ...... is ˥ leg. p[raeposi]tus n(umeri) [expl(orationis) Sei]open[s(is) pos.] duobus [Aspris? (Silanis?)] co[s].

Seir... *(Rom) CIL* VI 2406 *col.* 2, *lin.* 2 = *BSAF* 1896 *p.* 122: Seiri (*oder* Setri) Verissim[e]. *cf.* Tetto-serus?

Seisserus *M. (Limbach, kreis Saarlouis) CIR* 1773: D(is) M(anibus) Seneconius Seisserus.

Seitus *M. cogn. (Coria) CIL* II 779: Fuscinus Fusci Seiti *(gen.)* f. an. XIII. Fuscus pater f. f. c. 785: Sunuau Seiti f. an. L. h. s. e., s. t. t. l. *s.* Setus.

Seius *nicht celtisch, trotz (Kessar Gouraic bei Tebessa, vor Hadrian.) CIL* VIII 2103: D. Seius D. f. Quir(ina) Iuvenis Burdigala, mil. leg. III. Aug(ustae)... *(Aïn el-Tin)* 19333: Seius Gallicus.

Seiv-ŏl.. *(Langres) CIL* XIII 5854: D(is) M(anibus) f. Seivoli v eius fil. p. c. 5855: S[ei]vola post patroni obitum dilecta puella | indicio collecta; Trita et Vitalis alumnae. 5857: MA|NIB|VS SVOLC? *vgl.* Sevolus.

Seix-omnia *nach Ernault verderbt aus* *Exs-omnia *unter einfluß von* *Su- exs- obn- *'bene intrepida', air.* *su-ess-amin, *w.* *hy-eh-ofn, *cf.* Ex-obnus, Su-obn-edo. *G. (Glovizza zwischen Rovigno und Valle) CIL* V 8184 = *Hübner exempla n.* 27: Seixomniai Leuciticai Polates.

Sel. [*Paris*] *CIL* XIII 10001, 291: SEL.

sel-ăgo *gen.* -ginis, *f. eine dem sadebaum änliche pflanze, Lycopodium Selago L., warscheinlich Camphoreta Monspeliensium, wächst um Montpellier und Nîmes. Plin. n. h.* 24, 103: Similis herbae huic Sabinae est selago appellata. Legitur sine ferro dextra manu per tunicam qua sinistra exuitur velut a furante, candida veste vestito pureque lautis nudis pedibus, sacro facto prius quam legatur pane vinoque. Fertur in mappa nova. Hanc contra perniciem omnem habendam prodidere druidae Gallorum et contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse. (104) Idem samolum (*var.* samosum) herbam nominavere nascentem in umidis, et hanc sinistra manu legi a ieiunis contra morbos suum boumque, nec respicere legentem, neque alibi quam in canali deponere, ibi conterere poturis.

Sēlamb-ina *O. in Hispania Baetica. Mela* 2, 6, 94: Abdera, Suel. *Plin. n. h.* 3, 8: Oppidum Sel, Abdara. *Ptol.* 2, 4, 7: Σηλάμβινα.

Selaniaco *s.* Silaniăcus.

Selanus *M. (Vieil-Évreux, saec. 1. in.) CIL* XIII 3204: S. Crispos Boud .... ramedon > | axtacbiti eu | do Caraditonu[s] ... nia (*oder* la) Seiani (*oder* Selani, *scil.* filia), Seboddu | Remi filia | ... druta Gisaci civis Su[essionis].

Sel-au-num *O. j. Schlans in Graubünden.*

Seleniimia. *(Padua) CIL* V 2963: Helviae ˥. l. Seleniimia.

Selercĭ-acus *M. Dipl. Pertz n.* 39 *(a. 662) p.* 36, 17: In Selerciaco.

Seleucus, mons, *j. La Batie-Montsaléon, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap, canton Serres. IA* 357, 8: Monte Seleuco. *It. Burd. p.* 555, 3 = *p.* 5, 20 *G.:* Mansio monte Seleuci. *Socrat. h. e.* 2, 32: Γίνεται συμβολὴ περὶ τόπον, ᾧ ὄνομα μιλτοσέλευκος (Μοντοσέλευκον). *Sozom.*

h. e. 4, 7, 3: *Περὶ τὸ καλούμενον Μοντισσέλευκον συμβαλών.*

Seleucus *s.* Seloucus.

Selgī-ācus *O. j. Soulgé-le-Bruant, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Montsurs.*

Selg-ŏvae *'die jäger' von* *selgā *f. 'jagd', air.* selg, *f. jagd,* selche, *m. jäger, acy.* inhelcha *gl. in venando,* helgha-ti *gl. venare (tu), w.* hel, hely, hela *venari, aucupari, vestigare,* cwn hela *chiens de chasse, corn.* helbia hella *jagen,* helhwur *venator, mbret.* holch *in Cath.* hem-olch = *ambiselg, *bret.* em-olch *aus* *em-holch *chasser, (Léon)* hemolchi *chasser* = *ambi-selgim-; *nach Ernault von* *sel- = *ἑλεῖν. V. in Solway Firth an der irischen see zwischen England und Schottland. Ptol.* 2, 3, 6: *'Υφ' οὓς (Νοάντας) Σελγοοῦαι (Λεγοοῦαι X), παρ' οἷς πόλεις αἵδε· Καρβαντόριγον, Οὔξελλον, Κόρδα, Τριμόντιον.* 10: *'Υπὸ μὲν τοὺς Σελγοούας (ἐλγοούας X) καὶ τοὺς 'Ωταλινούς. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 3: Segloes.

Sel-io-n *iberisch? O. der Lusitani, villeicht bei Seixo in Portugal. Ptol.* 2, 5, 6: *Σέλιον. IA* 421, 3: Sellium.

Sĕl-ĭus *M. gentilic.* **Selia** *F. Martial.* 2, 11, 1: Sĕlĭum. 14, 1: Sĕlĭus. 27, 1: Sĕlĭum. 69, 6: Sĕlĭus. *(Andancette) CIL* XII 1796: D(is) M(anibus) Selie Sextae Alcius Sabinianus coniugi incomparabili. *(Lyon) CIL* XIII 2266: Sex. Selio Sex. fil. Gal(eria) Homullino défúncto annór(um) IIII, diérum XL parentes.

Sella. *(Faye-l'Abbesse) CIL* XIII 10005, 22: Sella f(ecit).

Sellarī-ācus *O. j. Sillery, dép. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Sellenī-ācus *s.* Sigliniācus.

Sellesi. *(Écija) CIL* II 6257, 178: Sellesi . fi.

Sellini-ācus *s.* Siglinī-ācus.

Sellis, Sellus *hafenort am linken Loireufer, j. Champtoceaux, dép. Maine-et-Loire, arr. Cholet. Greg. Tur. h. F.* 4, 18: (Austrapius) apud Sellensem castrum, quod in Pectava habetur diocesis, episcopus ordinatur. *Pertz dipl. n.* 23 *(a. 651) p.* 23, 43: Porto illo qui dicitur Sellis, immoque et vogatio super fluvio Ligeris.

Sellium *s.* Selion.

Sell-ius Sel-ius *M.* **Sellia Selia** *F. (Lodi vecchio) CIL* V 6387: D(is) M(anibus) L. Sellio Artorio d. f. a[nn]o. VIII, mensum VIIII, Artoria Secundina et Sellius Felix p. p. f. infelicissimo. *(Rom)* VI 10404: C. Sellius Helius. 26139: L. Selius L. l. Eucarpus. 26140: Sellia Celerina. 26141: Selliai Ↄ. l. Chrysarionis. 26142: Dis Manibus Selliae Euhodiae Sellia C. f. Nápe matri pissiimae bene de se merit(ae). 26143: Selia T. l. Felix.

Sello *F. (Spalato) CIL* III 2180: D(is) M(anibus) Apiciae Selloni Agatonus Dassius coiugi pientiss(imae) b. m. p.

Sellus *berg. Avien. or. mar.* 507 *sq.*: Mox quippe Sellus (nomen hoc monti est vetus) | ad usque celsa nubium subducitur.

Selma *F. (Wolfstein) CIL* XIII 6175: Attonia Selma Nicco Attonis f(ilio) et Quinto et Saturnin(a)e Caranti filio et fi[liae, ponit *oder* faciendum curavit?].

Selmantica *s.* Salmantica.

Selmena *O. Pard. dipl. n.*196, *t.*1 *p.*157 *(a. 587)*: Alia loca de Selmena curtiliis.

Selnectis *s.* Silvanectes.

Sel-ona *s.* Solumna.

Sel-oucus *M. cogn. (Narbonne) CIL* XII 5015 *u. p.* 853 = *Inscr. de Languedoc n.* 696: M. Novius M. l. Seloucus (*Hirschfeld ci.* Seleucus) vIvit. *CIL* XII 5137 = *Inscr. de Languedoc n.* 814: L. Servenio L. l(iberto) Seleuco.

Selteri *s.* Suelteri.

***selva,** *fem. ā-stamm, 'besitz', air.* selb, *f., nir.* sealbh, *w.* helw, *m., villeicht cy.* elw *(lucrum, quaestus)* = *selvo-, *nach Ernault aus* sel-, *ἑλεῖν. In f.* Lŭgŭ-selvā.

Selvaniacus *s.* *Silvaniācus.

Sem-atus *M. [Speier] CIL* XIII 10010, 1771ᵃ: SEMATVS F. *(Jagsthausen)* ᵇ: SEMDATVS F.

?**Semb**... *iberisch? (Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 238: I(ovi) o(ptimo) [m(aximo)] Sem[b . . .?].

?**Sembecconisa** *iberisch? F. (Valcabrère bei Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 287: Sembecconisa Herossis f(ilia) Prima lib. ex test.

?**Sembed-ellum** *iberisch? O. j. Sain-Bel, dép. Rhône, arr. Lyon, canton L'Arbresle.*

?**Sembed-o**(n) *iberisch? von M.* *Sembedo-s, *M. (Bei Bagnères-de-Bigorre, dép. Hautes-Pyrénées) CIL* XIII 389: Numini Augusti sacrum. Secundus Sembedonis *(gen.)* fil(ius) nomine vicanorum Aquensium et suo posuit.

?**Semb-et(t)ennis** *iberisch? M. (Castéra*

de Cléry bei Saint-Béat) CIL XIII 46: Hotarri Sembetten .. [Ande]resse Baisothar[ris f.] viro filio sibi ... *(Eup, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Béat)* 59: Sembetten .. | Bihoscin nis f(ilius) EIꟷ[e] v. s. l. m. *(Bei Boussens, dép. Haute-Garonne, arr. Muret, canton Cazères)* 137: Viv(is) Silvano Bihotarris f(ilio) Amoenae Sembetennis f(iliae), ux(ori).

10 ? **Semb-ex**(xs)**o**(n) *iberisch? M. (Saint-Girons, dép. Ariège) CIL* XIII 4: Θ. Rufus Sembexonis f. *(Arguenos, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Aspet)* 62: [P]aullinus Paulli fil. sibi et Bonsilexsi Sembexson[is f.] uxori.

?**Sembus** *iberisch? M. (Gaud, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Béat) CIL* XIII 56: Sembus B ... And ... Front ... *(Boussens, dép. Haute-Garonne,* 20 *arr. Muret, canton Cazères)* 136: Θ Anteros Pelopsis f. viv. Tertia Sembi f(ilia) uxor. *(Cardeilhac, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Boulogne)* 166: Sembus Uriassi f. Abellionni deo v. s. l m. *(Saint-Élix-Theux, dép. Gers, arr. und canton Mirande)* 434: Herculi Toleandosso invicto Primigenius Sembi fil(ius) v. s. l. m. *Vgl.* Sambus.

?**Semele** *G. (Cöln) CIR* 313: Deae Semelae et sororibus eiius deabus ob hono-30 rem sacri matratus Reginia Paterna mater nata et facta aram posuit sub sacerdota[li] Seranio Catullo patre.

Semer? *Bronze-münze. RNF* 1857 *p.* 389. 1866 *p.* 415 = *Art gaulois p.* 120: CEMER.

Semicano. *(Kalender von Coligny, dép. Ain):* SEMICANO.

semisso-s simisso-s *aus dem lateinischen. Bronzemünzen der Lexovii. Muret-Chab.* 7156: CISIAMBOS *R* ... SOS LE-40 XOVIO(s). 7157: CISIAMBOS *R* PVBLICOS SEMISSOS LIXOVIO(s). 7159—7162: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO. 7163: CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVPLICOS LIXOVIO. 7165 *(Villeret de Berthouville, dép. Eure, arr. Bernay, canton Brionne):* CISIAMBOS CATTOS VERCOBRETO *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO. 7166 *(Paris).* 7167 *(Ver-*50 *lès-Chartres, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Chartres).* 7168: MAVFENNOS ARCANTODAN *R* SIMISSOS PVBLICOS LIXOVIO. *(Pommiers, dép. Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 (1893) *p.* 309 *n.* 29.

Sem-ius *M. (Riegel) Schuerm.* 5073: SEMIO. 5075: SEMIVS.

Semivis- *s.* Simivi-sonn ...

Sĕm-ō(n) *villeicht grundform* Sebō, *gen.* Semnos, *M. air.* Maccu-min Semon, Cronanus filius Neth-semonis, Cronan mac Neth seman, *vgl. villeicht lat.* Semo Sancus.

Semona *s.* Emona.

Σεμόνη *s.* Epponina.

?**Semtor** *M. (Concordia) CIL* V 8760: 10 Fl. Saume Biarco de numero equitum Bracchiatoru(m) arcam illi emerunt frater Viax et Evingus, Semtor, Alagildus Biarcus si-quis illam aperire voluerit dabit fisco auri libram unam.

Semus. *(Coblenz, saec. 1) CIL* XIII 7631: Semus I Abt. (= col. I. Apt.).

Sen .. *Goldmünze der Arverni. Muret-Chab.* 3751: SIIN *oder* NIIS.

Sen ... *cogn. (Gilly) CIL* XII 5686, 20 805: Sen ... *(Nîmes)* 806: Of. Cn. Sen. *(Genf)* 1207: SIIn. *(Bordeaux; Poitiers: Berthouville; Worms; Windisch; [Mainz;] Neuss)* XIII 10010, 1770: SIIИ, ƧEN, SEN, SEИ.

Sēna *fl. in Umbrien, an dessen mündung Sena ligt. Lucan.* 2, 407: Sēna. *(Dazu Commenta Us.:* Flumen etiam Sena a quo et oppidum dicitur. Senaque et Aufidus] fluvii sunt). *Sil.* 8, 455: Sĕnŏnum de nomine Sēna 30 (Sena *Ch,* sene *S*).

Sēna Gallica *O. in Umbrien, römische bürgercolonie im lande der Senones, gegründet um a. u.* 465 = 289 *a. Ch., j. Sinigaglia. Pol.* 2, 14, 11: *Ἀπὸ πόλεως Σήνης ἕως ἐπὶ τὸν μυχόν.* 16, 5: *Πόλιν καθῆκε Σήνην.* 2, 19, 11: *Ῥωμαῖοι δ' ἐκ παρατάξεως κρατήσαντες αὐτῶν (Σηνώνων) τοὺς μὲν πλείστους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐξέβαλον, τῆς δὲ χώρας ἐγένοντο πάσης ἐγκρατεῖς,* 40 (12) *εἰς ἣν καὶ πρώτην τῆς Γαλατίας ἀποικίαν ἔστειλαν τὴν Σήνην προσαγορευομένην πόλιν, ὁμώνυμον οὖσαν τοῖς πρότερον αὐτὴν κατοικοῦσι Γαλάταις·* (13) *ὑπὲρ ἧς ἀρτίως διεσαφήσαμεν, φάσκοντες αὐτὴν παρὰ τὸν Ἀδρίαν ἐπὶ τῷ πέρατι κεῖσθαι τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων.* 34, 11, 8: *Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιάσθαι φησί, καὶ εἶναι μίλια πεντακόσια ἑξήκοντα δύο εἰς Σήναν πόλιν. Nepos Cat.* 1, 2: In proelio apud Se-50 nam, quo cecidit Hasdrubal. *Cic. Brut.* 18, 73: Senensi proelio *(a. u.* 547*). Liv.* 27, 38, 4: Ab supero mari Senensis (populus). 46, 4: Ad Senam castra alterius consulis erant. *Strab.*

5, 2, 10 *p.* 227: *Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σήναν καὶ Μάρινον* ... *Ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σήνας. Plin. n. h.* 3, 113: Senagallia. *Sil.* 15, 551—553: Fulgentibus armis | Poenus inundavit campos, qua Sēna relictum | Gallorum a populis servat per saecula nomen. *Ptol.* 3, 1, 19: (*Σεμνόνων*) *Σήνα Γάλλικα. Appian. Hann.* 52: *Περὶ πόλιν Σήνας. b. c.* 1, 88: *Πομπήιός τε Μάρκιον ἐνίκα περὶ πόλιν Σήνας, καὶ τὴν πόλιν διήρπαξεν. TP:* Sena Galli. *IA* 100, 6: Senogallia civitas. 316, 3: Senogallia. *Eutrop.* 3, 18, 2: Apud Senam, Piceni civitatem (*daraus Oros.* 4, 18, 13: Cesena Piceni civitas). *CTh.* 15, 1, 16 *(a. 365):* Senigallia. *Georgii Cyprii descr.* 632: *Κάστρον Σανογαλλία. Schriften der römischen feldmeßer* 1, 226, 11: Ager Senogalliensis. 258, 10: Sinogalliensis ager. *Liber pontificalis p.* 454, 475 *Duchesne:* Sinogalias. *Caelius Aurelian. morb. chron.* 2, 1, 48: Senanae (aquae). *Symmachi papae epist.* 6 *p.* 695 *Thiel a. 502:* Venantius episcopus ecclesiae Senogalliensis. *Procop. b. Gotth.* 4, 23: *Ἐς χωρίον ὁρμίζονται, ὃ δὴ Σενογαλλίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσι, τοῦ Ἀγκῶνος οὐ πολλῷ ἄποθεν. Concil. Lateran. a. 649 (Mansi* 10 *c.* 865 *D): Μαύρου ἐπισ. Σινογαλλαίου.* 1165 *A: Φουρτουνάτος ἐπίσκ. Σενογαλλίας. Steph. Byz. Σήνη, πόλις Κελτική. ὁ πολίτης Σηναῖος καὶ Σήνων. Rav.* 4, 31 *p.* 258, 12: Senogalia. 5, 1 *p.* 326, 7: Sinogalias.

Sena *insel. Mela* 3, 6, 48: Sena in Britannico mari, Ossismicis adversa litoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites, perpetua virginitate sanctae, numero novem esse traduntur; Galli Senas (Gallizenas *A*) vocant, putantque ingeniis singularibus praeditas maria ac ventos concitare carminibus, seque in quae velint animalia vertere, sanare quae apud alios insanabilia sunt, scire ventura et praedicare, sed non nisi deditas navigantibus, et in id tantum ut se consulerent profectis. *IA* 509, 4: Sina.

Sena *M. F. (Straubing) CIL* III 12014, 721: SIIN/}. *(Aquino)* X 5498: Murria P. [l.] An[t]usa [s]ibi [et Ti.] Claudio Senae contubernali in a. p. XIIII. *(Klettenberg bei Cöln)* XIII 10001, 292: SENΛ. *(L'Isleau-les-Vases, bei Nalliers, Vendée) BSAF* 1893 *p.* 118: SIINA. *(Heidelsburg bei Waldfischbach, Pfalz) BJ* 76, 229: Sena.

-sena *in (Savallo) CIL* V 4892: ...sena Benaci uxori de[functae]; *F.* Marco-sena, *fl.* Lengo-sena.

Sena-bria *O. j. Senabria, auf westgotischen münzen.*

Senaca *M. (Stallhofen bei Voitsperg) CIL* III 5411: Senaca Palumbi (filius) et Materna c(oniux) v(ivi) f(ecerunt) s(ibi) .....

Senaci-anus *M.* **Senaciana** *F. (Martos in Spanien) CIL* II 5475: [P]ompeiae Senacian(ae), [Po]ntio Nigro Sen[aciano], [P]ompeiae H(adrianillae) Senacian[ae].

Senacium *s.* Sanition.

Senac-ulus *M. (Chesterholm) CIL* VII 711: Veteribus Pos(tumius) Senaculus.

Sen-ăcŏ-s Sen-ōcus Senoch, *ir.* Senach, *abret.* H(enoc) Henocus, *ableitung von* seno- *alt; kosename, nach d'Arbois de Jubainville für* Seno-condos, -gnātos, -maglos, -rīx, -ruccos, -uros, -viros. *M.* 1) *acy. (Gors zwischen Cefn Amwlch und Aberdaron, Caernarvonshire, c. a. 500) IBCh.* 144 = *Rhŷs, Lectures*[2] *p.* 366: Senacus pr(e)sb(iter) hic iacit cum multitud(i)nem fratrum .... [prespiter?]. *vgl. M.* Moel-senachus *Vita Kellaci 8 ASS 1. mai* I *p.* 106 *A:* Moelsenacho *(dat.).* 13 *p.* 106 *F:* Moelsenachus cuiusdam viri iusti filius. 2) Senoch. *Greg. Tur. h. F.* 5, (7): Benedictus Senoch presbiter, qui apud Turonus morabatur, sic migravit a saeculo. Fuit enim genere Theifalus, et in Turonico clericus factus, in cellulam, quam ipse inter parietes antiquos composuerat *(j. dorf Saint-Senoch, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Ligueil),* se removit *q. s. lib. vitae patrum* 15: Incipit de sancto Senoch abbate. (1) Beatissimus Senoch genere Theifalus Pectavi pagi, quem Theifaliam *(pays de Tiffauges)* vocat, oriundus fuit *q. s.* (3) Beatus Senoch. *in glor. conf.* 25 *(a. 576):* Senoch abbatis vita dudum a nobis scripta fuit. 3) *Concilium sub Sonnatio ep. Rem. hab. a.* 627—630 *p.* 203, 7 *M.:* Senoco *(abl.)* Elosanensi.

Sen-ăcum *O. j. Séné, dép. Morbihan, arr. und canton Vannes; einwoner frz. Sénago, bret. Sénegöiz.*

Senagallia *s.* Sēna.

Sen-aius *M. (Augst) III* 352, 189 *M.:* Senai off.

Sen-ămo-s? *G. (Topusko) CIL* III 10833: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Senam. sac. Aur. Vindicianus co. suis v. s. l. m.

sena-nī *nom. pl. masc. ŏ-stamm. (Paris)*

CIL XIII 3026: Tib. Caesare Aug(usto) Iovi optumo maxsumo nautae Parisiaci publice posuerun[t]; eurises senani u[s]eiloni Iovis, Tarvos trigaranus, Volcanus, Esus; [C]ernunnos, Castor, [Pollux], Smert[ull]os, Fort[una], ... tus . . . .

Senap-āria *O. j. Sennevières, Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. und canton Loches. Greg. Tur. vitae patrum* 18, 1: Ad locum, quem Senapariam vocitari priscus instituit auctor. 3: Apud Senapariam monasterium.

Senarre *pyrenae. F., iberisch? (Cazaril-Laspènes, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Bagnères de Luchon) CIL* XIII 342: Hotarri Orcotarris f. Senarri Eloni *(gen.)* filiae Bontar. Hotarris f. ex testamento.

Senat-ius *M.* **Senatia** *F. (Altino) CIL* V 2266: T. Senatius Firminus Ti. Senatio T. f. Maturo fratri. *(Rom)* VI 26196: Senatia Rufina. *(Salerno)* X 632: P. Senatio At . . . *(Florenz)* XI 1663: T. Marius T. l. Laetus sibi et Senatiae L. l. Gallae contuberna[li].

Sen-atus *M. cogn. (Cimitile, christl.) CIL* X 1380: Ego Senatus ep(iscop)us credo resurgere. *Vgl.* Sinatus.

Senc . . . *cogn. (London) CIL* VII 1331, 108: L. Ser. Senc.

Senciam. *(Lyon, Trion) Allmer-Diss., Lyon, t. 4 p.* 414, *n.* 497, 1171: SENCIAM.

Sencĭ-o(n) *wol* = Senicio(n)? *M. (Cadenet, dép. Vaucluse) RE* 1900 *p.* 90: Lanovalo v. s. l. m. Sex. Celtiliu[s] Sencio pro [S]ex. Veratio.

Sendatus *s.* Sematus.

Sendunum Sinduno vico, *O. j. Senuc, dép. Ardennes arr. Vouziers, canton Grandpré.*

Sendus *pyrenae. M. (Arrien) CIL* XIII 2: VIv. Fuscus Tottonis f. sibi et uxori Neuresini Sendi f(iliae) Θ Lucilio filio, Luciliae filiae.

Sen-ea. *(Aquileja, christl.) CIL* V 1685: Martino et Senea ucsor[i] illius.

Sĕnĕ-ca *gall., villeicht auch lat., kosename, mit suffix* -qŏ-, *neben lat.* senex *für* *sen-ecu-s, *ai.* sana-ká-s, *von* sĕnŏ- *alt. cf.* Seniccō. *Von* Sĕnĕca *kommt port.* seneca, sengo *weiser mann. Nonius p.* 17: Senica significat senex. Pomponius Pictoribus: Páppus hic aedís inhabitat, séneca non sescúnciae. Idem Praecone posteriore: Sét me exercet sénica nequam, néque illo quid faciám scio. *p.* 323, 29: Pomponius Pictoribus: Ipsus cum uno sérvo seneca intéstato profíciscitur. 1) Seneca Grandio. *Sen. suasor.* 2, 17: Seneca fuit, cuius nomen ad vos potuit pervenisse . . . et vocari coepit Seneca Grandio. 2) L. Annaeus Seneca, *geb. 54 v. Chr., † c. 39 n. Chr. Sen. contr. lib.* 1 *prooem. p.* 57, 4 *K.; lib.* 2 *pr. p.* 150, 4; *lib.* 3 *prooem. p.* 241, 2; *lib.* 4 *prooem. p.* 257, 2; *lib.* 7 *prooem. p.* 292, 4; *lib.* 9 *pr. p.* 389, 5; *lib.* 10 *p.* 459, 4: Seneca Novato, Senecae, Melae filiis salutem. *Quintilian. inst. or.* 8, 3, 31: Inter Pomponium ac Senecam. 9, 2, 42: Seneca in controversia. 98: A Seneca dictum. *Martial.* 1, 61, 7 *sq.:* Duosque Sĕnĕcas unicumque Lucanum | facunda loquitur Corduba. 4, 40, 2: Docti Sĕnĕcae ter numeranda domus (*drei söne:* Seneca *der philosoph,* Iunius Gallio, Annaeus Mela). 12, 36, 8: Pisones Sĕnĕcasque Memmiosque. *Suet. Tib.* 73: Seneca. *Sidon. Apoll. c.* 23, 162—164: Quid celsos Sĕnĕcas loquar vel illum quem dat Bilbilis alba Martialem, | terrarum indigenas Hibericarum? *Priscian. de figuris num.* 14 *t.* 2 *p.* 410, 6 *H.:* Seneca. *Donati vita Virgilii c.* 11: Seneca. 3) L. Annaeus Seneca, *zweiter son des vorigen, geb. c. 4 a. Chr., consul suff. c. a. 56 p. Ch. † 65. Sen. controv. prooem. libb.* 1. 2. 3. 4. 7. 9. 10: Seneca Novato, S e n e c a e, Melae filiis salutem *Sen. de benef.* 4, 8, 3: Si, quod a Seneca accepisses, Annaeo te debere diceres vel Lucio, non creditorem mutares, sed nomen. *epist. überschriften* Seneca Lucilio suo salutem; *epist.* 7, 6 (68), 10: Seneca *(voc.). Octav.* 601: Liceat facere quod Sĕnĕca improbat. 710: Culpa Sĕnĕcae. *Columell.* 3, 3, 3: Seneca. *Plin. n. h.* 1: Seneca (*als quelle für die bücher* 6. 9. 36). 6, 60: Seneca. 9, 167: Annaeus Seneca. 14, 51: Annaeo Seneca. 29, 10: Annaei Senecae. *Quintilian. inst. or.* 8, 3, 31: Senecam. 5, 18: Senecae. 9, 2, 8: Apud Senecam. 10, 1, 125: Senecam. 127: Senecam. 12, 10, 11: Senecae *(gen.)*. *Stat. silv.* 2, 7, 31: Sĕnĕcam. *Martial.* 1, 61, 7 *sq.:* Duosque Sĕnĕcas unicumque Lucanum | facunda loquitur Corduba. 7, 44, 10: Sĕnĕcae *(dat)*. 45, 1: Sĕnĕcae *(gen.)*. 12, 36, 8 *sq.:* Pisones Sĕnĕcasque Memmiosque et Crispos mihi redde, sed priores. *Iuvenal.* 5, 109: A Sĕnĕca (*dazu schol.*). 8, 212: Sĕnĕcam. 10, 16: Sĕnĕcae praedivitis. *Tac. a.* 12, 8: Pro Annaeo Seneca . . . Seneca. 13, 2: Annaeus Seneca . . . Seneca. 3: A Seneca. 5: Seneca. 6: Senecam. 13: Se-

necae *(dat.)*. 14: Seneca. 20: Senecae *(gen.)* ... Senecae *(gen.)*. 21: Seneca *(abl.)*. 42: Senecae *(gen.)* ... Senecam. 43: Senecae *(gen.)*. 14, 2: Senecam. 7: Seneca ... Seneca. 11: Seneca. 14: Senecae *(dat.)*. 52: Senecae *(gen.)* ... Senecam. 53: Seneca. 56: Seneca. 57: Seneca *(abl.)*. 65: Senecam ... A Seneca. 15, 23: Senecam ... Senecam. 45: Seneca ... A Seneca. 56: Annaeum Senecam ... Senecae *(dat.)*. 60: Annaei Senecae ... Senecam ... Senecam ... Senecam. 61: ... Seneca ... Senecae *(gen.)* ... Seneca ... Senecam. 63: Seneca ... Seneca. 64: Seneca. 65: Seneca *(abl.)* ... Senecae *(dat.)*. 67: Senecae *(gen.)*. 71: Senecae *(gen.)*. 73: Iunium Gallionem, Senecae fratris morte pavidum. 16, 17: Mela, quibus Gallio et Seneca parentibus natus. *Plin. epist.* 5, 3, 5: Annaeum Senecam. *Suet. Calig.* 53: Senecam. *Ner.* 7: Annaeoque Senecae iam tunc senatori ... Senecam. 35: Senecam. 52: Seneca. *Plut. Galba* 20: *Σενέκαν. de cohib. ira* 13 *p.* 461 *F: Ὁ Σενέκας.* 462 *A: Τοῦ Σενέκα. epist. ad Traianum vol.* 7 *p.* 183, 13 *Bern.:* Seneca. *Gell.* 12, 2, 1: De Annaeo Seneca. 11: Senecae *(gen.)*. 12. 13: Seneca. *Fronto epist. p.* 155 *N.:* Senecae. *de feriis Alsiensibus p.* 224 *N.:* Homo ego multum facundus et Senecae Annaei sectator. *Gaius* 2, 253 = *Iustinian. instit.* 2, 23, 4: Trebellio Maximo et Annaeo Seneca consulibus. *Dig.* 36, 1, 1, 1: Annaeo Seneca et Trebellio Maximo consulibus. *Polyaen. strat.* 8, 62: *Σενέκας ... Σενέκᾳ. Tertullian. apolog.* 12: Senecam. 50: Seneca. *de anima* 20: Seneca saepe noster. 42: Multo coactius Seneca ... ait. *de resurr. carnis c.* 1: Seneca. *Terentian. de metris* 2136: Annaeus Sĕnĕca. 2672: Sĕnĕcae. *Dio* 59, 19, 7: *Σενέκας ὁ Ἄννιος ὁ Λούκιος.* 60, 8, 5: *Ὁ Σενέκας ὁ Ἄννιος.* 60, 32, 3: *Τῷ Σενέκᾳ.* 35, 21: *Λούκιος Ἰούνιος Γαλλίων ὁ τοῦ Σενέκα ἀδελφός.* 3: *Ὁ Σενέκας.* 61, 3: *Ὁ Σενέκας ... Τοῦ Σενέκου.* 4, 5: *Τοῦ Σενέκου.* 7: *Ὁ Σενέκας.* 10, 1: *Ὁ δὲ Σενέκας.* 61, 12: *Ὁ Σενέκας.* 18, 3. 20, 3. 62, 2, 1: *Ὁ Σενέκας.* 24, 1. 25, 1: *Ὁ δὲ δὴ Σενέκας. Lactant. div. instit.* 1, 5, 26: Annaeus quoque Seneca. 7, 5: Senecam. 13: Seneca. 1, 16, 10. 2, 2, 14. 4, 14. 8, 23. 3, 12, 11. 15, 1. 11. 13: Seneca. 16, 15: Seneca. 23, 14: Seneca. 25, 17: Seneca. 5, 9, 19: Senecae *(gen.)*. 5, 13, 20: Seneca. 22, 11. 6, 17, 28: Senecae *(gen.)*. 24, 11. 12. 25, 5. 7, 15, 14: Seneca. *instit. epit.* 4, 3: Seneca. *Auson. grat. actio* 7, 31: Seneca. *Serv. ad Verg. Aen.* 6, 154: Seneca. 9, 30: Senecam. *Themistius orat.* 13 *p.* 212, 20 *Dind.: Ἐπεὶ καὶ Νέρων Σενέκᾳ οὐ συνῆν, ἀλλὰ Πυλάδῃ συνῆν καὶ Μητροβίῳ. Diomed. lib.* 1 *p.* 366, 14 *K.:* Seneca. *p.* 379, 19: Apud Senecam. *lib.* 3 *p.* 511, 23: In Seneca. *Hieronym. de vir. inl. c.* 12 *p.* 15, 17 *Rich.:* Lucius Annaeus Seneca Cordubensis. *p.* 15, 20: (Epistulae,) quae leguntur a plurimis Pauli ad Senecam et Senecae ad Paulum. *adv. Iovinian. c.* 30: Noster Seneca ... Seneca .... Ait Seneca. *chron. (aus Suet.) a. Abr. 2029:* Sotio filosofus Alexandrinus praeceptor Senecae clarus habetur. *a. 2080:* Iunius Gallio frater Senecae. *a. 2082:* L. Annaeus Seneca Cordubensis praeceptor Neronis et patruus Lucani. *a. 2084:* L. Annaeus Melas Senecae frater et Gallionis. *Augustin. confess.* 5, 6, 11: Paucissimos Senecae libros. *de civ. dei* 5, 8: Annaei Senecae. 6, 10: Annaeo Senecae ... Seneca. *Sidon. Apoll. c.* 23, 162: Quid celsos Sĕnĕcas loquar? *Priscian.* 6, 68. 7, 56: Seneca. [*Probi*] *de ult. syll.* 4 *GrL* 4 *p.* 224, 22. 246, 19: Seneca. *Cassiodor. de artib. et discipl. lib. titt. c.* 7 *vol.* 2 *p.* 559 [b] *Gar.:* Seneca. *Boethius philos. consol.* 1, 3: Senecas *(pl. Männer wie S.)*. 3, 5: Senecam ... Seneca. *Vaccae vita Lucani p.* 76, 4 *Reiff.:* Senecam. *Lactant. Plac. comm. in Stat. Theb.* 4, 530: Seneca. *Concil. Turon. a. 567, c.* 15 (14) *p.* 125, 27 *M.:* Sicut ait Senica. *Isidor. or.* 1, 22, 2: Seneca. 4) *Zehnter bischof von Jerusalem. Euseb. h. e.* 4, 6, 4: *Σενεκᾶς. Hieronym. chron. a. Abr. 2140 (daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 599 *p.* 422): Hierosolymis decimus post Filippum constituitur episcopus Seneca. 5) *Pelagianer. Gelasius I epist.* (94), 4 *CSEL t.* 35 *p.* 358, 5 *(a. 493):* Miserabilis senex Seneca nomine. 6) *Auf Inschriften: (Cyzicus) CIG* 3664, 18: *Σενεκας Νεικιου φι(λοι). CIAtt.* III 770 [a]: *Σενεκας.* 1223: *Σενεκκας. (Odrinhas) CIL* II 267: L. Aelius Sex. f. Gal(eria) Seneca. *(Madrigalejo)* 654: Ap[pia P]rima Corneli Senecae. *(Alcalá del Rio)* 1083: M. Calpur[nio M. f. Gal.] Senecae Fa[bio Turpioni] Senti[natiano]. *(Sevilla, nach a. 134)* 1178: M. Calpurnio M. f(ilio) Gal. Senecáe Fabió Turpióni Sentinatiáno ... M. Calpurnius Seneca. *(Villalva del Alcor, unecht?)* 1267: M. Calpurnius M. f. Gal. Seneca Fabius Turpio Sentinatianus. *(Medina Sidonia)* 1315: Q. Fabio Cn. f. Ga[l.] Se-

nicae. *(Villamartin)* 1370: [F]uscia[e] Cyp[ar]es M. C[l]o[di Se]nicae. *(Cabra)* 1619: M. Fabius Antiatis l(ibertus) Seneca. *(Cordova)* 2227: Senecae. 2249: Fabius Seneca. *(Las Cuevas)* 2844: Lucio Valerio Senece. *(Pinilla bei Cartagena)* 3479 = 5928: Q. Lu[sius] L. f. Seni[ca]. *(Tarragona)* 4212: C. Egnatuleio C. f. Gal. Senecae Tarr. *(San Andrés de César)* 5637: Placidio Senecae f. Numer. amicus. *(Barcelona)* 6150: C. Iulio C. f. Ani. Senecae Liciniano. *(Mérida)* *BSAF* 1897 *p.* 134: D(is) M(anibus) s(acrum) Sen. Sacomio ann. VIIII. Sen. Lucrosa filio pientissimo fec. h. s. e., s. t. t. l. *(Semendria)* *CIL* III 1657 = 8132: Q. Iul. Seneca. *(Arbe)* 3114: Iovi optimo maximo Sex. Quinctilius Q. f. Seneca veter. coh. IIII. pr. v. s. l. m. *(Pest)* 3467 = 10434: C. Iul(ius) Seneca sexvir col(oniae) Aq(uinci). *(Pomasz bei Pest)* 3642: T. F[l.] Seneca. *(Wien)* 4577: .... m(iles) l(egionis) X (decimae) g(eminae, centuria) Senecae. *(Triebendorf bei Murau)* 5067: Cottaiio Anni Senecae ser. *(Laufen)* 5598: Cl. Seneca ob. an. LXV Senecio ter honoratae matri et patri et sibi et suis v. f. *(Lazin, a. 227 p. Ch.)* 6150, 1, 21 = 7437: Aur(elius) Seneca. *(Kutlovica)* 7451: Se[n]neca. *(Carlsburg)* 7803: Iul. Seneca. *(Salona)* 9379: M. Aurel. Seneca. *(Puszta Gellér bei Baracska in der nähe von Martonvásár, Stuhlweißenburger comitat)* 10369: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Cocc(eius) Senecio dec(urio) al(a)e I (primae) T(h)r(acum) ob nat(alem) M(arci) Coccei Senecae fil(i) v. s. l. m. *(St. Helenenberg)* 11583: Cn. Octavio Cn. l. Teucro Vetiliai L. fil. Senecae fili v. f. *(Arčar)* *AEM* 14 (1891) *s.* 149 *n.* 21: C. Numitor(ii) Senecae ... (*nemlich* uxoris *oder* filiae). *(Tortoli, a. 134)* *D.* XLIX (XXXV) *p.* 878 = X 7855, 5: In classe praetoria Misenensi quae est sub Calpurnio Seneca. *(Pontevica)* *CIL* V 4126: Minervae v. s. l. m. Seneca *(praen.)* Magia Magi fil(ia). *(Ghedo)* 4161: C. Hostilius C. f. Seneca. *(Mailand)* 5969: C. Baebiu[s] Seneca. *(Turin)* 7056: . . Annio M. f. Senecae. 7084: C. Domitio C. l(iberto) Senecae. *(Polenzo)* 7616: Sex. Livio C. f. Cam. Senecae. *(Aquileja)* 8348: [C]aecilius Q. f. [Ve]l. Seneca. *(Verona)* 8863: Quinta Senec ... [f.]. *(Aquileja)* *Pais n.* 1080, 381: SEN|ECA *und* SENEC. *(Rom)* VI 370: M. Sevius Fab. Seneca. 2375 *(a. 119)*: [Se]neca. 2375[b]: L. Didienus Seneca Sa[varia]. 2439: Seneca. 2496: C. Iulio Senecae. 3132: Seneca. 3439: L. Tullio Senecae. 3642: T. Vettius T. f. Ste. Seneca Cortona mil. coh. XV (*nemlich* urbanae). 3838 = *Kaibel* 1218, *vgl. Bernoulli, Röm. Ikonographie* 1 *s.* 278: Seneca Σωκ[ρ]ατης. *CIL* VI 5978: C. Iulio Senecae. 11433: M. Alfenus Seneca. *(Caerleon)* VII 132: Iulie Senice. *(Colchester)* 1336, 1023: Senica. m(anu). *(Chester)* *Athenaeum* 1892 II *n.* 3376 *p.* 71 *n.* 10: Lu(cius) Valerius L(uci) f(ilius) Claudia Seneca Sav[aria]. *(Lambèse)* *CIL* VIII 2924: C. Iulius Seneca. *(Tifesch)* 4859: C. Iuli(us) Seneca. *(Meschta Nehâr)* 6908: C. Paconius Senica v. a. XI. *(Scherschel)* 9514: Cl(audius) Seneca. *(El-Kef, Tunis)* 15895: Q. Cossutius Seneca. *(Imetterchou)* 17765: T. Flavius Seneca. *(Sigus)* 19128: Q. Caecili(us) Seneca. *(Maurelaniae Sitifensis)* 20449: Cn. Coelius Seneca. *(Fermo)* IX 5363: M. Accio Seneca. *(Herculaneum, 48/49 p. Ch.)* X 1416: ... essi L. f. M[e]n. Senecae. *(Porto d'Anzo)* 8297: L. Attilio Senecae. — X, *Inc.* 69: C. Veturius Seneca. — *(Ravenna)* XI 49: C. Cassio Senecae. 90: M. Pompeio Senecae. *(Bologna)* 720: C. Aviasi T. f. Senecae. *(Reggio)* 966: P. UrvInus P. f. Seneca. *(Cagnosc, dép. Var)* XII 291: C. Iulius Seneca ... C. Iul(io) [Sene]cae f(ilio). *(Vaison)* 1332: Proxumis Seneca *(cogn.)* Secundi fil. v. s. l. m. *(Vienne)* 1991: [P]ompeio [Se]necae. *(Genf)* 2598: . . Senec. Tiro[ne C]upitus. *(Nîmes)* 3663 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 927: D(is) M(anibus) Iuliae, Senecae *(vater der verstorbenen)* f(iliae); Iulia Paterna matri opt(imae). *(Unbekannten Fundorts)* *CIL* XII 5679, 30: Ti(beri) Scup. Scan. Senecae *und* o. [d. Sc]up. S(can.) S(enecae)? *(Avenches)* XIII 5095: Mi[l. c]oh. I. ho . . c(ivium) R(omanorum) ⅂ Senecae. *(Mainz)* 6907: M(arcus) Servilius M(arci) f(ilius) Fab(ia) Seneca, domo Brixia, ann. XXXX, mil(es) leg(ionis) XIIII. gem. ⅂. Q. Helvi Bucconis stip. XIX h. s. e. *(Bei Schierstein, a. 221. 240?)* 7609: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Vic(cius *gentile*) Seneca eq(ues) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) ex voto in suo posuit. *(Le Landie)* 10010, 1772[a]: Seneca m. *(Mandeure)*[b]: Senica. m. [*Nijmegen*][c]: Senica. *(Rom)* XV 1605: Of(ficina) Furi(ana) Iu[n(i)] *oder* Iu[li] Senece.

Seneciān-ius *M. nomen.* *(Manchester)* *CIL* VII 211: L. Senecianius Martius.

(Eutingen) XIII 6338: Senecianiorum Sollemnis et Romu[li] Arruntia Victorin[a] mater p(onendum) c(uravit). *(Mainz, saec. 3, zweite hälfte)* 6740ᵃ: Senecianius Flor[e]ntinus.

Sĕnĕcĭ-ānus *cf.* fund(i) Seneciani *(Macchia bei Circello, a. 101 p. Ch.) CIL* IX 1455, 3, 43. **Sĕnĭcĭ-ānus** *M. (Benavites) CIL* II 3972: Baebio Seneciano. *(Kaimaz)* III 348: Senecianus (M. Aur. Aug.) collib(ertus) ex tabular(io) h(onoris) c(ausa). *(Dousche in Steiermark)* 5105: Seneciano Seve . . . *(Deutsch-Altenburg)* 11180: D. Pol. Senecian. *(Brescia)* V 4200: Bergim. M. Nonius M. f. Fab. Senecianus v. s. *(Rom)* VI 18461: [T. Flav]ius Senecianus. *(Kennys bei Caerleon)* VII 119: Se[nt]iu[s Se]necianus. *(Lydney Park)* 140: Nomen Seniciani. *(Silchester)* 1305 *cf. RA* 3ᵉ *s., t.* 17 *p.* 146: Seniciane vivas (i)n de[o]. *(London) CIL* VII 1336, 1024: Senicianus. *(Bordeaux)* XIII 738: Noniconius Senecianus. 763: Iul(ius) Senecian(us) def. an. XXXI. Ponis ////// coniux. *(Pern bei Cahors)* 1541: M. Lucter(io) LucteriI Seneciani f(ilio) Leoni omnibus honoribus in patria functo, sacerd. arae Aug. inter confluent(es) Arar(is) et Rhodani cIvitas Cad(urcorum) ob merit. eius publ. posuit. *(Saint-Germain-en-Montagne, dép. Jura)* 5356: C. I(ulius) Senecianus. *(Langres)* 5871: P(ublio) Visellio [Seni]ciano fil(io) Senicianu[s] p(onendum) c(uravit). *(Bei Bonfeld, oberamt Heilbronn in Wirtenberg)* 6480: Deane Attonius S[e]necianus .. l. l. m. *(Oehringen, a. 169)* 6544: Senecianus Senecio(ni?) filius. *(Castel)* 7302: Senecia[n]us. *(Autun)* 10010, 1775: Seniciani.

Seneci-lla *F. (Aquileja) CIL* V 950: Luciae Vitelliae q(uae) et Senecill(ae).

Sĕnĕc-ĭ-ō(n) Senicio Seniceo, *ist römisches cogn. 'alterchen', auch name der kreuzwurz; M. cogn., villeicht auch celtisch, z. b. (Verona) CIL* V 3426: C. Sollonio Senecio .. *(Soma)* 5552: [S]enecioni [S]ecconis f(ilio). *(Nîmes)* XII 3896 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1152: S[e]nicioni Annicci f(ilio). *(Vienne)* 5701, 44ᵃ: Senecio et Matuso f(ecerunt). *(Mainz)* XIII 6676: Nemonius Senecio. 6776: M. Val(erius) Pud[ens], L. Anto(nius) Placidu[s], M. Biracus Indutius, C. Silvius Senecio platiodanni vici novi sub cura sua d(e) s(uo); *cf. die stempel* 10010, 1773. 1776. *(Calcar) CIR* 168: L. Carantiu[s] ... f. Senecio F[ran?]cus eq. alae [Nori?]cor(um). *Davon nomen M.* Senec[io]nius Senicionius.

Senecita *cogn. (Carlisle, schlecht überlifert) CIL* VII 932: Aur. Senecita.

Sĕnĕc-ĭus Senicius *M.* **Senecia Senicia** *F. Origo Constantini imp.* 5, 15 *MG aa.* IX *p.* 8, 32: Senicio auctor *(vorher p.* 8, 30: Per Senicionem Bassiani fratrem). *Procop. b. Pers.* 1, 21: Τῶν Σίττα δορυφόρων ἕνα, Σενέκιον ὄνομα. *(Karnburg in Kärnten) CIL* III 4988: Senecie Couner[ti] uxori optime. *(St. Margarethen bei Knittelfeld)* 5469: Buccioni Ressimari fIl. et Taparun Senecii f(i)l(iae) [co]n. et Vindoni f[il.] an. XXX. *(St. Veit in Kärnten)* 5639: D(is) M(anibus) Senecio Lucio Monia Secundinia marito optimo viva fec(it) et sibi. *(Lietzen)* 5642: [L. Se]necius Valens [v(ivus) f(ecit) si]bi et Brogie con(iugi) [an]n(orum) XXXVI et L. Senecio [Val]entino fil(io) e[q(uiti)] c(ohortis) . . [pr(aetoriae) a]n(norum) XXVII sti(pendiorum) VIIII. *(Brescia)* V 4469: P. Sene[cio] P. f. F[abia] Garrulo ... praefect[o i. d.] P. Seneciu[s p. f.] Carrulus fi[lius] ab heredibu[s] testamen[to f]ieri iussi[t]. 4470: Caeciliae L. f. Macrinae P. Senecius Garrulus f. ab heredibus testament. f. i. 4471: P. Senecio P. f. Fab. Garrulo filio equo public. praef. fabr. quaest. heredes ex testamento eius. 4746: Valeria Saenecia. *(Rom)* VI 2379ᵃ: P. Senecius Apronianus Parma. 2415: Senecia Syri. 26197: Libertor et famil. Seneci. Suræ. *(Housesteads)* VII 652: Ma[tribus] G[. . .] M. Senec[ius . . .]nius. *(Nocera)* X 1101: D(is) M(anibus) P. Senecio Maximo coniugi b. m. fec(it) Baria Parasceue. *(Oristano)* 8056, 324: Senici(us). *(Uzès) Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 105: CENIKIOC APPⲰ. *(Windisch) CIL* XIII 10010, 2402: SEИI[. *Vgl.* Senucius.

Senecon-ius *M. (Limbach, kreis Saarlouis) CIR* 1773 = *WK* 1890 *s.* 28: D(is) M(anibus) Seneconius Seisserus Marino filio defuncto et Belatulle uxori vivae et sibi vivos fecit.

Sene-corbĭ-ācus *O. j. Scorbé-Clairvaux, dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Lencloître. Venanti Fortunati vita s. Germani* 45, 125: Quaedam Baudofeifa de Sene Corbiaco villa.

Senectium *s.* Sanition.

Sen-ect-ius *M. Liv. epit.* 139 *(a. 9 a.*

Ch.): Bellum adversus Transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum.

Sen-ed-o(n) *M. (Brescia) CIL* V 4719: V(ivus) [f(ecit)] Senedo[ni] Senedo[nis f(ilio)] Albanu[s] et Senedo . . paren[ti]. *Vgl.* Senodonnos.

Seneim Sanaeim *fl. j. le Serain, nfl. der Yonne oberhalb Bonnard, dép. Yonne, arr. und canton Joigny.*

Senem *O. j. Senan, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Aillant-sur-Tholon.*

Senemagli *s.* Senomaglus.

Senen(. . .) *fig. (Reims) BSAF* 1881 *p.* 246: Senen . . .

? **Senenia** *F. (Narbonne) Inscr. de Languedoc, n.* 808: Seneniae.

Seneucus *M. (Nimes) CIL* XII 3371 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 586: D(is) M(anibus) Ael(ii) Seneuci (*Hirschfeld list entweder* Se[l]euci *oder* Sen[u]ci). Senucia Acte liberto optimo p. (*oder* libert[a] optimo [p(atrono)]) f(ecit). *Davon abgeleitet gentilic.* Senucia, *cf.* Senucus Sunicus.

Senex *villeicht auch celtisch, M. cogn. (Brescia) CIL* V 4679: L. Poplius L. f. Senex Travia P. f. Secci memoriae causa. *(Narbonne)* XII 4319: L. Cornelius Senexs. *(Vienne)* 5686, 809: Senicis. *(Narbonne)* 812: Sen[i]c.? *(Saintes)* XIII 10008, 33: Senecis la(gona?) Se[necis?]. *(Moind; Bourbon-Lancy; Angers)* 10010, 1774: Senex f(ecit).

Senguesn. *(Soyons) CIL* XII 2659: SENÇVESN.

Sen-ia *O. in Liburnia, j. Zengg in Croatien-Slavonien, com. Lika-Krbava. Plin. n. h.* 3, 140: Senia. *Ptol.* 2, 16, 2: Σένια (Σενία X). *IA* 273, 7: Senia. *TP:* Port(us) Senia. *Rav.* 4, 22 *p.* 224, 5; 5, 14 *p.* 317, 12: Senia. *(Zengg) CIL* III 3016: L. Aurelio L. l. Victori, domo Aequo, Aug(ustali) et Seniae sac(erdoti) prim(o) corp(oris) Augustalium, ornat(o) ornam(entis) decurionalib(us) pleb[s] Seniensium aere conlato cur(ante) Aur(elio) Secund(o). 3017: L. Valerio Agathopo Aug. huic ord. Seniensium ornament. decur. primo decrevit Valeria Montana coniug. opt. l. d. d. d. *(Rom)* VI 2451: Seni(a).

Sĕnĭ-argji *nach Rhŷs 'the old or aged plunderer' v.* sĕnŏ- *'alt' und zu ir.* orguin, argain *to despoil or to plunder, abret.* tre-orgam *perforo, cy. M. (Llanfor, Merionethshire) Rhŷs*[2] 374. 426: Cavo Seniargji.

? **Seniauchus** *M. Ammian.* 15, 4, 10: Seniauchus (tribunus). 25, 10, 6: Cum Seniaucho. 7: Seniauchum. *cf.* Sennaucus.

Senica, Senicianus, Senicius, Senicio(n) *s.* Seneca, Senecianus, Senecius, Senecio(n).

Sĕnĭcatius *M. (Nimes) Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1153: Sexto Senikat(o *lis* io) ... ... [S]enicato Ascl(?) f(ilio) ... Sextiliae Senicati filia f(ecit). *(Amiens) RA n. s.* 40 (1880) *p.* 325: M. Popilius Sodalis. Medeticca. Senicati f.

Sĕnicc-o(n) *von* sĕnŏ- *'alt' kosename. M. (Boucou, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand, gemeinde Sauveterre) CIL* XIII 80: V. Senicco Senixsonis f. sibi Θ et Sunduccae Fusci filiae uxsori Orgoanno et Andoxponni filis. *Vgl.* Senixo.

Seni-ccus *M. (Aislingen) CIL* III 12014, 513: SEИIC·CI, SEN/C.

Senicio, Senicionius, Senicius *s.* Senecio, Senecionis, Senecius.

Senic-o(n) *M. (Trion) CIL* XIII 10010, 1777[a]: ƧIIИICO. *(Enge bei Bern)*[b]: ƧII-NICO.

Seni-la *M. F. cogn. (Karthago) CIL* VIII 13133: Senila. *(Vienne)* XII 5686, 813: Senila.m, Senua.m. *(Poitiers; Trion)* XIII 10010, 1778[a, b1]: ꟾENILA . F. *(Le Landin)*[c]: SENILAM. [*Amiens*][d]: SENII-Λ. M. *(Boulogne)*[e]: SENITA F. [*Douai*]: SENILA. F.

Senil-ennis *pyrenae. M. (Labarthe) CIL* XIII 125: D(is) M(anibus) Cundueseni fili(i); Cison, Senilennis filius, pater.

? **Senili-cus** *M. (Nieder-Ingelheim, a.* 14 *—43) CIL* XIII 7500: L(ucius) Antonius L(uci) f(ilius) Vol(tinia tribu) [. . . . . *(heimat?)*] Senilic(us? *nach Zangemeister vielleicht* Senili[o]) [eq(ues?)] leg(ionis XIIII gem(inae) [. . . . . .].

Sen-ilius *M. nomen*, **Sen-ilia** *F. Gelasii papae ep.* 34 *p.* 448 *Thiel a.* 495—496: Senilius. *(Augsburg) CIL* III 5818: D(is) M(anibus) C. Senilio Pervinc[o] veter(ano) ex signifero leg. III. Italicae [et] Senilio Inpetrat[o f.] Aurel(ius) Sabinianu[s ?] Ingenul heres fec[it]. 5824: Seniliae Lascivae *(dat.)*. *(Sussargues, dép. Hérault, arr. Montpellier, canton Castries) CIL* XII 4212 = *Inscr. de Languedoc, Nimes,*

n. 1853: Senilia Senilio *(dat.)*, f(ilio). *(Mainz)* 6765: [Ar]am Tib(erius) Adn(amius? -amatius?) Sequens pro salute sua et Sen(iliae?) .. etae con[iugis] .... *(Finthen, a. 198 p. Ch.)* 7222: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio L(ucius) Senilius Dec(i)manus q(uaestor), c(urator) c(ivium) R(omanorum) M(ogontiaci), neg(otiator) Mog(ontiaci), c(ivis) T(aunensis) v(otum) s(olvit) l(aetus) l(ibens) m(erito) Saturni[n]o et Gallo co(n)s(ulibus). *(Heddernheim)* 7369: Senilius Carantinus c(ivis) Medio(matricus). *(Igel) CIR* 832: L. Senilio Sacrato patri defuncto L. Sacratius Saceranus, Sacratius et Sacrius fili(i).

Seni-llus *M.* **Senilla** *F. (Utrera) CIL* II 1283: Caesia Senil[l]a. *(Martos)* 1696: Marco Aelio Ga[ll]o Aelia Senilla s[oror], M. Fabius Senicio [nepos] avonculo. *(Hrastnik)* III 5121: D(eo) i(nvicto) M(ithrae) Eutyches Iulior(um) c(onductorum) p(ortori) p(ublici?) ser(vus contra)scr(iptor) stationis Boiod(urensis), ex vik(ario) Benigni vil(ici) stat(ionis) Atrant(inae), aram cum signo Lunae ex voto posuit p(rocuratore) r(ationum) s(ummarum) T. Cla(udio) Senill(o?). *(Trion) Allmer et Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 415 *n.* 1180: Senilli. *(Dieburg) CIL* XIII 6435: D(is) M(anibus) Senilla[e] Restitute coniugi pientissime M. Surianius Fidelis et sibi vius fecit is facti curriculis, sit tib[i t]e[rra l]evis.

Seni-lo-s Senilus *M. cogn. (St. Just in Penwith, Cornwall) Rhys*[2] *n.* 104 *p.* 406: XPI Senilus ic iacit. *(Sussargues bei Substantion) CIL* XII 4213 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1854: Senilus Silvani (filius). *(Autun) CIL* XIII 2770: Senilos . m(emoriam) mominto.

? **Seni-nus** *M. (Velcia) CIL* XI 1147 *p.* 7, 22. 25: Licinius Seninus.

Senis. *(Trion; Rezé; Trier; Mainz; Heddernheim; Friedberg; zwischen Assenheim und Ilbenstadt; Saalburg; Wiesbaden; Bonn; Cöln; Vechten) CIL* XIII 10010, 1780: SENIS E, .. SENIS, SENIS, OF SEN'S.

Senis-er, Siniss-er *M. (Besançon) CIL* XIII 5366: A[p]ollini, Mercur[i]o Norbanus Sinisser(i) fil(ius) v(otum) s(olvit) [l(ibens) m(erito)]. *(Poitiers) CIL* XIII 10010, 1781[a]: Seniseri. *(Lezoux)*[b]: Seniser. *(Tours)* [c]: Siniser. [*Clermont*] 1782: Seni[s]er Ardaci<.

Seniss-ius *M. cogn. (Bei Arles) CIL* XII 877: D(is) M(anibus) Sentrius Senissius Val. Marciae coniug. Incomparabili.

Senit-io-s *M. fig. (Reims; Le Châtelet bei Saint-Dizier) CIL* XIII 10010, 1783: ƧIINITIOƧ.

Seni-ulus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 848: D(is) M(anibus) Seniu[l]us Cumpirti(?) filius d[e]fu(n)ctus annorum XVII. Pater posuit.

Senixs-o(n) *M. (Boucou, dép. Haute-Garonne, gemeinde Sauveterre-de-Nébouzan) CIL* XIII 80: V. Senicco Senixsonis f. sibi θ et Sunduccae Fusci filiae uxsori Orgoanno et Andoxponni filis. *(Pouech bei Saint-Gaudens)* 178: θ Bonexsi Senixsonis f. *(Bordères-en-Louron)* 369: [D(is)] M(anibus) θ Harsori Senixsonis f. v(iva) Hautense Somenaris f. uxsor Oxson et Gerexso et Severus fili h. s. s. v(ivus) Seranus Harsori f. t(itulum) p(osuit). *s.* Senicco.

Senletensis urbs *s.* Silvanectes.

Senn ..... *(Dawkerbottom Cave, Arncliff, Yorkshire) CIL* VII 1334, 53: Senn ..... *(Dijon)* XIII 5569: Senn| Senoviri| viri.

Senna *M. (Mailand) CIL* V 5928: P. Iulio Macedoni negotiatori sagar(io) et pell. P. Iulius Senna lib. *(Trier) CIR* 825. III. *z.* 10 = *WK* 2 (1883), 24 = *Hettner* 489: | Varedonius Senna. *(Waldfischbach, saec. 3) WZ* 4, 359: Sennae Indu .....

Senna *O. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 201 *(a. 615):* Villam Sennam (*Mabillon* Scavacum).

Sennac-ius *M. (Barsous bei Tibiran, dép. Hautes-Pyrénées) CIL* XIII 265: θ Attacconi Siricconi f. θ Urbanus Attacconis f. // Sennacius Attacconis f(ilius) heres faciend. curavit.

Senn-aeus *s.* Sennaius.

Senn-agus *M. (Pouech bei Saint-Gaudens) CIL* XIII 178: θ Sennagi Paulli f.

Senn-aius Senn-aeus *M. (Heidelsburg bei Waldfischbach, Pfalz) BJ* 76, 229: Sennaius. *(Altrip) CIL* XIII 6130: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) A[t]to Senn[a]e[i fil(ius)] .... Senn... (*oder* Senn[a]e[i] (filius)) Primanu[s].

Senn-ates *ligurisch? V. in Aquitanica. Plin. n. h.* 4, 108: Sennates (*var.* ciennates, aennates).

Sennauc-ius *M.* **-ia** *F. (Alsheim in Hessen) CIL* XIII 6270: Faustinio Faustino Sennauci Florionis fil(io), mil(iti) coh(ortis) I

F(laviae) D(amascenorum) ped(iti) sing(u-lari) co(n)s(ularis) Gemellinia Faustina mat(er) et Faustinia Potentina sor(or) he-r(edes) secundum volumt(atem) testamenti pos(uerunt). Vixit an(nos) [XX]V; decidit in flore iuvent(a)e. F(aciendum) c(uraverunt). *(Mainz)* 7072: Sennaucia. *Vgl.* Seniauchus.

Senn-aus *aus* *Senn-avos *M. (Mertz-weiler, a. 142 p. Ch.) CIL* XIII 6025: [M]er-curio et Ma[iae s]ac(rum). Sennaus Le . . . (filius), Gnata Lutevi (filia, Sennai coniunx?) Vire . . . ratulla fil(ia, *oder* Vire . . [et] Ratulla fil(ii) *oder* fil(iae)) Rufina et Qua-dra[to co(n)s.].

Senni . . . *cogn. (Mailand) CIL* V 5833: Senni . . .

Sennĭ-ānus *M. (Lažen) CIL* III 6150, 2, 1: C. Sennianus. *(Cöln) CIR* 367: D(is) M(anibus) Potentina Senniano coniugi cen-turioni leg. XXII. et Servando filio et Ma-ximine filie f. c.

Senn-icia *F. (Mainz) Becker n.* 129[a]: Senn(i)cia . Matto . . . .

Sennis *s.* Senones.

Senn-ĭus *M. nomen gentilic. Ulpian. Dig.* 48, 18, 1, 1: Epistula divi Hadriani ad Sen-nium Sabinum. *(Eining) CIL* III 12014, 515: Sennius f(ecit). *(Rom)* VI 3649: Sennio L. f. Eulari *(dativ). (London; York; Exeter)* VII 1336, 1027: Sennius fe(cit). *(Saint-Romain-en-Gal) CIL* XII 2000: L. Sennius Germanus. *(Amblagnieu, dép. Isère, canton Crémieu)* 2378: Mercur. August. Sen-nius Martius et Melius Martinianus augur. ex stipe. *(Marigny-Saint-Marcel, dép. Haute-Savoie)* 2493: C. Sennius C. f. Vol(tinia) SabInus pr[aef. fabr.]. *(Zwischen Rumilly und Alby)* 2494: C. Sennius C. f. Vol(tinia) Sabinus praef. fabr. *(Marigny-Saint-Mar-cel)* 2495: C. Senniu[s]. *(Gévrier, dép. Haute-Savoie)* 2538: . . Sennius Marcianus et Sex. Caprilius Att[icianus?]. *(Genf)* 2592: [M]arti Aug. sacrum. [C.] Sennius SabInus. *(Soyons, dép. Ardèche, arr. Tournon, canton Saint-Péray)* 2656 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1691: Deae Soioni Aug(ustae) Luccius MarcIa(nus) et Sennius Marianus de suo posuerunt loco privato Upeior(um) pupil-lor(um). *(Laudun) CIL* XII 2782 *auct.* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1572: C. Senniu[s Cat]ullus. *(Bei Beaucaire) CIL* XII 2837 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1445: D(is) M(anibus) L. SennI(i) PrImI et Messiae Dubitatæ uxorI L. Sennius Sa-turnin(us), L. Caratius Secundus, L. Sen-nius Servatus fIlI(i). *(Gattigues bei Aiga-liers, canton Uzès) CIL* XII 2859 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1652: D(is) M(a-nibus) Senniae Sex(ti Sennii) fi[l(iae)] Se-cundae. *(Nîmes)* XII 3898 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1154: D(is) M(anibus) M. SennI(i) AntiI (*lis* Anthi?). *CIL* XII 3899 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1155: D(is) M(anibus) L. SennI(i) Hermogenes *(gen.). CIL* XII 3900 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1156: D(is) M(anibus) Q. SenniI Onesiphori; Sennia Porpyris mater fil(io) piissimo. *CIL* XII 3901 = *Inscr. de Lan-guedoc, Nimes, n.* 1157: D(is) M(anibus) L. SenniI Primi; Vitalis collib(erto). *CIL* XII 3902 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1159: Sennia HygIa v(iva) s(ibi) f(ecit). *(Vienne) CIL* XII 5686, 814: Sennius f. *(Poitiers)* XIII 1149: Senni. . . . . Macer. . . . *(Lyon, vor a. 197)* 2029: D(is) M(anibus) M(arci) Senni(i) MetilI(i) [T]reveri negotiatori cor-poris splendidissimi Cisalpinorum et Trans-alpinorum eiusdem corporis praef(ecto) fabro tignuario Lug. et Senniae Iullae *(dat.)* con-iugi eius dulcissime vivae parentibus me-rentissimis fili heredes f. c. et sub ascia dedic. *(Lyon) Boissieu p.* 505 = *Allmer et Dissard n.* 284, *t.* 3 *p.* 214: Val[er.] Sen[ni]us. *(Vieux bei Caen, a. 238) CIL* XIII 3162 I: T(ito) Sennio Sollemni Sollemnini fil(io), II vir(o) [ord]ine su[f]f(ragante) quater . . . . . aug(uri), [o]mnib(us) honorib(us) [et] mu-n(eribus), i[t]em leg(atione) Vid(ucassium) [functo], [m]u[nera]r[i]us? in [s]ua c[i]vi-tate eodem tem[pore] sacerdo[s . . . . omn]e genus spectaculorum e[did]it; [fue-r]unt gladia[to]ru[m ce]rtam(ina) n(umero) XX . . II, ex quibus per qua[d]riduu[m] VI [paria(?) si]n[e] mission(e) edider(unt) . . . . S(ennius) Sollemnis amicus Tib. Claud(ii) Paul[in]i leg(ati) Aug(usti) pr(o) pr(aetore) provinc(iae) Lugd(unensis) et c[li]ens fuit, cui postea [l]eg(ato) Aug(usti) p(ro)p(rae-tore) in Br[i]t(annia) ad legionem sext[am] adsed[i]t cuique sal[a]rium militiae in auro aliaque munera longe pluris miss[it]. Fuit cliens probat[i]ssimus Aedini Iuliani leg(ati) Aug(usti) prov(inciae) Lugd(unensis), qui pos[t]ea praef(ectus) praet(orio) fuit, sicut epistula quae ad latus scripta es[t] decla-ratur . . . . Tres prov(inciae) Gall(iae) primo umquam in sua civitate posuerunt; locum ordo civitatis Viducass(ium) liber(ae) de-

di[t] . . . II [E]xemplum epistulae Cl(audii) [Pa]ulini leg(ati) Aug(usti) p(ro) pr(aetore) prov(inciae) [B]ritanniae ad Sennium Soll[em]nem a Tampio . . . *(Lillebonne)* 3225: T. Sen(nius) Felix c(ivis) Puteolanus fec(it) et Amor c(ivis) K(aletus? *oder* civitatis Kaletorum servus) discipulus. *(Mazan, dép. Vaucluse, canton Carpentras)* *RE* N°. 63 (1891) *n.* 871 *p.* 124: Proxsum[i]s suis L. Sen[n]ius Tertiol[us]. *(Bonn)* *BJ* 89 (1890) *s.* 39 *n.* 317: Senni//. *(Klettenberg bei Cöln)* *BJ* 88, 106: SENN|. *(Mersch in Luxemburg)* *RA* 3ᵉ *s.*, *t.* 34 *p.* 414: D(is) M(anibus) Sennio Maiori defun. o coniugi Sa//a sibi .v. [*Douai*] *CIL* XIII 10010, 1785ᶜ: Sennius f. [*Paris*]ᵇ: SENNI|. *(Trion)*ᵃ. [*Nijmegen*]ᵈ: SENNI M. *(In Orléans, augenarztstempel)* *BSAF* 1884 *p.* 161 = *BE* 1884 *p.* 94 = *RA* 3ᵉ *s.*, *t.* 22 (1893) *p.* 153: 1) Senni(i) Virilis . mixtum ad calig(inem). 2) Senni(i) Virilis . diamysus ad diathes(es). 3) Senni(i) Virilis . crocodes ad asprit(udinem). 4) Senni(i) Virilis lene m(edicamentum?) ad omn(ia) liqs.

Senn-o(n) *M. cogn.* *(Neumarkt)* *CIL* III 5055: M. Cornelius M. l(ibertus) Senno anno. LXX h. s. e. Patronus de suo faciund(um) curavit. *(Bei Klein-Stübing)* 5447: C. Attius Propinqui lib(ertus) Senno an. LX et Elvia Oclatius et Finita con. v. f. *(Bei Melk)* 5668: Ter[t]ius, Sennonis (filius), miles c(o)hor(tis) I. Fl(aviae) B(ri)t(onum) stip. VI. an. XXI. L. Baebius Buttus h. et parentes vivi f. *(Gersthofen bei Augsburg)* 5792: Mercurio ex voto P. Ael(ius) Senno qui aedem et signum s. l. l. m. *(St. Helenenberg)* 11597: Castilla Sennonis filia. *(Vaison)* XII 1317: Messius Sennonis fil(ius).

Sennones *s.* Senones.

Sennoni-cus *M.* *(Adam-Klissi)* *Tocilesco, Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie. Bucarest, 1900. 4°. p.* 63: Crescens Senn(onicus).

Sennon-ius *M.* *(Wimpfen)* *CIL* XIII 6484: Sennon(ius) Augustus, Se[n]non(ius) Perpetu[u]s . . . . Sennonius Severus. *s.* Senonius.

Sennovetus *M. Testamentum s. Domnoli ASS 16. mai* III *p.* 612 *D* = *Pard. dipl. n.* 178, *t.* 1 *p.* 135 *(a. 572):* Sennovetus diaconus subscripsit. *cf.* Segovetis *(gen.)*.

Sennus *M.* **Senna** *F.* *(Laibach)* *CIL* III 3860: Buiio Senni [f(ilius)]. *(j. zu Kötsch = Hoče bei Marburg in Steiermark, saec. 2, zweite hälfte)* 5311 = 11712: Sennus Sacri f(ilius) h(ic) s(itus) e(st), et Cona Mod[e]s[ti] f(ilia), coni[u]gi. *(Engelsdorf bei Fernitz)* 5426: Cirpo Seni f. et Pameta Deusonis f. con. f. f. f. et Autoscuttæ ann. XX. et Prisco f. a. LX. *(Lyon)* XIII 2095: D(is) M(anibus) Catulliae Samillae Valer. Sen[n *oder* tr]us coniug. carissim. cum qua vixit ann. XIIII. m. V. sine ulla anim. laesione et sibi vIvus fecit idque s. a. d. *(Waldfischbach)* *WZ* 1885 s. 359: Senna. *(Bonn)* *CIR* 497: Sullae Senni f(ilio) Remo argentario.

sĕnŏ-s *adi.* 'alt', *air.* sen, *später* sean, *acy.* hĕn, *w.*, *corn.*, *abret.* hĕn-; *compar. air.* siniu, *w.* hŷn = *seniōs; *superl. air.* sinem = *acy. oder acorn.* hínhám, *gl. patricius*, *w.* hynaf, *mbret. Cath.* henaff, *nbret.* hena *oder* hénañ = *sen-is-mmo-, -ismo- = *sen-is-amo-s *cf. lat. m. f.* sen-ex = *sen-ec-s, *acc.* sen-em, *g. pl.* sen-um, sen-ior, sen-ium, senecio, *gr.* ἕ(*att.* ἕ)νο-ς, *got.* sin-eig-s, *superl.* sin-ista, *urnord.* singô-stêr *der älteste*, *altfränk.* sini-scalc, *nhd.* seneschall, *engl.* seneschal; *lit.* sén-a-s, -à, sẽn-i-s, *ai.* sán-a-s *alt*, *abactr.* hana- *greis*, *avest.* hanô, *armen. adi.* hin, *gen.* hn-o-y, *idg. adi.* *sén-os *alt, ewig*, √ sen *zum zile kommen. In M.* Seno-s, *compos. (vollnamen)* Seno-benā, Seno-carus, Seno-condus, Seno-donnā, -us, Seno-gnātus, Seno(e)-maglus, *Seno-magos, Seno-rix, Seno-ruccus, Seno-tigirnos, Seno-urus, Seno-vir (*kosenamen* Sen-eca, Sen-icco, Sen-ucus); *Calo-senos, Canto-senus, Para-senus, Tanno-senus, *F.* Vibia-sena. *(Autun, saec. 2 oder 3)* *CIL* XIII 2667: D(is) M(anibus) Ianua[r(ius)] . . . senu(s?) miles leg. XXII . . . . a lat[r]o[ni]bu(s) in[terf(ectus)?] v[ix . ann . . . .] III . . . .

Seno . *Brittanische münze Evans p.* 410 — 411, *Plate* XVII *no.* 3: DVMN (?) *R* TIC|P — SENO (?).

Seno . . . *beiname des Mercurius oder name des weihenden? (Hagenschieß bei Pforzheim, Hardheimer schlößchen)* *CIL* XIII 6335: Mercu(rio) Seno . . . *Vgl.* Senognātus *und* vicani Senot.

Sĕnŏ-bĕnā *F. zu* Seno-viro-s. *(Tavaux, dép. Jura)* *CIL* XIII 5363: D(is) M(anibus) Senobena.

senoca *CGlL* 5 *p.* 586, 3: Senoca continuatio inde seca infirmitas cotidiana quam corrupte senecam vocant. *p.* 654, 40: Sinocus febris iugis sine requie.

Sĕnŏ-cărus, *bret.* Hencar, *nach Ernault 'vieil ami, ou vieux parent' M. cogn. (Périgueux) CIL* XIII 1000: D(is) M(anibus) Marullae Senocarus maritus p(osuit).

Senocella *O. villeicht Saint-Avit, dép. Lot-et-Garonne, arr. Marmande, canton Seyches. Vita et virt. Eparchii seclusi Ecolisn.* 4 *MGSS Mer.* III *p.* 554, 9: Ad Senocella.

Senocenna *fig. (Scheeren-Klinge, Alzei)* 10 *BJ* 53 *u.* 54 *s.* 142 *f. n.* 2 = *Becker, Mainzer Katal.* 1875, *s.* 115, *F.* 2: Senocenna.

***Sĕnŏ-condŏ-s Senocondus** *cf.* Condus, Cond-o(n), *nach d'Arbois de Jubainville 'citoyen actif, qui arrivera au but', M. cogn. (Castel) CIL* XIII 7301: Mar[ti]nius Senocondus. *Davon abgeleitet* **Senocond-ius Senucond-ius** *M. gentilic. (Sainte-Anastasie, dép. Gard) CIL* XII 3028 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1612: D(is) M(ani- 20 bus) T(?) Senoc[ondi] Ser[vili]onis; Quintia[e] Servatill[ae], uxori eius, [Sen]ocondius Sec[undus], nepos. *(Vic) CIL* XII 3029 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1611: D(is) M(anibus); PrImulae, Senucondius Secund(us), Senocondi (*von* -dus?) fIl(ius), pater, et Primulus, frater.

Seno-corbĭ-ăcus *O. Vita s. Germani c.* 4, 28 *ASS 28. mai* VI *p.* 784: De Seno-Corbiaco villa.

30 **Senocus** *s.* Senăcus.

Senod-ius *M. (Vieux bei Caen) CIL* XIII 3168: D(is) M(anibus) Sex. Senodio Severo vestiario heredes posuerunt.

Sĕnŏ-donnŏ-s *nach d'Arbois de Jubainville 'prince actif, qui triomphera', M.* **Sĕnŏ-donna** *F. (Bordeaux) CIL* XIII 697: D(is) M(anibus) Cintusma Senodo[n]nae f(ilia). 844: [D(is)] M(anibus) L. Sec(undo) Cintuenato et Cl. Matuæ con. et Senodonnæ fil(iae) Sec. Urbana 40 p. *(Poitiers)* 1146: D(is) M(anibus) et m(emoriae) Lic(iniae) Senodonnae Lic(inius) Paternus mo(numentum) sibi et suis vium (*statt* vivus) paravit. *Silbermünzen der Caletes. Muret-Chabouillet* 7181—7183: SENODON(nos) *R* CALEDV (*oder* Caledu Senodonni *scil. filius?*). 7184: SENODON. *Vgl.* Senedo(n).

***Sĕnŏ-dūnŏ-n** *„die alte festung" O. air.* Sen-dún Sean-dun *in Irland, j. Shandon,* 50 *im gegensatze dazu* Novio-dūnon *'neue festung'. Vgl.* Seno-s *fl.*

Senogallia *s.* Sena.

Senogalo *s.* *Senoialon.

Sĕnŏ-gnātus *von G.* Seno..., *nach d'Arbois 'celui qui connait l'effort triomphant'. M. (Melun) CIL* XIII 3017: DIs Manibus Tuoticio et Verce et Senognato et Colonae patrib(us) et fratribus Atextus d(e) s(uo) p(osuit).

***Sĕnŏ-iălŏ-n,** Senogalum, *abl.* Senogalo *O.* 1) *j. Seneuil, dép. Dordogne, arr. Riberac, canton Mussidan, gemeinde Saint-Laurent-des-Hommes.* 2) *Seneuil, dép. Doubs, arr. Baume-les-Dames, canton Clerval, gemeinde Chaux-les-Clerval.* 3) *Seneuil, dép. Deux-* 10 *Sèvres, arr. Parthenay, canton Saint-Loup-sur-Thouet, gemeinde Le Chillou.* 4) *Seneujols, dép. Haute-Loire, arr. Le Puy, canton Cayres.*

Senoisu? *(Belgische tasse, j. in Mainz) CIL* XIII 10010, 1788: SIINOISV.

?**Senolus.** *(Blenkinsopp Castle) EE* 7 *p.* 328 *n.* 1061: L. Senolus.

Sĕnŏ-maglus Sene-maglus, *wie* Senodonnos, -rīx, -tigirnos, *M. (Lanfihangel ar* 20 *Arth, Caermarthenshire, christl., saec. 5. ex. — 6. in.) IB Ch* 92 = *Rhŷs, Lectures² p.* 387: Hic iacit Ulcagnus fius Senomagli *(gen.). (Gwytherin, Denbighshire, saec. 5. ex. — 6. in.) IB Ch.* 157 = *Rhŷs² p.* 372: Vinnemagli fili Senemagli *(gen.).*

Sĕnŏ-măgŏs *„Altfeld", 'seit lange bebautes feld', ir.* Senmag(h); *im gegensatze zu* Novio-magos. *O.* 1) *Röm. station, 'au passage de l'Echaravelles', bei Saint-Paul-Trois-Châ-* 30 *teaux, dép. Drôme, arr. Montélimar. TP:* Senomago. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 14: Bonomago. 2) *j. Sénan, dép. Loiret, arr. Montargis, canton Courtenay, gemeinde Ercâuville.* 3) *Senan, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Aillant-sur-Tholon.* 4) *Sinmagus, Simacum, Cimacum, Cymacum, Cimaco *j. Chimay. belg. prov. Hennegau (Hainaut), arr. Thuin?*

Senome . . . *(Fréjus; Orange; Vaison; Sainte-Colombe; Genf) CIL* XII 5686, 815: 40 SENOME . ., SENOM.

Senon . . . *O. vgl. Mommsen, Hermes* 19, 24. *(Rom, a. 143) CIL* VI 2379 ᵇ *col.* 5, 20: . . . . Successus Senon.

Sen-ŏna 1) *fl. j. Sélune, dép. Manche. Ptol.* 2, 8, 8: Μέχρι τοῦ Σηκοάνα (*Valois cj.* Σηνοάνα *oder* Σηνόνα) ποταμοῦ Ἀβρινκάτουοι καὶ πόλις Ἴγγενα. *Ammian.* 15, 11, 3: Matrona..et Sequana prope castra Constan- 50 tia *(j. Coutances)* funduntur in mare. 2) *O. j. hof Senonnes, dép. Mayenne, arr. Château-Gontiers, canton Saint-Aignan-sur-Roë, nordwestlich von Angers. Dipl. Pertz n.* 74 *(c. a. 705) p.* 65, 44: Senona (curtis). *Mero-*

wingische münze. Belfort 4054 = *Prou* 529: SENONAS.

Senoncha castrum, *j. Senonches, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, dioecese Chartres.*

Senonda. *(Bordeaux) CIL* XIII 849: D(is) M(anibus) memoria Senonda XXVIII Severilla conservo s. p.

Sen-on-es, n-*stamm, nom. sg.* Sĕn-ū, Se-n-o(n), *nach Zeuß 'pugnaces',* √ sen *in ir.* co-snaim *suche zu erwerben, mache streitig, idg.* √ sen, sn̥ *zum zile kommen, ai.* sanóti *'gewinnt', gr. ἄνυμι, ἀνύω. V. der Gallia Lugdun. in der südl. Champagne, Gâtinais und Puisaye, dépp. Seine-et-Marne, Loiret und Yonne, mit Hauptstadt Agēdincon j. Sens (die zwei* n *haben sich angezogen)-sur-Yonne, dép. Yonne. Ein teil wanderte um 400 a. Ch. nach Umbrien aus, eroberte Rom c. 396 a. Ch.; das erste gall. volk mit röm. colonisation (Sena 283 a. Ch., Ariminum 268). Nach d'Arbois sind* Sĕnŏnes *(Sens) und* Sēnōnes *(von* Sēna*) verschiden. Polyb.* 2, 17, 7: *Τὰ δὲ πέραν τοῦ Πάδου, τὰ περὶ τὸν Ἀπεννῖνον, πρῶτοι μὲν Ἄναρες, μετὰ δὲ τούτους Βοῖοι κατῴκησαν, ἑξῆς δὲ τούτων ὡς πρὸς τὸν Ἀδρίαν Λίγγονες, τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς θαλάττῃ Σήνωνες.* 19, 10: *Τῶν δὲ Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐκ χειρὸς ἐπιστρατευσαμένων, ἀπαντήσαντες συνέβαλλον οἱ Σήνωνες καλούμενοι Γαλάται.* (11) *Ῥωμαῖοι δ' ἐκ παρατάξεως κρατήσαντες αὐτῶν τοὺς μὲν πλείστους ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐξέβαλον, τῆς δὲ χώρας ἐγένοντο πάσης ἐγκρατεῖς,* (12) *εἰς ἣν καὶ πρώτην τῆς Γαλατίας ἀποικίαν ἔστειλαν τὴν Σήνην προσαγορευομένην πόλιν, ὁμώνυμον οὖσαν τοῖς πρότερον αὐτὴν κατοικοῦσι Γαλάταις·* (16) *ὑπὲρ ἧς ἀρτίως διεσαφήσαμεν, φάσκοντες αὐτὴν παρὰ τὸν Ἀδρίαν ἐπὶ τῷ πέρατι κεῖσθαι τῶν περὶ τὸν Πάδον πεδίων.* 20, 1: *Οἱ δὲ Βοῖοι θεωροῦντες ἐκπεπτωκότας τοὺς Σήνωνας, καὶ δείσαντες περὶ σφῶν καὶ τῆς χώρας μὴ πάθωσι τὸ παραπλήσιον, ἐξεστράτευσαν πανδημεὶ παρακαλέσαντες Τυρρηνούς.* 21, 7 *(a. u. 522): Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν φόβον ἔτει πέμπτῳ, Μάρκου Λεπέδου στρατηγοῦντος, κατεκληρούχησαν ἐν Γαλατίᾳ Ῥωμαῖοι τὴν Πικεντίνην προσαγορευομένην χώραν, ἐξ ἧς νικήσαντες ἐξέβαλον τοὺς Σήνωνας προσαγορευομένους Γαλάτας (cf. Plin. n. h.* 3, 112). *Caes. b. G.* 2, 2, 3: Dat (Caesar) negotium Senonibus reliquisque Gallis, qui finitumi Belgis erant, uti ea, quae apud eos gerantur, cognoscant seque de his rebus certiorem faciant. 5, 54, 2: Tamen Senones, quae est civitas in primis firma et magnae inter Gallos auctoritatis, Cavarinum, quem Caesar apud eos regem constituerat, cuius frater Moritasgus adventu in Galliam Caesaris cuiusque maiores regnum optinuerant, interficere publico consilio conati, cum ille praesensisset ac profugisset, usque ad fines insecuti regno domoque expulerunt (3) et missis ad Caesarem satis faciundi causa legatis, cum is omnem ad se senatum venire iussisset, dicto audientes non fuerunt. 56, 1: Ubi intellexit ultro ad se venirei, altera ex parte Senones Carnutesque conscientia facinoris instigarei, altera Nervios Aduatucosque bellum Romanis parare neque sibi voluntariorum copias defore, si ex finibus suis progredi coepisset, armatum concilium indicit. 4: His rebus confectis in concilio pronuntiat arcessitum se a Senonibus et Carnutibus aliisque conpluribus Galliae civitatibus. 6, 2, 3: Quibus rebus cognitis Caesar, cum undique bellum parari videret, Nervios, Atuatucos, Menapios adiunctis Cisrhenanis omnibus Germanis esse in armis, Senones ad imperatum non venire et cum Carnutibus finitumisque civitatibus consilia communicare, a Treveris Germanos crebris legationibus sollicitari, maturius sibi de bello cogitandum putavit. 3, 4: Concilio Galliae primo vere, ut instituerat, indicto, cum reliqui praeter Senones, Carnutes Treverosque venissent, initium belli ac defectionis hoc esse arbitratus, ut omnia post ponere videretur, concilium Luteciam Parisiorum transfert. (5) Confines erant hi Senonibus civitatemque patrum memoria coniunxerant, sed ab hoc consilio afuisse existimabantur. (6) Hac re pro suggestu pronuntiata eodem die cum legionibus in Senones proficiscitur magnisque itineribus eo pervenit. 5, 2: Cavarinum cum equitatu Senonum secum proficisci iubet. 6, 44, 1: Concilioque in eum locum Galliae (Durocortorum) indicto de coniuratione Senonum et Carnutum quaestionem habere instituit (2) et de Accone, qui princeps eius consilii fuerat, graviore sententia pronuntiata more maiorum supplicium sumpsit. 3: Duas legiones ad fines Treverorum, duas in Lingonibus, sex reliquas in Senonum finibus Agedinci in hibernis conlocavit frumentoque exercitui proviso, ut instituerat, in Italiam ad conventus agendos profectus est. 7, 4, 6: (Vercingetorix) celeriter sibi Senones, Parisios, Pic-

tones, Cadurcos, Turonos, Aulercos, Lemovices, Andos reliquosque omnes, qui Oceanum adtingunt, adiungit; (7) omnium consensu ad eum defertur imperium. 11, 1: Altero die cum ad oppidum Senonum Vellaunodunum venisset. 34, 2: Quattuor legiones in Senones Parisiosque Labieno ducendas dedit. 56, 5: Iter in Senones facere instituit. 58, 3: Id (Meclodunum) est oppidum Senonum in insula Sequanae positum, ut paulo ante de Lutecia diximus. 75, 3: (Galli imperant) Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus, duodena milia...octona Pictonibus et Turonis et Parisiis et Helvetiis, [Senonibus *getilgt von Nipperdey*], Ambianis, Mediomatricis, Petrocoriis, Nerviis, Morinis, Nitiobrogibus. *Hirtius b. G.* 8, 30, 1: Drappetem Senonem. *Diodor.* 14, 113, 3: *Τῶν οὖν Κελτῶν κατ' ἔθνη διελομένων τὴν χώραν, οἱ καλούμενοι Σέννωνες ἔτυχον λαβόντες τὸν πορρωτάτω κείμενον τόπον τῶν ὀρῶν παρὰ θάλατταν κτἕ* *Dionys. Halic.* 19, 13: *Πόπλιον Κορνήλιον, ὃς ἐνιαυτῷ τετάρτῳ πρότερον ὑπατεύων Κελτῶν ἔθνος ὅλον, τοὺς καλουμένους Σένωνας (substituiert statt der Boier) ἐχθίστους Ῥωμαίων ὄντας, πολεμῶν ἅπαντας ἡβηδὸν κατέσφαξεν.* *Liv.* 5, 35, 2 *(a. 391 a. Ch.)*: Tum Senones recentissimi advenarum ab Utente flumine *(Montone)* usque ad Aesim *(Esino, in der adriatischen mark)* fines habuere. Hanc gentem Clusium Romamque inde venisse comperio; id parum certum est, solamne an ab omnibus Cisalpinorum Gallorum populis adiutam. 10, 26, 7 *(a. 295)*: Ceterum antequam consules in Etruriam pervenirent, Senones Galli multitudine ingenti ad Clusium venerunt, legionem Romanam castraque oppugnaturi. *epit.* 12: Cum legati Romanorum a Gallis Senonibus interfecti essent, bello ob id Gallis indicto L. Caecilius praetor ab iis cum legionibus caesus est. *Festus Pauli p.* 69, 8 *M.*: Doliola locus in urbe sic vocatus, quia invadentibus Gallis Senonibus urbem sacra in eodem loco doliolis reposita fuerunt. Qua de causa in eodem loco ne despuere alicui licebat. *Festus p.* 153 *M.* = *p.* 142, 10 *P.*: ⟨Ad Capitolium⟩ a Gallis Senoni⟨bus liberandum⟩. *Verr. Flaccus ap. Festum p.* 339ᵃ 33—ᵇ 2 = *p.* 502, 32—504, 2 *P.*: Senonas Gallos, Verrius ait, existimari appellari, quia novi venerint ex Transalpina regione, ⟨ac primum appellatos⟩ *ξένους*, postea Seno⟨nas⟩. *Fest. p.* 372 *M.* (568 *P.*), 4—7: 'Ve victis' in proverbium venisse existimatur, cum Roma capta a Senonibus Gallis aurum ex conventione et pacto adpenderetur, ut recederent. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τῶν δὲ Τρηουίρων καὶ Νερουίων Σένονες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν, ἔτι δ' Ἀτρεβάτιοι καὶ Ἐβούρωνες.* 4, 1 *p.* 195: *Τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενέτους οἰκιστὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν· καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, καθάπερ καὶ οἱ Βόιοι καὶ Σένονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν Παφλαγόνας φασὶν αὐτούς.* 5, 1, 6 *p.* 212: *Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός. μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βόιοι καὶ Ἴνσουβροι καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων ποτὲ ἐξ ἐφόδου καταλαβόντες Σένονες μετὰ Γαισατῶν. τούτους μὲν οὖν ἐξέφθειραν ὕστερον τελέως Ῥωμαῖοι, τοὺς δὲ Βοΐους ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων.* 10: *Οἱ δ' ἐντὸς τοῦ Πάδου κατέχουσι μὲν ἅπασαν ὅσην ἐγκυκλοῦται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπεια μέχρι Γενούας καὶ τῶν Σαβάτων. κατεῖχον δὲ Βόιοι καὶ Λίγυες καὶ Σένονες καὶ Γαιζᾶται τὸ πλέον· τῶν δὲ Βοΐων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δὲ καὶ τῶν Γαιζατῶν καὶ Σενόνων, λείπεται τὰ Λιγυστικὰ φῦλα καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι.* *Valer. Max.* 6, 3, 1ᵃ: M. Manlius, unde Gallos depulerat, inde ipse praecipitatus est, quia fortiter defensam libertatem nefarie opprimere conatus fuerat. Cuius iustae ultionis nimirum haec praefatio fuit: 'Manlius eras mihi, cum praecipites agebas Senonas: postquam imitari coepisti, unus factus es ex Senonibus'. *Lucan.* 1, 254 *sq.*: Nos primi Sĕnŏnum motus Cimbrumque ruentem | vidimus. *Pin. n. h.* 3, 116: In hoc tractu (VIII. Augusti regionis) interierunt Boi, quorum tribus CXII fuisse auctor est Cato *(or. lib.* 2 *fr.* 44 *p.* 50 *Peter*[2]*)*, item Senones qui ceperunt Romam. 125: In hoc situ ... interiere et Caturiges Insubrum exsules et Spina supra dicta, item Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus et Bois et Senonibus deletum eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius *(fragm.* 53 *Halm* = *chronicorum fr.* 7 *p.* 219 *Peter*[2]*)* tradidit. 4, 107 *(in Lugdunen i Gallia)*: Intus autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones, Aulerci qui cognominantur Eburovices et qui Cenomani, Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andicavi,

Viducasses, Bodiocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turones, Atesui, Secusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugdunum. *Sil.* 1, 624—626: Hic galeae Sĕnŏnum pensatique improbus anni | arbiter ensis inest, Gallisque ex arc fugatis | arma revertentis pompa gestata Camilli. 4, 45—47: Armiferae Sĕnŏnum *(Schrader; quondam codd.)* prisca inter tempora gentes | Ausonium invasere latus sedesque beatas | et metui peperere manu. 157—161: Sternitur impulsu vasto perculsa Camertum | prima phalanx, spissaeque ruunt conferta per arma | undae Briorum; sociata examina densent | infandi Sĕnŏnes, collisaque quadrupedantum | pectoribus toto volvuntur corpora campo. 6, 555 *sq.:* Allia et infandi Sĕnŏnes captaeque recursat | attonitis arcis facies. 8, 453: Sĕnŏnum de nomine Sēna. 71, 28—32: Sed fas id Celtis, fas impia bella referre | Boiorum fuerit populis: Capuaene furorem, | quem Senonum genti, placuisse, et Dardana ab ortu | moenia barbarico Nomadum sociata tyranno | quisnam, mutato tantum nunc tempore, credat? 12, 583 *sq.:* Intratam Sĕnŏnum capietis milibus urbem | assuetamque capi. *Stat. silv.* 5, 3, 197 *sq.:* Sacrilegis lucent Capitolia taedis, | et Sĕnŏnum furias Latiae sumpsere cohortes. *Flor.* 1, 7 (13), 1: Hic sive invidia deum sive fato rapidissimus procurrentis imperii cursus parumper Gallorum Senonum incursione supprimitur. (2) Quod tempus populo Romano nescio utrum clade funestius fuerit, an virtutis experimentis speciosius. 4: Galli Senones, gens natura ferox, moribus incondita, ad hoc ipsa corporum mole, perinde armis ingentibus, adeo omni genere terribilis fuit, ut plane nata ad hominum interitum, urbium stragem videretur. (5) Hi quondam ab ultimis terrarum oris et cingente omnia Oceano ingenti agmine profecti cum iam media vastassent, positis inter Alpes et Padum sedibus, ne his quidem contenti per Italiam vagabantur; tum Clusium urbem obsidebant. (6) Pro sociis ac foederatis Romanus intervenit; missi ex more legati. Sed quod ius apud barbaros? Ferocius agunt et inde certamen. (7) Conversis igitur a Clusio Romamque venientibus ad Alliam flumen cum exercitu Fabius consul occurrit. Non temere foedior clades; itaque hunc diem fastis Roma damnavit. (8) Fuso exercitu iam moenibus urbis propinquabant. Erant nulla praesidia. Tum igitur sic ut numquam alias apparuit vera illa Romana virtus. 14: Aderant interim Galli apertamque urbem primo trepidi, nequis subesset dolus, mox, ubi solitudinem vident, pari clamore et impetu invadunt. Patentis passim domos adeunt *qs.* 8 (13), 19: Ac primum omnium illam ipsam Gallicam gentem non contentus moenibus expulisse, cum per Italiam naufragia sua latius traherent, sic persecutus est duce Camillo, ut hodie nulla Senonum vestigia supersint. (20) Semel apud Anienem trucidati, cum singulari certamine Manlius aureum torquem barbaro inter spolia detraxit, unde Torquati. Iterum Pomptino agro, cum in simili pugna Valerius insidente galeae sacra alite adiutus tulit spolia et inde Corvini. (21) Nec non tamen post aliquot annos omnis reliquias eorum in Etruria ad lacum Vadimonis Dolabella delevit, nequis extaret ex ea gente, qui incensam a se Romanam urbem gloriaretur. 2, 9 (3, 21), 7: Inde cum consules Sulpicius et Albinovanus obiecissent catervas suas, et saxa undique ac tela iacerentur, ipse quoque iaculatus incendia viam fecit arcemque Capitolii, quae Poenos quoque, Gallos etiam Senonas evaserat, quasi captivam victor insedit. *Tac. a.* 11, 24: At cum Senonibus pugnavimus: scilicet Vulsci et Aequi numquam adversam nobis aciem instruxere. Capti a Gallis sumus: sed et Tuscis obsides dedimus et Samnitium iugum subiimus. Ac tamen, si cuncta bella recenseas, nullum breviore spatio quam adversus Gallos confectum: continua inde ac fida pax. 15, 41: Fuere qui adnotarent XIIII kal. sextiles principium incendii huius ortum, quo et Senones captam urbem inflammaverint. *Suet. Tib.* 3: Traditur etiam (Drusus) pro praetore ex provincia Gallia retulisse aurum, Senonibus olim in obsidione Capitolii datum, nec, ut fama est, extortum a Camillo. *Calig.* 51: Mox etiam audita rebellione Germaniae, fugam et subsidia fugae classes apparabat, uno solacio adquiescens, transmarinas certe sibi superfuturas provincias, si victores Alpium iuga, ut Cimbri, vel etiam urbem, ut Senones quondam, occuparent. *Plut. Camill.* 15: *Οἱ δὲ μεταξὺ Πυρρήνης ὄρους καὶ τῶν Ἄλπεων ἱδρυθέντες ἐγγὺς Σενώνων καὶ Κελτορίων* (*Σεντίων καὶ Κατορίγων Unger, Κομόνων καὶ Σελτερίων Sonny*) *κατοικεῖν*

χρόνον πολύν· ὀψὲ δ' οἴνου γευσάμενοι τότε πρῶτον ἐξ Ἰταλίας διακομισθέντος οὕτως ἄρα θαυμάσαι τὸ πόμα καὶ πρὸς τὴν καινότητα τῆς ἡδονῆς ἔκφρονες γενέσθαι πάντες, ὥστε ἀράμενοι τὰ ὅπλα καὶ γενέας ἀναλαβόντες ἐπὶ τὰς Ἄλπεις φέρεσθαι καὶ ζητεῖν ἐκείνην τὴν γῆν, ἣ τοιοῦτον καρπὸν ἀναδίδωσι, τὴν δ' ἄλλην ἄκαρπον ἡγεῖσθαι καὶ ἀνήμερον. *Iuvenal.* 8, 232—235: Arma tamen vos | nocturna et flammas domibus templisque paratis, | ut bracatorum pueri Sĕnŏnumque minores, | ausi quod liceat tunica punire molesta. *Ptol.* 2, 8, 9: Ἀνατολικώτεροι αὐτῶν (Ῥηδόνων) Σένονες, ὧν πόλις Ἀγήδικον. 3, 1, 19: Σε[μ]νόνων ὁμοίως Ἀσίου (*l.* Αἴσιος) ποταμοῦ ἐκβολαί, Σήνα Γάλλικα. Φᾶνον Φορτοῦναι, Πισαῦρον, Ἀρίμινον. 44: Σε[μ]νόνων μεσόγειοι Σούασα, Ὄστρα. *Appian. Samn.* 6: Ὅτι Κελτῶν Σενόνων *(für die Boier substituiert)* πολὺ πλῆθος Τυρρηνοῖς συνεμάχουν κατὰ Ῥωμαίων. Ῥωμαῖοι δὲ ⟨ἐς⟩ τὰς Σενόνων πόλεις ἐπρέσβευον, καὶ ἐνεκάλουν ὅτι ὄντες ἔνσπονδοι μισθοφοροῦσι κατὰ Ῥωμαίων. τούσδε τοὺς πρέσβεις Βριτόμαρις *(Mommsen* Βριτόμαρτος *oder* Βριτόματος*)* μετὰ τῶν κηρυκείων καὶ τῆς ἱερᾶς στολῆς κατέτεμεν ἐς πολλὰ καὶ διέρριψεν, ἐγκαλῶν ὅτι αὐτοῦ ὁ πατὴρ ἐν Τυρρηνίᾳ πολεμῶν ἀνῄρητο ὑπὸ Ῥωμαίων. Κορνήλιος δὲ ὁ ὕπατος τοῦ μύσους ἐν ὁδῷ πυθόμενος τὰ μὲν Τυρρηνῶν εἴασεν, ἐς δὲ τὰς Σενόνων πόλεις συντόνῳ σπουδῇ διὰ Σαβίνων καὶ Πικεντίνων ἐσβαλὼν πάντα καθῄρει καὶ ἐνεπίμπρη, καὶ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἠνδραποδίζετο, τοὺς δὲ ἡβῶντας πάντας ἔκτεινε, πλὴν Βριτομάριος, ὃν δεινῶς αἰκισάμενος ἦγεν ἐς τὸν θρίαμβον. οἱ δὲ Σενόνων, ὅσοι ἦσαν ἐν Τυρρηνίᾳ, πυθόμενοι ἀνῃρῆσθαι, Τυρρηνοὺς ἦγον ἐπὶ Ῥώμης. καὶ πολλῶν μεταξὺ γενομένων οἱ Σένονες, οὔτε πατρίδας ἔχοντες ἐς ἃς διαφύγωσιν, ὀργιζόμενοί τε τῶν γεγονότων, ἐνέπιπτον τῷ Δομιτίῳ, καὶ διεφθάρησαν πολλοί. τὸ δὲ λοιπὸν σφᾶς αὐτοὺς διεχρῶντο μανικῶς. καὶ δίκη μὲν ἤδη παρανομίας ⟨ἐς⟩ πρέσβεις ἐγένετο Σένοσιν. *Gall.* 11: Ὅτι τὸ τῶν Σενόνων ἔθνος ἔνσπονδον ἦν Ῥωμαίοις, καὶ ἐμισθοφόρουν κατὰ Ῥωμαίων. ἡ δὲ βουλὴ πρέσβεις ἔπεμψεν ἐγκαλέσοντας ὅτι ὄντες ἔνσπονδοι μισθοφοροῦσι κατὰ Ῥωμαίων. τούτους Βριτόμαρις ὁ Κελτός, ἀγανακτῶν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ὅτι συμμαχῶν Τυρρηνοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ διέφθαρτο, τά τε κηρύκεια φέροντας καὶ τὴν ἄσυλον ἐσθῆτα περικειμένους κατέτεμεν ἐς πολλά, καὶ τὰ μέρη τῶν σωμάτων διέρριψεν ἐς τὰ πεδία. καὶ τοῦ μύσους ὁ Κορνήλιος ἐν ὁδῷ πυθόμενος, ἐς τὰς Σενόνων πόλεις συντόνῳ σπουδῇ διὰ Σαβίνων καὶ Πικεντίνων ἐσβαλὼν ἅπαντα καθῄρει καὶ ἐνεπίμπρη, τῶν τε ἀνθρώπων τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἠνδραποδίζετο, τοὺς δὲ ⟨ἐν⟩ ἥβῃ πάντας ἔκτεινεν ὁμαλῶς, καὶ τὴν χώραν ἐλυμαίνετο ποικίλως καὶ ἄοικον ἐς τὸ λοιπὸν ἐποίει. Βριτόμαριν δὲ μόνον ἦγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ λύμῃ. ὕστερον δὲ Σένονες οὐκ ἔχοντες ἔτι πατρίδας ἐς ἃς διαφύγωσι, συνέπεσον ἐς χεῖρας ὑπὸ τόλμης τῷ Δομετίῳ, καὶ ἡττώμενοι σφᾶς αὐτοὺς ὑπ' ὀργῆς διεχρῶντο μανικῶς. καὶ δίκη μὲν ἤδε παρανομίας ἐς πρέσβεις ἐγένετο Σένοσιν. *Gellius* 17, 21, 21: Ac post non longo tempore bellum Senonicum fuit, cum Galli Romam praeter Capitolium ceperunt. *Tertullian apolog. c.* 40: Cum ipsum Capitolium Senones occupaverant. *Ampelius* 18, 5: Camillus, qui Senonum gente deleta [Gallorum] incensam ab eis urbem restituit. 20, 7: Fabius pontifex, qui urbe a Gallis Senonibus incensa se aliosque senes dis Manibus devovit. 45, 1: Gallico bello, cum Galli Senones exercitu apud Aliam deleto, urbe incensa Capitolium obsederunt. *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c.* 1371 *A), cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.):* Severinus Senonum (episcopus). *Eutrop.* 1, 20, 2: Statim Galli Senones ad urbem venerunt et victos Romanos undecimo miliario a Roma apud flumen Alliam secuti etiam urbem occupaverunt. Neque defendi quicquam nisi Capitolium potuit; quod cum diu obsedissent et iam Romani fame laborarent, ⟨accepto auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt. Sed⟩ a Camillo, qui in vicina civitate exulabat, Gallis superventum est gravissimeque victi sunt. (3) Postea tamen etiam [accepto auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt, sed] secutus eos Camillus ita cecidit, ut et aurum, quod his datum fuerat, et omnia, quae ceperant, militaria signa revocaret. Ita tertio triumphans urbem ingressus est et appellatus secundus Romulus, quasi et ipse patriae conditor. 10, 12, 2: Orienti mox a Constantio Caesar est datus patrui filius Gallus, Magnentiusque diversis proeliis victus vim vitae suae apud Lugdunum attulit imperii anno tertio, mense septimo, frater quoque eius ⟨Decentius⟩ Senonis (*so codd.; Rühl schreibt* Senonibus *mit Cella-*

rius; stadt Sens), quem ad tuendas Gallias Caesarem miserat. *Schol. ad Iuvenal.* 11, 113: Conturbantibus Gallis Senonibus repente vox monentis audita est, hostem caverent. *Ambrosius epistolarum classis* I *ep.* 18, 4 *col.* 834 *A:* Haec sacra, inquit (Symmachus), Annibalem a moenibus, a Capitolio Senonas repulerunt. *ep.* 18, 5 *col.* 834 *A:* Nam de Senonibus quid loquar? *Commenta Lucani* 1, 380 *Us.:* Moneta Iuno dicta est. Cum enim Senones a Capitolio removisset, Moneta dicta est, quod movisset ut Capitolium tuerentur. 6, 786: Flentemq. Camillum] qui Romanos obsessos a Gallis Senonibus liberavit. *Hieronym. chron. a. Abr.* 1626: Galli Senones (senonis *B*) Romam invaserunt excepto Capitolio. (*Daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 210 *p.* 397: Cuius regni anno quinto decimo Galli Senones Romam excepto Capitolio occupaverunt.) 2369: Magnentius Lugduni in palatio propria se manu interficit, et Decentius frater eius, quem ad tuendas Gallias Caesarem miserat, aput Senones laqueo vitam explet. (*Daraus Prosper Tiro* 1088 *p.* 455: Decentius . . . apud Senonas laqueo vitam finivit.) *Symmachi relat.* 3, 9 *(a. 384):* Haec sacra Hannibalem a moenibus, a Capitolio Senonas reppulerunt. *Serv. in Verg. Aen.* 8, 652: Brenno duce Senones Galli venerunt ad urbem et circa Alliam fluvium occurrentem sibi deleverunt exercitum omnem populi Romani. [656: Gallos Senones, qui Senones dicti sunt, quod Liberum patrem hospitio recepissent. (*Daraus Isidor. or.* 9, 2, 106: Galli autem Senones antiquitus Xenones [zonones *cod. Wolfenb.*] dicebantur, quia Liberum hospitio recepissent, postea x [.z *Wolf.*] in s litteram commutata est.) *Ammian.* 15, 11, 11: Lugdunensem primam Lugdunus orat et Cabillona et Senones et Biturigae et moenium Augustuduni magnitudo vetusta. 16, 3, 3 *(a. 356):* Quibus vincendi primitiis laetus per Treveros hiematurus apud Senonas oppidum tunc oportunum abscessit. *Claudian. in Rufinum* 1, 132: Sĕnŏnum quatit arva fragor. *b. Gildon.* 1, 126: Me Sĕnŏnum furiis, Brenni me reddite flammis. *de consul. Stilichonis* 3, 91—93: Quis Gallica rura, | quis meminit Latio Sĕnŏnum servisse ligones? *de bello Pollentino s. Gothico* 291: Haec Sĕnŏnum restinxit sanguine flammas. *Sulpic. Sever. dial.* 2 (3), 7, 1: Pagum quendam in Senonico annis singulis grando vexabat. 4: Totam in testimonium virtutis expertae Senonum advocabo regionem. *Iulii Honorii cosmogr.* 19 *p.* 35 *R.:* Senones oppidum: *NG.* 4, 1: Metropolis civitas Senonum *(j. Sens). Steph. Byz.:* Σέννονες, ἔθνος Γαλατικόν, ὡς Οὐράνιος ἐν Ἀραβικῶν πρώτῳ. *Oros.* 2, 19, 5: Igitur Galli Senones duce Brenno exercitu copioso et robusto nimis cum urbem Clusini, quae nunc Tuscia dicitur, obsiderent, legatos Romanorum, qui tunc conponendae inter eos pacis gratia venerant, in acie adversum se videre pugnantes. 3, 22, 12 (*aus Liv.* 12): Anno ab urbe condita CCCCLXIII Dolabella et Domitio consulibus Lucani, Bruttii, Samnites quoque cum Etruscis et Senonibus Gallis facta societate, cum redivivum contra Romanos bellum molirentur, Romani ad exorandos Gallos misere legatos. (13) Quos cum Galli interfecissent, Caecilius praetor ob ulciscendam legatorum necem et conprimendum tumultum hostium cum exercitu missus, ab Etruscis Gallisque oppressus interiit. (*Daraus Augustin. de civ. dei* 3, 17: Vel cum conspirantibus uno tempore hostibus Lucanis, Bruttiis, Samnitibus, Etruscis et Senonibus Gallis primo ab eis legati peremti sunt, deinde cum praetore obpressus exercitus septem tribunis cum illo pereuntibus et militum tredecim milibus?) 7, 29, 13 *(aus Eutrop.):* Decentius quoque frater eiusdem, quem Caesarem Galliis praefecerat, apud Senonas laqueo vitam finivit. *Paulini Petricordiae de vita Martini* 5, 445: Haec pestis Sĕnŏnum late grassata per agros. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 83 *sq.:* Sĕnŏnes (senonos *M*) dum garrulus anser | nuntiat et vigilat vestrum sine milite fatum. 7, 68: Marcius et, Sĕnŏnes fundens, dictator et exul. *Passio sanctae Columbae, cod. Augiensis XXXII fol.* 76[r] *c. 1:* Ingressus est civitatem Senonas. *Vita s. Maturini* 1, 2 *ASS 1. nov.* I *p.* 251 *A:* Dioeceseos civitatis Senonicae, quae Galliarum est nobilissima civitatum. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 109, 10 *M.:* Constitutus in Christi nomine episcopus ecclesiae Senonice. *Martyrologium Hieronym. prid. k. ian.:* Senonis (*var.* Senonas) passio sanctae Columbae virginis. *X k. mai.:* In civitate Senonas depositio Leonis episcopi. *Jaffé reg.*[2] *n.* 1016 *(a. 558—560):* Marcellum episcopum Atoniensem (*al.* Senoniensem). *Fortunat. vit. s. Mart.* 4, 173: Quin etiam Sĕnŏnum pago

quid gesserit edam. *Concil. Paris. a. 573 p.* 148, 25 *M.:* Constitutus in Christi nomine episcopus eclesiae Senonicae. *Greg Tur. h. F.* 8, 31 *(a. 586):* Artimeum Synonicum. 10, 11: Usque ad terminos Senonicae urbis *(dioecese Sens)* accederet. *de virtut. s. Martini* 2, 55: Alius de Senonico puer. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 160, 31 *M.:* Artemius Senonensis aeclesiae episcopus. *Concil. Matiscon. a. 585 p.* 172, 12 *M.:* Artemius episcopus ecclesiae Senonice. *Acta s. Aunarii* 11 *ASS 25. sept.* VII *p.* 107 *B.:* Senonicae civitatis indigena. *Pard. dipl. n.* 226 *t.* 1 *p.* 194 *(a. 610):* Childegarii, Senonensis archiepiscopi. *Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 5 *M.:* Ex civitate Senonis. *Vita s. Betharii ep. Carnotensis* 11 *MGSS Mer.* III *p.* 618, 5 *sq.:* Ut indiceretur synodale concilium apud Senonis civitatem. *Vita s. Severini abb. Acaun.* 1 *MGSS Mer.* III *p.* 168, 10: Venerabili viro Magno meritis et nomine, urbis Senonicae antistite. *Vida Wincbaudi* 8 *ASS 6. apr.* I *p.* 574 *F:* Lupus Senonicae civitatis episcopus. 10 *p.* 575 *B:* B. Lupo pontifice Senonicorum. 12 *p.* 575 *D:* Senonicam civitatem ... In urbe Senonica. *Vita Baldi* 1 *ASS 29. oct.* XII *p.* 879 *F:* Civitatum caput adiit, Senonumque metropolim, de sceleris immanitate consilium suscepturus, intravit. *Vita Lupi* 1, 3 *ASS 1. sept.* I *p.* 256 *C:* Papa Arthemius Senonum defunctus est ... Clerus vel populus urbis Senonicae. 4 *p.* 256 *C:* Senonicis dedisset pontificem. 3, 10 *p.* 258 *F:* Ad Senonicam urbem. 11 *p.* 259 *A:* Prope Senones veniens. 4, 14 *p.* 260 *D:* Cives Senonici. *E:* Archidiaconus ecclesiae Senonicae. 17 *p.* 261 *A:* Senones pergeret. 18 *p.* 261 *B:* Plebs Senonicae urbis. 5, 19 *p.* 263 *D:* Diu Senonis conservata. 20 *p.* 262 *E:* A Senonica urbe. 6, 23 *p.* 264 *B:* In urbe Senonica. *Concil. Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201, 2 *M.:* Ex civitate Senonus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630, p.* 203, 8 *M.:* Richerio Senonensi *(dat.)*. *Vita Amati* 2 *ASS 13. sept.* IV *p.* 128 *E:* Senonensium archiepiscopo. *Vita Rusticulae* 4, 24 *ASS 11. aug.* II *p.* 662 *B:* In civitatem Senonis. *Quaestiones grammaticae codicis Bernensis 83 (Anecd. Helv. p.* 187, 15 *Hagen):* Galli Senones ab urbe Romana revertentes condiderunt secus mare civitatem vocantes Anchonam velut 'hanc unam', inde progredientes vocaverunt Auximum, quapropter, ubi tu posuisti 'synthema', si posuisses 'epithema', putasses te †ritis quaestionibus id augendi gratia super addidisse. *Aethici cosmogr.* 19 *p.* 79 *R:* Senones (oppidum). *Not. Tiron.* 87, 13 *n.* 34 *Z.:* Senonus (*cod. G* Senonis). 14: Agedincum. *Dipl. Pard. n.* 272, *t.* 2 *p.* 37 = *Quantin, Cartulaire général de l'Yonne vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8 *(a. 634):* Mitiganna (*var.* Meliganna) in territorio Senonico ... In territorio Senonico Cambo-bassum. *Urkunde Dagoberts I. c. a. 638 bei Quantin n.* 5 *p.* 10: Ad basilicam dominae sanctae Columbae et domini nostri Lupi Senonensis. *Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 4 *M.:* Armentarius episcopus ecclesiae Soenonice. *Fredegar. chron.* 4, 48 *(ad a. 623/624):* Homo nomen Samo, natione Francos, de pago Senonago (= Senonico, *Sénonais?*) plures secum negutiantes adcivit, exercendum negucium in Sclavos coinomento Winedos perrexit [*vgl. Cartulaire gén. de l'Yonne* 1, 102 *a. 877:* Sarmasia super fluvium Sedono in pago Senonico, *im gebiete der Lingones*]. 53 *(a. 629/630):* Per civitatem Senonas Parisius venit. 90 *(a. 642):* Per Senonas et Auticiodero Agustedunum accesserunt. *Vita Romarici* 3 *Labb. Nov. Bibl.* 1 *p.* 780: Ad Polycarpum Senonensem archiepiscopum. *Urkunde a. 657 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 6 *p.* 10: Praesidentibus in Christo fratribus Senonicae civitatis comprovincialibus ... *p.* 11: Sub opidum Senonis civitate ... Senonicae ecclesiae ... Episcopus Senonicae. *n.* 7 *(a. 658) p.* 14: Sub opidum Senonis civitate ... Emmo divino munere, ac si indignus, sanctae Senonicae ecclesiae episcopus. *Testamentum s. Virgilii (c. a. 680), Pard. dipl. n.* 363, *t.* 2 *p.* 152 = *Quantin, Cartulaire général de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 18: Ab uno latus strada publica, qui de ipsa porta Parisiaca *(in Auxerre)* ad Senones pergit. *p.* 19: ... In pago Senonico, in villa Bonorto, quae est sita super fluvio Icaunae ... In pago Senonico et Tornotrinse. *Dipl. Pertz spur.* 65 *p.* 182, 32—34 *(c. a. 661, ist echt):* Quicquid ipse domnus Gundelbertus ex permissu nostro in Vosago laboravit super fluviolum Rabadonem et Grandem rivum et Dolonosum, concedimus ad ipsum monasterium Senonicum dictum *(j. Senones, dép. Vosges, arr. Saint-Dié)*, quod a novo aedificavit. *Vita Eusebiae* 1, 6 *ASS 16. mart.* II *p.* 453 *C:* Antistes Senonen-

sium. *Vita Mauronti* 3 *ASS* 5. *mai* II *p.* 53 *D:* Episcopatum urbis Senonensium. *Urkunde a. 711 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 9 *(a. 711) p.* 22: Sub opidum civitate Senonum. *p.* 23: Actum Senones. *n.* 10 *(a. 719) p.* 24: Sub opidum Senonis civitate. *Liber hist. Francorum* 37 *(ad a. 599/600) MGSS Mer.* II *p.* 307, 5: In paygo Sennonico super fluvium Aroanna *(l'Orvanne). Ionae vita s. Vulfranni* 1 *ASS* *20. mart.* III *p.* 145 *E:* Vulfrannus Senonum pontifex. 2 *p.* 145 *F:* Senonicae urbis. 7 *p.* 146 *C:* Senonicae urbis. *Baed. h. e.* 4, 1: Hadrianus perrexit primum ad Emme Senonum et postea ad Faronem Meldorum episcopos. *Zacharias pap. (a. 744) MG Epist.* III *p.* 315 *sq.:* In civitate, quae dicitur Sennis. *Inschriften: Acta triumph. a. u. 471* = *283 a. Ch. CIL* I² *p.* 171: [P. Cornelius — f. — n. Dolabella cos. de Galleis Senonibus . . . .]. *(Lincoln)* VII 191: DIs Manibus; nominis Sacri, Brusci fili, civis Senoni, et Carssounae coniugis eius et Quinti f(ili). *(Le Touron bei La Caussade unweit Monségur, dép. Lot-et-Garonne, arr. Ville-neuve-sur-Lot, canton Monflanquin)* XIII 921 = *Le Blant NR n.* 286 *p.* 309: A☧Ω Cl(audio) Lupicino v(iro) c(larissimo), consulari Maxim(a)e Senoni(a)e, ob inlustria merita civitas Senonum patrono suo dedicavit. *(Auxerre, ser verdächtig)* 2924: D(is) M(anibus) aete(rnae) memoriae Aureli(i) Demetri(i), adiutori proc(uratoris) civitatis Senonum, Tricassinorum, Meldorum, Parisiorum et civitatis Aeduorum Ingenuinia Aurelia coniugi carissimo et Aurelia Demetriane et Aurelius Demetrius fili(i) patri carissimo faciundum curaverunt. *(Sens, a. u. 755—757)* 2942: C(aio) Caesari *(son des M. Vipsanius Agrippa und der Iulia),* August[i] f(ilio), [d]ivi nepoti, pontifici, co(n)s(uli), imp(eratori), principi iuventutis [civ]itas Senonum. 2949 *(a. 250 p. Ch.):* C(aio) Amatio, C(ai) Amat(ii) Patern(i) fil(io), [P]aternino, aedil(i) vikan(orum) Agied(incensium), aedil(i) c(ivitatis) S(enonum), actor(i) p(ublico) pagi Tout(iaci?), act(ori) [p(ublico)] quinquenn(ali) civit(ates), II vir(o) ab aer(ario) muner(ario), praef(ecto) annon(ae) design(ato), iu(v)en(i) integerr(imo), Matern(ius) Eucharistus et Pat[e]r(nius) Pollio Sill[ianus *Mowat*] off(iciales) eius ob mer(ita) p(ecunia) p(ublica?). D(omino) n(ostro) Decio Aug(usto) II et Grato co(n)s(ulibus) kal(endis) april(ibus). 2950 *(zwischen a. 198 und 209):* C. Decimius C. Decimi Severi fil. Sabinianus omnib(us) honorib(us) apud s(uos *oder* Senones) funct. curator r. p. civit. Venet. ab impp. Severo et Antonin. ordinat. p(ublice). *(Metz) Jahrbuch für lothr. Gesch. und Altertumskunde* 8 (1896) p. 64: Dis M(atris) Senonum tris (= tribus). **Sen-o**(n) *M. cogn. (Augsburg) CIL* III 12014, 516: Seno m. *(Pompeji) CIL* IV 3036: Seno[n?]. *(Bieno)* V 6640: Octavius Cimonis f(ilius) sibi et Sumelae Senonis f(iliae) uxori et Primae f(iliae) et Namuni Novell. uxori. *(Rom)* VI 8186: Q. Sallusti Senonis (*lis* Zenonis?). 27454: C. Iunius Ap. C. l. Seno. *(London)* VII 1336, 1028: Seno.m(anu). *(Brindisi)* IX 6079, 49: Seno. *(Bordeaux)* XIII 849: D(is) M(anibus) memoria Senon(is) da. XXVIII Severilla conservo s. p. *(Poitiers; Limoges; [Clermont]; Trion; Lyon; au Bolar; Reims; Anthée; Besançon; Vertault; Mainz; Bonn; Cöln; Neuss; Vechten)* 10010, 1786: Seno(nis) man(u), Seno ma, Seno m, Offi(cina) Seno(nis), Of Seno, Seno, Seno me. *Celtische bronze-münzen der Senones. RNF* 1863 *p.* 297: SENV, SIINVS. *RN* 1883 *p.* 17: SENV. *Muret-Chabouillet* (*Atlas pl.* XXX) 7552. 7553: SENV *(Senone).* 7554—7556: ϹIAMILOS *R* SIINVI. 7558: SIINVI. 7559: ϹIAMILOS SIINVI. 7561 — 7569 (7567 *aus der Seine bei Paris,* 7569 *aus Meaux). (Pommiers, dép. Aisne) RN* 3ᵉ *s.,* 4 *p.* 198, *t.* 11 (1893) *p.* 310 *n.* 36: ϹIAMILOS *R* SIINVI. *(Forêt de Compiègne)* 12 (1894) *p.* 34 *n.* 35: ϹIAMILOS *R* SIINV (= *Senone*). *Merowingische münzen von Sens. Belfort* 4053: ϹVNTHACHRAMNᴼ *(könig a. 561 — 592)* SENONICIVITA. 4055: ƧEИONE . . . O. 4056 (= *Prou* 558): +SENNON////// CIVETA. 4057 (= *Prou* 559): +SENNO////// CIVETA. 4058: SENONI CI VITAS. 4059 (= *Prou* 557): RACIO ECLISI SENO *(cathedrale von Sens).* 5489 = *Prou p.* XXXVII: ϹVNTHACHRAM*(nus)* R*(ex) R* SENONICINTA. *Merow. gold-triens im museum zu Gotha:* SENONIS C.II++VITAS (*für* civitas) *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 (1890) *p.* 30: SENONIS CIV+VITAS *R* VRSO MONITARIO.

Senon-ius *ethnicon;* provincia Maxima **Senonia** = Lugdunensis IV. *Polemii Silvii laterc. p.* 538, 15 *M.:* Senonia (sennonia *V*). *ND occ.* 1, 117: Lugdunensis Senonicae. 3, 31: Lugdunensis Senonia. 22, 19: Lug-

donensis Senonia. 39: Lugdunensis Senoniae. 37, 27: Lugdunensem Senoniam. 42, 22: In provincia Lugdonensi Senonia. 33: Praefectus laetorum Teutonicianorum, Carnunta Senoniae Lugdonensi. *NG* 4: Provincia Lugdunensis Senonia. *Sidon. Apollin. epist.* 7, 5, 3: Quamquam Senoniae caput es. *(London) CIL* VII 1336, 1028 b: Senoni *(gen.)*. *(Le Touron bei La Caussade, unweit Monségur, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Monflanquin, christl., saec. 4 ex.) Le Blant, NR n.* 286—287 *p.* 309 = *Hübner, Exempl. n.* 886 *tab.* b *v.* 1—3 = *Anth. Lat. n.* 329 *Buech.* = *CIL* XIII 921: a) A☧Ω Cl(audio) Lupicino v(iro) c(larissimo), consulari *(gouverneur)* Maxim(a)e Senoni(a)e ob inlustria merita civitas Senonum patrono suo dedicavit. b) A☧Ω Cl(audio) v(iro) c(larissimo), consulari Maxim(a)e Senoni(a)e Antissiodurensium civitas Tantis pro meritis felix provincia per t[e] que tribuit tabulas, statuas decernere vellet. c) A☧Ω Pectora si resecet scrutans Aurelianorum, [gratos sentiat] hoc opus [et fecisse lubentes]. *(Lyon) CIL* XIII 1676: Sex(to) Iulio Thermiano Senonio. 1684 b, 5 *sq.:* C. Res ... Sen[on.]. *(Autun)* 2675: D(is) M(anibus) Volusius Senonius. *(Orléans, aus der zeit des Augustus)* 3067: [L. Corn]elius Mag[nus? Ate]pomári [fil. clvi]s Senoni[us *(ethnicon)*, cu]r(ator) Cénab(ensium) [vi]vos sibi [fec(it)]. *(Wimpfen a. N.)* 6484: Senon(ius) Verecundus. *(Trion)* 10010, 1787 a1: SENONIOS. *(Trion)* a2 *(Avenches)* b *(Keßelstadt)* c: SENONIO. *(Metz) Gruter p.* 692, 4 = *Robert et Cagnat, Épigr. fasc.* 3 *p.* 149: Senoniae uxori. *s.* Sennonius.

?**Senope** *O.* = *Sinope in Paphlagonien? (In the R. Calder zu Wood Nook bei Castleford, South Yorkshire, c. a. 205 p. Ch.) Haverfield, Roman inscriptions in Britain* 2 *p.* 18—20 = *The Archaeological Journal* 1892 *p.* 191: Deae Victoriae Brigant(iae *oder* -ium) a(ram) d(edicat) Aur(elius) Sen[o]pianu[s?]. *(Schloßau im Odenwalde, saec. 2/3)* XIII 6502: Fortunae sac(rum) Brittones Trip(utienses) qui sunt sub cura T. Mani T. f. Pollia Magni Senope 7 leg. XXII p(rimigeniae) p(iae) f(elicis) o(pus) p(erfecerunt).

?**Sen-orius** *M. nomen (Hr. Buscha) CIL* VIII 830: [De]in decimum munus ede(ndo) ipsi rur[sus munera splen]dida edenti Armatio Senorio . .

Sĕnŏ-rīx *wie* Seno-donnos, -maglos, tigirnos *M. (Aix-les-Bains) CIL* XII 2480: C. Valerius Senorigis fil(ius) Camulatus.

Sĕnŏ-ruccus *nach d'Arbois de Jubainville 'vieux honteux, timide, intimidé, réservé'. von* sĕnŏ- *'alt' und stamm* rucco- *(wovon abgeleitet air.* rucce, *f. gl. dedecus* = *ruccia. *M. (Bordeaux) CIL* XIII 685: D(is) M(anibus) Acaunus Senorucci (filius) defunctus est annorum XXXXVIII Sentilla fil. p.

Sēnŏ-s *ir.* Sinna, Sionainn f., *gen. s.* Sinnae, *nach Stokes vw. mit ai.* sindhu, *fluß, zd.* Hiñdu *Indien; fl. in Irland, j. Shannon. Ptol.* 2, 2, 3: Σήνου ποταμοῦ ἐκβολαί. *Oros.* 1, 2, 81: Ab eo praecipue promunturio, ubi Scenae fluminis ostium est et Velabri Lucenique consistunt. *(Daraus Aethic. cosmogr.* 39 *p.* 99 *R.) Rav.* 5, 31 *p.* 439, 2: (Per Britanniam) Senua. 32 *p.* 440, 8: Et Sodisinam = Ausoba Sina. *Vita s. Brioci* 21 *Anal. Boll.* 2 *p.* 171: Ad Scene fluvium. 22 *p.* 171: Ad fluvium Scene.

Sĕnŏ-s *'Alt'* **Sĕnus** *M. (Engelsdorf bei Fernitz) CIL* III 5426: Cirpo Seni f. et Pameta Deusonis f. con. f. f. f. et Autoscuttae ann. XX. et Prisco f. a. LX. *(Bordeaux)* XIII 847: Seni *(gen.)* d(efuncti) a(nnorum) LV. *(Poitiers; Le Bernard; [Clermont;] La Graufesenque; Trion; Autun; Tours; Jublains; [Speier;] Worms; Vechten)* 10010, 1784: Seni.m., Seni of., Seni o., Seni. *(Mainz) WK* 15 (1896) *Nr.* 1. *sp.* 10: Of. Seni. *Gallische silbermünze, gefunden in der Provence. Pauli n.* 3 *s.* 4. 77 Senos *(nicht* Ianos). *Vgl.* Sennus.

Senotaeunus? *M. (Bleiernes devotionstäfelchen, Planig bei Kreuznach, j. in Worms) CIL* XIII 7553: Mansuetus Senotaeuni (?, *scil.* filius).

Sĕnŏ-tĭgirno-s *'der alte fürst', w.* hendeyrn, *von* sĕnŏ- *'alt' und* *tigerno-s *'herr, fürst' M. Britt. münze:* SENOTIGIR(nos).

Sen-otum, vicus Senot-ensis. *(Zwischen Wilferdingen und Remchinger hof an der Pfinz in Baden) CIL* XIII 6329: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Iuvenalius Macrinus vica(nis) Senot(ensibus?) macer(iam) d(e) s(uo) d(edit).

Sen-otus *M. Concilium Clippiacense a.* 626 *aut* 627, *p.* 201, 5 *M.:* Ex civitate Elosa Senotus episcopus.

Sĕnŏ-urus *M. cogn. (Orange) CIL* XII 5686, 816: Of Senovri.

***Sĕnŏ-vĭrŏ-s** Sĕnŏ-vir *nach d'Arbois 'homme actif', M. cogn. (Nîmes) CIL* XIII 3584 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 823: Firmino Senoviri f(ilio). *(Dijon)* XIII 5569: Senn/ Senoviri/ viri. *(Nancy) Catalogue du Musée lorrain, Nancy,* 1886, *n.* 156: Senovir. *(Épinal) BM* 17 *p.* 310 = *Catalogue du Musée d'Epinal, n.* 82: Sex. NƎN Senoviri Dubnotali f. Iul. Litumara Litavicci f. mater faciendum curavit.

Sensa *F. Vita s. Menelei* 3, 21 *ASS 22. iul. p.* 312 *C:* Matrem sancti Doculam, sororem Boculam et sponsam nomine Sensam. 26 *p.* 313 *B:* Filiae tuae Sensae *(gen.).* 4, 38 *p.* 315 *A:* Filiam suam Sensam nomine.

Senserĭ-ăcus *O. en Bourgogne.*

Sens-una *fl., nfl. der Sana.*

?**Senta,** *O. mit höle in Dalmatien. Plin. n. h.* 2, 115: Senta.

Sen-tămŏ-s Sentămus *nach Stokes superl. von* sĕnŏ-s, *M. (Angora) CIG* 4019: Επιμιλουμενων Βασσου Γαιου και Αθηναιου Σενταμου. *(Rom) CIL* VI 16392: Sentamus.

Senten-ăcus, *abgeleitet von* *Sent-ennus *zu* Sentius. *O. j.* 1) *Santenay, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nolay.* 2) *Santenay, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton Bourgueil.* 3) *Santenay, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Herbault.* 4) *Saint-Ény (lis Sainteny), dép. Manche, arr. Saint-Lô, canton Carentan.*

Sent-ennus *M. (Essarois, dioecese Langres) Lejay* 190: Sentenni cupa(?).

Senter *zu* *san-tĕrŏ-s? *(Sainte-Colombe-lès-Vienne, dép. Rhône) CIL* XII 5701, 39[a] = *Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 489, *n.* 505, 6: Satto et Senter V(iennae) f(ecerunt). *CIL* XII 5701, 39[b] = *Allmer-Diss., Lyon, t.* 4 *p.* 490, *n.* 505, 7: [Satt]o et Senter V(iennae) f(ecerunt).

***Sentĭ-ăcum** *oder* ***Sintĭ-ăcum** (palatium), Sentium Sinciacum *von Sintius oder röm. gentilic. Sentius, O. in der preuss. Rheinprovinz,* 1) *Sinzig an der Ahr, regbz. Coblenz, kreis Ahrweiler.* 2) Sentium, Sencicho, *j. Sinz, regbz. Trier, kreis Saarburg.*

Sentĭ-ce *zu air.* sétig, *f. genoßin, gefärtin, gdf.* *séntic-ī. *O. der Vaccaei, um Frades de la Sierra, südlich von Salamanca. Ptol.* 2, 6, 49: Σεντική (Σεντίκη *X*). *IA* 434, 3: Sentice. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 8: Sentice.

Sent-ĭi *V. Ptol.* 2, 10, 8: Σέντιοι (Santii? *Müller*). *Plut. Camill.* 15: Μεταξὺ Πυρήνης ὄρους καὶ τῶν Ἄλπεων ἐγγὺς Σενώνων καὶ Κελτορίων (*Unger* Σεντίων καὶ Κατορίγων, *Sonny* Κομόνων καὶ Σελτερίων). *s.* Sanition.

Senti-lla, *demin. von* Sentus, *F. (Bordeaux) CIL* XIII 685: D(is) M(anibus) Acaunus Senorucci (filius) defunctus est annorum XXXXVIII. Sentilla fil(ia) p(osuit).

***Sentinĭ-ăcus** *von M.* Sentinius, *O.* 1) *j. Sentenac, dép. Ariège, arr. Saint-Girons, canton Oust.* 2) *Sentenac, dép. Ariège, arr. Foix, canton Vic-Dessos, gemeinde Suc-et-Sentenac.* 3) *Sentenac-de-Sérou, dép. Ariège, arr. Foix, canton La Bastide-de-Sérou.* 4) *j. Saint-Igny-de-Roche, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Chauffailles.* 5) *j. Saint-Igny-de-Vers, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Monsol.* 6) *j. Saint-Ignat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom, canton Ennezat.* 7) *j. Sinzenich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Cöln, kreis Euskirchen.*

***Sentin-ĭŏ-s** *ir.* Sétna, Sédni, Sétne, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 8 *p.* 32: Ainmorius filius Setni.

?**Senti-nus** *M. (Rheinzabern) CIL* XIII 10001, 226: Sentinus.

Senti-rus *M. (Neuss) CIL* XIII 10010, 1789[g]: SENRVS F. *s.* Sentrus.

senti-s, (*Stokes vgl. lat.* sentis *dorn, Bezzenberger ae.* sinc) *fibula, kostbarkeit, wertgegenstand, air.* sét, *nom. pl.* séuit, séoit, *idg.* *sents. *Vita s. Brigitae* 6, 28 *ASS 1. febr.* I *p.* 139: Ac suam sentem argenteam pretiosamque in depositum sibi commendans.

Sentium *s.* *Sentiăcum.

sent-ĭus, *m. Concilium Autessiodorense c. a.* 573—*c.* 603, *p.* 179, 23 *M.:* Inter sentius aut ad arbores sacrivos vel ad fontes vota dissolvere.

séntŏ- *der 'pfad, weg', masc. o-stamm, ir.* sét, *via, iter* (*j.* séd, séad) *aus* *sent *(mit ersatzdenung), britt.* hint *aus urspr.* hent, *acy.* hint *weg, w.* hynt, *f.* = *sint, *acorn.* hent, *mcorn.* hins, *corn.* eun-hinsic *(just), abret.* hint, *mbret.* hent, *bret.* hennt, hent, hend (= *sent), *m., (chemin); zu lat.* sen-t-io; *germ.* sinþa- *aus vorgerm.* *sénto-, *got.* sinþ-s, *m., -mal, dat. plur.* sinþam *(eigentlich 'gang, reise'), an.* sinn *gang, ae.* sîþ, sîd *reise, kriegszug,* gesid, *as.* sîdh *gang, weg, ahd.* sind *(iter, trames),* sinnan *gehen, reisen, streben,*

sinnen, mhd. ge-sende *(comes), deutsch* gesinde; *idg. stamm* séntŏ- *'das gehen, das gegangene', weg,* √ sen- *gehen, reisen. cf. altbrittan. O.* Gabro-sentum.

Sent-o(n) *M. (Luzcando) EE* 8 *p.* 427 *n.* 169: [Va]leria Sentoni con[iugi] suo carissimo [ann]orum XXV et [sibi] f. c.

Sentŏ-latis *O. j. Satolas, dép. Isère, arr. Vienne, canton La Verpillière.*

10 **Sentŏ-na** *G. (Fiume) CIL* III 3026. Sentonæ Eutychus v. s. l. m. *F. (Albona)* 10075: Geminus Boninus Hostiducis Sentonae v. s. l. m. 10076: Sentonae [A]el(ia) Tita [v.] s. l. m.

Sentr-ius *M. nomen. (Bei Arles) CIL* XII 877: D(is) M(anibus) Sentrius Senissius Val. Marciae coniug. Incomparabili.

Sentr-o(n) *M. F. cogn. (Alla Nervia) Pais n.* 999: Sentro Adreitonis . f. *(Mon-*20 *taren bei Alais, dép. Gard, zeit des Augustus) CIL* XII 2927 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1648: L. Gellius Sentronis f(ilius) Ritonae aede(m) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Narbonne) CIL* XII 4533: Corneliae Sentro . .

Sent-rus *M. (London) CIL* VII 1336, 1031: Sentrus fe(cit). *(Lyon)* XIII 2095: D(is) M(anibus) Catulliae Valer. Sennus *(oder* Sen[tr]us) coniug. carissim. cum qua 30 vixit ann. XIIII. m. V. sine ulla anim. laesione et sibi vIvus fecit idque s. a. d. *(Dijon)* 5570: Sentrus Secularis filius sibi vi(v)us fecit monimentum et Cassiop(a)e uxori (et) Carantillo [fil]io. *(Poitiers; La Graufesenque; Trion; Autun; Aix-en-Othe, dép. Aube; [Douai;] Vechten)* 10010, 1789: Sentrus. fe(cit), Sentrus, Sentrus f., SIIИTRV *(rückläufig). s. auch* Senti-rus.

Senua. *Gallische münze RNF* 1868 40 *p.* 417: SIINVA.

Senua *s.* Sēnos.

Senuat-ius, *von cogn.* Senu-atus, *M. nomen gentilic. (Cöln) BJ* 102 *s.* 188: D(is) M(anibus) Senuatio Tertio Bassiania Felicula coniugi karissim.

Senu-caris. *(Rom) EE* 4 *p.* 354 *n.* 962: Senucaris.

Senuc-ius, *ableitung von* Seneucus, *M. nomen gentilic.* **Senuc-ia** *F. (Nimes) CIL* 50 XIII 3272 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 295: D(is) M(anibus) M. SenucıI Servati, q̄(uaestoris) col(oniae) Aug(ustae) Nem(ausensium), [aed(ili), IIII (quattuor) vir(o)] ab aer(ario). 3371 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 586: D(is) M(anibus) Ael(ii) Seneuci Senucia *(Hirschfeld list entweder* Se[l]euci *oder* Sen[u]cia) Acte liberto optimo [p(atrono)]. 3377 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 592: D(is) M(anibus) T. Aemilio Diocleti; Senucia Maxima, marito optimo et karissimo et pientissimo. *Vgl.* Senecius, Senicius.

Senu-condius *s.* Senocondius.

Senu-cus *M. (Feistritz) CIL* III 4893: 10 Camuliano Camuli et Suadra Senuci h. f. [F]acundus l. *(Hüttenberg in Kärnten)* 5034: M. Iuventius Vibenus v(ivus) f(ecit) sib(i) et Cudsoni Senuci f(iliae) ux(ori) op. et Pastori f. an. VII.

SIINVI *s.* Senones.

Senui . . . *(Mailand) CIL* V 5883: . . . Senui . . . ducenario prot[ectori].

Senu-na *s.* Senonna.

Senu-na *F. (Deerson bei Wingham, Preston, Kent) CIL* VII 1336, 868: SIINVNA. 20

Senur-ius *M. (Mainz) CIL* XIII 6687: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Genio chor(tis) I (primae) Septimi(a)e Bel(garum) //// p(ecunia) s(ua) pos(uerunt) . . . . S[enu]r(ius)? M[a]ternus.

Senu-rus *M. (Bei Zabern) CIL* XIII 5998: D(is) M(anibus) Codol . . n[a?] (et) Senurus. *(Castel, a. 236 p. Ch.)* 7281: Servandius Senurus. 30

Senu-via *O. kaum* Chenove. *Fredegar.* 4, 4 *(a. 585):* Mummolus Senuvia iusso Gunthramni interfecetur.

Seo-dunum *O. s.* *Sego-dūnon[3]).

SEOϹMN? *O. Merow. münze, in Saint-Aubin gefunden. Belfort* 4060: SEOϹMN.

***sep-** *praepos. air. ir.* sech, *'one', bei . . . vorbei, über = hinaus, praeter, ultra, mit acc., w.* hep, heb, *abret.* hep *in* hepcorim, *Cathol.* hep, *bret. (Léon)* hep, *vann.* bemp, 40 hem, *cf. lat.* secus, sequestrare, *zd.* haca √ seqv.

ϹΕΠ *Bronze-münze der Essui? Muret-Chab.* 7132: ϹΕΠ *(rückläufig).*

Separi, *insel Dalmatiens. Plin. n. h.* 3, 142.

Separis *j. la Sèvre Nantaise, nfl. der Loire. Vita Martini Vertav.* 8 *ASS 24. oct.* X *p.* 803 *F:* Ripam, quae Laudosa prius dicebatur, nunc ab eventu Separis dicitur.

Sepelaci *s.* Sebelaci.

? **Sepiduca.** *CIust.* 4, 29, 12 *(a. 258):* 50 Sepiducae *(dat.).*

? **Seplus** *M. (Cöln) CIR* 317: Simplex Sepli(?) (filius) eques a(lae) A[f]r(orum) sing. cos.

ϹΕΠΠ... *Gallische silbermünze. RN* 3ᵉ *s., t.* 2 *p.* 186, *pl.* V *n.* 5: ϹΕΠΠ...

? **Seppols** *O. j. Sépaux, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Saint-Julien-du-Sault.*

Sepstin-ia *M. (Aquileja) CIL* V 861: C. Appulleo C. f. Tapponi pontufici Sepstinia uxor.

***sept-ăm-ĕtŏ-s** *septm-ătŏ-s *ordnungszal 'der sibente', aus* septn̥-ĕtŏ-s, *in anlenung an* cóiced *(quintus)*, sessed *(sextus)*, *air.* sechtm-ad, *mcy.* seithv-et, *w.* seithf-ed, *corn.* seithves, *mbret.* seizuet, *nbret.* seizved, *vann.* seibvét, *in Sarzeau* sec'hv-iet, *tréc.* seiz-et, *lat.* septumus, *gr.* ἕβδομο-ς, *aus* *ἕβδμο- *ἕπταμο-, ἑβδόμ-ατο-ς (*nach* δέκ-ατος), *lit.* sêkma-s, *preuss.* septma-s, *aksl.* sedmo-sedmy-jĭ, *ai.* saptamá-s, *idg.* *septmó- (*sepdmó- *sebdmó-?) *septm̥mo-. *Vgl.* petru-decametos.

***septĕn** *siben, air.* secht n-, *urir.* *sectan *aus* *sĕχ-ten *sĕcten, *mcy.* seith = *sect-, *w.* saith, *corn.* seyth, syth, *mbret.* seiz, *nbret. (Léon)* seiz, *vann.* seih, *lat.* sept-em, *gr.* ἑπτά, *got. ahd.* sibun, *an.* siau, *ae.* seofon, *ahd.* sipun; *gdf.* sepm̀, *lit.* septynì, *aksl.* sedmĭ, *ai.* saptá-n, *später* sápta-n, *zd.* haptan, *armen.* evtʻn, *uridg.* *septm̥.

Septemĭ-ăcum *von* Septimius, *O. in Germanien, j. Maihingen im baier. regbz. Schwaben, bez.-amt Nördlingen. TP:* Septemiaci.

***Septicĭ-ăcum** *Seziacum *von* Septicius, -ia, *O. j. Sezzè, Piemont, prov. Alessandria.*

Septĭman-ca *von* septimani, *O. der Vaccaei in Hispania Tarraconensis, j. Simancas, prov. Valladolid. IA* 435, 2: Septimanca.

***Septo-iălo-n** *von* saeptum *zaun?* Septoilum, Septogilus, *O. j. Septeuil, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet, canton Houdan.*

Sequalina *O. Pard. dipl.* 230, *t.* 1 *p.* 198 *(a. 615):* In territorio Stapense (*Mabillon* Stampense) seu Sequalina (*Mabillon* Aequalina).

Sēqu-ă-nā *mit primitivem* qu = *urcelt.* ku̯ (*sonst gall. u. britt.* p, *ir.* c), *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, für* *Seiq-ănā *namen einer quelle, ai. adi.* sēcana-s, *versant, jaillissant,* = *seiqĕ-nŏ-s, *fem.* *seiq-ĕnā, *cf. deutsch* seichen, seihen, *gr.* [σ]ἰκ-μά[δ]-ς, *feuchtigkeit,* (σ)ικμαῖος, *asl.* seknati *fließen, ai.* siñcáti *ausgießen,* √ sēq = seiq *u. suffix* -ănā *wie in* Rod-ăno-s. 1) *j. die Seine (diß von* *Sequĭna), *ae. (saec. 5 ex.)* Sîgen *aus* *Sēcana, *dat.* Sîgene, *verdeutscht* Sigana [*Ahd. Glossen* 2 *n.* DCCCC *s.* 744, 10]. *Caes. b. G.* 1, 1, 2: Gallos ab Aquitanis Garunna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. 7, 57, 1: (Labienus) Luteciam proficiscitur. Id est oppidum Parisiorum positum in insula fluminis Sequanae. 4: Is (Camulogenus Aulercus) cum animadvertisset perpetuam esse paludem, quae influeret in Sequanam atque illum omnem locum magnopere impediret, hic consedit nostrosque transitu prohibere instituit. 58, 1: Labienus primo vineas agere, cratibus atque aggere paludem explere atque iter munire conabatur. (2) Postquam id difficilius fieri animadvertit, silentio e castris tertia vigilia egressus eodem quo venerat itinere Meclodunum pervenit. (3) Id est oppidum Senonum in insula Sequanae positum, ut paulo ante de Lutecia diximus. (4) Deprehensis navibus circiter L celeriterque coniunctis atque eo militibus impositis et rei novitate perterritis oppidanis, quorum magna pars erat ad bellum evocata, sine contentione oppido potitur. (5) Refecto ponte, quem superioribus diebus hostes resciderant, exercitum traducit et secundo flumine ad Luteciam iter facere coepit. (6) Hostes re cognita ab iis, qui Mecloduno (Metiosedo β) profugerant, Luteciam incendi pontesque eius oppidi rescindi iubent; ipsi profecti a palude in ripa Sequanae e regione Luteciae contra Labieni castra considunt. *Strab.* 4, 1, 14 *p.* 189: Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων, εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ, κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ τοὺς Ληξοβίους καὶ Καλέτους. 3, 2 *p.* 192: Ἄλλος δ' ἐστὶν ὁμοίως ἐν ταῖς Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκοάνας ὄνομα. ῥεῖ δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι, ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην κατακομίζονται. 3 *p.* 193: Ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς σκολιότησι καὶ οὗτος (ὁ Ῥῆνος) καὶ ὁ Σηκοάνας, οὐ τοσαύτην <δέ>. ἀμφότεροι δὲ ῥέουσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν· πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρεττανική, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου, τοῦ δὲ Σηκοάνα μικρὸν ἀπωτέρω· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. τοῦ δὲ Σηκοάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία

μικρῷ πλέον ἐστὶν ἢ τὸ τοῦ Λίγηρος καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα· τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκοάνα χιλίων σταδίων ἐστίν, ἔλαττον δ' ἢ διπλάσιον τούτου ⟨τὸ⟩ ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. 4: *Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λίγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβριξι καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον.* 5 *p.* 194: *Τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορῖνοι καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ . . . Περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξόουιοι, παρωκεανῖται οὗτοι. ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Δουρικορτόρα μάλιστα συνοικεῖται καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας.* 4, 1 *p.* 195: *Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκοάνα καὶ τοῦ Λίγηρος οἱ μὲν τοῖς Σηκοανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι.* 5, 2 *p.* 199: *Τέτταρα δ' ἐστὶ διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Σηκοάνα καὶ τοῦ Λίγηρος καὶ τοῦ Γαρούνα.* *Mela* 3, 2, 20: Populorum tria summa nomina sunt, terminanturque fluviis ingentibus. Namque a Pyrenaeo ad Garunnam Aquitani, ab eo ad Sequanam Celtae, inde ad Rhenum pertinent Belgae. *Plin. n. h.* 4, 105: Gallia omnis Comata uno nomine appellata in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime distincta. A Scalde ad Sequanam Belgica, ab ea ad Garunnam Celtica eademque Lugdunensis, inde ad Pyrenaei montis excursum Aquitanica, Aremorica antea dicta. 109: Maria circa oram ad Rhenum septentrionalis Oceanus, inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter eum et Pyrenaeum Gallicus. *Ptol.* 2, 8, 2: *Σηκοάνα* (*Σηκόνα X*), *ποταμοῦ ἐκβολαί.* 3: *Ἡ δ' ἀνατολικὴ τῶν πλευρῶν συνῆπται μὲν τῇ Βελγικῇ κατὰ τὸν Σηκοάναν* (*σηκόνα X*) *ποταμόν.* 5: *Κατέχουσι δὲ τὴν μὲν ἀρκτικὴν παράλιον ἀπὸ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Καλῆται.* 9: *Ὑπὸ δὲ τοὺς εἰρημένους πάντας διήκουσιν ἀπὸ τοῦ Λίγειρος ποταμοῦ ἐπὶ τὸν Σηκοάναν Αὐλίρκιοι οἱ Ἐβουρουικοί.* 10: *Παρὰ δὲ τὸν Σηκοάναν* (*lis Λίγειρα*) *Καρνοῦνται.* 9, 1: *Μετὰ τὰς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ ἐκβολάς.* 4: *Παρὰ μὲν τὸν Σηκοάναν ποταμὸν Ἀτριβάτιοι.* 6: *Σουβάνεκτοι, ὧν πόλις ἀπὸ ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Ῥατόμαγος . . . Οὐέσσονες, ὧν πόλις ὁμοίως ἀπ' ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Αὐγούστα Οὐεσσόνων.* *Dio* 40, 38, 4 *(zu a. 52 a. Ch.)*: *Ὁ δὲ δὴ Λαβιῆνος τὴν νῆσον τὴν ἐν τῷ Σηκουανῷ ποταμῷ οὖσαν τούς τε προκινδυνεύσαντας ⟨ἐν⟩ τῇ ἠπείρῳ κρατήσας καὶ τὴν διάβασιν πολλαχῇ ἅμα κατά τε τὸν ῥοῦν καὶ ἀνάπαλιν, ὅπως μὴ καθ' ἓν περαιούμενος κωλυθῇ, ποιησάμενος κατέσχε.* *TP:* ⟨Sequana fl⟩umen. *Panegyricus Constantio Caesari d.* 14: Prior siquidem a Gesoriacensi litore quamvis fervidum invectus Oceanum etiam illi exercitui tuo, quem Sequana amnis invexerat, irrevocabilem iniecisti mentis ardorem, adeo ut cunctantibus adhuc ducibus, caelo et mari turbidis, ultro signum navigationis exposceret, quaedam minacia indubitanter signa contemneret, die pluvio vela faceret, ventum, quia derectus non erat, captaret obliquum. *Ammian.* 15, 11, 3 *(a. 355)*: A Belgis vero eandem gentem Matrona discindit et Sequana, amnes magnitudinis geminae: qui fluentes per Lugdunensem post circumclausum ambitu insulari Parisiorum castellum, Luticiam nomine, consociatim meantes protinus prope castra Constantia funduntur in mare. *Vibius Sequest. p.* 151, 2 *R.*: Sequana Galliae Luteciam Parisiorum circumfluit vel insulam facit. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 207—210: Rigidis hunc abluit undis | Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Sēquănă, Ledus, | Clitis, Elaris, Atax, Vacalis; Ligerimque bipenni | excisum per frusta bibit. *Vita s. Genovefae c.* 7, 35: Quae cum pervenisset ad locum, ubi erat in amne Sequana arbor, qui naves mergebat, paulolum Genovefa navigantes ad ripam adpropinquare praecepit et, oratione facta, arborem incidere iussit. 10, 51: Factum est deinceps, cum per amne Sequana navale proficisceretur itinere, ita ut solet fieri, caeli decepta fraude sereni, orta tempestatem, navicula eius vento conlesa paene fluctibus operiretur. *Vita Arnulfi* 1, 8 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *F*: Super Sequanam. *Venant. Fortunat. carm. praef.* 4: Post Mosellam, Mosam, Axonam et Sequanam, Ligerem et Garonnam, Aquitaniae maxima fluenta, transmittens. 3, 26, 5: Sēquăna te retinet, nos unda Britannica cingit. 6, 5, 235 *sq.*: Pervenit qua se piscoso Sēquăna fluctu | in mare fert, iuncto Rotomagense sinu. *vita s. Marcelli* 6, 20: Hau-

riens aquam de fluvio Sequanae. *Passio ss. martyrum Dionisii, Rustici et Eleutherii* 3, 26 *MG aa.* IV 2 *p.* 104, 17—19: Elegunt tetris Sequanae profundisque gurgitibus martyrum corpora perdenda committere, quae inposita navibus ad provisum iubentur gurgitem destinari. *Greg. Tur. h. F.* 4, 34 (49): Ubi Sequanam fluvium transmearet (Sigibertus). 6, 17 (25): Aquae vero extra solito invaluerunt; nam tantum inundatione Sygona Matronaque circa Parisius invaluerunt, ut inter civitatem et basilicam sancti Laurenti naufragia saepe contingerent. 8, 30: Gentes vero, quae ultra Ararem Rodanumque et Sequanum cummanebant, cum Burgundionibus iuncte, Ararica Rhodinitacaque (*lis* Rhodiniticaque) litora tam de fructibus quam de pecoribus valde depopulati sunt. *de virtut. s. Martini* 2, 7: Sigiberthus gloriosissimus rex Sequanam transiens. *Vita Aventini* 2, 5 *ASS 4. febr.* I *p.* 476 *F:* Alveus Sequanae. *Vita Samsonis I* 6, 58 *ASS 28. iul.* VI *p.* 586 *F:* Ultra quoddam fluvium, quod vocatur Sigona. *Fredegar.* 4, 20 *(a. 599/600):* Pagus et civitates ripa Sigona, qui se ad Clothario tradedirant, depopulant et vastant ... (Chlotharius) per pactiones vinculum firmavit, ut inter Segona et Legere usque ad mare Ocianum et Brittanorum limite pras Teuderici haberit, et per Secona et Esera docatum integrum Denteleno usque Ocianum mare Theudebertus reciperit. Duodicem tantum pagi inter Esara et Secona et mare litores Ociani Chlothario remanserunt. 24 *(a. 603/604):* Ut Bertoaldus pocius interiret, eum ripa Segona usque Ocianum mare per pagus et civitates fiscum inquerendum dirigunt. 25: Maximam partem inter Segona et Legere pagus et civitates. 79 *(a. 638/639):* Spinogelo villa super Secona fluvio nec procul a Parisius. *contin.* 10: Sequana fluvio transito. *Liber hist. Franc.* 14: Usque Sequanam. 37: Secus fluvium Sequana Malitonensem castrum ingressus. *Vita Geremari* 2, 15 *ASS 24. sept.* VI *p.* 701 *F:* Super fluvium Sequanae. *Acta Ragneberti* 2 *ASS 13. iun.* II *p.* 695 *C:* Inter amnis Sequanae atque Ligeris confinia. *Vita Erembérti* 1 *ASS 14. mai* III *p.* 390 *B:* Fluvio magno Sequanae. *J. Tardif, Monuments historiques, p.* 19, *col.* 2 (*Arch. nat., K. no.* 5). *Marquis de Blosseville, Dictionnaire topographique du dép. de l'Eure p.* 175 *(a. 682 oder 683):* Villa ... cui vocabulum est Prisciniacus, quae est in pago Vilgasino super alveum Sigona. *Vita s. Audoëni* 17, 44 *Anal. Boll.* 5, 122: Haut procul ab alveo Sequanae situs. *Vita Filiberti* 1, 8 *ASS 20. aug.* IV *p.* 76 *D:* Sequana. 2, 14 *p.* 78 *A:* Ad Sequanam. 15 *p.* 78 *C:* Sequanam. *Vita Condedi* 1 *ASS 21. oct.* IX *p.* 255 *A:* In insulam vocabulo Belcinacam, vicinam fisco Arelano, quae undique ambiebatur fluvio Sequanae. *Donatio Ansoaldi, l.* 11: *Tardif, Les chartes mérovingiennes de l'abbaye de Noirmoutier = Nouvelle Revue historique de droit français et étranger, t.* 22 (1898) *p.* 773, *n.* 2: Villa vero ditionis nostre Lendoas sive Avenarias in territorio Penesciacense prope de alveo Segone (*vorlage villeicht* Sigone). *Dipl. Pertz n.* 71 *p.* 63, 31 *(a. 697):* Silva nostra, qui vogatur Cornioletus, super fluvium Sequena, in pago Parisiaco. *n.* 85 *p.* 75, 33 *(a. 716):* Infra diocesem Rothomagensem super fluvium Secana constructum. *n.* 87 *p.* 77, 32 *(a. 717):* In pago Parisiaco super fluvium Sigona. *Rav.* 4, 26 *p.* 236, 3: Sigunna. 37 *p.* 296, 1—3: Per quam Britaniam plurima transeunt flumina, inter cetera id est Sigugna Boo (*nicht* = Vicinonia), qui in Oceanum ingreditur. *Vita s. Ansberti* 6 *Anal. Boll.* 1 *p.* 181: Super fluvium Sequanae. *Miracula s. Austrebertae* 3, 22 *ASS 10. febr.* II *p.* 426 *C:* Circa Sequanam. *Vita s. Memorii* 6 *MG SS Mer.* III *p.* 103, 32: Habiit ad Siquane fluvium. *Passio s. Desiderii ep. Vienn.* 3 *MG SS Mer.* III *p.* 646, 31: Subcelant corpus atque per Sequanam et Rodanum antemittunt.

Sēquănā *G. als quell- und flußgöttin in Saint-Germain-Source-Seine, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Flavigny. (Saint-Seine-l'Abbaye, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon) CIL* XIII 2858: Au(gustae) d(eae) Sequan(a)e e[x] moni[tu]? 2859. 2860: D(e)ae [Seq(uanae)]. 2861: D(eae) Sequan(a)e Clem(entia) Montiola v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 2862: Aug(usto) sac(rum). Deae Seq(uanae) Fl(avius) Flavial(is) pro sal(ute) Fl(avii) Luna(ris) nep(otis) sui ex voto v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 2863: Aug(usto) sac(rum) Doa (*villeicht für* deae) Sec(*lis* Seq)uan(ae) C. M(...ius) ... v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Saint-Germain-la-Feuille, dioecese Autun)* 2864: Mariola Maiumi[l?]i f[i]l(ia) dia(e) Siqu[a]nn(ae) vo(tum) sol(vit) lib(ens) merit(o).

2865: Deae Sequana Rufus donavit. [*Die inschrift (Fleury-sur-Ouche) CIL* XIII 5595: Amin[o]rix Sequ(anam) vers(us) pag(o) n(ostro) adf(inem) collem mon(tem) tot(um) matr(i) Florae .. dedicav(it) *ist unecht.*] 2) Siga, Sigina *die Sieg in der preuss. Rheinprovinz, r. nfl. des Rheins.* 3) *fl. Siggen im Aare-gebiet in der Schweiz. — Auch in O. Siegen, Sigendorf, Sigenheim, Sickenbach.*

Sēquănī *nach dem ligur. fl.* Sēquăna *(Seine) vor dem eindringen der Belgae c. 3. jh. v. Ch. benanntes gallisches V. westlich vom Jura, in den départements Doubs, Haute-Saône und Jura; teil der provincia Belgica, gaben im 4. jh. iren namen der provinz Maxima Sequanorum, deren hauptstadt die metropolis civitas Vesontiensium war, in Franche-Comté. Artemidor. bei Steph. Byz.:* Σηκοανός, πόλις (ποταμός *Aldus, wäre j. l'Arc*) Μασσαλιωτῶν. ἀφ' οὗ τὸ ἐθνικὸν Σηκοανοί, ὡς Ἀρτεμίδωρος ἐν πρώτῃ. *Caes. b. G.* 1, 1, 5: Eorum una pars, quam Gallos optinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano, continetur Garunna flumine, Oceano, finibus Belgarum, attingit etiam ab Sequanis et Elvitiis flumen Rhenum, vergit ad septemtriones. 2, 3: Monte Iura altissimo, qui est inter Sequanos et Elvitios. 3, 4: In eo itinere (Orgetorix) persuadet Castico, Catamantaloedis filio, Sequano, cuius pater regnum in Sequanis multos annos optinuerat et ab senatu populi Romani amicus appellatus erat, ut regnum in civitate sua occuparet, quod pater ante habuerat. 6, 1: Unum (iter) per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Iuram et flumen Rhodanum, vix qua singuli carri ducerentur, mons autem altissimus inpendebat, ut facile perpauci prohibere possent. 8, 1: Interim ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex provincia convenerant, ab lacu Lemanno, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Iuram, qui fines Sequanorum ab Elvitiis dividit, milia passuum XVIIII murum in altitudinem pedum XVI fossamque perducit. 9, 1: Relinquebatur una per Sequanos via, qua Sequanis invitis propter angustias ire non poterant. (2) His cum sua sponte persuadere non possent, legatos ad Dumnorigem Aeduum mittunt, ut eo deprecatore a Sequanis inpetrarent. (3) Dumnorix gratia et largitione apud Sequanos plurimum poterat et Elvitiis erat amicus, quod ex ea civitate Orgetorigis filiam in matrimonium duxerat, et cupiditate regni adductus novis rebus studebat et quam plurimas civitates suo beneficio habere obstrictas volebat. (4) Itaque rem suscipit et a Sequanis inpetrat, ut per fines suos Helvitios ire patiantur, obsidesque uti inter sese dent, perficit: Sequani, ne itinere Helvitios prohibeant, Helvitii, ut sine maleficio et iniuria transeant. 10, 1: Caesari renuntiatur Helvitiis esse in animo per agrum Sequanorum et Haeduorum iter in Santonum fines facere. 11, 1: Helvitii iam per angustias et fines Sequanorum *(Fort-les-Cluses)* suas copias traduxerant et in Haeduorum fines pervenerant eorumque agros populabantur. 19, 1: Quibus rebus cognitis, cum ad has suspiciones certissimae res accederent, quod per fines Sequanorum Helvitios traduxisset, quod obsides inter eos dandos curasset, quod ea omnia non modo iniussu suo et civitatis, sed etiam inscientibus ipsis fecisset, quod a magistratu Haeduorum accusaretur, satis esse causae arbitrabatur, quare in eum aut ipse animadverteret aut civitatem animadvertere iuberet. 31, 4: Factum esse, uti ab Arvernis Sequanisque Germani mercede arcesserentur. 7: (Haeduos) coactos esse Sequanis obsides dare nobilissimos civitatis et iure iurando civitatem obstringere, sese neque opsides repetituros neque auxilium a populo Romano inploraturos neque recusaturos, quo minus perpetuo sub illorum dicione atque imperio essent. 10: Peius victoribus Sequanis quam Haeduis victis accidisse, propterea quod Ariovistus, rex Germanorum, in eorum finibus consedisset tertiamque partem agri Sequani, qui esset optimus totius Galliae, occupavisset et nunc de altera parte tertia Sequanos decedere iuberet, propterea quod paucis mensibus ante Harudum milia hominum XXIIII ad eum venissent, quibus locus ac sedes pararentur. 32, 2: Animadvertit Caesar unos ex omnibus Sequanos nihil earum rerum facere, quas ceteri facerent, sed tristes capite demisso terram intueri. Eius rei quae causa esset, miratus ex ipsis quaesiit. (2) Nihil Sequani respondere, sed in eadem tristitia taciti permanere. Cum ab his saepius quaereret neque ullam omnino vocem exprimere posset, idem Deviciacus Haeduus respondit: (4) Hoc esse miseriorem et graviorem fortunam Sequanorum quam reliquorum, quod

soli ne in occulto quidem queri neque auxilium inplorare auderent absentisque Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset, horrerent, (5) propterea quod reliquis tamen fugae facultas daretur, Sequanis vero, qui intra fines suos Ariovistum recepissent, quorum oppida omnia in potestate eius essent, omnes cruciatus essent perferendi. 33, 2: Quod Haeduos, fratres consanguineosque saepe numero a senatu appellatos, in servitute atque in dicione videbat Germanorum teneri eorumque opsides esse apud Ariovistum ac Sequanos intellegebat. 4: Praesertim cum Sequanos a provincia nostra Rhodanus divideret. 35, 3: Obsides, quos haberet ab Haeduis, redderet Sequanisque permitteret, ut, quos illi haberent, voluntate eius reddere illis liceret. 38, 1: Ariovistum cum suis omnibus copiis ad occupandum Vesontionem, quod est oppidum maximum Sequanorum, contendere triduique viam a suis finibus processisse. 40, 11: Frumentum Sequanos, Leucos, Lingones subministrare. 44, 9: Quod ab senatu Haeduos amicos appellatos diceret, non se tam barbarum neque tam inperitum esse rerum, ut non sciret neque bello Allobrogum proximo Haeduos Romanis auxilium tulisse neque ipsos in his contentionibus, quas Haedui secum et cum Sequanis habuissent, auxilio populi Romani usos esse. 48, 2: Eo consilio, uti frumento commeatuque, qui ex Sequanis et Haeduis supportaretur, Caesarem intercluderet. 54, 2: (Caesar) in hiberna in Sequanos exercitum deduxit. 4, 10, 3: Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt, et longo spatio per fines Nantuatium, Helvitiorum, Sequanorum, Mediomatricorum, Tribocorum, Treverorum citatus fertur. 6, 12, 1: Cum Caesar in Galliam venit, alterius factionis principes erant Haedui, alterius Sequani. (2) Hi cum per se minus valerent, quod summa auctoritas antiquitus erat in Haeduis magnaeque eorum erant clientelae, Germanos atque Ariovistum sibi adiunxerant eosque ad se magnis iacturis pollicitationibusque perduxerant. (3) Proeliis vero compluribus factis secundis atque omni nobilitate Haeduorum interfecta tantum potentia antecesserant, ut magnam partem clientium ab Haeduis ad se traducerent opsidesque ab iis principum filios acciperent et publice iurare cogerent nihil se contra Sequanos consilii inituros et partem finitimi agri per vim occupatam possiderent Galliaeque totius principatum optinerent. (5) Qua necessitate adductus Deviciacus auxilii petendi causa Romam ad senatum profectus infectare re dierat. (6) Adventu Caesaris facta commutatione rerum, opsidibus Haeduis redditis, veteribus clientelis restitutis, novis per Caesarem comparatis, quod hi, qui se ad eorum amicitiam adgregaverant, meliore condicione atque aequiore imperio se uti videbant, reliquis rebus eorum gratia dignitateque amplificata, Sequani principatum dimiserant. (7) In eorum locum Remi discesserant. 7, 66, 2: Cum Caesar in Sequanos in extremos Lingonum fines iter faceret, quo facilius subsidium provinciae ferre posset. 67, 7: Eporedorix, quo duce ante adventum Caesaris Haedui cum Sequanis bello contenderant. 75, 3: (Galli imperant) Sequanis, Senonibus, Biturigibus, Santonis, Rutenis, Carnutibus duodena milia. 90, 4: (Caesar) T. Labienum cum duabus legionibus et equitatu in Sequanos proficisci iubet. *Liv. epit.* 104: Rogatus ab Aeduis et Sequanis, quorum ager possidebatur. 120: D. Brutus … a Capeno Sequano interfectus est. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 186: *Ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὁρίζων Σηκοανούς τε καὶ Αἰδούους καὶ Λιγκασίους* (**Müller** *list Αἰ<γονας καὶ Οὐαδι>κασίους*). 4, 3, 2 *p.* 192: *Ῥεῖ (Σηκοάνας) δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι, ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην κατακομίζονται … Πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ Σηκοανοί, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες καὶ τοῖς Αἰδούοις, ὅτι πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐπεδείκνυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους καὶ ἀφιστάμενοι μικρούς· πρὸς δὲ τοὺς Αἰδούους καὶ διὰ ταῦτα μέν, ἀλλ' ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἔρις τοῦ διείργοντος αὐτούς, ἑκατέρου τοῦ ἔθνους ἴδιον ἀξιοῦντος εἶναι τὸν Ἄραρα καὶ ἑαυτῷ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη· νυνὶ δ' ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίους ἅπαντ' ἐστί.* 4 *p.* 193: *Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον, ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας Τρίβοκχοι. ἐν δὲ τοῖς Σηκοανοῖς ἐστὶ τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος,*

διορίζει δ' Ἐλουηττίους καὶ Σηκοανούς. ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ τῶν Σηκοανῶν Αἴδουοι καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν. 4, 1 *p.* 195: *Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκοάνα καὶ τοῦ Λίγηρος οἱ μὲν τοῖς Σηκοανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι.* 4, 6, 8 *p.* 206: *Ἅπαντες δ' οὗτοι καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ καὶ τῆς Ἐλουηττίων καὶ Σηκοανῶν καὶ Βοΐων καὶ Γερμανῶν.* 11 *p.* 208: *Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται.* *Lucan.* 1, 425: Optima gens flexis in gyrum Sēquănă frenis. *Plin. n. h.* 4, 106: (In Gallia Belgica) introrsus Catoslugi, Atrebates, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helveti. *Martial.* 4, 19, 1—4: Hanc tibi Sēquănĭcae pinguem textricis alumnam, | quae Lacedaemonium barbara nomen habet, | sordida, sed gelido non aspernanda decembri | dona, peregrinam mittimus endromidam. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 20 *sq.:* Sed maxima omnium eademque novissima coniuratio fuit Galliarum, cum omnis pariter Arvernos atque Biturigas, Carnuntas simul Sequanosque contraxit corpore armis spirituque terribilis, nomine etiam quasi at terrorem conposito, Vercingetorix. *Tac. a.* 3, 45 *(a. 21 p. Ch.):* Interim Silius, cum legionibus duabus incedens, praemissa auxiliari manu vastat Sequanorum pagos, qui finium (Galliae) extremi et Aeduis contermini sociique in armis erant. 46: Una nuper cohors rebellem Turonum, una ala Treverum, paucae huius ipsius exercitus turmae profligavere Sequanos. *h.* 1, 51: Nec deerat pars Galliarum, quae Rhenum accolit, easdem partes secuta ac tum acerrima instigatrix adversum Galbianos; hoc enim nomen fastidito Vindice indiderant. Itaque Sequanis Aeduisque ac deinde, prout opulentia civitatibus erat, infensi expugnationes urbium, populationes agrorum, raptus penatium hauserant animo, super avaritiam et adrogantiam, praecipua validiorum vitia, contumacia Gallorum inritati, qui remissam sibi a Galba quartam tributorum partem et publice donatos in ignominiam exercitus iactabant. 4, 67: Interea Iulius Sabinus proiectis foederis Romani monumentis Caesarem se salutari iubet magnamque et inconditam popularium turbam in Sequanos rapit, conterminam civitatem et nobis fidam; nec Sequani detrectavere certamen. Fortuna melioribus adfuit: fusi Lingones . . . Sequanorum prospera acie belli impetus stetit. *Plut. Mar.* 24: *Καὶ ταῦτα εἰπὼν (ὁ Μάριος) ἐκέλευσε τοὺς βασιλεῖς τῶν Τευτόνων προαχθῆναι δεδεμένους· ἑάλωσαν γὰρ ἐν ταῖς Ἄλπεσι φεύγοντες ὑπὸ Σηκουανῶν.* *Caes.* 20: *Ταῦτα διαπραξάμενος τὴν μὲν δύναμιν ἐν Σηκουανοῖς ἀπέλιπε διαχειμάζουσαν.* 26: *Διόπερ καὶ κινήσας ἐκεῖθεν ὑπερέβαλε τὰ Λιγγονικά, βουλόμενος ἅψασθαι τῆς Σηκουανῶν φίλων ὄντων καὶ προκειμένων τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν ἄλλην Γαλατίαν.* *Ptol.* 2, 9 *(Germ. sup.),* 10: *Σηκοανοὶ δ' ὑπ' αὐτοὺς (Ἐλουητίους), ὧν πόλεις Διτταύιον (Διξαύιον Müller), Οὐισοντιών, Ἐκουεστρίς, Αὐαντικόν.* *Dio* 38, 32, 1: *Οἱ οὖν βάρβαροι χρόνον μέν τινα ἐπέσχον, ἔπειτ' ἐπειδὴ μηδὲν ἤκουσαν κατὰ τὸ συγκείμενον, ἄραντες τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν Ἀλλοβρίγων ἐπορεύοντο, ᾗπερ ὥρμηντο, ἔπειτ' ἐντυχόντες τοῖς κωλύμασιν ἐς Σηκουανοὺς ἀπετράποντο (2) καὶ διά τε τούτων καὶ διὰ τῶν Αἰδούων ἐθελοντί σφισι τὴν δίοδον, ἐφ' ᾧ μηδὲν ἀδικηθῶσι, παρεχόντων δι᾽ιόντες οὐκ ἐνέμειναν τοῖς ὡμολογημένοις, ἀλλὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἐλεηλάτουν. πέμψαντες οὖν οἵ τε Σηκουανοὶ καὶ οἱ Αἴδουοι πρὸς τὸν Καίσαρα ἐπικουρίαν τε παρ' αὐτοῦ ᾔτουν καὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς περιιδεῖν ἀπολλυμένους κτέ.* 34, 1: *Οἵ τε γὰρ Σηκουανοὶ καὶ οἱ Αἴδουοι τήν τε προθυμίαν αὐτοῦ ἰδόντες καὶ τὰ ἔργα ὁμολογοῦντα ταῖς ἐλπίσιν αἰσθόμενοι ἐκείνῳ τε εὐεργεσίαν ἅμα καταθέσθαι καὶ τοὺς Κελτοὺς τοὺς ὁμοχώρους σφίσι τιμωρήσασθαι ἠθέλησαν· (2) τὸν γὰρ Ῥῆνον πάλαι ποτὲ διαβάντες τῆς τε χώρας αὐτῶν τινα παρετέτμηντο καὶ αὐτοὺς ὑποτελεῖς ἐπεποίηντο ὁμήρους σφῶν ἔχοντες. καὶ (ἐτύγχανον γὰρ δεόμενοι ὧν ὠρέγετο) ῥᾳδίως αὐτὸν ἀνέπεισαν ἐπικουρῆσαί σφισιν.* 6: *Ἀχθεσθεὶς γὰρ ὁ βάρβαρος τοῖς ἐπιτάγμασι πολλὰ καὶ δεινὰ ἀπεκρίνατο, ὥστε τὸν Καίσαρα λόγους μὲν μηκέτ' αὐτῷ ἀντιπέμψαι, τὸν δὲ δὴ Οὐεσοντίωνα, τὴν τῶν Σηκουανῶν πόλιν, εὐθὺς καὶ πρὶν αἰσθέσθαι τινὰ προκατασχεῖν.* 40, 39, 1:

Καταφρονήσας ὁ Οὐερκιγγετόριξ τοῦ Καίσαρος ἐξ ὧν ἐπταίκει, ἐπ' Ἀλλόβριγας ἐστράτευσε. κἀν τούτῳ ὁρμήσαντα αὐτὸν ὡς καὶ βοηθήσοντά σφισιν ἀπέλαβεν ἐν Σηκουανοῖς γενόμενον καὶ ἐνεκυκλώσατο, (2) *οὐ μέντοι κακόν τι εἰργάσατο, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον τούς τε Ῥωμαίους ἠνάγκασεν ἀγαθοὺς εἶναι ἀπογνώσει τῆς σωτηρίας, καὶ αὐτὸς ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὑπὸ τοῦ θράσους ἔπταισε καί τι καὶ ὑπὸ τῶν Κελτῶν τῶν τοῖς Ῥωμαίοις συμμαχούντων ἐσφάλη·* (3) *ταῖς τε γὰρ ὁρμαῖς ἀπλήστοις σώμασι τὴν τόλμαν προσεπισχυρίσαντες διέρρηξαν τὴν περίσχεσιν. εὑρὼν δὲ δὴ τὸ εὕρημα τοῦτο ὁ Καῖσαρ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλ' ἐς Ἀλεσίαν τοὺς διαφυγόντας αὐτῶν κατακλείσας ἐπολιόρκει. Laterc. Veron.* 8, 6: Sequania. *Capitolini vita Marci imp.* 22, 10: Res etiam in Sequanis turbatas censura et auctoritate repressit. *Victor. Caes.* 12, 2: Qui (Nerva) cum extrema aetate apud Sequanos, quo tyranni defecit metu, imperium arbitrio legionum cepisset. *Eutrop.* 6, 17, 2: Is (C. Iulius Caesar) primus vicit Helvetios, qui nunc Sequani appellantur. *Ruf. Fest.* 6, 4: Maxima Sequanorum. *Auson. grat. act.* 18, 82: Sequanorum invia, porrecta Germaniae. *Ammian.* 15, 11, 11 *(a. 355)*: Apud Sequanos Bisontios videmus et Rauracos aliis potiores oppidis multis. 17: Unde sine iactura rerum (Rhodanus) per Sapaudiam fertur et Sequanos longeque progressus Viennensem latere sinistro perstringit. *NDocc.* 1, 44: Sequanicae *(gen.)*. 109: (Praeses) Maximae Sequanorum. 3, 23: Maxima Sequanorum. 5, 44. 192. 7, 43: Sequani. 12, 19: Praepositus rei privatae per Sequanicum et Germaniam primam. 22, 11, 31: Maximae Sequanorum. 35, 33: Praefectus alae secundae Valeriae Sequanorum, Vimania. 36, 1: Dux provinciae Sequanici. 4: Sub dispositione viri spectabilis ducis provinciae Sequanici. *Oros.* 6, 7, 6 *(aus Caesar)*: Postea Caesar contra Ariovistum regem excitantem invehentemque secum incredibiles Germanorum copias, quibus nuper universos Galliarum populos se subegisse iactabat, apud Sequanos vicit, cum diu exercitus Caesaris Germanorum multitudine et virtute perterritus pugnam detrectasset. 18, 7 *(aus Livius)*: Postea D. Brutus in Gallia a Sequanis captus et occisus est. *NG* 9: Provincia Maxima Sequanorum civitates n. IIII. *Polem. Silv. laterc.* 2, 16: Maxima Sequanorum. *Sidon. Apollin. epist.* 1, 11, 1: Sequanos tuos. *Excerpta Barbari p.* 216, 2 *Frick*: Tallorum autem qui et Narbudisii vocantur gentes et acolae sunt quattuor: Lugdunii, Bilici, Sicanii, Ednii = *Τάλλων δὲ τῶν καὶ Ναρβωνησίων καλουμένων ἔθνη καὶ ἄποικοί εἰσι τέσσαρες· Λουγδουνοί, Βελικοί, Σικανοί, Ἐδνοί. Passio Marcelli* 2 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *A*: Iter Marcellus Sequanici territorii aggreditur. 5 *(zweite recension vor saec. 7)*: Ad Solis imaginem, quae intra muros Sequanicae portae errore gentilium praecipue celebratur. *Fredegar. chron.* 4, 1: Eclesiam beati Marcelli, ubi ipsius praeciosus requiescit in corpore, suborbanum Cabillonninsim, sed quidem tamen Sequanum est territurium, merefice et sollerter aedificare iussit. *Passio Valerii* 8 *ASS 22. oct.* IX *p.* 533 *A*: Valerius archidiaconus Lingonensis ecclesiae iter Sequanicum ingressus ad Alpium Iurensium partes tendebat. *Vita s. Romani* 1 *MG SS Mer.* III *p.* 132, 1: Intra Galliam Sequanorum oriundus. 4 *p.* 134, 14: Sequanorum provinciae loca secretiora. *Vita Salabergae* 1, 7 *ASS 22. sept.* VI *p.* 522 *C*: Partem Sequanorum provinciae. *Not. Tiron.* 86, 93: Sequanus. — *Inschriften. (Epfach) CIL* III 5782: Horus Optati fil(ius), Sequan(us). *(Weißenburg, a. 108) D* XXIV *p.* 867: Alae I Hispanorum Aurianae, cui praest M. Insteius M. f. Pal. Coelenus, ex gregale, Mogetissae Comatullae f. Boio, et Verecundae Casati filiae uxori eius Sequanae, et Matrullae filiae eius. *(Pompeji)* IV 2451, 6: Sequan(us) *(gallischer gladiator, oder cogn.)*. *(Aquileja)* V 907: Cataluo, Callaei fi(lius), natione Sequ(anus) equ(es) ala Scubl(orum) sesquipl(icarius). *(Gr. St. Bernhard)* 6887: Iovi Poenino Q. Silvius Perennis tabell(arius) colon(iae) Sequanor(um) v. s. l. m. [*(Rom)* VI 3190*: D(is) M(anibus) Plocusae suae Alduovorix autu (Augu(stalis)) col(oniae) vic(tricis) Sequan(orum = *Besançon*) *ist unecht.*] *(Watermore bei Cirencester)* VII 69: Philus Cassavi fili(us), civis Sequ(anus), ann(orum) XLV. H(ic) s(itus) e(st). *(Vienne)* XII 1924: D(is) M(anibus) Pompeiae Coccae Andebrocirigis Sequanae. *(Genf, fabrik von Banassac)* 5687, 52: Sequanis felicit(er). [*Annecy*] 53: [Sequani]s fe[li]cit(er). *(Bordeaux)* XIII, 631: D(is) M(anibus) L(ucii) Iul(ii) Mutaci Seq(uani) Q(uintus) Ignius Sextus frater. *(Lyon)* 1674: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Q. Adginnius Urbici fil(ius) Mar-

tinus Seq(uanus), sacerdos Romae et Aug. ad aram ad confluentes Araris et Rhodani, flamen, .II.vir in civitate Sequanorum *(Besançon).* 1675 *(a. 79):* [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) *oder* Num. Aug.) et Ma]rti Segomoni sacrum [ex stipe] annua [Q. Adginnius] Urbici fil(ius) Martinus [Sequanus, sac]erdos Romae et Aug. [creatus(?) M. Ner]atio Pansa cos. [flam. IIvir in c]ivitate Sequanorum [cui tres provincia]e Galliae honores [omnes(?) impensis] suIs decreverunt. 1695: Q. Iulió Severino Sequánó omnib(us) (omnib. *in litura*) honóribus inter suos functó patrónó splendidissimí corporis n̄. Rhódanicor(um) et Arár. cuí ob innóc. mórum ordó cívitatis suáe bis statuas decrevit inquisitóri Galliarum tres próvinciáe Gall(iae). 1983 *(3. jh.):* D(is) M(anibus) et memoriae aetern(ae) Blandiniae Martiolae puelæ innocentissimae quae vixit ann. XVIII. m. VIII. d. V. PompeIus Catussa, cives Sequanus, tector coniugi incomparabili. 1990: [D(is) M(anibus)] et memoriae aeternae Decimiae Decmillae, civis Seq(uanae), femin(ae) sanctissimae; Decmius Decmanus frater et Silvinius Balbinus maritus p(onendum) curaver(unt) et sub ascia dedic(averunt). 1991: [D(is) M(anibus)] et memoriae aeternae Divixti, civis [Seq]uani, qui vixit annis LX sine ulla macula cum Va//rua Sextiani (filia), coniuge karissima ann(is) XXXIII. sine ulla discordia, quae coniunx kara ponendum curavit et sub a(scia) d(edicavit). 2023: D(is) M(anibus) et memori[ae] aeternae Poppilli natio[ne] Sequano, civi Lugudunensi, negotiatori artis prossariae, adpertinentis et honorato corpor[is] utriclariorum [et co]rporis sagariorum]. *(Grand-Villard bei Moirans, dép. Jura)* 5353: .. [Lati]nio Pompti[n]a Latini fil(io) Cam[p]ano Aeduo, sacerd(oti) III (trium) provin[c]iarum Galliar(um), [offi]cis et hono[ribu]s omnibus [dome]sticis [func]to Seq(uani) [p]ublice. *(Steinbach in Baden bei Schloßau, entweder aus Miltenberg oder aus Schloßau, saec. 3.)* 6503: Minervae aeneatores coh(ortis) I Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitatae) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito). *(Schneidershecke zwischen Schloßau und Hesselbach, saec. 2. ex.)* 6509: I(ovi) o(ptimo m(aximo) vexil(latio) coh(ortis) I Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitatae) sub cur(a) Antoni(i) Natalis 7 (centurionis) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) ob burg(um) explic(itum) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aeta) m(erito). *(An der Zwing bei der Jägerwiese)* 6512: C(o)ho(rs) I [Seq(uanorum) et Raur(icorum) eq(uitata)]. *(Miltenberg, a. 191 p. Ch.)* 6604: In h(onorem) [d(omus) d(ivinae)] Mercur(io) Cim[briano] Mansuetinius Se...... 7 (centurio) coh(ortis) I (primae) Seq(uanorum) et R[auric(orum)] sigil(lum) Mercur(ii) [posuit] Apronian(o) et Bra[dua cos.]. *(Miltenberg)* 6609: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) ... Seq(uanorum) et Rauracor(um) curaverunt. *(Frankfurt a. M., urspr. in Miltenberg gefunden?, a. 192)* 7325: [C]ob(ors) I (prima) Seq(uanorum) et R[aur(icorum) c]uram ag[ente . . S]extilio P....o 7 leg. XX[II pr. p. f.] *u. auf ziegel von Miltenberg WZ* 2, *taf.* VIII, 3: [Coh(ors) I Seq(uanorum)] et Rau(ricorum). [sub *oder* c(uram) ag(ente)—] .....Ius[to?] 7 leg. XXII pr. p. f. An(toninianae). *(Wiesbaden) CIL* XIII 7579: Muranus eq(ues) alae I Flavia[e] Andiouri f. civis Secuanus. *(Longueau, bei Amiens) BSAF* 1880 *p.* 229 *s.* = *RA n. s.* 40 (1880) *p.* 326. 42 (1881) *p.* 144: [Va]l(erius) Ianuarius imagin(ifer) [i]n n(umero) Ursarien(sium), cives [Se]quan(us). [*(Troyes) CIL* XIII 313*: Num. Aug. Mart. erig. iac. io. in honor(em) Traecass(ium?) Sequanor(um) *ist unecht.*] — *Silbermünzen der Sequani (um a. 62 a. Ch.) Muret et Chabouillet (Atlas pl.* XVI) 5329—5333: SEQVANO(s) IOTVOS (= *der Sequaner Iotuos*). 5334: SEQVAN... ...OS. 5336: ...OIOT... 5337: ...TVO .. 5338: SEQVA ... 5339: ... OIOTVO... 5340: SE...... OS. 5341: SE......S. 5342: ... OS. 5343: ... ANOIO ... 5344: ... OIOT ... 5345: S ... ANOI ...... S. 5346: SEQVA ... 5347: S ... 5348: ...QVANO... 5351: SEQVANOIO TVOS. 5352: ... EQVANO ... TVO... 5353: ... QVAN ... 5354: SEQVAN ... 5355: SEQVANOIO TS. 5356: ... QANO ... 5358: ... QVANOIO ... 5360: SE ... R ...VANO. 5361: FM. 5362: SE...AN... 5364: SEQVAN......VOS. 5365: SE... ... OS. 5366: ... QVAN ... 5367: ONXXKNO ... — **Sēquănus** *M. cogn.* **Sēquăna** *F. (Pompeji)* IV 2451, 6: Sequan(us). *(Treviso)* V 2129: Iulia P. l. Melaenis sibi et Iuliae Samati filiæ Disiniae Primae mat. P. Iulio Ɔ. l. Abascanto Sequanae matri. *(Rom)* VI 26290: Dis Manibus C. Sequani Recepti vixit annis ..... *(Vienne, dép. Isère) RE* 1899 *janvier-juin, n.* 1269:

M. Domitius Sequanus. *(Lyon, a. 501? 502?) Le Blant* I *n.* 63 *p.* 140, *pl. n.* 30 = *CIL* XIII 2367: In hoc tumulo requiiscet bonae memoriae Siquana, quae vixit annos XXX; obiit in pace XVI kal(endas) iunias; Albieno viro (clarissimo) cons(ule). — **Sequanus,** *stifter des klosters Segustrum, † c. 580. Greg. Tur. in glor. conf.* 86: Sequanus Lingonici abba territurio. *Martyrol. Hieronym. 13. kal. oct.:* Siggoni, Singoni, Sigonis. *Vita Sequani* 1, 1 *ASS 19. sept.* VI *p.* 37 *A:* Sequanus. 2 *p.* 37 *C:* Beatissimi Sequani. 3 *p.* 37 *D:* Sequanus . . . Sequanus . . . In Sequano . . . Sequanus. 4 *p.* 37 *E:* Sequanum. *F:* Sequanus. 5 *p.* 37 *F:* Sequanus . . . Sequanus. 6 *p.* 38 *A:* Sequanus. 7 *p.* 38 *B:* Sequanus. 2, 8 *p.* 40 *B:* Sequani. 10 *p.* 40 *D:* Sequani . . . Sequanum . . . Sequanus. *E:* Sequanus . . . Sequanum. 11 *p.* 40 *F:* Sequanus. *Vita Iohannis abb. Reomaensis auctore Iona, cap.* 14 *MG SS Mer.* III *p.* 513, 1: Vir venerabilis Segonus.

Sequanus, Sequena *s.* Sequana.

Sequinī-ācum, Sicnii villare, *j. Sainte-Geneviève-des-Bois, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Longjumeau.*

Sequna *nach Pauli venetisch. (Covolo) Pauli n.* 36: Sequna T. f. Fuf . . . . .

Ser . . . . -o(n) *(Sainte-Anastasie, dép. Gard) RE t.* 1 *n.* 208: T. Senoc[ondi] Ser/////onis *(gen.).*

?**Ser. . . .-olus** *M. (Pontailler-sur-Saône, dép. Côte-d'Or) CIL* XIII 5611: Ser. . . . .oli [?Vere]cundi (fil.) coniugi . . . . . Attæ filiæ.

Sera *fl.* 1) *la Cère, nfl. der Dordogne, dépp. Cantal, Lot.* 2) Serana *j. le Séran, nfl. der Rhône, dep. Ain.* 3) *j. la Serre, nfl. des Séran.*

***Ser-ancum** Serangio *von* Serus *abgeleitet, j. Seraing-sur-Meuse in Belgien, prov. und arr. Lüttich.*

Serapī-ācum *in belg. O.* 1) *Strépy, prov. Hennegau, arr. Soignies.* 2) *Stricy, bei Plainevaux, prov. und arr. Lüttich.*

?**Serbu-ca** *M. (Sidi-Yûsef) CIL* VIII 16839: Serbuca Clericus.

?**Serbu-lus** *M. (Sidi-Yûsef) CIL* VIII 16842: Serbu[lu]s.

?**Serbus** *M. (Rom) CIL* VI 17861: D(is) M(anibus) Felici Serbo nat. Germanus, vix. ann. XXXXV. Severus conserbus b. m. f.

Serduno *s.* Segodūnon.

Serdus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 626: Serdus civis Parisius annorum L. *(Engiwald) CIL* XIII 10002, 468: SERDI.

Seredinnus *s.* Sardenus.

?**Serena** *O. in Pannonia superior. It. Burd.* 562, 9 *W.* = *p.* 9, 18 *G.:* Mutatio Serena. *TP:* Seronis. *Rav.* 4, 19 *p.* 215, 7: Sorenis.

Seretī-acus Serzeium, *O. j. Serzy-et-Prin oder Serzy-Maupas, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Sĕrĕt-ĭŏ-n *O. in Dalmatien. Dio* 56, 12, 1: Σερέτιον δέ, ὅπερ ποτὲ ὁ Τιβέριος πολιορκήσας οὐκ ᾑρήκει.

Sergeton *F. (Arjonilla) CIL* II 2114: M. Horatius M. f. Ga[l.] Bodon Ilur. IIvir, Lucretia L. f. Sergeton uxor.

Σεργουντία *s.* Segontia.

Serima *s.* Segorīgion.

Seri-o(n) 1) *fl. j. le Ciron, nfl. der Garonne.* 2) *O. j. Cérons, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Podensac. TP:* Serione *(abl.). It. Burdig.* 550, 1 *W.* = *p.* 3, 11 *G.:* Mutatio Senone *(cod. Veron.;* sirione *cod. Parisin.) IA* 461, 4: Sirione.

Serio-magl-ius *von* *sērio- *in ir.* sére *cibus,* fuirsire *parasitus, urir.* *vér-sērio-s? *M. (Neuvy-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau) CIL* XIII 3071: Aug(usto) Rudiobo sacrum. Cur . . . Cassiciate d(e) s(ua) p(ecunia) d(edit); Ser(vius?) Esumagius Sacrovi[r], Seriomaglius *(oder* Ser(vius?) Iomaglius) Severus f(aciendum) c(uraverunt).

Serm . . . *M. (Contrasta) CIL* II 2951: Ambatus Serm . . . f. an. LXXX h. s. e.

Sermanicomago *s.* Germanicomagus.

Sermensis Sermium *s.* Sirmium.

Sermio *s.* Sirmio.

Serm-ius *M.* **Sermia** *F. (Vallo de Tressino bei Vicenza) CIL* V 3118: D(is) M(anibus) Vaterniae C. f. Calpurniae Sermiae. *(Tramonti bei Salerno)* X 569, *auct. p.* 1005: C. Calpurniu[s] M. f. Quirin(a) Sermius iuri studiosus.

Serm-one *O. in Spanien. IA* 447, 9: Sermone.

Serms. *(Esch) CIL* XIII 10002, 469: SERMS.

Sermulli-o(n) *M. (Benwell in England) EE* 3 *p.* 314 *n.* 184 = 7 *p.* 318 *n.* 1009: D(is) M(anibus) P. Sermullio Martiali.

Sern-inus, vicus. *O. IA* 281, 9: Vico Sernino.

Ser-o(n) *von* *sero-s, *M. (Aus Westerndorf) CIL* VII 1337, 23: S(eptimius) S(ecundianus?) Sero. *(Rockenhausen)* XIII 6150: D(is) M(anibus) ....olisa/ius Sero et Iustius Liaen/ivi Ma .... i. e. coni. *s.* Serro(n).

Serodinus vicus, **Seroennum** *s.* Serotennum.

Seronis *s.* Serena.

Seronno *s.* Serotennum.

Sero-nnus *M. (Reims) BSAF* 1883 *p.* 151: D(is) M(anibus) Seronno Cauvama.

Serota *O. in Pannonia superior. TP:* Sirotis. *IA* 130, 4: Serota. *It. Burdig. p.* 562, 5 *W.* = *p.* 9, 14 *G.:* Mansio Serota. *Rav.* 4, 19 *p.* 215, 10: Sirote.

Serot-ennum, Serodino (*vgl.* *Balatenno) *O. j. Sardent, dép. Creuse, arr. Bourganeuf, canton Pontarion. Merowingische münzen. Belfort* 4061: ꟼEROTEИNVIƧ. 4062 (= *Prou* 2013): ƧEROTENNO. 4063 (= *Prou* 2014): +ƧERO[TE]NNO. 4064: .... IRONNO V̄ C. *Später* Sardenus *s. sp.* 1366.

Serotin-ius *M. (Castel, a. 246) CIL* XIII 7272: Serotinius Cupitus.

?**Serot-inus Serotenus** *M.* **Serotina** *F. lateinisch? (Verziano) CIL* V 4651: Mefanatia C. l. Nymphe C. Mefanati C. l. DIacono patri, Mefanatiae C. l. Auge matri, C. Mefanati C. l. Arioni et Serotino fratribus. *(Novara)* 6545: D(is) M(anibus) Mottiaes Verecundi f. Verecundaes quae vixsit annos XXVI, m. VI, dies XV secundum formam testamenti eius Serotinus Purailonis coniug. dulcissimae quae cum eo vix. a. XII., m. X, dies .. *(Lyon)* XIII 2286: D(is) M(anibus) et quieti aéternáe Toutiáe Serotináe Eutyches Q. Tout. Fortunati ser. co[iugi] ... *(Oppenheim)* 6282: D(is) M(anibus) Tertiæ, matri Venusti, et Gemelli et Serotin(a)e; Primia Ammill[a p]o(suit) ex vo[lu]ptate [T]ertini(i) Venusti. *Merowingische münze Belfort* 1443 (= *Prou* 2461): CAƧTRO FV∾CI *(j. Foix, dép. Ariège). R* ƧEROTENO MO(netario). 1444 (= *Prou* 2462): +CA∾TRO FVIL.*R* +SERŪTEИA-ƆMN.

Serpa *O. in Hispania Baetica, j. Serpa zwischen Merida und Béja. IA* 426, 6: Serpa. *Rav.* 4, 43 *p.* 306, 6: Serpa. *(Serpa) CIL* II 971: D(is) M(anibus) s(acrum). Fabia Prisca Serpensis c. S. ann. XX. h. s. e., s. t. t. l. C. Geminius Priscus pater et Fabia Cadilla mater posuerunt. *(Almendralejo, saec. 1) EE* 8 *p.* 379 *n.* 79ᵃ *p.* 500: Serp(ensis). *Münze RNF* 1864 *p.* 238: ƧIRPENS.

Serra *(Bei Este) Atti di L.* III 13. 29: Serrae. *(Nîmes) RE No.* 71 (1893) *p.* 245 *n.* 954: C. Venio *(dat.)* Serra[e *oder* -no?]. *(Vechten) CIL* XIII 10010, 1791: SERRA.

Serra *O. Trad. Wizenb. (a. 699)* 205. 223: Bobuniuillare ad Serra. 252: Bobuniuilare ad Serra. 240: Babuneuillare ad Serrae.

serrăcum, sarrăcum *ein von dem auslande in Italien eingefürter lastwagen mit zwei massiven rädern und einem kasten mit zwei geschloßenen seitenwänden, von den römischen bauern zum transport von lasten oder zu farten mit irer familie gebraucht. Sisenna fragm.* 61 *p.* 195² *Peter bei Nonius p.* 195 *M.:* Sisenna historiarum libro IIII: Inpedimentum conlocant omne, construunt carros et sarraca (sarroca *C*) crebra disponunt. *Cic. fr. bei Quintil. inst. or.* 8, 3, 21: An cum dicit in Pisonem Cicero 'Cum tibi tota cognatio serraco advehatur', incidisse videtur in sordidum nomen, non eo contemptum hominis, quem destructum nolebat, auxisse? *Vitruv.* 10, 1, 5: Portationesque eorum (ciborum) non essent nisi plostrorum seu serracorum per terram, navicularum per aquam inventae essent machinationes. *Iuvenal.* 3, 254 *sq.:* Longa coruscat | serrāco veniente abies. 5, 22 *sq.:* Illo tempore quo se | frigida circumagunt pigri serrāca bootae *(als gestirn, der wagen). Dioclet. edict.* 15, 23—28 XXXV. 31ᵃ *handelt zuerst von dem σαράγαρον, dann speciell von den σαράγαρα βίρωτα. Capitolin. M. Anton. phil.* 13, 3: Tanta autem pestilentia fuit, ut vehiculis cadavera sint exportata serracisque. *Hieronym. comm. in Isai.* 18, 66 *v.* 20 *Opp. t.* 4 *col.* 824 *B Ven., glosse zu* in carrucis veniant] Sarraco Gallico. *CGlL* 2 *p.* 178, 53: Sarraca ἅμαξα. 505, 27. 532, 26: Saraclum αμαξα. 592, 8: Sarachum. plaustrum vehiculum. 5 *p.* 654, 22: Sarracum. genus vehiculi cum humilibus et solidis rotis. *Ammian.* 31, 2, 18: Cumque ad graminea venerint (Halani), in orbiculatam figuram locatis sarracis ferino ritu vescuntur, absumptisque pabulis, velut carpentis civitates inpositas vehunt, mares-

que supra cum feminis coeunt et nascuntur in his et educantur infantes, et habitacula sunt haec illis perpetua, et quocumque ierint, illic genuinum existimant larem. *Sidon. Apollin. epist.* 4, 18, 1: Nullae graves sarcinae ad praedium ex oppido ductae, nulla serraca (sarcina *C*), nulla esseda subvehendis oneribus adtrahebantur.

Σέρραι *O. Hierocl.* 639, 10.

Serr-anc-o(n) *M. (Gourdan, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand) CIL* XIII 90: Serranconi Belheiorigis f(ilio) et Baesellae uxori hered(es) fecer(unt) ex test(amento).

Serr-etes *V. am fl. Drau. Plin. n. h.* 3, 147: Draus per Serretes.

Serr-ia? *F. (Casteggio) CIL* V 7357: Serr(iae?) M. lib. Valerianae.

Serr-o(n) *M. (Rockenhausen) CIL* XIII 6151: Maturio Serroni et Manatiae Vicerinae filia[e] eorum [fec]erunt. *(La Graufesenque)* 10010,1792: SERRON. *s.* Sero(n).

Serrus *M. (London) CIL* VII 1336, 1032: Serrus.

Serta *O. Serres, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap? Gennad. catal. vir. inl. c.* 62: Cassianus natus Serta *(jüngere hss.; die älteren* natione Scytha; *archetyp. wol* serta, *wol* = mutatio Scittio *It. Burd. p.* 550,5 *W.* = *p.* 3, 15 *G.*?).

Sertull-ius *M. nomen. (Nîmes) CIL* XII 3906: L. Sertulli Oc[e]ani.

Serus *M. cogn. (Billichgratz) CIL* III 6016, 269: Seri. *(Wiesbaden) CIR* 1519: Sicaius Seri f. miles ex cho. I. Pannonioru.

Serut-ius *M. (Trion) CIL* XIII 10010, 1796[a]: SIIRVTI. *(Moyland)*[b]: LIIRVTIVS F, TIIRVTIVS F.

Serv-anus *M. Vita Servani ASS* 1. *iul.* I *p.* 57 *F:* Servanus qui de Scotorum natione originem sumpsit, *u. ö.*

***Servī-ācum,** Serveche, *von M.* Servius, *j. Serrig, in der preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Saarburg.*

Servin-ācum *O. Pard. dipl. n.* 177 *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Servinaco.

Servioduro *s.* Sorviodurum.

?**Serviro.** *(Rom) CIL* XV 3184: Serviro.

?**Servitia** vina. *Plin. n. h.* 14,69: Servitia vina ab Ausonio mari.

Servitti *O. IA* 268, 7: Servitti.

Sesa vicus *O. Merow. münze Belfort* 4065: ꩜ESVAI+.

***secsā** ***siscā** *röricht, ror, schilf, nach Stokes aus* *seksā? *(Windisch vgl. mir.* seisc *'trocken') cf. ae.* segc, secg *ror, schilf, ried, engl.* sedge *'binsen, riedgras' und lat.* secare, *asl.* sêką *schneide; im älteren ir.* sesc-en, sescenn *'röricht, sumpf', ir.* seisc *aus* *seski, *nir.* seisg, *f. binsen, ir.* sescann *gl. canna, gael.* seasg, *w.* hêsg, *sg.* hesgen *f. carex, corn.* hescen, *f., voc. Corn.* heschen *gl. canna, l. arundo, mbret.* hesq, *carex, nbret.* hesk, *m., aprov.* sesca, *prov.* sescha, cesca *ror, schilf, afrz.* sesche, *frz.* sescha *schilf, span.* jisca xisca *(ror), in Murcia* cisca, *bask.* sesca.

Sescī-ācus *O. Fortunati vita s. Paterni* 4,14 *MG aa.* IV 2 *p.* 34, 23: In fano Sesciaco. 10, 31 *p.* 35, 36: In Sesciaco. 11, 34 *p.* 36, 6: In Sesciaco. 12, 36 *p.* 36, 12: De Sesciaco. 18, 50 *p.* 37, 14: Sesciaco. 19, 53 *p.* 37, 23: Ad basilicam Sesciaco.

Sesc-ius *M. nomen. (Apt) CIL* XII 1100: Silvan. v. s. l. m. L. Sesciu[s] Firmu[s].

Sescnnacan *M.? Merow. münze Belfort* 841 = *Prou* 1907: ANꓕABERIX *R* ꩜ESCNNACAN.

Sesedi. *Gallische silbermünze. RN* 3[e] *s., t.* 2 (1884) *p.* 184, *pl.* V *n.* 1: ORCOPRIL *R* SIISIIDI. *Bronzemünze, in Jersey gefunden. Muret-Chabouillet* 10413: ODCOPRIL *R* SIISIIDI.

?**sĕsĕlis,** *steinkümmel, in Aethiopien, im Peloponnes, in Kreta, auch in Gallien. Alexis ἐν Λέβητι bei Athenae.* 4, 69 *p.* 170b: Σφάκον, σίραιον, σέσελι, πήγανον, πράσον. *Aristot. hist. anim.* 9, 5 *p.* 611[a], 17—19: *Καὶ ὅταν τέκῃ (ἡ ἔλαφος), ἐσθίει τὸ χόριον πρῶτον. καὶ ἐπὶ τὴν σέσελιν δὲ τρέχουσι, καὶ φαγοῦσαι οὕτως ἔρχονται πρὸς τὰ τέκνα πάλιν. Theophrast. hist. plant.* 9, 15, 5: *Τὸ σέσελι. Cic. de nat. d.* 2, 50, 127: Cervaeque paulo ante partum perpurgant se quadam herbula, quae seselis vocatur. *Scribon. Larg. conpos.* 121: Seselis Cretici. *Diocorid.* 3, 53 (60): *Σέσελι τὸ Μασσαλεωτικόν.* 54 (61): *Τὸ δὲ Αἰθιοπικὸν λεγόμενον σέσελι* ... 55 (62): *Τὸ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ γεννώμενον*... 4,161 (164): *Κίκι, ἢ κρότων, οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σέσελι Κύπριον* (*cf. Herodot.* 2, 94: *σιλλικύπριον.*) *Plin. n. h.* 8,112: Feminae autem (cervae) ante partum purgantur herba quadam quae sese⟨lis⟩ dicitur. 20, 238: Est autem hoc semen ex seseli. *Plut. de Iside et Osiride* 80 *p.* 383 *E:* *Ἀσπαλάθου καὶ σεσέλεως. Aretae. p.* 122,18: *Σεσίλεος (lis Σεσίλιος) πάσας ἰδέας. Plin. Val.* 1, 58: Sese-

lium Gallicum (*cf.* sil Gallicum). *Hesych.* *Σέσελι· πόα τις, und Σισαμὶς τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον σέσελι.*

Sesell-ius *M. gladiator oder fig. (Rom) CIL* XV 6245: Sesellius.

Sesemus *O. j. Soucsmes, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin, canton Salbris. Merowingische münzen zwischen a. 628 und 656. Belfort* 4066 (= *Prou* 1708): ꟿEꟿE[MO V]ICO. 4067: ꟿEꟿEMOΛICO. 4068 (= *Prou* 1705, *gefunden in Saint-Aubin*): ꟿE..ꟿEMO. 4069 (= *Prou* 1709, *Saint-Aubin*): SESE....MO ⅂IT. 4070 *(in Saint-Aubin gefunden)*: SEƧEWOΛI. 4071: [S]ESI OM. 4072 (= *Prou* 1706, *Saint-Aubin*): SESIMO ΛI(co). 4073 (= *Prou* 1707): ꟿEꟿIMO. 4074: SEꟿIMOΛII.

Sĕsĕroneus *M. Ps.-Plut. de fluviis* 6, 4: *Μώμορος καὶ Ἀτιπόμαρος ὑπὸ Σεσηρονέως τῆς ἀρχῆς ἐκβληθέντες.*

Sesī-ăcus *O. Merow. münze Belfort* 4108: ꟿEꟿIΛCO.

CESICOV *s.* Segisu.

Sesimo *s.* Sesemus.

Sesites *nfl. des Po, j. Sesia bei Vercelli. Plin n. h.* 3, 118: Sesitem. *Ennod. c.* 1, 1, 39 *sq.*: Duria nam, Sessis (sensis *libri*) torrens vel Stura vel Orgus | marmoris Ionii saevitiam superant.

Sesmăcā *G. iberisch? von einem V. oder O.* Sesm...? *(In Galicia) CIL* II 2601: Navia[e] Ancetolu[s] exs [g(ente) *aut* vico?] Sesm[......]. 2602: Naviae Sesmacae.

Sesom-iris *von* *Sesama, Sesmara, Semara, *fl. j. la Semoy oder Semois, deutsch Sasbach, nfl. der Maas. Dipl. Pertz* 21 *p.* 22,4 *sq. (c. a. 644)*: In terra nostra silva Ardenense, in loco qui dicitur Casecongidunus, quem Sesomiris fluvius cingere videtur. *Vgl.* Sisimīrius.

Seson *hafen, j. Le Légué, dép. Côtes-du-Nord, arr. und canton Saint-Brieuc, gemeinde Plérin. Vita Brioci* 55 *Anal. Boll.* 2 *p.* 187: Ad portum qui Seson dicitur.

Sessiacus *s.* *Sextiăcus.

Sessidena *F. nomen. (Aidussina) Pais n.* 59 = 1111: Sessidena C. f. Asinia Maxuma T. l.

Sessio *O. Vita s. Desiderii ep. Caturcensis cap.* 17 (*Labbe N. B.* 1 *p.* 709): Sessio villam, in Albiensi territorio.

Sessiones *s.* Suessiones.

Sessis *s.* Sesites.

Sess-ius. *(Rom) CIL* XV 420: L. Sessi Successi, *und auf ziegel aus dem anfang der hadrianischen zeit.*

Sessones *s.* Suessiones.

Sestantione Sestatiensis *s.* Sextantio.

Sestiacum *s.* Sextiăcus.

***Sestŏ-măgŏs** *O. j. Castelnaudary, dép. Aude. It. Burdig. p.* 551, 6 *W.* = *p.* 4, 7 *G.*: Mutatio So(su- *V, vgl.* Sostantio *statt* Sextantio)stomago.

Sesuggi. *(Amiens, 1. jh. p. Ch.) RA* 3ᵉ *s., t.* 35 (1899) *p.* 226: Pro salute et Victoriae Aug(usti) Apollini et Veriugodumno tribunalia dua Setubogius Sesuggi [f.] d. s. d.

Sesus *O. Merow. münze Belfort* 4076: SESO VICO.

Set... *(Sainte-Colombe) CIL* XII 5683, 20: Aelia ꟿI̅. *(Autun; Wiesbaden)* XIII 10002, 86: Ael(i) Ital(ici) Set( ) N( ).

seta *in* Anda-seta.

Setabis *s.* Saetabis.

Setal., Settal. *Römische münze von Ilici. Cohen, m. imp.* 1² *p.* 202 *n.* 140: M. IVLIVS SETAL. L. SEST. CELER. II. VIR. *n.* 141: M. IVLIVS SETTAL. L SESTI. CELER II. VIR.

Sĕtanta = *Sĕtant-iŏ-s *G. urspr. brittonischer name des irischen helden Cúchulainn als kind, pl.* Sĕtant-iī *V. auf der westküste Brittaniens, in Lancashire, gegenüber Irland. Ptol.* 2, 3, 3: *Σεταντίων λιμήν an der mündung des Ribble bei Preston. Rav.* 5, 31 *p.* 428, 17: Saudonio? *Vgl.* Segontium.

Sĕtelsis *O. der Iaccetani in Hispania Tarraconensis, j. Solsona. Ptol.* 2, 6, 71: *Σετελσίς.*

Sethtī-ăcum *O. j. Setques, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Lumbres. Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ed. Guérard n.* 28 *p.* 49: In loco nuncupante Sethtiaco, super puvium Agniona. *n.* 29 *p.* 49 *(a. 723)* Villas meas nuncupantes Sethtiaco, super fluvium Agniona, ...

Σετία *s.* Segia.

Σετίδα *s.* Segēda.

***sē-tlŏ-** *lebensalter, altbrittisch, nach Rhŷs und Ernault in w.* hoedel, hoedl, *abret.* hoedl-, hoetl = *lat.* saeclum, *mbret.* hoazl, *nbret.* hoal, *got.* mana-sēþs *welt. In* Vendesētli, Vennisetlī, Sētlo-cenia; *vgl.* *sī-lo-, Sīlius.

Sētlŏ-cĕn-iā *G. (Ellenborough bei Maryport) CIL* VII 393: Deae Setloceniae L. Abareus Ge[nialis?] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Set-nus *s.* *Sentinios.

Seton-ius *latinisiert von einem stamm auf* n, *nom. sing.* Setū *M.* **Setonia** *F. (Chieming, distr. Traunstein, a. 237) CIL* III 5572: Bedaio Aug(usto) sacr(um) Aloun. Ar(ius?) Setonius Maximianus et Fir. Firminianus IIvir Perpetuo et Cornel. cos. *(Rom)* VI 26476: Setoniae Omfale *(dativ)*.

Set-orius *M. (Tortona) CIL* V 8110, 433: Cydnus Setori.

Setos-ius *M. nomen. (Castellane) CIL* XII 67: M. Setosius Maru[ll]in[us].

Σετο-νάκοντον *s.* Segovacōton.

Σετονία *s.* Segovia.

Setri.. *(Rom) CIL* VI 1056 *cf. BSAF* 1896 *p.* 122: Seiri (*oder* Setri) Verissim[e].

***Setrī-ācus** *von* Setrius, *etrusk.* Seϑri *oder* Seϑre. *O. j. Sedriago.*

Setr-ĭus *von* *setro-s *stark, kün, nach Stokes in ir.* sethar, seathar *.i. láidir, cy.* hydr *audax, strenuus, fortis, magnanimus, abret.* hitr, hedr, hidr, hird, herd *(audacieux, vaillant), mbret.* hezr *hardi, nbret.* hezr, her; *nach Bezzenberger zu* asl. chotêti *velle? M. (Rom) CIL* VI 2406: Setrius.

Setrixus *M. (Al Piasco) CIL* V 7644: Victoriae sacrum v. M. Velti(us) Setrixus Avitus Pa[t]ernus.

Settal *s.* Setal.

Setū *nom. sg. eines* n-*stammes M., latinisiert* Set-o(n), *gen.* Setonis. *Silbermünze der Volcae Tectosagi. Muret-Chab.* 3563: SETV. *Davon* Nappi-setū, Setu-bōgios, Setonius.

Setu-bōg-ĭŏ-s, Setu-pok-io-s, *masc.* -io-*stamm, vgl. ir.* Sith-, *M. (Bei Mailand) Pauli n.* 24 *s.* 11. 84: Setup(o)k(ios). *Briona bei Novara) n.* 25 *p.* 12, 78: Kantesasoioken Tanotaliknoi Kuitos Lekatos Anokopokios Setupokios Esanekoti(os) Anareviseos Tanotalos karnitus. Tekostoutiu[s]. *(Saint-Acheul-lès-Amiens, départ. Somme, arr. und canton Amiens, saec. 1 p. Ch.) Orelli* 2062 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 35 (1899) *p.* 226: Pro salute et Victoriae Aug(usti) Apollini et Veriugodumno tribunalia dua Setubogius Sesuggi [f.] d. s. d. *Münze. (Le Cause, dép. Tarn-et-Garonne, arr. Castelsarrasin, canton Beaumont-de-Lomagne) RN* 4ᵉ *s., t.* 3 *p.* 107: SETVBO.

Setucis *s.* Seeviae.

?**Setuleia** *F. nomen. (Cordova) CIL* II 2306: Setuleia Isias. *(Nîmes) CIL* XII 3894 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1150: D(is) M(anibus) T. Semproni Mercuri T. Sempronius Helpidianus filius et Setulc(?)ia Elpis uxor. *RE No.* 78 (1895) *p.* 354 *n.* 1116: D(is) M(anibus) Setuleiae Gal[lae?] C. PaciI Stepha[ni uxoris?, ...,].

Setuna *s.* Setunia.

?**Setund-ius** *M. (Wimpfen am Neckar, verloren) CIL* XIII 6484: Setundiu[s] (*Zangemeister ci.* Se[c]undin ius)) Divixtus.

Setunia, Setuna, *j. Stonne, dép. Ardennes, arr. Sedan, canton Raucourt.*

Setupōkios *s.* Setubogios.

Setus = *Sextos *gallische aussprache von latein. cognomen* Sextus *M. (Tarragona in Catalonien) CIL* II 4970, 99: C..... Seti. 481: Setus. 482: [S]etus—. Anni. *Vgl.* Seitus.

SEV//// | OIIS////. *(Lagrand, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap, canton Orpierre) BE* 4, 39.

seucem *s.* Segusius.

Seud-o(n) *M. (Turin) CIL* V 7109: V(ivus) f(ecit) L. Seūdo Aelianus sibi et D. M. Atiliae Chrestes coniugis carissimae.

Seudunum *s.* Segodūnon.

Seug-onius *M. (Triest, a. 222/35 p. Chr.) CIL* V 543: L. Seugoni Agrippini.

Seulum *fl., j. la Siole.*

?**Seurri** *nach Hübner iberisch. V. der Hispania Tarraconensis in Gallicia, cf. j. stadt Sarria. Plin. n. h.* 4, 112: Seurbi. *Ptol.* 2, 6, 27: Σεουρρῶν (Σεβούρρων *X*). *(Falgar bei Bragança, saec. 1) CIL* II 6290 = *EE* 8 *p.* 407 *n.* 126: Reburrus Ari Seurus, Ↄ (centuria) Narelia, an(norum) LXII.

Seusa, Seusia, Seusium, seusius, Seutium *s.* Segusio(n).

Seuv-o(n) *M. cogn. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 522: SEVVO.FEC(it). *(Veleia)* XI 1147 *p.* 3, 30: Fund(um Antonianum) Seuvonianum. 70: Fund(um Antonianum), Sevonianum. *(Nîmes; l'Allier; Arles; Brou; Sainte-Catherine bei Briançon; bei Orange; Vaison; Vienne; Bourgoin; Aix; Fins d'Annecy; Genf)* XII 5686, 831: SEVVO. FECIT, SEVVO.FEC.I., SEVVO.FEC., SEVVO.ƐE, SEVVO F. *(Originis Narbonensis: [Moulins;] Lyon; Trion; Sens; [Rouen; Lausanne;] bei Châtillon-sur-Saône)* XIII 10010, 1803: SEVVO FECIT, SEVVO FEC(it), SEVVO FE(cit). **Seuvon-ius** *M. (Morozzo, ital. prov. Cuneo) CIL* V 8962: Q. Vibius C. f. Seuvoni(us).

SIIV. *(Aislingen in baier. Schwaben, bez.-amt Dillingen) CIL* III 12014, 519: Off. SIIV.

Seva *fl. j. See.*

Seva *F. (Lillebonne) CIL* XIII 3228: D(is) M(anibus) et m(emoriae) Iuliae Sevae.

Sev-aces, *c-stamm, V. Ptol.* 2, 13, 2: *Σευάκες καὶ Ἀλαυνοί doppelgemeinde am südabhange der norischen Alpen, in der gegend der Innmündung. Vgl.* Saev-ates.

***Sĕvēr-ācus** *abgeleitet vom röm. cogn.* Severus, *O.* 1) *Sévérac, dép. Loire-Inférieure, arr. Saint-Nazaire, canton Saint-Gildas-des-Bois.* 2) *j. Sévérac, dép. Tarn, arr. Castres-sur-l'Agout.* 3) *j. Sévérac, dép. Tarn, arr. Lavaux, canton Saint-Paul-Cap-de-Joux, gemeinde Damiate.* 4) *j. Sévéry, dép. Drôme, arr. Valence, canton Saint-Donat, gemeinde Marsas.*

Sĕvērĭ-ācus *vom röm. gentilicium* Severius, *O.* 1) *j. Civray-sur-Cher, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Bléré. Fortunati vita s. Germani* 64, 174 *MG aa.* IV 2 *p.* 24, 41 *sq.:* Cum (Germanus) de basilica sancti Martini ad villam sanctae ecclesiae Severiaco recurreret (*cf. Greg. Tur. de virt. s. Martini* 2, 12). 2) *Séverac-le-Château, dép. Aveyron, arr. Millau.* 3) *Séverac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Bozouls.* 4) *Séverac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Marcillac, gemeinde Salles-la-Source.* 5) *Séverac, dép. Aveyron, arr. Espalion, canton Entraygues-sur-Truyères.* 6) *Sévérac, dép. Cantal, arr. und canton Murat, gemeinde Neussargues.* 7) *j. Civray-sur-Esves, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton La Haye-Descartes.* 8) *j. Civray, dép. Cher, arr. Bourges, canton Charost.* 9) *j. Civray, dép. Vendée, gemeinde Maillé.* 10) *Civray, dép. Vienne.* 11) *Civrac, dép. Charente-Inférieure, arr. Jonzac, canton Saint-Genis-de-Saintogne, gemeinde Saint-Fort-sur-Gironde.* 12) *j. Civrac, dép. Gironde, arr. Blaye, canton Saint-Savin.* 13) *Civrac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Labrède, gemeinde Saint-Selve.* 14) *Civrac-de-Dordogne, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Pujols.* 15) *j. Civrac-en-Médoc, dép. Gironde, arr. und canton Lesparre.* 16) *Civria, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Saint-Julien, gemeinde Bourcia.* 17) *in belg. O. Sabary, bei Cheratte, prov. und arr. Lüttich.* 18) *j. Civrieux, dép. Ain, arr. und canton Trévoux.* 19) *Civrieux-d'Azergues, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Limonest.* 20) *Civry-en-Montagne, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Pouilly-en-Montagne.* 21) Siveriacum, *j. Civry, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Châteaudun.* 22) *Civry, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Saint-Julien de Civry.* 23) *Civry-la-Forêt, dép. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Houdan.* 24) Sivriacum, *Civry, dép. Yonne, arr. Avallon, canton l'Isle-sur-Serein.* 25) *Sevrai, dép. Orne, arr. Argentan, canton Écouché.* 26) *Sevrey, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Châlon-sur-Saône.* 27) *j. Sévry, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Sancergues.* 28) *Sévry, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Henrichemont, gemeinde Humbligny.* 29) *Sévry, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Seignelay, gemeinde Héry.* 30) *Sivry-les-Buzancy, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Buzancy.* 31) *Sivry-les-Arnay, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Arnay-le-Duc, gemeinde Saint-Prix-les-Arnay.* 32) *Sivry-les-Voudenay, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Arnay-le-Duc, gemeinde Voudenay.* 33) *Sivry-sur-Ante, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Dommartin-sur-Yèvre.* 34) *Sivry, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Nomeny.* 35) *Sivry-la-Perche, dép. Meuse, arr. und canton Verdun-sur-Meuse.* 36) *Sivry-sur-Meuse, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Montfaucon.* 37) *Sivry, dép. Saône-et-Loire, arr. Autun, canton Épinac, gemeinde Saizy.* 38) *Sivry, dép. Seine-et-Marne, arr. Melun, canton Le Châtelet.* 39) Siviriacum, *j. Seviriez in der Schweiz. In belg. O.* 40) *Sivry, prov. Hennegau, arr. Thuin.* 41) *Sivry bei Étalle, prov. Luxemburg, arr. Virton.* 42) *Sevry bei Javingue, prov. Namur.*

Sĕvērĭ-asca *ligur. namen zweier flüßchen im dép. des Hautes-Alpes, j. la Séveraisse und la Séveraisette.*

***Sĕvērīnĭ-ācum,** Siuirnihc, Suirnihc, *von M.* Severinius, *O. j. Sievernich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Düren.*

Severita *M. (Lamogue, pfarrei Tullahought, county Kilkenny) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122 *cf. RC* 18, 126: Severit[a maqi mucoi Ro]ttais = *grab des Sevred, [sones des nachkommen des Ro]tt. Vgl. lat.* Severus? *oder* Seviratus?

Severra *F. (Tanzenberg) CIL* III 4867: C. Tertinio Statuto aedilic. Catronia Severra marito optimo viva fec. et sibi.

?**Sevinus** *M. MSAF* 51 (1890) *p.* 84: SIIVINI *warscheinlich für* SILVINI; *villeicht auch für* SEVINI. *Auch in* Castrum Sevini,

Saiacus, *j. les Ponts-de-Cé, dép. Maine-et-Loire, arr. Angers.*

Sev-ira *fl. j. Zeyer.*

? **Sĕv-ŏlus** *M. (Clasberg bei Erding) CIL* III 2006: Sevol(us) fec(it). *vgl.* Seivol . .

Sevonianus *s.* Seuvo.

Sevorus. *(Bordeaux) CIL* XIII 853: Sevorus.

? **Sexanta** Prista *j. Rustschuk in Bulgarien.*

Sexonas, Sexsionas *s.* Suessiones.

Sextan-manduius, pagus *(Rennes, aetatis Antoninianae) CIL* XIII 3149: In honorem domus divinae et pagi Sextanmandui Marti Mulloni, L(ucius) Campanius Priscus et Virilis, fil(ius), sacerdotes Romae et Aug(usti), statuam cum suis ornamentis de suo posuerunt, l(oco) d(ato) ex d(ecreto) s(enatus) *oder* ex d(ecurionum) s(ententia). *cf.* Sextantio.

Sext-anti-o(n) *vom gall. stamm* sexto-, *O. Substantion, 500 meter nördlich von Castelnau-le-Lez, dép. Hérault, arr. und canton Montpellier. TP:* Sextatione. *IA* 389, 2: Sextatione (suxtatione *D*). 396, 7: Sextantionem. *It. Burdig. p.* 552, 6 *W.* = 4,17 *G.*: Mutatio Sostantione. (*Paris.*, sustancione *Veron.*). *Rav.* 4, 28 *p.* 245, 9: Sestantione. 5, 3 *p.* 340, 16: Sextantione. *(Aldea nueva del Camino bei Plasencia in Lusitanien) CIL* II 852: Fulvius Rufus Sestatiensis an. LXV. h. s. e., s. t. [t.] l., Fulvius Firmus P. [f.] f. c. *(Aquileja)* V 926: ?. . . [legionis s]eptumae gem. dom(o) Sestatio (*zum nominativ* Sestantium, *oder* Sestantio[ne] *zu supplieren mit Bürcklein?*) an. XXV *7*. M. Pedonis. *(Vicarello)* XI 3281—3284: Sextantione (-em 3281, Sextantio 3282). *(Tresques)* XII 2754: D(is) M(anibus) T. Craxxio Severino collegium centonarioriorum m(unicipii) S(extantionis), colle(gae) eq(uo) p(ublico) ex[or(nato)] ex V [decuriis?]. *(Nimes, saec. 2)* 3362 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 39 = 446, 6: Andusia, Brugetia, Tedusia, Vatrute, Ugerni, Sextant(io), Briginn., Statumae, Virinn., Ucetiae, Segusion. *Vgl.* Setantii?

Sextant-ius *M. (Carlisle) CIL* VII 924: P. Sextantiu[s ex civi]tat(e) Traia[nensi *in Germania inf. oder Thracien*].

Sextati. *(Bei Agen) CIL* XIII 10002, 475: Sextati.

* **Sextĭ-ăcus** (fundus), Sexciacus, Sessiacus, *vom römischen plebeischen gentilicium* Sextius. *O.* 1) *dans le Bigorre, zerstört, etwa 30 kilometer entfernt von Saint-Sever de Rustan, dép. Hautes-Pyrénées, arr. Tarbes, canton Rabastens. Greg. Tur. in glor. conf.* 48: Infra terminum autem Beorretanae urbis in vico Sexciacensi sanctus Iustinus presbiter quiescit. 49: In rure domus Sexciacensis, quod in eius (sancti Severi) possessione subsistebat, eclesiam aedificavit. 2) 3) *j. Sexey-aux-Forges und Sexey-les-Bois, dép. Meurthe-et-Moxelle, arr. und canton Toul.* 4) *j. Sissy, dép. Aisne, arr. Saint-Quentin, canton Ribemont.* 5) *j. Cessey, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Baigneux-les-Juifs, gemeinde Tours.* 6) *Cessey-les-Vitteaux, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 7) *j. Cessey-sur-Tille, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis.* 8) *j. Cessey, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Quingey.* 9) *j. Cessiat, dép. Ain, arr. Nantua, canton Izernore.* 10) *Cessiat, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Saint-Amour, gemeinde Saint-Jean-d'Étreux.* 11) *j. Cessieu, dép. Isère, arr. und canton La Tour-du-Pin.* 12) *j. Cessieux, dép. Ain, arr. und canton Belley, gemeinde Saint-Germain-les-Paroisses.* 13) Sestiacum *j. Sistig in der preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Schleiden.*

Sexti-lla *F. cogn. (Salona) CIL* III 2196: Atiliae Sextil(lae) vix. ann. XXX Aelius Firminus coniugi b. m. 2603: Arca Victorini et Sextillae [f]ratribus germ[a]n(is). *(Rosendorf)* 4962: Quintilia[no] et Maguriae [et] Ianuario et D. [et] Peculiari et Sextil[lae] Crispina d(omina) f(ecit) ser(vis) ben[e meritis]. *(Valence)* XII 1753: Quarta Sextilla.

Sext-o(n) *F. (Bei Babin Grad) CIL* III 2754: . . . turo et Sextoni parentibus b. m.

Sextocus *M. (Zabern) CIL* XIII 6001: D(is) M(anibus). Divix[t]e Materni (filiae) Cidius mar(itus), (D. M.) Sextoci Cidius (*oder* Sexto Cidius?) pater.

Sextus *stamm* sexto- *M.* **Sexta** *F., lateinisch, auch celtisch, z. b. (Ecija) CIL* II 1498: Iulia Sextae libert. Stabilis. *(Martos)* 1703: G. P. Sextus. *(Segovia)* 2757 = 5775: Rufinae Marcellae Marci f. an. XXX. cor. Sexstus matri. *(Tarragona)* 4970, 485: Sexti. [*Carlsburg*] III 1634, 8: Sextus f. *(Salona)* 2395: D(is) M(anibus) Iuliae Lupulæ matri Sexti. 2412: D(is) M(anibus) Laelia Sexta Vitali an. VII., d. X delicatae

b. m. p. *(Dalmatien)* 3187: C. Restitutae matri pientissimae Ostoria Sexta. *(Eszek)* 3295: Libero Patri ... Sext ... *(Igg)* 3805: Plotio Maxim. f. Θ et Quarte Voltregis f. vive Sabinus et Geminus et Fronto fili fecerunt et Voltrecisi Frontoni et Sextus Frontoni fi. Θ ann. L. 3811: Secundus Volturegis Talsi f. v. f. sib(i) et Voltiae Sex. f. coi. k. posterisq. suis. 3812: Sextus Rustici f. 3813: Sexto .. o ..... Rustici fil. 3814: Sexto Sever ... f. *(Bei Laibach)* 3862: Bugiæ Sexti fi. *(Mariasaal)* 4854: Sextus Adnamatonis f. et Bonis. Anbusuli f(iliae) uxori Sextus Antonius Verus evoca(tus) Romae Sporae Sexti f. heredes v. f. *(Klagenfurt)* 4916: Sextae. *(Zollfeld)* 4982: Sexstus A. C. Severi l. *(Cilli)* 5265: Quartus Sirae v. f. sib(i) et Licoviae Ingenuae uxor(i) an. L. et Leucimarae fil. an. X. finito f. an. VI. Licovio Sexto an. XX. Ausco Muscionis fil(i)a an. XXX. Dubnae f. an. XXXX. M. Licovius Barus an. M. Licovius Boniatus ann. L. Vetulla Bucia Urbani f. an. L. M. Licovius Ursus an. *(Seckau)* 5391: Sexto. *(Stein am Anger; [Pest;] Koronczo bei Raab; Salzburg; Regensburg)* 6008, 53: Sextus f., Sextus, Sexti. *(Leibnitzer Feld)* 6010, 209: [S]exti. *(Salzburg)* 210: Sexti m(anu). *(Orsova)* 6286, 6: Sexti. *[Belgrad]* 6329,3: SEXTIΛ∞. *(Bei Feldkirchen)* 6506: Sextus Secundini et Iunia Sam. v. f. sibi et Mogeto f. an. IX. e[t] Sextiano f. a. VII. *(Blasendorf) Cer. xx p.* 956: Sexti Im ... ali. *(Brescia)* V 4570: DIs Mán(ibus) Cluent. Restita Samicius Sex. f. Quintiae Sex. f. Quintia[n]. nep. *(Nave bei Brescia)* 4637: Lubamae Clussimi f(iliae) Tertiae Sex(tus) Madiae f(ilius) uxori. *(Brescia)* 4717: Segae Triumi f. et Leae Sex. f. uxorI et Clevio f. et Segessae Sex. f. BalbInus parent. XΛ木. 4725: Sextus Primi f. sibi et Vitali Iuni fil. uxori ... *(Maderno)* 4858: Iamuno Rufi et Tertullae Stacassi Basi f. uxori Quartion[i] Sexto militibus leg. XXI rapacis filis defut. Suavi Ivil. fili v. f. *(Tremosine am Garda-see) CIL* V 4880: Sasius Vesgasionis f. sibi et Deicae Sexti f. uxori et Esdrio et Ves[g]asioni f. *(Voltino)* 4883 = *Hübner, Exempla n.* 19 = *Pauli n.* 30 *s.* 15. 98—90: Tetumus Sexti (filius) Dugiava Sassaris tome decavi Obuldunu Tinu. *(Ustecchio bei Tremosine)* 4884: V. f. Messava Sex. f. sibi et Staio Seci f. viro et Steco Stai f. *(Limone)* 4887: Primio Stai Arrunti f. sibi et Dugiavae Sex. f. matri Atestatiae Sex. [f. Se]cundae uxori [et At]estatiae Primulae filiae ... *(Idro)* 4890: Ti. Claudius C. f. sibi et Tertullae Sexti fil(iae) uxori et suis. *(Lumezzane)* 4928: M. Cornelius Sextus sibi et Marciae Firminae uxori et Q. Luci et Corneliae Secundae et Tertio Sexti patri et Corneliae Priscillae matri. *(Serezio)* 4933: Priscus Sex. f. sibi et Pontiae Tertullae uxori. *(Lovere vecchio)* 4945: MInervae Sex. Secci f. Evar. pro se et suos v. s. l. m. *(Como)* 5461 *add.:* Sextae [q]u[e] et Rufae Ambarcionis f. nepos et fili et Vervicio filio Sextae. *(Remigio)* 6644: V. f. Vecco Mocconis f. sibi et Utilae Vecati f. uxori et Frontoni f. et Creccae Livonis f. uxori et Masclo f. et Primae Octavi f. uxori et Sexto f. *(Ciriè)* 6907: Bassi Curhonis Sexti f. *(Aquileja; Caldivico; Este; Brescia; Mailand; Tortona)* 8114, 123: Sextus f(ecit), Sexti. *(Chesterford, [Audley End])* VII 1336, 1059: Sextus. *(London; Kingstonfield, pfarrei Aston Rowant; Colchester)* 1060: Sextus fe(cit), Sextus . f(ecit), Sextus ... *(York)* 1061: Sexti ma(nu). *(London; Chichester; Colchester)* 1062: Sexti ma(nu), Sexti m[, Sexti man(u). *(London; Crundale, Kent)* 1063: Sexti man(u), Sexti . m(anu). *(London)* 1064: Sexti . o(fficina). *(Embrun)* XII 88: Sexto fil(io). 89: Tertiae Sexti f(iliae). *(Vienne)* 1948. 2021: L. Tertinius Sextus. *(Aoste-Saint-Genis, dép. Isère, 176 p. Ch.)* 2391. 2392: Sex. Vireius Sextus. *(Nîmes)* XII 3145: Sextus v. s. l. m. 3922: Sex(to?) Solibit[is f.?] fratr ... *(Trinquetaille)* 5682, 106: Sexti. *(Vienne; Gilly; Aosta; Genf)* 5686, 835: Sextus f(ecit), Sextus, Sexti . m(anu), Sexti. *(Lemenc bei Chambéry)* 5695, 16: Sextus . f(ecit). *(Aix)* 5773: Victoriae Cumu ..... Sextus .... *(Cannstatt, a. 223)* XIII 6442: Emeritius Sextus miles legionis XXII pr. p. f. *(Poitiers; [Épinal;] Cannstatt; Rückingen) CIL* XIII 10001, 300: Sexti. *(Bordeaux; Le Mas d'Agenais; Poitiers; Le Bernard; Rom; [Moulins;] Clermont; bei Charbonnières; dép. Aveyron; Vieu; Jublains; bei Laon; Étaples; [Douai;] Tongern; Nîmes; Trier; Augst; Rottweil; Heddernheim; Butzbach; Wiesbaden; Vechten)* 10010, 1807: Sextus fe(cit), Sextus, Sextus f., Sexti ma(nu), Sexti . m, Sexti o., Sexti. *(Saint-Rémy, dép. Allier) RA* 3e *s., t.* 38 (1901) *p.* 389: Sextus. *p.* 391: [Se]x-

tus. *(Rom)* XV 6690: Sexti. *Vgl.* Setus, Seitus, Cata-sextus, Sextantio.

Sez-ăna, Sezanna, Sezania *O. j. Sézanne, dép. Marne, arr. Épernay. Acta s. Blitharii* 6 *ASS 11. iun.* II *p.* 474 *D:* Sezanici suburbani. 7: Sezanae parochia. 8 *p.* 474 *E:* De Sezania.

Si//ir.. *(Côte-d'Or) RA* 3e *s., t.* 14 (1889) *p.* 375: SI////IRIS *(dat. plur.)* Nigidia Rufula v. s. l. m.

Si...va *M. (Mailand) CIL* V 5846: Silae Si...vae Rufe[l]li f(iliae) con[iu]gi.

-sĭā *s.* -sĭŏ-.

Siac-o(n) *M. (Sadava) CIL* II 2976: C. Plotius C. f. Siaco. *Hübner vgl. iber. O.* Siagu.

Siagna *fl. j. la Siagne, dép. Var. Vita s. Nazarii Lerin.:* Ara Luci, prope pontem fluvii, nunc vulgo nuncupati Siagna.

Siagrius *s.* Suagrius.

Siall...ola. *O. Merow. münze Belfort* 6663 = *Prou* 2711: ᔕIALL ⱵIOLA.

Siam vicus *O. j. Syam, dép. Jura, arr. Poligny, canton Champagnole. Merow. münze Belfort* 4079: SIAMVICO.

Siampud.. *O. (Isakcea) Tocilesco, Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie. Bucarest,* 1900. 4^0. *p.* 206: [I]ussu et ex decr[et]o v(iri) c(larissimi) Ovini Tert[ul]li cos. termini positi inter Siampudi [vil]lam [et] vican(os) B... ridaven[a]tes [t]ribuendum .... kal. apr.

Sianiocum *iber. V.? (Soria) CIL* II 2838: Nonius Quintilianus S[i]aniocum annorum XXXIII. Fortunata uesor an. XXX hic siti sunt Evasco II. t. f. Barrusos f. c.

Sia-nnus *G. beiname des Apollo als schutz gottheit der thermen von Les Bains-du-Mont-Dore, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Rochefort. (Au Mont-Dore) CIL* XIII 1536: Iulia Severa Siann(o) v. s. l. m. *(Lyon)* 1669: Apollini /// Sianno /// ///stipe ann(ua). *cf.* Stanna.

Σιαντικόν *s.* Santicum.

Siarum *s.* Searum.

Sia-rus *M. (Reims; Olloy) CIL* 10010, 1808: Siarus f., Siarus.

Siata, *im 10. jh.* Hoiata, *bret.* Houat, *insel, dép. Morbihan, gemeinde Le Palais. IA* 510, 1: Siata.

-siāvo- *in* Rovisiāva, Segusiāvī.

Sibariam *s.* Sarabis.

Siber... *(Braga) CIL* II 2451: Val. Siber...

Sib-ĕri-s *fl. in Galatien. Procop. de aedific.* 5, 4 *p.* 316 *D.:* *Ἔστι δὲ ποταμὸς ἐν Γαλάταις, ὅνπερ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Σίβεριν, τῶν μὲν καλουμένων Συκέων ἄγχιστα, πόλεως δὲ Ἰουλιοπόλεως ἀπὸ σημείων μάλιστα δέκα, ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον. ὃς δὴ πολλάκις ἐξαπιναίως ἀρθεὶς ἐπὶ μέγα τῶν ἐκείνῃ ὁδῷ ἰόντων πολλοὺς ἔφθειρεν.*

Sibernia *O. Vita Emani* 2, 11 *ASS 16. mai* III *p.* 597 *F:* Ad locum ipsius pagi qui vocatur Sibernia (*var.* Hibernia).

? **Sibi-aenus** *M. (Esseg) CIL* III 3285: Sisiae et Aur. Sibiaeno vexillario et co[m]muni[ci]p[i].

Sib-ŏra *O. in Galatien. IA* 204, 3: Sibora. *Vgl.* *Ἴβωρα im Pontus.*

Sibr-ium *O. j. Castel Seprio bei Mailand. Rav.* 4, 30 *p.* 252, 7: Sibrium.

? **Sibulla** *F. (Louingen) CIL* III 5877: Deo Mercurio sign. ex voto Iul. Gallicus et Aur. Sibulla p. l. l.

? **Sibuz-ates,** *aquitan. V., villeicht von einer stadt* Sibuza *zu O. Saubusse, dép. Landes, arr. und canton Dax. Caes. b. G.* 3, 27, 1: Hac audita pugna maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedidit obsidesque ultro misit; quo in numero fuerunt Tarbelli, Bigerriones, Ptiani, Vocates, Tarusates, Elusates, [Gates,] Ausci, Garunni, Sibuzates *(A' D, T über zeile,* sibutzates *B'* sibusates *U'* sibulates *(cf. le pays de Soule) T'),* Cocosates: (2) paucae ultimae nationes anni tempore confisae, quod hiemps suberat, id facere neglexerunt. *Plin. n. h.* 4, 108: Sybillates.

Sica. *(Altér Pedrós) CIL* II 169: Sicae Melonis f. h. s. e.

Sicanus *M. (Mainz) CIL* XIII 10001, 427: SICANI.

? **Sicaop.** *(Orléans) CIL* XIII 10001, 428: SICAOP.

Sicaptus *M. Vita Launomari* 3, 13 *ASS 19. ian.* II *p.* 232: Sicaptus. *Vgl.* Moenicaptus?

Sicaster *s.* Segustrum.

Sic-aula, Sicola *fl. in der Auvergne, j. la Sioule, dépp. Puy-deDôme und Allier, nfl. des Allier.*

Siccae, Aquae, *1 kilometer n. ö. von Laffite-Vigordanne, dép. Haute-Garonne, arr. Muret, canton Le Fousseret. IA* 458, 1: Aquis Siccis.

Siccaenae, *inseln an Hispania Tarraconensis, j. Cies. Plin. n. h.* 4, 112: Insulae Siccaenae (siccae insigne *E2,* insigne *E1,*

signae *DR*, sige *F*), oppidum Abobrica. *(En el Monte Horquera) CIL* II 1598: Q. Iu[l]ius P. [f.] Gal(eria) Rufus, agrimensor Siccaenas.

Sicc-eia *F. (Alicante) CIL* II 3566: Sicceia P. l(iberta) Donata Piero f. suo.

Sicc-ia *s.* Sicera.

Siccĭ-ācum *von röm. M.* Siccius, *O. j. Suxy, belg. prov. Luxemburg, arr. Neufchâteau.*

Sicc-ō(n) *vgl.* Sīco *zu ir.* sicc, *j.* siocc = *sikku *aus* siq-nú *(Stokes), frost, cf. ai.* sikatā, *zd.* hikuš; *oder germ. für* Siggo = Sigbert? *M. Marii Plotii* [*M. Claudii*] *Sacerdotis art. gramm.* 2, *vol.* 6 *p.* 475, 9 *K.*: Barbara quaedam audivi, Sicco Siccōnis, Franco Francōnis. *(Regensburg, a. 166) CIL* III *D.* LXXIII *p.* 1991: Ex equite Sicconi (*und* Secconi) Iuli . . . . . *(Worms) CIL* XIII 6258: Sicco. *(Trier) BJ* 69 *s.* 22 = *Kraus* 127 = *Hettner n.* 353: Sic[co]. *Vgl. Le Blant n.* 347.

Siccōn-ia *F. (Emmetzheim) CIL* III 5923: Sicconiae Paulinæ Ael. Deccius coniugi rarissimae.

Siccu-lus *M. (Caraço bei Lara de los Infantes) CIL* II 2863: Cabedus Siccūlus Ambati f(ilius) [a]nn(orum) XXC.

Siccus *(wol latein. übersetzung)* Campus *in Arduenna. Dipl. Pertz n.* 29 *(a. 667) p.* 28, 44: De monasterio Malmundario usque Sicco Campo; de Sicco Campo per viam Mansueriscam usque ubi Warcina traversat. *p.* 29, 11: Usque viam Mansueriscam; inde per ipsam viam usque Sicco Campo.

Sicdelis *O. IA* 509, 4: Sicdelis.

Sicelli *O. iberisch? (Cartagena, zeit Hadrians)* II 3423: L. Aemilius M. f(ilius) M. nep(os) Quir(ina) Rectus, domo Roma, qui et Carthaginensis et Sicellitan(us) et Assotan(us) et Lacedaemon(ius) et Argivus et Bastetanus, scrib(a) quaestorius, scrib(a) aedilicius, civis adlectus, ob honorem aedilitatis hoc opus testamento suo fieri iussit. *(Caravaca)* 5941: L. Aemil(ius) M. f. M. nep. Quirina Rectus domo Roma qui et Karth. et Sicellitanus et Assotanus et Lacedaemonius et Bastetanus et Argius, scriba quaestorius, scriba aedilicius, donatus equo publ. ab imp. Caesare Traiano Hadriano Aug. aedilis coloniae Karthagi., patronus rei publicae Assotanor(um) testamento suo rei pub. Assotan. fieri iussit epulo annuo adiecto. *(La Vereda, antonin. zeit)* 5942: . . Sic[ellitanus].

***Sic-ĕra,** Sic-ia, Siccia, Sithia, Sissa, Scista, Xista, *j. la Cisse, nfl. der Loire, dépp. Loir-et-Cher und Indre-et-Loire. Vita Betharii ep. Carnot.* 3 *MG SS Mer.* III *p.* 615: Tribus leugis a castello Blesianensium cellulam sibi propriis manibus aedificant super fluviolum Sissa.

Sicerus *M. cogn. (Arenella bei Neapel) CIL* X 2962: Sicerus.

Sicia *s.* Sicera.

Sicilia *O., nach Lehne vermutlich j. Bretzenheim in Rheinhessen, kreis Mainz. Lamprid. Alex. Sev.* 59, 6: Agentem eum cum paucis in Brittania, ut alii volunt in Gallia, in vico cui Sicilia nomen est, non ex omnium sententia, sed latrocinantium modo quidam milites et i praecipue, qui Heliogabali praemiis effloruerunt, cum severum principem pati non possent, occiderunt. *Victor Caes.* 24, 4: Agentem casu cum paucis vico Britanniae, cui vocabulum Sicilia, trucidavere. *Vgl. Eutrop.* 8, 23: Periit in Gallia. *CIL* XIII, 2 *p.* 178.

? **Sici-na, Sic-na** *F. (Santañy) CIL* II 3671: Ocratia Sicina anno(rum) XVI. *(Steinhäuser Hof bei Mochenwangen, oberamt Ravensburg)* III 11896: Sicna Crispini f(ilia) vix(it) an. XL. Proc(ulus) mar(itus) m(erenti) f(ecit).

Sicnil villare *s.* Sequiniacum.

Sic-o(n) *M. cogn. (Grenoble) CIL* XII 2273: C. Innocenti Siconi[s f]i[l]i[o]. *Vgl.* Sicco.

Sic-ola *s.* Sicaula.

Sicusio s. Segusio(n).

Sid-ĕna [Sedena *a.* 867], *fl. le Senain, j. Serain, nfl. der Yonne, dépp. Côte-d'Or, Yonne. Vita s. Iohannis abb. Reomaensis* 2 *MG SS Mer.* III *p.* 507, 27—28: Saltum, qui inter duos fluvios, id est inter Hormentionem et Sidenam, situs est, qui a Sinemuro castro septem milibus abest.

Siderude, Ficca, *j. Filves? Pertz dipl. n.* 40 *(a. 662) p.* 37, 25: Per Ficca Siderude.

Sidilĭ-ācus Sediliacus, Sidiacus *O. j. Souilly, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Toucy.*

-sidium, -sido, -sidum *in* Viro-sidium, -sido, -sidum; *cf. lat.* sedēre.

Sid-ōcus *bischof von Eauze. Fredegar. chron.* 4, 54 *(a. 626/627) MG SS Mer.* II

p. 148, 3: Palladius eiusque filius Sidocus episcopi Aelosani.

Sidŏ-loucŏ-s *nach Much 'hirschwald' zu ir.* sidh, *f. jagdwild, w.* hydd, *m. hirsch, rotwild, bret.* heizes *cerva? O. im gebiete der Aidui, j. Saulieu, dép. Côte-d'Or, arr. Semur. TP:* Sidotoco (*lis* Sidoloco). *IA* 360, 3: Sidoloucum. *Ammian.* 16, 2, 3: Quibusdam per Sedelaucum et Coram (sedelauco et cora *V*) iri debere firmantibus. *Martyrol. Hieronym. 8. kal. oct.:* Agustiduno vico Sedeloco (*var.* sediloco, sedulo) natale sanctorum Andocii, Tyrsi et Felicis martyrum. *Acta ss. Andochii, Thyrsi et Felicis* 6 *ASS 24. sept.* VI *p.* 676 *A:* Erat autem ager nobilissimi viri, cui nomen est Sedelocus. *Passio VI. s. Benigni* 2, 12 *ASS 1. nov.* I *p.* 166 *E:* Ad rus eiusdem Fausti, quod Sedelocus (*var.* Sedesocus) ex antiquo indito vocabulo dicitur. *Merowingische münze Belfort* 4048 = *Prou* 149: +SEDELOCO V(i)C(o).

Sīd-ŏn-es *„die fridfertigen" V. abteilung der Bastarnen unter dem Jablunka-pass und weiter aufwärts an der Wag und Arwa. Strab.* 7, 3, 17 *p.* 306: *Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Βαστάρναι μὲν τοῖς Τυρεγέταις ὅμοροι καὶ Γερμανοῖς, σχεδόν τι καὶ αὐτοὶ τοῦ Γερμανικοῦ γένους ὄντες, εἰς πλείω φῦλα διῃρημένοι. καὶ γὰρ Ἄτμονοι λέγονταί τινες καὶ Σιδόνες, οἱ δὲ τὴν Πεύκην κατασχόντες τὴν ἐν τῷ Ἴστρῳ νῆσον Πευκῖνοι, Ῥωξολανοὶ δ' ἀρκτικώτατοι τὰ μεταξὺ τοῦ Ταναϊδος καὶ Βορυσθένους νεμόμενοι πεδία.* *Val. Flacc. Argon.* 6, 95: Ast ubi Sīdŏnĭas inter pedes aequat habenas. *Ptol.* 2, 11, 10: *Λοῦγοι οἱ Βοῦροι μέχρι τῆς κεφαλῆς τοῦ Οὐιστούλα ποταμοῦ· ὑπὸ δὲ τούτους πρῶτοι Σίδονες, εἶτα Κότνοι, εἶτα Οὐϊσβούργιοι ὑπὲρ τὸν Ὀρκύνιον δρυμόν.* **Sido** *M. schwesterson des Vannius. Tac. a.* 12, 29: Auctores fuere Vibilius Hermundurorum rex et Vangio ac Sido sorore Vannii geniti. 30: Regnum Vangio ac Sido inter se partivere. *h.* 3, 5: Trahuntur in partes Sido atque Italicus reges Sueborum, quis vetus obsequium erga Romanos et gens fidei quam iussorum potentior. 21: Sido atque Italicus Suebi cum delectis popularium primore in acie (Cremonensi) versabantur.

Sidonis, Sidonensis, *s.* Sedunum.

Sīdon-ius *zu* *sīdos *'fride'.* 1) C. Sollius Modestus Apollinaris Sidonius, *bischof von Clermont-Ferrand, † nach 479. Sidon. Apollin. carm.* 13, 25—27: Hoc te Sīdŏnĭus tuus precatur: | sic te Sīdŏnĭo recocta fuco | multos purpura vestiat per annos. 15, 128: Cuius bis coctus aeno | serica Sīdŏnĭus fucabat stamina murix. *Anth. Lat.* 1516, 17 *sq. Buech.:* Legendus orbi | illic Sīdŏnĭus tibi invocetur. *Mamertus Claudian. de statu animae praef. p.* 18, 2—3: Sollio Sidonio. *tit.* 1, 1 *p.* 21, 5: Solli Sidoni. *Gennad. vir. ill.* 92: Sidonius Arvernorum episcopus. *Aviti epist.* 43, 38 *p.* 30, 5 *P.:* Domni Sidonii. 51 (45) *p.* 80, 13: A Sidonio meo. *Ruricii epist.* 8: Sidonio episcopo Ruricius. 9: Sidonio Ruricius. 16: Sidonio videnti Ruricius. *Martyrolog. Hieronym. 10. k. sept.:* Arvernis Sidonii (*var.* sidoni, sinodi) episcopi. *Greg. Tur. h. F.* 2 (21): Sidoniis. (22): Sanctus vero Sidonius. (23): Sidonio *(abl.)* ... Sidonium ... Sidonius ... Sancti Sidonii. 16 (24): Sidonii episcopi. 17 (25): Sidonii. 6 (7): Sidonium. *vitae patrum* 3, 1: Sanctus Sidonius episcopus. ... Beatus Sidonius. 2) Sidonius, *bischof von Mainz, c. 534—540. Venant. Fortunat. c.* 2, 11, 7: Hanc tamen antistes Sīdōnius extulit arcem. 12, 9: Condidit antistes Sīdōnius ista decenter. 9, 9 *tit.:* Ad Sidonium episcopum. *v.* 5: Porrigit ecce manum genitor Sīdōnius urbi. 3) Sidonius subdiaconus. *Comm. Lucani ed. Usener p.* 47, 2: Argumentum libri secundi. Sidonius subdiaconus. 4) Sidonius, *abt des klosters Saint-Saens, dép. Seine-Inférieure, arr. Neufchâtel-en-Bray, † c. 689. Vita s. Audoeni* 22, 55. *Anal. Boll.* 5, 131: Abbas Sidonius, natione Scotus, qui monasterium construxit, quod ipsius de nomine Sidonium vocitatum est. *Vita Filiberti* 3, 26 *ASS 20. aug.* IV *p.* 80 *B:* Cellarius monasterii, Sydonius nomine. 5) Sidonius, *bischof von Passau, † 756. Zacharias papa MG Epist.* III *p.* 336, 13 *(a. 746?):* Virgilius et Sedonius, religiosi viri apud Baioariorum provinciam degentes. *p.* 360, 28 *(a. 748?):* Pro Sydonio *(var.* sidonio *C)* autem supra dicto et Virgilio presbiteris. *(Brescia, christl.) CIL* V 4726: D(is) M(anibus) Sidoni p. p. i. Tatias m. b. m. *(Cöln, heidnisch) CIR* 323, 8 = *Le Blant n.* 358 = *Anth. Lat.* 219 *Buech.* = *Kraus* 296: Sidonius. *(Karden, rgb. Coblenz) CIR* 712: D(is) M(anibus) Pennausio Lagane Sidonie Iasse monimen[t]um fili faciendum de suo curaverunt.

Sidotoco *s.* Sidoloucus.

Sidremum *für* *Sidre-magos? *O. j. Saint-Drémont, dép. Vienne, arr. Loudun, canton Les Trois-Moutiers.*

Sid-ua. *(Bonn) CIR* 477: Iul(iae) Siduae.

Sidumanis *fl. j. Orwell, in England, grafschaft Suffolk. Ptol.* 2, 3, 4: *Σιδουμάνιος ποταμοῦ ἐκβολαί* (*Müller ci.* Sidumanius *oder* Sidumagius, *vom O.* Sito-magos).

Sidunis *s.* Sedunum.

Siduo *(nominativ?) O. (Meilenzeiger zu Autun, 2. jh.) CIL* XIII 2681ᵇ: .... [ab] Autessioduro [L]XVI Siduo m(ilia) p(assuum) X[XIIII].

Si-ega. *Pard. dipl.* 2, 211 *n.* 413: Siega fluv. in pago Ebroicino.

Siesia *O. kloster Saint-Lautein. Vita Lauteni* 7 *ASS 1. nov.* I *p.* 285 *B.* 14. 15. 16 *p.* 286 *B:* Siesiae.

Sigannes *O. j. Sagens in Graubünden.*

Sig-arra *O. in Laeetania, der Ilercaones; wol iberisch, j. Prats del Rey in la Segarra (Sagarra). Avien. or. mar.* 497: Sarna (*lis* Sarra?). *Ptol.* 2, 6, 63: *Σιγάρρα. (Prats del Rey) CIL* II 4479: C. Vibio Luperco IIII vir(o) municipii Sigarrens(is) C. Vibius Latro filius.

Sigdunus *s.* Sigudunus.

Sige *griechisch? F. cogn. (Nimes, saec 3 p. Ch.) CIL* XII 3480 *add. p.* 838 = *Inscr. de Languedoc. Nimes, n.* 698: D(is) M(anibus) Bucconlae Sigeni *(dat.)* mater filiae. *(Aix-les-Bains, Savoie, saec. 3 p. Ch.)* 5876: D(is) M(anibus) Titiae Sigenis (= *Ἰσιγένης*?) Mascarpio et Ianuaria parentes filiae piissimae.

Sig-eium *O. j. Scy. Urkunde a. 745 MSAF Mettensia* II (1898) *p.* 3: Illas res sancti Remigii, cum ipsa basilica in Sigeio constructa.

Sig-er *fl. Kemble n. 71 (a. 723):* Terra autem haec sita est in monte et circa montem qui dicitur Brente; habens ab occidente Sabrinam, ab aquilone Axam, ab oriente Termic, ab austro Siger.

?**Sigerus** *M. cogn.* 1) *Martial.* 4, 78, 7 *sq.:* Et sacro decies repetis Palatia clivo Sīgĕrĭosque meros Partheniosque sonas. *Suet. Dom.* 17: Saturius(?) decurio cubiculariorum. *Tertullian. apol.* 35: Omnibus tot Sigeriis atque Partheniis audaciores. *Dio* 67, 15, 1: *Σιγηρὸς ἐν τῇ προκοιτίᾳ καὶ αὐτὸς ὤν. (Am Djebel-Dokhan) CIG* 4713: *Επαφροδιτος Καισαρος Σιγηριανος. (Am Djebel-Fatecreh)* 4713ᶠ: *Επαφροδειτος δουλος Σιγηριανος.* 2) *(Segovia) CIL* II 2752: L. Fabius Sigerus. 3) *(Susa)* V 7253: D(is) M(anibus) Aureli Sigeri. Aurelius Augg. lib. Aphrodisius tabularius Alpium Cottiarum. 4) *(Rom)* VI 26547: D(is) M(anibus) Sigero Cn. Turpilius Telesphorus b. m. fe. *(Scherschell, saec. 5)* VIII 10983: Dis Manibus Fl(avius) Sigerius summa rudis; vixit annis sexaginta, Fortunata coniugi bene merenti fecit. 5) [*Charpentras*] XII 1191: ... us Sigerus. *(Narbonne)* 5690, 80 = *Inscr. de Languedoc n.* 1136: L. Lucreti Sigeri. *Vgl.* Vallis Sigeri *j. Montolieu, dép. Aude, arr. Carcassonne, canton Alzonne.*

Sigestericus *s.* Segustero(n).

?**Sig-etius** *M. Passio s. Ausonii* 11 [10] *Anal. Boll.* 5 *p.* 311: Nichetium et Sigetium.

Sigidunon *s.* Singidūnon.

Sigill-ius *M. (Carlsburg) CIL* III 1063: C. Aur(elius) Sigillius, trib(unus) leg(ionis) XIII g(eminae) Antoninianae.

?**Sigin.** *(Bourges) CIL* XIII 1271: D. Primi/// pr. Sigin Mani[b(us)].

Sigina *s.* Sēquana.

Sigliniăcus, Silliniācus, Selleniācus *O. j. Seignelay, dép. Yonne, arr. Auxerre.*

Sig-matis *fl. in Aquitanien. j. la Leyre, zum bassin d'Arcachon. Ptol.* 2, 7, 1: *Σιγμάτιος ποταμοῦ ἐκβολαί. cf. Marcian. Herad. peripl. mar. exteri* 2, 21 *p.* 551 *M.: Ἀπὸ δὲ Ἀτούριος ἐκβολῶν εἰς Σιγνατίου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι φʹ, [στάδιοι] νυʹ. ἀπὸ δὲ Σιγνατίου ποταμοῦ ἐκβολῶν εἰς Κουρίαννον ἀκρωτήριον εἰσὶ στάδιοι φʹ.*

Signeus *s.* Segineus.

Sign-ius *M.* **Signia** *F. (Salona) CIL* III 2235: Aureliae Messiae infelicissimae q. ann. XXV. Signius Lupus maritus b. m. p. *(Blatta, a. 193 p. Ch.)* 3066: Signia Ursa Signi Symphori templum Veneri Pelagiae a solo fecit et signum ipsius deae posuit Falcone et Claro cos. k. mais. *(Jagsthausen, a. 221 p. Ch.)* XIII 6559: [I(ovi) o(ptimo)] m(aximo), Iun(oni) R(eginae), Marti et Herculi, diis [p]atriis, dis deabusq(ue) omnibus Iunius iuvenis Signi (filius) in suo [po]s. l. l. m. Grto [et Se]lenc(o) co(n)s(ulibus). *Vgl.* *Ten-sign-io-s *in* Tessignius Teđđicnius?

Sigobrica *s.* Segobriga.

Sig-ola *O. Vita Menelei* 6, 59 *ASS 22. iul.* V *p.* 318 B: Villam nomine Sigolam.

Sigona *s.* Sēquana[1]).

Sig-onna *fl. j. la Seugne, nfl. der Charente.*

Sigr-ancio *O. in pago Madriacense. Dipl. Pertz p.* 109, 12 *c. a.* 751: Sigrancio.

?**Sigrann-osa** *F. Pard. dipl. n.* 241, *t.* 1 *p.* 228 *(a. 627):* Sigrum Sigrannosa, testis.

Sigudunus *oder* **Sigdunus.** *(Bel-Air, merowingisch) Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 365 *p.* 495: SIGDVNVS *oder* SIGVDVNVS.

Sigugna, Sigunna *s.* Sēquana[1]).

Siguroscus *s.* *Securoscus.

Sigusio, Sigusium *s.* Segusio(n).

sigusius *s.* Segusius.

sīl, is, *f. der ocher, das berggelb. Vitruv.* 7, 4, 4: Cuneis silaceis seu miniaceis interpositis. 5, 1: Silaceorum cuneorum. 7, 1: Sil quod Graece ωχρα dicitur ... Egregia copia silis. 11, 2: Glaeba silis boni. 14, 1: Cum volunt sil Atticum imitari. ... Silis Attici colorem. *Plin. n. h.* 33, 158: Sil .. Sil proprie limus est. Optimum ex eo quod Atticum vocatur ... 159: Tertium genus est pressum, quod alii Scyricum vocant, ex insula Scyro, iam et ex Achaia, quo utuntur ad picturae umbras, pretium in libras HS bini, dupondis vero detractis quod lucidum vocant e Gallia veniens. 160: Sile pingere instituere primi Polygnotus et Micon, Attico dumtaxat. 164: Teritur autem difficillime sil *qs.* 35, 36: Silis lucidi libris X. 38: Fit et Romae cremato sile marmoroso et restincto aceto. 50: E silaciis Attico. 137: Durus in coloribus et sile multus. *Auson. technopaegn.* 13, 7: Estne peregrini vox nominis an Latii sīl? 2) *Eine umbildung oder nebenform von* seselis, σίσελις, *der sesel, eine pflanze. Paulus ex Festo p.* 346, 2: Silatum antiqui pro eo, quod nunc ientaculum dicimus, appellabant, quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant. *Celsus* 5, 23, 1: Casiae nigrae, silis. 3: Casiae, silis. *Scribon. Larg. conpos.* 126: silis *(gen.)*. *Plin. n. h.* 12, 128: Semen eodem nomine silis speciem habet, medicinae tantum utile. 20, 36: De sili. 22, 79: Semine corymbis dependentibus silis effigie. 24, 177: Tordylon ali semen sesilis *(Detlefsen;* silis, ilis *codd.)* esse dixerunt. 26, 42: Halus autem, quam Galli sil *(Schneider;* sic *codd.)* vocant, Veneti cotoneam (herbam, *cf.* 27, 41: Alum nos vocamus, Graeci symphyton petraeum). 27, 48: Cum sile et nardo Gallico. *Marcell. med.* 26, 114 *p.* 269, 1 *H.*: Sil pictorium. 27, 66 *p.* 284, 7: Adiecto sili Gallico. *Pelagon. vet.* 1, 16 *p.* 36, 19 *I.*: Silis Gallici unc. X. 10, 187 *p.* 69, 57: Silis Gallici. 13, 213 *p.* 76, 21: Sil Gallicum conteris. 23, 301 *p.* 95, 5: Silis Gallici. 28, 395 *p.* 111, 21: Sil Gallici sext. I. *Claudii Hermeri mulomedicina Chironis* 321 *p.* 96, 16 *Oder;* 382 *p.* 116, 9; 440 *p.* 136, 19: Sil Gallicum. 953 *p.* 285, 12: Silis *(gen.)*. 968 *p.* 289, 5: Silis montanum, quod dicunt petrosillon.

Silabina *iberisch? F. (Bei Auch, saec. 1. in.) CIL* XIII 443: Silabinae BortossI fil(iae) et suis.

Silacenis *O. IA* 233, 2: Silacenis.

Silanī-ăcus *von M.* Sīlan-ius, *diß von* Silanus [*z. b. (Trion) CIL* XIII 2021: C. Optatati Silani Cadurci], *O.* 1) *j. Salagnac, dép. Dordogne, arr. Périgueux, canton Excideuil. Merowingische münzen, saec. 7. Belfort* 4111 (= *Prou* 2009): SILANIACO FIT. 4112 (= *Prou* 2008): +SILANIACO FIT. 4113: SILANIACO I. 4114: SELANIACO I. 4115: +SELANIACO. 4116 (= *Prou* 2011): SELANIACO. 4117 (= *Prou* 2012): +SELANIACO. 4118 (= *Prou* 2007): +SELANIACO. 4119 (= *Prou* 2006): +S[ELA]NIACO. 4120: SILA ... AEFIT. 6432 (= *Prou* 2010): ///// AN'AC///. 2) *Salagnac, dép. Corrèze, arr. Tulle, canton Corrèze, gemeinde Meyrignac-l'Église.* 3) *Salagnac, dép. Corrèze, arr. und canton Brive, gemeinde Cosnac.* 4) *Salagnac, dép. Creuse, arr. Guéret, canton Le Grand-Bourg.* 5) *Salagnat, dép. Ain, arr. Belley, canton Hauteville, gemeinde Aranc.* 6) *Salagnat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Thiers, canton Maringues.*

Silann . . . *(Périgueux) Espérandieu, Pér. n.* 64: //////Silann. *(nom. masc.)* ////// /// /// *(und)* Teretina /// /// //. ///// entes . . .

Sil-ărus *ligurisch? bach in Gallia Cispadana, ergießt sich in den untern Po von süden her, j. Silaro. Vgl.* Silarus, *fl. in Lucanien.*

Silb-ŏna *O. j. Serbonnes, dép. Yonne, arr. Sens, canton Sergines.*

Silentĭ-ăcus *O j. Salency, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Noyon. Vita s. Medardi* 7, 21 *MG a. a. IV* 2 *p.* 70, 17—18: Ad villam sancti Medardi Silentiacum qui dicetur.

Sīl-er *fl. j. Sele; vgl. fl.* Silarus Silerus *in Italien.*

Silesia *O. j. Saint-Lothain, dép. Jura, arr. Lons-le-Saunier, canton Sellières.*

Silgĭ-aco *O. j. Sougé-le-Ganelon, dép.*

Sarthe, arr. Mamers, canton Fresnay-sur-Sarthe.

Silĭ-ăcus *vom römischen gentilicium* Sīlius *oder* Sillius, *O.* 1) *j. Silly-le-Long, dép. Oise, arr. Senlis, canton Nanteuil-le-Haudouin. Pertz, dipl.* 57 *p.* 51, 32 *(a. 689 — 690):* In loco qui dicitur Siliacos, qui fuit Arulfo quondam et ibidem usque nunc ad ipso Latiniaco aspexit. 2) *j. Silly, dép.* 10 *Oise, arr. Beauvais, canton Noailles.* 3) *j. Cilly, dép. Aisne, arr. Laon, canton Marne.* 4) *j. Silly-la-Poterie, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front.* 5) *Silly, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Dun-sur-Auron, gemeinde Bussy.* 6) *j. Silly, dép. Vienne, arr. und canton Loudun, gemeinde Mouterre-Silly.* 7) *Silly-en-Saulnois in Lothringen, landkreis Metz, canton Verny.* 8) *j. Silli-en-Gouffern, dép. Orne, arr. Ar-* 20 *gentan, canton Exmes.* 9) *j. Silhac, dép. Ardèche, arr. Tournon, canton Vernoux, gemeinde Angoulême.* 10) *j. Sillac, dép. Charente.* 11) *j. Sillas, dép. Gironde, arr. Bazas, canton Grignols.* 12) *Silliat, dep. Ain, arr. Nantua, canton Izernore, gemeinde Matafelon.* 13) *j. Sillé-le-Guillaume, dép. Sarthe, arr. Le Mans.* 14) *j. Sillé-le-Philippe oder le-brûlé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort.* 15) *Silley, dép. Doubs, arr. und* 30 *canton Baume-les-Dames.* 16) *Silley, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Amancey.* 17) *Siliacum *oder* *Silliacum, *in Silly, belg. provinz Hennegau, arr. Soignier.* 18) *j. Schillingen, preuss. Rheinprovinz, regbz. und landkreis Trier. — Vgl.* Silviacus.

Silicĭ-ăcum *von nomen* Silic-ius, *O. j. Semecey, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon (nach Garnier)?*

?**Silicnuni** ... *(Lyon) Allmer & Dissard* 40 *n.* 190: P. Silicnuni . . .

Silinĭ-ăcus Sulliniacus *O.* 1) *j. Souligné-sous-Vallon, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton La Suze. Chronique de Saint-Bénigne, ed. Bougaut, p.* 29: In Siliniaco. 2) Siliniaco, *j. Seignelay, dép. Yonne, arr. Auxerre. Vgl.* Sigliniacus.

Silinus. *(Turin) CIL* V 7126: C. Urvinus C . . Silinus.

Silion-aco *O. Merowingische münze. Belfort* 4122 (= *Prou* 2633): +SILIOИACO. 50 4123: +SILLIONAC O.

Silis *fl. in Venetien bei Treviso, j. Sile. Plin. n. h.* 3, 126: Fluvius Silis ex montibus Tarvisanis. *TP.:* Fl. Silarum. *Rav.* 4, 36 *p.* 290, 13: Sile.

Sĭl-ius *röm. plebejisches gentilicium, vielleicht auch celtisch; z. b. (Bei Dienheim) CIL* XIII 6277: Silius Attonis f(ilius) eq(ues) alae Picent(inae) an. XLV, stip. XXIV. h. f. c. *(Rottenburg)* 6372: D(is) M(anibus) Tessiae Iu(v)enili Hel(vetiae) an(norum) XXXVII Silius Victor Hel(vetius) coniugi et sibi f(aciendum) c(uravit).

Silla *M. (Petronell) CIL* III 4460: ... G. f. Silla mil. leg. XV Apol. 10

Sill-enus. *(Brescia) CIL* V 4478: C Sillenus C. f. Serenianus Anniensis omnibus honorib(us) municipalibus perfunct. et Carbonnace C. f. vere coniugi inconparabili que mecum vixit ann. XXVII. m. XI. d. XXVII. v. f.

Silli *O. j. Seilles, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap, canton Alpes-les-Veynes, gemeinde La Faurie.*

Sill-ia *s.* Cerliacus. 20

Sillĭ-ăcus *O.* 1) *j. Sillé-le-Guillaume, dép. Sarthe, arr. Le Mans.* 2) *Silly-le-Philippe oder -le-brûlé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort.* 3) *Silly, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front, gemeinde Bussy.* 4) *Silly, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Dun-sur-Auron, gemeinde Bussy.* 5) *Silly, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Noailles.* 6) *Silly, dép. Oise, arr. Senlis, canton Nanteuil-le-* 30 *Haudouin. s.* Silviliăcus.

Silli-ānus *M. (Sens, a 250 p. Ch.) CIL* XIII 2949: Pat[e]r(nius) Pollio Sill[ianus].

Silliboris *F. cogn. (Mancha Real) CIL* II 3351: Corneliae L. f. Sillibori Vetuli pleps Latoniensis honorem accepit, inpensam remisit.

. . **sillin** . . . *M. (Bei Quincey, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nuits) CIL* XIII 2852: //SILLIN////. 40

Silliniacus *s.* Sigliniăcus.

Sillionaco *s.* Silionaco.

***Sillŏ-brĭga** *nach d'Arbois de Jubainville im span. O. Sillobre, provinz Coruña.*

Sill-uvius *M. Greg. Tur. de virtut. s. Martini* 4, 22: Silluvius (*var.* Simillimius) incola Baiocassinus.

Siln-ānus, *ir.* Sillán *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 41 *p.* 77: De fratribus viris, quorum vocabula Lugbeus et Silnanus. 2, 4 50 *p.* 108: Monachum sedentem, nomine Silnanum, filium Nemaidon Mocusogin. *p.* 109: Silnane. *p.* 110: Silnanus . . . Silnano *(abl.).* 17 *p.* 126: Maleficus nomine Silnanus.

***sī-lŏ-** *von idg.* *sē-lŏ-, *n. same,* √ sē *werfen, säen; air.* sí-l, *n. gl. semen, gael.* sìol, *gen.* sìl '*semen, proles, progenies*'; *pl.* síla; *cy.* hîl, *f. suboles, proles; nach Bezzenberger zu lit.* pa-sėlýs *aus-, beisaat.*

Sīl-ō(n) *von* *sīlo- *semen? villeicht aber eher lateinisch, vgl. Plin. n. h.* 11, 158: Non alii animalium nares eminent. Avibus, serpentibus, piscibus foramina tantum ad olfactus sine naribus, et hinc cognomina Simorum, Silonum; *M. Catull.* 103, 1: Mihi redde decem sestertia, Sīlo. — *Diod.* 37, 2, 6: *Κόιντος Πομπαίδιος Σίλων, Μάρσος μὲν τὸ γένος.* 9: *Κοΐντῳ Πομπαιδίῳ Σίλωνι. Plut. Cat. min.* 2: *Πομπαίδιος Σίλλων. regum et impp. apophth.* (*Mar.* 6) *p.* 202 *D: Πομπαιδίου Σίλωνος. Sen. suas.* 1, 1, 2. 7: Pompei Silonis. 2, 7: Pompei Silonis. 3, 4. 5, 7: Silo Pompeius. 6, 4. 7, 5: Pompei Silonis. 10. 11: Silo Pompeius. 2, 19: Arbronium Silonem, patrem huius Silonis qui pantomimis fabulas scripsit. *controv.* 1, 1, 8: Pompei Silonis. 18: Silo Pompeius. 2, 5: Pompei Silonis. 15. 20: Silo Pompeius. 3, 6: Pompei Silonis. 12: Silo Pompeius. 4, 8: Silo. 10: Silo Pompeius. 5, 2. 37, 5, 10: Pompei Silonis. 13. 15: Silo Pompeius. 8, 3: Pompei Silonis. 8. 2, 1, 20. 30: Silo Pompeius. 32: Silo. 2, 6. 3, 15. 17. 21 *(zweimal).* 6, 10: Silo Pompeius. *Excerpt. contr. lib.* 3, 11. *lib.* 6: Silo Pompeius. *Sen. contr.* 7, 1, 15: Pompei Silonis. 2, 11: Silo Pompeius. 3, 4: Pompei Silonis. 4, 4. 7, 11. 16. 8, 10: Silo Pompeius. 8, 10. 11: Silo. 9, 11. 17. 20. 22: Silo Pompeius. 9, 3, 6. 4, 4. 7: Pompei Silonis. 5, 5: Silonis Pompei. 6, 17: Silo Pompeius. *lib.* 10, *pr.* 14: Gavius Silo. 10, 2, 7: Gavi Silonis. 11: Silo Pompeius. 16: Silo Gavius. 3, 11: Silo Pompeius. 14: Silo Gavius. 4, 7: Gavi Silonis. 17: Silo Pompeius. 5, 1: Gavi Silonis. 18: Silo Pompeius. *Ios. arch.* 14, 14, 6, 393: *Σίλωνα.* 15, 3, 406: *Σίλων.* 408: *Σίλωνι. b. Iud.* 1, 15, 2, 289: *Σίλωνα . . . Σίλωνα.* 6, 297: *Σίλων.* 298: *Σίλωνα.* 299: *Σίλωνος.* 302: *Σίλωνος.* 16, 4, 309: *Σίλωνα . . . Σίλωνα.* 3, 10, 3, 486: *Ἀντώνιον Σίλωνα. Plut. de fort. Romanor.* 9 *p.* 321 *F: Σίλων. Mar.* 33: *Ποπλίου Σίλωνος. Suet. vita Vergilii p.* 57 *sq. Reiff.*: Parentes iam grandis amisit, ex quibus patrem captum oculis et duos fratres germanos, Silonem inpuberem, Flaccum iam adultum. *Dig.* 48, 19, 27 *pr.*: Arruntio Siloni. *Lucian. quom. hist. conscr.* 26: *Ἀφράνιόν τινα Σίλωνα ἑκατόνταρχον. (Mérida) CIL* II 560: M. Helvius M. f. Pap. Silo. *(Coria)* 773: Avita Silonis et Vegeti h. s. e. Marcio f. curav. 792: Vitelliae Silonis f. Tertullae Antistia Vitalis matri. *(Villar)* 822: Sedatus Agenai S[i]lonis f. Cluniensis. *(Ledesma)* 860: Iovi Ap[e]r Silonis [f.] v. s. a. l. *(Ciudad Rodrigo)* 861: Silo Corai (Copiri?) [f(ilius)] Cantunaeco v. a. l. s. *(Medina Sidonia)* 1314: M. Acilius M'. f. Gal(eria) SIlo IIvir praef. cohor. *(Bornos)* 1367: L. Fabio L. f. Gal(eria) Severo post morte L. Postumius Silo cippos sua impensa. IIII. d. d. *(Ecija)* 1474: Caecilia Trophime statuam pietatis ex testament(o) suo ex arg. p. c. suo et Caecili Silonis mariti sui nomine poni iussit. *(Cadix)* 1830: C. Iulius Silo. *(Bragança)* 2510: Proculo Silonis. *(Zamora)* 2628 = 5649, *saec. 1:* Deo Mentiviaco M. Atilius Silonis f. Quir(ina) Silo ex voto. *(Astorga, a. 152 p. Ch.)* 2633: L. Domitius Silo. *(Albeniz)* 2947: Sempronius Silo. *(Valencia)* 3767: L. Valerius M. f. Silo. *(Murviedro)* 3839: . . . . . o L. f. Gal(eria) Hispan[o P]ompeio Marcel[lo . . . Umb]onio Siloni. 3896: L. Corn(elius) Silo. *(Villa de Ginestar bei Tortosa)* 4069: . . . e L. f. Silae ann. XX . . . . o [S]iloni patri. *(Tarragona)* 4138: L. Antonio T. f. Gal(eria) Siloni praef. fabr. praef. chor. IIII. Thrac. praef. chor. novae tironum, praef. orae maritumae conventus Tarraconensis. 4227: Tito Mamilio Silonis fil. Quir(ina) Praesenti Tritiens. Magall. omnib(us) honorib(us) in r. p. sua functo decuriali allecto Italicam excusato a divo Pio flamini p. H. c. p. H. c. *(Prats del Rey)* 4483: C. Licinio C. f. Gal(eria) Siloni C. Licinius Paternus patri ex testamento. *(San Juan de Bedeño)* 5735: D(is) M(anibus) m(onumentum) Ael(ius) pos(uit) Sep(timio) Sil(o) fra(tri) suo Vad(iniensi) XXXV s. t. t. l. Sep(timii) Sil(i) bel(lator?). *(Coruña del Conde, a. 40 p. Ch.)* 5792: C. Magius L. f. Gal(eria) SIlo. *(Tarragona)* 6094: L. Fabio L. f. Quir(ina) Síloni Brigiaecino. *(San Esteban de Gormaz EE* 8 *p.* 416 *n.* 145[a]: D(is) M(anibus) s(acrum) L. Val. Siloni Letondiq(um) an. L. *(Pampelune, saec. 2) p.* 508 *n.* 288: Si[lonis] Antoni. *(Cilli) CIL* III 5165: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Augustanus b. G. Rasini(i) Silonis proc(uratoris) Aug(usti) v. s. l. m. *(Debeltz, a. 82 p. Ch.) D* XIV *p.* 1960 M. Larcio Magno Pom-

peio Silone. *(Concordia)* V 1933: G. Mammio C. f. Siloni. *(Este)* 2547: .. Pomponio SIloni. *(Padua)* 3055: C. Valerius C. f. Pob(lilia) Silo. *(Verona)* 3662: M. Manilius M. f. Pob(lilia) Silo Abidianus. *(Cremona)* 4102: C. CaesIus C. f. Silo. *(Borno)* 4958: Tresus Endubronis f. TIro arbitratu Endubronis patris et SIlonis et SecundI fratrum t. f. i. *(Lodi vecchio, c. saec. 1)* 6361: Memoriae C. Caleius C. f(ilius) Silo. VI.vir Capella l. *(Vercelli)* 6659: P. Valerio Siloni Clodio Lucret. Secundo pleps urbana. *(Susa)* 7255: / Saufeius L. f. Pel. SIlo. *(Aquileja)* 8346: ... ilio SIloni. *(London)* VII 1331, 74: C. Mari Sil(onis). *(Hidra)* VIII 394: Vinnius Silo. *(Kudiat Ati)* VIII 7177: T. Aemilius L. f. Silo [Q]ui. Silo [f.]. *(Canosa)* IX 336: ... tius C. f. Ouf(entina) SIlo. *Castelrotto bei Venere)* 3694: Q. Vettio Q. f. Siloni. *(Firmo)* 6078, 50: .. [C]aecili Silonis. *(Potenza)* X 186: [P.] Diruitio P. f. SIloni. *(S. Maria di Capua)* 4158: [G]laphyrini conservae et Campano filio Silo fecit. *(Campanien)* 4218: ... P. l. Silonis. *(Ravenna)* XI 229: Ossa L. Titini L. l. Silonis. *(Béziers)* XII 4285, 1: P. Pollius Siloni[s] l. Primus. 2: P. Pollio L. [f. Si]loni patrono. 3: P. Pollio Silonis l. Primo. *(Narbonne)* 4808: T. Fadi Silo[nis]. *(Alpirsbach)* *CIR* 1626: Abnobae Q. Antonius Silo > (centurio) leg(ionis) I adiutricis et leg(ionis) II adiutricis et leg(ionis) III Aug. et leg(ionis) IIII f. f. et leg(ionis) XI c. p. f. et leg. XXII p. f. d. v. s. l. l. m. *(Straßburg)* 1892: L. Autronius L. f. Sergia Norba SIlo veteranus ex leg(ione) II heredes ex testamento. *(Zwischen Creuznach und Planig; auch auf dem 1. Wormser defixionstäfelchen). BJ Festschrift (1891) s.* 136: Optatus Silonis. *(Creuznach, j. in Worms) Weckerling s.* 69: Lucanus Silonis. *(Champagne, Ain) Allmer* 876. *(Vieu) CIL* XIII 10010, 1811: Silo. fecit. *(Bei Montignac; Poitiers; Clermont; La Graufesenque; Trion; [Amiens;] Boulogne; Riegel; Mainz; Keßelstadt; Friedberg; [Nijmegen;] Vechten)* 1812: Silu f(ecit), Of Silu, Of Sil^{v}, Silu. *(Rom)* XV 5597: SIlo. *Münzen von Kreta. Wroth, Catalogue of the Greek coins of Crete and the Aegean Islands (London 1886) p. 3 n. 13. 14: ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ ΣΕ. R ΕΠΙ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΣΙΛΩΝΟΣ*

σιλοδουνοι, σιλοδουροι *s.* solduri.

[σιλοδουνοι — Sil-ŭr-es]

Silon-ia. *(Zwischen Creuznach und Planig, saec. 2. in.) BJ (Festschrift) (1891) s.* 132—135: Silonia(m) Iurum Saenu(m) Secundum.

Siloni-ānus *M. cogn. (Ahatköi) CIG* 3860^{d} *p.* 1093: *Σ[ερ]ουη[νι]ος ο Σιλωνιανος. (Leiria) CIL* II 5232: Q. Talotius Q. f(ilius) Quir(ina) Allius Silonianus Collip[p]onensis.

Silonicaelonae Nymphae *von O. (Alongas cerca del Mino) CIL* II 5625: Nimphis Silonsaclo .. Viana ex voto f. c.

Silotic .. *(Zollfeld) CIL* III 12014, 525: X/SILO/TIC.

Silul-anus. *(Lydney Park, Gloucestershire) CIL* VII 140: Devo Nodenti Silulanus anilum perdedit; demediam partem donavit Nodenti. Inter quibus nomen Seniciani nollis pe[r]mittas sanitatem, donec perferat usque templum Nodentis.

Silumius *G. s.* Silvanus.

Silura *insel bei Brittanien. Solin.* 22, 7 (9): Siluram quoque insulam ab ora quam gens Brittana Dumnonii tenent turbidum fretum distinguit. *Sulp. Sev. chron.* 2, 51, 3: In Sylinancim insulam, quae ultra Britannias sita est.

Sil-ŭr-es *celtischer abstammung, brittan. V. an der Severn, in West und Süd-Wales. Plin. n. h.* 4, 103: Super eam (Britanniam) haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente XXX. *Frontin. strat.* 1, 5, 26: Eundem errorem obiecturi nostris Silures *(ci. Dederich;* Ligures *codd.)* per diversa loca buculos laqueis ad arbores alligaverunt, qui diducti frequentiore mugitu speciem remanentium praebebant hostium. *Tac. Agr.* 11: Silurum colorati vultus, torti plerumque crines et posita contra Hispania Hiberos veteres traiecisse easque sedes occupasse fidem faciunt; proximi Gallis et similes sunt, seu durante originis vi, seu procurrentibus in diversa terris positio caeli corporibus habitum dedit. In universum tamen aestimanti Gallos vicinam insulam occupasse credibile est. 17: Validamque et pugnacem Silurum gentem armis subegit (Iulius Frontinus), super virtutem hostium locorum quoque difficultates eluctatus. *a.* 12, 32: Silurum gens non atrocitate, non dementia mutabatur, quin bellum exerceret castrisque legionum premenda foret. Id quo promptius veniret, colonia Camulodunum valida veteranorum manu de-

ducitur in agros captivos, subsidium adversus rebelles et inbuendis sociis ad officia legum. 33: Itum inde in Siluras, super propriam ferociam Carataci viribus confisos, quem multa ambigua, multa prospera extulerant, ut ceteros Britannorum imperatores praemineret. 38: Praefectum castrorum et legionarias cohortes exstruendis apud Siluras praesidiis relictas circumfundunt. 39: Praecipua Silurum pervicacia. Quos accendebat vulgata imperatoris Romani vox, ut quondam Sugambri excisi aut in Gallias traiecti forent, ita Silurum nomen penitus extinguendum. 40: Silures id quoque damnum intulerant lateque persultabant, donec adcursu Didii pellerentur. 14, 29: Veranius modicis excursibus Siluras populatus. *Ptol.* 2, 3, 12: *Τούτων (Δημητῶν) δ' ἀνατολικώτεροι Σίλυρες, ἐν οἷς πόλις Βούλλαιον.* *IA* 485, 9: Venta Silurum (*= Caerwent in grafschaft Monmouth*). *Rav.* 5, 31 *p.* 426, 18: Ventaslurum (*lis* Venta Silurum). *(La Longuera alta ó pie de las Majadillas) CIL* II 5923: L. Cornelius L. fil(ius) L. n(epos) Silur.

Silurus mons. *Avien. o. m.* 432 *sq.*: Qua sese ab undis regio dicta subtrahit, | Silurus alto mons tumet cacumine.

?**sĭlūrŏ-s** *ein fisch, acipenser silurus (stör), acipenser sturio oder silurus Glanis L.* *Varro l. l.* 7 *p.* 74, 8. 9: Apud Lucilium (1, 30 *B.*): Occidunt, Lupe, saperdae te et iura silurī. ... piscium nomina sunt, eorumque in Graecia origo. *Plin. n. h.* 9, 45: Silurus ... praecipue in Moeno Germaniae amne protelis boum et in Danuvio marris extrahitur porculo marino simillimus. *Iuvenal.* 4, 33: Vendere municipes fracta de merce silūros. (*Dazu schol.*: Id est fracto vaso sardarum. Eiusdem municipii, unde ipse, Aegyptios. Siluri nam pisces sunt Alexandriae unde fuit Crispinus, nullius pretii, quos inopes in Aegypto venditant.) 14, 132: Putrique silūro. *Athenae.* 4, 9 *p.* 132[d]: (*Δίφιλος ἐν Ἀπολειπούσῃ·*) *Ἀποζέσας σίλουρον.* [e]: *Ἀστεῖον ὁ σιλουρισμός.* 6, 18 *p.* 230[e]: *Σώπατρος δ' ὁ παρῳδὸς ἐν Ὀρέστῃ· σαπρὸν σίλουρον ἀργυροῦς πίναξ ἔχων.* 36 *v.* 35 *sq. p.* 239[e]: (*Διόδωρος ὁ Σινωπεύς·*) *Οἷς ἐπειδὰν προσεφύγῃ | ῥαφανῖδα καὶ σαπρὸν σίλουρον καταφαγών.* 7, 27 *p.* 287[b]: *Τί δ' οὐχὶ καὶ σείουρον λέγομεν, ἀλλὰ σίλουρον; ὠνόμασται γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ σείειν συνεχῶς τὴν οὐράν.* *Solin.* 56, 18: Amnes siluris piscibus abundantes. *Auson. Mosell.* 135: Nunc, pecus aequoreum, celebrabere, magne sĭlūre. *Caelius Aurelian. morb. chron.* 2, 1, 40: Garum, quod appellamus liquamen, ex pisce siluro confectum. *Venant. Fortunat. c.* 1, 21, 51: Obtinet expulsus stabulum campestre sĭlūrus. *CGlL* 4 *p.* 391, 30: Silurus ge (genus piscis *abe*). *p.* 567, 40. 5 *p.* 332, 40. 394, 7. 636, 64: Silurus genus piscis.

Sīlus *M.* **Sila** *F. cogn. villeicht auch lateinisch* (*cf. Cic. de n. d.* 1, 29, 80). *Cic. de or.* 2, 70. 285: (M. Sergius Orata) Silus ... Sile ... Silus. *Sen. suasor.* 1, 1, 3: Albuci Sili. *controv.* 1, 1, 10: Albuci Sili. 3, 4: Albucii Sili. 8, 4. 2, 4, 4. 6. 5, 9. 7, 2, 2. 3, 1. 3. 4, 1. 5, 4. 6, 6. 12. 7, 1. 8, 1. 9, 1. 6. 3, 2. 6, 7. 10, 1, 1. 3, 3. 4, 3. 5, 11: Albuci Sili. *Martial.* 11, 23, 1: Sīla. 2: Sīlam. *Tac. a.* 15, 59: Domitius Silus. *Suet. de clar. rhetor.* 6: C. Albucius Silus (Silo *Hieronym. chron. a. Abr. 2011*) Novariensis. *(Ginestar bei Tortosa) CIL* II 4069: ....e L. f. Silae ann. XX ....o [S]iloni patri. *(Tarragona)* 4970, 48: L. Arunti L. f. Sil... 488: Sil. *(S. Juan de Beleño)* 5735: D(is) M(anibus) m(onumentum) Ael(ius) pos(uit) Sep(timio) Sil(o) fra(tri) suo Vad(iniensi) anno(rum) XXXV s. t. t. l. Sep(timii) Sil(i) (*equi nomen*) bel(lator?). *(Sisek)* III 12014, 528: Silus fe(cit). [*Pest*] *c.* XIV, 9: Aurel. Sil.... *(Besnate)* V 5532: C. Terentio C. f. Ouf. Silo. *(Mailand)* 5846: Silae S...vae Rufe[l]li f. 5883: Viriae Virocanti f. Silae. *(Fos)* XII 5686, 837: Of. Sil. *(Trion)* XIII 10010, 1809: Of Sil.

Silv-acus *O.* 1) *j. La Selve, dép. Aisne, arr. Laon, canton Sissonne.* 2) *j. Servais, dép. Aisne, arr. Laon, canton La Fère.*

Silv-anectes, i-*stamm, nom. pl. V. in Gallia Belgica II, pays de Goelle oder de Senlis, dép. Oise.* *Plin. n. h.* 4, 106 (*zwischen* Suessiones liberi *und* Tungri): Ulmanectes (*AF*[2] *in ras.*, ulmaneetes *D*, ulmanetes *ER*) liberi. *Ptol.* 2, 9, 6: *Ὑπὸ δὲ τούτους (im süden der Nervii) ⟨Σ⟩ουβάνεκτοι, ὧν πόλις ἀπὸ ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Ῥατόμαγος.* *NG* 6 *(Belg. II)*, 8: Civitas Silvanectum. *ND occ.* 42, 42: Praefectus Laetorum gentilium, Remo et Silvanectas (*acc. pl., statt* -ibus) Belgicae secundae. *Concil. Aurelian. a. 511, p.* 10, 2. 21, *p.* 11, 27, *p.* 14, 14 *M.*: Libanius episcopus de Silvanectis (*Senlis; var.* Silvinectis, eclesiae Silvanectinsae, ex civitate Silvanectis). *Concil. Aurelian. a. 549*

p. 111, 7 *M.:* Gonotiernus (Gonotigernus *K*) episcopus ecclesiae Silvanectensis (*cf. Concil. Paris. a. 556—573 p.* 146, 4: Gonothigernus peccator). *Passio ss. Faustiani et Victorici 3. id. dec., cod. Augiens. XXXII f.* 46ᵛ *c.* 1: Cum ad urbem Silvanectensem profectus fuisset. *Acta Scaribergae* 5 *ASS 18. iul. IV p.* 420 *A:* Ordinis Cluniacensis, dioecesis Sylvanectensis. *Greg. Tur. h. F.* 6, 8 (14): In Silvanectense vero territurio. 33 (46): Mallulfus Silvanectensis episcopus. 9, 20: Pars mea de urbe Silvanectensi nun reddetur ... Ad divisionem Silvanectensim ... *Pactum Guntchramni et Childeberti II (a. 587) MG Capit.* I *p.* 13, 12: Duas porciones de Silvanectis *(Senlis). p.* 14, 9: Ut Silvanectis *(acc.)* domnus Childebertus in integritate teneat. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 34 *M.:* Ex civitate Silvanectis. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 12 *M.:* Agomaro *(abl.)* Silvanectensi. *Merowingische münzen. Belfort* 4124 (= *Prou* 1090: SILVANECTI∽. 4125 (= *Prou* 1091): +SILVANECTIS FIT. 4126 (= *Prou* 1095): SILVANECTIS. 4127 (= *Prou* 1089): +SILVANECTES. 4128 (= *Prou* 1100): ∽ILVAN ECJ *(kirche von Senlis, nach a. 657).* 4130 (= *Prou* 1101): + ∽ILVWI (Silvan) ECLI *(nach a. 657).* 4131 (= *Prou* 1092): SILVANECTES FIT. 4132 (= *Prou* 1094): + ƧILVAИECTIS. 4133: ƧILVANECTIƧ. 4135 (= *Prou* 1093): + SILVANICTIS. 4136 (= *Prou* 1096): + SILVANEC(tis). 4137: + ∽ILVANEC. 4138: ∽ILVANECTI. 4139 (= *Prou* 1097): ∽ILVAИE C⊥I. 4140: ∽IΓVANEC⊥I. 4141: ∽ILVANECTI∽. 4142: SILVANECTI∽. 4143 (= *Prou* 1098): SILVANECTI∽. 6433 (= *Prou* 1099): ∽ILAN////I∽ *(nach a. 657).* 6434: +ƧIΓΛVNECC⊥IƧCΓ.

***Silvanĭ-ăcus,** *vom gentilicium* Silvanius, *diß aus cogn.* Silvanus, *O.* Selvaniacus, Silvaniago, *j. Savignac, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières.*

Silv-ānus *G.* **Silvāna,** *pl.* Silvanae *G. auch bei den Celten verert,* = Esus *nach Mowat. (Friaens) CIL* II 2496: Camalus M[el]o[n]is Limi[c]us S[il]va[no v.] s. [a.] l. *(Tarragona, a. 138—161)* 4089: Silvano Aug(usto) sacrum, pro salute imp(eratoris) Caes(aris) Hadriani Antonini Aug(usti) Pii n(ostri) et liberorum eius, Atimetus lib(ertus), tabul(arius) p(rovinciae) H(ispaniae) c(iterioris). *(Barcelona)* 4499: D(is) d(eabus) Silvanis M. Antonius Cr[esc]ens v. s. l. m. *(Mataró)* 4615: Silvano Aug(usto) sacr(um). P. Cornelius Florus VI vir Aug. *(Sevilla)* 5388: Q. M. Theseus d(eo) Silvano a. l. p. s. *(Deszmér bei Klausenburg)* III 863: Do(mestico) Silvano pro salute Ael. Iuliani Securus posuit. *(Thorda)* 903: Silvano sac(rum) Val. Celsus flamen municipi v. s. l. m. *(Carlsburg)* 1141: Silvano ..... P. Ael. P. f. Fab[ianus] augur pont. [q]u[inq.] dec. col. Sarm[iz.] dec. col. Napo[cae] augur col. eius[dem] dec. mun. Apul[i] v. s. l. m. 1142: Silvano M. Alcinius Rufinus Marianus leg. leg. XIII. g. 1143: Silvano M. Chrest. pro salute M. Antoni Florentini fili mei v. s. l. m. 1144: Silvano sacrum Philippus ex viso pos. 1145: Deo Silvano Ulp. Salvinus qu[a]est. v. l. p. 1146: M. Q. Donatus Silvano Aug. sacr. v. s. l. m. 1147. 1148: Silvano domestico sacrum. 1149: Silvano domestico pro s(alute) T. Flavi Crescentis, praef(ecti) n(umeri) m(ilitum) Hisp(anorum), T. Fl(avius) Felicianus, domus illius alumnus. 1150: Silvano domestico C. Iul(ius) Valens II vir col. Apul. pro sal. sua suorumq. pos. 1151: [Silvan]o domestico M. Opellius Secundus v. s. l. m. 1152: Silvano d(o)m(estico), Ferrae Mat[ri], Herculi sacr(um) pro salute sua suorumque Iulius Gaianus l. p. 1153: Silvano sancto L. Aemil. Car[u]s l[eg.] Au[g.] pr. pr. III. Daciarum. 1154: Silvano silv[e]stri et Dianae M. Aur. Com[a]t(ius) Super dec(urio) a[nti]stes pro salute sua et Comatior. Superiani Superes Exsupera[n]tiani superstitis filior(um) v. s. l. m. 1155: Deo Silvano silvestri [C.] Long. Aquilinus vet. leg. XIII. g. pro se et suis v. [l. p.]. *(Zalatna)* 1305: Silvano sacr. Leonas Aug. lib. adiut. tabu[l.] pro salut. sua suorumq. om. ex vot. l. pos. 1306: Deo Silumio domestico Senti Aper et Philumenus v. l. p. *(Maros-Németi)* 1359: Ammius Cresces Silvano v. s. l. m. *(Veczeli)* 1360: Silvano dom(estico) sacr(um). 1361: Silvano dom(estico) v(o)tu(m) s. m. 1362: Sil(vano) dom(estico) Catullus li(bens) m(erito) v(otum) s(olvit) l(aetus). 1363: Silvano domestico P. N[elius] Euphorus pro salute P. Ae[li Is]mari conductoris pasc. et salinar(um) [l.] v. [s.]. *(Szent-Péterfalva)* 1441: Deo Silvano [L.] Coelius De[c]ianus dec. col. Sarm. metrop. aedilic. ex voto. *(Runovich, a. 239)* 1911:

Silvano Aug(usto) sac(rum) Acutianus bf. cos. leg. XIIII gem. Gordian. d. n. Gordiano Aug. et Avio[l]a cos. [k.] a//. *(Spalato)* 1958: [De]ae De[a]n[ae] et Silvano Aug(usto) sac(ram) L. Aprofennius Circitor v(oto) s(oluto) p(osuit). 1959: Silvano Aug(usto) sacr(um) ... 1960: Sil(vano) Aug(usto) sac(rum) C. Popilius [E]xpetitus ex vis[u]. *(Perussichi)* 2848: T. Caper Silva(no) s. l. m. *(Eszek)* 3276: Silvano domest(ico) sacr(um) C. Iul. Demetrius v. l. 3277: Silvano silvestr. sacru(m) Mestr. Flor. v. s. l. m. *(Adóny)* 3340: Silvano domesti(co) Fl. Ingenuinus v. s. l. m. *(Al-Csuth)* 3369: Silvano silvestri T. C. Magnio ex vot. s. l. l. m. *(Tétény)* 3392: Silvano domestico Aur. Regulianus actarius ale v. s. l. m. 3393: Silvanabus August(is) Aur. Lipor vet. alae [et] Aur. Vales. mil. le[g.] II. adi. p. [f.] Severianae et eius et Aur. S[ev]era filia. *(Alt-Ofen, a. 228)* 3490: ... Harta filius Surus ex regione Dolica vico Arfvaris Silva(no) v. s. Modesto et Probo cos. *(Ofen)* 3491: [Silva]no domest[i]co et Lar(ibus)... *(Waitzen)* 3492: Sil(vano) d[o]m(estico) Acc(ius) Maximus d[e]c(urio) col(oniae) Aquiqq(ensium) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Alt-Ofen)* 3493: Sil(vano) dom(estico) Aur. Fyy. largus per se et suis v. s. l. m. 3494 *(a. 189)*: Silvano d[om(estico)] Ɣ. Cornelius Genetivos decurio ex singu. v. l. m. II. Silanis cos. *(Pest)* 3495: Sil(vano) dom(estico) Secundinius Sabinianus v. s. l. m. 3496 *u. p.* 1041 = *EE p.* 371 *n.* 646: Silvano domes(tico) sacrum Sep[t. L]ongin[us] cornic[u]l. leg. II. adi. p. f. Sever. *(Alt-Ofen) CIL* III 3497: Silvano domestic(o) sac(rum) L. Seran. Serotinus IIIIII vir adil(ectus) dec(urio) col. Aq. v. s. l. m. 3498: Silvano erbario Septimia Constantina v. s. l. m. 3499 *(a. 218)*: Silvano silvestro P. Ael. Capito v. s. l. m. 3500: Silvano silvestri sacrum Corinthus nummularius v. s. l. m. 3501: Silvano silvestri sacrum Ti. Iul. Masculus prin. leg. II. adi. p. f. v. s. l. m. 3502: Sil(vano) silv(estri) pr(incipales) in ped(atura) 7(centuriae) Iul(ii) Alex(andri). L(icinius) Candidus d(at) d(edicat). 3503: [S]ilv(ano) silves[tri] Sept. Firmanus Candid. n. pro s. sua v. s. l. m. *(Waitzen)* 3504: Silvano silvestro Val. Maximianus opt. v. s. l. m. [*Pest*] 3671: Silvano. 3672: Silvano domes(tico) Ael. Clita mater v. s. l. m. *(Malence)* 3923 *cf.* *EE* 4 *p.* 136 *n.* 463: Silvano Aug(usto) sac(rum) P. Eppius Rufinus v. s. l. m. *(Sziszek)* 3957: Libero patri et [Silvano] dom[estico] Aurel. Quint. bf. cos. v. s. l. m. 3961: S(ilvano) Aug(usto) [sacrum T.] Au[r(elius)] Ani[cet]us Aug. col. Sisc. cum s[u]is v. s. l. m. 3962: Silvano dom(estico) sac(rum) Octavius Cornelianus ex v. po[s.]. 3963: Silvano Maglæ Longinia Ingenua. *(Kövcs-Kál)* 4134: Silvano sac// vicani Us/// v. s. l. m. *(Stein am Anger)* 4163: Deo Silvano sacrum p. 4164: Silvano d. s. Claudi Quietus et Valentina v. s. l. m. 4165: Sil(vano) d. sac. G. I[u]lius Ma[x]imus p[r]o sal. sua et suo v. s. l. m. 4166: S(ilvano) d(omestico) s(acrum) p(ro) s(alute) Q. R.... H.... Felicissimus pro se et suis v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Oedenburg)* 4242: Silvano Aug(usto) M. Appianus Ursulus a(rmorum) c(ustos) 7 leg. X.. p. f. leg. ... c. . eg...... 4243: Silvano Aug(usto) sac(rum) Tib. Iul(ius) Quintilianus dec(urio) mun(icipii) Fl(avii) Scarb(antiae), quaes(tor) p(ecuniae) p(ublicae), aedilis, II vir i(ure) d(icundo), auguratus at pristinam speciem restitu(it). *(Ó-Szöny)* 4303: Silvano Valerius v. s. [l.] m. *(Acs)* 4304: Ulpia Candida Silvanis v. l. m. *(Ó-Szöny)* 4305: Sil(vano) d[om(estico)].... A.... i.... Satur v. s. l. m. 4306: [S]ilvano [si]lvestr[i] ..m(ius) Maximus [s]ig(nifer) leg(ionis) I a(diutricis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Petronell)* 4410: [Iovi, Iunon]i, Min(ervae) ....ug. [Silvano] dom(estico) .... sacr(um) ......us dec. [dede]runt. 4425: Silva(no) sac(rum) v. s. l. l. m. *(Zwischen Petronell und Deutsch-Altenburg)* 4426: [Silv]ano Aug(usto), Genio loci pro salute C. Vettii Sacinian[i] leg. Aug. pr. p[r.] Nymphicus lib. eius [a]ediculam ex voto rest. *(Hainburg)* 4427: Silva(no) dom(estico). *(Petronell)* 4428: Silvano domestico sac(rum). 4429: Silvano dom(estico) sa(crum). 4430: Silvano dom(estico) sacr(um). 4431: Silvan[o] dome(stico) sacr(um). 4432: Silvano dome(stico) sac(rum). 4433: Deo sancto Silvano domestico [P.] Acceptius Victorinus. 4434: Sil(vano) d(omestico) M. Calv(entius) Domitius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 4435: Silvano d(omestico) G. Domitius Tertius v. s. l. l. 4436: Silvano domes(tico) L. Gem. Victor v. s. 4437: S(ilvano) d(omestico) s(acrum) p. s. Firminus. *(Hainburg)* 4438: Silvano domestic[o]

sacru(m) Seiu[s] Venator votu(m) s(olvit) me[rito]. 4439: Silvano domestico sacr(um) Taurinus optio l(e)g(ionis) XIIII ge////io// ////1///. *(Petronell)* 4440: Silvano dom(estico) Ulp(ius) Candidus str(ator) co(n)s(ularis). 4440a: Silvano domesti(co) P. Magu(rii) Lib(eralis) sacr. Sept. Asmenus mil. leg. XIII g. Anton. v. s. l. [l.] m. 4441 *(a. 211):* Silvanabus et Quadribis Aug(ustis) sacrum C. Antonius Valentinus vet. leg. XIIII. g. murum a fundamentis cum suo introito et porticum cum accubito vetustate conlabsum impendio suo restituit Gentiano et Basso cos. *(Deutsch-Altenburg)* 4442: Silvanis silvestribus sacrum M. Aurelius Cupitianus v. l. s. m. *(Scharfenegg)* 4534: Silvanis silvestrib ..... *(Koralpe)* 5093: Silvano saxano Aug. sac(rum) Adiutor et Secundinus. *(Augsburg)* 5797: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Silvano templ(um) cum signo vetustate conlabsum Sext. Attonius Privatus cives Trever IIIIII vir augustalis pecunia sua restituit. *(Turnovo in Bulgarien)* 6143: Silvano Poinino T. Octa[v]ius Nonepoi voto aic////to. *(Szék)* 6247: Silv[a]no sacrum pro sal(ute) Cl. Paulini i[n a]gro eiusdem. *(Tihó)* 6248: Silvano domestico Tavius f(e)c(it). *(Belgrad)* 6304: Silvano silvestri Iul. Septumus v. p. *(Mitrovitz)* 6438: [S]ilvan[o be]llator[i] L. Marcel[l. d]ec. col. II V[ir.] v. s. l. m. 6439: Deo Sil[b]ano domest[i]co Raushatena pro(curator) duc(enarius). *(Alt-Ofen)* 6458: Silvano D. Aurelius Acutianus ex vot(o). *(Wien)* 6482: Silvano domest(ico) sacr(um). *(Petronell)* 6483: Silva[no] dom[estico] sac[rum]. *EE* 2 *p.* 428 *n.* 902: Silvano do(mestico) sacr(um) V. Valentina v. s. l. m. *(Ad Maros-Portum)* *EE* 2 *p.* 309 *n.* 403: Silvano merit(o) a(nimo) libe(n)s pos(uit) Tan(nonius) Tertius. 404: Silvan(o) dom(estico) L. Ac. Lucianus v. s. l. m. 406: Silvano domestico M. Lucil. Philoctemon II vir col. Aur. *(Alt-Ofen)* *p.* 380 *n.* 688: Silvan(o) domestic(o) Masuetus v. s. l. m. 689: Silvano dom(estico) Titi. Faustinus bf. cos. 690: Silvano domesti(co) v. l. p. Apul. Val. Calboforus v. s. l. m. *(Sziszek)* *EE* 2 *p.* 416 *n.* 844: Silvanis MIINC v. s. l. m. *(Zhepitsch, Innerkrain)* *CIL* V 424: Silvano Au[g.] C. Aquilius Celer v. s. l. m. *(Mlum)* 429: Silvano v. s. *(Aquileja?)* 830: Silvano Aug(usto) in honor(em) M. Trosi Daphni IIIIII viri et M. Trosi Cissi lib. M. Trosius Modestus d. d. *(Verona)* 3295: Silvano L. Cassius Vervici f. Nigrinus VI vir Aug. 3303: [Sil]vanab(us) Flavia Donata v. s. l. m. *(Brescia)* 4288: G. Clodius Comicu Silvano v. s. l. m. 4289: Silvan(o) L. M. Narcissu[s] v. s. l. [m.] 4290: [Sil]vano [A]ug. [sac]rum. *(Bienno)* 4947: Silvano L. Saeconius Zosimus [et] L. Saecon .. po .. *(Lomaso)* 5007: Silvano Aug. L. Septimius L. fil. Fab. Macrinus equo publ. praef. iur. d. q. q. Brix. ex voto. *(Almenno)* 5118: Martialis Reburri P. f. et Hygia Silvano v. s. l. m. *(Bonate)* 5119: [S]il[vano s]ignum [e]t aedem pro bene adorato numine M. Vettienus Marcellus votum solv. l. m. *(Bizzozzero)* 5457: Silvano Tertullus Censorinus ΓVS cum sui[s]. *(Angera)* 5481: Silvano C. Secundius Tertius v. s. l. l. m. *(Sestocalende)* 5524: Silvano C. Ursius Virianus v. s. l. m. *(Vergiate)* 5526: Silvano sacrum M. Pappius Earinus v. s. l. m. *(Arsago)* 5538: Silvano v. s. l. m. Iuvenis. *(Mezzana)* 5544: Ex voto d. Silvano sacr(um) Crescentio Pupi Buari prc. *(Soma)* 5548: .... e[t] Gracilis et Scymn[u]s saltuari Sil(vano) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). *(Cajello)* 5557: Silvano pro salu(te) L. Fulvi Rustici Vet[ti] Secundi Hymnus ser(vus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Gallarate)* 5564: Silvano Severus [e]t Adiutor [B]urri f. v. s. l. m. *(Lonate Pozzolo)* 5574: Silvano sac[r(um)] P. Octavius Priscus dicavit. *(Agliate)* 5707: Silvano. *(Cornate)* 5717: Silvanus .... d. *(Mailand)* 5799: M. Mag. Herma Silvan(o) v. s. l. m. 5800: Silvano D. Silic. Castus v. s. l. m. *(Turin)* 7146: Silvano Aug(usto) sacrum. Q. Tossasius Symphorus v. s. l. l. m. *(Tortona)* 7364: Silvano C. Secundus Hermes v. s. l. m. *(Morozzo)* 7704: Silvano sac(rum) V. Varius Tenax v. s. l. m. *(Cimiez)* 7875: Silvano. *(Nizza)* 7876: D(eo) Sil(vano) s(acrum) C. Arius Domitianus [quod pr]o [fili]o v(otum?) v(ovit), votum libens solvit. *(Pola)* 8136: Daeo santo Silvano sacrum. C. Iulius Crysogonus v. s. *(Como)* 8900: Silvano v. s. l. m. Germanus Cassianorum. 8901: [Silva]no ////s/ndini v. s. l. m. *(Rom)* VI 293: Iussu deorum C. Vale[rius ......] Herculi, Eponae, S[ilvano aedi]culam restituit [sua pec(unia) pro] salutem suam et [...... et] Proculo mul[t]is[que amicis]. *(Milburne manor bei Howgill castle)* VII 304 = *EE* 7 *p.* 307 *n.* 958: Deo Silvano Aelius votum solvit. *(Moresby)*

CIL VII 359: Deo Silvan .. coh. II Ling ... cui praes .... G. Pompeius M .... Saturnin. *(Lanchester)* 441: Deo Silvano Marc(us) Didius Provincialis b(ene)f(iciarius) co(n)-s(ularis) v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Eastgate bei Stanhope in Weredale, Durham)* 450: Deo Silvano Aurelius Quirinus pr(ae)f(ectus). 451: Silvano invicto sac(rum). C. Tetius Veturius Micianus, praef(ectus) alae Sebosianae, ob aprum eximiae formae captum, quem multi antecessores eius praedari non potuerunt, v(oto) s(olutus) l(ibens) p(osuit). *(Newcastle-upon-Tyne)* 500: Do Silvano ... *(Halton-Castle)* 560: Silvano. *(Housesteads)* 642: Deo Silvano Cocidio Qu. Florius Maternus praef. coh. Ī Tung(rorum) v. s. l. m. *(Birdoswald)* 830: Deo sancto Silvano venatores Bannies(es). *(High Rochester)* 1038: Silvano P[a]ntheo pro sal[ut]e Rufini trib(uni) et Lucillae eius Eutychus lib(rarius?) co(n)-s(ularis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Newstead, Roxburghshire)* 1081: Deo Silvano pro salute sua et suorum C. Arrius Domitianus ›leg. XX v. v. v. s. l. l. m. *(Castlecary)* 1096: Deo Silvano cohors I fid. Vardul. c. R. eq. ∞ cui praest Trebius Verus praef. *(Auchindavy)* 1115: Silvano .. *(Bemulie)* 1124: Deo Silvano L. Tanicus Verus praef. v. s. l. l. m. *(Cirencester)* *EE* 3 *p.* 115 *n.* 54: Silvano Sabidius Maximus. *(York)* 7 *p.* 300 *n.* 928: D[eo sancto] Silva[no]. *p.* 309 *n.* 968: Dibus Herculi et Silvano. *(Aime-en-Tarentaise, saec. 2. ex.)* *CIL* XII 103 = *Anth. Lat.* 19 *Buech.*: Silvane sacra semicluse fraxino | et huius alti summe custos hortuli | tibi hasce grates dedicamus musicas, | quod nos per arva perq. montis Alpicos | tuique luci suave olentis hospites, | dum ius guberno remq. fungor Caesarum, | tuo favore prosperanti sospitas. | Tu me meosque reduces Romam sistito | daque Itala rura te colamus praeside: | ego iam dicabo mile magnas arbores | T. PomponI Victoris proc(uratoris) Augustor(um). *(Vevey)* *CIL* XII 164: Deo Silvano L. Sper. Ursulus benefic. leg. XX ... *(Draguignan)* 253: Ara Silvani. *(Riez)* 363: Silvano Diadumenus Symphoet ... *(Venelles bei Aix)* 509 *add. p.* 814: Deo sa[ncto] deo Silvano Niceta v. s. l. m. *(Arles)* 662: Silvano Aug. sacr(um). T. Flavius Sevérus v. s. pro T. FlavIo Onesímó pátre. 663: .. Sil[v]an[o] v. s. l. m. Martialis Silv//s f[il.]. *(Saint-Remy)* 1000: Silvano Λ Λ Λ v. s. l. m. *(Bei Orgon)* 1001: Elvius domno Silvano. *(Saint-Remy)* 1002: Silvano L. Vibius Montanus v. s. l. m. *(Avignon)* 1025: Silvano famil. urb. Atalici Firman. v. s. l. m. *(Apt)* 1097: S[i]lvano deo. *(Saint-Saturnin-d'Apt)* 1098: Silvano v. s. l. m. Sex. Diuccius Primulus. 1099: Silvano v. s. l. m. Servatus. *(Apt)* 1100: Silvan(o) v. s. l. m. L. Sescius Firmu[s]. *(La-Coste)* 1101: Silvano v. s. l. m. T. T. M. M. A. S. *(Saint-Saturnin d'Apt)* 1102: [Silvano] Valerius [S]ecundinu[s e]x iussu v. s. l. m. *(Roussillon)* 1103: Silvano e[t] Silvane/. *(Venasque)* 1179 *add. p.* 823: Silvano Valeriu[s v.] s. [l.] l. m. *(Orange)* 1225: Silvano Aug(usto) Paternus Certuli filius v. s. l. m. *(Vaison)* 1333: Silvano G. Asicius Silvinus v. s. l. m. 1334: Attius Sil(vano) [v. s.] l. [m.]. 1335: Deo Silvano P. Iccius v. s. Veratianus ex iussu. *(Am r. Auson-ufer)* 1518: Silvan(ó). *(Aubignosc bei Sisteron)* 1521: Silvano C. Iul(ius) [T]hallus ex voto. *(Bei Monêtier-Allemont)* 1526: Silvano Sex. Marius Montanus v. s. l. m. *(La-Batie-Mont-Saléon)* 1536: Silvan(o) D. Roccius Ti[t]ul[l]us v. s *(Die)* 1571: Silvano Masidia Ingenua v. s. l. m. *(Bei Crest)* 1726: Aram cum sig[no] Silvano vexit .. Crispiana dis .. clarissima vota ferens .. Valerianus. *(Vienne)* 1834: .. Silvano Au[g(usto)] Primigeniu[s] Victoris s(ervus) v(otum) [s(olvit)]. 1835: [Silvan]o sacrum. *(Genf)* 2597: Deo Silvano pro salu[t]e ratiarior(um) superior(um) amicor(um) suor(um) pos(u)it L. Sanct(ius) Marcus civis Hel(vetius) v(otum) s(olvens) l(ibens) m(erito); d(ono) d(atum). *(Nîmes)* 3130: Silvano sacrum. 3131 *(echt?)*: S(ilvano) d(eo) s(ancto) d(omestico). 3132: [D]eo Silvano et Libero patri et Nemauso [xysta]rchus synodi [sacrae]. *(Sylve-Godesque)* 4102 *add. p.* 842: Silvano votum pro armento. *(Fourques)* 4103: Silvano Au-g(usto) Q. C. R. ///ex imperio. *(De Nages)* 4147: Silvan(o) [v. s.] l. m. *(Marsillargues)* 4173: Deo Silvano A. Annius Eros v. s. l. m. *(St. Bertrand-de-Comminges)* 5381: Deo Silvan(o) dom(estico) Becco v. s. l. m. *(Mauran bei Roquefavour)* 5803: Silvano /// sibi votum. *(Vaison)* 5841: Silvano sacrum M. T. H. *(Gresse bei Mévouillon, dép. Drôme)* 5850: Silvano Servandus. *(Narbonne)* 5960: [Si]lvano Au[g(usto) sacr(um) .. P]ompeius Ingen[uus iu]ssum redd[idit]. *(Marignac bei Saint-Béat in den Pyrenaeen)* XIII

38: Silvano deo et montibus nimidIs (*Hirschfeld list* Numidis) Q. Iul(ius) Iulianus et Publicius Crescentinus, qui primI hinc columnas vicenarias celaverunt et | et exportaverunt v. s. l. m. [*Tibiran*] 401: Silva[no] deo .. (*Feurs*) 1640: Numin. Aug. deo Silvano fabri tignuar. qui Foro Segus(iavorum) consistunt d. s. p. p. (*Lyon*) 1779 (*saec. 2*): Silvano Augusto M. Aemilius Laetus a studiis Augusti dicavit. 1780: Deo Silvano Aug(usto) Tib. Cl. [C]hrestus clavic(ularius) carc(eris) p(ublici) Lug(udunensis) aram et signum inter duos arbores cum aedicula ex voto posuit. (*Rheinzabern*) 6087: Silvano Tetto ser(v)us F[l(avi)] Taciti ex voto [p(osuit)] (*daraus* 1061*: Silvano | Teteoserus | fitacit | ex. uotor.). (*Bei Eisenberg*) 6146: D(eo) Silvano Lucios Cinonis (filius) v. s. l. m. (*Worms*) 6224: Deo Su[cel]o [et S]ilvano Ti(berius) G.... (?)N....(?) [l. p.?]. (*Birten*) *CIR* 211: Deo Silvano Cessorinius Ammausius ursarius leg. XXX. U(lpiae) v(ictricis) S(everianae) A(lexandrianae) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). (*Cöln*) 362: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) diabus MalvisIs et Silvano Aur(elius) Verecundus ordi(narius) Brito v. s. l. m. (*Bonn, a. 190*) 485: [Io]vi o(ptimo) m(aximo) et [He]rculi et [Si]lvano et [ge]nio domus M..... us Nepotianus praef(ectus) cast(rorum) c[u]m Marcello e[t Nep]otiano et Festo filis [ded]ic. XIII kal. oct. [Commodo M. Petronio] Septimi[an]o cos. (*Trennfurt*) 1746: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Silvano conservatori, Dianae Aug(ustae) vex(illatio) [le]g(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) [aram] ac signa p(osuit) sub cur(a) Mamertin(ii) Iusti opt(ionis) d(ecurionis) II (duobus) Aspr(is) co(n)s(ulibus). (*Xanten*) *BJ* 106, 248: Deo Silvano. (*Bonn*) *WK* 20 (1901) *Nr.* 9 *sp.* 141: Deo Silvano c(o)ho(rtis) VIII (centuriae) Honorat(i) Atiana contibe[rn(alis)] signifer[i] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Daher **Silv-ānus** (Silváno *CIV* V 7003) *M.* **Silvāna** *F. cogn., auch bei Celten beliebt; z. b. CIL* III 4983: Silvanus Cosuti f. 5289: Dumba Silvani f. 5290: Silvanus Iantumari f. (*Lydney Park*) VII 140: Devo Nodenti Silv[i]anus anilum perdedit; demidiam partem donavit Nodenti. Inter quibus nomen Seniciani nollis pe[r]mittas sanitatem, donec perferat usque templum Nodentis. (*Birten*) *CIR* 161: Silvano Loupi f. Trever(o) eq(uiti) ala Vocont(iorum) an. XXX. stip. XII. et vivis Primae sorori eius heredi f. c. Vos rogitat quaeso soror unica fratris amantis, | ni dissigilletis nive violetis opus.

Silvī-ăcus *von* Silvius, *O. j. Sillé-le-Guillaume, dép. Sarthe, arr. Le Mans.* 1) *Pard dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 209 (*a. 615*): In Silviago vico. *Testamentum s. Hadoindi* 7 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143: In pago Silviacinense. 2) *Sillé-le-Philippe, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort. Merowing. münze. Belfort* 4145: + ꟅILVIACO. 4146 (= *Prou* 2634): + ꟅILVIAC///. 3) *Vita s. Vulmari* 1 *Anal. Boll.* 3 *p.* 450: In pago Boloniensi (*Boulogne*), in villa que dicitur Silviacus. 4) *j. dorf Wierre-aux-Bois, dép. Pas-de-Calais. arr. Boulogne-sur-Mer, canton Samer.* 5) Silviacus, Silvaico palatio, Silvacus, *j. Servais, dép. Aisne, arr. Laon, canton La Fère.*

Silvilī-ăcus curtis, *j. Sillé, nordwestlich von Le Mans. Dipl. Pertz* (*a. 705*) *n.* 74 *p.* 65, 43: Silviliacus. *Vgl.* Silliacus.

Silvinī-ăcus *ableitung vom gentilicium* Silvinius, *diß vom cogn.* Silvinus, *O.* 1) *Sauvigny-le-Bois, dép. Yonne, arr. und canton Avallon.* 2) Silviniacus in pago Tornodorensi, *j. Sainte-Vertu, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers.* 3) *Souvigné, dép. Charente, arr. Ruffec, canton Villefagnan.* 4) *Souvigné, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-la-Vallière.* 5) *Souvigné, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Saint-Maixent.* 6) *Souvigné-sur-Même, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton La Ferté-Bernard.* 7) *Souvigné-sur-Sarthe, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Sablé.* 8) *Souvigny, dép. Allier, arr. Moulins.* 9) *Souvigny-le-Thion, dép. Allier, gemeinde Neuilly-le-Réal.* 10) *Souvigny, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Courville, gemeinde Pontgouin.* 11) *Souvigny, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Amboise.* 12) *Souvigny, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin, canton La Motte-Beuvron.* 13) *Souvigny, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Contres, gemeinde Seur.* 14) *Souvigny, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Bourbon-Lancy, gemeinde Chalmoux.* 15) *Sauvagnac, dép. Charente, arr. Confolens, canton Montemboeuf.* 16) *Sauvagnac, dép. Corrèze, arr. Brive, canton Donzenac, gemeinde Sainte-Féréole.* 17) *Selvignies oder Selvigny, dép. Nord, arr. Cambrai, canton Clary.* 18) *Sil-*

vingen, preuss. Rheinprovinz, reg.-bez. Trier, kreis Merzig.

Silv-ius *M. Auson. epigr.* 109, *inscr.:* De quodam Silvio Bono, qui erat Brito. 1: Silvius ille Bonus. 110, 1 *sq.:* Silvius hic Bonus est. Quis Silvius? iste Britannus. | Aut Brito hic non est Silvius, aut malus est. 111, 1 *sq.*: Silvius iste Bonus fertur, ferturque Britannus: | Quis credat civem degenerasse bonum? 112, 1 *sq.:* Nemo bonus Brito est. Si simplex Silvius esse | Incipiat, simplex desinet esse Bonus. 113, 1 *sq.:* Silvius hic bonus est. Sed Brito est Silvius idem: | simplicior res est, credite, Brito malus. 114, 1 *sq.:* Silvi, Brito, Bonus: quamvis homo non bonus esse | ferris; nec se quit iungere Brito Bono. *Testamentum Aredii a. 573 Pard. dipl. n.* 180 *p.* 138 *(a. 573):* Silvio *(abl.). Merowingischer münzmeister Belfort* 4185 = *Prou* 1357: + ⱶAVCC FI. *R* + ∾ILUIVS MOᑎETARIV∾.

Silvo-s Silvus *M. (Colchester; Shefford, Bedfordshire) CIL* VII 1336, 1076: Silvus. *(London)* 1077: Of(ficina) Silvi. *(London; Colchester)* 1078: Silvi. of. *(London)* 1079: Silvi Patrici. *(London; Colchester)* 1080: Silvi Patrici. *(London)* 1384: C. Silvii. *(Xanten)* XIII 10001, 429: SILVOS. *(Poitiers; [Clermont;] La Graufesensque; Trion; Bourbon-Lancy; [Douai;] Tongern; Mainz; Friedberg; Bonn; [Nijmegen;] Vechten)* 1815: Silvi. m(anu), OIIC Silvi, Silvi. of, Of Silvi, OII. Silvi, O. Silvi, Silvi, OI Slvi. 1818: Silvi *(gen.). (Trion; Tongern; Windisch; Mainz; Pommern; Vechten)* 1816: C. Silvi f., C. Silvi. *(Reims; Mainz; Vechten)* 1817: C. Silvi. P. *(La Graufesenque; Trion; Paris; [Saint-Germain;] Langres; Wiesbaden; Vechten)* 1818: Silvi Patrici, Silvi PATI, Silvi Pat., Silvi Pa.

***Sim-ăra** Sim-ĕra, *fl. j. die Simmer, nfl. der Nahe; hat dem städtchen Simmern den namen gegeben.*

Sim-aus *M. Vita s. Brioci* 55 *Anal. Boll.* 2, 186: Quidam Simaus cognomento Simorus *(S. Cieux).* 56. 57 *p.* 187: Simaus.

Σιμενοι *s.* Iceni.

Simiao .. *(Beaucaire) Inscr. de Languedoc. Nimes, n.* 106: KKAYEIKNO | EKOYYOCOC *und* CIMIAO ////// *oder* CINVAO.

Simil-ia *F. (Arlon bei Luxemburg) Wilthem. Luciliburg. Pl.* 63 *n.* 263 (*cf. p.* 246) = *Bulletin archéolog. français, sept.* 1856: D(is) M(anibus) Primi Prissonis et Prusciae Maianae uxori(s) viva(e) Viducus filius fecit et Simili(a)e Sali(a)e Bimottia Nequigo.

Similĭ-ācus *von* Similius, *O.* 1) *Saint-Pierre-de-Semilly, dép. Manche, arr. Saint-Lô, canton Saint-Clair. Merowing. münze. Belfort* 4147 (= *Prou* 292): + ∽IMIL'IACO. 2) *Semilly, dép. Manche, arr. Coutances, canton Lessay, gemeinde Angoville-sur-Ay.* 3) *Semilly, dép. Aisne, arr. und canton Laon.* 4) *Semilly, dép. Haute-Marne, arr. Chaumont, canton Saint-Blin.* 5) *Semilly, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Coulange-la-Vineuse, gemeinde Escamps.* 6) *j. Semillac, dép. Charente-Inférieure, arr. Jonzac, canton Mirambeau.*

Similin-ius. *(Deutz, saec. 2) BJ* 77 *s.* 45 = *WK* 3 (1884) *sp.* 118 *n.* 139: Similin[ius].

Similinus *M. Greg. Tur. in glor. mart.* 59: Similinus magnus confessor. *in glor. conf.* 48: Similinus.

Simili-o(n) *M. (Bei Andernach) CIR* 684 = *Hettner, Katalog n.* 61: Matribus suis Similio miles ex casse (*lis* classe) Germanica p(ia) f(i)d(eli) pler(omate) Cresimi v. s. l. l. m.

?**Similis** *latein.? M. (Housesteads) CIL* VII 693: Simili *(dativ)* Dalli. *(Colchester) EE* 7 *p.* 282 *n.* 844: Similis Atti f(ilius) ci(vis) Cant(ius). *(Speier) CIR* 1802: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et] Iunoni Reginae Veccinius Similis et Superinia Decumilla v. s. l. l. m.

simissos *s.* semissos.

Simivi-sonn .. *gallischer monat von dreißig tagen; nach Thurneysen villeicht von* simivi, semivi- *lat.* sēmi, *und* *sonno- *sonne. Kalender von Coligny, dép. Ain. RC* 19, *fr.* 1. 7. 14. 15. 16. 40: Simivis, Simivi, Simiv, Simivisonu, Simivison, Simiviso, Simi, Sim, Semivis, Semiv, Semi, Semiso, Simis, [Si]mivis.

Simmi-o(n) *M. (Dormagen) CIR* 291: Nimpis Simmio et Quartus v. s. l. m.

Simnus *M. (Eining, nach a. 145) CIL* III. *n.* LXXIX *p.* 1995: Simni f. Con . . . s.

Si-morus *M. Vita s. Brioci* 55 *Anal. Boll.* 2, 186: Simaus, cognomento Simorus, in patria Coriticiana. *Aus* *Siwo-morus.

Simplicĭā-cus *ableitung von gentilicium* Simplicius, *O. Sargé-sur-Braye, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, canton Mondoubleau. Dipl. Pertz n.* 35 *(a.* 658*) p.* 33, 40:

(Villa) Simplicciaco. 44: (Villam) S]impli[cciaco].

-si-n *enclitica, wie lat.* -ce; *im pronomen compos.* so-sin *(acc. sing. neutr.)*.

***sin-** *nach Thurneysen von* *sem-, *lat.* sem-el, sim-ul, *gr.* ἕν; *in* *sin-divos *'eintägig'*.

***sinā** *'wetter', urcelt.* *sēnā, *ir.* sín, *f. gl.* tempestas, *gen.* síne, *cy.* hîn, hinon, *w.* hin, 10 *mbret.* hynon *(clair)*.

-sina *in O.* Ecolisina, Lindesina?

Sina *fl. s.* Sēnos.

Sina *s.* Sena.

Sin-aeus. *(Tarragona) CIL* II 4970, 322: Messenius Sinaeus.

sinartosio- *in* Are-sinartosii.

Sin-ătis *G. (Secken in Steiermark) CIL* III 5320: Marti Latobio Harmogio Tioutati Sinati Mogenio C. Val. [V]alerinus ex voto.

20 **Sin-ătŏ-s** *M. galatischer tetrarch. Plut. mulier. virt. p.* 257 *E*—258 *C:* Ἦσαν ἐν Γαλατίᾳ δυνατώτατοι τῶν τετραρχῶν καί τι καὶ κατὰ γένος προσήκοντες ἀλλήλοις Σινάτος τε καὶ Συνόριξ. ὧν ὁ Σινάτος γυναῖκα παρθένον ἔσχε Κάμμαν ὄνομα, περίβλεπτον μὲν ἰδέᾳ σώματος καὶ ὥρᾳ, θαυμαζομένην δὲ μᾶλλον δι' ἀρετήν· οὐ γὰρ μόνον σώφρων καὶ φίλανδρος, ἀλλὰ καὶ συνετὴ καὶ μεγαλόφρων καὶ ποθεινὴ τοῖς ὑπηκόοις ἦν διαφερόντως 30 ὑπ' εὐμενείας καὶ χρηστότητος· ἐπιφανεστέραν δ' αὐτὴν ἐποίει καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱέρειαν εἶναι, ἣν μάλιστα Γαλάται σέβουσι, περί τε πομπὰς ἀεὶ καὶ θυσίας κεκοσμημένην ὁρᾶσθαι μεγαλοπρεπῶς. ἐρασθεὶς οὖν αὐτῆς ὁ Συνόριξ, καὶ μήτε πεῖσαι μήτε βιάσασθαι ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς δυνατὸς ὤν, ἔργον εἰργάσατο δεινόν· ἀπέκτεινε γὰρ (ὁ Συνόριξ) δόλῳ τὸν Σινάτον, καὶ χρόνον οὐ πολὺν διαλιπὼν ἐμνᾶτο τὴν Κάμμαν ἐν τῷ ἱερῷ ποιου- 40 μένην διατριβὰς καὶ φέρουσαν οὐκ οἰκτρῶς καὶ ταπεινῶς, ἀλλὰ θυμῷ νοῦν ἔχοντι καὶ καιρὸν περιμένοντι τὴν τοῦ Συνόριγος παρανομίαν. ὁ δὲ λιπαρὴς ἦν περὶ τὰς δεήσεις, καὶ λόγων ἐδόκει μὴ παντάπασιν ἀπορεῖν εὐπρέπειαν ἐχόντων, ὡς τὰ μὲν ἄλλα Σινάτου βελτίονα παρεσχηκὼς ἑαυτὸν ἀνελὼν δ' ἐκεῖνον ἔρωτι τῆς Κάμμας μὴ δι' ἑτέραν τινὰ πονηρίαν. ἦσαν οὖν τὸ πρῶτον ἀρνήσεις οὐκ ἄγαν ἀπηνεῖς τῆς γυναικός, εἶτα κατὰ μικρὸν 50 ἐδόκει μαλάσσεσθαι· καὶ γὰρ οἰκεῖοι καὶ φίλοι προσέκειντο θεραπείᾳ καὶ χάριτι τοῦ Συνόριγος μέγιστον δυναμένου, πείθοντες αὐτὴν καὶ καταβιαζόμενοι· τέλος δὲ συνεχώρει καὶ μετεπέμπετο πρὸς ἑαυτὴν ἐκεῖνον, ὡς παρὰ τῇ θεῷ τῆς συναινέσεως καὶ καταπιστώσεως γενησομένης. ἐλθόντα δὲ δεξαμένη φιλοφρόνως καὶ προσαγαγοῦσα τῷ βωμῷ κατέσπεισεν ἐκ φιάλης, καὶ τὸ μὲν ἐξέπιεν αὐτή, τὸ δ' ἐκεῖνον ἐκέλευσεν· ἦν δὲ πεφαρμαγμένον μελίκρατον. ὡς δ' εἶδε πεπωκότα, λαμπρὸν ἀνωλόλυξε καὶ τὴν θεὸν (Ἄρτεμιν) προσκυνήσασα 'μαρτύρομαί σε' εἶπεν 'ὦ πολυτίμητε δαῖμον, ὅτι ταύτης ἕνεκα τῆς ἡμέρας ἐπέζησα τῷ Σινάτου χρόνῳ, χρόνον τοσοῦτον οὐδὲν ἀπο- 10 λαύουσα τοῦ βίου χρηστόν, ἀλλ' ἢ τὴν ἐλπίδα τῆς δίκης, ἣν ἔχουσα καταβαίνω πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα. σοὶ δ', ὦ πάντων ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τάφον ἀντὶ θαλάμου καὶ γάμου παρασκευαζέτωσαν οἱ προσήκοντες.' ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Γαλάτης καὶ τοῦ φαρμάκου δρῶντος ἤδη καὶ διακινοῦντος τὸ σῶμα συναισθόμενος ἐπέβη μὲν ὀχήματος ὡς σάλῳ καὶ τιναγμῷ χρησόμενος, ἐξέστη δὲ παραχρῆμα καὶ μεταβὰς εἰς φορεῖον ἑσπέρας ἀπέθανεν. 20 ἡ δὲ Κάμμα διενεγκοῦσα τὴν νύκτα καὶ πυθομένη τέλος ἔχειν ἐκεῖνον, εὐθύμως καὶ ἱλαρῶς κατέστρεψεν. *amator.* 22 *p.* 768 *B-E:* Ταύτης (Κάμμης) γὰρ ἐκπρεπεστάτης τὴν ὄψιν γενομένης, Σινάτῳ δὲ τῷ τετράρχῃ γαμηθείσης, Σινόριξ ἐρασθεὶς δυνατώτατος Γαλατῶν ἀπέκτεινε τὸν Σινάτον, ὡς οὔτε βιάσασθαι δυνάμενος οὔτε πεῖσαι τὴν ἄνθρωπον, ἐκείνου ζῶντος. ἦν δὲ τῇ Κάμμῃ καταφυγὴ καὶ παραμυθία τοῦ πάθους ἱερωσύνη πατρῷος 30 Ἀρτέμιδος· καὶ τὰ πολλὰ παρὰ τῇ θεῷ διέτριβεν, οὐδένα προσιεμένη, μνωμένων πολλῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν αὐτήν. τοῦ μέντοι Σινόριγος τολμήσαντος ἐντυχεῖν περὶ γάμου, τὴν πεῖραν οὐκ ἔφυγεν οὐδ' ἐμέμψατο περὶ τῶν γεγονότων, ὡς δι' εὔνοιαν αὐτῆς καὶ πόθον οὐκ ἄλλῃ τινὶ μοχθηρίᾳ προαχθέντος τοῦ Σινόριγος. ἧκεν οὖν πιστεύσας ἐκεῖνος καὶ ᾔτει τὸν γάμον· ἡ δ' ἀπήντησε καὶ 40 δεξιωσαμένη καὶ προσαγαγοῦσα τῷ βωμῷ τῆς θεᾶς ἔσπεισεν ἐκ φιάλης μελίκρατον, ὡς ἔοικε, πεφαρμακωμένον· εἶθ' ὅσον ἥμισυ μέρος αὐτὴ προεκπιοῦσα παρέδωκε τῷ Γαλάτῃ τὸ λοιπόν· ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπωκότα, λαμπρὸν ἀνωλόλυξε καὶ φθεγξαμένη τοὔνομα τοῦ τεθνεῶτος 'ταύτην' εἶπεν 'ἐγὼ τὴν ἡμέραν, ὦ φίλτατ' ἄνερ, προσμένουσα σοῦ χωρὶς ἔζων ἀνιαρῶς· νῦν δὲ κόμισαί με χαίρων· ἠμυνάμην γὰρ ὑπὲρ σοῦ τὸν κάκιστον ἀνθρώ- 50 πων, σοὶ μὲν βίου, τούτῳ δὲ θανάτου κοινωνὸς ἡδέως γενομένη'. ὁ μὲν οὖν Σινόριξ ἐν φορείῳ κομιζόμενος μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν, ἡ δὲ Κάμμα τὴν ἡμέραν ἐπιβιώσασα καὶ τὴν νύκτα λέγεται μάλ' εὐθαρσῶς καὶ ἱλαρῶς

ἀποθανεῖν. *Polyaen. strat.* 8, 39: Τῶν ἐν Γαλατίᾳ τετραρχῶν ἦσαν Σινόριξ καὶ Σινάτος. τοῦ Σινάτου γυνὴ κάλλει σώματος καὶ ἀρετῇ ψυχῆς εὐκλεεστάτη Κάμμα· καὶ γὰρ ἦν Ἀρτέμιδος ἱέρεια, ἣν μάλιστα Γαλάται σέβουσι, καὶ ἦν ἔν τε πομπαῖς καὶ θυσίαις ἀεὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ σεμνῶς κεκοσμημένη. ταύτης ἐρᾷ Σινόριξ· καὶ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς οὔτε πείσειν ἐλπίζειν οὔτε βιάσεσθαι τὸν Σινάτον ἐδολοφόνησεν, οὐκ εἰς μακρὰν δὲ Κάμμαν ἐμνᾶτο. ἡ δὲ ἐπὶ πλεῖστον μὲν ἀντέλεγεν, οἰκείων δὲ καὶ φίλων ἐγκειμένων καὶ λιπαρῶς θεραπευόντων ὑπεκρίνατο συγκατατίθεσθαι. καὶ δὴ συνέθεντο· ʻἡκέτω Σινόριξ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ παρὰ τῇ θεῷ τὰς συνθήκας τοῦ γάμου ποιησώμεθα.ʼ ἧκε Σινόριξ καὶ σὺν αὐτῷ πάντες ὅσοι Γαλατῶν ἐντελεῖς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἡ δὲ φιλοφρόνως αὐτὸν δεξαμένη προσάγει τῷ βωμῷ καὶ ἀπὸ χρυσῆς φιάλης ἔσπεισε καὶ τὸ μὲν ἐξέπιεν αὐτή, τὸ δὲ ἐκεῖνον ἐκέλευσεν ⟨αὐτὸν⟩ πιεῖν. ὁ δὲ οἷα δὴ νυμφίος παρὰ νύμφης λαβὼν ἡδέως πίνει· τὸ δὲ ποτὸν ἄρα ἦν μελίκρατον πεφαρμαγμένον. ἡ δὲ πεπωκότα ὡς εἶδεν, λαμπρὸν ἀνωλόλυξε καὶ τὴν θεὸν προσεκύνησεν εἰποῦσα ʻχάριν οἶδά σοι, ὦ πολυτίμητε Ἄρτεμι, ὅτι μοι παρέσχες ἐν τῷ σῷ ἱερῷ δίκας ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς λαβεῖν ἀδίκως δι' ἐμὲ ἀναιρεθέντοςʼ. ταῦτα εἰποῦσα παραχρῆμα αὐτή τε ἀπέθνησκε, καὶ ὁ νυμφίος αὐτῇ συναπέθνησκε παρὰ τῷ βωμῷ τῆς θεοῦ.

Sinccu . . . *(Reims) BSAF* 1888 *p.* 173: D(is) M(anibus) SINCCV//N/////////.

Sinciacum *s.* *Sentiacum.

Sinc-ius *nach Pauli venetisch, M.* Sincia *F. (Monselice) CIL* V 2511: L. Sincio Q. f. Rom. Draconni mil. coh. V. pr. vixit an. XXI, militavit an. IV Sincia Q. f. . . . *(Vicenza)* 3199: Q. Sincius Cleanti (et) Ɔ (mulieris) l. Primi.

Sinclisia *F. Vita Desiderii ep. Vienn.* 11 *MGSS Mer.* III *p.* 642, 7 *sq.:* Quidam homo nomine Claudius, commanens territurio Lugdonense, habet Sinclisia filia nomine.

Sincoria . . . *F. (Gottesthal bei Villach) CIL* III 4769: Sincoria . . . .

Sincori-lla *F. (Bei der colonie Höfchen zwischen Trier und Hermeskeil) CIR* 834 = *Hettner, Trier n.* 296: Privatiae ꟷNCORILLAE *(lis* Tincorillae? *Hettner* [S]incorilla; *villeicht* Tigorilla?) coniugi.

Sin-corius *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883), 124 = *Hettner* 489: L. Sincorius Sabinus.

Sindi-lla *M. Ruricii epist.* 2,51,3 *CSEL* 21 *p.* 433, 5: Sindilla. 8: Sindillam.

sin-dīv.., -divo-s *nach Thurneysen von* sem- (*gr.* ἑν-, *lat.* sem-el, sim-ul) *und* *div-*tag* (*lat.* biduum, triduum). *Kalender von Coligny, dép. Ain:* Sindiv(os), sindi. *cf.* Simivi-.

Sind-unī *V. innerhalb des Nonsberges. (Edict des Claudius a. 46 p. Ch., Clas, Val di Non) CIL* V 5050, 22: Quod ad condicionem Anaunorum et Tuliassium et Sindunorum pertinet.

Sinduno vico *s.* Sendunum.

Sinemurum castrum, *O. j. Semur-en-Auxois, dép. Côte-d'Or. Ionae vita Iohannis abb. Reomaensis* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 507, 27 *sq.:* Saltum qui inter duos fluvios, id est inter Hormentionem et Sidenam situs est, qui a Sinemuro castro septem milibus abest. *Merowingische münze Belfort* 6435: +ƧINEMVROꟷ.

Singen-ia *F. cogn. (Aouste bei Crest, dép. Drôme, a. 472 p. Ch., christlich) CIL* XII 1724: Singenia . . . Si[ngenia].

Singī-acus, Castellum de Singiaco, *O. schloß Cingé in der Touraine, gemeinde Boussay, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton Preuilly.*

Singi-dunon, *vox hibrida? von dacisch* singi- (*in* Singi-dava *und* Σίγγος *auf halbinsel Sithonia) und celt. (von den Taurisci)* dūno-n. *O. in Moesia superior, römische colonie erst seit Septimius Severus, j. bei Belgrad in Serbien. Ptol.* 3, 9, 3: Πρὸς μὲν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ Σινγίδουνον. *CIust.* 4, 19, 21, 1. 9, 20, 12 *(a. 294):* Singiduni. *TP:* Confluentibus .co. Singiduno. *IA* 132, 1: Singiduno; castra. *It. Burdig. p.* 563, 14 *W.* = *p.* 10, 11 *G.:* Civitas Singiduno. *CTh.* 10, 15, 2 *(a. 334):* Singinduno. *Concil. Sardic. a. 347 (Mansi* 3 *c.* 1 *B):* Ursacio Singidunensi in Moesia (episcopo). *c.* 41 *D:* Ursacius a Singiduno. *CTh.* 11, 30, 28 *(a. 359):* Singiduno. *Victor epit.* 44, 1: Iovianus genitus patre Varroniano in solo agri Singidonensis provinciae Pannoniae inperavit menses octo. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 38, 3: Sed principes mali istius habebantur a Singiduno Ursatius. *ND or.* 41, 30: Praef(ectus) leg(ionis) quartae Flaviae Singiduno. *Zosim.* 4, 35, 8: Τὴν ἐν τῷ Σιγιδούνῳ γέφυραν. *Philostorg. h. e.* 4, 19: Σὺν ἄλλοις ἐν Σεγγιδόνι τῆς Μυσίας παραγενομένοις. *Socrat. h. e.* 1, 27. 2, 12: Οὐρσάκιος Σιγγιδόνος τῆς

ἄνω Μυσίας (ἐπίσκοπος). *Sozomen. h. e.* 3, 12: Οὐρσάκιον τὸν Σιγγιδώνου τῆς Μυσίας (ἐπίσκοπον). *Iul. Honor. cosm.* 19 *p.* 35, 12 *R.:* Singiduno oppidum. 25 *p.* 39, 10: Singitunum coloniam. *Cassiodor. paneg. p.* 476, 21 *ed. Traube:* Singidunum civitas quondam otii. *Marcellin.* II *p.* 441, 3 *M.:* Singidunum. *Iordan. G.* 55, 282: (Theodoricus) Singidunum dehinc civitatem, quam ipsi Sarmatae occupassent, invadens, non Romanis reddidit, sed suae subdedit dicioni. *Hierocl. p.* 657, 3: Σιγγιδόνος. *Procop. b. Vandal.* 1, 2: Γήπαιδες μὲν τὰ ἀμφὶ Σιγγηδόνα τε καὶ Σίρμιον χωρία ἔσχον, ἐντός τε καὶ ἐκτὸς ποταμοῦ Ἴστρου. *b. Goth.* 1, 16: Τούτων (Νουρικῶν) δὲ Δᾶκαί τε καὶ Παννόνες ἐν δεξιᾷ οἰκοῦσιν, οἳ ἄλλα τε χωρία καὶ Σιγγιδόνα καὶ Σίρμιον ἔχουσιν, ἄχρι ἐς ποταμὸν Ἴστρον διήκοντες. 3, 33: Καὶ ἄλλα μέντοι Δακίας χωρία δόντος βασιλέως Ἔρουλοι ἔσχον ἀμφὶ πόλιν Σιγγηδόνα, οὗ δὴ νῦν ἵδρυνται. *de aedif.* 4, 6: Πόλιν οὖν παρὰ τὴν ἐκείνῃ ἀκτήν, ὄνομα Σιγγηδών, ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐδείμαντο πρώτην. ταύτην δὲ βάρβαροι προϊόντος τοῦ χρόνου ἑλόντες, ἔς τε τὸ ἔδαφος καθελόντες εὐθύς, ἔρημον ἀνθρώπων παντάπασι κατεστήσαντο. τρόπῳ δὲ τῷ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ὀχυρωμάτων κατεστήσαντο τὰ πλεῖστα. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνανεωσάμενος ξύμπασαν καὶ τειχίσματι ἐχυρωτάτῳ περιβαλών, πόλιν περιφανῆ τε καὶ λόγου πολλοῦ ἀξίαν πεποίηκεν αὖθις. φρούριόν τε ἄλλο διαφερόντως ἐχυρὸν ἀνέστησε νέον, πόλεως Σιγγηδονίου ὀκτὼ μάλιστα σημείοις διέχον, ὅπερ Ὄκταβον λόγῳ τῷ εἰκότι καλοῦσιν. *Menander fragm.* 63 *p.* 121—124 *Dind.:* Σιγγηδόνος ... Σιγγηδόνι ... Σιγγηδόνι ... Σιγγηδόνι ... Σιγγηδόνι ... Σιγγηδόνος ... *Aethic. cosmogr.* 19 *p.* 79, 56 *R.:* Singiduno. 25 *p.* 82, 27: Per Sirmium oppidum et Singidunum coloniam. *(Berg Avala bei Belgrad, a. 287) CIL* III *n.* 1660 = 8151: Deae Orciæ sacrum pro salute dd(ominorum) nn(ostrorum) Diocletiani et Maximiani Aauugg(ustorum) ordo am(plissimus?) s(plendidissimae) col(oniae) Sing(iduni) per MM(arcos) AAuurr(elios) Cutia(m) et Sosonem IIviros curante Simplicio v(iro) e(gregio), dd(ominis) nn(ostris) Deiocletiano III et Ma[x]imiano Augg(ustis) co(n)s(ulibus). 6307: Dec(urio) mun(icipii) Sin(giduni). 6328: Figlina Singidunensium. *(Alt-Ofen)* 6452=10496: Dec(urio) m(unicipii) [Sin]g(iduni). 10495: Dec(urio) col(oniae) S[e]pt(imiae) Aq(uinci), item dec(urio) m(unicipii) Sing(iduni) ornamentum forus reipublicae d(ono) d(edit).

Singil-ia *O. in Hispania Baetica im conventus Cordubensis, spanisch Genil, = arabisch Schinil;* Singilia Barba municipium Flavium liberum, *j. El Castillon unweit Sequera. Hirtius b. Alex.* 57, 6: (Cassius) Segoviam ad flumen Singiliense *(cj. Nipperdey,* siciliense *codd.). Plin. n. h.* 3, 10: Singilia (*nicht* Singili) *und Fluß* Singilis, *j. Jenil. Plin. n. h.* 3, 10: Fluvius Singilis, eodem Baetis latere incidens. 12: Singilis fluvius in Baetim quo dictum est ordine inrumpens, Astigitanam coloniam adluit cognomine Augustam Firmam, ab ea navigabilis. *Iul. Honorius cosm. B* 1 *p.* 36 *R.:* Singillius fluvius qui oritur de radice montis Saluri et mergit se in eum, et faciunt unum meatum. *Hydat.* 114 *a. 438 p.* 23 *M.:* Ad Singillionem Baeticae fluvium. *Isid. hist. Suebor. p.* 300, 23: Ad Singulium Baeticae provinciae fluvium. — *(Antequera) CIL* II 2014 *(a. 122/123):* Imp. Caes. divi Traiani Parthici f. divi Nervae n. Traiano Hadriano Aug. p. m. trib. p. VI. imp. VI; cos. III. p. p. M. AcIlius C. f. Quir. Ruga Sing(iliensis) de sua p. d. d. 2015 *(unter Severus):* Ordo Singil(iensium) Barb(ensium). 2016: M.' Acil. Quir. Frontoni Sing. Barb., praef. fabrum d. d. m. m. SIng. Barb. Acil. Plecusa patrono et marito honore accep. Imp. remis. 2017: M. Acilio PhlegontI Sing. Barb. Acilia Plecusa mater d. d. Huic ordo sanctissimus Sing. Barb. ornamenta decurionalia decrevit. 2018: Acil. Mani f. Sept. Sing. Barb. d. d. m. m. Sing. Barb. Acilia Plecusa mater honore accepto impensam remisit. 2019: M. AcIlio FrontonI Sing. Barb. nepotI Aciliae Plecusae. 2020: Aciliae Sedatae Septuminae Sing. Barb. nepti Aciliae Plecusae. 2021: Corneliae Blandinae Singiliensi L. Cornelius Themison pater et Cornelia Blanda mater posuerunt. Huic ordo m(unicipum) m(unicipii) lib(eri) Sing(iliensis) inpensam funeris et locum sepulturae decrevit. 2022: L. Iunio Notho VI vir. Aug. perpetuo cives Singilienses et incolae ex aere conlato. 2023: L. Iunio Notho ordo Singiliensium honores quos cuique plurimos libertino decrevit. 2025: C. Mummio C. f. Quir. Hispano, pont., cives et incolae m(unicipes) m(unicipii) Flavii lib(eri) Sing(iliensis) ex aere conlato

ob merita dederunt. 2026: C. Sempron[io C. lib.] Nigellioni ..... VI vir(o) Aug. in col. patric[ia, item] in municipio Singil. VI vi[r(o) Aug.] perpetuo d(ecurionum) d(ecreto) municipI [mu]nicipum Singil. honor[em] accepit, impensam remis[it]. Huic ordo Singiliensis recipi[endo] in civium numerum quantum cui plurimum libertino decrevit. Item huic ordo Singiliens. vetus eadem quae supra in universum decreverat suo quoque nomine decrevit. *(Peñuela)* 5063: M. Cornelius Primigenius Sing(iliensis) ob beneficium quod ab ordine Sing(iliensium) locum acceperam in quo statuam ponerem M. Corneli Saturnini f. mei Lupam cum infantibus duobus d. d. *(Rom)* XV 4456: Singiliese.

singili-o(n) *ein kleid. Trebell. Poll. Claud.* 17, 6: Singiliones Dalmatenses decem. *Edictum Diocletiani, fragm. Megalopolit., The Journal of Hellenic Studies, vol.* 11 *n.* 2, *oct.* 1890, *p.* 299 *f.*: *Σιγγιλίων Νωρικός ... σιγγιλίων Γαλλικός, σιγγιλίων Νουμεδικός, Φρυγιακὸς ἤτοι Βέσσος.*

Singor-ia *F. (Steuerberg in Kärnten bei Feldkirchen) CIL* III 11568: Catroni Allonis f(ilio) et Singoriæ Busturi f(iliae) f(ilii) f(ecerunt).

Sinicĭ-ăcus *von* Sinicius = Senicius. *O. j. Sennecey-le-Grand, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône.*

Sini-cus *M. (Nîmes) CIL* XII 3919: Sinicus B[1 *Hirschfeld*]andinus.

?**Sin-idius** *M. Concil. Parisiense a.* 552 *p.* 117, 12 *M.*: Sinidius episcopus subscripsi.

Sinisser *s.* Seniser.

Sinna *s.* Sēnos.

?**Sinna** *M. cogn. (Aquileja) CIL* V 792: ... xili L. l. Sinnae.

Sinn-ensis pagus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 87: In Placentino pag(o) Sinnense.

***Sinnĭ-ăcum** *von* Sinnius, *belg. O.* 1) *Sinnich, gemeinde in Ost-Flandern.* 2) *Snek(?), dépendance von Dickebusch in West-Flandern, arr. und canton Ypern.* 3) *Seigné bei Louveigné (Louvegnée), prov. und arr. Lüttich.* 4) *Sugny, prov. Luxemburg, arr. Neufchâteau.*

Sinn-ĭus *bach, j. der Senio, der in den Po fließt. TP:* Sinnius. *Daran* **Sinnium** *O. in Gallia Cispadana, j. Castello Bolognese?*

?**-sino-** *in* Ollo-sinus?

sinocus *s.* senoca.

Sinomagi *s.* Sitomagus.

Sinŏ-mărus *M. (Pollcin bei Praevali, saec. 1. in.) CIL* III 11650: Quincto Rudsci f. et AtecInae SInomari f. coniugi p(arentes) et ff(ilii) et Viriae T[u]ti f(iliae).

Si(Sy-)nŏ-rīx *M. galatischer tetrarch. Plut. mulier. virt.* 20 *p.* 257 *E*—258 *C*: *Συνόριξ ... Ὁ Συνόριξ ... Τοῦ Συνόριγος ... Τοῦ Συνόριγος. amator.* 22 *p.* 768 *B*—*E*: *Σινόριξ ... Σινόριγος ... Τοῦ Σινόριγος ... Σινόριξ. Polyaen. strat.* 8, 39: *Σινόριξ ... Σινόριξ ... Σινόριξ ... Σινόριξ. s.* Sinato-s *sp.* 1567—1569.

Sinorus *M. fig. (Worms) CIL* XIII 10001, 432: Sinorus.

?**Sinotio-n** *O. in Dalmatien, j. Sign. Strab.* 7, 5, 5 *p.* 315: *Σινώτιον τό τε νέον καὶ τὸ παλαιόν. Appian. Illyr.* 27: *Συνόδιον δ' αἱροῦσι πόλιν ἐν ἀρχῇ τῆς ὕλης, ἐν ᾗ τὸν Γαβινίου στρατὸν ἐνήδρευσαν οἱ Δαλμάται ... Ὁ (ὁ Καῖσαρ) δὲ τό τε Συνόδιον ἐνέπρησε.*

Sinpios *M. (La Toscana bei Bailen) CIL* II 5912: Dibus M(anibus) s(acrum). Baria a. XXXV Sinpios.

Sinqu-ati-s, *adi. auf* ati-, *G. local-gottheit, epitheton von Silvanus. (Géromont in Belgien; fälschung?) Orelli* 7416ª = *Liénard* III *p.* 84 *pl.* XXIV *fig.* 7: Deo Silvano Sinqu(ati) Paternius pro salute Emeriti fili sui [p]os(uit) l(ibens) m(erito) *Orelli* 7417 = *Liénard fig.* 4: Deo Sinquati L(ucius) Honoratius Aunus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

?**Sinqu-etus** *M. (Pompeji) CIL* IV 3184: Sinquetus Anthus. 3185: Sinquetus Philumenus.

Sinsatus *M. Vita s. Memorii* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 102: Sinsatum.

Sintac-ius *cf.* senta, *abl. nomen aus dem barbarischen namen* Sintagus, *cf.* Sintaugus. *(Suno) CIL* V 6582: L. Sintacius Haruspex t(itulum) f(ieri) i(ussit). *(Vaison, dép. Vaucluse)* XII 6034ª: D(ecimus) Sintacius Temporin[us].

Sint-ăcus *M. (Höflein) CIL* III 4545: ... catus SintacI f. [an]n. L. h. s. e. f. et filia p. p.

Sint-augus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 855: D(is) M(anibus) Sintaugus Leducci (filius) defu(n)ctus annorum XXVII. *cf.* Sintacus.

?**Sintia** *O. Liv.* 26, 25, 3: Dardanorum urbem Sintiam.

Sintill-ius *M. (Mainz) CIL* XIII 6707: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) D(olicheno) Sintillius Ursulus v. s. l. l. m.

Sinti-llus *vom stamm* sinto- *cf. M.* Sintus, *M. (Mainz) CIL* XIII 10010, 1819: Sintill(us) f(ecit).

? **Sint-ius** *oder* Sent-ius *M.* **Sintia** *F.* *(Torcello) CIL* V 2196: M. Apronius M. l. Philocles v. f. sibi et Sintiae M. l. Caesiae. *In O.* Sintiăcum *oder* Sentiăcum.

Sint-o(n) *M. (Rheinzabern; Mainz) CIL* XIII 10010, 1820: Sinto fe(cit). *(Creuznach, j. in Worms) Weckerling s.* 69: Sint[o] Valentis. 72: Vale(n)tis Sinto . . . Valentinus Sinto . . . Sintonem . . . Sintonis . . . Sintonem . . . Sintonis.

Sintoion *O. galatisches castell, in Armenien. Steph. Byz.: Σίντοιον, φρούριον Ἀρμενίας, κτίσμα Γαλατῶν.*

?**sintoniaci** (?). *(Vitolano, a. 236 p. Ch.) CIL* IX 2125: Imp. Maximino et Africano cos. Silvano Lusiano sellam sintoniacis r eus . . . . . . us.

Sintuc-is-o(n) *M. (Saint-Jean-des-Échelles, Sarthe) CIL* XIII 10003, 72: Sintuciso.

Sintur-o(n) **Sintur-ū** *M. (Ahun, Guéret, Creuse) CIL* XIII 1434: D(is) M(anibus et ?) m(emoriae) Simplicis Sinturonis (f.). [*Clermont*] 10010, 1821[a]: SINTVRV . Λ. *(Paris)*[b]: SINTVRV. N. *(Champion)*[c]: SINTVRO. FII.

Sintus *M. (Bonn, a. 295) CIR* 467: Aur(elius) Si[n]tus praef(ectus) leg(ionis) I M(inerviae). *(Bingerbrück)* 745 = *RM n. f.* 16, 627: [D(is)] M(anibus) Focuronie Patte filie et Firminio Sinto C. f. Nero//// autoria Bodic[a] mater de suo [vi]va posi.

Sinus *M. cogn. (Danillo Biragn) CIL* III 2778: Ablis Ledietis Sini f. ano. VIII.

-sio- *in* -usius; *(York) CIL* VII 239: . . . sius *(cogn.)*; -siā *(bret.* s) *in* camisia, *F.* Ambiosia, *O.* Andusia, Bergusia.

. . . **sio** *cogn. (London) CIL* VII 1336, 1286: . . . sio feci.

-sio *im neutrum* so-sio *(enclitisch)*, sa(n)-sio; *cf.* sosin.

Siodoius *M. (Mailand, christl.) CIL* V 6271[a]: Siodoius.

. . . **sionius.** *(Harlow Hill) CIL* VII 525: Cor[t]i[s] X ר(centuria) Sempron(i) . . . sioni.

Siora *M. F. (Globasnitz) CIL* III 6517 = 11646: Adnamus Terti fili(us) et Devicnata Titugonis filia. Adnamatus Adnami et Siora Adnami f(ilii). *(Lambèse)* VIII 2967: Iulia Ziora. *(Sidi Ali ben Yub)* 9829: M. Aurelius Siona *(lis* Siora) se[s]q(ui)plicarius Osdro[en]oru[m]. *(Feysin, dép. Isère, arr. Vienne)* XII 1986: D(is) M(anibus) M. Modesti Modestini Optatia Siora marito optimo et d(is) M(anibus) M. Modesti Optati Optatia Siora filio karissimo. *(Bordeaux)* XIII 856: D(is) M(anibus) SIorae Censorinae lib(ertae) Maturus frater. *(Lyon, a. 197)* 1754, 10: Optatia Siora. *(Scarpone, dép. Meurthe-et-Moselle) BSAF* 1883 *p.* 72: D(is) M(anibus) monimin(tum) Siore Escitatus maritus.

Siosta *O. in Dacia ripensis. ND or.* 42, 40: Tribunus cohortis secundorum reducum, Siosta. *cf.* Sostica.

Sip-ia *fl., la Seiche, bei Visseiche, Ille-et-Vilaine, arr. Vitré, canton La Guerche. TP:* Sipia.

? **Sipipes** *M. (Braga) CIL* II 2420: T. Caelicus Sipipes Fronto et M. et Lucius Titi f. pronepotes Caelici Frontonis renovarunt.

Sip-o(n) *M. (Adria) CIL* V 2327: Secunda Cammica Siponis filia.

sip-ōneis, *m., gotisch, schüler, jünger (davon* siponjan *jünger sein) vilèicht dem Celtischen entlehnt; nach Much derivatum von* √ sep, *idg. celt.* seq *folgen, ir.* sec *(cf. air.* sechem *folgen, befolgen,* do-seich *sequitur.* sochaide *societas, copia, multitudo).*

Sipp-ĭa. *(Nördlich von Pavlikieni in Moesien) AEM* 15 (1892) *s.* 211: D(is) M(anibus) Sippiae Paezusa[e].

Sipu-rus *M.* **Sipura** *F. (Windisch) IH n.* 352, 118 *M.:* Sipuri. *(Autun, merowingisch) RA* 3e *s., t.* 21 *p.* 268: Sipura Satigeni (filia).

Siquana, Siquanna *s.* Sequana.

Sir . . . *(Licoux, dép. Haute-Garonne, arr. und canton Saint-Gaudens) CIL* XIII 173: O(biti) Silex fil(ius), Sir . . . fil(ia?).

Sīra *M. (Cilli) CIL* III 5265: Quartus Sirae v. f. sib(i) et Licoviae Ingenuae uxor. an. L. et Leucimarae fil. an. X. Finito. f. an. VI. Licovio Sexto an. XX. Ausco Muscionis fila. an. XXX. Dubnae f. an. XXXX. M. Licovius Barus an. M. Licovius Boniatus ann. L. Vetulla Bucia Urbani f. an. L. M. Licovius Ursus an. *(Rinkenberg bei Blei-*

berg) 11647: Capito Sirae b. v. f. sib(i) et Maricae Bledonis f. uxori et Atedunae f.

Siradus *M. (Bagiry, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand) CIL* XIII 310: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) pro salute dominorum suorum et suorum Felicissimus SIRΛᗡI (servus *oder* filius) v. s. l. m.

Sir-allum *O. j. Ciral, dép. Orne, arr. Alençon, canton Carrouges. Merowingische münzen. Belfort* 4149 (= *Prou* 472): +SI-RAΓΓO. 4150 (= *Prou* 470): SIRΛLLO FITVR. 4151: SIRΛLLO FITVR. 4152 (= *Prou* 471): SIRΛLLO.

-sirana *in F.* Victi-sirana.

Sirannus = Siramnus? *M. Testamentum Hadoindi* 9 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143 = *Pard. dipl. t.* 2 *n.* 300 *p.* 71 *(a. 642):* Sirannus.

Sirapilli *V. an der Drau. Plin. n. h.* 3, 147: Draus per Serretes, Sirapillos, Iasos, Andizetes (defluit).

Sirī-ācus *von* Sirius, *O.* 1) *Pont-sur-Yonne, dép. Yonne, arr. Sens. Vita Lupi* 5, 20 *ASS 1. sept.* I *p.* 262 *E:* Ad pontem Synacum (*lis* Syriacum). 2) *Campus Siriācus, *j. Campsirago, Como.*

? **Siricc-o**(n) *M. (Ardiège, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand) CIL* XIII 111: Marti Leherenn. Ingenu(u)s Siricconis f(ilius) v. s. l. m. *(Barsons bei Tibiran-Jaunac, dép. Haute-Garonne)* 265: Θ Attacconi Siricconi f. Θ Urbanus Attacconis f. // Sennacius Attacconis f. heres faciend. curavit.

? **Siric-o**(n) *M. cogn. (Sanilhac-et-Sagriès, dép. Gard, arr. und canton Uzès) CIL* XII 2965 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1615: . . . . . Sirico, ... [ex tes]tamento.

Siri-cus *M. cogn.* **Sirica** *F. Greg. M. reg.* 9, 197 *(a. 599):* Siricae, abbatissae monasterii sanctorum Gavini et Luxorii. *(Mailand) CIL* V 6255: Sirica. *(Herculaneum)* X 2479: Geminiae Siricae. *(Pompeji)* 8058, 81. [*Bologna*] XI 6712, 413: Sirici. *(Izier)* XIII 10006, 143: Vinco Siric

Siri-nus *M. (La Donc zwischen Les-Pilles und Curnier) CIL* XII 1700 *u. p.* 826: Severiola Sirini (*lis* S[e]r[e]ni) (f.).

Sirione *s.* Serio(n).

Sir-ius *M. (Villaviçosa) CIL* II 140: Sitnia Q. f. Victorina [e]x visu Q. Si[t]ni [T. f.] Qui[r(ina)] Siri . . patris vivis [d]e[o] Endovellico [p]o[suit]. *(Vechten)* XIII 10010, 45: T. Ael(ius) Siriu[s] f.

Sirmĭ-o(n), -ōnis, f. *stadt auf einer halbinsel oder erdzunge im südlichsten teil des Gardasees, j. Sermione, prov. und distr. Brescia. Catull.* 31, 12: Salve, o venusta Sirmio, atque ero gaude. *IA* 127, 12: Sirmione mansio. *Rav.* 4, 30 *p.* 253, 8: Sirmio.

Sirm-ĭŏ-n *O. der celtischen Taurisci in Pannonia inferior*, colonia Flavia Sirmium, *bei j. Mitrovica in Croatien-Slavonien, com. Syrmien. Strab.* 7, 5, 2 *p.* 314: *Ἐγγὺς δὲ τῆς Σεγεστικῆς ἐστι καὶ ἡ Σισκία φρούριον καὶ Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμεναι τῇ εἰς Ἰταλίαν. Plin. n. h.* 3, 148: Alter amnis Bacuntius in Saum [Sirmio oppido] influit, ubi civitas Sirmiensium et Amantinorum. *Ptol.* 2, 15, 4: *Σίρμιον (Σύρμιον X).* 8, 7, 7: *Τὸ δὲ Σίρμιον ἔχει τὴν μεγίστην ἡμέραν ὡρῶν ιε* L′, *καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσεις ὥρᾳ ᾱ ιε′. Dio* 55, 29 *(a. 6 p. Ch.): Βρεῦκοι Παννονικὸν ἔθνος, Βάτωνα καὶ αὐτοὶ ἕτερον προστησάμενοι, ἐπί τε τὸ Σίρμιον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐν αὐτῷ Ῥωμαίους ὥρμησαν. καὶ ἐκεῖνο μὲν οὐκ ἐξεῖλον. Herodian.* 7, 2, 9: *Ἐπανῆλθεν ἐς Παίονας, ἔν τε Σιρμίῳ διατρίβων, τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πόλει δοκούσῃ, τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον ἐς τὸ ἔαρ παρεσκευάζετο. TP:* Sirmium. *IA* 124, 2: Sirmio. 131, 4: Sirmi civitas. *It. Burd. p.* 563, 7—9 *W.* = *p.* 10, 4—9 *G.:* Civitas Sirmium mil. VIII. Fit ab Aquileia Sirmium usque milia CCCCXII, mansiones XIIII, mutationes XXXVIIII. *Capitolin. Maximin.* 13, 3: Pacata Germania Sirmium venit. *Vopisc. Aurelian.* 3, 1: Aurelianus ortus, ut plures loquuntur, Sirmii familia obscuriore, ut nonnulli, Dacia ripensi. *Prob.* 3, 1: Probus oriundus e Pannonia, civitate Sirmiensi. 18, 8: Gallis omnibus et Hispanis ac Brittannis hinc permisit, ut vites haberent vinumque conficerent. Ipse Almam montem in Illyrico circa Sirmium militari manu fossum lecta vite conseruit. 21, 2: Cum Sirmium venisset ac solum patrium effecundari cuperet et dilatari, ad siccandam quandam paludem multa simul milia milium posuit ingentem parans fossam, qua deiectis in Savum navibus loca Sirmiensibus profutura siccaret. *Chronographus a. 354 MG aa.* IX *p.* 148, 6: (Claudius) excessit Sirmi. 16: (Probus) occisus Sirmi. *Eutrop.* 9, 17, 2: (Probus) vineas Gallos et Pannonios habere permisit, opere militari Almam montem apud Sirmium et Aureum apud Moesiam superiorem vinis

conseruit et provincialibus colendos dedit. *Victor Caes.* 29, 1: Decius Sirmiensium vico ortus. *epit.* 37, 3: (Probus) opere militari Almam montem apud Sirmium et Aureum apud Moesiam superiorem vineis conseruit. (4) Hic Sirmio in turri ferrata occiditur. 47, 4: Gratianus genitus Sirmii. 48, 1: Theodosius a Gratiano Augusto apud Sirmium imperator effectus. *Hieronym. chron. a Abr.* 2287 (*daraus Prosper* 898 *p.* 442): Claudius Sirmii moritur. 2299 (*Prosper* 928 *p.* 444): Probus tumultu militari aput Sirmium in turre quae vocatur ferrata occiditur. *CTh.* 16, 5, 5 *(a. 379):* Apud Sirmium. *Ambros. de spir. sancto* 3, 10, 59: Ecclesia Sirmiensis. *Concil. Aquileiense (Mansi* 3 *c.* 599 *D):* Armenius episcopus Sirmiensis Illyrici. *Ammian.* 15, 3, 7 *(a. 354):* In convivio Africani Pannoniae secundae rectoris apud Sirmium poculis amplioribus madefacti quidam. 16, 10, 21 *(a. 357):* Sirmium venit. 17, 12, 1 *(a. 358):* Augusto inter haec quiescenti per hiemem apud Sirmium. 13, 34: Sirmium cum pompa triumphali regressus est. 18, 4, 1 *(a. 359):* Apud Sirmium. 19, 11, 1 *(a. 359):* Constantium Sirmi etiam tum hiberna quiete curantem. 17: Constantius Sirmium redit. 21, 9, 5. 10, 6. 11, 2 *(a. 361):* Apud Sirmium. 25, 8, 9 *(a. 363):* Apud Sirmium. 26, 5, 4 *(a. 365):* Cum ambo fratres Sirmium introissent. 29, 6, 7 *(a. 373):* Ad Sirmium. 9: Apud Sirmium. 30, 5, 16 *(a. 375):* Apud Sirmium. 31, 11, 6 *(a. 378):* (Gratianus) Sirmium introiit. *Origo Constantini* 5, 16: (Licinius) pervolavit ad Sirmium. *Consularia Constantinopol. p.* 229, 283: Occisus est Probus Sirmium. *Iul. Honorius cosmogr.* 19 *p.* 35, 12 *R.:* Sirmium oppidum. 25 *p.* 39, 11: Per Sirmium. *Expositio totius mundi et gentium* 57 *p.* 121 *R.:* Habet autem (Pannonia) et civitates maximas, Sirmium quoque et Noricum. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 36, 6: De Photino episcopo Sirmiensi. *Zosim.* 2, 18 *(a. 314):* *Καταλαμβάνουσιν ἅμα Λικιννίῳ τὸ Σίρμιον. πόλις δὲ Πανονίας τὸ Σίρμιον, ὃ παραρρέει ποταμὸς ἐπὶ θατέρας, εἰς τὸν Ἴστρον ἐμβάλλων. παραδραμὼν δὲ καὶ ταύτην καὶ λύσας τὴν τούτου τοῦ ποταμοῦ γέφυραν ἐπὶ τὰ πρόσω προήει, δύναμιν ἐκ τῶν κατὰ Θρᾴκην χωρίων ἀγεῖραι διανοούμενος.* 19: *Κατασχὼν δὲ Κωνσταντῖνος τὴν Κίβαλιν καὶ τὸ Σίρμιον.* 4, 18 *(a. 375):* *Ἐμπεσὼν τῷ Σιρμίῳ σκηπτὸς τὰ βασίλεια κατέφλεξε καὶ τὴν ἀγοράν.* *NDocc.* 9, 18: (Fabrica in Illyrico) Sirmensis scotorum, scordiscorum et armorum. 11, 47: Procurator gynecii Sirmensis, Pannoniae secundae. 32, 49: Praefectus militum Calcariensium, Sirmi. 50: Praefectus classis primae Flaviae Augustae, Sirmi. 54: Ala Sirmensis, Sirmi. *Orosius* 7, 23, 1: (Claudius) apud Sirmium ... interiit. 24, 3: (Probus) apud Sirmium ... interfectus est. 34, 2: Apud Sirmium. *Socrat. h. e.* 2, 28: *Γενομένου δὲ ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν τῷ Σιρμίῳ.* 29: *Ἐν τῷ Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 30: *Ἐν τῷ Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 31: *Ἐν τῷ Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 34: *Ἐκ γὰρ τοῦ Σιρμίου ...* 37: *Ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 41: *Ἔν τε Σιρμίῳ τρεῖς ὑπηγορεύθησαν.* *Sozomen. h. e.* 4, 1: *Βρετανίων δέ τις ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ Σιρμίῳ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη.* 4: *Ἧκεν εἰς Σίρμιον.* 6: *Φωτεινὸς τὴν ἐν Σιρμίῳ ἐκκλησίαν ἐπιτροπεύων ... Ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 8: *Καταλαβὼν τὸ Σίρμιον.* 12: *Ἐν Σιρμίῳ.* 13: *Ἐν Σιρμίῳ.* 15: *Φωτεινῷ τῷ ἐκ Σιρμίου ... Γερμήνιος ὁ Σιρμίου (ἐπίσκοπος) ... Οἱ ἐν Σιρμίῳ ἐπίσκοποι.* 16: *Ἐν μὲν οὖν τῷ Σιρμίῳ ταῦτα ἐγεγόνει ... Ἐν Σιρμίῳ ... Τῷ Σιρμίῳ.* 17: *Ἐν Σιρμίῳ ... Ἐν Σιρμίῳ.* 19: *Ἐν Σιρμίῳ.* *Polemii Silvii laterc. p.* 521, 45: Ingenuus Sirmii et Regalianus ibidem. 539, 5, 2: Pannonia prima, in qua est Sirmium. *Prisci fragm.* 8 *p.* 302 *Dind.:* *Κατὰ δὲ τὸν χρόνον ἐν ᾧ ὑπὸ Σκυθῶν ἐν τῇ Παιόνων ἐπολιορκεῖτο τὸ Σίρμιον, τὰς φιάλας παρὰ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἐδέξατο ...* *p.* 303: *Ὁ δὲ ἀρχιτέκτων τοῦ βαλανείου ἀπὸ τοῦ Σιρμίου αἰχμάλωτος ἀχθεὶς* *Sidon. Apollin. carm.* 5, 109—110: Theodosius quo tempore Sirmi | Augustum sumpsit nomen. *Gelas. pap. a. 496 CSEL t.* 35 *p.* 387, 18 *epist.* 95, 53: Apud Sirmium *cf. append.* 1, 33 *p.* 784, 16: Apud Si(e, y)rmium. *Cassiodor. var.* 3, 23, 2 *(a. 507—511):* Ad Sirmiensem Pannoniam, quondam sedem Gothorum. 4, 13, 1 *(a. 509/510):* Ad Sirmiensem Pannoniam. 8, 10, 4 *(a. 526):* Ad expeditionem *(a. 504)* directus est Sirmensem. *Chronica Gallica a.* 511 *p.* 642, 428: Claudio Sirmi mortuo. *Steph. Byz.:* *Σίρμιον, πόλις Παιόνων. τὸ ἐθνικὸν Σιρμιεύς, ὡς τοῦ Σούνιον Σουνιεύς.* *Hierocl.* 657, 8: *Σίρμιον* (*in der ἐπαρχία Πανονίας*). *Marcellini chron. MG aa.* XI *p.* 60, 379, 1: (Theodosius) apud Sirmium ... imperator creatus est. *Procop. b. Vand.* 1, 2: *Ἔπειτα Γήπαιδες μὲν*

τὰ ἀμφὶ Σιγγηδόνα τε καὶ Σίρμιον χωρία ἔσχον, ἐντός τε καὶ ἐκτὸς ποταμοῦ Ἴστρου, ἔνθα δὴ καὶ ἐς ἐμὲ ἵδρυνται. *b. Gotth.* 1, 3: *Γότθοι δὲ Γήπαισι τοῖς ἀμφὶ Σίρμιον πολεμοῦντες.* 11: *Ἐν μάχαις δὲ ταῖς ἀμφὶ Σίρμιον λίαν εὐδοκιμηκότα (Οὐίτιγιν) τὸ πρότερον, ἡνίκα τὸν πρὸς Γήπαιδας πόλεμον Θευδέριχος διέφερε.* 15: *Τούτων (Νουρικῶν) δὲ Δᾶκαί τε καὶ Πάννονες ἐν δεξιᾷ οἰκοῦσιν, οἳ ἄλλα τε χωρία καὶ Σιγγηδόνα καὶ Σίρμιον ἔχουσιν, ἄχρι ἐς ποταμὸν Ἴστρον διήκοντες.* 3, 33: *Γήπαιδες δὲ πόλιν τε Σίρμιον καὶ Δακίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀπάσας καταλαβόντες ἔσχον.* 34: *Γήπαιδες, ὦ βασιλεῦ, Σίρμιον ἔχουσι καὶ Ῥωμαίους ἀνδραποδίζουσιν, ὅλην τε προσποιεῖσθαι Δακίαν αὐχοῦσι.* *Iustinian. nov.* 11, 1 *(a. 535):* Cum enim in antiquis temporibus Sirmii praefectura fuerat constituta, ibique omne fuerat Illyrici fastigium tam in civilibus quam in episcopalibus causis, postea autem Attilanis temporibus eiusdem locis devastatis Apraeemius praefectus praetorio de Sirmitana civitate in Thessalonicam profugus venerat, tunc ipsam praefecturam et sacerdotalis honor secutus est. *Aethici cosmograph.* 19 *p.* 79, 75 *Riese:* Sirmium. 25 *p.* 82, 27: Per Sirmium oppidum. *Baeda h. e.* 1, 9: (Gratianus Theodosium) apud Syrmium purpura induit. *Rav.* 4, 19 *p.* 214, 18: Sirmium. — *(Turnu, c. 161/3 p. Ch.) CIL* III 753: . . Iul(io) Capitoni c(onductori) p(ortorii) p(ublici?) Illyric(i?) [e]t r(ipae) T(hraciae), omnib(us) honorib(us) ab ord(ine) [col(oniae)] Fl(aviae) Sirmiatium honorato. *(Spalato)* 1987: Fl. Fidentius ex comitibus Sirme(n)sis hic est depositus, vixit an. XX. *(Salona)* 2006: Def(uncto) Sirmi . . . defuncto annorum LV Sirmi. *(Mitrovitz)* 3230: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Ulp. Priscus Candidianus dec. col. Sir. v. s. l. m. 3243: Dec. col. Sirmiens. *(Opova)* 3259: D(is) M(anibus) M. Ulp. Tito Sirmi [7] leg. I. adi. p. [f.] 7 leg. XIV. g. M. v. 7 leg. V. m. *(Bölcske bei Kömlöd)* 3320: . . [Cominio Flavi]a Sirmi Maximo, quondam vet(erano) ex sig(nifero) leg(ionis) II ad(iutricis), et Cominie Maximillae fil(iae) eius, et Aeliae Proculinae uxori eius, [F]l(avius) Nov[e]llianus . . . . *(Stuhlweißenburg)* 3352: . . . Sirm(io), optio coh. I Alp(inorum) eq(uitatae centuria) Maximi, an(norum) XLVI, stip(endiorum) XXVI, h(ic) s(itus) e(st). Titulum p(osuit) Fl(avius) Rufinus eq(ues) buc(inator) coh(ortis) eiusde(m) h(eres) ex t(estamento). *(Alt-Ofen)* 3563: Q. Samus Sirmi leg. II. ad. [co]niugi. b. m. et . . n et Cl. Tiberine . . Lic. Valentine nept. v. s. f. *[Pest]* 3685: D(is) M(anibus) T. Fl(avio) T. fil. Quirin(a) Severo Gogæno, an. LVIII. dec(urioni) colon(iae) Sirm(ii) quaesto(ri), II. viro praefecto fabrum h. s. e. Fl. Severina filia patri pientissimo posuit. *(Dozmat)* 4189: P. Maecius P. f. Sabinus vet. leg. XV domo Sirm. ann. XL . . *(Petronell)* 4491: M. Ulpiu[s] Marci [f.] Qui[r]ina Dasius Sirmi(o) mi[l.] leg. XV. Apoll. 7 .... optio an. XL. stip. XX. h. s. e. Statius Firmus h. f. *Der Roemische Limes in Oesterreich* I (1900) *in* 4°, *s.* 135: M. Praeconi Iucundus Sir(mio), tub(icen) leg(ionis) XV A(pollinaris). *(Im Maëvafluße) CIL* III 6331[c]: ADI MVS P. SIRM, *unten* Δ. *(Mitrovitz)* 6441: D(is) M(anibus) Maximina annos vixit XXVII Gorgonius memoriam posuit compari sue carissime de provincia Dalmatia defuncta penus colonia Sirmi Manibus posita memoria. *(Salona, nach a. 600)* 9551: Sanct(a) abtissa Iohanna Sermensis. 9576 *(saec. 5 p. Ch.):* [Depo]setio infantis [Do]mnicae VIII kaled. octobres quae a Sirmio Salonas adducta est. *(Crepovac, a. 198 p. Ch.)* 10616, 24. 25: A Sirmi | m. p. III. *(Gnathia, a. 298)* *o.* LVII *p.* 900 = XCVI *p.* 2005 = *CIL* IX 261 *cf. p.* 657: [M. Au]relio M. f. Valentin[o] Sirmio. *(Rom) EE* 4, 887 *(a. 141)* *p.* 2, 23: . . . . . itius C. f. Quir. Viator Sirmio. 891, 21 *(a. 184) p.* 310: P. Aelius P. f. Fl. Natalis Sirm(io). 894[b] 13 *p.* 313: M. Aur. M. f. Fl. Septimos. Si[r]mi. [d] 28 *p.* 315: T. Cl. T. Γ [Fl.] Severinu Sirm[i...]. *(Lambèse) CIL* VIII 18084, 34: . . . us Marianus Sir[m(io)] optio. *(Neapel)* X 3375: Pannon(io) domo Flavia Sirmi. *(Cefalù, a. 175)* 7457: Sirmi. — *Auf münzen von Constantinus II. und Constantius I. Cohen m. imp.*² 7: SIRM. *und* SM. *Valentinianus I. Cohen* 8² *p.* 89 *n.* 18; *p.* 98 *n.* 79: SIRM. *(Valens) p.* 108: SIRM.

Sir-o(n) *M. (Clausenburg) CIL* III 873: D(is) M(anibus) Aelia Sura vix. an. XXX. et Aelius Saturninus vix. an. III. et Ael. Valentinus vix. an. III. Aelius Siro fi. et coniu. pientissimis. *(Zwischen Gradwein und Judendorf)* 5441: Speratus Sironis et Sperilla Commodi lib. v. f. sibi. *(Cilli)* 11699: Ater Siro.

Siro *s.* Serio(n).

Sirŏ-ĭălum *von* Sirus; *nach Thurneysen villeicht 'Langfeld'. O. villeicht j. dorf Sireuil, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Hiersac. Greg. Tur. de virt. s. Martini* 1, 18: Siroialensim oratorium.

Sirona *s.* Đirona.

Siron-ius *von* Sirona? *M.* **Syronia** *F. (Saint-Bérézet-de-Cheyran, canton Lédignan, nicht vor saec. 3) CIL* XII 3035 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 219: D(is) M(anibus) S(exti) Matuceni(i) Frontini, v(eterani) l(egionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(idelis), ex optione; Matucenia Placida patri, et Syronia Qu(i)eta marito. *(Worms) CIL* XIII 10001, 433: SIRONII F.

***sī-rŏ-s** *vorcelt.* *sē|rŏ-s, *lang, air. mir.* sír *lang, ewig, nir.* sior (sír- *continual, in compos.*), *w.* hî-r *longus, prolixus, Cathol.* hir, *nbret.* hir, *bret. (Léon)* hir, *corn.* hir, *cf. frz.* men-hir; *compar. ir.* sia, *w.* hwy (= *sē-jōs); *superl. w.* hwy-af, *abret.* hoiam = *seamo-s. *Vgl. lat.* sērus *spät, langsam dauernd,* sērō, *ai.* sāyá-s *späte zeit, abend, ende. In* Atu-sirus, bolo-sero-n, Κριτό-σιρος, ?Victi-sir-ana.

Sirotis *s.* Serota.

Sirpens *s.* Serpa.

Sirt-ius. *(Pola) CIL* V 74: Q. Sirtius Callistus. 86, 67: Q. Sirt(i) Ter.... *(Val Curia)* 5519: Tertiae *(dat.)* Sirtii f(iliae).

Sirus *v.* *sīro-s *'lang', oder eher* = Syrus, Syrius? *(Ober St. Georgen unter Stein) CIL* III 5096: Sirus Tricci f. et Primae con. *(Brescia, christl.)* V 4842: Sirus diac(onus) h(unc) l(ocum) t(essellavit) c(um) s(uis). *(Mannheim) CIR* 2019 = *Haug n.* 56: Aiassa Siri (filia). *Vgl. Varro r. r.* 1, 63: In iis quos vocant sirus, quod cum periculo introitur recenti apertione. *Vgl.* Surus *und* Syrus, Siro-ialum, Atu-sirus.

Sirvando *F. (Tarragona) CIL* II 4406: D(is) M(anibus) Trocinae Sirvando.

-sis *suffix, in* Arge-sis, Atix-sis, Bilai-sis.

...sis. *(Autun) CIL* XIII 10006, 162: | SIS.

?**Sisa** *M. F. cogn. (Akardia) The Journal of Hellenic Studies vol.* 19 (1899) *part* 1 *p.* 115 *n.* 107: *Ατταλος Σισα θυγατρι μ(νη μης) χ(αριν). (Kozanli) p.* 119 *n.* 116: *Αυρ. Στεννος ανεστησεν ιδιω, πατρι κε μητρι Σισα της γλυκ[υ]τατης μ[ν]ημης χαρ[ιν]. (Tebessa) CIL* VIII 1994ª: Valerius Sisa.

Sisagr-ia *F. Vita Marii* 1, 3 *ASS 27. ian.* II *p.* 774: Filiam Sisagriam nomine.

Sisalone *s.* Sisapo(n).

Sis-anna *villeicht iberisch? M. F. (Antequera) CIL* II 2051: M. Sempronius Sisanna. *(Belalcazar)* 2368: Anniae Sisannae.

Sis-ap-ō(n) *mit iberischem suffix, MLI münze n.* 127: SISIP. *O. in Hispania Baetica, bei Almaden, prov. Ciudad-Real. Cic. Phil.* 2, 19, 48: Misenum, quod cum sociis tamquam Sisaponem tenebas? *Strab.* 3, 2, 3 *p.* 142: *Παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν τῷ ποταμῷ (Baeti) ... μετάλλων πλήρεις· πλεῖστος δ' ἐστὶν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Ἴλιπαν τόποις καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον. Plin. n. h.* 3, 14: Altera Baeturia, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam, regionis Osintigi, Sisaponem. 33, 118: Invehitur (minium) ad nos ex Hispania, celeberrimo Sisaponensi regione in Baetica miniario metallo vectigalibus populi Romani. 121: Sisaponensibus autem miniariis sua vena harenae sine argento excoquitur auri modo. *Ptol.* 2, 6, 58: *Σισαπώνη (für Σισάπων, stadt der Oretani). IA* 444, 7: Sisalone (*für* Sisapone). *(Cazlona) CIL* II 3270: Q. Torio Q. f. Culleoni proc. Aug. provinc. Bae(tica) quod muros vetustate collapsos d(e) s(ua) p(ecunia) refecit, solum ad balineum aedificandum dedit, viam quae per Castul(onensem) saltum Sisaponem ducit, adsiduis imbribus corruptam munivit, signa Veneris Genitricis et Cupidinis ad theatrum posuit HS centies quae illi summa publice debebatur addito etiam epulo populo remisit, municipes Castulonenses editis per biduum circens. d. d. *(S. Maria di Capua)* X 3964: Epapra socioru(m) Sisapo[n]es[i|u[m] vllico.

Σισάρακα *s.* Pisoraca.

Sisc-ia *O. in Pannonien zum occidentalischen Illyricum, j. Sziszek, von Augustus erobert im j. 719 = 35 a. Ch., colonia warscheinlich seit Vespasian, später Colonia Flavia Septimia Siscia, tribu Quirina. Strab.* 4, 6, 10 *p.* 207: *Ἡ Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ, παρ' ἣν ὁ Σάος παραρρεῖ ποταμὸς ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον. κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον.* 7, 5, 2 *p.* 313: *Τὸ δὲ λοιπὸν ἔχουσι Παννόνιοι μέχρι Σεγεστικῆς καὶ Ἴστρου πρὸς ἄρκτον καὶ ἕω ... Ἡ δὲ Σεγεστικὴ πόλις ἐστὶ Παννονίων ἐν συμβολῇ ποταμῶν πλειόνων, ἁπάντων πλωτῶν, εὐφυὲς ὁρμητήριον τῷ πρὸς Δακοὺς πολέμῳ· ὑποπέπτωκε γὰρ ταῖς Ἄλπεσιν, αἳ διατείνουσι*

μέχρι τῶν Ἰαπόδων, Κελτικοῦ τε ἅμα καὶ Ἰλλυρικοῦ ἔθνους. 3 *p.* 314: Ἐγγὺς δὲ τῆς Σεγεστικῆς ἐστι καὶ ἡ Σισκία φρούριον καὶ Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμεναι τῇ εἰς Ἰταλίαν. 12 *p.* 318: Τοῦ τε Νοάρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος καὶ τοῦ Μάργου. *Vell.* 2, 113, 3: Sisciam. *Plin. n. h.* 3, 147: Colonia Aemona, Siscia. 148: Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo insulam ibi efficit quae Segestica appellatur. *Dio* 49, 37, 1: Πρὸς Σισκίαν. 38, 3: Τῆς Σισκίας. 50, 30: Ἐν Σισκίᾳ. 33: Φρουράρχου Σισκίας. *Appian. Illyr.* 17: Σεγεστανοί. 22: Ἐς δὲ τὴν Σεγεστικὴν γῆν οἱ Ῥωμαῖοι δὶς πρότερον ἐμβαλόντες οὔτε ὅμηρον οὔτε ἄλλο τι εἰλήφεσαν· ὅθεν ἦσαν ἐπὶ φρονήματος οἱ Σεγεστανοί· ... Τὴν Σεγεστανῶν· 23: Τῆς Σεγέστης ... οἱ Σεγεστανοί ... οἱ Σεγεστανοί· 24: Οἱ Σεγεστανοί ... οἱ Σεγεστανοί ... τῶν Σεγεστανῶν ... τῶν Σεγεστανῶν. *TP:* Siscia. *IA* 259, 11: Per Sisciam. 260, 2: Siscia. 265, 5: A Siscia. 265, 11. 266, 3: Siscia. 272, 9: Sisciam. 274, 7: Siscia. *Iul. Honor. cosmogr.* 19 *p.* 35, 13 *R.:* Siscia oppidum. 25 *p.* 39, 10: Sisciam. *Athanasius, Apologia contra Arrianos, Opp. ed. Maurin. (P. 1698)* I 1 *p.* 155: Siscia (*lis* Savia). *Concil. Aquileiense a. 381 (Mansi* 3 *c.* 600 *D):* Constantius episcopus Scisciamensis legatus Gallorum. *Ambrosii epistolarum classis* I *p.* 40, 23 *col.* 953 *C (a. 388):* Sisciae, Petavione. *Pacati paneg. Theodosio Augusto d.* 34: Testis es, Siscia, testis pulcherrimi, Save, conflictus. *Ammian.* 26, 4, 4: Viventio Sisciano quaestori. *NDocc.* 11, 24: Praepositus thesaurorum Siscianorum, Saviae. 39: Procurator monetae Siscianae. 32, 56: Praefectus classis Aegetensium sive secundae Pannonicae, ... nunc Sisciae. 57: Tribunus cohortis tertiae Alpinorum, Sisciae. *Prudent. peristeph.* 7, 3: Urbis moenia Sisciae. *Zosim.* 2, 45: Σισκίαν ... Σισκίαν. 48: Οἱ Σισκίαν τὴν πόλιν φυλάττοντες ἐπικειμένην τῇ ὄχθῃ τοῦ Σάου. 49: Σισκίαν. *Cassiodor. var.* 4, 49 *(a. 507/511):* Universis provincialibus et capillatis defensoribus et curialibus Siscia vel Savia consistentibus Theodericus rex. *Venant. Fortunat. c.* 8, 3, 153: Dat Siscia clara Quirinum. *Greg. Tur. h. F.* 1, 35: Quirinus Sisciensis episcopus. *Aethic. cosmogr.* 19 *p.* 79, 58 *Riese:* Siscia. *Rav.* 4, 20: Sicca. — *(Aus Dalmatien) CIL* III 3166: Aur(elio) Victorino civ(i) Sisc(iano), libr(ario) Macrinus et Maturinus c(ivi) et coll(egae) b(ene) m(erenti) p(osuerunt). *(Dogoj im Kulpafl.)* 3936 = 10820 *(a. 238):* Dec(urio) col(oniae) Sisc(iae) ... dec(urio) col(oniae) Sisc(iae). *(Civil-Sissek)* 3951: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) genius colon(iae) [Fl(aviae)] Sisc(iae). *(Sziszek)* 3953: Per Asclepiadem ark(arium) stat(ionis) Sisc(ianae). 3961: S(ilvano) Aug(usto) [sacrum T.] Au[r(elius)] Avi[cet]us col(onia) Sisc(ia) cum s[u]is v. s. l. m. 3968 = 10850 *(a. 178—180):* Res pub(lica) Siscianor(um). 3969: Carthago, Constantinopoli[s], Ro[ma], Nicomed[ia], Siscia. *(Militair-Sziszek)* 3973: Col(onia) Sept(imia) Sisc(ia). 3974: Col(onia) SIsc(ia). *(Sziszek)* 3976: D(is) [M(anibus)] C. Urbici Firmi [d]e[c(urionis)] col(oniae) Sept(imiae) Sisc[i]anor(um) Urb(ica) ...... 3977: Urbicus *(cogn.)* Sisciano[ru]m. *(Perénth bei Stein am Anger)* 4193: Colonia Septimia Siscia Augusta. *(Raab)* 4373: Crispus Mac .. [f.] Siscianus eq. alae I Aravac(orum). *AEM* 1892 *s.* 27: Domo Sisciae. *(Altenburg) CIL* III 4471: L. Genucius Exsoratus s(ingularis) c(onsularis) eqq(uitum) sing(ularium) co(n)s(ularis) et Cantabriaca Exsorata parentes domu Fl. Sisc. fecerunt. *(Petrovic und Mitrovic)* 4671 = 11377[a, b]: ƆSIS. *(Sziszek)* 6011: Colonia Sis(cia). 10836: — — G. Ingenuus G. fil. Quir. Rufinianus, dec(urio) col(oniae) S(eptimiae) S(isciae) Aug(ustae). 10857: Col(oniae) Sis(ciae). *(O'-Szöny, vor Septimius Severus) AEM* 14 (1891) *p.* 81 *n.* 84: L. Lucanio Fla(via) Festo Sisc(ia). *(Rom)* VI 2385: Siscia. 2388: Si[scia?]. 2397, 6. 7: Siscia. 2416, 10: Siscia. 2644: Siscia. 2689: Siscia. 3180: Dom(o) Fl. Siscia. *EE* 4 *n.* 891, 19 *(a. 184) p.* 310: Siscia. *n.* 894[c] 11 *p.* 314: Sisci. [d] 24 *p.* 315: Siscia. *n.* 895, 15 *p.* 316: Siscia. *n.* 896, II 31 *p.* 331: Sisci(a). II 9 *p.* 332: .. lus Ael(ia?) Siscia. *n.* 903 *p.* 336: Nat. Pann(onius) colon(ia) Siscia. *(Lambèse) CIL* VIII 2586, 22: T. Aelius Victorinus Siscia. *(Vieil Arzew)* 9761: D(is) M(anibus) P. Crescentinio Fl(aviae) Saturnino Siscie mili(ti) leg(ionis) XI C(laudiae) 7(centuria) Ulp(i) Victoris stip(endiorum) XVI, vix(it) ann(is) XXXVII. Fl(avia) Ian(uaria) fil(ia) f(aciendum) c(uravit). *(Dedekirchen bei Bonn, a. 222 p. Ch.) CIR* 464 = *Hettner* 76: Siscia. *Münzen geschlagen zu Siscia, von Gallienus. Cohen, m. imp.* 4[1] *p.* 413 *n.* 521; *p.* 414 *n.* 522: SISCIA AVG., *von Probus, Cohen, m. imp.* 5[1] *p.* 291 *n.* 497

—499. 7 *p.* 330 *n.* 42: SISCIA PROBI AVG.; *(a. 311—313)* Iovi Conservatori *MSAF* 59 (6ᵉ *s., t.* 9) (1900) *p.* 110: QA/SIS, QE/SIS *und* AH/SIS, EH/SIS; (—314) *p.* 111: IA/SIS, E/SIS. *(Von Valentinianus I.) Cohen* 8² *p.* 96 *n.* 58. *p.* 97 *n.* 70. 71: SISC. *p.* 98 *n.* 73: SIS. 74. 76. *p.* 99 *n.* 81: SISC. *(Valens) p.* 100. 111. 117—119: SISC, *(Gratianus) p.* 131 *n.* 70. *p.* 135 *n.* 72: SISC, *(Valentinianus II.) p.* 147 *n.* 66: SISC., *(Theodosius I.) p.* 161 *n.* 55: SISC, *p.* 162 *n.* 64: SISC, *Flaccilla* SIS, SISC, SIC, *Honorius* SISC.

Siscia *F. cogn. (Dálya) CIL* III 3272 = 10257: Ulpia Siscia soror.

Siscĭ-ăcus *O. in Limousin. Testamentum Aredii Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 137 *(a. 573):* Portionem nostram de agro Sisciacensi (*var.* Fisciacensi). *p.* 138: Ex ipso fundo Sisciacum . . . *p.* 140: De Sisciaco oratorio. . . . Sisciaco. *p.* 141: In Sisciaco.

Sisc-ĭī *V. Procop. b. Goth.* 1, 15: *Σίσκιοί τε καὶ Σουάβοι (οὐχ οἱ Φράγγων κατήκοοι, ἀλλὰ παρὰ τούτους ἕτεροι) χώραν τὴν μεσόγειον ἔχουσι. καὶ ὑπὲρ τούτους Κάρνιοί τε καὶ Νουρικοὶ ἵδρυνται. s.* Siscia.

Sis-eia *F. (Aguilar) CIL* II 1523: In f. p. XI. in ag. p. VIII Aug. Sise[i]ae f. an. XIII. h. s. e. *(Linares)* 3310: Corneliae Siseiae.

Sisgus *M. (Worms) CIL* XIII 6240: Veiagenus Sisgi f. miles ex coborte Raeto(rum) an. XLVI stip. XXIV natus Monte h. s. e.

Sisi. *(Mont Beuvray) CIL* XIII 10002, 477: P. SISI. *(Rom)* XV 3188: P. ƧIƧI F.

Sisiata *F. (Tystya) CIL* 1525: Antonia Sisiata. *(Stein am Anger)* 4181: Sisiate.

Sisie. *(Szent-Endre) CIL* III 3644 = 10576: Appianus 7 LH SISIE.

Sisigylis *O. Steph. Byz.: Σισίγυλις, πόλις μεγάλη πλησίον Κελτικῆς. τὸ ἐθνικὸν Σισιγυλίτης.*

Sisimir-ius *M. (Como) CIL* 5308: Sisimirio Maxumo. *Vgl.* Sesomiris.

Sisĭ-ū *F. cogn. (Alt-Ofen) CIL* III 3593 = 10544: Sisiune nepti e[ius] annicule. *(Gyermel)* 3659 = 10603: D(is) M(anibus) Aur. Respectus vivus et Sisiuni convive et Dervoniæ vix. an. LV. et Valentino f. an. XXX et Troucetimarus f. vix. an. XX et optimo. f. vix an. XX. et Sisiu f. vix. an. XVIII. vivus sibi et suis f.

Sis-ius *M.* **Sis-ia** *F. (Esseck) CIL* III 3285: . . Sisia et Aur. Sibiaeno vexillario et co[m]muni[ci]p[i]. *(Zollfeld)* 4983ᵃ: Sisiae matri Tatue v. f. et Germanæ soro. *(Victring)* 4998: Urbico Buccionis fil(io) et Iuliæ [F]uscae ux(ori) [Iu]lia Sisia parentib(us) fecit. *(Wels)* 5630: P. Ael. Flavi, dec. et II vir. et flaminis Ael. Cetiensium, item dec. et II vir. et pontificis colonia Aurelia Antoniniana Ovil., trib. leg. III. Aug. et Aeliæ P. filiæ Flavinæ filiæ eiusdem et Æl. Mansueti patris eius et Orgetiæ Sisiæ matris ex precepto eius Orgetia Ursa propinqua inpendio heredis fieri institit. *(Widdin)* 6292: Sisia. *(Rom) CIL* VI 25782: T. Sisio Ianuario. 26606ᵃ: T. SIsio T. f. Verec[undo f]ecit SIsia . . . 26607: T. Sisius Zosimus.

?**Sis-ola.** *CIust.* 4, 23, 1 *(a. 293):* Sisolae *(dativ).*

Sisōn-ō(n) *M. (Alexandria) Néroutsos-Bey, L'ancienne Alexandrie. Paris, 1888 p.* 109: *Φιλειστα, γυνη Σισονωνος, Αναξιμου Γαλατου.*

***sis-qŏ-s**, *trocken, dürr, unfruchtbar, air.* ses-c *trocken, unfruchtbar,* seisc, *pl.* sesci *unfruchtbare kühe, ir.* seisg, *w.* hys-p, *trocken, dürr, unfruchtbar (sterilis, lac non habens), hespin ovis iuvencula, nbret.* hesq, hesp *aride, épuisé, stérile, pet. Trég.* hésk *haute Cornou.* hespo, *vann.* hesqeiñ, hespeiñ *tarir. Vgl. lat.* siccus *trocken (von* *sisqo-s *aus* *sidcus *oder* *sitcus *sitqo-s *zu* sit-i-s, *gr.* ἰσχνό-ς *dürr, ai.* síkatā *gries, sand, ed. av.* hišku *trocken,* highnu *trocken, idg. gdf.* *sit-qo-s.

Sissa *s.* Sicera.

Siss-erus *M. (Vervins; Reims; Flavion; Vieux-Virton) CIL* XIII 10010, 1822: Sisserus f(ecit), Sisserus, Sisseri.

Siss-ia *F. (Jaunstein) CIL* III 5075: Sissia Adiutoris f.

Siss-ima *O. j. Souesmes, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin, canton Salbris. Dipl. a. 634 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8: In pago Betorico tertiam partem agri quod vocatur Sissima.

Sissionis *s.* Suessiōnes.

Siss-onia *F. (Karthago) CIL* VIII 12777: Iulia Sissonia.

Sissus, *venetisch nach Pauli, M.* **Sissa** *F. (Buda) CIL* III 3597: Sissa. *(Montona)* V 409: T. Stabilius Sissene Tauri

[l.] . . . *(Vicenza)* V 3181: Q. Lusilio Sisso Volsanali. *(Versoix, canton Genf, saec. 1 p. Ch.)* XIII 5012: D(ecimo) Valerio Asiatici libert(o) Sissi. *(Lezoux, Puy-de-Dôme)* 10011, 127: Sissus, Si. ssi. m(anu). *Davon* Sissĭācus, *j. Cessy, dép. Ain, arr. und canton Gex.*

Sistaricensis, Sisterone *s.* Segustero(n).

Sistinĭ-ācum *O.* 1) [*a. 1080*] *j. Stigny, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Ancy-le-Franc.* 2) *Steiningen, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Trier, landkr. Daun.*

?**Sist-on-ius.** *(Rom) CIL* VI 1057: Siston(ius) Cominianus.

σισύρα *griechisch, trotz Polyaen. strateg.* 8, 16, 2 *(a. 134 a. Ch.)*: Ἱματίῳ δὲ χρῆσθαι σισύρᾳ Γαλατικῇ. καὶ πρῶτος ἐνεπορπήσατο σισύραν μέλαιναν.

Sita . . . *cogn. (Teplitz in Boehmen) CIL* III 6017, 12: Ti. Robili Si. *(Hagenow in Mecklenburg)* 13: Ti. Robili Sita . . .

Sitas. *(Cöln) CIL* XIII 10001, 434: Sitas.

Sitdiu *s.* Sithiu.

Sithia *s.* *Sicera.

Sithĭū *aus* *Sith-ivum? *O. j. Saint-Omer, dép. Pas-de-Calais. Dipl. Adroaldi a. 648, im Capitulaire de l'abbaye de Saint-Bertin éd. Guérard, p.* 18: Villam proprietatis meae nuncupante Sitdiu. *Dipl. Pertz n.* 39 *(a. 662) p.* 36, 4: Bertinus, abba de monasterio Sit(d *in loco raso*)diu, qui ponitur in pago Tarvanense. 13: Bertino abbate vel monasterii sui Sitdiu. 22: Bertino seu monasterii sui Sithiu. 36: Bertino abbate vel ipsius monasterii Sitdiu. *n. 54 (a. 682) p.* 49, 9: Bertino, abbati de monasterio Sithiu. 19: Abba vel pars monasterii sui Sithiu. *n.* 56 *(a. 687?) p.* 50, 38: Bertinus, abba de monasterio Sithiu, quod est constructum in pago Tarvanense. 48: Sithiu monasterii 53. 54: Monasterio Sithiu. *p.* 51, 4: Monasterio Sithiu. *n. 58 (a. 691) p.* 52, 25: Bertinus, abba de monasterio Sithiu. *p.* 53, 3: Monasterio Sithiu. *n. 90 (a. 718) p.* 79, 40: Erchembodus abba de monasterio Sithiu, qui est in pago Tarvanense in honore sanctae Mariae. *p.* 80, 16: Monasterium Sithiu. *n.* 91 *(a. 721?) p.* 80, 42: Erkembodus abba de monasterio Sithiu, qui est in pago Tarvanensi. 50: Ad praedictum monasterium Sithiu. *p.* 81, 21: Ipsum locum Sithiu. *n.* 92 *(a. 721) p.* 81, 44 *sq.*: Erkembodum, abbatem de monasterio Sithiu. 46: Praedicto monasterio Sithiu. *p.* 82, 15: Erkembodum abbatem vel ad ipsum monasterium suum Sithiu. *n. 96 (a. 743) p.* 86, 29: Monasterium Sithiu. 32 *sq.*: Waimarus abba de monasterio Sithiu. 35: Erkembodo abbati vel ad praedictum monasterium suum Sithiu. *p.* 87, 10: Waimarum abbatem vel ad ipsum monasterium suum Sithiu. *Pard. dipl. t.* 2 *n.* 404 *(a. 685)*: Sithiu. *n.* 470 *(a. 708)*: Sithiu. *n.* 528 *(a. 723)*: Sithiu. *n.* 584 *(a. 745)*: Sithiu. *Vita Mummolini* 6 *ASS 16. oct.* VII *p.* 982 *C*: In praedio illo, quod vulgari nomine Sithiu vocatur. 7 *p.* 982 *E*: Post monasterium, quod Sithiu vocatur.

Sithocus *s.* Bituitos.

Sitid. *(Zollfeld) CIL* III 12014, 530: SITID.

Sitill-ia *O. j. Chizeuil, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Bourbon-Lancy, gemeinde Chalmoux. TP*: Sitillia. *Blei*: SIT(illia?).

Sitŏ-măgus *O. in Britannien, j. Dunwich in England, county Suffolk. TP*: Sinomagi. *IA* 480, 1: Sitomago.

Sit-onius *M.* **Sitonia** *F. (Villaviçosa) CIL* II 140 = *p.* L = 5201: Sitonia Q. f. Victorina ex visu Q. Sitoni eques[t]ris patris sui Endovellico p(onendum) c(uravit).

Sitrĭ-ācus *vgl. ir. M.* Sitric, Sitruc, *O. j. Soulitré, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 211 *(a. 615)*: Villam Sitriaco.

Sitta *F. (Bei Dagsburg) CIL* XIII 5988: D(is) M(anibus) Ma[n]ilianus Si[tt?]e, Sedati (filiae), uxoris (*für* uxori), matris (*für* matri) Mansueti (posuit).

Sitt-ir-un-a *fl. j. Sitter.*

?**Situll-ina** *F. (Cartama) CIL* II 5488: Valeria C. f. Sittulina.

Siu . . . *F. (Aus der gegend von Saluzzo) CIL* V 7631: Vatia Siu . . . . . *cf.* Siunia, *daneben lepontisch* Sivilios.

Siuci. *(Dernovo) CIL* III 12014, 664: Ti. Siuci f(ecit).

Siun-ia *F. (Skommer in Noricum) CIL* III 5290: Silvanus Iantumari f(ilius) et Successa co(niunx) v. f. s. et Siunia f. an. X. *cf.* Siu . . . . . *daneben lepontisch* Sivilios.

Siurius *fl. Scoir. Vita Mochoemoci* 3, 26 *ASS 13. mart.* II *p.* 285 *B*: In quadam insula in medio fluminis Syure. 5, 43 *p.* 288 *A*: Iuxta fretum maris, in quo Hevir fluvius fluit.

Siur-o(n) *O. Urkunde a. 735 MSAF Mettensia* II (1898) *p.* 2: In ipso pago Scarponinse, in loco nuncupato Siurone.

siusi, Siusio, Siusium, siusius, siuso *s.* Segusius, Segusio(n).

Siv-ata *O. in Galatien. Ptol.* 5, 4, 8: Σιούατα. *TP:* Siva.

Siv-ella *F. Vita Maximi* 1 *ASS* 2. *ian.* I *p.* 91: Uxor illius Sivella.

Sivi. *(Mainz) WK* 17 (1898) *Nr.* 6 *u.* 7, *sp.* 100: L. SIVI. S.

...**sivia.** *(Verona) CIL* V 3307: ..nsivia Cresce . . .

Sivi-āvus Siviaus *beßer* **Siuui-avus** *koseform, nicht* Simaus. *Vita s. Brioci* 55 *Anal. Boll.* 2 *p.* 186: Simaus, cognomento Simorus, in patria Coriticiana. 56 *p.* 187: Simaus. 57 *p.* 187: Simaus.

Siv-il-iō-s *mit* l-*suffix gebildet, wie* Varsileos (*aus* -ios), *lepontischer familienname, M. Grabinschrift in Cernusco Asinario südlich vom Lago di Lecco, dem südöstlichen arm des Comer sees. Pauli s.* 11 *n.* 23: //tiu *(vorname)* Sivilios. *Vgl. F.:* Siv....., Siunia.

Siviriacum *s.* Severiacus.

Siv-ita Siv-itus *M. (Rom) CIL* VI 10951: Aeli(a) Postumia verna fecit Sivitae con[iu]gi carissimo. *(Brougham-Castle in Westmoreland) EE* 3 *p.* 125 *n.* 85 = *Hübner, Römische Herrschaft in Westeuropa s.* 62: Deo Belatucadro Amuro, Sivitus Tinxo ex cuneum [Fr]is[iorum Ger]manorum.

Sivoli-s *nach Strachan von* *sivolo-, *urcelt.* *sjulā (-o-) *haut, fell, ir.* seól *segel, w.* hwyl (*aus* *hywyl); *vgl. gr.* ὑ-μήν *häutchen, ai.* syūman *band, riemen, naht. fl. Vita Menelei* 1, 9 *ASS* 22. *iul.* V *p.* 310 *B:* Inter fluvium Sivolis et Bulbula. 3, 23 *p.* 312 *F:* Fluvio *(dat.)* Sivolis. 6, 65 *p.* 319 *A:* Inter fluvium Sivolis et Circiarum amnem.

Sivuonianus fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 7, 4: Fundus Sivuonianus.

Sivriacus *s.* Severiacum.

?**Slaccis Slacci**(**us**). *(Capinha) CIL* II 455: Boudica Slaccis.

Sláine *ir. fl., Slaney in Leinster.*

Slamb. *(Bronze-münze der Aidui, gefunden in Suin, dép. Saône-et-Loire) Muret-Chabouillet* 5088. 5089: [TO]ĢIANTOS *R* SLAMB.

***Slanŏ-s, Slān-ia** *F. air.* Sláne, *vermutlich aus* *sḷ-nŏ-, *air.* slán *gl. sanus, salvus, sospes, mir.* slán *salvus zu lat.* salvo-s *aus* *sḷ-uo. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 14 *p.* 42: Dermiti regis qui Aidus Slane lingua nominatus est Scotica. *Lepontische inschrift zu Davesco, nördlich von Lugano, canton Tessin. Pauli n.* 11[a] *s.* 7: Slaniai *(F., gen., vorname)* ⁝ Verkalai : pala. *(Grabinschrift bei Arano westlich von Lugano) n.* 13 *d., s.* 8: [Sl]aniui *(M., gen. vorname):* p[ala].

***slatta,** *fem.* ā-*stamm, latte, ahd.* latta, *ae.* lætta, *ir.* slat, *f., gl. virga, w.* llāth, *f., rute, latte, stange,* yslath, *f., a rod, a perch, mbret. nbret.* laz, *roman.* latta (*ital.* latta, *span. prov.* lata, *franz.* latte).

Sleb-inus '*montanus*' Slebhene, Slebene, *von* *sleibos, *neutr.* s-*stamm, air.* sliab, *n., berg, gebirge, gael.* sliabh, *m. (mountain), gen.* sléibhe, *w.* llwyf *(a loft). M. Vita s. Mochoemoci* 3, 25 *ASS* 13. *mart.* II *p.* 284 *E:* Slebinus autem filius Suibhne occidit manu sua per dolum Foelanum. *F:* Corpus Slebini. 26 *p.* 285 *A:* Slebinus . . . Suibne autem dux pater Slebini.

***slōgō-** '*heer*', *urceltisch* *slóugŏ-s, *air.* slóg, slúag, *m. (sluagh gl. agmen), mir.* slóg *host, acy.* lu *schaar, w.* llu *a throng, a host, corn.* llu *exercitus,* luu listri *classis, cf. bret. M.* Ker-lu?, √ slōg. *In v.,* Catu(o)-slō(ū)gi (*nom. pl. ir.* slóig, *urcelt.* *slóugei) '*kampfschaaren*'.

Smarsa *M. (Cöln) CIR* 312: Mansuetus Arrageni f. . . . coho. III. Lusitano . . . .s Smarsa(e filius?).

Sme . . . . *(Narbonne) CIL* XII 4776: Sme//.

Smer . . . *Gallische bronzemünze der Petrocorii. Muret-Chab.* 4363: *R* CMEP. 4364 *(gefunden in Saint-Remy):* CMEP.

smer- √ smar *entweder zu* √ mar *denken, cf. lat.* memoria, *ai.* smṛta *geliebt; oder zu* *smeru- (u-*stamm*), *ir.* smir *gen.* smera *mark, cy.* mêr, *germ.* smeru- (*an.* smör, smiör, *ae.* smeoru, *engl.* smeer, *ahd.* smero, *gen.* smerwes, *schmer, got.* smaír-þr, *n.*) *cf. pict.* smerach *in* Glúnmerach. *In* Smer-ius; Σμερτο- (μάρα, ρίξ) Σμέρται, (Canti-, Ro-) smertā, Smert-alus, smertu-.

Smer-ius *M. nomen gentilicium,* **Smer-ia** *F. (Aix-les-Bains) CIL* XII 2461: (Smer(ius) Ma(n)suetus . . . Smer(ius) L[i]cinianus. *(Tresques)* 2767 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1559: D(is) M(anibus) Smeriae Quintillæ *(dativ)* P. Frontonius Quintinus matri optimæ. *(Gaujac) CIL* XII 2802 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1536: D(is) M(anibus) Smeriae, Q(uinti) f(iliae),

[Pri]mulae. *(Nîmes) CIL* XII 3920 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1179: L. Smerius (Smertus *list Zeuß*) Sp(urii) fil(ius) sibi Smerio patrI, Ingenuae matrI, Tutae sororI faciundum curavIt. *(Tarendol. dép. Drôme, arr. Nyons, canton Buis, gemeinde Bellecombe) RE* 2 *No.* 54 (1889) *p.* 438 *n.* 777; 3 *p.* 219 = *RE No.* 78 (1895) *p.* 359 *n.* 1124: Felix, Smeri f(ilius), Bagino et Baginatiabus [v(otum)] s(olvit) l(ibens) m(erito). *Vgl.* Ate-smerius, Atisme-rius, Ad-smerius, Add-smerius, Vesmerius.

Smertae *britt. celt. V., nach Stokes pictisch. Ptol.* 2, 3, 8: Ὑπὲρ τοὺς Λούγγους Σμέρται. *Rav.* 5, 31 *p.* 433, 17: Smetri.

Smert-alus *M. (Moresby) CIL* VII 364: D(is) M(anibus). Smert[al]o Mac[ri] f(ilio)]? m(iliti) coh(ortis) I[I T]hrac(um) [e]q(uitatae) sti[p(endiorum) X vicsit [a(nnos)] XXX qu(inque).

Smert-atius *G. beiname des Mars. (Möhn, landkreis Trier) WZ* 7 *s.* 298 = *Hettner* 61: Marti Smert[a]tio et Pomanæ C. Gellius Sec[undus].

smertŏ- *in* Canti-smerta, Ro-smertā, Smerto-mārā, Ate-, Ad-smertus.

Smertŏ-mārā *F. Anth. Palat. epigr. adesp.* 723 *v.* 5 *s., t.* 3 *p.* 308 *(t.* 4 *p.* 276 *Brunck):* Ἄρτι δ' ἀριθμὸν ἐτῶν ἓξ καὶ δέκα τερπνὸς ἀμείβων | Σμερτομάρα στυγερὸν ματρὶ λέλοιπε γόον.

Smertŏ-rix. *(Les Beaux bei Arles) Lenormant, RM* 21 (1866) *s.* 223: Ι(ουλιος) CΜЄΡ(τοριξ) ΜΑΤ(ronis). *Griech. münzen der Fulvia († 40 a. Ch.) Cohen, Descr. des monn. imp. t.* 1² (1880) *p.* 51: *R* ΦΟΥΛΟΥΙΑΝΩ ΖΜΕΡΤΟΡΙΓΟ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ. *Zeitschrift für Numismatik* 17, 1 (1890): ΦΟΥΛΟΥΙ-ΑΝΩΝ . ΣΜΕΡΤΟΡΙ.

smertu- *nach d'Arbois de Jubainville verbalsubstantiv* *smer-tu-s- *(l'acte d'enduire d'un corps gras et brillant) zu air.* sméraim *j'enduis (attache au menton une fausse barbe). In* Smertū, Smertu-c(c)us, Smertu-llos, Smertu-litanus.

Smertu *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 1823: Smertu *s.* Ζμέρτων.

Smertu-ccus *M. (Vechten) CIR* 57: Smertuccus Amatonis f(ilius).

Smertu-cus *M. (Reims).*

Smertu-(u-*stamm*)**litanus** *Worms CIL* XIII 6230: Argiotalus Smertulitani f(ilius) Namnis *(bewoner von Nantes)* equ(es) ala Indiana stip. X. anno. XXX. h(ic) s(itus) e(st) eredes posuerunt.

Smertu-llo-s *G. nach d'Arbois beiname des Esus in Gallien,* = *Cúchulainn, mit falschen barte; Pollux, cf. Diod.* 4, 56, 4 *nach Timaios. (Paris) CIL* XIII 3026: Smer-t[ull]os. — **Smertullus** *M. cogn. (Le Veyer, im Queyras, dép. Hautes-Alpes beim dorfe Aiguilles, arr. Briançon) CIL* XII 83: T(itus) Vennonius Sm[e]rtulli fil(ius) Quir(ina) civitatem [Romanam per honorem consecutus . . .]. *(Alise-Sainte-Reine)* XIII 2876: [Pro sa]l(ute) e[t red(itu)? imp. Caes(aris) *oder nur* Imp. — Ner]vae pon[tif. max. [tribu]nic. pot[est.] . . . cos. . . . p. p. [Ro]sme[rtae] *oder* Sme[rtullus]. *(Dijon, aux Poussots) Lejay* 124: [M]onim[e]ntum [S]mer[tullus]. *(Cadenet, dép. Vaucluse, arr. Apt, auf dem hügel Castelar) CIL* XII 1065 = *RE No.* 52 (1889) *n.* 758 *p.* 408: Lanovalo Q. Corn(elius) Smertullus v. s. l. m. pro Placido fratre.

Smetri *s.* Smertae.

-smĭŏ-, -smĭā *in* Belismius (*von* Belisama), Blesamius (*von* Blesamus), Catusminianus, Centusmia.

-smŏ-, *superlativ-suffix, variante von* -sămo- = *smmo- *(vgl.* σινδρός *und* σιναρός, *gall.* Caur- *und* Cavar-). *In* Cintu-smus, Louri-smo *Lauri-smus = *louro-is-mo-s, Moli-smus, Ossi-smi; Akarisma, Aderisma, Genisma, Gentesima, Gentisma, Venesma; *cf.* Belisama, Segisama.

Smutt-ur-a *fl. j. Schmutter, nfl. der Donau im baier. rgbz. Schwaben.*

Snam-luthir *zu air.* snám *(das) schwimmen, nir.* sna-mh, *w.* nawf, *bret.* neu-n = *snā-min; *vgl. ai.* snā́-ti *er badet sich,* √ snā. *O. in Irland, barony of Loughty Slanore, früher Snawlugher, südlich von Lough Oughter, beinahe gegenüber Trinity Island, westlich der pfarrei Kilmore. Adamnani vita s. Columbae* 2, 43 *p.* 172: Monasterii quod Scotica vocitatur lingua Snam-luthir.

Snata? *(Bavai) CIL* XIII 10006, 140: SΛATΛ.

***snā-tŏ-s,** *m. der faden zu air.* snā-the (= *snātio-) *gl. filum, ir.* snáth *thread, f. air.* snīm *spinnen* (ī = *idg.* ē), *bret. (Léon)* neud *fil, bret.* neuden, *w.* y-snoden, *f. a fillet, a lace, a band; w. u. corn.* noden *filum, corn.* snod *gl. vitta,* snod-en, *lat.* nē (-re, -men), *gr.* νήθω, nadh-? *gr.* νέω, ἔ-ννη *(nebat), cf.* νῆμα, (σ)νῆσις, *got.* neþla, *ahd.* nādela *(nadel),*

ahd. nāan, *germ.* √ nē, *ai.* √ nah, *idg.* snē *flechten. Vgl.* nāte *fili s.* *nātos.

Snia. *Bronzemünze der Carnutes. Muret-Chab.* 6377: SNIA.

So .... *lepontisch. (Inschrift in Randineto bei Como) Pauli n.* 18ᵉ *u. s.* 74: ...lioi *(rest eines genetivs, familiennamens)* So.... *(rest eines vornamens).*

So. *Bronze-münze. (Pommiers, dép. Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 (1893) *p.* 310 *n.* 37: SO. *R* SO. *s.* SOSO.

so- *für* sŭ, *gallisches praefix, 'gut', air.* so-, su- *wol, ser, cy.* ho, hu, *w.* he- *für* hy-, *bret.* ho, *gr.* εὐ- = *ai.* su-, *zd.* hu, *armen.* h- *aus* *hu- *praefix, z. b.* h-lu *(gehorsam). In* Epo-so-gnātus, *nach Ernault in* *visu-so-marcos *oder* *vivo-su-marcos *in bret.* Guionvac̄h.

-so-, -sā, *bret.* -z, *in* Abro-sus, Catu-so, Krik-so-s (*w.* crych), *maru-so-s *aus* *marvo-so-s *(mortuus);* -xo *oder* so: Calixsonis, Erhexoni, Gerexo, Harousoni, Hautenso, Larrasoni, Sembexonis; *F.* Baxo, Caixu, Ucci-so, Vescasso.

Sob-inus *M. Vita Aldegundis* 2, 5 *ASS 30. ian.* II *p.* 1036: Abbati nomine Sobino, de monasterio Nivellensi.

?**Sobnias** *M. Vita Aldetrudis* 10 *ASS 25. febr.* III *p.* 511 *A:* Sobnias abbas.

Sobo-brica *s.* Deobriga.

?**Sobo-lenus** *M. Vita Pardulphi* 2, 16 *ASS 6. oct.* III *p.* 437 *A:* Sobolenus quidam nomine ex territorio Arvernico.

Sobrica *insel. Rav.* 5, 32 *p.* 441, 6: Sobrica.

?**Socc-eius** *M.* **Socceia** *F. (Chioggia) CIL* V 2307: V. f. C. Socceius C. lib. Fidelis Concor. C. Socceio C. f. Attico f. Socceiae C. l. Matur. uxori.

Socci-o(n) *M. (Mantua) CIL* V 4071: Soccioni patr[i] et Cannutiai C. f. Gallai matri et Corneliai M. f. Proculai f. an. IIII.

Socc-o(n) *v.* *succo-s *schnauze. (Bonn; Gellep) CIL* XIII 10010, 1824: Ƨocco fec(it).

Socc-onius Soc-onius *M.* **Soccon-ia** *F. (Pola) CIL* V 75: C. Socconius Ɔ. l. Statius sexvir v. f. sibi et Socconiae Phoebe libertae. *(Rom, a. 181)* VI 213: Q. Socconius Q. f(ilius) Cru(stumina) Primus Tuder. XI 1273: A. Socconi(o) Attice [C]hresto. 1972: C. Socconius C. l. Dasius. 1973: C. Socconius C. l. OLIΛOR. 3223: Socconiae Sp. [f.] Voluptati. *(Todi)* 4714: .. Soconi C. .. Soconi L. f. C. [n.] .. C. Soconi L. f. P. n.

***soccŏ-s** *pflugschar, air.* socc, *(nach Stokes von lat.* soccus), *ir.* soc *m. a beak, snout, ploughshare; entlehnt w.* swch, *ploughshare, snout, bret.* souch, soc̄h, *frz.* soc. *In* cando-soccus. *s.* *sŭcco-s.

Soc-eium, ecclesia de Soceyo, *j. église de Soucy, dép. Yonne, arr. und canton Sens.*

Soc-ellius *M.* **Socell-ia** *F. venetisch nach Pauli. (Oderzo) CIL* V 2018: M. Socellius Cleno T. f. i. sibi et Socelliai M. l. Pilinnai matri.

Socia ... *M. (Monasteri) CIL* V 8415: Sacr. L. Lucretius Echio L. Saton .. Socia ...

Soci-ăcus *von gentilic.* Socius *und* Soccius *oder aus* *Sosiacus *von* Sosius? *O.* 1) villa, *en Vexin, j. Surcy, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Écos, gemeinde Mézières. Tardif, Monuments historiques p.* 21 *col.* 1. *BSAF* 1897 *p.* 369 *(a. 690):* Villa Sociaco ... in pago Vilcassino. 2) Sociacus, colonia, *j. Sausay(?), dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Montrichard.* 3) *Sougy?, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Artenay. Formulae extravag.* 9 *p.* 539, 5 *Z.:* De Sociaco.

Socondan-ossus *M. (Caubous in der Vallée d'Oueil, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Bagnères-de-Luchon) CIL* XIII 324: Θ(bitus) Boubelex Harbelexsis f(ilius); v(iva) Anderex Socondannossi f(ilia) uxor p(osuit).

Soconius *s.* Socconius.

socsosam. *Marcell. med.* 10, 69 *p.* 112, 30: Ad aurem eiusdem partis, de qua per narem sanguis fluit, dici oportet ter novies σοκσοσαμ συκυμα; etiam postea similiter dicas.

Socufunus *M. (Babadagh, a. 178) Tocilesco, Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie. Bucarest* 1900. 4⁰. *p.* 203: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) sacrum pro sa[l]ute) Imp(eratoris) Cae(saris) [L.] (A)eli c(ives) R(omani) v(eterani) et Viconov(enses) sub curam Sil(vii) Casio(nis) et P. Socufuni 7(centurionis), qu(a)es(tore).

Sod ... nu? *(Emporiis) CIL* II 6252, 29: C(ornelii) Sod ... nu?

Sodicolas *O. in pago Vimnao. Dipl. Pertz p.* 109, 15 *c. a.* 751: Sodicolas.

Sodisinam *s.* Ausoba, Sēnos.

***Sodŏ-brĭga** *für* *Soto-brĭgā, *O.* 1) Sodobria, Sadobria, Sodobriga, *j. Suèvres-sur-*

Loire, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Mer. 2) Sadebria [*saec. 9*] *j. Sèvres, dép. Vienne, arr. Poitiers, cant. Saint-Julien-l'Ars.*

Sododavo *O. Merowingische goldmünze Belfort* 4158: + ᔕODOD VVO.

Sodoia *belg. O. j. Soye-lès-Namur, prov. u. arr. Namur.*

Sodolĭ-ăcus, Sodoleius *O. j. Scilly, dép. Marne, arr. Épernay, canton Dormans.*

Soeanus. *(Scarpone) MSAF* 8 (1829) *p.* 200: Divixta Sonani (Soiani?) fili ux. Severia n. *s.* Soiana.

? **Soemus.** *(Straßheim) CIR* 1412: Soemus Severus cornicul. coh(ortis) [I] Fl(aviae) Damas(cenorum miliariae) eq(uitatae) sag(ittariorum). *s.* Soimus.

? **Soenila.** *(Lyon) Allmer-Diss. t.* 5 *p.* 87 *n.* 515—3: ΣΟΕΝ/ΝΙΛΑ.

Soenus *M. (Bingerbrück) CIR* 743: Soenus Assenionis f(ilius) mil(es) ex coho. Ī. Pannoniorum.

Sog. *(Vallières bei Clermont-Ferrand, dép. Puy-de-Dôme) CIL* XIII 1475: Sog.

Sog-alus *M. (Tarragona) CIL* II 4417: T. Vinicius Sogalus.

Sog-anus *in* Mocusogin, *warscheinlich von* mocu Sogain *(filiorum Soghani) oder* mac u Sogain *(filius nepotum Soghani). Adamnani vita s. Columbae* 2, 4 *p.* 108: Silnanum filium Nemani-don Mocusogin.

Sogiont-ii *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Sogionti. *(La Turbìa) CIL* V 7817, 30: Sogionti. *(Saint-Romain-en-Gal, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Condrieu)* XII 1871: . . Minni Venusti [de]c(urionis) cIvitat(is) Sogion[ti]or(um). *Fredegar. chron. c.* 35 *(a. 607/608):* Inter Colerinse et Sointense *c.* 87 *(a. 641):* Aenovales comex Sogiontinsis *(bewoner des Saintois südlich von Toul).*

Sogno . . . dus *O.? Merowing. münze. Belfort* 4159 = *Prou* 2749: + ƧOMNO-[L]EN[V]S. *R* + ƧOGNO ////// DVƧ.

Sogradus *O. j. Saugras, dép. Hérault, arr. Montpellier, cant. Aniane, gemeinde Argelliers.*

Soi . . . . rinus. [*Linz*] *CIL* III 12014, 534: SOI ////////// RINI.

Soi-ăcum *v. M.* Soius *statt* *Sogius. *O.* 1) *Sougy, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Decize.* 2) Sugiaco, Soiaco, Sueighe, *j. Schweich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, landkreis Trier.* 3) Sugiaco *in Italien.*

Soiana. *(Bourges) CIL* XIII 1290: D(is) M(anibus) Soiana. *s.* Soeanus.

Soi-ata *F. (Le Bernard, dép. Vendée, arr. Les Sables d'Olonne, canton Talmont) CIL* XIII 10008, 35: SOIΛTΛ. *Vgl.* Sīata *und* *seiatos *entc, cy.* hwyad, *corn.* hoet, *mbret.* houat.

? **Soie.** *(Bei Carlsburg) CIL* III 1195: D(is) M(anibus) Mucasenus Cesorini aeques ex singul(aribus) co(n)s(ularis) vixit annis XX. Rescu turme Soie coiux pientissima posuit b. m.

Soill-ius *M. (Vienne) CIL* XII 1810: Nattia SoilII fil. Severa. *Marguerittes)* 3013 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1464: D(is) M(anibus) T. SoilliI Valeriani. *(Nimes, saec. 2)* 3274 *u. p.* 837 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 257: [Q.] Soillio, T(iti) f(ilio), Volt(inia), Valeriáno, [I]ĪII (quattuor) vir(o) ab aerár(io), [p]ontifici, praefect(o) vigilum et armóru(m), [e]quum publicum habe[nti], d(ecreto) d(ecurionum) [ex post]ulá[tione populi]. 3275 *u. p.* 837 = *Inscr de Languedoc, Nimes, n.* 202 *(nach Traian):* Q. Soillio, T(iti) fIl(io), Vol(tinia), Valeriáno. *(Bordeaux) CIL* XIII 767: D(is) M(anibus) et memoriae Iuli(i) Soilli d(e)f. ann. LXXVIII Iul. Albilla liberto posuit. *(Autun)* 10010, 1826: ƧOIIIIM = Soilli m(anu).

Soil-onius *M. (Hr. ed-Duámis) CIL* VIII 15446: L. Soilonius P. f. Arn. Lupus.

? **Soimus.** *(Sessa) CIL* X 4753: C. Lieurio Tranquillio Tocio Soimo consulari viro et patricio ordo splendidissimus Suessan. *s.* Soemus.

Sointense *s.* Sogiontii.

? **Soi-o**(n) *M. thracisch? (Klosterneuburg, a. 80) CIL* III *D.* XI: Cohort(is) I Montanorum, cui praest Sex. Nerianus Sex f. Clu. Clemens. Ex peditibus. Soioni Musceli (*und* Muscelli) f., Besso.

Soi-o(n) *G., celtische schutzgöttin, quelle auf dem hügel über* Soione *j. Soyons* [*beßer wäre Soyon*], *dép. Ardèche, arr. Tournon, canton Saint-Péray, CIL* XII 2656 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1961: Deae Soioni *(dativ)* Aug(ustae) Luccius Marcia(nus) et Sennius Marianus de suo posuerunt loco privato Upeior(um) pupillor(um) *s.* Subdione.

Soissionas *s.* Suessiones.

Soius *statt* *Sogius? *M. (Brescia) CIL* V 4728: C. Soius Severus. *(Langres)* XIII 5752: D(is) M(anibus) et memoriæ DecembrIs alumni et Soi(i) Gelasi(i) et Regine uxori vivi aedicaver. *(Gevrey, diocese*

Langres) Lejay 194: Dasillima Soie (Solle?) ux(or). *(Zahlbach) CIL* XIII 7038: Aprilis Soi f. Ↄ. cho. [I]. Belgica natione Li(n)gauster ann. XXII. h. [s. e.]. Soius *auch aus Arlon. In:* Soiācum.

Sol *G. auch bei den Celten verehrt. Passio Marcelli (a. 178)* 5 *ASS 4. sept.* II *p.* 197 *C:* Iubet itaque eum ad Saturni statuam duci, quae ripae Araris imminebat, et ad Solis simulacrum, quod in alia parte fluminis positum adorabant: quibus si immolare non adquiesceret, gladio puniretur. *(Zweite recension vor saec. 7):* Ad Solis imaginem, quae intra muros Sequanicae portae errore gentilium praecipue colebatur. *Avien. o. m.* 645 *sq.:* Gentici cognominant Solis columnam. *(Néris-les-Bains) CIL* XIII 1375: [Templum dei] Solis. [Numinibu]s Augus[torum et G]enio v[icanorum] Neriomagensium]. *(Vieu)* 2541: Num Aug. deo Soli pro salut[e] C. Amand(ii) Billiccatidos[si] et Amand. Maloris fil. eIus vIcani. Venetonimage[ns]es ob mer[ita posuerunt?]. *(Bei Pfalzburg)* 5991: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Apol[lini] et Visu[cio] Soli t. *(Nähweiler)* 6058: Soli et Lune sac(rum) Edullius Visurionis (filius) [ex] iu[s]su s[ol. l.]m. *Vgl.* Sūl.

Sol. *(Lobenfeld) CIR* 1719: Deo. Solvitaiius Severus v. s. l. l. m. *(Trion) CIL* XIII 10002, 155ᵃ: L. C. SOL. *(Autun)*ᵇ: L. C. S.

Sola *F. (Novara) CIL* V 6553 = *Hübner, Exempla n.* 20: Sola Bituno(nis?) f(ilia) pia, vale.

?**Solacio** *M. Concil. Paris. a. 614 p.* 191, 2 *M.:* Ex civitate Colonia Solacio episcopus.

Solano. *(Moulins) CIL* XIII 10010, 1827: SOΛΛNO.

Solasus *O. j. Soulas, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau, gemeinde Sandillon. Merow. münze. Belfort* 4160 = *Prou* 671: ∾OLV∾O VI I.

?**Solatius** *M. Ennod. epist.* 7, 29: Fidelem, Marcellum, Georgium, Solatium, Simplicianum.

Soldero *vom fl. Soude, O. j. Soudron, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Écury-sur-Coole.*

***Soldĭ-ăcus,** Soldeacus *vom fl. Soude, O. j. Soudé (2), Notre-Dame- und Sainte-Croix, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Sompuis.*

soldurĭi solidūri *'devoti', gefolgsleute, bei den aquitanischen Sotiates. Caes. b. G.* 3, 22, 1: Adiatunnus, qui summum imperii (apud Sotiates) tenebat, cum DC devotis (*lis soliduros cf. münze* SOLIDV), (2) quos illi (Galli *ci. Hirschfeld*) soldurios appellant, quorum haec est condicio, ut omnibus in vita commodis una cum is fruantur, quorum se amicitiae dediderint, siquid his per vim accidat, aut eundem casum una ferant aut sibi mortem consciscant; (3) neque adhuc hominum memoria repertus est quisquam, qui eo interfecto, cuius se amicitiae devovisset mori(*α* mortem *β*) recusaret. *Daraus stammt Nicol. Damascen. FHG* 3 *p.* 418 *M.* = *fr. hist.* 86 *p.* 79 *Dind. extr. aus lib.* 116. *bei Athenae.* 6, 54 *p.* 249ᵃ⁻ᵇ: Ἀδιάτομον τὸν τῶν Σωτιανῶν βασιλέα (ἔθνος δὲ τοῦτο Κελτικόν), ἑξακοσίους ἔχειν λογάδας περὶ αὐτόν, οὓς καλεῖσθαι ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πατρίῳ γλώττῃ σολιδούρους (*so Kaibel statt* σιλοδούρους *C oder* σιλοδούνους *A*)· τοῦτο δ' ἐστὶν Ἑλληνιστὶ εὐχωλιμαῖοι. τούτους δ' οἱ βασιλεῖς ἔχουσι συζῶντας καὶ συναποθνήσκοντας ταύτην ἐκείνων εὐχὴν ποιουμένων· ἀνθ' ἧς συνδυναστεύουσί τε αὐτῷ τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα καὶ δίαιταν ἔχοντες καὶ συναποθνήσκουσι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην εἴτε νόσῳ τελευτήσειε βασιλεὺς εἴτε πολέμῳ εἴτ' ἄλλως πως. καὶ οὐδεὶς εἰπεῖν ἔχει τινὰ ἀποδειλιάσαντα τούτων τὸν θάνατον, ὅταν ἥκῃ βασιλεῖ ἢ διεκδύντα. *Von den Celten nach Hispanien übertragen (bei schilderung des Sertorianischen kriegs) als bei den Celtiberern. Sallust. hist. frgm.* 1, 125 *Maur.: Als gewährsmann wird Sall. genannt bei Serv. in Verg. georg.* 4, 218: Pulchram mortem gloriosam, quippe quae pro rege suscipitur. Traxit autem hoc de Celtiberorum more, qui, ut in Sallustio legimus, se regibus devovent et post eos vitam refutant. *Val. Max.* 2, 6, 11: Celtiberi etiam nefas esse ducebant proelio superesse, cum is occidisset, pro cuius salute spiritum devoverant. *Plut. Sertor.* 14: Ἔθους δ' ὄντος Ἰβηρικοῦ (*statt* Κελτιβηρικοῦ), τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα τεταγμένους συναποθνήσκειν αὐτῷ πεσόντι, καὶ τοῦτο τῶν ἐκεῖ βαρβάρων κατάσπεισιν ὀνομαζόντων, τοῖς μὲν ἄλλοις ἡγεμόσιν ὀλίγοι τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν ἑταίρων, Σερτορίῳ δὲ πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων κατεσπεικότων ἑαυτοὺς ἠκολούθουν. *Vgl. Strab.* 3, 4, 18 *p.* 165: Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει ⟨εἶναι⟩ ... τὸ κατασπένδειν αὐτοὺς οἷς ἂν προσθῶνται, ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν. *Dio* 53, c. 20: Σέξστος τις Πακούβιος, ὡς δ' ἕτεροι λέγουσιν, Ἀπούδιος, πάντας ἐξενίκησεν. ἐν

γὰρ τῷ συνεδρίῳ ἑαυτόν τέ οἱ, τὸν τῶν Ἰβήρων τρόπον, καθωσίωσε, καὶ τοῖς ἄλλοις συνεβούλευε τοῦτο ποιῆσαι. ἐπειδή τε ὁ Αὔγουστος ἐμποδών οἱ ἐγένετο, πρός τε τὸ πλῆθος τὸ προσεστὸς ἐξεπήδησεν (ἐδημάρχει γὰρ) καὶ ἐκείνους τε, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοὺς λοιπούς, κατά τε τὰς ὁδοὺς καὶ κατὰ τοὺς στενωποὺς περινοστήσας, καθιερῶσαι σφᾶς τῷ Αὐγούστῳ κατηνάγκασεν. ἀφ' οὗπερ καὶ νῦν προτρεπόμενοι τὸν κρατοῦντα, λέγειν εἰώθαμεν, ὅτι σοὶ καθωσιώμεθα. καὶ ὁ μὲν καὶ θῦσαι ἐπὶ τούτῳ πάντας ἐποίει. Von den Galliern berichtet Caes. b. G. 7, 40, 7 *eine änliche sitte betreffs der clienten:* Litavicus (Aeduus) cum suis clientibus, quibus more Gallorum nefas est etiam in extrema fortuna deserere patronos, Gergoviam profugit. *In änlicher weise, wie Caesar von den soldurii, berichtet Tacitus von den germanischen comites G. c.* 14: Cum ventum in aciem, turpe principi virtute vinci, turpe comitatui virtutem principis non adaequare. Iam vero infame in omnem vitam ac probrosum superstitem principi suo ex acie recessisse: illum defendere, tueri, sua quoque fortia facta gloriae eius adsignare praecipuum sacramentum est. Principes pro victoria pugnant, comites pro principe.

-sole *in gall. O.* Verno-sole.

Sol-eia *F. (Rosazzo) CIL* V 1264: L. Iunio L. l. patri, Voseiae matri, Soleia T. f. uxori L. Iunius L. f. Primus sibi et suis omnibus v. f.

Solemium, Solemnium *O. j. Solesmes an der Seele, dép. Nord, arr. Cambrai. Aigradi vita s. Ansberti* 10, 40 *ASS 9. febr.* II *p.* 355: In villam quae dicitur Solemnium, quae est posita super fluvium Saue in territorio Haunau. *Dipl. Pertz n.* 75 *p.* 66, 42 *(a. 706):* Villa nostra nocopante Solemio, quae ponitur in pago Fanmartinse super fluvio Sane (*l.* Sale). 45: De ipsa villa Solemio. *p.* 67, 10: De praedicta villa Solemio. 13: Ipsa villa Solemius. *p.* 106, 42. 107, 17 *(a. 749):* Infra fiscum Solemium in pago Hainoavio. *p.* 109, 5 *(c. a. 751):* Ad fisco Solemnio.

Solem-ius *M. Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 139 *(a. 573):* Solemio *(dat.)* cum uxore sua et filiis.

Solemnĭ-acus *vom gentilicum* Solemnius, *O.* 1) *j. Solignac en Limousin, dép. Haute-Vienne, arr. und canton Limoges. Dipl. Pard. t.* 2 *p.* 11 *n.* 254 *(a. 631):* Agrum Solemniacensem. *Ionae vita s. Columbani* 2, 10: Iuxta Lemovicensem urbem monasterium nobile Sollemniacum nomine construxit super fluvium Vincennam *(la Vienne). Vita s. Eligii* 1, 15: In rure Lemoveceno cognominante Solemniaco. 21: Solemniacense monasterium. *app.* 1 *p.* 746, 9 *Kr.:* Agri Solemniacensis. *Vita Tillonis* 1, 7 *ASS 7. ian.* I *p.* 377: Monachis Sollemniacensis monasterii ... Ecclesiae Sollemniacensi. 2, 13 *p.* 378: Monachis Sollemniacensis ecclesiae. 3, 22 *p.* 379: Monachos Sollemniacensis monasterii. 30 *p.* 380: Monachis Sollemniacensis monasterii. 2) Solengei, *j. Soulangy, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Noyers, gemeinde Sarry. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 Dipl. Pard. t.* 2 *p.* 153 *n.* 363 = *Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 8 *p.* 19: In agros Matiriacense et Solemniacense sitos in pago Tornoterinse. 3) *Vita s. Boniti* 3, 10 *ASS 15. ian.* I *p.* 1071: Pergens Sollemniacense tenus. 4) villa Sollemniacus, *in Anjou, j. Soulanger, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Doué.* 5) Solemniacus, *j. Soleymieux, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Saint-Jean-Soleymieux.*

Solemnis *O. nach Prou j. Solesmes, dép. Sarthe, arr. La Flèche, canton Sablé-sur-Sarthe. Merowingische münze. Belfort* 4161 = *Prou* 473: .⁝. ƧOLEMNIꟹ.

soli- *in* Curio-soli-magus, *cf.* Curiosolites.

Solia *fem. v. gentilic.* Solius. *O.* 1) *in Hispania Baetica. (Villanueva de la Jara) CIL* II 2349: Trifinium terr(itoriorum) Saciliensis, Idiensis, Soliensis. 2) *im pagus Rigomagensis, im tale von Colmars, dép. Basses-Alpes. Pard. dipl. n.* 559, *t.* 2 *p.* 373 *(a. 739):* Apud Solia.

Solĭ-ācus *oder* ***Sollĭ-ācus** *abgeleitet vom gentilic.* Solius *oder* Sollius. *O.* 1) *j. Souillé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Ballon. Pard. dipl. n.* 179, *t.* 1 *p.* 135 *(a. 572):* Locellas nuncupantia Soliaco, Mansione ... *p.* 136: In Soliaco ... Actum Soliaco. *s.* Sauliacus[2]). 2) Soliacus, *j. Souillac, dép. Lot, arr. Gourdon; davon demin. Souillaguet, dép. Lot, arr. und canton Gourdon.* 3) *Souillac, dép. Charente, arr. Cognac, canton Jarnac.* 4) *Souillac, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes, canton Gémozac, gemeinde Villars-en-Pons.* 5) *Souillac, dép. Corrèze, arr. und canton Tulle.* 6) *Souillac, dép. Haute-Garonne, arr. Toulouse, canton Montastruc, gemeinde Buzet-sur-Tarn.* 7) *Souilly, dép. Meuse, arr. Verdun-*

sur-Meuse. 8) *Souilly, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Claye-Souilly.* 9) Soliacense castrum, *j. Sully-sur-Loire, dép. Loiret, arr. Gien.* 10) Soliacus, *Sully-la-Chapelle, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Neuville-aux-Bois.* 11) *Sully-les-Bordes, dép. Loiret, arr. Gien, canton Ouzouer-sur-Loire.* 12) *Sully, dép. Calvados, arr. und canton Bayeux.* 13) *Sully, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon, gemeinde* 10 *Saint-Apollinaire.* 14) Soliacus, *Sully-la-Tour, dép. Nièvre, arr. Cosne, canton Pouilly-sur-Loire.* 15) *Sully, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Songeons.* 16) *Sully, dép. Basses-Pyrénées, arr. und canton Pau.* 17) *Sully, dép. Saône-et-Loire, arr. Autun, canton Épinac.* 18) *Sully, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Sennecey, gemeinde Nanton.* 19) *Sully, dép. Yonne, arr. Avallon, canton Quarré-les-Tombes, gemeinde* 20 *Beauvilliers. s.* Sulliăcus.

Soli-bis? -itis? *M. cogn. (Buron, dép. Gard, arr. Uzès, canton Saint-Chaples) CIL* XII 2866 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1703: ....i(t?)a Solibitis. filia, [s]ibI et Paterno, f(ilio) [et M]ansuetae fili[ae]. *(Nimes) CIL* XII 3922 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1181: Sex(tus) Solibit(is) .. fratr[I]. *s.* Solisetia.

Soli-boduus *M. (Brescia) CIL* V 4748: 30 L. Valerio Soliboduo f. Lafardæ C. Calvasius et C. Terentius auunculo.

Solic-ana ... *(Cavillargues) CIL* XII 2748 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1545: C ... Solicana ... cunda coni ... et s. p.

Solic-el .. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 96: Colonia Soliceli. *p.* 2, 6: Fundus Rubacotius et Solicelo.

Solic-ia, *fem. des gentilic.* Solicius. *O.* 1) *j. Soulosse (früher Soulesse), dép. Vosges,* 40 *arr. Neufchâteau, canton Coussey. (Soulosse, a. 232) RA. n. s.* 34 (1877) *p.* 131 = *BSAF* 1878, *p.* 211—213 = *RA* 37 (1879) *p.* 308: Qui posue(runt) vico Soliciae; *davon* pagus Solecensis. 2) *j. Soussey, im pagus Alsinsis, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.*

Solicĭ-ăcum *von* Solicius, *O.* 1) *Soussac, dép. Gironde, arr. La Réole, canton Pellegrue.* 2) *Soussey, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 3) *belg. Sulsique,* 50 *prov. Ost-Flandern (arr. Audenarde), oder von* Sulciacum?. 4) *ital. Solzago, prov. und distr. Como.*

Solicĭ-anus *M. cogn. (Dorylaeum) CIL* III 14190, 1: Solicianu[s].

Solici-llus *M. cogn. (Barcelonnette) CIL* XII 90: Egeio Solicil ... Eamon Adretilis.

Solic-inium *O. in Germanien, j. Schwetzingen? Ammian.* 27, 10, 8 *(a. 368):* Cum prope locum venisset, cui Solicinio *(Gelenius,* solicomno *cod. Vatic. 1873)* nomen est. 30, 7, 7 *(a. 375):* Alamannis congressus prope Solicinium locum, ubi insidiis paene perierat circumventus. *Die inschriften CIL* XIII 1127*—1135* *sind unecht.* 10

Sol-icius *M. nomen gentilic.* **Solicia** *F. (Susa) CIL* V 7316: Solicia. *(Macello)* 7343: Blaesio Cosaciacus Solici // f. Ter... or. *(Bassignana)* 7445: P. Cornelio P. f. Solicio Pom., Urvinae L. f. Exsomnae L. Cornelius P. f. Solicius patri et matri fecit. *(Embrun)* XII 91: Soliciae Verae uxo(ri). *(Fréjus)* 264: L. Solicius Aurelianus. *(Au Bausset)* 323: D(is) M(anibus) maemoriae Q. Solici Maximi. Q. Solicius [E]u[h]odus. 20 *(Lyon)* XIII 2200: Marcellinae Soliciae. *s.* Sollicius.

Solic-o(n) *M. cogn. (Saint-Saturnin-d'Apt) CIL* XII 1144: Solico.

Solicomno *s.* Solicinium.

Solid-ia. *(Metz) WZ* 15, 343: D(is) M(anibus) Solidi(a)e Minut(a)e.

solidu ... *Münze der Brittani J. Evans p.* 319—320 *pl.* XI *no.* 6: CVNO(belinos) *R* SOLIDV(ros?) *s.* soldurii. 30

Soli-ensis *O. (Villanueva de la Jara) CIL* II 2349: Trifinium [trium terr(itoriorum)] Sacil[ien]si[s], Idiensis, Soliensis ex sententia Iulii Proculi iudic(is) [dati ab] imperatore Caesare Domitiano Aug(usto).

solifuga *s.* salpuga.

Solĭ-māră *G(öttin). (Bourges) CIL* XIII 1195: Solimarae sacrum. Aedem cum suis ornamentis Firmana Cobrici [f(ilia)] mater d(e) s(uo) d(at). 40

Solimarĭ-āca *plur. neutr. ŏ-stamm, abgeleitet von* Solimarius, *diß v. gall.* Solimāros, *O.* 1) *station an der Römerstraße von Metz nach Langres, 700 m. westlich von Rébeuville, dép. Vosges, zwischen Neufchâteau (Vosges) u. Toul (Meurthe-et-Moselle). IA* 385, 9: Solimariaca. *(Autun) CIL* XIII 2681[c]: [Solimaria]ca. *(Soulosse) J.-B. P. Jollois, Antiquités remarquables du département des Vosges, 1843, pl.* XVIII. = *RA n. s.* 34 50 (1877) *p.* 129[3]: Iovi o(ptimo) m(aximo) vicani Solimariacenses faciendm curaverunt M. ddugnatus Ategni(a)e. f. et Serenus Silvani lib. *Jollois pl.* XIX, *RA.* 34 *p.* 130:

Mercurio Rosmert. sacr. vicani Solimariac(enses). *Vgl.* 2) Solmeriacus *j. Sommeré, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon, gemeinde Saint-Sorlin.* 3) *Saumeray, dép. Eure-et-Loir, arr. Châteaudun, canton Bonneval.* 4) Solimariaca, *Saumery, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Patay, gemeinde Saint-Péravy-la-Colombe.* 5) *Le Saulmery, dép. Loiret, gemeinde Chevrault; jetzt zerstört.* 6) *Saumery, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Bracieux, gemeinde Huisseau-sur-Cosson.* 7) *Solimariăcum, *ital. Sumirago, prov. Mailand, distr. Gallarate.*

Solimārĭ-o(n) *M. cogn.* *(Nîmes) CIL* XII 3118. Hosela (Hoscila?) Solimarion(is) filia. Proxsum(is) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Nach Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 66 = 511: Hoselia? Hosella? Sollarion(is) SoL[I]NRIoN.

Solimār-ĭus *gallo-röm. nomen gentilicium, ableitung vom gall. M.* Solimāros. *(Apt) CIL* XII 1072: Sex. Solimarius Fronti[nus]. *(Bordeaux)* XIII 634: D(is) M(anibus) L(ucio) Solimario Secundino civi Trevero neg(otiatori) Britan(niciano). *(Niersbach, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Wittlich) CIR* 855: Deo Intarabo ex imperio Q. Solimarius Bitus *(cogn.)* aedem cum suis ornamentis consacravit l. m.

* **Soli-mārŏ-s Soli-mārus** *M. cogn.* *(Cilli) CIL* III 11699 n 8: Sestius Solim(a)rus. *(Sziszek)* 12014, 533: SOLI MARI. *(Scherschell) BE* 3 (1883) *p.* 91 = *EE* 5 *p.* 469 *n.* 1002: ..... Solimari . f. *(Martigues) CIL* XII 652: Vercilla Solimari f. in suo. *(Orange)* 1264: Samih | Soll[mari?]. *(Brignon, dép. Gard, bei Ledignan)* 2921 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1671: Solimarus [L]eiturronis (filius). *(Nîmes) CIL* XII 3846 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1095: Prima Soli[mari *oder* -muti] *(vel simile nomen)*. *(Narbonne)* 4812 *u. p.* 850 = *Inscr. de Languedoc n.* 491. 492: L. Fallus L(ucii) l(ibertus) Solimarus. *(Bordeaux) CIL* XIII 693: Cintugen[a] Solimari filia defuncta an. XXXX Cinto maritus d. s. d. *(Paris)* 3037: Geminius Solimari f. vestiari(us) h(ic) s(itus). *(Breitenbach)* 6200: D(is) M(anibus) Po . . et Val . . iae Popp . . Solima[r] . . *(Gustavsburg, Mainz)* 7034: Togitio Solimari f(ilius) Lin[go]. *(Heddernheim)* 7331: Divabus S . . Soli-marus m[il(es)] coh. IIII. Vind(elicorum) [ex i]us(su?) l(aetus) l(ibens) m(erito) s(olvit). Goldmünzen der Bituriges Cubi *(vor a. 58 a. Ch.) Anc. coll. de La Saussaye, mus. de Lyon; gefunden in Amboise. Lelewel* III 31: ΠAVLOIB *(nach Seymour de Ricci vilmer* ΓλVoIB *oder* ꓭl∘Λꓤ = Biotau *R* SOLIMA. *Hucher, Art gaulois pl.* 72, 2: ΠAVLOIB *R* SOLIM. *Muret-Chab.* 4196. 4197: SOLIMA. *(Aus electrum)* 9020: *R* COΛI . . . *(Silberdenare)* 9021. 9022: S. 9023: SOLIMA *R* SOLIMA. 9024—9027: SOLIMA *R* COИIMA. 9028 *(aus Vendeuil Caply, dép. Oise)*: SOLIMA *R* . . . IM. 9029: SOLIMA. 9031—9034: SOLIM . . . 9035. 9036: SOLIMA *R* SOLIMA. 9037: S. *R* . . . OΛIM. 9038—9043: SOLIMA *R* SOLIMA. *Vgl. Atlas pl.* XXXVII. SOLIMA *auch in Vivonne, dép. Vienne, und in Vernon. — Davon abgeleitet* Solimār-ius. *Vgl.* Solumārus.

Solimnius *M.* *(Trion) CIL* XIII 10002, 478: Solimni Firmonis.

Solimutus *M. cogn.* *(Saint-Remy) CIL* XII 1016: ... atio . SolimutI . f. et C'I[ulio]. *(Suhune, dép. Drôme, canton Rémusat)* 1310: Ingenua Solimuti (filia) Matris v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Nîmes)* 3846: Prima Soli[mari *oder* -muti] *(vel simile nomen)*. *(Bédéchan)* XIII 471: Luxsae Solimuti f(iliae). *(Dijon)* 5572: M(onumentum) Solimuti . No[l]iceani? (filii). *(Mainz)* 6773: Celima Solimuti f.

Solinenses *s.* Salinae.

Sol-īnus *M. cogn.* C. Iulius Solinus *im anfang des 3. jh. n. Ch. Liber genealogus (a. 427)* 75. 132: Solinus. *Priscian. inst. gramm. öfter. Isidor. de rer. nat.* 40, 1: Solinus. *Aldhelm. p.* 323 *G.*: Iulius Solinus. — *(Astorga) CIL* II 2650: C. Iulius Solinus. *(Salona)* III 9601: Quem tradedet Solina. *(Kostolatz)* 14507, *rechts*, b 6: M. Aur. Sol[inus?]. *(London)* VII 31: D(is) M(anibus) Grata Dagobiti fil. an. XL Solinus coniugi kar. f. c. 1331, 27: L. C. ... Sol(ini..). 109: Solini o(fficina). *(Newcastle)* 1336, 1081: Solini . m[anu]. *(Chesterford [Audley End])* 1082[a]: Solini . of(ficina). *(Colchester)* [b]: Solimi . ofi(cina). *(Clydai, Pembrokeshire) IBCh.* 111 = *Rhys*[2] 393: Solini filius Vendoni. *(Vienne)* XII 5686, 847: Solin///. *(Bordeaux) CIL* XIII 857: D(is) M(anibus) Solini Neptaci fil(ii) et Sextino Aulici fil. Nep[t]acus filio et nepoti p. c. *(Lyon) Le Blant, Inscr. chrét.* I *p.* 98 =[2] *p.* 130 = *CIL* XIII 2274: D(is) M(anibus) Solli Amandi qui vixit ann(is)

VII, dieb(us) XXX Sextilia Amanda et Val(erius) Solinus parentes pientissimi. *(Reims, saec. 1)* 3426: Sa .... Solini(filiae). *(Auxerre)* 2928: D(is) M(anibus) Apinula Solini filia. *(Poitiers; Lezoux; Paris; Saint-Martin-en-Campagne; [Amiens;] Bavai)* 10010, 1828: Solini ofi(cina), Solini .of, Sol. in.i.of.i, Solin.i.o.f.i. *(Lezoux)* 10011, 12: Sol(ini?). 128[a]: Solini ofi(cina). [b]: Solini.

Soli-olus *vom gentilic.* Sollius *oder* Solius, *O. j. Soulhol, dép. Lot, arr. Figeac, canton Saint-Céré, gemeinde Frayssinhes.*

solipaga, solipuga, solipugna *s.* salpuga.

Soli-rīgus, -rīx *M. cogn. F. (Marguerites, Gard) CIL* XII 3005 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1454: [D(is) M(anibus)] ?[Cn. Excingillio Solirigo et .... *(nomen mulieris)*] Cn. Excingillii; Solirigi *(fem.)* uxsori; f(ilii) parentibus fecerunt. *(Angers) CIL* XIII 3095: Solirix hoc donatum an(nos) XXV n(atus).

Solisetia? = Solibetia, Solibitia, Solititia? *F. nomen. gentilic. (Nimes) CIL* XII 4008 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1271: D(is) M(anibus) L. Vercelli Felicionis Solisetia(?) Serana uxor marito carissimo posuit.

-sólites *in* Corio-sólites. *cf.* Curio-solimagus.

Solito. *(Bronze-statuette, j. in Orléans) BE t.* 3 (1883) *p.* 282: SOLITO.

Sol-itus *M. cogn.* **Solita** *F. (Briançon, saec. 1) CIL* XII 95: V(ivus) f(ecit) T. Parridius Parrionis fil. Quir(ina) Gratus quaest. II vir munic. Brigantien. sibi et ParrionI ExcingI f. patrI Vennae NematevI f. matrI SolItae sororI v. Adnemae sororI v. Tittoniae Tittonis f. Tertiae uxorI v. T. Parridio Ingenuo filio v. Parridiae Gratae filiae. *(Mainz)* XIII 7095: D(is) M(anibus) L. Peregrinio Iustino filio Soliti. *(Trion)* 10002, 480: Solit(us). 10006, 163: ƧOLIT. *(Reims; Vieux-Virton)* 10010, 1829: Solitus.

Sol-ius *M. gentilic.* **Solia** *F. (Madrid) CIL* II 6253, 8: So[li]i. *(Eggersdorf)* III 5487: Namma Cabalionis f. an. LX. et Soliae Loturi f. an. XXXX. *(Brescia)* V 4729: Solia cogn. Proseriae alumnae suae memoriae posuit. *(York)* VII 1331, 110: Solius f(ecit). *(Mainz, saec. 1)* XIII 6972 = *Hübner, Exempla n.* 396: P(ublius) Solius P(ubli) f(ilius) Vol(tinia, tribu) Suavis Viana mil. leg. XXII prim. an. XXXXVII sti... *s.* Sollius; *in* O. Sol(l)iacus.

Soll... *cogn. (Eining) CIL* III 12014, 534': Soll!. *(Bordeaux)* XIII 610: E[t] memo[riae] Soll... cives Aulercu[s def.].

Sollaco vico *s.* Sauliaco.

Soll-anus *M. (Arlon) Wiltheim p.* 247 *fig. n.* 265 = *BM* 7 *p.* 56 *n.* 67 = *WZ* 11, 261: D(is) M(anibus) Sollanus et Sollemni filio et patri. Sollio et Primia Tavso matri.

Sollario(n) *s.* Solimario(n).

Soll-av-ius *M.* **Sollav-ia** *F. (Nimes) CIL* XII 3534 *u. add. p.* 838 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1182: Ti[*oder* At]tiae ... Sollaviae M. Cornelius Helius. *(Zu Foy, gemeinde Noville bei Bastnach, belg. prov. Luxemburg, saec. 1 p. Ch.) WK* 11 (1892) *n.* 66 *sp.* 103: Deo En[t]arabo et Genio 7 (centuriae) Ollodag(i), porticum, quam Velugnius Ingenuus promIserat, post obitum eius, Sollavius Victor fil(ius) adoptivos, fecit.

Solle. *(Gevrey, dioecese Langres) Lejay* 194: Dasillima Soie (Solle?) ux(or).

Sollemniacum *s.* Solemniăcum.

Sollemnias *(acc.) O. j. Soulaines, dép. Maine-et-Loire, arr. Angers, canton Les Ponts-de-Cé.*

Sollenbeni. *(Crailsheim; Worms; [Mainz]) CIL* XIII 10010, 1831: Sollenbeni. *cf.* Benio.

Solliaco *s.* Sauliaco.

Soll-icius *M. (Aux Cléons bei Nantes) CIL* XIII 3139: Tu [qu]amvis Sollic[ium] t[ene]bras et .....b[as] feci tam[en], ut m[e] amares. *Vgl.* Solicius, Solicia.

Sollinenses *s.* Salinae.

Sollĭ-o(n) *M. (Carnago) CIL* V 5602: Sulpicia Sollionis f. Secunda.

Soll-itus *fig. M. (Dax, dép. Landes) RE n.* 52 (1889) *n.* 753 *p.* 404: C. I(ulii) Solliti.

Soll-ĭus *M. nomen gentilic.* C. Sollius Apollinaris. *Ruric. epist.* 2, 26: Sollium enim nostrum domnum patremque communem. *Sidon. epist.* 1, 9, 6: Solli mens. 5, 17, 9: Domine Solli. 9, 15, *v.* 16: SollIum. *c.* 23, 28: Blando faenore SollIum ligasti. *Avitus Vienn. ep.* 51 (45) *a.* 507: Sollii opus illustre. *Greg. Tur. h. F.* 4, 12. *de virtut. s. Iuliani* 2: Sollius noster. *(Citluk) CIL* III 9759: L. Solli[us, *cos.* 102 *oder* 134]. *(Petronell)* 11133: C. Sollius Optatus et Soll(ius) SIro fil. *(Verona)* V 3469: L. Sollius L. [f.] Secund[i]o Pap. Ticinensis. *(Mailand)* 6094: Solliae Salviae filiae Sollii Secundi. *(Rom)* VI 15557: L. Sol-

lius Ursio. 26620: Solliae Tossae uxori sanctissimae Iul. Sanctus f. *(Newcastle)* VII 1336, 1084: Sollius f(ecit). *(Nereto)* IX 5155: M. Sollius Atticus fratri piIssimo. *(Die)* XII 1667: D(is) M(anibus) L. Solli(i) Calendionis n(atione) R(aeti)? Sollia Sabina coniug. kariss. et s. a. d. *(Vienne)* 1900: D(is) M(anibus) Solliae Fidae, T. Cafatius Cosmus *(zweimal)*. 1921: Sollia Annia. *(Cheyssieu, dép. Isère)* 2181: Sex(ti) Solli(i) Demostheniani Sollia Demostheniane filia patri pientissimo et Thaeodotia Basilissa coniux marito incomparabili et Sollius Olympiodorus conliberto karissim[o]. *(Grenoble)* 2252: D(is) M(anibus) G(ai) Solli MarcullI librari XL Galliar(um) stationis Cular. obiti annor(um) XXVI G. Sollius Marcus pater fil. piissimo et Attia Marcian et Marcula sorores [f]ratri piIssimo et Attia Aurelia coniugi [i]ncomparab. sub ascia dedicav. *(Zwischen Allevard und La Chapelle-Blanche, Savoie)* 2316: M. Sollius Marcellus t. p. i. G. Sollius Verus h. p. c. *(Aix-les-Bains)* 2461: Sol(lius) Se...... *(Nîmes)* 3632 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 873: Sol[lia] M. [f. Se]veri[na]. *CIL* XII 3952 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1184: Sollius Eleuther. *(Lyon) CIL* XIII 1946: C(ai) [S]olli Heliodori. *Le Blant inscr. chrét.* I *p.* 98 = *ed.*[2] *p.* 130 = *CIL* XIII 2274: D. M. Solli Amandi qui vixit ann. VII, dieb(us) XXX Sextilia Amanda et Val(erius *sein vitricus*) Solinus parentes pientissimi. *(Anglefort)* 2560: D(is) M(anibus) Sollio Matini fil(io) Sollia uxor h(eres) p(onendum) [c(uravit)]. *(Dijon)* 5573: ..... [S]olli Pate[rni] ponendum [curavit]. *(Mainz)* 6739: [Victo]r[i](a)e U[ltrici] (*oder* [Ma]rt(i) U[ltori]) Sollius Gallicanu[s] mil(es) leg(ionis) I. a[li.] ˥ Val. Front. optio cust[odiar(um)]. *(Basel) Anz. f. schweiz. Altertumskunde* 1900 *Nr.* 2: In h(onorem) d(omus) [d(ivinae)] deae Epo[nae] L(ucius) Sollius F(elix?) L(ucius?) Sollius. *(Trier) BJ* 89 (1890) *s.* 41 *n.* 330: Solli(i). *(Arlon) Bull. des Comm. roy. d'art et l'archéol.* 7 *p.* 56 *n.* 64: D. M. Sollio Viconis et similia. *n.* 67: Patri Sollio. *(Senlis) BJ* 55/56 *p.* 130: Sollius Hermidius. [*Die inschrift (Naix) Orell.* 3274: Patricius Nasiensis curatoribus et ministris Iuventidio Firmo et Ateula SollI f. huius fani faciendi *ist unecht.*] *cf. BSAF* 1882 *p.* 285—288. *s.* Solius. *In* *Solliacus Soliacus; *cf.* Sullius?

Soll-o(n) *M. F. cogn.* *(Enns) CIL* III 12014, 535: Sollo fec(it). *(Zwischen Foligno und Arezzo; originis externae)* XI 6700, 643: Sollo fec(it). *(Nages)* XII 4150 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1797: ScotonI Domiti f., SollonI AviulI f(iliae). ([*Sigmaringen*] *Rheinzabern;* [*Cöln*]) *CIL* XIII 10010, 1832: Sollo fec(it), Sollo f(ecit). [*Speier, mehrfach; saec.* 2] Sollo fec(it). *cf.* Solo.

Sollon-ius *M.* **-ia** *F.* *(Zollfeld) CIL* III 4868: Sollonia P. f. Sabina. *(Ronco)* V 3426: C. Sollonio . . . Senecio . . *(Roncadelle bei Brescia)* 4197: Sex. NIg. Sollonius. *(Mailand)* 5830: Q. Sollonius Vervicius VI vir iun. sibi et Q. Sollonio patri et Q. Sollonio Gavillo et Q. Sollonio Macro et Q. Sollonio Tertullo mil. leg. XVI. et Q. Sollonio Victori fratribus et Felici et Lucapeto et C. Visidio Secundo Derton. *(Hr. ed. Duâmes) EE* 7 *n.* 271 *p.* 85: L. Sollonius P. f. Arn. Lupus.

Sollo-s Sollus *w.* holl, *corn.* hol, *mbret. nbret. (Léon)* holl *(ganz) M. (London) CIL* VII 1334, 54: Sollus, Sollus f(ecit), Sollus fec(it). *(London; Ewell, Surrey)* 1336, 1085: Sollus. *(London)* 1086. *The Journal of the British archaeological Association,* 1890 *p.* 15: Sollus f(ecit). *(Berru, dép. Marne) CIL* XIII 3445: D(eo) Iov(i) Mapa Solli fil(ius) v(otum) l(ibens) m(erito). *(Serres, dép. Hautes-Pyrénées; Trier; Deneuvre, dép. Meurthe-et-Moselle; Worms;* [*Mannheim;*] *Bonn;* [*Cöln; Neuss;*] *Aachen; Maastricht; Nijmegen;* [*Berlin*]) 10001, 301: Sollus f. *und* Solli. *(Reims)* 10010, 1833[a]: Of. Solli. *(Wiesbaden)*[b]: Solli. manu. *Bronzemünzen der Veromandui, u. a. in Vermand, dép. Aisne, gefunden. Muret-Chabouillet* 8570: SOLLOS. 8571: SOLLOS ℞ SOLLOS. 8572: ℞ SOLLOS. 8573—8575: SOLLOS ℞ SOLLOS *Davon M.* Sol(l)o(n).

Solnaco *s.* Solonācus.

Sol-o(n), *abgeleitet vom gall. M.* Sollos, *M. cogn. (Alexandria) CIL* III 6580 II 33: M. Ulpius C. f. col. Solon. *(Ó-Szöny)* 11034: T. Sta[tili]us Solo. *(Siszek; Zollfeld)* 12014, 536: Solo. *(Mailand)* V 5947: C. Apisius C. l. Solo. *(Rom) Orelli* 4956: Lucius Vallius Solon. *In* O. Solonacus. *s.* Sollo(n).

Sol-o(n) *O. s.* Solonion.

Solobria *O. j.* Soulièvres, *dép. Deux-Sèvres, arr. Parthenay, canton Airvault.*

***Solo-brĭgā Solobrum,** ager Solu-

brensis, Solobrensis, *im mittelalter* Solore, Solodrius, *O. Saint-Laurent-en-Solore, j. Saint-Laurent-sur-Rochefort, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Boën.*

Solon-ăcus *vom cogn.* Solo(n) *O. j. Sonnay (Saunay), dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-Regnault. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 3: In vicis quoque, id est Alingaviensi, Solonacensi, Ambaciensi, Cisomagensi, Tornomagensi, Condatensi, destructis delubris baptizatisque gentilibus, ecclesias aedificavit. *Vita s. Leodegarii et Gerini* 4, 63 *ASS 2. oct.* I *p.* 480*C*: In viculo, nomine Solnaco. *Merowingische münzen, Belfort* 4175 (= *Prou* 401): SOLNACO F. 4176: SOLONACOVICO+. 4177 (= *Prou* 404): SOLONAIO. 4178 (= *Prou* 403): ƧOΓO-NAC̄O. 4179 (= *Prou* 402): SOΓONɅ[C]O.

Solon-ates *V. in Gallia Cisalpina, j. Torre di Sole? Plin. n. h.* 3, 116: Solonates. **Solonas** *cogn. (Promagliana; Salona; [Zara;] Brinje; Albona; insel Lesina; Civitavecchia) CIL* III 3214, 13 = 14024. *(Salona)* 10183, 14. *(Antignana; Hadria; [Rovigi; Ferrara;] Comacchio; Ostellato)* V 8110, 136^{a-l}: Solonas, Solonate (figlina). *(Ravenna; ex valle Gallare; [Pesaro])* XI 6687, 1: Solonas. 2: Solonate. 3: Solona 4: Solonas, Cipro. 5: Solonas (*sc.* tegula). 6—8: Sol.

Solondicus *s.* Olonicus.

Soloni-ăcum *O. j. Sologny, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Mâcon.*

Soloni-anus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* III 54: (Fundum) Solonianum.

Sŏlōn-ĭŏ-n *O. der Allobroger in Gallia Narbonensis. O. j. Salagnon, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin, canton Bourgouin, gemeinde Saint-Chef. Liv. epit.* 103: C. Pontinius *(Pomptinus)*, praetor, Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. *Dio* 37, 48, 1—2: *Λούκιος δὲ δὴ Μάριος καὶ Σερούιος Γάλβας τόν τε Ῥοδανὸν ἐπεραιώθησαν καὶ τὰ τῶν Ἀλλοβρίγων λυμηνάμενοι τέλος πρὸς Σολώνιον πόλιν ἦλθον καὶ χωρίον μέν τι ὑπὲρ αὐτῆς ἰσχυρὸν κατέλαβον μάχῃ τε τοὺς ἀντιστάντας σφίσιν ἐνίκησαν καί τινα καὶ τοῦ πολίσματος ξυλίνου πῃ ὄντος ἐνέπρησαν, οὐ μέντοι καὶ εἷλον αὐτό· ὁ γὰρ Κατούγνατος ἐπελθὼν ἐκώλυσε.*

Solōn-ĭus. *(Cavillargues) CIL* XII 2789 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1546: Q. Solonius Philippus. 3165^{b} = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 376 *(nicht vor Septimius Severus)*: HonórI Q. Solóni(i) Fabi(i) Severini e(gregii) v(iri) ob merita eIus praeterita et praesentem lIberálitatem quo mátúrius balineum úsibus plebis exhiberétur fabrI tign. Nem. 3184 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 203 *(nicht vor Caligula)*: Q. Solonio Q. f. Vo[lt(inia)] Severino *q. s* 3405 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 624: [S]olonius(?) Eutyches. 3924 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1185: D(is) M(anibus) Soloniae Helpidis, Q. Solonius [A]lcim[us] uxorI.

Sol-orius mons *in Hispania Tarraconensis, j. Sierra Nevada, nach Hübner iberisch. Plin. n. h.* 3, 6: Tarraconensis autem adfixa Pyrenaeo totoque eius a latere decurrens et simul ad Gallicum Oceanum Hiberico a mari transversa se pandens Solorio monte et Oretanis iugis Carpetanisque et Asturum a Baetica atque Lusitania distinguitur. *Iul. Honor. p.* 36 *B* 1 *R.*: De radice montis Saluri (ubi oritur Singillius fl.). *Isidor. or.* 14, 8, 16: Solorius a singularitate dicitur, quod omnibus Hispaniae montibus solus altior videatur, sive quod, oriente sole, ante radius eius in eo quam ipse cernatur. *s.* montis Saluri.

Solosma *F. (Centallo) CIL* V 7658 Sex. Livius Me. Solosma uxor.

Solo-vettius *M. fürst der Galater. Liv.* 45, 34, 12 *(a. 167)*: Ibi Romani cum ** et Solovettium ducem Gallorum Synnadis adlocuti sunt, et Attalus cum eis profectus; sed castra Gallorum intrare eum non placuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. (13) P. Licinius cum regulo Gallorum est locutus, rettulitque ferociorem eum deprecando factum; (14) ut mirum videri posset inter tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaeumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent, apud Gallos nullius momenti fuisse. *Vgl. M.* *Sol-ercus *in O.* Solerciaco, *und* Vettii.

? **Solox.** *(Córdova) CIL* II 2273: Q. Dasumius Solox.

solpuga solpunga *s.* salpuga.

Solu. *(Soissons) CIL* XIII 10010, 1834: Solu.

Solu . . *(Daun) CIR* 736: M. Pannonius. Solu| . . . sibi . et . M. Pannonio Solu| filiae.

Solu-mārus *M. Fasti Antiates a. u.* 770 *CIL* I^{2} *p.* 73 = XI 1356: Capito Solumarus. *Vgl.* Solimārus.

Solumna, Selona, *O. j. Châteuneuf-sur-Sarthe, dép. Maine-et-Loire, arr. Segré.*

Solumnī-acus *O. j. Soulangis, dép. Cher, arr. Bourges, canton Les Aix-d'Angillon.*

Solusina *F. (Santañy) CIL* II 3691.

Solva *O. in Pannonia inferior, bei Gran. Ptol.* 2, 11, 3: *Σολούα. IA* 266, 13: Solua mansio. *ND occ.* 33 *(Valer.)*, 3: Solue. 10: Solua. 24: Cuneus equitum scutariorum, Solue equites Mauri Solva. 31: Equites Mauri, Solva. *(O'-Szöny) CIL* III 11421: Oficina Solva *(rückläufig)*.

Solva, tribu Quirina, *O. in Noricum j. Seckau bei Leibnitz. Plin. n. h.* 3, 146: Oppida eorum (Noricorum) Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuaum, omnia Claudia, Flavium Solvense. *(Cibinium) CIL* III 1615: C. Censorio C. fil. Sereno F(lavia) Solva. *(Schleinitz bei Kötsch)* 5309: Solv(a). *(Seckau, a. 211/3)* 5324: Sol(va). 5325 *(a. 311)*: Ordo Sol. 5327: Ordo Sol. 5331: Dec. Fl(avia) Solva. *(Kaindorf)* 5343: Aed. [F]l. Solva. *(Seckau)* 5344: Aed. Sol(va). 5345: Aed. Sol(va). 5346: Ordo Sol. *(Leibnitz)* 5347: Pollybio Solvens(ium servo). 5349: Solv. *(Zwischen Hausmannstetten und Vasoldsberg)* 5430: Aed. Sol. *(Straßgang)* 5435: Sol. *(Adriach bei Frohnleiten)* 5457: Fl(avia) Sol(va). *(Grafendorf im oberen Raabthal)* 5516: C. Sacretio Spectatino, II vir(o) i(ure) d(icundo) F(lavia) S(olva). *(Schleinitz, saec. 2. med.)* 11714: [Mun(icipium) Fl(avia)] Sol(va). *(Philippi)* 13707: Q. Senivius Nivius [N]or[i]cus nation[e] municipio [Flav]ie So[l]ve. *(Verona) CIL* V 3362: D(is) M(anibus) M. Coelio M. f. Fl(avia) Homullo Sol(va), mil(iti) fr(umentario) leg(ionis) VI vic(tricis), a(nnorum) L[I]I(?). *(Asti)* 7560: D(is) M(anibus) L. Titi L. fil. Flav. Solva Titiani. *(Rom)* VI 2375ª 1, 5. 6: Solva. 2382a: L. Bogionius L. f. Fla(via) Missicius Solva. 2385 *(a. 209)*, 5, 16: Ael(ia) Solva. 2543: — — L. Plenati L. f. Quir(ina) Senili Solva, mil. coh. IV pr. 7 Trebelli — —. 2547: Solva. *n.* 894ᵈ 13 *p.* 315, 13; *n.* 895 *p.* 316, 13. *EE* 4 *n.* 894ᵈ *p.* 316, 13: Solva. *CIL* VIII 18085: Solva.

Solvente *meerenge zwischen England und der insel Wight, j. the Solent. Baeda h. e.* 4, 16: Sita est autem haec insula (Vectis) contra medium Australium Saxonum et Gevissorum, interposito pelago latitudinis trium milium, quod vocatur Solvente: in quo videlicet pelago bini aestus Oceani, qui circum Brittaniam ex infinito Oceano septentrionali erumpunt, sibimet invicem cotidie compugnantes occurrunt ultra ostium fluminis Homelea, quod per terras Iutorum, quae ad regionem Gevissorum pertinent, praefatum pelagus intrat; finitoque conflictu in Oceanum refusi, unde venerant, redeunt.

?-solvia in Vosolvia?

Soman-ius *M. (Imbach d'Héria) CIL* XIII 5355: Q. Soman[ius] Para[tus?]. *Hirschfeld ci.* [R]oman[ius].

Somari-o(n) *M. (St. Helenenberg) CIL* III 11597: Somarioni Lottonis filio Castilla Sennonis filia et Corio Somarionis f. v. f.

Somena *s.* Samara[1]).

Somenaris. *(Bordères-en-Louron, dép. Hautes-Pyrénées) CIL* XIII 369: [D(is)] M(anibus) Θ Harsori Senixsonis f. v(iva) Hautense Somenaris f. uxsor Oxson et Gerexso et Severus fili h. s. s. v(ivus) Seranus Harsori f. t(itulum) p(osuit).

Somma, Sommina, Somna *fl. la Somme. Dipl. Pertz n.* 40 *p.* 37, 14 *(a. 662)*: Somna fluvius. *Passio ss. Faustiani et Victorici*: Super amnem Somna. *Vita Austrebertae* 1, 9 *(ASS 10. febr.* II *p.* 420 *F)*: Super fluvium qui dicitur Somma. *Vita Walarici* 14: Torridus discurrit fluvius pisciferae Somminae *(var.* Somenae). *s.* Samara[1]).

Somnī-ācum *O. Somiac, j. l'Eglise oder le Mas-de-l'Église, nördlich von Cardet, dép. Gard, arr. Alais, canton Lédignan.*

Somo. *(Hermes, Oise) RA* 3ᵉ *s., t.* 39 (1901) *p.* 256, 150: Somo . o.

son *pronomen, in* so(n)-sin, *cf.* sosio, so(n)s(i)o.

Sona, Soncat, Soncta. *Gallische bronzemünzen, nachbildungen der warscheinlich in Palermo geschlagenen münzen der gens Axia (L. Axsius L. f.)*, (NASO). *Muret-Chabouillet* 10125. 10126: *R* SONA. 10127. 10129. 10130: *R* SONCAT. 10131: *R* SONCTA.

Sona *fl. j. die Saane in der Schweiz.*

?**Sonans** *in Hispanien. Mela* 3, 1, 15: Sonans.

Sonanus *M.* Sonani villa *j. Senaineville, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Chartres, gemeinde Coltainville.*

Sonbrab-o(n) *M. (Avezac) CIL* XIII 157: [? Pa]ullinus Sonbrabonis f. v. s. l. m.

Soncat, Soncta *s.* Sona.

Soneffia *wald. Vita Ettonis* 1, 8 *ASS*

10. iul. III *p.* 60*C:* In sylva Soneffia. *Sonst* Sonesia, Niviallae contigua.

Sonegias *O. an der Senne, j. Soignies, belg. prov. Hennegau, arr. Mons. Vita Vincentii Madelgarii* 4, 25 *ASS 14. iul.* III *p.* 676*B:* Dilecti Sonegias habitaculi. 26 *p.* 676*C:* Loci Sonegias nuncupati. 32 *p.* 677*D:* In praefato Sonegias monasterio. *Vita Landrici* 6 *ASS 17. apr.* II *p.* 490*E:* In praedio suo quod vocatur Sonegias ... In supradicto monasterio Sonegias. 7 *p.* 490*F:* Eidem loco Sonegias vocitato ... In ipso quod Sonegias praenominavimus coenobio. 8 *p.* 491*A:* Fratres de Sonegiensi monasterio. 11 *p.* 491*C:* Sonegiensis congregationis. *Acta Madelbertae* 5 *ASS 7. sept.* III *p.* 110*A:* Monasterium construxit Sonegias vocabulo.

Sonesia *s.* Soneffia.

Son-is-ta, *O. in Pannonia superior. TP:* Sonista. *It. Burd. p.* 561, 11 *W.* = *p.* 9, 9 *G:* Mutatio Sunista. *Rav.* 4, 19 *p.* 215, 13: Sonista.

Son-ius *M.* **Sonia** *F. cogn. (Novara) CIL* V 6512: D(is) M(anibus) Buri Nocine Ɔ leg. XIII g. qui vixit ann. XXX Burius pater f. k. et Soniae nuri pintissime m. p. *(Lyon)* XIII 1995: Donati[anus Clau?]dius Feli[x S]onius Secund[us].

Sonn-atius *M. Concil. Paris a. 614 p.* 191, 6 *M.:* Ex civitate Remus Sunnacius episcopus. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201 *M.:* Ex civitate Remus Sonnacius episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630, p.* 203, 4 *M.:* Romulfum sequitur in episcopatu Sonnatius.

Sonn-ius *M. (Rom) CIL* VI 24494: L. Sonnius L. l. Salvius.

Sonno vico *s.* Sasonien.

sonnŏ- *sonne, nach Thurneysen vielleicht zu got.* sunnô, *ac.* sunne, *as. ahd.* sunna. *In* Si(e)mivi-sonn, sonno-cingos. *cf.* Sunno-vīrā.

sonnŏ-cingŏ-s *'sonnenschritt'? Kalender von Coligny, dép. Ain, frgm.* 25: Ciallos B///is sonnocIngos ///,imman.m(at) m(id). XIII ..... ilat CCCLXXXV ...... cantaran m.

sono-. *In* Togi-sonus, Vegi-son-ius, Vepi-sonā *gen.* Vepi-sonēs.

Sono..dus *M. (Mandeure) CIL* XIII 10010, 2406: Sono//dus.

Sonteri ponte, *j. Charpont, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Dreux.*

Sontiates *s.* Sotiates.

Sont-ius *fl. j. Isonzo. TP:* Ponte Sonti. *Anon. Valeriani pars post.* 50 *MG a.a.* IX *p.* 316 *(a. 490):* Cui occurrit venienti Odoacar ad fluvium Sontium. *Fasti Vind. priores:* In fossato pontis Sontis. *Auct. Havn. a. 490 MG a.a.* IX *p.* 317: Fausto iun. v̄. c. cons. Hoc consule Theudoricus rex Gothorum ingressus est fossatum ponte Sontis adversum Odoachar regem. *Cassiodor. var. (a. 507/511)* 1, 18, 2: Sonti fluenta transmisimus. 29 *inscr.:* Universis Lucristanis super Sontium constitutis Theodericus rex. *chron.* 1320: Cui Odovacar ad Isontium pugnam parans victus cum tota gente fugatus est. *Iordan. G.* 57, 292: (Theodoricus) Venetiarum fines ingressus ad Pontem Sontii nuncupatum castra metatus est.

Sontoseia *F. nomen. (Narbonne) CIL* XII 4881: Q. Iulio Caie[no?] Sontoseiae Secundae al[u]m[nae].

Soona, castrum, *O. j. Sonne, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Lormes.*

Sopī-anae *O. in Pannonia inf. j. Fünfkirchen. IA* 231, 9: Per Sopianas Treveros usque. 232, 8: Sopianis. 264, 1: A Sopianis Acinco. 7: Iter a Sopianis Bregetione. 267, 5: Sopianis. *Ammian.* 28, 1, 5: Maximinus, regens quondam Romae vicariam praefecturam, apud Sopianas Valeriae oppidum obscurissime natus est patre tabulario praesidialis officii orto a posteritate Carporum, quos antiquis excitos sedibus Diocletianus transtulit in Pannoniam *(Laskó) CIL* III 3293: Iustus ... civis So[pian(ensis)].

-sopites *in* Coriosopitum civitas.

Sora *M. (Ligornetto) CIL* V 5442: Mercurio v. s. l. m. C. Capellinus Sora. *(Cales)* X 3923: S. Sora L. f. *cf.* Surus.

Sorbiodoni *s.* Sorviodunum.

Sorenis *s.* Serena.

Sorg-ia *fl. la Sorgues, dép. Aveyron. Vita Verani* 4 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 467*D:* In fonte, qui Sorgia dicitur. 26 *p.* 470*B:* Ad fontem suprascriptum Sorgiam, qui in maximo derivatur flumine. *Vgl.* Sulga.

Sorgī-ăcus *O. j. Surgy, dép. Nièvre, arr. und canton Clamecy.*

Sori ... *(Montsérié) CIL* XIII 201: Erge deo Sori////// Hannas. *cf.* Sur-i, Sorin-i, Surinus.

Sori-anus *M. cogn. Paulin. Nolan. epist.* 22, 1 *p.* 154, 21 *H.:* Filius noster Sorianus.

3 *p.* 156, 16: Sorianum. 27, 1 *p.* 238, 10: Soriani *(gen.)*. *(Vragnitza) CIL* III 8674: Sorianus.

Soricinum *O. j. Sorèze, dép. Tarn, arr. Castres, canton Dourgne.*

Soricio. *(Sainte-Colombe) CIL* XII 5682, 108[b]: Soricio. [*Lyon*] XIII 10001, 302: SoRicio.

Sor-ilius. *Fasti CIL* I[2] *p.* 68 *(a.u. 731)*: ꟿ. Sorilius ꟿ. 1.

Sori-llus *s.* Borillus. *Vgl.* Surillus.

Sori-nus *pyrenae. M. (Valcabrère, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 276: Iuliae An(a)e Sorini (filiae) *oder* Iuliae Anesorini (filiae)? *(Poitiers; Arras; Vechten)* 10010, 1835: Sorinus, Sorini.

Sori-o(n) *M. (Carvoran) CIL* VII 788. Ↄ (centuria) Sorion(is).

Sorio-lit-o(n) *M. (Bordeaux) CIL* XIII 740: [D(is) M(anibus) et] memoriae Horcolae Soriolitonis filia(e) d(e)f(unctae) an(norum) [L]XV; p(onendum) c(uravit) Maritalus *(oder* mar(itus) Italus?).

Soris. *(Bordeaux) CIL* XIII 645: Soris.

Sorn ... *cogn. (Petronell) CIL* III 14358, 18[a]: M. Gavius M. f(ilius) Ani(ensi), F(oro) Iuli *(Fréjus)*, Cupitus, c(enturia) Sorn ... m(iles) l(egionis) X g(eminae) a(nnorum) XXX a(erum) IIII.

Sorna *fl. j. die Zorn im Unter-Elsaß bei Hagenau. Trad. Wiz.* 18 *(a. 724)*: Super fluvio Sorna. 36 *(a. 713)*: In ripa de Sorna. 39 *(a. 690—724)*: In pago Sornagauginse (= *Sorengewe*).

Sorn-atius *M. Plin. n. h.* 1, 31. 32: Sornatio. 32, 68: Sornatius. *(Pergamon) Fränkel, Inschr. v. Pergam.* 431: .. [So]rnatius C. (P.?) [f.]. *(Pola) CIL* V 116: Anusia P. f. Tertia v. f. sibeI et f. T. Sornatio C. f. SabIno quei hIc situs est. *(Giulia)* IX 6080, 21: C. Sornati C. f. ...

Sornegaudia *O. Merowing. münze. Belfort* 4180: SORNEG[au]DIA VICO.

Sorn-ius *M. nomen.* **Sorn-ia** *F. (Cilli) CIL* III 5248: T. Carmae[i] Finiti [a]n. LXXX Sorniae Secundae a[n.].. T. Carmaeo Avito an. XX Sornia Maxima parentibus f. c. *(Salona)* 8757: L. Sorn(ius) C..... *(Verona)* V 3427: T. Sornius L. f. Dexter. *(Pompeji)* X 887: T. Sorn(ius) T. s. 960: T. Sornio T. f. Vel. 1060: Sornia Secunda. *(Narbonne)* XII 4593 *u. add. p.* 848 = *Inscr. de Languedoc* 818: [An]this T. SornI(i) Aut.... [[c]oniunx.

Sornoi-o(n) *M. (Rimini) CIL* XI 516: C. Sornoio[ni].

Sor-obis *fl. j. Servol. Mela* 2, 6, 92: Sorobin.

Sortus *M. (Salona) CIL* III 14286: Sorto Serviliae Eleuterioni.

Sorumb-o(n) *nach Allmer iberisch. (Saint-Dionisy, dép. Gard, arr. Nîmes, canton Sommières) RE No.* 63 (1891) *n.* 865 *p.* 121 = *Inscr. de Languedoc n.* 2128: Sorumboni Codelonis f(ilio *oder* filiae).

Sorus *M.* **Sora** *F. Vita Sori* 1 *ASS 1. febr.* I *p.* 199 *C*: Sorum nomine. 1, 2 *p.* 199 *E*: Sorus territorio ortus Arvernico. ... Sorus ... 1, 4 *p.* 200 *A.* 5 *p.* 200 *A.* 7 *p.* 200 *D*: Sorus. 3, 12 *p.* 201 *F*: Sorum. 3, 13 *p.* 202 *B*: Sori. 3, 15 *p.* 202 *D.* 4, 17 *p.* 203 *A.* 19 *p.* 203 *B*: Sorus ... Soro *(dat.)*. *C*: Sorus. 21 *p.* 203 *D*: Sorus. *(Globasnitz) CIL* III 6517: Adnamus Terti fili(us) et Devicnata Titugonis filia. Adnamatus Adnami et Sora Adnami f(ilii). *(Ardiège, Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand)* XIII 96: Lehereno deo Bambix Sori f(ilius) v. s. l. m.

Sorvio-dūnum *O. in Brittanien, j. Old Sarum bei Salisbury, county Wilts. IA* 483, 4: Sorvioduni. 486, 13: Sorbiodoni.

Sorvio-durum *O. in Raetien bei Straubing. TP*: Servioduro.

Sosa. *(Hatrival; Friedberg; Bonn; Vechten; seit saec. 2) CIL* XIII 10010, 1836: Sosa fe(cit), Sosa f(ecit).

***Sosī-ācus** *von* Sosius? *O.* 1) *Soisy, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Montmorency.* 2) *Soisy-sous-Étiolles, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Corbeil.* 3) *Soisy-sur-École, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Milly.* 4) de Sosiaco, *Soisy-en-Brie, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Bray-sur-Seine.* 5) *Soisy, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Provins, gemeinde Chalautre-la-Petite.* 6) *Soizé, dép. Eure-et-Loir, arr. Nogent-le-Rotrou, canton Authon.* 7) *Soizy-aux-bois, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail.* 8) *j. Soyer, dép. Marne, arr. Épernay, canton Anglure, gemeinde Allemanche-Launay-et-Soyer.* 9) Sosiacum *j. Sosoye, belg. provinz und arr. Namur.* 10) Sosiacus, *j. Soisy, Choisy, Bellegarde-du-Loiret, dép. Loiret, arr. Montargis.*

Sosi-anus *M. cogn. (Cartenna) CIL* VIII 10481, 5: C. Vinulei Sosiani *und* C. V. S. *Auch* **Sossi-anus** *CIL* III. VI 423.

10. iul. III *p.* 60 *C:* In sylva Soneffia. *Sonst* Sonesia, Nivialiae contigua.

Sonegias *O. an der Senne, j. Soignies, belg. prov. Hennegau, arr. Mons. Vita Vincentii Madelgarii* 4, 25 *ASS 14. iul.* III *p.* 676 *B:* Dilecti Sonegias habitaculi. 26 *p.* 676 *C:* Loci Sonegias nuncupati. 32 *p.* 677 *D:* In praefato Sonegias monasterio. *Vita Landrici* 6 *ASS 17. apr.* II *p.* 490 *E:* In praedio suo quod vocatur Sonegias ... In supradicto monasterio Sonegias. 7 *p.* 490 *F:* Eidem loco Sonegias vocitato ... In ipso quod Sonegias praenominavimus coenobio. 8 *p.* 491 *A:* Fratres de Sonegiensi monasterio. 11 *p.* 491 *C:* Sonegiensis congregationis. *Acta Madelbertae* 5 *ASS 7. sept.* III *p.* 110 *A:* Monasterium construxit Sonegias vocabulo.

Sonesia *s.* Soneffia.

Son-is-ta, *O. in Pannonia superior. TP:* Sonista. *It. Burd. p.* 561, 11 *W.* = *p.* 9, 9 *G:* Mutatio Sunista. *Rav.* 4, 19 *p.* 215, 13: Sonista.

Son-ius *M.* **Sonia** *F. cogn. (Novara) CIL* V 6512: D(is) M(anibus) Buri Nocine Ↄ leg. XIII g. qui vixit ann. XXX Burius pater f. k. et Soniae nuri pintissime m. p. *(Lyon)* XIII 1995: Donati[anus Clau?]dius Feli[x S]onius Secund[us].

Sonn-atius *M. Concil. Paris a. 614 p.* 191, 6 *M.:* Ex civitate Remus Sunnacius episcopus. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201 *M.:* Ex civitate Remus Sonnacius episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630, p.* 203, 4 *M.:* Romulfum sequitur in episcopatu Sonnatius.

Sonn-ius *M. (Rom) CIL* VI 24494: L. Sonnius L. l. Salvius.

Sonno vico *s.* Sasonien.

sonnŏ- *sonne, nach Thurneysen vilIeicht zu got.* sunnô, *ae.* sunne, *as. ahd.* sunna. *In* Si(e)mivi-sonn, sonno-cingos. *cf.* Sunno-virā.

sonnŏ-cingŏ-s *'sonnenschritt'? Kalender von Coligny, dép. Ain, frgm.* 25: Ciallos B//is sonnocIngos ///immam.m(at) m(id). XIII ..... ilat CCCLXXXV ...... cantaran m.

sono-. *In* Togi-sonus, Vegi-son-ius, Vepi-sonū *gen.* Vepi-sonēs.

Sono..dus *M. (Mandeure) CIL* XIII 10010, 2406: Sono//dus.

Sonteri ponte, *j. Charpont, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Dreux.*

Sontiates *s.* Sotiates.

Sont-ius *fl. j. Isonzo. TP:* Ponte Sonti. *Anon. Valeriani pars post.* 50 *MG a. a.* IX *p.* 316 *(a. 490):* Cui occurrit venienti Odoacar ad fluvium Sontium. *Fasti Vind. priores:* In fossato pontis Sontis. *Auct. Havn. a. 490 MG a. a.* IX *p.* 317: Fausto iun. v̄. c. cons. Hoc consule Theudoricus rex Gothorum ingressus est fossatum ponte Sontis adversum Odoachar regem. *Cassiodor. var. (a. 507/511)* 1, 18, 2: Sonti fluenta transmisimus. 29 *inscr.:* Universis Lucristanis super Sontium constitutis Theodericus rex. *chron.* 1320: Cui Odovacar ad Isontium pugnam parans victus cum tota gente fugatus est. *Iordan. G.* 57, 292: (Theodoricus) Venetiarum fines ingressus ad Pontem Sontii nuncupatum castra metatus est.

Sontoseia *F. nomen. (Narbonne) CIL* XII 4881: Q. Iulio Caie[no?] Sontoseiae Secundae al[u]m[nae].

Soona, castrum, *O. j. Sonne, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Lormes.*

Sopi-anae *O. in Pannonia inf. j. Fünfkirchen. IA* 231, 9: Per Sopianas Treveros usque. 232, 8: Sopianis. 264, 1: A Sopianis Acinco. 7: Iter a Sopianis Bregetione. 267, 5: Sopianis. *Ammian.* 28, 1, 5: Maximinus, regens quondam Romae vicariam praefecturam, apud Sopianas Valeriae oppidum obscurissime natus est patre tabulario praesidialis officii orto a posteritate Carporum, quos antiquis excitos sedibus Diocletianus transtulit in Pannoniam *(Laskó) CIL* III 3293: Iustus ... civis So[pian(ensis)].

-sopites *in* Coriosopitum civitas.

Sora *M. (Ligornetto) CIL* V 5442: Mercurio v. s. l. m. C. Capellinus Sora. *(Cales)* X 3923: S. Sora L. f. *cf.* Surus.

Sorbiodoni *s.* Sorviodunum.

Sorenis *s.* Serena.

Sorg-ia *fl. la Sorgues, dép. Aveyron. Vita Verani* 4 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 467 *D:* In fonte, qui Sorgia dicitur. 26 *p.* 470 *B:* Ad fontem suprascriptum Sorgiam, qui in maximo derivatur flumine. *Vgl.* Sulga.

Sorgĭ-acus *O. j. Surgy, dép. Nièvre, arr. und canton Clamecy.*

Sori... *(Montsérié) CIL* XIII 201: Erge deo Sori////// Hannas. *cf.* Sur-i, Sorin-i, Surinus.

Sori-anus *M. cogn. Paulin. Nolan. epist.* 22, 1 *p.* 154, 21 *H.:* Filius noster Sorianus.

3 *p.* 156, 16: Sorianum. 27, 1 *p.* 238, 10: Soriani *(gen.)*. *(Vragnitza) CIL* III 8674: Sorianus.

Soricinum *O. j. Sorèze, dép. Tarn, arr. Castres, canton Dourgne.*

Soricio. *(Sainte-Colombe) CIL* XII 5682, 108[b]: Soricio. [*Lyon*] XIII 10001, 302: SoRicio.

Sor-ilius. *Fasti CIL* I² *p.* 68 *(a.u.731)*: ꟿ. Sorilius ꟿ. 1.

Sori-llus *s.* Borillus. *Vgl.* Surillus.

Sori-nus *pyrenae. M. (Valcabrère, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand-de-Comminges) CIL* XIII 276: Iuliae An(a)e Sorini (filiae) *oder* Iuliae Anesorini (filiae)? *(Poitiers; Arras; Vechten)* 10010, 1835: Sorinus, Sorini.

Sori-o(n) *M. (Carvoran) CIL* VII 788: Ɔ (centuria) Sorion(is).

Sorio-lit-o(n) *M. (Bordeaux) CIL* XIII 740: [D(is) M(anibus) et] memoriae Horcolae Soriolitonis filia(e) d(e)f(unctae) an(norum) [L]XV; p(onendum) c(uravit) Maritalus *(oder* mar(itus) Italus?).

Soris. *(Bordeaux) CIL* XIII 645: Soris.

Sorn ... *cogn. (Petronell) CIL* III 14358, 18[a]: M. Gavius M. f(ilius) Ani(ensi), F(oro) Iuli *(Fréjus)*, Cupitus, c(enturia) Sorn . . . m(iles) l(egionis) X g(eminae) a(nnorum) XXX a(erum) IIII.

Sorna *fl. j. die Zorn im Unter-Elsaß bei Hagenau. Trad. Wiz.* 18 *(a. 724)*: Super fluvio Sorna. 36 *(a. 713)*: In ripa de Sorna. 39 *(a. 690—724)*: In pago Sornagauginse (= *Sorengewe*).

Sorn-atius *M. Plin. n. h.* 1, 31. 32: Sornatio. 32, 68: Sornatius. *(Pergamon) Fränkel, Inschr. v. Pergam.* 431: . . [So]rnatius C. (P.?) [f.]. *(Pola) CIL* V 116: Anusia P. f. Tertia v. f. sibeI et f. T. Sornatio C. f. SabIno quei hIc situs est. *(Giulia)* IX 6080, 21: C. Sornati C. f. . . .

Sornegaudia *O. Merowing. münze. Belfort* 4180: SORNEG[au]DIA VICO.

Sorn-ius *M. nomen.* **Sorn-ia** *F. (Cilli) CIL* III 5248: T. Carmae[i] Finiti [a]n. LXXX Sorniae Secundae a[n.].. T. Carmaeo Avito an. XX Sornia Maxima parentibus f. c. *(Salona)* 8757: L. Sorn(ius) C..... *(Verona)* V 3427: T. Sornius L. f. Dexter. *(Pompeji)* X 887: T. Sorn(ius) T. s. 960: T. Sornio T. f. Vel. 1060: Sornia Secunda. *(Narbonne)* XII 4593 *u. add. p.* 848 = *Inscr. de Languedoc* 818: [An]this T. SornI(i) Ant.... [[c]oniunx.

Sornoi-o(n) *M. (Rimini) CIL* XI 516: C. Sornoio[ni].

Sor-obis *fl. j. Servol. Mela* 2, 6, 92: Sorobin.

Sortus *M. (Salona) CIL* III 14286: Sorto Serviliae Eleuterioni.

Sorumb-o(n) *nach Allmer iberisch. (Saint-Dionisy, dép. Gard, arr. Nîmes, canton Sommières) RE No.* 63 (1891) *n.* 865 *p.* 121 = *Inscr. de Languedoc n.* 2128: Sorumboni Codelonis f(ilio *oder* filiae).

Sorus *M.* **Sora** *F. Vita Sori* 1 *ASS* 1. *febr.* I *p.* 199 *C*: Sorum nomine. 1, 2 *p.* 199 *E*: Sorus territorio ortus Arvernico. . . . Sorus . . . 1, 4 *p.* 200 *A*. 5 *p.* 200 *A*. 7 *p.* 200 *D*: Sorus. 3, 12 *p.* 201 *F*: Sorum. 3, 13 *p.* 202 *B*: Sori. 3, 15 *p.* 202 *D*. 4, 17 *p.* 203 *A*. 19 *p.* 203 *B*: Sorus ... Soro *(dat.)*. *C*: Sorus. 21 *p.* 203 *D*: Sorus. *(Globasnitz) CIL* III 6517: Adnamus Terti fili(us) et Devicnata Titugonis filia. Adnamatus Adnami et Sora Adnami f(ilii). *(Ardiège, Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Bertrand)* XIII 96: Lehereno deo Bambix Sori f(ilius) v. s. l. m.

Sorvio-dunum *O. in Brittanien, j. Old Sarum bei Salisbury, county Wilts. IA* 483, 4: Sorvioduni. 486, 13: Sorbiodoni.

Sorvio-durum *O. in Raetien bei Straubing. TP*: Sorvioduro.

Sosa. *(Hatrival; Friedberg; Bonn; Vechten; seit saec. 2) CIL* XIII 10010, 1836: Sosa fe(cit), Sosa f(ecit).

***Sosi-ācus** *von* Sosius? *O.* 1) *Soisy, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Montmorency.* 2) *Soisy-sous-Étiolles, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Corbeil.* 3) *Soisy-sur-École, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Milly.* 4) de Sosiaco, *Soisy-en-Brie, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Bray-sur-Seine.* 5) *Soisy, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Provins, gemeinde Chalautre-la-Petite.* 6) *Soizé, dép. Eure-et-Loir, arr. Nogent-le-Rotrou, canton Authon.* 7) *Soizy-aux-bois, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail.* 8) *j. Soyer, dép. Marne, arr. Épernay, canton Anglure, gemeinde Allemanche-Launay-et-Soyer.* 9) Sosiacum *j. Sosoye, belg. provinz und arr. Namur.* 10) Sosiacus, *j. Soisy, Choisy, Bellegarde-du-Loiret, dép. Loiret, arr. Montargis.*

Sosi-anus *M. cogn. (Cartenna) CIL* VIII 10481, 5: C. Vinulei Sosiani *und* C. V. S. *Auch* **Sossi-anus** *CIL* III. VI 423.

Sosi-llus *O. Merowingische münze. Belfort* 4182: SOSILLV VF.

Sosi-milos *M. (Cazlona) CIL* II 3295: L. Cor(nelius) Sosimilos. *(London)* VII 1336, 1088: Sosim(i)li *(gen.)* ma(nu).

sŏ-si-n *acc. sing., componiertes demonstrativ-pronomen,* **so-sio** *(neutr.),* sa-so = *sa(n)-s(i)o, *enclit. stamm* sŏ, *air. acc. pl.* -so, -su *(eos), lat.* su-m, sa-m, *gr.* ὁ, *f.* ἁ, ἡ, *got.* sa *(der).* sō *(die),* si *(sie), ai.* sa, sa-s *er,* sā *sie. cf.* sa(n)s(i)o. *(Vaison) CIL* XII *p.* 162: Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον *(disen hain). (Alise-Sainte-Reine)* XIII 2880: Martialis Dannotali Ieuru Ucuete sosin celicnon *(hanc turrim)* etic gobedbi dugiIontiIo Ucuetin in AlisiIa. *(Gefäß von Sérancourt bei Bourges) RA* 6 (1849) *p.* 554 = *n. s.* 16 (1867), 12: Buscilla sosio *(für* sosion *'hoc' scil. vas?)* legasit in Alixie Magalu. *(Briona bei Novara) Pauli n.* 25 *s.* 12. 81. 82 *f.:* Kanta saso lokan = *kantan sa(n) *(lat.* -sum *acc. f.)*-s(i)o lokan *(splendidum hoc sepulcrum). (Rom, dép. Deux-Sèvres, s. 4 p. Ch. n.) RC* 19, 170. *RM n. f.* 55 *s.* 269. I. 4. 10(?) II 6. 7 *(zweimal).* 9: Sosio.

Sōsĭ-ŏla *F. (Aquileja) CIL* V 1058: Aeliae Sosiolae filiae dulcissimae Minucius Sosus et Aelia Primitiva parentes.

Sos(s)-ius *M.* **Sos(s)ia** *F. villeicht auch celtisch, vgl. Tac. a.* 4, 19: Erat uxor Silio Sosia Galla ... Sosia. 20: Sosia. 52: Sosiae *(gen.). (Salona) CIL* III 9346: Sossiae Taminiae. *(Rom)* VI 2379 *(a. 143. 144):* Sossius Bononia.

Sos-o(n) *M. (Berg Avala bei Belgrad. a. 287) CIL* III 1660 = 8151, *cf. p.* 1022: Deae Orciæ sacrum pro salute dd. nn. Diocletiani et Maximiani AAuugg. ordo am(plissimus)| col(oniae) Sing(iduni) per MM(arcos) AAur(elios) Cutiam et Sosonem IIviros. *Bronzemünze der Meldi. Muret-Chabouillet* 7606—7615 (7606 *aus Meaux,* 7607. 7609. 7610 *aus Paris, in der Seine*): SO *R* SOSO.

Sosonn... *pyrenae. M. (Gaud, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens, canton Saint-Béat) CIL* XIII 313: Alardosto deo Taurus Sosonnis *(gen.)* f(ilius) v. s. l. m.

Sosō-s Sōsus *M. cogn. Inschriften. Dittenberger* 462, 3 *sqq.:* Ωι ονομα Σωσος το γενος Γαλατ[α]ν (απελευθερος) ... Σωσος ... Σωσον ... Σωσος ... Σωσος ... Σωσου ... Σωσος ... Σωσος ... Σωσωι. *(Dymae in Achaia) ib.* 242, 8. 17. 23 *p.* 351: Σωσος Ταυρομενεος (Δυμαιος) ... Σωσος ... Σωσον ... του Σωσου. *(Aquileja) CIL* V 1058: Aeliae Sosiolae filiae dulcissimae Minucius Sosus et Aelia Primitiva parentes. *(Rom)* VI 11049: L. Scribonius L. l. Sosus. *(Setif)* VIII 8488: Soso Aug(usti) servo. *(Pozzuoli)* X 2046: L. Acilius Sosus. *(S. Maria di Capua)* 3790, 4, 1: Sosus Pop(ili) L. s. 4155: L. Maecilio l(ocum) s(ibi) d(ante) Soso. *(Vaise)* XIII 1913: Betton(ius) Sosus lib(ertus) et tutor.

Sostantione *s.* Sextantio(n).

Sostica *in Dacia rip. ND or.* 42, 40: Tribunus cohortis secundorum reducum, Siosta. 41: Tribunus cohortis novae Sosticae ....

Sostomago *s.* Sestomagos.

Sos-umus *M. (Enfias) CIL* II 425: Deo Mercurio Apomus Sosumus *(nach Hübner corrupt aus* Zosimus*)* a. l. v. s. *(Alcalá de Henares)* 5856: D(is) M(anibus) Atil(iae) Senarioni Atil(ius) Sosumu ux(ori) et lib(ertae) arm(orum) XXX; f(aciendum) c(uraverunt) m(ater) p(ater) f(rater); h(ic) s(ita) e(st), s(it) t(ibi) t(erra) l(evis).

Sosus *s.* Sosos.

Sot-anum *O. Plin. n. h.* 14, 18: Iam inventa vitis per se in vino picem resipiens, Viennensem agrum nobilitans Taburno Sotanoque et Ellinco generibus.

Soteci? *O. j. Sos, dép. Lot-et-Garonne, arr. Nérac, canton Mézin. Merowingische münzen. Belfort* 4183: SOꓕC CIꓰIꓕ *(rückläufig).* 4184: SOꓕC CIꓰꓕ+ *(rückläufig).*

Soti *ligur. V. Plin. n. h.* 3, 47: Soti.

Sotí-ates, -otes, *villeicht von O.* *Sotium, *j. Sos. V. von Aquitania südw. von Nérac, um Sos, dép. Lot-et-Garonne, canton Mézin. Caes. b. G.* 3, 20, 2 *(a. 56):* In Sotiatium (sociatū *U* sociatium *F* sō[2]tiatium *V,* sociacium *T* sontiatum *A'B'EL* sonciatum *D*) fines exercitum introduxit. (3) Cuius adventu cognito Sotiates (sotiates *U'* sontiates *a T'*) magnis copiis coactis equitatuque, quo plurimum valebant, in itinere agmen nostrum adorti primum equestre proelium commiserunt, deinde, equitatu suo pulso atqe insequentibus nostris, subito pedestreis copias, quas in convalle in insidiis conlocaverant, ostenderunt. Hi nostros disiectos adorti proelium renovarunt. (21, 1) Pugnatum est diu at-

[2] sonciatū

que acriter, cum Sotiates (sociates *T* sociates *U, Tpr.* sotiates *F.* sofiares *V* sontiates *α*) superioribus victoriis fretei in sua virtute totius Aquitaniae salutem positam putarent, nostri autem, quid sine imperatore et sine reliquis legionibus adulescentulo duce efficere possent, perspici cuperent; tandem confecti vulneribus hostes terga vertere. (2) Quorum magno numero interfecto Crassus ex itinere oppidum Sotiatium (sontiatum *α*, *T corr.* sontiotū *M pr.* sosatium *β*) oppugnare coepit. Quibus fortiter resistentibus, vineas turresque egit. (3) Illi alias eruptione temptata, alias cuniculis ad aggerem vineasque actis, (cuius rei sunt longe peritissimi Aquitani, propterea quod multis locis apud eos aerariae secturaeque sunt,) ubi diligentia nostrorum nihil his rebus profici posse intellexerunt, legatos ad Crassum mittunt seque in deditionem ut recipiat petunt. Qua re inpetrata arma tradere iussi faciunt. (22, 1) Atque in ea re omnium nostrorum intentis animis alia ex parta oppidi Adiatunnus, qui summam imperii tenebat, cum DC devotis, quos illi (Galli *ci. Hirschfeld*) soldurios (soliduros?) appellant, ... (4) cum his Adiatunnus eruptionem facere conatus clamore ab ea parte munitionis sublato, cum ad arma milites concurrissent vehementerque ibi pugnatum esset, repulsus in oppidum tamen, uti eadem deditionis condicione uterentur, a Crasso impetravit. *Plin. n. h.* 4, 108: (Aquitanicae sunt) Sottiates. *Dio* 39, 46, 1. 2: *Ὁ Κράσσος ὁ Πούπλιος, τοῦ Κράσσου τοῦ Μάρκου παῖς, τὴν Ἀκυιτανίαν ὀλίγου πᾶσαν κατεστρέψατο· Γαλάται γὰρ καὶ αὐτοὶ ὄντες τῇ τε Κελτικῇ προσοικοῦσι καὶ παρ' αὐτὸ τὸ Πυρηναῖον ἐς τὸν ὠκεανὸν καθήκουσιν. ἐπ' οὖν τούτους ὁ Κράσσος στρατεύσας Σωτιάτας* (*ἀπιάτας L*) *τε μάχῃ ἐκράτησε καὶ πολιορκίᾳ εἷλεν, ὀλίγους μὲν ἐν ὁμολογίᾳ τινὶ ἐξ ἀπάτης ἀποβαλών. Athenae.* 6, 54 *p.* 249[b] *(aus Nicolaus Damascen. lib. 116 FHG* 3, 418 *M., fragm.* 86 *p.* 79 *Dind.): Ἀδιάτομον τὸν τῶν Σωτιανῶν βασιλέα (ἔθνος δὲ τοῦτο Κελτικόν) ἑξακοσίους ἔχειν λογάδας περὶ αὐτόν, οὓς καλεῖσθαι ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πατρίῳ γλώττῃ σιλοδούρους (σολιδούρους ci. Kaibel)· τοῦτο δ' ἐστὶν ἑλληνιστὶ εὐχωλιμαῖοι. Oros. (aus Caesar)* 6, 8, 19: Sontiates magno equitatu pedestribusque copiis praevalidis Romanos adorti diu graviter turbaverunt; (20) post victi atque in oppidum Sontiatum (sociatum *SRD*) coacti obsessique, cum se expugnari viderent, armis traditis in deditionem recepti sunt. *Silber- und bronzemünzen (mit dem revers der gens Satriena). Muret-Chabouillet* 3604—3613 (*De La Tour, Atlas des monnaies gauloises tab.* XI) REX ADIETVANVS FE SOTIOTA. *(Saint-Étienne-des-Landes) RN* 4e *s., t.* 5 (1901) *p.* 139: S(otiates).

Sotira *F. (Barcelona) CIL* II 4584 = 5075: Postumiae Sotirae.

***Sotium** *O. j. Sos, dép. Lot-et-Garonne, teil der civitas Elusatium, arr. Nérac, canton Mézin. It. Burd. p.* 550, 5 *W.* = *p.* 3, 15 *G.:* Mutatio Scittio (*Paris, Sangall.,* socio *Veron.; Danville ci.* Sottio). *Vielleicht in V.* Sotiates.

***Soto-briga** *s.* Sodobriga.

Sotr-ium *O. Vita Severi* 2, 16 *ASS 1. nov.* I *p.* 230 *B*: In urbem quamdam, in ipso limite Vasconiae sitam, antiqua nuncupatione Sotrium dictam.

Sottiates *s.* Sotiates.

Sotti-llus *M. (Colchester, York) CIL* VII 1336, 1087: So[tt]illi m(anu). *(Clermont)* XIII 10010, 1837: SOIIIʌʌI (So[tt]illi) m(anu).

Sottu. [*Soissons*] *CIL* XIII 10010, 1838: Sottu.

Sottus *M. (Périgueux), Espérandieu, Périg. n.* 9: Tutelae Au[g(ustae)] Vesunnae, Secundus Sotti (*nicht* Scotti) l(ibertus?) d(e) s(uo) d(at).

Sotulli-anus. *(Nantes) CIL* XIII 3103: Numinibus Augustorum deo Marti Nol ([Mu]l(loni) *Maitre*) Accept[i]us Sotullianus *(Mommsen)* v. s. l. m.

Sou ... *cogn. (Zollfeld) CIL* III 12014, 532: SoV[.

?**Soum-isius** *M. (Spoleto) CIL* XI 4923: C. Soumisius Caiæ ....

Sou-nus *M. (Hültenhausen oberhalb von Lützelburg, Lothringen) WZ* 17 (1898) *s.* 391: Mercurio Esunertus Souni f(ilius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Spaci *V.* Spacorum vicus, *O. der Callaici in Hispania Tarraconensis, j. Vigo. IA* 424, 1: Vico Spacorum.

Spah .... *cogn. (Attingham, Gloucestershire) CIL* VII 1331, 111: SPAH.

Spaleia *O. in Galatien. Basilii notitia* 279 *G.: Ὁ Σπαλείας ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως.*

Spalia *cogn. (Marchena) CIL* II 1402: Dis Manibus sacr(um) Spalia ann. XXVI.

Span-eta *O. in Pannonia inferior. TP:* Spaneta. *IA* 268, 2: Spaneta. *It. Burd. p.* 563, 5 *W.* = *p.* 10, 2 *G.:* Mutatio Spaneta. *Rav.* 4, 19 *p.* 216, 11: Spaneatis.

Spanĭ-acus *von* Span-ius, *O.* 1) *j. Espagnac en Limousin, dép. Corrèze, arr. Tulle. canton La Roche-Canillac. Merowingische münzen saec.* 7 *Belfort* 1901: ISPANACONIVICO. 1902 (= *Prou* 1980): EꞨPANIACO ̄FI. *Belfort* 1903 (*Prou* 1981): ✝SPANIACO ̄F. 2) *j. Épagny, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Is-sur-Tille. Passio IV. s. Benigni* 1, 4 *ASS 1. nov.* I *p.* 156 *B:* In villa cui nomen est Spaniaco (*var.* Spaniacus). *Passio V. s. Benigni* 1, 3 *p.* 160 *D:* In villa cui vocabulum est Spaniacus (*var.* Sparnacus). 3, 18 *p.* 168 *D:* In villa quae Spaniacus dicitur.

Spanilia *F. (Berre) Le Blant, Inscr. chrét.* II *n.* 549 *p.* 307: Spanilia qui vixit annos ...

Spanis *O. j. Espas, dép. Gers, arr. Condom, canton Nogaro.*

Spano-gallia. *Chr. Alex. M. G. a. a.* IX *p.* 98, 62, 40 *M.:* Spanogallia. *Liber generationis* 1, 88, 40 *p.* 99: Hispanogalia.

Spant-anus *M. (Rom) CIL* VI 2448: C. Spantanus L. f. Cam. Pudens.

Spanten-acus *O. j. Épagny, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Vic-sur-Aisne.*

Spar-acus. *(Toulouse, verdächtig) CIL* XII 5679, 99 = *Inscr. de Languedoc* 1720: Sparaci.

Sparn-ācus, Spernacus, *bret.* spern-ec(k) *épinaie; endroit où il y a des épines; adj. épineux, et n. f., lieu où il y a des épines. von* *sparno-s, *cf. lat.* Spin-ētum, Dornach (*früher* Dornahi). *O. j. Épernay, dép. Marne. Quaestiones grammaticae codicis Bernensis* 83 *(Anecd. Helv. p.* 178, 7 *Hagen):* Villa qui Sparnacus vocatur. *Testamentum s. Remigii, MG SS Mer.* III *p.* 308, 5: Sparnacum villam. 2) *j. Épernay, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Gevrey-Chambertin.* 3) *j. Épernay, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Les Échelles, gemeinde Entremont-le-Vieux.* 4) *j. Épernay, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Le Châtelard, gemeinde Sainte-Reine.* 5) *j. Spernec, dép. Morbihan, arr. Vannes, canton Sarzeau.*

***spar-nŏ-s** '*dorn*', *corn. bret.* spern, *m. spinae, sg.* spernenn = *sperno- ‹skvernŏ- √ sper, *urcelt. idg.* skuer *stechen. In* Sparnācus, *Sparno-magos.

Sparnŏ-măgŏs, *später* **Sparno-mus, Sparn-o**(n) *O. j. Épernon, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Maintenon.*

spărŏ-s, spărus, spărum *eine kleine gekrümmte schleuderwaffe, auch als fisch, der goldbrachsen, Sparus aurata L., villeicht celtisch aus* *sperro-? *von den italischen Celten zu den Römern, cy.* ysbar, *pl.* ysberi, yspêr, *m. lancea neben* par, *m. ahd. mhd. nhd.* sper, *ae. afris.* sper, *n.* spiri, *an.* spi°r, *f. Sisenna hist. lib. fr.* 21 *p.* 281 *Peter bei Non.* 18, 26 *s. v.* sparus *p.* 555: Sparis ac lanceis eminus peterent hostes. *Varro Meleagris* ı 8 *Menipp.* 293 *p.* 192 *Buech.:* Aut ílle, cervum quí volatilei currens | spăró secūtus trágulave tráiecit. *Sall. Cat.* 56, 3: Ceteri ut quemque casus armaverat sparos aut lanceas, alii praeacutas sudis portabant. *Nepos Epamin.* 9, 1: Epaminondam pugnantem, sparo eminus percussum, concidere viderunt ... 3: Si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset. *Verg. Aen.* 11, 682: Agrestisque manus armat spărus. *Dazu Servius:* Bene 'agrestis': nam sparus est rusticum telum, in modum pedi recurvum. Sallustius: Sparos aut lanceas, alii praeacutas sudes portare. Varro ait sparum telum missile, a piscibus ducta similitudine, qui spari vocantur. Alii 'sparus' a spargendo dici putant. *Liv.* 34, 15, 4 *(a. 195 a. Ch.):* Ipse interequitans sparo percutit. *Sil.* 3, 388: Rhyndacus his ductor, telum spărus. 8, 521 *sq.:* Omnibus in pugnam fertur spărus, omnibus alto | assuetae volucrem caelo demittere fundae. *Festus p.* 270, 16—19 *M.* = *p.* 369 *P.:* ⟨R⟩umex ⟨genus teli, simile spari Gallici, cuius⟩ meminit Lucilius *(fragm.* 814 *Baehr.):* Tum spăra, tum rumices, portantur tragula porro. *p.* 330, 16—19 *M.* = *p.* 488, 16—19 *P.:* Spara parvissimi ⟨generis iacula a⟩ spargendo (pargantur *Paul.*) dicta. Lucilius. Tum spara, tum ru⟨mices portantur tragula p⟩orro. *Nonius p.* 555: Sparum, telum agreste. *Isidor. or.* 12, 6, 31: Sparus a lancea missili traxit nomen, quod eiusdem figurae sit. Terrestria enim prius inventa sunt quam marina; nam sparus est telum rusticanum missile, a spargendo dictum. *CGlL.* 2 *p.* 186, 41: Sparus εἶδος ἀκοντίου. *p.* 223, 19: Ἀκοντίου εἶδος gaesa spiculū(us) sparus. *p.* 285, 17: Ειδος ακοντιου gesa sparus sarisa. *p.* 435, 22: Σπάρος ὁ ἰχθύς camarus sparus. 5 *p.* 245, 16: Sparus genus gladii. *p.* 483,

19: Sparus genus teli minorem. *p.* 515, 24: Sparus genus teli minoris [vel genus piscis]. *p.* 647, 1: Sparus dicitur fustis nodosus quo rustici utuntur cum eunt ad bellum. 2: Sparus lancia rustica de qua Vergilius agresteque asperos. *Davon demin.* **spărŭlus,** *m., mbret.* sparll, *nbret.* sparl *barre; als fisch, die brachse, franz.* sparaillon, *ital.* sparlo, *Ovid. hal.* 106: Et super aurata spărŭlus cervice refulgens. *Cels. de medic.* 2, 18: Sparus. *CGlL* 3 *p.* 436, 41: Σπάροι sparoli. 5 *p.* 393, 41: Sparulus nomen piscis.

Sparrone, castrum, *j. Esparron-de-Verdon, dép. Basses-Alpes, arr. Digne, canton Riez.*

Spart-ius *M.* **Spartia** *F.* *(Bergamo) CIL* V 5181: Spartia. *(Montélimar)* XII 1714 = *Hübner, Exempla n.* 37: Sparti Cassili f(ilii) Ritucai uxor.

Sparŭ-cus *zu* *sparo- *oder zu mbr.* frau *chouette, nbr.* frao = *sparva, *cf. engl.* sparrow *sperling? (Bei Urlika in Dalmatien) CIL* III 3161 = 9816: Surus, Sparuci f(ilius), dom(o) Tribocus eques alae Claud(iae) Novae, ann(orum) XXX, stip(endiorum) XIII, h(ic) s(itus) e(st) . . . . . .

Sparus *M.* *(Duin, südlich von Annecy, a. 91 p. Ch.) BSAF* 1901 *p.* 181: Castori Aug(usto), C(aius) Caprilius Sparus ex stipe [a]nni Mani(i) Aci[li(i) Gl]abrionis M(arci) Ulpi(i) Traiani co(n)s(ulum), [q]uo sacerdos fuit.

-sp-atŏ-s *in* Ate-spatus, *nach d'Arbois de Jubainville part. perf. pass. v. verb. denomin.* *ate-spu? *cf.* *Brātusp-antos *in* Bratuspantium.

Spedotenus villa, Spedona, *O. j. Épône, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Mantes. Fortunat. vita s. Germani* 18, 56: In Spedoteno villa.

?**speito-** *in* Co-speitus.

***s⟨p⟩elga** *aus* *spelghā *milz, air.* selg, *f. gl. splen, ir.* sealg, *mbret.* felch j. felc'h, *lat.* lien *splehen, *gr.* σπλήν *(wozu* σπλά(γ)χνο-ν *eingeweide), aksl.* slězena *milz, ai.* plīhán-, *av.* çperᵉza.

Spenn-ella fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 58: Fundus Spennella.

?**Spenn-ia** *F.* *(Rom) CIL* VI 26676: Spennia.

?**Sper-atus** *M.* **Sper-ata** *F, zu air.* seir *(heel), w.* ffer, *mbret.* fer- *(in* Fergant) = *speret(d?) *knöchel am fuß, ferse, gr.* σφυρόν, *apr.* spertlan *zehballen; oder lat.* Spērātus? *(Mariasaal) CIL* III 4785, 2, 16: Spera(tus) Ilari. *(Zwischen Gradwein und Judendorf)* 5441: Speratus Sironis et Sporilla Commodi lib. v. f. sibi. *(Cöln) CIR* 365: Adnamatius Speratus. *(Mainhardt)* 1623: Adnamatia Sperata.

Spĕrĕt-ium *O. castell in Epirus nova. Procop. de aedif.* 4, 4 *p.* 278, 6 *Dind.:* Σπερέτιον.

Sphira *s.* Spira.

Spida *O. j. Époye, dép. Marne, arr. Reims, canton Beine.*

Spidinio *O. j. Espain, zu Bléharies, Hennegau.*

Spinae *lat.? O. in Brittanien, j. Speen. IA* 485, 6. 486, 6: Spinis.

Spinal *O. j. Épinal, dép. Vosges.*

Spin-ia *F.* *(Langres) CIL* XIII 5736: D(is) M(anibus) Cassiae Spiniae.

Spinn-ia *F.* *(Mailand) CIL* V 6095: D(is) M(anibus) Spinniae Marinae Iulius Urbanus coniugi pientissimae.

***Spinŏ-iălum** Spinogelum, Spinogilum, Ispinogilo *nach d'Arbois de Jubainville vom lat. M.* Spinus, *nach Thurneysen von lat.* spina, = spinetum, *dornstrauch.* 1) *Épinay-sur-Seine, dép. Seine, arr. und canton Saint-Denis. Fredegar. chron.* 4 *c.* 79: Spinogelo villa super Secona fluvio nec procul a Parisius. *Liber hist. Francorum* 43: Spinogilo villa in paygo Parisiacense urbis. 2) *Épinay-sur-Orge, früher Épineil, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Longjumeau.* 3) *bei Chartres. Vita s. Emani* 2, 15 *ASS 16. mai* III *p.* 598 *D:* Ad locum qui vocatur Spinogilus. 4) *j. Épineuil, dép. Charente, arr. Cognac, canton Châteauneuf-sur-Charente.* 5) *L'Épineuil, dép. Charente, arr. und canton Angoulême, gemeinde Saint-Yrieix.* 6) Spinogilum, Spinoilum, Spinioculum, *Épineuil-le-Fleuriel, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton Saulzais-le-Potier.* 7) Spinogilum, *j. Épineuil, dép. Yonne, arr. und canton Tonnerre.* 8) *Épineu-le-Chevreuil, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Loué.* 9) *Épineau-les-Voves, dép. Yonne, arr. und canton Joigny.*

Spinsia *s.* Spissia.

Spinus *M.* *Procop. b. Goth.* 3, 40: Τῶν τινα Ῥωμαίων, Σπῖνον ὄνομα. *(Nîmes) CIL* XII 3355: L. Spinus.

Spīra Spiratia, *j. Speier, baier. Rheinpfalz. NG* 7, 3: Civitas Nemetum [id est Spira]. *Dipl. Pertz n.* 24 *p.* 24, 43 *(c. a. 653):*

Infra pago Spirense *(Speiergau). p.* 25, 2: In ipso pago Spirense. *n.* 44 *p.* 41, 37 *(a. 675):* In pago Spirensi. *Trad. Wiz. passim. Zacharias pap. MG. Epist.* III *p.* 362, 28 *(a. 748):* David Spironensi episcopo. *p.* 373, 20 *(a. 751):* (Civitatem) Spiratiam. *Rav.* 4, 26 *p.* 231, 5: Sphira. *Merowing. münzen. Belfort* 4187: SPIRA FIT. 4188 (= *Prou* 1163): SPIRA (?).

Spirĭ-ăcus *O.* 1) *j. Épiry, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Corbigny.* 2) *j. Épiry, dép. Saône-et-Loire, arr. Autun, canton Couches, gemeinde Saint-Émiland.* 3) *Épisy, dép. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau, canton Moret.* 4) *Épisy, dép. Yonne, arr. Joigny.*

Spironensis *s.* Spira.

Spirvic-o(n) *M. cogn. (Mariasaal in Kärnten) CIL* III 4909: Elvisio Saxami f. et Maximae Spirviconis f. ux. et Restituto f. an. XVI. Tertia et Elvissa filiae f.

Spiss-ia *O.* 1) *Époisses, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur. Ionae vita s. Columbani* 19: Apud Spissiam (*daraus* Spinsiam *Fredegar. chron.* 4, 36) villam publicam. 2) *Les Époisses, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis, gemeinde Bretenières.* 3) *Les Époisses, dép. Doubs, gemeinde Besançon.*

Spittulus *M. (Gams bei Marburg) CIL* III 5315 *cf. p.* 1048: [S]ecundin[i] qui Spittuli et Aurelia Gemella.

-spŏ- *nach E. Zupitza die schwundstufige compositionsform der* √ *seku *sagen, cf.* Ate-sp-atus, *Brātu-spŏ- *in* *Brātusp-antio-n.

Spora *F. cogn. (Mariasaal in Kärnten) CIL* III 4854: Sextus Adnamatonis f(ilius) et Bonis Anbusuli f(ilia) uxori Sextus Antonius Verus evoca(tus) Romae Sporae Sexti f(iliae) heredes v. f. *(Wiesenau bei St. Leonhard)* 14366, 5: Sporae Ametae l(ibertae).

Spori-lla *F. (Zwischen Gradwein und Judendorf) CIL* III 5441: Speratus Sironis et Sporilla Commodi lib. v. f. sibi. *(Podsujed)* 10867: C. Iulius Maximi lib. Adietumárus an. C. h. s. e. testámento fieri iussit sibi et Sporillae uxori an. L.

Spumarus *M. (Alsó-Szent-Iván in Pannonia inf., a. 145/160) CIL* III *p.* LXVIII (XLII *p.* 884): Coh(ortis) I. Alpinor(um) equit(atae), cui praest Titus Modes[t]us ex equite, Ulpio Spumari f(ilio) Biausconi, Eravis(co).

***sqetlŏ-n** *sku-e-tlo-n „*aussage*" *basis* s(e)qē = *soqē *in germ.* sagen, *air.* scél, *n. gl. narratio* (ē *durch ersatzdenung entstanden*), *w.* chwe-dl, *n. erzälung, nachricht* = *sue-tl, *corn.* whethl *erzälung, bret.* kel, keel *(nouvelle, récit, conte), saec. XV.* quehezl = *co-hetlo-, *vannetais* que-vel; *idg.* *sqētló-m; *vgl. lat.* in-sec-e *sage,* inquam = *in-sqā-m, *gr.* ἔν-νεπε ἔ-σπε-τε, ἔνι-σπ-ε-ν, ἐνι-σπή-σω *sagen, erzälen,* εἴπω, *anord.* skáld, *n. (orakel)spruch, weißagung; warsager, seher, dichter; urgerm.* *skē-dld-, *idg.* √ seq *sagen. In:* Scitli-vissi.

Sqnna-galla *compos. von* Gallus, *G. (Ex pago Arusnatium, saec. 1. med.) CIL* V 3900: Ihamnagalle Sqnnagalle C. Octavius M. f(ilius) Capito.

***squerto-,** *squarti-, *ir.* scairt, *w.* perth *(rubus, dumus), nach Stokes in pictisch* Perth?

Squirs *O. j. la Réole (von* Regula), *dép. Gironde.*

***srita,** *sr̥tā *reihe, air.* sreth, *f. gl. series, ordo, acy.* frit, *w.* di-frit, di-co-frit, *abret.* frit, *cf. lat.* sĕries, ser-o, *gr.* εἴρω *ich reihe aneinander,* σειρά, an. sörvi *halsschmuck, ai.* sarat *schnur, idg.* sr̥ta, √ ser.

***srŭto-** *bach, fluß, w.* ffreu, ffrau *a flux, a torrent, bret.* frut-, frot, *cf. abret.* freu-.

***srŭ-tŭ-** *masc.* ŭ-*stamm, strom, fluß, gall.* frŭtu, *urir.* *srut, *air.* sru-th, *n. ir. gl. flumen* = *srutu-n, *mir.* sruth *stream, cy.* ffrwd, *f.* ffrwt, *corn.* frot, *abret.* frut, frot, *bret. (Léon)* frou-d = *fruti-s *(torrent), gr.* ῥυ-τό-ς *fließend, cf.* ῥύσις √ ῥυ, *lit.* sru-tà *'mistjauche', ai.* sru-tá-s, srotas *fluß,* (srótum?), *ai.* √ sru, *idg.* √ sreu *fließen. Vgl.* Frŭdis.

ssa-, *nach* a, e, i, u *s.* -sso-.

ssari. *(Bordeaux) CIL* XIII 890: ssari aveavo mx a. LXXXI i. c. p.

... **ssatusioi.** *Münze RA n. s.* 17 (1868) *p.* 132: . . . SSATVSIOI.

-ssŏ-, -ssa *suffix zur bildung von mannsnamen, ortsnamen in* Dumnissus, Iurassus, Tagassus; Bergussa, Catussa, Cunissa, Ianotissa, Lagussa, Magissa, Medussa, Tarcussa, Tocissa, Toutissa, Troucetissa. *vgl.* Sanusso(n).

Sta ..... nincanus. *(Rapperswyl) CIL* XIII 5163: Mercurio. Aug. Sta . . . . . . inincanus ex v[oto de pe]cunia sua [fec]it.

Stab. *(Neuss) CIL* XIII 10010, 1839: STAB.

Stabatio *O. im gebiete der Meduli in den graischen Alpen. j. Les Fréaux, dép.*

Hautes-Alpes, arr. Briançon, canton La Grave. TP: Stabatione *(abl.). Rav.* 4, 27 *p.* 240, 18: Savatione (sanatione *cod. Paris. 4794*).

Stabelaco *s.* Stabulăcus.

Staberī-ācum *von M.* Staberius, *in O. Stoupré bei Thuin, prov. Hennegau.*

Stăb-ĕrius *M. Caes. b. c.* 3, 12, 1: L. Staberius. 2: Staberius. *Appian. b. c.* 2, 54: Σταβέριος ὁ φρούραρχος. *Horat. serm.* 2, 3, 84: Stăbĕri (*wozu Porfyr.:* Staberius homo avarissimus fuit). *Plin. n. h.* 35, 199: Staberium Erotem. *Suet. de gramm. et rhet.* 13: Staberius Eros †nametra emptus de catasta et propter litterarum studium manumissus. *Frontonis epistt. ad M. Caes. et inv.* 1, 7: Staberio. *Priscian. inst.* 8, 18: Staberius de proportione. — *(S. Maria di Capua) CIL* I 1243 = X 4351: A. Staberi A. l. Sabinnæ ossa heic sita sunt. *(Verona)* V 3753: D(is) M(anibus) Staberio. VI 26715ᵃ: D(is) M(anibus) T. Staberio . . . 26716: DIs Ma. T. Staberio Staberia . . coniugi fec . . sibi posterisq[ue] et Staberiae Pho. 26717: DiIs Manibus T. Staberio Epagathioni . . . fecit Staberia Tyche coniugi karissimo . . . et Staberio Tychico filio. 26718: T. Staberi Felicissimi. 26719: P. Staberius P . . Martialis. 26720: P. Staberius P. l. Papia, Staberia P. l. 26721: T. T. StabrIs. 26722: T. Staberius Pospor. 26723: T. Staber[i]us Faventini l(ibertus). 26724: Staberiae Agathemerid . . . T. Staberius Secundus. 26725: Staberiae Felicitati. 26726: Staberiae Gemellae coniugi . . . T. Staberius Eucharus. 26727: Staberiae T. lib. Logadi. 26728: Staberiae Restutae. *Orelli* 3252: T. Staberio Secundo coactori argentario Viator consularis et praet. sibi et Claudiae Stratonicae uxori. *(Pozzuoli) CIL* X 3358: S[ta]beriae C. l. Margaritae. *(S. Maria di Capua)* 4352: Staberiae P. l. Florae ossa heic sita sunt. *(Porto Torres)* 8059, 380: Staberi.

Stabilī-ăcus *O. j. Estrablin, dép. Isère, arr. und canton Vienne.*

? **Stabili-o**(n) *M. (Rom) CIL* VI 26729: Stabilio . . . *(Bei Moux, dép. Aude)* XII 5370: T. Alfidius T. l. Stabilio. *(Bingen; Neuss; Vechten)* XIII 10010, 1840: Stabilio. ⊦ (*oder* S. Tabilio?).

Stabill-o(n) *M. (Turin) CIL* V 7175: Vegetus Albucius Stabillonis l. t. f. i.

Stab-ĭus *M. (Adam-Clissi) CIL* III 14214, 1: Stabius M. f. ⟨fil.⟩ Colonus. *cf.* Rati-stabios.

Stablo *O. s.* Stuplo.

Stabul-ăcus Stabulagus, *daraus* Stabulaus (*auch* Stabulētum), *von M.* Stabulus. *O. in Belgien, prov. Lüttich, j. Stavelot, Stablo, wallon. Stâveleû, Stavleu, plattdeutsch Stâvel. Dipl. Pertz n.* 22 *p.* 22, 39 *(a. 648 in.):* Stabelaco. *n.* 23 *p.* 23, 35 *(a. 651):* Stabulaus. *n.* 27 *p.* 26, 38 *(c. a. 664):* Monasterium Stabulaus. *n.* 29 *p.* 28, 27 *(a. 667):* Stabelau. *n.* 45 *p.* 42, 17 *(a. 677):* De monasterio Stabulaus. *n.* 53 *p.* 48, 3 *(a. 681?):* De monasterio Stablau. *n.* 62 *p.* 55, 26. 44 *(a. 692):* Stabelaco. *n.* 97 *(a. 743—747) p.* 87, 38: Monasteria Stabulaus et Malmundario. *p.* 88, 3: Stabulau. *n.* 1 *p.* 91, 14 *(c. a. 650):* Stabelau. *n.* 10 *(c. a. 719) p.* 98, 2: In Stabulaus. 8: Monasteria sancti Petri Stabulense et Malmundaciense. *n.* 16 *(a. 746) p.* 103, 16. 19: Stabulaus. *n.* 77 *(echt, c. a. 681) p.* 193, 14: De monasteriis Štabulao et Malmundario. *Vita Remacli* 2, 10 *ASS 3. sept.* I *p.* 694 *F:* Monasteria sita in pago, qui Ardoenna dicitur, cognominata Stabulaus, sive Malmundarium. 11 *p.* 695 *A:* Stabulaus.

Stab-ŭlae *O. in Gallia Belgica im gebiete der Raurici. O. villeicht bei Ottmarsheim, oder Étaules, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon? IA* 354, 2: Stabulis *(locativ, abl.). Rav.* 4, 26 *p.* 232, 14: Stafulon.

Stabul-o(n) *M. (Genf) CIL* XII 2591: Iovi o(ptimo) m(aximo) Cingi(i) duo *(brüder)* Stabulo et Aulus (Paulus?). *cf.* Costabulus.

Sta-cassis *cenomanisch. (Maderno) CIL* V 4858: Iamuno Rufi et Tertullae Stacassi Basi f. uxori Quartion[i] Sexto militibus leg. XXI rapacis filis . . .

Stacc-ius *M. (Verona) CIL* V 3742: C. Staccio Carpo.

-stada *in O.* Moino-stada.

Stadinensis *s.* Stadunum.

Stadinsis pagus. *Vita Domnoli* 2, 9 *ASS 16. mai* III *p.* 608 *E:* In pago Stadinse.

Stadonis villa, *j. Éton, dép. Meuse, arr. Montmédy, canton Spincourt.*

Sta-dunum *nach Longnon 'position élevée', j. Le Vieil-Dampierre, dép. Marne, canton Dommartin-sur-Yèvre, arr. Sainte-Menehould. Davon* pagus Stadunensis, Stadinensis, Stadinisus, Stadonensis, *j. le pays d'Âtenois, dioecese Châlons.*

Stafī-ācum *im pagus Dusmensis, O. j. Savoisy, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Laignes.*

Stafulon *s.* Stabulae.

stagnŏ- *'zinn', zu gr. στάζειν? daraus entlehnt lat.* stagnum stannum, *mischung aus silber und blei* (*it.* stagno, *fr.* étain, *span.* estaño), *ir.* stán *(tin)*, *cy.* ystaen, *bret.* sten. *Plin. n. h.* 30, 57: Cum stagno. 33, 94: Stagnum aeramentis, stagno argentum. 130: Stagno et aere mixtis praelata sunt argentea. 34, 159: Huius qui primus fluit in fornacibus liquor stagnum appellatur. 160: Stagnum (*daraus Isid. or.* 16, 23, 2) ... stagnum. *Suet. Vitell.* 5: Proque auro et argento stannum et aurichalcum supposuisse. *Charis.* 1, 11 *p.* 34 *K.:* Item metallica semper singularia sunt, ut puta aurum, stagnum, argentum, cassiterum, ferrum *q. s. Excerpt. p.* 554 *K. De idiomatibus generum Gr. L.* 4 *p.* 580, 52: Stagnum κασσίτερος. *Diomed.* 1 *p.* 328, 13 *K.:* Item metallica sunt semper singularia, ut aurum, argentum, ferrum, aes, plumbum, cassiterum, orichalcum et aurichalcum, stagnum. *Ars Asperi, Anecd. Helv. p.* 43, 26 *H.:* Sic declinandum est argentum, stagnum, plumbum, ferrum *etc. Avien. o. t.* 742—743: Genetrix haec ora metalli, | liventis stagni venas vomit. *o. m.* 96—98: Oestrymnides, | laxe iacentes, et metallo divites | stanni atque plumbi. 260—261: Et Graia ab ipso lingua cassiterum prius | stannum vocavit. 293: Stagno iste namque latera plurimo nitet. 296—298: Idem amnis autem fluctibus stagni gravis | ramenta volvit, invehitque moenibus | dives metallum. *Vulgata Num.* 31, 22: Stannum. *Isai.* 1, 25: Auferam omne stannum tuum. *Ezech.* 22, 18: Stannum. 20: Stanni. 27, 12: Stanno. *Hieronym. comm. in Isai. lib.* 1, 1, 25 *Opp. ed. Vall. Ven. t.* 4, 1 *c.* 28 *A:* Ut separato stanno, purum argentum remaneat. *B:* Stanno. *comm. in Zachariam* 1, 4, 10 *Opp. ed. Vall. Ven. t.* 6 *c.* 812 *A:* Sicut enim stannum ab igne alia metalla defendit et cum sit natura aes ferrumque durissimum, si absque stanno fuerit, uritur et crematur, sic omnis angelorum et hominum fortitudo, si non habuerit auxilium salvatoris, imbecilla probatur et fragilis. Lapis autem iste, id est massa, qui apud Hebraeos abdil scribitur, id est stanneus, ἐτυμολογεῖται ἀποχωρίζων, id est separans et secernens, ut quomodo stannum mixta et adulterata inter se per ignem metalla dissociat: ita dominus verus probatur et χωνευτής ab auro et argento bonorum aes vitiorum plumbumque secernat, ut purum aurum remaneat et argentum (*vgl. Isid. or.* 16, 33, 1). *Augustin. solil.* 2, 15, 29: Stagnum autem vel plumbum non absurde, ut opinor, falsum argentum vocamus, quod id res ipsa velut imitatur. *Marcell. medic.* 21, 3 *p.* 220, 15 *H:* Corce corcedo stagne. *CGlL* 2 *p.* 187, 53: Stagnum κασσίτερον, λίμνη, ὑδροστάσιον. *p.* 339, 28: Κασσίτερος hoc stagnum hoc cassiterum; plurale non habet. *p.* 501, 27: Stagnum κασσίτερος. 527, 47: Stagnum casiteros. 544, 39: Stagnum κασσίτερος. 593, 59: Stagnum integrum <cass>iterum. 3 *p.* 434, 51: Κασσίτερος stagnum. 4 *p.* 393, 13: Stagnum locus que non effluit vel genus metalli. 5 *p.* 483, 16: Stagnum status aquarum id est lacum qui non effluit vel genus metalli. — **stagn-eus, stanneus** *zinnern. Plautus bei Festus p.* 166, 22 *M.:* In vasis stagneis. *Vitruv.* 10, 6, 11; Bucculis stagneis. *Scribon. Larg. conpos.* 30: Pyxide stagnea. *Colum. de r. r.* 12, 42, 1: In caccabo fictili novo vel in stagneo coquitur. *Plin. n. h.* 29, 35: In stagnea pyxide. 30, 38: Pyxide stagnea. 57: In stagneo vase. *Apulei. met.* 10, 21: De stagneo vasculo. *Ulpian. Dig.* 48, 10, 9: Eadem lege (Cornelia) exprimitur, nequis nummos stagneos plumbeos emere vendere dolo malo vellet. *Claudii Hermeri mulomedicina Chironis p.* 287, 24: Repositum in vase stangneo vel vitreo. *Pallad.* 6, 7, 1: Duabus angustis regulis stagneis, sicut forcipibus, ipsos nervos apprehendunt. *Vulgat. Zachar.* 4, 10: Lapidem stanneum. *Dazu Hieronym. t.* 6 *c.* 811 *E:* Lapis stanneus. *Veget. art. vet.* 1, 16, 6: In vase vitreo vel stagneo. *Marcell. med.* 21, 8 *p.* 221, 3 *H.:* In lamella stagnea. *Ven. Fortunat. carm.* 1, 8, 14: Stagnea tecta. *CGlL* 2, 54: Stagnea κασσιτέρινα. 3, 370, 62: Stagneae κασσιτέρινα. 496, 60: Kassiterina stagnea. — **stagnāre** *mit zinn überziehen, verzinnen; befestigen. Colum.* 10, 11: Stagnatā palude (terra). *Stat. silv.* 3, 2, 109 *sq.:* Cur vada desidant et ripa coherceat undas | Cecropio stagnata luto. *Iustin.* 36, 3, 7: Bitumine, quo aqua omnis stagnatur. 37, 2, 6: (Mithridates) ita se adversus insidias exquisitis tutioribus remediis stagnavit, ut ne volens quidem senex veneno mori potuerit. *Veget. art. vet.* 1, 18: Quo facto trinis potionibus stagnata, ut dicuntur animalia armentina, vel domita integro anno a morbo intacta

servari. 3, 2, 5: Quod si toto anno adversus omnes aegritudines desperatas boves stagnare volueris. 6: Ad stagnanda animalia. 23, 5: Stagnare pariter et curare. *Plin. Valerian.* 1, 31: Mittes in stagnatum. 3, 14: Omnia autem in oleo separatim calefacta in stagnato coques. *Theod. Priscian.* 4, 1: In cacabo stannato coquuntur ad tertias. *CGlL* 2 *p.* 187, 51: Stagnat γανοῖ καὶ λιμνάζει. 52: Stagno περιπεταλῶ, γανῶ, λιμνάζω. 55: Stagnat γναθοῖ, στομοῖ. 261, 37: Γανῶ stagnum. 5 *p.* 611, 33: Stagnare secernere metalla mista. — **stagn-ārius.** *CGlL* 3 *p.* 201, 19: Collistis (κολλιστής) stagnarius. *p.* 271, 23: Κολλυστής stagnarius. — **stagnātor.** *CGlL* 2 *p.* 261, 38: Γανωτής stagnator. *p.* 339, 29: Κασσιτερουργός stagnator. *p.* 593, 42: Stagnator faber stangni. — **stagnātorium.** *CGlL* 3 *p.* 325, 62: Κολλητήρ stagnatorium. — **stannātio, stannātura.** *Hieronym. comm. in Amos* 3, 7, 7, *t.* 6 *c.* 328 *B. C:* Hoc verbum (enach) Aquila γάνωσιν, Theodotio τηκόμενον interpretati sunt: quorum alterum stannaturam, alterum tabescentem significat; ut illa sartago (quam legimus in Ezechiele [*c.* 4], in qua populi obsidione vallati, frixura significatur) etiam in decem tribubus et in regno Ieroboam... per stannaturae vocabulum demonstretur. Dominus itaque cernitur stans supra murum stannatum sive litum et in manu eius stannatio sive trulla caementarii, qua solent superinduci parietes.

Stagrae *O. j. Estaires, dép. Nord, arr. Hazebrouck, canton Merville.*

Stai-ācum *von M.* Staius, *O. in Belgien* 1) *Stée bei Braibant, prov. Namur, arr. Dinant, canton Ciney.* 2) *Sty bei Donceel, prov. Lüttich, arr. Waremme.* 3) *Steeg (?) bei Baele, prov. Antwerpen. Vgl.* Villastai, *Villeté, dép. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau, canton Montereau, gemeinde Esmans.*

Stailucus *O. in Pannonia superior. TP:* Stailuco *(abl.).*

? **Stal-enus.** *(Zwischen Trier und Cöln) CIR* 2007: Sext(ius) Nalen(us) *oder* Stalen(us)? c(ustos) a(rmorum) leg(ionis) I ex (voto) posu(it).

stalet *in* Λογγο(s. longo-s)-σταλητων.

Staleth *O. (c. 680) Bouquet, Recueil des hist. des Gaules t.* 2 *p.* 719: De Staleth usque Barcinona.

Stalĭ-ācus *O. j. Astaillac, dép. Corrèze, arr. Brive, canton Beaulieu-sur-Ménoire.*

-sta-lo-, *cf. urcelt.* *s(t)ā-tlā, -ŏ-n, *später* *sā-tlā *ferse, air.* sál, *f. gl. calx, w.* sawdl, *m. mbret.* seuzl, *mbret. nbret.* seu-zl, seu-l *vann.* sél, *cf. lat.* (ob)stāclum, *gr.* ἐπί-στασις, √ sta. *In:* Eni-stalus; Lo-stalo *(Murviel?)?*

Stall-anus *M. cogn. (Aquileja; Vieris bei Zuglio; Cividale) CIL* V 8968, 9: M. Iul(ii) Stallani.

Stambon ... *cogn. (Kostolatz) CIL* III 14507, 31: M. Curt(ius) Stambon. bs Rat(iaria).

Stampae *O.* 1) *j. Étampes, dép. Seine-et-Oise. Pactum Guntchramni et Childeberti II MG Cap.* I *p.* 13, 8 *(a. 587)* = *Greg. Tur. h. F.* 9, 20: De pago Stampinse *(l'Étampois, le territoire d'Étampes)* vel Carnotino. 10, 19: Pagum Stampensem. *Fredegar. chron.* 4, 26 *(a. 603/604):* Stampas super fluvio Loa pervenit. 54 *(a. 626/627):* De pago Stampinse. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 198: Sonalpha, sitam in territorio Stampense seu Aequalina *(forêt d'Iveline, Eure-et-Loir)* silva. *p.* 199: Villas sitas tam in territorio Coenomanico, quam et in Stampense vel Burdigalense. *p.* 202: Villam Bualone, sitam in Stampense, secus Aequalinam ... Villam Bobane, quae est in territorio Stampense, super fluvio Calla. *n.* 268: In pago Stampensi. *Dipl. Pertz n.* 16 *p.* 18, 23 *sq. (a. 635):* Monarvillam et Wasconis vallem in pago Stampinse. *n.* 73 *p.* 64, 50 *(a. 702):* Monastheriolo in pago Stampinse, noncobante Lemauso. *spur. n.* 36 *p.* 154, 26 *sq. (a. 635, ist echt):* Villam noncupante Sarclitas, super fluvium Ioina sitam, in pago Stampinse. *Merowingische münzen. Belfort* 4190 (= *Prou* 567): [ST]AMPAS. 4191 (= *Prou* 568): STAPAS. 4192: STAMPAS ICI. 4193: STAMPAS FITVRE-. 2) *j. Étampes, dép. Aisne, arr. und canton Château-Thierry.* 3) *j. Étampes, dép. Lot, arr. Gourdon, canton Saint-Germain, gemeinde Saint Chamarand.* 4) *j. Étampes, dép. Somme, arr. Amiens, canton Corbie.* 5) *j. Estampes, dép. Alpes-Maritimes, gemeinde Antibes.* 6) *j. Estampes, dép. Aveyron, gemeinde Vabre.* 7) *j. Estampes, dép. Gers, arr. Mirande, canton Miélan. Vgl. L'Estampe, dép. Lozère; Estampon, dép. Landes; Estampures, dép. Hautes-Pyrénées.*

Stan-ăcus *v. stamm* *sta-na. *cf. ai.* sthāna *platz,* sthânaka *stehendes waßer, v.* √ sthâ *stehn. O. in Noricum, in der gegend von Engelhartszell in Ober-Oesterreich, bei*

Schärding. IA 249, 4: Stanaco. *(Engelhartszell) CIL* III 5755 = 11846 *cf. p.* 690: Bohoduri Saloaiu (Stanaco *Gaisberger*) ns (*lis* m. p.) XV.

Stanecli *O. j. Taschlydja oder Plevlje in Bosnien. TP:* Stanecli.

Stanna *Göttin, villeicht eine quellgöttin bei den Petrucorii. (Périgueux) CIL* XIII 950. 951: [Deo Teloni] et deae Stanna[e] solo A(uli) Pomp(eii) Antiqui per[missuque eius(?) C. Iul. Silvani fil(ius) Quir. Ba]ssus c(urator) c(ivium) R(omanorum), cons[a]eptum omne circa templum [itemque circa templum basilicas du]as cum ceteris o[r]namentis ac munimenti[s faciendum curavit]. 952. 953: Deo Telon[i et deae Stannae] solo A. Pomp. Antiq[ui permissuque eius(?) C. Iul. Silvani fi[l. Quir. Bassus c. c. R.] consaeptum omne circ[a templum itemque cir]ca templum [basilicas duas cu]m ceteris ornamentis ac [munimentis fac. curavit]. 954: [Deo Teloni et deae St]annae solo A. Pomp. Ant[iqui permissuque eius(?) C. Iul. Silvani fil. [Quir.] Bassus c. c. R. consaept[um omne circa templum itemque circa templum] basilicas duas cum cet[eris ornamentis ac munimentis faciendum curavit]. *s.* Sia-nnus.

Stant-acus, fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 95: Fundus Stantacus.

Staoneetiso *O. Merowingische münze. Belfort* 4189 = *Prou* 2635: +ƧTAⵀИEETISⵀ.

Stapas, Stapense *s.* Stampae.

Stard-ius *M. nomen* **Stard-ia** *F. (Carbonate) CIL* V 5637: M. Stardius Diodrus sibi et Stardiae Severinae libertae et coniugi suae. *(Genf)* XII 2617: Q. Stardius Macer, C. Stardius Pacatus.

Staro Stero *nfl. des Var, j. l'Estéron, dép. Alpes-Maritimes.*

Starue *auf dem berge Staretina bei Glamoč in Bosnien. (Sućurac) CIL* III 14249, 2: D(is) M(anibus) Æl. Capito dec(urio) municip(io) Salvio natus Starue qui vix(it) an(nis) XLV Ael. Victor filius ipsius patri rarissim. b(ene) m(erenti) pos(uit). *s.* Sapua.

Stat-ăcum? *O. Divisio orbis terrarum* 5 *Riese:* Ad Statacum. *Vgl. ligur.* Statielli.

Stati-cus *O. j. les Sièges, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Staties, *curtis. Dipl. Pard. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523)*: Staties.

Statu-inus *M. (Bregano) CIL* V 5496: StatuInI.

Statumae, *nom. pl., O. j. Seynes, dép. Gard, arr. Alais, canton Vezenobres, am bache Seyne, des Seynes oder l'Eyssène, quelle l'Alauzène. (Nimes, saec. 2) CIL* XII 3362 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 39 = 446, 8: Ardusia, Brugetia, Tedusia, Vatrute, Ugerni, Sextant., Briginn., Statumae, Virinn., Ucetiae, Segusion. *s.* Staumus.

? **Stat-utus** *M.* **Statuta** *F., villeicht auch celtisch. (Tarazona) CIL* II 2990: Marti invicto Statutus Arquio v. s. l. m. *(Petronell)* III 4521: Statutus. *(Döchmannsdorf)* 4839: Ti. Claudio Ingenuo militI coh. Ī Ast. Bellicius Statutus de. alae I Thrac. *(Tanzenberg)* 4867: C. Tertinio Statuto aedilic. Catronia Severra marito optimo viva fec. et sibi. *(Cilli)* 5114: Connonia Statuta. *(Salzburg)* 5554: Statuto filio . . . Leonas et Statuta coniug. *(Cles, Val di Non, 46 p. Ch.)* V 5050, 14: Camurius Statutus. *(Avignon)* XII 1041: Maximillae Statuti fi. *(Nimes)* 3288: D(is) M(anibus) L. VelloudiI Statúti dec. Sanit. et dec. orn. col. Aug. N. Semprónia Statuta patris pIIssimi. 3407: Annicconi Mogillonis f. Statutus vir. 3927: Spurius Statutus sibi et D[ec]umiae Remullae uxori et Sex. Spurio DecumI[no] f. 4017: VIbia Lais sibi et Aurelio Statuto viro vIva fecit. *(Zahlbach, saec. 2) CIR* 1237: Togio Statuto.

Staumus *M. (Vezzano bei Trient) CIL* V 5002: Fatis Masculis sacr(um). Staumus (*lis* Statumus? *vgl.* Statumae) Vesumi Britti. et Cornelia S. fil. Prisca ex voto posuer(unt).

Staurĭ-ăcus *O. j. Estry, dép. Calvados, arr. Vire, canton Vassy.*

Stelugermme *O. (Rom, a. 227) CIL* VI 2799: Vico Stelugermme.

Stenĭ-o(n) *von M.* Stenius, *M. (Salona) CIL* III 2351 = 14239 = XI 223: Stenio Hermeti marito bene merenti Charite coniunx.

Steni-on(t.) *M. (Bei Tiermes, saec. 1) EE* 8 *p.* 417 *n.* 147. 148: Stenionte *(abl.)* Docilico(m) An. (*darüber* Annidio(m) [= -orum]) gente monimam (*iberisch* = pateram sacram) Congio *(abl.)* Viscico(m) monimam.

sterĭŏ- in *Νομιστήριον*, *cf.* Segustero, Epo-stero-vidus.

Ster-ius *M. (Grölzingen bei Durlach,*

sequioris aevi) CIL XIII 6328: Di[s] Manibus F(lavio) Sterio veterano anorum C F(lavius) Viemens f(ilius) et he(res) posuit.

sterŏ- *nach Stokes von* *ster '*starren*' *in cy.* serth *(praeceps, acclivis), gdf.* *sterto-, *bret.* serz *abrupt, escarpé, gr.* *στερεός. In:* Segu-stero, Epo-stero-vido-s. *cf.* stŏrŏ-.

Stero *s.* Staro.

Sterpeias villa. *Vita s. Vincentii Madelgarii* 1, 2 *ASS 14. iul.* III *p.* 669 *B:* In villa Sterpeias nuncupata.

Sterpinī-ăcus *O.* 1) *Étrépagny, dép. Eure, arr. Les Andelys. Dipl. Pertz n.* 10 *p.* 13, 31 *(a. 625):* Sterpiniaco. *n.* 11 *p.* 14, 15 *(c. a. 627):* Stirpiniaco. *n.* 38 *p.* 35, 35 *(a. 660):* Stirpiniaco. *spur. n.* 22 *p.* 140, 4 *(a. 629, echt nach Havet):* Villam cui nomen est Stirpiniacum, sitam in pago Vulcasino *(dans le Vexin). Gesta Dagoberti I c.* 22: Stirpiniacum villam sitam in pago Wilcasino. *Vita s. Eligii MGSS Mer.* IV *p.* 685, 23: De villa regali, quae vocatur Sterpiniacus. 2) *Étrépigny, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Flize.* 3) *Étrépigney, dép. Jura, arr. Dôle, canton Dampierre.* 4) Stirpiniacum, *Sterpenich in Belgien, prov. Luxemburg bei Autel-Bas.* 5) *Sterpigny, belg. prov. Luxemburg bei Cherain. Vgl. Stopperich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Coblenz, kreis Neuwied?*

***Stertinī-acum** *von M.* Stertinius, *O. j. Stetternich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Jülich.*

Steunŏ-s *M. (Kozanli) The Journal of Hellenic Studies vol.* 19 (1899) *part* 1, *n.* 116: *Αυρ. Στευνος ανιστησεν ιδιω πατρι κε μητρι Σισα της γλυκ[υ]τατης μ[ν]ημης χαρ[ιν].*

Stico *M. (Cortija de Escaña) CIL* II 2006: Genio municipi Nescaniensis L. Postumius Stico (*Hübner ci.* Strico *oder* Nico) Nescaniensis signum Cairae (*Mommsen ci.* caprae) pecunia sua ex HS ∞ n(ummum) fieri et Nescaniae in foro poni iussit quot donum ut consummari posset M. Cornelius Niger Nesc. h. eius adiectis de suo ad inpensas operis HS C n(ummum) dedicavit.

Stinī-acus *O. j. Étigny, dép. Yonne, arr. und canton Sens.*

////////STIИRI. *Merowingische münze. Coll. Amécourt, Prou n.* 789 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 *p.* 296.

Stiont-ia *F. (Igg) CIL* III 3792: . . gio Coemoius v. f. sibi et Stiontiae Cumi f(iliae) uxori.

Stiri-ate *O. in Noricum, j. Liezen in Steiermark. TP:* Stiriate.

Stirpĭ-ăcus *O.* 1) *j. Le Tronchet, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Beaumont-sur-Sarthe? Testamentum Bertranni Pard. dipl. n.* 230 *t.* 1 *p.* 209 *(a. 615):* Reicolam quae appellatur Stirpiaco. 2) *j. Étréchy, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Sancergues.* 3) *Étréchy, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mond-Rond, canton Dun-le-Roi, gemeinde Osméry.* 4) Estrepeium, *j. Étréchy, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Vertus.* 5) *j. Étréchy, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Étampes.* 6) Stirpeium, *j. Étrepy, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.* 7) Stirpiacum villa regia publica, *j. Étrepy, zerstörtes schloß zwischen Germiny und Crépey, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Toul, canton Colombey.*

Stirpinī-ăcus *O. j. Éterpigny, dép. Somme, arr. und canton Péronne. s.* Sterpiniacus.

Stirpis *O. j. Lesterps, dép. Charente, arr. und canton Confolens.*

? **Stirrus** *M. (Roevenich) CIR* 559: Gabiabus Victor Stirri . s. l. m.

. . . **stis.** *(Deutz) BJ* 77 *s.* 45. *WK* 3 (1884) *sp.* 118 *n.* 139: Similinius | . . . nus vered . . . stis dirmes (*oder* drimes) . . . . . . nusitem cu . . . / . . . . . cu.

Stivagium *O. j. Étival, dép. Vosges, arr. Saint-Dié, canton Raon-l'Étape.*

Stivale *O. j. Étival-lès-Le-Mans, dép. Sarthe, arr. Le-Mans, canton La Suze. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 203 *(a. 615):* Cum Bariaco et Stivale (*Mabillon* Vivale).

Sto *M. (Buro) CIL* V 3966: M. Octavius Sto.

Stoc . . nus *M. (London) CIL* VII 1336, 1090: Stoc . nus.

Stoi-nī *nach den fasten ligurisch, V. nördlich vom Idro-see um die stadt* Stonos, *fürender gau der Euganei. Liv. epit.* 62: Q. Marcius consul Stoenos (Stynos), gentem Alpinam, expugnavit. (*cf. Oros.* 5, 14, 5: Q. Marcius consul Gallorum gentem sub radice Alpium sitam bello adgressus est.) *Strab.* 4, 6, 6 *p.* 204: *Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ληστρικὰ καὶ ἄπορα. Plin. n. h.* 3, 134: Eiusdem exercitus et

Graios fuisse Graiarum Alpium incolas praestantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. Caput eorum Stoenos. *Steph. Byz. (aus Artemidoros): Στουῖνος, πόλις Λιγύρων. οἱ πολῖται Στουῖνοι. Acta triumph. Capitol. ad a. u. 637 = a. 117 a. Ch. CIL* I² *p.* 49: Q. Marcius Q. f. Q. n. Rex pro cos. de Liguribus Stoeneis III. non. de[c].

Stoi-ocus *G. (Asque, dép. Hautes-Pyrénées, arr. Bagnères-de-Bigorre, canton La Barthe-de-Neste) CIL* XIII 388: Deo Stoioco d. C(aius) Iul(ius) Iustinus votum solvit lubens merenti.

Stolī-acus *O. Merowingische münze. Belfort* 4197 = *Prou* 2636: STOΓIΛCO.

Stolici-ensis, vicaria, *im gebiet von Langres.*

Stolicinus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 13: Ulvis Stolicinis fratribus.

Stolmarum *O. j. Étormay en Ducsmois, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Baigneux-les-Juifs.*

-stolon *in* Doro-stolon.

στολούτεγον *s.* τολούτεγον.

Stolvī-ăcus, vicaria, *O. j. Étourvy, dép. Aube, arr. Bar-sur-Seine, canton Chaource.*

Stomatae *O. Saint-Jean-de-Stontas, n. n. ö. von Labréde, dép. Gironde, arr. Bordeaux, gegenüber Cambes. It. Burd.* 549, 10 = *p.* 3, 10 *G.:* Mutatio Stomatas.

Στόνοι *s.* Stoini.

Stoniceli fratres. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 32: Stonicelis fratribus.

***Storaci-ăcum** *von M.* Stratius, *O. j. Strazzago, Pavia.*

stŏrŏ-n in Duro-storon. *vgl.* stĕrŏ-.

Strabī-acus *von M.* *Strabius, *O. j. Tramoyes, dép. Ain, arr. und canton Trévoux.*

Strambus *M. cogn. (Semendria) CIL* III 14528: Strambu . . . *(Trier)* XIII 10015, 110ª. *(Gusenburg)* ᶜ: Strambu|. *(Saalburg) Jacobi s.* 338, 72 (6250): STRAMBI.

Stramī-ācus, Stremiacus, *O. j. Crémieu, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin. s.* Strabiacus.

Strato *O. j. Etrehem? Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin, éd. Guérard (29. aug. 723) p.* 49: Cum adiacentiis suis Kelmias et Strato.

Stratŏna *zu mbret.* strat, *bret.* strad *(le fond, le creux) cf. w.* ystrad *(a flat, a vale, a dale), O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 18: *Στραγόνα (Much list Στράτονα).*

Stratŏ-nabias *M. Fronto epist. ad amicos* 1, 18 *p.* 186 *Naber.*

Strato-s *M. Bronze-münze der Veliocasses. Muret-Chabouillet* 7340: STRATOS. *R* S.

Stravī-ānae *O. in Pannonia superior. IA* 265, 9: Stravianis.

Streceia *F. cogn. (Padua) CIL* V 3039: D(is) M(anibus) Streceiae def. ann. XXII Iusta delectate b. m. p.

Stremiacus *s.* Stramiacus.

Stre-nus *M. (Inzino) CIL* V 4912: Mercurio Strenus Brisiae f(ilius) v. s. l. m.

Στρε-όντιον *germ.? O. bei Halteren? Ptol.* 2, 11, 13: *Στρεόντιον.*

Strevintia *O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 14: *Στρεουιντία. Vgl.* Mala-streva.

STRI. *(Altar bei Denton) Proceedings of the Society of Antiquaries of London t. 9 (1882—1883) n.* 1: STRI *(nur 4 Buchstaben).*

Strichī-aci ecclesia *j. Trichey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Crusy.*

Stricovildi villa, *j. Triqueville, dép. Eure, arr. und canton Pont-Audemer.*

Strinī-ācus *O. j. Étrigny, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Sennecey.*

Strit-ius *nach Stokes in mir.* triath *könig* = *(s)treito-s, *lat.* strit-avus, trīt-avus. *Vita Domnoli* 2, 11 *ASS 16. mai* III *p.* 609 *A:* Vir quidam Andegavensis, Stritius nomine.

Stritt-o(n) *M. (Globasnitz in Kärnten) CIL* III 5076: Disocno . . Ↄulsonis f(ilio) et Boniatae Vindonis f(iliae) con(iugi) et Quinto Strittonis f(ilio) et Bateiae Disoeni f(iliae) con(iugi) Banio Verecundo be.

Stro-ag-a *fl. Strogen.*

Strum *O. j. Étrun, dép. Nord, arr. und canton Cambrai.*

Stru-ona *fl. j. Stryne.*

strutho-caballus *Not. Tiron.* 112, 48ª *für* **strutho-camelus** 108, 47.

Stu . . . *(Walldürn) CIL* XIII 6592: Cura(m) agente . . . expl(oratores) Stu . . . *(oder vielleicht* S. Tu . . .) et Brit. gentiles.

Stubl-o(n) *O. j. Estoublon, dép. Basses-Alpes, arr. Digne, canton Mezel. Greg. Tur. h. F.* 4, 29 (42): Prorumpunt in Galliis et infra territurium Regensem, id est apud Stablonem (*Longnon corr.* Stublonem) villam, castrum ponunt.

Stucc-ias *von* *stuctio-s *(courbe) cf. w.* ystwyth *(souple), mbret.* stoeaff, *nbret.* stoui *(se courber), fl. in Brittanien, j. Ystwyth bei*

Aberystwyth in Wales. Ptol. 2, 3, 2: *Στουκκία* (*Σουκκία X*) *ποταμοῦ ἐκβολαί. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 19: Iuctius.

Στουῖνοι *s.* Stoini.

Stu-ra *nach d'Arbois de Jubainville von idg.* √ steu, stou, stu *(tomber en gouttes); woher ai.* stoka-s *(der tropfen), fl. bei den Ligurern in Piemont:* 1) *mündet in den Tanaro, prov. Cuneo.* 2) *mündet in den Po, bei Turin. Plin. n. h.* 3, 118: (Alpium) Sturam. *Ennod. c.* 1, 1, 38 *sq.:* Duria nam, Sessis torrens vel Stūră vel Orgus | marmoris Ionii saevitiam superant. *Rav.* 4, 36 *p.* 288, 12: Stura. *Davon abgeleitet* Stur-ia *und* Stur-ium.

sturgi-dam. *Marcell. de medicam. cap.* 12, 24 *p.* 123 *Helmr.:* Carmen ad dentium dolorem mirificum de experimento. Luna decrescente die Martis sive die Iovis haec verba dices septies: Argidam, margidam, sturgidam.

Stur-ia *ableitung von Stura, fl. j. die Stoer, nfl. der Elbe in Schleswig-Holstein.*

Stur-ĭi *german.? V. auf einer durch die mündungen des Rheins gebildeten insel. Plin. n. h.* 4, 101: Sturiorum.

Sturili-o(n) *M. abl. Pard. n.* 391 *p.* 182 *(a. 680):* Sturilionis.

Stur-ĭum (*abgeleitet v. fl.* Stura) *insel an der küste des mittelmeeres in der nähe der Stoechades. Plin. n. h.* 3, 79: Sturium (*cod. Paris. 6795; var.* Iturium).

***Stur-ĭus Stur** *fl. in Brittanien. Kemble n.* 27, *a. 686:* Flumen quod nominatur Stur. 80 *(a. 736):* Iuxta fluvium vocabulo Stur.

Stutinus *venetisch nach Pauli, M. (Vargataria) CIL* V 3952: L. Cusonius L. f. Stutinu[s].

Styni *s.* Stoini.

sŭ-, sŏ- *partikel, untrennbares verstärkungspraefix 'wol, gut, ser', air.* sŭ-, so-, *acy.* hu- (ho-, he-, hi-), *w.* hy-, he- *für* hy-, *abret.* hu- *und* ho-, he (*sprich aus* hé), *bret. (Léon)* he-; *gr.* εὖ, *Hom.* ἐΰ = *ἐ(σ)ύς, ὑ-(γιής), *germ.* *su- *in* Suēbī, Sŭ-gambri, *got.* sviknS *'heilig'* √ iaǵ-, *ai.* sú, sú, sŭ, su-, sŭ, s-, sv-, *av.* hū-, *altpers.* χo-, u-, uv-, *armen.* h-, *idg.* *su-, *wol, gut. Im Celtischen nur noch in composition:* Su(Sy)-agrius, Catu-su-alis, Su(Con-su)-an-ētes, Su-asa, Su-ausia, S[u]-belino- *oder* Subilino, Sucărus, *davon* Sucar-ius (-ia), Succasses, Sucellus, Su-meli(s) So-mili, Su-melonius, Su-obn-edo, ?Suratos, Cassi-suratos? *Villeicht in* Epo-sŏ-gnātus *für* *Epŏ-sŭ-gnātŏ-s.

Su.. *(Mainz) CIL* XIII 7192: . | SV | Vici . Sn | t.

Su.. *G. (Carlsburg) CIL* III 7748: Daeab(us) Su... Marc// Sentius Alexandri v. s. l. m.

Su... *M. (Vratarnica in Moesia superior (Serbien), kreis Zrna Reka, bezirk Zaječar) CIL* III 14594: Su...

Su... *(Daubeuf-près-Vatteville; Langres; [Speier;] Mainz; Heddernheim; Vechten) CIL* XIII 10010, 1561: Primig(eni) Su( ).

Su... *(Vechten) CIL* XIII 10010, 2407: oF SVı|.

Su... *(Dijon) CIL* XIII 5574: Dis Manibu[s] Su...

Su... *(Cividale) CIL* V 1780: C. Iulio Su...

Su..cena *F. (Bowldownfield, pfarrei Lasborough bei Kingscot, Woodchester) CIL* VII 76: D(is) M(anibus) SVIICENA annos XIIII vixit.

?..SVΓ^b. *(Bregenz) CIL* III 12014, 540: SVΓ^b

Sua. *(Trion; Vechten) CIL* XIII 10010, 1844: SVA.

Sua./do. *(Basel) CIL* XIII 5276: D(is) M(anibus) C. SVA!/DO ex civitate Biturigum.

Suabi-lla *F. (aetatis Commod. aut Severi) CIL* XV 167: Fulviae Suabillae.

sua-dem|tia. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres, saec. 4 in. p. Ch.) RC* 19, 170 II 10 = *RM n. f.* 55 (1900) *s.* 269.

Suadi-lla *F. (Como) CIL* V 5387: C. Valerio Sever. Suadillae Belliae Cripponis f.

Suadi-nus *M. (Bei Erpfingen; Köngen) CIL* XIII 10006, 88: SVAD.IИF = Suadin(us) f(ecit).

Suadra *F. cogn. (Altendorf) CIL* III 4103: Suadrae. *(Feistritz)* 4893: Camuliano Camuli et Suadra Senuci h. f. [F]acundus l. *(Tanzenberg)* 4984: D(is) M(anibus) Suadra Severi [f(ilia)]. s. v. f. et Bassiano coni. et Quartianus fil. kariss. Θ. *(Althofen)* 5025 *p.* 1047 = 11620: C. Gallius C. lib. Tertius v. f. sibi et Galliae C. lib. Suadrae uxori. *(Michelsdorf bei Friesach)* 5031: Dripponio Maximo et Iuniae C. f. Bateiae uxori C. Maximio C. fil. Iuniano decurioni Virunensium defuncto Romae in legatione ann.

XXX et Dripponiae MaximI f. Suadrae ann. XXXVIII. *(Seckau)* 5371: Mecio Primitivo f. et Aug. Suadrae con. 5391: Turb[onia] Suadra. *(Zwischen Dernovo und Brege)* 10813: Sibi [et Au?]r. Suadr[ae coni(ugi) c]larissi[mae]. *(Frauenberg bei Leibnitz)* 14368, 22: Suadra ux(or), Calventi f(ilia).

Suadr-ĭa *F. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* Suadria soror Theodori quondam episcopi (Massiliensis, *† c. 594*).

Suadr-ū *F. (Arndorf) CIL* III 4922: Iucundo Caucavi lib(erto) et Suadruni Vitalis f(iliae). *(Zwischen Bruck und Parndorf)* 14359, 18: Suadru Adnami (uxor).

***suādŭ-** *'süß' v.* sŭ- *u. stamm* adu *cf. ir. name* Sadb = Sadvī, *lat.* suā(d)-vi-s *aus* *suāduis, *gr.* ἡδ-ύ-ς, *dor.* ἁδύς *aus* *σϝᾱδύς, *got.* sût-s *(mild), an.* sœ́t-r, *ae.* swéte, *as.* swōti, *ahd.* swuozi, suozi *süß, ai.* svādúś, *adj. auf* u-. *In* Suadu-genus, Suadu-rīx, Suadu-anus, Suadu-cco(n), Suadu-cia, Suadu-lla, Suadul-ius, *Con-svadu-llo- *in F.* Consuadullia, *und* ἡδύλος.

Suadu-anus *M. (Xanten) CIL* XIII 10010, 1845: Suaduanus.

Suaducc-o(n) *M.? F. cogn. (Pfünz) CIL* III 14115, 76: [S]uaduc[co]. *(Nîmes)* XII 3602 *u. p.* 839 = *Inscriptions de Languedoc, Nimes, n.* 843: Suaducconi matri.

Suaduc-ia *F. (Groß-Mariabuch bei Tentschach in Kärnten) CIL* III 4864: C. Bottio Mercatori edilicio Bottia Saxsami fil(ia) Suaducia uxsor et sibi v. f. *(Geisthal)* 5418: Burrus Suri f(ilius) et Suaducia Boniati f(ilia) co. 5421: Saturninus [D]ubnissi f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Suaduci[a]e Vanni f(iliae) c[o]n. . . . .

Suādŭ-gĕnus *M. (Autun) CIL* XIII 2751: D(is) Pricilla. ⅁ NertomarI ux(or) Suadugenu. f(ilia). *(Dijon)* 5502: Moniminto(m) *(statt* Monimentum) Cacudia Suadugeni ⟨ceni *dittographie*⟩ (filia).

Suadui-lla *F. nomen. (Châteauneuf-du-Rhône) CIL* XII 1741: D(is) M(anibus) C. Severius Julianus Suaduillae *(dat.)* Iulianeni matri pientissim.

Suadul-ius *M. nomen. (Vers) CIL* XII 2984 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1507: D(is) M(anibus) T. Suadull(i) TitullI filiI heredes patri optim(o). *Vgl.* Consuadulius.

Suadu-lla *F. (S. Stephan bei Feuerberg in Kärnten) CIL* III 5073 *u. p.* 1825: L. Barbio Vercaio aedilicio et Barbiae Suadullae uxori v. et L. Barbio Verano mil. coh. I. praetoriae f(ilio). F(ilii) f(ecerunt). *(Leibnitz)* 5354: Bonioni Atti f. an. LXXV et Baebiae Suadulle. *(Teržišče bei Nassenfuss)* 10795 *cf. p.* 2187. 2328, 28: Catio Boudion(is filius) vivus f(ecit) sibi et Suadull(ae) con(iugi). *(Mainz)* XIII 7117: Turrania T. l. Suadulla an. XXV Urbana an. XX . h. s. s. LucIlius Hilario sorori[bus] (?).

Suadull-ius *M. (Augsburg) CIL* III 12014, 538: Suadu[lli m(anu)]. *(Pfünz)* 15216, 21, 14: Suadullius f(ecit). 15: Suadulli[. *(Rheinzabern und Speier)* XIII 10010, 1846: Suadullius.

Suadurīg-ĭus. *(Bessas, dép. Ardèche, im canton Vallon) CIL* XII 2714 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1894: . . . o suo. Masue[t]o filio . . . ilia Suadurigii fil(ia).

Suadu-rīx *M. (bronzemeßer in Besançon) CIL* XIII 5378: ʿSVADVRX.

Suadutio(n) **Suadutti-o**(n) *F. (Verona) CIL* V 3552: Pob. Cassiai C. f. Suaduttioni M. Crasso P. f. Scorpio et Crispus Crassi fecerunt. *(Alléan)* XIII 1337 *add. p.* 519: D(is) M(anibus) memoria Lallini Suadutionis (filii) c(ivis) B(iturigis) C(ubi) a(nnorum) XXV.

Suaedas *s.* Suedas.

? **Suaemedus** *M. (Carlsburg) CIL* III 1120: Deo invicto Mithre Suaemedus ex voto posuit.

Suaeuconi *V. in Belgica. Plin. n. h.* 4, 106: Suaeuconi.

Sŭăgr-ĭus Sўăgr-ĭus *von* Sŭ-ăgrŏ-s, 1) Flavius Afranius Syagrius, *gb. zu Lyon c. 330, notarius a. 370, magister officiorum a. 379. praefectus praetorio Italiae a. 380—382, praefectus praetorio iterum et tertium, cos. 381. Auson. praefat.* 3 *p.* 3 *Sch.:* Ausonius Suagrio. *v.* 1: Alme Sўăgri. *Symmach. epist.* 1, 94—107 *(a. 376—382):* Symmachus Syagrio. 3, 19 *(a. 380):* Inlustrem virum Syagrium. *CTh.* 1, 15, 10 *(a. 379):* Ad Syagrium. 7, 12, 2 *(a. 379):* Ad Syagrium magistrum officiorum. *CIust.* 12, 45 (46), 1 = *Th.* 7, 18, 4 *(a. 380):* Ad Syagrium p(raefectum) p(raetorio). *CTh.* 11, 30, 38 *(a. 380):* Ad Syagrium p(rae)f(ectum) p(raetorio). *Concilium Aquileiense a. 381 (Mansi* 3 *c.* 601 *A):* Syagrio et Eucherio viris clarissimis consulibus. *CIust.* 4, 61, 8 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio conss.

5, 9, 2. 20, 1. 34, 12 *(a. 381);* 10, 32, 33, 1 = *Th.* 12, 1, 85 *(a. 381): CIust.* 11, 41 (40), 2 (3) *cf. Th.* 15, 7, 6 *(a. 381); CIust.* 11, 41 (40), 3 (2) = *Th.* 15, 7, 7 *(a. 381); CIust.* 11, 58 (57), 2, 1 = *Th.* 13, 11, 1 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio conss. *CIust.* 12, 28 (29), 3 = *Th.* 6, 35, 11 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio. *CTh.* 1, 10, 1. 4, 12, 8. 22, 2 *(a. 381);* 6, 10, 2. 3. 22, 5. 6. 26, 2 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 6, 29, 6. 35, 11; 7, 13, 10. 18, 5 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. 8, 5, 36 *(a. 381);* 8, 7, 15 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 9, 17, 6 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. 9, 38, 6 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 10, 24, 2 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. 11, 1, 18 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 11, 39, 8 = *CIust.* 1, 3, 7 *(a. 381):* Syagrii et Eucherii virorum clarissimorum. *CTh.* 12, 1, 84 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 12, 1, 85. 86. 87 *(a. 381);* 13, 11, 1 *(a. 381); CTh.* 15, 7, 6. 7. 9. 16, 1, 3 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. 15, 7, 8. 10, 2 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 16, 1, 3; 16, 5, 6 (= *CIust.* 1, 1, 2, 2) *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. 16, 7, 1 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio coss. 16, 10, 7 *(a. 381):* Eucherio et Syagrio coss. *CIust.* 10, 48 (47), 10 = *Th.* 11, 16, 13 *(a. 382):* Post consulatum Syagrii et Eucherii. *CTh.* 11, 16, 13 *(a. 382):* Id. april., post cons. Syagrii et Eucherii. *CTh.* 12, 1, 89. 12, 8 *(a. 382):* Post cons. Syagrii et Eucherii. *CIust.* 10, 48 (47), 11 *(a. 382):* Ad Syagrium. *CTh.* 8, 5, 36 *(a. 381):* Ad Syagrium pf. p. *CTh.* 8, 7, 15 *(a. 381)* Ad Syagrium praef. u. 11, 16, 14. 12, 1, 88. 89 *(a. 382):* Ad Syagrium pf. p. *Ammian.* 28, 2, 5: Per Syagrium tunc notarium, postea praefectum et consulem. 9: Praeter Syagrium. *Victorii Aquitani* 913 *(a. 381) p.* 716 *M.:* Syagrio et Eucerio. *Cassiodor. chron.* 1135 (*aus Vict.* 354): Siagrius et Eucherius *(coss. a. 381 p. Ch.). Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1174 *(= a. 381) p.* 461: Syagrio et Eucherio. *Sidon. epist.* 1, 7, 4: Legati provinciae Galliae, Tonantius Ferreolus praefectorius, Afranii Syagrii consulis e filia nepos. 5, 17, 4: Ad conditorium Syagrii consulis. 7, 12, 1: Syagrio tuo. 8, 8 *inscr.:* Sidonius Syagrio suo salutem. *(Gortyna) Museo Italiano* III *col.* 709, 31—33: *Τη μετα Συαγριον και Ευχεριον υπατια. De Rossi, Inscr. christ. u. R. n.* 303: Fl. Syagrio et Eucerio. *cf.* 304. 306. 2) Flavius Syagrius, *proconsul Africae a. 379, consul a. 382. CIust.* 4, 19, 25. 5, 9, 3, 2. 8, 4, 6, 1. 9, 27, 1 (*Th.* 9, 27, 3); 2 (*Th.* 9, 27, 4); 9, 47, 20, 1 (= *Th.* 9, 40, 13); *CIust.* 10, 11, 6. *CIust.* 10, 32, 34, 1 = *Th.* 12, 1, 92; *CIust.* 10, 48 (47), 12, 5 = *Th.* 11, 16, 15; *CIust.* 10, 75 (73), 2 = *Th.* 12, 9, 2; *CIust.* 11, 7, 6 (3), = *Th.* 10, 19, 10; *CIust.* 12, 43 (44), 2 = *Th.* 7, 13, 11 *(a. 382):* Antonio et Syagrio conss. *C. Iust.* 10, 72 (70), 7 = *Th.* 12, 6, 17 *(a. 383):* Post consulatum Antonii et Syagrii. *CIust.* 12, 49 (50), 4 = *Th.* 8, 1, 12; *CIust.* 12, 50 (51), 9, 1 = *Th.* 8, 5, 40; *CIust.* 12, 50 (51), 10 = *Th.* 8, 5, 41 *(a. 382):* Antonio et Syagrio conss. *CTh.* 4, 17, 2. 3. 20, 2. 6, 6, 1. 26, 3. 7, 13, 11. 18, 6. 8, 1, 12. 13. 5, 37—42. 9, 2. 9, 27, 3. 4. 37, 3. 40, 13. 10, 10, 16. 17. 19, 10. 11, 16, 14. 15. 12, 1, 90—93. 9, 2. 12, 9. 14, 6, 4. 10, 1. 18, 1. 16, 5, 9 *(a. 382):* Antonio et Syagrio coss. *Victorii Aquitani* 914 *(a. 382) p.* 716: Antonino et Syagrio. *Cassiodor. chron.* 1137 (*aus Vict.* 355): Antonius et Syagrius *(coss. a. 382). Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1176 *p.* 461 *(a. 382):* Antonio et Syagrio. *CTh.* 12, 6, 17 *(a. 383):* Antonii et Syagrii. *Aquileja) CIL* V 1620: Cons. Antonio et Suagrio vv. cc. *De Rossi, Inscr. christ. u. R. n.* 312: Cl. Antonio et Fl. Syagrio conss. *(London) CIL* VII 1221: Syagr, Syac |, Suagrius. 3) Syagrios, *son des Timasios. Zosim.* 5, 9: *Συαγρίου . . . Σνάγριος.* 4) Syagrius, *christlicher prosaiker, saec. 5. Gennad. de vir. inl. c.* 66 *p.* 84, 2 *Rich.:* Syagrius scripsit . . . 11: Sub huius Syagrii nomine. 5) Syagrius *bischof. Hydat.* 102 *a. 434 MG a. a.* XI *p.* 22: In conventu Lucensi contra voluntatem Agresti Lucensis episcopi Pastor et Syagrius episcopi ordinantur. 6) Syagrius, *urenkel von* 1), *son des Aegidius; comes Galliarum, 464—468. Sidon. epist.* 5, 5 *inscr.:* Sidonius Syagrio suo salutem. *Sidon. carm.* 24, 36: Hic docti invenies patrem Tonanti, | rectorem columenque Galliarum, | prisci Ferreolum parem Sȳāgri. *Greg. Tur. h. F.* 2, 13 (18): (Egidius) reliquit filium Syagrium nomine. 18 (27): Siagrius Romanorum rex, Egidii filius . . . Siagrius. 30 (41): Cum Siagrio. 7) Syagrius. *An in gerichtet ist Sidon. epist.* 8, 8: Sidonius Syagrio suo salutem. 8) Syagrius. *Concil. Arausicanum a. 529 p.* 53, 30 *M.:* Syagrius vir inlustris. 9) Siagrius. *Vita Lau-*

teni 9 *ASS 2. nov.* I *p.* 285 *E:* Discipulo suo Siagrio. 10) Syagrius *I., bischof von Grenoble, † 567. Concil. Paris. a. 552 p.* 117, 22 *M.:* Syagrius episcopus ..... (Gratianopolitanus). *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 9 *M.:* Siagrio episcopo ecclesiae Gratianopolitanae. 11) Syagrius, *bischof von Autun, † 599 oder 600. Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 5 *M.:* Siagrius in Christi nomine episcopus ecclesiae Heduorum. *Concil. Paris. a. 573 p.* 147, 22 *M.:* Syagrius. *p.* 148, 37: Syagrius in Christi nomine Aeduorum episcopus. *p.* 149, 43: Syagrius. *p.* 150, 34: Syagrius humilis vester. *Concil. Lugdun. a. 583 p.* 154, 36 *M.:* Siagrius in Christi nomine episcopus ecclesiae Heduorum. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 160, 33 *M.:* Syagrius episcopus Aeduorum. *Concil. Matiscon. a. 585 p.* 172, 14 *M.:* Siagrius episcopus ecclesiae Eduorum. *Martyrol. Hieronym. 6 kal. sept.:* Agustuduno depositio Suacri episcopi. *Venant. Fortunat. carm.* 5, 6 *tit. p.* 112 *Leo:* Ad Syagrium episcopum Augustidunensem. Domino sancto et apostolica sede dignissimo domno Syagrio papae Fortunatus. *p.* 116/117: Augustidunensis opus tibi solvo, Sȳāgri .... Da Fortunato sacer haec pia vota Sȳāgri. *vita s. Germani c.* 63, 170: Pergens Augustiduno pro ordinatione Syagrii episcopi. *Greg. Tur. h. F.* 5, (5): Siagrio *(abl.)* episcopo. 9, 23: Siagrio *(abl.)* epscopo. 41: Syagri *(gen.)* Agustiduninsis episcopi ... Syacrius ... Siagrius. 10, 28: Sidiarium Augustoduensim (episcopum). *vitae patrum* 8, 10: Siagrium Agustidunensim episcopum. *Vita s. Aridii abb. Lemovicini* 55 *MGSS Mer.* III *p.* 605, 21: Venerabilem et egregium antistitem Syagrium Eduae civitatis episcopum. *Gregorii M. registr. ep.* 6, 52 *(a. 596):* Syagrio de Austedono. 8, 4 *(a. 597):* Fratri et coepiscopo nostro Syagrio. ... Suprascriptus frater et coepiscopus noster Syagrius. 9, 208 *(a. 599):* Fratrem et coepiscopum nostrum Syagrium. 213 *(a. 599):* Fratri coepiscopoque nostro Syagrio. 214 *(a. 599):* Gregorius Syagrio episcopo Galliis. 218 *(a. 599):* Gregorius Syagrio, Etherio, Vergilio et Desiderio episcopis a paribus Galliarum. 218 *(a. 599):* ... Reverentissimus frater noster Syagrius episcopus. 219 *(a. 599):* Coepiscopum nostrum Syagrium. 222. 223 *(a. 599):* Gregorius Syagrio episcopo Augustoduno. 224 *(a. 599):* Gregorius Vergilio episcopo Arelatensi et Syagrio episcopo Augustoduno. 13, 11 *(a. 602):* In civitate Augustodonensi a Syagrio reverendae memoriae episcopo. 12 *(a. 602):* In urbe Augustodonensi a reverendae memoriae Syagrio episcopo. 13 *(a. 602):* In suburbano civitatis Augustodonensis a Syagrio reverendae memoriae episcopo. *Acta s. Aunarii* 3 *ASS 25. sept.* VII *p.* 106 *C:* Syagrius episcopus Augustodunensium apostolicae cathedrae praesidebat. *Fredegar.* 3, 89: Factione Siagriae et Flavi episcopis. *Vita s. Rusticulae* 3 *MGSS Mer.* IV *p.* 341, 18: A venerabili Siagrio episcopo *(Aeduensi).* 12) Syagrius, *son des Desideratus, bischofs von Verdun. Greg. Tur. h. F.* 3, 35: Syagrius. 13) Syagrius. *Concilium Autissiodorense c. a. 573—606, p.* 184, 13 *M.:* Syagrius presbyter. 14) Syagrius. *Fredegar.* 4, 5 *(a. 585):* Syagrius comex Constantinopole iusso Gunthramni in legatione pergit; ibique fraude patricius ordenatur. 15) Suagrius *II., bischof von Grenoble. Concil. Paris. a. 614, p.* 191, 33 *M.:* Ex civitate Gracinopoli Suagrius episcopus. 16) Siagrius. *Ionae vita s. Columbani c.* 14 *MGSS Mer.* IV *p.* 80, 5—6: Siagrium abbatem. *Pard. dipl. n.* 237, *t.* 1 *p.* 224 *(a. 625):* Siagrius abba subscripsi. 17) Siagrius, *† 630, graf von Albi. Vita b. Desiderii ep. Caturcensis c.* 1: Fratres autem eius (Desiderii) Rusticus et Siagrius ... Siagrius ... *c.* 2: Siagrius ... Siagrius. 7: Siagrio *(abl.)* ... Siagrius. 17: Siagrius. *Vgl. MG Epist.* III *p.* 199, 16. — *Inschriften: (Rom. a. 381 oder 382) BSAF* 1888 *p.* 132: Fl(avio) Syagrio ... *(Macerata, christl.) CIL* IX 5791: Suagrio liberto bene merenti qui v[ixit a]nnos XLV. dies XII. — **Sȳăgrĭa** *F. Vita Domitiani* 2, 10 *ASS 1. iul.* I *p.* 52 *A:* Uxor illius (Latini) Syagria nomine. 15 *p.* 53 *A:* Matrona Syagria ... Syagria. 16: Syagria. *C:* Syagria. 18 *p.* 53 *D:* Cum Syagria coniuge. *Ennodi vita b. Epiphani p.* 376, 4 *H.:* Necessaria illa, quae ibi est thensaurus ecclesiae, Syagria. *Vita s. Eugendi abbatis* 12 *MGSS Mer.* III *p.* 159, 10: Materfamilias (Lugdunensis) quondam Siagria. *Vita abbatum Acaunensium* 2 *p.* 176, 1: Matrisfamilias Syagria. *Greg. M. reg.* 9, 224: Syagriam quandam. *(La Gaiole, saec. 5 ex.) CIL* XII 339: Hic requiescet in pace bone memoriae S[y]agri[a] qui obiet XII. ka[l.] februarias [i]ndic. undecema.

***Sŭ-ăgrŏ-s** Sŭăgrus *nach Strachan von*

*ăgrŏs, *ir.* ár *(strages)*, *w.* aer *(proelium)*, *abret.* air, *gr.* ἄγρα; *cf.* εὐ-αγρία, Εὔ-αγρος, *gall.* Ve(Va)r-ăgri. *Chronographus a. 354 ad a. 275 MG a. a.* IX *p.* 66: Postumius Suagrus praefectus urbis.

Sual-eius *M. nomen. (Carpentras) CIL* XII 1164: Martei Q. Sualeius Rufus v. s. l. m.

Sualicc-ia. *(Dorf Vieil-Moutier, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, canton Desvres, zwischen Desvres und Lottinghen):* D(is) M(anibus) Svalicciae krai . . .

Suali-no-s *M. (Silchester) Archaeologia,* 52 *p.* 121 *f.:* SVA|LINOS.

Sual-ius *M. nomen. (Saint-Gilles, saec. 1 ex.) CIL* XII 4116 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1394: D(is) M(anibus) Cattiae Baeticæ M. Sualius Cattius Cominius coniugi incomparabili. *s.* Suallius.

Suall-ius *M. nomen.* **Suall-ia** *F. (Arles) CIL* XII 883 *u. p.* 819: D(is) M(anibus) Sualliae Graecae. Suallius Nicephor(us) coniugi pientissimae. *s.* Sualius.

Sual-ua *fl. in England, grafschaft York, j. the Swale, nfl. des Ure. Baeda h. e.* 2, 14: Baptizabat in fluvio Sualua, qui vicum Cataractam praeterfluit.

Suand-accā *zu ir.* sant *f. (begirde), für* *suant, *w.* chwant *(desiderium), bret.* c'hwant *oder* hwant *(desir), gr.* (σϝ)ἁνδάνω, *kslaw.* frisvędati *(marcescere, torrefieri). (Concordia, saec. 4—6) CIL* V 8773: Arcam Vassioni camped(octori) numeri Bataor(um) sen(iorum) quem sepelivit coniux Suandacca q. vixit cum (e)o ann. XXII, milit. ann. XXXV, feret apud se ann. LX si quis eam arcam voluerit movere virib. fisci dabit sol. XXV.

Sŭ-an-ĕtes *von* sŭ- *u. zu ir.* anaim *'bleibe, warte', nach Ernault 'bien établis', V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Suanetes. *(La Turbia) CIL* V 7817, 16: Suanetes. *s.* Con-suanetes.

Suani. *(S. Michael in Cornwall) IBCh.* 11: Suani hic iacit(?).

Suan-ius *M. (Bu Seba) CIL* VIII 5356: L. Suanio Victori Vitelliano.

Suanus *M. (Carlsburg) CIL* III 1185: L. Aelius Suanus.

Svaqqvu-co-s *von* svaqqv-, *aus* su- *u. w.* chwap *(quick)* chwaff, *südwelsch* hwaff *(instantly) M. (Welsche ogam-inschr. aus Fardel bei Ivybridge, South Devonshire) IBCh* 24 = *Rhŷs, Lectures on welsh Philology* 401[2], 284 *p.* 19: Svaqq(v)uci maq(v)i *(sones)* Q(v)ici *(von* Qicos), *lat.* Fanoni Maquirini.

Suarad . . *M. (Traismauer; Wels; Eining; Mochenwangen) CIL* III 12014, 539: SVARAD.M. [b]: SVARA, SVARA, SVARA. *(Vienne; Sainte-Colombe)* XII 5686, 850: Suara, SVARA. [*Moulins; Clermont;*] *(Banassac; Tongern; Augst; Besançon; Rottweil; Heddernheim; Rückingen)* XIII 10010, 1847: Suarad.m., Suarad, Suara.

Suari-ca *F. (Bei Dijon, aux Poussots) CIL* XIII 5532: D(is) M(anibus) Mandubili Dousonni (fil. *nachgetragen*) et Suarica uxs(or).

?**Suati-ca** *F. (Rom) CIL* VI 26891: D(is) M(anibus) Suaticae [He]orteni filiae.

Suat-ius *M. (San Vicente) CIL* II 733: Suatius Arenteri lib(ertus). *s.* Coutusuati *(gen.).*

Su-ausia *nach Stokes 'schönörig' von* aus-, *F. (Polch, preuss. Rheinprovinz, rgb. Coblenz, kreis Mayen) CIR* 688: C. Attio Caro et Iul(iae) Suausiae (?) uxori Attio Paterno Attiae Avianae filis.

Σουβάνεκτοι *s.* Silvanectes.

Subdinnum *s.* Vindinum.

Subdione *oder* **Soione** vicaria *O. j. Soyons [beßer wäre Soyon], dép. Ardèche, arr. Tournon, canton Saint-Péry. Vita Venantii* 2, 14 *ASS 5. aug. p.* 109 *D:* Subdionensi monasterio. 16 *p.* 109 *F:* In Subdionense monasterium. *Suppl. Formularum Marculfi* 1 *MG Legg.* V *p.* 107, 15: Suggione. *s.* Soi-o(n) *G.*

Subdobiadon *O. in Brittanien j. Bemulie. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 9: Subdobiadon.

* **Sŭ-bĕlino-s** *nach Rhŷs vom praefix* sŭ- *u.* belino- *für genetiv* Belin-os, *vom nominativ* beli, *für* *belin-s, *villeicht identisch mit Beli dem großen, einem mythischen könige der Brythonen, nach Stokes von* belo-s. *(Welsche ogam-inschrift saec. 5—7 aus Pool Park bei Ruthin, Denbighshire) IBCh 159 = Rhŷs[2] p.* 372 *n.* 22: Aimilini Tovisaci *(cogn.) und (ogam.)* S[u]belino *(oder* Subilino, *genet.)* [To]visaci. *Vgl.* Sumeli *(nomin.) für* Sumelin-s.

Subi *fl. in Hispania Tarraconensis, bei Tarragona, j. der Francolí. Plin. n. h.* 3, 21: Regio Cessetania, flumen Subi, colonia Tarracon. *(Cazlona) CIL* II 3297: Pater nomine Subitanus. *Vgl. O.* Subur?

Subidiani. *(Córdoba, a. 348 p. Ch.) CIL* II 2211: Fabri Subidiani.

Subilino s. Subelino.

Subi-lus. *(Neuss) CIL* XIII 10010, 1848: Subilus.

Subin-ates *O. (Riva S. Vitale am südostende des Luganer sees nördlich vom dorfe Ligornetto) Pais n.* 1287: Subinatibus.

sŭbites, *epheu, masc. ē-stamm, nach Ernault zu ir.* subh, suibh *(baie, fruit, fraisier),* sobha talmhuin *(fraises), w.* syfi, *corn.* sevi, *mbret.* seuuienn *(fraise), (Léon) sivi, bret.* ciuy *(fraises)* = *subion. *Dioscorid.* 2, 210: *Κισσός, οἱ δὲ κίθαρον, οἱ δὲ κίσσαρον, . . . Ῥωμαῖοι σίλβα μάτερ, οἱ δὲ ἕδερα, Γάλλοι σουβίτης.*

Subiti-llo-s *demin. von* sŭbites, *M. (Torre Nona) Kaibel* 2087: Θ(εοις) κ(αταχθονιοις). Φλ(αουιος) Σουβιτιλλος κ(αι) Φλ(αουια) Θεονοη γονεις Φιλησιθεω γλυκυτατω υιω, ζησαντι καλως ετεσι ιβ, μησιν θ, ημεραις ια, μνειας χαριν.

Subiti-o(n) *M. (Friesach in Kärnten) CIL* III 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f.

Sublavi-o(n) *illyrisch? O. an der raetischen grenze, j. Seben bei Klausen. IA* 275, 5: Sublavione.

Subligni-acus *O. Vita Rigomeri ASS 24. aug.* IV *p.* 788 *C:* Locum . . . qui nunc dicitur Subligniacus.

Subloanus *M. (Laibach) CIL* III 3855: D(is) M(anibus) s(acrum). Buio Vibi f. v. posuit sibi et coniugi. Lascioantie (*lis* Lascontiae) Q. Subloani f. Θ. an. XXXX. et f. Fibioni Θ. an. VII.

Sub-Merium *s.* Merium Midrium.

Subnis *fl. j. Suippes, nfl. der Aisne. Testamentum Remigii MG SS Mer.* III *p.* 337, 14: Ad Subnem.

Sub-ocrini *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 133: Subocrini.

Subola vallis. *j. la Soule, dép. Basses-Pyrénées. Fredegar.* 4, 78: In valle Subola.

subr- *in* Subr-ius, In-subres.

Subremus. *(Neuvy-sur-Barangeon bei Vierçon, Cher) BSAF* 1877 *p.* 79: Pr(o) sal(ute) dea(mati) Subremi.

Subrī-acum *von M.* Subrius, *in belg. O.* 1) *Sibret, prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 2) *Soubry, prov. Westflandern, bei Courtrai (Kortryk).*

Subr-ĭus *M. nomen.* 1) Subrius Dexter. *Tac. h.* 1, 31 *(a. 74):* Subrius Dexter. 2) *Sein bruder* Subrius Flavus. *Tac. a.* 15, 49: Subrium Flavum tribunum praetoriae cohortis. 50: Subrium ... Subrius Flavus. 58: Subrio Flavo. 65: Subrium Flavum. 67: Subrius Flavus tribunus. *Dio* 62, 24, 1 *(a. 65): Σούβριος Φλαούιος χιλίαρχος.* 3) *(Saint-Pons bei Cimiez) CIL* V 7917: Memoriae sanctissimae C. Subri Secundini flaminis et patroni provinciae pietatis eloquentiae morum magistri C. Subrius Severianus frater inmatura eius morte deceptus. 4) *(Macomelo. a. 74 p. Ch.) CIL* V 8023. 8024: Sex. Subrio Dextro proc. et praef. Sardiniae. 5) *(Nîmes) CIL* XII 3570: D(is) M(anibus) Epidiae Peculiaris lib. Hedone T. Subrius Hyginus uxori karissimae.

subrŏ-n *(neutr. ŏ-stamm). (Malaucène, dép. Vaucluse) CIL* XII 1351 = *RE No.* 49 (1888) *p.* 370: . . subron | Sumeli | Voreto | virius. f(ecit).

Subsī-o(n) *M. (Whiteflat bei Newtown of Irthington) CIL* VII 899*: 7 Iuli Subsion.

Subtrī-ăcus *O. j. Sutrieu, dép. Ain, arr. Bellay, canton Champagne.*

Suca, *villeicht urcelt.* *Sukkaio-, *sugnáio-, *fl. the Suck, in der irischen provinz Connaught, nfl. des Shannon.*

Sucaelo *O. in Hispania Baetica, conventus Cordubensis. Plin. n. h.* 3, 10: Sucaelo.

Su-caelus *s.* Sucellos, Sucelus.

Sŭcăr-ĭus *von* Sucarus *M. nomen.*

Sucar-ia *F. (Aquilafuente, jh. 1 oder 2) CIL* II 5787: D(is) M(anibus) Oeconome anorum XIX Magia filiae Sucarius filiæ et sibi f. c. *(Vienne)* XII 2005: D(is) M(anibus) Sex. Sucari(i) Atimitiónis SucarI (sex): Valló, Atimitió, Perpetuus, Atéia, Atimitus, Érmétió filI et hérédes et Sucariá Perpétuá coniug. cariss.

***Sŭ-cărŏ-s** *'amabilis' 'benignus' von partikel* sŭ- *und einer ableitung von* car-; *ir.* so-char, *cy.* hygar, *w.* he-gar, *abret.* -ha-car, -hu-car, *mbret.* hegar, *bret.* he-gar, *zu lat.* cārus *lieb, ai.* Su-cāru, *idg.* Su-kāru *von* kāru *(lieblich).* **Sucarus** *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 2408: Suc[a]ri . m(anu). *In* Sucarius, *abret.* Eu-hocar = *Avi-sucaro-s, *Bran-hucar = *Brano-sucaro-s.

Sŭ-casses *gall. V. in Aquitanica, villeicht um Amorots-Succos, dép. Basses-Pyrénées, arr. Mauléon, canton Saint-Palais. Plin. n. h.* 4, 108: Succasses *var.* sucasse, sucassae, succasse, uocassae. *Vgl.* Vello-, Vellio-casses, Cassi-vellaunus.

Succaelo *s.* Sucaelo.

Succasses *s.* Sucasses.

Succi-o(n) *M. cogn.* *(Aquileja)* *Pais n.* 1080, 406ª: //// Succio . Nor. f. *(Adria; Este)* ᵇ·ᶜ: Succio . Norbani.

Succ-ĭus *M.* *(Trier)* *CIR* 825 = *WK* 2 (1883) 124 = *Hettner* 489: L. Succius Genialis.

***succŏ-s** *nach Stokes* *sukku-, *sugnú, *sau, air.* socc-, *(ir.* socc-sáil *gl. lolligo), nir.* suig *(air. acc. sg.* *suicc?) *f.* '*a pig*', *acy.* huch, *w.* hu-cc, *später* hwch, *f. sus (porcus) (woher engl.* hog, *oder aus corn.* hoch? *entlehnt), corn.* ho-ch *gl. porcus, mbret.* houch *(porc), nbret.* houc'h *(le porc mâle), hoc'h (schwein), cf. ae.* sugu, *holl.* zeug, *nd.* söge *sau; cf. lat.* suculus *von* *sucos; *ai.* sū-karā-s.

Succosa = Sub Cosa? *O. der Ilergetes, vgl.* Hi-tzocose-coen. *Ptol.* 2, 6, 67: Σουκκῶσα. *IA* 451, 6: Caum.

Succossia *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a.* 565, *Dipl. Pard. t.* 2 *p.* 423. *Vgl.* Cossia?

Succus-ĭus. *(Poitiers, vor a.* 268) *Richard p.* 14: SVCCVSII. *cf. (Rom) CIL* XV 615: Dol(iare) Succ(usanum).

Sŭ-cellŏ-s, Su-celus *nach Zimmer* '*der einen guten stil, hammer hat*' *von* sŭ- *und* *celdo *vw. mit germ.* *hilta, *nach d'Arbois de Jubainville und V. Henry von* *kĕl-dŏ-s, *qui a un bon frappeur (marteau),* √ kĕl *zu lat.* (per) cello *in* *clădĕbo-s, *lat.* gladius, *gr.* κλάω; *G.* = *ir. Balar.* *(York)* *EE* 3 (1877) *p.* 313 *n* 181: Deo Sucelo. *(Vienne, dép. Isère)* *CIL* XII 1836 = *Hübner, Exempla n.* 610: Deo Sucello Gellia Iucund[a] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Yverdun in der Schweiz)* XIII 5057: Sucello Ipadco *(oder* Iradco) v. s. l. m. *(Worms)* 6224: Deo Su[cel]lo [et? S]ilvano Ti(berius) G . . . . (?) N . . . . (?) [l. p.?]. *(Mainz)* 6730: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Sucaelo et Gen(io) loci pro salute C. Calpurni Seppiani p(rimi) p(ili) leg(ionis) $\overline{\text{XXII}}$ pr(imigeniae) p(iae) Trophimus actor et canabari(i) ex voto. *(Bei Saarburg in Lothringen, saec. 1 ex. oder 2 in. p. Ch.)* *WK* 15 (1895) *Nr.* 2 & 3 *sp.* 53 = *Jahrbuch der Ges. für lothr. Geschichte und Alterthumskunde bd.* 7 (1895) *s.* 128—163. 8 *s.* 169 = *RC* 17, 46 = *(Münchener) Allg. Zeitung* 1896 *Nr.* 9 *(13. jan.)* *s.* 7: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf.* Cell[. . . d]eo *RE Nr.* 82 (1896) *n.* 1165 *p.* 419. —

Sŭcellus *M.* **Sŭcella Sŭcela** *F.* *(Roseck am Wörther see)* *CIL* III 4770 *p.* 1812 = V 1790: T. Valentinius T. lib(ertus) Firmus et Valentinia Prisci lib(erta) Sucela v. f. sib(i) et Firmino Prisci ser. fil. an. XVIII. *(St. Dionysen an der Mur)* III 5463: Iuniano Burrani f. an. L Sucela Ucconis f. marito et Terentino et Iulianie Tertini f. nep. *(St. Dionysen bei Bruck)* 5464: C. Sabinius Primigenius et Sabinia Matrona C. Sab(inio) fil(io), Veci/i Cinti fil(iae) ann(orum) XXII et sibi et Sucellae n(epti) an(norum) XII.

Sucessus Sucesus *M. cogn.* **Suces(s)a** *F. villeicht auch celtisch, z. b.* *(Medinaceli)* *CIL* II 5789: Valeria Venniq(um) Sucessa Candidi u(xor) v(iva) s(ibi) et marito f(aciendum) c(uravit); T. Licinius Quir(ina) Titulus Cornutanulus h(ic) s(itus) e(st), Suc(essa) s(o)r(or) d(e) s(uo) f(aciendum) c(uravit). *(Castellon de Ampurias)* 6257, 188: Sucesus. *(Eggersdorf, distr. Gleisdorf)* III 5488: M. Annius Romanius, Successa Atuali f(ilia) c(oniux), An(nio) Saturnino f(ilio). *(Rom)* VI 17363: Sucesa. *(Saint-Nazaire-en-Royans)* XII 2206: Sucesa Minervaii v. v. s. l. m. *(Genf)* 5686, 852: Sucesus f(ecit). *Vgl. (Pompeji) CIL* X 8055, 40: Succes(us). *(Savignano sul Panaro bei Modena: Collegara)* XI 6700, 646: Sucesu(s). *Vgl.* XIII 10010, 1848.

Suci-o(n) *M.* *(Trier)* *Kraus n.* 98 = *Hettner* 343: Sucio.

Suc-ĭus. *(Nizza)* *CIL* V 7897: L. Sucio Velaci f. militi cornicla. cohort. Ligur.

Sucn-inus *M.* *(Bei Alemquer)* *CIL* II 6249, 3: Sucnin(us) Asedi f(ilius).

Sucomus *M.* *(Cannstatt)* *CIL* XIII 10010, 1850: Sucomus f(ecit).

Sucroraripi. *(Langres)* *CIL* XIII 5856: D(is) M(anibus) Sucroraripi (Sacrobari?).

Sucur-o(n) *s.* Sacuro(n).

Sucus-anus. *(Rom)* *CIL* VI 196. 197: Trib(us) Suc(usana) corp(oris) foederati.

Sud-ecr-o(n) *iberisch? M.* *(Adamuz)* *CIL* II 2183: [C]n. Pompei Sudecronis.

Sud-ēta *n. pl., nach Zeuß zu air.* sude, suide, *n. sitz, ir.* suidhte *(positus, in ordine, serie), ai.* sadas, *das thüringisch-fränkische grenzgebirge (warscheinlich einschließlich des Fichtelgebirges).* *Ptol.* 2, 11, 5: Σούδετα (σουδητα X) ὄρη. *cf.* 2, 11, 13: Σουσουδάνα.

? **Sud-inī** *V. in Sarmatia Europaea.* *Ptol.* 3, 5, 9: Ὑπὸ μὲν τοὺς Οὐενέδας Γα-

λίνδαι καὶ Σουδινοὶ καὶ Σταυανοὶ μέχρι τῶν Ἀλανῶν.

Suebrī *V. in Gallia Narbonensis. Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates.

Svecc-onius *nach Ernault von* ***svěkŏ-s** *'süß', w.* chwêg, *corn.* whek, *mbret.* huec, *nbret. (Léon)* c̀houec. *(Solothurn, a. 219 p. Ch.) CIL* XIII 5171: Geni[o p]ublic(o) in honorem dom. divin. aram cum sign. Sucoconi(us) Demecenus de suo posu[it] imp. d. n. Anto[nii] et Sacerdot[e II] cos.

Suedas, Suaedas *O. j. Saix en Poitou, dép. Vienne, arr. London, canton Les-Trois-Moutiers. Vita s. Radegundis* 1, 15, 35: In villa Suedas Pictavo territorio iuxta praedictum vicum (Condate). 28, 66: Suedas. 2, 3: Dum Suedas in villa, quam ei rex dederat, resideret. 13: Suedas in villa.

Sued-ĭus *M.* 1) *Tac. h.* 1, 87: Antonio Novello, Suedio Clementi primipilaribus. 2, 12: Suedium Clementem. *(Karnak, a. 79) CIL* III 33: T. Suedius Clemens praef(ectus) castror(um). *(Pompeji)* X 1018: Ex auctoritate imp. Caesaris Vespasiani Aug. loca publica a privatis possessa T. Suedius Clemens tribunus causis cognitis et mensuris factis rei publicae Pompeianorum restituit. 2) *(Aquileja) CIL* V 1008: L. Suedius Iucundus IIIIII vir . . . . L. Suedius Sabellus. . . . L. Suedius Liccaeus.

Suel *s.* Selambina.

Suemon.. *(Dijon) CIL* XIII 5512: IIIODI IPSE SVEMONI AFEC̦II.

Suenci *O. j. Saincy-Fertrève, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy.*

Sueriarum ecclesia. *Sougères, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Saint-Sauveur.*

Suersiones *s.* Suessiōnes.

Suesia *palus. Mela* 3, 3, 29: Paludum Suesia, Metia et Melsyagum maximae, silvarum Hercynia et aliquot sunt quae nomen habent.

Suessat-ĭō-n *O. in der baskischen provinz Alava, zwischen Alegria und Vitoria, nördlich vom Ebro. Ptol.* 2, 6, 64: *Καριστοὶ καὶ πόλεις μεσόγειοι Σουεστάσιον, Τουλλίκα, Οὐέλεια. IA* 454, 9: Suissatio *(abl.). Rav.* 4, 45 *p.* 318, 6: Seustatio. *Davon V.*

Suessetani *am Ebro. Liv.* 25, 34, 6 *(a. 212 a. Ch.):* Indibilis, quem cum septem milibus et quingentis Suessetanorum adventare fama erat. 28, 24, 4 *(a. 206):* (Mandonius et Indibilis) iuventute Celtiberorum excita agrum Suessetanum Sedetanumque sociorum populi Romani hostiliter depopulati sunt. 34, 20, 1 *(a. 195):* Suessetani. 5: Suessetanae iuventutis. 7: Suessetani. 39, 42 *(a. 184):* In citeriore (Hispania) A. Terentino in Suessetanis oppidum Corbionem vineis et operibus expugnavit, captivos vendidit. *Frontin. strat.* 3, 10, 1: Suessetanos. *(Rom) CIL* VI 144[b]: L. Livio L. f. Ocellae Sussetanei.

Suessĭ-ōn-es, n-*stamm* (-iōn-), *V. von Belgium, im Soissonnais, Laonnais, Valois, Goëlle, Noyonnais, um Soissons, dép. Aisne. Caes. b. G.* 2, 3, 4: Reliquos omneis Belgas in armis esse, Germanosque, qui cis Rhenum incolant, sese cum his coniunxisse, (5) tantumque esse eorum omnium furorem, ut ne Suessiones quidem, fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et isdem legibus utantur, unum imperium unumque magistratum cum ipsis habeant, deterrere (Remi) potuerint, quin cum his (reliquis Belgis) consentirent. 4, 6: Suessiones suos (Remorum) esse finitimos; (7) fines latissimos feracissimosque agros possidere. (7) Apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Deviciacum, totius Galliae potentissimum, qui cum magnae partis harum regionum, tum etiam Brittaniae imperium optinuerit; nunc esse regem Galbam: ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam totius belli omnium voluntate deferri; oppida habere numero XII, polliceri milia armata L. (*Daruus Oros.* 6, 7, 12: Suessones ex duodecim oppidis quinquaginta milia.) 12, 1: Caesar, prius quam se hostes ex terrore ac fuga reciperent, in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit et magno itinere confecto ad oppidum Noviodunum contendit. (2) Id ex itinere oppugnare conatus, quod vacuum ab defensoribus esse audiebat, propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit. (3) Castris munitis vineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant conparare coepit. (4) Interim omnis ex fuga Suessionum (suessonum B^1) multitudo in oppidum proxima nocte convenit. (5) Celeriter vineis ad oppidum actis, aggere iacto turribusque constitutis magnitudine operum, quae neque viderant ante Galli neque audierant, et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt et petentibus

Remis ut conservarentur impetrant. 13, 1: Caesar obsidibus acceptis primis civitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis armisque omnibus ex oppido traditis in deditionem Suessiones (suessones B^1) accipit exercitumque in Bellovacos ducit. *Hirtius b. G.* 8, 6, 2: Ipse (Caesar), cum crebris legationibus Remorum certior fieret Bellovacos, qui belli gloria Gallos omnes Belgasque praestabant, finitimasque his civitates duce Correo Bellovaco et Commio Atrebate exercitus conparare atque in unum locum cogere, ut omni multitudine in fines Suessonum (X suos sonū $M^1 D^1$ suessionum EVM^2), qui Remis erant attributi, facerent inpressionem, pertinere autem non tantum ad dignitatem, sed etiam ad salutem iudicaret, nullam calamitatem socios optime de re publica meritos accipere, (3) legionem ex hibernis evocat rursus XI., litteras autem ad Gaium Fabium mittit, ut in fines Suessonum (X suessionū EVM^2) legiones duas, quas habebat, adduceret, alteramque ex duabus ab [L.] Labieno arcessit. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τοῖς Μεναπίοις δ᾽ εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοὶ καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες* (*σουεσίωνες B Cl*) *καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ.* 4, 3 *p.* 196: *Αὐτῶν δὲ τῶν Βελγῶν Βελλοάκους ἀρίστους φασί, μετὰ δὲ τούτους Σουεσσίωνας* (*οὐεσσίωνας codd.*). *Liv. perioch.* 104: Caesar Ambianos, Suessones, Veromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit. *Lucan.* 1, 423: Et Biturix longisque leves Svessōnes in armis. *Dazu Comm. Usen.:* Sessones gens Galliae. *Plin. n. h.* 4, 106: Suessiones liberi. *Ptol.* 2, 9, 6: *Ὑφ᾽ οὓς* (*Οἰρομάνδυας*) *Οὐέσσονες* (*Σουέσσονες ci. Müller*), *ὧν πόλις ὁμοίως ἀπ᾽ ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Αὐγούστα Οὐεσσόνων* *(Soissons). TP:* Aūg. Sueſſorum (= Augusta Suessonum *j. Soissons*). *IA:* 362, 2: Suessonas (*var.* Suessones, Suesionis, Suessionis, Siuessonas, Suiessonas). 379, 6: Augusta Suessonum. 380, 1: Suessonas usque. 6: Suessonas. *Not. Tiron. p.* 87, 39 *n.* 60 *Zang.:* Suessio *(j. Soissons). Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi* 2 *c.* 1371 *B):* Mercurio Suessionum (episcopo) *cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1 *t.* 1 *p.* 133 *A Maur. NG* 6 *(Belg. II),* 2: Civitas Suessionum (*var.* Suessonum Sessionum). *ND occ.* 9, 35: Suessionensis ⟨fabrica⟩. *Concil. Aurelian. a. 511, cod. C:* Lupus episcopus de Sessionis. *Dipl. Pard. n.* 118 *t.* 1 *p.* 83 *(a. 533):* Ecclesiae *(dat.)* Suessionum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 18 (27): Siagrius Romanorum rex, Egidii filius, apud civitatem Sexonas *(Soissons),* quam quondam supra memoratus Egidius tenuerat, sedem habebat ... Usque Sexonas ... Adveniens Sexonas ... Tu Sexonas in urceo ilio fecisti. 4 (19): Apud Sessionas civitatem. 14 (21): Suessionas deferentes. 15 (22): Cathedramque Suessionas habere. 16 (23): Suessionas civitatem occupat. 36 (51): Suessionas in basilicam sancti Medardi. 5, 2: Suessionas rediit. 3: Suessionas urbe adgrediuntur ... Suessionas ingreditur ... In territurio Suessioneco ... In Suessioneco. 11 (17): Aput Suessionas. 26 (34): Suessionas ad basilicam sancti Medardi duxerunt. 6, 8 (14): Apud Suessionas civitatem. 14 (21): Muri urbis Suessionicae conruerunt. (34): Ut in pago Sessionico accederet. 8, 29 (40): At urbem Sessionas accedentibus ... Sessiones urbem venit. 9, 9: Per plateam Sessionacem civitates *(Soissons).* 32: Sessonas dirigit. 36: Qui erant in urbe Sessonicas sibi Meldensi. 37: Aput urbem Sessionas. 10, 2: Bodegisilos filius Mommolini Sessionici. 18: Sessionas *(Soissons)* remanserunt. *de virtutibus s. Martini* 3, 47: Reliquiae, quae Sessionico in pago ferebantur. *vitae patr.* 19, 2: Beati Medardi Sessionici confessoris reliquiae. *in glor. conf.* 93: Iuxta urbem Sessionas quiescit. *Fortun. vita s. Radegundis lib.* 1, 2, 8: Suessionis *(Soissons)* cum eam direxisset. *Vita s. Medardi* 12, 29: Suessionensium urbs. *Martyrologium Hieronym. 6. id. iun.:* In Galleis Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *18. kal. iul.:* In territurio Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *8. kal. nov.:* In Gall. civitate Sessionis (*var.* Suessionis). *Pard. dipl. n.* 192, *t.* 1 *p.* 154 *(a. 584):* Medardus, indignus episcopus Suessionensis. *n.* 201, *t.* 1 *p.* 163 *(a. 593):* Suessorum civitate. *p.* 164: Anserico Suessorum urbis pontifice. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 26 *M.:* Ex civitate Sissionis. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201, 32 *M.:* Ex civitate Sessionis. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 12 *M.:* Ansarico *(abl.)* Suessonensi. *Fredegar. chron.* 3, 18: Soissionas nunciat. 29: (Sortitus est sedem) Chlotharius Suessionas. 4, 54 *(a. 626/627):* Domni Medardi Soissionas. 56

(a. 629): Soissionas peraccedens. *Liber historiae Francorum* 12: Suessionis civitate in Francia. 36: Paygo Suessionico ... In loco nuncupante Trucia *(Droisy)* in paygo Suessionico ... Reversa est Suessionis civitate. *Dipl. Pertz n.* 40 *p.* 38, 12 *sq. (a. 662):* Drauscio Suessioniensis episcopus subscripsi. *n.* 91 *p.* 81, 28 *(a. 722?):* Suessionis civitate. *Pippini Capitulare Suessionense a.* 744 *MG Cap.* I *p.* 29, 6: Apud Suessionis civitas. *Vita Bandaridi* 1 *ASS 1. aug.* I *p.* 63 *C:* Bandaridum Suessionensem episcopum. 1, 1 *p.* 63 *D:* Plebs omnis Suessionica. 1, 2 *p.* 63 *D:* Maneret Suessio *(stadt)* desolata. 1, 2 *p.* 63 *D:* Lupi Suessorum venerabilis episcopi. 1, 5 *p.* 64 *A:* Bandaridus Suessorum episcopus. 1, 10 *p.* 65 *A:* Plebs Suessonica ... In pago Suessonico. 2, 17 *p.* 66 *F:* Suessorum finibus. 19 *p.* 67 *B:* Cum Suessionem repedare coepisset. *p.* 67 *C:* In pago Suessioni. 22 *p.* 67 *F:* Monasterium Suessioni satis contiguum. *Vita s. Chlodovaldi* 5 *MGSS Mer.* II *p.* 353, 18: Suessionis urbe. *Vita Praecordii* 2 *ASS 1. febr.* I *p.* 196: In pago Suessionico. *Vita Desiderati* 1 *ASS 8. mai* II *p.* 303 *C*: Suessionico populo. *Vita Verani* 19 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 469 *D:* Apud Suessionas. *Vita Arnulfi* 1, 4 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *B:* In pago Suessionico. *Vita Agili c.* 4, 19 *ASS 30. Aug.* VI *p.* 582 *B:* Cives Suessionici. *Vita Salabergae* 3, 27 *ASS 22. sept.* VI *p.* 529 *A:* Ansericus episcopus Suessionum. *Acta Fiacrii* 3, 28 *ASS 30. aug.* VI *p.* 609 *A:* In urbe Suessionensi. 6, 58 *p.* 613 *E:* Suessionis advenit. *Vita Audoëni* 1, 3 *ASS 24. aug.* IV *p.* 806 *B:* Suessonico populo. *Anal. Boll.* 5, 79: Cives Suessonici. *Vita Drausii* 1, 1 *ASS 5. mart.* I *p.* 405 *D:* Drausius dei disponente gratia Suessorum ordinatus episcopus. *E:* Pagus Suessonicus ... Suessonicas partes. 1, 5 *p.* 406 *E:* Anserico Suessonensis quondam civitatis episcopo. 1, 7 *p.* 407 *C:* Plebi Suessionicae. 2, 10 *p.* 408 *A:* A Suessonica urbe. 2, 11 *p.* 408 *D:* Suessonicae civitatis. *cf. p.* 902 *E:* Augustae Suessionum. *Vita Vodali s. Vodoali* 1, 3 *ASS 5. febr.* I *p.* 691 *D:* Civitatem Suessionensium. 1, 7 *p.* 692 *A:* Suessionem repedare. *B:* Ad civitatem Suessionensium. 2, 15 *p.* 693 *A:* Ex Suessionensium civitate. — *Inschriften: (Lyon) CIL* XIII 1690: L(ucio) Cassio Melior[i] Suessioni omnibus honorib(us) apud suos functo . inquisitori Ga[ll.] III prov. Gall[iae]. *(Vieil-Évreux, saec. 1 in.)* 3204: S. Crispos Boud. ... | ramedon ❯ | axtacbiti eu|do Caraditonu[s] | ... nia(la?) Seiani *(oder* Selani, *scil.* filia), Seboddu | Remi filia | ... druta Gisaci civis Su|essionis]. *(Reims)* 3261: D(is) M(anibus) Ammus Avitiani Suessio. *(Meilenstein von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Aug. Suessionum l(eugae) XII. *(Soissons):* Aug. Suess. *(Saint-Quentin, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front, saec. 2 ex. oder 3 in.) BSAF* 1881 *p.* 119. 120. *cf. Allmer & Dissard* II *p.* 112 = *RA* 3e *s., t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)]. C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], praef(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus .... *Merowingische münzen Belfort n.* 674: +SVESSIONIS F *(rückläufig)* R ELAFIVꙍ MONEꓕ *(rückläufig).* 4199 (= *Prou* 1055): +S[V]ESIONIS. 4200: SVESSIONIS FIT. 4201. 4202: ꙍVEꙍ IONIꙍ. 4203 (= *Prou* 1054): ꙍVEꙍꙍIONIS FIT. 4204 (= *Prou* 1058): SVESSIONIS FIT. *(Saint-Amour)* 4205: SVESS IONIS. 4206 (= *Prou* 1060): +SVESSIONIS. 4207 (= *Prou* 1059): SV[ES]SIONES. 4208: SVESSIONIS Ŧ (= fet). 4209 (= *Prou* 1056): +SVESIONIS F. 4210 (= *Prou* 1057): +SVESSIONIS Ŧ. 4211: SVES.·.S IONIS FT. 4212 (= *Prou* 1061): ƧVEƧƧIOИIƧ. *(Mons)* 4213: ƧΛEƧƧIONIꙍ. 4214 *u. t.* 5 *p.* 281: ƧVEƧƧION. 4215: ꙍVESSIOИIꙍ. 6436 (= *Prou p.* LVI): SVE[ssio]NIS FITOR. 6437: ƧVESꙍIONO.

Σουεστάσου *s.* Suessation.

Suestra *O. j. Susteren, niderländ. prov. Limburg.*

***Suetonĭ-ăcum** *O. j. Sötenich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Aachen, kreis Schleiden.*

?**Sueva.** *(Aix) CIL* XII 2480: Sibi et Valeriae Sueva filia///.

Sug....liaco *O. Belfort* 6439 = *Prou* 2637: R SVVↃ'‶///LIVCO.

Su-gasis. *(Lumezzane) CIL* V 4927: ... f. ..... Sugasis [f.] ...... Cnaninus sibi et Ierdiae Stai f. uxori et Sugasi et Staio filis militibus defunctis leg. XXI rapacis. ego filis titulum posui quod m[ih]i fili debuerunt. *Vgl.* Clu-gassis, Esdra-gassis, Stacassis, Ves-gassis.

Sugenadum *O. j. Seynod, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy (sud).*

Sugent.. *(Mainz) CIL* XIII 7048: Cuses Sugenti (*oder* -is) f(ilius) Regus ex cho(rte) Raet(orum) et Vin(delicorum) annor(um) XL. stip(endiorum) XX. h(ic) s(itus) e(st).

Suggione *O. s.* Subdione.

Sugiaco *s.* Soiacum.

Sugilione *O. im Limousin. Merowingische münze, saec. 7. Belfort* 4216: ꟻVCI-ΓIONE.IT. 4217 = 4218 (= *Prou* 2040): +ƧVCILIOИЄ VI. 6438: +ƧVCILIOИIV.

Sugn-eium *O. j. Sugny, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Mothois.*

Sugnutia, Brīva, *j. dorf Brèves an der Yonne mit Sardy-les-Forges, dép. Nièvre, arr. und canton Clamecy. (Inschrift von Monceaux-le-Comte, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Tannay, 7 kilom. von Brèves; saec. 3) CIL* XIII 2828: M. Ulpio Avito 7 (centurioni) leg(ionis) III Aug(ustae). IIII Fl(aviae) opifices loricari qui in Aeduis consist. et vico Brivae Sugnutiae respondent quiq. sub cura eius fuerunt erga ips[os b(ene) m]er(ito) po[suer(unt)].

Sui-ācum *O. j. Notre-Dame-d'Épine, dép. Eure, arr. Bernay, canton Brionne.*

Suibneus, *ir.* Suibne, Suibhne, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 14 *p.* 42: Suibneum filium Columbani.

Suicca *M. Silber-münzen der transpadanischen Boier in Pannonien. Muret-Chabouillet* 10009—10014: *R* SVICCA.

Suicc-ius *M. (Saint-Quentin, dép. Aisne, saec. 2 ex. oder saec. 3 in.) RA* 3ᵉ *s., t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)] C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], praef(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus ......

Su-ietius, *cf.* ianto-, iato-, ientu-, *M. (Embken bei Zülpich) CIR* 577 = *Hettner* 46: T. Iulius Suietius.

Suindinum *s.* Vindinum.

Suipp-ia *fl. j. Suippe.*

Suissatio *s.* Suessatio.

Suiti-nus *M.* [*München*] *CIL* III 6010, 214: Suitin(us).

Sūl *(nominativform) urir.* *sūli-s, *f. sonne, auge, air.* súil, *f. gl. oculus, i-stamm, gen.* súla, *cy.* haul, *m.* heul *(sol), corn.* heuul, houl, *bret.* heaul, *(Léon)* heol *(soleil)* = *souli-s, *lat.* sōl = *sōul, *sonne, got.* sauil *sonne, an.* sól *sonne (tochter des Mundilfòri), ae.* sól, *lit.* śaulė *sonne, ai.* sûrya *sonne (?),* sûrí *der glänzende (?),* sūri-s, sūrja-s *(sol), idg.* *sāue-l, *sūl′- *savara, *G., beiname der Minerva. Solin.* 22, 10 (18): In quo spatio (Brittaniae) magna et multa flumina, fontes calidi opiparo exculti apparatu ad usus mortalium: quibus fontibus praeest Sul Minervae numen, in cuius aede perpetui ignes numquam canescunt in favillas, sed ubi ignis tabuit, vertit in globos saxeos. *(Bath) CIL* VII 39: C. Protaciu[s Libo Ti. C]laudius Ligur [sacer(dotes) restituto co]legio longa seria [annorum abolito aedem] deae Sulis M[inerv]ae nimia vetust[ate conlapsam sua pec]unia refici et repingi cur[arunt idemque probarunt]. 40 *(nach 120 p. Chr.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Mar. Aufid[ii] Maximi 7 leg. VI vic. Aufidius Eutuches lib. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 41 *(nach 120 p. Ch.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Aufidi Maximi 7 leg. VI vic. M. Aufidius L[illegible]mnus libertus v. s. l. m. 42 *(nach a. 161, nicht vor M. Aurelius und L. Verus):* Deae Suli Min(ervae) et numin(ibus) Augg(ustorum) C. Curiatius Saturninus Ɔ (centurio) leg(ionis) II Aug(ustae) pro se suisque v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 44: Deae S[uli ...?] Ti. Cl. T(I?)...? Sollen...? tir...? 53: D(is) M(anibus). C. Calpurnius Receptus, sacerdos deae Sulis, vix(it) an(nos) LXXV. Calpurnia Trifosa, lib(erta) et coniunx, f(aciendum) c(uravit). *(Alzey in Rheinhessen) CIL* XIII 6266: Deae *(dativ)* Sul Attonius Lucanu[s]. *Davon* Aquae Sulis, *j. Bath (wo heilquellen sind) am Avon, grafschaft Somerset. Ptol.* 2, 3, 13: Ὕδατα θερμά *(bei den Belgae). IA* 486, 3: Aquis Sulis (*JNL*[2], *die besseren codd.* solis). *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 5: Aquis. — Sulis *ist auch der alte name von Hennebont, dép. Morbihan, arr. Lorient. TP:* Svlim. *In brit.* Sūlinus, Sūlnus, *gall.* Sūlivia, Sūleviae, Sūlevae.

?**Sul** ...... *(Liezen) CIL* III 5643: Sul. Ressatus et Atigenta con. vi. f.

Sul..vi. *(Cambridge) CIL* VII 1336, 1099: Sul..vii *(genet.).*

Sula *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 5326: Flaccus Sulae filius.

Schärding. IA 249, 4: Stanaco. *(Engelhartszell) CIL* III 5755 = 11846 *cf. p.* 690: Bohoduri Saloaiu (Stanaco *Gaisberger*) ns (*lis* m. p.) XV.

Stanecli *O. j. Taschlydja oder Plevlje in Bosnien. TP:* Stanecli.

Stannā *Göttin, villeicht eine quellgöttin bei den Petrucorii. (Périgueux) CIL* XIII 950. 951: [Deo Teloni] et deae Stanna[e] solo A(uli) Pomp(eii) Antiqui per[missuque eius(?) C. Iul. Silvani fil(ius) Quir. Ba]ssus c(urator) c(ivium) R(omanorum), cons[a]eptum omne circa templum [itemque circa templum basilicas du]as cum ceteris o[r]namentis ac munimenti[s faciendum curavit]. 952. 953: Deo Telon[i et deae Stannae] solo A. Pomp. Antiq[ui permissuque eius(?) C. Iul. Silvani fi[l. Quir. Bassus c. c. R.] consaeptum omne circ[a templum itemque cir]ca templum [basilicas duas cu]m ceteris ornamentis ac [munimentis fac. curavit]. 954: [Deo Teloni et deae St]annae solo A. Pomp. Ant[iqui permissuque eius(?) C. Iul. Silvani fil. [Quir.] Bassus c. c. R. consaept[um omne circa templum itemque circa templum] basilicas duas cum cet[eris ornamentis ac munimentis faciendum curavit]. *s.* Sia-nnus.

Stant-acus, fundus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 95: Fundus Stantacus.

Staoneetiso *O. Merowingische münze. Belfort* 4189 = *Prou* 2635: +ƧTAOИEETISO.

Stapas, Stapense *s.* Stampae.

Stard-ius *M. nomen* **Stard-ia** *F. (Carbonate) CIL* V 5637: M. Stardius Diodrus sibi et Stardiae Severinae libertae et coniugi suae. *(Genf)* XII 2617: Q. Stardius Macer, C. Stardius Pacatus.

Staro Stero *nfl. des Var, j. l'Estéron, dép. Alpes-Maritimes.*

Starue *auf dem berge Starelina bei Glamoč in Bosnien. (Sućurac) CIL* III 14249, 2: D(is) M(anibus) Æl. Capito dec(urio) municip(io) Salvio natus Starue qui vix(it) an(nis) XLV Ael. Victor filius ipsius patri rarissim. b(ene) m(erenti) pos(uit). *s.* Sapua.

Stat-acum? *O. Divisio orbis terrarum* 5 *Riese:* Ad Statacum. *Vgl. ligur.* Statiellī.

Stati-cus *O. j. les Sièges, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Staties, *curtis. Dipl. Pard. n.* 103, *t.* 1 *p.* 70 *(a. 523)*: Staties.

Statu-inus *M. (Bregano) CIL* V 5496: StatuInI.

Statumae, *nom. pl., O. j. Seynes, dép. Gard, arr. Alais, canton Vezenobres, am bache Seyne, des Seynes oder l'Eyssène, quelle l'Alauzène. (Nîmes, saec. 2) CIL* XII 3362 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 39 = 446, 8: Ardusia, Brugetia, Tedusia, Vatrute, Ugerni, Sextant., Briginn., Statumae, Virinn., Ucetiae, Segusion. *s.* Staumus.

?**Stat-utus** *M.* **Statuta** *F., villeicht auch celtisch. (Tarazona) CIL* II 2990: Marti invicto Statutus Arquio v. s. l. m. *(Petronell)* III 4521: Statutus. *(Döckmannsdorf)* 4839: Ti. Claudio Ingenuo militI coh. Ī Ast. Bellicius Statutus de. alae I Thrac. *(Tanzenberg)* 4867: C. Tertinio Statuto aedilic. Catronia Severra marito optimo viva fec. et sibi. *(Cilli)* 5114: Connonia Statuta. *(Salzburg)* 5554: Statuto filio ... Leonas et Statuta coniug. *(Cles, Val di Non, 46 p. Ch.)* V 5050, 14: Camurius Statutus. *(Avignon)* XII 1041: Maximillae Statuti fi. *(Nîmes)* 3288: D(is) M(anibus) L. VelloudiI Statúti dec. Sanit. et dec. orn. col. Aug. N. Semprónia Statuta patris piIssimi. 3407: Annicconi Mogillonis f. Statutus vir. 3927: Spurius Statutus sibi et D[ec]umiae Remullae uxori et Sex. Spurio DecumI[no] f. 4017: VIbia Lais sibi et Aurelio Statuto viro vIva fecit. *(Zahlbach, saec. 2) CIR* 1237: Togio Statuto.

Staumus *M. (Vezzano bei Trient) CIL* V 5002: Fatis Masculis sacr(um). Staumus (*lis* Statumus? *vgl.* Statumae) Vesumi Britti. et Cornelia S. fil. Prisca ex voto posuer(unt).

Staurī-ācus *O. j. Estry, dép. Calvados, arr. Vire, canton Vassy.*

Stelugermme *O. (Rom, a. 227) CIL* VI 2799: Vico Stelugermme.

Stenī-o(n) *von M.* Stenius, *M. (Salona) CIL* III 2351 = 14239 = XI 223: Stenio Hermeti marito bene merenti Charite coniunx.

Steni-on(t.) *M. (Bei Tiermes, saec. 1) EE* 8 *p.* 417 *n.* 147. 148: Stenionte *(abl.)* Docilico(m) An. (*darüber* Annidio(m) [= -orum]) gente monimam (*iberisch* = pateram sacram) Cougio *(abl.)* Viscico(m) monimam.

sterĭō- *in* Νομιστήριον, *cf.* Segustero, Epo-stero-vidus.

Ster-ius *M. (Grötzingen bei Durlach,*

sequioris aevi) CIL XIII 6328: Di[s] Manibus F(lavio) Sterio veterano anorum C F(lavius) Viemens f(ilius) et he(res) posuit.

sterŏ- *nach Stokes von* *ster *'starren' in cy.* serth *(praeceps, acclivis), gdf.* *sterto-, *bret.* serz *abrupt, escarpé, gr.* στερεός. *In:* Segu-stero, Epo-stero-vido-s. *cf.* stŏrŏ-.

Stero *s.* Staro.

Sterpeias villa. *Vita s. Vincentii Madelgarii* 1, 2 *ASS 14. iul.* III *p.* 669 *B:* In villa Sterpeias nuncupata.

Sterpinī-ăcus *O.* 1) *Étrépagny, dép. Eure, arr. Les Andelys. Dipl. Pertz n.* 10 *p.* 13, 31 *(a. 625):* Sterpiniaco. *n.* 11 *p.* 14, 15 *(c. a. 627):* Stirpiniaco. *n.* 38 *p.* 35, 35 *(a. 660):* Stirpiniaco. *spur. n.* 22 *p.* 140, 4 *(a. 629, echt nach Havet):* Villam cui nomen est Stirpiniacum, sitam in pago Vulcasino *(dans le Vexin). Gesta Dagoberti I c.* 22: Stirpiniacum villam sitam in pago Wilcasino. *Vita s. Eligii MGSS Mer.* IV *p.* 685, 23: De villa regali, quae vocatur Sterpiniacus. 2) *Étrépigny, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Flize.* 3) *Étrépigney, dép. Jura, arr. Dôle, canton Dampierre.* 4) Stirpiniacum, *Sterpenich in Belgien, prov. Luxemburg bei Autel-Bas.* 5) *Sterpigny, belg. prov. Luxemburg bei Cherain. Vgl. Stopperich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Coblenz, kreis Neuwied?*

***Stertinī-ăcum** *von M.* Stertinius, *O. j. Stetternich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Jülich.*

Steunŏ-s *M. (Kozanli) The Journal of Hellenic Studies vol.* 19 (1899) *part* 1, *n.* 116: *Αυρ. Στευνος ανιστησεν ιδιω πατρι κε μητρι Σισα της γλυκ[υ]τατης μ[ν]ημης χαρ[ιν].*

Stico *M. (Cortija de Escaña) CIL* II 2006: Genio municipi Nescaniensis L. Postumius Stico (*Hübner ci.* Strico *oder* Nico) Nescaniensis signum Cairae (*Mommsen ci.* caprae) pecunia sua ex HS ∞ n(ummum) fieri et Nescaniae in foro poni iussit quot donum ut consummari posset M. Cornelius Niger Nesc. h. eius adiectis de suo ad inpensas operis HS C n(ummum) dedicavit.

Stinī-ăcus *O. j. Étigny, dép. Yonne, arr. und canton Sens.*

///////STIИRI. *Merowingische münze. Coll. Amécourt, Prou n.* 789 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 8 *p.* 296.

Stiont-ia *F. (Igg) CIL* III 3792: . . gio Coemoius v. f. sibi et Stiontiae Cumi f(iliae) uxori.

Stiri-ate *O. in Noricum, j. Liezen in Steiermark. TP:* Stiriate.

Stirpī-ăcus *O.* 1) *j. Le Tronchet, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Beaumont-sur-Sarthe? Testamentum Bertranni Pard. dipl. n.* 230 *t.* 1 *p.* 209 *(a. 615):* Reicolam quae appellatur Stirpiaco. 2) *j. Étréchy, dép. Cher, arr. Sancerre, canton Sancergues.* 3) *Étréchy, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mond-Rond, canton Dun-le-Roi, gemeinde Osméry.* 4) Estrepeium, *j. Étréchy, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Vertus.* 5) *j. Étréchy, dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Étampes.* 6) Stirpeium, *j. Étrepy, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont.* 7) Stirpiacum villa regia publica, *j. Étrepy, zerstörtes schloß zwischen Germiny und Crépey, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Toul, canton Colombey.*

Stirpinī-ăcus *O. j. Éterpigny, dép. Somme, arr. und canton Péronne. s.* Sterpiniacus.

Stirpis *O. j. Lesterps, dép. Charente, arr. und canton Confolens.*

? **Stirrus** *M. (Roevenich) CIR* 559: Gabiabus Victor Stirri . s. l. m.

. . . **stis.** *(Deutz) BJ* 77 *s.* 45. *WK* 3 (1884) *sp.* 118 *n.* 139: Similinius | . . . nus vered . . . stis dirmes (*oder* drimes) . . . . . . nusitem cu . . . /. . . . . cu.

Stivagium *O. j. Étival, dép. Vosges, arr. Saint-Dié, canton Raon-l'Étape.*

Stivale *O. j. Étival-lès-Le-Mans, dép. Sarthe, arr. Le-Mans, canton La Suze. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 203 *(a. 615):* Cum Bariaco et Stivale (*Mabillon* Vivale).

Sto *M. (Buro) CIL* V 3966: M. Octavius Sto.

Stoc . . nus *M. (London) CIL* VII 1336, 1090: Stoc . nus.

Stoi-nī *nach den fasten ligurisch, V. nördlich vom Idro-see um die stadt* Stonos, *fürender gau der Euganei. Liv. epit.* 62: Q. Marcius consul Stoenos (Stynos), gentem Alpinam, expugnavit. (*cf. Oros.* 5, 14, 5: Q. Marcius consul Gallorum gentem sub radice Alpium sitam bello adgressus est.) *Strab.* 4, 6, 6 *p.* 204: Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις λῃστρικὰ καὶ ἄπορα. *Plin. n. h.* 3, 134: Eiusdem exercitus et

Graios fuisse Graiarum Alpium incolas praestantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. Caput eorum Stoenos. *Steph. Byz. (aus Artemidoros): Στουῖνος, πόλις Λιγύρων. οἱ πολῖται Στουῖνοι. Acta triumph. Capitol. ad a. u. 637 = a. 117 a. Ch. CIL* I² *p.* 49: Q. Marcius Q. f. Q. n. Rex pro cos. de Liguribus Stoeneis III. non. de[c].

Stoi-ocus *G. (Asque, dép. Hautes-Pyrénées, arr. Bagnères-de-Bigorre, canton La Barthe-de-Neste) CIL* XIII 388: Deo Stoioco d. C(aius) Iul(ius) Iustinus votum solvit lubens merenti.

Stolī-acus *O. Merowingische münze. Belfort* 4197 = *Prou* 2636: STOΓIΛCO.

Stolici-ensis, vicaria, *im gebiet von Langres.*

Stolicinus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 13: Ulvis Stolicinis fratribus.

Stolmarum *O. j. Étormay en Duesmois, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Baigneux-les-Juifs.*

-stolon *in* Doro-stolon.

στολούτεγον *s.* τολούτεγον.

Stolvī-acus, vicaria, *O. j. Étourvy, dép. Aube, arr. Bar-sur-Seine, canton Chaource.*

Stomatae *O. Saint-Jean-de-Stontas, n. n. ö. von Labrède, dép. Gironde, arr. Bordeaux, gegenüber Cambes. It. Burd.* 549, 10 = *p.* 3, 10 *G.*: Mutatio Stomatas.

Στόνοι *s.* Stoini.

Stoniceli fratres. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 32: Stonicelis fratribus.

***Storaci-acum** *von M.* Stratius, *O. j. Strazzago, Pavia.*

stōrŏ-n in Duro-storon. *vgl.* stĕrŏ-.

Strabī-acus *von M.* *Strabius, *O. j. Tramoyes, dép. Ain, arr. und canton Trévoux.*

Strambus *M. cogn. (Semendria) CIL* III 14528: Strambu . . . *(Trier)* XIII 10015, 110ᵃ. *(Gusenburg)*ᶜ: Strambu . . *(Saalburg) Jacobi s.* 338, 72 (6250): STRAMBI.

Stramī-acus, Stremiacus, *O. j. Crémieu, dép. Isère, arr. La Tour-du-Pin. s.* Strabiacus.

Strato *O. j. Etrehem? Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin, éd. Guérard (29. aug. 723) p.* 49: Cum adiacentiis suis Kelmias et Strato.

Stratŏna *zu mbret.* strat, *bret.* strad *(le fond, le creux) cf. w.* ystrad *(a flat, a vale, a dale), O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 18: *Στραγόνα (Much list Στράτονα).*

Stratŏ-nabias *M. Fronto epist. ad amicos* 1, 18 *p.* 186 *Naber.*

Strato-s *M. Bronze-münze der Veliocasses. Muret-Chabouillet* 7340: STRATOS. *R* S.

Stravī-ānae *O. in Pannonia superior. IA* 265, 9: Stravianis.

Streceia *F. cogn. (Padua) CIL* V 3039: D(is) M(anibus) Streceiae def. ann. XXII lusta delectate b. m. p.

Stremiacus *s.* Stramiacus.

Stre-nus *M. (Inzino) CIL* V 4912: Mercurio Strenus Brisiae f(ilius) v. s. l. m.

Στρε-όντιον *germ.? O. bei Halteren? Ptol.* 2, 11, 13: *Στρεόντιον.*

Strevintia *O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 14: *Στρεουιντία. Vgl.* Mala-streva.

STRI. *(Altar bei Denton) Proceedings of the Society of Antiquaries of London t. 9 (1882—1883) n.* 1: STRI *(nur 4 Buchstaben).*

Strichī-aci ecclesia *j. Trichey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Crusy.*

Stricovildi villa, *j. Triqueville, dép. Eure, arr. und canton Pont-Audemer.*

Strinī-ācus *O. j. Étrigny, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, canton Sennecey.*

Strit-ius *nach Stokes in mir.* tríath *könig* = *(s)treito-s, *lat.* strīt-avus, trĭt-avus. *Vita Domnoli* 2, 11 *ASS 16. mai* III *p.* 609 *A*: Vir quidam Andegavensis, Stritius nomine.

Stritt-o(n) *M. (Globasnitz in Kärnten) CIL* III 5076: Disocno . . Ↄulsonis f(ilio) et Boniatae Vindonis f(iliae) con(iugi) et Quinto Strittonis f(ilio) et Bateiae Disocni f(iliae) con(iugi) Banio Verecundo be.

Stro-ag-a *fl. Strogen.*

Strum *O. j. Étrun, dép. Nord, arr. und canton Cambrai.*

Stru-ona *fl. j. Stryne.*

strutho-caballus *Not. Tiron.* 112, 48ᵃ *für* **strutho-camelus** 108, 47.

Stu . . . *(Walldürn) CIL* XIII 6592: Cura(m) agente . . . expl(oratores) Stu . . . (*oder villeicht* S. Tu . . .) et Brit. gentiles.

Stubl-o(n) *O. j. Estoublon, dép. Basses-Alpes, arr. Digne, canton Mezel. Greg. Tur. h. F.* 4, 29 (42): Prorumpunt in Galliis et infra territurium Regensem, id est apud Stablonem (*Longnon corr.* Stublonem) villam, castrum ponunt.

Stucc-ias *von* *stuctio-s *(courbe) cf. w.* ystwyth *(souple), mbret.* stoeaff, *nbret.* stoui *(se courber), fl. in Brittanien, j. Ystwyth bei*

Aberystwyth in Wales. Ptol. 2, 3, 2: Στουκκία (Σουκκία X) ποταμοῦ ἐκβολαί. *Rav.* 5, 31 *p.* 437, 19: Iuctius.

Στουῖνοι *s.* Stoini.

Stu-ra *nach d'Arbois de Jubainville von idg.* √ steu, stou, stu *(tomber en gouttes); woher ai.* stoka-s *(der tropfen), fl. bei den Ligurern in Piemont:* 1) *mündet in den Tanaro, prov. Cuneo.* 2) *mündet in den Po, bei Turin. Plin. n. h.* 3, 118: (Alpium) Sturam. *Ennod. c.* 1, 1, 38 *sq.:* Duria nam, Sessis torrens vel Stŭră vel Orgus | marmoris Ionii saevitiam superant. *Rav.* 4, 36 *p.* 288, 12: Stura. *Davon abgeleitet* Stur-ia *und* Stur-ium.

sturgi-dam. *Marcell. de medicam. cap.* 12, 24 *p.* 123 *Helmr.:* Carmen ad dentium dolorem mirificum de experimento. Luna decrescente die Martis sive die Iovis haec verba dices septies: Argidam, margidam, sturgidam.

Stur-ia *ableitung von Stura, fl. j. die Stoer, nfl. der Elbe in Schleswig-Holstein.*

Stur-ii *german.? V. auf einer durch die mündungen des Rheins gebildeten insel. Plin. n. h.* 4, 101: Sturiorum.

Sturili-o(n) *M. abt. Pard. n.* 391 *p.* 182 *(a. 680):* Sturilionis.

Stur-ium *(abgeleitet v. fl.* Stura) *insel an der küste des mittelmeeres in der nähe der Stoechades. Plin. n. h.* 3, 79: Sturium *(cod. Paris. 6795; var.* Iturium).

***Stur-ius Stur** *fl. in Brittanien. Kemble n.* 27, *a. 686:* Flumen quod nominatur Stur. 80 *(a. 736):* Iuxta fluvium vocabulo Stur.

Stutinus *venetisch nach Pauli, M. (Vargataria) CIL* V 3952: L. Cusonius L. f. Stutinu[s].

Styni *s.* Stoini.

sŭ-, sŏ- *partikel, untrennbares verstärkungspraefix 'wol, gut, ser', air.* sŭ-, so-, *acy.* hu- (ho-, he-, hi-), *w.* hy-, he- *für* hy-, *abret.* hu- *und* ho-, he *(sprich aus* hé), *bret. (Léon)* he-; *gr.* εὖ, *Hom.* ἐΰ = *ἐ(σ)ύς, ὑ-(γιής), *germ.* *su- *in* Suēbī, Sŭ-gambrī, *got.* sviknS *'heilig'* √ iaģ-, *ai.* sú, sú, sū, su-, sŭ, s-, sv-, *av.* hŭ-, *altpers.* χo-, u-, uv-, *armen.* h-, *idg.* *su-, *wol, gut. Im Celtischen nur noch in composition:* Su(Sy)-agrius, Catu-su-alis, Su(Con-su)-an-ētes, Su-asa, Su-ausia, S[u]-belino- *oder* Subilino, Sucă-rus, *davon* Sucar-ius (-ia), Succasses, Sucellus, Su-meli(s) So-mili, Su-melonius, Su-obn-edo, ?Suratos, Cassi-suratos? *Villeicht in* Epo-sŏ-gnātus *für* *Epŏ-sŭ-gnātŏ-s.

Su.. *(Mainz) CIL* XIII 7192: . | SV | Vici. Sn | t.

Su.. *G. (Carlsburg) CIL* III 7748: Daeab(us) Su... Marc// Sentius Alexandri v. s. l. m.

Su... *M. (Vratarnica in Moesia superior (Serbien), kreis Zrna Reka, bezirk Zaječar) CIL* III 14594: Su...

Su... *(Daubeuf-près-Vatteville; Langres; [Speier;] Mainz; Heddernheim; Vechten) CIL* XIII 10010, 1561: Primig(eni) Su( ).

Su... *(Vechten) CIL* XIII 10010, 2407: oF SVı|.

Su... *(Dijon) CIL* XIII 5574: Dis Manibu[s] Su...

Su... *(Cividale) CIL* V 1780: C. Iulio Su...

Su..cena *F. (Bowldownfield, pfarrei Lasborough bei Kingscot, Woodchester) CIL* VII 76: D(is) M(anibus) SVIICENA annos XIIII vixit.

?..SVΓ[6]. *(Bregenz) CIL* III 12014, 540: SVΓ[6]

Sua. *(Trion; Vechten) CIL* XIII 10010, 1844: SVA.

Sua./do. *(Basel) CIL* XIII 5276: D(is) M(anibus) C. SVA|/DO ex civitate Biturigum.

Suabi-lla *F. (aetatis Commod. aut Severi) CIL* XV 167: Fulviae Suabillae.

sua-dem|tia. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres, saec. 4 in. p. Ch.) RC* 19, 170 II 10 = *RM n. f.* 55 (1900) *s.* 269.

Suadi-lla *F. (Como) CIL* V 5387: C. Valerio Sever. Suadillae Belliae Cripponis f.

Suadi-nus *M. (Bei Erpfingen; Köngen) CIL* XIII 10006, 88: SVAD.IИF = Suadin(us) f(ecit).

Suadra *F. cogn. (Altendorf) CIL* III 4103: Suadrae. *(Feistritz)* 4893: Camuliano Camuli et Suadra Senuci h. f. [F]acundus l. *(Tanzenberg)* 4984: D(is) M(anibus) Suadra Severi [f(ilia)]. s. v. f. et Bassiano coni. et Quartianus fil. kariss. Θ. *(Althofen)* 5025 *p.* 1047 = 11620: C. Gallius C. lib. Tertius v. f. sibi et Galliae C. lib. Suadrae uxorI. *(Michelsdorf bei Friesach)* 5031: Dripponio Maximo et Iuniae C. f. Bateiae uxori C. Maximio C. fil. Iuniano decurioni Virunensium defuncto Romae in legatione ann.

XXX et Dripponiae MaximI f. Suadrae ann. XXXVIII. *(Seckau)* 5371: Mecio Primitivo f. et Aug. Suadrae con. 5391: Turb[onia] Suadra. *(Zwischen Dernovo und Brege)* 10813: Sibi [et Au?]r. Suadr[ae coni(ugi) c]arissi[mae]. *(Frauenberg bei Leibnitz)* 14368, 22: Suadra ux(or), Calventi f(ilia).

Suadr-ĭa *F. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a. 615):* Suadria soror Theodori quondam episcopi (Massiliensis, *† c. 594*).

Suadr-ū *F. (Arndorf) CIL* III 4922: Iucundo Caucavi lib(erto) et Suadruni Vitalis f(iliae). *(Zwischen Bruck und Parndorf)* 14359, 18: Suadru Adnami (uxor).

***suādŭ-** *'süß' v.* sŭ- *u. stamm* adu *cf. ir. name* Sadb = Sadvī, *lat.* suā(d)-vi-s *aus* *suāduis, *gr.* ἡδ-ύ ς, *dor.* ἁδύς *aus* *σϝαδύς, *got.* sût-s *(mild), an.* sœt-r, *ae.* swéte, *as.* swōti, *ahd.* swuozi, suozi *süß, ai.* svādúṣ, *adi. auf* u-. *In* Suadu-genus, Suadu-rīx, Suadu-anus, Suadu-cco(n), Suadu-cia, Suadu-lla, Suadul-ius, *Con-svadu-llo- *in F.* Consuadullia, *und* ἡδύλος.

Suadu-anus *M. (Xanten) CIL* XIII 10010, 1845: Suaduanus.

Suaducc̨-o(n) *M.? F. cogn. (Pfünz) CIL* III 14115, 76: [S]uaduc[co]. *(Nimes)* XII 3602 *u. p.* 839 = *Inscriptions de Languedoc, Nimes, n.* 843: Suaducconi matri.

Suaduc-ia *F. (Groß-Mariabuch bei Tentschach in Kärnten) CIL* III 4864: C. Bottio Mercatori edilicio Bottia Saxsami fil(ia) Suaducia uxsor et sibi v. f. *(Geisthal)* 5418: Burrus Suri f(ilius) et Suaducia Boniati f(ilia) co. 5421: Saturninus [D]ubnissi f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Suaduci[a]e Vanni f(iliae) c[o]n. . . . .

Suādŭ-gĕnus *M. (Autun) CIL* XIII 2751: D(is) Pricilla. ⌀ NertomarI ux(or) Suadugenu. f(ilia). *(Dijon)* 5502: Moniminto(m) *(statt* Monimentum) Cacudia Suadugeni ⟨ceni *dittographie*⟩ (filia).

Suadui-lla *F. nomen. (Châteauneuf-du-Rhône) CIL* XII 1741: D(is) M(anibus) C. Severius Iulianus Suaduillae *(dat.)* Iulianeni matri pientissim.

Suadul-ius *M. nomen. (Vers) CIL* XII 2984 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1507: D(is) M(anibus) T. SuadulI(i) TitullI filiI heredes patri optim(o). *Vgl.* Consuadulius.

Suadu-lla *F. (S. Stephan bei Feuerberg in Kärnten) CIL* III 5073 *u. p.* 1825: L. Barbio Vercaio aedilicio et Barbiae Suadullae uxori v. et L. Barbio Verano mil. coh. I. praetoriae f(ilio). F(ilii) f(ecerunt). *(Leibnitz)* 5354: Bonioni Atti f. an. LXXV et Baebiae Suadulle. *(Teržišče bei Nassenfuss)* 10795 *cf. p.* 2187. 2328, 28: Catio Boudion(is filius) vivus f(ecit) sibi et Suadull(ae) con(iugi). *(Mainz)* XIII 7117: Turrania T. l. Suadulla an. XXV Urbana an. XX . h. s. s. LucIlius Hilario sorori[bus](?).

Suadull-ius *M. (Augsburg) CIL* III 12014, 538: Suadu[lli m(anu)]. *(Pfünz)* 15216, 21, 14: Suadullius f(ecit). 15: Suadulli[. *(Rheinzabern und Speier)* XIII 10010, 1846: Suadullius.

Suadurīg-ĭus. *(Bessas, dép. Ardèche, im canton Vallon) CIL* XII 2714 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1894: ... o suo. Masue[t]o filio . . . ilia Suadurigii fil(ia).

Suadu-rīx *M. (bronzemeßer in Besançon) CIL* XIII 5378: 'SVADVRX.

Suadutio(n) **Suadutti-o**(n) *F. (Verona) CIL* V 3552: Pob. Cassiai C. f. Suaduttioni M. Crasso P. f. Scorpio et Crispus Crassi fecerunt. *(Alléan)* XIII 1337 *add. p.* 519: D(is) M(anibus) memoria Lallini Suadutionis (filii) c(ivis) B(iturigis) C(ubi) a(nnorum) XXV.

Suaedas *s.* Suedas.

? **Suaemedus** *M. (Carlsburg) CIL* III 1120: Deo invicto Mithre Suaemedus ex voto posuit.

Suaeuconi *V. in Belgica. Plin. n. h.* 4, 106: Suaeuconi.

Sŭăgr-ĭus Sȳăgr-ĭus *von* Sŭ-ăgrŏ-s, 1) Flavius Afranius Syagrius, *gb. zu Lyon c. 330, notarius a. 370, magister officiorum a. 379, praefectus praetorio Italiae a. 380—382, praefectus praetorio iterum et tertium, cos. 381. Auson. praefat.* 3 *p.* 3 *Sch.:* Ausonius Suagrio. *v.* 1: Alme Sȳăgri. *Symmach. epist.* 1, 94—107 *(a. 376—382):* Symmachus Syagrio. 3, 19 *(a. 380):* Inlustrem virum Syagrium. *CTh.* 1, 15, 10 *(a. 379):* Ad Syagrium. 7, 12, 2 *(a. 379):* Ad Syagrium magistrum officiorum. *CIust.* 12, 45 (46), 1 = *Th.* 7, 18, 4 *(a. 380):* Ad Syagrium p(raefectum) p(raetorio). *CTh.* 11, 30, 38 *(a. 380):* Ad Syagrium p(rae)f(ectum) p(raetorio). *Concilium Aquileiense a. 381 (Mansi* 3 *c.* 601 *A):* Syagrio et Eucherio viris clarissimis consulibus. *CIust.* 4, 61, 8 *(a. 381):* Syagrio et Eucherio conss.

5, 9, 2. 20, 1. 34, 12 *(a. 381)*; 10, 32, 33, 1 = *Th.* 12, 1, 85 *(a. 381)*: *CIust.* 11, 41 (40), 2 (3) *cf. Th.* 15, 7, 6 *(a. 381)*; *CIust.* 11, 41 (40), 3 (2) = *Th.* 15, 7, 7 *(a. 381)*; *CIust.* 11, 58 (57), 2, 1 = *Th.* 13, 11, 1 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio conss. *CIust.* 12, 28 (29), 3 = *Th.* 6, 35, 11 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio. *CTh.* 1, 10, 1. 4, 12, 8. 22, 2 *(a. 381)*; 6, 10, 2. 3. 22, 5. 6. 26, 2 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 6, 29, 6. 35, 11; 7, 13, 10. 18, 5 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio coss. 8, 5, 36 *(a. 381)*; 8, 7, 15 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 9, 17, 6 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio coss. 9, 38, 6 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 10, 24, 2 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio coss. 11, 1, 18 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 11, 39, 8 = *CIust.* 1, 3, 7 *(a. 381)*: Syagrii et Eucherii virorum clarissimorum. *CTh.* 12, 1, 84 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 12, 1, 85. 86. 87 *(a. 381)*; 13, 11, 1 *(a. 381)*: *CTh.* 15, 7, 6. 7. 9. 16, 1, 3 *(a 381)*: Eucherio et Syagrio coss. 15, 7, 8. 10, 2 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 16, 1, 3; 16, 5, 6 (= *CIust.* 1, 1, 2, 2) *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio coss. 16, 7, 1 *(a. 381)*: Syagrio et Eucherio coss. 16, 10, 7 *(a. 381)*: Eucherio et Syagrio coss. *CIust.* 10, 48 (47), 10 = *Th.* 11, 16, 13 *(a. 382)*: Post consulatum Syagrii et Eucherii. *CTh.* 11, 16, 13 *(a. 382)*: Id. april., post cons. Syagrii et Eucherii. *CTh.* 12, 1, 89. 12, 8 *(a. 382)*: Post cons. Syagrii et Eucherii. *CIust.* 10, 48 (47), 11 *(a. 382)*: Ad Syagrium. *CTh.* 8, 5, 36 *(a. 381)*: Ad Syagrium pf. p. *CTh.* 8, 7, 15 *(a. 381)* Ad Syagrium praef. u. 11, 16, 14. 12, 1, 88. 89 *(a. 382)*: Ad Syagrium pf. p. *Ammian.* 28, 2, 5: Per Syagrium tunc notarium, postea praefectum et consulem. 9: Praeter Syagrium. *Victorii Aquitani* 913 *(a. 381) p.* 716 *M.*: Syagrio et Eucerio. *Cassiodor. chron.* 1135 (*aus Vict.* 354 : Siagrius et Eucherius *(coss. a. 381 p. Ch.)*. *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1174 *(= a. 381) p.* 461: Syagrio et Eucherio. *Sidon. epist.* 1, 7, 4: Legati provinciae Galliae, Tonantius Ferreolus praefectorius, Afranii Syagrii consulis e filia nepos. 5, 17, 4: Ad conditorium Syagrii consulis. 7, 12, 1: Syagrio tuo. 8, 8 *inscr.*: Sidonius Syagrio suo salutem. *(Gortyna) Museo Italiano* III *col.* 709, 31—33: *Τη μετα Συαγριου και Ευχεριου υπατια. De Rossi, Inscr. christ. u. R. n.* 303: Fl. Syagrio et Eucerio. *cf.* 304. 306. 2) Flavius Syagrius, *proconsul Africae a. 379, consul a. 382. CIust.* 4, 19, 25. 5, 9, 3, 2. 8, 4, 6, 1. 9, 27, 1 (*Th.* 9, 27, 3); 2 (*Th.* 9, 27, 4); 9, 47, 20, 1 (= *Th.* 9, 40, 13); *CIust.* 10, 11, 6. *CIust.* 10, 32, 34, 1 = *Th.* 12, 1, 92; *CIust.* 10, 48 (47), 12, 5 = *Th.* 11, 16, 15; *CIust.* 10, 75 (73), 2 = *Th.* 12, 9, 2; *CIust.* 11, 7, 6 (3), = *Th.* 10, 19, 10; *CIust.* 12, 43 (44), 2 = *Th.* 7, 13, 11 *(a. 382)*: Antonio et Syagrio conss. *C. Iust.* 10, 72 (70), 7 = *Th.* 12, 6, 17 *(a. 383)*: Post consulatum Antonii et Syagrii. *CIust.* 12, 49 (50), 4 = *Th.* 8, 1, 12; *CIust.* 12, 50 (51), 9, 1 = *Th.* 8, 5, 40; *CIust.* 12, 50 (51), 10 = *Th.* 8, 5, 41 *(a. 382)*: Antonio et Syagrio conss. *CTh.* 4, 17, 2. 3. 20, 2. 6, 6, 1. 26, 3. 7, 13, 11. 18, 6. 8, 1, 12. 13. 5, 37—42. 9, 2. 9, 27, 3. 4. 37, 3. 40, 13. 10, 10, 16. 17. 19, 10. 11, 16, 14. 15. 12, 1, 90—93. 9, 2. 12, 9. 14, 6, 4. 10, 1. 18, 1. 16, 5, 9 *(a. 382)*: Antonio et Syagrio coss. *Victorii Aquitani* 914 *(a. 382) p.* 716: Antonino et Syagrio. *Cassiodor. chron.* 1137 (*aus Vict.* 355): Antonius et Syagrius *(coss. a. 382)*. *Prosperi Tironis epitoma chronicon* 1176 *p.* 461 *(a. 382)*: Antonio et Syagrio. *CTh.* 12, 6, 17 *(a. 383)*: Antonii et Syagrii. *Aquileja) CIL* V 1620: Cons. Antonio et Suagrio vv. cc. *De Rossi, Inscr. christ. u. R. n.* 312: Cl. Antonio et Fl. Syagrio conss. *(London) CIL* VII 1221: Syagr, Syac[, Suagrius. 3) Syagrios, *son des Timasios. Zosim.* 5, 9: *Συαγρίου . . . Συάγριος.* 4) Syagrius, *christlicher prosaiker, saec. 5. Gennad. de vir. inl. c.* 66 *p.* 84, 2 *Rich.*: Syagrius scripsit . . . 11: Sub huius Syagrii nomine. 5) Syagrius *bischof. Hydat.* 102 *a. 434 MG a. a.* XI *p.* 22: In conventu Lucensi contra voluntatem Agresti Lucensis episcopi Pastor et Syagrius episcopi ordinantur. 6) Syagrius, *urenkel von* 1), *son des Aegidius; comes Galliarum. 464—468. Sidon. epist.* 5, 5 *inscr.*: Sidonius Syagrio suo salutem. *Sidon. carm.* 24, 36: Hic docti invenies patrem Tonanti, | rectorem columenque Galliarum, | prisci Ferreolum parem Sȳăgri. *Greg. Tur. h. F.* 2, 13 (18): (Egidius) reliquit filium Syagrium nomine. 18 (27): Siagrius Romanorum rex, Egidii filius . . . Siagrius. 30 (41): Cum Siagrio. 7) Syagrius. *An in gerichtet ist Sidon. epist.* 8, 8: Sidonius Syagrio suo salutem. 8) Syagrius. *Concil. Arausicanum a. 529 p.* 53, 30 *M.*: Syagrius vir inlustris. 9) Siagrius. *Vita Lau-*

teni 9 *ASS 2. nov.* I *p.* 285 *E:* Discipulo suo Siagrio. 10) Syagrius *I., bischof von Grenoble, † 567. Concil. Paris. a. 552 p.* 117, 22 *M.:* Syagrius episcopus ..... (Gratianopolitanus). *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 9 *M.:* Siagrio episcopo ecclesiae Gratianopolitanae. 11) Syagrius, *bischof von Autun, † 599 oder 600. Concil. Lugdun. a. 567 aut 570 p.* 141, 5 *M.:* Siagrius in Christi nomine episcopus ecclesiae Heduorum. *Concil. Paris. a. 573 p.* 147, 22 *M.:* Syagrius. *p.* 148, 37: Syagrius in Christi nomine Aeduorum episcopus. *p.* 149, 43: Syagrius. *p.* 150, 34: Syagrius humilis vester. *Concil. Lugdun. a. 583 p.* 154, 36 *M.:* Siagrius in Christi nomine episcopus ecclesiae Heduorum. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 160, 33 *M.:* Syagrius episcopus Aeduorum. *Concil. Matiscon. a. 585 p.* 172, 14 *M.:* Siagrius episcopus ecclesiae Eduorum. *Martyrol. Hieronym. 6 kal. sept.:* Agustuduno depositio Suacri episcopi. *Venant. Fortunat. carm.* 5, 6 *tit. p.* 112 *Leo:* Ad Syagrium episcopum Augustidunensem. Domino sancto et apostolica sede dignissimo domno Syagrio papae Fortunatus. *p.* 116/117: Augustidunensis opus tibi solvo, Sȳāgri .... Da Fortunato sacer haec pia vota Sȳāgri. *vita s. Germani c.* 63, 170: Pergens Augustiduno pro ordinatione Syagrii episcopi. *Greg. Tur. h. F.* 5, (5): Siagrio *(abl.)* episcopo. 9, 23: Siagrio *(abl.)* epscopo. 41: Syagri *(gen.)* Agustiduninsis episcopi ... Syacrius ... Siagrius. 10, 28: Sidiarium Augustoduensim (episcopum). *vitae patrum* 8, 10: Siagrium Agustidunensim episcopum. *Vita s. Aridii abb. Lemovicini* 55 *MGSS Mer.* III *p.* 605, 21: Venerabilem et egregium antistitem Syagrium Eduae civitatis episcopum. *Gregorii M. registr. ep.* 6, 52 *(a. 596):* Syagrio de Austedono. 8, 4 *(a. 597):* Fratri et coepiscopo nostro Syagrio. ... Suprascriptus frater et coepiscopus noster Syagrius. 9, 208 *(a. 599):* Fratrem et coepiscopum nostrum Syagrium. 213 *(a. 599):* Fratri coepiscopoque nostro Syagrio. 214 *(a. 599):* Gregorius Syagrio episcopo Galliis. 218 *(a. 599):* Gregorius Syagrio, Etherio, Vergilio et Desiderio episcopis a paribus Galliarum. 218 *(a. 599):* ... Reverentissimus frater noster Syagrius episcopus. 219 *(a. 599):* Coepiscopum nostrum Syagrium. 222. 223 *(a. 599):* Gregorius Syagrio episcopo Augustoduno. 224 *(a. 599):* Gregorius Vergilio episcopo Arelatensi et Syagrio episcopo Augustoduno. 13, 11 *(a. 602):* In civitate Augustodonensi a Syagrio reverendae memoriae episcopo. 12 *(a. 602):* In urbe Augustodonensi a reverendae memoriae Syagrio episcopo. 13 *(a. 602):* In suburbano civitatis Augustodonensis a Syagrio reverendae memoriae episcopo. *Acta s. Aunarii* 3 *ASS 25. sept.* VII *p.* 106 *C:* Syagrius episcopus Augustodunensium apostolicae cathedrae praesidebat. *Fredegar.* 3, 89: Factione Siagriae et Flavi episcopis. *Vita s. Rusticulae* 3 *MGSS Mer.* IV *p.* 341, 18: A venerabili Siagrio episcopo *(Aeduensi).* 12) Syagrius, *son des Desideratus, bischofs von Verdun. Greg. Tur. h. F.* 3, 35: Syagrius. 13) Syagrius. *Concilium Autissiodorense c. a. 573—606, p.* 184, 13 *M.:* Syagrius presbyter. 14) Syagrius. *Fredegar.* 4, 5 *(a. 585):* Syagrius comex Constantinopole iusso Gunthramni in legatione pergit; ibique fraude patricius ordenatur. 15) Suagrius *II., bischof von Grenoble. Concil. Paris. a. 614, p.* 191, 33 *M.:* Ex civitate Gracinopoli Suagrius episcopus. 16) Siagrius. *Ionae vita s. Columbani c.* 14 *MGSS Mer.* IV *p.* 80, 5—6: Siagrium abbatem. *Pard. dipl. n.* 237, *t.* 1 *p.* 224 *(a. 625):* Siagrius abba subscripsi. 17) Siagrius, *† 630, graf von Albi. Vita b. Desiderii ep. Caturcensis c.* 1: Fratres autem eius (Desiderii) Rusticus et Siagrius ... Siagrius ... *c.* 2: Siagrius ... Siagrius. 7: Siagrio *(abl.)* ... Siagrius. 17: Siagrius. *Vgl. MG Epist.* III *p.* 199, 16. — *Inschriften: (Rom, a. 381 oder 382) BSAF* 1888 *p.* 132: Fl(avio) Syagrio ... *(Macerata, christl.) CIL* IX 5791: Suagrio liberto bene merenti qui v[ixit a]nnos XLV. dies XII. — **Sȳăgrĭa** *F. Vita Domitiani* 2, 10 *ASS 1. iul.* I *p.* 52 *A:* Uxor illius (Latini) Syagria nomine. 15 *p.* 53 *A:* Matrona Syagria ... Syagria. 16: Syagria. *C:* Syagria. 18 *p.* 53 *D:* Cum Syagria coniuge. *Ennodi vita b. Epiphani p.* 376, 4 *H.:* Necessaria illa, quae ibi est thensaurus ecclesiae, Syagria. *Vita s. Eugendi abbatis* 12 *MGSS Mer.* III *p.* 159, 10: Materfamilias (Lugdunensis) quondam Siagria. *Vita abbatum Acaunensium* 2 *p.* 176, 1: Matrisfamilias Syagria. *Greg. M. reg.* 9, 224: Syagriam quandam. *(La Gaiole, saec. 5 ex.) CIL* XII 339: Hic requiescet in pace bone memoriae S[y]agri[a] qui obiet XII. ka[l.] februarias [i]ndic. undecema.

***Sŭ-ăgrŏ-s** Sŭăgrus *nach Strachan von*

*ăgrŏs, *ir.* ár *(strages)*, *w.* aer *(proelium)*, *abret.* air, *gr.* ἄγρα; *cf.* εὐ-αγρία, Εὔ-αγρος, *gall.* Ve(Va)r-ăgri. *Chronographus a. 354 ad a. 275 MG a. a.* IX *p.* 66: Postumius Suagrus praefectus urbis.

Sual-eius *M. nomen. (Carpentras) CIL* XII 1164: Martei Q. Sualeius Rufus v. s. l. m.

Sualicc-ia. *(Dorf Vieil-Moutier, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, canton Desvres, zwischen Desvres und Lottinghen):* D(is) M(anibus) Svalicciae krai . . .

Suali-no-s *M. (Silchester) Archaeologia,* 52 *p.* 121 *f.:* SVA|LINOS.

Sual-ius *M. nomen. (Saint-Gilles, saec. 1 ex.) CIL* XII 4116 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1394: D(is) M(anibus) Cattiae Baeticæ M. Sualius Cattius Cominius coniugi incomparabili. *s.* Suallius.

Suall-ius *M. nomen.* **Suall-ia** *F. (Arles) CIL* XII 883 *u. p.* 819: D(is) M(anibus) Sualliae Graecae. Suallius Nicephor(us) coniugi pientissimae. *s.* Sualius.

Sual-ua *fl. in England, grafschaft York, j. the Swale, nfl. des Ure. Baeda h. e.* 2, 14: Baptizabat in fluvio Sualua, qui vicum Cataractam praeterfluit.

Suand-accā *zu ir.* sant *f. (begirde), für* *suant, *w.* chwant *(desiderium), bret.* c'hwant *oder* hwant *(desir), gr.* (σϝ)ἁνδάνω, *kslaw.* frisvędati *(marcescere, torrefieri). (Concordia, saec. 4—6) CIL* V 8773: Arcam Vassioni camped(octori) numeri Bataor(um) sen(iorum) quem sepelivit coniux Suandacca q. vixit cum (e)o ann. XXII, milit. ann. XXXV, feret apud se ann. LX si quis eam arcam voluerit movere virib. fisci dabit sol. XXV.

Sŭ-an-ĕtes *von* sŭ- *u. zu ir.* anaim *'bleibe, warte', nach Ernault 'bien établis', V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Suanetes. *(La Turbia) CIL* V 7817, 16: Suanetes. *s.* Con-suanetes.

Suani. *(S. Michael in Cornwall) IBCh.* 11: Suani hic iacit(?).

Suan-ius *M. (Bu Seba) CIL* VIII 5356: L. Suanio Victori Vitelliano.

Suanus *M. (Carlsburg) CIL* III 1185: L. Aelius Suanus.

Svaqqvu-co-s *von* svaqqv-, *aus* su- *u. w.* chwap *(quick)* chwaff, *südwelsch* hwaff *(instantly) M. (Welsche ogam-inschr. aus Fardel bei Ivybridge, South Devonshire) IBCh* 24 = *Rhys, Lectures on welsh Philology* 401[2], 284 *p.* 19: Svaqq(v)uci maq(v)i *(sones)* Q(v)ici *(von Qicos), lat.* Fanoni Maquirini.

Suarad . . *M. (Traismauer; Wels; Eining; Mochenwangen) CIL* III 12014, 539: SVARAD.M. [b]: SVARA, SVARA, SVARA. *(Vienne; Sainte-Colombe)* XII 5686, 850: Suara, SVARA. [*Moulins; Clermont;*] *(Banassac; Tongern; Augst; Besançon; Rottweil; Heddernheim; Rückingen)* XIII 10010, 1847: Suarad.m., Suarad, Suara.

Suari-ca *F. (Bei Dijon, aux Poussots) CIL* XIII 5532: D(is) M(anibus) Mandubili Dousonni (fil. *nachgetragen*) et Suarica uxs(or).

?**Suati-ca** *F. (Rom) CIL* VI 26891: D(is) M(anibus) Suaticae [He]orteni filiae.

Suat-ius *M. (San Vicente) CIL* II 733: Suatius Arenteri lib(ertus). *s.* Coutusuati *(gen.)*.

Su-ausia *nach Stokes 'schönörig' von* aus-, *F. (Polch, preuss. Rheinprovinz, rgb. Coblenz, kreis Mayen) CIR* 688: C. Attio Caro et Iul(iae) Suausiae (?) uxori Attio Paterno Attiae Avianae filis.

Σουβάνεκτοι *s.* Silvanectes.

Subdinnum *s.* Vindinum.

Subdione *oder* **Soione** vicaria *O. j. Soyons* [*beßer wäre Soyon*], *dép. Ardèche, arr. Tournon, canton Saint-Péry. Vita Venantii* 2, 14 *ASS 5. aug. p.* 109 *D:* Subdionensi monasterio. 16 *p.* 109 *F:* In Subdionense monasterium. *Suppl. Formularum Marculfi* 1 *MG Legg.* V *p.* 107, 15: Suggione. *s.* Soi-o(n) *G.*

Subdobiadon *O. in Brittanien j. Bemulie. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 9: Subdobiadon.

***Sŭ-bĕlino-s** *nach Rhŷs vom praefix* sŭ- *u.* belino- *für genetiv* Belin-os, *vom nominativ* beli, *für* *belin-s, *villeicht identisch mit Beli dem großen, einem mythischen könige der Brythonen, nach Stokes von* belo-s. *(Welsche ogam-inschrift saec. 5—7 aus Pool Park bei Ruthin, Denbighshire) IBCh* 159 = *Rhŷs*[2] *p.* 372 *n.* 22: Aimilini Tovisaci *(cogn.) und (ogam.)* S[u]belino *(oder* Subilino, *genet.)* [To]visaci. *Vgl.* Sumeli *(nomin.) für* Sumelin-s.

Subi *fl. in Hispania Tarraconensis, bei Tarragona, j. der Francolí. Plin. n. h.* 3, 21: Regio Cessetania, flumen Subi, colonia Tarracon. *(Cazlona) CIL* II 3297: Pater nomine Subitanus. *Vgl. O.* Subur?

Subidiani. *(Córdoba, a. 348 p. Ch.) CIL* II 2211: Fabri Subidiani.

Subilino *s.* Subelino.

Subi-lus. *(Neuss) CIL* XIII 10010, 1848: Subilus.

Subin-ates *O. (Riva S. Vitale am südostende des Luganer sees nördlich vom dorfe Ligornetto) Pais n.* 1287: Subinatibus.

sŭbites, *epheu, masc. ē-stamm, nach Ernault zu ir.* subh, suibh *(baie, fruit, fraisier),* sobha talmhuin *(fraises), w.* syfi, *corn.* sevi, *mbret.* seuuienn *(fraise), (Léon) sivi, bret.* ciuy *(fraises)* = *subion. *Dioscorid.* 2, 210: *Κισσός, οἱ δὲ κίθαρον, οἱ δὲ κίσσαρον, . . . Ῥωμαῖοι σίλβα μάτερ, οἱ δὲ ἕδερα, Γάλλοι σουβίτης.*

Subiti-llo-s *demin. von* sŭbites, *M. (Torre Nona) Kaibel* 2087: *Θ(εοις) κ(αταχθονιοις). Φλ(αουιος) Σουβιτιλλος κ(αι) Φλ(αουια) Θεονοη γονεις Φιλησιθεω γλυκυτατω υιω, ζησαντι καλως ετεσι ιβ, μησιν θ, ημεραις ια, μνειας χαριν.*

Subiti-o(n) *M. (Friesach in Kärnten) CIL* III 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f.

Sublavi-o(n) *illyrisch? O. an der raetischen grenze, j. Seben bei Klausen. IA* 275, 5: Sublavione.

Sublignĭ-acus *O. Vita Rigomeri ASS 24. aug.* IV *p.* 788*C:* Locum . . . qui nunc dicitur Subligniacus.

Subloanus *M. (Laibach) CIL* III 3855: D(is) M(anibus) s(acrum). Buio Vibi f. v. posuit sibi et coniugi. Lascioantie (*lis* Lascontiae) Q. Subloani f. Θ. an. XXXX. et f. Fibioni Θ. an. VII.

Sub-Merium *s.* Merium Midrium.

Subnis *fl. j. Suippes, nfl. der Aisne. Testamentum Remigii MG SS Mer.* III *p.* 337, 14: Ad Subnem.

Sub-ocrini *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 133: Subocrini.

Subola vallis. *j. la Soule, dép. Basses-Pyrénées. Fredegar.* 4, 78: In valle Subola.

subr- *in* Subr-ius, In-subres.

Subremus. *(Neuvy-sur-Barangeon bei Vierçon, Cher) BSAF* 1877 *p.* 79: Pr(o) sal(ute) dea(mati) Subremi.

Subrĭ-acum *von M.* Subrius, *in belg. O.* 1) *Sibret, prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 2) *Soubry, prov. Westflandern, bei Courtrai (Kortryk).*

Subr-ĭus *M. nomen.* 1) Subrius Dexter. *Tac. h.* 1, 31 *(a. 74):* Subrius Dexter. 2) *Sein bruder* Subrius Flavus. *Tac. a.* 15, 49: Subrium Flavum tribunum praetoriae cohortis. 50: Subrium ... Subrius Flavus. 58: Subrio Flavo. 65: Subrium Flavum. 67: Subrius Flavus tribunus. *Dio* 62, 24, 1 *(a. 65): Σούβριος Φλαούιος χιλίαρχος.* 3) *(Saint-Pons bei Cimiez) CIL* V 7917: Memoriae sanctissimae C. Subri Secundini flaminis et patroni provinciae pietatis eloquentiae morum magistri C. Subrius Severianus frater inmatura eius morte deceptus. 4) *(Macomelo, a. 74 p. Ch.) CIL* V 8023. 8024: Sex. Subrio Dextro proc. et praef. Sardiniae. 5) *(Nîmes) CIL* XII 3570: D(is) M(anibus) Epidiae Peculiaris lib. Hedone T. Subrius Hyginus uxori karissimae.

subrŏ-n *(neutr. ŏ-stamm). (Malaucène, dép. Vaucluse) CIL* XII 1351 = *RE No.* 49 (1888) *p.* 370: . . subron | Sumeli | Voreto | virius. f(ecit).

Subsi-o(n) *M. (Whiteflat bei Newtown of Irthington) CIL* VII 899*: 7 Iuli Subsion.

Subtrĭ-acus *O. j. Sutrieu, dép. Ain, arr. Bellay, canton Champagne.*

Suca, *villeicht urcelt.* *Sukkaio-, *sugnáio-, *fl. the Suck, in der irischen provinz Connaught, nfl. des Shannon.*

Sucaelo *O. in Hispania Baetica, conventus Cordubensis. Plin. n. h.* 3, 10: Sucaelo.

Su-caelus *s.* Sucellos, Sucelus.

Sŭcăr-ĭus *von* Sucarus *M. nomen.*

Sucar-ia *F. (Aguilafuente, jh. 1 oder 2) CIL* II 5787: D(is) M(anibus) Oeconome anorum XIX Magia filiae Sucarius filiæ et sibi f. c. *(Vienne)* XII 2005: D(is) M(anibus) Sex. Sucari(i) Atimitiónis SucarI (sex): Valló, Atimitió, Perpetuus, Atéia, Atimitus, Érmétió fill et hérédes et Sucariá Perpétuá coniug. cariss.

***Sŭ-cărŏ-s** *'amabilis' 'benignus' von partikel* sŭ- *und einer ableitung von* car-; *ir.* so-char, *cy.* hygar, *w.* he-gar, *abret.* -ha-car, -hu-car, *mbret.* hegar, *bret.* he-gar, *zu lat.* cārus *lieb, ai.* Su-cāru, *idg.* Su-kāru *von* kāru *(lieblich).* **Sucarus** *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 2408: Suc[a]ri . m(anu). *In* Sucarius, *abret.* Eu-hocar = *Avi-sucaro-s, *Bran-hucar = *Brano-sucaro-s.

Sŭ-casses *gall. V. in Aquitanica, villeicht um Amorots-Succos, dép. Basses-Pyrénées, arr. Mauléon, canton Saint-Palais. Plin. n. h.* 4, 108: Succasses *var.* sucasse, sucassae, succasse, uocassae. *Vgl.* Vello-, Vellio-casses, Cassi-vellaunus.

Succaelo *s.* Sucaelo.

Succasses *s.* Sucasses.

Succi-o(n) *M. cogn. (Aquileja) Pais n.* 1080, 406[a]: //// Succio . Nor. f. *(Adria; Este)* [b, c]: Succio . Norbani.

Succ-ĭus *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883) 124 = *Hettner* 489: L. Succius Genialis.

***succŏ-s** *nach Stokes* *sukku-, *sugnú, *sau, air.* socc-, *(ir.* socc-sáil *gl. lolligo), nir.* suig *(air. acc. sg.* *suicc?) *f.* 'a pig', *acy.* huch, *w.* hu-cc, *später* hŵch, *f. sus (porcus) (woher engl.* hog, *oder aus corn.* hoch? *entlehnt), corn.* ho-ch *gl. porcus, mbret.* houch *(porc), nbret.* houc'h *(le porc mâle), hoc'h (schwein), cf. ae.* sugu, *holl.* zeug, *nd.* söge *sau; cf. lat.* suculus *von* *sucos; *ai.* sū-karà-s.

Succosa = Sub Cosa? *O. der Ilergetes, vgl.* Hi-tzocose-coen. *Ptol.* 2, 6, 67: Σουκκῶσα. *IA* 451, 6: Caum.

Succossia *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a.* 565, *Dipl. Pard. t.* 2 *p.* 423. *Vgl.* Cossia?

Succus-ĭus. *(Poitiers, vor a.* 268) *Richard p.* 14: SVCCVSII. *cf. (Rom) CIL* XV 615: Dol(iare) Succ(usanum).

Sŭ-cellŏ-s, Su-celus *nach Zimmer* 'der einen guten stil, hammer hat' *von* sŭ- *und* *celdo *vw. mit germ.* *hilta, *nach d'Arbois de Jubainville und V. Henry von* *kĕl-dŏ-s, *qui a un bon frappeur (marteau),* √ kĕl *zu lat.* (per) cello *in* *clădĕbo-s, *lat.* gladius, *gr.* κλάω; *G.* = *ir. Balar. (York) EE* 3 (1877) *p.* 313 *n* 181: Deo Sucelo. *(Vienne, dép. Isère) CIL* XII 1836 = *Hübner, Exempla n.* 610: Deo Sucello Gellia Iucund[a] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Yverdun in der Schweiz)* XIII 5057: Sucello Ipadco *(oder* Iradco) v. s. l. m. *(Worms)* 6224: Deo Su[cel]o [et? S]ilvano Ti(berius) G . . . . (?) N . . . . (?) [l. p.?]. *(Mainz)* 6730: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Sucaelo et Gen(io) loci pro salute C. Calpurni Seppiani p(rimi) p(ili) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) Trophimus actor et canabari(i) ex voto. *(Bei Saarburg in Lothringen, saec. 1 ex. oder 2 in. p. Ch.) WK* 15 (1895) *Nr.* 2 & 3 *sp.* 53 = *Jahrbuch der Ges. für lothr. Geschichte und Alterthumskunde bd.* 7 (1895) *s.* 128—163. 8 *s.* 169 = *RC* 17, 46 = *(Münchener) Allg. Zeitung* 1896 *Nr.* 9 *(13. jan.) s.* 7: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf.* Cell[...d]eo *RE Nr.* 82 (1896) *n.* 1165 *p.* 419. —

Sŭcellus *M.* **Sŭcella Sŭcela** *F. (Roseck am Wörther see) CIL* III 4770 *p.* 1812 = V 1790: T. Valentinius T. lib(ertus) Firmus et Valentinia Prisci lib(erta) Sucela v. f. sib(i) et Firmino Prisci ser. fil. an. XVIII. *(St. Dionysen an der Mur)* III 5463: Iuniano Burrani f. an. L Sucela Ucconis f. marito et Terentino et Iulianie Tertini f. nep. *(St. Dionysen bei Bruck)* 5464: C. Sabinius Primigenius et Sabinia Matrona C. Sab(inio) fil(io), Veci/i Cinti fil(iae) ann(orum) XXII et sibi et Sucellae n(epti) an(norum) XII.

Sucessus Sucesus *M. cogn.* **Suces(s)a** *F. villeicht auch celtisch, z. b. (Medinaceli) CIL* II 5789: Valeria Venniq(um) Sucessa Candidi u(xor) v(iva) s(ibi) et marito f(aciendum) c(uravit); T. Licinius Quir(ina) Titulus Cornutanulus h(ic) s(itus) e(st), Suc(essa) s(o)r(or) d(e) s(uo) f(aciendum) c(uravit). *(Castellon de Ampurias)* 6257, 188: Sucesus. *(Eggersdorf, distr. Gleisdorf)* III 5488: M. Annius Romanius, Successa Atuali f(ilia) c(oniux), An(nio) Saturnino f(ilio). *(Rom)* VI 17363: Sucesa. *(Saint-Nazaire-en-Royans)* XII 2206: Sucesa Minervaii v. v. s. l. m. *(Genf)* 5686, 852: Sucesus f(ecit). *Vgl. (Pompeji) CIL* X 8055, 40: Succes(us). *(Savignano sul Panaro bei Modena; Collegara)* XI 6700, 646: Sucesu(s). *Vgl.* XIII 10010, 1848.

Suci-o(n) *M. (Trier) Kraus n.* 98 = *Hettner* 343: Sucio.

Suc-ĭus. *(Nizza) CIL* V 7897: L. Sucio Velaci f. militi cornicla. cohort. Ligur.

Sucn-inus *M. (Bei Alemquer) CIL* II 6249, 3: Sucnin(us) Asedi f(ilius).

Sucomus *M. (Cannstatt) CIL* XIII 10010, 1850: Sucomus f(ecit).

Sucroraripi. *(Langres) CIL* XIII 5856: D(is) M(anibus) Sucroraripi (Sacrobari?).

Sucur-o(n) *s.* Sacuro(n).

Sucus-anus. *(Rom) CIL* VI 196. 197: Trib(us) Suc(usana) corp(oris) foederati.

Sud-ecr-o(n) *iberisch? M. (Adamuz) CIL* II 2183: [C]n. Pompei Sudecronis.

Sud-ēta *n. pl., nach Zeuß zu air.* sude, suide, *n. sitz, ir.* suidhte *(positus, in ordine, serie), ai.* sadas, *das thüringisch-fränkische grenzgebirge (warscheinlich einschließlich des Fichtelgebirges). Ptol.* 2, 11, 5: Σούδετα (σουδητα X) ὄρη. *cf.* 2, 11, 13: Σουσουδάνα.

? **Sud-inī** *V. in Sarmatia Europaea. Ptol.* 3, 5, 9: Ὑπὸ μὲν τοὺς Οὐενέδας Γα-

λίνδαι καὶ Σουδινοὶ καὶ Σταυανοὶ μέχρι τῶν Ἀλανῶν.

Suebri *V. in Gallia Narbonensis. Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates.

Svecc-onius *nach Ernault von* ***svĕkŏ-s** *'süß', w.* chwêg, *corn.* whek, *mbret.* huec, *nbret. (Léon)* chouec. *(Solothurn, a. 219 p. Ch.) CIL* XIII 5171: Geni[o p]ublic(o) in honorem dom. divin. aram cum sign. Suecconi(us) Demecenus de suo posu[it] imp. d. n. Anto[nii] et Sacerdot[e II] cos.

Suedas, Suaedas *O. j. Saix en Poitou, dép. Vienne, arr. London, canton Les-Trois-Moutiers. Vita s. Radegundis* 1, 15, 35: In villa Suedas Pictavo territorio iuxta praedictum vicum (Condate). 28, 66: Suedas. 2, 3: Dum Suedas in villa, quam ei rex dederat, resideret. 13: Suedas in villa.

Sued-ĭus *M.* 1) *Tac. h.* 1, 87: Antonio Novello, Suedio Clementi primipilaribus. 2, 12: Suedium Clementem. *(Karnak, a. 79) CIL* III 33: T. Suedius Clemens praef(ectus) castror(um). *(Pompeji)* X 1018: Ex auctoritate imp. Caesaris Vespasiani Aug. loca publica a privatis possessa T. Suedius Clemens tribunus causis cognitis et mensuris factis rei publicae Pompeianorum restituit. 2) *(Aquileja) CIL* V 1008: L. Suedius Iucundus IIIIIIvir .... L. Suedius Sabellus. ... L. Suedius Liccaeus.

Suel *s.* Selambina.

Suemon.. *(Dijon) CIL* XIII 5512: IIIODI IPSE SVEMONI AFEÇII.

Suenci *O. j. Saincy-Fertrève, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy.*

Sueriarum ecclesia. *Sougères, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Saint-Sauveur.*

Suersiones *s.* Suessiōnes.

Suesia *palus. Mela* 3, 3, 29: Paludum Suesia, Metia et Melsyagum maximae, silvarum Hercynia et aliquot sunt quae nomen habent.

Suessat-ĭō-n *O. in der baskischen provinz Alava, zwischen Alegria und Vitoria, nördlich vom Ebro. Ptol.* 2, 6, 64: *Καριστοὶ καὶ πόλεις μεσόγειοι Σουεστάσιον, Τουλλίκα, Οὐέλεια. IA* 454, 9: Suissatio *(abl.). Rav.* 4, 45 *p.* 318, 6: Seustatio. *Davon V.*

Suessetani *am Ebro. Liv.* 25, 34, 6 *(a. 212 a. Ch.):* Indibilis, quem cum septem milibus et quingentis Suessetanorum adventare fama erat. 28, 24, 4 *(a. 206):* (Mandonius et Indibilis) iuventute Celtiberorum excita agrum Suessetanum Sedetanumque sociorum populi Romani hostiliter depopulati sunt. 34, 20, 1 *(a. 195):* Suessetani. 5: Suessetanae iuventutis. 7: Suessetani. 39, 42 *(a. 184):* In citeriore (Hispania) A. Terentino in Suessetanis oppidum Corbionem vineis et operibus expugnavit, captivos vendidit. *Frontin. strat.* 3, 10, 1: Suessetanos. *(Rom) CIL* VI 144[b]: L. Livio L. f. Ocellae Sussetanei.

Suessĭ-ōn-es, *n-stamm* (-i̯ōn-), *V. von Belgium, im Soissonnais, Laonnais, Valois, Goëlle, Noyonnais, um Soissons, dép. Aisne. Caes. b. G.* 2, 3, 4: Reliquos omneis Belgas in armis esse, Germanosque, qui cis Rhenum incolant, sese cum his coniunxisse, (5) tantumque esse eorum omnium furorem, ut ne Suessiones quidem, fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et isdem legibus utantur, unum imperium unumque magistratum cum ipsis habeant, deterrere (Remi) potuerint, quin cum his (reliquis Belgis) consentirent. 4, 6: Suessiones suos (Remorum) esse finitimos; (7) fines latissimos feracissimosque agros possidere. (7) Apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Deviciacum, totius Galliae potentissimum, qui cum magnae partis harum regionum, tum etiam Brittaniae imperium optinuerit; nunc esse regem Galbam: ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam totius belli omnium voluntate deferri; oppida habere numero XII, polliceri milia armata L. (*Daraus Oros.* 6, 7, 12: Suessones ex duodecim oppidis quinquaginta milia.) 12, 1: Caesar, prius quam se hostes ex terrore ac fuga reciperent, in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit et magno itinere confecto ad oppidum Noviodunum contendit. (2) Id ex itinere oppugnare conatus, quod vacuum ab defensoribus esse audiebat, propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit. (3) Castris munitis vineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant conparare coepit. (4) Interim omnis ex fuga Suessionum (suessonum B^1) multitudo in oppidum proxima nocte convenit. (5) Celeriter vineis ad oppidum actis, aggere iacto turribusque constitutis magnitudine operum, quae neque viderant ante Galli neque audierant, et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt et petentibus

Remis ut conservarentur impetrant. 13, 1: Caesar obsidibus acceptis primis civitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis armisque omnibus ex oppido traditis in deditionem Suessiones (suessones B^1) accipit exercitumque in Bellovacos ducit. *Hirtius b. G.* 8, 6, 2: Ipse (Caesar), cum crebris legationibus Remorum certior fieret Bellovacos, qui belli gloria Gallos omnes Belgasque praestabant, finitimasque his civitates duce Correo Bellovaco et Commio Atrebate exercitus conparare atque in unum locum cogere, ut omni multitudine in fines Suessonum (X suos sonū M^1 D^1 suessionum EVM^2), qui Remis erant attributi, facerent inpressionem, pertinere autem non tantum ad dignitatem, sed etiam ad salutem iudicaret, nullam calamitatem socios optime de re publica meritos accipere, (3) legionem ex hibernis evocat rursus XI., litteras autem ad Gaium Fabium mittit, ut in fines Suessonum (X suessionū EVM^2) legiones duas, quas habebat, adduceret, alteramque ex duabus ab [L.] Labieno arcessit. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τοῖς Μεναπίοις δ᾽ εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοὶ καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες (σουεσίωνες BCl) καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ.* 4, 3 *p.* 196: *Αὐτῶν δὲ τῶν Βελγῶν Βελλοάκους ἀρίστους φασί, μετὰ δὲ τούτους Σουεσσίωνας (οὐεσσίωνας codd.).* *Liv. perioch.* 104: Caesar Ambianos, Suessones, Veromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit. *Lucan.* 1, 423: Et Biturix longisque leves Svessōnes in armis. *Dazu Comm. Usen.*: Sessones gens Galliae. *Plin. n. h.* 4, 106: Suessiones liberi. *Ptol.* 2, 9, 6: *Ὑφ᾽ οὓς (Οἰρομάνδυας) Οὐέσσονες (Σουέσσονες ci. Müller), ὧν πόλις ὁμοίως ἀπ᾽ ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Αὐγούστα Οὐεσσόνων (Soissons).* *TP:* Aug. Sueſſorum (= Augusta Suessonum *j. Soissons*). *IA:* 362, 2: Suessonas (*var.* Suessones, Suesionis, Suessionis, Siuessonas, Suiessonas). 379, 6: Augusta Suessonum. 380, 1: Suessonas usque. 6: Suessonas. *Not. Tiron. p.* 87, 39 *n.* 60 *Zang.*: Suessio (*j. Soissons*). *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi 2 c. 1371 B)*: Mercurio Suessionum (episcopo) *cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1 *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.* *NG* 6 *(Belg. II)*, 2: Civitas Suessionum (*var.* Suessonum Sessionum). *ND occ.* 9, 35: Suessionensis ⟨fabrica⟩. *Concil. Aurelian. a. 511, cod. C:* Lupus episcopus de Sessionis. *Dipl. Pard. n.* 118 *t.* 1 *p.* 83 *(a. 533)*: Ecclesiae *(dat.)* Suessionum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 18 (27): Siagrius Romanorum rex, Egidii filius, apud civitatem Sexonas *(Soissons)*, quam quondam supra memoratus Egidius tenuerat, sedem habebat ... Usque Sexonas ... Adveniens Sexonas ... Tu Sexonas in urceo ilio fecisti. 4 (19): Apud Sessionas civitatem. 14 (21): Suessionas deferentes. 15 (22): Cathedramque Suessionas habere. 16 (23): Suessionas civitatem occupat. 36 (51): Suessionas in basilicam sancti Medardi. 5, 2: Suessionas rediit. 3: Suessionas urbe adgrediuntur ... Suessionas ingreditur ... In territurio Suessioneco ... In Suessioneco. 11 (17): Aput Suessionas. 26 (34): Suessionas ad basilicam sancti Medardi duxerunt. 6, 8 (14): Apud Suessionas civitatem. 14 (21): Muri urbis Suessionicae conruerunt. (34): Ut in pago Sessionico accederet. 8, 29 (40): At urbem Sessionas accedentibus ... Sessiones urbem venit. 9, 9: Per plateam Sessionacem civitates *(Soissons)*. 32: Sessonas dirigit. 36: Qui erant in urbe Sessonicas sibi Meldensi. 37: Aput urbem Sessionas. 10, 2: Bodegisilos filius Mommolini Sessionici. 18: Sessionas *(Soissons)* remanserunt. *de virtutibus s. Martini* 3, 47: Reliquiae, quae Sessionico in pago ferebantur. *vitae patr.* 19, 2: Beati Medardi Sessionici confessoris reliquiae. *in glor. conf.* 93: Iuxta urbem Sessionas quiescit. *Fortun. vita s. Radegundis lib.* 1, 2, 8: Suessionis *(Soissons)* cum eam direxisset. *Vita s. Medardi* 12, 29: Suessionensium urbs. *Martyrologium Hieronym.* *6. id. iun.:* In Galleis Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *18. kal. iul.:* In territurio Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *8. kal. nov.:* In Gall. civitate Sessionis (*var.* Suessionis). *Pard. dipl. n.* 192, *t.* 1 *p.* 154 *(a. 584)*: Medardus, indignus episcopus Suessionensis. *n.* 201, *t.* 1 *p.* 163 *(a. 593)*: Suessorum civitate. *p.* 164: Anserico Suessorum urbis pontifice. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 26 *M.*: Ex civitate Sissionis. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201, 32 *M.*: Ex civitate Sessionis. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 12 *M.*: Ansarico *(abl.)* Suessonensi. *Fredegar. chron.* 3, 18: Soissionas nunciat. 29: (Sortitus est sedem) Chlotharius Suessionas. 4, 54 *(a. 626/627)*: Domni Medardi Soissionas. 56

(a. 629): Soissionas peraccedens. *Liber historiae Francorum* 12: Suessionis civitate in Francia. 36: Paygo Suessionico . . . In loco nuncupante Trucia *(Droisy)* in paygo Suessionico . . . Reversa est Suessionis civitate. *Dipl. Pertz n.* 40 *p.* 38, 12 *sq. (a. 662):* Drauscio Suessioniensis episcopus subscripsi. *n.* 91 *p.* 81, 28 *(a. 722?):* Suessionis civitate. *Pippini Capitulare Suessionense a.* 744 *MG Cap.* I *p.* 29, 6: Apud Suessionis civitas. *Vita Bandaridi* 1 *ASS 1. aug.* I *p.* 63 *C:* Bandaridum Suessionensem episcopum. 1, 1 *p.* 63 *D:* Plebs omnis Suessionica. 1, 2 *p.* 63 *D:* Maneret Suessio *(stadt)* desolata. 1, 2 *p.* 63 *D:* Lupi Suessorum venerabilis episcopi. 1, 5 *p.* 64 *A:* Bandaridus Suessorum episcopus. 1, 10 *p.* 65 *A:* Plebs Suessonica . . . In pago Suessonico. 2, 17 *p.* 66 *F:* Suessorum finibus. 19 *p.* 67 *B:* Cum Suessionem repedare coepisset. *p.* 67 *C:* In pago Suessioni. 22 *p.* 67 *F:* Monasterium Suessioni satis contiguum. *Vita s. Chlodovaldi* 5 *MGSS Mer.* II *p.* 353, 18: Suessionis urbe. *Vita Praecordii* 2 *ASS 1. febr.* I *p.* 196: In pago Suessionico. *Vita Desiderati* 1 *ASS 8. mai* II *p.* 303 *C:* Suessionico populo. *Vita Verani* 19 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 469 *D:* Apud Suessionas. *Vita Arnulfi* 1, 4 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *B:* In pago Suessionico. *Vita Agili c.* 4, 19 *ASS 30. Aug.* VI *p.* 582 *B:* Cives Suessionici. *Vita Salabergae* 3, 27 *ASS 22. sept.* VI *p.* 529 *A:* Ansericus episcopus Suessionum. *Acta Fiacrii* 3, 28 *ASS 30. aug.* VI *p.* 609 *A:* In urbe Suessionensi. 6, 58 *p.* 613 *E:* Suessionis advenit. *Vita Audoëni* 1, 3 *ASS 24. aug.* IV *p.* 806 *B:* Suessonico populo. *Anal. Boll.* 5, 79: Cives Suessonici. *Vita Drausii* 1, 1 *ASS 5. mart.* I *p.* 405 *D:* Drausius dei disponente gratia Suessorum ordinatus episcopus. *E:* Pagus Suessonicus . . . Suessonicas partes. 1, 5 *p.* 406 *E:* Anserico Suessonensis quondam civitatis episcopo. 1, 7 *p.* 407 *C:* Plebi Suessionicae. 2, 10 *p.* 408 *A:* A Suessonica urbe. 2, 11 *p.* 408 *D:* Suessonicae civitatis. *cf. p.* 902 *E:* Augustae Suessionum. *Vita Vodali s. Vodoali* 1, 3 *ASS 5. febr.* I *p.* 691 *D:* Civitatem Suessionensium. 1, 7 *p.* 692 *A:* Suessionem repedare. *B:* Ad civitatem Suessionensium. 2, 15 *p.* 693 *A:* Ex Suessionensium civitate. — *Inschriften: (Lyon) CIL* XIII 1690: L(ucio) Cassio Melior[i] Suessioni omnibus honorib(us) apud suos functo . inquisitori Ga[ll.] III prov. Gall[iae]. *(Vieil-Évreux, saec. 1 in.)* 3204: S. Crispos Boud. . . . | ramedon › | axtacbiti eu|do Caraditonu[s] | . . . nia(la?) Seiani *(oder* Selani, *scil.* filia), Seboddu | Remi filia | . . . druta Gisaci civis Su[essionis]. *(Reims)* 3261: D(is) M(anibus) Ammus Avitiani Suessio. *(Meilenstein von Tongern) Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Aug. Suessionum l(eugae) XII. *(Soissons):* Aug. Suess. *(Saint-Quentin, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front, saec. 2 ex. oder 3 in.) BSAF* 1881 *p.* 119. 120. *cf. Allmer & Dissard* II *p.* 112 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)]. C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], praef(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus . . . . *Merowingische münzen Belfort n.* 674: +SVESSIONIS F *(rückläufig) R* ELΛFIV∽ MONE⊥ *(rückläufig).* 4199 (= *Prou* 1055): +S[V]ESIONIS. 4200: SVESSIONIS FIT. 4201. 4202: ∽VE∽IONI∽. 4203 (= *Prou* 1054): ∽VE∽∽IONIS FIT. 4204 (= *Prou* 1058): SVESSIONIS FIT. *(Saint-Amour)* 4205: SVESS IONIS. 4206 (= *Prou* 1060): +SVESSIONIS. 4207 (= *Prou* 1059): SV[ES]SIONES. 4208: SVESSIONIS Ŧ (= fet). 4209 (= *Prou* 1056): +SVESIONIS F. 4210 (= *Prou* 1057): +SVESSIONIS Ŧ. 4211: SVES∴S IONIS FT. 4212 (= *Prou* 1061): ƧVEƧƧIOИIƧ. *(Mons)* 4213: ƧΛEƧƧIONI∾. 4214 *u. t.* 5 *p.* 281: ƧVEƧƧION. 4215: ∾VESSIOИI∽. 6436 (= *Prou p.* LVI): SVE[ssio]NIS FITOR. 6437: ƧVES∽IONO.

Σουεστάσον *s.* Suessation.

Suestra *O. j. Susteren, niderländ. prov. Limburg.*

***Suetonī-ācum** *O. j. Sötenich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Aachen, kreis Schleiden.*

?**Sueva.** *(Aix) CIL* XII 2480: Sibi et Valeriae Sueva filia///.

Sug . . . . liaco *O. Belfort* 6439 = *Prou* 2637: *R* SVVↃ'‿///LIVCO.

Su-gasis. *(Lumezzane) CIL* V 4927: . . . f. . . . . . Sugasis [f.] . . . . . . Cnaninus sibi et Ierdiae Stai f. uxori et Sugasi et Staio filis militibus defunctis leg. XXI rapacis. ego filis titulum posui quod m[ih]i fili debuerunt. *Vgl.* Clu-gassis, Esdra-gassis, Stacassis, Ves-gassis.

Sugenadum *O. j. Seynod, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy (sud).*

Sugent.. *(Mainz) CIL* XIII 7048: Cuses Sugenti (*oder* -is) f(ilius) Regus ex cho(rte) Raet(orum) et Vin(delicorum) annor(um) XL. stip(endiorum) XX. h(ic) s(itus) e(st).

Suggione *O. s.* Subdione.

Sugiaco *s.* Soiacum.

Sugilione *O. im Limousin. Merowingische münze, saec. 7. Belfort* 4216: ᔕVCI-ΓIONE.IT. 4217 = 4218 (= *Prou* 2040): +ƧVCILIOИЄ VI. 6438: +ƧVCILIOИIV.

Sugn-eium *O. j. Sugny, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Monthois.*

Sugnutia, Brīva, *j. dorf Brèves an der Yonne mit Sardy-les-Forges, dép. Nièvre, arr. und canton Clamecy. (Inschrift von Monceaux-le-Comte, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Tannay, 7 kilom. von Brèves; saec. 3) CIL* XIII 2828: M. Ulpio Avito 7 (centurioni) leg(ionis) III Aug(ustae). IIII Fl(aviae) opifices loricari qui in Aeduis consist. et vico Brivae Sugnutiae respondent quiq. sub cura eius fuerunt erga ibs[os b(ene) m]er(ito) po[suer(unt)].

Sui-ācum *O. j. Notre-Dame-d'Épine, dép. Eure, arr. Bernay, canton Brionne.*

Suibneus, *ir.* Suibne, Suibhne, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 14 *p.* 42: Suibneum filium Columbani.

Suicca *M. Silber-münzen der transpadanischen Boier in Pannonien. Muret-Chabouillet* 10009—10014: *R* SVICCA.

Suicc-ius *M. (Saint-Quentin, dép. Aisne, saec. 2 ex. oder saec. 3 in.) RA* 3ᵉ *s., t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)] C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], praef(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus ......

Su-ietius, *cf.* ianto-, iato-, ientu-, *M. (Embken bei Zülpich) CIR* 577 = *Hettner* 46: T. Iulius Suietius.

Suindinum *s.* Vindinum.

Suipp-ia *fl. j. Suippe.*

Suissatio *s.* Suessatio.

Suiti-nus *M.* [*München*] *CIL* III 6010, 214: Suitin(us).

Sul *(nominativform) urir.* *sūli-s, *f. sonne, auge, air.* súil, *f. gl. oculus, i-stamm, gen.* súla, *cy.* haul, *m.* heul *(sol), corn.* heuul, houl, *bret.* heaul, *(Léon)* heol *(soleil)* = *souli-s, *lat.* sōl = *sōul, *sonne, got.* sauil *sonne, an.* sól *sonne (tochter des Mundilföri), ae.* sól, *lit.* śaulė *sonne, ai.* sûrya *sonne (?),* sûrí *der glänzende (?),* sūri-s, sūrja-s *(sol), idg.* *sāue-l, *sūl'- *savara, *G., beiname der Minerva. Solin.* 22, 10 (18): In quo spatio (Brittaniae) magna et multa flumina, fontes calidi opiparo exculti apparatu ad usus mortalium: quibus fontibus praeest Sul Minervae numen, in cuius aede perpetui ignes numquam canescunt in favillas, sed ubi ignis tabuit, vertit in globos saxeos. *(Bath) CIL* VII 39: C. Protaciu[s Libo Ti. C]laudius Ligur [sacer(dotes) restituto c]olegio longa seria [annorum abolito aedem] deae Sulis M[inerv]ae nimia vetust[ate conlapsam sua pec]unia refici et repingi cur[arunt idemque probarunt]. 40 *(nach 120 p. Chr.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Mar. Aufid[ii] Maximi 7 leg. VI vic. Aufidius Eutuches lib. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 41 *(nach 120 p. Ch.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Aufidi Maximi 7 leg. VI vic. M. Aufidius Lemnus libertus v. s. l. m. 42 *(nach a. 161, nicht vor M. Aurelius und L. Verus):* Deae Suli Min(ervae) et numin(ibus) Augg(ustorum) C. Curiatius Saturninus Ↄ (centurio) leg(ionis) II Aug(ustae) pro se suisque v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 44: Deae S[uli ...?] Ti. Cl. T(I?)...? Sollen...? tir...? 53: D(is) M(anibus). C. Calpurnius Receptus, sacerdos deae Sulis, vix(it) an(nos) LXXV. Calpurnia Trifosa, lib(erta) et coniunx, f(aciendum) c(uravit). *(Alzey in Rheinhessen) CIL* XIII 6266: Deae *(dativ)* Sul Attonius Lucanu[s]. *Davon* Aquae Sulis, *j. Bath (wo heilquellen sind) am Avon, grafschaft Somerset. Ptol.* 2, 3, 13: Ὕδατα θερμά *(bei den Belgae). IA* 486, 3: Aquis Sulis (*JNL*², *die besseren codd.* solis). *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 5: Aquis. — Sulis *ist auch der alte name von Hennebont, dép. Morbihan, arr. Lorient. TP:* Svlim. *In brit.* Sūlinus, Sūlnus, *gall.* Sūlivia, Sūleviae, Sūlevae.

?**Sul......** *(Liezen) CIL* III 5643: Sul. Ressatus et Atigenta con. vi. f.

Sul..vi. *(Cambridge) CIL* VII 1336, 1099: Sul..vii *(genet.).*

Sula *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 5326: Flaccus Sulae filius.

Sulc-ia *O.* 1) *j. Sulzbad, Elsaß, canton und kreis Molsheim. Trad. Wiz.* 35 = 162 *(a. 737):* In Sulcia. 52 *(a. 742):* In villa Sulcia. 2) *j. Obersülzen, bezirksamt Frankenthal.*

Sulcĭ-ăcus *O. j. Sucy-en-Brie, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Boissy-Saint-Léger.*

Sūl-ev-ĭa-e. *Nach Glück von* * sūli *cf. ir.* súil *(oculus, curatio), G. 'schützerinnen', wesen, welche die menschen in ire obhut namen, inen heil und segen brachten. (Carlsburg) CIL* III 1156 *p.* 1015: Sule(vis) Fl(avius) Attalus votum l(ibens) s(olvit). *(Auch aus Dacien)* 1601: Sul(evis) Mont(anis) (*cf.* dii montes *bei Lactantius de morte persec.* 11) T. Iulius Lapid. v(otum) l(ibens) p(osuit). *(Nassenfels in Mittelfranken)* 5900: Sulevis sac(rum) Iul(ius) Paterna pater p(ro) s(e) et s(uis) v. s. l. l. m. *(Rom)* VI 767: Sulevis sacr(um). L. Aureli Primus et Marcellus dupl(arius *oder* dupliciarius) et Fl. Festus fratres v. s. l. m. 768 *(a. 160 p. Ch.):* Sulevis et Campestribus *(3 sitzende frauen)* sacrum. L. Aurelius Quiritus 7 (centurio) leg(ionis) VII. geminae votum solvit laetus libens dedicavit VIIII. k. septembre Bradua et Varo cos. *(Rom, a. 132) Henzen, Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 239 *n.* 4 = *B. C. n.* 1070: Malsibus, Sulevis. *(a. 133) p.* 241 *n.* 5: Matribus, Sulevis. | *(a. 134) p.* 244 *n.* 6. | *(a. 137) p.* 248 *n.* 9. | *(Rom, a. 138) p.* 249 *n.* 10 = *Bullet. C.* 1885 *n.* 1074: Matribus, Sulevis. | *(a. 140) p.* 252 *n.* 12 = *Bull. C.* 1075 | *(a. 141) n.* 13 = *Bull. C.* 1076: Matribus, Sulevis. *(Rom, nicht vor Hadrian oder Pius) Annali dell' Instituto* 1885 *p.* 258 (= *Bull.* 1885 *n.* 1062) *n.* 20: Matribus, Sulevis. | *p.* 258 *(zeit des Hadrian oder Pius) n.* 21 = *B. C.* 1064: Matribus, Suleis. | *p.* 260 *n.* 23 *(zeit Hadrians)* = *B. C.* 1063: Matribus, Suleis. | *(a. 207) p.* 271 *n.* 24 (*B. J.* 105, 90) *cf. Bull. comm. arch.* 1885, 4 *n.* 1079: Pro salute impp. nn. Augg. Matribus paternis et maternis meisque Sulevis Candidinius Saturninus dec(urio) eq(uitum) s(ingularium) impp. nn. voto libens posui. *(Bath)* VII 37: Sulevis Sulinus scultor, Bruceti f(ilius), sacrum f(ecit) l(ibens) m(erito). *(Binchester)* 1344[b]: Sul[e]vi[s] Vett(ius) Cann. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Colchester) EE* 7 *p.* 782 *n.* 844: Matribus Sulevis Similis Atti f(ilius), ci(vis) Cant(ius) v(otum) l(ibens) s(olvit). *(Velleron, dép. Vaucluse, arr. Carpentras, canton Pernes) CIL* XII 1180: Sulevis Tertius [Sim *oder* Mom]monis [f(ilius) v(otum)] s. l. m. *(Venasque, dép. Vaucluse, arr. Carpentras, canton Pernes)* 1181: Su-l(evis) M(ontanis) Colia Maxuma. *(Genf)* 2598: [Su]leis L. sue[is] Senec(ione) Tiro[ne C]upitus a//// ///. | v. s. [l. m.]. *(Bei Collias, dép. Gard)* 2974 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1512: . . . . . . Sul[e]viae Idennicae, Minervae (*cf.* Sul Minerva) votum. *(Lyon)* XIII 1787: . . . ara Su[leviarum *Boissieu,* s(anctis) V(irginibus) *Allmer*] Q. V(alerius) E . . . . m(erito). *(Au Bois de Vaux bei Vidy)* 5027: Banira et Doninda [et] Daedalus et Tato Icari fili Suleis suis; qui curam vestra(m) agunt, Iden(nicis?); Cappo Icari l(ibertus?). *(Schloß Schweppenburg bei Andernach, regbz. Coblenz; seit Hadrian) CIR* 673: Suleviabus G(aius) Paccius Pastor vet(eranus) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(i)d(elis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cöln) Düntzer, BJ.* 47/48 *s.* 119 = *Katal.* 2, 43*: . . . . Sulevis s(acrum) l(ibens) m(erito) p(osuit). *(Unbekannten fundorts) Hettner, Trier, n.* 109: Dae Sulev[iae] Dimmia [At]tali v. s. [l. m.]. *(Marquise, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, saec. 4 in., von einem soldaten der brittan. armee.) Vaillant* 13: Sulevi(i)s. Iunonibus. sacr(um). L(ucius) Cas(sius) Nigrlni[us *oder* ianus] vic. m[iles] ///// | st //// // [vot(um)] s(olvit) l(ibens) [m(erito)] *oder villeicht* [pro] se [et suis v(otum)] s(olvit) (libens) m(erito).

Sulga *südgallischer fl.; la Sorgues, dép. Vaucluse, nfl. der Rhône. Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἳ περιρρέοντες πόλιν Καουάρων [καὶ Οὐάρων] κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν, τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Ἀηνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας.* 2, 3 *p.* 191: *Πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω ἔτι κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. Lucan.* 1, 432 *sq.:* Quos Sulga *(Bentley;* qua cinga *codd.)* pererrat gurgite. *Vgl.* Sorgia.

Suliaco *s.* Sauliacus.

Svlim *s.* Sul.

Sulinĭ-ăcus *von* Sulinus *oder* Sulinius, *O.* 1) Suligny, *j. Subligny, dép. Yonne, arr. Sens,*

canton Cheroy. 2) Sulnniac, *j. Sulniac, dép. Morbihan, arr. Vannes, canton Elven.*

Suli-nŏ-s, Sulinus *von der göttin* Sūl, *M. (Bath) CIL* VII 37: Sulevis Sulinus scul(p)tor, Bruceti f(ilius), sacrum f(ecit) l(ibens) m(erito). 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lanchester)* 443: D(eae) Victorie vot(um) Sul(inus *oder* Sulpicius?) m(erito) s(olvit) l(ibens)? [*Moulins*] XIII 10010, 1851: SVΛIИOS, SVΛINOS. *(Vechten)* 1852: Sulini.f{

***Sūlius** *M. (Vašarovina) CIL* III 2760 = 9858 *u. p.* 2270: P. Suuli(us) Valentinus.

?**Sulla** *M. F. (Bordeaux) CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi Lugaun(i) A. Livi Vindiciani (filii). Livius Lugaunus posuit. *(Bonn) CIR* 497: Sullae Senni f(ilio) Remo argentario.

Sullĭ-ăcus *von M.* Sullius, *O. j. Souilly, dép. Yonne, arr. Auxerre, cant. Ligny, gemeinde Montigny-le-Roc. Vgl.* Soliacus, Sauliacus.

Sullias = *Sulli-ati-s, *villeicht aus Neuvy-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau. (Caudebec-lès-Elbeuf* [Uggate], *dép. Seine-Inférieure) CIL* XIII 10015, 85[a]: RIIXTVGIIИoS SVLLIAS AVVoT. *(Fégréac, dép. Loire-inférieure)* [b]: Rextugenos Sullias avvo(t). *(St. Jean-Trolimon)* [d]: [R]extugen[os Sullia]s avvo[t].

Sullinĭ-ăcus *s.* Siliniacus.

Sullonĭ-ăcae *O. in Brittanien, Brockley Hills? IA* 471, 4: Sulloniacis.

Sulmana 1) *fl., j. der Sulmerbach, nfl. der Mosel.* 2) *O. j. Sülm, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Bitburg.*

Suln-acus villa, *j. Saunay-en-Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-Renault.*

Sul-o(n), *abret.* Sulon, *M. cogn. (Servata, Tarragona) CIL* II 4404: D(is) M(anibus) Sextilio Suloni Atilian. uxori. *Vgl. thrac.* Sulu. *(Stari Nicup, zwischen Nedan und Butovo) CIL* III 6150 = 7437, 2, 17 = 12346: Aur(elius) Sulu . . Gemelli.

-sulos *in* Dia-sulos.

***Sulpicĭ-ăcum** *von M.* Sulpicius, *O.* 1) *j. Soussac, dép. Gironde, arr. La Réole, canton Pellegrue.* 2) *j. Soussat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Rochefort, gemeinde Orcival.* 3) *j. Soussey, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 4) *j. Solzago, ital. prov. und district Como.*

Sulpo. *(Hohe Donne im Elsaß) CIR* 1907: Mercurio Secate L. Sulpo Celio v. s. l. cam | Triafano Daciu.

Sulse, vicaria, *j. Sucé, dép. Loire-Inférieure, arr. Nantes, canton La-Chapelle-sur-Erdre.*

Sulu *s.* Sulo(n).

Sulude castrum. *Merow. münze Belfort* 4219: ᔕVLVDEC+.

Suluni-ac *s.* Suliniacus.

Sum . . . *M. cogn. (Wroxeter) CIL* VII 161: D(is) M(anibus) I(ulius) Sum . . .

Sumalo-cenna *s.* Sumelocenna.

Sumarionimus *M. (Doomburg, Zeeland) CIR* 42: Deae Nehalenni Sumarionim(us) Primanius v. s. l. m. *Vgl.* Sumarius.

Sumar-ĭus *M.* **Sumar-ĭa** *F. (Paternion in Kärnten) CIL* III 4755 = 11492: D(is) M(anibus) Caiantiae Sumariae coniug(i) optimae ob. ann. LXXX Caiantius Primitivus vivus fecit et sibi. *(Thon)* 4985: Sumario Limmonis f(ilio) et Bussullæ Atianti f(iliae) uxori et Tertio Sumari f(ilio) an. XXXV.

Sŭ-mĕlĭs *nach Stokes von praefix* sŭ-, *cf.* Su-melonius, Meliddius; *nach Rhys* Sumeli *nominativ masc. sg. für cy.* *Sumelin-s, *cf.* Su-beli- *für* *Subelin-s. *(Malaucène, dép. Vaucluse) CIL* XII 1351 = *RE Nr.* 49 (1888) *p.* 370: . . subron | Sumeli(s) | Voreto | virius f(ecit).

Sumeli-ū, Sumeli-o(n) *(Moesendorf in Ober-Oesterreich, bei Voecklamarkt) CIL* III 5604 = 11783: Sumeliu | edil. I. | Cobrun | AvF. *(Blieskastel) CIR* 1783: S[u]melioni. fil.

Sumel-o(n) *oder* **Sumelū** *F. (Rotenman in Steiermark) CIL* III 5638: D(is) M(anibus) Racconi Lucani obito an. LX et Sumeloni Secundini Successianus f. f. p.

Sŭmĕlŏ-cenna, Sumalo-cenna (*cf.* Nemeto-cenna, Satio-cenna, Seno-cenna), *nach d'Arbois de Jubainville von* *Sŭmĕlŏ-gĕnŏ-s, '*son des gottes* *Sumelo-s'. *O. in Germania superior (agri decumathes), die altstadt bei Rottenburg am Neckar im kgr. wirtemberg, Schwarzwaldkreis. TP:* Samulo (*schreibfeler für* Sumalo)cenis *(abl. plur.). (Dusae in Bithynia, etwa aus domitianischer zeit, saec. 1. extr.) WK* 1886 *p.* 260 = *Mittheilungen des Kais. deutschen Arch. Instituts (Athenische Abtheilung) Bd.* 12 (1887) *s.* 181: [Επιτροπον Σεβαστ]ου χωρας Σ[ου]μελοχεννησιας και [υ]περλιμιτανης. *(Belley, dép. Ain, nicht weit vom Rhône*

Subilino *s.* Subelino.

Subi-lus. *(Neuss) CIL* XIII 10010, 1848: Subilus.

Subin-ates *O. (Riva S. Vitale am südostende des Luganer sees nördlich vom dorfe Ligornetto) Pais n.* 1287: Subinatibus.

sŭbites, *epheu, masc.* ē*-stamm, nach Ernault zu ir.* subh, suibh *(baic, fruit, fraisier),* sobha talmhuin *(fraises), w.* syfi, *corn.* sevi, *mbret.* seuuienn *(fraise), (Léon) sivi, bret.* ciuy *(fraises)* = *subion. *Dioscorid.* 2, 210: *Κισσός, οἱ δὲ κίθαρον, οἱ δὲ κίσσαρον, . . . Ῥωμαῖοι σίλβα μάτερ, οἱ δὲ ἕδερα, Γάλλοι σουβίτης.*

Subiti-llo-s *demin. von* sŭbites, *M. (Torre Nona) Kaibel* 2087: Θ(εοις) κ(αταχθονιοις). Φλ(αουιος) Σουβιτιλλος κ(αι) Φλ(αουια) Θεονοη γονεις Φιλησιθεω γλυκυτατω υιω, ζησαντι καλως ετεσι ιβ, μησιν θ, ημεραις ια, μνειας χαριν.

Subiti-o(n) *M. (Friesach in Kärnten) CIL* III 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f.

Sublavi-o(n) *illyrisch? O. an der raetischen grenze, j. Seben bei Klausen. IA* 275, 5: Sublavione.

Sublignĭ-ăcus *O. Vita Rigomeri ASS 24. aug.* IV *p.* 788 *C:* Locum . . . qui nunc dicitur Subligniacus.

Subloanus *M. (Laibach) CIL* III 3855: D(is) M(anibus) s(acrum). Buio Vibi f. v. posuit sibi et coniugi. Lascioantie (*lis* Lascontiae) Q. Subloani f. O. an. XXXX. et f. Fibioni O. an. VII.

Sub-Merium *s.* Merium Midrium.

Subnis *fl. j. Suippes, nfl. der Aisne. Testamentum Remigii MG SS Mer.* III *p.* 337, 14: Ad Subnem.

Sub-ocrini *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 133: Subocrini.

Subola vallis. *j. la Soule, dép. Basses-Pyrénées. Fredegar.* 4, 78: In valle Subola.

subr- *in* Subr-ius, In-subres.

Subremus. *(Neuvy-sur-Barangeon bei Vierçon, Cher) BSAF* 1877 *p.* 79: Pr(o) sal(ute) dea(mati) Subremi.

Subrĭ-ăcum *von M.* Subrius, *in belg. O.* 1) *Sibret, prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 2) *Soubry, prov. Westflandern, bei Courtrai (Kortryk).*

Subr-ĭus *M. nomen.* 1) Subrius Dexter. *Tac. h.* 1, 31 *(a. 74):* Subrius Dexter. 2) *Sein bruder* Subrius Flavus. *Tac. a.* 15, 49: Subrium Flavum tribunum praetoriae cohortis. 50: Subrium ... Subrius Flavus. 58: Subrio Flavo. 65: Subrium Flavum. 67: Subrius Flavus tribunus. *Dio* 62, 24, 1 *(a. 65): Σούβριος Φλαούιος χιλίαρχος.* 3) *(Saint-Pons bei Cimiez) CIL* V 7917: Memoriae sanctissimae C. Subri Secundini flaminis et patroni provinciae pietatis eloquentiae morum magistri C. Subrius Severianus frater inmatura eius morte deceptus. 4) *(Macomelo, a. 74 p. Ch.) CIL* V 8023. 8024: Sex. Subrio Dextro proc. et praef. Sardiniae. 5) *(Nîmes) CIL* XII 3570: D(is) M(anibus) Epidiae Peculiaris lib. Hedone T. Subrius Hyginus uxori karissimae.

subrŏ-n *(neutr.* ŏ*-stamm). (Malaucène, dép. Vaucluse) CIL* XII 1351 = *RE No.* 49 (1888) *p.* 370: . . subron | Sumeli | Voreto | virius. f(ecit).

Subsĭ-o(n) *M. (Whiteflat bei Newtown of Irthington) CIL* VII 899*: 7 Iuli Subsion.

Subtrĭ-ăcus *O. j. Sutrieu, dép. Ain, arr. Bellay, canton Champagne.*

Suca, *villeicht urcelt.* *Sukkaio-, *sugnáio-, *fl. the Suck, in der irischen provinz Connaught, nfl. des Shannon.*

Sucaelo *O. in Hispania Baetica, conventus Cordubensis. Plin. n. h.* 3, 10: Sucaelo.

Su-caelus *s.* Sucellos, Sucelus.

Sŭcăr-ĭus *von* Sucarus *M. nomen.*

Sucar-ia *F. (Aquilafuente, jh. 1 oder 2) CIL* II 5787: D(is) M(anibus) Oeconome anorum XIX Magia filiae Sucarius filiæ et sibi f. c. *(Vienne)* XII 2005: D(is) M(anibus) Sex. Sucari(i) Atimitiónis SucarI (sex): Valló, Atimitió, Perpetuus, Atéia, Atimitus, Érmétió fiII et hérédes et Sucariá Perpétuá coniug. cariss.

***Sŭ-cărŏ-s** *'amabilis' 'benignus' von partikel* sŭ- *und einer ableitung von* car-; *ir.* so-char, *cy.* hygar, *w.* he-gar, *abret.* -ha-car, -hu-car, *mbret.* hegar, *bret.* he-gar, *zu lat.* cārus *lieb, ai.* Su-cāru, *idg.* Su-kāru *von* kāru *(lieblich).* **Sucarus** *M. (Reims) CIL* XIII 10010, 2408: Suc[a]ri . m(anu). *In* Sucarius, *abret.* Eu-hocar = *Avi-sucaro-s, *Bran-hucar = *Brano-sucaro-s.

Sŭ-casses *gall. V. in Aquitanica, villeicht um Amorots-Succos, dép. Basses-Pyrénées, arr. Mauléon, canton Saint-Palais. Plin. n. h.* 4, 108: Succasses *var.* sucasse, sucassae, succasse, uocassae. *Vgl.* Vello-, Vellio-casses, Cassi-vellaunus.

Succaelo *s.* Sucaelo.

Succasses *s.* Sucasses.

Succi-o(n) *M. cogn. (Aquileja) Pais n.* 1080, 406[a]: //// Succio . Nor. f. *(Adria; Este)* [b, c]: Succio . Norbani.

Succ-ĭus *M. (Trier) CIR* 825 = *WK* 2 (1883) 124 = *Hettner* 489: L. Succius Genialis.

***succŏ-s** *nach Stokes* *sukku-, *sugnú, *sau, air.* socc-, *(ir.* socc-sáil *gl. lolligo), nir.* suig *(air. acc. sg.* *suicc?) *f. 'a pig', acy.* huch, *w.* hu-cc, *später* hŵch, *f. sus (porcus) (woher engl.* hog, *oder aus corn.* hoch? *entlehnt), corn.* ho-ch *gl. porcus, mbret.* houch *(porc), nbret.* houc'h *(le porc mâle), hoc'h (schwein), cf. ae.* sugu, *holl.* zeug, *nd.* söge *sau; cf. lat.* suculus *von* *sucos; *ai.* sū-kará-s.

Succosa = Sub Cosa? *O. der Ilergetes, vgl.* Hi-tzocose-coen. *Ptol.* 2, 6, 67: Σουκκῶσα. *IA* 451, 6: Caum.

Succossia *O. südlich der Loire. Testamentum Elaphii a.* 565, *Dipl. Pard. t.* 2 *p.* 423. *Vgl.* Cossia?

Succus-ĭus. *(Poitiers, vor a. 268) Richard p.* 14: SVCCVSII. *cf. (Rom) CIL* XV 615: Dol(iare) Succ(usanum).

Sŭ-cellŏ-s, Su-celus *nach Zimmer 'der einen guten stil, hammer hat' von* sŭ- *und* *celdo *vw. mit germ.* *hilta, *nach d'Arbois de Jubainville und V. Henry von* *kĕl-dŏ-s, *qui a un bon frappeur (marteau),* √ kĕl *zu lat.* (per) cello *in* *clădĕbo-s, *lat.* gladius, *gr.* κλάω; *G.* = *ir. Balar. (York) EE* 3 (1877) *p.* 313 *n* 181: Deo Sucelo. *(Vienne, dép. Isère) CIL* XII 1836 = *Hübner, Exempla n.* 610: Deo Sucello Gellia Iucund[a] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Yverdun in der Schweiz)* XIII 5057: Sucello Ipadco (*oder* Iradco) v. s. l. m. *(Worms)* 6224: Deo Su[cel]o [et? S]ilvano Ti(berius) G . . . . (?) N . . . . (?) [l. p.?]. *(Mainz)* 6730: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Sucaelo et Gen(io) loci pro salute C. Calpurni Seppiani p(rimi) p(ili) leg(ionis) $\overline{\text{XXII}}$ pr(imigeniae) p(iae) Trophimus actor et canabari(i) ex voto. *(Bei Saarburg in Lothringen, saec. 1 ex. oder 2 in. p. Ch.) WK* 15 (1895) *Nr.* 2 & 3 *sp.* 53 = *Jahrbuch der Ges. für lothr. Geschichte und Alterthumskunde bd.* 7 (1895) *s.* 128—163. 8 *s.* 169 = *RC* 17, 46 = *(Münchener) Allg. Zeitung* 1896 *Nr.* 9 *(13. jan.) s.* 7: Deo Sucello, Nantosvelt(a)e Bellausus Mass(a)e filius v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *cf.* Cell[. . . d]eo *RE Nr.* 82 (1896) *n.* 1165 *p.* 419. —

Sŭcellus *M.* **Sŭcella Sŭcela** *F. (Roseck am Wörther see) CIL* III 4770 *p.* 1812 = V 1790: T. Valentinius T. lib(ertus) Firmus et Valentinia Prisci lib(erta) Sucela v. f. sib(i) et Firmino Prisci ser. fil. an. XVIII. *(St. Dionysen an der Mur)* III 5463: Iuniano Burrani f. an. L Sucela Ucconis f. marito et Terentino et Iulianie Tertini f. nep. *(St. Dionysen bei Bruck)* 5464: C. Sabinius Primigenius et Sabinia Matrona C. Sab(inio) fil(io), Veci/i Cinti fil(iae) ann(orum) XXII et sibi et Sucellae n(epti) an(norum) XII.

Sucessus Sucesus *M. cogn.* **Suces(s)a** *F. vilteicht auch celtisch, z. b. (Medinaceli) CIL* II 5789: Valeria Venniq(um) Sucessa Candidi u(xor) v(iva) s(ibi) et marito f(aciendum) c(uravit); T. Licinius Quir(ina) Titulus Cornutanulus h(ic) s(itus) e(st), Suc(essa) s(o)r(or) d(e) s(uo) f(aciendum) c(uravit). *(Castellon de Ampurias)* 6257, 188: Sucesus. *(Eggersdorf, distr. Gleisdorf)* III 5488: M. Annius Romanius, Successa Atuali f(ilia) c(oniux), An(nio) Saturnino f(ilio). *(Rom)* VI 17363: Sucesa. *(Saint-Nazaire-en-Royans)* XII 2206: Sucesa Minervaii v. v. s. l. m. *(Genf)* 5686, 852: Sucesus f(ecit). *Vgl. (Pompeji) CIL* X 8055, 40: Succes(us). *(Savignano sul Panaro bei Modena: Collegara)* XI 6700, 646: Sucesu(s). *Vgl.* XIII 10010, 1848.

Suci-o(n) *M. (Trier) Kraus n.* 98 = *Hettner* 343: Sucio.

Suc-ĭus. *(Nizza) CIL* V 7897: L. Sucio Velaci f. militi cornicla. cohort. Ligur.

Sucn-inus *M. (Bei Alemquer) CIL* II 6249, 3: Sucnin(us) Asedi f(ilius).

Sucomus *M. (Cannstatt) CIL* XIII 10010, 1850: Sucomus f(ecit).

Sucroraripi. *(Langres) CIL* XIII 5856: D(is) M(anibus) Sucroraripi (Sacrobari?).

Sucur-o(n) *s.* Sacuro(n).

Sucus-anus. *(Rom) CIL* VI 196. 197: Trib(us) Suc(usana) corp(oris) foederati.

Sud-ecr-o(n) *iberisch? M. (Adamuz) CIL* II 2183: [C]n. Pompei Sudecronis.

Sud-ēta *n. pl., nach Zeuß zu air.* sude, suide, *n. sitz, ir.* suidhte *(positus, in ordine, serie), ai.* sadas, *das thüringisch-fränkische grenzgebirge (warscheinlich einschließlich des Fichtelgebirges). Ptol.* 2, 11, 5: Σούδετα (σουδητα *X*) ὄρη. *cf.* 2, 11, 13: Σουσουδάνα.

? **Sud-inī** *V. in Sarmatia Europaea. Ptol.* 3, 5, 9: Ὑπὸ μὲν τοὺς Οὐενέδας Γα-

λίνδαι καὶ Σουδινοὶ καὶ Σταυανοὶ μέχρι τῶν Ἀλανῶν.

Suebrī *V. in Gallia Narbonensis. Plin. n. h.* 3, 35: Regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates.

Svecc-onius *nach Ernault von* ***svekŏ-s** *'süß', w.* chwêg, *corn.* whek, *mbret.* huec, *nbret. (Léon)* chouec. *(Solothurn. a. 219 p. Ch.) CIL* XIII 5171: Geni[o p]ublic(o) in honorem dom. divin. aram cum sign. Suecconi(us) Demecenus de suo posu[it] imp. d. n. Anto[nii] et Sacerdot[e II] cos.

Suedas, Suaedas *O. j. Saix en Poitou, dép. Vienne, arr. London, canton Les-Trois-Moutiers. Vita s. Radegundis* 1, 15, 35: In villa Suedas Pictavo territorio iuxta praedictum vicum (Condate). 28, 66: Suedas. 2, 3: Dum Suedas in villa, quam ei rex dederat, resideret. 13: Suedas in villa.

Sued-ĭus *M.* 1) *Tac. h.* 1, 87: Antonio Novello, Suedio Clementi primipilaribus. 2, 12: Suedium Clementem. *(Karnak, a. 79) CIL* III 33: T. Suedius Clemens praef(ectus) castror(um). *(Pompeji)* X 1018: Ex auctoritate imp. Caesaris Vespasiani Aug. loca publica a privatis possessa T. Suedius Clemens tribunus causis cognitis et mensuris factis rei publicae Pompeianorum restituit. 2) *(Aquileja) CIL* V 1008: L. Suedius Iucundus IIIIIIvir .... L. Suedius Sabellus. ... L. Suedius Liccaeus.

Suel *s.* Selambina.

Suemon.. *(Dijon) CIL* XIII 5512: IIIODI IPSE SVEMONI AFECII.

Suenci *O. j. Saincy-Fertrève, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Saint-Benin-d'Azy.*

Sueriarum ecclesia. *Sougères, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Saint-Sauveur.*

Suersiones *s.* Suessiōnes.

Suesia *palus. Mela* 3, 3, 29: Paludum Suesia, Metia et Melsyagum maximae, silvarum Hercynia et aliquot sunt quae nomen habent.

Suessat-ĭŏ-n *O. in der baskischen provinz Alava, zwischen Alegria und Vitoria, nördlich vom Ebro. Ptol.* 2, 6, 64: *Καριστοὶ καὶ πόλεις μεσόγειοι Σουεστάσιον, Τουλλίκα, Οὐέλεια. IA* 454, 9: Suissatio *(abl.). Rav.* 4, 45 *p.* 318, 6: Seustatio. *Davon V.* **Suessetani** *am Ebro. Liv.* 25, 34, 6 *(a. 212 a. Ch.):* Indibilis, quem cum septem milibus et quingentis Suessetanorum adventare fama erat. 28, 24, 4 *(a. 206):* (Mandonius et Indibilis) iuventute Celtiberorum excita agrum Suessetanum Sedetanumque sociorum populi Romani hostiliter depopulati sunt. 34, 20, 1 *(a. 195):* Suessetani. 5: Suessetanae iuventutis. 7: Suessetani. 39, 42 *(a. 184):* In citeriore (Hispania) A. Terentino in Suessetanis oppidum Corbionem vineis et operibus expugnavit, captivos vendidit. *Frontin. strat.* 3, 10, 1: Suessetanos. *(Rom) CIL* VI 144[b]: L. Livio L. f. Ocellae Sussetanei.

Suessī-ōn-es, *n-stamm* (-iōn-), *V. von Belgium, im Soissonnais, Laonnais, Valois, Goëlle, Noyonnais, um Soissons, dép. Aisne. Caes. b. G.* 2, 3, 4: Reliquos omneis Belgas in armis esse, Germanosque, qui cis Rhenum incolant, sese cum his coniunxisse, (5) tantumque esse eorum omnium furorem, ut ne Suessiones quidem, fratres consanguineosque suos, qui eodem iure et isdem legibus utantur, unum imperium unumque magistratum cum ipsis habeant, deterrere (Remi) potuerint, quin cum his (reliquis Belgis) consentirent. 4, 6: Suessiones suos (Remorum) esse finitimos; (7) fines latissimos feracissimosque agros possidere. (7) Apud eos fuisse regem nostra etiam memoria Deviciacum, totius Galliae potentissimum, qui cum magnae partis harum regionum, tum etiam Brittaniae imperium optinuerit; nunc esse regem Galbam: ad hunc propter iustitiam prudentiamque summam totius belli omnium voluntate deferri; oppida habere numero XII, polliceri milia armata L. (*Daraus Oros.* 6, 7, 12: Suessones ex duodecim oppidis quinquaginta milia.) 12, 1: Caesar, prius quam se hostes ex terrore ac fuga reciperent, in fines Suessionum, qui proximi Remis erant, exercitum duxit et magno itinere confecto ad oppidum Noviodunum contendit. (2) Id ex itinere oppugnare conatus, quod vacuum ab defensoribus esse audiebat, propter latitudinem fossae murique altitudinem paucis defendentibus expugnare non potuit. (3) Castris munitis vineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant conparare coepit. (4) Interim omnis ex fuga Suessionum (suessonum *B*[1]) multitudo in oppidum proxima nocte convenit. (5) Celeriter vineis ad oppidum actis, aggere iacto turribusque constitutis magnitudine operum, quae neque viderant ante Galli neque audierant, et celeritate Romanorum permoti legatos ad Caesarem de deditione mittunt et petentibus

Remis ut conservarentur impetrant. 13, 1: Caesar obsidibus acceptis primis civitatis atque ipsius Galbae regis duobus filiis armisque omnibus ex oppido traditis in deditionem Suessiones (suessones B^1) accipit exercitumque in Bellovacos ducit. *Hirtius b. G.* 8, 6, 2: Ipse (Caesar), cum crebris legationibus Remorum certior fieret Bellovacos, qui belli gloria Gallos omnes Belgasque praestabant, finitimasque his civitates duce Correo Bellovaco et Commio Atrebate exercitus conparare atque in unum locum cogere, ut omni multitudine in fines Suessonum (*X* suos sonū $M^1 D^1$ suessionum EVM^2), qui Remis erant attributi, facerent inpressionem, pertinere autem non tantum ad dignitatem, sed etiam ad salutem iudicaret, nullam calamitatem socios optime de re publica meritos accipere, (3) legionem ex hibernis evocat rursus XI., litteras autem ad Gaium Fabium mittit, ut in fines Suessonum (*X* suessionū EVM^2) legiones duas, quas habebat, adduceret, alteramque ex duabus ab [L.] Labieno arcessit. *Strab.* 4, 3, 5 *p.* 194: *Τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μοϱινοὶ καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες* (*σουεσίωνες BCl*) *καὶ Κάλετοι μέχϱι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ.* 4, 3 *p.* 196: *Αὐτῶν δὲ τῶν Βελγῶν Βελλοάκους ἀϱίστους φασί, μετὰ δὲ τούτους Σουεσσίωνας* (*οὐεσσίωνας codd.*). *Liv. perioch.* 104: Caesar Ambianos, Suessones, Veromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit. *Lucan.* 1, 423: Et Biturix longisque leves Svessōnes in armis. *Dazu Comm. Usen.:* Sessones gens Galliae. *Plin. n. h.* 4, 106: Suessiones liberi. *Ptol.* 2, 9, 6: *Ὑφ' οὓς* (*Οἰϱομάνδυας*) *Οὐέσσονες* (*Σουέσσονες ci. Müller*), *ὧν πόλις ὁμοίως ἀπ' ἀνατολῶν τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ Αὐγοῦστα Οὐεσσόνων* (*Soissons*). *TP:* Aug. Sueſſorum (= Augusta Suessonum *j. Soissons*). *IA:* 362, 2: Suessonas (*var.* Suessones, Suesionis, Suessionis, Siuessonas, Suiessonas). 379, 6: Augusta Suessonum. 380, 1: Suessonas usque. 6: Suessonas. *Not. Tiron. p.* 87, 39 *n.* 60 *Zang.:* Suessio (*j. Soissons*). *Concil. Agrippin. a. 346* (*Mansi* 2 *c.* 1371 *B*): Mercurio Suessionum (episcopo) *cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1 *t.* 1 *p.* 133 *A Maur. NG* 6 (*Belg. II*), 2: Civitas Suessionum (*var.* Suessonum Sessionum). *ND occ.* 9, 35: Suessionensis ⟨fabrica⟩. *Concil. Aurelian. a. 511, cod. C:* Lupus episcopus de Sessionis. *Dipl. Pard. n.* 118 *t.* 1 *p.* 83 (*a. 533*): Ecclesiae (*dat.*) Suessionum. *Greg. Tur. h. F.* 2, 18 (27): Siagrius Romano rum rex, Egidii filius, apud civitatem Sexonas (*Soissons*), quam quondam supra memoratus Egidius tenuerat, sedem habebat ... Usque Sexonas ... Adveniens Sexonas ... Tu Sexonas in urceo ilio fecisti. 4 (19): Apud Sessionas civitatem. 14 (21): Suessionas deferentes. 15 (22): Cathedramque Suessionas habere. 16 (23): Suessionas civitatem occupat. 36 (51): Suessionas in basilicam sancti Medardi. 5, 2: Suessionas rediit. 3: Suessionas urbe adgrediuntur ... Suessionas ingreditur ... In territurio Suessioneco ... In Suessioneco. 11 (17): Aput Suessionas. 26 (34): Suessionas ad basilicam sancti Medardi duxerunt. 6, 8 (14): Apud Suessionas civitatem. 14 (21): Muri urbis Suessionicae conruerunt. (34): Ut in pago Sessionico accederet. 8, 29 (40): At urbem Sessionas accedentibus ... Sessiones urbem venit. 9, 9: Per plateam Sessionacem civitates (*Soissons*). 32: Sessonas dirigit. 36: Qui erant in urbe Sessonicas sibi Meldensi. 37: Aput urbem Sessionas. 10, 2: Bodegisilos filius Mommolini Sessionici. 18: Sessionas (*Soissons*) remanserunt. *de virtutibus s. Martini* 3, 47: Reliquiae, quae Sessionico in pago ferebantur. *vitae patr.* 19, 2: Beati Medardi Sessionici confessoris reliquiae. *in glor. conf.* 93: Iuxta urbem Sessionas quiescit. *Fortun. vita s. Radegundis lib.* 1, 2, 8: Suessionis (*Soissons*) cum eam direxisset. *Vita s. Medardi* 12, 29: Suessionensium urbs. *Martyrologium Hieronym.* *6. id. iun.:* In Galleis Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *18. kal. iul.:* In territurio Sessionis (*var.* Suessionis) civitate. *8. kal. nov.:* In Gall. civitate Sessionis (*var.* Suessionis). *Pard. dipl. n.* 192, *t.* 1 *p.* 154 (*a. 584*): Medardus, indignus episcopus Suessionensis. *n.* 201, *t.* 1 *p.* 163 (*a. 593*): Suessorum civitate. *p.* 164: Anserico Suessorum urbis pontifice. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 26 *M.:* Ex civitate Sissionis. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627, p.* 201, 32 *M.:* Ex civitate Sessionis. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 12 *M.:* Ansarico (*abl.*) Suessonensi. *Fredegar. chron.* 3, 18: Soissionas nunciat. 29: (Sortitus est sedem) Chlotharius Suessionas. 4, 54 (*a. 626/627*): Domni Medardi Soissionas. 56

[Suessi-ōn-es]

(*a. 629*): Soissionas peraccedens. *Liber historiae Francorum* 12: Suessionis civitate in Francia. 36: Paygo Suessionico ... In loco nuncupante Trucia (*Droisy*) in paygo Suessionico ... Reversa est Suessionis civitate. *Dipl. Pertz n.* 40 *p.* 38, 12 *sq.* (*a. 662*): Drauscio Suessioniensis episcopus subscripsi. *n.* 91 *p.* 81, 28 (*a. 722?*): Suessionis civitate. *Pippini Capitulare Suessionense a.* 744 *MG Cap.* I *p.* 29, 6: Apud Suessionis civitas. *Vita Bandaridi* 1 *ASS 1. aug.* I *p.* 63 *C*: Bandaridum Suessionensem episcopum. 1, 1 *p.* 63 *D*: Plebs omnis Suessionica. 1, 2 *p.* 63 *D*: Maneret Suessio (*stadt*) desolata. 1, 2 *p.* 63 *D*: Lupi Suessorum venerabilis episcopi. 1, 5 *p.* 64 *A*: Bandaridus Suessorum episcopus. 1, 10 *p.* 65 *A*: Plebs Suessonica ... In pago Suessonico. 2, 17 *p.* 66 *F*: Suessorum finibus. 19 *p.* 67 *B*: Cum Suessionem repedare coepisset. *p.* 67 *C*: In pago Suessioni. 22 *p.* 67 *F*: Monasterium Suessioni satis contiguum. *Vita s. Chlodovaldi* 5 *MGSS Mer.* II *p.* 353, 18: Suessionis urbe. *Vita Praecordii* 2 *ASS 1. febr.* I *p.* 196: In pago Suessionico. *Vita Desiderati* 1 *ASS 8. mai* II *p.* 303 *C*: Suessionico populo. *Vita Verani* 19 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 469 *D*: Apud Suessionas. *Vita Arnulfi* 1, 4 *ASS 18. iul.* IV *p.* 404 *B*: In pago Suessionico. *Vita Agili c.* 4, 19 *ASS 30. Aug.* VI *p.* 582 *B*: Cives Suessionici. *Vita Salabergae* 3, 27 *ASS 22. sept.* VI *p.* 529 *A*: Ansericus episcopus Suessionum. *Acta Fiacrii* 3, 28 *ASS 30. aug.* VI *p.* 609 *A*: In urbe Suessionensi. 6, 58 *p.* 613 *E*: Suessionis advenit. *Vita Audoëni* 1, 3 *ASS 24. aug.* IV *p.* 806 *B*: Suessonico populo. *Anal. Boll.* 5, 79: Cives Suessonici. *Vita Drausii* 1, 1 *ASS 5. mart.* I *p.* 405 *D*: Drausius dei disponente gratia Suessorum ordinatus episcopus. *E*: Pagus Suessonicus ... Suessonicas partes. 1, 5 *p.* 406 *E*: Anserico Suessonensis quondam civitatis episcopo. 1, 7 *p.* 407 *C*: Plebi Suessionicae. 2, 10 *p.* 408 *A*: A Suessonica urbe. 2, 11 *p.* 408 *D*: Suessonicae civitatis. *cf. p.* 902 *E*: Augustae Suessionum. *Vita Vodali s. Vodoali* 1, 3 *ASS 5. febr.* I *p.* 691 *D*: Civitatem Suessionensium. 1, 7 *p.* 692 *A*: Suessionem repedare. *B*: Ad civitatem Suessionensium. 2, 15 *p.* 693 *A*: Ex Suessionensium civitate. — *Inschriften*: (*Lyon*) *CIL* XIII 1690: L(ucio) Cassio Melior[i] Suessioni omnibus honorib(us) apud suos functo . inquisitori Ga[ll.] III prov. Gall[iae]. (*Vieil-Évreux, saec. 1 in.*) 3204: S. Crispos Boud. ... | ramedon ❯ | axtacbiti eu|do Caraditonu[s] | ... nia(la?) Seiani (*oder* Selani, *scil.* filia), Seboddu | Remi filia | ... druta Gisaci civis Su[essionis]. (*Reims*) 3261: D(is) M(anibus) Ammus Avitiani Suessio. (*Meilenstein von Tongern*) *Orelli* 5236 = *RA n. s.* 3 (1861) *p.* 410: Aug. Suessionum l(eugae) XII. (*Soissons*): Aug. Suess. (*Saint-Quentin, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front, saec. 2 ex. oder 3 in.*) *BSAF* 1881 *p.* 119. 120. *cf. Allmer & Dissard* II *p.* 112 = *RA* 3ᵉ *s.*, *t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)]. C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], præf(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus .... *Merowingische münzen Belfort n.* 674: +SVESSIONIS F (*rückläufig*) *R* ELAFIVᔕ MONE⊥ (*rückläufig*). 4199 (= *Prou* 1055): +S[V]ESIONIS. 4200: SVESSIONIS FIT. 4201. 4202: ᔕVEᔕIONIᔕ. 4203 (= *Prou* 1054): ᔕVEᔕᔕIONIS FIT. 4204 (= *Prou* 1058): SVESSIONIS FIT. (*Saint-Amour*) 4205: SVESS IONIS. 4206 (= *Prou* 1060): +SVESSIONIS. 4207 (= *Prou* 1059): SV[ES]SIONES. 4208: SVESSIONIS Ŧ (= fet). 4209 (= *Prou* 1056): +SVESIONIS F. 4210 (= *Prou* 1057): +SVESSIONIS Ŧ. 4211: SVES.∴S IONIS FT. 4212 (= *Prou* 1061): ƧVEƧƧIOИIƧ. (*Mons*) 4213: ƧΛEƧƧIONIᔕ. 4214 *u. t.* 5 *p.* 281: ƧVEƧƧION. 4215: ᔕVESSIOИIᔕ. 6436 (= *Prou p.* LVI): SVE[ssio]NIS FITOR. 6437: ƧVESᔕIONO.

Σουεστάσον *s.* Suessation.

Suestra *O. j. Susteren, niderländ. prov. Limburg.*

***Suetonī-acum** *O. j. Sötenich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Aachen, kreis Schleiden.*

?Sueva. (*Aix*) *CIL* XII 2480: Sibi et Valeriae Sueva filia.

Sug....liaco *O. Belfort* 6439 = *Prou* 2637: *R* SVVƆ'̲̲///LIVCO.

Su-gasis. (*Lumezzane*) *CIL* V 4927: ... f. ..... Sugasis [f.] ...... Cnaninus sibi et Ierdiae Stai f. uxori et Sugasi et Staio filis militibus defunctis leg. XXI rapacis. ego filis titulum posui quod m[ih]i fili debuerunt. *Vgl.* Clu-gassis, Esdra-gassis, Stacassis, Ves-gassis.

Sugenadum *O. j. Seynod, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy (sud).*

Sugent.. *(Mainz) CIL* XIII 7048: Cuses Sugenti (*oder* -is) f(ilius) Regus ex cho(rte) Raet(orum) et Vin(delicorum) annor(um) XL. stip(endiorum) XX. h(ic) s(itus) e(st).

Suggione *O. s.* Subdione.

Sugiaco *s.* Soiacum.

Sugilione *O. im Limousin. Merowingische münze, saec. 7. Belfort* 4216: ꟿVGI-ΓIONE.IT. 4217 = 4218 (= *Prou* 2040): +ƧVGILIOИЄ VI. 6438: +ƧVCILIOИIV.

Sugn-eium *O. j. Sugny, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Mothois.*

Sugnutia, Brīva, *j. dorf Brèves an der Yonne mit Sardy-les-Forges, dép. Nièvre, arr. und canton Clamecy. (Inschrift von Monceaux-le-Comte, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Tannay, 7 kilom. von Brèves; saec. 3) CIL* XIII 2828: M. Ulpio Avito 7 (centurioni) leg(ionis) III Aug(ustae). IIII Fl(aviae) opifices loricari qui in Aeduis consist. et vico Brivae Sugnutiae respondent quiq. sub cura eius fuerunt erga ibs[os b(ene) m]er(ito) po[suer(unt)].

Sul-acum *O. j. Notre-Dame-d'Épine, dép. Eure, arr. Bernay, canton Brionne.*

Suibneus, *ir.* Suibne, Suibhne, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 14 *p.* 42: Suibneum filium Columbani.

Suicca *M. Silber-münzen der transpadanischen Boier in Pannonien. Muret-Chabouillet* 10009—10014: *R* SVICCA.

Suicc-ius *M. (Saint-Quentin, dép. Aisne, saec. 2 ex. oder saec. 3 in.) RA* 3ᵉ *s., t.* 38 (1901) *p.* 138: [N]um(ini) Aug(usti), d[eo Vol]kano civit(atis) Vi[romand(uorum)] C(aius) Suiccius La[tinus], sac(erdos) Rom(ae) et Au[g(usti), p(rimus) p(ilus)], praef(ectus) l(egionis) VIII (octavae), cu[rator] civitatis Sue[ss(ionum), in]quisitor Ga[ll(iarum), le]gatus ......

Su-ietius, *cf.* ianto-, iato-, ientu-, *M. (Embken bei Zülpich) CIR* 577 = *Hettner* 46: T. Iulius Suietius.

Suindinum *s.* Vindinum.

Suipp-ia *fl. j. Suippe.*

Suissatio *s.* Suessatio.

Suiti-nus *M.* [*München*] *CIL* III 6010, 214: Suitin(us).

Sul *(nominativform) urir.* *sūli-s, *f. sonne, auge, air.* súil, *f. gl. oculus, i-stamm, gen.* súla, *cy.* haul, *m.* heul *(sol), corn.* heuul, houl, *bret.* heaul, *(Léon)* heol *(soleil)* = *souli-s, *lat.* sōl = *sōul, *sonne, got.* sauil *sonne, an.* sól *sonne (tochter des Mundilfōri), ae.* sól, *lit.* śaulė *sonne, ai.* sûrya *sonne (?),* sûri *der glänzende (?),* sūri-s, sūrja-s *(sol), idg.* *sāue-l, *sūl- *savara, *G., beiname der Minerva. Solin.* 22, 10 (18): In quo spatio (Brittaniae) magna et multa flumina, fontes calidi opiparo exculti apparatu ad usus mortalium: quibus fontibus praeest Sul Minervae numen, in cuius aede perpetui ignes numquam canescunt in favillas, sed ubi ignis tabuit, vertit in globos saxeos. *(Bath) CIL* VII 39: C. Protaciu[s Libo Ti. C]laudius Ligur [sacer(dotes) restituto c]olegio longa seria [annorum abolito aedem] deae Sulis M[inerv]ae nimia vetust[ate conlapsam sua pec]unia refici et repingi cur[arunt idemque probarunt]. 40 *(nach 120 p. Chr.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Mar. Aufid[ii] Maximi 7 leg. VI vic. Aufidius Eutuches lib. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 41 *(nach 120 p. Ch.):* Deae Suli pro salute et incolumitate Aufidi Maximi 7 leg. VI vic. M. Aufidius Lemnus libertus v. s. l. m. 42 *(nach a. 161, nicht vor M. Aurelius und L. Verus):* Deae Suli Min(ervae) et numin(ibus) Augg(ustorum) C. Curiatius Saturninus Ͻ (centurio) leg(ionis) II Aug(ustae) pro se suisque v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 44: Deae S[uli ...?] Ti. Cl. T(I?)...? Sollen...? tir...? 53: D(is) M(anibus). C. Calpurnius Receptus, sacerdos deae Sulis, vix(it) an(nos) LXXV. Calpurnia Trifosa, lib(erta) et coniunx, f(aciendum) c(uravit). *(Alzey in Rheinhessen) CIL* XIII 6266: Deae *(dativ)* Sul Attonius Lucanu[s]. *Davon* Aquae Sulis, *j. Bath (wo heilquellen sind) am Avon, grafschaft Somerset. Ptol.* 2, 3, 13: Ὕδατα θερμά *(bei den Belgae). IA* 486, 3: Aquis Sulis (*JNL*², *die besseren codd.* solis). *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 5: Aquis. — Sulis *ist auch der alte name von Hennebont, dép. Morbihan, arr. Lorient. TP:* Svlim. *In brit.* Sūlinus, Sūlnus, *gall.* Sūlivia, Sūleviae, Sūlevae.

?**Sul** ...... *(Liezen) CIL* III 5643: Sul. Ressatus et Atigenta con. vi. f.

Sul..vi. *(Cambridge) CIL* VII 1336, 1099: Sul..vii *(genet.).*

Sula *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 5326: Flaccus Sulae filius.

Sulc-ia *O.* 1) *j. Sulzbad, Elsaß, canton und kreis Molsheim. Trad. Wiz.* 35 = 162 *(a. 737):* In Sulcia. 52 *(a. 742):* In villa Sulcia. 2) *j. Obersülzen, bezirksamt Frankenthal.*

Sulcĭ-ācus *O. j. Sucy-en-Brie, dép. Seine-et-Oise, arr. Corbeil, canton Boissy-Saint-Léger.*

Sul-ev-ĭa-e. *Nach Glück von* * sūli *cf. ir.* súil *(oculus, curatio), G. 'schützerinnen', wesen, welche die menschen in ire obhut namen, inen heil und segen brachten. (Carlsburg) CIL* III 1156 *p.* 1015: Sule(vis) Fl(avius) Attalus votum l(ibens) s(olvit). *(Auch aus Dacien)* 1601: Sul(evis) Mont(anis) (*cf.* dii montes *bei Lactantius de morte persec.* 11) T. Iulius Lapid. v(otum) l(ibens) p(osuit). *(Nassenfels in Mittelfranken)* 5900: Sulevis sac(rum) Iul(ius) Paterna pater p(ro) s(e) et s(uis) v. s. l. l. m. *(Rom)* VI 767: Sulevis sacr(um). L. Aureli Primus et Marcellus dupl(arius *oder* dupliciarius) et Fl. Festus fratres v. s. l. m. 768 *(a. 160 p. Ch.):* Sulevis et Campestribus *(3 sitzende frauen)* sacrum. L. Aurelius Quiritus 7 (centurio) leg(ionis) VII. geminae votum solvit laetus libens dedicavit VIIII. k. septembre Bradua et Varo cos. *(Rom, a. 132) Henzen, Annali dell' Inst.* 1885 *p.* 239 *n.* 4 = *B. C. n.* 1070: Malsibus, Sulevis. *(a. 133) p.* 241 *n.* 5: Matribus, Sulevis. | *(a. 134) p.* 244 *n.* 6. | *(a. 137) p.* 248 *n.* 9. | *(Rom, a. 138) p.* 249 *n.* 10 = *Bullet. C.* 1885 *n.* 1074: Matribus, Sulevis. | *(a. 140) p.* 252 *n.* 12 = *Bull. C.* 1075 | *(a. 141) n.* 13 = *Bull. C.* 1076: Matribus, Sulevis. *(Rom, nicht vor Hadrian oder Pius) Annali dell' Instituto* 1885 *p.* 258 (= *Bull.* 1885 *n.* 1062) *n.* 20: Matribus, Sulevis. | *p.* 258 *(zeit des Hadrian oder Pius) n.* 21 = *B. C.* 1064: Matribus, Suleis. | *p.* 260 *n.* 23 *(zeit Hadrians)* = *B. C.* 1063: Matribus, Suleis. | *(a. 207) p.* 271 *n.* 24 (*B. J.* 105, 90) *cf. Bull. comm. arch.* 1885, 4 *n.* 1079: Pro salute impp. nn. Augg. Matribus paternis et maternis meisque Sulevis Candidinius Saturninus dec(urio) eq(uitum) s(ingularium) impp. nn. voto libens posui. *(Bath)* VII 37: Sulevis Sulinus scultor, Bruceti f(ilius), sacrum f(ecit) l(ibens) m(erito). *(Binchester)* 1344[b]: Sul[e]vi[s] Vett(ius) Cann. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Colchester) EE* 7 *p.* 782 *n.* 844: Matribus Sulevis Similis Atti f(ilius), ci(vis) Cant(ius) v(otum) l(ibens) s(olvit). *(Velleron, dép. Vaucluse, arr. Carpentras, canton Pernes) CIL* XII 1180: Sulevis Tertius [Sim *oder* Mom]monis [f(ilius) v(otum)] s. l. m. *(Venasque, dép. Vaucluse, arr. Carpentras, canton Pernes)* 1181: Sul(evis) M(ontanis) Colia Maxuma. *(Genf)* 2598: [Su]leis L. sue[is] Senec(ione) Tiro[ne C]upitus a//// ///. | v. s. [l. m.]. *(Bei Collias, dép. Gard)* 2974 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1512: . . . . . . Sul[e]viae Idennicae, Minervae (*cf.* Sul Minerva) votum. *(Lyon)* XIII 1787: . . . ara Su[leviarum *Boissieu,* s(anctis) V(irginibus) *Allmer*] Q. V(alerius) E . . . . m(erito). *(Au Bois de Vaux bei Vidy)* 5027: Banira et Doninda [et] Daedalus et Tato Icari fili Suleis suis; qui curam vestra(m) agunt, Iden(nicis?); Cappo Icari l(ibertus?). *(Schloß Schweppenburg bei Andernach, regbz. Coblenz; seit Hadrian) CIR* 673: Suleviabus G(aius) Paccius Pastor vet(eranus) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) p(iae) f(i)d(elis) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Cöln) Düntzer, BJ.* 47/48 *s.* 119 = *Katal.* 2, 43[a]: . . . . Sulevis s(acrum) l(ibens) m(erito) p(osuit). *(Unbekannten fundorts) Hettner, Trier, n.* 109: Dae Sulev[iae] Dimmia [At]tali v. s. [l. m.]. *(Marquise, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, saec. 4 in., von einem soldaten der brittan. armee.) Vaillant* 13: Sulevi(i)s. Iunonibus. sacr(um). L(ucius) Cas(sius) Nigrini[us *oder* ianus] vic. m[iles] ///// | st //// // [vot(um)] s(olvit) l(ibens) [m(erito)] *oder villeicht* [pro] se [et suis v(otum)] s(olvit) (libens) m(erito).

Sulga *südgallischer fl.; la Sorgues, dép. Vaucluse, nfl. der Rhône. Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Καουάρων [καὶ Οὐάρων] κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν, τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Ἀηνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας.* 2, 3 *p.* 191: *Πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω ἔτι κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. Lucan.* 1, 432 *sq.:* Quos Sulga *(Bentley;* qua cinga *codd.)* pererrat gurgite. *Vgl.* Sorgia.

Suliaco *s.* Sauliacus.

Svlim *s.* Sul.

Sulinĭ-ācus *von* Sulinus *oder* Sulinius, *O.* 1) Suligny, *j. Subligny, dép. Yonne, arr. Sens,*

canton Cheroy. 2) Suluniac, *j. Sulniac, dép. Morbihan, arr. Vannes, canton Elven.*

Suli-nŏ-s, Sulinus *von der göttin* Sūl, *M. (Bath) CIL* VII 37: Sulevis Sulinus scul(p)tor, Bruceti f(ilius), sacrum f(ecit) l(ibens) m(erito). 43: Deae Suli Minervae Sulinus Maturi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lanchester)* 443: D(eae) Victorie vot(um) Sul(inus *oder* Sulpicius?) m(erito) s(olvit) l(ibens)? [*Moulins*] XIII 10010, 1851: SVΛIИOS, SVΛINOS. *(Vechten)* 1852: Sulini. f}

***Sūlius** *M. (Vašarovina) CIL* III 2760 = 9858 *u. p.* 2270: P. Suuli(us) Valentinus.

?**Sulla** *M. F. (Bordeaux) CIL* XIII 804: Nammia Sulla (uxor) Livi Lugaun(i) A. Livi Vindiciani (filii). Livius Lugaunus posuit. *(Bonn) CIR* 497: Sullae Senni f(ilio) Remo argentario.

Sullĭ-ācus *von M.* Sullius, *O. j. Souilly, dép. Yonne, arr. Auxerre, cant. Ligny, gemeinde Montigny-le-Roc. Vgl.* Soliacus, Sauliacus.

Sullias = *Sulli-ati-s, *villeicht aus Neuvy-en-Sullias, dép. Loiret, arr. Orléans, canton Jargeau. (Caudebec-lès-Elbeuf* [Uggate], *dép. Seine-Inférieure) CIL* XIII 10015, 85[e]: RIIXTVGIIИoS SVLLIAS AVVoT. *(Fégréac, dép. Loire-inférieure)* [b]: Rextugenos Sullias avvo(t). *(St. Jean-Trolimon)* [d]: [R]extugen[os Sullia]s avvo[t].

Sullinĭ-ācus *s.* Siliniacus.

Sullonĭ-ācae *O. in Brittanien, Brockley Hills? IA* 471, 4: Sulloniacis.

Sulmana 1) *fl., j. der Sulmerbach, nfl. der Mosel.* 2) *O. j. Sülm, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Bitburg.*

Suln-acus villa, *j. Saunay-en-Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Château-Renault.*

Sul-o(n), *abret.* Sulon, *M. cogn. (Servata, Tarragona) CIL* II 4404: D(is) M(anibus) Sextilio Suloni Atilian. uxori. *Vgl. thrac.* Sulu. *(Stari Nicup, zwischen Nedan und Butovo) CIL* III 6150 = 7437, 2, 17 = 12346: Aur(elius) Sulu .. Gemelli.

-sulos *in* Dia-sulos.

***Sulpicĭ-ācum** *von M.* Sulpicius, *O.* 1) *j. Soussac, dép. Gironde, arr. La Réole, canton Pellegrue.* 2) *j. Soussat, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, canton Rochefort, gemeinde Orcival.* 3) *j. Soussey, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 4) *j. Solzago, ital. prov. und district Como.*

Sulpo. *(Hohe Donne im Elsaß) CIR* 1907: Mercurio Secate L. Sulpo Celio v. s. l. cam | Triafano Daciu.

Sulse, vicaria, *j. Sucé, dép. Loire-Inférieure, arr. Nantes, canton La-Chapelle-sur-Erdre.*

Sulu *s.* Sulo(n).

Sulude castrum. *Merow. münze Belfort* 4219: ∽VLVDEC+.

Suluni-ac *s.* Suliniacus.

Sum . . . *M. cogn. (Wroxeter) CIL* VII 161: D(is) M(anibus) I(ulius) Sum . . .

Sumalo-cenna *s.* Sumelocenna.

Sumarionimus *M. (Doomburg, Zeeland) CIR* 42: Deae Nehalenni Sumarionim(us) Primanius v. s. l. m. *Vgl.* Sumarius.

Sumar-ĭus *M.* **Sumar-ĭa** *F. (Paternion in Kärnten) CIL* III 4755 = 11492: D(is) M(anibus) Caiantiae Sumariae coniug(i) optimae ob. ann. LXXX Caiantius Primitivus vivus fecit et sibi. *(Thon)* 4985: Sumario Limmonis f(ilio) et Bussullæ Atianti f(iliae) uxori et Tertio Sumari f(ilio) an. XXXV.

Sŭ-mĕlĭs *nach Stokes von praefix* sŭ-, *cf.* Su-melonius, Meliddius; *nach Rhŷs* Sumeli *nominativ masc. sg. für cy.* *Sumelin-s, *cf.* Su-beli- *für* *Subelin-s. *(Malaucène, dép. Vaucluse) CIL* XII 1351 = *RE Nr.* 49 (1888) *p.* 370: . . subron | Sumeli(s) | Voreto | virius f(ecit).

Sumeli-ū, Sumeli-o(n) *(Moesendorf in Ober-Oesterreich, bei Voecklamarkt) CIL* III 5604 = 11783: Sumeliu | edil. I. | Cobrun | AvF. *(Blieskastel) CIR* 1783: S[u]melioni. fil.

Sumel-o(n) *oder* **Sumelu** *F. (Rotenman in Steiermark) CIL* III 5638: D(is) M(anibus) Racconi Lucani obito an. LX et Sumeloni Secundini Successianus f. f. p.

Sŭmĕlŏ-cenna, Sumalo-cenna (*cf.* Nemeto-cenna, Satio-cenna, Seno-cenna), *nach d'Arbois de Jubainville von* *Sŭmĕlŏ-gĕnŏ-s, '*son des gottes* *Sumelo-s'. *O. in Germania superior (agri decumathes), die altstadt bei Rottenburg am Neckar im kgr. wirtemberg, Schwarzwaldkreis. TP:* Samulo (*schreibfeler für* Sumalo)cenis *(abl. plur.). (Dusae in Bithynia, etwa aus domitianischer zeit, saec. 1. extr.) WK* 1886 *p.* 260 = *Mittheilungen des Kais. deutschen Arch. Instituts (Athenische Abtheilung) Bd.* 12 (1887) *s.* 181: [Επιτροπον Σεβαστ]ου χωρας Σ[ου]μελοκεννησιας και [υ]περλιμιτανης. *(Belley, dép. Ain, nicht weit vom Rhône*

unterhalb Culoz) *CIL* XIII 2506: D(is) M(anibus) memoriae eterne Victorinio Vitullo veterano honeste missionis leg. VIII (Augustae) civi Sumelocennesi Cogitatia Cupitiana coniux et Vittullinus fil. p. c. s(ub) a(scia) d(ed.). *(Rottenburg)* 6358: Deanae in h(onorem) d(omus) d(ivinae) pr[o] iuventute c(ivitatis) Sum(elocennensis) Iul(ius) H[e]rmes [f(aciendum)] c(uravit). 6365: In honorem domus divin(ae) ex decreto ordinis saltus Sumelocennensis . curam agentib(us) Iul. Dextro et G. Turran(io) Marciano II v(iris) mag(istris). *(Köngen bei Esslingen)* 6384: P(ublius) Quartionius Secundinus decu(rio) [c]ivi(tatis) Suma(locennensis) ex iu(ssu) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Köngen)*: Platiaed[an(ni) Su]melocene(n)s(es) vici Grinar(ionis) maceriam d. s. f. *(Köngen, meilenzeiger des Hadrian, a. 128/129)*: A Sumel[oc(enna) m.] p. XXVIIII. *(Mainz, a. 231 p. Ch.)* *CIL* XIII 6669: Bonum Eventum eeqq (equitum) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis) Albanius Agricola et Macrinius Iuli[a]nus qq (quaestores) cives Sumelo(cennenses) [Po]mpelano et Paeligniano co(n)s(ulibus).

***Sŭ-mĕlŏ-s, Sumela** *F. zu ir.* milis (*'süß', von* *melit-ti), *w.* melys, *gr.* μέλι, *got.* milith. *(Bieno)* *CIL* V 6640: Octavius Cimonis f(ilius) sibi et Sumelae Senonis f(iliae) uxori et Primae f. et Namuni Novell . f. uxori. *In* Sumelŏ-cenna, *vgl.* Sumeli(s), Sumelū, Melo-cottius, Melo-datius.

Sumena 1) *s.* Samara, Somna, Somma. 2) *O. j. Sumène, dép. Gard, arr. Le Vigan, am fl. Rieutort, in seinem unteren laufe Ensumène* (Sumeneta), *nfl. des Hérault.* 3) *fl. j. Sumène, nfl. der Dordogne, dép. Cantal.* 4) *fl. j. Sumène, dép. Haute-Loire, nfl. der Loire.*

***Sumen-ia** *ableitung von* Sumena, *j. der bach Somenye, dép. Dordogne.*

Sumenu *F. (Moutier-d'Ahun)* *CIL* XIII 1430: A[t]ime[t]us d. m. [l]ib. Sumenu.

Sumer. *(Bordeaux)* *CIL* XIII 774: (I)ul(ia) Bitudaga def. an. XX Sumer e[t] Peq(u)liaris.

Sumidrium *s.* Sub-Merium, Sub-Midrium.

Sumina *s.* Samara 1).

Summa. *(Suèvres, dép. Loir-et-Cher)* *CIL* XIII 10006,89: Summa fe(cit). [*Autun*] 152: |IAFF.

Summalona *O. j. Sommelonne, dép. Meuse, arr. Bar-le-Duc, canton Ville-sur-Tourbe.*

Summanus *G. (Petronell)* *CIL* III 4443: Sum(mano), Parc[is]. *(Deutsch-Altenburg)* 11156: Summano, Parc(is).

Summasibi *O. j. Somsois, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Sompuis.*

Summentrĭ-ācus *O. j. Soumaintrain, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Flogny.*

Summeri *O. j. Sormery, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Flogny.*

Summia *cogn. (Mariasaal)* *CIL* III 6501 = 11532: . . ollo de . . Successi[l.] Florianus et Summia . .

***Summĭ-acus** Songeium, *O. j. Songy, dép. Marne, arr. und canton Vitry-le-François.*

Summias *O. Ennodi vita b. Epiphani p. 336, 7 H.:* Summias vocitatur ager, qui in eo loci situs est, in quo terrenum marginem gulosus Padani gurgitis morsus adrodit et flexuose serpens fluvius largitur in conpendio alterius quod furatur ab altero simulque fit lucrum finitimi aliena calamitas.

Summinus *M. cogn.* **Summina** *F. (Wildau)* *CIL* III 5424: C. Sempronius Summinus v(ivus) f(ecit) sibi et Musæ ux(ori) et Primo fil(io) an. VIIII. *(Bordeaux)* XIII 864: ///// Memoria Summ[i]nae centurionis fil def. an. XXX. m/////na fil. et her. p. [c.].

?**Summuntorium,** *O. in Raetien, j. Hohenwart? IA* 250, 4: Summuntorio. *ND occ.* 35, 5: Submuntorio. 16: Equites stablesiani iuniores, Submuntorio. 18: Praefectus legionis tertiae Italicae partis superioris deputatae ripae primae, Submuntorio.

Sŭ-motus *M. cogn. (Ebersdorf)* *CIL* III 4595: Acaino Sumoti f. an. XL. h. s. e. Dibugius f. p.

Sumtonis, villa, *j. Xonville, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Briey, canton Chambley.*

Sumuzeis *O. j. Somzée in Belgien, prov. Namur, arr. Philippeville.*

Sun-al-es *M. lepontisch, mit* l-*suffix gebildet. Grabinschrift zu Viganello, nördlich von Lugano, canton Tessin. Pauli s.* 7 *n.* 12: Sunalei ⋮ *(gen.)* Mako[nui (*oder* nei) ⋮ pala]. *Zu gall.* Sunucus?

Suncasius *O. j. Sommecaise, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Aillant-sur-Tholon.*

Sunc-ia *G. (Jülich)* *CIR* 594: Deae [S]unciæ Quintinus Quintinianus Quintus

Candidus. *Vgl.* Sunuxsalis, Sunucsalis, Sunxalis.

Sundu-cca *F. (Boucou-en-Sauveterre-de-Nebouzan, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 80: V(ivus) Senicco Senixsonis f(ilius) sibi Θ et Sunduccae Fusci filiae uxsori Orgoanno et Andoxponni filis.

Suni . . . *(Coninxsheim, belg. prov. Limburg) CIL* XIII 10006, 151: SVNI}.

10 **Sunici** *s.* Sunuci.

Sunic-ius. *(Bonn, 160 p. Ch.) BJ* 80, 151 = *WK* 5 *sp.* 77: Curam agente C. Sun[i]cio [L. fil.] Fausto tri[e]rarc(o).

Sunilena *F. (Suèvres, dép. Loir-et-Cher) CIL* XIII 10008, 5 = Sunilen(a)e Ceruli (*oder* Cervil?) (filiae) Acastos (donavit).

Sunista *s.* Sonista.

Sunix *s.* Sunuci.

Sunlila. *(Thil-Châtel, dép. Côte-d'Or,* 20 *arr. Dijon, canton Is-sur-Tille) CIL* XIII 5633: SVNLILE / MON(umentum).

Sunna *M. (Alcántara) CIL* II 757: Tougius Sunnae f. *(Las Cabezas de San Juan, a. 49 p. Ch.)* 1302 = *Hübner, Ex. n.* 228: Albani Sunnae f(ilii). *(Woher?) CIL* II 4980: Atlondus Marquiaesus Sunnae f. Mir(obriga).

Sunnacius *s.* Sonnatius.

Sunnarius *M. (Rom) CIL* VI 32544: [A]ur. Sunnarius.

30 ***Sunnĭ-acus** *O.* 1) Soigni, Sogniacum, Sugniacum, *j. Sogny-aux-Moulins, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Écury-sur-Coole.* 2) Sugniacum, *j. Sogny en-l'Angle, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Heiltz-le-Maurupt.* 3) *j. Soigny, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail.* 4) *j. Sougné bei Aywaille, belg. prov. und arr. Lüttich, canton Louveigné.* 5) *Sougné bei Trembleur, prov. und arr. Lüttich.*

40 **Sunnŏ-vīrā** *merowing. F. (Lieusaint) Le Blant, Inscr. chrét.* I *n.* 89 *p.* 180 = *CIL* XIII 3159: Sunnovira. *cf.* sonnŏ-.

Sunua *F. (Vizeu) CIL* II 410: Sunuae Bocci f. an. XI Amoena matri pientissimae et Albinianus Gener. f. c. *(Coria)* 784: Sunua Cilici f. et Camalo Flacci f. h. s. e. Flaccus . . . . . . 785: Sunua Useiti f. *(Carqueres)* 886: S. Reburri. 5577: Sunua Casabi f.

Sunŭ-cī Sunici, *nom. sg.* Sunix, *V. in* 50 *Gallia Belgica zwischen den Ubiern und Tungrern, um Sinnich bei Aachen? Plin. n. h.* 4, 106: Tungri, Sunuci *(die Maas war die grenzscheide der Tungri und Sunuci). Tac. h.* 4, 66: Occupatisque Sunicis *(als westnachbarn der Ubii)* et iuventute eorum per cohortes composita. *(Stannington in Brittanien, a. 124) CIL* III *p.* XXX *p.* 873 *cf.* XLIII *p.* 976 = VII 1195: (Cohorte) I Sunuc(orum) . . . coh(ortis) I Sun[uc]or(um), cui praes[t M. I]un[i]us Claudianus, ex pedite . . . . Albani [filio, Su]nu[c]o. *(Seprio bei Mailand)* V 5626: Banona Sunuci f. *(Caer Seiont bei Caernarvon)* VII 142: Coh. I. Sun[u]c(orum). *(Carrawburgh in* 10 *Northumberland, nicht besonders alte inschrift) EE* 3 *p.* 134 *n.* 103: Genio hu[i]us loci Texand(ri) et Sunic(i) vex(illarii) cohor(tis) II. Nervior(um). *(Beaune, dép. Côte-d'Or, dioecese Autun) CIL* XIII 2647: D(is) M(anibus) monimento(m) Sunuc(i) haeredes. *(Embken, kreis Düren) CIR* 574 = *Hettner* 43: Matronis Veteran[e]habus Aserie ꟷX (Sunix) ex imperio ipsarum v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Ire stammesgöttin die* Su- 20 nuxsalis. *Vgl.* Unnuasar *CIR* 573 *und* Hunicius.

Sunucsalis, Sunuxsalis, Sunxalis *die stammesgöttin der Sunuci. (Zu Embken bei Zülpich im kreise Düren) CIR* 569 = *Hettner* 66: Dea [S]unucsall Volerius Pusinnioni(s filius) et Quintini . . . . . *(Im sogen. probsteiwalde bei Eschweiler an der Inde bei Aachen) CIR* 633 = *Hettner* 65: Deae Sunuxsali Ulpius Hunicius v(otum) s(olvit) 30 l(ibens) m(erito). *(Hoven bei Zülpich, unmittelbar an der ostgrenze der Sunuci, a. 239 p. Ch.) BJ* 87 (1889), 194—195. 214 = *WK* 8 (1889) *sp.* 229 *n.* 131: Deae Sunuxsali aedem ex iu[s]su i[psius] a novo sumptu suo omni pro Tertinio Iustino filio Probia *(gentile)* Iustina fecit. domino nostro Gordiano Aug. et Aviola cos. *(Cöln) BJ* 84, 69: Deae Sunuxsali. *(Neuss) BJ* 53/54 (1873) *s.* 310 *cf. CIL* XIII *pt.* 3 40 *p.* 86: Dae Sunxalis ferendas fecit Claudius Victorinus (*scil.* lagonas). *(Remagen, saec. 3 p. Ch.) BJ* 93, 222: [D]eae [Sun]uxali [Tib.?] Valer(ius) [Ba]ssus optio [leg(ionis)] primae M(inerviae) p(iae) f(idelis) [pro s]e e[t] suis [v(otum)] s(olvit) l(ibens) m(erito).

Sunut-ius *M.* **Sunut-ia** *F. (Bordeaux) CIL* XIII 865: Sunutiae Urbanae Sunutius Hippolytus libertae et coniugi pientissimae posuit. 50

Sunuxalis, Sunuxsalis, Sunxalis *s.* Sunucsalis.

Suo . . . *(Tours) CIL* XIII 10010, 269[a]: Of. Banilli. Suo. *cf.* Suobnedo, Suobnillus.

Su-obn-ed-o(n) *nach Ernault 'bien terrible', M. mit suffix* -edū. *(Wels) CIL* III 14115, 66: Suobnedo fe(cit). *(London; Exeter)* VII 1336, 1095: Suobned. of(ficina). *(Poitiers; [Moulins;] (Paris) [Orléans; Amiens;] (Etaples;) [Douai;] (Augst; Luxeuil)* XIII 10010, 1855: Suobnedo f., Suobnedo fe(cit). *Paris [Musée Carnavalet]* 1855[d]: SVOBNE. *cf.* Ex-obnus.

Su-obni-llus *M. cogn. (Ó Szöny; Kempten) CIL* III 12014, 542: SVOBNI⅄⅄I. *(London)* VII 1336, 1096: S[u]obni..c//i *(gen.)*. 1097: Suobnilii *(gen.)*. *(Vienne; Fins d'Annecy; Genf)* XII 5686, 855: Suobnilli. *(Poitiers; Martres-de-Veyre; Lyon. Trion; Autun; [Orléans; Rouen;] Reims; Assche; Waudrez-les-Binche; Anthée; Flavion; zwischen Berzée und Rognée; Hüfingen)* XIII 10010, 1856: Suobnilli ma(nu), Suobnilli, Suobnil, Suobni m.; Suobni, uobnill, uobnil. *(Entre-Sambre-et-Meuse) BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73, 91: Suobnili.

Suoliccene.. *(Rodez) CIL* XIII 1551: Aicovindo Suoliccenc(i filia?); Saturnio Cedoni f(ilius) Cadurc(us).

Suommoilus, *cf. villeicht ir.* somme *(rich) (Zwischen Wissmannsdorf und Brecht) WZ* 18 (1899) *s.* 414: D(is) M(anibus) Suommoiio OIIOMMOVSOM.

Supeni *lis* Superni? *V. Königsfeld. IA* 373, 4: Tolbiaco *(Zülpich)*, vicus Supènorum leugas X. (*D* vicus sopenor). *cf.* Cugerni, Gugerni.

Superat-ii *V. in Hispania Tarraconensis, j. Benuza unterhalb Sobre Castro. Ptol.* 2, 6, 34: *Σουπερατίων Πεταονόνιον (Πεπανόνιον X)*. *IA* 423, 3: Petavonium. *ND occ.* 42, 27: Tribunus cohortis secundae Flaviae Pacatianae, Paetaonio.

Super-tamarici, -tamarci, *vom fl. Tamaris (j. Tambre), V. in Hispania Tarraconensis. Mela* 3, 1, 11: Partem quae prominet Praesamarchi habitant, perque eos Tamaris et Sars flumina non longe orta decurrunt, Tamaris secundum Ebora portum, Sarsi iuxta turrem Augusti titulo memorabilem. Cetera Supertamarici Nerique incolunt in eo tractu ultimi. Hactenus enim ad occidentem versa litora pertinent. *Plin. n. h.* 4, 111: Celtici cognomine Neri et Supertamarci, quorum in paeninsula tres arae Sestianae Augusto dicatae, Copori, oppidum Noeta, Celtici cognomine Praestamarci, Cileni.

Sup-iā Supp-ia (iā-*stamm, fem.*), *cf. ir. fl.* Succae, 1) *fl. j. la Suippe, nfl. der Aisne. Dipl. Pertz n.* 27 *p.* 27, 1 *(c. a. 664)*: Super fluvium Suppia. *n.* 45 *p.* 42, 22 *(a. 677)*: Super fluvio Suppia. *p.* 91, 20 *(c. 650)*: Duos molendinos in Supia *(sur la Suippe)*. 2) *O. j. Suippes, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne. cf. Somme-Suippes, dép. Marne, arr. und canton Sainte-Menehould.*

***supno-** *schlaf, m.,* o-*stamm, air.* súan = *sōno-, *w., mbret., trécorois* hun, *lat.* somnus (*wol* *su̯ep-no- *su̯ebno-), *gr.* ὕπνο-ς, *an.* suefn, *as.* suebhan, *lit.* sãpna-s, *altsl.* sŭnŭ, *alb.* ǵumɛ, *ai.* sváp-na-s, *armen.* k'un (*su̯op-no, *gen.* k'noy) *schlaf, idg.* *sup-no- *su̯ep-no- *su̯op-no-, *m. schlaf, traum, idg.* √ su̯ep- *schlafen.*

?**Supputus** *M. ([Brüssel:] Covennes; Cöln) CIL* XIII 10010, 1857: Supputus.

Suputa *F. cogn. (Cilli) CIL* III 5262: Pompeius Agilis v(ivus) f(ecit) sibi et Pompeiae Primigeniáe con(iugi) ann. XXXV et Pompeiáe Spectatáe fil(iae) ann. XVII et Couriae fil(iae) ann. XVI et Sextiae Suputae an. XXX et Vitali f. an. XX.

Suput-o(n) *M. (Reims; im Aisne-bette bei Berry-au-bac, arr. Laon, canton Neufchâtel; Zugmantel) CIL* XIII 10010, 1857: Suputo fe(cit).

sur *dolor? Segen gegen ein gerstenkorn im auge: Marcell. de medicam. cap.* 8, 192 *p.* 89, 22 *H.*: *Κυρια κυρια κασσαρια σουρ (dolorem?) ωρβι.*

Sur... *M. cogn. (Augsburg) CIL* III 12010, 18: C. Iul. P. R. SVR. *(Resnei)* 13552, 18: ƧVR.

Sū-ra *kurzform zu* *Sur-ava *cf.* Surbe *im Aaregebiet (Schweiz),* ū *aus* eu; Sūra *nach d'Arbois de Jubainville fem. des subst. ai.* sūra-s √ sou, sau, seu, su *mit primairsuffix* -ra, *la liqueur sacrée, le sōma, qui coule de la presse,* √ su *in* Su-mina; *ligur. fl.* 1) *im alten ligurischen gebiet la Sure, zufluß der Drôme.* 2) *die Sauer, frz. la Sure, nfl. der Mosel. Auson. Mos.* 354—358: Namque et Promeae Nemesaeque adiuta meatu | Sūră tuas properat non degener ire sub undas, | Sura interceptis tibi gratificata fluentis: | nobilius permixta tuo sub nomine, quam si | ignoranda patri confunderet ostia Ponto. *Fortunat. carm.* 7, 4, 15: Esera? Sara? Cares? Scaldis? Sate? Somena? Sūra? 17—20: Inter villarum fumantia culmina ripis | pervenio, qua se volvere Sūră valet. |

Inde per extantes colles et concava vallis ad Suram (Saram *Tross*) pronis labimur amnis aquis. *Pertz Arn. n.* 4 *p.* 92, 41, *n.* 5 *p.* 94, 39 *(a. 706). n.* 7 *p.* 96, 31 *sq. (a. 715—716):* Super fluvio Sura. *spur. (echt nach Sickel) n.* 55 *p.* 173, 20 *sq. (a. 698):* Super fluvio Sura. *n.* 56 *p.* 174, 26 *(a. 698):* Super fluvium Sura. 58 *(a. 704) p.* 176, 13: Situm super fluvio Sura. 15: Sita super Suram. *n.* 59 *(a. 704) p.* 176, 43: (Epternacum) situm super fluvio Sura. 3) *Die Sauer im Elsaß, mündet unterhalb Selz in den Rhein. Trad. Wiz.* 1 *(a. 742):* Iuxta fluvio Sura. 6 *(a. 713):* Super fluvio Sura. 15 *(a. 730—739):* Super fluvio Sura. 46 *(a. 695):* In pago Alisacinsae supra fluvio Sura. 186 *(a. 712):* Super fluvo Sura. 4) *Der Sauerbach, daran Surburg, s.* Surraburgum.

Suramus *M. (Sainte Saturnin bei Montpézat, dép. Basses-Alpes) CIL* XII 362: Quartus // Surami f(ilius) v. s. l. m. Osdiavis. *(Dijon)* XIII 5539: Marcellio Surami fil(ius) D. M.

Suratus *M. cogn. (Dielasse bei Tüffer) CIL* III 5153: SeubrInu bi Proba v. f. et Surato f. a. XXI. *Vgl.* Cassisuratos.

Surbe *fl. die Surb, die bei Klingnau in die Aar geht.*

Surbur-o(n), -ū *M. fig. (Vichy; Lezoux; Reims; [Douai;] Flavion; Augst) CIL* XIII 10010, 1859: Surburo f., Surburo, Surburu f.

Surbu-rus *G. (Donon, Vogesen) CIR* 1909 = *WZ* 15, 345: Belliccus Surburo.

Surci-cus *M. fig. (Limoges) CIL* XIII 10010, 2858[r]: O(fficina) Surcici.

Surc-o(n) *M. (Birten? Cleve; etwa zwischen Claudius und Vespasian) CIR* 159 = *Hettner* 99: Marcinus Surconis f. Breucus mil(es) ex coh. VIII Breuc(orum) ann. XXXV stip. XII. h. s. e.

Surdilĭ-ācum *von M.* *Surdilius, *O. in Gallien. Vita Urbani ep. Lingon* 1, 5 *ASS. 23. ian.* II *p.* 492[b]: Surdiliaci.

Surdi-llus *M. ([Moulins;] Martres-de-Veyre; [Orléans;] zwischen Mülhoven und Bendorf; [Nijmegen]) CIL* XIII 10010, 1861: Surdillus fe(cit), Surdillvs.

Surdin-ĭo-s *M.* **Surdinia** *F. Dio* 60, 29 *(a. 47 p. Ch):* Σουρδίνιός τις Γάλλος. *(Mailand) CIL* V 6104: Surdiniae Aphrodisiae. *(Bédja) CIL* VIII 1223 = 14387: Surdin[iae ....]nepti Ho[ratii ... Martia]lis Rufin[i patroni nostri] C. f. *(Miseno)* X 3634: D(is) M(anibus) L. Surdini Saturnini lib. armata nat(ione) Afer.

Surdi-nus *M. (Lectoure; Bordeaux; Agen; Saintes) CIL* XIII 10010, 1862: Surdini, Surdin, Surdn.

Surdonedonus. *(Valeyres) CIL* XIII 5048: Titi Capitonii Surdonedoni.

? **Surdus.** *(Poitiers; Montans; [Nantes]) CIL* XIII 10010, 1860: Surdi . m., Surdi, Surd.

Surg ... *cogn. (Sojano) CIL* V 4228: Iunonibus v. s. l. m. C. Vocianu. Surg ... sacrum.

Suriacis *F. (Mancha Real) CIL* II 5094: Cor(nelia) Suriacis an(norum) XLI pia in suis; amica[e] merenti aram posuerun[t. h.] s. e., s. t. t. [l.].

Surĭ-acus *M. cogn. (Salvatierra) CIL* II 1003: P. Lusius Suriacus an. LX h. s. e., s. t. t. l. *(Villagarcía)* 1035: Cassia Suriaci [f.] Exorata an. XXXII h. s. e., s. t. t. l. Q. Saenius Cresces uxori d. s. f. *(Gardun)* III 2724: C. Statio Syriaco. *(Victring)* 4877: L. Licinius L. f. Fab. Syriacus. *(Szamos-Ujvár)* 12541: Suriacus. *(Syene, a. 102)* 14147, 4: M. Annium Suriacum.

Sūrĭ-ācus *von M.* Sūrius. *O.* 1) *j. Suré, dép. Orne, arr. Mortagne, canton Pervenchères.* 2) *in belg. O. Sorée, prov. und arr. Namur; Sirieux bei Thieusies, prov. Hennegau, arr. Soignies; Serée bei Bothey, Namur; Seroux bei Thimister, prov. Lüttich, arr. Vervier; Sery bei Longchamps-lez-Bastogne, prov. Luxemburg, arr. Bastogne; Seureux bei Laroche, prov. Luxemburg, arr. Marche.* 3) *j. Suriè, Piémont.* 4) *Surey, Valdosta. s. auch* Siriacus.

Suricapr ... *(Santià) CIL* V 6769: Crescens Suricapr . civis Quacerecensis nepotes posierunt.

Suricina *F. cogn. (Stroxonaz) CIL* III 1929: D(is) M(anibus) Suricinae.

Surĭ-cus *M.* **Suri-ca** *F. (Stein am Anger) CIL* III 4197: Filia Surica. *(Maderno)* V 4856: Q(uintus) Surici f(ilius) Minervæ v. s. l. m. *(Castelseprio)* 5618: Campano Rufionis f. et Suricae Dunnonis f. uxori Secunda uxor et Priscus et Cri//o et Broccus. *(Chignolo Verbano) E. Ferrero, Iscrizioni di Ch. Verbano* (1896) *p.* 59: Surica Cipo⋈is f(ilia).

Surila *s.* Surilla.

Surilĭ-ācus *von M.* Surilius. *O.* 1) *(Con-*

cordia) Notizie degli Scavi di Antichità 1890 *p.* 343 *n.* 9: Habiens parentes (ad) mi(l)iarium XI de vico Suriliaci. 2) *j. Suarlée in Belgien. prov. und arr. Namur.*

Surilio, Surilia *s.* Surillio, Surillius.

Surilli-o(n) (*auch syrisch CIL* III 7693), **Surili-o**(n) *M. cogn.* (*Cordoba*) *CIL* II 5526: Q. Annedius Q. l. Surillio. (*Seckau*) III 5319, 7: Surillio Appia[ni]. (*Apt*) XII 1081: Mercurio L. Coe(lius) Surillio servus) v(ovit), liber s(olvit). (*Narbonne*) 4863: [S]urillio fra[ter]. 5149: Surillionis. 5171: D(is) M(anibus) L. Trebelli Syrillionis Roscia Asella uxor coniugi prientissimo. (*Vienne*) 5686, 856: Surili o. (*Arles*) 5701, 8: T. Valerius Surrilio. (*Vienne*) 35: Cn. P . . . . . . Surillio v. f. *und* // Surillio v. f.

Surill-ius, Suril-ius, -ia *M.* (*Sassari*) *CIL* X 8053, 280: NVRIIIV. (*Autun*) XIII 2775: ////// Surilia [d(is)] M(anibus). (*Vichy; Varennes; Clermont; Cairon, dép. Puy-de-Dôme; Saint-Paulien; Autun;* [*Tours; Mannheim*]) 10001, 311: Surillius, Su[r]illiu, Surilli, Surill, Surilius, Surili.

Suri-llus *M.* **Suri-lla Surila** *F.* (*Tarragona*) *CIL* II 4405: Sutoriæ Surillæ Sutorius Epitync-lianus patronae honestissimæ et optimae de se meritae. (*Lesina*) III 3084: Clodiae Severae Clodius Gallicanus et Vipsana Surilla fil. l. d. d. d. (*Zollfeld*) 4834: D(is) M(anibus) Aur(elius) Potitus vet(eranus) al(ae) Aug(ustae) vex(illarius) e(ius) et Surilla Triti fil(ia) con(iugi) kar(issimo) et sibi v(iva) f(ecit). (*Mariasaal*) 4856: D(is) M(anibus) Valerius Priscianus mil(es) leg(ionis) II. Ita. p. f. vi. fec(it) sib(i) et Valeri(ae) Surillae con(iugi) pi(e)n(tissimae). (*Trixen bei Völkermarkt*) 4993: D(is) M(anibus) Vibeni et Surilae Iuniani servis. [*Graz*] 5695 = 11827 = *Anth. Lat.* 568, 6 *Buech.:* Surilla ego so (= sum), qu(a)e peremor, filia O[r]ge[s]. (*Graz*) 5699: Candidus Q. Morsi Potentis Titiani ser. sibi et Suri[ll]ae con. opt. an. XX . . def. (*Veczel*) 6267: D(is) M(anibus). Aur(elius) Maurus veteranus chor(tis) Comagenoru(m) vix(it) an(nos) L. Aur(elius) Primanus vix(it) an(nos) XVIIII. Aur(elius) Surus mil[e]s n(umeri) m(ilitum) M . . . . vix(it) an(nos) bs(?) XVII. Aurelia Surilla mater p(ro) p(ietate) f(ecit) b(ene) m(erentibus). (*Salona*) 8789: . . iae Syrelae. (*Adam-Clissi*) 12473: D(is) M(anibus). Iuliae Surill(a)e, qu(a)e vix(it) ann(os) LVIII, C. Iul(ius) Valentinus II (duum)viral(is), iterum II (duum)vir [et] Iulii Vale(n)s et C. Fuscinus Surus matri b(ene) m(erenti) p(osuerunt) *und* D(is) M(anibus) Iulia Valentina, que vix(it) ann(os) XI, dies LVIIII, Iul(ius) Valentinus bis II (duum)viral(is) munic(ipii) Trop(aei), pater eius cum Iulia Surilla avia eius posuit. (*Karna*) 12561: . . . ionis Surill . . i . pos. (*Petronell*) 13552, 107: [S]uril[l]u[s]. (*Verona*) V 3319: V. s. l. m. Prepon. et Domitia Syrilla. (*Bei Mailand*) 5676: L. Cominio Atiliano VI vir(o) iun. Mediol. et Surillae Cintulli f(iliae) Cominii Antonius et Mascellio parentibus pientiss. (*Cöln*) *CIR* 324: Surillæ fil. obite. (*Moulins*) *CIL* XIII 10010, 1863: Surilli. *cf.* Sori-llus.

Suri-nus *cf.* Sor-ini, *M.* (*Regensburg*) *CIL* III 5969: D(is) M(anibus) et memorie miserrimorum Vinde[l]icis Ermogeniano et V[i]ctori et Sure fil. Vindel(icius) Surinus infelix pater f. c. (*Eining; Landshut; Gögging; Abbach*) 12008: M. Vind(ii) Surini. (*Isola*) V 483: M. Surinus M. f. Pup. (*Triest*) 544: M. Surinus M. f. Marcellus (*zweimal*).

Suri-o(n) *M. cogn.* (*Salona*) *CIL* III 2506 = 8638: Romanio Surioni filio. (*Bei Zabiljc*) 2764: D(is) M(anibus) Firmus Surionis. (*Petrovcze*) 3225: D(is) M(anibus) T. Publicius Surio. (*Hollenburg*) 4951: C. Priscius C. lib(ertus) Surio v(ivus) f(ecit) sibi et Septimae coniugi. (*St. Lorenz in Stranitzen*) 5285: Severa Apronis f(ilia) v(iva) f(ecit) s(ibi) et Boniatae f. an. XX. Surio Genialis f(ilius) an(norum) L et Briga Aviti f(ilia) an(norum) XL et Ianuarius Genialis et Saturia con. Severus Surio an(norum) LX. (*Zwischen Gradwein und Klein-Stübing*) 5446: Saturnus A. li. et Vibia co. et Elvima f. a. XXX et Surio v. f. Ianuarius ano. L. (*Hirm*) 5662 = 11805: M. Nammio M. lib. Surioni ann(orum) L Ulp(ius) Speratus amico fec(it). (*Stermizza, distr. Khin*) 6417: L. Icconius L. f. Ani(ensi) Surio Caesaraug(usta) miles leg(ionis) XI. C(laudiae) p(iae) f(idelis) [Ɔ] Titi Silvani stip. XXIII. t. f. i. h. f. c. (*Petrovci*) 10209: T. Publicius Surio. (*Alt-Ofen*) 10539: [S]ervenius [S]urio. (*St. Christoph bei Malitsch*) 11687: Invicto Mitre Surio fe(cit). (*Zwischen Marburg und Pettau*) 14108 = 14368, 21: Surio Verecundus. (*Lyon, a. 243*): *D.* LXXXVIII (LII *p.* 894) = XIII 1791:

T. Claudi Surionis. *(Aquileja)* V 1094: L. Aratrius Surio Aratriae Elpidi coniugi optimae. *(Grado)* 1386: M. Statius Surio Aeliae Suriae coniugi karissimae et Aemilius Flaccus matri pientissimae posuerunt. *(Brescia)* 4483: Primo Valerio Magirrae colleg. fabr. et cent. qui vixit ann. XXXIII, mens. II, dierum XXIIII plenus probitate, quo defuncto amici dolent, M. Publ. Valentinus amicus locum sepulture dedit, Magius Valerius Surio aram posuit nepoti suo. *(Rom)* VI 3655: D. Vibius Surio. 31145 *(a. 110)*: P. Aelius Surio. (*Grimmlinghausen, Bonner prov.-mus. n.* 5400) *BJ* 90, 36: SVRIO.

Suri-sca *F.* *(Barcelona)* *CIL* II 4502: [. . . . . p]ro libertate [S]u[r]iscæ v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Fuente de Apio)* 5339: Surisca. *(Salona)* III 2126: Novesis servus ages et Iuventilla Surisce filiae infelicissime. *(Traù)* 2675: Publia Surisca N[y]m[f]is v. s. l. m. (*Aquileja*) V 1282: C. Lucretius C. l. Isidorus Lucretia C. l. Surisca viv. *(Rom)* VI 33910: . . Perpennia M. l. Surisca.

Surisc . . . *(Rom)* *CIL* XV 5380: Surisc/// | L. Non.

Sur-ĭus *M. cogn.* **Suria** *F.* *(Clausenburg, a. 235 p. Ch.)* *CIL* III 870, 17: Suri. *(Petronell, n. 219)* 4590 = 14099, *lin.* 10: Sur[i]a [A]diun[ct]a. *(Pfünz)* 12014, 726: Surius. *(Aquileja)* V 1392: Suria 7 lib. Pyra[ll]is v. f. *(Verona)* 3804: P. Valerius Spuri f. Montanus vivus fecit matri et patri Ilarioni Suria Dometia et suis .i. *(Musianello)* 4182: Q. Surio Q. f. Patinio t. f. i. sibi et Q. Suri et patri. *(Bei Avigliana)* 7219: V(ivus) f(ecit) Surius Clemens Mogeti f(ilius) sibi et Mogetio Surio M. f. patri, Orbiae Vibiæ L. f. matri, Aureliae L. f. Quartae uxori. *(London)* VII 1336, 1098: Surius. *(Nîmes)* XII 3932 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1191: D(is) M(anibus) Suriae Navicae; Sex(tus) Congenn(i)us Seranus uxori karissim(ae). *(Jeurc)* XIII 5342: Iuli[ae] Suriae. *(Mainz)* 6737: [I]n h. d. [d.] Mar[ti] Surius Felix v. s. l. l. m.

Surn-eius *O. j. Sugny, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Monthois; oder Sorgny, dép. Aisne?*

Surnĭ-acus *O. j. Sourniac, dép. Cantal, arr. et canton Mauriac.*

Surni-nus *M. fig.* *(Neuss)* *CIL* XIII 10010, 3293[b]: SVRNIN F.

Sur-o(n) *M. cogn.* *(St. Georgen unter Stein)* *CIL* III 5095: Primus Suronis et Tertie co. v. f. s. *(Bei Čumakovci)* 6130 = 7453: Nat(alis) et Suro.

Sur-onius *M. nomen.* *(Várhely)* *CIL* III 7985: M. Suronio Adrasto. .... Adrastus, Marcus, Titia[nus]. *(Rom)* *CIL* XV 6173: L. Suro(nius) Ligus.

Sur-ontium *O. in Noricum, j. Trieben bei Rottenmann in Steiermark.* *TP:* Surontio = *IA* 276, 8: Sabatinca.

σουρ ωρβι *s.* sur.

Surra-burgum *O. j. Surburg am Sauerbach.* *Trad. Wiz.* 66 *p.* 72 *(a. 743)*: Actum Surraburgo monasterio.

Surrilio *s.* Surillio.

Surrugĭum *O. j. Seurre, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune.*

Surt-ia *F.* *(Aquileja)* *CIL* V 1394: D(is) M(anibus) Surtiae Tycheni Epaphroditus et Victor fili matri pient. d. s. b. m.

Surtilia. *(Lyon)* *CIL* XIII 2115: Surti[liae].

Sū-rus *auch celtisch, M. cogn.* **Sura** *F.* *Hirt. b. G.* 8, 45, 2: Surum Haeduum. *(Villaviçosa)* *CIL* II 146: Aunia Ammini fil(ia) an(norum) XX h(ic) s(ita) e(st), Avitus et Surus fratres f(aciendum) c(uraverunt). *(Cadiz)* 1788[c]: Sura C[e]rcia. *(Clausenburg)* III 873: Aelia Sura . . . Aelius Siro. *(Carlsburg)* 1189: Ulp(ius) Surus. *(Maros Németi)* 1377: Dedicante Medio Suro cos. *(Narona)* 1800: T. Flavius Surus. 1842: Annea Sura. *(Spalato)* 2004: M. Antonius M. f. Ser. Surus vet. leg. IIII. f. f. t. f. i. sibi et Pasiae Primae uxori et lib. lib. et Hermeti. *(Salona)* 2246: Surae. 2315: Sura. *(Sign)* 2736: [Dis Ma]nibus P° Apienn. [n]epos et Surus. *(Kariac)* 2753 = 9803: D(is) M(anibus) Surus Panenti Murrili fecit sibi et Buone coiugi sue p. *(Sebenico)* 2800: Sure. *(Bei Urlika)* 3164 = 9816: Surus, Sparuci f(ilius), dom(o) Tribocus, eques alae Claud(iae) Novae, an(orum) XXX, stip(endiorum) XIII, h(ic) s(itus) e(st) . . . . . . *(Kraljevcze)* 3223: Statoria Sura. [*Pest*] 3687: D(is) M(anibus) Di . . . . . Rosionis XXXXX f. et Atresso f. eius XX Surus cum fratribus parentibus . . . . simis p. *(Igg)* 3815: D(is) M(anibus) s(acrum). Surus Luci f. Θ an. L. et Quarta Firmi Galuni Θ. an. LXX Sabinus filius parentibus posuit et sibi. 3821: D(is) M(anibus) Voltani Oppa[l]onis [f.] Θ an.

LXX et Ennæ Ruii f. uxo. an. LX [et] Suro Vol[t]an. Θ. an . . . *(Reichenburg an der Sau)* 3931: Speratus Silvani an. L et Verecunda Suri et Iusto fil. an. XXXX. *(Veep)* 4205 = 10926: Macedo Suri f(ilius) v(ivus) f(ecit) sibi et Antoniae M. fil(iae) viaticæ coniugi pientissimae an. L. *(Petronell)* 4502: D(is) M(anibus). M. Vettius M. f. Veturia Surus Placentia an. L et Erbulia Silvana an(norum) LXX h(ic) s(iti) s(unt). M. [Vetti]us Do[m]esti[c]us paren[tibu]s f. c. *(Neunkirchen)* 4548: Ti. Claudius Surus et Ulpia Restituta v(ivi) s(ibi) et Cl(audiae) Iuliae fil(iae) an(norum) XX h(ic) s(itae) fec(erunt). *(Feldkirchen)* 4883: D(is) M(anibus) Aur. Sura v. f. s. et Aur. Tricconi con. kar. et Aur. Urso fil. ob. ann. XXXII. *(Bei Haimburg)* 4936 = 11518: Lotucus Cirp. f. v. f. si(bi) et Medsie c(oniugi) et Spectato Cuce et Surae con. eiu. v. f. *(Magdalenberg bei Ottmanach)* 4990[a]: Titia Sp(urii) f(ilia) Tertia P. Titius P(ublii) l(ibertus) Surus v. f. s. et S. T(itia) P(ublii) l(iberta) Noebia. *(Friesach in Kärnten)* 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f. *(Katsch, distr. Murau)* 5064: D(is) M(anibus). P. Aelio Suro veter. P. Aelius Caius patr. optimo v. f. *(St. Leonhard, Oberlavant)* 5084: Vercaius Ucconis fil(ius) v(ivus) fec(it) sibi et Diacuni Suri f. con. et Fuscae f. an. XVIII. *(Auf dem Preims in Kärnten)* 5086 *add. p.* 1048: Surus Bricio viv. . . sibi et Tertiae E// f. uxor. et Quarto fil. mil. chor. V Breuc(orum). *(Letusch)* 5112: Surae uxor(i). *(Celornik bei Lak)* 5131: Tutor Ioiti et Pinit// Coudoma/// Acceptus Pin[i]t. Vibius Nertomari Lx Tertius Vibi f. an. XX Exortus Secundinus ano. V et Antia Suri ano. XXXV. *(Cilli)* 5179: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Surus b Memmi Apoll(inaris) proc. Aug. v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). 5191, 16: Pompeius Suru[s]. 5229: Enniae M. f. Verae decret. decurion. publice ob [si]ngularem eius pudic[i]tiam Masculinius Surus. *(Seckau)* 5368: Lucconi Suri an. LXX et Dubnae . . f. con. opt. et . . [L]ucconis f. an. XL . . . . ani f. con. *(Kaindorf)* 5383: Secundino Suri f. an. LX et Tottiae Prisci f. con. an. XXX f. e. s. *(Geisthal)* 5418: Burrus Suri f. et Suaducia Boniati f. co. *(Traboch)* 5467: D(is) M(anibus) Vicario Suri libert(o) et profuturae con. Septumi et Secundine L. Viatorina Θ an. XXXXV et Libertio v. f. s. . coniugi f. *(Michaelbeuern)* 5609: Sura mater. *(Gossam)* 5669 *p.* 1051: Aiuccioni Nigrini [f.] an. XVI et [I]ucundinæ f. an. VI. Cupi[t]a mater viva fec[it] et sibi et Sure fil. *(Zwischen Klagenfurt und Völkermarkt, a. 201 p. Ch.)* 5712: [M. Iuventio Suro Pr]oculo leg. pr. pr. . . . . *(St. Gertraud zwischen Mauterndorf und Tamsweg, a. 201 p. Ch.)* 5715: Curante M. Iuventi[o Suro] Proculo leg. pr. pr. a T(eurnia) m. p. XLV. *(Weng)* 5717: [Curant]e M. Iuventio S[u]ro Proc[ulo leg. p.] r. pr. a T(eurnia) m. p. XL. *(Hüttau zwischen Werfen und Radstadt)* 5723 = 11837: Cur[a]nte [M. Iuv]entio Suro [Proculo] leg. pr. pr. a [Iuv(ao)] m. p. . . *(Moosendorf, a. 201 p. Ch.)* 5746: Curante M. Iuventio Suro Proculo leg. pr. pr. ab Iuvao m. XXXI. *(Augsburg)* 5809: . . . us Surus. *(Regensburg)* 5969 *p.* 1051: (Vindeliciae) Sure. *([Schwechat;] Westerndorf)* 6010, 215: Surius, Surius f. = *(Zollfeld)* 12014, 82: SVRI, ƧVRI. *(Derile)* 6251 = 7647[cd]: De[d]ic[ante P.] Mevio Su[r]o. *(Veczel)* 6267: D(is) M(anibus). Aur(elius) Maurus veteranus chor(tis) Comagenoru(m) vix(it) an(nos) L. Aur(elius) Primanus vix(it) an(nos) XVIIII. Aur(elius) Surus milis n(umeri) m(ilitum) M . . . . vix(it) an(nos) XX. Aur(elia) [I]ustina vix(it) an(nos) bs(?) XVII. Aurelia Surilla mater p(ro) p(ietate) f(ecit) b(ene) m(erentibus). *(Szerb-Poszeszena)* 6275 = 8006: Severus et P. Surus. *(Rabiš)* 6296: [A]el(ia) Sura fratri b. m. p. *(Dobrince)* 6470, 4 = 10197: [Bi]tus e[t S]urus dec(uriones) col(oniae) Bass(ianae). *(Bei Eberstein)* 6513: Surus Aetae f. et [Q]uartae Bovieri [f.] uxs. et sibi et Secundo f. an. XX. *(Apuli)* 7741 = 14479: Mevi Suri. *(S. Marco a Ducc)* 8475: Aurelius Surus. *(Salona)* 9163: Cantiae Sure. 9614: † Arca Suro Sarturi et Palumbe †. *(Batta)* 10376: Ael Sura. *(Aquinci)* 10439: [A]ur. Suro sala(rius). 10443 *(a. 226? 229?)*: M. Aur. Surus iunior. *(Alt-Ofen)* 10507: Aur. Sure. *(Igg)* 10748: D(is) M(anibus) Surus Voltieli (filius) vi(v)us fec(it) sib(i) et Quarte. *(Puszta Szent-Pal)* 11081: Pulc(b)r(a)e Suri. *(Kajar)* 11467: Surus. *(Tarvis)* 11479: Surae Lupponis filiae. *(Wagna bei Aflenz)* 11728: D(is) d(eabus) o(mnibus). Aurel(ius) Surus et Ael(ius) Att[i]cianus v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Gornja*

Orecho(Raho-)vica in Bulgarien) 12422: Lucius Aurelius Surus bul(euta) civitatis Ius(. . . .) L. Aur(elium) Surum vet(eranum) ex signif(ero) patrem et Cl(audiam) Gaillam matrem et Domitiam Valentiam coniugem secum ita haec memoriae consilio suo usus de suo dignatus est. *(Adam-Clissi)* 12473: D(is) M(anibus) . Iuliae Surill(a)e, qu(a)e vix(it) ann(os) LVIII, C. Iul(ius) Valentinus II (duum)viral(is), iterum II (duum)vir [et] Iulii Vale(n)s et C. Fuscinus Surus matri b(ene) m(erenti) p(osuerunt). *(Maros-Décse)* 12548: M. Surus. *(Haidin)* 13414: Musculeia P. l. Sura. 13552, 54: L. Cana Sur. *(Slaveni, a. 205)* 13801: Me[vio Suro]. *(Turn-Severin)* 14216, 14: Senecio Suri. *(Salona)* 14252: ... Suru[s]. 14307 *(christl.)*: Suri. *(Traù)* 14316: Oppiae Sex. l. Surae matri. *(Kostolatz, saec. 2 p. Ch.)* 14507, *rechts b* 48: M. Aur. Surus R(atiaria). *(Ravna)* 14584: Ianuario et Suro filis. *(Salona)* 14700: Surus Victoris f. *(Clissa)* 14823: P. Papirio Suro .. *(Gardun)* 14930: L. Val. Surus. *(Burnum)* 15013: Sura Gemelli (filia). *(Császár)* 15188, 4: Iul. Surus. *(Rozzo) CIL* V 443: Laepoca Metelli f. Tuia Metellus Laepocus Suri f. *(Aquileja)* 1283: C. Lucretius C. l. Surus. Vergilia C. l. Nice sib(i) et viro suo viva. 1393: ... C. l. Suro. *(Padua)* 2972: M.' Laeponius Ɔ. l. Surus [sibi] et Laep[o]ni A[e]. Suri l. *(Verona)* 3638: Hirmius Octavius Carattia et Festa Corollina C. Valerio Suro et sibi partem p. XXX. 3802: M. Satrio Suro. *(Brescia)* 4214: Herculi Aurelius Surus. 4271: Merc(urio) Surus Attuso Firmi f. v. s. l. m. 4360: . . . . . . M. f. Fab(ia) Suro Proculo [III] III viro eq. Rom. 4400: P. Acilio Suro. 4517: V(ivus) f(ecit) Tertius Aemilius Surus sibi et Messiae Fortun. coniugi. *(Mailand)* 5831: L. Syrus Evous. 5997: Q. Comarius Severus Q. Comario P. f. patri et Cobroniae Suri filiae matri sibi et Domitiae Qu. filiae Pupae uxsori. *(Chastelargent)* 6896: Q. Petilli Q. f. Suri. *(Meano bei Susa)* 7229: Suro Cossi f(ilio), Q. Cossutio Optato Secundo Suri f(ilio), Cossutiae Tertiae Votatia Moctor sibi et suis v. f. *(Rom)* VI 2926: Tertius Vercobius Surus Arniese Cremona. 2956: C. Iunius Surus. 3195: M. Aur(elius) Surus. 3201: Aur(elius) Surus. 10243: Rocius Surus. *(Toulouse)* XII 5388: [. . . . iu]s Surus. *(Orange)* 5686, 115. *(Burgalais, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 32: V(ivus) Paetus, Suri f(ilius) Hahantenu f. *(Mainz; Weisenau; Ems)* 10001, 286: Sarmi Suri *und* Sar(mi) Suri. *(Trion; Autun)* 10002, 292: C. Iuli(i) Suri. *(Bei Agen)* 10002, 484: Sur(i). *(Périgueux)* 10009, 70: Suru, | Avil(i servus). *(Lectoure; Le Mas d'Agenais; Poitiers; Clermont; Cos; Heddernheim)* 246: SVRVS, ꟻ ƧVRVS, SVRI, SVR.I}.

. . . **surusis.** *(Arlos) CIL* XIII 29: . . . surusis.

Sus-ăcus *M. Plin. epist. ad Traian.* 74, 1: Captumque a Susago in Moesia et a Decibalo muneri missum Pacori Parthiae regi. *(Avocourt) CIL* XIII 10010, 1864[a]. *(Fouron-le-Comte)* [d]: SVSΛCVS. *(Castel)* [b]. *(Saalburg)* [c]: SVSACVS. *cf.* Sugasis.

Susarrus *iber.? V. in Asturien. (Salona) CIL* III 2016: Cloutius Clutami f(ilius) duplicarius alae Pannonior(um) Susarru(s? *ein Gallaecer*) domo Curunniace (= Curunda) an(norum) XXXV stipend(iorum) XI [h(ic)] s(itus) est. posit. ca.

Suscĭ-ăcus *O. j. Soucy, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Villers-Cotterets.*

Suscilone *s.* Ruscino(n).

Susci . . . *(Autun) CIL* XIII 10002, 485: P. SVSCI}

? **Sus-erna** *F. (Dalmatien) CIL* III 3182[a]: D(is) M(anibus) Iuliae Susernae Fabricia Saloninæ filia.

Susoivo. *Merowingische münze Belfort* 4220: SVSOIVO T.

Suspoli, *Mont Salomon bei Vienne, dép. Isère.*

Sussetanei *s.* Suessation.

Sussĭ-ăcus *O. j. Sussey, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Liernais.*

Sustancione *s.* Sextantio(n).

Sustomago *s.* Sestomagos.

Sustus *M. (Alt-Ó-Szöny) CIL* III 13561, 5: Sustus.

Σουσουδατα *s.* Sudeta.

Susura *brittanische insel. Rav.* 5, 32 *p.* 441, 3.

Sut-ia *F., nicht Christin. (Lyon, saec. 2 ex. —3 in.) Le Blant, Inscr. chrét. de la Gaule* I *p.* 168 *n.* 86[A] = *CIL* XIII 2279: Sutiae Anthidis.

Suti-ccŏ-s, Suti-cŏ-s *M. (Gallische bronzemünzen der Veliocasses aus den letzten zeiten der unabhängigkeit; u. a. in Forêt de Compiègne; Pommiers, dép. Aisne; au Mont-Beuvray gefunden). Muret-Chabouillet (plan-*

che XXX) 7354—7356: SVTICCOS *R* VELIOCAΘI. 7357. 7358: SVTICOS 7360. 7361: SVTICCOS *R* VELIOCAΘI. 7362. 7363: SVTICOS. 7364—7369: SVTICOS *R* RATVMACOS. 7370: SVTICCOS. 7371: SVTIC.

Sutisia *F. (Terni) CIL* XI 4306: Sutisia C. l. Tyrannis sibi et C. Rutllio Eroti et Philemae lib.

10 **Suts..** [*Tours*] *CIL* XIII 331*: Restutaei Co|sidi et Suts-|se viđa.

Sutta *M. F. (Zagaia, distr. Mccdinté bei Cernetz) CIL* III 1585 = 8021: .. Interfecta a latro[ne] et vindicata Ulcudius Baedari et Sutta Epicadi p(arentes) p(ientissimae) fil(iae) tit(ulum) p(osuerunt) d(is) i(nferis) M(anibus) Ulcudius B(ae)dari v(i)xi(t) an(nos) L. *(Ceraia)* V 3809: Valeriae Suttae. *(Brescia)* 4736: L. Sutta

20 ..... *(Turin)* 7070: C. I. f. Catulus ... Sutta Collon ...

Suttihus *M. cogn. (Victring bei Klagenfurt in Kärnten) CIL* III 4831: T. Aelio Suttiho veter(ano) et F. Acconi Fulvia Mat// coniugl karissim. (et) matri pientissimae et [s.] f. *s.* Suticos.

Suttin.. *M. (Verespatak) CIL* III 1262: AvIllia pietatis domo Aeq. vix. annis XXXX. Dasa Suttinis *(gen.)* coniug. piiss. f. c. *(Mai-*

30 *land)* V 6075: Primitiva coniugi kar. et fili patri pientissimo Crescentio Suttinus liberto carissimo.

Sutt-isius *M. (Promona) CIL* III 14316, 7: D(is) M(anibus) Suttisio m(emoriam?) posuit ibi an. LXI. *s.* Sutisia.

Sutt-ius *M. (Cividale d'Austria) CIL* V 1779: T. Suttius L. f. Sca Aitela L. f. Posilla uxor m. t. f.

Sutt-onius *M. (Vicenza) CIL* V 8110,

40 325: M.' Suttoni.

Sutt-unius *G. (Cáceres) CIL* II 746: Suttunio deo s(a)n(ct)o L. Aufidius Masculinus sesq[ui]plicarius p. p. fac. cur.

***su-tû-** *u-stamm, mit nominalsuffix* -tŭ-, *air.* su-th, *urir.* *sutu, *n. fetus, geburt, frucht; gen. sg.* sotho *für* *sutav-os; *cf. gr.* υἱός. √ su, *idg.* seu- *gebären.*

Sutu-edus *M. (Zollfeld in Kärnten) CIL* III 4898: M. Cocceio Sutuedi f(ilio) Quincto,

50 et Bagaucuni Togionis f(iliae). V(ivi) f(ecerunt).

Sutug-ius *pyrenae. G. (Saint-Plancard-sur-Save) CIL* XIII 164: Sutugio *(dat.)* Gerexo *(nom.)* Calvi f(ilius) v. s. [l. m.]

Suvallōs. *nach Ernault zu bret.* goall, gouall *terrible? (Ogaminschrift von Ballintaggart, county Kerry) Archaeologia Cambrensis ser.* 5, *t.* 9 *p.* 134—139: SVVALLOS *(genetiv)* MAQQI—DVCOVAROS.

Sŭvrĭ-acus, Subriacus *oder* Supriacus, *O. j. Souvré, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Conlie, gemeinde Neury-en-Champagne. Davon demin. Souvret.*

svei. *Gallische inschrift von Rom, Deux-* 10 *Sèvres. RC* 29, 170 *A* 8: Svei. *cf.* deei *A* 6.

***Svē-iŏs** Sveius *aus* *sue-iŏ- „*der seinige*" *cf. an.* Sviar, *M.* 1) *(Colchester bei Corbridge) CIL* VII 477: Sv[e]ius Iu[c(undus)]. 2) *ein brittischer fürst. Silbermünzen der Brittani, westl. district. (Nunney bei Frome) Evans p.* 149—150, *pl.* I *n.* 9 = *Muret-Chab.* 9534—9536: *R* SV-EI. *Evans p.* 411 *pl.* XVII *n.* 4: IISVP SV(ei?). 3) Sveius, *dichter. Macrob. sat.* 3, 18, 11: Sveius, vir longe 20 doctissimus, in idyllio, quod inscribitur Moretum. 4) *(Rom) CIL* VI 26919: D(is) M(anibus) M. Svei Repentini Fortunati Belli. 26920: D(is) M(anibus) Sveiae Reginae lib. et con. v. a. XXXVI, m. VI, d. XV, Sveius Cerialis patronus. *(S. Germano)* X 5191: Agria Sveia N. f. sacerdos Cerer(is) et Venerus.

svelites *in V.* Corio-svelites.

-svelta, *ableitung von* √ -svel '*to turn*' 30 *woher ir.* sel, bel (= vel) *in* des-sel, tuathbil, *w.* chwel, chwyl *(versio), nach Strachan und Stokes in* Nantŏ-svel-tā *für* *Nanti-svel-tā.

Svelt-ĕri *V. in Gallia Narbonensis, l'Esterel. Plin. n. h.* 3, 35: Svelteri. *Plut. Camill.* 15: Μεταξὺ Πυρήνης ὄρεος καὶ τῶν Ἄλπεων ἐγγὺς Σενόνων καὶ Κελτορίων (*Σετ-τίων καὶ Κατορίγων Unger, Κομόνων καὶ Σελτερίων Sonny*). *TP:* Selteri; *vgl. (Eszeg)* 40 *CIL* III 3286: Niger Bataronis f(ilius) Sve[l]trius eques ala Aravacorum ann(orum) XXXVII, stipendiorum XVII, h(ic) s(itus) e(st). Marcellus et Publius consobrini idem heredes posuerunt. *cf.* Trēv-ĕri.

Sventum *O. j. Sion, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Vezelise, gemeinde Saxon-Sion.*

***svĕr-vŏ-s,** suerṷŏ- *nach Stokes in air. mir.* serb *(bitter), gael.* searbh *(sour,* 50 *bitter, sharp, pungent), manx* sharroo *(bitter, acrid), w.* chwerw *(bitter, sharp, severe), corn.* wherow, *mbret.* hueru, *bret. (Léon)* chouero choueru *(amer); léon-trég.* chwero, *corn.*

huero, *vannet.* hwęrw *(einsylbig), ahd.* sueran *schmerzen* (*swerdo- *schwert*), *zd.* qara *(wound), idg.* swér-wo-s √ suer *quälen* (*in nordeurop.* *sūr-ó-s, *nach Stokes nhd.* sauer *von* suer, sûr).

***svesūr** *f.* '*schwester*', r-*stamm, urcelt.* *suesōr- *air.* siur siúr, siuur (*aus* *sesur, sisur, *svisur, sue(s)ōr, sesur, *und* fiur fiúr (*die form mit* f *steht lautgesetzlich nach vocalischem wortschluß*), *ir. gen. sg.* se(th)ar, *acc. mir.* siair; *durch einfluß der verwandtschaftswörter mit* -ter- *entstanden die formen gen.* sethar, *acc.* sethir, *dat. pl.* sethraib, *mcy.* chwaer *aus* *chwaear, *chwear-, *svesar- (= chweihur), chwīawr = *svasâr, *plur.* chwiorydd = *svesōr-yo, *Voc. corn.* huir (*aus* *h[v]uir), *später* hoer hôr, *mbret.* hoar, hoer, choar, *bret. (Léon)* c'hoar (= *suesor), *in Vannes* hoer; *lat.* sor-ōr (*aus* *sosōr) *und* sobr(inus), *gr.* ἔορ *vocat.* (*nom.* ἔωρ); *Hesych.:* ἔορ· θυγάτηρ, ἀνεψιός *und* ἔορ-ες· προσήκοντες, συγγενεῖς *und* εὐρέσφι· γυναιξίν; *germ.* swestar, *got.* svist-ar *für* *svisar *nach* svistr-s, *ahd.* swest-er, *nhd.* schwester, *lit.* sesů, *gen.* sesèrs, *altslaw.* sestr-a, sestar, *ai.* svásar- svasṛ svásā; *zd.* qaṅhar, *armen.* χoyr, k'oir, *gen.* k'er; *idg.* *sué-sōr-, *svésor, *suesr- *suesr-.

***svex** *suéks, *sveks *num.*, '*sechs*', *air.* sé, *gael.* sé, *w.* chwe, chwech, *corn.* whe, wheh, *mbret.* huech, *nbret. (Léon)* c'houec'h, *léon-trég.* c'houeac'h, chouec'h, *corn.-vannet.* huec'h, *Lannery und Châlons* hueh, *cf. lat.* sex; *gr.* ἕξ *aus dor.* ϝέξ, *σϝεξ, *got.* saihs (*stamm* *sihsi-), *lit.* szeszì (usz-es *wochenbett* = *6 wochen*), *ksl.* šestî, *ai.* shash *aus* *kshaksh, šáṭ (*stamm* šakš-), *zd.* χšvaš, *armen.* vec, *idg.* *sueks.

***svex-tŏ-s** sveksto- svekto- *num. ord.* '*der sechste*', *air.* sessed, ses-e-d, *ir.* seis-ed = *svecs-eto-), *acy.* chuech-et, *w.* chwech-ed, *lat.* sextus, *gr.* ἕκτος, *got.* saihsta, *lit.* szésztas, *preuss.* usch-ts, *kslaw.* šesto- šestŭ, *ai.* šašthá-.

***svī** = *suēs '*ir (vos)*', *air.* sí, sib = *sbis = *svis, *urir.* *svis, *arem. w.* chwi *(vos), corn.* whwy, *abret.* hui, *mbret.* huy *(vous), Cathol.* hui, chuy, hu (*enclit.*), *nbret.* c'houi (*vous* = *svis), *vannet.* hui, *corn.-vannet.* hwi, *Léon., trég.* c'hwi, *lat.* vos = *suōs, *got.* i-zvis = *suĕs, *ai.* vās = *suĕs

Syagrius, -grus *s.* Suagrius, -rus.

Syanina *F. (Murviedro) CIL* II 3903: Cor(nelia) Syanina.

Sybillates *s.* Sibuzates.

συχυμα. *Marcell. medic.* 10, 69 *p.* 112, 30 *H.:* Ad aurem eiusdem partis, de qua per narem sanguis fluit, dici oportet ter novies σοχσοχαμ συχυμα; etiam postea similiter dices.

Sygona *s.* Sequanā 1).

Sylinancis *insel, nach Rhŷs in* Sorhaut *statt* Sorlianc, *namen der* Scillies, *frz. Sorlingues. Sulpic. Sever. chron.* 2, 51, 3: Instantius, quem superius ab episcopis damnatum diximus, in Sylinancim *(acc. sing.)* insulam, quae ultra Britannias sita est, deportatus. Itum deinde in reliquos sequentibus iudiciis, damnatique Asarivus et Aurelius diaconus gladio, Tiberianus ademptis bonis in Sylinancim insulam latus.

Synacum *s.* Siriacus.

Syncleri-ācus *O. j. Saclas, dép. Seine-et-Oise, arr. Étampes, canton Méréville.*

Syngin *O. j. Sainghin-en-Mélantois, dép. Nord, arr. Lille, canton Cysoing.*

Synomo vicus *O. Passio s. Iusti* 7 *Anal. Boll.* 5, 377: In locum cui vocabulum est Synomo vicus.

Synorix *s.* Sinorix.

Syriacus *s.* Suriacus.

Syrilla *s.* Surillus.

Syrillio(n) *s.* Surillio.

Syrmium *s.* Sirmium.

Syronia *s.* Sironia.

T.

Gallisch t, *air.* t, *ir.* th *(nur nach vocal), acy.* t, *lat.* t, *osk. u. umbr.* t, *gr.* τ, *germ.* þ *oder* dh, *got.* th, (d), (*im anlaut vor vocalen zu ahd.* z), *lit., altbulg.* t, *ai.* t, *zd.* t, *idg.* t. — *Gallisch* t *anlautend z. b. in* tabānus?, tali-, talos, -tamo-, Tanarus, tanc(g)-, tarani-, taranu-, Taros, tarvo-s, tasg-, Tasis Taxis, Tatira, tatu-, Taunos, Taurisci, Tava, Tavia, Tavion, tecto- teχto-, Teddi, tegos, tetu, teut- tout- tōt- tut-, -tī-, tinca, Titti, titu-, -tŏ-, Tocca, Tocetus, tŏgī- tŏgŏ-, Tolisto-, tolutŏ-gŏn, tonc(g), tott-, -tŭ-, Tullon, tunnā, turo-, Turoca, Túronī; *im inlaut* Atis, *Αὐτάριτος*, bitu-, brātu-, *bretā, Butu, Carat-ācus *neben* Carant-onus, catŭ-, (Veru)cloetius, crito-, Datos, Datius, gutu-, Lit-anā, lotŭ-, lut-, -matus, Mot, Motŭ-, *oito-, Oticeloccus, Otocius, Otomus, petor-, Ritus, Rutaeni, Rutaius, Rutupiae, Senitios, Tatira, Tretios, Tritus, Utilia, Vat, Veccatus, Votorni, vritu. t *für* ct (*sonst in* Abreχtu-bogius, Carpento-racte, Divictā, Pictones, rectū- reχtu, Medivixta) *in* Ambatus *für* ambac(χ)tos, Retugenus *für* Rectu-genos, Setus = *Sec(χ)tos. th *und* t: Athictus, Atictus. th *falsche schreibung für* t: Ambacthius, Arganthonios, Athu-bodua? *neben* ate-, atu-, *Βαθανάτιος*, Ogmi-rectherius, Riothimus, Viriathus. tt *in* Atitta, Atitto, Atta, Attaedio, Attaio-rīx, Attillus, Attissu, Att-o(n), Atton-ia, Attua, Bittus, Bottos, Brittius, Budduttonimon, Butto(n), catt-, Cettos Cettus, Cettinus, Cittius, Ciuttius, Cossat(i?)-tio(n), cott- (Esanekoti = *Ex-ande-cotti), Crett-o(n), crottā, Datto-vir, Dittavi, Duttus, Ittix-o(n), ?Itto(n), Latt-āra, Littiossa, lott-, Lutt-ācus, Matt-atus, Mettios *und* Metios, Mottus, Mott-o(n), *M.* Motti-o(n) *cf.* Dumno-motus, Nattus, *cf.* netta- (*in* Netta sagru) *für* *nenta, Neutt-o(n), Nittor fec(it), Notta, ?Ott-o(n), Oxitti, patt-, pott-, pritt-, ratt-, rott-, Ruitt-ācus, Rutt-onia, sabatt-?, satt-, sitt-, sott-, Stritt-o(n), Suaduttio, sutt-, tatt-, tett-, Titti, Tittius, tott-, Trittia, ulatt-, Utto(n) Uttu, vatt-, vett-, vitt-, vritt-. *Neben* tt *steht* t *in* Bitio Bittio, bot- bott-, Britto (Brito), Buturo Buturu Butturri, Catio Cattio, Catus Cattus, Citos *cf.* Citto Cittus, cottos cōt-, Induttus, Lato Latto, Mato Matto, Mettios *und* Metios, Mottus Motto, Mottio-n, *cf.* Dumno-motus, Scōtus *für* Scottus, Sutisia Suttisia, tett- Tet-, Tottia Totia, Ulatti Ulati. *Variante* c (cc) *in* Doccius, Dotius, Dottius. *Pyrenaeisch* t *und* tt: Iscitto, Lohitton (*cf.* Lohisi). Sembetten (*cf.* Sembetennis). tl *in* Anextlo-, Scitli-, Tlot-, *suffix* -tlŏ-, -vestlos *aus* *ved-tlos; tn *in* Patna; tr *in* (gutu)-atro s, Centr-ones, Itria?, (Medio)-mātrīcī, Mātronā, Petrecus, Petru-corīī, Sentrus *cf.* Sentirus, Totrai, trag-, trĕbŏ-, trēnŏ-, Tretios, Trēverī, trī- *praefix.*, trī *num.*, Triccos, -triges = *tŏ-rīges *in* Allo-Duro-triges *cf.* Autrigones, Trittia, Tritus, -trŏ-, Troccius, Trocmi, Trōgi-, Trossius, trouc-, troug-, Troxo, trūctā, Veitro, Vitrio; trinos fec. *(Autun) CIL* XIII 10006, 165; ts *in* Erditse, Com-nitsia, Matsiu, Petsius, ?Tatsoria, Tsierna Dierna, *cf.* Utsia. — t-*stämme in* Curiosolit-es, Diablint-es, Galeot-os *(ogm. gen. sing.)*, Nēt-a *cf.* Nett-a-segamonas. -at *in* Atrebat-es, Caeracat-es, *λεγούσματ-α oder λειούσματα*, Licat-es, Nantuat-es, Vocat-es; -et- *in* Calet-es, cinget-, Drapp-es, Milet-is *(gen.)*, Mo(g)cet-es, Namnet-es, Nemet-es, Sagarettos *(ogm. gen. sing.) für* *Sagret-os, *trag-et-, Troucet-Ven-et-es; -ot- *in* lucot-; -ut *in* Carnut-es.

T . . . . vus *M. cogn. (Duna-Pentele) CIL* III 10324: Asuius Biatumari f(ilius) vivos sibi et Deval.(?) M . . amioricis(?) [f(iliae)] an(norum) XXX c[oni]ugi, Biatumaro T . . . . vi (*gen., scil.* filio): h(ic) s(iti) s(unt).

tā *air. brit.* √, *'stehn', lat.* stā, *gr.* στη, *ai.* sthā, thā.

Ta . . . . *M. (Salona) CIL* III 9089: D(is) M(anibus) Flavius Ta . . *(Deutsch-Altenburg)* 11227: [. . . Li]ccai [fil(ius)] Colap(ianus) [mil(es)?] cho(rtis) I Ulp(iae)

[Pan(noniorum)] an(norum) VL st(i)p(endiorum) ... h(ic) s(itus) e(st) Pre[cio?] TAI{. *(Hunerberg) WK* 21 (1902) *Nr.* 3 *u.* 4 *sp.* 46 *n.* 22: A(ulus) Ta(....?).

tā *suffix, s.* tŏ-.

Ta..:..rnei *V. Triumph. Capitol. a. u.* 588 *CIL* I² *p.* 48: [C. Sulpici]us C. f. C. n. G[allus.] cos. ann. ÐLXXXVII [de Ligur]ibus Ta'..... X. k. Mart.

Taba *s.* Tava.

? **tăbānus** *bremse, mlat.* tavenus, *ital.* tafáno, *venez. lomb. piem.* tavan, *jura.* tavę̄, *cat.* tavá, tabá, *aprov.* tabán, *prov.* taván, *morv.* tęvẽ, *vion.* tavan, *génev.* tavan, *patois des Fourgs* tovan, *frz.* taón (*aus* tabonu) (*daraus entlehnt bret. vann.* tabonnênn, dabonen), *rum.* tăun *aus* *taîn, *aus dem frz.* [*span.* tábano (*Val Soana* tauna) *und port.* tavão *sind buchwörter.*]. *Varro r. r.* 2, 5, 14: Eas aetate tabani concitare solent et bestiolae quaedam minutae sub cauda. *Plin. n. h.* 11, 100: Reliquorum quibusdam aculeus in ore, ut asilo, sive tabanum dici placet, item culici et quibusdam muscis. 113: Nec enim cossi tantum in eo (ligno), sed etiam tabani ex eo nascuntur et alia, ubicumque umor est nimius. 120: Cetera ex his pinnata autumno fere moriuntur, tabani quidem etiam caecitate. 30, 101: Vermiculos ex quibus tabani fiunt, antequam pennas germinent. *Servius ad Verg. ge.* 3, 148: Οἶστρος autem Graecum est: Latine asilus, vulgo tabanus vocatur. (*Daraus Isid. or.* 12, 8, 15.) *CGlL* 2 *p.* 194, 28: Tabanus μύωψ τὸ ζῷον, οἶστρος. *p.* 259, 10: Βουκέντης μύωψ tabanus. 37: Βουτύπος (βούτυπος *e*) ἤτοι κυνάμυια tabanus. *p.* 374, 40: Μύωψ tabanus uesper (uespa *e*) asilo (asilio *ae*). *p.* 381, 19: Οἶστρος ὁ μύωψ tabanus asilo (asilu *a* asilio *e*). *p.* 532, 51: Tabanum icria (? brizia *ac*, βρίζα *b*: μυῖα? tabulum?). 3 *p.* 18, 10: Οἶστρος τάβανος. 90, 17: Oestros tabanus. 188, 43: Ystros tubanus. 258, 27: Ὁ οἶστρος asilus, tabanus, oestrum. 319, 62: Μύωψ tabanus. 361, 16: Tabanus μύωψ. 436, 17: Οἶστρος tabanus. 465, 7. 473, 45: Tabanus, οἶστρος. 477, 21: Tabanus ἰστρός. 500, 26: Miops tabanus. 530, 38: Μυοψ tabanus. 4 *p.* 265, 25: Oestrum genus tauani (tabani *cd*) quod boues habent. *p.* 311, 22: Asilo estrus (oestrus *bde*) etabanus. 5 *p.* 169, 16: Asilum tabanum. 17: Asilum quem Grece uestrum, rusci (*aus* Etrusci) tabanam appellant. *p.* 247, 10: Tabanum auxilium (= asilum). *p.* 396, 46: Tabanus briosa *(angels.)*. [*Naso MG Poet. Karol.* I *p.* 388, *v.* 21: In se forte furit multo cogente tăbāno.]

tabāt- *s.* *tavāt.

Tab-ĕr *fl. in Hispania Tarraconensis, j. Segura. Plin. n. h.* 3, 9: Tader fluvius qui Carthaginiensem agrum rigat. 19: Flumen Tader. [*Aristot.*] περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων 46 *p.* 833ᵇ: *Καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεόδωρον (Müller ci. Τάθερ oder zieht vor var. Τέρεβος zu Τέρεψ, j. Tarafa) ποταμὸν ἐκβράσσειν τε πολὺ περὶ τὰ χείλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ καταφέρειν* (φασίν). *Ptol.* 2, 6, 14: *Τάβερος ποταμοῦ ἐκβολαί. Avien. o. m.* 456—459: Theodorus illic (nec stupori sit tibi, | quod in feroci barbaroque sat loco | cognomen huius Graeciae accipis sono) prorepit amnis. *cf. fl.* Tab-era *Zaber* (*cf.* Tabuda?), *oder* Tedanius, Tuder?

Tabern-ācus *O.* 1) *frz. Tavernay, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Autun.* 2) *belg. Taverneux, prov. Namur bei Mont, arr. Dinant.* 3) *ital. Tavernago (Modena und Piacenza).*

Tabia *s.* Tavio-n.

Tabilī-o(n). *(Bingen; Neuss; Vechten) CIL* XIII 10010, 1840: Stabilio *oder* S. Tabilio? *(Poitiers)* 1868: Tabilio ofi., Tabilio fe(cit), Tabilio f.

?...**tabina** *M. (Pinguente) CIL* V 432: M. Agornic. C. f. ... tabina.

Tabion-ia. *(Brescia) CIL* 4604: Tabioniae M....

Tab-ius *M.* **Tab-ia** *F.? (Nîmes) CIL* XII 3250 = 3935: Tabiae (*lis* Fabiae?) Helpidis. *(Arles)* 5686, 862: Tabi, V[irtutis, *sind* socii]. *(Trion; Mainz; Vechten)* XIII 10010, 1867: Tabi, Virtutis.

Tablae = Tabulae? *villeicht fl., O. am r. ufer zwischen Flenio und Caspingo, j. Willemsdorp? TP:* Tablis.

? **Tabonī-ānus** *M. (Fedj-Mraô) CIL* VIII 16780: Curiatius Festus Tabonianus.

Tabuccis *iberisch? O. der Lusitani, j. am fl. Zalas. Ptol.* 2, 5, 6: Ταχουβίς (*Müller ci.* Ταβουκίς). *IA* 420, 2: Tubucci (*var.* Tabucci).

Tabula *fl. der alte name der Schelde? Ptol.* 2, 9, 1: *Ταβούλα ποταμοῦ ἐκβολαί.* 5: *Μετὰ τὸν Ταβούλαν (ταβούλλαν X) ποταμὸν Τοῦνγροι καὶ πόλις Ἀτουάτουκον.*

Tabur *fig. (Narbonne) CIL* XII 5686, 864: TAR VR. *(Limoges;* [*Clermont;*] *Ca-*

hors; Lyon; Trion; Vechten) XIII 10010, 1869: Tabur.

Tabur-nus *um Vienne, dép. Isère. Plin. n. h.* 14, 18: Vino Taburno.

Tabusus *M. (Cagliari) CIL* X 7596: Rufus Tabusi f. Valentinus ex cho. Aquit. *(Remagen) WZ* 11 (1892) *s.* 281: Ruimus Tabusi f. Thrax.

Tac .... *cogn. (Salona) CIL* III 9077 + 9132 = 14275: Tac. *(Cilli, im Saan-fl.)* 11699 IV 10: Tac ....

?**tac** *in* ax-tac-biti *√* tac.

Tac////// *(Bavai) BSAF* 1897 *p.* 345.

?**Tacan-ius** *M. (Lomar) CIL* II 2449: Tacanius Dorus.

Tacc-itus *zu bret.* toc'h, teuc'h, *w.* tawch = *tācc-, *gallischer kosename. (Bertrich, kreis Kochem) CIR* 709: De. Vercane et Medune L. Taccitus v. s. l. m. *Vgl.* Tacitus.

Tace-acus *villa O. j. Thézy-Glimont, dép. Somme, arr. Amiens, canton Sains. Dipl. Pertz n.* 40 *p.* 37, 27 *(a. 662):* In loco qui vocatur Taceaco. *Merow. münze. Belfort* 4223: TACIACO VICO.

?**Tac-eria.** *(Rom) CIL* VI 27087: Taceria L. l. Salvia.

Tachinus *s.* Tacinus.

Taci-acus *s.* Taceacus.

Tacidus *s.* Tetis.

Tacil-ius *M. (Rom) CIL* VI 27088: L. Tacilius Ɔ. l. Androma.

Tacill-ia *F. (Calvi) EE* 8 *p.* 140 *n.* 555: Tacilliae Neicarion[i].

Taci-llus *M. (S. Sebastião) CIL* II 338 = 5230: Albonius Tacilli pro f. Saturnino militante S(aluti) v(otum) [f(ecit)]. *Vgl.* Tancillus.

Taci-lus *gall. kosename, zu* -tacus, *M. (Heddernheim) CIR* 1468: Fortun(ae) sacrum. Tacilus eq(ues) alae Ī Flaviae milli(ariae) l. l. m.

Tacī-nus *M. (Rom) CIL* IX 4713: A. Clodio Tacino. [*Neapel*] X 3110: P. Vicrius Tachinus.

?**Tacitī-ānus** *M. (Viddi, a. 209 p. Ch.) CIL* III 1780: G. Statius Tacitianus. *(Bei Srebrnica unter Severus Alexander)* 8359. 8360 *cf.* 12720: Iul(io) Tacitiano, vir(o) e(gregio), proc(uratore metallorum Dalmaticorum). *(Palermo)* X 7289: D(is) M(anibus) Tac(itio) Iuliano evok. quondam Aur. Lucilla coniugi karissimo et Iulius Tacitianus filius heredes posuerunt merenti.

?**Tacitin-ius** *M. (Cöln) CIR* 339: Deanae Tacitiniu(s) Tatucus pro se et suis v. s. l. m.

?**Taciti-nus.** *(Verona) CIL* V 3312: C. Amuril Taci[t]inus et Hermes lib. VI vir. Aug. sign. abacum cum signis II Hercule et Amphale colleg. dendrofor. d. d.

?**Tacit-ius** *M. nomen. (Rom) CIL* VI 2477: Tacitius. 5028: T. Tacitius Abascanitus. 27089: Tacitia avia Tacitia mater filia fecit. 27090: Tacitia Donata. *(Palermo)* X 7289: D(is) M(anibus) Tac(itio) Iuliano evok(ato) quondam Aur. Lucilla coniugi karissimo et Iulius Tacitianus filius heredes posuerunt merenti. *(Gaujac)* XII 2803 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1537: D(is) M(anibus) L. Taciti(i) Severi; L(ucius) Tacit(ius) Ianuaris, L. Tacit(ius) Seve[ri]n(u)s, L. Tacit(ius) Se[ve]rus pa[t]ri optimo. *(Nimes) RE Nr.* 66 (1892) *p.* 172 *n.* 912: D(is) M(anibus) Q. Taciti(i) Erótis qui víxit ann(is) XI. m̄(ensibus) XI; Q. Tacitius Annánus. alumn(o) inféllciss(imo). *(Mariaborn) CIR* 930: Marti Leucetio T. Tacit[i]us Censorinus v. s. l. l. m.

?**Tăc-ĭtus** *nach Glück celtisch; doch eher latein., vgl. göttin* Tacita *Ovid. fast.* 2, 572. *Plut. Num.* 8, *M. cogn.* 1) Cornelius Tacitus *Plin. n. h.* 7, 76: Ipsi non pridem vidimus eadem ferme omnia praeter pubertatem in filio Corneli Taciti equitis Romani Belgicae Galliae rationes procurantis. ἐκτραπέλους Graeci vocant eos, in Latio non habent nomen. 2) P. Cornelius Tacitus, *der historiker, villeicht son des vorigen, geb. c. a.* 55, *cos. suff. a.* 97. *Plin. epist.* 1, 6: C. Plinius Cornelio Tacito suo s(alutem). 2, 1, 6: A consule Cornelio Tacito. 11, 2. 17: Cornelius Tacitus. 19: Tacitus. 4, 13. 6, 9. 16. 20. 7, 20. 33. 8, 7. 9, 10. 14: C. Plinius Tacito suo s. 9, 23, 2: Corneli Taciti. 3: Tacitus. 4, 15, 1: Cornelium Tacitum. *Tertullian. apol. ad nationes* 16: Cornelius Tacitus ... Idem Cornelius Tacitus. 2, 12: Apud Cornelios Nepotem et Tacitum. *Vopisc. Aurelian.* 2, 1: Cornelius Tacitus. *Tac.* 10, 3: Cornelium Tacitum scriptorem historiae Augusti, quod parentem suum eundem diceret, in omnibus bibliothecis conlocari iussit neve lectorum incuria deperiret, librum per annos singulos decies scribi publicitus † evicos archiis iussit et in bybliothecis poni. *Prob.* 2, 7: Sallustios, Livios, Tacitos, Trogos. *Servius ad Verg. Aen.* 3, 399:

Cornelius Tacitus. *Hieronym. comm. in Zachar.* 3, 14 *Opp. Vall. Ven. t.* 6 *c.* 913 *E:* Cornelius quoque Tacitus. *Oros.* 1, 5, 1: Cornelius Tacitus. 7, 3, 7: Corneli Taciti. 10, 4. 19, 4: Cornelius Tacitus. 27, 1: Cornelium Tacitum. *Schol. Iuvenal.* 14, 102: Cornelius etiam Tacitus. *Sidon. Apollinar. epist.* 4, 22, 2: Gaius Cornelius ... Tacitus. *carm.* 2, 192: Qua pompa Tăcĭtus numquam sine laude loquendus. 23, 153: Et qui pro ingenio fluente nulli, | Corneli Tăcĭte, es tacendus ori. *Fulgentius exposit. sermon. antiq.* 54 *p.* 125, 8 *H.:* Cornelius Tacitus in libro facetiarum. [*Codex Mediceus des Tac. a.* 1. 3 *subscr.:* P. Cornelius Tacitus.] — *(Mylasa c. a. 110) Bulletin de Correspondance hellénique* 1890 *p.* 621 *cf. RA* 3ᵉ *s., t.* 15 *p.* 436 = *Sitzungsberichte der Wiener Akademie Phil.-Hist. Classe* 1895 *s.* 18: *Ασιανοι Ιωνες [ανθυπα]τω Κορνηλιω Τακιτω.* *(Rom, a. 108) CIL* VI 10229, 17: Cornelio [Tacito?]. 3) M. Claudius Tacitus *cos. 273, 276, kaiser a. 275—276. Consularia Constantinopolitana a. 275:* Et levatus est post dies Tacitus Romae. *a. 277:* Occisus est Tacitus Tyana. *Chronogr. a.* 354 *p.* 60 *M.:* Tacito et Placidiano coss. *(a. 273)* ... Tacito II et Aemiliano *(a. 276). p.* 148, 13: Tacitus imper. m. VIII, dies XII, occisus Ponto. *Trebell. Poll. trig. tyr.* 31, 8: Qui inter Tacitum et Diocletianum fuerunt. *Vopisc. Aurelian.* 41, 4: Aurelius Tacitus, primae sententiae senator. 15: Probata sententia est Taciti. Attamen cum iterum atque iterum mitteretur, ex senatus consulto, quod in Taciti vita dicemus, Tacitus factus est imperator. *Tacit.* 3, 1: Tacitus imperator. 4, 1: Tacitus. 2. 5, 3: Tacite Auguste. 5, 3: Tacitum. 6, 8. 7, 4: Tacite Auguste. 5: Tacitum. 8, 1: Tacitus. 5: Tacitus Augustus. 13, 6: Hic idem mensem septembrem Tacitum appellari iussit, idcirco quod eo mense et natus et factus est imperator. 14, 1: (Florianus) Taciti germanus fuit ... Tacitum. 16, 1: Tacitus. 4: Taciti. 5: Taciti. 6: Tacitum. 17, 1: Omina imperii Tacito haec fuerunt: fanaticus quidam in templo Silvani tensis membris exclamavit: 'Tacita purpura, tacita purpura', idque septimo. 2: Tacitus. 4: Tacito. 18, 1: Tacito principe. *Prob.* 1, 5: Tacito Florianoque iam scriptis. 7, 1: Taciti ... Tacitus. 2: Tacitus imperator. 3: Tacitus Augustus. 5: Tacitus. 10, 1: Tacito. 11, 8: Tacito. 13, 2: Tacitus. 3: Tacito. *Firm.* 1, 4: Tacito. *Car. etc.* 3, 7: Tacitus. 15, 3: Carus. *Eutrop.* 9, 16: Tacitus ... Tacito *(dat.). Victor Caes.* 36, 1: Tacitum. 2: Tacito. 37, 6: Tacito regnante. *epit.* 36, 1: Tacitus. *Hieronym. chron. a. Abr.* 2293: Romanorum XXX regnavit Tacitus mensibus VI. Quo aput Pontum occiso ... (*Daraus Prosperi Tironis epitoma chronicon* 912 *p.* 443: Tacitus XXX regnavit m. VI. *Iordan. Rom.* 292: Tacitus regnavit ann. VI.) *Zosim.* 1, 63: *Τακίτου ... Τάκιτος ... Τάκιτον.* (*Daraus Ioann. Antioch. fragm.* 157 *FHG* 4 *p.* 599) 65: *Τακίτῳ. Polemii Silvii laterc.* 1, 50 *p.* 522 *M.:* Tacitus. *Victorii Aquitani cursus paschalis* 805 *(a. 272) p.* 706 *M.:* Tacito et Placidiano. *Cassiodor. chr.* 986 (*aus Victor.* 246): Tacitus et Placidianus. 993 (*aus Hieron. a. Abr. 2292):* Successit Tacitus *(a. 278).* 995 *(aus Hier. 2293, a. 279):* Tacitus in Ponto occisus est. *Excerpta Barbari* 28: Tacitus et Florianus ann. I. Consulem I. = *Τάκιτος καὶ Φλωριανὸς ἔτ. ά. ὕπατον ά. Fredegar.* 1, 26: Probus et Tacetus an. 7. *(Daraus Liber chronicorum p.* 433, 23 *Frick.)* — *(Almeirim, nach a. 276) CIL* II 4635: Imp. Caesari M. Claudio Tacito Pio F(elici) Invicto Aug(usto) pontif(ici) m(aximo) trib(uniciae) potestatis .II. cos. p(atri) p(atriae). 4636: Imp. Caesari Claudio Tacito Pio F(elici) Invicto Aug. pont. m. trib. potestatis. II cos. pro ...... 4638 *(a. 275):* Imp. Caesari Marco Cladio Tacito Pio Felici Invicto v. c. pontifici maximo tribunicie potestatis, patri patriae proconsuli IIIX. *(Alvergaria, a. 276)* 4830: Imp. Caes. Cla. Tac. Invicto Aug. [pont.] max. trib. potest... s pat. pat. pro con .. ac . a Bra. m. p. XXXIII. *(Thomar, a. 275/276)* 4959 = 6197: Imp. Caes. M. Claudio Tacito Pio Fel(ice) Invicto Aug. ////////// max., t. pot. I. *(Trofa, a. 275/6)* 6212: Imp. Caes(are) M. Claudio Tacito Pio Fel(ice) Invicto Aug(usto) pon... max., trib. potest. *(Zara, a. 275/6)* III 3204 *cf.* 10161 *p.* 2273: Imp. Caesar(e) M. Claudio Tacito P(io) F(elice) Invicto Augusto n(ostro) IIII. *(Kirk-Agatsch)* 7190: *Αυτοκρατορ[ι] Καισαρι Μαρ. Κλαυ[διω Τακιτ]ω ευσε[βει ευτυχ]ει Σεβαστω Ακρασιω[των η βουλη και ο δημος].* *(O-Szöny)* 11328[b]: Imp(erator) Caes(ar) Cl(audius) Tacitus P(ius) F(elix) Invic(tus) Aug(ustus) pont(ifex) m[a]x(imus), trib[uniciae potestatis ...... *(Ki-*

ridžinskidol) 13313: [I]mp. C[aes(ar) M. Cl(audius) Ta]citu[s P(ius) F(elix) Invi]ctus A[ugustus]. *(Čaribrod)* 13717: Im[p]eratori Ca[esa]ri [M.] C[l]au[d]io [Tacit]o Pio F[(elici) In]vic[to Aug.] . . . . . *[Sofia]* 14207, 36: . . . [T]acito Pio Fel. invicto. *(Bei Dynevor, Llandeilo, Caermarthenshire in Wales, a. 275/6) EE* 3 *p.* 139 *n.* 117: Imp(eratore) C(aesare) M. Cl(audio) Tacito P(io) F(elice) Invicto Augusto. *(Testur) CIL* VIII 10072: Fortissimo imp(eratori) et pacatori orbis M. Claudio Tacito Pio Fel. Aug. *(Zwischen Massauid und Kef)* 10089 = *EE* 7 *p.* 191 *n.* 613: Pacatissimo imp. Caes(ari) M. Claudio Tacito Pio Felici Aug. nostro CXVII. *(Táya, a. 273)* 18844: [M.] Claud(io) Tacito cos. *(Ain Gharzallah) EE* 7 *n.* 590 *p.* 184: Fortissimo imp. et pacatori urbis M. Claudio Tacito Pio Felice Aug. n̄. LXXXVIIII. *(Bei Kef) n.* 612 *p.* 190: Pacatissimo imp. Caes. M. Claudio Pio Felici Aug. nostro. Imp. Caes. M. Claudio Tacito. *(Hr. Sebâa Rugd) n.* 615 *p.* 191: [Fortissimo imp. et paca]tori urbis M. Claudio Tacito Pio Felice Aug. n̄. CI. *(Hr. Megâla) n.* 619 *p.* 193: Pacatori orbi[s] M. Claudio Taci[to]. Pio Felice Aug. *n.* 629 *p.* 195: Fortissimo imp. et pacatori orbi[s] M. Claudio Taci[to] Pio Felice Au[g.] n̄. *(Medjez-el-Bab) BSAF* 1902 *p.* 161: Imp(eratoris) Caes(aris) M. Claudi(i) Taciti Pii Felicis Aug(usti) pont(ificis) max[imi ...). *(Allife) CIL* IX 2328: Imp. Caesa[ri] M. Claudio Ta[cito] Pio Felic. Aug(usto). *(Tournon)* XII 5563: Verae libertatis auctor imp. Caes. Marcus Claudius Tacitus Pius Felix Aug(ustus) pontifex maximus Ghotycus tribunicia potestas bis consul bis p. p. proco///. *(Rom, dép. Deux-Sèvres, a. 276) B. Ledain, Épigraphie romaine du Poitou. Poitiers* 1877 *nr.* LXXI *p.* 73—74: Imp(eratore) Caes(are) Mar(co) Clau(dio) Tacito Inv(icto) Pio F(elice). *Espérandieu* 16 *(a. 282)* 16: Imp(eratori) Caes(ari) Mar(co) Clau(dio) Tacito. *(Mainz, a. 276) CIR* 1130: Tacito et Aemiliano co(n)s(ulibus). — *Münzen bei Cohen, Descr. des méd. imp.*[2] 6 *p.* 220 *n.* 1: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. *p.* 221 *n.* 2. 3: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 222 *n.* 4: IMP. C. M. CL. TACITVS PIVS FEL. AVG. 5: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 6: IMP. CL. TACITVS P. F. AVG. 7. 8: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 9: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 10: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 11. *p.* 223 *n.* 12: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 13: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 14: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 15—17: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 18: M. CL. TACITVS P. AVG. 19. 20. *p.* 224 *n.* 21: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 22. 23: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 24. 25: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 26: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 27: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 28: M. CL. TACITVS P. F. AVG. 29: IMP. C. M. CL. TACITVS INVICT. AVG. 30: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 31. 32: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 225 *n.* 33: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 34: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 35: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 36: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 37: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 38: IMP. CL. TACITVS AVG. 39—41: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 42: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 43. 44 *p.* 226 *n.* 45: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 46: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 47: IMP. CL. TACITVS AVG. 48: IMP. C. M. CL. TACITVS C. 49: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 50: IMP. C. M. CLA. TACITVS P. AVG. 51: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 52—54: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 55: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 56: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. *p.* 227 *n.* 57: IMP. CL. TACITVS AVG. 58: IMP. CL. TACITVS P. F. AVG. 59. 60: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 61. 62: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 63. 64: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 65: IMP. CL. TACITVS AVG. 66: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 67: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 68: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. *p.* 228 *n.* 69: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 70: IMP. CL. TACITVS P. F. AVG. 71: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 72. 73: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 74: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 75: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 76: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 77: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 78: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 79: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 80. 81. *p.* 229 *n.* 82: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 83: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 84: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 85: IMP. CL. TACITVS AVG. 86. 87: IMP. C.

CL. TACITVS AVG. 88. 89: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 90: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *(cf. BSAF* 1902 *p.* 263, *in Lyon geschlagen).* 91: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 92: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. COS. III. 93. *p.* 230 *n.* 94: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 95: IMP. C. TACITVS INVICTVS AVG. 96: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVC. 97: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 98: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 99: IMP. C. TACITVS AVG. 100. 101: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 231 *n.* 102: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 103: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 104: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 105: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 106: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 107: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. *p.* 232 *n.* 108. 109: IMP. CL. TACITVS AVG. 110: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 111. 112: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 113: M. CL. TACITVS P. F. AVG. 114: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 115. 116. *p.* 233 *n.* 117: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 118: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 119. 120: IMP. CL. TACITVS AVG. 121: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 122: IMP. C. M. CL TACITVS AVG. 123. 124: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 125: IMP. CL. TACITVS AVG. 126: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 127: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 128: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 234 *n.* 129: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 130: IMP. CL. TACITVS AVG. 131: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 132: IMP. C. M. CL. TACITVS P. AVG. 133. 134: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 135. 136: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 137: IMP. CL. TACITVS AVG. 138: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 139: C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 140: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 141. *p.* 235 *n.* 142. 143: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 144: IMP. CL. TACITVS AVG. 145: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 146: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 147: IMP. CL. TACITVS AVG. 148: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 149: IMP. C. TACITVS AVG. 150: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 236 *n.* 151: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 152: IMP. CL. TACITVS AVG. 153. 154: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 155: IMP. C. M. CLA. TACITVS AVG. 156: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 157. 158: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 237 *n.* 159. 160: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 161: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. INVICTVS AVG. 162: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 163: IMP. C. C. I. TACITVS AVG. 164: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 165: IMP. TACITVS INVICTVS AVG. 166: IMP. C. TACITVS INVICTVS AVG. 167: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 168: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. *p.* 238 *n.* 169. 170: IMP. C. M. CL. TACITVS AVG. 171: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. 172: IMP. C. CL. TACITVS AVG. 173: IMP. C. M. (CL.?) TACITVS AVG. 174: IMP. C. M. CL. TACITVS P. F. AVG. — *Andere: (Teuchiris) CIG* 5334: Τ[α]κι[τ]ος Κ[ασ]σ[ι]ου. *(El-Mesaurât) CIL* III 83: Tacitus. *(Alt-Ofen)* 3531: Aur(elia) Tacita. *(Prantlhof, a. 238 p. Ch.)* 4812: Fl(avius) Tacitus s(ingularis) c(onsularis) alae Aug. *(Klagenfurt)* 4916: Sibi et Tacito. *(Semriach bei Feistritz)* 5450: Host(ilius) Tunger et Ingenua Vicari f(ilia) v(ivi) f(ecerunt) sib(i) et Tacito f(ilio) m(iliti) chor(tis) VII pre(toriae) an(norum) XXX. *(Bergheim, distr. Göggingen)* 5838: D(is) M(anibus) M. Buccinio Tacito vixit an. LXXX p(atronus) et h(eres) f(aciendum) c(uravit) et Iul. Marino. *(Carlsburg)* 7741 = 14479: Iul. Tacitus 7. leg. V̄ M(acedonicae) p(iae). *(Stobrei)* 8548: D(is) M(anibus) Stenio Tacito Byrria Lupula coiug. sanct. *(Alt-Ofen)* 10510: Cl. Tacitus. *(Regensburg)* 11971: Ar. Tacitus torquatus. *(Gleisdorf)* 12014, 727: Tacita. *(Padua, saec. 1. med.)* V 3037: Dis Mánib(us) P. Sepulti P. f(ilii) Fab(ia) Taciti. *(Verona)* 3507: Aufillena. Tacita. *(Mailand)* 5895: P. Valerio P. libert(o) Tacito, V̄Ī viro seniori et augustali. *(Rom)* VI 2379[b]: M. Severius Tacitus. 2390 *(a. 241)* = 32604: Aur. Tacitus coh. VII. 2407: [Q]artin. Tacitus. 2762: C. CalpurnI Taciti. 3220: T. Aur. Tacitus. 3226: T. Aur. Tacito *(dat.)*. 3578: M. Aurel. Tacitus. 15873: D(is) M(anibus) L. Cluvi Taciti. 16126: Lucretia Tacita. 31145[b], 3 *(a. 110)*: P. Aelius Tacitus. 31150, c, 9 *(a. 117—142)*: Aelius Tacitus signif. 32520 IV 23: M. Severius Tacitus A... v 42: Tacitus Luna. 32925: Tacitus | Ulpius. | Celer. *(Bei Carrington, Mid Lothian)* VII 1324: Tulliae Tacitae. *(Sandwich, Colchester)* 1336, 1101: TACI, TACITI. *(Horsley) EE* 7 *p.* 346 *n.* 1151: TACITI. *(Slâ*

bei Rabât) CIL VIII 10988: Aulo Caecina Tacitus (*traditur* IACFIO) co(n)s(uli) praes(idi) pro[v(inciae)] Ba[et(icae)] VII vir. epulo[nu]m [pr(aetori)] candidato. *(El-Gehara)* 18029: [F]l(avia) [T]a[ci]ta. *(Venosa)* IX 572: Sibilisia C. f. Tacita. *(Chieti)* 3021: Caelius Tacitus. *(S. Maria di Capua)* X 4078: Ti. Cl(audius) Tacitus. *(Parma)* XI 1100: D(is) M(anibus) Parmensiae Tacitae filiae et Pontiliae Crispinae uxori Ti. Parmensius Tacitus b. m. *(Luna)* 1355: Volumnius Tacitus ... Numisi . s Tacitus. *(Pisa)* 1421: Q. Sertorius Q. f. Atilius Tacitus. *(Bei Florenz)* 1734: M. Lauselius Tacitus et Lauselia Tacita. *(Vaison)* XII 1301: Marti et Vasionl Tacitus. *(Chapelle Notre-Dame-des Anges beim dorfe Alun oder Alaun im südl. teile der gemeinde Lurs, dép. Basses-Alpes, arr. Forcalquier, canton Peyruis, am r. ufer des Lauzon)* 1517 = *RE nr.* 76 (1894) *p.* 321 *n.* 1070: ..ius Tacitus [deo?] Alaunio [de] s(uo) p(osuit) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Nîmes) CIL* XII 3515: Cn. Cerudio (Cerv[i]dio?) M. f. Tacito. 5691, 8 = *RA* 3ᵉ *s., t.* 22 (1893) *p.* 152: Munati . Taciti cro(codes). *(Néris-les-Bains)* XIII 1387: Tacit .... *(Rheinzabern, echt)* 6087: Silvano Tetto ser(v)us F[l(avi)] Taciti ex voto r(eddidit). *(Altekirchen)* 6197: [T]ib(erio) Candidiano Tacito monime[n]tum fecit Tib(erius) Candid[i]anius Iunianus [f]rater et heres. *(Lillebonne; Troyes; Reims; Theux; Tanville)* 10010, 1870: Tacitus f(ecit). *(Pattern bei Jülich) CIR* 623: Corn. Veru/// | Tacitus. *(Oehringen, a. 169 p. Ch.)* 1558 = *Limes lief.* 5 *s.* 27 *n.* 5: .... Ve[nustu]s .... [Pate]rnus, Tedd ... [Ta]citus, Pedu(caei) med(icus?) [Ia]nuarin(ius) Atticus, Maximinus Dutti, Senecianus Senecio(nis), Cupitus Celsi v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito) d(e) s(ua) p(ecunia) k(alendis) sep(tembribus) Pris(co) et Apo(llinare) co(n)s(ulibus). *(Cöln) WK* 7 (1888) *nr.* 6 *sp.* 121: Cassius Tacitus. *(Stenay, dép. Meuse) BE t.* 1 (1881) *p.* 300; *t.* 3 (1883) *p.* 124: D(ecimo). Giamillio. Ta[cito] et Vacciae Ve[rae] coniugi. Tag(c?)i[ta]matrona fili[o k(arissimo)] fecit. *cf.* Taccitus.

Tacŏ-mum *Tacŏ-măgŏs? *O. j. Tancon, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Chauffailles.*

Tacubis *s.* Tabuccis.

***Tadarn-ācum,** Tadernaco, Thaarnaio, Ternaico, *O. j. Ternay,* 1) *dép. Isère, arr. Vienne, canton Saint-Symphorien-d'Ozon.* 2) *dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, canton Montoire.* 3) *dép. Seine-et-Oise, arr. und canton Versailles, gem. Fontenay-le-Fleury.* 4) *dép. Vienne, arr. Loudun, cant. Les Trois-Moutiers.*

Taddia *nicht celtisch, trotz CIL* IX 2518: Taddia C. f. Galla, *sondern lat.* = Tadia.

Tad-er *s.* Taber.

Tadernaco *s.* *Tadarnācum.

Taeieius. *(Gallarate) CIL* V 5567: Samaus Taeiei f. et Banuca Magiaci f. uxor.

Ταηνός s. Tavion.

?**Taetan-ia** *F. nomen, cf. ir. M.* Taetal, Taital, *F. (Brignorelles) CIL* XII 340: DIs Manibus Taetaniae C. f. Pacatae.

? **-taeunus** *in* Senotaeunus.

Taga-na *F. cogn. (Talavera de la Reina) CIL* II 897: D(is) M(anibus) sacrum. Domitia Attia Caesarobrig. annor(um) XXV h. s. e., s. t. t. l. Annii Tagana et Paulinus fili f. c. *(Talavera la vieja)* 938 = 5343: L. Vibio Quiri[na] Reburro Valeria Tagana Duelonis filia test(amento) p(oni) i(ussit).

Tăg-assus *zu fl.* Tăgos, *M. (Marguerittes, dép. Gard, arr. Nîmes) CIL* XII 3003 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1452: [Ca]ecilius Cassibr[a]tio, Tagassi *(gen., nomen)* f(ilio), Bitulla[e] *oder* -lla[no].

Tag-ausus *M. (Celles, prov. Namur, bei Dinant) Schuermans, Bullet. des commiss. d'archéol.* 7 (1868) *p.* 39: Neutto Tagausi (filius).

Tagea *O. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 15: Tagea.

?**Tag-idius** *M. (Orange) RE N°* 50 (1888) *n.* 723 *p.* 376: [T]agidius Onesimus.

?**Taginae,** *O. im Appennin. Procop. b. Goth.* 4, 28: *Κώμης, ἥνπερ οἱ ἐπιχώριοι Ταγίνας καλοῦσιν.*

Tagiova. *Merowingische münze. Belfort* 4224: °TAGI OVA.

Tag-ius *M.* **Tagia** *F. (Stenay, saec. 1) CIL* XIII 3456: D. Giamillio Ta[gi ...] et Vacciae Ve ... [c]oniugi Tagi[a?] Matrona fili[s?] fecit.

tagŏ- *in celt. M.* Ito-tagus, Prasu-tagus.

Tăg-ōn-ĭŏ-s *fl. in Hispanien, nfl. des Tajo, j. Tajuña oder Henares. Plut. Sertor.* 17: *Ὑπὲρ τὸν Ταγώνιον ποταμόν. Vgl.* Tagos.

Tag-ontius *M. Concil. Tolet.* 8 *a.* 653 (*Mansi* 10 *c.* 1222 *A*): Tagontius Valeriensis episc.

Tăgŏ-s, *nach Leite de Vasconcellos* = *Stăgŏ-s, √ stag *tropfen, bret.* ster *fluß, mbret.* staer = *urcelt.* *stag-ra; *vgl.* stagnum,

Tăg-assus, Tăgōnios; *fl. in Spanien und Portugal, span.* Tajo, *älter* *Tago (*durch* Tadjo), *port.* Tejo, *span. arab.* Tadjo. *Polyb.* 3, 14, 5: *Τὸν Τάγον καλούμενον ποταμόν.* 10, 7, 5: *Περὶ Τάγου ποταμοῦ στόμα κατὰ τὴν Λυσιτανήν.* 39, 8: *Ἐποιεῖτο τὴν ἀναχώρησιν παρὰ τὸν Τάγον ποταμὸν ὡς ἐπὶ τὰς Πυρήνης ὑπερβολὰς καὶ τοὺς ταύτῃ κατοικοῦντας Γαλάτας.* 34, 7, 5 (*bei Strabo* 2, 4, 4 *p.* 107): *Ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν ὀκτακισχιλίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν, οὐ δή που τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο), ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων· καίτοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους.* *Sall. hist.* 1 *inc.* 71 *D.* = 1 *fr.* 115* *M.*: Iam repente visus lenire Tagus. *Catull.* 29, 19: Amnis aurifer Tăgus. *Verg. catal.* 9 (11), 52: Aurea nunc rapidi flumina adire Tăgi. *Ovid. met.* 2, 251: Quodque suo Tăgus amne vehit, fluit ignibus, aurum. *Liv.* 21, 5, 8: Haud procul Tago flumine. 27, 19, 1: Praeter Tagum flumen. 35, 22, 7: Ad Tagum amnem. 39, 30, 6: Ad Tagum flumen. 8: Duodecim milia passuum ab Tago flumine posuerunt castra. 9: Ad Tagi ripam. *Strab.* 2, 4, 4 *p.* 107: *Ὁ (Eratosthenes) δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν ὀκτακισχιλίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν, οὐ δή που τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο), ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων, καίτοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους.* 3, 1, 6 *p.* 139: *Μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ ... Τῶν Λυσιτανῶν τινὲς ἐκ τῆς περαίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων ... Αὕτη δ' ἐστὶν ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός, ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος.* 2, 3 *p.* 142: *Ὑπέρκειται δὲ καὶ αὐτοῦ (Βαίτιος) μεταλλείας ἔχοντα ὄρη, καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον.* 3, 1 *p.* 151—152: *Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας τὸ πρὸς τὸν Τάγον κόλπος ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον καὶ αἱ τοῦ Τάγου ἐκβολαὶ πλησίον, ἐφ' ἃς εὐθυπλοίᾳ στάδιοι α' εἰσὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἀναχύσεις, ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τοῦ λεχθέντος ἀκρωτηρίου, καθ' ἣν ὑδρεύονται ἐπὶ Σαλάκειαν. ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόματος εἴκοσί που σταδίων καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. δύο δ' ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις, ὅταν αἱ πλῆμαι γίνωνται, ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον, ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει καὶ νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολεῖπον τοῦ μήκους, εὔαλσὲς καὶ εὐάμπελον. κεῖται δ' ἡ νῆσος κατὰ Μόρωνα πόλιν εὖ κειμένην ἐν ὄρει τοῦ ποταμοῦ πλησίον, ἀφεστῶσαν τῆς θαλάττης ὅσον πεντακοσίους σταδίους, ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς μέχρι μὲν πολλοῦ καὶ μεγάλοις σκάφεσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί. ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς ὁρμητηρίῳ χρώμενος ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανοὺς καὶ κατέστρεψε τούτους. τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλευροῖς ἐπετείχισε τὴν Ὀλυσιπῶνα, ἵν' ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων, ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὗται κράτισται. πολύιχθυς δ' ὁ ποταμὸς καὶ ὀστρέων πλήρης. ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν καὶ Λυσιτανῶν ἐπὶ δύσιν ἰσημερινήν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἄνᾳ καὶ τῷ Βαίτι, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν.* 3: *Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον ἡ Λυσιτανία ἐστί ... Περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος.* 4 *p.* 153: *Ἡ δ' οὖν χώρα περὶ ἧς λέγομεν εὐδαίμων τέ ἐστι καὶ διαρρεῖται ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν, παραλλήλοις τῷ Τάγῳ ... Γνωριμώταται δὲ τῶν ποταμῶν ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ Μούνδας ...* 5 *p.* 154: *Ἔθνη μὲν οὖν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων ... Διαβαίνοντες τὸν Τάγον.* 4, 12 *p.* 162: *Ὁ Τάγος.* 13: *Ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς.* *Mela* 3, 1, 8: Sinus intersunt: et est in proximo Salacia, in altero Ulisippo et Tagi ostium, amnis gemmas aurumque generantis. *Lucan.* 7, 755: Quidquid Tăgus expuit auri. *Dazu Comm. Us.:* Iber Tagus] utraque Hispaniae sunt flumina. *Sen. Thyest.* 354 *sq.:* Aut unda Tăgus aurea | claro devehit alveo. *Herc. Oet.* 625 *sq.:* Aurato | flumine clarum radiare Tăgum. *Herc. fur.* 1325: Tăgusve Hibera turbidus gaza fluens. *Plin. n. h.* 3, 19: Ad Tagum Carpetani. 25:

Carpetaniae Toletani Tago flumini inpositi. 4, 115: Ab Durio Tagus CC interveniente Munda. Tagus auriferis harenis celebratur. (*Daraus Solin.* 23, 6, 20: Ibi Tagus flumen. Tagum ob harenas auriferas ceteris praetulerunt. *Martian. Cap.* 6, 6, 28. 8, 876.) Ab eo CLX promunturium Sacrum e media prope Hispaniae fronte prosilit. 116: Gentes Celticae Turduli et circa Tagum Vettones ... Oppida a Tago memorabilia in ora Olisippo ... 8, 166: Constat in Lusitania circa Olisiponem oppidum et Tagum amnem equas favonio flante obversas animalem concipere spiritum, idque partum fieri et gigni pernicissimum ita, sed triennium vitae non excedere. 33, 66: (Aurum invenitur) fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniae ... *Martial.* 1, 49, 15 *sq.:* Aestus serenos aureo franges Tăgo | obscurus umbris arborum. 4, 55, 2 *sq.:* Qui Gaium veterem Tăgumque nostrum | arpis cedere non sinis disertis. 5, 19, 11—13: Saturnaliciae ligulam misisse selibrae | e lamnisve Tăgi scripula tota decem | luxuria est. 6, 86, 5: Possideat Libycas messes Hermumque Tăgumque. 7, 88, 7: Quam meus Hispano si me Tăgus impleat auro. 8, 78, 5 *sq.:* Non illi satis est turbato sordidus auro | Hermus et Hesperio qui sonat orbe Tăgus. 10, 16, 4: Aurea quidquid habet divitis unda Tăgi. 65, 3 *sq.:* Ex Hiberis | et Celtis genitus Tăgique civis. 78, 12: Piscosi calamo Tăgi notata. 96, 3: Auriferumque Tăgum sitiam patriumque Salonem. 12, 3, 3: Auriferi de gente Tăgi tetricique Salonis. *Iuvenal.* 3, 54 *sq.:* Tanti tibi non sit opaci | omnis harena Tăgi quodque in mare volvitur aurum. 14, 298 *sq.:* Sed cuius votis modo non suffecerat aurum | quod Tăgus et rutila volvit Pactolus harena. *Silius* 1, 234: Durisque Tăgusque. 2, 403 *sq.:* Aere et duri chalybis perfecta metallo | atque opibus perfusa Tăgi. 16, 286: Vulgum Baetisque Tăgique. 450: Aurifero perfusa Tăgo. 560: Qua Tăgus auriferis pallet turbatus harenis. *Flor.* 1, 33 (2, 17), 15: (Viriatus) omnia citra ultraque Hiberum et Tagum igni ferroque populatus. *Iustin.* 44, 3, 1: In Lusitanis iuxta fluvium Tagum vento equas fetus concipere multi auctores prodidere. *Statius silv.* 1, 2, 127: Fulvoque Tăgum decurrere limo. 3, 108: Limo splendente Tăgus. *Ptol.* 2, 5, 3: *Τάγου ποταμοῦ ἐκβολαί. Appian. Hisp.* 51: *Τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Τάγον.* 57: *Λυσιτανῶν δ' οἱ ἐπὶ θάτερα τοῦ Τάγου ποταμοῦ, κἀκεῖνοι Ῥωμαίοις πεπολεμωμένοι.* 64: *Τὸν Τάγον ποταμόν.* 73 (71): *Ὁ Τάγος τε καὶ Λήθης καὶ Δόριος καὶ Βαίτης ποταμοὶ ναυσίποροι. Incerti gratiar. actio Constantino Augusto* 14: Quaenam toto orbe terrarum auri argentique metalla tam larga sunt, quis Tagus quisve Pactolus tanto fluxit auro quantum liberalitate tua consecuti sumus? *Auson. epist.* 25, 68 *sq.:* Occidui me ripa Tăgi, me Punica laedit | Barcino. *Claudian. panegyr. Probino et Olybrio* 51 *sq.:* Quantum stagna Tăgi rudibus stillantia venis | effluxere decus. *in Rufin.* 1, 101 *sq.:* Non Tartesiacis illum satiaret harenis | tempestas pretiosa Tăgi. *panegyr. de IV. cons. Honorii* 582 *sq.:* Illustri te prole Tăgus, te Gallia doctis | civibus et toto stipavit Roma senatu. *fescenn. in nupt. Honorii* 2, 32: Tăgus intumescat auro. *panegyr. d. Manlio Theodoro* 286 *sq.:* Qui splendida potat | stagna Tăgi madidoque iubas adspergitur auro. *de cons. Stilichonis* 2, 228—230: Glaucis tum prima Minervae | nexa comam foliis fulvaque intexta micantem | veste Tagum tales profert Hispania voces. 3, 311 *sq.:* Quorum (ursorum) saepe Tăgus manantes sanguine rictus | non satiavit aquis. *laus Serenae* 70 *sq.:* Te nascente ferunt per pinguia culta tumentem | divitiis undasse Tăgum. 115 *sq.:* Deseritur iam ripa Tăgi Zephyrique relictis | sedibus Aurorae famulas properatur ad urbes. *Prudent. c. Symmach.* 2, 605: Quos Tăgus aurifluus, quos magnus inundat Hiberus. *Marcian. Heracl. peripl. maris ext.* 2, 13: *Ἀπὸ δὲ Ὀλισίπωνος ἐπὶ τὰς τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐκβολὰς στάδιοι ρνε'. εἰσὶ δὲ ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ στάδιοι**. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάγου ποταμοῦ ἐπὶ Σελήνης ὄρος, ἄκρον, εἰσὶ στάδιοι ρν', στάδιοι ρκ'. Serv. ad Verg. Aen.* 10, 142: Pactolus et Hermus Lydiae flumina sunt, aurum sicut Tagus trahentia. (*Daraus CGlL* 5 *p.* 555: Pactolus et Hermes et Tagus flumina aurum trahunt.) *Rutil. Nam.* 1, 356: Tartesiaci glarea fulva Tăgi. *Iul. Honorii cosmogr.* 20, *p.* 36 *R.:* Fluvius Tagus nascitur in campis Spaniae. *Oros.* 4, 21, 10: Lusitanos citra Tagum flumen habitantes. 5, 4, 2: Hiberum et Tagum, maxima et diversissimorum locorum flumina. *Boeth. philos. cons.* 3, 10, *v.* 7 *sq.:* Non quidquid Tăgus aureis harenis | donat. *Iordan.*

Get. 44, 230: A meridie Lysitaniam et fluvium Tagum, qui harenis suis permiscens auri metalla trahit cum limi vilitate divitias. *Venant. Fortunat. c.* 6, 5, 348: Vocibus haec Rhenum pulsat et illa Tăgum. *Isidor. or.* 13, 21, 33: Tagum fluvium Carthago Hispaniae nuncupavit, ex qua ortus procedit, fluvius harenis auriferis copiosus, et ob hoc ceteris fluviis Spaniarum praelatus. 14, 4, 29: Interfluunt eam (Ispaniam) flumina magna Betes, Mineus, Hiberus et Tagus aurum trahens, ut Pactolus. *Aethici cosmogr.* 20 *p.* 81 *R.:* Oceani occidentalis flumina sunt: Betis, Tagus, Minio, Hiberus *q. s.* ... Fluvius Tagus nascitur in campis Hispaniae. Currit milia CCCII. Occidit in Oceano occidentali. *Rav.* 4, 45 *p.* 321, 14: Tagus. — *(Alcántara, a. 105/106) CIL* II 761 = *Anth. Lat.* 878, 1 *Buech.:* Templum in rupe Tági superis et Caesare plenum. *(Rom) CIL* VI 20674 = *Anth. Lat.* 436, *v.* 4—6 *Buech.:* Illic, unde Tăgus et nobile flumen Hiberus | vorsum ortus, vorsum occasus fluit alter et alter, | stagna sub Oceani Tagus et Tyrrhenica Hiberus. *Villeicht* = Chrysus amnis *Avien. o. m.* 419. — *M.* (*vgl. Rutuler* Tăgus *Verg. Aen.* 9, 418) *Silius* 1, 151 *sq.:* Ore excellentem et spectatum fortibus ausis | antiqua de stirpe Tăgum. 155 *sq.:* Auriferi Tăgus ascito cognomine fontis | perque antra et ripas nymphis ululatus Hiberis. 164: Iam Tăgus auratis agnoscebatur in armis.

Tagro *O. Merowingische münze. Belfort* 3292 = *Prou* 2640: TACRO+. *R* +LEODOALDO.

Tagrus *berg in Lusitanien, j. Serra do Junto. Varro r. r.* 2, 1, 19: In ea regione, ubi est oppidum Olisipo, monte Tagro. *Columella* 6, 27, 7: Sacro monte Hispaniae.

Taieti-o(n) *M. (Mariasaal) CIL* III 4784: Aelius Taietionis.

?**Tai-etius** *M.* **Tai-etia** *F. (S. Margherita bei Rapallo) CIL* V 7741: DIs Manibus sacrum L. Taieti Persi fecerunt Taietia Euterpe contubernal. et L. Taietius Apollinaris filius bene merenti et sibi posterisque eorum. *(Rom)* VI 27096: L. Taletio L. f. Ti.. Epagatho. 27097: D. M. Taietia Helpis fecit L. Taietio Aemiliano filio dulcissimo. *(Notre-Dame-de-Limon bei Vienne)* XII 1828: [Me]rcurio sacrum. L. Taietius Chresimus IIIIII vir Aug. ex voto.

Tailch-ānus *nach Stokes aus* *Talec-agno-s *M.* 1) *Adamnani vita s. Columbae* 1, 2 *p.* 18: De sancto Finteno abbate filio Tailchani. *p.* 20: Pater Tailchanus (*auch* Tulchanus). *p.* 23: Ab ore sancti Finteni, filii Tailchani. 2) *Adamnani vita s. Columbae* 3, 23 *p.* 236: Lugudius, filius Tailchani.

Taionn-ăcus *O. villeicht bei Soissons. Sidon. Apoll. epist.* 8, 8, 1: Quousque tua te Taionnacus patriciae stirpis lassabit agricolam?

***tais-to-** *teig, ir.* tóes, táis, *mir.* taes *gl. pista, w.* toes *dough, mbret.* toas, *léon.* toaz, *van.* toes.

Taius *M. nomen (Brescia) CIL* V 4670: L. Petronius Tai f. *(Cigliano)* 6766: Taiae Casticiae C. Antonius Ianinianus coniugi carissimae. *(Vienne)* XII 2007: D(is) M(anibus) L. Tai Onesimi coniugis et L. Tai Onesiphori fili an. V. Taia Epagatho carissimo posterisque suis fecerunt et L. Taio Epagatho def. ann. XXIII. fil. pilssi[mo]. 2008: |Taia Saturnina suis v. f. *(Bloye)* 2501: M. Taius Vol. Modestus vIus sibi et suls *und* L. Taio Modesti f. Vol. Martino. *(Saint-Germain bei Albens)* 2502: Taiae M. fil. Secundinae.

Taix-ali, Taizali *V. in Brittanien. Ptol.* 2, 3, 4: *Ταιζάλων ἄκρον (Kinnaird's Head, cap der n.o.-küste von Schottland, bei Fraserburgh, Aberdeenshire).* 3, 9: *Ἀνατολικώτεροι (Οὐενικώνων) δὲ Ταίξαλοι (X) καὶ πόλις ἥδε· Δηοῦα. Vgl.* Trucculensem (*cod. Vatic. 3429,* trutulens est *Vat. 4498*) Portum *Tac. Agr.* 38.

Tal. *(Solothurn) CIL* XIII 10002, 600: Ā/ *cf. (Im Tiber)* XV 3202: Ta() L. F() M().

Tala ... *cogn. (Grado, christl.) CIL* V 1607: Tala ...

Tala ... *(Trient) CIL* V 5040: P. Tala ...

Tala-bara *O. in Lusitanien. (Capinha) CIL* II 453: H(ic) s(itus) e(st), s(it) t(ibi) t(erra) l(evis). Maeilo Camali f(ilius) T(aporus?) d(e) v(ico) Talabara. Factum curavit Progela Maeiloni f(ilia) et Dutaius Arantoni filius. *Hübner vgl. Ptol.* 2, 5, 6: *Λαναρή* (*Müller ci. Ἀουάρη*).

Tala-barus *hispan. M. (Niza) CIL* II 171: Maxumus Talabari f.

Tala-brĭgā *hispan. O. in Lusitania, j. Souza, nördl. v. Alemquer, portug. Estremadura. Plin. n. h.* 4, 113: Talabrica. *Appian.*

Hisp. 75 (73, *a. 137 a. Ch.*): Ἐπὶ δὲ Ταλάβριγα πόλιν ἐλθών (Βροῦτος), ἣ πολλάκις μὲν αὐτῷ συνετέθειτο, πολλάκις δὲ ἀποστᾶσα ἠνώχλει, παρακαλούντων αὐτὸν καὶ τότε τῶν Ταλαβρίγων καὶ διδόντων αὐτοὺς ἐς ὅ τι χρήζοι, πρῶτα μὲν τοὺς αὐτομόλους Ῥωμαίων ᾔτει καὶ τὰ αἰχμάλωτα, καὶ ὅπλα ὅσα εἶχον, καὶ ὅμηρα ἐπὶ τούτοις, εἶτ' αὐτοὺς ἐκέλευσε σὺν παισὶ καὶ γυναιξὶν ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. *Ptol.* 2, 5, 6: Ταλαβρίγα. *IA* 421, 6: Talabrica. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 2: Terebrica. *Vgl.* Ταλαβρόκη *in Hyrkanien Strab.* 11, 7, 2? *Auf westgotischen münzen* TALAB(riga), *j. Talavera.*

Tal-adius *M. (Coria) CIL* II 776: Camira [T]a[l]ori f. III Paucevo (Paugendo?) Taladi f. III.

Talaisagus, vicaria. *O. j. Talizat, dép. Cantal, arr. und canton Saint-Flour.*

Talamarus *villa, O. j. Talmay-sur-Vingeanne, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Pontailler. Dipl. Pertz n.* 42 *p.* 40, 34 *(a. 664):* Villam Talamarum.

talamasca, *pusio larvatus.* [*Glossa cod. Bern. 386 f. 9ª marg. ad Commentum Einsidlense in Donati artem minorem, Anecd. Helv. p.* 248, 33 *Hagen:* Larvas .i. talamascas de cortice arboris factas. *Theodulfi carm.* 57 *tit.*, *MG Poet.* I *p.* 554: De talamasca.]

Tala-mine *O. in Hispania Tarraconensis, j. Sierra Constantino. Ptol.* 2, 6, 27: Σεουρρῶν Ταλαμίνη, ὕδατα Κουίντινα. *IA* 425, 1. 430, 9: Timalino.

***tala-mō,** *masc.* n-*stamm, air.* tala-m *tala-man-, *f., gl. terra, gen.* talman, √ tel-, *wol aus urcelt.* *tḷ-mō (*idg. nominalsuffix* -men-), *zu* *talo-s *stirn.*

Talamun, vicaria. *j. Talmont, dép. Vendée, arr. Les Sables-d'Olonnes.*

Tal-ancia [*a. 1182*], *O. j. Talence, dép. Gironde, arr. und canton Bordeaux.*

Tal-ant *O. j. Talant, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Dijon.*

Talanum *O. j. Tallard, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap.*

Talanus, *ir.* Talan, *M. (Boulogne-sur-Mer) Vaillant n.* 19: Beladius Talani f(ilius) Pann(onius).

Tal-arnum *O. j. Tallard, dép. Hautes-Alpes, arr. Gap. Cartulaire de l'église de Grenoble ou de St.-Hugues, testament d'Abbon (a. 739):* Corte mea Talarno.

Tălas(s)-ius *M. cogn.* **Talas(s)-ia** *F., oder griech.* Θαλάσσιος? *Symmachus Ausonio p.* 225, 5 *Peiper:* Talassio *(abl.)* genero tuo. *Testamentum s. Aredii, Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 138 *(a. 573):* Talasium (aratorem). *Reccaredi edictum. (Mansi t.* 9 *c.* 1002 *B):* Talassius Astoricensis ecclesiae episcopus. *Greg. M. reg.* 13, 12 *(a. 602) MG Epist.* II *p.* 379, 1: Gregorius Talasiae abbatissae. *Acta synodi Rom. MG Epist.* III *n.* 59 *(a. 745) p.* 320, 7: Ad alio sacerdoti Talasio. Et ipse Talasius. *Gregor. III p.* 706, 42 *(a. 731):* Talasius humilis presbiter titulo sancte dei genitricis, qui apellatur Calisti trans Tiberim subscripsi. *(Sučuraz) CIL* III 2478 = 8636: Pomp. Talas[siae]. *(Salona, a. 378)* 9507 *u. p.* 2139: Fl(avius) Terentius Fl(aviae) Ta[l]asiae. *(Terni)* XI 4307: Talasia L. l. Dasca ' T. Annius P. f. Clu.

Tal-assa. *(Santañy) CIL* II 3685: D. M. Maro Talassa.

Tăl-assus, Talasus *M. cogn. Auson. prof. Burdig.* 12 *tit.:* Talasso grammatico Latino Burdigalensi. *v.* 1: Primaeve Thalasse. *Symmach. epist.* 5, 58 (56, *a. 397?*): Thalassi filius. 7, 84 (83): Thalasso *(dat.)*. *(Salona, a. 442 p. Ch.) CIL* III 9521: D(e)p(ositio) Thalasi. *(Adria)* V 2323: Talasus.

***Talav-ancum** Talavanc, *von M.* Talavus, *O. j. Thalfang, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Berncastel.*

Tala-vinda *O. j. Saint-Martin-de-Tallevende, dép. Calvados, arr. und canton Vire.*

Tal-avus *M. (Braga) CIL* II 2442: Helenus Talavi ser(vus). *(Castro de Castillo)* 5750: [Pelsin]ae Talavi f(iliae) [Retuge]nei uxsori.

Tal-enus *M. (Ossuna) CIL* II 5448: T. Talenus T. f. Pudens.

Talep-ius *M. (Carthagena) CIL* II 3433: L. Talepi(us, *Hübner ci.* Tampius) A. l.

Taletense *s.* Telate.

Talevinda *s.* Talavinda.

Tal-evus *M. (Belvis de Monroy) CIL* II 5350: . . . fil(io) Talevo.

Talg-aria *O. j. Talloires, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy (nord).*

Taliano. *(Córdova, c. a. 149) CIL* XV 3203: Taliano.

Taliata *O. in Moesia superior an der Porečka-mündung, j. Milanovacz. Ptol.* 3, 9, 3: Ταλιάτις. *TP:* Faliatis. *IA* 218, 2: Talia (Taliata?). *ND or.* 41, 27: Auxilium

Taliatense, Taliata. 35: Praefectus militum exploratorum Taliatae. *Procop. de aedif.* 4, 6 *p.* 288, 3 *D.: Ταλάταϛ. Rav.* 4, 7 *p.* 190, 14: Taliatis. *(Unterhalb Milanovacz bis zum Porecbache) CIL* III *n.* 13814: [L]eg. VII Ta[liatis].

Talicius *M.* [*Turin, s. 3 oder 4*] *CIL* V 7192: M. Talicius M. l. Pub. Iucundus. *(Avellino)* X 8059[8]: P. Acili Talicii.

Tal-ilum *O. bei Limoges. Merow. münze saec. 7 ex.; Belfort* 4225 = *Prou* 2011: + TALILO CAST(ro).

Tali-o(n) *M. cogn. (Kezdi-Vásárhely in Sibenbürgen) CIL* III 1640, 4: Talio . f(ecit). *(Knittelfeld)* 5473: Saturio Talionis v(ivus) f(ecit) s(ibi) et Banona Bardi an(norum) LXX. *(Clifton) EE* 7 *p.* 349 *n.* 1168. *(Pommern, [Berlin]) Friederichs, p.* 139: Talio f(ecit).

Talioun-ia *F. (Greimerath bei Zerf, kreis Saarburg) CIR* 765 = *WK* 9 *sp.* 101 *n.* 57 = *Hettner, Trier n.* 198: D(is) M(anibus). Acceptia(e) Quicilla(e) Taliounia Lucilla matri defun[ctae].

Tali-ounus *M. (Metz) Robert, Épigr.* 27: Hercli Taliounus Oriclae f(ilius) v. s. l. m.

Talipĭ-ăcus *O. j. Teloché, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Écommoy.*

-tali-s *in* Dona-talis?, Evo-talis.

Tăl-ĭs-ius, *cf.* mantīsa, *M.* **Talisia** *F. Auson. parent.* 10 *tit.*: Attusius Lucanus Talisius socer. *v.* 3: Lucane Tălīsi. 23 *tit.*: Attusia Lucana T(h)alisia.

Talism.s *cogn. (Bregenz) CIL* III 12014, 547: TALISMS F(ecit).

Tal-ius *M. nomen. (Bei Como) Pais n.* 834: C. Talio Ar . . . . . .

?**Tall-ārius** *M. (Deutsch-Altenburg) CIL* III 11235: M. Talla[rius] Monta[nus].

Tallegate *s.* Tellegatae.

Tallĭ-ates *V. (Dollendorf-Rupsdorf bei Blankenheim in der Eifel) CIR* 637: Marti et genio Talliatium Claudius Verinus ad perpet(uam) tutelam ædis. Talliatib(us) dedit XCCL, quam aedem L. Marcius Similis de suo posuit. 638: Pro . . . . imp. divinae . . . ancam Marti . . Talliatium.

Tallĭ-cus *M. cogn. (Alvéga bei Abrantes, a. 37 p. Ch.) CIL* II 172: Vegeto Tallici.

Tallĭ-o(n) *M. (Salerno) CIL* X 535: T. Fla(vio) T. f. Tallioni.

Tall-ĭus *M. nomen.* **Tallia** *F. (Bei Aix) CIL* XII 511: P. Tallius Onesimus. *(Reims)* XIII 3416: Tallia[.

Tallom. *(Heidenburg bei Oberstaufenbach) CIL* XIII 6189: . . . Tallom/ı. Samio.

***Tallonĭ-ăcum** *von* Tallonius, *O. j. Tinlot (früher Tilnou) in Belgien, bei Soheit, prov. Lüttich, arr. Huy.*

Tall-onius *M. (Lyon) CIL* XIII 1896: D(is) M(anibus) C. Talloni(i) Pervinci veterani le[g(ionis)] VIII (octavae) Aug(ustae).

Tallut-ius *M. cogn. (Fréjus) CIL* XII 277: Albano Tallutius pater.

Talmarĭ-ăcus *O. j. Mont-Saint-Vincent, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône.*

Talnisĭ-ăcus *O. j. Thénisy, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Donnemarie.*

Tal-o(n) *M. Concil. Tolet. VIII a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1222 *A):* Talo Gerundensis episc.

Taloce .. *(Rom) CIL* VI 2385 = 32533: M. Ulpius Taloce . . .

Tal-onius *M.* **Tal-onia** *F. (Gigen) CIL* III 12352: [Q. T]al[o]n(ius) [Q. f(ilius)] An[i(ensi)] Costa Arimini vet(eranus) leg(ionis) I. Itali(cae). *(Este)* V 2593: Talonia T. f. PrIma. *(Rom)* VI 1057, 10: C. Talonius Iustus. 24872: Q. Talonius Q. l. Simo. *(Todi)* XI 4717: Q. Talonius Licas. *(Bevagna)* 5133: L. Talonius L. f. *(Le Puy-en-Velay, dép. Haute-Loire, saec. 1 oder 2)* XIII 1575 = *Le Blant, Inscr. chrét. de la Gaule* II *n.* 572 *p.* 346, *pl. n.* 450 = *Inscr. de Languedoc n.* 2041: Adidoni *(gott)* et Augusto Sex(tus) Talonius Musicus d(e) s(ua) p(ecunia) p(osuit). *(Palestrina) CIL* XIV 2889: Gen[io] municipi C. Talonius Cypaerus pater et C. Talonius Cypaerus filius d. d.

Tal-org *nach Stokes 'bright-browed', M., pict.* Tal-orgg, Tal-orc, Thalarg, Talorg, Tol-arg, Tolargg, Tolar[g]. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 20 *p.* 49: Gente Nepos Niath Taloirc. *cf.* Dub-tholarg, Argio-talus.

Talori *V. in Lusitanien. (Alcántara) CIL* II 760, 8: Talori.

***Talŏ-rīx** *compos. v.* *talŏ-s *u.* rīx, *acy. M. (Dolau Cothi, Carmarthenshire) Rhŷs* 65 = *IBCh.* 83 = *Rhŷs*[2] 391, *abgebildet Archaeologia Cambrensis* 1893 (5[e] *ser., t.* 5, *p.* 92): Talo[ri, *nomin.*] Adven[ti] Maqv[erigi] filiu[s].

Talorus *M. cogn. (Vizeu) CIL* II 413: Tal(orus) Cili f(ilius). *(San Vicente)* 736: T[a]lori. *(La Torre de Don Miguel bei Ca-*

ceres) 754: Ve[g]et[ae] A[l]bini f. [T]a-[l]orae. *(Coria)* 776: Camira Talori *(gen.)* f.

talŏ-s *'stirn', ir.* tul, *n.* tal, tol, *w. corn.* tal, *mbret.* tal, *nbret.* tāl, *nhd.* diele, *ai.* tala-s *(surface, plane). In* Aegio-talus, Argio-tal(us), Arro-tala, Assu-talus, Aχro-talus, Carrio-talus, Carro-talus, -talā, *Κασσι-ταλος*, Cottalus? .... Cri . . tali fi[l(iae)] *(Langres) CIL* XIII 5686, *Tano-talos *lis* Danno-talos *in* Tanotaliknos *lis* Dannotalicnos, Dano-tala, Do-talus, Dru-talus, Dubno-ta-l(us), Dumno-talus, Evo-talus?, Ger-talus, Mari-talus *für* *Marŏ-talos, Orbio-tal(us), Rio-talus, Ro-talus Rotali, Roitali *(gen.) CIL* VII 1336, 925 *oder* Rottali?, ?Rox-talus, Samo-talus, Sanco-talus, Tan-talus?, ?Vegotalus, Vepo-talus, Verotal(us), Viro-tal, Viriotalus, *CIL* XV 7020: Calit[ ] *(agitator) und* [ ]talus *(pferd). cf. w.* Tal-iesin, *abret.* Talan, *mbret.* Talec = *Ta-lācŏ-s, *bret.* Tal-houarn. *Vgl. Rutuler* Tălos *Verg. Aen.* 12, 513.

Tal-otius. *(Leiria, a. 167 p. Ch.) CIL* II 5232: Q. Talotius *(Hübner ci.* Tarquius) Q. f(ilius) Quir(ina) Allius Silonianus Col-lip[p]onensis.

Talp-onius *M. (Este) CIL* V 2512: C. Talponius P. f. Rom. leg. XI. 2701: Ossa L. Talponio C. f. ann. XIIX et L. Talponio C. f. C. n. Firmo menser. XIIII.

Talpuscī-ăcus *O. Testam. s. Remigii MGSS Mer.* III *p.* 338, 21 *(a. 533):* De Talpusciaco.

Talsc-o(n) *für* *Talisco? *M. (bei La Cieutat bei Eauze, dép. Gers) CIL* XIII 555: C. Iul(ius) Tal[i]sconis f(ilius) Tarros. Iulia Condai fil(ia) Accaten(a) ux(or) . . .

Tals-eia *F. (Gimont) CIL* XIII 452: Antistiae Talseiae.

Talsus *M. (Igg) CIL* III 3811: Secun-dus Volturegis Talsi f(ilius) v(ivus) f(ecit) sib(i) et Voltiae Sex. f. coi. k. posterisq(ue) suis.

Talti-cus *M. (Alcollarin, al Sur de la provincia de Cáceres) CIL* II 5301: Pellus Taltici f. an. L. G. Pelli f.

. . . **talu.** *(Tongern) CIL* XIII 10010, 2727.

Taluppa *M. (Bordeaux) CIL* XIII 732: Taluppa marit(us). *(Prignac-et-Cazelles, dép. Gironde) Jullian, t.* 2 *n.* 984 *p.* 641. *cf. t.* 2 *p.* 169: TAL = Tal(uppa)? *(Zwischen Gundershofen und Uttenhofen) CIL* XIII 6028: D(eo) M(ercurio) Iulius Coventi (fi-lius) et Exsuperator Taluppe *(gen.,* filius) v(otum) [s(olverunt)] l(ibentes) l(aeti) m(e-rito). *(Neustadt an der Hardt)* 6116: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) in (h.) d. d. dis Cassibus Castus Taluppe *(gen.* filius) v. s. l. l. m. *(Eisenberg)* 10010, 1871: Ta-[l]up(p)a.

Talupp-ius *M. (Crenna bei Gallarate) CIL* V 5555: Iovi o(ptimo) m(aximo) C. Novellius C. f. Ouf(entina) Taluppius.

Talusa *oder* = Thallusa? *(Burnum) CIL* III 15013, 1: D(is) [M(anibus)] Ta-lu[sae?].

Talu-sius *oder vom griech.* *Θάλλος*? *M. (Die, dép. Drôme, zwischen a. 198 und 209) RE N°* 51 (1888) *n.* 735 *p.* 389: Flavio Talusio et . . . Appiano [sacerdotibus?]. *(Lyon, Trion) CIL* XIII 2241: D(is) M(a-nibus) et memoriae aeternae Primani Talu-sius Primus filius patri pientisimo p. c. et sub ascia dedicavit.

Taluss-anus *M. (Stanwix) CIL* VII 1336, 529: Iuli Talussan(i). *(Martres-de-Veyre)* XIII 10010, 1078[a]: Iul(i) Talus-san(i). *(Autun)* [b]: Iuli.Talussan[. *(Straß-burg; Baden-Baden; Vechten)* 10010, 1872: Talussan(i), Talussa(ni).

Taluss-ius *M. (Saint-Germain-de-Joux, dép. Ain) CIL* XIII 2570: D(is) M(ani-bus) Talussio Aprico Donnius Sextilius patri p. p. c. *([Lyon;] Vechten)* 10010, 1873: Talussius, Talussius f., Talussius l.

talutatium. *Plin. n. h.* 33, 67: Cum (aurum) ita inventum est in summo cae-spite, talutatium vocant, si et aurosa tel-lus subest. Cetero montes Hispaniarum aridi sterilesque et in quibus nihil aliud gigna-tur huic bono fertiles esse coguntur.

Talva *s.* Tarva.

Talva vicaria *(im pagus Arvernicus) j. Tauves, dép. Puy-de-Dôme, arr. Issoire.*

Tam. *(Regensburg) CIL* III 12012, 19: Tam. *[Neapel]* X 8053, 192: C. Tam. *[Cöln; Berlin]* XIII 10001, 315: C. Tam. *(Vechten)* 10002, 70: T.A.M.

Tam-ăcus. *(Penk bei Bleiburg) CIL* III 5080: D(is) M(anibus) Tamacus Tituces et Secundina con. et Primianus fil. et Finita con. v. f. s. et Secundo fil. an. X et Secundi-nus fil. Ursula con.

Tamaga-nī *V. in Callaecia, nach dem fl.* Tam-aga, *j. Támega genannt. (Chaves. a. 79 p. Ch.) CIL* II 2477 = 5616: Civi-tates X̄ Aquiflavienses, Aobrigens(es), Bi-

bali, Coelerni, Equaesi, Interamici, Limici, Aebisoc(i), Quarquerni, Tamagani. *(Segovia)* 5786: C. Valerio [L. f. Famu]lo Ta(ma-ga]nicum.

Tam-ări-s, Tam-ăras *cf. ai.* tâmara *waßer, fl. in Hispania Tarraconensis, j. Tambre in Galicia. Mela* 3, 1, 11: Partem quae prominet Praesamarchi habitant, perque eos Tamaris et Sars flumina non longe orta decurrunt, Tamaris secundum Ebora portum, Sars iuxta turrem Augusti titulo memorabilem. Cetera Supertamarici *(die am obern laufe des flußes wonenden)* Nerique incolunt in eo tractu ultimi. *Plin. n. h.* 4, 111: Celtici cognomine Neri et Supertamarci quorum in paeninsula tres arae Sestianae Augusto dicatae, Copori, oppidum Noeta, Celtici cognomine Praestamarci, Cileni. *Ptol.* 2, 6, 2: *Ταμάρα ποταμοῦ ἐκβολαί. IA* 103, 1: Super Thamari fluvium. *Vgl. Plin. n. h.* 31, 23: In Cantabria fontes Tamarici *bei Velilla de Guardo unweit des fl. Carrion in S. Juan de fuentes divinas.*

Tam-ărŏ-s *fl.* 1) *in Brittanien, j. Tamar, küstenfluß der halbinsel Cornwall. Ptol.* 2, 3, 3: *Ταμάρου ποταμοῦ ἐκβολαί. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 12: Tamaris. *Vgl.* Tamaras *in Samnium, j. Tamaro.* 2) Themera, *j. Demer, r. nfl. der Dyle in Belgien.*

Tamărē *O. der Dumnonii, j. Tamerton in England, Devonshire. Ptol.* 2, 3, 13: *Ταμάρη.*

Tam-auca *F. (Lara de los Infantes) EE* 8 *p.* 420 *n.* 150: Arcea Tamauca Ambati Terenti f. an. LXX. h. f. c.

Tamec-ia *F. (Nimes) CIL* XII 3542 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 775: Cornelia et Tamecia sibi et viro et filio viva fecit.

Tameo-brigus *G. (Am Douro) CIL* II 2377 *u. p.* 891: Tameobric[o] Potitus Cumeli votum patris s. l. m. *Vgl.* Banduaetobricus *und* brigā.

Tam-ēsis, Tamēsa, *später* **Tamisa,** *daraus frz.* Tamise; *fl. cy.* Tav = *Tam, *w.* Tafwys, *ae.* Tęmes, *me.* Temese, Tamyse, Tamys, *ne.* Thames (tĕmz), *deutsch* die Zems, *ahd.* Zamesa, Zamisa; Zemisa, Zemse. *cf. ai. fl.* Tamasā *'dunkles waßer'. Caes. b. G.* 5, 11, 8: Cassivellauno, cuius fines a maritimis civitatibus flumen dividit, quod appellatur Tamesis, a mari circiter milia passuum LXXX. 18, 1: (Caesar) ad flumen Tamesim in fines Cassivellauni exercitum duxit; quod flumen uno omnino loco pedibus, atque hoc aegre, transiri potest. (2) Eo cum venisset, animadvertit ad alteram fluminis ripam magnas esse copias hostium instructas. (3) Ripa autem erat acutis sudibus praefixisque munita, eiusdemque generis sub aqua defixae sudes flumine tegebantur. *Tac. a.* 14, 32: Consonuisse ululatibus theatrum visamque speciem in aestuario Tamesae subversae coloniae. *Ptol.* 2, 3, 4: *Ταμήσα (codd. corrupt ιαμησα) εἴσχυσις.* 11: *Παρὰ τὴν Ταμήσα (ἰαμησα codd.) εἴσχυσιν Τρινόαντες, ἐν οἷς πόλις Καμουλόδουνον. Dio* 40, 3, 1: *Αὖθις δὲ οἱ βάρβαροι τοῦ μὲν πεζοῦ κρείττους γενόμενοι, ὑπὸ δὲ τῆς ἵππου κακωθέντες πρός τε τὸν Ταμέσαν ἀνεχώρησαν καὶ τὸν πόρον αὐτοῦ σταυροῖς, τοῖς μὲν ἐμφανέσι, τοῖς δὲ καὶ ὑφύδροις, διαλαβόντες ηὐλίσαντο.* 60, 20: *Ἀναχωρησάντων δ' ἐντεῦθεν τῶν Βρεττανῶν ἐπὶ τὸν Ταμέσαν ποταμόν, καθ' ὃ ἔς τε τὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει, πλημμύροντός τε αὐτοῦ λιμνάζει, καὶ ῥᾳδίως αὐτὸν διαβάντων, ἅτε καὶ τὰ στέριφα τά τε εὔπορα τοῦ χωρίου ἀκριβῶς εἰδότων· οἱ Ῥωμαῖοι ἐπακολουθήσαντες σφίσι, ταύτῃ μὲν ἐσφάλησαν, διανηξαμένων δ' αὖθις τῶν Κελτῶν, καί τινων ἑτέρων διὰ γεφύρας ὀλίγον ἄνω διελθόντων, πολλαχόθεν τε ἅμα αὐτοῖς προσέμιξαν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν κατέκοψαν τούς τε λοιποὺς ἀπερισκέπτως ἐκδιώκοντες, ἔς τε ἕλη δυσδιέξοδα ἐσέπεσον, καὶ συχνοὺς ἀπέβαλον.* 21: (*Ὁ Κλαύδιος) περαιωθεὶς ἐς τὴν Βρεττανίαν, συνέμιξε τοῖς στρατοπέδοις πρὸς τῷ Ταμέσᾳ ἀναμένουσιν αὐτόν. καὶ παραλαβὼν σφᾶς, ἐκεῖνόν τε ἐπιδιέβη.* 62, 2: *Οἰκίαι τέ τινες ἐν τῷ Ταμέσᾳ ποταμῷ ὕφυδροι ἑωρῶντο. Oros.* 6, 9, 6 *(aus Caes.):* Inde ad flumen Tamensim profectus, quem uno tantum loco vadis transmeabilem ferunt, in huius ulteriore ripa Cassovellauno duce immensa hostium multitudo consederat ripamque fluminis ac paene totum sub aqua vadum acutissimis sudibus praestruxerat. *Rav.* 5, 31 *p.* 428, 7: Landini. 8: Tamese. 437, 16: Tamion (*var.* Tanison). 439, 1: Raxtomessa. *cf.* Ratostabius. *Gildae de excidio et conquestu Britanniae* 3 *p.* 28, 11 *M.:* (Brittannia) vallata duorum ostiis nobilium fluminum Tamensis ac Sabrinae veluti brachiis. 11 *p.* 32, 5: Trans Tamesis nobilis fluvii alveum. *Baedae h. e.* 1, 2: Inde ad flumen Tamensim profectus. In huius ulteriore ripa Cassobellauno duce immensa hostium multitudo consederat ri-

pamque fluminis ac pene totum sub aqua vadum acutissimis sudibus praestruxerat: quarum vestigia sudium ibidem usque hodie visuntur, et videtur inspectantibus, quod singulae earum ad modum humani femoris grossae et circumfusae plumbo immobiliter erant in profundum fluminis infixae. 2, 3: Orientalium Saxonum, qui Tamense fluvio dirimuntur a Cantia, et ipsi Orientali mari contigui, quorum metropolis Lundonia civitas est, super ripam praefati fluminis posita, et ipsa multorum emporium populorum terra marique venientium. 3, 22: (Tilaburg est) in ripa Tamensis. 4, 6: In regione Sudergeona iuxta fluvium Tamensem in loco, qui vocatur Cerotaesei, id est Ceroti insula. [*Nemnius*] *hist. Britt.* 9: Duo flumina praeclariora ceteris fluminibus Tamesis (*var.* Tamensis) ac Sabrinae quasi duo brachia Britanniae, per quae olim rates vehebantur ad portandas divitias pro causa negotiationis. 19: (Caesar) venit in Brittanniam cum sexaginta ciulis et tenuit in ostium Tamesis (*var.* Tamensis), in quo naufragium perpessae sunt naves illius. 20: (Caesar) pervenit ad ostium fluminis, quod vocatur Tamesis (*var.* Tamensis).

Tames-ius *M. (Rom, zw. a. 382 und 392) CIL* VI 754: Tamesii Augentii Olympii.

Tam-ia *O. der Vacomagi in Schottland, pictisch, bei Dunkeld am Tay, j. Inchtuthil. Ptol.* 2, 3, 8: *Ταμία*.

-tamica *in* Medilo-tamica.

Tamim-o(n) *M. (Monte Cildad bei Aguilar de Campó) EE* 8 *p.* 424 *n.* 161: D(is) M(anibus) Aemili Tamimo(nis).

Tamion *s.* Tamēsis.

***tamis-ĭŏ-,** *mlat.* tamisium *sib*, *ital.* tamigio *haarsib, prov. frz.* tamis, *span. port.* tamiz; *mbret.* tamoes *sas, léon.* tamoes, *vann.* tamoes, tañoues, tañouis, *tréc.* taons; *oder germ. ac.* tęms-ian, *ndl.* tems, teems (*cf. ahd.* zemisa *kleie).*

Tamiss-ius *M. nomen. (Ragusa vecchia) CIL* III 8415: L.TAMISSI•N///L.

Tamm-ărus *M. cogn. (Salviaterra) CIL* II 2942: Segontius [T]ammari f(ilius) an(norum) LXX h(ic) s(itus) e(st).

Tamm-onius *M. (Silchester) CIL* VII 6: Deo Her[culi] Saegon[ti?] T. Tammon[ius] Saeni Tammon[i fil(ius)] Vitalis ob hono[rem seviratus?] ... 8: Memoriæ Fl. Victorinae T. Tam(monius) Victor conIunx posuit.

Tamne. *(Trier n. 20302):* Tamne.

Tamnicum *s.* Tamagani.

Tamnum *O. 2 kilometer n. ö. von Mérignac, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes, canton Pons, gemeinde Montils. TP:* Lamnū. *IA* 459, 1: Tamnum.

-tămŏ- *superlativ-suffix* = tm̥mo-s, *urir.* tam, *w.* daf, *bret.* -tanv, *cf. lat.* -tŭmŏ-, -timŏ- (extumus, in-tumus, intimus, optumus, ultimus), *got.* duma (thuma?), tuma[n] *in* hinduman, af-tuma[n] *ἔσχατος*, iftuma *proximus*, hleiduma *sinister*, *ai.* (pra-)tama-s (ut-)tama-s, *idg.* -tama-. *In* Clu-tamus, Cŭnŏ-tămŏ-s, Medlo-tămā, Pin-tamus = *Pemp-tămŏ-s, Rio-tamus, Sen-tămŏ-s, Tonge-tămus.

***Tamon-acus** *und* ***Tamon-ica** *nach d'Arbois de Jubainville 'endroit où il y a des troncs d'arbres' von ir.* tamon, *air.* tamun *(stamm), as.* stamm, *ahd.* stam.

Τάμφιος *s.* Tancinus.

Tamp-ium *O. (Thorigny, a. 238) CIL* XIII 3162 II 1—4: [E]xemplum epistulae Cl(audii) [Pa]ulini leg(ati) Aug(usti) pr(o) pr(aetore) prov(inciae) [B]ritanniae ad Sennium Soll[em]nem a Tampio (*oder* Atampio?).

Tamusia *O. auf münzen bei Hübner MLI n.* 107: TANSIENSE, *iberisch* Dnušia.

Tamusĭ-acum *von* Tamusius, *in belg. O. Thimougies prov. Hennegau, arr. Tournai.*

Tamusius, *M. (Neapel) CIL* X 3031: Tamusius Adiutor.

Tan *fl. Urkunde a. 682 bei Walter de Gray Birch, Cartularium Saxonicum* 1 *p.* 97: Et tres sanctos in australi parte amnis Tan ad insulam iuxta collem qui dicitur Britannica lingua Cructan, apud nos Crycbeorh.

Tan ... *(Vertault) CIL* XIII 10002, 72: TAN *und* TAИ. [*Lyon*] 10010, 1874: Of. Tan.

***Tăn-ărŏ-s, Tăn-ărus** = *tn̥n-rŏ-s, *abgeleitet aus* tan, √ ten, ton, tn̥, *ausstrecken.* 1) *nfl. des Po in Gallia Cisalpina, j. Tanaro in Piemont. Plin. n. h.* 3, 118: Tanarum *(acc.). IA* 109, 4: In medio Salerno ad Tanarum. 2) *G., beiname des Iuppiter. vgl. urgerm.* *Thunaraz, *an.* þórr *gen.* þórs, *ae.* þunor *gen.* þunres, *as.* Thuner, √ ten, *deutsch* Donar, *gr.* *τονός*, *lat.* tonitru. *(Blockberg) CIL* III 10418: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) T(anaro *oder* Taranuco *oder* t(onitratori *cf.* 2766[a]) pro salute adq(ue) in-

columitate [d(omini) n(ostri) M(arci) Aur(elii)] ... P(ii) F(elicis) invict(i) Aug(usti) totiusq(ue) domus divin(a)e eius et civit(atis) Eravisc(orum) T(itus) Fl(avius) Tit(i)anus augur et M(arcus) Aur(elius) .... *(Chester, a. 154 p. Ch.)* VII 168: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Tanaro.

Tanatos, insula *s.* Tonatis.

Tanauc-ius *M. (Rom, a. 364—375) CIL* VI 1672[a]: Tanaucius Isfalangius. [b]: [T]anaucius Sfalancius.

***tănă-vŏ-s,** *tanóuŏ-s *tnnéuŏ-s *'eng, schmal, dünn', air.* tan-a *tenuis, cy.* teneu, *corn.* tan-ow, *mbret.* tanau, *vann.* tenau, *bret.* tanav, tan-ao, *(Léon)* tano *(cf. pict. M.* Thana = *Tana), *lat.* tenu-i-s, *gr.* ταvύ-ς, ταv-αϝό-ς, *urdeutsch* *þunja, *aisl.* þunnr, *ae.* đynne, *ahd.* dunni, *nhd.* dünn, *lit. dial.* tenva-s, *aksl.* tĭnŭ-kŭ, *ai.* tan-ú-ṣ́, *idg.* *tnn-ú-s *„gestreckt, dünn"*, √ ten- *ausstrecken, ausdenen villeicht in der variante* Tanaus *'der schmale' (britt. meerbusen, j. Firth of Tay) bei Tac. Agr.* 22: Tertius expeditionum annus novas gentis aperuit, vastatis usque ad Tanaum [taum *A*, taus *sive* tanaus *marg. a*, Tavum *Glück*, Tavam *Nipperdey*] (aestuario nomen est) nationibus.

Tanc-auda villa, Tendecaudae, *j. Tinqueux, dép. Marne, arr. und canton Reims.*

Tanci-llus *s.* Tacillus.

tancinia. *Cod. Sangall.* 238 *p.* 135: Tancinia genus floris ğ crocei coloris.

Tanc-inus *kosename, stamm* *tancŏ-, *M. cogn.* **Tancina** *F. Phlegon Trall.* περὶ μακροβίων *c.* 1 *p.* 87, 12 *K.: Τάμφιος (Hübner CIL* II *p.* 40 *list Τάγκινος)* Κελτίου *(Hübner Κελτικοῦ)* υἱός, πόλεως τῆς αὐτῆς *(nemlich Κονιμβριγησίας). (Evora) CIL* II 119: Manilia M. f. Maxuma an. XII h. s. e., s. t. t. l. C. Vibius Tancinus cognatae suae f. c. *(Cintra)* 286: L. Cominius Gal. Tan[c]inus h. s. e. *(Fayão)* 307: M. Licinius Tancinus h. s. e. *(Vallado)* 352: D(is) M(anibus) Dutiae Tancini f(iliae) Amoena Silvani f(ilia) matri p(onendum) c(uravit). *(Condeixa)* 386: Villiae Tancini f(iliae). *(Idanha a velha)* 446: Tancina Paulli lib(erta). *(Trujillo)* 647: ... Tanci[ni] f. *(Villamejia)* 664: Arceo Tancini f. *(Santa Cruz de la Sierra)* 681: L(N?)ovatus Tancini f(ilius). 684: Viriatus Tancini f(ilius) h. s. e. *(Cáceres)* 740: Bandiaeapolosego Lu Lupus Tancini f(ilius) a. l. v. s. 753 = 5297: Caturoni Tancini f. an. VII Tancinus pater, s. t. t. l. *(Coria)* 770: [Tan]cinus Lacari f. an. XXX [C]aur. ex. t. [T]ancina Tancini f(ilia) h. s. e. *(Casillas)* 798: Boutia Tancini f(ilia). *(Villanueva de la Sierra)* 802: [T]ancinus Dovilon(is) f. Caurien[s(is)] ann. XXX h. s. e., s. t. t. l. Alticus Caenonis [f(ilius)]. *(Bei Plasencia)* 853: A[l]burae Tancini f(iliae). *(Ledesma)* 868: Iun[i]us [T]a[nc]inus. *(Villar del Pedroso)* 942: Caesio Tancini fi(lio) an. LXX Acilio et Tancinus liberti [p]atrono. *(Torralva bei Talavera de la Reina)* 947 = 5344: Tancinae Tancinus p(ater) filiae p(onendum) c(uravit). *(Segovia)* 2739 = 5773: Tancino Amaonicum Anio an. LXXX s(alve); s(alvus)sis. *(Hoyos)* 5310: Ton[g]io Tancini f(ilio) Ceitius Cilini f(ilius). *(Belvis de Monroy bei Talavera la vieja)* 5349: Tongeta Tancini fil. *(Zwischen Reguengos und Mourão bei S. Pedro de Carval und Azinheira)* 6264: P. Iuli C. f. Gal. Tancini. *(Estramadura) Boletin de la Real Academia de la Historia, t.* 36 (1900), *p.* 5: Lubaecus Tancini f(ilius) Apav(n?)a Leuri f(ilia) h(ic) s(ita) e(st). S(it) t(ibi) t(erra) l(evis). Tancinus f(aciendum) c(uravit). *(Bath) CIL* VII 52: L. Vitellius Mantai f(ilius) Tancinus cives Hisp. Cauriesis eq(ues) alae Vettonum c(ivium) R(omanorum). *(Bei Brecon, South Wales) EE* 4 *p.* 198 *n.* 670: [C. Iuli] Cand[idi, Tanci]ni fili(i), [Cau-r(iensis)] *(Ain Khadra, frz. Duperré) CIL* VIII 10945 = *Anth. Lat.* 575 *Buech.:* Hic sita est Kal(purnia) Flavia cognomine dicta, q(uondam) decenviri Kal(purni) Tancini filia. *(Rio Tinto) EE* 8 *p.* 381 *n.* 81: Cam[al]us T[ancini] f. h. s. [e.]. *Münze bei Hübner MLI* 31[a] e: C. IVL. TANC(inus). *s.* Tanginos.

Tanc-ius *M. nomen. (Nimes) CIL* XII 3936 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1194: T(ito) Tancio Titullo fratri T. Tanc[ius] ....

***Tanconi-acum** *von* Tanconus, *O. j. Tancoigné, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur, canton Vihiers.*

Tanc-onus *M. (Ó-Szöny) CIL* III 12014, 548 = 15216, 14: [T]anconi m(anu). *(London)* VII 1336, 1102: Tanconus f(ecit). *[Amiens]* XIII 10010, 1875: Tanco[n]i m.

Tancŏ-rīx *von* *tanco- *w.* tangc *fride? vgl. deutsch* Thanche-rih, Tanc-rih, *F. (Old-Carlisle) CIL* VII 355: Tancorix mulier vicsit annos secsaginta.

Tanc-ornum *O. j. Tincourt, dép. Marne, arr. und canton Épernay, gemeinde Venteuil.*

? **tanda.** *Anthol. Lat.* 204, 10—12 *R.*: Servande in parte misera nabras tanos aesis | vitivalas valmaon vitiduis tanda vitritam | capia feis': gibatus enim transire solebat.

Tanehus *M. (Chèvremont, Lüttich) Ad. de Ceuleneer, Notice sur un diplome militaire de Trajan. Liége 1881 p.* 8—9: Mercurio Ingenuus Tanehi filius v. s. l. m.

Tanet *s.* Tonatis.

Tanēton *s.* Tannētos.

Tangin-ius *M.* **Tanginia** *F. (Udjel) CIL* VIII 6345: Tanginia Quintilla *(zweimal)* . . . Q. Tanginius Martialis . . .

Tang-inŏ-s *kosename, M. Appian. Hisp.* 77: *Μετῆλθεν ἐπὶ Σηδητανίαν, ἣν ἐδῄου λῄσταρχος ὄνομα Ταγγῖνος.* 80: *Ταγγῖνος λῄσταρχος. (Lissabon) CIL* II 255: L. Varbius L. f. Gal. Tanginus h. s. e. *(Odrinhas)* 298: —. Iulius D. f. Tanginus h. s. e. *(Valdelobo)* 457: Rufus Tangini f. Victoriae v. s. *(Santa Cruz del Puerto)* 674: Tritius Tangini f(ilius) hi(c) s(itus) e(st). *(Talavera de la Reina)* 903: Annia Tangini f. *(Lissabon)* 5010: M. Atilio N. [f.] Gal. Tangino [I]ulia Avita uxor. d. *s.* Tancinus.

Tangŏ-nae Matres. *(Vénasque, dép. Vaucluse, canton Pernes) RE No.* 69 (1893) *p.* 217 *n.* 941: [Matribus] Tangonis [v. s.] l. m. . . . . Ma[g]io[n]i[s] f(ilius).

Tanĭ-ăcus *O.* 1) *j. Tannay, dép. Nièvre, arr. Clamecy.* 2) *j. Tanay, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Mirebeau-sur-Bèze.*

Taniatide *s.* Tonatis.

Tanic-ĭus *M. (Karnak, a. 80/81 p. Ch.) CIL* III 34: L. Tanicius L. f. Vol. Verus Viennae.

Tani-cus *M. (Cadir) CIL* VII 1124: Deo Silvano L. Tanicus Verus praef. v. s. l. l. m.

Tanĭ-o(n) *M. cogn. (London) CIL* VII 1334, 55: Tanio.

Tanitius *O. in der gemarkung von Wiebersweiler in Lothringen, kreis Château-Salins. Trad. Wiz.* 248 *(a. 737?)*: In vilari ad Tanitius.

?***tanna** *wol germ., nach Thurneysen zu ahd.* tanna, tanne, danne *(abies, quercus), mhd.* tanne *(abies, pinus), nhd.* tanne, *nd.* danne, *nnl.* denne; *mhd.* tan, *m.n. (ein weiter wald). cf.* Dan-mǫrk *Dan-marko; *mlat.* tanare *(CGlL* 2 *p.* 565, 44: Aluta lucus ubi pelles in calce pilantur vel tanantur. *p.* 566, 14: Alumen locus ubi tannantur coria), *frz.* tan *lohe* (tanner *rot gerben*), *ital.* tanè, *sard.* tanau; *nach Stokes zu bret.* tann *(chêne), corn.* glas-tanen *gl. quercus vel ilex, mbret.* glasta(e)nnenn *chêne vert.*

Tann-ăcus *O.* 1) *in Lycaonien. Greg. M. reg.* 6, 62 *(a. 596) MG Epist.* I *part.* 2: Monasterii s. Mile, cui est vocabulum Tannaco, quod in Lycaonia est provincia constitutum. 2) Tanneium, *j. Tannay, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Le Chesne? Merowing. münze bei Belfort* 4241 = *Prou* 2644: +TEIENNAIO. 3) Tannaius vicus. *Merow. münze bei Belfort* 4226 = *Prou* 2641: +TANNAIOΓ.

tannale *s.* Ande-tannale.

Tannatia *F. (Khamisa) CIL* VIII 5118: Tannatia Pua.

Tanne-gadinia *F. cogn. (Liria) CIL* II 3796: Atiliae M. f. Potitae Iunia Tannegadinia.

Tanne-galdū *M. (Bei Borriol) CIL* II 4040: Calpurnia Severa Tannegaldunis f(ilia).

Tanne-giscerris *M. cogn. (Liria) CIL* II 3794: Serranus Tannegiscerris f. Otobesanu[s].

Tann-eium *s.* Tannacum.

-tannensis *in* Artannense oratorium? *cf.* Andethanna?

Tanne-paeseris *M. (La Croqueta bei Calvera, saec. 1 ex.) CIL* II 5840 = *EE* 8 *p.* 430 *n.* 175: P. Aurelius Tempestivos Aurelio Tannepaeseri patri et Asterdumari matri her. d. s. p. f. c.

Tann-ētŏ-s *O.* 1) *in Gallia Cisalpina, j. Taneto bei Parma. Polyb.* 3, 40, 13: *Οἱ δὲ Βοῖοι κατακολουθήσαντες συνέκλεισαν καὶ τούτους εἰς τὴν Τάννητος καλουμένην κώμην. Liv.* 21, 25, 13: Romani Tannetum, vicum propinquum Pado, contendere. 26, 2: Tannetum pervenit. 30, 19, 7: Qui ad vicum Tannetum a Bois capti fuerant. *Plin. n. h.* 3, 116: Tannetani. *Phlegon περὶ μακροβίων* 2: *Μάρκος Πομ⟨π⟩ώνιος Σεβῆρος, Μάρκου υἱός, πόλεως Ταννητάνης, ἔτη ἑκατὸν πέντε. Ptol.* 3, 1, 42: *Τάνητον. TP:* Tannetum. *IA* 287, 8: Tanneto. *It. Burdig. p.* 616, 12 *W.* = *p.* 32, 15 *G.*: Mutatio Canneto. *Rav.* 4, 33 *p.* 272, 5: Tannetum. 2) Tannetum, *j. Tannois, dép. Meuse, arr. Bar-le-Duc, canton Ligny-en-Barrois.*

Tanni-o(n) *M.* *(Rom, a. 172) CIL* VI 2382 = 32638, 3: C. Aufustius C. f. Cla. Tannio Celei(a).

Tann-ius *M. cogn.* **Tannia** *F.* *(Vighizzolo) CIL* V 2518: Petroniai A. f. Tanniai *(dativ).* *(Rom)* VI 6128: M. Tannius Zet[h]us. 28730: Petroniai A. f. Tanniai. *(El-Gara)* VIII 8789: Tannia Fortuna. *(Porto)* XIV 1522: Tannia Felicitas.

Tannŏ-gĕnus *M.* *(Langres) CIL* XIII 5785: Dis M(anibus) Iulia Tannogeni filia.

Tan(n)-onĭus *M. nomen.* **Tan(n)on-ia** *F.* *Apulei. apol. c.* 4: Tannonius Pudens. 30: Tannoni Pudens. 33: Tannonius. 46: Tannonius Pudens. *(Arles) CIL* III 20 = XII 886 = *Inscr. de Languedoc n.* 2149: D(is) M(anibus) dulcissimo et innocentiss(imo) filio Tannonio qui vixit ann(os) VI, m(enses) VI, d(ies) VI Tannonius et Valeriana parentes filio carissimo et omni tempore vitae suae desiderantissimo. *(Maros-Porto in Dacien) CIL* III 7772: Silvano merit(o) a(nimo) libe(n)s pos(uit) Tan(nonius) Tertius. *(Rom)* VI 1057, 15: L. Tannonius Felix. 3, 98: L. Tannonius Fi . . . 1058 *(a. 210)*, 1, 8: [L. Tan]nonius Felix. 79: L. Tannonius Primus. 114: L. Tannonius Felix. 4, 39: L. Tannonius Felix. 80: L. Tannon(ius) Saturninus. 2385 *(a. 209)*, 15, 5: M. Tannon[ius]. 2508: M. Tanoni Bassi. 10300 = 33857, 13: L. Tannonius. 27103: Cn. Tanonio Cn. f. Aem[i]liano. 32536: M. Tannon . . . sis Cirtha. *(Gafsa)* VIII 141: P. Tannonius Iustus. *(Hidra)* 428: Tannonius Marcellus vix. an. LXX, Tannonius Sterceius filius patri pio posuit, h. s. e. *(Thala)* 562: L. Tanon[ius] Ianuarius. *(Slimân)* 938: Sat. Aug. sac. M. [T]annonius Felix p[erp]et(uus) sacer(dos). *(Tebessa)* 1950: C. Iul(ius) Tann[oni]us Britto. 1993: P. Tano[n]ius P. [fil.] Felix. *(Lambèse)* 2564, 1, 80: Tannonius Laetus. 2570, 4: P. Tannonius Saturninus. 2618, b, 43 *(a. 196):* L. Tannonius Cresces. 2979: Tannonius Donatus. 2980: L. Tannon[ius] . . . . . . 2981: Cn. Tannonio Maiori. 3301: Tannonia Valeria. 3900 = 18435: Tannonia Valeria. 4083: M. Tannonius Iucundus. 4084: P. Tannonio Salutari. 4085: C. Tannonius Secundus. 4086: Tanoniae M. fil. Proculae. 4087: Tannoniae. *(Ksar Seriana) RA* 3ᵉ *s., t.* 40 (1902) *p.* 140: Tannonius Victor. . . *CIL* VIII 4384: Antistie Urbane qui et Tanonia *(agnomen).* *(Bu Ziûn)* 5178 = 17268: [Ta]nnonius Felix. *(Ain Kila bu Seba)* 5287: Tannonia Saturnina. *(Gelma)* 5462: C. Tanno[niu]s Saturninus, C. Tannonius Victor pater eius. *(Annûna)* 5649: M. Tannonius Saturninus. *(Sila)* 5909: Tano(nius) Faustus. *(Ain Fua)* 6311: C. Tannonius L. f. Qui(rina) Felix, qui et Aquensis *(von* Aquae Flaviae *j. Chares)*, miles leg. III. *(Beni Ziad)* 6639: Q. Tanonius Namphano. 6640: L. Tanonius Muntanus. 6641: L. Tanonius L. f. Muntanus. *(Khenҫg)* 6830: Tannonia Casta. *(Constantine)* 7802: Tanonia Mustia. *(Philippeville)* 8162: Q. Tannonius Felix. *(Mila)* 8218: L. Tannonius Crescens. *(Setif)* 8613: P. Tanonius Pamphilus. *(Aumale, a. 235)* 9016: L. Tannonius Donatus. 9163: Tannonius Donatus. *(Lalla Maghnia, a. 429)* 9983: Tannoni Monimus et Iannarius. *(Hr. Bu Schater)* 14320: Tanonia Arthemis. *(Hr. Kaussât)* 15705: C. Tannonius Celer Pius. *(Lambèse)* 18442: M. Tannonius Iucundus. *BC* 1902 *n.* 10 *(a. 200 p. Ch.):* Tannonius Victor. *(Beni Ziad)* 19393: L. Tannonius Urbanus. 19394: Tanonia Ianuaria. *(Venosa)* IX 579: Q. Tan[no]ni M . . . *(Benevento)* 1589: Tanonio Marcellino v. c. 1656: M. Tanonius Firmianus. 1981: L. Tanoniu[s] Bassu[s]. 1982: Tanno[ni]ae Paternae. *(Sorrento)* X 721: M. Tanonio M. f(ilio). *(Pozzuoli)* X 1813: Tanno[ni] Crhysanti v(iri) [c(lariss.)] patroni. 1815: Tannonio Boionio Crhysanti, Tannonio Boionio Crhysantio puero egregio ab origine patrono ordinis et populi ob eius insigne meritum universus ordo et populus statuam digno curaverunt. 2767: Tannonia Veneria. 3107: Eucalis Tanno[n]i Crhysrin(i). *(Frignano piccolo)* 3714: Tannonio Crysantio. *(Cisterna)* 6494, 8: Cn. Tanonius Cn. l. Plut[us]. *(Capena)* XI 4061: C. Tan(noniae?). *(Porto)* XIV 259 I 2: L. Tannonius Secundus. *Davon* **Tannonianus** *M. cogn.* *(Mila) CIL* VIII 8221: Q. Fabius Tannon[i]anus.

Tannum *O. j. Talmont.*

Tanoclaria *O. j. Thennelières, dép. Aube, arr. Troyes, canton Lusigny.*

Tanonius *s.* Tannonius.

tanos *s.* nabrastanos.

Tanŏ-tălŏ-s, *nach d'Arbois de Jubainville* Danno-tălŏ-s = *'front hardi'*, *M., davon abgeleitet das patronymicon* **Tanotaliknŏ-s.** *(Gallische inschrift von Briona bei Novara) CIL* V *p.* 719 = *Pauli n.* 25, *s.* 12.

78: Kan(Kvi *Stokes*)tesasoioi ken Tanotalik-noi, Kvitos lekatos, Anokopokios, Setupo-kios, Esanekoti(os), Anareviseos, Tanotalos karnitus. Tekos toutiu[s].

Tanotra *O. j. Tannerre, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Bléneau.*

Tantalinum. *(Urk. a. 745) MSAF Mettensia* II (1898) *p.* 2: In Tantalino villa.

Tantalius villa, *in Albiense territorio. Vita b. Desiderii* 30 *MGSS Mer.* IV *p.* 586, 6: Tantalio.

Tantalus *M. (Xanten; Vechten; Arentsburg) CIL* XIII 10010, 1876: Tantalus.

... **tantia** *cogn. (Mariasaal) CIL* III 4966: ... tantiae Saxami f(iliae), uxori.

-tanus *in* Celtitanus, Leucitanus; *(London) CIL* VII 1336, 1287: ...tani *(cogn.)* fe(cit).

Tanus-ius *M.* **Tanusia** *F.* 1) *Q. Cic. de pet. cons.* 2, 9: Titiniorum ac Nanniorum ac Tanusiorum capita Galli demetebant. *Ascon. in Cic. or. in toga candida p.* 84, 6 *Or.:* L. Tantasium. 2) Tanusia, *gemahlin des T. Vinius. Dio* 47,7,4: *Τανουσία.* 3) Tanusius Geminus. *Strab.* 17, 3, 8 *p.* 829: *Τανύσιος ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεύς. Sen. epist.* 93, 11: Annales Tanusii ... Tanusii sequitur annales. *Suet. Iul.* 9: Tanusius Geminus in historia ,.. Tanusius. *Plut. Caes.* 22: *Τανύσιος. (Paperiano) CIL* V 8465: D(is) M(anibus) L. Tanusio Felici [Ta]nusius ..ius fratr(i). *(Rom)* VI 2379[b] = 32520 IV 36: Q. Tanusius Terentianus Arretio. 36401: ..... Tanusius Martinianus. *(Arsch Zara)* VIII 11107: Dis Man. sac. C. Tanusio Luppo militi cohortis XIII. urbane stationis. *(Constantine)* 19529: Aemilius Iul. Tanusius. *(Sora, a. 79 p. Ch.) EE* 8 *p.* 218 *n.* 892: L. [T]anusio Dextro. *(Siena)* XI 1802: C. Tanusi T. f. Balbini Anicl.

Taotun ... *O. Merow. münze. Belfort* 4227: + TAOTVN MO.

Tap ..... *(Tarragona) CIL* II 4970, 507: C. Tap ..... *(Como)* V 8115, 118: C. Tap ..... *(Pozzuoli)* X 8056, 344: C. Tap .... *(Neuss)* XIII 10009, 248: C. Tap.

Taparu *F. (St. Margarethen bei Knittelfeld) CIL* III 5469: Buccioni Ressimari fil(io) et Taparun(i) Senecii fil. [co]n. et Vindoni f[il.] an. XXX.

Tap-etius *M. (Carlsburg) CIL* III 999: Dianae sacrum pro salut(e) A. Tapeti Antonini Tenax v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Maros-Porto)* 6260: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) A. Tapetius Amethystus v. s. l. m. 6261: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) A. Tapetius Epius.

Tapil-ius *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 922: C. Tapilio Vegeto patri an. LXXX. Magiae matri an. XLV. h. s. s., s. v. t. l. L. Tapilius Vegetianus f. c.

Tapi-lus *M. (La Torre de Don Miguel) CIL* II 5304: Luni *(nominativ)* Tapili f(ilius) cibus (= ci(vi)bus *oder* Cilius?) Tapilus et Tritius Luni fili et Capuro Alboni et Ma[g]enus] Are[ni?]. Avete vos viatores et bene valete.

Tapori *iberisch? V. im süden von Lusitanien. Plin. n. h.* 4, 118: Turduli Bardili et Tapori, populi Lusitaniae. *(Vizeu) CIL* II 408: Maelo Bouti f(ilius) Tap(orus). *(Capinha)* 453: H(ic) s(itus) e(st), s(it) t(ibi) t(erra) l(evis). Maeilo Camali f(ilius) T(aporus?) d(e) v(ico) Talabara. Factum curavit Progela Maeiloni f(ilia) et Dutaius Arantoni f(ilius). *(Mérida)* 519: D(is) M(anibus) s(acrum). L. Iulio Longino Quir. Taporo ann. XXXV. L. Iulius Avitus filio piissimo. 520: Lupus Albin. f. Taporus an. L. h. s. e., s. t. t. l. 521: D(is) M(anibus) s(acrum). Marco Rufino Albino Taporo ann. XXV Flavia Flavina mater et Floria Severa uxor f. c. *(Lusitanien)* 950: Albinus Taporus Lisanglensis (Lanciensis?). —

Taporus *cogn. (San Martin del Castañar) CIL* II 881: Bolosea Brevi f. vixit an. LXX. h. s. e., s. t. t. l. Reburrus Tapori f. centurio matri. *(Badajoz)* 1018: [Corn]eliae Hy[g]iae [Iuli]us Taporus [mat]ri optimae [dul]cissimae [am]antissimae. *(Zwischen Reguengos und Mouraõ bei S. Pedro de Carval und Azinheira)* 6263: C. Iulius Proculus Tapori f.

Tapp-etius. *(Rom) CIL* VI 2450: Sex. Tappetio Marcellino.

Tapp-ilus *M. (Monza) CIL* V 5753: .... Tappilor(um).

Tappius *M. (Mariasaal) CIL* III 4785, 2, 18: Tappius ..... rmus. *(Aquileja)* V 1052[c], 26: P. Tappius Saturninus. *(Concordia) Pais n.* 1077, 142: C. Tappi(i) Success(i).

Tapp-ō(n) *M. cogn. Catull.* 104, 4: Sed tu cum Tappōne omnia monstra facis. *Liv.* 35, 10, 11. 20, 8: L. Valerius Tappo *(plebeisch).* 37, 46, 11: L. Valerius C. f. Tappo.

38, 36, 7: C. Valerius Tappo. *(Aquileja) CIL* I 1458 = V 861: C. Appulleo C. f. Tapponi pontufici Sepstinia uxor. *(Zwischen Fischau und Muthmannsdorf)* III 11302: Abua Tap[p]onis f(ilia). *(Aquileja)* 862: C. Appulleius M. f. Tappo pr. aed. tr. pl. q. iudex quaesitionis rerum capital. *(Leno)* 4183: C. Tappo Tapponis f(ilius) sibi et Tapponiae Speculae uxorI t. f. i. *(Brescia)* 4372: C. Iuli[us] Tappo leg. V trib. m. 4513: Accepto C. IulI Tapponis. *(Mailand)* 6018: .. Gemininus C. [f.] Tappo. *(Aquileja)* 8426: G. Novius L. f. Tappo ... G. Novius C. f. Tappo. *Pais n.* 1174: C. Appuleius Tapponis l. Philomusus. v. *(Vercelli, saec. 1 ex.) BIA* 1882 *p.* 186 = *Hübner, Exempla n.* 803 = *Pais n.* 898 = *Ferrero n.* 3: .....ius Tapponis f(ilius) Tappo. *(Rom) CIL* VI 27104: C. Tapponius C. f. Clu. Tappo C. Tapponius C. l. Ephesius. *(Piacenza)* XI 1216: C. Val. Tappo. *(Mentana)* XIV 3945: T. Titius T. f(ilius) Ser(gia) Tappo, XXVI vir.

Tappon-ius *M.* **Tapponia** *F. (Patras) CIL* III 524: T. Tapponio Quartioni. *(Mariasaal)* 4773: Belesti Aug. T. Tapponius Macrinus et Iulia Sex. l. Cara. *(Holenburg)* 4866: T. Tapponius T. f. Secundus. *(Leno)* V 4183: C. Tappo Tapponis f. sibi et Tapponiae Speculae uxorI t. f. i. *(Rom)* VI 27104: C. Tapponius C. f. Clu. Tappo C. Tapponius C. l. Ephesius.

Tappu *M. (Trier 19817) CIL* XIII 10010, 1877[c]: Tappu. *(Nantes; bei Kervenac)*[a, b]: Tappi m.

Tappur-ius *M. (Palestrina, saec. 1) CIL* XIV 4091, 6. XV 2295: C. Tappur(ius).

Tapur-ia *O. j. Tahure, dép. Marne, arr. Sainte-Menehould, canton Ville-sur-Tourbe.*

Tapur-ius. *(Arnoldstein in Kärnten zwischen Villach und Tarvis) CIL* III 5702: D(is) M(anibus) L. Tapurio Vestali et Mercusenae coniugi eius L. Tapurius filius X. leg. trib. parentib(us) pientiss.

Tapu-rus *M. (Utino) CIL* V 8115, 119: Tapuri ... *(Chogne bei Vicu)* XIII 2552: D(is) M(anibus) Iul. Titiolæ Tapuri *(gen.)* fil. Ver. Veratius coniug. pientissimae f. c.

Taquoledemu. *(Llandawke bei Laugharne, Carmarthenshire) Rhŷs*[2] 279: Taquoledemu — —b maqui M ...

tar- *augmentativ-praefix, praepositionalsuffix; air. praep.* tar, *gl. trans,* dar, *w.* tra, *vgl. lat.* trans. *In* Tar-condārius *(cf.* Vercondāri-dubnos), Tar-con-di-motus; *villeicht in* Tar-kno(vosseno).

Tar ... *(Salona) CIL* III 2548: Tar.. Tertia.

Tar .... *(Tortona) CIL* V 8115, 120: A. Tar .... *(Mainz) WK* 15 (1896) *sp.* 206: TAI (= Tar?).

***Ta-ra,** Thara, *fem. v.* Tarus, *v. stamm* tara- *ligur., fl. in Frankreich, j. le Thérain, nfl. der Oise, dépp. Seine-Inférieure und Oise.*

Tara *M. cogn. (Küstendsche) CIL* III 7548: Marius Tara. *(Ljuta bei Gruda)* 8408: TARAI{.. uxsori ..... Tarius. *(Kostolatz)* 14507 *rechts a* 45: M. Aur(elius) Tara.

? **Tarāc-ius** *M. (Capua) CIL* I 1202 = X 4362 = *PLME tab.* LXXX *C* = *Anth. Lat.* 362, 1 *Buech.*: Cn. Taracius Cn. f. vixit a. XX ... v. 1: Eheu heu Tārācei.

Taradrum *s.* *Taroduron.

taradrus *s.* taratron.

Tarainus *pict.* Tara(h)in, Tarain, Tharain, *villeicht urceltisch* *Taranjo-s. *Adamnani vita s. Columbae* 2, 24 *p.* 134: Exulem Tarainum *(acc. s. latinisiert)* nomine.

***tar-ána** *in air.* torann, torand *donner, cy.* taran, *pict. M.* Taran, *w. u. corn.* taran, *f., bret. masc.* tāran, *pl.* -et *éclair de tonnerre. In* Taranis, Taranu-.

? **tar-andŏ-s** *nach O. Keller rentier, wol scythisch; Cervus Tarandus Linné. Aristotel. fragm.* 332 *p.* 1534[a], 3—6 *Bekker* = *fr.* 371 *p.* 254 *bei Antigon. hist. mirab.* 25 (31): Ἀριστοτέλης δέ φησι καὶ τὸν καλούμενον τάρανδον (τάραντον *cod.*) τοῦτο πάσχειν, ὄντα τετράπουν καὶ σχεδὸν ἴσον ὄνῳ (κατὰ βοῦν *Theophr.*) καὶ παχύδερμον καὶ τετριχωμένον, καὶ θαυμαστὸν εἶναι πῶς αἱ τρίχες οὕτως ὀξέως ἀλλοιοῦνται. *Theophrast. fragm.* 172, 1 (*p.* 218 *Wimmer, bei Phot. bibl. cod.* 278 *p.* 525 *Bekker*): Ὅτι τὰς χρόας μεταβαλλόμενοι καὶ ἐξομοιούμενοι φυτοῖς καὶ τόποις καὶ λίθοις, οἷς ἂν πλησιάσωσι, πολύπους ἐστὶ καὶ χαμαιλέων καὶ τὸ θηρίον ὁ τάρανδος, ὃ ἐν Σκύθαις φασὶν ἢ Σαρμάταις γίνεσθαι. 2: Ὁ δὲ τάρανδος τὸ μὲν μέγεθός ἐστι κατὰ βοῦν, τὸ πρόσωπον δὲ ὅμοιος ἐλάφῳ, πλὴν πλατύτερος, ὡσανεὶ ἐκ δύο συγκείμενος ἐλαφείων προσώπων. δίχηλον δ' ἐστὶ καὶ κερασφόρον· ἔχει δὲ τὸ κέρας ἀποφυάδας, ὥσπερ τὸ ἐλάφου, καὶ τριχωτόν ἐστι δι' ὅλου· περὶ γὰρ τὸ ὀστοῦν δέρματός ἐστιν ἐπίτασις, ὅθεν ἡ ἔκφυσις. τὸ δὲ δέρμα τῷ πάχει δακτυλιαῖόν ἐστιν, ἰσχυρὸν δὲ σφόδρα·

διὸ καὶ τοὺς θώρακας ἐξανάζοντες αὐτὸ ποιοῦνται. σπάνιον δὲ τὸ ζῷον καὶ ὀλιγάκις φαινόμενον. (3) *θαυμαστὴ δ' ἡ μεταβολὴ καὶ ἐγγὺς ἀπιστίας· τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἐν τῷ δέρματι γίνεται ἡ μεταβολὴ ἀλλοιουμένης τῆς ἐντὸς ὑγρότητος εἴτε αἱματώδους ἢ καί τινος ἄλλης τοιαύτης οὔσης, ὥστε φανερὰν εἶναι τὴν συμπάθειαν. ἡ δὲ τῶν τριχῶν μεταβολὴ ξηρῶν τε ὄντων καὶ ἀπηρτημένων καὶ ἀθρόον οὐ πεφυκότων ἀλλοιοῦσθαι παράδοξος ἀληθῶς καὶ ἀπίθανος, μάλιστα πρὸς πολλὰ ποικιλλομένη.* *Philo* περὶ μέθης *t.* 1 *p.* 383 *Mangey*: *Φασὶ μέντοι καὶ ἐν Σκύθαις τοῖς καλουμένοις Γελωνοῖς θαυμασιώτατόν τι γίνεσθαι σπανίως μέν, γίνεσθαι δ' ὅμως, θηρίον, ὃ καλεῖται τάρανδος, μέγεθος μὲν βοὸς οὐκ ἀποδέον, ἐλάφῳ δὲ τὸν τοῦ προσώπου τύπον ἐμφερέστατον. λόγος ἔχει τοῦτο μεταβάλλειν ἀεὶ τὰς τρίχας πρός τε τὰ χωρία καὶ δένδρα, καὶ πάνθ' ἁπλῶς οἷς ἂν ἐγγὺς ἵστηται, ὡς διὰ τὴν τῆς χρόας ὁμοιότητα λαμβάνειν τοὺς τυγχάνοντας, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἢ τῇ περὶ σῶμα ἀλκῇ δυσθήρατον εἶναι.* *Plin. n. h.* 8, 123: Mutat colores et Scytharum tarandrus nec aliud ex iis quae pilo vestiuntur nisi in Indis lycaon, cui iubata traditur cervix. 124: Tarandro magnitudo quae bovi est, caput maius cervino, nec absimile, cornua ramosa, ungulae bifidae, villus magnitudine ursorum sed, cum libuit sui coloris esse, asini similis. Tergori tanta duritia ut thoraces ex eo faciant. Colorem omnium arborum, fruticum, florum locorumque reddit metuens in quibus latet, ideoque raro capitur. Mirum esset habitum corpori tam multiplicem dari, mirabilius est et villo. (*Daraus Solin.* 30, 25: Mittit et parandrum, boum magnitudine, bisulco vestigio, ramosis cornibus, capite cervino, ursi colore et pariter villo profundo. Hunc parandrum adfirmant habitum metu vertere et cum delitescat fieri adsimilem cuicumque rei proximaverit, sive illa saxo alba sit, seu frutecto virens, sive quem alium modum praeferat.) *Ps. Aristot.* περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων 30 p. 832[b], 7—16: *Ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς καλουμένοις Γελωνοῖς φασὶ θηρίον τι γίνεσθαι, σπάνιον μὲν ὑπερβολῇ, ὃ ὀνομάζεται τάρανδος· λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας τῆς τριχὸς καθ' ὃν ἂν καὶ τόπον ᾖ. διὰ δὲ τοῦτο εἶναι δυσθήρατον [καὶ διὰ τὴν μεταβολήν]· καὶ γὰρ δένδρεσι καὶ τόποις, καὶ ὅλως ἐν οἷς ἂν ᾖ, τοιοῦτον τῇ χροίᾳ γίνεσθαι. θαυμασιώτατον δὲ τὸ τὴν τρίχα μεταβάλλειν· τὰ μὲν γὰρ λοιπὰ τὸν χρῶτα, οἷον ὅ τε χαμαιλέων καὶ ὁ πολύπους. τὸ δὲ μέγεθος ὡσανεὶ βοῦς· τοῦ δὲ προσώπου τὸν τύπον ὅμοιον ἔχει ἐλάφῳ.* *Aelian.* περὶ ζῴων 2, 16: *Ἐρύθημα εἴ ποτε ἐπανατέλλει καὶ ὠχρίασις ἐπὶ ψιλῆς τῆς δορᾶς καὶ τριχῶν γυμνῆς, θαυμαστὸν οὐδέν· τάρανδος δὲ τὸ ζῷον, ἀλλὰ οὗτός γε θριξὶν αὐταῖς τρέπει ἑαυτόν, καὶ πολύχροιαν ἐγγάζεται μυρίαν, ὡς ἐκπλήττειν τὴν ὄψιν. ἔστι δὲ Σκύθης, καὶ τὰ νῶτα παραπλήσιος ταύρῳ καὶ τὸ μέγεθος. τούτου τοι καὶ τὴν δορὰν ἀγαθὴν ἀντίπαλον αἰχμῇ ταῖς αὐτῶν ἀσπίσι περιτείναντες νοοῦσιν οἱ Σκύθαι.* *Hesych.*: *Τάρανδος· ζῷον ἐλάφῳ παραπλήσιον, οὗ τὰς δορὰς εἰς χιτῶνας χρῶνται Σκύθαι.* *Steph. Byz. s. v.* Γελωνοί: *Παρὰ τούτοις ζῷον θαυμάσιον ὃ ὀνομάζεται τάρανδος, καὶ μεταβάλλει τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' ὃν ἂν τόπον ᾖ. ἔστι δὲ δυσθήρατον διὰ τὴν μεταβολήν· οἵοις γὰρ ἂν ᾖ τόποις, τοιοῦτος γίνεται τὴν τρίχα. καὶ θαῦμα· ὁ γὰρ χαμαιλέων καὶ ὁ πολύπους τὴν χρόαν μεταβάλλει· τὸ μέγεθος βοός, τοῦ προσώπου ⟨ἐοικὸς⟩ ἐλάφῳ, ὡς Ἀριστοτέλης πέμπτῳ θαυμασίων ἀκουσμάτων.*

Tărăni-s i-*stamm*, 1) *G. des donners u. des blitzes. Lucan.* 1, 444—446: Et quibus inmitis placatur sanguine diro | Teutates horrensque feris altaribus Esus | et Taranis (*Moweet list* Taranus, *nach cod. Paris. 7936* Tharanus) Scythicae non mitior ara Dianae. *Dazu Commenta Us.*: Taranis Ditis pater hoc modo aput eos (Gallos) placatur: in alvo ligneo aliquod homines cremantur ... || Hesum Mercurium credunt, siquidem a mercatoribus colitur, et praesidem bellorum et caelestium deorum maximum Taranin Iovem adsuetum olim humanis placari capitibus, nunc vero gaudere pecorum. *s.* Toranis. 2) *nfl. der Garunna. hat den namen von dem gallischen donnergotte* Taranis. 3) *M. (Zwischen Nedan und Butovo, a. 227 p. Ch.) CIL* III 6150 = 7437, 1, 55 *cf. n.* 12346: Vale(n)s Taranis (*gen.*).

Tarantasia *s.* Darantasia.

Taranuc-no-s '*son des Taranucos*', *diß v.* Taranu-s, *G. (Godramstein, baier. Rheinfalz, bez.-amt Landau) CIL* XIII 6094: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Taranucno Travini (*oder* et Ravini) quibus ex collata stipe ////////// Iul. Iul////// C. Cop////////// iuss[u eorum] //////////////. *(Zwischen Böckingen und Neckargartach bei Heilbronn, Wirtem-*

berg) 6478: Deo Taranucno Verat[i]us *(nomen gentilicium)* Primus *(cogn.)* ex iussu.

Taranu-cus *von* Taranu-s, *G. beiname des Iuppiter. (Scardona) CIL* III 2804: Iovi Taranuco Arria Successa v. s. *cf. (Alt-Ofen, Blockberg)* 10418: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) T(aranuco *oder* Tonitratori?) pro salute adq(ue) incolumitate M. Aur[eli Cari?] p. f. invict. Aug. totiusq(ue) domus divine eius et civit(atis) Eravisc(orum). T. Fl(avius) Tit(i)anus augur et M. Aur.

Tărănŭ-s, u-*stamm. G. des donners. Gallische inschrift (Orgon, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Arles-sur-Rhône, saec. 2 p. Ch.) CIL* XII *p.* 820: *Ουηβρουμαρος δεδε Ταναοου (dativ sing.) βρατουδε καντενα. (Saint-Côme et Marvejols, arr. Nimes, canton Saint-Mamert, dép. Gard) p.* 833 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1786: ..... *Αδρεσσικνος [Ταρανο]νι βρατουδε κα[ντενα].*

Taranut-ius. *(Tours) CIL* XIII 3083[b]: Taranu[tius *oder* -tia] Comatul[lus *oder* -la].

Tara-o(n) *O. Ambel en Trièves. Testament Abbo's (739) im Cartulaire de la cathédrale de Grenoble. Éd. des Documents inédits p.* 34: Ambillum in Taraone. *Vgl. auch* Tarvanna.

Tarasco(n) *s.* Tarusco(n).

Taras-onius *M. (Rom) CIL* VI 27105: C. Tarasonio Severo.

?**Tarasuleia** *F. (Rom) CIL* VI 3475: Tarasuleia Mestria.

***tără-trŏ-n** taratrum *'borer', air.* tarathar, *n. gl.* terebra, *nir.* taráthar, taráchair, *manx* tharrar, *gael.* tora, *acy.* tarater, *w.* taradr, taradyr, *acorn.* tarater, *corn.* tardar, tarad, *Cath.* tarazr, *bret.* tara-r, tarer, *j.* tarar, talar, *auch* tarer, taler; *bas-vannet.* tarèl; *lat.* tere-bra *für* *terefra, *terethra, *gr.* τέρε-τρο-ν, *ai.* tari-tra-; *(ital.* taradore = *taratorem *borwurm, rebenwurm), span.* taladro, *port.* trado, *aprov.* taraire, *afrz.* tarere, *nfrz.* tarière, *rtr.* teráder, *obwaldisch* tarader, √ tar, ter *boren. Isidor. or.* 19, 19, 15: Taratrum, quasi teratrum; scopina dicta, quod haerendo scopim facit. [*Capitulare de villis (a. 812)* 42. *MG Cap.* I *p.* 87, 3: Terebros id est taradros. *Glossae Cassellanae fol. 16*[v]: Taradros napugaera.]

?**Tarav-eius** *M. (Anxano) CIL* IX 6078, 158: Taravei.

Tarav-elum, ministerium, *O. j. Tarabel, dép. Haute-Garonne, arr. Villefranche-de-Lauragais, canton Lanta.*

***Tar-avŏ-s** *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, vom stamm* tara-, 1) *Taravo, kleiner fl. in Corsica.* 2) *O.* Taravus [*a. 1192*] *oder* Taraus [*saec. 12*], *j. Tharaux, dép. Gard, arr. Alais, canton Barjac.*

Tarba *s.* Talva.

Tarb-ellī *V. in Aquitanien (la partie maritime de la Gironde, des Landes et des Basses-Pyrénées). Caes. b. G.* 3, 27, 1 *(a. u. 698):* Hac audita pugna maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedidit obsidesque ultro misit; quo in numero fuerunt Tarbelli, Brigerriones, Ptiani, Vocates, Tarusates, Elusates, [Gates], Ausci, Garunni, Sibuzates, Cocosates; (2) paucae ultimae nationes anni tempore confisae, quod hiemps suberat, id facere neglexerunt. *Tibull.* 1, 7 *(a. 28 a. Ch.),* 9 *sq.:* Non sine me est tibi (non sine Marte ibi *Baehrens*) partus honos: Tarbellă (*so zu lesen mit Scaliger für* tua bella) Pyrene testis et Oceani litora Sanctonici. *Strab.* 4, 2, 1 *p.* 190: *Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποιῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικὸν κόλπον (golfe de Gascogne), ὁμώνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός. ἔχουσι δὲ Τάρβελλοι τὸν κόλπον, παρ' οἷς ἐστι τὰ χρυσεῖα σπουδαιότατα πάντων· ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν ἐπὶ μακρὸν εὑρίσκονται καὶ χειροπληθεῖς χρυσίου πλάκες ἔς θ' ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεόμεναι· τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμά ἐστι καὶ βῶλοι, καὶ αὗται κατεργασίαν οὐ πολλὴν ἔχουσαι. Lucan.* 1, 420 *sq.:* Ripas Aturi, quem (*Scaliger:* qua) litore curvo | molliter admissum claudit Tarbellicus ancon (*Scal.:* aequor). *Dazu Comment. Us.:* Tarbellicus (Tarberlicus, Traberlicus *Cpr.*) flumen Tarbellicae (tabellicę *Cpr.*) civitatis. vel gens. *Plin. n. h.* 4, 108: Tarbelli (*var.* tasbelli) Quattuorsignani *(= le pays de Labourd, Basses-Pyrénées).* 31, 4: Emicant benigne passimque in plurimis terris alibi (aquae) frigidae, alibi calidae, alibi iunctae, sicut in Tarbellis (terbellis *Par. 6795*) Aquitanica gente et in Pyrenaeis montibus tenui intervallo discernente. *Ptol.* 2, 7, 8: *Ὑφ' οὓς (im süden der Bituriges Virisci) μέχρι τῆς Πυρήνης τοῦ ὄρους Τάρβελλοι (τάρβελοι X) καὶ πόλις αὐτῶν ὕδατα Αὐγοῦστα* (Aquae Augustae *oder* Tarbellicae, *Dax von 'De aquis', j. dép. Landes, am Adour). Crinagorae epigramma (a. u. 728) n.* 34 *ed. Rubensohn:* (Quocumque ve-

nit) *Καῖσαρ ὁ πουλυσέβαστος, ἅμα κλέος εἶσιν ἐκείνῳ | πάντη· Πυρήνης ὕδατα μαρτύρια· | οἷσι γὰρ οὐδὲ πέριξ δρυτόμοι ἀπεφαιδρύναντο, | λουτρὰ καὶ ἠπείρων ἔσσεται ἀμφοτέρων.* *TP:* Aquae Terebellicae *(la cité de Dax = NG* 14, 3: civitas Aquensium: *Albret, Marsan, Marennes, Chalosse, Labourd und teil der Basse-Navarre). IA* 455, 10: Aquis Terebellicis *(GHJLN,* trebellicis *AC,* terrebellicis *MOQTUV,* terrae bellicis *BR).* 456, 6: Ab Aquis Terebellicis *(FGJLN,* terraebellicis *ACM,* terrebellicis *OQTUV,* terbellicis *R, evanidum B)* Burdigalam mpm. LXIII. 457, 3: Ab Aquis Terebellicis *(JLN,* terraebellicis *ACMR,* terrebellicis *OQTUV,* terrefellicis *B,* belicis *FG)* Tolosam mpm. CXXX. *Auson. lectori v.* 5 *sq., p.* 2 *Schenkl:* Vasates patria est patri: gens Haedua matri | de patre, Tarbellis (teruellus *cod. Voss.* 111) set genetrix ab Aquis *(Dax). parental.* 4, 1 *sq.:* Proxima tu, genetrix Aeonia, sanguine mixto | Tarbellae matris patris et Aeduici. 6, 11 *sq.:* In terris, per quas erumpit Aturrus | Tarbellique furor perstrepit Oceani. *prof.* 17, 7 *sq.:* Stemma tibi patris Haeduicum, Tarbellica Maurae | matris origo fuit: ambo genus procerum. *Mosell.* 468: Tarbellicus ibit Aturrus. *epist.* 25, 124 *sq.:* Iam ninguida linquit | oppida Hiberorum, Terbellica iam tenet arva. *Vibius Sequ. de fluviis p.* 146 *R.:* Tarbella civitas. — *(Murviedro) CIL* II 3876: L. Valerius Muntanus Tarbellus IIII (quattuor) si[g]nanus domu Narb[one].

ταρβηλοδάθιον *s.* tarvo-tebātion.

Tar-belsŏn-īŏ-s *cf.* Belsa, *patronymicon, masc. -io stamm, son des* Tarbel-sŏnŏs *oder* Tarbelsū. *(Menhir saec. 2, zwischen den ruinen von Vieux-Poitiers bei Cenon, dép. Vienne, arr. Châtellerault, canton Vouneuil-sur-Vienne und dem fl. Clain) CIL* XIII 1171: Ratin *(acc. sing.)* Brivatiom Frontu *(nomin.)* Tarbelsonios ieuru.

Tarberlicus *s.* Tarbelli.

Tarbonia *vicus?. (Veleia) CIL* XI 1147 *p.* VI 70 *sq.:* Saltus praediaque Tarboniae.

? **Tarbula** ? *F. Sozomen. h. e.* 2, 12: *Ἡ Συμεώνου τοῦ ἐπισκόπου ἀδελφή, Ταρβούλα τοὔνομα, ἱερὰ παρθένος .... Ταρβούλαν ... Ταρβούλαν.*

Tarbun *M. (Salona) CIL* III 2053: Tarcho Tarbunis *(gen.)* f(ilius) mil(es) coh(ortis) Aqu(itanorum) dom. Camuitarpolie (?).

Tarc ... *(Auch) CIL* XIII 479: Osaherr | f. et Tarc(o?) ... [osa?] | herri . f.

Tarcho(n) *M. Sil.* 8, 472 *sq.:* Superbi Tarchōnis *(L V,* Trachonis *F,* Tarcontis *O,* Tarconis *Ruperti)* domus. *(Salona) CIL* III 2053: Tarcho Tarbunis f(ilius) mil(es) coh(ortis) Aqu(itanorum) dom. Camuitarpolie (?).

Tarc-inus *M. cogn. (Val de Ujo) CIL* II 3984: P. Popilius Tarcini f. *s.* Tarquinus.

Tarc-ius *M. nomen gentilic.* **Tarc-ia** *F. (Rom) CIL* VI 3877ᵃ = 32449: C. Tarcius Sabinus. *(Nîmes)* XII 3937 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 794: D(is) M(anibus). Tarcia Marcia Domitiae Macariae. *CIL* XII 3965 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1225 *(saec. 2):* D(is) M(anibus) Q. Túti Martini; Tútius *(nomen)* Tarcius *(cogn.)* filius et TarciaEgipe .. (egit *Hirschfeld*).

Tar-condārīŏ-s *nach Ernault von praep.* tar- *und praep.* con- (*lat.* cum, con-), *und* dāri, *in O.* Dario-ritum, *von M. ir.* Dare. Castor I. Tarcondarios, *galatischer tetrarch der Tectosagen, † c. 44 a. Ch., heiratet eine tochter Deiotaros' M. († 41 oder 40 a. Ch.). Caes. b. c.* 3, 4, 3: DC Gallos (equites) Deiotarus adduxerat. 5: CCC Tarcondarius Castor et Domnilaus ex Gallograecia dederant (horum alter una venerat, alter filium miserat). *Strab.* 12, 5, 3 *p.* 568: *Κῶμαι μικρῷ μείζους τῶν ἄλλων, οἷόν ἐστι τὸ Γόρδιον καὶ Γορβεοῦς, τὸ τοῦ Κάστορος βασίλειον τοῦ Σαωκονδάρου* (*schlechte lesart), ἐν ᾧ γαμβρὸν ὄντα τοῦτον ἀπέσφαξε Δηιόταρος καὶ τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. Vgl. die phyle oder phratria der Ταρκονδαρεῖς in Mylasa* (*Le Bas, Voyage arch.* 5 *n.* 408 *f. Fröhner, Inscr. grecques du Louvre* 98, 103).

Tarco(u)**ndēmantŏ-s** *M. Patrum Nicaenorum nomina (Ciliciae):* Tarcundimantos Aegeon = Tarcodimantus Aegeitanus = Tarcondimatus Egeus = Tarcodimantis Egeas = *Ταρκωδήμαντος Αἰγεῶν.*

Tarcondēmŏ-s *M., könig von Cilicien. Plut. Anton.* 61: *Ταρκόνδημος ὁ τῆς ἄνω Κιλικίας* (*βασιλεύς*).

Tar-con-di-mōtŏ-s *von praepositionalsuffix* tar-, *u. praep.* con, *vgl.* Motuidac, Tutomotulus; *M. aus der dynastie der Cilicier.* 1) T. I *Φιλαντώνιος, son des Straton, 64, † 31 a. Ch. Cic. epist.* 15, 1, 2 *(a. 51 a. Ch.):* Mihi litterae redditae sunt a Tarcondimoto, qui fidelissimus socius trans Taurum amicissimus-

que populi Romani existimatur. *cf. pro Deiotaro* 28. *Strab.* 14, 5, 17 *p.* 676: *Ἀεὶ μὲν ὑπὸ πλειόνων δυναστευόμενον τυράννων, καθ' ἡμᾶς δὲ κατέστη κύριος πάντων ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ βασιλεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων ὠνομάσθη διὰ τὰς ἀνδραγαθίας Ταρκονδίμοτος καὶ τὴν διαδοχὴν τοῖς μετ' αὐτὸν παρέδωκε.* *Lucan.* 9, 219 *sq.*: Cum Tarcondĭmŏtus linquendi signa Catonis | sustulit. *Florus* 2, 13 (4, 2), 5: Tarcondimotus. *Dio* 41, 63, 1: *Τεκμήριον δέ, ὅτι Σαδάλου μὲν τοῦ Θρᾳκὸς καὶ Δηιοτάρου τοῦ Γαλάτου καίτοι καὶ ἐν τῇ μάχῃ γενομένων Ταρκονδι(-δο- Μα)μότου τε ἐν μέρει μέν τινι τῆς Κιλικίας δυναστεύοντος, πλεῖστον δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ ναυτικὰ βοηθήσαντος ἐφείσατο.* 47, 26, 2: *Κἀκ τούτου καὶ τὸν Ταρκονδίμοτον* (*bei Caesar* Tarcondarius Castor) *τούς τε Ταρσέας καὶ ἄκοντας ἐς τὸ συμμαχικὸν προσηγάγετο.* 50, 14, 2: *Τοῦ γὰρ Ἀγρίππου κατὰ τύχην ἀπαντήσαντός οἱ οὐ μόνον οὐδὲν τῆς νίκης ἀπώνητο, ἀλλὰ καὶ προσδιεφθάρη μετά τε τοῦ Ταρκονδιμότου καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν.* 51, 2: *Φιλοπάτορα δὲ τὸν Ταρκονδιμότου.* 7: *Τοὺς τοῦ Ταρκονδιμότου παῖδας ἐν τῇ Κιλικίᾳ.* 54, 9: *Ταρκονδιμότῳ τῷ Ταρκονδιμότου, τὴν* (*δυναστείαν*) *τῆς Κιλικίας, ἣν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔσχε, πλὴν παραθαλασσιδίων τινῶν, ἔδωκεν.* *(Budrum-Kalessi) Denkschr. der k. Ak. der Wiß. Wien, Philos.-hist. Cl. Bd.* 44 (1896) VI. *s.* 28 *n.* 63: *Ο δημος ο Ιεροπολιτων τω[ν] προς τωι Πυραμωι της ιερας κα[ι] ασυλου Ταρκονδιμωτον Στρατω[νος] υιον τοπαρχην, τον ευεργετη[ν] και κηδεμονα του δημου.* 65: *Λαιον Ταρκο(ν)διμοτου [Φιλοπατωρ και] Ιουλι[α] οι Ταρκονδιμοτου [ο]ι αδελφοι κατα διαθηκην.* *(Hadschilar) s.* 36 *n.* 87: *Ταρκονδιμοτο[ς] εαυτ[ω] κε Θεοδωρα και Κυριλλα ταις συντρ[ο]φ[ο]ι[ς]. εαν δε τις μεθ' ημας [α]νοιξη, δωση τω ταμει[ω..].* *Münzen,* 39—31 *a. Ch.* *Eckhel* 3 *p.* 82. *Mionnet, Descr. t.* 3 *p.* 661 *n.* 638; *suppl.* 7 *p.* 296 *n.* 569. *Head p.* 618. *RN* 3e *sér., t.* 5 *p.* 378—381. *Mél. Num.* 1 *p.* 82 *f., p.* IV. 9. *Hill, Catalogue of the Greek coins of Lycaonia, Isauria and Cilicia p.* 237, *pl.* XXXIX 8: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΑΡΚοΝΔΙΜοΤοΥ ΦΙΛΑΝΤΩΝ(*ίου*). 2) T. II, *son des vorigen. Dio* 54, 9.

Tarcon-ĭus *M.* *(Salona) CIL* III 2360 *p.* 1031: D(is) M(anibus) Iu(Io?)cunda Tarconio Agathemero conservo defucto annorum XXX infelici posuit. 9199: Liciniae Steph(ana = ae) Tarconius V. . . . .

Tarcu . . . *(Manastirine, christl.) CIL* III 14911: T. Tarcu . . .

Tarcundimantus *s.* Tarcondim.

Tarcu-ssa *M.* *(Asti) CIL* V 7573: C. Fulvius C. l. Tarcussa.

Tarcut-ius *M.* *(Seuli in Sardinien, a. 173) CIL* III *p.* CXII: C. Tarcutio Tarsaliae fil. Hospitali Caralis ex Sard.

Ταρχυναῖοι. *Steph. Byz.*: *Εἰσὶ καὶ Ταρχυναῖοι ἔθνος Ὑπερβορέων, παρ' οἷς οἱ γρῦπες τὸν χρυσὸν φυλάσσουσιν, ὡς Ἱεροκλῆς ἐν τοῖς Φιλίστορσιν.* *Vgl.* Drăgănum proles *Avien. or. mar.* 197.

Tarda *nfl. des Cher, j. Tardes, dép. Creuse.*

Tardanensis, Tardinensis, Tardonensis *s.* Tarodunon.

tardoslotios *s.* *tarvotabātion.

Tar-dubius *aus* Tarus dubius *(d. i. 'der schwarze Tarus', zum unterschid v.* Tarus, *j. Taro), fl. j. Terdebbio, der westlich vom Ticinus in den Padus fließt.*

Tarduera *nfl. der Charente, j. Tardoire.*

Tarentasia *s.* Darantasia.

Tarente *fl. Kemble n.* 1001, *s.* 8, *1. h.*: In loco qui appellatur Piperingas, iuxta flumen Tarente.

?**Tarfna** *cogn.* *(Zollfeld) CIL* III 4995: D(is) M(anibus) V[i]biae Urbice ø. Aur. Tarf. na heres viva fec(it).

targà *nach Ernault vielleicht zu bret.* tyrenn = *terien?, *lat.* tergum, tergus, *gr.* (σ)τέρφος; *an.* targa, torguskiöldr, *ae.* targe *(ahd.* zarga *schutzwer), prov.* tarja, targua, *altcatal.* darga, *it.* targa, *span. port.* tarja (adarga = *arab.* al daragah), *frz.* targe *(daraus mhd. nhd.* tartsche, *md.* tarsche, tarze, *mnd.* tartze, tartzge). *Vgl.* Tarro-s.

Targ-ell-ius *M.* *(S. Sebastião do Freixo) CIL* II 338: Albonius Targell[i] Saturnino militante S(aluti) v(otum) [f(ecit)].

Targ-ia *O. Targe, zerstörtes dorf, dép. Aube, arr. Arcis-sur-Aube, gemeinde Trouan-le-Grand.*

Targil-ia *F.* *(Scarpone) MSAF* 8 (1829) *p.* 195: D(is) M(anibus) Targiliae Casurius fil.

Targur-o(n) *M.* *(Busachi auf Sardinien) CIL* X 7874: Gauga Targuronis f.

Tari. *(Osterburken) CIR* 2064: Deo Marti | Tari. Piru | mestu . . .

Tar-ia *F.* *(Rom) CIL* VI 32329, 24: Iulia Taria Strat[ ].

Tarĭ-ānus *M. cogn.* *(Athen) CIL* III 6545, 10 = 7309 (*p.* 1319): Taria(nus?).

tar-inca. *Passio ss. Faustiani et Victorici 3. id. dec. (cod. Augiens. XXXII f. 47ʳ. col.* 1): Tunc Riciovarus nimio furore permotus iussit ut in naribus et auribus eorum tarincas *(acc.)* inmitti et cum clavos candentes capita eorum transfigi praecepit, ut loquendi nullam haberent virtutem, oculosque eorum iussit evelli. *Passio s. Quintini* 1, 11 *ASS 31. oct.* XIII *p.* 783 *A:* Tunc praefectus iussit vocare fabrum ferrarium et producere ferrum et facere taringas duas qui adtingerint a cervice usque ad crura eius, alias decem, qui inter ungulas et carnem intinget os (*lis* in digitos) eius mitterentur ... Perfecit faber quod ei fuerat imperatum. Sic praefectus sancti Quintini cervices transfigere praecepit, similiter et in digitos eius candentes tarincas (tarigas *cod. Augiensis CXXXVI*) intulit ... *Cod. Aug. f.* 45ʳ: Tarincas illas qui in sanctum corpus fuerant confixas.

Tar-inus *M.* [*Lyon*] *CIL* XIII 10001, 438: TARIN. F.

?**Tariona** *castell in Delmatia,* **Tariotae** *V. Plin. n. h.* 3, 141: Tariotarum antiqua regio et castellum Tariona.

?**Tarlebissus** *M. (Bei Auch) CIL* XIII 450: Aneius Fronia//c ... Tarlebissi f(ilius) he[res p]onendum [curavit]. 484: ..... [T]arlebissi [fil...... t]estam(ento) [fieri iussit].

Tarmestini *s.* Termes.

Tarmucenb-aci *G. (Granginha bei Chaves) CIL* II 2472: Laribus Tarmucenbacis Ceceaecis.

Tarn-acus, vicaria, *j. Tarnac, dép. Corrèze, arr. Ussel, canton Bugeat.*

Tarnaiae *oder* **Tarnadae** *O. j. Massongex, im schweizer. canton Wallis, bez. Sanct Moriz. TP:* Tarnaias. *IA* 351, 6: Tarnaias (*var.* Tarnadas). *Rav.* 4, 26 *p.* 237, 8: Tarnias.

Tarn-ant-o(n) *O. in Noricum, wenig unterhalb Neustadt beim Wallersee. TP:* Tarnantone.

Tarn-antus *im MA.* Tarnant, Ternant, *O. j. Ternand, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Le Bois-d'Oingt.*

?**Tarnasicum** *O. in Noricum bei Murau, etwa auf der mitte zwischen Treibach und Mauterndorf. TP:* Tarnasici.

Tarnatense castrum, *j. Ternay, dép. Isère, arr. Vienne, canton Saint-Symphorien-d'Ozon.*

Tarnias *s.* Tarnaiae.

Tarn-i-s *fl. in Aquitanien, j. le Tarn, nfl. der Garonne. Plin. n. h.* 4, 109: Narbonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Nitiobroges, Tarne ⟨utri⟩que (*nemlich* Cadurci et Nitiobroges) amne discreti a Tolosanis. *Auson. epist.* 22, 31 *sq.:* Acatis, phaselis, lyntribus, stlattis, rate | Tarnim et Garumnam permeat. *Mosell.* 465: Auriferum postponet Gallia Tarnen. *Sidon. Apoll. epist.* 5, 13, 1: De valle Tarnis (tarnis *CFP*). *carm.* 24, 45: Aspiciet citusque Tarnis. *Vita s. Amantii* 10, 70 *MG a. a.* IV 2 *p.* 61, 31: Summae de vertice rupis in imo vallis amne leni fluentem Tarnem conspicit flumen. *Vita Hilari* 2 *ASS 25. oct.* XI *p.* 638 *D:* Prope flumen Tarnae. *Die* Tarnisca vallis *im Gévaudan.*

Tarnum *O. j. Tart-le-Bas und Tart-le-Haut, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, gemeinde Genlis.*

tărŏ- *nach d'Arbois für* tarvo-s *'stier' (änderung in folge griech. aussprache)?, in* Brŏgi-tărus, Con-tărus *neben* Contaurus, Dĕ(v)īŏ-tărŏs, Tăr-etius, Tărŏ-dūno-n, *cf. britt.* Tarvodūnum; *villeicht* Tarkno *für* *Tarvi-kno *tochter von* Taros.

Taro *praen. (Aidussina) Pais n.* 60 = 1112: Taro. Cobriscinius (Tarocobriscinius?) Tropi. f.

Taro-anna *s.* Tarv-anna.

Tărŏ-dūnŏ-n, *abgeleitet von M.* Taro-s. *'burg des* Taros' 1) *in Germanien im Dreisam-tal, j. Zarten im südlichen badischen Schwarzwald bei Freiburg im Breisgau. Ptol.* 2, 11, 15: *Ταρόδουνον.* 2) *Tardunum *j. dorf Mont-Notre-Dame, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Braisne; im* pagus Tardu(i, a, o, e)nensis, *(le Tardenois), La Fère-en-Tardenois, dép. Aisne, arr. Château-Thierry.*

***Tărŏ-duron** *'stadt oder burg des Taros'; oder* = *Brogitaró-duron. *O.* Taradrum, *j. Tarare, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône.*

Taron-ius *M.* Taronia *F. (Athen) CIL* III 557 *p.* 985: T. T(M?)aronius Celer, mil(es) classis pr. Raven., nat. Bess(us). *(Salona)* 14768: L. Taro[nius .... *oder* -quitius ...]. *(Capodistria)* V 494: Taronii Plotianus et Iuliane. *(Rom)* VI 27108: D(is) M(anibus) Taroniae Restitutae lib.

obsequentissimae Taronia Quintilla patrona. *(Coppito) Notizie degli Scavi* 1891 *p.* 40: L. Taronius L. l. Philoxsenus, L. Taronius L. l. Protio, L. Taronius L. f. Quirin .... *(Torre di Taglia)* IX 4126: Taronia Tert[ia]. *(S. Vittorino)* 4302: P. Taronius P. l. Phileros, P. Taronius P. l. Eros. *(Montesarchio)* 6293: Taroni. *(Ravenna)* XI 98: A. TaronIus Verus veter. natI. Delmata. *s.* Tarronius.

?**Taro-s** *M.* *(Auch) CIL* XIII 479: Osaherr ...... f. et Taro ... [osa?] Herri f.

Tarowan *s.* Tarvanna.

?**Tarqui-nus.** *(Córdova) CIL* II 2227: Senecae Tarq. *(Braga)* 2430: Tarquinus Caturoni. *s.* Tarcinus.

Tarqu-ius *M.* *(Lissabon) CIL* II 252: Q. Tarquius M. f. Gal(eria) Maxumus. *(Leiria) EE* 1 *p.* 44 *n.* 139 *(a. 167 p. Ch.)*: L. Talotius (*lis* Tarquius) Q. f. Quir(ina) Allius Silonianus Colliponensis.

Tarra *M.* *(Reims; Theux; Scarpone; Vechten) CIL* XIII 10010, 1879: Tarra f(ecit), Tarra.

Tarr-ia *F.* *(Rom) CIL* VI 31730: Marciae Tarriae Plotinae.

Tarrisianus *s.* Tarvisium.

Tarr-onius *M.* *(Rom) CIL* VI 16825: Tarronius. *(Allife)* IX 2339: Q. [T]arronio Q. f. Fab. Felici Dextro c. v. 2340: Q. F. G. L. L. Tarronio Pisonino c. v. *(Neapel, saec. 4)* X 1479: Omnipotenti deo Mitrhae Appius Claudius Tarronius Dexter v(ir) c(larissimus) dicat. *(Rom, a. 123)* XV 1466: Ex pr(aedis) C. Tarr(oni?) Titian(i).

Tarro-s *villeicht zu ir.* tarr *belly, abret.* tar *gl. ventrem, mbret. w.* torr = *targs(a) *cf.* targa *M.* *(Cieutat bei Eauze, dép. Gers) CIL* XIII 555: C. Iul(ius) Talsconis f(ilius) Tarros Iulia Condai fil(ia) Accaten(a) ux(or) ... *Vgl.* Orco-tarris.

?**Tarsatica** *O. in Liburnia, j. Tersatto bei Fiume, am golf von Quarnero. Plin. n. h.* 3, 140: Tarsatica. *Ptol.* 2, 16, 2: Ταρσατικα. *TP:* Tarsatica. *IA* 273, 5: Tharsatico. *Rav.* 4, 22 *p.* 224, 8: Tharsaticum. 37 *p.* 293, 6: Non longe a civitate Tharsatico provinciae Liburniae. 5, 14 *p.* 381, 15: Tharsaticum. *(Ravna) CIL* III 14579: Tarsa ... *(dom.)*.

Tarsica .. *(Clairmarais bei Reims) CIL* XIII 3417: Sive ... | Tarsica ... | filia viva ... | paravit.

Tars-iŏ-n *O. in Pannonia inferior. Ptol.* 2, 15, 4: Τάρσιον.

Tars-ius *M.* *(Vita Solemnis* 9 *ASS 25. sept.* VII *p.* 70 *A:* Quidam latro, nomine Tarsius.

?**Tarsun-ius.** *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 2, 22: Tarsunius.

?**Tartarum** *mündung des Po. Plin. n. h.* 3, 121: Ostia plena Carbonaria, fossiones Philistina, quod alii Tartarum vocant, omnia ex Philistinae fossae abundatione nascentia.

Tartarus *fl. j. Tartaro.*

Tartas, vicecomitatus, *j. Tartas, dép. Landes, arr. Saint-Sever.*

Tarteno *s.* Partanum.

Tart-ius *M.* *(Rom) CIL* VI 36402: M. Tartio Mansueto Senecio fratr[i f]ecit.

Tarto *M. cogn.* *(Concordia) CIL* V 1887: A(ulus) Bruttius A(uli) l(ibertus) Tarto.

Tarton-ius *M.* *(Stein am Anger) CIL* III 4184: Tartonio Secundi[no mil. leg.] XIIII. g..... Tar(tonio) Finitiano Daiberi vet(erano). Finitianus Daiberi.

Tarto-s, Tartus *M.* *(Reims) CIL* XIII 3418: Tartos Banvi (*nemlich* filius). *(Butzbach; Wiesbaden; Asberg)* 10010, 1880: Tartus f(ecit), Tartu.

Tartursana *O. in Noricum, j. Hohentauern. TP:* Tatursanis.

?**Taru** ... *(Rom) CIL* VI 27116: TARV ...

Taruc-o(n) *von lat.* taruca *vestis regia? M. (Metz) CIL* XIII 10010, 1882: Taruco Viroman(duus?).

Ta-rus *'der schnelle'* √ tar, *ai.* tar *(ire)*, *wovon* taras *(velox)*, *suff.* -ró-, *ligur. fl.* 1) *in Gallia Cisalpina, j. der Taro, nfl. r. des Po, prov. Parma. Plin. n. h.* 3, 118: Tarum. *It. Burd. p.* 616, 14 *W.* 32, 17 *G.*: Mutatio Ad Tarum. *Divisio orbis terrarum* 9 *p.* 16 *R.*: Flumine Taro (*lis* Varo). *Vgl.* Tara, Tardubius, *see* Taurus.

Tarus *M.* *(Bordeaux; Reims; La Buissière: Châtelet; Flavion; BenAhin; rep. prope castrum Verroz; [Trier;]) CIL* XIII 10010, 1884: Tarus f., Tarus, Taru f., Tarus fect, Tarvi. *In* Tarkno (= Tari filio) Vorseno? *Vgl.* Tarro-s.

Tarus-ates *V. in Aquitanien, cf.* Latusates. *Caes. b. G.* 3, 23, 1: Crassus in fines Vocatium et Tarusatium profectus est. 27, 1: Hac audita pugna maxima pars Aquitaniae sese Crasso dedidit obsidesque ultro misit;

quo in numero fuerunt Tarbelli, Bigerriones, Ptiani, Vocates, Tarusates, Elusates, [Gates,] Ausci, Garunni, Sibuzates, Cocosates; (2) paucae ultimae nationes anni tempore confisae, quod hiemps suberat, id facere neglexerunt. *Nach Desjardins villeicht* = Torvates *bei Plin. n. h.* 4, 108, *nach Castaing* Latusates, *die bewoner der Douze. Villeicht in der* civitas Aturensium *NG* 14, 9.

Tar-usc-o(n) *vom gall. M.* Taro-s *mit ligurischem suffix, O.* 1) *in Gallia Narbonensis, j. Tarascon-sur-Rhône, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Arles-sur-Rhône. Strab.* 4, 1, 3 *p.* 178—179: Ἔνιοι δὲ τὸν τόπον ᾧ ἐστι τὰ Πομπηίου τρόπαια ὅριον Ἰβηρίας ἀποφαίνουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. ἔστι δ' ἔνθεν μὲν εἰς Νάρβωνα μίλια ἑξήκοντα τρία, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον ὀγδοήκοντα ὀκτώ, ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστί, πεντήκοντα τρία, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολιν καὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν ἑβδομήκοντα τρία, ὥστε τὰ σύμπαντα γίνεται μίλια διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά ... Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ τῆς Κοττίου μέχρι μὲν Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου, ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντία καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία. 12 *p.* 187: Διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἔστι Ταρούσκων, τῆς δὲ Νάρβωνος ἑπτακοσίους εἴκοσι. *Ptol.* 2, 10, 8: Σάλυες, ὧν πόλεις Ταρούσκων, Γλανόν, Ἀρέλατον κολωνία, ὕδατα Σέξτια κολωνία, Ἐργάγινον. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 17: Arascone. 2) *In den Pyrenaeen Tarascon-sur-Ariège, dép. Ariège, arr. Foix. Plin. n. h.* 3, 37 *(im verzeichniss der oppida Latina):* Tarusconoienses (*var.* Tarumcononienses; *lis mit Hardouin* Tarusconienses.)

Tarusi-nus. *CIA* III 2496: Σκοπας Ταρουσινου Θραξ.

Taru-sius *M.* **Tarusia** *F. (Incino) CIL* V 5649: Tarusi(us). *(Rom)* VI 28428: L. Tarusius Parthenopaeus. *(Ostia)* XIV 1655: DIs Man(ibus) Sex. Tarusi Martialis fecit b. m. Hostilia A. f. Secundilla coni. et Tarusia Sex. f. Priscilla et Sex. Tarusius Sex. et Ↄ [l.] Primigenius et A. Hostilius Ↄ. Ampliatus.

Tarva *vom göttlichen stier, O. j. Tarbes, dép. Hautes-Pyrénées. NG* 14, 11: Civitas Turba, ubi castrum Bogorra. *Greg. Tur. in glor. conf.* 48: Apud Tarvam (*var.* Talvam) vicum. *Vgl.* finis Tarvensis [*saec. 9*] *O. j. Tart-l'Abbaye, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis.*

Tarv-acus *vom göttl. stier* Tarvos, *M. cogn. (Westerndorf) CIL* III 6010, 217: Tarvac(us) f(ecit). *(Genf [Paris]) XII* 5686, 863: Tarvaci m(anu), Tarvac. *(Izernore; Autun; Soissons; Reims; [Renesse bei Tongern;] Cöln; Monterberg)* XIII 10010, 1881: Tarvagi m., Tarvac, Tarva.

Tarv-anna *von* Tarvos, *O. im Morinerlande, j. Thérouanne, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Omer, canton Aire-sur-la-Lys. Ptol.* 2, 9, 4: Μορινοί, ὧν πόλις μεσόγειος Ταρουάννα. *TP:* Tervanna. *IA* 376, 4: Tarvenna. 378, 9. 379, 1: A Tarvenna. *NG.* 6, 11: Civitas Morinum [*mit späteren Zusätzen* id est Ponticum *und* quae nunc Tarvanensis dicitur]. *Greg. Tur. h. F.* 5, 12 (18): (Merovechus) a Rabennensibus circumventus est. *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin, éd. Guérard p.* 18 *(a. 648):* In pago Taroannense *(dans le pays de Thérouanne). Dipl. Pertz n.* 39 *p.* 36, 4 *(a. 662):* De monasterio Sitdiu, qui ponitur in pago Tarvanense (*le Thérouannais, le Ternois, pays de Thérouanne).* 21: Laudardiaca villa, in pago Tarvanensi. *n.* 48 *p.* 44, 33: Ternisco. (Ternensis, *le Ternois*). *n.* 56 *p.* 50, 39 *(c. a. 687):* De monasterio Sithiu, quod est constructum in pago Tarvanense. *n.* 58 *p.* 52, 25 *(a. 691):* De monasterio Sithiu, quod est in pago Tarvanense. *n.* 90 *p.* 79, 40 *(a. 718). n.* 91 *p.* 80, 42 *(c. a. 722):* De monasterio Sithiu, qui est in pago Tarvanense(i). *Liber historiae Francorum* 32: Fredegundis inebriavit duos pueros Taraoninsis. *Passio ss. Faustiani (= Fusciani) et Victorici 3. id. dec.* (*cod. Augiens. XXXII. fol.* 46[v] *col.* 1): Ab urbem Taraonensem. (*col.* 2): Ad Taro//onensem praedia pervenerunt. *Vita Treverii* 1, 2 *ASS 16. ian.* II *p.* 33: In pago autem Tarowanensi monasterium, quod in suburbano Tarowannicae urbis situm erat, expetiit. 3 *p.* 33: Iuxta Taroannam civitatem. *Vita Agili* 2, 5 *ASS 30. aug.* VI *p.* 577 *B:* Tarvanensis oppidi. *Ionae vitae s. Columbani* 8 *MGSS Mer.* IV *p.* 123, 7 *sq.:* Audemarus Bononiae Tharaonensis (*var.* theronensis) oppidi (praesul.).

Vita s. Eligii 2, 46 *p.* 726, 3: Comis quidam urbis Tyroandensis numine Ingomarus. *Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin p.* 33 *(zu a. 685; redigiert c. 961):* In pago Tarvanorum. *p.* 38 *(16. mai 704):* In loco nuncupante Rumliaco in pago Tarvanense. *Pard. dipl. n.* 559, *t.* 2 *p.* 374 *(a. 739):* Colonicas in Taraone. *Aigradi vita Ansberti* 1, 6 *ASS 9. febr.* II *p.* 348 *C.* 3, 13 *p.* 350 *A:* Ex territorio Tarvanensi .. In eadem Tarvanensi regione. *Vita Austrebertae* 1, 5 *ASS 10. febr.* II *p.* 420 *A:* Tarvanensi territorio exorta. 7 *p.* 420 *D:* Tarvanensis urbis. *Vita Bertae* 2, 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *D:* In pago Tarvanorum. *E:* Tarvanensem episcopum. *Zacharias papa MG Epist.* III *p.* 362, 28 *(a. 748):* Aethereo Toroanensi episcopo. *Vitae Vedastis ep. app. MG SS Mer.* III *p.* 426, 17 *sq.:* Beatum Audomarum, qui ea tempestate Tarvennae Morinorum urbis episcopus in dei rebus magnificus habebatur. *Acta Scaribergae* 1 *ASS 18. iul.* IV *p.* 419 *B:* Morinorum, quorum metropolis Tervanna vocatur. *Vita Mummolini* 4 *ASS 16. oct.* VII *p.* 981 *E:* Ecclesiae Tervanensi. *Vita Silvini* 1, 3 *ASS 17. febr.* III *p.* 29 *C:* Tervanensium felices continent fines. 5 *p.* 29 *D.:* Tervanensis regionis. 2, 22: In finibus Tervanensium. 24 *p.* 31 *F:* Tervanensium fines. *Merowingische münzen Belfort* 4228 (= *Prou* 1143): TARO+ANNΛ∗. 4229 (= *Prou* 1144): [T]AROANNA F(it).

Tarv-edum *nach Zeuß* = *cy.* tarwedd *(pervasio, fermentum?), nach d'Arbois de Jubainville verderbniss von* *Tarvŏ-sĕdŏ-n, '*siège, habitation de taureau*', *von* tarvo-s *stier, vgl.* Metio-sedum *vorgebirge an der westküste Schottlands, nach Skene Dunnet Head. Ptol.* 2, 3, 1: *Ταρουηδοὺμ ἢ καὶ Ὀρκὰς ἄκρα.* 4: *Μετὰ τὸ Ταρουεδοὺμ ἢ ἄκρον Ὀρκάς. Marcian. Heracl. peripl. maris ext.* 49 *GGM p.* 561, 22: *Ἕως Ταρουεδούνου (ταυρσαίδουνου cod.) τῆς καὶ Ὀρκάδος καλουμένης ἄκρας. nach Müller villeicht* Tarvedunon? *j. stadt Thurso, county Caithness.*

Tarvenna *s.* Tarvanna.

Tarv-essĕdum *nach d'Arbois de Jubainville ableitung von* *tarv-essedos '*celui qui a un char de guerre traîné par des taureaux*' *(von* tarvo-s *und* es-sĕdum*). O. station in Raetien, j. auf dem Splügen. TP:* Taruessedo. *IA* 278, 5: Tarvesede.

Tarvia *s.* Tarva.

Tarvī-acus *M. (Rom, a. 144) CIL* VI 2379 a = 32520, III 28: Q. Cavius Tarviacus Patavi(o).

Tarv-ilius *M. (Rom) CIL* VI 200: A. Ta[rvilius]. *(Am Monterberg) BJ* 99, 151. 104, 114: TARVII (Tarvi[li])?

Tarvi-llus, *demin. v.* tarvos. *M. (Fallais; Arentsburg) CIL* XIII 10010, 1883: Tarvilli m(anu).

Tarv-īs-ium, Tarvisus *von G. (stier)* Tarvos, *O. in Ober-Italien, Trevigio, Tarvigio, j. Treviso in Venetien. Plin. n. h.* 3, 126: Fluvius Silis ex montibus Tarvisanis. 130: Tarvisani. *Procop. b. Goth.* 2, 29: *Ταρβίσιόν τε καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν Βενετίαις ὀχύρωμα παρεστήσατο.* 3, 1: *Μάχης δὲ καρτερᾶς ἀμφὶ Ταρβίσιον γενομένης.* 2: *Ξὺν Ταρβισίῳ. Cassiodor. var.* 10, 27, 3 *(a. 535/536):* Ex Tarvisiano atque Tridentino horreis. *Venant. Fortunat. vita s. Martini* 4, 665: Qua mea Tarvīsus residet. *Greg. M. reg.* 1, 16 a *(a. 591) MG Epist.* I *p.* 21, 22: Felix episcopus sanctae Tervisianae ecclesiae. *Rav.* 4, 30 *p.* 254, 2. 255, 4: Tarbision. 31 *p.* 257, 11: Tribicium [seu Tarbision]. 5, 14 *p.* 383, 3: Tarbision qui et Tribicium dicitur. *(Knin, a. 42—69) CIL* III 9903: T. Loll[ius] T. f. Clau(dia) Tarviso, mil(es) leg(ionis) XI. C. p. f., h. s. e. *(Grado, christl.)* V 1593: Laurentius milis de numero Tarvisiano. *(Bei Asolo)* 2094: T. Firmius Q. f. Tarvisanu[s] sibi et suis. *(Treviso)* 2109: Isid. reg. L. Publicius Eutyches mun(icip.) Tar(vis.) lib. *(Mailand, christl., a. 424)* 6281: Ursici ... cives Tarrisianus (*lis* Tarbisianus *für* Tarvisianus). *(Rom, a. 144)* VI 2379ᵇ = 32520 IV 33: Q. Cassius Clemens Tarvisio *(abl.).* 37: M. Granius Serenus Tarvisio. ... V 37: .. Maximus Tarviso. 43: ... Secundus Tarvisio. 2381ᵃ = 32522 *(a. 154),* II 15 *sq.:* C. Titenius C. f. Cl(audia) Secundus Tarvis(io), M. Calvicius M. f. Cl(audia) Fortunatus Tarv(isio).

Tarv-ius *abgeleitet von cogn.* Tarvos, *M. nomen gentilic. (Bei Padula) CIL* I 1260: Ansia Tarvi l(iberta) Rufa ex d. d. circ. lucum macer. et murum et ianu(am) d. s. p. f. c. *(Cremona, a. 149—153)* III *D.* XLI *p.* 883 = LXIII *p.* 1988 = V 4092: L. Valerio, Cainenis f(ilio), Tarvio, Opino ex Cors. *Vgl. O.* Ambi-tarvius vicus.

tar-vŏ-s, *m.* = *tarṷŏ-s '*stier*' *nach Ernault für* *tavros (*unter einfluß eines ver-*

wanten des lat. arvum), o-*stamm*, *air.* tar-b *taurus* (*gen.* tairb = *tarui), *nir.* tarbh, *urir.* *tarva-s, *manx* tarroo, *cy.*taru, *w.* tar-w, *corn.* tarow, *abret.* taruu, *mbret.* taru, *bret. (Léon)* tar-o, tar-v (tarf) (*plur.* tirvi), *vann.* terv; *lat.* taurus, *umbr.* turuf (*acc. pl.*), *osk.* ταυρομ, *gr.* ταῦρο-ς [*finnisch* tarva-s, *estnisch* tarw *(ochse) (an.* tarfr *bildet die vermittlung) aus dem celtischen entlehnt*] *lit.* taúras, *altpreuss.* tauris, *ksl.* turŭ, *ai.* sthûrá-s, *zd.* staora '*zugvih*', thaurva (= *tharva) '*violent, strong, hard*', *ursemitisch* tauru. *Plut. Mar.* 23 *von den Cimbern:* (Οἱ βάρβαροι) τοὺς αὐτόθι Ῥωμαίους ἀνδρῶν κρατίστους γενομένους καὶ προκινδυνεύσαντας ἀξίως τῆς πατρίδος θαυμάσαντες ὑποσπόνδους ἀφῆκαν, ὀμόσαντες τὸν χαλκοῦν ταῦρον, ὃν ὕστερον ἁλόντα μετὰ τὴν μάχην εἰς τὴν Κάτλου φασὶν οἰκίαν ὥσπερ ἀκροθίνιον τῆς νίκης κομισθῆναι. **Tarvos** *G. (Paris) CIL* XIII 3026: Iovis Esus Cernunnos eurises Senani veiloni(?) Tarvos. tri. garanus, *der stier mit den drei kranichen, Donnos. Compos.* Brogi-taros (= *-tarvo-s?), Deio-taro-s = *Dēuiŏ-taruos, Donno-taurus *bei Caesar* = *Donnŏ-tarvo-s *M.*; *cf.* Tarv-essedum, Tarv-edum (*verderbniss aus* Tarvŏ-sĕdo-n); *ableitungen O.* Tarv-anna *und* Tarv-isium. **Tarvos, Tarvus** *M. cogn.* 1) *Τάρβος dynast an der dacischen nordgrenze. Dio* 70, 11, 1: *Τάρβον δυνάστην.* 2) *Andere. (Padula in Lucanien) CIL* I 1260 = X 292: Ansia, Tarvi l(iberta), Rufa ex d. d. circ. lucum macer. et murum et ianu(am) d. s. p. f. c. *(Vervoz) WZ* 14 (1895) *s.* 418: TARVI. *Davon gentilicium* Tarv-ius *und M.* Tarvācus.

***tarvŏ-tĕbat-ĭŏ-n,** *von* *tarvo-s '*stier*' *u. urbritt.* *tĕbāto-, '*stierzunge*', *pflanzenname, latein. Plantago minor. Dioscorid.* 2, 152: *Ἀρνόγλωσσον, οἱ δὲ ἄρνειον, οἱ δὲ προβάτειον, οἱ δὲ κυνόγλωσσον, ... Ῥωμαῖοι πλαντάγω μίνορ, Γάλλοι (alibi deest Γ.) ταρβηλοδάθιον (Zeuß ci. ταρβοταβάτιον), Ἱσπανοὶ θησαρικάμ. L. Apuleius de herb. virt. ed. Basil.* 1528 *fol.* 100ʳ: Graecorum alii arnoglosson, aliqui arnion, alii probation, alii cynoglosson, ... Galli tardos, lotios (= tardoslotius *corrupt*), Hispani thasaricam, Daci simpeax, ... Romani plantaginem latam, alii plantaginem maiorem, alii septenerviam.

Tas ... *cogn. (Traismauer) CIL* III 12014, 549: TAS[.

Tascaseceris *M. (Pinos Puente) CIL* II 2067: Urcestar Tascaseceris f. Illurconensis.

Tascilo-, Tascia- *s.* Tasciovantius.

Tasci-ācā, *plur. neutr.* ŏ-*stamm*, Tasciae, *d. h. ort des* Tascius, *O. im lande der Bituriger, j. Thésée, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Saint-Aignan. TP:* Tasciaca (*Desjardins ci.* Casciaca = Cassiciate).

Tasc(g)il-ius *M. (London) CIL* VII 1336, 1105: Tasciliu. 1106: Tascili m(anu). *(Martres-de-Veyre; Trion; Tongern; Mainz; Friedberg; Cöln; Vechten)* XIII 10010, 1885: Tasc(g)iliu, TASCIIV (Tascilu?).

Tasci-llus *M.* **Tascilla** *F. (London) CIL* VII 1336, 1104: Tascil. m. *(London: Colchester; Aldborough)* 1107: Tascilli (*gen.*) m(anu). *(Luxeuil)* XIII 5443: D(is) M(anibus) Tascilla. *(Amiens; Étaples; Tongern; Langres; Nijmegen; Vechten; Kessenich)* 10010, 1886: Tascillus f(ecit), Tasgillus f., Tascilli m(anu), Tascilli.

Tas(x)cio-(Tascia-)vant-ĭus *nach Rhŷs von* tascjo '*battle-array*'? *und w.* gwan-u '*to pierce or stab, to spear*'. *bei Galfredus Monumetensis* 3, 20 Tenuantius *verlesen für* Tesiuantius *oder* Tebuantius? *Rhŷs vgl. w.* Teubant = *Teh-uant. *M. brittischer fürst, vater des Cunobelinos. Gold-, silber und bronze-münzen der Segontiaci, nach Tiberius. J. Evans plate C. no.* 12: TASC. F., TASCIIO VANI. F, TASCIO VANI. F, TASCIO SECO(ntiaci). *p.* 227—245, *pl.* V *n.* 7 *p.* 227—228: TASCIOVAN, *n.* 8: [T]ASCIAV, *n.* 9 *p.* 229—230: TAXCI ...., *n.* 10 *p.* 231—232: TASC, *n.* 11 *p.* 232—233: [T]ASC, *n.* 12 *p.* 233—234: TAS, *n.* 13 *p.* 234—235: TASCI *R* [T]ASC, *n.* 14. *pl.* VI *n.* 1. 2 *p.* 235—239: TASC, *n.* 3 *p.* 239: TASCIO, *n.* 4. 5 *p.* 239—241: TASCIA, *n.* 6 *p.* 242: TAS, *n.* 7 *p.* 243—244: TASCIA, *n.* 8 *p.* 244: TASCIA VA *R* TAS, *n.* 9 *p.* 245: TASCIAV(?), *n.* 12 *p.* 248: V(erolamio) *und* T(asciovantus) *R* TASC(iovantus), *n.* 13 *p.* 248—249: V(erlamium) *R* TA ..., *plate* VII *n.* 5 *p.* 254—255: TASCI, *Evans p.* 267—272: TASCIO — RICON. *p.* 268—269: TASCIOV — RICON. *p.* 269—270, *plate* VIII *n.* 6: TASCIO RICON. *p.* 270 *n.* 7: TASCI RICONI. *n.* 8: TASCIOV RICON. *p.* 270—272, *n.* 9: TASCI RICON. *Muret-Chab.* 9556: TASCIORICON. *Gold (Leagrave bei Luton) The Academy, may* 24, 1890, *no.* 942 *p.* 358: TASCIO RICON. *Gold und silber,*

Evans pl. VIII *n.* 11 *p.* 276: TASCIO *R* SE-GO(ntiaci). *Bronze, nach Tiberius: Plate* XII *n.* 1 *p.* 326—327: CVNOBELINI *R* TASCIO-VANI. F. = *Muret* 9575. *n.* 2 (= *Muret* 9569): CVNOBELINVS *R* TASCIIOVANII F. *n.* 3 (= *Muret* 9573): CVNOB. *R* TAS-CIIOVANTIS. *n.* 5 (= *Muret* 9574): CVNO-BELINVS REX *R* TASC. *n.* 6 (= *Muret* 9567. 9568 = *Cohen, Cossutia, pl.* XVI. 1): CVNOBELIN *R* TASCIO. *n.* 7 (= *Muret* 9570—9572): CVNO *R* TASCI. [*In Berlin*] *Zeitschrift für Numismatik* 15 (1887) *s.* 2: CVNOBELINI *R* TASCIOVANI F. *(Aus Sandby, auch aus Baldock, Arlesy und Langford) The Academy, may* 24 (1890) *no.* 942, *p.* 358: CVNOBELINVS REX *R* TASCIO-VANVS F. *(Aus Walsworth, bei Hitchin) p.* 359: CVNOBELINI *R* TASCIOVANI. *(Aus Haslingfield, bei Cambridge) ib.:* CVNOBE-LINVC REX *R* TAS. *(Aus Arlesey, Beds) ib.:* CVNO *R* TASCI. *(Bei Biggleswade) ib.:* CVNOBELINI *R* TASCIO.

Tasc-ius *M. Sidon. Apollinar. epist.* 8, 3, 1: Tascius Victorianus. *(London) CIL* VII 1336, 1103: [T]asci *(gen.). Brittanische gold- und silbermünzen: J. Evans, plate* VIII *n.* 12 *p.* 276—284: EPATICCV *R* TASCI F.

tasco- *in* Api-tascus.

Tasco. *(Tours; Windisch; Planig bei Creuznach; Vechten) CIL* XIII 10010, 1887: Tasco ( ) ma(nu).

Tasc-o(n), Tascone *j. le Tescou, nfl. des Tarn,* Tasconensis pagus, *das Tescou-tal. s.* Tasgoduni.

Tascŏ-drŭgī, *nach Ernault zu* *drug-, *cy.* trwyn *nase,* = *trogn-, *trŭgn-? *haeretische secte in Galatien, saec.* 4—9. *Epiphan. resp. ad epist. Acacii et Pauli:* Καταφρυγαστῶν καὶ Μοντανιστῶν καὶ Τασκοδρουγιτῶν. οὗτοι δὲ πάλιν οἱ Τασκοδρουγῖται διῃρέθησαν εἰς ἑαυτούς. *ad haereses, synopsis tomi* 1, *libri* 2, 2: Κατὰ Φρυγαστῶν καὶ Μοντανιστῶν καὶ Τασκονδρουγιτῶν· οἵτινες παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην δέχονται· ἑτέρους δὲ προφήτας παρεισφέρουσι μετὰ τοὺς προφήτας, Μοντάνον τινὰ αὐχοῦντες καὶ Πρισκίλλαν καὶ Μαξιμίλλαν. *lib.* 2, *t.* 1, *c.* 14: Περὶ τοῦ Τασκοδρουγιτῶν ὀνόματος αὖθις ἐροῦμεν. ἔστι γὰρ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ ἐν αὐτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῇ μετὰ ταύτην τῶν Κυντιλλιανῶν καλουμένην· ἀπ' αὐτῶν γὰρ τούτων ὁρμᾶται καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα. καλοῦνται δὲ διὰ τοιαύτην αἰτίαν Τασκοδρουγῖται. τασκὸς παρ' αὐτοῖς πάσσαλος καλεῖται, δροῦγγος δὲ μυκτήρ, εἴτουν ῥύγχος καλεῖται· καὶ ἀπὸ τοῦ τιθέναι ἑαυτῶν τὸν δάκτυλον τὸν λεγόμενον λιχανὸν ἐπὶ τὸν μυκτῆρα ἐν τῷ εὔχεσθαι, δῆθεν κατηφείας χάριν καὶ ἐθελοδικαιοσύνης, ἐκλήθησαν ὑπό τινων Τασκοδρουγῖται, τουτέστι Πασσαλορυγχῖται. *synopsis Ancorati* 13: Κατάφρυγες, οἱ καὶ Μοντανισταὶ καὶ Τασκοδρουγῖται. *anacephalaeos. t.* 2 *p.* 128 *B:* Κατὰ Φρύγας τῶν καὶ Μοντανιστῶν καὶ Τασκοδρουγιτῶν. *p.* 129 *C:* Κατὰ Φρύγας οἱ καὶ Μοντανισταὶ καὶ Τασκοδρουγῖται. *Filastrius diversarum hereseon lib.* 47 (75), 1: Alii sunt iterum Ascodrugitae in Galatia, qui utrem inflantes ponunt et cooperiunt in sua ecclesia et circumeunt eum insanientes potius et bacchantes . . . 48 (76), 1: Alii sunt Passalorinchitae, qui digitum inponentes in nares et ora sua et labia quasi silentium semper exercent, non rei aliae nisi taciturnitati quasi studium commodantes. *CTh.* 16, 5 *(de haereticis),* 10 *(a. 383):* Tascodrogitae a sedibus quidem suis minime propellantur, ad nullam tamen ecclesiam haereticae superstitionis turba conveniat, aut, si forte convenerit, a conventiculis suis sine ulla mora propulsetur. 65, 2 *(a. 428)* = *C. Iust.* 1, 5, 5: Ascodrogitae (Tascodrogitae). *Hieronym. comm. in epist. ad Galatas lib.* 2 *cap.* 3 = *Opp. t.* 7, 1 *c.* 429/430: Scit mecum, qui vidit Ancyram, metropolin Galatiae civitatem, quot nunc usque schismatibus dilacerata sit... Quis umquam Passalo-ryncitas et Ascodrobos (Tascodrogos) et Artotyritas et cetera magis portenta quam nomina in aliqua parte Romani orbis audivit? *Theodoreti haereticar. fabular. compend. lib.* 1 *cap.* 9: Τούτων εἶναι τμῆμα φασὶ καὶ τοὺς παρ' ἐνίων Ἀσκοδρούτους, παρ' ἐνίων δὲ Ἀσκοδρουπίτας καλουμένους. 10: Περὶ τῶν Ἀσκοδρουτῶν ἢ Ἀσκοδρουπιτῶν (*var.* Ἀσκοδρυπων, -υτων) καλουμένων. *Novella Theodosii II. tit.* 3, 9 *(a. 428):* Superest, ut, quae in Manichaeos, deo semper offensos, quae in Eunomianos, haereticae fatuitatis auctores, quae in Montanistas, Cataphrygas, Photinianos, Priscillianistas, Ascodrogos, Hydroparastatas, Borboritas, Ophitas innumerabilibus constitutionibus lata sunt, cessante desidia, celeri executioni mandentur, Florenti, parens carissime atque amantissime. *CIust.* 1, 5, 19 *(a. 529):* Tascodrogorum. 21 *(a. 531),* 1: Samaritis nihilo minus et qui illis non absimiles sunt, id

est Montanistis et Tascodrogis (*var.* ascodrugis) et Ophitis, quibus pro reatus similitudine omnis legitimus actus interdictus est. (2) Sed et his quidem, id est Manichaeis et Borboritis et paganis nec non Samaritis et Montanistis et Tascodrogis (*var.* scodrigis) et Ophitis, omne testimonium sicut et alias legitimas conversationes sancimus esse interdictum. *Timotheus Presbyter Constantinopolitanus de recip. haer., in Cotelerii Monum. Eccl. Graecae vol.* 3 *p.* 377 *C: Τασκοδρουγοί· οὗτοι τὴν Γαλατίαν οἰκοῦσι.* 378 *A: Τασκοδρουγοὶ λέγονται τῇ γλώσσῃ τῶν Γαλατῶν, ἐπειδὴ τασκὸς παρ' αὐτοῖς ὁ πάσσαλος ἑρμηνεύεται, δροῦγος δὲ ὁ ῥώθων. ἔστι δὲ αὐτοῖς συνήθεια τοιαύτη· ἐν ταῖς λεγομέναις παρ' αὐτῶν εὐχαῖς ἐπαναπαύουσι τὸν δάκτυλον τῆς δεξιᾶς τῷ ῥώθωνι, καὶ οὕτως προσεύχονται. καὶ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον λέγονται Γαλατιστὶ Τασκοδρουγοί, ὅπερ ἑρμηνεύεται Πασσαλορυγχῖται.* (*cf. Augustin. de haeresibus c.* 62: Ascitae ab utro appellati sunt: ἀσκὸς enim Graece, Latine uter dicitur; quem perhibentur inflatum et opertum circuire bacchantes *etc. c.* 63 [*a.* 428] = *Migne P. L.* 42 *c.* 42: Passalorynchitae in tanto silentio student, ut naribus vel labiis suis digitum adponant, ne vel ipsam taciturnitatem voce praecipiant, quando tacendum sibi esse arbitrantur; unde etiam nomen est inditum: πάσσαλος enim Graece dicitur palus; et ῥύγχος nasus. Cur autem per palum digitum significare maluerint, a quibus hoc nomen conpositum est, nescio: cum Graece dicatur digitus δάκτυλος, et possent utique Dactylorynchitae multo evidentius nuncupari. *Primasi praedestinatus* 63: Sexagesima et tertia heresis est passalorynchitae omnes quando ad ecclesiam suam conveniunt tanto silentio student, ut et naribus et labiis suis digitum adponant, ne vel ipsam taciturnitatem flatibus laedant. Cur autem per palum digitum significare maluerint, a quibus hoc nomen compositum est, nescio. Cum Graece πάσσαλος palus dicatur et digitus δάκτυλος. et ryncos nasus. Melius autem mihi videtur si dactylosrynchitae vocitentur.) *p.* 421 *A: Τασκοδροῦγοι. Antiochi Monachi Pandect. s. scripturae cap.* 130: *Καταφρυγαστῶν καὶ Μοντανιστῶν καὶ Ἀσκοδρουγιτῶν. Sophronius Hierosolym. in epistola synodica ad Sergium patriarcham in Synodi* VI[a], *act.* 11: *Τασκοδρούγων* (Abrodicorum). *Iohannes Damascen. de haeresibus* 48: *Οἱ Καταφρυγαστῶν καὶ Μοντανιστῶν καὶ Ἀσκοδρουγητῶν· οἵτινες παλαιὰν καὶ καινὴν διαθήκην δέχονται· ἑτέρους δὲ προφήτας παρεισάγονται, Μοντανόν τινα αὐχοῦντες καὶ Πρισκίλλαν. Basilicorum lib.* 1, *tit.* 1, 34, *t.* 1 *p.* 26 *Heimbach: Ὡσαύτως καὶ οἵτινες ἐκείνων (Σαμαρειτῶν) οὐκ ἀνόμοιοί εἰσι, τοῦτ' ἔστι Μοντανισταὶ ἢ Ἀσκοδροῦγοι καὶ Ὀφῖται, οἷς ὑπὲρ τοῦ ὁμοίου ἐγκλήματος πᾶσα νόμιμος ἀγωγὴ ἀναιρεῖται. ἀλλὰ καὶ τούτοις, τοῦτ' ἔστι Μανιχαίοις καὶ Βορβορίταις καὶ Μοντανισταῖς καὶ Ἀσκοδρούγοις καὶ Ὀφίταις πάσας μαρτυρίας, καθὼς καὶ ἄλλας νομίμους ἀναστροφὰς νομοθετοῦμεν εἶναι ἀπηγορευμένας. lib.* 21, *tit.* 1, 45, *t.* 2 *p.* 416: *Τῶν αἱρετικῶν οἱ μὲν Μανιχαῖοι καὶ οἱ Βορβορῖται, ἢ Ἕλληνες, ἢ Σαμαρεῖται, ἢ Μοντανισταί, ἢ Τασκοδρουγῖται, ἢ Ὀφῖται, καὶ οἱ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν σέβοντες ἐν μηδενὶ μαρτυρείτωσαν. Dazu schol. p.* 417: *Θαλελαίου. Οἱ Μοντανισταὶ καὶ οἱ Τασκοδρουγῖται παλαιὰν καὶ καινὴν διαθήκην δέχονται, ἕτερον προφήτην εἰσάγοντες Μοντανόν τινα καὶ Πρισκίλλαν αὐχοῦντες . . . Τῆς δὲ αὐτῆς αἱρέσεώς εἰσὶ καὶ Τασκοδρουγῖται, οἵτινες ἐν τῷ εὔχεσθαι τὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς τῇ ῥινὶ προσερείδοντες Τασκοδρουγῖται διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν· τάσκος γὰρ κατὰ Φρύγας ἡ ῥίς, καὶ δροῦγος ὁ πάσσαλος, ὃν μιμεῖται ὁ δάκτυλος.*

?**Tascogens** . . . *(Rom) CIL* VI 1766 = 31894: Serpentius [Tascogensibus]. 31893: Serpentius Tascogensib(us).

tascon-ium *weiße tonartige erdart. Plin. n. h.* 33, 69: Catini fiunt ex tasconio, hoc est terra alba similis argillae. *Vgl.* apitascus.

Tascus *M. Plin. epist.* 6, 18, 8: Accipit codicillos Rectinae Tasci inminenti periculo exterritae.

Tasciae *s.* Tasciaca.

Tasgĕt-ĭŏ-n *O. in Raetien, j. Burg-Eschenz bei Eschenz, der stadt Stein gegenüber, bez. Steckborn, am Untersee, im schweizerischen canton Thurgau. Ptol.* 2, 12, 2: *Πρὸς δὲ τῇ κεφαλῇ τοῦ Ῥήνου ποταμοῦ Ταξγαίτιον, Βριγάντιον. (Eschenz) CIL* XIII 5254: Deae Fortune vik(ani) Tasg(etini) posue(runt) cu[rante] . . . *(Burg bei Stein am Rhein, zur zeit Diocletians)* 5256: [Murum] Tas[g(c *aus* g)etinum] sumtu su[o . . . refec(erunt) curante N. N. pra[e[s]ide [provinciae]. *(Eschenz)* 5257: Balneum vetustat[e] cosumt(um) v[ik(ani)] Tasg[et(ini)]

a solo resti[t]uer[unt] cur. car. ca.. ati.. et Fl. Adiecto qu[i et] Aurel. Celso et Cilt[o (*lis* Celto)] Cilti (*lis* Celti) fil(io).

Tasg-ĕtĭŏ-s Tasgetius *M. könig der Carnutes. Caes. b. G.* 5, 25: Erat in Carnutibus summo loco natus Tasgetius, cuius maiores in sua civitate regnum obtinuerant. (2) Huic Caesar pro eius virtute atque in se benevolentia, quod in omnibus bellis singulari eius opera fuerat usus, maiorem locum restituerat. (3) Tertium iam hunc annum regnantem inimici palam multis ex civitate et iis auctoribus interfecerunt. 4: (Caesar) veritus (L. Plancum iubet) quorum opera cognoverit Tasgetium interfectum, hos comprehensos ad se mittere. 29, 2: Neque aliter Carnutes interficiundi Tasgetii consilium fuisse capturos. *Bronzemünzen der Carnutes Muret-Chabouillet* 6295—6305 (6302 *in Paris gefunden*), *pl.* XIX. *(Pommiers, dép. Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 *p.* 108 *n.* 25: ЄΛΚЄSooYIZ *(nachamung der Calpurnia) R* TASGIITIOS *(nachamung der Titia).* 6306: TASGET.

Tasgi-llus *M.* **Tasgilla** *F. ('Aes) CIL* III 4345 = 11055: Mataconis Tasg[i]llae et Clare. *(Wien)* 14373, 64: TASCINI (= Tas[g]ill[i]) m(anu). *(Bordeaux)* XIII 687: Censorinus Tasgilli lib(ertus) q(uondam?) d(e)f(unctus) a(nnorum) LXXIIII. Centurio f(ilius) e[t] fratres vi(v)ei p(atri) o(ptimo), p arenti) n(ostro). *(Chauffailles)* 2581: [Pro salute] Lucili Tasgillus Iul(ii *oder* Iulli) fili(us) Iovi Aug. et Iunoni [poss]essor huiu[s do]mus v. s. l. m. *(Oberhalb Rehweiler* 6194: Deo Merc(urio) Sex(tus) Cottius Tasgillus v. s. l. m. *(Bei Bollendorf an der Sauer) CIR* 845 = *Hettner, Trier n.* 197: D(is) M(anibus) Attucia(e) Artilla(e) et Acceptia(e) Tasgilla(e) Sattonius Secundinus e[t] sibi fe[cit]. *(Trier) Athenaeum* 1895 *nr.* 3546 *p.* 499: Modestiana(e) Tasgillus Trever f(aciendum) c(uravit). *(Bei Chagnon en Saintonge, dép. Charente-Inférieure, saec. 2 p. Ch.) Ac. Par. CR* 1897 *p.* 177—186, *C. Jullian, Tablette magique de Chagnon, u. Wünsch, RM n. f.* 55 *s.* 241—244: Denuntio personis infra scribtis Lentino et Tasgillo, uti adsin ad Plutonem et at Proserpinam hinc abeant quomodo hic catellus nemini nocuit, sic (*verbeßert* ma *in* sum) que (*verbeßert in* qui) olosicod nec illi hanc litem vincere possint. quomodi nec mater huius catelli defendere potuit, sic nec advocati eorom eo[s def]endere [non *zu tilgen*] possint; sic il[o]s inimicos aver^sos ab hac l[i]te esse. quomodi hic catell[us] aversus est nec surgere potesti, sic nec illi. traspecti sin[t] quomodi ille. quomodi in hoc monimont(o) animalia ommutuerun nec surgere possun nec illi mut[iant]. Atracatetracatigal|lara precata egdarata | hehes celata mentis ablata. *(Wahlscheidt, kreis Saarbrücken) F. Schröter, Die röm. Niederlaßungen und die Römerstraßen in den Saargegenden. Abth.* 3. *Saarbr.* 1859. *S.* 57: Degovexi *(Gott, dativ)* Benignius Tasgillus v. s. l. m. *S.* 58: [D]eo Marti [C]nabetio [B]enignus [T]asgillus [v.] s. l. m. *(Luxeuil):* Tasgilla. *(Cussy):* Tasgillus.

Tasg-ĭus *M. nomen gentilicium. (Nimes) CIL* XII 3277 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 371: [D(is) M(anibus)] Q. Tasgi(i) Hermetis, IIIIII vir(i) aug(ustalis) corporat(i); Q. Tasgius Fortunátus, libert(us), patróno optimo posuit. *Vgl.* Aprotasgi(u?) *(Lezoux) BSAF* 1901 *p.* 102.

tasgŏ- *im ir. eigennamen* Tadg (*sprich* Tadg) = *Tasgo-s *vorcelt.* *Tazgo- *M.*, Icotasgus, *Inschr. v. Entrains, Bulletin de la Société nivernaise* 1896, *p.* 147: Connonius Icotasgl fil., Mori-tasgus, Tasgo-duni; Tasg-ius, Tasgillus, Tasg-etios; Tasgunno-s *in O.* Tasgunnacus.

Tasgŏ-duni *O. in Gallia Narbonensis, an den ufern des Tescou. Plin. n. h.* 3, 37: Tasgoduni.

Tasgunn-ācŏ-s *c. M.* Tasgunnos, *O. j. Tazanat, dép. Puy de-Dôme, arr. Riom, canton Manzat, gemeinde Charbonnières-les-Vielles. Merow. münze Belfort n.* 4231 = *Prou* 1845: +TAΣGVИИAGO (Tasgunnago *oder* Tasgannago). *Vgl. auch Tagenac, dép. Cantal, arr. und canton Saint-Flour, gemeinde Neuvéglise.*

Tasĭ-ācus *O. j.* 1) *Taizy, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Château-Porcien.* 2) *Taissy, dép. Marne, arr. und canton Reims. Vita s. Remigii, app. MGSS Mer.* III *p.* 343, 28: Tassiaco (villa).

Tasico . . . *s.* Tasciovant.

Tāsilī-ācus villa, *j. Tassilly, dép. Calvados, arr. und canton Falaise, gemeinde Bons-Tassilly. Venant. Fortunati vita s. Germani* 53, 144: Ad villam Tasiliaco.

Tasi-nĕmĕtum *nach d'Arbois de Jubainville 'heiligtum des gottes* *Tasi-s *oder*

*Taxis (*cf.* Taxi-magulus)', *O. in Noricum, westlich von Klagenfurt in Kärnten. TP:* Tasinemeti. *Vgl.* Ver-nemetum.

Tasnetum, Tanetum = Tannek, *O. j. Tanay, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Mirebeau-sur-Bèze.*

Tass-arnus *M. cogn. (St. Pölten) CIL* III 13530 *p.* 2286: Candido Tassarn[i] f(ilio) an(norum) LXX e[t? N]ovena[e] Camuli f(iliae] p(arentibus) f(ilii) f(ecerunt).

Tassca ... *(Xanten) CIL* III 10010, 1888: TASSCГ.

Tassiaco *s.* Tasiacus.

Tasta *O. hauptstadt der Datii. Ptol.* 2, 7, 11: *Καὶ ὑπὸ μὲν τοὺς Γαβάλους Δάτιοι καὶ πόλις Τάστα* (*lis Τάσγα?*). *Vgl.* Tasgodūni.

TASTAVR? *(Mainz) WK* 17 (1898) *nr.* 1, *sp.* 7: TASTAVR?

?**Tastris** *halbinsel. Plin. n. h.* 4, 97: Promunturium Cimbrorum excurrens in maria longe paeninsulam efficit quae Tastris appellatur.

Tastus *M. cogn. (Szent Miklós) CIL* III 4282 *p.* 1756: D(is) M(anibus) Dasi Tasti, vixit annis L*XXX Anna Sammonis coiux et Aurelius Capito eredes titlum faciendum curaverunt ex voluptate testamenti.

? TASVIT. *(Im museum zu Stockholm) BICA* 1883, *dec.*

Tasulus *M. (Bei Old Carlisle) EE* 3 *p.* 128 *n.* 92: Aur. Tasulus vet(eranus) v. s. l. [m.).

tata (*nach d'Arbois neben* papa *koseform für* pater) '*vater*', *lat.* tata, *gr.* τάτα, *lit.* tétis, *poln.* tata, *russ.* tjátja, *ai.* tata, *cy.* tâd, *acorn.* tat, *mcorn.* tas, hen-dat '*avus*', *bret.* tat, tad. *M. F. cogn. (Stubenberg) CIL* III 5504: Makdmus Senilis v. f. s. et Tatae con. pien. *(Baghtchedjik) The Journal of Hellenic Studies, vol.* 19, *part.* 1 (1899) *p.* 113 *n.* 101: ..... *Μαρκω και Τατα γονε[υσιν] εστησαν και αυτοις ζωντες αν[εστη]σαν μνημης ενεκεν. (Rom) CIL* VI 35323: Fortis Tata et Caenis mat. filiae). *(Narbonne) Inscr. de Languedoc n.* 509: Fulvius Tata. *(Brumath)* XIII 6013: ... Legitimus Cossat(i?)tionis Conteddius Teddilli Carantus Victoris Clementinius Carantus Pater[i]o Atessatis Primus Legitimi Sollemnis Ap(r? b?)agante C. Iulius Spatalus Martius Domiti Iu[ve]ntius Iuvenis Aelius Segileius [M? N?]onnus Tatae Maturius Peregrinus ...

?**Tatarium** *F. (Philadelphia in Lydien) CIL* III 7103: Titia Tatarium.

Tate .. *(Bordeaux) CIL* XIII 891: TATE|IᴧNSᵛO ƆRIVN|ISVNT.

? **Tateris** *cogn. (Jaunstein) CIL* III 11649: Tateris.

Τάθερ *s.* Taber.

Tatĭ-acus *vom gentilic.* Tatius, *O. j. Theizé, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton Le Bois-d'Oingt.*

?**Taticius** *M. (Mariaborn) CIR* 930: T. Taticius Censorinus.

Tatĭ(i-*stamm*)**-genus** *M. (Cöln, mitte saec. 1 bis mitte saec. 3) CIR* 407 = *Düntzer, Katal.* 2, 40: Matronis Mahlinehis Tib(erius) Claudius Taticenus (*lis* Tatigenus) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Tatinga villa, Tatingahem, *j. Tatinghem, dép. Pas-de-Calais, arr. und canton St.-Omer, Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ed. Guérard p.* 18: Tatinga villa.

Tatin-ius *M.* **Tatinia** *F. (Doxati) CIL* III 7354: Tatinia Galatia. *(Mailand)* V 5853: V. f. Q. Campllius Q. f. Virillio vı vir iun. sibi et Tatiniae M. f. Verae uxorI. Q. Campilio patri Castriciae Condexuae matri [C]ampllio Catu ... Tatinia M. f. Vera. *(Bordeaux)* XIII 868: D(is) [M(anibus)] Tatini. Anaxagoras maritus p.

Tati-nos Tatinus *M.* **Tatina** *F. (Bordj Ain-Medda) CIL* VIII 8414 = *EE* 7, 459: D(is) M(anibus) Titus Tatinus Marianus prefectus c(astelli) N ..... *(Pozzuoli)* X 2747: D. M. Modia Marcellina Erenniae Tatinae. *(Nîmes)* XII 5890 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 505: [Per] so[m]niu[m iuss]us Val(erius) Tat[inus] Parcalus v. s. l. m. *Bronzemünzen der Cadurci Muret-Chabouillet n.* 4382—4391: TATINOS.

Tatio. *(Rom) CIL* XV 7994: C. Tatio Ger.

Tatira. *(Trier) CIL* XIII 10010, 1889: Tatira.

Tatmalv-ius *M. (Poitiers) CIL* XIII 10002, 495: Tat[m]alvius.

Tato *auch celtisch? M. cogn. (Sebes-Várallya bei Bánfy-Hunyad) CIL* III 843: D(is) M(anibus) Ael(io) Tatoni dec. coh. II. His. *(Kariać)* 2749 = 9802 (*cf. p.* 2328 [157]): Batonis | Baracionis Tato fil(ius). *(Csigmó)* 7880: C. Iul(ius) Tato d(eo) et(e)rno v(oto) p(osuit). *(Praovo)* 8095 = 14503: [P]osuerunt Heculi Bitus Bit[i] Santes pa ... Con(us) Con(i), Tato Post(umi).

(Rom) VI 32526: C. Cornelius C. f. Off. Tato Tarr. 32623: Ael. Tato Mog. 32640: .. Aurel. M. f. Fl. Tato Siscia. *(Bois de Vaux bei Vidy)* XIII 5027: Banira et Doninda et Daedalus et Tato Icari fili Suleis suis qui curam vestra(m) agunt Iden(nicis?); Cappo Icari l(ibertus?). *(Rom)* XIV 656: M. Aur(elio) Tatoni. *(Albano)* 2256: Tato. *Vgl.* Tatto.

Taton .... *(Carthago, christl.)* *CIL* VIII 13961: Taton . . .

Tats-oria *F.* *(St. Margareth bei Ober-Laibach)* *CIL* III 10722: Sexstiliae Tatsoriae coniugi suae.

Tatta *see. Strab.* 12, 5, 4 *p.* 568: *Μετὰ δὲ τὴν Γαλατίαν πρὸς νότον ἥ τε λίμνη ἐστὶν ἡ Τάττα, παρακειμένη τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ τῇ κατὰ τοὺς Μοριμηνούς, μέρους δ' οὖσα τῆς μεγάλης Φρυγίας, καὶ ἡ συνεχὴς ταύτῃ μέχρι τοῦ Ταύρου, ἧς τὴν πλείστην Ἀμύντας εἶχεν. ἡ μὲν οὖν Τάττα ἁλοπήγιόν ἐστιν αὐτοφυές, οὕτω δὲ περιπήττεται ῥᾳδίως τὸ ὕδωρ παντὶ τῷ βαπτισθέντι εἰς αὐτὸ ὥστε στεφάνους ἁλῶν ἀνέλκουσιν, ἐπειδὰν καθῶσι κύκλον σχοίνινον, τά τε ὄρνεα ἁλίσκεται τὰ προσαψάμενα τῷ πτερώματι τοῦ ὕδατος παραχρῆμα πίπτοντα διὰ τὴν περίπηξιν τῶν ἁλῶν.* 6, 1: *Ἡ τε δὴ Τάττα ⟨τοιαύτη⟩ ἐστί.*

Tatta *F. cogn.* *(Dabrica in der Nevesinje)* *CIL* III 2766[c] = 8386 = 12775: [D(is)] M(anibus) s(acrum). [Ael(ius)] Maximus et Ael(ia) Tatta p(arentes) Ael. Marcel(l)ae [f(iliae)] def(unctae) an(norum) XX vivi sepulcr(um) fecer(unt) et sibi et suis. *(Karan)* 8350: Fl. Tattae libertae et nutrici. *(Dobričevo, distr. Bilek)* 14620: Aelia Zorada h. s. an. LX. Zanatis et Tatta m(atri) b. m. f.

Tattaia. *(Kragoujevatz)* *CIL* III 1672 = 8342; *cf. p.* 1023: Tattaia.

?**Tattario** *M. cogn.* *(Clausenburg, a. 235)* *CIL* III 870, 4: Tattario.

Tattaris *M.* *(Fatnica zwischen Bilek und Stolac)* *CIL* III 12800: D(is) M(anibus). Tattaris Veneti filius et Temus Annaei filia Batoni filio annorum XX .. Annaiae [f]iliae annorum XX. filis pientissimis vivi fecerunt sibi et suis.

Tattis. *(Kavak bei Dinorna)* *CIL* III 6798: Tattis(?) Flavi f(iliae) uxor(is).

Tatt-o(n) *M.* **Tattu** *F.* *Greg. Tur. h. F.* 10, 29: Vuistrimundo, cognomento Tattonis, civi Turonico. *(St. Helenenberg)* *CIL* III 11600 *u. p.* 1328, 197: Tattuni *(dativ)* v. f. *(Bei Tüffer)* *n.* 13523: [T]attus [S]exti f. an(norum) ... [f]ecit m[o]ni[me]ntum sibi et suis Tattoni Mociani (f.) instit(...) an(norum) XV. . .

Tattuia. *(Ostrožac, distr. Konjica)* *CIL* III 14617, 3: D(is) M(anibus). Ælis Rufo et Tattuim def. an. LX P. Æl. Verus parentibus p.

Tattus *M. cogn.* **Tatta** *F.* *(Bei St. Georgen)* *CIL* III 4948 = 11522: Tattus. *(Kötsch bei Marburg)* 5310: Mercurio sacrum. Primigenius v. s. l. m. Tatti lib(ertus). *(Bei Tüffer)* 13523: [T]attus [S]exti f. an(norum) ... [f]ecit m[o]ni[me]ntum sibi et suis Tattoni Mociani (f.) instit(...) an(norum) XV... *(Cöln)* *CIR* 363: Tattae *(dat.)*.

Tatucan-ius. *(Stein-Callenfels bei Kirn)* *CIL* XIII 6210: [T]atuca[nio M]atern[o] vivo [M]artie Callista[e de]func[tae].

Tatu-cus *M.* **Tatuca** *F.* *(Wöllersdorf)* *CIL* III 4555: Tatucae Macioni f. annorum C. Fovea Secae f. annorum LXXX h. s. v. f. me. *(St. Lorenz in Stranitzen)* 5286: Nonnae Tatuci f(iliae). *(Grottenhofen bei Seckau)* 5350: Adiatullus Vepotali f. Tatucae Vervici filiae uxori et Rumae f. ani. XX. V. et fili sibi et suis fecit. *(Cöln)* *CIR* 339: Deanae Tacitiniu[s] Tatucus pro se et suis v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Tatue *cogn.* *(Zollfeld)* *CIL* III 4983[a]: Sisiae matri Tatue v. f. et Germanæ soro.

Tatugia *s.* Tutugi, Tuatuc.

?**tatula.** *(Nîmes)* *CIL* XII 3518: Cintiae *(nomen)* Honorat(ae *cogn.*) Fidelis *(cogn.)* tatula.

Tatul-o(n) *M. cogn.* *(Ofen)* *CIL* III 3553: D(is) [M(anibus)] Iul(io) Tatuloni mil. leg. II ad. [bf.?] tribun.

Tatulus *M.* *(Bölcske bei Kömlöd)* *CIL* III 3319 = 10299: L. Sep(timio) Tatulo vet(erano), ex opt(i)one coh(ortis) I T(h)racu(m) Germ(anicae).

tau *der buchstabe* T *als zeichen des galgens, auch in Gallien.* *Verg. catalept.* 2, 4 *(citiert von Quintil.* 8, 3, 28): Tau Gallicum, min et sphin ut male illi sit. *Vgl. Diodor.* 5, 32, 6: *Ἀκολούθως δὲ τῇ κατ' αὐτοὺς ἀγριότητι καὶ περὶ τὰς θυσίας ἐκτόπως ἀσεβοῦσι· τοὺς γὰρ κακούργους κατὰ πενταετηρίδα φυλάξαντες ἀνασκολοπίζουσι τοῖς θεοῖς καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν ἀπαρχῶν καθαγίζουσι, πυρὰς παμμεγέθεις κατασκευάζοντες.* *Auson. technopaegn.* 13, 5 *sq.:* Dic, quid signi-

ficent Catalepta Maronis? in his al | Celtarum posuit, sequitur non lucidius tau. *Greg. Tur. h. F.* 4, (5): Tunc etiam in subita contemplatione parietes vel domorum vel ecclesiarum signari videbantur, unde a rusticis hic scriptos Tau vocabatur.

Tau.. *(Le Bernard, Vendée) CIL* XIII 10008, 36: TAV.

Tauc-ĭus *cf. cy.* Quenatauci, *M. nomen gentilic. (Nîmes) CIL* XII 3608: Taucius (*Hirschfeld p.* 867 *list* T. Aucius) Helviánus. 3643 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 883: D(is) M(anibus) C. Iúlil, Volt(inia), Mansuétl, Taucil *(nom. pl.)* ex testamento.

Tauc-onĭus. *(Triest) CIL* V 708: [Spe]i Aug. [T]auconius Optatus eq. R. dec. et II vir. cl. ag. pro salute Tanconi Optati fili sui equit. Rom. v. s. l. m.

Taudini-āco (villa) *O. j. Thoigné, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Marolles-les-Braults. Testamentum s. Hadoindi (a. 642)* 4 *ASS 20. ian.* II *p.* 1143: Taudiniaco.

Taugan-ius *M. nomen. (Notre-Dame du Bruc) CIL* XII 197: L. Tauganius Fronto. *(Toulouse)* 5690, 119: L. Taugan(ii) Fron(t)on(i)s.

?**Taulus** *M. cogn. (S. Helenenberg bei Ottmanach) CIL* III 4847: Ti. Iullus Adsedi f. Taulus mil. coh. mon. pri. stip. XXXVI h. s. e. h. f.

Taumĭ-ăcus *O. j. Teillé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Ballon.*

Taun-ăcum villa, *O. j. Tonneville, dép. Seine-Inférieure, arr. Yvetot, canton Fontaine-le-Dun, gemeinde Bourville.*

Tau-nŏ-s (mons) *gruppe von bergen in Germanien. Mela* 3, 3, 30: Montium altissimi Taunus et Retico, nisi quorum nomine vix est eloqui ore Romano. *Tac. a.* 1, 56 *(zum j. 15):* (Germanicus) posito castello super vestigia paterni praesidii (= φρούριον ἐν Χάττοις παρ' αὐτῷ τῷ Ῥήνῳ *Dio* 54, 33) in monte Tauno expeditum exercitum in Chattos rapit. 12, 28 *(a. 50):* (Chatti) ad montem Taunum revertuntur. *(Mainz) CIL* XIII 6705: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) I(ovi) o(ptimo) m(aximo) conservatori ar[cus cum signi]s, quos Dativius Victor dec(urio) civit(atis, *volksgemeinde*), Taun[ens(ium) vicanis] Mogontiacensibus [p]romisit. Victor[i(i) .... Probus? et Prim?]us fill et heredes consumma[verunt]. 6770: DM (*aus* DEO) Q[ui?]etiu[s] Amandus d(ecurio) c(ivitatis) T(aunensis) votum quo[d v]overat solv[it l. l. m.]. 6985: ...... [F?]avor. veteranus [le]g. XXI[I]. p. [p. f.] duplarius qui vixit an. LXVII. cives Taun(ensis) coniux eiius et Potentinius Victor optio l(e)g. XXII. pr. p. f., Favorius Valentinus et mater eorum eredes f. c. *(Zahlbach)* 7064: C. Paterni Postumini dec(urionis) c(ivitatis) Taunensium, viri sacerdota[l]is pragmatici Paternia Honorata fili l(iberta) et heres per suos parentes f. c. *(Finthen, a. 198 p. Ch.)*: 7222: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Mercurio L. Senilius Dec(i)manus q(uaestor), c(urator) c(ivium) R(omanorum) m(anticulariorum) neg(otiatorum) Mog(ontiacensium), c(ivis) T(aunensis). *(Castel, a. 242 p. Ch.)* 7265: I(ovi) o(ptimo) conservato(ri) Licin(ius) Tugnatius *(zweites gentilicium)* Publius *(cogn.)* II v(ir) c(ivitatis) T(aunensis) in suo ut haberet restituit Attico et Praetextato cos. *(Bei Heddernheim, Hessen-Nassau, regbz. Wiesbaden, a. 240)* 7352: I(ovi) o(ptimo) m(aximo), Iunoni Reginae C. Sedatius Stephanus dec(urio) c(ivitatis) T(aunensium). *(Heddernheim, a. 230 p. Ch.)* 7335: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Genium plateae novi vici cum edicula et ara T. Fl. Sanctinus mil(es) leg(ionis) XXII p(rimigeniae) Alexan(drianae) p(iae) f(idelis) imm(unis) co(n)s(ularis) et Perpetuus et Felix fratres c(ives) R(omani) et (cives) Taunenses ex origine patris T. Fl. Materni veterani coh. III. præt. piae vindicis et Aurelia Ammias mater eorum c(ivis) R(omana) d. d. 7336: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Genio platiae novi vici Aemilius Baricio [c(ivis)] T(aunensis) v[ot]um sol(vit) l(ibens) [l(aetus)] m(erito). 7352 *(a. 240)*: [I(ovi)] o(ptimo) m(aximo), Iunoni Reginæ C. Sedatius Stephanus dec(urio) c(ivitatis) T(aunensium) et Caturigia Crescentlna eius cum Stephanils Maximo dec(urione) c(ivitatis) s(upra) s(crip)tae. et Festa Maximino Maximina Honorata fllils in suo restituerunt III. idus. mart. Sabino II. et Venusto cos. in suo ex [v]ot[o] r[e]novavit. 7360: I(n) honorem d(omus) d(ivinae) Mercurio Negotiatori F(lavius) Rus(ticus) Taunens(is) monitu d(ei) p(osuit) l(ibens) l(aetus) m(erito). 7370: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) i(nvicto) M(ithrae) Murius Victor ædilis c(ivitatis) T(aunensium) ex v(oto). 7386: D(ecurio) c(ivitatis) T(aunensium).

In: *Ἄρ-ταυνον* = *Are-taunon '*vor der höhe*'.

Taun-ūcus *fl. dép. Loire-Inférieure, j. le Tenu, nfl. des Achenau. Dipl. Pertz n.* 23 *p.* 23, 43 *(a. 651):* Ad portum Vetraria, super fluviis Taunuco Ittaque. *n.* 74 *p.* 65, 44 *(a. 705):* (Curtis) Taunucus (Tomicus *Duchesne*).

Taur-ăcus *O. Acta s. Ethbini* 2 *ASS* 19. *oct.* VIII *p.* 487 *B:* In monasterio qui Tauracus nuncupatur.

Taur-asia *O. j. Turin? nicht Castellamonte bei Ivrea. Appian. Hann.* 5: (Ἀννίβας) προσέβαλε Ταυρασίᾳ, πόλει Κελτικῇ. κατὰ κράτος δὲ αὐτὴν ἐξελών, τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἔσφαξεν ἐς κατάπληξιν τῆς ἄλλης Κελτικῆς. *Vgl.* **Taurasia** *in Italien, im lande der Hirpini.*

Taur-atis *M. (Saintes) CIL* XIII 1097: Memoriae Tauratis colliberti.

Tauretunum *s.* Tauro-dūnon.

***Taurĭ-ăcus** *vom gentilicium* Taur-ius *O.* 1) *j. Toury, dép. Eure-et-Loir, arr. Chartres, canton Janville. Pertz dipl. n.* 16 *(a.635) p.* 18, 22: Villas iuris nostri, id est Tauryacum, Tybernionem et Rubridum, in pago Aurelianensi sitas. 2) *j. Thoré, dép. Loir-et-Cher, dans le Maine, arr. und canton Vendôme. Pertz dipl. n.* 35 *(c. a. 658) p.* 33, 41. 44: (Villam) Tauriaco. 3) *j. Thoiré-sur-le-Dinan, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Château-du-Loir. Testamentum Bertranni, Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 210 *(a.616):* Villae nomine Tauriaco portionem illam quam Nuncia ibidem tenuit ... Villae (*Mabillon* infra villa) Tauriaco tam portionem illam Nuncianae .... 4) Tauriacus, *im pagus Turonicus, j. Thuré, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Neuvy-le-Roi, gemeinde Saint-Paterne.* 5) *Tauriac, dép. Aveyron, arr. Rodez, canton Naucelle.* 6) *Tauriac, dép. Aveyron, arr. Saint-Affrique, canton Camarès.* 7) *Tauriac, dép. Gironde, arr. Blaye, canton Bourg-sur-Gironde.* 8) *Tauriac, dép. Lot, arr. Figeac, canton Bretenoux.* 9) *j. Tauriac, dép. Tarn, arr. Gaillac, canton Salvagnac, gemeinde Montvalen.* 10) *j. Thoiré-sous-Contensor, dép. Sarthe, arr. Mamers, canton Saint-Paterne.* 11) *Tauriac, dép. Tarn-et-Garonne, arr. Montauban, canton La Française.* 12) *j. Thoiry, dép. Ain, arr. Gex, canton Ferney.* 13) *j. Thoiry, dép. Savoie, arr. und canton Chambéry.* 14) *j. Thoiry, dép. Haute Savoie, arr. Annecy, canton Annecy-Nord, gemeinde Mésigny.* 15) *j. Thoiry, dép. Seine-et-Oise, arr. Rambouillet, canton Montfort-l'Amaury.* 16) *j. Thoré, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Bléré, gemeinde Civray-sur-Cher.* 17) *j. Thoré, dép. Loire, arr. Saint-Étienne, canton Pélussin, gemeinde Maclas.* 18) *j. Thorey, dép. Côte-d'Or, arr. Châtillon-sur-Seine, canton Aignay-le-Duc, gemeinde Minot.* 19) *Thorey-les-Époisses, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Genlis.* 20) *Thorey-sous-Charny, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Vitteaux.* 21) *Thorey-sur-Ouche, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Bligny-sur-Ouche.* 22) *Thorey, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Vezelise.* 23) *Thorey, dép. Saône-et-Loire, arr. Chalon-sur-Saône, gemeinde Saint-Germain-du-Plain.* 24) *Thorey, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Cruzy.* 25) *Thoury, dép. Loir-et-Cher, arr. Romorantin, canton Neung-sur-Beuvron.* 26) *Thoury, dép. Seine-et-Marne, arr. Fontainebleau, canton Lorrez-le-Bocage.* 27) *Le Thoury, dép. Haute-Vienne, arr. Bellac, canton Le-Dorat, gemeinde La Croix.* 28) *Thuré, dép. Mayenne, arr. und canton Mayenne, gemeinde Bazouges-des Alleux.* 29) *j. Thuré, dép. Vienne, arr. und canton Châtellerault.* 30) *j. Thurey, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Marchaux.* 31) *j. Thurey, dép. Saône-et-Loire, arr. Louhans, canton Saint-Germain-du-Bois.* 32) *j. Thury, dép. Aisne, arr. Laon, canton Chauny, gemeinde Marest-Dampcourt.* 33) *Thury-Harcourt, dép. Calvados, arr. Falaise.* 34) *j. Thury, dép. Côte-d'Or, arr. Beaune, canton Nolay.* 35) *j. Thury-en-Valois, dép. Oise, arr. Senlis, canton Betz.* 36) *j. Thury-sous-Clermont, dép. Oise, arr. Clermont.* 37) *Im pagus Autissiodorensis, j. Thury, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Saint-Sauveur. Quantin, Dictionnaire topographique du dép. de l'Yonne p.* 128: Tauriacus. *Quantin, Cartul. de l'Yonne* 1 *n.* 67: Cum vicaria Tauriacensi. 38) Thauriacus, *j. Thourie, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Vitré, canton Rhétiers.* 39) *Toury, dép. Allier, arr. und canton Moulins, gemeinde Neuvy.* 40) *Toury, dép. Allier, arr. Gannat, canton Saint-Pourçain.* 41) *j. Toury, dép. Loiret, arr. Montargis, canton Ferrières, gemeinde Nargis.* 42) Tauriacus *j. Toury-Lurcy oder sur-Abron und Toury-sur-Jour, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Dormes.* 43) *Toury, dép. Saône-et-Loire, arr. Macon, canton*

Cluny, gemeinde Bray. 44) *Toury, dép. Saône-et-Loire, arr. Macon, canton Cluny, gemeinde Cortambert.* 45) Tauriacus, *j. Toury, dép. Seine-et-Marne, arr. Provins, canton Bray-sur-Seine, gemeinde Hermé.* 46) Tauriacus *im pagus Tricassinus, j. Saint-Benoît-sur-Vanne, dép. Aube, arr. Troyes, canton Aix-en-Othe. — In Italien* Turiacco, Turiago *und* Turago-Bordone *(prov. und distr. Pavia). s.* Tūriacus, Tūriācus.

Taurĭ-cī *V. (Fuensabiñán) CIL* II 6295: Teida Taurico(m) Longani uxor.

Tauric(ce)ĭ-ăcus *O. vom gentilicium* Tauricius. *Pertz, dipl. n.* 34 *p.* 32, 44 *(a. 615):* (Villam) Tauricciaco. *In:* 1) *Torçay, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, canton Châteauneuf-en-Thymerais, gemeinde Saint-Ange-et-Torçay.* 2) *Torcé, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Vitré, canton Argentré.* 3) *Torcé (Tourcé)-en-Charnie, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Sainte-Suzanne.* 4) *Torcé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort-le-Rotrou.* 5) *Torcey, dép. Eure, arr. Bernay, canton Broglie, gemeinde Verneusses.* 6) *Torcieu, dép. Ain, arr. Belley, canton Saint-Rambert.* 7) *Torcy, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front.* 8) *Torcy, dép. Aisne, arr. Saint-Quentin, canton Ribemont, gemeinde Parpeville.* 9) *Torcy, dép. Allier, arr. Moulins, canton Chevagnes, gemeinde Garnat.* 10) *Torcy-le-Grand und -le-Petit, dép. Aube, arr. und canton Arcis-sur-Aube.* 11) *Torcy, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur.* 12) *Torcy, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Songeons, gemeinde Fontenay-Torcy.* 13) *Torcy, dép. Pas-de-Calais, arr. Montreuil-sur-Mer, canton Fruges.* 14) *Torcy, dép. Saône-et Loire, arr. Autun, canton Montcenis.* 15) *Torcy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lagny.* 16) *Torcy, dép. Seine-Inférieure, arr. Yvetot, canton Ourville.* 17) *Torcy-le-Grand und -le-Petit, dép. Seine-Inférieure, arr. Dieppe, canton Longueville.* 18) *j. Torsac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Villebois-la-Valette.* 19) *j. Torsac, dép. Vienne, arr. Montmorillon, canton Lussac, gemeinde Lhommaizé.* 20) *j. Torsiac, dép. Haute-Loire, arr. Brioude, canton Blesle.* 21) *(Torsay) j. Torxé, dép. Charente-Inférieure, arr. Saint-Jean-d'Angely, canton Tonnay-Boutonne.* 22) *Torcieu, dép. Ain, arr. Belley, canton Saint-Rambert. Von* Tauricciacus *ist eine variante* Taurisiacus.

[Tauri-ci — Taur-ini]

***Taurilī-ăcus** *von M.* Taurilius, *O.* 1) *Merowing. münze. Belfort* 4230 = *Prou* 2643: TAVRILIACO. 2) *in belg. O. Traulée, prov. Hennegau, bei Pont-à-Celles, arr. Charleroi.*

Taur-īnī *V. ligurischer nationalität, aber vilLeicht celtisch benannt, vgl. die gallischen* Taurisci, *mit hauptstadt* colonia Iulia Augusta Taurinorum, *von Augustus zu Gallia Transpadana geschlagen, j. Torino, Turin. Polyb.* 3, 60, 8: *Μετὰ δὲ ταῦτα, προσανειληφυίας ἤδη τῆς δυνάμεως, τῶν Ταυρίνων, οἳ τυγχάνουσι πρὸς τῇ παρωρείᾳ κατοικοῦντες, στασιαζόντων μὲν πρὸς τοὺς Ἴνσομβρας, ἀπιστούντων δὲ τοῖς Καρχηδονίοις,* (9) *τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς εἰς φιλίαν προυκαλεῖτο (Ἀννίβας) καὶ συμμαχίαν, οὐχ ὑπακουόντων δὲ περιστρατοπεδεύσας τὴν βαρυτάτην πόλιν ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐξεπολιόρκησεν,* (10) *κατασφάξας δὲ τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτῷ τοιοῦτον ἐνειργάσατο φόβον τοῖς σύνεγγυς κατοικοῦσιν τῶν βαρβάρων ὥστε πάντας ἐκ χειρὸς παραγίνεσθαι διδόντας αὑτοὺς εἰς τὴν πίστιν.* (*Dazu Steph. Byz.: Ταυρίσκοι, ἔθνος περὶ τὰ Ἄλπεια ὄρη. λέγονται καὶ Ταυρῖνοι [was auf irrtum beruht], ὡς Πολύβιος τρίτῳ.*) 34, 10, 18, *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 209: *Τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον· διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγχιστα τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων ἣν Ἀννίβας διῆλθεν, εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν, τετάρτην δὲ τὴν διὰ Ῥαιτῶν, ἁπάσας κρημνώδεις. Liv.* 5, 34, 8: Ipsi (Galli) *(hauptstadt Turin; aus Timagenes)* per Taurinos, saltusque Iuliae Alpis *(Birnbaumer wald in Krain)* transcenderunt. 21, 38, 5: Taurini Semigalli proxuma gens erat in Italiam degresso. (6) Id cum inter omnes constet, eo magis miror ambigi, quanam Alpis transierit, et vulgo credere Poenino (atque inde nomen ei iugo Alpium inditum) transgressum, Coelium per Cremonis iugum dicere transisse; (7) qui ambo saltus eum non in Taurinos, sed per Salassos Montanos ad Libuos Gallos deduxissent. 39, 1: Peropportune ad principia rerum Taurinis, proximae genti, adversus Insubres motum bellum erat. 4: Sed cum Placentiam consul (P. Cornelius) venit, iam ex stativis moverat Hannibal Taurinorumque unam urbem, caput gentis eius, quia volentes in amicitiam non veniebant, vi expugnarat; (5) ac iunxisset sibi non metu solum, sed etiam voluntate Gallos accolas Padi, ni eos circumspectantis defectionis tempus subito adventu

consul oppressisset. (6) Et Hannibal movit ex Taurinis, incertos, quae pars sequenda esset, Gallos praesentem secuturos esse ratus. *Strab.* 4, 6, 6 *p.* 204: Ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς Ταυρῖνοί τε οἰκοῦσι Λιγυστικὸν ἔθνος καὶ ἄλλοι Λίγυες. *Plin. n. h.* 3, 123: (Colonia) ab Alpium radicibus Augusta Taurinorum, inde navigabili Pado, antiqua Ligurum stirpe. 132: Latitudo Italiae subter radices earum a Varo per Vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam, Tergeste, Polam, Arsiam DCCXLV colligit. 15, 36: Taurini ravicelos vocant. 18, 141: Secale Taurini sub Alpibus ⟨s⟩asiam vocant. *Tac. h.* 2, 66: Augustae Taurinorum *(Turin)*, dum opificem quendam Batavus ut fraudatorem insectatur, legionarius ut hospitem tuetur, sui cuique commilitones adgregati a conviciis ad caedem transiere ... Nocte, qua proficiscebatur legio, relictis passim ignibus pars Taurinae coloniae ambusta, quod damnum, ut pleraque belli mala, maioribus aliarum urbium cladibus oblitteratum. *Sil.* 3, 645 *sq.*: His tandem ignotas transgressus casibus Alpes, | Taurīnis ductor statuit tentoria campis. *Ptol.* 3, 1, 31: *Ταυρίνων, οἳ εἰσὶν ὑπὸ τοὺς Σαλασσίους, Αὐγούστα Ταυρίνων, Αὐγούστα Βαγιεννῶν, Ἴρια, Δερτῶνα.* *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 6: Tibi paulo post alia in Taurinatibus *(einwoner von Turin)* campis pugna pugnata est, non trepidantibus ex victoria tua rebellibus, sed iratis incensisque ad ulciscendum animis quos fortunae inclinatio restinguere debuisset, nec vere temere ac passim vagis hostibus ut facile palantes caederentur, sed acie in cunei modum structa, descendentibus retro in altitudinem lateribus, quae scilicet, cum prima avide confligeret, conplexa impeditos certamine circumirent. Sed tu id providens praemisisti utrimque qui obviam irent et simul, siquid insidiarum lateret, excuterent; ipse obtruncato illo capite deiectaque acie in fugam versa tanto maiorem in processu stragem edidisti quanto amplioribus subsidiis instructa constiterat. Ita usque ad Taurinatium muros fusi caesique obseratasque nancti portas ab incolis etiam corporum suorum mole clauserunt. 7: At non Taurinatibus neque ceteris Italiae civitatibus idem animus fuit, qui te, imperator, exultantes gaudio certatim ad se vocaverunt. *Nazarii paneg. Constantino Augusto d.* 22: Ecce iam aput Taurinos venientem pugna gravior expectat. *TP:* Augusta Taurinorum. *IA* 341, 1. 356, 11: Taurinis *(stadt)*. *It. Burdig. p.* 556, 9 *W.* = 6, 12 *G.*: Civitas Taurinis *(j. Turin)*. *Ammian.* 15, 8, 18 *(a. 355)*: Ad usque locum duabus columnis insignem, qui Laumellum interiacet et Ticinum, itineribus rectis Taurinos *(Turin)* pervenit. 10, 11: (Hannibal) Taurinis ducentibus accolis per Tricasinos et oram Vocontiorum extremam ad saltus Tricorios venit. *NDocc.* 42, 56: Praefectus Sarmatarum gentilium, Taurinis. *Zosimi papae epist. (a. 417) MG Epist.* III *n.* 2 *p.* 7, 37: In Taurinensi concilio. *n.* 5 *(a. 417) p.* 11, 20: In synodo Taurinensi. (46), 5 *CSEL* 35 *p.* 104, 10 *Günther:* In synodo Taurini oppidi (*cf. Mommsen, N. Archiv* 17, 187 *f.*) *Concil. Regense* 1 *(Mansi* 5 *c.* 1191 *A)*. *Concil. Araus. 24, a. 441 (Mansi* 6 *c.* 439 *D)*: Taurinatis synodi. *Leonis I epist.* 97 *(a. 451) t.* 1 *c.* 1083 = *Mansi* 6 *c.* 143 *C:* Maximus episcopus ecclesiae Taurinatis. *Hilari papae ep.* 15, 1, 1 *p.* 159 *Thiel (a. 465)*: Maximo Taurinatum ... primae civitatum provinciae Galliarum. 5, 11 *p.* 164: Maximus episcopus ecclesiae Taurinatis. *Symmachi papae epist.* 6 *p.* 693 *Thiel, a. 502:* Tigridius episcopus ecclesiae Taurinatis. *Ennod. vita b. Epiphani p.* 368, 19 *H.*: Victor, Taurinatis urbis episcopus. *Martyrol. Hieronym. 12. k. dec.*: Taurinis civit. sanctorum Octavi, Solutoris, Adventoris et Agapae virginis. *Greg. Tur. in glor. martyrum* 13: Locus ille Mauriennensis ad Taurinensim quondam urbem pertenebat ... Defer ad Taurinensim eclesiam. *Greg. I. reg.* 9, 214 *(a. 599)*: Dilectissimum fratrem nostrum Ursicinum Taurinae civitatis episcopum. 226: Fratrem itaque et coepiscopum nostrum Ursicinum Taurinae civitatis antistitem. *Vita s. Columbani* 2, 5 *MGSS Mer.* IV *p.* 118, 6 *sq.*: Erat enim locus Sigusia, urbs nobilis, quondam Taurinatum colonia *(Turin)*, a monasterio distans CXL milibus. *Fredegar. chron.* 4, 50 *(a. 623/624)*: Charoaldum ducem Taurinensem. *Concil. Constantinop. III c. 680 (Mansi* 11 *c.* 307 *D)*: Rusticus humilis episcopus sanctae ecclesiae Taurinatis. *c.* 774 *E:* Rusticus minimus episc. s. ecclesiae Tauritanensis. *Rav.* 4, 30 *p.* 250, 3: Staurinis. 11 *sq.*: Iuxta supra scriptam civitatem quae dici-

tur Staurinis. 252, 3 *sq.:* Plumbia quae confinatur ex praedicto territorio Staurinensis. — *Inschriften: (Alt-Ofen) CIL* III 3565: P. Tarrutenio Stel(latina) Proculo Taurinis, evocato leg(ionis) II ad(iutricis), stip(endiorum) XLVI, an(norum) LXVII h(ic) s(itus) e(st). *(Bagnoli)* V 4192: P. Postumio P. fil(io) Fab(ia) Fuscino, eq. publ., pontifici ordo piissimus funus public. et statuam equestrem auratam decrevit P. Postumius Marianus curator rei public(ae) Augustan. Taur. datus ab Augg. Severo et Antonin(o) pater titulo usus. *(Vigevano)* 6480: D(is) M(anibus) [T.] Statili T. f. Honorati eq. R(omani) eq. p. flamin. cur(atoris) rei p. Aug. Taurin. Statilius Saturninus pater et Statilii Cassianus Honoratus fili. *(Turin)* 6955: P. Metellus L. f. dec(urio) Taur(inis) et quaestor, item decurio Eporediae et II vir Iovi Aug. ex HS X test. poni iussit. 6964: Ex tabellar(iis) Aug(usti) stat(ionis) Taur(inae). 6970: Divo Traian(o). C. Quintius Abascantus test(amento) leg(avit) medicis Taur(inis) cultor(ibus) Asclepi et Hygiae. 6991: [La]ur. Lavin[..sacerdot]i urbis Romae [aet]ernae Ticini, [item p]atrono reI publ(icae) [urbi] Salvensium, [rei p]ubl(icae) Numanatium, [rei] p(ublicae) Tollentinatium, [rei] p(ublicae) Planinensium, [actori] causar(um) fideliss. [pat]ron. reI p(ublicae) Aug. [Taur. ob] eius erga r[em p(ublicam) fidem at]que ac ... 7016: D(is) M(anibus) P. AprII SecundIni [Mer]curial(is) Taur(inis). 7033: Cai... SextI Lucr.. Apolloni .. [scr]ib. Taur., [VI] vir Epor.. 7039: Huic ordo Augusta[norum] TaurInor(um) patrocin[ium] coloniae decrevit et per legatos detulit d. d. 7047: Have Vitalis L. TettIenus VItalis natus AquileIe edocatus Iulia Emona titulum posIt ante aeternam domum Iulia Augusta Taurinorum dIcit. *(Chieri)* 7497: .. L. l. Salvius se[xvir Tauri]nis Minerva[lis]. *(Polenzo)* 7617: ...... nae .... ‖ ibutI ... desig. [sa]cerdoti [div]ae PlotInae [P]ollentiae divae FaustInae Taurin[i]s dIvae Faustin[ae] maio[ri]s Concordiae coll. dendr. Poll. l. d. d. d. *(Rom, a. 174 p. Ch.)* VI 211: M. AutIus M. f. Stel(latina) Agricola Taurinis, missus honesta missione. 1635 = XI 3940: T. Vennonio T. f. Stell(atina) Aebutiano, patrono et municipi col(oniae) Aug(ustae) [T]aur(inorum), eq(uiti) R(omano) eq(uo) p(ublico), iud(ici) ex V (quinque) decuriis) selecto, cur(atori) r(ei) p(ublicae) Alb(ensium) Pompeianorum, L(aurenti) L(avinati), pontif(ici) eiusde(m) sacerd(otii), Munia Q. f. Celerina uxor marito karissimo. VI 2375[c]: Senilis Taurin(is). 2379[b] = 32520 *(a. 143 p. Ch.)* II 13: M. Aebutius Verus Aug. Taur. v 36: Verinus Taurin(is). 2421: T. Antistius Sabinus Stel(latina) Aug. Taurin., mil(es) an(norum) X, coh. I pr. 7 Romuli. 2630: C. Aponius C. f. Stel ... Taurin., mil(es) coh(ortis) VII p[r. Ͻ] Pomponiani testamento fieri mandavit. 2919: P. Iunnoni C/// P. f. Annies/// nundiinc/// Aug. Taurinis mil. in coh. XII. urb. 7 Flacci. *(Rieti)* IX 4688: C. Valeri C. f. Stell(atina) Caratini Aug(usta) Taurinor(um), mil. coh. VI pr. 7 Egati —. *(Vicarello)* XI 3284: A. Narbone Taurinos. 3281—3283: Taurinis. 3284: Augusta Taurin(orum). *(Zahlbach bei Mainz, a. 41—70)* XIII 6862: T(itus) Clodius T(iti) f(ilius) Ste(llatina) Optatus Aug(usta) Taur(inorum), mil(es) leg(ionis) IIII. Mac(edonicae) an(norum) XXV, stip(endiorum) V h(ic) s(itus) e(st). T(estamenti) n(uncupati) c(ausa) h(eres) f(aciendum) c(uravit). 6870: G(aius) Minicius G(ai) f(ilius) Stel(l)atina Asper Augu(s)ta Taurinoru(m) mil(es) leg(ionis) IIII. Mac(edonicae) ann(orum) VL, stip(endiorum) XXV h(ic) s(itus) e(st) Frater de suo (fecit). 6887 *(saec. 1 p. Ch.):* M. Braetius M(arci filius) Stel(latina) Taur(inis), mil(es) leg(ionis) XIIII. gem(inae) an(norum) XXXV, stip(endiorum) XIII. h(ic) s(itus) e(st) ex testam(ento). 6899: Secundus *(praenomen)* Metilius M(arci) f(ilius) St(e)l(latina) Tau(rinis), mil(es) leg(ionis) XIV. gem(inae) anno(rum) XXX, stip(endiorum) VII h(ic) s(itus) e(st); amici pos(uerunt). 6902: L(ucius) Naevius P(ubli) f(ilius) Stel(latina) Tauri(nis), mil(es) leg(ionis) XIIII. gem(inae) annor(um) XLV, s(t)ip(endiorum) XXIII h(ic) s(itus) e(st); frater posuit. *(Zwischen Nijmegen und Cleve; von Vespasian bis Trajan) CIR* 99: L. Cassius L. f. Stell(atina) Clemens Taurus (*lis* Taurinis) mil(es) leg(ionis) X. gem(inae) an. XL, stip. XXI h(ic) s(itus) e(st). *(Bonn, zwischen Claudius und Trajan)* 480 = *Hettner* 87: L. Piperacius L. f. Stell(atina) Optatus, domo Taurinus *(aus Turin)*, mil(es) leg(ionis) XV. prim. — **Taurinus** *M. cogn.* 1) *Polemii Silvii laterculus* I 31 *p.* 521: Sub quo (Antonio Heliogabalo) Mar-

cellus Caesar et Sallustius, Uranius, Seleucus atque Taurinus tyranni fuerunt. 2) *C. Iust.* 7, 28, 1: Taurino *(dat.).* 3) *Optatus Milevitanus* 3, 1: Leontio, Macario vel Taurino. 4: Taurino tunc comiti ... Taurinus. 12: Ut Macarium et Taurinum lacerares. 4) *Martyrol. Hieron. non. sept.:* In Porto Romano Taurini, Herculiani, Aristusi. 5) Taurinus, *martyr in Aegypten. Martyrol. Hieronym. non. sept.:* In Aegypto Taurini, Nemosati. 6) Taurinus, *bischof von Aux, 4. oder 8. jh. ASS. 5. sept.* II *p.* 630—633. 7) Taurinus, *bischof von Évreux, 5. jh. ASS 11. aug.* II *p.* 639—642. 8) Taurinus, *bischof wol von Nantes. Privilegium Landerici a. 658 (Mansi* 11 *c.* 63 *A):* Taurinus episcopus. *Aigradi vita s. Ansberti* 6, 27 *ASS 9. febr.* II *p.* 352 *F:* Taurinus episcopus. 9) *Concil. Constantinop. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 306*C):* Taurinus indignus diaconus sanctae ecclesiae Telonensis, legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutae. — *(Pamplona, a. 185) CIL* II 2960: Respublica Pompelonensis cum P. Sempronio Taurino Dam[a]nitano liberis posterisq(ue) eius hospitium iunxit eumque sibi civem et patronum cooptavit. *(Armada)* 5708: M. Abionno Taurino Doideri f. Vad. *(Hainburg)* III 4439 = 11091: Silvano Domestico sacr(um) Taurinus optio leg(ionis) XIIII. ge. *(Triest)* V 550: L. Appule[io] L. fil(io) P[up.] Taurin[o] decur[ioni] aedi[li]. *(Padua)* 2801: C. Larti Taurini. *(Vercelli, christl.)* 6731, 30 = *Anth. Lat. n.* 748 *Buech.:* Hunc posuit neptes titulum Taurina sacrata. *(Rom)* VI 2407a 3: [F]lavius Totatigens Aureli Taurinus Pescenn. Feli .. 6: [Ul]pius Victor Taurini Lucanus Aureli Fide .. 17713: Naevia Taurina. 31151[b], 13: P. Aelius Taurinus sig. *(Fontaines, bei Grésy-sur-Isère)* XII 2337: .... [f]il. Volt. Taurinus. *(Grésy-sur-Isère, zwischen Montailleur und Saint-Pierre-d'Albigny)* 2456: T. Marcius Taurinus. *(Nimes)* 4087 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 752: Aurel(ius) Taurinus. [*(Toulouse)* 5375: Dibus Manebus Taurin(o) patrI v(ivo) f(ecit) *oder* p(osuit) *ist unecht; s. Lebègue RA 3ᵉ sér., t.* 12 *p.* 143.] *(Billieu) Allmer* 726: Maurina (*lis* Taurina) coniunx. *(Montsérié)* XIII 212: [D]eo Marti Taurinus v. s. l. m. *(Saint-Bertrand de Comminges)* 223: Fago deo Bonxus Taurini f. *(Redoun bei Izaour)* 301: Borienno deo Monsus Taurini f. v. s. *(Saint-Bertrand de Comminges)* 338: Abelioni deo Taurinus Boneconis f. v. s. l. m. *(Auch)* 483: Viv. Severa Taurinn(i) [f(ilia)] sibi et suis. *(Bordeaux)* 860: G. Sulp(icius) Ner[tus] an. XXXXV Iul(ia) Taurina con. p. c. *(christl. saec. 7)* 2429 = *Le Blant NR p.* 15 *n.* 7: Hoc conten[ta iacent] Taurini me[mbra sepulchro]. *(Langres) CIL* XIII 5766: D(is) M(anibus) Felix Taurin(i) f(ilius) Caper fr(ater) p(osuit). *(Lectoure) MSAF* 13 (1837) *p.* 153 = *Hübner, Exempla n.* 607: Saturnina Taurini fil(ia). *(Saint-Éloi) Le Blant* I *n.* 124 *tab.* 98 = *CIL* XIII 359*: Hic ubi Taur[inus] virgarum ve[rbere caesus]. *(Limoges; Troyes;* [*Brüssel;*] *Stockstadt; Keßelstadt; Cöln; Vechten) CIL* XIII 10010, 1895: Taurinus, Taurini m., Taurini. *(Palestrina)* XIV 2852, 20 *sq.* = *Anth. Lat. n.* 249 *Buech.:* Taurinus kari iussus pietate parentis | hoc posuit donum.

Taurinī-ăcus *vom gentilicium* Taurinius (*diß von* Taurinus). *O.* 1) *dioecese Le Mans. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 226 *(a. 692):* Tauriniaco. 2) *bei Paris. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 256. 257. *Tardif, Monuments historiques p.* 33 *(c. a. 700):* Tauriniaco. — *In: Thorigné,* 1) *dép. Ille-et-Vilaine, arr. und canton Rennes.* 2) *dép. Maine-et-Loire, arr. Segré, canton Châteauneuf-sur-Sarthe.* 3) *Thorigné-en-Charnie, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Sainte-Suzanne.* 4) *Thorigné-le-Renaulme, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Bouloire.* 5) *Thorigné, dép. Deux-Sèvres, arr. Melle, canton Celles, und canton La Mothe-Saint-Héraye, gemeinde Avon. Thorigny* (*aus* Torinjáci) 6) *dép. Aisne, arr. Saint-Quentin, canton Le Catelet, gemeinde Le Haucourt.* 7) *dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Montbazon, gemeinde Veigné.* 8) *dép. Loiret, arr. Orléans, canton Meung-sur-Loire, gemeinde Baccon.* 9) *dép. Rhône, arr. Lyon, canton L'Arbresle, gemeinde Bibost.* 10) *Thorigny, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lagny.* 11) *Thorigny-sur-le-Mignon, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Beauvoir.* 12) *Thorigny, dép. Vendée, arr. und canton La Roche-sur-Yon.* 13) *Le Grand et le Petit Thorigny, dép. Vendée, arr. Fontenay-le-Comte, canton L'Hermenault, gemeinde Mouzeuil.* 14) *Thorigny-sur-Oreuse, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.* 15) *Thorigny, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny-le-Châtel, gemeinde Bleigny-le-Carreau.*

16) *Torigny-sur-Vire, dép. Manche, arr. Saint-Lô.* 17) *Torringen, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Cöln, kreis Mülheim.*

Taurin-ius, *abgeleitet vom cogn.* Taurinus, *M. nomen gentilicium. (Augsburg) CIL* III 5820: D(is) M(anibus) [T]aurini Montani ex 7 vet. Pompeius Saltuinus heres faciendum cura. ex $\mathfrak{S}$ .IIII. n̄. *(Nimes, saec. 2)* XII 3361 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1196: D(is) M(anibus) L(ucii) Taurini(i) Auréli(i) *(cogn.),* civi Elusénsi.

Taurinnus *s.* Taurinus.

Tauri-sci '*hochländer*'? *cf.* tau-rŏ-s, *pl.* *Taurī *die Tauern (einsattlungen des hochgebirgs im centralkamme der Ost-Alpen) zwischen Drau und Salzach, gallisches V., der urspr. name (später nur ein zweig) der Noriker, zwischen dem Birnbaumer wald und der Save. Polyb.* 2, 15, 8: *Τῶν δ' Ἄλπεων ἑκατέρας τῆς πλευρᾶς, τῆς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν καὶ τῆς ἐπὶ τὰ προειρημένα πεδία νευούσης, τοὺς βουνώδεις καὶ γεώδεις τόπους κατοικοῦσι τοὺς μὲν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὰς ἄρκτους ἐστραμμένους Γαλάται Τρανσαλπῖνοι προσαγορευόμενοι, τοὺς δ' ἐπὶ τὰ πεδία Ταυρίσκοι καὶ Ἄγωνες καὶ πλείω γένη βαρβάρων ἕτερα.* 28, 4: *Πρὸς δὲ τὴν κατὰ πρόσωπον τοὺς Ταυρίσκους καὶ τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Πάδου κατοικοῦντας Βοίους παρενέβαλον, τὴν ἐναντίαν μὲν στάσιν ἔχοντας τοῖς προειρημένοις, βλέποντας δὲ πρὸς τὴν τῶν τοῦ Γαίου στρατοπέδων ἔφοδον.* 30, 5: *Τὸ μὲν οὖν τῶν Γαισάτων φρόνημα παρὰ τοῖς ἀκοντισταῖς τούτῳ τῷ τρόπῳ κατελύθη, (6) τὸ δὲ τῶν Ἰνσόμβρων καὶ Βοίων ἔτι δὲ Ταυρίσκων πλῆθος, ἅμα τῷ τοὺς Ῥωμαίους δεξαμένους τοὺς ἑαυτῶν ἀκοντιστὰς προσβάλλειν σφίσι τὰς σπείρας, συμπεσὸν τοῖς πολεμίοις ἐκ χειρὸς ἐποίει μάχην ἐχυράν.* 34, 10, 10 (*bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 208): *Ἔτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληίαν μάλιστα ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυὲς ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν, (11) τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν. (12) εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρόν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὀγδόου μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. (13) συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. (14) αἰσθομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους μονοπωλεῖν ἐκβαλόντας τοὺς συνεργαζομένους.* *Strab.* 4, 6, 9 *p.* 206: *Τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι. πάντας δ' ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ, ὥστ' ἤδη τρίτον καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστὶν ἐξ οὗ καθ' ἡσυχίαν ὄντες ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους.* 10 *p.* 207: *Παραρρεῖ γὰρ δὴ τὸν Ναύπορτον ⟨Κορκόρας⟩ ποταμὸς ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος πλωτός, ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον, ὥστ' εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται καὶ τοὺς Παννονίους καὶ Ταυρίσκους.* 5, 1, 6 *p.* 213: *Μεταστάντες δ' εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους μετὰ Ταυρίσκων ᾤκουν πολεμοῦντες πρὸς Δακούς, ἕως ἀπώλοντο πανεθνεί· τὴν δὲ χώραν οὖσαν τῆς Ἰλλυρίδος μηλόβοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον.* 7, 2, 2 *p.* 293: *Φησὶ δὲ (Ποσειδώνιος) καὶ Βοίους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον, τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοίων ἐπὶ τὸν Ἴστρον καὶ τοὺς Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι, εἶτ' ἐπὶ Τευρίστας καὶ Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας, εἶτ' ἐπὶ Ἐλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δέ.* 3, 2 *p.* 296: *Καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θρᾳξὶ καὶ τὰ Βασταρνικά, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς Ἴστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός. τούτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικά, οἵ τε Βόιοι καὶ Σκορδίσκοι καὶ Ταυρίσκοι. τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι Σκορδίστας καλοῦσι· καὶ τοὺς Ταυρίσκους δὲ Τευρίσκους καὶ Ταυρίστας φασί.* 11 *p.* 304: *Ἤδη δὲ καὶ Ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν (Βοιρεβίστας), διαβαίνων ἀδεῶς τὸν Ἴστρον καὶ τὴν Θρᾴκην λεηλατῶν μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Ἰλλυρίδος, τούς τε Κελτοὺς τοὺς ἀναμεμιγμένους τοῖς τε Θρᾳξὶ καὶ τοῖς Ἰλλυροῖς ἐξεπόρθησε, Βοίους δὲ καὶ ἄρδην ἠφάνισε τοὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ καὶ Ταυρίσκους.* 5, 2 *p.* 313: *Οἱ Δακοὶ καταπολεμήσαντες Βοίους καὶ Ταυρίσκους, ἔθνη Κελτικὰ τὰ ὑπὸ Κριτασίρῳ.* 314: *Ἐντεῦθεν (von Siscia) δὲ καὶ ποταμοὶ ῥέουσι πολὺν καταφέροντες εἰς αὐτὴν τόν τε ἄλλον καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας φόρτον. εἰς γὰρ Ναύπορτον ἐξ Ἀκυληίας ὑπερτιθεῖσι τὴν Ὄκραν εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι κατάγονται, τῶν Ταυρίσκων οὖσαν κατοικίαν· ἔνιοι δὲ πεντακοσίους φασίν.* *Plin. n. h.* 3, 131: In hoc situ interiere per oram Irmene, Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia. 133: Incolae Alpium multi

populi, sed inlustres a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni, iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. 134: Lepontios et Salassos Tauriscae gentis idem Cato *(origg. 2, fragm. 37** p. 49 Peter)* arbitratur. 148: Mons Claudius, cuius in fronte Scordisci, in tergo Taurisci. *Appian. Illyr.* 16: *Ἔργῳ δὲ μείζονι ἐλήφθησαν, καὶ φόρους ὅσους ἐξέλιπον ἠναγκάσθησαν ἀποδοῦναι, Δοκλεᾶταί τε καὶ Κάρνοι καὶ Ἰντερφρουρῖνοι καὶ Ναρήσιοι καὶ Γλιντιδίωνες καὶ Ταυρίσκοι.* *Dio* 49, 34, 2: *Οἵ τε γὰρ Σαλασσοὶ καὶ οἱ Ταυρίσκοι Λιβυρνοί τε καὶ Ἰάπυδες οὐδὲν μὲν οὐδὲ ἐκ τοῦ πρὶν μέτριον ἐς τοὺς Ῥωμαίους ἔπρασσον, ἀλλὰ τήν τε συντέλειαν τῶν φόρων ἐξέλιπον καὶ ἐσβάλλοντες ἔστιν ὅτε ἐς τὰ ὁμοροῦντά σφισιν ἐκακούργουν· τότε δὲ φανερῶς πρὸς τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐπανέστησαν.* *Aur. Victor. de vir. ill. (aus einem röm. annalisten, cf. Plin.* 3, 133) 72, 7: M. Aurelius Scaurus *(a. u. 639 = 115 a. Ch.)* consul Liguras Tauriscos *(so ci. Mommsen;* et c(g)aur(gant)iscos *codd.)* domuit atque de his triumphavit. *Steph. Byz.: Ταυρίσκοι, ἔθνος περὶ τὰ Ἄλπεια ὄρη. λέγονται καὶ Ταυρῖνοι, ὡς Πολύβιος τρίτῳ* (6, 60, 8). — *(Aquileia) CIL* V 8270: Tauriscos. — Tauriscus *hieß ein könig Galliens. Ammian.* 15, 9, 6: Regionum autem incolae id magis omnibus adseverant, quod etiam nos legimus in monumentis eorum incisum, Amphitryonis filium Herculem ad Geryonis et Taurisci saevium tyrannorum perniciem festinasse, quorum alter Hispanias, alter Gallias infestabat, superatisque ambobus coisse cum generosis feminis suscepisseque liberos plures et eos partes quibus imperitabant suis nominibus appellasse. 10, 9: Et primam (viam) Thebaeus Hercules ad Geryonem extinguendum, ut relatum est, et Tauriscum lenius gradiens prope maritimas conposuit Alpes, bisque harum indidit nomen. [*Vgl. Is. Tzetzes ad Lycophr.* 1312.]

Tauriscus *M. cogn.* [*auch griechisch z. b. Plin. n. h.* 33, 156. 35, 144. 36, 33. 34. *Arrian. anab.* 3, 6, 7. *(Epidauros) CIG Pel.* I 1504 I 16: *Θυρρειον· Ταυρισκος. R. Heberdey u. A. Wilhelm, Reisen in Kilikien, Denkschr. d. k. Ak. der Wiss. Wien, bd.* 44 (1896) VI *s.* 77. 159: *Νικολαος Ταυρισκου*]. *(Sinano) CIL* III 496 = 7250: Tauriscus pontem fecit [*Ταυ*]*ρισκος εποησε την γεφυραν. (Bei Sistov)* 12366: [... T]auriscum ex 7 (centurione) veterano, avom suum f(aciendum) c(uravit). *(Kestambul)* 12426: Aur. Tau[r]iscus fi[l]i[e] Pa .... f. c. *(Rom)* VI 199: C. Caesilius Tauriscus. 975: M. Trebonius M. f. Tauriscus. 4360: Ti. Claudius Tauriscus topiarius. 4401: Tauriscus | Sostenis. Germanic | Caesaris l. servos. 4443: //Tauriscus // | faber. 11444: Ti. Claudius Tauriscus. 15118: Claudius Tauriscus pater. 27127: Taurisco. 33258: C. Aniniu[s] Tauriscus. 34473: L. Appuleius L. Ↄ. l. Tauriscus. 34493: L. Appuleius L. 7. l. Tauriscus. Appuleia L. 7 l. Fausta. *(Lambèse)* VIII 2586, 50: P. Aelius Tauriscus Sufet(ula). *(Kudiat Ati)* 7464: C. Iulius Taurisc(i) f. *(Pozzuoli)* X 2621: DIs Manibus M. Iuni Taurisci patrono benemerenti M. Iunius Pudens. *(Miseno)* 2995: Taurisco. *(Pesaro)* XI 6417: D(is) M(anibus) Decimia Marcella Taurisco Vitali coiugi dulcissimo. *(Arezzo)* 6700, 507: Tauriscus Publi. *(Rom)* XV 6105: Tauriscus Rulli (servus).

Taurisĭ-ācus (vicus) *variante von* Tauriciacus, *oder abgeleitet vom gentilic.* *Taurisius. *O. in der dioecese Tours, nach d'Arbois de Jubainville ein Torisy oder Torcy (nicht j. Thuré, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Neuvy-le-Roi, gemeinde Saint-Paterne). Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 18 *(a. 556 —573):* Taurisiaco, Cerate et Orbaniaco vicis ecclesiae aedificatae sunt.

Tauritanensis *s.* Taurini.

Taurit-ius *M. (Salona) CIL* III 2028 = 8753: M. Tauritio Marcellino.

Taurŏ-cutius *M. (Bei Villa Real) CIL* II 5556: Taurocutius Apoltae f(ilius). *Vgl.* Cutios.

Taurŏ-dūnŏ-n *O. Tarnade, a. 563 zerstört durch erdbeben; j. Les Évouettes, bei Chessel, canton Waadt, auf dem terrain la Derotchiaz. Marii Aventicensis chron. a. 563:* Hoc anno mons validus Tauretunensis in territorio Vallensi ita subito ruit, ut castrum, qui vicinus erat, et vicos cum omnibus ibidem habitantibus oppressiset, et lacum in longitudine LX milium et latitudine XX milium ita totum movit, ut egressus utraque ripa vicos antiquissimos cum omnibus *(statt* hominibus) et pecoribus vastasset, etiam multa sacrasancta loca cum eis servientibus demolisset: et pontem Genava cum molinas et homines per vim deiecit et Genua civitate (*lis* Genavam civitatem)

ingressus plures homines interfecit. *Greg. Tur. h. F.* 4, 24 (31): Igitur in Galliis magnum prodigium de Taureduno castro apparuit. Super Rodanum fluvium collocatum erat. Qui cum per dies amplius LX nescio quem mugitum daret, tandem scissus atque separatus mons ille ab alio monte sibi propinquo, cum hominibus, ecclesiis opibusque ac domibus in fluvium ruit, exclusaque amnis illius litora, aqua retrorsum petiit. Locus etenim ille ab utraque parte a montibus consitus erat, inter quorum angustias torrens defluit. Inundans ergo superiorem partem, quae ripae insidebant, operuit atque delevit *qs.* 2) *j. Trognée in Belgien, prov. Lüttich, arr. Waremme.*

Taurŏ-eis *(mit griech. endung), gen.* Tauro-ĕntŏs, Tauroentum, *ligur. O. in Gallien (vgl. ligur.* Taurŏ-men-io-n *j. Taormina in Sicilien) j. Tarente, dép. Var, arr. Toulon-sur-Mer, canton Le Beausset, gemeinde Saint-Cyr-de-Provence. Steph. Byz. (nach Apollodor περὶ γῆς lib.* 1 *FHG* 1 *p.* 449 *fr.* 105): *Ταυρόεις, πόλις Κελτική, Μασσαλιωτῶν ἄποικος. οἱ πολῖται Ταυροέντιοι. Ἀπολλόδωρος ἐν πρώτῳ Γεωγραφουμένων φησίν, ὅτι ταυροφόρος ἦν ἡ ναῦς ἡ διακομίσασα τοὺς τὴν πόλιν κτίσαντας· οἳ ἀπορριφέντες ἀπὸ τοῦ στόλου τῶν Φωκαίων καὶ προσενεχθέντες αὐτόθι ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου τῆς νεὼς τὴν πόλιν ὠνόμασαν. Pseudo-Scymnus* 215 *sq. GGM t.* 1 *p.* 204: *Εἶτεν μετὰ ταύτην Ταυρόεις καὶ πλησίον | πόλις Ὀλβία κἀντίπολις αὐτῶν ἐσχάτη. Caes. b. c.* 2, 4, 5 *(a. 49):* Tauroenta *(acc.),* quod est castellum Massiliensium. *Strab.* 4, 1, 5 *p.* 180: *Τὸ δὲ Ταυροέντιον καὶ τὴν Ὀλβίαν καὶ Ἀντίπολιν καὶ Νίκαιαν τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν.* 9 *p.* 184: *Ἡ δ' ἐπὶ τὸν Οὐᾶρον ποταμὸν καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας τάς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις Ταυροέντιον καὶ Ὀλβίαν καὶ Ἀντίπολιν καὶ Νίκαιαν καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Mela* 2, 5, 77: Tauroin (Laurion *A*). *Ptol.* 2, 10, 5: *Ταυροέντιον. IA* 506, 2: A Tauroento Carsicis portus.

?**Taur-onia** *O. CGlL* 4 *p.* 181, 26: Tauronia civitas est.

Taurontum *O. in Raetien, j. Truns (Trons) in der Schweiz, canton Graubünden, bez. Vorderrhein, kreis Disentis.*

tau-rŏ-s *nach d'Arbois de Jubainville ligur.* *für tou-rŏ-s *'berg'* √ teu, tou, tu, *in* turo-; *vgl. Ταῦρος in Sicilien, Diod.* 14, 59, 1: *Τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ταῦρον ... 2: Τὴν πόλιν διὰ τὸ μεῖναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ταῦρον ἀθροισθέντας Ταυρομένιον ὠνόμασαν.*

TAVRRI. *(Trion n.* 1270) *Allmer-Diss., Lyon t.* 4 *p.* 422 *n.* 497, 1244: TAVRRI.

taur-uk *eine waßerpflanze, herba gladiatoria. Dioscor.* 4, 99: *Ποταμογείτων ἕτερος, οἱ δὲ ἁλιμοκτόνον, οἱ δὲ θύρσιον, Ῥωμαῖοι βῆναι (venae) φόλιουμ, οἱ δὲ ἑρβάγω, οἱ δὲ γλαδιατώριαμ, Ἀφροὶ ἀστιρκόκ, Δακοὶ κοαδάμα (lis κάρδαμα), Γάλλοι ταυρούκ.*

Taurunum *O. in Pannonia II. j. Semlin. Plin. n. h.* 3, 148: Taurunum, ubi Danuvio miscetur Saus. *Ptol.* 2, 16, 4: *Ποταμὸς Δρεῖνος ὄνομα ἐνεχθεὶς ἐμβάλλει εἰς τὸν Σάουον ποταμὸν ἀπὸ δυσμῶν Ταυρούνου πόλεως. TP:* Tauruno. *IA* 131, 6: Tauruno classis. 241, 1 *sq.:* Iter per ripam Pannoniae a Tauruno in Gallias ad leg. XXX. usque. 3: A Tauruno Lauriacum. 242, 1: A Tauruno. *ND occ.* 5, 111 = 261: Taurunenses. 32, 19: Tauruno. 38: Equites promoti Tauruno. 43: Auxilia ascarii, Tauruno sive Marsonia. *Rav.* 4, 19 *p.* 214, 14: Taurinum.

Taurus *M. cogn. lateinisch; doch zu bemerken (Armada) CIL* II 5720: [M(anibus)] Virono Tauro Doideri f. Vad(iniensi). *(Pesaro in St. Francisco)* XI 6366: C. Cornelio C. f. Vo[l(tinia)] Tauro Tolosensi. *(Gaud, zwischen Estenos und Cierp, dép. Haute-Garonne, canton Saint-Béat)* XIII 313: Alardosto deo Taurus Sosonnis *(gen.)* f(ilius). *(Barran)* 485: Viv(us) Taurinus Deri fil(ius) sibi et Orguarrae Tauri f(iliae) uxor(i) et Sambo, Taurico [fili]s suis. *(Lyon)* 1988: T. Veratius Taurus nat(ione) Trever. *(Craon, dép. Mayenne)* 3096: Aug(usto) Marti Mullon(i) Tauricus Tauri f(ilius) v. s. l. m. *(Saintes)* 10008, 37: TAVRI. *(Limoges; Cos)* 10010, 1891: Taur. *(Poitiers; Trion; Mainz; Neuss; [Cleve;] Xanten; [Nijmegen])* 1892: Tauri Tib., Tauri . Ti. *(Trion; Mérouville; Saint-Étienne-au-Temple; Soissons; Assche; Rheinzabern; Miltenberg; Mainz; Heddernheim; Saalburg; Kloppenheim; Cöln; Xanten; [Düsseldorf;] Vechten)* 1896: Taurus fe(cit), Taurus f., Tauruss, Taurus, Taurus f., Tauri m(anu), Tauri, Taur(i) of(ficina), Tauri. *(Toulon-sur-Allier)* 10015, 47*: Taurus. [*Lyon*][b]: Tauru.

Taurus palus *see im westen der Rhônemündung, j. l'étang de Thau bei Cette, dép.*

Hérault. Avien. o. m. 609—612: Setii iugum | radice fusa in usque Taurum pertinet; | Taurum paludem namque gentici vocant | Orani propinquam flumini. *Vgl. ligur.* Tārus.

-taurus '*stier*' *bei Caesar in* Donno-(Domno-, Dono-)taurus *für* *Donno-(Domno-, Dono-)tarvo-s.

***Tausĭ-acus** *von M.* Tausius, *O. j. Toisieu, dép. Isère, arr. Vienne, canton Roussillon, gemeinde Saint-Prim. In belg. O.* 1) *Thozée, bei Mettet, prov. und arr. Namur.* 2) *Thieusies, prov. Hennegau, arr. Tournai.*

Tausĭrĭ-acus *von M.* *Taus-ĭr-io-s, *O. der Bituriges, j. Toiselay, dép. Indre, arr. Châteauroux, canton Châtillon-sur-Indre. Greg. Tur. vitae patrum c.* 18, 1: Tausiriacum.

Taus-ĭus *von M.* *Tausŏ-s, *zu ir.* tó, túa *still, schweigend = urcelt.* *tauso-, *w.* taw *still, zu ai.* tūṣṇīm *still,* √ tush, *idg.* teus *beschwichtigen (oder s. zu* Tava) *M.* **Tausia** *F. Capitolini Pertin. cap.* 11, 9: Tausius quidam, unus e Tungris. [*Bourges*] *CIL* XIII 10015, 87: Tausia Postika. *Vgl.* Ambitausus, *Taus-ĭrio-s, *lepontisch* Tis-ios.

Tausu ...... *(Martos) CIL* II 1716: Q. Tausu .....

Taut-ălŏ-s *oder* **Taut-ămo-s** *vgl. stamm* teut-, tout-, *M. nachfolger des Viriathos. Diod.* 33, 1, 4: *Ταύταμον. Appian. Hisp.* 72 (75): *Ταύταλον ... Ταύταλος.*

Tautantum, *villeicht* Taurunum *des Ptol.* 2, 16, 4, *O. ND occ.* 33, 55: Praefectus legionis secundae adiutricis, in castello contra Tautantum.

Taut-ānus *M. Anth. Lat.* 208 *R.*: Tautāne, infamem nulla quem coniuge captum | spiritus inmundus subito praecordia torsit, | vendere mancipium pulcrum commune theatro.

taut-ehae *in* Medio-tautehae.

Tautī *V. villeicht thracisch* (Tautomedi duci Daciae ripensis, *CTh.* 15, 1, 13, *a. 364*), *nach d'Arbois latein. aussprache für gall.* *Toutī. *(Calahorra) CIL* II 2984: Iulius Longinus Doles, Biticenti f(ilius), Bessus, eques ala Tautor(um) vic(trices) c(ivium) R(omanorum) e(quitum?).

Taut-ius *M. (Coruña del Conde) CIL* II 2773: Fortunae reduci G. Tautius Semni lib(ertus) Moschias ex voto. *(Leon)* 5692: D(is) M(anibus) Heliconi an. XX Tautius Asclepiades filio s. t. t. l. *Vgl.* Tauvitalis.

taut-ŏnes, *plur. Cod. Sangall.* 238 *p.* 149: Tautones palpebrę.

Taut-onius *M. nomen. (Benevento) CIL* IX 1984: L. Tautonius L. l. Ergasimus sibi et L. Tautonio L. f. Stel(latina) Proculo.

Tauvitalis *F. (Leon) CIL* II 2677 *p.* 912: D(is) M(anibus) Alloni an. XX[1] Mercurius et Tauvitalis (Vitalis *die mutter?*) filio s. t. t. l. *Vgl.* Tautius.

Tava '*der stille, ruhige*' *zu ir.* toi *(quietus) aus* *tavis, tóe, *f., das schweigen, cy.* taw *(quietus, tranquillus, silens), subst. quies, silentium), früher* tau *aus* *tavŏ-s, *m.,* tavā, *f.,* tavŏ-n, *n., oder s. zu* Tausius. *fl.* 1) *j. la Thève, nfl. der Oise.* 2) *flußmündung an der ostküste Schottlands, j. the Firth of Tay. Tac. Agr.* 22: Tertius expeditionum annus novas gentis aperuit, vastatis usque ad Taum [Tavum *Glück*, Tavam *Nipperdey*] (aestuario nomen est) nationibus. *Ptol.* 2, 3, 4: *Ταούα εἴσχυσις. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 1: Taba. *Vgl.* Tavia, Tav-io-n, Tav-ena.

Tavv/s. *(Eining) CIL* III 12014, 553: Tavv/s f.

Tav-accā *F. (Murviedro) CIL* II 3875: Baebia Cn. l(iberta) Tavacca Laur(onensis).

Tavahes *O. j. Tavey, dép. Haute-Saône, arr. Lure, canton Héricourt.*

Tavan-ăcum '*villa des* Tavanos' *O. j. Tabanac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Créon.*

Tavati-llus. *(Kerhan) CIL* XIII 10006, 90: JITA/ΛT = Tavatil(lus) *oder* Litavat(us).

Tavelli villa, *j. Tavel, dép. Gard, arr. Uzès, canton Roquemaure.*

Tav-ena, Tabena, Tevena, *O. j. Taben an der Saar, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Saarburg. (Trier) CIR* 788: D. Secundinus Tavena[s] = *aus dem ort* Tavena.

Tav-entum *O. j. Tavant in der Touraine, dép. Indre-et-Loire, arr. Chinon, canton L'Isle-Bouchard.*

tavenus *s.* tabānus.

Tav-ia, *m., nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, cf. ai.* tavya-s = *tevio-s *(fort)*, '*der starke, reißende*' *fluß. flüßchen in Gallia Cisalpina, j. la Taggia, mündet in den golf von Genua, prov. Maurizio, distr. San Remo bei gleichnamiger stadt. IA mar. p.* 503, 1: Ab Albingauno portum Maurici Tavia fluvius. *Vgl.* Tava, Tav-io-n, Tóbios.

Tavic? *(Trion) CIL* XIII 10002, 496: P. NIC.

Tav-illius *M. nomen gentilicium*, **Tavillia** *F. (Nimes) CIL* XII 3938 *u. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1195: D(is) M(anibus) T. TavilliI, T(iti) fil(ii), Vol(tinia) HonóratI; Tavillia Titulla fratri viva [posuit] de suo.

Tav-ĭŏ-n, Tav-ĭa *O. hauptstadt der Trocmi* (*Σεβαστὴ Τροκμῶν*) *in Ost-Galatien, j. dorf Böyük-Nefez-Köi. Strab.* 12, 5, 2 *p.* 567: *Ἔχουσι δὲ οἱ μὲν Τροκμοὶ τὰ πρὸς τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κράτιστα ὧν νέμονται Γαλάται· φρούρια δ' αὐτοῖς* (*τοῖς Τροκμοῖς*) *τετείχισται τρία· Ταούιον* (*var. ταουια*), *ἐμπόριον τῶν ταύτῃ, ὅπου ὁ τοῦ Διὸς κολοσσὸς χαλκοῦς καὶ τέμενος αὐτοῦ ἄσυλον, καὶ Μιθριδάτιον, ὃ ἔδωκε Πομπήιος Βογοδιατάρῳ* (*Βρογιτάρῳ schwiegersohn des Deiotaros, Cic. de har. resp.* 13, 28) *τῆς Ποντικῆς βασιλείας ἀφορίσας, τρίτον δέ πω Δανάλα* (*Πωδανάλα Meineke; cf. Σοάνδου* 14, 2, 29 *p.* 663), *ὅπου τὸν σύλλογον ἐποιήσαντο Πομπήιός τε καὶ Λεύκολλος* (*cf. Plut. Luc.* 36: *Συνῆλθον ἐν κώμῃ τινὶ τῆς Γαλατίας*), *ὁ μὲν ἥκων ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου διαδοχήν, ὁ δὲ παραδιδοὺς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπαίρων ἐπὶ τὸν θρίαμβον. Τροκμοὶ μὲν δὴ ταῦτ' ἔχουσι τὰ μέρη, Τεκτόσαγες δὲ τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ τῇ κατὰ Πεσσινοῦντα καὶ Ὀρκαόρκους· τούτων δ' ἦν φρούριον Ἄγκυρα ὁμώνυμος τῇ πρὸς Λυδίᾳ περὶ Βλαῦδον πολίχνῃ Φρυγιακῇ. Τολιστοβώγιοι δὲ ὅμοροι Βιθυνοῖς εἰσι καὶ τῇ Ἐπικτήτῳ καλουμένῃ Φρυγίᾳ· φρούρια δ' αὐτῶν ἐστι τό τε Βλούκιον καὶ τὸ Πήιον, ὧν τὸ μὲν ἦν βασίλειον Δηιοτάρου, τὸ δὲ γαζοφυλάκιον. Plin. n. h.* 5, 146: Oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolistobogiorum Pisinuns. *Dioscorid.* 3, 150: *Ῥίζα* (*ἐρυθροδάνου*) *δέ ἐστιν ἐρυθρά, βαφική· ἡ μέν τις ἀγρία, ἡ δὲ σπαρτή, ὡς ἐν Ταβιάνῃ τῆς Γαλατίας* (*ci. Sprengel; codd. θαβάτῃ τῆς γαλιλαίας*). *Memnon c.* 19 *FHG t.* 3 *p.* 536: *Ἐδείμαντο δὲ* (*Γαλάται*) *πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολοστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πισινοῦντα. Ptol.* 5, 4, 7: *Τούτων* (*Τεκτοσαγῶν*) *δὲ ἔτι ἀνατολικώτεροι Τρόκμοι, ἐν οἷς πόλεις Ταούιον … Acta s. Meletii c.* 1 *ASS* 24. *mai* V *p.* 436 *F*: *Ἐξεπέμφθη δὲ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Ταβιανῶν μητρόπολιν. Q. Cervidius Scaevola responsorum lib.* 3, 274 (*Dig.* 34, 2, 38, 1): Semproniae Piae hoc amplius copertoria Taviana et tunicas tres cum palliolis quae elegerit dari volo. *TP:* Stabiu *und* Taui(o) [T]rogmorum. *IA p.* 201, 8: Iter a Tavia Caesaream usque. 203, 3: Iter ab Ancyra Taviam. 8: Tavia. 9: Iter a Tavia Sebastiam. 204, 7: Iter a Tavia per Sebastopolim Sebastiam usque. *Nott. episcop.: Ὁ Ταβίας, Ταβείας, Ἀτταβίας. Patrum Nicaenorum nomina: Δικάσιος Ταβίας* = Dicasius Tabia, Taviae, Tasas, Tabiensis. *Libanius ep.* 1000: *Ἐν Ταβίᾳ. Hierocl. p.* 696, 6: *Ταβία. Basilii notitia* 140 *G.: Ὁ Ταβίας (gen.). Nova tactica* 1279: *Ὁ Ταβείας. Concil. in Trullo a.* 692 *(Mansi* 11 *c.* 995 *A): Γρηγόριος ἀνάξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ταβίας τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας. B:* Gregorius episcopus civitatis Tabiae primae Galatarum provinciae. *Steph. Byz. v. Ἄγκυρα (aus Apollonios Aphrod.): Τρεῖς δὲ πόλεις ἔκτισαν* (*Γαλάται*), *Ἄγκυραν …, τὴν δὲ ἀπὸ Πισσινοῦντος τοῦ ἄρχοντος, τὴν δὲ Ταυίαν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἄρχοντος. Rav.* 2, 16 *p.* 97, 10: Rorimorum (*one* Tavio). *Inschriften. (Angora):* [*Δι*]*ι Ταουιανω. CIG* 4025 = *Perrot* 126 = *AEM* 9, 117: *Φυλη (tribus von Ancyra) Διος Ταηνου (in Tavion). (Clausenburg in Siebenbürgen) CIL* III 860: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Taviano pro salu. imp. Antonini et M. Aureli Caes. Gal[a]tae consistentes municipio posierunt. *(Carlsburg)* 1088: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) Taviano et dis deabusque, pro salute [et] victori[a] domini n(ostri) sanctissi[m(i)], Avianus(?) Aug(usti) lib(ertus), subpro(curator) auraria[r(um)], vo(tum) s(olvit) a(nimo) [l(ibens)]. *(Demsus)* 1503: Q. Ianuario Q. f. Collina Rufo Tavio, flamini, q(uin)q(uennali) prim(o) pro imp(eratore), ordo col(oniae) Ulp(iae) Trai(anae) Dacic(ae) Sarmizeg(etusae). *(Kuft, saec. 1, vielleicht augusteisch)* 6627 = 14147 *tab. pr.* I 5: L. Longinus L. f. Ser(gia) Tavio. 20: T. Antonius T. f. Serg(ia) Tavio. 22: C. Sentius C. f. Serg(ia) Tavio. II 22: Sex. Lusius Sex. f. Pol. Tavio. *(Alexandria)* 14138, 3: C. Iulius C. f. Ser(gia) Marcellinus Tavio. *(Adana) Denkschriften der k. Ak. der Wiss. zu Wien* 1896 *s.* 9: [*Γαιον Ιου*]*λιον Γαιου υιον Ταουιανον τεσσαρ*[*ων αν*]*δρων χειλιαρχον πλα*[*τυση*]*μον λεγεωνος ιβ' κεραυ*[*νοφ*]*ορου και λεγεωνος δ'* [*Σκυ*]*θικης ο*[*ι ι*]*ερεις της Αθηνας* [*της*] *Μαγα*[*ρσιας το*]*ν εαυτων πολειτην. Münzen der Σεβαστηνοὶ Τρόκμοι mit der hauptstadt Tavion Eckhel, Doctr. num. vet. vol.* 3 *p.* 182—183 *(des Severus, der Iula Domna*

und des Caracalla): ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ, CE. TP. *oder* TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(M. Aurelius) Mionnet t. 4 p.* 400 *n.* 154: ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Septimius Severus) n.* 155—158. *(Iulia Domna) n.* 159. 160; *p.* 401 *n.* 161—163. *(Caracalla) p.* 401 *n.* 166. *(Elagabalus) p.* 402 *n.* 168. 169: CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Caracalla) p.* 401 *n.* 164: CE. TP. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 165: ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Diadumenianus)* 10 *p.* 401 *n.* 167: ΤΡΩΚ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Septimius Severus) Suppl.* 7 *p.* 650 *n.* 87; *p.* 651 *n.* 88 *(aus jar* 218 = 729, *nicht* 723). *(Iulia Domna) p.* 651 *n.* 90. 91. *(Caracalla) p.* 652 *n.* 92: CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Septimius Severus) p.* 651 *n.* 89: ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Caracalla) p.* 652 *n.* 93: C. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩ ... *Bronze-münzen. (Septimius Severus) Waddington* 6696 (= *RN* 4ᵉ *s., t.* 2 *p.* 572): *R* ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Iulia Domna)* 6697: *R* 20 CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6698: *R* CEB. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6699: *R* CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. ET. CHI. 6700: *R* CEB. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*p.* 753) *n.* 6701: *R* ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6702: *R* ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ ΑΛΥC. 6703: *R* ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6704: *R* CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Caracalla)* 6705: *R* CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ ET. CIH. 6706: *R* CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6707: *R* ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *(Gela)* 6708: ΠΟ. CE. ΓΕΤΑC ΚΟΜ. 30 Κ. C. P. *R* CE. TPO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ ET. CHI. *Bronzemünze saec. 1 p. Ch. ex. Wroth p.* 24 *n.* 1. 2: ΤΑΥΙΩΝ. *(Von Septim. Severus) n.* 8: AV ΚΑCΕΠ CΕΟVΗΡΟS *R* CE(*βαστηνων*) TRO(*κμων*) ΤΑΟ[V]ΙΑΝΩΝ. 9: AV ΚΑCΕΠ CΕΟVΗΡΟC *R* CΕΤΡΟΤΑΟ V ΙΑΝΩΝ *(a. 193). p.* 26 *n.* 10: AVT. K. Λ. CΕΠΤΙΜCΕΟVΗΡΟ.[V?] *R* ΤΑΟVI[Α]N]ΩΝ. 11: AVTΚΑCΕΠΤΙΜCΕΟVΗΡ..AVΓ *R* CΕΤΡΟΤΑΟ V[ΙΑ]ΝΩΝ. 12: AV ΚΑCΕΠ 40 CΕΟVΗΡΟC *R* CΕΤΡΤΑΟVΙΑΝΩ Ν. *(Iulia Domna) n.* 13: ΙΟVΛΙΑ CΕΒΑCΤΗ *R* CE. TPO TA OVΙΑΝΩΝ. 14: ΙΟVΛΙΑΔΟΜ ΝΑ CΕΒΑCΤΗ *R* CΕΤΡΟ [Τ]ΑΟVΙΑΝΩΝ *(a. 193). p.* 27 *n.* 15: ΙΟVΛΙΑ CΕΒΑCΤΗ *R* ΤΑΟV ΙΑ ΝΩΝ. 16: ΙΟVΛΙΑ *R* (ΤΑΟV Ι Α ΝΩΝ). *(Caracalla) n.* 17. 18: ΜΑVΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟCΚ *R* CΕΤΡΟΤΑ ΟVΙΑΝΩΝ. 19: ΜΑVΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟCΚ *R* CΕΤΡΟΤ ΑΟVΙΑΝΩΝ. 20: ΑΝΤΩΝΙΝΟ C AVΓΟVC *R* 50 ΤΑΟV ΙΑΝΩΝ. *p.* 28 *n.* 21. 22: AVT. K. M. AVP ΑΝΤΩΝΙΝΟCΑV *R* CΕΤΡΟ ΤΑΟVΙΑΝΩΝ. 23: ΜΑVΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟCΚ *R* CΕΤΡΟ [ΤΑΟ]VΙΑΝΩΝ *(a. 193).* 24: ΑΝΤΩΝΙΝΟC AVΓΟVC *R* ΤΑΟ VΙΑ ΝΩΝ.

Tavis. *(Le Mas d'Agenais) CIL* XIII 10010, 1890: Tavisii(?).

Tav-ĭus *M. cogn. (Tihó) CIL* III 6248: Silvano Domestico Tavius f. c.

Tavus *s.* Tava.

Tavu..s *M. cogn. (Eining) CIL* III 12014, 553: TAVV/S F.

Taxci.... *s.* Tasciovantius.

tax-ĕā, *fem.* ĭā-*stamm, speck. L. Afranius com. fragm.* 284 *p.* 238 *Ribb.*³ *bei Isidor.* 10 *or.* 20, 2, 24: 'Taxea lardus' est Gallice dictum: unde et Afranius in Prosa: Gallúm sagatum, píngui pastum táxea *(mit dachsfett genärt?). Davon nach Diez vielleicht span.* tasájo *eine schnitte geräuchertes oder gesalzenes fleisch. portug.* tassalho, *schnitte gedörrtes fleisch, cat.* tasco. *Vgl. Marcell. medicam.* 36, 5 *p.* 367, 12 *H.:* Adipis taxoninae uncias III *(eine dosis dachsfett), zu* tax-o(n), tasso, taxus, *wol aus germ.* *thahs, 20 *ahd.* dahs, *dachs.*

Taxgaition *s.* Tasgetion.

Taxĭ-măgŭlus '*sclave des G. Taxis*', *von G.* *Taxi[s], *Tasi-s *und* *magu-lo-s, *M. brittanischer tetrarch von Cantium. Caes. b. G.* 5, 22, 1 *(a. 55):* Casivellaunus ad Cantium, quod esse ad mare supra demonstravimus, quibus regionibus quattuor reges praeerant, Cingetorix, Carvilius, Taximagulus, Segovax, nuntios mittit atque is im- 30 perat, uti coactis omnibus copiis castra navalia de inproviso adoriantur atque oppugnent. *Vgl.* Tasc., Tasg.

***Taxi-s** *Tasi-s, *vill. zu adi. air.* tais '*weich, sanft*' = *taxi-s, *neutr.* taxi. *G. an der Themse, und in den Nord-ost-Alpen. In* Taxi-magulus, Tasi-nemeton.

Taxmaedae *O. Dipl. Pertz n.* 76 *(a.* 709*) p.* 67, 38: In loca nuncupantis Childriciaecas et Ad Taxmedas, sitis in pago Tellao. 40 43: In iam dicta loca Childriciagas et Taxmedas in iam dictho pago Tellao. *p.* 68, 1 *sq.:* In iam dicta loca Childriciaegas et Taxmaedas in iam dictho pago Tellao. 7 *sq.:* In iam dictho loco Childriciaegas et Taxmedas, in sepedictho pago Tellao.

Taxtan-ula. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 5, 4: Fundi Taxtanulae et Budacelius.

te. = *lat. acc.* te? *Gallische inschrift (von Rom, dép. Deux-Sèvres, saec. 4 p. Ch.)* 50 I *l.* 1—9 *BSAF* 1895 *p.* 122 = *RC* 19 (1898) *p.* 172 = *RM n. f.* 55 (1900) *s.* 269: Te uoraiimo | ehza atanto te bei | zo atanto te com | priato sosio derti | noi pommio ate

ho | tisse potea te pri | avimo atantate | onteza timezo | zia te voraiimo . . .

-te *in* Con-da-te.

Te . . . . *F. cogn. (Almazora) CIL* II 4032: Fulviae Te . . . .

Tea *s.* Teius.

? **Teaunura** *cogn. (Rákos-Palota) CIL* III 13385: Aur. TIIANVRA.

Teari *s.* Tiar.

10 **Teb-assus** *M. Cic. epist. ad Att.* 14, 10, 2 *(a. 44):* Redeo ad Tebassos *(leute wie Tebassus)*, Scaevas, Frangones (*lis* Fangones).

* **tĕb-ātŏ-** *zunge, cy.* tauaut, *mcy.* tafawd, *w.* tafod, *corn.* tavaz, *voc. Corn.* tauot, *mbret.* teaut, *tréc.* tiaot, *bret. (Léon)* té-ôd, *vann.* téad, *m. cf.* tanvod *(plante simple). Bezzenberger vgl. an.* þefa *'to smell, sniff'*, √ teb *berüren, schmecken. In* *tarvo-tebātion.

20 **Teb-av-ĭi** (*cf. ital. fl.* Mat-ava, Riusi-ava) *ligur. V. in den Alpes Cottiae. (Susa, a. 6 a. Ch.) CIL* V 7231: Imp. Caesari Augusto divi f(ilio) pontifici maxumo tribunic(ia) potestate XV, imp. XIII M. Iulius regis Donni f. Cottius praefectus ceivitatium quae subscriptae sunt Segoviorum, Segusinorum, Belacorum, Caturigum, Medullorum, Tebaviorum, Adanatium, Savincatium, Ecdiniorum, Veaminiorum, Venisa-30 morum, Iemeriorum, Vesubianorum, Quadiatium et ceivitates quae sub eo praefecto fuerunt.

Tebulus *venetisch M. (Verona) CIL* V 3663: Maniliae L. f. Sabinae L. Cassius L. f. Tabulus.

Tecc-ĭus *M. (Tarragona) CIL* II 4970, 508: Of. Tecci, Of. Tecci Triti.

Tecc-o(n) *M. (Trier) CIL* XIII 10002, 497: Tecco f(ecit). *(Bei Hofheim)* 10003, 40 77: [T]ecconis *oder* [M]ecconis *oder* [S]ecconis.

tecco *fisch. Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 14 *M.:* Tecco.

Teccun-ius *M. (Veleia) CIL* XI 1206: Loc(us) T. Teccuni Q. f. Terti et L. Teccuni T. f. Cn. Sextus Severn[s] fili v. p. in agr. p. XVI quoq. versu[s].

Tec-elia *O. an der Weser, germanisch? Ptol.* 2, 11, 12: *Τεκελία.*

50 **Tecessus.** *(Au Mont Beuvray) CIL* XIII 10006, 91[a]: Tecessi. [*Orléans*][b]: TI . C . ESSI. *Vgl. (Poitiers)* 10010, 71: AIVVICIISI. *Vgl.* Tegeddus?

Teki-alo-s *lepontisch, M. (Bei Sorengo südlich von Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 8 *n.* 14: Pivonei *(gen.)* ⁝ Tekialui *(gen.)* ⁝ lala (*lis* pala *grab*). *Vgl.* Deci-.

Tecin-ĭus *cf. ir.* sothig, *cy.* hydeg = *su-teki-s *angenem. M. (Altino) CIL* V 2210: L. s. Tecini Maximi Caeciliae Iustae in f. p. LV. r. p. LV.

Tecos *Decus *nach Stokes zu w.* tec *(in* Tec-med *'Fair-neck'), j.* têg *(clear, fair, beautiful) M. (Briona bei Novara) Pauli* 10 *n.* 25 *s.* 12. 78: Tekos *(nomin.)* toutiu(s) *(magistratus). Vgl.* Decca, Deico Deica, Deccius Deccia.

Tecta *F. Vita Adelphii* 6 *ASS* 11. *sept.* III *p.* 816 *D:* Sancta Tecta, quae et Cebetrudis, abbatissa. 10 *p.* 817 *A:* Tecta.

Tectis *O. j. Theux in Belgien, prov. Lüttich, arr. Verviers.*

tectŏ- *nach Ernault zu ir.* techt *gl. itio, aditus,* teet *(venire), w.* taith *(journey)* 20 (*tikto- √ tig?). *In gall. V.* Tectŏ-sages-gi, A-tectus, A-tectŏ-rīx (= *ad-tectŏ-rīx *vgl.* A[d]-trebates), Epaϑ-ateχto-rīx, Con-teχto-s, *air. M.* Techtmâr *ir.* Teacht-már = *Tecto-māros.

Tectŏ-săgī, -săges *v.* tectŏ- *und* *săgō *(suche auf), nach Ernault vill. 'wanderungen aufsuchend'. V. in Gallia Narbonensis* (Volcae Tectosages = *civitas Tolosatium, civitas Narbonensium et Baeterrensium; nach d'Arbois* 30 *noch im 1. saec. a. Ch. in Germanien, im nordwesten von Böhmen*) *und in Galatien. Polyb.* 5, 53, 3: *Τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς συμμαχικοὺς Κρῆτας, ὧν εἴχοντο Γαλάται Τεκτόσαγες (ci. Casaubonus; ῥιγόσαγες codd.).* 21, 39 (22, 22), 2: *Ὅτι τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὴν τῶν Γαλατῶν νίκην στρατοπεδευόντων περὶ τὴν Ἄγκυραν πόλιν, καὶ τοῦ Γναίου τοῦ στρατηγοῦ προάγειν εἰς τοὔμπροσθεν μέλλοντος,* (2) *παραγίνονται πρέσβεις παρὰ τῶν Τεκτο-* 40 *σάγων, ἀξιοῦντες τὸν Γναῖον τὰς μὲν δυνάμεις ἐᾶσαι κατὰ χώραν, αὐτὸν δὲ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν προελθεῖν εἰς τὸν μεταξὺ τόπον τῶν στρατοπέδων· ἥξειν δὲ καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν βασιλεῖς κοινολογησομένους ὑπὲρ τῶν διαλύσεων.* (3) *Τοῦ δὲ Γναίου συγκαταθεμένου καὶ παραγενηθέντος κατὰ τὸ συνταχθὲν μετὰ πεντακοσίων ἱππέων, τότε μὲν οὐχ ἦλθον οἱ βασιλεῖς.* (4) *Ἀνακεχωρηκότος δ' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἰδίαν παρεμβολήν, αὖθις* 50 *ἧκον οἱ πρέσβεις ὑπὲρ μὲν τῶν βασιλέων σκήψεις τινὰς λέγοντες, ἀξιοῦντες δὲ πάλιν ἐλθεῖν αὐτόν, ἐπειδὴ τοὺς πρώτους ἄνδρας ἐκπέμψουσι κοινολογησομένους ὑπὲρ τῶν*

ὅλων κτέ. *Caes. b. G.* 6, 24, 2: Itaque ea quae fertilissima Germaniae sunt loca circum Hercyniam silvam, quam Eratostheni et quibusdam Graecis fama notam esse video, quam illi Orcyniam appellant, Volcae Tectosages occupaverunt atque ibi consederunt; (3) quae gens ad hoc tempus his sedibus sese continet summamque habet iustitiae et bellicae laudis opinionem. *Strab.* 4, 1, 12 p. 187—188: *Πρὸς δὲ τὸ Κέμμενον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων οἰκοῦσι τῶν τε Οὐολκῶν οἱ Τεκτόσαγες καλούμενοι καὶ ἄλλοι τινές. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὕστερον.* (13) *Οἱ δὲ Τεκτόσαγες καλούμενοι τῇ Πυρήνῃ πλησιάζουσιν, ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαί ποτε καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον ὥστε στάσεως ἐμπεσούσης ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν· τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν τὴν ὅμορον τῇ Καππαδοκίᾳ καὶ τοῖς Παφλαγόσι· τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτόσαγας. τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβώγιοι· τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν μηνύει τὸ πρὸς τοὺς Τεκτόσαγας σύμφυλον, ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβωγίους ⟨οὔτ'⟩ ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων οὔτ' ἐν αὐταῖς οὔτ' ἐντός· εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλειόνων· ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς Πραῦσον τινές φασιν· οὐδὲ τοὺς Πραύσους δ' ἔχομεν εἰπεῖν ὅπου γῆς ᾤκησαν πρότερον. καὶ τοὺς Τεκτόσαγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελφοὺς στρατείας, τούς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναί φασι, προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Καιπίωνα διὰ τοῦτο ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, ὡς ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, ἃς συνέβη καταπορνευθείσας, ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος· τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσσῃ χρήματα μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσίον καὶ ἄργυρον· τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξαι κενὸν τῶν τοιούτων, σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· εἰ δὲ καί τι ἐλείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. ἀλλ', ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις πολλαχοῦ ἔσχε θησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου ἢ καὶ χρυσοῦ βάρη. οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. ἐν δὲ τῇ Τολώσσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο πολλῶν ἀνατιθέντων καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρροῦντος.* 2, 1 p. 189: *Ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκυιτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι, μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα τὰ πολλά, ⟨τὰ⟩ μὲν παρωκεανιτικά, τὰ δὲ εἰς τὴν μεσόγαιαν καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα.* 12, 5, 1 p. 566: *Πρὸς νότον τοίνυν εἰσὶ τοῖς Παφλαγόσι Γαλάται· τούτων δ' ἐστὶν ἔθνη τρία, δύο μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐπώνυμα, Τροκμοὶ καὶ Τολιστοβώγιοι, τὸ τρίτον δ' ἀπὸ τοῦ ἐν Κελτικῇ ἔθνους Τεκτόσαγες.* 2 p. 567: *Τροκμοὶ μὲν δὴ ταῦτ' ἔχουσι τὰ μέρη, Τεκτόσαγες δὲ τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ τῇ κατὰ Πεσσινοῦντα καὶ Ὀρκαόρκους· τούτων δ' ἦν φρούριον Ἄγκυρα ὁμώνυμος τῇ πρὸς Λυδίᾳ περὶ Βλαῦδον πολίχνῃ Φρυγιακῇ.* *Liv.* 38, 16, 11 *(a. 189 a. Ch.)*: Postremo cum tres essent gentes, Tolostobogii, Trocmi, Tectosages, in tris partis, qua cuique populorum suorum vectigalis Asia esset, diviserunt. (12) Trocmis Hellesponti ora data; Tolostobogii Aeolida atque Ioniam, Tectosages mediterranea Asiae sortiti sunt. 18, 3: Eo missi ad Eposognatum redierunt, et legati reguli orantes, ne Tectosagis bellum inferret; ipsum in eam gentem iturum Eposognatum persuasurumque, ut imperata faciant. 19, 1: Certiora postea Oroandensium

legati attulerunt, Tolostobogiorum civitatem Olympum montem cepisse; diversos Tectosagos alium montem, Magaba qui dicatur, petisse; (2) Trocmos coniugibus ac liberis apud Tectosagos depositis armatorum agmine Tolostobogiis statuisse auxilium ferre. Erant autem tunc trium populorum reguli Orgiago et Comboiomarus et Gaulotus. 24, 1: Supererat bellum integrum cum Tectosagis. Ad eos profectus consul tertiis castris Ancyram, nobilem in illis locis urbem, pervenit, unde hostes paulo plus decem milia aberant. (2) Ubi cum stativa essent, facinus memorabile a captiva factum est. Orgiagontis reguli uxor forma eximia custodiebatur inter plures captivos; cui custodiae centurio praeerat et libidinis et avaritiae militaris. (3) Is primo animum temptavit; quem cum abhorrentem a voluntario videret stupro, quod servum fortuna erat, vim fecit. (4) Deinde ad leniendam indignitatem iniuriae spem reditus ad suos mulieri facit, et ne eam quidem, ut amans, gratuitam. Certo auri pondere pactus, nequem suorum conscium haberet, ipsi permittit, ut, quem vellet, unum ex captivis nuntium ad suos mitteret. (5) Locum prope flumen constituit, quo duo ne plus necessarii captivae cum auro venirent nocte insequenti ad eam accipiendam. (6) Forte ipsius mulieris servus inter captivos eiusdem custodiae erat. Hunc nuntium primis tenebris extra stationes centurio educit. (7) Nocte insequenti et duo necessarii mulieris ad constitutum locum et centurio cum captiva venit. (8) Ubi cum aurum ostenderent, quod summam talenti Attici (tanti enim pepigerat) expleret, mulier lingua sua, stringerent ferrum et centurionem pensantem aurum occiderent, imperavit. (9) Iugulati praecisum caput ipsa involutum veste ferens ad virum Orgiagontem, qui ab Olympo domum refugerat, pervenit; quem priusquam complecteretur, caput centurionis ante pedes eius abiecit, (10) mirantique, cuiusnam id caput hominis aut quod id facinus haudquaquam muliebre esset, et iniuriam corporis et ultionem violatae per vim pudicitiae confessa viro est, (11) aliaque, ut traditur, sanctitate et gravitate vitae huius matronalis facinoris decus ad ultimum conservavit. 25, 1: Ancyram in stativa oratores Tectosagum ad consulem venerunt petentes, ne ante [ab Ancyra] castra moveret, quam collocutus cum suis regibus esset: nullas condiciones pacis iis non bello fore potiores. (2) Tempus in posterum diem constituitur locusque, qui medius maxime inter castra Gallorum et Ancyram est visus *qs.* 26, 3: Hostium quod roboris erat, Tectosagi et Trocmi, mediam tenebant aciem, milia hominum quinquaginta; equitatum, quia equorum nullus erat inter inaequales rupes usus, ad pedes deductum, decem milia hominum, ab dextro locaverunt cornu *qs.* *Mela* 2, 5, 75: Urbium quas habet (Gallia Narbonensis) opulentissimae sunt Vasio Vocontiorum, Vienna Allobrogum, Avennio Cavarum, Arecomicorum Nemausus, Tolosa Tectosagum, Secundanorum Arausio, Sextanorum Arelate, Septimanorum Beterrae *qs.* *Plin. n. h.* 3, 33: Agatha quondam Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertilissimus Rhodanus amnis ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum segnemque deferens Ararem nec minus se ipso torrentes Isaram et Druantiam. 36: (In mediterraneo coloniae) Cabellio, Carcasum Volcarum Tectosagum . . . 37: Tolosani Tectosagum Aquitaniae contermini. 5, 146: Praetenditur Cappadocia a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem occupavere Tectosages ac Toutobodiaci. Et gentes quidem hae. Populi vero ac tetrarchiae omnes numero CXCV. Oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolistobogiorum Pisinuus. *Flor.* 1, 27 (2, 11), 5: Tolostobogi Olympum, Tectosagi Magabam insederant. Utrimque fundis sagittisque detracti in perpetuam se pacem dediderunt. (6) Sed alligati miraculo quidam fuere, cum catenas morsibus et ore temptassent, cum offocandas invicem fauces praebuissent. Nam Orgiacontis regis uxor a centurione stuprum passa memorabili exemplo custodiam evasit revolsumque adulteri hostis caput ad maritum reportavit. *Memnon fragm.* 19 *FHG* 3 *p.* 536: *Οὗτοι* (*Γαλάται*) *δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν αὖθις ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς αἱρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο τὴν νῦν Γαλατίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοίρας ταύτην διανείμαντες, καὶ τοὺς μὲν Τρωγμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ Τολοστοβογίους, τοὺς δὲ Τεκτόσαγας. ἐδείμαντο δὲ πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολοστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πισινοῦντα.* *Iustin.* 32, 3, 9:

Tectosagi autem, cum in antiquam patriam Tolosam venissent conprehensique pestifera lue essent, non prius sanitatem reciperavere quam aruspicum responsis moniti aurum argentumque bellis sacrilegiisque quaesitum in Tolosensem lacum mergerent, (10) quod omne magno post tempore Caepio, Romanus consul, abstulit. Fuere autem argenti pondo centum decem milia, auri pondo quinquies decies centum milia. (11) Quod sacrilegium causa excidii Caepioni exercituique eius postea fuit. Romanos quoque Cimbrici belli tumultus velut ultor sacrae pecuniae insecutus est. (12) Ex gente Tectosagorum non mediocris populus praedae dulcedine Illyricum repetivit spoliatisque Histris in Pannonia consedit. *Plut. Sulla* 4: *Πρεσβεύων τε γὰρ ἡμεμόνα Τεκτοσάγων Κόπιλλον εἷλε, καὶ χιλιαρχῶν μέγα καὶ πολυάνθρωπον ἔθνος Μαρσοὺς ἔπεισε φίλους γενέσθαι καὶ συμμάχους Ῥωμαίων.* *Ptol.* 2, 10, 6: *Κατέχουσι δὲ μὲν τὰ δυσμικώτατα τῆς Ναρβωνησίας Οὐόλκαι οἱ Τεκτοσάγες, ὧν πόλεις μεσόγειοι Ἰλλιβερίς, Ῥουσκινών, Τολῶσα κολωνία, Κεσσερώ, Καρκασώ, Βαιτιραί, Ναρβὼν κολωνία.* 5, 4, 8: *Μεθ' οὓς (Τολιστοβώγους) ὡς πρὸς ἀνατολὰς Τεκτοσάγαι, ἐν οἷς πόλεις Ἄγκυρα μητρόπολις, Κορβεοῦντος, Ἀργίζαμα, Οὐίνζελα, Ὀροσολογία, Σαρμαλία, Δικτίς, Κάριμα, Λανδοσία.* *Vgl.* 6, 14, 9: *Παρὰ τὸ Ἴμαον τὸ ἐκτὸς Τεκτόσακες.* *Appian. Syr.* 32: *Τὸ δὲ λαιὸν Γαλατῶν τ' ἔθνη, Τεκτοσάγαι τε καὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστόβιοι κτἑ.* 42: *Ἐν δὲ Τεκτοσάγαις τε καὶ Τρόκμοις ἐκινδύνευσε μὲν ἐξ ἐνέδρας.* *TP: (in Languedoc)* Volc(a)etectosi. *Auson. ordo urb. nobil.* 115: Usque in Teutosagos (*codd.; vulg.* Tectosagos) paganaque nomina Belcas (*V*, belcos *P; vulg.* Volcas [Arecomicos]). *Steph. Byz.: Τεκτόσαξ, ὡς Ἄτραξ, βαρυτόνως. Τεκτόσαγες, ἔθνος Γαλατικόν. εὕρηται καὶ Τεκτοσάγης εὐθεῖα καὶ Τεκτοσάγαι· ὡς γὰρ Καππάδοκος Καππαδόκης, οὕτω Τεκτόσαγος Τεκτοσάγης.* — *(Pergamon, a. 239 a. Ch.) CIG* 3536 *cf. RM n. f.* 40 *s.* 120. *Inschriften von Pergamon Nr.* 23 = *Dittenberger n.* 176, 2 *p.* 276: [*Απο της παρα το*] *Αφροδισιον (bei Pergamon) προς Τολιστοαγιους και Τεκτοσα*[*γ*]*ας Γαλατας και Αντιοχον μαχης. (Angora)* 4010: *Η βουλη και ο δημος Σεβαστηνων Τεκτοσαγων ετιμησεν Μ. Κοκκηιον Αλεξανδρον, τον εαυτων πολιτην, ανδρα σεμνον και τη των ηθων κοσμιοτητι δοκιμωτατον.* 4011 *(saec. 2): Η μητροπολις της Γαλατιας Σεβαστη Τεκτοσαγων Αγκυρα.* (*Vgl. Cagnat, Inscriptiones Graecae ad res Rom. pertinentes, t.* 3 *n.* 180 *p.* 102). *(Labatie-Mont-Saléon, dép. Hautes-Alpes) CIL* XII 1542 *u. add. p.* 826: [T]ectosag[es]. *Münzen bei Eckhel, d. num. t.* 3 *p.* 179. — *(Von Nero) Mionnet t.* 4 *p.* 397 *n.* 145: ΣΕΒΑΣ ΤΗΝΩΝ.ΤΕΚ(*τοσαγω*)Ν. (= *Ancyra*). *(Titus) p.* 398 *n.* 147. *(Domitianus) n.* 148: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *(Antoninus Pius) n.* 150: CЄBA. TEKT. *Bronzemünzen Waddington* 6604 = *RN* 4e *s., t.* 2 *p.* 566. *(Des Titus)* 6605 *p.* 567: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *(Titus) Wroth p.* 8 *n.* 1: ΑΥΤΟΚΡΑΤ.. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣ ΥΙΟΣ *R* [ΣΕΒΑΣ]ΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *(Domitian) n.* 2: ΑΥΤΟΔΟΜΙΤΙΑ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΥΙΟΣ *R* ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *Mélanges de numismatique* 3 *p.* 329 *(Titus)* ΑΥ ΚΑΙΣΑΡ ΤΙΤΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ *R* ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *(Domitian):* ΑΥΤΟ ΔΟΜΙΤΙΑ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ *R* ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. *Imhoof-Blumer, Gr. Münzen. Mch.* 1890 *s.* 750 *n.* 747: ΣΕΒΑΣΤΗ | ΝΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑ | ΓΩΝ.

Tecus *fl. in Gallia Narbonensis, j. le Tech, dép. Pyrénées-Orientales, mündet in das mittelländische meer. Mela* 2, 5, 84: Parva flumina Telis et Ticis. *Plin. n. h.* 3, 32: In ora regio Sordonum intusque Consuaranorum, flumina Tetum (Tecum *DEF*), Vernodubrum, oppida Illeberis, magnae quondam urbis tenue vestigium, Ruscino Latinorum *qs. Paulin. epigr.* 104—105: Ex quo | te corde hinc gestans abii ⟨ad⟩ Tecumque resedi. *Rav.* 4, 28 *p.* 246, 6: Terus *mit dem falschen zusatz* Narbonensis. *Heißt bei Polyb.* 34, 10, 1 = *Athenae.* 8, 4 *p.* 332[a] *Ἰλλέβερις, bei Strab.* 4, 1, 6 *p.* 182 *Ἰλίβιρρις.*

Teda *s.* Teida.

Tedanius *s.* Telavius.

Tedd... *(Oehringen, a. 169 p. Ch.) CIL* XIII 6544: .... nus N... [Pate *oder* Mate]rnus, Tedd[illius *oder* Teddiatius Ta]citus, Pedu(caei) med(icus?) [Ia]nuarin(ius) Atticus, Maximinus Dutti (filius), Senecianus Senecio(ni filius), Cupitus Celsi (filius) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) l(aeti) m(erito) d(e) s(ua) p(ecunia) k(alendis) sep(tembribus) Pris(co) et Apo(llinare) cos.

Teddi-atius *M. nomen. (Bei Mürlenbach, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis*

Prünn) CIR 849: In h(onorem) d(omus) d(ivinae). Deo Caprion[i] L(ucius) Teddiatius Primus.

Teddicn-ius *neben wechselschreibung.* **Tessignius,** *nach Rhys (cf. w. tes heat, hot weather) für* *Ten-signios, *M. nomen gentilicium. (Aquileja) CIL* V 805: D(eo) i(nvicto), i(nvicto?) M(ithrae) P. Aelius Mercur(ialis) Q. Tessignius Maximian(us) pa- tr(es) pro St(atio?) Aur(elio) Victore v(otum) s(olvunt) l(ibentes) m(erito). *(Méjannes-lès-Alais, dép. Gard, arr. und canton Alais)* XII 2882 = *Hübner, Exempla n.* 35 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1724: T. TeΘΘicniu[s] Secundus [. . . f(ilius)], s[ibi) et Iuliae, ux[ori].

Tedd(dd)i-llo-s TeΘΘi-lla *M. (Bayeux) CIL* XIII 3161: Dis Manib(us) Martini Sexti fil. et Perpetuae coniug. liberorumq(ue) eorum TeΘΘillae et Martialis et Bolani p(arentes) p(osuerunt) et ded[i]cav[erunt]. *(Brumath)* 6013: Legitimus Cossatt(Cossait?)ionis Conteddius Teddilli Carantus Victoris Clementinius Carantus Pater[i]o Atessatis Primus Legitimi Sollemnis Ap(b? r?)agante C. Iulius Spatalus Martius Domiti Iu[ve]ntius Iuvenis Aelius Segileius M(N?)onnus Tatae Maturius Peregrinus. *(Vichy)* 10016, 34: Teddillos. *(Lezoux)*: TEÐÐIL.IO. *und* (TE)ÐÐIL. *s.* Tessillus.

Tedd-ius TeΘΘ-ius Tess-ius *M. cogn.* **Tessia** *nomen u. F. cogn. (Seebruck) CIL* III 14368, 29: D(is) M(anibus) Amanda Q. Tes(si) lib(erta) ob(iit) an(norum) L (quinquaginta). Firmus Lit(ugenae? filius) mar(itus) ex p(roprio?) co(iugi?) c(arissimae?) fec(it) et sibi. *(Rom)* VI 27291: Sex. Tessio Agathangelo vix. a. XXXII Tessia Epithymete mat. p. fec. et s. et s. p. q. e. 27292: Memoriae M. Tessi Secundini et Fl. Priscae fecit M. Tessius Priscus. 27293: Tessiae Tessiane Eutactus et Thisbe parentes filiae dulcissimae. *(Corneto)* XI 3491: C. Tessius [C. l.] Helen[us . . .]. *(Saint-Christol)* XII 1174: Matrlbus Elitivis Capella Tessl [f(ilius)] v. s. l. m. *(Aosta)* 2401: C. Tessius Fortunatus. *(Vogüé, dép. Ardèche, canton Villeneuve-de-Berg)* 2688 = *Inscr. de Languedoc n.* 1981: D(is) M(anibus) Tessiae Marcelline Marra filia posuit. *(Nimes) CIL* XII 3951 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1210: C. Tessius, C(aii) f(ilius), Volt(inia), Avltus vIvus sibi. *(Vienne)* 5686, 1211: TIÐÐI *(cogn.)* manu Arvnni. *(Rottenburg)* XIII 6372: D(is) M(anibus) Tessiae Iu(v)enili Hel(vetiae) an(norum) XXXVII Silius Victor Hel(vetius) coniugi et sibi f(aciendum) c(uravit). *(Clermont)* 10010, 1897*: EÐÐ.M. *(Fourvières)* [b]: Teddi.m.

Tediv[i]au[c(um)] *gens. (Fresneña) CIL* II 2903: Laturo Tediv[i]au[c(um)] Claeti f.

Tedoad *O. j. Doué-la-Fontaine in Anjou, dép. Maine-et-Loire, arr. Saumur.*

Tedu-siā *O. Tésiès, j. Théziers, dép. Gard, arr. Nimes, canton Aramon. (Anduze bei Nimes) CIL* XII 3362 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 39 = 446, 3: Tedusia *(nom. oder abl.)*.

Teg-eddus *M. (Bann, gegen Landstuhl in der Pfalz) CIL* XIII 6154: D(is) M(anibus) Caciro T[e]geddi (filio) et Billiccedni *(name der mutter im dativ)* patribus (= parentibus) Magissa filius f(aciendum) c(uravit).

Tegen. *(Moutier-d'Ahun) CIL* XIII 1432: D(is) M(anibus) et memor(iae) Marcel. Nertini C. Te gen. T . . [h. e[x t. f.].

Tegernacus, Tegerno- *s.* Tigernācus, Tigerno-.

teget. *in* Civo-tegetis.

tĕg-iā '*hütte*', *in compos.* ad-tegia *(Iuvenal.* 14, 196: Maurorum attegias). *(Wasenburg, saec. 1, 1. h.) CIL* XIII 6054: Attegiam teguliciam. *In Graubünden, Tirol, Friaul u. Venedig als* tėga, tedza, tiedza, *obw.* tega, *tir.* teza. *s.* Ad-teg-iā, Atteia.

Tegiviva. *(Salona) CIL* III 2380: Iulia Iurso Anulia Tegiviva coniugi b. m. posuit.

Tegna, Tegnum *O. der Allobroger in Gallia Narbonensis, j. Tain, dép. Drôme, arr. Valence. TP:* Tegna. *Rav.* 4, 26 *p.* 239, 10: Genua.

Tegnate. *(Forlimpopoli) CIL* XI 588: D(is) M(anibus) C. Tegnate/ Severini Cossonia Marcellina marito optimo c . C. Tegnate/. Severini Cossonia Marcellina filia pientissim[o].

Teg-onius. *(Ain-Si-Unis) CIL* VIII 10814: Memoriæ Q. Iuli Q. f. Q. Saturnini Tegoni va. Memoriæ Sittiae [P. f. Q.] Crescentiae coniugi amant[i]ssimae v. a. XVIII Q. Iulius Saturninus Tegonius MM//// Q. Iulio Tegoni fili [T]egonio v// XXII. Memoriæ Faviliae Iuliae sc. ho. Priscae coniugis sanctissimæ. v. a. XXVII Q. Iulius Saturninus Tegonius.

***tĕgŏs** *(nom. acc. sg.) n.* = *teges-, '*haus*', *[s]tĭges-, *air.* teg, *später nur* tech *n. gl. domus*, *ir.* tég, *nir.* teach, *gen.* tige, tighe, *aus urir.* *teg-as; *air.* tig, *nir.* tigh, *manx* thie (tei), *acy.* tig, *cy.* ty, *m. w.* ti, *pl.* te, *j.* ty (*pl.* tai *aus* *tagi), *corn.* ti, *abret.* teg-, -tig (bou-tig *stabulum*), *m.-arem.* ti, *haut-vannet.* tei, *cf. lat.* tegō, tec-tum, stega istega *verdeck*, *umbr.* tehterim *(tectorium)*, *gr.* τέγος *und* (σ)τέγ-ος, στέγη *dach, haus*, στέγω *decke*, *aisl.* þak *(dach)*, *ae.* þæc, *engl.* thatch, *ahd.* dah, *nhd.* dach, *lit.* stóga-s *dach*, stég-iu *(ich decke)*, *ai.* sthágāmi *(verdecke, verhülle)*. √ sthag? *idg.* √ steg, -teg *decken. In* tigerno-s, *O.* Tigernum, tegirn-io-s.

Tegurini *s.* Tigurini.

Teibi *fl. in Wales. Nemn. hist. Britt.* 47: In regione Demetorum Iuxta flumen Teibi.

Teida *stamm* tedo-. *F. Vita Bertae* 2, 21 *ASS 4. iul.* II *p.* 53 *C:* Fascinatrix, nomine Theida. *(Fuensabiñán) CIL* II 6295: Teida Taurico(m) Longani uxor. *(Fervò)* V 5072: [K]aninia Quarti filia Teda matre.

Tei-elius *M. (Villanuova-Solaro) CIL* V 7631: Q. Teielius P. . . . Vatia siv . . . . . v. s. l. [m.].

Teiennaio *s.* Tannäcus.

Teilis *fl. j. le Théols, dép. Indre, nfl. des Arnon.*

Teilte *O. ir. Taillte in Meath, zwischen Kells und Navan, j. Teltown (aus Taillteann). Adamnani vita s. Columbae* 3, 3 *p.* 194: Teilte.

. . . **teio.** *(Cöln) CIR* 327: Sulpicius | //// teio Nervi | vivus sibi et | /// iae Batave | coniugi pien|tissim/ f.

Teius *M.* **Teia** *F. (Cáceres) CIL* II 714: Q. Teius C. f. Paternus. *(Sierra de Fuentes)* 5307: Maxsuma Teia *(gens)* Tur[g]al[i]e(nsis) Arconi [f(ilia)]. *(Corain, parroquia de S^a Eulalia de Abamia, bei Cangas)* 5742: Pos(itum) Teae (*oder* Posteae, Positeae?) filie sue Cantianoru, . . *(Zupanjac)* III 14320, 8: Tei(us?) Ursio Lavoni con[ing]i b(ene) m(erenti) def(unctae) an(norum) XXX pos(uit).

Tela *iberisch? O. der Vaccaei, j. Vela zwischen Medina de Rio seco und Villarmiel. Ptol.* 2, 6, 49: Πέλλα (*X, var.* Τέλλα). *IA* 440, 3: Tela. *Rav.* 4, 45 *p.* 318, 17: Gela. *Vgl. fl.* Telis.

Tela . . . *(Faro) CIL* II 6: Tela . . . . dole . . . .

Teladianus *M. (Trion) CIL* XIII 1850: D(is) M(anibus) et memoriáe ae[te]rnáe Constanti | Te]ladiani filiI dulcissimi.

? **telapaho.** *Marcell. medic. p.* 313, 5: Trebio potnia telapaho.

? **Telarus** *M. Vita s. Desiderii* 43 *MGSS Mer.* IV *p.* 595, 30 *sq.:* Viro strenuo vocabulo Telaro. *p.* 596, 2: Telarus.

Telate *O. j. Guécélard, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton La Suze. Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 206 *(a. 615):* De tributo Taletense . . .

Tēl-avius *fl. in Dalmatien, j. Zermagna. Scylax* 21: Καταρβάτης ποταμός. *Plin. n. h.* 3, 140: Flumen Telavium (*nicht* Tedanium) quo finitur Iapudia. *Ptol.* 2, 16, 2: Τηλαυίου (τηδμείου *X*) ποταμοῦ ἐκβολαί.

Telco. *(Rom, a. 154) CIL* XV 3937: Largi Telco.

Telemate, Telemete *O. j. Saint-Amand-Tallende, dép. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand. Merowing. münzen. Belfort* 4232 (= *Prou* 1847: +TELEMATE FIT M̄. 4233 (= *Prou* 1846): [TE]LE[MA]TE FI. 4234: TELEMATE FIT. 4235 (= *Prou* 1366): TELE//////. 4236 (= *Prou* 1849): TELEMETE. 4237: TELEMATE. 4238 (= *Prou* 1850): TELEMETE. 4239: TLEMATE FIT. 4240 (= *Prou* 1848): TELEMATE FIT. 6441: ToELEMATEYIT. 6442: TELEMATEFIT.

Tĕliaston *O. in Liburnien. Ptol.* 2, 16, 6: Τελίαστον. *Rav.* 4, 23 *p.* 225, 1: Ethetia.

Teli-ensis vicaria, *um Cassaignes, dép. Aude, arr. Limoux, canton Couiza.*

Telis *s.* Tetis.

Tella *fl. j. la Béthune, dép. Seine-Inférieure, mündet in l'Arques. Vita s. Lantberti* 3 *ASS 14. apr.* II *p.* 217 *B:* Fiscos duos, quorum sunt vocabula Ulmius et Warinna, qui sunt siti in pago Tellau iuxta fluvios Tella et Warinna nominatos. *Dazu* pagus Tell-aus, *le pays de Talou, le Talou, nördlich vom pays de Caux et vom Roumois. Dipl. Pertz n.* 76 *(a. 709) p.* 67, 38: In loca nuncupantis Childriciaecas et Ad-Taxmedas, sitis in pago Tellao. 43: In iam dicta loca Childriciagas et Taxmedas in iam dictho pago Tellao. *p.* 68, 2: In iam dicta loca Childriciaegas et Taxmaedas in iam dictho pago Tellao. 8: In iam dictho loco Childriciaegas et Taxmedas, in sepedictho pago Tellao. *n.* 22 *(a. 751) p.* 107, 41: In loco qui dicitur Curbrius in pago Tellau.

n. 23 *(c. a. 751) p.* 109, 13—14: In pago Tellao loca cognominantes Pictus, Macerias, Verno, Fiscera, Pocio, Bodalcha, Brittenevalle, Artiliaco, Agusta, Rausedo, Crisonarias, Guariaco. *Merow. münzen. Belfort* 4243: TELLAO. 4244 (= *Prou* 279). 4245: //////ELLΛOƖ-////////.

Tellegatae *O. in Gallia Cisalpina, j. Telgate, ital. prov. und district Bergamo. It. Burd.* 558, 6 *p.* 7, 6 *G.*: Mutatio Tellegate (*cod. Veron.:* tallegate).

Telliacus *s.* Tilliacus.

Tellieicus *M. (Talavera de la Reina) CIL* II 906: Tellieic(us) Rufei f.

Tellinus. *Ennod. de vita b. Antoni monachi p.* 386, 20 *H.:* Principe loco Tellinae vallis, quae id sortita est vocabuli, limen ingreditur: quam montium ex utroque latere brachiis fabricata naturae ditat amoenitas et de verticibus fecundis amnium plebe locupletat uber solum, quod avaris respondet iuxta desideria inmoderata cultoribus, non tamen ita aristis praegravidum aut dotatum pascuis aut arbustis consitum aut fluminibus laetum, ut non ei plus supervenientis personae gratia praestaret quam ipsius originis variata et distincta formositas. *Ravennater urkunde a. 564 bei Marini, I papiri diplomatici, R.* 1805 *n.* LXXX *p.* 124—126; *bei E. Spangenberg, Iuris Romani tabulae negotiorum sollemnium. Lips.* 1822 *p.* 149: Bononiense in Tellino.

Telloneo *s.* Telo(n).

Tell-utia *F. (Chieti) EE* 8 *p.* 27 *n.* 119: Tellutia Ata.

Telmedovia plebs, vicus *Telmedovius *j. Ploudalmézeau, dep. Finistère, arr. Brest; breton. Guitalvézé.*

Telmete. *(Castel Vitturi in Dalmatien) CIL* III 2567: Anne Telmete Ann. mater Valen.

Tel-o(n), *quell-G., Tolon, j. Le Toulon, 1 kilom. von Périgueux, dép. Dordogne. CIL* XIII 948: Numin(ibus) Aug(ustorum) et [d]eo Telon(i). *(Périgueux, saec. 1)* 950. 951: [Deo Teloni] et deae Stanna[e] solo A(uli) Pomp(ei) Antiqui, perm[issuque eius(?) C. Iul(ius) Silvani fil(ius) Quir(ina) Ba]ssus c(urator) c(ivium) R(omanorum), consa[ep]tum omne circa templum [itemque circa templum basilicas du]as cum ceteris o[r]namentis ac munimentl[is faciendum curavit]. 952. 953: Deo Telon[i et deae Stannae] solo A. Pomp. Antiq[ui permissuque eius(?) C. Iul(ius)] Silvani fi[l(ius) Quir(ina) Bassus c(urator) c(ivium) R(omanorum)] consaeptum omne circ[a templum itemque cir]ca templum [basilicas duas cu]m ceteris ornamentis ac [munimentis fac. curavit]. 954: [Deo Teloni et deae St]annae solo A. Pomp. Ant[iqui permissuque eius(?) C. Iul. Silvani fil. Quir.] Bassus c. c. R. consaept[um omne circa templum itemque circa templum] basilicas duas cum cet[eris ornamentis ac munimentis fac. curavit].

Tĕl-ō(n) 1) Telo Martius, *vielleicht griechisch. O. Tolone, j. Toulon-sur-Mer, dép. Var. Lucan.* 3, 592: Dirigit huc puppim miseri quoque dextra Tĕlōnis. *Silius* 14, 443: Neptunicolae transverberat ora Tĕlōnis. *TP:* Telonno. *IA* 505, 7: A Pomponianis Telone Martio portus. 506, 1: A Telone Martio Taurento portus. *NDocc.* 11, 72: Procurator bafii Telonensis, Galliarum. *Synode von Orange a. 441:* Ex provincia Vien(nensi), loco Telonensi, Augustalis episcopus. *Synode zu Vaison a. 442:* Ex provincia ōs loco Telonensi, Agustalis Telonensis. *Vita s. Caesarii Arelat.* 1, 60 *MGSS Mer.* III *p.* 481, 28: Sanctus Cyprianus Thelonensis. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 18 *M.:* Cyprianus in Christi nomine Telonensis episcopus. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 110, 16 *M.:* Palladius episcopus ecclesiae Telonensis. *Concil. Arelatense a. 554 p.* 120, 10 *M.:* Severus presbyter in Christi nomine ecclesiae Telonensis missus. *Concil. Parisiense a. 573 p.* 149, 36 *M.:* Desiderius episcopus eclesiae Telonensis. *Concil. Matisconense a. 585 p.* 173, 15 *M.:* Desiderii episcopi a Telone. *Greg. M. reg.* XI 41 *a. 601. MG Epist.* II *p.* 315, 1: Gregorius Mennae Telonensi (episcopo). *Concil. Constantinopol. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 306 *C):* Taurinus indignus diaconus sanctae ecclesiae Telonensis, legatus venerabilis synodi per Galliarum provincias constitutae. *Rav.* 4, 28 *p.* 243, 17: Teloni. *Testamentum Attonis, Cartulaire de Saint-Hugues de Grenoble p.* 41 *(a. 739):* Cronia in pago Tolonense. *Formul. Marculfi suppl. p.* 107, 15: Telloneo.

Τηλοβίς *s.* Tolobis.

Telonnum *O.* 1) civitas Aeduorum, *j. Toulon-sur-Arroux, bei Autun, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles. TP:* Telonno. 2) *j. commune Lipostey, dép. Landes, arr. Mont-*

de Marsan, canton Pissos. IA 456, 7: Telonnum.

Telorus. *(San Vicente) CIL* II 736: Telori. *Vgl.* Talorus.

Telosa *s.* Tolosa.

Telvidum *O. j. Theuvy, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, canton Châteauneuf.*

?**Temaio.** *(St. Helenenberg) CIL* III 11603 *cf. p.* 2328, 45: P. Titius P. l. Temaio.

Temavus *s.* Timāvos.

Tembris, Tem-brogios, Tymbri-s *fl. j. Porsuk tchai. Liv.* 38, 18, 8: Sangarius ex Adoreo monte per Phrygiam fluens miscetur ad Bithyniam Tymbri fluvio. *Plin. n. h.* 6, 4: Sangaris fluvius ex inclutis. Oritur in Phrygia, accipit vastos amnes, inter quos Tembrogium et Gallum. *Orpheus Argon.* 713: *Τέμβριος ἰχθυόεις θαλεραῖς πλημμύρεται ὄχθαις.*

Temenicus *s.* Lemannus.

Temeri *M. könig der Scotti. De Brigidae generatione MGSS Mer.* IV *p.* 241, 21: Rex (Scottorum) nomine Temeri.

Tĕmĭsus *M. Sil.* 1, 431: Tĕmĭsus.

Templĭ-ăcum, Templaus, Templus, *O. Temploux, belg. prov. und arr. Namur. Pard. dipl. n.* 231, *t.* 1 *p.* 216 *(a. 620):* Brunulphus, comes Templacensis. *Vita Landelini* 7 *ASS 15. iun.* II *p.* 1065 *F:* In Templutensi agro. *Vita (alia) Landelini* 5 *ASS 15. iun.* II *p.* 1068 *B:* In Templucensi agro. *Vita Humberti* 2, 13 *ASS 25. mart.* III *p.* 563 *E:* In pago Hagnou et Templutensi.

Templovium *O. j. Templeuve, dép. Nord, arr. Lille, canton Cysoing.*

Tempseca *O. j. Tamise, belg. Ost-Flandren, arr. Saint-Nicolas.*

Temusi-o(n) *topische G(öttin) bei den Aeduern. (Saint-Marcel-lez-Chalon, dép. Saône-et-Loire) RA* 3ᵉ *s., t.* 38 (1901) *p.* 417 = *RE n.* 1396: Aug(usto) sacr(um). Deae Temusioni Ianuaris Veri fil(ius) ex voto v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

-ten *celtisch nach Luchaire, in* Adosten, Andostenno, Bon-ten, Sembetten, *gall.* Cisonten(n), Nabantenn. *Vgl.* Danna-dinnis, Atiden-us?

Ten. *(Mainz) CIL* XIII 6844: Leg. Ī. a(diutricis) 7 (centuria) Vari Ten *(nicht* Tenci).

Tendecaudae *s.* Tancauda.

Teneăcus, Teneacĭ-ăcus vicaria. *O. j. Thénezay, dép. Deux-Sèvres, arr. Parthenay.*

Tenebri . . . *s.* Tenobrica.

Ten-ĕd-o(n) *stamm* *ten(= *tep-n-, *lat.* tep-eo)-et, *zu ir.* tene, *m., 'ignis', gen.* tened, *cy. corn.* tan, *w.* tân, *abret.* tan *gl. focus,* tanet-, *mbret. nbret. (Léon)* tan. *O. j. Zurzach im Schweizer canton Aargau. TP:* Tenedone *(abl.). s.* Tenid.

Tenen-ānus *M. Vita Karadoci, lectio* 3 *p.* 15 *de La Borderie:* Erat illis diebus quidam sanctus in Hybernia nomine Tenenanus . . . Tenenanum. *p.* 16: Tenenanus . . . 17: Tenenanus . . . Tenenanus . . . Tenenanus . . . Tenenanus.

Tenera *j. Dender nfl. der Schelde.*

Tenestina *F. Vita Rigomeri* 7 *ASS 24. aug.* IV *p.* 787 *E:* Filia eius, nomine Tenestina. 8 *p.* 787 *F:* Tenestina. 9 *p.* 787 *F:* Tenestinam . . . Tenestina. 12 *p.* 788 *C:* Tenestina.

?**Tenetia** (Tenelia?). *(Rom) CIL* VI 27150: Tenet(l?)iae Sex. f. Faustinae.

Tengones *O. Merowingische münze. Belfort* 4246 = *Prou* 2645: +ꞱENGONEƧ FIT.

Teni[*cogn. (Traismauer) CIL* III 12014 728: Teni[.

Teniav-ehae, Matronae. *(Blankenheim) CIR* 1978: Matro[nis] Teniaveh[is S]ex. Candi[dius] Matern[us p]ro se et [suis ex] imp. [ips(arum) l. m.?].

Tenid. *Kemble n.* 16 *(a. 679):* Terram in Tenid. que appellatur. uuestan. *s.* Tenedo(n).

Teni-genonia *vom adi.* *teni-s, *neutr.* *teni *(adi.-st. auf* i), *air.* tin *(zart) vgl. vielleicht altbritt.* Tin-commios, Tessignius, *oder* Teddienius *für* *Tensignios? *F. (Verona) CIL* V 3345: Tenigenonia Claudia C. f.

-teno- *in* Venico-tenI Valer[iani].

Tenŏ-brĭca *O. j. Tino major, zwischen C. Hoyhambre und Llanes? Rav.* 4, 43 *p.* 308, 14: Tenobrica. *Vgl. Ptol.* 2, 6, 16: *Ἰλερκαόνων παράλιος· Τενέβριον ἄκρον, Τενέβριος λιμήν. Avien. o. m.* 544 *sq.:* Stagnum inde Toni montium in radicibus, | Tononitaeque attollitur rupis iugum. *Steph. Byz.: Τενέβριον, ἀκρωτήριον, καὶ κώμη Τενεβρία Ἰβηρίας.*

Tenoilus villa, *j. Thenailles, dép. Aisne, arr. und canton Vervins.*

Tens-ia vicaria, *j. Tence, dép. Haute-Loire, arr. Yssingeaux.*

Tenurcio *s.* Tinurtium.

Tenusilay *s.* Etanna.

Teodeberciaco *für* *Theudeberctĥī-ăcus

von Theudeberctlius, *O. j. Thiverzay, vorstadt von Fontenay-le-Comte, dép. Vendée. Merow. münzen. Belfort* 2071 (= *Prou* 2390): +ITIBERCIACO. 4251. 4252 (= *Prou* 2375): TEODOBERCIA‾. 4253: TEODOBERCIA*. 4254: TEODOBERCIA. 4255 (= *Prou* 2374): +TEODOBERCIĀ. 4256 (= *Prou* 2386): THΞODEBECIA/. 4257: +THΞODE-[BERCIACO]. 4258: TEODEB ERCIACO. 4259 (= *Prou* 2387): TEODEBERCIACO (*vgl. Bibl. de l'École des Chartes* 6e *s., t.* 1 *p.* 462 *n.* 634). 4260: +TEODEBERCIACO. 4261 (= *Prou* 2385): TEODEBERCIA////. 4262 (= *Prou* 2384): TEODEBERCIACO. 4263 (= *Prou* 2376): +THEODEBERCIACO F. 4264: THEODEBERCIACOF. 4265 (= *Prou* 2379): TEODEBERCIACO. 4266 (= *Prou* 2380): +TEODEBERCIACo. 4267: TEODEBERCIACo. 4270 (= *Prou* 2382): +TEODOBERCIACO. 4271. 4272: TEODOBERCIA. 4273 (= *Prou* 2381): TEODOBERCIA. 4274 (= *Prou* 2373): [TEODOBER]CIΛCO. 4275: .EODEBERCIA .. 4276 (= *Prou* 2383): +THEVDEBERCIACO. 6443 (= *Prou* 2377): +THEODEB[ERCIACO]. 6444 (= *Prou* 2378): +THEODEBERCIAC. 6445 (= *Prou* 2388): TEODEBERCIACO. 6446 (= *Prou* 2389): TE[OD]EBERCIACO. *RN* 3e *s., t.* 14 (1896) *p.* 444: TEVBERCIΛCO.

Teoderici-aco '*villa des Theodorich*' *O j. Trizay-sur-le-Lay, dép. Vendée, arr. Fontenay, gemeinde Puymaufrais. Merowingische münzen. Belfort* 4268: +TEVDERICAC[ow]. 4269 (= *Prou* 2362): +TEVDERICAC. 4277: TEVDEMCIACO. 4282 (= *Prou* 2369): TIDIRICACO. 4283 (= *Prou* 2368): TIDIRICIACO. 4284: TIDIRICIACO. 4285: +TIDIRICIACO. 4286: TIDIRICIACO. 4287 (= *Prou* 2646): TEVDIRIC.. 4288: TIDIRICIACO. 4289 (= *Prou* 2359): +TIDIRICIACO. 4290: +TIDIRICIACO. 4291: +TIDIRICIA ... 4292 (= *Prou* 2365): +TIDIRICIACO F. 4293: TIDIRIC .. 4294: TIDIRICI ... 4295: TIDIRICIACO. 4296 (= *Prou* 2372): TIDIRICIΛ V. 4297: TIDIRICIACO. 4298: TIDIRICIACO. 4299: +TIDIRICIACOVI. 4300 (= *Prou* 2358): +TEODERICIĀ. 4301: +TEODERICIĀ. 4302 (= *Prou* 2357): +TEODERICIĀ. 4303: +TEODERICIĀ. 4304 (= *Prou* 2356): XTEODERICIACO. 4305 (= *Prou* 2416): TIDIRICIACO?. 4306: TIRICIACO. 4307: TIDIRICIACO. 4308 (= *Prou* 2370): TIDIRICIACO. 4309 (= *Prou* 2371): TIRICIACO. 4310: TIDIRICIΛCO. 4311 (= *Prou* 2363): TIDIRICIACO. 4312: .IDIRICIACO. 4313: TIDIRICIACO. 4314 (= *Prou* 2364): TIDIRICI. 4315: TIDIRICIACO. 4316: TIDIRICIACO. 4317: TIDIRIACO. 4318 (= *Prou* 2367): +TIDIRICIACO. 4319: TIDIRICIACO. 4320 (= *Prou* 2366): +TEVDERICIACO. 4321: TIDIRICIACOVI. 6447 (= *Prou* 2361): [TI]RICIACO+. 6448 (*Prou* 2360): TIRICIACO+. 6449: TIDIRICIACO‾.

Teodoberciaco *s.* Teodeberciaco.

Teone *O. j. Thiant, dép. Nord, arr. und canton Valenciennes.*

Teotoni *s.* Teutoni.

Tepianis *j. Tupin, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Condrieu.*

Tep-onia *F. (Sens) CIL* XIII 2946: [D(is)] M(anibus) Litussius Sabinus veteranus l(egionis) XXII. Teponia Poecila coniugi carissim(o).

?**Terbell-ius** *M. (Mailand) CIL* V 5883: C. Terbellio Ciloni.

Tercenī-ăcus *O. j. Tarcenay, dép. Doubs, arr. Besançon, canton Ornans.*

Tercī-ăcus *s.* Tertiacus.

Terdec *fl. Rav.* 5, 32 *p.* 440, 10: Terdec. *Villeicht* = *Δουϱ Ptol.* 2, 2, 3.

Terebellicae aquae, *s.* Tarbelli.

Terebrica *s.* Talabriga.

***Terentianī-ăcum** Trasniacum *von M.* Terentianius *O. Trazégnies in belg. prov. Hennegau, arr. Charleroi.*

?**Terentuni.** *Sall. hist. fragm. (cod. Orléans 169)* XVII: Terentun[orum? ac]citu.

Teresibus *s.* Searum.

Τέϱεψ *s.* Taber.

Tergenius. *(Moutier d'Ahun, Creuse) BE t.* 5 *p.* 208 = *Espérandieu, Cité des Lémov. n.* 27 *p.* 89: C(aius) Te[r]gen(ius).

Tergo-lape *O. in Noricum an der Traun, villeicht Schwannstadt. TP:* Tergolape.

Tericiae *O. zwischen Crau und l'étang du Comte, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Arles-sur-Rhône, j. Castelle bei Mouriès, canton Saint-Remy oder Aureille, canton Eyguières. TP:* Te.icias.

Terioli *oder* **Teriola** (castra) *O. in Raetien, schloß Tirol in Meran. ND occ.* 35, 11: Teriolis. 31: Tribunus gentis per Raetias deputatae, Teriolis.

Τεϱισχοι *s.* Teurisci.

Terit. *(Jaunstein bei Globasnitz) CIL* III 6517 = 11646: Adnamus Terit. fili(us) et Devignata Tituconis filia. Adnamatus Adnami et Siora Adnami f(ilii). *Vgl. CIL* V 4691: C. M . . . . Teret . . .

Termes *O. der Arevaci in Hispania Tarraconensis, j. Tiermes. Sall. hist.* 2, 29 *D.:* Termestini. *Diod.* 33, 16, 1: *Νομαντῖνοι καὶ Τερμήσσιοι. Liv. epit.* 54: Q. Pompeius consul in Hispania Termestinos subegit. *Plin. n. h.* 3, 27: Horum (Arevacorum) VI oppida, ... Termes ipsaque Clunia Celtiberiae finis. *Tac. a.* 4, 45: Facinus atrox in citeriore Hispania admissum a quodam agresti nationis Termestinae . . . Piso Termestinorum dolo caesus habetur. *Flor.* 2, 10 (3, 22), 9: Oppresso domestica fraude Sertorio, victo deditoque Perperna ipsae quoque in Romanam fidem venere urbes Osca, Termes, Ulia, Valentia, Auxuma et fame nihil non experta Calagurris. *Appian. Hisp.* 76: *Τερμεντία* (*τερμαντία V*) *δ' αὐτῷ καὶ Νομαντία ἔτι ἔλειπον.* 77: *Ἐπὶ Τερμεντίαν . . . Οἱ Τερμεντεῖς.* 99: *Τίτος Δείδιος ἐπελθὼν Ἀρουακῶν μὲν ἔκτεινεν ἐς δισμυρίους. Τερμησὸν δὲ μεγάλην πόλιν ἀεὶ δυσπειθῆ Ῥωμαίοις γενομένην, ἐξ ἐρυμνοῦ κατήγαγεν ἐς τὸ πεδίον, καὶ ἐκέλευσεν οἰκεῖν ἀτειχίστους. Ptol.* 2, 6, 55: *Ἀρεούακες, ἐν οἷς πόλεις . . . Τέρμες. Rav.* 4, 43 *p.* 311, 6: Turbes. *(Salamanca) CIL* II 871: Lucius Accius Reburrus Ter(mestinus). *(Merida, a. 58 p. Ch.) EE* 8 *p.* 364 *n.* 23: Nerone Claudio Caesare III. cos. Vitulus et Proculus Valeri(i) fratres Tarmest(ini) Lacipaea votum solver l. m. *(Worms, saec. 1) CIL* XIII 6236: M. Sempronius L. f. domo Termestinus anno. XX. [Longini] dec(uria) equ(es) alæ Sebosianae h(ic) s(itus) e(st). *Münzen bei Sestini p.* 208. — *Vgl.* vicaria Termini, *j. Termes, dép. Aude, arr. Carcassone, canton Monthoumet.*

Termic *fl. Kemble n.* 71 *(a.* 723*):* Terra autem haec sita est in monte et circa montem qui dicitur Brente; habens ab occidente Sabrinam, ab aquilone Axam, ab oriente Termic, ab austro Siger.

Termidum *O. j. Termes, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Grand-Pré.*

Termunes, *nicht* Matres. *(Friesach bei Judenburg) CIL* III 5036: Termunibus Au[g(ustis)] sacr(um) Q. Calpurnius Phoebianus c(onductor) f(errariarum) N(oricarum) et Quintus Calpurnius Phoebianus iunior et Charitonianus fili restituerunt curante C. Iul(io) Hermete proc(uratore).

Ternaico *s.* *Tadarnacum.

Ternanta *O. Ternant, zerstörter ort bei Michery, dép. Yonne, arr. Sens, canton Pont-sur-Yonne.*

Tern-anus (Ernagnos) *bisch. der Picten; s. ASS 12. iun.* II *p.* 533—535.

Ternesrigo *O. Pard. dipl. n.* 177 *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Ternesrigo.

Ternila *praen. (Bei Rozzo) CIL* V 449: Ternila Laevlca Regiliae l.

Terni-scus = Ternensis, *le Ternois M. Pertz dipl. n.* 48 *p.* 44, 33 *(a. 679 oder 680):* Ternisco. *Vgl.* Tarvanna.

Ternodero Ternotensis *s.**Turno-durum.

***-tĕrŏ-,** -tĕrā, -tĕrŏ-n, *suffix, air.* -ther, -thir, *bret.* -ter, -der, -tr, *lat.* (i-)teru-m, *gr.* -*τερο*-, *ai.* tará-s, *idg.* -tĕrŏ-.

Teromanni *s.* Cenomanni.

Terra *lat. Göttin auch bei Celten* (*cf. celt.* *tērom *gebietscomplex, air.* tír *n. ager, terra, pl.* tíre, *mir.* tír, *gael.* tìr, *m., manx* cheer, *acy.* tir, *w.* tír, *m.* (*pl.* tiroedd), rhandir *(région), corn.* tir, tyr (*pl.* tyry-ow), *mbret.* tir, tiryenn *(terre, mbret. nbret. friche), lat.* tĕrra *für* tērā, *osk.* teer[úm], terom, *idg.* *tēros. *(Carlsburg) CIL* III 1152: Terrae Mat[ri]. *(Rom)* VI 4 *p.* 3069: Iovi, Iunoni, Soli, Lunae, Herculi, Minervæ, Marti, Mercurio, Campestribus, Terrae, Caelo, Mari, Neptuno, Matribus, Suleis, Genio imp. M. Ulpius Nonius veteranus Aug. cives Nemens. v. s. l. m. *(Old Carlisle)* VII 350: T(errae) Batav[o]r(um) Ate(ius) Coc(ceianus) Aug(ustanus) vot(o) s(olutus) l(ibens) a(nimo) fe(cit). *(Auchindavy)* 1113: Genio Terrae Britannicae M. Coccei(us) Firmus 7 (centurio) leg(ionis) II. Aug(ustae).

Terrigia *M. Vita s. Eligii* 1, 1 *MGSS Mer.* IV *p.* 670, 7: Cuius pater Eucherius, mater vero Terrigia vocata est.

Ters-o(n) *M. (Tétény in Pannonia inferior) CIL* III 3400 *p.* 1690: Terso Precionis f(ilius) Scordisc(us) eques a[la]e Fro(ntinianae) tur(ma) Lobasini ar(morum) cus(tos) an(norum) XX . . . [stipendiorum] XVI.

-terta *in* A-terta?

?**Tertiaci** equites. *Amm.* 25, 1, 7:

Tertĭ-ācus (fundus) Tercī-ācus *ableitung von cogn.* Tert(c)ius, *O.* 1) colonica in Terciago, *bei Marseille.* 2) In fine Tercicensi, *en Mâconnais.* 3) Villa Terciacus, *Tersac,*

dép. Lot, arr. Gourdon, canton Martel, gemeinde Cressensac. 4) *Tersac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Marmande, gemeinde Meilhan.* 5) *Terssac, dép. Tarn, arr. und canton Albi.* 6) *j. Terzé, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Marcilly-la-Gueurce.* 7) *Tressé, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Saint-Malo, canton Combourg.* 8) *Tressé, dép. Maine-et-Loire, arr. Segré, canton Pouancé.* 9) *Terzago, prov. Milano und Brescia.*

Tertiana *G. (Risingham) CIL* VII 999: Deae Tertianae sacrum Ael. Timothea v. s. l. l. m.

Tertic . . . *(S. Walburgis bei Eberstein) CIL* III 5019 *u. p.* 1822: Lucco Verceles et Bacausus Tertic. fili fecerunt.

Tertinī-acus Tertiniago *von* Tertinius, *O. j. Tartigny, dép. Oise, arr. Clermont, canton Breteuil.*

?**Tertin-ius** *M.* **Tertinia** *F. (Tanzenberg) CIL* III 4867: C. Tertinio Statuto aedilic(io) Catronia Severa marito optimo viva fec. et sibi. 4986: Tertin[iae] Tertinae. *(Alt-Pfannberg bei Frohnleiten)* 5456: C. Vital. Vitlus Tertiniae Sabinae. *(St. Dionysen an der Mur)* 5463: Iuniano Burrani f. an. L. Sucela Ucconis f. marito et Terentino et Iulianie Tertini f. nep. *(Kozely)* 8265 = 14573: Tertini[us] Herculan[us] pos(uit). *(Zollfeld)* 11542: Genio domestico Aug. sac. Tertini[us] Firminu[s v. s. l. m.]. *(Birten, a. 232 p. Ch.) CIR* 146 = *Hettner* 8: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) conservatorI Tertinius Vitalis mil(es) leg(ionis) XXX. U(lpiae) v(ictricis) S(everianae) A(lexandrianae) lib(rarius) præf(ecti) pro se et suis v. s. l. m. *(Cöln) CIR* 418 = *Hettner* 115: [Terti]nius Secund(us) [ci]ves Nervius.... Tertiniae ..fuae. libertæ. *(Floisdorf) CIR* 634: [T]ertini . Similis . Secundus Lella. *(Vinxtbach)* 650: Tertinius Severus. *(Friedberg in Hessen) WK* 18 (1899) *Nr.* 7/8 *sp.* 117: Herculi Tert[i]nius Catullinus d(ecurio) c(ivitatis) .....s p(osuit).

Tertinn-ius *M. RE n.* 18 (1898) *n.* 1229: M. Tertinnii Kati *oder* M. Tertinniati.

?**Terti-nus** *M. (Kerschbach bei Windisch-Feistritz) CIL* III 5300: ... [A]ug. e[t N]oreiae Re[g. e]t Britania[e pr]ovic. L. Sep[t(imius) T]ertinu[s Ͻ] l. II. Ital. p. [f. e]x vot[o d. d.]. *(Klosterneuburg)* 5646 *p.* 1842: Q. Attius Conerti filius Tertinus tesserar. coh. .I. Ael. sag. v. s. l. m.

Tert-ius *M.* **Tertia** *F. auch celtisch* = *tritiios? *z. b. (Strahomer) CIL* III 3789 = 10728; *p.* 2328, 188: Buco Terti f. Θ an(norum) LXV et Tertia Sabini f. coiux Θ. an. LV. p. v. f. *(Laibach)* 3871: Secconi Nammonis an(norum) L. Θ(bito) et Rege Terti f(iliae) Θ(bitae) an(norum) XL, et Rustico Secconis f(ilio) Θ(bito) an(norum) XX et Manuni avie an(norum) C. Quintus et Enignus v(ivi) p(osuerunt). *(Klagenfurt)* 4880: Ariomanus Terti f. *(Mariasaal)* 4902: Counerto Terti fil(io). *(Pfünz)* 13552, 108: Terti Viriti. *(Klein-Goretze, bei St.-Leonhard)* 14367, 2: Tertius Rigonis f(ilius) ann(orum) C. Tertia Belatulli (f.) an(norum) C. Latinus f. fecit Specetatus Terti f. an. //X. *(Calvisano)* V 4136: Iovi o(ptimo) m(aximo) Tertius Biuvo[nis f.]. *(Mailand)* 5896: Uradsario Sacconis f. patri, Tertiae Trexae mat(ri). 6092: Tertiae Cattonis f(iliae). *(Bruzolo)* 7221: Tertia Cabutonis f. *(Bennette)* 7719: Polla Lebronia Terti f. *(Cimiez)* 7898: Tertio Docconis f(ilio). *(Rom)* VI 27549*: Tongiliae Tertiae coniugi. *Vgl.* XIII 10010, 1902. 10017, 841: Tertius . fe(cit), Tertius f., Tertius, Tertiu fe., Of. Terti, Terti, Of. Tert.

Terul-ius *berg. Vita Maximi* 3, 16 *ASS* 2. *ian.* I *p.* 92: Montem minorem, qui vocatur Terulius.

Terune *O. j. Terron-sur-Aisne, dép. Ardennes, arr. und canton Vouziers. Pard. dipl. t.* 2 *p.* 192 *(c. a. 650):* Appendicia que dicitur Terune iuxta fluviolum Axina.

Terutius *s.* Serutius.

Tervanna *s.* Tarvanna.

Tervisium *s.* Tarvisium.

tervŏ- *in* A-tervos, *vgl. germ.* Ala-tervae.

Tesc-o(n) *M. (Bordeaux) CIL* XIII 694: D(is) M(anibus) Cintugenus Tesconis filius defunctus an. II. *Vgl.* Tasc, Tasg.

Tese . . . *cogn. (Vienne) CIL* XII 5686, 872 a—c: Of. Tese.

Tes-onia *F. (Supljaja-cerkva bei Ivoserzi) CIL* III 14990: Tesonia Iuliane.

***tesor-es** *tes°res *numerale, 'drei', r-stamm, air.* teoir, *fem., zu m.* trí, *mbret.* teir, *bret. (Léon)* teir, *tréc.* taer, *van.* ter, *fem. v.* tri, *mcy. w.* teir, *corn.* tyr, ter, tayr, *ai.* tisr-ás, *zd.* tisharō, *idg.* tisor, *fem.-stamm, pl.*

Tessenii pontes *in Raetia, in der gegend*

v. Spatzenhausen beim Staffelsee zu suchen, villeicht Diessen? IA 257, 5: Ad pontes Tessenios (Tesseninos).

Tessen-ius *M. (Hr. Sidi Amara) CIL* VIII 12185: T. Tessenius Avitus. 12186: Tessenius Felix. *(Hr. Khima)* 12187: T. T[e]ss[e]nius Gentianus. *(Hr. Sidi Amara)* 12188: Tessen//. 12189: Tessenia Victoria.

Tessĭ-ăcus *O. j. Taissy, dép. Marne, arr. und canton Reims.*

Tessignius *s.* Teddicnius.

Tessi-llus *M. cogn.* **Tessilla** *F. (Kuchel bei Salzburg) CIL* III 14368, 28: Cavecio Loi fil. obit. an. L. Uragiso Tessilli f(ilia) goniugi et sibi v. f. *(Narbonne)* XII 4924 = *Inscr. de Languedoc* 571: Iulia [O]lympi l(iberta) Tessilla domicilium sibi et suls. *s.* Teddillos.

Tessius *s.* Teddius, *vgl.* A-tess-atis.

-testani *in* Con-testani *aus* Contextani.

?**Testia** *F. (Sevilla) CIL* II 1245: D(is) M(anibus) s(acrum) Testia vixit ann. XIII.

Tesvalum *O. j. Saint-Benoît-sur-Sarthe, dép. Sarthe?*

Tetea *O. j. Sainte-Tulle, dép. Basses-Alpes, arr. Forcalquier, canton Manosque.*

Tet-ellus *O. in der nähe von Erbusco südlich von Iseo. Itin. Burdig.* 558, 7 *W.* = *p.* 7, 7 *G.*: Mutatio Tetellus. *(Rom) CIL* XV 713: Opus dol(iare) Tetelli Don(ati) (vel Don(acis)).

Tethgonus *M. Vita Winwaloëi* 7 *ASS 3. mart.* I *p.* 254 *E*: Tethgonum *(acc.)*.

Tetis *oder* Tacidus *fl. in Gallia Narbonensis, j. le Têt, mündet in das mitteländ. meer. Mela* 2, 5, 84: Parva flumina Telis (*C. Müller list* Tetis) et Ticis. *Plin. n. h.* 3, 32: Flumina Tetum (Tecum *DEF*), Vernodubrum. *Vgl.* Tecus.

Tetis. *(Segovia) CIL* II 5781: Annae Aeticum Tetis *(gen.)* f.

Tetiunia *F. (Sonnegg) CIL* III 3814 = 10734: Sexto Severi f. () an. XXXXV et Tetiunie coiugi Buionis f. () an. L et Valenti f. (). an. XXII.

Teto. *(Vaison) Le Blant, Inscr. chrét.* II *n.* 498 *p.* 233 = *CIL* XII 1508: Teto cum Concordia anno XXVII.

Tett-o(n) *M. (Heidenheim) CIL* III 5929 = 11912: D(eo) i(nvicto) M(ithrae). Tetto. *(Urbino)* XI 6098: Viva Satrivia Tet(tonis) f(ilia). *(Basel-Augst)* XIII 5295: Tettonis Omulli f(ilii) occissi in Vocrullo; Visurix ma[t]er p[onendum] c(uravit). *(Rheinzabern)* 6087: Silvano Tetto ser(v)us (*oder* Tettoserus fi(lius)) F[l(avi)] ex voto [p(osuit)].

Tettōn-ĭus *M. (Mérida) EE* 9 *n.* 84 *p.* 39: C. TettónI SuriacI.

Tettur-o(n) *M. (York) CIL* VII 1336, 1122: TETT/RO. *(London)* 1123: ᒣETTVR. *(Forêt de Compiègne; Étaples)* XIII 1906: TETTVRO. *(Trion)* 1907: ᒣETTVR.

Tettus *M.* **Tetta** *F. Vita Adelphi* 6 *MGSS Mer.* IV *p.* 227, 15: Sancta Tetta, quae et Cebedrudis. 12 *p.* 228, 28: Tetta abbatissa (Habendensis). — *Wichtberht MG Ep.* III *n.* 101 *p.* 388, 24 *(c. a. 732—755)*: Matri meae Tettan *(Tarragona) CIL* II 4970, 456: Sari | L. Tetti. 511: L. Teti, L. Tetti. *(Igg)* III 3819 = 10736: Veitronius Buttonis f. et Tettae Adnomati f. v. uxori Butto parentibus suis f. *(London)* VII 1336, 1124: [T]ettus f(ecit). *(Autun)* XIII 10006, 92: Tettus. f. *(Bourges; [Moulins; Clermont;] Trion; Troyes; Windisch; Langres)* 10010, 1908: Tettus f(ecit), Tetti man(u). *Vgl.* Tetumus.

Tetum *s.* Tetis.

Tetu-mus *von* u-*stamm M. (Voltino bei Limone am Garda-see) CIL* V 4883 = *Hübner, Exempla n.* 19. *Pauli n.* 30 *s.* 15. 86: Tetumus | Sexti (filius) | Dugiava | Sasadis. tome decavi | obuldunu Tinu. *cf. (Brescia) CIL* V 4523: Dugi. . . umi f. Sex . . .

Teuberciaco *s.* Teodeberiaco.

Teu-bodi mons, *j. Thièblemont, dép. Marne, arr. Vitry-le-François.*

Teuc-era *s.* Tevara.

Teuci . . . *cogn. (Delos) CIL* III 7309, 46: Teuci . . .

Teud . . . *M. (Brescia) CIL* V 4481: L. Val[entius] L. f. Teud . . .

?**Teuda** *M. cogn. (Bihač) CIL* III 14326: B[i]ndo Neptuno sacr(um) Licinius Teuda praep(ositus) et pri[nc(eps)] Ia[p]odum v. s. l. m. *(Padua)* V 3058: Q. Veionius Teuda.

Teudecĭ-ăcus villa, *j. Tessy-sur-Vire, dép. Manche, arr. Saint-Lô. Venanti Fortunati vita s. Paterni* 17, 49: In Teudeciaco villa.

Teudemciaco, Teudericaco, Teudericiaco *s.* Teodericiaco.

Τευδέριον *s.* Teudurum.

Teudicius *M. nomen. (Cividate) Pais n.* 1284: L. Teudicio L. f. Fronton[i].

Teudiric. *s.* Teodericiaco.

Teudius. *(Bardolino) CIL* V 3995: Sex. Teudi.

Teudubir. [*Nennius*] *hist. Britt.* 49: (Fernmael) filius Teudubir. Teudubir ipse est rex Buditiae regionis.

Teu-durum *verstümmelt aus* Dio- = *Dīvo-duro-n, *O. zwischen Rhein und Mosel, j. bei Tüddern, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Aachen, kreis Heinsberg. Ptol.* 2, 11, 13: *Τευδέριον (τουτέριον X). IA* 375, 6: Theudurum.

Teudus *M. (Zenano) CIL* V 4925: Niger SalvI f. sibI et EsdronI TeudI f(iliae) uxori t. f. i.

Teugi-lla *christl. (Dalmatien) CIL* III 3197: Pontianus et Teugilla.

Teu-legium Theolegium *zu as.* leia *f. 'fels', mhd.* lei, leie. *O. j. Tholey, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Ottweiler.*

Teun. *(Saint-Cyr-sur-Drive, bei Brissac) BSAF* 1877 *p.* 179: Tuun Melissi | et Melisse.

Teurin ... *O. j. Diemeringen, canton Drulingen, kreis Zabern? Trad. Wiz.* 234 *(a. 712):* In villa Teurino super fluvio Hisca. 237 *(a. 711/15):* In villa Theurino.

Teur-ii *V. nördlich vom Erzgebirge.*

Teurius *M. (Borgo S. Dalmazzo) CIL* V 7850: Neptuno sac[rum] Maximus Teurius.

Teuriŏ-chaimai *þeurja-haimōz, *V., welches das gebiet der* Teurii *(begrenzt von der Elbe, vom Harz und v. Thüringer walde) in besitz nam. Ptol.* 2, 11, 11: *Ὑπὲρ τὰ Σούδητα ὄρη Τευριοχαῖμαι. Vgl.* Boiohaemum, *Βαι[ν]οχαῖμαι.*

Teuri-scī *Τευρίσκοι, V. in Dacien, gallische* Taurisci *zur zeit des königs Boirebistes (vgl. Strab.* 7, 3, 11 *p.* 304). *Ptol.* 3, 8, 3: *Κατέχουσι δὲ τὴν Δακίαν ἀρχτικώτατοι μὲν ἀρχομένοις ἀπὸ δυσμῶν Ἄναρτοι καὶ Τευρίσκοι καὶ Κοιστοβῶκοι. Steph. Byz. v. Ταυρίσκοι: Ἐρατοσθένης Τερίσκους (lis Τευρίσκους) αὐτούς φησι διὰ τοῦ ε, οἳ καὶ Ταῦροι λέγονται.* **Teuriscus** *M. cogn. (Széplak) CIL* III 4261 = 10949: Teuriscu(s) Tutiae f(ilius) ann. XX h. s. e. Ammoda mater sibi et filio viva fecit Coccu|/r/Assic//|. /// /// // *(Casapulla)* X 4063: A Carvili A. l(iberti) Teurisci os. h. s. s.

Teuristae *V. Strab.* 7, 2, 2 *p.* 293: *Εἶτ' ἐπὶ Τευρίστας καὶ Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας.*

Teurnia *O. in Noricum, tribu Claudia, j. St. Peter im Holz unweit Spittal, in der nähe des Millstätter sees in Kärnten. Plin. n. h.* 3, 146: Teurnia. *Ptol.* 2, 13, 3: *Τεουρνία. Eugep. vita s. Severini* 17, 4: Si ex oppido quoque Tiburniae similis collatio mitteretur ... Cives Tiburniae. 21, 2: Cives Tiburniae, quae est metropolis Norici. *(Millstatt, a. 252/54) CIL* III 4741: Imp. Caes. C. Vibio Afinio Gallo Veldumino Volusiano p. f. invi. Aug. ordo Teur(niae) devotus numini maiestatique eius. *(St. Paternion)* 4754: Teur(niae) et Ce[leiae]. *(S. Dionysen bei Bruck)* 5462 *u. p.* 1837: Emeritus s(upra) s(criptus) d(ecurio) m(unicipii) C(laudii) T(eurniae)? *(Bernau am Chiemsee)* 5568: L. Terentio Vero IIviro Teurn(iae), pr(aefecto) iur(e) dic(undo). *(Frauenchiemsee)* 5569: L. Attonio Adnamato aedilic(io) Teurn(iae). *(Einegg, a. 201 p. Ch.)* 5714 = 11834: A Teurnia m. p. IIXXX. *(St. Gertraud zwischen Mauterndorf und Tamsweg [Damsweig], a. 201 p. Ch.)* 5715 = 11835: A T(eurnia) m. p. XLV. *(Tweng)* 5717: A Teurnia m. p. XL. 5718: A Teur(nia) m. p. XLI. 5722: A Teur(nia) m. p. LIIII. *(Rom)* VI 1569: Civitates [Norici Vi]runenses Celienses [Teur]nenses] Ov[ilabenses]. 2382ᵃ = 32638, 4 *(a. 172):* C. Domitius C. f. Cla(udia) Maternus Teurin *(lis* Teurnia). 3786 = 32634 *(a. 243):* [Te]ur(n). 32561 *(zeit des Gallienus):* D(omo) T[e]ur(nia)? — *Davon ableitung*

Teurnī-cus *M. cogn. (Chester) EE* 7 *p.* 291 *n.* 891: G. Ces[ti]us Teurnic[us].

?**Teusca** *F. (Villar del Rey, prov. Badajoz) Boletin de la R. Ac. de la Hist. t.* 42: Teusca Petrei filia.

TEVT. *Münze aus potin. Muret et Chab.* 5401: TEVT.

***tĕutā,** *f., später* tŏutā, *endlich* tōta *'gemeinde, volk, staat', air.* túath *gl. populus* = *tōta, *acy.* tut *'Volk', w.* tud, *corn.* tus, *mbret.* tut, tud, *bret.* tûd, *'men, a people', (Léon)* tut *gens, urit.* *toutā-, *sabin.* touta, tōta, *umbr.* tūtu *'gemeinde',* tōtam *'civitatem', osk.* τωϝτο *'civitas',* tauta, túvtiú, tovtad *'civitate', acc.* tuvtam, tývtiks *'publicus', marruc.* tovtai totai *civitati, (lat.* tōtus = *tōuto-s *'gesamt, ganz'?), urgerm.* *þeudô, *got.* þiuda, *gdf.* *teutá- *'volk', an.* þióð *'a people', ae.* déod, *as.* thiod *und* thioda, *ahd.* diot, diota, deota diet, *volk. davon adj.* þiudiskō *'heidnisch', as.* thiudisce

linde '*Germania*', *ahd.* diutisc '*zum volk gehörig, deutsch*', *altpreuss. lett.* tauta (*lit.* tautà '*land, volk*' *ist lehnwort*), *westeurop.* teutā *volksstamm* (*vgl. illyr.* Teuta *F. koseform eines compos. mit* *teutā, *und* Teuticus *M.*), *idg.* *teu-tā, '*die gemeinde*', teu teue *schwellen*, tū '*mächtig sein*'. *In* Teutatis. *Vgl.* tout-, tōt-, tūt-.

Τευταδέων *φυλή.* (*Foggia Vecchia in Kleinasien*) *CIG* 3415 = *Herzog* 617: Ἡ Τευταδέων φυλή.

Teută-gŏnus *für* *Teutŏ-cŭnŏ-s? *M. Bastarnerkönig. Valer. Flacc.* 6, 97—98: Illinc iuratos in se trahit Aea Batarnas, | quos, duce Teutăgŏno, crudi mora corticis armat | aequaque nec ferro brevior nec rumpia ligno.

Teut-ălus *kosename mit deminuierendem suffix* lŏ-, *M. cf. air.* Tuathal. *Sil.* 4, 199: Teutălus.

Teută-mătŏ-s, Teutamŏ-s *fürer der Argyraspiden. Diod.* 18, 59, 3: Οἱ δὲ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνες Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος. 62, 4: Τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἀργυρασπίδων Ἀντιγένει καὶ Τευτάμῳ. 5: Τεύταμος δὲ ὁ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμών. 19, 28, 1: Τῶν ἀργυρασπίδων Ἀντιγένους καὶ Τευτάμου. *Plut. Eumen.* 13: Ἀντιγένει καὶ Τευτάμῳ τοῖς τῶν ἀργυρασπίδων ἡγουμένοις ... Τὸν Ἀντιγένη καὶ τὸν Τεύταμον. 16: Οἱ τῶν ἀργυρασπίδων ἡγεμόνες, Ἀντιγένης καὶ Τεύταμος. 17: Οἱ περὶ τὸν Τεύταμον. *Polyaen. strat.* 4, 8, 2: Εὐμένης ἤδη συνιεὶς τῶν ἀργυρασπίδων ἀρχομένων νεωτερίζειν. ἀλλὰ μὴν [καὶ] Ἀντιγένους καὶ Τευτάμου (Τευταμάτου *cod. archetypus Florentin.*), οἳ στρατηγοὶ τούτων ἦσαν. *s.* Teutŏ-matus.

Teut-ātī-s, *abgeleitet v.* *teutā, *G.* '*der gemeinde, des staats*', *beiname des Mars* (*cf. Caes. b. G.* 6, 17). *Lucan.* 1, 444—446: Et quibus inmitis placatur sanguine diro | Teutātes (*mit griech. endung*) horrensque feris altaribus Esus | et Taranis Scythicae non mitior ara Dianae. *Dazu Commenta Lucani Us.:* Mercurius (*falsch, aus Liv.* 26, 44, 6 *interpoliert*) lingua Gallorum Teutates dicitur qui humano apud illos sanguine colebatur. §§ Teutates Mercurius sic apud Gallos placatur: in plenum semicupium (?) homo in caput demittitur, ut ibi suffocetur ... §§ Teutates Mars 'sanguine diro' placatur, sive quod proelia numinis eius instinctu administrantur, sive quod Galli antea soliti ut aliis (alii?) deis huic quoque homines immolare. *Lactant. divin. instit.* 1, 21, 3: Galli Esum atque Teutatem humano cruore placabant. *Vgl.* Toutatis, Tōtātis, Tūtātis.

Teuti-burgum *s.* Teutoburgion.

Teutī-o(n) *praen.* (*Bei Duna Bogdány*) *CIL* III 13389: Teutio Verco[m]bogionis f. magist. struct[o]rum Aravisco h. s. e.

Teutŏ-bōdus *für* *Teutŏ-bōdvŏ-s, *gallische umformung von* Thiuda-bado = þiuda-baþus, *ahd.* Deotbato. *M. könig der Teutonen. Florus* 1, 38 (3, 3), 10: Certe rex ipse Teutobodus (teuto uocatus *cod. Bamb.*, teutobocus *Nazar. 894 et Vossianus 14*) quaternos senosque equos transilire solitus vix unum, cum fugeret, ascendit, proximoque in saltu conprehensus insigne spectaculum triumphi fuit. Quippe vir proceritatis eximiae super tropaea sua eminebat. *Eutrop.* 5, 1, 4: Cum Cimbris itaque (Marius) conflixit et duobus proeliis CC milia hostium cecidit, LXXX milia cepit et ducem eorum Teutobodum (teutomodum *cod. Gothanus*), propter quod meritum absens quinto consul est factus. *Oros.* 5, 16, 11: Post ubi incalescente sole fluxa Gallorum corpora in modum nivium distabuerunt, usque in noctem caedes potius quam pugna protracta est. (12) Ducenta milia armatorum in eo bello interfecta sunt, octoginta milia capta, vix tria milia fugisse referuntur; dux quoque eorum Teutobodus (teutoduobus *cod. Florentinus*) occisus est ... (13) Haec de Tigurinis et Ambronibus gesta sunt. *Hieronym. chron. a. Abr.* 1915: Teutomodus. CC milia Cimbrorum caesa et LXXX milia capta per Marium cum duce Teutomodo.

Teutŏ-burg-ĭŏ-n *ibrider O., germ.* *þeudaburgja(n) '*die volksburg*', '*die große burg*', *vom celt.* Teutŏ-, *germ.* þ(D)eudo-, *u. germ.* burgis = *celt.* brigā, *niderlaßung in Pannonia inferior. Ptol.* 2, 15, 3: Τευτοβούργιον. *TP:* Tittoburgo. *IA* 243, 4: Teutiburgo. *ND occ.* 32, 4: Teutiborgio. 11: Teutibarcio. 23: Cuneus equitum Dalmatarum, Teutiborgio. 30: Equites promoti, Teutibarcio. 47: Praefectus legionis sextae Herculeae, Teutiborgio. *Rav.* 4, 20 *p.* 220, 3: Clautiburgum.

Teutoburgi-ensis saltus '*der Teutoburger wald*', *nach Mommsen die bergkette, welche gegenüber der Porta Westphalica mit der Margaretha-Clus beginnt und unter dem*

namen der Minden'schen bergkette, des Wichengebirges, der Lübbeschen berge, der Osterberge bis nach Bramsche an der Hase sich erstreckt. Tac. 1, 60 *(a. 15 p. Ch.)*: Ductum inde agmen ad ultimos Bructerorum, quantumque Amisiam et Lupiam amnes inter vastatum, haud procul Teutoburgiensi saltu, in quo reliquiae Vari legionumque insepultae dicebantur. *cf. Dio* 56, 20. 21.

10 **Teutŏ-malĭus,** *ligur.? M. könig der Salluvii. Liv. epit.* 61 *(a. 632)*: Teutomalium Saluviorum regem.

Teutŏ-mătus Toutŏ-mătus, *von* teutŏ-, toutŏ- *und adi.* mătŏ-s (*daneben* *mati-s) *'gut', nach d'Arbois de Jubainville 'bon pour le peuple', M. könig der Nitiobrogen. cf.* *viro-matus. *Caes. b. G.* 7, 31, 5: Interim Teutomatus (*B'L*, teumatus *DE*, teutomotus *A'β*) Olloviconis filius, rex Nitiobrogum, cuius 20 pater ab senatu nostro amicus erat appellatus, cum magno numero equitum suorum et quos ex Aquitania conduxerat ad eum pervenit. 46, 5: Tanta fuit in castris capiendis celeritas, ut Toutomatus (uotomatus *A'β*, uotomapatus *B'DEL*), rex Nitiobrogum, subito in tabernaculo oppressus, ut meridie conquieverat, superiore parte corporis nuda, vulnerato equo vix se ex manibus praedantium militum eriperet. *s.* Teuta-m.

30 **Teutŏ-mĕres,** *M. eines Franken. Ammian.* 15, 3, 10: Teutomeres protector domesticus. *s.* Teutumerus.

Teutŏmodus *s.* Teutobodus.

Teutŏ-mus *pannonisch? M. (Sikator, a. 74) CIL* III D. XI (IX p. 852): Alae Scubulorum, cui praest Ti. Claudius Sp. f. Atticus gregali Veturio Teutomi f(ilio) Pannon(io).

teutŏ-nā *eine wurfkeule, wurfholz (boo-* 40 *merang), in Spanien und Gallien. Isidor. or.* 18, 7, 7: Cateia ... est enim genus Gallici teli ex materia quam maxime lenta, quae iacta quidem non longe propter gravitatem evolat; sed quo pervenit, vi nimia perfringit: quod si ab artifice mittatur, rursum redit ad eum qui misit. Huius meminit Virgilius (*Aen.* 7, 741), dicens 'Teutonico ritu soliti torquere cateias'. Unde et eos Spani et Galli teutonas vocant.

50 **Teutŏnŏ-arī** *eine varietaet der Teutoni (nach Zeuß warscheinlich verschriben für Τευτοουάροι oder Τευτοουάριοι). Ptol.* 2, 11, 9: (Μεταξὺ) Σαξόνων δὲ καὶ τῶν Συήβων Τευτονοάροι καὶ Οὐίρουνοι.

Teutŏ-nī *pl. von* *teutŏ-nŏ-s *ableitung von* *teutā, **Teutones,** *'die herscher, könige', nach d'Arbois de Jubainville gallische aussprache eines germanischen nordsee-volkes* *Theudonōs (*vor der lautverschiebung* *Teutonās, *mit celtisierter endung* ī *für* ōs), *got.* þiudanos *βασιλεῖς fränk.* Theudoni (*cf.* Theod-o(n), Theudŏ(ĕ)ricus = þiuda-reiks; *bei Strab.* Δευδόριξ *'volkskönig'* = *gall.* *Teutŏ-rīx, *acy.* Tutri). *V. germanischer abkunft an den küsten* 10 *der Ostsee (Meklenburg und Priegnitz), kam später an die Seine-ufer. Cic. de imp. Cn. Pompei* 20, 60: Idem (C. Marius) cum Iugurtha, idem cum Cimbris, idem cum Teutonis bellum administraret. *Caes. (aus Poseidonios) b. G.* 1, 33, 4: Neque sibi homines feros ac barbaros temperaturos existimabat, quin, cum omnem Galliam occupavissent, ut ante Cimbri Teutonique fecissent, in provinciam exirent atque inde in Italiam contenderent. 20 40, 5: Factum eius hostis periculum patrum nostrorum memoria, cum Cimbris et Teutonis a C. Mario pulsis non minorem laudem exercitus quam ipse imperator meritus videbatur. 2, 4, 1: Plerosque Belgas esse ortos a Germanis Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi consedisse (2) Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse, solosque esse, qui patrum nostrorum memoria omni Gallia vexata Teu- 30 tonos Cimbrosque intra suos fines ingredi prohibuerint. 29, 4: Ipsi (Atvatuci) erant ex Cimbris Teutonisque prognati, qui, cum iter in provinciam nostram atque Italiam facerent, iis impedimentis, quae secum agere ac portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis custodiam ex suis ac praesidium VI milia hominum una reliquerant. 7, 77, 12: Facere quod nostri maiores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonum- 40 que fecerunt; qui in oppida compulsi ac simili inopia subacti eorum corporibus, qui aetate ad bellum inutiles videbantur, vitam toleraverunt neque se hostibus tradiderunt (*cf. Strab.* 4, 5, 4 *p.* 201: Καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς καὶ Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ ἄλλοι πλείους ποιῆσαι τοῦτο λέγονται). *Verg. Aen.* 7, 741: Teutŏnĭco ritu 50 soliti torquere cateias. (*Dazu Servius:* Cateias, tela Gallica, unde et Teutonicum ritum dixit. *Isidor. or.* 18, 7, 7: Unde et eos Spani et Galli teutonos (*al.* teutonas) vocant; *s.* teutona). *Liv. (aus Poseidonios) epit.*

63 *(a. 113):* Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt: ab iis ⟨Teutonisque *cf. Iul. Obsequens* 98: C. Caecilio Cn. Papirio consulibus Cimbri Teutonique Alpes transgressi foedam stragem Romanorum sociorumque fecerunt⟩ Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. 65 *(a. 109):* M. Iunius Silanus consul adversus Cimbros ⟨Teutonosque *cf. Flor.*⟩ infeliciter pugnavit. Legatis Cimbrorum sedem et agros, in quibus consisterent, postulantibus senatus negavit. 67 *(a. 103):* Cimbri, vastatis omnibus quae inter Rhodanum et Pyrenaeum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi, ibique multa populati, a Celtiberis fugati sunt, reversique in Galliam bellicosis (in Vellocassis *Mommsen*) se Teutonis coniunxerunt. 68: C. Marius summa vi oppugnata a Teutonis et Ambronibus castra defendit. *Strab.* 4, 4, 3 *p.* 196 *(aus Caesar):* *Ὥστε μόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερμανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων. αὐτῶν δὲ τῶν Βελγῶν Βελλοάκους ἀρίστους φασί, μετὰ δὲ τούτους Σουεσσίωνας.* *Vellei. (aus Liv.)* 2, 8, 3: Tum Cimbri et Teutoni transcendere Rhenum, multis mox nostris suisque cladibus nobiles. 12, 2: Effusa, ut praediximus, immanis vis Germanarum gentium, quibus nomen Cimbris et Teutonis erat, cum Caepionem Manliumque consules et ante Carbonem Silanumque fudissent fugassentque in Galliis et exuissent exercitu, Scaurumque Aurelium consularem et alios celeberrimi nominis viros trucidassent, populus Romanus non alium repellendis tantis hostibus magis idoneum imperatorem quam Marium est ratus. 4: Quarto trans Alpis circa Aquas Sextias cum Teutonis conflixit (C. Marius), amplius centum quinquaginta milia hominum priore ac postero die ab eo trucidata gensque excisa Teutonum. 120, 1: Se magnitudine sua, non fiducia hostis metiens, qui Cimbricam Teutonicamque militiam Italiae minabatur, ultro Rhenum cum exercitu transgreditur. *Val. Max.* 3, 6, 6: Iam C. Marii paene insolens factum: nam post Iugurthinum Cimbricumque et Teutonicum triumphum cantharo semper potavit, quod Liber pater Indicum ex Asia deducens triumphum hoc usus poculi genere ferebatur, ut inter ipsum haustum vini victoriae eius suas victorias conpararet. 4, 7, 3: Tribunus enim plebis (L. Reginus) Caepionem in carcerem coniectum, quod illius culpa exercitus noster a Cimbris et Teutonis videbatur deletus, veteris artaeque amicitiae memor publica custodia liberavit nec hactenus amicum egisse contentus etiam fugae eius comes accessit. 6, 1, *ext.* 3: Teutonorum vero coniuges Marium victorem orarunt, ut ab eo virginibus Vestalibus dono mitterentur, adfirmantes aeque se atque illas virilis concubitus expertes futuras, eaque re non impetrata laqueis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. Di melius, quod hunc animum viris earum in acie non dederunt: nam si mulierum suarum virtutem imitari voluissent, incerta Teutonicae victoriae tropaea reddidissent. 6, 6, 14: (Marius), qui Africam subegit, qui Iugurtham regem ante currum egit, qui Teutonorum Cimbrorumque exercitus delevit. *Mela* 3, 3, 32: In eo (Codano sinu = *Kattegat*) sunt Cimbri et Teutoni (tautoni *A*), ultra ultimi Germaniae Hermiones. 6, 54: In illo sinu quem Codanum diximus eximia Scadinavia, quam adhuc Teutoni tenent, et ut fecunditate alias ita magnitudine antestat. *Sen. de ira* 1, 11, 2: Quid Cimbrorum Teutonorumque tot milia superfusa Alpibus ita sustulit, ut tantae cladis notitiam ad suos non nuntius, sed fama pertulerit, nisi quod erat illis pro virtute ira? quae ut aliquando propulit stravitque obvia, ita saepius sibi exitio est. (3) Germanis quid est animosius? *qs. epist.* 94, 66: Quid, tu C. Marium semel consulem (unum enim consulatum accepit, ceteros rapuit), cum Teutonos Cimbrosque concideret, cum Iugurthum per Africae deserta sequeretur, tot pericula putas adpetisse virtutis instinctu? *Lucan.* 1, 254—256: Nos primi Senonum motus Cimbrumque ruentem | vidimus et Martem Libyae cursumque furoris | Teutŏnĭci. 2, 69: Cum pos Teutŏnĭcos victor Libycosque triumphos. (*Dazu Comm. Us.:* Teutones Galli quos Marius vicerat.) 6, 259: Cantaber exiguis, aut longis Teutŏnus armis. *Plin. n. h.* 4, 99: Alterum genus Ingyaeones, quorum pars Cimbri, Teutoni ac Chaucorum gentes. 26, 19: Ubinam istae fuere, cum Cimbri Teutonique terribili Marte ulularent? 35, 25: In foro fuit et illa pastoris senis cum baculo, de qua Teutonorum legatus respondit interrogatus, quantine eum aestimaret, donari sibi nolle talem vivom verumque. 37, 35: Sotacus credidit in Brittannia petris effluere quas electridas vocavit, Pytheas

(aus Timaeus) Gutonibus (= *Teutonibus, *griech. vorlage ΤΕΥΤΟΝΟΙΣ Gustav Hergt, Die Nordlandfahrt des Pytheas)*, Germaniae (*d'Arbois de Jubainvillle ci.* Scythicae) genti, adcoli aestuarium Mentonomon nomine, ab Oceano spatio stadiorum sex milium, ab hoc diei navigatione abesse insulam Abalum: illo per ver fluctibus advehi (sucinum) et esse concreti maris purgamentum, incolas pro ligno ad ignem uti eo proxumisque Teutonis vendere. (36) Huic et Timaeus credidit, sed insulam Basiliam vocavit. *Martial.* 14, 26 Crines]: Chattica Teutŏnicos accendit spuma capillos: | captivis poteris cultior esse comis. *Frontin. strateg.* 1, 2, 6: C. Marius consul bello Cimbrico et Teutonico ad excutiendam Gallorum et Ligurum fidem litteras eis misit, quarum pars prior praecipiebat, ne interiores, quae praesignatae erant, ante certum tempus aperirentur: easdem postea ante praestitutum diem repetiit et, quia resignatas reppererat, intellexit hostilia agitari. 2, 2, 8: Marius adversus Cimbros ac Teutonos constituta die pugnaturus firmatum cibo militem ante castra conlocavit, ut per aliquantum spatii, quo adversarii dirimebantur, exercitus hostium potius labore itineris profligaretur: fatigationi deinde eorum incommodum aliud obiecit, ita ordinata suorum acie, ut adverso sole et vento et pulvere barbarorum occuparetur exercitus. 4, 6: Marius circa Aquas Sextias, cum in animo haberet postera die depugnare adversus Teutonos, Marcellum cum parva manu equitum peditumque nocte post terga hostium misit et ad inplendam multitudinis speciem agasones lixasque armatos simul ire iussit iumentorumque magnam partem instratorum centunculis, ut per hoc facies equitatus obiceretur, praecepitque, ut, cum animadvertissent committi proelium, ipsi in terga hostium descenderent: qui apparatus tantum terroris intulit, ut asperrimi hostes in fugam versi sint. 7, 12: Marius adversus Cimbros et Teutonos, cum metatores eius per inprudentiam ita castris locum cepissent, ut sub potestate barbarorum esset aqua, flagitantibus eam suis, digito hostem ostendens 'illinc', inquit, 'petenda est': quo instinctu adsecutus est, ut protinus barbari tollerentur. 9, 1: C. Marius, victis proelio Teutonis, reliquias eorum, quia nox intervenerat, circumsedens, sublatis subinde clamoribus per paucos suorum territavit insomnemque hostem detinuit, ex eo adsecutus, ut postero die inrequietum facilius debellaret. 4, 7, 5: C. Marius Teutono provocanti eum et postulanti, ut prodiret, respondit, si cupidus mortis esset, laqueo posse eum vitam finire: cum deinde ⟨in⟩staret, gladiatorem contemptae staturae et prope exactae aetatis obiecit ei dixitque, si eum superasset, cum victore congressurum. *Tac. h.* 4, 73: Quot proeliis adversus Cimbros Teutonosque, quantis exercituum nostrorum laboribus quove eventu Germanica bella tractaverimus, satis clarum. *Flor. (aus Liv.)* 1, 38 (3, 3), 1: Cimbri, Teutoni atque Tigurni ab extremis Galliae profugi, cum terras eorum inundasset Oceanus, novas sedes toto orbe quaerebant, (2) exclusique et Gallia et Hispania cum in Italiam demigrarent, misere legatos in castra Silani, inde ad senatum petentes ut Martius populus aliquid sibi terrae daret quasi stipendium, ceterum ut vellet manibus atque armis suis uteretur. (3) Sed quas daret terras populus R. agrariis legibus inter se dimicaturus? Repulsi igitur, quod nequiverant precibus, armis petere coeperunt. (4) Sed nec primum impetum barbarorum Silanus, nec secundum Manilius, nec tertium Caepio sustinere potuerunt; omnes fugati, exuti castris. (5) Actum erat, nisi Marius illi saeculo contigisset. Ille quoque non ausus congredi statim militem tenuit in castris, donec invicta illa rabies et impetus, quem pro virtute barbari habent, consenesceret. (6) Recessere igitur increpantes et (tanta erat capiendae urbis fiducia) consulentes, siquid ad uxores suas mandarent. Nec segnius quam minati fuerant tripertito agmine per Alpes, id est claustra Italiae, ferebantur. (7) Maria mira statim velocitate occupatis compendiis praevenit hostem prioresque Teutonas sub ipsis Alpium radicibus adsecutus in loco quem Aquas Sextias vocant quo (fidem numinum) proelio oppressit. (8) Vallem fluviumque medium hostes tenebant, nostris aquarum nulla copia. Consultone id egerit imperator, an errorem in consilium verterit dubium; certe necessitate acta virtus victoriae causa fuit. (9) Nam flagitante aquam exercitu, 'si viri estis', inquit 'en, illic habetis'. Itaque tanto ardore pugnatum est, ea caedes hostium fuit, ut victor Romanus cruento flumine non plus aquae biberit quam sanguinis barba-

rorum. (10) Certe rex ipse Teutobodus quaternos senosque equos transilire solitus vix unum, cum fugeret, ascendit, proximoque in saltu conprehensus insigne spectaculum triumphi fuit. Quippe vir proceritatis eximiae super tropaea sua eminebat. (11) Sublatis funditus Teutonis in Cimbros convertitur. *Suet. Caes.* 11: Tropaea Gai Mari de Iugurtha deque Cimbris et Teutonis, olim a Sulla disiecta, restituit. *Iuvenal.* 10, 282: Cum de Teutŏnīco vellet descendere curru? *Plut. (aus Poseidonios) Mar.* 11: *Αἱ περὶ Τευτόνων καὶ Κίμβρων φῆμαι προσέπιπτον, ἀπιστίαν μὲν ἐν ἀρχῇ παρασχοῦσαι πλήθους τε καὶ ῥώμης τῶν ἐπερχομένων στρατῶν, ὕστερον δὲ τῆς ἀληθείας ὑποδεέστεραι φανεῖσαι. μυριάδες μὲν γὰρ οἱ μάχιμοι τριάκοντα σὺν ὅπλοις ἐχώρουν, ὄχλοι δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἐλέγοντο πολλῷ πλείους συμπεριάγεσθαι, γῆς χρῄζοντες, ἣ θρέψει τοσοῦτον πλῆθος, καὶ πόλεων, ἐν αἷς ἱδρυθέντες βιώσονται, καθάπερ πρὸ αὐτῶν ἐπυνθάνοντο Κελτοὺς τῆς Ἰταλίας τὴν ἀρίστην κατασχεῖν Τυρρηνῶν ἀφελομένους. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἀμιξίᾳ τῇ πρὸς ἑτέρους μήκει τε χώρας, ἣν ἐπῆλθον, ἠγνοοῦντο, τίνες ὄντες ἀνθρώπων ἢ πόθεν ὁρμηθέντες ὥσπερ νέφος ἐμπέσοιεν Γαλατίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. καὶ μάλιστα μὲν εἰκάζοντο Γερμανικὰ γένη τῶν καθηκόντων ἐπὶ τὸν βόρειον ὠκεανὸν εἶναι τοῖς μεγέθεσι τῶν σωμάτων καὶ τῇ χαροπότητι τῶν ὀμμάτων, καὶ ὅτι Κίμβρους ἐπονομάζουσι Γερμανοὶ τοὺς λῃστάς. εἰσὶ δὲ οἳ τὴν Κελτικὴν διὰ βάθος χώρας καὶ μέγεθος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης καὶ τῶν ὑπαρκτίων κλιμάτων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα κατὰ τὴν Μαιῶτιν ἐπιστρέφουσαν ἅπτεσθαι τῆς Ποντικῆς Σκυθίας λέγουσι, κἀκεῖθεν τὰ γένη μεμῖχθαι. τούτους ἐξαναστάντας οὐκ ἐκ μιᾶς ὁρμῆς οὐδὲ συνεχῶς, ἀλλὰ ἔτους ὥρᾳ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τοὔμπροσθεν ἀεὶ χωροῦντας πολέμῳ χρόνοις πολλοῖς ἐπελθεῖν τὴν ἤπειρον. διὸ καὶ πολλὰς κατὰ μέρος ἐπικλήσεις ἐχόντων κοινῇ Κελτοσκύθας τὸν στρατὸν ὠνόμαζον.* 15: *Τῶν δὲ βαρβάρων διελόντων σφᾶς αὐτοὺς δίχα Κίμβροι μὲν ἔλαχον διὰ Νωρικῶν ἄνωθεν ἐπὶ Κάτλον χωρεῖν καὶ τὴν πάροδον ἐκείνην βιάζεσθαι, Τεύτονες δὲ καὶ Ἄμβρωνες διὰ Λιγύων ἐπὶ Μάριον παρὰ θάλατταν. Καὶ Κίμβροις μὲν ἐγίνετο πλείων ἡ διατριβὴ καὶ μέλλησις, Τεύτονες δὲ καὶ Ἄμβρωνες ἄραντες εὐθὺς καὶ διελθόντες τὴν ἐν μέσῳ χώραν ἐφαίνοντο πλήθει τε ἄπειροι καὶ δυσπρόσοπτοι τὰ εἴδη, φθόγγον τε καὶ θόρυβον οὐχ ἑτέροις ὅμοιοι. περιβαλόμενοι δὲ τοῦ πεδίου μέγα καὶ στρατοπεδεύσαντες προὐκαλοῦντο τὸν Μάριον εἰς μάχην.* 16: *Τοὺς δὲ στρατιώτας ὑπὲρ τοῦ χάρακος ἱστὰς ἀνὰ μέρος καὶ θεᾶσθαι κελεύων εἴθιζε τὴν μορφὴν ἀνέχεσθαι τῶν πολεμίων καὶ τὴν φωνὴν ὑπομένειν ὅλως οὖσαν ἀλλόκοτον καὶ θηριώδη, σκευήν τε καὶ κίνησιν αὐτῶν καταμανθάνειν, ἅμα τῷ χρόνῳ τὰ φαινόμενα δεινὰ ποιουμένους τῇ διανοίᾳ χειροήθη διὰ τῆς ὄψεως ... Καὶ πρὸς τὰς ἀπειλὰς τῶν βαρβάρων καὶ τὸν κόμπον οὐκ ἀνεκτὸν ὄντα θυμὸς αὐτοῖς παριστάμενος ἐξεθέρμαινε καὶ διέφλεγε τὰς ψυχάς, οὐ μόνον ἀγόντων καὶ φερόντων τὰ πέριξ ἅπαντα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ τῷ χάρακι ποιουμένων προσβολὰς μετὰ πολλῆς ἀσελγείας καὶ θρασύτητος ... Ἢ τὰ Κάρβωνος αὐτὸν φοβεῖ καὶ Καιπίωνος, οὓς ἐνίκησαν οἱ πολέμιοι, πολὺ μὲν αὐτοὺς τῆς Μαρίου δόξης καὶ ἀρετῆς ἀποδέοντας, πολὺ δὲ χείρονα στρατὸν ἄγοντας;* 18: *Οἱ δὲ Τεύτονες ἐπεχείρησαν μὲν ἡσυχάζοντος τοῦ Μαρίου πολιορκεῖν τὸ στρατόπεδον, βέλεσι δὲ πολλοῖς ἐντυχόντες ἀπὸ τοῦ χάρακος φερομένοις καί τινας ἐξ αὑτῶν ἀποβαλόντες ἔγνωσαν εἰς τοὔμπροσθεν χωρεῖν ὡς ὑπερβαλοῦντες ἀδεῶς τὰς Ἄλπεις· καὶ συσκευασάμενοι παρήμειβον τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, τότε δὴ μάλιστα παμπληθεῖς μήκει καὶ χρόνῳ τῆς παρόδου φανέντες· ἡμέραις γὰρ ἓξ λέγονται τὸν χάρακα τοῦ Μαρίου παραμείψασθαι συνεχῶς ὁδεύοντες. ἐπορεύοντο δὲ ἐγγύς, πυνθανόμενοι τῶν Ῥωμαίων μετὰ γηλώτος, εἴ τι πρὸς τὰς γυναῖκας ἐπιστέλλοιεν· αὐτοὶ γὰρ ἔσεσθαι ταχέως παρ' αὐταῖς. ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ βάρβαροι καὶ προῄεσαν, ἄρας καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει σχέδην, ἐγγὺς μὲν ἀεὶ καὶ παρ' αὐτοὺς ἐκείνους ἱδρυόμενος, ὀχυραῖς δὲ χρώμενος στρατοπεδείαις καὶ χωρία καρτερὰ προβαλλόμενος, ὥστε ἐν ἀσφαλεῖ νυκτερεύειν. οὕτω δὴ προϊόντες ἐγένοντο πρὸς τοῖς καλουμένοις ὕδασι Σεξτίοις, ὅθεν ἔδει πορευθέντας οὐ πολλὴν ὁδὸν ἐν ταῖς Ἄλπεσιν εἶναι. διὸ δὴ καὶ Μάριος ἐνταῦθα παρεσκευάζετο μάχεσθαι, καὶ κατέλαβε τῷ στρατοπέδῳ τόπον ἰσχυρὸν μέν, ὕδωρ δὲ ἄφθονον οὐκ ἔχοντα, βουλόμενος, ὥς φασι, καὶ τούτῳ παροξῦναι τοὺς στρατιώτας ...* 19: *Τούτοις (στρατιώταις) τὸ πρῶτον ὀλίγοι προσεμάχοντο τῶν πολεμίων· ἔτυχον γὰρ ἀριστῶντες οἱ πολλοὶ μετὰ λουτρόν, οἱ δὲ ἐλύοντο. ῥήγνυσι γὰρ αὐτόθι ναμάτων θερμῶν πηγὰς ὁ χῶρος· καὶ μέρος τι περὶ ταῦτα τοὺς βαρβάρους εὐπαθοῦντας καὶ πανηγυρίζοντας ἡδονῇ καὶ θαύματι τοῦ τόπου*

κατέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι κτἑ. 20: Ἀπελείποντο δὲ τῶν βαρβάρων ἔτι πολλαὶ μυριάδες ἀήττητοι, καὶ συμμεμιγμένων τούτοις, ὅσοι διαπεφεύγεσαν, τῶν Ἀμβρώνων ὀδυρμὸς ἦν διὰ νυκτός, οὐ κλαυθμοῖς οὐδὲ στεναγμοῖς ἀνθρώπων ἐοικώς, ἀλλὰ θηρομιγής τις ὠρυγὴ καὶ βρύχημα μεμιγμένον ἀπειλαῖς καὶ θρήνοις ἀναπεμπόμενον ἐκ πλήθους τοσούτου τά τε πέριξ ὄρη καὶ τὰ κοῖλα τοῦ ποταμοῦ περιεφώνει. καὶ κατεῖχε φρικώδης ἦχος τὸ πεδίον, τοὺς δὲ Ῥωμαίους δέος, αὐτόν τε τὸν Μάριον ἔκπληξις ἄκοσμόν τινα καὶ ταραχώδη νυκτομαχίαν προσδεχόμενον. οὐ μὴν ἐπῆλθον οὔτε νυκτὸς οὔτε τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, ἀλλὰ συντάττοντες ἑαυτοὺς καὶ παρασκευαζόμενοι διετέλουν. ἐν τούτῳ δὲ Μάριος, ἦσαν γὰρ ἐκ κεφαλῆς τῶν βαρβάρων νάπαι περικλινεῖς καὶ κατάσκιοι δρυμοῖς αὐλῶνες, ἐνταῦθα Κλαύδιον Μάρκελλον ἐκπέμπει μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν, ἐνεδρεῦσαι κελεύσας κρύφα καὶ μαχομένοις ἐξόπισθεν ἐπιφανῆναι. τοὺς δὲ ἄλλους δειπνήσαντας ἐν ὥρᾳ καὶ κοιμηθέντας ἅμ' ἡμέρᾳ συνέταττε πρὸ τοῦ χάρακος ἀγαγών, καὶ προεξέπεμπε τοὺς ἱππέας εἰς τὸ πεδίον. θεασάμενοι δὲ οἱ Τεύτονες οὐκ ἠνέσχοντο καταβαίνοντας αὐτοῖς ἐξ ἴσου διαγωνίζεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλὰ σὺν τάχει καὶ δι' ὀργῆς ὁπλισάμενοι τῷ λόφῳ προσέβαλον κτἑ. 21: Ὡς οὖν ἀντιστάντες αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ συμπεσόντες ἔσχον ἄνω φερομένους, ἐκθλιβόμενοι κατὰ μικρὸν ὑπεχώρουν εἰς τὸ πεδίον· καὶ τῶν πρώτων ἤδη καθισταμένων εἰς τάξιν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις βοὴ καὶ διασπασμὸς ἦν περὶ τοὺς ὄπισθεν. ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἔλαθε τὸν Μάρκελλον, ἀλλὰ τῆς κραυγῆς ὑπὲρ τοὺς λόφους ἄνω φερομένης ἀναστήσας τοὺς μετ' αὐτοῦ δρόμῳ καὶ ἀλαλαγμῷ προσέπιπτε κατὰ νώτου, κτείνων τοὺς ἐσχάτους. οἱ δὲ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐπισπώμενοι τάχυ πᾶν τὸ στράτευμα ταραχῆς ἐνέπλησαν, οὐ πολύν τε χρόνον ἠνέσχοντο παιόμενοι διχόθεν, ἀλλὰ τὴν τάξιν λύσαντες ἔφευγον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διώκοντες αὐτῶν μὲν ὑπὲρ δέκα μυριάδας ἢ ζῶντας εἷλον ἢ κατέβαλον, σκηνῶν δὲ καὶ ἁμαξῶν καὶ χρημάτων κρατήσαντες, ὅσα μὴ διεκλάπη, Μάριον λαβεῖν ἐψηφίσαντο κτἑ. 24: Οἱ δὲ (βάρβαροι) τοὺς Τεύτονας ἐκδέχεσθαι καὶ θαυμάζειν ὡς βραδυνόντων φάσκοντες ἀνεβάλλοντο τὴν μάχην, εἴτε ἀγνοοῦντες ὄντως τὴν ἐκείνων φθοράν, εἴτε βουλόμενοι δοκεῖν ἀπιστεῖν . . . Ἐρομένου δὲ τοῦ Μαρίου τοὺς πρέσβεις περὶ τῶν ἀδελφῶν, κἀκείνων ὀνομασάντων τοὺς Τεύτονας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐγέλασαν, ὁ δὲ Μάριος ἔσκωψεν εἰπών 'Ἐᾶτε τοίνυν τοὺς ἀδελφούς· ἔχουσι γὰρ γῆν ἐκεῖνοι καὶ διὰ παντὸς ἕξουσι παρ' ἡμῶν λαβόντες'. οἱ δὲ πρέσβεις τὴν εἰρωνείαν συνέντες ἐλοιδόρουν αὐτὸν ὡς δίκην ὑφέξοντα, Κίμβροις μὲν αὐτίκα, Τεύτοσι δὲ ὅταν παραγένωνται. 'Καὶ μὴν πάρεισιν' ἔφη ὁ Μάριος 'καὶ οὐχ ἕξει καλῶς ὑμῖν ἀπαλλαγῆναι πρότερον ἢ τοὺς ἀδελφοὺς ἀσπάσασθαι'. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσε τοὺς βασιλεῖς τῶν Τευτόνων προαχθῆναι δεδεμένους· ἑάλωσαν γὰρ ἐν ταῖς Ἄλπεσι φεύγοντες ὑπὸ Σηκουανῶν. *Sertor.* 3: Πρῶτον μὲν οὖν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἐμβεβληκότων εἰς Γαλατίαν στρατευόμενος ὑπὸ Καιπίωνι . . . Μετὰ δὲ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων πόλεμον ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ Δειδίῳ στρατηγῷ χιλίαρχος ἐπὶ Ἰβηρίας ἐν τῇ πόλει Καστλῶνι παραχείμαζε τῆς Κελτιβήρων. *Caes.* 18: Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν πρῶτος αὐτῷ τῶν Κελτικῶν πολέμων πρὸς Ἐλβηττίους συνέστη καὶ Τιγυρίνους, οἳ τὰς αὐτῶν δώδεκα πόλεις καὶ κώμας τετρακοσίας ἐμπρήσαντες ἐχώρουν πρόσω διὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους Γαλατίας, ὥσπερ πάλαι Κίμβροι καὶ Τεύτονες, οὔτε τόλμαν ἐκείνων ὑποδεέστεροι δοκοῦντες εἶναι καὶ πλῆθος ὁμαλῶς τριάκοντα μὲν αἱ πᾶσαι μυριάδες ὄντες, εἴκοσι δὲ αἱ μαχόμεναι μιᾶς δέουσαι. *regum et impp. apophthegm.* Μαρίου 4 *p.* 202 *C:* Τοῖς δὲ Τεύτοσι παραστρατοπεδεύσας ἐν χωρίῳ ὀλίγον ὕδωρ ἔχοντι, τῶν στρατιωτῶν διψῆν λεγόντων, δείξας αὐτοῖς ποταμὸν ἐγγὺς ῥέοντα τῷ χάρακι τῶν πολεμίων 'ἐκεῖθεν ὑμῖν ἔστιν' εἶπε 'ποτὸν ὤνιον αἵματος'. οἱ δὲ ἄγειν παρεκάλουν, ἕως ὑγρὸν ἔχωσι τὸ αἷμα καὶ μήπω πᾶν ὑπὸ τοῦ διψῆν ἐκπεπηγός. *de fortuna Romanorum* 11 *p.* 324 *C:* Οὗτος τὸ Κίμβρων καὶ τὸ Τευτόνων στράτευμα μεγάλοις διαστήμασι τόπων καὶ χρόνων ἐχώρισε καὶ διέσπασεν, ἵν' ἀρκέσῃ Μάριος ἑκατέροις ἀνὰ μέρος μαχόμενος, καὶ μὴ συμπεσοῦσαι τριάκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἀηττήτων καὶ ἀμάχων ὅπλων ὁμοῦ κατακλύσωσι τὴν Ἰταλίαν. *Ptol.* 2, 11, 9: Φαροδεινῶν δὲ καὶ Συήβων Τεύτονες καὶ Αὔαρποι. *Appian. Celt.* 1, 4: Ἦσαν δὲ (Νέρβιοι) τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἀπόγονοι. 13: Ὅτι τῶν Τευτόνων μοῖρα λῃστεύουσα πολύανδρος ἐς τὴν γῆν τῶν Νωρικῶν ἐσέβαλε, καὶ ὁ Ῥωμαίων ὕπατος Παπίριος Κάρβων δείσας μὴ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβάλοιεν, ἐφήδρευε τοῖς Ἀλπείοις, ᾗ μάλιστά ἐστιν ἡ διάβασις στενωτάτη. οὐκ ἐπιχειρούντων δ' ἐκείνων αὐτὸς ἐπέβαινεν αὐτοῖς, αἰτιώμενος ἐς Νωρικοὺς ἐσβαλεῖν, Ῥωμαίων ξένους ὄντας· ἐποιοῦντο δ' οἱ Ῥωμαῖοι

ξένους, οἷς ἐδίδοσαν μὲν εἶναι φίλοις, ἀνάγκη δ' οὐκ ἐπῆν ὡς φίλοις ἐπαμύνειν. οἱ μὲν δὴ Τεύτονες πλησιάζοντι τῷ Κάρβωνι προσέπεμπον ἀγνοῆσαί τε τὴν ἐς Ῥωμαίους Νωρικῶν ξενίαν, καὶ αὐτῶν ἐς τὸ μέλλον ἀφέξεσθαι· ὁ δ' ἐπαινέσας τοὺς πρέσβεις, καὶ δοὺς αὐτοῖς ὁδῶν ἡγεμόνας, κρύφα τοῖς ἡγουμένοις ἐνετείλατο μακροτέραν αὐτοὺς περιάγειν. τῇ βραχυτέρᾳ δὲ αὐτὸς διαδραμών, ἀδοκήτως ἀναπαυομένοις ἔτι τοῖς Τεύτοσιν ἐμπεσών, ἔδωκε δίκην ἀπιστίας, πολλοὺς ἀποβαλών. τάχα δ' ἂν καὶ πάντας ἀπώλεσεν, εἰ μὴ ζόφος καὶ ὄμβρος καὶ βρονταὶ βαρεῖαι, τῆς μάχης ἔτι συνεστώσης ἐπιπεσοῦσαι, διέστησαν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὁ ἀγὼν ὑπὸ τῆς ἄνωθεν ἐκπλήξεως διελύθη. σποράδες δὲ καὶ ὣς ἐς ὕλας οἱ Ῥωμαῖοι διαφυγόντες, τρίτῃ μόλις ἡμέρᾳ συνῆλθον. καὶ Τεύτονες ἐς Γαλάτας ἐχώρουν. *Polyaen. strat.* 8, 10, 1 (*aus Plut. Marius* 16): *Μάριος Κιμβρίων καὶ Τευτόνων ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐμβαλόντων, ἀγρίων ἀνθρώπων, μεγάλων, τὰς ὄψεις ἀλλοκότων, θηριώδη τὴν φωνὴν ἐχόντων, ἐπὶ πλεῖστον ὅσον οὐ συνέβαλεν ἐς μάχην, ἀλλὰ ἐκώλυσε τοὺς στρατιώτας τοῦ χάρακος προϊόντας ἐμβάλλειν, πόρρωθεν [δ'] ἱσταμένους, δρῶντας τοὺς πολεμίους εἴθιζε τῆς μορφῆς αὐτῶν ἀνέχεσθαι καὶ τὴν φωνὴν ὑπομένειν καὶ τὴν ὄψιν χειροήθη ποιεῖσθαι. οὕτως ἄρα οἱ στρατιῶται τὸ θάμβος τῶν βαρβάρων ἐκλύσαντες κατεφρόνησαν αὐτῶν καὶ τὸν Μάριον αὐτοὶ παρεκάλουν ἐξάγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν μάχην· καὶ δὴ συμβαλόντες δέκα μυριάσι τῶν πολεμίων τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον.* 2 *(aus Plut. Mar.* 20 *sq.): Μάριος Τεύτοσι καὶ Κιμβρίοις μέλλων συμβάλλειν ἐν ὑπωρείαις ἀνωμάλοις Μάρκελλον διὰ νυκτὸς ἐκέλευσε τρισχιλίους ὁπλίτας ἄγοντα δι' ἀβάτων δρῶν περιελθόντα κατὰ νώτου τῶν πολεμίων γενέσθαι. ἐπεὶ δὲ συνέβαλε, παράγγελμα τοῖς στρατιώταις ἔδωκεν, ἐκ τῶν ἀνωμάλων ἠρέμα ὑποβαίνειν ἐς τὸ πεδίον, ὅπως οἱ πολέμιοι φεύγειν αὐτοὺς οἰόμενοι διώκειν ἐγχειροῖεν καὶ οὕτως ἐς τὸ ὁμαλὸν κατέλθοιεν. ὡς δὲ κατῆλθον, κατὰ προσώπου μὲν οἱ περὶ τὸν Μάριον, κατὰ νώτου δὲ οἱ περὶ τὸν Μάρκελλον συρρήξαντες κατέκοψαν τοὺς πολεμίους καὶ νίκην λαμπροτάτην ἐνίκησαν.* *Pauli excerpta ex lib. Festi p.* 17 *M.* = 13, 1—2 *P.:* Ambrones fuerunt gens quaedam Gallica, qui subito inundatione maris cum amisissent sedes suas, rapinis et praedationibus se suosque alere coeperunt. Eos et Cimbros Teotonosque C. Marius delevit. *Ampelius* 18, 15: Gaius Marius, qui in Africa Numidis, in Gallia Cimbris Teutonibusque superatis a caliga pervenit usque septimum consulatum. 47, 4: Per eundem Marium Cimbros et Teutones. *Aurelius Victor, de vir. illustr.* 67: Cimbros in Gallia, apud Aquas Sextias, Teutones in Italia, in campo Raudio (C. Marius) vicit deque his triumphavit. *Eutrop.* 5, 1, 1 *(aus Liv.):* Dum bellum in Numidia contra Iugurtham geritur, Romani consules M. Manlius et Q. Caepio a Cimbris et Teutonibus et Tigurinis et Ambronibus, quae erant Germanorum et Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanum [et] ingenti internicione; etiam castra sua et magnam partem exercitus perdiderunt 3: Ergo Marius post victoriam Iugurthinam secundo consul est factus bellumque ei contra Cimbros et Teutonas (*BC*, teutones *GH*, teuthones *Δ*) decretum est. 2, 1: Interea Cimbri et Teutones, quorum copia adhuc infinita erat, ad Italiam transierunt. *Maximi Victorini de ratione metrorum vol.* 6 *p.* 221 *Keil:* Teutŏnes. *Ammian.* 17, 1, 14 *(a. 357):* Hoc memorabili bello, conparando quidem Punicis et Teutonicis, sed dispendiis rei Romanae peracto levissimis, ut faustus Caesar exultabat et felix. 31, 5, 12: Inundarunt Italiam ex abditis Oceani partibus Teutones repente cum Cimbris, sed post inflictas rei Romanae clades inmensas, ultimis proeliis per duces amplissimos superati, quid potestas Martia de habitu prudentiae valeat, radicitus extirpati discriminibus didicere supremis. *Iulii Honorii cosmographia* 13 *p.* 32 *Riese:* Teutoni (tetoni *V* theutoni *S* theutroni *P*). *Veget. epit. r. mil.* 3, 10: Cimbri Cepionis et Mallii legiones intra Gallias deleverunt; quarum reliquias cum Gaius Marius suscepisset, ita erudivit scientia et arte pugnandi, ut innumerabilem multitudinem non solum Cimbrorum, sed etiam Teutonum et Ambronum publico Marte deleret. *Claudian. in Eutropium* 1, 406: Teutŏnĭcus vomer Pyrenaeique iuvenci | sudavere mihi. *de bello Pollentino sive Getico* 291—293: Haec Senonum restinxit sanguine flammas, | haec et Teutŏnĭco quondam patefacta furori | colla catenati vidit squalentia Cimbri. *Hieronym. epist.* 66, 7 *ed. Vall. Ven.* 1766 *t.* 1 *p.* 398 *C:* Consul Marius, victor Numidiae et Theutonum atque Cimbrorum. 123, 8 *(a. 409) c.* 906 *B—C:* Gens Theutonum ex ultimis

Oceani atque Germaniae profecta litoribus omnes Gallias inundavit; saepiusque caesis Romanis exercitibus, apud Aquas Sextias Mario pugnante superata est. Quorum trecentae matronae, cum aliis se viris captivitatis condicione tradendas esse didicissent, primum consulem deprecatae sunt, ut templo Cereris ac Veneris in servitium traderentur. Quod cum non impetrarent, submovente eas 10 lictore, parvulis caesis liberis, mane mortuae sunt repertae, suffocatis laqueo faucibus et mutuis complexibus se tenentes. *Oros. (aus Liv., diser aus Valerius Antias fr. 63 p. 174 sq. Peter)* 5, 16, 1: Anno ab urbe condita DCXLII C. Manlius consul et Q. Caepio pro consule adversus Cimbros et Teutonas et Tigurinos et Ambronas, Gallorum Germanorum gentes, quae tunc, ut imperium Romanum exstinguerent, conspiraverant (con- 20 iurauerunt *Laurentianus*), missi provincias sibi Rhodano flumine medio diviserunt. Ubi dum inter se gravissima invidia et contentione disceptant, cum magna ignominia et periculo Romani nominis victi sunt *q. s.* 9: Igitur Marius quarto consul cum iuxta Isarae Rhodanique flumina, ubi in sese confluunt, castra posuisset, Teutones Cimbri et Tigurini et Ambrones postquam triduo circa Romanorum castra pugnarunt, si quo pacto 30 eos excuterent vallo atque in aequor effunderent, tribus agminibus Italiam petere destinarunt *qs.* 14: Teutones autem et Cimbri integris copiis Alpium nives emensi Italiae plana pervaserant, ibique cum rigidum genus diu blandioribus auris, poculis, cibis ac lavacris emolliretur, Marius V consul et Catulus adversum eos missi, die ad pugnam et campo dato Hannibalis secuti ingenium in nebula disposuere pugnam, in sole pugna- 40 runt. (15) Prima siquidem perturbatio Gallorum fuit, quod Romanam aciem prius offendere dispositam quam adesse senserunt *qs.* 17, 1: Anno ab urbe condita DCXLV post Cimbricum et Teutonicum bellum et quintum Marii consulatum ... *ND occ.* 42, 33: Praefectus laetorum Teutonicianorum, Carnunta Senoniae Lugdonensi. *Sidon. Apollinar. carm.* 7, 76—78: Me Teutŏne iuncto quondam fracte subis Cimber, gladiisque 50 gravatas | ante manus solas iussi portare catenas. 23, 18 *sq.:* Ast haec Teutŏnicas (theutonicas *C*, teutunicas *P*) cruenta pugnas, erectum et Marium cadente Cimbro. [*Prisciani*] *liber de accentibus* 15 *(vol. 2 p.* 522, 11 *Hertz):* Teutonia. *CGlL* 4 *p.* 291, 46: Teutoni Cymbri Galli *(om. abcd).* 5 *p.* 8, 1: Ambronem, probite (*lis* perditae) improbitatis, a gente Gallerum (*lis* Gallorum), qui cum Cybris (*lis* Cimbris) Teutonisque crassantes (*lis* grassantes) periere. *p.* 47, 3: Ambronem, perdite inprobitatis, agentes Gallorum qui cum Cibris aut omnisque grassantes periere. *p.* 247, 29: Tautanos cateias de quibus Virgilius: Teutonico 10 ritu solito torquere cateias. *p.* 270, 5: Bellum Teotonicum Gallicum Theoni enim Galli sunt. *p.* 581, 16: Teutoni Cimbri Galli. *Vita s. Theodulfi* 2, 13 *ASS 1. mai* I *p.* 98 *E:* Theutonici furoris exuta immanitate. *Acta s. Annemundi* 14 *ASS 28. sept.* VII *p.* 746 *B:* Quemdam Theutonem coecum a nativitate. *(Arezzo) CIL* I[2] *elog.* XVIII *p.* 195 = XI 1831: C. Marius C. f. cos. VII. pr. tr. pl. q. Aug. tr. militum extra sortem bellum cum 20 Iugurta rege Numidiae cos. gessit, eum cepit et triumphans in secundo consulatu ante currum suum duci iussit tertium cos. absens creatus est. IIII. cos. Teutonorum exercitum delevit. V. co(n)s(ul) Cimbros fudit, ex iis et Teutonis iterum triumph[avit], rem pub. turbatam seditionibus tr. pl. et praetor. qui armati Capitolium occupaverunt VI. cos. vindicavit post .LXX. annum patria per arma civilia expulsus ar- 30 mis restitutus VII. cos. factus est de manubiis Cimbric(is) et Teuton(icis) aedem Honori et Virtuti victor fecit veste triumphali, calceis patriciis [in senatum venit]. *s.* Toutoni.

Teutosagi *s.* Tectosagi.

Teutovarii *s.* Teutonoari.

Teutu-mĕrus *M. cogn. aus Noricum. (Pozzuoli) CIL* X 1755: Aur(elius) Iulianus mil(es) coh(ortis) II. pr. ꓶ Quintilliani vix(it) an(nis) XL mil. an. VIIII. nat(ione) 40 Noricus. Aur. Teutumerus coh. II. pr. frat. et Aelia Marcia coiux b. m. f. c. r. *s.* Teutomeres.

teuxinon *s.* θέξιμον.

Tĕv-ăra *fl. O. j. Thièvres-sur-Authie, dép. Pas-de-Calais, arr. Arras, canton Pas. TP:* Teucera *(falsch).*

Tevefo *M. cogn. (Bei Siders) CIL* XII 134: Valerius Terentius T. f. i. Adnamu, Matuio, Tevefo Terti[a] fil(ii) her. f. c. 50

Tever-ius vicus *O. j. Thiviers en Périgord, bei Jumillac-le-Grand, dép. Dordogne, arr. Nontron. Merowing. münze (saec. 8 in.), Belfort* 4250: TEΛERIO VICO.

?**Teveristus** *M. Gundemari decretum aer. 648 (Mansi* 10 *c.* 512 *C):* Teveristus Salmanticensis ecclesiae episcopus.

Tevina *F. cogn. (Graz) CIL* III 5439: Insequens Senilis et Censoria Tevina.

tex *in cogn.* Moritex.

Tex-atius *M. nomen. (Merelet) CIL* XII 2214: Q. Texatius Stephanus.

-teχ-to- √ teg-, tek- *in* A-textus, Con-teχtos, Epada-teχto-rigi *(dativ).*

Texu... *(Adam-Klissi) CIL* III 14214 v, *lin.* 7: Veldes Texu . . . (filius).

th, ϑ, Θ, Θ *(neben* ds, ss, dd), *in* ANTEΘ *und* ANTED; ANTETRICV. Θ *in* AΘA[RICVS], AΘIIDIACI, AΘEN, *camitbia camisia, Carathounus, KAPΘIAITANIOS, KARIΘA, Catho *CIL* XIII 10001, 86, (Velio-)caΘi *neben* -ssi -sses = *cad-ti; *Rhys vgl. got.* hansa), Κερεϑριος, Mediatus Methiatus, MeΘillus, ECΘA, Ratheibae, Viradesthis, Virthus. th *falsche schreibung für* t: Ambacthius, Arganthonius, Athu-bodua? *neben* ate- atu-, Βαϑανάτιος, Cathubodua, Ogmi-rectherius, Riothimus, Viriathus. th *und* t: Athictus, Atictus; TeΘΘicnius. tt *für später* th: *in oymisch* Neta-ttrenalugos.

Thaarnaio *s.* *Tadarnăcum.

Thab-uca *O. der Varduli. Ptol.* 2, 6, 65: Θαβούκα (ἀβούκα *X*).

Thaisacas *O. j. Thésée, dép. Loir-et-Cher, arr. Blois, canton Saint-Aignan, Merow. münze Belfort* 4221 = *Prou n.* 672: THA-I∾ACA∾.

?**Thalamus.** *(Nona) CIL* III 2982 *p.* 1037: C. Licinio Thalamo . . . urus.

?**Thalari-o**(n) *M. (Cyzicus) CIL* III 371: Thalarioni.

?**Thalasa** *F. (Salona) CIL* III 2303: D. M. C. Curtio Eutycho Cesonia Thalasa coi. b. m. p.

***Thalĭ-acum** *von* Thalius, *oder von* *Tegulata? *O. Thuillies, gemeinde in Belgien, prov. Hennegau, arr. Tuin.*

Thalisia *s.* Talĭsius.

?**Thamarcus** *M. (Kostolatz) CIL* III 14507 *ant. a.* 34: M. Aur(elius) Thamarcus Rat(iaria).

Thamaris *s.* Tamaris.

Thana(e)**tos** *s.* Tonatis.

-thann- *s.* tann.

Tha-ra *j. le Thérain, nfl. der Oise, dép. Seine-Inf., Oise.*

Tharaonense *s.* Tarvanna.

Tharas-ia *F. gattin des Paulinus von Nola. Greg. Tur. in glor. conf.* 108: Tharasiam.

Tharsa *cogn. (Philippi) CIL* III 633 II 2, 4: Tharsa coloniae.

Tharsaticum *s.* Tarsatica.

?**Tharsus** *M. cogn. (Dalmatien) CIL* III 3162: [P.] Cordius P. l(ibertus) Tharsus vot. solvit lib[e]ns mer(ito).

Tharton *M. pyrenae.? (Salona) CIL* III 2065: Virdomárus Thartontis (*Murat.* 870, 3 *list* Trarontis *für* Thartonis) f(ilius) domo Biturix missicius álae Claudiae novae t(estamento) f(ieri) i(ussit) et Pámae sorōri.

thasaricam *s.* ϑησαρικάμ.

Theava *iberisch? O. der Ilercaones. Ptol.* 2, 6, 63: Θεαύα.

?**Thebasa** *O. in Lycaonien. Plin. n. h.* 5, 95: Ipsius Lycaoniae celebrantur Thebasa in Tauro, Ide in confinio Galatiae atque Cappadociae. 147: Thebaseni.

?**Thedone** villa. *Pard. dipl. n.* 230 *t.* 1 *p.* 200 *(a. 615):* Villa Thedone.

Theida *F. s.* Teida.

Theisvenna *O. j. Tavannes (Dachsfelden), schweiz. canton Bern, bez. Münster.*

Thele *O. Vita Consortiae* 5 *ASS 22. iun.* IV *p.* 250 *E:* In agro suo, qui dicitur Thele.

Thelegusa *F. (Bordeaux) CIL* XIII 575: Mercurio sacrum Pompeia Thelegusa mater sacrorum v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Theliaus. *Vida Oudocei* 1 *ASS 2. iul.* I *p.* 320 *D:* Per ecclesiam s. Theliai revertens.

Theline *griech. O.* = Ῥοδανουσία *bei Aigues-mortes, dép. Gard, arr. Nîmes. Avien. or. mar.* 689—691: Arelatus illic civitas attollitur, | Theline (Telme *C. Müller*) vocata sub priore saeculo | Graio incolente.

Thelmedovia *O. j. Ploudalmézeau, dép. Finistère, arr. Brest.*

Themellus *O. en Touraine, j. Thomeaux (beßer Thomeau), dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Amboise, gemeinde Saint-Règle. Greg. Tur. de virtutibus s. Martini* 4, 42: De villa Themello in pago Turonicae urbis vici Ambiacensis.

Thena *fl. Vita Bertae* 1, 9 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *A:* Secus flumen Thenam nuncupatum.

Theodalciaga, finis, *aus* *Theodoaldĭācus, *O. j. Thiaucourt* (= *Theodaldi curtis) *-sur-Mat, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Toul,*

oder Thézey-Saint-Martin, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Nomeny.

Theodaxium *O. j. Thiais, dép. Seine, arr. Sceaux, canton Villejuif.*

Theodeberciaco *s.* Teodeberciaco.

Theodoros *s.* Taber.

Theolirae *O. j. Tillier, Belgien, prov. und arr. Namur.*

Theopia *insel. Vita Winwaloëi* 2, 12 *ASS 3. mart.* I *p.* 252 *D:* Appulsus insulae, Theopia nomine. *Vita alia Winwaloëi* 9 *p.* 255 *A:* Ad insulam Topepigiam delatus est. — *And.* Topepigia *bei Landévennec, dép. Finistère, arr. Châteaulin, canton Crozon,* Topspigia.

Ther-ac-ensis pagus, *la Thiérache in der Picardie, dép. Aisne, mit hauptstadt Guise. Vita Ettonis* 1, 8 *ASS 10. iul.* III *p.* 60 *D:* In Theracensi pago.

Thermoida *O. der Carpetani, j. Trillo, prov. Guadalajara, bz. Cifuentes. Ptol.* 2, 6, 56: *Θερμοίδα X.*

Thersitae *V. in Hispanien. Polyb.* 3, 33, 9: *Ἦσαν δ' οἱ διαβάντες εἰς τὴν Λιβύην Θερσῖται, Μαστιανοί, πρὸς δὲ τούτοις Ὀρῆτες [Ἴβηρες], Ὀλκάδες. Steph. Byz.: Θερσῖται, ἔθνος Ἰβηρικόν. Πολύβιος ἐν τρίτῳ.*

θησαρικάμ. *Dioscorid.* 2, 152: *Ἀρνόγλωσσον — — οἱ δὲ κυνόγλωσσον, — — Ῥωμαῖοι πλαντάγω μίνορ, Γάλλοι (alibi deest V.) ταρβηλολάθιον, Ἱσπανοὶ θησαρικάμ. L. Apulei. de herb. virt. ed. Basil.* 1528 *fol.* 100ʳ: Arnoglosson ... Galli tardos, lotios, Hispani thasaricam, Daci simpeax, ... Romani plantaginem latam, alii plantaginem maiorem, alii septenerviam. *Diefenbach vgl. span.* zaragatona *(plantago psyllium).*

Thetbi-ăcus = *Theudebī-ăcus *vom germ. M.* Theudebo, *O. j. Thibie, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Ecury-sur-Coole.*

Theudeberciaco *s.* Teodoberciaco.

***Theudŏ-rīx** *s. Δευδόριξ.*

Theudurum *s.* Teudurum.

Theuvī-acum *O.* 1) *Theuvy-Achères, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, canton Châteauneuf-en-Thymerais.* 2) *Rhein-Diebach, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Coblenz, kreis Coblenz.*

Thevas *O. j. Thivars, dép. Eure-et-Loir, arr. und canton Chartres.*

θέξιμον *pflanzenname, Zeuß list δέξιμον, δέξιβον? cf. corn.* dehoules, *gl. aprotanum, herba, cf. air.* dcs, *brit.* deheu, *lat.* dexter, *gr.* δεξιός, *ai.* dákṣiṇa. *Dioscorid.* 3, 4: *Ἡ δὲ μακρὰ ἀριστολοχία ἄρρην καλεῖται καὶ δακτυλῖτις, [οἱ δὲ μηλόκαρπον, οἱ δὲ τεύξινον, Ῥωμαῖοι ἔρβα ἀριστολόχια]. ... Ἔστι δέ τις καὶ τρίτη μακρά, ἥτις καὶ κληματῖτις καλεῖται ... [Καλεῖται δὲ αὕτη καὶ ἀράριζα, καὶ μελεκάπρουμ, καὶ ἐφέστιος, καὶ λεστῖτις, καὶ πυξιόνυξ, καὶ δάρδανος, καὶ ἰοντῖτις (var. Δάρδανοι σωπῖτις). Γάλλοι δὲ καλοῦσιν αὐτὴν θέξιμον, Αἰγύπτιοι δὲ σοφοέφ, Σικελοὶ δὲ χαμαίμηλον, Ἰταλοὶ τέρραι μάλα, Δακοὶ ἀψίνθιον χωρικόν ... Καὶ Κρατεύας ὁ ῥιζοτομικὸς καὶ Γάλλος τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῆς εἰρήκασι, καὶ ὅτι τοῖς ποδαγρικοῖς ὠφελεῖ]. Apulei. Mad. de herb. virt. c.* 19: Aristolochiam Graeci ararezan vocant. alii teuxinon teuxitemonve — —, Daci absinthium rusticum, scardiam.

?**Thiamus** *M. (La Oliva) CIL* II 823: L. Publicius L. f. Pap. Thiamus Emerit. an. XXVII h. s. e., s. t. t. l. Caecilius Vetto sodali cippum d. s. f.

Thiar *O. in Spanien, j. Orihuela, prov. Alicante? IA* 401, 4.

Tieudebercico *s.* Teudeberciaco.

Thigernum *s.* Tigernum.

Thile *s.* Thule.

Thil-ia *O. j. Theil-sur-Vannes, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Thith *M. (Kostolatz) CIL* III 14507 *ant. a. 35:* T. Aur. Thithi Rat(iaria).

Thoarcius *s.* Toarcis.

Thol, Thul, *nemus aut boscus, bois de Thul, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Ligny, gemeinde Montigny.*

Tholbeacus, Tholbiacus *s.* Tolbiacus.

Tholosa *s.* Tolosa.

Thomeneus, Tomianus *M.* 1) *bischof von Angoulême. Concilium Burdegalense a.* 663 —675 *p.* 216, 29 *M.:* Tomianus Aequilesiminus urbis episcopus. *Merow. urk. a.* 677/678 *ed. Ioseph Tardif, in Nouvelle revue historique de droit français et étranger* 22ᵉ *année n.* 6 *p.* 783—788: Thomeneus. 2) *ir.* Tomene, *abt u. bischof v. Armagh, † 657—660.* Tommene, mac Ronain. *Hilarus bei Baeda h. e.* 2, 19: Tomiano (episcopo).

θῶνα *pflanzenname, cf. gr. ὀθόνιον? semitisch? Dioscorid.* 2, 211: *Χελιδόνιον μέγα Ῥωμαῖοι φάβιουμ, Γάλλοι θῶνα — —, Δακοὶ κρουστάνη* (*got.* hruzdô?). 213: *Ὀθόννα [οἱ μέν φασι τοῦ μεγάλου χελιδονίου χυλὸν εἶναι — —, οἱ δὲ βοτάνης τρωγλοδυτικῆς τινος, ἥ τις ὀθόννα καλεῖται, εἶναι χυλόν]*

γεννᾶται ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβίᾳ. Plin. n. h. 27, 109: Othonna (Othona *E*) in Syria nascitur, similis erucae, perforatis crebro foliis, flore cocci, quare quidam anemonam vocaverunt. Sucus eius oculorum medicamentis convenit . . .

***Thorī-ăcum** *von M.* Thorius, *im belg. O. Thourout, prov. West-Flandern, arr. Brügge.*

Thornoa *s.* Turnacus.

Thoronus *s.* Turonis.

Thor-ota *O. j. Thourotte, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Ribecourt.*

Thruponiana *s.* Trupo.

Thucolis *localgöttin. (Le Prugnon bei Antibes, dép. Alpes-Maritimes) CIL* XII 5724 *u. p.* 862: A. C. f. Carina [fla]minica sacer(dos) [de]ae Thucolis [test]amento f. i.

Thuinae *O. j. Tirlemont (Thienen), belg. Provinz Brabant, arr. Löwen.*

Thul *s.* Thol.

Thūle, Thȳle *ae.* þȳle, þȳla Tīle (*oder* Tȳle), *me.* Tile; *die nördlichste der Shetlands-inseln, j. Unst, von Pytheas entdeckt. Polyb.* 34, 5, 3—6 *bei Strab.* 2, 4, 1 *p.* 104: *Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλούς, ὅπλην μὲν τὴν Βρεττανικὴν ἐμβαδὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν δὲ περίμετρον πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου, προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ καθ' αὑτὴν ὑπῆρχεν ἔτι οὔτε θάλαττα οὔτ' ἀήρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικός, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου, καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Γαδείρων ἕως Ταναΐδος. Verg. georg.* 1, 30: Tibi serviat ultima Thyle. *Strab.* 1, 4, 2 *p.* 62—63: *Ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν (Eratosthenes) ἀπὸ μὲν Μερόης ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ μέχρι Ἀλεξανδρείας εἶναι μυρίους, ἐνθένδε εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατόν, εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους, εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν* [*cf. Plin.* 2, 187] *πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους.* 3 *p.* 63: *Τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους (διάστημα) ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον τίς ἂν δοίη νοῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱστορῶν τὴν Θούλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδίστατος ἐξήτασται, καὶ οἱ τὴν Βρεττανικὴν ⟨καὶ⟩ Ἰέρνην ἰδόντες οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρεττανικήν.* 4: *Ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν εὕροις ἂν οἰκήσιμον ἄλλως κως (τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην), ὥστε τὰ ἐπέκεινα, εἰς ἃ ἐκτοπίζει (Eratosthenes) τὴν Θούλην, οὐκέτ' οἰκήσιμα. τίνι δ' ἂν καὶ στοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τοῦ διὰ Θούλης ἕως τοῦ διὰ Βορυσθένους μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, οὐχ ὁρῶ.* 5 *p.* 64: *Ὁρίσας δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θούλης ἐκτείνει πλέον ἢ δεῖ τὸ μῆκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλάτους.* 5, 8 *p.* 114: *Ὁ μὲν οὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θούλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανίδων ὕστατα λέγει, παρ' οἷς ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱστορῶ, οὐθ' ὅτι Θούλη νῆσός ἐστί τις οὔτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τοῦτο τὸ τῆς οἰκουμένης πέρας τὸ προσάρκτιον· οἱ γὰρ νῦν ἱστοροῦντες περαιτέρω τῆς Ἰέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων καὶ κακῶς οἰκούντων διὰ ψῦχος, ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον.* 4, 5, 5 *p.* 201: *Περὶ δὲ τῆς Θούλης ἔτι μᾶλλον ἀσαφὴς ἡ ἱστορία διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. ἃ δ' εἴρηκε Πυθέας περί τε ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ τόπων ὅτι μὲν πέπλασται, φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων· κατέψευσται γὰρ αὐτῶν τὰ πλεῖστα, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, ὥστε δῆλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτετοπισμένων. Mela* 3, 6, 57: Thyle Belcarum litori adposita est, Grais et nostris celebrata carminibus. In ea, quod ibi sol longe occasurus exsurgit, breves utique noctes sunt, sed per hiemem sicut aliubi obscurae, aestate lucidae, quod per id tempus iam se altius evehens, quamquam ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima inlustrat, per solstitium vero nullae, quod tum iam manifestior non fulgorem modo, sed sui quoque partem maximam

ostentat. *Senec. Medea* 376—379: Venient annis saecula seris | quibus Oceanus vincula rerum | laxet et ingens pateat tellus | Tethysque novos detegat orbes | nec sit terris ultima Thule. *Plin. n. h.* 2, 186: Id quod cogit ratio credi, solstiti diebus accedente sole propius verticem mundi angusto lucis ambitu subiecta terrae continuos dies habere senis mensibus, noctesque e diverso ad brumam remoto. (187) Quod fieri in insula Thyle Pytheas Massiliensis scribit sex dierum navigatione in septentrionem a Britannia distante. (*daraus Martian. Cap.* 6, 595.) 2, 246: Isidorus adiecit XII L̄ (ab ostio Tanais) usque ad Thylen, quae coniectura divinationis est. (*daraus Mart. Cap.* 6, 616.) 4, 104: Ultima omnium quae memorantur Tyle, in qua solstitio nullas esse noctes indicavimus, cancri signum sole transeunte, nullosque contra per brumam dies. Hoc quidam senis mensibus continuis fieri arbitrantur. Timaeus historicus a Britannia introrsum sex dierum navigatione abesse dicit insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navigare. Sunt qui et alias prodant, Scandias, Dumnam, Bergos maximamque Berricen, ex qua in Tylen navigetur. A Tyle unius diei navigatione mare concretum a nonnullis Cronium appellatur. *Stat. silv.* 3, 5, 20: Super Hesperiae vada caligantia Thyles. 4, 4, 62: Aut Rheni populos aut nigrae litora Thȳles. 5, 1, 90 *sq.:* Quid Rheni vexilla ferant, quantum ultimus orbis | cesserit et refugo circumsona gurgite Thȳle. 2, 54 *sq.:* Negantem (Nigrantem *Avantius*) | fluctibus occiduis fesso usque Hyperione Thylen. *Tac. Agr.* 10: Dispecta est et Thyle. *Sil.* 3, 597 *sq.:* Hinc pater ignotam donabit vincere Thylen | inque Caledonios primus trahet agmina lucos. 17, 416 *sq.:* Caerulus haud aliter, cum dimicat, incola Thyles | agmina falcigero circumvenit arta covinno. *Dionys. perieg.* 580—586: *Πολλὴν δὲ προτέρωσε ταμὼν ὁδὸν ὠκεανοῖο, | νῆσόν κεν Θούλην εὐεργέϊ νηὶ περήσαις· | ἔνθα μέν, ἠελίοιο βεβηκότος ἐς πόλον ἄρκτων, | ἦμαθ' ὁμοῦ καὶ νύκτας ἀειφανὲς ἐκκέχυται πῦρ· | λοξοτέρη γὰρ τῆμος ἐπιστρέφεται στροφάλιγγι, | ἀκτίνων ἰθεῖαν ἐπὶ κλίσιν ἐρχομενάων, | μέσφ' ἐπὶ κυανέους νοτίην ὁδὸν αὖτις ἐλάσσῃ.* (*Avien. orbis terrae* 760: Inveniet vasto surgentem vertice Thylen. *Priscian. perieg.* 588—594: Oceani tranans hic navibus aequor apertum | ad Thylen venies, quae nocte dieque relucet | Titanis radiis, cum curru scandit ad axes | signiferi, boreas succedens lampade partes. | At navem pelago flectenti aquilonis ab oris | ad solem calido referentem lumen ab ortu | aurea spectetur tibi pinguibus insula glaebis.) *Iuvenal.* 15, 112: De conducendo loquitur iam rhetore Thyle. (*dazu schol.:* Civitas in Oceano insula, in qua brumae tempore dies nulli, perinde solstitiali aestivo nox nulla.) *Ptol.* 1, 7, 1: *Ἐπὶ τοίνυν τοῦ πλάτους πρῶτον ὑποτίθεται μὲν καὶ αὐτὸς τὴν Θούλην νῆσον ὑπὸ τὸν παράλληλον τὸν ἀφορίζοντα τὸ βορειότατον πέρας τῆς ἐγνωσμένης ἡμῖν γῆς, τὸν δὲ παράλληλον τοῦτον ἀποδείκνυσιν ὡς ἔνι μάλιστα ἀπέχοντα τοῦ ἰσημερινοῦ μοίρας ξγʹ, οἵων ἐστὶν ὁ μεσημβρινὸς κύκλος τξʹ, σταδίους δὲ τρισμυρίους χιλίους πεντακοσίους ἔγγιστα σταδίους περιεχούσης.* 20, 7: *Διὰ Θούλης (zweimal).* 8. 21, 2. 24, 3. 5. 14. 17. 19. 23: *Διὰ Θούλης.* 2, 3, 14: *Αἱ Ὀρκάδες νῆσοι περὶ τριάκοντα τὸν ἀριθμόν, ὧν τὸ μεταξὺ ἐπέχει μοίρας λʹ ξά γ$^{0''}$ καὶ ἔτι ὑπὲρ αὐτὰς ἡ Θούλη νῆσος, ἧς τὰ μὲν δυσμικώτατα ἐπέχει μοίρας κθʹ ξγʹ, τὰ δὲ ἀνατολικώτατα λαʹ γ$^{0''}$ ξγʹ, τὰ δὲ ἀρκτικώτα λʹ γ″ ξγʹ δ″, τὰ δὲ νοτιώτατα λʹ γ″ ξβʹ γ$^{0''}$, τὰ δὲ μέσα τῆς Θούλης λʹ γ″ ξγʹ.* *Antonius Diogenes (ap. Phot. cod. 166)* 1: *Ἀντωνίου Διογένους τῶν ὑπὲρ Θούλην ἀπίστων λόγοι εἴκοσι τέσσαρες.* 2: *Ἐν Θούλῃ τῇ νήσῳ.* 3: *Ἐν ταύτῃ τῇ Θούλῃ.* 6: *Ἐπὶ Θούλην.* 7: *Κατὰ Θούλην. . . Θρουσκανός τις Θουλίτης . . . Κατὰ Θούλην τὴν νῆσον . . Ὑπὲρ Θούλην . . . Περὶ Θούλης.* 9: *Ὑπὲρ τὴν Θούλην . . . Ὑπὲρ τὴν Θούλην.* 11: *Ὑπὲρ Θούλην.* *Anonymi geogr. comp.* 13 *GGM* 2 *p.* 497: *Εἴη δ' ἂν ἀξιόλογος καὶ ἡ Θούλη, καὶ ἡ μεγάλη Σκάνδεια, ἣ κεῖται ὑπὸ τὴν Κιμβρικὴν χερρόνησον.* *Ampelius* 6, 12: (Insula) ad septentrionem Thyle. *Solin.* 22, 9 (11): Multae et aliae circa Brittaniam insulae, e quibus Thyle ultima, in qua aestivo solstitio sole de cancri sidere faciente transitum nox nulla: brumali solstitio perinde nullus dies. Ultra Thylen accipimus pigrum et concretum mare. *append.* 12: A Calidoniae promuntorio Tylen petentibus bidui navigatio est. 17: Ab Orchadibus Tylen usque quinque dierum ac noctium navigatio est. Sed Tyle larga et diutina Pomona copiosa est. Qui illic habitant, principio veris

inter pecudes pabulis vivunt, dein lacte, in hiemem conpercunt arborum fructus. Utuntur feminis vulgo: certum matrimonium nulli. *Arnob.* 6, 5: Ultimam Thylen. *Incerti paneg. Constantino Augusto d.* 7: Neque enim ille tot tantisque rebus gestis non dico Caledonum, Pictorum aliorumque silvas et paludes, sed nec Hiberniam proximam nec Thylen (*W*, thilen *A*, tylen *B V*, tilen *C*) ultimam nec ipsas siquae sunt Fortunatorum insulas dignabatur acquirere, sed, quod eloqui nemini voluit, iturus ad deos genitorem illum deorum ignea caeli astra refoventem prospexit Oceanum, ut fruiturus exinde luce perpetua iam videret illic diem paene continuum. *Porfyrius carm.* 18 (19), 22 *M.*: Sit vis vicinis, per Thȳlen gratia pollens. *Iulii Honorii cosmographia* 15 *p.* 33 *Riese:* Mare Thyle (thilae *V*, thyle *S*). *Serv. in Verg. georg.* 1, 30: Thyle insula est Oceani inter septemtrionalem et occidentalem plagam, ultra Britanniam, Hiberniam, Orcadas. In hac Thyle, cum sol in cancro est, dies continuus sine noctibus esse dicitur. Multa praeterea miracula de hac insula feruntur, sicut apud Graecos Ctesias et Diogenes, apud Latinos Sammonicus dicit. *Brevis expositio in hunc locum vol.* 3, 2 *p.* 209 *ed. Hagen:* Thyle vix paucis nota insula in Oceano, quam idcirco nominavit, ut longum ei et magnum tribueret imperium. Alii putant civitatem in ultimis Hispaniae. *Probus p.* 353: Insulae sunt in Oceano septentrionali iunctae Britanniae ultimis partibus Orcades, quarum ultima est Thule. *Ammian.* 18, 6, 1: Si apud Thylen moraretur Ursicinus. *Claudian. in Rufin.* 2, 240: Hyperboreo damnatam sidere Thylen. *de III. consulatu Honorii* 53: Ratibusque impervia Thyle. *de IV. consulatu Honor.* 31 *sq.*: Maduerunt Saxone fuso | Orcades: incaluit Pictorum sanguine Thyle. *de cons. Stilichonis* 3, 156 *sq.*: Quod cernere Thylen | lusus et horrendos quondam penetrare recessus. *de bello Pollentino sive Gothico* 201—204: Famaque nigrantes succincta pavoribus alas | secum cuncta trahens a Gadibus usque Britannum | terruit Oceanum et nostro procul axe remotam | insolito belli tremefecit murmure Thylen? *Rutil. Nam.* 1, 499 *sq.*: Conscius Oceanus virtutum, conscia Thule (*var.* Tyle) | et quaecumque ferox arva Britannus arat. *Oros.* 1, 2, 78: A tergo autem, unde Oceano infinito patet, Orcadas insulas habet, quarum XX desertae sunt, XIII coluntur. (79) Deinde insula Thyle, quae per infinitum a ceteris separata, circium versus medio sita Oceano, vix paucis nota habetur. *Boeth. phil. cons.* 3, 5, 5—7: Etenim licet Indica longe | tellus tua iura tremescat et serviat ultima Thyle. *Procop. b. Goth.* 2, 14: Ἐκ Θούλης *(Skandinavien)* τῆς νήσου. 15: Ἐνθένδε τε ἐς ὠκεανὸν ἀφικόμενοι ἐναυτίλλοντο, Θούλῃ τε προσχόντες τῇ νήσῳ αὐτοῦ ἔμειναν. ἔστι δὲ ἡ Θούλη μεγίστη ἐς ἄγαν. Βρεττανίας γὰρ αὐτὴν πλέον ἢ δεκαπλασίαν ξυμβαίνει εἶναι. κεῖται δὲ αὐτῆς πολλῷ ἄποθεν πρὸς βορρᾶν ἄνεμον. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ γῆ μὲν ἔρημος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον τυγχάνει οὖσα, ἐν χώρᾳ δὲ τῇ οἰκουμένῃ τριακαίδεκα ἔθνη πολυανθρωπότατα ἵδρυται· βασιλεῖς τέ εἰσι κατὰ ἔθνος ἕκαστον. ἐνταῦθα γίνεται ἀνὰ πᾶν ἔτος θαυμάσιον. ὁ γὰρ ἥλιος ἀμφὶ θερινὰς μὲν τροπὰς μάλιστα ἐς ἡμέρας τεσσαράκοντα οὐδαμῆ δύει, ἀλλὰ διηνεκῶς ἐς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὲρ γῆς φαίνεται. μησὶ δὲ οὐχ ἧσσον ἢ ἓξ ὕστερον ἀμφὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἥλιος μὲν ἐς ἡμέρας τεσσεράκοντα τῆς νήσου ταύτης οὐδαμῆ φαίνεται, νὺξ δὲ αὐτῆς ἀπέραντος κατακέχυται· κατήφειά τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἔχει πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τοὺς τῇδε ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἀλλήλοις ἐπιμίγνυσθαι μεταξὺ οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔχουσιν. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐς ταύτην ἰέναι τὴν νῆσον τῶν τε εἰρημένων αὐτόπτῃ γενέσθαι, καίπερ γλιχομένῳ, τρόπῳ οὐδενὶ ξυνηνέχθη κτἑ. ... Αὕτη τε Θουλίταις ἡ μεγίστη τῶν ἑορτῶν ἐστι ... Τῶν δὲ ἱδρυμένων ἐν Θούλῃ βαρβάρων ἓν μόνον ἔθνος, οἳ Σκριθίφινοι ἐπικαλοῦνται, θηριώδη τινὰ βιοτὴν ἔχουσιν ... Θουλῖται ... Θουλῖται ... Ἐς Θούλην τὴν νῆσον ... 4, 20: Βριττία δὲ ἡ νῆσος ἐπὶ τούτου μὲν τοῦ ὠκεανοῦ κεῖται, τῆς ἠόνος οὐ πολλῷ ἄποθεν, ἀλλ᾽ ὅσον ἀπὸ σταδίων διακοσίων καταντικρὺ τῶν τοῦ Ῥήνου ἐκβολῶν μάλιστα, Βρεττανίας δὲ καὶ Θούλης τῆς νήσου μεταξύ ἐστιν ... Θούλη δέ, ὅσαγε ἀνθρώπους εἰδέναι, ἐς ὠκεανοῦ τοῦ πρὸς τῇ ἄρκτῳ τὰ ἔσχατα κεῖται. ἀλλὰ τὰ μὲν ἀμφὶ Βρεττανίᾳ καὶ Θούλῃ ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι λόγοις ἐρρήθη. 25: Ἐπαναστάντων δέ οἱ τῶν ἀπὸ Θούλης τῆς νήσου ἡκόντων. *Aethic.* 38 *p.* 98, 23 *sq. Riese:* Thyle. *Steph. Byz.*: Θούλη, νῆσος μεγάλη ἐν τῷ ὠκεανῷ ὑπὸ τὰ Ὑπερβόρεια μέρη, ἔνθα τὴν θερινὴν ἡμέραν ὡρῶν εἴκοσιν ὁ ἥλιος ἰσημερινῶν ποιεῖ, τὴν δὲ νύκτα τεσσάρων, τὰς δὲ χειμερινὰς τοὐναντίον. τὸ ἐθνικὸν

Θουλαῖος, ἴσως δὲ καὶ Θουλίτης. Iordan. Get. 8: Orcadas numero XXXIII quamvis non omnes excultas. Habet et in ultimo plagae occidentalis aliam insulam nomine Thyle, de qua Mantuanus (*georg.* 1, 30). *Agathias Anth. Gr.* 4, 3, 54 *Jac.* = 4, 3[b], 8 *Stadtm.: Καὶ παρὰ πορθμὸν Ἴβηρα καὶ Ὠκεανίτιδα Θούλην. Venant. Fortunat. carm.* 8, 1, 16: Ingeniumque potens ultima Thȳle (tyle *G* thile *CF*) colit. *vita s. Martini* 3, 494: Quasque Britannus habet terras atque ultima Thȳle. *Isidor. or.* 14, 6, 4: Thile ultima insula Oceani inter septentrionalem et occidentalem plagam ultra Brittaniam, a sole nomen habens, quia in ea aestivum solstitium sol facit, et nullus ultra eam dies est; unde et pigrum et concretum est eius mare. *Rav.* 5, 32 *p.* 439, 5—11: Finitur autem ipsa Britannia. A facie orientis habet insulam Thile et insulam Dorcadas, a facie occidentis ex parte provinciam Galliam et promunturium Pyrenei, a facie septentrionalis insulam Scotiam, a facie meridiana Germaniam antiquam. 5, 33 *p.* 443, 2—7: Iterum in ipso Oceano dilatissimo, expleta, ut diximus, parte occidentali, id est regredientes ad partem meridianam, procul a litore Spaniae est insula quae dicitur Thyle, de qua et Mantuanus ait … *Vgl. Τύλη.*

Thungri *s.* Tungri.

Thunsonis vallis, *s.* Tuŝonis.

Θουοιιο. *(Saint-Remy) CIL* XII *p.* 127: ΟΝ ΘΟΥΟΙΙΟ ΔΙΟΥΙ—ΒΡΑΤΟΥ[δε].

Thurrus *s.* Turrus.

Thusfiacus *s.* Tufiacus.

Thyle *s.* Thule.

Θυρεός *ist der griechische name des celtischen schildes. Polyb.* 2, 30, 3: *Οὐ γὰρ δυναμένου τοῦ Γαλατικοῦ θυρεοῦ τὸν ἄνδρα περισκέπειν, ὅσῳ γυμνὰ καὶ μείζω τὰ σώματ' ἦν, τοσούτῳ συνέβαινε μᾶλλον τὰ βέλη πίπτειν ἔνδον. Plut. Pyrrh.* 16: *Ἑώρα θυρεούς τε πολλοὺς ὑπερφαινομένους τοῦ ποταμοῦ. Sertor.* 21: *Προθέμενοι δὲ τοὺς θυρεοὺς καὶ συνεξενεγκόντες εὐρώστως ἐξωθοῦσι τοὺς Ἴβηρας. Pausan.* 1, 13, 2: *⟨Τὰ⟩ ἀνατεθέντα ὅπλα τῶν Κελτῶν (τοῦ παρ' Ἀντιγόνῳ Γαλατῶν ξενικοῦ) ἐς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν τῆς Ἰτωνίας Φερῶν μεταξὺ καὶ Λαρίσης καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτοῖς· Τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰτωνίδι δῶρον Ἀθάνᾳ | Πύρρος ἀπὸ θρασέων ἐκρέμασεν Γαλατᾶν κτέ.* 8, 50, 1: *Τοὺς Κελτικοὺς θυρεούς.* 10, 20, 8: *Οὗτοι (οἱ Κελτοὶ) μὲν οὖν διαβαίνουσιν ἐν τῇ νυκτὶ διανηχόμενοι ὧδε τὸ λιμνῶδες τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ ὅπλα, τοὺς ἐπιχωρίους θυρεούς, ἐποιεῖτο ἕκαστος ἀντὶ σχεδίας· οἱ δὲ αὐτῶν μήκιστοι διελθεῖν ἐμβαδὸν τὸ ὕδωρ ἐδυνήθησαν.* 21, 2: *Τοῖς δὲ Γαλάταις τὰ μὲν τῆς σκευῆς ἀσθενέστερα ἦν· θυρεοὺς γὰρ τοὺς ἐπιχωρίους εἶχον, καὶ ἄλλο σφίσιν οὐκ ἦν ὅπλον σκέπη σώματος.*

Thyr-esus *s.* Turesus.

Thyrius *fl. in Gallia Narbonensis. Avien. o. m.* 595: Nec longe ab istis Thyrius alto evolvitur | . . . sonorus. *Vgl.* Turia *fl. bei Valentia.*

Thyrmis *M. Sil.* 15, 721 *sq.:* Cadit uno vulnere Thyrmis, | non uno Rhodanus.

-tĭ- *suffix, bildet fem. verbalabstracta, nomina agentis (vgl. gr. μάν-τι-ς, lat.* hos-ti-s) *und adiectiva (lat.* for-ti-s), *in* -ati-s (Quari-ates), avo-ti-s, axi-ac-bi-ti(?), -cassis *für* *cad-ti-s, *in Κασσι-(ταλος), fl.* I-ti-s *(vgl. ligur.* Ol-ti-s), *ma-ti-s *'gut', neben -tŏ- in* *ma-tŏ-s; Dino-mogeti-māro-s, *rā-ti-s = *gr. ἔρα-σι-ς,* SAMTIS.

-ti *in* carti *A 1,* derti *B 4—5,* demti *A. Gall. inschrift von Rom (Deux-Sèvres) RC* 19, 170.

TI. *Silbermünzen der transpadanischen Boier. Muret-Chab.* 9915: R TI. 9916. 9917: T *(in Lemberg, bei Neuhaus, canton Cilli gefunden).*

Tiacius *O. Vita Desiderii* 30 *MGSS Mer.* IV *p.* 586, 7: (Dedit villam) Tiacio.

Tiam-o(n). *(Sur Roslan, j. Aumale) CIL* VIII 9060: D(is) M(anibus) s(acrum). Titulus Itamonis (*vel* Tiamonis) Ituveri (?) ex p(rovincia) G(ermania) s(uperiore) n(umeri) Melenuens(ium) st(ipendiorum?) XIIII. Concibones f(ecerunt) et d(e)d(icaverunt).

Tiana *G., kaum fl. Sanna, j. Saan, nfl. der Saave. (Topusko, Pann. sup.) CIL* III 3941: Vidaso e[t] T[i]anae | sacr(um) | Q. Domitius | Ingenuus | pro se et suis | ex v[o]to. 10819 = 14354, 23: Vidaso et Tianae | sacr(um) Q. [Tu]llius Ursus v(otum) s(olvit).

Tiar, Tear, *nach Hübner iberisch. O.* 1) *stadt der Ilercavones. Plin. n. h.* 3, 23: Teari qui Iulienses. *Ptol.* 2, 6, 63: *Τιαρ Ἰουλία.* 2) *ein anderes* Tiar, *j. el castillo de Tiar en el campo de salinas bei San Gines. IA* 401, 4: Thiar.

Tiarmailus *s.* Tigernomaglos.

Tibatt-o(n) *M. Chron. Gall. a.* 452 *pars*

postuma 117 *p.* 660 *M.:* Gallia ulterior Tibattonem principem rebellionis secuta *(a. 435)* a Romana societate discessit, e quo tracto initio omnia paene Galliarum servitia in Bacaudam conspiravere. 119 *p.* 660: Capto Tibattone et ceteris seditionis partim principibus vinctis, partim necatis *(a. 437)* Bacaudarum commotio conquiescit. *cf. vita s. Germani Autess. c.* 40: Tibattonis perfidia.

Tiberī-ācum *abgeleitet von M. röm. praen. Tiberius, manchmal als gentilicium gebraucht. cf. CIL* X 3640. *CIR* 150. *O.* 1) *j. dorf Zieverich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Cöln, kreis Bergheim. IA* 375, 9: Tiberiacum. 2) *In Italien Tiveriaco, friul. dial. Tiverià.*

Tiberinī-ācum [Tivernihc *a. 893*] *O. j. Türnich, preuss. Rheinprovinz, rgbz. Cöln, kreis Bergheim.*

Tiberni-one *O. j. Tivernon, dép. Loiret, arr. Pithiviers, canton Outarville.*

Tibisca *O. in Moesia inferior, villeicht j. Timisch. Ptol.* 3, 10, 6: *Τίβισκα.*

Tibiscum *O. in Dacien bei Karansebes. Ptol.* 3, 8, 4: *Τίρισκον . . . Τίβισκον. TP:* Tivisco. *Rav.* 4, 14 *p.* 203, 13: Tibis. *(Veczel) CIL* III 1343: N(umerus) m(ilitum) Ti(biscensium). *(Karansebes)* 1550: Corneliae Saloninae Au[g]. coniugi Gallieni Aug^{n}/ ordo mun(icip.) Tib(isci) dev. num. maiesta[t.] eius. *(Várhely)* 7962: [Munici-p]iorum Porolis. et Tibisc(i) sacerdotal(i) provinciae donum dedit. *(Karansebes)* 7997: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) D(olicheno) Iulius Valentinu[s f]lamen m(unicipii) T(ibisci) pro salutem suam suorumque omnium contutubern[al]ium v(oto) l(ibens) m(erito) p(osuit). *(Fény)* 8004/5 = 12595: Aurel(ius) Faustu[s d(ecurio)? mu]n(icipii) Tib(isci) . . . vet(eranus) vix(it) an(nis) XLVI.

Tibiscus *fl. j. Temes. Ptol.* 3, 7, 1: *Τῷ ἐντεῦθεν μέρει τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ τῷ μέχρι τῆς ἐκτροπῆς Τιβίσκου τοῦ ποταμοῦ, ὅστις φέρεται πρὸς ἄρκτους, οὗ ἡ θέσις τῆς ἐκτροπῆς ἐπέχει μοίρας μς' μδ' δ'' ἀπὸ δὲ ἀνατολῶν Δακίᾳ κατ' αὐτὸν τὸν Τιβίσκον ποταμὸν ὃς ἐπιστρέψας πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τὸν Καρπάτην τὸ ὄρος λήγει, ἀφ' οὗ καὶ φέρεται.* 8, 1: *Ἀπὸ τῆς ἐκτροπῆς τοῦ Τιβίσκου ποταμοῦ.* 2: *Μετὰ τὴν ἐκτροπὴν Τιβίσκου τοῦ ποταμοῦ. Priscus fr.* 8 (*FHG* 4 *p.* 83): *Ὁ Τιφήσας. Iordan. G.* 34, 178: Tibisia. *Rav.* 4, 14 *p.* 203, 18: Tiviscum. *p.* 204, 12: Tibisia.

?**Tiblik.** *(Bordeaux) CIL* XIII 645: Tiblik.

tibracae *s.* tubrucos.

? **Tibulla** *M.* = Dicullus. *Vita Fursei* 8 *MGSS Mer.* IV *p.* 438, 15: [Sacerdotio cum sanctis Gobbona et Tibulla presbiteris].

Tiburi *im nordwesten von Spanien, Asturia, j. pueblo de Tribes. Ptol.* 2, 6, 36: *Τιβούρων Νεμετόβριγα.* **Tibura** *cogn. (Alberite bei Logroño) EE* 9 *n.* 307^{a} *p.* 119: Iulia Tibura Iuli Natræi f. an. XIII h. s. est Iulius Natræus sibi et filiae f. c.

Tiburnia *s.* Teurnia.

TIC. [*Moulins*] *CIL* XIII 10002, 601: TIC.

tik- *in* Tikovana, *cf.* Dec, Deic, Tek.

Tica. *(Boulogne) CIL* XIII 10002, 602: TICA.

Ticci-enia *F. (Tebursuk) CIL* VIII 1467: D(is) M(anibus) s(acrum) Ticcienia Galla.

Ticc-onia. *(Lara) CIL* II 2874: Titulla Ticconia.

Ticenum *s.* Ticinum.

Tic-er *s.* Ticis.

TI.C.ESSI *s.* Tecessus.

Ticherna *F.* [*Cassel*] *CIR* 2011: D(is) M(anibus) L. Aurelius Terentius sibi et C. Ticherne suae.

Ticin-aco Ticinn-aco *O. Merow. münzen Belfort* 4278 = (*Prou* 2647): TICIИИΛCO. 4279 (= *Prou* 2648): TICI+NΔCO. 4280: TICINNΔCO. 4281: ⊥ICIN+VCO.

Tīc-īnŏ-s Tīcīnus *nach Stokes aus* *Tēk-ēnŏs, *gdf.* *tēq-ēnŏ-, √ teq- *(laufen, fliehen, fließen), urcelt.* *tekkô, *vorcelt.* *tek-nó, *air. mir. ir.* techim *fugio, ir. bret.* techet *(fliehen),* tech *(flucht), w.* techial *(se cacher), abret.* *techam *ich fliehe, mbret. infin.* techet *(fugere), lit.* tek'éti *laufen,* tek-mē *'flüßchen',* tekinas *(laufend, schnell),* tekù *(fließe, laufe), aksl.* toką *laufe, fließe,* tokŭ *strom, alban.* ndiek *(verfolge, treibe, jage), ai.* tákati *schieße, stürze,* tákti *läuft, eilt,* taku *eilend, rasch, skr.* √ tak, takta *dahinschießend, avest.* tac *laufen, eilen, fließen, av. apers.* taxma- *schnell, stark, zd.* tacaiti *laufe, eile; nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, cf. ligur. fl.* *Tic-untia, Tigantia, taka- *lauf. fl. in Gallia Cisalpina j. Ticino, der Tessin.* 1) *nfl. des Po. Polyb.* 3, 64, 1: *Πόπλιος δὲ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τὸν Πάδον ποταμὸν ἤδη πεπεραιωμένος, τὸν δὲ Τίκινον κρίνων εἰς τοὔμπροσθεν διαβαίνειν, τοῖς μὲν ἐπιτηδείοις γεφυροποιεῖν πα-*

ῥήγγειλε. 34, 10, 21 *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 209: *Οὐερβανός, μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Τίκινον. Liv.* 5, 34, 9: Fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine. 35,2: Saluvii [qui] prope antiquam gentem Laevos Ligures, incolentes circa Ticinum amnem. 21, 39, 10: Occupavit tamen Scipio Padum traicere, et ad Ticinum amnem motis castris, priusquam educeret in aciem, adhortandorum militum causa talem orationem est exorsus. 45, 1: Romani ponte Ticinum iungunt tutandique pontis causa castellum insuper inponunt. 47, 2: Castra ab Ticino mota. 3: Prius Placentiam pervenere, quam satis sciret Hannibal ab Ticino profectos. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τικῖνον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμὸς συμβάλλων τῷ Πάδῳ. Val. Max.* 5, 4, 2: Consulem enim eum apud Ticinum flumen adversis auspiciis cum Hannibale pugnantem, graviter saucium intercessu suo servavit. *Plin. n. h.* 2, 224: In Verbanno Ticinus. 3, 118: Ticinum (*acc.*). 131: Ticinum Verbannus. 7, 106: Quas Trebia Ticinusve aut Trasimenus civicas dedere? 19, 9: Inter Padum Ticinumque amnes. (*vgl. Pseudo-Appulei. de remed. salut. p.* XXII 7 *ed. Sillig:* Inter Pratū Ticinūq. amnes.) *Sil.* 4, 81—84: Haec ait atque agmen Tīcīni flectit ad undas. | Caeruleas Tīcīnus aquas et stagna vadoso | perspicuus servat turbari nescia fundo | ac nitidum viridi lente trahit amne liquorem. 5, 402—403: Infaustum qui primus ad amnem | Tīcīni rapidam in Rutulos contorserat hastam. 6, 107: Tīcīnus. 706: Addes Tīcīni spumantis sanguine ripas. 7, 31 *sq.:* Sed laeva adduxerat hora | Tīcīni iuvenem ripis. 9, 432: Tīcīna ad flumina. *Flor.* 1, 22 (26), 10: Ac primi quidem impetus turbo inter Padum atque Ticinum valido statim fragore detonuit. 12: Ticino Trebia succedit. *Aelian. nat. anim.* 14, 22: *Θύμαλον δὲ ἰχθὺν οὕτω καλούμενον τρέφει Τέκινος (ποταμοῦ δὲ ὄνομα τοῦτο Ἰταλοῦ). Claudian. de VI. cons. Honorii* 195: Pulcher Tīcīnus. *Oros.* 4, 14, 6: Scipio consul Hannibali primus occurrit commissoque proelio apud Ticinum ipse graviter vulneratus per Scipionem filium admodum praetextatum, qui post Africanus cognominatus est, ab ipsa morte liberatus evasit. *Sidon. Apollinar. carm.* 7, 552—554: Post damna Tīcīni | ac Trebiae trepidans raptim res publica venit | ad Fabium. 2) *bei Viviers, dép. Ardèche. Vita s. Ostiani, Anal. Boll.* 2 *p.* 356: Rivolum, qui vocatur Ticinus. —

Ticinus *M. (Vieille-Ville, Châteauneuf) MSAF* 20 (*n. s.* 10) *p.* 105: Marius Rufus | C. Ticini fil. *(Banassac; [Saint-Germain]):* MIVIDITVI = Cn. Ticini m.?

Ticīnum *O. (geht auf fl. zurück) in Gallia Cisalpina, eine gründung der Ligurer, seit der Langobardenzeit in Papia umgetauft, j. Pavia. Liv.* 21, 45, 1: Romani ponte Ticinum iungunt tutandique pontis causa castellum insuper inponunt. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τικῖνον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμὸς συμβάλλων τῷ Πάδῳ. Val. Max.* 5, 5, 3: Ticini, quo victor hostium ad conplectendos parentes venerat. *Plin. n. h.* 3, 124: Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado. 17, 25: Invicem sabulum album in Ticiniensi multisque in locis nigrum itemque rubrum, etiam pingui terrae permixtum, infecundum est. *Tac. a.* 3, 5: Ticinum usque progressum. *h.* 2, 17: Intercepti centum equites ac mille classici inter Placentiam Ticinumque. 27: Fabii quoque Valentis copiae (iam enim Ticinum venerat) . . . 30: Munientibus castra apud Ticinum de adversa Caecinae pugna adlatum. 68: Discubuerat Vitellius Ticini adhibito ad epulas Verginio. 88: Post seditionem Ticini coeptam. *Ptol.* 3, 1, 33: (*Ἰνσούβρων*) *Τίκινον. TP:* Ticeno. *IA* 283, 1: Ticino. 340, 1: Ticinum. 347, 1: Ticinum. 356, 8: Ticinum. *It. Burdig. p.* 557, 8 = 6, 21 *G.:* Civitas Ticeno (ticino *V*). *Victor Caes.* 33, 28: Insignia imperii ad Claudium destinaverat, honore tribunatus Ticini retinentem praesidiariam manum. *epit.* 34, 2: Hic Claudius Gallieni morientis sententia imperator designatus, ad quem Ticini positum per Gallonium Basilium indumenta regia direxerat. 35, 2: Iste in Italia tribus proeliis victor fuit, apud Placentiam, iuxta amnem Metaurum ac fanum Fortunae, postremo Ticinensibus campis. 42, 5: (Magnentius) apud Ticinum plures fudit. *vir. inl.* 49, 4: Decem et octo annorum patrem apud Ticinum singulari virtute servavit. *Gesta concilii Aquileiensis a. 381 (Ambrosii opp. t.* 2 *col.* 802 *B):* Eventius episcopus

Ticiniensis. *Ambrosii de officiis ministrorum* 2, 29, 150: Recens exemplum ecclesiae Ticinensis proferam. *CTh.* 12, 12, 11 *(a. 386):* Ticeni. *Ammian.* 15, 8, 18: Locum duabus columnis insignem, qui Laumellum interiacet et Ticinum. *Symmach. epist.* 7, 13 *(a. 402):* Mediolanium per Ticeni longinqua perveni. *Sulpic. Sev. vita s. Martini* 2, 1: (Martinus) intra Italiam Ticini altus est. *Excerpta Sangallensia a.* 408 = *Chron. min. ed. Frick p.* 421: Ticeno multi maiores occisi sunt id. Aug. *cf. Additamenta ad Prosp. Havn.:* Multi nobilium apud Ticinum (trecinium *H*) interfecti. *MG a. a.* IX *p.* 300. — *NDocc.* 9, 28: Ticenensis arcuaria. *Zosimus* 5, 26, 4: Ἀναλαβὼν ὁ Στελίχων ἅπαν τὸ ἐν τῷ Τικήνῳ τῆς Λιγυστικῆς ἐνιδρυμένον στρατόπεδον (ἦν δὲ εἰς ἀριθμοὺς συνειλεγμένον τριάκοντα). 30, 4: Οἱ ἐν τῷ Τικήνῳ στρατιῶται. 31, 6: Τῶν ἐν τῷ Τικήνῳ στρατιωτῶν. 32: Κατὰ τὸ Τίκηνον ... Τῷ Τικήνῳ ... Κατὰ τὸ Τίκηνον. *Synodica Eusebii Mediolanensis ep. (Mansi* 6 *c.* 143 *B, a.* 451*):* Crispinus episcopus ecclesiae Ticinensis. *Sidon. epist.* 1, 5, 3: Ticini (tycini *F*) cursoriam (sic navigio nomen) escendi, qua in Eridanum brevi delatus cantatas saepe comissaliter nobis Phaethontiadas et commenticias arborei metalli lacrimas risi. *Fasti Vind. priores a.* 491 *MG a. a.* IX *p.* 318, 640 = *Chron. min. ed. Frick p.* 385, 5: Regressus est rex Theodericus in Ticino XI. kal. septemb. *Auct. Havn. a.* 491 *MG a. a.* IX *p.* 319: Theudoricus collectis exercitibus nolens eum obpugnare, donec sese belli tempus aperiret, Ticinum rediit XV k. sept. *Anonymi Valesiani pars posterior* 71 *MG a. a.* IX *p.* 324, 29: Item Ticino palatium thermas amphitheatrum et alios muros civitatis fecit. 87 *p.* 328, 8: Eusebium praefectum urbis Ticini. *Anastasii Havniensis extrema* 2 *MG a. a.* IX *p.* 327: (Asbadus) moritur Ticinio. 7 *p.* 338: Zafan Ticinensium dux. *Acta synhodi a.* 501 *MG a. a.* XII *p.* 433 *n.* 7: Maximus episcopus ecclesiae Ticinensis (ticenensis *F*, tycinensis *GD*, tycinesis *E*, ticeninsis *B*). *Cassiodor. var.* 4, 45 *(a. 507/511):* Comitibus defensoribus et curialibus Ticinensis civitatis Theodericus rex. 10, 272 *(a. 535/536):* Ex horreis Ticinensibus atque Dertonensibus. 28, 1 *(a. 535/536):* Ripam Ticinensem et Placentinam. 29, 1 *(a. 535/536):* Urbem Ticinum. 12, 27 *(a. 535/536):* De horreis Ticinensibus et Dertonensibus. *Ennod. epist.* 2, 3 *p.* 42, 2 *H.:* Ad Ticinensem urbem. *vita b. Epiphani p.* 331, 2: Vita beatissimi viri Epiphani episcopi Ticinensis ecclesiae. *p.* 332, 2 *sq.:* Vitam beatissimi Epiphani Ticinensis antistitis. 18: Epiphanius oriundo Ticinensis oppidi indigena fuit. *p.* 339, 13 *sq.:* Status ecclesiae Ticinensis. *p.* 340, 21: Ticinum quasi ad sepulcrum festinans regressus est. *p.* 341, 19: Ticinum rediit. *p.* 344, 21: Ad sacerdotium Ticinensis urbis. *p.* 345, 11: Ticinum petunt. *p.* 349, 17: Ticinum ingrederetur. *p.* 355, 4: Ticinum diu desideratus ingreditur. 16 *sq.:* In Ticinensi civitate. *p.* 359, 14—16: Fortissimo muro Ticinensis civitas incolumi isto vallatur, quos inpugnantum nulla vis possit obruere, quos nequaquam Balearis fundae transcendat excursus. *p.* 360, 1: Ad Ticinensis civitatis se angustiam contulit. *p.* 361, 14: Digressis Gothis civitas Ticinensis Rugis est tradita. *p.* 362, 11 *sq.:* Si post ruinam omnium Liguriae civitatum Ticinus suis tantum contenta indigenis exultaret. *p.* 363, 21: Circa muros Ticinensis civitatulae. *p.* 377, 6: Ticinum remearet antistes. *p.* 381, 5: Dum se oppido Ticinensi nunc misero propinquavit. *Procop. b. Gotth.* 2, 12: Τὸν Πάδον διαβάντες ἐς Τικηνὸν πόλιν ἀφίκοντο ... Ἐν Τικηνῷ καταθέμενοι, ἅτε ἐν χωρίῳ ὀχύρωμα ἰσχυρὸν ἔχοντι. 24: Ξὺν τῷ ἐν Λιγούροις στρατῷ ἐς Τικίνους ἰέναι ... Ἐς Τικίνους ἥει. 25: Ἵκοντο ἐς Τικίνων πόλιν. 30: Ἐς Τίκινον. 3, 1: Πόλιν μίαν Τίκινον εἶχον. 3: Ἐπί τε Τωτίλαν καὶ Τικινοὺς ἰέναι. 4: Ἡ δὲ χώρα περιίστατο ξύμπασα ἐς Τίκινον πόλιν. 4, 33: Πόλιν τε Τίκινον καὶ τὰ ἐκείνῃ χωρία ἔσχον. 34: Τωτίλας ἔνια μὲν τῶν χρημάτων ἐν Τικίνῳ καταθέμενος. 35: (Γότθοι) ἐς Τίκινόν τε πόλιν καὶ χωρία τὰ ὑπὲρ ποταμὸν Πάδον ἐχώρησαν. *Agnellus MG a. a.* IX *p.* 334: Et levaverunt super se Gothi regem nomen Teia in Ticino et fuit modica quies. *Florianus MG Epist.* III *p.* 116, 30 *(a. 551/552):* Ennodium pontificem Ticinensis ecclesiae. *Iordan. Get.* 42, 222: (Hunni) Ticinum aequali sorte deiciunt vicinaque loca saevientes allidunt demoliuntque pene totam Italiam. *Agnellus c.* 94 *ad a.* 571 *MG a. a.* IX *p.* 336: Post vero depraedata a Langobardis Tuscia, obsiderunt Ticinum. *Greg. Tur. h. F.* 3, 32: Usque Tycinum accessisse civitatem. 10, 3: Qui se infra Ticinensis munierat muros. *Childebertus II*

(a. 585 oder 590) MG Epist. III *p.* 146, 26: Auttharit se in Ticeno inclauserat. *Fredegar. chron.* 2, 58: Papiae, quod Ticinum cognomentum est. 4, 70: Ticinum in aula palaciae retrudit. 71: Papia coinomento Ticino civitatem Aetaliae. *Ed. Rothari pl. p.* 1, *12 B.:* Dato Ticino in palatio. *Steph. Byz.:* Τίκινος, πόλις Ἰταλίας περὶ Ῥαούενναν καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. τὸ ἐθνικὸν Τικίνιος. *Vita Columbani* 24 *MG SS Mer.* IV *p.* 147, 22: Ad Ticinum urbem. *p.* 148, 26: Ab Ticino. *Concil. Constantinopol. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 306 *D.* 774 *D):* Anastasius episcopus sanctae ecclesiae Ticinensis. *Baedae chron.* 593 *MG a. a.* XIII *p.* 321: In Ticinis. *Zacharias MG Epist.* III *p.* 710, 2 *(a. 745—752):* Theodoro episcopo ecclesiae Ticinensis. *Rav.* 4, 30 *p.* 251, 2: Papia quae et Ticinus. — *Inschriften: (Siŝtov) CIL* III 757 (*add. p.* 993): L. Metellus Papiriae Iustus Ticino. *(Zara)* 2913: Sex. Atilius Sex. f. Pap(iria) veter(anus) leg(ionis) VII. domo Ticino. *(Ebersdorf)* 4593: ...merasius L. f. d(omo) Ticino Vita[lis miles le]g(ionis) IIII F(laviae) f(elicis). *(Petronell)* 11209: [D(is)] M(anibus) M. Antoni [..f. P]apiria Cele[ris T]icino, v[eter.] leg(ionis) XIIII g[em(inae)] M. M. [V.] An . . . cus [et] Cit[us] lib[e]rti [f(aciendum)] c(uraverunt). *(Adam-Klissi)* 14214, 2, 2: Carantius Tic(inensis?). *(Verona)* V 3469: L. Sollius L. [f.] Secund[i]o Pap(iria) Ticinensis. *(Novara)* 6514: . . . [flamini divi Hadriani, flamini d]ivi [Traiani, f]lamin(i) [divorum] Vespas(iani) et [Titi], pat(rono) [e]quiti R(omano) [et] Albuciae M. [f. C]andidae [f]lamini[cae div]ae Iuliae No[var(iae)] flaminic .[d]ivae Sabinae Ticini. *(Turin)* 6991: [La]ur. Lavin. [sacerdot]i urbis Romae [aet]ernae Ticini. *(Pavia)* 8060[b]: Dd. nn. Valentiniano et Valent. Augg. Tic. dev. *(Rom, a. 113 p. Ch.)* VI 221: Sec(utor) tr(ibuni) M. Terentius Pap(iria) Callistus Tic(ino). *(a. 119)* 2375[a]: Ticino. *(a. 144 p. Ch.)* 2379[b] 41: C. Mattius Secundus Ticino. ... P. Petronius Gemellinus Ticino.... Tic[ino]. 2381 *(a. 153):* . . . . . Pap(iria) Verus Ti[c]ino. 2382[a] = 32638[a], 17 *(a. 174):* M. Sofrius M. f. Papi(ria) Nepos Ticino. [b] 2 *(a. 176):* C. Novellius C. f. Pap. Verinus Ticin(o). 2404: Ticino. 2924: C. Publicius C. f. Pap(iria) Quietus Ticino. 32515: ...s Iustus Ticino ... Aebutius Maximus Ticino ... Fannius Iustinus Ticino. 32520 IV 7: P. Petronius Gemellinus Ticino. 12: C. Licinius Sulla Ticino. V 38: ... Clemens Ticino. VI 18: Sex Baebius Secundus Ticino. 52522, 2: ... Pap. Verus Ti[c]ino. 33038: [D]omo Ticin[o]. 32520 IV 22: L. Cominius Primus Tic[ino]. VI 41 *(a. 144):* C. Mattius Secundus Ticino. *(Lambèse)* VIII 2941: Q. Mattius Quartus [T]icino. *(Velletri, aus Rom?)* X 6578: D(is) M(anibus) L. Tridonio Marcello mil. coh. VIIII. pr. 7 Messiani mil. ann. IIII. vix. ann. XXX. bene merenti fecit her. Papiria Ticino. *(Vicarello)* XI 3281—3284: Ticinum (-o 3283). *(Zahlbach)* XIII 6859: Q. Castricius Q. f. Pap(iria) Severus Ticini mil. leg. IIII. Mac. an. XXX. sti. XI. h. s. e. h. f. *(Cöln, aus iulischer oder claudischer zeit) CIR* 377: C. Deccius L. f(ilius) Papiria t(ribu) Ticini, miles leg. XX pequarius, anno(rum) XXXV, stipendioru[m] XVI. h. s. e. *(Mainz, zwischen Claudius u. Vespasian)* 1155: Q. Castricius Q. f. Pap(iria) Severus Ticini, mil. leg. IIII Mac ... *(Bonn, aetatis Tiberianae) RM* 22 (1867) *s.* 434. *BJ* 42 (1867) *s.* 138 = *Hübner, Exempl. n.* 202: C. Cornelius C. f. Pap(iria) Tic(ino), veter. miss. exs. leg. [I. Germanica?]. *(Bonn) Hettner* 85: Ticino.

Ticis *fl.* 1) *in Gallien s.* Tecus. 2) *in Hispania Tarraconensis. Mela* 2, 6, 89: Ticis flumen. *Plin. n. h.* 3, 22: Flumen Ticer. *s.* Sambrocas.

Ticlonno *s.* Telo(n).

Tikov-anā *F. Salassische Goldmünze. RNF* 1861 *p.* 344: ANA|TIKOV? *Gefunden in Kulm bei Lenzburg, schweiz. canton Aargau. Pauli n.* 8 *s.* 6. 76. 92: ΧΙΚΟΛ|ΣИΣ. *Vgl. lepontisch* Alkovinos.

Tic-untia *nach d'Arbois de Jubainville von derselben √ wie* Ticinos, *bach in Oesterreich, villeicht der Kiritzbach. Eugepii vita s. Severini* 3, 4: Super rivum, qui vocatur Ticuntia (*TNA*, ticuncia *M*, dicuntia *R*, tiguntia *KS*, tyguntia *CG*, tigantia *L*).

Tidiriciaco *s.* Teodericiaco.

Tidone *nfl. des Po in Gallia Cisalpina. j. Tidone. Rav.* 4, 36 *p.* 289, 13: Tidone.

? **Tieni** . . . *(Hadria) CIL* V 8112, 80: T. Tieni . . . . Philarg(yri).

tierno- *s.* tigerno-.

Tietiantica, Tietantia, Tytantia, Tisange, *O. j. Tihange in Belgien, prov. Lüttich, arr. Huy.*

Tigantia *s.* Ticuntia.

Tigerinomalus *s.* Tigernomaglos.

Tigernācus *aus* *Tegern-āco-s, *abret.* Tiarnoc, *w.* Teyrnog(c), *ir.* Tigernach, (*gen. sg.* Tigernaig *anglisiert* Tierney,) *cy. M.* *(Pen y Gaer, Brecknockshire) IBCh* 35: Catacus hic iacit filius Tegernacus. *(Bei der kirche Capel Brithdir, bei Gelligaer, Glamorganshire) Rhŷs* 46 = *Rhŷs*[2] *p.* 385 = *IBCh n.* 58: Tegernacus filius Marti (*lis* Marii) hic iacit. *(Llangwarren, Pembrokeshire) Archaeologia Cambrensis, october* 1897: Tigernaci Dobagni (*ogam.* Dovagni).

tigernius *aus* *tĕgĕrn-ĭ̯o-s tegirnĭos tegernio- *'herr', air.* tigerne *dominus*, tigerna, *j.* tighearna, *w.* tëyrn ĭ̯ŏ*-stamm, abgeleitet von stamm* *tĕgerno-s. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 43 *p.* 80 *(c. 700) überschrift:* De duobus tigernis (*für* tigerniis) *und im text* duo regii generis viri. *cf.* Tog-ernius.

Tīgĕrnŏ-maglus *aus* *Tĕgĕrnŏ-maglŏ-s, *ir.* Tegernomalus *'könig der könige' compos. abret.* Tiern-mael, *später* Tiarmailus, *auch* Maeltiern. *Vita s. Samsonis praef.* 1 *ASS 28. iul.* VI *p.* 573 *B:* Episcope Tigerinomale … Ad Tigerinomalum episcopum. *Vita Turiani* 2 *ASS 13. iul.* III *p.* 617 *C:* Pastor nomine Tyarmailus. 3 *p.* 617 *D:* Praesul Tyarmailus. [*Vita s. Pauli Aureliani c.* 11 *RC* 5 *p.* 437 *(saec. 9):* Tigernmaglos. 20 *p.* 453: Tigernomaglus.] *(St. Cubert aus Cornwall, christl., s. 6 oder 7) IBCh* 12 = *Rhŷs*[2] 403: Conetoci fili Tegernomali *(gen.)*.

tīgĕ-rnus *aus* *tĕgĕ-rnŏ-s *'könig, herr', cy.* tigern, tigeirn, *auch* tigirn, tirn, *w.* teyrn, = tegirn, tĕgerno- (g *spirans*), *bret. (seit saec. 7)* tiern (*in* Hael-, Mael-, Iar-, Sul-, Iun-, Gur-tiern *cf.* Wiu-tihern), *abret. (s. 9)* tiarn, tiarnus. *M. (Ogam von Gigha) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland, vol.* 31, *31. march 1901*): Ogma maqi tigerni (*w.* mechdeyrn, *bret.* machtiern). *Von einem Gallier im Arvernerlande Tigernos ein* fundus Tigernus, Thigernum (*oder* Tigernense) castrum, *O.* 1) *j. Thiers en Auvergne, dép. Puy-de-Dôme, Greg. Tur. in glor. martyr.* 51: Thigernum castrum urbis Arvernae. 66: In huius urbis Arvernae territurio, quod adiacit Tigernensi castello. 2) *bret. O. Audierne, dép. Finistère, arr. Quimper, canton Pont-Croix* = *Alt-tigern. — *Ableitung:* *tĕgern-io-s.

Tig-idius *M.* **Tigidia** *F. (Salona) CIL* III 2560: L. Tigidio Proculo Tigidia Tertula Ertri posit.

tĭgĭrnŏ-s *'herr'. (Kilkolaght):* Anm Virvanni tigirn. *cf. (Ballyhank) The Academy, 14. oct. 1893, No.* 1119, *p.* 322: Anm Oqivorr tigurn. — *In:* Catotigirni *von* *Catuteger-nos.

Tigir, *goldmünze der Brigantes im Yorkshire district. J. Evans p.* 410—411, *plate* XVII *n.* 3: DVMN (?) — TIGIP — SENO (?) *oder* DVMN — TIGIPSENO. *lis* Sĕnŏ-tigirnŏ-s *'der alte fürst', von* sĕnŏ- *'alt' und* *tegerno-s *„herr, fürst", w.* *hendeyrn.

Tignus *s.* Tingus.

tĭgŏ- *in* Co-tigo-rixs.

? **Tigori-lla** *F. (Höfchen zwischen Trier und Hermeskeil) CIR* 834 = *Hettner, Trier n.* 296: Privatiae INCORILLAE (*lis* Tincorillae?, *Hettner* [S]incorillæ; *villeicht* Tigorilla?).

Tigorinus *s.* Tigurīnī.

* **tĭgŏs** *s.* *tēgŏs.

Tigotal … *cogn. (Ó-Szöny) CIL* III 14115, 67: Tigotal im[.

? **Tigra** *O. castell in Moesia inferior. TP:* Tegris. *IA* 222, 4: Tigra. *ND or.* 40, 9: Tegra. 15: Cuneus equitum secundorum armigerorum, Tegra. *Procop. de aedif.* 4, 7: Φρουρίων τοῦ τε Ἰατρῶν καλουμένου καὶ Τιγᾶς τὰ πεποι θόια. 11: Τίγρα. *Rav.* 4, 7 *p.* 187, 3: Tigris.

***tigu-,** tigu-s, *neutr.* tigu *'dick', air.* tiug, tiuch, *acy.* teú, *w.* tew, *Cath.* teu, *tréc.* téñv, téñ, *bret.* teu tév = *tig-vo-s, *bret. (Léon)* tè-o, *vannet.* téu, tiù; *got.* þiqus, *an.* þykkr, þiǫkkr, *ae.* þicce, *ahd.* dicchi, *mhd.* dic, dicke, *nhd.* dick; *lit.* tingù-s.

Tigul-ia Tigullia *O. der Ligurer. Mela* 2, 4, 72: Luna Ligurum et Tigulia (ligulia *A*) et Genua et Sabatia et Albingaunum. *Plin. n. h.* 3, 48: Tigullia intus et Segesta *(Sestri di Levante)* Tigulliorum. *Ptol.* 3, 1, 3: Τιγουλλία. *IA* 294, 2: Tegolata. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 69: (Vicus?) Tigullia.

Tīgŭntia *s.* Ticuntia.

Tigurīnī *elvetische völkerschaft am see von Murten. Caes. b. G.* 1, 12, 4: Is pagus appellabatur Tigurinus; nam omnis civitas Helvitia in quattuor pagos divisa est. (5) Hic pagus unus, cum domo exisset patrum nostrorum memoria, L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat. (6) Ita sive casu sive consilio deorum inmortalium quae pars civitatis Helvitiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persolvit. (7) Qua in re Caesar non solum publicas,

sed etiam privatas iniurias ultus est, quod eius soceri L. Pisonis avum, L. Pisonem legatum, Tigurini eodem proelio, quo Cassium, interfecerant. *cf. Liv. epit.* 65: L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu caesus est. *Poseidonios bei Strabo* 7, 2, 2 *p.* 293: (*Ποσειδώνιος .... φησί ....*) ... *ἐπὶ Ἑλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δέ· ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃστηρίων πλοῦτον ὑπερβάλλοντα τοῦ παρ' ἑαυτοῖς τοὺς Ἑλουηττίους ἐπαρθῆναι, μάλιστα δ' αὐτῶν Τιγυρίνους τε καὶ Τωυγένους, ὥστε καὶ συνεξορμῆσαι.* *Flor.* 1, 38 (3, 3), 1: Cimbri, Teutoni atque Tigurini ab extremis Galliae profugi, cum terras eorum inundasset Oceanus, novas sedes toto orbe quaerebant, (2) exclusique et Gallia et Hispania cum in Italiam demigrarent, misere legatos in castra Silani, inde ad senatum petentes ut Martius populus aliquid sibi terrae daret quasi stipendium, ceterum ut vellet manibus atque armis suis uteretur. 18 *(a. 102 frühjar, aus Livius):* Tertia Tigurinorum manus, quae quasi in subsidia Noricos insederat Alpium tumulos, in diversa lapsi fuga ignobili et latrociniis evanuit. *Plut. Caes.* 18: *Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν πρῶτος αὐτῷ τῶν Κελτικῶν πολέμων πρὸς Ἑλβηττίους συνέστη καὶ Τιγυρίνους, οἳ τὰς αὑτῶν δώδεκα πόλεις καὶ κώμας τετρακοσίας ἐμπρήσαντες ἐχώρουν πρόσω διὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους Γαλατίας, ὥσπερ πάλαι Κίμβροι καὶ Τεύτονες, οὔτε τόλμαν ἐκείνων ὑποδεέστεροι δοκοῦντες εἶναι καὶ πλῆθος ὁμαλῶς τριάκοντα μὲν αἱ πᾶσαι μυριάδες ὄντες, εἴκοσι δὲ αἱ μαχόμεναι μιᾶς δέουσαι· τούτων Τιγυρίνους μὲν οὐκ αὐτός, ἀλλὰ Λαβιηνὸς πεμφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸν Ἄραρα ποταμὸν συνέτριψεν, Ἑλβηττίων δὲ αὐτῷ πρός τινα πόλιν φίλην ἄγοντι τὴν στρατιὰν καθ' ὁδὸν ἀπροσδοκήτως ἐπιθεμένων φθάσας ἐπὶ χωρίον καρτερὸν κατέφυγε.* *Appian. Celt.* 1, 3: *Καῖσαρ δὲ πολεμήσας αὐτοῖς πρῶτον μὲν Ἑλουηττίους καὶ Τιγυρίους ἀμφὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ὄντας ἐνίκησεν. οἱ Τιγύριοι δ' αὐτῶν χρόνῳ ἔμπροσθεν Πίσωνος καὶ Κασσίου τινὰ στρατὸν ἑλόντες ὑπὸ ζυγὸν ἐξεπεπόμφεσαν, ὡς ἐν χρονικαῖς συντάξεσι δοκεῖ Παύλῳ τῷ Κλαυδίῳ. τοὺς μὲν οὖν Τιγυρίους ὑποστράτηγος αὐτοῦ Λαβιηνὸς ἐνίκησε, τοὺς δὲ ἄλλους ὁ Καῖσαρ, καὶ Τρικούρους ἀμύνοντας σφίσιν, ἔπειτα τοὺς μετ' Ἀριοουίστου Γερμανούς.* *(fr. 2 p.* 108 *Peter*[2], *a. 107/647).* 2, 15: *Ὅτι ἔθνη δύο Τιγύριοι καὶ Ἑλουήττιοι ἐς τὴν Ῥωμαίων Κελτικὴν ἐσέβαλον, καὶ τούτων τὸν στόλον ὁ Καῖσαρ Γάιος πυθόμενος διετείχισεν ὅσα περὶ Ῥοδανόν ἐστι ποταμὸν ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους μάλιστα. καὶ πρεσβευσαμένοις ἐπὶ διαπείρᾳ τοῖς πολεμίοις ὑπὲρ σπονδῶν ἐκέλευεν ὅμηρα δοῦναι καὶ χρήματα. ἀποκριναμένων δ' εἰθίσθαι ταῦτα λαμβάνειν, οὐ διδόναι, βουλόμενος φθάσαι τὴν ὁμαιχμίαν αὐτῶν, ἐπὶ μὲν τοὺς Τιγυρίους ἐλάσσους ὄντας ἔπεμπε Λαβιηνόν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοὺς Ἑλουηττίους ἐχώρει, προσλαβὼν Γαλατῶν τῶν ὀρείων ἐς δισμυρίους. καὶ γίγνεται Λαβιηνῷ τὸ ἔργον εὐμαρές, ἀδοκήτοις Τιγυρίοις περὶ τὸν ποταμὸν ἐπιπεσόντι, καὶ τρεψαμένῳ καὶ σκεδάσαντι τοὺς πολλοὺς ἐν ἀσυνταξίᾳ.* *Eutrop.* 5, 1, 1: Romani consules M. Manlius et Q. Caepio a Cimbris et Teutonibus et Tugurinis et Ambronibus, quae erant Germanorum et Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanum [et] ingenti internicione; etiam castra sua et magnam partem exercitus perdiderunt. *Oros.* 5, 15, 23: L. Cassius consul in Gallia Tigurinos usque Oceanum persecutus rursusque ab isdem insidiis circumventus occisus est; (24) Lucius quoque Piso vir consularis, legatus Cassii consulis, interfectus. C. Publius alter legatus, ne residua exercitus portio, quae in castra confugerat, deleretur, obsides et dimidiam partem rerum omnium Tigurinis turpissimo foedere dedit, qui Romam reversus, a Caelio tribuno plebi die dicta eo quod Tigurinis obsides dederat, in exilium profugit. 16, 1 *(a. 105/649; aus Livius, diser aus Valerius Antias fr.* 63 *p.* 275 *Peter):* C. Manlius consul et Q. Caepio pro consule adversus Cimbros et Teutonas et Tigurinos et Ambronas, Gallorum Germanorum gentes, quae tunc ut imperium Romanum extinguerent conspiraverant (coniuraverant *Laurentianus*), missi provincias sibi Rhodano flumine medio diviserunt. (2) Ubi dum inter se gravissima invidia et contentione disceptant, cum magna ignominia et periculo Romani nominis victi sunt. 5: Hostes binis castris atque ingenti praeda potiti nova quadam atque insolita exsecratione cuncta quae ceperant pessum dederunt; (6) vestis discissa et proiecta est, aurum argentumque in flumen abiectum, loricae virorum concisae, phalerae equorum disperditae, equi ipsi gurgitibus inmersi, homines laqueis collo inditis ex arboribus suspensi sunt, ita

ut nihil praedae victor, nihil misericordiae victus adgnosceret. 9: Igitur Marius quarto consul cum iuxta Isarae Rhodanique flumina, ubi in sese confluunt, castra posuisset, Teutones Cimbri et Tigurini et Ambrones postquam continuo triduo circa Romanorum castra pugnarunt, siquo pacto eos excuterent vallo atque in aequor effunderent *qs.* 11: Quarto die rursus productae utrimque in campum acies usque ad meridiem paene pari pugnavere discrimine. Post ubi incalescente sole fluxa Gallorum corpora in modum nivium distabuerunt, usque in noctem caedes potius quam pugna protracta est. (12) Ducenta milia armatorum in eo bello interfecta sunt, octoginta milia capta, vix tria milia fugisse referuntur; dux quoque eorum Teutobodus occisus est. (13) Mulieres eorum constantiore animo quam si vicissent consuluere consulem, ut, si inviolata castitate virginibus sacris ac dis serviendum esset, vitam sibi reservarent. Itaque cum petita non inpetravissent, parvulis suis ad saxa conlisis cunctae sese ferro ac suspendio peremerunt. Haec de Tigurinis et Ambronibus gesta sunt. 6, 14, 2: Cimbris Tigurinisque vincentibus cum apud Rhodanum flumen Romanus exercitus periit, artissimas Roma sensit angustias. — [*Die inschrift (Münchweiler; südlich von Avenches) CIL* XIII 5076: Genio pag(i) Tigor(ini) P. Graccius Paternus t(estamento) p(oni) i(ussit) Scribonia Lucana h(eres) f(aciendum) c(uravit). *ist falsch; s. Mommsen, Hermes* 16 (1881), 445—498.] *Auch in O. Tegernau, Tegernsee, fl. Tegernbach.*

tigurno- *s.* tigirno-.

Tigurrinus *M. cogn. (Rom, a. 144 p. Ch.) CIL* VI 2379ª = 32520 III 45: P. Aelius Tigurrinus Roma. *Villeicht in O. Tegernheim.*

Til ..... *M. (Alt-Ofen, a. 184? 187? 223?) CIL* III 10529: Til .....

Tila *s.* Tile.

?**Tila-burg,** *O., j. Tilbury, Essex. Baeda h. e.* 3, 22: In civitate, quae lingua Saxonum Ythancaestir appellatur, sed et in illa, quae Tilaburg cognominatur; quorum prior locus est in ripa Pentae amnis, secundus in ripa Tamensis.

Tilande .. *(Branges, dép. Saône-et-Loire, gemeinde Monthelon, arr. und canton Autun) CIL* XIII 2600: Deo Apollini Granno Amarcolitan. Veranus Verci f. Tilande{v.s.l.m.

Tile, Tilena *O. j. Thil-Châtel, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Is-sur-Tille. TP:* Filena (*lis* Tilena?). *Villeicht Merow. münze Belfort* 4322: TILACASTBO. 4323 = *Prou* 2649: TILA CASTBO+.

Tilenus *G. beiname des Mars, vgl. El Teleno berg in Hispania Tarraconensis. (La Bañeza, prov. Leon) EE* 9 *n.* 293 *p.* 114: Marti Tileno.

Tilea *fig. (Castell Altenburg bei kloster Arnsburg) BJ* 95 *s.* 206 *n.* 76[1]: Tilea.

Til-eriae *villa, ein Til oder Theil. Dipl. Pertz* 42 *p.* 40, 21 *(a. 664):* Tilerias.

Tilia Tilius *O. j. Theil-sur-Vannes, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Tilia *j. die Dijle fl. in Brabant.*

Tilī-ācus *s.* Tilliacus.

Til-icius *M. (Desenzano) CIL* V 4031: D(is) M(anibus) Atiliae P. fil. Urbicae P. P. Abidii P. P. f. f. Tilicius Atilianus et Urbicus fil. matri piissimae εὐχῶρτι. *(Langres)* XIII 5696: Mon(umentum) Tilici servi publici.

Tiligona castrum. *Auctarii Havniensis extrema* 8 *MG a. a.* IX *p.* 338: Apud Tiligonam castrum.

Tilimaco. *(Lissabon) CIL* II *n.* 253 = *EE* 9 *p.* 19: D(is) M(anibus) s(acrum). Tilimaco ann. XL. Nemesius patri pien[tissi]mo f. c.

Tilinī-ācus, villa. *Testamentum Leodegarii, Dipl. Pard. n.* 382: Tiliniaco villa quae de iure materno ab avis et proavis mihi competit.

-tilio- *in V.* Ana-tilii.

Tilium *O. j. Thil, dép. Aube, arr. Bar-sur-Aube, canton Soulaines.*

Tilius *s.* Tilia.

?**Tillath** *fl. Kemble n.*82 *(a.734—737):* Iuxta fluvium, cui vocabulum est Tillath.

Tillī-ācus Tiliacus, '*besitz des* Tillius *(gentilic.)*', *O.* 1) *j. Tillac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac, gemeinde Plassac.* 2) *j. Tillac, dép. Gers, arr. Mirande, canton Marciac.* 3) *j. Tillac, dép. Gers, arr. Lectoure, canton Mauvezin, gemeinde Homps.* 4) *j. Tillay, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Huriel, gemeinde Saint-Désiré.* 5) *j. Tillay-le-Péneux, dép. Eure-et-Loir, arr. Châteaudun, canton Orgères.* 6) *Tillay, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Saint-Bonnet-de-Joux, gemeinde Suin.* 7) *Le Tillay, dép. Seine-et-*

Oise, arr. Pontoise, canton Marines, gemeinde Cléry. 8) *Tillay, dép. Vendée, arr. Fontenay-le-Comte, canton Pouzauges, gemeinde La Meilleraie-Tillay.* 9) Tilliacus villa [*a. 989*] *Tillé, dép. Mayenne, arr. Mayenne, canton Bais, gemeinde Champgéneteux.* 10) *Tillé, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Nivillers.* 11) *Tillé, dép. Deux-Sèvres, arr. Bressuire, canton Thouars, gemeinde Saint-Léger-de-Montbrun.* 12) *Tilly, dép. Allier, arr. Moulins, canton Bourbon-l'Archambault, gemeinde Saint-Plaisir.* 13) *Tilly, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Montmarault, gemeinde Saint-Priest-en-Murat.* 14) *La Motte-Tilly, dép. Aube, arr. und canton Nogent-sur-Seine.* 15) *Tilly-la-Campagne, dép. Calvados, arr. Caen, canton Bourguébus.* 16) *Tilly-sur-Seulles, dép. Calvados, arr. und canton Caen.* 17) *Tilly, dép. Cantal, arr. Aurillac, canton Saint-Cernin, gemeinde Tournemire.* 18) *Tilly, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Écos.* 19) *Tilly-des-Mathieux, dép. Eure, arr. Pont-Audemer, canton Saint-Georges-du-Vièvre, gemeinde Épréville-en-Lieuvin.* 20) *Tilly, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Bélabre.* 21) *Le Tilly, dép. Loire-Inférieure, arr. Saint-Nazaire, canton Saint-Nicolas-de-Redon, gemeinde Avessac.* 22) *Tilly-Capelle, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Pol-sur-Ternoise, canton Heuchin.* 23) *Tilly, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Palinges, gemeinde Saint-Aubin-en-Charollais* 24) *Tilly, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Melun, gemeinde Saint-Fargeau.* 25) *Tilly, dép. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Houdan.* 26) Tiliacum [*a. 952*] *j. Thilly-sur-Meuse, dép. Meuse, arr. Verdun-sur-Meuse, canton Souilly.* 27) *Le Thilly, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Feurs, gemeinde Saint-Martin-Lestra.* 28) *Tilly in belg. prov. Brabant, arr. Nivelles.* 29) *Tilly bei Renlies, belg. prov. Hennegau, arr. Thuin.* 30) *Tilly bei Vedrin, belg. prov. und arr. Namur.* 31) Tiliacus, *j. Tilques, dép. Pas-de-Calais, arr. und canton Saint-Omer.* 32) *Tillet, belg. prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 33) *Tillet bei Petit-Rechain, belg. prov. Lüttich, arr. Verviers.* 34) Tilliacus [*a. 1125*] *j. Bourg-du-Teil, nördl. von Hambers, dép. Mayenne.* 35) *Tellig, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Zell.* 36) Telliacus [*saec. 9/10*], *j. Marthil in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Delme.* 37) *j. Tiago in Italien, Belluno.* 38) *j. Dillingen, preuss. Rheinprovinz, regbz. Trier, kreis Saarlouis.*

Tilli-cus *M. (Dijon) CIL* XIII 5575: Monimi(ntum) Tillici.

Till-ĭus *M.* **Till-ĭa** *F.* 1) L. Tillius Cimber. *Cic. Phil.* 2, 11, 27: An L. Tillius Cimber me est auctorem secutus? quem ego magis fecisse illam rem sum admiratus, quam facturum putavi, admiratus autem ob eam causam, quod immemor beneficiorum, memor patriae fuisset. *epist.* 6, 12, 2 *(a. 46):* Cimber autem Tillius mihi plane satis fecit. 12, 13, 3 *(a. 43):* Tillius Cimber. *Brut. ad Cic. epist.* 1, 6, 3: A Tillio et Deiotaro Dolabellam caesum fugatumque esse. *Nicolaus Damasc. fr. 24 p. 119 Dind.: Τίλλιος Κίμβρος. Hor. serm.* 1, 6, 107: Tilli (*dazu Porfyrion:* Tillium hunc et supra increpuerat, quod senatoriam dignitatem recepisset, non sufficiens ei nec censu nec moribus). *Sen. epist.* 83, 12: Tam creditum est Tillio Cimbro quam C. Cassio. Cassius tota vita aquam bibit, Tillius Cimber et nimius erat in vino et scordalus. In hanc rem locutus est ipse: 'Ego' inquit 'quemquam feram, qui vinum ferre non possum?' *de ira* 3, 30, 5: Vidit itaque strictis circa sellam suam gladiis commilitones suos, Cimbrum Tillium, acerrimum paulo ante partium defensorem, aliosque post Pompeium demum Pompeianos. *Appian. b. c.* 2, 113: *Τίλλιον Κίμβρον.* 117: *Τίλλιος μὲν Κίμβερ.* 3, 2: *Τίλλιος δὲ Κίμβερ.* 6: *Πρὸς Τίλλιον.* 4, 102: *Τίλλιον δὲ Κίμβρον.* 105: *Ὁ Τίλλιος. Plut. Caes.* 66: *Τιλλίῳ Κίμβρῳ ... Ὁ μὲν Τίλλιος. Brut.* 17: *Τίλλιον Κίμβρον ... Τίλλιος. Suet. Iul.* 82: Cimber Tillius. *Dio* 47, 31, 1: *Τίλλιον Κίμβρον.* — 2) Tillius, *bruder von* 1), *praetor. Hor. serm.* 1, 6, 24 *sq.:* Quo tibi, Tilli, | sumere depositum clavum, fierique tribuno? 107: Tilli. *Plut. Caes.* 66: *Ὡς δὴ Τιλλίῳ Κίμβρῳ περὶ ἀδελφοῦ φυγάδος ἐντυγχάνοντι.* 3) Q. Tillius Sassius, *arvalbruder, (Rom, a. 66 p. Ch.) CIL* VI 2044[c]: [Q. Tilli]us Sassius ... [Q. Tillius Sassius] ... Q. [Tillius Sassius]. 2046 *(c. a. 62 p. Ch.):* Q. Tillius Sassius. — *(Zwischen Campomarino und dem walde Ramitello)* IX 2827: C. Helvidius Priscus arbiter ex conpromisso inter Q. Tillium Eryllum procuratorem Tilli Sassi et M. Paquium Aulanium actorem municipi Histoniensium ... Tillius Sassius ... Tilli Sassi.

(Murviedro) EE 8 *p.* 446 *n.* 196^c: C. Tillius Agathemer[us] T. Baeb[ius]. *(Asti) CIL* V 7559: C. [T]illius M. f. Pol. Vitalis Ast. vetera[n]us militavit in [leg.] ///ı. ann. XXII[II] II// ben[ef]i[ci]arius tr[i]buni [l]a[tic]lavi ann. XXI. men. VI. *(Rom)* VI 32734: T. Tillius T. f. Pa[l.] Sabīnus. 33659: M. Till[i] Sosa ... 33660: Tillia M. l. Stacte. *(Venafro)* X 5004: M. Tillio Theudae M. Tillio et Felicioni suo an. XII. Eroni Vitelliae Callisteni, Tilliae Tertiae, M. Tillio Gallo, M. Tillio Salvio, M. Tillio Rufo. *(Bei Vettorino)* 5904: Loc. Tilliae Gn. f. *(Narbonne)* XII 5135 *add.*: Vivit T. Sertorius T. f. Turpio Θ. Tillia Cn. f. Paulla. *(Mainz, a. 213 p. Ch.)* XIII 6762: [Marcus] Tillius M(arci) f(ilius) Tere[tina Rufus A]tinae ......

Tillŏ-rŏbŏ-s *M. Lucian. Alex.* 2: *Τιλλοϱόβου γοῦν τοῦ λῃστοῦ κἀκεῖνος (Ἀρριανὸς ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητής) βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν.* *(Rom) CIL* VI 15295: L. Claudius Tillorobus.

tillum *etwas giftiges. Vita Samsonis* 2, 16 *ASS 28. iul.* VI *p.* 577 *F*: Venenum poculo miscuit, tillum quoddam fricans, dedit ei bibere.

? **Tilmon** *M. Beda h. e.* 5, 10: Tilmon, qui de milite factus fuerat monachus.

Tilonia *F. (Pozzovigiano) CIL* V 3047: D(is) M(anibus) Tīloniae Musice.

Tiluri-nus *M. cogn. (Petronell) CIL* III 4503: Ianuarius Tilurinus.

Tilurion *O. TP:* Tilurio. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 12: Tilurion.

Tilur-ius *fl. in Dalmatien, j. Cettina. IA* 337, 5: Ponte Tiluri. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 13: Ponteluri. *Zwei meilenzeiger:* Pons Tilurii. *Auch* Hippi *oder* Hippii.

Tim ... *M. könig der Brittanen. Mon. Ancyran. c.* 32, 6, 2 *ed. 2. Mommsen:* Ad mé supplices confug[erunt] regés ... Britann[o]rum Dumnobellau[nus] et Tim...... *Vgl. bd.* I *sp.* 1078, 1—5; *brittan. münzen aus Sussex,* TINC ... COMMI F(ilius).

Τιμ ... *(Nîmes) CIL* XII *p.* 383, 6: ....MBATI/....TOOY[τιουσ] TIM| *(oder* OΘY ....ATIN) ....

Timachus *fl. Plin. n. h.* 3, 149: Flumina clara e Dardanis Margus, Pingus, Timachus.

Tim-acum minus *O. Ptol.* 3, 9, 4: *Τίμαχον. TP:* Timaco Maiori *und* Timaco Minori. *j. Ravna bei Knjaževac. ND or.* 9, 40: Timacenses auxiliarii. *Rav.* 4, 7 *p.* 191, 11: Timagon.

Timalino *s.* Talamine.

timalus *s.* humalus.

Tīm-āvŏ-s *fl. in Istrien, j. Timavo. Verg. buc.* 8, 6: Seu magni superas iam saxa Tīmāvi. *g.* 3, 475: Iapydis arva Tīmāvi. *Aen.* 1, 244—246: Fontem superare Tīmāvi, | unde per ora novem vasto cum murmure montis | it mare proruptum et pelago premit arva sonanti. *Liv.* 41, 1, 2: Profectus ab Aquileia consul castra ad lacum Timavi posuit. Imminet mari is lacus. *Lucan.* 7, 194: Antenori dispergitur unda Tīmāvi. *Vitruv.* 8, 2, 6: Citra Alpis Timavos et Padus. *Mela* 2, 4, 61: Interfluit Timavus novem capitibus exsurgens, uno ostio emissus. *Plin. n. h.* 2, 225: In Aquileiensi Timavus. 229: Contra Timavom amnem insula parva in mari est cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt minuunturque. 3, 127: Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavos. 151: Clarae ante ostia Timavi calidorum fontium cum aestu maris crescentium. 14, 60: In sinu Hadriatici maris non procul a Timavo fonte. *Strab.* 5, 1, 8 *p.* 214—215: *Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλσος ἐκπρεπὲς καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἴρηκε πλὴν μιᾶς τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους πηγὴν καὶ μητέρα τῆς θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δέ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον καταπίπτειν εἰς βέρεθρον, εἶθ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίους ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι.* 6, 2, 9 *p.* 275: *Εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαύου.* *Stat. silv.* 4, 7, 55 *sq.:* Tīmāvi | reddis (Maximus) alumnum (Livium). *Sil.* 12, 215 *sq.:* Haud levior generis fama sacroque Tīmāvo | gloria et Euganeis dilectum nomen in oris. *Martial.* 4, 25, 5 *sq.:* Et tu Ledaeo felix Aquileia Tīmāvo, | hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas. 8, 28, 7 *sq.:* An tua multifidum numeravit lana Tīmāvum, | quem pius astrifero Cyllarus ore bibit? 13, 89, 1 *sq.:* Laneus Euganei lupus excipit ora Tīmāvi, | aequoreo dulces cum sale pastus aquas. *TP. IA* 270, 3. 273, 1: Fonte Timavi. *Ampelius* 6, 10: Timavus in Illyrico. *Vib. Sequester p.* 152, 32 *R.:*

(Fons) Timavus Aquileiae Galliae. *Claudian. de III. consulatu Honorii* 120: Phrygii numerantur stagna Tīmāvi. *de bello Pollentino* 562—563: Deploratumque Tīmavo | vulnus. *de VI. consulatu Honorii* 197: Inque novem consurgens ora Tīmāvus. *Auson. ordo urb. nobil.* 162: Aequoreo non plenior amne Tīmāvus. *Servius in Verg. buc.* 8, 6: Timavus fluvius est Venetiae vel Histriae. *g.* 3, 475: Huius (Iapydiae) fluvius est Timavus. *Aen.* 1, 244: Sic et modo pro Timavo ait 'fontem Timavi'. 246: Timavus autem in Histria est inter Aquileiam et Tegestum. *Phylargyr. in Verg. buc.* 8, 6: Timavi id est locus, in quo Antenor civitatem condidit. *Sidon. Apollin. carm.* 9, 194: Nec quos Euganeum bibens Timavum (timamam *P*). *CGlLat.* 5 *p.* 581, 38: Timavi nomen fluvii.

Timavus *als G. (Montereale am fl. Zelline westlich von der stadt Maniago, saec. 7 a. u.) Pais n.* 380: Ti. Poppai Ti. f. Temavo d. d. l. m.

Tim-ella *fl. j. die Diemel.*

Tim-ĕna *castell an der Donau. Procop. de aedif.* 4, 6: *Τιμένα*.

timezo. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres) B* 8: Timezo.

Timiago *s.* Vitimiago.

? **Tim-inius** *M. (Rom) CIL* VI 2554: A Timinius Daphnus.

? **Timo.** *(Risingham) CIL* VII 981: Deae Dianae sacru. Ael(ius) Timo p(osuit?) v(otum) s(olvens) [l(ibens)] l(aetus) m(erito).

Timon-ia *F. (Heidelberg, zwischen Rohrbach und Kirchheim) CIL* XIII 6401: Mercurio Timonia Vittuo.

Timoniāc-enses *in Galatien. Plin. n. h.* 5, 147: Timoniacenses.

Tin... *(Neckarburken) CIL* XIII 10017, 844: TIN}.

Tina *fl. j. Tyne. Ptol.* 2, 3, 4: *Τίνα ποταμοῦ ἐκβολαί*. *Rav.* 5, 31 *p.* 438, 11: Tinea. *Baeda h. e.* 5, 2: Tino amne. 6: Tini fluminis. 21: Amnem Tinam.

tinad .. *(Coligny, dép. Ain) RC* 19.

tĭnca *ein fisch, die schleie, it.* tinca, *sard.* tinca, *mlat. port. span., cat. prov.* tenca, *frz.* tenche, tanche, *engl.* tench, *brit. (aus dem franz.)* tañch, trañch, *f., ahd.* tinco. *Auson. Mos.* 125 *sq.:* Quis non et virides, vulgi solacia, tincas | norit et alburnos, praedam puerilibus hamis! *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 18 *M.:* Tinca. *M. Cic. Brut.* 46, 172: Ego memini T. Tincam Placentinum hominem facetissimum cum familiari nostro Q. Granio praecone dicacitate certare. *Quintilian. i. o.* 1, 5, 12: Duos in eo nomine faciebat barbarismos Tinca Placentinus, si reprehendenti Hortensio credimus, 'preculam' pro 'pergula' dicens. *Vgl.* In-tincu?

Tincĭ-ānus *M. cogn. (Lunel-Viel) CIL* XII 4176: Dis Manibus Tinciae L. fil. Maternae M. Caecilius Tincianus matri.

Tincillac-ensis *O. im dép. Maine-et-Loire. Venant. Fortunat. carm.* 11, 25, 8: Tincillācensi perferor inde loco. *vita s. Albini* 4, 13. 16, 43: In Tincillacense monasterio.

Tinc-ĭus *M. nomen gentilic.*, **Tinc-ĭa** *F. (Augsburg) CIL* III 5849: Sexto | Tinci[o] Mode .... *(St. Maurice)* XII 152: D(is) M(anibus) L. Tinci V[e]recundi omnibus honoribus functo Sassonia M. f. Iurca coniugi //vonio kariss. *(Vienne nach 19 p. Ch., vor der expedition des Claudius nach Brittanien)* 1872: P. Tincius Pacatus, L. Tincius Tertius. *(Sainte-Colombe-lès-Vienne, dép. Rhône) RE n.* 56 (1890) *p.* 2 *n.* 799: T. Val(eri) Sat(urnini? Saturionis? *cogn.*) et L. Tin[cii *oder* Tineii?] PrI[mi? *cogn.*]. *(Aix-les-Bains)* XII 2461: Tinc(ius) De[r]co. *(Bei Dingy [aus* *Dingī-ācus*]-Saint-Clair, dép. Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy-Nord)* 2555: L. Tincius Paculus pervium fecit. 2556: [L.] Ti[n]c[iu]s. *(Aps)* 2689 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1946: D(is) M(anibus) Tinciae *(dat.)* Tyche mulieri optimae, Coelia, L(ucii) [f(ilia)], Cascella pos(uit). *(Lunel-Viel) CIL* XII 4176 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1851: Dis Manibus Tinciae, L(ucii) fil(iae), Maternae; M. Caecilius Tincianus matri. *(Saint-Aunès-d'Auroux, dép. Hérault, canton Mauguio) CIL* XII 4181 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1858: D(is) M(anibus) C. Tinci(i) Iulli Tincia Servata, fil(ia). *(Gigondas) CIL* XII 5686, 876: Tincii. *(Trion)* XIII 1922: D(is) M(anibus) T. Tinc(ii) Alpini, dec(urioni) Lingon(i), II(duum)vir(o), Potitia Alpina, mater, p(onendum) c(uravit) et sub ascia d(edicavit). *(Carpentras, dép. Vaucluse) RE No.* 56 (1890) *p.* 6 *n.* 806: [Tin *oder* Mar *oder* Por]cia Materna. *Brittanische goldmünzen süd-östl. districts, aus Sussex. J. Evans p.* 160 *Pl.* I *No.* 11. 13. 14. *Pl.* II *No.* 1—8. TINC — COMMI F(ilius), TIN — COMF,

TINC — C.F, TIN — COM. *p.* 160—162 *Pl.* I *No.* 12: TIN — DV; *p.* 162—163 *Pl.* I *No.* 13: TINC *R* C(ommi) F(ilius). | *p.* 170 *Pl.* II *No.* 8: TINC *R* C. | *p.* 163 *Pl.* I *No.* 14: COM. F. *R* TIN. | *p.* 163—164 *Plate* II *No.* 1: COM ... *R* TIN. *p.* 164—165 *Plate* II *No.* 2: TINCOM. *p.* 165—166 *Pl.* II *No.* 3: [Ti] NCOM. | *p.* 166—168 *No.* 4: TINC. | *p.* 168 *Pl.* II. *No.* 5: COM F *R* TIN. | *p.* 169 *Pl.* II *No.* 6: COM F *R* TI und N. | *p.* 169 *Pl.* II *No.* 7: COM F *R* TIN. | *p.* 194 *Pl.* III *n.* 14: T(in)C VI(rica?) *R* EP(pillus?). *cf.* Tim...

Tinc-o(n) *M. cogn.* *(S. Paternion) CIL* III 4753: Tinco Redsati f. et Banana Venimari f(ilius) uxor v(ivus?) v(iva?) f(ecerunt); Ambridrabo f(ilio) equiti auxsiliario a(nnorum) XX. H(ic) s(itus) est. *(Valle dell' Ossola) Notizie degli Scavi di Antichità. R.* 1890 *p.* 3: Tinco Mocco. — *(Wiener münzcabinet, fundort unbekannt) RN* 4ᵉ *s., t.* 6 (1902) *p.* 41: TINCO *und* DHVA.

Tincollo Tincontium *s.* Cincontium.

Tincori-lla *F.* *(Höfchen zwischen Trier und Hermeskeil) CIR* 834 = *Hettner, Trier n.* 296: Privatiae KCORILLAE (*lis* Tincorillae? *Hettner* [S]incorillæ; *villeicht* Tigorilla?).

-tincum *in* Dor-tincum = *Tincoduron.

?**Tincus** *M.* *(Feldkirchen bei Trostberg) CIL* III 5590: Placidus Tinc(i). *s.* Tinco(n).

Tinea *s.* Tina.

Tinea *fl.* 1) *j. Topino.* 2) *j. Tinier.*

Ting-andus? *M. cogn.* *(Narbonne) CIL* XII 4553 = *Inscr. de Languedoc n.* 251: Aemilius L(ucii) l. Tingandus.

Tingilonaia *F. nomen gentilic.* *(Nimes) CIL* XII 3953 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1211: Tingilon[aia] (-onnia *Inscr. de L.*) Valentina et fratres rogatu matris.

Tingrĭ-acus *O. j. Tingry, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, canton Samer.*

Tingus *O. j. Thin-le-Moutier, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Signy-l'Abbaye.* [*Historia monasterii Mosomensis* 2, 2 *MGSS* XIV *p.* 611, 3: Hic (locus) in honore sancti Quintini consecratus et radicibus Aldiniaci montis adsitus, a rivulo fontis, qui inibi exoriens praeterfluit, Tignus cognominatur. 4: Tingensis cenobioli. 5: Cum illa Tingensi abbatiola.]

Tinĭ-atius *venetisch, cf. ven.* Tineh (*etrusk.* Tinia, Tinu *auf der Inschrift von Voltino*). *(Verona) CIL* V 3463: Tiniatius Quasaunai M. F(lavii) F(esti) Mario.

Tinius *villeicht vw. mit gr.* σθένος, σθένεος, Σθένελος. *M. nomen.* *(Vaison) CIL* XII 1457: Hic sepultus est Sex. Tinius Sorex. *cf.* Ex-ver-tinios (*nach Ernault* Ex-vert-in-ius). *Vgl. lat.* Tineius.

Tinn-ēti-o(n) *O. in Raetien, j. Tinzen, im schweizer. canton Graubünden. IA* 277, 7: Tinnetione *(abl.)*.

Tinnovero *O. j. Thiviers, dép. Dordogne, arr. Nontron.*

Tinntin. [*Nijmegen*] *CIL* XIII 10001, 439: TINNTI. [*Douai*] 10010, 1910ᵃ: Tinntini. [*Nijmegen*] ᵇ: Tinnti.

-tinŏ- *in* *bucotinos, rumpotinus.

?**Tinŏ-s** *G., villeicht der gallische reflex des etrusk.* Tinia, Tina. *Inschrift von Voltino:* To me decavi Obuldinu Tinu (*dat. sg. von der gottheit* Obuldinos Tinos); *Pauli list* Tina.

Tintinĭ-acum *von* Tintinius *für* Titinius? *in belg. O. Tintigny, belg. prov. Luxemburg, arr. Virton. cf. Taintignies, belg. prov. Hennegau, arr. Tournay.*

Tinti-rus *M.* [*Florenz*] *CIL* XI 6712, 443: L. Tintiri Straton(is). *(Amiens):* Tintiri of.

Tin-urtium *O. j. Tournus, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon. TP:* Tenurcio. *IA* 359, 5: Tinurtium. *Aeli Spartiani vita Severi* 11, 1: In Gallia primo apud Tinurtium contra Albinum felicissime pugnavit Severus. *Greg. Tur. in gloria martyr. c.* 53: Beatus athleta Valerianus, qui apud castrum Trinorciensim quadragesimo a Cavillonensi urbe miliario, consummato certamine, tumulatus est. *Blei:* TE(nurtium). *Martyrol. Hieronym. 17. kal. oct.:* Cavilonno castro Trenortio (Ternocio, Tremorcio, Trenorcino) sancti Valeriani martyris.

Tinus *fl. s.* Tina.

-tiŏ-, *fem.* -tiā, *suffix, in* *cle-tio-s *oder* *cel-tio-s, *gaisa-tio-s, *gala-tio-s; *lusitan.* Clautius, Dutia, Erbutius, Goutius, Icotiae, Taranu-tius.

-ti-o(n) *in* du-giion-tiio *(nom. sg.), O.* Bregetio(n), Brigantio, Burginatio, Mannaritio, Saletio, Stabatio, Tinnetio, Vesontio.

Tio ... *M.* *(Tarragona) CIL* II 4974, 37: TIO.

***Tiŏ-brĭgā,** Tio-bre *span. O.*

Tiocc-ia *F. nomen gentilic.* *(Nimes, saec. 2) CIL* XII 3897 = *Inscr. de Lan-*

ρήγγειλε. 34, 10, 21 *bei Strab.* 4, 6, 12 *p.* 209: *Οὐερβανός, μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Τίκινον.* *Liv.* 5, 34, 9: Fusisque acie Tuscis haud procul Ticino flumine. 35, 2: Saluvii [qui] prope antiquam gentem Laevos Ligures, incolentes circa Ticinum amnem. 21, 39, 10: Occupavit tamen Scipio Padum traicere, et ad Ticinum amnem motis castris, priusquam educeret in aciem, adhortandorum militum causa talem orationem est exorsus. 45, 1: Romani ponte Ticinum iungunt tutandique pontis causa castellum insuper inponunt. 47, 2: Castra ab Ticino mota. 3: Prius Placentiam pervenere, quam satis sciret Hannibal ab Ticino profectos. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τικῖνον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμὸς συμβάλλων τῷ Πάδῳ.* *Val. Max.* 5, 4, 2: Consulem enim eum apud Ticinum flumen adversis auspiciis cum Hannibale pugnantem, graviter saucium intercessu suo servavit. *Plin. n. h.* 2, 224: In Verbanno Ticinus. 3, 118: Ticinum (*acc.*). 131: Ticinum Verbannus. 7, 106: Quas Trebia Ticinusve aut Trasimenus civicas dedere? 19, 9: Inter Padum Ticinumque amnes. (*vgl. Pseudo-Appulei. de remed. salut. p.* XXII 7 *ed. Sillig:* Inter Pratū Ticinūq. amnes.) *Sil.* 4, 81—84: Haec ait atque agmen Tīcīni flectit ad undas. | Caeruleas Tīcīnus aquas et stagna vadoso | perspicuus servat turbari nescia fundo | ac nitidum viridi lente trahit amne liquorem. 5, 402—403: Infaustum qui primus ad amnem | Tīcīni rapidam in Rutulos contorserat hastam. 6, 107: Tīcīnus. 706: Addes Tīcīni spumantis sanguine ripas. 7, 31 *sq.:* Sed laeva adduxerat hora | Tīcīni iuvenem ripis. 9, 432: Tīcīna ad flumina. *Flor.* 1, 22 (26), 10: Ac primi quidem impetus turbo inter Padum atque Ticinum valido statim fragore detonuit. 12: Ticino Trebia succedit. *Aelian. nat. anim.* 14, 22: *Θύμαλον δὲ ἰχθὺν οὕτω καλούμενον τρέφει Τίκινος (ποταμοῦ δὲ ὄνομα τοῦτο Ἰταλοῦ).* *Claudian. de VI. cons. Honorii* 195: Pulcher Tīcīnus. *Oros.* 4, 14, 6: Scipio consul Hannibali primus occurrit commissoque proelio apud Ticinum ipse graviter vulneratus per Scipionem filium admodum praetextatum, qui post Africanus cognominatus est, ab ipsa morte liberatus evasit. *Sidon. Apollinar. carm.* 7, 552—554: Post damna Tīcīni | ac Trebiae trepidans raptim res publica venit | ad Fabium. 2) *bei Viviers, dép. Ardèche. Vita s. Ostiani, Anal. Boll.* 2 *p.* 356: Rivolum, qui vocatur Ticinus. —

Ticinus *M.* *(Vieille-Ville, Châteauneuf) MSAF* 20 (*n. s.* 10) *p.* 105: Marius Rufus | C. Ticini fil. *(Banassac; [Saint-Germain]):* MIVIDITVI = Cn. Ticini m.?

Ticinum *O. (geht auf fl. zurück) in Gallia Cisalpina, eine gründung der Ligurer, seit der Langobardenzeit in Papia umgetauft, j. Pavia.* *Liv.* 21, 45, 1: Romani ponte Ticinum iungunt tutandique pontis causa castellum insuper inponunt. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τικῖνον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμὸς συμβάλλων τῷ Πάδῳ.* *Val. Max.* 5, 5, 3: Ticini, quo victor hostium ad conplectendos parentes venerat. *Plin. n. h.* 3, 124: Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado. 17, 25: Invicem sabulum album in Ticiniensi multisque in locis nigrum itemque rubrum, etiam pingui terrae permixtum, infecundum est. *Tac. a.* 3, 5: Ticinum usque progressum. *h.* 2, 17: Intercepti centum equites ac mille classici inter Placentiam Ticinumque. 27: Fabii quoque Valentis copiae (iam enim Ticinum venerat) ... 30: Munientibus castra apud Ticinum de adversa Caecinae pugna adlatum. 68: Discubuerat Vitellius Ticini adhibito ad epulas Verginio. 88: Post seditionem Ticini coeptam. *Ptol.* 3, 1, 33: (*Ἰνσούβρων*) *Τίκινον.* *TP:* Ticeno. *IA* 283, 1: Ticino. 340, 1: Ticinum. 347, 1: Ticinum. 356, 8: Ticinum. *It. Burdig. p.* 557, 8 = 6, 21 *G.:* Civitas Ticeno (ticino *V*). *Victor Caes.* 33, 28: Insignia imperii ad Claudium destinaverat, honore tribunatus Ticini retinentem praesidiariam manum. *epit.* 34, 2: Hic Claudius Gallieni morientis sententia imperator designatus, ad quem Ticini positum per Gallonium Basilium indumenta regia direxerat. 35, 2: Iste in Italia tribus proeliis victor fuit, apud Placentiam, iuxta amnem Metaurum ac fanum Fortunae, postremo Ticinensibus campis. 42, 5: (Magnentius) apud Ticinum plures fudit. *vir. inl.* 49, 4: Decem et octo annorum patrem apud Ticinum singulari virtute servavit. *Gesta concilii Aquileiensis a. 381 (Ambrosii opp. t.* 2 *col.* 802 *B):* Eventius episcopus

Ticiniensis. *Ambrosii de officiis ministrorum* 2, 29, 150: Recens exemplum ecclesiae Ticinensis proferam. *CTh.* 12, 12, 11 *(a. 386):* Ticeni. *Ammian.* 15, 8, 18: Locum duabus columnis insignem, qui Laumellum interiacet et Ticinum. *Symmach. epist.* 7, 13 *(a. 402):* Mediolanium per Ticeni longinqua perveni. *Sulpic. Sev. vita s. Martini* 2, 1: (Martinus) intra Italiam Ticini altus est. 10 *Excerpta Sangallensia a. 408 = Chron. min. ed. Frick p.* 421: Ticeno multi maiores occisi sunt id. Aug. *cf. Additamenta ad Prosp. Havn.:* Multi nobilium apud Ticinum (trecinium *H*) interfecti. *MG a. a.* IX *p.* 300. — *NDocc.* 9, 28: Ticenensis arcuaria. *Zosimus* 5, 26, 4: *Ἀναλαβὼν ὁ Στελίχων ἅπαν τὸ ἐν τῷ Τικήνῳ τῆς Αἰγυστικῆς ἐνιδρυμένον στρατόπεδον (ἦν δὲ εἰς ἀριθμοὺς συνειλεγμένον τριάκοντα).* 30, 4: *Οἱ ἐν τῷ Τικήνῳ στρα-* 20 *τιῶται.* 31, 6: *Τῶν ἐν τῷ Τικήνῳ στρατιωτῶν.* 32: *Κατὰ τὸ Τίκηνον ... Τῷ Τικήνῳ ... Κατὰ τὸ Τίκηνον. Synodica Eusebii Mediolanensis ep. (Mansi* 6 *c.* 143 *B, a. 451):* Crispinus episcopus ecclesiae Ticinensis. *Sidon. epist.* 1, 5, 3: Ticini (tycini *F*) cursoriam (sic navigio nomen) escendi, qua in Eridanum brevi delatus cantatas saepe comissaliter nobis Phaethontiadas et commenticias arborei metalli lacrimas risi. *Fasti* 30 *Vind. priores a. 491 MG a. a.* IX *p.* 318, 640 = *Chron. min. ed. Frick p.* 385, 5: Regressus est rex Theodericus in Ticino XI. kal. septemb. *Auct. Havn. a. 491 MG a. a.* IX *p.* 319: Theudoricus collectis exercitibus nolens eum obpugnare, donec sese belli tempus aperiret, Ticinum rediit XV k. sept. *Anonymi Valesiani pars posterior* 71 *MG a. a.* IX *p.* 324, 29: Item Ticino palatium thermas amphitheatrum et alios muros 40 civitatis fecit. 87 *p.* 328, 8: Eusebium praefectum urbis Ticini. *Anastasii Havniensis extrema* 2 *MG a. a.* IX *p.* 327: (Asbadus) moritur Ticinio. 7 *p.* 338: Zafan Ticinensium dux. *Acta synhodi a. 501 MG a. a.* XII *p.* 433 *n.* 7: Maximus episcopus ecclesiae Ticinensis (ticenensis *F*, tycinensis *GD*, tycinesis *E*, ticeninsis *B*). *Cassiodor. var.* 4, 45 *(a. 507/511):* Comitibus defensoribus et curialibus Ticinensis civitatis Theodericus 50 rex. 10, 272 *(a. 535/536):* Ex horreis Ticinensibus atque Dertonensibus. 28, 1 *(a. 535/536):* Ripam Ticinensem et Placentinam. 29, 1 *(a. 535/536):* Urbem Ticinum. 12, 27 *(a. 535/536):* De horreis Ticinensibus et Dertonensibus. *Ennod. epist.* 2, 3 *p.* 42, 2 *H.:* Ad Ticinensem urbem. *vita b. Epiphani p.* 331, 2: Vita beatissimi viri Epiphani episcopi Ticinensis ecclesiae. *p.* 332, 2 *sq.:* Vitam beatissimi Epiphani Ticinensis antistitis. 18: Epiphanius oriundo Ticinensis oppidi indigena fuit. *p.* 339, 13 *sq.:* Status ecclesiae Ticinensis. *p.* 340, 21: Ticinum quasi ad sepulcrum festinans regressus est. *p.* 341, 19: Ticinum rediit. *p.* 344, 21: Ad sacer- 10 dotium Ticinensis urbis. *p.* 345, 11: Ticinum petunt. *p.* 349, 17: Ticinum ingrederetur. *p.* 355, 4: Ticinum diu desideratus ingreditur. 16 *sq.:* In Ticinensi civitate. *p.* 359, 14—16: Fortissimo muro Ticinensis civitas incolumi isto vallatur, quos inpugnantum nulla vis possit obruere, quos nequaquam Balearis fundae transcendat excursus. *p.* 360, 1: Ad Ticinensis civitatis se angustiam contulit. *p.* 361, 14: Digressis 20 Gothis civitas Ticinensis Rugis est tradita. *p.* 362, 11 *sq.:* Si post ruinam omnium Liguriae civitatum Ticinus suis tantum contenta indigenis exultaret. *p.* 363, 21: Circa muros Ticinensis civitatulae. *p.* 377, 6: Ticinum remearet antistes. *p.* 381, 5: Dum se oppido Ticinensi nunc misero propinquavit. *Procop. b. Goth.* 2, 12: *Τὸν Πάδον διαβάντες ἐς Τικηνὸν πόλιν ἀφίκοντο ... Ἐν Τικηνῷ καταθέμενοι, ἅτε ἐν χωρίῳ ὀχύρωμα* 30 *ἰσχυρὸν ἔχοντι.* 24: *Ξὺν τῷ ἐν Λιγούροις στρατῷ ἐς Τικίνους ἰέναι ... Ἐς Τικίνους ἤει.* 25: *Ἵκοντο ἐς Τικίνων πόλιν.* 30: *Ἐς Τίκινον.* 3, 1: *Πόλιν μίαν Τίκινον εἶχον.* 3: *Ἐπί τε Τωτίλαν καὶ Τικινοὺς ἰέναι.* 4: *Ἡ δὲ χώρα περιίστατο ξύμπασα ἐς Τίκινον πόλιν.* 4, 33: *Πόλιν τε Τίκινον καὶ τὰ ἐκείνῃ χωρία ἔσχον.* 34: *Τωτίλας ἔνια μὲν τῶν χρημάτων ἐν Τικίνῳ καταθέμενος.* 35: *(Γότθοι) ἐς Τίκινόν τε πόλιν καὶ χωρία τὰ ὑπὲρ πο-* 40 *ταμὸν Πάδον ἐχώρησαν. Agnellus MG a. a.* IX *p.* 334: Et levaverunt super se Gothi regem nomen Teia in Ticino et fuit modica quies. *Florianus MG Epist.* III *p.* 116, 30 *(a. 551/552):* Ennodium pontificem Ticinensis ecclesiae. *Iordan. Get.* 42, 222: (Hunni) Ticinum aequali sorte deiciunt vicinaque loca saevientes allidunt demoliuntque pene totam Italiam. *Agnellus c.* 94 *ad a. 571 MG a. a.* IX *p.* 336: Post vero depraedata 50 a Langobardis Tuscia, obsiderunt Ticinum. *Greg. Tur. h. F.* 3, 32: Usque Tycinum accessisse civitatem. 10, 3: Qui se infra Ticinensis munierat muros. *Childebertus II*

(a. 585 oder 590) MG Epist. III *p.* 146, 26: Auttharit se in Ticeno inclauserat. *Fredegar. chron.* 2, 58: Papiae, quod Ticinum cognomentum est. 4, 70: Ticinum in aula palaciae retrudit. 71: Papia coinomento Ticino civitatem Aetaliae. *Ed. Rothari pl. p.* 1, *12 B.*: Dato Ticino in palatio. *Steph. Byz.*: *Τίκινος, πόλις Ἰταλίας περὶ Ῥαούενναν καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. τὸ ἐθνικὸν Τικίνιος. Vita Columbani* 24 *MG SS Mer.* IV *p.* 147, 22: Ad Ticinum urbem. *p.* 148, 26: Ab Ticino. *Concil. Constantinopol. III a. 680 (Mansi* 11 *c.* 306 *D.* 774 *D)*: Anastasius episcopus sanctae ecclesiae Ticinensis. *Baedae chron.* 593 *MG a. a.* XIII *p.* 321: In Ticinis. *Zacharias MG Epist.* III *p.* 710, 2 *(a. 745—752)*: Theodoro episcopo ecclesiae Ticinensis. *Rav.* 4, 30 *p.* 251, 2: Papia quae et Ticinus. — *Inschriften: (Sištov) CIL* III 757 (*add. p.* 993): L. Metellus Papiriae Iustus Ticino. *(Zara)* 2913: Sex. Atilius Sex. f. Pap(iria) veter(anus) leg(ionis) VII. domo TicIno. *(Ebersdorf)* 4593: ...merasius L. f. d(omo) Ticino Vita[lis miles le]g(ionis) IIII F(laviae) f(elicis). *(Petronell)* 11209: [D(is)] M(anibus) M. Antoni [..f. P]apiria Cele[ris T]icino, v[eter.] leg(ionis) XIIII g[em(inae)] M. M. [V.] Au ... cus [et] Cit[us] lib[e]rti [f(aciendum)] c(uraverunt). *(Adam-Klissi)* 14214, 2, 2: Carantius Tic(inensis?). *(Verona)* V 3469: L. Sollius L. [f.] Secund[i]o Pap(iria) Ticinensis. *(Novara)* 6514: ... [flamini divi Hadriani, flamini d]ivi [Traiani, f]lamin(i) [divorum] Vespas(iani) et [Titi], pat(rono) [e]quiti R(omano) [et] Albuciae M. [f. C]andidae [f]lamini[cae di-v]ae Iuliae No[var(iae)] flaminic. [d]ivae Sabinae Ticini. *(Turin)* 6991: [La]ur. Lavin. [sacerdot]i urbis Romae [aet]ernae Ticini. *(Pavia)* 8060[b]: Dd. nn. Valentiniano et Valent. Augg. Tic. dev. *(Rom, a. 113 p. Ch.)* VI 221: Sec(utor) tr(ibuni) M. Terentius Pap(iria) Callistus Tic(ino). *(a. 119)* 2375[a]: Ticino. *(a. 144 p. Ch.)* 2379[b] 41: C. Mattius Secundus Ticino. ... P. Petronius Gemellinus Ticino. ... Tic[ino]. 2381 *(a. 153)*: ..... Pap(iria) Verus Ti[c]ino. 2382[a] = 32638[a], 17 *(a. 174)*: M. Sofrius M. f. Papi(ria) Nepos Ticino. [b] 2 *(a. 176)*: C. Novellius C. f. Pap. Verinus Ticin(o). 2404: TIcIno. 2924: C. Publicius C. f. Pap(iria) Quietus Ticino. 32515: ...s Iustus Ticino ... Aebutius Maximus Ticino ... Fannius Iustinus TIcIno. 32520 IV 7: P. Petronius Gemellinus Ticino. 12: C. Licinius Sulla Ticino. V 38: ... Clemens Ticino. VI 18: Sex Baebius Secundus Ticino. 32522, 2: ... Pap. Verus Ti[c]ino. 33038: [D]omo Ticin[o]. 32520 IV 22: L. Cominius Primus Tic[ino]. VI 41 *(a. 144)*: C. Mattius Secundus Ticino. *(Lambèse)* VIII 2941: Q. Mattius Quartus [T]icino. *(Velletri, aus Rom?)* X 6578: D(is) M(anibus) L. Tridonio Marcello mil. coh. VIIII. pr. 7 Messiani mil. ann. IIII. vix. ann. XXX. bene merenti fecit her. Papiria Ticino. *(Vicarello)* XI 3281—3284: Ticinum (-o 3283). *(Zahlbach)* XIII 6859: Q. Castricius Q. f. Pap(iria) Severus Ticini mil. leg. IIII. Mac. an. XXX. sti. XI. h. s. e. h. f. *(Cöln, aus iulischer oder claudischer zeit) CIR* 377: C. Deccius L. f(ilius) Papiria t(ribu) Ticini, miles leg. XX pequarius, anno(rum) XXXV, stipendioru[m] XVI. h. s. e. *(Mainz, zwischen Claudius u. Vespasian)* 1155: Q. Castricius Q. f. Pap(iria) Severus Ticini, mil. leg. IIII Mac ... *(Bonn, aetatis Tiberianae) RM* 22 (1867) *s.* 434. *BJ* 42 (1867) *s.* 138 = *Hübner, Exempl. n.* 202: C. Cornelius C. f. Pap(iria) Tic(ino), veter. miss. exs. leg. [I. Germanica?]. *(Bonn) Hettner* 85: Ticino.

Ticis *fl.* 1) *in Gallien s.* Tecus. 2) *in Hispania Tarraconensis. Mela* 2, 6, 89: Ticis flumen. *Plin. n. h.* 3, 22: Flumen Ticer. *s.* Sambrocas.

Ticlonno *s.* Telo(n).

Tikov-anū *F. Salassische Goldmünze. RNF* 1861 *p.* 344: ANA|TIKOV? *Gefunden in Kulm bei Lenzburg, schweiz. canton Aargau. Pauli n.* 8 *s.* 6. 76. 92: XIKOΛ[ƐИƐ. *Vgl. lepontisch* Alkovinos.

Tic-untia *nach d'Arbois de Jubainville von derselben √ wie* Ticinos, *bach in Oesterreich, villeicht der Kiritzbach. Eugepii vita s. Severini* 3, 4: Super rivum, qui vocatur Ticuntia (*TNA*, ticuncia *M*, dicuntia *R*, tiguntia *KS*, tyguntia *CG*, tigantia *I.*).

Tidiriciaco *s.* Teodericiaco.

Tidone *nfl. des Po in Gallia Cisalpina. j. Tidone. Rav.* 4, 36 *p.* 289, 13: Tidone.

?**Tieni** ... *(Hadria) CIL* V 8112, 80: T. Tieni .... Philarg(yri).

tierno- *s.* tigerno-.

Tietiantica, Tietantia, Tytantia, Tisange, *O. j. Tihange in Belgien, prov. Lüttich, arr. Huy.*

Tigantia *s.* Ticuntia.

Tigerinomalus *s.* Tigernomaglos.

Tigernācus *aus* *Tegern-āco-s, *abret.* Tiarnoc, *w.* Teyrnog(c), *ir.* Tigernach, (*gen. sg.* Tigernaig *anglisiert* Tierney,) *cy. M.* *(Pen y Gaer, Brecknockshire) IBCh* 35: Catacus hic iacit filius Tegernacus. *(Bei der kirche Capel Brithdir, bei Gelligaer, Glamorganshire) Rhŷs* 46 = *Rhŷs*² *p.* 385 = *IBCh n.* 58: Tegernacus filius Marti (*lis* Marii) hic iacit. *(Llangwarren, Pembrokeshire) Archaeologia Cambrensis, october* 1897: Tigernaci Dobagni (*ogam.* Dovagni).

tigernius *aus* *tĕgĕrn-ĭio-s tegirnios tegernio- *'herr'*, *air.* tigerne *dominus*, tigerna, *j.* tighearna, *w.* tëyrn *ĭŏ-stamm, abgeleitet von stamm* *tĕgerno-s. *Adamnani vita s. Columbae* 1, 43 *p.* 80 *(c. 700) überschrift:* De duobus tigernis (*für* tigerniis) *und im text* duo regii generis viri. *cf.* Tog-ernius.

Tīgĕrnŏ-maglus *aus* *Tĕgĕrnŏ-maglŏ-s, *ir.* Tegernomalus *'könig der könige' compos. abret.* Tiern-mael, *später* Tiarmailus, *auch* Maeltiern. *Vita s. Samsonis praef.* 1 *ASS 28. iul.* VI *p.* 573 *B:* Episcope Tigerinomale ... Ad Tigerinomalum episcopum. *Vita Turiani* 2 *ASS 13. iul.* III *p.* 617 *C:* Pastor nomine Tyarmailus. 3 *p.* 617 *D:* Praesul Tyarmailus. [*Vita s. Pauli Aureliani c.* 11 *RC* 5 *p.* 437 *(saec. 9):* Tigernmaglos. 20 *p.* 453: Tigernomaglus.] *(St. Cubert aus Cornwall, christl., s. 6 oder 7) IBCh* 12 = *Rhŷs*² 403: Conetoci fili Tegernomali *(gen.)*.

tīgĕ-rnus *aus* *tĕgĕ-rnŏ-s *'könig, herr'*, *cy.* tigern, tigeirn, *auch* tigirn, tirn, *w.* teyrn, = tegirn, tĕgerno- (*g spirans*), *bret. (seit saec. 7)* tiern (*in* Hael-, Mael-, Iar-, Sul-, Iun-, Gur-tiern *cf.* Wiu-tihern), *abret. (s. 9)* tiarn, tiarnus. *M. (Ogam von Gigha) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland, vol.* 31, *31. march 1901*): Ogma maqi tigerni (*w.* mechdeyrn, *bret.* machtiern). *Von einem Gallier im Arvernerlande Tigernos ein* fundus Tigernus, Thigernum (*oder* Tigernense) castrum, *O.* 1) *j. Thiers en Auvergne, dép. Puy-de-Dôme, Greg. Tur. in glor. martyr.* 51: Thigernum castrum urbis Arvernae. 66: In huius urbis Arvernae territurio, quod adiacit Tigernensi castello. 2) *bret. O. Audierne, dép. Finistère, arr. Quimper, canton Pont-Croix* = *Alt-tigern. — *Ableitung:* *tĕgern-io-s.

Tig-idius *M.* **Tigidia** *F. (Salona) CIL* III 2560: L. Tigidio Proculo Tigidia Tertula Ertri posit.

tīgīrnŏ-s *'herr'*. *(Kilkolaght):* Anm Virvanni tigirn. *cf. (Ballyhank) The Academy, 14. oct. 1893, No.* 1119, *p.* 322: Anm Oqivorr tigurn. — *In:* Catotigirni *von* *Catuteger-nos.

Tigir, *goldmünze der Brigantes im Yorkshire district. J. Evans p.* 410—411, *plate* XVII *n.* 3: DVMN (?) — TICIP — SENO (?) *oder* DVMN — TICIPSENO. *lis* Sĕnŏ-tīgirnŏ-s *'der alte fürst'*, *von* sĕnŏ- *'alt' und* *tegerno-s *„herr, fürst"*, *w.* *hendeyrn.

Tignus *s.* Tingus.

tīgŏ- *in* Co-tigo-rixs.

? **Tigori-lla** *F. (Höfchen zwischen Trier und Hermeskeil) CIR* 834 = *Hettner, Trier n.* 296: Privatiae INCORILLAE (*lis* Tincorillae?, *Hettner* [S]incorillæ; *villeicht* Tigorilla?).

Tigorinus *s.* Tigurīnī.

* **tīgŏs** *s.* *tĕgŏs.

Tigotal ... *cogn. (Ó-Szőny) CIL* III 14115, 67: Tigotal im].

? **Tigra** *O. castell in Moesia inferior. TP:* Tegris. *IA* 222, 4: Tigra. *ND or.* 40, 9: Tegra. 15: Cuneus equitum secundorum armigerorum, Tegra. *Procop. de aedif.* 4, 7: Φρουρίων τοῦ τε Ἰατρῶν καλουμένου καὶ Τιγᾶς τὰ πεποιθόια. 11: Τίγρα. *Rav.* 4, 7 *p.* 187, 3: Tigris.

***tigu-,** tigu-s, *neutr.* tigu *'dick'*, *air.* tiug, tiuch, *acy.* teú, *w.* tew, *Cath.* teu, *trég.* tēnv, tēn̄, *bret.* teu tév = *tig-vo-s, *bret. (Léon)* tè-o, *vannet.* téü, tiü; *got.* þiqus, *an.* þykkr, þiọkkr, *ae.* þicce, *ahd.* dicchi, *mhd.* dic, dicke, *nhd.* dick; *lit.* tingù-s.

Tigul-ia Tigullia *O. der Ligurer. Mela* 2, 4, 72: Luna Ligurum et Tigulia (ligulia *A*) et Genua et Sabatia et Albingaunum. *Plin. n. h.* 3, 48: Tigullia intus et Segesta *(Sestri di Levante)* Tigulliorum. *Ptol.* 3, 1, 3: Τιγουλλία. *IA* 294, 2: Tegolata. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 6, 69: (Vicus?) Tigullia.

Tīgŭntia *s.* Ticuntia.

Tigurīnī *elvetische völkerschaft am see von Murten. Caes. b. G.* 1, 12, 4: Is pagus appellabatur Tigurinus; nam omnis civitas Helvitia in quattuor pagos divisa est. (5) Hic pagus unus, cum domo exisset patrum nostrorum memoria, L. Cassium consulem interfecerat et eius exercitum sub iugum miserat. (6) Ita sive casu sive consilio deorum inmortalium quae pars civitatis Helvitiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persolvit. (7) Qua in re Caesar non solum publicas,

sed etiam privatas iniurias ultus est, quod eius soceri L. Pisonis avum, L. Pisonem legatum, Tigurini eodem proelio, quo Cassium, interfecerant. *cf. Liv. epit.* 65: L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu caesus est. *Poseidonios bei Strabo* 7, 2, 2 *p.* 293: (*Ποσειδώνιος .... φησί ....*) ... *ἐπὶ Ἑλουηττίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δέ· ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃστηρίων πλοῦτον ὑπερβάλλοντα τοῦ παρ' ἑαυτοῖς τοὺς Ἑλουηττίους ἐπαρθῆναι, μάλιστα δ' αὐτῶν Τιγυρίνους τε καὶ Τωυγένους, ὥστε καὶ συνεξορμῆσαι.* *Flor.* 1, 38 (3, 3), 1: Cimbri, Teutoni atque Tigurini ab extremis Galliae profugi, cum terras eorum inundasset Oceanus, novas sedes toto orbe quaerebant, (2) exclusique et Gallia et Hispania cum in Italiam demigrarent, misere legatos in castra Silani, inde ad senatum petentes ut Martius populus aliquid sibi terrae daret quasi stipendium, ceterum ut vellet manibus atque armis suis uteretur. 18 (*a. 102 frühjar, aus Livius*): Tertia Tigurinorum manus, quae quasi in subsidia Noricos insederat Alpium tumulos, in diversa lapsi fuga ignobili et latrociniis evanuit. *Plut. Caes.* 18: *Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν πρῶτος αὐτῷ τῶν Κελτικῶν πολέμων πρὸς Ἑλβηττίους συνέστη καὶ Τιγυρίνους, οἳ τὰς αὑτῶν δώδεκα πόλεις καὶ κώμας τετρακοσίας ἐμπρήσαντες ἐχώρουν πρόσω διὰ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους Γαλατίας, ὥσπερ πάλαι Κίμβροι καὶ Τεύτονες, οὔτε τόλμαν ἐκείνων ὑποδεέστεροι δοκοῦντες εἶναι καὶ πλῆθος ὁμαλῶς τριάκοντα μὲν αἱ πᾶσαι μυριάδες ὄντες, εἴκοσι δὲ αἱ μαχόμεναι μιᾶς δέουσαι· τούτων Τιγυρίνους μὲν οὐκ αὐτός, ἀλλὰ Λαβιηνὸς πεμφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τὸν Ἄραρα ποταμὸν συνέτριψεν, Ἑλβηττίων δὲ αὐτῷ πρός τινα πόλιν φίλην ἄγοντι τὴν στρατιὰν καθ' ὁδὸν ἀπροσδοκήτως ἐπιθεμένων φθάσας ἐπὶ χωρίον καρτερὸν κατέφυγε.* *Appian. Celt.* 1, 3: *Καῖσαρ δὲ πολεμήσας αὐτοῖς πρῶτον μὲν Ἑλουηττίους καὶ Τιγυρίους ἀμφὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ὄντας ἐνίκησεν. οἱ Τιγύριοι δ' αὐτῶν χρόνῳ ἔμπροσθεν Πίσωνος καὶ Κασσίου τινὰ στρατὸν ἑλόντες ὑπὸ ζυγὸν ἐξεπεπόμφεσαν, ὡς ἐν χρονικαῖς συντάξεσι δοκεῖ Παύλῳ τῷ Κλαυδίῳ. τοὺς μὲν οὖν Τιγυρίους ὑποστράτηγος αὐτοῦ Λαβιηνὸς ἐνίκησε, τοὺς δὲ ἄλλους ὁ Καῖσαρ, καὶ Τρικούρους ἀμύνοντας σφίσιν, ἔπειτα τοὺς μετ' Ἀριοουίστου Γερμανούς.* (*fr.* 2 *p.* 108 *Peter*², *a. 107/647*). 2, 15: *Ὅτι ἔθνη δύο Τιγύριοι καὶ Ἑλουήτιοι ἐς τὴν Ῥωμαίων Κελτικὴν ἐσέβαλον, καὶ τούτων τὸν στόλον ὁ Καῖσαρ Γάιος πυθόμενος διετείχισεν ὅσα περὶ Ῥοδανόν ἐστι ποταμὸν ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους μάλιστα. καὶ πρεσβευσαμένοις ἐπὶ διαπείρᾳ τοῖς πολεμίοις ὑπὲρ σπονδῶν ἐκέλευεν ὅμηρα δοῦναι καὶ χρήματα. ἀποκριναμένων δ' εἰθίσθαι ταῦτα λαμβάνειν, οὐ διδόναι, βουλόμενος φθάσαι τὴν ὁμαιχμίαν αὐτῶν, ἐπὶ μὲν τοὺς Τιγυρίους ἐλάσσους ὄντας ἔπεμπε Λαβιηνόν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοὺς Ἑλουηττίους ἐχώρει, προσλαβὼν Γαλατῶν τῶν ὀρείων ἐς δισμυρίους. καὶ γίγνεται Λαβιηνῷ τὸ ἔργον εὐμαρές, ἀδοκήτοις Τιγυρίοις περὶ τὸν ποταμὸν ἐπιπεσόντι, καὶ τρεψαμένῳ καὶ σκεδάσαντι τοὺς πολλοὺς ἐν ἀσυνταξίᾳ.* *Eutrop.* 5, 1, 1: Romani consules M. Manlius et Q. Caepio a Cimbris et Teutonibus et Tugurinis et Ambronibus, quae erant Germanorum et Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanum [et] ingenti internicione; etiam castra sua et magnam partem exercitus perdiderunt. *Oros.* 5, 15, 23: L. Cassius consul in Gallia Tigurinos usque Oceanum persecutus rursusque ab isdem insidiis circumventus occisus est; (24) Lucius quoque Piso vir consularis, legatus Cassii consulis, interfectus. C. Publius alter legatus, ne residua exercitus portio, quae in castra confugerat, deleretur, obsides et dimidiam partem rerum omnium Tigurinis turpissimo foedere dedit, qui Romam reversus, a Caelio tribuno plebi die dicta eo quod Tigurinis obsides dederat, in exilium profugit. 16, 1 (*a. 105/649; aus Livius, diser aus Valerius Antias fr.* 63 *p.* 275 *Peter*): C. Manlius consul et Q. Caepio pro consule adversus Cimbros et Teutonas et Tigurinos et Ambronas, Gallorum Germanorum gentes, quae tunc ut imperium Romanum extinguerent conspiraverant (coniuraverant *Laurentianus*), missi provincias sibi Rhodano flumine medio diviserunt. (2) Ubi dum inter se gravissima invidia et contentione disceptant, cum magna ignominia et periculo Romani nominis victi sunt. 5: Hostes binis castris atque ingenti praeda potiti nova quadam atque insolita exsecratione cuncta quae ceperant pessum dederunt; (6) vestis discissa et proiecta est, aurum argentumque in flumen abiectum, loricae virorum concisae, phalerae equorum disperditae, equi ipsi gurgitibus inmersi, homines laqueis collo inditis ex arboribus suspensi sunt, ita

ut nihil praedae victor, nihil misericordiae victus adgnosceret. 9: Igitur Marius quarto consul cum iuxta Isarae Rhodanique flumina, ubi in sese confluunt, castra posuisset, Teutones Cimbri et Tigurini et Ambrones postquam continuo triduo circa Romanorum castra pugnarunt, siquo pacto eos excuterent vallo atque in aequor effunderent *qs.* 11: Quarto die rursus productae utrimque in campum acies usque ad meridiem paene pari pugnavere discrimine. Post ubi incalescente sole fluxa Gallorum corpora in modum nivium distabuerunt, usque in noctem caedes potius quam pugna protracta est. (12) Ducenta milia armatorum in eo bello interfecta sunt, octoginta milia capta, vix tria milia fugisse referuntur; dux quoque eorum Teutobodus occisus est. (13) Mulieres eorum constantiore animo quam si vicissent consuluere consulem, ut, si inviolata castitate virginibus sacris ac dis serviendum esset, vitam sibi reservarent. Itaque cum petita non inpetravissent, parvulis suis ad saxa conlisis cunctae sese ferro ac suspendio peremerunt. Haec de Tigurinis et Ambronibus gesta sunt. 6, 14, 2: Cimbris Tigurinisque vincentibus cum apud Rhodanum flumen Romanus exercitus periit, artissimas Roma sensit angustias. — [*Die inschrift (Münchweiler; südlich von Avenches) CIL* XIII 5076: Genio pag(i) Tigor(ini) P. Gracclus Paternus t(estamento) p(oni) i(ussit) Scribonia Lucana h(eres) f(aciendum) c(uravit). *ist falsch; s. Mommsen, Hermes* 16 (1881), 445—498.] *Auch in O. Tegernau, Tegernsee, fl. Tegernbach.*

tigurno- *s.* tigirno-.

Tigurrinus *M. cogn. (Rom, a. 144 p. Ch.) CIL* VI 2379ª = 32520 III 45: P. Aelius Tigurrinus Roma. *Villeicht in O. Tegernheim.*

Til ..... *M. (Alt-Ofen, a. 184? 187? 223?) CIL* III 10529: Til .....

Tila *s.* Tile.

?**Tila-burg,** *O., j. Tilbury, Essex. Baeda h. e.* 3, 22: In civitate, quae lingua Saxonum Ythancaestir appellatur, sed et in illa, quae Tilaburg cognominatur; quorum prior locus est in ripa Pentae amnis, secundus in ripa Tamensis.

Tilande .. *(Branges, dép. Saône-et-Loire, gemeinde Monthelon, arr. und canton Autun) CIL* XIII 2600: Deo Apollini Granno Amarcolitan. Veranus Verci f. Tilande{v. s. l. m.

Tile, Tilena *O. j. Thil-Châtel, dép. Côte-d'Or, arr. Dijon, canton Is-sur-Tille. TP:* Filena (*lis* Tilena?). *Villeicht Merow. münze Belfort* 4322: TILACASTBO. 4323 = *Prou* 2649: TILA CAƧTBO+.

Tilenus *G. beiname des Mars, vgl. El Teleno berg in Hispania Tarraconensis. (La Bañeza, prov. Leon) EE* 9 *n.* 293 *p.* 114: Marti Tileno.

Tilea *fig. (Castell Altenburg bei kloster Arnsburg) BJ* 95 *s.* 206 *n.* 76[1]): Tilea.

Til-eriae *villa, ein Til oder Theil. Dipl. Pertz* 42 *p.* 40, 21 *(a. 664):* Tilerias.

Tilia Tilius *O. j. Theil-sur-Vannes, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Tilia *j. die Dijle fl. in Brabant.*

Tilī-ācus *s.* Tilliacus.

Til-icius *M. (Desenzano) CIL* V 4031: D(is) M(anibus) Atiliae P. fil. Urbicae P. P. Abidii P. P. f. f. Tilicius Atilianus et Urbicus fil. matri piissimae *ευχρωτι. (Langres)* XIII 5696: Mon(umentum) Tilici servi publici.

Tiligona castrum. *Auctarii Havniensis extrema* 8 *MG a. a.* IX *p.* 338: Apud Tiligonam castrum.

Tilimaco. *(Lissabon) CIL* II *n.* 253 = *EE* 9 *p.* 19: D(is) M(anibus) s(acrum). Tilimaco ann. XL. Nemesius patri pien[tissi]mo f. c.

Tilinī-acus, villa. *Testamentum Leodegarii, Dipl. Pard. n.* 382: Tiliniaco villa quae de iure materno ab avis et proavis mihi competit.

-tilio- *in V.* Ana-tilii.

Tilium *O. j. Thil, dép. Aube, arr. Bar-sur-Aube, canton Soulaines.*

Tilius *s.* Tilia.

?**Tillath** *fl. Kemble n.*82 *(a. 734—737):* Iuxta fluvium, cui vocabulum est Tillath.

Tillī-ācus Tiliacus, '*besitz des* Tillius *(gentilic.)*', *O.* 1) *j. Tillac, dép. Charente, arr. Angoulême, canton Blanzac, gemeinde Plassac.* 2) *j. Tillac, dép. Gers, arr. Mirande, canton Marciac.* 3) *j. Tillac, dép. Gers, arr. Lectoure, canton Mauvezin, gemeinde Homps.* 4) *j. Tillay, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Huriel, gemeinde Saint-Désiré.* 5) *j. Tillay-le-Péneux, dép. Eure-et-Loir, arr. Châteaudun, canton Orgères.* 6) *Tillay, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Saint-Bonnet-de-Joux, gemeinde Suin.* 7) *Le Tillay, dép. Seine-et-*

Oise, arr. Pontoise, canton Marines, gemeinde Cléry. 8) *Tillay, dép. Vendée, arr. Fontenay-le-Comte, canton Pouzaugues, gemeinde La Meilleraie-Tillay.* 9) Tilliacus villa [*a. 989*] *Tillé, dép. Mayenne, arr. Mayenne, canton Bais, gemeinde Campgéneteux.* 10) *Tillé, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Nivillers.* 11) *Tillé, dép. Deux-Sèvres, arr. Bressuire, canton Thouars, gemeinde Saint-Léger-de-Montbrun.* 12) *Tilly, dép. Allier, arr. Moulins, canton Bourbon-l'Archambault, gemeinde Saint-Plaisir.* 13) *Tilly, dép. Allier, arr. Montluçon, canton Montmarault, gemeinde Saint-Priest-en-Murat.* 14) *La Motte-Tilly, dép. Aube, arr. und canton Nogent-sur-Seine.* 15) *Tilly-la-Campagne, dép. Calvados, arr. Caen, canton Bourguébus.* 16) *Tilly-sur-Seulles, dép. Calvados, arr. und canton Caen.* 17) *Tilly, dép. Cantal, arr. Aurillac, canton Saint-Cernin, gemeinde Tournemire.* 18) *Tilly, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Écos.* 19) *Tilly-des-Mathieux, dép. Eure, arr. Pont-Audemer, canton Saint-Georges-du-Vièvre, gemeinde Épréville-en-Lieuvin.* 20) *Tilly, dép. Indre, arr. Le Blanc, canton Bélabre.* 21) *Le Tilly, dép. Loire-Inférieure, arr. Saint-Nazaire, canton Saint-Nicolas-de-Radon, gemeinde Avessac.* 22) *Tilly-Capelle, dép. Pas-de-Calais, arr. Saint-Pol-sur-Ternoise, canton Heuchin.* 23) *Tilly, dép. Saône-et-Loire, arr. Charolles, canton Palinges, gemeinde Saint-Aubin-en-Charollais* 24) *Tilly, dép. Seine-et-Marne, arr. und canton Melun, gemeinde Saint-Fargeau.* 25) *Tilly, dép. Seine-et-Oise, arr. Mantes, canton Houdan.* 26) Tiliacum [*a. 952*] *j. Thilly-sur-Meuse, dép. Meuse, arr. Verdun-sur-Meuse, canton Souilly.* 27) *Le Thilly, dép. Loire, arr. Montbrison, canton Feurs, gemeinde Saint-Martin-Lestra.* 28) *Tilly in belg. prov. Brabant, arr. Nivelles.* 29) *Tilly bei Renlies, belg. prov. Hennegau, arr. Thuin.* 30) *Tilly bei Vedrin, belg. prov. und arr. Namur.* 31) Tiliacus, *j. Tilques, dép. Pas-de-Calais, arr. und canton Saint-Omer.* 32) *Tillet, belg. prov. Luxemburg, arr. Bastogne.* 33) *Tillet bei Petit-Rechain, belg. prov. Lüttich, arr. Verviers.* 34) Tilliacus [*a. 1125*] *j. Bourg-du-Teil, nördl. von Hambers, dép. Mayenne.* 35) *Tellig, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Zell.* 36) Telliacus [*saec. 9/10*], *j. Marthil in Lothringen, kreis Château-Salins, canton Delme.* 37) *j. Tiago in Italien, Belluno.* 38) *j. Dillingen, preuss. Rheinprovinz, regbz Trier, kreis Saarlouis.*

Tilli-cus *M. (Dijon) CIL* XIII 5575: Monimi(ntum) Tillici.

Till-ĭus *M.* **Till-ĭa** *F.* 1) L. Tillius Cimber. *Cic. Phil.* 2, 11, 27: An L. Tillius Cimber me est auctorem secutus? quem ego magis fecisse illam rem sum admiratus, quam facturum putavi, admiratus autem ob eam causam, quod immemor beneficiorum, memor patriae fuisset. *epist.* 6, 12, 2 *(a. 46):* Cimber autem Tillius mihi plane satis fecit. 12, 13, 3 *(a. 43):* Tillius Cimber. *Brut. ad Cic. epist.* 1, 6, 3: A Tillio et Deiotaro Dolabellam caesum fugatumque esse. *Nicolaus Damasc. fr.* 24 *p.* 119 *Dind.: Τίλλιος Κίμβρος. Hor. serm.* 1, 6, 107: Tilli (*dazu Porfyrion:* Tillium hunc et supra increpuerat, quod senatoriam dignitatem recepisset, non sufficiens ei nec censu nec moribus). *Sen. epist.* 83, 12: Tam creditum est Tillio Cimbro quam C. Cassio. Cassius tota vita aquam bibit, Tillius Cimber et nimius erat in vino et scordalus. In hanc rem locutus est ipse: 'Ego' inquit 'quemquam feram, qui vinum ferre non possum?' *de ira* 3, 30, 5: Vidit itaque strictis circa sellam suam gladiis commilitones suos, Cimbrum Tillium, acerrimum paulo ante partium defensorem, aliosque post Pompeium demum Pompeianos. *Appian. b. c.* 2, 113: *Τίλλιον Κίμβρον.* 117: *Τίλλιος μὲν Κίμβερ.* 3, 2: *Τίλλιος δὲ Κίμβερ.* 6: *Πρὸς Τίλλιον.* 4, 102: *Τίλλιον δὲ Κίμβρον.* 105: *Ὁ Τίλλιος. Plut. Caes.* 66: *Τιλλίῳ Κίμβρῳ . . . Ὁ μὲν Τίλλιος. Brut.* 17: *Τίλλιον Κίμβρον . . . Τίλλιος. Suet. Iul.* 82: Cimber Tillius. *Dio* 47, 31, 1: *Τίλλιον Κίμβρον.* — 2) Tillius, *bruder von* 1), *praetor. Hor. serm.* 1, 6, 24 *sq.:* Quo tibi, Tilli, | sumere depositum clavum, fierique tribuno? 107: Tilli. *Plut. Caes.* 66: *Ὡς δὴ Τιλλίῳ Κίμβρῳ περὶ ἀδελφοῦ φυγάδος ἐντυγχάνοντι.* 3) Q. Tillius Sassius, *arvalbruder, (Rom, a. 66 p. Ch.) CIL* VI 2044[c]: [Q. Tilli]us Sassius . . . [Q. Tillius Sassius] . . . Q. [Tillius Sassius]. 2046 *(c. a. 62 p. Ch.)*: Q. Tillius Sassius. — *(Zwischen Campomarino und dem walde Ramitello)* IX 2827: C. Helvidius Priscus arbiter ex conpromisso inter Q. Tillium Eryllum procuratorem Tilli Sassi et M. Paquium Aulanium actorem municipi Histoniensium . . . Tillius Sassius . . . Tilli Sassi.

(Murviedro) EE 8 *p.* 446 *n.* 196ᵉ: C. Tillius Agathemer[us] T. Baeb[ius]. *(Asti) CIL* V 7559: C. [T]illius M. f. Pol. Vitalis Ast. vetera[n]us militavit in [leg.] ///. ann. XXII[II] II// ben[ef]i[ci]arius tr[i]buni [l]a[tic]lavi ann. XXI. meu. VI. *(Rom)* VI 32734: T. Tillius T. f. Pa[l.] Sabinus. 33659: M. Till[i] Sosa ... 33660: Tillia M. l. Stacte. *(Venafro)* X 5004: M. Tillio Theudae M. Tillio et Felicioni suo an. XII. Eroni Vitelliae Callisteni, Tilliae Tertiae, M. Tillio Gallo, M. Tillio Salvio, M. Tillio Rufo. *(Bei Vettorino)* 5904: Loc. Tilliae Gn. f. *(Narbonne)* XII 5135 *add.*: Vivit T. Sertorius T. f. Turpio Θ. Tillia Cn. f. Paulla. *(Mainz, a. 213 p. Ch.)* XIII 6762: [Marcus] Tillius M(arci) f(ilius) Tere[tina Rufus A]tinae ......

Tillŏ-rŏbŏ-s *M. Lucian. Alex.* 2: *Τιλλοβόρου γοῦν τοῦ λῃστοῦ κἀκεῖνος (Ἀρριανὸς ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητής) βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν.* *(Rom) CIL* VI 15295: L. Claudius Tillorobus.

tillum *etwas giftiges. Vita Samsonis* 2, 16 *ASS 28. iul.* VI *p.* 577 *F:* Venenum poculo miscuit, tillum quoddam fricans, dedit ei bibere.

? **Tilmon** *M. Beda h. e.* 5, 10: Tilmon, qui de milite factus fuerat monachus.

Tilonia *F. (Pozzovigiano) CIL* V 3047: D(is) M(anibus) Tiloniae Musice.

Tiluri-nus *M. cogn. (Petronell) CIL* III 4503: Ianuarius Tilurinus.

Tilurion *O. TP:* Tilurio. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 12: Tilurion.

Tilur-ius *fl. in Dalmatien, j. Cettina. IA* 337, 5: Ponte Tiluri. *Rav.* 4, 16 *p.* 210, 13: Ponteluri. *Zwei meilenzeiger:* Pons Tilurii. *Auch* Hippi *oder* Hippii.

Tim ... *M. könig der Brittanen. Mon. Ancyran. c.* 32, 6, 2 *ed.* 2 *Mommsen:* Ad mé supplices confug[erunt] regés ... Britann[o]rum Dumnobellau[nus] et Tim...... *Vgl. bd.* I *sp.* 1078, 1—5; *brittan. münzen aus Sussex,* TINC ... COMMI F(ilius).

Τιμ ... *(Nîmes) CIL* XII *p.* 383, 6: ....MBATI/....TOOY [τιουσ] TIM| *(oder* ΘΘΥ....ATIN) ....

Timachus *fl. Plin. n. h.* 3, 149: Flumina clara e Dardanis Margus, Pingus, Timachus.

Tim-acum minus *O. Ptol.* 3, 9, 4: *Τίμακον. TP:* Timaco Maiori *und* Timaco Minori. *j. Ravna bei Knjaževac. ND or.* 9, 40: Timacenses auxiliarii. *Rav.* 4, 7 *p.* 191, 11: Timagon.

Timalino *s.* Talamine.

timalus *s.* humalus.

Tīm-āvŏ-s *fl. in Istrien, j. Timavo. Verg. buc.* 8, 6: Seu magni superas iam saxa Tīmāvi. *g.* 3, 475: Iapydis arva Tīmāvi. *Aen.* 1, 244—246: Fontem superare Tīmāvi, | unde per ora novem vasto cum murmure montis | it mare proruptum et pelago premit arva sonanti. *Liv.* 41, 1, 2: Profectus ab Aquileia consul castra ad lacum Timavi posuit. Imminet mari is lacus. *Lucan.* 7, 194: Antenori dispergitur unda Tīmāvi. *Vitruv.* 8, 2, 6: Citra Alpis Timavos et Padus. *Mela* 2, 4, 61: Interfluit Timavus novem capitibus exsurgens, uno ostio emissus. *Plin. n. h.* 2, 225: In Aquileiensi Timavus. 229: Contra Timavom amnem insula parva in mari est cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt minuunturque. 3, 127: Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavos. 151: Clarae ante ostia Timavi calidorum fontium cum aestu maris crescentium. 14, 60: In sinu Hadriatici maris non procul a Timavo fonte. *Strab.* 5, 1, 8 *p.* 214—215: *Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλσος ἐκπρεπὲς καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἴρηκε πλὴν μιᾶς τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους πηγὴν καὶ μητέρα τῆς θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δέ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον καταπίπτειν εἰς βέρεθρον, εἶθ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίους ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι.* 6, 2, 9 *p.* 275: *Εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαύου.* *Stat. silv.* 4, 7, 55 *sq.:* Tīmāvi | reddis (Maximus) alumnum (Livium). *Sil.* 12, 215 *sq.:* Haud levior generis fama sacroque Tīmāvo | gloria et Euganeis dilectum nomen in oris. *Martial.* 4, 25, 5 *sq.:* Et tu Ledaeo felix Aquileia Tīmāvo, | hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas. 8, 28, 7 *sq.:* An tua multifidum numeravit lana Tīmāvum, | quem pius astrifero Cyllarus ore bibit? 13, 89, 1 *sq.:* Laneus Euganei lupus excipit ora Tīmāvi, | aequoreo dulces cum sale pastus aquas. *TP. IA* 270, 3. 273, 1: Fonte Timavi. *Ampelius* 6, 10: Timavus in Illyrico. *Vib. Sequester p.* 152, 32 *R.:*

(Fons) Timavus Aquileiae Galliae. *Claudian. de III. consulatu Honorii* 120: Phrygii numerantur stagna Tĭmāvi. *de bello Pollentino* 562—563: Deploratumque Tĭmavo | vulnus. *de VI. consulatu Honorii* 197: Inque novem consurgens ora Tĭmāvus. *Auson. ordo urb. nobil.* 162: Aequoreo non plenior amne Tĭmāvus. *Servius in Verg. buc.* 8, 6: Timavus fluvius est Venetiae vel Histriae. *g.* 3, 10 475: Huius (Iapydiae) fluvius est Timavus. *Aen.* 1, 244: Sic et modo pro Timavo ait 'fontem Timavi'. 246: Timavus autem in Histria est inter Aquileiam et Tegestum. *Phylargyr. in Verg. buc.* 8, 6: Timavi id est locus, in quo Antenor civitatem condidit. *Sidon. Apollin. carm.* 9, 194: Nec quos Euganeum bibens Timavum (timamam *P*). *CGlLat.* 5 *p.*581, 38: Timavi nomen fluvii.

Timavus *als G. (Montereale am fl. Zelline westlich von der stadt Maniago, saec. 7 a. u.) Pais n.* 380: Ti. Poppai Ti. f. Temavo d. d. l. m.

Tim-ella *fl. j. die Diemel.*

Tim-ēna *castell an der Donau. Procop. de aedif.* 4, 6: *Τιμένα.*

timezo. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres) B* 8: Timezo.

Timiago *s.* Vitimiago.

?**Tim-inius** *M. (Rom) CIL* VI 2554: 30 A Timinius Daphnus.

?**Timo.** *(Risingham) CIL* VII 981: Deae Dianae sacru. Ael(ius) Timo p(osuit?) v(otum) s(olvens) [l(ibens)] l(aetus) m(erito).

Timon-ia *F. (Heidelberg, zwischen Rohrbach und Kirchheim) CIL* XIII 6401: Mercurio Timonia Vittuo.

Timonĭāc-enses *in Galatien. Plin. n. h.* 5, 147: Timoniacenses.

40 **Tin...** *(Neckarburken) CIL* XIII 10017, 844: TIN}.

Tina *fl. j. Tyne. Ptol.* 2, 3, 4: *Τίνα ποταμοῦ ἐκβολαί. Rav.* 5, 31 *p.* 438, 11: Tinea. *Baeda h. e.* 5, 2: Tino amne. 6: Tini fluminis. 21: Amnem Tinam.

tinad .. *(Coligny, dép. Ain) RC* 19.

tĭncă *ein fisch, die schleie, it.* tinca, *sard.* tinca, *mlat. port. span., cat. prov.* tenca, *frz.* tenche, tanche, *engl.* tench, *brit. (aus dem* 50 *franz.)* tañch, trañch, *f., ahd.* tinco. *Auson. Mos.* 125 *sq.:* Quis non et virides, vulgi solacia, tincas | norit et alburnos, praedam puerilibus hamis! *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum p.* 544, 18 *M.:* Tinca. *M. Cic. Brut.* 46, 172: Ego memini T. Tincam Placentinum hominem facetissimum cum familiari nostro Q. Granio praecone dicacitate certare. *Quintilian. i. o.* 1, 5, 12: Duos in eo nomine faciebat barbarismos Tinca Placentinus, si reprehendenti Hortensio credimus, 'preculam' pro 'pergula' dicens. *Vgl.* In-tincu?

Tincĭ-ānus *M. cogn. (Lunel-Viel) CIL* XII 4176: Dis Manibus Tinciae L. fil. Maternae M. Caecilius Tincianus matri. 10

Tincillac-ensis *O. im dép. Maine-et-Loire. Venant. Fortunat. carm.* 11, 25, 8: Tincillăcensi perferor inde loco. *vita s. Albini* 4, 13. 16, 43: In Tincillacense monasterio.

Tinc-ĭus *M. nomen gentilic.*, **Tinc-ĭa** *F. (Augsburg) CIL* III 5849: Sexto | Tinci[o] Mode .... *(St. Maurice)* XII 152: D(is) M(anibus) L. Tinci V[e]recundi omnibus 20 honoribus functo Sassonia M. f. Iurca coniugi //vonio kariss. *(Vienne nach 19 p. Ch., vor der expedition des Claudius nach Brittanien)* 1872: P. Tincius Pacatus, L. Tincius Tertius. *(Sainte-Colombe-lès-Vienne, dép. Rhône) RE n.* 56 (1890) *p.* 2 *n.* 799: T. Val(eri) Sat(urnini? Saturionis? *cogn.*) et L. Tin[cii *oder* Tineii?] PrI[mi? *cogn.*]. *(Aix-les-Bains)* XII 2461: Tinc(ius) De[r]co. *(Bei Dingy [aus* *Dingĭ-ācus*]-Saint-Clair, dép.* 30 *Haute-Savoie, arr. Annecy, canton Annecy-Nord)* 2555: L. Tincius Paculus pervium fecit. 2556: [L.] Ti[n]c[iu]s. *(Aps)* 2689 = *Inscr. de Languedoc, n.* 1946: D(is) M(anibus) Tinciae *(dat.)* Tyche mulieri optimae, Coelia, L(ucii) [f(ilia)], Cascella pos(uit). *(Lunel-Viel) CIL* XII 4176 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1851: Dis Manibus Tinciae, L(ucii) fil(iae), Maternae; M. Caecilius Tincianus matri. *(Saint-Aunès-d'Au-* 40 *roux, dép. Hérault, canton Mauguio) CIL* XII 4181 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1858: D(is) M(anibus) C. Tinci(i) Iulli Tincia Servata, fil(ia). *(Gigondas) CIL* XII 5686, 876: Tincii. *(Trion)* XIII 1922: D(is) M(anibus) T. Tinc(ii) Alpini, dec(urioni) Lingon(i), II(duum)vir(o), Potitia Alpina, mater, p(onendum) c(uravit) et sub ascia d(edicavit). *(Carpentras, dép. Vaucluse) RE No.* 56 (1890) *p.* 6 *n.* 806: [Tin *oder* Mar 50 *oder* Por]cia Materna. *Brittanische goldmünzen süd-östl. districts, aus Sussex. J. Evans p.*160 *Pl.* I *No.* 11. 13. 14. *Pl.* II *No.* 1—8. TINC — COMMI F(ilius), TIN — COMF,

TINC — C.F, TIN — COM. *p.* 160—162 *Pl.* I *No.* 12: TIN — DV; *p.* 162—163 *Pl.* I *No.* 13: TINC *R* C(ommi) F(ilius). | *p.* 170 *Pl.* II *No.* 8: TINC *R* C. | *p.* 163 *Pl.* I *No.* 14: COM. F. *R* TIN. | *p.* 163—164 *Plate* II *No.* 1: COM ... *R* TIN. | *p.* 164—165 *Plate* II *No.* 2: TINCOM. | *p.* 165—166 *Pl.* II *No.* 3: [Ti] NCOM. | *p.* 166—168 *No.* 4: TINC. | *p.* 168 *Pl.* II. *No.* 5: COM F *R* TIN. | *p.* 169 *Pl.* II *No.* 6: COM F *R* TI und N. | *p.* 169 *Pl.* II *No.* 7: COM F *R* TIN. | *p.* 194 *Pl.* III *n.* 14: T(in)C VI(rica?) *R* EP(pillus?). *cf.* Tim...

Tinc-o(n) *M. cogn.* *(S. Paternion) CIL* III 4753: Tinco Redsati f. et Banana Venimari f(ilius) uxor v(ivus?) v(iva?) f(ecerunt); Ambridrabo f(ilio) equiti auxsiliario a(nnorum) XX. H(ic) s(itus) est. *(Valle dell' Ossola) Notizie degli Scavi di Antichità. R.* 1890 *p.* 3: Tinco Mocco. — *(Wiener münzcabinet, fundort unbekannt) RN* 4ᵉ *s.*, *t.* 6 (1902) *p.* 41: TINCO *und* DHVA.

Tincollo Tincontium *s.* Cincontium.

Tincori-lla *F.* *(Höfchen zwischen Trier und Hermeskeil) CIR* 834 = *Hettner, Trier n.* 296: Privatiae NCORILLAE (*lis* Tincorillae? *Hettner* [S]incorillæ; *villeicht* Tigorilla?).

-tincum *in* Dor-tincum = *Tincoduron.

?**Tincus** *M.* *(Feldkirchen bei Trostberg) CIL* III 5590: Placidus Tinc(i). *s.* Tinco(n).

Tinea *s.* Tina.

Tinea *fl.* 1) *j. Topino.* 2) *j. Tinier.*

Ting-andus? *M. cogn.* *(Narbonne) CIL* XII 4553 = *Inscr. de Languedoc n.* 251: Aemilius L(ucii) l. Tingandus.

Tingilonaia *F. nomen gentilic.* *(Nîmes) CIL* XII 3953 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1211: Tingilon[aia] (-onnia *Inscr. de L.*) Valentina et fratres rogatu matris.

Tingrī-ācus *O. j. Tingry, dép. Pas-de-Calais, arr. Boulogne-sur-Mer, canton Samer.*

Tingus *O. j. Thin-le-Moutier, dép. Ardennes, arr. Mézières, canton Signy-l'Abbaye.* [*Historia monasterii Mosomensis* 2, 2 *MGSS* XIV *p.* 611, 3: Hic (locus) in honore sancti Quintini consecratus et radicibus Aldiniaci montis adsitus, a rivulo fontis, qui inibi exoriens praeterfluit, Tignus cognominatur. 4: Tingensis cenobioli. 5: Cum illa Tingensi abbatiola.]

Tinī-atius *venetisch, cf. ven.* Tineh (*etrusk.* Tinia, Tinu *auf der Inschrift von Voltino*). *(Verona) CIL* V 3463: Tiniatius Quasaunai M. F(lavii) F(esti) Mario.

Tinius *villeicht vw. mit gr.* σθένος, σθένιος, Σθένελος. *M. nomen.* *(Vaison) CIL* XII 1457: Hic sepultus est Sex. Tinius Sorex. *cf.* Ex-ver-tinios (*nach Ernault* Ex-vert-in-ius). *Vgl. lat.* Tineius.

Tinn-ēti-o(n) *O. in Raetien, j. Tinzen, im schweizer. canton Graubünden. IA* 277, 7: Tinnetione *(abl.)*.

Tinnovero *O. j. Thiviers, dép. Dordogne, arr. Nontron.*

Tinntin. [*Nijmegen*] *CIL* XIII 10001, 439: TINNTI. [*Douai*] 10010, 1910ᵃ: Tinntini. [*Nijmegen*] ᵇ: Tinnti.

-tinŏ- *in* *bucotinos, rumpotinus.

?**Tinŏ-s** *G.*, *villeicht der gallische reflex des etrusk.* Tinia, Tina. *Inschrift von Voltino:* To me decavi Obuldinu Tinu (*dat. sg. von der gottheit* Obuldinos Tinos); *Pauli list* Tina.

Tintinī-ācum *von* Tintinius *für* Titinius? *in belg. O. Tintigny, belg. prov. Luxemburg, arr. Virton. cf. Taintignies, belg. prov. Hennegau, arr. Tournay.*

Tinti-rus *M.* [*Florenz*] *CIL* XI 6712, 443: L. Tintiri Straton(is). *(Amiens):* Tintiri of.

Tin-urtium *O. j. Tournus, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon. TP:* Tenurcio. *IA* 359, 5: Tinurtium. *Aeli Spartiani vita Severi* 11, 1: In Gallia primo apud Tinurtium contra Albinum felicissime pugnavit Severus. *Greg. Tur. in gloria martyr. c.* 53: Beatus athleta Valerianus, qui apud castrum Trinorciensim quadragesimo a Cavillonensi urbe miliario, consummato certamine, tumulatus est. *Blei:* TE(nurtium). *Martyrol. Hieronym. 17. kal. oct.:* Cavilonno castro Trenortio (Ternocio, Tremorcio, Trenorcino) sancti Valeriani martyris.

Tinus *fl. s.* Tina.

-tiŏ-, *fem.* -tiā, *suffix, in* *cle-tio-s *oder* *cel-tio-s, *gaisa-tio-s, *gala-tio-s; *lusitan.* Clautius, Dutia, Erbutius, Goutius, Icotiae, Taranu-tius.

-ti-o(n) *in* du-giion-tiio *(nom. sg.)*, *O.* Bregetio(n), Brigantio, Burginatio, Mannaritio, Saletio, Stabatio, Tinnetio, Vesontio.

Tio ... *M.* *(Tarragona) CIL* II 4974, 37: TIO.

***Tiŏ-brĭgā**, Tio-bre *span. O.*

Tiocc-ia *F. nomen gentilic.* *(Nîmes, saec. 2) CIL* XII 3897 = *Inscr. de Lan-*

guedoc, Nimes, n. 1158: DIs Manib(us) C. SenI PyramI Tioccia Peregrina sibi et viro v. f.

tioco-breχtio. *(Coligny, dép. Ain) RC* 19: Tiocobreχtio, tiocobreχ ..., .. iocobreχtio, tiocob., tiocbr.

Tiogilus *M. (Oviedo) CIL* II 2698: Vianeglo Segei ex gente Abilicorum Tiogilus Caesari (filius) [p]osit.

Tiomace. *(La Mezquitilla bei Oraz) EE* 8 *p.* 433 *n.* 179: Bandue Ituiciesi ex voto Tiomace pos(uit).

Tiotag. *(Landreville, dép. Aube) CIL* XIII 10010, 1911: Tiotag.

Tiotiginus. *(Virth) CIL* III 4350 = 11075: Tiotigino et Polideuco.

... **tiovir.** *(Verdiaga) CIL* II 5723: M(anibus) ... tiovir .... cunca.

Tipiano, Tepianis, *besitz eines* *Tepius *oder* Tipius. *O. j. Tupin-et-Semons, dép. Rhône, arr. Lyon, canton Condrieu.*

tiprum. *Ionae vita s. Columbani* 1, 16 *MGSS Mer.* IV *p.* 82, 9. *cf.* 777, 5: Vas quod tiprum nuncupant ad cellarium deportat et ante vase quo cervisa conditum erat adponit, tractoque serraculo meatin, in tiprum currere sinit. ..... Intuitus supra tiprum cervisam crevisse, et ne minimam stillam foris cecidisse, ut crederes in longitudine tiprum geminatum esse, ut quali et quanta rotunditas infra tipri inerat corona, talis in altum crevisset orna.

Tipurin-ius *M. (Lyon) CIL* XIII 2028: G. Tipur[in]ius Sacruna nau[ta] Arari-c(us).

Tir. *(Cöln) CIL* XIII 10017, 845: TIR.

Tira ... *(York) CIL* VII 1336, 1125: Tira[...] m(anu).

Tirco vic.? *Merow. münze. Belfort* 1482 = *Prou* 840: TIBꝌO VIC. *(Pariser nachamung der münzen von Saint-Denis.)*

Tirgiona *O. Concil. Constantinopol. III. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 775 *D):* Gaudentius minimus episc. Tirgionae, provinciae Istriae.

Tiria *oder* **Tirium** *O. (Sª. Mª. da Ribeira, estação de Vesuvio, bei Pintão) EE* 8 *p.* 400 *n.* 111ª: Tutelae Tiriensi Pompei Clitus Corinthu Calvinus ex voto.

Tiriciaco *s.* Teodericiaco.

Tirruciac. *s.* Ferruciacus.

Tirtalico *s.* Tritalicum.

Tis ... *F. (Padua) CIL* V 2914: Q. Cartilio Q. l. Optato Fulvia Q. l. Tis...... v. f. sibi et [suis].

Tiseno. *(Poitiers) CIL* XIII 10017, 846: TISIINO.

Tisia *fl. j. die Theiss. Priscus fr.* 8 *(FHG* 4 *p.* 83): Ὁ Τίγας. *Iord. G.* 5, 33. 34, 178. *Rav.* 4, 14 *p.* 204, 11: Tisia.

Tisi-ācus *O. j. Thisy, dép. Yonne, arr. Avallon, canton Guillon.*

Tis-iŏ-s *vorname lepontisch. (Daresco nördl. v. Lugano, canton Tessin) Pauli s.* 7 *n.* 11ᵇ: Tisiui *(genetiv). Daneben gallisch* Diso, Dizo, Disocnus; *cf.* Tisienus Gallus, *gallisch* Tausius.

***Tissi-ācus,** de Tissiaco, *O. j. Tissey, dép. Yonne, arr. und canton Tonnerre.*

tissie. *Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres. RC* 19, 170 *A* 3: Na-dem tissie.

Tiss-ius. *(Nages) CIL* XII 4145 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1802: L. Tissio *(Hirschfeld ci.* [pien]tissi[m]o) et Quartulae uxs[ori .....].

***Tissoni-ācum** *von M.* Tissonius, *O. j. Thissenicher Höfe.*

..... **tisto.** *(Alarcón, prov. Cuenca) CIL* II 5896: Vacaccia ////// tisto.

Titalvis *M. (Thionville) RC* 24, 119: Coinnagi Titalvis f(ilii) et Dubnae Viredonis f(iliae), uxori, vi(v)us sibi [f(ecit)]. H(oc) m(onumentum) h(eredem) n(on) s(equetur).

?**Tita-sidius.** *(La Oliva) CIL* II 846: L. Titasid(i[o]) Iguaso Norban. *cf.* Titusidius, Petrosidius?

Titensianus. *(Cordovato bei Concordia) CIL* V 1908: L. Manlio Manliani f. Tutori Norico Titensian(o).

***Titi-ācus** *vom gentilicium* Titius, *O.* 1) *j. Tizac, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Rieupeyroux, gemeinde Vabre.* 2) *Tizac, dép. Gironde, arr. Bordeaux, canton Saint-André-de-Cubzac, gemeinde Saint-Gervais.* 3) *Tizac-de-Curton, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Branne.* 4) *Tizac-de-Galgon, dép. Gironde, arr. Libourne, canton Guitres.* 5) de Titiaco [*a.* 1097], *j. Tissac, dép. Tarn-et Garonne, arr. Moissac, canton Lauzerte, gemeinde Cazes-Montdenard.* 6) *Tissac, dép. Haute-Loire, arr. und canton Brioude, gemeinde Saint-Géron.* 7) *j. Tissey, dép. Yonne, arr. und canton Tonnerre? Vita Lupi* 6, 23 *ASS 1. sept.* I *p.* 264 *A*: Titiaco villa. 8) *j. Tissey, dép. Manche, arr. Avranches, canton Sartilly, gemeinde Dragey.* 9) *j. Thizy, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône.* 10) *Thizy, dép. Yonne,*

arr. Avallon, canton Guillon. 11) *Thizy-Moulin, dép. Meurthe-et-Moselle, gemeinde Dolcourt. Verkürzt zu* Titium, *in* 1) *Titz, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Jülich.* 2) *Tetz, bei Linnig, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Jülich.*

Titĭ-acus *M. (Rom) CIL* VI 3642: Mil. coh. XV. Ͻ. Titiaci.

?**Titic-ĭus** *M. (Atria) CIL* V 8115, 125: L. Titicio . . .

?**Titic-onius** *M. (Lyon) CIL* XIII 1904: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Victoriae Ursulae feminae sanctissimae civi Agrippinens. quae mecum vixit annis XX, m. X, d. XX sine ulla animi mei laesione Titiconius Verinus miles leg. XXX coniugi.

Titi-cus *M. (Osuna) CIL* II 5447: G. Numisius Titicus Tispit.

Titilicuta *F. (Cordova) CIL* II 2295: Titilicuta mater.

?**Titi-luxsa** *F. bei den Ausci. (Gimont) CIL* XIII 471: . . Iullo Serani fil. et Titiluxsae Soemuti f(iliae) uxori ei(us).

Titĭ-o(n) *M. cogn.* **Titi-ū** *F. (Zollfeld) CIL* III 4911 = 11514: Felix Cilumbae f. et Titiu Aterae f. uxor v. f. sibi et Vircaioni f. *(S. Jacob in Windischbüheln)* 5316: Finitus Titionis f.

titiont. *(Gallische inschrift von Rom, Deux-Sèvres) RC* 19, 170 *A* 4: Titiont.

Titis *O. (Rom) CIL* VI 2845: Ex vico Titis.

?**Titisenus** *M. (Salona) CIL* III 2055: T. Titiseni Convictoriani dec. col. Salon. sacerd. T. Titisenus Valentinus 7 leg. filius. *(Salona)* 9362: D(is) M(anibus) Titiseno Carico.

Titissen-ia *F. (Hr. el Charub) CIL* VIII 763 = 12223: D(is) M(anibus) s(acrum) Titissenia Saturnina vix(it) an(nis) XXXV h. s. e.

Titiu . . . *(Asseria) CIL* III 15020: Titiu . . .

Titium *s.* *Titiācus.

Titivilla. *(Dalmatien) CIL* III 6431 = 8480: Petronius et mater Maximilla Titivillae defunctae annorum XXX. filiae infelicissimae titulum posuerunt.

Tito *s.* Titto.

?**Titŏ-s** *M. (Faye-l'Abbesse;* [*Clermont:*] *Angers; Vertault) CIL* XIII 10010, 1913: Titos. fe(cit). *(Poitiers)* 10011, 273: Titos. f.| *(Nantes)* 10013, 22: Titos agi|.

Titov-ĭus. *(Urum-Jeniköi) CIL* III 7408: L. Titovio L. lib. Diadumeno. *(Petronell)* 14072: Marti L. Val(erius) Titovius evocat(us) v(otum) s(olvit) m(erito).

Titthī *celtiberisches V. in Hispanien, warscheinlich clienten der Aravaci. Polyb.* 35, 2, 3: *Τῶν δὲ πρέσβεων εἰς τὴν Ῥώμην παραγενομένων τοὺς μὲν παρὰ τῶν Βελλῶν καὶ Τίττων, ὅσοι τὰ Ῥωμαίων ᾑροῦντο, παρεδέξαντο πάντας εἰς τὴν πόλιν,* (4) *τοὺς δὲ παρὰ τῶν Ἀραουακῶν πέραν τοῦ Τιβέρεως ἐκέλευσαν κατασκηνοῦν διὰ τὸ πολεμίους ὑπάρχειν, ἕως βουλεύσωνται περὶ τῶν ὅλων.* 11: *Οἱ μὲν οὖν Βελλῶν καὶ Τίττων συμμαχοῦντες Ῥωμαίοις ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια διελέχθησαν· ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσήγαγον τοὺς παρὰ τῶν πολεμίων. Strab.* 3, 3, 8 *p.* 156: *Ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων οἵ τε Κωνιακοὶ καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες Πληντουίσοι. Appian. Hisp.* 44: *Σεγήδη πόλις ἐστὶ Κελτιβήρων τῶν Βελλῶν λεγομένων μεγάλη τε καὶ δυνατή, καὶ ἐς τὰς Σεμπρωνίου Γράκχου συνθήκας ἐνεγέγραπτο. αὕτη τὰς βραχυτέρας πόλεις ἀνῴκιζεν ἐς αὐτήν, καὶ τεῖχος ἐς τεσσαράκοντα σταδίους κύκλῳ περιεβάλετο, Τίτθους τε ὅμορον γένος ἄλλο συνηνάγκαζεν ἐς ταὐτα.* 48: *Ὁ δὲ οὐκ ἔφη δώσειν, εἰ μὴ πάντες Ἀρουακοὶ καὶ Βελλοὶ καὶ Τίτθοι δεηθεῖεν ὁμοῦ.* 50: *Συνελθὼν ἔφη Βελλοὺς καὶ Τίτθους καὶ Ἀρουακοὺς ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν Μαρκέλλῳ* . . . *Ὁ μὲν δὴ πόλεμος ὁ Βελλῶν τε καὶ Τίτθων καὶ Ἀρουακῶν ἔληγεν οὕτω πρὸ Λευκόλλου.* 63: *Παρὰ δὲ Βελλῶν καὶ Τίτθων αἰτήσας πεντακισχιλίους συμμάχους, καὶ λαβών, προύπεμψεν ἐπὶ τὸν Οὐρίατθον.* 66: *Ἐφ' οἷς δ Οὐρίατθος οὐχ ὁμοίως ἔτι καταφρονῶν, Ἀρουακοὺς καὶ Τίτθους καὶ Βελλούς, ἔθνη μαχιμώτατα, ἀπέστησεν ἀπὸ Ῥωμαίων. Flor.* 2, 10 (3, 22), 9: In Romanam fidem venere urbes Osca Termes, Tutia (Ulia?) Valentia, Auxuma et fame nihil non experta Calagurris. *(Berg Kosmaj) CIL* III 6311 = 8165 = 14217, 7: Tittba. *Vgl. iberisch* ttaqē. *auf münzen Hübner MLI p.* 73 *n.* 76. XLVIII. *Cf.* Tuttia.

Titti-li. *(London) CIL* VII 1336, 1127: Tittili f.

Titti-onius *M. (S. Marein bei Neumarkt) CIL* III 5054: Tittionius Maturus viv(us) f(ecit) s(ibi) et Citatie Citate con(iugi) k(arissimae).

Titt-ĭus *M. nomen. Ioseph. b. I.* 6, 4, 3: *Τίτου Φρυγίου. (Petronell) CIL* III 6010,

223 = 12014, 84[1] *(Dêr-el-qualá)* 6684: Ex voto M. Titti Re.... *(Alt-Ofen; O'-Szöny)* 12014, 559: Tittius. *(Baalbek)* 14386[d]: I. o. m. H(eliopolitano) C. Tittius ..ralaeus(?). *(Rom, a. 174) Act. Arv. (a. 70):* M. Tittius Frugi; legatus legionis decimae quintae (Apollinaris). *CIL* VI 2382 = 32638, 15: T. Tittius T. f. Cru. Placidus Tuder. *(London; Cambridge; Chesterford [Audley End])* VII 1336, 1128: Tittius. *(York)* 1129: Tittius fe(cit). *(Ammaedara)* VIII 11665 = *Anth. Lat.* 1497 *Buech.*: Tittia Lucilla. *(Karthago)* VIII 12536: Tittius. *(Marclopt bei Feurs)* XIII 1632: Tittius. *(Poitiers; [Moulins; Clermont;] Trion; Tours; Soissons; Hermes, dep. Oise; Bordes-Bricard; [Nijmegen])* 10010, 1914: Tittius fec(it), Tittius fe(cit), Tittius, Titti m(anu). *(Martres d'Artières, Puy-de-Dôme) BM* 1881 *n.* 1 (5e *sér., t.* 9, 47e *de la coll.*): C. Tittius Balbinus *(augenarzt)*.

Titt-o(n) *M. cogn. F. (Taschlydja) CIL* III 6350 = 8319: D(is) M(anibus) Aureliae Tittoni quæ v. a. XLV Aur. Carus c. b. m. p. *(Cadina-Glavizza) CIL* III 2759 = 9817 *p.* 2328, 157: T. Aurelius Panes Ciasiicianus Titoni et Sextoni sororibus b. m. p. *(Briançon, saec. 1)* XII 95: Tittoniae Tittonis f(iliae) Tertiae.

Titt-onĭa *F. nomen. (Briançon, saec. 1) CIL* XII 95: Tittoniae Tittonis f(iliae) Tertiae.

Tittula, Tittus *s.* Tit.

Titu ... *(Supljaja-cerkva) CIL* III 14321, 27: Titu ...

Titua *F. (Mateca bei Dobovc) CIL* III 11686: Quartus Diastuli anorum Titua (*oder* Litua) Quarti a[n.] XXX.

Titua *O. in Galatien. Ptol.* 5, 4, 4: Τιτούα (Σιτούα *X*).

Titu-ca *M. (Penk bei Bleiburg) CIL* III 5080: D(is) M(anibus) Tamacus Tituces et Secundina con. et Primianus fil. et Finita con. v. f. s. et Secundo fil. an. X et Secundinus fil. Ursula con.

Tituc(c)-ĭus *M. nomen. Chronogr. a. 354 MG a. a.* IX *p.* 66 *M.*: Titucius Ro(Re?)burrus, *praef. urbis a. 283.* — *(Rom) CIL* VI 3877[a] = 32449: M. Tituccius Saturninu[s]. *(Venafro)* X 4917: Narcissus vil(icus) T. Tituci Floriani et Teiae L. f. Gallae vixit an. XXV. *(Cavillargues, canton Bagnols)* XII 2749 = *Inscr. de Languedoc, Nimes n.* 1544: D(is) Manib(us) Q. Tituci(i) Silvini.

Tituc-o(n) *M. (Globasnitz) CIL* III 6517 = 11646: Adnamus Terti fili(us) et Devignata Tituconis filia. Adnamatus Adnami et Sora Adnami f(ilii).

titulіu. *(Adria) Vitt. Poggi, Giornale Ligustico, Genova 1879:* TITVIIV.

Titulc-ia *mit lat. endung, vgl.* Octaviolca, *O. stadt der Carpetani in Hispanien, j. Baiona. Ptol.* 2, 6, 56: Τιτουλκία. *IA* 438, 8. 439, 11. 446, 1: Titulciam. *Rav.* 4, 44 *p.* 312, 9: Titultia.

?**Titul-eius** *M. (Zara) CIL* III 10012: L. (*oder* P.) Tituleius. *(Besançon)* XIII 5382: D(is) M(anibus) s(acrum). M. Tituleio Victori praef(ecto) coh(ortis) VI Raetorum.

Titulenius *M. (Cilli, im Saan-fl.) CIL* III 11699 I 8: Titulen(ius) Boniati.

?**Titull-inus** *M.* **Titull-ina** *F. (Grenoble) CIL* XII 2272: D(is) M(anibus) et memor(iae) aeter(nae) Gnatie Verinule Militius Titullinus coni. kar. sub as. d. d. *(Nîmes)* 3238: D(is) M(anibus) T. Iul. Titullini dec. Vienn. Iul(ia) Ianuaria pat. o[pt]. 3242: Iúliae L. fIl(iae) Titullinae flam. Aug. Cabell(ione). 3567: D(is) M(anibus) L. Eliponio Titullino Eliponia Hygia uxor.

Titull-ius *M.* **Titullia** *F. (Cazeaux-de-Laboust, dép. Haute-Garonne) CIL* XIII 331: D(is) M(anibus) Valeria Hermione marito L. Titullio Antonio. *(Billière bei Cazeau)* 332: L. Titullius Antonius. *(Garin)* 336: D. M. Titullae Antoniae. *(Saint-Aventin, Haute-Garonne)* 340: D. M. Val. Hermione Titul. Antoniae fil. karissime. *(Luchon)* 364: [T]itu[lliae An]toniae Hermionensis fil. an. XXI.

Titullo *F. (Peñalva de Castro) CIL* II 2807: L. Valerio Gal. Marciano an. XXIX M. Valerius Paternus Vatricus et Valeria Titullo filio pientissimo.

Titu-llus *M. cogn. (Merida) CIL* II 587: D(is) M(anibus) s(acrum). T. Pompeius Similis Titullus. *(Segovia)* 2745: .. [Li]cinio Titullo [C]oronicum. *(Medinaceli)* 5789: T. Licinius Quir(ina) Titulus Cornutanulus h(ic) s(itus) e(st). *(Sztrigy-Szacsal)* III 7893: A. Tetula. *(Arčar)* 14501: Titulus. *(Salona)* 14698, 1: Titullus. *(Nave bei Brescia)* V 4624: Iuliae P. fil. Titullaé. *(Cabaglio)* 6591: (Valentiae) Titullae. *(Acqui)* 7509: Aufidiae T. f. Titullae. *(Rom)* VI 3634: T. Terentio Titullo. *(Arles)* XII 777: C. Cassio Exorato I(ulia) Tittula coiiugi. 802: Titulla. *(Malaucène)* 1397:

Iulia Titulla. *(Ventavon)* 1529: DIs Manib(us) Q. Caetroni Q. fil(i) Volt(inia) Titulli veter. coh. VI. pr. loco II vir. pontif. col. Aug. Arim. praef. pagi Epoti, flam. Aug. et muner. publici curat. ad deam Aug. Voc. hered. ex test. *(La-Batie-Mont-Saléon)* 1536: Silvano D. Roccius Ti[t]ul[l]us v. s. *(Vienne)* 2029: C. Vlbio L. f. Vol. Titullo fratri. *(Grenoble)* 2292: C. Titio Vatio fil. Vo. Titulo. *(Greysiac)* 2463: T. Aprio Volt. Titullo. *(Laudun)* 2785: Titulla Senecionis f. vIva sibi. *(Beaucaire)* 2830: Licin(ius) Titullus. *(Alais)* 2874: Iuliae Titullae. *(Vézenobre)* 2894: Titiae Titulli f(iliae) Catiae. *(Uzès)* 2948: T. PrivatI Titulli. *(St.-Privat)* 2984: T. SuadulI Titulli. *(Nîmes)* 3137: Q. Aemilius Titullus [v. s.] l. m. 3210: Annoniae Titullae uxori. 3280: Titullus. 3285: Titu[lla?]. 3553: D. M. Decurtiae (Decu[m]iae?) Titi fil. Titullae. 3598: T. Geminius Titullus. 3936: T. Tancio Titullo fratri T. Tan//. 3938: D. M. T. TavilliI T. fil. Vol. Honórati Tavillia Titulla fratri viva /// de suo. 3942: DiIs Mán. Terentiae T. fIl. Titullae annórum XXVI. 3957: Titiae T. fIl. Titullae socrae. 3958: Manib(us) Titulli Successoris f. Nundina uxsor posuit. 3959 *add.*: Titullae Gemini Titullu[s] sorórI. 3996: D. M. Valeriae Munatiae L. Munatius Titullus sorori et Munatia Marcella aviae. 4001: D. M. Valeriae T. f. Titullae Valeria Gemina filiae pilssimae p. *(Saint-Césaire)* 4064: Titulla. *(Rodilhan)* 4065: T. Cadio Titullo. *(Calvisson)* 4157: D. M. Marciae Titullae heredes. *(Lunel-Viel)* 4177: Titiae TitullI f. Titullae Q Maximius SecundInus uxorI. *(Narbonne)* 4370: Se vivo T. Valerius T. f. Fabia Titulus Gabaliensis veteranus. 5115 *add.*: T. Salvio L. f. Pap. Titullo. *(Saint-Béat)* XIII 40: Abellioni deo Titullo Homulli f. v. s. l. m. *(Ardiège, dép. Haute-Garonne)* 113: Leberenno Marti Titullus Amoeni fil(ius) v. s. l. m. *(Lectoure, dép. Gers)* 502: Iovi Titulla v. s. l. m. *(Lyon)* 2220: D(is) M(anibus) Nameriae Titullae. *(Besançon, saec. 3 p. Ch.)* 5384: Geminia Titulla Arausiensis mate(r) sacrorum *(priesterin)* hic adquiescit. D(ecimus) Iul(ius) P(ublii) f(ilius) Auctus con(iugi) piissimae et Aurae Severi, quem pro f(ilio *oder* filia) obser(vavit). *(Vieu; Forêt de Compiègne; Heddernheim; Bonn)* 10010, 1915: Titulus f(ecit), Tituli, Titulli m(anu).

titumen *pflanzenname. Apulei. Madaur. de herb. virt. c.* 10: Artemisiam Galli ponem, alii titumen, Daci zyred, alii zonusten, Itali serpillum maius.

Tituri-ānus *und* **Titur-ius** *lateinisch.*

?**Titur-o**(n) *villeicht auch celtisch, M. (Eining) CIL* III 12014, 560: Tituronis. *(London; Colchester; Chesterford [Audley End]) VII 1336, 1131*[a]: Tituronis. *(York)*[d]: Tituro. [e]: [Tit]uronis. 1132: Tituronis of(ficina). *(London)* 1133: Tituronis of(ficina). *(Vienne; Sainte-Colombe)* XII 5686, 887: Tituronis of(ficina). *(Allier)*: Tituronis. *(Poitiers; [Moulins; Clermont;] Trion; [Paris;] Forêt de Compiègne; Étaples; Boulogne; [Douai;] Assche; Tongern)* XIII 10010, 1916: Tituronis o(fficina), Tituronis, Tituronis], Tituroni of(ficina), [Ti]turo f(ecit).

?**Titu-rus** *villeicht auch celtisch, M. (Verona) CIL* V 3505: M. Audasius M. l. Titurus. *(London; Wilderspool bei Warrington)* VII 1336, 1134: Tituri m(anu). *(Neustadt an der Hardt)* XIII 6114: D(is) M(anibus) Atturus Matti [f]illius(?) an(norum) LX TItur[us?] ... *([Clermont;] Trion; [Paris;] Angers; [Rouen]; Verrins)* XIII 10010, 1917: Tituri m(anu), Tituri. *(Aux Châteliers de Frémur, dép. Maine-et-Loire) BE t.* 3 (1883) *p.* 282: TITVR(us *oder* o).

Titus *fl. in Gallia Lugdunensis, j. Guet. Ptol.* 2, 8, 2: *Τίτου* (*Τήτου ci. Müller*) *ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Titus Tittus *auch celtisch? M. (Kutac bei Ljubuški in Dalmatien) CIL* III 6366 = 8491 (*p.* 2258): Primus Titti f. tubicen do(mo) Caturix mil. coh. IIII Alp(inorum). *(Bei Lichtenwald an der Save)* 13406: Titus Ambisavi f(ilius) han(n)or(um) LXXX h(ic) s(itus). Uxela Griponi f(ilia) an(norum) L. *([Lyon;] Paris; [Orléans;] Boulogne; Abbeville; Assche; Tongern; Mandeure; [Speier;] Neuss; Vechten) CIL* XIII 10010, 1918: Titus fecit, Titus, Titi m., Θ. Titi, Tit. of., Tit, Tit. offic., Tittus.

Titus[a] *cogn. (Visibaba) CIL* III 12719: Huius Titus[ae?].

Titu-sidius *M. (Viddo) CIL* III 1770: L. Titusidius Chryseros. *s.* Tita-sidius.

Titus-ĭus *M. (Poitiers; [Tours]) CIL* XIII 10010, 1919: Titusius . fe(cit).

Titusorca *F. (Vercelli, christl.) CIL* V 6737: Hic in pace quiescit Melania cui contra votum memoriam fecit coniux

Boba et titum posuit cum filia sua Titusorca.

Titususius *M. (Alcozer) CIL* II 3048: Titususius Paternus.

Tiu *vorname. Grabinschrift in Cernusco Asinario, südlich vom Lago di Lecco, dem südöstlichen arme des Comer sees. Pauli s.* 11 *n.* 23: // Tiu Sivilios *(familienname).*

Tiu ... da *F. (Pavia, christl.) CIL* V 6470: Tiu ... da.

Tiuc-ius *M. (Mailand) CIL* V 5890: L. Tiucio Merulae.

tiusiulos. *(Cisalpin. Gallien) V. Poggi, Giornale Ligustico:* Tiusiulos.

? **Tiutiamenus** *O. (Rom, a. 227) CIL* VI 2799 = 32543: [M. Aur.] M. f. Fl. Maximus Philipp[op]oli vico Tiutiameno coh. III praet.

Tiva *fig. (Reims) CIL* XIII 10006, 164: TIVA F.

? **-tiv-aius** *in* Contivaius.

Tivernio villa *O. j. Tivernon, dép. Loiret, arr. Pithiviers, canton Outarville. Gesta Dagoberti I. c.* 37 *MGSS Mer.* II *p.* 415, 1: De Tivernione, quae sita est in territorio Aurelianensi. *Merow. münze Belfort* 6450: TIVERNIVNI VI(cus).

Tiviscum *s.* Tibiscus.

-tix, *gen.* -tigis, Dubertix.

Tlatur-ius *M. (Komič) CIL* III 15055: Sestus Tlaturius Triti f(ilius) vi(v)us f(ecit) sibi et co(n)iugi annorum ... dis Manibus.

Tleisa *cogn. (Les-Baux) CIL* XII 980: Tleisa Votonnae fil(ia).

-tlŏ- *urcelt. suffix, bret.* -l, *in* *can-tlŏ- *ir.* cétal, *n. (cantus), stamm* *cētlo-, *ver-cantlo-, *cenétlo-n *geschlecht* (*air.* cenél, *acy.* cenetl), *ande-cenetro- *oder* *ande-cenetlo-?, *saitlo-n, *sku̯-e-tlo-n, *scvé-tlo-n, *spe-tlo-n *(nuntius),* √ seq *(sagen), idg. gdf.* *sqē-tlo-m, *air.* scél, *n. erzälung, w.* chwedl, *s[t]ā-tlo-n.

? **Tlo ... cona.** *(Aus Raetien) CIL* III 15216, 15: Tlo ...|cona.

? **Tlo-antius.** *(Bei Bihač) CIL* III 14328: Tloantius Rufus praepositus Iapodum v. s. l. m.

Tlob. *(Trier; Langres) CIL* XIII 10010, 1920: TΛOB *und* TΛOB.

Tlota, Tlotamica *fig. (Lezoux) CIL* XIII 10016, 15: Tlota, Tlotamica.

Tnugdalus, *dafür* Tungdalus, *daraus verderbt* Tundal, *ir.* Tnúthgal.

-tŏ-, *fem.* -tā, *participialsuffix, air.* -t, -th, *bret.* -z, *w.* -th, *gr.* -τό-ς, *lat.* -tus, *ai.* -tha-s, -ta-s, *idg.* -tŏ-. *In:* amb-ac-to-s, (im-)brec-to-n *von* (in-)breg-to-n, *bre-tā, (vergo-)brĕ-tos, *camb-to-s *in lat.* cantus *cf.* κανтευα, *adi.* can-to-s *von* *cansto-, *cand-to-, Cel-to-s Κελτός Cel-tī, *ir.* cét, *clē-tā clū-to-clou-to- clō-to-, Cres-tus, cristo-, Da-tos, An-dar-tā (dar-to-s), An-dras-tā (dras-tos), Gaisatoi, gnātŏ-s, Graptus, gratŏ-, juc-tŏ-*jug-tŏ-, Iac-tu-s, Λάξτα, *lac-to-s *lec-tos *feucht,* *ma-to-s (*daneben* *ma-ti-s), Mel-tus, rā-tŏ-n, (Ro-)smer-tā, (Nantŏ- *für* Nantī-) svel-tā, *gall.* Con-teχ-to-s, ? Togenetus, Tritus, *auch ligur. fl.* Dru-to-s. *Suffix* -tŏ- *dem themavocalischen praesens-stamm angehängt, part. perf. pass.* (*fem.* -tā) *wie, in gr.* ἑρπ-ε-τό-ν *'kriechendes tier', ai.* darš-a-tá-s *'sichtbar, sehenswert', in:* *cara-tos Caratus, Casa-tus, *Cunatos Cunatius, Ad-bucietus, *leucĕ-to-s *loucĕ-t-os, Mag-ĕ-to-s, nem-e-to-n, Orgĕ-to-, Tocĕtus; allŏ-tŏ- *von* allŏ-, durŏ-tŏ- *von* durŏ-, lugŏ-tŏ- *von* lugŏ-, Senotum *von* seno-; *uridg.* -ŏ-to-, *air.* biad, *n. Schlußsylbe* -tŏ- *in O. fällt aus, z. b.* Aci(to)-dūnum, Augus(to)-dunum, *Bella(to)-dunum, Cale(to)-dunum, *Cara(to)-dunum *Clu(to)-dunum, *Conda(to)-dunum (*so auch* -co- *in* An(co)-calites).

to *ir., cy.* ty *praepositional-praefix, nach Meillet verwant mit slav.* otŭ, *lit.* ata. *Villeicht in* Tovisāco-s. *Inschrift von Voltino:* To me decavi *(me addixit)* Obuldinu Tinu.

to *'dein'. (Martyr. s. Symphoriani, W. Meyer, Fragm. Burana s.* 161—163: Beto to divo *leben ist dein gott. s.* *tovŏ-.

To ... *CIL* III 14507 *dex. b* 1: To ...

To ... *G., beiname des Mars. (Chasterton) CIL* VII 79: Mar(ti) To ... *oder* Mart(i) O ...

To .... *(Saintes) CIL* XIII 1075: C. Iul(ii) Victoris l. To ....

Toarcis, Toartius (Toarcinse) castrum.

Toarcensis pagus *j. Thouars, dép. Deux-Sèvres, arr. Bressuire.*

Toarecca *O. im Poitou. Merow. münze. Belfort* 4352 = *RN* 3ᵉ *s., t.* 14 (1896) *p.* 445 = *Prou* 2415 bis *pl.* VIII *n.* 23: TOARECCA.

Toarum *fl. j. le Thouët, nfl. der Loire.*

Tob-ata *O. in Galatien. Ptol.* 5, 4, 5: *Τώβατα* (ἢ *Τόβατα*).

Τόβιος *s.* Tovios.

Tobrencia? *O. Merowingische münze. Belfort* 4353: TOBRENCIA.

Toc. *s.* Tog.

Toca *M. (Lezoux) CIL* XIII 10012, 20: Toca|Voga. *(Bonn) WZ* 21 *s.* 446: Toca f(ecit).

Tocca *ital.* tocca *'mütze', frz.* toque *(daraus bret.* toc *chapeau), span.* toca, *port.* touca? *M. (Bois-de-Vaud bei Vidy) CIL* XIII 5028: C. Iulius Toccae f. Rufus. A. (Apollini?) Q. M. *(Neuville-le-Pollet; Paris; Reims; [Douai;] Lambusart; Assche; Juslenville; Tongern; Flavion; Anthée; Dalheim; Le Châtelet bei Saint-Dizier; [Speier;] Worms; Köngen; [Heidelberg;] Ladenburg; Breitenbrunn; Cannstatt; [Stuttgart;] Oberscheidenthal; Osterburken; Niedernberg; Mainz; Castel; Heldenbergen; im Main an der Kinzigmündung; Heddernheim; Friedberg; Rückingen; Marköbel; Saalburg; Wiesbaden; Neuwied; Bonn; Cöln; Xanten; [Nijmegen;] Vechten; Arentsburg) CIL* XIII 10010, 1921: Tocca fecit, Tocca FI, Tocca fec', Tocca fec, Tocca fe, Tocca FX, Tocca f, Tocca, Toccae. m(anu). *(Oehringen) Limes lif.* 5 *s.* 25: Tocc[a f.]. *(Asberg) BJ* 104, 163: | Tocca fecit.

Tocc-inus *M. (Bregenz; Wels; [j. in München]) CIL* III 6010, 224. 12048, 85: Toccinus f(ecit). *(Hüfingen; bei Heiligenberg; Neuenheim bei Heidelberg; Rheinzabern; Neuhaus; Eulbach; Mainz)* XIII 10010, 1922: Toccinus fe(cit), Toccinus f(ecit), Toccinus I. *s.* Tocinus.

Tocc-ĭus *M. nomen,* **Tocc-ia** *F. (Vienne, oder Orange?) CIL* XII 5686, 888: Toccius. *(Zell) CIR* 716: Toccia Crippous f. *(Reims; Forêt de Compiègne; [Douai;] Courtrai; Tongern; Wancennes; Dalheim; Sablon bei Metz; [Speier;] Heidelberg; Mainz; Friedberg; Saalburg; [Cöln;] Vechten) CIL* XIII 10010, 1923: Toccius fe(cit), Toccius f(ecit), Toccius.

Tocc-o(n) *M. (London) CIL* VII 1336, 565: T(*nicht* L)occo f(ecit). *(Wiesbaden; Xanten; [Nijmegen;] Vechten)* XIII 10010, 1924: Tocco f(ecit).

Tocem ... *(Faimingen) CIL* III 14373, 46: Tocem ....

Toce-tus *M.* **Toceta** *F. (Carqueres) CIL* II 5576: Melia Toceta. *(Bordeaux)* XIII 582: SirΘnae Adbucietus Toceti fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Vgl.* Togius, Togitius, Togirix, *oder* Tonceta? Tongetus.

Tocĭ-ăcus *s.* Toutiacus.

?**Tocies** *cogn. (Haidin) CIL* III 13552, 110: Tocies.

Toc-inus. *(Aus Raetien) CIL* III 15216, 16: Tocinus f(ecit). *s.* Toccinus.

Toci-ssa *M. (Königshofen) CIL* XIII 5969: Deo Mercurio Augustus Tocisse fil(ius) ex voto v. s. l. l. m. *(Zwischen Pfaffenhofen und Ringeldorf)* 6018: [Me]r(curio) e[t] Maiae [I]bliomarus [To?]cissae (filius) v. s. l. l. m.

Tod-ĭa *F. (Regensburg) CIL* III 14370, 15: Fl. Ispanæ vix. an. XVIII. Tod(iae) Inp(e)trata(e)?

Todinĭ-ăcus *s.* Tudiniacus.

Toccius *villa in Albiense territorio. Vita s. Desiderii* 30 *MGSS Mer.* IV *p.* 586, 13: (Dedit) Toccio.

To-edus *fl. j. Le Toue.*

To-ena *j. la Ternoise, nfl. der Canche, dép. Pas-de-Calais.*

Toga *Göttin. (La Torre de la Mata) CIL* II 801: Togae Veien[i]a Tusca pro victoria Garici Fuscini v. s. l. a.

Togen-etus *M. (Reims) CIL* XIII 3321: D(is) M(anibus) e[t] m(emoriae) Eloppo Togeneti coius (= coniux); Duteria par(ens).

Togen-ĭus *M. (Rom, a. 275) CIL* VI 10060: Cl. Aurelio Polyphemo domino et agitatori factionis russatae Togeni Caesareus sui temporis primo et solo factionario ob gloria ...

? **Tŏg-ern-ius Tŏcern-ius** *var. von* Tegernios, *s.* tŏgo-, *M. (Ostro, distr. Haczek) CIL* III 1510: C. Togernius Ingenus Aug. col. Sarmiz. metrop. vixit ann. XXX. *(Cittanuova)* V 375: C. Tocerni Maximiani mil. leg. II. Ital. stipendior(um) V libr. cos. annor(um) XXIII, mensium VIII, dier(um) VI. C. Tocernius Hermeros pater filio karissimo.

tŏgĭ- *'angenem', ir. gael.* toigh = *tŏgi-s.

Togiāc-ĭus *M. nomen gentilic.* **Togiacia** *F. ableitung von* Togiăcus. *(Nimes) CIL* XII 3217 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 276: DIs Manib(us) HelvI(i) EcimarII Volt. Vitális aed. col. et uxóris Togiáciae EruclInae. *CIL* XII 3960 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1219: Togiacio PhIleroti et Iuliae Antiquill(ae); Iul(ia) Rufina amic(is) opt(imis) et Mesophil(us) fil(ius) patr(oni), et Iuliæ Antiquill(ae).

Tŏgĭ-ăcus *vom stamm* togio-, Togius,

-ia, *M. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3769 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1218: . . . . i-co . . . . [T]ogiaco (*nach Hirschfeld* Mociaco). Vel . . . . [et Su]ccessae f(iliae) et S[ex(to)] Valerio Fe[s]to(?) viva [p(o-suit)]. *(Narbonne) CIL* XII 4641 = *Inscr. de Languedoc, n.* 326: Vivit Q. Attius Sex(ti) f(ilius), Togiacus. Θ Sex. Attius Sex. f. Rufus fratres.

Tŏgĭ-antŏ-s *M. Bronzemünze der Aidui. Muret et Chab.* 5087: TOGIANTOS. *(Bronzemünze aus Suin, dép. Saône-et-Loire)* 5088. 5089 *(bronze)*: [To]GIANTOS *R* SLAMB. *(Sibermünze, in Jersey gefunden) Mur.-Chab.* 10384: [To]GIANTOS *R* CASSISVRATOS.

Togika(1?)**ioitŏ-s** *gallische bronzemünze. Duchalais n.* 370. *s. L. Maxe-Werly, Mélanges de Numismatique* 2 (1878), *s.* 373: ΤΟΓΙΚΑΙΟΙΤΟϹ. *Vgl.* Sequanoiotvos?

Tog-idius *M.* **Togidia** *F. (Pinos de la Puente) IHCh n.* 116: [Toci]dius. *(S. Benedetto) CIL* IX 3766: L. Tocidius Princeps Nymphodo filio suo Tocidia Arrutusa. *(Arles)* XII 781: D(is) M(anibus) Q. Cepidio Marcello qui vixit ann. XVIII., m. III, d. V Edia Tocidia mater dulciss. fil. piis. fecit. [*Orléans*] XIII 10010, 1925: Togidi/.

Togi-enses *V. in Italien. Plin. n. h.* 3, 130: Togienses.

Togi-mărus *M. (Limoges) CIL* XIII 1395: D(is) M(anibus) et memor(iae) C(ai) Anni Togimari Maevia Paulina, coniunx, sibi et suis, viva, posuit.

Tŏgĭ-o(n) *M. (Im Zollfeld) CIL* III 4898: M. Cocceio Sutuedi f(ilio) Quincto, et Bagaucuni Togionis f(iliae). V(ivi) f(ecerunt). *(Mariasaal)* 4965: Rufiae FirmInae Secunda Togionis f(ilia) v(iva) f(ecit) et sibi. *(Gamlitz bei Ehrenhausen)* 5355: L. Cassius Togio v(ivus) f(ecit) sib(i) et Busugnat. d. ann. LXV. *(Leoben)* 5465: Sato Togion[is f(iliae)] et Bussullæ Saggonis f. con. h. f. *(Rossegg bei Anger)* 5506: Vaeerius Togionis f(ilius) Vibenniae con. et Vaeer. *(Dechantskirchen in Steiermark)* 5518 *u. p.* 2328, 48: Masculo [Tog?]ionis f(ilio) [vix(it) an(nos)] XXX . . . . *(Auf der Mauer bei Oeling)* 5674 = 11817: Vibius Togionis.

Tŏgĭon-ĭus *M. (Salzburg) CIL* III 5533 = 11755 *u.* p. 1048: Mercurio aedem fecit et signum posuit C. Togionius Cupitus C. Tog(ionius) Ius[tin]us fil. refecit.

Tŏgĭ-rīx *M. (Yverdun) CIL* XIII 5055: Mercurio, Apollini, Minervae Togirix Metiae f(ilius) v. s. l. m. — *Gallische silbermünzen der Sequani. Muret-Chab.* 5546, *pl.* XVI/XVII: TOGIR(ix *fürer der Sequani*) *R* TOGIR(ix). 5547: TOGIR(ix) *(ohne legende des R)*. 5548: TOGIRIX *R* (To)GIRI(x). 5549: TOGIRIX *und* (T)OGI(rix). 5550: TOGIRIX *und* TOGIRI(x). 5551: . . GIRIX . . . . 5552: TOGI . . 5553: TOGIRI *und* TOG. 5554: TOGIRI *und* OGIR. 5555: . . IRIX *und* TOGIRI. 5556: TOGRX *und* TOCIRI. 5557: . . GIRIX. 5558: TOGIRIX . . 5559: TOGIR . . 5560: . OGIRIX *und* . GIRI. 5561: . . . TOGI. 5562: . . IRI *und* TOGIR. 5563: . OGIRIX *und* TOGI. 5564: . IR . . 5565: OGIRIX IRIX. 5566: GIRIX. 5567: RI. 5568: RIX *und* TOGI. 5570: TOGIR. 5571: TOGIRIX *und* . . GIRI. 5572: TOGIR. 5574: OGIRIX. 5575: TOGI . . 5576: TOGIRIX. 5577: . . RIX *und* OGIRI. 5579: TOG(irix). 5580: GIRI. 5581: TOGI. 5582: TOGI *und* GIRI. *(Bronze)* 5583: TOGIRIX *R* TOGIRI. *(Silber)* 5584—5586: TOGIRIX. 5587: TOG *und* TOGILI. 5588: TOGIRIX *und* TOG. (5589 *schadhaft.*) 5590: TOGIRIX *und* TOGIRIX. 5591: *R* TOGIRIX. 5592: TOGIRIX. (*Bronze*) 5594: TOGIRIX. 5595: TOGIR. *(Silber)* 5596: OGIRIX. 5597: TOGI *und* OGIR. 5598: TOGIR . . 5599: . OGIRI . . 5600: . . . . . *und* TOGI. 5601: TOGIR *und* TOGIRI. 5602: TOGI. *(Bronze)* 5603: . OGIRIX. 5604: . OGIRIX *R* TOG. 5605: . OGIRI. 5606: TOGI. *(Potin)* 5607—5609. 5619: *R* TO. 5620 5631: TOG. *R* TOG. *(v. Duhn-Ferrero)* 31: TOC(irix) *R* TOC· *(Silber) Muret* 5632 —5636: IVLIVS *R* TOGIRIX. *(Pommiers, Aisne) RN* 3ᵉ *s., t.* 4 *p.* 193 *u.* 194: TOGIRIX. (*Ame en bronze d'un denier fourré de* TOCIRIX) *(Pommiers) RN* 3ᵉ *s., t.* 4 *p.* 198: TOCIRIX. *(Silber) (Pommiers) RN* 3ᵉ *s., t.* 11 *p.* 307 *n.* 18 (*cf. Muret* 5550): TOGIRIX *R* TOGIR . . . . . *(Gr. St. Bernhard, Comune di Saint-Rémy) Notizie degli Scavi* 1890 *p.* 304: TOC *R* TOC. *Vgl.* Doci-rīx.

***Tŏgĭ-sămā** '*aqua amoenissima*', *fl.* [*s.13*] *Zusema, j. die schwäbische Zusam.*

Tŏgĭ-sŏnus '*der angenem tönende*' *nach Glück von* togi- *und* soni-s, *ir.* son, *m. (sonus, vox, verbum)*, soin, *f. (sonus, existimatio)*, *cy.* son, *m.* (*sonus, vox, rumor, mentio; cf.* Vegisonius). *oder* Tog-is-onus (*cf.* Tug-illus,

Carant-onus). *fl. j. Bacchiglione, oder Togna. Plin. n. h.* 3, 121: Accedentibus Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris.

***Tŏgĭ-tacŏ-s** *von* togi- *und* *taco-s *cf. acy.* Tacit, *w.* Tegid, *britt. M. (Ogaminschrift von Ballywiheen, county Kerry) Proceedings of the Royal Irish Academy, january* 1885 *p.* 281: Togitacc(i) maqi Sagarettos. *The Academy, July 25* (1896) *No.* 1264 *p.* 66: Togittac.

Tŏg-ĭt-ĭo(n) *M. kosename. (Gustavsburg, Mainz) CIL* XIII 7034: Togitio Solimari f(ilius) Lin[go].

Tŏg-ĭus *ableitung von* Togos, *M. nomen,* **Tog-ĭa** *F. gall. kosename. (S. Margarethen bei Knittelfeld) CIL* III 5470: Togie Cassi f(ilie) con(iugi). *(Regensburg)* 5968: D(is) M(anibus) Togio et Iungato et Severino, fili(i)s eius, Tulia mar[i]to et fili(i)s pientessimis memor fecit. *(Magdalenenberg bei Ottmanach)* 14101: Ceudo Ariomani f. et Tocia Veriugi f. Admatae filiae sibi et suis v. f. *(St. Johann am Pressen)* 15205[1]: Silvano Tertii f(ilio) et Togiae Vercombogi f(iliae) v. f. s. et con. *(Passo di Mirabella)* IX 1127: C. Togius Quintillus v(ir) c(onsularis) corrector Apuliae et Calabriae curavit. *(Benevento)* 1561: Fl. Claudio Iuliano nob. ac beatissimo Caesari curante To[g]io Maximo v. c. cur. rei[p.] Benevent. *(Sessa)* X 4753: C. Lieurio Tranquillio Tocio Soimo consulari viro et patricio ordo splendidissimus Suessan. *(Tarent) Notizie degli Scavi di Antichità* 1896 *p.* 116: [C.] Furius C. l. Togius Quintilius. *(Orange)* XII 1257: Togius Paullinianus. *(Zahlbach, saec. 2)* XIII 7054: D(is) M(anibus) Togio Statuto, militi numeri exploratorum Divitiesium Antoninianorum stipendiorum XVIIII. Togia Faventina soror et heres// [frat]ri/ [carissi]mo f. [c.].

Toglus? *M. (Poitiers) CIL* XIII 10017, 848: TOGLVS

Togn-aeus *M. (Pompeji) CIL* X 8048, 43: St(atius) Marcius Tognaeu[s] f(ecit).

tŏgŏ- *'die decke', ir.* tuige, tuighe, *gl. stramen, acy. w.* to, *pl.* toau, *bret.* to *(tectum), an.* þak, *ae.* þæc, *engl.* thatch, *deutsch* dach, *lat.* toga. *In:* Tog-ernius, Tŏgŏ-dumnos.

Tŏgŏ-dumnŏ-s *M. eines altbrittan. fürsten, sones des Cunobellinos. Dio* 60, 20, 1 *(a. 43 p. Ch.):* Ὁ οὖν Πλαύτιος πολλὰ μὲν πράγματα ἀναζητῶν σφας ἔσχεν, ἐπεὶ δὲ εὗρέ ποτε, ἦσαν δὲ οὐκ αὐτόνομοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοις βασιλεῦσι προστεταγμένοι, πρῶτον μὲν Καταράτακον, ἔπειτα Τογόδουμνον (*Glück list* Τογίδουμνον, *Stokes* Τογιόδουμνον), Κυνοβελλίνου παῖδας, ἐνίκησεν· αὐτὸς γὰρ ἐτεθνήκει. 21, 1: Διά τε οὖν τοῦτο καὶ ὅτι καὶ τοῦ Τογοδούμνου φθαρέντος οἱ Βρεττανοὶ οὐχ ὅσον ἐνέδοσαν.

Tŏg-onius *M. Tac. a.* 6, 2: Cum repente Togonius Gallus, dum ignobilitatem suam magnis nominibus inserit, per deridiculum auditur . . . Adversus Togonium.

Tŏgo-s *M. (Stein am Anger) CIL* III 4169: Aug(usto) sac(rum). Ti. Claud. Togor(um) lib(ertus) Eutychus Aug. *(Lezoux, dép. Puy-de-Dôme)* XIII 10010, 1926[a]: Togos a(vot). *(Bourges)* [b]: Togo. *(Bourbon-Lancy)* [c]: Tocos . ///

togos *s.* tucos.

Tog-otes *iber.? G. (Talavera de la Reina) CIL* II 893: Togoti L. Vibius Priscus ex voto. *(Avila)* 5861: Deo To(goti?) votum et ara. Val. Maternus.

Togusua *M. (Cabra) CIL* II 1616 = 5469: . . . nus Togusuae [f.] . . Cabrensis.

Toi? *(Dijon) CIL* XIII 5584: Mo[nim]entum Toi[.

Toii-o(n). *(El Padron) CIL* II 5631: D(is) M(anibus) s(acrum). Iulia Am(maia) filio pi(o) Navio, Toiion(i) libe(rto).

Toim. *Bronze-münze. Muret-Chab.* 10308: TOIM.

Tois-obis *fl. in Brittanien, j. the Conwy. Ptol.* 2, 3, 2: Τοισόβιος ποταμοῦ ἐκβολαί. *Vgl. O.* Tossodio *u. fl.* Tussale, *j. die Düssel.*

Tol-asta chora *O. in Galatien. Ptol.* 5, 4, 5: Τολαστοχόρα (*Müller ci.* Τολιστοβώγιον ὅρια). *TP:* Tolosocorio (= χωρίον). *Vgl.* Τολιστόβογοι *Ptol.*, Tol-isto-boii, Tolostobogi.

Tolbĭ-ăcum Tulbiacum, Tulbiecus, Tulpētum *zu* Aur. Tolfius (*CIL* VI 32544)? *Nach J. Grimm zu got.* dulbila, *ahd.* tulpila, √ dilban = *ae.* dēlfan, *ahd.* tēlpan *(fodere), ahd.* Zulpih, Zulpah, Tulpel. *O. j. Zülpich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Cöln, kreis Euskirchen. Tac. h.* 4, 79: Namque et Civilis illuc intenderat, non invalidus, flagrantissima cohortium suarum integra, quae ex Chaucis Frisiisque composita Tolbiaci in finibus Agrippinensium agebat. *IA* 373, 4: Tolbiaco vicus Supenorum (*verderbt; var.* supeniorum, supernorum, sopenor.). *Greg. Tur. h. F.* 2, 27 (37): Hic Sigibertus pu-

gnans contra Alamannos apud Tulbiacensem oppidum percussus in genicolum claudicabat. 3, 8: Factum est autem, dum quadam die per murus civitatis Tulbiacensis confabularentur, a nescio quo inpulso, de altitudine muri ad terram conruit ibique spiritum exalavit. *Ionae vita s. Columbani c.* 28 *MGSS Mer.* IV *p.* 105: Ad Tulbiacensem castrum pugnaturus occurrit … Apud Tulbiacum. *Fredegar. chron.* 4, 38: Theudericus cum exercitum Ardinnam transiens, Tholbeaco pervenit. Theudebertus cum Saxonis, Thoringus vel ceteras gentes, que de ultra Renum vel undique potuerat adunare, contra Theudericum Tholbiaco perrexit; ibique dinuo commissum est prilium … A Tolbiaco usque Colonia exercitus Theudeberti gladio trucedatus. *Liber hist. Franc.* 38 *MGSS Mer.* II *p.* 308, 4 *sqq.*: Tulbiecum castrum ad pugnam egressi sunt. *(Zülpich) CIR* 547 = *Hettner* 59: Vican[i ////] | [T]ol[biacenses]? *Merow. münzen Belfort* 4474 (= *Prou* 1172): TVLBIACO FIT. 4475 (= *Prou* 1173): +TVLBIACO FIT. 4476: TVLBIACO FIT. 4477 (= *Prou* 1174): +TVLBIACO FIT.

Tolca *fl. j. Touques, dépp. Orne, Calvados, mündet in den Canal bei Trouville.*

?**Tole**(i)**-andossus** *iber.?* (Tole = *O. Theux*) *pyrenae. G. bei den Ausci, beiname des Hercules. (Saint-Élix-Theux, dép. Gers, arr. und canton Mirande, tal der Baïse) CIL* XIII 434: Herculi Toliandosso invicto Primigenius Sembi fil(ius) v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *Vgl.* Bascei-andoss, Buaicorrix Andoss, Andoxus, Alar-doss.

Tol-enses *vicani im gebiet von Brigetio in Pannonien. (O-Szöny) CIL* III 10982: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) pro salute impp. dd. nn. Augg. Aur. Vitalis vet. pro se et Tolesibus omnibus v. s. l. m.

tōles, *pl. m.* '*kropf am halse*', *gen.* -ium *ist latein. aus* *tons-li- *von* tens- '*denen*', *trotz Isid. or.* 11, 1, 57: Tòlis Gallica lingua dicuntur, quas vulgo per diminutionem tusilas vocant, quae in faucibus turguiscere solent. *Vgl.* *τολούτεγον*.

Tolētŏ-n *ist iberisch.*

Tol-ia *F. (Val de Maceira) CIL* II 349: D(is) M(anibus) Toliae Maximae ann. XXXX Claudius Tib[e]rianus ucsori p[i]entissimae.

Toliatis *s.* Tonatis.

tŏl-istŏ-, tŏl-ŏstŏ- *mit superlativ-suffix* -isto-, *in* Tolisto-agiī, Tolisto-bōgiī.

Tol-i(o)stŏ-ag-ĭī *cf.* Bellŏ-vaci? *V. in Asien. Polyb.* 21, 37 (22, 20), 2: *Καὶ ὁ Ἐποσόγνατος ἔπεμψε πρὸς Γναῖον πρέσβεις, καὶ παρεκάλει τὸν Γναῖον τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸν μὴ προεξαναστῆναι μηδ' ἐπιβαλεῖν χεῖρας τοῖς Τολιστοαγίοις* (*στολιστολογίοις codex N, Τολιστοβογίοις Ursinus*) *Γαλάταις.* (3) *καὶ διότι πρεσβεύσει πρὸς τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν Ἐποσόγνατος, καὶ ποιήσεται λόγους ὑπὲρ τῆς φιλίας, καὶ πεπεῖσθαι πρὸς πᾶν αὐτοὺς παραστήσεσθαι τὸ καλῶς ἔχον. Plut. de mul. virt.* 23: *Πορηδόριξ, ἀνὴρ τό τε σῶμα ῥωμαλέος καὶ τὴν ψυχὴν διαφέρων, ἦν δὲ Τοσιωπῶν* (*Mommsen ci. Τολιστοαγίων*), *τετράρχης, ἀνεδέξατο τὸν Μιθριδάτην. Inschriften von Pergamon n.* 20: [*Βασιλευς Ατταλος (der erste), νικησας μα*]*χηι Τολιστ*[*οαγιους Γαλατα*]*ς π*[*ερι πηγας*] *Καικ*[*ου ποταμου χα*]*ρι*[*στ*]*η*[*ριον Αθ*]*η*[*ναι*]. *n.* 23 *(a. 239 p. Ch.)* = *CIG* 3536 = *Dittenberger* 176, 1 *p.* 276: [*Απο της παρα το*] *Αφροδισιον προς Τολιστοαγιους* | [*και Τεκτοσα*]*γας Γαλατας και Αντιοχον (Hierax) μαχης. n.* 24 (*a.* 228, = *Wochenschrift für klass. Philol.* 1895 *No.* 29 *sp.* 810): *Απο της περι πηγ*[*ας*] *Καικου ποταμου προς Τ*[*ολισ*]*τοαγιους Γαλατας μαχης. n.* 247 *(a. 228): Ενικησεν τους Τολιστοαγιους και Αντιοχον. Dittenb.* I *n.* 200 *p.* 308, 48 *(c. a. 196 a. Ch.)*: [*Προς τον δημ*]*ον των Τολοστοαγιων Γαλατων.*

Tol-i(o)**stŏ-bōg-ĭī** *V. in Galatien. Liv.* 38, 15, 15: Perventum erat ad Tolostobogiorum fines. 16, 11: Postremo cum tres essent gentes, Tolostobogii Trocmi Tectosages, in tris partis, qua cuique populorum suorum vectigalis Asia esset, diviserunt. 12: Trocmis Hellesponti ora data; Tolostobogii Aeolida atque Ioniam, Tectosages mediterranea Asiae sortiti sunt. 19, 1: Certiora postea Oreandensium legati attulerunt, Tolostobogiorum civitatem Olympum montem cepisse; diversos Tectosagos alium montem, Magaba qui dicatur, petisse; (2) Trocmos coniugibus ac liberis apud Tectosagos depositis armatorum agmine Tolostobogiis statuisse auxilium ferre. 27, 1: Galli et memoria Tolostobogiorum cladis territi et inhaerentia corporibus gerentes tela fessique et stando et vulneribus ne primum quidem impetum et clamorem Romanorum tulerunt. *Strab.* 4, 1, 13 *p.* 187: *Τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβώγιοι· τούτους δ'*

ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν μηνύει τὸ πρὸς τοὺς Τεκτόσαγας σύμφυλον, ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβωγίους ⟨οὔτ'⟩ ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων οὔτ' ἐν αὐταῖς οὔτ' ἐντός. 12, 3, 13 *p.* 547: Καὶ τούτων ἀπέδειξεν αὐτὸν βασιλέα, ἔχοντα καὶ τὴν πατρῴαν τετραρχίαν τῶν Γαλατῶν, τοὺς Τολιστοβωγίους. 5, 1 *p.* 566: Πρὸς νότον τοίνυν εἰσὶ τοῖς Παφλαγόσι Γαλάται· τούτων δ' ἐστὶν ἔθνη τρία, δύο μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐπώνυμα, Τροκμοὶ καὶ Τολιστοβώγιοι, τὸ τρίτον δ' ἀπὸ τοῦ ἐν Κελτικῇ ἔθνους Τεκτόσαγες. κατέσχον δὲ τὴν χώραν ταύτην οἱ Γαλάται πλανηθέντες πολὺν χρόνον καὶ καταδραμόντες τὴν ὑπὸ τοῖς Ἀτταλικοῖς βασιλεῦσι χώραν καὶ τοῖς Βιθυνοῖς, ἕως παρ' ἑκόντων ἔλαβον τὴν νῦν Γαλατίαν καὶ Γαλλογραικίαν λεγομένην. 2 *p.* 567: Τολιστοβώγιοι δὲ ὅμοροι Βιθυνοῖς εἰσι καὶ τῇ Ἐπικτήτῳ καλουμένῃ Φρυγίᾳ· φρούρια δ' αὐτῶν ἐστι τότε Βλούκιον καὶ τὸ Πήιον, ὧν τὸ μὲν ἦν βασίλειον Δηιοτάρου, τὸ δὲ γαζοφυλάκιον. *Plin. n. h.* 5, 146: Simul dicendum videtur et de Galatia, quae superposita agros maiore ex parte Phrygiae tenet caputque quondam eius Gordium. Qui partem eam insedere Gallorum Tolistobogi (tolostobagi *FR*) et Voturi et Ambitouti vocantur, qui Maeoniae et Paphlagoniae regionem Trogmi. Praetenditur Cappadocia a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem occupavere Tectosages ac Toutobodiaci. Et gentes quidem hae. Populi vero ac tetrarchiae omnes numero CXCV. Oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolistobogiorum (tolistobotiorum E^2 tomestobotiorum E^1 tomesthobociorum *F* tomostobotiorum *R*) Pisinuus. *Flor.* 1, 27 (2, 11), 5: Tolostobogi Olympum, Tectosagi Magabam insederant. Utrimque fundis sagittisque detracti in perpetuam se pacem dediderunt. *Memnon. lib.* 13/14 *c.* 19 *FHG t.* 3 *p.* 536: Οὗτοι (Γαλάται) δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν αὖθις ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς αἱρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο τὴν νῦν Γαλατίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοίρας ταύτην διανείμαντες, καὶ τοὺς μὲν Τρωγμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ Τολοστοβογίους, τοὺς δὲ Τεκτόσαγας. ἐδείμαντο δὲ πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολοστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πισινοῦντα. *Appian. Syr.* 32: Τὸ δὲ λαιὸν Γαλατῶν τ' ἔθνη, Τεκτοσάγαι τε καὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστόβιοι. 42: Μάλλιος δὲ ὁ τοῦ Σκιπίωνος διάδοχος τὴν ἀφαιρεθεῖσαν Ἀντιόχου γῆν ἐπιὼν καθίστατο, καὶ Γαλατῶν τῶν Ἀντιόχῳ συμμαχησάντων Τολιστοβίους, ἀναφυγόντας ἐς τὸν Μύσιον Ὄλυμπον, ἐπιμόχθως τοῦ ὄρους ἐπιβὰς ἐτρέπετο φεύγοντας, ἕως ἔκτεινε καὶ κατεκρήμνισεν ὅσους ἀριθμήσασθαι διὰ τὸ πλῆθος οὐκ ἐγένετο, αἰχμαλώτους δ' ἔλαβεν ἐς τετρακισμυρίους, ὧν τὰ μὲν ὅπλα κατέκαυσε, τὰ δὲ σώματα, οὐ δυνάμενος τοσόνδε πλῆθος ἐν πολέμοις περιάγεσθαι, τοῖς ἐγγὺς βαρβάροις ἀπέδοτο. *Ptol.* 5, 4, 5: Ἐντὸς δὲ τῆς Παφλαγονίας δυσμικώτεροι μὲν Τολιστοβῶγοι, ἐν οἷς πόλεις Γέρμα κολωνία, Πεσσινοῦς, Οὐινδία, Ἄνδρος, Τολαστοχόρα (*cf.* Τόλαστα χωρίον; *Müller ci.* Τολιστοβώγιον ὅρια), Οὐέτιστον. *Steph. Byz.*: Τολιστόβιοι, ἔθνος Γαλατῶν ἑσπερίων μετοικησάντων ἐκ τῆς Κελτογαλατίας εἰς Βιθυνίαν. Ἐρατοσθένης δ' ἐν πρώτῳ Γαλατικῶν Τολιστοβωγίους αὐτούς φησι. *(Sevrihissar) CIG* 4085 = *Athen. Mittheil.* 21 *s.* 43 *n.* 24 = *Cagnat, Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes t.* 3 *n.* 226 *p.* 115: [Η βο]υλη και ο δημο[ς Σεβα]στηνων Τολιστοβω[γιω]ν Πεσσινουντιων (*s. Imhoof-Blumer, Griech. Münzen s.* 750) ε[στη]σεν(?) Θεοδοτον Θε[ο]δοτου του Τυραννου αρ[ξ]αντα κτέ. *Münzen: (v. Antoninus Pius) Mionnet, Descr. t.* 4 *p.* 392 *n.* 110: ΠΕCCIN. ΓΑ(λατῶν.) ΤΟ(λιστοβωγίων). *(v. M. Aurelius) n.* 111: ΓΑΛ. ΤΟΛΙC. ΠΕCCΙΝΟΥΝΤΙѠΝ. *(v. Antoninus Pius) Mionnet, Descr. Suppl.* 7 *p.* 644 *n.* 62. 63: ΓΑΛ(ατῶν) ΤΟ(λιστοβωγίων). ΠΕCCIN(ουντίων). *(v. M. Aurelius) p.* 645 *n.* 65: ΓΑΛ. ΤΟΛΙC.-ΠΕCCΙΝΟΥΝΤΙΩΝ. *n.* 66: ΓΑΛ. ΤΟΛΙCΤΟ.-ΠΕCCΙΝΟΥ, *n.* 67: CΕΒ. ΤΟΛΙCΤΟ. ΠΕCCΙΝΟΥ. *Mélanges de numismatique* 3 (1882) *p.* 330: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΟΛΙΣΤΟΒΟΓΩΝ. *p.* 333: ΓΑΛ(ατων) ΤΟΛΙC ΠΕCCΙΝΟΥΝΤΙѠΝ. *(Bronze-münzen des Ant. Pius) Waddington* 6654. 6655 = *RN* 4ᵉ *s., t.* 2, 570: ΓΑΛ. ΤΟΛΙC. ΠΕCCΙΝΟΥΝΤΙѠΝ. *Wadd.* 6656 (*RN p.* 570): ΓΑΛ. ΤΟ. ΠΕCCΙΝΟ. 6657. 6658 (*RN p.* 570): ΓΑΛ. ΤΟ. ΠΕCCIN. 6657. 6658 (*RN p.* 570): ΓΑΛ. ΤΟ. ΠΕCCIN. (*Marc Aurel p.* 570) 6659: CΕΒ. ΤΟΛΙCΤΟ. ΠΕCCΙΝΟΥ. *(L. Verus, bronze)* 6665: CΕΒΑ. ΤΟΛΙCΤΟΒΟ. ΠΕCCΙΝΟΥΝΤΙ. *(Bronze-münzen des Antoninus Pius) Wroth p.* 18 *n.* 4: ΑΥ ΚΑΑΔΡ ΑΝΤ(ι) ΕVC Ε *R* ΓΑΛ(ατῶν) ΤΟ(λιστοβωγίων). ΠΕCCΙΝ(ουντίων). *p.* 19 *n.* 5: ΑΥΤΟΚΑΙΑΔΡΙΑΝΤѠΝΕΙΝѠΕV CΕ *R* ΓΑΛ. ΤΟΛΙC. ΠΕCCΙ-

NOVNTIΩN. *n.* 6: ΑΥΚΑΙΑΔΡΑΝΤΩΕΥCΕ *R* ΓΑL ΤΟ.ΠΕCCIN. *n.* 8: ΑΥΤΟΚΑΙΑΔΡΙΑΝΤΩΝΕΙΝΩΕΥCΕ *R* ΓΑΛ ΤΟΛΙC ΠΕCCINΟΥΝΤΙΩΝ. 9: ΑV.ΚΑΑΔΡ ΑΝΤΩ ΕVC Ε *R* ΓΑΛ.ΤΟ ΠΕCCIN. *(M. Aurelius) p.* 19 *n.* 10: ΑΥΡΗΛΙΟC ΚΑΙCΑΡ *R* ΓΑΛ ΤΟΛΙC ΠΕCCINΟΥΝΤΙΩΝ. *(Bronzemünze v. L. Verus) Wroth p.* 21 *n.* 17: ΑVΤ.ΚΑΙ.Λ °ΥΚΙ C.ΟΥΗΡ°CΕΒ. *R* (CΕΒΑΤΟΛΙCΤΟ ΒΟΠΕCCINΟΥΝΤΙ).

Tollĭ-ānum *O. j. Tullins, dép. Isère, arr. St.-Marcellin.*

Tollio *s.* *Tullio(n).

Tollum *s.* Tullum.

Tolmone, ministerium, Tulmone, *j. Saint-Étienne-de-Tulmont, dép. Tarn-et-Garonne, arr. Montauban, canton Nègrepelisse.*

Tolŏbi-s *O. stadt der Iaccetani in Hispania Tarraconensis, j. Monzon. Mela* 2, 6, 90: Inde ad Tarraconem parva sunt oppida Blande, Iluro, Baetulo, Barcino, Subur, Tolobi; parva flumina Baetulo iuxta Iovis montem, Rubricatum in Barcinonis litore, inter Subur et Tolobin Maius. *Ptol.* 2, 6, 71: *Τηλοβίς* (*Müller ci. Τωλοβίς*). *IA* 391, 3: Tolous. *Rav.* 4, 43 *p.* 310, 13: Iologum.

Toloc-o(n) *iber.? M. cogn. (Fuentes) CIL* II 1389 = *EE* 8 *p.* 390: C. Manlius Cn. f. Ser(gia) Toloco an(norum) X. Latro. *(Carthagena) CIL* II 3450: Cn. Atellius Cn. [l(ibertus)] Toloco h(ic) s(itus) e(st).

Tolone *s.* Telo(n).

Tolonum, *j. Tholon, nfl. der Yonne, mündet unterhalb Joigny.*

Tolorone, Tolornensis pagus, *Turluron, gemeinde Bilhon, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Sainte-Livrade.*

?Tŏl-ōsa Tŏl-ōssa *nach Zeuß celtisch, nach Hübner iberisch, cf. afric.* Tolotae; Tolobis, Flavi-tolosa, Labi-tolosa. *O.* 1) *bürgercolonie in Gallia Narbonensis, j. Toulouse, dép. Haute-Garonne. Cic. pro Fonteio* [5] 9, 19: Itaque Titurium Tolosae quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse, Croduni Porcium et Munium ternos victoriatos, Vulchalone Servaeum binos et victoriatos M, atque in his locis ab iis portorium esse exactum, siqui Cobiomacho, qui vicus inter Tolosam et Narbonem est, deverterentur neque Tolosam ire vellent, Elesio Duluscantum senos denarios ab iis, qui ad hostem portarent, exegissent. *de deor. natura* 3, 30, 74: Cognosce alias quaestiones, auri Tolossani, coniurationis Iugurthinae. *Caes. b. G.* 1, 10, 1: Iter in Santonum fines facere, qui non longe a Tolosatium finibus absunt, quae civitas est in provincia. 3, 20, 2: Itaque re frumentaria provisa, auxiliis equitatuque comparato, multis praeterea viris fortibus Tolosa [et Carcasone] et Narbone, quae sunt civitates Galliae provinciae finitimae [ex] his regionibus, nominatim evocatis in Sotiatium fines exercitum introduxit. 7, 7, 4: Eo (Narbonem) cum venisset, timentes confirmat, praesidia in Rutenis provincialibus, Volcis Arecomicis, Tolosatibus circumque Narbonem, quae loca hostibus erant finituma, constituit, (5) partem copiarum ex provincia supplementumque, quod ex Italia adduxerat, in Helvios, qui fines Arvernorum contingunt, convenire iubet. *Strab.* 4, 1, 13 *p.* 188: *Καὶ τοὺς Τεκτόσαγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελφοὺς στρατείας, τούς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναί φασι, προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Καιπίωνα διὰ τοῦτο ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, ὡς ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, ἃς συνέβη καταπορνευθείσας, ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος· τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσσῃ χρήματα μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσίον καὶ ἄργυρον· τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξαι κενὸν τῶν τοιούτων, σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· εἰ δέ καί τι ἐλείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. ἀλλ', ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις πολλαχοῦ ἔσχε θησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου ἢ καὶ χρυσοῦ βάρη· οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους*

εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. ἐν δὲ τῇ Τολώσσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο πολλῶν ἀνατιθέντων καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρροῦντος. 14: *Ἵδρυται δ' ἡ Τολῶσσα κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Ναρβῶνα θαλάττης τὸν ὠκεανόν, ὅν φησι Ποσειδώνιος ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων.* *Mela* 2, 5, 75: Urbium quas habet (Gallia Narbonensis) opulentissimae sunt Vasio Allobrogum, Vienna Allobrogum, Avennio Cavarum, Arecomicorum Nemausus, Tolosa Tectosagum *sq.* *Plin. n. h.* 3, 37: Tolosani Tectosagum Aquitaniae contermini. 4, 109: Narbonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Antobroges, Tarne <utri>que amne discreti a Tolosanis, Petrocori. *Martial.* 9, 99, 3 *sq.:* Marcus Palladiae non infitianda Tŏlōsae | gloria, quam genuit pacis alumna quies. 12, 32, 18: Nec quadra deerat casei Tŏlósátis. *Suet. Vitell.* 18: Ab Antonio Primo adversarum partium duce oppressus est, cui Tolosae nato cognomen in pueritia Becco fuerat. *de vir. inl. fr.* 96 *p.* 128 *Reiff. bei Hieronym. chron. a. Abr. 2073:* L. Statius Ursulus Tolosensis celeberrime in Gallia rhetoricam docet. (*daraus Cassiodor. chron.* 673: Ursulus Tolosensis celeberrime in Gallia rhetoricam docet.) *Gell.* 3, 9, 7 *(zu a. 106 a. Ch.):* Eadem sententia est illius quoque veteris proverbii, quod ita dictum accepimus: 'aurum Tolosanum'. Nam cum oppidum Tolosanum in terra Gallia Quintus Caepio consul diripuisset multumque auri in eius oppidi templis fuisset, quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilique exitu periit. *Iustin.* 32, 3, 9: Tectosagi autem cum in antiquam patriam Tolosam venissent conprehensique pestifera lue essent, non prius sanitatem reciperavere quam aruspicum responsis moniti aurum argentumque bellis sacrilegiisque quaesitum in Tolosensem lacum mergerent, (10) quod omne magno post tempore Caepio, Romanus consul, abstulit. Fuere autem argenti pondo centum decem milia, auri pondo quinquies decies centum milia. (11) Quod sacrilegium causa excidii Caepioni exercituique eius postea fuit. *Ptol.* 2, 10, 6: *Οὐόλκαι οἱ Τεκτοσάγες, ὧν πόλεις μεσόγειοι ... Τολῶσα κολωνία.* *Dio fragm.* 88 *ad a. 648: Ὅτι Τόλοσσαν πρότερον μὲν ἔνσπονδον οὖσαν τοῖς Ῥωμαίοις, στασιάσασαν δὲ πρὸς τὰς τῶν Κίμβρων ἐλπίδας, ὡς καὶ τοὺς φρουροὺς δεθῆναι, προκατέσχον νυκτὸς ἐξαπίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων ἐσαχθέντες καὶ τὰ ἱερὰ διήρπασαν καὶ ἄλλα χωρὶς χρήματα πολλὰ ἔλαβον· τὸ γὰρ χωρίον ἄλλως τε παλαιόπλουτον ἦν καὶ τὰ ἀναθήματα, ἃ ποτε οἱ Γαλάται οἱ μετὰ Βρέννου στρατεύσαντες ἐκ τῶν Δελφῶν ἐσύλησαν, εἶχεν. οὐ μέντοι καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπ' αὐτῶν τοῖς οἴκοι Ῥωμαίοις περιεγένετο, ἀλλ' αὐτοὶ ἐκεῖνοι τὰ πλείω ἐσφετερίσαντο. καὶ ἐπὶ τούτῳ συχνοὶ εὐθύνθησαν.* *lib.* 38, 32, 3 *(a. u. 696): Ὁ γὰρ Καῖσαρ φοβηθείς, μὴ καὶ ἐπὶ τὴν Τόλοσαν οἱ Ἐλουήτιοι τράπωνται, εἵλετο μετ' ἐκείνων αὐτοὺς ἀμύνασθαι μᾶλλον ἢ συμφρονήσασί σφισιν, ὅπερ εὔδηλον ἦν ἐσόμενον, πολεμῆσαι.* *TP:* Tolosa. *IA* 457, 3—4: Ab Aquis Terebellicis Tolosam mpm. CXXX. 458, 3: Tolosa. *It. Burdig. p.* 551, 2 *W.* = *p.* 4, 3 *G:* Civitas Tholosa (tolosa *cod. Veron.*). *Concil. Agrippin. a.* 346 *(Mansi* 2 *c.* 1374 *E)* = *vita s. Servatii:* Exuperius Tolosanus episcopus. *Aurel. Victor de vir. ill.* 73, 5: Et aurum Tolosanum scelere Caepionis partum ad emptionem agrorum convertit. *Auson. parental.* 5, 11: Te sibi Palladiae antetulit toga docta Tŏlōsae. *prof. Burd.* 17, *tit.:* Aemilius Magnus Arborius rhetor Tolosae. *v.* 11 *sq.:* Dum Constantini fratres opulenta Tŏlōsa | exilii specie sepositos cohibet. 18 *tit.:* Exuperius rhetor Tolosae. *v.* 7—8: Palladiae primum toga te venerata Tŏlōsae | mox pepulit levitate pari. 20 *tit.:* Sedatus rhetor Tolosanus. *v.* 3—4: Sorte potentis | fati Tŏlōsam nanctus es sedem scholae. *ord. urbium nob.* 98—106: Non umquam altricem nostri reticebo Tŏlōsam, | coctilibus muris quam circuit ambitus ingens | perque latus pulchro praelabitur amne Garumna, | innumeris cultam populis, confinia propter | ninguida Pyrenes et pinea Cebennarum, | inter Aquitanas gentes et nomen Hiberum. | Quae modo quadruplices ex se cum effuderit urbes, | non ulla exhaustae sentit dispendia plebis, | quos genuit cunctos gremio conplexa colonos. *epist.* 25, 82—83: Mox | quinquiplicem socias tibi, Martie Narbo, Tŏlōsam. *Ammian.* 15, 11, 14: In Narbonensi Elusa et Narbona et Tolosa principatum urbium tenent. *Sulpic. Sev. chron.* 2, 39, 7: Rhodanium quoque, Tolosanum antistitem. *epist.* 3, 3: Ego enim Tolosae positus. *Paulin. Nolan. epist.* 48 *p.* 389, 30 *H.:* Exsuperium Tolosae . . .

NG 15 *(Narb. I)*, 2: Civitas Tolosatium. *Hieronym. epist.* 123, 16 *(a. 409) opp. Vall. Ven.* 1 *(a. 1766) c.* 914 *B:* Non possum absque lacrimis Tolosae facere mentionem, quae ut hucusque non rueret, sancti episcopi Exuperii merita praestiterunt. *epist.* 125, 20 *(a. 411) opp. t.* 1 *c.* 947 *D:* Sanctus Exuperius Tolosae episcopus. *Rutil. Namat.* 1, 495 *sq.:* Errantem Tuscis considere compulit agris | et colere externos, capta Tŏlōsa, lares. *Oros.* 5, 15, 25: Caepio proconsule capta urbe Gallorum, cui nomen est Tolosae, centum milia pondo auri et argenti centum decem milia e templo Apollinis sustulit: quod cum ad Massiliam, amicam populo Romano urbem, cum praesidiis misit, interfectis clam (sicut quidam contestantur) quibus ea custodienda et pervehenda commiserat, cuncta per scelus furatus fuisse narratur. Unde etiam magna quaestio post Romae acta est. *Hydat.* 69 *(a. 418):* Gothi sedentes in Aquitania Tholosa sibi sedem elegerunt. 116 *a. 439:* Apud Tolosam. 163 *a. 455:* Tolosa. 244 *a. 467?* Medio Tholose civetatis. *Sidon. Apollin. epist.* 4, 8, 1: Cum tabellarius mihi litteras tuas reddidit, qui te Tolosam rege mandante mox profecturum certis amicis confitebatur, nos quoque ex oppido longe remotum rus petebamus. 22, 1: Hesperius, gemma amicorum litterarumque, nuper urbe cum rediit e Tolosatium. 24, 2: Proficiscenti mihi Tolosam. 5, 13, 1: Seronatum Tolosā nosti redire. 9, 16, 3, *v.* 66: Qui Tŏlōsatem (tolosatim CM_1, tholosatim *T*) tenuit cathedram. *carm.* 7, 435—436: Hinc rege retento | Palladiam implicitis manibus subire Tŏlōsam. *Chron. Caesaraugustan. ad a. 497:* Burdunelus a suis traditus et Tolosam directus in tauro aeneo impositus igne crematus est. *a. 507:* Regnum Tolosanum destructum est. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 *c.* 337 *A):* Heraclianus, episcopus Tolosanae civitatis. *Sedati epist. Ruricio MG a. a.* VIII *p.* 273 = *CSEL* 21 *p.* 447, 5: Non prius ego a Tolosa reverterer. *Caesarii epist. Ruricio CSEL* 21 *p.* 449, 11: Superveniente anno Tolosa synodum Christo propitio habeamus. *Chronica Gallica a. 511 p.* 644, 485 *M. (aus Sulp. Sev.):* Paulinus a Treveris et Rodianus Tholosae exiliati. *Ennod. vita b. Epiphani p.* 351, 6 *H.:* Tunc inter eum et Tolosae alumnos Getas, quos ferra Euricus rex dominatione gubernabat, orta dissensio est. *p.* 352, 17: Tali exercitio se macerans Tolosanam, in qua Euricus tunc rex degebat, urbem ingressus est. *p.* 354, 18: Tolosam tantis comitantibus egressus est. *Iordan. Get.* 33, 173: Nobilitatus (Vallia) namque intra Spanias incruentamque victoriam potius Tolosam revertitur. 41, 218: (Thorismud) regia maiestate subvectus Tolosam ingreditur. 43, 227: (Thorismud) Tolosa migravit. 44, 231: Tolosam, ubi tu sedes, veniam. *Venant. Fortunat. carm.* 2, 7, 11: Dumque sacerdotio frueretur (Saturninus) in urbe Tŏlōsa. 8, 11: Qui cum Romana properasset ab urbe Tŏlōsam. *Vita s. Remedii* 6, 16: Quaedam vero puella ab urbae Tolosa praeclaris orta natalibus ab adulescente infantia vesani spiritus tenebatur obsidione captiva. *Passio ss. martyrum Dionisii, Rustici et Eleutherii* 2, 11: Saturninum primum se urbs Tolosana promeruisse gaudet episcopum. *Greg. Tur. h. F.* 1, 28 (30): Tholosana civitas ... (Missus est) Tolosae Saturninus episcopus. 2, 12 (13): Exuperium Tolosae. 28 (27): (Siagrius) ad Alaricum regem Tholosa (*nach T.*) cursu veloci perlabitur. 23 (33): Adpraehensos eos Tholosae *(locativ)* in exilium ad Alaricum regem transmisit (Gundobadus). 27 (37): (Chlodovechus) cunctos thesauros Alarici a Tholosa auferens, Ecolismam venit. 6, 7 (12): Tolosae *(dat.)* dirigitur. 7, 9: (Rigunthis) usque Tholosam accessit ... (Ipse) Tholosam urbem ingreditur. 10: Rigunthis vero in basilica sancte Marię Tholosa, in qua Ragnoaldi uxor, cui supra meminimus, Chilpiricum metuens confugerat, sedebat. 15: Qui (Leunardus) ab urbe Tholosa advenerat. 28 (27): Tholosam degressus. 29 (28): Sagittarius enim iam repromissione de episcopatu Tholosano acceperat. 32: Cum Magnulfo Tholosanorum episcopo. 39: Fredegundis autem his diebus Chuppanem in Tholosano direxit. 8, 30: In Tholosanorum manus incędentes ... Ex pago Tholosano maximam partem depopulatus est hominesque captivos abduxit. [45]: In termino Tholosano. 9, 31: Ipse cum Santhonices, Petrocoricis Burdegalensibusque, Agennensibus etiam ac Tolosanis illuc direxit. 10, 29: Adest Saturninus a Tolosa. 31, 7: Apud urbem Tholosam. *Greg. Tur. in gloria martyrum c.* 47: (Saturninus) in urbe Tolosacium est directus. 88: Apud urbem Tolosacium. *de virt. s. Iuliani c.* 30: Quid Saturninum vocas Tholosanum? *Chro-*

nicorum Gallicorum a. 511 pars posterior 643 *vol.* 1 *p.* 664 *M.:* Theudericus rex Gothorum ab Eurico fratre suo Tolosa occiditur. (*cf. Marius Aventicensis ad a.* 467,[2]: Eo anno interfectus est Theodoricus rex Gothorum a fratre suo Euthorico Tholosa.) *a.* 666 *p.* 665: Ordinatur filius suus (Eurici) Alaricus Tolosa. 689 *p.* 665: Tolosa a Francis et Burgundionibus incensa. *Concil. Matisconense a.* 585 *p.* 173, 17 *M.:* Magnulfi episcopi a Tolosa. *Martyrol. Hieronym. kal. mai.:* Tolosa natale Orienti episcopi. *3. kal. dec.:* In Gallia (*var.* Spanis) civitate Tolosa natale sancti Saturnini episcopi et martyris. *Concil. Paris. a.* 614 *p.* 191, 30 *M.:* Ex civitate Tholosa. *p.* 192, 23: Ex civitate Tolosa. *Concil. Clippacense a.* 626 *aut* 627, *p.* 201, 28 *M.:* Ex civitate Tolosa. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a.* 627—630 *p.* 203 *M.:* Vuillegiselo (*abl.*) Tolosano. *Isid. or.* 9, 2, 97: Tolosates. *hist. Goth.* 36: Apud Tolosensem urbem .... Regnum Tolosanum. *Fredegar.* 2, 55: Civitatem Tolosa eligentes sedem. 58: Alaricus rex Gothorum, qui sedem Tolosa habebat. 4, 57: Pagum Tholosanum, Cathorcinum, Agenninsem, Petrocorecum et Santonecum ... Sedem Tholosa. 73: Cum exercito Tolosano. *Lex Wisigothorum MG p.* 466, 15. 40: Tholosa. *Rav.* 4, 40 *p.* 298, 5: Tholosa. *Vita Bibiani* 4 *MGSS Mer.* III *p.* 96, 16: Ad Tolosanam urbem. 5 *p.* 96, 29: Ad urbem Tolosanam. *Miracula Martini abb. Vertavensis* 6 *p.* 571, 15: Quidam iuvenis Tolosanus. *Vita I. Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 49 *B:* Tolosae (*dat.*) Saturninus episcopus. *Vita s. Romani* 8 *Anal. Boll.* 5 *p.* 183: Tolosanae urbis territorio ... Tolosensis civitatis antistitem. *Vita Severi* 4, 26 *ASS 1. nov. I p.* 226 *A:* Tolosani. 2, 15 *p.* 230 *A:* Tolosam. *Vita Germani ep. Ambian.* 5, 17 *ASS 2. mai* I *p.* 266 *F:* Testis est cuncta Tolosa (*villeicht* Tolosa Baeticae circa montes Marianos, *oder zu lesen* Tortosam in Catalaunia?). *Vita Arnulfi* 2, 14 *ASS 18. iul.* IV *p.* 406 *B:* Tholosam adiit. *Vita Germerii* 1 *ASS 16. mai* III *p.* 592 *C:* Tolosanis partibus venit. 2 *p.* 592 *C:* In urbe Tolosana. 5 *p.* 593 *A:* In partes Tolosanas. ... In territorium Tolosanum. 6 *p.* 593 *B:* In territorio Tolosano ... In Tolosano comitatu. 8 *p.* 593 *C:* In Tolosanas partes. *D:* In civitate Tolosana. *Miracula s. Martialis MGSS* XV 1 *p.* 280: Felix, — ex urbe Tholosanensium. *Vita Romarici* 4 *Labbei Nov. Bibl.* 1 *p.* 780: Aliquandiu in partibus Tolosanis commoratus est. *Vita s. Sigiramni abb. Longoretensis* 22 *MGSS Mer.* IV *p.* 619, 24: Tolosano adiens solo. 25 *p.* 621, 1: Infra urbem Tolosanam. *Vita Magnobodi* 4, 32 *ASS 16. oct.* VII *p.* 947 *E:* Saturnini primi Tolosanae civitatis episcopi. *Vita Eremberti* 1 *ASS 14. mai* III *p.* 390 *B:* Tholosanae urbi. *Aigradi vita s. Ansberti* 3, 17 *ASS 9. febr.* II *p.* 350 *C:* Pontifex Erembertus Tolosae urbis. *Vita Menelei* 4, 41 *ASS 22. iul.* V *p.* 315 *C:* Tolosensis pontificis. *Vita Silvini* 1, 3 *ASS 17. febr.* III *p.* 29 *C:* Nobilis Tolosana terra. *Vita Bertae* 2, 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *E:* De Tolosa. — (*Athen*) *CIA* 623—624 (*zeit des Augustus*): Πασαις τειμαις εν τη πατριδι Τολωση τετειμημενον. (*San Esteban de Gormaz, saec. 1*) *CIL* II 2814 = *EE* 8 *p.* 414 *n.* 142: L. (*nomen dedicantis*) Tritalicum (*gen., gens*) Attonis Flavi f(ilii) Herculi. (*Barcelona*) *CIL* II 4557: [Domo] Tolosa. (*Rom*) VI 17643: DIs Manibus C. Fabrici C. f. Vol-t(inia) Proximi Tolosensis. (*Pesaro in St. Francisco*) XI 6366: C. Cornelio C. f. Vo[l(tinia)] Tauro Tolosensi equo publico habenti vixit annos XXII. (*Aix zweifelhaft*) XII 534 *u. p.* 626 = *Inscr. de Languedoc p.* 41 = *RA* 3e *s., t.* 36 *p.* 433: Sepulturae L. Pompeio L. [f.] Vol(tinia) Silvano Tolossensi. (*Villenouvelle, a. 306 oder 307*) *CIL* XII 5674 = *Inscr. de Languedoc n.* 1343: (A) c(ivitate) T(olosa) XVIIII. (*Aus Baziège, dép. Haute-Garonne*) *BSAF p.* 224. 302: C(ivitas) T(olosa). (*Zahlbach*) *CIL* 6867: G. Iulius G. f. Vol(tinia) Priscus To-l(osa) mile leg. IIII. Mac(edonicae, *des Augustus*), an. XXX sti(pendiorum) X, h(ic) s(itus) es(t), tes. f. i. h. f. c. (*Mainz*) 6904: Q. Octavius Q. f. Volt(inia) Tolosa eques leg. XIIII. gem(inae) ano XXXV. sti. XII h(ic) s(itus) e(st). (*Bretzenheim bei Mainz, c. a. 43—70*) 7237: .. M ... Tolo[sa l]eg. I[III] st[ip]. (*Nijmegen*) *CIR* 118: L. Valerius L. f. Vol(tinia) Marinus Tol(osa) mil. leg. X g. — *Iberische münze:* [illegible]. — *Merwingische münzen. Belfort* 4327: DNANASTA SIVSPPAVC ℞ VICTORIA-AVCVSTONVA, *im felde* T. 4328: INTΘIV-VIDIVAGVST⊙ ℞ IIDT⊙INCIINOIDIII. 4329: THOLOSA. 4330 (= *Prou* 2450): THOLOSA. 4331 (= *Prou* 2447): THOLOSA. 4332: + THO LOSAFI. 4333 (= *Prou*

2448): +THOLOSΛ FIT. 4334 (= *Prou* 2451): THOLOƧΛ FIT. 4335 (= *Prou* 2455): THOLOSΛ FIT. 4336 (= *Prou* 2445): THOΓOSA ⊥. 4337 (= *Prou* 2454): THOLOSV. 4338 = 4340 (= *Prou* 2441): TOLOSAΛ FIT. 4339 (= *Prou* 2443): +TVLVSΛ [C]IVI. 4341 (= *Prou* 2444): TOLO∾A FI. 4342: TOLO ∾AFITΛ. 4343: TOLOSA ..... 4344 (= *Prou* 2446): TOLOSA FIET. 4345 (= *Prou* 2449): TOLOSV ⊥. 4346 (= *Prou* 2452): +THOLOSA. 4347: THOL OSΛ. 4348. 4349 (= *Prou* 2453): +TOLOSA..... | 4350: +TVLVSΛCIVI. 4351: TOLOSAFIET. 6267 (= *Prou* 2442): [TOLO]∾A IИΛ. 6451: THOLOSA. 6452: TOLOS°A° FITVR°. 6453: +TOLO∾AM. — **Tolosanus** *V. als cogn.* *(Narbonne) CIL* XII 4395 = *Inscr. de Languedoc, Barry n.* 49 = *Inscr. de Languedoc n.* 117: Q(uinto) Fullonio Tolosano IIIIII viro august. Caecilia L. f. Tertullian[a] uxor. *(Toulouse)* 5389 = *Inscr. de Languedoc n.* 1355: Cupitus Tolosani fil(ius) Tolosano patri. 2) *insula* Telosa [*urk.* *1172*, Teleusa *1149*.] *j. île Toulouse.* 3) Tolosa, *j. La Puebla de Castro, span. prov. Huesca, bez. Benabarre.*

Tolosocorio *s.* Tolasta.

tolosto- *s.* tolisto-.

Tolous *s.* Tolobis.

tŏlutĕgon *eine waffe. Arrianus, tact. c.* 33, 2 *p.* 138, 17 *H.*: *Κοντοὺς γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ὀρθοὺς ὡς εἰς προβολὴν φέροντες ἐπελαύνουσιν, ἔπειτα ὡς πολεμίου φεύγοντος ἐξικόμενοι· οἱ δέ, ὡς ἐπ' ἄλλον πόλεμον, ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ἵππου, τούς τε θυρεοὺς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αἰωρήσαντες, εἰς τὸ κατόπιν σφῶν μετήνεγκαν, καὶ τοὺς κοντοὺς ὑπερελίξαντες, ὡς ἐπελαύνοντος ἄλλου πολεμίου ἐξίκοντο. καὶ τὸ ἔργον τοῦτο Κελτιστὶ τολούτεγον* (*var.* *στολούτεγον, τοτούλεγον*) *καλεῖται.*

Tolv-ĕra = *Tal-av-era *fl., j. la Tourve, dép. Charente.*

Tolv-ia *O.* [Tollens viam *1053*, Tolviam *1103*] *j. Tourvoie, gemeinde Reims.*

***Tolvŏ-dunŏ-n** '*des Tolvos feste*' *O.* 1) *im MA.* Tolvedunum (Tol(r)vedu(o)nensis ager) *bei Chenelette, dép. Rhône, arr. Villefranche-sur-Saône, canton La Mure, mit berg le Tourvéon.* 2) *Tolvon, dép. Isère, arr. Grenoble, canton Voiron, gemeinde Saint-Étienne-de-Crossey.*

tŏmentum, i, *n. lateinisch, die sache celtisch. Varr. l. l.* 5 *c.* 35, 167: Posteaquam transierunt ad culcitas, quod in eas acus aut tomentum aliudve quid calcabant, ab inculcando culcita dicta. *Sen. vita beat.* 25, 2: Si super Circense tomentum per sarturas veteris lintei affluens incubabo. *Plin. n. h.* 8, 192: Quippe aenis polientium extracta (purgamenta lanae) in tomenti usum veniunt Galliarum, ut arbitror, invento. Certe Gallicis hodie nominibus discernitur, nec facile dixerim, qua id aetate coeperit. (193) Antiquis enim torus e stramento erat, qualiter etiam nunc in castris. 19, 13: Sicut in culcitis praecipuam gloriam Cadurci obtinent. Galliarum hoc et tomenta pariter inventum. Italiae quidem mos etiam nunc durat in appellatione stramenti. 27, 88: Gnaphalium aliqui chamaezelon vocant, cuius foliis albis mollibusque pro tomento utuntur. *Tac. a.* 6, 23: Mandendo e cubili tomento. *Martial.* 14, 159: Tomentum Leuconicum] Oppressae nimium vicina et fascia plumae? | Vellera Leuconicis accipe rasa sagis. 160: Tomentum Circense] Tōmentum concisa palus Circense vocatur. | Haec pro Leuconico stramine pauper emit. *Apul. apol.* 4: Stuppeo tomento adsimilis. *Suet. Tib.* 54: Druso autem adeo alimenta subducta, ut tomentum e culcita temptaverit mandere. *Ed. Dioclet.* 18, 7 (8): [*Τ*]*ωνέντου ἤτοι γναφάλλου.* *Isid. or.* 19, 27, 3: Tomentum appellatum quod aut in filo, aut in tela tumeat, nec subtilitatem habeat.

Tomeriae *O. j. Saint-Pons-de-Thomières, dép. Herault, arr. Béziers, canton Montagnac.*

Tomĭ-anus *cf. ir.* Tommine, Tomine, *M. Concil. Burdegal. a. 663—675 p.* 216, 29 *M.*: Tomianus Aequilesiminus urbis episcopus. *Baeda h. e.* 2, 19: Tomianus (episcopus).

Tŏmme, Dorsum, *O.* = Druim Thuama, *j. Drumhome, pfarrei in der barony Tirhugh, county Donegal zwischen Donegal und Ballyshannon. Adamnani vita s. Columbae* 3, 23 *p.* 238: In Dorso Tomme.

Tommus *M. (Cittanuova) CIL* V 381: C. Clepius T. f. Pup. Senecio v. f. sibi et T. Clepio Tommo patr. *(Buje)* 417: [L.] Cornuinus C. f. [T]ommus vivos.

Tomolatum *O. j. Trémolat, dép. Dordogne, arr. Bergerac, canton Saint-Alvère.*

to-n. *(Coligny)* : Ton inquImon.

-tona *in* Alti-tona, *s.* *Altodūnum.

Ton-ancia *O. j. Thonnance-lès-Joinville, und Thonnance-lès-Moulins, dép. Haute-Marne, arr. Vassy, canton Joinville.*

Tonatĭ-agus vicus *O. j. Tonat, dép. Vienne, arr. Montmorillon, gemeinde Latus? Venant. Fortunat. de virtut. s. Hilarii* 9, 24: Mulier in vivo Tonatiago.

Tonatis *insel in England, gebildet durch die mündungen des Stour, j. Thanet. Ptol.* 2, 3, 14: Τολιάτις (*lis* Τονάτις) νῆσος. *Solin.* 22, 8: Tanatus insula adspiratur freto Gallico, a Brittaniae continente aestuario tenui separata, felix frumentariis campis et gleba uberi, nec tantum sibi verum et aliis salubris locis: nam cum ipsa nullo serpatur angue, asportata inde terra quoquo gentium invecta sit angues necat. *Baeda h. e.* 1, 25: Est autem ad orientalem Cantiae plagam Tanatos insula non modica, id est magnitudinis iuxta consuetudinem aestimationis Anglorum, familiarum sexcentarum, quam a continenti terra secernit fluvius Vantsumu, qui est latitudinis circiter trium stadiorum et duobus tantum in locis est transmeabilis: utrumque enim caput protendit in mare. [*Nemnius*] *hist. Britt.* 31: (Guorthigirnus) tradidit eis (Saxonibus) insulam, quae in lingua eorum vocatur Tanet, Brittannico sermone Ruoihm. 36: Postquam metati sunt Saxones in supra dicta insula Tanet (*var.* Tenet). 43: (Guorthemir) eos usque ad supra dictam insulam, quae vocatur Tanet, expulit. *Isidor. or.* 14, 6, 3: Thanatos, insula Oceani, freto Gallico a Britannia aestuario tenui separata, frumentariis campis et gleba uberi. Dicta autem Thanatos a morte serpentum, quos dum ipsa nesciat, asportata inde terra quoquo gentium vecta sit, angues illico perimit. *Aethilbaldi Merciorum regis charta 748 Cartul. Saxon. ed. Birch* 1, 253: In monasterio b. dei genetricis Mariae, quod situm est in insula Taneti. *Rav.* 5, 30 *p.* 423, 4: Taniatide.

Tonc. *s.* Tong.

***tondā** *f. welle, woge, air.* tonn, *pl.* tonna, *w.* ton *(aequor)*, tonn, *pl. acy.* tonnou, √ tud, *woher* tundo, Τυδεύς, Pertunda *etc.*; *mbret.* tonn *(flot de la mer, onde)*, *pl.* -ou, *bret.* tonn, *corn.* ton *(flot)*.

Tondum *O. in Le Mans. Vita Haduindi* 1, 5 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: Tondum.

Tongēta *F. (Odrinhas) CIL* II 295: Iulia L. f. Tongeta h. s. e. *(Lissabon)* 296 = *EE* 8 *p.* 359 *n.* 12: Iulia C. f. Tong(c *EE*)eta ann. XX h. s. e. Iulia L. f. Amoena mater f. c. *(Lamas de Moledo)* 417: [T]onge[t]a C[a]mali mater? *(Lamego)* 5248: Tongetae Aluqui f(iliae *dativ*). *(Belvis de Monroy)* 5349: Tongeta Tancini fil. *(Carqueres)* 5576: Melia Toceta a. XXV. f. m. c. t.

Tongĕ-tămus [*stammvocal* o *zu* e *abgeschwächt*], *nach d'Arbois de Jubainville gallischer superlativ vom stamm* tongi- '*fügung, schickung*', *cf. air.* ointam '*caelebs*', *gall.* Cuno-tamus, √ *in air.* tongim *schwöre*, *cy.* tyngu, *mbret.* toeaff, *corn.* toy. *(Idaña a velha) CIL* II 447: Modesto Proculi f. Dutiae Puci f. Rufina Rufi Tongetami f. marito et matri Modestina Modest[i] f. c. *(Quintello de Penudo)* 5255: F(ecerunt) par(entes) p(io) fi(lio) Ton(getamo?). *(Talavera de la Reina)* 5334: D(is) M(anibus) Tongetamus Reburrini. *(Idanha-a-velha, saec. 2) EE* 8 *p.* 360 *n.* 14: [T]oncius [T]oncetami f(ilius), v(eteranus), miles, signifer coh(ortis) II. (secundae) Lus(itanorum), Viqtoriae v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). Ardunnus Comini(i) f(ilius) fe(cit). 15: Ara(m) pos(uit) Toncius, Toncetami f(ilius) Icaedit(anus), milis Trebarun(a)e *(dativ)* l(ibens) m(erito) v(otum) s(olvit). *Vgl.* Tuncetace.

Tongĭlĭ-ānus *M. Martial.* 3, 52, 1. 4: Tongĭlĭāne *(voc.)*. 12, 88, 1. 2: Tongĭlĭānus.

Tong-ĭlius *kosename, stamm* tongŏ- *M.*

Tongilia *F. Martial.* 2, 40, 1: Tongĭlĭus. 7: Tongĭlĭum. *Iuvenal.* 7, 129—130: Exitus hic est | Tongĭlĭi. *(Carthagena) CIL* I 1478 = II 3433: Cn. Tongili(us) Pul(ades). *(Zalamea de la Serena) EE* 8 *p.* 396 *n.* 106: Tongilia T. f(ilia) Maxuma Scaevini Emeritensis annorum LX sibi et L(ucio) Granio L(uci) f(ilio) Pap. Scaevino viro ann. LXXXV d. s. p. f. c. h. s. s., s. v. s. levis. *(Rom) CIL* VI 5148: [To]ngilius Ↄ. l. Salvi, [Ton]gilia Ↄ. l. Chil. 27547: L. Tongilius Clarus, Tongilia L. l. NIce. 27548: L. Tongilius L. l. Diocles, Tongilia L. l. Rufa. 27549: L. Tongilius L. Ↄ. l. Pi ... 27549[a]: Tongiliae Tertiae coniugi. 33200: Tongilia Hilara. 34467: C. Aponi Mahe | L. Tongili Dioclis. 35213: L. Tongili Euangeli | M. Licinius | Mahe. 36438: Tongilia Ↄ. l. Aucta. *(Bougie)* VIII 8970: Ton[g]ilia C. filia Laeta.

Tongi-nus *M. (Vizeu) CIL* II 5246:

[T]oncinus Reb[urris *genet.*]. *(Villamiel) EE* 9 *n.* 129 *p.* 52: Proculo Tongini f. anno V. [s.] t. t. l.

Tong-ius *kosename vom stamm* tongo- √ tong *schwören. M. (Azoeira, termo de Torres vedras) CIL* II 302: Q. Iulius Tongius fec(it). *(Brozas)* 749: Maelo Tongi f. ann. XIIX h. s., s. t. t. l. Tongius pater f. c. *(Alcántara)* 757: Camira Tongi f. an. XXX. Tongius Sulia[e] (Sunnae? Sunuae?) f. *(Talavera de la Reina)* 916: C. Magius Ton[g]ius. *(En Hoyos)* 5310: Toncio Tancini f(ilio) Ce[l]tius Cilini f(ilius). *(Elvas) EE* 8 *p.* 358 *n.* 10: Proserp(inae) Toncius Andai[tiae? f(ilius)] v(otum) a(nimo) l(ibens) [p(osuit)]. *(Idanha a velha, saec. 2) p.* 360 *n.* 14: [T]oncius [T]oncetami f(ilius), v(eteranus), miles, signifer coh(ortis) II. (secundae) Lus(itanorum), Viqtoriae v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). Ardunnus Comini(i) f(ilius) fe(cit). *n.* 15: Ara(m) p(osuit) Toncius, Toncetami f(ilius) Icaedit(anus), milis Trebarun(a)e *(dat.)* l(ibens) m(erito) v(otum) s(olvit). *(Abrantes) EE* 9 *n.* 22 *p.* 19: Avitus Tonci f. an. LX h. s. e., s. t. t. l.

Tongŏ-brīgā *'burg des Tongus' oder 'des eides', O. der Callaici Bracarii, j. Brozas zwischen Cazeres und Alcantara. Ptol.* 2, 6, 38: *Τουντό(Müller ci. Τουγγό)βριγα. Rav.* 4, 45 *p.* 318, 11: Tonobrica. *(Pedrosas, südlich von Alcantara) CIL* II 743: Iovi vicani Tongobri[g]e(n)ses [a(nimo) l(ubentes)] p(osuerunt). *Vgl. auch O. Tonghe bei Verona (von einem M.).*

Tongoe-nabi-agus *nach Leite de Vasconcellos* = *Tonge-nabi-ăcŏ-s, *G. geh. zu einer quelle, idg.* √ nabi; *cf. fl.* Nebis, Navia. *(Braga) CIL* II 2419 = *EE* 8 *p.* 401 *n.* 115: [Ce]licus Fronto Arcobrigensis Ambimogidus fecit Tongoenabiago. Celicus fecit Front[o].

Tongus *M.* (*Poitiers) CIL* XIII 10010, 1927: Tongus f(ecit). *In* Tongŏ-brīgā.

Toni stagnum. *Avien. o. m.* 544: Stagnum inde Toni montium in radicibus.

?**Tonĭ-cus** *M. (S. Johann bei Rietz) CIL* III 5111: Tonico fra[tre].

?**Ton-ius** *M. (San Esteban) CIL* II 2929 = 5813: M. Porcius Ausci fi(lius) Quir(ina) Tonius.

tonna *s.* tunna.

Tonna *F. (Narbonne) CIL* XII 5034 = *Inscr. de Languedoc n.* 853: Tonna (*Hirschfeld ci.* [An]tonia; *Inscr. de Languedoc* ... omnia? Pontia?) L. filia Optata.

Tonnei-anus *M. cogn. (Tebessa) CIL* VIII 16578: L. Apponius Hilarus Tonaneius (*lis* Tonneianus).

Tonn-eius Tunn-eius Tunneus *M. nomen.* **Tonn-eia** *F. (Alexandrea, a. 19 p. Ch.) CIL* III 12047 = XII 406 *u. p.* 812 = *Hübner, Exempl. n.* 188 *p.* 63: L. Tonneius. L. f. *(Rom)* VI 1058, 4, 17: C. Tunneius Liberalis. 27550: L. Tonn ... Tonn ... 27551: L. Tonneius Secundus. 27552: Tonneia Boedion. 28579: L. Tonneius Fortunatus. 33796: [T]onneiae delicatae verae coniugi. *(Rom) Notizie degli Scavi* 1889 *p.* 193: Tonnei Dionysi. *(Lambèse) CIL* VIII 2564ᵃ 24: Tonneius Rogatian(us). 109: Tonneius Ianuarius. 2813: Tonneius vic. 2985: L. Tonneio Martiali ... Tonneil Martialis ... filius et Martialis nepos fecerunt. 2986: L. Tonneius Martialis cerar(ius). 3416: L. Tonneius Martialis. 3749 = 18464: D(is) M(anibus) L. Tonneius V[ic]tor pie vix(it) annis XIIII. Tonneius pater fil. fec(it). 4096: Tonnela Avivitula. *(Ngaus)* 4469: L. Toneio. *(Gelma)* 5464: Tonneiam Fortunatam. 5663: Tonneiae Restutae. *(Msad)* 8795: C. Iulius Tonneus. *(Hr. el-Blida)* 11752: Tonneia Faustina. *(Dugga)* 15541: Tonneia Venusta. *(Oulad-Zorar)* 20199: L. Tunneus. *(Lambèse)* 18426: Ton(neius) Ianuar. mar(itus). *Par. Ac. C.-R.* 1898 *p.* 383 *sq.:* L. Tonneius Martialis c(erarius). *RA* 3ᵉ *s., t.* 40 (1902) *p.* 140: Tonneius Certus. *(Ferentino) CIL* X 8043, 86: [T]onnei. *(Rom) CIL* XV 436: Ex figlinis Publilia[nis] Tonneian[is *oder* -a]. 631: Tegula Tunneiana. 632: Tonnei(ana tegula). 633. 634: Tonneiana (tegula) Zosimi L. Iuli Rufi, Tonneiana Zosim(i). 635ᵃ⁻ᶜ: Ex figlinis Tonneianis. 637: Teg(ula) Ton(neiana). 640: Tunn(eiana tegula). 641: Tonneiana (tegula). 642: Figl(inae) Tun(neianae). 644: Figil(inis) Tunne(ianis). 645: Teg(ula) Ton(neiana). 646: Teg(ula) doli(aris) Toneiana. 647: Teg(ula) Tun(neiana). 652: Ex fig(linis) Tonn(eianis). 653 *(saec. 2 med.):* Ex figlinis Tonneianis. 654 *(zeit des Vespasian):* Opus Tonneianu(m). 656—659: Tonneiana. 659ᵈ: Tonnaei(ana). 660 *(c. saec. 1 med.):* (Tegula) Tonneian(a). 661 *(c. saec. 1 med.):* Vicciana d(e) figl. Tonnei. Apollinaris. 662: Vicciana Tonneiana. 1846: [T]onnei Qua[[ex f]igulinis Viccianis. 1847:

De fig. Tonnei Vicciania. 1878: ... Tonn... s. Tonnius.

Tonnĭ-ācum *O. j. Togny-aux-Boeufs, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Écury-sur-Coole.*

Tonnĭ-āna *F. (Verona) CIL* V 3393: Cn. Cornelius Curvini l. Neritus VI vir. Aug. sibi et Clodiae Tonnianae L. Chrestae contubernal.

Tonn-ĭus *M. nomen*, **Tonnĭa** *F. (Smyrna) CIG* 3162: *Α. Τοννιος Καρτωριανος. (Aquileja) Pais n.* 1201: C. Tonnius Valens ... Tonniae Primigeniae . coniugi. *(Rom) CIL* VI 2102: M. Tonnius M. l. Tertius. 15225: Ti. Claudius Ↄ. l. Primus Tonniae Ↄ. l. Primae. 27553: P. Tonnius Acastus Tonnia L. f. 27554: D. Tonnius Speceius. *(S. Polo bei Vescovio)* IX 4789: C. Tonnio C. f. Clu. *(Ancona)* 5904: ..sidieno L. f. Lem. Tonnio Mode ... *(Fano)* XI 6239: C. Tonnio Cinnamo VI vir. Raven. et C. Tonnio Severo f. Hermes lib. f. *(Arlon)* XIII 4011: Tonnia Gabra. *s.* Tonneius, Tunnius.

***Tonnŏ-durum** *O. j. Tannerre, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Bléneau.*

-tonŏ- *in* Caraditonu, Domno-tonus.

Tonobrica *s.* Tongobriga, *vgl. auch* Deobrigula.

Tonon-ia rupis. *Avien. o. m.* 545: Tonovitae (Tononiae *ci. Hudson*)que attollitur rupis iugum.

Tontĭ-ānus *M. (Rom) CIL* VI 21404: Tettius Tontianus.

Tont-ĭus *M. (Rom, zeit des Commodus) CIL* XV 380: A Tontio Barbaro op(us) dol(iari). *(Rom, aetatis Pii)* 1147: A Tontio Felice.

Tonto-nus *in O.* 1) *dép. Marne, etwa ein Tontoni curtis, Tontancourt.* 2) *j. Tantonville, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Nancy, canton Haroué.* 3) *Tontondorf, j. Tondorf, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, kreis Schleiden.*

Topepigia Topspigia *s.* Theopia.

? **Topiso** *O. C. Th.* 6, 10, 4. 22, 8 *(a. 425).*

Top-ĭus *M.* **Top-ĭa** *F. (Aquileja, christl.) CIL* V 1639 = *Anth. Lat.* 1728 *Buech.*: Topius ille Bonosu[s]. *(Asti)* 7565: Clusia C. l. Topia.

tora. *The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland, 30. sept. 1902:* Tora Esceusas maqui muccoi Meutini = *monumentum Ceusis (Esceusis) filii generis Meutini.*

Tora-mina *s.* Tura-mina.

Tŏrănĭ-s, *i-stamm, fem. zu* Taranu-s, *ir.* Toirn, *gen.* Torna, *'a great noise or thunder', fem., air.* torand, torann, *ir.* torann *(donner), cy.* taran, *bret.* târan (*lat.* tonitru, *nur wenn* toran- = *ton-r-an). *Ogamische inschrift (goidelisch) zu Ballycrovane, county Cork. Rhŷs* 2, 164: Maqi-Decceddas avi Toranias, *gen.* = *'the stone of the son of Deces (grandson) of Toranis', ir. Clan Ui Torna.*

Tor-asius *M.* **Torasia** *F. Symmach. epist.* 5, 60 (58, *vor a. 399*): Vir probabilis Turasius ... Turasio. *Cassiodor. var.* 4, 24, 2 *(a. 507/511):* Post Turasi thermas. *(Spoleto) CIL* XI 4815: C. Torasius C. f. Hor. Severus IIII vir. i. d. auguri suo et P. Mecloni Proculi Torasiani pontif. fili sui nomine loco et pecunia sua fecit Idem ad celebrandum natalem fili sui in publicum dedit HS. CCL ex quorum reditu III. k. sept. omnibus annis decuriones in publico cenarent et municipes praesentes acciperent aeris octonos item dedit VI viris Aug. et compit. larum Aug. et mag. virorum HS. CXX ut ex reditu eius summae eodem die in publico vescerentur. Hunc ob merita eius erga rem publicam ordo decurionum patronum municipi adoptavit. 4942: Torasiae.

Τορβολῆται *s.* Turbula.

? **Torcerus.** *(Busachi) CIL* X 7872: D(is) M(anibus) Disanirius Torceri vicxit an. XXXIII Etunus pater fecit filio.

Torcĭ-ācus Tortiăcus. 1) *j. Torçay, dép. Eure-et-Loir, arr. Dreux, canton Châteauneuf-en-Thymerais, gemeinde Saint-Ange-et-Torçay.* 2) *Torcé (Tourcé)-en-Charnie, dép. Mayenne, arr. Laval, canton Sainte-Suzanne.* 3) *Torcé, dép. Sarthe, arr. Le Mans, canton Montfort-le-Rotrou.* 4) *Torcey, dep. Eure, arr. Bernay, canton Broglie, gemeinde Verneusses.* 5) *Torcieu, dép. Ain, arr. Belley, canton Saint-Rambert.* 6) *Torcy, dép. Aisne, arr. Château-Thierry, canton Neuilly-Saint-Front.* 7) *Torcy, dép. Aisne, arr. Saint-Quentin, canton Ribemont, gemeinde Parpeville.* 8) *Torcy, dép. Allier, arr. Moulins, canton Chevagnes, gemeinde Garnat.* 9) *Torcy-et-Pouligny, dép. Côte-d'Or, arr. und canton Semur.* 10) *Torcy, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Songeons, gemeinde Fontenay-Torcy.* 11) *Torcy, dép. Saône-et-Loire, arr. Autun, canton Montcenis.* 12) *Torcy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lagny.* 13) *Torcy, dép. Seine-Inférieure, arr. Yvetot, gemeinde*

Ourville. 14) *Torcy-le-Grand, und -le-Petit, dép. Aube, arr. und canton Arcis-sur-Aube.* 15) *Torcy-le-Grand und -le-Petit, dép. Seine-Inférieure, arr. Dieppe, canton Longueville. s.* Tortiacus; *vgl.* *Turtācum.

***torko-** *'flechte', in ir.* torc (muin-torc *gl. torques*), *cy.* torch *f. 'torquis, catena' nach Ernault aus lat.* torques *entlehnt, vgl. gr.* ἀ-τρεκής *unverholen,* ἄ-τρακτος, *asl.* trakŭ *fascia, preuss.* tarkue *bindriemen, ai.* tarkú *spindel.*

***torko-s** *'eber', in air.* torc *gl. aper 'eber, fürst', w.* twrch *'porcus, verres, maialis', corn.* torch *gl. magalis, abret.* turch, *mbret.* tourch *(verrat), bret. (Léon)* tourc̓h *(porc mâle); vgl. thrak. M.* Τόρκος.

Tord-il-o(n) *M. (Trier; Mainz; Weisenau; Heddernheim; Butzbach; Bingen; [Cöln]) CIL* XIII 10010, 1928: Tordilo f(ecit), Tordilo. *(Wiesbaden)* 10011, 274: Tordilo.

Tord-ina *nach Pauli venetisch. F. (Verona) CIL* V 3655: V(ivus) f(ecit) L. Lannus Primi f. sibi et C. Lanno fra. et Tertullae Tordinae uxori Lannae Firmae f. C. [Corn]elio Succ[es]so [a]m[i]co.

Toren-eius *O. j. Thorigny, dép. Yonne, arr. Sens, canton Villeneuve-l'Archevêque.*

Torenna *s.* Turenna.

Torent-ius *M. cogn. (Salona, saec. 4 oder 5) CIL* III 8759: Torenti(i) sig(no) qui vix(it) an. XXV. pii Catulus spatario suo posit.

Tor-esius *M. (Rom) CIL* VI 3481: L. Toresio Silvano ... L. Toresius Silvanus.

Torestodelus *Trad. Wiz.* 8 = 47 *(a. 737):* In villa Torestodelus (Dorestotelus 47). *s.* Durist., Turestodelus.

Torī-ăcus *O.* 1) *j. Thory, dép. Nièvre, arr. Clamecy, canton Brinon-les-Allemands, gemeinde Bussy-la-Pesle.* 2) *j. Thory, dép. Somme, arr. Montdidier, canton Ailly-sur-Noye.* 3) *j. Thory, dép. Yonne, arr. und canton Avallon.* 4) *j. Thory, dép. Yonne, arr. Joigny, gemeinde Brienon et Mercy.* 5) Toriaci ecclesia, *j. Toury-Lurcy, dép. Nièvre, arr. Nevers, canton Dornes.*

Torico *s.* Turicum.

Torigia *F. Pard. dipl.* 2 *n.* 452 *p.* 258: Torigia.

Torigneium, Toriniacum *s.* *Tauriniācum.

Torinus. *(Cabeza del Griego) CIL* II 5876: Pindusæ Torinus.

Torisa. *Ennodius epist.* 2, 23 *p.* 66, 2 *H.:* A Torisa.

Toriviana Callaec. *Heiss monn. wis. p.* 62.

Torlon-ensis, vicaria *und* aicis, *in der Auvergne.*

Tormentī-ăcus *O. j. Tormancy, dép. Yonne, arr. Avallon, canton Lisle.*

Torm-ogi *s.* Turmogidi.

Tormunt *O. j. Tourmont, dép. Jura, arr. und canton Poligny.*

Tornacus *s.* Turnācus.

Torn-ăcos. [*Gent, orig. inc., j. Tournai; unecht?*] *CIL* XIII 10001, 318: TORИACO, TO:RN F.

Torn-anum *O. j. Tournan, dép. Gers, arr. und canton Lombez.*

Tornero *s.* Turno-durum.

Tornī-ăcus *Turnī-ăcus *abgeleitet von M.* Turn-ius. 1) *Tourny, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Ecos.* 2) *Tourny, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Luzy, gemeinde Fléty.* 3) *Tourny, dép. Saône-et-Loire, arr. u. canton Charolles, gemeinde Changy.* 4) *(im pagus Waldensis) j. Torny-le-Grand et Torny-le-Petit, im schweiz. canton Freiburg.*

Torniss. *(Langres) CIL* XIII 5710: Qu. Adgini | Torniss p | Frob.

***Torn-o**(n) Tornone, *j. Tournon-sur-Rhône, dép. Ardèche.*

Tornodorum, Tornderensis, -tero, -tirus, Tornotrinse *s.* Turnodurum.

***Torno-ialo-n** Tornolium, *vom cogn.* Turnus, *j. Tournoel, dép. Puy-de-Dôme, arr. und canton Riom, gemeinde Volvic.*

Torno-magus *s.* Turnomagus.

Torno-s *M. (Foxton, Cambridgeshire) CIL* VII 1336, 1135: Torno(s) Vocar(i). *(Trier; Mainz; Andernach; Gondorf)* XIII 10010, 1929: Torno, Torn. *(Cambrai; Bavai; [Trier;] Metz; Le Châtelet bei Saint-Dizier; Bechtheim; Weisenau; Andernach; Kobern)* 1930: Tornos Vocari f., Tornos Vocari, Torno Vocari, Iornus Vocari. *(Nijmegen) BJ* 110, 120: Tornos.

Tornronno *s.* Turturonno.

Toroanensis *s.* Tarvanna.

Torogi-lla *F. (Langres) CIL* XIII 5859: D(is) M(anibus) Torogill(a)e Mutacus m(aritus) p(onendum) [c(uravit)].

Toroni *s.* Turoni.

Torosu. *(Mainz) CIL* XIII 10010, 1931: TOROSV.

Torovatus. *(Rom) CIL* VI 29335: C. Bellicio Torovato. 32624: dom. Torovatu Iconio.

Torr-avius *M. cogn. (Oberlaibach) CIL* III 3777 = 10719: Q. Annaius Q. l(ibertus) Torravius.

Torr-ic. *cy. M., w.* Twrrog *aus* *Turrăc *oder* *Torrăc, *ir.* torrach *'schwanger'* = *w.* torrog. *(St. Clement bei Truro, Cornwall) IBCh. n.* 9 = *Rhŷs*[2] 405 *The Academy n.* 1276 (*oct.* 17, 1896) *p.* 285: Isn loc Vitali(s) fili Torrici = *it is the place of V., son of T.*

Torrivae *O. j. Touvres, dép. Var?*

Torsĭ-acus *O. Vita Domitiani* 2, 9 *ASS 1. iul.* I *p.* 51 *E:* Ad villam, quae vulgo Torsiacus (*var.* Torciacus, Torciodus) dicitur.

Torsi-lla *oder* **Torsi-llae** *O. j. Tourcelles-Chaumont, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Machault.*

Torsteginnus *aquitan. M. bei den Ausci. (Champ Cap dou Caillau bei Auch) CIL* XIII 487: Torsteginno Urupatis fil(io) et Sabinae Primi f(iliae) uxori et Verecundae f(iliae) et suis ex testamento . . .

Tortĭ-ăcus *O. Villeicht die Tarusates bei Caes. b. G.* 3, 23. *Vgl.* Aturenses.

Torturonno *s.* Turturonno.

Torv-ates *V. in Aquitanica. Plin. n. h.* 4, 108: Torvates.

Torvedonensis *s.* Tolvedonensis.

Tosa. *(Cil) CIL* XIII 10010, 1932: Tosa fec(it).

toscia. *CGlL* 5 *p.* 413, 61: Lena toscia.

. . . **tosi** *cogn. (York) CIL* VII 1336, 1290: . . . tosi.

Tosio *M.* [*Fortunat.*] *vita s. Medardi* 9, 24: Quidam Tosio nomine.

Τοσιωπῶν *s.* Tolistoagii.

Tossa *F. (Rom) CIL* VI 26620: Solliae Tossae uxori sanctissimae Iul. Sanctus f.

Tossas-ius *M. nomen. (Turin) CIL* V 7146: Silvano aug(usto) sacrum. Q. Tossasius Symphorus v. s. l. l. m.

toss-ĭa *ein mantel. (Thorigny, a. 238 p. Ch.) CIL* XIII 3162, II 10—13: Dalmaticam Laodiciam, fibulam auream cum gemmis, rachanas duas, tossiam Brit(annicam), pellem vit[uli] marini semestris.

Tossĭ-ānus *M. cogn. (Gradino) CIL* III 2864 *u. add. p.* 1062. 2168 = *n.* 9960 *cf. p.* 1966: C. Octavio Tídió Tossiaanó L. Iaolénó Príscó

Toss-ĭus *M. nomen,* **Toss-ĭa** *F. (Salona) CIL* III 8896: Toss[ia Victo]rina. *(Verona)* V 3292: Saturno aug. sacr(um). P. Tossius Zosimus VI vir Aug. et Tossia Saturnina coniux v. s. l. m. 3777: P. Tossio P. l. Primioni fil. plissimo annor(um) XX Tossiae Musice coniug. cariss. *(Bei Ronchi) AEM* 4 (1880) *s.* 83 = *Pais n.* 201: M. Tossio T. f. Pol. Rufo fratr[i] . . . Q. Tossio T. f. Pol. fratri. *(Rom)* VI 1881: L. Tossius L. f. Suc. Pius Trebonius SabInus lIctor imp. sibi et L. Tossio Menandro et Tossiae Stacte parentibus optumis beneq(ue) de se meritis et L. Tossio Sabino et L. Tossio pietate et L. Tossio pio fiIIs dulcissimis et Valeriae Tossiae piae Sabinae Euhemeriae uxori optime de se meritae et libertis libertabusq(ue) suis bene meritis. 1955: L. Tossius C. [f.] Amphio praec. dissign. Tossia L. l. Hedon[e]. 18489: Tossiae Feliculae *(dativ).* 20569 = *Anth. Lat.* 1027, 3 *Buech.:* TossIus ista tibi promisit saepe petenti. *CIL* VI 27309: Paulla Tettia P. f. Tossia Q. f. 27559: DiIs Manibus L. Tossius Stephanus. 27560: D. M. Tossie Felicitati Tossia Fortunata. 27561: D. M. Tossiae Valentinae coniugi. 27562: D. M. Tossiae Veneriae D. Numitorius Philoxenos coniugi karissimae. 27563: D. M. Tossiae Q. l. Venustae. 34522: T. Tossius Philetus. 35454: [Dis] M[anibus *Τοσσιω? Ερ*]*μητι Οστιλια* [. . . . *κονι*]*ουγι καρισσιμω βενε*[*μερεντι*] *φηκιτ κουμ Τοσσια . . . αφιλια σιβι ετ σουεις* [*λειβερτει*]*ς λειβερταβουσκουε ετ φαμιλι*[*αι ποστε*]*ρεισκουε εωρουμ φηκηρουντ.* 36439: Tossia L. f. 36440: Tossia Ɔ. l. Nice. *(Rocca d'Arce, a. 107 p. Ch.)* X 5670, 2, 6: M. Tossius Marcellus. *(Orvieto)* XI 6691, 22: Figl(ina) L. Tetti Balbi; Antioc(us) Tos(si) Sex(ti servus). 23: Q. Tossi Clari. 24: Q. Tossi Ingenui. *(Arles)* XII 719: T. Tossius Marcus. *(Narbonne)* 5170 = *Inscr. de Languedoc n.* 842: P. TossIus P. lib. Himerus. *(Valmontone) CIL* XIV 4093, 8 = XV 2505: Q. Tossi Iusti Primit. ser. f. XIV 4093, 9 = XV 2506: [Q.] Tossius Priscus f. XIV 4093, 10 = XV 2507: Q. Tossius Proculus f. *(Rom) CIL* XV 1479: C. L. Tossieis C. f., C. Tossius C. l. 2501: C. L. Tossieis C. f., C. Tossius C. l. 2502: Q. Tossi Cimbri (*von* Q. Tossius Cimber *post manumissionem*). 2503: Q. T[ossi?] Cl[ari?]. 2504: Q. Tossi Ingenui Cimber fec(it', *von* Q. Tossius Cimber *ante manumissionem*).

Tossodius *O. (Burdoswald) CIL* VII 863: Civitate Catuvellaunorum Tossodio. *s.* Toisobis.

-tōt *oder* **-tāt** *suffix, lit.* -tāti-s, *in cy.* Venedōtis *(gen.)*?

***tōtā** *inselceltisch, s.* *teutā. *In* Totia, (Matres Ollo-)tōtae, Tōtati-geno-s.

***Tōt-alos** *koseform, air.* Tuathal, *brit.* Tudwal, *M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 15 *p.* 43: De rege Roderco filio Tothail.

***Tōtāti-gĕnŏ-s** *compos., son des G. (Mars)* Tōtātis, *gall. M. (Rom) CIL* VI 2407, *col.* 1, *l.* 3: [F]lavius Totatigen[u]s.

Tōtāti-s *G. beiname des Mars* (Teutates, Toutatis, Tutatis). *(York) EE* 3 *p.* 313 *n.* 181: Tot(atis Martis).

Totii-o(n) *M. s.* Tottio.

Tōt-ĭus *M.* **Totia** *F. Val. Max.* 3, 8, 7: Totius *(ABC,* titius *L). (Negrisori zwischen Požega und Čačak) CIL* III 8337: D(is) M(anibus) Totia Proculi fil(ia). *(Neumagen)* XIII 4177: D(is) M(anibus) Varusio Attoni filio defuncto Acceptius Varusius et Totia Lalla patres et sibi vivi fecerunt. *s.* Tottius.

Totnanus *ir. M. Vita Kiliani* 1 *ASS 8. iul.* II *p.* 613 *A:* Totnano diacono *(abl.).* 4 *p.* 613 *C:* Totnanus diaconus.

Toto *M. merowing. münzmeister von Marsal. Belfort* 2408 (*Prou n.* 968): +TOTO MOИETARIO. 2409: +TOTOMONETARIO.

Totra. *(Ogaminschr. aus Drumloghan) The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland, 5. ser., t.* 9, *part* 4: Deagos maqui muco[i] Totrai.

Tott-ĭa. *(Kaindorf) CIL* III 5383: Secundino Suri f(ilio) an. LX et Tottia Prisci f(iliae) con. an. XXX f. e. s. *s.* Totius.

Tottia .... *(Triest) CIL* V 637: Tottia.

Tottio *M.* [*Testamentum s. Remigii MGSS Mer.* III 338, 14: Tottionem.] *(S. Paternion in Kärnten) CIL* III 4756: Seccioni Totiionis f(ilio) et Accepte Montani f. uxsori f. v. f.

Tott-o(n) *pyrenae. M. (Arrien bei Bethmale, dép. Ariège, arr. Saint-Girons, canton Castillon) CIL* XIII 2: VIv(us) Fuscus Tottonis f(ilius) sibi et uxori Neuresini Sendi f(iliae). Θ Lucilio filio Luciliae filiae.

Tottus *M. (Judenburg) CIL* III 5479: Qarta Camule lib(erta) f(ecit) sib(i) et Totto fil(io) an. XX.

totulegon *s.* τολούτεγον.

Totul-o(n) *M. (Freiberg bei S. Ruprecht) CIL* III 5485: Totulo Mufonis f(ilius) v(i-vus) f(ecit) s(ibi) et P. Gianillane Corni f.

Tōtus *M.* **Tōta** *F. (Bourges) CIL* XIII 1295: D(is) M(anibus) Tota. *(Cöln) BJ* 88, 108: TOTVS.

Tōugĕni *elvetisches V. von Marius besigt. Strab.* 4, 1, 8 *p.* 183: Μάριος δὲ ὕστερον ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως καὶ δυσείσβολον καινὴν ἔτεμε διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ Τωυγενοὺς πόλεμον. 7, 2, 2 *p.* 293 *(aus Poseidonios):* Ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃστηρίων πλοῦτον ὑπερβάλλοντα τοῦ παρ᾽ ἑαυτοῖς τοὺς Ἐλουηττίους ἐπαρθῆναι, μάλιστα δ᾽ αὐτῶν Τιγυρίνους τε καὶ Τωυγένους, ὥστε καὶ συνεξορμῆσαι. *s.* Toutoni.

Toulozu. *Pard. n.* 177 *(a. 570):* De Toulozu.

Tour-enus *nach Glück zu* tour, *ir.* tuar *(omen), M., beiname des Mercurius als G. des erwerbes, des gewinns,* Ἑρμῆς κερδῷος; *cf. Caes. b. G.* 6, 17, 1: Deum maxime Mercurium colunt (Galli) ... hunc ad quaestus pecuniae mercaturasque habere vim maximam arbitrantur. *(Hohenburg bei Ruppertsberg) CIL* XIII 6122: Mercurio T(I?)our(t?)eno F(?)irmi(?)o Ai(At?Et?)ronis (filius).

toutā. *In compos.* Ambi-toutī, Οὐεννιτοουτα, Viro-touta, *s.* teutā, tauta, *vgl. thrac.* Τοῦτα. *ableitungen* *Toutissos *in* Toutissi-c-no-s, Toutāt-i-s, Touto, Toutus, Toutia, Toutillus, Toutio-rīx.

Toutannŏ-rīx *cf. ir. M.* Tuathan = *Toutānos *M. (Prat bei Saint-Lizier) CIL* XIII 17: Ti. Iul. Ittixonis f. Nigro centurioni chort. Aquit. quart. ex testamento fieri iussit. Dunomagius Toutannorigis f(ilius) frater heres eius faciendum curavit arbitratu Lepidi Dannoni f.

Toutaronia *F. bei den Ausci. (Auch) CIL* XIII 459: Dunaio fIlIo Toutaronia.

Tout-ati-s *'könig?' G. beiname des Mars. (Seckau in Steiermark) CIL* III 5320 = 11721: Marti Latobio Harmogio Toutati (*nicht* Tioutati) Sinati Mog[i]enio C. Val. [V]alerinus ex voto. *(Rom)* VI 31182: Petiganus Placidus Toutati Medurini *(dativ?)* votum solvet anniversarium. *(Chasterton)* VII 79: Mar(ti) To..... *(Rooky Wood,*

bei Nucelles, pfarrei Barkway, Hertfordshire) 84: MartI Toutati Ti. Claudius PrImus AttI liber v. s. l. m. *s.* Teutātis, Tōtātis, Tūtātis.

Tout-enus *s.* Tourenus.

Toutĭ-ăcus *pagus zwischen fl. Yonne und Ouanne, j. pays de Toucy, s.-w. von Sens. Bibl. hist. de l'Yonne,* 1, 345 *(saec. 7):* Tociacus *(j. Toucy, dép. Yonne, arr. Auxerre). (Sens, a. 250 p. Ch.) CIL* XIII 2949: C. Amatio C. Amat(ii) Patern(i) fil(io) [P]aternino aedil(i) vikan(orum) Agied(incensium), aedil(i) c(ivitatis) S(enonum), actor(i) p(ublico) pagi Tout(iaci?), act(ori) [p(ublico)] quinquenn(ali) civit(atis), II vir(o) ab aer(ario) muner(ario), praef(ecto) annon(ae) design(ato), iu(v)en(i) integer-r(imo), Matern(ius) Eucharistus et Pat[e]r-n(ius) Pollio Sill.... (Sillianus *Mowat)* off(iciales) eius ob mer(ita) p(ecunia) p(u-blica?). D(omino) n(ostro) Decio Aug(usto) II et Grato co(n)s(ulibus) kal(endis) apr(ili-bus).

Touti-llus *kosename (cf. germ.* Tautila, *ostgot.* Totila) *M. cogn.,* **Toutilla** *F.* [*CIL* VI 32967: Totila milex]). *(Nîmes, saec. 1) CIL* XII 3944 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1203: Secundae, ToutillI filiae. *(Bourges) CIL* XIII 1296: D(is) M(anibus) Toutilla. *(Nantes)* 3101: [A]ug(usto) Marti M[ull]oni signum [c]um suo templo [et] ornamentis [o]mnib(us), suo et Toutil[l]ae filiae nomine Agedovirus Morici fi(ius) v(o-tum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Autun)* 10010, 1933: Toutilli. m.

***toutio-** *zum* touto- *(volk) in beziehung stehend; 'volksangehöriger'; häuptling, könig, magistrat.*

Toutĭŏ-rīx *'könig der toutio-' aus* toutiŏ- *und* rīx, *acy.* Tut-ri, *w.* Tudri. *G. ein beiname des Apollo. (Wiesbaden) CIL* XIII 7564: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) Apollini Toutiorigi L. Marinius Marinianus.

Touti-ssa *M. (Bordeaux) BSAF* 1872 *p.* 153 = *Jullian, Inscriptions romaines de Bordeaux t.* 1 *n.*362—364 *p.* 448, *t.* 2 *n.*976 *p.* 638: Merula . Toutissæ . f(ilius). *(Saint-Georges-de-Didonne, dép. Charente-Inférieure, arr. Saintes, canton Saujon; nicht nach kaiser Antoninus). BC* 1889 *no.* 2 *p.* 3. *Cagnat, Cours d'épigraphie latine*[2] *p.* 301: Merul(a) Toutissæ f(ecit). *(Bei Patinges, dép. Cher, arr. Saint-Amand-Mont-Rond, canton La Guerche-sur-l'Aubois, gemeinde Torcheron) CIL* XIII 10010, 1934: [T]ou-tissa f(ecit). *(Poitiers)* 10017, 849: Tou-[tissae]. *Vgl. (Paris)* 10017, 836: TΛV-TI>>ΛI.

Toutiss-ia *F. (Plombières) De Rouveroy, Petit traité des eaux minérales de Plombières p.* 130. *RA n. s.* 35 (1878) *p.* 96 = *Babelon-Blanchet, Catalogue des bronzes antiques de la Bibl. nationale (P.* 1895) *n.* 2305 *p.* 710: Deaeo Neptun(o) Toutissia Vestina v(otum) s(olvit) l(ibenti) m(erito).

Toutissi-c-no-s *'son des* *Toutissos'. *(Bei Nevers) CIL* XIII 2821: Andecamulos Toutissicnos ieuru = *Andecamulos Toutissi filius fecit.*

touti-ū = *touti-o(n) *stamm* toution- *von* *toutiŏ- *ableitung von* toutā, *nom.* touti-us = *toutĭ-on-s, *cf. got.* þiudans *'rex'. (Vaison) CIL* XII *p.* 162: Σεγομαρος Ουιλλονεος τοουτιους Ναμαυσατις ειωρου Βηλησαμι σοσιν νεμητον *(Stokes corrigiert* νεμετον), *nach Siegfried und Stokes = Segomaros Villoni filius civis (vilmer: magistratus) Nemausensis fecit Belisamae hoc templum. (Briona bei Novara) Pauli n.* 25 s. 12. 78: Tekos *(Decus? nomin.)* toutiu(s) = *magistratus. (Nîmes) RE t.* 1 *n.* 201: .... MBATI | .... TOOY | [τιους] TIM .....

Toutiu *M. (Basel-Augst) CIL* XIII 5278: D(is) M(anibus) Adiantoni *(dativ)* Toutio[nis *gen.?* f.].

Tout-ius Tūtius *kurzname, abgeleitet von* toutā *'volk', M.* **Tout-ia Tutia** *F. (Palestrina) CIL* I 153: Min(or) Tutia. *(Cori)* 1155 = X 6518: Paul(la) Toutia M. f. et consuplicatrices. *(Széplak)* III 4264 = 10949: Teuriscu(s) Tutiae f. *(Cori)* X 6529: Tutiae C. LepanI Q. TIdI. *(Isola di S. Antioco)* 8320: C. Tutius .. *(Nîmes, saec. 2)* XII 3965 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1224: D(is) M(anibus) Q. Túti(i) Martini Tútius Tarcius filius et Tarcia Egipe? *(Lyon, a. 209/211) CIL* XIII 1691: C(aio) Catul[l]io Decimi[n]o Tuti(i) Catullin[i] fil(io) Tricassin(o). *(Lyon, saec. 3)* 1972: D(is) M(anibus) et quieti aeternae Touti Incitati, IIIIII vir (seviri) Aug(ustalis) Lug(uduni) et naut(ae) Arar(ico) item centonario Lug(uduni) consistent(i) honorato, negotiatori frumentario Toutius Marcellus lib. [p]atrono piIssimo et sibi vi[vus p]osuit et sub ascia dedicav. [opt]o felix et hilaris vivas qui [leg]eris et Manibus sueis bene optaveris. *(Lyon)* 2285: D(is) M(anibus) Toutiae Aproniana. 2286: D(is)

M(anibus) et quieti aeternae Toutiae Serotinae; Eutyches, Q. Tout(ii) Fortunati ser(vus), co[iugi ....]. *(Autun)* 2704: D(is) M(anibus) Catta lib. Touti(i) Nigrini. *(Bei Trier)* 3725: Tutia Maxsimila. — *s.* Tautius. — Tutius *auch thracisch:* 7050: C. Tutius Mani f(ilius) Dans(ala). — *In:* Toutio-rix; *vgl.* Navi-tutius.

toutŏ- *'volk', älter* teutŏ-, *zu* *teutā, 10 toutā, *vgl.* Tautī. *In* Touta, Toutatis, Touto, Touti-llus, Touto-ni, Toutonus, -nā, Toutonius? Toutius, Toutia, Toutio-, Touti-o(n), τoουτιoυς, Toutissa, Toutissicnos, Toutobocio, -bōdi-ăcī, -dīvix; Ambi-toutus, *Avi-toutos, Cige-tou(tus), Con-toutos, Vogi-toutus *cf.* tuto *in* Antutus, Eu-tut.

Toutŏ.. *Ed. Diocl.* 28, 60 *(M):* Toυτo..

Tout-o(n) *aus* toutŏ-, *M. cogn., germ.* *þeuþo. *(Arles) CIL* XII 852: Q. Melius 20 Toutonis f(ilius). Vol. Flavos.

Toutŏ-bociŏ-s *M. Bronzemünze der Carnutes. RN* 3ᵉ *sér., t.* 4 *p.* 195. *Muret-Chab.* 6361—6364: TOVTOBOCIO *R* ATEPILOS. 6365: ...CIO *und* TEPILOS. 6366: TOVTOBO... *(Méron en Anjou) RN* 4ᵉ *s., t.* 2 (1898) *p.* 131: TOVTOBOCIO.

Toutŏ-bodī-ăcī *zu* *teutā *'volk' und* bōdī- *'sig'* (*zu* Bōdĭăcŏ-s), *nach d'Arbois de Jubainville 'vainqueurs du peuple ou des* 30 *peuples'. V. in Galatien, eines der zwölf galatischen viertel? Plin. n. h.* 5, 146: Praetenditur Cappadocia a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem occupavere Tectosages ac Toutobodiaci.

Toutŏ-dīvix *M. cogn. (Aramon bei Nimes) CIL* XII 2817 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n* 1498: ToutodIvicI AntillI f(ilio), et Iuliae, Porronis f(iliae). *(Nîmes, zeit des Augustus)* 3252 *u. p.* 836 = *Inscr.* 40 *de Languedoc, Nimes, n.* 266: Pompeia, Toutodivicis *(gen.)* f(ilia), C(aio) Mario, C(aii) f(ilio), Vol(tinia), Celso IIII (quattuor) vir(o), Pompeia, Toutodivicis f(ilia), f(ecit) sibi et viro suo.

Touto-matus *s.* Teuto-matus.

Touton... *(Kastel) CIL* XIII 7302: Mascellio Touto[n]........

Toutŏ-nī, *nebenform zu* Teutoni, *der in der heimat zurückgebliebene rest des celt. V.* 50 *der Teutonen. (Miltenberger grenzstein auf dem Greinberg, saec. 1 p. Ch., c. a. 100 a. Ch.) CIL* XIII 6610: Inter Toutonos c(ivitatemque?) A... H... f(initum). *(Bonfeld, oberamt Heilbronn)* 6482: In h(onorem) [d(omus) d(ivinae)] genium c(ivitatis) Alisin(ensium) L(ucius) Aventinius Maternus d(ecuriones) civitatis *(volksgemeinde)* s(altus) T(outonorum) don(avit). *s.* Tōugĕnī, Teutŏnī.

Toutŏ-nus *M.* **Toutŏna** *F. (Idanha a velha) CIL* II 440: Bolos[e]a Toutoni f(ilia) h(ic) s(ita) e(st). *(Roge bei Fontaine)* XIII 2014: DiIs Manibus et quieti aeternae Mariae Macrinae Aeduae feminae sanctis- 10 simae que mecum vixsit annis XXXX[, m(ensibus) VIII. Quintus Val(erius) Tertius coniugi rarissimae et sibi vivus posterisque suis ponendum precepit Q. Val(erius) Quintilianus, filius eorum, et Cassia Toutona, coniux eius, parentibus ponendum cur. subas(cia) d.

Toutŏn-ĭus *M. (Lyon) CIL* XIII 2287: [D(is) M(anibus)] et memori[ae] aeternae T[ou]tonius December qui vixit annos XIII et dies XXIII Touto[n](nius *Boissieu*) Auxi- 20 lius pater do[l(ens)] et Iulia Cattia mate[r] filio karissimo p. c. et s. a. d.

Toutŏ-s Toutus *kurzname M.* **Touta** *F. (Klagenfurt) CIL* III 4906: Cupitus Atedunae l(ibertus) Litulla Touti f(ilia) Genetivo filio ann. X et sibi v. f. *(Bagnères-de-Luchon, dép. Haute-Garonne, arr. Saint-Gaudens)* XIII 352: Nymphis Cassia Touta, Segusiav(a) v. s. l. m. *(Clermont)* 10010, 1935[a, b]: Toutos. *(Clermont; Trion; Autun)* 30 [a², c, d]: Touti . of(ficina). *Vgl.* Teutos, Tutus.

Tov-es *O.? [Pest, a. 162] CIL* III c. v: Tovetis *(gen.)*.

***Tovĭ-ācum** *von* Tovius, *O.* 1) Tobacic, *j. Tubize, in belg. prov. Brabant, arr. Nivelles.* 2) *j. Tobiago.*

Tovĭ-ānus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 3, 62: Fundi Vatinani Toviani.

Tov-ĭŏ-s, *acy.* Tyugui, Tigui, Tyui, *britt. fl. w.* Tywi, *j. Towy. Ptol.* 2, 3, 2: Toβίoυ 40 ποταμοῦ ἐκβoλαί.

Tó-visacŏ-s *tó-uessākŏ-s *anfürer, ableitung zu* *tóvissu-s *tŏ-vessu-s (= *to-ved-tu *'fürung'*), *praefix* to- (*ir.* to-, *cy.* ty-) *u.* *vedō *'bringe, füre', w.* tywysog *(prince)*, tywyssawc(g) *(chef)*, *ir.* tossach *gl. magistratus,* tóissech = (*-uĕd-tīcŏs), *anfürer, an der spitze stehend, j.* tóiseach *(princeps, dux, initium)* = *tovisech. *(Irische ogam-inschrift saec. 5—7 aus Pool Park bei Ruthin, Denbigh-* 50 *shire) IBCh n.* 159 = *Rhŷs*² *p.* 372 *n.* 22: Aimilini | Tovisaci *(cogn., gen.) für* Tovissaci *und (ogam.):* S[u]belino *(oder* Subilino, *genet.)* [To]visaci.

Tovísoi *cf. auf münze* tuiš *MLI n.* 14, *s.* Πληγτουίσοι.

***tŏvŏ-** *'dein', ir.* tu, to, do, *mcy.* dy, *acorn.* te-, *corn.* dhe, *bret. (Léon)* da, *lit.* távo, *ai.* táva, *zd.* tava; *in* To-quonocus, To-woedocus. *s.* to.

Tr . . . . . . *(Augsburg) CIL* III 5786: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) M. Tr . . . . . . Secco.

Tr. *(Lezoux) CIL* XIII 10006, 41: TR. ////////// . *(Lyon, Arlon)* 10017, 850: TR.

Tr. *(Mainz) CIL* XIII 7033: Cantaber Viroti f. [na]tione Tr.

Tr . . . . **etus.** *(Montemayor, a. 222—235 p. Ch.) CIL* II 1533: L. Cledi Tr . . . . eti.

Tra . . . *(Susa) CIL* V 7269: Adnama Troncilli f(ilia) sibi et Urageni Tra . . . f. viro v. f.

Tra. *(Vechten) CIL* XIII 10017, 851: TRA.

Trab-ana Travana ? = *vicus* √ treb *(mansio). O. j. Traben an der Mosel, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Zell.*

Tracalus *M. (Sologna di Ragnola) CIL* IX 5279: P. Buxurius P. f. Truentine(n)s(is) quie(scit), coi nom[e]n Tracalo. *cf. Val. Max.* 7, 7, 4: Mater Trachalorum Asiminensium *(cf. Paul. Diac. p.* 367 *M.).*

trade. *Codex Sangall.* 238 *p.* 29: Cabo trade uel caballus.

Tradic. *fig. (Fréjus) CIL* XII 5686, 889: TRADIC.

Traete *iberisch? j. Cap de Palos. Avien. o. m.* 452: Post iugum Traete eminet.

***trăg-ĕt-** *'läufer, fuß', nom.* *trag-es = *trag-et-s, *gen.* *tragĕt-os, *nominalsuffix* -et-, *dentalstamm in* t, *abgeleitet von* *tragŏ-s *(cursus?). In air.* traig *(pes), m. gen.* traged, traiged, *dat. pl.* traigth-ib, *nir.* troigh, *gael.* troidh, *manx* trie; *w.* troed *fuß, pl.* treid, traed, *acy. plur.* traet, traed, *mcy.* troet, *pl.* trayt, traet, *acorn.* troid, trois, troys, truit, *gl. pes,* treys, *mcorn.* troys, *mbret.* troat *pl.* treit, *nbret. (Léon)* troad, *vann.* troed, *aus* *tragetos, *gen.* *tragetī. *Vgl.* treide.

Tragisa *(von* tragi- *aus* tragŏ-) *fl. die Traisen oder Trasen, nfl. der mittleren Donau* [*im 10. jh.* Treisima]. *(St. Pölten) Orelli* 1331: D(eo) Neptuno aquarum potenti inductum ei Tragisa flum. mur. eius A. v. p. l. l. m. *Vgl.* Tragisama.

***Tragī-sămā** *'velocissima'* [*a. 864* Dreisima] *unterlauf eines aus mereren quellbächen entstandenen flußes, j. die Dreisam.*

***Tragisamum** Trigisamum *vom flußnamen* Tragisa *in Noricum, O. j. Traismauer an der Traisen (zur Donau). TP:* Trigisamo *fälschlich (Zeuß corr.* Tragisamo).

***tragŏ-s** *cursus, erhalten in ir.* traig, *w.* tro *(versio),* troi *vertere. In* ver-trăgo-s, vertrāham, √ trag, tergh *laufen,* tregh τρέχω, *got.* þragjan, *an.* þræll *diener, urnord.* þrāh-ila-, *uridg.* threkh, thregh. *Davon abgeleitet* *trăget- *fuß.*

trăg-ŭla *wurfspiß mit schwungriemen; dann auch schleppnetz; villeicht celtisch, nach Brugmann aus* *tragla *(demin. zu* traha), *nach Osthoff zu lat.* trahere, *nach Groeber in span.* tralla *(strick), port.* tralha *(saumtau, fischnetz), catal.* tralla *(seil), prov.* tralh *(schlepptau), nprov.* traio, dralho *(leitseil, färseil), frz.* traille *(färe, färseil, spanntau, fliegende brücke), ital.* draglia *(färseil, fliegende brücke). Nonius* 18 *p.* 553: Tragula est hasta. Sallustius hist. lib. III (II 19 *D.*): Avidis simul ita atque promtis ducibus, ut Metellus ictu tragulae sauciaretur. Varro Meleagris *(Menipp.* 293 *p.* 192 *Buech.):* aut ille, cervum quí volatileí currens | sparó secutus trágulave tráiecit. *cf. p.* 555. *Varro l. l.* 5, 24, 115: Tragula a traiciendo. 31, 139: Tragula quod ab eo *(lis* ab eo quod) trahitur ad terram. *Caes. b. G.* 1, 26, 3: Ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est, propterea quod pro vallo carros obiecerant et e loco superiore in nostros venientes tela coiciebant et nonnulli inter carros redasque mataras ac tragulas subiciebant nostrosque vulnerabant. *Liv.* 21, 7, 10: (Hannibal) adversum femur tragula graviter ictus cecidit. 26, 5, 17: Postquam iam ad signa pervenerat Hispanorum, tum undique in eum tragulae coniectae. *Festus p.* 270 *M.* = 368, 18 *P.:* Rumex teli genus, simile sparsi Gallici, cuius meminit Lucilius: Tum spara, tum rumices, portantur trăgula porro. *Pauli exc. e Festo* 18 *p.* 367, 16 *M.* = *p.* 559, 26 *P.:* Tragula genus teli, dicta quod scuto infixa trahatur. *Plin. n. h.* 16, 34: Piscantiumque tragulis *(zu floßen der fischernetze). Gell.* 10, 25, 2: Tragulae. *CGlL* 2 *p.* 200, 7: Tragula κερκίς, βολίς. 4 *p.* 186, 32 *(a):* Tragula est telum ponderis vasti. *p.* 290, 27: Tragula teli genus quo mittitur *(lis:* quod inmittitur). 5 *p.* 580, 47: Tragula genus ponderis. *p.* 648, 5: Tragula ha[r]sta de carro bellistu *(lis* arcoballista) a tractu tragula

dicta. — **Tragula** *cogn. (Polača) CIL* III 14032: [Trag]ulae. [*Zara*] 14033: Trágulae.

tragulārĭi. *Veget. r. mil.* 2, 15: Erant tragularii, qui ad manuballistas vel arcuballistas dirigebant sagittas.

Tragur-ĭum *O. stadt in Illyrien, j. Traū, slaw. Troghir. Polyb.* 32, 18, 1—2: *Ὅτι Δαλματεῖς τὴν χώραν ἀδικοῦσι καὶ τὰς πόλεις τὰς μετ' αὐτῶν ταττομένας (αὗται δέ εἰσιν Ἐπέτιον καὶ Τραγύριον). Strab.* 2, 5, 20 *p.* 124: (*Νῆσοι*) *Ἴσσα καὶ Τραγούριον καὶ ἡ Μέλαινα Κορκύρα καὶ Φάρος.* 7, 5, 5 *p.* 315: *Νῆσοι, γνωριμώταται δ' Ἴσσα, Τραγούριον, Ἰσσέων κτίσμα κτέ. Mela* 2, 3, 57: Traguriuin (tracurium *A*). *Plin. n. h.* 3, 141: Tragurium civium Romanorum marmore notum. 152: Tragurium. *TP:* Ragurio. *IA* 272, 6: Tragurio. *Rav.* 4, 16 *p.* 209, 11. 5, 14 *p.* 380, 13: Tragurion. *(Salona in Dalmatien) CIL* III 8693: P. Cloelius miles cho(rtis) campanae, custos Traguri v. s. l. m.

Trahannon *s.* Trisanto(n).

Traia capita *s.* Tria.

Traiectum, Traiectus, Trectus, Trega, Triecto, Triiect, Trectis *O. für Utrecht und Maestricht und den übergang der Dordogne bei Pontours, arr. Bergerac, canton Cadouin; lateinisch, nicht celtisch, trotz Baeda h. e.* 5, 11: Pippin ...... castello suo inlustri, quod antiquo gentium illarum verbo Viltaburg, id est oppidum Viltorum, lingua autem Gallica Traiectum vocatur. *Man vgl. ir.* tracht *(strand), w.* traeth *(litus, arena), corn.* trait (*l.* traith), *gl. harena, ncorn.* drêath = *tractus *strand* (*diß von lat.* tractus?), *abret.* treith, treth, *mbret.* traez *'riuaige de mer', nbret.* traez, treiz *(passage),* treaz (*dialectisch* trez), *vann.* tréh *grève, sable; davon* treiza *(traicere).*

Traius *M. (Alcolēa del Rio) CIL* II 1065: Q. Traio Q. TraI Areiani fil. Quir(ina) Areiano Arvensi. *(Ilici)* 6257, 199: Of(ficina) Tra(i) Mascu(li).

Trali-burcum *O. j. Taillebourg, dép. Charente-Inférieure, arr. Saint-Jean-d'Angely, canton Saint-Savinien.*

Tram-aiae *O. j. Tramayes, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon.*

Tramilĭ-ācus *O. j. Trémilly, dép. Haute-Marne, arr. Vassy, canton Doulevant.*

?**Tramul-eius** *M. nomen. (Saint-Chapte) CIL* XII 2968 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1660: D(is) M(anibus) T. TrámuleI(i) TertiI.

Tramus *oder* **Trami** *O. j. Termes, dép. Ardennes, arr. Vouziers, canton Grand-Pré.*

Tranensis *O. in civitas Callaecia. (Torre de Moncorvo) CIL* II 2399: Iovi optimo et maximo potentissimo civitas Tranensis p.

Tranquel *O. j. Trancault, dép. Aube, arr. Nogent-sur-Seine, canton Marcilly-le-Hayer.*

Transalium Tresalium Tresail *O. j. Trezelle, dép. Allier, arr. Gannat, canton Jaligny. Greg. Tur. de virtut. b. Martini* 2, 10: Mulier quaedam ex Arverno veniens cum viro suo de pago Transaliensi. *lib. vitae patrum* c. 13, 3 *(2mal):* Ad vicum Transaliensim ... Ad vicum Transaliacensim .... Usque ad Transaliacensim vicum.

Trans-cudani *s.* Cuda.

Transmarĭ-ācus *vom german. M.* Transmārus, *O. j. Tramery, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois.*

Trans-marisca *O. in Moesia inf., j. Totrokan. Ptol.* 3, 10, 5: *Τρομαρίσκα. TP:* Tramarisca. *CIust.* 6, 42, 28 *(a. 294):* Trans mare. *IA* 223, 1: Transmariscam. *ND or.* 40, 23: Milites Novenses, Transmariscae. 34: Praefectus ripae legionis undecimae Claudiae cohortis quintae pedaturae superioris, Transmariscae. 35: Praefectus ripae legionis undecimae Claudiae cohortis quintae pedaturae inferioris, Transmariscae. *Procop. de aedif.* 4, 7 *p.* 292, 14 *Dind.: Τραμακαρίσκας ὀχύρωμα.* 20 *Dind.: Τρασμαρικᾶν. Rav.* 4, 7 *p.* 187, 1: Stamarisca. *(Kadiköi) CIL* III 12526: Leg(ionis) XI Cl(audiae) f(elicis) Tram(ariscae).

Trant-o(n) *M. (Alsó-Szent-Iván, im comitat Albens) CIL* III 3325: Bato Trantonis filius Araviscus ann(orum) L h(ic) s(itus) e(st). Firmus h(ic) s(itus) e(st). Mogitmarus t(itulum) m(emoriae) p(osuit).

?**Trapet-ius** *M. Concilium Matisconense II. a.* 585 *p.* 172, 32 *M.:* Trapecius episcopus ecclesiae Aurasice.

?**Trap-idius** *M. Concil. Valentinum II a.* 585 *p.* 163, 16 *M.:* Trapidius in Christi nomine episcopus ecclesiae Aurasicae.

Trasia *M. cogn. (Nîmes) CIL* XII 3440 = *Inscr. de Languedoc n.* 2107: Terti AttI Tras/ae (Tras[e]ae?) filius patri. *(Vichy)* XIII 10006, 93: Trasia f(ecit).

Tras-ĭus *M. (Bersuoli) CIL* V 7221:

V(iva) f(ecit) Tertia Cabutonis f(ilia) sibi et Tertio Cacusi f(ilio) viro ingenua[e] f. Trasio f. Valerio f. et Excingo Quarti f. nep.

Trasmon *s.* Prasmon.

Trasniacum *s.* *Terentianiacum.

Trat-orius *M.* **Tratoria** *F.* *(Verona) CIL* V 3778: M. Tratori. *(Valle Policella)* 3937: Tratoria Severa.

Trauc-etia *nach Pauli venetisch, F. (Verona) CIL* V 3742: Traucetia[e] Sabin(ae).

Trauc, Traug. *(Boussu-lez-Walcourt, prov. Namur)* (villa) *WZ* 14 (1895) *p.* 413: TRAYC PSB. TRAVG PSB.

Τραυσοί *thracisch? V. Steph. Byz. (aus Herodianos): Τραυσοί, πόλις Κελτοῦς (Gutschmid ci. πλησίον Κελτοῖς; nach Tomaschek πόλις καὶ) ἔθνος, οὓς οἱ Ἕλληνες Ἀγαθύρσους ὀνομάζουσι.*

Traus-ĭus *M.* **-ia** *F. Hor. s.* 2, 2, 99. *(Helenenberg) CIL* III 12027, [b]: Trausus. *(Rom)* VI 27568: C. Trausi ... Phoebus. 27569: C. Trausi C. l. Herophili. 27570: D. M. C. Trausio Luchrioni (*am rande:* Trausius Paris Trausia Auge lib(erti) pat(rono) op(timo) b. m. 27571: C. Trausi Pudens et Asiaticus et Caesia Veneria coiun[x] et Trausia Fortunata f. 27572: Trausia Asiatice ... Trausius Pudens ... C. C. Trausi. Pudens et Asiaticus ... Trausia Asiatici. *(London)* VII 1334, 57: Trausi(us?) Valens. *(Gelma)* VIII 5465: Q. Trausius ... Trausius Saturninus .. Trausia Honorata. *(Constantine)* 7811: Q. Trausius Fatalis. *s.* Trōsius.

?**Trautĭ-o**(n) *M.* *(Housesteads) CIL* VII 693: [Fro]ntoni[s] Venocari, ...ni Ofersionis, Romulo Alimahi, Simili Dalli, Mansuetio Senicionis, Pervince Quartionis. Heres procuravit Delfinus [T]rautionis ex G(ermania) s(uperiore).

?**Trāva** = *Drava, **Trēva,** *fl. in Holstein, j. Trave,* √ *ai.* drā, dru *(laufen, eilen),* *δρᾶναι, celt.* dru. *cf. fl.* Drāvus.

Travana *s.* Trabana.

***Trav-andra,** Travendre-*bach, stamm* travŏ-, *j. Trarbach, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Zell.*

Travi-nus. *(Godramstein) CIL* XIII 6094: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Taranucno Travini (*oder* et Ravini) quibus ex collata stipe //////// Iul. Iul ///// C. Cop///////// ius[u eorum] /////////////.

?**Trav-itus.** *(Buda) CIL* III 14349, 4: Travitus.

Trav-ius *M. nomen.* **Trav-ia** *F.* *(Verona) CIL* V 3779: M. Travius M. f. Saufeius Sabiinus. 3780: M. Travius Tha[ll]us. *(Brescia)* 4679: Travia P. f. Secci (uxor?). *(Pola) Pais n.* 17: C. Travio *(dativ)* Ɔ. [l.]. *(Rom) CIL* VI 35356: Furiae T. f. Traviae Paetillae. *(Aquino)* X 5527: Traviae Q. f. Tertiae. *(Antium)* 8043, 13: Travio Felice. *(Ameria)* XI 4374 = 4531: Travio ... T. Travius. 4402: T. Travius T. l. Argentill[us] aurifex VIII vir ... T. Travius T. l. Acutus aurifex lib. fec. 4530: Travio. *(Rom, zeit Hadrians)* XV 235: T. Travi(us) Felix. 297 *(c. a. 123—138):* Opus T. Travi Fortu. 338: Op(us) dol(iare) Travi Felicis. 383 *(zeit des Severus):* Travio Felice. 485: T. Rau(si?) *oder* Trav(i?) One(simi?).

Trax-ula *fl. in Brittanien. Rav.* 5, 31 *p.* 437, 3: Traxula.

tre, *urcelt.* *trē *(trans), ir.* tre, tri (*auch* trí), tre *praep. 'durch', cy.* trai, troi, trui, *w.* trwy, *corn.* tre, *abret.* tre- *(durch),* troi *(par, à travers), mbret. nbret.* dre, *lat.* trans, √ tar.

tre- *praefix, s.* tri-.

?**Tre..** *(Rom) CIL* XV 3207: C. Tre( ).

-tre *in* Cambo-tre.

trē *'drei' s.* trīs.

Tre... *(Mailand; Vercelli) CIL* V 8112, 81: L. Tre ... Optat(us). *(Monte Cavo)* XIV 2375: C. Tr[e] ...

Trea *O.* *(Rom) CIL* VI 2379[b]: Trea. 2413 = 32529: Trea. 32520 = IV 24: C. Tremelius Severinus Trea.

Treanta *s.* Tri-santo(n).

Trĕbă-rūnā *für* *Trĕbŏ-rūnā, *'geheimniss des hauses' von* *trĕbŏ- *'haus' und* rūnā *'geheimniss'?, lusitanische göttin,* = *Victoria. (Idanha a velha, saec. 2) EE* 8 *p.* 360 *n.* 15: Ara(m) pos(uit) Toncius Toncetami f[i(lius)], Icaedit(anus), milis Trebarun(a)e *(dativ)* l(ibens) m(erito) v(otum) s(olvit).

Trebati-cus. *Ed. Diocl.* 25, 9: *Τρεβατικῆς.*

***Trebenn-ăcus,** finis de Trevennaco [*a. 889?*] *von* *Trebenus *zu* Trebius, *O.*

Treberi *s.* Treveri.

Trĕb-ĭa *fl. in Gallia Cisalpina, j. Trebbia. Polyb.* 3, 67, 9: *Ἐπὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν καὶ τοὺς τούτῳ συνάπτοντας γεωλόφους.* 68, 4: *Διαβάντες τὸν Τρεβίαν ποταμόν.* 69, 5: *Τινὰς τῶν Κελτῶν, οἳ κατῴκουν μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Τρεβία ποταμοῦ.* 9: *Πέραν*

τοῦ Τρεβία. 42, 4: *Ἐπιγενομένης δὲ τῆς τοῦ Τρεβία ποταμοῦ διαβάσεως.* 108, 8. 15, 11, 8: *Περὶ τὸν Τρεβίαν ποταμόν.* *Nepos Hann.* 4, 2: Tertio idem Scipio cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit. 6, 1: Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit adversus P. Scipionem, filium eius ⟨Scipionis⟩, quem ipse primo apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat. *Strab.* 5, 1, 11 *p.* 217: *Κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου.* *Liv.* 21, 48, 4: (Scipio) ad Trebiam fluvium iam in loca altiora collisque impeditiores equiti castra movet. 54, 4: Hannibal prima luce Numidas equites transgressos Trebiam flumen obequitare iubet. 56, 7: Finis insequendi hostis Poenis flumen Trebia fuit. 8: Ratibus Trebiam traicerent. *Lucan.* 2, 46: Cannarum fuimus Trĕbĭaeque iuventus. (*Dazu Commenta Us.:* ad flumen Trebiam.) *Plin. n. h.* 3, 118: (Padus) omni numero XXX flumina in mare Hadriaticum defert, celeberrima ex iis Appennini latere Iactum, Tanarum, Trebiam Placentinum . . . 7, 106: Etenim plurimum refert, in quae cuiusque virtuus tempora inciderit, quas Trebia Ticinusve aut Trasimenus civicas dedere? 15, 76: Quod non Trebia aut Trasimenus, non Cannae busto Romani nominis perficere potuere. 16, 14: Africanus de patre accipere noluit apud Trebiam. *Frontin. strateg.* 2, 5, 23: Hannibal cum ad Trebiam in conspectu haberet Semproni Longi consulis castra, medio amne interfluente, saevissima hieme Magonem et electos in insidiis posuit. *Florus* 1, 22 (2, 6), 12: Ticino Trebia succedit. *Silius* 1, 45—48: Dum Romana tuae, Ticine, cadavera ripae | non capiant, similisque mihi per Celtica rura | sanguine Pergameo Trĕbĭa et stipantibus armis | corporibusque virum retro fluat. 4, 484: Trĕbĭam collisque petebat. 493: Trĕbĭaeque simul vicina tenebat. 573: Trĕbĭa. 601: Trĕbĭam. 626: Contegitur Trĕbĭa. 634. 638: Trĕbĭa. 643: Trĕbĭa. 661: Nomen Trĕbĭae delere minaris. 698: A Trĕbĭa. 5, 128 *sq.:* Trĕbĭae qui gurgite quique | Eridani volvuntur aquis, inhumata iuventus. 6, 108—109: Tuque insignite trophaeis | Sidoniis Trebia. 297: Trebia. 707: Nostrum Trebiam. 7, 148: Nullane nunc Trebiae et Thrasymeni nomina? 378: Trebiam. 8, 668: Cesserit huic Trebia exitio. 9, 189: Strage virum mersus Trebia est. 10, 590: Trebiam. *Plut. Fab. Max.* 2: *Ἐπεὶ δ' Ἀννίβας ἐμβαλὼν εἰς Ἰταλίαν καὶ μάχῃ πρῶτον περὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν ἐπικρατήσας αὐτὸς μὲν ἤλαυνε διὰ Τυρρηνίας πορθῶν τὴν χώραν.* 3: *Τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ Τρεβίου γενομένην ἧτταν.* *Appian. Hann.* 6: *Ποταμὸς δ' ἦν ἐν μέσῳ Τρεβίας, ὃν Ῥωμαῖοι πρὸ ἕω, χειμερίου τε τῆς τροπῆς οὔσης καὶ ὑετοῦ καὶ κρύους, ἐπέρων βρεχόμενοι μέχρι τῶν μαστῶν.* *Ampelius* 28, 4: (Annibal) Tiberium Claudium apud Trebiam . . . superavit. 46, 5: Secunda clades apud Trebiam vulnerato Flacco consule. *Arnob. adv. nat.* 3, 38 *(L. Calpurnii Pisonis Censorii Frugi annal. fr.* 45 *p.* 137 *Peter):* Novensiles Piso deos esse credit novem in Sabinis apud Trebiam constitutos. 44: Novensiles Musae sunt, Trebiani quinimmo dii sunt. *Eutrop.* 3, 9, 1: Sempronius Gracchus et ipse confligit apud Trebiam amnem. *Serv. ad Aen.* 7, 711: Oliviferaeque Mutuscae | haec Trebia postea dicta est, quam modo Trebulam dicunt. *Claudian. de cons. Stilichonis* 3, 144 *sq.:* Territa nullo | vulnere post Cannas maior Trebiamque fremebat. *Claudian. de bello Pollentino (Gothico)* 387: Trĕbĭam saevo geminassent funere Cannae. *Hieronym. epist.* 130, 6 *(a. 414). opp. ed. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 980*D:* Post Trebiam, Trasymenum et Cannas. *Oros.* 4, 14, 7 *(aus Liv.):* Ad flumen Treviam. *Sidon. Apoll. carm.* 5, 86: Post Trĕbĭam Cannasque. 7, 552—554: Post damna Ticini | ac Trĕbĭae trepidans raptim res publica venit ad Fabium. 9, 246: Trĕbĭam gravesque Cannas. *Ionae vita Columbani* 1, 30: Amnemque alium profluentem nomine Triveam; super quem olim Hannibal hiemans, hominum, aequorum, elefantorum atrocissime damna sensit. 2, 3: Interfluentes Triveae alveum. *Isidor. or.* 18, 1, 8: Pugna Trebiensis. *(Turbia, a. 125 p. Ch.) CIL* V 8102: . . . Viam Iuliam Aug. a flumine Trebbia quae vetustate interciderat sua pecunia restituit. 8103: [A] flum[i]ne T[rebia]. 8106: A flumine Trebia. *Davon gall.* pagus Ambi-trebius '*zu beiden seiten des fl. Trebia*'.

Trebiasius *M. cogn. (Bardolino) CIL* V 3996: L. Oct(avius) Trebiasius.

Trebio. *Marcell. med.* 29, 45 *p.* 313, 4: Trebio potnia telapaho.

Treb-ius *italisch.*

trĕbŏ-, *m.* '*haus, dorf*' *von* *trbo- =

*tṛbhŏ-, *nach d'Arbois 'groupe d'habitations sans enceinte de murailles', air.* treb *(wonsitz), acy.* treb *(town), mcy.* tref *(dorf), corn.* tre, *pl.* trevow, *abret.* treb *(village),* trebou *gl. turmae, Cathol.* treff *(église succursale avec ses dépendances), nbret.* trev *'habitation' (est une subdivision de la paroisse, plebs, ploué; territoire d'une succursale),* trèo *id.,* √ *wie im gr.* τρέφω; *osk.* triibom *(domum) cf. umbr.* tremnu *(tabernaculo),* trəb- *in lat.* trab- *balken;* trbo- *wird zu germ.* þorpa-, *got.* þaúrp, *n. 'ackerland', an.* þorp *kleines gehöft, ae.* þorp *dorf,* þrŏp, *as.* thorp, tharp, *afries.* therp, *ahd.* dorf, *schweiz.* dorf *'besuch, zusammenkunft', deutsch* dorf, *lit.* trob-ȧ *(gebäude, wonung). In* O. Treb-ia. *Davon V.* A-trebates *für* *Ad-trebates, *celt.* Aro-trebae *oder* Arro-trebae, Trĕbă-rūnā. *Ableitung O.* *Con-trebia.

Trebocus *s.* Triboci.

Trebonius Tre(Tra)bonianus *lateinisch.*

Trecae, Trecacensis, Trecanissa, Trecasses, Trecaseni, Trecasinus, *s.* Tricasses.

Trecastini *s.* Tricastini.

Trechorvus, vicaria, *j. Trégourez, dép. Finistère, arr. Châteaulin, canton Châteauneuf-du-Faou.*

Trecio campus, *j. Tresson, dép. Sarthe, arr. Saint-Calais, canton Bouloire? Merow. münze Belfort n.* 1364 (= *Prou* 2517): +CAMPOTRECIO. 1365: +CAMPO TRECIO.

Trecorum *O. j. Tréguier, dép. Côtes-du-Nord, arr. Lannion. bret.* Tregeri-ad (= *-ati-s) *'bewoner des pays de Tréguier'.*

Trectis *s.* Traiectum.

Tredente, Tredentus *s.* Tridentum.

?**Trĕdĕtĭtilius** *castell. Procop. de aedif.* 4, 4 *p.* 285, 34 *Dind.:* Τρεδετιτιλίους.

Treenta *s.* Trisanto(n).

Trega *s.* Traiectum.

Treg-entia *O. j. Trigance, dép. Var, arr. Draguignan, canton Comps.*

Tregiae *villa in pago Attuariorum. O. j. Trèges? Dipl. Pertz n.* 42 *(a. 664) p.* 40, 21: Tregias.

Tre-govicovio *O. dorf Roselle bei Forbach. Museum in Metz n.* 107 = *Robert, Epigr. de la Moselle* II *p.* 3, pl. VI, *fig.* 1 *(a. 20 p. Ch.):* [T]regovicov(io).

Tre(b)-guenc *pagus oder vicaria. Trefguenc (saec. 14), j. Tregunc, dep. Finistère, arr. Quimper, canton Concarneau.*

treide *nach Ernault villeicht von* *tregd- *für* *treget-. *De nominibus Gallicis* 16: Treide *(nicht* treicle) pede. *s.* *trăget-.

Treiectum s. Traiectum.

Treientina ecclesia. *Pseudo-synodus Istriensis, seu Veneta, et Gradensis (a. 591) (Mansi* 10 *c.* 466 *D):* Agnellus episcopus sanctae Treientinae ecclesiae *(var.* Tridentinae).

Trei-onius *M. (Vranjica, christl.) CIL* III 6401: Arca Treioni coci hered.

Treiti-ac . . . *(Bennette) CIL* V 7720: Boduac . . Treitiac . . .

Trel . . *(Como) CIL* V 5271: Trel . .

Tremeolo, Tremolo, Tremeollo *O. j. La Trimouille, dép. Vienne, arr. Montmorillon. Merow. münzen: Belfort n.* 4397 (= *Prou* 2392): TREMEOLLO. 4398: TREMEOLLO. 4399 (= *Prou* 2391): TREMOLO VIC·.

Tremoldum *villa in pago Attoariorum, Trimolois? Dipl. Pertz n.* 42 *(a. 664) p.* 40, 28: In Arzilias et Tremoldo.

Tremolito *O. j. Tremblay, dép. Seine-et-Oise, arr. Pontoise, canton Gonesse. Merow. münze. Belfort* 4400 (= *Prou* 873): +TREMOLITO.

Tremolo *s.* Tremeolo.

***Tremulī-acum** *von populus* tremula *'zitterpappel, espe'? O. j. Trembly, dép. Saône-et-Loire, arr. Mâcon, canton Matour.*

Trēnă-cătū-s *aus* *Trēnŏ-cătus *'battle-warrior, battle-fighter', w., mbret.* Tringad, *compos. von* *trēnŏ-s *und* catu-s, *M. (Llanfechan oder Llanvaughan bei Llan-y-bydder, Cardiganshire, saec. 5 ex. — 6 in.) Rhys* 33 = *IBCh* 114 = *Rhys*[2] 273 *p.* 380 *(latein. version)* Trenacatus ic iacit filius Maglagni, *ogam.* Trenaccatlo *(wol ein schreibfeler).*

Trēnă-gus(s)ŭ-s, u-*stamm, für* *Trēnŏ-gustu-s, *w.* Trenagust, *gen.* Trenagostōs *oder* Trenagustwos, -gussos, -gusso, -gusu, Trenegussi *von* *trēnŏ, *und acy.* gust, *ir. schott.* -gus. *(Bilingue inschr. von Cilgerran bei Cardigan, Pembrokeshire) IBCh.* 108 = *Rhys*[2] 275 *p.* 394: Trene(*irisch für* Trenja- *wie* Anate-mori *für* *Anatja-mōri)gussi fili Macutreni hic iacit *und ogam.* Trenagusu (-ū *gen. für* -ūs, *nicht irisch*) maqi Maqi-Treni = *'the stone' of Trenogustus, son of (the) son of Trenos.*

Trēnă-lŭgōs = *lŭgūs? *genetiv aus idg.* *-eus *oder* *ous, *ir. (die 3. inschrift von Monataggart) Ferguson, pl.* III. *fig.* 3 =

Proceedings of the Royal Irish Academy vol. 1, *ser.* 2 *p.* 292—297: *ogam.:* Broenioonas poinetat Trenalugos = *(the stone) of Broinio, the penitent(?), (son) of Trēnolugus.*

Tren-ānus *ir. M. Adamnani vita s. Columbae* 1, 18 *p.* 47: Monachum nomine Trenanum, gente Mocuruntir ... Trenanus. *Vgl. Vita s. Baithenei cap.* 2 *ASS* 9. *iun.* II *p.* 237[a]. *Colgan, ASS p.* 726: Trenanus.

Trēnă-qitŏ-s. *(ogam-inschr. von Kilbeg, pfarrei Kilbarrymeaden, county Kilkenny) RC* 17 *p.* 313 = *The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122 *cf. RC* 18, 126: Beffi maqi muccoi Trenaqiti = *(tombe) de Beo, fils du descendant de Trén-chit.*

Trenna *fl. la Troène, dép. Oise.*

Trenortium, Trenorcium *s.* Tinurtium.

***trēnŏ-s** *adj.-stamm, air.* trén *'stark, kräftig, rasch' für* *trēx-nŏ-s; *dazu comparativ* tresa, tressa, treisi; *trĕsyâs (*von* *tres-na-s) *firmior, fortior* = *treksjôs, *superl.* tressam = *treksamo-s, *w.* tren *(ungestüm, heftig)*, trech *(superior)*, *bret.* trec̓h treac̓h (= *trexios), *vainqueur (plus fort)*, *superl. w.* trechaf, *bret.* trec̓hâ; *cf. an.* þrekr, *as.* þraka *kraft, stärke*, √ trag *laufen.* — **Trenus** *M. (Alt-Ó-Szöni, a. 105) CIL* III *p.* XCVIII *p.* 2212: Lucconi Treni *(gen.)* f. Dobrunn(o). *(Ogam Ballyknock, county Cork) The Academy, Nov.* 21 (1891) *No.* 1021 *p.* 459 *n.* 5 = *RC* 13, 290: Cliucoanas maqi maqi Treni *(gen. sing., ŏ- decl.). (Cilgerran, Pembrokeshire) IBCh n.* 108: Trenegussi fili Macutreni hic iacit, *ogam.:* Trenagusu maqi Maqi-Treni = *(the stone) of Trenogustus, son of (the) son of Trenos. In* Macutreni, Maccu-treni (*ogam.* Moqutreni), Netattrena-lugōs *(gen.)*, Trena-catus, *Trenogustus, Trena-lugus, Trena-qitos.

Treonau *s.* *Trionăcum.

Treoris *s.* Trēveri.

Trepitia *aus* *Ad-trebatia, *O. j. Drüpt, preuss. Rheinprovinz, regbz. Düsseldorf, kreis Mörs. Rav.* 4, 24 *p.* 227, 18: Trepitia.

Trernah-ensis *heimatsbezeichnung, oder cogn. (Gardun bei Trigl, a. 42—68) CIL* III 2715: M. Iulius M. f. Trernahensis (natione? *Mommsen ci.* Teretina).

***Trērŏ-cētum** *'der vom Trierbache [saec. 10* Triera] *durchfloßene wald' O. j. Trierscheid, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis Adenau.*

Tres-ānus *M. Vita Tresani* 1 *ASS* 7. *febr.* II *p.* 53 *F:* Tresanus Hiberniâ insulâ, Scotorum genere ortus. 3 *p.* 54 *A:* Tresanus. 4 *p.* 54 *B:* Tresanum *(viermal).* 5 *p.* 54 *B:* Tresanus ... In loco qui dicitur Mons s. Tresani. 6 *p.* 54 *C.* 7 *p.* 54 *C.* 8 *p.* 54 *D.* 9 *p.* 54 *D.* 12 *p.* 54 *F.* 13 *p.* 55 *A.* 15 *p.* 55 *B.* 16 *p.* 55 *C:* Tresanus.

Tres-ia *O. j. Traize, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Yenne. Vgl. (Amelia) CIL* XI 4488: Agrum Tresianum Masonianum.

Tres-ĭus *M. (Rom) CIL* VI 36448: Q. Tresius Q. et Ↄ. l. Anteros.

Tresovium *O. Testam. s. Vigilii c. a.* 680 *bei Quantin, Cartul. gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 8 *p.* 19: In agro Tresoginse. *p.* 20: In villa Tresovio ... villa Donata et Tresovio.

Tresus *M. (Borno) CIL* V 4958: Tresus Endubronis f. TIro arbitratu Endubronis patris et SIlonis et SecundI fratrum t. f. i. *(Rogno)* 4966: Reae Triumi f. sacerdoti Caesaris et Ennae Tresi f. uxori. *cf.* Atressus?

Tresviri *s.* Treveri.

Trete-cus Treti-cus *M. bischof von Lyon. Vita s. Columbani* 2, 9 *MGSS Mer.* IV *p.* 125, 4: Tretecus. *Concil. Clippiac. a.* 626/7 *c.* 28 *p.* 200, 32 *M.:* Ex civitate Lugduno Treticus episcopus (*sonst* Theodericus).

?**Tretius** *M. (Montaldo) CIL* V 7803: T. Voco[nio] M. f. Pub. Mo[n]tano. / Vo[c]onio M. f. Tertio Tretius Aleboni f. heres tes. faciundum curavit. *(Poitiers)* XIII 10010, 1937: Tretios . f(ecit). *cf.* *trītĭ-ios, Trition.

***tretū**, *treitō *(nominativ)* (*urcelt.* *treiton-, *nom. sg. auf* ō), n-*stamm, 'meer', ir.* tríath, *gen. sg.* trethan (*stamm* tríton) *gl. maris, vw. mit gr.* Τρίτων, Τριτωνίς, Ἀμφιτρίτη, Τριτογένεια, *zd.* thrita, Thraētaŏna (Âthwyāna) Feridun, *ved.* Trāitana, Tritá (Áptya).

Tretucio. *(Mariasaal) CIL* III 4784: Tretucio Maturi.

Treusenus. *(Verespatak) CIL* III 7829: Tr... Treuseno posuit.

Trev-arium *O. in pago Attoariorum. Dipl. Pertz* 46 *(a.* 675) *p.* 43, 18: Cum colonica Trevario.

trev- *davon* Trēv-ĕri Trēvicus Trēviciaco Trēvidon.

Trēva *O. im alten gebiete der Saxones; lebt in fl. Trave* (Trāva, Trēva) *in Holstein fort; cf.* Dravus *Drave.*

Trevennācus *s.* Trebennacus.

Trēv-ĕrī *nach K. Christ von fl. u. stadt* Trēva (Τρηούα *Ptol.* 2, 11, 12), *ein von der Trave eingewanderter teutonischer stamm; gallisches V., auch für die stadt Trier (aus* Trēvir) *gebraucht, von Augustus als römische niderlaſsung gegründet* (colonia Augusta Treverorum), *im 10. jh.* Triera (*ahd.* Trieri *aus* Treveri, *Trevri, *Trêri, *aus* *Trîuri, Trîuri, *Trîvri), *frz.* Trèves, *wallon.* Triewes, Trieve. *Caes. b. G.* 1, 37, 1: Legati ab Aeduis et a Treveris *(A' T' U corr.*, treuiris *B' D L' U')* veniebant. 3: Treveri *(A' B' D T' U corr.*, treuiri *L U' B'² T corr.)* autem, pagos centum Sueborum ad ripas Rheni consedisse, qui Rhenum transire conarentur. 2, 24, 4: Equites Treveri *(A' B' D l V F²*, treuiri *U' T R²)*, quorum inter Gallos virtutis opinio est singularis, qui auxilii causa a civitate missi ad Caesarem venerant, cum multitudine hostium castra [nostra] compleri, legiones premi et paene circumventas teneri, calones, equites, funditores, Numidas dispersos dissipatosque in omnes partes fugere vidissent, desperatis nostris rebus domum contenderunt: (5) Romanos pulsos superatosque, castris impedimentisque eorum hostes potitos civitati renuntiaverunt. 3, 11, 1: (Caesar) T. Labienum legatum in Treveros (*α U T²*, treuiros *F V R²*, t̄ uiros *T*), qui proximi flumini Rheno sunt, cum equitatu mittit. 4, 6, 4: Germani latius iam vagabantur et in fines Eburonum et Condrusonum, qui sunt Treverorum (*α*, treuirorum *E T*, trebiroꝝ *U'*, *om. T'*) clientes, pervenerunt. 10, 3: Rhenus autem oritur ex Lepontiis, qui Alpes incolunt, et longo spatio per (praeter *Holmes*) fines Nantuatium, Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricum, Tribocorum, Treverorum (*α T corr.*, treuoꝝ *M*, treuirorum *U' T R²*) citatus fertur. 5, 2, 4: Ipse (Caesar) cum legionibus expeditis IIII et equitibus DCCC in fineis Treverorum (*α*, treuoꝝ *M pr.*; treuirorum *U T' R²*, tes uiroꝝ *F*) proficiscitur, quod hi neque ad concilia veniebant neque imperio parebant Germanosque Transrhenanos sollicitare dicebantur. 3, 1: Haec civitas longe plurimum totius Galliae equitatu valet magnasque habet copias peditum Rhenumque, ut supra demonstravimus, tangit. (2) In ea civitate duo de principatu inter se contendebant, Indutiomarus et Cingetorix; (3) ex quibus alter, simul atque de Caesaris legionumque adventu cognitum est, ad eum venit, se suosque omnes in officio futuros neque ab amicitia populi Romani defecturos confirmavit quaeque in Treveris (*α U V*, ueteris *D*, treuiris *F T' R²*) gererentur ostendit. (4) At Indutiomarus equitatum peditatumque cogere iisque, qui per aetatem in armis esse non poterant, in silvam Arduennam abditis, quae ingenti magnitudine per medios fines Treverorum (*α*, tre uerū *D*, treuirorum *β R²*) a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet, bellum parare instituit; (5) sed postea quam non nulli principes ex ea civitate et familiaritate Cingetorigis adducti et adventu nostri exercitus perterriti ad Caesarem venerunt et de suis privatis rebus ab eo petere coeperunt, quoniam civitati consulere non possent, veritus, ne ab omnibus desereretur, legatos ad Caesarem mittit: (6) sese idcirco ab suis discedere atque ad eum venire noluisse, quo facilius civitatem in officio contineret, ne omnis nobilitatis discessu plebs propter imprudentiam laberetur; (7) itaque civitatem in sua potestate esse, seque, si Caesar permitteret, ad eum in castra venturum et suas civitatisque fortunas eius fidei permissurum. 4, 1: Caesar, etsi intellegebat, qua de causa ea dicerentur quaeque eum res ab instituto consilio deterreret, tamen, ne aetatem in Treveris (*α U V*, treuiris *F R²*) consumere cogeretur omnibus rebus ad Britannicum bellum comparatis, Indutiomarum ad se cum CC obsidibus venire iussit. (2) His adductis, in iis filio propinquisque eius omnibus, quos nominatim evocaverat, consolatus Indutiomarum hortatusque est, uti in officio maneret; (3) nihilo tamen setius principibus Treverorum (*α*, treuirorum *β R²*) ad se convocatis hos singillatim Cingetorigi conciliavit, quod cum merito eius ab se fieri intellegebat, tum magni interesse arbitrabatur eius auctoritatem inter suos quam plurimum valere, cuius tam egregiam in se voluntatem perspexisset. (4) Id factum graviter tulit Indutiomarus suam gratiam inter suos minui et qui iam ante inimico in nos animo fuisset, multo gravius hoc dolore exarsit. 24, 2: Quartam (legionem) in Remis cum T. Labieno in confinio Treverorum (*D L U M² B²*, treberorum *A' B'*, treuirorum *T' R²*, trebiʳoꝝ *F*) hiemare iussit. 26, 2: Qui (Ambiorix et Catuvolcus) cum ad fines regni sui Sa-

bino Cottaeque praesto fuissent frumentumque in hiberna comportavissent, Indutiomari Treveri (*αV*, treuiri *T* R^2, trebiri *F*,
b
treuiri *U*) nuntiis impulsi suos concitaverunt subitoque oppressis lignatoribus magna manu ad castra oppugnanda venerunt. 47, 4: Labienus interitu Sabini et caede hostium cognita, cum omnes ad eum Treverorum (*α*, treuirorum *UT′* R^2, trebiroꝝ *F*) copiae venissent. 5: Docet omnes equitatus peditatusque copias Treverorum (*α*, treuoꝝ *M* treuirorum *UT′*, trebiroꝝ *F*) III milia passuum longe ab suis castris consedisse. 53, 2: Hac fama ad Treveros (*α* T^2, treuiros *UT′* R^2, trebiros *F*) perlata Indutiomarus, qui postero die castra Labieni oppugnare decreverat, noctu profugit copiasque omnes in Treveros (*α* T^2, ter ueros M^1, treuiros *β* R^2) reducit. 55, 1: Treveri (*αV*, treuiri *U′T* R^2) vero atque Indutiomarus totius hiemis nullum tempus intermiserunt, quin trans Rhenum legatos mitterent, civitates sollicitarent, pecunias pollicerentur, magna parte exercitus nostri interfecta multo minorem superesse dicerent partem. 58, 1: Cum maiore in dies contemptione Indutiomarus ad castra accederet, nocte una intromissis equitibus omnium finitimarum civitatum, quos arcessendos curaverat, tanta diligentia omnes suos custodiis intra castra continuit, ut nulla ratione ea res enuntiari aut ad Treveros (*α*, treuiros *β* R^2) perferri posset. 6, 2, 1: Interfecto Indutiomaro, ut docuimus, ad eius propinquos a Treveris (*αV*, treuiris *UT* R^2, trebiris *F*) imperium defertur. Illi finitumos Germanos sollicitare et pecuniam polliceri non desistunt. 3: A Treveris (*MB′DLVT*^{2}, treueros *A*, treuiris *U′* R^2 *T*) Germanos crebris legationibus sollicitari. 3, 4: Concilio Galliae primo vere, ut instituerat, indicto, cum reliqui praeter Senones, Carnutes Treveros(*αA′B′*, treuiros *UT′* R^2, trebiros *F*)que venissent, initium belli ac defectionis hoc esse arbitratus, ut omnia postponere videretur, concilium Luteciam Parisiorum transfert. 5, 1: Hac parte Galliae pacata totus et mente et animo in bellum Treverorum (*α*, treuirorum *UT′* R^2, trebirorum *F*) et Ambiorigis insistit. 4: Cum his (Menapiis) esse hospitium Ambiorigi sciebat; item per Treveros (*α*, treuiros *β* R^2) venisse Germanis in amicitiam cognoverat. 6: Hoc inito consilio totius exercitus impedimenta ad Labienum in Treveros (*α*, treuiros *UT′*, tre biros *F*) mittit duasque ad eum legiones proficisci iubet. 6, 4: Ipse in Treveros (*α*, treuiros *UT′* R^2, tre biros *F*) proficiscitur. 7, 1: Dum haec a Caesare geruntur, Treveri (*αV*, treuiri *U′T* R^2) magnis coactis peditatus equitatusque copiis Labienum cum una legione, quae in eorum finibus hiemabat, adoriri parabant, (2) iamque ab eo non longius bidui via aberant, cum duas venisse legiones missu Caesaris cognoscunt. (3) Positis castris a milibus passuum XV auxilia Germanorum expectare constituerunt. 8, 7: Nam Germani, qui auxilio veniebant, percepta Treverorum (*α*, treuirorum *β* R^2) fuga sese domum contulerunt. (8) Cum his propinqui Indutiomari, qui defectionis auctores fuerant, comitati eos ex civitate excesserunt. (9) Cingetorigi, quem ab initio permansisse in officio demonstravimus, principatus atque imperium est traditum. 9, 1: Caesar, postquam ex Menapiis in Treveros (*α*, treuiros *UT′* R^2, tre biros *F*) venit, duabus de causis Rhenum transire constituit; (2) quarum una erat, quod <Germani> auxilia contra se Treveris (*MB′DLV*, ueris *A*, treuiris *U′T* R^2) miserant, altera, ne ad eos Ambiorix receptum haberet. (5): Firmo in Treveris (*αV*, treuiris *UT* R^2, trebiris *F*) ad pontem praesidio relicto, nequis ab his subito motus oreretur, reliquas copias equitatumque traducit. (6) Ubii, qui ante obsides dederant atque in deditionem venerant, purgandi sui causa ad eum legatos mittunt, qui doceant neque auxilia ex sua civitate in Treveros (*α*, treuiros *β* R^2) missa neque ab se fide laesam. 29, 4: Per Arduennam silvam, quae est totius Galliae maxima atque ab ripis Rheni finibusque Treverorum (*α*, treuirorum *β* R^2) ad Nervios pertinet milibusque amplius D in longitudinem patet. 32, 1: Segni Condrusique, ex gente et numero Germanorum, qui sunt inter Eburones Treveros(*α*, treuiros *UT′* R^2, trebiros *F*)que, legatos ad Caesarem mittunt. 44, 3: Duas legiones ad fines Treverorum (*α*, treuirorum *β* R^2) … in hibernis conlocavit. 7, 63, 7: Ab hoc concilio (Bibracte) Remi, Lingones, Treveri (*A′B′LUV*, treuiri *DFT* R^2) afuerunt: illi, quod amicitiam Romanorum sequebantur, Treveri (*A′B′UV*, tre uerī *L*, treuiri *DT* E^2), quod aberant longius et a Germanis premebantur, quae fuit causa, quare

toto abessent bello et neutris auxilia mitterent. *Hirtius b. G.* 8, 25, 1: Cum in omnes partes finium Ambiorigis aut legiones aut auxilia dimisisset atque omnia caedibus, incendiis, rapinis vastasset, magno numero hominum interfecto aut capto Labienum cum duabus legionibus in Treveros (*A B′ L*, trever$\overset{e}{a}$s *M*, treuiros *D U T′ R*², trebiros *F*) mittit; (2) quorum civitas, propter Germaniae vicinitatem, cotidianis exercitata bellis cultu et feritate non multum a Germanis differebat neque imperata umquam nisi exercitu coacta faciebat. 45, 1: Labienus interim in Treveris (*A′ B′*, tr$\overset{e}{u}$eris *L*, treuiris *D U V*, trebiris *F T*) equestre proelium facit secundum compluribusque Treveris (*A′ B′ L*, treuiris *β R*²) interfectis et Germanis, qui nullis adversus Romanos auxilia denegabant, (2) principes eorum vivos redigit in suam potestatem atque in his Surum Haeduum, qui et virtutis et generis summam nobilitatem habebat solusque ex Haeduis ad id tempus permanserat in armis. 52, 1: Cum omnes regiones Galliae togatae Caesar percucurrisset, summa celeritate ad exercitum Nemetocennam rediit legionibusque ex omnibus hibernis ad fines Treverorum (*A′*, treuirorum *B D L β*) evocatis eo profectus est ibique exercitum lustravit. *Cic. epist.* 7, 13, 2 *(a. 53)*: Sed, ut ego quoque te aliquid admoneam de vestris cautionibus, Treviros vites censeo. Audio capitalis esse; mallem aere, argento, auro essent. Sed alias iocabimur. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 194: *Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρηούεροι* (*τρηοῦσγροι A*), *καθ᾽ οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. … Τρηουέροις* (*τρηούσγροις A*) *δὲ συνεχεῖς Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος.* 5: *Τῶν δὲ Τρηουίρων καὶ Νερουίων Σένονες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν.* *Liv. epit.* 106: Castra eius, qui in Treveris (*Bergk list* Nerviis) praeerat, Q. Ciceronis. 107: C. Caesar Treveris in Gallia victis iterum in Germaniam transiit. *Mela* 3, 2, 20: Aquitanorum clarissimi sunt Ausci, Celtarum Haedui, Belgarum Treveri, urbesque opulentissimae in Treveris Augusta, in Haeduis Augustodunum, in Auscis Eliumberrum. *Lucan.* 1, 441: Tu quoque, laetatus converti proelia, Trēvir. *Dazu Comm. Usener:* gens. *Plin. n. h.* 4, 106: Treveri liberi antea et Lingones foederati. 11, 262: In Treverico Galliae agro equae hermaphroditae repertae. 18, 183: In Treverico agro inventum arandi genus. *Plin. fr.* 2 *p.* 309 *Peter*² *bei Suet. Calig.* 8: In Treveris, vico Ambitarvio supra confluentes *(im Coblenzer stadtwalde)*. *Tac. G.* 28: Treveri et Nervii circa affectationem Germanicae originis ultro ambitiosi sunt, tamquam per hanc gloriam sanguinis a similitudine et inertia Gallorum separentur. *h.* 1, 53: Et Treveri ac Lingones, quasque alias civitates atrocibus edictis aut damno finium Galba perculerat, hibernis legionum propius miscentur: unde seditiosa colloquia et inter paganos corruptior miles; et in Verginium favor cuicumque alii profuturus. 57: Ardorem exercituum Agrippinenses, Treveri, Lingones aequabant, auxilia, equos, arma, pecuniam offerentes, ut quisque corpore opibus ingenio validus. 63: Treveros quidem ut socios securi adiere. 2, 14: Duas Tungrorum cohortes, quattuor equitum turmas, universam Treverorum alam cum Iulio Classico praefecto misit, e quibus pars in colonia Foroiuliensi retenta, ne omnibus copiis in terrestre iter versis vacuo mari classis adceleraret … Treverorum turmae obtulere se hosti incaute, cum exciperet contra veteranus miles, simul a latere saxis urgueret apta ad iaciendum etiam paganorum manus, qui sparsi inter milites, strenui ignavique, in victoria idem audebant. 28: Igitur nuntio adlato pulsam Treverorum (ireuirum *cod.*) alam Tungrosque a classe Othonis et Narbonensem Galliam circumiri, simul cura socios tuendi et militari astu cohortes turbidas ac, si una forent, praevalidas dispergendi, partem Batavorum ire in subsidium iubet. 3, 35: In Britanniam inde et Hispanias nuntios famamque, in Galliam Iulium Calenum tribunum, in Germaniam Alpinium Montanum praefectum cohortis, quod hic Trevir, Calenus Aeduus, uterque Vitelliani fuerant, ostentui misere. 4, 18: Lupercus legionarios e praesentibus, Ubios a proximis, Treverorum equites haud longe agentis raptim transmisit, addita Batavorum ala, quae iam pridem corrupta fidem simulabat, ut proditis in ipsa acie Romanis maiore pretio fugeret … Ubiorum Treverorumque auxilia foeda fuga dispersa totis campis palantur. 28: Ille (Civilis), ut cuique proximum, vastari Ubios Treverosque, et aliam manum Mosam amnem transire iubet, ut Menapios

et Morinos et extrema Galliarum quateret. 32: Vos autem Treveri ceteraeque servientium animae, quod praemium effusi totiens sanguinis expectatis nisi ingratam militiam, inmortalia tributa, virgas, secures et dominorum ingenia? 37: Quin et loricam vallumque per fines suos Treveri struxere magnisque in vicem cladibus cum Germanis certabant, donec egregia erga populum Romanum merita mox rebelles foedarent. 55: Interfecto Hordeonio commeavere nuntii inter Civilem Classicumque praefectum alae Treverorum ... Iulius Tutor et Iulius Sabinus, hic Trevir, hic Lingonus ... Sed plurima vis penes Treveros ac Lingonas, nec tulere moras consultandi. 57: Tumque primum discreti a legionibus proprio vallo castra sua circumdant, obtestante Vocula non adeo turbatam civilibus armis rem Romanam, ut Treveris etiam Lingonibusque despectui sit. 58: Tutorine Trevero agentur excubiae? 62: Legio sexta decuma cum auxiliis simul deditis a Novaesio in coloniam Treverorum *(Trier)* transgredi iubetur, praefinita die, intra quam castris excederet ... Legiones nihil mutato itinere ante moenia Treverorum considunt. 66: Civilis, ausus an ex composito, intulit se agmini Tungrorum, et clara voce 'non ideo' inquit 'bellum sumpsimus, ut Batavi et Treveri gentibus imperent'. 68: Igitur venientis exercitus fama et suopte ingenio ad mitiora inclinantes Galliarum civitates in Remos convenere. Treverorum legatio illic opperiebatur, acerrimo instinctore belli Iulio Valentino. 69: Constat obstitisse Treveris Lingonibusque apud Gallias, quod Vindicis motu cum Verginio steterant ... Scribuntur ad Treveros epistulae nomine Galliarum, ut abstinerent armis, impetrabili venia et paratis deprecatoribus, si paeniteret. 70: Igitur non Treveri neque Lingones ceteraeve rebellium civitates pro magnitudine suscepti discriminis agere ... Tutor Treverorum copias, recenti Vangionum, Caeracatium, Tribocorum dilectu auctas, veterano pedite atque equite firmavit, corruptis spe aut metu subactis legionariis ... Tutor Treveris comitantibus, vitato Mogontiaco, Bingium concessit, fidens loco, quia pontem Navae fluminis abruperat, sed incursu cohortium, quas Sextilius ducebat, et reperto vado proditus fususque, ea clade perculsi Treveri, et plebes omissis armis per agros palatur: quidam principum, ut primi posuisse bellum viderentur, in civitates, quae societatem Romanam non exuerant, perfugere. Legiones a Novaesio Bonnaque in Treveros, ut supra memoravimus, traductae se ipsae in verba Vespasiani adigunt ... Valentinus ac Tutor in arma Treveros retrahunt, occisis Herennio ac Numisio legatis, quo minore spe veniae cresceret vinculum sceleris. 71: At Civilis et Classicus ubi pulsum Tutorem, caesos Treveros, cuncta hostibus prospera accepere, trepidi ac properantes, dum dispersas suorum copias conducunt, crebris interim nuntiis Valentinum monuere, ne summae rei periculum faceret. Eo rapidius Cerialis, missis in Mediomatricos qui breviore itinere legiones in hostem verterent, contracto quod erat militum Mogontiaci quantumque secum transvexerat, tertiis castris Rigodulum venit, quem locum magna Treverorum manu Valentinus insederat, montibus aut Mosella amne saeptum; et addiderat fossas obicesque saxorum. 72: Cerialis postero die coloniam Treverorum ingressus est, avido milite eruendae civitatis. Hanc esse Classici, hanc Tutoris patriam; ... Stare in confinio Germaniae integram sedem spoliis exercituum et ducum caedibus ovantem. Redigeretur praeda in fiscum: ipsis sufficere ignes et rebellis coloniae ruinas, quibus tot castrorum excidia pensarentur. 73: Mox Treveros ac Lingonas ad contionem vocatos ita adloquitur... Terram vestram ceterorumque Gallorum ingressi sunt duces imperatoresque Romani nulla cupidine, sed maioribus vestris invocantibus, quos discordiae usque ad exitium fatigabant, et acciti auxilio Germani sociis pariter atque hostibus servitutem inposuerant *qs.* 75: Tenebantur victore exercitu Treveri. 76: Neque Treveros aut Lingonas benevolentia contineri: resumpturos arma, ubi metus abscesserit. Diremit consiliorum diversitatem adprobata Tutoris sententia Classicus statimque exsequuntur. 5, 14: At Civilis post malam in Treveris pugnam reparato per Germaniam exercitu apud Vetera castra consedit. 17: Ne terrerentur vario Treverici proelii eventu. 19: Transiere Rhenum Tutor quoque et Classicus et centum tredecim Treverorum senatores, in quis fuit Alpinius Montanus, quem a Primo Antonio missum in Gallias superius memoravimus. Comitabatur eum frater D. Alpinius; simul

ceteri miseratione ac donis auxilia concibant inter gentes periculorum avidas. 24: Caesos Treveros. *a.* 1, 41: Pergere ad Treveros externae fidei. ... Sed nihil aeque flexit quam invidia in Treveros. 3, 40: Galliarum civitates ob magnitudinem aeris alieni rebellionem coeptavere, cuius exstimulator acerrimus inter Treveros Iulius Florus, apud Aeduos Iulius Sacrovir. Nobilitas ambobus et maiorum bona facta, eoque Romana civitas olim data, cum id rarum nec nisi virtuti pretium esset. 42: Interim Florus insistere destinatis, pellicere alam equitum (= Indianam), quae conscripta e Treveris militia disciplinaque nostra habebatur, ut caesis negotiatoribus Romanis bellum inciperet; paucique equitum corrupti, plures in officio mansere *q. s.* Iulius Indus e civitate eadem ... Isque Treverici tumultus finis. 44: At Romae non Treveros modo et Aeduos sed quattuor et sexaginta Galliarum civitates descivisse. 46: Una nuper cohors rebellem Turonum, una ala Treverum, paucae huius ipsius exercitus turmae profligavere Sequanos. *Flor.* 1, 45 (3, 10), 7: Indutiomarus Treveros, Ambiorix concitavit Eburones. *Ptol.* 2, 9, 7: *Τρίβηροι, ὧν πόλις Αὐγούστα Τριβήρων.* *Dio* 39, 47, 1 *(a. 55 a. Ch.): Χειμαζόντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ φιλίᾳ Τέγκτηροί τε καὶ Οὐσιπέται, Κελτικὰ γένη, τὸ μέν τι καὶ πρὸς Σουήβων ἐκβιασθέντες, ⟨τὸ⟩ δὲ καὶ πρὸς τῶν Γαλατῶν ἐπικληθέντες τόν τε Ῥῆνον διέβησαν καὶ ἐς τὴν τῶν Τρηουήρων* (*τριήρων L*) *ἐνέβαλον.* 40, 11, 1 *(a. 54): Οἱ γοῦν Τρηούηροι* (*τρηουήριοι L*) *φοβηθέντες, ἐπειδή περ τοὺς παρ' ἑκάστοις ⟨πρώτους⟩ ὁ Καῖσαρ μεταπέμπων ἐκόλαζε, μὴ καὶ αὐτοὶ δίκην δῶσιν, ἐξεπολεμώθησαν αὖθις [αὐτοῖς] Ἰνδουτιομάρου σφᾶς ἀναπείσαντος* (2) *καὶ συναποστήσαντες καὶ ἄλλους τινὰς τῶν τὰ αὐτὰ δεδιότων ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λαβιῆνον τὸν Τίτον ἐν Ῥημοῖς ὄντα καὶ ἐπεξελθόντων σφίσι παρὰ δόξαν τῶν Ῥωμαίων ἐφθάρησαν.* 31, 2: *Ὁ γὰρ Ἀμβιόριξ τοὺς Τρηουήρους* (*τρηούρους L*) *χαλεπῶς ἔτι καὶ τότε τῷ τοῦ Ἰνδουτιομάρου θανάτῳ ἔχοντας παραλαβὼν τά τε αὐτόθεν ἐπὶ πλεῖον συνέστησε καὶ παρὰ τῶν Κελτῶν μισθοφορικὸν μετεπέμψατο.* (3) *βουληθεὶς οὖν ὁ Λαβιῆνος, πρὶν ἐκείνους ἐπελθεῖν, συμμῖξαι σφίσι προενέβαλεν ἐς τὴν τῶν Τρηουήρων* (*τριούρων L*) *χώραν.* 32, 1 *(a. 53): Ἐπὶ δὲ δὴ τοὺς Κελτοὺς ὡς καὶ τοῖς Τρηουήροις βοηθῆσαι ἐθελήσαντας ἐστράτευσε.* 51, 20, 5 *(c. a. 30): Ἦσαν μὲν γὰρ ἐν ὅπλοις ἔτι καὶ Τρηούιροι* (*τρηούροι L*), *Κελτοὺς (Germanen) ἐπαγαγόμενοι, καὶ Κάνταβροι, καὶ Οὐακκαῖοι, καὶ Ἄστυρες.* *Not. Tir.* 87, 55, *n.* 76 *Z.*: Trever *(Trier). Vat. fr.* 291 *Krüger, c. a. 295:* Proposita V. kal. iun. Treveris. *TP:* Aug(usta) Tresvirorum *(Trier). Paneg. Constantio d.* 21 *(a. 296):* Itaque sicuti pridem tuo, Diocletiane Auguste, iussu implevit deserta Thraciae translatis incolis Asia, sicut postea tuo, Maximiane Auguste, nutu Nerviorum et Trevirorum arva iacentia laetus postliminio restitutus et receptus in leges Francus excoluit. *Diocl. ed.* 19, 54 *p.* 37 *Bl.*: *Φιβλατώριον Τρεβερικόν.* *Trebell. tyr. trig.* 31, 3: Cusi sunt eius (Victoriae) nummi aerei, aurei et argentei, quorum hodieque forma exstat apud Treviros. *IA* 231, 10: Treveros usque. 232, 3: Ad Treveros. 240, 5: Treveros. 363, 3: A Cavilluno Treveros. 365, 7: A Durocortoro Treveros usque. 366, 4: Treveros civitas. 371, 5: Treveros. 372, 3: A Treveris Agrippinam. 374, 1: A Treveris Argentorat[um]. *CTh.* 11, 29, 1 *(a 312)*: Treviris. *CIust.* 2, 8, 3 = *CTh.* 10, 15, 1 *(a. 313):* Treviris. *CTh.* 1, 12, 1 *(a. 313):* Treviris *(dat.)*. 11, 30, 1. 36, 1 *(a. 313):* Treviris. *Epistula praef. praet. Petronii ad Celsum (a. 314—316) CSEL* 26 *p.* 212: Hilarius princeps optulit Triberis (triberos *C*). *Concil. Arelat. a.* 314 *(Mansi* 2 *c.* 476 *E):* Agroecius episcopus, Felix exorcista, de civitate Treverorum. *CIust.* 5, 37, 20 *(a. 314):* Treviris. 7, 32, 10 *(a. 314):* Triveris. 7, 62, 12 = *Th.* 11, 30, 2 *(a. 314):* Treviris. *CIust.* 9, 47, 16 *(a. 314):* Treviris. 12, 28 (29), 1 *(a. 314):* Triveris = *CTh.* 6, 35, 1: Treviris. *CTh.* 3, 30, 1. 9, 40, 1 *(a. 314):* Treviris *(var.* Triveris). *CIust.* 11, 62 (61), 1 *(a. 315):* Treviris. *CIust.* 10, 19, 1 = *CTh.* 11, 7, 1 *(a. 315):* Treviris. *CTh.* 8, 10, 1. 10, 15, 1 *(a. 315?):* Treviris *(var.* Triveris). *CTh.* 13, 5, 2 *(a. 315). CTh.* 1, 16, 1 *(a. 315).* 11, 1, 1. 2 *(a. 315?). CIust.* 1, 48, 1 = *CTh.* 1, 22, 1 *(a. 316). CIust.* 10, 75 (73), 1 = *CTh.* 12, 9, 1 *(a. 325). CTh.* 1, 4, 2 *(a. 327). CIust.* 1, 40, 2 = *CTh.* 1, 16, 4 *(a. 328):* Treviris. *CTh.* 7, 20, 5 *(a. 328).* 8, 1, 2 *(a. 331):* Treviris *(var.* Triveris). 12, 1, 27 *(a. 339):* Treviris. 12, 1, 36: Treviris = *CIust.* 10, 65 (63), 4, 1 *(a. 343):* Triveris. [*Vopisc.*] *Tac.* 18 (5), 5: Senatus amplissimus curiae Trevirorum. *CTh.* 10, 10, 7 *(a. 345):* Treviris *(var.* Triveris). *Conc. Agripp. a.* 346 (*Mansi* 2 *c.* 1371 *A cf. Athanas. apol. c. Arrianos* 50, 1) Maximi-

nus Trevirorum (episcopus). *c.* 1375 *A* (= *Vita s. Servatii*): Maximinus Trevirorum (pontifex). *Concil. Sardic. a. 347 (Mansi* 3 *c.* 3 *A):* Treveris in Gallia iubeat exulare. *Chronograph. a.* 354 *p.* 40 *M.*: Treberis. *Athanas. apologia contra Arrianos* 58: Παρὰ Παυλίνου τοῦ ἐπισκόπου Τριβέρων. 87: Ἐν Τριβέροις. *apologia ad imp. Constantium* 15: Τοῦτο καὶ ἐν Τριβέροις καὶ ἐν Ἀκυληίᾳ γενόμενον ἑώρακα, κἀκεῖ γὰρ ἐν ταῖς ἑορταῖς διὰ τὸ πλῆθος ἔτι τῶν τόπων οἰκοδομουμένων συνῆγον ἐκεῖ. *CTh.* 7, 4, 11 *(a. 364):* Treviris (*var.* Triveris). *CIust.* 1, 9, 4 = *CTh.* 7, 8, 2 *(a. 365). CTh.* 1, 31, 2. 5, 13, 18: Treviris (*var.* Triveris). 7, 1, 6 *(a. 365):* Dat. ... Treverim. 7, 8, 5 *(a. 365?).* 8, 4, 9 *(a. 365).* 8, 8, 1. 10, 12, 1. 2 *(a. 365):* Treviris (*var.* Triveris). 11, 1, 9. 7, 10 *(a. 365).* 11, 29, 3 *(a. 365).* 11, 31, 3 *(a. 365?).* 12, 1, 64 *(a. 365).* 14, 3, 9. 12 *(a. 365?).* 14, 5, 1 *(a. 365):* Treviris. 4, 11, 7 *(a. 366):* Treviris (*var.* Triveris). *CIust.* 6, 4, 2 *(a. 367):* Treveris. *CTh.* 6, 35, 7 *(a. 367):* Treveris. 9, 19, 3 *(a. 367):* Treviris (*var.* Triveris). *Avellan. coll. epist.* 7, 2 *p.* 50, 6 *G. (a. 368):* Data pridie idus ianuar. Triv. AA. conss. *CTh.* 1, 29, 4. 3, 5, 9 *(a. 368):* Treviris (*var.* Triveris). 8, 5, 29 *(a. 368):* Treviris. 10, 24, 1 = *CIust.* 10, 6, 1 *(a. 368 oder 369):* Treviris. 11, 62 (61), 4 *(a. 368):* Treveris. *CTh.* 16, 2, 18 *(a. 368?):* Treviris. *CIust.* 10, 32, 27 = *CTh.* 12, 1, 64 *(a. 368 oder 370):* Treviris. *CIust.* 10, 48 (47), 9 = *CTh.* 14, 3, 12 *(a. 368 oder 370):* Triveris. *CTh.* 1, 16, 11 *(a. 369):* Trev. *CTh.* 1, 16, 12 *(a. 369):* Treviris. *CTh.* 4, 18, 1. 7, 20, 10. 9, 37, 2. 9, 42, 7. 10, 17, 1 *(a. 369):* Treviris (*var.* Triveris). 11, 10, 1. 29, 4. 39, 6. 12, 12, 6 *(a. 369):* Treviris. *CTh.* 13, 5, 12. 13. 14, 3, 13. 8, 2. *CIust.* 7, 51, 2. 61, 3. 9, 42, 3, 4 *cf. CTh.* 9, 37, 2 *(a. 369). CIust.* 9, 49, 7, 4. *CIust.* 10, 3, 5, 1 = *CTh.* 10, 17, 1. *CIust.* 10, 24, 1 = *CTh.* 11, 10, 1 *(a. 369):* Treveris. *Gesetz Constantins Vat. fr. ed. Krüger* 37, 4: [Data] IIII. id. nov. Treveris *(a. 369). Appendix legis Rom. Wisigoth.* 26 *(a. 369):* Triv. 2, 5 *(a. 369):* Treveris. *CTh.* 8, 2, 1 *(a. 370):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 8, 5, 31 *(a. 370):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 10, 19, 7 *(a. 370):* Treviris. *CTh.* 11, 10, 2 *(a. 370):* Treviris. *CTh.* 12, 1, 71. 72. 13, 1, 8. 3, 8. 10, 6. 14, 9, 1 *(a. 370):* Treviris. *CTh.* 14, 17, 6 *(a. 370?):* Treviris. *CIust.* 10, 53 (52), 9, 1 = *CTh.* 13, 3, 8 *(a. 370):* Triveris. *CTh.* 8, 5, 32. 9, 16, 9. 38, 5 *(a. 371):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 10, 20, 5. 12, 1, 75. 15, 7, 1 *(a. 371):* Treviris. *CIust.* 9, 43, 3 = *CTh.* 9, 38, 5 *(a. 371):* Treviris. *CIust.* 12, 50 (51), 6, 1 = *CTh.* 8, 5, 32 *(a. 371):* Triveris. *CTh.* 1, 15, 6 *(a. 372):* Dat. Treviris. *CTh.* 7, 1, 11. 10, 3, 2 *(a. 372):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 12, 1, 77. 13, 6, 6. 14, 3, 14. 15, 5, 1. 16, 2, 22. 5, 3 *(a. 372):* Treviris. *CTh.* 12, 1, 73. 16, 6, 1 *(a. 373):* Treviris. *CTh.* 4, 17, 1 *(a. 374):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 11, 36, 22. 13, 4, 4 *(a. 374):* Treviris. *CIust.* 7, 44, 3, 1 *(a. 374):* Triveris. *Appendix legis Rom. Wisigoth.* 1, 12 *(a. 374):* Triv. *CTh.* 12, 6, 16 = *CIust.* 10, 72 (70), 6 *(a. 375):* Treviris. *CTh.* 13, 3, 11 *(a. 375):* Trevirorum (*var.* Triverorum) vel clarissimae civitati uberius aliquid putavimus deferendum, rhetori ut triginta, item viginti grammatico Latino, Graeco etiam, siqui dignus reperiri potuerit, duodecim praebeantur annonae. *CTh.* 1, 32, 2 *(a. 376):* Dat. Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 9, 35, 2 *(a. 376):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 15, 7, 3. 16, 2, 23. 5, 4. *CIust.* 9, 41, 16, 1 *(a. 376):* Treviris. *CIust.* 11, 41 (40). 1 = *CTh.* 15, 7, 3 *(a. 376):* Triv(eris). *CTh.* 1, 32, 3. 8, 5, 34. 9, 35, 3 *(a. 377):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 11, 2, 3. 14, 3, 15 *(a. 377):* Treviris. *CIust.* 12, 1, 10 = *CTh.* 9, 35, 3 *(a. 377):* Treviris. *CIust.* 12, 50 (51), 7, 1 = *CTh.* 8, 5, 34 *(a. 377):* Triveris. *CTh.* 1, 15, 9 *(a. 378):* Dat. ... Treviris. *CTh.* 8, 5, 35. 9, 20, 1. 40, 12 *(a. 378):* Treviris (*var.* Triveris). *CTh.* 11, 30, 37. 36, 23. 25. 39, 7. *CIust.* 4, 19, 24. 7, 65, 5, 3 = *CTh.* 11, 36, 25 *(a. 378):* Treviris. *CIust.* 9, 31, 1, 3 *(a. 378):* Treviris. *CIust.* 15, 50 (51), 8 *cf. CTh.* 8, 5, 35 *(a. 378):* Triveris. *CTh.* 6, 28, 1 *(a. 379):* Triverim. *CTh.* 11, 31, 7. 36, 26. 13, 3, 12 *(a. 379):* Treviris. *CIust.* 7, 65, 6 = *CTh.* 11, 36, 26 *(a. 379):* Triveris. *CTh.* 6, 35, 9 *(a. 380):* Triberim. *CTh.* 11, 16, 12. 13, 5, 16. 9, 3. 14, 3, 17 *(a. 380):* Treviris. *CIust.* 11, 6 (5), 3 = *CTh.* 13, 9, 3 *(a. 380):* Triveris. *CTh.* 4, 22, 2 *(a. 381):* Treviris (*var.* Triveris). *CIust.* 11, 41 (40), 2 (3) *cf. CTh.* 15, 7, 6 *(a. 381):* Triv(eris). *Avellana coll. epist.* 2 *(a. 383 oder 384),* 21 *CSEL* 35 *p.* 12, 11 *Günther:* Paulinus de

Triveris constantissimus episcopus. 2, 77 *p.* 28, 7: Apud Triveros Bonosus presbyter inclusus. 91 *p.* 32, 25—27: Sed haec fraus, haec atrocitas adversus fideles in Hispania et apud Triveros et Romae agitur et in diversis Italiae regionibus. *CTh.* 9, 36, 1 *(a. 385):* Treviris (*var.* Triveris) = *CIust.* 9, 44, 1 *(a. 385):* Treviris. *CTh.* 4, 22, 3 *(a. 389):* Treviris. *CTh.* 6, 26, 5 *(a. 389):* Treviris (Triveris). *CIust.* 1, 48, 3 = 12, 29, 2 *mut. CTh.* 6, 26, 5 *(a. 389):* Treviris. *CIust.* 8, 4, 7 = *CTh.* 4, 22, 3 *mut. (a. 389):* Treviris. *CIust.* 12, 19, 2 = *CTh.* 6, 26, 5 *(a. 389):* Triveris. *CTh.* 8, 5, 50 *(a. 390):* Treviris (*var.* Triveris). *CIust.* 12, 50 (51), 13, 1 = *CTh.* 8, 5, 50 *(a. 390):* Triveris. *Auson. ordo urb. nobil.* 28—34: Treveris.] Armipotens dudum celebrari Gallia gestit | Trēvĕrícaeque urbis solium, quae proxima Rheno | pacis ut in mediae gremio secura quiescit, | imperii vires quod alit, quod vestit et armat. | Lata per extentum procurrunt moenia collem: | largus tranquillo praelabitur amne Mosella, | longinqua omnigenae vectans conmercia terrae. *ecl. Cupido cr. p.* 121 *Sch.:* Treveris *(zu Trier)* quippe in triclinio Zoili fucata est pictura haec: Cupidinem cruci affigunt mulieres amatrices, non istae de nostro saeculo, quae sponte peccant, sed illae heroicae, quae sibi ignoscunt et plectunt deum, quarum partem in lugentibus campis Maro noster enumerat. Hanc ego imaginem specie et argumento miratus sum. *epist.* 2 *tit.:* Pater ad filium, cum temporibus tyrannicis ipse Treveris remansisset et filius a patre profectus esset. 18 *tit.:* Ad Ursulum grammaticum Treverorum. *gratiarum actio* 7, 34 *(a. 379):* Treveri *(stadt)* principis beneficio et mox cum ipso auctore beneficii. *cf. Mosell.* 420—422: Nec praemia in undis | sola, sed Augustae veniens quod moenibus urbis | spectavit iunctos natique patrisque triumphos. *Ammian.* 15, 11, 9 *(a. 355):* Belgica prima Mediomatricos praetendit et Treviros domicilium principum clarum. 16, 3, 3 *(a. 356):* Quibus vincendi primitiis laetus per Treveros hiematurus apud Senonas oppidum tunc oportunum abscessit. 27, 8, 1 *(a. 368):* Profectus itaque ab Ambianis, Treverosque festinans (Valentinianus). 10, 16: Imperatores Treveros reverterunt. 28, 6, 20 *(a. 370):* Pancratius enim decesserat apud Treveros. 29, 4, 6 *(a. 371):* (Valentinianus) redit Treveros maestus. 30, 3, 7 *(a. 374):* Post foedus tamen sollemni ritu impletum Treveros Valentinianus ad hiberna discessit. 5, 1 *(a. 375):* Pubescente iam vere Valentinianus a Treveris motus. 10, 1: Quod gestorum ignarus etiam tum Gratianus agebat tum apud Treveros, ubi profecturus eum morari disposuerat pater. *Hieron. ad Florentium epist.* 5, 2 *t.* 1 *p.* 15 *C ed. Vall. Ven. (a. 374):* Prolixum valde de synodis librum sancti Hilarii, quem ei apud Treviros manu mea ipse descripseram, ut mihi transferas peto. *de viris inl. c.* 121 *p.* 53, 3 *Rich.:* Priscillianus, Abilae episcopus, qui factione Hydatii et Ithacii Treveris a Maximo tyranno caesus erat. *c.* 122 *p.* 53, 10: (Latronianus) caesus est et ipse Treveris. *comment. in epist. ad Galatas* 2, 3, *t.* 7 *c.* 429/430: Unum est quod inferimus et promissum in exordio reddimus, Galatas excepto sermone Graeco, quo omnis Oriens loquitur, propriam linguam eandem paene habere quam Treviros; nec referre, si aliqua exinde corruperint, cum et Afri Phoenicum linguam nonnulla ex parte mutaverint, et ipsa Latinitas et regionibus cotidie mutetur et tempore. *chron. a. Abr.* 2359 *(a. 343):* Maximinus Treverorum episcopus clarus habetur (*daraus Prosperi Tironis epit. chron.* 1066 *p.* 453 *M. Baedae chron.* 429 *p.* 296 *M.*). 2374 *(a. 357):* Paulinus Trevi(Treve- *Prosp.*)rorum episcopus in Frigia exulans moritur (*daraus Tironis epit.* 1102 *p.* 456). *Ambros. epist.* 24, 2 *(a. 386):* Cum pervenissem Treviros, postridie processi ad palatium. *NG.* 5 *(Belg. I.)*, 1: Metropolis civitas Treverorum. *Symmach. epist.* 4, 30, *a.* 396—397: Dum aut Treviros civica religione aut Quinque Provincias otii voluntate commutas. *Theodoret. e. h.* 1, 29: Ὁ βασιλεὺς εἴς τινα πόλιν τῶν καλουμένων Γαλλιῶν αὐτὸν (Ἀθανάσιον) ἐξωστράκισε· Τρίβερις ὄνομα ταύτῃ. 2, 1: Ὁ μὲν δὴ θεῖος Ἀθανάσιος ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας ἐν τῇ Τριβέρει διατρίψας. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 37, 7: Paulinus, episcopus Treverorum. 49, 4: Missique a magistro officiales, qui Ithacium tum in Treveris agentem ad Hispanias retraherent. 6: Ubi Maximus oppidum Treverorum victor ingressus est. 50, 5: Tum Martinus apud Treveros constitutus non desinebat increpare Ithacium. 6: Quoad usque Martinus Treveris fuit, dilata cognitio est. *dial.* 1 (2), 9, 1: Martino a Treveris reverteuti. 2 (3), 11, 3: Congregati apud

Treveros episcopi tenebantur. *vita s. Martini* 16, 2: Treveris (Triberis *V*) puella quaedam dira paralysis aegritudine tenebatur. *epist.* 3, 3: Ego enim Tolosae positus, tu (Bassula) Treveris constituta et tam longe a patria filio inquietante divulsa. *Iul. Honor.* 19 *p.* 35, 4 *R.:* Treveri oppidum. *ND. occ.* 9, 37: Triberorum (fabrica) scutaria. 38: Triberorum balistaria. 11, 35: Praepositus thesaurorum Triberorum. 44: Procurator monetae Triberorum. 58: Procurator gynaecii Triberorum Belgicae primae. 77: Praepositus branbaricariorum sive argentariorum Triberorum. 12, 26: Procurator rei privatae gynaeciorum Triberorum. *Zosim.* 3, 7, 2 *(a. 358): Παρέστη τὰ οἰκεῖα ἤθη καταλιπόντι πρὸς τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίοις Κελτοὺς μεταστῆναι. διατρίβων οὖν ἀπὸ χρόνου τινὸς ἐν Τριβέροις* (*ἔστι δὲ αὕτη πόλις μεγίστη τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν*) *ἐπειδὴ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους ἑώρα τὰς τῇδε κατατρέχοντας πόλεις καὶ τὰ πάντων ἀκωλύτως ληιζομένους, ὅτε τὴν τοῦ Καίσαρος οὔπω Ἰουλιανὸς εἶχεν ἀρχήν, ἀμύνειν μὲν διενοεῖτο ταῖς πόλεσιν κτέ. Oros.* 6 *(aus Caes. b. G.)*, 10, 1: Ambiorix cum Eburonibus et Aduatucis conspirans, animatus Treverorum consilio Cottam et Sabinum legatos apud Eburonas cum tota funditus legione insidiis circumventos interfecit. 10: Indutiomarus Treverorum princeps, magnas armatorum copias habens, postquam de consensu totius Galliae certior redditus est ... 16: Labienus sequenti proelio omnes Treverorum copias interfecit arte in bellum provocatas, priusquam Germanis adventantibus iungerentur, et continuo ipsam civitatem capit. 18: Quae (Arduenna) silva totius Galliae maxima est atque a ripis Rheni finibusque Treverorum ad Nervios usque pertingit. *Anthol. Lat.* 684, 4. 5 *R.:* Nobilitas patriae Trēvĕri praeclara, patrumque | Arvernum hospitium civem se adscisse superbit. *Socrat. h. e.* 1, 35: *Ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν Τριβέρει τῆς Γαλλίας διήγαγεν.* 2, 2 *p.* 81 *D: Ἐκ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Τριβέρεως ἔπεμψεν.* 2, 36: *Παυλῖνος ὁ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Τριβέρεως ἐπίσκοπος. Sozom. h. e.* 2, 28, 14: *Προσέταξεν αὐτὸν ἐν Τριβέρει τῶν πρὸς δύσιν Γαλατῶν οἰκεῖν.* 3, 11, 7: *Μαξιμῖνον τὸν Τριβέρεως ἐπίσκοπον.* 4, 9, 3: *Παυλῖνος ὁ Τριβέρεως* (*ἐπίσκοπος*). *Polemii Silvii laterculus* I 49 *p.* 522 *M.:* Duo Tetrici pater et filius, qui se eidem dederunt et post purpuram indices provinciarum facti sunt, sive Faustinus Treveris tyranni fuerunt. *nom. provinc.* 2, 8 *p.* 537: Belgica prima, in qua est Treverus. *Salvian. de gubern. dei* 6, 8, 39: Non agitur in Treverorum urbe excellentissima, sed quia quadruplici est eversione prostrata. 13, 72: [Treveros]. 75: (Treverorum) urbs Gallorum opulentissima. 15, 87: Circenses ergo, Treveri, desideratis. 89: Ludicra ergo publica, Trever, petis? *Chronicorum a. 452 pars posterior* 11 *p.* 646 *M.:* Apud Treveros Manichaei deprehensi summo Maximi studio exterminati. *Prosperi Tironis epitoma chronicorum* 1187 *(ad a. 385) p.* 462 *M.:* Auditusque (Priscillianus) Treveris *(zu Trier)* ab Euvodio praefecto praetorio Maximi gladio addictus est. *Epistula Auspici, a. c. 460 MG Epist.* III *p.* 135, 15—16 *tit.:* Ad Arbogastem, comitem Treverorum. *v.* 26 *p.* 136, 11: Congratulandum tibi est, o Trevirorum civitas. *Passio s. Iuliani* 4 *MGSS Mer.* I 2 *p.* 880, 12: In illo tempore quidam dives opibus ab Spaniam imperatorem cuidam Trevere civitates culpabilis extitit. *Vita Germani ep. Ambian.* 4, 15 *ASS 2. mai* I *p.* 265 *E:* Metropolim etiam Treverim ire perrexit. *Hydatii continuatio chronicorum Hieronym.* 16 *p.* 15 *M. (ad a. 387):* Aliquantique sectatores sui (Priscilliani) apud Treverim sub tyranno Maximo caeduntur. *Paulini Petrocordiae lib.* 2, 486: Quondam Trēvĕrĭcis in moenibus innuba virgo | tabuerat consumpta gravi paralytica morbo. 5, 713: Nam cum Trēvĕrĭca permaestus ab urbe rediret. *Constantii vita s. Germani* II 1, 60 *ASS 31. iul.* VII *p.* 216 *C:* Treviris ordinatus episcopus. *Gelasius I epist.* (95), 53 *CSEL* 35 *p.* 387, 18. 784, 16 *Günther (a. 496):* Apud Triveros. *Priscian. inst.* 5, 18: In 'ir' masculina sunt, ut 'hic vir', 'levir', 'Trevir', 'abaddir'. 7, 13: In 'ir' et 'ur' et 'eus' desinentia semper una syllaba vincunt in genetivo, quae paenultimam brevem habent, ut 'Trevir Trevĭri', 'satur satŭri', 'Oileus Oilei'. *de nomine et pronomine et verbo* 1, 6 *Gr. Lat.* 3 *p.* 444, 19—21: In ir duo inveniuntur masculina secundae declinationis, ut hic Trevir huius Treviri, quod est gentile, et hic vir huius viri et ex eo composita. (*Daraus CGlL* 5 *p.* 581, 21: Trevir gentile nomen est, id est de illa gente.) *Chronica Gallica a. 511 p.* 644, 485 *M.* (*aus Sulpic. Sev. chron.* 2, 39): Paulinus a Treveris et Rodianus Tholosae exiliati. *Concil.*

Arvern. a. 535 p. 70, 24 *M.:* Nicecius in Christi nomine episcopus ecclesiae Treverecae. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 109 *M.:* Nicecius gratia domini episcopus Triverice civitatis. *Ioannes Lydus de magistr.* 1, 50: Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρανεμόμενοι, ὅπου καὶ Τρίβυρις ἡ πόλις (Συγάμβρους αὐτοὺς Ἰταλοί, οἱ δὲ Γαλάται Φράγγους καθ' ἡμᾶς ἐπιφημίζουσιν), ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἄλπεων σποράδην ἀλώμενοι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηνέχθησαν διὰ τῶν ἀνοδεύτων καὶ ἀκανθωδῶν ἐρημιῶν, ὥς φησιν Οὐεργίλιος. εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπιτώλιον ἐκράτησαν κτέ. *Gildae de excidio et conquestu Britanniae* 13: Thronum iniquissimi imperii apud Treveros statuens. *Venant. Fortunat. c.* 3, 11 *tit.:* De Nicetio episcopo Treverense. *c.* 10, 9, 21: Perducor Trēvĕrum (*var.* triuerum, treuirum) qua moenia celsa patescunt. *append. carm.* 34 *tit. p.* 291 *Leo:* De Magnerico Treverensi episcopo. *vita s. Martini* 1, 366: Trēvĕrorum moenia. 3, 296: Inde revertenti Trēvĕrorum ex urbe beato. 4, 343: Occurrit Trēvĕros. *Greg. Tur. h. F.* 1, (37): Maximinus Treverorum episcopus. 34 (43): (Maximus) in urbe Treverica sedem instituens, Gratianum imperatorem circumventum dolis interfecit. (45): Unde factum est, ut imperatoris Treverici (*ein kaiser von Trier, Maximus*) filiam expetitus (Hillidius) ab spiritu inmundo curaret. (46): A Treveris vero ligati in Spaniam mittebantur ... Eo tempore apud Treverus sponsali erat vinculo nexus. 2, 8 (9): Quod ubi Treverus perlatum est ... Ad hiemandum Treverus concessit ... Treverorum (*aus Renatus Frigeridus*) civitas a Francis direpta incensaque est secunda inruptione. 3, 15: Erat enim intra Treverici terreturio cuidam barbaro serviens. 36: Eum ad urbem Trevericam deducentes. 8, 12: Magnericus Treverensis episcopus ... Adveniens Treverus. 15: Deinde territurium Treverice urbis expetii, et in quo nunc estis monte, habitaculum quod cernitis proprio labore construxi. Repperi tamen hic Dianę simulacrum, quod populus hic incredulus quasi deum adorabat. 37: A Magneroco Treverorum episcopo. 9, 10: Magnericus episcopus Treverice urbis. 10, 29: Erat enim tunc temporis apud urbem Trivericam vir eximię sanctitatis Nicętius episcopus. *de virtut. s. Iuliani* 4: Apud imperatorem Trevericum ... Treverus est ingressa. *de virtut. s. Martini* 4, 29: Treverico negotiatore ... Invenimus nos ante portam Trevericam. *vit. patrum* 2, 1: Ut haec gloria Treverici imperatoris aures attingeret. 6, 2: Trevericae ... eclesiae (*dat.*). 3: Tunc etiam et Aprunculus Treverorum episcopus transiit. 17 *tit.:* Incipit de sancto Nicetio Treverorum episcopo. 17, 1: Decedente Trevericae urbis sacerdote. 4: Cum autem lues inguinaria Trevericum populum in circuitu civitatis valde vastaret. *in glor. conf.* 91: Est et apud urbem Trevericae suburbano sanctus Maximinus magnus cum domino populi illius advocatus. *Martyrolog. Hieronym. 4. kal. febr.:* Treveris depositio Valeri episcopi. *4. kal. iun.:* Treveris Maximini episcopi. *prid. kal. sept.:* In Treveris depositio sancti Paulini episcopi. *prid. non. sept.:* Treveris Paulini episcopi. *Passio ss. Fusciani et Victorici, cod. Augiensis XXXII f. 46ᵛ col.* 2: Urbem super Musella amnem condita quae Treveris nuncupatur. *Vita Aridii* 6 *MGSS Mer.* III *p.* 583, 20: Nicetium Treverorum civitatis episcopum. *Concil. Paris. a. 614 p.* 190, 22 *M.:* Ex civitate Treveris Sabaudus episcopus. *Aethic. cosmogr.* 19 *p.* 79, 24 *R.:* Triverim. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 9 *M.:* Ex civitate Treverus Anastastius episcopus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 8 *M.:* Modoaldo (*abl.*) Treverensi. *Fredegar. chron.* 2, 60: Treverici vero in arenam huius civitates, quem munierant, liberati sunt. 4, 52: Cum Chrodoaldus cum Dagoberto Treverus accessisset. *Liber hist. Francorum* 5: (Chuni) Treveris distruunt. *De virtutibus s. Gertrudis* 2 *MGSS Mer.* II *p.* 465, 11: Erat quedam abbatissa in monasterio Treverense, cui nomen erat Modesta. *Vita Ettonis* 2 *ASS 10. iul.* III *p.* 59 *C:* Trevirensibus directus. *Boboleni vita s. Germani* 2 *ASS 21. febr.* III *p.* 264 *A:* Trevirensium urbis. *B:* Trevirorum urbis. *Vita Deodati* 2, 11 *ASS 19. iun.* III *p.* 876 *B:* Trevericae urbis. *C:* Treverensis populi. 12 *p.* 876 *C:* Ad praesulatum Trevirorum. 3, 14 *p.* 878 *B:* Archipraesulatu Trevirorum abrenuntiato. *Vita Chlodulphi* 1, 2 *ASS 8. iun.* II *p.* 127 *F:* Apud Treverenses. *Vita Gaugerici* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 652, 11: A pontifice Treveris civitatis. *Vita s. Goaris* 1 *MGSS Mer.* IV *p.* 411, 13: Infra terminum Wasaliacinse suburbano Treverico.

3 *p.* 412, 23: Episcopo Treverico, cuius nomen Rusticus nuncupatur. *p.* 413, 17: Parrochia Treverica. 4 *p.* 414, 2: Ad Treveros civitate. 6 *p.* 416, 4: Treveras civitate. 7 *p.* 417, 10: De clero Treverorum. 12: Sicut est consuetndo Treverorum. 9 *p.* 420, 19: Goarum constitueret episcopum Treveris civitate ... Populi et universo clero Treverorum ... Ut episcopus fieret Treverorum. 421, 4: Nisi episcopus esse debes Treverorum. *Dipl. Pertz spur.* 55 *p.* 173, 40; 56 *p.* 174, 50 *(alle zwei echt nach Sickel, a. 698):* Actum Treberi. 59 *(echt, a. 698) p.* 176, 44: Vineam infra muros Treveris civitatis. *p.* 177, 5: Actum Treberi. *Beyer, Mittelrh. Urk. n.* 5. 12. 26: In territorio s. Petri Trevirensis. *n.* 7* *(a. 706):* Leodoinus dei gratia Trevirorum archiepiscopus ... In suburbio Trevirensi ...... Actum publice Treveris. *n.* 9 *(a. 729):* In suburbio Treverorum. *Baeda h. e.* 1, 21: Treviris ordinatus episcopus. *Rav.* 4, 26 *p.* 234, 4: Treoris. — *Inschriften: (Beterde, zeit des Traian) CIL* III 1214: D(is) M(anibus) T. Fabio Ib[l]iomaro domo Augus(ta) Treve[r(orum)] quond(am) dec[ur(ioni) k]anabar(um) vix(it) annis LX Fabii Pulcher Romana Aquileiensis per tutores suos pos. *(Schlaning)* 4153 = XIII 421*: Genium c(oloniae) [C(laudiae) Savariae] cum suo tem[plo] Q. Cl(audius) Lucanus a[ug(ustalis)] col(oniae) Aug(ustae) Trever(orum), c(oloniae) [C(laudiae) S(avariae) et] Q. Cl(audius) Secundus aug(ustalis) c(oloniae) C(laudiae) [S(avariae) d(ant) d(edicant)]. *(Oroszvár, bei Wien)* III 4391: D(is) M(anibus) Flavius Attius cives Trever eq(ues) al(ae) Ī. Cann(inefatium) stip(endiorum) VII h(ic) s(itus) e(st) h. f. c. *(Petronell)* 4499: D(is) M(anibus) L. Betulo Amandus domi Trever anoru(m) LX h(ic) s(itus) e(st). Bet. Creticus liber(tus) et eres p. p. f. c. *(Cilli, unter Marc Aurel und Verus)* 5215: T. Vário ClémentI ab epistulis Augustór(um) proc(uratori) provinciár(um) Belgicae et utriusq(ue) Germ(aniae), Raetiae, Mauret(aniae) Caesarens(is), Lúsitániae, Ciliciae, praef(ecto) equit(um) al(ae) Britannicae mIliar(iae), praef(ecto) auxiliórum in Maurét(ania) Tingitan(a) ex Hispánia missórum, praef(ecto) equit(um) al(ae) .II. Panoniórum, trib. leg. XXX. U(lpiae) v(ictricis), praef(ecto) praef. coh(ortis) .II. Gallórum Macedonicae cIvitás Treverórum praesidi optimó. *(Augsburg)* 5797 = XIII 411*: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) deo Silvano templ(um) cum signo vetustate conlabsum Sext(us) Attonius Privatus cives Trever, IIIIII (se)vir augustalis pecunia sua restituit [*unecht*]. *(Neuburg an der Donau)* III 5901: Sex(tus) Nant(ius) Secundus civ(is) Trev[er] *(gallischer einwanderer)* v(ixit) a(nnis) LXXXX. Nant(ius) Nammavos lib(ertus) et her(es) f(aciendum) c(uravit). *(Turn-Severin)* 8014: Dianae Augustae aram L. Samognatius [T]ertius Trever v. s. l m. *(Buda)* 14349[8]: Reginus Troucetissae f(ilius) domo Trever anno. XXX. sesquiplic. alae Aur(ianae) Ī (primae) stipendio. V. h. s. e. Receptus sesquip. alae Asturu(m) Ī̄Ī (secundae) frater ide. heres posit. *(Tooth-Vasóny in Ober-Pannonien, a. 138)* D. LI (XXXVI *p.* 879): Ex equite Sex(to) Iulio Primi f(ilio) Primo Trevir(o). *(Rom)* VI 1625*: M. Petronio M. [f(ilio)] Quir(ina) Honorato ... proc(uratori) provincia[r(um)] Belgicae et duarum Germaniarum, proc. a rationibus Aug. Iulius Lupercus et Clau[dia] Victorina ex Belgica Treveri *(nom. pl.)* amico optimo et praesidio su[o]. *(Rom, erst in die letzten decennien des 3. jh. fallend, zwischen Gallienus und Diocletian, cf. RN* 3[e] *s., t.* 13 *p.* 166) 1641: [Proc(urator)] monetae Triveric(a)e. 3912 = 32799: [D(is)] M(anibus) [Au]r. Paterno eq. [sin]g. Aug. vix. ann. [XX]VI, mil. ann. VIII [tu]rma Antoni [civ(i)] Trever(o) Aur.........IIVS. *(Rom, a. 106)* 31141, 15: M. Ulp(ius) Trever. 34676: D. s. M. Belliciole coiuge v(e)n(e) m(erenti) q. vix. annis XXVII natione Galla in cibitate Triberis. *(Bath)* VII 36: PeregrInus SecundI fil(ius) cIvis Trever Loucetio Marti et Nemetona v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito). *(Lancaster)* 288: DIs Manibus L. Iul(ius) Apollinaris Trever an. XXX. eq(ues) alae Ai.... *(Wallend bei Thirlwall castle)* 795: ..duu.. [civis] Trev[er li]berto. *(S. Gemini, saec. 4)* XI 4631 = *Anth. Lat. n.* 1846 *Buech. v.* 13 *sq.:* Tu Trĕvīros pergens cursu subvecta rotarum | coniugis heu cultrix dura satis pateris. *(Orange)* XII 5687, 50: [T]reveris feliciter [T]rev[ ]. *(Narbonne)* 5958 = *RE No.* 78 (1895) *p.* 361 *n.* 1126, 3: ...... [T]revero(?) Turpio v. s. l. [m.]. *(Saint Bertrand de Comminges) CIL* XIII 233 = 420*: Deo Iovi Clamosa civis Trevera v. s. l. m. *(Bei Eauze, dép. Gers)* 542: Deo invict[o] Sex(tus) Vervic(ius) Eutyches vestiar(ius) civ(is) Trev(er) pater [sacrorum]. *(Bordeaux, christlich, a. 258)* 633: [D(is)

M(anibus)] *(vorn)* [e]t memor(iae) Domitiae civis Trever(ae) d(e)f(unctae) an(norum) XX. Leo coniugi kariss(imae) posuit. *(rechts):* Hic iacet exanimen corpus Domitiae, civ(is) Treverae def(unctae) V k(alendas) febr(uarias) Postumo co(n)s(ule). *(Bordeaux)* 634: D(is) M(anibus) L(ucio) Solimario Secundino civi Trevero neg(otiatori) Britan(niciano). 635: D(is) M(anibus) m(emoriae) Vildici c(ivis) Trev(eri) an. XXXV. d. Nasbin. *(Lyon, cf. aufstand des Trierers Iulius Florus, a. 21 n. Ch.)* 1795: Treveri subiect. 1883 *(a. 222—235, zeit des Severus Alexander):* D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Quintini(i) Primani civis Treveri vet. ex leg(ione) XXX. U(lpia) v(ictrice) Alexandrian(a) Valeria Vera coniugi karissimo p. c. et sub ascia dedicavit et sibi vIva ponend. curavit. 1911: C. Apronio Aproni(i) Blandi fIl(io) Raptori Trevero dec(urioni) eiusd(em) civitatis n(autae) Ararico patrono eiusdem corporis negotiatores vinari Lugud(uni) consistentes bene de se m[ere]nti patro[n]o cuius statuae dedicatione sportulas ded. negot(iatoribus) sing(ulis) corp(oratis) ✱V. *(Vaise)* 1949: D(is) M(anibus) C. Donati Quarti C. Donati Quinti lIbert(i). ĪIIIĪ viri augustalis .... Treve[ri]. *(Lyon)* 1960: D(is) [M(anibus)] et mem[oriae aeternae] C. Marius Ma...... [VI vir Aug. (?) coloniae] Flaviáe Augu[stae Puteolorum item] curatúrá eiu[sdem corporis functus eiusque] patrónus et pat[ronus nautarum Rhodanicorum] Arare nauig[antium item ....] utriclarior[um Luguduni consistentium?] vivus sibi et .... quondam c[oniugi ..... et incompa]rabili et per [fatorum iniquitatem sibi non] superstiti, civ[i Treverae] ponendum cu]ravit [et sub ascia dedicavit]. 1977: D(is) M(anibus) et memoriae Aelia[e] Profut[u]rae, Aeli Pro[f]ut[uri fi]lia[e], q(uae) v(ixit) an(nis) XVI, d(iebus) XXVII; Cu[pit]us Ingen[ui f.] cives Trev[er], coniugi dulcissim[ae] p(onendum) c(uravit) et sub a[sc(ia)] dedic(avit). 1984: D(is) M(anibus) Cacuroni Sattonis Treveri annor(um) XVII Senilis aunculus. 1988: D(is) M(anibus) et memoriae aetern(ae) Conniae LucInae feminae sanctissimae et incomparabili civi Viennensi T. Veratius Taurus nat(ione) Trever coniugi karissimae et sibi desiderantissimae quae mecum vixit annis XVI, mens(ibus) IIII, diebus XI sine ulla animi laesione et C. Marius Lucinianus filius eIus matri dulcissimae vIvi p(onendum) c(uraverunt) et sub ascia dedicaver(unt). *(Vaise, saec. 1)* 2012: D(is) M(anibus) C. Mansueti Brasi, civi[s] Tre[veri]. *(Vaise)* 2027: [D(is) M(anibus)] et memoriae aetern(ae) L. Secundi(i) Octavi, Treveri *(gebürtig von Trier),* acerbissima morte defuncti, quI cum ex incendio seminudus effugisset, posthabita cura salutis, dum aliquit e flammIs eripere conatur, ruIna parietis oppressus naturae socialem spIritum corpusque orIgini reddidit; cuius excessu graviore damno quam rei amissione adflIcti Romanius Sollemnis et Secundi(i) (duo): Ianuarius et Antiochus, conlIberti, merita eius erga se omnibus exemplIs nobilissima titulo sepulchri sacraverunt; et Erophilus in modum fraternae adfec[t]ionis et ab ineunte aeta[te] condiscipulatu et omn[i]b(us) bonIs artibus copulatissimus amIcus, et sub ascia dedicaverunt. *(Lyon, vor a. 197)* 2029: D(is) M(anibus) M. Senni(i) MetilI [T]reveri negotiatori corporis splendidissimi Cisalpinorum et Transalpinorum eiusdem corporis praef. fabro. tignuario Lug(duni) et Senniae Iullae coniugi eius dulcissime vivae parentibus merentissimis fili heredes f(aciendum) c(uraverunt) et sub ascia dedic(averunt). *(Trion)* 2032: D(is) M(anibus) Terminális Treveri *(aus dem lande der Treveri)* vIxit annIs XII M. Sextius Marius dominus álumno p(onendum) c(uravit) et sub asc(ia) dedic(avit). *(Vaise)* 2033: [? Tur]ranio. V[ero? (Victori? Vitali?) civi] Trevero n[egotiat]ori vina[rio et art]is creta[riae Lug(uduni)] consist[enti ?Tur]ran. Con[stans? fr]ater et h[eres? Agat]ho Aper[? lib. p(onendum) c(uravit)] et sub [asc(ia) ded(icavit)]. *(Chalon-sur-Saóne, wol unecht)* 2614: D(is) M(anibus) et aeternae memoriae Iustini(i) Mercatoris, civis Treveri, veterani leg(ionis) XXX U(lpiae) v(ictricis), v(ivi) et Natiniae Valentinae, civi Agripinensi, coniugi eius m(ortuae) Mercator et Mercurial(is) fil(ii) vivo patri ponendum cur(averunt). *(Autun, saec. 2)* 2669: Q. Secund(i) Quigonis *(cogn.)* civis Treveri ĪIIIĪ vir(i) augustalis in Aeduis consistentis, omnib(us) honorib(us) inter eos functi QuigonI *(nomen gentilic.)* Secundus et HIbernalis liberti et hered. patrono optimo sub ascia dedicaver(unt) l(oco) d(ato) ex d(ecreto) o(rdinis). *(Bar-le-Régulier)* 2839: In h(onorem) d(omus) d(ivinae) genio

utriclar(iorum) L. Censorinius Ibliomar(us) curator functus, c(ivis) Trever d. s. p. d. d. *(Sens)* 2956: D(is) M(anibus) sacr(um). Primio Frontoni coponi Trevero amici d(e) s(uo) p(osuerunt). *(Trier)* 3641: In h(onorem) d(omus) [d(ivinae)], Genio are[na]riorum consistentium col(onia) Aug(usta) Tre(verorum) Axsillius Avitus sive Sacruna d(ono) d(edit). 3684: Genito in Asia Trallis, defuncto Aug(ustae) Tr(everorum). 3693: Iustio M[uc]iano decurioni civitatis Trev[e]rorum, duumviro aerarii publici. 3694: Concordius et Hemerius haruspices publ(ici) c(ivitatis) Tr(everorum) fecerunt. 3695^a: Modestiniana Tasgillus Trever f(aciendum) c(uravit). 3766: Tre(vir). *(Münchweiler)* 5071: Deae Avent(iae) C. Iul(ius) Primus Trevir. *(Worms)* 6235: Partus Mutii f(ilius) eques ala Agrip(p)iana nationeTrever annoru(m) XXXV, stip(endiorum) [X]IIII hic sit(us) est; fratres posuerunt. *(Mainz unter Septimius Severus, a. 197 p. Ch.)* 6800: In h(onorem) L(ucii) Septimi Severi Pii Pertinacis Aug(usti) invicti imp(eratoris) et M. Aureli Antonini Caes(aris) legioni XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis) honoris virtutisq(ue) causa cIvitas *(die ganze landschaft)* Treverorum in obsidione ab ea defensa. *(Zahlbach)* 7118: Valentinie Avite matrone laudabili civi Trevere Vetie Vera et Honorata filie et hered(i) matri pientissime f. c. *(Bei Groß-krotzenburg)* 7412: I(n) h(onorem) d(omus) d(ivinae) Marti L[eu]cet(io) et Vi[ct]oriae M. [S]everinu[s p]ro suis fi[li]s Sperato e[t] Pupo civ[ib(us)] Treveris .... *(Zugmantel, a. 223 p. Ch.)* 7612: Imp(eratori) Caes(ari) M(arco) Aureli[o] Severo Alexandro pio felici Aug(usto) [p]ontifici maximo trib(unicia) potestate co(n)s(uli) p(atri) p(atriae) pro[co(n)s(uli) coh(ors) .... Treveroru[m Severiana A]lexa[ndriana] e[q(uitata)] devota [numini eius] murum a so[lo restituit]. 7613: Peda-t(ura) n. Treverorum p(edes) LXXXXVI sub cur. agente Crescentino Respecto c(enturione) leg. VIII Aug. *(Bei Cleve; trachyt vom Drachenfels)* *CIR* 149 = *Hettner, Katalog* 52: Matribus Treveris *(den Matronen von Trier)* T. Paternius Perpetuus cornicular(ius) leg(ati) leg(ionis) .XXX. U(lpiae) v(ictricis) l. m. *(Bergendael bei Cleve, dann Bonn)* *CIR* 161 = *Hettner* 102: Silvano Loupi f. Trever(o) eq. ala Vocont(iorum) an. XXX., stip. XII. *(Calcar, am fuß des Monterberges, regbz. Düsseldorf, kreis Cleve)* *CIR* 187 = *Hettner, Trier n.* 308: C. Iulio Adari f(ilio), Primo, Trevero, eq(uiti) alae Noric(orum), statori, an. XXVII, stip. VII, h(eres) a(ere) s(uo) f(aciendum) c(uravit). *(Worringen, kreis Cöln)* *CIR* 307: Albanio Vitali, eq(uiti) alae Indianae, tur(mae) Barbi, civi Trevero an. XXX, stip. X, h. ex t. e. c. *CIR* 1937 *(a. 139):* A c[ol(onia)] Aug(usta) Tr(everorum) m(ilia) p(assuum) XX·II. *(Meilenzeiger in Mainz, a. 139)* 1965: Imp Caes. T. Aelio Antonino Aug. Pio pont. max., tr. pot. II, cos. II, p. p. a col(onia) Aug(usta) Tr(everorum) m. p. LXXXVIII. *(Meilenzeiger bei Dalheim, von kaiser Philipp):* Ab Aug(usta) Treverorum XVI. *(Zeit des Caracalla)* *Hettner Führer 1903 s.* 50: Augusta Trev(erorum). *(Römisches castell am Taunus zwischen Laufenselten und Holzhausen a. d. Heide)* *Jahrbuch des kais. deutschen archäol. Instituts (Arch. Anzeiger)* 1898 *s.* 26: Imp(eratori) Caes(ari) M. Aur(elio) A[ntonino pio f]elici, [Parth(ico)] max(imo), Brit(annico) ma[x(imo), Germ(anico) max(imo), p]on(tifici) m[ax(imo)], trib(unicia) pot(estate) XVI, imp(eratori) III, co[(n)s(uli) IIII, proco(n)s(uli), p(atri) p(atriae)], invictissimo Aug(usto) co[h(ors) A]nton[in]iana Tre(verorum) d[e]v[o]ta ac dicat[a m]ai[esta]ti eius. *(Bingen, saec. 1 p. Ch., vor a. 40)* *WK* 22 (1903) *sp.* 138: Aita Deccav[i] filia, Cossil[la] fil(ia), Pusinna fil(ia), Sextio filius (*scil.* hic siti sunt). C(aius) Coiedius Trever coniux ob pietate posit. *Trier als römische münzstätte, seit Diocletian, mit marken* TR(everi) TRP TRS MTR ATR BTR PTR (= percussa Treviri) STR PTRB PTRE STRΓ STRE SATR. *(Diocletian)* *Cohen, Descr. des méd. imp.*[2] 6 *p.* 434 *n.* 186: PT. *p.* 445 *n.* 287: P(rima officina)TR(everica). *p.* 472 *n.* 507, *p.* 473 *n.* 515: TR. *(Diocletian und Maximian) p.* 479 *n.* 2. *(Maximian) p.* 515 *n.* 234, *p.* 516 *n.* 249, *p.* 518 *n.* 259: TR. *p.* 528 *n.* 358: PTR. *p.* 530 *n.* 372. 373, *p.* 538 *n.* 424: TR. *p.* 541 *n.* 464: PTR. *p.* 557 *n.* 621: TR. *p.* 558 *n.* 632: PTR. *p.* 559 *n.* 635. 638: TR. *p.* 561 *n.* 666: PTR. *(Constantius Chlorus)* 7 *p.* 58 *n.* 7, *p.* 72 *n.* 162, *p.* 78 *n.* 215: PTR. *p.* 87 *n.* 297, *p.* 88 *n.* 307, *p.* 90 *n.* 323: TR. *(Galerius Maximianus) p.* 108 *n.* 52: ATR. *p.* 114 *n.* 131: TR. *p.* 118 *n.* 164: TR. *(Severus II) p.* 132 *n.* 2: TR. *p.* 133 *n.* 19: PTR.

p. 136 n. 48: TR. p. 138 n. 66: PTR. *(Maximinus II.)* p. 156 n. 147, p. 160 n. 175: PTR. p. 160 n. 177: TR. p. 161 n. 183: PTR. *(Licinius pater)* p. 205 n. 167: PTR. *(Licinius son)* p. 219 n. 48: TR. *(Constantinus M.)* p. 240 n. 104: S(acra) M(oneta) TR(evirensis); *cf. Z. f. Numism.* 17 s. 117. n. 105: SMT. n. 107. 108: SMTR. n. 110: STR. p. 245 n. 147. 148: PTR. p. 248 n. 162. 163: PTR. p. 255 n. 236 (*BSAF* 1887 p. 170): P TRE(veris). p. 258 n. 258: PTR. p. 262 n. 293: PTR. p. 274 n. 392: PTR. p. 275 n. 398. 399: PTR. p. 276 n. 403 *(a. 310)*: TR. p. 278 n. 422 *(a. 307)*: TR. n. 425: TRS. p. 280 n. 452: PTR. p. 282 n. 466: PTR. p. 287 n. 497: TR. *oder* PTR. p. 294 n. 565: PTR. n. 567: TR. n. 568: PTR. p. 295 n. 574: PTR. p. 296 n. 583: TRS. p. 297 n. 594: TRS. p. 305 n. 652: TR. n. 653: PTR. p. 306 n. 654: TR. n. 655: PTR. p. 309 n. 682: PTR. p. 310 n. 683: PTR. p. 312 n. 702. 703: PTR. p. 313 n. 705 *(a. 307)*: PTR. n. 707: PTR *oder* TR. n. 709 *(a. 307)*: PTR. p. 315 n. 727: PTR. p. 316 n. 744: PTR. *(Crispus)* p. 354 n. 138: TR. *(Constantinus II)* p. 371 n. 62: TR. p. 382 n. 142: PTR. n. 149: TR. p. 385 n. 169: PTR. p. 381 n. 141: SARMATIA TR. p. 386 n. 179: PTR. n. 180: TR. p. 388 n. 188: STR. n. 190: TR. p. 401 n. 283: TRS. *(Constans I)* p. 404 n. 5: SMTR. p. 412 n. 45: TR. p. 417 n. 88. 93: TR. n. 95: TRP. p. 422 n. 116: TR. p. 423 n. 120. 121: TR. p. 428 n. 151. 152. 155: TR. p. 429 n. 160. 162: TR. p. 430 n. 170. 171: TR. p. 434 n. 194: TR. *(Constantius II)* p. 458 n. 119: TR. p. 464 n. 155: TR *oder* PTR. p. 465 n. 162, p. 467 n. 185, p. 469 n. 194, p. 470 n. 199, p. 480 n. 261. 263. 265, p. 482 n. 278. 280: TR. p. 483 n. 284: TR. p. 484 n. 291, p. 490 n. 322: TR. *(Münzen von Licinius I bis zu Crispus, a. 313—321)* *MSAF* t. 59 (6e s., t. 9) (1900) p. 95: T(empora) F(laviana)/PTR, T|F/STR, T|F/ATR, T|F/BTR, T|F/BTR. *(Magnentius)* Cohen² t. 8 p. 14 n. 34: TR. n. 37: TRP. p. 15 n. 46. 48: TR. p. 19 n. 66. 67: PTR. p. 20 n. 75: TR. p. 21 n. 81: TR. *(Decentius)* p. 23 n. 1, p. 24 n. 6. 7: TR. p. 25 n. 19, p. 26 n. 26: TR. p. 28 n. 31. 32: TR. *(Constantius Gallus)* p. 35 n. 25: TR. *(Iulianus)* p. 46 n. 28, p. 50 n. 61, p. 62 n. 155, p. 63 n. 157. 158. 161: TR. *(Valentinianus I)* p. 87 n. 2: SMTR. n. 4: SMTR *oder* TROBS. p. 88 n. 13: SMTR. p. 90 n. 28: SMTR, TR, TR*. p. 92 n. 38. 39: TR.OB. p. 93 n. 43: TROB, TR.OB, TROBC, TROBS, TROBT. p. 96 n. 58: SMTR, TRP(u)S(ulatum). p. 97 n. 64: TR. n. 67, p. 98 n. 77: SMTR. p. 99 n. 80. 81: TRPS. *(Valens)* p. 102 n. 2: SMTR. n. 5: TROBS. p. 106 n. 19. 20: SMTR. p. 108 n. 32: TR *oder* TR*. n. 33: SMRT. p. 109 n. 42: TROBS. p. 111 n. 50: TRPS. n. 51: TROB *oder* TR.OB. n. 53: TR.OB, TROBC, TROBS, TROBT. p. 112 n. 54: TROB, FROBT. n. 57: TR. n. 58: TROB. n. 60: TRPS. p. 113 n. 65: TROB. n. 66: TROB. p. 115 n. 71: SMTR, TRPS. p. 118 n. 103: TRPS. p. 119 n. 106: TRPS. n. 109. 110: TRPS *oder* TRTS. *(Gratianus)* p. 128 n. 19: TROBT, TROBS. p. 129 n. 27: TRPS. p. 131 n. 38: TR.OB., TROB, TROB, TROBC, TROBS, TROBT. n. 40: TROBT. n. 44: TROB. p. 132 n. 46: SMTR. n. 50: TROBT. n. 52: TRPS *oder* SMTR. p. 133 n. 55: TRPS. n. 56: TRP, TRPS, SMTR. p. 134 n. 62: TROB. n. 63: TROBT. n. 68: TR. p. 135 n. 81: TRPS. p. 136 n. 82: TRPS. n. 86: TRP *oder* TRPS. n. 87: TRPS. *(Valentinianus II)* p. 139 n. 10: TROBT. p. 140 n. 13. 14: TROBT. n. 16. 17: TR. p. 142 n. 25: TRPS. n. 29: TROBT *oder* TROBS. p. 143 n. 36: TROBC, TROBS *oder* TROBT. n. 37: TROBC, TROBS *oder* TROBT. p. 144 n. 40: TRPS. n. 41: TRPS. p. 145 n. 49: TR.COM. p. 146 n. 58. 59: TRPS. n. 61: TRPS. p. 148 n. 76: TRPS. *(Theodosius I)* p. 150: TRPS, TRS. p. 152 n. 1: TRPS. p. 153 n. 4: TRPS. p. 157 n. 26: TRPS. p. 159 n. 37: TROBC, TROBS *oder* TROBT. p. 160 n. 44: TR. p. 161 n. 55—58: TRPS. p. 162 n. 59. 61. 64. 66: TRPS. 67: TR. *(Maximus)* p. 166 n. 1: TRTR. p. 167 n. 4: SMTR. p. 168 n. 9: TROB. n. 14: SMTR. n. 15: TROB *oder* SMTR. p. 169 n. 19. 20: TRPS. p. 170 n. 23: TRPS. *(Flavius Victor)* p. 171 n. 1: TROB. n. 6: TRPS. *(Eugenius)* p. 173 n. 1. 6: TR. p. 174 n. 10. 11: TR. n. 13. 14: TRPS. *(Honorius)* p. 187 n. 59: TRPS. *(Constantin III, † 411)* p. 199 n. 4. 5: TROBS. n. 7: TRMS. *(Iovinus, † 413)* p. 202 n. 1: TR. n. 4: TRMA *oder* TRMS. n. 5: TROBS. *(Sebastianus, a. 412)* p. 203 n. 2: TRES. n. 3: TRPS. *(Attalus)* p. 204 n. 1: TR . . . p. 206 n. 15: TRPS. *(Valentinianus III)* p. 214 n. 32. 33: TRP. n. 34: TRPS.

(Arcadius) Sabatier 25. 27: TRPS. *(Theodosius II) Sabatier* 22: TRPS. *Vgl. J. Maurice, MSAF* 61 *p.* 127—190. 62 *p.* 25—115. — *Silberbarren, Wiener Numismat. Zeitschrift bd.* 30 (1898) *s.* 214: Of(ficinator) primus Tr(everorum, *in Trier abgestempelt*). pus(ulati) p(ondo) l(unum *oder* una libra). 215: [Fl(avius)] Pri[s]ci(anus *oder* Priscillus) Tr(everorum) p(u)s(ulati) pondo. I (unum *oder* una libra). *Münzfund von Würfelen bei Aachen, BJ* 106 *s.* 113 *n.* 11—19, *s.* 114 *n.* 21 *(Gratian und Valentinian. iun.) unten* TR(evirensis) OB *(reines metall)* T(ertia). *n.* 20: TROB S(ecunda). — *Merowingische münzen. Belfort* 4402: DNIVSTINIANVS PFAVC. *R* VICTORIA CCCAN, *mit* TRS = Treveris. 4403 (= *Prou* 903 *cf. p.* XXI): TREVERIS CIVITATE. 4406: DNTHEODEBERTVSO. *R* VICTORIA AC CCAI *mit* TRE. 4407: DN THEODE BERTVSV. *R* VICTOR CO CCAI. 4408: LAVNOVIOS MONE TARIVS. *R* +TREVERIS CITETATE OBRIVS FIT. *mit* TR. 4409 (= *Prou* 904): LA/NOVIOS MONE TARIVS. *R* +TREVERIS CIVETATE FIT. *mit* TR. 4410: +TREVERIS CIVITATE OBRIV. *mit* TR. 4411 (= *Prou* 905): +TREVERIS CIVTATE OBRIV. *mit* TR. 4412 (= *Prou* 908): +TREVERVꙍ CIV. 4413 (= *Prou* 906): TREVƎVBIAILOB//ꙍ FI *mit* TR. 4414 (= *Prou* 907): TREVERVS CIVET *R* +VINVLFVS MONETARIV *mit* TREV. 4415: TREVERVS CIVE. 4416: TREVERIS CIVETAT. — *RBN* 1890 *p.* 216. 232. 233. 234. 240: TR(eviris) P(S) (percussa *oder* pecunia signata).

Trēvĕr-ĭus *M. nomen. Vita Treverii* 1, 1. 2 *ASS 16. ian.* II *p.* 33: Treverii monachi. 1, 2 *p.* 33: Beatus Treverius. 1, 3 *p.* 33: Treverium. 1, 4 *p.* 33: Treverius . . . Treverius. *p.* 34: Treverio *(abl.)*. 1, 5 *p.* 34: Treverius. 2, 6 *p.* 34. 2, 9 *p.* 34: Treverius. 3, 13. 14. 16 *p.* 35: Treverii. *(Trier) CIL* XIII 3707[b] 2, 8: M. Treverius Covirus. 3855: Treverius pater (Lupantiae).

Trēvĕr-ĭae *O. j. Trévières, dép. Calvados, arr. Bayeux.*

Trevici-acus *von* Trevicus? *O. in Burgund. Testamentum s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartul. gén. de l'Yonne, vol.* 1. *n.* 8 *p.* 19: In villas cognominatis Treviciaco, Melarione *q. s., s.* Rivisiacus.

Trēvīdŏ-n *O. j. Trèves, dép. Gard, arr. Le Vigan. Sidon. carm.* 24, 32: Ibis Trēvīdŏn.

Trevurtium *O. j. Trévoux, dép. Ain.*

Trexa. *(Mailand) CIL* V 5896: L. Valerio Virillioni VI vir. iun. fratri piissimo Uradsario Sacconis f. patri, Tertiae Trexae mat.

Trex-ius *M. nomen gentilic. (Combas, dép. Gard, arr. Nîmes) CIL* XII 3413 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1789: D(is) M(anibus) L. TrexiI EpagatI L. Trexius Valerianus, f(ilius). *vgl.* trēnŏ-s.

-trexto- *in* A-trexstus.

trī- *intensiv-praefix, partikel 'trans, per', air. praep.* tri, tré, tría, tri *mit acc.* „*durch*", *cy.* tre-, tri-, *w.* try, *abret.* dre-, tre-, *bret.* tri- *(per), in compos., acy. praep.* troi, trui, *j.* trwy = *trē, = *acelt.* *trei. *In:* Trī-bŏcī *cf.* Toutŏ-bŏcio, *Tri-bodvos *in bret.* Tribodu, Tri-casses, Tri-cassinī, Tri-castini, Tri-colli, Tri-cornum, Tri-novantes, Tri-obris. *Nach d'Arbois de Jubainville ligurisch in* *Tri-cantia, Tri-ulatti.

trī *aus* *treis, *i-stamm, num. 'drei', nom. pl. m.* *trīs = *trēs, *trĕĕs = *trĕi̯ĕs, *neutr.* trī, *trīa, *in compos.* trē- = *ai. stamm* traya, *woher gen.* trayanām; *air. nom. acc.* tre trí, *masc. und neutr., dat.* tri-b; *fem.* teoir (*aus* *tesor-es = *ai.* tisr-ás), *gen.* teora (n), *dat.* teoraib, *acc.* teora; *air. compos.* tre-, *acy. masc.* tri, *fem.* teir, *jetzt* tair; *corn.* try, *fem.* ter, tŷr, *mbret.* tri, try, *fem.* teir, *haut-vannetais* trei, *nbret.* tri, *fem.* teir *(Léon)*, taer, tèr *(Tréguier)*, tèr *(Vannes)*; *lat.* tres = *trĕĕs, tri-(ginta), *n.* tria, tribus, *gr.* τρεῖς *älter* τρέες = *τρέjες (*uncontrahierte form n.* τρία), τρι-σί, *urgerm. flexion* þrîz *aus* *tréjes, *germ.* þri-, *got.* *þreis *aus* *þrijis, þrija, *dat.* þri-m, *an.* þrîr, þriar, þriû, *ae* þrî þréo, *as.* thria, threa, thrie, *ahd.* drī, *lit.* trŷs, (trý-lika), *loc.* tri-sè, *aksl.* trĭje, *loc.* tri-chŭ, *ai.* tri-, *ved.* trī, *nom.* tráy-as, *loc.* tri-ṣú, *nom. fem.* tisrás, *zd.* tisarō, *av.* ϑri-, *apers.* ϑ[r]i-, *armen.* e-re-k' (e *prothetisch*), *instr.* eri-v-k'; *idg.* *tréi̯-es, *stamm* *trei̯, tri- *(drei), nom. acc. pl. n.* *trī. *De nominibus Gallicis* 8: Nanto valle, trinanto (*nom. oder acc. plur. neutr.; kann nach d'Arbois de Jubainville auch ein dvigu-compositum* tri-nanto *sein; cf. w.* nant Trineint *(Turnant) Book of Llan Dâv* 58 *p.* 196 *u. lat. O.* villa Tres-valles in pago Maginontense *Pard. dipl. n.* 437 *(a.* 696*), t.* 2 *p.* 237) tres valles. *(Ir. ogmische inschrift von Ballintaggart) Macalister n.* 17,

part. 1, *p.* 37: Curcitti tria maqa (*für* *trion maqon) Mailagni '*(grab) des Curcittos, eines der drei söne des M.*'. *In compos.* Trī-corii (*cf.* Petru-corii), trī-garanus, τρι-μαρκισία. *Vgl. compos. lat.* tri-, *gr.* τρι-, *ae.* ðri-, *lit.* tri-, *aksl.* tri-, *ai.* tri-. — s. *tesores.

Tri ... (*Moulins*) *CIL* XIII 10002, 107: C. Ar( ) Rit( ) *oder* Tri( ).

Tri ..... (*Angers*) *Inschrift bei Godard-Faultrier, Inventaire des antiquités du musée d'Angers p.* 6: C. Iulius Tri ......

Tri ... us. (*Alt-Ofen*) *CIL* III 10402: Genio 7 Cl. Tri ... ᴜs Æl. Sab[i]nus sig(niferi) ex voto po. l. [m.].

Tria capita *O. bei Tarragona. IA* 399, 3: Traia capita. *Rav.* 4, 42 *p.* 304, 1: Orea capita. 5, 3 *p.* 342, 8: Trea capita. (*Vicarello*) *CIL* XI 3283: Tria capita.

***trĭa-gnŏ-** *abgeleitet von* trī, *air.* trián, *w.* traian, traean (*ein drittel*) = *trĭa-gnŏ-n. 1) Triagnus, *M., ir.* Tri-án. 2) *O. j. Trainel, dép. Aube, arr. und canton Nogent-sur-Seine.*

triafano. (*Hohe Donne*) *CIR* 1907: Cam | triafano Daciu.

Tribant. *G.* (*Langensulzbach*) *CIL* XIII 6061: [I]n h(onorem) d(omus) d(ivinae) d(eo) Tribanti Quartus Iu(v)enis (filius) s(olvit) [l. m.].

Triberis **Τρίβηροι** *s.* Trēvĕrī.

? **Tribo** .... (*Pfünz*) *CIL* III 14115, 68: TRIBO|.

Trī-bŏcī *nach Glück aus* tri (*trans*) *und stamm* boc (*cf.* Melibocon, Toutobocio) '*tumor*', *ir.* bocaim (*tumeo*), *cy.* bogail (*umbilicus*), *mbret.* beguel, *nbret.* begel, *cf.* 'Ρο-βόγδιοι. '*per clivos habitantes, regionis clivosae incolae*'; *oder* '*jenseits der berge*', *d. h. des Wasgaus. V. im elsäß. Nortgowe, südlich von den Nemetern, von denen sie die Selzbach schied; waren zu Caesars zeit noch auf dem rechten Rheinufer, ire hauptstadt* Vrocomagus (*Brumath*). *Caes. b. G.* 1, 51, 2: Tum demum necessario Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt paribus intervallis, Harudes, Marcomanos, Tribocos ($B^2\beta$ *und Orosius*, triboces α), Vangiones, Nemetes, Eudusios, Suebos, omnemque aciem suam redis et carris circumdederunt, nequa spes in fuga relinqueretur. 4, 10, 3: (Rhenus) longo spatio per fines Nantuatium, Helvitiorum, Sequanorum, Mediomatricum, Tribocorum (*Vascosanus*; tribucorum α, *om.* β), Treverorum citatus fertur (*cf.* 1, 37) (4) et, ubi Oceano adpropinquavit, in plures diffluit partes multis ingentibusque insulis effectis, quarum pars magna a feris barbarisque nationibus incolitur, (5) ex quibus sunt qui piscibus atque ovis avium vivere existimantur, multisque capitibus in Oceanum influit. *Strab.* 4, 3, 4 *p.* 193 (*aus Caesar; cf. Mommsen, Hermes* 16, 446): Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον, ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας Τρίβοκχοι. *p.* 194: Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρηούιροι, καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. *Plin. n. h.* 4, 106: Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones. *Tac. G.* 28: Ipsam Rheni ripam haut dubie Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes. *h.* 4, 70 (*a. 70*): Tutor Treverorum copias, recenti Vangionum, Caeracatium, Tribocorum dilectu auctas, veterano pedite atque equite firmavit, corruptis spe aut metu subactis legionariis; qui primo cohortem praemissam a Sextilio Felice interficiunt, mox ubi duces exercitusque Romanus propinquabant, honesto transfugio rediere, secutis Tribocis Vangionibusque et Caeracatibus. *Ptol.* 2, 9, 9: Τριβόκων (τριβονῶν ΧΣΦΨ) δὲ (πόλεις) Βρευκόμαγος Ἕλκηβος. *Ammian.* 16, 12, 58 (*a. 357*): Rex Chonodomarius reperta copia discedendi lapsus per funerum strues cum satellitibus paucis celeritate rapida properabat ad castra, quae prope Tribuncos (*var.* tribunos) et Concordiam munimenta Romana fixit in Tribocis (*ci. Wagner*; intrepidus *codd.*). *Oros.* 6, 7, 7 (*aus Caes.*): Fuerunt autem in exercitu Ariovisti Arudes, Marcomanes, Triboci (tribuci *R*), Vangiones, Nemetes, Eduses et Suebi. *Testamentum Abbonis a.* 739 *p.* 35 *ed. Marion*: Trebocis. — (*Bei Urlika aus Dalmatien*) *CIL* III 3164 = 9816, *cf. p.* 1038: Surus, Sparuci f(ilius), dom(o) Tribocus eques alae Claud(iae) Novae, ann(orum) XXX, stip(endiorum) XIII, h(ic) s(itus) e(st) ...... (*Ervace in Dalmatien*) 9760: Burrius Betuloni f(ilius) Trebocus miles cho. Aquitanorum (*ein Trebocus, der in der cohorte der Aquitaner diente*). (*Rom*) VI 22981: T. Nigrio Simili Triboco ex Germania superiore Luco Augusti. (*Rom, a.* 128)

31139[a]: Voto suscepto sacr. IovI optimo max(imo) Soli dIvIno Marti Mercur(io) Herculi Apollin(i) Silvan(o) et dIs omnibus et genio imp. Hadriani Aug. et genio singularium M. Ulpius Tertius cIves Tribocus, Cl(audia) Ara *(Cöln, d. h. ein Triboker vom Unter-Elsaß, der als veterane nach Cöln deduciert ward)* missus honest. mission. ex numer(o) eq. sing. Aug. VIII. id. Ianuar. Asprenate II. et Libone cos. vot. solvit libens merito. [b]: Voto suscepto sacr. Iun(oni) Victoriae Fortun(ae) Felicitati Minervae Campestrib(us) Fatis salut. et omnibus deabus et genio imp. Hadriani Aug. et genio singular. M. Ulpius Testius cIves Tribocus Cl. ara missus honest. mission. ex numero eq. sing. Aug. VIII. Id. Ian. Asprenate .II. et Libone cos. votum soluit libens mer. *(Lyon)* XIII 2018: D(is) M(anibus) et memoriae aeternae Mattoni(i) Restituti, civis Triboci, negotiatoris artis macellariae, hominis probissimi, qui defunctus est annor(um) XXXX, men(sium) III, d(ierum) XVIII, Ruttonia Martiola, coniunx quae cum eo vixit ann. VIIII, d. VIIII sine ulla animi laesione et Mattonius Germanus relictus a patre ann. III, m. I, d. XII et Mattonius Respectinus mens. VIIII fill et heredes ponendum curaverunt et sibi vivi sub ascia dedicaverunt. *(Wasenburg bei Niederbronn, saec. 2, 1. hälfte)* 6054: Deo Mercurio attegiam teguliciam compositam Severinius Satullinus c(ivis) T(ribocus) ex voto posuit l. l. m. *(Marbach am Neckar)* 6448: [D]ean e et [g(enio) l(oci)] e[x]plorator(es) Triboci et Boi l. l. m. *(Jagsthausen)* 6553: [In] h(onorem) [d(omus) d(ivinae)] die (= deae) Fortune [balinear]i Trib[oci et Boi]. *[Speier]* 10010, 1938: Tribocus. f(ecit). *BJ* 95 *s.* 205 *n.* 73. [94 a]: Tribocecus. [b]: Tri[boccus]. *Meilenzeiger, c. 12 leugen v. Brumath gegen Selz, a. 249—251) CIR* 1953 = *Thraemer* 2357: C. Valenti Hostiliano Messio Qu[i]nto nobilissimo Caes. c(ivitas) Trib(ocorum) a Vro(comago) l(euga) I. *(Brumath, a. 253/60) CIR* 1954: Imp. Caes. Publio Licinio Valeriano Pio Felici Invicto Augusto civ(itas) Tribocorum. *Vgl. (Aspelt) CIL* XIII 4046: Tribocio decur.

? **Tribola** *O. in Lusitanien. Appian. Hisp.* 62: *Ἐς Τριβόλαν πόλιν ... Ἐς Τριβόλαν.* 63: *Ἐπὶ τὴν Τριβόλαν. Vgl.* Turbula.

Tribruit *fl.* [*Nennius hist. Britt.* 56: Fluminis, quod vocatur Tribruit (*ir. übers.* Robroit).]

tribuca *s.* tubruci.

Tribunci *s.* Triboci.

***Triburtí-acum** *von M.* Triburtius, *in belg. O. Tripsée bei Meux, prov. und arr. Namur.*

Τρίβυρες *s.* Treveri.

Tricalí-anus *ethnicum aus O. (Lomas) CIL* V 5008: Cl. Tertius Palariacus T. Cornelius Tertius Tricalianus cur. populi p. p. [re]stituerunt.

***Tri-cantia** [Trigantia, *saec. XI.*] *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, cf.* Triulatti, *j. Trigance, dép. Var, arr. Draguignan, canton Comps.*

Trí-casses, *plur. nom.*, *s-stamm, acc.* -as, *von partikel* trí-, *V. in Gallia Lugudunensis, clienten der Lingones. Ire stadt* Augustobona, *j. frz. Troyes (aus* *Trícas), *in der Champagne propre, dép. Aube. Plin. n. h.* 4, 107: Tricasses (*E*[2], tricasse *R*, tricassae *F*), *zwischen* Parisi *und* Andicavi. *Ptol.* 2, 8, 10: *Ὑφ' οὓς (Παρισίους) Τρικάσιοι καὶ πόλις Αὐγουστόβονα. Incerti panegyr. Constantio Caesari d.* 21: Quicquid infrequens Ambiano et Bellovaco et Tricassino (trigassino *M*, trigrass. *A*) solo Lingonicoque restabat, barbaro cultore revirescit. *Incerti gratiarum actio Constantino Augusto* 6: Unde enim nobis Remus aut Nervius aut ipse ille de proximo Tricassinus ager aut arator? *IA* 361, 3: Tricasis *(j. Troyes). Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi* 2 *c.* 1371 *A, cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A Maur.):* Optatianus Tricassium (episcopus). *c.* 1374 *D* (= *vita s. Servatii*): Rogatur sanctus (Servatius) in Franciam advenire Tricassinam. *c.* 1375 *A:* Optatianus Tricassium (pontifex). *Ammian.* 15, 11, 12 *(a. 55):* Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini Mediolanum ostendunt et Tricasini. 16, 2, 6 *(a. 356):* Ubi brevi, sicut solebat, otio cum milite recreatus ad Tricasinos tendebat et barbaros in se catervatim ruentes partim, cum timeret ut ampliores, confertis lateribus observabat, alios occupatis habilibus locis decursu facili proterens, non nullos pavore traditos cepit, residuos in curam celeritatis omne quod poterant conferentes, quia sequi non valebat gravitate praepeditus armorum, innocuos abire perpessus est. (7) Proinde certiore iam spe ad resistendum ingruentibus

confirmatus per multa discrimina venit Tricasas *(acc. pl., stadt Troyes)* adeo insperatus ut eo portas paene pulsante diffusae multitudinis barbarae metu aditus urbis non sine anxia panderetur ambage. *NG* 4 *(Lugd. Senonia)*, 5: Civitas Tricassium (*Troyes; var.* tricasium, trecassium, Trecasium). *Not. Tiron.* 87, 41 *n.* 62 *Z.:* Tricassinus (tricasinus *codd. CG, Troyes*). 87, 42 *n.* 63 *Z.:* Tricassis (tricasis *cod. G.*). *Additamenta ad Prosp. Havn.* 567 *a. 451* (*MG a. a.* IX *p.* 302): Pugnatumque est in quinto miliario de Trecas *(Troyes)*, loco nuncupato Maurica (maurico *H*ᵃ) in eo Campania. *Sidon. Apollinar. epist.* 6, 4, 2: Quem nunc Tricassibus *(Troyes)* degere fama divulgat. 7, 13, 1: Lugdunum nuper a Tricassibus (trecassibus *MTCFP*) venit. *Vitae s. Genovefae* 7, 35 *cod. Augiensis XXXII f.* 79ʳ, 2: Ad civitatem Trecas (*andere hss.* Trecasium, Trecassium). *Chronica Gallica a. 511 p.* 663, 615: Aetius patricius cum Theoderico rege Gothorum contra Attilam regem Hugnorum Tricassis pugnat loco Mauriacos, ubi Theodericus a quo occisus incertum est et Laudaricus cognatus Attilae: cadavera vero innumera. *Concil. Aurelian. I. a. 511 (Mansi* 8 *c.* 356 *E):* Camillanus episcopus ecclesiae Tricassinae (de Trecassis *C, Troyes*). *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 111, 10 *M.:* Ambrosius episcopus ecclesiae Tricassium. *Concil. Paris. a. 573 p.* 148, 40 *M.:* Gallomagnus in Christi nomine episcopus ecclesiae Trecassinae *(Troyes)*. *Greg. Tur. h. F.* 8, 13: Ut Trecas (Tricas *cod. A1*) Campanię *(la Champagne)* urbem *(Troyes)* de utrumque regnum coniungerent. 8, 31: Agricium Trecassinum. *in glor. mart.* 63: Patroclus martyr, qui apud urbem Tricasinorum sepultus habetur. *in glor. confess.* 66: Lupum antestitem apud Tricassinorum Campaniae urbem sepultum. *lib. vitae patrum* 8, 8: Gallomagnus Tricassinorum pontifex. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 160, 35 *M.:* Gallomagnus episcopus Trecassinensis. *Concilium Matisconense a. 585 p.* 173 *M.:* Agrecius episcopus ecclesiae Tricassine. *Martyrol. Hieronym. 17. kal. iun.:* In territurio Trecassine civitatis (civitate Trecas) nat. Fiduli presb. et confessoris. *4. kal. aug.:* Trecas (Tregas) civitate depositio Lupi episcopi. [*4. kal. sept.:* Pago Trecassino sanctae Sabinae virginis.] *Pard. dipl. n.* 226, *t.* 1 *p.* 194 *(a. 610):* S. Ragnegisili, Trecensis episcopi. *Concil. Paris. a. 614, p.* 191, 35 *M.:* Ex civitate Trigassinum. *Pard. dipl. a. 634, t.* 2 *p.* 37 = *Cartulaire général de l'Yonne, p. Quantin* (*Auxerre 1860) vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8: In pago quoque Trecassino agellum nuncupatum Rulliacum. *Fredegar. chron.* 2, 53: Chuni repedantes Trecassis, in Mauriacensim consedentis campaniam. 3, 19: Chrotechildis vero cum propinquasset Vilariaco *(Villery, dép. Aube, arr. Troyes, canton Bouilly)*, in qua Chlodoveus resedebat, in territorio Trecassino. 71: Hii tres Germani Sigybertus, Gunthramnus et Chilpericus Trecas iunxerunt et in ecclesia sancti Lupi sacramento contra Gunthramnum, ut pacem servarint, dederunt. 4, 54: Chlotharius cum procerebus et leudibus Burgundiae Trecassis coniungetur. *Concilium Cabilonense a. 639—654 p.* 213, 15 *M.:* Leusus episcopus ecclesie Trecasine. *Dipl. Pertz n. 33 (a. 657/658) p.* 32, 6: Locello nuncupato Insula Germano, qui paludis esse videtur, in suburbano Trecassium civitatis ipsius *(Troyes)*. *Passio s. Saviniani ASS 29. ian.* II. *cod. Augiensis XXXII. f.* 91ʳ, 2: Venit quondam Trécasis civitatem. *Vita Mamertini* 1 *ASS 20. apr.* II *p.* 759 *C:* S. Lupi Trecensis. *Vita Lupi ep. Senonici* 14 *MGSS Mer.* IV *p.* 183, 5: In Tricasina urbe. *Vita Aventini* 1, 2 *ASS 4. febr.* I *p.* 476 *C:* Tricassinae civitati. 2, 5 *p.* 476 *F:* Ab urbe Tricassium. 3, 9 *p.* 477 *D:* Ad urbem Tricassinam. 12 *p.* 477 *E:* Urbem Tricassinam. *Vita Alpini* 1 *ASS 7. sept.* III *p.* 85 *F:* Lupo Trecensi episcopo *(dat.)*. *Vita Valentini* 1 *ASS 4. iul.* II *p.* 41 *B:* Tricassinae urbis. *Vita Leonis* 2 *ASS 25. mai* VI *p.* 74 *A:* Trecassinorum oppido. *Vita Victoris* 1, 2 *ASS 26. febr.* III *p.* 665 *F:* Tricassinae dioeceseos. *Acta Blitharii* 6 *ASS 11. iun.* II *p.* 474 *B:* Trecacensium se applicuit confinibus. *Vita Winebaudi* 1 *ASS 6. apr.* I *p.* 573 *C:* Nogenti vici dioecesis Tricassinae civitatis. 3 *p.* 573 *F:* Gallomagnus, Tricassinae urbis episcopus. *Miracula Agili lib.* 2 *cap.* 2 *ASS 30. aug.* VI *p.* 593: Barbonae, quae villa sita est in pago Trecensi. *Urkunde Emmo's a. 658 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne vol.* 1 *n.* 7 *p.* 16: Bertoaldus, ac si peccator, Tricansensis episcopus. *Vita Praeiecti* 3, 12 *ASS 25. ian.* II *p.* 632: Trecassinam incubavit urbem. *Baedae h. e.* 1, 17: Trecasenae civitatis *(Troyes)*. 21: Lupi Trecasenorum episcopi. *Vita Memorii* 1 *MGSS Mer.* III

p. 102, 3: Urbem Tricassium civitates. 2 *p.* 102, 9: Urbem Tricasium. 5 *p.* 103, 16: Civitatem Tricassium. *p.* 103, 21: Orbem Tricassium. 6 *p.* 103, 35: Ab urbe Tricasium. 7 *p.* 104, 7: Ex urbe Tricassium civitatis. — *(Lyon) CIL* XIII 1667ᶜ: Tri(cassibus) *oder* Tri(cassinis). 1691 *(a. 209—211):* C(laio) Catul[l]io Decimi[n]o Tuti(i) Catullin[i] fil(io) Tricassin(o). omnib(us) honorib(us) ap[u]d suos funct(o). sac[e]rd. ad templ. Rom. et Auggg. III prov. Gall. Tres pr[ov. Galliae]. [*(Auxerre)* 2924: D(is) M(anibus) aete(rnae) memoriae Aureli(i) Demetri, adiutori(s) proc(uratoris) civitatis (*lis* civitatium) Senonum, Tricassinorum, Meldorum, Parisiorum et civitatis Aeduorum Ingenuinia (?) Aurelia coniugi carissimo, et Aurelia Demetriane et Aurelius Demetrius fili patri carissimo faciundum curaverunt *ist ser verdächtig.*] *(Sens)* 2957: [D(is)] M(anibus) [? et memor(iae) m]onimentum [civitat]is Tricassium (servi). *(Poitiers)* 10003, 61: Trica(ssius) Anb(. . . . i). *(Meaux) BSAF* 1875 *p.* 111: Tricassium. — *Auf merowingischen münzen meist* Trecas *oder* Tricas civitas. *Belfort* 4355: DN IVSTINVS PPAVC *R* VICTORIAAVCVS TORVM, *mit* A *und* T. 4356: DN IVSTINVS PPAVC *R* VICT . . . . . . IA, *mit* A *und* T (*nach Lenormant* Augusta Trecorum). 4357: DN ANASTA+SIVS PPAVC *R* VICTORIAAVCVSTONVA *mit* T *(Troyes oder Toul).* 4358: TREI∽+CIVITI. 4359: DNTHEDEBERTVSO *R* VICTORIAVACTO *mit* TS. *(Toul?).* 4360: CHARI BERTV∽. *R* TREISCIVI . . . . X. *mit* AT. 4361: CHARI BERTVSI. *R* TREII CIAIL. 4362 (= *Prou* 594): TRICA∽. 4363 (= *Prou* 593): TRICAS CIVITATE. 4364 (= *Prou* 595): TRICA∽ Γ. 4365: +TRECAS. *(als nominativ, aus* Trecass—s). 4366: TR ECAS. (. 4367: TRICASCIVETAT. 4368 (= *Prou* 596): +TRECAS. 4369 (= *Prou* 597): TRICA∽ CIVETAT. 4370: TRE CVSCIVIT. 4371: TREC AS. 4372 (= *Prou* 601): TRECAS. 4373: TRICA∽ CIVETAT. 4374: TRICAS CIVETAT. 4375: TRECAS+. 4376 (= *Prou* 599): TRICAS FIIT. 4377: TRE°°°°CAS+. 4378 (= *Prou* 600): TRECAS+. 4379: TRE CAS+. 4380: +TREC A∽FIT. 4381: +TREC A ∽FIT. 4382 (= *Prou* 598): +TRE‹AS ΓIT. 4383: +TREC A∽FIT. 4384: TRECAS. 4385 (= *Prou* 604): TRECAS+. 4386 (= *Prou* 603): TRECAS+. 4387 (= *Prou* 602): TRECAS+. 4388: +TRICASCIVETATE. 4389 (= *Prou* 605): [T]RECA∽ CIVIT////. 4390: TR·CASCIVETATE. 4391: +TRE CAS CIVI. 4392: *R* TRECA∽ CIV. . . . . 4393 (= *Prou* 608): +RACIO ECLIS TRE. 4394: +TRICA∽CIVI. 4395: *R* TRICA∽ . . . . . . 4396 (= *Prou* 607): TRI//////CIVI. 6454: ⊥ƋCA∽IVE. 6455 (= *Prou* 606): +TRICAS CIVI.

Trĭ-castīnī *von partikel* trĭ-, *V. in Gallia Narbonensis am süd-ufer der unteren Isère, jedoch oberhalb Valence, zwischen den Segovellauni und den Cavares; le Tricastin, die alte dioecese von Saint-Paul-Trois-Châteaux, dép. Drôme, arr. Montélimar. Liv.* 5, 34, 5: Is (Bellovesus), quod eius ex populis abundabat, Bituriges, Arvernos, Senones, Aeduos, Ambarros, Carnutes, Aulercos excivit. Profectus ingentibus peditum equitumque copiis in Tricastinos venit. Alpes inde oppositae erant. 21, 31, 9 *(a. 218):* Sedatis Hannibal certaminibus Allobrogum cum iam Alpes peteret, non recta regione iter instituit, sed ad laevam in Tricastinos flexit; inde per extremam oram Vocontiorum agri tendit in Tricorios, haud usquam impedita via, priusquam ad Druentiam flumen pervenit. *Plin. n. h.* 3, 36: Augusta Tricastinorum *(Saint-Paul-Trois-Châteaux). Ptol.* 2, 10, 7: Ἀνατολικώτεροι δὲ Τρικαστινοί, ὧν πόλις Νοιόμαγος. 8: Ὑπὸ δὲ τοὺς Τρικαστινούς (-στίνους *X*) Οὐοκόντιοι. *Sil.* 3, 466: Iamque Trĭcastīnis incedit finibus agmen. *Ammian.* 15, 10, 11 *(aus Liv.* 21): Quae Hannibal doctus a perfugis, ut erat expeditae mentis et callidae, Taurinis ducentibus accolis per Tricasinos et oram Vocontiorum extremam ad saltus Tricorios venit. *Sidon. Apollinar. epist.* 6, 12, 8: Tricastinae urbis possessor. *NG.* 11 *(Vienn.)*, 7: Civitas Tricastinorum (*var.* Trecastinorum). *Concilium Epaonense a. 517 p.* 30, 10 *M.:* Florentius in Christi nomine episcopus civitatis Trecastininsis. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 97, 1 *M.:* Heraclius in Christi nomine episcopus civitatis Tricastinorum. *Concil. Lugdun. a. 567 aut 570, p.* 141, 12 *M.:* Eusebius presbyter directus a domino meo Victore episcopo ecclesiae Tricassinorum. *Concil. Parisiense a. 573 p.* 149, 23 *M.:* Victor in Christi nomine episcopus eclesiae Trecastinae constitutionem nostram relegi et subscripsi. *Greg. Tur. h. F.* 5, (20): Victore

Tricastinorum episcopo. *Concil. Matiscon. a. 583 p.* 160, 37 *M.:* Victor episcopus Trecastinensis. *Concilium Valentinum a. 585 p.* 163, 25 *M.:* Eusebius in Christi nomine episcopus ecclesiae Tricassinae. *Concilium Matiscon. a. 585 p.* 173, 23: Eusebius episcopus ecclesiae Tricassinorum. *Concilium Matisconense a. 639—654 p.* 213, 25: Betto episcopus ecclesiae Trecastininsis. *Vita (echt?) s. Pauli Tricastinensis episcopi* 1 *Anal. Boll.* 11 *p.* 375: Paulum, episcopum et confessorem civitatis Tricastrinae. *Prologus ad vitam Rusticulae MGSS Mer.* IV *p.* 339, 29: Florentius presbyter ecclesiae civitatis Tricastrinae. *(Vaise, Lyon) CIL* XIII 1913: M. Be[tt]onius Romul[i]o, [dec(urio) civi]tatis Tricastinorum.

Tricc-o(n) *M. (Feldkirchen in Kärnten) CIL* III 4883: D(is) M(anibus) Aur. Sura v. f. s. et Aur. Tricconi con. kar. et Aur. Urso fil. ob. ann. XXXII.

Triccŏ-s Triccus *zu ir.* tric *(urgent, quick), nach Strachan aus* *tr̥ghni. *M. (Ober St. Georgen unter Stein) CIL* III 5096: Sirus Tricci f. et Primae con(iugi). *(Steinberg bei Ligist)* 11738: Triccus Marini f. *(Vaison)* XII 1492, 3: Tricc... *(Vienne)* 5686, 891: Of. Tricc... *(Saint-Médard-des-Prés)* XIII 10010, 1940[a]: O. Triccos. *(Auzais)*[b]: Tricci. m(anu). *(Reims) BSAF* 1883 *p.* 275: .et. Tric(ci) o(fficina). *Gall. bronze-münzen der Turoni, frühestens 2. saec. ex. a. Ch. Muret-Chab. n.* 6992—7001, *pl.* XXVII: TVRONOS *R* TRICCOS. *(Méron en Anjou) RN* 4[e] *s., t.* 2 (1898) *p.* 131: TVRONOS TRICCOS.

...**trich**.. *(Entrains) CIL* XIII 2910: D(is) M(anibus) [A]mori ... trichi (f.) [? Sev]erus.

Tricin-o(n) *O. j. Trezeno. Mela* 3, 1, 15: Tritino Bellunte. *Rav.* 4, 43 *p.* 308, 13: Dracina.

Tricio *fl. le Tresson (Étangsort), dép. Sarthe, nfl. der Veuve, s.-ö. von Courdemanche.*

Tricircus vicus. *O. Merowingische münze Belfort* 4469: TRICIRCOFIT.

...**tricius** *M. cogn. (Gardun) CIL* III 2720 *u. p.* 2328, 154: Tricius Tere(tina tribu).. no Livii.

trīconti, *von dentalstamm,* *trīcon-s, *gen.* *trīcont-ŏs, *masc. num. 'dreißig', air.* trīcha *gl. triginta, gen.* trichat *für* *tricant-as, *dat.* trichait, trichit, *(acy.* trimuceint) *mbret. nbret.* tregont, *lat.* trīgintā, *gr.* τριάκοντα, *ai.* triṅçát. *(Gelignieu) CIL* XIII 2494: Memoriae aeternae M. Rufius Catullus curator n(autarum) R[hod(anicorum)] vivus sibi et R[uf(io)] Rufiano. f(ilio), Ruf(iae) Pupae fil(iae) et Rufiae Saciratae fil(iae) defunctae annor(um) XXII. aediclam cum vInea et muris ad opus consummandum et tutelam eius et ad cenam omnibus trIcontis ponendam ✕II (denariorum binorum) in perpet(uum), sic ut petrudecameto consummatur. Hoc opus sub ascia est; haec o(pera?) s(ive) l(ocus?) h(eredem) n(on) s(equentur).

Trī-cŏr-ĭā *G(öttin). (Béziers) CIL* XII 4225: [T]ricoria[e] C. Pequ(ius) Catli(nus) v. s. l. m.

Trī-cŏr-ĭī *'die dreiheerigen' vom zalwort* trī *'drei', und* cŏrĭŏ- *'heer', vgl.* Pĕtrū-cŏrĭī, *u. corn.* Tryber = *tri-carjo- *(nach Loth 'celui qui a une puissance triple, la Trinité').* 1) *gallisches V. in Gallia Narbonensis, im tale des Drac, nfl. der Isère, südlich von Grenoble. Liv.* 21, 31, 9 *(a. 218):* Ad laevam in Tricastinos flexit; inde per extremam oram Vocontiorum agri tendit in Tricorios, haud usquam inpedita via, priusquam ad Druentiam flumen pervenit. *Strab.* 4, 1, 11 *p.* 185: *Τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι.* 6, 5 *p.* 203: *Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι (Ἰκένιοι? Müller) καὶ Τρικόριοι καὶ μετ' αὐτοὺς Μέδουλλοι. Plin. n. h.* 3, 34: Regio Anatiliorum et intus Dexuiatium Cavarumque, rursus a mari Tricorium et intus Tritollorum Vocontiorumque et Segovellaunorum, mox Allobrogum. *Appian. Gall.* 1, 3: *Τοὺς μὲν οὖν Τιγυρίους ὑποστράτηγος αὐτοῦ (Καίσαρος) Λαβιηνὸς ἐνίκησε, τοὺς δὲ ἄλλους ὁ Καῖσαρ, καὶ Τρικούρους ἀμύνοντας σφίσιν, ἔπειτα τοὺς μετ' Ἀριοουίστου Γερμανούς. Ammian.* 15, 10, 11 *(aus Liv.):* (Hannibal) Taurinis ducentibus accolis per Tricasinos et oram Vocontiorum extremam ad saltus Tricorios venit. *Gallische münzen der Tricorii. (Silber) Muret-Chabouillet (atlas pl.* V) 2248: OKIPT = Triko(rii). *darunter* K; *(bronze):* 2249: TRI. 2) pagus Tricurinus, Tricurius; *le pays de Tréguier; mbret.* Treguer, *nbret.* Treger. *j. Treger (Trecor). Bertranni ep. Cenoman. testam., Pard. dipl. n.* 230, *t.* 1 *p.* 198 *(a. 615):* Villa Colonica, sita in territorio Tricurino. *Vita Samsonis* 5, 48 *ASS* 28. *iul.* VI *p.* 584 *D:* Per quemdam pagum, quem Tricurium vocant.

Trī-corn-ĭŏ-n *O. in Moesia superior, j.*

Ritopek in Serbien, Donaukreis, bez. Grotzka. Ptol. 3, 9, 3: *Τρικόρνιον παρ' ἣν ἐκτρέπεται Μόσχιος (Müller ci. Μάργος) ποταμός. TP:* Tricornio. *It. Burdig. p.* 564, 3 *W.* = *p.* 10, 14 *G.:* Mutatio Tricornia Castra. *ND or.* 41, 5: Tricornio. 14: Cuneus equitum sagittariorum, Tricornio. 22: Auxiliares Tricornienses, Tricornio. 28: Auxilium Aureomontanum, Tricornio. *Hierocl. synecd.* 657, 5: *Πρικορνία. (Kostolac) Jahreshefte des Oesterr. Archaeol. Institutes in Wien* 6 (1893) *s.* 52 *N.* 85: Tric(ornium). Val. p(rae)p(ositi).

Tricu. *(Bei Velm im Käfertal) CIL* III 15196, 2: Tricu Δlan(orum) CL(??) VICCVS an. XXV, Cossia an. XV frater posuit.

Tricurinus Tricurius pagus, *s.* Tricorii.

Tricus *M. (Amiens) CIL* XIII 3499: Trico erect[um].

Tri-dallus *M. (La Puerta) CIL* II 5715: M | Elanio Veliagu | filius Paterni | an. XXX. Trida|llus. P. amico suo | s. s.

Tri-dentum Tridente, *gründung der Cēnŏmāni Italiens im gebiet der Raeti.* 1) *O. in Welsch-Tirol, j. Trient, ital.* Trento. *Strab.* 4, 6, 6 *p.* 204: *Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις λῃστρικὰ καὶ ἄπορα. Plin. n. h.* 3, 121: Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris. 130: Fertini et Tridentini et Beruenses Raetica oppida. *Frontin. strateg.* 4, 1, 13: M. Scaurus filium, quod in saltu Tridentino loco hostibus cesserat, in conspectum suum venire vetuit. *Florus* 1, 38 (3, 3), 11: (Cimbri) per hiemem, quae altius Alpes levat, Tridentinis iugis Italiam provoluti veluti ruina descenderant. *Phlegon mirab. c.* 24: *Γυνὴ ἀπὸ πόλεως Τριδέντου τῆς Ἰταλίας ἀπεκύησεν ὄφεις ἐσφαιρωμένους, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Δομετιανοῦ Καίσαρος τὸ ἔνατον καὶ Πετιλίου Ῥούφου τὸ δεύτερον, ἐν Ἀθήναις ἀναρχίας οὔσης. Ptol.* 3, 1, 27: (*Κενομανῶν, οἵ εἰσιν ὑπὸ τὴν Οὐενετίαν*) *Τρίδεντε. Iustin.* 20, 5, 7: His autem Gallis causa in Italiam veniendi sedesque novas quaerendi intestina discordia et adsiduae domi dissensiones fuere, (8) quarum taedio cum in Italiam venissent, sedibus Tuscos expulerunt et Mediolanium, Comum, Brixiam, Veronam, Bergomum, Tridentum, Vicetiam condiderunt. *Ampelius* 22, 4: Lucius Opimius sub Lutatio Catulo consule in saltu Tridentino provocatorem Cimbrum interfecit. 45, 2: Cimbrico bello, cum Cimbri Tridentinas Alpes occupaverunt. *Dio* 54, 22: *Ῥαιτοὶ οἰκοῦντες μεταξὺ τοῦ τε Νωρίκου καὶ τῆς Γαλατίας, πρὸς ταῖς Ἄλπεσι ταῖς πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ταῖς Τριδεντίναις, τῆς τε Γαλατίας τῆς προσόρου σφίσι πολλὰ κατέτρεχον καὶ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο. TP:* Tridente. *IA* 275, 7: Tridento. 280, 5: Ab Opitergio Tridento. 281, 1: Tridento. *Concil. Aquilei. a. 381 (Mansi* 3 *c.* 599 *D):* Abundantius episcopus Tridentinus. *Ammian.* 16, 10, 20 *(a. 357):* Tricensimo postquam ingressus est die quartum kal. Iunias ab urbe profectus per Tridentum iter in Illyricum festinavit. 29, 2, 22: Festinus quidam Tridentinus ultimi sanguinis et ignoti. *Consularia Ravenn. a. 493 p.* 398, 13 *sq. Frick:* Pugna facta est inter Fridericum et Eufanem mag. mil. inter Tridentum et Beronam. *Cassiodor. var.* 10, 27, 3 *(a. 335/336):* Venetis autem ex Tarvisiano atque Tridentino horreis ad definitam superius quantitatem item dari facite tertiam portionem. *Concil. Gradense a. 579 (Mansi* 9 *c.* 926 *C):* Agnellus episcopus sanctae ecclesiae Tridentinae. *Pseudo-synodus Istriensis, seu Veneta, et Gradensis (a. 591) (Mansi* 10 *c.* 466 *D):* Agnellus episcopus sanctae Treientinae (*var.* Tridentinae) ecclesiae. *(Manerba) CIL* V 4439: C. Lucretius C. l. Erasmus sex vir Aug. Brix. et Trident. *(Ronchi)* 4485: Decurioni Brixiae Veronae, Tridenti, [Nic]omediae. *(Trient)* 5031: [Ordo Triden]tinor(um). 5036 *(saec. 2 ex.? nicht vor Marc. Aurel.):* C. Valerio C. f. Pap(iria) Mariano, honores omnes adepto Trident(i)... patrono colon(iae) publice. *Edict des Claudius (Cles, Val di Non 46 p. Ch.)* 5050 (*Hermes* 4, 99—103) *lin.* 23—37: Quod ad condicionem Anaunorum et Tulliassium et Sindunorum pertinet, quorum (Anaunorum) partem delator adtributam TridentinIs, partim ne adtributam quidem arguisse dIcitur, tam et si animadverto non nimium firmam id genus hominum habere civitatis Romanae orIginem: tamen, cum longa usurpatione in possessionem eius fuisse dIcatur et ita permixtum cum TridentInis, ut dIduci ab Is sine gravi splendi[di] municipI iniuriá non possit, patior eos in eo iure, in quó esse se exIstimaverunt, permanere (*scil.* in iure

Quiritium) beneficio meo, eo quidem libentius, quod pler[i]que ex eo genere hominum etiam militare in praetorio meó dIcuntur, quIdam vero ordines quoque duxisse, non nullI [a]llecti in decurias Romae res iudicare. Quod beneficium Is ita tribuo, ut quaecumque tanquam cIves Romani gesserunt egéruntque aut inter se aut cum TridentInis alIsve, rat[a] esse iubea[m], nominaque ea, quae habuerunt antea tanquam cives Romani, ita habere Is permittam. *(Rom)* VI 209: Valerius Veranus Tridente. 2375[b]: C. Cassius Primus Trident. 2379[a]: L. Valerius Fuscus Tridenti. [b]: Trident. 32515: C. Cassius Primus Trident(o). 32520 II 29: L. Valerius Fuscus Tridenti. VI 15: L. Annius Maritimus Trident. 2) Tridente, Tredente, *im territorium der alten Cenomanni in Gallia Transalpina, j. dorf Trans, diocese Le Mans, dép. Mayenne, canton Bais. Vita Domnoli* 2, 8 *ASS 16. mai* III *p.* 608 *D:* In villam ecclesiae, cui vir dei praeerat, Tridentem vocabulo, sitam in condita Diablentica. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 226 *(a. 692, echt?):* De Tredente (villa).

Tridi-avī *nach Hübner iberisch. (Astorga, a. 152 p. Chr.) CIL* II 2633: Gentilitas *(clan)* Tridiavórum ex gente Idem Zoelárum.

Triectum *s.* Traiectum.

Trielongum *O. j. Treslon, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois, am bache Rue de Treslon, nfl. der Ardre.*

Trient. *(Chur, saec. 7 in.) CIL* XIII 5252 = *Kraus n.* 2: De Triento.

Triera *M. (Nadin) CIL* III 2878: M. Tar[i]us C. f. Triera Tariae Sex. Tario C. f. fratri, Tariae C. f. Tertiae soror. Q. Tario C. f. fratri vivos fecit et suis filiis.

Trigabŏlī *O. wo der Po in zwei mündungen sich teilt. Polyb.* 2, 16, 11: *Τὴν μὲν γὰρ πρώτην ἐκ τῶν πηγῶν ἔχει ῥύσιν ἁπλῆν, σχίζεται* (Padus) *δ' εἰς δύο μέρη κατὰ τοὺς προσαγορευομένους Τριγαβόλους· τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα.*

trĭ-gărănŭ-s *compos. von num.* trī *'drei', 'mit drei kranichen (versehen)', 'τριγέρανος', epitheton des Tarvos, nom. sing. adi. masc. (Paris) CIL* XIII 3026: Tarvos trigaranus; *nach d'Arbois de Jubainville 'les trois grues', c'est la triple déesse de la guerre, qui le (Donnos tarvos) prévient du danger qu'il court; Mórrigu, Bodb, Macha, sous la forme d'un seul oiseau, mais elle était triple (des grues).*

triges *in* Allo-triges, Duro-triges.

Trigetius *M. Gelasii papae ep.* 35 *p.* 449 *Thiel a. 495—496:* Trigetius. *(Timgâd) CIL* VIII 2403, 1, 11: Cessius Trigetius. 16: Iulius Paulus Trigetius. *(christl.)* 4354: Per Fl(avium) T(ri)[g]et(ium).

Trigisama Trigisamo *s.* Tragisama.

Trigundo *in Callaecia. IA* 424, 4: Trigundo.

Triiect., *s.* Traiectum.

?**Tri-leucos** *vorgebirge in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 4: *Λαπατία Κώρου* (*Λαπατικώρουμ X*) *ἄκρον τὸ καὶ Τρίλευκον.* 73: *Ἐν μὲν τῷ Κανταβρίῳ ὠκεανῷ αἱ καλούμεναι (νῆσοι) Τρίλευκοι σκόπελοι τρεῖς.*

Trilicus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 870: D(is) M(anibus) e(t) m(emoriae) Trilici *(gen.).*

Tril-luni *nach Rhŷs für* Tris-luni *'triformis' von* trī *und* lun, *w.* llun *(shape, form). (Ogam, bei Sir Joseph Bailey's residence in Glan Usk Park bei Crickhowel, Brecknockshire) Rhys*[2] 281. 381—382: Turpil[li maqui Tri]lluni; *lat.* Turpilli ic iacit puveri Triluni (*für* Trilluni) Dunocati.

trī-markĭs-ĭa *'dreipferdschaft', fem. iā-stamm, zusammengesetzt aus* trī *'drei' und* marcisia *abgeleitet von* marca *'pferd', cy.* trimarch *adi. 'of three horses'* = *trimarc, *cf.* callio-marcus. *Pausan.* 10, 19, 9: *Δύο γὰρ οἰκέται περὶ ἕκαστον τῶν ἱππευόντων ἦσαν, ἀγαθοὶ καὶ αὐτοὶ τὰ ἱππικὰ καὶ ἵππους ὁμοίως ἔχοντες.* (10) *Γαλατῶν δὲ τοῖς ἱππεύουσιν ἀγῶνος συνεστηκότος ὑπομένοντες τῆς τάξεως ὄπισθεν οἱ οἰκέται τοσάδε σφίσιν ἐγίνοντο χρήσιμοι· τῷ γὰρ ἱππεῖ συμβὰν ἢ τῷ ἵππῳ πεσεῖν, τὸν μὲν ἵππον παρεῖχεν ἀναβῆναι τῷ ἀνδρί, τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς ὁ δοῦλος ἀντὶ τοῦ δεσπότου τὸν ἵππον ἀνέβαινεν· εἰ δὲ ἀμφοτέρους ἐπιλάβοι τὸ χρέων, ἐνταῦθα ἕτοιμος ἦν ἱππεύς. λαμβανόντων δὲ τραύματα αὐτῶν, ὁ μὲν ὑπεξῆγε τῶν δούλων ἐς τὸ στρατόπεδον τὸν τραυματίαν, ὁ δὲ καθίστατο ἐς τὴν τάξιν ἀντὶ τοῦ ἀπελθόντος.* (11): *Ταῦτα ἐμοὶ δοκεῖν ἐνομίσθη τοῖς Γαλάταις ἐς μίμησιν τοῦ ἐν Πέρσαις ἀριθμοῦ τῶν μυρίων, οἳ ἐκαλοῦντο Ἀθάνατοι. διάφορα δὲ ἦν, ὅτι κατελέγοντο ἀντὶ τῶν ἀποθνησκόντων ὑπὸ μὲν Περσῶν τῆς μάχης ὕστερον, Γαλάταις δὲ ὑπ' αὐτὴν τοῦ ἔργου τὴν ἀκμὴν ὁ ἀριθμὸς ἀπεπληροῦτο τῶν ἱππέων. τοῦτο ὠνόμαζον* (οἱ Γαλάται) *τὸ σύνταγμα τριμαρκισίαν τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ·*

καὶ ἵππῳ τὸ ὄνομα ἴστω τις μάρκαν ὄν τὰ ὑπὸ τῶν Κελτῶν.

Tri-mont-ĭŏ-n *von* mons? *O. der Selgovae, j. Trefmynydd = 'the town of the Mountain', nach Skene the Birrenswark hill. Ptol.* 2, 3, 6: *Τριμόντιον. Rav.* 5, 31 *p.* 434, 11: Trimuntium. *Zu unterscheiden von* Trimontium = Philippopolis.

trĭ-nanto *s.* tri *und* nanto.

Trinĭ-ācum *von M.* Trinius, 1) Triniacum, *j. Trigny, dép. Marne, arr. Reims, canton Fismes. In Belgien:* 2) *Trignée bei Assesse, prov. Namur,* 3) *Traignaux bei Villers-deux-Églises, prov. Namur, arr. Philippeville.* 4) *Dergneau, prov. Hennegau, arr. Ath. In Italien:* 5) [Treniaco *a. 1185*] *ital. Tregnago, prov. Verona.* 6) *Dernago. Vgl. Ternate, prov. Como, und Ternengo, prov. Novara, distr. Biella.*

Trin-ĭus *M. (Salona) CIL* III 8723: C. Asurius mil. leg. VII. ⁊ Trini ann. XXXV. stip. XIV domo Florentia Severa lib. posit.

Trinonus *M. fig. (Le Châtelet) CIL* XIII 3095[m] *p.* 422: TRINONVS.

Trinorcium *s.* Tinurtium.

. . . **trino-s** *M. (Autun) CIL* XIII 10006, 165: |TRINOS FEC.

Trĭ-nŏv-antes *plur. nom.*, nt-*stamm. nach Glück mit partikel* tri *(trans) 'praevalidi, valde vegeti, alacres', V. im norden der Themse, im s.-ö. England, an der küste der grafschaft Essex und teil von Middlesex und des südl. Suffolk. Caes. b. G.* 5, 20, 1: Interim Trinovantes (*β*, trinobantes *α*, trenobantes *E*), prope firmissima earum regionum civitas, ex qua Mandubracius adulescens Caesaris fidem secutus ad eum in continentem [Galliam] venerat, (cuius pater in ea civitate regnum optinuerat interfectusque erat a Cassivellauno, ipse fuga mortem vitaverat) (2) legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese ei dedituros atque imperata facturos; (3) petunt, ut Mandubracium ab iniuria Cassivellauni defendat atque in civitatem mittat, qui praesit imperiumque obtineat. (4) His Caesar imperat obsides XL frumentumque exercitui Mandubraciumque ad eos mittit. Illi imperata celeriter fecerunt, obsides ad numerum frumentumque miserunt. 21, 1: Trinovantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibiti Cenimagni, Segontiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi legationibus missis sese Caesari dedunt. 22, 5: Interdicit atque imperat Cassivellauno, ne Mandubracio neu Trinovantibus noceat. *Tac. a.* 14, 31: Iceni rapiunt arma, commotis ad rebellationem Trinovantibus et qui alii nondum servitio fracti resumere libertatem occultis coniurationibus pepigerant, acerrimo in veteranos odio. *Ptol.* 2, 3, 11: *Ἀνατολικώτεροι παρὰ τὴν Ταμήσα εἴσχυσιν Τρινόαντες, ἐν οἷς πόλις Καμουλόδουνον (Colchester).* 14: *Κατὰ δὲ τοὺς Τρινόαντας (τρινώαντας X) νῆσοί εἰσιν δύο αἵδε· Τονάτις νῆσος, Κωούεννος νῆσος. Oros.* 6, 9, 8 (*aus Caes. b. G.* 5, 20): Interea Trinovantum firmissima civitas cum Androgio duce datis quadraginta obsidibus Caesari se dedidit (*daraus Baeda h. e.* 1, 2). [*Cod. Vatic. Regin. 296 saec. 10, fol.* 73[b] 2: Trinouantum firmissima ciuitas .ı. ciuitas quae Britannice dicitur Torn-trient.] [*Nennius*] *hist. Britt.* 20: Gestum est bellum tertio iuxta locum, qui dicitur Trinovantum. *Vgl. Νάβαιος, Νάβιος,* Nov-antae.

trĭ-nux. *von* tri *'drei', abgeschliffen in* trino. *(Coligny):* Trinuxsamo, trinosam.

Trio. *(Stein am Anger) CIL* III 4151 = 10907: [T]rio Diaspr . . . .

Trio *M. F. (Sign) CIL* III 2735: P. Ael. Verus Ael. Trioni matri pientissimæ d(e)f(unctae) an. LXX et sibi p. *(Straßgang)* 5436: D(is) M(anibus) C. Licini Trionis [et] Sabin[i]ae Severinae co. Licinr.

Trĭ-ŏbri-s *partikel* trĭ *oder zalwort* tri? *u. cf. Ὀβρίγκα, fl. la Truyère, dép. Lozère. nfl. des Lot. Sidon. carm.* 24, 22: Flavum crastinus aspicis Trĭōbrem (triobren *CPT*).

Tri-oit = tri foit *O. j. Trevet, barony Skreen, county Meath. Adamnani vita s. Columbae* 1, 40 *p.* 76: Monasteriolum quod Scotice Trioit vocitatur. *Auch* Treoit, Trefoit.

Triotna, Triotne, *fl., j. la Troesne, dép. Oise, nfl. de l'Epte, mündet zu Gisors, dép. Seine-Inférieure.*

Triphontius ager, *j. le Trébon um Arles, dép. Bouches-du-Rhône.*

Tripontium *brittanische poststation. IA* 477, 2: Tripontio.

Tripp-ĭus *M. nomen. (Turin) CIL* V 7114: T. TrippI SeverI.

Tripp-o(n) *M. (Tabajd) CIL* III 3372 = 10353: Annamatus Tripponis f(ilius) ann(orum) LXXX h(ic) s(itus) e(st) et Basiae Bageetonis [f.] coniugi . . . . .

Tri-putĭ-enses *v. O.* Tri-putium *('Dreiborn') lagerplatz des truppenkörpers Brit-*

tones. (Schloßau, saec. 2) CIL XIII 6502: Fortunae sac[rum]. Brittones Trip(utienses) qui sunt sub cura T. Mani T. f. Pollia Magni Senope 7 (centurionis) leg(ionis) XXII. p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) o(pus) p(erfecerunt). *(Schloßau im Klosterwald zwischen Seitzensbuche und Jägerwiese, a. 146 p. Ch.)* 6511: [Imp. Tit. Ael. Hadr. Ant. Au]g. [Pio pont. max. trib.] pot. VIII. c[os. IIII p. p.] Brit(ones) Tr[iput(ienses) Cla]ro II et S[evero cos.]. *(Kahler Buckel, an der hessisch-badischen grenze, südlich von Hesselbach, a. 146 p. Ch.)* 6514: Imp. Caes. div. Hadr. fil. T. Ael. Hadr. Antonino Aug. Pio p. m. trib. pot. VIII. cos. p. p. Brit(onum) Triput(iensium) Claro II. et Severo cos. *(Heumatte, zwischen Würzberg und Eulbach, a. 145 p. Ch.)* 6517: [N(umerus) B]ritto-[n]um Tri[pu]t(iensium) imp. [A]nt. IIII cos. *(Lichte Platte, nördlich von Eulbach, a. 146 p. Ch.)* 6518: Imp. Cae[sari di]vi Hadr(iani) [fil(io) Tit]o Ael(io) Ha[drian(o) Anto]ni[no] Aug(usto) [P]io p[ont(ifici)] max(imo) trib(unicia) pot(estate) [V]III co(n)s(uli) p(atri) [p(atriae)] Brit(tones) Trip(utienses) C[laro II et Severo co(n)-s(ulibus)]. *(Bei Vielbrunn)* 6519: [Brittones] Tr[i]p(utienses). *(Beim castell Altstadt unterhalb Miltenberg, frühestens aus 2. hälfte des 2. saec.)* 6599: Genio expl(oratorum) Trip(utiensium) M. Ael(ius) Titus lib(ra-rius) [p(osuit)]. *(Bei Amorbach, nicht ursprünglich aus Amorbach)* 6606: Nymphis n(umerus) Britton(um) Triputien(sium) sub cura M(arci) Ulpi Malchi 7 (centurionis) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis).

Tris. *(Metz) CIL* XIII 4304: Dis M...... Senon(u)m Tris... et domin(o) Mer(curio) Cosumi, ex iussu Mercur(ii).

Tri-sántŏn *fl. in Britannien, w.* Taranhon, *bret.* Trient? *ae.* Treanta *(für* Trisanto*), engl. the Trent in Nottinghamshire. Vgl. Tiroler flußnamen* Trisanna *u. abret. MN.* Treanton. *Tac. a.* 12, 31: (Ostorius) detrahere arma suspectis cunctaque cis Trisantonam et Sabrinam fluvios cohibere parat. *Ptol.* 2, 3, 3: Τρισάντωνος *(gen.)* ποταμοῦ *(oder ist the Arun [früher Tarant])* ἐκβολαί. *Baeda h. e.* 2, 16: In fluvio Treenta iuxta civitatem, quae lingua Anglorum Tiovulfingacaestir *(j. Littleborough)* vocatur. 3, 24: Regnum Australium Merciorum, qui sunt, ut dicunt, familiarum quinque milium discreti fluvio Treanta, ab Aquilonaribus Merciis, quorum terra est familiarum VII milium. 4, 19 [21]: Iuxta fluvium Treanta. *Hist. Britt.* 67 *(de mirabilibus Britanniae):* Secundum miraculum ostium Trahannoni (transhannoni *HK*) fluminis, quia in una unda instar montis ad sissam tegit litora et recedit ut cetera maria. *Vgl. castell NDocc.* 28, 3: Othona. 13: Praepositus numeri Fortensium, Othonae. *Rav.* 5, 31 *p.* 426, 9: Onna (Antona? Othona?). *p.* 428, 1: Mutuantonis *(var.* Mantuantonis, *lis* Mutatio Antonis).

Trisfagium *O. Vita s. Menelei* 4, 41 *ASS 22. iul.* V *p.* 315 *C:* Monasterium nomine Trisfagium. 43 *p.* 315 *E:* Monasterio nomine Trisfagio. 5, 44 *p.* 316 *A:* Monasterium Trisfagium *(acc.)*.

Trisī-ācum *v.* Trisus, *ir.* Treasach = *Tresāco-s.

Trismacarias *s.* Transmarisca.

***trĭs-tŏ-s** *'der dritte' air.* tris, *in compos.* tress-, *j.* treas = *trissos, *cf. lat.* trī-nī *aus* *tris-nŏ-, *gr.* τρισσός *'dreifach' von* τρί-ς *'dreimal', ahd.* dris-ki *('ternus'), ai.* trí-ṣ *aus* *tris-tŏ-s. *s.* tri-tĭio-s.

Trit-aius *kosename, M. (Contrasta) CIL* II 2953: Cantabri Tritai f. [an...] h. s. e. *Vgl.* Triteus, Tritius, Tritium.

Tritalicus *iber.? (San Esteban de Gormaz, saec. 1) CIL* II 2814 = *EE* 8 *p.* 414 *n.* 142 *u. p.* 517: L(icinus?, *nomen dedicantis)* Tritalicum *(gen., gens)* Attonis Flavi f(ilii) Herculi v. s. *(Astorga)* 5077: Proculus Tritalicum *(gen. plur., gentis nomen?)* L. f(ilius) Uxs(amensis) an. III. h. s. e., s. t. t. [l.]. *(Cabeza del Griego)* 6338 dd: Nymp(h)ei(us) M(ani) Tirtalico(m) *(gentis indicatio)* Hilarus et Tuscu[s] Iaxt[en]ses? (monumentum fecerunt?). *Vgl.* Tritium, Tritius, Tritolli.

?**Tritanerus** *M. cogn. (S. Danillo) CIL* III 2796: Vendo Tritaneri Apinsi f(ilius) ann(orum) XXX h(ic) s(itus) e(st).

Tritan-o(n) *M. F. cf. Vedengott* Trita, traitana. *(S. Danillo Biragn) CIL* III 2792: Tritanoni Lavi f(ilio) an(norum) LX et Aploni Tritanonis an(norum) XII Tritano Acali matri et filiae fecit. *(Taschlydja)* 6351 = 8320: D(is) M(anibus) s(acrum) Aur(eliae) Tritanoni q. v. an. XXX Aur. Maxsimus coniugi. *(Danilo)* 13991: Tritano Iomenei Alxei filia annorum XX.

Trites. *(Bei Villa Real) CIL* II 5556: Trites Mebdi h(ic) s(itus) est, Taurocutius

Apoltae f(ilius) f(aciendum) c(uravit) d(e) s(ua) p(ecunia), Aucalus hospites Arcius et Urtinus p(osuerunt).

Trit-eus *gentis nomen? (En el sitio de los Villares, cerca de Garrovillas) CIL* II 639 = 5275: Anio Caturonis f. Triteus. 2445: Pinarea Tritei a. XXXXV, Camala Camali m(atri) f(aciendum) c(uravit), Paugenda Tritei a. XXX, Vegetus et Flaccus m(atri) f(aciendum) c(uraverunt). *Vgl.* Tritaius, Tritius.

Tritĭ-ānus. *Plin. n. h.* 19, 139: Tritianum hoc genus vocatur bis conputabili inpendio taedioque. 141: Nec plus ullis capitis post Tritianum (Triozianum *E*), cui pedale aliquando conspicitur et cyma nullis serior.

Tritinĭ-ācum *vom kosenamen M.* Tritinius, *zu* tritŏ-, *O. j. Tartegnins, im schweizer. canton Waadt, bez. Rolle.*

Tritino *s.* Tricino(n).

***trĭ-t-ĭŏ-** *'dritter'* = *trĭ-ti-i̯o- *oder* *tr̥-ti-i̯o-, *fem.* *triti-i̯ā, *acy.* *tri-t-id, *w.* trydydd, *fem.* *trited, trydedd = *tri-tiiā, *corn.* trysse, tressa, *mbret.* tre-de, *nbret. (Léon)* trede *(masc.), lat.* ter-tius (*für* *tritius), ter-tia, *got.* þridja, *lit.* tréczas, *ai.* tri-tíya-s, *zd.* thritya. — **Trit-ĭus** *M.* **Tritiā** *F. (Villamejia) CIL* II 666: C(laudia *oder* Cornelia) Iulia Bovana Triti f(ilia) hic s(ita) est. *(Puerto de Santa Cruz)* 674: [T]ritius, Tangini f(ilius). *(Coria)* 767: [T]ritius Co... f. *(En la Torre de Don Miguel)* 5304: Luni Tapili f(ilius) ci(vi)bus statuit Tapilus et Tritius Luni fili et Caturo Alboni et Ma[g]enus Are[ni?] Avete vos viatores et bene valete. *(Lyon)* XIII 1683: M(arci) Triti Florentis filio. *s.* Tretios.

Trit-ĭŏ-n, Tritium *O. in Spanien.* 1) Tritium Autrigonum *in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 3, 27: In Antrigonum X civitatibus Tritium et Virovesca. *Mela* 3, 1, 15: Tritino? *IA* 450, 1: Tritium. 454, 4: Tritium. *Hilari papae epist.* 16, 1 *p.* 166 *Thiel (a. 465):* Honoratorum et possessorum Turiassonensium, Cascantiensium, Calaguritanorum, Varegensium, Tritiensium, Legionensium et Virovescensium civitatis cum subscriptionibus diversorum litteras nobis constat ingestas. 2) T. Tuboricum *bei den Varduli, j. Motrico? Ptol.* 2, 6, 65: Τρίτιον Τουβορικόν. 3) T. Magallon *stadt der Berōnes, j. Tricio. Ptol.* 2, 6, 54: Τρίτιον Μέταλλον (*lis* Μάγαλλον). *IA* 394, 1: Tritium. *(Tricio) CIL* II 2892: D(is) M(anibus) L. Me[m]mio Prob[o] Cluniensi, gramma[ti]co Latino, cui res [p(ublica)] Tr[i]t[i]ensium an(nos) haben(ti) XXV [s]a[l]ar(ium) con[s]titu[it IIS *oder* n(ummum)] .... *(Tarragona)* 4227: Tito Mamilio Silonis f(ilio) Quir(ina) Praesenti, Tritiens(i) Magall(ensi) omnib(us) honorib(us) in r(e)p(ublica) sua functo decuriali allecto Italicam excusato a divo Pio flamini p. H. c. p. H. c.

Triti-o(n) *O. Vita alia Domnoli* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 611 *C:* Tritionem.

Tritogeno *fig. (Venus aus Toulon-sur-Allier) CIL* XIII 10015, 49: Tritogeno. TRITOGIINO.

Trĭ-tollĭ *v. partikel* trĭ. *V. in Gallia Narbonensis in der Provence. Plin. n. h.* 3, 34: Intus (regio) Tritollorum Vocontiorumque et Segovellaunorum, mox Allobrogum.

Trĭtŏ-s Tritus *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 508: Of(ficina) Tecci Triti. *(S. Danilo)* III 2780: Aurelia Trita. 2793: Triti f. *(Albona)* 3058: Vesclevesi Petronio Triti f(ilio). Is in provincia d(e)fe(cit) iturus. *(Zollfeld)* 4834: D(is) M(anibus) Aur(elius) Potitus vet(eranus) al(ae) Aug(ustae) vex(illarius) e(ius) et Surilla Triti fil(ia) con(iugi) kar(issimo) et sibi v(iva) f(ecit). *(Danilo)* 6411: Tritus Germu[l]l. Germani filius de[c]. h. s. e. 6412 = 13989: Aplis Lunnicus Triti f. ann. XV. *(Danilo)* 9873: ..etera Trit[i] f. 9877: Trito M[o]ntani de[f]. an. XL. et Maximae matri eius Maximus filius patri et aviae b. m. f. *(Jezerine bei Golubić)* 13277: Vandano Voeturia Triti f(ilia). *(Komić)* 15055: Sestus Tlaturius Triti f(ilius) vi(v)us f(ecit) sibi et co(n)iugi annorum.. D(is) M(anibus). *(Beauregard)* XIII 4578: Deo Mer(curio) Tritus Sacri. *(Langres)* 5855: Trĭta et Vitalis alumnae. *([Clermont;] Trion; Saint-Nicolas bei Nancy; Speier; Heidelberg; Cannstatt; Böckingen; Schloßau; Mainz; Heddernheim; Friedberg; Langenhain; Saalburg;* [*Wiesbaden;*] *Hedderdorf; Bonn; Vechten; Arentsburg)* 10010, 1941: Tritus f(ecit), Tritus fe(cit), Tritus, Of(ficina) Triti. *(Montans, dép. Tarn) BM* 25 *p.* 703. *BE t.* 3 (1883) *p.* 282: Tritos. *Vgl.* RITVS.

Tritt-ĭā *G. localgöttin von Trets, alter stadt arr. Aix, dép. Bouches-du-Rhône. (Carnoules, dép. Var) CIL* XII 255: Trittiae L.

Iul(ius) Certi f(ilius) Ma[r]tinus v. s. l. m. *(Pierrefeu, dép. Var)* 316: Trittae M. Vibius Longus v. s. l. m. *Vgl.* *Τροιζήν*.

Tritu-llus *G. beiname des Mars. (Saint-Laurent-de-Trèves, dorf im dép. Lozère, arr. und canton Florac) CIL* XIII 1561: Ma(rti) Tritullo consacrani v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito).

Tri-ulatti *nach Stokes vom intensivpraefix* tri- *und* ulā-tī (*ŏ-stamm* Ulaid *Ulstermen = barbati; cf. ai.* pula *horripilation*). *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Triulatti (triulacti *DR*, tiulacti *F*). *(La Turbia, a. 8 p. Ch.) CIL* V 7817, 37: Triullatti (*lis* Triulatti).

Trium-o(n) *M. (Leno) CIL* V 4164: V(ivus) f(ecit) Rufus Biveionis f(ilius) sibi e[t ...]diae Capi[... u]xor. et Biveioni Triumonis f. et Messavae Deivari f. et C. Valerio Rufo et Q. Valerio Rufo filis meis leg. XXII. primig. defunctis. *(Vesio bei Tremosine)* 4885: Iuricus Triumonis libertus iussu patroni.

Triumpus Triupus *M. ([Moulins; Orléans]) CIL* XIII 10010,1942 [a. b]: Triumpi . m(anu). *(Thoré, dép. Loir-et-Cher; Jublains)* [c. d]: Triupi . m(anu).

Tri-umus *M. (Brescia) CIL* V 4717: Segae Triumi f. et Leae Sex. f. uxorI et Clevio f. et Segessae Sex. f. BalbInus parent. XΛ个. *(Tremosine)* 4881: V(ivus) f(ecit) Triumus Celeris f(ilius) sibi et Duciavae Turi f. uxs(ori). *(Rogno)* 4966: Reae Triumi f(ilio) sacerdoti Caesaris et Ennae Tresi f(iliae) uxori. *(Riva)* 4992: V(ivus) f(ecit) Lubiamu[s] Triumi Ebus[i] fil. Palariacu[s] ...

Triupi *s.* Triumpus.

Trivea *fl., s.* Trebia.

Trivortium, Trivurtium *O. j. Trévoux, dép. Ain. Blei:* TRI(vortium) *und* TR(ivortium).

?**Trivus** *M. cogn. (Aquileja) Pais n.* 1080, 441: Trivus Sari(i).

?**trix-ago** *χαμαίδρυς. Cels. med.* 4, 13 [6] *p.* 138, 30 *D.:* Epota ex aqua herba trixago. *Plin. n. h.* 24, 130: Chamaedrys herba est quae Latine trixago dicitur. *Pelagon.* 8. 14. 35. 341. 370. 390: Trixaginis. *Veget. a. vet.* 1, 17, 12: Trixaginis. 42, 4: Trixaginem. 3, 24, 12: Trixaginis. *Marcell. de medicam. cap.* 25, 39 *p.* 252, 14—15 *H.:* Trixago herba fervefacta cum aqua ac triduo potui data sciaticum mirifice sanat. *p.* 276: Plantago. *CGlL* 2 *p.* 202, 16: Trixago *χαμαίδρυς*. 5 *p.* 517, 22: Traxaginem quinquenervia.

-trŏ- *nominalsuffix aus* *-tro-m *und aus* *-trā, *air.* -thar, -thor, -thur, *w.* -dr, -tr, *-tro-n, *bret.* -tr, -er, -r, -tl, *lat.* -tro-, -cro-, *gr.* *-τρο-* (*δαι-τρός*, *ἰα-τρό-ς*), *isl.* ðr. *In:* gutu-a-trŏ-s '*redner*', *lau-tro-n, lautro '*balneo*', *tara-tro-n '*borer*'. *In ableitungen?* Aratrius, *Κερέθριος*, *'Ραχατρίαι*. *Nach d'Arbois de Jubainville* -trŏ- *ligurisch in fl.* Vister *für* *Vis-tro-s *j. la Vistre, dép. Gard, und villeicht* Is-tro-s, *zugleich illyrisch und thracisch.*

Tro ... *M. F. nomen. (Salona) CIL* III 9369: Tro ...... Secu .... *(Pfünz)* 13552, 111: Tro ... Speratæ. *(Rom)* VI *32624, d, 18: M. Tro. T. f. Pap. Firmus Poetovi(o). *(Vechten)* XIII 10017, 852: TRO.

Troalnum Troarnum *O. j. Troarn, dép. Calvados, arr. Caen.*

Trocc-eia *F. (Verona) CIL* V 3626: L. Gavio Onesimo Trocceia Severa b. m.

Trocc-ius *M. nomen gentilic. (Rustrel, dép. Vaucluse, arr. und canton Apt) CIL* XII 1145 *u. add. p.* 823: T. Troccius Virilis sibi et Mariae Privatae uxsori t. f. i. *(Tresques, dép. Gard)* 2758 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1550: D(is) M(anibus) [Cr]asiae Severillae [Se]x. Trocc[ius] Marcellinus uxsori. *(Nimes) CIL* XII 3961 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1220: L. Troccio ...... L. Troccio .... *s.* Trogius.

***trokkŏ-s**, *vorceltisch* *trok-nó-s, *nach Stokes zu cy.* trŵch 1) *fractus, mancus, mutilus,* 2) *scissura, incisio, incile; vw. mit lat.* tro-n-cus, truncus, *lit.* trinka *block, klotz.*

Troccus *M. (Saint-Girons, dép. Ariège) CIL* XIII 4: Pusilla Trocci fil.

Trochini-aca curtis, *O. j. Saint-Léger-sous-Margerie, dép. Aube, arr. Arcis-sur-Aube, canton Chavanges.*

Troci-acus *vom gentilic.* *Trōcius *oder* Troccius. *O.* 1) *j. Trocy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lizy.* 2) *j. Trossy, dép. Oise, arr. Senlis, canton Creil, gemeinde Saint-Maximin.* 3) *j. Trossy, dép. Haute-Savoie, arr. Thonon, canton Abondance, gemeinde Bernex.* 4) *j. Trossy, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Thonon, gemeinde Liaud.* 5) *j. Troussey, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Voy.*

Trocina *M. F. (Tarragona) CIL* II

4406: D(is) M(anibus) Trocinae Sirvando vixit an. XXV, m. II, d. XXV, Trocina Afrodisia mater infelicissima memoriae eius posuit. *(Barcelona)* 4562: G. Trocin[us] Agathio. 4582: D(is) M(anibus) Porcio Ceriali Trocina Philumene marito b. m. *EE* 9 *p.* 201 *n.* 173: D(is) M(anibus) Porciliae ann. II, m. I, d. I Trocina Chile ste . le. *n.* 395 *p.* 146: L. Licinio Secundo accenso patrono suo L. Licin. Surae primo secund. tertio consul, eius IIIIII vir. Aug. col. I. V. T. Tarrac. col. F. I. A. P. Barcin. C. Trocina Onesimus amico. *(Genua) CIL* V 7767: D(is) M(anibus) C. Trocinai Honesimi L. Pedanius Ursus amico imcomparabili b. m. f. *(Narbonne)* XII 5232: Trocinoiae (*Hirschfeld list* [P]ro[p]in[qu]ae) libert.

Trŏc-mi, *V. in Galatien mit hauptstadt* Tavion. *Polyb.* 31, 13, 2: Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ Τρόκμοι δι᾽ αὑτῶν ἀποτεμέσθαι τῆς Καππαδοκίας οὐδέν, ἀλλ᾽ ἐκ χειρὸς ᾠκοδομήσαντο τὴν δίκην ἐπιβαλόμενοι τόλμαν, καταφυγόντες ἐπὶ Ῥωμαίους διαβάλλειν ἐπειρῶντο τὸν Ἀριαράθην. *Cic. de divin.* 2, 37, 79: Is (Caesar) cum ei (Deiotaro regi) Trocmorum tetrarchian eripuisset et adseculo suo Pergameno nescio cui (Mithridati) dedisset eidemque detraxisset Armeniam a senatu datam, cumque ab eo magnificentissumo hospitio acceptus esset, spoliatum reliquit et hospitem et regem. *Liv.* 38, 16, 11 *(a. 189):* Postremo cum tres essent gentes, Tolostobogii, Trocmi, Tectosages, in tris partis, qua cuique populorum suorum vectigalis Asia esset, diviserunt. (12) Trocmis Hellesponti ora data; Tolostobogii Aeolida atque Ioniam, Tectosages mediterranea Asiae sortiti sunt, et stipendium tota cis Taurum Asia exigebant, sedem autem ipsi sibi circa Halyn flumen cepere. 19, 2: Trocmos coniugibus ac liberis apud Tectosagos depositis armatorum agmine Tolostobogiis statuisse auxilium ferre. Erant autem tunc trium populorum reguli Ortiago et Combolomarus et Gaulotus. *Strab.* 4, 1, 13 *p.* 187: Τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβόγιοι· τούτους δ᾽ ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν μηνύει τὸ πρὸς τοὺς Τεκτόσαγας σύμφυλον, ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβογίους ⟨οὔτ᾽⟩ ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων οὔτ᾽ ἐν αὐταῖς οὔτ᾽ ἐντός· εἰκὸς δ᾽ ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ᾽ ἄλλων συμβαίνει πλεόνων. 12, 3, 39 *p.* 561: Πλάτος δὲ τὸ ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον ἐπί τε τὴν Ζηλῖτιν καὶ τὴν μεγάλην Καππαδοκίαν μέχρι τῶν Τρόκμων. 12, 5, 1 *p.* 566: Πρὸς νότον τοίνυν εἰσὶ τοῖς Παφλαγόσι Γαλάται· τούτων δ᾽ ἐστὶν ἔθνη τρία, δύο μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐπώνυμα, Τρόκμοι καὶ Τολιστοβόγιοι, τὸ τρίτον δ᾽ ἀπὸ τοῦ ἐν Κελτικῇ ἔθνους Τεκτόσαγες. 2 *p.* 567: Ἔχουσι δὲ οἱ μὲν Τρόκμοι τὰ πρὸς τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ. ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τὰ κράτιστα ὧν νέμονται Γαλάται· φρούρια δ᾽ αὐτοῖς τετείχισται τρία, Ταούιον, ἐμπόριον τῶν ταύτῃ, ὅπου ὁ τοῦ Διὸς κολοσσὸς χαλκοῦς καὶ τέμενος αὐτοῦ ἄσυλον, καὶ Μιθριδάτιον ὃ ἔδωκε Πομπήιος Βρογιτάρῳ (*Keil*; βογοδιατάρῳ *codd.*) τῆς Ποντικῆς βασιλείας ἀφορίσας, τρίτον δέ πω Δανάλα, ὅπου τὸν σύλλογον ἐποιήσαντο Πομπήιός τε καὶ Λεύκολλος, ὁ μὲν ἥκων ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου διαδοχήν, ὁ δὲ παραδιδοὺς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπαίρων ἐπὶ τὸν θρίαμβον. Τρόκμοι μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἔχουσι τὰ μέρη, Τεκτόσαγες δὲ τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ τῇ κατὰ Πεσσινοῦντα καὶ Ὀρκαόρκους· τούτων δ᾽ ἦν φρούριον Ἄγκυρα ὁμώνυμος τῇ πρὸς Λυδίᾳ περὶ Βλαῦδον πολίχνῃ Φρυγιακῇ. *Plin. n. h.* 5, 146: Qui partem eam insedere Gallorum Tolistobogi et Voturi et Ambitouti vocantur, qui Maeoniae et Paphlagoniae regionem Trogmi ... Oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolistobogiorum Pisinuus. *Memnon fragm.* 19 *FHG t.* 3 *p.* 536 *(saec. 1/2 in. p. Ch.):* Οὗτοι (Γαλάται) δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν αὖθις ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς αἱρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο τὴν νῦν Γαλατίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοίρας ταύτην διανείμαντες, καὶ τοὺς μὲν Τρωγμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ Τολοστοβογίους, τοὺς δὲ Τεκτόσαγας. ἐδείμαντο δὲ πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολοστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πισινοῦντα. *Appian. Syr.* 32: Τὸ δὲ λαιὸν Γαλατῶν τ᾽ ἔθνη, Τεκτοσάγαι τε καὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστόβιοι. 42: Ἐν δὲ Τεκτοσάγαις τι καὶ Τρόκμοις ἐκινδύνευσε μὲν ἐξ ἐνέδρας, καὶ ἔφυγεν. *Ptol.* 5, 4, 7: Τούτων (Τεκτοσαγῶν) δὲ ἔτι ἀνατολικώτεροι Τρώκμοι (τρώισμοι X), ἐν οἷς πόλεις Ταούιον, Λασκωρία, Ἀνδροσία, Κλαυδιόπολις, Κάρισσα, Φουβάγινα, Δούδουσα, Σάραλος, Οὔκαινα, Ῥάστια. *TP:* Stabiu (Tabium?) *und* [T]rogmor[um]. *Steph. Byz.:* Τροκμοί, ἔθνος Γαλατικόν. ἐκαλοῦντο

δὲ καὶ Τροκμηνοί. *Rav.* 2, 16 *p.* 97, 10: Rorimorum (*one* Tavio). *Inschriften.* (*Olubурlu, a. 199 a. Ch.*) *CIG* 3973, 7—9: Ψυχας δε βροτων εσαωσ[ας,] και Γαλα[τ]ω[ν] γαιης ηγαγες ες πατριδας· υια τ' εμον [ι]δ[ρυσ]ας ενι Τροκμοις ζαθεοι[σι]. (*Menemen*) *BICA* 1873 *p.* 227 = *Hermes* 14, 474 = *Dittenberger, Orientis Graeci inscriptiones selectae* 1 *n.* 349: Ο δημος Βρογιταρον Δηιοταρου, Γαλατων Τροκμων τετραρχην, αρετης ενεκεν και ευνοιας της εις εαυτον. (*Aus Kleinasien*) *RA n. s.* 27 (1874) *p.* 133: Τετραρχης Γαλατων Τροκμων. (*In Kleinasien, auf der stelle des tempels des Apollon Didymeus*) *RC* 18 *p.* 100, *lin.* 35 = *B. Haussoullier, Études sur l'histoire de Milet et du Didymeion p.* 210, 35: Αλλαι δυο (φιαλαι) επιγρα φην εχουσαι 'Βρογιταρος Δηιοταρου Γα|λατων Τροκμων τετραρχης και αδ|ελφη αυτου Αβαδογιωνα Απολλωνι | Διδυμει' πατρωιωι χαριστηριον εμε. *Dittenberger, Sylloge Inscr. Graecarum* 177, 2 *p.* 276: [Απο της επι του] Καικου ποταμου | [προς Τροκμο]υς Γαλατας μαχης. (*Tavium, j. Kefez-Keui*) *Bulletin de Correspondance hellénique* 7 (1888) *p.* 26: *M.* Αντ. Μεμ[μιον ....] τον λαμπ[ροτατον υπατικον] χειλιαρχον [λεγιωνος........] κουαιστορα [επαρχειας Λυκι]ας Παμφυλ[ιας, πραξεις συν]κλητου ειλη[φοτα, αιδιλην] κουρουλην, πρ[εσβευτην Ασιας,] στρατηγον δη[μον Ρωμαιων, ε]παρχον αιραρι[ου του Κρονου, δι]ορθωτην Γαλ[ατων Τροκμων, προσ]τατευσαντ[α και επιμελησαμενον α]υτων και ...... τοπω και σ..........υς. *Münzen.* (*Tiberius*) *Mionnet, Descr. Suppl.* 7 *p.* 653 *n.* 94. (*Titus*) *n.* 95. (*Domitianus*) *n.* 96: CΕΒΑCΤΗΝΩΝ. TROKΜΩΝ. (*Antoninus Pius*) *p.* 654 *n.* 97: CΕΒΑCΤΗ. ΤΡΟΚ.... 98 (*a. 144 p. Ch.*): CΕΒΑCΤΗ. ΤΡΟΚΜΩΝ. ΕΤ. ΡΞΘ. *Vgl. Mélanges de Numismatique* 3 *p.* 330. *Münzen von Tavium.* (*Septimius Severus*) *Mionnet, Descr. t.* 4 *p.* 400 *n.* 155—158. *Suppl.* 7 *p.* 650 *n.* 87 (*a. 218 a. Ch.*); *p.* 651 *n.* 88. (*Iulia Domna*) *Descr. t.* 4 *p.* 400 *n.* 159. 160; *p.* 401 *n.* 161—163. *Suppl. t.* 7 *p.* 651 *n.* 90. 91: CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*Caracalla*) *Descr. t.* 4 *p.* 401 *n.* 164: CΕ. ΤΡ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 166. *Suppl. t.* 7 *p.* 652 *n.* 92: CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 93: C. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩ... (*Diadumenianus*) *t.* 4 *n.* 167: ΤΡΩΚ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*Elagabalus*) *p.* 402 *n.* 168. 169: CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. — *p.* 402 *n.* 171: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. ΤΡΟΚΜΩΝ. — (*Titus bis Sept. Severus*) *Wroth p.* 24 *n.* 3. 4: ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ *R* ΤΡΟ ΚΜΩΝ. *n.* 5: ΤΡΟ ΚΜΩΝ *R* [ΣΕΒΑΣ]ΤΗΝ ΩΝ. (*Vespasian*) *p.* 25 *n.* 6: [Α]ΥΤΟΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΟΥΕΣΠΑΣΙ .... *R* [ΣΕΒΑ]ΣΤΗΝΩΝ ΤΡΟΚΜΩΝ. (*Titus*) *n.* 7: ΑΥΤΟΚΡΑ. ΤΙΤΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ *R* ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΡΟΚΜΩΝ. (*Septimius Severus*) *n.* 8: ΑΥ ΚΛ CΕΠ CΕΟΥΗΡΟS *R* CΕ(βαστηνων) ΤΡΟ(κμων) ΤΑ [ΟΥ] ΙΑΝΩΝ. *n.* 9 (*a. 193*): ΑΥ ΚΛ CΕΠ CΕΟΥΗΡΟC *R* CΕΤΡΟΤΑΟ Υ ΙΑΝΩΝ. *p.* 26 *n.* 11: ΑΥΤΚΛCΕΠΤΙΜCΕΟΥΗΡ..ΑΥΓ *R* CΕΤΡΟΤΑΟ Υ[ΙΑ]ΝΩΝ. *n.* 12: ΑΥ ΚΛCΕΠ CΕΟΥΗΡΟC *R* CΕΤΡΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*Iulia Domna*) *n.* 13: ΙΟΥΛΙΑ CΕΒΑCΤΗ *R* CΕ. ΤΡΟ ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 14 (*a. 193*): ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜ ΝΑ CΕΒΑCΤΗ *R* CΕΤΡΟ [Τ]ΑΟΥΙΑ ΝΩΝ. (*Caracalla*) *p.* 27 *n.* 17. 18: ΜΑΥΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟCΚ *R* CΕ ΤΡΟΤΑ ΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 19: ΜΑΥΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟC *R* CΕΤΡΟΤ ΑΟΥΙΑΝΩΝ. *p.* 28 *n.* 21. 22: ΑΥΤ.Κ.Μ ΑΥΡ ΑΝΤΩΝΙΝΟCΑΥ *R* CΕΤΡΟ ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. *n.* 23 (*a. 193*): ΜΑΥΡΗΑΝ ΤΩΝΙΝΟCΚ *R* CΕΤΡΟ [ΤΑΟ]ΥΙΑΝΩΝ. *Bronzemünzen. Waddington n.* 6688—6690 *RN* 4ᵉ *s., t.* 2 *p.* 572: ΤΡΟΚΜΩΝ *R* CΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. (*Vespasian*) *n.* 6691. 6692. (*Titus*) 6693. 6694: *R* ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΤΡΟΚΜΩΝ. (*Antoninus Pius*) 6695: *R* CΕΒΑCΤΗ. ΤΡΟΚΜΩΝ. ΕΤ. ΡΞΘ. (*Iulia Domna*) 6697: *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6698: *R* CΕΒ. TRO. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6699: *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. ΕΤ. CΗΙ. 6700: CΕΒ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. 6704: *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*Caracalla*) 6705: *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ ΕΤ. CΙΗ. 6706: *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ. (*Geta*) 6708: ΠΟ. CΕ. ΓΕΤΑC ΚΟΜ. Κ. C. Ρ. *R* CΕ. ΤΡΟ. ΤΑΟΥΙΑΝΩΝ ΕΤ. CΗΙ.

Trocn-ades *bistum in Galatia salutaris oder secunda, metropole Pessinus. TP:* Tricomia. *Basilii notitia* 277 *G.*: Ὁ Τροκνάδων. *Hierocl.* 698, 1: Ῥεγετν(*lis - ρ?*)οκνάδα. *Notitiae episcopatuum* 1 *n.* 277, 8. *n.* 330, 9. *n.* 239 *Parth. Concil. Chalcedon. p.* 125. 309: Cyriacus Τροκμάδων. *p.* 663: Cyriacus Τροκνάδων. *Concil. Constantinop.* III *p.* 672: Theodorus Τροκνάδων τῆς δευτέρας Γαλατῶν ἐπαρχίας. *Concil. Nicaen. II p.* 355: Leon Τροκνάδων. (*j. Kaimaz*) *EE* 5 *p.* 46 *n.* 97: Trocna[d]es. ... ΤΡοΚΝΑ[δες].

trŏco- *aus* *trouco-, *davon gentilic.* Troccius, *O.* Trociăcus.

Trog.. *(Rieti) CIL* IX 4685: C. Octavio Trog..

?**Trogel**? *(Penalva) CIL* II 421 = *EE* 9 *p.* 23: D. M. ‖ [T]rogℓl.

Trogī-ānus *M. Martyrolog. Hieronym. 4. id. febr.:* Sanctonis civitate depositio sancti Trogiani (*var.* Troiani) episcopi.

Trogī-marus *M.* **Trogimāra** *F.* *(S. Lorenz in Stranitzen) CIL* III 5287: Trogimarus Maeni f. an. LX, Quadratus TrogImarI f(ilius) an. LXX. et SecundInus an. XX. Sabianus Trogimara C. Severa Quarti/// Firmus ///oi///.

Trogi-nus. *Lucil. sat.* 30, *fr.* 691 *p.* 236 *B.:* Cuia opera Troginus 'calix' per castra cluebat.

Trog-ĭus *nomen gentile, von* Trogus. *(Nîmes) CIL* XII 3142* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 270: [S]ex(tus) Trogius Severus. 3962 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1221: [D(is) M(anibus)] Q. Trogi(i) Lydi; Q. Trog(ius) Hermet.([s?] patrono opt(imo). *Vgl.* Troccius.

Trogmi *s.* Trocmi.

trōgŏ- *adi. aus älterem* *trougŏ- '*elend, unglücklich', in festländischen dialecten zu* *trūgŏ- *geworden, air. adi.* tróg (*dem.* trógán) '*miser*'; *ir.* trúag '*miser, macer*', *cy. corn.* tru, *w.* tru *(misérable), corn.* troc *gl. miser, mbret.* tru *(vie) misérable, bret.* truez *(misère); gemeinroman.* truan '*elende, bemitleidenswerte, landstreicher*', *afr.* truand, *prov.* truan, *span.* truhan, *port.* truão; *frz.* trucher *aus* *trūgicare, *cf. an.* þrúga *(drücken), ahd.* drûh *feßel,* √ trūk; *Windisch vgl.* στρεύγομαι.

Trŏgus *nach d'Arbois de Jubainville zu ir.* trŏg *i. clann. M.* 1) *Großvater des historikers* Trogus Pompeius *(Gallier vom volk der Vocontii), von Cn. Pompeius zum röm. bürger gemacht, zw. 76 und 74 oder zw. 75 und 73; seither hieß Trogus daher* Cn. Pompeius Trogus; *ebenso* 2) *der geschichtschreiber. Iustinus, praef.* 1: Trogus Pompeius. 38, 3, 11: Pompeius Trogus. 43, 1, 1: Trogus. 5, 11: In postremo libro Trogus ait maiores suos originem a Vocontiis ducere; avum suum Trogum Pompeium Sertoriano bello civitatem a Cn. Pompeio percepisse, (12) patruum Mithridatico bello turmas equitum sub eodem Pompeio duxisse; patrem quoque sub C. Caesare militasse epistularumque ac legationum, simul et anuli curam habuisse. *Oros.* 4, 6, 1: Sicut Pompeius Trogus et Iustinus exprimunt. 6: Sicut Pompeius Trogus et Iustinus fatentur. 7, 27, 1: Pompeium Trogum et Cornelium Tacitum commemorasse. *Augustin. de civ. dei* 4, 6: Iustinus, qui Graecam vel potius peregrinam Trogum Pompeium secutus non Latine tantum, sicut ille, verum etiam breviter scripsit historiam ... Vel iste vel Trogus. 2) Saufeius Trogus. *Sen. apocol.* 13: Trogus. *Tac. a.* 11, 35: Saufeium Trogum. *Andere: (Rom) CIG* 6660: Βασιλεω απελευθερω Αρριος Τρογος πατρων. *(Pozzuoli) CIL* X 1726: [C. Quincti]o TrógI lib(erto) Su.... kalatori pontific(i) *Cf. Varr. l. l.* 6, 90: M. Sergii Mani filii quaestoris, qui capitis accusavit Trogum. 92: T. Quinti Trogi scelerosi. *Davon abgeleitet* Trog-ius.

Troium, Troilus, Troicae, *O. j. Truyes, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Montbazon.*

Τροιζήν *O. j. Trets, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Aix, im Arc-tale. Steph. Byz.:* Ἔστι καὶ ἄλλη Τροιζὴν ἐν Μασσαλίᾳ τῆς Ἰταλίας, ἣν Χάραξ Τροιζηνίδα χώραν φησίν. *Vgl.* Trittia.

Tronch-eius *O. j. Tronchoy, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Flogny.*

Tronum *O.* 1) *in Dalmatien IA* 338, 1: Trono. 2) *Merov. münze, gefunden bei Langres: Belfort* 6462: TRONO CAS(trum) *oder* CASTRO NO(vo).

Trŏpŏ-s *M. Celte, mit hellenisiertem namen. (Topakli) The Journal of Hellenic Studies, vol.* 19, *part.* 1 (1899) *p.* 96 *n.* 76: Tropos.

Tros-ĭus *M. Capitolini vita M. Ant. phil.* 2, 3: (Grammatico Latino) Trosio Apro. *(Portogruaro) CIL* I 1455 = V 1890: L. Trosius M. f. *(Philippi) CIL* III 633 II 2, 8: P. Trosius Geminus. *(Cilli)* 5116 = 13525: .... f(ilio) Cl(audia) Cel[eia ....]o II vir(o) i(ure) d(icundo) [et .....] M(arci) f(ilio) Mate[r]no et .. Tros(io) Paul(o) .. et [Cl]aud(iae) [E]unae .... 5274*: L. Trosius Propincus et Iantulla coniunx v. f. s. et Iuveni fil. an. VIII. *(Spalato)* 8805: M. Trosi[us] Magnus. *(Gardino bei Nadin)* 9963: Ceuna Trosia. *(Cilli)* 11702: C. Iunio Venusto patri sanctissimo Trosia Successa uxor pientissimo et C. Iunio Potenti ann. III M. Pompeius Po[tens] de suo faciendum curavit. *(Podgraje bei Benkovac)* 15033: Tito Laelio Maximo an. XIX. TrosIa Severa mater f. p. *(Nadin)* 15045: Trosia Prima

Buccionis l. v. s. l. m. *(Salvore)* V 480: P. Trosius C. f. Porcio, Naevia P. f. Quarta, Trosia C. f. Tertia v. *(Triest)* 638: ...sio Trosi......is. 639: [Tr]osio Sex. f. 640: P. Trosius Peregrinus v(ivus) f(ecit) sibi et P. Trosio Severo *und* P. Trosio P. f. CommunI. *(aus Istrien, saec. 1)* 721 = *AEM* 18 (1895) *s.* 101: M. Trosius [M.? f.] Magnus. *(Belvedere) CIL* V 750: P. Trosius C. f. Cinna h. s. *(Aquileja)* 830: Silvano Aug. in honor. M. Trosi Daphni IIIII viri et M. Trosi Cissi lib. M. Trosius Modestus d. d. *(Belvedere)* 1419: C. Trosius Ɔ. l. Azbestus Trosiae Ɔ. l. N[y]mph[e] coniugi. *(Aquileja)* 1420: Locus M. T[r]osi Celadi sibi et suis in fronte pedes XX in agrum pedes XXXII. *(Udine)* 1421: D(is) M(anibus) Trosia. *(Aquileja)* 1422: Trosia [Ɔ. l.] Cicca patro[na] Trosia [Ɔ.] l. P[h]ile[ma] fieri iussit princeps L. Prudens libert. Philotis liber[t.] p. [q.] XVI. *(Venedig)* 2225: Ennia P. l. Veneria sibi et T. Trosio T. f. Secundo T. Saufeio SteipanI l. Magiro v. *(Este)* 2498: Appuleia Aretusa C. Trosio LIberalI mater ponit mil. praetoriae cohortis VI ann. XVIIII. *(Altichiero)* 3051: L. Trosio Crescenti Trosia Tertia f. p. *(Pola; Cedar; Parentii)* 8110,147: TROSI. *(Aquileja)* 8279: T. Paccio M. f. Minuciae L. f. T. Paccius T. f. Prisc[us] IIII vir praef. fabr. fecit Trosiae M. f. Char... [u]xori. *(Aquileja)* 8973: P. Trosius Gamus. *(Rom)* VI 2755: L. Tros[i]us L. f. Pup. Maximus, Tergeste. 30692: C. Avillius Licinius Trosius. 32536: L. Trosiu[s] ... 32677: T. Flavius Iuvencatus evoc. coh. IIII. pre. p. v. Trosius Septimus fratri b. m. eres posuit. 36458: [P]. Tros[i]o Crescenti Trosia Tertia f. p. *(Cagliari)* X 7709: .. Trosius Felix. *(Fano)* XI 6689, 244: P. Trosi. — *s.* Trausius.

Troslī-ăcus Troslegium, *O. Droslei, j. Trosly-Loire, dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy-le-Château. Vgl. auch Trosly-Breuil, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Attichy.*

Trot(t)-edius *M. zu ir.* trot *(quarrel). (Tschatesch) CIL* III 14354, 22: Medus C. Trotedi Negotiator(is servus) Neptuno Oviano. *(Este)* V 2710: P. Trotted[i] P. l. Sasae.

Trouc-es, *gen.* *Trouc-ĕt-ŏs *(lat.* Troucet-is), *ableitung v. stamm* troucŏ- *(davon abgeleitet* Trouci-llus), *später* trōco- (ō = ou) *(aus* trōco- *wurde gentilic.* *Trōcius, *wovon O.* Trociăcus) *oder* Troccius. *M. cogn. (Saint-Alban, dép. Isère) CIL* XII 2356: Bitunae Troucetis *(gen.)* f(iliae).

Troucĕt-eius *M. cogn. (Landecy* bei Genf, a. 8 a. Ch.) CIL* XII 2623: P. Decius Troucetei (i, *gen.*) Vepi f(ilius) VoltIn(ia) Esunertus *(der vater hieß also* Trouceteius Vepus *oder nach Hirschfeld p.* 962 Troucetus Vepius?).

Troucĕtĭ-marus *M. (Czákvár) CIL* III 3367 = 10351: [T]roucetima[r]us Ancula[t]i Aulricmar[a] Atali viva sib(i) [f. e]t coiugi Domit[i]us filius parent[i]bus t(itulum) p(osuit). *(Gyermel)* 3659 = 10603: Troucetimarus.

Trouceti-ssa *M. cogn. (Buda) CIL* III 14349, 8: Reginus Troucetissae f. domo Trever. anno XXX sesquiplic. alae Aur(ianae) I (primae) stipendio. V. b. s. e. receptus sesquip. alae Asturu(m) II (secundae) frater ide. heres posit.

Trouci-llus *abgeleitet v. stamm* troucŏ-, *M. cogn. (Friesach in Kärnten) CIL* III 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f. *(Susa)* V 7269: Adnama Troucilli f(ilia) sibi et Uragoni Tra// f. viro v. f. *(Chianocco)* 7287: V. f. DIvicta Mogeti f. Mogetio Titi f. patri Severae Troucilli f. matri Lituccae Sabini f. *(Brailles bei Albens)* XII 2497: C. Craxsio [T]roucil[lo]. *(Nimes, saec. 1)* 3944 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1203: Tertius Cintulli f(ilius) sibi et Cintullo Ateponis f(ilio) patri suo et Iuliae TroucillI fIliae matrI suae et Quintae CintullI f. sororI suae et Secundae ToutullI filiae uxsorI suae ex testamento. *s.* Trougillus.

Trouci-ssa *M. (Palota) CIL* III 4146: Aurelius Dialo veter. chr. VII pr. an. L h. s. e. Troucissae vivo Aur. materæ viva p. c. par.

troucŏ- *(davon abgeleitet* Trouc-es, *gen.* *Troucĕt-ŏs), *daraus* trōco (ō = ou), *Trōc-ius *oder* Troccius, *O.* Trocĭ-ăcus.

Trougi-llus *von* *trougŏ-, *M. (Lengfeld am nordfuße des Otzbergs, in Hessen) CIL* XIII 6432: Num(ini) Aug(usto) s(acrum). Deo invicto Lucius Trougilli (filius) ex voto suscepto s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Weisenau bei Mainz)* 7101: Pusa Trougilli f(ilius) an. CXX hic situs est. Prisca Pusa f. an. XXX hic sita est. Vinda Ategniomari f. hic sita futura est an. LXXX. *s.* Trouci-llus.

trougo- *s.* *trōgŏ-.

Trous. *(Bingen) CIL* XIII 10010, 1944: Trous avoti. (TROVS/AVO+.)

Troxo, Troxso *M. (Paris) CIL* XIII 10010, 1943ᵃ: TOROOXO. *(Weisenau)* ᵇ: TR / TRΘXSΘ, O O. / SX *Vgl.* Troccus, *CIL* XIII 4 *und* Truxus.

-trua *in O.* Con-trua.

Truccĭ-ăcus *O.* 1) Troissiacum, Tresseium, *j. Troissy, dép. Marne, arr. Épernay, canton Dormans.* 2) *Troissy, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Albens, gemeinde La Biolle.* 3) Trucciagus, *j. Droizy, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Oulchy-le-Château. Liber historiae Francorum* 36 *MGSS Mer.* II *p.* 305 *(a. 592):* In loco nuncupante Trucia in paygo Suessionico. 4) *Droizy, dép. Eure, arr. Évreux, canton Nonancourt.*

***truccŏ-s** *nach Loth* = *trunco-s, *w.* truch *(mutilé, incision), armor.* trouch *(coupe). s.* *trokko-s.

Truccul-ensis *portus. Tac. Agr.* 38: Et simul classis secunda tempestate ac fama Trucculensem (*A*, trutulens est *B*) portum tenuit, unde proximo ⟨anno⟩, Britanniae litore lecto omni, reditura erat. (*cf. Dio* 66, 20, 2.) *Vgl. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 21: Ugrulentum (civitas) *und Ταίξαλον ἄκρον*, Rutupensis.

Trucia *s.* Trucciacus.

Truciăcus *O. j. dorf Trucy-sur-Yonne, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Coulanges-sur-Yonne. Urk. a. 634 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8: In eodem pago (territorio Autissiodorensi) Truciacum.

?**tructa** *galloromanisch 'forelle'. span.* trucha, *port.* truita, *cat.* truite, *prov.* trocha, *neuprov.* trouito trucho troucho, *raet.* truta, *ital.* trota, *piemont.* truta, truita *bei Uguçon da Laodho; frz.* truite, *ae.* trûht, *engl.* trout; *nach Diez aus gr.* τρώκτης. *Plin. Valerian.* 5, 43: Tructus. *Anthim.* 39: De piscium ratione qui in his partibus sunt, tructa et perca aptiores sunt ab aliis piscibus. *Eucheria Anth. Lat.* 390, 18: Limacem pariter nunc sibi tructa petat. *Greg. Tur. in glor. mart.* 75: In hoc enim stagno ferunt tructarum piscium magnitudinem usque ad centum librarum pondere trutinari. *Isidor. or.* 12, 6, 6: Varii a varietate quos vulgo tructas vocat. *CGlL* 3 *p.* 355, 63: Tructa τρώκτης. *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum MG a. a.* IX *p.* 544, 17: Tructa.

Trudonĭ-acum *vom germ. M.* Trudo, *O. j. Trognée in Belgien, prov. Lüttich, arr. Waremme.*

***trudsmo-** *'schwer' nach Stokes in ir.* tromm, *mir.* tromm, *w.* trwm, *fem.* trom, *corn.* trom, *vw. mit got.* usþriutan; *oder celtisch* *trumba-s *(masc.),* *trumbā *(fem.), cf. an.* þröngva.

Trūg-ār-ĭus (*s.* *trōgo-) *ist der latinisierte bretonische name eines bischofs von Nantes. Cod. Vatic. Regin.* 465, *fol.* 83ʳ.

Trull-ensis *O. in Moesia inferior. (Konino) CIL* III 12390 = 14409: Vic(us) Trullensis. *(Reslec)* 14412, 3: Vic(ani) Trullens(es).

?**Trullinchovp** *O. j. Trüllikon im Schweizer canton Zürich, bez. Andelfingen.*

-trum *aus* -duron, *in* Boiotrum, Ecnotrum.

***trumba-s** *s.* *trudsmo-.

Trumplia *O. in Moesia inferior. (Monastir bei Reselec, aus augustischer zeit) CIL* III 7452: L. Plinius Sex. f. Fab(ia) domo Trumplia mil. leg. XX. annorum XLV, stipendiorum XVII hic situs est testamento fieri iussit Secundus L. Plin. et P. Mestri libertus fecit.

Trumplini, Trumpilini *ligurisch nach d'Arbois de Jubainville, V. in der Val Trompia (der Mella), gau der Euganei. Plin. n. h.* 3, 134: Trumpilini (*F*, trumplini *DR*, trumpleni *AE*), venalis cum agris suis populus, dein Camunni conpluresque similes finitimis adtributi municipis. 136: Gentes Alpinae devictae Trumpilini (triumfilini *DFR*), Camuni .... *TP:* Trvmpli(ni). *(Brescia) CIL* V 4310: [Nero]ni Claudio [T]i. [f.] Druso [Camun]ni et TrumplInI. 4313: Iulia[e] August[ae] DIvi Tit[i f.] TrumplIn[i] et Benacens[es]. *(Bovegno, aus der zeit des Augustus):* Staio Esdragass. f. Voben(ensi) principi Trumplinorum, praef(ecto) [c]ohort(is) Trumplinorum [s]ub C. Vibio Pansa legato pro[pr., ite]m Vindol(icis) i[m]munis Caesaris . . . et suis Messava Veci f. uxor. *(La Turbia, a. 8 a. Ch.)* 7817, 1: TrumplInI.

Truncin-ĭae *O. j. Tronchiennes an der Lys in Belgien, prov. Ostflandern, arr. Gent. Acta s. Basini* 7 *ASS* 14. *iul.* IV *p.* 701 *E:* Ad locum, qui modo dicitur Truncinis. 11 *p.* 702 *B:* Truncinis.

Trung-eyum *O. j. Trungy, dép. Calvados, arr. Bayeux, canton Balleroy.*

Trunium, Trunnum *O. j. Trun, dép. Orne, arr. Argentan.*

Trunn-ĭus. *(Rom) CIL* VI 19457: C. Trunnius Metrobius.

?**Trup-o**(n) *germ.? M. cogn. (Rom) CIL* VI 10319: *(Bei Armthwaite)* VII 332: Deo Mapono et n(umini) Aug. Durio et Ramio et Trupo et Lurio Germani v. s. l. m.; *cf. (Carrawburgh)* 631*: 7 (Centuria) Thruponiana.

Truppĭ-cus *venetisch nach Pauli, M. (Ferrara) CIL* V 2435: T. Truppicus T. f. *und* T. Truppicus T. f. f. *(Ex valle Trebiae)* 2436: Ossa T. Truppici T. filiI.

Truscĭ-ācus *O. j. Drugeac, dép. Cantal, arr. und canton Mauriac. Merowingische münzen. Belfort n.* 4471 (= *Prou* 1851): TRVSCIACO. 4472 (= *Prou* 1852): +TRVSCIACO FIIT.

Trusn-edum *O. j. Trosnay, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail, gemeinde Le Thoult-Trosnay.*

Trūtĭ-knŏ-s *patronymicon,* = *Druti-cnos 'son von Drutos'. (Bilingue inschrift von Todi in Umbrien) CIL* I 262 = XI 4687*: ... [Coi]sis Drutei f(ilius) frater eius minimus locavit et statuit | Ateknati Trutikni karnitu artuaś Koisis Trutiknos. b: ..turium [C]oisis Druti f(ilius) frater eius minimus locav[it st]atuitqu[e] [At]eknati Truti[k]ni [kar]nitu lokan Ko[isis Tr]utiknos.

?**Trutin-o**(n) *M. nomen gentilic., etruscisch? (Brescia) CIL* V 4204: L. Trutino Probus ex voto deo donum dedit VI vir Aug. Brix.

Trutŏ-brĭgā *O. (S. Thomas das Lamas, Portugal) O Archeologo Portugues* 1897 *p.* 661 = *EE* 8 *p.* 519 *n.* 301: [Imp. Caes. M. Aurelio Antonino Aug(usto), trib. pot.. cos ... divi Antonini f(ilio), divi Hadriani n(epoti), divi Traiani Parthi]ci pronepoti, divi Ner[vae ab]nepoti Fel(ices) Flav(ienses) [T]ru[t]ob(rigenses) per C. Iulium [T]aurum, M. Mallonium Marcio[nem] Num(erium) [Plaetorium] M[a]urum et M. Iul(ium) [T]aurum.

?**Truvil** ... *M. (Riese) CIL* V 8110, 262: L. Truvil ... Magni.

Truxus *M.* [*Dijon*] *CIL* XIII 10015, 50: Truxus f(ecit). *Vgl.* Troxo, Troxso, Troccus.

-ttio *in* F. Meduttio; *cf.* Medussa.

-tt-ĭus *im gentilic.* Ula-ttius.

-ttu- *bret.* -z, *in* Battū, ba-ttu, ba-tu-, ba-tuere.

-tŭ- *nominalsuffix, bret.* d, -z, *in abgeleiteten stämmen auf* -tu-, *verbalsubstantiva auf* -tu-s, -tu-n, *cf. lat.* (magistra)-tu-s, *gr.* (ἐδη)-τύς. adia-tu-, bela-tu-, biatu-, bitu-, brātu-, breχtu-, gus-tu-, gu-tu-, (p)i-tu-, lax-tu-s, losetu-, -tu-n, miletu-, mogi-tu-s, reχtu-, smer-tu-s, *srŭ-tu-, *sŭ-tú-.

tu *1. person sing., in* karni-tu, *verbalform im praeteritum, dagegen* karnitus *nach d'Arbois de Jubainville nominalform im nom. pl.*

***tu** *'du', air.* tú, *cy.* ti, *mbret.* te, *bret. (Léon)* te, *lat.* tū, *gr.* σύ, *an. ae.* þū, du, *ahd.* dū, du, do, *nhd.* du, *preuss.* tou, *abulg.* ty, *lit. preuss.* tù, *ai.* tvam, *ind.* tú, tú, *ai.* tvâ *acc., abactr.* tū. *In der ursprache war* tú *die betonte,* tu *die enclitische form.*

Tu ... *(Vercelli) CIL* V 6707: C. Tu....

Tu.... *(Córdova) CIL* II 2243: C. Valerius [Dioph]ane[s? na]tione Tu...., caelator anaglyptarius. 2253: C. Val. Avitus natione Tu.... Cemna quod est m[unicipium].

Tu ... *(Bei Pontaix) CIL* XII 1584: [?Ven]aesius Tu ... [praet]or, f[lamen].

Tu ... *(Walldürn, a. 232) CIL* XIII 6592: Expl(oratores) Stu ... *(oder villeicht* S. Tu...) et Brit(tones) gentiles.

Tu ... *(Cöln) CIL* XIII 10017, 853: TV.

Tuatuci ...? *iberisch nach Hübner, O. j. la Galera bei Baza, prov. Granada. Lex Visigothorum* 12, 2, 13: In territoria Barbi, Aurgi, Sturgi, Iliturgi, Viatia, Tuia, Tutugi, Egabro et Epagro. *CIL* II 3406: Res publica Tuatuc(itana). *cf.* Tutugi.

Tublinum O. *j. Doblino, see und schloß in Tirol, bez. Trient, im Sarca-tale. (Doblino, a. 201) CIL* V 5005: Actor praedioru[m] Tublinat(ium).

..**Tuboglirila** /.// *(Périgueux) CIL* XIII 1012: ..TVBOGLIRILAII.I.

Tuboricon *O. der Varduli, j. Motrico? Ptol.* 2, 6, 65: Τρίτιον Τουβόρικον.

tu-bruci *nach d'Arbois de Jubainville germ., aus plur.* *theu-brōkas *'culottes de cuisses'; sg. ahd.* thēch-brôch, dech-prôch *(daraus roman.* deurus, *Casseler Glossen), französisch (saec. 13)* trebus *('haut de chausse, culotte') aus anfangs-*th. *daraus ir.* tribus, *gl.* hee brace; *gael. schott. u. ir.* triubhas *(le pantalon),* trious *(mit englischer*

orthographic trews) *nach England aus afrz.* trebus, *spätlatein.* tribuces, tribuci, *w.* trws *(trows-ers). Isidor. or.* 19, 22, 30: Tubrucos vocatos quod tibias bracasque tegant; tubraci (tubrauci *cod. Wolfenb.*) quod a bracis ad tibias usque perveniant. *Baedae vita s. Cuthberti c.* 18, *t.* 3 *c.* 166 *ed. Colon.:* Namque in tantum a cultu sui corporis animum sustulerat atque ad animae solius cultum contulerat, ut semel calciatus tribracis, quas pelliceas habere solebat, sic menses perduraret integros. *CGlL* 3 *p.* 540, 51: Lacterede. idest quem Calleci dicunt tribuca. 5 *p.* 517, 42: Quod tibias bracasque tegant. *p.* 582, 17: Trubuci dicti quod tibias bracasque tegant.

Tubucci *s.* Tabuccis.

Tucac-acō-s *M. (Whitefield, North Dunkerron, county Kerry) Macalister n.* 109, *part.* 2, *p.* 111: Lagobbe Muco-Tucacac = *L. the Muco-Tucac-ian. Vgl.* muco- Toicac(i) *(gen.).*

?**Tucca** *vgl. Ioann. Lyd. de magistr.* 1, 23: *Τούκκας ὁ κρεωβόρος, ὃν οἱ ἰδιῶται Ζικκᾶν ἐκάλεσαν καθ' ἡμᾶς. M.* 1) Plotius Tucca. *Verg. catal.* 1, 1: Tuccă *(voc.). Suet. de vir. inl.* 41 *p.* 48 *Reiff.:* Varius et Tucca Vergilii et Horatii contubernales poetae habentur inlustres: qui Aeneidos postea libros emendarunt sub lege ea, ut nihil adderent. *Probi vita Vergili p.* 53 *Reiff.:* Insigni concordia et familiaritate usus Quintili Tucci et Vari. *Donati vita Vergili p.* 63 *Reiff.:* L. Varium et Plotium Tuccam. *p.* 64: Tuccae *(dat.) Sulpicius Carthagin. praef.* 3 = *Anth. Lat.* 653, 3 *R.:* Tucca negat, Varius prohibet. *Schol. Pers.* 2, 42: Vergilii amicus in eadem regione est appellatus Tucca. *Serv. in Verg. Aen. p.* 2, 13 *Thilo:* Tuccam et Varium. *Aen.* 2, 566: A Tucca et Vario. 4, 436: Tucca et Varius. 5, 871: Tuccam et Varium. 7, 464: Tucca et Varius. 2) Sempronius Tucca. *Martial.* 1, 18, 1: Tucca *(voc.).* 6, 65, 1: Tuccam. 2: Tucca... Tucca. 3: Tucca. 6: Tucca. 7, 41, 1: Semproni Tucca. 7, 77, 1: Tucca. 9, 75, 5: Tucca. 11, 70, 1: Tucca. 2: Tucca. 3) *Martial.* 12, 94, 12: Tucca.

tuc(c)-ētum, *rollfleisch, umbr.* toco. *Persius* 2, 41—43: Poscis opem nervis corpusque fidele senectae | Esto, age. Sed grandes patinae tuccētaque crassa | adnuere his superos vetuere Iovemque morantur. *(Dazu Cornuti schol.:* Tucceta. Apud Gallos Cisalpinos bubula dicitur caro condimentis quibusdam crassis oblita ac macerata, et ideo toto anno durat. Solet etiam porcina eodem genere condita servari. Aut assaturarum iura. Hinc Plotius Vergilii amicus in eadem regione est nominatus Tucca. Iterum de hominum optationibus, cum petant ut fortes sint corpore et eadem fortitudo usque perseveret in senectam. Sed hoc a diis non potest concedi, dum cotidie crapula ipsorum corpus corrumpit. *Apulei. metam.* 2, 7: Tuccetum perquam sapidissimum. 7, 11: Tucceta concinnat, adponit scitule. 9, 22: Pulmenta recentia tuccetis temperat mensa largiter instructa. *Arnob.* 2, 43: Glacialia conditione tucceta. (*cf. Cod. Bern. A* 91: Tucetae divitiae. glacialia condicione tucceta.) *Fulgent. sermon. ant.* 41: Tucceta dicuntur escae regiae, sicut Callimorfus in Piseis: Ambrosio redolent tucceta favore. *CGlL* 2 *p.* 202, 52—53: Tucca *κατάχυμα ζωμοῦ.* Tuccetum *ζωμὸς παχύς.* 4 *p.* 187, 49: Tuccentum (Tuccetum *a*) bubula apud Aluinos (apud albinos *a*) Gallos condita. 5 *p.* 487, 35. 517, 45: Tuccetum bubula apud Albinos (Aluinos) Gallos condita. *p.* 612, 39: Tucetum ⟨bu⟩bula condita apud Gallos Alpinos. *Vgl. gloss. Sal.:* Adipatum tuccetosum vel crassum.

Tuccinia Tuccōnia, *O. j. Tuggen, im schweizer. canton Schwyz.*

Tucc-ĭus *M.* **Tucc-ĭa** *F.* 1) Tuccia, *vestalin. Dionys. Hal.* 2, 69: *Μιᾶς τῶν παρθένων τῶν ἱερῶν Τυκκίας ὄνομα. Liv. epit.* 20. *Val. Max.* 8, 1, 5: Tucciae virginis Vestalis. *Plin. n. h.* 28, 12: Tucciae Vestalis. *Vgl. Augustin. de civ. dei* 10, 16. 2) M. Tuccius, *aedilis cur. a. 192 a. Ch., praetor a. 191. Liv.* 35, 41, 9: Aedilibus curulibus M. Tuccio et P. Iunio Bruto. 36, 45, 9: M. Tuccius. 37, 2, 1: Tuccius. 50, 13: M. Tuccio propraetori. 38, 36, 1: M. Tuccium. 39, 23, 4: M. Tuccius. 3) *Plin. n. h.* 7, 183: L. Tuccius medicus Sullae. 4) M. Tuccius, *ankläger des C. Sempronius Rufus, a. 51 a. Ch. Caelius bei Cic. epist.* 8, 8, 1: M. Tuccium ... Tuccium. 5) *Val. Max.* 4, 4, 10: Tuccia Caesonis filia. 6) *Plin. epist.* 2, 11, 9 *(a. 99):* Tuccius Cerialis consul. 7) *Martial.* 3, 14, 1 *sq.:* Romam petebat esuritor Tuccius | profectus ex Hispania. *(Capua) CIL* I 565 = X 3776: C. Tuccius C. f. *(S. Giovanni in Carico)* I 1180 = X 5614: Tucciae Ↄ. l. Philemationi. *(Angora)* III 253: L. Tuccio

L. f. Pom. Secundo comiti M. Valeri(i) Itali leg(ati) Aug(usti, prov. Galatiae?). *(Zollfeld)* 4868: L. Tuccius L. f. Pol. Campanus haruspex et Sollonia P. fil. Sabina ob meritum rei public. Virunens. dederunt. *(Iglitza)* 6166: Tucc(io) Ael(iano) aed(ile). *(Pola)* V 86,36: L. [T]ucci. *(Rom)* VI 27690: M. Tu… Tuc…. 27691: Tucc[i] Tucci… 27692: C. Tuccius L. f. Ste. Calvos. 27693: Cn. Tuccio Euanthi. 27694: Q. Tuccio Felici Q. Tuccius Feli[x] patri pientissimo. 27695: Tuccio Gaetulico Gaetulicus p. f. 27696: L. Tuccius L. et Ɔ. lib. Germanus fec. sibi et Tucciae Hyacinthidi. 27697: Ossa M. Tucci M. 7 l. Hilari. 27698: Memoriae M. TucciI Iuvenis amici optimi Ti. Claudius Graecinus. 27699: M. Tuccio M. l. Lenaeo ex testamento arbitratu Cn. Corneli Ɔ. l. Lucini, Tucciae M. l. Laudicae, Gessiae A. l. Erotinis, M. Tucci M. l. Philarguri. 27700: Cn. Tuccius Maximus. 27701: Cn. Tuccius Sex. f. Col. Proculus Sex. Tuccius Sex. L. Zeno. 27702: Cn. Tuccius Cn. l. Thalamus. 27703: M. Tuccio Venusto M. Tuccius Faustus patri. 27704: Tuccia Gr. l. Auge. 27705: DIs Manibus Tucciae Crysaidi fecit M. Tuccius Hermeros lib. suae benemerenti. 27706: D. M. [T]ucciae Euhodiae Tuccius Severus ver(na) eius et .. Tuccius Hel[e]nus l(ibertus) p(atronae) b. m. f. 27707: Tuccia Ɔ. l. Fausta. 27708: D. M. Tucciae Galatiae fIliae pIissimae NIcostratus et Euphrosyne parentes et Maritimus coniugi bene merenti vIxit annis XVI, mensib(us) VIII, dieb(us) VI. 27709: Tuccia Ɔ. l. Hedulium v. a. XI. 27710: Tuccia 7. l. Lade vix. ann. II, Tuccius Callistus vix. ann. VIII. 27711: D. M. Tucciae Lydiae M. Tuccius Eutychus matri b. m. f. 27712: D. M. Tuccia Pannychis C. Tuccio Primo patrono dulciss. et b. m. fecit et sibi et libertis libertabusque eorum. 27713: Tuccia Spu. [f.] Priscilla vix. an. III. 27714: D. M. Tucciae Spei filiae pientissimae fecit Hilarus Caes. n. ser. et sibi et suis posterisq(ue) suis et eorum. 27832: M. Tuccius Optatus. 28064: M. Tuccius M. l. Mannaes. 28661*: [Vettius….] M. Tucci l. Prim… 36462: Tuccius. 36463: [C]n. Tucci Cn. l. Pi.. 36464: D. M. Tucciae Myrine Acte col. *Bullettino della Commissione archeologica comunale di Roma* 1892 *p.* 298: M. Tuccius C. f(ilius) Col(lina tribu) Maximus Tiberiopoli. *(Lambèse)* VIII 2562, 49: Q. Tuccius Felix. 3005: M. Tuccius Urbicus et M. Tuccius [Pro]culus. 3573: Tuccia Victoria … Tuccia [Re]pos[t]a. 4097: Tuccius Privatus. 4098: M. Tuccius Fabia Silvanio … Tuccia Tertulla. 4099: Tuccia Tertullina … Tuccius Bucco. *(Setif)* 8437: Tuccius Flavius Fla(vi) f. [A]rn[ensi] Fortunatus. *(Rugge zwischen Lecce und Monterone)* IX 23: ////Tuccio M. f. Fab(ia) Ceri[al]i …. M. Tuccius Augazo. *(Pesco)* 1506: Tuccia Prima. *(Vinchiaturo)* 2539: Tucciae C. l. Lupillae. *(Correse)* 4968: L. Tuccius P. f. Col. Maxim[us]. *(Treia)* 5673: C. Tuccio C. l. Salvio Tucciae C. l. Chrysario, C. Tuccio C. l. Adrast(o), C. Tuccio C. l. Lucrio, C. Tuccius Ɔ. l. Helius, C. Tuccius .. l. Cnismus. *(Pozzuoli)* X 1945: Tucciae Sp. fil. Cleopatrae. *(Capua)* 3776, 2, 4: C. Tuccius C. f. 3777, 2, 4: C. [T]uccius C. f. *(Calvi)* 4691 = 8051, 34: M. Tucci L. f. Tro.. caleonis. *(S. Giovanni in Carico)* 5628: Tuccia L. M. C. L. *(Terracina)* 6400 *add.*: M. Tuccius M. f. Arruntius. *(Monteleone)* 8041, 39: M. Tucci L. f. Tro. Caponus. *(Uzès)* XII 5683, 296: M. Tucci L. f. Tro(mentina) Galeon[i]s. *(Charolle bei Lectoure)* XIII 538: Tucc[i(i)] Quart[i]. *(Ostia)* XIV 250 II 19: C. Tuccius Antiochus. *(Rom)* 251 II 37. VII 27: C. Tuccius Epictetus. *(Ostia)* 256, 233: Tuccius Felix. 283 I 5: C. Tuccius Receptus. 426: C. Tuccius L. f. Vot(uria). 427: C. Tuccius M. l. Eutychus Aug. [fecit sibi et] C. Tuccio PhratI pat. Tucciae Elate collibertae. 428: [.. Tu]ccius Ɔ. l. Malchio Augustalis Tuccia Ɔ. [l.] Calityche. *(Rom)* 605: Lucius Arius Asclepius cum coniuge sua Tucia Crispina. *(Ostia)* 606. 607: Tucciae Crispinae. 1326: Tyccia. 1685: C. C. Tucciorum Telephi et Alexandr. 1686: [C. Tucciu]s C. l. Tertius [C. Tuc]cio C. l. Amiantho T. Tuccia C. l. Epigone. 1687: Tuccius Zosimus. *(Rom)* 2620 I 7: L. Tuccius L. f. Bassus. *(Rom)* XV 3539: M. Tucci L. f. Tro(mentina) Caleonis.

Tucc-o(n) *M.* *(Duraton)* *CIL* II 2763 *u. add. p.* 709: Fortunae balueari sac(rum). Q. Valerius Tucco. miles leg. II. adiutricis p. f. Ɔ. Aemil. Secundi.

Tucconia *s.* Tuccinia.

?**Tuccudae.** *(Rom)* *CIL* VI 27715: Tuccudae Q. Lollius Gaddila dominus bene de se merito. XV 3601: Tuccudae.

Tuccus. *(Pfrondorf bei Kirchentellinsfurt)* *CIL* XIII 6377: Tuccus /Catu/.

Tucī-acus *O. j. Tussy, dép. Nièvre, arr.*

Ritopek in Serbien, Donaukreis, bez. Grotzka. Ptol. 3, 9, 3: *Τρικόρνιον παρ' ἣν ἐκτρέπεται Μόσχιος (Müller ci. Μάργος) ποταμός. TP:* Tricornio. *It. Burdig. p.* 564, 3 *W.* = *p.* 10, 14 *G.:* Mutatio Tricornia Castra. *ND or.* 41, 5: Tricornio. 14: Cuneus equitum sagittariorum, Tricornio. 22: Auxiliares Tricornienses, Tricornio. 28: Auxilium Aureomontanum, Tricornio. *Hierocl. synecd.* 657, 5: *Πρικορνία. (Kostolac) Jahreshefte des Oesterr. Archaeol. Institutes in Wien* 6 (1893) *s.* 52 *N.* 85: Tric(ornium). Val. p(rae)p(ositi).

Tricu. *(Bei Velm im Käfertal) CIL* III 15196, 2: Tricu Δlan(orum) CL(??) VICCVS an. XXV, Cossia an. XV frater posuit.

Tricurinus Tricurius pagus, *s.* Tricorii.

Tricus *M. (Amiens) CIL* XIII 3499: Trico erect[um].

Tri-dallus *M. (La Puerta) CIL* II 5715: M | Elanio Veliagu | filius Paterni | an. XXX. Trida|llus. P. amico suo | s. s.

Tri-dentum Tridente, *gründung der Cēnōmānī Italiens im gebiet der Raeti.* 1) *O. in Welsch-Tirol, j. Trient, ital.* Trento. *Strab.* 4, 6, 6 *p.* 204: *Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις λῃστρικὰ καὶ ἄπορα. Plin. n. h.* 3, 121: Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris. 130: Fertini et Tridentini et Beruenses Raetica oppida. *Frontin. strateg.* 4, 1, 13: M. Scaurus filium, quod in saltu Tridentino loco hostibus cesserat, in conspectum suum venire vetuit. *Florus* 1, 38 (3, 3), 11: (Cimbri) per hiemem, quae altius Alpes levat, Tridentinis iugis Italiam provoluti veluti ruina descenderant. *Phlegon mirab. c.* 24: *Γυνὴ ἀπὸ πόλεως Τριδέντου τῆς Ἰταλίας ἀπεκύησεν ὄφεις ἐσφαιρωμένους, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Δομετιανοῦ Καίσαρος τὸ ἔνατον καὶ Πετιλίου Ῥούφου τὸ δεύτερον, ἐν Ἀθήναις ἀναρχίας οὔσης. Ptol.* 3, 1, 27: (*Κενομανῶν, οἵ εἰσὶν ὑπὸ τὴν Οὐενετίαν*) *Τριδέντε. Justin.* 20, 5, 7: His autem Gallis causa in Italiam veniendi sedesque novas quaerendi intestina discordia et adsiduae domi dissensiones fuere, (8) quarum taedio cum in Italiam venissent, sedibus Tuscos expulerunt et Mediolanium, Comum, Brixiam, Veronam, Bergomum, Tridentum, Vicetiam condiderunt. *Ampelius* 22, 4: Lucius Opimius sub Lutatio Catulo consule in saltu Tridentino provocatorem Cimbrum interfecit. 45, 2: Cimbrico bello, cum Cimbri Tridentinas Alpes occupaverunt. *Dio* 54, 22: *Ῥαιτοὶ οἰκοῦντες μεταξὺ τοῦ τε Νωρίκου καὶ τῆς Γαλατίας, πρὸς ταῖς Ἄλπεσι ταῖς πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ταῖς Τριδεντίναις, τῆς τε Γαλατίας τῆς προσόρου σφίσι πολλὰ κατέτρεχον καὶ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο. TP:* Tridente. *IA* 275, 7: Tridento. 280, 5: Ab Opitergio Tridento. 281, 1: Tridento. *Concil. Aquilei. a. 381 (Mansi* 3 *c.* 599 *D):* Abundantius episcopus Tridentinus. *Ammian.* 16, 10, 20 *(a. 357):* Tricensimo postquam ingressus est die quartum kal. Iunias ab urbe profectus per Tridentum iter in Illyricum festinavit. 29, 2, 22: Festinus quidam Tridentinus ultimi sanguinis et ignoti. *Consularia Ravenn. a. 493 p.* 398, 13 *sq. Frick:* Pugna facta est inter Fridericum et Eufanem mag. mil. inter Tridentum et Beronam. *Cassiodor. var.* 10, 27, 3 *(a. 335/336):* Venetis autem ex Tarvisiano atque Tridentino horreis ad definitam superius quantitatem item dari facite tertiam portionem. *Concil. Gradense a. 579 (Mansi* 9 *c.* 926 *C):* Agnellus episcopus sanctae ecclesiae Tridentinae. *Pseudo-synodus Istriensis, seu Veneta, et Gradensis (a. 591) (Mansi* 10 *c.* 466 *D):* Agnellus episcopus sanctae Treientinae (*var.* Tridentinae) ecclesiae. *(Manerba) CIL* V 4439: C. Lucretius C. l. Erasmus sex vir Aug. Brix. et Trident. *(Ronchi)* 4485: Decurioni Brixiae Veronae, Tridenti, [Nic]omediae. *(Trient)* 5031: [Ordo Triden]tinor(um). 5036 *(saec. 2 ex.? nicht vor Marc. Aurel.):* C. Valerio C. f. Pap(iria) Mariano, honores omnes adepto Trident(i)... patrono colon(iae) publice. *Edict des Claudius (Cles. Val di Non 46 p. Ch.)* 5050 (*Hermes* 4, 99—103) *lin.* 23—37: Quod ad condicionem Anaunorum et Tulliassium et Sindunorum pertinet, quorum (Anaunorum) partem delator adtributam TridentinIs, partim ne adtributam quidem arguisse dIcitur, tam et si animadverto non nimium firmam id genus hominum habere civitatis Romanae orIginem: tamen, cum longa usurpatione in possessionem eius fuisse dIcatur et ita permixtum cum TridentInis, ut dIduci ab Is sine gravi splendi[di] municipI iniuriá non possit, patior eos in eo iure, in quó esse se exIstimaverunt, permanere (*scil.* in iure

Quiritium) beneficio meo, eo quidem libentius, quod pler[i]que ex eo genere hominum etiam militare in praetorio meó dIcuntur, quIdam vero ordines quoque duxisse, non nullI [a]llecti in decurias Romae res iudicare. Quod beneficium Is ita tribuo, ut quaecumque tanquam cIves Romani gesserunt egéruntque aut inter se aut cum TridentInis alIsve, rat[a] esse iubea[m], nominaque ea, quae habuerunt antea tanquam cives Romani, ita habere Is permittam. *(Rom)* VI 209: Valerius Veranus Tridente. 2375[b]: C. Cassius Primus Trident. 2379[a]: L. Valerius Fuscus Tridenti. [b]: Trident. 32515: C. Cassius Primus Trident(o). 32520 II 29: L. Valerius Fuscus Tridenti. VI 15: L. Annius Maritimus Trident. 2) Tridente, Tredente, *im territorium der alten Cenomanni in Gallia Transalpina, j. dorf Trans, diocese Le Mans, dép. Mayenne, canton Bais. Vita Domnoli* 2, 8 *ASS 16. mai* III *p.* 608 *D:* In villam ecclesiae, cui vir dei praeerat, Tridentem vocabulo, sitam in condita Diablentica. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 226 *(a. 692, echt?):* De Tredente (villa).

Tridi-avī *nach Hübner iberisch. (Astorga, a. 152 p. Chr.) CIL* II 2633: Gentilitas *(clan)* Tridiavórum ex gente Idem Zoelárum.

Triectum *s.* Traiectum.

Trielongum *O. j. Treslon, dép. Marne, arr. Reims, canton Ville-en-Tardenois, am bache Rue de Treslon, nfl. der Ardre.*

Trient. *(Chur, saec. 7 in.) CIL* XIII 5252 = *Kraus n.* 2: De Triento.

Triera *M. (Nadin) CIL* III 2878: M. Tar[i]us C. f. Triera Tariae Sex. Tario C. f. fratri, Tariae C. f. Tertiae soror. Q. Tario C. f. fratri vivos fecit et suis filiis.

Trigabŏlī *O. wo der Po in zwei mündungen sich teilt. Polyb.* 2, 16, 11: *Τὴν μὲν γὰρ πρώτην ἐκ τῶν πηγῶν ἔχει ῥύσιν ἁπλῆν, σχίζεται* (Padus) *δ' εἰς δύο μέρη κατὰ τοὺς προσαγορευομένους Τριγαβόλους· τούτων δὲ τὸ μὲν ἕτερον στόμα προσονομάζεται Παδόα, τὸ δ' ἕτερον Ὄλανα.*

trī-gărănŭ-s *compos. von num.* trī *'drei', 'mit drei kranichen (versehen)', 'τριγέρανος', epitheton des Tarvos, nom. sing. adi. masc. (Paris) CIL* XIII 3026: Tarvos trigaranus; *nach d'Arbois de Jubainville 'les trois grues', c'est la triple déesse de la guerre, qui le (Donnos tarvos) prévient du danger qu'il court; Mórrigu, Bodb, Macha, sous la forme d'un seul oiseau, mais elle était triple (des grues).*

triges *in* Allo-triges, Duro-triges.

Trigetius *M. Gelasii papae ep.* 35 *p.* 449 *Thiel a. 495—496:* Trigetius. *(Timgâd) CIL* VIII 2403, 1, 11: Cessius Trigetius. 16: Iulius Paulus Trigetius. *(christl.)* 4354: Per Fl(avium) T(ri)[g]et(ium).

Trigisama Trigisamo *s.* Tragisama.

Trigundo *in Callaecia. IA* 424, 4: Trigundo.

Triiect., *s.* Traiectum.

?**Tri-leucos** *vorgebirge in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 4: *Λαπατία Κώρου* (*Λαπατικώρουμ X*) *ἄκρον τὸ καὶ Τρίλευκον.* 73: *Ἐν μὲν τῷ Κανταβρίῳ ὠκεανῷ αἱ καλούμεναι (νῆσοι) Τρίλευκοι σκόπελοι τρεῖς.*

Trilicus *M. (Bordeaux) CIL* XIII 870: D(is) M(anibus) e(t) m(emoriae) Trilici *(gen.).*

Tril-luni *nach Rhŷs für* Tris-luni *'triformis' von* trī *und* lun, *w.* llun *(shape, form). (Ogam, bei Sir Joseph Bailey's residence in Glan Usk Park bei Crickhowel, Brecknockshire) Rhys*[2] 281. 381—382: Turpil[li maqui Tri]lluni; *lat.* Turpilli ic iacit puveri Triluni (*für* Trilluni) Dunocati.

trī-markĭs-ĭā *'dreipferdschaft', fem. iā-stamm, zusammengesetzt aus* trī *'drei' und* marcisia *abgeleitet von* marca *'pferd', cy.* trimarch *adi. 'of three horses'* = *trimarc, *cf.* callio-marcus. *Pausan.* 10, 19, 9: *Δύο γὰρ οἰκέται περὶ ἕκαστον τῶν ἱππευόντων ἦσαν, ἀγαθοὶ καὶ αὐτοὶ τὰ ἱππικὰ καὶ ἵππους ὁμοίως ἔχοντες.* (10) *Γαλατῶν δὲ τοῖς ἱππεύουσιν ἀγῶνος συνεστηκότος ὑπομένοντες τῆς τάξεως ὄπισθεν οἱ οἰκέται τοσάδε σφίσιν ἐγίνοντο χρήσιμοι· τῷ γὰρ ἱππεῖ συμβὰν ἢ τῷ ἵππῳ πεσεῖν, τὸν μὲν ἵππον παρεῖχεν ἀναβῆναι τῷ ἀνδρί, τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς ὁ δοῦλος ἀντὶ τοῦ δεσπότου τὸν ἵππον ἀνέβαινεν· εἰ δὲ ἀμφοτέρους ἐπιλάβοι τὸ χρέων, ἐνταῦθα ἕτοιμος ἦν ἱππεύς. λαμβανόντων δὲ τραύματα αὐτῶν, ὁ μὲν ὑπεξῆγε τῶν δούλων ἐς τὸ στρατόπεδον τὸν τραυματίαν, ὁ δὲ καθίστατο ἐς τὴν τάξιν ἀντὶ τοῦ ἀπελθόντος.* (11): *Ταῦτα ἐμοὶ δοκεῖν ἐνομίσθη τοῖς Γαλάταις ἐς μίμησιν τοῦ ἐν Πέρσαις ἀριθμοῦ τῶν μυρίων, οἳ ἐκαλοῦντο Ἀθάνατοι. διάφορα δὲ ἦν, ὅτι κατελέγοντο ἀντὶ τῶν ἀποθνησκόντων ὑπὸ μὲν Περσῶν τῆς μάχης ὕστερον, Γαλάταις δὲ ὑπ' αὐτὴν τοῦ ἔργου τὴν ἀκμὴν ὁ ἀριθμὸς ἀπεπληροῦτο τῶν ἱππέων. τοῦτο ὠνόμαζον* (οἱ Γαλάται) *τὸ σύνταγμα τριμαρκισίαν τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ·*

καὶ ἵππῳ τὸ ὄνομα ἴστω τις μάρκαν ὃν τὰ ὑπὸ τῶν Κελτῶν.

Tri-mont-ĭŏ-n *von* mons? *O. der Selgovae, j. Trefmynydd = 'the town of the Mountain', nach Skene the Birrenswark hill. Ptol.* 2, 3, 6: *Τριμόντιον. Rav.* 5, 31 *p.* 434, 11: Trimuntium. *Zu unterscheiden von* Trimontium = Philippopolis.

trĭ-nanto *s.* tri *und* nanto.

10 **Trinĭ-acum** *von M.* Trinius, 1) Triniacum, *j. Trigny, dép. Marne, arr. Reims, canton Fismes. In Belgien:* 2) *Trignée bei Assesse, prov. Namur,* 3) *Traignaux bei Villers-deux-Églises, prov. Namur, arr. Philippeville.* 4) *Dergneau, prov. Hennegau, arr. Ath. In Italien:* 5) [Treniaco *a.1185*] *ital. Tregnago, prov. Verona.* 6) *Dernago. Vgl. Ternate, prov. Como, und Ternengo, prov. Novara, distr. Biella.*

20 **Trin-ĭus** *M. (Salona) CIL* III 8723: C. Asurius mil. leg. VII. 7 Trini ann. XXXV. stip. XIV domo Florentia Severa lib. posit.

Trinonus *M. fig. (Le Châtelet) CIL* XIII 3095^{m} *p.* 422: TRINONVS.

Trinorcium *s.* Tinurtium.

. . . **trino-s** *M. (Autun) CIL* XIII 10006, 165: ¦TRINOS FEC.

Trĭ-nŏv-antes *plur. nom.,* nt-*stamm, nach Glück mit partikel* tri *(trans) 'praevalidi,* 30 *valde vegeti, alacres', V. im norden der Themse, im s.-ö. England, an der küste der grafschaft Essex und teil von Middlesex und des südl. Suffolk. Caes. b. G.* 5, 20, 1: Interim Trinovantes (*β*, trinobantes *α*, trenobantes *E*), prope firmissima earum regionum civitas, ex qua Mandubracius adulescens Caesaris fidem secutus ad eum in continentem [Galliam] venerat, (cuius pater in ea civitate regnum optinuerat interfectusque erat a Cas-40 sivellauno, ipse fuga mortem vitaverat) (2) legatos ad Caesarem mittunt pollicenturque sese ei dedituros atque imperata facturos; (3) petunt, ut Mandubracium ab iniuria Cassivellauni defendat atque in civitatem mittat, qui praesit imperiumque obtineat. (4) His Caesar imperat obsides XL frumentumque exercitui Mandubraciumque ad eos mittit. Illi imperata celeriter fecerunt, obsides ad numerum frumentum-50 que miserunt. 21, 1: Trinovantibus defensis atque ab omni militum iniuria prohibiti Cenimagni, Segontiaci, Ancalites, Bibroci, Cassi legationibus missis sese Caesari dedunt. 22, 5: Interdicit atque imperat Cassivellauno, ne Mandubracio neu Trinovantibus noceat. *Tac. a.* 14, 31: Iceni rapiunt arma, commotis ad rebellationem Trinovantibus et qui alii nondum servitio fracti resumere libertatem occultis coniurationibus pepigerant, acerrimo in veteranos odio. *Ptol.* 2, 3, 11: *Ἀνατολικώτεροι παρὰ τὴν Ταμήσα εἴσχυσιν Τρινόαντες, ἐν οἷς πόλις Καμουλόδουνον (Colchester).* 14: *Κατὰ δὲ τοὺς Τρινόαντας (τριν:ώαντας X) νῆσοί εἰσιν δύο αἵδε· Τοvάτις νῆσος, Κωούεννος νῆσος. Oros.* 6, 9, 8 (*aus Caes. b. G.* 5, 20): Interea Trinovantum firmissima civitas cum Androgio duce datis quadraginta obsidibus Caesari se dedidit (*daraus Baeda h. e.* 1, 2). [*Cod. Vatic. Regin. 296 saec. 10, fol.* 73^{b} 2: Trinouantum firmissima ciuitas .i. ciuitas quae Britannice dicitur Torn-trient.] [*Nemnius*] *hist. Britt.* 20: Gestum est bellum tertio iuxta locum, qui dicitur Trinovantum. *Vgl.* 20 *Νάβαιος, Νάβιος,* Nov-antae.

trĭ-nux. *von* tri *'drei', abgeschliffen in* trino. *(Coligny):* Trinuxsamo, trinosam.

Trio. *(Stein am Anger) CIL* III 4151 = 10907: [T]rio Diaspr . . . .

Trio *M. F. (Sign) CIL* III 2735: P. Ael. Verus Ael. Trioni matri pientissimae d(e)f(unctae) an. LXX et sibi p. *(Straßgang)* 5436: D(is) M(anibus) C. Licini Trionis [et] Sabin[i]ae Severinae co. Licinr. 30

Trĭ-ŏbri-s *partikel* trĭ *oder zalwort* tri? *u. cf. Ὀβρίγκα, fl. la Truyère, dép. Lozère, nfl. des Lot. Sidon. carm.* 24, 22: Flavum crastinus aspicis Triŏbrem (triobren *CPT*).

Tri-oit = tri foit *O. j. Trevet, barony Skreen, county Meath. Adamnani vita s. Columbae* 1, 40 *p.* 76: Monasteriolum quod Scotice Trioit vocitatur. *Auch* Treoit, Trefoit.

Triotna, Triotne, *fl., j. la Troesne,* 40 *dép. Oise, nfl. de l'Epte, mündet zu Gisors, dép. Seine-Inférieure.*

Triphontius ager, *j. le Trébon um Arles, dép. Bouches-du-Rhône.*

Tripontium *brittanische poststation. IA* 477, 2: Tripontio.

Tripp-ĭus *M. nomen. (Turin) CIL* V 7114: T. TrippI SeverI.

Tripp-o(n) *M. (Tabajd) CIL* III 3372 = 10353: Annamatus Tripponis f(ilius) 50 ann(orum) LXXX h(ic) s(itus) e(st) et Basiae Bageetonis [f.] coniugi . . . . .

Tri-putĭ-enses *v. O.* Tri-putium *('Dreiborn') lagerplatz des truppenkörpers Brit-*

tones. (Schloßau, saec. 2) CIL XIII 6502: Fortunae sac[rum]. Brittones Trip(utienses) qui sunt sub cura T. Mani T. f. Pollia Magni Senope 7 (centurionis) leg(ionis) XXII. p(rimigeniae) p(iae) f(idelis) o(pus) p(erfecerunt). *(Schloßau im Klosterwald zwischen Seitzensbuche und Jägerwiese, a. 146 p. Ch.)* 6511: [Imp. Tit. Ael. Hadr. Ant. Au]g. [Pio pont. max. trib.] pot. VIII. c[os. IIII p. p.] Brit(ones) Tr[iput(ienses) Cla]ro II et S[evero cos.]. *(Kahler Buckel, an der hessisch-badischen grenze, südlich von Hesselbach, a. 146 p. Ch.)* 6514: Imp. Caes. div. Hadr. fil. T. Ael. Hadr. Antonino Aug. Pio p. m. trib. pot. VIII. cos. p. p. Brit(onum) Triput(iensium) Claro II. et Severo cos. *(Heumatte, zwischen Würzberg und Eulbach, a. 145 p. Ch.)* 6517: [N(umerus) B]ritto[n]um Tri[pu]t(iensium) imp. [A]nt. IIII cos. *(Lichte Platte, nördlich von Eulbach, a. 146 p. Ch.)* 6518: Imp. Cae[sari di]vi Hadr(iani) [fil(io) Tit]o Ael(io) Ha[drian(o) Anto]ni[no] Aug(usto) [P]io p[ont(ifici)] max(imo) trib(unicia) pot(estate) [V]III co(n)s(uli) p(atri) [p(atriae)] Brit(tones) Trip(utienses) C[laro II et Severo co(n)s(ulibus)]. *(Bei Vielbrunn)* 6519: [Brittones] Tr[i]p(utienses). *(Beim castell Altstadt unterhalb Miltenberg, frühestens aus 2. hälfte des 2. saec.)* 6599: Genio expl(oratorum) Trip(utiensium) M. Ael(ius) Titus lib)rarius) [p(osuit)]. *(Bei Amorbach, nicht ursprünglich aus Amorbach)* 6606: Nymphis n̄(umerus) Britton(um) Triputien(sium) sub cura M(arci) Ulpi Malchi 7 (centurionis) leg(ionis) XXII pr(imigeniae) p(iae) f(idelis).

Tris. *(Metz) CIL* XIII 4304: Dis M...... Senon(u)m Tris ... et domin(o) Mer(curio) Cosumi, ex iussu Mercur(ii).

Tri-sántŏn *fl. in Britannien, w.* Taranhon, *bret.* Trient? *ae.* Treanta *(für* Trisanto), *engl. the Trent in Nottinghamshire. Vgl. Tiroler flußnamen* Trisanna *u. abret. MN.* Treanton. *Tac. a.* 12, 31: (Ostorius) detrahere arma suspectis cunctaque cis Trisantonam et Sabrinam fluvios cohibere parat. *Ptol.* 2, 3, 3: Τρισάντωνος *(gen.)* ποταμοῦ *(oder ist the Arun [früher Tarant])* ἐκβολαί. *Baeda h. e.* 2, 16: In fluvio Treenta iuxta civitatem, quae lingua Anglorum Tiovulfingacaestir *(j. Littleborough)* vocatur. 3, 24: Regnum Australium Merciorum, qui sunt, ut dicunt, familiarum quinque milium discreti fluvio Treanta, ab Aquilonaribus Merciis, quorum terra est familiarum VII milium. 4, 19 [21]: Iuxta fluvium Treanta. *Hist. Britt.* 67 *(de mirabilibus Britanniae):* Secundum miraculum ostium Trahannoni (transhannoni *HK*) fluminis, quia in una unda instar montis ad sissam tegit litora et recedit ut cetera maria. *Vgl. castell NDocc.* 28, 3: Othona. 13: Praepositus numeri Fortensium, Othonae. *Rav.* 5, 31 *p.* 426, 9: Onna (Antona? Othona?). *p.* 428, 1: Mutuantonis (*var.* Mantuantonis, *lis* Mutatio Antonis).

Trisfagium *O. Vita s. Menelei* 4, 41 *ASS 22. iul.* V *p.* 315 *C:* Monasterium nomine Trisfagium. 43 *p.* 315 *E:* Monasterio nomine Trisfagio. 5, 44 *p.* 316 *A:* Monasterium Trisfagium *(acc.)*.

Trisĭ-ācum *v.* Trisus, *ir.* Treasach = *Tresāco-s.

Trismacarias *s.* Transmarisca.

***trĭs-tŏ-s** *'der dritte' air.* tris, *in compos.* tress-, *j.* treas = *trĭssos, *cf. lat.* trī-nī *aus* *tris-nŏ-, *gr.* τρισσός *'dreifach' von* τρί-ς *'dreimal', ahd.* dris-ki *('ternus'), ai.* trí-ṣ *aus* *tris-tŏ-s. *s.* tri-tĭio-s.

Trit-aius *kosename, M. (Contrasta) CIL* II 2953: Cantabri Tritai f. [an...] h. s. e. *Vgl.* Triteus, Tritius, Tritium.

Tritalicus *iber.? (San Esteban de Gormaz, saec. 1) CIL* II 2814 = *EE* 8 *p.* 414 *n.* 142 *u. p.* 517: L(icinus?, *nomen dedicantis)* Tritalicum *(gen., gens)* Attonis Flavi f(ilii) Herculi v. s. *(Astorga)* 5077: Proculus Tritalicum *(gen. plur., gentis nomen?)* L. f(ilius) Uxs(amensis) an. III. h. s. e., s. t. t. [l.]. *(Cabeza del Griego)* 6338 dd: Nymp(h)ei(us) M(ani) Tirtalico(m) *(gentis indicatio)* Hilarus et Tuscu[s] Iaxt[en]ses? (monumentum fecerunt?). *Vgl.* Tritium, Tritius, Tritolli.

?**Tritanerus** *M. cogn. (S. Danillo) CIL* III 2796: Vendo Tritaneri Apinsi f(ilius) ann(orum) XXX h(ic) s(itus) e(st).

Tritan-o(n) *M. F. cf. Vedengott* Trita, traitana. *(S. Danillo Biragn) CIL* III 2792: Tritanoni Lavi f(ilio) an(norum) LX et Aploni Tritanonis an(norum) XII Tritano Acali matri et filiae fecit. *(Taschlydja)* 6351 = 8320: D(is) M(anibus) s(acrum) Aur(eliae) Tritanoni q. v. an. XXX Aur. Maxsimus coniugi. *(Danilo)* 13991: Tritano Iomenei Alxei filia annorum XX.

Trites. *(Bei Villa Real) CIL* II 5556: Trites Mebdi h(ic) s(itus) est, Taurocutius

Apoltae f(ilius) f(aciendum) c(uravit) d(e) s(ua) p(ecunia), Aucalus hospites Arcius et Urtinus p(osuerunt).

Trit-eus *gentis nomen? (En el sitio de los Villares, cerca de Garrovillas) CIL* II 639 = 5275: Anio Caturonis f. Triteus. 2445: Pinarea Tritei a. XXXXV, Camala Camali m(atri) f(aciendum) c(uravit), Paugenda Tritei a. XXX, Vegetus et Flaccus m(atri) f(aciendum) c(uraverunt). *Vgl.* Tritaius, Tritius.

Tritĭ-ānus. *Plin. n. h.* 19, 139: Tritianum hoc genus vocatur bis conputabili inpendio taedioque. 141: Nec plus ullis capitis post Tritianum (Triozianum *E*), cui pedale aliquando conspicitur et cyma nullis serior.

Tritinī-ācum *vom kosenamen M.* Tritinius, *zu* tritŏ-, *O. j. Tartegnins, im schweizer. canton Waadt, bez. Rolle.*

Tritino *s.* Tricino(n).

***trĭ-t-ĭŏ-** *'dritter'* = *trĭ-ti-i̯o- *oder* *tr̥-ti-i̯o-, *fem.* *triti-i̯ā, *acy.* *tri-t-id, *w.* trydydd, *fem.* *trited, trydedd = *tri-tiiā, *corn.* trysse, tressa, *mbret.* tre-de, *nbret. (Léon)* trede *(masc.), lat.* ter-tius *(für* *tritius), ter-tia, *got.* þridja, *lit.* tréczas, *ai.* tri-tī́ya-s, *zd.* thritya. — **Trit-ĭus** *M.* **Tritia** *F. (Villamejia) CIL* II 666: C(laudia *oder* Cornelia) Iulia Bovana Triti f(ilia) hic s(ita) est. *(Puerto de Santa Cruz)* 674: [T]ritius, Tangini f(ilius). *(Coria)* 767: [T]ritius Co . . . f. *(En la Torre de Don Miguel)* 5304: Luni Tapili f(ilius) ci(vi)bus statuit Tapilus et Tritius Luni fili et Caturo Alboni et Ma[g]enus Are[ni?] Avete vos viatores et bene valete. *(Lyon)* XIII 1683: M(arci) Triti Florentis filio. *s.* Tretios.

Trit-ĭŏ-n, Tritium *O. in Spanien.* 1) Tritium Autrigonum *in Hispania Tarraconensis. Plin. n. h.* 3, 27: In Antrigonum X civitatibus Tritium et Virovesca. *Mela* 3, 1, 15: Tritino? *IA* 450, 1: Tritium. 454, 4: Tritium. *Hilari papae epist.* 16, 1 *p.* 166 *Thiel (a. 465):* Honoratorum et possessorum Turiassonensium, Cascantiensium, Calaguritanorum, Varegensium, Tritiensium, Legionensium et Virovescensium civitatis cum subscriptionibus diversorum litteras nobis constat ingestas. 2) T. Tuboricum *bei den Varduli, j. Motrico? Ptol.* 2, 6, 65: Τρίτιον Τουβορικόν. 3) T. Magallon *stadt der Bērones, j. Tricio. Ptol.* 2, 6, 54: Τρίτιον Μέταλλον (*lis* Μάγαλλον). *IA* 394, 1: Tritium. *(Tricio) CIL* II 2892: D(is) M(anibus) L. Me[m]mio Prob[o] Cluniensi, gramma[ti]co Latino, cui res [p(ublica)] Tr[i]t[i]ensium an(nos) haben(ti) XXV [s]a[l]ar(ium) con[s]titu[it IIS *oder* n(ummum)] . . . . *(Tarragona)* 4227: Tito Mamilio Silonis f(ilio) Quir(ina) Praesenti, Tritiens(i) Magall(ensi) omnib(us) honorib(us) in r(e)p(ublica) sua functo decuriali allecto Italicam excusato a divo Pio flamini p. H. c. p. H. c.

Triti-o(n) *O. Vita alia Domnoli* 2 *ASS 16. mai* III *p.* 611 *C:* Tritionem.

Tritogeno *fig. (Venus aus Toulon-sur-Allier) CIL* XIII 10015, 49: Tritogeno. TRITOGIINO.

Trĭ-tolli *v. partikel* trĭ. *V. in Gallia Narbonensis in der Provence. Plin. n. h.* 3, 34: Intus (regio) Tritollorum Vocontiorumque et Segovellaunorum, mox Allobrogum.

Trĭtŏ-s Tritus *M. cogn. (Tarragona) CIL* II 4970, 508: Of(ficina) Tecci Triti. *(S. Danilo)* III 2780: Aurelia Trita. 2793: Triti f. *(Albona)* 3058: Vesclevesi Petronio Triti f(ilio). Is in provincia d(e)fe(cit) iturus. *(Zollfeld)* 4834: D(is) M(anibus) Aur(elius) Potitus vet(eranus) al(ae) Aug(ustae) vex(illarius) e(ius) et Surilla Triti fil(ia) con(iugi) kar(issimo) et sibi v(iva) f(ecit). *(Danilo)* 6411: Tritus Germu[l]l. Germani filius de[c]. h. s. e. 6412 = 13989: Aplis Lunnicus Triti f. ann. XV. *(Danilo)* 9873: . . etera Trit[i] f. 9877: Trito M[o]ntani de[f]. an. XL. et Maximae matri eius Maximus filius patri et aviae b. m. f. *(Jezerine bei Golubić)* 13277: Vandano Voeturia Triti f(ilia). *(Komić)* 15055: Sestus Tlaturius Triti f(ilius) vi(v)us f(ecit) sibi et co(n)iugi annorum . . D(is) M(anibus). *(Beauregard)* XIII 4578: Deo Mer(curio) Tritus Sacri. *(Langres)* 5855: Trĭta et Vitalis alumnae. *([Clermont;] Trion; Saint-Nicolas bei Nancy; Speier; Heidelberg; Cannstatt; Böckingen; Schloßau; Mainz; Heddernheim; Friedberg; Langenhain; Saalburg; [Wiesbaden;] Hedderdorf; Bonn; Vechten; Arentsburg)* 10010, 1941: Tritus f(ecit), Tritus fe(cit), Tritus, Of(ficina) Triti. *(Montans, dép. Tarn) BM* 25 *p.* 703. *BE t.* 3 (1883) *p.* 282: Tritos. *Vgl.* RITVS.

Tritt-ĭa *G. localgöttin von Trets, alter stadt arr. Aix, dép. Bouches-du-Rhône. (Carnoules, dép. Var) CIL* XII 255: Trittiae L.

Iul(ius) Certi f(ilius) Ma[r]tinus v. s. l. m. *(Pierrefeu, dép. Var)* 316: Trittae M. Vibius Longus v. s. l. m. *Vgl.* Τροιζήν.

Tritu-llus *G. beiname des Mars. (Saint-Laurent-de-Trèves, dorf im dép. Lozère, arr. und canton Florac) CIL* XIII 1561: Ma(rti) Tritullo consacrani v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito).

Tri-ulatti *nach Stokes vom intensivpraefix* tri- *und* ulā-ti (ŏ-*stamm* Ulaid *Ulstermen = barbati; cf. ai.* pula *horripilation*). *V. in den Alpen. Plin. n. h.* 3, 137: Triulatti (triulacti *DR*, tiulacti *F*). *(La Turbia, a. 8 p. Ch.) CIL* V 7817, 37: Triullatti (*lis* Triulatti).

Trium-o(n) *M. (Leno) CIL* V 4164: V(ivus) f(ecit) Rufus Biveionis f(ilius) sibi e[t ...]diae Capi[... u]xor. et Biveioni Triumonis f. et Messavae Deivari f. et C. Valerio Rufo et Q. Valerio Rufo filis meis leg. XXII. primig. defunctis. *(Vesio bei Tremosine)* 4885: Iuricus Triumonis libertus iussu patroni.

Triumpus Triupus *M. ([Moulins; Orléans]) CIL* XIII 10010,1942 [a. b]: Triumpi. m(anu). *(Thoré, dép. Loir-et-Cher; Jublains)* [c. d]: Triupi. m(anu).

Tri-umus *M. (Brescia) CIL* V 4717: Segae Triumi f. et Leae Sex. f. uxorI et Clevio f. et Segessae Sex. f. BalbInus parent. XΛ⚹. *(Tremosine)* 4881: V(ivus) f(ecit) Triumus Celeris f(ilius) sibi et Duciavae Turi f. uxs(ori). *(Rogno)* 4966: Reae Triumi f(ilio) sacerdoti Caesaris et Ennae Tresi f(iliae) uxori. *(Riva)* 4992: V(ivus) f(ecit) Lubiamu[s] Triumi Ebus[i] fil. Palariacu[s] ...

Triupi *s.* Triumpus.

Trivea *fl., s.* Trebia.

Trivortium, Trivurtium *O. j. Trévoux, dép. Ain. Blei:* TRI(vortium) *und* TR(ivortium).

?**Trivus** *M. cogn. (Aquileja) Pais n.* 1080, 441: Trivus Sari(i).

?**trix-ago** χαμαίδρυς. *Cels. med.* 4, 13 [6] *p.* 138, 30 *D.:* Epota ex aqua herba trixago. *Plin. n. h.* 24, 130: Chamaedrys herba est quae Latine trixago dicitur. *Pelagon.* 8. 14. 35. 341. 370. 390: Trixaginis. *Veget. a. vet.* 1, 17, 12: Trixaginis. 42, 4: Trixaginem. 3, 24, 12: Trixaginis. *Marcell. de medicam. cap.* 25, 39 *p.* 252, 14—15 *H.:* Trixago herba fervefacta cum aqua ac triduo potui data sciaticum mirifice sanat. *p.* 276: Plantago. *CGlL* 2 *p.* 202, 16: Trixago χαμαίδρυς. 5 *p.* 517, 22: Traxaginem quinquenervia.

-trŏ- *nominalsuffix aus* *-tro-m *und aus* *-trā, *air.* -thar, -thor, -thur, *w.* -dr, -tr, *-tro-n, *bret.* -tr, -er, -r, -tl, *lat.* -tro-, -cro-, *gr.* -τρο- (δαι-τρός, ἰα-τρό-ς), *isl.* ðr. *In:* gutu-a-trŏ-s *'redner'*, *lau-tro-n, lautro *'balneo'*, *tara-tro-n *'borer'*. *In ableitungen?* Aratrius, Κερέθριος, 'Ραχατρίαι. *Nach d'Arbois de Jubainville* -trŏ- *ligurisch in fl.* Vister *für* *Vis-tro-s *j. la Vistre, dép. Gard, und villeicht* Is-tro-s, *zugleich illyrisch und thracisch.*

Tro... *M. F. nomen. (Salona) CIL* III 9369: Tro...... Secu.... *(Pfünz)* 13552, 111: Tro... Speratæ. *(Rom)* VI 32624, d, 18: M. Tro. T. f. Pap. Firmus Poetovi(o). *(Vechten)* XIII 10017, 852: TRO.

Troalnum Troarnum *O. j. Troarn, dép. Calvados, arr. Caen.*

Trocc-eia *F. (Verona) CIL* V 3626: L. Gavio Onesimo Trocceia Severa b. m.

Trocc-ius *M. nomen gentilic. (Rustrel, dép. Vaucluse, arr. und canton Apt) CIL* XII 1145 *u. add. p.* 823: T. Troccius Virilis sibi et Mariae Privatae uxsori t. f. i. *(Tresques, dép. Gard)* 2758 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1550: D(is) M(anibus) [Cr]asiae Severillae [Se]x. Trocc[ius] Marcellinus uxsori. *(Nîmes) CIL* XII 3961 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1220: L. Troccio...... L. Troccio......... *s.* Trogius.

***trokkŏ-s**, *vorceltisch* *trok-nó-s, *nach Stokes zu cy.* trwch 1) *fractus, mancus, mutilus,* 2) *scissura, incisio, incile; vw. mit lat.* tro-n-cus, truncus, *lit.* trinka *block, klotz.*

Troccus *M. (Saint-Girons, dép. Ariège) CIL* XIII 4: Pusilla Trocci fil.

Trochini-aca curtis, *O. j. Saint-Léger-sous-Margerie, dép. Aube, arr. Arcis-sur-Aube, canton Chavanges.*

Troci-ăcus *vom gentilic.* *Trōcius *oder* Troccius. *O.* 1) *j. Trocy, dép. Seine-et-Marne, arr. Meaux, canton Lizy.* 2) *j. Trossy, dép. Oise, arr. Senlis, canton Creil, gemeinde Saint-Maximin.* 3) *j. Trossy, dép. Haute-Savoie, arr. Thonon, canton Abondance, gemeinde Bernex.* 4) *j. Trossy, dép. Haute-Savoie, arr. und canton Thonon, gemeinde Liaud.* 5) *j. Troussey, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Voy.*

Trocina *M. F. (Tarragona) CIL* II

4406: D(is) M(anibus) Trocinae Sirvando vixit an. XXV, m. II, d. XXV, Trocina Afrodisia mater infelicissima memoriae eius posuit. *(Barcelona)* 4562: G. Trocin[us] Agathio. 4582: D(is) M(anibus) Porcio Ceriali Trocina Philumene marito b. m. *EE* 9 *p.* 201 *n.* 173: D(is) M(anibus) Porciliae ann. II, m. I, d. I Trocina Chile ste. le. *n.* 395 *p.* 146: L. Licinio Secundo accenso patrono suo L. Licin. Surae primo secund. tertio consul, eius IIIIII vir. Aug. col. I. V. T. Tarrac. col. F. I. A. P. Barcin. C. Trocina Onesimus amico. *(Genua) CIL* V 7767: D(is) M(anibus) C. Trocinai Honesimi L. Pedanius Ursus amico imcomparabili b. m. f. *(Narbonne)* XII 5232: Trocinoiae (*Hirschfeld list* [P]ro[p]in[qu]ae) libert.

Troc-mi, *V. in Galatien mit hauptstadt* Tavion. *Polyb.* 31, 13, 2: *Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ Τρόκμοι δι' αὑτῶν ἀποτεμέσθαι τῆς Καππαδοκίας οὐδέν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς ᾠκοδομήσοντο τὴν δίκην ἐπιβαλόμενοι τόλμαν, καταφυγόντες ἐπὶ Ῥωμαίους διαβάλλειν ἐπειρῶντο τὸν Ἀριαράθην.* *Cic. de divin.* 2, 37, 79: Is (Caesar) cum ei (Deiotaro regi) Trocmorum tetrarchian eripuisset et adseculo suo Pergameno nescio cui (Mithridati) dedisset eidemque detraxisset Armeniam a senatu datam, cumque ab eo magnificentissumo hospitio acceptus esset, spoliatum reliquit et hospitem et regem. *Liv.* 38, 16, 11 *(a. 189):* Postremo cum tres essent gentes, Tolostobogii, Trocmi, Tectosages, in tris partis, qua cuique populorum suorum vectigalis Asia esset, diviserunt. (12) Trocmis Hellesponti ora data; Tolostobogii Aeolida atque Ioniam, Tectosages mediterranea Asiae sortiti sunt, et stipendium tota cis Taurum Asia exigebant, sedem autem ipsi sibi circa Halyn flumen cepere. 19, 2: Trocmos coniugibus ac liberis apud Tectosagos depositis armatorum agmine Tolostobogiis statuisse auxilium ferre. Erant autem tunc trium populorum reguli Ortiago et Combolomarus et Gaulotus. *Strab.* 4, 1, 13 *p.* 187: *Τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβόγιοι· τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν μηνύει τὸ πρὸς τοὺς Τεκτόσαγας σύμφυλον, ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβογίους ⟨οὔτ'⟩ ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων οὔτ' ἐν αὐταῖς οὔτ' ἐντός· εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλεόνων.* 12, 3, 39 *p.* 561: *Πλάτος δὲ τὸ ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον ἐπί τε τὴν Ζηλῖτιν καὶ τὴν μεγάλην Καππαδοκίαν μέχρι τῶν Τρόκμων.* 12, 5, 1 *p.* 566: *Πρὸς νότον τοίνυν εἰσὶ τοῖς Παφλαγόσι Γαλάται· τούτων δ' ἐστὶν ἔθνη τρία, δύο μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐπώνυμα, Τρόκμοι καὶ Τολιστοβόγιοι, τὸ τρίτον δ' ἀπὸ τοῦ ἐν Κελτικῇ ἔθνους Τεκτόσαγες.* 2 *p.* 567: *Ἔχουσι δὲ οἱ μὲν Τρόκμοι τὰ πρὸς τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ. ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κράτιστα ὧν νέμονται Γαλάται· φρούρια δ' αὐτοῖς τετείχισται τρία, Ταούιον, ἐμπόριον τῶν ταύτῃ, ὅπου ὁ τοῦ Διὸς κολοσσὸς χαλκοῦς καὶ τέμενος αὐτοῦ ἄσυλον, καὶ Μιθριδάτιον ὃ ἔδωκε Πομπήιος Βρογιτάρῳ* (*Keil; βογοδιατάρῳ codd.*) *τῆς Ποντικῆς βασιλείας ἀφορίσας, τρίτον δέ πω Δανάλα, ὅπου τὸν σύλλογον ἐποιήσαντο Πομπήιός τε καὶ Λεύκολλος, ὁ μὲν ἥκων ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου διαδοχήν, ὁ δὲ παραδιδοὺς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀπαίρων ἐπὶ τὸν θρίαμβον. Τρόκμοι μὲν δὴ ταῦτ' ἔχουσι τὰ μέρη, Τεκτόσαγες δὲ τὰ πρὸς τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ τῇ κατὰ Πεσσινοῦντα καὶ Ὀρκαόρκους· τούτων δ' ἦν φρούριον Ἄγκυρα ὁμώνυμος τῇ πρὸς Λυδίᾳ περὶ Βλαῦδον πολίχνῃ Φρυγιακῇ.* *Plin. n. h.* 5, 146: Qui partem eam insedere Gallorum Tolistobogi et Voturi et Ambitouti vocantur, qui Maeoniae et Paphlagoniae regionem Trogmi ... Oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavium, Tolistobogiorum Pisinuus. *Memnon fragm.* 19 *FHG t.* 3 *p.* 536 *(saec. 1/2 in. p. Ch.): Οὗτοι* (*Γαλάται*) *δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν αὖθις ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς αἱρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο τὴν νῦν Γαλατίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοίρας ταύτην διανείμαντες, καὶ τοὺς μὲν Τρωγμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ Τολοστοβογίους, τοὺς δὲ Τεκτόσαγας. ἐδείμαντο δὲ πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολοστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πισινοῦντα.* *Appian. Syr.* 32: *Τὸ δὲ λαιὸν Γαλατῶν τ' ἔθνη, Τεκτοσάγαι τε καὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστόβιοι.* 42: *Ἐν δὲ Τεκτοσάγαις τε καὶ Τρόκμοις ἐκινδύνευσε μὲν ἐξ ἐνέδρας, καὶ ἔφυγεν.* *Ptol.* 5, 4, 7: *Τούτων* (*Τεκτοσαγῶν*) *δὲ ἔτι ἀνατολικώτεροι Τρώκμοι* (*τρώισμοι X*), *ἐν οἷς πόλεις Ταούιον, Λασκωρία, Ἀνδροσία, Κλαυδιόπολις, Κάρισσα, Φουβάγινα, Δούδουσα, Σάραλος, Οὔκαινα, Ῥάστια.* *TP:* Stabiu (Tabium?) *und* [T]rogmor[um]. *Steph. Byz.*: *Τροκμοί, ἔθνος Γαλατικόν. ἐκαλοῦντο*

δὲ καὶ Τροκμηνοί. Rav. 2, 16 *p.* 97, 10: Rorimorum (*one* Tavio). *Inschriften. (Oluburlu, a. 199 a. Ch.) CIG* 3973, 7—9: *Ψυχας δε βροτων εσαωσ[ας,] και Γαλα[τ]ω[ν] γαιης ηγαγες ες πατριδας· νια τ' εμον [ι]δ[ρυσ]ας ενι Τροκμοις ζαθεοι[σι]. (Menemen) BICA* 1873 *p.* 227 = *Hermes* 14, 474 = *Dittenberger, Orientis Graeci inscriptiones selectae* 1 *n.* 349: *Ο δημος Βρογιταρον Δηιοταρου, Γαλατων Τροκμων τετραρχην, αρετης ενεκεν και ευνοιας της εις εαυτον. (Aus Kleinasien) RA n. s.* 27 (1874) *p.* 133: *Τετραρχης Γαλατων Τροκμων. (In Kleinasien, auf der stelle des tempels des Apollon Didymeus) RC* 18 *p.* 100, *lin.* 35 = *B. Haussoullier, Études sur l'histoire de Milet et du Didymeion p.* 210, 35: *Αλλαι δυο* (*φιαλαι*) *επιγρα|φην εχουσαι 'Βρογιταρος Δηιοταρου Γα|λατων Τροκμων τετραρχης και αδ|ελφη αυτου Αβαδογιωνα Απολλωνι | Διδυμει' πατρωιωι χαριστηριον εμε. Dittenberger, Sylloge Inscr. Graecarum* 177, 2 *p.* 276: [*Απο της επι του*] *Καικου ποταμου* | [*προς Τροκμο*]*υς Γαλατας μαχης. (Tavium, j. Kefez-Keui) Bulletin de Correspondance hellénique* 7 (1888) *p.* 26: *Μ. Αντ. Μεμ*[*μιον* ......] *τον λαμπ*[*ροτατον υπατικον*] *χειλιαρχον* [*λεγιωνος*........] *κουαιστορα* [*επαρχειας Λυκι*]*ας Παμφυλ*[*ιας, πραξεις συν*]*κλητου ειλη*[*φοτα, αιδιλην*] *κουρουλην, πρ*[*εσβευτην Ασιας,*] *στρατηγον δη*[*μου Ρωμαιων, ε*]*παρχον αιραρι*[*ου του Κρονου, δι*]*ορθωτην Γαλ*[*ατων Τροκμων, προσ*]*τατευσαντ*[*α και επιμελησαμενον α*]*υτων και* ...... *τοπω καισ*..........*υς. Münzen. (Tiberius) Mionnet, Descr. Suppl.* 7 *p.* 653 *n.* 94. *(Titus) n.* 95. *(Domitianus) n.* 96: CEBACTHNΩN. TROKMΩN. *(Antoninus Pius) p.* 654 *n.* 97: CEBACTH. TPOK .... 98 *(a. 144 p. Ch.)*: CEBACTH. TPOKMΩN. ET. PΞΘ. *Vgl. Mélanges de Numismatique* 3 *p.* 330. *Münzen von Tavium. (Septimius Severus) Mionnet, Descr. t.* 4 *p.* 400 *n.* 155—158. *Suppl.* 7 *p.* 650 *n.* 87 *(a. 218 a. Ch.)*; *p.* 651 *n.* 88. *(Iulia Domna) Descr. t.* 4 *p.* 400 *n.* 159. 160; *p.* 401 *n.* 161—163. *Suppl. t.* 7 *p.* 651 *n.* 90. 91: CE. TPO. TAOYIANΩN. *(Caracalla) Descr. t.* 4 *p.* 401 *n.* 164: CE. TP. TAOYIANΩN. *n.* 166. *Suppl. t.* 7 *p.* 652 *n.* 92: CE. TPO. TAOYIANΩN. *n.* 93: C. TPO. TAOYIANΩ ... *(Diadumenianus) t.* 4 *n.* 167: TPΩK. TAOYIANΩN. *(Elagabalus) p.* 402 *n.* 168. 169: CE. TPO. TAOYIANΩN. — *p.* 402 *n.* 171: ΣEBAΣTHNΩN. TPOKMΩN. — *(Titus bis Sept. Severus) Wroth p.* 24 *n.* 3. 4: ΣEBAΣTHNΩN *R* TPO KMΩN. *n.* 5: TPO KMΩN *R* [ΣEBAΣ]THN ΩN. *(Vespasian) p.* 25 *n.* 6: [A]VTOKAIΣAP ΣEBAΣTOΣ OYEΣΠAΣI .... *R* [ΣEBA]ΣTHNΩN TPOKMΩN. *(Titus) n.* 7: AYTOKPA. TITOΣ. KAIΣAP. ΣEBAΣTOΣ *R* ΣEBAΣTHNΩN TPOKMΩN. *(Septimius Severus) n.* 8: AV KΛ CEΠ CEOVHPOS *R* CE(*βαστηνων*) TPO(*κμων*) TA [OV] IANΩN. *n.* 9 *(a. 193)*: AV KΛ CEΠ CEOVHPOC *R* CETPOTAO V IANΩN. *p.* 26 *n.* 11: AVTKΛCEΠTIMCEOVHP. . AVΓ *R* CETPOTAO V[IA]NΩN. *n.* 12: AV KΛCEΠ CEOVHPOC *R* CETPTAOVIANΩN. *(Iulia Domna) n.* 13: IOVΛIA CEBACTH *R* CE. TPO TAOVIANΩN. *n.* 14 *(a. 193)*: IOVΛIA ΔOM NA CEBACTH *R* CETPO [T]AOVIA NΩN. *(Caracalla) p.* 27 *n.* 17. 18: MAVPHAN TΩNINOCK *R* CE TPOTA OVIANΩN. *n.* 19: MAVPHAN TΩNINOC *R* CETPOT AOVIANΩN. *p.* 28 *n.* 21. 22: AVT. K. M AVP ANTΩNINOCAY *R* CETPO TAOVIANΩN. *n.* 23 *(a. 193)*: MAVPHAN TΩNINOCK *R* CETPO [TAO]VIANΩN. *Bronzemünzen. Waddington n.* 6688—6690 *RN* 4[e] *s., t.* 2 *p.* 572: TPOKMΩN *R* CEBAΣTHNΩN. *(Vespasian) n.* 6691. 6692. *(Titus)* 6693. 6694: *R* ΣEBAΣTHNΩN TPOKMΩN. *(Antoninus Pius)* 6695: *R* CEBACTH. TPOKMΩN. ET. PΞΘ. *(Iulia Domna)* 6697: *R* CE. TPO. TAOYIANΩN. 6698: *R* CEB. TRO. TAOYIANΩN. 6699: *R* CE. TPO. TAOYIANΩN. ET. CHI. 6700: CEB. TPO. TAOYIANΩN. 6704: *R* CE. TPO. TAOYIANΩN. *(Caracalla)* 6705: *R* CE. TPO. TAOYIANΩN ET. CIH. 6706: *R* CE. TPO. TAOYIANΩN. *(Geta)* 6708: ΠO. CE. ΓETAC KOM. K. C. P. *R* CE. TPO. TAOYIANΩN ET. CHI.

Trocn-ades *bistum in Galatia salutaris oder secunda, metropole Pessinus. TP:* Tricomia. *Basilii notitia* 277 *G.*: *'Ο Τροκνάδων. Hierocl.* 698, 1: *'Ρεγετν*(*lis-ρ?*)*οκνάδα. Notitiae episcopatuum* 1 *n.* 277, 8. *n.* 330, 9. *n.* 239 *Parth. Concil. Chalcedon. p.* 125. 309: Cyriacus *Τροκμάδων. p.* 663: Cyriacus *Τροκνάδων. Concil. Constantinop.* III *p.* 672: Theodorus *Τροκνάδων τῆς δευτέρας Γαλατῶν ἐπαρχίας. Concil. Nicaen. II p.* 355: Leon *Τροκνάδων. (j. Kaimaz) EE* 5 *p.* 46 *n.* 97: Trocna[d]es. ... TPoKNA[*δες*].

trōco- *aus* *trouco-, *davon gentilic.* Troccius, *O.* Trociācus.

Trog.. *(Rieti) CIL* IX 4685: C. Octavio Trog..

?**Trogel**? *(Penalva) CIL* II 421 = *EE* 9 *p.* 23: D. M. ‖ [T]rogǁl.

Trogi-ānus *M. Martyrolog. Hieronym. 4. id. febr.:* Sanctonis civitate depositio sancti Trogiani (*var.* Troiani) episcopi.

Trogi-marus *M.* **Trogimara** *F.* *(S. Lorenz in Stranitzen) CIL* III 5287: Trogimarus Maeni f. an. LX, Quadratus TrogImarI f(ilius) an. LXX. et SecundInus an. XX. Sabianus Trogimara C. Severa Quarti/// Firmus ///oi////.

Trogi-nus. *Lucil. sat.* 30, *fr.* 691 *p.* 236 *B.:* Cuia opera Troginus 'calix' per castra cluebat.

Trog-ius *nomen gentile, von* Trogus. *(Nîmes) CIL* XII 3142* = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 270: [S]ex(tus) Trogius Severus. 3962 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1221: [D(is) M(anibus)] Q. Trogi(i) Lydi; Q. Trog(ius) Hermet.([s?] patrono opt(imo). *Vgl.* Troccius.

Trogmi *s.* Trocmi.

trōgŏ- *adj. aus älterem* *trougŏ- *'elend, unglücklich', in festländischen dialecten zu* *trugŏ- *geworden, air. adj.* tróg (*dem.* trógán) *'miser'; ir.* trúag *'miser, macer', cy. corn.* tru, *w.* tru *(misérable), corn.* troc *gl. miser, mbret.* tru *(vic) misérable, bret.* truez *(misère); gemeinroman.* truan *'elende, bemitleidenswerte, landstreicher', afr.* truand, *prov.* truan, *span.* truhan, *port.* truão; *frz.* trucher *aus* *trūgicare, *cf. an.* þrúga *(drücken), ahd.* drûh *fessel,* √ truk; *Windisch vgl.* στρεύγομαι.

Trŏgus *nach d'Arbois de Jubainville zu ir.* trŏg *i. clann. M.* 1) *Großvater des historikers* Trogus Pompeius *(Gallier vom volk der Vocontii), von Cn. Pompeius zum röm. bürger gemacht, zw. 76 und 71 oder zw. 75 und 73; seither hieß Trogus daher* Cn. Pompeius Trogus; *ebenso* 2) *der geschichtschreiber. Iustinus, praef.* 1: Trogus Pompeius. 38, 3, 11: Pompeius Trogus. 43, 1, 1: Trogus. 5, 11: In postremo libro Trogus ait maiores suos originem a Vocontiis ducere; avum suum Trogum Pompeium Sertoriano bello civitatem a Cn. Pompeio percepisse, (12) patruum Mithridatico bello turmas equitum sub eodem Pompeio duxisse; patrem quoque sub C. Caesare militasse epistularumque ac legationum, simul et anuli curam habuisse. *Oros.* 4, 6, 1: Sicut Pompeius Trogus et Iustinus exprimunt. 6: Sicut Pompeius Trogus et Iustinus fatentur. 7, 27, 1: Pompeium Trogum et Cornelium Tacitum commemorasse. *Augustin. de civ. dei* 4, 6: Iustinus, qui Graecam vel potius peregrinam Trogum Pompeium secutus non Latine tantum, sicut ille, verum etiam breviter scripsit historiam ... Vel iste vel Trogus. 2) Saufeius Trogus. *Sen. apocol.* 13: Trogus. *Tac. a.* 11, 35: Saufeium Trogum. *Andere: (Rom) CIG* 6660: Βασιλεω απελευθερω Αρριος Τρογος πατρων. *(Pozzuoli) CIL* X 1726: [C. Quincti]o TrógI lib(erto) Su.... kalatori pontific(i) *Cf. Varr. l. l.* 6, 90: M. Sergii Mani filii quaestoris, qui capitis accusavit Trogum. 92: T. Quinti Trogi scelerosi. *Davon abgeleitet* Trog-ius.

Troium, Troilus, Troicae, *O. j. Truyes, dép. Indre-et-Loire, arr. Tours, canton Montbazon.*

Τροιζήν *O. j. Trets, dép. Bouches-du-Rhône, arr. Aix, im Arc-tale. Steph. Byz.:* Ἔστι καὶ ἄλλη Τροιζὴν ἐν Μασσαλίᾳ τῆς Ἰταλίας, ἣν Χάραξ Τροιζηνίδα χώραν φησίν. *Vgl.* Trittia.

Tronch-eius *O. j. Tronchoy, dép. Yonne, arr. Tonnerre, canton Flogny.*

Tronum *O.* 1) *in Dalmatien IA* 338, 1: Trono. 2) *Merov. münze, gefunden bei Langres: Belfort* 6462: TRONO CAS(trum) *oder* CASTRO NO(vo).

Trŏpŏ-s *M. Celte, mit hellenisiertem namen. (Topakli) The Journal of Hellenic Studies, vol.* 19, *part.* 1 (1899) *p.* 96 *n.* 76: Tropos.

Trōs-ius *M. Capitolini vita M. Ant. phil.* 2, 3: (Grammatico Latino) Trosio Apro. *(Portogruaro) CIL* I 1455 = V 1890: L. Trosius M. f. *(Philippi) CIL* III 633 II 2, 8: P. Trosius Geminus. *(Cilli)* 5116 = 13525: .... f(ilio) Cl(audia) Cel[eia ....]o II vir(o) i(ure) d(icundo) [et .....] M(arci) f(ilio) Mate[r]no et .. Tros(io) Paul(o) .. et [Cl]aud(iae) [E]unae .... 5274*: L. Trosius Propincus et Iantulla coniunx v. f. s. et Iuveni fil. an. VIII. *(Spalato)* 8805: M. Trosi[us] Magnus. *(Gardino bei Nadin)* 9963: Ceuna Trosia. *(Cilli)* 11702: C. Iunio Venusto patri sanctissimo Trosia Successa uxor pientissimo et C. Iunio Potenti ann. III M. Pompeius Po[tens] de suo faciendum curavit. *(Podgraje bei Bencovaz)* 15033: Tito Laelio Maximo an. XIX. Trosia Severa mater f. p. *(Nadin)* 15045: Trosia Prima

Buccionis l. v. s. l. m. *(Salvore)* V 480: P. Trosius C. f. Porcio, Naevia P. f. Quarta, Trosia C. f. Tertia v. *(Triest)* 638: ...sio | Trosi......is. 639: [Tr]osio Sex. f. 640: P. Trosius Peregrinus v(ivus) f(ecit) sibi et P. Trosio Severo *und* P. Trosio P. f. CommunI. *(aus Istrien, saec. 1)* 721 = *AEM* 18 (1895) *s.* 101: M. Trosius [M.? f.] Magnus. *(Belvedere)* *CIL* V 750: P. Trosius C. f. Cinna b. s. *(Aquileja)* 830: Silvano Aug. in honor. M. Trosi Daphni IIIIII viri et M. Trosi Cissi lib. M. Trosius Modestus d. d. *(Belvedere)* 1419: C. Trosius Ↄ. l. Azbestus Trosiae Ↄ. l. N[y]mph[e] coniugi. *(Aquileja)* 1420: Locus M. T[r]osi Celadi sibi et suis in fronte pedes XX in agrum pedes XXXII. *(Udine)* 1421: D(is) M(anibus) Trosia. *(Aquileja)* 1422: Trosia [Ↄ. l.] Cicca patro[na] Trosia [Ↄ.] l. P[h]ile[ma] fieri iussit princeps L. Prudens libert. Philotis liber[t.] p. [q.] XVI. *(Venedig)* 2225: Ennia P. l. Veneria sibi et T. Trosio T. f. Secundo T. Saufeio SteipanI l. Magiro v. *(Este)* 2498: Appuleia Aretusa C. Trosio LIberalI mater ponit mil. praetoriae cohortis VI ann. XVIIII. *(Altichiero)* 3051: L. Trosio Crescenti Trosia Tertia f. p. *(Pola; Cedar; Parentii)* 8110,147: TROSI. *(Aquileja)* 8279: T. Paccio M. f. Minuciae L. f. T. Paccius T. f. Prisc[us] IIII vir praef. fabr. fecit Trosiae M. f. Char... [u]xori. *(Aquileja)* 8973: P. Trosius Gamus. *(Rom)* VI 2755: L. Tros[i]us L. f. Pup. Maximus, Tergeste. 30692: C. Avillius Licinius Trosius. 32536: L. Trosiu[s] ... 32677: T. Flavius Iuvencatus evoc. coh. IIII. pre. p. v. Trosius Septimus fratri b. m. eres posuit. 36458: [P]. Tros[i]o Crescenti Trosia Tertia f. p. *(Cagliari)* X 7709: .. Trosius Felix. *(Fano)* XI 6689, 244: P. Trosi. — *s.* Trausius.

Troslī-acus Troslegium, *O. Droslei, j. Trosly-Loire, dép. Aisne, arr. Laon, canton Coucy-le-Château. Vgl. auch Trosly-Breuil, dép. Oise, arr. Compiègne, canton Attichy.*

Trot(t)-edius *M. zu ir.* trot *(quarrel). (Tschatesch)* *CIL* III 14354, 22: Medus C. Trotedi Negotiator(is servus) Neptuno Oviano. *(Este)* V 2710: P. Trotted[i] P. l. Sasae.

Trouc-es, *gen.* *Trouc-ĕt-ŏs (*lat.* Troucet-is), *ableitung v. stamm* troucŏ- (*davon abgeleitet* Trouci-llus), *später* trōco- (ō = ou) (*aus* trōco- *wurde gentilic.* *Trōcius, *wovon O.* Trociăcus) *oder* Troccius. *M. cogn. (Saint-Alban, dép. Isère)* *CIL* XII 2356: Bitunae Troucetis *(gen.)* f(iliae).

Troucĕt-eius *M. cogn. (Landecy* bei Genf, a. 8 a. Ch.)* *CIL* XII 2623: P. Decius Troucetei (i, *gen.*) Vepi f(ilius) VoltIn(ia) Esunertus (*der vater hieß also* Trouceteius Vepus *oder nach Hirschfeld p.* 962 Troucetus Vepius?).

Troucĕtī-marus *M. (Czákvár)* *CIL* III 3367 = 10351: [T]roucetima[r]us Ancula[t]i Aulricmar[a] Atali viva sib(i) [f. e]t coiugi Domit[i]us filius parent[i]bus t(itulum) p(osuit). *(Gyermel)* 3659 = 10603: Troucetimarus.

Trouceti-ssa *M. cogn. (Buda)* *CIL* III 14349, 8: Reginus Troucetissae f. domo Trever. anno XXX sesquiplic. alae Aur(ianae) I (primae) stipendio. V. h. s. e. receptus sesquip. alae Asturu(m) II (secundae) frater ide. heres posit.

Trouci-llus *abgeleitet v. stamm* troucŏ-, *M. cogn. (Friesach in Kärnten)* *CIL* III 5037: Subitio Suri f. t. f. iusit sibi et Vercillae Troucilli f. uxori Castio f. v. f. *(Susa)* V 7269: Adnama Troucilli f(ilia) sibi et Uragoni Tra// f. viro v. f. *(Chianocco)* 7287: V. f. DIvicta Mogeti f. Mogetio Titi f. patri Severae Troucilli f. matri Lituccae Sabini f. *(Brailles bei Albens)* XII 2497: C. Craxsio [T]roucil[lo]. *(Nîmes, saec. 1)* 3944 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 1203: Tertius Cintulli f(ilius) sibi et Cintullo Ateponis f(ilio) patri suo et Iuliae TroucillI fIliae matrI suae et Quintae CintullI f. sororI suae et Secundae ToutullI filiae uxsorI suae ex testamento. *s.* Trougillus.

Trouci-ssa *M. (Palota)* *CIL* III 4146: Aurelius Dialo veter. chr. VII pr. an. L h. s. e. Troucissae vivo Aur. materæ viva p. c. par.

troucŏ- (*davon abgeleitet* Trouc-es, *gen.* *Troucĕt-ŏs), *daraus* trōco (ō = ou), *Trōc-ius *oder* Troccius, *O.* Trocī-ăcus.

Trougi-llus *von* *trougŏ-, *M. (Lengfeld am nordfuße des Otzbergs, in Hessen)* *CIL* XIII 6432: Num(ini) Aug(usto) s(acrum). Deo invicto Lucius Trougilli (filius) ex voto suscepto s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito). *(Weisenau bei Mainz)* 7101: Pusa Trougilli f(ilius) an. CXX hic situs est. Prisca Pusa f. an. XXX hic sita est. Vinda Ategniomari f. hic sita futura est an. LXXX. *s.* Trouci-llus.

trougo- *s.* *trŏgŏ-.

Trous. *(Bingen) CIL* XIII 10010, 1944: Trous avoti. (TROVS/AVO+.)

Troxo, Troxso *M. (Paris) CIL* XIII 10010, 1943ª: TOROOXO. *(Weisenau)* ᵇ: TROXSO, O TR O SX. *Vgl.* Troccus, *CIL* XIII 4 *und* Truxus.

-trua *in O.* Con-trua.

Truccĭ-acus *O.* 1) Troissiacum, Tresseium, *j. Troissy, dép. Marne, arr. Épernay, canton Dormans.* 2) *Troissy, dép. Savoie, arr. Chambéry, canton Albens, gemeinde La Biolle.* 3) Trucciagus, *j. Droizy, dép. Aisne, arr. Soissons, canton Oulchy-le-Château. Liber historiae Francorum* 36 *MGSS Mer.* II *p.* 305 *(a. 592):* In loco nuncupante Trucia in paygo Suessionico. 4) *Droizy, dép. Eure, arr. Évreux, canton Nonancourt.*

***truccŏ-s** *nach Loth* = *trunco-s, *w.* truch *(mutilé, incision), armor.* trouch *(coupe). s.* *trokko-s.

Truccul-ensis *portus. Tac. Agr.* 38: Et simul classis secunda tempestate ac fama Trucculensem (*A*, trutulens est *B*) portum tenuit, unde proximo ⟨anno⟩, Britanniae litore lecto omni, reditura erat. (*cf. Dio* 66, 20, 2.) *Vgl. Rav.* 5, 31 *p.* 435, 21: Ugrulentum (civitas) *und* Ταἰξαλον ἄκρον, Rutupensis.

Trucia *s.* Trucciacus.

Trucĭ-acus *O. j. dorf Trucy-sur-Yonne, dép. Yonne, arr. Auxerre, canton Coulanges-sur-Yonne. Urk. a. 634 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8: In eodem pago (territorio Autissiodorensi) Truciacum.

?**tructa** *galloromanisch 'forelle', span.* trucha, *port.* truita, *cat.* truite, *prov.* trocha, *neuprov.* trouito trucho troucho, *raet.* truta, *ital.* trota, *piemont.* truta, truita *bei Uguçon da Laodho; frz.* truite, *ae.* trûht, *engl.* trout; *nach Diez aus gr.* τρώκτης. *Plin. Valerian.* 5, 43: Tructus. *Anthim.* 39: De piscium ratione qui in his partibus sunt, tructa et perca aptiores sunt ab aliis piscibus. *Eucheria Anth. Lat.* 390, 18: Limacem pariter nunc sibi tructa petat. *Greg. Tur. in glor. mart.* 75: In hoc enim stagno ferunt tructarum piscium magnitudinem usque ad centum librarum pondere trutinari. *Isidor. or.* 12, 6, 6: Varii a varietate quos vulgo tructas vocat. *CGlL* 3 *p.* 355, 63: Tructa τρώκτης. *Nomina cunctarum spirancium atque quadrupedum MG a. a.* IX *p.* 544, 17: Tructa.

Trudonĭ-acum *vom germ. M.* Trudo, *O. j. Trognée in Belgien, prov. Lüttich, arr. Waremme.*

***trudsmo-** *'schwer' nach Stokes in ir.* tromm, *mir.* tromm, *w.* trwm, *fem.* trom, *corn.* trom, *vw. mit got.* usþriutan; *oder celtisch* *trumba-s *(masc.),* *trumbā *(fem.), cf. an.* þröngva.

Trūg-ar-ĭus (*s.* *trōgo-) *ist der latinisierte bretonische name eines bischofs von Nantes. Cod. Vatic. Regin.* 465, *fol.* 83ʳ.

Trull-ensis *O. in Moesia inferior. (Konino) CIL* III 12390 = 14409: Vic(us) Trullensis. *(Reslec)* 14412, 3: Vic(ani) Trullens(es).

?**Trullinchova** *O. j. Trüllikon im Schweizer canton Zürich, bez. Andelfingen.*

-trum *aus* -duron, *in* Boiotrum, Ecnotrum.

***trumba-s** *s.* *trudsmo-.

Trumplia *O. in Moesia inferior. (Monastir bei Resclec, aus augustischer zeit) CIL* III 7452: L. Plinius Sex. f. Fab(ia) domo Trumplia mil. leg. XX. annorum XLV, stipendiorum XVII hic situs est testamento fieri iussit Secundus L. Plin. et P. Mestri libertus fecit.

Trumplini, Trumpilini *ligurisch nach d'Arbois de Jubainville, V. in der Val Trompia (der Mella), gau der Euganei. Plin. n. h.* 3, 134: Trumpilini (*F*, trumplini *DR*, trumpleni *AE*), venalis cum agris suis populus, dein Camunni conpluresque similes finitimis adtributi municipis. 136: Gentes Alpinae devictae Trumpilini (triumfilini *DFR*), Camuni .... *TP:* Trvmpli(ni). *(Brescia) CIL* V 4310: [Nero]ni Claudio [T]i. [f.] Druso [Camun]ni et TrumplInI. 4313: Iulia[e] August[ae] DIvi Tit[i f.] TrumplIn[i] et Benacens[es]. *(Bovegno, aus der zeit des Augustus):* Staio Esdragass. f. Voben(ensi) principi Trumplinorum, praef(ecto) [c]ohort(is) Trumplinorum [s]ub C. Vibio Pansa legato pro[pr., ite]m Vindol(icis) i[m]munis Caesaris ... et suis Messava Veci f. uxor. *(La Turbia, a. 8 a. Ch.)* 7817, 1: TrumplInI.

Truncin-ïae *O. j. Tronchiennes an der Lys in Belgien, prov. Ostflandern, arr. Gent. Acta s. Basini* 7 *ASS* 14. *iul.* IV *p.* 701 *E:* Ad locum, qui modo dicitur Truncinis. 11 *p.* 702 *B:* Truncinis.

Trung-eyum *O. j. Trungy, dép. Calvados, arr. Bayeux, canton Balleroy.*

Trunium, Trunnum *O. j. Trun, dép. Orne, arr. Argentan.*

Trunn-ĭus. *(Rom) CIL* VI 19457: C. Trunnius Metrobius.

?**Trup-o**(n) *germ.? M. cogn. (Rom) CIL* VI 10319: *(Bei Armthwaite)* VII 332: Deo Mapono et n(umini) Aug. Durio et Ramio et Trupo et Lurio Germani v. s. l. m.; *cf. (Carrawburgh)* 631*: 7 (Centuria) Thruponiana.

Truppĭ-cus *venetisch nach Pauli, M. (Ferrara) CIL* V 2435: T. Truppicus T. f. *und* T. Truppicus T. f. f. *(Ex valle Trebiae)* 2436: Ossa T. Truppici T. filiI.

Truscĭ-ācus *O. j. Drugeac, dép. Cantal, arr. und canton Mauriac. Merowingische münzen. Belfort n.* 4471 (= *Prou* 1851): TRVSCIACO. 4472 (= *Prou* 1852): +TRVSCIACO FIIT.

Trusn-edum *O. j. Trosnay, dép. Marne, arr. Épernay, canton Montmirail, gemeinde Le Thoult-Trosnay.*

Trūtĭ-knŏ-s *patronymicon,* = *Druti-cnos *'son von Drutos'. (Bilingue inschrift von Todi in Umbrien) CIL* I 262 = XI 4687ª: ... [Coi]sis Drutei f(ilius) frater eius minimus locavit et statuit | Ateknati Trutikni karnitu artuaś Koisis Trutiknos. ᵇ: ..turium [C]oisis Druti f(ilius) frater eius minimus locav[it st]atuitqu[e] [At]eknati Truti[k]ni [kar]nitu lokan Ko[isis Tr]utiknos.

?**Trutin-o**(n) *M. nomen gentilic., etruscisch? (Brescia) CIL* V 4204: L. Trutino Probus ex voto deo donum dedit VI vir Aug. Brix.

Trutŏ-brĭgā *O. (S. Thomas das Lamas, Portugal) O Archeologo Portugues* 1897 *p.* 661 = *EE* 8 *p.* 519 *n.* 301: [Imp. Caes. M. Aurelio Antonino Aug(usto), trib. pot.. cos ... divi Antonini f(ilio), divi Hadriani n(epoti), divi Traiani Parthi]ci pronepoti, divi Ner[vae ab]nepoti Fel(ices) Flav(ienses) [T]ru[t]ob(rigenses) per C. Iulium [T]aurum, M. Mallonium Marcio[nem] Num(erium) [Plaetorium] M[a]urum et M. Iul(ium) [T]aurum.

?**Truvil** ... *M. (Riese) CIL* V 8110, 262: L. Truvil ... Magni.

Truxus *M.* [*Dijon*] *CIL* XIII 10015, 50: Truxus f(ecit). *Vgl.* Troxo, Troxso, Troccus.

-ttio *in* F. Meduttio; *cf.* Medussa.

-tt-ĭus *im gentilic.* Ula-ttius.

-ttu- *bret.* -z, *in* Battū, ba-ttu, ba-tu-, ba-tuere.

-tŭ- *nominalsuffix, bret.* d, -z, *in abgeleiteten stämmen auf* -tu-, *verbalsubstantiva auf* -tu-s, -tu-n, *cf. lat.* (magistra)-tu-s, *gr.* (ἰδη)-τύς. adia-tu-, bela-tu-, biatu-, bitu-, brātu-, breχtu-, gus-tu-, gu-tu-, (p)i-tu-, lax-tu-s, losetu-, -tu-n, miletu-, mogi-tu-s, reχtu-, smer-tu-s, *srū-tu-, *sŭ-tú-.

tu *1. person sing., in* karni-tu, *verbalform im praeteritum, dagegen* karnitus *nach d'Arbois de Jubainville nominalform im nom. pl.*

***tu** *'du', air.* tú, *cy.* ti, *mbret.* te, *bret. (Léon)* te, *lat.* tū, *gr.* σύ, *an. ae.* þu, du, *ahd.* dū, du, do, *nhd.* du, *preuss.* tou, *abulg.* ty, *lit. preuss.* tù, *ai.* tvam, *ind.* tú, tú, *ai.* tvâ *acc., abactr.* tū. *In der ursprache war* tú *die betonte,* tu *die enclitische form.*

Tu ... *(Vercelli) CIL* V 6707: C. Tu....

Tu.... *(Córdova) CIL* II 2243: C. Valerius [Dioph]ane[s? na]tione Tu...., caelator anaglyptarius. 2253: C. Val. Avitus natione Tu .... Cemna quod est m[unicipium].

Tu ... *(Bei Pontaix) CIL* XII 1584: [?Ven]aesius Tu ... [praet]or, f[lamen].

Tu ... *(Walldürn, a. 232) CIL* XIII 6592: Expl(oratores) Stu ... *(oder villeicht* S. Tu...) et Brit(tones) gentiles.

Tu ... *(Cöln) CIL* XIII 10017, 853: TV.

Tuatuci ...? *iberisch nach Hübner, O. j. la Galera bei Baza, prov. Granada. Lex Visigothorum* 12, 2, 13: In territoria Barbi, Aurgi, Sturgi, Iliturgi, Viatia, Tuia, Tutugi, Egabro et Epagro. *CIL* II 3406: Res publica Tuatuc(itana). *cf.* Tutugi.

Tublinum *O. j. Doblino, see und schloß in Tirol, bez. Trient, im Sarca-tale. (Doblino, a. 201) CIL* V 5005: Actor praedioru[m] Tublinat(ium).

..**Tuboglirila** *I. ‖ (Périgueux) CIL* XIII 1012: ..TVBOGLIRILAII.I.

Tuboricon *O. der Varduli, j. Motrico? Ptol.* 2, 6, 65: Τρίτιον Τουβόρικον.

tu-bruci *nach d'Arbois de Jubainville germ., aus plur.* *theu-brōkas *'culottes de cuisses'; sg. ahd.* thēch-brôch, dech-prôch *(daraus roman.* deurus, *Casseler Glossen), französisch (saec. 13)* trebus *('haut de chausse, culotte') aus anfangs-*th. *daraus ir.* tribus, *gl.* hee brace; *gael. schott. u. ir.* triubhas *(le pantalon),* trious (*mit englischer*

orthographie trews) *nach England aus afrz.* trebus, *spätlatein.* tribuces, tribuci, *w.* trws *(trows-ers). Isidor. or.* 19, 22, 30: Tubrucos vocatos quod tibias bracasque tegant; tubraci (tubrauci *cod. Wolfenb.*) quod a bracis ad tibias usque perveniant. *Baedae vita s. Cuthberti c.* 18, *t.* 3 *c.* 166 *ed. Colon.*: Namque in tantum a cultu sui corporis animum sustulerat atque ad animae solius cultum contulerat, ut semel calciatus tribracis, quas pelliceas habere solebat, sic menses perduraret integros. *CGlL* 3 *p.* 540, 51: Lacterede. idest quem Calleci dicunt tribuca. 5 *p.* 517, 42: Quod tibias bracasque tegant. *p.* 582, 17: Trubuci dicti quod tibias bracasque tegant.

Tubucci *s.* Tabuccis.

Tucac-ăcŏ-s *M. (Whitefield, North Dunkerron, county Kerry) Macalister n.* 109, *part.* 2, *p.* 111: Lagobbe Muco-Tucacac = *L. the Muco-Tucac-ian. Vgl.* muco- Toicac(i) *(gen.).*

?**Tucca** *vgl. Ioann. Lyd. de magistr.* 1, 23: *Τούκκας ὁ κρεωβόρος, ὃν οἱ ἰδιῶται Ζικκᾶν ἐκάλεσαν καθ' ἡμᾶς. M.* 1) Plotius Tucca. *Verg. catal.* 1, 1: Tuccă *(voc.). Suet. de vir. inl.* 41 *p.* 48 *Reiff.*: Varius et Tucca Vergilii et Horatii contubernales poetae habentur inlustres: qui Aeneidos postea libros emendarunt sub lege ea, ut nihil adderent. *Probi vita Vergili p.* 53 *Reiff.*: Insigni concordia et familiaritate usus Quintili Tucci et Vari. *Donati vita Vergili p.* 63 *Reiff.*: L. Varium et Plotium Tuccam. *p.* 64: Tuccae *(dat.) Sulpicius Carthagin. praef.* 3 = *Anth. Lat.* 653, 3 *R.*: Tucca negat, Varius prohibet. *Schol. Pers.* 2, 42: Vergilii amicus in eadem regione est appellatus Tucca. *Serv. in Verg. Aen. p.* 2, 13 *Thilo*: Tuccam et Varium. *Aen.* 2, 566: A Tucca et Vario. 4, 436: Tucca et Varius. 5, 871: Tuccam et Varium. 7, 464: Tucca et Varius. 2) Sempronius Tucca. *Martial.* 1, 18, 1: Tucca *(voc.).* 6, 65, 1: Tuccam. 2: Tucca… Tucca. 3: Tucca. 6: Tucca. 7, 41, 1: Semproni Tucca. 7, 77, 1: Tucca. 9, 75, 5: Tucca. 11, 70, 1: Tucca. 2: Tucca. 3) *Martial.* 12, 94, 12: Tucca.

tuc(c)-ētum, *rollfleisch, umbr.* toco. *Persius* 2, 41—43: Poscis opem nervis corpusque fidele senectae | Esto, age. Sed grandes patinae tuccētaque crassa | adnuere his superos vetuere Iovemque morantur. (*Dazu Cornuti schol.*: Tucceta. Apud Gallos Cisalpinos bubula dicitur caro condimentis quibusdam crassis oblita ac macerata, et ideo toto anno durat. Solet etiam porcina eodem genere condita servari. Aut assaturarum iura. Hinc Plotius Vergilii amicus in eadem regione est nominatus Tucca. Iterum de hominum optationibus, cum petant ut fortes sint corpore et eadem fortitudo usque perseveret in senectam. Sed hoc a diis non potest concedi, dum cotidie crapula ipsorum corpus corrumpit. *Apulei. metam.* 2, 7: Tuccetum perquam sapidissimum. 7, 11: Tucceta concinnat, adponit scitule. 9, 22: Pulmenta recentia tuccetis temperat mensa largiter instructa. *Arnob.* 2, 43: Glacialia conditione tucceta. (*cf. Cod. Bern. A* 91: Tucetae divitiae. glacialia condicione tucceta.) *Fulgent. sermon. ant.* 41: Tucceta dicuntur escae regiae, sicut Callimorfus in Piseis: Ambrosio redolent tucceta favore. *CGlL* 2 *p.* 202, 52—53: Tucca *κατάχυμα ζωμοῦ.* Tuccetum *ζωμὸς παχύς.* 4 *p.* 187, 49: Tuccentum (Tuccetum *a*) bubula aput Aluinos (apud albinos *a*) Gallos condita. 5 *p.* 487, 35. 517, 45: Tuccetum bubula apud Albinos (Aluinos) Gallos condita. *p.* 612, 39: Tucetum ⟨bu⟩bula condita apud Gallos Alpinos. *Vgl. gloss. Sal.*: Adipatum tuccetosum vel crassum.

Tuccinĭă Tuccōnia, *O. j. Tuggen, im schweizer. canton Schwyz.*

Tucc-ĭus *M.* **Tucc-ĭa** *F.* 1) Tuccia, *vestalin. Dionys. Hal.* 2, 69: *Μιᾶς τῶν παρθένων τῶν ἱερῶν Τυκκίας ὄνομα. Liv. epit.* 20. *Val. Max.* 8, 1, 5: Tucciae virginis Vestalis. *Plin. n. h.* 28, 12: Tucciae Vestalis. *Vgl. Augustin. de civ. dei* 10, 16. 2) M. Tuccius, *aedilis cur. a. 192 a. Ch., praetor a. 191. Liv.* 35, 41, 9: Aedilibus curulibus M. Tuccio et P. Iunio Bruto. 36, 45, 9: M. Tuccius. 37, 2, 1: Tuccius. 50, 13: M. Tuccio propraetori. 38, 36, 1: M. Tuccium. 39, 23, 4: M. Tuccius. 3) *Plin. n. h.* 7, 183: L. Tuccius medicus Sullae. 4) M. Tuccius, *ankläger des C. Sempronius Rufus, a. 51 a. Ch. Caelius bei Cic. epist.* 8, 8, 1: M. Tuccium … Tuccium. 5) *Val. Max.* 4, 4, 10: Tuccia Caesonis filia. 6) *Plin. epist.* 2, 11, 9 *(a. 99)*: Tuccius Cerialis consul. 7) *Martial.* 3, 14, 1 *sq.*: Romam petebat esuritor Tuccius | profectus ex Hispania. *(Capua) CIL* I 565 = X 3776: C. Tuccius C. f. *(S. Giovanni in Carico)* I 1180 = X 5614: Tucciae Ɔ. l. Philemationi. *(Angora)* III 253: L. Tuccio

L. f. Pom. Secundo comiti M. Valeri(i) Itali leg(ati) Aug(usti, prov. Galatiae?). *(Zollfeld)* 4868: L. Tuccius L. f. Pol. Campanus haruspex et Sollonia P. fil. Sabina ob meritum rei public. Virunens. dederunt. *(Iglitza)* 6166: Tucc(io) Ael(iano) aed(ile). *(Pola)* V 86,36: L. [T]ucci. *(Rom)* VI 27690: M. Tu... Tuc.... 27691: Tucc[i] Tucci... 27692: C. Tuccius L. f. Ste. Calvos. 27693: Cn. Tuccio Euanthi. 27694: Q. Tuccio Felici Q. Tuccius Feli[x] patri pientissimo. 27695: Tuccio Gaetulico Gaetulicus p. f. 27696: L. Tuccius L. et Ↄ. lib. Germanus fec. sibi et Tucciae Hyacinthidi. 27697: Ossa M. Tucci M. 7 l. Hilari. 27698: Memoriae M. TucciI Iuvenis amici optimi Ti. Claudius Graecinus. 27699: M. Tuccio M. l. Lenaeo ex testamento arbitratu Cn. Corneli Ↄ. l. Lucini, Tucciae M. l. Laudicae, Gessiae A. l. Erotinis, M. Tucci M. l. Philarguri. 27700: Cn. Tuccius Maximus. 27701: Cn. Tuccius Sex. f. Col. Proculus Sex. Tuccius Sex. L. Zeno. 27702: Cn. Tuccius Cn. l. Thalamus. 27703: M. Tuccio Venusto M. Tuccius Faustus patri. 27704: Tuccia Gr. l. Auge. 27705: DIs Manibus Tucciae Crysaidi fecit M. Tuccius Hermeros lib. suae benemerenti. 27706: D. M. [T]ucciae Euhodiae Tuccius Severus ver(na) eius et .. Tuccius Hel[e]nus l(ibertus) p(atronae) b. m. f. 27707: Tuccia Ↄ. l. Fausta. 27708: D. M. Tucciae Galatiae fIliae pIissimae NIcostratus et Euphrosyne parentes et Maritimus coniugi bene merenti vIxit annis XVI, mensib(us) VIII, dieb(us) VI. 27709: Tuccia Ↄ. l. Hedulium v. a. XI. 27710: Tuccia 7. l. Lade vix. ann. II, Tuccius Callistus vix. ann. VIII. 27711: D. M. Tucciae Lydiae M. Tuccius Eutychus matri b. m. f. 27712: D. M. Tuccia Pannychis C. Tuccio Primo patrono dulciss. et b. m. fecit et sibi et libertis libertabusque eorum. 27713: Tuccia Spu. [f.] Priscilla vix. an. III. 27714: D. M. Tucciae Spei filiae pientissimae fecit Hilarus Caes. n. ser. et sibi et suis posterisq(ue) suis et eorum. 27832: M. Tuccius Optatus. 28064: M. Tuccius M. l. Mannaes. 28661*: [Vettius....] M. Tucci l. Prim... 36462: Tuccius. 36463: [C]n. Tucci Cn. l. Pi.. 36464: D. M. Tucciae Myrine Acte col. *Bullettino della Commissione archeologica comunale di Roma* 1892 *p.* 298: M. Tuccius C. f(ilius) Col(lina tribu) Maximus Tiberiopoli. *(Lambèse)* VIII 2562, 49: Q. Tuccius Felix. 3005: M. Tuccius Urbicus et M. Tuccius [Pro]culus. 3573: Tuccia Victoria ... Tuccia [Re]pos[t]a. 4097: Tuccius Privatus. 4098: M. Tuccius Fabia Silvanio ... Tuccia Tertulla. 4099: Tuccia Tertullina ... Tuccius Bucco. *(Setif)* 8437: Tuccius Flavius Fla(vi) f. [A]rn[ensi] Fortunatus. *(Rugge zwischen Lecce und Monterone)* IX 23: ////Tuccio M. f. Fab(ia) Ceri[al]i .... M. Tuccius Augazo. *(Pesco)* 1506: Tuccia Prima. *(Vinchiaturo)* 2539: Tucciae C. l. Lupillae. *(Correse)* 4968: L. Tuccius P. f. Col. Maxim[us]. *(Treia)* 5673: C. Tuccio C. l. Salvio Tucciae C. l. Chrysario, C. Tuccio C. l. Adrast(o), C. Tuccio C. l. Lucrio, C. Tuccius Ↄ. l. Helius, C. Tuccius .. l. Cnismus. *(Pozzuoli)* X 1945: Tucciae Sp. fil. Cleopatrae. *(Capua)* 3776, 2, 4: C. Tuccius C. f. 3777, 2, 4: C. [T]uccius C. f. *(Calvi)* 4691 = 8051, 34: M. Tucci L. f. Tro.. caleonis. *(S. Giovanni in Carico)* 5628: Tuccia L. M. C. L. *(Terracina)* 6400 *add.*: M. Tuccius M. f. Arruntius. *(Monteleone)* 8041, 39: M. Tucci L. f. Tro. Caponus. *(Uzès)* XII 5683, 296: M. Tucci L. f. Tro(mentina) Galeon[i]s. *(Charolle bei Lectoure)* XIII 538: Tucc[i(i)] Quart[i]. *(Ostia)* XIV 250 II 19: C. Tuccius Antiochus. *(Rom)* 251 II 37. VII 27: C. Tuccius Epictetus. *(Ostia)* 256, 233: Tuccius Felix. 283 I 5: C. Tuccius Receptus. 426: C. Tuccius L. f. Vot(uria). 427: C. Tuccius M. l. Eutychus Aug. [fecit sibi et] C. Tuccio PhratI pat. Tucciae Elate collibertae. 428: [.. Tu]ccius Ↄ. l. Malchio Augustalis Tuccia Ↄ. [l.] Calityche. *(Rom)* 605: Lucius Arius Asclepius cum coniuge sua Tucia Crispina. *(Ostia)* 606. 607: Tucciae Crispinae. 1326: Tyccia. 1685: C. C. Tucciorum Telephi et Alexandr. 1686: [C. Tucciu]s C. l. Tertius [C. Tuc]cio C. l. Amiantho T. Tuccia C. l. Epigone. 1687: Tuccius Zosimus. *(Rom)* 2620 I 7: L. Tuccius L. f. Bassus. *(Rom)* XV 3539: M. Tucci L. f. Tro(mentina) Caleonis.

Tucc-o(n) *M.* *(Duraton)* *CIL* II 2763 *u. add. p.* 709: Fortunae balneari sac(rum). Q. Valerius Tucco. miles leg. II. adiutricis p. f. Ↄ. Aemil. Secundi.

Tucconia *s.* Tuccinia.

?**Tuccudae.** *(Rom)* *CIL* VI 27715: Tuccudae Q. Lollius Gaddila dominus bene de se merito. XV 3601: Tuccudae.

Tuccus. *(Pfrondorf bei Kirchentellinsfurt)* *CIL* XIII 6377: Tuccus /Catu/.

Tucī-ācus *O. j. Tussy, dép. Nièvre, arr.*

Château-Chinon, canton Moulins-Engilbert, gemeinde Saint-Honoré-les-Bains.

Tucione *s.* Tusonis vallis.

***tūkno-,** tūknā *'podex', nach Stokes in ir.* tón, *f. (podex, anus)*, tóna *'buttocks', w.* tin, *m. (a tail, a bottom), corn.* tyn; *cf. an.* þjó *n. pl. lumbi, ae.* þéoh, *engl.* thigh, *ahd.* deoh *schenkel, lit.* taukai *fett, asl.* tuku *fett.*

Tuconum *fl. le Tusson, dép. Sarthe, verliert sich in die Braye, nfl. des Loir, südöstl. von Lavenay.*

tucos *acc.*, togos, *vogel, Isidor. or.* 12, 7, 67: Tucos, quos Hispani cuculos vocant, a propria voce constat nominatos.

Tucris *O. der Arevaci. Ptol.* 2, 6, 55: *Τουκρίς. cf. MLI, Nummi n.* 7 *p.* 24—25 tkri.

?**Tuda** *M. bischof von Lindisfarne. Baeda h. e.* 3, 26: Suscepit pro illo (Colmano) pontificatum Nordanhymbrorum famulus Christi Tuda, qui erat apud Scottos austrinos eruditus. 27: Domini sacerdos Tuda.

Tuda *fl. j. la Tude, nfl. der Isle.*

Tude *oder* **Tudae, Tyde** *nach Phillips warscheinlich iberisch. O. in Callaica in Hispania Tarraconensis am Minius, j. Tuy. Plin. n. h.* 4, 112: A Cilenis conventus Bracarum, Helleni, Grovi, castellum Tyde, Graecorum sobolis omnia. *Silius* 3, 366 *sq.:* Et quos nunc Gravios violato nomine Graium | Oeneae misere domus Aetolaque Tȳde. 16, 368 *sq.:* Ipsum Aetola, vago Diomedi condita, Tyde | miserat. (*Vgl. Strab.* 3, 4, 3—5 *p.* 157—158. *Dionys. perieg.* 485. *Iustin.* 44, 3, 2.) *Ptol.* 2, 6, 44: *Γρουίων Τοῦδαι (τοῦνδαι X)*. *IA* 429, 7: Tude. *Concil. Bracar. III. c. a. 572 (Mansi* 9 *c.* 841 *E):* Avila Tudensis ecclesiae episcopus. *Ed. Reccaredi a. 589 (Mansi* 9 *c.* 1001 *A):* Neufila Tudentis ecclesiae episcopus. *c.* 1002 *A:* Gardingus Tudensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. IV. a. 633 (Mansi* 10 *c.* 642 *E):* Anastasius Tudensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VI. a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *E):* Anastasius ecclesiae Tudensis episcopus. *Concil. Tolet. VII. aer. 684 (Mansi* 10 *c.* 771 *B):* Adimirus sanctae ecclesiae Tudensis episcopus. *Concil. Tolet. VIII. a. 653 (Mansi* 10 *c.* 1223 *A)*: Beati episcopi ecclesiae Tudensis. *Concil. Bracar. IV a. 675 (Mansi* 11 *c.* 159 *D):* Genetivus in Christi nomine ecclesiae Tudensis episcopus. *Concil. Tolet. XII. a. 680 (Mansi* 11 *c.* 1039 *C)*: Genetius Tudensis ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. XIII. a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1075 *E):* Oppa Tudensis episcopus. *Concil. Tolet. XV. a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *D):* Adelfius Tudesinae sedis episc. *Concil. Tolet. XVI. a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Adelfius Tudensis ecclesiae episcopus. — *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 17: Tude. *(Braga, a. 11/12 p. Ch.) EE* 8 *p.* 457 *n.* 209: Tude . . . *Heiss, monn. wis. p.* 63.

Tud-ida. *Adamnani vita s. Columbani* 2, 41 *p.* 164: De quodam Lugneo guberneta, cognomento Tudida.

Tudinī-ăcus *aus* *Toutiniācos? *O.* 1) Todiniacus, *j. Thugny an der Aisne, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel.* 2) Tudiniacum castrum, Tudinium *neben* Tadinium, *j. Thuin in Belgien, prov. Hennegau, arr. Thuin.*

?**Tue.** *(Vechten) CIL* XIII 10017, 854: TVII.

?**Tue.us** *M. (Khatūn Serai) CIL* III 12141: C. Ennius Tue/us.

Tufī-ăcus Tuffiacus, Thusfiacus, *O. j. Tuffé, bei Montfort, dép. Sarthe, arr. Mamers.*

Tug-ia, Tuia, *O. der Oretani in Hispania Tarraconensis, j. Toia, prov. Jaen, zwischen Sabiote und Cazorla. Plin. n. h.* 3, 9: (Baetis) Tugiensi exoriens saltu. *Ptol.* 2, 6, 58: *Τουγία*. *IA* 404, 3: Tugia. *Lex Wisigothorum* 12, 2, 13: In territoria Barbi, Aurgi, Sturgi, Iliturgi, Viatia, Tula (*lis* Tuia), Tutugi, Egabro et Epagro. *(Vilches, saec. 1 ex.) CIL* II 3251, 11: Municipium Flavium Tugiense. 3252, 13: Munic. [F.] Tugiense.

Tug-il-us (*vgl.* Tog-is-on-ius) *fl. j. Döllbach bei Fulda, prov. Hessen-Nassau.*

?**Tugī-o**(n) *M. Cic. p. Balbo* 45: M. Tugio.

Tugnatius *M. (Castel, a. 242 p. Ch.) CIL* XIII 7265: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) conservato(ri) Licin[ius) Tugnatius *(gentilicium secundum)* Publius *(cogn.)*, II v(ir) c(ivitatis) T(aunensium) in suo ut haberet restituit Attico et Pretextato cos.

Tugualus *s.* Tutgalus.

Tuguri-nus *M. (Pozzuoli) CIL* X 1564: Sanctissimo deo genio coloniae Puteolanorum M. Nemoni M. fili Tugurinus et Sabinus Felix dono dant. *s.* Tigurini.

Tuia *O. s.* Tugia.

Tuia *F. cogn. (Rozzo) CIL* V 443: Laepoca Metelli f. Tuia, Metellus Laepocus Suri f.

Tuidi *fl. the Tweed. Baeda h. e.* 4, 25

(27): Monasterium Mailros, quod in ripa Tuidi fluminis positum ... 5, 12: Monasterium Mailros, quod Tuidi fluminis circumflexu maxima ex parte clauditur.

Tuil.. *(Altrip) CIL* XIII 6135: Magnus, Tu[i]li *oder* Tu[l]li (filius).

Tuilliacum villam *s.* Tulliacus.

Tuillu *venetisch nach Pauli, F. (Friaul) CIL* V 1789: Mogiancus Ingenui f. [e]t Tuillu Ingenua ux. e. Counertus et Secundinus fi[l]i f[ec]eru[n]t.

Tuinisu. *([Douai;] Bavai) CIL* XIII 10006, 144: ΓVINISV, ΓVINIS, VINISI.

Tui-o(n) *M. (Ofen) CIL* III 3602: Matsiu Tuionis f. ann. XL h. s. e.

Tul... *(Parenzo; Bujae; alla punta delle Vacche; inter Monfalconenses; Aquileja; Udine; Portogruaro; [Trient]) CIL* V 8110, 149: Tul... Cal....

Tula *M. (Vervo) CIL* V 5070: Vic. Aug. P. Tula Max(imus), P. Tula Quin(tus), P. Tula Ter(tius), P. Tula Vem(ens).

Tula *O. s.* Tugia.

Tulbiacum Tulbiacus *s.* Tolbiacum.

Tulcis *fl. in Spanien bei Tarragona, j. Gaya, kleiner küstenfluß, der etwas nördlich von Tarragona bei Altafulla mündet. Mela* 2, 6, 90: Tulcis eam (Tarraconem) modis amnis (adtingit).

Tulco-burgo *O. Procop. de aedif.* 4, 4 *p.* 284, 49 *Dind.*: (Ἐν χώρᾳ Ῥεμεσιανεσίᾳ) Τουλκοβοῦργο.

Tul-ed-o(n) *ligurisch, berg. (Genova, a. 117 a. Ch.) CIL* I 199 = V 7749, 19: In montem Tuledonem.

Tul-ela-sca *von ligur.* *Tul-ela, *ligur. fl. agri Genuatis. (Genova, a. 117 a. Ch.) CIL* I 199 = V 7749, 20—21: In flovium Tulelascam.

Tul-ĭa *F. (Regensburg) CIL* III 5968: D(is) M(anibus) Togio et Iungato et Severino filis eius Tulia mar[i]to et filis pientessimis memor fec.

...**tulia.** *(Nußberg in Noricum) CIL* III 6510: ...tuliae Donc....

Tulici..? *(Vechten) CIL* XIII 10017, 855: TVΛICI'.

Tulicris? *(Vechten) CIL* XIII 10017, 856: TVΓICRIS.

Tulinĭ-acus *O. Merow. münze. Belfort n.* 4478: +TVLINIACO.

Tulingi *nach Zeuß air. adi.* túa(= dofo?)-lang *(aptus, peritus), ir.* túalaing *(peritus, gnarus)*, tualing *(capable)*, *daraus entlehnt w.* teilwng *(dignus)*; *vilmer 'hügelbewoner', pict.* tulig-, *vw. mit gr.* τύλη, τύλος *'wulst, schwile'? V. im Ober-Wallis, zog nach norden über die Alpen, die nördlichsten bekannten anwoner der Rhone, etwa an der stelle der späteren Allobrogen. Caes. b. G.* 1, 5, 4: (Helvitii) persuadent Rauracis et Tulingis (*var.* Tulinguis) et Latobrigis finitimis, uti eodem usi consilio oppidis suis vicisque exustis una cum his proficiscantur, Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant et in agrum Noricum transierant Noreiamque oppugnarant, receptos ad se socios sibi adsciscunt. *Oros.* 6, 7, 5: Horum fuit, cum primum progressa est, omnis multitudo Helvetiorum, Tulingorum, Latobogiorum, Rauracorum et Boiorum utriusque sexus ad centum quinquaginta et septem milia hominum. *Avien. o. m.* 674—676: Meat amnis autem a fonte per Tylangios, | per Daliternos, per Clachilorum sata, Lemenicum et agrum.

Tulis-urg-ium *O. in Germania Magna. Ptol.* 2, 11, 13: Τουλισούργιον (*Zeuß ci.* Τευτοβούργιον).

Tulla *s.* Tullion.

Tulla *M. F. (Venedig) CIL* V 2177: Plautiae Tul[l]ae Licai publice dec. dec. *(Padua)* V 2845: ..onius L. f. Tulla.

Tulla...... *O. im gebiet von Limoges. Merow. münze. Belfort* 4511 = *Prou n.* 2042: +.TVLLA//////ROIΛ.

...**tu-lla** *F. (Sablon) CIL* XIII 4400: D. [M.] ..... tullae uxor[i].

Tullĭ-acus Tuilliacum, *O.* 1) *j. Thuilley-aux-Groseilles, dép. Meurthe-et-Moselle, arr. Toul, canton Colombey.* 2) *Toully, j. Tourly, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Chaumont.*

Tullĭ-asses *V. innerhalb des Nonsberges. Edict des Claudius a. 46 p. Ch., bei Cles, Val di Non. CIL* V 5050, 22—23: Quod ad condicionem Anaunorum et Tulliassium et Sindunorum pertinet.

Tulli-ca *O. hispan. stadt der Caristi. Ptol.* 2, 6, 64: Τουλλίκα.

Tulli-nus *G. (Inzino) CIL* V 4914: Tullino. *(Newington, Kent)* VII 1337, 59: [T]ullinus. *(Chesterford)* 60: TVJJIИI. *(Heddernheim)* —: TVLLIN.

***Tullĭ-o**(n), *demin. vom röm. gentilicium* Tullius. *O.* 1) Tollio, *j. Touillon, dép. Côte-d'Or, arr. Semur, canton Montbard.* 2) *Touillon-et-Loutelet, dép. Doubs, arr. und canton Pontarlier.*

Tull-ĭŏ-n, Tullum *nach d'Arbois de Ju-*

bainville über praedium Tullum *auf das röm. cognomen* Tullus *zurückzuführen, O. der Leuci, j. Toul, dép. Meurthe-et-Moselle. Ptol.* 2, 9, 7: Ὑπὸ δὲ τούτους (Μεδιομάτρικας) καὶ τοὺς Ῥήμους Λεῦκοι καὶ πόλεις αὐτῶν Τούλλιον, Νάσιον. *TP:* Tullio. *IA* 365, 4: Tullum. 385, 6: Iter ab Andematunno Tullo Leucorum usque. 10: Tullum. *NG* 5 (*Belg. I*), 3: Civitas Leucorum, id est Tullo. *Comm. Lucan.* 1, 424 *Us.:* Leuchus populus Galliæ cuius oppidum Tullum. *Epistula Auspici, episcopi ecclesiae Tullensis, ad Arbogastem comitem Treverorum, c. a. 460 MG Epist.* III *p.* 135, 20: Quod te Tullensi proxime magnum in urbe vidimus. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 111, 1 *M.:* Alodius episcopus ecclesiae Tullensis. *Mapinii Rem. ep. MG Epist.* III *p.* 126, 25 *(c. a. 550):* In Tullensium urbem. *Concil. Paris. a. 614 p.* 192, 13 *M.:* Ex civitate Tollo Eudila episcopus. *Pard. dipl. n.* 231, *t.* 1 *p.* 216 *(a. 620):* Dodo, episcopus Tullensis. *Fredegar. chr.* 4, 38 *(ad a. 612):* Tollo civitate perrexit et cepit. Ibique Theudebertus cum Austrasiorum exercitum obviam pergens, Tollensem campaniam confligunt certamine. *Ionae vita s. Columbani* 1, 28 *MGSS Mer.* IV 105, 9: Propter Tullum. *Vita s. Vedasti ep. Atreb.* 2 *MGSS Mer.* III *p.* 407, 14: Ad Tullum oppidum venit (Chlodoveus). 10 *p.* 413, 13: Tullinse ortum genere oriundus fuit. *Rav.* 4, 26 *p.* 233, 16: (Civitas) Tulla. *Vita Salabergae* 2, 18 *ASS 22. sept.* VI *p.* 526 *C:* Tulli oppidi adeptus episcopatum. *Vita Deodati* 1, 5 *ASS 19. iun.* III *p.* 873 *C:* Sanctae Tullensis ecclesiae. — *(Autun, saec. 2)* XIII 2681[c], 5: [Tullum Leuco]rum. — *Merowingische münzen. Belfort* 4479: DNANAƧTA+ SIVSPPAVC. *R* VICTORIAAVCVSTONVA. *mit* T(ullo). 4480: IVƧTINVƧPPPTV. *R* VICTVRIAAVCOƧTVI. 4481: DNIVSTINI ANVSIIIIC *mit* T. *R* BTATV....NVM.... 4482: DNTHEODE BERTVSVICTOR. *R* VICTOR AAVCCCI. *mit* T. 4483: DNTHEODEBERTVSQ. *R* VICTORIAAVCTOS. *mit* C. 4484 (= *Prou* 978 *Sigibertus I. 561 — 575*): SIGIBERTVS REX. *R* TVLLO. 4485: SIGIBERTVS REX. *R* MANOBIO°. *mit* T. ИO. 4487 (= *Prou* 979): TVLLO FIT. 4488 (= *Prou* 980): TVLLO FIT. 4489: TVLLOFIT. 4490 (= *Prou* 984): TVLL[O] FET. 4491: +TVLLOC IV ETATE. 4492: TVLLOCIVETATI. 4493: TVLLO CIVITATI, *mit* TV(llo) *im R.* 4494: TVLLOCIVETATI., *mit* TV *im R.* 4495: TVLLCIVITATI FICVT, *mit* VT *im R.* 4496: +TVLLOCIVITA, *mit* TV *im R.* 4497 (= *Prou* 981): +TVLLO CIVITA. 4498: +TVLLOCIVITA, *mit* TV *im R.* 4499: +TVLLO CIVITA, *mit* TV *im R.* 4500: TVLL CIVITATI FICIT, *mit* TV *im R.* 4501: +TVLLOCIVITA, *mit* TV *im R.* 4502: TVLLO CIVITATI, *mit* TV *im R.* 4503: TVLLO.A, *mit* TVLL *im R.* 4504: +TVLLO CIVITA. 4505: TVΓΓO-CIVETAT. 4506 (= *Prou* 982): TVLLΘ̄ CIV+E. 4507: TVLLOCIVE. 4508 (= *Prou* 983): TVLLO CIVETATE. 4509: TII..Ɔ.

Tullo *O. j. Toulx-Sainte-Croix, dép. Creuse, arr. und canton Boussac. Merowingische münze (triens). Belfort* 4510 (= *Prou* 2015): +TVLLO CASTR(o).

Tullŏ-n *gebirgsstock der julischen Alpen in Krain, j. Terglou, vgl. stadt Tulln, in Nider-Oesterreich, r. an der Donau* = Κίτιον *des Ptol.* 2, 13, 1. 14, 1. *Strab.* 4, 6, 9 *p.* 207: Ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἔστι τό τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ λεχθὲν καὶ τὸ Τοῦλλον καὶ Φλιγαδία (Flitsch), τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐινδολικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δοῦρος καὶ Κλάνις καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς τὸ τοῦ Ἴστρου ῥεῖθρον.

Tull-ŏnius *iberisch? G. (Alegria) CIL* II 2939: S(empronius) Sever(us) Tullonio v(otum) s(olvit) l(ubens) m(erito). *Dazu O.* Tullonion, *stadt der Varduli in Spanien, j. Alegria, prov. Alava, zwischen Vitoria und Salvatierra. Ptol.* 2, 6, 65: Τουλλόνιον. *IA* 455, 1: Tullonio.

Tullum *s.* Tullion.

? **Tullus** *röm. cogn., auch bei den Celten. (Valle Policella) CIL* V 3930: Tullia Tul. f. *(Spigno)* 7545: P. Sertorio P. l(iberta) Tullo. *(Asti)* 7576: Q. Q. Titulei Tulli f. Aptus et Atticus. *(Rom)* VI 4720: Tullo Liguro *(dativ). (Blenkinsop castle)* VII 794: C. Valerius C. [f(ilius)] Vol(tinia) Tullus Vian(na), m(iles) leg(ionis) XX V(aleriae) v(ictricis). *(London)* 1336, 1136: Tullus fe(cit). *(Nîmes)* XII 3726: M. Manlius Tullus. *(Lillebonne; Reims; Ancy bei Limé; Forêt de Compiègne; Tongern; Dalheim; Sablon; Vertault; Vechten)* XIII 10010, 1945: Tullus fe(cit), Tull(i) of(ficina).

Tulmone *s.* Tolmone.

Tul-o(n) *M. (Segovia) CIL* II 2759 =

5776: Tuloni *(dativ)* an. LXXV V. Valerianus patri. *(Vichy; Clermont; Lyon, Trion;* [*Nijmegen*]*)* XIII 10010, 1946: TVLO.

Tulotanago-s *M. (Ogam-inschrift, ir. county Kilkenny, Lamogue, pfarrei Tullahought) RC* 17, 313, *beſser The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland* 1896 *p.* 122, *cf. RC* 18, 126: Dovatuci [av]vi Tulotanagi = *(tombe) de Dubthach, petit-fils de Toltanach.*

Tulpetum *s.* Tolbiacum.

Tululconq. *(Ogam-inschr. von Glounagloch, Cork):* Tululcong-maqi.

Tulusa *s.* Tolosa.

Tumba *O. j. Thommen, preuss. Rheinprovinz, regbz. Aachen, Kreis Malmedy.*

Tumbilicius *venetisch nach Pauli, M. (Tricesimo) CIL* V 1794: L. Tumbilicius A. f.

Tum-elius *M. (Salona) CIL* III 15126: Tumeli vIvas.

Tummaestis *zum Ort Thum? (Sinzenich, regbz. Cöln, kreis Euskirchen) BJ* 101 (1897), *s.* 184. 105 (1901) *s.* 87: Matronis TummaestIs C. Fab[r]onius (*oder* Fabonius = Favonius?) GallIcan[us] v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito).

Tumm-o(n) *M. (Museum in Worms) CIL* XIII 6237: D(is) M(anibus) T(iti) Tummoni et Albisiae coniugi.

Tun-ala *F. lepontisch. (Chignolo Verbano, prov. Novara, distr. Pallanza) E. Ferrero, Iscrizioni di Ch. Verbano* (1896) *p.* 57: VΑΝVΧ | ΑVIVVΙΟΚ = Tunal(a) Koimila *(cogn.).*

Tunccet-ācē *nach Stokes 'fem. ē-stamm, = Fortunata', zu* tunccet = *w.* tynghed *(fatum, fortuna), urcelt.* tunketa-, tonketo-, tonketā *'fügung, schickung'; ir.* tocad *'glück'. cf. deutsch* thing-, thinc-, ding-, -ding, *ae.* ge-þinge, *lit.* tenkti *('zukommen') abrüt. F. Inschrift von Trefarchog oder St. Nicholas, Pembrokeshire) Rhŷs* 77 = *IBCh* 101 = *Rhŷs*² 396: Tunccetace uxsor Daari hic iacit.

Tuncī-ācas, *villa, O. Pard. dipl. n.* 177, *t.* 1 *p.* 132 *(c. a. 570):* Tunciacas.

Tuncri *s.* Tungri.

Tungr-ecani *die überreste der alten Tungrer-cohorten, welche etwa seit dem 3. jh. verschwinden. Ammian.* 26, 6, 12: Divitenses Tuncgrecanosque Iuniores ad procinctum urgentem per Thracias inter alios celerare dispositos et Constantinopoli moraturos. 27, 1, 2: Qui (Severianus) apud Cabillona Divitensibus praesidebat et Tuncgrecanis. *ND occ.* 5, 5: Tongrecani. 148: Tongrecani seniores. 7, 6: Tungrecani seniores. 28, 14: Praepositus militum Tungrecanorum, Dubris. *(Deutsch-Altenburg, saec. 4) CIL* III 12030, 5: Felices Tun[grecani]. *(Laupersdorf, canton Solothurn, saec. 4) CIL* XIII 5190: Pedat[ura] Tungrec[ano]rum senio[rum] succur(ama) Au[reli] curav[it] tribu[nus]. *Vgl. Hermes* 16, 190. 29, 487.

?**Tung-rī** *nach Zeuß zu ir.* tuinge, *cy.* tung, tungad *(iuramentum)?; oder germanisch, zu ahd.* tunga *'düngung'.* tunc, *f. 'unterirdische webestube'. Plin. n. h.* 19, 9, *cf. Tac. G.* 16? *V. in Germania. Plin. n. h.* 4, 106: A Scaldi incolunt ... introrsus ... Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones ... 31, 12: Tungri civitas Galliae fontem habet insignem plurimis bullis stillantem, ferruginei saporis, quod ipsum non nisi in fine potus intellegitur. Purgat hic corpora, tertianas febres discutit calculorumque vitia. Eadem aqua igne admoto turbida fit ac postremo rubescit. *Tac. Agr.* 36: Agricola Batavorum cohortes ac Tungrorum duas cohortatus est, ut rem ad mucrones ac manus adducerent; quod et ipsis vetustate militiae exercitatum et hostibus inhabile, parva scuta et enormes gladios gerentibus. *G.* 2: Ceterum Germaniae vocabulum recens et nuper additum, quoniam qui primi Rhenum transgressi Gallos expulerint, ac nunc Tungri, tunc Germani vocati sint. *h.* 2, 14 *(a. 69 p. Ch.):* Duas Tungrorum cohortes, quattuor equitum turmas, universam Treverorum alam cum Iulio Classico praefecto misit. 15: Atrox ibi caedes, et Tungrarum cohortium praefecti sustentata diu acie telis obruuntur. 4, 16: Nec diu certato Tungrorum cohors signa ad Civilem transtulit, perculsique milites inprovisa proditione a sociis hostibusque caedebantur. 55: Ac tamen interfuere quidam Ubiorum Tungrorumque. 66: Claudius Labeo Baetasiorum Tungrorumque et Nerviorum tumultuaria manu restitit, fretus loco, quia pontem Mosae fluminis anteceperat. Pugnabaturque in angustiis ambigue, donec Germani tranatantes terga Labeonis invasere; simul Civilis, ausus an ex composito, intulit se agmini Tungrorum, et clara voce 'non ideo' inquit 'bellum' sumpsimus, ut Batavi et Treveri gentibus imperent: procul haec a nobis adro-

gantia. Accipite societatem: transgredior ad vos, seu me ducem seu militem mavultis'. Movebatur vulgus condebantque gladios, cum Campanus ac Iuvenalis e primoribus Tungrorum universam ei gentem dedidere; Labeo antequam circumveniretur, profugit. 79: Sed legionem terrestri itinere Fabius Priscus legatus in Nervios Tungrosque duxit, eaeque civitates in deditionem acceptae. *Hyginus de condit. agr. p.* 123, 9 *Lachm.:* Item dicitur in Germania, in Tungris pes Drusianus, qui habet monetalem pedem et semunciam. *Sil.* 7, 682: Subitus cum mole pavenda | terrificis Maurus prorumpit Tunger in armis. *Ptol. (seine quelle aus trajanischer zeit)* 2, 9, 5: *Εἶτα μετὰ τὸν Ταβούλαν ποταμὸν Τοῦνγροι καὶ πόλις Ἀτουάτουκον (Cellarius, ἀτουάκουτον codd.). IA* 378, 5: Aduaca Tungrorum (tungrorum *BDR*, tongrorum *FGJLN*, togrorum *AMTUV*, togror *C*, togorum *OQ; j. Tongern). Iuli Capitolini vita Pertinacis* 11, 9: Cum Tausius quidam, unus e Tungris (eques singularis imperatoris?), in iram et in timorem milites loquendo adduxisset, hastam in pectus Pertinacis obiecit. *Vopisc. Numerian.* 14, 2: 'Cum' inquit 'Diocletianus apud Tungros *(das gebiet der Tungri, nicht die Stadt Tongern)* in Gallia in quadam caupona moraretur in minoribus adhuc locis militans et cum Dryade quadam muliere rationem convictus sui cotidiani faceret ...' *Concil. Agrippin. a. 346 (Mansi* 2 *c.* 1371 *A; cf. Athanas. apologia contra Arrianos* 50, 1, *t.* 1 *p.* 133 *A.):* Servatius Tungrorum (episcopus). *c.* 1375 *B* (= *Vita s. Servatii*): Servatius Tungrorum (pontifex). *Vita s. Servatii* 2 *Anal. Boll.* 1 *p.* 89: Apud Tungros opidum. 4 *p.* 90: Ad urbem Tungrorum. 5 *p.* 92: Ab urbe Tungris. *Ammian.* 15, 11, 7: At nunc numerantur provinciae per omnem ambitum Galliarum: secunda Germania, prima ab occidentali exordiens cardine, Agrippina et Tungris (*stadt Tongern, ursprünglich abl., dann als als nominativ gefaßt, davon im mittelalter* Tongrim) munita, civitatibus amplis et copiosis. 17, 8, 3: (Iulianus) petit primos omnium Francos ... Cui cum Tungros venisset, occurrit legatio praedictorum, opinantium reperiri imperatorem etiam tum in hibernis, pacem sub hac lege praetendens ut quiescentes eos tamquam in suis nec lacesseret quisquam nec vexaret. *Iul. Honorii cosmogr. p.* 35, 3 *R.:* Tungri oppidum. *Sulpic. Sever. chron.* 2, 44, 1: Constantissimus inter eos habebatur noster Foegadius et Servatio Tungrorum episcopus. *NG (Germ. II)* 8, 2: Civitas Tungrorum. *ND occ.* 5, 71 = 219: Tungri. 174 = 7, 41: Sagittarii Tungri. 7, 50: Tungri. 40, 40: Tribunus cohortis primae Tungrorum, Borcovicio. 42, 43: Praefectus laetorum Lagentium, prope Tungros Germaniae secundae. *Apollinar. Sidon. c.* 23, 244—246: Tu Tuncrum (tunchrum *F*) et (Tungrorum *ci. Mommsen*) Vachalim, Visurgin, Albin, | Francorum et penitissimas paludes | intrares. *Not. Tiron.* 87, 54: Tunger. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 109, 18 *M.:* Domitianus episcopus ecclesiae Tungrinsis. *Greg. Tur. h. F.* 2, 5: Erat autem tunc temporis apud Tungros oppidum Aravatius, eximiae sanctitatis episcopus. ... Ad urbem Tungrorum. *Liber hist. Franc.* 5: Eo tempore Chuni Renum transierunt, Mettis succenderunt, Treveris distruunt, Tuncrus pervadunt, usque Aurilianis perveniunt. *Isidor. or.* 9, 2, 97: Horum plurimae gentes variae armis, discolores habitu, linguis dissonae et origine vocabulorum incertae; ut Tolosates, Amsivari, Quadi, Tuungri (*De gentibus, cod. Sangall.* 238 *p.* 394: ... Tungri), Marcomanni, Bruteri, Camausi, Blanciani, Tubantes, quorum inmanitas barbariae etiam ipsis vocabolis horrorem quendam significat. *Zacharias papa (a. 748) MG Epist.* III *p.* 362, 27: Fulcrico Tungriensi episcopo. *(a. 751) p.* 373: Sancimus, ut supra dicta eclesia Moguntina nunc atque etiam perpetuis temporibus tibi et successoribus tuis metropolis sit confirmata, habens etiam sub se has V civitates — id est Tungris, Coloniam, Wormaciam, Spiratiam et Trectis. *Vita Servatii ep. Tungrensis* 5: Servacius exit ab urbe Tungros, extra portam civitatis progressus, ad orientalem plaga ferens, pedester pergens viam, qui respicit ad opidum Treiectinsium. *Vita Chlodulphi* 3, 9 *ASS 8. iun.* II *p.* 129 *E:* In Tungrensi urbe. *p.* 130 *A:* Tungrensis ecclesiae. 11 *p.* 130 *E:* Tungrensium pontificis. *Vita Bertae* 2, 10 *ASS 4. iul.* II *p.* 51 *E:* Tungrensem episcopum. *Acta s. Theodardi* 1, 4 *ASS 10. sept.* III p. 589 *C:* Tungrensis ecclesiae. — *Inschriften (aus der zeit des Caracalla und Severus Alexander in Alsó-Ilosva in Dacien) CIL* III 788: Epo[nae] ala I [Tun]gr(oru)m Fro[nt(oniana)] cui p[raest] C. Iul. Api[c]ianus praef. eq.

[v. s.] l. m. 793: Marti ala .I. Tungr(orum) Front(oniana) per T. Vettulenum Nepotem praef. eq. v. s. l. m. 795 *(a. 213):* Ala I [T]ung(rorum) Front(oniana) Antoniniana. *(Seckau)* 5331: T. Attio C. fil. Tutori praef. alae I Batavor(um) miliar., praef. alae .I. Tung(rorum) Frontonian(ae), trib. mil. leg. II. ad. p. f., praef. coh. I. Betas. Cr., dec. Fl. Solva Sedatius Quietus. *(Uršec)* 6274: ... tius sign(ifer) ala .I. Fron(toniana) Tung(rorum). *(Petronell)* 6485: Eq(ues) ala[e Tu]ngro[r(um)] Fr(ontoniana?). *(Deutsch-Altenburg)* 12030, 5: Felices Tun[gri]. *(Guljanci in Bulgarien)* 12361: Sulpicius Massa, veter(anus) alae Hispan(orum), nat(ione) Tun[g(er)] vix(it) ann(os) LX, mer(uit) an(nos) XXXV. *(Adam-Klissi)* 14214[b] 1, 3: Tun(ger). 12: ...t. Tung(er). 13: Tung(er). *(Gigen in Bulgarien, nach a. 218)* 14416: T(ito) Aurelio T(iti) f(ilio) Papir(ia) Flavino primipilari et principi ordinis col(oniae) Oesc(ensium) et buleutae civitatu[m] Tyranorum, Dionysiopol(eos), Marcianopol(eos), Tungroru[m] et Aquincensium patron[o] collegi fabr(um) honorat[o] a divo Magno Antonino Aug(usto) HS (sestertium) .L. (quinquaginta) milia n(ummum) et XXV (viginti quinque) [et] gradum promotionis [ob] alacritatem virtu[tis adv]ersus hostes Ca[rpos] et res prospere et va[lide ges]tas. Cl(audius) Nicom[edes] buleuta civitatis [Tyra]norum amico dign[issimo] l(oco) d(ato) d(ecurionum) decreto. *(O-Buda)* 15163: Ti. Claudiu[s] Aedi f. AI [Tun]ger e[q. al.]. *(Zwischen Flémalle, südlich von Lüttich, und Chokier, a. 98)* D. XXIX p. 1969: I. Tungrorum. *(Malpas in Cheshire, a. 103)* D. XXXII (XXI p. 864) = VII 1193: (Cohors) I Tungrorum milliaria. *(Sydenham, Kent, a. 105)* *CIL* III D. XXXIV (XXIII p. 866) = *CIL* VII 1194: (Ala) I Tungrorum. *(Stannington bei Sheffield, a. 124)* D. XLIII (XXX p. 873) = *CIL* VII 1195: (Cohors) I Tungr(orum). *(Rom)* VI 10177 = 33977: DIIs Manibus M. Ulpi Felicis mirmillonis veterani, vixit ann. XXXXV natione Tunger Ulpia Syntyche liberta coniugi suo dulcissimo bene merenti et Iustus filius fecerunt. 32623, 28: ... inus Tung. *(Housesteads)* VII 633: DIis deabusque secundum interpretationem oraculi Clari Apollinis coh(ors) I Tungrorum. 635: Herculi coh(ors) .I. Tungror(um) mil(iaria) cui praeest P. Ael(ius) Modestus præf. 638: I(ovi) [o(ptimo) m(aximo)] et numinibus Aug. coh. Ī. Tungror(um) cui praeest Q. Iul. Maximus praef. 639: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et numinibus Aug. coh. I. Tungror(um) mil(iaria) cui praest Q. Iulius ////////ius praef. 640: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) et numinibus Aug. coh. Ī. Tungrorum mil. cui præest Q. Verius Superstis praefectus. 642: Deo Silvano Cocidio Qu. Florius Maternus praef. coh. Ī Tung. v. s. l. m. 651: Deo Marti Quin. Florius Maternus praef. coh. Ī. Tung. v. s. l. m. 653: Matribus coh. Ī. Tungr[or]u[m III] ////. 690: D. M. Anicio Ingenuo medico ord. coh. Ī Tungr(orum) vix. an. XXV. 691: D(is) M(anibus) //[Calp]ur[n]io L. [f.] Ubasni mil(iti) coh(ortis) I. Tungror(um), be(ne)[f(iciario)] praef(ecti) Ca[l]pur(nius) ..s... heres [f(aciendum)] c(uravit). *(Castlesteads, saec. 3)* 879: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) cohors II Tungr(orum) ∞ (miliaria) eq(uitata) c(ivium) L(atinorum) cui praeest Alb(ius) Severus praef(ectus) Tung(rorum) insta(nte) Vic(cio) Severo princip[e]. *(Castlesteads, oder Cambeckfort, saec. 3)* 880: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) [c]oh(ors) I[I] Tung[ror(um) m]il(iaria) eq(uitata) c(ivium) L(atinorum) cu[i pr]aees[t] Aure[l(ius)] Optatus p[rae]f(ectus) [in]stan[te] Mes(sio) Ops[equente] p[r]incipe. 882 *(a. 241):* [I(ovi) o(ptimo) m(aximo)] et numi[ni Aug(usti)] n(ostri) coh(ors) II Tungror(um) Gor(diana) ∞ (miliaria) eq(uitata) [c(ivium)] L(atinorum) cui praeest [Ti. Cl(audius)?] Claud[ianus] praef(ectus), instante Ael(io) Martino princ(ipe). 894: [Sub] cu[r]a L....... leg(ati) Aug(usti) p(ro) p(raetore) coh. II. Tung(rorum) posuit. *(Burgh-upon-Sands)* 941: [I(ovi) o(ptimo) m(aximo)] C. Titius ..... eques] ala Tun[g(rorum)]. *(Birrens bei Middleby)* 1064: Fortunae r[ed(uci) pro] salute P. Cam[mii] Italici praef(ecti) co[h(ortis) II] Tun(grorum) Celer liber(tus) l(ibens) l(aetus) m(erito). 1068: Marti et Victoriae Aug(ustae) c(ives) Raeti milit(antes) in coh(orte) II Tungr(orum), cui praeest Silviu[s] Auspex praef(ectus) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito). 1071: Deae Minervae coh(ors) II. Tungrorum mil(iaria) eq(uitata) c(ivium) L(atinorum) cui praest C. S[i]l(vius) Auspex præf(ectus). 1072: Deae Rigambedae pagus (*für* compagani?) Vellaus milit(ans) coh(orte) II. Tung(rorum) v(otum) s(olvit) l(ibens) merito. 1073: Deae Viradesthi pagus Con-

drustis mili[t(ans)] coh(orte) II Tungro-(rum) sub Si[l]vio [A]uspice praef(ecto) [f(ecit)]. 1074: Dib(us) deab(us)q(ue) omnib(us) Frumentius mil(es) coh(ortis) II Tungr(orum). 1078: Dis Manibus. A[r]u[s]iano Bass[o], ordinato ....., trib(uno) coh(ortis) II Tungr(orum). Flavia Baetica coniunx fac(iendum cur(avit). *Proceedings of the Society of Antiquaries of Scotland* 1895—96 *p.* 128: Imp(eratori) Caes(ari) T. A[el(io) H]adr(iano) An[to]nino Aug(usto) [p. p. po]nt. max. [tr]ib. pot. XVI. cos. IIII. coh. II T[ung]r(orum) mil(iaria) eq(uitata) c(ivium) L(atinorum) sub Iu//// leg. Aug. pr. pr. *p.* 131: Discip(linae) Aug. coh. II. Tungr. mil. eq. c(ivium) L(atinorum). *(Nether Cramond bei Edinburgh, saec. 2. med.) CIL* VII 1084: Matrib(us) Alatervis et Matrib(us) Campestrib(us) coh(ors) I[I] Tungr(orum) ins(tante) Ulp(io) alae Tungrorum. *(Mumrills)* 1090: Herculi Magusan[o] sacrum. Val(erius) Nigrinus dupli(carius) S..... [Ↄ(enturione)] leg(ionis) XX V(aleriae) V(ictricis). *(Castlecary am Redburn)* 1099: Imp. Cæs. T. Ael. Ant. Aug. pio p. p. coh. I. Tungrorum fecit. ∞. *(S. Maria in Pantano)* XI 4748: T. Popilio T. f. Vol. Albino Tuder praef. coh. I. Alpinor(um) trib. leg. VII. gem. fel. praef. alae .I. Tuncrorum Fronton. vicani vici Martis Tudert. ex aere conlat. loc. d. d. d. *(Carros bei Vence)* XII 16 *add. p.* 803: ... [m]iliti coho(rtis) pr(imae) T(ungrorum). *(Gors-op-Leeuw oder Geursleew bei Tongern) CIL* XIII 3599: C. Graciléius Simi[l]i[s] aedil(is) c(ivitatis) T(ungrorum) sibi [f]e[cit] et Quinto liber[to] Audax et Quintu[s] .... *(Zahlbach bei Mainz)* 7036: Tausius *(kaum germ.)* Freioverus *(germ.)* Veransati *(celt.)* f(ilius) cives Tung(er) eq(ues) ex coh(orte) Ī. Astur(um) an(norum) XL, stip(endiorum) XXII. h(ic) s(itus) e(st) t(estamento) f(ieri) i(ussit) h(eres) f(aciendum) c(uravit). *(Vechten bei Utrecht) BJ* 47/48 (1869) *s.* 162: Deae [Vir]adecd[i civ]es Tungri [et] nautae [qu]i Fectione [c]onsistunt v. s. l. m. — **Tunger** *M. cogn. (Semriach bei Feistritz) CIL* III 5450 = *Hübner, Exempla n.* 378: Host(ilius) Tunger et Ingenua Vicari f(ilia) v(ivi) f(ecerunt) s(ibi) et Tacito f(ilio) m(iliti) chor(tis) VII. pre(toriae) an(norum) XXX. — *s. fl.* Tuncrus.

tuni. *(San Bernardo) Zeitschrift für vgl. Sprachf.* 38, 99: ᛁᛁᛋVX = tuni.

[tuni - Tunn-ocelum]

Tunī-ācus *O. j. Thugny, dép. Ardennes, arr. und canton Rethel.*

Tunn... *F. (Petronell) CIL* III 14359[4a]: Iulia Tunn...

tŭnnā *haut, oberfläche, mir.* tond, *nir.* tonn *(skin, surface) fem., haut, oberfläche (schale, hülse, schwarte), cy.* ton, *fem., cy.* tonen, *w.* tynell, *corn.* tonnel, *bret.* tonel, *bret.* tonnen *f. (speckschwarte, tier- u. menschenhaut, harte oberfläche des bodens), burg.* tenne, *prov.* tona, *span.* tona *(rinde), span. portug.* tonel, *galic., portug.* tona *(dünne rinde, schale, bast, häutchen, von bäumen und früchten, oberfläche v. flüßigkeit). Nach Macbain villeicht = spätlatein.* tunna (*tonne, frz.* tonne, tonneau), *nach Kluge erst nach 700 in's hd. gedrungen, ahd.* tunna, *f., mhd.* tunne, tonne, *nhd.* tonne, *f., nl.* ton; *an.* tunna *(a cask), schwed.* tonna, *altschwed.* tynna, þyn, *ae.* tunne, *engl.* tun. *Vita Sori* 3, 14 *ASS 1. febr.* I *p.* 202 *C:* Tres illas apothecas, quas rustici tonnas vocant. *Vita Salabergae* 3, 19 *ASS 22. sept.* VI *p.* 527 *F:* In vas, quod lingua communi tonnam vocant. *Vita Eligii* 2, 18 *MGSS Mer.* IV *p.* 709, 8—10: Erat autem praefato viro positum vas in cellario, quod vulgo tunna vocatur, duas fere aut tres tantum modo in sese metretas vini habens. 18: Tunnam. *cf.* 777, 7: Tonnam. *Vita Filiberti* 2, 15 *ASS 20. aug.* IV *p.* 78 *C:* Vas vinarium, quod tunna dicitur. *Vita Tillonis* 3, 29 *ASS 7. ian.* I *p.* 380: Ingressus cellarium, invenit tonnam, quae pridie vacua remanserat, usque ad os vino repletam.

?**Tunna** *M. abt. Baeda h. e.* 4, 20 [22]: Habebat enim germanum fratrem, cui nomen erat Tunna, presbyterum et abbatem monasterii in civitate, quae hactenus ab eius nomine Tunnacaestir *(villeicht j. Doncaster in Yorkshire, Westriding)* cognominabatur.

Tunn-eius Tunneiana *s.* Tonneius.

Tunnes *O. j. Thun, dép. Nord, arr. Valenciennes, canton Saint-Amand.*

Tunn-eus *s.* Tonneius.

Tunnin-ĭum, villa. *Dipl. Pertz n.* 39 *p.* 36, 16 *(a. 662):* Villa cognominanti Tunninio.

Tunn-ĭus *M. (Susa) CIL* V 7311: D(is) M(anibus) L. Tunnio Iusto L. Tunnius Verus fratri f. *(Rom)* VI 27766: M. Tunnius...

Tunn-ocelum castellum. *O. in Britta-*

nien, j. Drumburgh, nach Haverfield eher im süden als am wall. ND occ. 40, 51: Tribunus cohortis primae Aeliae classicae, Tunnocelo. *Rav.* 5, 31 *p.* 430, 15: Iuliocenon. *Vgl.* Itunae aestuarium.

Τουντόβριγα *s.* Tongobriga.

-tunus *ligurisch, in M.* Ula-tunus.

Tuot-icius *M. (Melun) CIL* XIII 3017: DIs Manibus Tuoticio et Verce et Senognato et Colonae patrib(us) et fratribus A. textus d(e) s(uo) p(osuit).

Tupp-elius, saltus. *(Veleia) CIL* XI 1147 *p.* 1, 100: Saltus Tuppelius.

Tur. *(Vechten) CIL* XIII 10017, 857: TVR.

***Tur-acus** *O. j. Turago, prov. Pavia.*

Turaesamicio *M. cogn. ('nisi latet gentis nomen'). (Iruña) CIL* II 5819: Elanus Turaesamicio Ambati f(ilius) an(norum) XX. *cf.* Elguismio 3061.

Turaga *F. cogn. (San Martin de Trebejo, partido de Hoyos, provincia de Cáceres) CIL* II 6336[a]: Turaga Arconis f(ilia).

Tur-ainus *M. (Lara de los Infantes) CIL* II 2859: Apolinius(?) Turainus Aiponi (Arroni?) f(ilius) ann(orum) XXII s(emis) h(ic) s(itus) [e(st)].

Tur-aius, *ableitung von M.* Turos, *M. (Las Brozas) CIL* II 744: [T]ureus Bouti f(ilius) Iovi solutorio v. s. l. m. 745: Samalus Turei f(ilius) Iov[i] solutorio ast(ante) Urs(o) Turei [f.] rit[e] l. a. s. *(Coria)* 788: Tureus. *(Astorga, prov. Leon, a. 27 p. Ch.)* 2633: Turaius Clouti f(ilius). *Vgl.* Tur-eus.

Turalba. *(Pfünz) CIL* III 12014, 731: Turalba.

Turallasius *M. (Garda) CIL* V 4001: [L.] Scaevinio L. f. Capitoni [v]et. M. Turallasius et Satyrio Culicionis sodales posuer(unt).

Turamina *ligur.* **Tora-mĭna** *oder* **Toramĭnas, Toramena,** *j. dorf Thorame, dép. Basses-Alpes, arr. Castellane, canton Colmars. Concil. von Vaison a. 442 MSAF* 43 *p.* 39. 40: Civitas Eturamina.

Tur-ancus *M. (Gyalóka) CIL* III 4227: Abilus Turanci f(ilius) dom. Lucocadiacus eques ala Pannoniorum; ann. XLIII, stipen. XXIII h(ic) s(itus) e(st). Ex tes(tamento) her(edes) posuerunt Bovegius Venini f. Lanciesis, Peniius Dovideri f. Aligantiesis.

? **Turanĭ-āna** *von* Turanius, Turranius, *O. in Spanien, bei Murgi, j. Castillo de las Roquetas. IA* 405, 1: Turaniana.

Turaqua *s.* Τουρουπτίανα.

Turasius *s.* Torasius.

? **Turati** *M. (Medvidje) CIL* III 9929[a]: .. [Buze]tius Titi f. Turati.

Turaucĭ-cus. *(Lara de los Infantes) CIL* II 2866: Coemeæ Dessicae Visad .. quini f(iliae) an(norum) LX C. Valerius Turaucicus matri [f(aciendum) c(uravit)].

Tur-avus. *(Riaño) CIL* II 5721: [T]uravo Navitutio Cumoni [filio] vivi f(ecit) ann(orum) . . . . .

Turb . . . *(Aquileja, Udine) CIL* V 8110, 86: M. Flavi Secundi Turb . . .

Turba *O. in Aquitanien, nach Longnon j. Cieutat, dép. Hautes-Pyrénées, arr. und canton Bagnères-de-Bigorre, s. aber* Tarva. *NG (Novempopul.)* 14, 11: Civitas Turba, ubi castrum Bogorra.

Turba *s.* Turbula.

Turba *nfl. der Aisne, woher* Summa Turba *O. j. Sommetourbe, dép. Marne, arr. und canton Sainte-Menehould, zwischen Reims und Châlons.*

Turbatuntal *O. j. Turbenthal, Schweiz, canton Zürich, bez. Winterthur.*

Turbes *s.* Termes.

Turbula *O. in Spanien, j. Tobarra, prov. Albacete, bez. Hellin? Liv.* 24, 42, 11: Turdetanos (*Cortez list* Turbetanos). 33, 44, 4: Ad Turbam (Turdam) oppidum. *Ptol.* 2, 6, 60 *bei den Bastitani:* Τούρβουλα (Τουρβούλα X). *Vgl. Appian. Hisp.* 10: Τορβολήτας οἳ γείτονές εἰσι Ζακανθαίων ... Τορβολήτας, *j. Teruel; villeicht auch* 62: Ἐς Τριβόλαν πόλιν . . . Ἐς Τριβόλαν.

Turbur . . . *(Newcastle) CIL* VII 1336, 1138: Turbur(i) of(ficina).

Turcalion *s.* Turgalium.

Turch *O. j. Tourch, dép. Finistère, arr. Quimper, canton Rosporden.*

Turcĭ-ăcus *M. (Ferrara) CIL* V 2438: M. Turciaco M. f. Marcello Andetiacae M'. f. Gallae *und* M. Turciac . . . iati . . . . .

Turcĭ-ānus. *(Athen, aetatis Augustae) CIL* III 551: L. Aquillio C. f. Pom(ptina) Floro Turciano Gallo . . . *Λ. Ακυλλιον Φλωρον Τουρκιανον Γαλλον.*

Turc-ilius. *(Archena) CIL* II 3542: L. Turcilius P. f. Rufus [the]rmas [f]ec(it).

Turc-ĭus *M.* Turcius Rufius Apronianus Asterius *cos. a. 494, in subscriptionen von Vergilius und Sedulius-hss. (Alfidena) CIL* IX 2801: L. Turci Faesasi Aproniani. *(Osimo)* 5844: N. Turcius C. f. S[er.] praetoria-

nus . . . . C. Turcius N. f. Rufu[s] . . . N. Turci C. f. Ser. *(Boviano)* 6078, 164: /il. Turci. *(Castel di Sangro; Lanciano)* 165: L. T(urci) Faesas. Aproniani. *(S. Maria di Capua)* X 3862: Turciae Marcellae C. f. *(Tivoli)* XIV 3582. 3583: Curante L. Turcio Secundo Aproniani.

Turena? *(Inschrift 'venetisches alphabet' bei Este) Pauli, Altital. Forschungen* 3 *s.* 51 *n.* 253: tu r. knavas. seno.

turco. *(Saint-Vallier, saec. 6) CIL* XII 1789: //// TVRCO.

Turc-onos *M. (Gr. St. Bernhard) Notizie degli Scavi* 1890 *p.* 304: Turconos Cantorix.

***turco-s** *ir.* torc, *w.* twrch *(cochon, porc, sanglier), mbret.* turch *(verrat, porc mâle), nbret.* tourch, *vann.* tourh.

Turcurion *O. Merowing. münze. Belfort* 4519 = *Prou* 2650: TVRCVRION.

Turda *s.* Turba.

Turedonnum *aus* *Ture-dūnon? *O. j. Tourdan, dép. Isère, arr. Vienne, canton Beaurepaire, gemeinde Revel-Tourdan. TP:* Turedonno (*nicht* Turecionno). *Rav.* 4, 27 *p.* 241, 7: Urdonno.

Turegum *s.* Turicum.

Tureyum *O. s.* Tauriacus, Tūriacus.

Tur-eius *M. (S. Maria di Capua) CIL* X 4261: Tureius Salvius.

Tur-elius Tur-ell-ius, *abgeleitet vom gentilicium* Turius, *M. gentilic. (Coria) CIL* II 787: T. Turellius Flavus. *(Uclés)* 3103: Druso Caesari Ti. f. Augusti n. L. Turellius L. f. Geminus aed. d. s. p. 3104 *(a. 12 p. Ch.):* Germanico Caesari Ti. f. Augusti n. Divi pron. cos. L. Turellius L. f. Geminus aed. d. s. p. *(Cartagena) EE* 8 *p.* 481 *n.* 254, 2: P. Turelli Labeoni[s]. *(Stein am Anger, a. 188 p. Ch.) CIL* III 4150, 1, 28: Turelius Flavinus. *(Vido)* 8443: Q. Turelio Q. l. Acuto IIIIII vir. Tureliae Q. l. Hilarae L. Turelio Q. f. Feroci ann. XXII. Sex. Turelio Q. f. Veloci d[ec(urioni)]. *(Oderzo)* V 2003: Tureliae T. f. Tertiae. *(Venosa)* IX 569: M. Turellio M. [l.] Diomedes. *(Benevento)* 2002: Turellia Ↄ. l. Felix... M. Tu[rel]lio M'. f. Aucto. *(Venedig)* 8819: Turellio Rufo. *(Rom)* VI 27769: D(is) M(anibus) Tureli Fusci Fl. Tyrannis coniugi piissimo fec(it). *(Guelma)* VIII 5466: M. Turellius Maximus. *(S. Maria di Capua)* X 4382: Turelliae Secundae sive Staberiæ Turellia Staberia filia. *(Ostia)* XIV 1691. 1692: Turellia Pietas. *(Tivoli)* 3788: Turellia Ianuaria. *Vgl.* Turillius.

Ture-nnus *cogn. zum römischen gentilicium* Turius, *M. (Leon) CIL* II 2671: Adio Flacco Turenni *(gen.)* f(ilio) an(norum) LV Annua Cæsardia Vedais f(ilia) Viminaci Lancici. *Davon O.* Torinna, Turenna *oder* Torenna, *j. Turenne, dép. Corrèze, arr. Brive, canton Meyssac.*

Tur-enses *die bewoner des* pagus Turgovensis, *Thurgaus, der von der Thur seinen namen hat. Fredegarii chron.* 4, 37: Suggentensis et Turensis et Campanensis. *Vgl.* Turicum.

Turesto-dolus *O. im Nider-Elsaß, Durstel, kreis Zabern, canton Drulingen, s.* Durist. *Trad. Wiz.* 8 = 47 *(a. 737):* In villa Torestodelus (Dorestotelus 47). 194 = 224 *(a. 718):* Ad Turestodolus (ad Turestolda).

Tur-esus *M. cogn. Oros.* 5, 8, 1 (*nach einer epitome aus Liv.* 59): Scipio autem cum deleta Numantia ceteras Hispaniae gentes pace componeret, Thyresum *(ist nur eine graecisirende umbildung des celtischen namens)* quendam, Celticum principem, consuluit, qua ope res Numantina aut prius invicta durasset aut post fuisset eversa. Thyresus respondit *q. s. (Cöln, 1. hälfte des 3. jh.) BJ* 85, 65 = *WK* 7 (1888) *sp.* 117. 154: D(is) M(anibus) Aureli Arusenl *(cogn.)* Turesl *(cogn.)*, veterani leg. I. Min.

Turet-edius (*cf.* Reburrus Coroturetis f.). *(Dux bei Schaan, Liechtenstein) CIL* III 12031, 4: N. Po(m)poni (centuria) L. Turetedi co(ho)rt(is) III.

Tur-eus *ableitung von M.* Turos, *M. (Brozas) CIL* II 744: [T]ureus Bouti f(ilius) Iovi solutorio v. s. l. m. 745: Samalus Turei f(ilius) Iov[i] solutorio ast(ante) Urs(o) Turei [f(ilio) rite] l(ubens) a(nimo) s(olvit)? *(Coria)* 788: Tureus. *(Villa Anul y Castro)* 5638 = *Revista archeologica (de Lisboa)* 1890 *p.* 73: Diane venatrici Arpo [T]ure[i] f(ilius) Faustanus ex pr(aecepto) Victor[i]s pro sal(ute) sua. *Vgl.* Tur-aius.

Turgalium, *iberisch* Tur-gala *cf.* Burdigala, Arbu-cala, *O. in Spanien, j. Trujillo, prov. Caceres. Hygin. grom. de limitibus constituendis p.* 171, 6 *ed. Lachm.:* In Emeritensium finibus aliquae sunt praefecturae, quarum decimani aeque in orientem diriguntur, kardines in meridianum: sed in praefecturis Mullicensis et Turgaliensis re-

gionis decimani habent actus XX, kardines actus XV *q. s.* *Rav.* 4, 44 *p.* 312, 14: Turcalion (*aus* Turgalium). *(Trujillo) CIL* II 618, *cf. EE* 9 *p.* 43: Genio Turg(aliensium) *oder* Tur(galiensium) C. C[o]r. Rufinus? p[r]imigenius v. s. *(Sierra de Fuentes)* 5307: Maxsuma Teia Tur[g]al[i]e(nsis) Arconi [f(ilia)].

Turgonti lacus *bei Bilbilis.* *Martial.* 4, 55, 21: Turgontique lacus Perusiaeque.

Turi *nach d'Arbois de Jubainville ligurisch, stamm* *turo-, *V. in den Alpen.* *Plin. n. h.* 3, 47: Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi, citra Veneni Estur(r)i (*d'Arbois de Jubainville list* Venemes Turi), Soti, Vagienni, Statielli, Binbelli, Maielli, Caburriates, Casmonates, Velleiates et quorum oppida in ora proxime dicemus. 135: Cottianae civitates, et Turi Liguribus orti, Bagienni Ligures *q. s.* *(La Turbia, a. 8 a. Ch.) CIL* V 7817, 41: Turi. *Vgl. ligur. V.* Nema-turi.

Tur-ia *oder* Turium *fl. in Hispania Tarraconensis, j. Guadalaviar.* *Cic. pro Balbo* 2, 5: Acerrimis illis proeliis et maximis, Sucronensi et Turiensi. *Sall. hist.* 2 *fr.* 54 *M.:* Inter laeva moenium et dexterum flumen Turiam, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit. *Epistula Cn. Pompei ad senatum bei Sall. hist.* 2 *fr.* 98 *M.:* Proelium apud flumen Turiam. *Mela* 2, 6, 92: (Sucronensis sinus) Sorobin et Turiam et Sucronem non magna excipit flumina. *Plin. n. h.* 3, 20: Flumen Turium. *Plut. Sertor.* 19: *Περὶ Τουρίαν.* *Ptol.* 2, 6, 15: *Τούριος ποταμοῦ ἐκβολαί.* *Vibius Sequester p.* 151, 19 *R.:* Turia Hispaniae, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit. *Avien. o. m.* 485: Praestringit amnis Tyrius *(graecisiert)* oppidum Tyrin. *CGlL* 5 *p.* 487, 56: Turia nomen fluminum. *Vgl.* Duria, Durius.

Turĭ-ăcus *nach A. Coelho celtisch, G. in Callaecia.* *(Santo Thyrso) CIL* II 2374 = 5551: L. Valerius Silvanus miles leg. VI. vict. Turiaco [v.] s. l. m.

***Tūrĭ-ăcus,** *von* Tūrius, *O.* 1) Turiacus vicaria, *j. Thuret, dép. Puy-de-Dôme, arr. Riom, canton Aigueperse.* 2) *in einem teil von Thurey, Thury; s.* Tauriacus. 3) *Thirimont, in Belgien, prov. Hennegau, arr. Thuin.* 4) *j. Turiacco, friaul. dialect Turiâ.* 5) *Turiago, (Gorizia).* *Vgl.* Turate *u.* Tauriliaco.

***Tŭrĭăcus** *abgeleitet v. gentilicium* Tŭrius, *diß v. cogn.* Tŭrus. *in einem teil von O.* Toury; *s. unter* Tauriăcus.

Turiani-lla *F.* *(Blenkinsop castle) CIL* VII 757: Deabus Nymphis Vet[tia] Mansueta [et] Claudia Tur[ia]nilla fil(ia) v(otum) s(olverunt) l(ibentes) [m(erito)].

Turĭ-ānus *M.* *Vita Turiani* 1 *ASS 13. iul.* III *p.* 617 *B:* Turianus Dolensis ecclesiae archiepiscopus ... Turianus. 4 *p.* 617 *E:* Turianum. 5 *p.* 617 *F:* Turiani. 8 *p.* 618 *C:* Turianus. *D:* Turianus. 9 *p.* 618 *D:* Turiani. *(Pozzuoli) CIL* X 1939: L. Numisi L. f. Ouf(entina) Turiani.

Turiass-o(n) *O. der Celtiberes, in Hispania Tarraconensis, j. Tarazona de Aragon; iberisch* Duriasu (*Hübner MLH* XLIV. XLVII, *Nummi n.* 60*), *baskisch* Ituriaso, *villeicht früher* Silbis, *auf münzen Eckhel* 1, 59. *Plin. n. h.* 3, 24: Turriasonenses. 34, 144: Haec (aqua) alibi atque alibi utilior nobilitavit loca gloria ferri, sicuti Bilbilim in Hispania et Turiassonem, Comum in Italia, cum ferraria metalla in iis locis non sint. *Ptol.* 2, 6, 57: *Τουριασσώ (stadt der Celtiberes).* *IA* 442, 4: Turiassone (Turisone, Turiasone, Turasone). 443, 3: A Turiassone. *Hilari papae ep.* 16, 1 *p.* 165 *(a. 465):* Turiassonensium ... civitatis. *Hydat.* 141 *a. 449:* Basilius ob testimonium egregii ausus sui congregatis Bacaudis in ecclesia Tyriassone foederatos occidit. Ubi et Leo eiusdem ecclesiae episcopus ab isdem, qui cum Basilio aderant, in eo loco obiit vulneratus. *Isidor. or.* 16, 21, 3: Bilbili in Hispania et Tirasone, Comi in Italia. *Rav.* 4, 43 *p.* 311, 1: Turriasson. *Gundemari decretum aer.* 648 *(Mansi* 10 *c.* 512 *B):* Fluridius ecclesiae Tyrassonensis episcopus. *Concil. Tolet. IV a. 633 (Mansi* 10 *c.* 643 *A):* Ilpidius Tyrassonae ecclesiae episcopus. *Concil. Tolet. VI a. 638 (Mansi* 10 *c.* 671 *C):* Elpidius ecclesiae Tyrassonensis episcopus. *Concil. Tolet. XIII a. 683 (Mansi* 11 *c.* 1076 *E):* Baronellus diaconus agens vicem Austerii episcopi Tyrassonensis. *Concil. Tolet. XV a. 688 (Mansi* 12 *c.* 21 *C):* Nepotianus Tyrassonensis episc. *Concil. Tolet. XVI a. 693 (Mansi* 12 *c.* 84 *E):* Nepotianus Tyrassonensis ecclesiae episc. *(Talavera la vieja, a. 32/34) EE* 8 *p.* 512 *n.* 295: Ti(berius) Caesar divi Aug(usti) f(ilius) divi Iuli n(epos) Augustus pontifex max(imus trib(unicia) pot(estate) XXXV imp(erator) VIII co(n)s(ul) V Turiasone m. XXII. *(Rom) CIL* VI 2379ᵃ =

32520, 23: L. Domitius Secundus [T]urias(o). *(Bordeaux)* XIII 586: [Bell-, Sir- *oder* Div]onae M(arcus) Sulpicius Primulus Turiassone(n)sis seviral(is) d(e) s(ua) p(ecunia) f(aciendum) c(uravit). — *Münzen. Mionnet* 1 *p.* 52. 107. *Eckhel* 1 *p.*59: TV-RIASO. *Cohen m. imp.* 1² *(von Augustus) p.* 158 *n.* 730—736: TVRIASO. *(Von Augustus und Livia) p.* 169 *n.* 1: TVRIASO. *(Von Tiberius) p.* 203 *n.*167; *p.*204 *n.* 169—171: MVN.TVR(iaso). *n.*168.173: MVN. TVRIASO. *n.* 172: MVN. TVRI. *n.* 174: TVRIA. *n.* 175: MVN. TVRIA. *(Von Tiberius und Augustus) p.* 213 *n.* 14: MVN. TVR(iaso). *Unter Tiberius, Cohen m. imp.* 8² *p.* 460: MVN. TVR(iaso). *Heiss, monn. wis. p.* 61: Tirasona, Tirasone.

Turibrigensis *s.* Turobriga.

Turi-ca *F. (Umago) CIL* V 477: ... viva fecit sibi et Turicae L. f. Proculae.

***Turi-cus** Tur-ĕc(g)um, *O., gallische zollstation, j. Zürich, Schweiz, canton Zürich. CTh.* 1, 29, 2 *(a. 365):* Dat ... Tyrici. *Pard. dipl.* 2, 391 = *Wartmann* 1 *n.* 10 *(a. 744):* In pago Durgaugense, in sito, qui dicitur Zurihgauvia. *Pard. dipl.* 2 *p.* 389 = *Wartmann* 1 *n.* 11 *(a. 745):* In pago Durgauginse seu in sito Zurihgauvia. *Rav.* 4, 26 *p.* 232, 11: Ziurichi. *Passio ss. Felicis et Regulae, codex Sangall.* 225 *(D. n.* 218) *p.* 473: Castrum Torico[?]. *p.* 478: Ad castro Turico. [*Vita Desiderii ep. Vienn. MGSS Mer.* III *p.* 629, 1: In castro Turico.] *(Zürich) CIL* XIII 5244: P(rae)p(ositus) sta(tionis) Turicen(sis) XL (quadragesimae) G(alliarum). *s.* Toricum.

Turigeius, *ableitung von* Tūros, *O. j. Turgy, dép. Aube, arr. Bar-sur-Seine, canton Chaource.*

Turigo *O. j. Türg, zerstreute ortschaft um Marzoll bei Reichenhall.*

Turilĭ-ācus *vom gentilicium* Turelius, *var.* Turellius, Turillius. *O.* 1) villare, *en Vexin. Tardif, Monuments historiques, p.* 21, *col.* 2. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 211 *(c. a.* 690). *Auch in* 2) *Tourliac, dép. Lot-et-Garonne, arr. Villeneuve-sur-Lot, canton Villeréal.* 3) *Tourly, dép. Oise, arr. Beauvais, canton Chaumont.* 4) *Thörlingen, preuss. Rheinprovinz, regbz. Coblenz, kreis St.-Goar.*

Turilĭ-o(n) **Turill-o**(n) *M. (Toulon) CIL* XIII 10010, 1948: Turilio m, Turino, Turino m. *(Vechten)* XIII 10017, 858: TVRI ≈ ΛΛONIS.

Turill-ĭus. *(Verona) CIL* V 8825: Turillius L. f. Caeso. *(Montelione)* X 85: Turillius Amiantus. 86: Turillia Quinta. *s.* Turelius.

?**Turin** ... *O. in der dioecese Spoleto. Coll. Brit. Pelagii epp.* 70 (71) *(a.* 555—560): Iocundo, presbytero Turinatis ecclesiae.

Turini *s.* Turoni.

Tŭri-nnae *ableitung von* Tŭros, *O. j. Tourinne-la-Chaussée, in der belg. prov. Lüttich, arr. Waremme.*

Turino *s.* Turilio.

Turi-regina *auf münzen, s. Jac. Zobel, span. münzen mit bisher unerklärten aufschriften ex act. soc. orient. vol.*XVI. *a.*1863, *sonderabdr. s.* 16. *Plin. n. h.* 3, 15: Gaditani conventus civium Romanorum Regina.

Turis. *(Trient) CIL* V 5033: V(ivus) f(ecit) Sassius Remi f(ilius) Lubiae Esdrae uxsori; Turi Barbarutae f(iliae?); Pladiae Sassi Curisi f(ilio?) et Verecundae Fundaniae uxsori; M. Curisio Sabino miles leg. XXI rap(acis) et suis.

Turis *fl. s.* Turia.

Turi-ssa *abgeleitet von* Turius?, *O. s.* Iturissa.

Turium, Turius *fl. s.* Turia.

Tŭr-ĭus *M.* **Turia** *F. römisches gentilicium, gallischer herkunft, von* Tŭrŏ-: 1) L. Turius. *Gell.* 14, 2, 21: Pro L. Turio. 26: Turius ... Turium ... Turio. 2) L. Turius. *Cic. Brut.* 67, 237: L. Turius. 3) Q. Turius, qui in Africa negotiatus est. *Cic. epist.* 12, 26, 1 *(a. 43 a. Ch.).* 4) *Cic. epist.* 12, 26, 2: Erotem Turium, Q. Turi libertum ... hereditatem Turianam. 5) Tŭrĭus. *Hor. serm.* 2, 1, 49. 6) Turia, *des Q. Lucretius Vespillo gemahlin, † zwischen a. u.* 736 *u.* 752. *Val. Max.* 6, 7, 2: Turia. *cf. Appian. b. c.* 4, 44. *CIL* VI 1527. — *(S. Maria di Capua) CIL* I 574 = X 3785, 9: L. Turius L. P. C. l. Sand ... *(Cadiz)* II 1740: Tur[i]a Thyce. 1890: C. Turi Crheste *(voc.).* 1891: Sex. Turius Suavis. *(Traù)* III 2700: Turiae Artemisiae. *(Zollfeld)* 12014, 563: T. Turi, Turi. *(Rom)* VI 27770: L. Turius Ↄ. l. Hilarus. 27771: Turia L. l. Ammia. 27772: Turiae Soranae. 27773: T[u]riae Theogenidi. *(Gafsa)* VIII 100: Turius Verna. *(Testûr)* 1384: Turius Gemellus. *(Sigus)* 5859: Turia O[pt]ata. *(Tiklat)* 8900: C. Turius C. f. Nepotianus. *(Resina)* X 1403ᵈ, 3, 6: C. Turius Diligens. *(Tiano)* 4817:

Turiae C. f. Sabinae. *(S. Maria di Capua)* 4819: Turiae C. f. *(S. Maria di Licodia)* 6999: A. Turiu[s] ... *(Ostia)* XIV 256, 73: Turius Camillus. *Vgl. O. Turiano, prov. Novara.*

?**Turma** *F. (Bei Carlsburg) CIL* III 1195: D(is) M(anibus) Mucasenus Cesorini aeques ex singul(aribus) co(n)s(ularis) vixit annis XX Rescu Turme (*nach Tomaschek thracisch* Rescu-turme) Soie coiux pientissima posuit b. m.

Turmodigi *V. in Hispania Tarraconensis, südöstlich von den Autrigones, nördlich von Burgos. Plin. n. h.* 3, 26: In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi (*AE*², tusmogidi *E*², turmodigi *r*). 4, 110: Morogi (morogy *DEF*). *Flor.* 2, 33 (4, 12), 47: (Cantabri) Vaccaeos et Turmogos et Autrigonas crebris incursionibus fatigabant. *Ptol.* 2, 6, 51: Ὑπὸ τούτους (Κανταβρούς) Μούρβογοι (μούσβουργοι *X*), ἐν οἷς πόλεις Βραῦον, Σισάρακα, Δεοβρίγουλα, Ἀμβίσνα, Σεγισαμών. 53: Ὑπὸ μὲν τοὺς Μουρβόγους (μουβόργους *X*) Πελένδονες. *Oros.* 6, 21, 3: (Cantabri) Vaccaeos et Turmogos et Autrigonas adsiduis eruptionibus populabantur. *(Rom, geb. 143 † 163) CIL* VI 24162: D(is) M(anibus) Phoebus qui et Tormogus, Hispanus natus Segisamoi/ne.

Turmogon *O. stadt der Lusitani, j. bei Cañaveral. Ptol.* 2, 5, 6: Τούρμογον (*Müller* ci. Τούρμολον). *IA* 433, 5: Turmulos. *Rav.* 4, 45 *p.* 319, 13: Turmulum.

Turn .... *O. j. Tournon, dép. Savoie, arr. Albertville, canton Grésy.*

***Turn-ăcus** *koseform für* Turno-durus, Turno-magus, *abgeleitet vom M. cogn.* Turnus, 1) *O. stadt der Nervii, j. Tournai in Belgien, prov. Hennegau, vlaem. Doornik, deutsch Dornick. TP:* Turnaco. *IA* 376, 7: Turnacum. 377, 2: Turnacum usque. 377, 5. 378, 9. 11: Turnacum. *Hieronym. epist.* 123 *(a. 409)*, 16, *opp. ed. Vall. Ven. t.* 1 *c.* 914 *A:* Remorum urbs praepotens, Ambiani, Atrebatae, extremique hominum Morini, Tornacus, Nemetae, Argentoratus, translatae in Germaniam. *NG (Belg. II)* 6, 7: Civitas Turn(*var.* Torn)acensium. *NDocc.* 11, 57: Procurator gynaecii Tornacensis, Belgicae secundae. 28, 15: Praepositus numeri Turnacensium, Lemannis. *Greg. Tur. h. F.* 4, 35 (50): Infra Thornacensis muros. 36 (51): Egressus a Thornaco. 5, 15 (22): Cum Chilpericus rex Tornacum a fratre obsideretur. 5, (49): In pago Tornacensi exilio recluditur. 10, 27: Inter Tornacensis quoque Francos non mediocris disceptatio est orta. [*Venant. Fortunat.*] *vita s. Medardi MG a. a.* IV 2 *p.* 68, 17: Summum dei pontificem, qui in Tornaco civitate pastor est datus ecclesiae. *Vita Desiderii Lingon.* 2 *ASS 23. mai* V *p.* 252 *D:* In urbe Tornaco. *Vita Eleutherii* 1, 1 *ASS 20. febr.* III *p.* 187 *B:* Tornaci resedit. 3 *p.* 187 *D:* A Tornacensi urbe. 2, 9 *p.* 188 *E:* A Tornaco urbe. 10 *p.* 188 *E:* Civitatis Tornacensis. *Vita (alia)* 4, 16 *p.* 190 *E:* Tornacensi ecclesiae ... Inter Tornacenses clericos ... Ecclesiae Tornacensis. 17 *p.* 190 *F*: Tornacenses *(acc.)*. 18 *p.* 190 *F:* Tornacum deportavit. 4, 20 *p.* 191 *B:* Tornacensem ecclesiam. 22 *p.* 191 *E:* Tornacensis ecclesia. 23 *p.* 191 *E:* Ab ecclesia b. Mariae Tornacensi. 5, 26 *p.* 192 *B:* Tornacenses ecclesias. 6, 33 *p.* 193 *C:* Tornacensis ecclesiae *(zweimal)*. 7, 38 *p.* 194 *C:* A Vienna Tornacum venerat. ... Libertinus Tornacensis tribunus. 39 *p.* 194 *E*: Tornacensem populum. 41 *p.* 194 *F*: Ab episcopo Tornacensi Hedilone. *Vita s. Columbani* 1, 18 *MGSS Mer.* IV *p.* 86, 8: Apud Turnacum oppidum. 2, 8 *p.* 123, 7: Acharius Veromandorum et Noviomensis ac Tornacensis episcopus. *Vita Agili* 2, 5 *ASS 30. aug.* VI *p.* 577 *B:* Tornacensis antistes. *Liber hist. Francorum* 5 *MGSS Mer.* II *p.* 246, 1: Turnacensim urbem obtenuit. *Vita s. Eligii* 2, 2 *MGSS Mer.* IV *p.* 695, 14: Tornacensi vero, quae quondam regulis extitit civitas. 2, 35 *p.* 720, 1: Balderedo ecclesiae Turnacensis abbatem. 4: Ne ulterius Turonos (*lis* Tornaco) redire appetas. *Baudemundi vita s. Amandi* 3, 13 *ASS 6. febr.* I *p.* 851 *A:* In urbe Tornaco. *Vita Mummolini* 9 *ASS 16. oct.* VII *p.* 983 *A:* Noviomensis seu Tornacensis ecclesiae. *B:* Noviomensi seu Tornacensi ecclesiae. (*Im Louvre aus der Collection Durand, saec.* 2) *CIL* XIII 3565: Genio Turnace(n)siu[m]. — *Merow. münzen. Belfort n.* 4354. 4514: CLODOVE REX *R* TORNACVM. 4515 (= *Prou* 1087): +TVRHACO. 4516 (= *Prou* 1086): +TVR*ИACO. 4517: TVRIACOC. 4518 (= *Prou* 1088): TVRNAC+. 2) *im pagus Cenomanicus, j. dorf Ternay, dép. Loir-et-Cher, arr. Vendôme, canton Montoire. Greg. Tur. de virtut. s. Martini* 4, 12: Apud Turnacensim vero

Cenomanici terreturii villam, quae nunc in ipsius sanctae basilicae ditionibus retenetur. 3) Tournayum *im pagus Oximensis, j. Tournai-sur-Dive, dép. Orne, arr. Argentan, canton Trun.* 4) *j. Tournay-sur-Odon, dép. Calvados, arr. Caen, canton Villers-Bocage.* 5) *j. Tournay, dép. Drôme, arr. Valence, canton Saint-Donat, gemeinde Margès.* 6) *j. Le Tournay, dép. Eure, arr. Bernay, canton Brionne, gemeinde Harcourt.* 7) *j. Tournay, dép. Marne, arr. Vitry-le-François, canton Thiéblemont, gemeinde Favresse.* 8) *j. Tournay, dép. Hautes-Pyrénées, arr. Tarbes.* 9) Tornagus, Tornacus, Tornacum, *j. Tornac, dép. Gard, arr. Alais, canton Anduze.* 10) *j. Tornay, dép. Haute-Marne, arr. Langres, canton Fayl-Billot.* 11) *Tournay-en-Ardennes, in belg. prov. Luxemburg, arr. Neufchâteau.* 12) *Tournay bei Saive, belg. prov. und arr. Lüttich.* 13) *Tornaco, in Italien, prov. und district Novara.* 14) *Tornago, prov. Mailand. s.* Durnacos.

?**Turnholt** *O. j. Turnhout in Belgien, prov. Antwerpen.*

Turni *s.* Turoni.

Turní-ăcus *v. gentilicium* *Turnius, *diser v. M.* Turnus, *O.* 1) *j. Tourny, dép. Eure, arr. Les Andelys, canton Ecos.* 2) *j. Tourny, dép. Nièvre, arr. Château-Chinon, canton Luzy, gemeinde Flétie.* 3) *j. Tourny, dép. Saône-et-Loire, arr. und canton Charolles, gemeinde Changy.* 4) *Turny, dép. Yonne, arr. Joigny, canton Brienon.* 5) *Tournhac, dép. Aveyron, arr. Villefranche-de-Rouergue, canton Asprières, gemeinde Sonnac.* 6) *Tourniac, dép. Ariège?* 7) *Tourniac, dép. Cantal, arr. Mauriac, canton Pléaux.* 8) *Tourniac, dép. Lot, arr. Cahors, canton Catus, gemeinde Ponteirq.* 9) Dornecke, *j. Dornick, preuss. Rheinprovinz, regbz. Düsseldorf, kreis Rees.* 10) *Toernich, belg. prov. Luxemburg, arr. Arlon.* 11) *Türnich, preuss. Rheinprovinz, regbz. Cöln, kreis Bergheim.*

Turnil-ense *O. in Hispanien. (Rom) CIL* XV 4457: Turnilense Hispan.

Turnis, Turnisi *s.* Turoni.

Turn-o(n) *O. j. Tournon bei Gilly, dép. Savoie, arr. Albertville, canton Grésy. (Allondaz, dép. Savoie, arr. und canton Albertville) CIL* XII 2348: Matris Mithres soc(iorum) .XL. (gesimae) vil(icus) ad Tur(nonem *Allmer; Hirschfeld vilmer* Turrim) l(oco) XIII p(er) a(nnos) VI.

Turnó-durum Tornódorum Ternó-durum *'des Turnus feste' O. j. Tonnerre, dép. Yonne. Not. Tiron. ed. Zangem. p.* 8 *n.* 43, *cf. p.* 13: Terno derum. *Fortunati vita s. Germani* 35, 102 *MG a. a.* IV 2 *p.* 19, 10: Deiuxta monasterio beati Silvestri in Ternoderinsem. *Greg. Tur. h. F.* 5 (5): Ternodorensem castrum. *in glor. conf.* 11: Infra terminum *(territorium)* autem Ternoderensis castri, qui adiungitur Lingonicae civitati. [85: In Tornoderensi *(le Tonnerrois)* pago in parochia Lingonicensi.] *Vita s. Fidoli* 13 *MG SS Mer.* III *p.* 432, 8: In castro Tornotiro. *Vita s. Iohannis Reom.* 1 *MG SS Mer.* III *p.* 507, 4: Infra terminos Ternoderensis castri, qui locus in suburbano Lingonice urbis situs est. *Vita Sequani* 1, 5 *ASS 19. sept.* VI *p.* 37 *F:* In Tornodorensi monasterio. *Vita s. Ebbonis et b. Gerici* 1 *ASS 27. aug.* VI *p.* 98 *C:* Ternodorensis castri. *Urkunde a. 634 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 4 *p.* 8: In territorio Tornodorensi Criacus. *Pard. dipl. t.* 2 *p.* 153, *a. 670:* Pagus Tornoterinsis, Tornotrinsis *(le Tonnerrois). Testam. s. Vigilii c. a. 680 bei Quantin, Cartulaire gén. de l'Yonne, vol.* 1 *n.* 8 *p.* 19: In pago Senonico et Tornotrinse portiones meas in villa Flauniaco. *p.* 19: In agro Matiriacense et Solemniacense sitos in pago Tornoterinse. *Urk. v. 711 bei Quantin, Cartulaire de l'Yonne vol.* 1 *n.* 9 *p.* 22: In villa quae dicitur Fontanas, sitam in pago Tornodrinse; *a. 721:* Ternodrinsis pagus ... Pagus Ternodrinsis. *Merowingische münze Belfort* 4249 = *Prou* 162: TERNODERO.

Turno-măgus *'des Turnus feld' O.* 1) *j. Tournon-Saint-Pierre, dép. Indre-et-Loire, arr. Loches, canton Reuilly. Greg. Tur. h. F.* 10, 31, 3: (S. Martinus) in vicis quoque, id est Alingaviensi, Solonacensi, Ambaciensi, Cisomagensi, Tornomagensi, Condatensi, destructis delubris baptizatisque gentilibus, ecclesias aedificavit. 2) Durnomagus, *j. Dormagen, preuss. Rheinprovinz, regbz. Düsseldorf, kreis Neuss.*

Turnum *O.* 1) *im pagus Remensis, j. Tours-sur-Marne, dép. Marne, arr. Reims, canton Ay.* 2) *im pagus Portianus, j. Le Thour, dép. Ardennes, arr. Rethel, canton Asfeld.*

Turnus *M. cogn. Außer dem mythischen* Turnus *(Verg. Ovid. Liv. Iustin.) villeicht auch ein celtischer name. Martial.* 7, 97, 7: Turni. 11, 10, 1: Turnus. *Rutil. Namat.* 1, 604: Turnus. *Schol. Iuv.* 1, 20: Turnum ... Tur-

nus hic libertini generis. 71: Turnus. *Sidon. Apollinar. carm.* 9, 266: Turnus. *Lyd. de magistr.* 1, 41: *Τοῦρνος. Villeicht in O. Torn in Spanien, prov. Gerona. In* Turn-ā-cum.

Tŭr-o(n) *abgeleitet von M.* Tŭrŏ-s. *(Bragança) CIL* II 2504: Clodio Turoni *(dat.)* an. XXV. *F.* [*(S. Danillo)* III 2794: Turo Ph .... 2795: Turo *(praen.)* Statica Aplinis f. an. XXI. *F. illyr.?*] *(Trion; Cocquerel, dép. Somme, arr. Abbeville, canton Ailly-le-Haut-Clocher)* XIII 10010, 1947: Turonis of(ficina), Turonis o(fficina).

Turŏ-brĭgā *'des Turos feste' O. in Hispania Baetica, in der nachbarschaft von Aroche in Andalusien, prov. Huelva. Plin. n. h.* 3, 14: (In Celtica) Turobriga. *(Em Quintos?) CIL* II 71: D(eae) s(anctae) Turubrig(ensi) L. Voconius V[alen]s. *(Cardenas bei Mérida)* 461: D(eae) s(anctae) A(taecinae) T(uribrigensi) P(roserpinae). *(Mérida)* 462: Dea Ataecina Turibrig(ensis) Proserpina, per tuam maiestatem te rogo oro obsecro, uti vindices quot mihi furti factum est; quisquis mihi imudavit involavit minusve fecit eas [res], q(uae) i(nfra) s(criptae) s(unt): tunicas. VI..., [p]aenula lintea .II., In [nox]ium, cuius [ego nomen cu]m ignoro, ta[men tu scis], ius vi[ndictamque a te peto]. *(Medellin)* 605: Dominae [T]uribri[g(ensis)] Adaegina[e] maritum .... *(Aroche)* 964: Baebiae C. f. Crinitae Turobrigensi sacerdoti quae templum Apollinis et Dianae dedit ex HS. $\overline{CC}$. ex qua summa .$\overline{X}$[X]. populi Romani deducta et epulo dato it. templum fieri sibique hanc statuam poni iussit. *(Traguntia)* 5033: [Termin]us Augustalis inter [Tu]robrigenses [et..]polibedenses. *(Cáceres)* 5298: D(eae) s(anctae) T(uribrigensi) Ad(aeginae) Victorin(us) ser(vus) C(orneliae) Severae a(nimo) l(ibens) v(otum) s(olvit). 5299: De(ae) s(anctae) A(taeginae) T(uribrigensi) Cocceius Modestianus v. s. *(Merida) EE* 9 *n.* 42 *p.* 26: Deae Ataecinae Turobrigen(si) invictae Artemas Claudi Martilini (*lis* Martialiani?) ser. ex voto posui. *n.* 43 *p.* 27: Deae sanc(tae) Turibrigensi L. Iuventius Iulianus a. l. v. s. *(Villamiel, saec. 2) EE n.* 125 *p.* 51: Igi////// Mailonus L(aribus) Turi(brigensibus). *(Avelleda, concelha de Chaves) EE* 9 *n.* 273 *p.* 103: ...alabus Turob[r]i[g(ensis)] annorum LXXV h. s. c.

Turoca *M. gallischer silberdenar. Muret-Chabouillet* 5930—5934: VIRODV(ni) *R* TVROCA.

Tur-ocaelum *O. in Italien. Plin n. h.* 3, 114: Turocaelo quod Vettiolum.

Turŏdī *V. in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 39: *Τουροδῶν ὕδατα Λάια* (*Φλαούια ci. Hübner*).

?**Turoius** *M. illyr.? (S. Margareth bei Ober-Laibach) CIL* III 10724: Turoius Pletor Feucontis f. v. f. 10725: Turoio Nepoti.

Turoli *V. in Lusitanien. (Freixo de Nemão) CIL* II 431: Catuenus Docquiri[c]i f. Larib(us) Turolic(is) consacr. *(Ruanes)* 685: Reuveana | baraeco | Afer. Albini | f. Turolus | v. s. l. m., *cf. (Caldas de Lafões)* 420: Reucal ius [T]uro | ibi [f.] votum Iovi solve.

Turollium *vom römischen cogn.* Turrus, *O. [saec. 11] le Toureil, dép. Maine-et-Loire.*

Tŭrŏ-nī *nach d'Arbois de Jubainville ableitung von* Tŭrŏ- (*in cogn.* Tŭrus *und nomen gentilic.* Tŭrius), *später* Tŭrŏnes (*sg.* Tŭru), *V. in Touraine* (*aus* Toroine, Toroigne [*ethnicum* Tourangeau] *aus* Turonica regio, -cus pagus) *an den beiden ufern der Loire mit hauptstadt Caesarodunum (TP: Casaraduno) j. Tours* (*aus* Tŭrŏnes), *dép. Indre-et-Loire. Caes. b. G.* 2, 35, 3: Ipse (Caesar) in Carnutes, Andes, Turones, quaeque civitates propinquae is locis erant, ubi bellum gesserat, legionibus in hiberna deductis, in Italiam profectus est. 7, 4, 6: Celeriter sibi Senones, Parisios, Pictones, Cadurcos, Turonos (*A'BELT*[2], toronos *R*, turones *D*, tursomnos *U'*, tursūmos *T'*), Aulercos, Lemovices, Andos reliquosque omneis, qui Oceanum attingunt, adiungit (Vercingetorix); omnium consensu ad eum defertur imperium. (7) Qua oblata potestate omnibus his civitatibus obsides imperat, certum numerum militum ad se celeriter adduci iubet; (8) armorum quantum quaeque civitas domi quodque ante tempus efficiat constituit; in primis equitatui studet. 75, 3: Octona (milia Galli imperant) Pictonibus et Turonis (*A'B'EL'V*, turonibus *DT*) et Parisiis et Helvetiis. *Hirtius b. G.* 8, 46, 4: (Caesar legiones) duas in Turoneis (*abl.*; turones *A'ER*[2]*L*[2], torones *B'L*, turonis *DU'T'*) ad fines Carnutum posuit. [*Lucan.* 1, 436 *sq.*: Pictones inmunes subigunt sua rura; nec ultra | instabiles Tŭrŏnes circumsita castra coercent *im codex Montepessulanus H 113 von einer hand des 13. jh. interpoliert.*]

Plin. n. h. 4, 107 *(in Lugdunensis Gallia):* Turones. *Tac. a.* 3, 41: Erupere primi Andecavi ac Turoni. . . . Turoni legionario milite, quem Visellius Varro inferioris Germaniae legatus miserat, oppressi eodem Aviola duce et quibusdam Galliarum primoribus, qui tulere auxilium, quo dissimularent defectionem magisque in tempore efferrent. 46: Una nuper cohors rebellem Turonum, una ala Treverum, paucae huius ipsius exercitus turmae profligavere Sequanos. *Ptol.* 2, 8, 11: *Παρὰ μὲν τὸν Λίγειρα τυγχάνουσι Τουρόνιοι (ci. Sylburg; τουρούπιοι und τουρογιεῖς codd.) καὶ πόλις αὐτῶν Καισαρόδουνον. NG 3 (Lugd. III) p.* 586 *M.:* Metropolis civitas Tu(o)ri(e)norum. *Euseb. FHG 5 p. 23 Müller, fragm. 2 p. 203 sq. Dind. (zu a. 258 p. Ch.): Τόδε δὲ παρὰ μὲν Μακεδόνων αὐτῶν οὐκ ἤκουσα, ἐν δ' ἑτέρῃ πολιορκίῃ ἔμαθον ἀντιτεχνηθῆναι πρὸς τὰ πυρφόρα ταῦτα βέλεα, Κελτῶν προσκατημένων πόλει Τυρρηνῶν (Τούρωνι) καλεομένῃ. ἔστι δὲ αὕτη χώρης τῆς Γαλατίης τῶν ἐν τῇ Ἑσπέρῃ κατοικημένων ἔθνεος τοῦ Λουγδονοσίου. χρόνος δέ, κατ' ὃν ⟨ἔτος⟩ προσεκατέατο τῇ πολιορκίῃ, ἣν ἐν τῷ δὴ Γαλατίη πᾶσα καὶ τὰ ταύτῃ προσεχέα ἔθνεα ἀρχῇ τῇ Ῥωμαίων οὐ πιθέσκετο, ἀλλὰ ἀπέστη καὶ τοῖσι ἐπανεστηκόσι συνεφρόνεε. τότε γὰρ τῶν Κελτῶν τῶν πέρην Ῥήνου ἐπιστρατευσαμένων μοίρῃ ἀπὸ τούτων ἀποσχισθεῖσα καὶ προσκατημένη τῇ πόλει τῇ λελεγμένῃ, καταφλεχθεισέων σφι πολλέων μηχανήσασθαι ἐξόπισθεν τῶν μηχανέων, ἔλυτρα ὀρύξαντες πλέα ὕδατος ταῦτα ἐποίεον, ἔπειτα μολυβδίνους στεγανοὺς ἀγωγοὺς τοὺς ὑποδεξομένους καὶ πα⟨ράξοντας τὸ ὕδωρ⟩ ....* *Ammian.* 15, 11, 12 *(a. 355):* Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini *(Tours)* Mediolanum ostendunt et Tricasini. *Paulin. Nolan. epist.* 17, 4: Iteratis saepe intra unam aestatem excursibus Turonos et remotiora visitas. *Conciliorum Galliae collectio op. Maur. a. 1789 p.* 302 *(a. 400—418):* Sancta synodus quae convenit in urbe Taurinatium *(Tours)* die X k. oct. fratribus dilectissimis per Gallias et quinque provincias constitutis. *Sulpic. Sever. epist.* 2, 6: Duo monachi modo a Turonis adfuerunt. *dial.* 1, 25, 6: Dum Turonos praeteriret. 2, 8, 7: Claudiomagus vicus est in confinio Biturigum adque Turonorum (turonum *cod. Monac. Lat.* 6326). 3, 4, 1: Ingressus Turonum (turonus *cod. Monac. Lat.* 3711) civitatem. 8, 1: (Avitianus) Turonis tantum innocens erat. *vita s. Martini* 9, 1: Ad episcopatum Turonicae ecclesiae petebatur. *Zosim. epist.* (46), 5, *a. 417 CSEL* 35 *p.* 104, 8 *Guenther:* Sanctum Brictium, coepiscopum nostrum Turonicae civitatis. *Sozomen. h. e.* 3, 14: *Ἐπισκοπὴν ἐπετράπη τὴν ἐν Ταρρακίναις ἐκκλησίαν* (Martinus). *Chronicorum a. 452 pars posterior 4 MG a. a.* IX *p.* 646, 4: Martinus Turonensium episcopus apostolicis virtutibus insignis habetur. *Prosperi Tironis epitoma chronicon c.* 1175 *p.* 461 *(ad a. 381):* Martinus episcopus Turinorum Galliae civitatis multis [miraculorum signis] clarus habetur. (*daraus Cassiodor. chron.* 1136 (*MG a. a.* IX *p.* 153): His conss. *(a. 381)* Martinus episcopus Turonum Galliae civitatis clarus habetur. *Isidor. iun. chron. p.* 469, 355: Martinus episcopus Turonorum Galliae civitatis multis miraculorum signis effulsit. *Hydat. chron.* 8 *(a. 382) MG a. a.* XI *p.* 15: Martinus in Gallis Turonis episcopus (*daraus Fredegar.* 2, 54). *Paulin. Petricordiae de vita Martini* 2, 15. 16: Gallorum quondam valde florebat in oris | urbs Tŭrŏnum distenta agris populisque referta. 5, 492: Parcebat paulum Tŭrŏnorum mitior urbi. 6, 506: Perpetuo urbs Tŭrŏnum Martino antistite gaudet. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 210—211: Cum bella timentes | defendit Tŭrŏnos (*var.* turunos). *Vita s. Genovefae* 45: Navigio Toronus profecta, multa discrimina Ligeris fluvii perpessa est. Distant vero ab Aurilianorum urbe usque ad Toronorum civitatem, que tercia Lugdunensis noncupatur, quasi stadia sexcenta. Et cum ad portam Toronice urbis pervenisset, occurrit ei de basilica sancti Martyni inerguminorum multitudo. *cod. Augiensis XXXII. f.* 80ʳ *col.* 1: Memorata dei famula Turonis proficiscens. *col.* 2: Demorata igitur urbe Turonis itura progreditur. . . Ergo ut ad civitatem Turonici litus navem illius defluit fluminis cursus advexit, occurrit ei egredienti e navi illa sceleratorum inmundissimorumque daemonum multitudo. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 c. 337 *A):* Vero episcopo Turonicae civitatis. *Concil. Aurelian. a. 511 (Mansi 8 c.* 356 *B):* Licinius episcopus ecclesiae Turonicae metropolis. *Concil. Aurelian. a. 511 cod. C:* Licinius episcopus de Turnisi. [*Prisciani*] *de accentibus liber* 15 *(vol. 2 p. 522 H.):* Turonia. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 16 *M.:* Iniuriosus in Christi

nomine episcopus civitatis Toronorum. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 112, 5 *M.*: Agrescio episcopo ecclesiae Toronnicae. *Edictus Chilpirici (a. 561—584)* (*MG Cap.* I *p.* 8, 13. *Lex Sal.* 78), 1: Sicut et reliqua loca ut et Turrovaninsis (*Tours nach Boretius*) hereditatem dare debent et accipere. *Concilium Turonense II. a. 567 p.* 122, 9 *M.*: In Toronica civitate. *p.* 135, 27 *M.*: Toronus *(zu Tours)*. *Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 137 *(a. 573)*: Te, sancte Martine Turonensis. *n.* 192 *p.* 154 *(a. 584)*: Gregorius Turonice sedis archiepiscopus. *Venant. Fortunat. carm.* 2, 3 *tit.*: Versus in honore sanctae crucis vel oratorii domus ecclesiae apud Toronos. 3, 1 *tit.*: Ad Eufronium episcopum Turonensem. *c.* 3, 4, 7: Turonis. *c.* 5, 3 *tit.*: Ad cives Turonicos. *c.* 5, 4, 2: Tŭrŏnĭcum foveas pastor in urbe gregem. *c.* 5, 8, 5: Gaudeo quod rediit Tŭrŏnis antistes honore. *c.* 5, 9, 1 *sq.*: Invitas pietate patris sacer ire Gregori | qua domini Tŭrŏnis pascis amore greges. *c.* 5, 10, 2: Dulce caput Tŭrŏnis, religionis apex. *c.* 6, 5, 229 *sq.*: Tōrŏnĭcas terras Martini ad sidera noti | inde petit lento continuante gradu. *c.* 8, 11, 2: Urbe ex Tōrŏnĭca. *c.* 8, 15, 2: Tōrŏnĭcensis apex. *c.* 10, 6 *tit.*: Ad ecclesiam Toronicam quae per Gregorium episcopum renovata est. 10, 7 *tit.*: De natali sancti Martini pontificis Toronici. *vita s. Martini* 1, 202: Accidit ut Tŏrŏnum praesul peteretur ad urbem. 3, 269: Est locus in Tŏrŏnum fine et confine Biturgum. 4, 102: Terribili officio Tŏrŏnos suffultus adivit. 630: Contentus tantum Tŭrŏnum pete moenia supplex. *vita s. Germani* 27, 80: Cum ad festivitatem sancti Martini Turonis accessisset. 34, 99: In Turonico. 57, 153: De Canone *(Chinon)* Toronico. *vita s. Radegundis* 14, 33: Hinc felici navigio Turonis adpulsa. *vita b. Maurilii* 2, 5: Sacerdos Maurilius Turonis egressus. 13, 55: Sanctissimum sanctae sedis Turonicae archiepiscopum. *Greg. h. F.* 1, 28 (30): Toronicis *(les Tourangeaux)* Catinus episcopus (missus est). 35 (48): Sanctus Martinus Toronorum episcopus ... Pectavi populi ad eius transitum sicut Toronici convenerunt ... Toronici respondebant ... Urbem Toronicam ... Ubi Toronici eos conspiciunt obdormisse ... Ad urbem Toronicam ... Toronica civitas. 2, (1): Beati Martini Turonicae civitatis episcopi. (1): Populus Toronorum ... Aiunt Toronici sacerdoti suo ... Egressus a Turonus ... Toronici eius obitum audientes ... Toronus redire ... Turonicum pontificem. (14): Apud urbem vero Turonicam. (26): Perpetuus Turonicae civitatis episcopus. 26 (35): Coniunctique in insula Ligeris, quae erat iuxta vicum Ambaciensim territurium urbis Toronicae. 27 (37): Per territurium Toronicum *(le pays des Turones)*. (38): Toronus est regressus. 28 (38): Egressus autem a Toronus Parisius venit. (39): Denique migrante Eustochio Turonorum episcopum, octavus post sanctum Martinum Licinius Turonicis episcopus ordinatur ... Chlodovechus rex Turonus venit. 32 (43): Licini Toronici sacerdotis ... Toronus venit ... 3, 2: Liceno autem urbis Toronice defuncto episcopo. 17: Apud Toronus ... Toronicam rexerunt eclesiam. 4, 1: Apud urbem Toronicam. 3: Obiit autem Iniuriosus episcopus urbis Toronicae. (11): Apud urbem Turonicam ... Ad gubernandam Turonicae urbis ecclesiam ... Ad clerum Turonicum ... Regressi sunt Turonus. (15): Turonici autem audientes ... Ut Turonus ordinaretur ... Ut Turonus te ad episcopatum consecrarent. 10 (16): Venit miser ad basilica sancti Martini Toronus. 13 (20): Civitas Toronica. 14 (21): (Chlotharius) adveniens Turonus. 19 (26): Veniens Toronus. 31 (45): Cum Chilpericus Turonus ac Pectavis pervasisset ... Qui Toronus veniens ... 33 (47): De Toronico eiectus ... Civitates eius pervadit, id est Toronus, Pectavis vel reliquas cytra Legerem sitas ... De Toronicam regionem maximam partem incendit. 35 (50): Mittens nuntios Dunensibus vel Toronicis *(dat.)*. 5, 1: Roccolenus cum Cenomannicis Toronus venit. 4: Roccolenus ad Chilperico Toronus advenit. (7): Senoch presbiter, qui apud Turonus *('en Touraine')* morabatur ... Fuit enim genere Theifalus, et in Turonico clericus factus. 7 (13): Chilpericus rex Chlodovechum filium suum Toronus transmisit ... In terminum Toronicum et Andecavum. (14): Toronica regio. 8: Tamquam se iam in cathedram eclesiae Toronicae resederet ... Usque Toronus accedens. 11 (17): Cainon vero Toronicum vicum. 12 (18): Populum Toronicum. 14 (21): Winnochus Britto in summa abstinentia a Brittanis venit Toronus *(nach T.)*. 17 (24): Guntchramnus Boso Toronus cum paucis armatis veniens. 19 (26): Toronici, Pectavi, Baiocassini, Caenomannici et Andecavi cum aliis multis in

Brittaniam ex iussu Chilperici regis abierunt et contra Warocum, filium quondam Macliavi, ad Vicinoniam fluvium resedent. 25 (33): In Toronico. 31 (43): Quae cum via Turonus detulisset. (47): Ecclesiis Toronicis ... Civitatem Turonicam. (48): Comes Turonis destinatur. ... Urbem Turonicam, cum iam ego Turonus advenissem ... Adveniente autem Turonus Merovecho ... Dum Sigibertus duos annos Turonus tenuit. (49): Venit Leudastes in urbe Turonica ... Ad civitatem vero Turonicam Berulfus dux cum Eunomio comite fabulam fingit, quod Gunthramnus rex capere vellet Turonus civitatatem ... Turonus occulte veniens ... Episcopatum Turonicum ambiret ... Nos vero cum dei gratia Turonus reversi ... Turonicam urbem ... Qui sacerdotium Turonicum susceperunt ... Cum aliquibus Turonicis ... In Turonico revertitur ... 6 (11): Turonis venit. 7 (12): Quod Toronicum terminum ingrederentur ... Graviter tunc pagus Siodunensis ac Berravensis urbis Toronicae devastati sunt. (13): Lupus urbis Turonicae civis. 14 (21): Infra Toronicum territorium. 17 (25): Apud urbem Toronicam. 22 (31): Berulfus vero dux cum Toronicis, Pectavis, Andecavisque atque Namneticis ad terminum Bituricum venit ... Ingressus quoque exercitus Desiderii atque Bladastis per Toronicum, incendia, praedas et homicidia tanta fecerunt, sicut solet contra inimicos fieri; nam et captivos abduxerunt, de quibus expoliatos plurimos postea demiserunt. 23 (32): Ante paucos vero menses Leodastis in Toronico cum praecepto regis advenit. 26 (40): Igitur cum die sancto paschae hic legatus Toronus advenisset. 7, 12: Toronici vero adque Pectavi ad Chilbertum Shyberti filium transire voluerunt, set commoti Biturigi contra eos venire disponunt adque infra terminum Toronicum incendia facere ceperunt. Tunc Maroialensem ęclesiam termini Toronici, in qua sancti Martini reliquię habibantur, incendio concremaverunt ... Toronici legacionem mittunt ... Qua incendia videntes Toronici legacionem mittunt, dicentes, melius sibi esse ad tempus Gundramnum regis subdi quam cuncta incendio ac ferro vastari. 13: Audiens vero que Toronici paciebantur ... Qui tunc Toronus acceperat ... Ut silicet ab uno parte Thoronici, ab alia Biturigi commoti cuncta vastarent. 21: In Toronicum abscessisse. 23: Toronus advenit ... Toronus advenerunt. 24: Per Toronicum transeuntes ... 29 (28): Secutique sunt eum de Toronicis multi. 26 (29): Toronicę urbis ... Claudius Toronus peraccessit. 36: Ingotrudem Toronicam. 45 (46): Usque Toronus. 46 (47): Inter Toronicos cives ... In Toronicum exiit. 8, 24 (26): Toronicis vero atque Pectavis Ennodius dux datus est. 34: Thoronus adducetur. 40: In orbe Thoronica. 9, 6: In urbe Toronica ... Ad basilicam sancti Martini Thoronis advenisset. 7: Urbium Toronice atque Pectave ... Toronice atque Pectave urbis. 9: Multi Thoronorum atque Pectavorum. 19: Inter cives Toronicus ... In Toronico sive in Pectavo. 20 (= *Pactum Guntchramni et Childeberti II. MG Cap.* I *p.* 13, 12, *a.* 587*)*: (De) Thoroniis *(var.* Turonus, *Tours)*. 26: Quædam æclæsiæ Toronice. 30: Sic Thoronis sunt dilati ... Urbem Thoronicam ... De populo Thoronico ... Populus Thoronicus. 33: Thoronus advenit ... Toronus est adpulsa ... Advenit Thoronis. 39: Thoronus advenit. 40: Beatus Eufronius urbis Thoronicę episcopus ... Relictis Thoronis ceteris ... Thoronis est regressa. 10, 5: Inrupto Toronicę urbis termino. 9: Per Turonicum viro transeuntes. 12: Veniens filia eius Bertegundis Toronus. 24: Ad Toronicam urbem. 29: Wistrimundi quoque cognomento Tattonis civis Turonici ... Advenit Turonus ... Martinus a Turonus. 30: Tam in Turonica quam in Namnetica ... In Turonica. 31: De episcopis Turonicis ... Ad Turonicam accessit urbem ... Ex civibus Turonicis ... Infra urbem Turonicam ... Turonus est sepultus ... Civis Turonicus ... A civibus Turonicis ... Turonici iterum malignantes ... Turonicae (ecclesiae) ... Turonus rediit ... Ecclesiam Turonicam ... Urbis Turonicae ... Iniuriosus civis Turonicus ... Urbis Turonicae ... Civitas Turonica ... Ecclesiam urbis Turonicae ... Infra Turonicum terminum ... (De episcopis) Turonicis. *in glor. martyr.* 14: Apud Toronicam vero urbem. 19: In urbe autem Turonica ... Quosdam de Turonicis. 30: Turonicus homo. 33: Apud urbem Turonicam. 46: Turonica urbs. 58: Sub termino Turonicae urbis. 89. Ad Ceratinsim Turonicae urbis vicum. 104: In Turonico territurio. *de virtut. s. Iuliani* 34: Apud Turonicam vero urbem. 40: Est autem in Turonico vicus cui Gaudiaco nomen est.

46: Quidam ex Turonico veniens. 47: In Turonico. 50: Infra terminum territurii Turonici. *de virtut. s. Martini* 1 *tit.*: Eclesiae Turonicae. 1, 3: In urbem Turonicam. 4: Turonus misit. 6: Perpetuus Turonicae sedis cathedram sortitus est dignitatis. 9: Baudenus episcopus Turonicae civitatis. 19: De Turonico territurio. 24: Alpinus quoque comes Turonicae civitatis. 25: Populo Turonico *(dat.)*. 32: Eclesiam Turonicam. 2, 12: Turonus advenire. 13: Ex Turonica civitate. 14: Turonus deferens. 27: Civitatem Turonus. 38: Turonicae civitatis. 39: Turonus advenit. 40: Turonus *(nach T.)* ad basilicam propera ... Martinus Turonorum sacerdos. 41: Territurii Turonici. 46: Turonus advenit. 47: Turonus advenisset. 51: Urbs Turonica. 57: Ancilla cuiusdam Turonici. 58: Turonicam expetit civitatem ... Leodastis qui tunc Turonicum regebat comitatum. 3, 6: Civitatis Turonicae. 8: Apud urbem Turonicam ... Turonus clericos religiosos distinat. 10: Advenit Turonus. 16: Advenit Turonus. 22: Indigena urbis Turonicae. 29: Ex Turonico vero territurio. 34: Populus Turonorum. 36: Civis urbis Turonicae. 38: Apud Turonus. 44: Malulfus quidam Toronici territurii civis. 54: Infra terminum ipsius Turonicae urbis. 4, 5: Servus Theudulfi civis Turonici custus suillae. 16: Urbis Turonicae. 21: De civibus Turonicis. 29: Si aliquando ad basilicam beati Martini Turonus occurrissem. 34: Qui veniens ad basilicam sancti Turonus. 39: Urbis Turonicae. 42: De villa Themello in pago Turonicae urbis vici Ambiacensis. *vitae patrum* 2, 3: Urbis Toronicae. 8, 8: In parochia Paternacense urbis Toronicae. 11: Apud vicum Prisciniacensim urbis Toronicae. 12, 3: Turonus *(nach T.)* venit ... Turonus *(zu T.)* locaverunt ... Venit Turonus. 15, 1: Infra territurii Turonici terminum. 2: In Toronico venissemus. 16, 1: Ad urbem Toronicam. 18, 1: Toronicum terreturium est ingressus. 3: Apud Senapariam monasterium, quod infra terminum Turonicum erat. 19, 2: Ad vicum urbis Toronicae cui nomen est Evena. *in glor. conf.* 4: Catianum enim episcopum a Romanis episcopis ad urbem Turonicam transmissum primumque Turonicis *(dat.)* pontificem datum fama ferente cognovimus. 7: Fuit et in Nobiliacense pago urbis Turonicae arbor. 8: Turonico oppido *(dat.)*. 9: Ad Turonicam urbem. 11: Sanctus Martinus Turonicae urbis antestis. 16: Turonicam diocesim adiens. 17: In alio loco pago Turonico. 18: Infra ipsum autem terminum Toronicum ... Beatum Eufronium, qui tunc Turonicam regebat eclesiam. 21: De Turonica urbe. 22: Ad castrum Cainonensim urbis Turonicae ... Unus ex familia eclesiae Turonicae. 24: Apud ipsam vero urbem Turonicam ... Turonus expetiit. 25: De Turonicis. 58: Sanctum Martinum Turonicum. 94: Turonus accedere. *prosa de s. Martino MGSS Mer.* I *p.* 470, 17: Turonici soli eius corpus foveant. *Martyrologium Hieronym. 4. non. iul.:* In Galliis Toronus civitate (*var.* turonus, toronis, turnis). *3. id. novemb.:* In Gall. civit. Toronis (*var.* turonis, turnis). *id. novemb.:* In Toronis (*var.* turonis) civit. Gall. *Gregor. M. reg. MG Epist.* I *p.* 425, 1 *(a. 596):* Gregorius Pelagio de Turnis et Sereno de Missilia, episcopis Gallis, a paribus. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 206: (Ecclesias), hoc est, Burdigalensem, Turonicam et Engolismensem. *p.* 213: Domnum episcopum Turonicae civitatis. *n.* 237 *(a. 625) p.* 223: Medegiselus, Turonicae urbis archiepiscopus. *n.* 259: In pago Pictavensi, in Turonico pago. *n.* 289: In pago Turonensi. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 3 *M.:* Ex civitate Toronus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 7 *M.:* Medegiselo Turonensi. *Concil. Cabillonense a. 639—654 p.* 213, 40 *M.:* Betto abba ad vicem Latino episcopo ecclesiae Toronice. *Fredegar. chron.* 3, 78: De Thoronus fugiens, per Authiciodero Devione venit. 4, 54: Thoronos ad limina sancti Martini. *Liber hist. Francorum* 28: (Willecharius) Toronis ad basilicam sancti Martini confugit. *Lex. Tiron.* 87, 11 *n.* 32 *Z.:* Turonus. *Rav.* 4, 26 *p.* 235, 5—8: Toronis, quae confinatur cum praenominata civitate quam praediximus Pocellis pertinente iam ad Germanorum patriam. *Aldhelm. de laudibus virginitatis* 26 *p.* 30 *Giles:* Turonici pontificis. *Baedae h. e.* 4, 18: (Corpus sancti Martini) Turonis *(Tours)* delatum atque honorifice sepultum est. *Vita I. s. Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 49 *B:* Turonicis *(dat.)* Gratianus episcopus. 3, 15 *p.* 53 *D:* In territorio Turonico ... Nam in basilica beatissimi martyris antistitis atque confessoris Turonicis ab uno daemone liberatus est. *Vita Tresani* 8 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *D:*

impensam remisit. *(Columbeira, concelho de Obidos) EE* 9 *n.* 30 *p.* 22: M. Cassio M. f. Turrino X. V. Avita mater f. c. *cf.* Turennus, *g.* Turenni; Turrus.

Turrĭ-o(n), *abgeleitet von* Turrius, *diff. von* Turros, *var. v.* Turos, *M. cogn. (Ferreira) CIL* II 336: Clemens Optati f(ilius) an. II. Optatus Turrionis f(ilius) h(ic) s(iti) sunt.

10 ? **Turr-ĭus** *M. (Rom) CIL* VI 27834: L. Turrius L. f. Quadratus. 27835: M. Turrius M. l. Trupho.

Turro *O. in Italien, prov. Como, Mailand, Piacenza und Neapel. Vgl.* Turo.

Turr-onius *M. (Rom) CIL* VI 27836: C. Turronio Fortunato ... C. Turronius Crisces.

Turrotesgis *G. (Los Villares) EE* 8 *p.* 412 *n.* 140[a]: Turr.o tesgi | Marcus; *lis:* 20 Turr[i]o Tesgi Marcus [Lucius ... posuerunt] *oder* Turr.... Otesgi?

Turrovaninsis *s.* Turoni.

Turrus *s.* Tūros.

Tursiacum *s.* Cusiacum.

Tursin-ĭus *M. (Rom) CIL* VI 2756: D. M. Tursini Adaucti.

***Turt-acum,** *im 9. jh. Zurzacha, j. Zurzach im schweizer. canton Aargau. Vgl.* Tortiăcum.

30 **Turtrei.** *Adamnani vita s. Columbae* 1, 22 *p.* 52: De Nepotibus Turtrei. *(ir.* Ui Tuirtre; *the Two baronies of Toome).*

Turtunn.. *(London) CIL* VII 1336, 1139.

Turturo-nnum *O.* 1) *j. Tourteron, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Coulonges-sur-Lautize. Merowingische münzen. Belfort* 4591 (= *Prou* 2396): TVRTVRONNO. 4592: ......NNO. 4593: +TVRTVRON. 4594 40 (= *Prou* 2397): TVRTVR//NO. 4595 (= *Prou* 2393): +TORNRONNO (Torturonno) FIT. 4596 (= *Prou* 2395): TVRTVRONNO. 4597 (= *Prou* 2394): TVRTVRONNO. 2) *Tourteron, dép. Ardennes, arr. Vouziers.* 3) *Tourteron, dép. Charente, arr. Ruffec, canton Villefagnan, gemeinde Payzay-Naudoin.* 4) *Tourteron, dép. Charente, arr. Cognac, canton Chateauneuf-sur-Charente, gemeinde Saint-Simeux.* 5) *Tourteron, dép.* 50 *Loiret, arr. Gien, canton Sully, gemeinde Villemurlin.*

Turubrigensis *s.* Turobriga.

Turulliana? *s.* Τουρουπτίανα.

? **Turull-ĭus** *M. Appian. b. c.* 5, 2: Τουρύλλιος. *(Cartagena) CIL* II 3508: Cn. Turullio Cn. l. Prothymo ex testamento. *(Rom)* VI 27838: P. Turullius P. et Ɔ. l. Apollonius. 27839: Cn. Turulli Cn. l. Euangeli Cn. Turulli Cn. l. Dionysi. 27840: Turulliaes M. l. Alethiaes hic ossa sita sunt.

? **Turuna** *zu O.* Taurunum, *F. (Bei Sirmium, vor a. 60) CIL* III *D.* CI: Dasenti Dasmeni f. Cornac(ati) et Lorae Prososii 10 filiae uxori eius et [E]merito f. eius et Turunae filiae eius [et E]meritae filiae eius.

Τουρουπτίανα [Turulliana?] *O. der Callaici in Hispania Tarraconensis, j. Turen. Ptol.* 2, 6, 22: *Τουρουπτίανα. IA* 430, 2: Turoqua. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 19: Turaqua.

Turus fundus. *O. in Noricum, bei Oetting. IA* 259, 4: Turo.

Turutia *F. (Teburouk) CIL* VIII 15341: Turutia Fortunata.

Turva *O. Merowingische münze. Belfort* 4598: TVRVA FITO. *R* +DARICVS MOTA.

...**tus** *M. cogn. (London) CIL* VII 1337, 66: ...tus.

?**Tuscus** *M.* **Tusca** *F. (Portalegre) CIL* II 164: L. Voconius Tuscus. *(Lissabon, a. 178/180 p. Ch.)* 187 *add.*: M. Fabium Tuscum II vir. 212: Trebonius Tuscus. 222: Iulia mater Tusca ... Iulia C. f. Tusca. 240: 30 Peticiae P. f. Tuscae. *(Alemquer)* 275: Atiniae L. f. Amoenae Tusci M. Terentio M. f. Gal. Aquilae Terentiae M. f. Tuscae M. Terentius Tuscus suis f. c. *(Onias bei Santarem)* 326 = 5229: M. Aemilius M. f. Gal. Tuscus. *(La Torre de la Mata)* 801: Togae Veien[i]a Tusca pro victoria Garici Fuscini v. s. l. a. *(La Oliva)* 845: ..gei Tusco ..ati f. *(Badajoz)* 1016: P. Cincius Pap. Tuscus. *(Constantina)* 1046: Corneliae Cle- 40 mentis f. Tuscae sacerdotis perpetuae ordo Iporcensium ob munificentiam statuam ei cenis publicis posuit, item seviri cenas remiserunt. *(Alcoléa del Rio)* 1060: Genio m(unicipii) F(lavii) A(rvensis). [L.] Coranius Tuscus [t(itulum)] p(oni) i(ussit). *(Sevilla)* 1181: L. Vibio L. f. Gal. Tusco. 1187: .. Lucio M. f. Gal. Tusco. *(Montemayor)* 1537: L. Fabio L. f. Gal. Tusco. *(Córdoba)* 2279: Helvia Tu[scilla] M. Helvio [Tusco 50 patri] et patro[no et] L. Iulio Tha[llo viro] et patro[no]. 2301: Pomponiae Q. f. Tusca[e] Aufidii. *(Lissabon)* 5008: G. Fabius Tuscus. *(Evora)* 5197: Manilia C. f. Tusca. *(Elvas)*

5215: Marcia Q. f. Tusca. *(Montanchez)* 5293: Caecilia Q. f. Tuscae. *(Almourol)* 6271: Cadia Tusca ... Albura mater Frontonis et Tuscae. *(Villar del Rey, prov. Badajoz) Boletin de la R. Academia de la Historia t. 42, marzo & abr.:* Teusca Petrei filia. *(Szent Tamás bei Gran) CIL* III 10597: Tusca Bar[g]atis liberta.

Tusci .. *(Vechten) CIL* XIII 10017, 860: TTVSCI[.

Tusci-ācus *O. j. Thoissey, dép. Ain, arr. Trévoux.*

Tusci-llus *M.* **Tuscilla** *F. (Elvas) CIL* II 157: [T *oder* Mun]atiae Amoenae [f]il(iae) Tus[c]il[l]a mater. *(Lissabon)* 236: [?Mu]natiae Amoeni [Iu]lia Tuscilla mater. *(Granada, 132—184?)* 2075: Gn. Papirio .. [fil.] Gal. Aeliano Aemil[iano] Tuscillo. *(Córdoba)* 2279: Helvia Tu[scilla] M. Helvio [Tusco patri]. *(Bei Castromarim)* 5175: Tuscilla.

Tusci-nus *M. (Vado Garcia bei Casariche) CIL* II 1468: .... f. Tuscino ...... [munic]ipio Vent[iponensi].

Tus-eius *M. (Autun) CIL* XIII 2673: Tuseio . Bi[t]ur(ix).

Tusi-ācus villa *O. j. Tusey, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.*

tusillae *s.* toles.

Tus-o(n), **Tusone, Thunsones** vallis *O. Dipl. Pertz n.* 69 *p.* 61, 39 *(a. 696):* De monastirio Tusonevalle. *n.* 70 *(a. 697) p.* 62, 37: De monasthirio Thunsonevalle. *p.* 63, 6: Ad ipso monasthirio suo Tunsonevalle. *s.* Tucione.

Tusogit ... *(Sainte-Colombe) CIL* XII 5687, 27: TVSOGIT
NICA.

Tuss-anius. *(Rom, a. 202 p. Ch.) CIL* VI 218: T. Tussanius [Resti]tutus Tuder.

Tuss-asius *M. nomen. (Verona) Pais n.* 646: M. Tussasius Ↄ. lib. Primus.

Tussi-ācus *O. Tucé, j. Lavardin bei Passais?*

Tussili-avus *mit praefix* to-, *cf.* Suliavus, *M., cy.* Tussiliau, Tyssiliaw.

-tusta *in* Ad-tusta, *F.*

Tut .. *(Pfünz) CIL* III 13552, 63: Cos. Tut ..

Tutano. *(En el Solo de Cangas, feligresia de Abamia) CIL* II 5745: In memor(iam) Tutano Ruf(i) ser(vi).

Tutati-o(n) *O. in Noricum, j. Kirchdorf. TP:* Totastione. *IA* 277, 1: Tutatione.

Tutati-s *G. (Old Carlisle) EE* 3 *p.* 128 *ad CIL* VII 335, *cf. add. p.* 344: [D]o Ma(rti) Tutati Cocidio be[ne] mer(enti). *Vgl.* Toutatis, Tōtatis.

Tūtēla *G. O. römisch.*

?**Tut-ellus** *M. (Izernore) CIL* XIII 2572: Mercurio sacrum ... cius Tutellus .. et sui v. s. l. m.

-tutes *oder* **-tûs** *in* Apollo Virotutes *nach Rhŷs 'man-healing or man-protecting'.*

Tut-gual, Tud-wal, Tugualus, *cy. M., pict.* *Tōtal = *ir.* Tuathal, *anglo-irisch* Toole, *acelt.* *Touto-valos. *Vita s. Brioci* 42 *Anal. Boll.* 2, 180: Nepoti suo Papu-Tugualo *(hl. T., ep. Trecorensis, 30. nov.). Vgl. abret.* Clut-uual.

Tutia *M. (Széplak) CIL* III 4264 = 10949: Teuriscu(s) Tutiae f(ilius).

Tutia *s.* Tucris.

Tutī-ācus *O. j. Thuisy, dép. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Tuti-anus, *armor.* Tudian, *abgeleitet von derselben √ wie* toutā *'volk'. (Bei Goldenbridge, Tipperary, Irland) CIL* VII 1315: M. Iuvent(ii) Tutiani diamysus ad vet(eres) cic(atrices).

Tutican-ius. *(Verona) CIL* V 3433: D(is) M(anibus) Q. Tuticani Q. f. Erotis grammatici [L]atini VI. vir. d. ornam. decu[r.] honorato Veron. et Varia[i Q.] Tuticani Feliciani et suis. *(Rom)* VI 27846: Tuticania Antiochis.

Tutic-ānus *M. cogn. Caes. b. c.* 3, 71, 1: Tuticanum Gallum, senatoris filium. *(Verona) CIL* V 3334: P. Baebio P. fil. Pob. Tuticano trib. mil. a. populo. praef. eq. pro. leg. pontifici . IIII vir. plebs urban. permiss. dec. *(Rom)* VI 27844: C. Tuticano Callisto et Valeriae Saturninae C. Tuticanus Maximus. 27845: C. Tuticano Sophroni ... C. Tuticanus Sophro pater. 27846[a]: Tuticanae Sophe nurui. *MSAF* 18 (1846) *p.* 132: Tutticanus.

Tutic-ius *M.* **Tutic-ia** *F. (Carlsburg) CIL* III 1246: Tuticiae Adrastillae vixit ann. XVIIII, m. II, d. XX, Tuticia Victoria fil. et heres matri karissimae. *(Rom)* VI 27847: M. Tuticius Felix et coniux Galatia. 27849: Tuticiae Caenidi. 27850: Tuticiae Trophimeni. *(Melun) Murat.* 1282, 5 = *Revue des Sociétés savantes* 1865 *p.* 153: TVO TICIO *(nach Revue* TV.TICIO).

Tutī-cus *M. (Rom) CIL* VI 27848: C.

Tuticus Paris. *(Sidi-Yûsef)* VIII 16826: C. Iunius Tuticus.

Tutid-ia. *(Salona) CIL* III 13041: Tutidiae Agrip[pinae].

Tutinī-acus *O. j. Togny-aux-Boeufs, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Écury-sur-Coole.*

?**Tutin-ĭus** *M.* **Tutinia** *F. (Rom) CIL* VI 27857: D. M. Ti. Tutinius Verna et Tutinia Charite eius se vivos virginem comparaverunt sibi et suis lib. libertabusq(ue) posterisq(ue) aeorum Tutinio felicissimo len. singulari locum optuler(unt) h. m. d. m. a. 32520 IV 43: C. Tutinius Iustinus [B]lera.

Tutius *s.* Toutius.

tutŏ- *s.* toutŏ-.

Tuttia *O. s.* Tucris.

Tutticanus *s.* Tuticanus.

Tutt-ĭus *M.* **Tutt-ia** *F. Plut. Sertor.* 19: *Περὶ Τουττίαν (Τουρίαν ci. Sintenis). (Cöln) CIR* 311: T. Iulio Tuttio T. f. Claudia Viruno mil. leg. XXII. primig. ann. XXXXIII. stip. XIIX. *Vgl.* Titti.

Tuttu . . . *(York) CIL* VII 1336, 1140: TVTTV.

Tutugi *s.* Tuatuci.

Tutuia *F. (St. Leonhard am Forst) CIL* III 5664 = 11807: D(is) M(anibus) Tutuia [C]rispa[e] lib(erta) [v(iva) f(ecit) si]bi et [Obilo?] Iusti lib(erto) [marito a]n(orum) LX.

Tutula. *(Alt-Ó-Szöny. a. 105) CIL* III *n.* XCVIII: Tutulae Breuci filiae uxori eius Azal(ae) et Simili f(ilio) eius et Luccae filiae eius et Pacatae filiae eius.

Tutus *s.* Teut- Tout- Tōt- *M. cogn.* **Tuta** *F. (Töltschach in Kärnten) CIL* III 4836: Valeriae Tutæ. *(Salona)* 9211: L. Lut. . . . . Tuto . . . . [primi?]geni. 9135: Nebia [T]uta. *(Pilis Szántó)* 10573: . . . esia. Tut[a]. *(Pollein bei Praevali)* 11650: Viriae T[u]ti f(iliae). *(Rom)* VI 27858: D(is) M(anibus) Tuto verne Caeasaris. *(Roquesteron)* XII 19: M. Cupiti Paterni decurioni a. LXXV Tutus fil(ius). *(Nîmes)* 3920 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1179: Tutae sororI. *CIL* XII 3950 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1209: D(is) M(anibus) Tertullae, Terti f(iliae); Annia Tuta matri opt(imae). XII 3961 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1223: D(is) M(anibus) Tútae, Maxumi f(iliae), Utulius f(ilius). *(Eysses bei Villeneuve d' Agénois) CIL* XIII 924: Valerius Gal(lus) Vol(tinia) Tutus Luco mil(es). cohortis I. classicae. *(Lyon)* 1691: C. Catul[l]io Decimi[n]o Tuti Catullin[i] fil. Tricassin(o) omnib(us) honorib(us) ap[u]d suos funct. sac[e]rd. ad templ. Rom. et Auggg. III [prov. Gall.]. *(Berthouville)* 3183, 15. 16: Q. Domitius Tutus. *(Langres)* 5805: Manliae M. f. Tutae domo *(spatium vacuum relictum)* coniugi Athi. *(Vichy)* 10010, 1950: Tutus f. *(Bei Xanten) BJ* 110, 108 *n.* 82: Tutus f(ecit). — *In* Viro-tutus.

?**-tuus** *in* Matituus.

Tuvia. *(Rom) CIL* VI 27859: Tuvia L. l. Mneme Gratus coniugi suae et sibi fecit.

Tvĕr-obis *fl. in Brittanien, j. Teifi. Ptol.* 2, 3, 2: *Τουερόβιος (lis Τουεγοβίου?) ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Tvĕsi-s *von* tu *'schwellen'? fl. nicht = the Spey. Ptol.* 2, 3, 4: *Τούεσις (Müller ci. Τουέσιος) εἴσχυσις. Auch O. der Vacomagi. Ptol.* 2, 3, 8: *Τούεσις. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 1: Tuessis.

Tvetoni-ssa *bach bei Bilbilis. Martial.* 4, 55, 22: Parvae vada pura Tvetonissae.

Tyarmail(us) *s.* Tigernomalus.

Tyberni-o(n) *O. j. Tivernon, dép. Loiret, arr. Pithiviers, canton Outarville. Pertz dipl. n.* 16 *p.* 18, 22 *(a. 635):* Villas iuris nostri, id est Tauryacum, Tybernionem et Rubridum, in pago Aurelianensi sitas.

Tyde *s.* Tudae.

Tyh-ancia *O. j. Tihange in der belg. prov. Lüttich, arr. Huy. Vita et passio s. Mononis* 3 *ASS 18. oct.* VIII *p.* 367 C: Tyhancia villa iuxta Hoīum castrum sita.

Tylangii *s.* Tulingi.

Tўl-ēnī *galatisches V., vgl. dorf Tulowo im Tulowsko-polé am oberlauf der Tundža. Trogus Pompeius prol.* 25: Ut Galli transierunt in Asiam bellumque cum rege Antiocho et Bithunia gesserunt: quas regiones Tyleni occuparunt.

Tylia, ecclesia *O. j. Le Theil, dép. Manche, arr. Cherbourg, canton Saint-Pierre-Église.*

Tўlis, *O. hauptstadt eines gallischen königreichs (könige: Komontorios, der letzte Kavaros) v. 279—196/193 a. Ch. in Thracien beim Haemusgebirge, in Bulgarien und einem teil von Rumelien. Polyb.* 4, 46, 2: *Οἱ καὶ κρατήσαντες τῶν Θρακῶν, καὶ κατασκευασάμενοι βασίλειον τὴν Θύλιν, εἰς ὁλοσχερῆ κίνδυνον ἦγον τοὺς Βυζαντίους. Steph.*

Byz.: Τύλις, πόλις Θρᾴκης, τοῦ Αἵμου πλησίον.

?**Tyra** *O.* *(Gigen)* *CIL* III 14416: T. Aurelio T. fil. Papir. Flavino . . . buleutae civitatu[m] Tyranorum Dionysiopol.. Marcianopol. Tungroru[m] et Aquincensium . . Cl. Nicom[edes] buleuta civitatis [Tyra-] norum.

Tyresus *s.* Turesus.

Tyriasso *s.* Turiaso.

Tўrĭchae oppidum, = Dertosa? Tarraco? *Avien. o. m.* 497 *sq.:* Nobiles | Tyrichae stetere: nomen oppido vetus.

Tyrici *s.* Turicus.

Tўris *O.* *Avien. o. m.* 482: Praestringit amnis Tўrĭus oppidum Tўrin. *s.* Turia.

Tyrium *O. zwischen der Draye südlich und Plampinet nördlich, dép. Hautes-Alpes, arr. und canton Briançon, gemeinde Névache.* *(Vicarello)* *CIL* XI 3284[b], 19: Tyrio.

Tyrius *s.* Turia.

Tyr-o(n) Tyron *O. j. Thiron, dép. Eure-et-Loir, arr. Nogent-le-Rotrou.*

Tyroanda *s.* Tarvanna.

Τυρρηνοί *s.* Turoni.

Tyti-cus *M.* *(Briord, dép. Ain)* *RE* *n.* 106 (*juillet, août-septembre* 1902): Connius Tyticus.

Druck von B. G. Teubner in Leipzig

Plin. n. h. 4, 107 *(in Lugdunensis Gallia):* Turones. *Tac. a.* 3, 41: Erupere primi Andecavi ac Turoni. ... Turoni legionario milite, quem Visellius Varro inferioris Germaniae legatus miserat, oppressi eodem Aviola duce et quibusdam Galliarum primoribus, qui tulere auxilium, quo dissimularent defectionem magisque in tempore efferrent. 46: Una nuper cohors rebellem Turonum, una ala Treverum, paucae huius ipsius exercitus turmae profligavere Sequanos. *Ptol.* 2, 8, 11: *Παρὰ μὲν τὸν Λίγειρα τυγχάνουσι Τουρόνιοι* (*ci. Sylburg; τουρούπιοι und τουρογιεῖς codd.*) *καὶ πόλις αὐτῶν Καισαρόδουνον. NG 3 (Lugd. III) p.* 586 *M.:* Metropolis civitas Tu(o)ri(e)norum. *Euseb. FHG* 5 *p.* 23 *Müller, fragm.* 2 *p.* 203 *sq. Dind. (zu a. 258 p. Ch.): Τόδε δὲ παρὰ μὲν Μακεδόνων αὐτῶν οὐκ ἤκουσα, ἐν δ' ἑτέρῃ πολιορκίῃ ἔμαθον ἀντιτεχνηθῆναι πρὸς τὰ πυρφόρα ταῦτα βέλεα, Κελτῶν προσκατημένων πόλει Τυρρηνῶν (Τούρωνι) καλεομένῃ. ἔστι δὲ αὕτη χώρης τῆς Γαλατίης τῶν ἐν τῇ Ἑσπέρῃ κατοικημένων ἔθνεος τοῦ Λουγδουνοσίου. χρόνος δέ, κατ' ὃν <ἔτος> προσεκατίατο τῇ πολιορκίῃ, ἣν ἐν τῷ δὴ Γαλατίῃ πᾶσα καὶ τὰ ταύτῃ προσεχέα ἔθνεα ἀρχῇ τῇ Ῥωμαίων οὐ πιθέσκετο, ἀλλὰ ἀπέστη καὶ τοῖσι ἐπανεστηκόσι συνεφρόνεε. τότε γὰρ τῶν Κελτῶν τῶν πέρην Ῥήνου ἐπιστρατευσαμένων μοίρῃ ἀπὸ τούτων ἀποσχισθεῖσα καὶ προσκατημένη τῇ πόλει τῇ λελεγμένῃ, καταφλεχθεισέων σφι πολλέων μηχανήσασθαι ἐξόπισθεν τῶν μηχανέων, ἔλυτρα ὀρύξαντες πλέα ὕδατος ταῦτα ἐποίεον, ἔπειτα μολυβδίνους στεγανοὺς ἀγωγοὺς τοὺς ὑποδεξομένους καὶ πα<ράξοντας τὸ ὕδωρ>* .... *Ammian.* 15, 11, 12 *(a. 355):* Secundam enim Lugdunensem Rotomagi et Turini *(Tours)* Mediolanum ostendunt et Tricasini. *Paulin. Nolan. epist.* 17, 4: Iteratis saepe intra unam aestatem excursibus Turonos et remotiora visitas. *Conciliorum Galliae collectio op. Maur. a. 1789 p.* 302 *(a. 400—418):* Sancta synodus quae convenit in urbe Taurinatium *(Tours)* die X k. oct. fratribus dilectissimis per Gallias et quinque provincias constitutis. *Sulpic. Sever. epist.* 2, 6: Duo monachi modo a Turonis adfuerunt. *dial.* 1, 25, 6: Dum Turonos praeteriret. 2, 8, 7: Claudiomagus vicus est in confinio Biturigum adque Turonorum (turonum *cod. Monac. Lat.* 6326). 3, 4, 1: Ingressus Turonum (turonus *cod. Monac. Lat.* 3711) civitatem. 8, 1: (Avitianus) Turonis tantum innocens erat. *vita s. Martini* 9, 1: Ad episcopatum Turonicae ecclesiae petebatur. *Zosim. epist.* (46), 5, *a. 417 CSEL* 35 *p.* 104, 8 *Guenther:* Sanctum Brictium, coepiscopum nostrum Turonicae civitatis. *Sozomen. h. e.* 3, 14: *Ἐπισκοπὴν ἐπετράπη τὴν ἐν Ταρρακίναις ἐκκλησίαν* (Martinus). *Chronicorum a. 452 pars posterior* 4 *MG a. a.* IX *p.* 646, 4: Martinus Turonensium episcopus apostolicis virtutibus insignis habetur. *Prosperi Tironis epitoma chronicon c.* 1175 *p.* 461 *(ad a. 381):* Martinus episcopus Turinorum Galliae civitatis multis [miraculorum signis] clarus habetur. (*daraus Cassiodor. chron.* 1136 (*MG a. a.* IX *p.* 153): His conss. *(a. 381)* Martinus episcopus Turonum Galliae civitatis clarus habetur. *Isidor. iun. chron. p.* 469, 355: Martinus episcopus Turonorum Galliae civitatis multis miraculorum signis effulsit. *Hydat. chron.* 8 *(a. 382) MG a. a.* XI *p.* 15: Martinus in Gallis Turonis episcopus (*daraus Fredegar.* 2, 54). *Paulin. Petricordiae de vita Martini* 2, 15. 16: Gallorum quondam valde florebat in oris | urbs Tŭrŏnum distenta agris populisque referta. 5, 492: Parcebat paulum Tŭrŏnorum mitior urbi. 6, 506: Perpetuo urbs Tŭrŏnum Martino antistite gaudet. *Sidon. Apollin. carm.* 5, 210—211: Cum bella timentes | defendit Tŭrŏnos (*var.* turunos). *Vita s. Genovefae* 45: Navigio Toronus profecta, multa discrimina Ligeris fluvii perpessa est. Distant vero ab Aurilianorum urbe usque ad Toronorum civitatem, que tercia Lugdunensis noncupatur, quasi stadia sexcenta. Et cum ad portam Toronice urbis pervenisset, occurrit ei de basilica sancti Martyni inerguminorum multitudo. *cod. Augiensis XXXII. f.* 80[r] *col.* 1: Memorata dei famula Turonis proficiscens. *col.* 2: Demorata igitur urbe Turonis itura progreditur. .. Ergo ut ad civitatem Turonici litus navem illius defluit fluminis cursus advexit, occurrit ei egredienti e navi illa sceleratorum inmundissimorumque daemonum multitudo. *Concil. Agath. a. 506 (Mansi* 8 c. 337 *A):* Vero episcopo Turonicae civitatis. *Concil. Aurelian. a. 511 (Mansi* 8 *c.* 356 *B):* Licinius episcopus ecclesiae Turonicae metropolis. *Concil. Aurelian. a. 511 cod. C:* Licinius episcopus de Turnisi. [*Prisciani*] *de accentibus liber* 15 (*col.* 2 *p.* 522 *H.):* Turonia. *Concil. Aurelian. a. 541 p.* 96, 16 *M.:* Iniuriosus in Christi

nomine episcopus civitatis Toronorum. *Concil. Aurelian. a. 549 p.* 112, 5 *M.*: Agrescio episcopo ecclesiae Toronnicae. *Edictus Chilpirici (a. 561—584)* (*MG Cap.* I *p.* 8, 13. *Lex Sal.* 78), 1: Sicut et reliqua loca ut et Turrovaninsis (*Tours nach Boretius*) hereditatem dare debent et accipere. *Concilium Turonense II. a. 567 p.* 122, 9 *M.*: In Toronica civitate. *p.* 135, 27 *M.*: Toronus *(zu Tours)*. *Pard. dipl. n.* 180, *t.* 1 *p.* 137 *(a. 573)*: Te, sancte Martine Turonensis. *n.* 192 *p.* 154 *(a. 584)*: Gregorius Turonice sedis archiepiscopus. *Venant. Fortunat. carm.* 2, 3 *tit.*: Versus in honore sanctae crucis vel oratorii domus ecclesiae apud Toronos. 3, 1 *tit.*: Ad Eufronium episcopum Turonensem. *c.* 3, 4, 7: Turonis. *c.* 5, 3 *tit.*: Ad cives Turonicos. *c.* 5, 4, 2: Tūrŏnĭcum foveas pastor in urbe gregem. *c.* 5, 8, 5: Gaudeo quod rediit Tŭrŏnis antistes honore. *c.* 5, 9, 1 *sq.*: Invitas pietate patris sacer ire Gregori | qua domini Tŭrŏnis pascis amore greges. *c.* 5, 10, 2: Dulce caput Tŭrŏnis, religionis apex. *c.* 6, 5, 229 *sq.*: Tōrŏnĭcas terras Martini ad sidera noti | inde petit lento continuante gradu. *c.* 8, 11, 2: Urbe ex Tōrŏnĭca. *c.* 8, 15, 2: Tōrŏnĭcensis apex. *c.* 10, 6 *tit.*: Ad ecclesiam Toronicam quae per Gregorium episcopum renovata est. 10, 7 *tit.*: De natali sancti Martini pontificis Toronici. *vita s. Martini* 1, 202: Accidit ut Tŏrŏnum praesul peteretur ad urbem. 3, 269: Est locus in Tŏrŏnum fine et confine Biturgum. 4, 102: Terribili officio Tŏrŏnos suffultus adivit. 630: Contentus tantum Tŭrŏnum pete moenia supplex. *vita s. Germani* 27, 80: Cum ad festivitatem sancti Martini Turonis accessisset. 34, 99: In Turonico. 57, 153: De Canone *(Chinon)* Toronico. *vita s. Radegundis* 14, 33: Hinc felici navigio Turonis adpulsa. *vita b. Maurilii* 2, 5: Sacerdos Maurilius Turonis egressus. 13, 55: Sanctissimum sanctae sedis Turonicae archiepiscopum. *Greg. h. F.* 1, 28 (30): Toronicis *(les Tourangeaux)* Catinus episcopus (missus est). 35 (48): Sanctus Martinus Toronorum episcopus ... Pectavi populi ad eius transitum sicut Toronici convenerunt ... Toronici respondebant ... Urbem Toronicam ... Ubi Toronici eos conspiciunt obdormisse ... Ad urbem Toronicam ... Toronica civitas. 2, (1): Beati Martini Turonicae civitatis episcopi. (1): Populus Toronorum ... Aiunt Toronici sacerdoti suo ... Egressus a Turonus ... Toronici eius obitum audientes ... Toronus redire ... Turonicum pontificem. (14): Apud urbem vero Turonicam. (26): Perpetuus Turonicae civitatis episcopus. 26 (35): Coniunctique in insula Ligeris, quae erat iuxta vicum Ambaciensim territurium urbis Toronicae. 27 (37): Per territurium Toronicum *(le pays des Turones)*. (38): Toronus est regressus. 28 (38): Egressus autem a Toronus Parisius venit. (39): Denique migrante Eustochio Turonorum episcopum, octavus post sanctum Martinum Licinius Turonicis episcopus ordinatur ... Chlodovechus rex Turonus venit. 32 (43): Licini Toronici sacerdotis ... Toronus venit ... 3, 2: Liceno autem urbis Toronice defuncto episcopo. 17: Apud Toronus ... Toronicam rexerunt eclesiam. 4, 1: Apud urbem Toronicam. 3: Obiit autem Iniuriosus episcopus urbis Toronicae. (11): Apud urbem Turonicam ... Ad gubernandam Turonicae urbis ecclesiam ... Ad clerum Turonicum ... Regressi sunt Turonus. (15): Turonici autem audientes ... Ut Turonus ordinaretur ... Ut Turonus te ad episcopatum consecrarent. 10 (16): Venit miser ad basilica sancti Martini Toronus. 13 (20): Civitas Toronica. 14 (21): (Chlotharius) adveniens Turonus. 19 (26): Veniens Toronus. 31 (45): Cum Chilpericus Turonus ac Pectavis pervasisset ... Qui Toronus veniens ... 33 (47): De Toronico eiectus ... Civitates eius pervadit, id est Toronus, Pectavis vel reliquas cytra Legerem sitas ... De Toronicam regionem maximam partem incendit. 35 (50): Mittens nuntios Dunensibus vel Toronicis *(dat.)*. 5, 1: Roccolenus cum Cenomannicis Toronus venit. 4: Roccolenus ad Chilperico Toronus advenit. (7): Senoch presbiter, qui apud Turonus *('en Touraine')* morabatur ... Fuit enim genere Theifalus, et in Turonico clericus factus. 7 (13): Chilpericus rex Chlodovechum filium suum Toronus transmisit ... In terminum Toronicum et Andecavum. (14): Toronica regio. 8: Tamquam se iam in cathedram eclesiae Toronicae resederet ... Usque Toronus accedens. 11 (17): Cainon vero Toronicum vicum. 12 (18): Populum Toronicum. 14 (21): Winnochus Britto in summa abstinentia a Brittanis venit Toronus *(nach T.)*. 17 (24): Guntchramnus Boso Toronus cum paucis armatis veniens. 19 (26): Toronici, Pectavi, Baiocassini, Caenomannici et Andecavi cum aliis multis in

Brittaniam ex iussu Chilperici regis abierunt et contra Warocum, filium quondam Macliavi, ad Vicinoniam fluvium resedent. 25 (33): In Toronico. 31 (43): Quae cum via Turonus detulisset. (47): Ecclesiis Toronicis ... Civitatem Turonicam. (48): Comes Turonis destinatur. ... Urbem Turonicam, cum iam ego Turonus advenissem ... Adveniente autem Turonus Merovecho ... Dum Sigibertus duos annos Turonus tenuit. (49): Venit Leudastes in urbe Turonica ... Ad civitatem vero Turonicam Berulfus dux cum Eunomio comite fabulam fingit, quod Gunthramnus rex capere vellet Turonus civitatatem ... Turonus occulte veniens ... Episcopatum Turonicum ambiret ... Nos vero cum dei gratia Turonus reversi ... Turonicam urbem ... Qui sacerdotium Turonicum susceperunt ... Cum aliquibus Turonicis ... In Turonico revertitur ... 6 (11): Turonis venit. 7 (12): Quod Toronicum terminum ingrederentur ... Graviter tunc pagus Siodunensis ac Berravensis urbis Toronicae devastati sunt. (13): Lupus urbis Turonicae civis. 14 (21): Infra Toronicum territorium. 17 (25): Apud urbem Toronicam. 22 (31): Berulfus vero dux cum Toronicis, Pectavis, Andecavisque atque Namneticis ad terminum Bituricum venit ... Ingressus quoque exercitus Desiderii atque Bladastis per Toronicum, incendia, praedas et homicidia tanta fecerunt, sicut solet contra inimicos fieri; nam et captivos abduxerunt, de quibus expoliatos plurimos postea demiserunt. 23 (32): Ante paucos vero menses Leodastis in Toronico cum praecepto regis advenit. 26 (40): Igitur cum die sancto paschae hic legatus Toronus advenisset. 7, 12: Toronici vero adque Pectavi ad Chilbertum Shyberti filium transire voluerunt, set commoti Biturigi contra eos venire disponunt adque infra terminum Toronicum incendia facere ceperunt. Tunc Maroialensem ęclesiam termini Toronici, in qua sancti Martini reliquię habibantur, incendio concremaverunt ... Toronici legacionem mittunt ... Qua incendia videntes Toronici legacionem mittunt, dicentes, melius sibi esse ad tempus Gundramnum regis subdi quam cuncta incendio ac ferro vastari. 13: Audiens vero que Toronici paciebantur ... Qui tunc Toronus acceperat ... Ut silicet ab uno parte Thoronici, ab alia Biturigi commoti cuncta vastarent. 21: In Toronicum abscessisse. 23: Toronus advenit ... Toronus advenerunt. 24: Per Toronicum transeuntes ... 29 (28): Secutique sunt eum de Toronicis multi. 26 (29): Toronicę urbis ... Claudius Toronus peraccessit. 36: Ingotrudem Toronicam. 45 (46): Usque Toronus. 46 (47): Inter Toronicos cives ... In Toronicum exiit. 8, 24 (26): Toronicis vero atque Pectavis Ennodius dux datus est. 34: Thoronus adducetur. 40: In orbe Thoronica. 9, 6: In urbe Toronica ... Ad basilicam sancti Martini Thoronis advenisset. 7: Urbium Toronice atque Pectave ... Toronice atque Pectave urbis. 9: Multi Thoronorum atque Pectavorum. 19: Inter cives Toronicus ... In Toronico sive in Pectavo. 20 (= *Pactum Guntchramni et Childeberti II. MG Cap.* I *p.* 13, 12, *a.* 587): (De) Thoroniis (*var.* Turonus, *Tours*). 26: Quædam æclæsiæ Toronice. 30: Sic Thoronis sunt dilati ... Urbem Thoronicam ... De populo Thoronico ... Populus Thoronicus. 33: Thoronus advenit ... Toronus est adpulsa ... Advenit Thoronis. 39: Thoronus advenit. 40: Beatus Eufronius urbis Thoronicę episcopus ... Relictis Thoronis ceteris ... Thoronis est regressa. 10, 5: Inrupto Toronicę urbis termino. 9: Per Turonicum viro transeuntes. 12: Veniens filia eius Bertegundis Toronus. 24: Ad Toronicam urbem. 29: Wistrimundi quoque cognomento Tattonis civis Turonici ... Advenit Turonus ... Martinus a Turonus. 30: Tam in Turonica quam in Namnetica ... In Turonica. 31: De episcopis Turonicis ... Ad Turonicam accessit urbem ... Ex civibus Turonicis ... Infra urbem Turonicam ... Turonus est sepultus ... Civis Turonicus ... A civibus Turonicis ... Turonici iterum malignantes ... Turonicae (ecclesiae) ... Turonus rediit ... Ecclesiam Turonicam ... Urbis Turonicae ... Iniuriosus civis Turonicus ... Urbis Turonicae ... Civitas Turonica ... Ecclesiam urbis Turonicae ... Infra Turonicum terminum ... (De episcopis) Turonicis. *in glor. martyr.* 14: Apud Toronicam vero urbem. 19: In urbe autem Turonica ... Quosdam de Turonicis. 30: Turonicus homo. 33: Apud urbem Turonicam. 46: Turonica urbs. 58: Sub termino Turonicae urbis. 89. Ad Ceratinsim Turonicae urbis vicum. 104: In Turonico territurio. *de virtut. s. Iuliani* 34: Apud Turonicam vero urbem. 40: Est autem in Turonico vicus cui Gaudiaco nomen est.

46: Quidam ex Turonico veniens. 47: In Turonico. 50: Infra terminum territurii Turonici. *de virtut. s. Martini* 1 *tit.*: Eclesiae Turonicae. 1, 3: In urbem Turonicam. 4: Turonus misit. 6: Perpetuus Turonicae sedis cathedram sortitus est dignitatis. 9: Baudenus episcopus Turonicae civitatis. 19: De Turonico territurio. 24: Alpinus quoque comes Turonicae civitatis. 25: Populo Turonico *(dat.)*. 32: Eclesiam Turonicam. 2, 12: Turonus advenire. 13: Ex Turonica civitate. 14: Turonus deferens. 27: Civitatem Turonus. 38: Turonicae civitatis. 39: Turonus advenit. 40: Turonus *(nach T.)* ad basilicam propera ... Martinus Turonorum sacerdos. 41: Territurii Turonici. 46: Turonus advenit. 47: Turonus advenisset. 51: Urbs Turonica. 57: Ancilla cuiusdam Turonici. 58: Turonicam expetit civitatem ... Leodastis qui tunc Turonicum regebat comitatum. 3, 6: Civitatis Turonicae. 8: Apud urbem Turonicam ... Turonus clericos religiosos distinat. 10: Advenit Turonus. 16: Advenit Turonus. 22: Indigena urbis Turonicae. 29: Ex Turonico vero territurio. 34: Populus Turonorum. 36: Civis urbis Turonicae. 38: Apud Turonus. 44: Malulfus quidam Toronici territurii civis. 54: Infra terminum ipsius Turonicae urbis. 4, 5: Servus Theudulfi civis Turonici custus suillae. 16: Urbis Turonicae. 21: De civibus Turonicis. 29: Si aliquando ad basilicam beati Martini Turonus occurrissem. 34: Qui veniens ad basilicam sancti Turonus. 39: Urbis Turonicae. 42: De villa Themello in pago Turonicae urbis vici Ambiacensis. *vitae patrum* 2, 3: Urbis Toronicae. 8, 8: In parochia Paternacense urbis Toronicae. 11: Apud vicum Prisciniacensim urbis Toronicae. 12, 3: Turonus *(nach T.)* venit ... Turonus *(zu T.)* locaverunt ... Venit Turonus. 15, 1: Infra territurii Turonici terminum. 2: In Toronico venissemus. 16, 1: Ad urbem Toronicam. 18, 1: Toronicum terreturium est ingressus. 3: Apud Senapariam monasterium, quod infra terminum Turonicum erat. 19, 2: Ad vicum urbis Toronicae cui nomen est Evena. *in glor. conf.* 4: Catianum enim episcopum a Romanis episcopis ad urbem Turonicam transmissum primumque Turonicis *(dat.)* pontificem datum fama ferente cognovimus. 7: Fuit et in Nobiliacense pago urbis Turonicae arbor. 8: Turonico oppido *(dat.)*. 9: Ad Turonicam urbem. 11: Sanctus Martinus Turonicae urbis antestis. 16: Turonicam diocesim adiens. 17: In alio loco pago Turonico. 18: Infra ipsum autem terminum Toronicum ... Beatum Eufronium, qui tunc Turonicam regebat eclesiam. 21: De Turonica urbe. 22: Ad castrum Cainonensim urbis Turonicae ... Unus ex familia eclesiae Turonicae. 24: Apud ipsam vero urbem Turonicam ... Turonus expetiit. 25: De Turonicis. 58: Sanctum Martinum Turonicum. 94: Turonus accedere. *prosa de s. Martino MGSS Mer.* I *p.* 470, 17: Turonici soli eius corpus foveant. *Martyrologium Hieronym. 4. non. iul.:* In Galliis Toronus civitate (*var.* turonus, toronis, turnis). *3. id. novemb.:* In Gall. civit. Toronis (*var.* turonis, turnis). *id. novemb.:* In Toronis (*var.* turonis) civit. Gall. *Gregor. M. reg. MG Epist.* I *p.* 425, 1 *(a. 596):* Gregorius Pelagio de Turnis et Sereno de Missilia, episcopis Gallis, a paribus. *Pard. dipl. n.* 230 *(a. 615) t.* 1 *p.* 206: (Ecclesias), hoc est, Burdigalensem, Turonicam et Engolismensem. *p.* 213: Domnum episcopum Turonicae civitatis. *n.* 237 *(a. 625) p.* 223: Medegiselus, Turonicae urbis archiepiscopus. *n.* 259: In pago Pictavensi, in Turonico pago. *n.* 289: In pago Turonensi. *Concilium Clippiacense a. 626 aut 627 p.* 201, 3 *M.:* Ex civitate Toronus. *Concilium sub Sonnatio ep. Remensi hab. a. 627—630 p.* 203, 7 *M.:* Medegiselo Turonensi. *Concil. Cabillonense a. 639—654 p.* 213, 40 *M.:* Betto abba ad vicem Latino episcopo ecclesiae Toronice. *Fredegar. chron.* 3, 78: De Thoronus fugiens, per Authiciodero Devione venit. 4, 54: Thoronos ad limina sancti Martini. *Liber hist. Francorum* 28: (Willecharius) Toronis ad basilicam sancti Martini confugit. *Lex. Tiron.* 87, 11 *n.* 32 *Z.:* Turonus. *Rav.* 4, 26 *p.* 235, 5—8: Toronis, quae confinatur cum praenominata civitate quam praediximus Pocellis pertinente iam ad Germanorum patriam. *Aldhelm. de laudibus virginitatis* 26 *p.* 30 *Giles:* Turonici pontificis. *Baedae h. e.* 4, 18: (Corpus sancti Martini) Turonis *(Tours)* delatum atque honorifice sepultum est. *Vita I. s. Austremonii* 1, 1 *ASS 1. nov.* I *p.* 49 *B:* Turonicis *(dat.)* Gratianus episcopus. 3, 15 *p.* 53 *D:* In territorio Turonico... Nam in basilica beatissimi martyris antistitis atque confessoris Turonicis ab uno daemone liberatus est. *Vita Tresani* 8 *ASS 7. febr.* II *p.* 54 *D:*

B. Martini Turonensis praesulis. *Vita Liborii* 3 *ASS 23. iul.* V *p.* 407 *C:* Beatissimo Martino Turonorum archiepiscopo. *Vita s. Romani* 10 *Anal. Boll.* V 184: Turonicae urbis. *Vita Severi* 1, 26 *ASS 1. nov.* I *p.* 226 *A:* Turonenses. *Vita s. Lupicini* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 148, 16: Ad Turonicum oppidum pervenit. *Vita Maxentii* 2, 15 *ASS 26. iun.* V *p.* 173 *A:* Beatus Martinus Turonensis episcopus. *Vita Arnulfi* 2, 14 *ASS 18. iul.* IV *p.* 406 *B:* In Turonica urbe. 21 *p.* 407 *A:* Turonis *(nach Tours)*. *Vita s. Chrothildis* 8 *MGSS Mer.* II *p.* 345, 23: (Chrothildis) ad civitatem Turonis ad basilicam sancti Petri pergebat. 11 *p.* 346, 30: Unum (monasterium) edificavit in honorem Petri apostoli in suburbio Turonice civitatis ante portam castelli beati Martini. 14 *p.* 347, 27: Ad Turonicam urbem pergere. *p.* 348, 3: A Turonis translata et Parisius deportata. *Vita Marii* 2, 5 *ASS 27. ian.* II *p.* 774: S. Martini Turonensis ... In civitate Turonica. *Acta Scaribergae* 3 *ASS 18. iul.* IV *p.* 419 *D:* Turonensis episcopus ... Dioecesis Turonensis ... *E:* Ex suis canonicis Turonensibus. *Vita Dalmatii ep. Ruteni* 8 *MGSS Mer.* III *p.* 547: Ad beatissimi Martini baselicam, quem pium sibi confessorem Toronica urbis tenet membris conditum. *Vita Martini Vertav.* 6 *MGSS Mer.* III *p.* 571: Turonis urbem subvectus. *Vita s. Radegundis* 1, 14 *MGSS Mer.* II *p.* 369, 11: Felici navigio Turonis adpulsa. 2, 6 *p.* 382, 7: (Rex) Turonis advenit. 16 *p.* 388, 28: In Turonico suo in monasterio virorum quod condidit. *p.* 389, 9: Euphronium Turonicae civitatis episcopum. 23 *p.* 392, 30: Gregorium Turonicae civitatis episcopum. *Vida Aridii* 33 *MGSS Mer.* III *p.* 591, 20: Ricovera nomine, coniunx. 34 *p.* 591, 29: Toronis ... occurreret. 35 *p.* 592, 12: Toronis occurrisset. *Vita Ebrulfi* 7 *ASS 25. iul.* VI *p.* 195 *E:* Turonem proficisceretur. *Acta s. Aunarii* 2 *ASS 25. sept.* VII *p.* 106 *B:* Turonicam adiit civitatem. *Magnobodi vita Maurilii* 1 *ASS 13. sept.* IV *p.* 72 *C:* Beatum Martinum virtutibus clarissimum, iam tunc Turonicae civitatis episcopum expetiit. 13 *p.* 73 *E:* Beatus Martinus pontifex ecclesiae Turonicae sanctissimus. *Vita Gaugerici* 10 *MGSS Mer.* III *p.* 655, 27: Turonis fuisset directus et terreturium Toronicum praeteriret. *Miracula Austrigisili ep. Biturigi* 9 *MGSS Mer.* IV *p.* 205, 3 *D:* Ad urbem Turonicam. *Vita Maximi* 1, 1 *ASS 2. ian.* I *p.* 91: Ad s. Martini Turonis occurrere disponebant. *Vita Arnulfi* 2, 14 *ASS 18. iul.* IV *p.* 406 *B:* Turonis usque properans venit. *Vita Agili* 10 *ASS 30. aug.* VI *p.* 567 *F:* Ad urbem Turonis. *Vita Hadoindi* 1, 3 *ASS 20. ian.* II *p.* 1141: A monasterio s. Martini Turonensis ... De monasterio Turonensi ... De monasterio s. Martini Turonensis. *Vita Sigiramni (aus vita Leudegarii auct. Ursino)* 2 *MGSS Mer.* IV *p.* 607, 28: Turonis civitate *(acc.)* est transvectus. 3 *p.* 608, 1. 2: Siclaicus episcopus Turonis iam dicte urbis et sublimatus. 5 *p.* 609, 17: Turonicam urbem. *Vita Magnobodi* 3, 20 *ASS 16. oct.* VII *p.* 945 *D:* Limina b. Martini Turonis fugabundus adiit. *Ionae vita s. Columbani* 1, 22 *MGSS Mer.* IV *p.* 95, 2: Navigantes ergo per Ligerem ad Toronensem perveniunt urbem. *Vita Praiecti* 2, 6 *ASS 25. ian.* II *p.* 631: Chrodobertus Turonicae urbis episcopus. *Vita ss. Leodegarii et Gerini* 4, 63 *ASS 2. oct.* I *p.* 480 *C:* In territorio Turonicae civitatis. 64: Ad Turonem urbem. *Baudemundi vita s. Amandi* 1, 5 *ASS 6. febr.* I *p.* 849 *E:* Turonis ad sepulchrum sanctissimum petiit Martini. *Vita s. Eligii* 1, 32 *MGSS Mer.* IV *p.* 688, 9: Beati Martini Turonus civitate. 2, 68 *p.* 734, 27: Turonus in urbe. 70 *p.* 736, 3: Turonicae ruris (*vgl. zu* Turnacus). *Vita Aquilini* 2, 26 *ASS 19. oct.* VIII *p.* 509 *E:* Martini illius magni Turonensis. *Vita Fructuosi* 4, 20 *ASS 16. apr.* II *p.* 435 *F:* In praecipuo Turonii monasterio. *Vita Ricmiri* 1, 2 *ASS 17. ian.* II *p.* 177: Ricmirus Turonici pagi indigena ... De Turonico egressus est. 7 *p.* 178: In pago Turonico *(zweimal)*. *Vita Ermenlandi* 6, 41 *ASS 25. mart.* III *p.* 585 *F:* Turonis venisset. 45 *p.* 585 *C:* Vade Turonum. *Vitae s. Menelei prol.* 1 *ASS 22. iul.* V *p.* 308 *B:* Ad urbem Turonensem. 1, 2 *p.* 308 *A:* B. Martini Turonis expetens suffragia. *Vita Pardulphi* 2, 14 *ASS 6. oct.* III *p.* 436 *D:* In porticu s. Martini, Turonensis episcopi. *Vita Leutfredi* 2, 19 *ASS 21. iun.* IV *p.* 109 *B:* Urbem Turonicam. *Formul. Turon.* 3 *p.* 136, 28 *Z.:* Cum conventum Turonus civitate adfuisset. 28 *p.* 151, 13. 17: Turonus civitatem. 29 *p.* 152, 7: Turonus civitatem. [*Nennius*] *hist. Britt.* 10: (Brutus) venit ad insulas maris Tyrreni et expulsus est a Graecis causa occisionis Turni, quem Aeneas occiderat, et pervenit ad Gallos usque et ibi condidit civitatem

Turonorum, quae vocatur Turnis. 29: Martinus Turonensis episcopus in magnis virtutibus claruit. — *(Nîmes) CIL* XII 3264 = *Inscr. de Languedoc, Nîmes, n.* 267: ...., [I]III vir(o), [et] ... Pompeio, ... [filio], Turono. *(Lyon) CIL* XIII 1703: Patern[i]o Urso Turono omnib(us) honorib(us) apud suos funct(o). I[nquisit(ori)] Galliar[um] p[rimo umquam] ex civitate sua III provinc(iae) Galliae. 1716: ... X [fi]l. Vul.... [Tu]rono (*oder* [San]tono) [sacerd(oti) ad te]mpl(um) Rom(ae) [et Aug. ad conf]luentes [Araris et Rhoda[ni praef(ecto) [nautarum Rhodani]corum, [tres provinciae] Galliae [tres provincia]e [Galliae]. *(Tours, a. 43?)* 3076ᵃ: [Ti. Claudio Drusi f. Caesari Aug. Ger]ma[nico pont. max. trib]uni[c. pot. III. imp. V p. p. ci]vi[tas Turonor(um) libe]ra. ᵇ: [Ti. Claudio Britannico Caesari — *oder* Caesari Britannico — Ti. Claudi Caesaris Augusti filio, Dru]si nepoti civitas Turonor(um) lib(era). 3077 *(a. 119/138)*: Civitas Tu[ron(orum)] libera. — *Gallische bronze münzen, frühestens gegen ende des 2. saec. a. Ch. Muret-Chabouillet* 6992—7001 *cf. praef. p.* XVIII *sqq.* = *de La Tour tab.* XXVII: TVRONOS (*ethnicum, sing., scil.* populus, civis, dux) *R* TRICCOS *(M.)*. *(Gefunden zu Méron en Anjou) RN* 4ᵉ *s., t.* 2 (1898) *p.* 131: TVRONOS TRICCOS. *(Elsäß. Niderrhein, dépp. Marne und Saône-et-Loire) Bronze: Muret-Chab.* 7002—7009. *(potin)* 7010—7014: TVRONOS *R* CANTORIX. — *Merowingische münzen. Belfort* 4520 (= *Prou* 311): ∔TVROИVS ⊏IVI///. 4521 (= *Prou* 310): TVRONV+S ⊏IVI. 4522 (= *Prou* 326): TV[RONV]S·+· ⊏IVI···. 4523 (= *Prou* 304): +CHILDBERTI *(III., a. 695—711) R* +TO[RONI A]NTIMI M. 4524 (= *Prou* 312): +TVRONVS. 4525 (= *Prou* 313): TVRONVS ⊏IVI. 4526 (= *Prou* 314): +TVROИV∾. 4527: TVRONVS. 4528 (= *Prou* 308): +T[VRONV]Ƨ ⊏IVE. 4529 (= *Prou* 315): +TVROИΛ∾ (Turonus). 4536: +TVRONV∾. 4537 (= *Prou* 305): +⊥ΛRONV∾ (Turonus). 4538 (= *Prou* 307): +⊥ΛRONV∾ (Turonus). 4539: +TVRO ИΛ∾. 4540 (= *Prou* 306): +⊥ΛRIINV∾ (Turonus). 4541 (= *Prou* 325): TVRONVS CIVI. 6463: TVROИVS ⊏IVI(tas). *Mélanges de Numismatique* 3 *p.* 274: *R* IVIϽSVNOЯVT (Turonus civi).

Turo-ni *V. zwischen Schwarzwald und Main. Ptol.* 2, 11, 11: *Πάλιν ἀπ᾽ ἀνατολῶν μὲν τῶν Ἀβνοβαίων ὀρέων οἰκοῦσιν ὑπὸ τοὺς Συήβους Κασουάροι, εἶτα Νερτερεανοί, εἶτα Δανδοῦτοι, ὑφ᾽ οὓς Τουρωνοὶ καὶ Μαρουΐνγοι.*

Turon-ium litus. *Hydatius* 131 *MG a.a.* XI *p.* 24 *(ad a. 445)* Vandali navibus Turonio in litore Gallaeciae repente advecti familias capiunt plurimorum.

Turonos *s.* Turnācus 1).

Tur-oqua *s.* Turuptiana.

Tŭrŏ-s, Turus, Turrus *illyr., nach d'Arbois de Jubainville auch celtisch, zu ligur. stamm* tŭrŏ-s (= *ai.* tūra-s *fort, puissant, cf.* Cava-turini, *in* Tura-mĭna, Turi, Nema-turi), *celtiber. M., cogn. Liv.* 40, 49, 4 *(a. 179 a. Ch.)*: Multi captivi nobiles in potestatem venerunt, inter quos et Thurri filii duo et filia. Regulus hic earum gentium erat, longe potentissimus omnium Hispanorum. *(Tremosine) CIL* V 4881: V(ivus) f(ecit) Triumus Celeris f. sibi et Duciavae Turi f. uxs. *(Rom)* VI 32623: Turus Petev. *Vgl. stadt* Turi regina *oder* Turis (turris) Regina, *punisch* Katseragn, *im conventus Astigitanus, CIL* II *p.* 847. — *Davon abgeleitet M.* Tur-o(n), Tur-aius, Turri-o(n); *compos.* Turo-briga *oder* Turi-briga.

Tūrŏ-s *in* Turigeius *j. Turgy.*

?**Turpa** *F. (Mérida) CIL* II 553: Eguatia L. f. Turpa.

Turpĭ-acus *O. j. Tribiac, dép. Cantal, arr. Mauriac.*

Turpilli *ir. M. (Bei Crickhowel)*: Turpilli ic iacit pueri Triluni Dunocati. *Vgl. lat.* Turpilius.

Turr-avĭus *M. (Cilli) CIL* III 5191: Turravius Casto[r].

Turr-elia. *(Rom) CIL* VI 27833: [Tu]rrelia Prima. Turreliae Aphrodisiae patronae bene merenti.

Turri *s.* Turi.

Turrich condita, *O. j. Thourie, dép. Ille-et-Vilaine, arr. Vitré, canton Rhétiers.*

Turriga *O. der Callaici, in Hispania Tarraconensis. Ptol.* 2, 6, 22: *Τούρριγα.*

Turrilio. *(Toulon) CIL* XIII 10010, 1948ᵃ: TVRRIL'O M, ᵇ: TVRRINO, ᶜ: TRVR//INO M.

Turrino *s.* Turilio.

Turri-nus *M.* **Turrina** *F. (Cartama) CIL* II 1958: Vibiae L. f. Turrinae sacerdoti perpetuae ordo Cartimitanus statuam ponendam decrevit, quae honore accepto

impensam remisit. *(Columbeira, concelho de Obidos) EE* 9 *n.* 30 *p.* 22: M. Cassio M. f. Turrino X. V. Avita mater f. c. *cf.* Turennus, *g.* Turenni; Turrus.

Turrī-o(n), *abgeleitet von* Turrius, *diss von* Turros, *var. v.* Turos, *M. cogn. (Ferreira) CIL* II 336: Clemens Optati f(ilius) an. II. Optatus Turrionis f(ilius) h(ic) s(iti) sunt.

?**Turr-ĭus** *M. (Rom) CIL* VI 27834: L. Turrius L. f. Quadratus. 27835: M. Turrius M. l. Trupho.

Turro *O. in Italien, prov. Como, Mailand, Piacenza und Neapel. Vgl.* Turo.

Turr-onius *M. (Rom) CIL* VI 27836: C. Turronio Fortunato ... C. Turronius Crisces.

Turrotesgis *G. (Los Villares) EE* 8 *p.* 412 *n.* 140[a]: Turr. o | tesgi | Marcus; *lis:* Turr[i]o Tesgi Marcus [Lucius ... posuerunt] *oder* Turr .... Otesgi?

Turrovaninsis *s.* Turoni.

Turrus *s.* Tūros.

Tursiacum *s.* Cusiacum.

Tursin-ĭus *M. (Rom) CIL* VI 2756: D. M. Tursini Adaucti.

***Turt-acum,** *im 9. jh. Zurzacha, j. Zurzach im schweizer. canton Aargau. Vgl.* Tortiacum.

Turtrei, *Adamnani vita s. Columbae* 1, 22 *p.* 52: De Nepotibus Turtrei. *(ir.* Ui Tuirtre; *the Two baronies of Toome).*

Turtunn .. *(London) CIL* VII 1336, 1139.

Turturo-nnum *O.* 1) *j. Tourteron, dép. Deux-Sèvres, arr. Niort, canton Coulonges-sur-Lautize. Merowingische münzen. Belfort* 4591 (= *Prou* 2396): TVRTVRONNO. 4592: ...... NNO. 4593: +TVRTVRON. 4594 (= *Prou* 2397): TVRTVR///NO. 4595 (= *Prou* 2393): +TORNRONNO (Torturonno) FIT. 4596 (= *Prou* 2395): TVRTVRONNO. 4597 (= *Prou* 2394): TVRTVRONNO. 2) *Tourteron, dép. Ardennes, arr. Vouziers.* 3) *Tourteron, dép. Charente, arr. Ruffec, canton Villefagnan, gemeinde Payzay-Naudoin.* 4) *Tourteron, dép. Charente, arr. Cognac, canton Chateauneuf-sur-Charente, gemeinde Saint-Simeux.* 5) *Tourteron, dép. Loiret, arr. Gien, canton Sully, gemeinde Villemurlin.*

Turubrigensis *s.* Turobriga.

Turulliana? *s.* *Τουρουπτίανα.*

?**Turull-ĭus** *M. Appian. b. c.* 5, 2: Τουρούλλιος. *(Cartagena) CIL* II 3508: Cn. Turullio Cn. l. Prothymo ex testamento. *(Rom)* VI 27838: P. Turullius P. et Ɔ. l. Apollonius. 27839: Cn. Turulli Cn. l. Euangeli Cn. Turulli Cn. l. Dionysi. 27840: Turulliaes M. l. Alethiaes hic ossa sita sunt.

?**Turuna** *zu O.* Taurunum, *F. (Bei Sirmium, vor a. 60) CIL* III *p.* CI: Dasenti Dasmeni f. Cornac(ati) et Lorae Prososii filiae uxori eius et [E]merito f. eius et Turunae filiae eius [et E]meritae filiae eius.

Τουρουπτίανα [Turulliana?] *O. der Callaici in Hispania Tarraconensis, j. Turen. Ptol.* 2, 6, 22: *Τουρουπτίανα. IA* 430, 2: Turoqua. *Rav.* 4, 43 *p.* 307, 19: Turaqua.

Turus fundus. *O. in Noricum, bei Oetting. IA* 259, 4: Turo.

Turutia *F. (Tebourouk) CIL* VIII 15341: Turutia Fortunata.

Turva *O. Merowingische münze. Belfort* 4598: TVRVA FITO. *R* +DARICVS MOTA.

... **tus** *M. cogn. (London) CIL* VII 1337, 66: ... tus.

?**Tuscus** *M.* **Tusca** *F. (Portalegre) CIL* II 164: L. Voconius Tuscus. *(Lissabon, a. 178/180 p. Ch.)* 187 *add.:* M. Fabium Tuscum II vir. 212: Trebonius Tuscus. 222: Iulia mater Tusca ... Iulia C. f. Tusca. 240: Peticiae P. f. Tuscae. *(Alemquer)* 275: Atiniae L. f. Amoenae Tusci M. Terentio M. f. Gal. Aquilae Terentiae M. f. Tuscae M. Terentius Tuscus suis f. c. *(Onias bei Santarem)* 326 = 5229: M. Aemilius M. f. Gal. Tuscus. *(La Torre de la Mata)* 801: Togae Veien[i]a Tusca pro victoria Garici Fuscini v. s. l. a. *(La Oliva)* 845: .. gei Tusco .. ati f. *(Badajoz)* 1016: P. Cincius Pap. Tuscus. *(Constantina)* 1046: Corneliae Clementis f. Tuscae sacerdotis perpetuae ordo Iporcensium ob munificentiam statuam ei cenis publicis posuit, item seviri cenas remiserunt. *(Alcoléa del Rio)* 1060: Genio m(unicipii) F(lavii) A(rvensis). [L.] Coranius Tuscus [t(itulum)] p(oni) i(ussit). *(Sevilla)* 1181: L. Vibio L. f. Gal. Tusco. 1187: .. Lucio M. f. Gal. Tusco. *(Montemayor)* 1537: L. Fabio L. f. Gal. Tusco. *(Córdoba)* 2279: Helvia Tu[scilla] M. Helvio [Tusco patri] et patro[no et] L. Iulio Tha[llo viro] et patro[no]. 2301: Pomponiae Q. f. Tusca[e] Aufidii. *(Lissabon)* 5008: G. Fabius Tuscus. *(Evora)* 5197: Manilia C. f. Tusca. *(Elvas)*

5215: Marcia Q. f. Tusca *(Montanches)* 5293: Caecilia Q. f. Tuscae. *(Almourol)* 6271: Cadia Tusca … Albura mater Frontonis et Tuscae. *(Villar del Rey, prov. Badajoz) Boletin de la R. Academia de la Historia t.* 42, *marzo & abr.:* Teusca Petrei filia. *(Szent Tamás bei Gran) CIL* III 10597: Tusca Bar[g]atis liberta.

Tusci . . *(Vechten) CIL* XIII 10017, 860: TTVSCI.

Tuscĭ-ăcus *O. j. Thoissey, dép. Ain, arr. Trévoux.*

Tusci-llus *M.* **Tuscilla** *F. (Elvas) CIL* II 157: [T *oder* Mun]atiae Amoenae [f]il(iae) Tus[c]il[l]a mater. *(Lissabon)* 236: [?Mu]natiae Amoeni [Iu]lia Tuscilla mater. *(Granada, 132—184?)* 2075: Gn. Papirio . . [fil.] Gal. Aeliano Aemil[iano] Tuscillo. *(Córdoba)* 2279: Helvia Tu[scilla] M. Helvio [Tusco patri]. *(Bei Castromarim)* 5175: Tuscilla.

Tusci-nus *M. (Vado Garcia bei Casariche) CIL* II 1468: . . . . f. Tuscino . . . . . . [munic]ipio Vent[iponensi].

Tus-cius *M. (Autun) CIL* XIII 2673: Tuscio . Bi[t]ur(ix).

Tusĭ-ăcus villa *O. j. Tusey, dép. Meuse, arr. Commercy, canton Vaucouleurs.*

tusillae *s.* toles.

Tus-o(n), **Tusone**, **Thunsones** vallis *O. Dipl. Pertz n.* 69 *p.* 61, 39 *(a. 696):* De monastirio Tusonevalle. *n.* 70 *(a. 697) p.* 62, 37: De monasthirio Thunsonevalle. *p.* 63, 6: Ad ipso monasthirio suo Tunsonevalle. *s.* Tucione.

Tusogit . . . *(Sainte-Colombe) CIL* XII 5687, 27: TVSOGIT
NICA.

Tuss-anius. *(Rom, a. 202 p. Ch.) CIL* VI 218: T. Tussanius [Resti]tutus Tuder.

Tuss-asius *M. nomen. (Verona) Pais n.* 646: M. Tussasius Ↄ. lib. Primus.

Tussĭ-ăcus *O. Tucé, j. Lavardin bei Passais?*

Tussili-avus *mit praefix* to-, *cf.* Suliavus, *M., cy.* Tussiliau, Tyssiliaw.

-tusta *in* Ad-tusta, *F.*

Tut . . *(Pfünz) CIL* III 13552, 63: Cos. Tut . .

Tutano. *(En el Soto de Cangas, feligresia de Abamia) CIL* II 5745: In memor(iam) Tutano Ruf(i) ser(vi).

Tutati-o(n) *O. in Noricum, j. Kirchdorf. TP:* Totastione. *IA* 277, 1: Tutatione.

Tutatĭ-s *G. (Old Carlisle) EE* 3 *p.* 128 *ad CIL* VII 335, *cf. add. p.* 344: [D]o Ma(rti) Tutati Cocidio be[ne] mer(enti). *Vgl.* Toutatis, Tōtatis.

Tūtēla *G. O. römisch.*

?**Tut-ellus** *M. (Izernore) CIL* XIII 2572: Mercurio sacrum … eius Tutellus . . et sui v. s. l. m.

-tutes *oder* **-tûs** *in* Apollo Virotutes *nach Rhŷs 'man-healing or man-protecting'.*

Tut-gual, Tud-wal, Tugualus, *cy. M., pict.* *Tōtal = *ir.* Tuathal, *anglo-irisch* Toole, *acelt.* *Touto-valos. *Vita s. Brioci* 42 *Anal. Boll.* 2, 180: Nepoti suo Papu-Tugualo *(hl. T., ep. Trecorensis, 30. nov.). Vgl. abret.* Clut-uual.

Tutia *M. (Széplak) CIL* III 4264 = 10949: Teuriscu(s) Tutiae f(ilius).

Tutia *s.* Tucris.

Tutĭ-ăcus *O. j. Thuisy, dép. Marne, arr. Reims, canton Verzy.*

Tuti-anus, *armor.* Tudian, *abgeleitet von derselben √ wie* toutā *'volk'. (Bei Goldenbridge, Tipperary, Irland) CIL* VII 1315: M. Iuvent(ii) Tutiani diamysus ad vet(eres) cic(atrices).

Tutican-ĭus. *(Verona) CIL* V 3433: D(is) M(anibus) Q. Tuticani Q. f. Erotis grammatici [L]atini VI. vir. d. ornam. decu[r.] honorato Veron. et Varia[i Q.] Tuticani Feliciani et suis. *(Rom)* VI 27846: Tuticania Antiochis.

Tutic-ānus *M. cogn. Caes. b. c.* 3, 71, 1: Tuticanum Gallum, senatoris filium. *(Verona) CIL* V 3334: P. Baebio P. fil. Pob. Tuticano trib. mil. a. populo. praef. eq. pro. leg. pontifici . IIII vir. plebs urban. permiss. dec. *(Rom)* VI 27844: C. Tuticano Callisto et Valeriae Saturninae C. Tuticanus Maximus. 27845: C. Tuticano Sophroni … C. Tuticanus Sophro pater. 27846*: Tuticanae Sophe nurui. *MSAF* 18 (1846) *p.* 132: Tutticanus.

Tutic-ĭus *M.* **Tutic-ia** *F. (Carlsburg) CIL* III 1246: Tuticiae Adrastillae vixit ann. XVIIII, m. II, d. XX, Tuticia Victoria fil. et heres matri karissimae. *(Rom)* VI 27847: M. Tuticius Felix et coniux Galatia. 27849: Tuticiae Caenidi. 27850: Tuticiae Trophimeni. *(Melun) Murat.* 1282, 5 = *Revue des Sociétés savantes* 1865 *p.* 153: TVO TICIO (*nach Revue* TV . TICIO).

Tutĭ-cus *M. (Rom) CIL* VI 27848: C.

Tuticus Paris. *(Sidi-Yûsef)* VIII 16826: C. Iunius Tuticus.

Tutid-ia. *(Salona)* *CIL* III 13041: Tutidiae Agrip[pinae].

Tutinī-acus *O. j. Togny-aux-Boeufs, dép. Marne, arr. Châlons-sur-Marne, canton Écury-sur-Coole.*

?**Tutin-ĭus** *M.* **Tutinia** *F.* *(Rom)* *CIL* VI 27857: D. M. Ti. Tutinius Verna et Tutinia Charite eius se vivos virginem comparaverunt sibi et suis lib. libertabusq(ue) posterisq(ue) aeorum Tutinio felicissimo len. singulari locum optuler(unt) h. m. d. m. a. 32520 IV 43: C. Tutinius Iustinus [B]lera.

Tutius *s.* Toutius.

tutŏ- *s.* toutŏ-.

Tuttia *O. s.* Tueris.

Tutticanus *s.* Tuticanus.

Tutt-ĭus *M.* **Tutt-ia** *F.* *Plut. Sertor.* 19: *Περὶ Τουττίαν* (*Τουρίαν ci. Sintenis*). *(Cöln)* *CIR* 311: T. Iulio Tuttio T. f. Claudia Viruno mil. leg. XXII. primig. ann. XXXXIII. stip. XIIX. *Vgl.* Titti.

Tuttu . . . *(York)* *CIL* VII 1336, 1140: TVTTV.

Tutugi *s.* Tuatuci.

Tutuia *F.* *(St. Leonhard am Forst)* *CIL* III 5664 = 11807: D(is) M(anibus) Tutuia [C]rispa[e] lib(erta) [v(iva)] f(ecit) si]bi et [Obilo?] Iusti lib(erto) [marito a]n(orum) LX.

Tutula. *(Alt-Ó-Szöny, a. 105)* *CIL* III *p.* XCVIII: Tutulae Breuci filiae uxori eius Azal(ae) et Simili f(ilio) eius et Luccae filiae eius et Pacatae filiae eius.

Tutus *s.* Teut- Tout- Tōt- *M. cogn.* **Tuta** *F.* *(Töltschach in Kärnten)* *CIL* III 4836: Valeriae Tutæ. *(Salona)* 9211: L. Lut.... ..... Tuto .... [primi?]geni. 9135: Nebia [T]uta. *(Pilis Szántó)* 10573: . . . esia. Tut[a]. *(Pollein bei Praevali)* 11650: Viriae T[u]ti f(iliae). *(Rom)* VI 27858: D(is) M(anibus) Tuto verne Caesaris. *(Roquesteron)* XII 19: M. Cupiti Paterni decurioni a. LXXV Tutus fil(ius). *(Nîmes)* 3920 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1179: Tutae sororI. *CIL* XII 3950 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1209: D(is) M(anibus) Tertullae, Terti f(iliae); Annia Tuta matri opt(imae). XII 3964 *u. add. p.* 841 = *Inscr. de Languedoc, Nimes, n.* 1223: D(is) M(anibus) Tútae, Maxumi f(iliae), Utulius f(ilius). *(Eysses bei Villeneuve d' Agénois)* *CIL* XIII 924: Valerius Gal(lus) Vol(tinia) Tutus Luco mil(es). cohortis I. classicae. *(Lyon)* 1691: C. Catul[l]io Decimi[n]o Tuti Catullin[i] fil. Tricassin(o) omnib(us) honorib(us) ap[u]d suos funct. sac[e]rd. ad templ. Rom. et Auggg. III [prov Gall.]. *(Berthouville)* 3183, 15. 16: Q. Domitius Tutus. *(Langres)* 5805: Manliae M. f. Tutae domo *(spatium vacuum relictum)* coniugi Athi. *(Vichy)* 10010, 1950: Tutus f. *(Bei Xanten)* *BJ* 110, 108 *n.* 82: Tutus f(ecit). — *In* Viro-tutus.

?**-tuus** *in* Matituus.

Tuvia. *(Rom)* *CIL* VI 27859: Tuvia L. l. Mneme Gratus coniugi suae et sibi fecit.

Tvĕr-obis *fl. in Brittanien, j. Teifi. Ptol.* 2, 3, 2: *Τουερόβιος* (*lis Τουεροβίου?*) *ποταμοῦ ἐκβολαί.*

Tvĕsi-s *von* tu *'schwellen'? fl. nicht = the Spey. Ptol.* 2, 3, 4: *Τούεσις* (*Müller ci. Τουέσιος*) *εἴσχυσις. Auch O. der Vacomagi. Ptol.* 2, 3, 8: *Τούεσις. Rav.* 5, 31 *p.* 436, 1: Tuessis.

Tvetoni-ssa *bach bei Bilbilis. Martial* 4, 55, 22: Parvae vada pura Tvetonissae.

Tyarmail(us) *s.* Tigernomalus.

Tyberni-o(n) *O. j. Tivernon, dép. Loiret, arr. Pithiviers, canton Outarville. Pertz dipl. n.* 16 *p.* 18, 22 *(a. 635):* Villas iuris nostri, id est Tauryacum, Tybernionem et Rubridum, in pago Aurelianensi sitas.

Tyde *s.* Tudae.

Tyh-ancia *O. j. Tihange in der belg. prov. Lüttich, arr. Huy. Vita et passio s. Mononis* 3 *ASS 18. oct.* VIII *p.* 367 C: Tyhancia villa iuxta Hoīum castrum sita.

Tylangii *s.* Tulingi.

Tȳl-ēnī *galatisches V., vgl. dorf Tulowo im Tulowsko-polé am oberlauf der Tundža. Trogus Pompeius prol.* 25: Ut Galli transierunt in Asiam bellumque cum rege Antiocho et Bithunia gesserunt: quas regiones Tyleni occuparunt.

Tylia, ecclesia *O. j. Le Theil, dép. Manche, arr. Cherbourg, canton Saint-Pierre-Église.*

Tȳlis, *O. hauptstadt eines gallischen königreichs (könige: Komontorios, der letzte Kavaros) c. 279—196/193 a. Ch. in Thracien beim Haemusgebirge, in Bulgarien und einem teil von Rumelien. Polyb.* 4, 46, 2: *Οἳ καὶ κρατήσαντες τῶν Θρᾳκῶν, καὶ κατασκευασάμενοι βασίλειον τὴν Θύλιν, εἰς ὁλοσχερῆ κίνδυνον ἦγον τοὺς Βυζαντίους. Steph.*

Byz.: Τύλις, πόλις Θρᾴκης, τοῦ Αἵμου πλησίον.

? **Tyra** *O. (Gigen) CIL* III 14416: T. Aurelio T. fil. Papir. Flavino . . . buleutae civitatu[m] Tyranorum Dionysiopol.. Marcianopol. Tungroru[m] et Aquincensium . . Cl. Nicom[edes] buleuta civitatis [Tyra-]norum.

Tyresus *s.* Turesus.

10 **Tyriasso** *s.* Turiaso.

Tўrĭchae oppidum, = Dertosa? Tarraco? *Avien. o. m.* 497 *sq.:* Nobiles | Tyrichae stetere: nomen oppido vetus.

Tyrici *s.* Turicus.

Tўris *O. Avien. o. m.* 482: Praestringit amnis Tўrĭus oppidum Tўrin. *s.* Turia.

Tyrium *O. zwischen der Draye südlich und Plampinet nördlich, dép. Hautes-Alpes, arr. und canton Briançon, gemeinde Névache. (Vicarello) CIL* XI 3284 b, 19: Tyrio.

Tyrius *s.* Turia.

Tyr-o(n) Tyron *O. j. Thiron, dép. Eure-et-Loir, arr. Nogent-le-Rotrou.*

Tyroanda *s.* Tarvanna. 10

Τυρρηνοί *s.* Turoni.

Tyti-cus *M. (Briord, dép. Ain) RE n.* 106 (*juillet, août-septembre* 1902): Connius Tyticus.

Druck von B. G. Teubner in Leipzig